BIBLIOTECA CENTRALĂ
SIBIU

Nr. 1. Sibiiu, Joi, 1/13 Ianuariu 1898. Anul XLVI.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de doue ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — **şi timbru de 30 cr.** pentru fie-care publicare.

Învitare la prenumeraţiune.

Cu numĕrul acesta diarul nostru întră în anul 46 al esistenţei sale.

Deschidem deci abonament nou la diarul „Telegraful Roman" pentru anul 1898, cu preţul, care e indicat în fruntea diarului.

Diariul se va espeda numai acelora, cari vor trimite abonamentul.

Cei trei numeri dela începutul anului se trimit tuturor vechilor abonenţi ai diarului nostru.

Cine nu va restitui numerii trei primi, va fi considerat ca insinuat de abonent.

Abonamentele se trimit la administraţiunea tipografiei archidiecesane, Sibiiu, (Nagy-Szeben), strada Măcelarilor Nr. 45.

Deórece restanţele pentru diarul „Telegraful Roman" cu suplementul „Fóia Pedagogică". pentru anul 1897, se urcă la cifra de aprópe 10.000 fl. şi astfeliu susţinerea „Fóiei Pedagogice", ca suplement la diarul „Telegraful Roman", fără periclitarea fondului tipografiei archidiecesane, era imposibilă, comisiunea administrativă a tipografiei archidiecesane a fost necesitată a sista apariţiunea suplementului „Fóia Pedagogică".

Sibiiu, 1 Ianuariu 1898.

Administraţiunea
Tipografiei Archidiecesane.

1898.

Puţine momente ne mai despart de finea anului 1897, căci ne apropiăm deja de pragul noului an şi pe când diarul nostru va ajunge în mânile onoraţilor cetitori, vom fi trecut deja peste acel prag şi întrat în raionul încă necunoscut al anului proxim.

Acéstă trecere ne face, ca din prag sĕ ne mai uităm odată în trecut şi apoi sĕ căutăm a observa şi cele-ce ne aştéptă în viitor

Deja cifra anului 1898 duce gândul nostru cu decenii îndĕrĕpt şi ne indică, că sĕ împlinesce o jumĕtate de veac dela anul 1848, an cu scumpe şi măreţe aduceri aminte, precum pentru Europa întrégă, aşa şi în special pentru poporul românesc. El forméză epocă în viaţa neamului nostru.

Ce am fost noi înainte de 48?

Un popor încă amorţit de gravitatea şi asprimea timpurilor din care sporadice se iviau indivizi mai conscii de originea şi idividualitatea lor, bucinând treḑirea connaţionalilor lor din somnul, ce li-se părea aprópe „de mórte".

Dar glasul lor a sunat parte în pustiu, parte în cercuri prea mici, încât efectul a fost neînsemnat. Evenimentele anilor înainte de 48 însĕ au înmulţit în mod considerabil fanfarele neamului nostru şi au întărit glasul lor, încât dormitarea şi mai departe era imposibilă. Deşteptarea a urmat şi geniul naţional a aruncat sĕmênţa conscienţei de sine şi de aparţinere la un popor compact şi numeros.

Sĕmênţa a căḑut pe pămênt bun, căci în curênd poporul se pronunţă în adunarea dela 3/15 Maiu ca o individualitate etnică cu drept de esistenţă nediscutaveră.

Fiind consciinţa nóstră odată trezită, ea a produs şi ródele sale.

Nime nu va putea nega, că noi în cele cinci decenii am făcut progrese însemnate. Am înfiinţat scóle medii, seminarii, preparandii, scóle de fete, scóle poporale; ne-am întărit pe terenul economic; am adunat fonduri culturale, am ridicat biserici, am crescut o inteliginţă frumósă etc. etc. Inceputam dela alfa şi ne a succes a absolva câte-va litere din alfabet. Unde am fi însĕ între alte condiţiuni, fiind pe deplin liberi şi împărtăşindu-ne de ajutoriul moral şi material al stăpânitorilor ţĕrii?

Aceştia nu numai nu ne lasă în pace sĕ înaintăm, nu numai nu ne oblesc calea, ci din contră ne-o umplu de pedeci şi bolovani.

Ceriul vieţei nóstre naţionale a devenit tot mai inourat, ba în anul trecut norii s'au chiar înegrit; tempestăţile au clocotit printre ei cu ameninţare. Suflarea unui vênt favorabil, care sĕ schimbe constelaţiunea de aḑi cu greu o sperăm şi în anul viitor.

Abia în zarea îndepărtată se ivesce o licărire de lumină. Sunt stările din Austria. Aceste deştéptă şi susţin în noi speranţa in o schimbare spre bine şi dreptate.

In Austria au dăinuit multă vreme aceleaşi referinţe, ca şi la noi, şi acolo au fost produs chiar resultate seducătóre. Dovadă Bucovina. Elementul român inteligent era aprópe întreg şi mai este în mare parte încă şi astăḑi nemţit. Astuţia austriacă a sciut prin titli, decoraţiuni, ranguri etc. sĕ despartă boerimea de poporul sĕu şi sĕ-i infiltreze dragostea unei creşteri străine, ceea-ce uşor póte avé de urmare trecerea în tabere străine cu aspiraţiuni contrare poporului din care a eşit.

Aşa în Bucovina, aşa în alte ţĕrişóre aparţinătóre, încât era pe-aci sĕ se crédă, că Austria este germână.

Aḑi însĕ lucrurile şi-au schimbat mersul. Chaosul a primit în cursul sĕu natural mai multe centre şi este o imposibilitate a opri formarea normală a diferitelor individualităţi cu aceeaşi tendenţă centrifugală.

Situaţiunea se caracteriséză potrivit prin cuvintele adresate de profesorul Dr. *Jagič* renumitului învĕţat germân Teodor *Mommsen*, prin cari rectifică enunciaţiunile lui Mommsen cu privire la concepţiunea şi chemarea Austriei.

Étă ce ḑice între altele Jagič:

> „Aşa cum îţi închipuesci şi cum „doresci d-ta şi acuma Austria, aceea „e o icónă a trecutului, ér nici decât a „presentului, cu atât mai puţin a viitoriului. Accentuez anume a viitoriului.... Austriei îi suride un frumos „şi strălucit viitor. Numai cât sĕ nu „ne închipuim sub Austria un stat centralisat, unitar germân. Un astfel de „stat ar fi lângă Germania tot aşa un „isvor de perplexităţi, ca şi un stat „slavic lângă Rusia. Intre aceste dóue „mari potenţe Austria trebue sĕ devie „aceea, la ce de sine o duce procesul „istoric, milenar al desvoltării naturale „a lucrurilor: anume un stat poliglot „compus din diferite popóre deşteptate „în consciinţa lor naţională şi nisuitóre „în egala mĕsură spre cultură, cari „sunt avisate nu la apăsare ci la împrumutată ajutorare şi încredere.

Éră în urma argumentărilor lui Jagič şi Mommsen susţine în epistola rĕspuns:

> „Intocmai aşa precum indici d-ta „mi-am închipuit şi eu totdeuna viitoriul Austriei, etc.

Desvoltarea lucrurilor din Austria nu póte rĕmânea fără influinţă în ţĕrile de sub coróna Stului Stefan. Aici forţa apĕsătóre este póte mai necruţătóre, dar cu tóte aceste Maghiarilor le lipsesc multe din mijlócele desnaţionalisătóre ale poporului germân.

Nu le-a succes Germânilor în Austria desfiinţarea neamurilor negermâne. Tendenţele lor s'au lovit de consciinţa naţională desteptată a popórelor negermâne şi mai ales a Bohemilor. Acéstă consecinţă a produs o situaţiune, în care bărbaţii dela cârma ţĕrii trebue sĕ stee de vorbă şi sĕ consulteze cu bărbaţii poporului desteptat.

Aşa nu le va succede nici Maghiarilor desfiinţarea popórelor nemaghiare, dacă şi noi nu vom sta cu mâna în sus, ci vom şti sĕ creăm zidul de resistenţă, de apărare.

Acel zid nu póte fi decât *consciinţa naţională.* Preocupaţiunile tuturor bărbaţilor nostri cărturari trebue sĕ fie îndreptate spre cultivarea acesteia.

Făcut-am — nu i vorbă — dela 48 frumos progres în direcţiunea acésta; cu tóte aceste, cine cunósce ţinuturile, locuite de Români, va trebuí sĕ admită că multe sunt locurile, unde poporul şi acuma dórme încă Numerul celor ce trăesc în indiferentism şi letargie naţională este fórte mare, căci de n'ar fi aşa, n'am sta acolo, unde astăḑi suntem.

Tóte ocasiunile şi tóte mijlócele trebuesc deci folosite pentru ca sĕ se deştepte consciinţa naţională acolo, unde lipseşte şi sĕ se întărésca acolo unde a încolţit.

Preoţi, învĕţători şi tot natul consciu este dator sĕ lucre în acésta direcţiune, propoveduind dragostea de limbă, de lege, de moşie, de instituţiunile bisericei, de obiceiuri, datini jocuri etc. şi cu un cuvênt de tot ce forméză specifica nóstră viéţă naţională.

Numai acésta póte fi garanţia, că lucrăm pentru asigurarea viitoriului némului nostru; ér când consciinţa naţională va fi în toţi fiii deşteptă şi întarită, atunci nici porţile iadului nu vor biruí fortăréţa nóstră.

Dr Elie Cristea

Salarisarea preoţilor. Foile magiare din 8 Ianuariu 1898 st. n. publică următoriul comunicat:

Precum i-se anunţă din Viena lui „Magyar Értesitő" proiectul de lege referitoriu la congruă s'a substernut Maiestăţii Sale pentru prealabilă aprobare. Proiectul de lege dispune intregirea salariilor preoţilor la 600—800 fl. aşa, că o dotaţiune mai mare e legată de o cualificaţiune mai înaltă şi termină condiţiunile cererilor ce se vor înainta din partea confesiunilor pentru întregirea salariilor preoţilor. Regularea congruei preoţilor catolici de ritul latin fiind încă în curgere, proiectul pentru aceia încă nu dispune nimic, dar şi până atunci, până când afacerea congruei catolice va fi regulată definitiv, proiectul se sprijinesce, ca şi preoţii acestor confesiuni sĕ fie împărtăşiţi cu asemenea ajutóre. Proiectul acesta de lege reguléză aşadară *numai dotarea preoţilor bisericilor unitare, a celor dóuĕ protestante şi a celor greco-orientale române şi sêrbe.*

Proiectul se ḑice, că constă din 19 paragrafi şi va fi remis în ḑilele proxime următóre guvernului.

Ortodoxismul în Turcia. Stirile telegrafice mai noue ce ne sosesc din Constantinopol în chestiunea întărirei bisericei ortodoxe din imperiul otoman tóte sunt favorabile. Credincioşii bisericei nóstre, trecute prin atâtea lovituri, au aflat ascultare la Inalta Pórtă, care s'a declarat înduplecată a le încuviinţa organisaţia cerută. Sau satisfăcut deocamdată Bulgarilor otomani, cărora li s'au acordat trei berate. Episcopii bulgari nou sfinţiţi pe séma eparchiilor din Turcia, ş'au ocupat deja scaunele, la ceea-ce patriarchatul ecumenic şi-a dat învoirea sa prealabilă. Realisarea acestor trei berate, care e a se datori în prima linie muncei neobosite desfăşurate de exarchatul bulgar şi de agentul diplomatic Markov, — a fost primită în cercurile credincioşilor precum şi în cele politice din Bulgaria însaşi cu mare însufleţire. — Se asigură că Pórta va împlini în curând şi dorinţele Românilor otomani, căci tratările, ce decurg în chestiunea acésta între Pórtă şi guvernul român, au un mers favorabil Românilor.

Parlamentul maghiar, în şedinţa de Sêmbătă a încheiat discuţia asupra proiectului de lege despre provisoriu. *Proiectul s'a votat.* Cu discuţia asupra preiectului despre legea muncitorilor se va închcia actuala sesiune a Dietei.

Ugron retras de pe arena politică. Marele demagog de odinióră al parlamentului unguresc *Ugron* Gábor, unul dintre cei mai veninoşi şi temuţi adversari ai lui Bánffy s'a retras dela politică. Ḑilele aceste a adresat lui *Bartha* Miklós, presidentul clubului independist o scrisóre, în care îşi face cunoscută hotărîrea sa. Causa retragerei sale — după cum spune în scrisóre — e, că *„cu o inteliginţă coruptă şi popor neputincios nu se póte duce la învingere lupta constituţională pentru independenţă"*. Ducerea luptei mai departe o încredinţéză pretinului sĕu Bartha.

220

1964

„Los von Rom!“

(*Situaţia catolicismului în Austria.*)

In epóca acéstă de fermentaţiune politică în Austria, s'a putut remarca în sinul poporului german o pornire duşmănósă catolicismului.

Se ştie că Austria este un stat per eminentiam catolic. Statele de jos ale Austriei sunt şi astăḑi ocrotitóre în mod fanatic a tuturor aşeḑămintelor catolice. Nicăiri între popórele germane catolicismul nu sa afirmat atât de resistent ca aici.

Nu este însĕ mai puţin adevĕrat ca acest catolicism a fost întotdéuna şi isvorul de cértă între fraţi. Ciocnirile cele mari între Prusia şi Austria şi chiar şi ciocnirile interne, ura şi separatismul confesional tot de cătră acest costolicism au fost provocate. Căci dela timpul reformaţiunei încóce toţi Germanii de bine propagau adevĕrul, că biserica cosmopolită catolică nu asigură îndeajuns esistenţa naţională a popoarelor germanice.

Plecând din acéstă consideraţiune, mai mulţi învĕţaţi germani, cu durere de ném, au isbutit deja în secolul trecut a înfiinţa societăţi catolice ce se numiau vechi-catolice (alt katholisch), cu scopul de a lucra pentru separarea bisericei catolice-germane de biserica romano-catolică şi de aşi redobêndi caracterul naţional bisericei lor. Aceste reuniuni vechi catolice, de cari esistă mai multe în Austria şi vreocâteva în Germania, au lucrat necontenit şi desvóltă şi astăḑi o frumósă activitate pentru păstrarea naţionalismului în biserica germană.

Germanismul reclamă activitatea acestor reuniuni îndeosebi acum, când tóte elementele germane sunt chemate la luptă pentru hegemonie în contra slavismului. In acéstă luptă adecă adevĕraţii catolici s'au confirmat de duşmani ai causei germane. Scim dór că în lupta desperată mai nóuă din parlamentul austriac, partidul catolic-german în frunte cu semi-deul Ebenhoch a stat în tabĕra lui Badeni, sprigінind tóte acţiunile acestuia îndreptate contra elementului german. Astfel catolicii-germani s'au făcut vinovaţi de tradare de ném. Poporul a timbrat pe acesti deputaţi de trădători, colegii lor i-a scuipat şi huiduit, ḑiarele naţionale germane i-a acuzat şi dejudecat.

Mai mult însĕ a isbucnit ura şi dispreţul faţă de acesti cato lici trădători ai germanismului, la marele congres german ţinut în Lintz în 5 Ianuarie, n. a. c., unde oratorii au dovedit, că ţinuta clericalilor, a trădătorilor din tabera germană, este primejdiósă nu numai germanismului ci şi religiunei, pe care nu o apără din convingere.

Cât de nenorocitor este catolicismul pentru Germani, sa putut vedé din cele întêmplate la o mare adunare a catolicilor vechi, ce s'a ţinut în 6 Ianuarie în Viena.

Adunarea acésta s'a ocupat mai deaprópe cu modalităţile separării bisericei vechi germane de cea romano-catolică. Oratorii au fost tare înverşunaţi în potriva catolicismului. Devisa celor întruniţi a fost: Jos catolicismul!

Étă unele amĕnunte dela acéstă adunare.

Preotul Wolf (nu deputatul) vorbeşte pe larg despre biserica catolică vechie ca biserică naţională. *Arată că în timpul din urmă s'au făcut din partea Romei sistematice încercări de a uni biserica orientală şi cea anglicană cu bis. romano-catolică. Aceste încercări însă au fost frustrate prin faptul că Roma a intenţionat convertiri ce jignesc individualitatea singuraticelor biserici.* Precum însĕ Rusii, Sêrbi, Românii şi Grecii îşi au biserica lor naţională şi independentă, astfel trebue sĕ şi-o aibă şi Germanii. „Trebue sĕ arătăm — ḑice Wolf — calea, pe care trebue sĕ se elibereze poporul german de ultramontanismul apăsător, care împedecă ori ce mişcare spirituală. Acesta (ultramontanismul) încheie dór legături cu duşmanii naţional ai germanilor pentru aş ajunge scopurile annaţionale“,.. sfêrşeşte arătând necesitatea bisericei naţionale.

Architectul Benesch, al doilea orator al adunării, afirmă că în Roma întodéuna sa lucrat în contra unităţii germane, că interesul confesional a fost totdéuna suprapus celui naţional. Astăḑi e lozinca: „*Sĕ ne desfacem de Roma*“ (Los von Rom!) şi acésta devisă trebue realisată prin fapte.

Prentru catolicism a vorbit în acésta adunare numai un student universitar, care însè a sternit resens şi indignaţiune. Aşa bunăóră când studentul a susţinut faimósa dogmă despre un cap vĕḑut al bisericei, care ar fi singur papa, lucru ce lar dovedí predeplin cuvintele: „*Tu es, Petrus*“.. etc, adunarea a isbucnit în: „*Acésta-i o falsificare!*“

La sfêrşit presidentul enunţă dorinţa adunării de a supune chestia punerei pe base curat naţionale a bisericei germane unei discusiuni de teologi de tóte religiunile.

Acésta adunaré a catolicilor vechi, amintitul congres ţinut cu o ḑi mai nainte la Lintz, şi atitudinea pressei naţionale germane arată în mod destul de lămurit starea precară a catolicismului în Austria. E bine sĕ ţinem şi noi cont de aceste mişcări, din cari un lucru reiese mai la evidentă: catolicismul este duşmanul naţionalismului, mărind totodată ura şi zizania între fraţi.

La rĕvaş!

Crăciunul în Sibiiu.

Nicăiri nu au sĕrbătorile nóstre cele mari atâta farmec ca şi idilica viéţă a poporului dela sate. Aici sĕ desvóltă în tótă frumuseţa lor strămoşeşcile obiceiuri şi bucurii, pe când în oraşe inteligenţa română în mare parte a acceptat datini străine, desconsiderând aprópe total cele de acasă, în cari ca copii am crescut.

Mai ales pomul de Crăciun a aflat întrare în cele mai multe familii române, atât la noi cât şi dincolo de Carpaţi, deşi în unele casuri bărbaţii cércă ai închide uşa, arĕtând cu exemple că admiţându-l, venim în conflict cu usul poporului, pentru-care bradul împodobit este o reamíntire de tristeţe. Poporul nostru adecă pune la capul unui ficior holteiu ori fete mari, repausate, un brad frumos chitit cu bercă, pantlici şi batiste.

In urmarea acestora un ţeran dela isvorul Mureşului unde asemenea braḑi mai des sĕ pot observa prin cimiterii, va compătimi pe acel orăşan, în casa căruia va vedea tocmai în ajunul Crăciunului bradul înfrumseţat şi iluminat, cugetând în gândul sĕu: „Sĕrmanul ia murit fata séu ficiorul“. Intocmai s'a generalisat şi „*stropitul*“ din a dóua şi a treia ḑi de Paşti. Us străin şi acesta. Românul „*stropesce*“, „*udă*“ fetele pela Sân-Georz şi pe alocurea şi pe la ḑiua numelui. Şi va fi avênd şi acest obiceiu raţiunea sa.

Asemenea lucruri sunt la tot casul de desaprobat, căci datorinţa inteligenţei române nu este sĕ abandoneze caracteristicele datini pe cari poporul de mii de ani le-a conservat împreuna cu celelalte note ale individualităţii nóstre etnice, şi cari şi ele au conservat pe popor; ci din contră sĕ le susţie şi prin gustul sĕu mai rafinat sĕ le nobiliteze şi facă întrare în salóne.

Lăsând însĕ aḑi una mâne alta din cele ale poporului nostru, ne vom pomeni la urmă că ne-am schimbat cu totul, am întrat în alte pene; şi acest lucru cuprinde pentru viitoriul nostru mare pericol, căci

„Un popor numai prin *datini*, limbă
„Simte, trăesce şi înfloresce;
„Ér când prin ele nu mai simţesce
„Incet, cu 'ncetul *pierĕ* sĕ schimbă.“

Unele cercuri otăritóre din Sibiiu au înţeles adevĕrul acestui *memento* şi au căutat sĕ restitue vieţei nóstre sociale dela Crăciun, basele ce i sĕ cuvin, adecă cele poporale Acésta s'a observat cu deosebire la „*masa studenţilor*“, a cărei conducători pe deplin înţeleg chemarea unei asemenea instituţiuni.

Aci s'a pregătit beneficianţilor elevi în ajun o cină, şi cu acéstă ocasiune s'a ţinut o mică producţiune, la care au luat parte mai mulţi onoraţiorí din Sibiiu.

In faţa acestora octavanul **Ioan Bratu** rostesce înainte de tóte în numele beneficianţilor o vorbire, care prin frumseţa ideilor, ce le-a cuprins, îi face onóre.

Sântele sĕrbători ale „Nascerii Domnului“ — ḑisă dsa între altele — deştéptă veselie in toţi creştinii. Inima nóstră încă saltă de bucurie, căci deşi nu ne aflăm în sinul părinţilor nostri trupesci, totuşi aci, unde ne aflăm, nu suntem străini, ci ne aflăm sub îngrijirea părintéscă a Mecenaţilor nostri, cari s'au îngrijit a ne strânge la sinul lor şi'n aceste momente sĕrbătoresci.

Precum la acest praznic şi-a arĕtat Dḑeu iubirea nemărginită pentru némul omenesc, aşa şi Mecenaţii nostri faţă de noi. Cuvine-ni-se deci, ca tot în aceste momente sĕrbătoresci sĕ ne reinoim manifesterea respectului şi a recunoscinţei nóstre faţă de acei bărbaţi, cari au pus temelia acestei instituţiuni şi faţă de acele onorabile dómne, carì i-au dat viéţă. Şi nu avem alte mijlóce de mulţămire şi resplătire, decât deoparte asigurarea, că ne vom nisui prin progres şi purtare bună a ne face demni de ajutoriul oferit, ér de altă parte sincerile nóstre sentimente şi inima, care se înalţă la Atotputernicul, implorînd mulţi ani ferіciţi pentru Binefăcătorii nostrii, ca sĕ-şi vaḑă realisate aşteptările legate de mésa studenţilor, sĕ véḑă eşind de sub ocrotirea acestei instituţiuni o generaţie harnică, care sĕ facă onóre naţiunii în toţi ramii vieţii culturale.

După vorbirea studentului Bratu au urmat 5 cântări, reproduse de corul „mesei studenţilor“ şi anume tropariul „*Nascerea ta Christóse*“ şi trei colinde: „*Bucurăte Impĕrate*“, „*Dómne a Tale cuvinte*“, „*O ce veste minunată*“ şi de încheiere „*Marşul mărinarilor*“. Mai ales colindele au făcut asupra tuturor bună impresiune.

Terminând elevii producţiunea acomodată momentului, directorul „Albinei“ dl *Parteniu Cosma*, le adreséză o alocuţiune plină de părintesci şi românesci sfaturi, accentuând mai ales bucuria, ce o simte, când vede, că beneficianţii pe lângă împlinirea datorinţelor de scolari, cultivă datinele strămoşesci şi dau prin acésta garanţie, că întrând în viaţa practică vor ţiné la tot ce este românesc.

După aceste s'au servit bucatele conform prescriptelor bisericei — de post.

Precând cele dela „mésa studenţilor“ s'au petrecut în cerc mai familiar, pe atunci „Seminariul Andreau“ s'a îngrijit, ca familiile române din Sibiiu asemenea sĕ se bucure de farmecul frumóselor colinde, pe cari ca copii aşa cu nerăbdare le aşteptam.

Un grup de tineri clerici s'au presentat adecă în ajun la cele mai multe din familiile inteligenţei Sibiene şi au câutat mai multe colinde; ba tinerul *Ioan Todea* din Săcal s'a produs şi cu *Ţurca* cu mult succes. Laudă clericilor şi conducĕtorilor lor.

Cete de copii cu stéua şi cu Vifleemul asemenea n'au lipsit, vestind cu graiul marele eveniment a cărui reamintire o prăsnuim; éră junii din Gurarîului şi din Ocna-Sibiiului ne-au delectat cu anticele jocuri: Romanul, Căluşeriul şi Bătuta, reamintindu-ne obiceiul, care înainte de 1848 mai era în viéţă, când 12—13 juni cutrierau ţéra producêndu-se pretutindenea cu complicatele figuri ale acestor danţuri naţionale, cari pe timpul strămoşilor nostri au captivat atâtea matróne romane.

Cu privire la danţurile aceste avem numai o observare, ca Căluşerii sĕ nu se producă în ḑiua primă a Crăciunului, fiind aceea reservată exclusiv Domnului.

In ḑiua de Crăciun au oficiat sânta liturgie în biserica din Sibiiu-cetate P. O. domni protopresbiteri şi asesori consistoriali *Ioan Papiu*, *Zaharie Boiu*, *Nicolau Cristea* şi ca diacon profesorul *Ioan Popovici*. Cântările liturgice le-a cântat corul teologic ér irmo ul sĕrbătorii corul mixt, în decursul căruia s'a distins ca solistă dşóra *Geni Moga*.

Cei ce în urma referinţelor, în cari se află, n'au fost ferіciţi a gusta bucuriile Crăciunului la casă părintéscă între ai sĕi cei mai deaprópe, încă n'au rĕmas în aerul mo

---

FOIŢA.

LUMINA NÓSTRĂ.

Fi binecuvêntat Frankline, care în răşină şi în atmosfera încărcată aí descoperit puterea magică, numită electricitate!

Fiţi blagosloviţi voi toţi creatori de maşinării electrice, până la Edison mai marele meşter peste voi! Dar şi mulţumită stabilimentului grandios din Sadu, care ni a făcut şi nóuă Sibiienilor posibil sĕ vedem lumina cea albă-albăstrie: lumina cea adevĕrată, ce se ḑice electrică. Trăiască lumina nóstră!

Mai anul trecut numai a rĕsărit la noi lumina acésta minunată. Sibiiul s'a desbrăcat de vestmêntul seu auriu, medieval. Hârbuitele felinare de fotoghen au fost deportate, depuse spre odichnă eternă în odaia de antichităţi a oraşului. În locul lor s'au ţintuit în pareţi la distanţe considerabile niste retorte pe séma curentului electric. În piaţă s'au ridicat cele patru lampióne eliptice, astrii Sibiiului, cari sĕ luciască în vĕzduchul nopţii, ca ochii bălaurului.

Când a sosit momentul, iscusiţii diriguitor din Sadu, au dat drumul curentului, ca Sibiiul sĕ plutiască în lumină. Ce frumos ce frumos... Iţi vine sĕ joci horă mare în giurul lampelor din piaţă. Câte un hălăoiu de Cisnădiorian şi câte un prisnel de Poplăcian se opresc sgăurându-se la ochii focoşi ai bălaurului. Numai Nepomuc, recele şi nemoritoriul Nopomuc, pasnicul mohorît al pieţei pare a avé reserve, căci rĕmâne cu spatele cătră lumină. Nefericitul boem, martor al atâtor vécuri de întunecime, nu se póte împăca cu ideile de modernizare ale lumei sibiiene.

Trecem la ordinea ḑilei peste el. Sunt cele mai nenorocite fiinţe ómenii cari nu vor şi nu pot sĕ se acomodeze curentelor stăpânitóre, cum e şi curentul electric.

*

Cu electricitatea a sosit o eră nóuă pentru Sibiiu. Nu însĕ era nóuă cea politică, care o aşteptăm de mult, ci după cum o găsim zugrăvită în cântarea nóstră şcolară:

„Pe când electricitatea
Căi ferate şi vapor,
Nu erau încă 'nventate
Mergea totul fără zor...

. . . .

Aḑi sburăm pe căi ferate
În vagóne îndesaţi,
Sosim cu capetele sparte,
Nemâncaţi şi degeraţi“.

Curat eră nóuă! Ne lipsesce tramwayul ca sĕ fim desĕvîrşiţi.

Sperăm însĕ că în curênd se va face şi acéstă inovaţie şi atunci posta dela Reşinari va ajunge şi ea ad acta în casa de antichităţi a oraşului, ca şi felinarele de fotoghen de pie aducere aminte. O, civilisaţia asta cere multe jertfe!

Insĕ credeţi că Sibiiul şi-a schimbat fisiognomia în era cea nóuă? Dómne feresce. Nu vĕ spăriaţi. Afară de cei patru monstri din piaţă — fala nóstră — nu ne îmbulzesce lumina tocmai. Străḑile principale pare că sunt iluminate cu lumini de sĕu. Micile retorte par nisce stearţuri de mineri. Vitrinile prăvăliilor sunt cuprinse de o palidă „lumină visătóre“. Automatul marelui nostru reclamagiu Izak Cenuşescu îşi face mendrele pe întunerec. Străḑile laterale sunt uitate de D-zeu.

Acolo ómenii trăesc cu multe vécuri îndĕrĕt, pe timpul lui Hecht sau a lui Harteneck...

Sărăcie cu ciucuri acéstă nóuă eră. „Mehr Licht, mehr Licht“.

*

Lumina electrică din Sibiiu e ca o fată frumósă (nu fac alusie), — când ţii mai dragă lumea te părăsesce. Are tóne, capriţii, — ca tot ce e modern.

Madame Rosalinda avuse mai deunăḑi soirée. (Îi ḑic pe nume, căci decând cu electrica ne îndeletnicim şi cu franţuzasca.) Salonul era tixit de domnişóre şi de tineri. De tavan atârnau dóuĕ frumóse globuri de sticlă, din care se resfira belşugul de raze ale luminei electrice. Razele, rĕsfăţatele, nemodestele, se jucau cu pĕrul cârlionţat, cu frou-froul fetelor, se opriau pe obrăjorii, pe ochii, buzele... lor. Uf, ce n'ai da adese-ori sĕ fie o rază de lumină electrică, numai pe o secundă şi sĕ zăboveşti fără sfială pe obrăjorii, pe ochii, buzele... lor. Scuzaţi, a fost o dorinţă trecĕtóre..

Conversaţia în salonul madamei Rosalinda e înfocată. Animaţia la culme. Totul e învĕlit în lumină electrică, în fermecătóre lumină electrică.

Serena se apropie de pian şi acompaniată de o amică cântă cu glasu-i duios: „Linişte mea-i tulbu...

Aici se întrerupe cântarea. „.. .rată“ îi rĕmâne în gât. Lumina, capriţiósa lumină electrică s'a stîns prin o putere suprafiréscă. Nenorocitul de curent s'a întrerupt. In salon s'a făcut beznă.

noton al singurităţii. De aceştia s'a îngrijit părintésca bunăvoinţă a Excelenţiei Sale aducêndu i în jurul ospitalei sale mese.

Astfel de astădată nu ne mai putem plânge, că a trecut Crăciunul, fără a ne fi împărtăşit, ca Români de plăcerile datinelor poporului.

Christos s'a născut! Cinstiţi învĕţăturile Lui!

Redacţional

Dispensat fiind onorabilul presbiter Gavriil Hango déla redactarea „Telegrafului Român“, comisiunea administrativă a tipografiei archidiecesane mi-a încredinţat, începĕnd cu 1 Ianuarie v. 1898, mie redactarea acestei foi; èră eu am primit acéstă onorofică însărcinare în speranţă, că inteligenţa şi mai ales clerul şi învăţătorimea nóstră îmi vor da necesarul sucurs moral şi material, ca astfel fóia şi în viitor cu demnitate sĕ pótă sta la postul de sentinelă credinciósă a intereselor naţionale şi bisericesci ale poporului român.

Sibiiu, 31 Decembre, 1897,

Dr. Elie Cristea,
redactor.

Noutăţi.

Preastimaţilor nostri colaboratori, corespondenţi şi cetitori le dorim din inimă un

An-nou fericit!

* * *

Iubileul Monarchului nostru. In Hofburg se fac deja pregătiri pentru sĕrbările din incidentul iubileului Monarchului, cari se vor începe în 28 şi 29 Novembre a. c. şi vor durá mai multe ḑile. E aprópe sigur că la iubileu vor luá parte împĕratul *Wilkelm* al Germaniei, *Albert*, regele Saxoniei, părechia moştenitóre a Italiei. Nu se scie însĕ, décă ţarul *Nicolae* va participa la iubileu în persónă séu va fi representat de către archiducele *Vladimir*.

* * *

Mórtea baronului Schönfeld. Inspectorul suprem al armatei comune, Corpscomandantul Anton *Schönfeld* a încetat din viaţă Vineri diminéţa. La anul nou, simţindu-se rĕu s'a re'ntors dela Praga la Viena, unde s'a supus unei operaţii, care însĕ nu i-a schimbat bóla spre bine.

Joi séra a început a-i fi tot mai rĕu şi Vineri diminéţa deja nu mai era între cei vii. Inmormântarea 'i-s'a făcut Duminecă cu mare pompă.

* * *

Cristian regele Daniei 'şi va serba în Aprile a *optzecea* aniversare a nascerei sale. Doi monarchi: împĕratul Rusiei şi al Germaniei vor participa la acéstă mare sărbătóre a Daniei şi deci se vor întâlní în Copenhaga.

* * *

Ex-regele Milan — comandant suprem. *Milan*, fostul rege al Sêrbiei a fost numit comandat suprem al armatei active din Sêrbia. Cercurile militare au primit cu bucurie numirea acésta, şi au hotărît a-l felicita din incidentul anului nou pe noul şef. Numirea — se ḑice — s'a făcut pur din cause militare.

* * *

Magna petis! „Ellenzék“ din Cluş are ştire telegrafică din Bucureşti că guvernul român ar fi interzis, ca în şcóla maghiară catolică din Bucureşti limba de propunere se fie cea magiară, ci magiara sĕ fie numai ştudiu secundar. „Ellenzék“ trăgênd o injurătură guvernului român, pretinde, ca, precum la noi în Ungaria în şcólele confesionale române limba de propunere este cea română astfel şi în România în cele magiare (?) limba de propunere se fie magiara... Bună glumă!

* * *

Urcarea taxelor postale. Guvernul a hotărît urcarea multor posiţii din tarifa taxelor postale. Ordinaţiă în privinţa acésta se va lansa după-ce legea regulătóre a computării obligatóre cu coróne va fi alcătuită. Urcarea taxelor se va face în deosebi în comunicările postale cu străinătatea. In circulaţia internă mai esenţială va fi urcarea taxelor *epistolelor recomandate*. Se ḑice că taxa de 10 fileri pentru epistolele recomaodate se va urca la 25 fileri. Acésta din pricina numĕrului enorm de mare al epistolelor recomandate ce circulă în ţéră.

* * *

La Hódmezővásárhely earăşi un incident de sensaţie: Căpitanul de poliţie *Póka* László şi concipistul *Goszthonyi* Sándor, în urma unor defraudări descoperite la cassa oraşului, şi-au stins vieţile prin câte un glonţ. Póka a defraudat 95 fl. şi sumedenia de juvaere, ce erau poliţie în deposit. Concipistul a defraudat suma de 400 fl., care a şi restituit-o, avea însĕ păcatul de a fi falsificat documente publice. In afacerea defraudării banilor oraşului sunt amestecaţi şi alţi funcţionari în potriva cărora s'a pornit investigaţie.

* * *

Un renegat român. In adausul de Crăciun al ḑiarului „Budapesti Hírlap“ a apărut un articol întitulat: „Ianku, a havasok királya. Az 1848—1839 evi oláh lázadas. Irta Turgyán Adorján“. Articolul e plin de invective şi de minciuni la adresa nóstră, cum suntem obicinuiţi a ceti în fiecare an în foile ovreiesci. Autorul obscur ce iscălesce Turgyan, cum aflăm, face parte din tabĕra odiósă a renegaţilor români adăpostiţi în redacţiile ovreiesci din Budapesta. In „Tribuna“ din 28 Dec. v. unchiul acestui individ, preotul gr.-cat. George Şuta, din Moftinul mic, indignat şi scârbit de înjositórea purtare a nepotului seu îl demască obştei române. Spune, că acest lăpĕdat de neam e fiu de preot, crescut cu prescură românéscă, absolvent de seminariul din Gherla şi acum, drept mulţămită- îşi insultă neamul. Étă cum părintele Şuta îşi încheie scrisórea sa din „Tribuna“: „Deci publicul românesc se scie, că de câte ori vom fi insultaţi în numita fóie („B. H.“) insulta vine din partea unui om, care a mâncat prescură românéscă, şi care a crescut pe bani românesci. Ér pe tinerii universitari din Pesta îi fac atenţi sĕ se feréscă de el, căci hic niger est, hunc tu Romane caveto“. Astfel cuvintele unui unchiu, cari sună ca un blastĕm asupra nepotului seu. Şi blăstĕmul lui e blastĕmul neamului.

* * *

Consulul României la Viena, Wilhelm v. Lindheim a repauset Joi în 6 Ianuarie n. în Viena, în urma unei bóle grele.

* * *

Faptă crestinéscă. Duminecă, în 2 a l. c, nou a avut loc la Arad o frumósă sĕrbare şcolară. La iniţiativa presidentului sĕu, a dlui Dr. N. *Oncu*, comitetul parochial din Arad *a provĕḑut cu îmbrăcăminte* 80 *şcolari orfani*. Impărţirea acestor daruri s'a sĕvêrşit în localul casinei „Asociaţiei Aradane“ în presenţa unui public distins. Suma de 260 fl. cât au costat acele îmbrăcăminte s'a acoperit din interesele fundaţiei de binefacere a dómnei Maria Obercnez (30 fl.), din ajutorul băncii Victoria (40 fl.), din al băncii „Prima Aradană“ (15 fl.), din colectă (130 fl.) din contribuirea de 10 fl. a dnei Obercnez şi din cassa comunei bis. Impărţirea darurilor a fost împreunată cu o festivitate piósă, scolarii au cântat imnuri ocasionale şi au rostit rugăciuni.

* * *

Băi de aur pe pămênt românesc. „Kolozsvár“ scrie, că pe teritorul comunei româneşti Mesterhaza, din comitatul Turda-Arieş s'au descoperit nóuĕ bai de aur. In afunḑime deja de 10 metri dela suprafaţa pămêntului se afla pături bogate de aur, cari se preţuesc din partea cunoscătorilor de aur la milióne. — Pămêntul e românesc, aurul însă al cui va fi?

* * *

O descoperire de sensaţie. In ḑilele aceste s'au lăţit prin foile vieneze o veste sensaţională, care va fi primită de lume cu aceeaş admiraţie, cu care a fost primită scirea despre limfa lui Koch. E vorbă de o descoperire a unui renumit medic din Viena, a profesorului Dr. Schenk, care dacă va fi reală, are sĕ fie cel mai de frunte triumf al sciinţei medicale din vécul acesta. Dr. Schenk este embriolog renumit şi se ocupă deja de ani mulţi de problema: cum s'ar puté determina sexul omenesc încă înainte de nascere prin o influinţă asupra embrionului? După îndelungate studii, ḑice-se, că Dr. Schenk ar fi isbutit definitiv a deslega acéstă problemă, lucru ce l'ar pute dovedí cu argumente scientifice şi practice. Schenk garantéză posibilitatea nascerei de băiat sau băiată — după plac — fără ajutor operativ, ci numai prin influinţarea embryonului... E póte superfluu sĕ mai spunem, că în urma acestor sciri Dr. Schenk a devenit un personagiu de renume universal. Toţi fisiologii cari până acum s'au ocupat de acéstă problemă au muncit înzădar. Cercurile cari cunosc pe Dr. Schenk se esprimă favorabil despre el. Bărbaţi de sciinţă ca Virchow, Hertweg etc au declarat în ḑilele aceste, că îl ţin pe Schenk de competent şi capabil a deslega chestiunea acésta de importanţă. Dr. Schenk a declarat unui interviewant, că îşi va comunica doveḑile sale în materia acésta numai la tómnă. Sĕ mai aşteptăm deci....

* * *

***Pentru preoţii şi învĕţătorii nostri.* Deóre-ce restanţele cu abonamentul ḑiarului nostru pe anul 1897 se urcă la suma de aprópe 10,000 fl. autoritatea bisericéscă a luat mĕsuri esceptionale pentru încassare. Aducem acésta la cunoscinţa preoţilor şi învĕţătorilor nostri spre evitarea de alte neplăceri.**

Bibliografic.

Abonament pe 1898. Primim urmĕtórele: Deschidem abonament nou la „Familia“ pe anul viitor, cu condiţiunile însemnate în fruntea foii şi anume: pe un an cu 8 fl, pe ½ de an cu 4 fl, pe 3 luni cu 2 fl, pentru România pe an cu 20 lei.

Fóia nostră va eşi şi în anul viitor regulat, în fiecare Duminică, pe 12 pagine tipărite des.

Va cuprinde nuvele, schiţe, piese tiatrale su verie de călĕtorie,, poesii articoli de şciinţă şi de petrecere, informaţiuni din lumea literară artistică română şi despre mişcările vieţii sociale de la noi.

Vom stărui sĕ putem da cât de multe portrete şi ilustraţiuni reuşite, atârnând numĕrul şi înmulţirea lor de la spriginul ce vom obţiné.

Ne rugăm cu insistenţă ca abonamentele sĕ se facă plătindu-se regulat înainte, căci neplătite astfel ni-se încurcă socotelile şi ni-se fac greutăţi. Cu asemenea creditări am perdut mii de florini; de acea începênd din anul viitor, numai acelora le vom trimite fóia, cari ne-au rĕspuns abonamentul Este mai uşor ca cineva sĕ plătească câte 8—4—2 fl, decât sĕ anticipăm noi pentru atâţia sute de florini în tipografie, unde avem termine fixe de plătire.

Iar aceia, cari nici pe anul curent n'au respuns încă costul de abonament, poftească a-şi face datoria până la sfârşitul anului, căci atuncea se va sista espedarea pentru toţi.

Numere de probă trimitem cu plăcere, dar apoi nu expediĕm fóia decât numai acelora, cari ni o cer.

Premii pentru abonaţi.

Abonanţii „Familiei“ cari vor rĕspunde abonamentul pe un an, vor primi aprópe în cinste pe un preţ bagatel de 1 fl. 10 cr. următórele tablouri şi cărţi:

Inaugurarea mănăstirii Curtea-de Argeş.

Portretul reginei României, în costum naţional.

Istoria lui Mihaiu Viteazul de N. Bălcescu,

Lira mea, poesii de Iosif Vulcan.

De la sate, nuvele de acelaşi

Cichindeal, discurs de recepţiune la Academia Română, de Iosif Vulcan.

Stefan vodă cel tinĕr, tragedie istorică în 5 acte, premiată de direcţiunea Teatrului Naţional din Bucuresci, de Iosif Vulcan.

Iar cei ce se vor abona pe ½ de an, vor primi asemenea pentru 1 fl. 10 cr. următórele:

Inaugurarea mânăstirii Curtea-de Arges;

Lira mea;

De la sate şi

Stefan vodă cel tinĕr.

De ambele premii însĕ vor benificia numai aceia, cari vor trimite abonamentul până la 1 Februarie st. n. 1898, adaugând şi costul de câte 1 fl 10 cr

Altora nu se vor trimite, nici nu vor avé drept sĕ le reclame, plătindule mai târḑiu

Cei ce colectează 5 abonanţi noi pe anul întreg, primesc un exemplar din fóie gratuit, dimpreună cu tóte premiile acordate abonanţilor pe acelaşi timp; după 5 abonanţi noi pe ½ de an, primesc gratuit fóia şi premiile potrivite; iar după 5 abonanţi de ¼ de an, primesc gratuit fóia pe acelaşi timp'

Oradia-mare 19/31 Decembre 1897.

Redacţia şi adminstraţia „Familiei“.

* * *

Situaţia momentului (adecă a nóstră) e de nedescris. Tăcerea completă. Nu cutezam sĕ ne mişcăm sau sĕ vorbim, fără a călca eventual regulele bontonului afurisit, fără de a ne călca pe picióre... Ei, de-ai şti încalte când anume încetéză curentul, te-ai mai gândi şi ai şti ce ţinută sĕ observi la adecă, — aşa însĕ pe surprinsele n'ai decât sĕ stai mut şi priponit!

Serena întrerupse tăcerea, chemând pe mamă-sa, pe madame Rosalinda, sĕ aducă „stearin“.

Până unaltă însĕ se ivi érăşi şugubeţul de curent. Lumina din globurile de sticlă érăşi ne cuprinse în braţe. Isbucnirăm cu toţii în rîs, căci e de rîs un intermezzo atât de romantic şi neprevĕzut. O, şi vĕ asigurez, că nu póte fi ceva mai frumos, decât a vedé pe Serena rîḑênd la lumină electrică.

*

Aséră am eşit la stradă. Ningea, — şi cui nu-i place sĕ se plimbe séra pe stradă prin ninsóre, sĕ-şi ofere faţa arḑêndă fulgilor de zăpadă, sĕ-şi simţă mustăcióra făcându-i se măciucă, sĕ priviască linţoliul de zăpadă îmbrăcând străḑile, peste cari lumina electrică se aşterne, mărind feeria ernii? Cu-i nu-i place sĕ se întêlniască cu copilele nóstre, — parol, admirabile copile, — cari venind dela ghiaţă, cu feţele rumene, cu paşii grăbiţi, zînghenesc din patine, ca sĕ te întorci şi sĕ le veḑi, cât sunt de ispititóre. Şi vĕḑêndu-le aşa la lumina cea electrică entusiasmul pentru ele îţi cresce, inima ţi-se umple de nebune „doruri“ şi.. adese-ori érna îţi este cea mai fermecătóre primăvară a vieţii.

A séră cu aceléşi scopuri de delectare am eşit. Dar fatală amăgire! Lumina nóstră cea vestită nu voia sĕ se arete. Io fi îngheţat isvorul. Cine scie ce agredienţe vor fi paralisat curentul. Intunerec pretutindeni. Străḑile aveau un aspect sombru (adacă ce alt aspect póte avé o stradă din Sibiiu în întunecime). Prin prăvălii şi cafenele ardéu lumini de stearin, ca şi când ar prohodi pe cine-va.

Frankline, Edison şi voi epigoni dela stabilimentul din Sadu, porunciţi ca lumină sĕ se facă. O, înduraţi-vĕ şi deslegaţi chestiunea, dacă e oportun, ca şi la noi sĕ se facă odată lumină!..

Nime nu-mi respunde. Nici o licăreală de lumină nu se arată. Trecĕtorii vin şi merg şi fac serii de caramboale! Mĕ isbesc şi eu cand de unul când de alta, uit câte odată şi de obligatul „pardon“, — căci lipsa luminei e mórtea bon tonului. În „lumina“ acésta fetele gingaşe şi norvóse rĕmân în odăiţa lor cea caldă. Şi ḑĕu bine fac.....

*

Ei, astfel e lumina nóstră.

Şi seri de aceste intunecóse (întunecimi parţiale) avem mai multe prin Sibiiu. Serile aceste din străḑile unui oraş modern ca al nostru se deosebesc de cele de pe sate numai prin faptul, că la noi nu se aude lătratul cânilor, nici cântecul corului de cocoşi, — încolo ca la ţară. Trăiască lumina nóstră!

O, unde sunteţi timpuri patriarchale, când electricitatea era încă un tesaur ascuns pe séma Sibiienilor, când trăiam în împărăţia fotoghenului, când studenţii se urcau pe stêlpii din colţurile de stradă şi-şi luau din felinarele cele afumate vasul cu feştilă şi cu cilindru cu tot, ca sĕ şi le ducă în odaia cea rece şi sĕ se lumineze?

Trecut-au tóte. Astăḑi progresăm. Astăḑi nu te mai trimite cu „carul cu boii“ în lumea cealaltă ci cu electricul. Hm, ce eră nouă, ce eră nouă! —

Sibiiu, 24 Decembre, 1897.

Fidelio.

Biblioteca pentru toţi. Numeri noi. Cunoscuta şi mult apreciata „Biblioteca pentru toţi“ a dat la lumina acum în Nrii. 136—148 Codul de procedura civilă adnotat de cunoscutul magistrat Hamangiu. Tot acest autor cuprinde şi No. 149—151 cu Legea judec. de pace a timbrului şi autentificărilor oferind astfel pe un preţ fórte mic neşte lucrări necesare oricărui cetăţean în volumaşe portative şi frumos imprimate.

No. 123 al „Bibliotecei“ coprinde o frumósă lucrare de marele economist M. Bloch, întitulată Mamele celebre, o minunată carte de educaţie şi morală

Ceea ce se recomanda mai cu seamă e Calendariul Bibliotecei pentru toţi care e un frumos şi bun calendar pe anul viitor. Un exemplar 50 bani.

Cu ocasia sěrbàtorilor libraria Storck şi Müller a mai scos la lumina nóue cărţi poştale cu Palatul cel nou al poştelor şi — un lucru ce se face pentru prima óră la noi şi e menit sě aibă un succes ne mai audit — 39 de feluri de cărţi poştale umoristice ilustrate în culori.

Preţul unei cărţi este numai 10 bani.

Prospect.

Inteligenţa română din Oradea-mare şi împrejurime a lansat acest prospect, care vorbesce destul de clar.

Noi recomandăm din tótă inima prospectul publicului nostru.

La redacţiunea nóstră stă deschis un prospect pentru subscrieri.

Intre acei 22 subscrişi la acest prospect dăm de bărbaţi probaţi în cele financiare, ca directorul „Silvaniei“ A. Cosma, directorul „Victoriei“ Nicolau Oncu, apoi întrégă inteliginţa din Oradea-mare.

Prospect

pentru înfiinţarea unui institut de credit şi economii, societate pe acţii, în Oradea-mare (Nagyvárad) sub numele „Bihoreana“.

1. Subscrişii fundatori luăm iniţiativa pentru întemeiarea unui institut de bani, pe timp nedeterminat, sub firma: „Bihoreana“ institut de credit şi economii, societate pe acţii, în Oradea-mare (Nagyvárad).

Scopul societăţii este a deşteptá spiritul de economie în tóte clasele societăţii, prin depuneri spre fructificare; şi prin deschidere de credite solide, a înlesni ori-ce lucrare onestă pe terenul agriculturei, industriei, comerciului şi altor afaceri economice.

2. Societatea se înfiinţézá cu un capital de 200,000 fl. séu 400,000 coróne.

3. Capitalul social de 200,000 fl. respective 400,000 coróne se împarte în 2000 acţii de câte 100 fl. séu 200 coróne.

4: Subscrierea acţiilor se încheie cu diua de 15 Martie 1898 st. n.

5. La subscrierea actiilor sunt a se plăti 10% din valórea nominală a acţiei, adecă după fiecare acţie câte 10 fl. séu 20 coróne şi 2 fl. séu 4 coróne de la fiecare acţie ca spese de fondare.

La 30 de dile după adunarea generală constituantă vor fi a se plăti direcţiunii 20% din valórea nominală a acţiilor, adecă după fiecare acţie câte 20 fl. séu 40 coróne.

Éra restul de 70% va fi a se plăti la provocările direcţiunii; înse direcţiunea nu va puté pretinde plătirea în rate mai mari de 10% şi în termini mai scurţi de câte 3 luni.

6. Fundatorii îşi susţin dreptul de a alege prima direcţiune, pe trei ani. (Legea comercială §. 183.)

7. In casul când s'ar subscrie mai multe decât 2000 acţii, reducerea se va efeptui în proporţiune de la aceia, cari au subscris mai multe acţii.

Adunarea generală constituantă póte decide înse şi ridicarea capitalului social până la suma subscrisă.

Oradea-mare 23 Septembre 1897.

Iosif Vulcan, redactor şi proprietar în Oradea-mare. Nicolau Zigre, advocat în Oradea-mare. Toma Păcală, protopop în Oradea-mare. Iosif Roman, advocat în Orade. Dr. Coriolan Pap, advocat în Oradea-mare. T. Kővári, preposit. capit. în Orade. Petru Mihuţiu, protopop gr.-cath. în Oradea-mare. G. Pop de Băsesci, propr. în Băsesci. Dr. Florian Duma, advocat în Oradea-mare. Samuel Ciceronescu, prof. prep. în Orade. Vasiliu Ignatu, adv. şi propr. în Beiuş. Dr. Aurel Lazar, adv. în Orade. A. Palladi, preot şi proprietar în Feneş. Andreiu Horvath, presbiter în Orade. Dr. Gavriil Cosma, advocat şi proprietar în Beiuş. Dr. I. Nichita, advocat în Şimlěu. Victor Illyes, proprietar în R.-Cristur. A. Cosma, director executiv al „Silvaniei“ în Şimlěu. Mihaiu Veliciu, adv. în Chişineu. Petru Pantea, comerciant în Orade. Dr Nicolau Oncu, directorul institutului „Victoria“ în Arad. Dr. Iustin Pop, adv. şi propr. în Tinca.

Multămită publică.

La iniţiativa subscrisului comitet s'a pus basă la fondul întemeiat *„în amintirea iubiţilor rěposaţi“* alimentat din sumele de bani pe cari rudeniile şi prietinii iubiţilor reposaţi le ar dărui fondului, sume pe cari de altfel le-ar fi destinat pentru cununi. Din acest fond, administrat de „Reuniunea sodalilor români din Sibiiu“, comitetul Reuniunei va distribuì cu timpul ajutóre băneşti věduvelor şi orfanilor meseriaşilor români din Sibiiu foşti membri ai Reuniunei.

Suntem în plăcută posiţiune de a constata că ideia concepută de noi a aflat rěsunet, încât adecă din casul trist al trecerei la cele eterne a mult regretatului Dr. Aurel *Brote*, ni s'au pus la disposiţiune în memoria decedatului:

Prin dl prof. seminarial Dr. D. P. Barcianu	fl.	8.—
Prin N. N.	„	10.—
Prin un „devot al rěposatului“	„	2.—
Prin subscrisul president	„	5.—
In total deci	fl.	25.—

pe cari, împreună cu un prisos de fl. 2.80, dela cununa reposatului Ioan *Morariu*, fost membru în comitetul Reuniunei nóstre, 'i-am depus la institutul de credit şi economii „Albina“ spre fructificare.

Ne luăm voe a aduce susnumiţilor dăruitori multămitele nóstre sincere.

Din şedinţa comitetului „Reuniunei sodalilor români din Sibiiu“ ţinută la 18/30 Dec. 1897.

Victor Tordăşan, pres.
George Poponea, notar.

Poşta redacţiunei.

Părintelui T. în B „Sěrbătórea hramului sântului Nicolae“ nu se póte publica. Inceputul este scos din o vorbire rostită de curênd în Budapesta. —

*

Pseudonyma „Astra“ în loc. Poesia dtale „Odată“ ca încercare ne-a plăcut mult, îndeosebi următórea strofă din urmă:

„Ş'atunci de durere învinsă
In sufletul meu am privit
Şi cele mai scumpe odoare
Ascunse-acolo am găsit“.

Intrégă însě nu e publicabilă. Trimite-ne mai multe ca sě alegem. Sperăm, că nu e prima nici ultima dtale poesie!...

Multămită publică

domnului Franz Wilhelm, farmacist în Neunkirchen, Austria-de jos, inventatorul theei de curăţirea sângelui antireumatice şi antiarthritice. Curăţitor de sânge pentru podagră şi reumatism.

Dacă păşesc în publicitate, o fac pentru-că mai ântâiu îmi ţin de datorie a exprima d-nului *Wilhelm*, farmacist în Neunkirchen, cea mai sinceră multămită, pentru serviciile, ce mi le-a făcut thea sa curăţitóre de sânge în durerile mele reumatice, şi apoi a face atenţi şi pe alţii, cari sufer de acéstă bólă, asupra acestei thee excelente. Nu sunt în stare a descrie durerile ce m'au torturat în decurs de 3 ani, la ori-ce schimbare de timp, de cari nici medicini, nici folosirea băilor de pucióşă din Baden lângă Viena, nu m'au putut scăpa. Mě tăvăleam în pat nopţi întregi fără somn, apetitul îmi scădea vědênd, prospiţiam rěu şi întrégă puterea corporală îmi scădea. După o folosire de 4 sěptěmâni a numitei thee, nu numai am scăpat cu totul de dureri, şi sunt liberă şi acum după-ce nu o mai folosesc de 6 sěptěmâni, dar întrégă, starea sănětaţii mi s'a îmbunătăţit Sunt convinsă că fie-cine, care va lua refugiu la acéstă theă contra astorfel de bóle, va binecuvênta ca mine pe inventatorul aceleia, dl *Franz Wilhelm*.

Cu distinsă stimă:

contesa Butschin-Streitfeld,
soţie de vice-colonel.

Deposite en gros în **Sibiiu** la domnii: **Franz Jahn Söhne, J. B. Misselbacher sen., F. A. Reissenberger** şi farmacia **J. C. Molnar.** [197] 8—12

Ad. Nr. 566/1897. [243] 3—3

CONCURS.

Pentru întregirea postului de paroch în parochia de cl. III. Borgo-Suseni, din protopresbiteratul gr.-or. al Bistriţei, se escrie prin acésta concurs, cu termin de 30 dile, dela I-a publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post, dau un venit sigur anual de 402 fl. 80 cr. după cum s'au statorit în şedinţa din 7/19 Decembre 1897 a comitetului parochial.

Doritorii de a ocupa acest post au a-şi aşterne suplicele de concurs, instruite conform legilor din vigóre, subscrisului oficiu ppesc, până la terminul deschis, şi a sě presenta în vre-o Duminecă séu sěrbătóre în biserică, spre a cânta, predica séu celebra, a face cunoscinţă cu poporul şi a-şi trage informaţiuni directe, observându-se în privinţa acésta disposiţiunile „Regulamentului pentru parochii“.

Oficiul protopresb. rom. gr.-ort. a tractului Bistriţei, în conţelegere cu comitetul parochial concernent.

Borgo-Bistriţa, la 7/19 Decembre 1897.

Simion Monda,
protopresb.

Ad. Nr. 567/1897. [244] 2—3

Publicare de licitare.

Edificarea bisericei, din parochia gr.-ort. Borgo Suseni, ppresbiteratul Bistriţei, se va da în întreprindere pe calea licitaţiunei publice minuende în 7/19 Ianuariu 1898, la 2 óre d. a. în şcóla confesională de acolo.

Preţul de strigare, conform preliminarului de spese este: 11,000 fl.

Intreprindětorii, cari vor voi a licita au sě depună vadiu de 10% după preţul strigării.

Vadiul minusoferentului, cu care se va încheia contractul, va rěmâné ca cauţiune până după colaudarea edificării.

Planul, preliminariul de spese, şi condiţiunile de licitare, se pot vedé în vremea la epitropia parochială din Borgo Suseni.

Oficiul ppresb. al tractului gr.-ort. a Bistriţei, în conţelegere cu comitetul parochial concernent.

Borgo-Bistriţa, la 7/19 Decembre 1897.

Simion Monda, protopop.
Pavel Beşa, adm. par. inter.

Nr. 326/1897. [245] 2—3

CONCURS

Pentru întregirea parochiei de clasa a III. Feldióra secuéscă se publică prin acésta concurs cu termin de 30 dile dela prima publicare în diarul „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post dau un venit anual de 491 floreni. v. a.

Informaţiuni mai detaiate despre starea acestei parochii se pot lua la comitetul parochial şi la oficiul protopresbiteral.

Doritorii de a ocupa acest post, au a-şi aşterne suplicile de concurs instruite conform normelor în vigóre subsemnatului oficiu protopresbiteral până la terminul susindicat

Feldióra-secuéscă 21 Octobre 1897.

Oficiul protopresbiteral al tractului Turdei în conţelegere cu comitetul parochial concernent.

Teodor Ciortea,
adm. ppresb.

Contra tusei

şi răguşelii sunt cel mai bun mijloc bombónele Pemetefü a lui **Réthy**. Se află în tóte farmaciile. Preţul unei dose 30 cr., 5 dose espedéză franco farmacia Adler din B.-Ciaba. Numai atunci veritabile, dacă stă pe fiecare dosă subscrierea următóre: [239] 3—10

Réthy Béla
gyógyszerész

În Tipografia archidiecesană au apărut:

I. C. Panţu:

Curs complet
de
corespondenţă comercială
à fl 1.60

Procent,
Promil,
Interese
şi
Teoria
conturilor
curente
à fl. —.40.

Se pot procura din
Librăria archidiecesană, Sibiiu.

În Tipografia archidiecesană au apărut:

Sidoxia,
cestiunea dotaţiunei archiereului ortodox-român din Transilvania
de
Matei Voileanu.
Preţul 30 cr.;

Alexandru Roman, 1826--1897.
Material pentru biografia şi activitatea lui
de
Ilie Dinurseni.
Preţul 40 cr. şi

Un vis,
naraţiune din viaţa unui preot
de
Gavriil Hango.
Preţul 20 cr.

Se pot procura din
Librăria Tipografiei archidiecesane
Sibiiu.

În tipografia archidiecesană a apărut:

CATECHISM
pentru învěţământul religiunei drept-credinciόse rěsăritene
de
Moise Toma,
prelucrat de
Simeon Popescu,
ediţia VIII.; preţul legat 20 cr.

Se află de vêndare în
Librăria Tipografiei archidiecesane.
Sibiiu.

Nr. 2. Sibiiu, Sâmbătă, 3/15 Ianuariu 1898. *Anul XLVI.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strĕinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. – Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Felicitări de anul nou.

De câţi-va ani încóce felicitările de anul nou au luat caracterul evenimentelor, cari bine trebuesc remarcate.

Escelenţia Sa, P. S. D. archiepiscop şi metropolit al nostru Miron Romanul, mai ales la anul nou şi la deschiderea sinodului archidiecesan îşi descopere vederile, temerile, îngrijirile sale despre desvoltarea lucrurilor din statul nostru, şi în special despre situaţiunea bisericei nóstre.

De ani de ḑile nu am mai auḑit accentuându-se din rostul Escelenţiei Sale spiritul de separatism în biserică, care a început a se manifesta în timpul din urmă în unele părţi ale archidiecesei nóstre, separatism, care în ameninţările sale trece până la anarchie.

Vom mai reveni asupra acestor triste apariţiuni în viaţa vóstră bisericéscă.

La locul acesta spunem cetitorilor nostri, că în ḑiua de anul nou, asesorii consistoriali, profesorii seminariali şi o numĕrósă inteligenţă din straturile societăţii nóstre s'a presentat după eşirea din biserică la Escelenţia Sa, spre a-i aduce obicinuitele felicitări.

Fiind Preacuvioşia Sa Domnul archimandrit şi vicariu archiepiscopesc Dr. Ilarion Puşcariu de present esmis la Braşov în o misiune scolară, cuvintele de felicitare le-a rostit domnul asesor consistorial Zacharie Boiu.

Publicăm în şir chronologic cuvêntarea Părintelui asesor consistorial Zacharie Boiu şi rĕspunsul Excelenţiei Sale I. P. S. D. archiepiscop şi metropolit Miron Romanul:

Cuvêntarea domnului asesor consistorial Zacharie Boiu:

Escelenţia Vóstră! Înalt preasânţite Domnule Archiepiscop şi Metropolit!

Urmând bunelor obiceiuri părintesci Consistoriul archidiecesan împreună cu corpul profesoral seminarial şi alţi stimaţi domni şi fraţi, cari li s'au asociat, se presentéză astăḑi înaintea Escelenţiei Vóstre, spre a Vĕ aduce respectuósele lor urări de anul-nou.

Escelenţia Vóstră! Ce va aduce anul viitoriu în special patriei nóstre şi cu deosebire bisericei nóstre strămoşesci şi credinciosului ei popor mult cercat, nu putem prevedé şi nu putem sci; căci după cuvêntul Mântuitoriului nu este dat ómenilor, a sci anii şi timpurile, cari tatăl le a aşezat întru a sa stăpânire. Esperienţele ultimelor decenii însĕşi chiar ale anului espirat nu ne permit a privi fără serióse îngrijiri în viitoriu; dar încrederea cea viuă în Dumneḑeu şi solidaritatea cea firmă între înţelepţii nostri archipăstori şi clerul şi poporul credincios ne insuflă speranţa, că după ḑile întunecóse şi chiar furtunóse vor veni şi ḑile mai senine, mai blânde, mai priincióse.

Rugăm dar pre Dumneḑeu şi astăḑi, la începerea unui an nou, sĕ ţină scumpa viéţă a Escelenţiei Vóstre la mulţi ani fericiţi până la adânci bĕtrâneţe, şi sĕ Vĕ întărésca cu putere de sus, ca, precum până acum, aşa şi în viitoriu şi până în fine sĕ staţi în fruntea bisericei cu energia aceea bărbătéscă, cu înţelepciunea aceea practică şi cu demnitatea aceea archipăstoréscă, ce aţi desvoltat întru apĕrarea turmei curêntătóre, care Vi s'a încredinţat.

Provedinţa divină, care V'a dat în mână cârma bisericei, sĕ Vĕ ajute, a conduce naia cea sfântă a lui Christos prin tóte adversităţile timpului şi a o scóte întrégă şi nevătĕmată la limanul dorit!

Sĕ trăiţi, Escelenţia Vóstră, întru mulţi fericiţi ani!

Rĕspunsul Escelenţiei Sale I. P. S. D. archiepiscop şi metropolit Miron Romanul:

Stimaţi Domni şi fraţi!

Vĕ mulţămesc din inimă pentru bunele simţiminte, cari mi le manifestaţi şi astădată la încheerea unui an solariu şi la începerea altuia nou, cari simţiminte — Vĕ mărturisesc sincer — 'mi sunt fórte preţióse, pentru-că ele intăresc tot mai mult legăturile intime, cari în interesul mai înalt al bisericii trebue sĕ esiste între archiereu şi între clerul şi poporul concreḑut archipăstoriei lui.

Este simţită necesitatea de a se întări aceste legături mai ales acum, când după esperienţele din timpul din urmă s'au ivit în unele părţi ale archidiecesei nóstre simptóme îngrijitóre, cari ameninţă solidaritatea credincioşilor nostri şi tăria lor în credinţă, ba ici-colea se ivesc chiar ca unele porniri anarchice, nutrite de unii din clasele mai inteligente, cari voiesc cu ori-ce preţ sĕ aducă la triumf vederile şi dorinţele şi póte şi alte interese ale lor, fie chiar cu rumperea legăturilor bisericesci, în cari au trăit şi au murit bunii şi străbunii lor.

Sunt aceste apariţiuni triste, cari dovedesc, că sub influinţe străine încep a degenera instituţiunile statutului nostru organic, de cari urzitorii lui au legat atâtea frumóse speranţe şi cu cari în anii primi ai vieţii nóstre constituţionale bisericeşci ne puteam cu tot dreptul mândri faţă cu alte biserici din patrie.

Spre delăturarea rĕului acestuia, ori unde s'ar ivi el, avem sĕ conlucrăm toţi, cari ne adăpostim în sinul sântei nóstre biserici, cu deosebire au a lucra organele centrale ale archidiecesei nóstre, şi acésta lucrare trebue sĕ fie cu atât mai solidară, cu cât nu e nici o îndoială că ori unde se ivesc unele mişcări de felul acesta, deodată cu ele se ivesc şi apostolii lui Antichrist, cari sunt duşmani neadormiţi şi neînpăcaţi ai ortodocsiei nóstre.

Anul din urmă economic a fost unul din cei mai neroditori, putem ḑice, el a fost şi este fórte deprimătoriu pentru ţeranii nostri, şi a avut urmări grele şi pentru cele-lalte clase ale poporaţiunei; étă dar o ispită nóuă pentru poporul nostru, şi étă o ocasiune bună pentru duşmanii bisericii nóstre, ca sĕ desmênte pre popor şi sĕ-l îndemne la rĕtăcire, spre a scăpa de micile sarcini, ce i se impun pentru susţinerea bisericii şi a şcólei, precum şi a organismului superior bisericesc.

Sĕ sperăm însĕ, că fiind toţi cei chemaţi ai nostri cu priveghere şi cu grije pentru popor, ne va succede şi în anul nou, în care am întrat, a susţiné, respective a restabili şi a întări pacea şi armonia internă în viéţa nóstră bisericéscă, şi a promova interesarea generală pentru progresarea credincioşilor nostri în cultură şi moralitate, la ce Vĕ rog în prima linie sĕ conlucraţi şi fraţiile Vóstre, poftindu-vĕ în acest scop depline puteri trupesci şi sufletesci şi binecuvêntarea lui Dumneḑeu.

Beratele bulgare. Am anunţat deja consolidarea bisericei ortodoxe bulgare în Turcia prin dobândirea nóuelor trei episcopii. Lui „Neue Freie Presse“ i se depeşéză din Constantinopol, că cei trei episcopi designaţi şi hirotoniţi, Grigorie, Cosma şi Gherasim, şi-au ocupat posturile înalte în Monăstir, Dibre şi Strumniţa. Vestea lansată de duşmanii bisericei rĕsăritene, că Sêrbii şi Grecii ar fi demonstrat împotriva nounumiţilor episcopi bulgari, se desminte. Episcopii au fost primiţi din partea credincioşilor cu ovaţiuni.

Congres de naţionalităţi? Foile maghiare aduc ştirea, că în sĕptĕmâna acésta, s'au întrunit în Budapesta la o consfătuire intimă următorii bărbaţi, aparţinĕtori diferitelor naţionalităţi: Slovacii Mudrony, Dr. Vanovics (?), Dr. Stefanovici, Sêrbul Emil Gavrila şi dl Iuliu Coroianu. Ca acéstă întêlnire s'au luat mai multe hotărîri cu privire la nóuĕ acţiuni comune.

Fiume a devenit din nou obiect de multă discuţie. Ultimile sciri ce le-am dat în fóia nóstră au fost referitóre la demisia naţionalistului podesta (primar) Mayländer şi la disolvarea representanţei. De atunci s'au făcut nouĕ alegeri şi reuşind tot libera lii în maioritate, aceştia din nou au ales pe Mayländer de podesta. Mayländer însĕ, vĕḑênd intenţiá guvernului maghiar de a guverna Fiume (noul guvernor e un conte Szapáry) prin legi escepţionale, a denegat jurămêntul. Guvernul a disolvat deci din nou representanţa şi au dat guvernorului drept de liberă dispunere. In intrégă Fiume se manifestă un dispreţ adânc faţă de guvernul maghiar.

FOIŢA.

Confesionalism „enciclopedic“.

Intre greşelile, ce se strecură cu şi fără intenţiune în „Enciclopedia Română“, este şi faptul că se spun neadevăruri istorice. Reproducem aci de-a întregul un pasagiu din „Sidoxia“, broşură scrisă de dl Mateiu Voileanu, apărută de curênd de sub tipar, în care sĕ tractéză un specimen de intervertire a adevĕrului istoric. Eată acel pasagiu.

Ca sĕ putem avé destulă tărie în suportarea greutăţilor de aḑi, trebue sĕ vedem care a fost trecutul nostru.

Deschidem o pagină tristă din istoria bisericei nóstre.

Pănă după anul 1850 triste sunt tóte paginile istoriei bisericesci, şi dacă spre înţelegerea mai bună a stadielor cu taxele sidoxiale deschidem unele dintre paginile cele mai triste, o facem spre a arăta, că atunci am fost mai tari în credinţă, când am fost mai greu apăsaţi, când am fost mai persecutaţi, şi că atunci am adus mai mari jertfe, când duşmanii bisericei nóstre cu mai mare înverşunare lucrau la sugrumarea bisericei nóstre.

După datele istorice cunoscute până acuma persecuţiunea bisericei ortodoxe romăne o a început în jumătatea seclului al XIII biserica apusénă.

Indată după întroducerea reformaţiunei şi în ţéra nóstră, şi biserica reformată a început a lucra pentru nimicirea bisericei ortodoxe române, şi cu ea pentru nimicirea nóstră ca români.

Preoţii nostri dau ḑeciuélă alăturea cu poporul nostru, care e în ţéră numai tolerat pentru binele public al patriei.

Biserica nóstră prin lege e decretată de sectă, care şi ea e numai tolerată.

Metropoliţii nostri sunt puşi sub tutela episcopilor calvini, prin jurămênt sunt obligaţi sĕ înveţe dogme străine de biserica nóstră sĕ întroducă funcţiuni liturgice calvine, şi dacă ei apărau ortodoxia, trebuiau sĕ móră mórte mucenicéscă.

Metropolitul Sava Brancovici e băgat în închisóre pentru apărarea ortodoxiei, e bătut publice în piaţa Blaşului, ca cel din urmă făcătoriu de rele.

Biserica a conservat memoria acestui martir al legei creştine ortodoxe.

A fost reservat curentului papistaş al timpului nostru, ca ómeni din Blaş, a cărui piaţă a fost scăldată de sângele metropolitului român martir, sĕ vină şi sĕ profaneze memoria sântă a acestui archiereu martir, făurind pĕcate fictive din viaţa privată a metropolitului spre a justifica cruḑimea ungurilor calvini.

Românilor uniţi le-a fost reservat rolul trist sĕ caute motive justificătóre pentru asuprirea bisericei ortodoxe române în trista epocă a principilor ardeleni; în general românilor uniţi li a fost reservat sĕ denatureze istoria, şi sĕ caute a presenta în lumină falsă tóte persecuţiunile îndreptate contra bisericei ortodoxe române dela noi.

După-ce Transilvania a ajuns sub domnirea casei de Habsburg, s'a frânt puterea bisericei reformate, şi a început a se ridica cea a bisericei papistaşe.

Aici se produce o nóuĕ eră de persecuţiuni asupra bisericei nóstre.

Metropoliţii nostrii 'şi perd tăria caracterului, şi se pun în fruntea mişcărilor îndreptate contra bisericei ortodoxe.

La 22 Iannariu 1689 se face în metropolia din Bucuresci sânţirea nou alesului motropolit al eparchiei ortodoxe române din Ardeal.

Metropolitul Atanasie depune jurămêntul sĕrbătoresc în faţa altariului.

Jurămêntul acesta serbătoresc susţine tóte orênduelile bisericei ortodoxe statorite în cele 7 sinóde ecumenice şi condamnă tóte învĕţăturile întroduse în biserica lui Christos cu abatere dela canónele celor 7 sinóde ecumenice cu un cuvênt noul metropolit prin jurĕmênt promite în faţa altariului, că va rĕmânea credincios ortodoxiei.

La acest act sĕrbătoresc e de faţă şi patriarchul Ierusalimului Dositeiu, care dă o pastorală noului metropolit.

In pastorala acésta la punctul 2 cetim următórele:

„Trebue Archieria Ta sĕ propoveduesci cuvêntul lui Dumneḑeu la Sêrbi şi la Ruşi pe limba slovenéscă, atât Duminecile cât şi alte sĕrbători, éră la Români pe limba românéscă atât în biserici, cât şi la îngropăciuni, şi mai pe scurt în tótă vremea şi în tot locul, când va trebui, precum îţi e putinţa sĕ propoveduesci cuvêntul lui Dumneḑeu“.

Sub punctul 6 dăm de următórea învĕţătură.

„Trebue Archieria Ta sânta Evangelie la liturgie sĕ pui sĕ se cetéscă séu slovenesce, românesce, precum s'au tipărit în ḑilele dreptcredinciosului şi luminatului Domn Ioan Constantin Basarab Voevod a tótă Ungrovlachia“.

Pe timpul acela în ritualele bisericei nóstre erau întroduse multe lucruri eterodoxe.

Era întrodus prin principii calvini catechismul eterodox al lui Rákoczy, care era tradus şi ungurescc, erau întroduse la în-

Revizuirea învěţămêntului secundar.

(Nou atac în contra şcólelor confesionale.)

Am luat şi noi în diferite rênduri notiţă despre activitatea aşa numitului consiliu pedagogic regnicolar din Budapesta, desvoltată pe tărîmul învěţămêntului secundar.

Acest consiliu formézā garda ministrului de culte şi este compus din pedagogii fruntaşi maghiari. Chemarea, ce le-a dato ministrul, este, de a supune unei revisuiri severe si conscienţióse legile de instrucţie publică în şcólele medii. Aceste sunt: articolul de lege XXX din 1883, cel mult combătut de tóte naţionalităţile nemaghiare din patrie şi art. de lege XXX din 1890.

Cetim, că acest sfat pedagogic ş'a încheiat lucrările şi în curênd îşi va da publicităţii schimbările propuse ministrului spre aprobare. Noi însě, fără a aştepta publicarea proiectului asternut, judecând numai după cele ce au resuflat până acum în pressă, ne putem face judecata, putem se vorbim despre categoria schimbărilor contemplate.

E fapt constatat, un lucru cel vedem în fie-care ḑi, că legile esistente de instrucţiune secundară nu sunt satisfăcĕtóre pentru cetăţenii Ungariei.

Noi, naţionalităţile nemaghiare, le-am combătut din douĕ motive: înainte de tóte fiind-că ele tind la maghiarisarea complectă a instrucţiunei, şi în linia a doua, fiind-că nu ţin cont de preceptele pedagogiei inaintate.

Maghiarii au şi ei douĕ motive de a nu fi mulţămiţi cu aceste legi. Ei opinează, că ele nu maghiariséza cu destulă isbândă şi pe de altă parte nu stau la nivelul legilor de instrucţiune din ţĕri mai civilisate. Germania îndeosebi, mult imitată de Maghiari, des luată de model, le servesee şi acum de îndemn.

Aceste doue motive, grandomania şi dorul fără hotarĕ de a duce sfânta causă a maghiarisării înainte cu paşi mai acceleraţi a servit şi ministrului de îndemn la noua acţiune în acéstă materie. Aceste douĕ motive au fost şi stelele conducĕtóre ale membrilor din sfatul pedagogic. Nu nemulţămirile generale ale maioritătii ţerii formate de naţionalităţi, nu necesităţile simţite la fel de toţi cetăţenii, nici dorinţe sincere de progres nu, nici o concepţie mai ideală, ci vanitatea şi josnica lor rêvnă de a făuri mijlóce înăsprite pentru scopul maghiarisării, — sunt sorgintea din care au emanat nouĕle schimbări în instrucţie puse în prospect.

Defectuositatea planului de instrucţiune prescris de legile amintite culminézā din punct de vedere pedagogic în ipertrofia elevilor.

Limbile clasice se propun în mĕsură mare însĕ fără sistem practic. Mai mult pietatea faţă de aceste limbi şi însufleţirea pentru trecutul lor, decât folosul practic formează basa studiului limbilor clasice cu marele seu aparat gramatical. Legea din 1890, care a făcut unele concesiuni uşurătóre faţă de limba elină, măresce numai confusia planului de învěţămênt. Étă aici o chestie de care numita comisie pedagogică nu s'a interesat mai de-aprópe.

Religiunea, obiectul tractat atât de maşter la gimnasii şi reale, studiul ajuns astăḑi cenuşotca planului de învăţămênt, n'a fost învrednicit de atenţia comisiei revizuitóre.

Sciinţele naturale, cari atât de mult aştéptă sĕ li se acórde un loc mai puţin secundar în instrucţie nici n'au fost luate în discuţie. Dintre sciinţe a format obiect de desbatere numai matematica, a cărei simplificare în propunere se doresce de toţi. Eliminarea metodului scientific — argumentativ în predarea matematicei şi a fisicei şi-l socotesce comisia de un merit de frunte.

Insĕ nu, meritul de frunte, ascuţişul intenţiunilor sale, resultatul principal al cercetărilor comisiei este altul. La spus Beöthy, preşedintele comisiei din chestiune, în cuvintele următóre: „Vom delătura tot ce face sĕ stagneze învěţămêntul şi *ne vom nisui sĕ asigurăm un resultat cât se póte de mare prin disciplinele naţionale*".

Aceste sunt? Ne-o spune acelaş domn: istoria patriei şi studiul limbei şi literaturei magiare.

Acéstă enunţare ajunge, ca sĕ fim în curat cu tótă noima reformelor ce se au în vedere.

Cele dóuĕ legi, cari normau învěţămêntul secundar până acum, vor fi abrogate, sau póte modificate în acest sens. In locul lor se va croi o nóuĕ lege pnse pe base mai „naţionale". Dacă se vor reduce órele din studiul limbilor clasice, dacă se vor întroduce înlesniri în studiul sciinţelor reale, — e pentru-ca sĕ se facă mai mult loc disciplinelor naţionale".... S'ar puté altfel? Astăḑi lozinca tuturor pedagogilor moderni este, ca învěţămêntul sĕ fie pus pe base naţionale. Germania, Francia şi până şi mica Românie îşi cresc generaţiile în direcţie curat naţională. S'ar puté ca Magiarii sĕ rĕmână îndĕrĕt?

Oh, dar ei sunt — marinimoşi ca totdéuna. Ei nu se mulţămesc a se cresce pe sine, ci ne octroiază şi nóuĕ educaţia lor „naţională"... Şi asta este ce ne supĕră şi indignézā.

Nóuĕle mişcări ale înţelepţilor maghiari insémnă un nou pericol pentru noi şi pentru viitoriul scólelor nóstre confesionale, căci nefastele reforme se refer şi la scólele nóstre medii. Se pregătesce un nou atentat la existenţa naţională a acestor scóle. Sub masca modernisării şi a înlesnirei învěţămêntului vor sĕ'şi furişeze în sanctuarul nostru naţional disciplinele lor, se ne silésca a ne face idolilolatrii acestor discipline.

Stăm deci în faţa unei nóuĕ volnicii.

Sĕ fim atenţi şi admoniaţi de timpuriu. Sĕ fim pregătiţi de a respinge acest nou şi îscusit asalt în contra drepturilor nóstre de limbă. Planurile în contra nóstră în ascuns se ţĕs — nime sĕ nu se scuse însĕ că nu iau fost descoperite la timp.

Din România.

Anul nou în România s'a inaugurat în mod creştinesc în conformitate cu obiceiurile şi inclinaţiunile poporului român.

In privinţa acésta cetim următórele în ḑiarele din capitală:

In ḑiua de 1 Ianuarie, M. Sa Regele a asistat la serviciul divin, ce s'a oficiat la Metropolie.

Au mai asistat la sărbare toţi ministrii, preşedinţii Camerei şi ai Senatului şi înalţii demnitari ai statului.

O companie de infanterie, cu drapel şi musică a făcut onorurile militare.

După oficiul divin, M. Sa regele a mers în apartamentele I. P. S. Sale mitropolitului primat, unde primi felicitările înaltului cler şi ale tuturor persónelor presente.

Seara avé loc la palatul regal obicinuitul bal al Curţei, la care au fost învitate 1.500 de persóne.

România trece prin o crisă ministerială. A demisionat ministrul de justiţie Djuvara, şi locul lui până acuma încă nu s'a ocupat.

Este de regretat, că ḑiarele guvernamentale din România nu intreţin schimbul usitat cu ḑiarele dela noi. In lipsa lor suntem avisaţi numai la ḑiarele oposiţionale, cari tractézā lucrurile exclusiv din punct de vedere de partid, şi ne fac imposibilă o orientare adevĕrată asupra lucrurilor, cari se petrec în regatul vecin.

Din combinaţiunile făcute pe basa celor relatate de „Epoca" şi „Drapelul" guvernul este în negocieri cu fracţiunea dlui Aurelianu.

Décă nu se va ajunge la o înţelegere, atunci va urma o schimbare radicală în ministeriu.

Parlamentul României a luat vacanţe din 12 Decembre până după serbările Botezului. In timpul acesta deputaţii se reîntorc la ale sale, şi pot veni în contact cu alegĕtorii lor.

In alte state este obiceiul, că deputaţii dacă se presentă în mijlocul alegĕtorilor, dau socotélă peste cele întêmplate în parlament, şi cer votul alegĕtorilor spre a continua activitatea în sensul vederilor lor, ca vederile alegĕtorilor sĕ afle expresiune în viéţa parlamentară.

In România obiceiul acesta nu sĕ practică.

Ḑiarul „Drapelul" în numĕrul din 31 Decembre 1897, la locul prim se ocupă cu tema acésta, şi atinge cestiunea, încât deputaţii pot representa eventual alte vederi şi nu cele ale alegĕtorilor.

Mai multe cestiuni atinge acel articol; şi sfêrşesce cu întrebarea, că nu va fi óre timpul, ca şi alegĕtorii sĕ aibă un cuvênt spre a delătura crisa permanentă din partidul liberal.

Noutăţi.

Din causa sântei sĕrbători „Botezul Domnului", numĕrul proxim al fóiei nóstre va apăré numai Joi în 8 Ianuariu a. c st. v.

* * *

Insciinţare. Primim următórele: Primind după eşirea Nrului ultim din a. tr. al „Foii Pedagogice" hotărîrea On. comisiuni administrative a „Tipografiei archidiecesane" cu privire la sistarea din parte-i a apariţiei pe mai departe a numitei foi: nu am avut ocasie a avisa şi noi pe On nostri cetitori despre acésta şi despre intenţiunile nóstre cu privire la edarea ei şi pe viitor.

Ne luăm deci voia a aduce la cunoscinţă On. public, că pe anul 1898 vom continua a scóte „Fóia Pedagogică" pe risicul propriu, tot în condiţiunile anului trecut. Şi până la apariţia Nrului 1 din anul al II-lea, care din causa indicată şi a aranjamentului nou, ce a trebuit sĕ se facă va întârḑia cu câteva ḑile. rugăm pe cei ce ar voi sĕ aibă acéstă fóe a adresa abonamentele (3 fl. v. a. pe an, 1 fl. 50 cr. pe $^1/_2$ de an) la administraţiunea „Tipografiei archidiecesane" din Sibiiu (Nagy-Szeben). *Dr. D. P. Barcian, D. Comşa, Dr. Petru Şpan, Dr. Stroia.*

* * *

Români decoraţi în armata comună. Monitorul oficial al armatei comune publică, că Maj. Sa Monarchul a conferit drept distincţie pentru deosebitele lor prestaţiuni cu prilejiul inundărilor din a. 1897, sublocotenentului Ermil *Cosmuţa* (de orig. din Sibiiu) din batalionul de pioniri nr. 12. *crucea pentru merite militare*; sublucotenentului Maximilian *Bulla* din bat. pion. nr. 12 *crucea de aur pentru merite*; sergent-majorului Bucur *Draghiciu* şi sergentului Vas. *Boier*, tot dela pioniri, *crucea de argint cu corône pentru merite.*

* * *

Avis şi mulţămită. Subscrisul am onóre a aduce la cunoscinţa celor interesaţi, că cu ḑiua de 24 Dec. n. 1897, ma'm retras cu totul dela postul de preşedinte al „Asociaţiunii pentru sprijinirea învěţăceilor şi sodalilor rom. din Braşov". Totodată mulţămesc pe calea ecésta tuturor, cari au binevoit a mĕ sprijini în promovarea scopurilor societăţii numite Braşov, 3 Ian. 1898. *N. Petra Petrescu.*

* * *

Afacerea Dreifus—Esterhazy. Deşi prim ministrul şi ministrul de resbel au declarat la camerĕ şi în senatul francez, că sunt convinşi despre justa osîndire a lui Dreyfus, şi judele de instrucţiune *Ravary* a propus achitarea lui Esterhazy, — totuşi generalul *Saussier* a ordonat judecarea prin tribunalul militar a procesului trădării de patrie intentat lui Esterhazy de soţia, fratele lui Dreyfus şi de senatorul Sch. Kestner

---

mormêntări normele şi ritualele din biserica calvină, şi nu avem siguranţă, dacă nu s'au încercat şi alte alterări în ritualele şi disciplina bisericéscă.

Fapt e, ca traducerea Ochtoichului şi a Mineielor pe limba românā atunci încă nu era terminată, şi că aceste de către biserică încă nu erau acceptate între cărţile canonice.

Ce era mai natural decât, ca sĕ fie folosite cărţile acceptate, şi ce era mai natural în acel curent al eterodoxiei, ca patriarchul sĕ recomande noului metropolit folosirea textelor vechi slavone până la canonisarea traducerilor românesci.

Patriarchul, care a poruncit, ca cuvêntarea în biserică sĕ fie numai românéscă, ca Evangelia în biserică sĕ se cetéscă românesce, de bună sémă n'a avut interese de slavisarea séu grecisarea românilor, când în lipsa de traduceri autorisate românesci, recomandă texte slavóne sau grecesci, ca autorisate de către biserică.

Şi totuşi ce vedem.

Metropolitul apostat, care după câte-va luni a trecut preste jurĕmêntul seu şi a făcut pentru sine apostasia dela biserica-mamă, este canonisat între sânţi, presentat ca omul providenţial pentru Români şi pentru specialelelor interese.

Când asemene lucruri se fac în scrieri apologetice, chemate a arăta folósele eventuale ale unaţiei, omul se mai împacă cu denaturarea istoriei.

Ne dóre însĕ când vedem, că istoria e plesnită în faţă în scrieri chemate a cuprinde numai purul adevĕr, chemate a elimina chiar şi umbra de tendenţe de a provoca susceptibilităţi confesionale

De acea mult ne-am mirat, când am cetit în Enciclopedia română, în fascicolul al patrulea la pagina 302, unde e vorba despre acest Atanasiu, următórele: „Tot atunci (adecă la chirotonirea lui Atanasiu de episcop) patriarchul Ierusalimului Dositeiu, care petrecea în Bucuresci, i-a dat o instrucţiune, în care i poruncesce, ca la cultul dumneḑeesc sĕ folosésca anumite cărţi bisericesci numai în limba slovenésca ori grecéscă, şi nici decum românéscă".

Va sĕ ḑică numai atâta? Dacă era ca lumea română, care cetesce Eciclopedia română, sĕ scie despre instrucţiunea patriarchului Dositeiu, atunci din cele 22 puncte ale ei numai de cele cuprinse în punctul al 5 trebuia sĕ scie?

Acésta e chemarea Enciclopediei române?

O asemene profanare a adevĕrului istoric o póte face domnul Dr. Aug. Bunea, dacă voesce în colónele „Unirei", sau în alt ḑiariu menit a servì nu adevĕrului, ci specialelor interese papistaşe, nu o póte face însĕ în Enciclopedia română, fără a provo a amărăciune în toţi aceia, cari mai ţin la sânţenia adevĕrului istoric, şi cari nu aderézā la axioma iesuitică, că scopul sânţesce mijlócele.

După nefasta de Unaţie s'a pornit o nóuă persecuţiune asupra românilor ortodoxi.

Ani 83 ei au rĕmas fără archierei, fără mângăere sufletéscă, fără păstori sufletesci, persecutaţi acuma de către fraţii lor români.

Bisericile ortodoxe române erau încuiate cu anii, şi credincioşii totuşi n'au întrat în bisericile unite.

Legea unită era pretutindenea proclamată, ca „legea împĕratului", preoţii erau persecutaţi, şi mulţi au suferit mai greu martiriu, ca pe timpul gónelor sub principii calvini, puterea luméscă îndrepta tunuri asupra bisericilor ortodoxe, dacă credincioşii nu voiau sĕ trécă la papistaşism.

Persecuţiunea pela 1762 sub episcopul Aron a luat asemene dimensiuni, încât a trebuit sĕ întrevină chiar catolica împărĕtésa Maria Theresia pentru domolirea ei.

Bietul călugăr Şofronie şi bietul Popa Tunsul, cari sunt puşi ca causă a agitaţiunilor, ni revócă în memorie fabula cu lupul şi mielul.

Altcum noi în faţa teoriei Domnului Dr. Augustin Bunea punem un document public.

In Biografia acestui episcop făcută de Dr. Augustin Bunea în fasciclul prim al Enciclopediei române pag. 2 aflăm următoriul pasagiu:

„Persecutarea popularului episcop din partea celor dela putere şi agitaţiunile călugĕrului Şofroniu şi a preotului Ioan Molnar, numit şi Tunsul, au îndemnat pre mulţi ca chiar sub A. se părăséscă Unirea cu biserica Romei, şi sĕ se duşmănéscă românii uniţi şi neuniţi între sine atât de mult, încât a trebuit sĕ întervină puterea armată (sub generalul Bucov) ca sĕ facă pace".

Faţă cu acéstă părere a domnului Dr. Aug. Bunea, dată ca adevĕr istoric în Enciclopedia română, noi avem date istorice, că tocmai persecuţiunile uniţilor erau causa crâncenelor suferinţe, la cari erau supuşi românii ortodoxi.

Ca ilustraţiune a causelor, din cari se duşmăniau între sine românii, noi punem sub ochii cetitorilor un decret împĕrătesc.

In decretul dto 7 Septembre 1768 Nr. 87 către contele Brüner cetim următórele:

pentru a satisface agitaţiei publice, prin desbaterea formală a procesului.

Pertractarea procesului s'a început în 10 l. c. n. Tribunalul s'a constituit în acelaşi local, de unde a fost osîndit Dreyfus. Pertractarea a fost în parte mare secretă, — aşa au cerut interesele patriei. Din motive de drept soţia şi fratele lui Dreyfus au fost eschişi dela pertractare. Martorii au fost 26 la numĕr. Intre aceştia era colonelul *Picquard*, sen. *Scheurer-Kestner*, o prietină a lui Esterhazy şi mai mulţi oficeri. Din actul de acusă reiese, că Dreytus e considerat vinovat şi se propune achitarea lui Esterhazy Arma cea mai puternică a acusatorilor e scrisórea lui Esterhazy asĕmênătóre cu cea de pe *bordereau*, apoi viaţa neregulată a maiorului şi scrisorile acestuia, cuprindênd insulte la adresa armatei franceze, care înse s'au constatat a fi plastografiate.

Partea meritorică a procesului s'a pertractat după uşile încuiate şi s'a terminat în 11 l. c. n. séra la 8 óre cu *completa achitare a lui Esterhazy*, şi încă în aşa formă, că martorul prim al duşmanilor lui Esterhazy, generalul Picquard probabil însuşi va ajunge pe banca acusaţilor.

Sentenţa au tost cetită în presenţa publicului. Membrii judecătoriei au strîns pe rênd mâna lui Esterhazy, ba însuşi generalul president l-a condus afară de braţ între aclamările mulţimei.

Esterhazy a jurat rĕsbunare împotriva lui Mathieu Dreyfus şi Picquard. — Foile strĕine, îndeosebi cele engleze şi germane, spun, că prin procesul secret în contra lui Esterhazy de loc nu s'a constatat dacă acesta séu Dreytus e vinovat; procesul a tost o simplă comedie, spre a teri Franţa de primejdia, căreia o-ar espune revisuirea procesului. Romanţieriul *Zola* a declarat, că nu se va astêmpărá pănă când nu se va face revisia procesului.

* * *

Legenda lui Ianuarie. Ianuarie, luna darurilor de anul nou, începutul unui an care ne va aduce negreşit, ca şi toţi cei cari au trecut înaintea lui bucurii şi supărări, dar pe care speranţa ni'l prezintă cât se póte de vesel. Sunt trei săptămâni de când dilele au încetat d'a se mai micşora; acum cresc încet.

Ianuarie este un nou venit în marea familie a lunilor; el şi Februarie n'au existat în totdeauna, căci cei dintâiu Romani aveau anul numai de dece luni: începeau cu Martie şi se sfîrşea cu Decembre.

Se spune că regele Numa Pompiliu a făcut anul de douĕspredece luni, audăugând pe Ianuarie şi Februarie în urma celor dece luni care compuneau pe atunci calendarul roman. Ianuarie era a unspredecea lună; Februarie a douĕspredecea

Numa a dat celei dintâiu din cele douĕ luni pe care lea întrodus în calendriul roman numele Ianuarius, în onorea regelui Ianus.

Sĕrbările lui Ianus, Ianualele, se celebrau la 1 Ianuarie cu jocuri şi tot felul de petreceri publice. „In diua aceea ómeni îmbrăcaţi cu hainele cele mai frumóse se duceau la Capitol, consulii mergând ia fruntea lor să aducă jertfe lui Joe. Se oferea lui Ianus zmochine. hurmale, miere şi prăjituri, care se chemau januale. Prăjiturile acelea erau făcute cu făină nóuă, cu sare nóuă, cu tămâie şi cu vin. Tot în onórea lui Ianus se celebrau sărbările Agonale în Ianuarie în Aprilie şi în Maiu. Vorba agonală venită din greceasca *agon*, însemnează o luptă pentru superioritatea exerciţiilor spiritului şi corpului. *(C. p. t.)*

* * *

***Pentru preoţii şi învĕţătorii noştri.* Deóre-ce restanţele cu abonamentul diarului nostru pe anul 1897 se urcă la suma de aprópe 10,000 fl. autoritatea bisericéscă a luat mĕsuri escepţionale pentru încassare. Aducem acésta la cunoscinţa preoţilor şi învĕţătorilor noştri spre evitarea de alte neplăceri.**

Bibliografic.

— În editura Librăriei N. I. Ciurcu Braşov, a apărut *Halima séu 1001 de nopţi* Istorii arabicesci, tălmăcite de vestitul scriitor poporal Ión Barac, fost învăţător şi translator magistratual în Braşov (1772—1848). Ediţie nouă; reproducere după originalul din 1836, întocmită în 4 volume mari, împodobite cu 70 ilustraţiuni din cele mai frumóse — Preţul unui volum 80 cr. Tóte volumele procurate împreună costá numai 3 fl. Acésta ediţie din minunatele povestiri cunoscute sub numirea de „ 1001 de nopţi " este cea mai la înţeles scrise şi mai frumósă în limba română — Ilustraţiunile sunt artistic lucrate. — Tipariul ceteş şi pe hârtie bună.

— *Logodna contelui Stuart.* Povestire din viéţa Românilor bihoreni, de Lucreţia Rudow-Suciu. A apărut în Oradea-Mare în editura „Foii literare", de unde s'a reprodus. Preţul volumului, ce se estinde pe 148 pag. tip, este 50 cr.

— In aceeaş editură a apărut „Povestea despre Prinţul Ahmed al Kámel" tradusa de *Dr. T.* Preţul 30 cr.

* * *

Societatea geografică română a pus sub tipar „*Marele Dicţionar Geografic al României*", alcătuit şi prelucrat după cele 32 dicţionare parţiale de judeţe.

El va forma cinci volume de câte 100 cóle fie-care volum, în formatul Documentelor Hurmuzaki, tipărit pe trei colóne. Primul volum va aparé în cursul lunei Februarie 1898, ér celelalte volume succesiv din şése în şése luni, astfel ca până la 1 Februarie 1900 tótă lucrarea sĕ fie terminată.

Preţul acestor cinci volume s'a fixat pentru cei-ce vor subscrie acum la 100 lei, plătibili în patru rênduri, din 3 în 3 luni, cu începerea dela 15 Februarie 1898. Preţul dicţionarului pentru cei neabonati va fi de 150 lei.

Doritorii de a subsemna sunt rugaţi a se adresa la secretarul general al Societăţii Geografice Române, strada Rotari, Nr I.

„Tertio. Ni s'a făcut arătare, că episcopul unit a avut cutezanţa de a alunga cu forţa de pe domeniul sĕu din Blaş pe supuşii şismatici, sub cuvêntul că nu voesce sĕ sufere şismatici între supuşii sei. Deşi acest abus deja s'a înterdis din partea guvernului totuşi cancelaria va aduce cu aplomb în numele meu prin un decret la cunoscinţa episcopului unit, ca el în general cu poporul neunit să se pórte cu tótă moderaţiunea, şi sĕ indrume la o asemene purtare şi la o blândeţă onestă şi pre preoţimea lui supusă fiind acésta cea mai bună cale pentru adevărata lor convertire, (trecere la unaţie) şi pe viitoriu sub cea mai grea responsabilitate sĕ se abţină dela asuprirea şi neîndreptăţirea cu forţa a supuşilor sei".*)

Oprelişteа acésta s'a dat din partea curţei din Viena, care a favorisat trecerea la Unaţie, care a avut inimă nu pentru bieţii români asupriţi, ci pentru causa Unaţiei, deórece persecuţiunile nu au fost calea cea bună pentru cucerirea şismaticilor.

Şi cu tóte acestea poporul român a rĕmas tare în ortodoxia sa, provedinţa divină a veghiat asupra românilor ortodoxi, şi când a fost mai crâncenă persecuţiunea, atunci a fost mai tare alipirea către biserică şi instituţiunile ei.

A urmat domnia lui Iosif al II şi bisericei nóstre i s'a dat archiereu cu reşedinţa aici în Ardél.

Şi cu acésta începem a tracta sórtea sidoxiei după cum ea s'a desvoltat în decursul timpului.

Cronica sĕptĕmânii.

Diarele nóstre. — Preséra Anului nou în Sibiiu. — O revistă în spe.

Deschidem acéstă rubrică pentru o variaţie în gruparea colosalului material, cu care trebue se operăm. Gruparea de şablon a materialului, rubricele stereotipe adoptate dela gazetele streine sunt un defect principal al gazetelor nóstre de dincóci, o pricină, că nu sunt cetite cu destul interes. Fără a ajunge la prea marea libertate, la confusia în aranjamentul foilor din ţéră, adoptăm pentru viitor principiul, de a fi mai puţin legaţi de anumite rubrici şi de grupări unilaterale. Facem începutul acum. Şi fiind-că fóia nóstră nu apare zilnic şi nu încap tóte cele de dis în cei trei numeri, dăm aici o cronică sĕptĕmânală în care vom resuma lucrurile mai de căpetenie de peste sĕptĕmână.

Pornim dela cei de o meserie cu noi, dela confraţii nostri din diferite unghiuri ale ţĕrei. Sunt diarele nóstre cotidiane.

Anul nou, ca şi tóte celelalte prasnice de peste an, ofer diarelor nóstre prilegiul de a spune ceva deosebit, a vorbi dela inimă: câte o frântură de program, câte o ideie de pace séu de rĕsboiu, câte un oftat dureros după un timp dulceag, înălţător, ce — numai este. Melodiile cântate în anul acesta pe córda anului nou nu sunt tocmai atât de disonante ca în anul trecut. Iţi pare că s'au mai potolit nesce ferbinţeli lăuntrice, pe când focul din afară acelaş a rĕmas, năprasnic şi ameninţător. Ar fi acésta o destul de bună prognosă pentru anul viitor, dacă acest comun sentiment de pace internă şi bună-voire n'ar fi conturbat prin apunerea filomelei din Bănat.

E într'adevĕr trist. Pe când tóte celelalte diare se pronunţă pentru pace în corpul naţional, pentru strîngerea rêndurilor, pe când tóte se întrarméză şi îşi iau avênt păşind cu curagiu în arena luptei anului ce vine, — un confrate îşi ia rĕmas bun, dar — cum dice în cuvêntul seu de adio, — nu cu voce duiósă, ci cu îndatinata veselie a inimei conştie de curăţenia faptelor sale". Ne place eroismul cu care se retrag pentru un timp scurt ómenii păcii şi într'adevĕr nu le putem nici noi esclama ceva mai potrivit ca: „Au murit regele- — regele sĕ trăiască". La revedere!

Dintre cele scrise din incidentul Anului-nou se pot remarca cu plăcere următórele cuvinte trimise „Tribunei".

„Şi noi am fost câte odată nedrepţi, în focul luptei, unii faţă de alţii. Sĕ căutăm deci cel puţin de aci înainte, ca armele odată frânte se nu mai fie refăcute şi folosite. Sĕ tindem toţi, ca bunaînţelegere şi armonia sĕ prindă tărîm sănĕtos în mijlocul nostru şi se consolideze rêndurile nóstre" etc.

Bună vorbă!

*

In preséra Anului-nou a fost la Sibiiu şi o petrecere. Caracterul ei nu se póte definí mai de-aprópe. A fost o petrecere, ştiţi aşa, nici publică nici secretă. Invitări nu sau publicat — ei, şi când se fac invitări verbale, special ad personam, totdéuna se nasc susceptibilităţi, nemulţămiri... Cine au aranjato? La acésta ér numai aproximativ se póte respunde: Nici tinerii nici bătrânii. Cine au luat parte? Dintre tineri numai trei pare mise, apoi mai mulţi ofiţeri şi doi voluntari. Dómnele şi domnişórele însé au fost mai bine representate. Din cele ce ni s'au spus despre acéstă petrecere am dobêndit impresiunea, că vechia armonie între tineri şi bĕtrâni nu esistă şi că acéstă petrecere a fost un pas înainte pe calea spiritului de castă... O învĕţătură: Cine voiesce pe viitor se jóce „în familie" se nu voiască a da jocului caracter public şi sĕ nu ne întórcem de unde am pornit, la nefastul separatism social, ce nu este o potrivită însuşire a ómenilor cu vederi largi şi cu cunoscinţe enciclopedice.

*

O frumósă veste de Anul-nou ne trimite dl Pop Reteganul şi părintele Ioan Baciu cari împreună vor eda începênd cu 1 Ianuarie, o „*Revistă Ilustrată*". Revista acésta va apăré în broşuri lunare de câte $2^1/_2$ cóle tipar, costând 6 fl. la an. Administraţia revistei e la Şoimus, u. p. Nagy Sajó. Cunoscând pe dl Pop Reteganul din activitatea sa publicistică pe terenul folklorului avem cuvênt de a lega bune speranţe de revista cea anunţat chiar acum în dilele acette atât de critice pentru revistele române, când tóte cască gura pupă abonenţi. „Familia" susţinea mai dăunadi, că cu greu se vor găsi bărbaţi (femei cu atât mai puţin) cari între împregiurările aceste sĕ se apuce de redactarea unei nóue reviste. Étă dl Reteganu o încércă. Ii dorim succes!

LITERATURĂ.

O gramatică română pentru Italieni.

În editura lui Ulrico Hoepli din Milano au eşit o mulţime de cărţi, unele fórte bune, altele iórte rele. Între acestea din urmă se numără şi: „Gramatica della linqua rumena coll' aggiunta d'un vocabolario delle voci più usuali di Romeo Lovera. 1892".

Deşi autorul se numesce „gia profesore al R. Liceo rumeno di Braila", scie, atât de puţin romănesce încât nu ne prea putem închipui ce fel de profesor a fost în Brăila.

Sĕ trecem deocamdată peste paginele întroductive şi abstrăgênd dela metoda greită şi învechită pe care o urmăresce, sĕ enumerăm numai greşelile de limbă pe cari le aflăm în esercițiile gramaticale, pe cari dl Lovera le dă elevilor sĕi drept model de limbă românéscă:

Pag. 15: Nĕ este sete.
tatal = il padre
pag. 16: sóră=sorella.
gingaş = gentile şi ca pildă: Cine are scaunul gingaş?
pag. 19: paia = la paglia
Calul tatalui este fórte gingaş.
pag. 20: paia vecinului
„Pe cine ai vedut?" Rĕspuns: „Pe frate" o (= sau) „fratele" Tatălui = al radre.
pag. 22: „Tatal acestui templar est bolnav".
„Care cal are morarul?"
„Ea a dat acestei temee bani etc.
pag. 23: mĕu = il mio,
„ 25: „A mâucat Alexandru para?" Rĕspuns: „Nu o a mîncat, n'are fóme". Ar fi trebuit sĕ zică: „Nu a mâncat-o". Asemenea: „Am vĕdut pe mama" şi „Am vĕdut-o" în loc de „Mama o am vĕdut şi „O am vĕdut".
„profesórea" = la professoressa.
pag. 26: „acéstă bună ţaranca".
„ 27: „Acest om bolnav are frig" (ital. „ha fredo")
pag. 28: Pentru amica mea cea bună" pune în paranteză şi „bună mea amica".
pag. 29: livada = il prato
batut = battuto
„Cine a dat bani femeĭ celei sărace?"
„Cui aparţine acéstă umbrelă urîtă?"
„Ieram visitat brutareasa etc.
pag. 30: obvine de 3-ori „teu" odată „seu", pe când la pag. 24 a dat ca paradignă a pronumelui posesiv: „mĕu, tĕu, sĕu",
pag. 30: sanatos = sano.

S'ar cere prea mult chiar dela un critic de a ceti mai departe o asemenea carte. Sĕ mĕ ierte deci cetitorii când am trecut 85 de feţe necetite şi am deschis cartea de abia pe la sfîrşit iarăşi, crezênd că voi afla mai puţine greşeli. Dar m'am înşelat. Esercițiile devenind mai grele, greşelile încă s'au înmulţit. Sĕ mi fie iertat a mai cita numai câte-va din ele:

pag. 119: Doresc, că ministrul sĕ invitéze pe Jón la masă".
pag. 120: scadea, moiat.
pag. 124: „El ar fi tins mână, dacă n'ar fi avut ruşine".
„Ai dis că articolul romănesc e după substantivul.
pag. 125: „Aceste trupe au combătut până la ultimă estremitate".
pag. 131: „Nu glumi acumă trebue sĕ dovedzi că ai drept",
pag. 142: Omul póte aprópe tot cea ce voesce",
„Omul nasce (póte prin Italia, la noi ómenii se nasc), suferă şi móre",
pag. 144: a pătimi cui-va = prender partito per uno
„a fi sila" = non poter supportare.
pag. 145: „a depărta cine-va de ceva" = allontanare qualcuno da qualche cosa.

(Va urma).

---

*) Documente. pentru limbă şi Istorie de Dr. Ilarion Puşcariu, Tom I. pag 249.

Tertio. Ist die Anzeige vorgekommen, dass der unirte Bischof auf seiner Herrschaft Balazsfalva die Schismatici Unterthanen gewaltsam zum vertreiben sich angemasset, mit dem Angeben, dass er einige der nichtunirten unter seinen Unterthanen nich gedulden wolle. Ungeachtet nur von Seite des Gubernii diser Unfug allschon abgestellet werden, so wird doch auch von Seiten der Kanzlei dem unirten Bischof durch ein Decretum in meinem Namen nachdrucksamst einzubinden sein, dass er gegen das Nichtunirte Volk durchgehenst aller Mássigung sich gebrauchen und so auch seine unterhabende Geistlichkeit zu einem gleichlichen Benehmen und zur anstandigen Sanftmuth die vorzüglich zur wahren Becehrung den Weg zu bahnen hat, sorgfálltigst anmachen, nicht wieder gegen seine eigene Unterthanen von gewaltsamen Verfahren künftighin unter schwerster Verantwortung ganz unfügbar sich enthalten soll.

Ad. Nr. 567/1897. [244] 3—3

Publicare de licitare.

Edificarea bisericei, din parochia gr.-ort. Borgo Suseni, ppresbiteratul Bistriței, se va dâ în întreprindere pe calea licitațiunei publice minuende în 7/19 Ianuariu 1898, la 2 óre d. a. în șcóla confesională de acolo.

Prețul de strigare, conform preliminarului de spese este: 11,000 fl.

Intreprinḑětorii, cari vor voi a licita au sě depună vadiu de 10% după prețul strigării.

Vadiul minusoferentului, cu care se va încheia contractul, va rěmâné ca cauțiune până după colaudarea edificării.

Planul, preliminariul de spese, și condițiunile de licitare, se pot vedé în vremea la epitropia parochială din Borgo Suseni.

Oficiul ppresb. al tractului gr.-ort. a Bistriței, în conțelegere cu comitetul parochial concernent.

Borgo-Bistrița, la 7/19 Decembre 1897.

Simion Monda, protopop. **Pavel Beșa**, adm. par. inter.

Nr. 326/1897. [245] 3—3

CONCURS

Pentru întregirea parochiei de clasa a III. Feldióra secuéscă se publică prin acésta concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în ḑiarul „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post dau un venit anual de 491 floreni. v. a.

Informațiuni mai detaiate despre starea acestei parochii se pot lua la comitetul parochial și la oficiul protopresbiteral.

Doritorii de a ocupa acest post, au a-și așterne suplicile de concurs instruite conform normelor în vigóre subsemnatului oficiu protopresbiteral până la terminul susindicat

Feldióra-secuéscă, 21 Octobre 1897.

Oficiul protopresbiteral al tractului Turdei în conțelegere cu comitetul parochial concernent.

Teodor Ciortea,
adm. ppresb.

Din

„Biblioteca nóstră“,

sub direcția dlui E. Hodoș au apărut:

Nr. 1 *Realități și visări*, de S. S. Secula;
Nr. 2 *Iancu de Huniad*, de Ios. Bălan;
Nr. 3—4 *Versuri și Proză*, de G. Coșbuc;
Nr. 5 *Fabule alese*, de Gr. M. Alexandrescu;
Nr. 6 *Dela sat*, piesă popor. în dialect bănățean de N. Mocoviștearu;
Nr. 7 *Intocmai*, de Zotti Hodoș.

1 numěr 14 cr.

Se află de vênḑare în

Librăria Tipografiei archidiecesane
Sibiiu.

„SEBEȘANA“,

Institut de credit și de economíi, societate pe acții în Sas-Sebeș.

Convocare.

Domnii acționari ai institutului de credit și de economii **„Sebeșana“**, societate pe acții se învită prin acésta coform §-lui 18 al statutelor societății la a

X-a adunare generală ordinară,

ce se va ținea în Sas-Sebeș la 20 Februariu a. c. n. la 2 óre p. m, în localul institutului.

Obiectele:

1. Raportul anual al Direcțiunei.
2. Raportul despre încheierea compturilor și raportul comitetului de supraveghiere.
3. Statorirea bilanțului și hotărîri asupra distribuirei și solvirei câștigului curat.
4. Fixarea marcelor de presență pe anul curent.
5. Alegerea a trei membri în direcțiune pe un period de șése ani
6. Alegerea comitetului de supraveghiere pe un period de trei ani.
7. Eventuale propuneri făcute conform §-lui 28 lit. *g*. din statute.

Domnii acționari, cari în sensul §§. 20 și 21 din statutele societății voiesc a participa la adunare în persónă sau prin plenipotenți sunt rugați a-și depune acțiile și eventualele dovedi de plenipotență cel mult până în 19 Februariu a c. n. la cassa institutului în Sas-Sebeș.

Sas-Sebeș, în 10 Ianuariu 1898.

[1] 1—1 **Direcțiunea institutului.**

A eșit de sub tipar și se póte procura din

Librăria Tipografiei archidiecesane

CALENDARIU

pe anul comun dela Christos

1898.

Anul al patruḑeci și șeptelea.

Pe lângă partea calendaristică cuprinde: șematismul amplificat al archidiecesei ortodoxe transilvane, precum și un mic șematism privitor la diecesele aparținětóre metropoliei ortodoxe române din Ungaria și Transilvania; o indicare lunară a agendelor protopresbiterale și parochiale; o indigitare pentru trebuințele clericilor absoluți și a învětătorilor confesionali; însemnarea têrgurilor după alfabet, luni și ḑile; anunțuri, și în fine catalogul cărților din librărie.

Partea literară conține: „Pascile“ și „Érna pe uliță“, poesii de G. Coșbuc, Alexandru Roman, material pentru biografia și activitatea lui de Ilie din Urseni, și „Bunica Márie“ de Ilarie Chendi.

Prețul unui exemplar broșat 30 cr., 10 séu mai multe exemplare și în genere vênḑětorilor broșat 25 cr.

Librăria Tipografiei archidiecesane, Sibiiu.

Ne-au sosit acuma:

Tabele de părete pentru cetit, românesci	fl. 2.40
„ „ „ „ „ unguresci	„ 2.40
„ „ „ „ „ românesci de I. Tuducescu	„ 3.60
„ „ **istoria naturală** (16 bucăți colorate: regnul animal, vegetat și mineral)	„ 7.20
Tabele de měsuri metrice cu esplicare	„ —.80

Librăria Tipografiei archidiecesane, Sibiiu.

FALIMENT MARE!

New-York și **Londra** n'au cruțat nici continentul european și o mare fabrică de argintării s'a simțit îndemnată a desface provisiunea sa întrégă numai pe lângă o mică remunerațiune a puterilor de lucru. Cu executarea acestui mandat sunt eu împuternicit. Expedez deci ori și cui obiectele următóre pe lângă simpla rebonificare de **fl. 6.60** și anume:

6 bucăți **cuțite fórte fine** cu tăiș englez veritabil.
6 bucăți **furculițe de argint**-patent american dintr'o bucată.
6 bucăți **linguri de argint**-patent american.
12 bucăți **lingurițe de argint**-patent american.
1 bucată **lingură pentru supă** de argint-patent american.
1 bucată **lingură pentru lapte** de argint-patent american.
2 bucăți **păhare pentru oauě** de argint-patent american.
6 bucăți **tave Victoria** englezesci.
2 bucăți **felinare admirabile** de masă
1 bucată **sîtiță** pentru ceaiu. [202] 3—5
1 bucată **presărătóre** pentru zăhar pisat fină.
44 bucați laolaltă numai **fl. 6.60**

Tóte aceste 44 obiecte au costat mai nainte **fl. 40** și se pot căpěta acum pentru prețul minimal de **fl. 6.60**. Argintul-patent american este un metal cu totul alb, care își păstréză colórea 25 de ani pe garanță. Ca dovada cea mai bună, că inseratul acesta nu e

nici o înșelăciune

mě oblig prin acésta publice, a retrimite banii tuturora cărora nu le convine marfa fără nici o piedecă și nimenea n'ar trebui sě lase a trece acéstă ocasiune favorabilă, fără a-și procura acéstă **garnitură splendidă**, care se potrivesce mai ales ca

present escelent de nuntă și ocasional

cum și pentru ori-ce **gospodărie mai bună**.

Se află numai la

A. HIRSCHBERG,

agentura centrală a fabricelor unite de argint-patent american
Viena, II. Rembrandstrasse 19/II. — Telephon Nr. 7114.

Trimiterea în provincie pe lângă ramburs sau anticiparea sumei

Praful necesar de curățit 10 cr.

Veritabil numai cu marca de alături înregistrată (metal de sěnătate)

AMERIK PATENT

Estras din scrisorile de recunoscință.

Primit spedițiunea și sunt fórte mulțămită, mě mai rog pentru o garnitură pompósă à fl. 6.60. Cluș. **Escelența baronessă Bánffy.**

Primit comanda, sunt fórte mulțămit, rog sě-mi mai trimiteți una. Bozovicĭ, Ungaria. **Alex. Keresztes**, proto-pretor.

Cu prima trimitere sunt deplin mulțămit, mě rog încă pentru o garnitură. **Ioan Majarosy**, canonic.

Redactor prov. Dr. Elie Cristea.

Editura și tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 3. Sibiiu, Joi, 8/20 Ianuariu 1898. *Anul XLVI.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuě ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Invitare
la
prenumerațiune.

Cu numěrul acesta diarul nostru intră în anul 46 al esistenței sale.

Deschidem deci abonament nou la diarul „Telegraful Roman“ pentru anul 1898, cu prețul, care e indicat în fruntea diarului.

Diariul se va espeda numai acelora, cari vor trimite abonamentul.

Cei trei numeri dela începutul anului se trimit tuturor vechilor abonenți ai diarului nostru.

Cine nu va restitui numerii trei primi, va fi considerat ca insinuat de abonent.

Abonamentele se trimit la administrațiunea tipografiei archidiecesane, Sibiiu, (Nagy-Szeben), strada Măcelarilor Nr. 45.

Deórece restanțele pentru diarul „Telegraful Roman“ cu suplementul „Fóia Pedagogică“. pentru anul 1897, se urcă la cifra de aprópe 10.000 fl. și astfeliu susținerea „Fóiei Pedagogice“. ca suplement la diarul „Telegraful Roman“, fără periclitarea fondului tipografiei archidiecesane, era imposibilă, comisiunea administrativă a tipografiei archidiecesane a fost necesitată a sista aparițiunea suplementului „Fóia Pedagogică“.

Sibiiu, 1 Ianuariu 1898.

Administrațiunea
Tipografiei Archidiecesane.

Cuvêntul Archipăstoriului.

Am publicat în numěrul 2 al diariului nostru din anul acesta cuvêntul Preasânțitului nostru archiepiscop și metropolit, adresat clerului și inteligenței mirene din Sibiiu, care i-a adus obicînuitele felicitări de anul nou.

Glasul supremului păstor al turmei ortodoxe române este acest cuvênt, care semnaléză un rěu, o scădere, ce tinde a prinde rădăcini și a se lăți în sinul turmei încredințate; și tocmai din acest motiv nu privesce numai pe cei ce — fiind presenți — l'au ascultat ci pe întréga nóstră inteligență ortodoxă română din provincia metropolitană.

Escelenția Sa indică în vorbirea sa feliul cangrenei în *simptómele îngrijitóre, ivite în timpul din urmă în unele părți ale archidiecesei nóstre, cari amenință solidaritatea credincioșilor noștri și tăria lor în credință și în pornirile, nutrite, chiar de unii din clasele mai inteligente, în scopul de a-și validita cu ori-ce preț pe terenul bisericei vederile și interesele lor, cari porniri une-ori degenerézâ până la amenințarea rumperii legăturilor bisericesci, in cari au trăit ei și străbunii lor.*

Unii vor susținea póte, că simptómele accentuate nu sunt atât de lățite și de amenințătóre, încât sě merite apostrofarea însuși rostului archipăstoresc.

Este adevěrat, că numai în o singură parte a archidiecesei s'au ivit manifestațiunile acestui rěu mai cu sgomot și cu amenințări mai necualificabile, și că peste tot luat datele statistice ale mișcărilor din sinul poporațiunii ortodoxe române nu indică o scădere numerică, provocată prin treceri la alte confesiuni, din contră acele date au arětat adese-ori un plus în favorul bisericei nóstre: cu tóte aceste advertismentul archieresc este justificat, căci datorința lui este a priveghia asupra împrejurărilor, în cari trăesce turma sa a arěta buruiana veninósă immediat ce observă că cércă a prinde rădăcini în otarul pașiunei, prin care duce oile concredute și în urmare a căuta cât mai grabnica ei stîrpire.

Disa lui Ovidiu *Principiis obsta, sero medicina paratur*, este mai ales aici aplicabilă.

Pe cât de cinstit este a lupta cu mijlóce legale și demne pe terenul vieții publice și mai ales bisericesci, pe atât de condamnabil și de urît este de altă parte a părăsi acest teren și cu încăpățînare nejustificată a desconsidera votul majorității, trăgênd la îndoială până și bunăvoința supremului for bisericesc din simplul motiv, că nu se dimite a se coborî dela posiția sa de imparțial judecător și a menaja tendențele periculóse ale unei clice, nutrite de particulare interese.

Asemenea manifestațiuni trebuesc condamnate din tóte părțile și suprimate cu tóte mijlócele căci ele pot avea influențe distrugětóre asupra dispositiunilor statutare, cari norméză acțiunile nóstre pe terenul bisericesc.

Tóte organele nóstre bisericesci sunt chemate a lucra, ca acele dispoșițiuni sě se prefacă în sângele credincioșilor, spre a sě sci folosi de ele cu demnitate și spre binele comun. In eserciarea drepturilor competente nimenea nu póte fi oprit, precum de altă parte interesul bisericei nu póte permite vîrîrea particularismului ori caprițiului în cadrele vieții constituționale. Fie-care este datoriu a respecta vederile neeronate ale altora, dar cu toții suntem datori a respecta decisiunile forurilor superióre, aduse pe base de drept, mai ales când acele foruri, n'au altă chemare. decât a lucra pentru promovarea culturală a credincioșilor sěi.

Lupta constituțională este frumósă atât în stat, cât și pe terenul bisericesc, dară luptătorii trebue sě fie dela început în clar, că este o imposibilitate, ca tóte partidele sě învingă. Nesuccesul póte sě te indispună încâtva, sě te nemulțăméscă, dar apoi nu e just, ba chiar e absurd a te supěra pentru nesucces pe însași nevinovata instituțiune, în sinul căreia te afli. Ómenii, cari în biserică nu și-au putut validita scopurile particulare și pentru acésta amenință cu rumperea legăturilor bisericesci, și cari de vécuri au trăit ei și înaintașii lor, aceia merită disprețul general. ca unii cari nu sunt ómeni resonabili, — ómeni de ordine.

Ce le a greșit lor instituțiunea ca atare, biserica, dela care atâta bine au primit?

Afară de aceea mai ales cei aplicați în administrațiunea bisericei vor sci mai bine cât de dese, ba chiar stereotipe au devenit în timpul din urmă amenințarea și alternativa: *„ori ni sě implinesce voia ori părăsim legea“.*

Motivul acestui grav cuvênt este adese ori o nemulțămire ridiculă, provenită din necunóscerea principiilor, cari forméđă basa vieții nóstre constituționale.

Poporul nostru încă în fórte multe părți n'a ajuns la atâta maturitate, ca se scie respecta sânțenia unui resultat, dobîndit pe basa normelor de drept esistente. Voința particulară nu o șcie supune interesului general, ci caută cu tot prețul mai bine a zădărnici totul, decât a nu duce la triumf vederile și interesele proprii.

Nu-i vorbă din asemenea alternative de cele mai multeori nu sě alege nimic și mulți le folosesc fără nici o seriositate; cu tóte aceste în ori ce cas ele sunt de condamnat, căci nu sě unesc cu demnitatea unui popor conșciu de biserica sa și de binefacerile ce aceea i le adat, și i le dă. Ele — fie și numai la aparința — ne presintă ca un popor indiferent în cele ale credinței, care la cea mai mică nemulțěmire nejustificată și nebăsată pătéză și compromite cea mai alésă vîrtute a strămoșilor sei: *tăria în credință.*

Nihil sine ovo. Așa și alternativa din chestiune nu s'a născut de sine, ci a produs-o nefericita desbinare confesională întrodusă în corpul încercatului nostru neam prin dușmanii seculari, cărora le-a succes și față de poporul românesc executarea programului lor, cuprins în draconica maximă: *„divide et impera“.*

Cu durere pentru némul nostru — și deși ne vine cu greu, — dar trebue sě mărturisim, că mulți din ómenii cu creșcere bisericéscă a bisericei surori gr.-catolice desvóltă un zel vrednic de cause mai bune întru a nutrí rěul amintit. Adeseori ca și nișce agenți pândesc după momentele unor neînțelegeri și nemulțămiri fie cât de mici, ori caută a produce ei însîși asemenea neînțelegeri în sinul credincioșilor nostrii, spre a putea prinde teren momele și ademenirile de trecere.

Mai ales sě póte observa ivirea acestui achileic câlcâiu al neamului nostru atunci, când e vorba de întroducerea unei îmbunătățiri unei reforme, fie pe terenul bisericesc, fie pe cel școlar.

Când se zidesce un edificiu bisericesc, ori școlariu, când se țintesce la crearea unei instituțiuni nóue sě cere câte un mic imposit; acesta póte ușor produce nemulțěmirea; agenții se ivesc și intențiunea bună a bisericei e zădărnicită total, séu în parte.

Firesce, că prin acésta sě zădărnicesce, ori cel puțin se împedecă și progresul nostru cultural, ceea-ce numai indigna póte pe ori-ce fiu cu dragoste de neamul românesc.

E cunoscut acest rěu. căci adese ori ne întâlnim cu el în munca pentru înaintarea nóstră culturală, de aceea avem datorință cu toții a lucra pentru stêrpirea lui. Toți fiii credincioși și mai ales clerul nostru trebue sě fie cu ochii în patru, cu deosebire acum, când spre marea nóstră mirare ni-a venit la cunoșcință, că *unul dintre episcopii români gr.-cath. a învitat la reședința sa pe toți protopopii sei tractuali și le-a descoperit cu desconsiderarea ori-cărui principiu de toleranță, că sě vor face vrednici de archiereasca-i bunăvoința, recunoscință și ajutoriu numai căutând a câștiga cât mai mulți proseliți.*

Sciind, că din turma nóstră se intenționéză și speréză câștigarea de proseliți, suntem datori a spune în vileag acéstă scire, drept avis celor interesați și drept material de gândire pentru cei ce cred, că asemenea atacuri la adresa nóstră pot fi trecute cu vederea și că cu astfel de ómeni intoleranți putem trăi în frățéscă pace.

Cronică politică.

Protestul comitetului executiv. In numěrul precedent al fóiei nóstre am anunțat scirea, luată după foile maghiare și confirmată ulterior și de cele trei foi cotidiane ale nóstre, că așa disul „comitet executiv al congresului naționalităților din 1895“ s'a întrunit la Budapesta (dintre români numai dl Coroianu) în diua de 14 Ianuariu n., unde s'a votat un prototest în contra politicei maghiare de apăsare și mai cu samă în contra mult combătutei legi de rebotezare a numelor comunelor. Protestul acesta a apărut întreg în „Tribuna Poporului“, „Gazeta Transilvaniei“ ér în text paralel, româno-germân a apărut în „Tribuna“. După reasumarea în *nuce* a jalbelor nóstre mai capitale, protestul, ținut într'un ton de nemulțâmire și de motivată revoltare sufletéscă, se stêrșește cu următoriul apodictic pasagiu:

„Cu deplină leialitate cătră patrie și tron, trebue sě protestăm solemn contra violentării de până acum a maiorității popórelor din Ungaria. Protestăm contra tendinței puterii de stat de a crea din Ungaria, în contradicție cu istoria și relațiile ei etnice, un stat național omogen, ceea-ce contradice și legii de naționalități, făcută numai de Maghiari, și care recunósce diferite naționalități ale Ungariei. Protestăm de a ne denega dreptul de existență pe temeiul legii despre egala îndreptățire. In special protestăm în contra nóuelor acte ale guvernului și parlamentului ungar. Protestăm contra proiectului de lege despre magiarisarea numelor de localități, primit de parlament. Protestăm contra actelor de volnicie ale guvernului, ca noi sě nu ne putem întruni ca Slovaci, Sêrbi și Români și protestăm, că adunările nóstre legal anunțate au fost oprite în mod nelegal“.

Protestul acesta iscălit numai prin frasa „comitetul executiv“, se înțelege că a format obiect de discuțiune în pressa maghiară „P. Lloyd“, cu cunoscuta-i tendință de suprimare a adevěrului, îl numesce „potrivit de coș“, fie acela ori și care. Sașii verdi din Brașov asemenea ș'au permis nisce reflexii de desaprobare!

Afară de protest își are însemnătatea sa și hotărîrea luată de acelaș comitet, ca la finea lui Maiu ce vine sě se țină un al doilea congres de naționalități.

Din Austria. Parlamentul austriac (Reichs-rathul) închis fiind, aria spectacolelor politice a devenit țéra întrégă, provinciile cu dietele lor provinciale. Dietele singuratice au fost deschise tóte în sěptěmâna trecută și animositățile se continuă acum acolo. Se distinge în deosebi dieta Bohemiei în Praga, — unde póte prea de timpuriu s'a sistat statariul. Deja în prima ședință a acestei diete s'a făcut din partea deputatului Buquoy, fruntaș al partidului marilor proprietari, propunerea, ca în scopul complanării certelor și a raporturilor de limbă în Boemia, sě se constitue o permanentă comisie din 24 deputați, cari pe calea înțelegerii pacinice se resólve aceste neînțelegeri.

Propunerea lui Buquoy a stêrnit speranțe în tóte părțile Austriei, speranțe ce sě nimiciră însě degrabă prin atitudinea instransigenților germani Wolf, Iro și consoții, cari cu violența lor manifestată pe timpul obstrucției din Reichsrath, nu vor sě scie nimic de favoruri față de Cehi, ci pretind statul *quo ante*. Discuțiile — însě neîncheiate — asupra acestei propuneri sunt întocmai atât de vehemente și pline de bălăcăriri reciproce, ca cele desfășurate cu ocasia desbaterei cunoscutei *lex Falkenhayn*.

Astfel lucrurile în Austria. „Menirea lor tot înainte“, ce-i drept însě spre destrucție.

Budgetul Ungariei pro 1898. Parlamentul maghiar ș'a încheiat prima sesiune cu discuția asupra legii de muncitori și prin presentarea proiectului de bndget pentru anul 1898. Sesiunea a dóua se deschide prin nóua constituire a funcționarilor parlamentari, între cari, cum se anunță, în locul vice-presidentului Berzeviczy, care se retrage, va fi altul ales. Comisia financiară a stabilit un proiect de budget cu următoriul bilanț: Intrate: 498,775,291 fl; eșite: 498,721,570 fl; resultă un *rest* de cassă de 53.721 fl.

Deputatul Hegedüs Sandor, care acum de 20 ani raportézá în comisia financiară, vorbind în esposeul sěu despre erogațiuni ḑice și următórele: „Afară de aceste se mai administrézá cu succes din partea statului sume însemnate spre scopuri culturale și economice“.

E de prisos a mai spune, cari sunt aceste scopuri culturale(!), pentru cari statul administrézá sume însemnate neprověḑute în budget, și încă cu succes.

„Budapesti Hirlap“ ia act despre împregiurarea, că budgetul se încheie cu un *plus* și arată că acest *plus* la care se va ajunge prin apěsarea și mai mare a economilor, este o mare belea pentru țéră.

Revista Corupțiilor.

Poporul unguresc, în lăudăroșia s'a nețărmurită, are îndrăsnéla de a se numera pe sine între cele mai puritane și mai morale popóre ale Europei culte. Cavalerism și moral, sunt caracteristicele ungurilor: — așa ne spun 'ei. Cazurile, întêmplările singuratice însě, — de cari ḑi de ḑi ni se dă prilej sě înregistrăm, — ni-i presintă tocmai în lumina contrară. Corupția și destrăbălarea s'a încuibat și se alimentézá nu numai în sinul unei pături a societății ungurescí. Faptele cele mai revoltător de inmorale le comite deopotrivă aristocrația ca și poporul nației unguresci. Deși nenuměrate sunt nelegiuirile ce se comit sub ocrotire și cu grijă, ca sě nu ajungă la lumină, faptele nemorale zilnic descoperite, sunt leghion. Au otrăvirile din Hódmező-Vásárhely — aprópe fără păreche în istoria țerii — sunt de natură de a ridica valórea moralului unguresc? Casuri ca cel al lui Korotnai, doctorul jăfuitor de morți, se ivesc la un popor moral? Enorm de mare este numěrul fărădelegilor descoperite în capitala ungurésca și în cele mai unguresci orașe, pe lângă tótă opintéla de a le închide dinanintea luminei. Și catastichul faptelor celor mai nemorale n'are destule pagine pentru a le încăpea pe tóte.

Étă câteva mai próspete:

Din *Meran* sosesce scire despre sinuciderea unui tiněr din o familie aristocrată ungurésca. *Kelecsényi* Hugo, fiul unui bogătan nemeș din comitatul Bars e acest erou cu sfêrșit tragic, jertfa immoralei sale vieți. Kelecsényi 'și-a început traiul în fărădelegi la Szombathely, ca voluntar la husari. Tatăl sěu 'i dădea 80 fl. bani de cheltuială la lună. Cavalerul însé nu se ajungea. A luat deci împrumut. Și în decurs de 8 luni, Kelecsényi Hugó avea subscrise la mai mulți uzurari o mulțime de cambii, în preț de 160,000 fl. Când era sě-o pățéscă la óste, l-a ajutat tatăl sěu, achitând cambiile cu suma de 34,000 fl., deși fiul sěu cu totul numai 15,000 fl. a primit pe ele. Kelecsényi a ajuns apoi la Pesta, unde și-a continuat viéța risipitóre, ajungênd de nou în mânile uzurarilor. Tatăl sěu 'i trimitea acum 100 fl. la lună. Dar nu i-ajungeau pentru cântărețele de orfeu. Deodată însě a rupt eroul nostru cu viéța sa nemorală, 'și-a căutat un post, unde sě se stabiléscă, dar n'a primit. Au început acum din nou sě-l strimtoréscă creditorii. Tatăl sěu érăși l-a scăpat de datorii cu 60,000 fl., dar i-a prolungit și timpul de minorenitate. Asta n'a convenit domnișorului; a început de nou și mai fără cap a risipì și a se băga în datorii, și în momentul cel mai critic a dispărut. Acum sosesce vestea dela *Meran*, că s'a sinucis acolo.

O altă scire, — ce preocupă de pre sent foile — despre machínațiunile unei unguróice. Unguróica cu trecut vițios, *Benkő* Rózsi, spre a-și face reclam sieși și orfeului unde era angajată, nu se sfia a bucina în vilég, că a avut relații cu regele Alexandru al Sêrbiei. — Aruncată din mai multe brațe, frumósa unguróică Benkő Rózsi anul trecut a făcut cunoscință în Viena cu exregele *Milan*, cu care a trăit în cele mai nemorale relații, însoțindul și la Karlsbad. Din Karlsbad unguróica a mers cu un ofițer la Belgrad, de unde a fost escortată. Benkő din Belgrad s'a întors la Budapesta, unde s'a angajat cântăréță de orfeu. Gătându-i-se paralele, a scris mai multe scrisori regelui Alexandru al Sêrbiei pentru ajutor. Nóue epistole de aceste au fost trimise din Belgrad, pe calea consulatului sêrbesc poliției din Pesta. Rózsi în scrisori cere bani dela regele Alexandru sub diferite pretexte. Intr'una pomenesce de chirie și óre de cant, într'alta că e bolnavă și are sě plătéscă medicul, într'a treia șoptesce taine dulci tinerului rege. Benkő Rózsi a fost deținută și poliția a constatat că cu un an înainte ce e drept a fost în Belgrad nu însě la curtea regală ci la un privat. Intórsă la Budapesta s'a angajat la un orfeu, de cântăréță, sub numele de regina orientului, aducând acest nume în legătură cu regele Alexandru. Se lăuda apoi Rozsi, că are scrisorí și fotografii dela regele sêrb; trasă însè la respundere, n'a putut sě documenteze nimic.

Poliția și ceata înfricoșată a detectivilor capitalei caută în ruptul capului după *Schreiber* Adolf. Cine e acest indîvid? Un om cinstit, care plătesce cambii false cu bani buni, séu cu alte cuvinte, ajutoră ómenii ajunși în strîmtóre de bani. Singurul lui pěcat e, că e uzurar. D'apoi ce e asta? Vorba e, că el ajută pe deaprópele seu. — Étă câte-va pilde din faptele creștinesci ale lui Schreiber Adolf:

Feciorul unui episcop protestant (numele i-se tăinuesce), care pe lângă alte ocupații mai de importanță mai erá și student când avea rěgaz, a fost condus de pretinii sei la Schreiber, căci n'avea bani de cheltuială. Tiněrul de bună speranță la sfatul uzurarului a iscălit pe un cambiu de 35.000 fl., numele sěu și al tatălui seu. Nu-i acésta dóră pěcat! Și Schreiber i-a dat pe cambiu 3—4 mii florini! Tatăl tinerului în urmă n'a voit sě achite cambiul fals, dar mama lui, mai milósă, l-a rescumpěrat cu 20 mii fl. Schreiber om de trébă, a iertat 16,000 fl. și temnița.

Un alt cas. Un tiner, puiu de baron ardelean, dus fiind la studiu la Pesta, a învěțat de grabă sě trăiască lume de cavaler. Dar nu-i ajungeau paralele. S'a dus la uzurarul din chestie. A subscris pe numele familiei sale *mii* de florini. Schreiber i-a dat bucuros, însě numai câte va *sute* de fl. Familia, pentru evitarea pângăririi numelui sěu și mai ales a tiněrului cu mari speranțe, a plătit cambiile. Schreiber și de astădată a lăsat 3000 fl. din suma subscrisă.

Étă ce ne mai spun însăși foile *unguresci*: Uzurarul curentat, Schreiber, a împrumutat pe un cambiu de 10,000—800 fl., pe unul de 4000—325 fl. Tot acest Schreiber a dat unei persóne 3 mii fl. și persóna i-a plătit 12 mii în schimb. Dela un alt ins pentru 250 fl. Schreiber a încassat 900 fl.

O altfel de uzură mult mai simplă decât cambiul fals, e uzura croitorésca. Cine va are lipsă de parale. I-se dă sfatul sě cerceteze pe cutare croitor. Croitorul n'are bani, dar dacă cel lipsit de parale va comanda la el vestminte, 'i va eloca unde-va cambiul. Tinerul ușuratic comandă haine de câte-va sute de fl., cari nu-s vrednice nici jumětate prețul și dă cambiu nu numai pentru haine ci și pentru bani gata. Și primesce pentru cambiul seu de 5000 fl vestminte în preț de 300 fl. și 1000 fl. bani gata.

Dar cine va fi în stare sě descrie tóte analógele casuri, — mărturii de revoltătore destrăbălăre și inmoralitate. Poliția, procuratura, judecětoriile n'au leac în potriva lor, — ḑice „Budapesti Hirlap“, — póte pentru-că nu este lege în potriva uzurei, și uzurarii o sciu acésta bine și cinstesc legea, séu pentru-că uzura amploiaților tocmai așa e de modernă ca și a cafenelelor și altor locale de petreceri, numai forma 'i-e mai blândă, pentru-că dela oficianți uzurarii nu cer subscriere de cambii, și câte 500 de percente, din cause binecuvêntate.

Vedem deci, că poporul maghiar și îndeosebi aristocrația, n'are nici un motiv de a se lăuda cu moralul seu public.

Din România.

Urări de Anul-nou. La urările de Anul-nou ce i s'au adresat, Regele a rěspuns cu următórele cuvinte:

„Urările călduróse, ce îmi aduceți astăḑi le primesc cu atât mai vie recunoscință și bucurie, cu cât, în anul care s'a închis, țéra întrégă mi a dovedit cu dor de inimă cât de adânc ea împărtășesce bucuriile și grijile mele.

Am trecut împreună prin multe încercări cari s'au întins și asupra holdelor nóstre, lovind într'un mod simțitor agricultura și comerciul; însě, în vremuri grele n'am perdut nădejdea în Dumneḑeu și am fost conduși numai de ținta de a asigura viitoriul României, căreia trebue sě închinăm tóte puterile nóstre.

Intărit prin iubirea poporului, privesc cu încredere în anul care începe, rugând ceriul sě ne apere de něcazuri, sě rěspândéscă asupra nóstră tóte binefacerile și sě dăruéscă scumpei nóstre țěri linisce și propășire. Cu acéstă dorință, și reînoind încă odată tóte mulțămirile mele pentru felicitările atât de adânc simțite ce 'mi-ați adresat din partea bisericei și a țěrei, vě urez și în numele Reginei, din fundul inimei, ani mulți și fericiți“.

Orfelinat agricol. Cel mai înalt moment al sěrbărei de Anul-nou l'a dat regele Carol prin așeḑămêntul ce-'l face și despre care vestesce următórea scrisóre adresată către președintele consiliului de ministri.

Étă scrisórea:

Scumpul meu președinte al consiliului!

In acésta întâia ḑi a anului, inima Nóstră se înalță plină de recunoscință către Atotputernicul pentru scăparea ḑilelor Scumpului Nostru Nepot, și către credinciosul și iubitul Nostru popor, care în ḑile de primejdie Ne-a încunjurat cu o dragoste ce nu o vom uita nici odată.

Spre vecinică amintire a acestor sentimente, vom înființa pe moșia Nóstră Slobozia Zorleni, din județul Tutovat un orfelinat agricol. unde se vor cresce cu îngrijire 30 de orfani săraci, aleși din clasele muncitóre și din fii de militari, spre a-'i pregăti la viața agricolă prin practică și prin dobândirea cunoscințelor necesare unui țěran bun gospodar.

Acest așeḑămênt va purta numele de **„Orfelinatul agricol „Ferdinand“**, *care se va deschide chiar în anul acesta.*

Nădăjduesc că buna pildă ce vor da acești băeți, după ce vor eși din orfelinat, va contribui întru câtva la ridicarea nivelului moral și material al muncitorilor de pămênt, cari sunt razimul țěrei pentru viitor, după cum au fost mântuirea ei în trecut.

Dacă acéstă speranță se va împlini, mulțămirea nóstră sufletéscă va fi nemărginită, căci rîvna de a întări temeliile statului român și de a asigura viitoriul sěu, este cea mai înaltă și singura nóstră ambițiune.

Primesce scumpul meu președinte al consiliului, încredințarea sentimentelor de înaltă stimă ce-'ți păstrezi.

Bucuresci, 1 Iannariu 1898.

Carol.

Organisarea primului ajutor în casuri de nenorociri la țéră.

In sensul §-lui 41 al articolului de lege XIV—1876 autoritățile sunt îndatorate a lua disposiții, ca sě se instrueze poporațiunea cu privire la primul ajutor, ce trěbue dat în casuri de nenorociri. In urmărirea aceluiaș scop ministeriul de culte sub Nr. 48761—1897 a dat ordin, ca autoritățile superióre bisericesci și inspectoratele școlare sě se îngrijéscă în mod corěspunḑětor de instrucția privitóre la salvarea vieții și la primul ajutor în școlele poporale și civile.

Dacă facem o revistă asupra activității publice pe acest teren, vom afla, că reuniunea igienică a comitatului Sibiiu a publicat la 1891 o broșură intitulată „Primul ajutor în casuri de nenorociri“ și s'a îngrijit, ca aceea sě se rěspândéscă între dascăli și preoți, și că pompierii voluntari ai Sibiiului de vre'o trei ani se instruézá asupra primului ajutor de către medicul orășenesc Dr. Czekelius. Ținuta reservată a municipiului în chestiunea acésta se explică prin lipsa de raporturi stabile la personalul medical, adecă prin împrejurarea, că până acì au lipsit condițiunile, cari sě asigureze în așa mod esistența medicilor comunali și cercuali, ca până la un anumit grad sě apară eschisă posibilitatea unei vacanțe mai îndelungate a posturilor medicale, respective schimbarea continuară a medicilor. In timpul mai nou aceste raporturi s'au schimbat spre bine și cu considerare la capacitatea de prestațiune materială a comunelor interesate chestiunea medicilor cercuali s'a resolvat, deși încă nu de tot mulțămitor.

Factorii, cari pot fi luați în considerare la organisarea primului ajutor, sunt: seminariele pedagogice, învěțătorii, medicii comunali și cercuali, medicii spitatulului orășenesc din Sibiiu și în fine reuniunile filantropice, a căror activitate se extinde și asupra rěspândirii învěțăturilor despre primul ajutor. Dar de óre-ce municipiul, dela care trebue sě emaneze organisarea acestei afaceri, nu póte dispune decât asupra medicilor comunali și cercuali, el mai înainte de tóte trebue sě-și asigure sprijinul acelor autorități superióre bisericesci, cărora sunt supuse seminariele și dascălii. Ce privesce medicii spitalului orășenesc, în vederea aprobării din partea magistratului doi inși au și promis conlucrarea lor.

Seminariele au datorința a da elevilor eventual prin un medic, instrucții asupra primului ajutor, învěțătorii eșiti din seminarii apoi sunt datori a pune când cere trebuința în practică cunoscințele lor, medicilor cercuali le revine problema a da instrucție practică și teoretică învěțătorilor din cercul lor, ér medicilor din spital a conduce cu ocasiunea adunărilor învěțătoresci exerciții practice la obiecte anumite.

In fine dintre reuniunile de binefacere din comitatul Sibiiului e „Crucea roșie“, a cărei statute în §. 4 prescrie ajutorarea celor nenorociți și desvoltarea unei activități publice în sens filantropic.

Ar fi de datorința acelora, a căror laudabilă conlucrare la înființarea și susținerea bunăstării poporale și a îngrijirei sěracilor merită a fi aici amintită, ca de o parte în filialele sale din Sebeșul săsesc și Sělițte sě sprijinéscă prin sfat și fapte activitatea medicilor, ér de altă parte sě facă posibil ér pe rand în tóte comunele din comitat sě se așeḑe dulapuri speciale prověḑute cu cele mai necesare lucruri pentru casuri de nenorociri.

Pe lângă conlucrarea armonica a acestor factori, de cari nu ne îndoim un moment, resultatul nu póte lipsi.

Dr. Süssmann.

Noutăți.

Pentru preoții și învěțătorii noștri. **Deóre-ce restanțele cu abonamentul ḑiarului nostru pe anul 1897 se urcă la suma de aprópe 10,000 fl. autoritatea bisericéscă a luat měsuri esceptionale pentru încassare. Aducem acésta la cunoscința preoților și învěțătorilor noștri spre evitarea de alte neplăceri.**

⁂

Fondul lui Iancu. Este ştiut, că în afacerea fondului pentru monumentul lui Jancu tribunalul regesc din Alba Julia a deţinut şi pe redactorul dela *„Revista Orăştiei“* Ioan Moţa încă la 23 Decembre n. 1897. In urma investigaţiunei făcute, constatându-se pe basa fasiunii conglăsuitóre a tuturor martorilor, că banii numitului fond n'au fost nici odată în mâna dlui Moţa şi că astfel d-sa nu este responsabil pentru administrarea aceluia, — a fost eliberat Luni în 16 a l. c. —

Cererea lui *Tit Liviu Albini*, de a fi eliberat pe temeiul declaraţiunii dlor Bibicescu şi Dumitrescu, a fost respinsă din partea tribunalului Sâmbăta trecută şi astfel este deţinut şi pe viitoriu.

* * *

Daruri pentru biserică. Din comuna *Bălan*, (prot. Unguraş) ni se scrie, că în 30 Novembre s'a servit în biserica de acolo parastas în memoria marelui archipăstor Andreiu Şaguna. După serviciul dḑeesc din acéstă însemnată ḑi, s'au cumpĕrat pe séma sf. biserici 4 prapore în preţ de 40 fl., din contribuirile parochilor locali a învĕţătoriului şi a mai multor parochiani. Tot din contribuirile credincioşilor s'au procurat: o cruce pe sf. prestol, cu suma de 7 fl., un potir de argint în preţ de 10 fl. şi o cădelniţă cu 9 fl. Ni sĕ mai scrie, că la iniţiativa preoţilor şi a unor fruntaşi s'a pus temeiu în *Bălan* unui fond pentru zidirea unei biserici, care a crescut deja în mod îmbucurător.

* * *

Preot încarcerat. Capelanul rom. cat. din Csongrad, *Csapó* Iános, a fost osândit de cătră tribunalul din Seghedin la cinci ḑile închisóre (séu 50 fl. amendă în bani cari însĕ n'au putut fi încasaţi), pentru-că în 7. Octobre 1895 a cununat pe doi logodiţi înainte de a fi fost sĕvêrşită cununia lor la starea civilă.

Vineri a fost citat capelanul la puşcărie şi nepresentând-se au fost trimişi doi panduri după el, cari au ferecat pe reverendatul spiritual şi aşa l-au escortat la temniţă.

* * *

Şcoli unguresci în România. Organul bisericei reformate din ardeal *„Erd. Protestans Lap“* scrie, că guvernul român a dispus închiderea cu începutul anului curent şcolar a şcólelor confesionale ungureşti din România (4 la numĕr) tolerându-se numai una în Bucuresci cu condiţia, de a se propune în ea în limba românéscă, afară de trei óre la sĕptamênă

* * *

Mórte repentină. Aflăm cu durere, că clericul absolut, Nicolae Gorun din Dridif, tractul Făgăraşului, în decursul unei petreceri în preséra anului nou în urma unui violent atac de apaplexie a rĕmas la moment mort. Insemnăm, că regretatul tinĕr în séra aceea a debutat ca diletant în o piesă teatrală şi a fost deplin sănătos, şi de altcum era de o structură robustă. Condolenţele nóstre întristaţilor părinţi.

* * *

Afacerea Dreyfus. Colonelul *Piguart* a fost deţinut în 13 Ian. n. diminéţa, şi escortat în puşcărie preventivă de câteva ḑile. El va fi ascultat de tribunalul disciplinar, pentru-că în contra mandatelor superiorilor săi a studiat afacerea Dreyfus după terminarea ei şi a dat voe şi putinţă sĕ studieze acéstă chestie şi *Scheurer-Kestner*. Tribunalul disciplinar va enunţá ca cea mai grea sentenţă asupra lui Picuart, séu ştergerea lui din lista armatei séu inrolarea lui în vre-un batalion african de arestaţi.

Romanţierul *Zola*, unul dintre cei mai adicţi apărători ai lui Dreyfus, a adresat presidentului republicei o scrisóre, în care scóte la relief sumedenie de ilegalităţi şi necorectităţi comise în procesul contra Esterházy. Acusă pe preşedintele tribunalului militar de păcatul seducerei opiniei publice, pe judecătorul de instrucţie că a făcut cercetare păcătósă, pe ministrul *Billot*, că a suprimat doveḑile favorabile lui Dreyfus. Spune, că Dreyfus a fost condamnat pe temeiul unui document tăinuit şi tribunalul militar a achitat pe Esterházy, la poruncă, de şi a sciut, că e vinovat. *Zola* la sfârşitul scrisorii cere sĕ fie tras pe banca acusaţilor pentru insulta adusă tribunalului şi ministrului de rĕsboiu etc. spunĕnd că va suporta consecuenţele legii, dar va aduce cu acel prilegiu la triumf adevĕrul. — Pentru scrisórea sa insultătóre Emil *Zola* va fi citat înaintea curţii cu juraţi. —

Jurnalul *Siécle* cere ministrului de justiţie ordonarea revisuirii procesului, deórece documentele pe basa cărora Dreyfus a fost osândit, s'au transpus tribunalului în taină fără scirea acusatului şi a apărătorului aceluia, ba chiar fără scirea prim ministrului Casimir Perier, care în urmă n'a recunoscut ponderositatea lor.

* * *

Bal. Inteliginţa română din Alba-Iulia şi jur are onóre a învita la *Balul*, ce se va aranja Duminecă în 28 Ianuariu st. n. 1898 la hotelul „Hungaria“. Inceputul la 8 óre séra. Preţul de întrare: de persónă 1 fl., de familie de 3 persóne 1 fl., de familie preste 3 persónă 3 fl. Venitul curat e destinat pentru ambele şcóle române din Alba-Iulia. Supra solvirile se primesc cu mulţămită şi sĕ vor cuita pe cale ḑiaristică,

* * *

Un otrăvitor. În 12 l. c. n. s'a început şi în 17 s'a terminat la tribunalul din Budapesta un proces de sensaţie. Acusat a fost Gárdos Lajos, inginer rigorosant, şi proprietar, o persónă cu trecere în societatea fruntaşă din Pesta. Gárdos este acusat, că şi-a otrăvit nevasta, când ea se afla pe patul de nascere, şi a îndemnat la mărturie mincinósă. Acusa a făcut o sócra acusatului. În cadavrul exhumat s'a aflat morfină. În 17 l. c. s'a enunţat sentenţa înaintea acusatului. Tribunalul a achitat pe Gárdos de sub acusa de îndemnare la mărturie mincinósă, l'a aflat însĕ vinovat de crima de omor, şi *l'a osândit la temniţă pe viaţă*. Tribunalul 'şi-a întemeiat sentenţa pe vecinicele legi ale logicei, în lipsa de dovezi nemijlocite în potriva acusatului.

Bibliografic.

„Anunţ literar“. Incepênd din Ianuariul anului 1898 suntem decişi a eda o fóie enciclopedică literară bogat ilustrată sub nume de „Revista ilustrată“, care va apăré în broşure lunare de câte 2½ cóle octav mare, hârtie fină, ilustraţiuni originale şi bine executate, cu un conţinut instructiv şi distractiv.

Ca acésta revistă sĕ pótă străbate în cercuri cât maí largi şi mai depărtate ne-am decis ca broşura primă pro Ianuariu sĕ o scótem în fórte multe exemplare ca sĕ o putem trimite de probă tuturora, celor ce ar voi sĕ o vadă. Cine doresce deci a o vedea, va binevoi a se adresa la subscrisul editor.

Preţul revistei va fi 6 fl. la an pentru Austro-Ungaria; pentru România şi străinătate 15 franci, care preţ se va trimite în minimum pe o jumĕtate de an înainte la adresa administraţiunei fóiei în Şoimuş p. u. Nagy-Sajó (Transilvania). Onorabilii domni literaţi, cari reflectéză a munci împreună cu noi la Revista nóstră, binevoéscă a sĕ insinua şi pregăti cu material, ér noi promitem că după putinţă ostenéla le vom remunera-o. Scrierile însoţite de ilustraţiunile relative originale şi scóse din viéţa poporului român vor avé întâietate şi se vor remunera cuviincios.

Sperând, că ne vom bucura de sprijinul moral şi material al onoratului public român de pretutindenea,

Rĕmânem cu tótă stima

Şoimuş în Decembre 1897.

Ioan Pop Reteganul — *Ioan Baciu*
redactor. — editor.

* * *

Societatea geografică română a pus sub tipar *„Marele Dicţionar Geografic al României“*, alcătuit şi prelucrat după cele 32 dicţionare parţiale de judeţe.

El va forma cinci volume de câte 100 cóle fie-care volum, în formatul Documentelor Hurmuzaki, tipărit pe trei colóne. Primul volum va aparé în cursul lunei Februarie 1898, ér celelalte volume succesiv din şése în şése luni, astfel ca până la 1 Februarie 1900 tótă lucrarea sĕ fie terminată.

Preţul acestor cinci volume s'a fixat pentru cei-ce vor subscrie acum la 100 lei, plătibili în patru rênduri, din 3 în 3 luni, cu începerea dela 15 Februarie 1898. Preţul dicţionarului pentru cei neabonaţi va fi de 150 lei.

Doritorii de a subsemna sunt rugaţi a se adresa la secretarul general al Societăţii.

LITERATURĂ.

pag. 151: alternat = alternativamente
fără îndvială = seza dubbio (greşală de tipar?)

pag. 152: „se ascultă puţin ómeniu“
„Elefantul precum camila locuesc în pustiătate“

pag. 157: „Acest om împarte ḑiua sa între studiul şi plăcerea“

pag. 158: după „perdona“ în paranteză: „értă“.

pag. 165: „Pofta bună!“

„Poftă bună!“ zicem şi noi celor ce iau gramatica asta în mână, căci altcum îţi strici stomacul, cercând sĕ mistui românésca dlui Lovera şi mai ales talmeş-blameşul pag. 151) (pe italieneşte: „alla rifusa“) de forme ne articulate ale cuvintelor rĕu articulate.

Pildele acestea ar ajunge pe deplin sĕ erătăm, că am avut dreptate când am spus că dl Lovera nu ştie românesce, mai ales că ele sunt scóse la întêmplare, răsfoind numai prin carte. Dacă mai adaugem sumedenia de greşeli de tipar, cari provin mai ales din semnele neesacte ḑ, ş (s şi d cu un punct dedesubt) pentru ḑ, ş şi ţ (t cu dóuĕ liniuţe dedesubt) pentru ţ (câteva pilde pag. 15 şi 135: ti=ţi, pag. 125 mănusile=mănuşile, pag. 130: tara=ţara, pag. 163: orăsul=oraşul, pag. 142: astĕ-dĭ=astăzi, pag. 152: şă=să etc) şi galimatiasul cel colosal de ă, î sau alte vocale la loc nepotrivit, (esemple: pag. 135: spăli = speli, pag. 130, 152, 164: inamic pag. 157 înamic = inimic (duşman) pag. 116 de dóuĕ-ori: spîntec = spintec pag. 142: aparêm = apĕrăm, pag. 142: ĭnvitat=învitat etc) atunci trebue sĕ recunóscem, cât de periculósă e aşa o carte pentru cel-ce ar vrea sĕ înveţe românesce în Italia.

Dacă acuma cerc sĕ analisez încă şi paginele introductive ale acestei gramatici nu o fac ca sĕ mai înmulţesc lista lipsurilor cărţii lui Lovera, ci pentru ca sĕ mĕ pot estinde, plecând dela iele, asupra unor chestiuni de valóre mai universală. E vorba de ortografia română.

Am avut acaziune sĕ vĕd pe mulţi străini invĕţând româneşte şi eu însumi am instruat pe vre-o câţi-va, dela toţi însĕ am auḑit plânsori asupra ortografiei nóstre, pe vre-o câţi-va ortografia singură i-a descurajat într'atîta, încât s'au lăsat cu totul de studiul limbei nóstre.

Intre aceştia ie şi profesorul de universitate din Lipsca dr. Scholvin, care nu de mult mi a mărturisit singur: „Cât de bucuros aş fi învĕţat şi eu româneşte?! Dar de câte-ori m'am apucat de studiul acestei limbi am trebuit sĕ pun gramatica la o parte din pricina ortografiei. Căutând un cuvênt în dicţionar îţi trebue de 3 ori mai multă vreme ca la ori care altă limbă, căci avênd un î trebue sĕ cauţi la â, la ê, şi la î până-l afli. Ce ie mai rĕu însĕ este etimologizarea greşită, căci eu deşí ştiu bine că un tărîţă e acelaş cuvênt ca slavul trĭcĭ îl aflu scris în dicţionar tărâţă. E binc, n'are ori şi cine atâta vreme de pierdut ca sĕ înveţe româneşte!“

Şi e de esplicat asest lucru dacă privim la zecile de feliuri de ortografii în cari sĕ tipăresc cărţile şi chiar şi dicţionareie nóstre. Fie care scriitor îşi are ortografia proprie, aprópe nimeni nu scrie ca academia — pentru-că sistemul ei ortografic nu e practic.

De mult avém de gând sĕ scriu un articol special asupra acestui punct, a cărui importanţă devine pe ḑi ce merge tot mai mare. Voi folosí deci acum ocazia ca sĕ relevez măcar unele puncte, şi abstrăgênd dela alte ortografii, le voi căuta numai în ortografia academiei *).

Inainte de tóte ni-sĕ impune o chestiune: „Sĕ mai póte modifica ortografia nóstră sau nu?“ Dacă ar cerca cine-va sĕ schimbe ortografia franceză s'au engleză, nu -ar reuşì, căci ea a întrat deja în sânge aşa zicând prin aceea, că de sute de ani s'au scris şi tipărit cărţi tot astfel. Dar la noi literatura e tînără şi ceea-ce avem nu e tipărit după aceeaşi ortografie, aşa că o statorire definitivă a ei nu e numai posibilă, ci şi necesară. Ei bine, dar nu a statorit academia o ortografie? Ba da, dar sistemul ei e neconsecuent şi învechit, aşa că nici când nu se va puté împămêntení. Principiul urmat de academie, adecă de a împreuna sistemul fonetic cu cel etimologic într'un compromis, cuprinde în sine însuş o contraḑicere, care îndată ce principiul e pus în pracsa, trebue sĕ se validiteze.

(Va urma).

Biserica rom. gr.-or. din Deva.

Nrul 16/1897
comit par.

Biblioteca parochială.*)

Parochia nóstră din Deva a luat un îmbucurătorîu avênt, îndreptat asupra împodobirii bisericei şi a provederii şcólei cu cele necesare, spre a puté corĕspunde măreţului şi românescului lor scop. Cele-ce urméză sunt un laudabil pas în acéstă direcţiune.

Deva e parochia centrală a tractului gr.-or. cu acelaşi nume şi totodată residenţa comitatului Hunedorii, cu 93% români. Fără îndoélă — din ori-ce punct de vedere considerata — e cea mai însemnată parochie din comitatul cu 7 tracte protoprsb. gr.-or. şi 2 gr.-cath. Are douĕ parochii cu un protopresbiter şi un paroch, şi o biserică comună pentru 2500 de suflete, solidă şi modern zidită, carea a întrecut puterile materiali ale parochiei şi totuş — s'a făcut.

Cu ajutorul lui Dumneḑeu în câţi-va ani se va puté termina opera măréţă a 40 de ani.

Numĕrul familiilor gr.-or. e 500, a celor gr.-cath. 7; total 507 familii române.

După §. 23, p. 17 al statutului organic sfera de activitate a comitetului parochial este: „a înfiinţa *bibliotece parochiale*, spre înlesnirea cetirei cărţilor folositóre“.

Ce însĕmnătate au bibliotecile pentru cultura poporului o dovedesc naţiunile culte, cari în fie-care comună — chiar şi pe sate — au bibliotece pentru popor. La noi poporul petrece iernile cele lungi în puţină lucrare, lenevire şi prin — crişme.

„Cărţile folositóre“ nu se cetesc; căci buna disposiţiune a statutului organic a rĕmas pe hârtie vr'o 30 de ani, deşi biserica şi şcóla sunt unicul raḑim al vieţei nóstre naţionale-culturale.

Pe sama literaturei şi culturei maghiare sunt în Deva o sumă de şcóle cu *bibliotece maghiare*. O şcólă elementară rom.-catolică cu 4 clase, alta de stat pentru băieţi şi alta pentru fete, şcólă civilă de băieţi şi fete deosebit, şcólă de meseriaşi, şcóle reale cu 8 classe şi pedagogie de stat; tóte la olaltă au peste 40 de profesori, învĕţători şi învĕţătorese: cu o tinerime de aprópe 1000 de suflete.

Noi? O biserică şi *1* şcólă, *1* învĕţător cu 70 de şcolari de ambe sexele — *fără bibliotecă*.

Numĕrul tinerimei române la tóte şcólele în numĕr rotund face 400, cam 90% gr.-or., 10% gr.-cath.

Lipsa unei bibliotece parochiale pe séma literaturei şi culturei românesci e deci de mult simţită. Greşala trecutului comitetul parochial e hotărît s'o repareze cu paşi repeḑi, ca sĕ dăm şi noi — înainte!

Vestim acest eveniment îmbucurător poporului şi inteligenţei române din Deva şi jur, tinerimei nóstre iubite şi peste tot tuturor ómenilor de bine din tóte părţile, cerêndu-le *ajutor material şi moral*.

Amĕsurat budgetului nostru prea modest pentru bibliotecă, anul acesta nu am putut jertfi decât o sumă micuţă de 100 fl. fiind-că am investit un capital de 1200 fl. pentru adaptarea modernă a şcólei şi a curţii şcolare, am sevêrşit reparaturi şi alte lipsuri urgente de alte sute florini, cari au angajat tare puţintica avere a bisericei nóstre, carea a sporit îmbucurător, arătând şi venit curat la finea anului curent. Pentru viitor budgetul va fi şi mai angajat cu gătarea imposantei biserici şi înfiinţarea unei şcóle cu 4 învĕţători, pentru cari vom cere încuviinţarea unei colecte generale în ţéra întrégă şi am cerut deja concursul Veneratului Consistoriu.

---

*) Stiind cu siguranţă că ortografia manuscrisului meu sĕ va schimba cu aceea a „Telegrafului Român“, ţin sĕ o declar acésta dela început.

*) Tóte ḑiarele binevoitóre sunt rugate a reproduce acest act în favorul causei publice.

Ca principiu la compunerea catalogului de cărţi aci alăturat, s'au stabilit deocamdată întemeiarea bibliotecei mai vêrtos pentru popor şi tinerimea crescută, alegându-se cărţi de valóre din literatura poporală. Acésta e lipsa cea mai arḑĕtóre, temelia bibliotecei, carea sĕ va complecta mai curênd. In 3 ani vom avé întréga colecţiune existentă a literaturei poporale. Formând un grup de sine stătător, numerisat statornic cu numĕr roman I., carele cuprinde numerii curenţi arabici dela 1 încolo şi va cresce din an în an cu numĕrul cărţilor procurate din nou.

Acésta e biblioteca:

I. Pentru popor şi tinerime,

căreia-i urméḑă, după acelaş sistem de numerisare, biblioteca:

II. Pentru copii şi copile,

urmărind cu îngrijire scopul de a lărgi cu încetul cercul de cunoştinţă al mititeilor, stăruind şi cultivând interesul de cetire, pentru a-i îndulci pe séma literaturei poporale şi a culturei române.

Urméḑă biblioteca:

III. Romanuri şi novele,

cu acelaş sistem de numerisare. Romanurile istorice naţionale şi novelele cu subiecte românesci sunt preferite.

Biblioteca

IV. Istorie, literatură şi ştiinţă,

cu acelaşi sistem de numerisare, e deocamdată cea mai seracă din lipsa mijlócelor. Suntem avisaţi la spriginul Inaltei Academii Române, ce'l vom cere în urma hotărîrei aduse, la marinimositatea Domnilor editori şi a tuturor ómenilor de bine din tóte părţile locuite de Români. Le cerem sucursul marinimos. Biblioteca cărţilor

V. Bisericeşti pentru preoţime,

cu acelaş sistem de numerisare, urmăreşte scopul de a procura preoţimei cărţi pentru a cultiva predicele folositóre pentru popor. In acest scop ar fi de dorit sĕ lucre şi sinódele nóstre protopresbiterale.

Biblioteca cărţilor

VI. Şcolare,

cu acelaş sistem de numerisare, tinde a provede şcóla cu tóte cărţile recerute pentru desvoltarea şi cultivarea cunoştinţele pedagogice la învĕţătorii tractului. Deocamdată ne mărginim la adjustarea şcólei cu cele mai de lipsă.

Biblioteca

VII. Musică şi cântări

va fi şi de aci încolo deosebit îngrigită. Parochia Deva are dela anul 1893 cor bărbătesc bisericesc şi dela anul 1895 cor mixt. Amêndóuĕ cultivă — în tinerimea poporului şi la meseriaşii nostri — cântarea armoniósă artistică în biserică şi cântecele poporale prin concertele date cu mult succes material şi moral-naţional. Anul acesta corul bisericei a făcut un pas înainte, producêndu-se pe lângă cântări şi cu o piesă teatrală potrivită pentru popor. Desele conveniri sunt şi în partea vieţii sociale deoparte ocasiuni folositóre tinerimei, de altă parte întrunesc poporul şi meseriaşii cu inteligenţa română, ca protectóră a culturei poporului nostru, întărindu-se astfel legătura unităţii societăţii române. Scopul ce se mai are încă în vedere e: a face o colecţiune de cântece poporale alese, de liturgii şi cântări bisericesci armonisate pe 2, 4 şi 6 voci, pe sama corurilor, cari ar fi a a sĕ mai înfiinţa în tract şi comitat.

Biblioteca cărţilor

VIII economice,

cu acelaşi sistem de numerisare, va avé opere pentru povĕţuirea poporului şi a tinerimei în ramii economiei şi industriei de casă.

(Va urma).

Poşta redacţiunei.

Domnului *Dr A. Bunea Blaş.* Din causa materialului arangiat deja spre publicare rĕspunsul tit. Dtale va apăré în numĕrul de Sâmbătă.

Nr. 946 – 897 [249] 1–3

CONCURS.

Pentru întregirea vacantei parochii de clasa a III-a Deag in protopresbiteratul „Têrnavelor“, se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Roman“.

Emolumentele impreunate cu acest post dau suma de 590 fl 22 cr.

Doritorii de a ocupa acest post au se 'şi aştearnă cererile înstruite conform normelor în vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral (u.p. Kűküllövár), până la terminul indicat mai sus.

Cetatea de baltă 18 Decembrie 1897.

Oliciul protopresbiteral gr. or. al tractului Târnavelor în conţelegere cu comitetul parochial concernent.

Nicolau Todoran,
protopresbiter.

Szebenvármegye alispánja.

754/1898 alisp. [2] 1–1

Pályázati hirdetmény.

Szebenvármegyében lemondás folytán üresedésbe jött évi 450 frt. fizetés és 200 frt. utazási átalánynyal javadalmazott III-dik törvényhatósági **állatorvosi állomásra** ezennel pályázatot nyitok:

Pályázni óhajtók felhivatnak, hogy az 1888. VII. t-cz. 133 §. és ennek végrehajtására vonatkozó utasitás 303. §-ában előirt minősitést igazoló okmànyokkal és keresztlevél, esetleg eddigi szolgálatukat igazoló bizonyitványnyal, felszerelt folyamodványukat **folyó évi január hó 31.-ig** közvetlenül szebenvármegye Föispán úr Ő Méltóságához nyujtsák be.

A kinevezendő állatorvos székhelye Nagyszeben város, müködèse köre pedig a szebeni járás föszolgabiró 18 és az ujegyházi járás föszoigabiró 15 községeire, összesen tehát 33 községre terjed ki.

Nagy-Szeben, 1898 január hó 14-én.

Reisenberger
alispán.

J. Pserhofer

PILULE DE CURĂŢIREA SÂNGELUI

numite mai nainte „PILULE UNIVERSALE“,

merită pe deplin numirea ultimă, pentru-că în faptă sunt fórte multe bóle, la cari şi-au validitat aceste pilule efectul lor cu adevĕrat escelent.

De multe decenii sunt cunoscute aceste pilule peste tot locul şi puţine familii se vor găsi, la cari sĕ nu se afle măcar o mică cantitate din acest escelent mijloc de casă.

De mulţi medici au fost şi sunt recomandate aceste pilule ca mijloc de casă, mai ales contra a ori-ce bólă provenită din mistuire rea şi constipaţie (lipsă de scaun), precum: **conturbarea circulaţiunei ferei, dureri de ficat, lâncedirea intestinelor, vênturi, congestiune de sânge la creeri, hemoroide** ş. a.

Prin însuşirile lor de a curăţi sângele au mai ales un efect admirabil la **lipsa de sânge** şi bólele ce resultă din aceea, precum: **anemie, dureri de cap nervóse** ş. a. m. d. Aceste pilule depurative vindecă pe lângă aceea aşa de domol, încât nu causéză nici cele mai uşóre dureri; prin urmare pot fi luate fără témă şi de cei mai debili şi chiar de copii.

Aceste **pilule depurative se prepară singur veritabil în farmacia „la mĕrul imperial de aur“ a lui I. Pserhofer, Singerstrasse Nr. 15 în Viena** şi costă o cutie cu 15 pilule **21** cr. v. a. Un sul cu 6 cutii costă **1** fl. **5** cr. La trimiterea anticipată a sumei costă împreună cu espediţia francată 1 sul de pilule **1** fl. **25** cr., 2 suluri **2** fl. **30** cr., 3 suluri **3** fl. **35** cr., 4 suluri **4** fl. **40** cr., 5 suluri **5** fl. **20** cr., 10 suluri **9** fl. **20** cr. Mai puţin de un sul nu se póte espeda.

NB. În urma lăţirei lor mari, se imitéză aceste pilule sub cele mai diferite forme şi numiri; rugăm deci a cere espres **pilule depurative de I. Pserhofer** şi numai acele au sĕ se privéscă ca **veritabile,** a căror instrucţiune de folosire e provĕdută cu subscrierea proprie a lui **I. Pserhofer,** şi cari pórtă pe acoperişul fiecărei cutii aceeaşi subscriere cu scrisóre **roşie.**

Din nenumĕratele scrisori, prin ca mulţămesc consumenţii acestor pilule pentru redobândirea sănĕtăţii după cele mai diferite şi mai grele morburi, lăsăm sĕ urmeze aici numai câteva, cu observarea că fiecine care a întrebuinţat numai odată aceste pilule, le recomandă mai departe.

Colonia, 30 Aprilie 1893.
Stimate Domnule Pserhofer! Fiţi buni şi-mi mai trimiteţi 15 suluri din neîntrecutele DVóstre pilule depurative cu ramburs. Şi cu acéstă ocasiune Vĕ esprim mulţămita mea perfectă pentru puterea miraculósă a pilulelor DVóstre. Semnez cu tótă stima:
Francisc Pawlistik. Colonia, Lindenthal.

Hrasche l. Flödnik, 12 Septembre 1887.
Stimate Domnule! Voia lui D-ḑeu a fost, sĕ-mi cadă in mâni pilule DVóstre şi acum Vĕ scriu resultatul: mĕ răcisem în lehusie aşa că nu-mi mai putém isprăvi lucrurile, şi de sigur aş fi deja mórtă, dacă nu m'ar fi mântuit pilulele escelente ale DVóstră. D-ḑeu se Vĕ binecuvênteze pentru acésta de mii de ori. Eu am credinţă, că pilulele DVóstre mĕ vor face deplin sănătósă, cum au ajutat şi altora.
Teresia Knific.

Eichengraberamt, lângă Gföhl, 17 Martie 1889.
Onorate Domnule! Subscrisul 'mi permit a Vĕ ruga sĕ-mi trimiteţi din nou 4 suluri din într'adevĕr folositórele şi escelentele DVóstre hapuri. Nu pot sĕ nu Vĕ esprim cea mai perfectă recunoştinţă a mea pentru valórea acestor pilule şi le voi recomanda, pe cât numai voi putea, cu tótă căldura tuturor bolnavilor. De acéstă scrisóre de mulţămită a mea Vĕ împuternicesc a face ori-ce întrebuinţare publică. Cu tótă stima:
Ignatie Hahn.

Gotschdorf lângă Kohlbach, Silesia aust., 8 Octobre 1886
Stimate Domnule! Vĕ rog a-mi trimite un sul cu 6 cutii din pilulele depurative universale ale DVóstră. Numai escelentelor DVóstră pilule am de a mulţămi, că m'am mântuit de o bólă de stomach, care m'a torturat în decurs de cinci ani. Nu-mi vor mai lipsi nici când aceste pilule şi Vĕ esprim prin acésta mulţămita mea cea mai ferbinte. Cu perfectă stimă:
Ana Zwikl.

Liquer Bernhardin din plante de Alpi de W. O. Bernhardt în Bregenz. O sticlă 2 fl. 60 cr., 1/2 sticlă 1 fl. 40 cr., 1/4 sticlă 70 cr.

Alifie americană pentru reumatism, cel mai bun mijloc la tóte suferinţele reumatice: dureri de măduva spinării, junghiuri, ischias, migrenă, durere nervósă de dinţi, de cap, de urechi, etc., 1 fl. 20 cr.

Balsam miraculos englez a lui J. Pserhofer 1 sticlă 50 cr.

Balsam de degerături, de I. Pserhofer, recunoscut de mulţi ani ca cel mai sigur remediu contra tuturor bólelor causate de ger, precum şi pentru răni fórte vechi etc., 1 borcan 40 cr. cu trimitere franco 65 cr.

Kola-Preparate de Stoll, cel mai escelent mijloc pentru întărirea stomachului şi a nervilor.

Elixir-Kola sau Vin, 1 lit. 3 fl., 1/2 lit. 1 fl. 60 cr. 1/4 lit. 85 cr.

Balsam de guşi a lui Pserhofer, mijloc recomandabil contra guşii, 1 flacon 40 cr., cu trimiterea francată 65 cr.

Esenţă de viaţă, J. Pserhofer **(Picături de Praga)** contra stomachului stricat, mistuirei rele, durerilor de pântece de tot felul, un mijloc de casă escelent, 1 flacon 22 cr., 12 flac. 2 fl.

Sirup de plantagea (limba oii) J. Pserhofer, un mijloc escelent de casă cunoscut pretutindenea contra catarului, răguşelei, tusei măgăresci etc. 1 sticluţă 50 cr., 2 sticluţe espediate franco 1 fl. 50 cr.

Pomadă de Tonnochinină, de I. Pserhofer, recunoscută de medici, de un şir îndelungat de ani ca cel mai bun între tóte mijlócele de crescutul pĕrului. O dosă mare elegantă 2 fl.

Plastru universal, de prof. Steudel la răni din lovitură sau împunsătură, umflături rele de tot felul şi la umflături vechi, periodice, la picióre, gâlci rele ulcioróse, la buba vênătă durerósă, la sugei, ţiţe cu răni şi aprindere de ţiţe, podagră şi alte asemenea bóle, probat de repeţite-ori. Un borcan 50 cr., cu trimiterea franco 75 cr.

Sare de curăţire universală, de A. W. Bulbrich. un mijloc de casă escelent în contra tuturor urmărilor digestiunei stricate, ca durere de cap, ameţélă, cârcei de stomach, acrélă, dureri hemoroidale, încuiere etc. 1 Pachet 1 fl.

Afară de preparatele aci amintite se mai află gata tóte specialităţile pharmaceutice interne şi externe anunţate în ḑiarele austro-ungare, şi tóte articolele, ce nu se află în deposit, se procură la dorinţă prompt şi ieftin.

Trimiterile prin poştă se execută cu cea mai mare grăbire trimiţêndu-se banii înainte, comande mai mari şi cu ramburs. [231] 4–6

Apoteca la „mĕrul imperial de aur“ J. Pserhoffer Viena I. Singerstr. 15.

De veritabile sunt a se considera numai acele pilule, a căror îndrumări pentru folosire sunt provĕḑute cu numele I. Pserhofer şi cari pórtă acelaşi nume şi pe acoperemêntul cutiei cu scrisóre roşie.

☞ Scutite prin marcă şi mustră înregistrată. Imitări se pedepsesc aspru ☜

Redactor prov. Dr. Elie Cristea.

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 4. Sibiiu, Sâmbătă, 10/22 Ianuariu 1898. *Anul XLVI.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuě ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — **și timbru de 30 cr.** pentru fie-care publicare.

Invitare la prenumerațiune.

Cu numěrul acesta ḑiarul nostru intră în anul 46 al esistenței sale.

Deschidem deci abonament nou la ḑiarul „Telegraful Roman“ pentru anul 1898, cu prețul, care e indicat în fruntea ḑiarului.

Ḑiarul se va espeda numai acelora, cari vor trimite abonamentul.

Cei trei numeri dela începutul anului se trimit tuturor vechilor abonenți ai ḑiarului nostru.

Cine nu va restitui numerii trei primi, va fi considerat ca insinuat de abonent.

Abonamentele se trimit la administrațiunea tipografiei archidiecesane, Sibiiu, (Nagy-Szeben), strada Măcelarilor Nr. 45.

Deórece restanțele pentru ḑiarului „[illegible] man“ cu suplementul „Fóia Pedagogică“. pentru anul 1897, se urcă la cifra de aprópe 10.000 fl. și astfeliu susținerea „Fóiei Pedagogice“, ca suplement la ḑiarul „Telegraful Roman“, fără periclitarea fondului tipografiei archidiecesane, era imposibilă, comisiunea administrativă a tipografiei archidiecesane a fost necesitată a nu mai eda ca ca suplement „Fóia Pedagogică“.

Sibiiu, 1 Ianuariu 1898.

Administrațiunea
Tipografiei Archidiecesane.

Repriviri.

„Cădea-vor în mreaja sa pěcătoșii!“

Cu cuvintele Domnului am încheiat a nóstră activitate ḑiaristică în anul 1897.

Cuvine-ni-se nóuě, ca cu ale Psalmistului cuvinte sě începem din nou o nóuă activitate în anul 1898.

Și pentru articolul de acuma cuvintele de mai sus le-am luat din dumneḑeescile cuvinte ale dumneḑeescului Proroc David.

Și cuvintele Psalmistului nevoiți suntem sě le aplicăm la referințele nóstre politice, asupra curentului dușmănos de aḑi, care dușman ne-a fost nóuě, dela a sa ivire, și vecînic dușman ne va fi el nóuě, căci a lui cale curmeziș merge în calea nisuințelor nóstre și politice și culturale.

„Cădea-vor în mreja sa pěcătoșii“.

O serie de dureróse esperiențe avem din anul, care numai acuma a trecut în noianul vecîniciei.

Chinuitu-ne am și ne-am gârbovit spre a asigura poporului nostru o mai bună sórte în acéstă patrie a nóstră, pe care străbunii nostri o au cucerit și care ne a rěmas ca scumpă moștenire. O mie de ani am trăit pe aceste locuri, cu legea nóstră, cu datinele nóstre, cu obiceiurile moștenite dela moșii și strămoșii nostri, și tari în credință, că în aceste avem sě ne desvoltăm, în aceste se perpetuăm a nóstră esistență, trebue sě fie misiunea nóstră.

„Tótă ḑiua mâchnindu-ne umblam“!

Curentul de aḑi cu ori-ce preț voesce sě ne scótă din firea nóstră, cu ori-ce preț voesce sě pună pedeci, ca esistența nóstră sě nu mai stea în legături cu esistența părinților nostri.

In anul trecut s'a continuat procesul nefast, care voesce împedecarea nóstră.

Sub scutul curentului de aḑi cresce demoralisarea pe tóte terenele.

S'a întrodus prin lege neconfesionalitatea, și principiul liberei eserciări a confesiunei la noi a degenerat în asemene měsură, încât chiar și în sinul poporului nostru, care altcum ține mult la biserica sa, înstrěinarea de Dumneḑeu și de cele sânte a început a se manifesta în mod, care nóuě seriόse îngrijiri trebue sě ne însufle.

Și dacă mângăere este în înprejurarea, că credincioșii altor confesiuni au decăḑut mai cumplit în direcțiunea acésta, atunci noi românii acéstă mângăere o avem.

In cele școlare an de an nevoiți suntem sě înregistrăm violentări, cari numai la noi sunt posibile.

Legea de instrucțiune din statul nostru obligă pe stat, ca el pretutindenea sě înființeze scóle cu limba de propunere a poporului, și aceste sě le susțină din a sa vistieriă, la care toți cetățenii contribuim. Instrucțiunea în limba poporului sě se continue până la universitate, unde se încep sciințele mai înalte.

In statul nostru nu esistă o singură școlă cu limba de propunere română, pe care statul sě o susțină.

Mai mult Pe basa legei din 1879 care a întrodus limba magiară ca studiu oblig[illegible] pune asemene gre[illegible] la cualificarea de învěțători, încât bisericile române nu pot da numěrul suficient de învěțători pe séma scólelor confesionale.

In comunele românesci, paralel cu școlele confesionale, se înființiéză școle de stat, învěțătorilor confesionali li se asiguréză emolumente mai favorabile la școlele de stat, și prin mijlóce bănesci ne devin neamici învěțătorii din sângele nostru, pre cari în dureri i-am zěmislit, în dureri i-am crescut, și în grele lupte i am susținut și apărat până acuma.

In sistemul actual nu ni se permite, ca din mijlócele nóstre sě ne ridicăm școle medii.

Ca păharul amărăciunei plin sě fie, școlele românesci din confiniul militar de odinióră au fost decretate de școle comunale, asupra cărora după plac dispun aḑi organele guvernului.

Asemene sórte s'a preparat și școlelor foste grănițăresci din Transilvania, cari și ele sunt decretate de școle comunale, în cari pondul principal e pus esclusiv numai pe cultivarea limbei magiare.

In biserică eram până acuma scutiți, deórece preoțimea nóstră cu tótă sěrăcia, era strîns legată de instituțiunile bisericesci.

Subvențiunea de stat aḑi nu mai are caracterul unei remunerațiuni pentru servicii curat bisericesci.

Noi cumpănim tot cuvêntul, căruia dăm trecere în colónele ḑiarului nostru.

Și când vedem, că aḑi subvențiunea dela stat este denegată celor mai buni preoți din biserica nóstră, când auḑim în parlamentul țěrei din gura ministrului de culte, că subvențiunea acésta nu biserica are sě o designeze pe séma preoțimei, ci ministrul, care nu póte sci, că la noi cine este binemeritat pentru biserică, trebue sě spunem în cele din urmă, că nu ale bisericei interese, adevěratele ei interese sunt acele [illegible] sericei ortodoxe române

Numai până aici continuăm aḑi firul contemplațiunilor nóstre.

Ni se pun curse, periculóse curse desvoltărei nóstre naționale.

Cursele aceste în sens biblic pěcătóse sunt!

Tari în crediuța nótră, tari în datinele nóstre, pe cari dela ai nostri străbuni le-am ereḑit, tari în voința de a rěmânea ceea-ce am fost, și cea ce aḑi încă suntem, cu încredere în Dumneḑeul părinților nostri, care pururea face după blândețele sale, cu cuvintele Psalmistului încheiăm ḑicênd: **„cădea-vor în mrejele lor pěcătoșii“.**

FOIȚA.

Confesionalismul „Enciclopediei române“.

În foița din numěrul 2 al „Telegrafului Român“, dela 3/15 Ianuariu 1898 subscrisul am cetit un articol întitulat „Confesionalism enciclopedic“, care este o reproducere din opul domnului Mateiu Voileanu, numit „Sidoxia“, în care mi-se atribuesc tendențe, ce nici prin gând nu mi-au trecut, și sunt împărtășit de o tractare nemeritată.

Dacă amicul Mateiu Voileanu s'ar fi ocupat numai cu persóna mea, și n'ar fi cercat sě descrediteze o intreprindere literară de atâta valóre, cum este „Enciclopedia română“, eu aș fi tăcut, dedat fiind cu grațiosități dela amici și dela neamici. Dar fiind-că amicul M. Voileanu învinovățesce „Enciclopedia română“ cu tendențe confesionale tocmai pentru doi articoli scriși de mine despre episcopii uniți Atanasiu și Aaron, îmi țin de datorință a dovedi, că în acei articoli n'am scris nimic altceva, decât adevěrul curat, fără a vătěma pe cineva, și fără nici o tendență confesională.

În articolul meu despre metropolitul Atanasiu Anghel am ḑis: „Tot atunci (adecă la chirotonirea lui Atanasiu de episcop) patriarchul Ierusalimului Dositeiu, care petrecea în Bucuresci, i-a dat o instrucțiune, în care îi poruncesce, ca la cultul dumneḑeesc sě foloséscă anumite cărți bis. numai în limba slavonéscă ori grecéscă, și nici decum românéscă“.

Eu nu pricep pentru-ce se supără dl Voileanu pentru acest pasagiu și pe mine și pe „Enciclopedie“, când acela nu cuprinde nimic altceva, decât ceea-ce cetim în punctul 5 al instrucțiunii amintite, unde din cuvênt în cuvênt stă scris:

„Trebue archieria ta, slujba bisericii, adecă Ochtihul, mineele, și alalte cărți, ce se cântă Duminecile și sěrbătorile și slujba de tóte ḑilele, sě te nevoesci cu deadinsul sě se cetéscă tótă pe limba slovinéscă sau elinéscă, éră nu românesce sau într'alt chip“, (veḑi Cipariu, Acte și fragmente, pag. 243)

Ori cine póte vedé din acestea, că eu n'am ḑis în „Enciclopedie“ nimic mai mult, decât sě află în instrucțiunea patriarchului Dositeiu, și prin urmare am scris adevěrul curat.

Dar mi-se impută, că pentru-ce nu am amintit în biografia lui Atanasiu și despre celelalte puncte din instrucțiunea lui Dositeiu, și în special despre punctul 2, unde i-se poruncesce, să propoveduéscă „cuvêntul lui D-zeu, la sêrbi și la ruși pe limba slovenéscă, ér la Români pe limba românéscă, și despre punctul 9, unde i-se ḑice „Evangelia sě pui sě se cetescă au slovenesce, au românesce“?

Rěspunsul la acésta întrebare nu trebue căutat acolo, unde nu este, adecă în tendințe confesionale, ci în următórele împregiurări: *a)* Toți colaboratorii Enciclopediei au ordin, sě scrie scurt și condensat, și pentru aceea nici eu nu m'am putut estinde la tóte punctele din instrucțiunea lui Dositeiu; *b)* Eu am creḑut, că în „Enciclopedie“ trebue sě relevez aceea-ce este carasteristic pentru viața nóstră bisericéscă și națională, ér nu și aceea ce nu are deosebită importanță. Pentru ori ce român însě este de deosebită importanță sě scie, că deși dela 1570 începênd am avut o mulțime de cărți bisericesci traduse pe românesce și întroduse faptice în bisericile nóstre (veḑi Cipariu, Principie de limbă p. 101 și următorele), totuși cu o sută de ani mai târḑiu, adecă, pe la 1698 s'au aflat ómeni, cari au voit sě opréscă folosirea lor, tocmai precum astăḑi unii vreau sě le înlocuéscă cu cărți unguresci. De altă parte ori cine pricepe, că predicarea cuvêntului lui Dumneḑeu în limba română la români, este un lucru de sine înțeles în tóte timpurile, căci la nici un popor de pre fața pămêntului nu sě predică și nu s'a predicat, decât în limba lui, ori care i-ar fi fost limba liturgică; asemenea nici cuprinsul evangeliei, ca parte principală a predicării cuvêntului lui Dumneḑeu nu sě póte face cunoscut, decât în limba poporului. De aceea nu am aflat nimic caracteristic și de specială și deosebită importanță pentru români în punctele acestea dóue ale instrucțiunei lui Dositeiu, și prin urmare le-am lăsat neamintite, fără témă de a mi se puté face imputare.

Este deci evident, că în pasagiul incitat din biografia lui Atanasiu Angel nici un om nepreocupat nu póte vedé o „profanare a adevěrului istoric“ cum se exprimă dl M. Voileanu, sau ceva umbră de confesionalism.

Nu-i convine mai departe amicului M. Voileanu nici pasagiul din biografia episcopului Aaron Petru Pavel, unde am scris tot în Enciclopedia română): „Persecutarea popularului episcop (Klein) din partea celor dela putere și agitațiunile călugărului Șofroniu și a preotului Ioan Molnar, numit și Tunsul, au îndemnat pre mulți, ca chiar sub Aaron sě părăséscă Unirea cu biserica Romei și sě se dușmănéscă Românii uniți și neuniți

O nóuă lovire. Abia au hotărît maghiarisarea numelor de localităţi, văi, câmpuri, păduri şi munţi şi eată că ni sè dă de ştire, că se pregătesce o nóuă lovire în contra nóstră, şi încă o lovire dintre cele mai temerare, căci e vorbă de confişcarea nu numai a drepturilor nóstre positive în sens platonic, ci chiar şi a proprietăţilor nóstre, rĕmase nóuĕ dela moşi şi strămoşii nostri din véc în véc. Cei puternici vor sĕ se foloséscă de omnipotenţa lor în felul acela, *ca munţii şi pădurile, după ce le-au rebotezat, se ni le şi ieie cu totul.*

Étă ce se scrie în numĕrul cel mai nou al lui „Pester Lloyd“:

„In ministeriul de agricultură se elaboréză un proiect de lege, care dispune **secularisarea pădurilor comunale** şi administrarea lor **prin statul însusi**“.

Scirea acésta însemnéză, că se va presenta în sesiunea acésta a dietei un proiect de lege, care pe placul parlamentului fiind, va fi primit ca şi cel mai nou despre maghiarisarea comunelor şi care va pune în mănile statului tóte pădurile nóstre străvechi, codrii nostri scumpi, ce secoli de-arêndul ni-au dat adăpost şi ne-a conservat, munţii nostri cu belşugurile lor.

Este de nedescris măchnirea ce o simţim aflând nóua meschinărie ce se va comite. Şi durerea ne este cu atât mai mare, cu cât lovirea acésta ne găseşte absolut nepregătiţi. N'am făcut ceeace trebuia — sĕ transcriem averile comunale pe numele bisericei căci astfel ar fi scăpat — deocamdată — de secularisare.

Nóua sesiune a parlamentului maghiar s'a deschis Mercuri în 19 c. Funcţionarii au fost realeşi. President: Szilágyi Dezső. Vicepresidenţi: Berzeviczy Albert şi Láng Lajos. In şedinţa de Joi s'au constituit diferitele comisiuni. Eri, Vineri s'a [illegible] asupra proiectului de budget.

Spre scire celor interesaţi.

Cu privire la alegerea de protopresbiter al tractului Dobrei, ventilată unilateral într'un comunicat al „Tribunei Poporului“, suntem autorisaţi dela locul competent a declara: că alegerea din cestiune încă n'a trecut prin revisiunea normală a consistoriului archidiecesan şi deci încă nu este decisă în forurile competente.

A intrevenit înse un incident: că vre-o şése fruntaşi ai comunei bisericesci centrale din Dobra, în numele mai multor familii de acolo, au cerut la locul competent, ca la sĕrbătorile Nascerei şi ale Botezului, ce trecură, sĕ li se dea în locul administratorului protopresbiteral de acum un alt preot pentru cele rituale bisericesci, declarând în mod significativ: că dacă cererea nu li se împlinesce., ei declină dela sine tótă respunderea pentru urmări.

A mai întrat la competenţa sa şi un alt act, dela o altă individualitate interesată de acéstă afacere, în care se preciséză pretensiunea Dobrenilor, cu declararea categorică, că dacă cererea acestora pentru delăturarea administratorului actual nu li se împlinesce, şi nu li se dă în cel mai scurt timp de protopresbiter omul, pe care îl doresc ei, Dobrenii vor părăsì biserica şi vor trece la altă confesiune, de unde li s'a promis deja preot cu titlu de protopop şi alte favoruri.

In cele din urmă Dobrenii înşişi au declarat prin un act mai nou, că dacă nu li se denumesce de protopop alesul lor: nu le rĕmâne alta, decât ca sĕ blasteme pe capii bisericei, cari îi silesc sĕ se rupă de către biserică.

Din cele expuse aici pe scurt este evident, că unii fruntaşi din Dobra nu au de fel pacienţa, ca sĕ ascepte în pace resolvirea actului electoral la competenţa sa, ci pretind cu încăpăţinare delăturarea actualului administrator încă înainte de a se decide cestiunea principală; ér autoritatea supremă bisericéscă n'are până în moment nici un motiv real pentru ca sĕ pótă satisface capriţele Dobrenilor, fie ei de altmintrelea chiar cei mai de frunte în tractul întreg.

Alte momente ale actului electoral se vor esamina şi considera la locul şi timpul sĕu.

Un „Apropos“.

Referitor la comunicatul nostru [illegible] mătórele:

Dlor dela „Telegraful Român“, îmi place mult cum DVóstră arĕtaţi scăderile, ocrotite în sinul bisericei catolice prin cultivarea cosmopolitismului cu atâta zel în dauna naţionalismului. Dar acésta e numai una din sutele şi miile de scăderi, ce acéstă biserică încuibă şi în corpul nostru naţional prin sateliţii sei crescuţi şi adumbriţi în sistemul seu. Drept aceea prin acésta salutară ţinută a DVóstoă nu s'a făcut încă totul pentru delăturarea rĕului.

Cu una însĕ nu mĕ pot eu împăca, pentru-ce DVóstră alergaţi până în Austria şi Germania, ca sĕ dovediţi, altcum atât de bine, acele scăderi, acele simptóme de mare îngrijire pentru noi Românii, cum aţi făcut-o şi în articolul DVóstră „Los von Rom“ — pecând dinaintea ochilor nostri, în „Unirea“ din Blaş. exemplele dureróse de natura amintită, sunt cu prisosinţă.

Étă, sĕ vĕ atrag eu atenţia la acésta şi sĕ ve dovedesc ad oculos, ceea-ce am ḑis. Şi n'am sĕ merg mai departe, decât până la nrul 1 din anul curent al „Unirei“ din Blaş. In foiţa acestui numĕr, sub titlul „Pace, bună voire“, sĕ publică după „Vaterland“ un scurt tractat de cel mai cras cosmopolitism, o îndrăsneaţă despreţuire şi hulă la adresa principiului naţional, ce e socotit după „Unirea“ drept o devadă pentru decădinţa culturei unui popor. Intru ilustrarea acestei aserţiuni reproduc aci numai alineea primă din numita foiţă: „Ori ce cultură are sĕ fie concrescută cu poporul, care o are. Ori ce cultură are sĕ fie naţională. Asta e un adevĕr, care-l întăresce istoria aşa de mult, cât el nu sufere nici o îndoială. Dar istoria ne mai spune cu o cale întâi, că naţionalitatea e o legătură mai mult etică decât firescă séu de sânge, şi apoi că ómenii în tóte timpurile au accentuat în chip mai deosebit principiul de naţionalitate numaì atuncia, când cultura poporului respectiv era în decadenţă“.

Şi în tenorul acesta se continuă până la sfîrşit. Că principiul naţional, din timpurile cele mai vechi, nici când n'a fost un motor pentru acţiunile măreţe ale omenirei Că principiul naţional nici în timpul mai nou n'a făcut sĕ fie popórele mai fericite, nici culturei n'a adus vre-un serviciu, etc. *ipsissima verba*: „Dóră vedem cu ochii, cum Italia, care odinióră pe lângă tótă desfrînarea sa şi pe lângă tótă stăpânia strĕină fusese naţiunea cea dintâi a lumii, de când cu unificarea sa naţională a ajuns sĕ fie mai sterilă în artă şi literatură, mai brutală în moravuri şi vederi, mai nefericită în tóte intreprinderile, mai sĕracă în bunuri pământesci, mai lipsită de înriurinţă asupra societăţii europene, mai fără de putere şi mai fără de triumfuri decât ori-când mai înainte“.

„Nu sĕ póte ḑice nici chiar aceea, că Germaniei i-ar fi fost întru tóte folositóre principiului mai înalt al dreptului“.

Cu alte cuvinte, pentru ce sĕ mai luptăm, conduşi de vre-un principiu naţional, căci chiar învingênd nu o se avem nici un folos din acea învingere. Teoria cea mai nóuă şi totodată cea mai sinistră pentru un popor, care de vécuri stărue, ostenesce şi jertfesce pentru eluptarea drepturilor sale naţionale.

Şi drept pupăză pe colac închee: „Pe cum am ḑis, fiesce care popor e o idee a lui Dumneḑeu. Şi el numai ca idee are preţ si putere, iară nici decum ca product natural. Ideile au trup mai spiritual decât rassele. Ele osebesc şi unesc după principii mai înalte. Ele sunt şi mai puternice şi mai dăinuitóre decât lucrurile materiale“....

Adevĕrat că ţi trebue un deosebit specimen de creeri ca sĕ afli logică în acésta cea mai nóuĕ teorie a principiului naţional, că un popor e o idee, că el numai ca idee are preţ şi putere, că ideile au trup mai spiritual decât rassele că ele osebesc şi unesc după principii mai înalte nu după cele naţionale, etc. etc.

Unde am ajunge noi, o mână de popor, dacă Blaşul n'ar fi astăḑi singurul loc în sinul poporului român, de unde sĕ mai propoveduesc încă amintitele teorii scrinţite.

Étă, cu ce nutremênt încălḑesce şi inspiră „Unirea“ cetitorii sei de anul nou.

Etă cel mai clandestiv cosmopolitan cultivat în sinul nostru fără mustrare şi fără genare.

Étă enigma explicată pentru ce clerul nostru greco-catolic, de sus până jos, face bucuros causă comună cu clerul magiar romano-catolic cu care se cresce împreună şi servesce împreună, pentru-că „ideile, ce au trup mai spiritual decât rassele“ îi uresce şi osebesce, şi ce le pasă lor de sânge, de ném séu de naţie. O, tempora! O, mores! Până când atâta rătăcire!

Sper Dlor deta „Telegraful Român“, că V-am arĕtat îndeajuns patul cald al cosmopolitismului, ce sĕ cultivă aici între noi în dauna tăriei sentimentului naţional şi a luptei naţionale. Nu aveţi deci trebuinţă sĕ căutaţi exemple de acésta natură prin Austria şi Germania, cel mult ca învĕţătură practică. Sĕ măturam ântâi dinaintea uşii nóstre.. — Altcum uşor am cădé în păcatul că vedem ţandura în ochiul altuia şi nu observăm bîrna în ochiul nostru.

Ve felicit altcum de buna credinţă şi lupta cinstită, ce duceţi pentru causa poporului român, a cărei isbândă Dumneḑeu o va încorona. (*Vv.*)

Din România.

Regele şi presa. Noul dar făcut de regele Carol din incidentul sĕrbării Anului-nou, a făcut asupra obştei romane o impresie forte bună. Pressa întrégă salută cu însufleţire mare nóua dovadă de dragostea regelui faţă de popor.

Eată ce scrie „Epoca“ sub titlul „*Un dar regesc*“

Intru amintirea tămăduirei Prinţului Regal, M. S. Regele a hotărît se înfiinţeze, pe moşia Slobozia-Zorleni, un azil pentru treizeci de copii de săteni orfani.

Dacă atâtea fiinţe, altminteri fără sprijin, şi fără adăpost, vor avea prilegiul d'a binecuvênta dărnicia regelui, pentru ţéră acest aşezămênt va aminti una din cele mai duióse împrejurări ale vieţei nóstre publice, când, timp de o lună, ţara şi familia sa regală au trăit din aceleaşi emoţiuni, din aceiaşi grijă şi în cele din urmă, din aceleaşi speranţe.

Priceperea Regelui nostru, despre care cu vremea şi cu raţiunea rece toţi au ajuns a se convinge, va lăsa urme neperitóre în istoria ţĕrii.

Elanul de dragoste care, într'un moment suprem, a apropiat Dinastia şi poporul a sădit în adâncul inimilor sentimente de iubire mai trainice de cât lealismul isvorît din convingere.

E o fericită inspiraţiune a M. Sale d'a fi voit ca, prin un aşezămênt, sĕ se perpetueze amintirea acelor împrejurări atât de triste eri şi atât de dulci aḑi, atât pentru familia regală cât şi pentru ţéră.

„Inaltul cler şi chestia naţională“. Sub titlul acesta cetim în valorosul ḑiar „Drapelul“ următoriul articol datat din Braşov:

Suntem excluşi de pe ori-ce teren de luptă constituţională tocmai de cei puşi în fruntea constituţionalismului.

In parlament nu avem pe nimeni; că cei vre o 3 deputaţi români nu sunt ai nostri.

Alegĕtorii români încă sunt opriţi când voesc sĕ se adune, ca în întruniri sĕ-şi spună şi ei cuvêntul.

Adevĕrat, avem în casa magnaţilor 7 archierei, 3 greco-orientali şi 4 greco-catolici.

Dar ce folos?

între sine atât de mult, încât a trebuit sĕ întrevină puterea armată (sub generalul Bucov) ca sĕ facă pace!“!

In pasagiul acesta n'am făcut altceva, decât am înşirat fapte constatate de toţi istoriografii români fără deosebire de confesiune. Nu am făcut nici o imputare neuniţilor, nu am apărat nici pre uniţi, ci din contră am deplâns duşmănia iscată între dênşii, şi cu tóte acestea amicul M. Voileanu cetind în acel pasagiu ceea-ce nu este scris, sĕ apucă sĕ dovedéscă „că tocmai persecuţiunile uniţilor erau causa crâncenelor suferinţe, la cari erau supuşi românii „ortodoxi“, şi spre scopul acesta citéză decretul curţii din Viena dela 7 Septembre 1768 Nr. 87.

Insĕ acest decret dela 1768 n'are de a face în nimic cu biografia episcopului Aaron, despre care scrisesem eu, deóre ce episcopul acesta murise cu patru ani mai înainte de 1768, adecă în 9 Martie 1764. Afară de aceea eu nu am ḑis nici odată, că românii uniţi nu au făcut nici un rĕu neuniţilor, precum nici aceea nu o póte nime susţiné, că uniţii nu ar fi suferit nimica dela neuniţi. Cum că şi uniţii au suferit dela neuniţi, servéscă ca dovadă decretul Mariei Teresiei din 11 Decembre 1750, adecă de pe timpul când Aaron ocârmuia diecesa uniţilor ca Vicariu apostolic. In acest decret, care în manuscris se află şi în archivul din Blaş, sĕ ḑice: Quam enormes memorati non Uniti Valachi in illo Principatu patraverint excessus, seditiosa conventicula cogendo, plebem ad tumultum incitando, Ecclesias Unitorum invadendo, et contra publicas Tranniae leges diripiendo, sacra suppelectile spoliando, erectas in coemeterio cruces confrigendo, et comburendo, sacerdotes verberando, vulnerando, e sacrario per barbas extractos e Templo ejiciendo, vitatis publicis viis, et delusis Passuum custodibus, per semitas lege prohibitas, Exmissarios suos in Ditiones Turcicas expediendo, quietem et tranquillitatem publicam turbando, salutares monitiones Nostras vilipendendo, mandataque positiva in bonum publicum tendentia contemnendo, pluresque alias pessimi exempli insolentias a nullo Magistratu tolerandas exercendo, imo talia etiam scandala, quae non tantum publicae quieti, sed et Des, ac ipsiu etiam Orientalis Ecclesiae institutis adversantur, perpetrando“ etc. Séu pe românesce: „Ce excesse mari au făcut amintiţii români neuniţi în acel Principat, adunându-se în conventicule rĕsvrătitóre aţîţând, poporul la turburări, întrând cu forţa în bisericile uniţilor şi prădându-le în contra legilor Transilvaniei, despoindu-le de obiectele sacre, frângênd crucile ridicate în cimiterii şi arḑêndu-le, bătênd pe preoţi, trăgêndu-i de bărbă din altariu şi aruncându-i din biserică, trimiţêndu-şi comisarii sei în ţinuturile turcesci pe cărări oprite de lege, cu ocolirea căilor publice şi cu înşelarea păzitorilor dela pasuri, turburând liniştea şi pacea publică, desconsiderând admoniţiunile nóstre salutare, despreţuind poruncile positive date în interesul binelui public, şi comiţênd multe alte insolenţii de rĕu exemplu, cari nici un magistrat nu trebue sĕ le sufere, şi făcênd şi astfel de scandale, cari sunt contrarie nu numai liniscei publice, ci şi lui Dumneḑeu şi chiar şi instituţiunilor bisericei orientale“.

Aceste lucruri înfricoşate nu le-am amintit de loc în biografia lui Aaron, căci am voit sĕ încungiur şi umbra de tendinţe confesionale, cu cari şi eu şi „Enciclopedia“ suntem acum învinovăţiţi pe nedreptul.

De aceea rog pe amicul Voileanu sĕ nu cetéscă ceea-ce nu este scris, sĕ nu caute intenţii cari nu se află; sĕ nu comită anacronisme, ca sĕ pótă dovedi contrariul la ceea-ce nu a afirmat nimenea. Arete-mi unde am greşit, fără a ocărî sau insulta nici pre mine nici biserica de care mĕ ţin, şi eu voiu recunósce erórea, deşi mi-am dat silinţa sĕ spun, în ceea-ce am scris, numai adevĕrul spre care scop nu am folosit numai acte publicate, ci şi inĕdite, pe cari le-am căutat cu multă ostenélă. —

Blaşiu, 4/16 Ianuariu 1898.

Dr. Augustin Bunea.

Archiereii greco-catolici se duc atnnci la şedinţă, când vrea guvernul şi când acesta nu vrea ei rĕmân cu toţii acasă, fie la ordinea dilei chestiuni de cele mai vitale pentru legi, de cele mai periculóse vieţei nóstre constituţionale.

Avem destule dovedi, ca sĕ vorbim şi sĕ credem aşa.

La 1883 s'a adus legea scolară, prin care s'a întrodus limba maghiară în scólele medii ale Românilor în aşa chip, ca istoria literaturei maghiare sĕ se propună în clasele VII şi VIII, în limba maghiară; limba maghiară sĕ fie la examenul de bacalaureat; la examen sĕ vină şi un comisar al guvernului etc. Când s'a discutat şi votat legea în casa magnaţilor, erau de faţă trei archierei greco orientali; cei 4 greco-catolici au fost toţi acasă. Pentru-ce?

In luna trecută s'a votat în casa magnaţilor legea pentru maghiarisarea numirilor geografice ale ţerei. Au fost de faţă şi au luptat 3 archierei greco-orientali, ér din cei greco-catolici nu a fost nici unul. Pentru ce? Astfel de representanţi ai bisericei române naţionale sunt!?

E trist!

Şi e mai trist, când ne aducem aminte de serbătorirea sublimă ce a făcut Românii dlor Mihályi şi Radu, când au fost introduşi în scaunele lor, cel dintâiu în metropolia Blaşului, al doilea în episcopia Lugoşului. Unde e acum sfinţenia acelor sĕrbări?

Nu mai vorbim şi nu ne mirăm de episcopul Pavel dela Oradea, care şi-a dat învoirea de tot uşor, când un ministru unguresc a cerut, ca gimnasiul din Beiuş, fondat şi susţinut cu bani românesci, sĕ fie maghiarisat aşa că în cele 4 clase superióre sĕ se propună tóte obiectele în limba maghiară. Nu ne mai mirăm nici de episcopul Szabó dela Gherla, care a trecut tóte marginile.

Ne dóre când vedem că se permite sĕ se facă atâta ingerinţă în viaţa naţională a Românilor, se permite din partea acelora cari ar trebui sĕ fie model de jertfă şi abnegaţiune.

Căci ce însemnédă d. e. şi faptul, că nici un archiereu greco-catolic nu a luat parte la 1883 şi la 1897 tot aşa?

Noi nu putem fi mulţămiţi cu declaraţia „Unirei", organul Metropoliei din Blaşiu care sună: „Noi nu scim ce a îndemnat pe archiereii nostri, sĕ nu ia parte la şedinţa aceea a casei magnaţilor. Ei în sfĕrşit nu sunt datori sĕ ne descopere nóue scopurile şi motivele lar. De altmintrelea credinţa nóstră e că bine au făcut, cu nu s'au înfăţişat în casa magnaţilor, ca sĕ protesteze. Nu Saşii au sĕ ne fie nóuĕ pildă pentru atitudinea nóstră politică".

Şi pe când astfel sĕ declară „Unirea", dl Dr. Smigelski, mare persónă la metropolia Blaşiului, scrie, că tóte protestările şi întrunirile sunt prostii, prilegiuri pentru beţii.

Aşa ajungem, de ministrii ungurescí scriu archiereilor români, cum a scris la 1883, în 1 Iulie — legea pentru limba maghiară în scólele medii a trecut în casa magnaţilor în Iunie 1883 — fostul ministru de instrucţiune, Trefort, episcopului Szabo, din incidentul decorărei acestuia cu ordinul „Francisc Iosif", crucea cea mare, scrisóre, ce va rĕmânea totdéuna cea mai mare batjocură pentru némul nostru. In acea scrisóre se dice:

(Aici urmédă autograful ministrului Trefort, prin care i se aduce la cunoscinţa episcopului Szabo decorarea pentru merite „naţionale").

Iată cum vorbesce un ministru unguresc către un prelat al bisericei române naţionale!

Étă unde ne duce slugărnicia!

Nu avem sĕ aşceptăm nici dela archierei ca membri în casa magnaţilor mari lucruri între împrejurările sistemului de adi din Ungaria.

Razimul nostru e: tăria şi conscţinţa naţională a poporului nostru şi consciinţa, că în regat avem fraţi cari sĕ încăldesc de interesul némului românesc întreg.

In direcţiunea acésta vom lucra. Ne mângăem, că şi în România se lucrédă bine. Speranţa nu ne-o perdem.

Astfel apoi anul nou, care de altcum ne pune în vedere lovituri atât de grele, îl aşteptăm şi noi cu bucurie! In speranţa, că anul următor va contribui şi el cu viaţă la lanţul luptelor şi a isbândelor pentru realisarea libertăţei nóstre naţionale, ne încăldesce, sĕ ne salutăm cu „an nou fericit!"

Noutăţi.

***Pentru preoţii şi învĕţătorii nostri.* Deóre-ce restanţele cu abonamentul diarului nostru pe anul 1897 se urcă la suma de aprópe 10,000 fl. autoritatea bisericéscă a luat mĕsuri esceptionale pentru încassare. Aducem acésta la cunoscinţa preoţilor şi învĕţătorilor nostri spre evitarea de alte neplăceri.**

* * *

Deputat nou. Astădi la órele 8 ante meridiane a fost ales cu aclamaţiune deputat dietal Dr. Wilhelm Bruckner pentru cercul Sibiiului. Dintre Români a fost present numai raportorul diariului nostru.

* * *

Avis. Logele pentru balul din 5 Februariu n. a. c. a Reuniunei femeilor române din Sibiiu se pot prenota la presidenta Reuniunei, Dómna Maria Cosma, în locuinţa sa, strada Bayer Nr. 1, casa „Albinei".

* * *

Pentru scóla de stat. Din comuna *Sânpetru* (prot. Haţeg), ni se scrie, că în urma intrigilor şi denunţărilor unor rătăciţi, harnicul învĕţător G. *Reitescu*, de acolo, suferind şi temniţă, a părăsit comuna încă anul trecut. Amăgiţi de nisce străini, spriginitori ai ideii de a înfiinţa în comună o scólă de stat câţiva credincioşi, în frunte cu cantorul bisericei de acolo au început a desmênta poporul dela hotărîrea de a-şi da copii la scóla confesională românéscă, şi-l îndemnau a sprijini scóla de stat, instalată în casa cantorului. Comitetul parochial în diferite rênduri s'a întrunit spre a se consulta pentru ferirea scólei de primejdie, dar la resultat n'a ajuns, neputêndu-se opune poporul tentaţiunilor şi înfricărilor cantorului, inspirat de către fisolgăbirăul.

In 21 a l. trecute adm. prot. dl N. *Şinca*, însărcinat de Ven. consistor se presintă la faţa locului, isbutesce a convinge poporul despre primejdia scólei de stat, şi îl abate dela ideia sa periculósă. Se întrunesce comitetul apoi sinodul parochial, şi poporul hotăresce a susţinea şi mai departe, scóla confesională română în butul ameninţărilor cantorului cu puşcăria fisolgăbirăului.

* * *

Pentru lămurire. Invĕţătoriul din *Agârbiciu* (prot. Mediaş) Stefan *Pocan* în o corespondenţă mai lungă ce ne trimite, ridică mai multe acuse în potriva preotului de acolo Nic. *Dorca*. Spune, că preotul negligând biserica şi scóla, aceste sunt aprópe total ruinate; raţiocinii n'a făcut de pe anul 1895 până la repeţitele recercări ale oficiului protopopesc, ér cele făcute, s'au constatat în faţa protopopului tractual — false şi eronate; a tăiat pomii şi arborii din jurul bisericii, cari o scutéu în potriva tempeştăţilor. Un unchiu al actualului preot, preot şi el, a lăsat prin testament bisericei din Agârbiciu o vie, şi preotul *Dorca* a vêndut o cu ţintirim cu tot unui jidan. Suma de 50 fl. testată bisericei de către o mătuşă a preotului Dorca, a fost întrebuinţată de părintele spre scopurile sale proprii. Ne mai scrie învĕţătoriul pomenit, că din negrija preotului casa parochială şi scóla sunt dărăpănate şi acum se dărâmă şi biserica, — ear poporul în lipsa unui părinte sufletesc conscienţios, s'a înstrăinat de tot de biserică.

Publicăm aceste jalbe şi gravamene ale învĕţătoriului din Agârbiciu, spre a da părintelui *Dorca* prilejul a se justifica în contra lor.

* * *

Advocat român. Dl Dr. Dimitrie *Magdu* ne anunţă, că şi-a deschis cancelaria advocaţială în M. Radna.

* * *

O faptă creştinéscă. Dl paroch Nicolau *Suciu* din comuna *Balomir* tractul *Orĕştiei* sa îndurat în mod părintesc a jertfi pe séma sîtei biserici şi şcólei din comuna sa 30 fl. v. a. anual, care sumă are sĕ incurgă în tot anul până la mórtea sa, de pe o grădină, ce o folosea până aci ca loc de casă parochială.

Fapta nobilă şi creştinéscă a părintelui *Suciu* servéscă de pildă şi altor locuitori cu dare de mână din acea comună.

Aducem pe calea acésta în numele poporului din Balomiri mulţămitele nóstre adânci părintelui *Suciu* pentru fapta sa creştinéscă.

Balomir, 22 Dec. 1897. Ioan *Balomiri* învĕţător, Toma *Vulcu* epitrop, Toma *Jancu* epitrop.

* * *

Concert. Tinerimea română din *Cradea-mare* arangiază la 3 Februariu a. c st. n. în sala hotelului „Arborele verde" — *concert împreunat cu dans,* spre scopul ajutorării studenţilor săraci de acolo.

Inceputul la 7 óre séra. Preţul de întrare pentru persónă 2 fl. — familie 5 fl. Suprasolvirile a se trimite la adresa dlui T. Pap, (Fő-utcza, Barts palota).

Programul: 1. Numele tĕu, de Porumbescu, executat de cor. 2. Rugămintea din urmă, de G. Coşbuc declamată de A. Aciu. 3. Ce te legeni codrule, duet cântat de d-şórele Ida Pop şi Sabin Ignat, acompaniaţi la pian de d-şóra Vióra Ignat. 4. Prima rochie lungă, monolog de I. Vulcan, predat de d-şóra Hortense Miclea. 5. Quintet de Porumbescu esecutat pe violina de V. Creţu, A Szilvásy N. Kőváry, A. Popp şi D. Spăriosu. Gărgăunii dragostei, comedie ntr'un act de Iosif Vulcan,

Cronica sĕptĕmânii.

Boboteaza.

Ni sĕ scrie din mai multe părţi ale archidiecesei cu privire la sĕrbarea Botezului Domnului.

Spaţiul fóiei nu ne permite a publica mai multe din singuraticele comunicări, folosim însĕ ocasiunea de a constata, că acéstă caracteristică si specială sĕrbătóre a ortodoxismului nu sĕ prăsnuesce în tóte locurile cu pompa cuvenită şi cu solemnitatea, carea am fi în stare s'o desvoltăm. Mai ales sĕ intrelasă la oraşe facerea de cu timp a pregătirilor necesare în acéstă direcţiune, rĕmânênd astfel neexploatate multe momente, cari pot se contribue în mod esenţial la ridicarea nimbului bisericei nóstre şi al poporului nostru preste tot.

In acéstă direcţiune în mai multe locuri — pare-că — am făcut un pas îndărăpt. Cunóscem oraşe, unde cu ajutoriul soldaţilor ortodoxi din garnisóna respectivă sĕ arangeau procesiuni în stil mai mare. Musica militară — cântând melodii românesci — conducea pe trufaşii voinici în frunte cu steagul regimentului la fântâna din mijlocul pieţei, unde parochul local, asistat de alţi preoţi disponibili din jur, anume învĕţaţi pentru aceea ocasiune, oficiau sânţirea apei, în mijlocul unei mulţimi enorme constătătóre din tótă populaţiunea locului, fără deosebire de neam şi confesiune. Adese-ori am observat chiar la străini o deosebită evlavie, ascultând serviţiul divin şi cântările unui cor instruat şi botezându-sĕ, ba fórte mulţi îşi puneau lângă noul ciubăr cu apă vasele lor, a primi şi apa din ele prin rugăciunile preoţilor nostri sânţenia dela Cel de sus.

Sĕ reparăm greşala din trecut cel puţin în viitor neîntrelăsând nimic, ce ar puté ridica prestigiul bisericei, a cărei servitori suntem.

Botezul în Sibiiu.

Cu mare solemnitate s'a sĕvîrşit sfinţirea apei la biserica nóstră din sub. Iosefin prin M. O. DD. părintele presbiter militar *Ioan Broju*, părintele administr. *Petru Sîmtion*, şi diaconul *Dimitrie Câmpian*, participând o mulţime de public român şi străini. La solemnitatea acésta au luat parte soldaţii gr. or. din garnisónă cu musica şi stégul reg. 31 sub conducerea majorului *Zinnern* precum şi o mulţime de dni oficeri din statul major şi superiori în frunte cu generalul *Proschinger*. În decursul oficiului divin o jum. batallon a dat salvele cuvenite, ér în decursul stropirei cu apă musica a întonat „In Iordan".

LITERATURĂ.

O gramatică română pentru Italieni.

(Urmare).

Tótă filologia modern lucră într'acolo ca prin scrisóre sĕ se dea o icónă cât mai limpede a limbei vorbite, de ce sĕ fim numai noi conservativi uuui principiu etimologic mort. Ni-sĕ va rĕspunde: Pentru ca sĕ arătăm latınitatea limbei nóstre. Ei bine, dar cui? Nóuĕ de sigur că nu, căci noi o cunóscem. Străinilor. Străinii însă încă o cunosc deja adi şi experienţa ne arată că chiar străinii sunt aceia, cari află greutăţi mai mari în ortografia nóstră. Pentru cine dar? Pentu nimeni séu dór pentru dascăli, pentru ca sĕ sublinieze lucrările şcolarilor, cari ies din gimnaziu fără sĕ ştie scrie. De unde ar şi putea şti un şcolar care n'are idee de etimologie şi deabia ştie latineşte, cum sĕ scrie cuvintele?

Dar neconsecuenţa nu zace numai în principiu, ci în practicarea lui. Sĕ dăm câteva pilde.

1. Dl Lovera vorbind despre *e* românesc spune: „*e* al principio delle parole suona *ie;* nel corpo ed al fine si pronuncia come in italiano" (pag. 2). Academia încă dice că *e* la începutul cuvintelor se pronunţă ca ĭe. De aceea scrie *el*, *erĭ*, *éarbă*, *epure* etc. In tóte aceste casuri regula e corectă. Când şcriu eu însĕ *esclamaţia eĭ* nu cetesc *ĭesclamaţia ĭeĭ* sau ca sĕ folosim o pildă din cartea dluĭ Lovera: schimonositul *escelinte* (pag. 31) ar fi şi mai schimonosit, dacă după regula dată l'am ceti *ĭescelinte*. Iată deci că legea acésta nu-i practică, căci dela uzul ei sĕ abat toate neologismele cari să încep cu *e*. De ce să scriem deci aşa? Pentru-ca să arătăm latinitatea limbeĭ noastre, ni-să va răspunde. Dar dacă căutăm în limbile slave, vom vedea că toate scriu pentru *ĭe* initial numai *e*, iar toate limbile neo-latine scriu *ĭe* unde el provine din latină. Ie drept că în cuvinte ca *ĭel* = latinul *ĭlle ĭ* s'a prepus luí *e* după mustră slavă, dar în toate celelalte cazuri *ĭe* e original latin şi organic în limba noastră. In *ĭepure ĭ* să reduce la un *l* muiat şi precum scriu *aĭ* = lat. allium aşa ar trebui să scriu şi *ĭepure*. De asemenea din hiberna s'a făcut *iarnă* de ce sĕ nu scriu *i* unde să reduce la *i* latin. In fine în cuvinte ca *ĭeri i* e tot aşa de organic ca şi în *ĭepure* sau *iarnă*. Sĕ scie anume că *ĕ* şi *ae* latin au sumat deja în latina vulgară ca *ĭe*, deci nu să mai zicea *heri* ci *ĭeri*, de unde şi italieneşte *ieri*, franţuzeşte *hier*, spanioleşte *ayer* etc. Ceea-ce e valabil pentru începutul cuvêntului stă şi pentru mijlocul lui. In tranţuzeşte *) avem cuvinte ca: miel (= melem) fiel (= felem), ciel (= caelum) tient (= tenit), bien (= bene), rien (= rem), vient (= venit) etc., în italiană: tiene, viene, diede, diece, cielo, lieto etc, spanioleşte: diez (= decem) hiel (= felem), diente (dente), tiempo (= tempus) tierra (= terra), síepte (= septem), siera (= sera) etc. In toate aceste cuvinte *ie* să reduce la *e* clasic latın.

(Va urma).

Biserica rom. gr.-or. din Deva.

Amăsurat însărcinării primite, biroul subscris al comitetului parochial statoreste pentru folosirea bibliotecei parochiale, până la facerea unui regulament de bibliotecă, următórele:

Regule provisorice

la întrebuinţarea bibliotecei parochiale.

§. 1. Biblioteca parochială e destinată folosinţei publice în vederea scopului prevĕdut în statutul organic „spre înlesnirea cărţilor folositóre". Poporul şi tinerimea română din loc inteligenţa română din Deva şi tract, preoţimea şi învĕţătorimea română din comitat o póte folosi, pe lângă observarea celor prescrise.

§. 2. Tinerimea şcólei nóstre, membrii corului bisericei, meseriaşii români şi întrégă tinerimea şcolară, poporul gr. or. din Deva pot împrumută cărţi spre cetire acasă, — fără ori-ce taxă.

Inteligența română din Deva și comitat plătesce la an 1 fl., învĕțătorii români 50 cr. la an, ori capitalul corespundĕtor, ca membrii pe viață a bibliotecei.

§. 3. Fiecare cetitor e dator la primirea cărței a subscrie în protocolul de evidență, ce se află la bibliotecarul Toma Roșu în școlă, legătueala, cum-că până la ḑiua luată la protocol va aduce séu trimete la mâna bibliotecariului cartea luată spre cetire.

Pentru fie-care sĕptĕmână întârḑiată se plătește dela cărți mai mari 5 cr., dela cărți mai puțin voluminóse câte 2 cr. de fie-care sĕptĕmână.

Nime nu póte ține câte o carte séu un tom la sine mai mult de 30 de ḑile. Cel ce voește un termin mai lung are sĕ plătéscă înainte după fie-care tom de sĕptĕmână 5 cr. pentru folosința excepțională.

§. 4. Cetitorul e dator a înapoia cartea la mâna bibliotecariului curată, întrégă și bine îngrijită. La din contră e deobligat a plăti bisericei prețul cărții nóue, ce se va procura.

Pentru copii minoreni sunt părinții séu tutorii responsabili.

„Cartea de aur“
și
„Cronica parochiei“

sunt iarăși dóuĕ noutăți de binefacere pentru parochia centrală Deva și poporul nostru de o potrivă.

Idea frumósă și adevĕrat creștină de a jertfi pentru sufletele iubiților reposați a degenerat în deșertăciuni lumești: în *pomeni cu beuturi* și mâncări prădate, cu bețiile obicinuite, cari sunt spre scandalul casei mortului și spre ruina căsenilor jelitori. Sĕ face un lux ruinător cu altă deșertăciune, cu *hainele de doliu* scumpe și la modă făcute, cu *carul mortuar* scump plătit, cu *cununi scumpe de boltă*, cu *musică* și alte fudulii, cari consumă *sute și mii de floreni* din averea poporului și a inteligenței nóstre. Preotul, bisericanii și sfânta biserică — rĕmân de multeori cam în mila Domnului: lipsiți și năcăjiți, ér crișmarii și boltașii, cari ne ruinéză, sĕ îmbogățesc pe spinarea nóstră.

Urmarea e: *sĕrăcirea nóstră* și *ruinarea vĕḑută cu ochii a familiilor române.*

Bĕtrânii nostri își iubiau mai mult morții lor, dar nu făceau atâta deșertăciune și pradă.

Óre sĕ nu fie mai sfântă și bine primită lui Dumneḑeu *poména mortului, cununa* mortului atunci, când ne vom lăpĕda de deșertăciunea luméscă de aḑi și în locul beuturei, a cununilor, a carului mortuar și a hainelor luxurióse de *50 — 100 — 200* fl. vom da

poména sfintei nóstre biserici

cu 5 fl. — 10 fl. — 20 fl.,

ori și mai puțin, ca sĕ trăéscă numele reposatului iubit în

„cartea de aur“?

Ca sĕ fie totdeuna amintit numele la sfântul altar și sĕ ne *rugăm lui Dumneḑeu* mai mult, îngrigind de casa lui sfântă?

Popórele culte de sute de ani fac acésta și au biserici de zeci de ori mai bogate, și sunt popóre mai bogate și mai libere decât noi. Sĕ împrumutăm binele dela alții.

Românii din Brașov ântâi, apoi cei din Sibiiu încă au început a întroduce de câțiva ani rescumpĕrarea cununilor reposaților cu bani pentru un fond bisericesc. Noi credem, că e bine a combate sistematice *întregimea rĕului: luxul întreg încuibat la poporul și inteligența nóstră deopotrivă.*

În cartea de aur se vor mai întroduce și sumele mai însemnate dela 5 fl. în sus, dăruite bisericei, fundațiunile ori darurile mai prețióse ale celor vii sau rĕposați, câte obvin în fiecare an, numele colectanților și a tuturor binefăcĕtorilor bisericei de peste an.

Sumele și darurile mai mici vin simplu rubricate, ér numele binefăcĕtorilor mai mari vin pe o *singură pagină*, cu o descriere a vieții binefăcĕtorului din viață séu rĕposat.

Cronica parochiei

e istoria celor mai însemnate întêmplări de peste an în viața parochiei. *Faptele* vorbesc mai clar.

Cronica parochiei va fi istoria obiectivă a faptelor din fiecare an, ca sĕ fie de amintire și învĕțătură *viitorimei cu viața de veci, pilde vii pentru iubirea de neam și lege strămoșéscă.*

Rugăm

pe toți ómenii de bine a lua la cunoscință întrarea în viéță a bibliotecei, a cărții de aur și a cronicei parochiale, a ne întinde frățesce mână de ajutor material și moral în scopul, ce-l urmărim: de a întemeia o puternică parochie centrală model — pentru mărirea lui Dumneḑeu și înaintarea culturei.

Din ședința comitetului parochial, ținută la 21 Decembre v. 1897 (2 Ianuariu 1898) în **Deva.**

Presidiul: **Ioan Moțiu** m. p.
Prim secretarul și I. epitropul: **August A. Nicoară** m. p.

Stofă de mătase pentru mirese 65 cr.

până la **fl. 14.65** de metru, — precum și **mătase—Henneberg** négră, albă și colorată dela **45 cr.** până la fl. 14.65 de metru — în cele mai moderne țĕseturi, colori și dessinuri. Se espedéză **la particulari** *în casă* **franco și liber de vamă.** *Mostre cu întórcerea postei. Fabricele* **G. Henneberg** *(lifer. ces. și. reg.)* **Zürich.** [4] 1

Nr. 946 – 897 [249] 2 – 3

CONCURS.

Pentru întregirea vacantei parochii de clasa a III-a Deag in protopresbiteratul „Têrnavelor“, se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Roman“.

Emolumentele împreunate cu acest post dau suma de 590 fl 22 cr.

Doritorii de a ocupa acest post au se 'și aștearnă cererile înstruite conform normelor în vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral (u.p. Kűtűllövár), până la terminul inpicas mai sus.

Cetatea de baltă 18 Decembrie 1897.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Târnavelor în conțelegere cu comitetul parochial concernent.

Nicolau Todoran,
protopresbiter.

Contra tusei

și răgușelii sunt cel mai bun mijloc bombónele Pemetefű a lui **Réthy**. Se află în tóte farmaciile. Prețul unei dose 30 cr., 5 dose espedéză franco farmacia Adler din B.-Ciaba. Numai atunci veritabile, dacă stă pe fiecare dosă subscrierea următóre: [239] 4—10

Réthy Béla
gyógyszerész

În **Tipografia archidiecesană** au apărut:

I. C. Panțu:

Curs complet
de
corespondență comercială
à fl. 1.60,

Procent,
Promil,
Interese
și
Teoria
conturilor
curente
à fl. —.40.

Se pot procura din
Librăria archidiecesană, Sibiiu.

---

[3] 1—3

„Cordiana“,

Institut de credit și de economii, societate pe acțiuni în Foventea (Fófeld, Hochfeld), autorisată de onor. tribunal comercial din Sibiiu prin decisiunea cu Nr. 5952 din 21 Octobre 1897, și-a început operațiunile sale regulat la 1 Ianuarie a. c., dând bani cu împrumutare pe cambiu și ipotecă la agricultorii circumvecini cu dobândă legală și primind depuneri dela 50 până la 100 fl. v. a cu 5%, dela 100—200 fl. cu 5½%, ér dela 200 fl. în sus cu 6% pe an. Interesele neridicate se adaugă la capital din 6 în 6 luni.

Contribuția se plătesce de societate.

Depunerile se pot trimite și prin postă u. p. Ujegyház, despre cari se dă un libel în tótă regula.

Director esecutiv:
D. R. Cordescu.

„CASSA DE PĂSTRARE ÎN MERCUREA“,

SOCIETATE PE ACȚII

Primesce depuneri spre fructificare sub următórele condițiuni:

1. **Depuneri făcute de particulari cu anunț de 30 zile cu 5%.**
2. **Depuneri făcute de particulari cu anunț de 3 (trei) luni cu 5½%.**
3. **Depuneri făcute de biserici, școle, corporațiuni culturale, ori cu scop de binefacere cu 6%.**

Permițĕnd starea cassei, depunerile se rĕsplătesc îndată și fără anunțare.

Contribuția erarială pentru sumele depuse se plătește prin institut.
Regulamentul special pentru depuneri, la cerere, se trimite ori-și-cui gratuit.
Depuneri, ridicări și anunțări, se pot face prin postă și se resolvă cu reintórcerea ei.

DIRECȚIUNEA
„Cassei de păstrare în Mercurea“,
SOCIETATE PE ACȚII. [3] 1 – 10

FALIMENT MARE!

New-York și **Londra** n'au cruțat nici continentul european și o mare fabrică de argintării s'a simțit îndemnată a desface provisiunea sa întrégă numai pe lângă o mică remunerațiune a puterilor de lucru. Cu executarea acestui mandat sunt eu împuternicit. Expedez deci ori și cui obiectele următóre pe lângă simpla rebonificare de **fl. 6.60** și anume:

6 bucăți **cuțite fórte fine** cu tăiș englez veritabil.
6 bucăți **furculițe de argint**-patent american dintr'o bucată.
6 bucăți **linguri de argint**-patent american.
12 bucăți **lingnrițe de argint**-patent american.
1 bucată **lingură pentru supă** de argint-patent american.
1 bucată **lingură pentru lapte** de argint-patent american.
2 bucăți **păhare pentru oauĕ** de argint-patent american.
6 bucăți **tave Victoria** englezesci.
2 bucăți **felinare admirabile** de masă
1 bucată **sîtiță** pentru ceaiu. [202] 4 – 5
1 bucată **presărătóre** pentru zăhar pisat fină.
44 bucați laolaltă numai **fl. 6.60**

Tóte aceste 44 obiecte au costat mai nainte **fl. 40** și se pot căpĕta acum pentru prețul minimal de **fl. 6.60**. Argintul-patent american este un metal cu totul alb, care își păstréză colórea 25 de ani pe garanță. Ca dovada cea mai bună, că inseratul acesta nu e

☞ **nici o înșelăciune** ☜

mĕ oblig prin acésta publice, a retrimite banii tuturora cărora nu le convine marfa fără nici o piedecă și nimenea n'ar trebui sĕ lase a trece acéstă ocasiune favorabilă, fără a-și procura acéstă **garnitură splendidă**, care se potrivesce mai ales ca

present escelent de nuntă și ocasional

cum și pentru ori-ce **gospodărie mai bună**.
Se află numai la

A. HIRSCHBERG,

agentura centrală a fabricelor unite de argint-patent american
Viena, II. Rembrandstrasse 19/II. — Telephon Nr. 7114.

Trimiterea în provincie pe lângă ramburs sau anticiparea sumei
Praful necesar de curățit 10 cr.
Veritabil numai cu marca de alături înregistrată (metal de sĕnătate) AMERIK PATENT

Estras din scrisorile de recunoscință.

Primit spedițiunea și sunt fórte mulțămită, mĕ mai rog pentru o garnitură pompósă à fl. 6.60. Cluș. **Escelența baronessă Bánffy.**

Primit comanda, sunt fórte mulțămit, rog sĕ-mi mai trimiteți una. Bozovicĭ, Ungaria. **Alex. Keresztes,** proto-pretor.

Cu prima trimitere sunt deplin mulțămit, mĕ rog încă pentru o garnitură. **Ioan Majarosy,** canonic.

Redactor prov. Dr. Elie Cristea.
Editura și tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 5. Sibiiu, Marți, 13/25 Ianuariu, 1898. *Anul XLVI.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sàmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strĕinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei or 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Repriviri.

Basa fie-cărei bune administrațiuni, basa întregei vieți de stat trebue se fie virtutea. Unde lipsesce acésta, acolo edificiul statului se surpă, mai curênd séu mai târḑiu, dară acolo ajunge lucrul, se surpă edificiul, care nu are de basă morala.

In anul trecut cu un pas am dat înainte spre demoralisare, și acésta s'a presentat în asemene mĕsură, încât nu noi o accentuăm acésta, ci o au accentuat deputații maghiari în plenul parlamentului din incidentul alegerilor parlamentare, cari în anul trecut s'au făcut pe lângă o corupțiune ne mai pomenită nici în statul nostru chiar, unde și până acuma era un feliu de virtute a escela la alegeri prin corupțiuni de tot soiul.

Făcut începutul anului sub astfel de admosferă, sub asemene auspicii, noi cursă vedem în o asemene desvoltare a lucrurilor. Cursa se va rĕsbuna cumplit, și noi cu durere trebue se aplicăm și aici ḑicerea psalmistului David: „Căde-avor în mreja sa pĕcătoșii“.

Curentul de magiarisare în anul trecut a mers cu un pas înainte.

Din inițiativa guvernului s'a făcut un proiect de lege, care s'a presentat parlamentului, care a fost primit în ambele corpuri legiuitóre, și acuma mai lipsesce aprobarea corónei și punerea în practică.

Legea acésta țintesce la magiarisarea numelor în comune și prin ele la magiarisarea tuturor locurilor de pre teritoriul patriei nóstre.

Proiectul acesta a stêrnit resens general în patria nóstră, și naționalitățile în fața acestui nou atentat au protestat din tóte puterile lor, pe tóte căile, cari le-au mai rĕmas deschise.

Poporul român numai prin rostul archiereilor bisericei nóstre ortodoxe române a putut da expresiune nemulțămirei sale față cu acest proiect de lege.

In casa deputaților deși sunt și unii deputați români, nu s'a aflat unul care se ridice cuvêntul pentru apărarea onórei națiunei nóstre, pentru apărarea numirilor istorice române din patria nóstră.

O palidă opusițiune au făcut deputații sași din parlamentul țĕrei nóstre

După ce li s'a dat de către partida liberală permisiunea sĕ pótă vorbí în contra numitului proiect de lege, abia au rĕsunat 2 vorbiri palide, la cari din partea deputaților unguri s'a dat rĕspuns bine apăsat.

Făcutu-s'a aceea mică oposițiune numai spre a se da magiarilor ocasiune de a susțíné, că numele localităților din vechime ungurescí au fost și numai în decursul vremei li-s'au dat cele de acuma. Legea din chestiune era deci presentată ca chemată a restitui un lucru, care în decursul vremei s'a șters.

Incercatu-au întruniri de popor, ca sĕ se accentueze nemulțumirea popórelor nemaghiare cu acel proiect.

Incercarea numai încercare a rĕmas, deóre-ce poporului român nu i-s'a permis întrunirea în conferențe.

După conceptele moderne de drept public, în statul nostru nu mai esistă naționalități și acésta tocmai în vîrtutea legei dela 1868 făcută anume pentru egala îndreptățire a naționalitătilor.

O asemenea parodie a constituționalismului, o asemenea persiflare a libertății publice numai la noi este posibilă, unde curentul cu magiarisarea dominéză situațiunea pe tóte terenele.

In legea pentru maghiarisarea numelor este o dispoșițiune, care contempléză magiarisarea și pe terenul social, cu ajutorul mediului social.

Mai cu sémă se pune temeiu pe terenul acesta.

Se face forță amploiaților de stát, ca ei demonstrativ sĕ-și magiariseze numele.

Cu exemplu bun a premers primariul capitalei, se face forță morală în direcțiunea acésta asupra amploiaților municipali din capitala țĕrei, asupra învĕțătorilor dela scólele din capitală, asupra amploiaților dela comunicațiune, în special în resortul acelui ministeriu și acuma predomină spiritul fostului ministru de odinióră Baross, care a magiarisat cu mână de fer numele amploiaților dela căile ferate.

Dicem din adins numele.

Cine cercetéză inimile și rărunchii, ca sĕ vorbim cu cuvintele sântei scripturi?

Un om, care nu mai ține cu sânțenie la numele bun al părinților sĕi, cu care s'a născut, cu care a fost desmierdat în légănul pruncieі sale, cu care a fost desmierdat în juneța sa, cine nu mai ține la numele bun al părinților, la dulcea memorie legată de acela, un asemene om a pășit pe lunecosul teren al păcatului, înaintea aceluia numai binele personal, trecĕtórele favoruri lumesci mai ponderéză.

Unul ca acela în curentul de aḑi ia nume unguresc, în sistemul de mâne nume nemțesc, cu un cuvênt unde e sistemul, unde e curentul acolo e și el, sau cu scriptura vorbind: unde e comóra vóstră, acolo e și inima vóstră.

Asemenea crescere nu mai este morală.

Cursă este și acésta, mreajă, în care cădea vor pĕcătoșii.

Cronică politică.

Congresul bisericei sêrbești, amânat din partea guvernului maghiar pe timp nehotărît, din pricina că majoritatea nu voia sĕ se conformeze intențiilor guvernului, — érăși se va întruní. Din Carloveț i-se depeșéză lui „Budapesti Hirlap“, că în cercurile consistoriului gr.-ort. sêrbesc deacolo se vorbește despre convocarea congresului pe luna lui Martie, cu care ocasiune se va discuta exlusiv chestiunea autonomiei bisericei sêrbești. Fóia ungurészcă mai adauge, că guvernul are intenția de a resolví neamânat acéstă de mult trăgănată chestiune. Este însĕ problematic dacă-i va succede guvernului a-și resolví pe *placul sĕu* chestiunea acésta.

Ministrii austriaci în Budapesta. Vineri și Sâmbătă în sĕptămâna trecută au fost óspeții Budapestei ministrii Austriei Gautsch, Böhm-Bawerk și Koerber. In palatul minisirului-președinte Bánffy au ținut mai multe ședințe, în cari au continuat discuțiile de înțelegere în afacerea cuotei, a reîncheierii pactului economic peste tot. Resultatele positive ale acestor consultațiuni ministeriale n'au ajuns în publicitate.

Bohemiade. Se adeverește tot mai mult că prea de timpuriu s'a ridicat statariul în Praga. Stările politice-sociale de-acolo devin tot mai esacerbate. Parlamentul și strădile sunt în stare de asediu. In parlament se continuă discuțiile în chestia dreptului de folosire a limbilor. Germanii persistă cu încăpățînare în pretensiunile lor de a restabilì starea de mai nainte, care dedea limbei germane dreptul de a fi limba statului. Cehii, spriginiți de marii agricultori, avênd pe partea lor o majoritate sdrobitóre nu'și pot validita voința lor echitabilă, de-a împărțí Boemia în trei teritorii de limbă: curat german, mixt și curat boem. Propunerile lor sunt intimpinate din partea germanilor cu sgomot și invective. Propunerea lui Buguoy de a se alege o comisie pentru afacerile de limbi s'a primit cu 169 voturi în contra 60.

Iritația din parlament își are echoul sĕu pe strade.

Aici sunt bohemii, cari provócă. Elementul german în minoritate fiind, este espus batjocurilor din partea bohemilor. Forurile oficiale, poliția și paznicii de stradă își dau ajutoriul lor Bohemilor și măresc animositatea. Astfel poliția a oprit corpurilor studentești germane a-și mai purta insigniile, chipiile și tricolorul, ca se nu provóce. Oprelіștea acésta din partea poliției a dat ansă studenților germani de a adresa împĕratului un manifest, în care îl rógă a ocroti drepturile tinerimei germane, căci din potrivă acésta va fi, cu durere, silită, a părăsí cea mai vechie universitate germană, universitatea din Praga. Senatul universitar german ș'a dat demisia. Lucrurile continuă a se complica.

Ḑile grele pentru guvern. In dieta nóstră se va pornì astăḑi discuția generală asupra proiectului de budget, — începutul de grele ḑile pentru guvern. Tóte partidele oposiționale au luat hotărîri de aș esprima cu acest prilegiu neîncrederea în guvern și al combate cu totă hotărîrea. Partidul național, care în frunte cu corifeii sĕi Appony

---

FOIȚA.

Obiceiurile românilor brăneni la nunte.

de

preotul **George Babeș**.

Ca unul, carele sunt născut și trăiesc în Bran, în mijlocul acestui popor blând, bun, cinstit și harnic, cunosc în perfecție traiul, însușirile, aplicările, aspirațiunile precum și neajunsurile, nĕcasurile și scăderile lui.

Dar despre acestea voiu scrie póte, cu altă ocasie, acum mi am propus a descrie [illegible]ile brănenilor la nunte.

[illegible]ă sunt frumóse aceste obiceiuri, [illegible] mai au și o altă importanță pentru noi. Sciut lucru este, că scriitorii străini, prin teorii și hypotese, cari de cari mai suchiate, sĕ încércă în tot modul a denega continuitatea nóstră în Dacia Traiană. Intre puternicele motive, cari vorbesc pentru, sunt și obiceiurile românilor și datinele lor la tóte actele mai însemnate din viéță — botez, nuntă, înmormêntare — etc. în cari se vede de cât colo marea asemânare cu acelea ale vechilor Romani, strămoșii nostri.

La românii brăneni, nunta ține de regulă trei ḑile sĕ începe Sâmbătă și sĕ isprăvesce Marți diminéța.

In timpul cât tinerii sunt logodiți, mirele merge cu „plocon“ la mirésă în trei rênduri. Ploconul constă din o pâne, cornuri și rachiu îndulcit.

Joi in sĕptĕmâna, care premerge cununiei, mirele plécă prin sat, spre a-și căuta „chiemători“.

Chiemătorii sunt ficiorii, cari au datorință a chema ómeni la nuntă în numele mirelui. Astfel de chiemători își aquiră și mirésa și nunul mare.

Cu cât numĕrul chiemătorilor e mai mare, cu atât mirele se simte mai mândru.

Sâmbătă diminéța sosesc și lăutarii, mai înainte tocmiți, cari trebue sĕ cânte, când sĕ taie vitele pentru ospăț. Mirele de regulă taie câte un bou, séu o vacă, ori câte 7—8 berbeci.

Rênd pe rênd sĕ adună și chiemătorii îmbrăcați de sĕrbătóre și toți pe cai frumoși înșelați, și provĕḑuți cu câte o ploscă, ce o atârnă de oblâncul șelei într'o glugă de dimie albă.

După ce mânâncă ceva, și după ce mirele la fie care îi umple plosca cu rachiu, după ce mai trage căte o „sêrbă pe bătae“, câte un „brîu“, „chindie“, „slănic“, „lezéscă“ séu „mărunțică“, jocuri cari se pot juca și fără de femei, mirele dă signalul de plecare. Cu toții încalecă pe cai și precedați de lăutari, — o cétă de vre-o 5—6 faraoni — cu violini, cobze și dobe, sĕ îndréptă spre locuința preotului.

Mirele aduce cinste preotului, o pâne, o pecie de córne și o ploscă cu vin.

Eșind de aci mirele își împarte chemătorii tot câte doi, și designéză la fie-care păreche pe ómenii, ce au sĕ-i cheme. După ce la toți le-a dat instrucțiile necesare ca la comandă deodată pornesc în galop toți părechi—părechi în tóte părțile. Observ la acest loc cum-că comunele brănene, ca mai tóte comunele de munte, nu sunt compacte, ci casele sunt rĕslățite pe văi și coline, în depărtare de multe ori respectabilă una de alta.

Tot aci își împarte mirele și lăutarii.

Pe unii îi reține pentru óspeții sĕi, pe alții îi duce la socrul mic, și pe alții la nunul mare.

Cam deodată cu mirele sosesce la preot și mirésa însoțită de o rudenie a sa. — Și dânsa aduce același plocon preotului ca și mirele.

Chiemătorii miresei se deosebesc de ai mirelui prin aceea, că ai aceleia au legată la frêul calului o cârpă (batistă) de carton, pe când ai mirelui pórtă cârpă numai a dóua ḑi duminecă, pe care e primesc tot dela mirésă.

Către séră chiemătorii se întorc. Curênd după aceea încep a sosi și invitații, fiecare după conecsiunile de rudenie, pretinie séu vecinătate ce le au, la mire, ori la mirésă, sau la nun.

După ce li s'a servit cina, sĕ scólă dela masă și încep la joc, care duréză până după mieḑul nopții. Atunci óspeții plécă fie-care la ale sale și se dau la odichnă, spre a-și oțĕli puterile pentru cheful, ce-i aștéptă a dóua ḑi.

Duminecă diminéța se adună de nou nuntașii fie-care acolo unde a fost Sâmbătă séra.

Mirele trimite de diminéță pe „pocânzóele“ la mirésă cu darul de nuntă.

Pocânzóele sunt cele mai de aprópe rudenii ale mirelui, surorile dênsului, cumnatele séu verișórele. Darul de nuntă constă şi Horánszky a spriginit „din cause mai înalte“ guvernul, când i a votat provisoriul, ear va lua posiţie ostılă. Intr'o conferenţă a sa, a declarat acest partid, că „a sosit timpul suprem, ca faptele guvernului se tie supuse unei critice severe“.

Impăcare între Sêrbi şi Croaţi. Este cunoscut, că Sêrbii din Ungaria şi Croaţii sunt certaţi de mult, lucru ce Maghiarilor le venea fórte bine la socoteală. După cum se scrie însă, s'a pornit în Croaţia un curent pacificător, în fruntea căruia stau mai mulţi deputaţi croaţi, între cari şi advocatul Franck, cunoscut din afacerea arderei steagului unguresc în Zagreb. Deputaţii acestia vor să scótă o fóie sêrbească (între limba sêrbească şi cea croată esistă numai o mică deosibire dialectală) numită „Narodna Myssina“, ceea-ce însemnéză „Idea Naţională“. Fóia acésta va avé sĕ lucre pentru lăţirea ideii naţionale în poporul sêrbesc-croat şi pentru complanarea vechilor divergenţe. Foile maghiare, înfricate de acest curent lor atât de primejdios, atrag atenţia guvernului maghiar de a năbuşi focul înainte de a aprinde massele.

Din România.

Sĕrbarea bobotezei. Marţi, 6 Ianuarie ziua Botezului Mântuitorului, la órele 11 şi jum. diminéţa, M. S. Regele, însoţit de adjutantul de sarviciu, a mers în trăsură precedată şi urmată de câte un pluton de gendarmi călări, la pavilionul ridicat pe cheul Dâmboviţei, care era frumos împodobit cu verdéţă şi drapele, pentru a asista la ceremonia sânţirei apelor.

Pe tot parcursul trotuarele stradelor erau înţesate de o mulţime de persóne, cari au salutat cu iubire şi respect pe Suveran.

La sosire, Maiestatea Sa a fost întimpinată de dl preşedinte al consiliului de ministri cu ceialalţi domni ministri şi de Casa sa militară.

Regele a ascultat serviciul divin ce s'a oficiat de către I. P. S. Metropolitul Primat, care era încungiurat de înaltul cler.

De faţă se aflau: d-nii membri ai corpurilor legiuitóre aflaţi în Capitală, înalţii funcţionari ai Statului, primarul Capitalei cu consiliul comunal, dnii oficeri generali, ataşaţii militari străini şi oficerii superiori fără trupă, aflaţi în Capitală.

Pe cheul Dâmboviţei erau înşirate detaşamentele corpurilor de trupă din garnisoană.

În pavilion se aflau drapelele acestor corpuri de trupă.

La sfîrşitul ceremoniei, M. S Regele a sărutat Sânta Cruce şi a bĕut din Aiasmă.

Apoi a mers, precedat de înaltul cler, la malul rîului, unde a asistat la aruncarea în apă a Sântei Cruci.

In urmă, Augustul Suveran, înconjurat de persónele cari au asistat la acéstă ceremonie, a primit pe cheiu, în faţa pavilionului, defilarea trupelor sub comanda d-lui general de brigadă Năsturel.

După defilare Majestatea Sa a binevoit a vorbí cu d-ni miniştri, cu d-nii generali şi cu ataşaţii militari străini, apoi, luându-şi rĕmas bun dela I. P. S. S. Metropolitul Primat, Suveranul sa întors la Palat, la órele 12 şi jum. din ḑi.

Concentraţia partidului liberal. Dela demisiunea primită a ministrului Djuvara încóce, activitatea de căpetenie a partidului liberal tinde la concentrarea tuturor forţelor liberale, la întărirea lăuntrică a partidului. Atât ḑiarele conservatóre cât şi cele liberale aduc stiri despre înţelegerile ce se iau între representanţii diferitelor grupări ale partidului, pentru a mijloci o comună învoială. Se scrie, că Aurelianistii (cei grupaţi în giurul fostului prim-ministru Aurelian, şi a organului de publicitate „Drapelul“) cer „representarea tuturor grupărilor în guvern“. Foile maghiare au ştire, că aceste demersuri vor avé bun resultat.

Revistă militară oficială. „Reichswehr“ din Viena ia act cu multă căldură şi laudă despre împregiurarea, că în Bucuresti va apare încă în luna acésta o revistă periodică militară, la care vor lucra toţi oficerii desteri dela tóte branşete şi în care se vor tracta chestiuni militare din punct de vedere practic şi scientific. „Mica Românie ne-a întrecut în direcţia acésta“, — ḑice fóia austriacă.

Pentru Macedo Români. Pentru sporirea fondurilor societăţii macedo române din Bucuresci se va da la iniţiativa dlui V. A. Urechie, neobositul president al acestei societăţi, un bal şi o representaţie teatrală. Acéstă iniţiativă a dlui Urechia, o salută societatea macedo-română cu următórele călduróse cuvinte:

Neobositul luptător al românismului, aprigul apărător al causei naţionale, venerabiiul preşedinte al societăţei Macedo-Române din Capitală, dl V. A. Urechiă, necontenit şi fără preget cugetă la fraţii Români de pretutindeni, cu deosebire la cei desmoşteniţi de sórtea nemilósă; chiar în ḑilele de faţă, deşi o bólă blăstĕmată îl reţine în pat, totuşi nu perde nici un moment fără a-şi da nepreţuitul sĕu concurs acelei societăţi căreia dênsul, putem ḑice, că i-a dat fiinţa şi viaţa, şi care societate, cu tóte că este oropsită chiar prigonită de însuşi fiii ei vitregi, cu tote acestea graţie stăruinţelor sale ea trăesce şi are perspectiva de aşi lua un avênt puternic in ciuda duşmanilor ei.

Convenţie între Sêrbia şi România. Marţi, la 6 Ianuarie v. s'a semnat între ministrul de esterne al României şi între dl C. Cristici, fost ministru al Sêrbiei la Bucureşti, convenţiunea între guvernul român şi guvernul Sêrb, privitóre la juncţunea liniilor ferate ale celor dóuĕ ţeri prin un pod peste Dunăre la punctele Cladova şi Turnu Severin. Acéstă convenţiune creiază nóuĕ raporturi de miciţie şi de solidaritate economică ntre România şi Sêrbia.

Tăria nóstră.

I.

Simeria. 29 Decembrie, 1897.

Făcêndu-se înainte de asta cu zece ani în comuna Simeria comasaţie, comisiunea comasatóre împinsă fiind de dorul de a maghiarisa, străvechile numiri româneşti diferitelor părţi a hotarului le'a schimbat cu numiri ungureşti: Astfel numirile ca Stejar, Rândul satului, Pădurea mare, Răchiţi, Poieni, Subpetriş, Rovini, etc. etc. le'a înlocuit cu singure aceste cinci numiri ungureşti: Belsőség, Térség, Reketye mező, Malom árok şi Nagyerdő.

Fără îndoială, că comisiunea comasatóre a schimbat numirile pe ungureşte socotind că Românii din Simeria lăpădânduse de numirile stràvechi românesti, vor primi pe cele nóuă ungureşti şi astfel vor face un pas spre îmbrăţişarea limbei lui Arpád

Comuna curat românească Simeria e tare aprópe de colonia ce ungureşte se numeşte Piski, care e un cuibu în care mania de a maghiarisa bântuie cu o furie grozavă. Şi totuşi locuitorii din Simeria nu folosescu numirile ungureşti ale părţilor de hotar, pe care le'a făcut acuma sunt zece ani comisiunea comasatóre, ci folosesc pe cele străvechi româneşti.

De pe buzele poporaţiunei din Simeria, nici nu se vor auzi în veci cuvinte ca Belsőség şi Beketye mező, fiindu că e poporaţiune curat română.

Ceea-ce comisiunea comasatóre a făcut acuma sunt zece ani în comuna Simeria în mic, vrea stăpânirea ungurească sè facă în mare în tótă ţéra. Firea lucrului, pe al cărui mers Ungurii în veci nu'l vor putea abate pe calea şovinismului lor spune, că Ungurii vor páţi în mare ceea-ce au păţit în mic cu comuna Simeria.

Cu privire la genesa numirilor locurilor şi localităţilor, numai décă sunt date sigure sè póte afirma ceva positiv. Tot ce se ḑice dară în acéstă privinţă fără provocare la date sigure, sunt presupuneri. Dintre presupunerile de acest fel pare a fi mai aprópe de adevèr aceea, că numirile *nu* sunt pentru-că s'au impus de cineva, ci sunt pentru-că s'au făcut în gândul şi graiul poporului de o parte în urma impresiunilor pe cari ele prin înfăţişarea, posiţia şi insuşirea specifică a lor leau făcut asupra poporului, — de altă parte după nume de persóne şi întêmplări, a căror amintire e strêns legată de respectivele locuri sau localităţi. Astfel de exemplu, muntele Retezat sĕ va fi numit aşa pentru că sĕ arată ca şi când cineva l'ar fi retezat; muntele Vêrvul lui Petru o avea numirea acéstă pentrucă o fi fost în posesiunea ori folosinţa vre unui om cu numele Petru, — s'au póte pentrucă vre un om cu numele ca acésta va fi sĕvêrşit ori va fi păţit în acel munte vre un lucru ce a lăsat adênci urme în spiritul poporului, carele pentru aceea a numit acel munte după numele lui.

Comuna Petreni sĕ va fi numit aşa după băile de petrii de móră, cari au fost şi sunt şi acum pe hotarul ei; comuna Rîpaş şi o avea numirea dela rîpele între care sĕ află. O órecare parte de hotar se numesce Subpetriş, póte pentrucă sĕ află la póla unui dél cu petriş; éră altă órecare parte de hotar sĕ numeşte Rovini, póte pentru-cà în adevĕr e rovinósă sau umedă.

Precum aceste numiri, aşa ori care altă numire trebue sĕ fi avut causa sa, şi încă causă neatêrnătóre de voinţa ómenilor şi în deosebi de a celora-ce au guvernat ţéra acésta pe timpul, când s'au făcut numirile, cari acuma se folosesc.

Omul ideilor şi concepţiunilor, ce se produc în spiritul sĕu, dă espresiune în limba pe care o vorbesce. Deci poporul român, ca individualitate etnică, ideilor şi concepţiunilor pe care şi le-a făcut despre cutare loc séu localitate, le-a dat nume séu espresiuni românesci, fiind-că gândesce şi vorbesce românesce.

Aşa fiind, şovinistii maghiari, *dacă vréu ca sĕ deslipéscă pe poporul nostru de străvechile numiri ale locurilor şi localităţilor trebue se producă cause analóge causelor cari aŭ dat nascere acelor numiri.* Spre pildă dacă vréu ca muntele Retezat de acum încolo sĕ fie numit cu numirea unguréscă de „Hegyes“, trebue se dispună ca acelui munte sĕ i se facă un vêrf ascuţit. Éră dacă vréu ca poporul român sĕ priméscă în gândul şi graiul sĕu cuvêntul unguresc „Hegyes“, care esprimă conceptiunea pe care o esprimă cuvêntul românesc „Ascuţit“ trebue înainte de tóte sĕ-l desveţe dela a mai gândi, a simţi şi a grăi românesce, *trebue sĕ-l desnaţionaliseze*, căci altcum el nu póte face pe voia lor, pe a şovinistilor maghiari.

Şoviniştii maghiari în veci nu vor puté face una ca asta, fiind-că de şi dispun de multă putere, cu natura nu se pot prinde la luptă şi fiind-că poporul român, pe lângă iubire de limbă şi fire conservativă mai are povesci, legende, datine şi obiceiuri, cântece şi jocuri, asemenea cărora ungurii nu au şi cari prin urmare etnicesce îl presintă superior poporului unguresc.

Manase Iar,
preot gr. ort.

Noutăţi.

Felicitări. Cu prilegiul ḑilei sf. *Ioan Botezătorul*, P. S Sa episcopul Aradului Ioan *Meţianu* sĕrbându-şi onomastica, a fost felicitat de membrii consistoriului, corpul prof. seminarial, representanţa comunei bis. din Arad, şefii autorităţilor civile şi militare şi mulţi onoraţiori de acolo

⁂

Boboteaza s'a sĕrbat şi în centrele celor dóuĕ diecese ortodoxe române din Ungaria şi Bănat cu solemnitatea şi demnitaţea cuvenită.

In biserica catedrală din *Arad* s'a celebrat sf. liturgie şi sfinţirea apei prin P. S Sa dl episcop diecesan Ioan *Meţianu* asistat de preoţimea din localitate, în presenţa unui numĕros.

---

din o cârpă (năframă) mare de lână, care se numesce „punga miresei“. Intr'un corn al cârpei se pune şi ceva bani de argint. In timpul din urmă s'a obicinuit a se trimite şaluri destul de scumpe; apoi o păreche de ghete sĕu cisme, în cari se află smochine, bombóne, turte etc. Cu ghetele séu cismele se încalţă mirésa, după óre care hesitare, mai mult forţată de pocânzóe la aparenţă.

Tot pocânzóele duc şi sócrei mici din partea mirelui o păreche de cisme.

După ce óspeţii mirelui au gustat ceva, plécă cu toţi chiuind şi puşeând la nunul mare.

Aci la nun, óspeţii lui sunt deja adunaţi şi şed la masă, în fruntea căreia stă nunul şi nuna mare.

Sosind mirele, întră în casă la nun însoţit de vre-o 3—4 ómeni, ér ceialalţi rĕmân afară întinḑênd o horă frumósă.

Cei-ce întră cu mirele, după obicînuitele salutări de: „bună diminéţa“, „bună diminéţa“, ori în ce timp ar fi, pun pe masă înaintea nunului 3 pâni, 3 pecii de carne şi 3 litre de rachiu însoţindu le de următórele vorbe: „Nisce fii tineri ai Dv. vĕ trimite 3 stoguri de grâu, 3 boi graşi şi 3 buţi de vinars. Vinarsul sĕ se bea, ér buţile sĕ se dea“.

Nunul le mulţumesce, şi după ce îi învită sĕ ia ceva din masa d-lor, sĕ ridică cu toţii şi asociindu-se la ómenii mirelui, cu toţi se îndréptă spre locuinţa miresei cu mare sgomot şi mult alaiu.

În timpul ce mirele cu ómenii, cari au întrat la nun, îndeplinesc formalităţile mai sus arĕtate, afară arangiază o sémă de chemători, cari au cai mai buni şi mai ageri, o alergare de cai, carea se numesce „întrecerea la frigare“.

Procedura e următórea:

Fie care călăreţ, care doresce sĕ ia parte la întrecere, se pune în rînd „scară la scară“ şi la un semn dat deodată pornesc cu toţii ca săgéta, silindu-se fie care din tóte puterile lui şi ale calului sĕ ajungă mai întâiu la mirésă. Învingĕtorul primesce dela mirésă o „frigare“ în care se află câteva bucăţi de carne friptă, câteva bucăţi de pâne şi în vîrful ei atârnată o cârpă frumósă.

Cu acest „trofeu“ se reîntórce învingătorul înaintea nuntaşilor, şi dă sĕ guste din carne şi pâne mai întâiu nunul şi nuna, apoi ceialalţi nuntaşi câţi mai ajung, ér cârpa o reţine pantru sine.

Asta e rĕsplata învingerei.

Sosind cu toţii la locuinţa miresei, sè întinde de nou afară o horă mândră ér nunul, nuna, mirele şi alte rudenii mai de aprópe întră în casă.

Ospeţii socrului mic sĕ află la masă, deoparte, ér la altă masă se află mirésa încungiurată de fete, pe cari mai dinainte le-a chemat cu „mânecă“.

A merge cu „mânecă“ însemnéză că fiecare fată, care este chemată, duce miresei in ḑiua cununiei ca dar, câţi-va coţi de pânză, „mâneci“, câte o pâne, cornuri şi rachiu îndulcit.

Mirésa cóse la piepiul séu la căciula mirelui „flórea de ginere“, ér sócra mică îl îmbracă încă cu o cămaşă, peste care o are. Atât mirele, cât şi mirésa se cunună cu câte dóuă càmăşi (iĭ) pe ei. Nuna vîră în sinul miresei o turtă dulce, pe care după cununie mirésa trebue sĕ o mânânce cu mirele, veḑi Dómne, pentru că ca turta sĕ le fie de dulce convieţuirea.

Mirésa stând între fete, cu un buchet de flori în mâna, nici nu mânâncă, nici nu bea, cĭ plânge într'una séu se preface cel puţin, mai cu sémă când aude pe lăutari cântându-i:

„Ia-ţi mirésă ḑiua bună
Dela tată, dela mumă,
Dela fraţi dela surori,
Dela grădina cu flori,
Dela strat cu busuioc,
Dela ficiori, dela joc“; — séu

„Busuioc stufos pe masă
Rĕmâi maică sănĕtósă,
Dacă n'ai fost bucurósă
Sĕ-ţi mai fac umbră prin casă;
Trandafir frumos pe jos
Rĕmâi taică sănĕtos
Dacă n'ai fost bucuros
Sĕ-ţi mai fac umbră pe jos; — séu

„Plânge-ţi ochi şi lăcrimaţi
Că pe aicea nu mai daţi
Păn' va face jugu mugur
Şi tânjala frunḑă verde“. etc.

(Va urma).

La *Caransebeş* la sf. liturgie a pontificat P. S. Sa episcopul Nicolau *Popea* asistat de preoţimea de acolo. Sfinţirea apei s'a sĕvêrşit la *Crucea din piaţ* în presenţa unui public mare la numĕr, fiind de faţă şi o companie de onóre, care a dat salvele obicinuite, sub comanda dlui căpitan Al. *Russu*.

* * *

Intărire de protopresbiter. Plenul consistoriului archidiecesan a numit în şedinţa sa dela 12 l. c. pe dl *Tit Vesp. Gheaja*, spiritual la institutul corecţional din Gherla, — protopresbiter al tractului Haţegului.

* * *

Perchisiţii domiciliare. „Gazetei Trans.“ i-se scrie, că în comuna *Bacifalău* din *Săcele*, Joi séra pe la 5 óre doi bărbaţi civili, urmaţi de patru jandarmi şi un servitor au întrat în casa preotului de acolo Toma *Frateş*. Servitorul avea la sine o scrisóre recomandată, dela Braşov şi adresată părintelui pomenit. Scrisórea a desfăcut'o părintele Frateş, nu i-sa dat însĕ voie sĕ o cetéscă. Indată la sosire unul dintre bărbaţii îmbrăcaţi civil a adresat în ton poruncitor părintelui Frateş întrebări, că de unde-i sosesc scrisorile, de stă în legături cu Liga şi comitetul studenţilor din *B*ucuresci? etc. Părintele a declarat că nu are legături politice cu nimeni. Cei patru jandarmi, la porunca străinului necunoscut, au făcut perchisiţie domiciliară în casa preotului, ér după ce n'au găsit nimic, s'au depărtat cu toţii, ducênd cu sine scrisórea recomandată.

Tot între astfel de împregiurări, spune „G. T.“, s'a făcut perchisiţie domiciliară şi la preotul Toma *Giurgiu* din Purcăreni, Vineri în 9 l. c. v. Pe la 9 óre diminéţa epistolarul însoţit de un domn şi patru jandarmi a întrat la preotul numit, aducêndu-i o scrisóre recomandată. Dl Giurgiu a desfăcut-o, nu i-s'a permis însĕ sĕ o cetéscă. Domnul străin a spus că e trimis din partea ministerului şi are îndrumare sĕ cerceteze după scrisori cu conţinut „agitator“. Jandarmii au făcut perchisiţie, — negăsind înse nimic s'au depărtat, ducênd cu ei epistola adresată părintelui din Purcăreni.

* * *

Sĕrbare scolară In preséra sĕrbătorii sf Ión Botezătorul, Patronul seminariului diecesan din Arad, s'a ţinut în sala cea mare a seminarului diecesan sărbătórea scólare îndatinată. Cu prilegiul acesta corul seminarial a esecutat mai multe cântări, ér directorul sem. A. *Hamsea* a ţinut un discurs despre însĕmnătata zilei.

* * *

Demonstranţii împotriva episcopului Pavel, — achitaţi. Mai anii trecuţi ungurii şi jidanii din Oradea-mare, la indemnul unei broşuri scandalóse a decedatului renegat *Pituk* Béla, arangiaserĕ nisce demonstraţii sĕlbatice împotriva Românilor de acolo şi în deosebi în contra episcopului M. *Pavel*, bombardându-le casele şi spărgêndu-le giamurile etc. Principalii acusaţi în acéstа afacere, citaţi şi investigaţi fiind în August anul trecut de cătră tribunalul din Orade, au fost osândiţi: *Bertsey* György, presid. soc. industriaşilor din Orade şi *Sas* Ede, redactorul ḑiariului apus „Nagyvárad“, la câte 6 luni temniţă, ér alţi vre-o 34 demonstranţi au fost condamnaţi la pedepse mai neînsemnate. S'a înaintat recurs la tabla regéscă din Oradea-mare, care a *achitat pe arangiatorii sĕlbătăciilor*, ér din pedepsele celorlalţi osânditi, asemenea multe a domolit. Curia *a aprobat* sentinţa acésta.

* * *

Literatură militară. Ne-a sosit spre anunţare o broşură care tractează afaceri militare, un lucru rar la noi Românii. Broşura aue următoriul titlu: *Carte* de *instrucţiune militară pentru scólele* de *şărgi de înfanterie ces. şi reg*“. Este compusă de dl Dimitrie Bardosi, locotenent ces. reg. la regimentul de infanterie Nr 37 din Oradea-mare. Broşura conţine o prefaţă, o introducere esplicativă şi regulamentul întreg de serviciu precum şi nişte cărţi şi alte lucruri folositóre chiar şi pentru laici, Are vre-o 100 pagini şi costă 55 cr. —

* * *

Atentat anarchist la Paris. In nóptoa de 19 l. c. n. un atentat s'a sĕvêrşit în Paris, căruia doi poliţisti i-au căḑut jertă nevinovată. Pe o stradă de frunte, unde poliţia îşi are staţiune de iarnă, pe la 2 óre nóptea un necunoscut a atacat pe un poliţist şi cu iuţélă de fulger i-a aplicat nóue rane grele, cu un pumnal. Poliţistul în urma loviturilor, între strigăte după ajutor s'a prăbuşit la pămênt. Atentatorul continua a -şi lovi şi sugruma victima, deşi doi tovarăşi ai rănitului, sosiţi la faţa locului, îşi dedeau silinţă sĕ-l scape. La strigătele desperate a poliţiştilor a sosit un al treilea poliţist din casa de sentinelă, căci atentatorul se aşternu pe al doilea păḑitor de ordine şi isbutí a'l răni greu. Acestui al treilea îi succese a desarma pe agresivul necunoscut şi al tîrî la staţiune, unde l a înciuat. In vreme ce poliţiştii dedeau ajutor răniţilor lor tovarĕşi, atentatorul prin feréstra temniţei sale trase mai multe glónţe asupra lor cu un pistol, rănind pe un poliţist atât de grav, că acesta la moment a căḑut la pămênt. Sosind comisariul poliţiei, cu ajutoriul acestuia primejduiţii păzitori de ordine isbutiră a pune mâna pe atentator şi a l lega. S'au găsit la el mai multe arme primejdióse. Fiind interrogat, a declarat că e anarchist, redactor la fóia anarchistă „*Le Libertaire*“, se numesce *Etievent*; a atacat pe poliţisti, fiind ei representanţii autorităţii, a ordinei sociale, care îi apasă pe anarchisti. Numai in Iulie a scăpat din puşcărie, când a scris o broşură în potriva presidentului republicei. S'a pornit atunci de nou cercetare în contra lui, dinaintea căreia s'a refugiat la Londra. Poliţiştii răniţi nu e nădejde de a sĕ însĕnătoşa.

Bibliografic.

Societatea geografică română a pus sub tipar „*Marele Dicţionar Geografic al României*“, alcătuit şi prelucrat după cele 32 dicţionare parţiale de judeţe.

El va forma cinci volume de câte 100 cóle fie-care volum, în formatul Documentelor Hurmuzaki, tipărit pe trei colóne. Primul volum va aparé în cursul lunei Februarie 1898, ér celelalte volume succesiv din şése în şése luni, astfel ca până la 1 Februarie 1900 tótă lucrarea sĕ fie terminată.

Preţul acestor cinci volume s'a fixat pentru cei-ce vor subscrie acum la 100 lei, plătibili în patru rênduri, din 3 în 3 luni, cu începerea dela 15 Februarie 1898. Preţul dicţionarului pentru cei neabonaţi va fi de 150 lei.

Doritorii de a subsemna sunt rugaţi a se adresa la secretarul general al Societăţii.

* * *

Albina, escelenta revistă enciclopedică poporală din Bucuresci, în numerii sĕi 14 şi 15 cuprinde: G. *Coşbuc*, Anul nou, Sĕrbătorile creştine, Carnevalul. — Titu *Maiorescu*, Mama răniţilor. — I. *Otescu*, Anul nou pe vremuri la creştini. — *Stan Dascălul*, Bodea proste nevestei mele. — I. *Ciocan*, Urătură de anul nou. — Gr. *Tocilescu*, Lupta dela Rahova. — *Protopopul Joan*, Botezul Domnului. — *S. Popescu*, câteva obiceiuri din ajunul anului nou. — Gh. *Adamescu*, Gr. Alexandrescu. — Gr. *Alexandrescu*. Lebăda şi puii corbului. — Gr. *Alexandrescu*, Adio. —Vasilca — Dr. *Buzĕu*, Macul. — *P. G.* Sf. Vasile. — Il. *Velculescu*, Satul meu. — S. *Popescu*, Sorcova. — D. *Mirescu*, Probleme pentru calendar. — And. *Marinescu*, Iordanul şi Iordănitorii. — St. G. *Carpen*, Cum ne putem îmbogăţi. — *Magniet* şi *Radianu*, Richita. — *Gh.* A. Pictorul Obedeanu. — *Jón Négu*, Bibliotecile şcolare. — A. *Alecsandrescu*, din credinţele poporului. — V. S. *Moga*, cronica agricolă şi comercială. — Sĕrbarea din Zimnicea. — Sfaturi practice, — însciinţare. — Informaţii. — Adrese la redacţie. — Posta red. — *Ilustraţiuni*.

* * *

A apărut: Statutele institutului de credit şi de economii, societate pe acţiuni „Cordiana“ în Foventea (Fófeld, Hochfeld).

Dare de sémă şi mulţămită publică.

Bran, 2 Ianuariu 1898.

Părinţii nostri, vrednicii nostri antecesori, cunoscênd însĕmnătatea şi folosul ce'l oferă şcóla, cu drag şi-au deschis larg pungile lor, şi au pus temeiul, au înfiinţat în inima Branului o şcólă centrală capitală unde se adună elevii din tóte celelalte 10 comune brănene, spre a-se adăpa din isvorul cel nesecat al sciinţei.

Tot ei s'au îngrijit şi de mijlócele materiale, indispensabile pentru susţinerea acestei şcóle.

Dar o împrejurare neprevĕḑută de dânşii şi de noi nedorită — rĕscumpărarea regalielor din partea statului, principalul isvor de venit al şcólei capitale — a adus o colosală perturbaţiune în equilibrul şubredului budget al ei, şi generaţia actuală şi cu deosebire eforia scolară stă faţă în faţă cu resolvarea unei grele probleme: cu augmentarea, întărirea şi îmulţirea fondurilor şcolare în sensul pretensiunilor timpului present.

Intre alte mijlóce întru ajungerea acestui scop, eforia a decis ca se se arangeze din când în când cu elevii acestei şcóle câte o producţiune, din venitul căreia sĕ se amelioreze sórtea şcólei.

Astfel de producţiune a avut loc Duminecă în 28 Dec. a. tr. în sala dela „Hotel Buceciu“ în Bran.

Prestaţiunile elevilor atât în cântări, cât şi în declamări a fost deplin mulţămitóre, ér d-nii învăţători: N. Reit şi N Runceanu, şi cu deosebire dl Runcénu, pot fi mângăiaţi că ostenelele dlor au fost rĕsplătite în deajuns prin manifestaţiunile de complăcere ale óspeţilor presenţi. —

In deosebi amintesc poesia: Caiĭ ţiganului“ predată de elevul Silviu Tişca. Conţinutul hazliu şi interpretarea corectă în mimică şi gesturi. a produs multă veselie, ér eleva Eugenia Mănoiu ne-a surprins pe toţi prin predarea cu mult efect a unei părţi de altfeliu de tot grea, din tragedia: Nicola Bienzi.

Décă acéstă copilă ar avea ocasie sĕ se perfecţioneze în direcţia acéstă, ar ajunge cu timpul fórte departe. —

Nu pot sĕ trec cu tăcere preste un fapt regretabil, care denotă o nejustificabilă nepăsare pentru promovarea intereselor acestei şcóle tocmai din partea celor cari chemaţi sunt a o sprijinì şi a serví şi altora cu esemplu. Nu numai acum, dar şi la alte ocasiuni de asemenea natură am observat că preoţimea brănénă e cam nepăsătóre.

Dintre 15 preoti brăneni, abia am vĕḑut la petrecere vr'o 4—5 inşi, ér învĕţătorii, scie Dḑeu pe unde vor fi umblat, căci din 14—15 câţi îi avem abia unul: ḑi unul, a fost de faţă.

Spesele împreunate cu acésta producţiune, căreia i-a urmat joc au fost 56 fl. 81 cr. ér venitul 63 fl. 90 cr., resultând astfel un venit nett de 7 fl. 09 cruceri.

Au contribuit următorii domni şi dómne

1. Ilustr. Sa dl Ioan cav. de Puşcariu 5 floreni.

2. Ilustritatea Sa dl Dr. Ilarion Puşcariu 2 floreni

3. Iosif Dudescu, 1 fl. 4. Ioan Mănoiu, capelan 1 fl. 5. Aron Moşoiu 1 fl. 6. Nae Pivaru 1 fl. 7. N. Picu 1 fl. Iosif Puşcariu 1 fl. 9. I. Stoian 1 fl. 10. G. Mănoiu 1 fl. 11. E. Tişca 50 cr. 12. Rosalia Strêmtu 1 fl. 50 cr. 13. N. Muscan 1 fl. 14. Maria Raţ 1 fl. 15. I. Vl. Enescu 1 fl. 16. Aron Chiţu 1 fl. 17. G. Babeş, paroch 1 fl. 50 cr. 18. I Beran, v. not. 1 fl. 19. N. Groza 1 fl. 20. D. Pop 1 fl. 50 cr 21. N. Popovici 1 fl. 50 cr. 22. Il. Plotogea, paroch Tohanul nou 1 fl 50 cr. 23. Dr. N. Mănoiu 2 fl. 24. I. Crăciun 50 cr. 25. G. Urdea, pretor 1 fl. 50 cr. 26 Dr. Moşoiu, advocat 1 fl. 27. B. Mănoiu, com. de drum 1 fl. 50 cr. Ar. Mucea 50 cr. 29. N. Gabor 50 cr. 30. Ant. Cosma 1 fl. 20 cr. 31. Il. Reit paroch, 1 fl. 50 cr. 32. G. Babeş, canc pret. 1 fl. 50 cr. 33. Val. Ionică 1 fl. 50 cr. 34. P. Nistor, vameş 2 fl. 35 Dr. Stoiea 2 fl. 36. Mark Dezsö, veterinar, 1 fl. 50 cr. 37. G. Hamsea 1 fl. 38. L Puşcariu, paroch 2 fl. 39. A. Moşoiu, notariu 1 fl. 40. Max. Moşoiu 1 fl. 41. I. Băncilă 6 cr. 42. Popoviciu, stud. univ. 50 cr. 43. Lemeny stud. medicinist. 50 cr. 44 El. Nemeş 2 fl. 45. I. Gârbacea 50 cr. 46. I. Fota 50 cr. 47. Lukas 1 fl, 10 cr. 48. G. Moşoiu învĕţătoriu 50 cr. 49. N. Pervu 80 cr. 50. Iac. Popa, not. 2 fl. 51. I. B. Puşcariu 50 cr. 52. G. B. Puşcariu 50 cr. Kraft Martin hotelier 1 fl. cărora lise aduce şi pe acésta cale mare mulţămită.

Secretariul eforiei scólei centrale capitale române gr.-or. din Bran

Preotul *George Babeş*.

LITERATURĂ.

O gramatică română pentru Italieni

(Urmare şi fine.)

In nici una din aceste limbi regula nu e urmată cu atâta consecuenţă ca în limba română. Când scriem şi ḑicem: ţine, şapte, zeu, zece, şed, înţeleg nu maĭ putem recunoaşte că avem un *ĭe*, căci *i* s'a contopit cu dentala premergătóre într'o sibilantă. Dar că odinioaiă tóte formele acestea au trebuit sĕ sune tiene sieapte, dieu, diece etc., o putem constata din acel fapt, că dentalele au putut trece în sibilante numaĭ când au fost urmate de ĭ, ca şi în zic, preţ etc. Tot astfel e şi cu celelalte cazuri. Cuvintele pe cari academia le scrie pept, fer, verme etc. să pronunţă pĭept, fĭer, vĭerme, iar dialectic kĭept, hĭer, ĭerme. Labialele trec în palatale ca şi dentalele în sibilante numai fiind urmate de ĭ, deci şi asta documentează, că în tóte aceste casuri avem de a face întocmai ca şi la cuvêntul *ĭerĭ* cu *ĭe* nu cu *e*. Când deci toate limbele romanice scriu *ie* şi când astfel sĕ şi pronunţă, de ce sĕ nu scriem şi noi cu *ĭe*? Caracteristic e, că în cuvinte, a căror etimologie nu e aşa de uşor de gâcit scriu mulţi ,i dela academie *ĭe*, aşa în *sbĭer* = exbello), etc. Scrireá acésta ar fi încă de ertat dacă nu s'ar nasce confus e prin ea. Să ḑice *fericit* şi *fier*, *mere* şi *mĭere* etc dar academia scrie în amêndóuă cazurile numai *e*. De unde va sci un Németh, spre pildă, când va ceti cuvêntul *mere* dacă are sĕ traducă: „Der Honig“ sau „die Aepfel“.

2. Caracteristică e următórea proposiţie în cartea dlui Lovera (pag. 5): „Cosi vedemuo che il suono *â* è rappresentato anche dalle vocali ê, î, ô, û, per cui una parola potrebbe essere scritta în cinque modi“. Şi părerea acésta nu e numai a dlui Lovera. Apoi nu-i lucru curios sĕ întrebuinţezi 5 semne pentru acelaş sunet, nu e o îngreunare absurdă acésta? Dar academia e mai moderată, ea admite numai 3 semne: â, ê, î. Dar cum scriem atunci pe *rîndunică* (= hirundonella) sau pe slavul *zîmbesc*, a cărui î sĕ reduce la un o nasal sau ungurescul gândesc (= gond). Barcian în dicţionariul sĕu e cel puţin consecuent şi scrie *rûndunică*. Nu voiu sĕ mai aduc alte pilde unde academia face greşeli etimologice, decât unul caracteristic. Sĕ scrie lucrând, ţinênd, făcênd şi uzînd, deşi terminaţiunea *înd* e imposibil sĕ o reducem la un latinesc: ando,-endo-indo, ci direct la un latin vulgar — ando pentru tóte 4 conjugaţiunile. Nu e mai consult sĕ întrebuinţăm un singur semn, fie el â (la E. Hodoş) sau î? Astfel ne vom uşura scrierea şi nu vom cădea în pericolul de a fi neconsecuenţi şi de a face etimologii greşite.

Acelaş lucru are valóre şi pentru *ă* (ă, ĕ). De ce sĕ folosim 2 semne, când putem sĕ avem unul. Póte pentru-ca sĕ facem greşeli ca un membru al academiei (Dl. Marian: Ornitologia I pag. 6), care scrie vóstrĕ (= lat vostr*a*)!

Astfel sĕ vor putea curma şi scrieri ca: pâine, câine etc. şi sĕ va statori odată cari cuvinte trebuesc scrise cu î şi cari cu â.

3. Pentru ó şi é întrodus de Lambrior, încă aş propune ca şi ea din punct de vedere cu totul practic, căci deşi ó şi é are pretenţia de a esprima particularitatea „plutitóre“ a acestui diftong, ea e diferită în pronunţare.

4. Pentru scrierile sunetului z cu z, ḑ şi s, încă aş propune numai semnul z. Cuvêntul ḑic şi rînză au acelaş sunet, de ce sĕ nu aibă şi acelaş sunet? S între vocale sĕ cetesce când ca s, când ca z (casa, rosă). De ce să nu scriem s unde valórea îi e de s şi z unde îl cetim z?

De altcum afară de academie sunt numai puţini cari scriu azi *ḑic* şi *rosă*.

5. Pentru scrierea — *sce* pentru *şte* sĕ luăm numai 4 pilde: *pesce*, *linisce*, *disciplînă*, *uşcior*. Tóte le scrie academia cu *sce* deşi pronunţarea lor e: peşte, linişte, disciplînă: uşcior. „Bine, dar voim sĕ arĕtăm latinitatea!“ Latinitatea sĕ potrivesce pentru *pesce* *işte* în linişte e — işte slavic, — *sci* în disciplînă nu-l avem dela latini, iar *sci* în uşcior sĕ reduce la os*tio*lum. Cum stăm cu consecuenţa? Aşa că ómenii nu sciu cum sĕ scrie, şi scriu în aceeaşi carte uneori *linisce*, alte ori linişte (V. Oniţiu: „De tóte“). Nu-i tot una a *distinge*, a *deştinge* şi a *deşcinge* pentru ori care Român, nu însĕ pentru ortografie!

Aş putea releva încă alte multe puncte, dar articolul meu ar lua dimensiuni prea mari.

Dacă aş cerca sé strêng resultatul acestui tractat într'o proposiţie ea ar suna „Gramatica dlui Lovera e plină de greşeli, dar o parte din greşeli trebue sĕ le punem în sarcina ortografiei academice române!“

Sex Til.

Nr. 946 - 897 [249] 3 - 3

CONCURS.

Pentru întregirea vacantei parochii de clasa a III-a Deag in protopresbiteratul „Têrnavelor“, se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Roman“.

Emolumentele împreunate cu acest post dau suma de 590 fl 22 cr.

Doritorii de a ocupa acest post au sĕ 'și aștearnă cererile înstruite conform normelor în vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral (u.p. Küküllövár), până la terminul indicat mai sus.

Cetatea de baltă, 18 Decembrie 1897.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Târnavelor în conțelegere cu comitetul parochial concernent.

Nicolau Todoran,
protopresbiter.

[3] 2—3

„Cordiana“,

Institut de credit și de economii, societate pe acțiuni în Foventea (Föseld, Hochfeld), autorisată de onor. tribunal comercial din Sibiu prin decisiunea cu Nr. 5952 din 21 Octobre 1897, și-a început operațiunile sale regulat la 1 Ianuarie a. c., dând bani cu împrumutare pe cambiu și ipotecă la agricultorii circumvecini cu dobândă legală și primind depuneri dela 50 până la 100 fl. v. a cu $5^{0}/_{0}$, dela 100—200 fl. cu $5^{1}/_{2}{}^{0}/_{0}$, ér dela 200 fl în sus cu $6^{0}/_{0}$ pe an. Interesele neridicate se adaugă la capital din 6 în 6 luni.

Contribuția se plătesce de societate.

Depunerile se pot trimite și prin postă u. p. Ujegyház, despre cari se dă un 1 bel in tótă regula.

Director esecutiv:
D. R. Cordescu.

În **Tipografia archidiecesană** au apărut:

Sidoxia,

cestiunea dotațiunei archiereului ortodox-român din Transilvania,
de
Matei Voileanu.
Prețul 30 cr.;

Alexandru Roman, 1826-1897.

Material pentru biografia și activitatea lui,
de
Ilie Dinurseni.
Prețul 40 cr. și

Un vis,

narațiune din viața unui preot,
de
Gavriil Hango.
Prețul 20 cr.

Se pot procura din
Librăria Tipografiei archidiecesane
Sibiiu.

În tipografia archidiecesană a apărut:

CATECHISM

pentru învĕțământul religiunei drept-credinciόse rĕsăritene,
de
Moise Toma,
prelucrat de
Simeon Popescu,
ediția VIII.; prețul legat 20 cr.

Se află de vênḑare în
Librăria Tipografiei archidiecesane.
Sibiiu.

În librăria Tipografiei archidiecesane se află:

Dicționariu român-maghiar
și
Dicționariu maghiar-român

de
Dr. I. Crișan și N. Putnoky,

apărute în 1893 și 1895, cele mai nóue vocabulare pentru învĕțarea limbei maghiare.

Prețul leg. à fl. 2.—

Din

„Biblioteca nóstră“,

sub direcția dlui E. Hodoș au apărut:

Nr. 1 *Realități și visări*, de S. S. Secula;
Nr. 2 *Iancu de Huniad*, de Ios. Bălan;
Nr. 3—4 *Versuri și Proză*, de G. Coșbuc;
Nr. 5 *Fabule alese*, de Gr. M. Alexandrescu;
Nr. 6 *Dela sat*, piesă popor. în dialect bănățean de N. Mocovișteanu;
Nr. 7 *Intocmai*, de Zotti Hodoș.

1 numĕr 14 cr.

Se află de vênḑare în
Librăria Tipografiei archidiecesane
Sibiiu.

Cărămidăria

de lângă drumul Șelimbĕrului cu tóte edificatele **se vinde din mână liberă.**

Cumpărătorii sĕ se adreseze către domnul *Andreas Müller*, Sibiiu, Strada Vitelor (Viehmarktpl.) Nr. 17. [6] 1—3

J. Pserhofer

PILULE DE CURĂȚIREA SÂNGELUI

numite mai nainte „PILULE UNIVERSALE“,

meritā pe deplin numirea ultimă, pentru-că în faptă sunt fórte multe bóle, la cari și-au validitat aceste pilule efectul lor cu adevĕrat escelent.

De multe decenii sunt cunoscute aceste pilule peste tot locul și puține familii se vor găsi, la cari sĕ nu se afle măcar o mică cantitate din acest escelent mijloc de casă.

De mulți medici au fost și sunt recomandate aceste pilule ca mijloc de casă, mai ales contra a ori-ce bólă provenită din mistuire rea și constipație (lipsă de scaun), precum: **conturbarea circulațiunei ferei, dureri de ficat, lâncedirea intestinelor, vênturi, congestiune de sânge la creeri, hemoroide** ș. a.

Prin însușirile lor de a curăți sângele au mai ales un efect admirabil la **lipsa de sânge** și bólele ce resultă din aceea, precum: **anemie, dureri de cap nervóse** ș. a. m. d. Aceste pilule depurative vindecă pe lângă aceea așa de domol, încât nu causéză nici cele mai ușóre dureri; prin urmare pot fi luate fără témă și de cei mai debili și chiar de copii.

Aceste **pilule depurative se prepară singur veritabil în farmacia „la mĕrul imperial de aur“ a lui I. Pserhofer, Singerstrasse Nr. 15 în Viena** și costă o cutie cu 15 pilule **21** cr. v. a. Un sul cu 6 cutii costă **1** fl. **5** cr. La trimiterea anticipată a sumei costă împreună cu espediția francată 1 sul de pilule **1** fl. **25** cr., 2 suluri **2** fl. **30** cr., 3 suluri **3** fl. **35** cr., 4 suluri **4** fl. **40** cr., 5 suluri **5** fl. **20** cr., 10 suluri **9** fl. **20** cr. Mai puțin de un sul nu se póte espeda.

NB. În urma lățirei lor mari, se imitéză aceste pilule sub cele mai diferite forme și numiri; rugăm deci a cere espres **pilule depurative de I. Pserhofer** și numai acele au sĕ se privéscă ca **veritabile,** a căror instrucțiune de folosire e provĕdută cu subscrierea proprie a lui **I. Pserhofer,** și cari pórtă pe acoperișul fiecărei cutii aceeași subscriere cu scrisóre **roșie.**

Din nenumĕratele scrisori, prin ca multămesc consumenții acestor pilule pentru redobândirea sănĕtății după cele mai diferite și mai grele morburi, lăsăm sĕ urmeze aici numai câteva, cu observarea că fiecine care a întrebuințat numai odată aceste pilule, le recomandă mai departe.

Colonia, 30 Aprilie 1893.
Stimate Domnule Pserhofer! Fiți buni și-mi mai trimiteți 15 suluri din neîntrecutele DVóstre pilule depurative cu ramburs. Și cu acéstă ocasiune Vĕ esprim multămita mea perfectă pentru puterea miraculósă a pilulelor DVóstre. Semnez cu tótă stima:
Francisc Pawlistik, Colonia, Lindenthal.

Hrasche l. Flödnik, 12 Septembre 1887.
Stimate Domnule! Voia lui D-ḑeu a fost, sĕ-mi cadă în mâni pilule DVóstre și acum Vĕ scriu resultatul: mĕ rĕcisem în lehusie așa că nu-mi mai putém isprăvi lucrurile, și de sigur aș fi deja mórtă, dacă nu m'ar fi mântuit pilulele escelente ale DVóstră. D-ḑeu se Vĕ binecuvênteze pentru acésta de mii de ori. Eu am credință, că pilulele DVóstre mĕ vor face deplin sănătósă, cum au ajutat și altora.
Teresia Knific.

Eichengraberamt, lângă Gföhl, 17 Martie 1889.
Onorate Domnule! Subscrisul 'mi permit a Vĕ ruga sĕ-mi trimiteți din nou 4 suluri din într'adevĕr folositórele și escelentele DVóstre hapuri. Nu pot sĕ nu Vĕ esprim cea mai perfectă recunoștință a mea pentru valórea acestor pilule și le voi recomanda, pe cât numai voi putea, cu tótă căldura tuturor bolnavilor. De acéstă scrisóre de multămită a mea Vĕ împuternicesc a face ori-ce întrebuințare publică. Cu tótă stima:
Ignatie Hahn.

Gotschdorf lângă Kohlbach, Silesia aust., 8 Octobre 1886
Stimate Domnule! Vĕ rog a-mi trimite un sul cu 6 cutii din pilulele depurative universale ale DVóstră. Numai escelentelor DVóstră pilule am de a multămi, că m'am mântuit de o bólă de stomach, care m'a torturat în decurs de cinci ani. Nu-mi vor mai lipsi nici când aceste pilule și Vĕ esprim prin acésta multămita mea cea mai ferbinte. Cu perfectă stimă:
Ana Zwikl.

Liquer Bernhardin din plante de Alpi de W. O. Bernhardt în Bregenz. O sticlă 2 fl. 60 cr., $^1/_2$ sticlă 1 fl. 40 cr., $^1/_4$ sticlă 70 cr.

Alifie americană pentru reumatism, cel mai bun mijloc la tóte suferințele reumatice: dureri de măduva spinării, junghiuri, ischias, migrenă, durere nervósă de dinți, de cap, de urechi, etc., 1 fl. 20 cr.

Balsam miraculos englez a lui J. Pserhofer 1 sticlă 50 cr.

Balsam de degerături, de I. Pserhofer, recunoscut de mulți ani ca cel mai sigur remediu contra tuturor bólelor causate de ger, precum și pentru răni fórte vechi etc., 1 borcan 40 cr. cu trimitere franco 65 cr.

Kola-Preparate de Stoll, cel mai escelent mijloc pentru întărirea stomachului și a nervilor.

Elixir-Kola sau Vin, 1 lit. 3 fl., $^1/_2$ lit. 1 fl. 60 cr. $^1/_4$ lit. 85 cr.

Balsam de gușì a lui Pserhofer, mijloc recomandabil contra gușii, 1 flacon 40 cr., cu trimiterea francată 65 cr.

Esență de viață, J. Pserhofer **(Picături de Praga)** contra stomachului stricat, mistuirei rele, durerilor de pântece de tot felul, un mijloc de casă escelent, 1 flacon 22 cr., 12 flac. 2 fl.

Sirup de plantagea (limba oii) J. Pserhofer, un mijloc escelent de casă cunoscut pretutindenea contra catarului, răgușelei, tusei măgăresci etc. 1 sticluță 50 cr., 2 sticluțe espediate franco 1 fl. 50 cr.

Pomadă de Tonnochinină, de I. Pserhofer, recunóscută de medici, de un șir îndelungat de ani ca cel mai bun între tóte mijlócele de crescutul pĕrului. O dosă mare elegantă 2 fl.

Plastru universal, de prof. Steudel la răni din lovitură sau împunsătură, umflături rele de tot felul și la umflături vechi, periodice, la picióre, gâlci rele ulcerióse, la buba vênătă durerósă, la sugeițițe cu răni și aprindere de tițe, podagră și alte asemenea bóle, probat de repețite-ori. Un borcan 50 cr., cu trimiterea franco 75 cr.

Sare de curățire universală, de A. W. Bulbrich. un mijloc de casă escelent în contra tuturor urmărilor digestiunei stricate, ca durere de cap, amețélă, cârcei de stomach, acrélă, dureri hemoroidale, încuiere etc. 1 Pachet 1 fl.

Afară de preparatele aci amintite se mai află gata tóte specialitățile pharmaceutice interne și externe anunțate în ḑiarele austro-ungare, și tóte articolele, ce nu se află în deposit, se procură la dorință prompt și ieftin.

Trimiterile prin poștă se execută cu cea mai mare grăbire trimițêndu-se banii înainte, comande mai mari și cu rambursă. [231] 5—6

Apoteca la „mĕrul imperial de aur“ J. Pserhoffer Viena I. Singerstr. 15.

De veritabile sunt a se considera numai acele pilule, a căror îndrumări pentru folosire sunt provĕḑu e cu numele I. Pserhofer și cari pórtă același nume și pe acoperemêntul cutiei cu scrisóre roșie.

☞ **Scutite prin marcă și mustră înregistrată. Imitări se pedepsesc aspru** ☜

Redactor prov. Dr. Elie Cristea.

Editura și tipariul tipografiei archidiecesane

Nr. 6. Sibiiu, Joi, 15/27 Ianuariu, 1898. *Anul XLVI.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:

Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — **și timbru de 30 cr.** pentru fie-care publicare.

Nr. 8820 B.

CONCURS.

Prin acésta se publică concurs pentru un stipendiu de cinci sute (500) floreni din ajutorul de stat al bisericei nóstre din archidiecesa Transilvaniei, destinat pentru cualificarea mai înaltă a clericilor absoluți din archidiecesă la o facultate filosofică.

Aspiranții la acest stipendiu au sĕ-și aștérnă suplicele la consistoriul archidiecesan până în 31 Ianuariu a. c. st v. instruite cu următórele documente:

a) testimoniu de maturitate;

b) absolutoriu clerical dela seminariul archidiecesan;

c) atestat medical, că sunt deplin sănĕtoși;

d) o declarațiune separată, că după absolvare vor întra în serviciul bisericesc-scolariu, ce li se va oferi.

In fine au sĕ numiască în suplică universitatea, la care doresc a studia, și sĕ indice pentru facultatea filosofică specialitatea studiilor alese.

Sibiiu, din ședința senatului bisericesc, ținută la 13 Ianuariu, 1898.

Consistoriul archidiecesan.

Uneltiri.

Am semnalat într'un articol precedent al foii nóstre, că avem stiri positive din diferite părți ale Archidiecesei, că se uneltește pe ascuns în contra bisericei nóstre, căutându-se proseliți cu ori ce preț și cu desconsiderarea ori cărei toleranțe. Am arĕtat, că ne dóre a face astfel de constatări, îndeosebi când uneltirile ne vin dela chiar frați de un sânge cu noi, cari uitându și de ce sunt datori națiunei, au suprema dorință de aș sătura rêvnele confesionale. Și nici când n'am vorbit fără temeiu, nici de lucruri mai neînsemnate nu ne-am interesat. Suntem acum în posiția de a arată, cumse respândesc aceste uneltiri; cum ele devin tot mai ofensive, tot mai fără genare. Reproducem aici o parte din vorbirea de Anul-nou a harnicului protopresbter al Lugoșului, dl Dr. George Popovici, din care reiese la evidență, că în diecesa Lugojului asemenea se interprinde vênătórea în contra credincioșilor bisericei nóstre. Étă acel pasagiu.

Trecênd la altă ordine de idei amintesc, în urma posițiunii mele, Iubiților creștini, cu o reservá silită și impusă de situațiunea gravă, în care ne aflăm, că în decursul anului 1897 s'a ivit o mișcare de propagandă perniciósă, spre a abate creștinii nostri dela legea și biserica lor străveche. Potolindu-se acésta încâtv acătră sfêrșitul anului, dar și din alte considerațiuni mai înalte abḑic de astădată a desvĕlí și a demasca în tótă nuditatea lor, apucăturile acestor uneltiri, cari pot devenì un pericol extrem de mare, pentru pacea și buna înțelegerca neturburată prin vênĕtórea de suflete de de mult.

Ér dacă siliți vom fi prin provocările continue și durabile, cu resoluțiune bărbătéscă și consciențiositate, vom împlini fără șovăire chemarea nóstră. Până acum însĕ resultatul acestor uneltiri se reduce la faptul, că nisce resleți formal au părăsit șirurile nóstre, întrând în tabĕra strĕină și contrară, dar și din aceștia după-cum s'a observat la sĕrbătórea nascerei Domnului, unii în biserica acésta s'au închinat lui Dḑeu. Totuși din precauțiune vĕ ḑic, Iubiților! cu s. apostol Pavel: „Fraților mei, fiți tari în Domnul și în puterea tăriei lui! .... căci nu ni este lupta contra cărnei și sângelui, ci în contra începătorilor și puterilor și a domnilor întunerecului lumei acesteia, în contra spiritelor rele din înălțimi. Pentru aceea luați tóte armele lui Dumneḑeu, ca sĕ vĕ puteți împotriví în ḑiua cea rea și tóte îndeplinind sĕ stați. Stați deci, încingându-vĕ coapsele voastre cu adevĕrul și îmbrăcându-vĕ cu platoșa dreptății și încălțându-vĕ picioárele în gătirea evangeliei păcii: preste toate luați pavĕza credinței, cu care veți învinge toate săgețile cele arzĕtoare ale viclénului; și luați coiful mântuirei și sabia spiritului, care este cuvêntul lui Dumneḑeu“[2]).

Nu este altă mântuire pentru noi și alt loc de adăpostire decât în biserica nóstră ortodoxă-națională. Moșii și strămoșii nostri au suferit chinuri și nĕcasuri cumplite, dar n'au părăsit-o, din contră au apărat-o și scutit-o cu brațul lor vênjos, când timpuri mai furtunóse decât acestea, năpădiau asupra lor. Ferul și focul n'au înfrânt tăria credinței lor; momelile și promisiunile vane n'au zădărnicit statornicia lor: ér nobilimea nóstră fórte numĕrósă din cnezatele (districtele) privilegiate banatice, precum și alții, părăsind legea, au părăsit limba și obiceiurile nóstre, și astăḑi își renégă trecutul părinților lor, pe când rudele lor de aceeaș trupină cu nume identic ținênd legea, pórtă și aḑi portul și vorbesc și acum graiul nostru. Biserica nóstră nu este intolerantă, nu póte însĕ sta indiferentă, când sĕcurea taie la rădăcina ei. Nu turburăm linistea și pacea nimĕruia, dar nu putem suferi, ca alții sub pretexte false sĕ lovească așeḑĕmintele nóstre cele mai prețióse și mai sânte, voim sĕ trăim respectând și respectați, ér jug strĕin nu ne trebue spre a întări cu cerbicele nóstre, „domnia și puterea altuia“.

Biserica nóstră nu s'a schimbat în decursul vremii, ci și astăḑi stă neclătită pe temelia așeḑată de întemeietoriul ei dumneḑeesc Isus Christos și de apostoli. Păstrăm dogmele nestrămutate după cum le-au formulat sobórele ecumenice, susținem disciplina și cultul dumneḑeesc nealterat, după cum le-am ereḑit prin s. tradițiune și în consequență perhorescăm și lĕpădăm tóte reformele și înoirile pe acest teren. In timpurile trecute am suferit mult, unii avênd o ierarchie străină, éră alții fiind ḑecimi de ani fără ori-ce ierarchie, dar apoi timpurile cercării finindu-se, prin grația actualului Monarch, a Maiestății Sale bunului împĕrat și rege Francisc Iosif I., și prin jertfele și silințele bărbaților nostri providențiali, am ajuns sĕ avem aḑi metropolie cu episcopii sufragane naționale. Organismul nostru intern administrativ, se reguléză după o constituțiune atât de liberală; încât părehe nu cred sĕ aibă în organismul altor biserici de pe întreg pămêntul. Aici bogatul și săracul, înțeleptul și necărturariul, domnul și sluga întru asemenea drepturi sunt. Poporul suveran în limitele definite de statutul organic administréză afacerile externe bisericesci, școlare și fundaționale, și liber exercitéză controlul și își alege funționarii sĕi dela clopotari și până la cel mai înalt dignitariu și cap bisericesc, adecă: metropolit. Că vor fi neajunsuri admit, căci acestea au fost, sunt și vor mai fi și la noi și la alții cari sĕ cred mai sus decât noi. Dar fie-care dintre noi trebue sĕ aibă în vedere interesul public bisericesc și sĕ scie, că nu avem sĕ umblăm în voia nimĕruia, ci cu toții avem sĕ plinim voia Aceluia, carele ne este Cap nevăḑut și Căruia avem sĕ ne închinăm și sĕ slujim cu tot cugetul nostru. Oameni fiinḑ, vom greșí, dar pentru aceea ne rugăm: „și ne értă nóuĕ găeșelele nóstre, precum și noi iertăm greșiților nostri“. Deci iubiților! curmênd pentru acum acéstă întrebare gingașă, vĕ leg pe voi de cenușa strămoșilor vostri, cari zac așternuți cu fața spre rĕsărit și nu spre apus împregiurul acestei s. biserici, sĕ nesocotiți glasurile cobitóre, cari vĕ îndémnă a lăpĕda credința, și a vĕ despărți de acéstă casă, unde lacrima și suspinul părinților vostri alinate au fost și unde sufletele lor odihnă și mântuire au aflat.

Lăpĕdați patimile vóstre, dar nu credința și biserica vóstră și nu vindeți sufletele vóstre, căci legea nóstră nu mórte ci viéță estĕ tuturor.

---

[2]) Filipeni VI, 10, (12—18).

FOIȚA.

Adevĕrul
mai pe sus de tóte.

In foița din numĕrul 4 al ḑiarului nostru sub titlul „*Confesionalismul Enciclopediei române*“ amicul Dr. Augustin Bunea rĕspunde la cele cuprinse în broșura publicată de mine „Sidoxia“ despre tendențele fraților greco-catolici de a denatura adevĕrul istoric chiar și în scrieri cum este „Enciclopedia română“, care ar trebui sĕ cuprindă numai purul adevĕr.

Amicul Dr. A. Bunea numai pentru a restabili bunul nume al acestei intreprinderi literare rĕspunde, altcum nu ar fi rĕspuns, căci încât pentru a D-sale persónă dedat este cu grațiosități dela amici și dela neamici.

Eu fac unele reflexiuni pentru restabilirea adevĕrului și dacă vorba e sĕ mĕ mărturisesc și eu în fața marelui public, apoi étă o spun, că eu încă pentru bunul nume al enciclopediei române am atras atențiunea celor interesați asupra tendențiosităților, cari s'au strecorat în acéstă intreprindere literară de atâta valóre.

Amicul Dr. A. Bunea ne spune, că *a*) „Toți colaboratorii Enciclopediei au ordin, sĕ scrie scurt și condensat și pentru aceea Domnia Sa nu s'a putut estinde la tóte punctele din instrucțiunea lui Dositeiu; *b*) a creḑut, că în Enciclopedie trebue sĕ releveze aceea-ce este caracteristic pentru viața nóstră bisericéscă și națională, éră nu și aceea, ce nu are deosebită importanță.

Din premisele aceste Domnia-Sa a creḑut, că trebue sĕ scótă un unic punct din instrucțiunea lui Dositeiu, și fără de nici o considerațiune la constelațiunile religionare din timpul acela, fără de nici o legătură organică sĕ-l pună ca lucrul cel mai caracteristic pentru viața nóstră bisericéscă și națională de atunci.

Eu nu voesc sĕ supĕr pe amicul Dr. A. Bunea, însĕ din aceste declarațiuni ale D-sale, din modul cum D-sa a accentuat ca caracteristic, ceea-ce tocmai a accentuat, din aceste mai adins m'am convins, că cu intențiune a ascuns adevĕrul.

Este recunoscut de toți istoriografii români și străini, că la anul 1697, s'a încercat unirea Românilor cu biserica Romei, și metropolitul Teofil a murit avênd pe suflet acest pĕcat de încercare.

A urmat Atanasiu ales de metropolit. Se duce la Bucuresci pentru primirea chirotoniei. În Bucuresci se scia de curentul pornit pentru scisiunea confesională a Românilor din Ardeal.

Principele României prin donațiune voesce sĕ întăréscă în Ardél ortodocsia, de aceea face fundațiunile Brancovenesci din Ardeal.

Clerul din România era îngrijat și el de pornirea spre desbinare confesională în Ardeal.

Ingrijirea acésta o a avut și patriarchul din Ierusalim Dositeiu, și întrégă instrucțiunea dată lui Atanasiu a avut caracteristica, de a-l întărî în ortodocsie, ca sĕ pótă resista uneltirilor din partea papismului.

Dacă dară amicul Bunea a voit sĕ spună caracterisarea acelei instrucțiuni pentru viéța nóstră bisericéscă și națională, atunci scurt și condensat trebuia se scrie: „Tot atunci, (adecă la chirotonirea lui Atanasiu de episcop) patriarchul Ierusalimului Dositeiu, care petrecea în Bucuresci, i-a dat o instrucțiune, ca el sĕ rĕmână tare în ortodoxie, care instrucțiune însе Atanasiu, dimpreună cu jurămêntul sânt făcut în fața altariului Domnului, l'a călcat îndată ce s'a reîntors în eparchia sa“.

Logic numai la acéstă caracteristică se póte ajunge.

Amicul Dr. A. Bunea s'ar afla tare neîndreptățit dacă pe basa teoriei Dsale în numĕrul proxim al Enciclopediei i'ar face cine-va biografia scurt și condensat astfeliu: Dr. Augustin Bunea, secretariu metropolitan, care la adunarea generală a Asociațiunei din tómna anului 1897 a petrecut și el în Mediaș, și acolo a combătut vehement curentul pentru înființarea Casei naționale, pe care tótă suflarea română o doresce.

Cu privire la dușmănia dintre românii uniți și neuniți sub episcopul Aron amicul Dr. A. Bunea scrie următórele: „In pasagiul acesta nu am făcut altceva, decât am înșirat fapte constatate de toți istoriografii români fără deosebire de confesiune. **Nu am făcut nici o imputare neuniților**, nu am apărat nici pe uniți, ci din contră am deplâns dușmănia iscată între dânșii, și totuși amicul M. Voileanu cetind în acel pasagiu cea ce nu este scris, se apucă se dovedéscă, că tocmai persecuțiunile uniților erau causa crâncenelor suferințe etc.“

Dacă așa ar sta lucrul cum 'l presintă acuma amicul Dr. A. Bunea, atunci în adevĕr eu aș fi căḑut în grea rătăcire, și în veci m'ar mustra cugetul, că nedreptate am

Noi felicităm cu dragoste pe destoinicul protopresbiter, care își apĕră în felul acesta turma ce-i este încredințată și veghiază cu ochii ințelepți asupra ei.

Ministrul a latere, baronul Samuel Iosika, despre care deja de vre-o câteva luni se scría, că va repăși dela acest post din cause sanitare, ș'a dat acum demisia, ér Maiestatea i-a primit-o, distingêndu-l tot odată cu ordul corónei de fer cl I. Cu conducerea provisorie a afacerilor acestui resort a fost însărcinat ministrul-president Bánffy.

Ministru român de justiție, în locul dlui Djuvara, demisionat a fost numit în ședința din 24 Ianuarie n. — după cum se depeșéză foilor maghiare — dl George Palladi, deputat și fost ministru.

Alma mater din Praga. La universitatea din Praga s'a făcut tăcere. Studenții germani au decis a nu cerceta colegiile și în tot momentul primesc depeșe din țară, în cari sunt felicitați pentru ținuta lor. Corpul profesoral a luat hotărîrea a sista prelegerile se timp neprevĕḑut și a făcut cunoscută hotărîrea sa prin un afiș pe „tabla cea négră“, ér tinerimea cetind afișul s'a depărtat. Ușile tuturor salelor au fost încuiate.

Astfel deci s'a provocat prin complicațiunile politice o stagnare a învĕțământului superior. Ministrul de instrucțiune, contele Latour, a trimis la Praga pe un secretariu ministerial pentru a studia mai de aprópe aceste stări și a găsi cu ajutorul profesorilor de valóre o modalitate de aplanare. O fi înse cam greu a gasi acéstă modalitate.

Un filoromân — desertat. Ziarele nóstre au luat mai anii trecuți cu plăcere la cunoscință activitatea publicistului italian Roberto Fava, care în pressa italiană făcea mare propagandă causei nóstre naționale. Indeosebi pe timpul Memorandului, la al cărui proces însuși asistase, el a fost care a dat rapórtele cele favorabile, informând astfel obștea italiană. El a scris și o broșură voluminósă despre Români și persecuțiile ce le îndură.

Deodată însĕ s'a schimbat neicușorul, așa din senin și a pornit sĕ scrie pe o córdă cu totul contrară, mânând apă pe móra Ungurilor. De dóuĕ luni încóce scrie mereu în contra nóstră prin foile italiene, încât apare acum ca cel mai înverșunat dușman al causei. Foile maghiare reproduc cu laude mari articoli de-ai lui Fava, din ḑiarele „Il Vento“ și „Il Paese“, în cari Fava, veḑi Dómne, desvĕlește activitatea dușmănósă Ungurilor, ce o desvóltă Liga-Română.

Desertarea acésta a filoromânului nostru se esplică fórte ușor. Pe timpul filoromânismului sĕu, nu esista încă Liga-magiară din Budapeșta, ér decând esistă acésta, ca dispune la parale destule și plătește bine pe românii și filo-românii renegați. Scriitorași ca Roberto Fava, cari nici când n'au scris din convingere, nu'și fac chestie de conștiință pe a cui parale muncesc.

Tăria nóstră.

II.

Poporul român de poveștile, legendele și snóvele, de datinele și obiceiurile, de cântecele și jocurile sale se alipesce așa de morțiș încât putere luméscă care viu sĕ-l pótă deslipi de ele, — nu este. Cine are voie a se convinge despre acésta, cerce, spre pildă, desvĕța pe Român dela facerea semnului Sftei cruci așa precum el îl face, cerce al opri dela ași învĕța copii cântece de stea, a spune în priveghii și șezători și pe uliță povestile, legendele și snóvele pe care el le scie; cerce a porunci ca tineretul nostru pe câmp pe străḑi și în șeḑători, sau când vine séra dela lucrul câmpului cântând, sĕ cânte în locul cântecelor românesci de dor, jale și amor, cântece ca „Maros vize folyik csendesen“, sau ca ciobanul român sĕ cânte din fluer în locul doinelor pe care el le scie, cântece ca „Isten áld meg a magyart“; cerce a porunci ca flacăii nostri, în locul frumosului joc călușeresc plin de figuri simbolice sĕ jóce „csürdöngölő“ (un fel de joc unguresc, mai turbat și decât „csárdás-ul“ și fără de nici un rost); cerce apoi a opri tineretul nostru, ca sĕ nu mai colinde sĕ nu mai strige și sĕ nu mai jóce precum el scie; cerce a opri pe poporul nostru dela posturile pe care le ține, și dela punerea pomenilor după cei reposați ai sĕi. Cerce, cum ḑic, cine are voie și va vedea că e adevĕrat ce eu ḑic.

Românul povestile, legendele și snóvele, datinele și obiceiurile, cântecile și jocurile de care numai mórtea îl póte deslipi, le spune, respective execută și eserciéză gândind, simțind și grăind românesce. Așa dară acestea și limba lui românéscă și simțul lui éră românesc, sunt una, sunt contopite și ca atari, dimpreună cu firea conservativă, ce-'l caracteriséză cuprinde în sine o tărie națională românéscă, pe care Ungurii în veci nu vor pute-o repune. Și Românii cari dispun de o asemenea tărie națională, cu mici excepțiuni locuesc în masse compacte pe teritoriul a acestei patrii, — deci au posibilitatea de a fi în continu contact de idei și de simțĕminte naționale, pe care le exprimă în limba pe care au învĕțat o dela scumpe maicele lor.

Óre Ungurii, cari de o mie de ani locuesc cu noi pe acest pământ, nu o sciu acésta? Décă o sciu, de ce cércă sĕ desnaționaliseze trei milióne de Români???

In vederea casului din comuna Simeria, care póte servi de exemplu și dovadă, și în vederea tuturor celor aici ḑise se póte proroci, că numirile unguresci pe care șoviniștii vor sé le dee locurilor și localităților, ne aflând loc în gândul și graiul poporului nostru, pururea vor fi numai numiri puse pe răbduria hârtie.

Așa fiind, pe noi Românii, cu legi ca cea pe care șoviniștii maghiari vor sĕ o facă cu privire la schimbarea numirilor locurilor și localităților, maghiarisa nu ne pot. Ne strică însĕ întrucât ne amăresc și îngreuiază viéța, ceea nici Ungurilor nici patriei comune de sigur că folos nu aduce. Sĕ o știe asta șoviniștii maghiari!

Cupriḑênd în sine poveștile, legendele și snóvele, datinele și obiceiurile, cântecele și jocurile nóstre, tăria nóstră națională, — alipirea de ele trebue cultivată cu tot deadinsul. O póte face acésta presa, fără de a i se putea intenta pentru aceea, mult costisitórele procese; o póte face ori care Român, fără témă de a gusta pentru aceea amarul temnițelor ungurești; o pot face dară și preoții și învĕțătorii nostri, despre cari per eminentiam sĕ póte ḑice, că vietuesc în sinul poporului, — și dacă pot, facă, căci făcênd, posteritatea cu recunoscință va ḑice despre ei, că au fost intăritorii și apărătorii zidurilor care îngrădesc sublimul simțemêut de naționalitate, și în consecință viéța nóstră națională. Incheiu cu cântarea: Preoți cu crucea'n frunte!

Manase Iar,
preot gr. ort.

Femeile sasce la Viena.

Sâmbătă au plecat la Viena o deputație de 20 femei sasce din Transilvania, dómne și domnișóre din societatea cultă săséscă, ca sĕ aștérnă Majestății Sale o adresă, în care se rógă pentru nesancționarea proiectului de lege despre maghiarisarea numelor de comune. Adresa acésta este iscălită de preste 5000 de femei din orașele săsești și conține între altele următórele:

„Noi, femeile sasce, cari am jurat la altariul Domnului, că nu vom părăsì pe bărbații nostri nici în pericol nici în lipsa cea mai mare și noi, fetele sasce, aducêndu-ne aminte de porunca a patra, care ne poruncește, ca sĕ ușurăm povara grelelor griji și supĕrări ale părinților nostri, noi, înainte de ce proiectul prin sancțiunea Maiestății Vóstre ar deveni lege obligătóre, ne adresăm la bunătatea inimei părintesci a Maiestății Vóstre, față de care inima poporului nostru n'a încetat nici odată, în decursul domniei binecuvêntate de 50 de ani a Maiestății Vóstre, a bate cu credință și iubire și a ne ruga, ca Maiestatea Vóstră sĕ se îndure preagrațios *a împedeca nedreptatea cu care este amenințat poporul nostru și trecutul sĕu și a nu da sancțiunea preaînaltă proiectului de lege „despre numele de comune.*“

Deputațiunea acésta, sub conducerea dómnei Stefania Fritsch din Sibiiu, sosind la Viena a fost întimpinată de colonia săséscă de acolo, de studenții sași, și de o societate germană distinsă în frunte cu Gestgaver, redactorul ḑiarului „Ostdeutsche-Rundschau“, li s'au oferit buchete de flori și s'au dat banchet în onórea lor, cu care ocasiune s'au rostit călduróse vorbiri. Mergênd deputația sĕ-și céră audiență, i s'a rĕspuns în cancelaria cabinetului, că trebue mai întâiu consultat cu guvernul din Budapesta și astfel numai aḑi, Mercuri li s'a dat rĕspuns, că *nu* vor fi primite în audiență, deóre-ce este *în contra usului constituționalismului.*

Pressa maghiară se ocupă viu de acésta deputație feministă, folosind totodată prilegiu de a lua la refec politica săséscă. „Budapesti Hirlap“ cu deosebire face nisce reflexiuni ironice, între cari găsim însĕ unele fórte bine chibzuite Étă în ce termini cualifică numita fóie politica săséscă:

„Nu le este lor (Sașilor Red.) dstule dușmnn Slavul, vor sĕ strice și cu Maghiarii. Dar noi nu le facem acéstă plăcere nici de dragul damelor sasce, căci noi știm fórte bine că sașii sunt cuminți, cari certându-se astăḑi cu guvernul maghiar, se prefac mai mult, căci vréu ceva dela acel guvern, ér după ce li s'a dat, érăși sunt cei mai credincioși patrioți și cei mai concilianți ascultători ai guvernului, până la cea mai proximă ocasiune, când ér le trebue ceva. După alegerile dietale sunt câte odată opoziționali, înainte de alegeri nici odată. Din partidul guvernului ies și éră întră; cei repâșiți votează cu guvernul, ér cei rămași în partidul guvernului mijlocesc și se târguiesc cu guvernul“.

„Apoteoze“ de aceste la adresa politicei sașilor sau scris mai multe în timpul din urmă.

Noutăți.

O carte de mare valóre. Sub îngrijirea profesorului dela facultatea teologică din Cernauți, Dr. Emilian Voiutschi, va apare cât de curênd „Psaltirea“, adecă psalmii traduși după textul original și însoțiți de esplicări fórte amĕnunțite de decedatul profesor la aceeaș facultate Isidor cav. de Onciul' Atragem încă din bună vreme atențiunea cetitorilor nostri asupra acestei valoróse cărți care menită este a ne face se pătrundem adevĕratul înțeles al măreților psalmi, de cari este întrețesut întreg cultul dumnezesc al bisericei nóstre.

* * *

Neconfesionalismul se lățesce în chip îngrijitor. Din comuna *Csökmő*, în Bihor, *sute de familii reformate s'au lăpĕdat de credința strămoșilor lor*, și s'au declarat ca neaparținênd la nici o confesiune. — Ródele legilor politice-bisericesci!

* * *

Volnicii și brutalități. Suntem informați dela loc competent, că pretorul cercului Arpaș, Szaboszlay, cel ce a făcut scóla sub vestitul Bethlen-pașa dela Sighișóra — a insultat în cancelaria oficiului pe unul dintre cei mai distinși preoți ai nostri din tractul Avrigului — și tot acest pașă mic de suflet și mare la patimi ar voi sĕ întórcă fóia și sĕ pedepséscă pe preot sub cuvênt, că l'ar fi vătĕmat în oficiu.

Atragem atențiunea organelor superióre asupra volniciilor acestui domnișor și credem

---

făcut unui preot, care și el nu odată rostesce la altariul Dlui cuvintele Psalmistului: „Inimă curată zidesce întru mine D-ḑeule! și Duch drept înoiesce întru cele din lăuntru ale mele“.

Ce a ḑis amicul Dr. A. Bunea în biografia episcopului Aron? „Persecutarea popularului episcop (Klein) din partea celor dela putere și agitațiunile călugărului Sofroniu și a preotului Ioan Molnar, numit și Tunsul, au îndemnat pe mulți, ca chiar sub Aron sĕ părăsĕscă Unirea cu biserica Romei, și sĕ se dușmănéscă românii uniți și neuniți între sine atât de mult, încât a trebuit sĕ intrevină puterea armată (sub generalul Bucov) ca sĕ facă pace“

Ḑice amicul Dr. A. Bunea în al seu rĕspuns: „*Nu am făcut nici o imputare neuniților*“.

Se vedem ce scrie în Enciclopie. Ce a pricinuit dușmănirea românilor? Rĕspuns: persecutarea episcopului Klein prin cei dela putere și agitațiunile călugărului Sofroniu și ale preotului Molnar, numit și Tunsul.

Va se ḑică causa dușmănirilor au fost stăpânirea sub Klein și Sofroniu și apoi Molnar, numit și Tunsul. Stăpânirea se scie cine a fost.

Cine a fost însĕ călugărul Sofroniu și preotul Molnar numit și Tunsul?

Dacă aceștia nu au fost neuniți — ca sĕ folosesc consecuent numirea amicului Dr. Bunea, — atunci amicul meu are dreptate, nu ne a făcut nóuĕ nici o imputare.

Amicul Dr. Bunea însĕ bine o scie, că aceștia au fost ortodoxi. Scie și aceea, ce batjocură a făcut episcopul unit Aaron cu Popa Tunsul, pe care din têrgul dela Sânpetru și Pogăcióua l'au dus la Blaș, fără a avea iurisdicțiune canonică asupra lui, acolo i-a aplicat insulta cea mai mare, ce se póte face unui preot ortodox, l'au tuns, și așa batjocorit i-au dat drumul din Blaș.

Acești doi preoți ortodoxi au fost causa dușmăniei Românilor, așa scrie amicul Dr. A. Bunea în biografia episcopului Aaron, și totuși în rĕspunsul sĕu susține, că nu a făcut nici o imputare neuniților.

Eu nu voesc ca tocmai din acest incident sé lungesc vorba. In ambe casurile de divergență eu sunt mulțămit cu judecata, care și o va face publicul cetitoriu.

Mai ḑice amicul Dr. A. Bunea, că spre a documenta, că dușmăniile amintite de Domnia Sa nu de călugĕrul Sofroniu și Popa Tunsul, ci de greco-catolici au fost pricinuite, am comis un anachronism, m'am provocat la un decret din 1768, va sĕ ḑică 4 ani după mőrtea episcopului Aaron.

Nu pentru a documenta prigonirile cumplite din 1761 am făcut provocare la decretul din 1768.

Am făcut-o pentru a arĕta, că și la 4 ani după mórtea episcopului Aaron era cumplită persecuțiunea contra românilor ortodoxi, și era silită însași stăpânirea luméscă sĕ întrevină sĕ mai domoléscă prigonirile, nu din milă pentru românii ortodoxi persecutați, ci pentru cuvêntul, că prigonirile nu erau calea cea mai bună pentru lățirea unirei.

Eu încă aș puté ḑice, că amicul Dr. A. Bunea ca anachronism citéză decretul din 1750 pentru a demonstra afirmativele agitațiuni ale lui Sofroniu și Molnar din 1759 sau persecuțiunile contra lui Klein spre a demonstra dușmăniile românilor sub Aaron.

Eu nu o fac acésta, nici nu voi aduce casuri concrete pentru prigonirile contra românilor ortodoxi sub episcopul Aaron

Dacă aducerea de casuri concrete ar fi aici scopul meu, atunci m'ași provoca la casul cu comuna Reșinariu, unde s'au pus tunurile pe locul numit „Costiță“, o colină deasupra comunei, și sub presiunea tunurilor s'au pus temelia bisericei unite din acea comună, unde în locul celei vechi de lemn comuna politică ortodoxă a făcut mai târḑiu una frumósă de pétră; m'aș putea provoca la comuna Poiana, unde tot cu forța brăchială s'a întemeiat o biserică unită, unde preotul Dobrotă, alungat nóptea din sinul familiei sale, 'și-a făcut drum printre cătane, a fugit desculț în codru, acolo 'i-au degerat piciórele, cari apoi i s'au tăiat, și sașii dela oficiul comunal din Mercurea le-au pus în spirt și le-au trimes patriarchului din Carlovitz, care apoi le-a trimis la curtea din Viena; m'aș putea provoca la comuna mea natală, la documentele străbunului meu „Logofĕtul Mateiu Voileanu, gramaticul“ care între altele scrie: La anul 1761 au dat poruncă împĕrătéscă în tótă țéra Arḑealului a se opri bisericile despre preoții cei neuniați și despre ómenii cei neuniați. Și în luna lui Iuniu în 30 de ḑile au venit și în Șoimușul românesc și au luat tisturile cheia bisericei și o au dat popii celui unit, și nu au mers nime la Biserică până în anul 1762 în luna lui Ianuarie în 26 de ḑile, érăși viind domnul Fibirĕu cu alte tisturi au dat biserica la popa și la ómenii cei neuniți; apoi tot acolo: „In anul 1761 Aprilie 6 ḑile Vineri a 6 sĕptĕmână din post m'am mutat din Hundorf în Șoimuș, fiind multe pricini și gâlcévă în tótă țéra Ardealului între cei uniți cu cei neuniți“.

că 'şi va fi aflênd leac şi pentru Slabulaie cum îi ḑic oltenii.

* * *

Reformă în examenele de maturitate. In sensul unei nóuĕ ordinaţiuni, ce va elabora în curênd ministerul ungurec de culte şi instrucţie publică, la esamenele scripturistice de maturitate, studenţii nu vor avé a traduce din limba unguréscă în cea latină. In chipul acesta studenţii vor scăpa de o chinuire fără reson, şi timpul câştigat se va întrebuinţa pentru cetirea mai temeinică a clasicilor.

* * *

Avis. Deóre-ce cu 1 Ianuariu 1898 s'a făcut schimbare în personalul Librăriei archidiecesane, toţi acei P. T. Domni, cari voesc a comanda ceva séu póte au afaceri cu librăria, sunt rugaţi în interesul propriu a nu se adresa către nici o persónă, ci numai la adresa subsemnată: *Librăria tipografiei archidiecesane.*

* * *

Balul aranjat de „Reuniunea femeilor române din Sibiiu“ se va ţiné la 5 Februariu st. n. 1898 în sala cea mare a casei societăţii (Gesellschaftshaus). Inceputul la 8 óre séra. Biletele de întrare se vênd în ḑiua balului în camera Nr. 3 dela Hotelul „Impăratul Romanilor“ între órele 10—12 a. m. şi 3—5 p. m. — de persónă cu fl. 1.50 cr. — şi séra la cassă cu fl. 2. Preţul unei loge r. I. fl. 8, — r. II. fl. 6, — pe galeriă fl. 4. Ofertele marinimóse şi suprasolvirile se vor cuita pe calea ḑiaristică.

* * *

Procesul minerilor din Anina. In 24 l. c. s'a început la tribunalul din Biserica-albă procesul minerilor din *Anina*, cari în anul trecut s'au resculat în potriva societăţii căilor ferate din Austria din pricina nóuĕlor dispositii din regulamentul de pensionare, în vîrtutea cărora muncitorii au sĕ împlinéscă 40 de ani de slujbă pănă a-şi dobândi dreptul la pensie, nu ca înainte, când erau prescrişi 30 de ani. Pentru potolirea rĕscólei a fost ordonată atunci jandarmeria, care a dat foc în mulţime, *stingând 20 de vieţi.* A întrevenit mai târḑiu şi miliţia pentru restabilirea ordinei, şi mulţi inşi au fost încuiaţi.

28 inşi sunt pe banca acusaţilor.

* * *

Afacerea Dreyfus agită tot mai vehement opinia publică franceză. S'au format dóuĕ tabere puternice, una pentru, alta în potriva revisuirii procesului. Ambele luptă la desperare pe stradă, în ḑiare, ba chiar şi în palatul legislaţiunii. Sâmbătă o bătaie scandalósă s'a născut în parlament din pricina afacerei din chestie.

Şedinţa s'a deschis prin interpelaţia deputatului *Cavaignac*, care a cerut ca guvernul prin arătarea stării faptice a lucrului, se restabiléscă linistea ţĕrii; guvernul nu descopere tot, ce ar trĕbui, pentru lămurirea chestiei.

Ministrul president *Meliné* a rĕspuns, că nu póte publica raportul căpitanului Lebrun Renauld despre mărturisirea lui Dreyfus din înalte resóne de stat. Revisuirea ilegală a procesului cerută de *Zola* nu se va ordona. Manifestaţiile de stradă sĕ vor înăduşí. Articolii socialiştilor predică revoluţie.

Cavaignac 'şi retrage interpelaţia. Deodată însĕ socialistul *Jaurés* se ridică declarând într'un ton zbierător, că susţine el interpelaţia luì Cavaignac. *Jaurés* în sgomotul aprobĕtor al socialiştilor declară că ministerul e laş şi mizerabíl, când perseeută pe Zola. Atitudinea ministerului e echivocă, mincinósă şi laşă.

Contele *Bernis:* Esti advocat plătit al sindicatului Dreyfuss.

Jaurés: Conte Bernis, eşti un mizerabil şi un laş!

Se face un zgomot infernal. *Bernis* se răpede la *Jaurés*, dar este reţinut. Presidentul părăsesce fotoliul presidial. Bernis, scăpând din mânile deţinĕtorilor sĕi se răpede la Jaurés şi i-aplică nişte pumni peste cap, de l dobóră la pământ. Socialiştii se năpustesc asupra contelui Bernis şi 'l îmblătesc fără milă. Se naşte o vălmăşală teribilă; pe galerie se iau ómenii la păruială. Tumultul se tot măreşte; presidentul dispune evacuarea galeriei. Miliţia sosesce în culoare. Deputaţii protestéză impotriva acuirării ostaşilor. Presidentul e nevoit a ridica şedinţa.

In şedinţa de Luni deputatul socialist Jaurés 'şi-a continuat vorbirea în afacerea Dreyfus, aducênd în potriva guvernului şi justiţiei învinuiri grave. Jaurés a adresat apoi miniştrului president întrebarea: E adevĕrat că tribunalului militar prim i-s'au substérnut documente secrete, despre cari nici acusatul, nici apĕrătorul luĭ n'au avut cunoscinţă? Da, séu ba?

Prim ministrul: Asta n'o putem discutá de pe tribună.

Acusă mai departe Jaurés guvernul, că légă de afacerea Dreyfus afacere de rassă şi religie. In Franţa voesce a se întroduce cercetare secretă, pe când în Germania se judecă cu uşile deschise procese, în cari e amestecat însuşi împĕratul. Arată că sub desbaterea procesului contra Esterhazy s'au comis nelegiuiri, guvernul a umblat pe căi ascunse, echivoce, de multe ori nepermise. Republica decade, şi aḑi a ajuns în mânile bancherilor, — s'a născut chestia semită.

Deputatului *Goblet*, care spunea, că guvernul avé datoria sĕ declare categoric că Dreyfus e vinovat ér Esterhazi nu, însĕ guvernul n'a avut acest curagiu, — prim-ministrul a rĕspuns că în afacerea Dreifus n'a putut comunicá nimic, fără de a comite cea mai mare ilegalitate. Apelează le cei ce iubesc Franţa. — S'a trecut apoi la ordinea ḑilei.

In *Paris* şi în provincie agitaţia continuă; se constituesc societăţi semite şi antisemite cari se resboiesc între sine cumplit. Afacerea se vede a fi luat caracter de rasă şi religie. In *Algir* sute de antisemiţi s'au întrunit în o societate şi şi-au prefipt de ţintă eschiderea jidovilor dela apropiatele alegeri. Între jidovi şi antisemiţi s'a întêmplat încăerare teribilă. Jidovii au fost bătuţi, prăvăliile lor sparte şi jăfuite.

Ministrul de externe german *Bülov* a declarat înaintea comitetului dietei imperiale că *nici un funcţionar german nici când n'a avut vre-un contact séu legătură cu Dreyfus cel deţinut pe insula dracului. Numele de Picquart şi W. Esterhazy — ḑice Bülov — înainte cu trei sĕptĕmâni le-am auḑit primadată în viaţă. Afacerea Dreyfus n'a alterat de loc relaţia pacinică dintre Franţa şi Germania.*

* * *

Hoţul de tablouri, Dr. *Lenkei* Béla, medic, persónă din societatea cultă a capitalei ungurescì a figurat ca acusat înaintea tribunalului din Budapesta în 17 a l. c. n. Dr. *Lenkei* a furat din mai multe galerii, tablouri de preţuri mari. Tribunalul l-a osândit, la *un an puşcărie* şi *perderea drepturilor pe trei ani.* E obligat acusatul a restituí şi paguba de 384 fl. causată pinacotecei regn. Pomenitul osândit, odrazlă a societăţii culte ungurescì, a fost osândit anul trecut din partea tribunalului vienez, tot pentru hoţii de aceeaşi natură, la 2 ani temniţă.

* * *

„Familia“ din 11/23 Ianuarie 1898 are următorul cuprins: Tudor cav. de Flondor, — Repriviri (posie) de V. B, Muntenescu. — Schiţe din Italia (urmare) de T. Bulc. — Cântecul gelosului (după un cântec normandez) de Alin. — Cugtări de Carmen Syiva. — Proposiţia vieţei (scrisórea lui Simin) de Emilian. — Lydei de Norian. — Mirosul florilor. — Când s'a născut — Heine? de Il. Chendi — Ilustraţiile nóstre. — Literatură şi arte. — Ce e nou? — Abonament pe 1889. — Avis abonenţilor nostri. — Posta redacţiei. — Călindarul săptămânei. — Păziţi-vĕ sănătatea. — Ilustrtţiuni: Tudor cav. de Flondor. Partida de şac. Cântăreţi de stradă.

Bibliografic.

Societatea geografică română a pus sub tipar *„Marele Dicţionar Geografic al României“*, alcătuit şi prelucrat după cele 32 dicţionare parţiale de judeţe.

El va forma cinci volume de câte 100 cóle fie-care volum, în formatul Documentelor Hurmuzaki, tipărit pe trei colóne. Primul volum va aparé în cursul lunei Februarie 1898, ér celelalte volume succesiv din şése în şése luni, astfel ca până la 1 Februarie 1900 tótă lucrarea sĕ fie terminată.

Preţul acestor cinci volume s'a fixat pentru cei-ce vor subscrie acum la 100 lei, plătibili în patru rênduri, din 3 în 3 luni, cu începerea dela 15 Februarie 1898. Preţul dicţionarului pentru cei neabonaţi va fi de 150 lei.

Doritorii de a subsemna sunt rugaţi a se adresa la secretarul general al Societăţii.

Mulţămită publică.

Darnicul, stimatul şi mult iubitul creştin adevĕrat domnul Aviron Macaveiu, mare proprietariu de mine din Bucium-şasa, din îndemnul iubirei casei lui D-ḑeu, a dăruit bisericei nóstre o frumoasă cădelniţă, ţinàtóre de tămâie cu linguriţă de argint china, în preţiul de 16 fl. v. a.

Ér neînfrântul **probat** naţionalist, adevĕratul părinte povĕţuitor a poporului serman şi asuprit, bunul creştin dl. Simeon Dandea, contabilul cassei „Detunata“ a dăruit patru prea frumóse „Candele“ argint china în preţ de 22 fl. v. a.

Aceste prea frumóse daruri, cu ziua naşcerì dlui, sĕ vor pune în folosinţă, vor înpodobí casa sf. a lui D-ḑeu „scutul şi mângăerea strămoşilor“. Fie deci primite la jertfelnicul cel fără prihană, a Tatălui ceresc, ca o jertfă curată cu bun miros întru bună mirésmă, ca darurile aduse micului mântuitor Isus, de cei 3 magi dela rĕsărit; şi resplătíte cu mii de daruri bogate din visteria înbelşugată şi nesecată a Proniei cereşti.

Primiţi St. dni dăruitor şi pe calea acésta mulţămita mea ferbinte, asigurându-Vĕ că numele Vóstre, vor fi însemnate şi pomenite în rêndul binefăcĕtorilor bisericei nóstre.

La însărcinarea com. şinod. par. gr.-ort.

Trêmpoele, 21 Dec. 1887.

Nicolae Motora,
preot gr.-ort. şi pres. com. par.

Décă amicul Dr. A. Bunea nu punea ca provocatori ai acestor turburări şi neînţelegeri espres pe cei 2 ortodocşi, călugărul Sofroniu şi popa Tunsul, eu nu ḑicém nici un cuvênt.

Şi acuma puţine de încheiere.

Nu enciclopedia română este locul, unde avem sĕ vêrêm neadevăruri istorice, cari provócă amărăciuni, şi preste cari a trece cu vederea ar însemna a discredita acéstă întreprindere.

Amicul Dr. A. Bunea sĕ fie încredinţat, că nu numai eu am privit o apostrofare a adevărului istoric în articlii Dsale din Enciclopedie.

Mulţi, mulţi suntem, cari am primit asemenea impresiune.

Cei mai mulţi au fost de credinţa, sĕ tăcem, şi sĕ restabilim adevărul tot în Enciclopedie, când vom scrie noi despre unire, tractând istoria bisericei ortodocse.

Eu nu am fost de acéstă părere. Am scris deci sub numele meu spre a salva reputaţiunea Enciclopediei.

Şi când scriu sub numele meu propriu, atunci eu cumpănesc tot cuvêntul, ca pre nime sĕ nu supĕr.

Amicul Dr. A. Bunea de încheiere mĕ rógă, sĕ nu-l ocărăsc, sĕ nu l însult nici pe el nici pre biserica de care se ţine, ci sĕ-arăt greşala, pre care o va recunóşce

N'aş avea liniştea sufletéscă, décă eu aş fi ocărit pre amicul Dr. A. Bunea l'aş fi însultat pre dênsul, şi pre biserica de care se ţine.

Am mai recetit odată cele scrise de mine, şi în adevăr nu-sciu cari cuvinte au putut fi luate ca ocară sau ca însultă.

Sum gata să cer scuse orì şi când, dacă mi se va arăta, că în adevăr am ocărit şi am însultat.

Pănă atunci încheiu cu cuvintele amicului Dr. A. Bunea, rogându-l:“ sĕ nu cetească ceea ce nu este scris, sĕ nu caute tendenţe, cari nu se aflá în scrierile nóstre, căci noi încă numai adevăru-l căutăm, şi şi noi cu multă trudà căutăm şi scrutăm actele publicate precum şi cele nepublicate.

Sibiiu, 14/26. Ianuariu, 1898.

Mateiu Voileanu.

De-ale învĕţătorilor nostri.*)

Gurariului, în 1 Ianuarie 1898.

E un adevĕr netăgăduit, că reuşita celebrărei serviciului divin în bisericile nóstre atârnă nu numai dela preotul care serveşte la sfêntul altar, ci în mare parte şi dela destoinicia cântăreţilor ce-i are biserica. Póporul nostru o înţelege acésta, de aceea de câteori se escriu concurse şi se fac alegeri de învĕţători, în cele mai multe casuri vedem, că dorinţa generală este, ca învĕţătorul sĕ fie „cântăreţ bun“, la din contră concurentul cutare şi cutare „'şi póte pune pofta'n cuiu“. Póte el fi în ale pedagogiei cât de iscusit, décă nu e şi „bun cântăreţ“! În astfel de casuri ce fac ómenii? Aleg pe un „bun cântăreţ“, care însè de multeori nu are cualificaţiunea, ce póte o are un altul ne-cântăreţ. Şi me întreb apoi mai departe, óre într'un atare cas ales'au ómenii învĕţător, séu cantor. La tot casul aş fi aplicat a crede, că au ales un cantor, care după credinţa poporului, are sĕ conducă şcóla cum va putea, ér după lege are sĕ pórte tótă responsabilitatea şi datorinţele ce se impun unui învĕţătoriu! Ferice de acela, care e în posiţia de a putea satisface timp îndelungat acestor dóuĕ datorinţe luate asupra sa.

Involuntar se naşte însĕ întrebarea, că óre până când acel învĕţător va putea mulţumi pe ómenii, cari l'au ales mai mult ca sĕ le fie cantor, cât şi pe organele superióre şcolare, legea, care îl consideră înainte de tóte de învĕţător?

Sĕ nu ne grăbim cu rĕspunsul!

Acela, care nu a gustat sarcina unui cantor cu greu îşi va puté face o judecată dreaptă despre greutatea aceleia numai din auḑite! S'ar putea însĕ convinge încâtva, participând la serviciul divin dela început până la fine şi băgând bine de sémă la vocea întâi clară a unui „bun cântăreţ“ şi apoi treptat, treptat tot mai închisă şi cătră fine aprópe răguşită a aceluiaşi cântăreţ.

Vĕḑênd acésta, uşor venim la convingerea, că cantoratul singur ar putea fi unui om destulă sarcină. — Ce se va alege din sănătatea acelui om însĕ, care înainte de tóte e învĕtător şi pe lângă sarcina acésta i-se mai impune, pe drept, pe nedrept şi sarcina de cantor?

Sunt sigur, că mulţi dintre onorabilii cetitori vor găsi uşor rĕspunsul, fie-care însè va rĕspunde. mânecând din al sĕu punct de vedere.

Invĕţătorii vor clătina numai din capete, dând se înţelegi, că e greu a servi la doi domni deopotrivă; preoţii érăşi vor rĕspunde póte: „sĕ nu se fi făcut învĕţător dacă se simte prea debil“.

Alţii érăşi, considerând că de sórtea unui astfel de învĕţător puţin le pasă, ér pe de altă parte cu preotul şi cu ómenii din comitetul parochial, cari de regulă nu au altă părere decât aceea a preotului, nu ar vrea sĕ se strice, — caută mai bine a tăcea

Fie-care om e dedat a crede, că sarcina sa e mai grea decât a altuia, şi deci tocmai din acest punct de vedere mânecând, nu este bine sĕ ascultăm prea mult la plângerile unuia sau altuia, ci pentru a ne putea convinge, sĕ cercăm a căuta ce urmări póte avé asupra corpului omenesc fie-care ocupaţiune cu carea trebue sĕ se ocupe; şi numai după ce ne-am convins despre mai mult séu mai puţin stricăciósele urmări, sĕ ne formăm judecata dréptă şi nepărtinitóre!

Óre cine este mai espus tuturor feliurilor de îmbolnăviri? Invĕţătoriul, pentru că în scólă se adună copii din diferite case si părţi ale comunei. Cine are mai puţină putere de resistenţă contra feliuritelor morburi? Invĕţătoriul, pentru-că petrecerea continuă în aerul stricat din scólă şi inhalarea prafului ce se ridícă în scólă în tótă bună vremea, róde atât de mult plămânile învĕţătoriului încât sĕ nu ne mirăm, că conform datelor statistice regnicolare, la casurile de mórte urmate în urma morbului „hectică“, învĕţătorii dau contingentul cel mai mare!

(Va urma).

---

*) Publicăm acésta corespondenţă cu scopul — dorit altcum şi de autor — sĕ se discute asupra celor cuprinse aici.

Mulțămită publică

domnului Franz Wilhelm, farmacist în Neunkirchen, Austria-de jos, inventatorul theei de curățirea sângelui antireumatice și antiarthritice. Curățitor de sânge pentru podagră și reumatism.

Dacă pășesc în publicitate, o fac pentru-că mai ântâiu îmi țin de datorie a exprima d-nului *Wilhelm*, farmacist în Neunkirchen, cea mai sinceră mulțămită, pentru serviciile, ce mi le-a făcut thea sa curățitóre de sânge în durerile melĕ reumatice, și apoi a face atenți și pe alții, cari sufer de acéstă bólă, asupra acestei thee excelente. Nu sunt în stare a descrie durerile ce m'au torturat în decurs de 3 ani, la ori-ce schimbare de timp, de cari nici medicini, nici folosirea băilor de puciósă din Baden lângă Viena, nu m'au putut scăpa. Mĕ tăvăleam în pat nopți întregi fără somn, apetitul îmi scădea vĕḑênd, prospițiam rĕu și întrégă puterea corporală îmi scădea. După o folosire de 4 sĕptĕmâni a numitei thee, nu numai am scăpat cu totul de dureri, și sunt liberă și acum după-ce nu o mai folosesc de 6 sĕptĕmâni, dar întrégă, starea sănĕtații mi s'a îmbunătățit. Sunt convinsă că fie-cine, care va lua refugiu la acéstă theă contra astorfel de bóle, va binecuvênta ca mine pe inventatorul aceleia, dl *Franz Wilhelm.*

Cu distinsă stimă:

contesa Butschin-Streitfeld,

soție de vice-colonel.

Deposite en gros în **Sibiiu** la domnii: **Franz Jahn Söhne, J. B. Misselbacher sen., F. A. Reissenberger** și farmacia **J. C. Molnar.** [197] 9—12

Nr. 962/1897. [12] 1—3

CONCURS.

Pentru întregirea vacantei parochii de clasa a III-a Păucea, în protopresbiteratul Têrnavei, se escrie prin acésta concurs nou cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român".

Emolumentele împreunate cu acest post dau suma de 459 fl. 84 cr.

Doritorii de a ocupa acest post de paroch au se își astérnă petițiunile lor instruite conform normelor din vigóre subsemnatului oficiu protopresbiteral în Cetatea-de-baltă (u. p. Kűkűllővár.)

Informațiuni detaiate se pot lua dela comitetul parochial respectiv și dela oficiul protopresbiteral subsemnat.

Cetatea-de-baltă, 26 Decembre 1897.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Têrnavei în conțelegere cu comitetul parochial concernente.

Nicolae Todoran,
protopop.

---

[3] 3—3

„Cordiana",

Institut de credit și de economii, societate pe acțiuni în Foventea (Föseld, Hochfeld), autorisată de onor. tribunal comercial din Sibiiu prin decisiunea cu Nr. 5952 din 21 Octobre 1897, și-a început operațiunile sale regulat la 1 Ianuarie a. c., dând bani cu împrumutare pe cambiu și ipotecă la agricultorii circumvecini cu dobândă legală și primind depuneri dela 50 până la 100 fl. v. a cu 5%, dela 100—200 fl. cu 5½%, ér dela 200 fl în sus cu 6% pe an. Interesele neridicate se adaugă la capital din 6 în 6 luni.

Contribuția se plătesce de societate.

Depunerile se pot trimite și prin postă u. p. Ujegyház, despre cari se dă un libel în tótă regula.

Director esecutiv:
D. R. Cordescu.

Contra tusei

și răgușelii sunt cel mai bun mijloc bombónele Pemetefü a lui **Réthy**. Se află în tóte farmaciile. Prețul unei dose 30 cr., 5 dose espedéză franco farmacia Adler din B.-Ciaba. Numai atunci veritabile, dacă stă pe fiecare dosă subscrierea următóre: [239] 5—10

Réthy Béla

În librăria Tipografiei archidiecesane se află:

Dicționariu român-maghiar
și
Dicționariu maghiar-român

de

Dr. I. Crișan și N. Putnoky,

apărute în 1893 și 1895, cele mai nóue vocabulare pentru învĕțarea limbei maghiare.

Prețul leg. à fl. 2.—

Din

„Biblioteca nóstră",

sub direcția dlui E. Hodoș, au apărut:

Nr. 1 *Realități și visări*, de S. S. Secula;
Nr 2 *Iancu de Huniad*, de Ios. Bălan;
Nr. 3—4 *Versuri și Proză*, de G. Coșbuc;
Nr. 5 *Fabule alese*, de Gr M. Alexandrescu;
Nr. 6 *Dela sat*, piesă popor. în dialect bănățean de N. Mocovișteanu;
Nr. 7 *Intocmai*, de Zotti Hodoș.

1 numĕr 14 cr.

Se află de vênḑare în
Librăria Tipografiei archidiecesane
Sibiiu.

„CASSA DE PĂSTRARE ÎN MERCUREA",

SOCIETATE PE ACȚII

Primesce depuneri spre fructificare sub următórele condițiuni:

1. **Depuneri făcute de particulari cu anunț de 30 zile cu 5%.**
2. **Depuneri făcute de particulari cu anunț de 3 (trei) luni cu 5½%.**
3. **Depuneri făcute de biserici, școle, corporațiuni culturale, ori cu scop de binefacere cu 6%.**

Permițĕnd starea cassei, depunerile se rĕsplătesc îndată și fără anunțare.

Contribuția erarială pentru sumele depuse se plătește prin institut.

Regulamentul special pentru depuneri, la cerere, se trimite ori-și-cui gratuit.

Depuneri, ridicări și anunțări, se pot face prin postă și se resolvă cu reîntórcerea ei.

DIRECȚIUNEA
„Cassei de păstrare în Mercurea",
SOCIETATE PE ACȚII. [4] 2—10

Din

„Biblioteca pentru toți",

sub direcțiunea literară a d-lui D. Stăncescu au apărut până acum:

Nr. 1 *Povești alese* de Andersen;
Nr. 2 *Pasĕrile nóstre* (legende), de S. Fl. Marian;
Nr. 3 *Cântece și plângeri*, I. (poesii) de M. Zamfirescu;
Nr. 4 și 5 *Despre educație*, pe Herbert Spencer;
Nr. 6 *Icóne șterse* (nuvele) de A. Vlahuță;
Nr. 7 *De prin veacuri*, I. (nuvele) de Carmen Sylva;
Nr. 8 *România*, *Roma*, *Piza* etc. de Michelet;
Nr. 9 *Castelul Peleș*, descrierea de Leo Bachelin;
Nr. 10 *Nuvele și schițe* de T. Maiorescu;
Nr. 11 *Din tinerețe etc.* nuvele de André Theuriet;
Nr. 12 *Nuvele* de M. Demetrescu;
Nr. 13 *Nuvele romane* de Duiliu Zamfirescu;
Nr. 14 *Antichitatea romană* de Wilkins;
Nr. 15 *Prosă și poesii* de Gr. M. Alexandrescu;
Nr. 16 *Povestea vorbii* I. proverbe de Anton Pann;
Nr. 17 *Istorióre* de d-na Colomb;
Nr. 18 *Schițe umoristice* de Dumitru Teleor;
Nr. 19 *La ce visează fetele*, teatru de Alfred de Musset;
Nr. 20 *Legende istorice*, de D. Bolintineanu;
Nr. 21 *Ombra*, roman de Genevraye
Nr. 22 *Căl. împrej. Odăii mele*, roman de Maistre-Havier;
Nr. 23 și 24 *Din viéța meseriașilor*, nuvele de P. Bănățeanu;
Nr 25 *Povestea vorbii* II. proverbe de Anton Pann;
Nr. 26 *Biografiile ómenilor celebri;*
Nr. 27 *Antichitatea greacă* de Mahaffy;
Nr. 28—33 *Opere complete*, de Creangă;
Nr, 34 *Istorice*, de Jonescu-Gion;
Nr. 35 *La gura sobei*, snóve de Dumitru Stăncescu;
Nr. 36 *Povești de Crăciun*;
Nr. 37 *Prosă și epigrame*, de Radu D. Rosetti;
Nr. 38 *Werther* roman de Goethe;
Nr. 39 *Povestea vorbii* II. (ultim.) proverbe de A. Pann;
Nr. 40 *De prin veacuri* II (ultim.) nuvele de Carmen Sylva;
Nr. 41 *Noțiuni asupra sciințelor* de Huxley;
Nr. 42 *Doruri și amoruri* I. poesii de Depărățeanu;
Nr. 43 și 44 *Modele de discursuri rom.* de Adamescu;
Nr. 45 *Doruri și amoruri*, II. (ultim.), poesii de Depărățeanu;
Nr. 46 *Dușmanii nostri*, de Dr. Urechiă
Nr. 47 *Cântece și plângeri* II. (ultim.) poesii de M. Zamfirescu;
Nr. 48—49 *Modele de discursuri strĕine* de Gr. Adamescu;
Nr. 50 *Convorbiri despre artă*, I. de Pecaut și Baude;
Nr. 51 *Din góna vieții* I., nuvele și poesii de A. Vlahuță;
Nr. 52 *Prietene* roman de François Coppée;
Nr. 53 *Doi trandafiri*, nuvele de Wildenbruch;
Nr. 54 *Patriotul*, morală de Bourde;
Nr. 55 *Din inimă*, poesii de Radu D. Rosetti;
Nr. 56 *Convorbiri despre artă* II. (ultim) de Pecaut și Baude;
Nr. 57 *Din goana vieții* II. nuvele de A. Vlahuță;
Nr. 58 *Schițe ușóre* de Caragiale;
Nr. 59 *Din góna vieții*, III. (ultim) nuvele de A Vlahuță;
Nr: 60 *Manon Lescaut*, I. roman de Abatele Prévost;
Nr. 61 *Trotoarul Bucur.*, nuvele de D. R. Rosetti (Max);
Nr. 62 *Enoch Arden*, poemă de Tenyson
Nr. 63 *Satire și teatru* de D. C. Ollanescu (Ascanio);
Nr. 64 *Spre primăvară* poesii de Costin;
Nr. 65 *Manon Lescaut* vol. II. roman de Prévost;
Nr. 66 *Manon Lescaut*, vol. III (ultim.) de Prévost.
Nrii 67—69 *Minunile universului*, vol. I. II. III. (Istoria naturală)
Nr. 70 *Legenda* [illegible] de P. Dulfu;
Nr. 71 *Ce este fr[illegible]seța*, artă de Const. Stăncescu;
Nr. 72 *Cugetări* [illegible] *asupra popórelor vechi*, *Egiptul*, geografie de Buzoianu;
Nr. 73—74 *Dan* partea I. roman de A Vlahuță.
Nr. 75 *Armonii intime*, poesii de A. Sihleanu;
Nr. 76—77 *Dan*, partea II. roman de A. Vlahuță;
Nr. 78 *Ginerele lui Poirier*, de Augier & Sandeau.
Nr. 79 *Nastratin Hogea* de A. Pann;
Nr. 80-84 *Ciocoii vechi și noi*, roman de Filemon
Nr. 85 *Biografiile scriitorilor rom.* de Adamescu;
Nr. 86 *Ce povestesce pădurea*, nuvele de Putlitz;
Nr. 87 *Berberii* [illegible]*peridele*, geografie de G. T. Buzoianu;
Nr. 88—89 *Deniza* teatru de Duma (Al. fiul);
Nr. 90 *Poeme*, de H. G. Leca;
Nr. 91 *Geniile sciinței și industriei*, biografii de Gastineau;
Nr. 92 *Sincere*, poesii de Radu D. Rosetti;
Nr. 93—94 *Povestea lui Moș Albu* de A Pann;
Nr. 95 *Cartagena-Cyrena*, geografie de G. T. Buzoian;
Nr, 96—97 *Paul* și *Virginia*, roman de B. de St. Pierre;
Nr. 98 *De demult*, poesii de Stavri;
Nr. 99 *Apostol*, poemă de Petőfi;
Nr. 100 *Carte de chipuri fără chipuri*, povești de Andersen;
Nr. 101—110 *Dicționariu francez-român* de Urechiă;
Nr. 111 *Poesii* de Th. M. Stoenescu;
Nr. 112—113 *Introducere la studiul Sciințelor fisice* de Morand;
Nr. 114 *Liniștea sufletéscă* de Seneca;
Nr. 115 *Alte schițe umoristice* de Dumitru Teleor;
Nr. 116—117 *Iubire* de Vlahuță;
Nr. 118 *Fleacuri*, amintiri duióse, schițe și novelete de V. Pop;
Nr. 119 *Robia Peleșului* de Carmen Sylva, traducere de Elena Radu Rosetti;
Nr. 120 *Un leu și un zlot*, comedie într'un act (localisare) de D. Rosetti;
Nr. 121—122 *Notițe* și *fragmente literare* de I. L. Caragiale;
Nr. 123 *Teatru* (vol. II) de R. D. Rosetti (Max);
Nr. 124 *Intrebuințarea vieții* de I. Lubbok;
Nr. 125 *Povestea Mavroghenéscă* de Pitarul Hristache;
Nr. 126—127 *Poesii* de Bălăcescu;
Nr. 128—137 *Codul civil român, adnotat* de Hamangiu;
Nr. 138 *Suspine* (poesii populare din Basarabia) de George Madan.

Un numĕr costă 16 cr.

Se află de vênḑare în

Librăria Tipografiei archidiecesane, Sibiiu.

Redactor prov. **Dr. Elie Cristea.**

Editura și tipariul tipografiei archidiecesane

Nr. 7. Sibiiu, Sâmbătă, 17/29 Ianuariu, 1898. Anul XLVI.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strĕinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Nr. 8820 B.

CONCURS.

Prin acésta se publică concurs pentru un stipendiu de cinci sute (500) floreni din ajutorul de stat al bisericei nóstre din archidiecesa Transilvaniei, destinat pentru cualificarea mai înaltă a clericilor absoluţi din archidiecesă la o facultate filosofică.

Aspiranţii la acest stipendiu au sĕ-şi aştérnă suplicele la consistoriul archidiecesan până în 31 Ianuariu a. c. st v. instruite cu următórele documente:

a) testimoniu de maturitate;

b) absolutoriu clerical dela seminariul archidiecesan;

c) atestat medical, că sunt deplin sănĕtoşi;

d) o declaraţiune separată, că după absolvare vor întra în serviciul bisericesc-scolariu, ce li se va oferi.

In fine au sĕ numiască în suplică universitatea, la care doresc a studia, şi sĕ indice pentru facultatea filosofică specialitatea studiilor alese.

Sibiiu, din şedinţa senatului bisericesc, ţinută la 13 Ianuariu, 1898.

Consistoriul archidiecesan.

Apel la corónă.

In ḑilele aceste am fost martorii unei scene dintre cele mai mişcătóre.

O deputaţiune de femei s'au dus cu o cerere la corónă.

Lucrul în sine nu ar trebui sĕ fie aşa de extraordinariu.

Coróna este factorul suprem în vieţa statului. In mânile regelui încoronat este pusă ultima instanţă, care dărimă asupra sorţei indiviḑilor, asupra ursitei naţiunilor, asupra mersului vieţei de stat.

Puterea supremă în corónă este concentrată.

Coróna pentru faptele sale nu e responsabilă.

Persóna regelui este sacrosanctă

Coróna este speranţa cea din urmă a delicuentului, asupra căruia judecătorii lumesci au pronunţat sentenţa de mórte.

In mâna corónei este depusă graţia şi coróna fără a fi trasă la rĕspundere împarte graţie, judecătoriu fiindu-i numai Dumneḑeu.

In statul nostru constituţional aprobarea corónei se cere în mod prealabil, spre a se puté presenta vre un proiect de lege în deliberarea corpurilor legiuitóre.

Trecut un proiect de lege prin cele dóuĕ corpuri legiuitóre, el trece la corónă, ca ea sĕ dea sancţiunea, spre a puté fi promulgate dispositiunile corpurilor legiuitóre spre a deveni ele lege, cu putere obligătóre pentru cetăţeni.

Coróna este deci paza supremă, fără a ei conlucrare nimica nu se póte face în viéţa de stat, şi acésta spre a se păstra ecuilibrul în viéţa de stat.

Părinte bun este regele încoronat, părinte al tuturor.

Persónă sacrosanctă, neviolabilă, el stă peste valurile politice, peste valurile partidelor; în a lui ochi este numai binele comun, înflorirea patriei, generala mulţămire în ţéră.

Spre corónă sunt îndreptate deci inimile miliónelor de cetăţeni, mai ales în timpuri de grea cercare.

In ḑilele aceste martori am fost ai unei scene dintre cele mai mişcătóre.

O deputaţiune de femei s'au presentat în cabinetul Maiestăţii Sale a regelui nostru cu o petiţiune.

Deputaţiunea s'a compus din femei germâne, în al nostru limbagiu vorbind, săsóice din diferite oraşe ale frumósei nóstre patrii.

Petiţiunea este de cuprinsul ca regele încoronat se nu dea sancţiunea proiectului de lege, prin care se maghiarisézā numele comunelor.

Adênc mâhnite până în cele mai ascunse camere ale inimei, de lacrimi secate, femeile simţitóre implóră în momentul suprem graţia regelui, fac apel la corónă spre a feri patria de lovitura care se pregătesce.

Proiectul de lege privitoriu la magiarisarea numelor comunelor ca viscol cumplit a venit preste patria nóstră în tómna anului trecut.

Viscolul acesta a stêrnit puternice valuri, în marea vieţei de stat, care şi aşa preste mĕsură era viforósă, şi la acésta nóuă ispită, a început a spumega ameninţând naia cu cufundare.

Petiţiunea femeilor arată marea îngrijire, de care cuprinsă este populaţiunea germână din causa acestui nou atentat.

S'au exhauriat tóte mĕsurile permise de constituţiunea patriei nóstre.

A protestat biserica contra acestui proiect de lege, nu în parlament, unde era locul superintendentului săsesc, ci prin o representaţiune la guvern; au protestat adunările cercuale săsesci, au protestat cercurile electorale, provocând pre deputaţi se iasă din sinul partidului liberal, pe care se basézā guvernul actual, care a adus acéstă lege injuriósă, şi care o a votat.

Tóte au fost în zadar.

Guvernul, parlamentul pressa, societatea magiară, tóte au lucrat, ca acéstă lege injuriósă sĕ fie provĕḑută cu clausula de sancţionare.

In acest moment suprem, femeile de sas, ca soţii credinciós e, cari au jurat în faţa altarului, sĕ stea lângă bărbaţii lor până la mórte ca ânger păzitor, ca ajutor şi în bine şi în rĕu în aceste supreme momente soţiile credinciós e, cari voesc, ca copiii lor sĕ créscă în limba, în credinţa, în datinele, în obiceiurile germane ale părinţilor, în aceste supreme momente femeile au apelat la corónă spre a cere denegarea sancţiunei.

Ministrul constituţional al patriei nóstre nu a deschis uşile tronului înaintea acestor femei, cari cer o graţie dela Părintele tuturor, dela regele încoronat.

Este mişcătóre acéstă scenă!

Incuiarea uşilor înaintea acestor femei se motivézā, că nu este us constituţional de a lăsa femeile cu cerere la regele încoronat.

Dacă femeile, cari au solicitat audienţă la monarch voesc ca petiţiunea lor sĕ ajungă la cunoscinţa Maiestăţii Sale, atunci le stă deschisă calea postei.

Posta este o instituţiune de stat, prin ea pot deci sĕ se apropie de rege cetăţeni, şi prin postă sĕ-'şi descopere durerile inimei.

Acésta este situaţiunea, după-cum ni-o au presentat ḑiarele din capitala ţerei nóstre.

Facem tabloul, facem carasteristica timpului şi a situaţiunei fără de nici un comentariu.

Veni-va óre timpul, când şi pentru inimile nóstre închide-va guvernul uşile dela curtea Maiestăţii Sale regelui.

Regele Carol la Petersburg. „Neue Freie Presse“ comunică ştirea, reprodusă şi de ziarele din România, că M. S. Regele României va visita pe Ţarul tuturor Ruşilor la Petersburg, în cursul proximei primăveri.

Exregele Milan a preluat în 26 c. comanda supremă a trupelor active ale Sêrbiei. Noul generalisim a primit în fortăréţa din Belgrad întreg statul major, de care încunjurat s'a dus la palatul regal, unde a făcut onorurile fiului sĕu, regelui Alesandru.

Bülov şi scólele germâne din România. O depeşă din Berlin vesteşte că secretariul de stat Bülov a făcut cu ocasia discuţiei asupra bugetului unele enunciaţiuni cu privire la şcólele germane din România. Dl Bülov, după cum am amintit, a petrecut ca ministru plenipotenţiar al Germaniei la Bucureşti mai mulţi ani, în care timp s'a interesat viu de şcólele germane, asistând chiar la examenele elevilor. In camera germană a zugrăvit acum starea acestor şcóle şi a cerut un ajutor mai mare pe séma lor. In urma acesteia sa decis urcarea posiţiei din budget referitóre la spriginirea şcólelor germane din strĕinătate.

Discuţia asupra proiectului de budget, în camera din Budapesta n'a ajuns la vehemenţa pusă în prospect de partidele

FOIŢA.

Obiceiurile românilor brăneni la nunte.

de

preotul **George Babeş**.

(Urmare).

Nunul, nuna şi părinţii miresei se aşéḑă în fruntea casei pe o laviţă, de înaintea lor se aşterne pe jos un straiu frumos de lână. Mirele ia pe mirésa dintre fete, şi ţinêndu-o de mână stau în picióre pe marginea straiului, faţă în faţă cu părinţii şi naşii lor. Atunci un om, pus anume de nun, ţine în auḑul tuturor următórea „oraţie“, comunicată mie de v.-primariul George Băşină

„Onorată adunare frumósă! Când a făcut Dḑeu lumea, ar fi putut-o face numai într'o clipită, dar voinţa dḑeirei a fost sĕ o zidéscă în 6 ḑile şi sĕ orênduéscă fie-care lucru la rêndul sĕu. Aşa a făcut în ḑiua întâia lumina, în a dóua tăria etc etc. — ér în ḑiua a 6-a mai pe urmă a făcut şi pe om. Vĕḑênd Dḑeu că nu e bine sĕ fie omul singur, ba că îi e şi urît, a făcut şi pe Eva şi a dat-o lui Adam de soţie ḑicêndu-le: „Creşteţi şi vĕ înmulţiţi ca frunḑa 'n codru, ca érba pe pămênt şi ca năsipul în mare“.

Acésta a durat până la Noe, apoi prin strămoşii, moşii, părinţii, fraţii nostrii până în ḑiua de astăḑi, precum vedem şi înaintea nóstră dóuĕ mlădiţe tinere, cari voesc sĕ trécă la al 2-lea cés al lumei acesteia, căci fiecare om are trei césuri, — al nascerii, cu nuniei şi al morţii.

Deci stând înaintea părinţilor lor sufletesci şi trupesci şi înaíntea onoratei adunări, cu feţele smerite, cu obrajii plini de ruşine şi cu ochii plini de lacrimi, voesc sĕ păşéscă un pas înainte şi sĕ-'şi céră ertăciune. (La aceste vorbe mirii păşesc un pas nainte pe straiul aşternut) Tot asemenea păşind al doilea pas sĕ rógă sĕ-i ertaţi. (Éră mai fac un pas). Tot asemenea sĕ rógă şi a treia óră şi noi toti ne rugăm sĕ-i iertaţi, (încă un pas mai fac) şi sĕ-i binecuvêntaţi, aşa după cum a binecuvêntat Dḑeu pe Aron, când i-a odrăslit toiagul în mână fiind uscat de 99 de ani, când a ḑis Dḑeu, că binecuvêntarea părinţilor întăresce casele fiilor, ér blĕstămul desrădăcinézā temeliile“. Atunci ḑic părinţii şi naşii: „Dḑeu sĕ vĕ ierte şi sĕ vĕ binecuvinte“.

Într'aceea mirii se plécă şi sărută mâna naşilor şi a părinţilor, apoi nunul ia de mână pe mire, ér nuna pe mirésa şi plécă din casă. In pragul casei mirésa pune piciorul proptă, şi numai cu greu o face de e-e, tot asemenea şi la uşa tindei.

In curte nunul se face că a uitat ceva şi întorcându-se trimite pe „vornicul“ sĕ ia în primire dela părinţii miresei „mĕrul“. Mĕrul este un brăduşcan tinĕr, împodobit cu turte şi cârpe, ér la basă are un colac, în formă de covrig.

Purtătorul acestui mĕr, se numeşte vornic şi este o rudenie de aprópe a nunului.

Tot asemenea sĕ întórce şi mirele. Sócra mică îi légă la frêul calului o frumósă cârpă de lână numită „cârpă de pinteni“, ér mirele sub cuvênt că plăteşte laptele ce a supt mirésa dela mamă-sa, apucă de ie pe sócra mică şi rupându-i-o niţel îi aruncă în sîn ceva bani de argint.

De aici toţi nuntaşii, afară de óspeţii socrului mic, plécă la biserică la cununie.

După săvêrşirea actului religios, eşind afară din biserică jócă „hora nunului“.

In acéstă horă se prind pe lângă alţii, şi nunul şi nuna, vornicul şi mirii.

De aici mirele trimite doi chemători la socrul mic şi'l învită sĕ poftéscă cu óspeţii sĕi la dênsul.

Nuntaşii sĕ îndréptă cu toţii la locuinţa mirelui. Curênd după aceia sosesc şi „terfarii“ aşa sĕ numesc socrul mic şi óspeţii sĕi, aducând în un car tras de boi, lada cu hainele miresei. Ei vin cântând şi chiuind, ér aprópe de locuinţa mirelui stau şi fac o horă. — Mirele le ese înainte cu plosca în mână şi bineventându-i îi poftesce sĕ se aşeḑe la masă.

E de observat că atât mirele, cât şi socrul şi sócra mare şi mică, chiemătorii şi pocânzóele în tot timpul cât ţine nunta, pórtă în mênă câte o ploscă de rachiu, din care tot cinsteşte pe unii şi alţii.

Acésta masă ce o da mirele este masa principală, asta e „puterea nuntei“, căci la acsta masă sunt cumulaţi toţi învitaţii şi ai mirelui şi ai miresii şi ai nunului, ba şi alţii, cari din una séu altă causă, n'au potut lua parte la nuntă până acum.

In curte este de mai înainte pregătit un scaun lung pe care stau socrii mari şi nunii. Mirésa vine înaintea lor, cu o sticlă plină cu apă.

opoziţionale. Deja după primele dóuĕ şedinţe din 25 şi 26 c. proiectul a fost primit în general. Proiectul acesta — după cum am arătat deja într'un alt numĕr — este de aşa încât se încheie cu un plus de 53,000 fl. Referentul Hegedüs a accentuat în esposeul sĕu necesitatea regulării valutei şi a administraţiunei publice. Deputatul Horanszky, presidentul partidului naţional-apponyist, declină dela partidul sĕu ori-ce responsabilitate pentru urmările politicei financiare actuale. „Stăm — dice Horanszky — în faţa unui budget de o jumĕtate de miliard, ér ţéra a ajuns la extremele hotarĕ ale puterii de producere“.

Are convingerea că anul 1898 se va încheia cu un deficit mare, — căci statul înótă până la gât în datorii. Atât aceste datorii cât şi reformele cele mari şi multe guvernul socoteşte ale tranşa cu ajutoriul unei reforme a dării. Vorbitoriul asigură, ca ori cât s'ar reforma actualul sistem de contribuţie, nu se va ajunge la mai mari resultate. Ţéra acésta a trecut prin multe crise politice, însĕ îndată ce îi se vor slei puterile economice-financiare, se apropie de catastrofă. Deci nu accepteazǎ proiectul.

In numele partidului poporal este respins proiectul prin contele Zichy Iános, care în o vorbire energică, constată decadinţa moralei politice în Ungaria. Doreşte naţiunei magiare tăria, de a se puté spăla de corupţia cu care este stigmatisată.

Koloman Thali respinge budgetul în numele fraţilor sĕi Kossuthişti, caci „situaţia politică actuală din Ungaria nu mai este constituţională“.

După aceste budgetul s'a primit.

Din Bucovina.

Asociaţiunea preoţilor gr.-orientali.

Cetitorii noştri îşi vor aduce aminte de o chestie de mare importanţă, de care noi ne-am ocupat astă vară în o serie de articoli. Ne-am esprimat dorinţa şi dovedit necesitatea de a înfiinţa *„reuniuni ortodoxe“* pentru apĕrarea şi întărirea ortodoxismului în rêndurile credincioşilor bisericei nóstre. Am făcut apel îndeosebi la preoţi ca cei mai deaprópe chemaţi a lua iniţiativa pentru o organisare confesională în direcţia acésta. Nu avem scire, ca până acum sĕ se fi intreprins ceva, suntem convinşi însĕ, că sĕmênţa aruncată va încolţi.

Cu exemplu bun ne premerg fraţii bucovineni, cari în cele confesionale ca şi noi au fost şi sunt expuşi multor neajunsuri atât din partea guvernului cât şi a celorlalte confesiuni. Cu bucurie constatăm acum, că fraţii noştri se îngrădesc din rĕsputeri în contra influenţelor pernicióse. „Patria“, noul şi destoinicul diar al Bucovinenilor, ne aduce scirea, că preoţii bucovineni, convinşi de însemnătatea asociaţiunilor confesionale, au hotărît a se întruni şi a înfiinţa o „asociaţiune clericală“, ai cărei membri sĕ fie toţi preoţii ortodoxi şi a cărei menire sĕ fie apĕrarea şi întărirea ortodoxismului. Inactivarea acestei asociaţiuni se va face Luni 19/31 Ianuarie a. c.

Étă ce scrie un preot în numĕrul din urmă al „Patriei“ cu privire la acéstă asociaţiune:

> Dorinţa clerului de a avé o asociaţiune clericală, e vechie şi generală; trebuinţa unei atari asociaţiuni e de asemenea generală. Ceea-ce până eri, alaltă eri a fost numai un vis, frasă gólă, un ce cu neputinţă, are dej basă reală. Condiţiunile vieţii asociaţiunii clericale au formă reală şi precum s'a anunţat deja în „Patria“, Luni în 19/31 va avé loc constituirea asociaţiunei. Acéstă di trebue sĕ fie pentru fie-care cleric gr.-or. de mare importanţă, căci în ea se pune pétra fundamentală: 1. pentru unirea preoţilor gr.-or. din Bucovina spre conlucrarea, sprigintrea reciprocă pe terenul didactic-pastoral; 2. pentru promovarea intereselor bisericei întregi şi ale clerului; 3. pentru spriginirea morală şi materială a membrilor societăţii, respective a vĕduvelor şi a orfanilor rĕmaşi în urma lor şi 4. pentru consolidarea socială a clerului. Scopul societăţii este de tot măreţ, şi realisarea lui va fi un dar binecuvêntat pentru ţéră, cler şi pentru toţi fiii bisericei.
>
> O activitate rodnică fără atare asociaţiune pe terenul eclesiastic nu e posibilă. Fără o asociare a clerului în óreşi-care chip suferă biserica, suferă clerul, sufer şi fiii bisericei.

Dorim isbândă deplină celora ce se întovărăşesc cu scopuri atât de mǎreţe.

Afacerea Dreyfus.

In scrisórea sa acusătóre în potriva ministrului de resbel şi a judecătoriei militare, *Zola* acuzase şi pe grafologii, cari au esaminat copia bordereaului, că ei ar fi dat opinie falşă. Din pricina acésta grafologii au intentat şi ei proces lui Zola, şi au declarat raportorului unui diar că ei au vĕdut originalul bordereaului, şi după studiu îndelungat au constatat în chip neîndoios, că manuscrisul, pe temeiul căruia Esterhàzy a fost acusat, e o imitaţie a scrisorii acestuia.

Zola a cerut citarea la procesul sĕu a 104 de martori, intre cari câţiva ministri şi mulţime de oficeri inalţi. Aceştia însĕ au denegat a se înfăţişa la proces. Foile din préjma ministeriului de rĕsboiu pretind a sci, că guvernul a interdis oficerilor a se înfăţişa înaintea curţii cu juraţi. De altă parte însĕ ministrul de rĕsboiu va fi de faţă la pertractare şi va apĕra cinstea armatei. Cercurile diplomatice din Viena cred, că ambasadorilor şi consulilor puterilor străine la Paris nu li se dă voie sĕ figureze ca martori în procesul lui Zola, după-cum ar fi dorit acesta. In special guvernul afacerilor străine austro-ungar ar fi interdis membrilor ambasadei austro-ungare la Paris, a figura ca martori în procesul din chestie.

Foile franceze comentézǎ viu declaraţia lui *Bülow*, că între Germania şi Dreyfus n'a existat nici un feliu de legătură. Foile contrare lui Dreyfus, unele nici nu publică declaraţia acésta, ér altele deduc din ea nevinovăţia lui Esterházy. După diariul „Eclair“ ar fi naivitate, décă un guvern ar declara că are legături cu spionul vre-unei ţĕri, deci nu e sigur că Bülow a spus adevĕrul. Bülow a declarat, că Dreyfus şi Esterházy n'au făcut trădarea, n'a spus însĕ că peste tot nu s'a făcut trădare în favorul Germaniei.

Guvernul francez se ocupă cu declaraţia lui *Bülow*. Deputatul *Jaurés* va interpela la cameră în chestie, şi va spune, că declaraţia Germaniei a provocat-o guvernul, când a ţinut în taină numele puterii, căreia s'a făcut tradare.

Se susţine, că declaraţii de feliul celei făcute de Germania, vor face şi Anglia, Italia, Austro-Ungaria şi Spania. Aşa dară numai Rusia are încă sĕ se declare, este însé fórte probabil, că guvernul rus nu va puté face o aşa declaraţie. Unele foi susţin tot mai mult, că Rusia are parte mare în afacerea Dreyfus.

In Algir o adevĕrată gónă s'a pornit în potriva jidanilor. Jidovul care cutézǎ a-şi părăsi căminul şi a se arĕta pe strade, e lovit în cap. Autorităţile oraşului sunt declaraţi partisani ai antisemiţilor.

Noutăţi.

„Drapelul“ din Bucuresci aduce scirea, că poetul *George Coşbuc* este de câteva dile bolnav. Ii dorim grabnică însănătoşare.

* * *

„Fóia Pedagogică“, care — după cum am anunţat — apare acum independentă de diarul nostru, în editura redactorilor de până acum, a dlor profesori seminariali Dr. D. P. Barcianu, D. Comşa, Dr. P. Span şi Dr. Stroia, are în primul sĕu numer din An. II. următoriul conţinut:

Cătră onoraţii cetitori. — Treptele formale ale învĕţământului II. Sintesa de Dr. P. Şpan. — Modele de lecţiuni: Ghioceii, de Dr. D. P. Barcianu. — Din literatura scolară, de D. Comşa. — Informaţiuni. — Felurimi.

In apelul sĕu cătră cetitori, în care îşi face cunoscută apariţia mai departe a foii, redacţiunea dice între altele următórele: „Facem deci călduros apel tuturor învĕţătorilor noştri şi tuturor amicilor scólei, ai educaţiunei poporului şi ai culturii naţionale, a ne sprigini în lucrarea nóstră nu numai materialicesce, ci şi moraliceste prin trimiterea de elaborate şi prin împărtăşirea de tot felul de sciri despre afacerile şcolare, învĕţătoresci şi culturale-naţionale, ca astfel cu toţii împreună se facem din „Fóia Pedagogică“ oglinda stăruinţelor nóstre pentru înaintarea educaţiunii în popor şi pentru ridicarea şcólelor nóstre poporale la nivelul, la care cu toţii dorim sĕ le vedem“.

Din partea nóstră adaugem dorinţa, ca învĕţătorii se nisuiască aş abona cu toţii acéstă revistă indispensabilă pe séma fie-căruia. Abonamentul de an 3 fl. ca şi până acum Apare în 1 şi 15 a fie-cărei luni.

* * *

Bismarck iubilează. După cum spun foile germane, Bismarck iarăşi iubilézǎ; sĕ apropie adecă aniversarea a *şésĕzecea* a dilei, când Bismarck a păşit pe cariera militară. Sĕrbarea acésta o va ţiné cu pompă mare împĕratul german, cu armata sa întrégă.

* * *

Iubileul episcopului Pavel. Episcopul gr. cat. al diecesei Orădii-mari, Escelenţa Sa Mihail *Pavel* şi-a serbat Joi iubileul de 25 de ani dela chirotonirea sa. Cu acel prilej în catedrala din Oradea s'a celebrat liturgie festivă, participând întrégă preoţimea locală. In tóte bisericile dicesei s'a celebrat slujbă de mulţămită. Iubilantul s'a retras dinaintea festivităţilor la proprietatea sa din *Slatina*, unde a primit mai multe scrisori de felicitare.

* * *

Afacerea Pulszky la tabla reg. Tribunalul din Pesta — după cum se scie — a pus sub acusă pe fostul director al „Pinacotecei regnicolare“, pentru defraudare In potriva sentenţei tribunalului, Pulszky a apelat. Afacerea a ajuns la tablă în 26 l. c. n. Tabla în lipsa momentelor obiective şi subiective în potriva acusatului, — *a sistat procedura în contra lui Pulszky.*

* * *

† Nicolae Ciurcu, unul dintre fruntaşii români din Braşov a încetat din vieaţă la Viena, unde se dusese timpul din urmă sĕ-'şi cerceteze fiul, pe medicul St. *Ciurcu*. Regretatul defunct împlinea frumósa etate de 90 de ani.

Nicolae T. Ciurcu a fost comerciant şi membru al comitetului Gremiului român de comerciu levantin în Braşov dela anul 1844 până la anul 1894. In decurs de 50 de ani cu puţină întrerupere a servit intereselor româneşti bisericesti şi şcolare din Braşov în calitate de membru al representanţei bisericesci, al delegaţiunilor şi Eforiei şcolare, ear' peste 20 de ani şi în calitate de cassar al Eforiei, o misiune acèsta împreunată cu multe osteneli şi mare responsabilitate. Tóte aceste misiuni le a împlinit reposatului cu zel şi conştienţiositate, *fără nici o recompensă materială.*

* * *

Contele Tisza Lajos, deputat dietal fost ministru de comunicaţie, şi a latere, a încetat din viéţă în 26 a l. c. n. în etate de 65 de ani. Decedatul a fost frate cu cunoscutul Tisza Kálmán. Averea mare ce a lăsat, va moşteni-o — se dice — fiul mai tinĕr al lui Tisza Kálmán, Lajos, şi fratele decedatului, László.

* * *

Mórte subită. „Gazetei Trans.“ i-se descriu prin un corespondent dela faţa locului — împregiurările, între cari a reposat tinĕrul Nicolau Gorun. Clericul absolut şi învĕţătoriu în comuna sa natală *Dridif*,

---

Socrii mari şi nunii îşi pun mânile unele peste altele, ér mirésa tórnă tótă apa din sticlă în pumnii lor, după aceea îi predă nunului o frumósă cârpă de lână, ér pentru ca sĕ-şi ştérgă mânile îi dă nunei o părechе de mâneci.

In sticla miresei pune nunul şi socrul mare ceva bani, cari sunt ai miresei sĕ şi cumpere cercei.

Deodată vine mirele cu un frêu în mână, încinge cu el mirésa preste talie şi o duce în casă. Ea sĕ împotrivesce, dar în fine îi succede mirelui a o face sĕ între în casă. In uşe aştéptă sócra mare cu o pâne, un caşcaval şi o ploscă cu rachiu. In momentul, când trece mirésa pragul, sócra mare îi ţine lucrurile acestea d'asupra capului, semn că mirésa aduce şi dă de „berechet“ în nóua sa locuinţă. — Caşcavalul se oferă preotului.

Terminată şi acéstă formalitate, óspeţii se aşédă la masă şi după ce preotul „slujesce mĕrul“, după ce dă binecuvêntare, sĕ servesce masa.

Bucatele sunt: pâne de grêu, supă de tăcţei, varză umplută (sarmale), zamă acră, fertură de morcovi cu carne, un fel de pilaf cu carne, friptură, brânză etc. ér beutură: rachiu, vin cu borviz şi bere.

Cătră sfârşitul mesei preotul dă ordin sĕ vină sócra mică. Venind acésta oferă preotului o cârpă de lână şi o părechе de mâneci, apoi prin preot dă nunului „trup de nun“ adecă pândă pentru o cămaşe, apoi nunei, vornicului şi la tóte rudeniile mai deaprópe ale nunului câte o părechе de mâneci.

Socrului mare şi sócrei mari de asemenea le dă cămaşe şi ie „de sócră“, ambele fórte frumos lucrate. După aceia vin tinerii, ér preotul ţinênd o vorbire acomodată actului, începe a scóte darul. Darul constă din bani dela 1 fl. în sus de o familie. Fie-care óspe dă banii în mâna preotului dicênd: „dela mine mai puţin, dela Dumnedeu mai mult“, séu „dela mine bani, dela Dumnedeu dar“, ér preotul îi pune întro farfurie, pe care o ţine nunul în mână. Mirele mulţumesce la fie care dicênd: „Mulţămim, mulţămim, de unde ai dat, Dumnedeu sĕ împlinéscă, sĕ nu se cunóscă“.

După ce s'a ridicat masa, óspeţii se pun pe joc, la care se adună multă lume şi de aceia, cari n'au luat parte la masă, mai cu sèmă fete şi mamele lor. Nuna ia pe mirésă şi o duce în altă odaie ca sĕ o „învălească“.

Totodată trimite si după mire, căruia după ce vine îi presentézǎ mirésa dicêndu-i „Uită-te bine la ea s'o mai vedi odată în pĕr“; pentru-că la noi e obiceiul că o nevastă măritată nu mai e permis sub nici un cuvênt a'şi ţinea capul neacoperit, nici chiar înaintea bărbatu-sĕu.

După-ce dimite pe mirele, sĕ apucă sĕ o învalésçă. Spre scopul acesta o aşadă pe un butoiu şi sĕ pregăteşte a-i pune „gimbirul“ pe cap. Gimbirul este o cârpă mare, care are pe un câmp negru nişte bobiţe roşii dese de mărimea bóbelor de mazăre, umbrite de o dungă galbenă pe o parte în formă de semicerc. Gimbirul e semnul distinctiv al femeilor de fete, şi în lume nici o femeie nu ese fără gimbir pe cap. Indată ce simte mirésa gimbirul pe cap, îl smulge şi'l aruncă încolo, nuna ér îl pune, mirésa ér îl aruncă de vr'o trei ori, până când în fine se lasă a fi învălită. Preste gimbir îi aşadă un posomant de fir, ér preste acesta florile de mirésă.

In timpul învălitului, lăutarii cântă cam aşa:

„Taci mirésă nu mai plânge,
Că la maică-ta te-om duce,
Şi ţi-a da rachiu cu miere,
Şi cu gârbaciul pe piele.
Pe unde'ţi stau panclicele
Au sĕ ţi curgă bicele
Pe unde-ţi stau ţopişorii
Au sĕ-ţi curgă pumnişorii“ etc.

Sĕvîrşită şi acéstă operaţie, vin trei ficiori, ridică pe mirésa de câteva ori în sus; apoi unul se duce de o jócă. Când întră mirésa în joc, rĕsună văile şi délurile de chiuitul nuntaşilor.

Cătră sérǎ nunul pléca cu ómenii sei acasă, tot aşa şi socrul mic. Vĕdênd mirésa că părinţii sĕi se depărtézǎ, face ce face şi o tunde la fugă după ei. Mirele, care se cam teme şi stă în préjmă, se ia după ea s'o prindă. Nuntaşii fac haz din fuga lor, în fine îi succede mirelui de o prinde şi o întórce înapoi.

Duminecă séra ca şi Sâmbătă e masă, joc şi chef atât la nun, cât şi la socru mic şi la ginere până târdiu nóptea.

A dóua di Luni, mirele cu chemătorii pléca prin sat spre a chema ómenii la „calea mare“.

Invitaţii se adună cam cătră sérǎ la mire, unde se pun pe joc şi beutură până se gătesce masa.

Se pun apoi la masă şi cătră sfîrşitul aceleia, cei presenţi dăruesc éràşi pe tineri, acum însĕ cu un dar mai mic sub un florin.

(pe ţara Oltului) N. Gorun, în ḑiua de anul nou v. se afla la casa părinţilor sĕi; peste nópte s'a sculat din pat şi a eşit afară. Zăbovirea prea multă a copilului lor devenind suspectă, părinţii au eşit după el, l'au strigat pe nume, dar nerĕspunḑênd, l-au căutat, şi l-au găsit în urmă lungit pe aria şurii, fără viéţă. Medicul de cerc a constatat, că mórtea a provenit din apoplexie. Corespondentul „Gazetei“ spune, că Gorun, simţitor peste mĕsură fiind, a luat pe suflet dojenele dese şi fără vre-un motiv serios ale preotului local, căruia nu i venea la socotélă dorinţa lui Gorun de a-i fi urmaş în postul de paroch, ci ar fi dorit sĕ facă preot pe vre-unul dintre fiiĭ sĕi, — cari însĕ n'aveau pregătire Dojana preotului se vede a avut înriurire atât de puternică asupra fisicului tînĕrului Gorun, încât i-a căşunat mórtea. Clericul Gorun a fost înmormêntat în 15 l. c. n. în chip cuvenit, prin însuşi prot. tract. Iuliu Dan, cu asistenţă numĕrósă de preoţi, petrecut fiind la vecinicul locaş de lume numĕrósă.

* * *

Boiceff osândit la mórte. Procesul căpitanului bulgar *Boiceff* şi a prefectului de poliţie *Novelici*, cari după-cum se scie, au omorît pe *Simon* Anna, — s'a pertractat Marţi la curtea de apel, care a schimbat sentinţa instanţei prime (temniţă pe viaţă) — şi a *osândit pe ucigaşi la mórte.*

* * *

Din „uniţi“ — unitari. Ziarul „Aranyosvidéke“ din Turda publică ştirea, că 20 de familii române gr. cat. din *Bicălat*, în frunte cu judele comunal au trecut la religia unitară. Causa trecerei „uniţilor“ la religiunea unitară, numita fóie ḑice că, au fost desele neînţelegeri dintre ei şi preotul lor. Au contribuit însĕ mult la trecere şi machinaţiile proselitistice ale preotului unitar din Aljára.

* * *

O nenorocire înfiorătóre s'a întêmplat în pădurea dela *Cincşor* (ţara Oltului) în 15 l. c. n. Economul fruntaş din *Voila* Daniil *Moian* voind sĕ-'şi cumpere lemne, a plecat în pădurea pomenită, unde găsind nişte ómeni, cari tăiau un arbore uriaş, le-a esplicat cum sĕ'l taie, ca sĕ cadă în direcţia dorită de ei. Arborele însĕ era deja adânc tăiat, şi pe când ómenii sĕ consultau, deodată se prăbuşí asupra lor, turtind literalmente pe *Moian* şi rănind greu pe ceilalţí doi ómeni. După Daniil Moian a rĕmas o vĕduvă cu 6 orfani într'o miserie grea. Unul dintre fiiĭ lui, cel mai mare, student în cl. II. comerc. la Braşov, va trebui sĕ întrerupă studiul, spre a fi mamei sale şi fraţilor sĕi mai mici întruajutor.

De-ale învĕţătorilor noştri.

(Urmare şi fine.)

Stând astfel lucrul sĕ judecăm drept: Este óre consulta împovora pe învĕţător şi cu sarcina cantoratului? E hotărît că nu, căci afară de relele urmări fisice, ce am vĕḑut, că isvoresc din purtarea acestei a dóua sarcine, mai sunt şi altele, nu înse fisice ci morale.

Sunt nenumĕrate comunele bisericesci, în cari învĕţătorul e tot odată şi cantor. Dar ai putea numĕra pe degete acelea comune, unde preotul cu învĕţătorul trăesc în armonie frăţéscă! E trist, dar adevĕrat!

Nu voi sĕ ḑic, că tóte neînţelegerile îşi au numai o sorginte. O causă însĕ, şi încă póte cea mai principală a neînţelegerilor este cantoratul. Étă cum: De multe ori vĕḑênd că prin o cultură deosebită nu póte impune învĕţătorului, ér de altă parte ca sĕ 'şi pótă arăta supremaţia şi un drept óre-care de a dispune asupra învĕţătorului, caută a-i face feliurite greutăţi întru îndeplinirea sarcinei de cantor, şi adecă poruncesce ca învĕţătorul — cantor sĕ se presinte Dumineca diminéţa dacă nu mai înainte cel puţin deodată cu preotul în biserică, altă dată sĕ cânte mai iute căci „părintele are grabă“. séu să cânte mai pe lung, căci „părintele are mult de lucru în altar, etc. etc. şi sĕ veḑi apoi vorbe slabe dacă bietul dascăl — cantor nu se póte acomoda fie din oboseala de peste sĕptĕmână, séu din indisposiţiune sufletéscă (ḑic indisposiţiune, căci precum a mânca fără apetit e un chin, cu atât mai ales e cu neputinţă a cânta şi fără disposiţiune spirituală), seu fie din ori-ce causă, scusă nu e. *B*a adesea-ori cantoratul e o unéltă, prin carea preotul caută a-şi face merite înaintea poporului neştiutor, şicanând pe învĕţător. Sĕ veḑi apoi ameninţări: „că îţi tragem din leafă“ şi „te dăm afară din şcólă“, ca şi când alte foruri mai înalte nu ar exista.

De aci încolo apoi ţinete la frecàri fără sfêrşit şi de regulă cu urmări destul de triste chiar pentru întréga comună, căci cine va respecta pe preot şi învĕţător, dacă ei nu se respectéză?. Óre streinii nu 'şi vor bate joc de ei şi de întreg poporul?

In căte-va trăsături generale am vĕḑut ce rele pot isvorî din încărcarea prea multor „slujbe“ în sarcina învĕţătorului, care şi aşa acuma în urma atâtor „stăpâni“ nu mai ştie pe cine sĕ asculte ca sĕ nu greşască; cui sĕ se plângă şi sĕ nu i-se ia în nume de rĕu, că nu s'a adresat la „locul competent“ séu de cine sĕ se teamă?

Odată aflat un rĕu, cine nu va căuta sĕ-l delăture? E drept că şi acum vor fi destui „părinţi de ai şcólei“ cari vor căuta a netezi rĕul cu afirmaţiunile, că „n'ai ce te face, aşa cer interesele bisericesci etc. etc.“ Puţină nădejde, ba chiar slab viitor póte avé o comună bisericéscă a cărei existenţă atârnă dela solvirea séu nesolvirea unei bagatele remuneraţiuni unui cantor, lăsând astfel pe învĕţător a fi aceea ce îi este chemarea.

Numai drept vorbind, o mare nedreptate se comite faţă de învĕţători totdéuna, când în publicaţiunile de concurs se pune condiţiunea de a purta si cantoratul. Dóră tot aşa se póte pune şi condiţiunea de a face şi serviciul de pedel al şcólei, eventual a îngriji de orologiul din turnul bisericei, séu a purta agendele scripturistice ale comitetului parochial etc. fără nici o remuneraţiune deosebită. (Aici ne vine în minte verşul cunoscut: „Sĕrmanul de învĕţător“. Red.) Tot atâtea condiţiuni acestea, cari uşor se pot strecura în anunţul de concurs, cari însĕ nici una nu 'şi are basă în vre-o lege şcolară.

Stând astfel tréba, involuntar se nasce întrebarea, că óre e bine că se permite punerea acestor feluri de condiţiuni, cand bine se vede ce urmări pot avé şi mai ales când acelea nu 'şi au basă în nici o lege şi deci nici nu pot fi obligătóre, ci pot numai da nascere la felurite rele.

Datorinţele învĕţătorului confesional faţă de cântările în biserică la tot casul sĕ se mărginéscă la conducerea cântărilor liturghice cu copiii, mai departe însĕ nu, căci altfel diua Duminecei pentru învĕţător în loc de a fi ḑi de bucurie e numai ḑi de chin.

Am sulevat acéstă chestie, nu pentru a face din rĕu mai rĕu, ci o am făcut numai în speranţa, că asupra ei se va putea nasce o discusiune, ce ar putea avea de urmare órecari schimbări binefăcătóre; în credinţa că a sosit timpul de a se face deosebire între învĕţător şi cantor; în speranţa că se va face lumină!

Ieronim Mărdan,
învĕţător.

Nunul şi alte rudenii ale tinerilor, mai promit şi câte o junincă, mióră séu nóten de cal. apoi grâu séu alte bucate. Promisiunea lor o şi împlinesc cu acurateţă.

După masă se aşéḑă érăşi pe joc şi-l continuă până în zori.

In decursul jocului câte un hâtru mai şăgalnic îl încurcă în joc şi pe socru mare, fie cât de bĕtrân, tot asemenea şi pe sócra mare, măcar de n'ar avea nice un dinte în gură.

Deodată se pomenesce socrul mare că-i atârnă o leucă de car de grumazi, ér sócra mare se vede cu iţele dela rĕsboiu acăţate de gât.

Episodul acesta se înţelege e împreunat cu glume şi hohote.

Curênd însĕ sare mirele şi ia leuca dela grumazii tată seu şi mirésa iţele dela sócră-sa şi le acaţă de gâtul unui lăutar. Acesta le dă înapoi numai după-ce primesce ceva bacşiş.

Cam acestea sunt momentele mai principale la o nuntă în Bran.

Ar mai fi sĕ amintesc ceva despre portul şi jocurile brănenilor, dar despre acestea, cu altă ocasie.

LITERATURĂ.

Aurel Ciato: Poesii. Sibiu, „Tipografia“, 1897.

Pe când a eşit din temniţa Seghedinului, i-a eşit de sub tipar volumul de poesii. Autorul şi volumul au vĕḑut deodată lumina ḑilei şi e frumósă acéstă lumină şi vestitóre de viitor pentru amêndoi.

Tinĕr român, fost prisonier pentru că de timpuriu s'a inrolat în garda evangeliştilor naţionali, autorul unui volum de poesii... Cine nu va deschide volumul cu aprópe positivă convingere de a găsi într'ênsul o adevĕrată evangelie naţională? Cine nu va crede, a găsi acolo desvĕlite durerile românului de pe pămêntul ungurean, măchnirea resimţită la lovirile ce cad dese asupra nóstră ca trăsneteie, cari se descarcă asupra codrului voinic? Cine nu aştéptă a vede pe tinĕrul revoltat, pe care ideia naţională îl duce în temniţă, a cărui glas tremură şi dinţii îi scârşnesc de mânie vĕḑêndu-se imposibil în faţa omnipotentului duşman?....

Dar nu, abia trei alcătuiri poetice din cele patruḑeci şi dóuĕ ne-arată pe prisonieriul, — în colo vedem, că gustă libertate deplină şi durerile lui îşi au cu totul altă obârşie.

Este într'adevĕr simptomatic acest fapt. Curentele naţionale au dat totdéuna bărbaţi însemnaţi némurilor şi totdéuna s'au găsit ómeni, cari sĕ fie expresia acestor curente, se concretiseze ideile stăpânitóre. Epocele de apăsare din istoria popórelor îşi au totdéuna bărbaţii, cari pregătesc prin rolul lor transiţia la o nóuă eră. Poeţii cu glasul lor pĕtrund la inima poporului şi un vers în ḑile grele e o schinteie ce aprinde massele.

Noi Românii de dincóce am trecut în anii precedenţi prin o miscare socială politică, prin peripeţii şi catastrofe, am fost legănaţi între speranţe şi desamăgiri, am avut ḑile de sĕrbatori naţionale şi am îndurat lovituri ameţitóre, am vĕḑut massele în mişcare şi trezindu-se.... Insĕ găsitu-s'a cineva ca sĕ deie fidelă expresie tuturor ideilor şi simţĕmintelor de cari aceste masse erau stăpânite? Aflatu-s'a geniul, care sĕ deie formă artistică acestor stări sufletesci prin cari am trecut? Desgheţatu-sa vêna poetică a Românului poet?

Nu! Numai doina lui „Sandu Roman“ a reînviat, şi localisându-se, a devenit losinca timpului; ér de dincolo, ţéra fraţilor liberi, ne-a sosit „Noi vrem pămênt“ şi „Cu flori şi cu ramuri verḑi“, cari s'au lăţit iute şi sunt cunoscute la noi pretutindeni.

Celea ce se scriau ici colo prín foiletónele ḑiarelor nóstre, nu se pot lua de fidelă şi desĕvêrşită icónă a timpului. Câteva cuvinte rimate, câte-va frase emfatice, legate de oială ca sĕ exprime ceva, nu cad în cadrul literaturei.

Dl Aurel Ciato a fost şi el martor ocular al stărilor descrise, a asistat la multe, le-a simţit, ba ca omul sentimentelor a trebuit sĕ le simtă mai adênc, a le pătrunde psichologiceşte. Sĕ fie óre cele trei poesii ale dsale „Orfana“, „Mama“ şi „Din anul memorabil“ o potrivită icónă a timpului în care le a scris? Dómne feresce! In ce privesce spíritul naţional din aceste trei poesii, ele puteau fi scrise în ori-ce timp; totul e atât de vag, încât nu poţi găsi „anul memorabil“ al frământărilor nóstre naţionale. Ceea-ce ne dă dl Ciato stă fără îndoială mai presus de încercările timide pe acest teren din foiletónele nóstre, însĕ ele confirmă numai adevĕrul, că pentru a fi interpretul unor idei marí, unor curente sociale, trebue sĕ fi însuţi un mare talent. Dl Ciato însĕ este numai la începutul scării ce duce în lumea talentelor superióre.

Altul este deci câmpul unde-l găsim pe dl Ciato, — este câmpul frumos al lunei lui Maiu, când tinĕrul se ameţesce de imbĕtătoriul parfum al viorelelor, când mână în mână cu amicile sale Silvia, Dora, Didina şi mai sciu eu cum le chémă, alérgă pe lunca înflorită după fluturaşi. E lumea dragostei, isvorul la care mulţi poeţi au poposit, voind a sórbi nemurire. „*Ea*“ şi „*Ei*“, „*Ţie*“ şi „*Ear ţie*“, — étă lumea la aparenţă îngustă, în sine însĕ fără margini, în care trăesce tinĕrul poet.

Dragostea este deci fondul poesiilor lui Ciato şi anume dragostea în colori eminesciane, în lumina concepţiei: „Un lung privilegiu de durere“.

„Eram copil, când étă, o Zină cu lungi plete,
Cu ochi ce-ascund în sine al basmelor isvor,
Stârnitu-mi-a durerea şi ne 'ncetata sete
De-a şti ceti din ochi-i un basm înălţător“.

„Un basm înălţător dar dureros“, étă cum simte autorul dragostea deja ca băiat. Şi în întreg volumul, — oglinda stărilor sufletesci din un şir de ani póte, găsim nuanţate aceleraşi triste şi nedesluşite acorduri, neîncredere, jelozie, durere şi revoltare faţă de o fiinţă iubită.

Aceste indisposiţii sufletesci îl împing pe autor în mod firesc la exageraţiuni. Supĕrat fiind pe iubită sa:

„Căci prea ai fost tirană şi prea fără de milă,
Ţi-airis nepăsătóre de cel mai drag cuvênt...

el se supĕră pe lumea întrégă, face constatări ca „viitorul tuturor e o tristă ironie“, „Viaţa-i gilotină, ér femeia e cuţitul“. Se simte părăsit şi ignorat de societate, căci, veḑi Dómne:

..în inima lui largă nu mai póte sĕ 'ncapă
Tot amarul, vĕḑênd lumea cu prostii cum se adapă“;

înaintea lui viaţa e „şcóla minciunei“, ér vécul acesta este „vécul de mizerii şi spoială unde nu se cere nici minte, nici simţire“... şi tóte aceste teribile constatări basate pe esperienţele şi pricinile avute ocasional cu Dora, Didina etc. etc., la tóte aceste e de vină dragostea înşĕlătóre, care l'a silit sĕ rîdă de desperare.

„Şi-am rîs, dară simţiam atunci
Cum vêntul trist de-a fară
Vuind s'aşterne 'n crerii mei
Şi minţile-mi omóră...“

Este de prisos sĕ mai citez, pentru a adeveri, că fondul poesiei lui Ciato, în cea mai mare parte e eminescian: dragoste cu ceriu mai mult înourat decât senin, cu sensibilitatea nervósă, cu conclusii esagerate şi eronate, cu lipsa desĕvîrşită a fondului real.

Nu se póte tăgădui, că fie care tinĕr îndrăgostit are momente, în cari este un Werther — în mic. Dacà acest tinĕr e român şi mai are şi o fantasie viuă şi inclinaţiuni spre poesie, mai e şi un mic Eminescu. Aprópe toţi trecem prin acéstă şcólă. E greu pentru un tinĕr amoresat de a nu se crede nefericit. Nu-şi dă însĕ sémă dacă acéstă nefericire este reală. este proprie sau împrumutată inconscient dela Werther şi Eminescu.

E aprópe sigur, că autorul nostru va crede, că durerile şi spasmurile sufletesci ce le-a simţit d-sa, sunt ale d-sale, sunt originale. Ochiul critic însĕ vede contrarul, căci din tóte cele cuprinse în versurile d-sale cetitorul vede nisce friguri închipuite. Nu sunt adevĕrate, n'au temeiu psichologic.

Şi acéstă simulare, póte inconscie, acéstă hipohondrie modernă inoculată de fondul poesiilor lui Eminescu, este notă jignitóre în poesiile lui Ciato. Indată ce scie însĕ eşi din cercul acesta, din svîrcolirile după crâmpeie mistice-jĕluitóre, îndată-ce devine mai uşor, haid sĕ ḑicem: mai puţin profund cugetător şi se lasă pradă fantasiei şi sentimentului, îndată ce se aruncă în braţele momentului, fără a fi preocupat de grigile lumei din juru-i, — Ciato este poet în puterea cuvêntului. Atrag atenţia asupra ultimei sale poesíi „Idilă“, care-mi pare ca fond originală şi drăgălaşă.

Poesiile lui Ciato în mare parte însĕ nu au numai duchul, ci şi forma poesiilor lui Eminescu, — Eată vre-o câteva esemple:

Ciato:
„Şi-astăzi încă ca şi atunci
Tresar la a ei privire...“
veḑi Eminescu:
Şi astăzi ca şi de-alte dăţi...
Ciato:
Pe tóte le-am uitat pe rênd
Pe tin' nu te-am uitat... etc.
veḑi Eminescu:
Mĕ cunosceau vecinii toţi
Tu nu m'ai cunoscut.
Ciato:
Şi dacă 'n plinul dragostii
Te mai cuprinde dorul
sau
Şi dacă ciasul bate 'n turn etc.
veḑi Eminescu:
Şi dacă ramuri bat în geam...

şi aş mai pute cita încă pentru a arăta, că autorul nostru a luat poesiile lui Eminescu chiar şi drept formulare, pe cari le a variat şi adaptat numai.

Imitarea unui poet nu se póte reproşa. Avem pilde de bune succese pe terenul acestei imitaţiuni, — la noi e Vlăhuţă care a atins cu mare isbânda sferele măiestrului sĕu Eminescu. Astfel nu se póte reproşa nici dlui Ciato, dacă nu s'a putut emancipa de sub influinţa şi puterea cuceritóre a lui Eminescu. Numai regreta se póte însĕ, că nu-i succede a-se validita independent, cu sentimente proprii, cu fantazie proprie şi cu judecată neinfluinţată. Ştie ori cine, că talentul se cunóşte din independenţa ce o manifestéză şi din formele nóuĕ ce le ştie creia. Şi pĕcat ar fi dacă dl Ciato, care are fără îndoială talent, ar rĕmâne şi mai departe adăpostit sub o manta strĕină.

Am însĕ motiv, — de a susţiné, că volumul viitor o se facă cu totul altă impresie mai próspete ale lui (veḑi „In asteptare“ şi „Didina“). Poesiile nu mai au accentele pesimiste şi coloratura posomorîtă şi falsă, ci pórtă pecetea luí Coşbuc, — un teren larg care pare a fi cu mult mai adecuat firii originale a autorului nostru. Étă o singură strofă, care ne face a lega mari nădejdi de viitórele creaţiuni din acest jargon:

„Stă fata tristă pe podmol
Cu ochii 'nchişi, cu peptul gol,
Un ângeraş cum nu găseşti
In şepte ţĕri împărăteşti
Ba 'n ceriu de-ai da ocol“.

Da asta-i poesie, adevĕrată şi frumósă poesie. Cu câtă dragoste şi entusiasm ar fi fost primit acest volum al dlui Ciato, dacă numai poesie de acésta ne-ar fi dat! Ii putem însĕ fi mulţămitori şi pentru cât ne-a dat şi d-sa nu se va supĕra dacă îi cerem pe viitor şi mai mult, — căci are de unde da.

Sper, că cetitorii foii nóstre vor grăbí aş procura acest volum al tinĕrului nostru poet: Aurel Ciato.

Il. Chendi.

Mătase de bal 45 cr.

până la **14.65** de metru — precum şi **mătase Henneberg** négră, albă şi colorată dela **45 cr.** până la **fl. 14.65** de metru — în cele mai moderne ţesături, colori şi dessinuri. *Să espedéză la particulari franco şi liber de vamă. Mustre cu întórcerea postei.* **Fabricele de mătase G. Henneberg** *(lif. de curte ces şi reg.* **Zűrich.** [10] 1

Nr. 962/1897. [12] 2—3

CONCURS.

Pentru întregirea vacantei parochii de clasa a III-a Păucea, în protopresbiteratul Têrnavei, se escrie prin acésta concurs nou cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post dau suma de 459 fl. 84 cr.

Doritorii de a ocupa acest post de paroch au se îşi aştérnă petiţiunile lor instruite conform normelor din vigóre subsemnatului oficiu protopresbiteral în Cetatea-de-baltă (u. p. Kűkűllővár.)

Informaţiuni detaiate se pot lua dela comitetul parochial respectiv şi dela oficiul protopresbiteral subsemnat.

Cetatea-de-baltă, 26 Decembre 1897.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Têrnavei în conţelegere cu comitetul parochial concernente.

Nicolae Todoran,
protopop.

Din ori-ce *librărie se póte procura* scrierea premiată a consilier. în med. *Dr. Müller,* apărută în a 30-a ediţiune despre

sistemul nervos
şi
sexual turburat.

Espediţie franco pentru 60 cr. în mărci postale.

Curt Röber,
[5] 1—49 Braunschweig.

Din

„Biblioteca nóstră“,

sub direcţia dlui E. Hodoş au apărut:

Nr. 1 *Realităţi şi visări*, de S. S. Secula;
Nr. 2 *Iancu de Huniad*, de Ios. Bălan;
Nr. 3—4 *Versuri şi Proză*, de G. Coşbuc;
Nr. 5 *Fabule alese*, de Gr M. Alexandrescu;
Nr. 6 *Dela sat*, piesă popor. în dialect bănăţean de N. Mocovişteanu;
Nr. 7 *Intocmai*, de Zotti Hodoş.

1 numĕr 14 cr.

Se află de vênḑare în
Librăria Tipografiei archidiecesane
Sibiiu.

În Tipografia archidiecesană au apărut:

I. C. Panţu:

Curs complet
de
corespondenţă comercială
à fl. 1.60,

Procent,
Promil,
Interese
şi
Teoria contarilor curente
à fl. —.40.

Se pot procura din
Librăria archidiecesană, Sibiiu.

În tipografia archidiecesană a apărut:

CATECHISM

pentru învĕţămêntul religiunei drept-credincióse rĕsăritene,
de
Moise Toma,
prelucrat de
Simeon Popescu,
ediţia VIII.; preţul legat 20 cr.

Se află de vênḑare în
Librăria Tipografiei archidiecesane.
Sibiiu.

În librăria Tipografiei archidiecesane se află:

Dicţionariu român-maghiar
şi
Dicţionariu maghiar-român
de
Dr. I. Crişan şi N. Putnoky,

apărute în 1893 şi 1895, cele mai nóue vocabulare pentru învĕţarea limbei maghiare.

Preţul leg. à fl. 2.—

Din

„Biblioteca de popularisare“,

pentru literatură, artă şi ştiinţă,
au apărut până acum:

Nr. 1 *Nuvele siberiene*, de Vladimir Korolenko;
Nr. 2 *Nuvele ţĕrănesci*, de Björnstjerne Björnson;
Nr. 3 *Nuvele şi povestiri populare*, de Lew N. Tolstoi:
Nr. 4 *Schiţe şi tablouri,* de Ioan Neruda;
Nr. 5 *Şése nuvele,* de I. P. Iacobescu;
Nr. 6 *Nuvele* de H. de Balzac;
Nr 7 *Din viéţa poporului,* de Alecs. Swientochowschi;
Nr. 8 *Pe apă* de Guy de Maupassant
Nr. 9 *Nuvele alese,* de Al. Puskin;
Nr. 10 *Ómeni şi scrieri,* de Georg Brandes;
Nr. 11 *Din Cartea cântecelor,* de H. Heine;
Nr. 12 *Liga tinerimii,* comedie în 5 acte de Henric Ibsen;
Nr. 13 *Dómna Marchisă şi alte nuvele* de Quida;
Nr. 14 *Lăutarul din Cremona,* de Francois Coppée;
Nr. 15 *Ilka şi alte nuvele,* de Al. Dumas fils;
Nr. 16 *Nuvele* de Guy de Maupassant;
Nr. 17—18 *Suferinţele tinĕrului Werther* de Wolfgang v. Goethe;
Nr. 19 *Nuvele estra-ordinare* de Edgar Poë;
Nr. 20—21 *Stilul în artă,* de Hans Sebastin Schmid;
Nr. 22 *Un roman în noue scrisori,* de Teodor M. Dostoiewski;
Nr. 23 *Poesii,* traduceri libere în versuri de Sully Prudhomme:
Nr. 24 *Studii şi portrete literare,* de Jules Lemaître;
Nr. 25 *Pilone* de Wilhelm Bergsőe;
Nr. 26 *Darwin, viaţa doctrina şi importanţa lui* de A. de Condolles şi A. Sűdekum;
Nr. 27 *Schiţe din California,* de Bret Harte;
Nr. 28 *Simplu* de Traian Demetrescu;
Nr. 29 *In Lonţ!...* de Paul Hervieu;
Nr. 30 *Scrisórea furată şi alte povestiri estra-ordinare de* Edgar Poë;
Nr. 31 *Don Iuan* pe Molière;
Nr. 32 *Poesii alese,* de Al. Petőfi;
Nr. 33—34 *In temniţă* de Z. C. Arbure
Nr. 35 *Crîng şi luncă* de T. Duţescu-Duţu;
Nr. 36 *Chestiuni literare* ed M. Strajan.
Nr. 37 *Antologie sanscrită,* de G. Coşbuc;
Nr 38 *Femea îndărătnică,* de V. Schakespeare;
Nr. 39—40 *Cestiuni literare,* de M. Strajan

Un nr. broş. 16 cr., leg. 30 cr.

Se află de vênḑare în
Librăria Tipografiei archidiecesane Sibiiu.

FALIMENT MARE!

New-York şi **Londra** n'au cruţat nici continentul european şi o mare fabrică de argintării s'a simţit îndemnată a desface provisiunea sa întrégă numai pe lângă o mică remuneraţiune a puterilor de lucru. Cu executarea acestui mandat sunt eu împuternicit. Expedez deci ori şi cui obiectele următóre pe lângă simpla rebonificare de **fl. 6.60** şi anume:

6 bucăţi **cuţite fórte fine** cu tăiş englez veritabil.
6 bucăţi **furculiţe de argint**-patent american dintr'o bucată.
6 bucăţi **linguri de argint**-patent american.
12 bucăţi **lingnriţe de argint**-patent american.
1 bucată **lingură pentru supă** de arg nt-patent american.
1 bucată **lingură pentru lapte** de argint-patent american.
2 bucăţi **păhare pentru oauĕ** de argint-patent american.
6 bucăţi **tave Victoria** englezesci.
2 bucăţi **felinare admirabile** de masă
1 bucată **sîtiţă** pentru ceaiu. [202] 5—5
1 bucată **presărătóre** pentru zăhar pisat fină.
44 bucaţi laolaltă numai **fl. 6.60**

Tóte aceste 44 obiecte au costat mai nainte **fl. 40** şi se pot căpĕta acum pentru preţul minimal de **fl. 6.60**. Argintul-patent american este un metal cu totul alb, care îşi păstréză colórea 25 de ani pe garanţă. Ca dovada cea mai bună, că inseratul acesta nu e

☛ nici o înşelăciune ☚

mĕ oblig prin acésta publice, a retrimite banii tuturora cărora nu le convine marfa fără nici o piedecă şi nimenea n'ar trebui sĕ lase a trece acéstă ocasiune favorabilă, fără a-şi procura acéstă **garnitură splendidă,** care se potrivesce mai ales ca

present escelent de nuntă şi ocasional

cum şi pentru ori-ce **gospodărie mai bună.**

Se află numai la

A. HIRSCHBERG,

agentura centrală a fabricelor unite de argint-patent american
Viena, II. Rembrandstrasse 19/II. — Telephon Nr. 7114.

Trimiterea în provincie pe lângă ramburs sau anticiparea sumei

Praful necesar de curăţit 10 cr.

Veritabil numai cu marca de alături înregistrată (metal de sĕnătate)

Estras din scrisorile de recunoscinţă.

Primit spediţiunea şi sunt fórte mulţămită, mĕ mai rog pentru o garnitură pompósă à fl. 6.60. Cluş. **Escelenţa baronessă Bánffy.**

Primit comanda, sunt fórte mulţămit, rog sé-mi mai trimiteţi una.
Bozovicĭ, Ungaria. **Alex. Keresztes, proto-pretor.**

Cu prima trimitere sunt deplin mulţămit, mĕ rog încă pentru o garnitură.
Ioan Majarosy, canonic.

„CASSA DE PĂSTRARE ÎN MERCUREA“,

SOCIETATE PE ACŢII

Primesce depuneri spre fructificare sub următórele condiţiuni:

1. **Depuneri făcute de particulari cu anunţ de 30 zile cu 5%.**
2. **Depuneri făcute de particulari cu anunţ de 3 (trei) luni cu 5½%.**
3. **Depuneri făcute de biserici, şcóle, corporaţiuni culturale, ori cu scop de binefacere cu 6%.**

Permiţênd starea cassei, depunerile se rĕsplătesc îndată şi fără anunţare.

Contribuţia erarială pentru sumele depuse se plăteşte prin institut.

Regulamentul special pentru depuneri, la cerere, se trimite ori-şi-cui gratuit.

Depuneri, ridicări şi anunţări, se pot face prin postă şi se resolvă cu reîntórcerea ei.

DIRECŢIUNEA
„Cassei de păstrare în Mercurea“,
SOCIETATE PE ACŢII. [4] 3—10

Redactor prov. Dr. Elie Cristea.

Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 8 Sibiiu, Marţi, 20 Ianuariu, (1 Februariu) 1898. Anul XLVI.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strĕinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Nr. 8820 B.

CONCURS.

Prin acésta se publică concurs pentru un stipendiu de cinci sute (500) floreni din ajutorul de stat al bisericei nóstre din archidiecesa Transilvaniei, destinat pentru cualificarea mai înaltă a clericilor absoluţi din archidiecesă la o facultate filosofică.

Aspiranţii la acest stipendiu au sĕ-şi aştérnă suplicele la consistoriul archidiecesan până în 31 Ianuariu a. c. st v. instruite cu următórele documente:

a) testimoniu de maturitate;

b) absolutoriu clerical dela seminariul archidiecesan;

c) atestat medical, că sunt deplin sănĕtoşi;

d) o declaraţiune separată, că după absolvare vor întra în serviciul bisericesc-scolariu, ce li se va oferi.

In fine au sĕ numiască în suplică universitatea, la care doresc a studia, şi sĕ indice pentru facultatea filosofică specialitatea studiilor alese.

Sibiiu, din şedinţa senatului bisericesc, ţinută la 13 Ianuariu, 1898.

Consistoriul archidiecesan.

„Sunteţi incapabili!"?

In decursul luptelor nóstre politice din deceniile ultime adeseori a căutat ḑiaristica maghiară ocasiuni, spre a se pronunţa asupra punctelor, cari formézá pomelnicul jalbelor şi al pretensiunilor nóstre naţional politice.

Multe din jurnalele maghiare numiau pretensiunile nóstre utopii şi absurdităţi, altele — mai înferbêntate la cap — cu câteva trăsături de pénă ştergeau chiar existenţa nóstră de pe faţa pămêntului; altele însĕ — cu órecare reson — au trebuit sĕ admită, că însaşi legea naţionalităţilor este dovadă, că statul ungar nu este totodată şi *maghiar*, ci că în el există încă şi alte némuri, alte individualităţi etnice; ér în cele din urmă tocmai ministrul Hieronymi a trebuit sĕ declare, că unele din plângerile naţionalităţilor sunt *juste*.

Cam între aceste opiniuni variază şi astăzi părerile Maghiarilor asupra naţionalităţilor nemaghiare din patrie.

Cu una sunt toţi în curat şi anume cu aceea *„că existăm"* şi încă într'un numĕr destul de considerabil.

Noi însĕ, cari ne cunóscem mai bine, — mergem mai departe şi spunem adevĕrul complet: că nu numai existăm, ci formăm totodată majoritatea locuitorilor ţĕrei, că suntem, mai ales noi Românii, aşeḑaţi în masse compacte, impestriţate numai ici-colea cu pături străine de noi, dar şi aceste mai mult suprapuse, fără rădăcini mai adânci şi susţinute în mod forţat; şi că — pe lângă aceste — mai avem limba nóstră proprie, aceleaşi tradiţiuni, aceleaşi interese, acelaşi mod de gândire şi de traiu. Tóte aceste însuşiri, păstrate şi susţinute de vécuri, ba chiar milenii, ne îndreptăţesc a nutri şi aceleaşi aspiraţiuni şi a lucra pentru dobândirea unei vieţi, în cadrele căreia acele însuşiri în deplină libertate sĕ se pótă desvolta şi perfecţiona în direcţiune naţională.

Acésta este, ce îi gâdile pe duşmanii nostri la urechi, când le-o spunem, şi ce nu voesc sĕ admită deodată cu capul.

Din contră tóte ḑiarele maghiare şi maghiaróne conglăsuesc în a se lăuda că numai elementul maghiar este capabil a forma statul (állam-alkotó). Trecutul lui istoric dovedesce acésta, ḑic ei, uitând admoniţiunea dată cu limbă de mórte de regele Stefan fiului sĕu Emeric: *„Regnum unius linquae uniusque nationis fragile et imbecille est"*.

Vederile lor actuale în acéstă direcţiune le caracteriséză nimerit un pasagiu din un prim mai recent al ḑiarului *„Kolozsvár"*, în care acesta se pronunţă asupra aspiraţiunilor naţionalităţilor nemaghiare şi în urmare şi asupra celor ale poporului român.

Étă ce afirmă între altele:

> .... nime nu póte ţinea de just şi drept, ca sĕ aspireze la o esistenţă naţională specială o mână de ómeni, nesce fracţiuni de popóre, ... cari în decursul veacurilor nici pe un teren de progres material şi spiritual n'au putut sĕ se distingă, n'au putut sĕ producă ceva eminent nici pe terenul industriei şi al comerciului, nici în arte şi în poesie ..... şi peste tot au rĕmas binişor în urma elementului susţiitor de stat.. cu un cuvênt: *sunteţi incapabili*!

Nu-i vorbă! Noi, şi Europa întrégă cunóscem grandomania Maghiarilor, de a se asemĕna în vitejie cu Grecii antici ai lui Leonida, în viaţa constituţională cu Englesii, şi de a sĕ ţinea în viaţă socială mai caveleri ca Francezii etc. etc. şi ne mirăm, că cu o rĕsuflare n'au ḑis mai multe, n'au susţinut că pe rotogolul pamêntului numaí Maghiarii au îndreptăţire la o viaţă *naţională*. La acéstă afirmare îi îndreptăţia teoria lui *Horvát* István, care odinióră pleda, că nu numai *Iupiter* (Jó Péter), *Iuno* (Jó nö), ci chiar şi *Adam* a fost maghiar şi că cu Eva, în raiu a vorbit numai unguresce.

Cu tóte aceste suntem departe de a şi crede riscatele ba adese ori nebunele lor spuse şi afirmări; din contră îi întrebăm, că ei cu fala lor cea mare, ce năsdrăvenii, ce mişcări ori curente dătătóre de ton, au produs în viéţa popórelor europene, ce lucrări importante au efeptuit, ca sĕ promoveze progresul culturii generale? Şi în urmă ce-i îndreptăţesce a vorbi „de calare" cu celelalte naţionalităţi conlocuitóre şi consusţiitóre a patriei comune?

Au produs aceea, ce le-a spus-o verde fóia „Zukunft" din Berlin după visita împĕratului-rege Wilhelm al II-lea la Budapesta, adecă: *nimic!*

Un rĕspuns şi mai clar ne dă la întrebarea pusă un bun cunoscĕtor al poporului maghiar *Löher*, când susţine: *„Inzadar căutăm acele puţine petrii, pe cari le-ar fi adus (Maghiarii) la marele edificiu al omenimei, nici o ideie culturală nu există, carea sĕ fi străbătut lumea prin intermediarea Maghiarilor"*.

Aşa dar nici Maghiarii n'au descoperit praful de puşcă, deci mai înceteze cu grandomania lor şi slábéscă cu obiceiul de a sĕ uita peste umĕr la conlocuitorii nemaghiari, cari absolut nu rîvnesc după cultura maghiară, spoită pe dinafară de nisce mâni ovreesci, ci sunt fórte mulţĕmite a se desvolta independent pe basa puterilor şi facultăţilor lor proprii, fie acele mai mari, fie mai mici. Preferim o opincă română, decât un păpuc străin. Că tendenţa nóstră de-a duce o vieţă naţională a parte de a Maghiarilor este îndreptăţită séu nu, — acésta nu cade în competenţa duşmanilor nostri sĕ o constate; ér afirmaţiunea lor, că nu posedem condiţiunile, cari sĕ ne facă capabili pentru o astfel de aspiraţiune, este o simplă frasă, cu care deocamdată vréu sĕ se îmbete ei înşişi, canu cumva — revenind la trezvie — sĕ ajungă prea curênd la decepţiunea, că „statul naţional maghiar" e într'adevĕr nu numai o ideie, ci tocmai un vis, o *utopie* nerealisabilă.

Numai în chipul acesta ne putem explica faptul, că cu tótă ocasiunea cércă a nega capabilitatea naţionalităţilor nemaghiare, căci dór bine trebue sĕ scie, că aceste naţionalităţi au dat ţĕrii acesteia bărbaţi de cea mai mare valóre.

Óre e necapabil un popor, care cu atâta glorie a luat parte la apĕrarea patriei sale, ca şi poporul român? Óre sunt semne de nevitejie isbândile armelor române, cari au înfrânt puterea semilunei? Dar eroismul românului *Paul Chinezul* nu este o distincţiune pentru el şi pentru poporul, din care a eşit? Ér beliducele care a băgat groză în Turcii, cari ameninţau tótă Europa, *Ioan Corvinul*, a fost român necapabil?

Ce sĕ ḑicem despre fiul sĕu, regele *Mathia* sub care Ungaria a ajuns la culmea gloriei sale şi despre care şi cei maí rĕuvoitori scriitori unguri recunosc, că a fost *Român*.

Unde rĕmâne regele munţilor *Iancu*, care fără studii speciale strategice a sciut sĕ dea doveḑi despre cele mai mari succese pe terenul luptelor? Scriitori maghiari nepreocupaţi recunosc aceste succese.

Gloria militară a repausatului archiduce *Albrecht* cine a câştigat-o?

Despre vitejia soldatului român dela Plevna, Griviţa etc., recunoscută şi înălţată de tótă Europa, nu mai vorbim, ci accentuăm numai, că tocmai datele statistice militare publicate mai anii trecuţi, au scos la ivélă adevĕrul, că în armata nóstră comună elementul român este cel mai valoros.

Sunt aceste semne, că poporul românesc pe nici un teren nu se póte validita?

De sigur nu! Numai cât cei ce ochi au, nu vréu sĕ le vadă şi cei ce urechi au nu vréu sĕ le audă.

Ar trebui sĕ întindem un lung pomelnic, dacă am voi sĕ amintim toţi bărbaţii eşiţi din sinul naţionalităţilor, cari şi-au pus eminentele şi estraordinarele lor talente în serviţiul acestei ţări — fie pe un teren, fie pe altul.

Chiar despre renumitul *Deac*, unul din cei mai de frunte bărbaţi de stat, sĕ scie, că a fost de religiune *ortodocs*, şi când mai adaugem, că l'a chemat după numele original *Fescariŭ*, atunci mai uşor deducem despre el, că a fost Cuţovlach, decât Maghiar, ér *Kossuth*, fala naţiunei maghiare, sĕ scie, că a fost de origine slovac.

Vitézul *Zrinyi*, pomenit în toastul împĕratului Wilhelm II., cu care în timpul mai recent atâta s'au lăudat stăpânitorii „singuri susţiitori de stat", asemenea n'a fost maghiar, ci croat, deci gloria faptelor lui nici decât nu 'şi-o pot atribui lor, ci ar face mai bine, când în loc de a-şi însuşi pene mândre străine, şi-ar mai aduce aminte de cei *„hét gyászmagyarkák"*, de *Mohaci* şi de alte analóge triumfuri.

Despre renumitul pictor *Munkácsy* asemenea sĕ susţine, că nu este maghiar de origine, ér pe terenul poesiei, cel mai cunoscut poet în străinătate este Petőfi, alias *Petrovics*, un nume, care numai unguresce nu sună.

Am eşi din cadrele unui articlu voind a ilustra cu mai multe exemple adevĕrul, că popórele nemaghiare şi în special noi Românii, n'am avea însuşirile necesare, cari sĕ justifice aspiraţiunile nóstre naţionale.

Avem şi noi tradiţii naţionale, cari ne îndreptăţesc a afirma despre noi, că am înţeles mult mai curênd, ca alţii ideile cele mari, cari au sguduit basele lumii întregi. Mişcările din revoluţia lui *Horia* au ţintit la desjobăgirea poporului român şi la deplină libertate. Acésta s'a întêmplat înaintea revoluţiunii franceze. Étă din capul unui *ţĕran* isvorînd idei, concepute mai târḑiu de cei mai glorioşi bărbaţi de stat europeni. In atmosfera Franciei dómnia spiritul libertăţii, egalităţii şi al frăţietăţii de aceea vestea revoluţiunii lui Horia a deşteptat acolo simpatii. Aceste s'au resimţit chiar şi pe terenul modei, care a întrodus la dame căciulele aşa numite *„a lá Horia"*.

Dar punem casul, că Maghiarii au drept, că noi în trecut absolut cu nimic nu ne-am validitat. Óre acéstă supposiţiune eschide în mod absolut posibilitatea, ca un popor renăscut, tinĕr şi vital sĕ aspireze la gloria străbunilor sĕi? Unde stă scris, că un popor aḑi îmbrâncit şi apăsat nu va putea mâne sĕ se deştepte şi sĕ devie stăpân peste sórtea şi viitorul sĕu? Nicăiri.

Din contră este un curs natural al desvoltării lucrurilor că tot cel ce sĕ înalţă, coborîse-va; ér cei ce sĕ preaînalţă, sĕ vor coborî mai iute, ca şi cum cred. Din gloria anticilor greci d. e. a rĕmas numai vestea, şi nişce strănepoţi, cari vreau mult mai multe decât pot. Aşa de altă parte şi din un popor fără nici un trecut sĕ póte desvolta o naţiune, care sĕ numere ceva ori chiar sĕ tragă în cumpĕna concertului european. „Fracţiunile de popóre", batjocorite de Kolozsvár, pot se devie un întreg aliat şi puternic, a cărui pretensiuni sĕ nu mai apară utopii, ci drepturi naturale, pe cari nime nu i le póte nega. Când tóte naţionalităţile nemaghiare, venite la deplină consciinţă de sine, vor cere cu energie drepturile lor, atunci vor fi Maghiarii mult prea slabi, ca sĕ mai pótă reţinea dobândirea lor.

Acest timp mai iute ori mai târḑiu trebue sĕ vie.

Duşmanii nostrii trebue sĕ şcie, că caracteristica vécului, spre a cărui fine ne apropiem, este deşteptarea sentimentelor de rasă şi a inclinaţiunilor spre aspiraţiuni naţionale. Acest spirit naţional este de o forţă nediscutabilă. El a produs statul modern german şi cel italian şi de sigur, că nu va odihní până ce şi popórele din monarchia nóstră şi în special şi cele din Ungaria nu vor câştiga în cadrele graniţelor ţĕrii deplină libertate, de-a sĕ desvolta după legile firei, adecă pe base naţionale.

In acéstă direcţiune avem nu numai dreptul, ci şi datorinţa de-a lucra şi lupta.

Credem sus şi tare în isbânda dreptei nóstre cause, cu atât mai vêrtos, cu cât avem convingerea trăinicei poporului nostru, resultată din suferinţele alor dóuĕ mii de ani, şi cu cât nu sentenţele de mórte ale ḑiaristicei maghiare nóue duşmănóse au sĕ fie cinosura îndemnurilor şi faptelor nóstre, ci legile neînlăturabile ale firei şi constatările bărbaţilor înţelepţi, cari cunosc situaţiunea şi desvoltarea naturală a lucrurilor.

O asemenea recentă constatare aflăm în reflexiunile învĕţatului *Max Nordau* asupra evenimentelor anului trecut. *El profĕţesce, că linişte şi pace nu va fi, până-ce popórele, — cari locuesc în partea Europei, ce sĕ estinde dela graniţa Germaniei până la basinul oriental al Mediteranei, deşteptate rênd pe rênd la conşciinţa de sine, î şi vor fi îndeplinit trebuinţa fasei lor de desvoltare, de a se închega, ca individualităţi etnice Diplomaţia europénă, care sĕ va opune acestei dèsvoltări, va suferi érăşi umilire, ca în tóte casurile precedente, căci legea îstorică, care de fapt e o lege naturală, sĕ va dovedi iresistibilă. Legea acésta va stăpâni politica ţĕrilor balcanice, până când fiecare popor de-acolo î-şi va fi găsit graniţele naturale. Acţiunea acestei legi domneşce în èvenimentele fórte importante din Austria, cari cuprind colosale desvoltări viitóre.*

Asta-i, onorabilă ḑiaristică maghiară, situaţiunea şi prospectul în viitor.

Comisia de instrucţiune esmisă din [illegible] presidiul fostului ministru de culte Albin Csáky. In afacerile şcólelor medii a fost raportor dl Ciocan, — fără a fi provocat însĕ vre-o discuţie. Raportorul pentru şcólele poporale şi asilele de copii, deputatul Tuba a constatat cu mulţumire, că cele 400 de şcóle millenare sunt isprăvite şi că ele au fost înfiinţate în astfel de locuri *unde nu numai interesul instrucţiunei publice o cerea ci unde pot sta şi în serviciul naţiunei.* Referentul Tuba cere, ca sĕ se înfiinţeze mai multe asile de stat pentru copii. Constată mai departe, că a sosit timpul, ca acei învĕţători, cari deşi ştiu ungureşte, negligă cu intenţie studiul limbei maghiare, — se fie *strict disciplinaţi*

Ministrul Wlassics promite a-i satisface cererile.

Din România.

In contra duelului. Proiectul de lege în contra duelului a fost admis de către secţia a III-a a camerei, — ér acum aflăm din „Drapelul“ — deputatul V. Misir este ales raportor al acestui proiect.

Legea învĕţământului. Raportul asupra legii reformei învĕţămêntului secundar şi superior a fost cetit în comitetul delegaţilor de către dl C. Dimitrescu-Iaşi, raportorul acestei legi. Discuţiunea generală se va începe înainte de 26 Ianuarie v., din causă că s'au propus modificări, cari reclamă un studiu mai amĕnunţit.

Institut de gynecologie. In curênd va veni la discuţie în Senat un proiect de lege privitor la înfiinţarea unei a treia clinice chirurgiale a facultăţilor de medicină din Bucuresci, — sub numele de „clinică gynecologică“. Doctorul Assaky este numit profesor titular al catedrei pentru acéstă branşă. Se va înfiinţa un „institut de gynecologie“, anexat la acéstă catedră, pentru facilitarea progresului scientific şi practic în direcţia acésta.

Acest institut va mări şi mai mult buna reputaţie a facultăţii de medicină din Bucuresci.

Chestia naţională Ziarul „*Drapelul*“ scrie, că dl deput *Ionel Grădişteanu* va adresa în chestia nóstră naţională dlui D. *Sturdza* o interpelare, în care în 6 punte va suleva: nisuinţele magiarilor de a desfiinţa neamul românesc, de a maghiarisa pe Românii din Ungaria; chestia impăciuiri Românilor cu Ungurii, a unei împăciuiri drepte şi leale; interpretarea visitei la Budapesta a M. Sale regelui Carol, de către foile unguresci; faptul că dl Sturdza n'a însoţit pe regele *Carol* la Budapesta; persistarea ungurilor în politica lor de opresiune şi desnaţionalisare faţă de Românii din Ungaria şi după visita dela Pesta. Şi va întreba, ce posiţie are de gând sĕ ia guvernul în chestiile sulevate.

Iar decorarea lui Jeszenszky. După desvoltarea interpelarei sale în chestia naţională, d. Ionel Grădişteanu va anunţa o nouă interpelare ministrului de externe asupra decorărei lui Jeszensky.

Chestiunea decorărei aprigului adversar al românilor a întrat, zilele trecute, într'o nouă fază.

Ziarul oficial maghiar publicând decretul de decorare — fără să apară şi în „Monitorul Oficial“ al regatului român — arată, că Jeszensky a primit „Coróna Românei, clasa II-a, cu Stea.“

In legea de înfinţare a acestui ordin, nici nu exsistă „Corona Românei“ clasa II-a cu Stea,

Nu putem anticipa nimíc asupra rĕspunsului care l va da d. ministru de externe în aceasta chestiune. Sperăm însă că vom obţine, cu această ocasiune, o declaraţiune oficială şi categorică asupra acestei faimóse decorări.

Ţara nu ştie nici până azi dacă şi cu ce ordin a fost decorat acusatorul Românilor din Ardeal.

Mórtea episcopului de Râmnic. P. S. Sa episcopul *Ghenadie* de *Râmnic,* care se afla la Neapole pentru căutarea sĕnătăţii, a încetat din viéţă în 15 l. c. v.

Prelatul suferea de astm.

Corpul defunctului va fi adus în ţară — spune „*Drapelul*“.

Maghiarisarea numelor.

— Interpelaţie în dietă. —

Am comunicat şi noi scirea sulevată de foile germane din Sibiiu şi Braşov, privitóre la zelul desvoltat de înalţii funcţionari ai căilor ferate pe terenul maghiarisării. Acesti funcţionari au demandat adecă tuturor subalternilor lor de pe linia dintre Sibiiu şi Braşov, sĕ-şi maghiariseze numele de familie, căci din potrivă vor fi daţi afară din funcţiunile lor. Astfel s'au şi maghiarisat vre-o câţí-va păḑitori de cantóne (aşa numiţii „bócteraşi“,) mulţi însĕ au fost nevoiţi aş alege a dóua parte a alternativei, a eşi din serviciu. Familii întregi au rĕmas pe stradă mai bine, decât sĕ se rupă de neamul lor.

Afacerea acésta a fost adusă şi înaintea dietei. Un deputat sas, dl Oskar Meltzl şa ridicat cu tótă energia glasul în contra acestei primejdióse porniri şi presiuni din oficiu. Reproducem după semi-oficiosul „Pester Lloyd“ raportul despre acéstă interpelaţie:

Deputatul Oskar Meltzl declară, că nu mai întră în aprecíarea procedurei acelora, cari îşi schimbă numele părinţilor lor fără nici un motiv, — asta e chestia lor privată. Altcum însĕ se presintă lucrul, când din partea organelor oficiale se exerciază o presiune în acea direcţie, ca oficianţii subalterni se-şi maghiariseze numele. Lucrul acesta, ḑice sĕ, sa întêmplat de curênd în mijlocul poporaţiunei săseşti, ceeace numai reproba se póte.

Koloman *Thaly:* Fie-ţi ruşine! (Sgomot la Kossuthişti.)

Osk. *Meltzl:* Nu-mie ruşine de asta, precum nici dlui Thaly nu-i este ruşine de a fi maghiar. (Sgomot).

V. *Pichler* (ovreu): Mergi în Dresda!

O. *Meltzl:* Nam nici un lucru în Dresda, fiind-că aici e locul meu!

Koloman *Thaly:* D Vóstre nu germanisaţi numai în Sibiiu, ci şi în Pojon!

O. *Meltzl:* In Sibiiu funcţionarii subalterni ai căilor ferate au fost provocaţi din partea superiorilor, ca sĕ'şi maghiariseze numele. .

Pichler: Acestia (superiorii Red.) au procedat *corect*! (aprobări în stânga).

Meltzl (continuă): Sunt convins, că guvernul şi direcţiunea căilor ferate sunt departe (?? Red.) de aceste intreprinderi, cari nu se mai întêmplă în nici un stat civilisat din lume.

Polonyi: Mergi în Posen (provincie nordică în Germania) de veḑi ce-a făcut acolo Bismark!

Meltzl crede a face un bun serviciu în tóte privinţele prin provocarea unei declaraţiuni din locul cel mai competent, — declaraţiune ce va fi potrivită a spulbera credinţa generală, că aceste mai nóuĕ întêmplări sunt numai mésuri, ce pregătesc o acţiune mai mare în direcţia acésta, care acţiune va fi spriginită şi din partea guvernului şi care deja, într'un mod lipsit de tact, a fost pusă în vedere din partea unui deputat, odinióră fost secretariu ministerial.

Autorul se vede deci îndemnat a adresa ministrului de comerciu următórea interpelaţie:

1. *Are domnul ministru cunoscinţă, că şefii de staţiuni, resp. funcţionarii superiori ai căilor ferate Sibiiu, Sighişóra şi din alte părţi au provocat organele subalterne, ca sĕ-şi maghiariseze numele?* (Sgomot în stânga. Strigăte: *Bine-au făcut!*)

2. *Este dl ministru dispus a pune fără amênare capĕt acestui abus* (strigăte: oho!) *şi a lua mĕsuri severe, ca funcţionarii mai înalţi ai căilor ferate sĕ se abţină dela orice amestec în afacerea maghiarisării numelor organelor subalterne?* (Contraḑiceri în stânga).

Interpelaţia se estradă ministrului de comerciu.

Este importantă chestiunea sulevată în dietă de dl Meltzl, căci este menită a da strĕinătăţii informaţii oficiale asupra vênătórei ce se intreprinde în contra numelor nóstre. Interpelaţia acésta vrea sĕ stórcă opinia guvernului, se stabilésca în faţa lumei atitudinea guvernului în manopera maghiarisării Guvernul va rĕspunde cu multă circumspecţiune, va face pe nevinovatul. Ori-care îi va fi însĕ rĕspunsul adevĕrul crud nu-l póte acoperi. Numai de curênd dór a codificat o lege maghiarisătóre, ér terorile din oficiu, nu numai la tren ci şi la judecătorie, administraţie, postă şi telegraf, sunt cunoscute *urbi et orbi.*

Dlui Meltzl însĕ îi face onóre interpelaţia, precum şi *absurdele* intreruperi ale deputaţilor kossuthisti.

Afacerea Dreyfus.

Bănuiala, că adevĕratul sîmbure al afacerei Dreyfus-Esterházy e ascuns în spionagiu rusesc, primesce nóuă viéţă în un articol al lui „Novosti“. Fóia acésta spune, că declaraţia lui Bűlow, a cărei autenticitate e incontestabilă, este de im-

---

FOIŢA.

Dóue documente istorice.

Originea comunei *Copalnic-Mănăstur* şi a familiei *Dragomir alias Kesely* de acolo — Donaţiunea regelui Ludovic făcută lui *Lodomer Olachul* la anul 1345 preste *Kneziatul* de Farkas Rév.*)

Avem înaintea nóstră dóue documente istorice: unul referitoriu la originea comunei Copalnic-Mănăstur şi a familiei nobilitare de acolo Dragomir, alias Kesely, ér altul referitoriu la Kneziatul de Farkas Rév, donat lui Lodomer Olachul la anul 1345 din partea regelui Ludovic al Ungariei.

Primul document este un Inquisitoriu de datul Kápolnok Monostor, 13 Februaríu 1791, şi e compus în limba magiară, ér al doilea este un Deliberat, compus în limba latină şi estradat din partea Tablei justiciare a districtului Chiorului în Şomcuta-mare la 25 Aprile 1782.

Documentele acestea pe lângă însemnătatea ce o au pentru familiile respective, mai sunt de însemnătate şi pentru istoria nóstră naţională, atât cea bisericéscă, cât şi cea politică.

Étă deci pe scurt cuprinsul lor şi deducţiunile nóstre:

I.

După-cum se vede din Inquisitoriu (un feliu de protocol de investigaţiune), doi fraţi anume: Ioan şi László, nobili din comuna Dragomir din Maramureş, au părăsit înainte de anul 1589 comuna lor natală din causa unei fómete şi s'au aşeḑat: Ioan in Ruşor, ér *László în Çopalnic-Mănăştur.*

Când s'a aşeḑat László în Copalnic-Mănăştur, comuna acèsta era tocmai la începutul ei, căci precum ni se spune aici, nu era pe teritoriul ei decât *o casă, — în carea locuia un călugăr, — o mănăstire şi o móră,* ér el s'a aşeḑat pe locul liber de lângă mănăstire.

Tot aici ni se spune mai departe, că venind László în Copalnic-Mănăştur a adus cu sine nisce vite pestriţe (tarka marha), pe cari când le mâná, ori le chema la sine le agrăia: „kese, kese“, care agrăire i-a rĕmas apoi ca nume de batjocură, ér mai târḑiu i-a devenit conume de familie, lui şi următorilor lui. (Dintr'alt document, de datul Mureş-Oşorheiu, 23 Iuniu, 1831, ce 'l avem de asemenea înaintea nóstră, se vede apriat înrudirea respective originea din aceeaşi trupină a familiei Kesely de aḑi cu familia Dragomir, ambele cu predicatul nobilitar de Kápolnok-Monostor).

Vedem mai departe din acest document, că László de şi a emigrat ca nobil în Copalnic-Mănăştur, totuşi a fost silit sĕ-şi câştige din nou privilegiile nobilitare — acum cu predicatul acestei comune — servind cu armele principelui de atunci; nu ni se spune însĕ nici prin care principe, nici la care an a fost nobilitat pentru a doua-óră, căci după fasiunile martorilor ce ocur în acest document, — documentele de nobilitate ale acestei familii — după-cum spune tradiţia rĕmasă din bĕtrâni şi din neam în neam — s'au perdut la Baia-mare unde le-au fost depus spre păstrare, când cu asediarea acestei cetăţi prin curuţi. De asemenea nu se indică nici anul acestei întêmplări, precum nici numele conducĕtoriului curuţilor, cari au ocupat atunci acéstă cetate, ori dór' au fost respinşi. — Ni se spune însĕ din partea martorilor evidenţi în acest document, că diploma de nobilitate şi de donaţiune a familiei Dragomir de Kápolnok-Monostor a fost mai vechie cu 20 de ani decât cea a familiei Pop de Kápolnok-Monostor tot de acolo, carea, precum se vede din opul: Date istorice privitóre la familiile nobile române culese de I. cav. de Puşcariu, partea II, Sibiiu 1895, pag. 302, a fost nobilitată la anul 1609.

Deci pe basa celor expuse până ací din cuprinsul acestui document, constatăm următórele fapte istorice privitóre la istoria nóstră naţională română politică-bisericéscă:

1. *Comuna Copalnic-Mănăştur din Nordul Transilvaniei îşi are începutul înainte de anul 1589, deodată cu înfiinţarea mănăstirei de acolo.* Un exemplu destul de vederos, cum s'au înfiinţat şi format multe sate şi oraşe în jurul mănăstirilor şi locuinţelor multor ómeni pioşi, cari ori din dorul de a duce o viéţă ascetică, retrasă, consacrată esclusiv lui Dumneḑeu, ori din causa persecuţiunilor religionare s'au retras la munţi şi alte locuri ascunse, departe de calea duşmanilor, ca astfel sĕ-şi pótă exercita cultul lor divin neconturbaţi de nimeni.

2. Judecând după împrejurarea, că unirea cu biserica romano catolică s'a întrodus la români numai după o sută de ani şi mai bine după începutul acestei comune (Copalnic-Mănăstur, 1589), şi că comuna acésta şí aḑi — cu puţíne esceptiuni, aflându-se în ea şi puţini magiari — e locuită de români, aḑi greco catolici, — *mănăstirea,* în jurul căreia s'a format comuna, *a fost mănăstire aparţinĕtóre bisericei nóstre ortodoxe-române.*

Regretăm, că până aḑi nu şcim încă anul şi numele fundatorului acestei mănăstiri, portanță din mai multe puncte de vedere. Lui Dreyfus i se impută, că a tradat acte militare guvernului german. Declarația lui Bűlow însě a spulberat bănuiala acésta. Dacă însě Dreyfus n'a vîndut Germaniei, care e vina lui pentru care s'a condamnat? El e deportat pe insula Dracului pentru tradare de patrie. Un astfel de pěcat ar fi de închipuit, când Dreyfus ar fi vîndut secretele ministrului de resbel vre-unei puteri din tripla alianță; e cert însě, că în casul de față nu póte fi vorbă de o așa tradare. Dacă totuși a vîndut secrete. Dreyfus n'a putut sě le vîndă decât vr'unei puteri amicale, séu cu totul inofensive. Se póte că vre-o putere s'a interesat despre starea militară a Franciei numai din pricini diplomatice. Pentru comunicări de aceste însě nu se plătesc sume așa mari; Dreyfus de altă parte e bogat, și n'a avut lipsă sě vîndă secrete pe bani, și deci nici de tradare nu póte fi vorbă. Se póte sě fi vătěmat Dreyfus secretul cabinetului; asta însě nu se pedepsesce așa greu. După declarația lui Bűlow revisia procesului e neîncunjurabilă. La revisie se va constata séu că Dreyfus e nevinovat, și atunci cinstea 'i va fi reh ıb lit ıtă, séu că a comis altă vină, pentru-ce va fi tras în cercetare disciplinară, și osânda grea de mai nainte va fi înlocuită cu alta mai domólă.

---

*) Documentele acestea de present se află în posesiunea parochului gr.-ort. rom. Aurelin Greblea din Leschia.

Ḑiarul berlinez „Voss. Ztg.“ pornind din scrisele articolului lui „Novosti“ deduce, că puterea căreia s'au vîndut secretele Franciei numai Rusia póte fi. Franța trebue sě vadă că opinia Europei și chiar și a Rusiei e pe lângă Zola, cerênd în interesul Franciei revisuirea procesului.

Un ḑiar francez desminte afirmația unuia dintre grafologi: că hârtia bordereaului ar fi fabricație nemțéscă, — și susține, că hârtia e din un institut francez de geografie militară și e fabricație franceză.

Zola a declarat riporterului foii „*Politiken*“ că deja s'a obosit în luptă; nu se va da însě plainic nici atunci când șansele de reușită i se vor împuțina. Procesul îl consideră *de cea mai mare faptă a vieței lui*, dar 'i dă de lucru, încât abia îl póte învinge. Opt sute de scrisori și cincisute de depeși primesce la ḑi, pe cari tóte le citesce poliția. A spus mai departe, că n'a atacat armata, ci numai persóne din ea. Il umple de supărare purtarea Franței. Dreyfus nici atunci nu se va putea întórce în patrie când nevinovăția îi se va constata, căci venirei lui *i-ar urma îndată revoluția.*

Noutăți.

Curtea la Budapesta. Majestatea Sa Monarchul nostru în 12 séu 14 Febr. va călători la Budapesta, unde va sta trei sěptămâni.

* * *

Memoria archiducelui Rudolf. Din incidentul aniversării a nóua a decedării clironomului Rudolf, în capela Hofburgului din Viena s'a celebrat Dumineca, serviciu funebru, în presența Maj. Sale Monarchului, a věduvei moștenitóre de tron și a fiicei acesteia. S'au depus cu ocasiunea acésta pe cosciugul moștenitoriului de tron mai multe cunune, între cari se află una și a împěratului Wilhelm al Germaniei cu inscripția pe fundele ei albe: Amicului intim — împěratul Wilhelm II.

* * *

Costume românesci la Londra. Din raportul asociațiunii „Furnica“ a dómnelor române din România, aflăm că anul trecut aceasta asociațiune, cu sediul în Bucuresci, a vîndut mărfuri (țěseturi și cusěturi) românesci pentru suma de 111.802 lei. Productele industriei casnice românesci au luat o desvoltare fórte mare: străinătatea pe ḑi ce merge apreciază și dă o mai mare atențiune muncei țěrancelor române. Astfel vedem că s'a vêndut la Londra costume românesci și alte obiecte pentru suma de 18.763 lei 30 bani. Asociațiunea stă sub patronagiul reginei Elisabeta, presidenta e dna Elena C. Cornescu, casieră, dna Maria C. Bilcescu și secretară dna Sarmisa Alimănișteau.

* * *

Deputația femeilor sasce. Damele sasce sibiene din deputația, care a mers la Viena sě predea Monarchului adresa de rugăminte pentru nesancționarea proietului de lege despre maghiarisarea numelor localităților — în frunte cu conducătórea deputației d-na *Fritsch* — au sosit alaltăeri, cu trenul dela órele $1\frac{1}{2}$ după prânz. Au fost așteptate de public imens, care umplea peronul, salele de așteptare și terenul dinaintea gării. La întrare în gară, trenul a fost primit cu strigăte de „*Hoch*“. Dându-se jos din cupeu, damele din deputație au primit buchete de flori cu bicolorul săsesc, ér o fruntașă sască le-a bineventat prin o vorbire în numele sașilor din Sibiiu. S'a cântat apoi imnul național săsesc, care însě a fost pe un moment copleșit de șueratul demonstrativ al mașinistului, care la tóte ocasiile de acest fel ține a da semne în chipul acesta despre vița sa asiatică.

Părăsind gara, damele s'au urcat în trăsuri și au plecat spre oraș printre dóuě șire lungi și dese de public. Un convoiu lung de calesele a urmat, trecând peste strada Elisabet, peste piețe și strada Cisnădiei. Ne-a bătut la ochi lipsa de entusiasm cu care a fost întêmpinată deputația; pare că publicul immens numai din curiositate și nu pentru a face ovațiuni entusiaste bravelor femei, — s'a adunat la gară.

Lucru neobicinuit — jandarmeria a lipsit cu desěvêrșire!

* * *

Nazaricușii și slujba ostășéscă. Nóua sectă religiósă, — numită a nazaricușilor, care timpul din urmă s'a înjghebat în țara nóstră și care răpesce mulți din credincioșii tuturor confesiunilor, între perceptele sale de credință are unul, prin care interzice credincioșilor sěi purtarea armei. Și nazaricușii respectă acel punct. Mulți dintre cei, pe cari îi înroléză, sufer tot felul de pedepse, dar arma n'o prind în mână și denégă supunerea. Acum toți nazaricușii din patrie au adresat ministrului de honvezi o petiție în care cer; 1. sě fie scutiți de a purtá armă; 2. de a se șterge usul, prin care sunt obligați ostașii a îngenunchia, când se comandă rugăciune, 3 sě fie scutiți nazaricușii a depune jurământul ostășesc; 4 sě nu fie obligați nazaricușii a cerceta biserica împreună cu ceilalți ostași.

* * *

Defraudare. Ministrului de agricultură i s'a fácut arătare ḑilele trecute despre o defraudare enormă, ce s'a întêmplat la cassa direcției silvanale din Cluș. Se spune, că suma defraudată ar fi de peste *100,000 fl.* Ministrul a dispus cercetare.

* * *

Despre Bismarck se scria timpul din urmă, că s'ar fi aflând rěu de tot cu sěnătatea. Scirile mai nóuě însě ne spun, că fostul cancelar de fer e binișor restaurat, decât că nu póte încă sě umble, ci'l pórtă într'un scaun cu róte.

* * *

„Revista ilustrată“ broșura pro Ianuarie, va apăré cu ceva întârḑiare, din causa că ilustrațiunile se fac în Viena și nu le-am primit la timp. Dar în câteva ḑile va apărea de sigur și o vor primí toți cei ce o doresc se o véḑă. Pentru cei ce voiesc a o abona însemnăm, că ediția de lux va costa pe an 6 fl. pentru Austro-Ungaria și 15 franci pentru România și strěinătate; ediția poporală numai 3 fl. pentru Austro-Ungaria și 7 franci 50 bani pentru România si strěinătate. Șoimus, (poșta Nagy-Sajó) Ianuarie 1898. (Transilvania).

Ioan Baciu, editor.
Ioan Pop Reteganul, redactor responsabil.

* * *

Bal în Petroșeni. Primim următórele: Onorate dle Redactor! Comitetul nostru parochial în sedința sa din 1 Ianuarie a. c. a hotărît a arangia un bal și în anul acesta pe Sâmbătă în 5 Februariu 1898 st. n, cu care ocasiune se va juca la mieḑul nopții „Bătuta și Călușeriul“ sub conducerea domnului Nicolae Socol, măestru ferar și proprietariu în Petroșeni

Venitul curat al acestui bal este destinat pentru edificarea unei biserici nóuě de ritul nostru aici, carea este deja în curgere și carea conform contractului încheiat cu intreprinḑětorul dl Nicolae Părěu din Orăștie, cu finea lunei lui Octobre a. c are sě fie în mod definitiv terminată și dată în sémă.

Deóre-ce lipsele sunt mari și multe la intreprinderi de natura celei de față chiar și după terminarea edificărei, ér comuna nóstră bisericéscă — săteni și băeși — séracă și în mare měsură îngreunată și cu alte multe și diferite sarcini publice, și afară de venitul ce incurge regulat dela lucrătorii de cărbuni prin respectiva laudabilă direcțiune, fără nici un alt isvor de venite, comitetul parochial a hotărît a pune în circulație și o colectă publică atât în cât și afară de patrie, după eventuala obținere a ajunge scopul concesiunei de lipsă dela locurile mai înalte competente, făcênduni-sě prin acésta mai ușóră posibilitatea de a ajunge scopul atât de mult dorit. Petroșeni la 14/26 Ianuariu, 1898. Cutótă stima: Ortodoxul.

* * *

Invitare, la Balul ce se va arangia Joi la 10 Februariu st. n. 1898. în sala hotelului „Széchenyᵘ de către inteligenta română din Orăștie și giur în favorul „Reuniunii Femeilor române din comitatul Hunedórei“. Inceputul la 8 óre séra. Prețul întrării: de familie 2 fl. 50 cr., de persónă 1 fl. Damele sunt rugate a se presenta în cât se póte în costum național.

* * *

Petrecere. Tinerimea română din Valea Almașului și jur vě invită cu tótă onórea la *Petrecerea cu dans*, ce se va arangea în Hida la 25 Ianuarie n. 1898. Venitul curat este destinat pentru scop filantropic. Inceputul: la 7 óre séra. Prețul de întrare; de persóna 60 cr., de familie 1 fl. 50 cr.

* * *

„Albina“, revistă enciclopedică poporală, apare în Bucuresci (prețul abon. la an 8 lei),— în nrul sěu 16 cuprinde: Un nou dar al M. S. Regelui. — I. N. Ciocan. Povestea lui Dragoș — Vodă și a Bourului. — Stelian Petrescu, Edison. — I. Velculescu, Satul meu. — I, Moraru, La beție ca la beție. — I. St. Furtună, Vitele cornute. — Petre Petrescu, Stânca Cojocarului. — N. Gavril, Din credințele poporului: Cântecul cucuvelei. — I. Niculescu, Sfaturi practice. — Sěrbări scolare. — O propunere. — Către domnii autori.

Intrunire agricolă.

(Invitare)

Ne luăm voe a învita prin acésta pe toț membrii și sprijinitorii Reuniunei nóstre la

Întrunirea agricolă,

ce se va ținé Dumineca la 6 Faur c. n. în comuna Rěchita (lângă Sebeșul săsesc). La întrunire se vor ținé discursuri despre afacerile nóstre economice.

Începutul la 11 óre din ḑi.

Sibiiu, 31 Ianuarie 1898.

Comitetul central al „Reuniunei române de agricultură din comitatul Sibiiului“,

Demetriu Comșa. președ.
Victor Tordășianu, secretar.

LITERATURĂ.

Pomul Crăciunului.

Dl Teodor Burada, cunoscutul folclorist și devotatul scrutător al limbei române, publică sub titlul „Datinele poporului român și copsacul Crăciunului“, următoriul important studiu:

Dacă ne aruncăm privile asupra obiceiurilor, credințelor și datinelor strămoșesci, păstrate până astăḑi cu cea mai mare sfințenie de poporul român, suntem cuprinși de mirare cum ele se mai păstréză și s'au putut păstra în mijlocul atâtor calamități, cari s'au strěcurat ne întrerupt asupra nóstră, în decurgere de atâtea vécuri; în mijlocul atâtor invasiuni ale barbarilor, cari nu căutau alta decât a nimici totul în urma lor; nimic însě din aceste n'au fost în stare sě nimicéscă originalitatea primitivă a obiceiurilor și datinelor nóstre avêndu-și cea mai mare parte, fundamentul lor, în elementul latin, care constitue basa naționalității nóstre.

Dimitrie Cantemir, domnul Moldovei, vorbind despre nenorocirile, cari au bântuit țéra nóstră și valurile prin cari ea a trecut, ne spune, că: „Deci dar nu putem ḑice alta nimic, că din prea osebită și nemărginită provedința alui Dumneḑeu, o împěrăție așa mare și înfricoșată a Otomanilor, biruind cu armele sale pe tótă puterea Romanilor în Asia, și o bucată nu prea mică în Europa, și pe Unguri, Sêrbi, Bulgari și alte stăpâniri nenuměrate, aducênd cu sila sub stăpânirea sa și pe Greci, norodul cel mai înțelept; éră pe un norod așa prost și fără de putere, nu au fost vrednic sě-l siléscă cu rěsboiu ca sě i se plece sub stăpânire și mai pe urmă umblând de bună voie, totuși au rěmas ne atins și ne smintit atât la obiceiurile lui cele politicești cât și la orênduelile cele bisericesci“.

Singurul mijloc pentru-ca poporul român, acuma când a ajuns la un grad vědit de desvolare, sě mérgă înainte prin activitatea unei vieți proprie a lui, este ca sě țină séma de credințele, datinele, moravurile și de vechile nóstre instituțiuni, moștenite din bětrâni, păstrate de istorie, transmise prin tradițiune, și scăpate ca prin minune de valurile cutropitóre a vécurilor și a învăluirilor prin cari a trecut; ne ținênd séma de ele, nu mai avem consciință de noi înșine, nici de forța și majestatea nóstră națională, precum asemenea nici de originea nóstră! Dacă vom zdrobi din temelie și fără crutare aceste obiceiuri și datorii, dacă vom căica în picióre cu dispreț instalațiunile nóstre sociale și religióse, dacă ne vom bate joc de ele, întroducênd în locul lor obiceiuri de ale străinilor, atunci de sigur naționalitatea nóstră, precum și a ori-cărui popor, va apune pe încet și va dispărea. Sě mai constatăm acésta încă cu toții, împreună și cu dl Odobescu, că: „ceea-ce înalță o nație, ceea-ce inspiră demnitatea și tăria, nu e atât desvoltarea prosperității sale materiale, nici înbelșugarea productelor industriei sale, nici înmulțirea capitalurilor și averilor, nici luxul vieții casnice, ci respectul către eroii și gloriile naționale de ori-ce fel, ci amorul către pămêntul natal, pentru păstrarea căruia s'au luptat generațiile trecute, ci iubirea către limbă și datinele părintesci, moșteniri scumpe, rěmase din vechime! Fără de aceste elemente spiritul național piere! [1])

Câte amintiri plăcute, câte sentimente naționale, câtă fericire sufletéscă se deștéptă în noi, când privim la diferitele obiceiuri caracteristice ale poporului român, păstrate de el din timpuri străvechi! Sě ne uităm puțin la colindele cu florile dalbe, la cele cu stéua, cu plugușorul, la jocul Iroḑilor, a păpușilor și la alte multe, precum și la nenumărate credinti, atât religióse cât și profane, așa după cum s'au pomenit din bětrâni, și nu vom vede în ele decât obiceiuri vechi ale poporului roman, ceea ce ne arată, fără îndoială, originea némului nostru.

(Va urma).

---

precum în general nu cunóșcem nici istoria ei mai deaprópe, ca și la multe alte mănăstiri de ale nóstre, despre cari abia aflăm ici colea câte o urmă, pe carea dintele timpului și reutatea ómenilor, ori nepăsarea nóstră chiar, nu o-a putut încă nimici.

II.

Din cuprinsul Deliberatului vedem, că succesorii familiei Kodra de Bártfalva, pentru devedirea nobilității lor au produs între alte documente și

„*Donationem Ludovici Regis de Anno 1345 Super Keneziatu de Farkas Rév collato Lodomerio Olacho pro fidelibus servitiis*“, despre care se face amintire, pe scurt, și în opul citat al Il. Sale dlui Cav. de Pușcariu, pag. 190, și

„*Mandatum Introductorium Sigismundi Regis cum clausa dicitur nobis nemine contradicente. A. 1411 id est Millesimo quandringentesimo undecimo legitime introducti fuisse refernut*“.

Insemnătatea acestui document constă în aceea, că ne face cunoscut un *kneziat român existent încă înainte de anul 1345.*

Sibiiu, 1/13 Ianuariu 1898.

Gavriil Hango,
preot ort. român.

---

[1]) *Revista română*, București, 1861, luna Octobre, pag. 656.

Nr. 962/1897. [12] 3—3

CONCURS.

Pentru întregirea vacantei parochii de clasa a III-a Păucea, în protopresbiteratul Têrnavei, se escrie prin acésta concurs nou cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post dau suma de 459 fl. 84 cr.

Doritorii de a ocupa acest post de paroch au se își aștérnă petițiunile lor instruite conform normelor din vigóre subsemnatului oficiu protopresbiteral în Cetatea-de-baltă (u. p. Kűkűllővár.)

Informațiuni detaiate se pot lua dela comitetul parochial respectiv și dela oficiul protopresbiteral subsemnat.

Cetatea-de-baltă, 26 Decembre 1897.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Têrnavei în conțelegere cu comitetul parochial concernente.

Nicolae Todoran,
protopop.

Nr. 5—1898. [14] 1—3

CONCURS.

Prin venerabila resoluțiune consistorială dtto 16 Decembre 1897 Nr. 8268 Bis. s'a încuviințat instituirea unui post de capelan în parochia de clasa a III-a Noul-săsesc cu filia Boudelo, protopresbiteratul Sighișórei — pentru ocuparea cărui post, se publică concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post de capelan, sunt jumětate din dotațiunea parochială anuală de 405 fl. 74 cr.

Informațiuni mai detaiate se pot lua dela oficiul protopresbiteral, eventual dela comitetul parochial concernent.

Concurenții au a-și substerne petițiunile instruite conform legilor în vigóre în terminul deschis la subsemnatul oficiu protopresbiteral.

Sighișóra, 8 Ianuare 1898.

Oficiul protopresbiteral gr.-or al tractului Sighișórei, — în conțelegere cu comitetul parochial concernent.

Dimitrie Moldovan,
protopresb.

Nr. 421/1897. [15] 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de paroch în parochia de clasa a III-a Cârna. sě escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în ḑiarul „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt 440 fl. 30 cr.

Petenții au a și așterne cererile instruite conform normelor în vigóre, la subscrisul oficiu protopresbiteral, în terminul deschis.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Albei-Iulia, în conțelegere cu comitetul parochial.

Alba-Iulia, 28 Decembre, 1897.

Petru Popovici,
adm. prot.

În **Tipografia archidiecesană** au apărut:

I. C. Panțu:

Curs complet
de
corespondență comercială
à fl 1.60,

Procent,
Promil,
Interese
și
Teoria conturilor curente
à fl. —.40.

Se pot procura din
Librăria archidiecesană, Sibiiu.

În **Tipografia archidiecesană** au apărut:

Sidoxia,
cestiunea dotațiunei archiereului ortodox-român din Transilvania,
de
Matei Voileanu.
Prețul 30 cr.;

Alexandru Roman, 1826--1897.
Material pentru biografia și activitatea lui,
de
Ilie Dinurseni.
Prețul 40 cr. și

Un vis,
narațiune din viața unui preot,
de
Gavriil Hango.
Prețul 20 cr.

Se pot procura din
Librăria Tipografiei archidiecesane
Sibiiu.

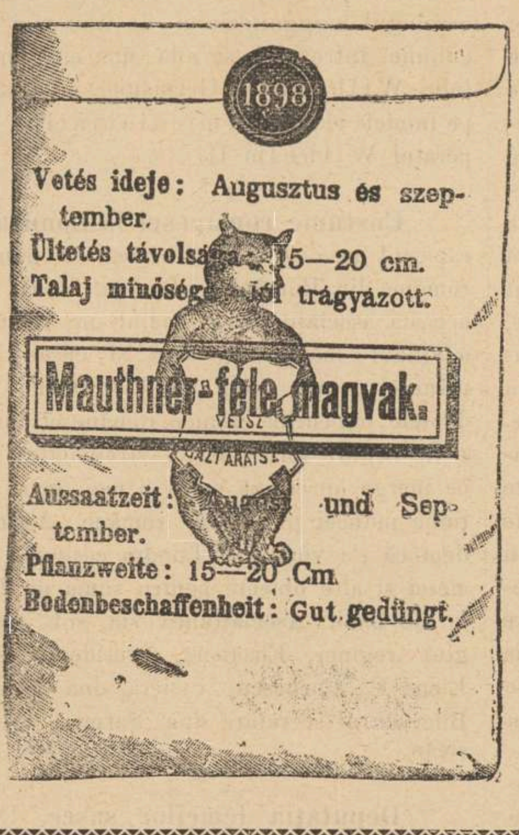
1898
Vetés ideje: Augusztus és szeptember.
Ültetés távolsága: 15—20 cm.
Talaj minősége: jól trágyázott.
Mauthner-féle magvak.
VETSZ
CAZTARAISE
Aussaatzeit: August und September.
Pflanzweite: 15—20 Cm.
Bodenbeschaffenheit: Gut gedüngt.

Vestite

Semințe de flori și legumi
ale lui [13] 1—17

Mauthner
în
pachete închise, legal garantate
cu marca de apěrare împrotocolată

„Ursul“

se pot căpěta în tóte
băcăniile și ferăriile
mai mari.

NB. Numai pentru pachetele *închise,* prověḑute cu figura *ursului* și signate cu numele *Mauthner,* cum arată figura alăturată, ia firma *Edmund Mauthner* în *Budapesta, strada Andrássy 23,* garanție deplină pentru semințe próspete și veritabile.

A eșit de sub tipar și se póte procura din

Librăria Tipografiei archidiecesane

CALENDARIU
pe anul comun dela Christos
1898.

Anul al patruḑeci și șeptelea.

Pe lângă partea calendaristică cuprinde: șematismul amplificat al archidiecesei ortodoxe transilvane, precum și un mic șematism privitor la diecesele aparținětóre metropoliei ortodoxe române din Ungaria și Transilvania; o indicare lunară a agendelor protopresbiterale și parochiale; o indigitare pentru trebuințele clericilor absoluți și a învěțătorilor confesionali; însemnarea têrgurilor după alfabet, luni și ḑile; anunțuri, și în fine catalogul cărților din librărie.

Partea literară conține: „Pascile“ și „Érna pe uliță“, poesii de G. Coșbuc, Alexandru Roman, material pentru biografia și activitatea lui de Ilie din Urseni, și „Bunica Márie“ de Ilarie Chendi.

Prețul unui exemplar broșat 30 cr., 10 séu mai multe exemplare și în genere vênḑětorilor broșat 25 cr.

Librăria Tipografiei archidiecesane, Sibiiu.

„CASSA DE PĂSTRARE ÎN MERCUREA“,
SOCIETATE PE ACȚII

Primesce depuneri spre fructificare sub următórele condițiuni:

1. **Depuneri făcute de particulari cu anunț de 30 zile cu 5%.**
2. **Depuneri făcute de particulari cu anunț de 3 (trei) luni cu 5½%.**
3. **Depuneri făcute de biserici, școle, corporațiuni culturale, ori cu scop de binefacere cu 6%.**

Permițênd starea cassei, depunerile se rěsplătesc îndată și fără anunțare.

Contribuția erarială pentru sumele depuse se plătește prin institut.

Regulamentul special pentru depuneri, la cerere, se trimite ori-și-cui gratuit.

Depuneri, ridicări și anunțări, se pot face prin postă și se resolvă cu reîntórcerea ei.

DIRECȚIUNEA
„Cassei de păstrare în Mercurea“,
SOCIETATE PE ACȚII. [4] 4—10

Avis!

Domnilor învěțători și directori de școle le recomandăm depositul nostru de **charte geografice** aprobate de Inaltul Minister reg. ung. de culte și instrucțiune publică, precum:

Charta Ungariei de părete	fl.	5.75
„ **Austro-Ungariei** de părete	„	5.75
„ **Europei** de părete	„	6.—
„ **Asiei** de părete	„	9.—
„ **America de Nord** de părete	„	7.—
Apoi **singuratice comitate din Ungaria** á . .	„	—.10—15
„ **Ungaria**, ediț. format mic à	„	—.15
„ **globuri terestre** simple cu fl. 1.—, 2 —, 3.30, 5.30, și . . . . : . . .	„	10.—
„ **globuri terestre** cu meridian 3.15, 5.—, 8.40, 12.60 și	„	40.—

Asemenea oferim tot felul de recuisite pentru școlă: **ceruse** (Hardtmuth), **cerneli** (Leonhardi), **pene** (Kuhn & Comp.) etc.

Librăria Tipografiei archidiecesane.

Redactor prov. **Dr. Elie Cristea.**

Editura și tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 9. Sibiiu, Joi, 22 Ianuariu, (3 Februariu) 1898. Anul XLVI.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strěinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuě ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Insinuări tendențióse.

Anul acesta este anul sěrbărilor jubilare.

In locul prim sěrbéză libertatea, acéstă desmerdată fiică a ceriului, acéstă candidă fecióră, pe care anonimul autor al classicei opere „Cântarea României“ o vede pe o câmpie frumósă, jucându-se cu un arc întins.

Și alăturea cu jubileul de ani 50 al libertăței sěrbéză tóte popórele, cari acuma sunt 50 de ani s'au declarat libere.

Sěrba-vom deci și noi, căci și noi acuma sunt 50 de ani am devenit liberi.

Sěrbarea nóstră coincide cu sěrbarea tuturor popórelor, cari la anul 1848 s'au emancipat din lanțurile robiei.

Sěrba-vor popórele, fie-care în modul sěu va serba, dupá a sa fire, după al sěu naturel, și după cercul larg, în care i se va permite sěrbarea.

Este un bun comun al omenimei anul 1848, și Europa cu litere de aur a inscris în analele sale acest an al emancipărei popórelor.

Jurnalistica unguréscă din incidentul jubileului libertăței voesce sě ne prepare nóuě românilor o cursă.

Ḑice-vom deci cu cuvintele prorocului: „Păzește-mě de cursa, care mi-au pus mie“.

Ḑiaristica maghiară de acum prevede o mare revoluțiune în frumósa ḑi de Maiu a anului curgětoriu.

Revoluțiunea o fac românii.

Vor arde deci casele nobililor unguri, cari după desființarea sclaviei corporale acuma sunt 50 de ani, voesc sě inițieze anul jubilar cu o nóuă sclavie spirituală.

Vor arde orașele ungurescí, și la flacările lor românii rěsbunători vor juca hora frăției cu toți frații lor dela Mare păn' la Tisa.

Tóte aceste vor arde în fantasia aprinsă a politicianilor unguri, cari étă ce viséză.

S'au fácut perchisițiuni domiciliare la preoțimea nóstră din jurul Brașovului.

Poliția secretă voesce sě scótă la ivélă proclamațiuni revoluționare pentru ḑiua de 3/15 Maiu 1898, ca ḑi jubilară în memoria ḑilei de 3/15 Maiu 1848.

Proclamațiunile aceste — ḑice-se — s'au trimis preoțimei nóstre dela poșta din Brașov.

Poliția secretă a întrat la preoții nostri în casă, în urma ei a venit factorul dela postă, cu o scrisóre la adresa acelui preot.

Scrisórea o a luat agentul secret — era sě ne scape din condeiu „agentul provocator“ al cabinetului negru, — decorat cu coróna României — tot el a desfácut-o, și fără a o da adresatului, tot el a luat'o cu sine ca document despre revoluțiunea în pregătire.

Uneltirile aceste au dat bogat material de esploatare ḑiaristicei unguresci.

Az oláhok mozognak, séu pe românesce: Românii fac revoluțiune.

Ḑiarul din Viena „Neue Freie Presse“ în numěrul sěu de Sâmbătă séra, 17/29 Ianuariu a. c. aduce o telegramă din Budapesta.

In sensul acelei telegrame agenții guvernului au descoperit proclamațiuni revoluționare la preoțimea nóstră din ținutul Clujului, în tocmai ca și la cea din ținutul Brașovului.

De bună sémă și proclamațiunile aceste vor fi fost puse pe postă unde-va.

Dacă ne vom lua după analogia dela Brașov, atunci proclamațiunile din urmă vor fi fost fabricate în Cluș, de bună sémă în biroul reuniunei de maghiarisare.

Ḑiariul „Egyetértés“ este mai avêntat în norocul seu cu proclamațiunile revoluționare.

Acest ḑiar publică o epistolă privată, iscălită de un R. trimisă unui român din Ardeal.

Scrisórea acésta începe dela liga din Bucuresci, trece apoi prin Europa și cruciș și curmeḑis, unde dă tot peste filiale ale Ligei secrete din Bucuresci, și în fine se opresce in Cluș, însě nu la Kulturegylet, ci la advocatul Iuliu Coroianu.

Intrégă Europa este deci în ferbere, din ferberea acésta au isvorît proclamațiunile espedate din Brașov și Cluș la adresele preoților români, din proclamațiuni va isvorî în mod firesc revoluțiunea cea mare, în onórea libertății, care a rěsărit asupra popórělor sunt de atunci tocmai 50 de ani.

Dacă adevěr ar fi ceea ce ne aduc jurnalele maghiare;

dacă în adevěr românií ar plănui o revoluțiune aḑi, cu sistemul actual de comunicațiune în era de directă comunicare prin mijlocul telefonului.

décă se mai contempléză o revoluțiune în fața armatei de aḑi, care în 24 de óre póte fi concetrată în ori ce parte a monarchiei;

décă revoluțiune se pregăteste în sistemul armelor de aḑi;

în casul acela românii sunt buni numai pentru casa de sănătate, căci ei ar da neamicilor nostri și ocasiunea dară și îndreptățirea de a ne nimicí total pentru veci.

Dacă român e acela, care în sistemul spionagiului de aḑi a trecut prin contrabandă proclamațiunile dela gara din Brașov, până la cea din Bacifalău, séu până la cea din Târlungeni, atunci Guguman a fost acel român, și bine i s'a intêmplat, că și-a contras un asemene blamagiu.

Dar sě luăm lucrul după cum este, și lucrul acesta serios este.

Noi credem, că da, s'au trimis asemene proclamațiuni compromițětóre preoțimei nóstre și în părțile Brașovului, și în părțile Clușului.

Credem și povestea cu scrisórea despre filialele Ligei, care în cele din urmă sa oprit la casa domnului advocat Coroianu, și care a ajuns în mâna politicei secrete dela noi

Scrisorile aceste, proclamațiunile aceste, după ale nóstre vederi sunt eșite din cabinetul cel negru al poliției secrete dela noi, care se fălesce cu decorațiunea cea mai nóuă „Coróna României“.

Poliția secretă deci a pus la cale aceste proclamățiuni, ea au designat jertfele în persónele preoților nostri, ca apoi pressa unguréscă sě le pótă exploata. Ea le-a dat la poștă cu anumite adresse, la anumite timpuri.

Scopul?

Scopul este: sě ne discrediteze și mai mult înaintea corónei.

Românii sunt revoluționari, românii voesc o Daco Romanie mare dela Marea négră până la Tisa, Românii voesc descompunerea Ungariei și aḑi scutul principal al dinastiei, al casei de Habsburg e numai Ungaria.

In Austria e un chaos.

Numai Ungaria e una, tare, puternică, națională, care a descoperit planul de revoluțiune al valachilor.

Intru cât coróna va crede, noi nu putem sci. De aceea ḑice-vom cu Psalmistul:

„*Păzesce-mě de cursa, care mi-au pus mie, și de smintelele celor ce fac fărădelege*“.

Revisuirea învěțěmêntului pedagogic. Actualul ministru de culte e gigantic în croirea planurilor și a reformelor. Ḑiarele mai nóuě din Budapeșta vestesc o nóuă reformă. Secretariul de stat Zsilinszky a făcut în comisia de instrucțiune declarația, că în ministeriul de culte se elaboréză acum reforma învěțămêntului pentru preparandii Noul proiect de lege este de așa, încât dă învěțătorilor posibilitatea de a avé încă o ocupație și aș spori astfel isvórele de venit.. Ce-o mai fi și asta?

Iși perd amicii. „Politik“ din Praga anunță, că simpatiile dintre Poloni și Maghiari dispar din ce în ce. Ansă la o pornire a Polonilor dușmănósă Maghiarilor a dat un comunicat al foii „Pol. Ert.“ — fóia oficiósă a guvernului maghiar, în care a fost întimpinată cu multă afabilitate stirea despre estirparea Polonilor în Provincia Posen. Tot din acest incident a scris fóia din Lemberg „Slovo Polskie“ un articol întitulat: „*Revizuirea relațiunilor polone-maghiare*“, în care se ḑic între altele următórele:

FOIȚA.

Jertfa dragostei

— Novelă originală —

Věrului Emilian.

In vězduh e revoluție! Gerul Bobotezii s'a lăsat cu tótă greutatea lui asupra nóstră! Mi-am încărcat soba cu lemne și așezându-mě în apropierea ei la troznetul tainic al focului am căzut pe gânduri. E o nespusă mângăiere pentru sufletul nostru, când ne ducem cu gândul în trecut, căci de pe paginile colburóse ale trecutului tóte amintirile sunt de un farmec neînțeles. Atât bucuria, cât și durerea revocate din domeniul amintirii ni-se presintă în haina nevinovăției, și noi cu drag privim la ele.

N'a trecut o óră, de când a eșit preotul cu „Iordanul“ și sub impresia acestui act de păcate curățitor tocmai cetiam cele mai frumóse pagini ale vieții mele din trecut... Și eu umblam odată cu „Iordanul“. 'Mi aduc aminte cu câtă grije mě culcam, ca nu cumva sě adorm și astfel sě rěmân dela sfințirea apei. In biserică întram, când zorile erau încă departe și D-zeu sě-i ierte păcatele lui popa Ilisie, numai pe acei cântăreți ne lua cu dênsul, cari ne ducém regulat la maica nóstră biserică și stăteam acolo cu cucernicie dela început până la „D-zeu sě priméscă rugăciunea și sě Vě ierte pěcatele“.

Nu voi uita nici-când bucuria ce o simțiam, când cea dintâiu lovitură în tócă și cel dintâiu sunet de clopot mě găsiau trezit. Umblam apoi tótă ziua din casă în casă, și séra eram ferit, dacă primiam ca remunerație 20 cruceri, câteva cóste de porc, o bucată de cârnaț și pe de-asupra un colac și o legătură de câlți din „fuiorul popii“. Sěrmana mamă tot mereu ieșia până la pórtă, ca sě vadă nu sosesce drăguțul ei de băiat, și în ziua de ajunul Bobotézii nu se mai îngrija de cină, căci tótă casa ne ospětam din câștigul meu; și țin minte că tata, dragul meu, la fiecare bucătură dădea laudă lui D zeu, dorindu-mi noroc în lume.

Cine știe însě în ce colț ascuns va sta pitulat „norocul“, căci păna acuma nu ne cunóscem.

Printre rîndurile acestei frumóse pagini prin procesul associerii de idei tot-deauna cetesc și o mișcătóre întêmplare din lumea cu dureri. Și de câte-ori din noianul amintirilor mi-se desfășura Agnes și Dionisie, totdeauna rěmân multă vreme îngândurat.

Acuma la bobotéza s'au împlinit cinci ani și mi se pare că numai eri a fost Cum trece de iute timpul, și Dómne cât e de lung și numai un moment de durere.

Era în ajun, când primesc dela prietinul Dionisie un bilet, în care mě rógă, ca pre ḑiua de Bobotéză se merg până la ei, căci de mult nu ni-am věḑut, și dorul de revedere ne muncia. Din copilărie ne cunoșteam, la olaltă am petrecut anii de școlă și ne aveam dragi, ca doi frați. Intr'un colț al biletului scris cu litere mărunte am observat cuvintele: Logodna; suntfericit.

— Câtă fericire și câtă sinceritate, mi-am ḑis; a voit sě mě surprindă, de aceea nu mi-a scris în bilet motivul adevěrat, pentru-care el cu atâta insistență mě chiamă la ei; dar se vede că fericirea era atât de mare în sufletul sěu, încât i-a fost imposibil, ca sě nu mi-o comunice în câteva cuvinte, într'un loc și într'o formă discretă, ca apoi eu se-mi țes fericirea întreagă, în care se scaldă sufletul luí.

Comuna Brădeni era la o depărtare de 3 óre dela noi cu piciorul și tot în așa depărtare dela orașul Codreni. Comuna Brădeni era situată pe o vale încântătóre- jur împrejur avea păduri întinse de brad, ce rěspândiau un miros plăcut și dădeau comunei o înfățișare romantică. De-alungul comunei șerpuia în monotonia lui vecinică un riuleț cu apă din crésta muntelui, limpede ca cristalul și rece ca ghiața. Nu voi uita nici odată ḑilele de vacanță petrecute în comuna Brădeni la prietinul Dionisie. Sunt încă vii în sufletul meu nopțile acele de vară, când în liniștea adâncă freamětul pădurii, ca un cor mut acompania cele mai varii și mai melodióse arii din operele naturei măiestre. In Brădeni aerul e curat, domol și dulce de mirosul florilor de munte. Respirarea acestui aer era o binefacere, pe care o simțiai în tot trupul. Cât am stat la pretinul Dionisie am observat o mulțime de obosiți, cari în călătoria lor prin lume au ajuns a pune piciorul pe pragul trecerei, petrecând înse lunile de vară la scaldele cu apă rece din pădurile rěcorόse dela Brădeni se reîntorceau la pulturile și casele lor, de multe-ori cu speranța de a trăi din nou încolțită. De câte ori n'am urcat cu Dioni-

„Vechia vorbă despre fraternitate între Maghiari și Poloni nu mai are temeiu. Civilisația maghiară a îndemnat pe maghiari a osândi ca în procesul Memorandului din 25 Maiu 1895 la temniță grea pe 25 conducĕtorli ai națiunei române, numai pentru-că au îndrăsnit ași așterne plângerile lor împotriva apăsării Românilor nu regelui din Ungaria ci împĕratului din Austria.

Aceeași civilisațiune ia îndemnat înainte cu vreo-câteva sĕptămâni a hotărî în parlament legea *infamă* despre maghirisarea comunelor nemagiare. Aceeaș civilisațiune (!!) le inspiră acum cuvinte umilite de admirațiune față de un guvern care împrumută 200 milióne de marce pentru a stêrpi pe Poloni. Acéstă lingușire *(Schweifwedeln!)* a unui popor, care avea odinióră aspirațiuni liberale, acésta decadentă a spiritului, care nu mai este accesibil și simțitor pentru drept și dreptate, — este téma de corupția morală, ce provine din suprimarea vechia a popórelor nemaghiare din Ungaria“.

Cronică politică.

Studenții germani din Austria jócă un rol însemnat în chestiunea națională a germanilor austriaci. Sute de universitari din Praga s'au adunat la Leitmeritz, oraș în Boemia nordică și au ținut sub presidiul deputatului Dr. Funke, o adunare academică. La acéstă adunare au luat parte și întreg corpul didactic dela Universitate, decanii și rectorii facultăților. Aici ș'au precisat atitudinea lor față de situația ce li s'a creiat prin restringerea drepturilor avute. Astfel au hotărît a nu cerceta colegiile, până ce nu se va revoca ordinul, prin care li sa confiscat dreptul de a purta pe chipii culorile lor strămoșești. La acéstă hotărîre au fost îndemnați studenții și din partea profesorilor lor, cari înșiși au promis a nu prelege, până ce limbei germane în Boemia nu i-se va încuviința limitele avute. — Acestei mișcări a studenților germani din Boemia s'au asociat cei din Graz, cari asemenea au hotărît a nu cerceta prelegerile. Cei din Viena au ținut o adunare în carea au votat o adresă guvernului cerându-i o urgentă resolvire favorabilă a chestiunei de limbi. Guvernul a pus în prospect închiderea universităților, dacă ele nu vor fi cercetate de elevi.

Ministri ungari la Viena. Numai în sĕptămâna trecută au fost ministrii austrieci la Budapesta, pentru a pertracta cu colegii lor chestiunea suspendată a reîncheierii compromisului economic. Discuțile aceste — despre a căror resultat n'a transpirat nimic în publicitate — s'au continuat Luni în 31 Ianuar la Viena, luând parte dintre ministrii ungari Bánfi, Lukács, Daniel și Darányi Obiectul principal al desbaterei a fost cuóta — însă după cum scrie „Neue Freie Presse“, la vreo înțelegere sau resultat positiv n'au ajuns. După conferență comună cei doi ministrii presidenți Bánfyi și Gontach au avut o audiență îndelungată la Majestatea Sa unde au referat despremersul discuțiilor conterențele ministeriale se vor mai ține în ḑilele aceste find că intenția guvernelor este, ca se aștérnă parlamentelor din Peșta și Viena încă înainte de 1 Maiu proiectul de lege despre pacht economic

Oficiul de învĕțătoriu și cantoratul.

In cei doi numeri premergĕtori (6 și 7) ai ḑiariului nostru un învĕțătoriu dela scólele nóstre confesionale a pus în discusiune cestiunea, décă e bine séu ba, ca învĕțătorii nostri sĕ fie totodată și cantori.

S'a publicat corespondența fără nici o observare meritorică din partea redacțiunei spre a nu influința publicul cetitoriu în nici o direcțiune.

Mărturisim, că pre noi ne-a supĕrat mult modul cum dl învĕțătoriu a tractat acéstă chestiune, și argumentarea, cu care militéză pentru eliberarea învĕțătoriului de sub acéstă afirmativă sarcină.

Ne-a displăcut mult, că între argumentele sale susține și aceea, că legea nu obligă pe învĕțătoriu de a fi el și cantor.

Dacă Domnul învĕțătoriu dela scóla nóstră din Gurarîului, Ieronim Mărdanu, nu ar fi făcut cursul normal de trei ani la seminariul nostru archidiecesan pedagogic-teologic, ci bună óră ar fi venit gata cualificat dela un institut străin de biserica nóstră, atunci nu ne-ar pune în uimire duchul străin de biserica nóstră, care vorbesce din articolul dsale.

Tóte bisericile din statul nostru au legat cantoratul de oficiul de învĕțătoriu, și acésta din considerațiuni mai înalte bisericesci, in spiritul cărora autorul articolului nu vrea sĕ străbată.

Scóla nóstră atât de strîns e legată de biserică, încât noi nu ne putem închipui scóla română confesională fără de biserică.

Invĕțătoriul nostru nu este numai pur învĕțătoriu, ca în órele sale libere sĕ petrécă în cancelaria notarială, sĕ facă contracte, sĕ îndeplinéscă oficiul de matriculante al comunei politice, sĕ facă execuțiuni prin comună, cari tóte-l fac urgisit în ochii poporului.

In pedagogiile nóstre cântările bisericesci și tipicul dela începutul lor au fost studii obligate, ca și ori-care dintre celelalte obiecte.

Mai mult. Față cu multe dintre obiectele din resortul pedagogic cântările bisericesci și tipicul în ochiiĭ nostri trebue sĕ aibă întâietate.

In faptă pentru studiul cântărilor și al musicei noi susținem cu grele jertfe dóuĕ puteri didactice, și articolul din chestiune trebue sĕ producă resens și la profesorul de specialitate pentru rituale și cântări.

In sistemul nostru deci cântările și tipicul sunt studii principale, și cine nu are din acelea pregătirea cuviincíósă, nu póte fi învĕțătoriu

Cunóscerea cântărilor și a tipicului, condițiuni unice, cari cualifică la cantorat, este deci la noi condițiune legală, și cine susține, că la noi legea nu obligă pe învĕțător de a fi cantor, acela numai viețuesce în elementul nostru bisericesc.

Precisată astfel posițiunea bisericei nóstre, sĕ reflectăm și la motivele din corespondență.

In planul prim, cantoratul e presentat ca o sarcină grea, așa de grea, încât împregiurarea că cântă învĕțătorul la utrenie și la liturghie califică pe învĕțătoriu pentru hectică séu tuberculosă.

Fie-cine din bogăția inimei sale vorbesce.

In căldura inimei sale Iacob fratele Domnului, scrie; *„De este cine-va cu inimă bună sĕ cânte“*.

Este trivial a asĕmâna starea sufletéscă în biserică cu disposițiunea la mâncare și beutură.

In sinul poporului nostru vrednicia cea mai mare este, când cine-va scie cânta, și ĭ se dă ocasiune sĕ cânte în biserică.

In biserica nóstră noi nu ne putem închipui pe învĕțătoriu stând acasă pe timpul când ómenii sunt în biserică, pe timpul utreniei.

Invĕțătoriul nostru în ai nostri ochi e model de om al bisericei de aceea el este primul în biserică deodată cu preotul, nu din datorință cântă el, ci din evlavie din rêvnă către bunul Dumneḑeu.

Ani 20 am provĕḑut oficiul de cantor al bisericei, dintre acestia 13 ca student în un oraș, în care românismul începe a dispărea, am fost fericit a lua parte în mai multe biserici la oficiul dumneḑeesc, și am rĕmas încântat de rêvna, cu care tineretul nostru cântă în biserică.

Cunosc comune bisericesci cu sutele, în cari invĕțătoriul în serile lungi de érnă dă tineretului trecut preste etatea școlei instrucțiune din cântări și tipic, și Duminecile și sĕrbătorile în jurul învĕțătoriului era un stat major de cântăreți, cari neobosiți dau mărire în casa Domnului.

Un asemene învĕțătoriu era idolul comunei întregi, căci el contribuia la podóba casei Domnului, era binecuvêntat de Dumneḑeu, căci Dumneḑeu sânțesce pe cei ce iubesc podóbă casei lui.

Spiritul acesta bisericesc a fost legătura puternică, care nea ținut până acuma în strênsa unire.

Invĕțătoriul a fost farul luminătoriu, el a concentrat și a legat strêns de biserică și ale ei instituțiuni poporul prin exemplul sĕu de om al bisericei, prin cântările sale, cari au îndulcit inima poporului, prin școla ce a dat tênerei generațiuni, crescênd din ei cântăreți, cari erau fala comunei bisericesci.

Spiritul acesta în timpul din urmă a început a slăbí.

Pildă e între altele și corespondența din cestiune, care încércă a învoca și motive sanitare.

Mĕ inrolez cu mândrie și eu între acei „părinți de ai școlei“, cari susțin, că interesele bisericesci reclamă ca noi sĕ alimentăm spiritul bisericesc, sĕ militãm pentru susținerea lui.

In ochii nostri învĕțătoriul trebue sĕ fie model și în ce privesce cântările și ritualele bisericesci.

Cine a avut ocasiune sĕ fie în bisericele nóstre în locurile depărtate de mărginime, a putut observa, cu câtă negrijire sĕ cântă în bisericele nóstre.

Melodiile s'au conservat bine, în multe locuri ele sunt mai frumóse ca cele puse pe note de profesorul nostru de cântări bisericesci, care în dorul seu de a tot îndrepta, atâta a îndreptat, în unele și altele până a eliminat aprópe tot ce a fost frumos din melodiile nóstre.

Cantorii nostri dela sate esprimă rĕu, se vede, că melodiile sau întrodus corect, însĕ după texte slavóne și grecesci. Cantorii nostri aplică melodiile fără considerare la firea limbei române, și acésta supĕră grozav.

Invĕțătorii nostri sunt chemați a merge cu exemplu bun, și în direcțiunea acésta au ei o sublimă missiune de împlinit.

Regretăm, că porniri ca cea inițiată de învĕțătoriul din Gurarîului tocmai acum se pun pe tapet, când statul a luat mĕsuri ca la preparandiele sale candidații greco orientali sĕ fie instruați și cualificați și din cântările bisericesci și din rituale.

Mărturisim, că am vĕḑut casuri de bólă în viéța nóstră. Mulți au putut murí și de oftică, dară ca cantoratul sĕ causeze acestă bólă, până acuma nu o am auḑit-o susținută de autorități medicale.

Sânții Părinți ai bis. nóstre au întocmit lucrurile în cele rituale de tot minunat. In ritualele nóstre se perondéză la intervaluri preotul cu cântărețul, și acésta înlesnesce mult cântarea chiar și pentru cei altcum debili.

Este prescriere canonică, că cântările în biserică sĕ se execute cu evlavie, lin, sĕ nu sbiere cântărețul.

O asemenea cântare nici odată nu ostenesce, nici chiar în acel cas,

---

sie cărările încrucișate, cari prin desișul pădurii duceau la platoul cu scalde, numit și locul „sănătății“. Nu puteam în destul admira frumsețile naturei, cari au însușirea de a lăsa urme neșterse în sufletele privitorilor și de a determina înclinările acelora cari mai mult se desfătéză în bogăția farmecului lor. Pretinul Dionisie s'a născut și crescut în acest raiu pământesc, a gustat de mic cu prisosință din plăcerile naturei, carea din iubirea și poezia ei a imprimat accente hotărîte în sufletul lui virgin.

Ca studenți pe clasele superióre avém locuința împreună și de multe-ori în lungile seri de érnă, când obosit de „munca ḑilei“ punea cu óre-și care disgust la o parte fantasticele povești ale lui Homer, liniștit își începea draga lui poveste.

„..... O ḑînă din povești, înaltă, mlădiósă, la fața blondă cu ochi albastri ca seninul ceriului, cu pĕr lung și negru ca pĕcatul de mórte, întréga ei făptură e o ispită periculósă pentru inimile nepățite. Amintirea ei mĕ urmăresce pas de pas, ḑiua îmi turbură gândirea, ér visurile mele au de multe ori caracterul unor romane cu subiecte medievale. Agnes, copila dela Brădeni mĕ stăpânesce“.

„De multe ori mĕ întreb si cerc după rostul acestei simpatii fără hotar încă de când trăiam anii copilăriei, timpul basmului duios, ce pare a nu se mai întórce nici odată.

Am cules împreună căpșune, și cea mai frumósă i-o dăruiam ei și ea asemenea. Și cununi de flori am împletit cu ea din pădurile Brădenilor, și nu odată i-am pus cunună nevestejită pe cap, și ce bine îi ședea ei mirésă și Dómne cu câtă plăcere priviam eu în ochii ei vioi și cât de fericit eram.

Am copilărit împreună și prietinia nóstră s'a prefăcut într'o dragoste, fără de care viéța ași considera-o, ca un lung șir de ḑile cu amar“....

In fie-care an de scólă se întorcea de acasă mai încătușat, si tot mai mult se întăria în credința, ca ei sunt dela Dḑeu lăsați unul pentru altul. El va studia cu gândul neîntrerupt la ea, și Agnes până va fi el mare va trece prin clasele civile ale internatului de fete din S...., și Dómne! într'o ḑi dorurile, aspirațiile și visurile lor se vor întrupa și ei vor fi fericiți

Ḑi închipuită, carea cu cât era mai îndepărtată cu atât se părea mai fericită, căci fericirea adevĕrată numai în depărtări mari există.

A trecut cu succes peste examenul de maturitate și s'a înscris la drepturi, ér ea după terminarea civilelor s'a așeḑat acasă îndeletnicindu-se cu arta căsniciei.

Sufletul lor a rĕmas virgin, curat ca în timpul când încă nu trecuseră peste hotarul comunei Brădeni. Viéța dela oraș, cu mediul ei vanitos n'a influințat asupra acestor dóuĕ inimi sincere, puterea iubirii sfinte si adevĕrate a respins ori-ce tendință străină ei, și astfel Dionisíe și Agnes și acum se iubesc tot cu aceeaș sinceritate de o fermecătóre naivitate, ca în anii cei dintâiu, ai copilăriei lor. Era o dragoste ce te înduioșa, te fermeca și amusa.

In diminéța ḑilei de Bobotéză gătit ca de mare sĕrbătóre cu toiagul în mână am plecat spre Brădeni. Preste nópte a fost un viscol amestecat cu fulgi de zăpadă de mărimea fluturilor. Crengile arborilor se plecau sub greutatea florilor de zăpadă, șanțurile erau pline formând o linie dréptă cu drumul, ér orizontul se mărginea la distanță de câțiva pași, căcí o bură désă, ca un vĕl cenușiu cuprinde zarea.

Calea de 2 óre dela noi până la Brădeni am făcut-o de astă dată numai puțin decât în 4 óre; datam preste tóte rozórele și gropile și ajunsam în zăpadă și până în brâu Când am sosit în comuna Brădeni la casa ospitală a pretinului Dionisie eram tot apă. Tocmai eșiserĕ dela sfta biserică și era obiceiu vechiu, după-cum spunea nenea Ilie, „așa s'au pomenit, ca după biserică sĕ cheme pe părintele, pe cantor și încă vre-o câțiva fruntași la un rachiu bun, așa după-cum ni-la dat bunul d-ḑeu, că dór nu dăm bani pe el“. Ómeni credinciosi și cu inimă bună.

Și era vesel nenea Ilie, cum nu l'am vĕḑut nici odată. Și cum se nu când avea tot ce'i trebue la casă, cu tóte că numai el și Dḑeu știe cât a spesat cu Dionisie până la vĕḑut om, și încă ce om! Nu-i pare însĕ rĕu de ce a cheltuit, numai sănătate sĕ dăruiască Domnul, ca sĕ-'l vadă așeḑat odată la casa lui, apoi și de va muri, tot atât. Așa vorbea nenea Ilie și toți cei de față aprobau, și'l fericiau pentru bunătatea de copil, cu care la învrednicit Tatăl ceresc.

Pretinul Dionisie tocmai luase doctoratul în drepturi și era deja angajat la primul advocat din ținutul acela ca concipist.

(Va urma)

unde învĕțătoriul cantor ar fi numai el conducĕtoriu al cântărilor bisericesci în întrégă comuna.

Este însĕ rară comuna, în care adi sĕ nu fie mai mulți cântăreți.

Invocarea cu ostenéla la rĕspunsurile liturgice încă n'are nici o îndreptățire.

Chiar când dintre copiii de scólă nici unul nu ar cunósce rĕspunsurile liturgice, copiii de scólă le învață în primele trei luni dela începutul anului, și atunci biserica resună de glasurile îngeresci ale copiilor. inima părinților saltă de bucurie, și un asemene învĕțătoriu, după cum am mai dis, este idolul comunei, căci la poporul nostru între multe alte virtuți, este și iubirea cântărilor frumóse.

Nu scim, decă autoritatea bisericéscă va puté aproba o asemene pornire, și va crede, că chiar o discusiune diaristică în favorul aceleia ar fi dóră folositóre între criticele împrejurări de acuma.

Nu scim pentru cari motive statul se află îndemnat tocmai acuma a introduce studiul cântărilor bisericesci și a ritualelor în pedegogiile sale, pentru cari motive el voesce sĕ oblige pe învĕțătorii sĕi la cantorat tocmai acuma, când la noi învĕțătoriul cantor e pus pe o tréptă cu noul oficiu de „regulator al orologiului“ din turn, mai ales, că la noi puține biserici vor fi avênd turn cu orologiu.

Din tótă inima condamnăm asemene porniri dușmane intereselor nóstre bisericesci.

Mateiu Voilcanu.

Afacerea Dreyfus.

Rochefort în fóia sa „*Intransigeant*“ scrie despre o vizită, ce a făcut de curênd împăratul german ambasadorului francez. Spune, că împăratul a cercetat pe ambosador în chestia Dreyfus. Impăratul — dice — din neprecauție a demascat pe Dreyfus, pentru că scrisorile schimbate cu el, au ajuns în mâna poliției franceze. Din pricina acésta va face acum totul pentru liberarea lui Dreifus. Din afacerea acéasta — continuă Rochefort — póte sĕ se descarce primejdie mare asupra Franței, în care caz nici un preț nu se va pune pe viéța membrilor sindicatului Dreyfus

După informațiunea lui „*Gaulois*“, oficerii citați ca martori în procesul Zola, din respect față de tribunal se vor presenta vor declara însĕ, că din pricina secretului oficios deobligator pentru ei, vor denegá fasionarea

Colonelul Picuqart a fost citat înaintea presidentului comisiei investigătóre, general Saint-Germain, care numai asupra a 2 puncte își va estinde cercetarea: 1. Comis-a Picquart indiscreție în serviciul sĕu? 2. Comunicat a el documente secrete din archivul ministrului de rezboiu cu ómeni străini anumit cu senatorul Scheurer-Kestner și cu advocatul Leblois? Atârnă dela resultatul investigației, décă Picquart va fi citat înaintea tribunalului militar.

Maiorul Esterházy a cerut voie dela ministrul de rĕsboiu Billot, sĕ pótă improcesua pe aceia, cari l-au calumniat.

In ședința din 31 a l. c. n. a camerei italiene, deputatul Delbazo a întrebat pe ministrul de externe, — ce acțiune a desvoltat ambasada italiană dela Paris în chestia Dreyfus. Secretariul de stat Bonin, în numele ministrului de externe a rĕspuns, că ambasada italiană la Paris n'a putut sĕ desvólte în chestia Dreyfus nici o activitate, pentru-că nici închipui nu se póte, ca o putere străină sĕ se amestece în afacerile lăuntrice ale Franciei. Se vorbesce, că Zola a citat pe atașatul ambasadei italiene și pe un alt membru al ei înaintea curții cu jurați, ca sĕ fasioneze despre relațiile lor către Dreyfus. Indată ce acești funcționari vor primi citația, guvernul va chibzui, ce îndrumări sĕ le dea. Jurnalelor, cari au adus în legătură pe atașatul militar italian cu afacerea Dreyfus, secretarul de stat le declară categoric, că nici acesta, nici vre-un alt membru al ambasadei n'a stat în nici o relație cu Dreyfus. Declarația secretariului de stat a produs o impresie viuă. Partidul guvernamental a aplaudat furtunos Camera a luat la cunoscință rĕspunsul.

Noutăți.

Avis. Biletele de întrare la balul Reuniunei femeilor române din Sibiiu — care va avé loc Sâmbătă în 5 c. — sunt a se rescumpăra în diua balului dela 10—12 óre a. m- și 3—5 p. m. în otelul „Impĕratul Romanilor“ et. I. camera nr. 3 cu 1 fl. 50 cr. de persónă, și séra la cassă cu 2 fl.

Tot aci se rescumpĕră și biletele pentru logele deja prenotate.

Prenotări se primesc și până atunci în tótă diua dela 11—12 óre a. m. de către presidenta Reuniunei (strada Bayer 1, casa Albinei) și anume pentru loge R. I. cu 8 fl. R. II. cu 6 fl.

⁂

Pentru biserică. Din parochia *Balomir* ni se scrie, că îndemnat de pilda bună dată de părintele paroch N. *Suciu*, — epitropul Toma *Vulc* a donat sfintei biserici de acolo leafa sa de pe 2 ani, în suma de *10* fl. Fapta creștinéscă a epitropului *Vulcu* vorbesce de sine.

⁂

Deputatia femeilor sasce, a plecat dela Viena spre casă — Sâmbătă. La gară întréga colonie săséscă era de față. Studenții sași din Viena au oferit damelor buchete de flori cu funde în bicolorul săsesc. Trenul a pornit din gară între strigătele de „Hoch“ ale publicului de pe peron.

La Brașov damele au fost împărtășite de o primire entusiastă. La gară era public inmens săsesc și românesc. S'au întêmplat însĕ aici și incidente, ce numai cinste nu fac nației, ce cavaleréscă ține a se numi. Când adecă trenul a întrat în gară și sașii au isbucnit în strigăte de „hoch“, o grupă de unguri scandalagii, demonstrativ strigau: éljen Bánffy! etc. Mașinistul dela tren și la Brașov s'a distins prin șueratul demonstrativ, așa că publicul a fost nevoit a se retrage din gară pentru a face ovațiuni femeilor din deputație. Sasii verzi au arangiat Luni séra un banchet în cinstea femeilor din deputație, unde a ținut un discurs entusiast advocatul *Lurtz*, indemnând pe sasi a nu'și unguriza numele, și a se bizuí pe forțele proprii pentru apărarea individualității naționale, fără a aștepta sprigin strĕin.

Asemenea primiri frumóse s'au făcut damelor sasce și la Mediaș, Sighișóra, Orăștie și Bistrița.

⁂

Decorat. Regele Carol al României a decorat pe consulul român la Budapesta Alesandru Balș cu ordinul corónei crucea de mijloc. Nu de mult dl Balș a fost distins și de Maiestatea Sa Monarchul nostru cu ordinul Francisc Iosif crucea de mijloc. Probabil distincția s'a făcut în memoria vizitei regelui român la Budapesta.

⁂

Secretar ministerial defraudant. La tribunalul din Budapesta se pertractéză deja de mai mult de o sĕptĕmână un non proces de sensație. Ca acusat figuréză un bărbat din sinul boierimei unguresci, o persónă cu posiție înaltă, secretar ministerial și redactor al colecției de legi regn. Numele lui e Pettkó László. Este acusat cu defraudare de bani din cassa statului și cu falsificare da chitanțe oficióse. El adecă primea sume mari de bani dela ministeriu pentru traduceri nemțesci, franceze și românesci. Traducerile le făcea însuși, dar la facerea socotelilor dădea cuite redactate pe nume inventate. In decursul pertractării, cea mai zdrobitóre mărturisire în poiriva acusatului a făcut-o nevasta lui, care e pe cale de a se despărți de el. Ea a spus, cum bărbatul sĕu ducea o viață de boier bogat și ei îi mințea că are leafă mare. Când însĕ a ajuns în nĕcaz, i-a mărturisit că e pungaș.

Adi soseșce scir a, că *Pettkó a fost osândit la 4 ani temniță.*

⁂

Inmormântarea lui N. T. Ciurcu. Corpul regretatului fruntaș român din Brașov N. Ciurcu a fost transportat dela Vena la Brașov, unde a fost înmormântat Luni, cu pompă mare.

Coscingul cu osĕmintele generosului reposat a fost aședat pe un catafalc în sala cea mare a gimnasiului românesc, pusă la disposiție de către Eforia șcólelor. Pe catafalc, între mulțimea de cununi se afla una dela celebrul artist Dumitru *Popovici*, alta dela familia B. G. *Popovici* din Viena. In pomenita di la órele 2½ d. prânz sicriul a fost aședat pe carul mortual și dus în biserica Sf. Nicolae, însoțít de un convoiu imposant, compus din tinerimea școlară; preoții slujitori: *Baiulescu*, *Voina*, Dr. *Saftu* și diaconul *Prișcu*. După cosciug urmau membrii familiei reposatului; membrii Eforiei școlare și inteligentă română brașovénă, bărbați și femei în numĕr mare. In biserică s'a sĕvârșit prokodul, ér dl. protopop *Voina* a ținut un cuvênt funebru, arĕtând meritele reposatului pentru ném, biserică și șcólă.

Rémășițele pământesci ale neuitatului *Ciurcu*, au fost așezate spre vecinicul rĕpaus în cimitirul din Gróveri.

Rĕposatul *Ciurcu*, a fost unul dintre acei români generoși, cari cu aprópe o jumĕtate de veac înaiute, prin jertfele lor au pus temeiu în Brașov șcólelor centrale românesci, primul focular de cultură românesc de dincóce de Carpați.

Regretatul *Ciurcu*, începênd cu adunarea de pe „Câmpul Libertății“ — n'a lipsit dela nici o manifestație națională românéscă!

⁂

Avis Deóre-ce cu 1 Ianuariu 1898 s'a făcut schimbare în personalul Librăriei archidiecesane, toți acei P. T. Domni, cari voesc a comanda ceva sau póte au afaceri cu librăria, sunt rugați în interesul propriu a nu se adresa către nici o persónă, ci numai la adresa subsemnată: *Librăria tipografiei archidiecesane.*

LITERATURĂ.

Pomul Crăciunului.

(Urmare și încheere)

Damaschin Bojincă, ne spune. în acéstă privință că: „In antici vei afla multe datini a fi fost la romani, care și până astădi se țin în sînul Românilor de acuma, séu întregi, séu cu óreși ce strămutare; și aceste datini ce se păstrară de Români atâtea sute de ani, între atâtea valuri, între atâtea nevoi și strămutări, ce pățiră dînșii dela despărțirea lor de către împĕrăția Romanilor, sunt mai mari si mult mai temeinice mărturii spre adeverirea urzirei Românilor dela vechii Romani, decât ori ce arătări istoricești ..“ 2).

Aceste datini strămoșesci, păstrate până în ziua de astăzi de poporul nostru, cu atâta sfințenie, le privim cu jale, cum încep a dispărea din mijlocul nostru încet, câte încet, făcênd loc altor obiceiuri străine.

Din vechime singuri părinții nostri ne inițiau în credințele și practicarea lor, pe cari și dînșii le învĕțaseră și le apucaseră dela moșii și strămoșii lor, păzindu-le cu mare dragoste; acum însĕ noi atât de puțin ne ocupăm de ele, încât le vedem și nu le înțelegem, ér pe unele nici nu le cunóscem macar.

Câți tineri, întorcêndu-se din strĕinătate cu diplome de învĕțătură, nu fac alta decât laudă civilisația țĕrei unde au învĕțat și uitându-se la credințele și la obiceiurile părinților și strămoșilor lor, a pământului unde s'au născut, își bat joc de ele, întorcându-și capul cu dispreț, dicând că sunt numai nișce credinți deșérte, nisce eresuri, ce nu trebue sĕ-și mai aibă loc, în vécul în care trăim.

Dar ce e mai mult încă la noi, autoritatea comunală însĕși a căutat sĕ lovéscă în vechile nóstre obiceiuri strămoșesci. Sunt acum vr'o câți-va ani, de când acea autoritate a oprit de a se mai juca păpușele pe la casele particularilor, sub cuvênt că prin jocul lor se propagă imoralitatea în public.

Dupĕ ce ne arată cum obștea poporului din Iași, revoltat în contra acestei hotărîri, l'a rugat sĕ intervină pentru ridicarea acestei prohibițiuni, ceeace ia și reușit, Dl Burada continuă:

Așa astă-di trecând pe stradele orașului, în ajunul Crăciunului, ca și în séra spre anul nou, pe lângă multe obiceiuri ce au loc în acele seri ca: stéua, colinda cu florile dalbe, Irozii, aratul cu plugușorul, cu buhaiul, cu capra și altele, întâlnim și păpușele, cari fuseseră sĕ piară, făcênd și ele parte din obiceiurile poporului nostru, așa dupĕ cum s'a pomenit din bătrîni.

Dar pe lângă aceste obiceri, ce sunt acele luminărele aprinse, cari se zăresc prin salónele boerilor, lipite pe crengile unui copac, în care se vĕd atârnate sute de jucărele cari sclipesc de'ți iau ochii? ce sĕ fi însemnând acel copac numit: Arbre de Noel de Francezi și Christbaum de Nemți, care de câtva timp a început a se introduce prin casele creștinilor români, tocmai în ajunul Crăciunului, în ajunul nascerei lui Isus Christos!

Nici într'o istorie profană sau bisericéscă nu ni se spune că o asemenea di sĕ fi fost însemnată prin vre un eveniment, care sĕ aibă vre-o legătură cu vre un copac, ci numai prin nascerea lui Isus Hristos. Ce va fi însemnând împărțirea acelor jucărele cari împodobesc copacul, ca daruri pela copii, când se scie că la noi nu-i obiceiul a sĕ împărți daruri decât numai la anul nou?

Introducerea acestui obiceiu al „copacului“ in bĕtrânescile nóstre datini, nu face decât sĕ rĕspândéscă un venin primejdios în némul nostru românesc.

Câte familii bogate astădi nu-și mai aduc aminte de datinele strămoșilor lor, câte s'au înstrăinat de vechile obiceiuri ale părinților lor și cu sufletul amărît vedem că au îmbrățișat pe acele ale străinilor.

Copacul crăciunului tinde la noi de câtva timp a-și lua și el un loc în obiceiurile poporului nostru, îl găsim până si prin satele nóstre, și dacă vom merge după-cum am început apoi el va prinde rădăcini adânci în moravurile nóstre, de óre-ce a prins a se întroduce și prin instituțiile nóstre publice, ca: spitalul de copii, școli etc

Pentru-ce sĕ înveninăm sentimentele naționale ale acestor ființi, acestor fii și fiice a poporului din acele instituțiuni, cu nisce obice-iuri întroduse de străini, ce n'au nici o legătură cu străbunile nóstre tradițiuni?

Odiniórâ câtă bucurie simțiau copiii așteptând cu nerăbdare sĕrbătorile crăciunului și a anului nou, sciind că părinții lor aduceau Irodii, stéua, păpușile, și că lăsau sĕ cânte sub ferestrile caselor lor „Florile dalbe“, etc.; astădi însĕ privim cu măhnire cum unii din parinți ce sĕ dic români, închid porțile la asemenea ocasiuni și nu primesc ca fii lor sĕ vadă aceste obiceiuri vechi ale poporului.

Óre acele luminări aprinse, acele jucărele ce împodobesc copacul crăciunului nu ar fi mai bine sĕ împodobéscă stéua care a înveselit pe copiii din timpuri străvechi? noi suntem siguri că mai mult se vor bucura și veseli copii, când vor vedea o stea împodobită cu luminărele aprinse, cu jucărele și tot soiul de ornamente, decât când vor vedé copacul crăciunului împodobit, care nu le amintesce nimic despre ceea-ce s'a petrecut în diua nascerii lui Hristos, în timp ce pe stea vor vedea zugrăvit ieslele peșterei din Vitleim unde s'a născut Hristos și cei trei crai dela rĕsărit cari aduc daruri: aur, smirnă și tămâie; amăgirea lui Adam și Eva de către șerpe, din care vor învĕța pilda neascultării; ochiul lui Dumnedeu zugrăvit d'asupra acestora, care le va arĕta că Dumnedeu vede tóte și altele.

. . . .

Astădi când Românul are cea mai mare nevoie a se deștepta și a se recunósce pe sine, a vedea cine este și cine a fost, pare a fi cuprins de un somn profund și de o nepăsare neiertată, căci tot ce e românesc în principiu și în fapt, e persecutat, și isgonit cu urgie.

Credințele au dat nascere datinilor și obiceiurilor, ele dovedesc și ne arată ca printr'o oglindă ceea-ce a fost națiunea ce le-a păstrat, istoria ei, suferințele ei, calamitățile prin cari ea a trecut, inteligența și filosofia sa, căci nimica nu e mai caracteristic în viața unui popor, ca datinele sale.

Sĕ păstrăm obiceiurile străbunilor noștri și sĕ nu le lăsăm sĕ se pérdă în noianul uitării“.

---

2) *Anticele Românilor*, Buda, 1832, pag. XIII

Poșta redacțiunei.

Dlui *Ión Paicu*, învĕțător: „Inainte de esamene“ nu este potrivită acum. Trimite-ne-o prin Aprilie. „O întêmplare din curiositate“ este un început, ce 'l putem publica. Incércă însĕ altele și le trimite ca sĕ alegem.

Nr. 5—1898. [14] 2—3

CONCURS.

Prin venerabila resoluţiune consistorială dtto 16 Decembre 1897 Nr. 8268 Bis. s'a încuviinţat instituirea unui post de capelan în parochia de clasa a III-a Noul-săsesc cu filia Bondela, protopresbiteratul Sighişórei — pentru ocuparea cărui post, se publică concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român".

Emolumentele împreunate cu acest post de capelan, sunt jumĕtate din dotaţiunea parochială anuală de 405 fl. 74 cr.

Informaţiuni mai detaiate se pot lua dela oficiul protopresbiteral, eventual dela comitetul parochial concernent.

Concurenţii au a-şi substerne petiţiunile instruite conform legilor în vigóre în terminul deschis la subsemnatul oficiu protopresbiteral.

Sighişóra, 8 Ianuare, 1898.

Oficiul protopresbiteral gr.-or al tractului Sighişórei, — în conţelegere cu comitetul parochial concernent.

Dimitrie Moldovan,
protopresb.

Nr. 421/1897. [15] 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de paroch în parochia de clasa a III-a Cârna, sĕ escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în ḑiariul „Telegraful Român".

Emolumentele împreunate cu acest post sunt 440 fl. 30 cr.

Petenţii au a şi aşterne cererile instruite conform normelor în vigóre, la subscrisul oficiu protopresbiteral, în terminul deschis.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Albei-Iulie, în conţelegere cu comitetul parochial.

Alba-Iulia, 28 Decembre, 1897.

Petru Popovici,
adm. prot.

Szebenvármegye alispánja.

2101 szám
V—1898
[16] 1—1

Pályázati hirdetmény.

A szebeni járásban megűresedett járási irnoki allomásra, esetleg az ezen állásnak netán áthelyezés utján leendő betöltése folytán Sebenvármegye valamely más járásában megűresedendő ilyen allásra Föispán úr ő méltóságának folyó hó 29-én kelt 38 számú felhivása folytán, ezennel pályázatot hirdetek.

A jàrási irnoki állomások évi 500 frt. fizetéssel és 100 frt. lakbérrel vannak javadalmazva.

Pályázni óhajtókat felhivom, hogy az alábbiak szerint felszerelt pályàzati kérvényűket Méltóságos Thalmann Gusztáv úrhoz, Szebenvármegye főispánjához folyó évi márczius hó 3.-ikáig annál bizonyosabban nyujtsàk be, mivel későbben érkező folyamodványok, nem fognak tekintetbe vétetnit.

A pályázati kérvények a már közszolgálatban levök által rendes szolgálati uton nyuitandók be és azokhoz a közszolgálatban még nem levő pályázok által az eddigi foglalkozàsukat is feltüntetö erkölcsi, továbbá az egészségi állapotukat feltüntető hatosági, orvosi bizonyitvány valamennyi, pályázó által pedig az 1883 évi I. tcz. 19 §-a szerinti minösitetségüket és a nyelv ismeretüket igazoló okmányok csatolandok.

Nagyszeben, évi Ianuár hó 31-én.

Reisenberger,
alispán.

Contra tusei

şi răguşelii sunt cel mai bun mijloc bombónele Pemetefü a lui **Réthy**. Se află în tóte farmaciile. Preţul unei dose 30 cr., 5 dose espedéză franco farmacia Adler din B.-Ciaba. Numai atunci veritabile, dacă stă pe fiecare dosă subscrierea următóre: [239] 6—10

Réthy Béla
gyógyszerész

Din
„Biblioteca nóstră",
sub direcţia dlui E. Hodoş au apărut:

Nr. 1 *Realităţi şi visări*, de S. S. Secula;
Nr 2 *Iancu de Huniad*, de Ios Bălan;
Nr. 3—4 *Versuri şi Proză*, de G. Coşbuc;
Nr. 5 *Fabule alese*, de Gr M. Alexandrescu;
Nr. 6 *Dela sat*, piesă popor. în dialect bănăţean de N. Mocovişteanu;
Nr. 7 *Intocmai*, de Zotti Hodoş.

1 numĕr 14 cr.

Se află de vênḑare în
Librăria Tipografiei archidiecesane
Sibiiu.

În librăria Tipografiei archidiecesane se află:

Dicţionariu român-maghiar
şi
Dicţionariu maghiar-român
de
Dr. I. Crişan şi N. Putnoky,

apărute în 1893 şi 1895, cele mai nóue vocabulare pentru învĕţarea limbei maghiare.

Preţul leg. à fl. 2.—

1898
Vetés ideje: Augusztus és szeptember.
Ültetés távols 5—20 cm.
Talaj minőség trágyázott.
Mauthner-féle magvak.
VETSZ
ÁLTARAISZ
Aussaatzeit: und September.
Pflanzweite: 15—20 Cm.
Bodenbeschaffenheit: Gut gedüngt.

Vestitele
Seminţe de flori şi legumi
ale lui [13] 2—17
Mauthner
în
pachete închise, legal garantate
cu marca de apĕrare improtocolată
„Ursul"
se pot căpĕta în tóte
băcăniile şi ferăriile
mai mari.

NB. Numai pentru pachetele *închise*, provĕḑute cu figura *ursului* şi signate cu numele *Mauthner*, cum arată figura alăturată, ia firma *Edmund Mauthner* în *Budapesta, strada Andrássy 23*, garanţie deplină. că-'s seminţe próspete şi veritabile.

„ARDELEANA",

institut de credit şi economii societate pe acţii în Orăştie.

Convocare.

—o—

P. T. acţionarii institutului nostru prin presenta se învită la

a XII-a adunare generală ordinară,

ce se va ţiné în localul institutului în **24 Februarie st. n. 1898** după **amézi la 2 óre**, cu următorul

PROGRAM:

1. Raportul anual al Direcţiunei.
2. Raportul comitetului de supraveghiere.
3. Statorirea bilanţului anual.
4. Votarea absolutorului pentru gestiunea anului expirat.
5. Impărţirea profitului curat.
6. Programa, planurile şi preliminarele referitóre la zidirea caselor din strada Têrgului.
7. Alegerea alor 3 membri în Direcţiune pe un nou period de 5 ani.
8. Eventuale propuneri insinuate conform §-lui 28 din statute.
9. Esmiterea a doi acţionari pentru verificarea procesului verbal luat în adunarea generală.

P. T. acţionari, cari doresc a participa la adunarea generală, să binevoiască a-şi depune acţiile la cassa institutului conform prescriselor §-lui 20 din statutele societăţii.

Din şedinţa plenară a Direcţiunei, ţinută la 21 Ianuare 1898.

Iosif de Orbonaş m. p.,
preşedinte.

Dr. Ioan Mihu m. p.,
director esecutiv.

Contul Bilanţului.

Active.		fl. cr.
Casa în numĕrar		13980.02
Efecte publice		45668.—
Efectele fondului de pensiune		11344.16
Efectele fondului de zidire		22907.81
Imprumuturi pe cambii cu giranţi		488090.30
Imprumuturi pe cambii cu acoperire hipotecară		224815.—
Imprumuturi pe hipotece		184475.15
Imprumuturi pe obligaţiuni cu cavenţi		143553 88
Imprumuturi pe efecte publice		1118.—
Realităţi	33283.15	
după amortisare	283.15	33000 —
Mobiliar	503.95	
după amortisare	50.40	453.55
Diverse conturi debitóre şi interese restante		32026.60
		1201432.47

Pasive.		fl. cr.
Fonduri proprii:		
Capital social incurs	206000.—	
Fond de reservă	76677.56	
Fond de pensiune	11344.16	
Fond întru acop. perderilor	9565.56	
Fond de zidire	23019.72	326607.—
Interese anticipate pro 1898		11633.55
Avansuri dela banca austro-ung.	21700.—	
Cambii reescomptate	89915.—	
Depuneri spre fructificare	721180.92	
Dividende neridicate	78.21	832874.13
Diverse conturi creditóre		2154.80
Profit curat.		28162.99
		1201432.47

Contul Profitului şi Perderilor.

Spese.		fl. cr.
Interese pentru fondul de reservă	2799.66	
Interese pentru depuneri spre fructificare	38305 82	
Inter. pentră cambii comptate	5775.68	
Interese pentru cont-courent	44.25	46925.41
Spese pentru salarii şi marce de presenţă	8129.30	
Spese pentru chirie, porto, tip., diverse	2489.65	10618.95
Contribuţiune directă	3873.63	
Contribuţ. de 10% la int. de dep. şi competinţă de timbru	3917.27	7790.90
Amortisare din realităţi	283.15	
Amortisare din mobiliar	50.40	333.55
Profit curat.		28162.99
		93831 80

Venite.		fl. cr.
Prdfit transportat din anul trecut		592.40
Interese dela împr. pe cambii cu giranţi	41943.64	
Inter. dela împr. pe camb. cu acoperire hipotecară	18478.55	
Inter. dela împr. pe hipotece	16081.21	
Inter. dela împr. pe obligaţ. cu cav.	12380 28	
Interese dela împr pe efecte publice	92.64	
Interese dela efecte publice	1805.60	90781.92
Provisiuni		96.41
Chirie		2361.07
		93831.80

Orăştie, la 31 Decembre 1897.

Iosif de Orbonaşiu m. p.,
membru în direcţiune

N. Vlad m. p.,
membru în direcţiune.

Dr. Mihu m. p.,
director exec.

Romul Nicóră m. p.
comptabil.

Subsemnatul comitet am esaminat conturile presente şi le-am aflat în deplină regulă.

Orăştie, la 27 Ianuarie 1898. [17] 1—1

Const. Baicu m. p.

Ioan Lazaroi m. p.

I. Branga m. p.

Redactor prov. Dr. Elie Cristea.

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane

Nr. 10. Sibiiu, Sâmbătă, 24 Ianuariu, (5 Februariu) 1898. Anul XLVI.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strěinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori
15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr.
pentru fie-care publicare.

Lucruri miserabile.

De când s'a înființat „cabinetul negru“ în biroul ministrului președinte, sub conducerea lui Ieszenszky, decorat cu ordul de cavaler al „Corónei României“, persecuțiunea elementului român a devenit sistem.

De atunci s'a inaugurat în patria nóstră un spionaj ne mai pomenit.

Se desfac epistolele particularilor și ale corporațiunilor fără nici o genă.

Se trimit agenți provocători printre Români, ca sĕ-i îndemne la fapte nepermise, numai ca apoi sĕ pótă deveni pedepsiți și compromitați politicesce.

Suspicionarea patriotismului și loialității către Corónă și către patrie se vede a fi scopul, ca avênd dovedi de acéstă natură, cei chemați a mulțămi popórele, sĕ-și pótă justifica înaintea lumei civilisate, și póte și la alt Loc, mĕsurile nejustificabile altfel, ce s'au luat și sĕ continuă față de naționalități și în special față de români.

Iredentismul politic nu există la români. Dar fiind-că acéstă frasă prinde mai sigur la Locurile decidĕtóre asupra sorții popórelor, precum și la elementul domnitor, acela trebue creat cu ori-ce preț chiar și fără concursul românilor.

Centrul aceluia trebue sĕ fie Liga culturală din Bucuresci.

Cu acésta trebue puse în atingere tóte instituțiunile românesci din patrie și tóte persónele de óre-care însemnătate politică, ca se devină compromitate.

In acest scop ne pomenim cu corespondențe sensaționale datate din provincie, dar redactate în Budapesta, prin tóte diarele maghiare, apoi pe basa acelora cu depeșe prin străinătate.

Bisericile române, băncile române, Asociațiunea, tinerimea representată prin societățile ei academice („Petru Maior“ etc.) seminariile române, și peste tot preoțimea română, tóte trebue instituite drept organe ale „Iredentei române“ ca sĕ devină „vogelfrei“ pentru organele statului și pentru opiniunea publică.

Acest plan infernal, alimentat cu zel de pressa șovinistă maghiară, se execută cu o îndrăsnélă uimitóre.

Bisericile române, ca sĕ tăcem despre cele ce se petrec după perdea, chiar și în parlament au fost apostrofate de nepatriotice.

Băncile, și în fruntea lor „Albina“, formézǎ aprópe rubrică permanentă în diaristica maghiară, între instituțiunile antipatriotice, cari numai interese politice vĕnézǎ, cerêndu-se chiar intervențiunea statului pentru paralisarea activității lor, periculósă pentru statul maghiar, ér când e nevoe de a se lăuda în străinătate cu libertățile de cari se bucură naționalitățile în Ungaria ca nicăiri în lume, se laudă cu ele ca product al libertății maghiare.

In 8 Ianuarie ne pomenim, că tóte ziarele maghiare publică o depeșă datată din Sibiiu, carea însĕ nici când n'a vĕdut Sibiiul, în care se afirmă, că „ultima ședință a comitetului Asociațiunei a fost estraordinar de sgomotósă, pentru-că acéstă faimósă reuniune se abate dela chiemarea sa, și-i place a se ocupa mai vîrtos cu politica“; că în acea ședință s'a pertractat raportul despre adunarea constituantă convocată la Beinș, dar interdisă de autoritatea politică pentru-că nu i-s'a presentat programul adunărei; că în nex cu acésta s'au cetit epistolele mai multor profesori, în cari ei dechiară, că vor rĕspunde taxa de membru, pentru ca sĕ nu fie mereu molestați cu provocări, dar ei nu apróbă direcțiunea Asociațiunei. Că o parte a membrilor comitetului deasemenea și-a esprimat reprobarea, pentru-că conducerea reuniunei, în contra direcțiunei originale, lucră mai mult pe teren politic decât cultural“.

Din tóte acestea nici o iotă nu este adevĕrat, dar scopul este vĕdit.

Trebuesc cuiva dovedi, că Asociațiunea nu se mărginesce la cadrele culturale ale statutelor sale, ci se ocupă mai vîrtos cu politica.

In scurt dup'aceea a venit la comitet întrebarea oficială, că pe ce base împarte ea ajutóre provenite dela societatea „Transilvania“ din Bucuresci?

Dar se vede, că dovedile de trădare de patrie a românilor tot nu erau destul de convingătóre la anumite locuri, deci trebue procurate cele mai drastice și mai generale:

„Conspirație generală între români ca la primăvară sĕ facă revoluție cu ajutoriul Rusiei când apoi sĕ aprindă, sĕ devasteze și sĕ omóre pe toți magiarii din Transilvania“.

Asta trebue sĕ se constate, asta de sigur va prinde la tóte locurile!

In scopul acesta se trimit detectivi din Budapesta la granița României, la Brașov, pentru-că din România trebue sĕ vină proclamațiile pentru rĕscólă.

Sĕ fabrichézǎ un fel de proclamații dela un pretins comitet revoluționar către Români, ca sĕ fie gata până când va bate óra libertății, atunci se va pune la cale o rĕscólă generală a Românilor când apoi cu puternicul ajutor al Rusiei vor scăpa de opresorii maghiari.

Acéstă proclamație nici nu tipăpărită, ci multiplicată în alt mod mechanic, o pun în plicuri la adresa a doi preoți de ai nostri din Săcele, o pun pe postă în Brașov și deodată cu posta se duc și ei la Săcele, acolo unul se dă de negutător de lemne și merge la preotul sĕ-l țină cu vorba până când va sosí epistola dela postă, însoțită de celalalt detectiv și de gendarmi, ca apoi epistola cu proclamația imediat după primire din partea preotului sĕ se smulgă din mânile lui și sĕ i-se facă perchisiție domiciliară.

Acésta imfamie fără pĕreche în state constituționale s'a esecutat la doi preoți români fără asistența autorităților politice locale.

Proclamații nu s'au aflat, și totuși s'a bucinat prin tóte diarele, că s'au confiscat la mai mulți preoți români preste treideci de mii de proclamații revuloționare. Din Budapesta apoi s'a depeșat prin străinătate, că s'au confiscat proclamații și prin părțile Clujului, cu totul la 50000.

Diarele române protestézǎ contra acestei infamíi petrecute sub mască polițială.

Vine apoi „Magyarország“ și în un articol inspirat, se încércă sĕ justifice procedura escepțională, cu pericolul iminent, pe care l'a descoperit poliția din Budapesta din mișcările observate la tinerimea română de acolo, la societatea „Petru Maior“, carea a căpătat dela Brașov plicuri suspecte. Apoi membrii societăței „Petru Maior“ cu membrii „României june“ din Viena au ținut conventicul în Budapesta și stau în legături cu „Liga“ din Bucuresci. Deci pe aceste urme a pornit poliția din capitală până la Săcele.

Va sĕ dică conspirațiunea revoluționară este constatată deja.

„Liga“ este isvorul. Societatea „P. Major“ din Budapesta și „România jună“ din Viena, precum și preoțimea valachă sunt deja compromitați, urmézǎ ca și celelalte instituțiuni românesci sĕ fie compromitate.

Organul guvernamental „Pesti Hirlap“ se laudă, că el are în prima linie meritul a fi mântuit patria de revoluția valachă, — apoi ca tabloul instituțiunilor naționale de compromitat sĕ fie complet, vine și el și face sensaționala descoperire, că:

„Fostul președinte al Ligei, dl Urechiă a trimis în Ungaria cinci studenți universitari din București, spre a rĕspândi prin orașe și sate scrieri ațițătóre“. Din acestia *Arion Dobrescu* a locuit în seminariul metropolitan gr.-ort, din Sibiiu; *G. T. Cancicov* în seminariul din Blaș; *Ioan Dumitriu* în Abrud, la un econom compromis în procesul „Memorandului“; *Scorțan Gregorescu* în Arad la un anumit Pinten, (pentruce nu la seminar? Red.) și *Toma Bondoș* în Brașov, la un profesor de teologie, care nu de mult s'a strămutat dela Budapesta la Brașov. „Toți acestia s'au anunțat cu nume fals și au fost însărcinați se cutriere tot Ardealul și partea de sus a Ungariei, dar în urma articolilor alarmători a pressei magiare, au părăsit țéra“.

Tóte erau deci bine puse la cale, ca și seminariile românesci sĕ fie dovedite ca centre revoluționare.

Dar așa se vede, că infama manoperă se va fi deochiat la Locuri decidătóre, pentru-că după o agitație intensivă de dóuĕ sĕptĕmâni cu spaima de revoluție valachă, organul oficios al guvernului, „Budapesti Tudósitó“ de alaltă-eri vine ca din senin și desminte totul, dicênd:

„Mai multe foi din capitală au publicat desvĕliri sensaționale despre o pretinsă revoluție română, care era sĕ isbucnéscă in Maiu, dér care a fost descoperită la timp, ér în legătură cu acésta despre confiscarea unor apeluri ațițătóre și broșuri revoluționare. Pe basa informațiunilor luate dela loc competent declarăm, că respectivele foi au fost seduse prin acéstă scire de corespondenții lor“.

„*In cercurile normative nu se scie nimic nici despre o conjurațiune, nici despre confiscarea de scrieri revoluționare*“.

Totul nu este altceva decât o farsă diaristică făcută fără gust, pe al cărei autor nu-l putem condamna destul de energic“.

Va sĕ dică: tótă vina pentru acéstă faptă criminală, pentru acest atentat la viața nóstră ca element în stat, cade acum numai asupra corespondenților foilor magiare!

Ce corespondenți? Nici o corespondență de acéstă natură trimisă din afară la diarele din Budapesta n'am cetit

Fapt este însă, că organe de ale poliției statului, — pentru-că poliția din capitală este poliție de stat, — și gendarmii au fost aceia, cari au făcut perchisițiuni de casă la preoții români din Bacifalĕu și Purcăreni, și cari au confiscat pretinsele proclamațiuni revoluționare.

Dacă aceste organe nu vor fi trase la rĕspundere și dacă nu vor fi pedepsite conform gravităței causei, tótă respunderea cade asupra stăpênului lor, *asupra guvernului*.

Pretindem sĕ se facă lumină și sĕ ni se dee satisfacție deplină.

Deputații români, cari ocupă loc în parlamentul ungar, au cea mai bună ocasiune, ca prin o interpelațiune energică sĕ esopereze satisfacția cuvenită.

Dacă nici in acéstă causă nu vor avé curagiul sĕ-și deschidă gura, și sĕ dovedéscă, că sunt români și ca atari nu pot suferi ca poporul român sĕ fie bănuit de element revoluționar, pe când este cel mai pacinic și cel mai loial? atunci într'adevĕr nime nu va pricepe în ce constă românitatea lor?

* * *

Salarisarea preoților. Chestiunea salarisării parochiilor diferitelor confesiuni din țéră a preocupat de mult creerii guvernului maghiar, probabil, că nu întru atâta cu gândul curat de a asigura esistența celor mai valoroși funcționari ai țĕrii, ci mai mult pentru de a-i face dependenți de vointa sa. Diarele ne-au adus în timpul din urmă mai multe vești în acéstă privință. Așa sĕ anunță acum, că ministrul cultelor s'a presentat în 1 Februariu n. a. c. înaintea Maiestății Sale cu proiectul de lege privitoriu la salarisarea preoților necatolici, cuprindênd și pe cei ovreesci, ca sĕ fie în mod prealabil admis spre discuțiune în representanța țĕrei. Audiența a durat o óră. Primind proiectul vidimarea Maiestății Sale, va vedea în curênd lumina dilei.

Cronică politică.

România și Rusia. Diferite diare au comunicat cetitorilor sciri, cari tind a arĕta, că relațiunile dintre România și Rusia sunt neamicale, și că guvernul rus ar fi căutând sĕ facă României dificultăți.

Acest fapt a îndemnat pe oficiosul „Le Nord“ se publice în numĕrul sĕu dela 25 Ianuariu următórea notiță:

„Presa germană, atât oficiósă cât și independentă, stăruind în atacurile sale neînțelese contra statelor creștine ale Balcanilor și acum atacând și pe România, pretinde că guvernul imperial rus ar fi asemenea fórte nemulțămit de acéstă purtare.

Credem necesar a declara, că acéstă aserțiune a presei germane este cu totul neîntemeiată; relațiunile intre guvernul Imperial al Rusiei și acela României sunt fórte amicale“.

Revoluția valahă. Pe când celelalte foi maghiare continuă a umplea lumea cu cele mai necualificabile sciri despre o proiectătă revoluțiune românéscă, — tóte luate din vênt, — pe atunci semioficiosul „Pester Lloyd“ pune capĕt acestei campanii murdare prin o notificare publicată în Nrul 2, în care desminte întrégă afacerea.

Étă desminţirea: „Faţă cu desvălirile sensaţionale despre o revoluţiune românéscă, descoperită la timp, şi despre confiscarea de proclamaţiuni revoluţionare şi broşuri agitatorice „Bud. Ért“. pe basa informaţiunilor primite dela loc competent asigură: că toile au fost *formal seduse cu scirea acésta de sensație din partea corespondenților lor din provincie. In cercurile otăritóre nu sĕ scie nimic nici despre vre-o conspirațiune, nici despre confiscarea de scrieri revoluționare. Totul e o próstă farsă ḑiaristică, a cărei autori nu pot fi din destul desaprobați.“*

Sĕ vede, că cercuri otăritóre au cerut sĕ se pue capĕt astorfel de apucături, cari numai de dușmanii nostrii au putut fi puse la cale.

Dar apoi cum rĕmâne cu onórea némului nostru și a regatului învecinat: România, în cârca căruia au pus foile maghiare urzirea revoluțiunii? Diplomația română de sigur va sci informa cercurile vieneze, căci seducerea acestora s'a intenționat.

Emanuil Gozsdu.

Eri în 22 Ianuariu s'au împlinit 28 de ani dela mórtea Marelui Mecenate: Emanuil Gozsdu.

Dintre românii din statul nostru la nici unul nu s'a potrivit mai bine ca și la Gozsdu sentența întemeiată pe practica vieţei: ómenii mari trebue sĕ móră spre a pute fi judecaţi liberi de preocupaţiune.

Noi românii nu avem om mai mare ca Gozsdu.

Contimporan al Marelui Șaguna, din sângele Macedo-Român, ca și Șaguna, nemuritoriul Gozsdu cu spiritul sĕu ager a srăbătut situațiunea, și a lăsat comóră neprețuită națiunei sale și prin viéța sa de model și prin testamentul sĕu.

Vom reîmprospĕta viéța acestui bărbat, pre care generațiunea de aḑi abia după nume 'l mai cunóșce.

Deocamdată reproducem la acest loc ceea-ce acest ḑiariu a publicat în numĕrul 8 dela 25 Ianuariu 1870.

*

† Sibiiu, în 24 Ianuariu.

Dintr'o telegramă, ce sosi-se la noi în 22 Ianuariu înainte de prânḑ, cu durere am înțeles, că Il. S. dl septemvir Emanuil *Gojdu*, după o bólă îndelungată, a rĕposat în domnul la 5 óre diminéța în 22 Ianuariu a. c.

In legătura cu vestea acésta tristă am înțeles, că rĕposatul a fost trimis Archieppului și metropolitului nostru Andreiu testamentul sĕu sigilat spre păstrare până la mórte-i și apoi spre deschidere și publicare. Din causa morții urmate. Inalt Prea Sânția Sa în ședința plenară consistorială din 22 Ianuariu a. c. a desigilat testamentul rĕposatului septemvir, dlui Emanuil Gojdu, și l'au dat cetirei, de unde s'a vĕḑut, cât a iubit rĕposatul națiunea și biserica sa, și cât a fost lor de credincios pentru că o parte fórte însĕmnată a averei lui a lăsat'o tinerimei române de religiunea greco rĕsăriténă, și fundațiunea sa o supune îngrijirei, administrărei și efeptuirei congresului nostru național român bisericesc.

In numerii viitori vom împărtăși cetitorilor nostri testamentul acesta fórte însĕmnat în întregul sĕu cuprins, ca o proprietate inalienaveră pentru toți tîmpii a națiunei române de relegea ortodoxă română greco-rĕsăriténă.

Așteptăm cu tot dreptul o biografie dela acei tineri și dela acei bărbați, cari s'au îndulcit de binefacerile acestui bărbat, care și-a eternisat în un mod așa de strălucit memoria și numele la națiunea sa.

„Albina“ în numĕrul 9 dela 25 Ianuariu 1870 la locul prim în cadru negru scrie următórele:

†

Emanuil Gojdu a repausat în 22 Ianuariu (3 **Faur**) la 5 óre diminéța în etate de 68 de ani. Inmormĕntarea e astăḑi Sâmbătă, la 3 óre după méḑăḑi.

Român adevĕrat, dar legat de străini prin corelațiuni civile, politice și economice ajunse une-ori a nu înțelege politica națională, însĕ o stima, și'l stimau și naționalii de păreri contrarie. Cu atâta mai mult, zelul lui național strălucia în șcólă și biserică.

Dovadă de zelul și simțiul național i-e testamentul. A testat națiunei preste trei sute mii fl. v. a.

Ne reservăm a publica mai târḑiu atât testamentul cât și biografia repausatului etc.

Asociațiunea pentru spriginirea meseriașilor români din Brașov.

Brașov, Ian. 1898.

In 11 Ian. a. c. și-a ținut Asociațiunea pentru spriginirea meseriașilor nostri adunarea sa generală. Asociațiunea acésta își are trecutul sĕu de 29 de ani și importanța sa deosebită în lupta pentru existența poporului nostru. Dacă biserica și șcóla îmbogățesc inima și mintea poporului cu moralitate și cu știință, apoi acéstă instituțiune îi ridică starea materială, care este temelia existenței sale naționale. Astfel până când d. e. un gimnasiu șcóte în tot anul câte 20—30 de maturisanți, cari au sĕ mérgă la școli mai înalte; sub auspiciile acestei societăți sĕ cualifică an de an câte 70—80 de calfe de meserii, cari sunt ómeni cu viitoriul asigurat, independenți pentru sine și razim puternic națiunei.

Dar dacă cu atâta bucurie facem acéstă constatare, datori suntem a aduce totdéuna tributul nostru de recunostință acelor bărbați, cari au meritul înfiiințărei și conducerii bune a acestei instituțiuni de bogăție națională. Fără sgomotul deșertăciunei și fără vre-o rĕsplată în bani, dar cu lupta grea obositóre a isbutit parochul Cetății Brașovului B. Baiulescu a pune pétra fundamentală acestei asociațiuni și a o conduce ani îndelungați. La a. 1891 locul sĕu îl ocupă dl N. Petra Petrescu, care cu o adevărată jertfire de sine a lucrat pentru înflorirea societății. Numai acela va cunóște stima și considerațiunea, cu care societatea din Brașov încunjură pe acest vrednic bărbat, carele cunóște greutățile împreunate cu postul onorific de președinte al Asociațiunei meseriașilor.

Voesc anume sĕ atrag atențiunea onoraților cetitori, în special a dlor preoți și învĕțători, asupra acestei Asociațiuni și a intereselor ce ea le propagă, — când îmi iau voia a raporta despre adunarea generală trecută, care s'a ținut sub presidiul vicepreședintelui dl V. L. Popovici, măestru măsariu. Două au fost punctele mai însemnate din ordinea de ḑi: Raportul comitetului și abḑicerea lui.

Din raportul cetit de secretarul dl prof. Pompiliu Dan, am vĕḑut activitatea întinsă a acestei Asociațiuni. Amintesc în primul loc faptul, că în anul 1897 s'au aplicat din nou la 21 branșe de meserii 118 ucenici, așa că numĕrul tuturor ucenicilor români din Brașov atinge cifra de 350. Apoi calfe au eșit în acest an 71 în 17 branșe. Jumĕtatea contingentului îl dă Brașovul. Asociațiunea a dat 2 ajutóre de câte 30 fl. la 2 sodali merși în strĕinătate pentru a se perfecționa, precum și alte multe ajutóre momentane sodalilor. Unul dintre ei, anume Eugen Precup și-a deschis primul atelier român de lăcătușerie în Brașov. S'au dat premii la 6 măestri români, cari s'au distins prin scóterea unui numĕr mai mare de calfe. La sf. Michail s'au împărțit la 112 ucenici ajutóre de haine și încălțămite în preț de 420 fl. Ucenicilor li s'au mai plătit taxele de șcólă, cărți, bani de spălat ș. a. Din ajutoriul primit dela soc. „Transilvania“ au fost 21 de stipendii, ér dela biserica sf. Nicolae din Scheiu 24 stipendii, alții dela fundațiunea „Andronic“ din Sibiiu. Asociațiunea a primit ajutóre însemnate dela „Transilvania“, „Albina“, „biserica sf. Niculae“, „Eforia șcólelor (bilete de baie gratis)“, dela măestrul cojocar G. M. Burbea 25 fl. ca fond pentru spălatul albiturilor, asemenea a primit gratuit ḑiarele „Gazeta Transilvaniei“, „Familia“, „Fóia Poporului“, „Transilvania“ și „Apĕrătorul sănăt.“. Numĕrul membrilor a crescut îmbucurătoriu cei fundatori cu 10, cei ordinari cu 25 s'au sporit.

Din Raportul cassei am vĕḑut, că Asociațiunea dispune de următórele fonduri: Fondul neatacabil 4965 fl., fond disponibil 592 fl. 67 cr. Fondul neatac. „Stroescu“ 44700 lei și 303 fl. 30 cr.; fond disp. „Stroescu 283 fl. 41 cr. Fondul Stroescu pentru susținerea unui ḑiariu pentru meseriași 15300 lei. Fondul pentru spălat 25 fl. Apoi în numĕrar 797 fl. 31 cr. și stipendii dela „Transilvania“ 135 fl. 86.

Față de frumósele resultate dobêndite de Asociațiune a trebuit sĕ experiem și lucruri triste, cari au silit pe zelosul președ. N. P. Petrescu și întreg comitetul în mijlocul unei munci încordate sĕ-și dea abḑicerea. Causa a fost, că comitetul Reuniunii sodalilor români, care a trăit până acum sub auspițiile Asociațiunei și care în chipul acesta și cu ajutoriul Asociațiunei își făcuse chiar și un fond de vre-o 900 fl — n'a voit sĕ se supună unui conclus al adunării din anul trecut, prin care acel fond pentru asigurare avé sĕ trécă în administrarea comitetului Asoc. meser. Acéstă împrejurare și faptul, că o parte a sodalilor a cerut dela ministrul dreptul de a forma o nóuĕ societate, a umplut de îngrijire pe toți binevoitorii acestei Asociațiuni.

De aceea publicul brașovean aprópe toți membrii Asociaț., au venit la adunare și unanim votând încredere și mulțămită comitetului a respins abḑicerea lui. Tot deodată a hotărît, ca o comisie compusă din dnii: Const. de Steriu, I. Săbădeanu și I. Socaciu se facă si sĕ predea în numele adunării o adresă de recunoscință dlui N. P. Petrescu, care nu s'a presentat la adunare.

In acelaș timp pentru împăcarea lucrurilor s'a hotărît, ca Asociațiunea meseriașilor sĕ renunțe la supraveghiarea reuniunei sodalilor și la supraveghiarea fondului amintit; în chipul acesta se crede, că se va delătura o piedecă atât de mare, ce stătea în calea spre înaintare a meseriașilor, mai ales, că o parte dintre sodali a recunoscut punctul greșit de vedere al lor. Dea Dḑeu, ca așa sĕ fie, și sĕ ne ferim de a căuta pricină de desbinare și în sinul unei societăți atât de prețióse, atât de bogate în binefaceri.

In acésta speranță mĕ asociez la dorința generală a Românilor din Brașov, ca dl N. P. Petrescu sĕ binevoéscă a relua conducerea acestei societăți, a cărei viață și înaintare este atât de legată de persóna Dsale.

Un membru.

Noutăți.

Din cercul „Reuniunii sodalilor români din Sibiiu“. După-cum suntem informați, Reuniunea sodalilor nostrii va arangia în 1/13 Februariu primul concert din anu acesta împreunat cu decl., teatru și joc, în sala dela „Gesellschaftshas“. La acéstă producțiune Reuniunea 'și-a câștigat binevoitorul concurs al d-nei Margareta Moldovan și a unui grup de clerici din seminariul nostru „Andreian“. Atragem atențiunea onoratei inteligințe asupra aceste producțiuni, care promite a avé un program bogat și bine arangiat, sperând că va da spriginul necesariu. Programul îl vom publica în numĕrul viitor.

* * *

FOIȚA.

Jertfa dragostei

— Novelă originală —

Vĕrului Emilian.

Inainte însĕ de a se duce din Brădeni voia sĕ satisfacă dorința sufletului sĕu, voia se reverse darurile păcii binefăcĕtóre preste inima virginală a iubitei lui, voia în fine sĕ mai facă un pas hotărît către țintă..., idealul sĕu. După ce legătura dintre ei va primi și aprobarea și sfințenia darului divin vor trăi în liniște până când într'o ḑi se vor împreuna, ca fericiți sĕ-și trăéscă ḑilele vieții. Așa s'a cugetat Dionisie, cu ai lor toți, când m'a chemat, ca martor se fiu actului de fericire vestitor.

Și am fost martor viu la logodna lor și aș fi fost în stare se dau de minciună pe toți filosofii și adânc cunoscătorii naturei, cari au cutezat când-va se spuie în în nalta lor înțelepciune, că în lumea acésta nu ar esista nici măcar „moment de fericire“, aș fi insultat pe cel dintâiu ipocrit și fariseu, care face cele mai malițióse aforisme în contul femeei, numindu-o până și „demon de colórea trandafirului“. Minciuni grăesce gura lor, căci rĕutatea le stăpânesce mintea și sufletul.

Am vĕḑut mulțămirea, am vĕḑut fericirea și am început a crede.

Prietinul Dionisie din ḑiua logodnei cu Agnes era de o dispoziție sufletéscă veselă cum nu l'am mai vĕḑut nici când M'a reținut cu sila încă vre-o câte-va ḑile la ei, căci Dumneḑeu scie dacă ne vom mai întâlni vre odată între împrejurări așa bune, ca acuma, ḑicea el și biata mamă-sa — par'co vĕd — cu lacrămile în ochi suspina: „numai de n'ar fi a rĕu, că prea bună voie are dragul mamei“ și apoi un evlavios „Dómne feresce“ scos din fundul inimei îi îneca glasul.

In fie-care ḑi mergeam câte-va óre la vênat, căci era un vênător pasionat Dionisie; ne reaminteam apoi cu multă predilecție scene din plăcuta viață de studenți și discutam politică și literatură. In politică era radical, ér în literatură admira mult pe Eminescu și credinciosul sĕu elev A. Vlăhuță. Sburau ciasurile și nici nu observam ḑilele cum trec de iute.

Preste dóuĕ ḑile serba Agnes. — Ḑiua onomastică, a logodnicei mele, și încă nu m'am cugetat ce i-aș putea oferi de ḑiua ei.... Ah! Agnes iubește mult musica. Voi comanda o ceată de lăutari din Codreni și o serenadă va fi cel mai binevenit cadou pentru sufletul ei duios și totodată cea mai plăcută surprindere.

Cu aceste a și trimis pe un țĕran cu o scrisóre la Primașul din Codreni, în care îi demânda ca pe mâne séră sĕ fie în Brădeni cu întrégă céta lui. Numai cât și primașul din Codreni scia cu cine are de lucru. Ostenéla lui a fost din partea lui Dionisie totdéuna bogat rĕsplătită.

Tótă după améḑa ḑilei acelei și ḑiua următóre ne am ocupat cu stabilirea programului din Serenadă; am rescolit tóte „Dorurile“ până și notițele în cari avé însemnate poesiile de când era student și în fine ne-a succes a compune un program din câteva romanțe, un vals, o phantasie, urmate de câteva melodii naționale. Era estasiat de bucurie in sufletul sĕu, și într'una îmi spunea, că tóte cântecile din program sunt dintre cele mai plăcute iubitei lui și pe urmă cum îi va mulțămi ea pentru plăcerea ce i-o procură el cu serenada.

Ḑiua a început a se amesteca cu nóptea, era în amurg; ómenii umblau pe strade în pași grăbiți, sub picióarele lor zăpada scârțăia. Fețele tuturor erau înălbite, căci un burhaiu rece și gros plutea în vĕzduch. De dóuĕ ḑile ninsórea a încetat și un frig temut, se pornise de care numai bĕtrânii își mai aduc aminte sĕ fi fost odată, dar nici ei nu sciu când. Lemnul crepa din trupină, și trupuri de paseri înghețate în sbor se găsiau pe drumuri. Așa un ger nu s'a mai pomenit, de pe vremea, când îngheța vițelul în vacă.

Impărăția nopții și-a luat începutul. Era la 7 óre, când a sosit banda „Trubadurilor“, amorțiți de frig.

— Scóteți-vĕ „diplele“, ca sĕ se desghețe, ér până atunci adu ceva de mâncare și pune apă la foc pentru câteva părechi de „ceaiuri“, ḑise Dionisie într'un ton vesel către mamă-sa.

Tóte s'au făcut și diplele s'au desghețat și primașul ne-a dovedit-o prin câteva arii, ce-ți alungau tóte gândurile triste și îți potențau sentimentele dragostei eterne. Animația nóstră creștea în raport drept cu numĕrul sticlelor de vin, numai lelea Palaghie nu sciu ce avea, că era fără voia ei posomorîtă. Avea ceva la inimă, dar nici ea nu scia ce anume, destul, că se temea de necunoscut. Presimțirile forméḑă partea dumneḑeéscă din om. Dar de multe ori ele sunt

Alegere unguréscă. Mercuri sa să vărşit la *Rózsahegy* o alegere de deputat pentru camera ungară, la care candidatul guvernului *Angyal* Iózsef a reuşit faţă cu candidatul partidei poporale *Hlinka*. Când s'a adus resultatul alegerii la cunostinţa mulţimei de alegători adunaţi la un hotel din comuna invecinată *Liszkofalva*, alegătorii poporali au început sĕ facă gălăgie şi sĕ vocifereze. Jandarmăria a intrevenit la moment şi s'a născut între ea şi alegători o păruială gróznică. *Jandarmii au dat foc! Septe ómeni au fost greu răniţi.* Un glonţ rătăcit a pătruns prin fereastră într'un local vecin. *rănind pe o femeiă atât de greu, încât sara şi-a dat sufletul.* Dintre alegătorii răniţi de jandarmi, *doi au murit în curând.*

* * *

Socialiştii în atac. Foile ungureşci scriu, că Luni vre-o 300 de ómeni din *Karász* (lângă Nyiregyháza) înarmaţi au asediat judecătoria de cerc din *Kisvárda*, şi au cerut eliberarea tovarăşilor lor deţinuţi pentru aţîţări socialiste. Ajutor nu era la îndemână, şi atacul s'a întêmplat atât de pe neaşteptate, că judele cercual s'a vĕḑut singur în faţa mulţimei înarmate. Forţa a biruit: *judele a eliberat pe rĕzvrătitorii deţinuţi.* — S'a acuirat miliţie. Din tóte părţile comitatului se vestesc rĕscóle de socialişti.

* * *

Afacerea Dreyfus. Marţi s'a presentat înaintea consiliului investigator afacerea disciplinară a colonelului *Picquart*. Intr'o vorbire de peste o jumĕtate de óră s'a apărat Picquart în potriva acusei, că ari fi comis indiscreţie în slujba sa. S'au ascultat 4 martori. Consiliul votéză secret, şi e aprópe neindoios, că va condamna pe *Picquart la scótere din legăturile armatei.* Picquart are 44 ani, şi a servit în armată deja 28 de ani. Consiliul investigator va substerne hotărîrea sa guvernului militar al Parisului, care o va aproba, séu anulá. Presidentul republicei are dreptul se anuleze sentenţa, séu sĕ-l aplice érăşi în armată pe Picquart după un timp órecare. Ministrul de rĕzboiu *Billot* a declarat, că un va publica hotărîrea consiliului până după terminarea procesului lui Zola.

Unele foi din Paris spun, că Zola e alienat, asta e pricina păşirei lui în afacerea Dreyfus.

Se vestesce, că ţarul s'a declarat condamnator despre amânarea revizuirii procesului Dreyfus. Tot aşa s'a declarat înaintea presedentului *Faure* şi ataşatul militar rus.

* * *

† Drd. Florian Munteanu. Sâmbătă, în 29 luna trecută n. a încetat din viéţă la Budapesta rigorosantul în medicină drd. *Florian Munteanu*, unul dintre fruntaşii tinerimei academice române din capitală, fost preşedinte al soc. „Petru Maior“ în anul şcol. 1895/6. Rĕposatul de năşcere e din comuna *Cricău* (lângă A.-Iulia).

Timpul din urmă regretatul *Florian* a întrerupt studiele, căci era total slăbit de o bólă de plumâni. A zăcut multă vreme la clinica din capitală.

Sâmbătă diminéţa i au încetat suferinţele. Au fost avisaţi îndată părinţii nefericiţi

Duminecă i-s'a făcut înmormêntarea în Ujtemető din Kőbánya. Spesele îngropăciunii s'au acoperit din o colectă dela inteligenţa română din Pesta şi dela tinerime. Slujba înmormêntării au sĕvêrşit-o preoţii din Budapeşta Gh. *Murnu* şi *Pop*. La ultimul locaş reposatul a fost însoţit de aprópe întréga tinerime din Peşta, şi de numĕros public român de acolo. In numele tinerimei şi a societăţii „P. M.“ dl V. *Onişor* a ţinut un cuvênt funebru la mormênt Cântările funebrale le-a executat corul tinerimei.

Regretatul Muntean timpul din urmă, când doborît de bólă, nu mai putea sĕ-şi câştige cele de lipsă pentru traiu, a fost ajutat îndeosebi de consulul român din Peşta, *Balş*.

* * *

O gróznică catastrofă s'a întêmplat la minele de cărbuni din *Mokidejev* (lângă *Karkov)* pricinuită de explozia gazului: vre'*o sută* şi *septezeci* de muncitori şi-au găsit mormêntul în adêncul minelor

* * *

Foc într'un teatru din Moscva. Duminecă séra în magazinul operei din Moscva a isbucnit foc. Primejdia a produs o panică grozavă. Scena a scăpat'o de foc numai cortina de fer. Optsprezece inşi au fost grav răniţi în cursul stingerei, ér doi pompieri şi-au perdut viaţa.

* * *

Producţii şcolare: Corpul învĕţătoresc dela scóla română gr. or. 1.) din *Poiana*, învită la *Producţiunea şcolară* ce va arangia-o Duminecă în 25 Ianuariu st. v. a. c. în sala de fetiţe de acolo. Inceputul la 7 óre séra. Preţul intrării de familie 2 coróne, de persónă o corónă. Suprasolviri sĕ primesc cu mulţămită şi se vor cuita publice

Program:

1. Neguţătorul şi nărodul: dialog predat de elevi. 2. Şeḑătórea; piesă teatrală predată de eleve. 3. La oglindă; piesă declamată de o elevă şi 4. Curca; piesă teatrală de adulţi. După producţiune joc.

* * *

— Corpul învĕţătoresc dela şcóla elementară ortodoxă română din Canpeni învită la *Producţiunea teatrală împreunată cu dans*, ce va arangia-o — la 11 Februar a. c. st. n. — în localul hotelului „Cherzo“ de acolo. Inceputul precis la 7 şi $^1/_2$ óre séra Preţul de întrare: locul I. 1 fl., locul II. 60 cr., locul III. 40 cr., parter 20 cr. Venitul curat este destinat în favorul elevilor şi elevelor misere. Suprasolviri şi oferte marinimóse se primesc cu mulţămită şi se vor cuita pe calea publicităţii.

Program:

Dóuĕ bilete, comedie în un act, de Florian. Persóne: Arlequin, amantul Argentinei Avram Sêrb. Argentina Eufemia Sêrb. Scapin. rivalul lui Arlequini Traian V. Motora. Mama Angheluşa doftorac, cantsoneta comică de Vasilie Alexandri, predată de dna Eufemia Sêrb. In miezul nopţii, comedie în un act după Laube, de Lazar P. Petrin. Persóne Dl Brusture, un reumatic Avram Sêrb. Dl Pupăză, un confus Traian V. Motora. Dóuĕ voci.

* * *

Avis Deóre-ce cu 1 Ianuariu 1898 s'a făcut schimbare în personalul Librăriei archidiecesane, toţi acei P. T. Domni, cari voesc a comanda ceva sau póte au afaceri cu librăria, sunt rugaţi în interesul propriu a nu se adresa către nici o persónă, ci numai la adresa subsemnată: *Librăria tipografiei archidiecesane.*

* * *

Un duel caraghios a avut loc Marţi la Budapesta între căpitanul de poliţie *Bérczi* Béla şi advocatul dr. *Schaeffer* Iózsef. Pricina duelului: căpitanul *Bérczi*, al cărui nume e strins legat de afacerea ruşinósă a lui *Benkő* Rózsi, pe basa unei bănueli nefundate a adus în strimtóre mare pe un jurnalist. Acesta a cerut advocatului Schaeffer sĕ'l represinte. Schaeffer a cercetat deci în numele clientului seu pe Bérczì Şi căpitanul de poliţie l-a dat afară pe procatorul cu ajutorul poliţiştilor. — Schaeffer l a provocat. Bérczi a făcut arătare ministrului de interne, apoi a primit provocarea. Séra s'au întêlnit combatanţii în o sală de scrimă. Abia au fost însĕ gata de atac, — la uşe se auzi o zguduitură teribilă şi un glas din afară cerea deschiderea uşei. După primul atac dintre combatanţi, din care Shaeffer s'a ales cu o sgârietură şi o trânteală, — sguduitura uşei a fost atât de puternică, că uşa era sĕ se sfarme. Uşa a fost deschisă, şi o grupă considerabil de mare de poliţişti şi-au făcut întrarea în sală. Duelul a fost oprit, deşì decurgea cu săbii têmpite.

Continuarea duelului s'a prefipt pe diminèţa următóre, într'un alt local. La óra hotărîtă înse numai Bérczy cu secundanţii sei, şi medicii, apoi unul din secundanţii lui Schaeffer s'au înfăţişat. Secundanţii lui Bérczy au declarat afacerea din partea lor terminată în chip cavaleresc.

* * *

Şcoli jidovesci! Ungurii sunt îngroziţi, că şcolile lor primesc pe ḑi ce merge caracter tot mai pronunţat *ovreesc*. „*Alkotmány*“ constată cu întristare acest lucru când scrie:

„Cu privire la confesiunea tineretului dela şcolile medii din Budapesta, oficiul statistic al capitalei ne arată nişte date tare întristătóre. Dintre studenţii dela gimnasii, faţă de cei de alte confesiuni *34. 23 percente sunt jidani.* Va sĕ zică mai mult de a treia parte dintre ştudenţii dela gimnasii sunt jidovi. Acest raport însĕ e şi mai întristător în şcolile reale, unde *50· 27* percente, adecă mai mult de jumètate din numĕrul studenţilor sunt *jidani.*

* * *

Iarnă grea. Ziarului din Bucuresci „*Drapelul*“ i-se scrie din *Monastir* (*Macedonia*), că acolo anul acesta domnesce o iarnă din cele mai grele. Gerul este aşa de viu, încât băieţii nici că se pot duce la şcólă.

Cărbunii dela 9 parale au ajuns la 30 şi continuă sĕ crească preţul lor. Făina deasemenea s'a scumpit mult, ajungând dela 30 parale la *80*.

Rĕzboiul din urmă şi iarna acésta au adus o sărăcie cum n'a fost de mult.

Corespondenţă particulară

a „Telegrafului Român“.

Indeplinirea vacantei parochii din Curtici şi Nazarenismul.

Fóia oficială a eparchiei Aradului, „Biserica şi Scóla“ publică în numĕrul sĕu 3, dela 18/30 Ianuariu a. c., concurs pentru întregirea unui post de paroch în comuna fruntaşă Curtici.

Dar publicat'a fóia mai înainte pomenită concurse şi pentru alte comune fruntaşe din eparchia Aradului, însĕ din acest incident nu s'a pornit nime cu articlii prin ḑiare. Décă luăm însĕ acum condeiul, o facem din mai multe puncte de vedere remarcabile, anume 1. că acéstă comună bisericéscă este dóră cea mai fruntaşă din diecesă; 2. că asupra preoţilor de mai nainte unele ḑiare de ale nóstre, deosebit „Tribuna Poporului“ din Arad, au cârtit fórte mult; 3. că aici s'a incuibat în timpul mai nou cu plan anumit „secta nazarenilor“; 4. că din partea stăpenirii nóstre bisericesci nu s'a făcut nici aici nici pe aiurea, nimic pentru stîrpirea nazarenilor.

Comuna Curtici se află de partea de mézănópte a Aradului, cam 20 km. depărtată de Arad, chiar lângă calea ferată. Numĕră aprópe 5000 suflete de Români agricultori, mulţi în bună stare materială. Străinii vor fi numĕrând 1000 de suflete. Din punct de vedere religios, românii sunt ortodoxi, au dóuă parochii şi trei scóle elementare, utcunque bine inzestrate. La întroducerea statutului organic funcţionau ca preoţi actualul protopresbiter al Aradului dl Moise Bocşan şi decedatul Moise Mlădin cari întru adevĕr au fost părinţii poporului, căci în comuna Curtici nu se întêmpla nici odată nimic fără de scirea şi consensul preoţilor, deosebit a părintelui Bocşan. De intrai în biserica din Curtici pe timpul serviciului divin, cu anevoe puteai străbate de mulţimea credincioşilor, ér la sĕrbători împĕrătesci părinţii îsi aduceau pruncii mitutei ca sĕ védă frumósele nóstre ceremonii bisericesci executate conscienţios din partea ambilor preoţi. Bocşan a fost acela, carele ajutat şi de colegul sĕu Mladin se interesa de starea materială a poporenilor sĕi şi sfătuia pe unul şi pe altul, cum sĕ facă pentru ca sĕ-i mérgă mai bine Bocşan era omul, carele priveghia, ca scólele sĕ fie la nivelul chemării lor, ér pruncii talentaţi sĕ fie ajutoraţi, ca sĕ póta continua cu învĕţătura şi prin alte scóle. Spună acésta actualul jude dela tribunalul reg. din Giula, dl Dr. George Plopu, spună dl Dr. Sever Ispravnic, adv. din Arad, spună dl George Orzu dela administraţia politică din Budapesta, şi alţi tineri, cari prin buna îngrijire alui Bocşan au ajuns la posiţie sigură şi onorifică. Intre astfel de momente îmbucurătóre Curticiul era într'adevĕr comună fruntaşă, decórea diecesei Aradului şi mulţi Aradani se simţiră adese-ori bine pe acolo, vĕḑênd, că tot poporul stă la disposiţia preoţilor, adecă a părinţilor lor.

Nu aşa au rĕmaş trebile în Curtici, după ce Bocşan s'a mutat la Arad, fiind promovat la oficiul de protopresbiter tractual. Inimicii ortodoxiei pândeau din întunerec, până vor vedea, că inimicul lor cel mai mare se va depărta. Noi aleşii preoţi, ómeni tineri şi fără de esperienţe; puţin pĕtrunşi de adevĕratul duch al păstoririi, şi-au îmdeplinit funcţiunile parochiale mai mult din oficiu, decât din convingere, ei nu mai umblau pe la casele credincioşilor ca sĕ le simţéscă durerile şi sĕ le prepareze balsame vindecătóre.

Ce a resultat de aici? Veniţi şi vedeţi, că în frumósa şi puternică nóstră comună bisericéscă Curtici astăḑi la 150 de familií au eşit din sinul bisericei ortodoxe şi au trecut la nazarenism. „Tribuna Poporului“ din Arad atribue aceste treceri actualului protopop al Aradului, ḑicênd că dênsul a sĕmênat acea sĕmênţă.

Dar sĕ se scie aici una, că până a fost Bocşan în Curtici, nime n'a părăsit ortodoxia, şi érăşi sĕ se scie, că aici şi în alte comune bisericesci din diecesa Aradului, secta nazarenilor s'a încuibat şi reslăţit numai de când au început o sémă de ómeni cu înalte posiţii bisericesci a propaga vederi periculóse bisericei, care-i susţine.

Cei ce nu credeţi în adevĕrul acestor afirmaţiuni, veniţi şi vedeţi, că pe unde se lăţasce la noi secta nazarinenilor, şi vĕ veţi convinge că numai pe acolo, unde a străbătut propaganda acestora.

Dar încă nu e totul pierdut! Comuna Curtici şi alte comune ameninţate de nazarenism, mai pot fi salvate de acest inimic distrugĕtoriu. Chiar acum, când se publică concurs pentru îndeplinirea parochiei rĕmase vacanţe, prin preamatura mórte a mult promiţătoriului Teodor Pinter, ar fi de dorit, ca protopresbiterul sĕ capaciteze poporul a-şi alege de viitoriu preot pre un bărbat matur, căruia îi jace la inimă din tóte punctele de vedere numai şi numai ortodoxia şi prosperarea poporului credincios. Aici e de dorit un preot, carele prin frumósele sale calităţi spirituale sĕ ţinĕ în credincioşi treaz spiritul creştin ortodox, ér prin oratori a sa sĕ capaciteze şi pe cei rĕtăciţi de a părăsí calea nefericită, pre cari i'au impins apostolii cei mincinoşi. Cu un cuvênt, dorim sĕ ajungă de preot în Curticiu un om de al faptelor îşi nu de al vorbelor, carele înainte de alegere promite solemn, că va predica regulat, ér, după ce a ajuns la ţinta dorită, se mulţumeşce cel mult cu 2 predici într'un an cum s'a mai întêmplat şi aiurea.

Observatorul.

---

neîntemeiate, sau îşi au basa în fatalismul prea înrădăcinat în firea némului nostru.

Am desconsiderat supĕrarea ei neînţelésă, am mai luat câte o céscă de ceaiu de astădată cu mult rum şi încălḑiţi până la sudori am plecat.... am făcut pasul fatal.

Céţa s'a ridicat şi ceriul era de un albastru deschis, acoperit cu multe stele, cari păreau că necontenit se sbat în lumina lor orbindu-ţi privirea. Resfăţata regină a nopţii cuprindea totul cu lumina-i magică şi în pribegirea ei eternă arunca raḑe cu dinţi, cu cari poleia zăpada dându-i un colorit argintiu. Satul era cuprins de o linişte profundă nici un lătrat de câne nici un cântat de cocoş, frigul le amuţise glasurile.

Deodată s'a pornit un vênt rece şi sec, care pătrundea până în măduva óselor. Părea că nu alta, fără de sleisce locului....

. . . .

— Staţi!...... „Doi ochi am iubit în a mea viaţă“, şi accentele duióse se perdeau mânate de vêntul năpraznic......

. . . .

. . . .

Ea se plimba prin o grădină împĕrătéscă la braţ cu mirele ei. Pomii erau înfloriţi, şi straturile ce stătăiau în o formă de simetriă măiéstră grădina erau sădite cu tóte florile de pe lume. Aerul era saturat de miresme mirositóre. Fie-care flóre se pleca înaintea lor făcênd o mişcare, prin carea voia sĕ ḑică: Rupe-mĕ, căci aş fi fericită, dacă Va-şi împodobi sinul vostru virgin. In mijlocul grădinei era un lac, cu apă limpede şi liniştită, ér în fundul lacului peştii cu solzi de aur se întreceau în jocul lor. Pe marginea lacului o luntrişóră. S'au urcat în ea şi luntrişóra plutia lin suflată de o bóre ameţitor de dulce. Ea şi-a plecat capul pe braţele lui şi faţa şi-a ascuns-o în pletele lui stufóse.

El a sărutat-o lung şi plutéu fericiţi, căci erau în grădina fericirii... paradisul închipuit. Deodvtă faţa locului se preface în valuri grozave şi luntrişóra în fie-care moment este ameninţată cu naufragiu. Un val nebun se apropie şi luntrisóra se scufundă .... ea nu se mai vede.... el o strigă pe nume.... şi pe când ea se muncea ca sĕ-şi desfacă pleópele pentru a scăpa de stăpânia acestui vis, el acompaeia perdut „Ah! ochi albastri.... priviţi la mine“.

S'a trecut, a aprins o lumină, semn că serenada e bine primită şi apoi deştéptă şi-a mai trăit odată visul frumos.

(Va urma)

Mătasă Henneberg

dela **45 cr.** până la **fl 14.65** de m. — veritabilă numai dacă sĕ procură direct din fabricele mele — négră, albă și colorată, — în cele mai moderne țĕseturi, colori și dessinuri. *Să espedéză la particulari franco și liber de vamă. Mostre cu întórcerea postei.* **Fabricele de mătase G. Henneberg** (*lif de curte ces. și reg.* **Zűrich.** [7] 1

A apărut în editura librăriei **H. Zeidner** din Brașov:

Istoria patriei

și

Elemente din istoria universală

Tractată după metodul biografic pentru șcólele poporale

de [18] 1–3

Ioan Dariu.

Edițiunea a IV-a revĕdută.

☞ Cartea acésta este aprobată de Inaltul minister reg. ung. cât și de Sinodul Archidiecesan din Sibiiu și de Consistórele din Arad, Caransebeș, etc.

La cărțile școlastice din edițiunea mea servesc la 10 exemplare cu unul pe de-asupra gratis. ☜

Nr. 5—1898. [14] 3–3

CONCURS.

Prin venerabila resoluțiune consistorială dtto 16 Decembre 1897 Nr. 8268 Bis. s'a încuviințat instituirea unui post de capelan în parochia de clasa a III-a Noul-săsesc cu filia Bondela, protopresbiteratul Sighișórei — pentru ocuparea cărui post, se publică concurs cu termin de 30 de dile dela prima publicare în „Telegraful Român".

Emolumentele împreunate cu acest post de capelan, sunt jumĕtate din dotațiunea parochială anuală de 405 fl. 74 cr.

Informațiuni mai detaiate se pot lua dela oficiul protopresbiteral, eventual dela comitetul parochial concernent.

Concurenții au a-și substerne petițiunile instruite conform legilor în vigóre în terminul deschis la subsemnatul oficiu protopresbiteral.

Sighișóra, 8 Ianuare, 1898.

Oficiul protopresbiteral gr.-or al tractului Sighișórei, — în conțelegere cu comitetul parochial concernent.

Dimitrie Moldovan,
protopresb.

Nr. 421/1897. [15] 3–3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de paroch în parochia de clasa a III-a Cârna. sĕ escrie concurs cu termin de 30 dile dela prima publicare în diariul „Telegraful Român".

Emolumentele împreunate cu acest post sunt 440 fl. 30 cr.

Petenții au a și așterne cererile instruite conform normelor în vigóre, la subscrisul oficiu protopresbiteral, în terminul deschis.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Albei-Iulie, în conțelegere cu comitetul parochial.

Alba-Iulia, 28 Decembre, 1897.

Petru Popovici,
adm. prot.

Din ori-ce *librărie se póte procura* scrierea premiată a consilier. în med. *Dr. Müller,* apărută în a 30-a edițiune despre

sistemul nervos

și

sexual turburat.

Espediție franco pentru 60 cr. în mărci postale.

Curt Röber,
[5] 2—49 Braunschweig.

În tipografia archidiecesană a apărut:

CATECHISM

pentru învĕțământul religiunei drept-credincióse rĕsăritene,

de

Moise Toma,

prelucrat de

Simeon Popescu,

ediția VIII ; prețul legat 20 cr.

Se află de vêndare în

Librăria Tipografiei archidiecesane.
Sibiiu.

În librăria Tipografiei archidiecesane se află:

Dicționariu român-maghiar

și

Dicționariu maghiar-român

de

Dr. I. Crișan și **N. Putnoky,**

apărute în 1893 și 1895, cele mai nóue vocabulare pentru învĕțarea limbei maghiare.

Prețul leg. à fl. 2.—

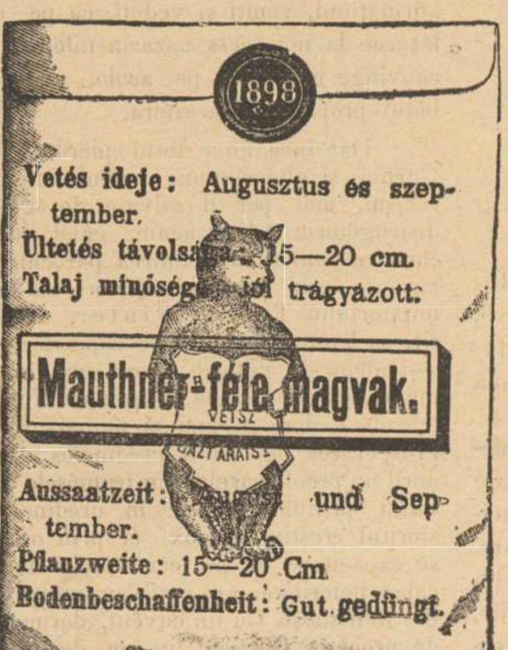
1898
Vetés ideje: Augusztus és szeptember.
Ültetés távolsága: 15—20 cm.
Talaj minősége: jól trágyázott.
Mauthner-féle magvak.
VETSZ
GAZT ARATSZ
Aussaatzeit: August und September.
Pflanzweite: 15—20 Cm.
Bodenbeschaffenheit: Gut gedüngt.

Vestitele

Seminţe de flori şi legumi

ale lui [13] 3—17

Mauthner

în

pachete închise, legal garantate

cu marca de apĕrare împrotocolată

„Ursul"

se pot căpĕta în tóte

băcăniile și ferăriile

mai mari.

NB. Numai pentru pachetele ***închise,*** provĕdute cu figura ***ursului*** și signate cu numele ***Mauthner,*** cum arată figura alăturată, ia firma ***Edmund Mauthner*** în ***Budapesta, strada Andrássy 23,*** garanție deplină, că-'s seminţe próspete și veritabile.

„CASSA DE PĂSTRARE ÎN MERCUREA",

SOCIETATE PE ACȚII

Primesce depuneri spre fructificare sub următórele condițiuni:

1. **Depuneri făcute de particulari cu anunț de 30 zile cu 5%.**
2. **Depuneri făcute de particulari cu anunț de 3 (trei) luni cu 5½%.**
3. **Depuneri făcute de biserici, școle, corporațiuni culturale, ori cu scop de binefacere cu 6%.**

Permițĕnd starea cassei, depunerile se rĕsplătesc îndată și fără anunțare.

Contribuția erarială pentru sumele depuse se plătește prin institut.

Regulamentul special pentru depuneri, la cerere, se trimite ori-și-cui gratuit.

Depuneri, ridicări și anunțări, se pot face prin postă și se resolvă cu reîntórcerea ei.

DIRECȚIUNEA

„Cassei de păstrare în Mercurea",

SOCIETATE PE ACȚII. [4] 5–10

A VI-a încheiere a conturilor

Cassei de împrumut și păstrare „MIELUL", societate pe acții în Poiana cu 31 Decembre 1897.

Contul Bilanțului.

Activ.		fl. cr.	Pasiv.	fl. cr.
Cassa în numĕrar		2927.33	Capital de acțiuni	25000.—
Credit de cont curent		5101.40	Depuneri spre fructificare	61263.42
Cambii de bancă		18552.—	Interese anticipate pro 1898	1878.50
Imprumuturi pe obligațiuni cu cavenți		45876.92	Fondul de reservă	779.11
Imprumuturi hipotecare		19090.—	Dividende neridicate	133.—
Mobiliar	fl. 297.42		Diverse conturi creditóre	154.11
după amortisare de 10%	„ 29.74	267.68	**Profit curat.**	2705.89
Cancelaria advocațială: Spese anticipate		95.70		
		91914.03		91914.03

Contul Profitului și Perderilor.

Debit.		fl. cr.	Credit.		fl. cr.
Interese:			Interese:		
pentru depuneri spre fructificare	fl. 2463.80		dela cambii de bancă	fl. 1334.60	
pentru fondul de reservă	„ 37.10		dela imprumuturi pe obligațiuni cu cavenți	„ 3352.40	
la reescompt	„ 154.45	2655.35	dela împrumuturi hipotecare	„ 1284.92	
Spese:			dela credit de cont curent.	„ 229.25	6201.17
Salarie		570.—	Provisiuni		658 46
Spese generale fl. 154.—, Porto fl. 25.38, Timbru 20.17	fl. 199.55				
Marce de presență fl. 26.40, Binefaceri 45.—	„ 71.40	840.95			
Contribuțiune:					
dare directă	fl 324.58				
10% dare la interesele depunerilor	„ 246.38				
diverse aruncuri	„ 56.74	627.70			
Amortisare din mobiliar		29.74			
Profit curat		2705.89			
		6859.63			6859.63

Poiana, la 31 Decembre 1897.

Ioan Prodan, membru al direcțiunei și vicepreședinte
Ioan Vlad, membru al direcțiunei.
Nicolae Pața, membru al direcțiunei.
George Gișe, membru al direcțiunei
Dumitru Șufană, membru al direcțiunei și cassar.
Ilie Georgescu, membru al direcțiunei și compt.

Subsemnatul comitet am esaminat conturile presente și le-am aflat în deplină regulă.

Poiana, la 2 Februarie 1898. [19] 1—1

George Gișe. *Ioan Bozdog.* *Dumitru Șufană.*

Redactor prov. **Dr. Elie Cristea.**

Editura și tiparul tipografiei archidiecesane

Nr. 11. Sibiiu, Marţi, 27 Ianuariu, (8 Februariu) 1898. *Anul XLVI.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strĕinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:

Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Chestiunea macedoromână.

Dela locul acesta am anunţat mai bine de un an scirea, că Sultanul *Abdul Hamid* a dat representanţilor poporului român din Macedonia, întruniţi în capitala imperiului turcesc, permisiunea a-'şi alege un metropolit, drept cap naţional pentru biserica ortodoxă română.

Representanţii români au şi ales de metropolit pe Monsegniorul *Antim*, care avea sĕ priméscă beratul după întărirea lui din partea patriarchului ecumenic din Constantinopol.

Dară acéstă înveselitóre scire pentru toţi Românii nu s'a susţinut mult, căci patriarchul ecumenic de origine Grec, — care în dauna propriei sale autorităţi apĕră exclusiv interesele poporului grecesc, — s'a opus din tóte puterile. Astfel chestiunea metropoliei române, pe lângă tóte aşteptările celor mai credincioşi supuşi ai Sultanului, — a Românilor macedoneni — a rĕmas până aḑi neresolvată, ba chiar încurcată.

Nesuccesul este a se atribui în mare parte şi greşalei, ce s'a comis din partea României dela începutul propagandei române din imperiul turcesc.

Insĕmnătatea chestiunii macedonene pentru România era de atunci cunoscută, căci repausatul mare patriot *Ioan Ghica* de mult atrasese atenţiunea asupra ei, accentuând: *„Acéstă chestiune, dacă n'ar fi esistat, ar fi trebuit sĕ se inventeze."*

Asemenea îşi esprimă şi *Ioan Brătian* la timpul sĕu vederile sale asupra chestiunii naţionale din Turcia în următórele: *„Deşteptarea Românilor din Macedonia va întări pe Turcia şi noi cu tóte greşalele Turcilor avem nevoie sè-i întărim, căci întărindu-i pe ei, pe noi ne întărim*; ér M. *Cogălniceanu* declară în o epistolă adresată lui Vasile Ureche: *„Deşteptarea elementului român din Macedonia, va asigura un factor mai mult întăritor României"*.

Cu tóte aceste conducerea propagandei române s'a încredinţat unei singure persóne, faimosului apostol *Mărgărit*, despre care tótă lumea afirmă, că a necinstit acéstă sântă causă a Românismului, folosind adese-ori ajutórele bănesci pentru alimentarea vieţii sale desfrânate, ér nu pentru luminarea micelor odrasle aromâne, cari strigă: *carte! carte românéscă*! Acest fals apostol nu recunósce meritele celor ce cu entusiasm naţional şi cu sinceritate s'au angajat la greaua muncă pentru deşteptarea fraţilor aromâni, ci din potrivă menajéză şi favoriséză pe cei ce se disting, nu prin lucrare onestă şi conscienţiósă, ci prin slugărnicie şi prin linguşire nedémnă.

Aşa d. e. în posturile de revisori şcolari susţine pe cei mai necualificaţi şi cu plăţi mai bune. Primul revisor G. *Papa* are numai patru clase primare, dar leafă de 300 lei lunar; ér al doilea *I. Ciuli*, absolvent al şcólei catolice din Şcodra (Albania), are 350 lei lunar, pe când licenţiaţii şi bărbaţii mai de valóre sunt persecutaţi şi dotaţi cu maximum 150 lei la lună.

Cei ce îndrăsnesc a denunţa situaţiunea tristă sunt scoşi din serviciu, destituiţi. Aşa nu de mult au fost îndepărtaţi din posturile lor 72 muncitori harnici în agrul redeşteptării naţionale, între cari vr'o 50 tineri macedoneni, mai toţi licenţiaţi şi absolvenţi de şcóle superióre, cari astéptă prin Bucuresci ascultarea justelor lor plângeri şi ale neamului aromânesc întreg.

Omul, sub a cărui conducere s'au obţinut astfel de resultate, nu mai póte fi de loc în interesul unei cause mari şi sânte, şi în adevĕr nu înţelegem motivele, pentru cari cercuri *înalte* mai susţin pe un asemenea bărbat in fruntea chestiunii macedonene şi încă cu drept şi putere aprópe discreţionară.

Noi ţinem munca redesteptării unui neam întreg mult mai dificilă, decât ca conducerea ei sĕ se încredinţeze unei singure persóne, fie aceea cât de alésă, dar apoi când aceea persónă e un om, asupra căruia se ridică plângeri atât de generale?

Intre astfel de împregiurări nu-i mirare, că propaganda română de aprópe 30 ani şi sacrificiile materiale, aduse de România în decurs de 23 ani, n'au produs resultatele aşteptate.

Datele statistice despre succesul obţinut nu stau în proporţiune cu jertfele aduse, chiar corespunḑênd tóte datele presentate adevĕrului, dar apoi, dacă considerăm, că în conspectele presentate ocură la comuna *Gopezi* un al doilea cantor salarisat, deşi acela aprópe de un an a fost omorît? Invĕţătoriul *Steriu Caragiane* ocură, funcţionênd în acelaş timp în dóue locuri diferite. *Michail Mărăcine* este indicat ca director la şcólele din Scopia, pe când dênsul de fapt studiéză în România matematicele; *D. Buradă,* notat ca învĕţător in Elbasan, se ocupă mai bine de un an de ḑile cu neguţătoria de lemne în capitala României; ér la satul obscur *Oşan* sunt trecuţi în buget *cinci* preoţi. Preste tot numai în următórele *şépte* comune se folosesce limba română la serviţiul divin: *Avela Clisura, Cruşova, Gopezi, Hrupista, Ohrida* şi *Perivole.*

Dotarea metropolitului grec *Visarion* din Elbasan, cu o leafă lunară de 400 lei este neesplicabilă. — Salariu au doi metropoliţi şi de fapt n'avem nici unul.

Situaţiunea nemulţămitóre şi mai ales sânţenia causei reclamă o neapĕrată îndreptare a greşelilor din trecut. Conducerea afacerilor trebue dată unei corporaţiuni, unei eforii recunoscute de guvernul român.

De se făcea acésta la început, astăḑi de sigur ar fi ajuns chestiunea naţională macedonénă mai departe şi póte numai era de lipsă ajutorul bănesc al fraţilor din România, sciind, că între Aromâni sunt fórte mulţi bărbaţi cu considerabile averi. Durere însĕ, că în lipsa consciinţei de originea lor română, jertfesc pentru scopuri tocmai duşmane neamului lor. Milióne de franci, eşite din punga multor Cuţovlahi bogătani, au înghiţit instituţiunile culturale grecesci din Atena. Mare este numĕrul acelor Mecenaţi ai sugrumătorilor neamului lor; ér filantropi cu inimă română abia cunóscem pe Cuţovlahul şi entusiastul naţionalist *Dem Cozacovici*, aşeḑat în România, care prin testament îşi lasă întrégă averea de 60,000 lei pentru întemeierea unei scóle la confraţii de peste Balcani. Cuprinsul testamentului lui va fi vecinic memorabil. Étă între alte ce ḑice în el:

„Sè cunóscă întrégа suflare macedoromână, că eu am ceva, dar naţiunea mea n'are ce-i trebue, nici şcólă, nici biserică. Nu se cade sè cheltuesc ce am pe nimicuri şi se uit de patria mea".

Succesele propagandei slave şi mai ales a celei bulgare ar trebui sĕ fie şi pentru noi un învĕţ pentru ulterióra purcedere.

Sêrbii, cari au obţinut deja nunumai dreptul la scóle naţionale, ci şi episcopat propriu, înaintéză repede, căci ei au înfiinţat consulate şi eforii, pentru ca astfel scólele lor sĕ fie îmbrăţişate de popor.

Bulgarii au progresat şi mai mult, şi înaintarea lor este a se ascrie nunumai nisuinţei turcesci de ai captiva (la începutul rĕsboiului greco-turc pregătiau rĕscólă, şi principele Ferdinand avea dorul de a sĕ încorona de rege), ci şi împrejurării, că propaganda bulgară n'a fost încredinţată unei singure persóne, ci representanţilor populaţiunei bulgare şi meritoşilor profesori, aplicându-se în acelaş timp şi un control cât se póte de rigoros.

Motivul, că Grecii ne fac mari greutăţi nu mai valoréză mult, deórece idealul grecismului în Turcia a fost sdrobit în urma desastrului suferit pe câmpiile de rĕsboiu ale Tesaliei. Afară de aceea Grecii şi respective patriarchul ecumenic nu s'a opus şi nu se opune numai nisuinţelor române, ci şi celor slave.

Puterea lui deja de mult, putem ḑice că dela 8 Zilhidje 1286, a început a scădea. Oposiţia lui deja de mult nu s'a luat în considerare Astfel la 1867 au rĕmas zadarnice tóte protestele patriarchatului, căci în urma destoiniciei politice a prinţului *Gorciacoff* s'a înfiinţat exarhatul bulgar şi patriarhul s'a ales numai cu anatemisarea bisericei bulgare, care s'a constituit de sine.

Dreptul patriarchului de a numi şi întări pe şefii bisericilor din Turcia, precum faţă dĕ alţii, aşa şi faţă de noi, nu se mai póte susţinea mai ales când acela intenţionéză sugrumarea naţională a coreligionarilor sĕi, desconsiderând principiile fundamentale ale bisericei ortodoxe, care admit organisarea bisericei după naţiuni.

Bulgarii fără voia, ba chiar contra voei patriarchatului au obţinut nu de mult, pe lângă exarhul *Iosif* şi episcopul din Ohrida etc., încă trei nóuĕ episcopii şi anume în *Bitolia Strumniţa* şi *Dibra.*

Noii episcopi, *Grigore*, *Cosma* şi *Gerasim*, chirotoniţi des de deminéţă şi în linisce, erau deja pe cale cătră eparchiile lor când s'a lăţit vestea obţinerii nóuĕlor berate bulgare.

Organul oficial al patriarchiei *„Eclesiastichi Alithia"* tocmai publica o notiţă, că Bulgarii nu vor obţinea beratele aşteptate, când faptul era deja complinit şi când Bulgarii făceau pregătiri pentru mari festivităţi bisericesci şi naţionale.

Metropolitul Grigore este aşteptat la gara din Monastir de toţi fruntaşii bulgari şi de mulţimea poporului esaltat de bucurie. In ḑiua proximă sosesce şi metropolitul Cosma al Dibrei şi ḑiua de Crăciun devine pentru Bulgari o ḑi memorabilă. Ambii metropoliţi servesc împreună în mijlocul unei aglomeraţiuni de popor însufleţit, care iubiléză succesele unei munci conscienţióse şi înţelepte.

Pe când Bulgarii iubiléză, ce facem noi? Étă o scenă, care esplică starea nóstră:

Bĕtrânul *Dem. Atanasescu*, cel dintâiu dascăl român în Macedonia, stă închis în casa lui, voind astfel sĕ şi ascundă tristeţa sufletului. Un aromân intrând la el îl întrébă: *„Ce ḑici moşule de mersul slavismului?"* Ochii i s'au umplut de lacrimi şi a început a plânge ca un copil; apoi ḑise: *„Noi n'am făcut nimic, dar vina nu e a nóstră, căci toţi bunii profesori şi cetăţeni au arĕtat în numeróse rênduri şi prin multe protestări, în ce stă rĕul, care împedecă progresul causei nóstre. Vina e a acélora, cari n'au voit sè elimineze acest rĕu, omoritor de progres şi de ném"*.

Sufletul acestui încăruntit muncitor naţional trebue sĕ fie cu atât mai sdrobit, cu cât vede, că causa celui mai leal supus al Sultanului este impedecată în mersul ei just.

Bulgarii ameninţau cu rescólă înainte şi pe timpul resboiului greco turc, ca sĕ slăbéscă imperiul; ér Aromânii au prins arma şi au luptat alăturea cu Turcii în contra duşmanului comun.

Inaltei Porţi îi este cunuscută loialitatea aromână, şi Sultanul s'a arĕtat în repetiţe rênduri aplicat a da drepturi naţionale acestui neam credincios.

Astfel stând lucrul trebue, că slăbiciunea nóstră contribue mult la intârḑierea dării unui berat român, care sĕ pue basa unei organisări bisericesci naţionale a poporului cuţovlah, a fratelui nostru din jurul Pindului, Olimpului şi dela Balcani.

O întrevenire înţeléptă pe lângă Sultanul trebue sĕ ducă lor resultatul dorit de toţi, mai ales vĕḑênd, că Bulgarilor li se acordéză mai multe şi chiar acum, când fóia turcilor tineri *„Sarc"*, ce apare în Constanţa sub conducerea lui *Kiamil-bey*, ne împărtăşesce sciri despre oribile persecuţiuni ale Turcilor din Bulgaria.

Décă Bulgarii, cari astfel tractéză în ţéra lor pe Turci au primit deodată trei berate, cu atât mai vêrtos trebue sĕ sperăm, că Aromânii nu preste mult vor obţinea cel puţin o metropolie naţională, mai ales, că interesele Macedoromânilor nu vin în conflict cu interesele turcesci, ci sĕ ajutură imprumutat.

Este probabil, că padişahul şi Inalta Pórtă şi până acuma satisfăceau barem în parte dorinţele supuşilor sei ţinţari, décă firele diplomaţiei rusesci nu se întindeau şi asupra acestei chestiuni. Unii susţin, că diplomaţia ruséscă încă a contribuit la amânarea isbândei române.

Dar ḑiarele române ne aduc ca positivă scirea, că regele *Carol* va cerceta în primăvara, ce vine, pe Ţarul Rusiei. Tactul şi înţelepciunea lui Carol va afia de sigur calea şi momentul de a delătura eventualele pedeci, ce exîsta acolo în causa amintită şi astfel va accelera sosirea acelei mĕreţe ḑile, în care sĕ vor cobori preste co róna metropolitului ortodox aromân radele unui sóre vestitor de nóuă viéţă pentru o considerabilă parte a némului românesc.

Dr Elie Cristea.

Petiţiuni în dietă. In şedinţa de Sâmbătă a parlamentului maghiar au fost presentate o mulţime de petiţiuni a mai multor municipii şi corporaţiuni în afacerea sĕrbătorirei anului 1848 şi a evenimentelor mari din acel an. Referentul comisiei petiţionare, dep. Molnár Béla, comunică dietei, că în afacerea acésta îşi va espune guvernul însuşi părerea la timpul sĕu, făcĕnd propuneri concrete cu privire la arangiarea sĕrbărilor oficióse.

Deputatul Tháiy Kálmán atrage atenţia asupra uneia dintre petiţiile cele multe. Este petiţia tinerimei universitare din Dobriţin, în care se cere înarticularea dilei de 15 Martie ca sĕrbătóre obligătóre pentru ţéra întrégă. Acéstă justă părere — dice Thaly — o împărtăşeste întréga tinerime maghiară, precum şi o mare parte a cetăţenilor din Ungaria. Precum s'a declarat diua lui Stefan ca sérbătóre chiar şi pentru confesiile acatolice, astfel n'ar fi impediment confesional nici sĕrbătorirea generală şi obligată pentru totdéuna a dilei de 15 Martie.

Se acceptéză vederea referentului, că petiţiile sĕ se transpună ministrului-president, drept material pentru declaraţiile, ce are sĕ le facă cât mai curĕnd.

Urméză o altă serie de petiţii, — aceste sunt datorite mai multor cluburi de lectură şi câtorva grupări independiste şi se refer la stabilirea autonomiei economice, la spargerea legăturilor economice financiare avute până acum cu Austria. Referentul propune punerea *ad acta* a acestor petiţiuni.

Kossuth, fruntaşul acestei mişcări, declară, că este cu neputinţă ca petiţiuni de acéstă însemnătate se fie preţuite ca demne de corfă. Cere ca fiecare deputat sĕ'şi consulteze inima şi sĕ se convingă, că toţi doresc acésta independenţă economică, acéstă desfacere din mrejele Austriei.

Bánffy reflectéză, că o chestiune ca asta nu póte fi discutată în mod incidental. Chiar consoltându-şi inima, el a constatat, că alcătuirile din 1867 corĕspund cu desĕvêrşire intereselor materiale ale ţĕrii.

Ar fi urmat acum votare asupra propunerii comisiei, însĕ nu erau de faţă fără vreo 70—80 deputaţi. Nefiind deci present numĕrul recerut, şedinţa s'a închis ca încapabila a aduce hotărîri.

Mare interes mai dovedesc faţă de trebile ţerii!

De-ale învĕţătorilor nostri.

Galaţi (lângă Făgăraş) în 20 Ianuariu 1898 st. v.

„Datorinţele învĕţătorului confesional faţă de cântările în biserică la tot casul sĕ se mărginéscă la conducerea cântărilor liturghice cu copii, mai departe însĕ nu, căci altfel diua Duminecei pentru învĕţătoriu, în loc de a fi di de bucurie, e numai di de chin“.

Acésta este esenţa corespondenţei dtto Gurarîului 1 Ianuariu 1898, subscrisă de dnul *Ieronim Mărdan*, învĕţător şi publicată în Nrii 6 şi 7 ai preţuitei foi „Telegraful Român“.

Publicată acéştă corespondenţă cu scopul dorit şi de autor — sĕ se discute asupra celor cuprinse în ea îmi iau voie — cu permisiunea On. redacţiuni — am descoperi şi cu părerea, cu cugetul curat, a ajuta numai causei puse sub întrebare, nici decât însĕ a atinge ambiţiunea statului preoţesc şi învĕţătoresc întru împlinirea chiemării lor ca luminători ai poporului.

Biserica şi şcóla sunt instituţiuni, cari urmăresc fiecare scopul lor dorit, — dar cari întru ajungerea scopului lor, se razimă una pe alta. Biserica este mama, şcóla fica aceleia. De plânge mama, fica credinciósă trebue se-i dea ajutorul şi vice versa de pătimesce fiica, mama îndatorată trebue sĕ o vindece.

De acestea adevĕruri a fost pe deplin pètruns corespondentul, dl Ieronim Mârdan, când a afirmat în întroducerea lucrărei sale, că „e un adevĕr netăgăduit, că reuşita celebrării servițiului divin în bisericele nóstre atârnă nu numai de'a preotul, care şervesce la sântul altar, ci în mare parte şi dela destoinicia cântăreţilor ce i are biserica“.

Pun însе întrebarea: Cine sunt cântăreţii de regulă în biserica nóstră? După părerea mea: séu unii credincioşi ai acesteia eserciaţi în şcólă încă de mici copii în cântări bisericesci, cari cercetând cultul divin regulat, au continuat a învĕţa cântările bisericei nóstre în decursul timpului pe lângă stranele cântăreţilor vechi, până când le au studiat pe deplin, cari cântăreţi vechi reposând, îi înlocuesc ei; séu în lipsa acestora cantori aleşi în urma publicărei de concurs — dintre alţi cantori din alte sate séu oraşe — de cari posturi sistemtsate puţine avem în archidiecesă, — séu în lipsa şi a unora şi a altora dintre cei menţionaţi, — biserica trebue se céră într'ajutor pe învĕţătorul, eventual pe învĕţătorii scólei locale, instituindu i pe aceştia şi de cântăreţi în biserică, până când se va pregăti vre-un credincios de atare, séu până când se va sistemisa post de cantor de sine stătător şi cu salariu.

Acest rĕspuns înse, mie îmi pare greşit, deşi în realitate aşa sĕ întêmplă în bisericile nóstre, şi anume din mai multe consideraţiuni.

Cantorii crescuţi şi învĕţaţi lângă „strană“, în cele mai multe biserici cântă greşit, după cum adecă s'au deprins dela antecesorii lor Dela ei învaţă apoi alţii, cari le urméză, cântările bisericesci şi mai greşit. Şi în urmă, ne pomenim, că în biserică nu avem cântăreţi, ci caricaturi.... nisce ómeni, cari întocmai ca şi pictorii de icóne de adi, cari au degenerat întru a face sânţi cu „şapte degete“.... aşa şi ei cântă glasurile „pe glasul gurii“ fără de a mai sci deosebi melodie de melodie.

Fiind astfel de cântăreţi în numĕr considerabil în unele biserici de ale nóstre, învĕţătorii nostri, cari cunosc glasurile, troparele, antifónele şi podobiile după-cum le-au învĕţat în seminar, se simt dispensaţi de a mai cânta şi la strană, cântând numai cu copii „liturgia“ — şi astfel ajungem, ca în loc sé perfecţionăm cântarea bisericéscă, în loc sĕ o curăţim de melodiile „după glasul gurei“ noi uităm şi ce am învĕţat în Seminariu.

Pun întrebarea de nou acuma. Cine dar sĕ fie cântăreţii în bisericiile nóstre?

In primul loc preoţii şi învĕţătorii, cari vin pregătiţi în cântările bisericesci din Seminariu, unde cea fost rĕu s'a delăturat, şi cea fost bun s'a adăugat cântărei religióse. Preoţii servesc altariului, dar de multe ori trsbue sĕ fie corigătorii cântărei din strană. Invĕţătorii servesc scólei, dar au chemarea a fi luminători nu numai generaţiunei tinere în scólă, ci şi generaţiunei croscute în biserică. Invĕţătoriul trebue sĕ fie busola la „strana cântăreţilor“ în biserică. Drept aceea dator este, décă nu în „strana dréptă“ cel puţin în „strana stângă“ a cânta şi la „utrenie“. Fiind acésta prea îngreunător pentru un singur învĕţător al unei scóle cu 80 elevi, cu cari trebue sĕ se conducă rĕspunsurile la „liturgie“, — fiind cântăreţii bisericei mai mulţi, cari apoi, şi sciu cânta corect, — învĕţătoriul póte fi absolvat de „strana stângă“, substituindu-şi pe unul dintre cântăreţii aceia, ér dênsul în timpul „utreniei“ exercitéză pe elevi în rĕspunsurile liturgiei în scólă, şi la „tocatul în liturgie“ în rênd cuviincios plécă cu copiii în biserică, unde „conduce cântările“ serviciului divin, după-cum afirmă şi d-nul Ieronim Mărdan.

In al doilea loc cantorii şi tot poporul credincios trebuesc consideraţi de cântăreţi în bisericile nóstre. In biserica nóstră tot poporul cântă dela mic până la mare. Aici lipsesc „organele instrumentali“, cari numai în bisericile altor confesiuni îşi au locul.

Aşa dar cântăreţii bisericei nóstre sunt: toţi credincioşii ei, cu preotul, cu învĕţătoriul, eventual cu învĕţătorii, cu cantoratul eventual cu cantorii în frunte. Aceştia toţi trebue sĕ fie una în cugete şi în simţiri, când e vorba de a lăuda pe Dumnedeu în biserică.

Cunoscênd dar, că cine sunt cântăreţii in biserica nóstră, fac conclusiunea că:

a) în acelea biserici, unde sunt cântăreţi pricepĕtori cel puţin doi în biserică, învĕţătoriul sĕ-şi substitue pe unul din aceia în „strana stângă“ în decursul „utreniei“, nefiind obligat a cânta în biserică fără numai „la conducerea cântărilor liturgice cu copiii;

b) în bisericile, unde este numai un cântăreţ (cantor), învĕţătoriul sĕ fie obligat a cânta şi la „utrenie“ în biserică la „strana stângă“ ca ajutător cantorului, eventual fiind scóla cu mai mulţi învĕţători, aceştia sĕ se perondeze;

c) în bisericile, unde este numai un cântăreţ (cantor) din óre-cari împregiurări, fie că aceia au reposat, fie că s'au strămutat airea, învĕţătoriul, eventual învĕţătorii, cu demnitate sĕ ocupe şi postul de cantor al bisericei în mod provisor, până nu se va întregi prin altă persónă, eventual până când se va pregăti o altă persónă pentru a conduce cântările bisericesci în „strana dréptă“.

In tot casul biserica sĕ se îngrijéscă aşi avé cantorul sĕu, căci a fi învĕţătoriul şi cantor „în strana dréptă“ pentru totdéuna, aceea e ruina sănătăţii lui.

(Va urma).

Invĕţătorii şi cantoratul.

Primim din partea dlui profesor sem. D. Cunţan următórele:

Onorată redacţiune!

In Nr. 9 dela 22 Ianuariu a. c. al „Telegrafului Român“, sub titlul: Oficiul de învĕţător şi cantoratul“ de d. Mateiu Voileanu, între altele sĕ susţine: „Melodiile s'au conservat bine, în multe locuri ele sunt mai frumóse ca cele puse pe note de profesorul nostru de cântări bisericesci, care în dorul sĕu de a tot îndrepta, atâta a îndreptat în unele şi altele până a eliminat aprópe tot ce a fost frumos din melodiile nóstre“.

In faţa acestei *autorităţi* eu nu voiu opune nici vederile mele, nici mai ales calitatea gustului meu în materie de cântare bisericéscă, ci voiu opune părerea altei autorităţi, cu care părere Dl Mateiu Voileanu se găsesce în completă contradicţiune.

Rog deci pe Onor. Redacţiune sĕ binevoiască a da loc în nr. proxim al „Telegrafului Român“ atestatului aclus aci sub ·/.

cu recunoscinţă
Al onoratei redacţiuni
Sibiiu, 22 Ianuariu, 1898.

D. Cunţan,
profes. seminar.

* * *

Nr. 36-1891/2 d. Copie.

Atestat.

La cererea Părintelui Dimitrie Cunţan profesor de cântări şi de tipicul bisericesc la seminariul Andreian pedagogic-teologic din Sibiiu, se testifică oficios: cum-că opul sĕu întitulat, „Cântările bisericesci după melodiile celor opt glasuri ale sfintei biserici ortodoxe etc.“, op tipărit la anul 1890, prin conclusul sinodului archidiecesan ddto 11/23 Aprile 1890 Nr. 70 al protocolului este admis, ca manual de instrucţiune în Seminariul Andreian din Sibiiu, iară prin decisul ddto 20

FOIŢA.

Jertfa dragostei

— Novelă originală —

(Sfîrşit.)

Vĕrului Emilian.

Dionisie părea o statuă, mărturia vécurilor trecute; vêntul devenea din ce în ce mai ascuţit, şi ca un curent electric ne percurgea din tălpi până în creştet. Simţiam fiori de ghiaţă, săgeţi cu ascuţişuri înveninate — prin tot trupul. El sta nemişcat.

— „O romanţă“! Vibraţiunile tonurilor în valuri undulătóre se perdéu prin nópte, ér Dionisie a apăsat ultimele versuri:

„Ah! atunci o spune-mi Dómne
Pentru ce m'am mai născut“.

— „Încă una“ şi sufletul lui părea risipit în accentele duióse din romanţa unui amor tradat. Era atâta dor, jale şi melancolie în cântecul acesta, ca într'un posomorît apus de Tómnă.

Programul s'a sfîrşit şi când a fost sĕ plecăm Dionisie abia s'a smuls din pămênt. A făcut o mişcare convulsivă şi a mai repelat odată versurile:

.... Dar se nu-i spui nici odată
Că de mâna ei zdrobit“ ....

. . . .

. . . .

Pe drum către casă am schimbat puţine vorbe, mi-a spus numai, că simte în tot trupul nisce ascuţişuri de ace; nu sciu cum, dar par'că întreg corpul i-ar fi un muşinoiu încărcat de furnici.

. . . .

. . . .

. . . .

In diua următóre mi am luat rĕmas bun dela toţi; pe Dionisie l'am lăsat încă în pat, căci nu se simţia tocmai bine, prea s'a obosit aséră, apoi şi potopul acela de vént prea i-a întrat până în óse. Ne-am sărutat însĕ lung şi dorindu-ne o revedere fericită am plecat acasă.

Şi dacă n'aş crede în esistenţa altei lumi, ar fi trebuit ca de atunci se abdic de speranţa de a ne mai revedea.

Din césul acela Dionisie di bună n'a mai avut. In fiecare nópte avea ferbinţeli grozave şi după câte-va dile a simţit greutatea unui junghiu în partea stângă. Dela o vreme l'a prins o tusă sécă amestecată cu sânge închegat, şi-ţi era mai mare mila de el, căci credeai că-şi dă viaţa prin tusa nemilósă. Din di în di tot mai rĕu, faţa i-s'a tras, a devenit palidă, ochii i-au cădut adânc în orbite, privirea-i ageră a devenit de o melancolie sfăşietóre, ér degetele dela mâni îi sunau ca nisce bucăţi de lemn uscat. Pe umerii obrazului eşiţi s'au ivit prea de timpuriu dóue rose de colóre roşie palidă, cari după unii prevestiau, că numĕrate sunt dilele, celui ce le pórtă.

Tótă sciinţa medicală s'a dovedit de nesciinţă, în zadar au fost tóte lécurile, descântările, posturile, rugăciunile şi slujbele cu liturghii în şepte sate, şi câte şi mai câte numai au audit tóte le-au încercat, şi tóte au fost zadarnice, căci Dionisie nu se îndrepta.

Căpătâiul patului a început a se putrezi de şiróiele de lacrămi vărsate de mamă-sa şi iubita lui logodnică, Agnes. Lacrămile lor cereau lacrămi şi perina lui era vecinic udă, până când în urmă numai putea nici plânge, i-a sĕcat isvorul. . . . .

. . . .

Dilele urîte de iérnă au trecut şi pe muchile dealurilor, pe coróna codrului primăvéra se arăta plină de speranţe. Natura sĕ deştéptă la primele rade calde ale sórelui şi de viaţă sè umplu tóte. Numai pentru cel din „prag“ primăvara e o nemilósă maşteră. Se vede, că aşa e întocmită lumea, ca atunci când muguri rĕsar, muguri se apună.

Prin luna lui Mai bóla lui Dionisie a întrat în ultimele fase. Au început a i se umfla piciórele şi mânile, şi sĕrmanul Dionisie nu era decât un suflet călător, care poposeşte câteva momente în mijlocul nostru.

Avea privirile vagi, fixa mult timp un obiect şi de multe ori îşi învîrtea ochii peste cap; Dómne fereşte, se apropie ciasul.

Lelea Palaghie a trimis îndată după Părintele, ca sĕ-l împărtăşéscă cu sfintele taine, ér Agnes de trei dile nu s'a mişcat de lângă patul lui şi acum avea o lumină de céră la îndemână.

Dionisie a făcut o mişcare de revoltă, a voit sĕ se scóle, şi-a întins mânile spre Agnes, a cuprins'o pe după cap, ér ea a depus pe buzele lui uscate un sărut ferbinte. A fost sărutarea cea mai de pe urmă, căci în momentul acela Dionisie liniştit, în braţele logodnicei lui şi-a dat sufletul.

Vestea despre mórtea lui Dionisie s'a lăţit ca fulgerul şi durere nespusă a lăsat pe unde numai a pătruns. La trei dile s'au adunat preoţii din şepte sate şi i-au făcut o slujbă, cum nu s'a mai pomenit în Brădeni. Şi întreg satul gemea de plânsurile muerilor şi plângeau şi bĕtrâni şi tineri şi nimeni nu-şi putea stăpâni durerea inimei. Codrul se mişca îngânând şi el cântecul vecinicului nimic... nimic.

Agnes şi-a perdut simţirile, şi sta înfrântă preste cosciug, ér când preotul a sfîrşit iertăciunile cu cuvintele: „Ér tu mirésă

Martie 1891, Nr 1543 B. al Consistorului nostru archidiecesan, cartea acésta e a se folosi ca manual obligat pentru toţi elevii seminarului archidiecesan.

Se constată mai departe cu plăcere, că după folosirea acestui manual în decursul timpului dela întroducerea lui, cântările bisericesci liturgice se esecută de elevii seminariali în harmonie, uniform, spre decorul casei lui Dumnezeu, și spre evlavia creștinilor adunaţi la serviţiul divin.

Sibiiu, în 30 Novembre, 1891.

Direcţiunea seminariului Andreian:
(L. S.) *I. Hania*,
direct.

Vĕḑut. Sibiiu, 4 Decembre, 1891.

Miron Romanul m. p.
archiepiscop.

Pentru conformitate cu originalul.
Dr. Remus Roșca,
secretar consist.

Noutăţi.

De ale carnevalului. Balul reuniunei femeilor române din Sibiiu, arangiat Sâmbătă séra în sala cea mare dela Gesellschafthaus, a fost unul dintre balurile de elită din Sibiiu.

Lume alésă și multă, veselie neîntreruptă până în ḑori de ḑi, aceste au fost caracteristica acestei petreceri românesci.

Dintre jocurile din program mai mare efect a avut Romana, care a fost esecutată cu multă precisiune, onóre tuturor factorilor, cari au îngrijit ca în cele din urmă acest frumos joc sĕ fie bine interpretat și sĕ impună după cum a impus el în séra de Sâmbăta trecută.

Succesul atât moral cât și material a fost mulţĕmitoriu.

Reuniunea femeilor române din Sibiiu póte fi veselă, că și în anul acesta a fost centrul, care a întrunit la o sérá plăcută tot ce Sibiiul are mai ales.

Domnul Dr. Octaviu Russu, presidentul de onóre al comitetului arangiatoriu, a îngrijit de admirabila decorare a salei și de arangiarea jocurilor. Onóre lui și statului major de arangieri, cari neobosiţi au stat la locul de onóre până la signalul de încheiere

* * *

Parastas pentru Dr. Aurel Brote. Dumineca, după terminarea s-tei liturgii, s'a celebrat în biserica din Sibiiu-cetate din partea P. O. D. ppresbiter local *Ioan Papiu* parastas pentru de curênd decedatul și regretatul director al „Transilvaniei“ Dr. Aureliu Brote. Presêntă era, pe lângă rudeniile reposatului, multă inteligenţă din Sibiiu. Cântările le-a provĕḑut corul „*Reuniunii române de musică*“, a cărei membru fundator a fost reposatul, sub conducerea măestrului profesor *George Dima*. Mai ales cântările: „*Plâng și mĕ tânguesc*“ și „*Ce e viéţa nóstră*“? au produs adânca impresiune în ascultătorii jalnici.

* * *

Invitare la *Concertul împreunat cu declamaţiuni, teatru și joc*, ce-l va arangia „Reuniunea sodalilor români din Sibiiu“ Duminecă, în 1/13 Februarie 1898, în sala cea mare dela „Gesellschaftshaus“ sub conducerea dlui Candid Popa, învĕţător și cu binevoitorul concurs al d-nei Margareta Moldovan și a unui grup de clerici din seminariul „Andreian“.

Sibiiu, 3 Februarie n. 1898. *Comitetul reuniunei.* Inceputul la órele 7½ séra.

Preţul deîntrare: de familie á 3 persóne 1 fl. 80 cr, pentru domni 1 fl. (membrii Reuniunei 80 cr) pentru dame 60 cr.

Suprasolviri benevole se primesc cu mulţumită și se vor cuita pe cale ḑiaristică.

Bilete de întrare séra la cassă.

PROGRAM.

I. Concert.

1. *a)* „Cetatea luminei“, cor bărbătesc de I. Costescu. *b)* „La o rândunică“, cor bărbătesc de I. Costescu.

2. *a)* „Sĕrmană frunză“, cor mixt de G. Dima. *b)* „Rĕmâi sĕnătósă“, cor mixt de G. Dima.

3. „Cât a-și dori“, de G. Vasiliu, tenor solo, executat de dl N. V. Ișan, cu acompaniare de musică (cuartet), arangiat de A. Roth.

4. *a)* „Pe marea lină“, cor de dame de Wiest. *b)* „Séra“, cor de dame de Wiest.

5. „Zis'a badea“, cor mixt de G. Musicescu.

6. „Vêntul suflă“, cor bărbătesc de Dürner.

7. „La oglindă“, poesie de G. Coșbuc, predată de dómna Margareta Moldovan.

II. Teatru.

„*Rusaliile*“, vodevil într'un act de Vasile Alexandri.

Persónele:

Domnul Ionus Galuscus, vechilul moșiei și profesorul școlei din sat: *dl Demetriu Axente.* Tachi Rĕsvrătescu, sub-prefect: *Nicolau Ișan.* Toader Buimăcilă, vornicul satului: *George Poponea.* Susana nevasta lui Toader: *d șóra Eugenia Grecu.* Vasilie Veveriţă, fruntași: *dl George Mocian.* George a Saftei, ţĕran: d-l *George Săsărman* Catrina: *d-șóra Elena Poponea.* Safta ţĕrancă: d-șóra *Victoria Nioula.* Un jandarm: *dl Pavel Imbăruș* Ţĕrani, ţĕrance Fumatul, înainte de órele 10½ este oprit.

* * *

Episcopul sêrb dela Buda. Maj. Sa Monarchul a aprobat alegerea întru episcop gr. or. sêrb la Buda a lui Lucian *Bogdanovici*, archimandrit și administrator al episcopiei sêrbe de Buda.

* * *

Jertfele alegerei sângeróse dela Rózsahegy, — după-cum însĕși foile ungurescí anunţă, sporesc. Deja cinci dintre cei pușcaţi 'și-au dat sufletul, ceilalţi se luptă încă cu mórtea.

E probabil, că șepte jertfe va avé glonţul jandarmilor.

* * *

Un fasificător de cambii. *Dőry* Andor din *Zomba* (com. Tolna), proprietar mare, persónă din societatea fruntașă ungurésca, și cu trecere în ţinutul acela, — după cum aflăm din foile unguresci — e deţinut, pentru că a falsificat cambii pe numele nevestei sale, și a păgubit astfel mai multe institute de bani cu sume mari, (vre-o sută de mii fl.) căci nevasta nu vrea sĕ plătéscă.

* * *

„Veselia“ despre Sasce. Ḑiarul humoristic „Veselia“ din Bucuresci ilustréză momentul presentării deputaţiunei femeilor sasce la palatul imperial din Viena ca sĕ'și céră audienţă. Abstracţie făcênd dela fisiognomiile nepotrivite a Sascelor, ilustraţia are unele părţi bune. Deputaţiei îi ese înainte un impiegat de curte, care le arată cu degetul Ungaria, unde au sĕ se reîntóră. La spatele deputaţiei este palatul ministeriului ungar, în fiecare feréstră un unguroi cu mustețe lungi. Sascele sunt în haine naţionale colorate. Sub ilustraţie este și o poesie „ocasională esplicativă cu următoarea strofă de încheiere:

„Insĕ sascele plecară
Și cu tóte esclamară:
„Dumneḑeu sĕ te ferésca
De dreptate ungurésca“.

* * *

Fratele — mașter. Nu ni nóuĕ nime mai mașter frate ca — unitul. Multe pricini, certe și nemulţămiri ne face, chiar ca acel frate mașter, care pe furiș și pe faţă cu putere și cu astuţime lovește în frate-so, fiindcă îl pizmuește pentru însușirile cele bune și'l urește chiar din inimă. Un corespondent al nostru, om cu iubire de neam și de biserică, ne face cunoscută o pildă de iubire a fratelui mașter. „In comuna Cenade — scrie corespondentul nostru — am dat în anul trecut împreună cu fraţii nostri greco-catolici o petrecere în sala școlei nóstre gr.-ort. din Cenade. Venitul curat l'am împărţit, cum hotărîsem înainte, între ambele școle confesionale; l'am împărţit frăţesce, cum se cuvine între români cinștiţi. In anul acesta s'a dat érăș petrecere însĕ în școla cea unită. Erăș hotărîsem înainte ca venitul sĕ se împartă între cele dóuĕ școle. Insĕ sĕ vedeţi iubire și echitate unită... Preotul gr.-cath. a schimbat lucrul așa, că din venitul brut școla nóstrá gr.-ort. *sĕ nu aibă parte nici măcar de un ban!* Și cei mai mult, noi gr.-orientalii formăm ací majoritatea și venitul incurs la acea petrecere e mai mult dela ai nostri. . . . Le spun aceste nu pentru-că am dori sĕ ne îmbogăţim astfel școla, căci cu vreo 5—6 fl. nu faci mare scofală, însĕ pentru ca din lucrul acesta asemenea sĕ se vadă, ce leialitate zace în fraţii gr.-catolici. Acésta se ne servéscă totodată ca învĕţătură, ca pe viitoriu se ne ferim de fratele mașter, care în inima sa numai ură ne păstréză.

Facă-și cetitorii însiși o judecată despre acéstă jalbă a corespondentului nostru.

* * *

Invingeri socialiste. Locuitorii socialiști din Nagy și Kis-Kövesd, Sâmbătă diminéţa înarmaţi au călătorit la Király-Helmecz, și au asediat formal oficiul solgăbirăiesc de acolo. Socialiștii au cerut eliberarea tovarășilor lor deţinuţi, amenințând cu foc. Solgăbirăul era singur, fără vre-un ajutor. A trebuit deci sĕ se supună forţei amenințătóre și *a liberat pe socialiștii deţinuţi.*

Ministrul, la representaţia fișpanului Lukács 'și-a schimbat atitudinea de până ací faţă cu socialiștii din ţinutul dela Békés-Csaba permiţêndu-le înfiinţarea de cercuri de muncitori. Statutele câtorva societăţi de aceste le-a și aprobat.

* * *

Afacerea Dreyfus. Luni se va pertracta procesul în potriva lui *Zola.* Guvernul pentru prilegiul acesta a luat mĕsuri estinse de precauţie în potriva conturbării ordinei. O parte a gardei republicane va fi postată la palatul justiţiei și stradele vecine vor fi asediate. *Zola* se ḑice, ca și acum nutresce speranţa victoriei.

Sentenţa adusă în contra lui *Picquart* nu e cunoscută. Pare sigur, că ministrul de rĕzboiu a hotărît a nu o publica până după procesul lui *Zola.*

„*Aurore*“ scrie, că generalul *Mercier*, fost ministru de rĕzboiu a fost citat la fostul president al republicei *Casimir-Perier*, și interrogat în afacerea condamnării lui Dreyfus A fost de faţă la consultaţia acésta și *Dupuys*, fostul ministru-president. Generalul Mercier a declarat, că e adevĕrat, că el a trimis tribunalului, care a judecat pe Dreyfus, documente secrete, despre cari nici acusatul, nici apărătoriul lui n'au avut cunoscinţă. Fostul president al republicei i-a făcut reproșuri aspre generalului pentru ilegala sa procedere. *Mercier* a declarat, că din înalte interese de stat a purces așa și e gata a fi rĕspunḑĕtor pentru fapta sa. Prim-ministrul actual, fiind încunoscinţat despre afacerea acésta, a convocat îndată consiliu ministerial, care și de dóuĕ ori s'a ocupat cu declaraţia lui *Mercier.*

* * *

Convocare Neputêndu-se ţiné adunarea constituantă convocată pe 2 Decembre 1897 în scopul înfiinţării și respective organisării Despărţĕmêntului beiușan al „Asociaţiunei pentru literatura română și cultura poporului român“, — în urmarea autorisării primite dela comitetul central al numitei Asociaţiunei, am onóre a convoca o nouă adunare constituantă pe 24 Faur 1898 la 11 óre a- m. la școla română gr-or. din Beiuș, la carea învit cu tótă stima pe toţi aceia din cercurile pretoriale de Beiuș, Vașcău și Ceica, cari se intereséză de înaintarea în cultură a poporului român și de literatura română, ca sĕ participe și sĕ și dee concursul la organisarea acestui despărţĕmânt. Beiuș, 5 Faur 1898. *Paul Pap*, advocat.

* * *

Necrolog. Ión N. Ciurcu, Maria și Nicolae N. Ciurcu cu fiiul lor Nicolae, Dr. Sterie N. Ciurcu cu fiicele: Adela și Măricóra, Maria H. Ciurcu cu copii: Patti, Nicolae și Constantin, precum și familiile T. Ciurcu, Dima, Florian, Scolariu, Orghidan, Crassan, Steriu, Nicolau, și Alex. Ciurcu cu adîncă durere fac cunoscută perderea prea iubitului lor părinte, moș, strămoș, unchiu și cumnat *Nicolae T. Ciurcu* Comerciant, Membru emeritat al Eforiei Școlelor române Centrale din Brașov etc. decedat la Viena în 13 (25) Ianuarie 1898, în etate de 90 de ani.

Inmormântarea s'a făcut Luni în 19 (31) Ianuarie la 2½ óre p. m. Cortegiul va porni dela Gimnasiul român la biserica S-tului Nicolae din Scheiu, unde se va celebra prohodul, èr rămășiţele pamântesci se vor conduce și așeza spre eternă odihnă în cimiteriul din Gróveri.

Brașov, 17 (29) Ianuarie 1898.
Fiă-i ţĕrâna ușóră!

* * *

Inspector de poliţie ucigaș. Cea mai mare sensaţie actuală a Parisului e casul inspectorului de poliţie *Rodot.* S'a descoperit adecă, că acest om nu mai puţin de cât *șepte femei* a *mântuit de viéţă.* Cu tóte a făcut cunoștinţă prin mijlocirea anunţurilor mici din gazete. Ultima jertfă i-a fost Maria *Bisot,* pe care anul trecut au găsit-o la locuinţa sa cu ţeasta sfărmată de un glonţ. Poliţia a descoperit atunci, că femeia a fost ucisă de un om a cărui cunoscinţă a făcut-o prin mijlocirea anunţurilor de gazetă. Și póte că cercetările mai departe nu ar fi ajuns la nici un resultat, de cumva *Frangor*, un vizitiu de omnibus, și totodată detectiv, nu dedea informaţii poliţiei. Lui Frangor, fiindu-i cunoscut și patriot, i-a descoperit adecă în 1883 Rodot relaţia sa cu o femeiă, *Jouin* M., care în curênd a murit între aceleaș împregiurări, ca anul trecut *Bisot* Maria. Atunci vizitiul n'a cutezat sĕ bănuiască pe *Rodot.* Acum însĕ a spus poliţiei, că ucigașul nu póte fi decât Rodot, care a și fost deţinut. Rodot négă că ar fi ucigașul Mariei Bisot, a declarat însĕ că pe Maria *Jouin* el a ucis-o, — sciind, că crima deja e prescrisă, trecênd la mijloc cei 5 ani provĕzuţi de legea franceză. La locuinţa lui au găsit mulţime de gazete în cari scirile de omoruri (ce le sèvêrșea el) erau încadrate cu roșu. Rodot în oficiul sĕu era extrem de exact și punctual — Victimele și le omoria, aplicându-le câte o lovitură, de care se căușiau, încărca apoi asupra lor vestmintele de pat, peste acestea punea un scaun, și deasupra se așeḑa el, și nu se cobora, până când victima nu se înădușia. Fura numai bani, de juvaere se temea, nu cumva sĕ-l tradeze.

Poșta redacţiunei.

D-lui *Parteniu Pop-Zasló*, paroch în Sebeuș-Cighirel, diecesa Aradului. Compunerea monografiilor despre diferitele comune ori ţinuturi românesci este o lucrare fórte laudabilă și pentru noi de folos, dar lucrarea își perde tótă valórea, dacă în ea se vîră chestiuni de divergenţe particulare, cari pentru publicul mare n'au nici un interes. Noi preste tot voim încunjurarea personalităţilor.

---

te vei cununa cu el înaintea Tatălui ceresc“ am luat'o de braţ și la sunetul jalnic al clopotului i-am făcut mortului cea din urmă cinste. In cimiter durerea crește, căci momentul despărţirei se apropie. Când cosciugul aluneca pe frânghiile îngropătorilor Agnes a căḑut la pămênt. Am privit mormântul, cum sta cu gura rîngită și suindumi-se sângele în cap am căutat după dreptatea și bunătatea Ta Dómne; atunci numai am înţeles furia poetului în momentul când îţi cere socotélă:

„Pentru-ce i-ai dóue inimi căror Tată — ḑici — că ești,
Și topindu-le în focul tinereţei, le urzești
Dor cu dor să-și împletéscă, prinse 'n dragoste nebună
Și când se iubesc mai dulce și-și fac visuri împreună
Din senin I-ţi vine o tónă: svêrli ţĕrină pe te una
Ér pe cea stigheră négra jale pentru tot deauna!
Și-am simţit atuncea Dómne, că din suflet mi-se duce
Păn și drojdia credinţei . . . .
. . . .
Dómne iartăi pe aceia, cari încep să se 'ndoiască“!!!

Am aruncat câteva sfârmituri de brusi în grópă și m'am reintors împreună cu Agnes fără ca se vorbim un singur cuvênt

O colină ridicată de asupra lui, câteva cuvinte cioplite nesimetric pe o cruce de brad, împodobită cu cununi de flori, ne sunt singura amintire după Dionisie.

Pe mormântul lui au crescut flori, pe cari Agnes le uda în fie care ḑi cu lacrămile sale.

. . . .
. . . .
. . . .

Când după doi ani m'am reîntors din străinătate și am trecut pe lângă biserica din Brădeni lângă crucea de brad bătută de vremuri o cruce nóuă mi-a atras atenţiunea M'am oprit, am întrat în cimiter și am plâns ca un copil. Mormântul Ei era săpat cu capul către capul lui și între cruci o salcă tristă.

Erau logodiţi și acuma se vor fi cununat înaintea Tatălui ceresc.

Muerile spuneau, că Agnes s'a uscat pe picóre și în urmă a trebuit se móră, find că nici o bólă nu e rea, ca bóla dorului, pentru care léc nu s'a găsit încă pe pămênt.

In cămin focul s'a stins, potopul de afară s'a liniștit, eu plec sĕ-mi vĕd de un palton mai bun, căci mâne e ḑiua de Bobotéză și am sĕ mĕ întâlnesc cu cineva la rîu.

Sibiiu, Ianuarie 1898.

L. T

ad. Nr. 376 of. ppesc [21] 1—3.

CONCURS.

Prin acésta sĕ escrie concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“ pentru ocuparea postului de capelan în parochia Berința.

Venitele împreunate cu acest post sunt jumĕtate din venitele parochiei în sumă de 207 fl. 50 cr. despre cari venite interesații pot lua informațiuni dela comitetul parochial, respective dela oficiul protopresbiteral.

Doritorii de a ocupa acest post au a-și asterne cererile concursuale provĕḑute cu documentele recerute de statutul organic până la terminul susamintit la subscrisul oficiu protopresbiteral (p. u. K. Monostor). Concurenții sunt datori a se presenta în parochie, pelângă observarea §. 18 din regulamentul pentru parochii pentru a cânta, respective celebra și a cuvênta. Oficiul protopresbiteral al Cetății de pétră în conțelegere cu comitetul parochial respectiv.

Fênațe, la 22 Decembre 1897.

Teodor Șovrea,
adm. protopresb.

Szám 296/898 Polg. [22] 1—3

Hírdetmény.

Kelnek község határának ált. tagositási ügyben Rőssler Károly müködő mérnők elhalálozása folytàn megűresedett müködő mérnőki állásnak választás utján leendő betőltésére határnapúl 1898 évi február hó 21-ik napját d. u. 2 órakor a kelneki községi iródába ezennel kitüzőm, melyre minden érdekelt birtokost azzal idézek meg, hogy elmaradásuk a tárgyalás megtartását akadályozni nem fogja.

Mind ama birtok rendezési mérnőkők, kik a müködő mérnőki teendőket elvállalni szándékoznak, felhivatnak, hogy a szerződézi pontozatok előterjesztése mellet, ajánlataikat a kitüzőtt határnapìg hozzám vagy az érdekelt felekhez kűldjék be, mivel azontul figyelembe vétetni nem fognak.

Megjegyeztetik, hogy ezen űgy az érdemleges tárgyalás stadiumában van és a határ terűlete 5559 holdat teszen.

Nagy-Szeben, 1898 február hó 1-én.

A kir. törvényszék eljáró birája.

Mihály Dezső,
kir. tőrvényszéki biró

Cărămidăria

de lângă drumul Șelimbĕrului cu tóte edificatele **se vinde din mână liberă.**

Cumpărătorii sĕ se adreseze cătră domnul *Andreas Müller,* Sibiiu, Strada Vitelor (Viehmarktpl.) Nr. 17. [6] 3—3

Contra tusei

și răgușelii sunt cel mai bun mijloc bombónele Pemetefü a lui **Réthy**. Se află în tóte farmaciile. Prețul unei dose 30 cr., 5 dose espedéză franco farmacia Adler din B.-Ciaba. Numai atunci veritabile, dacă stă pe fiecare dosă subscrierea următóre: [239] 7—10

Réthy Béla
gyógyszerész

„ZLĂGNEANA“,

institut de credit și economii, ca societate pe acțiuni în Zlagna (Zalatna)

și-a început activitatea la 7/19 Ianuarie 1898 și deocamdată face următórele operațiuni:

a) primesce depuneri spre fructificare după cari solvesce 6% interese la an;

b) escomptéză cambii cu cavenți;

c) acórdă împrumuturi pe obligațiuni cu cavenți și pe hipotecă.

Orele de biurou în fiecare ḑi sunt dela 9—12 a. m.

[20] 1—5

Direcțiunea.

1898
Vetés ideje: Augusztus és szeptember.
Ültetés távolsága: 15—20 cm.
Talaj minősége: jól trágyázott.
Mauthner-féle magvak.
Aussaatzeit: und September.
Pflanzweite: 15—20 Cm.
Bodenbeschaffenheit: Gut gedüngt.

Vestitele

Semințe de flori și legumi

ale lui [13] 4—17

Mauthner

în

pachete închise, legal garantate

cu marca de apĕrare împrotocolată

„Ursul“

se pot căpĕta în tóte

băcăniile și ferăriile

mai mari.

NB. Numai pentru pachetele ***închise,*** provĕḑute cu figura ***ursului*** și signate cu numele ***Mauthner,*** cum arată figura alăturată, ia firma ***Edmund Mauthner*** în ***Budapesta, strada Andrássy 23,*** garanție deplină, că-'s semințe próspete și veritabile.

„TIMIȘIANA“,

institut de credit și de economíi, societate pe acții în Timișóra.

Convocare.

—o—

Domnii acționari ai institutului de credit și de economii **„Timișiana“**, societate pe acții în Timișóra, sunt învitați a lua parte la a

XIII-a adunare generală ordinară,

care prin acésta se convócă și se va ține în ḑiua de 22 Februariu a. c. st. n., în localul institutului, ședința începêndu-se la **óra 10 înainte de améḑi.**

Obiectele:

1. Cetirea raportului direcțiunei despre gestiunea anului 1897 și al comitetului de supraveghiare.
2. Conclus asupra bilanțului anual și asupra absolutoriului cerut de direcțiune.
3. Hotărîre asupra întrebuințerii profitului curat, al institutului.
4. Se vor alege:

a) 4 (patru) membri în direcțiune, la dóuĕ posturi vacante și la 2 cari espiră.

b) 4 (patru) membri în comitetul de supraveghiare, a căror mandate espiră.

5. Desbatere și hotărîre asupra eventualelor propuneri făcênde în modul și timpul stabilit în punctul *h)* din §-ul 22 al statutelor.

Timișóra, 3 Februariu 1898.

Direcțiunea.

În sensul § lui 12 din statute: cu vot decisiv la adunarea generală pot participa numai acei acționari, cari depun acțiile transcrise cel puțin cu șese luni înainte pe numele lor, la cassa institutului, înainte de deschiderea adunării generale.

Plenipotențiat în numele altuia nu póte fi decât cutare acționar. (§. 13.)

Incheierea socoților

Institutului de credit și economii „TIMIȘIANA“, societate pe acții în Timișóra, pe anul 1897.

Contul Bilanțului.

Active.

		fl. cr.
Cassa în numĕrariu		9975.13
Cambii de bancă		478828.65
Cambii hipotecate		174573 60
Imprumuturi hipotecare		284384.60
Mobiliar	fl. 483.22	
după amortisare de 10%	„ 48.32	434 90
Imprumuturi pe efecte (Lombard)		2959.50
Efecte proprii		4090.80
Realități		17504.17
Giro- și Cheque-Conto		391.23
Conto-Corent		122.44
Interese de reescompt anticipate		386.86
Interese restante		3976.24
Diverse conturi debitóre		2927.—
		980555.12

Pasive.

		fl. cr.
Capital de acții		280000.—
Fond de reservă general	fl. 39710.—	
Fond de reservă pentru acoperirea pretensiunilor dubióse	fl. 2224 46	
Fond de reservă pentru diferințe de curs	fl. 1400.—	43334 46
Fond de pensiune		3100.—
Depuneri spre fructificare		509445.06
Cambii reescomptate		94841.—
Interese transitóre		13080.42
Dividendă neridicată		96.50
Interese după capitalul de acții em. II.		61.70
Diverse conturi creditóre		2090.20
Profit curat	fl. 32652.05	
Profit transpus din anul 1896	„ 1853.73	34505.78
		980555.12

Contul venitelor și al sarcinilor.

Sarcini

		fl. cr.
Interese ridicate și capitalisate		23891.71
Salarie		8946.50
Contribuția erarială și comunală		4709.06
Contribuția 10% după interese la depuneri spre fructificare		2389.18
Interese de reescompt		3897.23
Chirie și spese de cancelarie		1125.55
Tipărituri și postporto		669.55
10% amortisare din mobiliar		48.32
Profit curat	fl. 32652.05	
Profit transpus din anul 1896	„ 1853.73	34505.78
		80182.88

Venite

	fl. cr.
Profit transpus din anul 1896	1853.73
Interese după cambii de bancă	40852.61
Interese după cambii hipotecate	10097.53
Interese după împrumuturi hipotecare	24495.54
Interese după împrumuturi pe efecte	254.84
Venitul efectelor proprii	192.70
Venitul realităților	1377.08
Provisiune	1058.85
	80.182.88

Timișóra, 31 Decembre 1897.

DIRECȚIUNEA:

Rotariu,
director provisor

Miculescu,
comptabil.

Istin, Al. Creciunescu. Dr. Putici, Maniu, Țegle.

Subsemnatul comitet am esaminat contul present al bilanțului, precum și cel al venitelor și sarcinilor, și confrontându-le cu registrele principale și ausiliare purtate în bună regulă, le-am găsit cu acelea în consonanță și esacte.

Comitetul de supraveghiare:

Ioan Theodoroviciu, Dr. Lazar Simon, Aureliu Dragan.
Aureliu Popoviciu.

Redactor prov. Dr. Elie Cristea.

Editura și tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 12. Sibiiu, Joi, 29 Ianuariu, (10 Februariu) 1898. Anul XLVI.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinatate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:

Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Dotațiunea clerului.

(ătă) Luni în 7 st. n. l. c. ministrul de culte și instrucțiune publică a presentat parlamentului: *Proiectul de lege despre întregirea venitului preoțesc.*

Reservându-ne a revenì asupra acestui obiect fórte important pentru biserica nóstră, de astă dată dăm numai o scurtă recensiune, și primele impresiuni, ce după o fugitivă cetire a proiectului de lege și a motivării lui ni le-am câștigat.

Proiectul întreg îl publicăm la alt loc. Cuprinsul §-lui 1. nu ar avea loc în acest proiect, ci cel mult ca un apendice la urmă, séu mai corect nici acolo, ci din incidentul legei, ce se va face sĕ se voteze și un conclus regnicolar de același cuprins. Pentru-că dotațiunea din chestiune privesce numai pe confesiunile recepte așa numite „necatolice“, adecă pe cea gr.-or. română și sêrbă, pe cea calvină, pe cea luterană, pe cea unitară și pe cea israilită, ér § 1 ḑice: că congrua bisericei catolice de ritul latin, grecesc și armenesc fiind chiar acuma sub regulare, se va lua în budget o sumă corespunḑĕtóre, ca și până la regularea congruei, sĕ se întregéscă venitele celor mai slab dotați preoți de acéstă confesiune.

Așa se vede însĕ că guvernul însuși nu crede în apropriata regulare a „congruei“ catolice și pentru aceea o eternisézā în fruntea unei legi, care privesce numai pe celelalte confesiuni.

Principiul este, că statul se vină într'ajutor confesiunilor, ca preoții acelora sĕ pótă avea un venit anual de cel puțin 800 fl. séu 400 fl. afară de cuartir și grădină cu un areal maximal de $1^1/_2$ jug. catastr. (§ 2 și 11 I. punct. 1.)

Drept cinosură s'au luat numĕrul parochiilor înființate până la 1 Ianuariu 1898. (§. 3.)

Intregirea venitului proiectat se va esecuta în decurs de 9 ani; anume în primul period de 3 ani numai la 600 resp. 300 fl. în cei 6 ani următori apoi la 800 resp. 400 fl. (§. 10.)

Dotațiunea nu se dă parochiei *ci parochului*, pentru aceea diferența de 800 și 400 resp. de 600 și 300 fl nu se condiționéză de starea materială a parochiei și a parochianilor, *ci de cualificațiunea preotului.*

La întregirea venitului până la 800 fl. pot conta numai acei preoți, cari au absolvat 8 clase gimnasiale și un curs teologic public sau privat, de cel puțin 3 ani, și testimoniu de cualificațiune (§. 4).

Intențiunea este vĕdită, și credem că factorii competenți ai bisericei nóstre bucuros vor împărtăși aci intențiunile ministrului și vor nisui ca clerul tinĕr sĕ se recruteze în viitor tot din tineri cari au absolvat 8 clase gimnasiale, ca astfel și cele mai slabe parochii sĕ-și pótă dota parochul cu un venit sigur de 800 fl. anual, numai sĕ li se facă posibil ca sĕ priméscă subvențiunea pusă în vedere, fără jignirea drepturilor autonomice ale bisericei și fără ca acel ajutoriu sĕ fie un fel de remunerațiune pentru servicii nebisericesci și neromânesci.

Póte avé însĕ și efectul contrar, ca adecă biserica sĕ preferă a avé preoți mai simpli și mai sĕraci dar independenți în cele politice-naționale.

Totul va atârna dela înțelepciunea și adevĕratul patriotism al acelora cari vor esecuta legea.

§ 17 conține casuri în cari preotul se face nevrednic de ajutorul statului.

Intre acestea cel mai periculos este între împregiurările nóstre delictul, invențiune specială maghiară pentru atitudine contrară statului“ (állam ellenes magatartás) carea se află definită în alinea ultimă a §-lui 13 din Art. de lege XXVI: 1893, care tractéză despre salariele învĕțătorilor.

Étă acea definițiune:

„Drept direcțiune contrariă statului se consideră special ori-ce faptă îndreptată contra constituției, caracterului național, unitățij, independenței séu intregității teritoriale ale statului, mai departe cont a aplicării límbei statului decretată prin lege, întêmplese acea în școlă séu afară de școlă ori pe teritoriul altui stat, cu vorba, in scris, séu prin tipar, prin figuri, cărți de școlă séu prin alte instrumente didactice“.

Atât de elastică este definițiunea acestui delict special maghiar, încât cu rea-voință fie-care șovinist póte încurca cu el pe cel mai nevinovat preot în proces criminal séu disciplinar.

In astă privință ministrului de culte i-se reservă în §-l 9 un drept putem ḑice disciplinar discreționar, care vatĕmă drepturile autonomice ale bisericilor, și carele în mânile unui ministru fără tact și fără curaj de a da piept cu fanatismul nutrit de jurnalistica șovinistă, póte provoca continue conflicte între autoritățile supreme bisericesci și între guvern, conflicte, care pot produce neasĕmênat mai mult rĕu poporului și patriei nóstre decât valoréză binele ce se crede că se face prin ajutorul contemplat.

Acesta este punctul cel mai periculos din proiect.

In §-ul 17 se ḑice, că ajutórele se vor asemna cu numirea respectivilor parochi și parochii, ér în privința modului distribuirei se va învoì ministrul cu autoritățile competente bisericesci, apoi banii se vor transpune la autoritățile confesionale, pentru procedere mai departe.

Décă însĕ n'ar succede învoirea, séu dacă învoirea făcută o ar altera autoritățile confesionale, *atunci ajutórele se vor trimite separat fiecărui preot*

Va sĕ ḑică. în aceste casuri distribuirea s'ar face prin organele statului, întocmai precum se urméḑă astăḑi cu așa numitul „ajutor de stat“ pe carele biserica nóstră chiar pentru modalitatea distribuirei nu-l mai consideră de ajutor pentru ea și nu-l primesce.

La acest punct se vede că a considerat guvernul ținuta bisericei nóstre față de vechiul ajutor de stat, și pentru aceea la primul loc pune în vedere distribuirea ajutoriului la singuraticii preoți prin consistoriile confesionale, pune însĕ totuși o condițiune: „învoiala cu ministrul de culte“.

Așa precum este stilisat textul §-lui 17 este obscur, pentru că nu indică condițiunile ce le póte pune ministrul.

In motivare însĕ (alinea ultimă) se indică și acele condițiuni, și décă nu se vor cere altele, acelea sunt acceptabile.

Motivarea este următórea:

„Proiectul de lege voiesce se cruțe sfera de drept autonom al confesiunilor chiar și cu privire la formele esterne, si pentru acésta pune tesa, că décă confesiunile, în urma stipulațiunilor reciproce, vor fi în stare a i da garanță suficientă, că sumele asemnate le vor administra la locul destinațiunei lor, atunci guvernul comasând sumele asemnate, le va pune la disposițiunea autorităților confesionale“.

Nu scim de ce natură póte fi acea garanță, dar fie ea de natură morală séu materială, séu de ambele, biserica nóstră le póte da fără alterarea autonomiei sale.

In sensul acestui proiect, atunci când toți preoții nostri vor fi de clasa I, adecă cu 8 clase gimn. etc. 1906 preoți ar căpĕta anual un ajutor de 911, 254 fl., și cu astă sumă au și început deja a se lăuda ḑiarele magiare, deși bine sciu, și motivarea încă o constată, că acel timp este fórte îndepărtat.

Astăḑi și anume în cei trei ani primi, când numai ce lipsesce dela 300 fl. s'ar asemna, ajutoriul statului se va reduce la nimica, séu la o sumă de tot neînsemnată.

Dodațiunea s'ar începe în anul 1899.

Candidatura principelui George de guvernor al Cretei, susținută din partea Rusiei cu atâta cerbicositate, încă n'a obținut încă învoirea sultanului și este mai mult ca probabil, că întreg planul acesta, care se isvesce de voința Germaniei și a Austriei, se va nimici. Turcia socotesce, acéstă candidatură drept o perdere a insulei Creta. Ḑiarele din Germania și Austria consideră ținuta Rusiei în chestia acésta drept o încercare de spargere a concertului europén, și de ațițare din nou al focului politicei din Orientul Europei. O depeșă din Londra însĕ anunță ca și Rusia a devenit concesivă și nu mai insistă asupra unui plan, pe care diplomații altor puteri mari îl resping. — Cu privire la Creta sĕ va lua deci în discuție din partea diplomaților vechiul proiect cu denumirea unui guvernator general provisoric. Va trece încă timp, până ce o fi pace pe biata insulă!

Rĕspunsul ministrului la interpelația făcută de deputatul sas Meltzl în chestiunea maghiarisării numelor familiare, — a urmat în ședința de Vineri în sĕptămâna trecută. Ministrul de comerciu Daniel constată (era póte de prisos! Red.) că nu esistă nici o ordonanță în sensul căreia funcționarii superiori dela tren ar avé sĕ provóce pe subalternii lor sĕ se magiariseze (Esclamării în stânga: *Păcat că nu esistă!*) Magiarisarea dacă e sĕ aibă preț, trebue sĕ se facă fără ordonanță oficială (aplause generale). Provocări ca sĕ se magiariseze cetățenii nemagiari s'au făcut prin pressă, aceste însĕ nu sunt oficiale.

La întrebarea a dóua a lui Meltzl ministrul rĕspunde, că nefiind nici un abus nici nu află nici o necesitate de a lua dispositiuni cari se curme acest rĕu, căci din împrejurarea. că cineva își magiariséză numele sĕu nu ar resulta nici un desavantagiu oficial pentru respectivul,

Casa ia spre scire acest minunat respuns.!

Studenții germani din Austria, au esoperat prin ținuta lor solidară ca sĕ nu se pótă ținea prelegeri la universitățile din Viena Praga, Gratz, Insbruch și Leoben. Senatele universitare au anunțat sistarea prelegerilor pentru 2 sĕptĕmâni. Ḑiarele mai nóuĕ însĕ anunță, că guvernul a dispus închiderea universităților acestora pe timp neprevĕḑut. In legătură cu hotărîrea acésta stă totodată disciplinarea corifeilor dintre studenți. In fața acestor hotărîri studențimea a rĕmas consternată, căci ea aștepta ca în curênd sĕ se revóce prin dieta din Praga ordinul de opreliște referitor la purtarea colorilor naționale, — după-care revocare studențimea voia sĕ reiee firul prelegerilor și a vieții universitare normale. Și fiindcă acum e probabil, că multi vor fi pedepsiți ca inițiatori și pentru tăgăduirea subordinațiunei, vor ține adunări în cari vor chibzui asupra mijlócelor pentru susținerea celora ce au se cadă jertfă mișcărilor acestora.

Proiect de lege despre întregirea venitelor preoțesci.

§. 1. Fiind de present în regulare intregirea venitelor (congruei) preoților catolici de ritul latin, grecesc și armean, legislațiunea țĕrii va lua în budgetul statului până la efectuirea regulării accentuate o sumă corespunḑĕtóre pentru întregirea provisorie a venitelor acelor preoți (catolici), ci cari se află în cele mai strimtorate referințe materiale.

§. 2. Venitul posturilor preoțesci ale celorlalte confesiuni recipiate prin lege și sistemisate până la 1 Ianuariu 1898 sĕ întregesce în sarcina cassei statului până la 800 fl., respective la 400 fr. și sĕ îndrumă guvernul a executa acéstă hotărîre în chipul și timpul statorit prin legea presentă.

Venitul nóuĕlor posturi de preoți sĕ întregesce la 800 respective la 400 fl. anual numai atunci, décă ministrul de culte și instrucțiune publică pe basa raportului respectivei confesiuni ține de motivată sistemisarea postului preoțesc nou.

§ 3. Spre a se lua în considerare intregirea venitului statorit în §. 2, preoții sĕ pot adresa pe calea superiorității confesionale competente, respective pe calea antistiei parochiale, ministrului de culte și instrucțiune publică în decurs de un an dela întrarea în valóre (promulgarea) a legii presente, arétând datele necesare.

Acel post de paroch deja sistemisat până la 1. Ianuariu 1898, care în decursul acestui an nu s'a insinuat, nu póte fi împărtășit de întregire venitului, afară de casul, când însinuarea nu s'a făcut din motivul, că preotul de fapt — neavênd cualificațiunea prescrisă în §-ul 4, — nu a putut pretinde întregirea venitului până la 800 fl. și venitul sĕu trece peste suma de 400 fl., cât îi compete.

Datele, presentate până acuma în afacerea expunerii venitelor preoțesci sĕ pot considera întru atâta, întru cât ministrull de culte și instrucțiune publică le află de acceptabile.

§ 4. Numai acel preot póte reflecta la întregirea venitelor sale până la 800 fl., care documentéză, — că după absolvarea de

8 clase la o scólă medie din patrie — a învĕţat teologia respectivă la vr'un institut teologic pe cale publică séu particulară cel puţin în decurs de 3 ani şi în casul ultim a făcut esamen la vr'un institut teologic, şi că a primit dela confesiunea sa cualificaţiune preoţéscă legală.

§. 5. Venitul unui preot, care nu póte documenta cualificaţiunea prescrisă în § ul 4, sĕ întregeşce numai până la 400 fl.

Dar décă un astfel de preot documentéză mai târḑiu cualificaţiunea amintită, venitul lui se întregesce la 800 fl, începênd dela ḑiua documentării.

Imprejurarea, că óre-care preot beneficiat o întregire a venitelor până la 800 fl, séu 400 fl., nu póte fi luată în considerare faţă de succesor; în privinţa acésta va fi totdéuna dătătóre de ton cualificaţiunea prescrisă în §-ul 4.

§. 6. Numai un astfel de preot póte reflecta la întregirea venitului fie până 800 fl., fie până la 400 fl, care documentéză, că este cetăţén ungar.

§. 7. La întregirea venitelor nu póte fi părtaş, séu, dacă s'a împărtăşit, perde acesta îndreptăţire acel preot.

a) care prin o sentinţă a forului penal întrată în putere de drept a fost pedepsit totodată şi la perderea oficiului, — şi anume începênd dela timpul întrării în valóre de drept a sentinţei pentru întréga durată a perderii de oficiu.

b) aceal, care comite un grav delict de imoralitate nedemn cu posiţia sa, séu manifestă o atitudine duşmănósă statului, pentru cari a fost osândit prin o sentinţă judiciară. séu pe cale disciplinară, — întru cât judecătoria la osêndit pe respectivul la perderea libertăţii şi anume pentru durata acestei perderi de libertate şi după împlinirea pedepsei, pe un timp de 3 ani, socotit din ḑiua, în care sentinţa judiciară séu pedépsa disciplinară a întrat în valóre de drept, respective dela ḑiua datului din ordinaţiunea ministerială menţionată în § 9.

Dacă înse vre-un preot, care a fost deja osândit conform punctului b) al acestui paragraf, va fi prin sentinţa judecătoréscă séu disciplinară din nou osândit în decursul celor 3 ani séu şi mai târḑiu pentru un delict de imoralitate séu pornire duşmănósă statului, atins în pctul 6) — îşi perde pentru persóna sa, pentru totdéuna întregirea emolumentelor, începênd dela terminul indicat în alinea a treia a paragrafului acestuia.

Ce se consideră de duşmănos statului, se determină prin alinea ultimă a §-lui 13 din art. de lege XXVI: 1893.

§. 8. Dacă un astfel de preot, în contra căruia s'a ridicat acusă pe temeiul pctului 2 din §. 7 pentru delict de imoralitate şi atitudine duşmănósă statului, totuşi cere dela ministrul de culte şi instrucţiune publică pe calea forului sĕu competent o întregirea competinţelor sale, ministrul de culte şi instrucţiune publică provócă forul confesional competent, dacă acesta n'a adus încă sentinţă pe cale disciplinară, ca sĕ întroducă cercetarea disciplinară şi în casuri de aceste ministrul decide asupra admisibilităţii sau neadmisibilităţii întregirei competinţelor numai după încheierea cercetării disciplinare şi după ce îi s'a raportat asupra resultatului acesteia.

§. 9. Dacă se ridică la ministru de culte şi instructiune publică acusă întemeiată de delict de imoralitate séu atitudine duşmănósă statului în contra unui preot, care se împărtăşeste de întregirea emolumentelor, — ministrul pentru culte şi instrucţie publică este obligat, a provoca forul confesional competent sĕ întroducă cercetare disciplinară.

Dacă forul confesional, deşi este provocat, nu întroduce cercetarea disciplinară, contra parochului respectiv ministrul de culte şi instrucţiune decide însuşi după trecerea a trei luni, socotite dela ḑiua în care sa inmanuat provocarea, cu privire la detragerea sumei intregitóre.

Dacă sentinţa disciplinară a forului confesional îl lasă pe preotul respectiv la postul sĕu, deşi acusa a fost motivată: ministrul de culte şi instrucţie este în drept, ca pe basa datelor cei-i stau la disposiţie, conform disposiţiilor cuprinse în punctul b. din §. 7, se detragă întregirea venitelor.

Sentinţa ministerială, privitóre la detragerea întregirei competenţelor, nu póte altera disposiţiile celelalte din sentinţa disciplinară adusă de forul confesional competent.

§. 10. Intregirea venitului preoţesc, în sarcina dotaţiunei luate spre acest scop în budgetul de stat, se va efectuì în decurs de 9 ani şi adecă în cei dintâi trei ani gradat venitul tuturor preoţilor amintiţi în §-ul 2. la 600 fl.resp. la 300, ér în ceilalţi 6 ani urmatori gradat la 800 fl. resp. 400 fl.

§. 11. La stabilirea întregirei venitelor sunt a se considera cu prilegiul fasionării venitelor şi eşitelor, urmĕtórele principii fundamentale:

I. Venite computabile:

1. Venitul din arânda posesiunei de pământ după contractul de arêndare séu întrucât, stau sub administrare proprie, după mediul celor 5 ani din urmă (1893—1897) al arândelor obicinuite în loc sau în provincie la pământuri de aceeaşi calitate.

Casa de locuinţă, curtea şi grădina (cea din urmă însĕ numai până $1^1/_2$) jugăre catastrele, nu sunt a se computa.

2. Venitul curat al edificiilor închiriate şi a părţilor de edificii, rĕmas după detragerea cheltuelilor de susţinere, stabilite de legile de dare.

3. Venitul curat al drepturilor şi autorisărilor împreunate de venite, deasemenea şi al interprinderilor de industrie, precum: ţinerea morilor, vama dela mori, pescăritul, întrebuinţarea de lemne, îngrăşatul cu ghindă, vama de port etc, după contractul de arândă, séu pe basa documentului autorităţii publice care constată mediul venitului celor cinci ani din urmă (1893—7).

4. Venitele incurse din prestaţiunile ce se repeţesc anual împlinite direct de către credincioşi séu parochie, precum şi de către patron în bani, în producte, lucru cu mâna séu cu jugul.

Preţul în bani al prestaţiunilor în producte şi lucru îl stabilesc corespunḑĕtor referinţelor locale, după mediul celor din urmă cinci ani (93—97) organele administrative publice, după ascultarea autorităţilor confesionale şi 1/6 parte a venitului astfel stabilit e a se detrage sub titlu de spese de încasare.

Acéstă disposiţie se póte trece cu vederea cu prilejul primei regulări într'atâta, întrucât ministrul de culte şi instructiune publică va aflá adoptabile datele de preţuire substernute pe lângă aprobarea autorităţilor confesionale înainte de întrarea în vigóre a legii.

Stabilirea preţului în bani al prestaţiuîn producte şi lucru e valabilă totdéuna pe ḑece ani, după trecerea acestui timp e a se face nouă statorire.

5. Venitul incurs din taxele stolare pentru instalări şi îngropări, precum şi din taxele, cari se pot pretinde pe temeiul usului de drept pentru funcţiuni bisericesci (p. e. dela feştanii), — pe care autoritatea bisericéscă îl stabilesce şi documentéză după mediul celor din urmă cinci ani (93—97). Taxele stolare dela cununii nu pot fi computate.

6. Venitele interes lor după stipendiile de liturghii şi din fundaţiunile pentru sĕvêrşirea de servicii dḑeesci şi de alte soiuri.

In viitor acest venit numai atunci se va putea computa, dacă computarea nu va fi interḑisă prin literile fundaţionale.

7. Venitul incurs din cassa comunei politice, din fondul diecesan séu din ori-ce alt fond public, sub titlul de întregirea congruei ajutor permanent, ţinere de cai ş. a.

8. Plusul din venitul averei bisericesci locale (fabrica), întru cât după regulele existente se póte întrebuinţa pentru dotarea preotului.

II. Erogaţiuni ce se pot subtrage.

1. Impositele comune de stat, judecătoresci, comunale, etc, prescrise în sarcina venitelor folosite de paroch, şi basate în vre o lege, mai departe spesele pentru regularea apelor, precum şi competinţele ordinare anuale, ce sunt a se solví în favorul vre-unui fond regnicolar, eparchial al unui institut tutoral, de pensiune etc.

2. Solvirile impuse în sarcina venitului parochial sub titlul unui anumit deobligămênt, precum provederea capelanului (capelanilor)a amortisarea împrumuturilor luate pe averei imobilă, pauşalul pentru ţinerea de cai ş spesele de cărăuşie.

Pentru susţinerea capelanului nu se póte calcula mai mult ca 250 fl. de persónă, ér sub titlul pauşalului pentru ţinerea de cai şi pentru cărăuşie nu se póte subtrage mai mult ca 200 fl.

3. Venitul fundaţiunilor pentru liturgii şi serviţii divine, în casul, când sĕvêrşirea acelor liturgii séu serviţii divine, preotul este necesitat a ceda altora. Numĕrul liturgiilor şi al tor funcţiuni de ale serviciului divin ce se pot sĕvêrşí îl documentéză şi stabilesce autoritatea eparchială (episcopul).

Nu se pot însĕ subtrage erogaţiunile privitóre la întreţinerea personală (susţinerea casei), asemenea cele referitóre la manipularea posesiunei de pământ, precum şi erogaţiunile provenite din conservarea în stare bună a edificiilor parochiale.

§. 12. Modalităţile fasionării si documentării venitelor şi erogaţiunilor le statoresce ministrul de culte şi instrucţiune în cale de ordin, cu ascultarea autorităţilor confesionale.

§. 13. Ministrului de culte şi instrucţiune publică i stă în drept, a se convinge despre esactitatea datelor comuuicate din partea confesiunilor şi pe calea organelor administrative.

Dacă la suprarevisuire, séu mai târḑiu s'ar descoperì, că parochul a retăcut cu scirea óre care venit, séu cu scirea a fasionat fals vre-o erogaţiune neesistentă, un asemenea paroch în timpul cât remâne în acel post de paroch, în care a fasionat fals, îşi perde îndreptăţirea la întregirea venitului.

Dacă alte persóne legale responsabile pentru esactitatea fasiunii cu scirea estradéză adeverinţă falsă, sunt a se pedepsì cu amendă în bani, corespunḑĕtóre mărimei daunei, causate în contul vistieriei statului.

Enunţarea pedepsei cade în competenţa ministrului de culte şi instrucţiune publică, dar parochul, séu altă persónă legală responsabilă pedepsită, se póte plânge la judecătoria administrativă în curs de 30 de ḑile dela însciinţare.

§. 14. Venitul postului de paroch însinuat în scopul întregirei, după întrarea în vigóre a legii presente. nu se mai pote reduce din partea confesiunii fără conlucrarea prealabilă a ministrului de culte şi instrucţie publică, şi ori ce sporire a aceluia este a se insinua în curs de 3 luni ministrului de culte şi instrucţiune publícă.

Incât sporirea venitului ar provenì, fie din acceptarea voluntară a unei sarcini din partea parochiei, séu a singuraticelor, fie din din fundaţiuni nou înfiinţate, întregirea venitului oferit din partea statului nu se póte împuţina.

Tăinuirea sporirei venitului are de urmare faţă de preot perderea dreptului la întregirea venitului în acel post preoţesc.

Despre perderea dreptului la întregirea venitului decide ministrul de culte şi instrucţiune publică, — dar preotul agravat cu pedépsă se póte plânge la judecătoria administrativă în termin de 30 (treiḑeci) de ḑile dela însciinţare.

§. 15. Dacă venitul vre unui post de preot, provĕḑut cu întregirea venitului, scade în urma unorî mpregiurări neatêrnatóre de autorităţile confesionale şi de parochie, autoritatea confesională, competentă póte cere dela ministrul de culte şi instrucţiune publică întregirea vunituală.

In casul, când se documentéză împuţinarea averii, urcarea intregirei nu se póte nega, dacă nu cumva numĕrul neînsemnat al credincioşilor servesce ca motiv pentru afiliarea comunei la altă comună, în care cas ministrului de culte şi instrucţie publică, îi stă în drept a recerca autoritatea confesională,

---

FOIȚA.

La mormêntul profesorului
Dr. Ioan Bozoceanu.

de

I. I. L.

> „Luceferi de foc,
> „Privi-vor din cetini:
> „Mormênt fără noroc
> „Şi fără pretini!"

Aceste cuvinte ale nefericitului poet Eminescu mi-am fost revocat în memoriă, atunci, când primele lopeţi de ţĕrînă aruncate pe sicriul Dlui Ioan Bozoceanu, îmi lovíră auḑul cu'n sunet dureros. Am plecat apoi, lăsându-l în acea dumneḑeéscă singurătate, dominată de o eternă pace, unde póte puţini vor fi sciind, că dórme o umbră mare. Acolo, ... pustiu de tot.... numai o mumă duiósă, din când în când, turbură eterna pace cu adâncele-i suspine, ér sara şi diminéţa un tainic pretin, de ani cât lumea, dar încă tot tinĕr, vecinic veghează la „mormêntul fără noroc". E „Venus" frumosul luceafĕr, ce la mormént privind a jale, clipesce mereu din ochi, încât pare, că plânge. . . . . . .

. . . .

.... Cântatu-şi-a poetul atât de dureros mormêntul, cântatu-şi a sieşi, cântatu'l-a însĕ tuturor acelora, cari întréga lor viaţă, avênd drept devisă „muncă şi probitate" tăpâniţi de cele mai măreţe idealuri îşi încércă puterile lor la deslegarea multor probleme din viaţă.... şi în zadar. Ei cad şi se ridică, ei mor şi înviéză, străbat lumea cruciş şi curmeḑis — în schimbul unei vieţi sbuciumate şi amărîte. Ce crudă rĕsplată pentru atâtea încercări! Şi óre din ce causă?

Există o lege providenţială, care nu îi e dată omului spre deslegare şi în vîrtutea căreia fiecare om se nasce cu destin diferit, aşa — unul se nasce geniu, altul mediocru, ori obscur — unul bogat şi în fericire, altul sĕrac şi în miserie, — unul în palat împodobit cu cele mai înalte distincţiuni sociale, altul în bordeiu, desvĕlit şi de cele mai primitive drepturi. Şi în astă aglomeraţiune de neegalitate de condiţiuni, fiecare, ajutat de propriele-i facultăţi, luptă se se urce în sus pe scările sociale. Sclavul are aceeaşi nisuinţă ca şi împĕratul. Dar durere, astă luptă este împedecată mult de indiferentismul, ura şi invidia, în a căror captivitate am căḑut cu desĕvêrşire.

De vedem pe vre-unul din ai noştri, urcându-se de-asupra nóstră, nu-l suferim, ci cu fel de fel de uneltiri ne silim sĕ-l împedecăm. Şi în vreme ce unul născut în posiţia socială înaltă, póte fără merite, dar pentru aceea cu pieptul încărcat de decoraţiì, acela e fala, mândria şi speranţa nóstră, — pe câtă vreme altul, născut din al nostru sin — cu merite, pe cari noi nu voim sĕ le recunóscem, — acela e obiectul nostru de ris şi de pamfletare. Incercările măreţe ale unui om din mijlocul nostru, ridicat însĕ de-asupra nóstră prin raritate de inteligenţă şi prin firmitate de caracter — sunt privite de noi adese-ori cu ironie. El luptă în deşert, căci crudă îi mai e rĕsplata. Şi apoi ne prinde mirarea, dacă un atare om, vĕḑêndu-şi idealele perdute şi încercările zadarnice dă expresiune la cele mai stranii dorinţe, cum Eminescu face şieşi şi altora ca el. Dar, póte că aşa e firea nóstră, căci deşi arena nu e deşartă de atleţi, totuşi. şi dacă sĕ ivesce câte unul, atunci şi acela iute şi degrabă fuge înapoi, impins fiind de spiritul rece, cu care-l primim.

Şi acum vin, sĕ fac pomenire despre un atare bărbat; vin, sĕ fac pomenire despre un bărbat, care — în sensul lui Eminescu fie ḑis „luptă deşartă a luptat, ţintă nebună a vênat"; vin sĕ fac pomenire despre un bărbat pierdut încă destul de tinĕr, şi dela care naţiunea póte de aici înainte ar fi avut sĕ aştepte încă mult — fie pe teren scolar, ca dascăl, — fie pe teren politic social ca neaoş Român.

Este dl Ión Bozoceanu, dela a cărui mórte abia sĕ împlinesce acum un an şi totuşi se pare, că din memoria nóstră el a dispărut cu totul.

Şi dacă iau condeiul, sĕ scriu câte ceva din viéţa acestui bărbat distins, fac acésta ca faptele sale sĕ le reamintesc nóuĕ tinerimei, căci sĕ vede, că nu le cunóscem de fel, sau cel puţin în parte, pentru-că dacă le-am cunósce, sunt sigur, sigur, că n'am vorbi cu atâta uşurinţă de memoria acestui celebru profesor al nostru.

Născut în prima ḑi a lui Prier a anulu 1846, în comuna Vălcele, ţinutul Treiscaunelor, din părinţi agronomi, — ómeni sĕraci, dar cu credinţă şi cu temere de D-ḑeu, ómeni străduitori cu palmele bătucite de muncă şi cu feţele arse de sóre, cari dădură fiului lor ca sĕ sisteze independenţa respectivei comune.

In cas de urcare a intregirei venitului suma de intregire mai mare este a se asemna dela timpul scăderii venitului.

§ 16. Confesiunile amintite în §. 2 sunt datóre a insinua în curs de 3 luni ministrului de culte şi instrucţiune publică ori-ce schimbare de persóne, obvenită în postul de paroch, provĕdut cu venitul intregit.

Er dacă însinuarea nu s'a efectuit în curs de 3 luni şi cualificarea parochilor aplìcaţi din nou nu se documentéză prin atestate întregirea mai mare a venitului pentru preotul nou cu cualificaţiune mai înaltă în sensul § 4 se póte asemna numai începênd cu ḑiua însinuării; din contră, dacă a fost aplicat paroch cu cualificaţiube mai puţină, suma solvită pentru întregirea venitului preste 400 fl. este a se rebonifica, începênd dela ḑiua schimbării de persónă.

§ 17. Sumele încuviinţate din partea statului pentru întregirea venitului preoţesc al preoţilor amintiţi în §. 2, sĕ asemnéză pe lângă consemnarea singuraticelor posturi de parochi şi a parochilor.

Ministrul de culte şi instrucţiune publică stabilesce, împreună cu singuraticele autorităţi confesionale competente, acele condiţiuni pe lângă cari punesuma asemnată la disposiţiunea autorităţii confesionale în scopul purcederei ulteriórc.

Dacă înţelegere nu s'a făcut, séu dacă s'a făcut într'adevăr, dar confesiunea o calcă, atunci înţelegerea este a se privi ca încetată şi sumele asemnate sĕ plătesc de aici înainte preoţilor separat şi nemíjlocit.

§. 18. Disposiţiunile legii presente nu sĕ estind asupra călugărilor, precum nici asupra monachilor, aplicaţi în funcţiuni de preoţi mireni.

§. 19. Intregirea venitului, ce după §. 10 compete preoţilor amintiţi în §. 2, începe între margininile legii presente la 1 Ianuariu 1899.

§. 20. Cu esecutarea legii presente sĕ încredinţéză ministrul de culte şi instrucţiune publică şi ministrul de finanţe.

Notă.

Deóre-ce în anul acesta ḑiua de 28 Februariu st, v. — terminul esamenului privat de pe cursul III. pedagogic — cade Sâmbăta, şi astfel întrevine o ḑi de sĕrbătóre, Duminecă, — conform încuviinţării Preaveneratului Consistoriu archidiecesan, esamenul privat de pe acest curs se va începe numai în 2/14 Martiu a. c. ceea-ce se aduce la cunoscinţa celor interesaţi, spre scire şi conformare,

Sibiiu, 27 Ianuarriu, 1898.

Dr. Remus Roşca,
dir. sem.

Noutăţi.

Avis. *P. T. Domni, cari din eróre, séu din lipsa de adresă, n'au primit învitare la Concertul împreunat cu teatru şi declamaţiuni al „Reuniunei sodalilor români din Sibiiu“, care va avé loc Dumineçă, în 1/13 Februariu a. c, sunt rugaţi a se considera prin acésta învitaţi.*

Bilete de întrare séra la cassa.

⁂

Dar bisericei. Din Vorumloc ni se scrie: Dl Dr. Emanuil Doctor medic în cercul Währing (Viena) fiu de preot român din Ardeal, a dăruit pentru biserica nóstră gr.-ort. din Vorumloc un Candelabru din şticlă cu 6 luminări fórte frumos în preţiu de 40 fl. v. a.

Comitetul parochial îşi ţine de datonriţă a-i adce mulţămita şi pe aceasta cale, ca ori şi cine sĕ jertfésçă cu îndemn şi dragoste cătră biserică.

Vorumloc, 24 Ianuarie, 1898.

Mohan Vasilie, epitrop. — *Elia Tărchilă,* paroch.

⁂

Alegerea sângerósă dela Rózsahegy a fost obiect de înterpelaţie la cameră. Deputatul Rakowszky a întrebat pe ministrul de interne: are cunoscinţă, că jandarmeria după alegerea dela Rózsahegy, în comuna Liszkófalva, în crâşmă, deci în casă închisă a întrebuinţat de şeptesprezece ori arma, în urma căreia 4 ómeni sunt morţi ér 3 vulneraţi de mórte; are cunoscinţă că cu prilegiul acela jandarmii atât de fără grije au manipulat cu arma, încât au puşcat o femeiă din casa de peste drum. A întrebat apoi pe ministru décă are de gând sĕ cerceteze chestia şi sĕ pedepsésçă aspru pe jandarmii abusivi — Interpelarea s'a dat ministrului.

⁂

Procesul înpotríva lui Zola, pentru scrisórea lui publicată în „Aurore“, s'a început Luni la Paris.

Zola s'a presentat de timpuriu la tribunal. Când s'a dat din trăsură, a fost întimpinat cu huidueli teribile de mulţimea aglomerată. — In sala desbaterilor deasemenea a fost huiduit romancierul. Când juraţii au întrat în sală, publicul s'a ridicat de pe scaune. Indată după constituirea curţii, presidentul a declarat, că décă Zola ar trada secrete privitóre la apărarea naţională séu la legătura cu puterile străine, s'ar expune sĕ i se dicteze îndată o pedepsă de 5 ani temniţă grea. I-sa interzis lui Zola a citi scrisori şi acte privitóre la afacerea Walsin-Esterházy. Presidentul îşi menţine dreptul de a orăudui şi desbateri secrete.

Çurtea a adus hotărîrea, că acusaţii sĕ nu aibă dreptul a se declara asupra tuturor punctelor de acusă, ci numai asupra celor designate de ministrul de rĕzboiu.

Apĕrătorul Labori un tiner de 23 ani, dar deja celebru, în o vorbire puternică care a făcut o impresie adâncă asupra publicului, a propus aducerea cu asistenţă forţei publice la proces a membrilor corpului diplomatic, cari deşi citaţi, nu sau presentat. Curtea va hotărî ḑiua următóre asupra acestei propuneri

⁂

Invitare. la producţiunea declamatorică-musicală, ce se arangiază din partea corpului învĕţătoresc din Vidra de sus cu concursul unor binevoitori ai progresului. Luni 2/14 Februariu a. c. în localul şcólei. Inceputul la 6½ óre séra. Preţul de întrare pentru 1 persónă 60 cr. Venitul curat: pentru biblioteca şcolară. Suprasolviri şi oferte pentru sus amintitul scop se primesc şi sunt a se trimite la adresa I. Gamboş în Vidra de sus. După producţiune urméză dans. Cu stimă Corpul învĕţătoresc

Program:

1. Patru coruri bărbătesci. *a*) Dumneḑeul nostru, de D. Cunţan. *b*) Sunt vênător, de N. Popovici. *c*) De ce eşti depărtată(serenadă de Marscher). *d*) Asta-i mândra, de N. Popovici esecutate de corul şcolar.
2 Leac pentru sócre, comedie într'un act de Proca Persónele: Nicu Isvorean, Ioan Gomboş. Ana soţia sa; Dşóra Terezia Gomboş. Dómna Boldescu dşóra Otilia Todea. Dómna Petrean dşora Sabina Dascaloviciu. Jorgu Frunzescu Romul Gomboş. Dr. Criveţ medic Ioan Luca. Un servitor.

⁂

Hymen. George Modran şi Stana Marcu învită la cununia lor, ce se va celebra Dumineçă în 1/13 Februariu a. c. la 11 óre a. m. în biserica gr-or. din Poplaca.

⁂

— Dl Ioan Paicu, învĕţător cu dşóra Eugenia Prescurea, au onóre a aduce la cunostinţă celebrarea cununiei lor, care va avé loc Dumineçă în 1/13 Eebruarie în biserica gr. ort. din Calbor. Invitând totodată pe toţi amicii şi cunoscuţii.

Impărţire de sĕminţe.

(Incunosciinţare).

Vestim prin acésta pe toţi membrii „Reuniunei române de agricultură din comitatul Sibiiu“, că subscrisul comitet a luat hotărîrea de a împărţi în primăvara a. c între membrii Reuniunei şi în mod gratuit semînţă de trifoiu, de napi, de nutreţ şi de luţernă, cum şi sĕmînţă de cânepă italiană.

Cererile sĕ se adreseze subscrisului comitet cel mult pănă la 1/13 Martie c.

Membrii împărtăşiţi în anii trecuţi cu seminţe sunt rugaţi a ne face raport despre modul de purcedere la prăsirea plantelor amintite şi despre resultatul recoltei.

Tot odată punem de pe acum în vedere, că nemembrii nu pot reflecta la beneficiul de a fi împărtăşiţi cu seminţe în mod gratuit, dar comitetul se angagiază a procura seminţe bune şi mai ieftine pentru ori-cine i se va adresa în sensul avisului, ce 'l vom publica după ce ne vom fi câştigat dela firme acreditate consemnările preţurilor diferitelor plante.

Sibiiu, 9 Faur n. 1898.

Comitetul central al „Reuniunei române de agricultură din comitatul Sibiiu“.

Dem. Comşa, pres. — *Victor Tordăşianu,* secretar.

PARTEA SCIENTIFICA SI LITERARA

I. Löser.

Istoria Agriculturei.

Traducţiune autorisată
de
Un prietin al plugarilor.

(Urmare).

Periodul II.

Starea agriculturei dela începutul secolului al VI-lea până pe timpurile lui Carol cel Mare.

1. Starea agriculturei germane s'a schimbat mult în decurs de o jumĕtate de secol Agricultura şi economia de vite s'a îmbunătăţit şi înmulţit. Losurile pământurilor din trecut sĕ schimbară cu timpul în moşii statornice, ele devenirá proprietăţi. Inmulţirea populaţiunei a dat prilegiu locuitorilor de a rumpe din vastele câmpii ţinute până acum numai pentru păşunit, spre a face din ele locuri de arătură.

2. Acum după ce 'ş-au făcut locuinţe stabile, şi după ce fie-care om îşi are proprietatea lui, şi după-ce moşia unuia nu póte trece în posesiunea altuia, decât numai prin moştenire sau prin contracte, cumpărări séu vênḑări, acum începe fie-care a-'şi înmulţi averea nu numai în ceea-ce privesc vitele, ci şi în ce privesce pământul.

3. Rozórele pămênturilor, cari până acuma erau însemnate prin coline séu valuri (iezături) încep a se stabili şi asigura prin petriĭ. Aceste rozóre însemnate prin petriĭ, le-au luat dela Romani, şi acei cari cutezau a mişca sau lua petrile acestea se pedepséu în bani sau în alte pedepse aspre.

4. O bucată de pămênt, care se putea ara în o ḑi cu o pereche de boi sĕ numea jugăr dela jug; jugĕr, numirea acésta a durat până la întroducerea sistemului metric (1 Ianuarie 1876) în Austria, în marele ducat Baden sub numirea de Iuchert séu Iauchert (Emmendingen, Freiburg) în marele ducat Oldenburg sub numirea de Juch, Jŭck. In partea Allemanică la Wiesen sĕ împărţea pământul după cât putea omul cosi în o ḑi şi nu se numea jugĕr ci o cositură de om; 20—30 jugĕre laolaltă formau un aşa numit ogor séu hobă pe care însĕ nu era ertat sĕ fie casă şi curte. Dacă o moşie de mai multe ogóre se administra séu lucra de un om, care şedea acolo acea moşie se numea mausus (care sémănă cu losul de odinióră) acea moşie era cu casă şi cu curte laolaltă. Interese comune au întrunit mai multe sate la olaltă şi au format un district, a căror afaceri publice îi întrunéu în o adunare de liberi şi sub ceriul liber sĕ sfătuiau şi luau deciziuni

Moşiile ţĕrei (statului) în Germania de Nord (acum mosii cavaleresci) erau séu moştenire (allode) séu beneficiu (beneficium). Dreptul acestor moşii îl aveau numai nobilii, cari se aflau în posesiunea unui allod, pe care l'a moştenit, de aceia posesiunile de moşii şi titlul de nobil erau de coprins sinonim. Posesorul de allod avea dreptul asupra familiei lui trebue sĕ'i se supue rudeniile atât din partea bărbătéscă, cât şi din partea femeiască. Nobilul séu liberalul posesor nu se interesa de cât de resbel şi de vênat, el moşia o împărţea între supuşii lui, cari o lucrau pentru nimica, aceste moşii sĕ numéu moşii (domeni, domnesci; astăḑi încă se mai numesc în Germania de sud curţi singuratice domenii, exemplu moşia domnéscă séu domeniul în Badĕn Badĕn. Supuşii, cari lucrau atari moşii trebuiau sĕ se îndestulésçă cu a treia parte de aici probabil sĕ devină şi terminul auḑit des la poporul nost „târţa pârţa nimica tótă“ adecă tertia pars (a treia parte) care pare a fi fost cam puţin, ei aşa lucrau moşiile acestea că ei pentru pămêntul ce îl primeau pe séma lor, trebuiau sĕ lucreze trei ḑile din sêptămână pentru posesor, afară de aceea posesorul mai pretindea şi naturale, adecă fructe şi lucru cu mâna, aşa încât supusului puţin timp îi mai rĕmânea pentru a lucra pentru sine.

(Va urma).

Jón, prima educaţiune fundamentală, înfiltrându-i în sufiet „frica lu Dumneḑeu“, începutul înţelepciunei.. În casa părintéscă, légănul unui caracter model şi a unei patriarchale sincerităţi îşi petrecu Bozoceanu primii ani ai copilăriei sale. Sub ochii mumei şi a tatălui, ajutaţi de modestele lor cunoştinţe copilul tinĕr îşi continuà treptat desvoltarea sa, până când mai târḑiu ajungênd etatea de şapte ani începu, sĕ frecuenteze şcóla din sat. Şése ani îi trebuí pentru ca sĕ absólve şcólà primară. Purtarea sa bună si străduinţa sa încordată, atraseră atenţiunea învĕţătoriului sĕu, — dar spiritul seu vioiu şi observativ, inteligenţa sa vĕdità de sigur că de timpuriu atraseră şi atenţiunea celorlalţi ómeni mai cu carte din comună — căci altcum nu s'ar puté de fel esplica împrejurarea, că îndată-ce termină şcóla elementară — la neobositele stăruinţe ale parochului de atunci, — fu trimis de părinţi la şcóla medie maghiară din Szepsi-Szent-György, un orăşel din apropiere.

Şi acésta s'a întêmplat în tómna anului 1860.

Un an mai târḑiu absolvênd cu succes strălucit prima clasà gimnasială, părăsesce Szepszi-Szent-Győrgy-ul pentru a-şi continua studiile mai departe la gimnasiul român din Braşov.. Şépte ani de ḑile — an de an — trecu el cu mare distincţiune prin tóte classele acestui institut şi când în vara anului 1868 se ţinu al treilea esamen de maturitate la gimnasiul nostru, pe tinĕrul Bozocean îl aflăm figurând între candidaţí ca cel mai distins. Ca student aici, Bozoceanu a dat cea mai eclatantă dovadă despre inteligenţa sa, căci e fapt constatat, că el nici când n'a escelat prin diligință, ci pururea ajutat de o bunà memoriă şi o rară inteligenţă, a putut fi totdéuna în fruntea colegilor sĕi, între cari se bucura de o deosebită consideraţiă şi întăietate. Era de un temperament cu mult prea hotărît de cât sĕ se potrivésçă cu firea unui şcolar. O vorbă ḑisă cu greu o mai revoca şi din astă causă nu arare-ori devení el în conflict cu profesorii sĕi, cari însĕ cunoscându-l pe deplin de multe ori trebuiau sĕ-i cedeze. Întregul sĕu típ arĕtă pe omul, ce va sĕ fie mare în viitor.

Făcênd un frumos esamen de maturitate studentul, care, după-cum singur spunea se credea atotsciutor, se vĕḑu deodată la largul sĕu. Liber acum se gândesce, sĕ-'şi croésçă viitorul. Dar vai! Ca ori şi care student sĕrac multe din planurile sale şi le vede zădărnicite. In fine, nevoit, sĕ hotărăsce, sĕ mérgă la Bucuresci, unde credea, că'şi va găsi vr'o meditaţie, cu care sĕ-'şi pótă continua studiile la tinăra universitate de acolo. Cu câţi-va bani în pungă plecă în firma convingere, că o sĕ fie de toţi considerat şi admirat. Dar nime nu mĕ punea, sĕ traduc cumva pe Virgil. ori pe Horaţiu — ḑicea el — ci ori şi unde mĕ adresam pentru post de meditator eram întrebat, de cunosc limba francesă?“ Un dureros „nu“ rĕspundea atunci tinărul desilusionat. Când nĕcasul ţi-e mare, D-ḑeu ţi-e d'ajutor — Tocmai în acel an societatea „Transilvania“ din Bucuresci îşi începuse activitatea sa, deschizêd trei concurse pentru tineri bine cualificaţi, cari studiind în străinătate sĕ rămână în serviciul poporului român din Ardeal. De sine sĕ înţelege, că nu unul, ori doi vor fi fost competenţii ci câteva ḑecimi şi din tótă asta mulţime unul dintre cei trei distinşí, pe cari societatea îi încredinţase cu frumósă misiune, fu şi tinărul Bozoceanu care de asemenea competase.

(Va urma).

Multământă publică

domnului Franz Wilhelm, farmacist în Neunkirchen, Austria-de jos, inventatorul theei de curățirea sângelui antireumatice și antiarthritice. Curățitor de sânge pentru podagră și reumatism.

Dacă pășesc în publicitate, o fac pentru-că mai ântâiu îmi țin de datorie a exprima d-nului *Wilhelm*, farmacist în Neunkirchen, cea mai sinceră mulțămită, pentru serviciile, ce mi le-a făcut thea sa curățitóre de sânge în durerile mele reumatice, și apoi a face atenți și pe alții, cari sufer de acéstă bólă, asupra acestei thee excelente. Nu sunt în stare a descrie durerile ce m'au torturat în decurs de 3 ani, la ori-ce schimbare de timp, de cari nici medicini, nici folosirea băilor de puciósă din Baden lângă Viena, nu m'au putut scăpa. Mě tăvăleam în pat nopți întregi fără somn, apetitul îmi scădea vědênd, prospițiam rěu și întrégă puterea corporală îmi scădea. După o folosire de 4 sěptěmâni a numitei thee, nu numai am scăpat cu totul de dureri, și sunt liberă și acum după-ce nu o mai folosesc de 6 sěptěmâni, dar întrégă, starea sănětații mi s'a îmbunătățit. Sunt convinsă că fie-cine, care va lua refugiu la acéstă theă contra astorfel de bóle, va binecuvênta ca mine pe inventatorul aceleia, dl *Franz Wilhelm*.

Cu distinsă stimă:

contesa Butschin-Streitfeld,
soție de vice-colonel.

Deposite en gros în **Sibiiu** la domnii: **Franz Jahn Söhne, J. B. Misselbacher sen., F. A. Reissenberger** și farmacia **J. C. Molnar.** [197] 10—12

---

ad. Nr. 376 of. ppesc [21] 2—3

CONCURS.

Prin acésta sě escrie concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“ pentru ocuparea postului de capelan în parochia Berința.

Venitele împreunate cu acest post sunt jumětate din venitele parochiei în sumă de 207 fl. 50 cr. despre cari venite interesații pot lua informațiuni dela comitetul parochial, respective dela oficiul protopresbiteral.

Doritorii de a ocupa acest post au a-și asterne cererile concursuale prověḑute cu documentele recerute de statutul organic până la terminul susamintit la subscrisul oficiu protopresbiteral (p. u. K. Monostor). Concurenții sunt datori a se presenta în parochie, pelângă observarea §. 18 din regulamentul pentru parochii pentru a cânta, respective celebra și a cuvênta. Oficiul protopresbiteral al Cetății de pétră în conțelegere cu comitetul parochial respectiv.

Fênațe, la 22 Decembre 1897.

Teodor Șovrea,
adm. protopresb.

Szám 296/898 Polg.. [22] 2—3

Hirdetmény.

Kelnek község határának ált. tagositási ügyben Rőssler Károly müködő mérnők elhalálozása folytàn megűresedett müködő mérnőki állásnak válasz'ás utján leendő betőltésére határnapúl 1898 évi február hó 21-ik napját d. u. 2 órakor a kelneki községi iródába ezennel kitüzőm, melyre minden érdekelt birtokost azzal idézek meg, hogy elmaradásuk a tárgyalás megtartását akadályozni nem fogja.

Mind ama birtok rendezési mérnőkők, kik a müködő mérnőki teendőket elvállalni szándékoznak, felhivatnak, hogy aszerződézi pontozatok előterjesztése mellet, ajánlataikat a kitüzőtt határnapig hozzám vagy az érdekelt felekhez kűldjék be, mivel azontul figyelembe vétetni nem fognak.

Megjegyeztetik, hogy ezen űgy az érdemleges tárgyalás stadiumában van és a határ terűlete 5559 holdat teszen.

Nagy-Szeben, 1898 február hó 1-én.

A kir. törvényszék eljáró birája.

Mihály Dezső,
kir. tőrvényszéki biró

În **Tipografia archidiecesană** au apărut:

I. C. Panțu:

Curs complet
de
corespondență comercială

à fl. 1.60,

Procent,
Promil,
Interese
și
Teoria conturilor curente

à fl. —.40.

Se pot procura din

Librăria archidiecesană, Sibiiu.

„MIELUL“,
cassă de împrumut și păstrare în Poiana.

Nr. 16/898.

Convocare.

—o—

Domnii acționari ai cassei de împrumut și păstrare **„Mielul“**, societate pe acții în Poiana, în vîrtutea § 14 din statutele societății se învită la

a VI-a adunare generală ordinară,

care se va ține în Poiana **Mercuri la 2 Martie** st. n. **1898 la 2 óre, după amézi** în sala cea mare a școlei nóuě.

Obiectele puse la ordinea ḑilei sunt:

1. Rapostul anual al direcțiunei.
2. Raportul comitetului de supraveghiare asupra computului anual, al bilanțului încheiat cu 31 Decembre 1897 și a propunerilor pentru împărțirea profitului.
3. Decisiune asupra bilanțului anual și fixarea dividendelor în sensul §. 45 din statute.
4. Alegerea a 3 membri în direcțiune.
5. Alegerea comitetului de supraveghiare.
6. Fixarea marcelor de presență.
7. Eventuala schimbare a unor paragrafi din statute.

Se atrage atențiunea domnilor acționari la dispositiunea §. 16 din statute în sensul căruia la adunare pot participa numai acei acționari cari sunt trecuți cu 6 luni mai nainte ca acționari în registrul acționarilor și care cel puțin cu o ḑi înainte de adunare au depus pe lângă revers la cassa societății acțiunile scrise pe numele lor, recpective pe al acelora pe cari îi representă împreună cu doveḑile de plenipotență.

Acțiunile și eventualele documente de plenipotență sunt a se depune la cassa societății cel mult până la 1 Martie st. n. 4 óre p. m.

Poiana, 2 Februarie 1898.

Direcțiunea.

„HUNEDÓRA“,
însoțire de anticipațiuni și credit în Deva.

Convocare.

Domnii participanți ai însoțirii de anticipațiune și credit „HUNEDÓRA“, sě învită în vîrtutea §§-lor 23 și 24 ai statutelor la a

XIII-a adunare generală ordinară,

care se va ține în Deva Duminecă la 27 Februarie 1898 st. n. la 2 óre d. a. în localul însoțirii.

Obiectele puse la ordinea ḑilei sunt:

1. Alegerea unui președinte, a unui vicepreședinte, precum și a doi secretari și doi scrutinători.
2. Raportul direcțiunei cu privire la activitatea consiliului administrativ și la starea cassei însoțirii (bilanțul) pe anul 1897; raportul comisiunei de supraveghiere și hotărîrea asupra profitului curat.
3. Statorirea budgetului pe anul 1898
4. Alegerea directorului, vice-directorului, cassarului, comptabilului și a secretarului pe timp de 3 ani.
5. Alegerea membrilor în consiliul administrativ pe timp de 3 ani.
6. Alegerea comisiunii de supraveghiere pe timp de un an.
7. Eventuale propuneri (§ 29.)

In lipsa membrilor receruți, — de peste jumětate a părților fundamentale — adunarea se va ține în înțelesul §-lui 25 din statute la 6 Martie a. c. tot la timpul și în localul indicat.

Domnii participanți pot lua parte sau în persónă, sau prin plenipotențiații lor, cari asemenea au sě fie participanți fundamentali (§. 26); nime nu póte exercita însě mai multe de 20 voturi (§ 10).

In timpul încheierii bilanțului însoțirea a avut 319 părți fundamentale à 50 fl. 15 950 fl.

Din ședința consiliului administrativ al însoțirii „Hunedóra“ ținută în Deva la 27 Ianuare 1898.

Avram P. Pěcurariu
director.

Alexandru Moldovan m. p.,
vice-director

Alexandru Moldovan jun m. p.,
secretariu.

* * *

Contul bilanțului pe anul 1897.

ACTIVE.	fl. cr.	PASIVE.	fl. cr.
1 Cassa în numěrar	4925.06	1 Părți fundamentale	15950.—
2 In cambii.	136043.—	2 Depuneri spre fructificare și inter. Capit.	102797.40
3 In obligațiuni	9[illegible]5.—	3 Fondul de reserva	4600.—
4 In mobiliar; det. 5%.	300.57	4 Fondul de reservă special	500.—
5 In anticipațiuni	1262.74	5 Reescompt	15000.—
6 Taxe de protest	17.43	6 Beneficii	360.—
		7 Inter. la părț. fund. neridicate	415.25
		8 **Profit curat**	3881.15
	143503.80		143503.80

Contul profitului și perderilor pe anul 1897.

SPESE.	fl. cr.	VENITE.	fl. cr.
1 Interese la depuneri	5869.78	1 Interesele de escompt	10406 36
2 Interese de reescompt.	927.22	2 Provisiuni	2637.44
3 Remunerațiuni.	2160.	3 Accidențe diverse și interese de întârḑiere	1983.68
4 Spese diverse (recuisite de cancelarie, încălḑit, luminat, serviciu etc.).	478.36		
5 Contribuțiune	1152.54		
6 Timbru	17.62		
7 Taxe de presență	325 —		
8 Chirie.	200. —		
9 Deteriorarea mob. cu 5%.	15.81		
10 **Profit curat**	3881.15		
	15027.48		15027.48

Deva, la 31 Decembre 1897.

Ioan Lazariciu m. p.,
cassar.

Avram P. Pěcurariu m. p.,
director.

Alexandru Moldovan sen. m. p.,
vice-director.

Ioan Simionașiu m. p.,

Subsemnata comisiune de supraveghiere am examinat contul bilanțului, al profitului și al perderilor și le-am aflat întru tóte în consonanță cu cărțile și exact.

Deva, la 30 Ianuarie 1898.

Beniamin Pop m. p. ***Nicolau Schocander*** m. p. ***Simion Dragomir*** m. p.

Redactor prov. Dr. Elie Cristea.

Editura și tiparul tipografiei archidiecesane

Nr. 13. Sibiiu, Sâmbătă, 31 Ianuariu, (12 Februariu) 1898. Anul XLVI.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strĕinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Repriviri.

Facem o privire retrospectivă în viéța internă a nóstră.

Anul trecut cu nimica n'a fost mai favorabil, cu nimica n'a fost mai bun pentru noi Românii, și pentru a nóstră consolidare națională, politică, culturală, bisericéscă și economică.

Rĕspundere grea am luat asupra nóstră, când am primit sarcina cea grea de a lumina poporul nostru, de a i presenta trista situațiune, și a-i arĕta calea, pe care mergĕnd binecuvêntarea Domnului va fi cu neamul nostru.

Sarcină grea acéstă, consumătóre de timp, de linisce răpitóre, ingrată, dar totuși cu farmec; are boldul consciienței, că viața ni-o consumăm pe un teren ingrat, preparând o sórte mai bună poporului român.

Anul trecut cu nimica n'a fost mai bun ca cei trecuți mai nainte în noianul vecĭniciei.

Incordarea între noi nu a încetat nici în anul trecut.

Un scop urmărim cu toții, scóterea poporuluĭ din situațiunea actuală, pregătirea unei mai bune ere.

Mergem deci spre un scop final toți cei dela pressa română, și numai în alegerea drumului și a mijlócelor ne deosebim.

In situațiunea critică de ađi cel mai mare pĕcat îl facem atunci, când ne suspiționăm unii pe alții cu tendențe dușmane existenței nóstre naționale, cu tendențe dușmane desvoltărei conscienței nóstre naționale, cu tendențe dușmane consolidărei nóstre.

Popor tinĕr și cu puțină rutină în cele ale politicei, nóuĕ românilor nu ne este permis, ca în mersul politicei nóstre sĕ punem totul pe o carte, nu ne este iertat sĕ rumpem cu conservatismul poporului nostru.

Nu ne este permis sĕ ținem de dușmani ai porului nostru pre toți aceia, cari fie din convingere, fie din tactică, fie în vîrtutea crescerei și a conexiunilor lor, ori fie în virtutea legăturilor lor cu biserica și ale ei instituțiuni, nu pot merge cu curentul radical, înaugurat cu mare avênt acuma 15 ani, care a făcut fiascul pe stradele Vienei, și acuma s'a înglodat, încât nime nu cutéză a încerca desglodarea, și luarea unei alte direcțiuni.

Mintea sănătósă ne dictéză, că décă nu putem da înainte pe o cale străbătută un timp óre-care, sĕ dăm pe alta, care nu ne opune obstacule, pe cari ale delătura nu este în a nóstră putere.

Noi ne-am înglodat, și nu mișcăm nici îndrépta, nici în stânga.

Cei grupați în jurul acestui điariu de mult am luat rolul de simpli cronicari.

N'am impedecat mersul politicei nóstre, ci am rĕmas observatori ai situațiunei.

Și dureros ne-a atins împregiurarea, că după catastrofa de pe stradele Vienei, și după eșirea din temnițele statului, conducĕtorii acelui curent în loc de a chibsui ce e de făcut s'au încăierat în o luptă internă, care nu a contribuit nici la ridicarea nimbului nostru în fața dușmanului comun, nici n'a clarificat cu nimica situațiunea.

Un lucru am așteptat dela conducĕtorii politici, cari au înglodat carul națiunei.

Vĕđênd neputința, la care sunt [illegible] ragiul a se retrage din fruntea afacerilor, spre a veni alții se i-a lucrarea și sĕ o continue eventual după ale lor vederi.

Și acésta din acel esențial motiv, deóre ce erau în reservă bărbați luminați, cari în cele esențiale și ei erau pe aceleași base ale programului național, și numai în tactică erau deosebiți.

Bărbații grupați în jurul đìarului „Dreptatea“ numai în tactică se deosebiau de cei ce atunci au presentat Memorandul.

Era deci chestiunea de natură de a reclama acuma lucrarea, celor ce din motive tactice nu au mers cu Memorandul pe stradele Vienei.

Grupul bărbaților din jurul đìariului „Dreptatea“ numai după nume a fost moderat, în faptă đìariul acesta a licitat în radicalism cu đìariul „Tribuna“ de aici, trebuiau deci numai rolurile schimbate, cei din Sibiiu sĕ se retragă spre a întra în acțiune cei din Timișóra, și acésta décă din alte motive nu, cel puțin pentru a împărți responsabilitatea.

Acest curagiu nu l'au avut conducĕtorii cu presentarea Memorandului.

Desbinați în dóuĕ tabere, cu 2 đìare puțin amice, în loc de o acțiune comună, suntem martorii unor invinuiri reciproce, și carul tot înglodat stă acuma de ani.

Spre batjocura némului nostru ultimele încercări de manifestațiune politică, intenționatele protestări de popor în fața noului proiect de lege pentru maghiarisarea numelor comunelor, au fost zădărnicite cu o cinică motivare, care face provocare la legea de naționalități.

Cu anul nou 1898 đìariul „Dreptatea“ și-a sistat aparițiunea.

Ce va aduce anul acesta cu devisa: înfrățirea naționalităților: români, sêrbi, slovaci, vom vedea.

Persistăm deci în rolul de cronicari.

* * *

Românii ocupă teren. „Pester Lloyd“ primesce din Murĕș Oșorheiu următórea de- [illegible] mulìi săsești din jurul acesta au emigrat parte în America, parte însĕ în Orient. Proprietățile acestora (pămêntul) au ajuns tóte prin cumpĕrare în mânile Românilor. Insĕ băncile săsești au decis a numai îngădui, ca averile sașilor sĕ trécă în posesiunea Românilor, ci sĕ le cumpere ele inșile. Banca săsésca din Répa a și destinat spre acest scop suma de 15,000 fl.

Din România.

Interpelări în cameră. In ședința de Luni dl Poenaru-Bordea a interpelat guvernul în chestia participărei Romăniei la exposiția din Paris. El a spus, că Ungurii, Bulgarii și Sêrbii au luat pașii de lipsă pentru o presentare démnă, și a întrebat dacă guvernul român nu are de gând sĕ facă nici un pas în direcția acésta? Ministrul de domenii *Stolojanu* a rĕspuns, că s'au luat pași, ca România se fiie representată la esposiția din 1900 în mod demn, și a adaus că deóre-ce România nu se póte produce pe teren artistic, e timp destul pentru pregătire. Dl *Delavrancea* combate pe ministrul, spunĕnd, că țéra are și artiștii sei, ca pe pictorul *Grigorescu*, dar și cu industria de casă se póte presenta cu fală. S'a votat moțiunea propusă de Poenaru-Bordea: „Camera regretând lipsa de activitate de pănă acum, dar luând act de declarațiunile guvernului, și dorind, ca România se participe în mod demn la esposiția internațională din Paris la 1900, trece la ordinea đilei“.

Moțiunea s'a dat secțiunilor.

— Tot în acea ședință dl Ionel *Grădișteanu*, la rugarea ministrului *Ferekide*, 'și va desvolta interpelația anunțată, în chestia națională, în una din đilele proxime, fiind bolnav dl Sturdza.

Visita Regelui Carol la Petersburg. „Epoca“ află, că Regele Carol a decis, ca înafară de suita civilă și militară obicinuită, se fie însoțit la Petersburg de 50 ofițeri superiori, în retragere și în activitate, cari au luat parte în campania dela 1877. M. S. Regele a însărcinat pe dl general Vlădescu se compună lista tuturor oficerilor, cari ca ofițeri superiori au luat parte la rĕsboiu. Intre ofițerii în retragere vor însoți [illegible] ralambie, Herkt, Cotruț, Fălcoianu, G. Anghelescu, Radovici și Budișteanu. Regele va învita prin dl general Vlădescu în parte pe fie-care ofițer superior sĕ-l însoțéscă la Petersburg.

* * *

De-ale învĕțătorilor nostri.

(Urmare și fine).

Galați (lângă Făgăraș) în 20 Ianuariu 1898 st. v.

Sĕ cercetăm acum mai de aprópe părerea corespondentului și amicului Mărdan, că adecă:

„Datorințele învĕțătoriului confesional față de cântările în biserică la tot casul sĕ se mărginéscă la conducerea cântărilor liturghice cu copii, mai departe însĕ

FOIȚA.

La mormêntul profesorului
Dr. Ioan Bozoceanu.

de

I. I. L.

(Urmare).

Intr'una din ultimele đile ale lui Brumărel președintele societății, neuitatul Alexandru-Papiu-Ilarian, chemând la sine pe tinĕrul bursier și provĕđêndu-l cu banii și cu recomandațiunile necesare îl trimise departe departe în Apus, în capitala lumei, în Paris. Aici în acest templu al sciințelor, la piciórele đeiței Palas, avea sĕ-și depună talentele sale. In acest focular al culturei universale se aruncă acum tinĕrul nostru, cu ferbintele dor de a se perfecționa cât mai mult în sciințele, ce mult îi plăceau, în mathematici, în cari la plecarea lui din Brașov, după cum am spus, se credea atot sciutor. Dar se înșelă amar. Primele cursuri ale profesorilor sorbonnezi îl făcură sĕ se convingă, că cu pregătirea ce o avea, nu va mai puté continua El nu disperă, ci se întórse pe băncile unui liceu pregătitor de universitate, unde în scurt timp câștigă, ce îi trebuia. Intors la „Sorbonna“ prin o energie mare și prin o străduință de fer sĕ pune în curent cu tot materialul percurs în absența sa.

Judecata sa limpede și aprofundată, spiritul sĕu ager și prevĕđĕtor, precum și alte bune calități ale sale îl puse în posiția de a se bucura de o considerație față de colegi, fie aceia Francezi, fie Români. Ar fi iubit deopotrivă atât societatea franceză, cât și cea română, dar pentru-că membrii acestei din urmă erau mai mulți băeți de bani gata, cu cari sĕrmanul bursier nu se potrivia, de aceea numĕrul amicilor de Români era de tot mic, însĕ cu aceștia întreținea cele mai intime relații.

In societatea dlor: Laurian, Strajan, Bonifaciu Florescu, Stefan Vârgolici, ministrului Haret, a reposatului filolog Alexandru Lambrior etc. cu drag își aducea el aminte de limba suptă dela mamă

Aici acești tineri făuriau cele mai mărețe planuri, pe cari credeau sĕ le realiseze la reîntórcerea lor în patrie. Cu toții visau o mare Românie, ce avea sĕ se intindă dela Nistru păn' la Tisa și dela Carpați la bĕtrânul Istru. „Ah! cât de fericiți eram atunci đicea în anii trecuți sĕrmanul profesor — căci vedeam o a dóua Francie în orientul Europei“. Ér când entusiasmați de pregătirile mărețe, ce poporul francez le făcea în ajunul tragediei dela 1870—71, atunci își credea planurile de jumĕtate realisate. Anul furtunos al isbucnirei rĕsboiului franco-german îl găsi pe Bozoceanu în Paris și numai cu o đi, inainte de ce Germanii sĕ înconjóre marea capitală părăsi el orașul și departe peste granițele nenorocitei Francii își afla el refugiul într'un alt centru francez, în Bruxeles. De aci cu un viu interes urmăria minut de minut tot, ceea-ce se petrecea în patria sa adoptivă. Anii 1870—71 sunt epocali în viața lui Bozoceanu, deci nici noi nu vom puté trece cu nepăsare pelângă cifrele acestui dat memorabil în viéța lui Bozoceanu, pentru că mai cu sémă evenimentele de atunci făcură din el un mare filo-francez, un aderent înfocat al republicei și totdeodată un oribil dușman al partidului imperial, precum și al Theutonilor, cum dênsul obicinuia sĕ-i numéscă pe Germanĭ. Era și atunci natural acest lucru, căci tocmai bărbații, pe cari el îi admira deja de dinaintea rĕsboiului, ajunseră în acel timp cei mai însemnați republicani. Și póte că pentru a pricepe mai bine acéstă schimbare în tinĕrul student ar trebui sĕ facem istoricul b. selor, prin cari a trecut tragedia dela 1870. Dar pentru-că nu-i aici locul, las' că nici nu ne e dată nóuĕ acésta ne vom mărgini numai a aminti unele fapte mai remarcabile

Intr'una din ședințele parlamentului francez Bozoceanu auđise pe marele diplomat Luis Adolph Thiers, pledând în contra rĕsboiului, pe care Francia avea sĕ-l declare Prusiei. Cuvintele lui Thiers résunaseră, ce e drept în gol numai, când nenorocirile începură a se descărca asupra poporului de Gall, numai atunci Thiers avea dreptate. Acum pentru Bozoceanu om mai prevĕđĕtor ca Thiers, n'a mai existat și nici nu va mai exista curênd. El deveni un mare aderent al ideilor lui Thiers, care era un infocat republican. Ba ce e mai mult Bozoceanu se părea fanatisat pentru republică, căci: când; Commarzii, acea sectă de reformatori, politici sociali, acei naivi visători declarară „comuna“ în Paris, care domni 71 de đile; când marele Thiers declarând Parisul în star de asediu, potolind cu ajutoriul armelor pe acești înfumurați reformatori și când pentru nu, căci astfel ḍiua Duminecei pentru învĕţător în loc de a fi ḍi de bucurie e numai ḍi de chin“.

Aprob întru tóte părea acésta, şi póte fi şi aplicabilă în unele comune bisericeşci, unde sunt cel puţin doi cântăreţi destoinici la strane; dar nu o pot aproba ca regulă generală în tóte bisericile nóstre.

Şi étă pentru ce.

Am ḍis mai sus, că biseríca este mama, ér scóla fiica aceleia. Rĕmâne biserica fără cântăreţi în strană, nu dispune nici de ómeni nici de mijlóce; acest Sion al Domnului fără cântăreţi la cultul divin, este ca un trup fără de suflet. Cei de făcut în astfel de casuri? Trebue sĕ-şi îndrepte biserica privirea către fiică, către scólă, cerêndu-i sprijinul cuvenit. Vino învĕţătoriule şi fă şi pre cantorul, până când mĕ voiu vindeca de acest neajuns.

Datorinţa învĕţătoriului este, în astfel de împrejurări, a fi şi cantor bisericei, — şi ḍiua Duminecei pentru dênsul, sĕ nu le fie „ḍi de chin“ ci „ḍi de bucurie“, căci ajută mamei lor, sfintei biserici, şi mai pre sus de tóte, prin cântarea în biserică, fie la „vecerne“, fie la „utrenie“ întocmai ca şi la „liturghie“ laudă şi măresc pe „Dumneḍeu, dela carele „tot darul desĕvêrşit“ îl aştéptă şi dnii învĕţători în rênd cu ceilalţi creştini.

Dar chiar şi în împrejurări favorabile, unde biserica îşi are destui cântăreţi, nu e bine, şi nu e moral ca învĕţătoriul sĕ se substragă cu totul dela cântările „vecernei“ şi „utreniei“, căci acésta este contrar chemării lui. Invĕţătoriul sĕ fie model de imitat întru tóte, şi în tot locul. El, mai ales décă e bun cântăreţ, deşi are destul de lucru cu micii elevi, batĕr când şi când, sĕ cerceteze biserica şi în timpul „vecernei“ şi a „utreniei“, sĕ dea exemplu bun, cântând în strană aşa după-cum a învĕţat la Seminar, în rênd cu ceilalţi cantori.

Poporului nostru, atunci îi pare bine, şi îi rînde iaima de bucurie, când vede pe învĕţătoriul lucrând cu sporiu, şi împlinindu-şi chemarea, şi în scólă, şi în biserică şi în tot locul unde i sĕ cere spriginul, şi încă de bună voie, fără de al împintena cineva [illegible] numai póte, ca învĕţătoriul lui sĕ aibă tóte însuşirile cele bune, şi adecă sĕ fie şi „cântăreţ bun“ — nu denégă însĕ sĕ nu fie „cântăreţul bun“ şi „paedagog bun“.

Décă dar este întrebarea, că concursele pentru posturile învĕţătoresci sĕ fie publicate cu séu fără condiţiunea de a fi învĕţătoriul şi „cantor“, la acésta sunt de părere, ca acelea sĕ fie publicate cu astfel de condiţiuni după-cum cer împrejurările din comuna respectivă, — după a mea părere doresc cele descrise su p. a) b) şi c) de mai sus.

Ce sĕ atinge de neînţelegerile dintre învĕţător şi preot, şi vice-versa delăturarea acelora atârnă dela cultura şi simţul moral al acestor doi factori, de cari nu voesc sĕ mĕ ocup, — una însĕ pot afirma, ca fie-care sĕ-şi împlinéscă datorinţele chiemărei lor, şi neînţelegerile vor dispărea.

Creḍênd, că după putinţă am pus şi eu o mică părticică la sulevarea causei pusă în discutare din partea corespondentului şi amicului învĕţător dnul Ieronim Mărdan, şi rugând On. redacţiune a da loc şi acestor păreri şi reflecsiuni în preţuitul nostru ḍiar „Telegraful Roman“, cu acésta am creḍut ami face numai o datorinţă.

Nicolau Aron,
paroch gr. or.

Procesul Zola.

A dóua ḍi Zola érăşi a fost primit cu huidueli şi vorbe de insultă de către mulţimea enormă ce staţiona la palatul justiţiei. Abia pe coridor erau câţi-va, cari l'au aclamat. In sala desbaterilor şi pe coridóre lume enormă, aşa că şi judecătorii şi juraţii numai pe întrări laterale pot străbate în sală.

Desbaterea se începe la 1 óră p. m. Presidentul cetesce o scrisóre a lui W.-Esterházy, prin care acela denégă a se înfăţişa la proces ca martor. Se cetesce apoi lista martorilor citaţi. Mulţi lipsesc. Labori, apărătorul, cere aducerea lor cu forţa. Presidentul spune, că curtea a hotărît citarea tuturor martorilor, şi ei au sĕ se presinte, nu-i póte însĕ sili sĕ fasioneze, dacă se vor provoca la respectarea secretului oficios.

La întrebarea presidentului, Zola declară, să recunósce a fi autorul articolului încriminat.

Ascultarea martorilor: Primul martor e d-na Dreyfus, soţia căpitanului deportat, o femeiă tinĕră, de 29 ani.

Apĕrătorul lui Zola, Lábori o întrébă: Ce scii despre condamnarea lui Dreyfus?

Presidentul interzice apĕrătorului punerea întrebărilor ce se refer la chestia Dreyfus. Curtea se retrage şi aduce hotărîrea, că apĕrătorii n'au voie sĕ întrebe în chestii, ce nu se refer la capetele de acusă contra lui Zola.

Labori întrébă apoi pe d-na Dreyfus: Ce părere ai despre bunacredinţă a lui Zola? şi cum ţi-a anunţat Paty du Clam deţinerea bărbatului?

Presidentul interzice rĕspunderea la întrebarea din urmă.

Zola (sărind de pe scaun, în ton iritat): Domnilor! Pretind dreptul, — care nici asasinilor şi hoţilor nu li-se denégă, — sĕ mĕ pot apĕra! M'au insultat, au tracţat cu mine ca şi cu un bandit, rog pe domnii juraţi sĕ judece asupra situaţiei mele şi sĕ-mi dea voe sĕ-mi documentez cel puţin aici buna credinţă.

Presidentul: Nu permit întrebarea acésta care lovesce în lege.

Zola: Nu cunosc legea, dar aceea o pot pretinde, ca dreptul sĕ nu mi-l ştirbiţi.

Se încinge apoi o discuţie vehementă între presidentul şi apărători. Labori crede, că procesul lui Zola e în nex cu afacerea Dreyfus, presidentul însĕ nu permite nici o întrebare despre acea afacere.

In sfîrşit Zola declară, că se supune legii. Simte că stă deasupra acestei proceduri hipocrite.

Curtea anunţă de nou, că numai întrebări, ce se refer la capetele de acusă formulate contra lui Zola, dă voie sĕ se pună.

Labori cere, sĕ fie ascultat Casimir Périer. — Fostul president al republ. întră atunci în sală, producênd adevĕrată sensaţie.

Presidentul rógă pe Casimir sĕ depună jurămentul. Fostul president al republicei declară că nu póte sĕ depună jurămêntul, deóre-ce îl obligă — ca fost president republ. — responsabilitatea constituţională. Din motive constituţionale nu va puté se spună întreg adevĕrul. In urmă totuşi satisface formalităţii, şi jóră.

Presidentul nu dă voie apĕrătorilor sĕ pună lui Casimir numai întrebarea: A avut cunoscinţă despre documentele afacerei Walsin-Esterházy? Casímir-Périer a rĕspuns negativ.

A urmat ascultarea senatorului Scheurer-Kestner.

El a spus cuprinsul unor scrisori ale generalului Gonze, prin care acesta împuternicesce pe Picquart sĕ cerceteze afacerea borderéaului, după-ce Picquart a declarat, că e convins despre nevinovăţia lui Dreyfus, şi că trădătorul numai Esterházy póte fi.

Mai spune Scheurer-K. că ministrul de rĕsboiu i-a promis a da ordin pentru revisuirea procesului Dreyfus, şi că va porni cercetare loială. In locul revisuirei procesului, m'am pomenit — ḍice senatorul — cu o campanie în contra mea; am tost timbrat trădător şi prusian. Ministrul numai atâta mi-a spus, că Dreyfus e vinovat, dar nimic n'a documentat.

Următorul martor Leblois spune, că împreună cu Picquart a studiat afacerea bordereaului şi a primit convingerea, că Esterházy e scriitorul lui.

Cel din urmă martor, bancherul Castro a spus, că el aflând asĕmênare izbitóre între slova lui Esterházy şi facsimilul bordereaului publicat în foi, a comunicat afacerea lui Mathieu Dreyfus.

La 4 óre desbaterea a fost încheiată. In sală s'a făcut un zgomot teribil, unii aclamau, alţii huiduiau pe Zola, pe care cei doi apĕrători l'au condus afară. Pe coridor au voit sĕ-l atace, şi a scăpat numai ascunḍêndu-se în o odaie laterală.

La órele 4 şi 3/4 Zola a coborit scările sĕ iasă la stradă. Mulţimea ce se afla acolo, peste 2000 de capete, a năvălit asupra lui şi l'a strimtorit către pórta de gratii de fer, cu atâta putere, încât sĕrmanul romanţier era sĕ-şi dea duchul. Lui Labori i-succese în sfêrşit a deschide pórta şi Zola a ajuns la trăsură. Mulţimea a încungiurat trăsura, a oprit caii şi cu bâtele voiau sĕ lovéscă în cap pe Zola, prietenii însĕ l-au apĕrat, dând drumul trăsurei.

Noutăţi.

Din causa sântei sĕrbători „Intimpinarea Domnului“, numĕrul proxim al fóiei nóstre va apăré numai Joi în 5/17 Febr. l c.

* * *

Diploma de doctor a reginei României. Regina-poetă *Elisabeta*, cum se ştie, a fost numĕrată de către consiliul universităţii din Budapeşta, între doctorii sĕi de onóre. Diploma de doctor e deja gata, lucrată pe pergament cu adevĕrată artă. Numele întreit al reginei, Elisabeta, Otilia, Luisa e pictat pe document. Documentul, va fi aşeḍat într'un album legat în pele galbină deschisă, cu marginile aurite. Pe album sunt lucrate coróna şi monogramul reginei pe o basă în tricolor românesc. De pergament atârnă legat cu fundă tricoloră unguréscă, sigilul Almei mater, închis în cutie de argint. Documentul va fi înmânat poetei Carmen Sylva pe calea consulatului austro-ungar din Bucureşti.

* * *

Dar maestatic. Majestatea Sa împĕratul rege a binevoit a da din caseta Sa particulară suma de 100 fl, ca ajutor la zidirea edificiului bisericesc din comuna nóstră bisericéscă nou înfiinţată *Cisnădia*, ppresbiteratul Sibiiului.

* * *

Ministrul cultelor şi instrucţiunii publice, dl Dr. Juliu Wlassics, a numit pe profesorul *Stefan Ferenczi*, director definitiv a gimnasiul de stat din loc.

* * *

Inspector suprem al armatei comune a fost numit baronul Ioan *Valdstätten*, comandantul corpului 7. de armată din Timişóra.

* * *

Alexandru Roman. Suntem informaţi, că ministrul cultelor şi instrucţiunii publice dl *Spiru Haret* din regatul României, a cumpărat dela vĕduva regretatului profesor Alexandru Roman, întréga biblioteca aceluia cu preţul de 15,000 franci.

* * *

Invĕţător sêrb suspendat. Foile magire iau cu multă satisfacţie act despre suspendarea învĕţătoriului gr. ort. sêrbesc Stefan Verici din Bács Almás. Suspendarea s'a întêmplat prin ministru de culte pe temeiul, că numitul învĕţător s'ar fi espectorat la o adunare publică în contra maghiarilor şi a limbei maghiare. — Ţara-i mântuită!

* * *

16 comune fără învĕţători. „Pécsi Napló“ scrie, că în comitatul Baranga se află 16 comune ungureşti, unde nu esistă nici şcólă, nici învĕţător. Comunele sunt prea serace ca să'şi plătéscă învĕtori sau sĕ'şi zidéscă, şcóle corespunzĕtóre. De geaba au recurs la stat, căci acesta nu le-a avut grija. — De, statul vrea sĕ ne maghiariseze mai întâi pe noi şi numai pe urmă sĕ se întórcă póte la cei de prin Baranga! Deci mai pot aştepta cele 16 comune...

* * *

Pentru violare de domiciliu. Preoţii Toma *Frateş* din *Bacifalău* şi Toma *Giurgiu* din *Purcăreni* au făcut arătare la tribunalul din Braşov în potriva perchisiţiei domiciliare ilegale, ce li s'a făcut înainte cu dóuĕ sĕptĕmâni, şi despre cari s'a pomenit şi în fóia nóstră.

* * *

Foile ungurescí şi „Asociaţiunea“. Ziarele maghiare desmint scirea colportată de ele mai deunăḍi, că în şedinţele comitetului Asociaţiunei din Sibiiu se face politică. Acésta — spun ele — în urma unei declaraţii, ce în numele comitetului central le-a trimes v.-presidentul Asociaţiei şi secretarul ei, în care se spune, că Asociaţia în nici o adunare a ei nu s'a îndeletnicit cu chestii politice, fiindu-i scopul unic literatura şi cultura.

* * *

Internat croat în Budapesta. Lângă unul din gimnaziile de stat din Pesta s'a înfiinţat nu demult un internat pentru copiii croaţi. Zilele aceste secretarul de stat Zsilinszky — spun foile unguresti — a vizitat internatul. Domnul secretar a fost fórte plăcut surprins, că elevii atât cei mari, cât şi cei mititei vorbesc fórte fluent în limba unguréscă. Internatul are 31 elevi fără escepţie de naştere croaţi.

* * *

---

reorganisarea disciplinară în Paris se instală „teribilul comitet Julas“, atunci Bozoceanu devenise un fanatic admirator al acestui comitet, care în timp relativ fórte scurt — fie ḍis numai de mine — se pare, că aruncă o pată négră pe ḍecimea a opta a secolului nostru de lumină prin mulţimea execuţiunilor sale.

S'ar părea, că Bozoceanu sĕ clatină acum în caracter, dacă mai considerăm şi împregiurarea, că şi acum în urmă după un pătrar de secol aprópe totdeuna de câte ori îşi amintea de „comună“ se revolta şi o combătea cu pasiune, pe când despre demersurile comitetului Iulas vorbia cu atât entusiasm, încât îi adresa cele mai elogióse cuvinte.

Cum de el, omul cel atât de human, aderase cu atâta solidaritate la un comitet, care ḍi de ḍi comitea atâtea esecuţiuni. Étă un lucru, ce nu mi l'am putut esplica încă. Au dóră se póte, ca el sĕ fie căḍut cu desĕvêrşire în captivitatea ideilor lui Thiers şi numai din consideraţiunea respectului şi veneraţiunei ce o păstra pentru memoria acestui celebru diplomat nu s'a încercat nici odată sĕ combată demersurile acestui comitet, pe care sciut este că-l înstalase chiar Thiers.

Incă un cuvênt despre tinerul republican. Imi aduc bine aminte, cum odată vorbind despre Napoleon III, acel mare binefăcĕtor al Românilor de peste Carpaţi, Bozoceanu în ura, ce manifesta faţă de acest imperator şi faţă de partidul seu, îl numia „satrap“ şi „usurpator“. In fine rĕsboiul şi celelalte evenimente atât de desastróse pentru Francia se sfîrşiră — pacea şi linístea luară locul turburărei — şi spre marea bucurie a lui Bozoceanu mult adoratul sĕu Thiers ajunge preşedintele republicei înfiinţate pe ruinile imperiului. Durere însĕ, că el nu se mai putu reîntórce în Francia, căci micşorândui se bursa, fu necesitat a şi continua studiiele la Brucseles, unde condiţiunile de esistenţă erau mai uşóre. Nici când însĕ nu înceta de a se ţiné în curent cu cele ce se petrece în ţara soră.

Favoritul meu jeurnal „La république rançaise“. — scria el în anul 1872 unui amic al sĕu — mĕ ţine în curent cu tote cele ce se petrec în patria mea adoptivă“. In curent cu studiul, în curent cu politica petrecu el într'o mică vilişóră a Brucselles ei până către finea anului 1873, când, sfîrşindu-se şi cursurile în sala universităţii belgiene fú proclamat de către protorectorul Gluge şi de către rectorul Bastiné în faţa unui numĕros public, de Dr. în filosofiă (ca specialist în matematică şi fisică.) Cu acéstă ocasiune Bozoceanu scrise unui amic al sĕu următórele: „Am fost promovat de Doctor, nu mai îmi rĕmâne alta de făcut, decât visitele de adio pe la profesori şi cunoscuţi, căci banii necesari de călătoriă i-am primit chiar aḍi dela însuşi dl Ales. Papiu Ilarian, căruia nici nu stiu, cum îi voiu fi mai recunoscĕtor. Cred, că de voiu fi un fidel servitor al poporului român din Ardeal va fi de ajuns. Abia mĕ îndur sĕ-mi părăsesc mica vilişóră. In drumul meu mĕ voiu abate pe la Liége. De altcum te voiu anunţa telegrafice din Viena ca sĕ mĕ ascepţi. Anunţă şi pe scumpa mea mumă, despre sosirea mea“.

Étă-l în fine părăsind apusul şi reîntorcêndu-se în patriă cu planuri atât de grandióse. Sĕ întórce sĕ servéscă poporului seu din Ardeal.

(Va urma).

Congrua catolicilor. După-cum spun foile unguresci, congrua preoţimei rom. cat. şi gr. cat. se va regula în curênd. Dr. Timon Ákos, care a stilizat şi proectul despre salarisarea preoţimei acatolice, a spus în adunarea Reuniunii juristilor, că dilele aceste se va redacta şi proiectul de lege despre congrua catolicilor.

⁂

Invitare la *Concertul poporal împreunat cu petrecere* aranjat de corul elevilor dela gimn. şi şcóla com. rom. din Braşov, Luni la 2 Februarie v. 1898 în sala cea mare a hotelului „La sóre“ (Satulung) în favorul „Reuniunei femeilor rom. pentru ajutorarea vĕduvelor sărace din Braşov şi Săcele“, Dirigent: Timot. Popovici. Inceputul la 7 óre séra. Intrarea: locul I. 1 fl. locul II. 70 cr. loc de stat 50 cr. Ofertele marinimóse se vor chita pe calea publică;

Programa;

1. „Fost-ai lele“, cânt. pop. 2. „Cucule“, cânt. pop. de G. Dima. 3. „Suveniri de Mehadia“, de ⁂ solo de flaut, esec. de V. C. Fizeşan (cl. VIII-a gimn.) 4. „Vino lele“, cânt. pop. de I. Vidu. 5. „Ţiganul la miere“, anecdetă de Speranţă decl. de G Tacit (cl. VII-a gimn) .6 „Suveniri de Sinaia“, de ⁂ esec. pe 2 violini, de V. Banciu şi I. Iuga (cl. VII-a gimn) 7. „Fóie verde de trifoiu“, cànt. pop. de T. Popovici. 8. „Tot-am dis mândro“ de T. Popovici.

⁂

Statariu în potriva socialiştilor. Din isvor semi-oficios se vesteşte, că în comitatul *Szabolcs* mişcările socialiste ţărăneşti devin din ce în ce mai ameninţătóre şi mai primejdióse. Poporul fanatizat e atât de încredut, că nu cunósce autoritate peste sine. In comuna *Kárász* s'a fácut investigaţie pentru *lesa maiestate* şi pentru rĕscólă. Pentru eliberarea celor deţinuţi s'a resculat poporul. Mulţimea de peste 250 de ómeni înarmaţi cu furci de fer şi cóse era sĕ se ciocnéscă cu jandarmii. In comuna *Gyürk* socialiştii ameninţă cu omor pe proprietari. In *Pátroha* poporul a spart casa comunală. In *Kisvárda* apostolii socialismului înaintea unui mare public au propoveduit împărţirea pământului şi anarchia, ş. a. In întregul comitat, în urma agitaţiilor socialiste, în fiecare moment póte sĕ erupà rĕscólă. In faţa acestor stări guvernul e hotàrît a lua mĕsuri severe în ţinuturile inundate de socialişti, pentru împedecarea calamităţilor. Ér unde primejdia e mai ameninţătóre, se vor lua dispoziţii extraordinare.

S'a luat adecă în plan la rêndul prim aplicarea statariului.

⁂

Casina magnaţilor maghiari, cu reşedinţa în Budapesta, a avut în anul trecut o percepţiune de 143.911 fl. v. a. Când vom avé şi noi o aşa puternică casină? —

Cronica sĕptĕmânii.

(Desechilibraţii. — Puterea de expansiune. — Corespondent maliţios. — Din eretici — sfinţi.)

Vreti sĕ cetiţi un *giu-giu* literar, poftiţi şi ocupaţivĕ mai de apròpe cu un entrefilet din numèrul din urmă al „Unirei“. Vreţi sĕ vedeţi cum scriu ómenii desechilibraţi, cari şi-au perdut de multişor bunul cumpĕt, (ca sĕ nu dic mai mult) — cetiţi acelaş entrefilet. Vrea sĕ tracteze, rogu-vĕ, o chestiune atinsă de diarul nostru; vrea se fie un rĕspuns la „Un apropos“, ce ne-a scris un amic al foii nóstre. Amicul nostru, dl *V. v.* constatase, că „Unirea“ propoveduieşte cosmopolitismul în cele naţionale şi se întrébă, că unde am ajunge dacă *nu* s'ar lansa astfel de idei primejdióse. Şi fraţii dela „Unirea“, cuprinşi de nevricale, rĕspund următórele drăgălaşii:

„Sĕ'ţi spunem, dle V. v. unde-am ajunge. Am ajunge acolo, *ca Românii se facă deosebire între naţionalităţi şi între cârdurile de câni din dóuĕ uliţi vecine ale Constantinopolului.* Inţele-sai acum? Dacă n'ai înţeles, *atunci consultéză pe vre un medic!*“

Ascultaţi onorabililor dela „Unirea“! N'ar fi timpul suprem sĕ vĕ repediţi până la Taica dela Roma şi se ve eliberaţi neşte bilete de baie pentru — purgatoriu? Nu uitaţi a duce cu d-vóstră şi odoraşul de „Unirea“, — căci tare-i nelăută!

*

In vreo câţi-va numeri precedenţi ai foii nóstre vorbisem de agenţi secreţi ai papistaşismului, pe cari i-am prins *în flangranti* umblând prin massele poporului nostru ortodox, căutând proseliţi şi folosindu-se de mişeleşti mijlóce ca se vîre zavistie între noi. La aceste ne-a reflectat Unirea: „Nu vĕ miraţi! Este puterea expansivă a bisericei catolice...“ O fi, dragă Unire, o fi! Şobolanul sapă sub pămênt, subminéză în ascuns în vîrtutea însuşirii sale — expansive! Pe timpul reformaţiunei papistaşismul îşi întăria terenul cu sedulele de absoluţie şi puterea cea expansivă purta o ladă printre credincioşi şi pe ladă era scrisă reclama:

„Wenn das Geld im Kasten klingt
Die Seele in dem Himmel springt“.

In secolul al XIII-lea mărturisirea credinţei papilor era: *Da nobis pecuniam.* Étă tot mijlóce de expansiune. Insĕ se vĕ spun un exemplu şi mai classic. Intr'un sat dela noi s'au făcut în anul acesta multe prune. Preotul unit făcuse rachiu berechet Chemă la sine pe Avram Ţiganul şi pe Borza. — unicii ţigani gr.-orientali în comună, şi îi converti! Ei, şireţilor dela „Unirea“, ce a avut aici putere expansivă, rachiul ori. . Halal de expansivitatea vóstră!

*

Giurul Albei-Iuliei e ţara ortodoxilor radicali, o ştie şi „Unirea“. Avem acolo un corespondent, care adeseori ne scrie minunăţii despre trebşórele uniţilor. Scrisórea din urmă a corespondentului nostru e fórte maliţiósă şi nu i o putem publica întrégă. E vorbă de schimonositurile ce se întroduc din partea uniţilor în limbă. Étă câteva şire din scrisórea ortodoxului nostru radical:

„Pravoslavnice dle Redactor! Uniţii ĕşt'a isvodesc cuvinte pocite în limba nóstră bisericéscă, de sĕ te feréscă Dumnedeu, sĕ-i audi. Am înţeles dela un crâsnic, că ei au tălmăcit frumósa cântare „Cinei tale“. . precum urméză: *„Soarelei (dela soirée?) tale celei de mister, astădi natul lui Dumnedeu participante mĕ acceptéză; că nu voiu trada misterul tĕu inimicilor tĕi, ci ca furul fasionând, esclam cătră tine memorézămĕ în dominaţiunea ta“*... Asta i limbă la mine?

Nu e tocmai frumósă limbă, iubite corespondent, însĕ cu „pravoslavniciile“ fii pe viitor mai cruţător şi dta, au nu cunoşti vorba uniţilor, cât rĕu au adus slavii bisericei şi limbei nóstre...

*

Ceva nou despre papistaşii hĕi espansivi.

Se ştie că Jeanne d'Arc a fost arsă pe rug, după ce a fost denunţată şi urmărită din partea papistaşilor ca eretică şi vrăjitóre primejdiósă. Acum însĕ, se vedi minune, tot catolicii cer ridicarea ei între sfinţi. — Altă minune. In 25 Mai se împlinesc 400 de ani, decând predicatorul Hieronim Savonarola a fost osândit şi a suferit mórte prin stréng, ér după acea a fost ars. Acum însĕ s'a organisat un comitet în Florenţa în frunte cu cardinalul (!) Bausa, care are se lucre, ca în 25 Mai Papa se declare şi pe Savonarola de sfânt. O fóie nemţéscă face următórea rĕutăciósă observare: „Când a fost infalibil Papa, atunci când i-a osândit pe acesti eretici, sau acum, când e sĕ-i ridice între sfinţi?“ Póte dl Broju sĕ ştie un rĕspuns nimerit!

Dóuĕ întruniri agricole.

De lângă Sebeşul săsesc, în Faur 1898.

Spiritul de asociare în timpul mai recent ocupă tot mai mult teren la poporul nostru. Dovadă întemeierea de Reuniuni (coruri) de cântări, de cetit, de înmormêntare, de tovărăşii agricole şi mai decurênd întemeierea de „Insoţiri de credit sistem de Raiffeisen! In ceeace privesce pe aceste dóuĕ din urmă, „Reuniunea română de agricultură din comitatul Sibiiului“ desvóltă un zel laudabil. Ca dovadă despre hărnicia acestei Reuniuni servesce şi faptul, că comitetul Reuniunei representat prin presidentul D. Comsa şi secretarul V. Tordăşian, în dilele de Duminecă şi Luni (6 şi 7 Faur n. c.) la învitarea fruntaşilor din comunele aparţinĕtóre cercului nostru pretorial Rĕchita şi Pianul român, au pus la cale înfiinţarea în cea dintâiu a unei Insoţiri de credit sistem Raiffeisen, ér în Pianul român pe lângă însoţirea de credit şi a unei tovărăşii agricole.

Insoţirile de credit sistem Raiffeisen pe când pentru noi sunt aşedăminte nóuĕ, statele mai inaintate în civilisaţie le-au întrodus de ani de dile. Ele au de scop îmbunătăţirea stărei morale şi materiale a poporaţiunei dela sate, prin câştigarea de bani, cari în comune lipsesc şi prin acordarea de împrumuturi atunci, când ţĕranul este lipsit, fără cheltuélă şi în suma, de care împrumutătorul are trebuinţă şi mai pre sus de tóte prin controlarea celui împrumutat în întreprinderile sale. Ele au de basă proprietatea tovarăşilor, cari au sĕ garanteze în solidar pentru tóte întreprinderile însoţirei. Legea comercială prescrie pentru tovarăşi o cotisaţiune cât de neasemnată din care sĕ se preîntimpine cheltuelile de inregistrarea firmei etc. Pentru însoţirile nóstre s'a acceptat drept cotisaţie suma de 10 fl.

La conducerea afacerilor Insoţirei se pun, lucru natural, fruntaşii comunei: preotul, învĕţătoriul, primariul, notarul etc. cari alcătuesc direcţiunea constătătóre din un president, un vice president şi 3 alţi membri; apoi consiliul de supraveghiere constătător şi el din un president, vice-president şi 5 alţi membri. Cea mai grea sarcină la asemenea Insoţiri o are cassarul, care pelângă păstrarea banilor, are sĕ pórte şi afacerile ţinĕtóre de socotelile însoţirei. Acésta e şi motivul, pentru care dintre cei diregĕtori ai Insoţirei, singur cassarul primesce o mică remuneraţie, ce are sĕ stea în proporţie cu afacerile de scris. Cassarul are sĕ depună şi o cauţiune sau în bani gata sau în hârtii de valóre, dar în cele mai multe casuri pentru cassar primesce chizeşia doi sau mai mulţi fruntaşi cu avere. Acordarea de împrumute o hotăresce direcţiunea, ai cărei membri cunosc în deplin referinţele împrumutătoriului. Consiliul de supraveghere este peste direcţiune şi are voie a controla ori când afacerile îndeplinite de cassar şi direcţiune. Aceste însoţiri sunt de mare însemnàtate pentru comunele nóstre, de órece prin mijlocirea lor comuna este pusă în posibilitatea de a scăpa poporaţiunea de mâna cămătarilor fără de inimă; mai departe este în posiţiune de a acuira moşii, ce adese-ori vin în vêndare, şi pe cari singuratici nu ar fi în stare sĕ le cumpere.

Aceste ar fi de tot pe scurt principiiie fundamentale ale Insoţirilor de credit sistem Raiffeisen.

Representanţii amintiţi mai sus ai Reuniunei nóstre agricole au espus fruntaşilor din ambe comunele nóstre pe larg istoricul Insoţirilor, au arĕtat însĕmnătatea lor pentru noi, cum şi resultatele, la cari au ajuns părtaşii Insoţirilor, întemeiate de Reuniune in comuna Roşia săséscă, Apoldul român etc.

Drept resultat al acestora cu plăcere constat, că proprietarii ambelor comune au hotărît înfiinţarea câte unei Insoţiri în comunele lor. Astfel la Insoţirea din Rĕchita s'au înscris 32 proprietari, cari au ales direcţiunea astfel: President: Ioan Ghişa, paroch; Vice-president: Nicolae Stanciu, econ. ér de membri în direcţie: Anatolie Daniil, Ioan Stanciu şi Ioan Iepure economi; de cassar s'a ales fostul colector Ioan Simeon David, econ. sub chizeşia lui Ioan Maria David şi George Simeon David. De membri în comitetul de supraveghere au fost aleşi: President: Aureliu Barbu, notar; Vice-president: Stefan Raica, ér de membri; George Simion David, Zach. Stănilă, Toma Tatu, Simion Iancu şi Dumitru lui Dumitru Cândea. Cassarul pentru anul prim a abdis de ori-ce remuneraţie. Intre altele adunarea generală a hotărît ca însoţirea se contragă înprumut dela băncile nóstre până la maximul de 5000 fl., se pótă acorda împrumute la tovarăşi până la maximul de 200 fl etc.

Insoţirea din Pianul român, care numĕră deocamdată 70 membri s'a constituit astfel: President: Simeon Ghibu, paroch, vice-preşident: Vasile Oana, paroch, membrii în direcţie: Pavel Opriş, Pavel Radu şi Ioan Văişan, economi; cassar a fost ales: Vasile Dura, învĕţător, sub chizesia proprietarului Ioan Maxim Vulc şi a parochului Vasile Oana. In consiliul de supraveghere au fost aleşi: Pres.: Ioan Maxim Vulc, vice pres.: George Mărghitan, ér de membrii: Lazar Băişan, Ioan Fleşeriu jun., Adam Nan, Adam Stoican, Petru Crăciun, Simeon Gavrilă şi George Stănilă. Hotărîrile mai de căpetenie ale adunării generale sunt identice cu cele luate de insoţirea din Rĕchita.

Amintisem că în Pianul român s'a intemeiat şi o tovărăşie agricolă, care are de scop procurarea de maşini şi unelte economice, cum şi de sĕmênţuri de nutreţiu etc. La acéste s'au înscris 22 fruntaşi, cari au ales de president pe părintele Simeon Ghibu; cassar Vasile Oana, paroch; Inspector de maşini Vasile Dura, înveţător, ér de membrii în direcţiune pe Pavel Opriş şi Nic. Cosma. In consiliul de supraveghere au fost aleşi: President: George Mărghitean şi de membri Adam Stoica şi Ioan Ioan Fleşeriu.

Cuotele á 10 fl. se vor solvi în dóue rate, ér ca lucru cel mai ardĕtor pentru tovărăşie s'a proiectat procurarea unei maşini de sĕmênat, a unui trier şi a unei grape de muschi.

Preste tot locuitorii ambelor comune au primit sfaturile date de Reuniunea agricolă, cu multă căldură şi este speranţă, că odată puse în lucrare aceste aşedăminte folositóre, bunăstare şi înflorire va domni în aceste 2 comune brave.

Cuvinese se fac în firul acestui scurt raport o onorifică menţiune despre deosebitul interes, ce l'au avut în aceste afaceri bravii parochi Simeon Ghibu din Pian şi Ioan Ghişa din Rechita, cari în parantes fie zis au găzduit în mod vrednic şi cu iubirea ce sălăşlueşte în inima Românului, atât pe domnii din Sibiiu, cât şi pe fruntaşii din comunele vecine, cari n'au pregetat a se presenta cu tot greul ernei la adunările ţinute în ambele comune. Dna preotésă Măriósa Ghişan, Ghibu şi dşórele Ghibu, ca bune gospodine au fost la înălţimea misiunei lor. Pretorul nostru I. Henteş din Sebeşul săsesc, care pórtà deosebit interes faţă de afacerile nóstre a însoţit pe membrii comitetului sosiţi din Sibiiu.

„Nepreocupat“.

PARTEA SCIENTIFICA SI LITERARA

I. Löser.

Istoria Agriculturei.

Traducţiune autorisată
de
Un prietin al plugarilor.
(Urmare).

6. Moşiile ţeranilor erau parcelate, însĕ rĕmânéu neîmpărţite, căci prin datina de moştenire erau favoruri deosebite pentru feciorul cel mai tinĕr séu bĕtrân, precum se mai află şi acum în o parte din pădurea négră (Schwarzwald) şi Odenwald, în Algău, în Franconia şi în Saxonia antică.

Insĕ o egală îndreptăţire era pentru copii la Alemani, Schwabí, Hessi, Franconii dela Rin şi Turingieni; în urma acestora la ei sĕ împărţea pământul în bucăţi aşa de mici, cari cu timpul se subîmpărţéu, aşa încât în secolul nostru s'a vĕdut necesitat guvernul a face paşii necesari pentru regularea pământurilor în aceste părţi.

La schimbări, vinderi sau donaţiuni, o părticică, care întrecea noului posesor sau care se da primarului care tăia mânile, era simbolul, adecă contractul cum dicem noi acuma. Sub tăiatul mânilor se înţelege aceea cu primarul după-ce vede, că cumpĕrătorul şi vêndĕtorul s'au ajuns cu preţul, şi îşi dădéu mânile, el se ducea şi le desfăcea dând cruciş peste ele. Aldămaşul nici la ei nu lipsea.

7. In espediţiunile rĕsboinice contra Românilor, au învĕţat germanii a cunósce alte plante mai bune, pe cari au început a le cultiva. Ca fructe pentru pâne foloséu acum sĕcară, grâu şi alac; ovĕsul şi orzul îl foloséu numai la ciorbă (supă), pentru vite şi fórte mult întrebuinţau la facerea berei.

8. Economia de trei câmpuri, care este de origine romană, s'a perfecţionat cum se cade. Locul arĕtor se împârţea în trei câmpuri (părţi): câmpul de iarnă pe care se sĕmĕna tómna, câmpul de vară, care se sĕmĕna primăvara şi ogorul, care rĕmânea nesĕmĕnat. Economia de trei câmpuri în Germania a durat o mie de ani, ba chiar şi în diua de astădi mai esistă în unele părţi.

9. Uneltele de lucru erau cu mult mai amplificate, ca în periodul trecut. Avéu deja plug cu rotile, grapă şi póte şi săcure, casmă, sapă, secere, îmblăcii şi altele de felul acesta.

(Va urma).

Damasturi de mătase 75 cr.

până la **fl. 14.65** de metru — precum și **mătase Henneberg** négră, albă și colorată dela **45 cr.** până la **fl. 14.65** de metru — în cele mai moderne țesături, colori și dessinuri *Se espedéză la particolari franco și liberi de vamă. Mostre cu întórcerea postei.* **Facricele de mătase G. Henneberg** (*lif. de case ces și reg.* **Zürich**. [11] 1

---

ad. Nr. 376 of. ppesc [21] 3—3

CONCURS.

Prin acésta sĕ escrie concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“ pentru ocuparea postului de capelan în parochia Berința.

Venitele împreunate cu acest post sunt jumĕtate din venitele parochiei în sumă de 207 fl. 50 cr. despre cari venite interesații pot lua informațiuni dela comitetul parochial, respective dela oficiul protopresbiteral.

Doritorii de a ocupa acest post au a-și asterne cererile concursuale provĕḑute cu documentele recerute de statutul organic până la terminul susamintit la subscrisul oficiu protopresbiteral (p. u. K. Monostor). Concurenții sunt datori a se presenta în parochie, pelângă observarea §. 18 din regulamentul pentru parochii pentru a cânta, respective celebra și a cuvênta.

Oficiul protopresbiteral al Cetății de pétră în conțelegere cu comitetul parochial respectiv.

Fênațe, la 22 Decembre 1897.

Teodor Șovrea,
adm. protopresb.

Szám 296/898 Polg. [22] 3—3

Hirdetmény.

Kelnek község határának ált. tagositási ügyben Rössler Károly müködő mérnők elhalálozása folytàn megűresedett müködő mérnőki állásnak választás utján leendő betőltésére határnapúl 1898 évi február hó 21-ik napját d. u. 2 órakor a kelneki községi iródába ezennel kitüzőm, melyre minden érdekelt birtokost azzal idézek meg, hogy elmaradásuk a tárgyalás megtartását akadályozni nem fogja.

Mind ama birtok rendezési mérnőkők, kik a müködő mérnőki teendőket elvállalni szándékoznak, felhivatnak, hogy aszerződézi pontozatok előterjesztése mellet, ajánlataikat a kitüzőtt határnapig hozzám vagy az érdekelt felekhez küldjék be, mivel azontul figyelembe vétetni nem fognak.

Megjegyeztetik, hogy ezen ügy az érdemleges tárgyalás stadiumában van és a határ terűlete 5559 holdat teszen.

Nagy-Szeben, 1898 február hó 1-én
A kir. törvényszék eljáró birája.

Mihály Dezső,
kir. tőrvényszéki biró

A apărut în editura librăriei **H. Zeidner** din Brașov:

Istoria patriei
și
Elemente din istoria universală

Tractată după metodul biografic pentru șcólele poporale
de [18] 2—3

Ioan Dariu.

Edițiunea a IV-a revĕḑută.

Cartea acésta este aprobată de Inaltul minister reg. ung. cât și de Sinodul Archidiecesan din Sibiiu și de Consistórele din Arad, Caransebeș, etc.

La cărțile școlastice din edițiunea mea servesc la 10 exemplare cu unul pe de-asupra gratis.

Din
„Biblioteca nóstră“,

sub direcția dlui E. Hodoș au apărut:

Nr. 1 *Realități și visări*, de S. S. Secula;
Nr. 2 *Iancu de Huniad*, de Ios. Bălan;
Nr. 3—4 *Versuri și Proză*, de G. Coșbuc;
Nr. 5 *Fabule alese*, de Gr. M. Alexandrescu;
Nr. 6 *Dela sat*, piesă popor. în dialect bănățean de N. Mocovișteanu;
Nr. 7 *Intocmai*, de Zotti Hodoș.

1 numĕr 14 cr.

Se află de vênḑare în

Librăria Tipografiei archidiecesane
Sibiiu.

În librăria Tipografiei archidiecesane se află:

Dicționariu român-maghiar
și
Dicționariu maghiar-român

de

Dr. I. Crișan și N. Putnoky,

apărute în 1893 și 1895, cele mai nóue vocabulare pentru învĕțarea limbei maghiare.

Prețul leg. à fl. 2.—

Din ori-ce *librărie se póte procura* scrierea premiată a consilier. în med. *Dr. Müller,* apărută în a 30-a edițiune despre

sistemul nervos
și
sexual turburat.

Espediție franco pentru 60 cr. în mărci postale.

Curt Röber,
[5] 3—49 Braunschweig.

J. Pserhofer

PILULE DE CURĂȚIREA SÂNGELUI

numite mai nainte „PILULE UNIVERSALE“,

merită pe deplin numirea ultimă, pentru-că în faptă sunt fórte multe bóle, la cari și-au validitat aceste pilule efectul lor cu adevĕrat escelent.

De multe decenii sunt cunoscute aceste pilule peste tot locul și puține familii se vor găsi, la cari sĕ nu se afle măcar o mică cantitate din acest escelent mijloc de casă.

De mulți medici au fost și sunt recomandate aceste pilule ca mijloc de casă, mai ales contra a ori-ce bólă provenită din mistuire rea și constipație (lipsă de scaun), precum: **conturbarea circulațiunei ferei, dureri de ficat, lâncеḑirea intestinelor, vênturi, congestiune de sânge la creeri, hemoroide** ș. a.

Prin însușirile lor de a curăți sângele au mai ales un efect admirabil la **lipsa de sânge** și bólele ce resultă din aceea, precum: **anemie, dureri de cap nervóse** ș. a. m. d. Aceste pilule depurative vindecă pe lângă aceea așa de domol, încât nu causéză nici cele mai ușóre dureri; prin urmare pot fi luate fără témă și de cei mai debili și chiar de copii.

Aceste **pilule depurative se prepară singur veritabil în farmacia „la mĕrul imperial de aur“ a lui I. Pserhofer, Singerstrasse Nr. 15 în Viena** și costă o cutie cu 15 pilule **21** cr. v. a. Un sul cu 6 cutii costă **1** fl. **5** cr. La trimiterea anticipată a sumei costă împreună cu espediția francată 1 sul de pilule **1** fl. **25** cr., 2 suluri **2** fl. **30** cr., 3 suluri **3** fl. **35** cr., 4 suluri **4** fl. **40** cr., 5 suluri **5** fl. **20** cr., 10 suluri **9** fl. **20** cr. Mai puțin de un sul nu se póte espeda.

NB. În urma lățirei lor mari, se imitéză aceste pilule sub cele mai diferite forme și numiri; rugăm deci a cere espres **pilule depurative de I. Pserhofer** și numai acele au sĕ se privéscă ca **veritabile,** a căror instrucțiune de folosire e provĕdută cu subscrierea proprie a lui **I. Pserhofer,** și cari pórtă pe acoperișul fiecărei cutii aceeași subscriere cu scrisóre **roșie.**

Din nenumĕratele scrisori, prin ca multămesc consumenții acestor pilule pentru redobândirea sănĕtății după cele mai diferite și mai grele morburi, lăsăm sĕ urmeze aici numai câteva, cu observarea că fiecine care a întrebuințat numai odată aceste pilule, le recomandă mai departe.

Colonia, 30 Aprilie 1893.

Stimate Domnule Pserhofer! Fiți buni și-mi mai trimiteți 15 suluri din neîntrecutele DVóstre pilule depurative cu ramburs. Și cu acéstă ocasiune Vĕ esprim mulțămita mea perfectă pentru puterea miraculósă a pilulelor DVóstre. Semnez cu tótă stima:

Francisc Pawlistik, Colonia, Lindenthal.

Hrasche l. Flödnik, 12 Septembre 1887.

Stimate Domnule! Voia lui D-ḑeu a fost, sĕ-mi cadă în mâni pilulele DVóstre și acum Vĕ scriu resultatul: mĕ rĕcisem în lehusie așa că nu-mi mai putém isprăvi lucrurile, și de sigur aș fi deja mórtă, dacă nu m'ar fi mântuit pilulele escelente ale DVóstră. D-ḑeu se Vĕ binecuvênteze pentru acésta de mii de ori. Eu am credință, că pilulele DVóstre mĕ vor face deplin sănătósă, cum au ajutat și altora.

Teresia Knific.

Eichengraberamt, lângă Gföhl, 17 Martie 1889.

Onorate Domnule! Subscrisul 'mi permit a Vĕ ruga sĕ-mi trimiteți din nou 4 suluri din într'adevĕr folositórele și escelentele DVóstre hapuri. Nu pot sĕ nu Vĕ esprim cea mai perfectă recunoștință a mea pentru valórea acestor pilule și le voi recomanda, pe cât numai voi putea, cu tótă căldura tuturor bolnavilor. De acéstă scrisóre de mulțămită a mea Vĕ imputernicesc a face ori-ce întrebuințare publică. Cu tótă stima:

Ignatie Hahn.

Gotschdorf lângă Kohlbach, Silesia aust., 8 Octobre 1886

Stimate Domnule! Vĕ rog a-mi trimite un sul cu 6 cutii din pilulele depurative universale ale DVóstră. Numai escelentelor DVóstră pilule am de a mulțămi, că m'am mântuit de o bólă de stomach, care m'a torturat în decurs de cinci ani. Nu-mi vor mai lipsi nici când aceste pilule și Vĕ esprim prin acésta mulțămita mea cea mai ferbinte. Cu perfectă stimă:

Ana Zwikl.

Liquer Bernhardin din plante de Alpi de W. O. Bernhardt în Bregenz. O sticlă 2 fl. 60 cr., $1/2$ sticlă 1 fl. 40 cr., $1/4$ sticlă 70 cr.

Alifie americană pentru reumatism, cel mai bun mijloc la tóte suferințele reumatice: dureri de măduva spinării, junghiuri, ischias, migrenă, durere nervósă de dinți, de cap, de urechi, etc, 1 fl. 20 cr.

Balsam miraculos englez a lui J. Pserhofer 1 sticlă 50 cr.

Balsam de degerături, de I. Pserhofer, recunoscut de mulți ani ca cel mai sigur remediu contra tuturor bólelor causate de ger, precum și pentru răni fórte vechi etc., 1 borcan 40 cr. cu trimitere franco 65 cr.

Kola-Preparate de Stoll, cel mai escelent mijloc pentru întărirea stomachului și a nervilor.

Elixir-Kola sau Vin, 1 lit. 3 fl., $1/2$ lit. 1 fl. 60 cr. $1/4$ lit. 85 cr.

Balsam de gușí a lui Pserhofer, mijloc recomandabil contra gușii, 1 flacon 40 cr, cu trimiterea francată 65 cr.

Esență de viață, J. Pserhofer **(Picături de Praga)** contra stomachului stricat, mistuirei rele, durerilor de pântece de tot felul, un mijloc de casă escelent, 1 flacon 22 cr., 12 flac. 2 fl.

Sirup de plantagea (limba oii) J. Pserhofer, un mijloc escelent de casă cunoscut pretutindenea contra catarului, răgușelei, tusei măgăresci etc. 1 sticluță 50 cr, 2 sticluțe espediate franco 1 fl. 50 cr.

Pomadă de Tonnochinină, de I. Pserhofer, recunoscută de medici, de un șir îndelungat de ani ca cel mai bun între tóte mijlócele de crescutul pĕrului. O dosă mare elegantă 2 fl.

Plastru universal, de prof. Steudel la răni din lovitură sau împunsătură, umflături rele de tot felul și la umflături vechi, periodice, la picióre, gâlci rele ulcioróse, la buba vênătă durerósă, la sugei, țițe cu răni și aprindere de țițe, podagră și alte asemenea bóle, probat de repețite-ori. Un borcan 50 cr., cu trimiterea franco 75 cr.

Sare de curățire universală, de A. W. Bulbrich. un mijloc de casă escelent în contra tuturor urmărilor digestiunei stricate, ca durere de cap, amețélă, cârcei de stomach, acrélă, dureri hemoroidale, încuiere etc. 1 Pachet 1 fl.

Afară de preparatele aci amintite se mai află gata tóte specialitățile pharmaceutice interne și externe anunțate în ḑiarele austro-ungare, și tóte articolele, ce nu se află în deposit, se procură la dorință prompt și ieftin.

Trimiterile prin poștă se execută cu cea mai mare grăbire trimițêndu-se banii înainte, comande mai mari și cu rambursă.
[231] 6—6

Apoteca la „mĕrul imperial de aur“ J. Pserhoffer Viena I. Singerstr. 15.

De veritabile sunt a se considera numai acele pilule, a căror îndrumări pentru folosire sunt provĕḑu e cu numele I. Pserhofer și cari pórtă același nume și pe acoperemêntul cutiei cu scrisóre roșie.

Scutite prin marcă și mustră înregistrată. Imitări se pedepsesc aspru

Redactor prov. Dr. Elie Cristea.

Editura și tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 14. Sibiiu, Joi, 5/17 Februariu 1898. *Anul XLVI.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strĕinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

S'a vĕrsat sânge.

Este vorba de revoluțiunea țĕranilor, cari sub firma socialismului s'au resculat contra ordinei legale de stat.

N'a mai folosit capacitare, nu intrevenirea organelor dela comitat, nu gendarmĕria.

In cele din urmă s'a acuirat miliție.

Miliția nu cunósce rĕsvrătitori, ea a întrebuințat arma, și trupurile cetățenilor au acoperit zăpada înroșită de sângele lor.

Suntem deci în toiul revoluțiunei și trebue sĕ ne dăm séma de acéstă desperată situațiune.

Ansă mijlocită la acéstă revoluțiune a țĕranilor a dat sĕrăcia provenită din ploile cele multe ale anului trecut.

Intre împregiurări normale un an neroditoriu nu ar puté aduce asemene desperate situațiuni, mai ales, că anul trecut nu se póte lua între anii cei mai neroditori, atâta totuși s'a produs, cât se ajungă pentru alimentațiunea populațiunei.

Dară chiar când anul ar fi de a sĕ lua ca desperat de neroditoriu cu sistemul de comunicațiune de adi, se pot importa bucate din alte țĕri spre a feri țéra de fómete.

Causa principală a nemulțămirei zace mai adênc și lipsa din anul acesta a dat numai ansă a isbucnì revoluțiunea.

Socialismul voesce rĕsturnarea stărilor de adi a lucrurilor, și lucrarea lui nu se reduce la eri alaltăeri.

In patria nóstră demoralisarea durézà de deci de ani, ea a luat dimensiuni mari, și este înfricoșat tabloul corupțiunilor la alegerile dietale.

In fața pericolului actual un deputat din partida guvernamentală a făcut sensaționale descoperiri, cari ca bombe au rĕsunat în desbaterile dietale.

Spre scopuri electorale guvernul a spesat peste 3 și jumĕtate milióne.

Corupțiunea acésta s'a făcut prin mijlocul altei corupțiuni; banii aceia s'au procurat prin favorurile, împărțite de cătră guvern si favorurile aceste sunt de multe soiuri.

Acésta este numai o rană dintre cele multe.

Revoluțiunea este de caracter socialistic, căci ea a isbucnit între unguri.

Sunt deci necesitate organele publice sĕ recunóscă caracterul adevĕrat al situațiunei, și deputații guvernamentali în plenul parlamentului sunt nevoiți sĕ arete, care este isvorul situațiunei desperate de adi.

Corupțiunea este deci pusă ca causă a revoluțiunei, pentru a cărei sugrumare s'a trimis miliție și organele dela comitat cer statariu.

Deci sau glonț sau furci!

Desperată situațiune.

Décă printre noi românii ar fi isbucnit aceste manifestațiuni ale nemulțămirei generale în popor, ele nu ar fi numite cu numele cel adevĕrat.

In acel cas ar fi pressa alarmată cu uneltiri dușmănóse contra statului, cu revoluțiune pusă la cale de către liga din Bucuresci.

Am signalat situațiunea desperată, am indicat isvorul ei, și mijlócele luate pentru delăturarea rĕului.

Prelângă glonț și furci se mai pune în vedere și restringerea libertăței de pressă.

Pentru noi puțină mângăiere, dară totuși o mângăere, căci noi prin cassarea juriului între împregiurările de adi nu pierdem nimica.

* * *

In parlamental magiar s'a discutat în sĕptămâna trecută budgetul ministrului de agricultură. Element de discusiune a fost, în urma mișcărilor țĕranilor din comitatul Szabolcs, — chestiunea socialismului agrar. Cu multă căldură a apărat causa țĕranilor sĕraci deputatul liberal Rohonczy, care în urma vorbirei sale venind în conflict cu guvernul, ș'a anunțat eșirea din partidul liberal. Rohonczy, a făcut următórea interesantă și pentru guvern agravantă descoperire:

„Noi (partidul liberal) am perdut încrederea poporului! Poporul însĕ trebue necondiționat se ni'l recâștigăm. Spre acest scop se abdicem de abusuri. Eu am primit 5000 fl. pentru scopuri de alegere în dietă... Și dela anul 1867 asta tot așa merge. Resultatul alegerilor atârnă dela iscusința guvernelor, dela suma ce o folosesc.. Da alegerile mai nóuĕ au costat trei milióne, banii iau plătit aceia, cari au umblat după tituri. Acesta însĕ nu e patriotism“. Oratorul crede a fi făcut un serviciu patriei denunțând aceste anomalii și susținênd, ca acest guvern, în frunteacăruia stă Bánffy, nu este capabil sĕ conducă destinele țerii.

La acest obiect vorbeşte și Apponyi, care impune guvernului dóuĕ datorințe principale: unde esistă miserie și lipsă guvernul sĕ intervie cu ajutor pentru delăturarea lor, ori cât ar costa; ér unde liniştea publică, viéța și legea este primejduită sĕ se iee măsuri de apărare, ori ce jertfe s'ar aduce. Totodată întrébă pe ministru cum crede a puté pune cap agitațiunilor socialiste în pressă?

Ministrul Darányi réspunde lui Apponyi privitor la pressă că va revisui legea de pressă astfel, ca sĕ se supraveghieze strict pressa socialistă și sĕ se introducă un fel de censură preventivă.

La ordinea zilei sa luat acum proiectul de budget al ministrului de culte și instrucțiune publică.

* * *

† Contele Kálnoky Gusztáv fostul ministru al afacerilor esterne a monarchiei Austro Ungare a încetat din viață Duminecă după prânz la castelul sĕu *Trődlitz*, lângă Brűn, în etate de 66 de ani.

* * *

Proiectul de lege despre întregirea venitelor preoțesci.

II.

Motivarea.

Atât guvernul de acum, cât și guvernul de mai înainte cu ocasiunea desbaterii legilor mai nóuĕ eclesiastice-politice de repețite ori a promis, că va îmbunătăți starea materială apĕsătóre a preoțimii confesiunilor legalminte recepte. Mesagiul de tron încă s'a pronunțat hotărît referitor la obiectul acesta. Împlinirea acestor declarațiuni e scopul acestui proiect de lege. Statul magiar numai în trecutul mai apropiat, cu ocasiunea aducerii legii despre liberul eserciţiu al religiunii, a asigurat marele principiu al libertății religionare individuale și a stabilit condițiunile legale ale libertății cultului și ale liberului eserciţiu al religiunii. Cu ocasiunea acestei regulări, pe basa desvoltării de până acum, au stat dóuĕ sisteme deosebite în fața legislațiunii. Unul e sistemul separării totale a bisericii și a statului, a cărui esență culminéză în aceea, că așédă societățile religionare în cadrele dreptului privat, unde biserica nu pretinde dela stat mai mult ajutor, dar nici nu sufere ingerință mai mare decât ori-ce societate privată.

Separarea acésta totală a bisericii și a statului nicăiri nu e dusă în deplinire cu consecuență logică. În împrejurările patriei nóstre separarea bisericii și a statului e o nisuință neesecutabilă în praxă; contradice deadreptul desvoltării nóstre de drept istoric; în resultatele sale ar ataca interesele nóstre naționale în mod simțit. De aceea legislațiunea magiară s'a pus și cu ocasiunea aducerii legilor eclesiastice-politice pe basa altui sistem. După sistemul acesta statul nu consideră confesiunile de societăți private. In acest punct de vedere principal se exprimă părerea, că statul, pelângă tótă separarea sferelor de activitate obiectivă, scopurile acelea, spre a căror realisare se nisuesc societățile religionare existente pe teritoriul lui prin instituțiunile lor, din punctul de vedere al existenței statului nu le privesce de indiferente, ci de atari, cari și în privința desvoltării existenței statului au însemnătate și valóre mare. Statul, ce e drept, urmăresce cu mijlócele sale externe alte scopuri, osebite de ale societăților religionare, dar temeiul și conținutul etic pentru scopurile sale îl scóte din activitatea societăților religionare existente pe teritoriul lui. Din acest fapt istoric urmédă dela sine, că statul procede în interesul sĕu bine priceput, promovéză realisarea mai ușóră a scopurilor sale, când se silesce a promova cu tóte mijlócele posibile activitatea rodnică a societăților religionare concrescute istoricesce cu societatea statului. Cu ocasiunea desbaterii asupra legii despre liberul exercițiu al religiunii am signalisat, dice ministrul, că susținem posiția de drept public a bisericilor istorice, nu voim, sĕ curmăm desvoltarea istorică a acelora, ci dimpotrivă vrem, ca sĕ se desvólte mai departe și încă în astfel de direcțiune, ca, avênd în vedere principiul separării sferelor de activitate obiectivă, statul cu bisericile istorice, cu confesiunile legalminte recepte împreună și ajutându-se împrumutat sĕ lucreze cât se póte mai cu succes pentru înaintarea culturii materiale și spirituale a cetățenilor.

La noi ajutorul material dat de stat conform împregiurărilor faptice se póte presenta numai în forma de întregire a venitelor. Trebue susținut și pe mai de parte în tótă puterea sa principiul fundamental, că confesiunile ele însele trebue sĕ se îngrijéscă de provederea preoților potrivită posiției lor. Guvernul prin înființarea întregirii de venit în formă de instituțiune nici de cât nu doresce a atinge sfera de drept autonom a confesiunilor, din care causă proiectul present nu cuprinde nici o astfel de disposițiune, care ar asigura guvernului statului influință, ce ar trece preste sfera dreptului de supremă supraveghiare; cu tóte acestea a aflat de necesar a se îngrijí de garanții în direcțiunea aceea, ca statul sĕ ajute numai astfel de preoți, cari sunt neescepționabili în privința morală a vieții lor, sunt pe deplin conscii de chemarea lor sublimă, și nu sĕvêrșesc fapte contrare statului.

Proiectul dă întregire de venit numai pentru stațiunile parochiale sistemisate până în 1 Ianuarie 1898; stațiunilor, ce se vor face de acum înainte, numai atunci li-se va da, dacă statul va încuviința sistemisarea nóuei stațiuni parochiale. Statul nu voesce, sĕ siléscă confesiunile la acceptarea întregirii de venit, fie cărei confesiuni îi concede timp de un an pentru a cumpĕni, dacă vre, sĕ priméscă pentru preoții sĕi întregirea de venit ori nu.

Intregirea de venit garantată de stat este statorită în dóuĕ gradațiuni: în 800 fl. și în 400 fl.

Proiectul la stotorirea acestor dóuĕ sume osebite de întregire are în vedere esclusiv pregătirea sciințifică și cultura intelectuală a parochilor. E important anume, ca parochii înainte de a-și începe studiile teologice, sĕ termineze vre o școlă medie din patrie: acésta o asigură disposițiunea proiectului.

În cas de delict moral ori purtare contrară statului întregirea venitului se póte denega, respective, dacă a beneficiat deja de ea, i-se póte detrage. Susținerea și asigurarea nevătĕmată a sferei de drept autonom a confesiunilor a făcut necesară declarația, că hotărîrea ministerială, prin care se detrage întregirea venitului, nu póte atinge alte disposițiuni ale sentinței disciplinare, aduse din partea auctorității confesionale competente. Pentru întregirea tuturor plăților parochíale până la 600 fl sunt de lipsă 832.291 fl.; ér pentru întregirea până la 800 fl. sunt de lipsă 1,577.917 fl. și a nume recere:

a) biserica ev.-ref. la întregirea până la 600 fl. 210.289 fl., la întregirea până la 800 fl. 438.613 fl.;

b) biserica aug. ev. la întregirea până la 600 fl. 24.915, la întregirea până la 800 fl. 71.346 fl.;

c) biserica gr. or. sêrbéscă pentru întregirea până la 600 fl. 6.495 fl., pentru întregirea până la 800 fl. 27.365 fl.;

d) biserica gr. or. română pentru întregirea până la 600 fl. 536.006 fl., pentru întregirea până la 800 fl. 911.254;

e) biserica unitară pentru întregirea la 600 fl. 20.000 fl., pentru întregirea la 800 fl. 38 200 fl.;

f) confesiunea israilită pentru întregirea la 600 fl. 34 581, pentru întregirea la 800 fl. 91.136 fl.

Sunt mulți parochi, cari nu au cualificațiunea prescrisă în §. 4. al proiectului; salariul acestora se întregesce numai până la 400 fl.; s. p. între 303 rabini ai confesiunii israilite abia vor fi 50, a căror plată ar trebui întregită până la 800 fl., și între 1906 parochi români gr. or. încă sunt mulți, a căror plată va trebui sĕ se întregéscă numai până la 400 fl., așa că suma necesară arĕtată mai sus cu 832.291, respective cu 1,577.917 fl. va scădé în mod considerabil.

Din causele acestea adi încă nu se póte statori apriat suma necesară; atâta însĕ și acum e sigur, că în urma disposițiunii luate în §. 11. a proiectului în cei dintêiu trei ani la întregirea dotațiunii până la 600 fl. nu va fi lipsă de 823.291 fl., ci luând o sumă rotundă cel mult de 600.000 fl. Prin urmare pe cei dintâiu trei ani la olaltă computați ar fi lipsă de 1,800.000 fl.; întregirea dotațiunii parochiale până la 800 fl. se va efectui numai după aceea în decurs de șése (6) ani; și suma anuală necesară de 600.000 fl. se va urca în decursul acestor șese ani cu vre o 60—70 de mii de floreni.

Din România.

Chestia națională. In ședința dela 29 Ianuariu a camerei române D. Ionel Grădișteanu și-a desvoltat interpelarea sa în chestia națională.

Dl D. Sturdza în rĕspunsul sĕu a spus, că ori-ce va rĕspunde, dl Grădișteanu va rĕmânea nemulțumit. Nu de mult însă dl Grădișteanu lupta în chestia națională în partidul liberal. Adi e natural ca sĕ nu ne mai apróbe.

Declară că va rĕspunde d-lui Grădișteanu fără a face comentarii.

Intâiu, dacă guvernul e posibil.

Cât timp va avea încrederea M. S. Regelui și a Camerelor, guvernul va fi posibil. Nu se póte admite, ca pentru o chestie ridicată în Cameră, guvernul sĕ se retragă.

De ce nu m'am făcut samsar cinstit? Pentru cuvêntul că dl Grădișteanu s'a pus în préjma sa și l'a împedecat.

De ce n'a însoțit pe M. S. Regele la Budapeşta?

Fiind-că nu putea absenta din țéră în lipsa Suveranului. Alt-fel ar fi mers la Budapesta, pentru că acolo unde e șeful Statului ministrul nu póte lipsi.

Voci: Inchiderea discuției.

Dl I. Grădișteanu vorbesce contra închiderei discuției nefiind serios rĕspunsul dlui ministru de externe. Dacă discuția se va închide, va reveni cu o altă interpelare.

In acee-şi şedinţă dl Take Ionescu anunţă următóre interpelare:

Am onóre sĕ interpelez pe dl ministru de externe asupra următórelor puncte:

1) Cari sunt împrejurările, neted şi lămurit arătate, cari l'au împedecat pe d-sa de a se face samsar cinstit între Românii din Ungaria şi guvernul unguresc?

2) Cum şi în ce fel dl Ioan Grădişteanu a stat în préjma d-sale şi l'a împedecat astfel în succesul operei acesteia de samsar cinstit.

3. Când şi în ce mod a început dsa încercările sale de a sĕ face samsar cinstit, cari au fost demersurile făcute şi când, şi în ce mod, aceste demersuri ale dsale au fost zădărnicite de dl Grădişteanu?

4. Iar dacă n'a făcut dsa nici un demers spre a se face samsar cinstit, cum de l'a împedecat dl Grădişteanu?

5. Ér dacă a făcut ceva demersuri, în ce au constat acele demersuri?

6. Dacă în acest moment mai continuă, sau are sĕ mai continue încercări de a se face samsar cinstit între Românii din Ungaria şi guvernul unguresc?

7. Dacă în faţa nesuccesului sĕu de a se face samsar cinstit, mai crede că póte deţine guvernul ţĕrei?

*

D. Trandafir Djúvara la patriarchie. „Drapelul“ scrie: Ni se anunţă din Constantinopole, că ministrul nostru de acolo dl D. Djuvara, împreună cu dl Constadinidis, primul sĕu interpret, s'a dus la I. P. S. S. Patriarchul ecumenic, făcêndu-i următórele propuneri: Ca sĕ priméscă numirea de preoţi şi archimandriţi români în comunele românesci din Turcia; ca aceşti clerici sé depindă direct de un şef, care sĕ pórte numele de Primatul românilor din Turcia; ér acest înalt prelat al bisericei macedo-române, deşi recunoscut ca autocefal, sĕ recunóscă de superior pe Exarhul ecumenic.

Patriarhul nu i-a dat deocamdată nici un rĕspuns.

Ne temem, că acest „deocamdată“ nu va veni „nici odată“, căci Patriarhia din Constantinopole nu prea obicinuesce sĕ dea curs cererilor de acéstă natură.

Alexandru Flechtenmacher. Cetim în Drapelul: Eri Vineri a fost înmormêntat bĕtrânul Alexandru Flechtenmacher, unul din luptătorii renaşterei române, primul director al Conservatorului din Bucuresci.

Alexandru Fechtenmacher a murit Mercuri, în etate de 75 ani. El era fiul jurisconsultului Flechtenmacher din Iaşi, care deşi străin de origine ajunsese bun român prin sentimente şi muncă patriotică. Alexandru Flechtenmacher studiă musica în Iaşi, apoi în Viena, şi întors în ţară, începu o viaţă de muncă frumósă şi roditóre.

Pe vremea aceea, generaţia tinĕră, entusiasta pentru redeşteptarea naţională, pricepuse că acéstă redeşteptare trebue făcută prin întórcere la isvórele vii ale geniului popular. Precum Alexandri consacră o mare parte a muncei sale poetice la culegerea şi epurarea poesiei popurale, tot aşa Flechtenmacher îşi căută inspiraţia în motivele, de rênd de o dulce melancolie şi de o veselie exuberantă, ale cântului popular.

S'a făcut adese-ori lui Alexandri imputarea, că a falsificat poezia populară, pretindênd sĕ o purifice, s'o estetizeze. Dar Alexandri nu a avut în vedere interesul etno-psichologic, istoric şi sociologic al folklorului, ci exclusiv cel artistic, estetic: el vroia sĕ lege viitórea poeziă cultă română de tradiţiunile poesiei poporale, adecă sĕ dea poesiei romanesci caracter naţional. Din acest punct de vedere, procedarea lui Alexandri era fórte legitimă; şi în mod analog Flechtenmacher nu s'a mărginit sĕ fie culegător pur şi simplu de arii naţionale, ci s'a inspirat din cântul popular pentru a face composiţii musicale cu caractor naţional.

Acest procedeu de altminteri nu e fără analogie în străinătate. Cine nu cunósce de pildă fermecătórele composiţii ale lui Grieg, clădite pe motive populare norvegiene?

Flechtenmacher a scris musica la o mulţime de opere dramatice ale lui Millo şi Alexandri; şi cu cât succes ne o spune însuşi Alexandri într'o scrisóre adresată ministrului de culte din 1881, care propusese Camerei votarea unei recompense naţionale pentru bĕtrânul măestru.

„Scumpe prietene“ scria poetul: „eu am existat numai pentru némul românesc numai din ḑiua când stihurile mele au rĕsunat sub arcuşul lui Flechtenmacher!“

Vai, meritosul muncitor pentru arta naţională a murit în miserie....

In 1881 îi votase o recompensă naţională de 300 de lei şi în 1896 dl V. A. Urechiă a stăruit sĕ i se voteze încă un adaus de 200 lei pe lună.

Bolnav, singur — băiatul sĕu unic, un copil care manifesta predisposiţii musicale uimitóre, îi murise — sĕrac, astfel a murit una din gloriile nóstre naţionale.

Inmormêntarea a trebuit sĕ se facă cu bani străini...

Invĕţătorii şi cantoratul.

Sub titlul acesta voesc sĕ rĕspund Stimabilului Domn D. Cunţan, profesor seminarial, care în numĕrul 11 al ḑiarului „Telegraful Roman“, publică un atestat dela didirecţiunea seminarială dtto 30 Novembre, 1891.

Stimabilul Domn D. Cunţan, profesor seminarial, în faţa părerii mele în ce privesce conservarea melodiilor bisericesci în bisericile nóstre dela sate nu voesce sĕ-şi opună vederile sale, nici mai ales calitatea gustului seu în materie de cântare bisericéscă, ci opune părerea direcţiunei seminariale, cu care părere — după a Domnului D. Cunţan, profesor seminarial, părere — eu, veḑi Dómne autoritate şi eu — mĕ găsesc în completă contradicţiune.

Am cetit acel atestat, şi am aflat, că el absolut nimica nu dovedesce în cestiunea sulevată de mine.

Eu am susţinut:

1) că în bisericile nóstre s'au conservat bine melodiile bisericesci, şi ele în multe locuri sunt mai frumóse, ca cele puse pe note de către profesorul nostru de cântări bisericesci.

2) că acesta în dorul seu de a tot îndrepta, atâta a îndreptat în unele şi altele până a eliminat aprópe tot ce a fost mai frumos din melodiile bisericesci.

Stimabilul Domn D. Cunţan, profesor seminarial, face provocare

1) la a sa părere, pe care nu o spune,

2) mai ales la calitatea gustului seu în materie de cântare bisericéscă.

Eu nu am scris nici o literă nici despre părerea Domnului D. Cunţan, profesor seminarial, nici mai ales — adecă mai ales — despre a Domniei sale calitate de gust în materie de cântare bisericéscă.

Atestatul dela autoritatea bisericéscă?

In acest atestat se spune:

1) că opul Părintelui Dimitrie Cunţanu: „Cântările bisericesci după melodiile celor opt glasuri ale sântei biserici ortodoxe“ etc. prin conclusul sinodului archidiecesan dtto 11/23 Aprile, 1890 numĕrul 70 al protocolului este admis ca manual de instrucţiune în seminarul Andreian din Sibiiu;

2) că prin decisul dtto 20 Martiu 1891 Nr. 1543. B. al consistorului archidiecesan, cartea acésta e a se folosi ca manual obligat pentru toţi elevii seminariului nostru archiarchidiecesan;

3) că după folosirea acelui manual în decursul timpului dela întroducerea lui cântările bisericesci liturgice se esecută de elevii seminariali în harmonie, uniform, spre decorul casei lui Dumneḑeu şi spre evlavia creştinilor adunaţi la serviciul divin.

Atâta atestatul.

Publicat acest document spre a fi dovadă contra mea, el nu are nici un sens, deórece eu nu am vorbit nici de sinod, nici de Preaveneratul consistoriu, nici de harmonia în biserică, nici de uniformitatea cântărilor, nici de decorul casei Domnului, nici de evlavia creştinilor adunaţi la serviciul divin, tot lucruri aceste realisate numai din Martie 1891 până în Novembre 1891.

Dovadă contra mea sau cu Domnul D. Cunţan, profesor seminarial, vorbind, părere în completă contradicţiune cu a mea ar fi un testimoniu dela autoritatea bisericéscă, în care se se testifice:

a) că Stimabilul Domn D. Cunţan, profesor seminarial a fixat pe note cântările aşa, după cum le a aflat la aplicarea sa în seminariu;

b) că n'a adaus la ele nimica;

c) că n'a eliminat din ele nimica.

In casul acesta în adevĕr ar fi o părere contra părerei mele, şi décă din fericire aşa s'ar afla lucrul, atunci eu aş recunóşte şi valórea şi importanţa unui asemene op.

Stau deci până acuma singur cu părerea mea. Domnul D. Cunţan în fiecare an a schimbat câte ceva la cântările bisericesci, prin acésta s'a eliminat din ele ce a fost frumos.

Dacă Domnul D. Cunţan, profesor seminarial, 'mi dă specială autorisare, eu mĕ angagez, ca în colónele acestui ḑiariu sĕ probez acéstă a mea afirmaţiune.

Fiindcă St. D. D. Cunţan, pr. sem., s'a aflat plăcut îndemnat a publica acel document, mĕ simt obligat a'mi face şi faţă cu acela reflecsiunile.

La locul prim trebue sĕ dau espressiune regretului meu pentru publicarea acelui atestat, care nu era menit pentru publicitate.

La locul prim Părintele Dem. Cunţanu scie mai bine, că testimoniul acela s'a dat bona fide.

Dacă aşadară la cererea Părintelui Cunţanu şi pentru a Domniei Sale plăcere s'a extradat prin direcţiunea seminarială de atunci acel atestat, părintele Cunţanu era moralicesce obligat a păstra acel document numai pentru indeletnicirea sa privată.

Dar să nu luăm lucrurile prea serios; altcum nu om maliţios ar ajunge după cercetări la resultatul, că Părintele Cunţanu în dorul sĕu de a îndrepta, înainte de a da în tipariu mănuscriptul aprobat de sinod, l'a modificat şi pre acela. După cercetări dela anul 1891 ar puté ajunge la acel resultat frapant, că Părintele Cunţanu în dorul de a tot schimba în faptă nu cântă cântările aşa după-cum ele sunt tipărite, şi acésta nu numai elevii seminariali; dară nici Domnia Sa nu.

Mateiu Voileanu.

Noutăţi.

Restrîngerea dreptului de întrunire. Părintescul guvern se îngrijeşte, ca din ḑi în ḑi se perdem şi din puţinele drepturi ce le avem şi ca mĕsurile de supraveghiare a libertăţilor nóstre se devină tot mai aspre şi mai draconice. Dreptul nostru de întrunire nu este inscris în lege, ci este lăsat la discreţiunea guvernului, care îl acordă după chibzuinţa sa arbitrară. Scim câte neplăceri am avut din pricina asta, câte întruniri ni s'au oprit, câte pedepse ni s'au dictat pentru convocări. Putem afirma, că opreliştile cele multe a întrunirilor nóstre formézä o jalbă naţională deosebită. Şi când aşteptăm, ca acestor stări sĕ se pună odată capĕt, când cerem, ba pretindem, ca sĕ nu se facă abuz de un drept cardinal al cetăţenilor liberi, când reclamăm ca sĕ se codifice odată dreptul de întrunire şi sĕ se iee din mâna ministrului acéstă perniciósă putere, — étă că sosesce vestea, că ministrul a înăsprit starea lucrurilor.

FOIŢA.

La mormêntul profesorului

Dr. Ioan Bozoceanu.

de

I. I. L.

(Urmare).

Sĕ-l vedem dar!

Aici, la noi în astă ţéră binecuvêntată de D-ḑeu cu'n lanţ de munţi uriaşi, cari ca un brîu o încunjóră jur împrejur, — munţi prin cari cu greu şi târḑiu pot străbate ideile mari şi moderne ale apusului — aici moderatele spirite pe atunci zăceau în letargiă séu şi dacă lucrau, lucrarea le era de tot lentă. Se părea, că pasivitatea — hotărîtă în anul 1869 de către maioritatea conferentiarilor, întruniţi în Mercurea la glasul marelui Român Eliă Măcelariu — se prefăcuse într'o pasivitate faţă de tot ce e românesc. Pasivitatea se încuibase cu o crudă îndărătniciă nu numai pe terenul politic, dar, durere, şi pe cel social.

Intre astfel de împregiurări apare şi tinĕrul Dr. Ioan Bozoceanu pe arena deşartă de atleţi. Conform obligămêntului luat Bozoceanu, curênd după sosirea sa, şi anume cu începerea semestrului al II-lea al acelui an şcolar, fú angajat de eforia şcólelor rom. din Braşov, ca profesor de matematică şi fisică. Ideile mari şi salutare, cu cari se rentŭrnase din Apus, au trebuit sĕ vinâ numai decât în conflict cu spiritul moderat, ce domnia aici. Braşovenii îl primiră cu zimbet de neîncredere, aşa, că unul câte unul din planurile măreţe, din idealele nevinovate ale tinĕrului profesor începură a se perde. Şi dureros a fost pentru el, când în fuga sa nebună după idealuri se împiedecă si cade deodată jos, lovindu-se de cruda realitate. Şi cu tóte acestea nu disperá, ci mai resistá încă mult. Fatalitatea a voit póte, ca tocmai în anul sosirei sale, sĕ móră marele Andreiu. Sĕ fi vĕḑut acum, cum Românii nostrii îşi ardică deodată ghenunchii şi fruntea prosternată de absoluta-le pasivitate şi cete, cete se grupéză în numĕróse partide, cari avéu, sĕ se hărţuiască pentru văduvitul scaun din Sibiiu. Numai acum înţelegea Bozoceanu adevĕrul cel mare şi sfânt, care se cuprindea în vorbele: „la faptă bună, puţini se adună“. Şi just, — căci de ar fi fost, sĕ se opereze alte lucruri, privitóre la prosperarea intelectuală, de pildă, atunci cu tótă siguranţa, că puţini ar fi alergat, şi nu sciu, ḑĕu, — ḑicea profesorul — dacă pentru un atare lucru s'ar fi găsit numai atâţi ómeni cu inimă, câţi credincioşi voia odíniórä sĕ afle Domnul Sabaoth în cetăţile Sodoma şi Gomora“. In certa dela Sibiiu, Bozoceanu de astădată stătú departe, nu se amestecá.

După alegerea şi retragerea lui Ivacicovici, ér sĕ repetéză scena cu partidele.

Acum Bozoceanu se grupéză pe lângă patronul sĕu, mai târḑiu vrednicul episcop al Caransebeşului Ión Popasu. Nereuşita patronului sĕu, îl făcură, sĕ se retragă de pe arenă şi sĕ şi vadă de datorinţele profesorale şi de interesele şcólei la care funcţiona. Pe catedrele acestei scoli îşí depune el acum pârga talentelor sale, ér din viéţa politică-socială se trage mai la o parte, luându şi pesimismul ca soţ de consolare. Şi acest soţ credincios i-a rĕmas până sub gliă. Se hotărise se numai ia parte activă la nici un act din viéţă politică şi socială. Şi cu tóte că una dintre notele esenţiale ale caracterului sĕu era şi firea sa hotărîtă, totuşi în atari cestiuni luneca şi el pe marginea decisiunilor. Ori-cât de índiferent ar fi fost, un moment salutar cât de mic în viéţa Românilor, o rază cât de slabă şi palidă de propăşire naţională, erau în stare sĕ-i redea nóuĕ speranţe; atunci Bozoceanu de nou îşi încerca forţele, dar mai totdéuna resultatele nu-l mulţămia în de ajuns. Convins pe deplin de maturitatea tinĕrului popor regenerat de abia o jumĕtate de véc, el ar fi vrut ca némul nostru sĕ se lumineze aşa de odată şi ca prin farmec, sĕ se pună pe acelaş nivou cu popórele din Apus. Scia el bine, ce póte ţĕranul nostru şi nu arare-ori îl auḑiam spunêndu-ne cu atâta foc, că ideile cele mai mari de libertate, egalitate şi frăţietate, problemate de revoluţiunea franceză din 1789 au fost deja cu cinci ani mai înainte înţelese de părinţii nostrii, cari le-au şi dat expresiune în revoluţiunea pusă la cale de trinitatea: Horia, Cloşca şi Crişan. Şi érăşi:

„Nici când nu vom puté folosì inteli„genţa poporului nostru, câtă vreme cei „chemaţi a-i conduce destinele, adecă inte„ligenţa, — cărturarii — după expresiunea „classică a părinţilor nostri, când ii vorba „de cestiuni naţionale, îşi dă mâna cu străi„nul, care ne urḑesce perirea“.

„Ni-e ruşine, sĕ mergem alăturea cu „părinţii nostrii, cu aceia cari asudau ḑiua şi „nóptea pentru creşterea nóstră; rîdem de „sdranţele, cari curg de pe hainele popo„rului nostru, şi în faţa străinilor ne ad„mirăm pe bărbaţii nostrii cei mari, fără însĕ „ca sĕ ne batem capul, sĕ călcăm pe urmele „lor. Amar mai rătăcim. Virtutea şi curagiul „ne-au părăsit.

„Nu ne mai înflăcărăm de faptele măreţe „ale moşilor şi părinţilor nostri, căci vîrtutea

Diarele mai nóuĕ, comunică următórea ordinațiune a ministrului de interne **Perczel**, prin care se **restrênge** dreptul de întrunire:

„In sensul ordinațiunei ministeriale Nr. 126 din 28 Aprilie 1848 și aceleia de sub Nr. 128 din 1868, precum și pe basa praxei de drept, întrunirile de popor sunt a se anunța cel puțin cu 24 óre înainte la forul local de instanța primă, ear ținerea acestor adunări este permisă numai după obținerea învoielii acestui for. Pentru ca acéstă opreliste sĕ se pótă validita, cualific pe basa §. 1. din articolul de lĕge XL—1879 ori ce adunare ținută fără anunțare și fără învoire, precum și continuarea adunării disolvate de forul local — drept trangresiune, și stabilesc pentru aceia, cari se fac vinovați de acéstă transgresiune, o pedépsă de închisóre pănă la 15 dile și de amendă în bani pănă la 100 fl.“

Astfel deci dreptul nostru de întrunire este normat. Ministrului Perczel osana“.

* * *

Memorandul Armenilor. Inainte de iscarea rĕsboiului greco-turc, Armenii din imperiul otoman au dat semne vĕdite de nemulțămire, ba au conspirat chiar în contra Turcilor, formând societăți întregi de conjurațiune, a căror activitate se estindea în taină și asupra Bulgariei. Guvernul turc a pedepsit pe conspiratori, a înfundat temnițele cu Armeni, le-a confiscat tóte drepturile cetățenesci, le-a luat averile și i-a eschis din scólă și biserică, ba le-a furat chiar fetele și sociile. Acum însĕ după încheierea păcii, începe a se restabili liniscea și în mijlocul rĕsvratiților Armeni și în fruntea lor s'a pus chiar patriarchul armenesc, care vrea sĕ mijlocéscă între Pórtă și poporul armén. Patriarchul a înaintat înaltei Pórte un memoriu în care espune revindecațiunile Armenilor. In acest memorand. Patriarchul cere în prima linie învoirea sultanului, ca sĕ pótă deschide o subscripțiune publică (colectă) în favorul celor 10,000 de vĕduve și orfani, rĕmași în urma celor căduți în rĕsboiu. Se cere apoi recunósterea dreptului de proprietate pe séma națiunei armene. Se cere reprimirea în oficiu a funcționarilor armeni alungați, séu cel puțin pensionarea lor. Cu privire la biserici și școle patriarchul invócă spriginul sultanului, ca sutele de biserici și școle, sdrobite cu prilegiul revoluției, se fie restabilite. Elevilor armeni sĕ li se permită intrarea în școlele de stat. Armenilor sĕ li se acórde libertate personală deplină. Religiunea lor se fie ocrotită. Femeile și fetele armene furate și plasate prin aremurile turcesci sĕ se elibereze. Se se acorde amenstie celor esilați și celor deținuți în temnițe. Afară de aceste patriarchul **Ormanian** mai cere și asigurarea venitului patriarchatului din o subvenție de 500 funți dela stat. Poarta n'a dat încă nici un rĕspuns la acest memorand.

* * *

Producțiunea meseriașilor nostri, anunțată și în fóia nóstră, s'a ținut Duminecă, în sala dela Gesellschaftshaus cu succes complet atât moral cât și material. A participat public fórte numĕros, atât din loc cât și din provincie. Cântările corale dirigiate de dl învĕțător C. **Popa**, precum și piesa teatrală au fost bine esecutate. După producție a urmat joc.

* * *

Vărsări de sânge. Comitatele Zemplén, și Szabolcs în urma agitațiilor socialiste sunt în terbere. La **Czigand** peste 500 de socialisti au spart biserica și au jăfuit-o. A fost acuirată miliția, care a dat foc în mulțime, rănind grav 21 ómeni.

In **Kisvàrda** și **Mandok** poporul s'a ciocnit cu jandarmii, cari apĕrau primăria. Din ambele părți s'a dat foc. Mai mulți inși au fost răniți greu.

Maj. Sa a numit pe consilierul ministerial **Sélley** Sándor comisar guvernial peste comitatele resvrătite de socialiști, investindu-l cu putere discreționară.

* * *

Invitare la *Balul* ce se va arangia Duminecă la 8/20 Februariu 1898 în sala hotelului „Central“ din Brad de către Inteligența română din Brad și giur în favorul „Convictului dela gimnasiul român din Brad“ Inceputut la 8 óre séra. Prețul întrării: de familie 2 fl., de persónă 1 fl. Comitetul arangiator. Oferte binevoitóre sĕ vor trimite le adresa: Dr. I. Radu, profesor în Brad și sĕ vor cuita pe cale ziaristică.

Damele sunt rugate a se presenta, în cât se póte, în costum național.

* * *

† Aurel Suciu Duminecă nóptea a încetat din viață la Arad advocatul de acolo Aurel *Suciu*, unul dintre cei mai devotați și destoinici luptători politici ai nostri; fost deputat sinodal și congresual în decurs de mai mulți ani. Regretatul decedat din anul 1892 a figurat ca membru în comitetul partidului național și condamnat în procesul *memorandului*, în 1894 a întrat în temnița din Vaț. — Mórtea, care pe ai lui i-a zdrobit, lui Suciu i-a curmat durerile, căci de multă vreme suferea de o bólă grea.

Intristata familie comunică următorul anunț funebru:

Alexandrina Suciu, născută baronesă Pop ca soție, cu fiica Stelea, Petre Suciu, șef de secțiune al căilor ferate române, ca frate; sfâșiați de durere anunță trecerea din viață după lungi și grele suferințe, a adoratului soț, tată și frate *Aurel Suciu*, advocat întêmplată în 2/14 Februariu a. c., în al 45-lea an al etății și al nóuelea al fericitei sale căsătorii.

Rĕmășițele pământești au fost aședate la cele eterne din locuința decedatului, (strada Archiducelui Iosif, Nr. 1.) Mercuri în 4/16 Februariu la 3 óre d. a.

Fie-'i țĕrîna ușóră și memoria bine cuvêntată!

* * *

Procesul lui Zola se continuă. Scirile din urmă despre proces sunt de *Marți*, — a opta di, decând se urméză pertractarea, și sfêrșitul nu se póte încă prezice. Interesul pentru proces e încă viu Dispoziția spiritelor în parte covêrșitóre e în defavorul lui Zola. In vre-o trei rênduri romancierul a fost în primejdie mare. Intr'una din dile, după terminarea pertractării, mulțimea a oprit trăsura lui **Zola**, și era cât p'aci sĕ arunce pe romancier în valurile Senei Resultatul procesului deasemenea nu sĕ póte încă prevedea. S'au ascultat mai mulți oficeri înalți, cu influință la condamnarea lui Dreyfus, respective achitarea lui Esterházy. Aprópe toți s'au ascuns la adăpostul secretului oficios. Unii dintre ei a declarat a fi convinși despre vinovăția lui Dreyfus, ba unul a spus-o acésta pe onórea sa de militar. S'au găsit și de aceia, cari au învinuit pe guvern, că nu face lumină suficientă în afacere. A fost ascultat și col. *Picquart*, dela care Dreyfusiștii aștept au mântuirea, dar n'a spus nimic de importanță. Se aștéptă cu interes mărturisirea lui *Walsin-Esterhazy*. Poliția a luat mĕsuri de precauție fórte severe, așa, că viața acusatului și a pretinilor sei, urgisiți mulțimei, nu mai e amenințată.

* * *

Avis! Din nou rugăm pe toți acei P. T. Domni, cari doresc ceva din Librăria nóstră a nu se adresa nici unei persóne ci *numai* către

Librăria Tipografiei archidiecesane, Sibiiu.

* * *

„Fóia pedagogică în nrul său al 2-lea din anul acesta cuprinde: Treptele formale ale învĕțământului, II. Sintesa, de Dr. P. Șpan. (urmare) — Modele de lecțiuni: Ghioceii de Dr. D. P. Barcianu (urmare). — Din literatura scolară, de Dr. D. P. Barcianu. — Informațiunii. — Felurimi.

* * *

„Moda ilustrată“, fóie pentru moda de dame, apare în Bucuresci în fiecare Sâmbătă. Abonamente în țéră pe an 10 lei, pe 6 luni 5 lei, 3 luni 3 lei. Pentru străinătate pe an 13 l., 6 luni 6·50 l., pe 3 luni 3 59 lei. (Administrația: Pasagiul Maco, București.

Nrul 4. cuprínde: Cronica modei, — Lucru de mână. — Explicarea gravurilor. — *Tribuna feministă*: Mișcarea femininină. — Convorbire. Papa și chestia feministă. — Diverse. — Poesii. — Anecdote. — Stat guvernat do femei. — *Foița*: Romanul unui monach, de Henry Murger, — De-ale bucătăriei. — Feliurimi. — Cronica petrecerilor. — Șarade. — In fiecare numĕr mulțime de gravuri.

* * *

Bibliografic Căsătoria după legea civilă ungară (Art. de lege XXXI din 1894) cu notițe din dreptul bisericesc rĕsăritén de Dr. Petru Ionescu, este titlul unei cărți apărute zilele aceste în editura Librăriei și Tipografiei diecesane din Caransebeș.

Incă dela întroducerea căsătoriei civile s'a simțit necesitatea unei astfel de lucrări, din care să cunoscă preoțimea nóstră pe de o parte legea civilă pe de altă parte deosibirea ce esistă între legea acésta și între cea bisericéscă. Dovadă, că s'a simțit necesitatea unei astfel de lucrări este și impregiurarea, că la congresul național-bisericesc din anul trecut s'a făcut propunerea de a se ceda legea despre căsătoria civilă pentru că numai din istrucțiunea Consistoriului metropolitan nu i-se dă preoțimei posibilitatea de a cunósce și însași legea în intregitatea ei. Și e lucru natural, că dacă voim sĕ lucrăm pe tóte căile legale pentru revisiunea, eventual abrogarea legii despre căsătoria civilă, cea ce se împune fiecărui crestin adevărat trebue se cunóscem bine legea civilă, ordinațiunile ministeriale, deosibirea între legea civilă și cea bisericéscâ referitóre la căsătorie.

Din punctul acesta de vedere lucrarea Domnului Dr. Petru Ionescu este de mare folos pentru preoții și învățătorii nostri, pentru că pe lângă legea despre căsătoria civilă conține aprópe întréga lege bisericéscă referitóre la căsătorie, precum și cele mai însemnate părți din ordinațiunile ministeriale, cari sigur că vor fi puțin cunoscute preoților și învĕțătorilor nostri. Pentru a face mai evidentă deosibirea între legea civilă și cea bisericéscă, autorul arată la fiecare paragraf din legea civilă și dispozițiunile legii bisericesci și dă îndrumările necesare pentru ca împlinind legea civilă sĕ ținem totdeuna în vedere și interesele bisericii nóstre. — Autorul arată dela sine și în ce mod au sĕ se céră dispensațiunile necesare, așa că preotul singur va fi în stare sĕ espereze dinspensațiunile, fiind în modul acesta scutite părțile de neplăcerea de a alerga de la unul la altul.

Din parte-ne recomandăm preoților și învățĕtorilor nostri cu tótă căldura lucrarea Dlui Dr. Petru Ionescu.

* * *

Albina“, nrul 18 (1. Febr) cuprinde: Ec. St. Călinescu, Scrisori către Români. — Tolstoi Cel d'intâiu rachier. — N. O. Popovici — Lupa, Țfecla de zăhar. — Anecdotă. — Carpen, Cum s'ar atrage mai mulți copii la scólele rurale. — V. I. M., îngrijirea copiilor în primul an. — Cuvênt dn îngropare pentru Stefan Vodă. — Petre-Petrescu, Dealul comorilor. — Drăgănescu, Predică la Dumineca fiului celui desfrânat. — Ciocan, Povestea lui Dragoș. — Ospătăria copiilor din Băcău. — Chiuituri din Ardeal. — Din povețele lui Gracian. — Cronica Bibliografică. — Voci din presă. — Informații. — Posta red. — Ilustrațiuni: Sfecla de zahar. — Achard.

PARTEA SCIENTIFICA SI LITERARA

I. Löser.

Istoria Agriculturei.

Traducțiune autorisată

de

Un prietin al plugarilor.

(Urmare).

10. Bucatele după ce se culegeau se puneau în șuri, apoi sĕ îmblătéu, sĕmânța sĕ alegea și sĕ păstra în poduri și coșuri și după trĕbuință o duceau la móră de o măcinau. Mori de apă erau în us încă din secolul al IVlea. Aceste mori au fost întrodusĕ mai întâiu în Germania de mijloc, și de aici ceva mai târdiu în Germania de nord. „Pe mori sĕ punea mare preț, ele erau privilegiate de cei dela putere Erau ale comunei și nu ale morariului, care le grijea; ele sĕ dedeau în arândă. Mĕsura cea mai veche pentru sĕmânță și făină era așa numitul „modius“, o măsură mai mare era așa numitul „maltrum“.

11. Întrebuințare pânei de trei feluri adică: de sĕcară, grâu și alac, pe cari nemții o folosesc și acum, se esplică de acolo: prin emigrarea popórelor s'a adus din ost la germani sĕcara din care făceau așa numita pâne négră. Alemanii au întrat în Helveția și Alsația, au aflat acolo alacul, pe care l'au adus în Germania și au făcut pâne din el. Grâul l'a învĕțat a'l cunósce Franconii cei învingători în Galia (Francia) și au lățit cultivarsa lui ca fruct pentru pâne în tóte părțile unde nu se cultiva sĕcară.

12. In privința edificiilor economice s'au făcut puțini pași. Au început a-și coperi locuințele cu șindrile, a face trepte și a despărți încăperile una de alta, adecă a-și face mai multe încăperi sub un coperiș. In locul edificiilor celor vechi, cari erau acoperite cu trestie, fără ferestre, și în care iérna omul la olaltă cu vitele lui, au început a se face cu încetul încăperi mai spațióse și mai de dómne-ajută, deja au început locuitorii a-și face casă de locuit, șură și grajd pentru vite.

13. Pe timpul emigrării popórelor sĕ întêmpla de cete întregi prin prea désa populațiune séu prin invasiunile strĕine a fost alungate departe peste graniță. In acele țĕri, unde locuitorii erau destul de puternici, de a respinge invasiunile străine, s'au făcut sate cum sĕ cade precum era la Frisi. Dacă însĕ nu erau în stare a face acésta, atunci erau siliți a da învingătorilor fără nici un ban pământuri, ba districte întregi. Proprietățile câștigate în modul acesta se dedéu de comun sub numele de bun al statului (Fiscus), nobililor resbelului ca feud. Aceștia pentru așa ceva avéu a da afară de serviții resboinice încă unele naturalii la domnul feudului. Așa s'a format după supunerea Galliei prin învingĕtorii Merovingi începutul sistemului feudal pe pământul gallic.

14. Rĕsbóiele cele dese ale regelui, precum și espedițiunile răpitóre séu hoțesci a nobilimei lui de arme, apăsau tare pe liberii cei mici și bunul (averea) lor. Delăturarea liberilor comuni începe cu pretențiunile regilor franconi; dijmă, adecă a decea parte, serviciu de arme, călătorii, transporturi la călătoriile regelui, pe care omul sĕrac nu le putea face tot deauna, fără de a nu-și vinde câte ceva. In casul acesta el silit de împregiurări, a-și da averea în mânile unui mai puternic, și el sĕ bucură de scutul lui, el rĕmânea numai ca substitut. Așa rĕmase cultivarea pământului în mânile sclavilor séu a robitor și se privea ca un lucru slugarnic séu de servitule.

15. După ce s'a întrodus creștinismul în Germania sudvestică cu lățirea granițelor a imperiului francic, și după ce s'a înființat mai multe claustre (mânăstiri) în locuri până acum necultivate, au început a se cultiva multe pustietăți. Cu timpul s'au rărit pădurile primitive. Locuitorii mânăstirilor purtau sĕcurea și córștea cu răbdare, căci ca sĕ fie liniștiți aci, ei erau avisați la producțiunea acestui pămênt. Bunurile séu averile mânăstirilor și bisericilor, cari sĕ administrau după sistemul celor romane, au adus mulțime de îmbunătățiri și pentru țĕrani.

(Va urma).

„romană nu mai bate în piepturile nóstre, „și în vinele nóstre a încetat de a mai curge „sângele străbun. —

„Ér ca sĕ dăm prilegiu strĕinului sĕ „rîză de noi ne certăm, ca țiganii pentru confesiune.“ —

Astfel sĕ tânguia acest bărbat — despre care cu tot dreptul se póte spune, că lupta deșartă a lucrat, că ținta nebună a vênat — care nici când nu și-a putut vedea vre un vis realisat, căci pe de o parte aspirațiunile îi erau prea mari pentru a se putea potrivi cu firea moderată a poporului nostru, pe de altă-parte încercările sale nu aflară teren fertil. —

Și tóte i-au fost înzadar. În zadar profesore! În zădar, cu alți fruntași ai nostrii compunea-i odinióră în conferența națională din 1881, plan de luptă pentru trei milióne de frați asupriți; în zadar ai alergat la 1892 din nou la Sibiiu, ca sĕ vedi cât mai curând tămăduite durerile fraților tĕi; în zădar ai figurat ca membru prin diferitele societăți brașovene; în zadar, căci nu ți-ai vĕdut măcar în parte aspirațiunile realisate.

(Va urma).

Nr. 110/898. [29] 1—3

CONCURS.

Pentru întregirea parochiei vacante Nucet sĕ escrie concurs pentru a dóua-óră cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele sunt 233 fl. 80 cr.

Petenţii au a-şi aşterne cererile instruite conform normelor din vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Sibiiu, 21 Ianuarie, 1898.

In conţelegere cu comitetul parochial.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Sibiiului.

Ioan Papiu,
protopresb.

Nr. 46/1898. [30] 1–3

CONCURS.

Dela „Asociaţiunea pentru literatura rumână şi cultura poporului român“ e de conferit, începênd cu anul şcolar 1897—1898, un stipendiu de 20 fl. din fundaţiunea „Băşota“. La acest stipendiu pot concura acei tineri gimnasisti români, cari s'au născut în Munţii-apuseni sau în fostul district al Năsĕudului.

Cererile, provĕḑute cu 1) atestat de botez, 2) testimoniu şcolar de pe semestrul I. al anului şcolar 1897—98 şi 3) atestat de paupertate, sĕ se înainteze comitetului central în Sibiiu (Strada Morii Nr. 8,) pănă la 1 Martie n. a. c.

Cererile întrate după termin nu se vor considera.

Din şedinţa comitetului central al „Asociaţiunii pentru literatura română şi cultura poporului român“ ţinută în Sibiiu la 3 Februarie 1898.

Dr. Il. Prşcariu, m. p.
vice-preşed.

Dr. Beu, m. p.
secret. II.

Din **Librăria Tipografiei archidiecesane** se pot procura:

Insoţirile de credit,
îndreptare practică
de
T. W Raiffeisen,
traducere autorisată
de
Dr. A. Brote.
Preţul 80.

Cartea
Stuparilor
Săteni
de
Romul Simu, învĕţător
preţul 35 cr.

Libraria Tipografiei archidiecesane,
Sibiiu.

Cel mai sensaţional roman al literaturei moderne. In limba englezǎ s'a vêndut în cinci-ḑeci de mii de esemplare. Succes colosal. Tradus în tóte limbile europene.
In românesce de
Afin de la Tuscia
a apărut
acum.

TRILBY

[31] 1—10

Preţul unui esemplar: direct fl. 1.30. In librăriile din monarchie fl. 1.60. In România şi străinătate 4 lei. Deposit general: Afin de la Tuscia, tipografia Uhrman, Temesvár Ungaria.

1898
Vetés ideje: Augusztus és szeptember.
Ültetés távolsága: 15—20 cm.
Talaj minősége: jól trágyázott.
Mauthner-féle magvak.
VETSZ
SALTARAISE
Aussaatzeit: August und September.
Pflanzweite: 15—20 Cm.
Bodenbeschaffenheit: Gut gedüngt.

Vestitele
Seminţe de flori şi legumi
ale lui [13] 5—17
Mauthner
în
pachete închise, legal garantate
cu marca de apĕrare împrotocolată
„Ursul“
se pot căpĕta în tóte
băcăniile şi ferăriile
mai mari.

NB. Numai pentru pachetele *închise,* provĕḑute cu figura *ursului* şi signate cu numele *Mauthner,* cum arată figura alăturată, ia firma *Edmund Mauthner* în *Budapesta, strada Andrássy 23,* garanţie deplină, că-'s seminţe próspete şi veritabile.

„ZLĂGNEANA“,

institut de credit şi economii. ca societate pe acţiuni în Zlagna (Zalatna)

şi-a început activitatea la 7/19 Ianuarie 1898 şi deocamdată face următórele operaţiuni:

a) primesce depuneri spre fructificare după cari solvesce 6% interese la an;

b) escomptéză cambii cu cavenţi;

c) acórdă împrumuturi pe obligaţiuni cu cavenţi şi pe hipotecă.

Orele de biurou în fiecare ḑi sunt dela 9—12 a. m.

[20] 2—5

Direcţiunea.

„PARSIMONIA“,

institut de credit şi de economii, societate pe acţiuni în Bran.

Convocare

[28] 1—1

la

adunarea generală a III-a

a institutului de credit şi de economii societate pe acţii „PARSIMONIA“ în Bran, ce se va ţinea Joi, în 24 Februarie 1898 st. n. la 2 óre p. m. în localul institutului, la care sunt învitaţi toţi acţionarii a se presenta în sensul §-lui 20 din statutele institutului.

Obiectele de deliberare sunt următórele:

1. Raportul direcţiunei şi al comitetului de supraveghiere;
2. Statorirea bilanţului şi a împărţirei profitului;
3. Intregirea direcţiunei şi a comitetului de supraveghiere;
4. Alte propuneri eventuale.

Bran, 1 Februarie 1898.

Din însărcinarea Direcţiunei:
preşedintele
I. Cav. de Puşcariu.

Bilanţ cu 31 Decembre 1897.

ACTIVE.

		fl. cr.
Rate restante din capitalul social		4795.—
Cassa în numĕrar		1256.13
Cambii escomptate		78398.10
Spese de fondare	fl. 292.77 cr.	
20% amortisare	fl. 58.55 cr.	234 22
Mobiliar		440 89
		v. a. 85115 34

PASIVE.

	fl. cr.
Capital social, 600 acţii à fl 50	30000.—
Depuneri spre fructificare	46317.48
Cambii reescomptate	4225.—
Interese transitóre pro 1898	1588.80
Fondul de reservă	310.86
Profit neimpărţit transpus din 1896	165.62
Profit curat	2507.57
	v. a. 85115.34

Profit şi perderi.

DEBIT.

Eşite:		fl. cr.
Interese pentru depuneri spre fructificare		2178.09
Spese diferite, porto-postal etc.	fl. 268.92	
Salariu	fl. 690.—	958.92
Contribuţiune: *a)* după depuneri	fl. 166.42	
b) comunală	fl. 89.23	
c) de drum	fl 10.58	
d) erarială	fl. 221.55	487.78
20% amortisarea speselor de fondare		58.55
Profit curat		2507.57
		v. a. 6190.91

CREDIT.

Venituri:		fl. cr.
Interese dela cambii escomptate		5011.—
Provisiune de administrare	fl. 793.38	1179.91
		v. a. 6190.91

Din şedinţa Direcţiunei a institutului de credit şi economii „Parsimonia“ ţinută în Bran la 2 Februarie 1898.

I. Cav. de Puşcariu m. p., preşedinte.
Georgiu Enescu m. p.
Axente Moşoiu m. p., director esecutiv.
Georgiu Babeş m. p.
Ilariu Reit m. p., comptabil.
Miron Tătoiu m. p., cassariu.

Subsemnata comisiune de supraveghiere am examinat conturile presente şi confrontându-le cu registrele principale şi ausiliare ale societăţii, ţinute în bună ordine, le-am găsit în consonanţă cu aceleaşi şi exact.

Bran, 2 Eebruarie 1898.

Nicolau Garoiu m. p., preşedinte.
Leontin Puşcariu m. p., v.-preşedinte
Iosif Enescu m. p.
Iosif Cojanu m. p.

Redactor prov. Dr. Elie Cristea.

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 15. Sibiiu, Sâmbâtă, 7/19 Februariu 1898. *Anul XLVI.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarchie pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru streinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuě ori 12 cr., — de trei or 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

In memoria lui Gozsdu.

> In scopul ca ultimele mele dispoziţiuni în decurgerea vremei sě nu se dea uitărei, dispun, ca acest testament al meu la 9 Februariu după calendariul vechiu, ca în ḑiua nascerei mele, sě se cetéscă în tóte bisericile ortodoxe parochiale.
>
> Testamentul lui Gozsdu.

Lucrul de durată scurtă trece, şi asupra ómenilor numai după mórtea lor se pronunţă posteritatea fără de reserve.

Aceste cuvinte le a adresat Emanuil Gozsdu în testamentul sěu soţiei sale ca dorinţe ultime privitoriu la modul cum sě fie astrucate ale lui rěmăşiţe pămêntesci.

In asemenea cerc de idei ne frământăm noi în momentele aceste, când am tradus din textul original unguresc testamentul lui Gozsdu, spre a-l pune în a lui întregitate sub ochii cetitorilor nostri.

Generaţiunea de aḑi nu mai cunósce pe Emanuil Gozsdu, nu-l cunosc nici acei tineri, cari cu stipendii din fundaţiunea lui Gozsdu studiéză pe la institutele de învěţămênt.

Testamentul lui este dat uitării [illegible] viaţa lui nu mai servesce de oglindă generaţiunei de adi, numai servesce de îndreptariu nici pentru vieţuirea ei ca cetăţeni şi membri ai bisericei, nici pentru ciasul de despărţire, când mai ales datoriu este fiecare om, sě şi descopere ultima sa voinţă.

In cercul de idei ale lui Gozsdu cu privire la ceremonialul înmormêntării ne aflăm şi noi în momentele aceste, când am tradus testamentul lui.

Asupra ómenilor numai după mórtea lor se pronunţă posteritatea fără preocupaţiune.

Trebue sě móră ómenii mari.

Atunci amuţesce limba clevetitoriului, se închide ochiul, care în tóte faptele a vědut numai egoism şi interes personal, se móie inima, care n'a putut răbda superioritatea altei minţi, nobleţa altei inimi, tóte cele pămêntesci, tóte cele isvorîte din patimi dispar şi judecata cea dréptă se pronunţă asupra Cuviosului, care s'a mutat la cele vecinice.

A trebuit sě móră şi fericitul Gozsdu, a trebuit sě fie chiemat înaintea feţei Domnului, ca lumea română fără preocupaţiune sě-l pótă judeca.

Şi lumea a rěmas uimită.

Om mare în viéţă, român mare între tóte împregiurările, mai ales mare ortodox între românii ortodoxi, Emanuil Gozsdu numai după mórtea sa a închis gurile acelora, cari până era în viéţă îl declarau de eşit din sinul naţiunei române.

De ani 28 rěmăşiţele lui pămêntesci zac în cimiteriul din Pesta, de ani 28 an de an sute de tineri studiéză din munificenţa Marelui mecenate Gozsdu, an de an de ani 28 naţiunea, biserica este înavuţită cu harnici bărbaţi, cari au crescut ocrotiţi de fundaţiunea lui Gozsdu.

De ani 28 odichnesce în cimiteriul din Pesta.

Până aḑi nu avem o biografie a acestui mare mecenate.

Scim multe despre sórtea fundaţiunei lui.

Scim, că a cădut în mâni bune, oneste, scim, că bărbaţi mari ai bisericei nóstre între altele şi-au pus de problemă a vieţei lor de a delătura multele pedeci, cari s'au pus în calea acestei fundaţiuni, şi posteritatea cu litere de aur va înregistra în analele acestei fundaţiuni numele bărbaţilor, cari dela începutul fundaţiunei acesteia au fost tot în representanţă, sunt şi aḑi, şi au pus fundaţiunea pe basele solide de aḑi.

Scim, că aḑi fundaţiunea se apropie la 2 milióne.

Scim, că anual se împarte ca stipendii suma de preste treiḑeci de mii (30,000) floreni.

Scim, că representanţa în nobila nisuinţă de a fructifica mai bine venitele fundaţiunei, de a realisa mai cu scop meniţiunea ei, lucră în direcţiunea de a se institui în Budapesta un internat pentru ocrotirea stipendiştilor din fundaţiunea Gozsdu.

Scim, că peste ani 22 beneficiile fundaţiunei se vor estinde şi asupra preoţilor şi învěţătorilor din metropolia nóstră şi asupra tinerilor, cari vor studia artele.

Nu avem însě până aḑi o biografie a marelui [illegible] care sě ne arete viéţa lui pe tóte terenele vieţei publice.

Din o biografie bine lucrată — şi în decursul vremei, în ani 28 o biografie a fericitului se poté scrie — din biografia lui am vedea, câţi ómeni mari ne-au dat nóuě familiile macedoromâne, venite aici spre a întări elementul românesc, spre a întări ortodoxia în aceste părţi ale elementului românesc.

Şaguna, Gozsdu, Mocsonyi, tot atâtea nume ilustre, cari şi-au identificat eul propriu cu viéţa poporului român, şi cari în inima poporului român ortodox, şi au asigurat titlu de vecinică recunoscinţă.

Tot ce a avut Gozsdu ne a lăsat nóuě românilor ortodoxi.

Un lucru a cerut dela noi.

Sě nu i-se dea uitărei testamentul şi acésta nu pentru sine o a făcut Gozsdu, ci pentru scopurile naţiunei şi ale bisericei.

In fie-care an la 9 Februariu după calendariul vechiu sě i se cetéscă testamentul în fie-care biserică parochială.

Auḑindu-l credincioşii se vor îndemna şi ei la asemene fapte bune, căci nimica nu pătrunde mai afund la inima omului, ca amintirea faptei bune.

De ani 20 sum aici în Sibiiu, şi odată nu am auḑit cetindu-se în biserica catedrală testamentul fericitului Gozsdu.

Póte aşa s'a urmat şi în alte biserici din archidiecesa nóstră.

Despre celelalte diecese în necunoscinţă de causă nu vorbesc.

Suntem datori sě respectăm voinţa ultimă a unui om, care tótă averea sa o a dat naţiunei.

Suntem datori sě respectăm voinţa ultimă a lui Gozsdu spre a înlesní calea, ca şi alţi ómeni, pre cari bunul Dumneḑeu i-a înălţat ca pre Gozsdu; i a dăruit cu bunurile sale lumesci ca pre Gozsdu, i-a luminat cu lumina minţi ca şi pre Gozsdu; pre cari a ómenilor preocupaţiune 'i nesocotesce şi 'i trage prin tină, precum nesocotit şi batjocorit a fost şi cel mai mare între românii de atunci, Marele Gozsdu, suntem datori sě respectăm voinţa ultimă a lui Gozsdu spre a înlesní calea ca şi alţii sě urmeze faptelor lui.

Deşí testamentul fericitului Gozsdu s'a tradus şi publicat romănesce în „Telegraful Român“ din anul 1870 în numěrul 8. 9. 10.; deşí la cassa fundaţiunei lui Gozsdu se află la original alăturată şi o traducere românéscă, noi totuşi am făcut o nóuă traducere despre care credem, că faţă cu cele de acuma 28 de ani, va avé şi ea partea sa cea bună.

Intrăm în intenţiunile fundatorului, şi din pietate am scris ce am scris, din pietate publicăm la acest loc testamentul lui ca la 9 Februariu deşí nu în biserici, sě pótă fi cetit testamentul fericitului Gozsdu, spre zidirea spirituală a credincioşilor nostri.

Testamentul lui Gozsdu.

Pentru casul morţii mele următórele informaţiuni si expresiunea dorinţei mele din urmă servéscă de cinosură jurisdicţiunilor civile, soţiei mele, rudeniilor mele, şi tuturor acelora, pre cari voesc sě-i împărtăşesc din rémasul meu.

[illegible] hârtiile de valóre, cari [illegible] tóte, că afară de meu, şi se află ori în lada mea, ori pentru contragerea vre unui împrumut prověḑute cu girul meu sunt depuse la vreun institut de bani, tótă averea mişcătóre, care se află în locuinţa mea, în casa mea şi în curtea mea de afară: precum sunt mobilele de casă, totfeliul de vase, argint, aur, petrii scumpe, cai, vite, trăsuri, carě, unelte, tóte sorţile de stat ori private, cari s'ar afla în lada mea de fer, în fine hârtiile de valóre, cari ar fi prověḑute cu giră de a mea proprie, încă până sum în viéţă sunt proprietatea soţiei mele Melania născută Dumtsa, de aceea ele sě nu fie luate în conscripţiune.

Dacă între actele mele s'ar afla documente privitóre la pretensiunea mea de patru mii (4000) floreni faţă cu massa concursuală a lui Ioan Poynar, acele faţă cu massa rěmasului sě se considere de nule, de órece acea pretensiune a mea încă mai de mult o am donat tuturor copiilor lui Ioan Poynár.

Despre averea mea proprie dispun după cum urmeză.

1. Din rěmasul meu mai nainte de tóte sě se asigure dóuěspreḑece mii (12000) floreni v. a. pe séma copiilor Iuliei Mandrino măritate Petru Margaritovici, a fiicei după sora primei mele soţii Anastasia Pometa, din interesele acestei sume se sě dea lui Michail Mandrino până la mórtea lui anual trei sute şeseḑeci şi şese (366) floreni v. a. în rate treilunare, celelalte interese sě se pună în cassa de păstrare din Pesta spre a se înmulţi cele douěspreḑece mii floreni testaţi sub punctul acesta, şi sě se capitaliseze până atunci, până când din copiii Iuliei Mandrino va ajunge care-va etatea legală (majorenitatea); dacă într'aceea s'ar întêmpla sě móră Michail Mandrino, atunci tóte interesele după dóuěspreḑece mii sě se pună spre fructificare în cassa de păstrare din Pesta. Când vre una din fetele Iuliei Mandrino prin căsătorie — séu fiul ei devenind majoren — vor fi îndreptăţite de a-şi primi proprietatea lor în cale legală — dacă va mai fi în viéţă Michail Mandrino, atunci pentru asigurarea alimentării lui din întreg capitalul de dóuěspreḑece mii şi din interesele capitalisate în decursul timpului sě se pună la o parte şese mii (6000) floreni v. a. din aceste şese mii de floreni după modalitatea de mai sus sě se dea lui Michail Mandrino interesele de şese, tótă cealaltă sumă apoi sě se împartă în atâtea părţi, câţi copii va avé atunci Iulia Mandrino, şi partea, ce vine pe séma celui majoren, sě se estradea aceluia în timpul cel mai scurt posibil, înse aşa, ca prin erogaţiunea acésta se nu se stirbéscă lăsămêntul în casul, când în el nu s'ar afla bani gata; partea ce mai rěmâne pentru copiii ceialalţi sě se înmulţéscă prin capitalisare, şi acésta sě ss continue până la maiorenitatea lor, de sine se înţelege, că la împărţire întreg capitalul crescut şi cu capitalisarea intereselor totdéuna se împarte în atâtea părţi câti sunt copiii, cari încă nu şi-au primit partea, copilul care vine împărtăşit la urmă primesce întrégă suma ce a mai rěmas dimpreună cu tóte interesele ei.

Dacă înse va muri Michail Mandrino, suma de şese mii (6000) floreni v. a. reservată pentru intertenţiunea lui tot după principiele espuse mai sus sě se împartă în părţi egale între toţii copiii Iuliei Mandrino fiind că aceea sumă din capul locului este proprietatea lor. Dacă vre-unuia dintre copii încă în viaţă fiind eu i-aş da partea statorită în punctul acesta, partea aceea e a se computa în lăsămêntul testat tuturor copiilor Iuliei Mandrino.

[illegible] crie prin intrevenirea executorilor mei testamentari numiţi mai jos tótă averea mea imobilă, hârtiile mele de valóre, pretensiunile mele asupra lăsământului Mauriciu Ernst, fraţii Vilibald şi Virgil Bogdanovic, Laurenţiu Marczibányi, cele asupra lui Alesiu Fényes, asupra consoţilor Balcz şi Nark, asupra lui Antoniu Rotenbiller şi asupra consoţilor Martin Koszalek, cari décă la mórtea mea se vor afla în posesiunea mea, vor forma lăsământul meu; din venitul acelora sě se solvéscă interesele detoriilor mele şi ratele obligate în cassa de păstrare din Pesta, apoi sě se repareze bunurile mele în cât o ar reclama conservarea lor; în fine sě se solvéscă interesele de şese după cele 12,000 fl. testaţi în punctul prim pe séma copiilor Iuliei Mandrino.

3. Socia mea, născută Melania Dumtsa după detragerea sarcinilor amintite în punctul al doilea, se aibă întreg venitul curat ce mai rěmâne până când va purta numele meu, însě la casul — care abia se póte presupune — când acel venit curat nu ar da anual suma de şese mii (6000) floreni, se i-a ca intertenţiune víduală venitul întreg; la casul când venitul ar trece peste suma de şese mii (6000) floreni, suma ce trece peste şese mii (6000) sě se foloséscă spre depurarea detoriilor mele şi a legatului de 12000 fl. din punctul prim.

4. Décă iubita mea soţie ar păşi la a dóua căsătorie, în loc de intertenţiune viduală sě i se solvéscă din venitul meu şeseḑeci de mii (60000) floreni v. a.; în scopul solvirei acestei sume, décă iubita mea soţie nu ar voi sě aştepte până se vor vinde realităţile mele imobile cu preţ convenabil, sě se zălogéscă la vre un institut de credit hârtiile mele de valóre până atunci, până când realităţile se vor puté vinde în mod convenabil; la punctul acesta fac atentă pe iubita mea soţie şi o rog, asemenea şi pe executorii mei testamentari, sě nu se grăbéscă cu vinderea pământurilor mele de mare estensiune de lângă drumul de fer, căci după a lor favorabilă posiţiune preţul lor la tótă întêmplarea va cresce. La casul, când iubita

mea soție ar muri ca vĕduva mea, atunci din lăsămêntul meu póte liber dispune despre dóuĕḑeci și cinci de mii (25.000) floreni, v. a. care sumă rĕmasul meu e obligat a o solvi după mórtea sociei mele, în sensul testamentului ei, de sine se înțelege că suma acésta rĕmâne proprietatea rĕmasului meu la casul, décă ea asupra ei nu ar dispune prin testament.

5. Ecuivalentul la stat pentru daniile de 12000 fl. din punctul prim și 60,000 fl. din punctul al patrulea sĕ se solvéscă din massa rĕmasului meu, ca astfel acele danii sĕ pótă fi primite fără nici o prescurtare sau detragere.

6. Astrucarea rĕmășițelor mele pămêntesci o încredințez iubitei mele soții, însĕ o rog, ca sĕ o facă cât se póte de simplu și cu cheltueli cât se póte de puține, chemând sĕ funcționeze numai exclusiv preotul român din Pesta; în loc de cheltueli zadarice se împartă între sĕraci în prima Sâmbătă după înmormêntarea mea o sută (100) de floreni v. a; fie încredințată iubita mea soție că lucsul costisitoriu de o óră întru nimica nu va schimba judecata lumei, care asupra fie cărui om numai după mórtea lui s'a obicinuit a se spune fără de reservă. Cu privire la înmormêntarea mea mai fac următórele disposițiuni: *a*) trupul meu pus provisoriu în un sicriu de aramă sĕ fie așeḑat lângă sicriul primei mele soții în cripta familiei Pometa ridicată de mine; *b*] după mórtea soției mele Melania Dumtsa sĕ se facă o criptă nóuă în despărțĕmêntul destinat pentru români și atunci rĕmășițele mele sĕ fie mutate în cripta cea nóuă lângă trupul soției mele a dóua.

7. Intrégă averea mea, care va rĕmânea după solvirea detoriilor mele, după solvirea daniilor din punctele 1 și 4 și după cheltuelile cu înmormêntarea, cari cheltueli le-am restrîns prin disposițiunile din punctul 6, o las în întregul ei acelei părți a națiunei române din Ungaria și Transilvania, care se ține de legea rĕsăriteană ortodoxă. Din lăsămêntul acesta voesc sĕ se constitue o fundațiune permanentă care va purta numele „Fundațiunea lui Gozsdu“, pentru admini- [illegible]

a) după mórtea mea sĕ se inventariseze întréga mea avere, din aceea sĕ se detragă sarcinile ce vor fi mai rĕmas, sĕ se solvéscă, respective sĕ se asigure intertențiunea de vĕduvă a soției mele, (punctul 3) séu suma testată ei (punctul 4) séu la casul dacă ar muri ca vĕduvă dupĕ mine sĕ i se asigure suma de dóuĕḑeci și cinci de mii (25000) floreni în sensul punctului 4, în fine pe séma copiilor Iuliei Mandrino sĕ se asigure suma de 12000 fl. (punctul 1) apoi ce mai rĕmâne sĕ se predea pe lângă inventariu special ca eredului universal representanței, pe care o voiu descrie mai circumstanțial în cele următóre;

b) décă representanța fundațiunei ar afla mai avantagiósă vinderea averei imobile, aceea prelângă consensul soției mele, chiar și décă ea s'ar fi măritat, o pot face esecutorii testamentului meu și fără influența representanței fundaționale, avênd în vedere observarea mea din punctul 4. ba între împregiurări favorabile vênḑarea se póte face din mână liberă cu ocolirea licitațiunei; décă în cestiunea acésta executorii testamentului meu nu ar fi de o opiniune, se decidă opiniunea acelei părți, la care va sta soția mea;

c) deórece prorocesc cel mai strălucit viitoriu acțiunilor dela prima cassă de păstrare din Peșta, din cari acțiuni am de present 54 de bucăți, aceste până când referințele patriei nu se schimbă spre rĕu, de ce sĕ o feréscă Dumneḑeu — sĕ nu se vêndă, și fiindcă după ele vin interese cu mult preste 6%, nici representanța fundațiunei sĕ nu le vêndă, ci sĕ le păstreze ca isvor sigur de venit;

d) pentru administrarea fundațiunei mele din națiunea orientală ortodoxă română împuternicesc următórea representanță:

aa. pre metropolitul sau archiepiscopul oriental ortodox român;

bb) pre toți episcopii orientali ortodoxi români din Ungaria și Transilvania.

cc) Tot atâți, și afară de acestia încă trei bărbați laici autoritativi, cunoscuți pentru onorabilitatea lor, și pentru trezvia lor împreunată cu sentimente de devotați români orientali ortodoxi, la a căror alegere sĕ aibă vot decisiv soția mea, chiar și décă s'ar fi măritat, esecutorii testamentului meu, décă vor mai fi în viéță, asemene rudeniile mele cari pórtă numele Poynar de Kis-Darocz din comitatul Biharului; din acéstă familie Poynár, décă se va afla vre-un individ capabil în ea, cel puțin unul sĕ fie ales în representanță.

e) După ce representanța acésta va primi în numele națiunei orientale ortodoxe române din Ungaria și Transilvania rĕmasul fundațional, și acela îl va așeḑa pe lângă controlă cuviinciósă în cassa metropolitană ortodoxă română, sĕ-l depună spre fructificare la locuri sigure și cu credit solid; până atunci sĕ-l depună sub numele fundațiunei la cassa de păstrare din Pesta, Oradea-mare, Arad și Sibiiu; dóuĕ treimi din venitul curat sĕ se capitaliseze în fie-care an și sĕ se înmulțéscă cu cametele cametelor, respective cu venitele venitelor cinciḑeci (50) de ani dela timpul primirei.

f) Din a treia parte a venitului, respective a intereselor, plătindu-se un oficial purtătoriu de socoteli, restul sumei sĕ-l împartă representanța fundațională ca stipendii acelor tineri români de religiunea rĕsăriténă ortodoxă, distinși prin purtare bună și prin talente ai căror părinți nu sunt în stare cu averea lor proprie se ducă în deplinire crescerea și cultivarea copiilor lor. La locul acesta se stabilesce ca principiu general, ca stipendiile sĕ se facă după cerințele împregiurărilor locali și după gradele școlelor: anume studenților în țĕri străine séu în Budapesta respective ascultătorilor de sciințe mai înalte sĕ se dea stipendii mai mari decât acelora, cari studiéză în provincie și respective în școle inferióre; stipendiile anuale, destinate celor dintâiu se nu fie mai mari de 500 fl. și mai mici de 300 fl. — éră pentru cei din urmă sĕ nu fie mai mari ca de 300 fl.

g) După espirarea celor 50 ani menționați în punctul *e*), cametele capitalisate sĕ se adaugă la capital — și cantitatea mărită prin cametele acestora sĕ se privéscă ca o sumă capitală, și apoi din venitul acestei sume trei cincimi sĕ se capitaliseze cu interesele intereselor lor éră cinciḑeci de ani [illegible] *h*) Din cele dóuĕcincimi, ce rĕmân din venitele acestei sume principale, — scoțindu se afară spesele pentru purtarea socotelilor, — să se dea érăși stipendie studenților distinș cu calitățile de sub f), însĕ acum sĕ se estindă stipendiarea și asupra tinerilor cari voiesc a se cualifica pentru cariera artistică, preoțéscă și învĕțătoréscă.

i) După-ce și al doilea period de cinciḑeci de ani va decurge, sĕ se compute la capital interesele capitalisate și cantitatea mărită prin cametele acelora sĕ se privéscă de o nóuă sumă capitală, și după aceea jumĕtate din venitele sumei acesteia sĕ se capitaliseze precum s'au arĕtat sub e) și g) éră cincizeci de ani.

k) Din a dóua jumĕtate a venitului acestei sume, substrăgênd spesele pentru purtarea socotelilor, sĕ se ajute după principiile de mai sus mai mulți tineri studenți, însĕ atunci sĕ se remunereze din venit și preoți și invĕțători săraci cu însușiri eminente, familiă numĕrósă, și îmbĕtrâniți.

l) După trecerea și a rêndului acestuia de cinciḑeci de ani, sĕ se adaugă la capital cantitatea adunată din camete și din jumĕtatea acestor camete capitalisate, și astfel sĕ facă o sumă principală stabilă, însĕ atunci sĕ încete capitalisarea ulterióră.

m) Cu tóte acestea din a ḑecea parte a venitul întregei fundațiuni, sĕ se facă un fond de reservă pentru încungiurarea perderilor posibile din capital sau a confusiunilor se s'ar putea nasce din nerĕspunderea cametelor; — dacă prin separarea zecimei din venitul curat pentru fondul de reservă, fondul acesta s'ar mărî într'atâta, încât sĕ ajungă a cincia parte din suma principală a fundațiunei, fondul de reservă sĕ se adaugă la capitalul principal, și sĕ se încépă un nou fond de reservă pentru scopul de mai sus, tot în același mod.

n) Venitul întreg din suma principală a fundațiunei — cu separarea și economisarea fondului de reservă — sĕ se întrebuințeze pe lângă sus espusele ajutorări, pentru ori ce alte scopuri religionare ale Românilor de religiunea ortodoxă rĕsăriténă, după buna chibzuire a majorității representanței, avênd în vedere prosperitatea și înflorirea patriei comune, a bisericei rĕsăritene ortodoxe și a națiunei române.

o) La tóte ajutorările ce sĕ dau din acésta fundațiune, — pelângă egală calificațiune — se aibă întâietate Poynarii din Bihor, cari se trag din némul moșului meu după mamă, Dimitrie Poynar, décă vor rĕmâné credincioși religiunei rĕsăritene ortodoxe.

p) Cunoscênd zelul desinteresat al tuturor membrilor națiunei române în privința promovării bunei stări a națiunei sale, sunt convins că toți membrii representanței vor lua asupra lor ostenéla împreunată cu afacerile și îngrijirile representanței fără vre-o remunerare materială simțindu se remunerați prin consciința, că au ajutat și ei la prelucrarea materiei date de mine spre înflorirea iubitei sale națiuni.

q) Până când la națiunea română se va înființa pe cale constituțională o corporațiune națională, o adunare națională, un congres, séu alt corp autonom, representanța fundațiunei dă séma despre administrarea sa numai publicului mare, astfel, că — nealterându se supra inspecțiunea regimului de stat socotelile se dau judecății publice prin fóia oficială unguréscă, și prin trei foi române mai rĕspândite; — ér dacă națiunea va câștiga o corporațiune organică autonomă, socotelile se substern aceleia spre aprobare, apoi se presentéză regimului de stat unguresc, și în modul arĕtat mai sus se dau publicitățiì, — și dacă în administrare s'ar comite erori, séu fapte în contra disposițiunilor acestora séu póte dafraudațiuni, rog și împuternicesc pe înaltul regim unguresc pentru emendare în vîrtutea dreptului sĕu de suprainspecțiune; de altmintrelea eu înțeleg o astfel de inspecțiune guvernială care va fi normată și definită prin lege.

r) Representanța are dreptul esclusiv de a împărți știpendiile și ajutórele la aceia, cari în urma concurselor publicate în trei foi române in intervale cuviinciόse și în înțelesul punctelor f) h) k) n) și o) prin maioritate de voturi se vor recunósce mai demni.

s) Dacă cu timpul biserica ortodoxă rĕsăriténă din patriă s'ar constitui astfel, ca sêrbii cu românii rĕsăriteni se țină împreună sinóde bisericesci, séu dacă în privința națională românii de religiunea rĕsăriteană ar ținea împreună cu românii greco-catolici, numiți altfel uniți, congrese séu alte adunări naționale permise de lege, — în astfel de adunări mestecate fundațiunea mea nici când sub nici un titlu sĕ nu se pótă face obiect de discusiune; — asupra sorței acestei fundațiuni nu numai votul, dar nici chiar opiniunea sêrbului și a românului unit sĕ nu se asculte.

8. Pentru esecutarea testamentului meu rog pre iubiții și onorații mei amici: dd Mihail Széher, Georgiu Ioannovici de Duló și Valea-mare și pre George Grabovski de Apadi'a — dela a căror amiciție, ce mi-au arĕtat în decursul vieței, sper și ascept, că ei vor lua sarcina acésta asupra lor și vor esecuta testamentul meu cu consciențiositate.

9. La cas, când în testamentul acesta s'ar ivi astfel de îndoieli, după cari drepturile soției mele s'ar vedé a fi în colisiune cu interesele massei ce testez, séu cu drepturile ereḑilor mei, rog pe esecutorii testamentului meu și pe autoritatea competentă a esplica astfel de îndoieli în tot casul în favorul soției mele, pentru-că în lumea acésta numai față cu soția mea iubită mĕ simt dator cu mulțămită, și de aceea în nici un cas nu așiu vrea sĕ o amărĕsc.

10. Rog pe esecutorii testamentului meu, sĕ binevoiască a transpune, respective a trimite pe cale oficiósă copiile autenticate ale testamentului acestuia: iubitei mele soții, nepotului Mihail Madrino, Iuliei Madrino, magistratului pestan, rudeniei mele Ioan Poynar sen. locuitor în Oradea mare, Metropolitului românilor ortodoxi răsăriteni din Ungaria și Transilvania, Episcopilor români rĕsĕriteni din Arad și Caranșebeș, și dacă în decursul timpului s'ar mai înființa și aiure vre-o episcopie, și aceleia, si în fine regimului unguresc din patrie.

Pentru-ca disposițiunile acestea testamentare sub decursul timpului sĕ nu se dea uitărei, dispun, ca testamentul acesta sĕ se cetéscă în toți anii în tóte bisericile parochiale române rĕsăritene, în ḑiua nascerei mele, la 9 Februarie, căl. vechiu.

Cu acestea încheiu ceea-ce mult a zăcut la inima mea.

Dumneḑeu cu voi, iubită patrie și națiune, iubită soțiă și iubite némuri! Dumneḑeu cu voi iubiți amici!

S'a făcut în dóuĕ esemplare asemenea, dintre care unul s'a trimis Păr. Archiepiscop și Metropolit gr. or. Andreiu Baron de Șaguna, și celalalt magistratului liberei r. cetăți Pesta.

Pesta, anul 1869 (aceste cuvinte sunt șterse.)

Supletoriu declar că, până când economia mea de afară va fi proprietatea massei, locuințele acelea și partea din grădînă cari le am folosit cu familia mea, să remână la disposițiunea liberă a soției mele.

Pesta, în 4 Novembre, 1869.

(L S.) **Emanuil Gozsdu**, m. p.

Subscrișii fidel adeverim, că fiind recercați prin Ilustritatea Sa d. jude la suprema curiă reg. ung. Emanuil Gojdu, ne am înfațișat cu toții la dnia sa, care trupesce, ce e drept era bolnăvicios, sufletesce însĕ in stare deplin sănătósă, a declarat înaintea nóstră documentul acesta de descoperire a propriei sale voințe și l'a subscris în presența nóstră a tuturora. Insemnăm că stergerea celor trei cuvinte de pre fața din urmă a documentului acestuia, șirul 27, s'a făcut la dorința testatorului.

Simeon Popovici, m. p. septemvir pensionat.; Ioan Aldulean, m. p. jude la suprema curiă r. u. Ioan Pușcariu, m. p. jude la supr. curiă r. u. Florian Varga, m p. adv. comun și cambial. ,Atanasiu Cimponeriu, m. p. secretariu ministerial.

Ca martori recercați.

Nr. 5814/870. Acest testament s'a publicat în ședința judecătoriei a lib. reg. cetăți, Pesta ținută în ḑiua mai jos însemnată. Pesta în 3 Faur 1870. Ludovig Bogisich, m. jude primariu. Nicolau Gyürky, m. pr. actuariu judecătoresc.

Libertate personală în Ungaria.

Deputatul Sima Ferencz a desvoltat în camera maghiară o interesantă interpelare în legătură cu multele perchisiții domiciliare ce se fac la ordinul ministrului de interne pe la căpeteniile socialiștilor. „Ca cetățan liber sunt indignat — ḑice Sima — că vĕd primejduită în așa mĕsură libertatea personală. Locuitorii acestei țĕri trebue sĕ esclame: *destul, nici un pas mai departe!* Nu e ertat sĕ se întêmple, ca *ministrul sĕ provóce revoluție în țară cu ajutorul acestui parlament cumpĕrat cu parale*“. (Presidentul întrerupe).

In vorbirea sa mai departe Sima arată cum a întrat un detectiv pe la 2 după mezul nopții în casa unui socialist, fără a considera că are familie, călcându se astfel cele mai sfinte drepturi individuale. Acel detectiv a pus casa întrégă în picióre, a luat cu sine tóte paralele ce le-a găsit prin scrinuri.... „Astfel deci cine mai e sigur în Ungaria?“ întrébă Sima.

„Ministrul, care sub scutul legalității a desființat dreptul de intrunire, a esmis o ordinațiune, care légă ținerea întrunirilor de voința pretorelui.

Dacă astfel se încalcă drepturile nóstre apoi nu încape îndoială, că ne aflăm în stadiul când ororea stăpânesce și rĕspunsul la acésta ușor póte fi revoluțiunea. Nici chiar Tissza Kálmán nu s'a atins de libertatea presei de dreptul de întrunire și de întovărĕșire. Gloria asta revine numai guvernului actual, care sub mantaua liberalismului îndreptéza astfel de atacuri în contra legilor din 1848. Prin amintitul ordin al lui Perczel dreptul de întrunire, una dintre cele mai însemnate garanții a constituției nóstre se depune în mânile poliției. Se póte tolera un lucru ca acesta?“

Făcêndu-și interpelația, ministrul Perczel îi rĕspunde că mișcările socialiste și binele țĕrii îl îndreptățesc a lua mĕsuri ca cele acusate de interpelant Casa ia spre sciință rĕspunsul.

Reforma învěţământului în România.

Ţinem totdeauna cu interes viu cont de progresul cultural al fraţilor nostri liberi de peste Carpaţi. Ori-ce ştire positivă în direcţia acésta ne atinge plăcut şi în timpul din urmă trebue se mărturisim că am avut mai multe momente de satisfacţie sufletéscă, vědênd avêntul ce'l iau progresul şi cultura în ţara fraţilor nostri. Astfel în anul espirat inaugurarea universitătii din Jaşi, cercul de ştudii al bărbaţilor devotaţi culturei şi învěţământului, participarea bărbaţilor specialişti la diferitele congrese scientifice, perfecţionarea facultăţii de medicină prin proiectatul institut de ginecologie... tot doveḑi mari şi mărete de un grad de cultură înalt, de o înaltă concepţie a misiunei elementului românesc.

Bucurie imensă însě ne-a adus ştirea, despre reforma învěţământului în Romania. Acéstă reformă, menită a face epocă în istoria culturală a României, va fi sigur cu căldură salutată de tótă suflarea românéscă. Numai prin o astfel de reformă se póte crea o basă solidă şi sigură progresului Românilor din regat, numai prin un învěţâmênt corespunḑětor principiilor actuale de educaţiune se póte garanta viitoriul ţěrii.

E vorba deocamdată numai de reforma învěţământului secundar (pentru băeţi şi fete) şi a celui superior.

Invěţământul secundar (cel din gimnasii) şi cel superior (dela universitate) au fost normate până acum prin nişte legi din anii 1864 şi 1879, cari însě sunt fórte defectuóse şi nu corespund cerinţelor actuale, ba sunt o pedică seriósă pentru înaintarea ţěrii. Lucrul acesta lau ştiut deja de mult bărbaţii politici ai României şi în gând aprópe toţi aveau dorinţa de a înlocui actuala legislaţie şcolară prin alta mai bună şi mai complectă. Am puté ḑice ca fi-care guvern a făcut promisii în direcţia reformării învěţământului, fie-care a elaborat câte un plan, ba s'a discutat chiar şi în cameră, proiect în formă complectă însě numai acum s'a presentat camerei prin ministrul actual Spiru Haret. Acest proiect nu este munca unui om şi din un timp scurt, ci este resultatul ştudiilor îndelungate făcute de bărbaţi specialişti anume trimişi în străinătate, este elaborat pe basa opiniilor celor mai de valóre Români de sciinţă şi a proiectelor de până acum.

Partidele politice din regat fac bine lucrând in conglăsuire la o chestiune menită de a realisa cele mai nobile aspiraţii. Faţă de proiectul aşternut se pórtă, cu puţine escepţii tóte fracţiunile cu cea mai desěvêrşită fiducie. Este esplicabil. Insě sě nu crédă partidele séu guvernul, că prin votarea proiectului acestuia au făcut totul pentru învěţămèntul din ţéră. Sistemele învěţământului se schimbă mereu. Chiar aḑi este o fermentaţie generală aprópe în tóte statele europene pe terenul instrucţiunei. Problema învěţământulului gimnasial preocupă cu deosebire pe pedagogii germani, cari nici după o resboire de dóuě decenii nu au lămurit chestiunea, dacă gimnasiile umaniste (classice) sunt a se preferi color reale. Nici astăḑi nu se póte afirma că bifurcaţia învěţământului gimnasial este mai practică decât învěţămîntul unitar. Praxa de mai mulţi ani şi resultatele obţinute au se servéscă de directivă. Cercurile conducătóre din România vor socoti acéstă directivă şi după trecerea unui timp óre-care se vor convinge, dacă legea nóuă îşi are resultatele dorite. Schimbări, completări, totdeauna vor fi necesarii.

Reforma învěţământului, astfel cum este contemplată în proiectul amintit este o muncă seriósă şi raţională. Vom arěta şi noi cuintesenţa acelui proiect.

Exposeul ministrului Wlassics.

Mercuri în sěptěmâna acésta s'a început discuţia în camera maghiară asupra proiectului de budget al ministrului de culte şi instrucţiune. In proiectul acestă pro 1898 s'a luat la eşite suma de 13,118,715 fl. ér din acéstă enormă sumă de treisprećece milióne revine ca ajutor bisericilor disparenta particică de 654,162 fl. Partea cea mai mare a acestei cantităţi este destinată pe séma înfiinţării şcólelor de stat, este deci pusă în serviciul „politicei culturale“.

Ministrul Wlassics a grăbit aşi espune programul sěu de acţiune deja la începutul discuţiei, — deosebindu-se în privinţa asta de ceialalţi colegi ai sei. In esposeul sěu de astădată a încunjurat a vorbi de chestiuni culturale bisericesci, nici de autonomia bisericei catolice, nici de a celei sêrbesci şi ce-i mai uimitor, nici de apropriata lege de salarisare a preoţilor necatolici n'a făcut amintire. S'a mărginit numai la chestiuni şcolare şi la imensele reforme pe acest teren cu cari deja de doi ani încóce necontenit se laudă. Dăm vre-o câte-va aměnunte din acest esposeu de însěmnătate şi pentru noi.

Ministrul crede, că o specífică chemare a sa este a ridica în mod deosebit cultura maghiară, pentru că cultura conducătóre în Ungaria este cea maghiară...

Pentru a corespunde acestei chiemări va recurge înainte de tóte la învěţămêntul poporal, ca fundament al culturei. Acesta avênd lipsă de o grabnică revisuire, ministrul a luat paşii de lipsă, ca revisuirea sě se şi facă. *Acéstă revisuire va fi de aşa, ca interesele naţiunei maghiare sě fie satisfăcute.* Deocamdată însě nu crede de consult a provoca o rěsboire cu confesiunile singuratice, *chestiunea maghiarisării învěţământului trebue resolvită cum-va fără a provoca susceptibilitatea confesiunilor, însě nici de îngustimea lor de inimă nu trebue ţinut cont.* Şi acum cităm ad literam:

„Vreau sě vě mai atrag atenţiunea asupra unei împregiurări — continuă ministrul, — asupra acelei împregiurări, că *dacă 1998 de învěţători încă nu sciu unguresce, dacă în 2217 şcóle limba maghiară nu se propune cu succes, dacă între învěţători sunt o mulţime de inşi, cari sciu unguresce, dar nu vor sě instrueze, dacă forurile superióre pe cari le provocăm se întroducă cercetare disciplinară purced în cele mai multe casuri cu multă uşurinţă, noi susţinětorii şcólelor, punênd mâna pe inimă şi* **conduşi de cele mai însemnate interese naţionale,** *nu putem decât se cerem reforma învěţământului din şcólele poporale*“.

Cu privire la statificarea scólelor, ministrul declară că nu este aderent al statificării exclusive, ci în privinţa asta îşi are programul sěu deosebit, o tactică deja sulevată atât de des sub titlul de „politică culturală“. Observă adecă o acţiune paralelă: înfiinţéză şcóle de stat în ţinuturi maghiare primejduite, unde astfel întăresce elementul maghiar şi în ţinuturi unde naţionalităţile sunt în minoritate şi este astfel dată posibilitatea, ca acésta minoritate sě se contopéscă cu rassa maghiară. Acţiunea acésta a dat deja până acum resultate favorabile la sěcui şi în ţinuturi unde *românii* sunt ln minoritate. Are în plan a înfiinţa în cei cinci ani următori cu totul *o mie* de şcóle de stat, pe cari sě le plasese după sistemul şi programul politicei sale culturale şi anume cele mai multe din aceste şcóle resfirate prin Transilvania şi în jurul Aradului.

Intre altele ministrul Wlassics îşi mai face reclam cu o inovaţie referitóre la noi Românii. Ětă cum:

„Onorată Casă! Anunţ o însemnată inovaţie ce am întrodus Am dat adecă voie mai multor comune românesci unde am înfiinţat şcóle de stat, ca tinerimea română din clasa a II a şi a III-a se pótă fi instruată a scrie şi a ceti românesce. Credeţi-mě că românii au primit acésta cu multă bucurie şi acum dovedesc faţă de scólele de stat o mai vie atracţie, ei, şi eu socotesc de corect, ca Românul din clasa a II a şi a III-a sě se înveţe a ceti şi a scrie în limba sa maternă“.

Marinimos dl Ministru!

Cu privire la Români mai are dl ministru o vorbă. Spune adecă spre bucuria onoratei case, că sau găsit comune curat românesci în jurul Aradulul, cari au cerut ele înfiinţarea de şcóle de stat, promiţênd chiar şi jertfe spre acest scop...

Noi cunóştem casul acesta destul de uricios pentru noi, ştim însě ca acele rětăcite turme românesci au fost seduse de agenţii guvernului, de faimosul inspector şcolar Varjasi, care pentru isbânḑile sale pe acest teren a fost chiar decorat. Nu credem însě ca bucuria guvernului se dureze mult, căci Românii nostri o sě'şi vină în ori şi la timpul sěu au sě alunge pe toţi sîmbriaşii statului din comunile lor.

In exposeul sěu, ministrul arată mai departe, că are în plan reformarea şcólelor civile şi a şcólelor de institutori pentru cele civile. Asemenea va reforma învěţământul pentru şcólele superióre de fete. Va întroduce gimnasii de fete. Planul de instrucţie pentru şcólele reale şi cele medii este terminat. *Acest plan înrólvă în sine consideraţiuni deosebiie privitóre la obiectele naţionale de învěţământ.* Cu privire la înfiinţarea şcólelor medii de stat promite a observa aceeaş paralelă acţiune ca şi la şcólele poporale. Va înfiinţa gimnasii în ţinuturi curat ungureşti, însě va înfiinţa şi în ţinuturi mixte, d. e. în Elisabetopole, Deş, Gherla şi Făgăraş.

In învěţământul superior ministrul află de necesară o reformă radicală şi de mult reclamată la facultatea de drept. Numěrul examenelor sě se reducă şi în locul lor sě se întroducă colequiile obligate. Doctoratul obligat pentru advocaţi se şterge. Academiilor de drept se li se acórde un cerc mai mare de activitatate.

Aceste ar fi cele mai esenţiale din exposeul ministrului de culte. Vedem într'ênsul — cum adeseori am amintit, pe titanicul reformator, care atâtea planuri are câte stele pe ceriu. Până acum a tot făurit la planuri, a tot înspăimêntat lumea cu reforme, însě resultatele — mulţămită preţului moral al reformelor lui — au fost efemere. Noi ştiind acum până şi cele mai ascunse intenţii ale stimabilului archi-reformator, vom face bine ane într'arma de timpuriu în potriva lor.

Şí infam şí mincinos.

Sub titlul: „Egy alapitvány nemzetiségi czélokra“ („O fundaţiune pentru scopuri de naţionalitate“), cetim în „Magyarország“ de ieri o infamă denunţare la adresa *fundaţiunei lui Gozsdu,* pe care o pune în serviciul „Ligei“ din Bucuresci în scopuri agitaţionale.

Un singur cuvênt, o singură ideiă nu este adevěrată din cele-ce ticălosul denunţant pune pe hârtie, ca sě atragă ura şi persecuţiunea şovinismului maghiar asupra acelei fundaţiuni, asupra tinerimei române din Budapesta, asupra „Albinei“ şi asupra Mocionescilor cari toţi „stau în serviciul „Ligei““, — şi „Magyarország“, ér după el verosimil şí celelalte ḑiare maghiare, totuşi le publică fără nici o controlă, deşí analele fundaţiunei Gozsdu se dau publicităţii prin tipar an de an şi sunt accesibile pentru ori şi cine.

După „Magyarország“ fundaţiunea lui Gozsdu ori-cărui tiněr, care produce „Indexul“ dela universitate, şi dovedesce că este membru la „Petru Maior“, fie el avut séu sěrac, îi dă 100 fl., ear la recomandarea redacţiunei „Tribunei“ şì stipendiu de 200—300 floreni, décă şi-a câştigat merite întru desvoltarea agitaţiunei.

Aceste sume însě la poruncă mai înaltă au tinerii de a le folosí spre scopuri agitatorice, ear porunca mai înaltă vine dela Ligă.

Din aceste ajutóre s'a format şí fondul pentru monumentul lui Iancu, administrat la „Albina“, pe care însě, când a simţit bănuiala autorităţilor politice, secretariul „Albinei“ Dr. Diaconovich l'a ridicat l'a dus la Bucuresci şi l'a predat lui Carp şi lui Stefanescu.

In nrul viitor vom reproduce întregul articol din „Magyarország“, ca şí din acela sě vadă publicul român, cât sunt de infami denunţanţii neamului nostru, susţinuţi din fondurile disponibile, create şí din sudórea poporului român.

Nu aflăm cuvinte destul de aspre, pentru de a înfierá acéstă atitudine criminală a presei maghiare faţă de naţionalităţi şi cu deosebire faţă de tot ce în acéstă patria este românesc.

Noutăţi.

Rěscóla socialistilor pare a fi înăduşită prin měsurile luate de guvern. Din tóte părţile comitatelor rěsvrătite se anunţă linişte desăvîrşită.

Foile ungurescì anunţă cu multă indignaţie că Marţi nóptea la poruncă ministerială poliţia a călcat casele socialistilor din capitală. La órele 10 nóptea poliţiştii au făcut perchisiţii domiciliare la unsprezece socialiştii. Au scormonit tótă casa, au confişcat acte şi banii ce au găsit şi sau depărtat. Acésta — ḑice Bud. Hirlap — e vătămarea prin puterea esecutivă a dreptului de casă, a libertăţii personale, a dreptului de proprietate şi a legii. Legea ḑice: La casa acusatului séu în alte locale ale lui póte sě facă perchisiţie judele investigător; trebue sě se dispună perchisiţia prin sentinţă judecătoréscă; perchisiţia sě se facă cu cruţare şi ziua, în presenţa a doi martori; epistolele, telegramele, pachetele sosite la adresa acusatului pot sě se confisce prin judele investigator, décă acusatul e deţinut séu décă s'a dispus cercetare înpotriva lui — nici una din aceste disposiţii ale legi nu sunt aplicabile asupra socialistilor“, — ḑice „B. H.“

Astfel glăsuesce fóia unguréscă când e vorba de o cercetare pusă la cale contra unor *rězvrătitori socialişti.* Când însă s'au călcat casele *preoţilor* nostri, raţionau tocmai în chip contrar, atunci nu s'a călcat legea. Adevărată raţionare ungurească.

⁂

Procesul Zola. (Ḑiua a nóua. 16 Febr.) Interesul pentru proces scade. De astădată nici la venirea nici la depârtarea sa, *Zola* n'a fost ameninţat. In audenţa de aḑi a vorbit ca multă vervă generalul *Pellieux,* spunênd că procesul e un rězboiu în potriva óstei. Dlor juraţi — ḑice generalul — *Zola* va putea sě secere victorii cu o nouă scriere, va putea rěspândi limba franceză prin Europa, din care sě nisuesce sě stérgă Franţa. Arată apoi generalul că *bordereaul* n'a putut să-l scrie, decât un oficer de stat major. Lui Esterhàzy nu i-a fost posibil lucrul acésta. A mai declarat că revizia procesului se póte esopera, e convins însě despre nevinovăţia lui Esterházy.

A făcut sensaţie mărturisirea profesorului din Genf, *Moriaud* vestit grafolog, eare a susţinut, că scrisórea de pe *bordereanu* e identică cu scrisórea lui Esterházy. Moriaud cunósce facsimilul publicat în „*Matin*“, despre care generalul Pellieux s'a exprimat, că mai bine sémână cu originalul bordereanului.

⁂

Vicecomite sinucigaş. Vicişpanul Maramureşului, *Kutka* Kàlmán s'a sinucis. L'au găsit mort, îngheţat ín undele rîului *Iza.* Cauza sinciderei, după fóile ungurescì e următórea: *Kutka* a depus o parte mare a banilor orfanali ai comitatului ca la *o sută de mii* fl. la banca din Sigetul-Marmaţiei „*Népbank*“, unde era director cumnatul sěu. Banca a falimentat ḑilele acestea şi banii orfanali au perit. Fişpanul a citat la sine, după cele auzite, pe vicişpan şi l-a luat la interogator. Casul a deprimat total pe *Kutka.* De cătră séra a dispărut din biroul sěu. Pe la familie n'a dat. A fost căutat nóptea întreagă. Abia dimineaţa la 9 óre a fost găsit zăcênd mort la ţěrm, unde a fost scos de undele râului. Mórtea vicecomitelui *Kutka* e adusă în legătură şi cu exploatarea pungăşéscă a pădurilor dela *Majdánka,* care a cauzat mai multe afaceri disciplinare intre membrii administraţiei comitatense

---

Poşta redacţiunei.

Dlui *Parteniu P. Z.,* diecesa Aradului. Dacă un oficial român lucră în contra intereselor neamului sěu, faptele lui pet fi escepţionate şi denunţate în public pe calea corespondenţelor ḑiaristice. Monografiile însě au valóre literară, în ele deci nu pot avea loc polemii personale.

D lui *Avram Flucuş, învěţător în Braşov.* Dacă eşti admis — aşa cred, — că poţi face esamenul de pe cursul II. deodată cu cei ce emendéză din 1 séu 2 studii acum la terminul proxim; şi în cas de reuşire treci la al III-lea.

Amicului Dr. M.—riu în Iaşi Dorul nostru cel mai ferbinte este a aduna în jurul vechiului nostru organ pe toţi fiiĭ bisericei, şi mai ales pe cei crescuţi şi susţinuţi de biserică; şi astfel — formând o falangă puternică şi cu legături estinse — sě se pornéscă o activitate rodnică, care sě cuprindă în programul sěu tot ce póte înalţa némul românesc şi promova ortodoxismul lui.

Corespondentului din diecesa Aradului. Mulţămită, se publică.

Stofă de mătase pentru mirese

65 cr.

până la **fl. 14.65** de metru, — precum și **mătase—Henneberg** négră, albă și colorată dela **45 cr.** până la fl. 14.65 de metru — în cele mai moderne țeseturi, colori și dessinuri. Se espedézā **la particulari** *în casă* **franco și liber de vamă.** *Mostre cu întórcerea postei. Fabricele* **G. Henneberg** *(lifer. ces. și. reg.)* **Zürich.** [4] 2

Nr. 27/898. [32] 1—3

CONCURS.

Devenind vacantă parochia de cl. II. Cristian din protopresbiteratul Branului se escrie prin acésta concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în Telegr. Român.

Emolumentele împreunate cu acéstă parochie sunt 600 fl. 50, după-cum se póte vedea din specificarea comitetului parochial în ședința ținută la 30 Decembre 1897.

Doritorii de a ocupa acéstă parochie au a-și așterne rugările lor la subscrisul oficiu instruite conform legii în terminul sus indicat.

Oficiul prot. gr. oriental al Branului.

In conțelegere cu comitetul parochial din Cristian.

Zernesci, 6 Ianuariu 1898.

Traian Mețianu,
prot.

Nr. 13/897 [33] 1—3

Concurs repețit.

Pentru întregirea parochiei de cl. a III-a Gelmar, în protopresbiteratul Orăștiei se publică a dóua óră concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post de paroch dau un venit anual sigur de 400 fl. 90 cr. în privința cărora se pot lua informațiuni mai deaprópe dela comitetul parochial și oficiul protopresbiteral.

Concurenții au a-și așterne cererile concursuale, instruite conform normelor din vigóre, până la terminul prefipt oficiului protopresbiteral subsemnat.

Orĕștie, la 22 Ianuarie 1898.

Oficiul protopresbiteral al Orăștiei în conțelegere cu comitetul parochial concernent

V. Domșa,
protopresbiter.

Nr. 110/898. [29] 2—3

CONCURS.

Pentru întregirea parochiei vacante Nucet sĕ escrie concurs pentru a dóua-óră cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele sunt 233 fl. 80 cr.

Petenții au a-și așterne cererile instruite conform normelor din vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Sibiiu, 21 Ianuarie, 1898.

In conțelegere cu comitetul parochial.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Sibiiului.

Ioan Papiu,
protopresb.

Nr. 46/1898. [30] 2—3

CONCURS.

Dela „Asociațiunea pentru literatura rumână și cultura poporului român“ e de conferit, începênd cu anul școlar 1897—1898, un stipendiu de 20 fl. din fundațiunea „Bășota“. La acest stipendiu pot concura acei tineri gimnasisti români, cari s'au născut în Munții apuseni sau în fostul district al Năsĕudului.

Cererile, provĕḑute cu 1) atestat de botez, 2) testimoniu școlar de pe semestrul I. al anului școlar 1897—98 și 3) atestat de paupertate, sĕ se înainteze comitetului central în Sibiiu (Strada Morii Nr. 8.) până la 1 Martie n. a. c.

Cererile întrate după termin nu se vor considera.

Din ședința comitetului central al „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român“ ținută în Sibiiu la 3 Februarie 1898.

Dr. Il. Pușcariu, m. p.
vice-președ.

Dr. Beu, m. p.
secret. II.

A apărut în editura librăriei **H. Zeidner** din Brașov:

Istoria patriei

și

Elemente din istoria universală

Tractată după metodul biografic pentru școlele poporale

de [18] 3—3

Ioan Dariu.

Ediținunea a IV-a revĕḑută.

Cartea acésta este aprobată de Inaltul minister reg. ung. cât și de Sinodul Archidiecesan din Sibiiu și de Consistórele din Arad, Caransebeș, etc.

La cărțile școlastice din edițiunea mea servesc la 10 exemplare cu unul pe de-asupra gratis.

Din ori-ce *librărie se póte procura* scrierea premiată a consilier. în med. *Dr. Müller,* apărută în a 30-a edițiune despre

sistemul nervos

și

sexual turburat.

Espediție franco pentru 60 cr. în mărci postale.

Curt Röber,
[5] 4-49 Braunschweig.

Contra tusei

și răgușelii sunt cel mai bun mijloc bombónele Pemetefü a lui **Réthy**. Se află în tóte farmaciile. Prețul unei dose 30 cr., 5 dose espedézā franco farmacia Adler din B.-Ciaba. Numai atunci veritabile, dacă stă pe fiecare dosă subscrierea următóre: [239] 7—10

Réthy Béla
gyógyszerész

Din **Librăria Tipografiei archidiecesane** se pot procura:

Insoțirile de credit, îndreptare practică

de

T. W Raiffeisen,

traducere autorisată

de

Dr. A. Brote.

Prețul 80.

Cartea Stuparilor Săteni

de

Romul Simu, învĕțător

prețul 35 cr.

Libraria Tipografiei archidiecesane,
Sibiiu.

„CASSA DE PĂSTRARE ÎN MERCUREA“,

SOCIETATE PE ACȚII

Primesce depuneri spre fructificare sub următórele condițiuni:

1. **Depuneri făcute de particulari cu anunț de 30 zile cu 5%.**
2. **Depuneri făcute de particulari cu anunț de 3 (trei) luni cu $5^1/_2$%.**
3. **Depuneri făcute de biserici, școle, corporațiuni culturale, ori cu scop de binefacere cu 6%.**

Permițênd starea cassei, depunerile se replătesc îndată și fără anunțare.

Contribuția erarială pentru sumele depuse se plătește prin institut.

Regulamentul special pentru depuneri, la cerere, se trimite ori-și-cui gratuit.

Depuneri, ridicări și anunțări, se pot face prin postă și se resolvă cu reintórcerea ei.

DIRECȚIUNEA

„Cassei de păstrare în Mercurea“,

SOCIETATE PE ACȚII. [4] 6—10

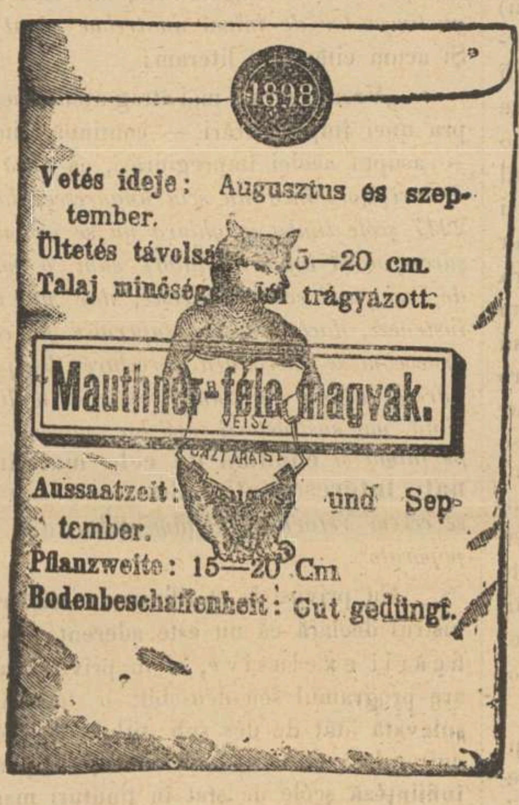
1898
Vetés ideje: Augusztus és szeptember.
Ültetés távolsága: 15—20 cm.
Talaj minősége: jól trágyázott.
Mauthner-féle magvak.
Aussaatzeit: August und September.
Pflanzweite: 15—20 Cm.
Bodenbeschaffenheit: Gut gedüngt.

Vestitele

Semințe de flori și legumi

ale lui [13] 6—17

Mauthner

în

pachete închise, legal garantate

cu marca de apĕrare împrotocolată

„Ursul“

se pot căpĕta în tóte

băcăniile și ferăriile

mai mari.

NB. Numai pentru pachetele ***închise,*** provĕḑute cu figura ***ursului*** și signate cu numele ***Mauthner,*** cum arată figura alăturată, la firma ***Edmund Mauthner*** în ***Budapesta, strada Andrássy 23,*** garanție deplină, că-'s semințe próspete și veritabile.

Cel mai sensațional roman al literaturei moderne. In limba engleză s'a vêndut în cinci-ḑeci de mii de esemplare. Succes colosal. Tradus în tóte limbile europene. In românesce de Afin de la Tuscia a apărut acum.

TRILBY

[31] 2—10

Prețul unui esemplar: direct fl. 1.30. In librăriile din monarchie fl. 1.60. In România și străinătate 4 lei. Deposit general: Afin de la Tuscia, tipografia Uhrman, Temesvár Ungaria.

Redactor prov. Dr. Elie Cristea.

Editura și tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 16. Sibiiu, Marți, 10/22 Februariu 1898. Anul XLVI.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuě ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Dotațiunea clerului.

Una dintre datorințele de căpetenie a-le statului este a lucra pentru promovarea bunăstării materiale și desvoltarea forțelor spirituale ale cetățenilor sĕi. Un principiu fundamental al sciinței politice îi impune acésta.

Unde complexul cetățenilor — societatea — este avută și înaintată, acolo însași societatea face mult in acéstă direcțiune și astfel sarcina statului sĕ ușuréză.

State cu națiuni culte și libere dovedesc cele afirmate.

Ér cu cât cetățenii sĕ află pe un grad de desvoltare mai inferior, cu atât este societatea mai mult avisată la protectoratul, tutoratul și ajutoriul statului.

Din acéstă ajutorare împrumutată a resultat și o reciprocitate de datorințe a statului cătră societate séu cetățeni și viceversa.

Considerând trecutul patriei nóstre putem susținea, că societatea a făcut fórte mult pentru promovarea statului. In special societățile religióse — bisericile — au pus basa cea mai sănătósă desvoltării culturale a cetățenilor. Civilisațiunea [illegible] noi — ca în multe alte țeri — din îngrijirea bisericilor față de prosperarea credincioșilor lor. Ba adeseori aflăm prelați chiar și în fruntea oștirilor pentru apĕrarea patriei în contra armelor dușmane. La Mocáci d. e. au căḑut 7 episcopi pe câmpul de onóre. Altădată vedem archierei, respective biserici, jertfind din avutul lor milióne pentru trebuințele de rĕsboiu ale țĕrei.

Cel mai înalt și valoros serviciu, ce l'au făcut și-'l fac bisericile statului, constă fără îndoială în a desvolta pe basa principiilor etice ale sistemului religios sentimentele morale în toți fiii patriei, dând astfel poporului o crescere fără de care întreg organismul statului s'ar prăbuși, ca un edificiu ridicat pe temelie de năsip.

Cercat-'au neamuri culte sĕ respingă ajutoriul bisericei și sĕ ridice în locul Dumneḑeirii o fecióră frumósă presentându-o mulțimii adunate între strigăte:

„Ni maître, ni dieu!"
Nici școlă, nici Dumneḑeu!

dar observând clătinarea edificiului s'au grăbit a repara grabnic partea slăbită.

Nu tocmai tare de mulți ani celebrul istoric și profesor dela universitatea din Berlin *Treitschke* propaga în față unui public ascultător imens, — suit până și pe ferești, ca sĕ pótă asculta, — învĕțăturile sale saturate din belșug cu vederi ateistice și dușmănóse bisericei.

Ele își ajung culmea în enunciațiunea făimósă, dar immorală a lui *Bismark*: *„Forța priméză dreptul"*.

Cu tóte aceste același renumit învĕțat a trebuit sĕ ajungă la convingerea, că fără base morale nu póte exista un stat. Convingerilor sale le a dat espresiune în cuvintele: *„Wir werden doch beten müssen"*; și a ḑis aceste remarcabile cuvinte atunci, când forța armată a germaniei era la culmea desvoltărei sale.

Epigoni, ér nu bărbați de stat au început a maimuțări și la noi asemenea porniri, căutând a slăbi nimbul bisericilor și a paralisa salutara lor activitate și influință; dar tendențele socialistice, comunistice și aprópe anarchistice, cari — în butul declarațiunilor făcute de deputatul Semsey cu ocasiunea desbateriior din anul trecut asupra budgetului: „că în Ungaria nu esistă socialismul și alte asemene curente" — totuși cu o iuțélă necreḑibilă i-au dimensiuni tot mai estinse, le va deschide nu preste mult, ba au chiar început deja a le deschide ochii, încât — voind a susținea interesul țĕrii — vor trebui sĕ dee bisericilor, ceea-ce spre binele obstesc este a lor.

Din aceste considerante om cu minte nu va putea nega salutarul și neprețuibilul serviciu, ce bisericile îl fac statului și fără de ajutorul cărora esistența lui devine problematică.

In urmarea acestora organele statului sunt datóre nu numai a împedeca nobila activitate a bisericilor, ci a îngriji de subsistența servitorilor ei, a preoților, ca aceștia — liberi de gândurile subsistenței — sĕ se pótă dedica esclusiv înaltei lor misiuni și chemări, de a deștepta și întări senti-[illegible] movéză și susțin moralul public, tăria și garanția cea mai sigură a statului, precum și a ori-cărei societăți.

Din cultivarea acestor factori resultă ca o urmare naturală și alte virtuți cetățenesci: iubirea ordinei, lealitatea cătră dinastie, iubirea pămêntului, in care te-ai născut și trăesci, iubirea patriei, respectul cătră legi etc.

Preoțimea bisericei nóstre române ș'a achitat totdéuna din belșug acéstă datorință. Ba mai mult, nu credem sĕ fie biserică, care în acéstă privință sĕ ne întrécă. Ținuta poporului român este cea mai vorbitóre dovadă pentru acésta.

Nici când poporul român n'a dat câtuși de puțină bănuială, că este infidel tronului și dinastiei. In cele mai critice timpuri tronul a aflat deschis peptul prăjit de sóre al românului și pregătit pentru primirea glonțului dușman. Statornicia credinței lui în pace și rĕsboiu este sĕpată în medalii de recunoscință.

Nici când poporul român nu s'a arătat dușman patriei, mamei sale proprie, deși aceea a fost și este pentru el mai mult, ca maşteră. Cu dușmanii țĕrei nici când n'a cochetat, ér sĕ i învite chiar sĕ ocupe țéra și sĕ le dee spre acest scop ajutoriul sĕu cu atât mai puțin. Sĕ spue Turcii, dacă românii le-au așternut când-va calea cu flori spre a-și înfige semiluna pentru veacuri în sufletul țĕrii, capitala de acum a Ungariei. Din contră, când popóre și țĕri străine i-au deschis brațele ospitale și i-au oferit pâne mai albă, ca în patria sa, românul a preferit pânea négră de acasă, esprimându-și dragostea de moșie în cuvintele:

„Fie pânea cât de rea,
„Tot mai bine'n țéra mea".

Emigrările în țĕri străine și mai ales în America — sunt pentru români aprópe necunoscute.

Crescerea-i religiósă i'au ținut departe și de agitațiunile socialiste; și vai de guvernul unguresc, când nici regimentele române nu vor putea fi folosite pentru înăbușirea socialismului de pe pustele Ungariei.

Cu tóte aceste, care a fost rĕsplata laudabililor conducĕtori ai poporului român, a clerului nostru. Nu numai nu li s'a dat ajutóre materiale, ci dinpotrivă au fost discreditați, și chiar întemnițați; ba aḑi acolo am ajuns, încât în opiniunea publică maghiară *„oláh popa"* este identic cu cel mai ordinar om de pe lume, cu cel mai miserabil trădător de patrie, vrednic numai a fi insultat, scuipat, și aruncat cu óuĕ clocite.

Vestea, că guvernul intenționéză a îmbunătăți starea materială a clerului, ar trebui deci sĕ însemneze o îndreptare spe bine a lucrurilor și sĕ umplă de bucurie pe toții fiiĭ corect cugetători ai patriei, cu tóte aceste bucurie n'a deșteptat proiectul de lege despre întregirea venitelor preoțesci in inima clerului nostru, fiind-că îmbunătățirea nu-i făcută cu gând curat și ne vine dela aceia, cărora așa de bine sĕ potrivesce ḑisa strămoșéscă: *„Timeo Danaos, et dona ferentes"*, ca și attila de pe ei.

Cetind exposeul, cu care ministrul [illegible] țiuni laudabile călăuzesc guvernul în calea sa, adecă de a executa disposițiunile articlului de lege XX din 1848, care în §. 3 norméḑă „ca trebuințele bisericesci și scolare a a fiecărei confesiuni recepte sĕ se acopere din visteria statului", și de ași achita promisiunile repețite în acéstă privință și atinse și în mesagiul preaînalt.

Așa d. e. ministrul accentuéză, că statul din punct de vedere al existenței sale nu privesce de indiferente „scopurile acelea, spre a căror realisare „se nisuesc societățile religionare existente pe teritoriul lui prin instituțiunile lor, ci de atari, cari și în privința „desvoltării existenței statului au însemnătate și valóre mare. Statul, ce e drept, „urmăresce cu mijlócele sale externe alte „scopuri osebite de ale societăților religionare, *dar temeiul și conținutul „etic pentru scopurile sale îl scóte din „activitatea societăților religionare existente pe teritoriul lui.* Din acest fapt „istoric urméḑă dela sine, că statul procede în interesul sĕu bine priceput, „promovéză realisarea mai ușóră a scopurilor sale, când se silesce a promova cu tóte mijlócele posibile activitatea rodnică a societăților religionare concrescute istoricesce cu societatea statului. Cu ocasiunea desbaterii „asupra legii despre liberul exercițiu „al religiunii am signalisat, ḑice ministrul, că susținem posiția de drept „public a bisericilor istorice, nu voim „sĕ curmăm desvoltarea istorică a acelora, ci dinpotrivă vrem, ca sĕ se „desvólte mai departe și încă în astfel „de direcțiune, ca, avênd în vedere „principiul separării sferelor de activitate obiectivă, statul cu bisericile istorice, cu confesiunile legalminte recepte împreună și ajutându-se împrumutat sĕ lucreze cât se póte mai „cu succes pentru înaintarea culturii „materiale și spirituale a cetățenilor".

Eră la alt loc: „Guvernul prin înființarea intregirii de venit în formă de instituțiune nici decât nu doresce a atinge sfera de drept autonom a confesiunilor, din care causă proiectul present nici o astfel de disposițiune nu cuprinde care ar asigura guvernului statului infiuință, ce ar trece preste sfera dreptului de supremă supraveghiare".

Dar tóte aceste frumos sunătóre cuvinte ne reamintesc povestea lupului în piele de óie; ele nu-s decât picuri de miere pentru de a amăgì clerul sĕ se prindă în rociul întins de guvern. Anumite disposițiuni din paragrafii proiectului presentat indică cele afirmate, că adecă ministrul nu a atras tocmai cele mai consecuente disposițiuni din principiile arĕtate mai sus, ceea-ce vom dovedì cu altă ocasiune.

Din România.

Monumentul lui Ioan Brătianu.

Cetim în „Drapelul: Dumineca (1. Febr.) s'a întrunit comitetul pentru ridicarea unui monument nemuritoriului Ioan Brătianu.

Nu s'a luat însĕ aici o decisiune definitivă.

S'au esmis mai multe păreri și într'o ședință viitóre se speră, că se va stabili definitiv locul unde se va înălța monumentul.

Ni sĕ spune că [illegible] propus dóuĕ piețe nimerite pentru înălțarea monumentului: oquarul Sărindar sau o piață de pe noul bulevard al Colței.

S'a mai propus și piața Primăriei, dar pe acéstă piață se proiectéză ridicarea unui monument lui C. A. Rosetti, care a fost și primar al capitalei.

Reforma învĕțămêtului în România

(*Proiectul de lege*)

Proiectul se ocupă de școlele secundare propriu ḑise, de gimnasii, licee și școle secundare de fete și de universități. Art. 2 specifică, că învĕțămêntul secundar și superior este gratuit pentru fiii de români, ceeace altcum nu este decât o disposițiune cuprinsă în art. 23 din Constituțiune. Cât pentru fii de streini, ei sunt admiși în școle în localurile, ce rĕmân libere după îndestularea fiilor de de pămênteni.

Invĕțămêntul secundar al băieților sĕ dă în licee și în gimnasii, cari nu sunt alta decât cele patru clase inferióre ale liceelor. Școlele secundare vor avé opt clase nu șepte ca până acum Programa primelor patru clase (gimnasiale) va cuprinde un ciclu complect de cunoscințe, cari vor fi aceleași pentru toți elevii. Dela clasa a V. în sus, obiectele de studiu se împart în trei grupări mai mari, ce elevii și le pot lua de specialitate după înclinările ce le manifestă. Materia de instrucțiune se împarte deci în *trei secțiuni*: 1. secțiunea literară séu classică, în care sĕ dă o mare desvoltare studiului limbei latine și eline, ca basă a studiului anticității clasice. 2. secțiunea sciințelor matematice, în care studiul limbei latine și eline se înlocuește cu acela al matematicelor, sciințelor fisice, geografiei. Secțiunea sciințelor fisico-naturale, împrumută limba latina dela cea dintâiu, sciințele fisice și geografia dela a dóua. Obiectele comune pentru toți școlarii, afară de aceste specialități vor fi: limbile română, france-ă și germână; notițiuni de filosofie, de drept usual şi instrucţiune civilă; musica şi gimnastica. In cursul gimnasial séu cursul inferior de liceu, limbile clasice nu se propun de loc.

Şcólele secundare de fete sunt de gradul I. şi al II-lea. Durata studiilor în şcólele secundare de fete de gradul I. va fi de cinci ani. Obiectele de studiu: religiunea, limbile română, francesă, germană, geografia, istoria, aritmetica şi geometria, comptabilitatea, elemente de cosmografie, sciinţele naturale, fisice şi chimice, noţiuni de pedagogie, de medicină şi farmacie domestică, mai ales în vederea creşterei şi îngrijirei copiilor, economia de casă, lucrul de mână, caligrafia, desemnul, musica şi gimnastica. In şcólele secundare de fete de gradul al II-lea se desvóltă şi complectéză studiile din şcóle de gradul I, adăugêndu-se încă noţiuni de psichologie şi logică şi una din limbile italiană séu englesă. Durata studiilor din şcólele secundare de fete de gradul I. va fi de 4 ani şi în ele se va primi prin concurs absolventele primelor 4 cl. de gradul I.

Scólele secundare stau sub conducerea câte a unui director (cele de fete sub o directóră). Directorii şi directórele se numesc şi revócă prin decret regal. Fie care clasă are un profesor diriginte. Profesorii diriginţi formédă sub presidenţa directorului, consiliul scolar. Pentru ca cineva sĕ pótă fi numit profesor la un gimnas, trebue sĕ fie român major, se fi satisfăcut legea recrutării, sĕ posedă o diplomă de licenţiat sau doctor în litere sau sciinţe, sĕ fie urmat un curs de pedagogie la o universitate, — şi se fi trecut cu succes un esamen de capacitate înaintea unei comisiuni formate de minister din profesori universitari. Aşa numitele concursuri, continuele esamene de concurenţă, proiectul nou nu le mai admite. Léfa fixă a profesorilor va fi 120 lei pe lună pentru fiecare 4 óre. Astfel salariul pentru obligatele 12 óre este 360 lei pe lună şi pentru maximele 24 óre o leafă de 720 lei pe lună. La acest salariu se mai adauge o gradaţiune 15 lei la sută după cinci ani, 30 la sută [illegible] tite însĕ numai pentru 10 óre pe sĕptĕmână.

Scólele normale de învĕţători şi învĕţătóre, de institutori şi institutóre sunt organisate prin legea învĕţământului primar din 1896, — noul proiect însĕ le asimileazà în ceea-ce privesce drepturile şi datoriile corpului didactic cu liceele şi gimnasiile. Aspiranţi la catedră de scólă normală are sĕ fie întrebaţi la examenul de capacitate şi din pedagogie. Pe lângă scólele normale sunt aşa numitele scóle de aplicaţiune, cu învĕţători sau institutori normalişti, salarisaţi cu 150 lei lunar, avênd se locuéscă la scólă şi se rĕmână necăsătoriţi.

Instructorii de lucru manual, musică, gimnastică, desemn şi caligrafie se numesc măestri. Ei au 70 lei de 4 óre la sĕptĕmână.

Universităţile române sunt dóuĕ: Una în Bucuresti şi alta în Iaşi. Universisatea din Bucuresti va cuprinde: facultatea de teologie ortodoxă; facultatea de drept, (cuprinde studiul sciinţelor iuridice şi de stat), facultatea de medicină (cuprinde studiul sciinţelor medicale şi celor ajutătóre) facultatea de litere şi filosofie (studiile literare, filologice, filosofice şi istorice), facultatea de sciinţe (sciinţele matematice, fizico-chimice şi naturale). Universitatea din Iaşi are aceleaşi facultăţi, înse fără facultatea de teologie ortodoxă, căci cea din Bucureşti va fi centrală, pentru întreg regatul. Studiile universitare se vor face prin cursuri, conferinţe şi lucrări practice în seminare, în institute şi în laboratorii. Cu învoirea senatului universitar se pot ţiné cursuri literare şi de către persóne, cari nu aparţin corpului didactic.

La facultatea de teologie se pot inscrie absolvenţii cu diplomă ai seminariilor.

Studenţii, cari în curs de doi ani consecutivi nu vor fi trecut examenele cuvenite, vor fi şterşi din matricola facultăţii. Anul şcolar se începe la 1 Octobre şi se termină la 30 Iunie. In acest timp se cuprind şi sesiunile de examen. Fiecare universitate va elibera dóuĕ feluri de diplome: diploma de licenţa şi diploma de doctorat. Facultatea de medicină va elibera numai cea de doctorat. Numĕrul anilor de studiu în o specialitate nu va puté fi mai mic de trei pentru licenţă şi de cinci pentru doctorat.

Acésta ar fi cuintesenţa proiectului de lege, menită a reforma atât de radical învĕţământul mediu şi superior în România. Proiectul a fost presentat camerei prin referentul Dimitrescu—Iaşi, care a motivat lung şi temeinic necesitatea acestei salutare legi. Fie ca României sĕ-i aducă ródele aşteptate!

Decis necorect.

„Tribuna Poporului“ Nr. 26, drept „avis“ la adresa băncilor nóstre, pu- [illegible] tră tóte institutele de bani din raionul sĕu:

13241/1897 kb.

In meritul publicării bilanţului anual al societăţilor pe acţii şi a raportului comitetului de supraveghiere referitor

DECIS

Direcţiunea se aviséză prin acésta, sĕ nu întrelese a da publicităţii, conform § lui 198 al legii comerciale pe calea şi în felul staverit prin statute pentru publicaţiuni, bilanţul anual supracensurat din partea comitetului de supraveghiere dinpreună cu raportul comitetului de supraveghiere menit a fi subşternut adunării generale.

Din şedinţa tribunalului regesc din Arad, ţinută la 24 Decembre 1897.

(L. S) *Bozoky*, m. p.,
notar.

Nu cunosc incidentul, care ar fi dat ansă tribunalului din Arad ca sĕ publice decisul de sus. Ca iurist şi ca director de bancă afirm însĕ, că interpretéză greşit §-l 198 al legii comerciale la care se provócă.

Textul autentic maghiar al §-lui 198 este următoriul:

„Az igazgatóságnak kötelességében áll a társasági könyvek rendes vezetéséről gondoskodni, s a felügyelő bizottság által megvizsgált évi mérleget, a közgyülés elé terjesztendő jelentéssel együtt, a közgyülést 8 nappal megelőzőleg közzétenni“.

Românesce:

„Direcţiunea are datorinţa a se îngrijí de purtarea regulată a cărţilor societăţii, şi cu 8 ḑile nainte de adunarea generală a publicá bilanţul anual examinat de comitetul de supraveghiare, dimpreună cu raportul ce este a se subşterne („terjesztendő“) adunării generale“.

Décă legea ar contempla ací raportul comitetului de supraveghiare, care, în sensul § lui 195 al legii comerciale *însuşi* are sĕ-şi substérnă raportul la adunarea generală, ar da espresiune hotărîtă acestei disposiţiuni prin cuvintele: „annak a közgyülés elé terjesztendő jelentésével együtt“ Românesce: „dimpreună cu raportul aceluia“ etc.

Legea nu póte obliga pe direcţiune, sĕ publice un raport străin, décă n'a dispus ca acel raport sĕ i-se substérnă ei şi încă într'un timp, ca sĕ i-se facă posibilă observarea terminului de publicare va sĕ ḑică, în casul acesta cel puţin cu 10—12 ḑile nainte de adunarea generală.

Astfel de disposiţiuni nu sunt în legea comercială, din contră, precum am arĕtat mai sus, comitetul de supraveghiare numai la adunarea generală are sĕ-şi subşternă raportul, ér acest raport nu-l face atunci când în biroul institutului examinéză bilanţul şi-l provede cu clausula de examinare, ci mai [illegible]

Tóte comitetele de supraveghiare se adreséză către adunarea generală — nu către direcţiune — ba la unele adunări generale chiar şi raportul comitetului de supraveghiare îl cetesce un membru al aceluia.

Deci textul legii este clar pentru toţi cei ce cunosc legea comercială, şi în sensul aceluia direcţiunea, afară de bilanţul provĕḑut cu clausula de esaminare a comitetului de supraveghiare, are sĕ-şi publice în modul provĕḑut în statute, cel puţin cu 8 ḑile nainte de adunarea generală — raportul seu către adunarea generală.

Astfel au urmat tóte băncile până în ḑiua de astăḑi.

Dacă acéstă praxă ar fi greşită, nu tribunalul din Arad, şi nici o judecătorie de prima instanţă este chemată sĕ interpreteze legea şi sĕ introducă prin circular altă praxă, ci în anumite casuri numai Curia reg. are acest drept.

Deci, neesistând vr'o decisiune principială a Curiei, despre care eu n'am cunoscinţă, bine ar face băncile din Arad, dacă, folosindu-se de remediile legale, ar duce causa până la acel for, care este competent sĕ interpreteze textul obscur al legilor, ca nu prin o ingerenţă necompetentă a tribunalului sĕ se întroducă o praxă, care eventual sĕ servéscă de motiv pentru nimicirea concluselor luate de adunările generale ale băncilor.

Nu voiu sĕ îndemn pe nimene sĕ desconsidere „decisul“ tribunalului din Arad, până când acela nu va fi revocat séu nimicit, dau sfatul însĕ celor pe cari'i privesce, ca sĕ nu neglige nici publicarea raportului direcţiunei către adunarea generală, pentru că acésta li-o cere legea.

Sibiiu, 9/21 Febr. 1898.

Parteniu Cosma,
Directorul esecutiv al
„Albinei“.

Denunţantul din „Magyarország“.

Conform promisiunei nóstre din numĕrul precedent, publicăm textul denunţării apărute în „Magyarország“ Nrul 49.

Atâtea măgării sunt ţesute în acéstă stirpitură de articol, încât vrênd nevrênd trebue sĕ presupunem, că denunţantul a căḑut jertfă unui român maliţios, care întrebat despre administrarea fundaţiunei lui Gozsdu, şi vĕḑênd că are de lucru cu un denunţant miserabil, i-a dictat cele mai vĕdite prostii, numai ca sĕ-l blameze.

Atât sunt de absurde stupidităţile înşirate în acel articol, încât cu privire la cetitorii noştri nici n'ar merita sĕ ne perdem timpul cu reflexiuni asupra lor. Considerând însĕ tendinţa infernală a denunţantului, şi ţinênd cont de sistemul actual, de a denunţa mereu tóte instituţiunile românesci, n'avem ce face, trebue sĕ ne ocupăm şi de acest mai nou produs spiritual al unui pĕcătos miserabil, care nu scie sĕ-şi asigure subsistinţa prin muncă cinstită, ci numai prin denunţarea nóstră cu ori-ce preţ, deşi însuşi trebue sĕ fie convins, că tóte datele îi sunt false, că nimic nu scie din cele-ce publică, şi că prin minciunile sale seduce şi pe cei-ce-l plătesc şi pe cei cari îl cetesc.

FOIŢA.

La mormêntul profesorului

Dr. Ioan Bozoceanu.

de

I. I. L.

(Incheiere).

Sĕ-l vedem însĕ pe Dr. Bozoceanu ca profesor, căci ca atare l'am cunoscut mai bine, şi ca atare era fala şi mândria nóstră în faţa străinilor.

Bărbat de o înaltă erudiţiune, făcea parte din elita dascălilor români, a acelor dascăli desinteresaţi, cari n'aveau alt scop, decât crescerea tinerimei. Convins, că crescerea unei tinerimi se póte face numai pe lângă sacrificii extraordinare, drept aceea, Bozoceanu nu cruţa nimica pentru ajungerea scopului. Lucra cu ardóre şi cu un zel escepţional. Şi numai acela, care a avut fericirea de a asculta prelegerile sale, numai acela îşi va puté forma o icónă fidelă a rîvnsi, cu care îşi împlinea chemarea, numai acela îşi va puté forma o icónă fidelă a vastelor sale cunoscinţe. În astă privinţă Bozoceanu era model de virtute şi de credinţă, ceea-ce îl şi făcea sĕ se bucure de multă şi distinsă consideraţiune.

Intenţiunea lui nu era sĕ pregătéscă din elevi cine scie, ce ómeni savanţi, ci mai mult o legiune de luptători, care sĕ fie folositóre intereselor şi aspiraţiunilor némului nostru. Voia mai presus de tóte, sĕ sădéscă în sufletele nóstre spiritul de concordie.

„Toţi pentru unul şi unul pentru toţi“ era basa, pe care îşi clădia el întréga pedagogie. Idealul lui era ca fiecare din elevii lui sĕ ia parte la alinarea durerilor némului nostru, sĕ se curme astfel plânsetele şi suspinele, ce rĕsuna prin văile Carpaţilor, căci într'un mod de tot simplu, dar cu multă eleganţă adese-ori ḑicea: „Ai nostrii sunt Carpaţii!“ Caracterele tipurilor mari ni le dădea, ca normativă în a nóstră viaţă, ér faptele măreţe ale poporului francez, ca unele prin a căror imitare numai va puté propăşi mai iute poporul nostru.

In acest mod a muncit el pe catedrele acestui institut timp de aprópe un pătrar de véc. Neclintit a stat el pe lângă postul sĕu, resistând cu vehemenţă furtunele şi ispitele din afără.

Nu o sĕ fiu eu acela, care sĕ studiez pe Dr. Ión Bozoceanu, căci multe s'ar recere, — studieze-l cei eruditţi şi competenţi, când timpul va sosi.

Şi cu tóte aceste, acum aprópe de fine nu pot trece fără sĕ pun o singură întrebare, al cărui rĕspuns îl voiu lăsa în sama altora: Ce s'ar fi ales óre de Drul Bozoceanu, dacă sub atâtea împrejurări, şi pe alt teren şi-ar fi încercat puterile?!

Acesta este tipul profesorului, care a escelat în tóte virtuţile, ce încoronéză pe un adevĕrat dascăl.

Căḑut jertfă sacrificiilor sale, móre aprópe pe neaşteptate în diminéţa ḑilei de 16 Ianuarie anul 1897. Vestea morţii sale s'a lăţit ca fulgerul în întreg oraşul. Sensaţia a fost mare nu numai între Români, ci şi între Saşi şi Maghiari, cu atât mai vêrtos, cu cât cu dóuĕ ḑile înainte petrecea relativ destul de bine aici, în Braşov.

Trei ḑile în urmă — într'o Sâmbătă, o frumósă ḑi de érnă ne aflam pe drum către Vălcele, unde ne duceam, ca sĕ mai vedem odată figura simpatică a scumpului nostru părinte sufletesc. Ajunşi — îl aflarăm în biserica de acolo, rece şi fără suflare, întins pe catafalc. Profesori şi elevi rênd pe rênd privirăm la faţa încă neschimbată a nenorocitului profesor, în câtă vreme din ai nostri ochi amare lacrimí se furişau. — Poporul adunat aprópe înconsciu, privia lung şi cu jale la durerósa situaţie a celor nou veniţi.

Suspinele adênci ale unei bĕtrâne mame, al cărui isvor de lacrimi acum îi secase, ţipetele lugubre ale unei surori desperate de tot, suspinele înăbuşite, ce eşiau din pieptul unui frate iubitor, dedeau o înfăţişare stranià acestui jalnic act.

Preoţii îşi începură rostul şi — tânguiosul glas de clopot vestea trecerea Drului Ioan Bozoceanu de pe astă lume, dincolo, peste pragul mormêntului în împĕrăţia cu eternă fericire. — Durere mare a căşunat mórtea sa. Dar sĕ ne mângăiem, căci în contra sorţii cine se póte rescula? Religiunea nóstră şi şi filosofia morală sunt consolatóre în ast-fel de dureri. Póte, că chiar Provedinţa a voit sĕ'l trécăà la pace şi la linisce, căci la noi durere şi suferintă i-a fost menit ca parte.

— Puţinul acesta am avut a'l scrie despre Dr. Bozoceanu, al cărui elev am fost şi a cărui amintire la grópă o voiu duce. —

Facă toţi, câţi sciu despre el câte ceva, facă puţinul de astă-ḑi, căci de lipsă vor fi faptele sale generaţiunilor actuale şi viitóre. Viitorimea póte va sci mai bine sĕ aprecieze meritele acestui bărbat luminat, pe care în deajuns cu greu îl va putea cunósce cineva şi póte că tot viitorul sĕ fie chemat a lua vĕlul de pe taina cugetelor sale, ca sĕ se pótă sci, cine a fost el, — dar până atunci:

Analelele şcólelor nóstre vor consfinţi câteva pagini de laudă, câteva pagini de ardóre la adresa profesorului atât de distins şi de devotat; corpul profesoral îi va însemna numele cu litere de aur în rêndul celor decedaţi; poporul nostru va plânge pe paginile

Ca să fie mai plausibile minciunile lui, se dimite şi la detailuri, citéză cifre, nume şi chiar numĕrul uşii dela locuinţa societăţii „Petru Maior“.

Eată textul ticăloşiei:

O fundaţiune pentru scopuri de naţionalitate.

Am primit următórele rênduri:

Este în Ungaria o fundaţiune de mai multe milióne, care în parte se întrebuinţéză pentru scopurile de agitaţie ale naţionalităţii românesci. Acésta e fundaţiunea de peste 4,000,000 fiorini [1]) a lui Gozsdu Elek [2]) Gozsdu Elek a fost procuror suprem în Budapesta, mai târḑiu a ajuns secretariu de stat. După mórte 'şi-a destinat colosala avere pentru ajutorarea studenţilor universitari români, şi spre scopul acesta 'şi-a împărţit banii în fundaţiuni de stipendii. O parte din suma acésta uriaşă o administrează casa de păstrare „Albina“ din Sibiiu, o altă parte episcopii gr. or. români, restul Mocsonyeştii. [3]) Boguievics şi advocatul Cimponeriu asemnéză stipendiile şi încuviinţéză ajutóre şi lor trebue sĕ se inmâneze şi rugările. [4])

Fiecare student universitar român primesce la an 100-100 fl. ajutor, avut şi sărac deopotrivă. [5]) E destul, décă se legitiméză cu indexul şi este membru la Petru Maior. [6])

Cea mai mare parte a studenţilor universitari români din Budapesta sunt tineri din părinţi *cu avere*, cari nu au nevoie nici de ajutorare nici de stipendiu, cu tóte aceste însĕ fără escepţie trag renta acésta anuală, pentru-că acesta e interesul ligei. [7]) Şi e interesul ei, pentru-că *studenţii universitari la poruncă mai înaltă adună sumele aceste şi le întrebuinţéză pentru scopurile agitaţiunei*. [8])

Din banii acestia s'a adunat şi pentru statua lui Iancu, [9]) pe care voiau românii sĕ o ridice la Abrud, guvernul însĕ nu le-a dat voie şi a oprit şi colecta.

Cu tóte aceste colecta în Ungaria încă şi aḑi se continuă, şi până acum dejá s'au adunat 19166 lei (franc) şi 34 bani (centimes), cari sunt depuşi la banca naţională română în Bucuresci.

Indată-ce s'a înterzis colecta, cassa de păstrare din Sibiiu „Albina“, care pànă atunci administra sumele incurse, presimţind bănuiala autorităţilor, a trimis banii prin secretarul Diakonovics la Bucuresti, unde vicedirectorul Corp Antal şi secretarul Stefanescu au chitat primirea. [10])

Din fondul Gozsdu ce ajung banii în abundanţă, pentru-că nu numai stipendiile ordinare se împlinesc, ci la recomandaţia redacţiei „Tribunei“ se împărtăşesc şí de ajutóre de 200 - 300 fl. acei studenţi universitari români, cari şi au dobândit merite speciale în desfăşurarea agitaţiei. [11])

Indată-ce au primit banii asemnaţi din fondul Gozsdu, studenţii universitari români ţin adunare şi hotăresc, a câta parte a sumei sĕ o jertféscă chestiei române, adecă cu cât sĕ sporéscă fondul de atac, pe care ei îl administréză.

In favorul fondului statuei lui Iancu au adunat următorii şi au jertfit sumele de ajutor asemnate din fondul Gozsdu: Muntyán Flórián (presidentul reposat al lui Petru-Maior), Bombariu, Moisa, Popescu, Muntyan, Cosmuta, Oltefian, Bogovicin, Doliona, Petru Cubia, Popovics, Emil Zászló, Braniciu, Pap Kornèl, Vlad, Goice, Supu, studenţi universitari români în Budapesta. După terminarea colectei, studentul universitar Vlad Aurel a călătorit la Sibiiu şi acolo a mers la redaţia „Tribunei“, unde s'au luat mĕsuri pentru depunerea banilor. [12])

Tot din banii adunaţi din averea fondului Gozsdu s'a imprimat şi cartea cu cuprins agitator intitulată „Pamentu-oi a nost“, a unui student universitar de origine din Moldova cu numele Trif, şi din miile de exemplare litografate 400 s'au trimes şi în Moldova şi Bessarabia, pe postă. [13])

Punerea pe postă a acestor esemplare au sĕvêrşit-o Opria Stefla, [14]) Pintea Georgie şi Trifu în cafeneaua Micsek şi mai târḑiu în localul societăţii Petru-Maior din Molnárutcza nr. 20, etagiul II, uşa 15.

Trifu e o figură binecunoscută autorităţilor. Din încredinţarea lui Urechia deja de mai multe-ori a cutrierat Europa şi în foile străine mai mulţi articoli au apărut dejá din peana lui.

---

[1] Bine ar fi décă cel puţin aci ai grăí adevĕrul, dar încă n'a ajuns nici la 2 milióne. Red.

[2] Nu l'a chemat Elek nătărăule, ci Manuil. Şi n'a fost nici procuror suprem nici secretar de stat, ci 32 de ani advocat apoi comite suprem în Caras, dup'aceea deputat dietal în cercuul Tincei şi în fine Jude la Inalta Curte de casaţie şi apel, carea astăḑi sĕ chiamă Curiă. Aşa se vede însă că ai auḑit ceva de Gozsdu Elek, care este procuror reg. şi décă se va purta tot ca până aci póte sĕ ajungă şi secretar de stat. Acesta însĕ nu se trage din familia fericitului Gozsdu al nostru, şi fii sigur că nu va face fundaţii pentru scopuri de naţionalitate Red.

[3] Minciună! Intréga avere o administréză representanţa fundaţiunei instituită de însuşi fundatorul, pe basa testamentului şi a actului fundaţional aprobat de guvern. Red

[4] Bogoievici este esactorul şi şeful cancelariei fundaţiunei. El numaĭ esecutéză conclusele representanţei dar nu încuviinţéză ştipendii, ci numai licuidéză pe cele încuviinţate de representanţă. Cimponeriu n'are nici o atingere cu stipendistii. Red.

[5] Minciună obraznică! Fund. Gozsdu dă numai stipendii dela 120—500 fl. şi tac sele rigorósélor; dar nici un fel de ajutor. Red.

[6] Obrăznicie! Dar în fine bine ar face, décă toţi stipendiştii din Budapeşta s'ar inscrie de membri ai societăţii „Petru Maior“, pentru-că Gozsdu pretinde ca stipendiştii lui sĕ fie **români şi patrioţi buni**, ér „Petru Maior“ numai cualifica 'i póte în acéstă privintă. Red.

[7] Denunciare infamă. Red.

[8] Din contră, stipendiştii lui Gozsdu chiar în resoluţiunea prin care se însciinţéză despre stipendiul votat se admoniéză, ca în interesul lor şi al fundaţiunei sĕ se feréscă de demonstraţiuni politice. Red.

[9] O hi!

[10] Se întrebe atotsciutorul denunţant pe judele de instrucţiune Gödri, despre care s'a publicat şi în acest ḑiar că a învestigat la „Albina“, cine a depus şi cine a ridicat banii colectati pentru fondul pentru statua lui Iancu?

A auḑit el însè că banca naţională din Bucurescĭ a dat lui Albini o cuitanţă despre suma de 19 166 Lei 34 bani, publicată în „Tribuna Poporului“, şi măgariul crede că „Albini“ şi „Albina“ sunt nume identice. Red.

[11] Sciind ticălosul, că „Tribuna“ este organul cel mai persecutat din partea puterei, şi considerat de inimic neîmpăcat al statului maghiar, cu intenţie infernală presentă fundaţiunea lui Gozsdu ca pe o instituţiune pusă în serviciul agitaţiunilor, la disposiţia „Tribunei“. Infam! Red.

[12] Tot nume şi fapte necunoscute pe aici. Minciuni tendenţióse. Red.

[13] Nu cunóstem nici cartea nici omul, nici nu credem sĕ esiste. Un tinĕr cu numele Trif scim că a fost redactor la „Dreptatea“ dar acela n'a fost din Moldova nici n'a cutreerat Europa. Red.

[14] Oprea Steflea este practicant la comitat în Sibiiu, şi n'are timp se petrécă prin cafeneaua Micsek din Budapesta. Red.

---

istoriei sale pe servitorul pe cât de fidel pe atât de nenorocos; ér noi — noi ca uni pentru cari s'a jertfit mai mult — cu respect ne vom aminti şi vom vorbi de el, îi vom venera şi-'i vom cinsti umbra, şi în memoria nóstră vom destina un loc pentru amintirea lui, şi plătiţi vom fi. —

Cetitoriule! De 'ţi se va întêmpla cumva vre-odată sĕ treci pela staţiunile balneare din Vălcele, nu mult după întrarea ta acolo vei vedé o biserică. E biserica unde ţi-am presentat pe Dr. Bozoceanu întins pe catafalc. Nu merge mai departa, ci te opreşte; în biserică nu întra, ci mai bine aruncă-ţi ochiĭ spre drépta, ca sĕ vezi un mic deluşcan, pe a cărui cóste în sus te urcă, rogu-te, căci ajuns în vîrf un mic platou acoperit cu morminte ţi se va arăta înaintea ochilor. Caută.. póte vr'un semn, póte vr'un rĕspuns, de vei întreba, îţi vor arĕta mormêntul nenorocitului profesor.

Spre gliă, plécă-ţi ochii, uităte bine şi cugetă adânc; ér la despărţire nu uita rogu-te, a depune pe „mormêntul fără de noroc“ o lacrimă, de cumva ai cunoscut pe reposatul, de nu... o vorbă de compătimire, căci dacă nu mai mult, aceste le merită —

Braşov, 16 Ianuarie 1898.

Noutăţi.

Proiectul de lege despre maghiarisarea localităţilor a fost sancţionat de Maj. Sa şi publicat în monitoriul oficial din Budapesta.

⁂

Transilvăneni — la Dobrogea. Ḑiarul „Drapelul“ din Bucuresci e informat, că un numĕr de peste dóuĕ sute de familii de ţĕrani din Transilvania au făcut o petiţie către M. S. Regele Carol al României prin care cer sĕ li se dea pămênt în Dobrogea.

M. S. a trimis petiţia ministrului de domenii spre a face un referat în acéstă privinţă.

⁂

Avis. Domni membri ai clubului municipal român din comitatul Sibiiului sunt învitaţi prin acésta la o conferenţă pe Vineri în 25 Februarie n. 1898, la 5 óre p. m. în localul casinei române din Sibiiu.

Conferenţa va delibera asupra obiectelor cuprinse în programa congregaţiunei estraordinare a comitatului Sibiiu, care este convocată pe a 28 Februarie n. 1898.

Biroul clubului municipal român din comitatul Sibiiului.

Sibiiu, în 22 Februarie n. 1898.

Ioan de Preda m. p.,
preşedinte.

Dr. N. Vecerdea m. p.
secretar.

⁂

Protopresbiter nou. Consistoriul archidiecesan a denumit protopresbiter al tractului *Devei*, vacant de 7 ani, pe dl *Georgiu Roman*, paroch în Sân-Nicolaul-mic, diecesa Aradului,

⁂

Din Cluj, ni se scrie, că dl Aurel Ciortea, absolvent de filosofie şi profesor prov. la şcólele nóstre reale şi comerciale din Braşov, a depus în 5/17 l. c. la universitatea din Cluj cu bun succes examenul de specialitate din sciinţele matematice şi fisice.

⁂

Despre starea şcólelor române din Macedonia, ziarul bucureştean „*Drapelul*“ scrie:

Ni se aduce o scire destul de gravă şi anume, că ministerul instrucţiei n'a mai trimis nici o sumă, de cinci luni încóce pentru plata profesorilor dela şcólele din Macedonia. Pricina ar fi, ni se spune, réua alcătuire a statelor de plată, în care inspectorul a trecut şi morţi şi vii, şi absenţi şi presenţi.

Noi am relevat deja aceste neregule şi acum de curênd am publicat şi publicăm încă un memoriu al mai multor profesori macedoneni, prin care sĕ analiséză cu de amănuntul statele în chestie şi sĕ dovedeşte că ele sunt întocmite cu rea credinţă, cu greşeli, care dacă sunt voite, presintă o excepţională gravitate.

Din informaţiunile pe care le avem, ar resulta că şi d. ministru de instrucţie ar suspecta statele inspectorului Apostol Mărgărit şi de aceea n'a mai trimes banii pentru plata profesorilor.

Nu înţelegem însĕ cum se póte lovi într'o instituţie pentru că un funcţionar al ei se arată abusiv.

Şcólele românesci din Macedonia sunt deja reduse la ultima epresie posibilă, reduse ca numĕr şi fórte slab frecventate de elevi.

In împrejurările actuale acésta este o adevératĕ nenorocire, o lesiune gravă a intereselor românismului în peninsula balcanică. Dacă şi aceste şcoli sunt pe cale de peire — căci neplata de cinci luni a lefurilor profesorilor într'acolo le va duce — atunci putem sĕ ne luăm rèmas bun dela ori ce speranţă în Macedonia.

⁂

Gratulare pentru o distincţie Primim următórele: Cu ocasiunea sfintelor sĕrbători ale naşterei Dlui din acest an, Venerabilul Consistoriu din Caransebeş a aflat de bine a distinge pe mult meritatul nostru paroch Domnul David Tĕrfălógă pentru meritele sale esemplare cu purtarea de brîu roşu; din care incident un numĕr fórte frumos din mirenii sei credincioşi, fiind adunaţi la sânta biserică, l'au însoţit cu toţii până la localitatea sânţiei sale salutându-l şi esprimându-i bucuria lor nemărginită care o simţesc şi mai vêrtos vèḑênd întru cât e de îngrijit şi Venerabilul Consistor, pentru purtarea esemplară a cinstitului sĕu cler. Gratulăm deci şi pe acéstă cale meritele părintelui Terfaloga. Cu deosebită stimă: Comitetul reuniunei de lectură română. Reşiţa-montană la 7 Februariu 1898.

⁂

Necrolog. Subscrişii cu inima înfrântă de durere anunţă tuturor consângenilor, amicilor şi cunoscuţilor trecerea la cele eterne a prea iubitei lor soţie, mamă, fică şi cumnată, *Carolina Lupu născută Stavilă*, preotésă gr-or. în Lueriu, care după un morb scurt şi greu, împărtăşită cu sf. taine ale muribunḑilor aḑi la 4 óre p. m. s'a finit cursul vieţii în anul al 28 lea al etăţii şi al 8 lea a prea fericitei căsătorii. Rĕmăşiţele pămêntesci ale scumpei defuncte s'au aşeḑat spre eternă odichnă Sâmbătă, în 31 Ianuariu st. v. în cimiteriul bisericei gr.-or. din Lueri.

Lueri, 28 Ianuariu 1898.

Demetriu Lupu. preot ca soţ. Octavian Lupu, ca fiu. Iacob Stavilă, paroch ca tată. Ioan Pop Marisca Lupu măr. Pop, Leon Farcaş, Florea Farcaş n. Lupu, Filip Dobrean, Agafia Dobrean n. Lupu şi Octavian Lupu cumnaţi şi cumnate.

⁂

Convocare. Subscriitorii acţielor la întreprinderea comercială în înfiinţare „Severineana“ societate comercială pe acţii se învită prin acésta în vîrtutea §. 154. din legea comercială la *adunarea generală constituantă*, carea se va ţinea în Caransebeş la 3 Martie 1898 st. n. la $10^1/_2$ óre a. m. în sala comunítăţii de avere. Obiectele: 1. Deschiderea şi constituirea adunărei. 2. Constatarea capitalului social prin subscrieri şi prin solviri. 3. Stabilirea statutelor societăţii. 4. Conclus referitoriu la constituirea societăţii. 5. Alegerea direcţiunei şi a comitetului de supraveghere 6. Conclus relativ la responsabilitatea fundatorilor normată în §. 152 din legea comercială. In înţelesul §. 155 din legea comercială, fie-care acţie subscrisă dă un vot. In înţelesul acelei legi, nici un acţionariu nu póte esercita mai mult de 10 voturi Acţionari pot participa la adunare sau în persónă, sau prin plenipotenţi, spre care scop se alătură şi plenipotenţa. Domnii acţionari sunt rugati a sbscrie reversul alăturat şi a'l înapoia fără amânare subscrişilor.

Caransebeş, din şedinţa fundatorilor ţinută la 3 Faur 1898 st. n.

Andreiu Ghidiu, preşedinte.

Dr. Petru Ionescu, secretariu.

⁂

Invítare la *Producţiunea teatrala* ce so arangiază societatea română de diletanţi „Progresul“ din Făgărraş, în favorul fondului sĕu propriu, Sâmbătă în 26 Februarie a. c. st. n. în sala hotelului „Lauritsch Inceputul la $7^1/_2$ óre p. m. Preţul locurilor: Cercle şi şirul I de scaune 1 fl. şirul 2, 3, 4: 80 cr. locul II. 90 cr. parter 50 cr şi galerie 30 cr. de persónă; bilete se pot procura la institutul „Concordia“ şi sara la casă. Făgăraş, 6 Februarie 1898. Pentru comitet; Dr. Ión Turcu preşedinte. Ión Dejenariu casariu. Ión Berescu secretariu. N. B. Oferte marinimóse se primesc cu mulţămită şi sĕ vor cuita publice.

Programa.

1. Cărăbusul. Vodevil în 2 acte de C. Stamati-Ciurea, Persóne: Ursachii, negustoriu în retragere Dl. C. Toma. Babuchin, negustoriu de ceaiu Dl. J. Muntean. Eugenia, fata lui Ursachii: Dsóra Irina Silaghii. Aneta camerista dşóra Elena Ghimbăşan. Romarino francez Dl. Niculescu. Vrabie, comptabilul lui Babuchin Dl. Niculescu. Bublicov, general pensionat Dl. Dejenariu jun. II. Paracliseriul; Vodevil întrun act de V. Alecsandri Persóne - Florica; Dsóra Julia Toflea. Florin Dl. T. Pacala. Colivescu, clopotariu Dl. C. Toma. După producţiune dans,

Poşta redacţiunei.

D-lui *G.*, paroch în *P.* Când óm enii, cari trăiesc dela biserică, devin necredincioşi intereselor nóstre bisericesci şi naţionale, e lucru fórte trist; dar li va ajunge blĕstămul unui neam întreg.

D-lui *I. S.* paroch în *St. G.* Am fi fórte mulţămiţi, décă toţi preoţii nostri ar judeca atât de corect, ca şi d-ta. Resultatul ar fi nunumai satisfăcător ci şi splendid. —

Cavaler de P. în *B.* Umorul ce l'au vărsat sucul strugurilor în lucrarea trimisă, ne-a înveselit şi pe noi. O vom publica ca sĕ se înveseléscă şi alţii. Pagubă numai, că multora le va lipsí adevĕratul isvor al veseliei.... *sucul.*

Nr. 27/898. [32] 2—3

CONCURS.

Devenind vacantă parochia de cl. II. Cristian din protopresbiteratul Branului se escrie prin acésta concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în Telegr. Român.

Emolumentele împreunate cu acéstă parochie sunt 600 fl. 50, după-cum se póte vedea din specificarea comitetului parochial în şedinţa ţinută la 30 Decembre 1897.

Doritorii de a ocupa acéstă parochie au a-şi aşterne rugările lor la subscrisul oficiu instruite conform legii în terminul sus indicat.

Oficiul prot. gr.-oriental al Branului.

In conţelegere cu comitetul parochial din Cristian.

Zernesci, 6 Ianuariu 1898.

Traian Meţianu,
prot.

Nr. 13/897 [33] 2—3

Concurs repeţit.

Pentru întregirea parochiei de cl. a III-a Gelmar, în protopresbiteratul Orăştiei se publică a dóua óră concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post de paroch dau un venit anual sigur de 400 fl. 90 cr. în privinţa cărora se pot lua informaţiuni mai deapróape dela comitetul parochial şi oficiul protopresbiteral.

Concurenţii au a-şi aşterne cererile concursuale, instruite conform normelor din vigóre, până la terminul prefipt oficiului protopresbiteral subsemnat.

Orĕştie, la 22 Ianuarie 1898.

Oficiul protopresbiteral al Orăştiei în conţelegere cu comitetul parochial concernent

V. Domşa,
protopresbiter.

Nr. 110/898. [29] 3—3

CONCURS.

Pentru întregirea parochiei vacante Nucet sĕ escrie concurs pentru a dóua-óră cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele sunt 233 fl 80 cr.

Petenţii au a-şi aşterne cererile instruite conform normelor din vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Sibiiu, 21 Ianuarie, 1898.

In conţelegere cu comitetul parochial.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Sibiiului.

Ioan Papiu,
protopresb.

Nr. 46/1898. [30] 3—3

CONCURS.

Dela „Asociaţiunea pentru literatura rumână şi cultura poporului român“ e de conferit, începênd cu anul şcolar 1897—1898, un stipendiu de 20 fl. din fundaţiunea „Băşota“. La acest stipendiu pot concura acei tineri gimnasisti români, cari s'au născut în Munţii-apuseni sau în fostul district al Năsĕudului.

Cererile, provĕḑute cu 1) atestat de botez, 2) testimoniu şcolar de pe semestrul I. al anului şcolar 1897—98 şi 3) atestat de paupertate, sĕ se înainteze comitetului central în Sibiiu (Strada Morii Nr. 8.) până la 1 Martie n. a. c.

Cererile întrate după termin nu se vor considera.

Din şedinţa comitetului central al „Asociaţiunii pentru literatura română şi cultura poporului român“ ţinută în Sibiiu la 3 Februarie 1898.

Dr. Il. Puşcariu, m. p.
vice-preşed.

Dr. Beu, m. p.
secret. II.

Nr 52/1898. [30] 1 - 3

Concurs repeţit.

Pentru întregirea parochiei de clasa a III-a Feleag cu filia Sidriaş se publică prin acésta concursul repeţit conform Veneratului ordin consistorial din 1 Iuliu 1897 Nr. 4237 B. cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post de paroch dau suma de 429 fl.

Informaţiuni mai detaiate despre starea acestei parochii, se pot lua la oficiul protopresbiteral.

Doritorii de a ocupa acest post, au a-şi aşterne suplicele de concurs instruite conform normelor în vigóre subsemnatului oficiu protopresbiteral până la terminul susindicat, şi a se presenta în vre-o Duminecă séu sĕrbătóre în biserică, spre a fi cunoscuţi din partea poporului.

Sighişóra, 30 Ianuariu 1898.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Sighişórei, în conţelegere cu comitetul parochial concernent.

Dimitrie Moldovan,
protopop.

În **Tipografia archidiecesană** au apărut:

I. C. Panţu:

Curs complet
de
corespondenţă comercială

à fl. 1.60,

Procent,
Promil,
Interese
şi
Teoria
conturilor
curente

à fl. —.40.

Se pot procura din
Librăria archidiecesană, Sibiiu.

„ZLĂGNEANA“,

institut de credit şi economii, ca societate pe acţiuni în Zlagna (Zalatna)

şi-a început activitatea la 7/19 Ianuarie 1898 şi deocamdată face următórele operaţiuni:

a) primesce depuneri spre fructificare după cari solvesce 6% interese la an;

b) escomptéză cambii cu cavenţi;

c) acórdă împrumuturi pe obligaţiuni cu cavenţi şi pe hipotecă.

Orele de biurou în fiecare ḑi sunt dela 9—12 a. m.

[20] 3—5

Direcţiunea.

„ALBINA“,
institut de credit şi de economii în Sibiiu.

Nr. 3783. [31] 1—1

Domnii acţionari ai Institutului de credit şi de economii „ALBINA“ se învită prin acésta în vîrtutea §. 20 al statutelor societăţii la

a XXV-a adunare generală ordinară,

care se va ţiné în Sibiiu **Luni în 28 Martiu 1898 st. n.**, înainte de améḑi la 10 óre în casa institutului (Strada Baier Nr. 1.)

Obiectele:

1. Raportul anual al Directiunei; bilanţul anului de gestiune 1897 şi Raportul comitetului de supraveghiare.
2. Distribuirea profitului realisat conform bilanţului.
3. Distribuirea sumei destinate pentru scopuri de binefacere.
4. Fixarea preţului marcelor de presenţă pe anul curent.
5. Alegerea a 3 membrii în consiliul de direcţiune în sensul §-lui 36 din statute.
6. Alegerea unui membru al comitetului de supraveghiare.

Domnii acţionari, cari în sensul §§. 22, 23 şi 24 din statutele societăţii voiesc a participa la adunare în persónă, séu prin plenipotenţaţi, sunt rugaţi a-şi depune acţiunile şi eventual doveḑile de plenipotenţă, cel mult până **Sâmbătă în 26 Martiu a. c. st. n. 6 óre p. m. la cassa centralei în Sibiiu, séu la a filialei în Braşov.**

Sibiiu, 7 Februariu 1898.

Direcţiunea.

A XXV-a încheiere a conturilor cu 31 Decembre 1897.

Contul bilanţului.

Activ.		fl. cr.
Cassa în numĕrar		61090.86
Bon în Giro-Conto şi la alte bănci		19135.40
Cambii de bancă		3698790.92
Imprumuturi hipotecare		2229520.71
Credite personale		659979.85
Credite cambiale cu acoperire hipotecară		700790.65
Credite de cont curent		380575.11
Avansuri pe efecte publice		108561.—
Credite fixe		15413.95
Imprumuturi de producte		8786.62
Casa institutului, realităţi dela gara Braşov şi div. realităţi de vênḑare		291253.23
Efecte publice		1085963.91
Acţii dela diverse bănci		81832.50
Efectele fondului de garanţă al scrisurilor fonciare		200824.25
Efectele fondului de pensiuni al funcţionarilor institutului		6500.—
Mobiliar	fl. 8829.18	
după amortisare de	„ 883.18	7946.—
Diverse conturi debitóre		147259.87
		9704224.83

Pasiv.		fl. cr.
Capital social:		
6000 acţiuni à 100 fl.		600000.—
Fondul de reservă al acţionarilor		100000.—
Fondul de garanţă al scris. fonciare		200000.—
Fondul special de reservă.		51242.01
Fondul de pensiuni al funcţionarilor		118090.30
Depuneri spre fructificare		5502555.28
Scrisuri fonciare cu 5% în circulaţ.	fl. 1110000.—	
Scris. fonc. cu 5% în cor. în circulaţ.	fl. 1065000.—	2175000.—
Scrisuri fonciare eşite la sorţi în circulaţiune		26100.—
Cambii de bancă reescomptate		418811.75
Diverse conturi creditóre		307970.30
Dividende neridicate		1200.—
Interese anticipate pro 1898.		78466.23
Profit net		124788.96
		9704224.83

Contul de Profituri şi de Perderi.

Eşiri.		fl. cr.
Interese:		
pentru depuneri spre fructificare	fl. 244466.51	
pentru scrisuri fonciare	„ 104509.96	
pentru împrumut. luate pe efecte	„ 2686.66	351663.13
Spese:		
Salarie	fl. 45121.84	
Bani de cuartir	fl. 5365.—	
Imprimate, registre, porto, diverse	fl. 15956.69	
Marce de presenţă	fl. 2475.—	68918.53
Contribuţiune:		
directă	fl. 20170.80	
10% dare la interesele dela depuneri	fl. 24146.65	44617.45
Amortisare din mobiliar		883.18
Profit net		124788.96
		590871.25

Venituri.		fl. cr.
Interese:		
dela cambii de bancă	fl 229297.19	
„ împrumut. hipotecare	„ 152739.38	
„ credite personale	„ 53644.72	
„ efecte publice	„ 60229.07	
„ credite cambiale cu acoperire hipotecară	„ 45987.89	
„ credite de cont-curent	„ 10885.97	
„ avansuri pe efecte	„ 5961.78	
„ credite fixe şi împrumuturi pe producte	„ 2424.52	561170.52
Chiriă		13519.11
Provisiuni		15908.64
Profit la monetă		273.98
		590871.25

Sibiiu, 31 Decembre 1897.

P. Lucuţa m. p., membru al direcţiunei.
I. Papiu m. p., membru al direcţiunei.
Dr. N. Vecerdea m. p, membru al direcţiunei.
Cosma m. p., director esecutiv.
Iosif Lissai m. p., comptabil-şef:

Subsemnatul comitet am esaminat conturile presente şi le-am aflat în deplină regulă.

Sibiiu, 18 Februariu 1898.

COMITETUL DE SUPRAVEGHIARE:

Dr. Ilarion Puşcariu m. p.
St. Stroia m. p.
Dr. Beu m. p.
Ioan Creţu m p.,

Redactor prov. Dr. Elie Cristea.

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 17. Sibiiu, Joi, 12/24 Februariu, 1898. Anul XLVI.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strěinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:

Pentru odată 7 cr., — de dóuě ori 12 cr., — de trei or 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Dotaţiunea clerului.

II.

Proiectul ministrului Wlassics nu intenţionéză o adevěrată dotare, salarisare a clerului, cum ar trebuí sě facă guvernul, voind a esecuta disposiţiunile §-lui 3 din art. XX. dela 1848. Numai o salarisare completă şi necondiţionată de câte şi mai câte chiţibuşuri ar putea scóte clerul din noianul gândurilor pentru susţinerea sa şi a familiei, făcêndu-i posibil a se dedica esclusiv chemării sale sublime.

Ce sě intenţionéză prin proiectul presentat, este mai mult o cârpitură, care lasă pe preot şi pe mai departe în situaţiunea de a'şi încassa însuşi dela credincioşi venitele sub titluri felurite, ceea ce nu odată î-l aduce în cele mai neplăcute posiţii cu poporul, făcêndu-se de multeori, décă nu tocmai urgisit, cel puţin neplăcut în faţa acelora, pe cari chemat este ai înfluinţa cu tóte cele bune.

Fiind însě relaţiunea dintre preoţi şi credincioşi încordată, înrîuirea sě reduce la nula séu la un minim disparent. Ba adeseori esperiem, că — fiind preotul lipsit şi de óre care purcedere cu tact, — raportul devine chiar duşmănos. Ajutoriul guvernului e o simplă întregire a venitelor preoţesci până la 600 fl., respective până la 300. fl.; ér după 3 ani la 800 fl, respective 400 fl. Clerul metropoliei nóstre ar primí — după datele de până acum ale ministrului — la an suma de 911.254 fl., décă toţi preoţii ar avea — pe lângă cualtficaţiunea teologică prescrisă — 8 clase. După starea actuală a cualificaţiunii clerului însě tóte bisericile abia primesc 600,000; fl. din cari pe metropolia nóstră va cădea o nimica tótă, considerând, că preoţi cu 8 clase avem fórte puţini.

Şi pentru vr'o 2—300.000 fl. vrea guvernul sě vîre calul troian în fortăréţa autonomiei nóstre bisericesci?

Ministrul afirmă în comitiva sa, că prin proiectul indicat *„nici decât nu doresce a atinge sfera de drept autonom a confesiunilor“* şi că proiectul *„nu cuprinde nici o astfel de disposiţiune, care ar asigura guvernului o influinţă, ce trece preste sfera dreptului de supremă inspecţiune“*.

Cu tóte aceste tóte confesiunile au aflat, că singuraticii paragrafi din proiect nu sunt în consonanţă cu afirmaţiunile din comitiva ministrului, din contră tóte îşi ţin de atacate drepturile autonomiei bisericesci.

Chiar evangelicii maghiari, pentru cari mai ales s'a făcut numitul proiect, au fost siliţi a declara în conventul lor dela 19 Februariu căl. nou, că *„guvernul oferă prea puţin şi cere prea mult, tăind prea adênc în autonomia bisericei“*.

Aşa şi este!

Mai multe disposiţiuni se cuprind în numitul proiect, cari nu numai nu sunt efluxul dreptului de supremă inspecţiune — de care biserica nici când nu s'a ferit, — ci sunt ingerenţe adânci în viaţa chiar internă a bisericilor.

Ministrului nu i-se par aceste ingerenţe neiertate, căci — credêndu-se investit cu bilet *„pas par tout“*, nu prea simţesce remuşcare trecênd peste gard în otarul străin; încălcarea însě o simţesc mai tare proprietarii, cari se scurtéză în drepturile lor asigurate.

Prima încălcare a dreptului de autonomie este însuşi faptul, că ministrul întră în specialităţi, stabilind suma, câtă îi compete cutărui şi cutărui preot, otărînd modalităţile distribuirei ei şi folosind autoritatea bisericéscă numai ca un instrument, ca pe basa lucrărilor ei pregătitóre sě aducă decisiuni definitive, ori ca ea sě esecute decisiunile decretate de ministru.

Dacă guvernul rěmânea consecuent pe lângă principiul de mai sus, respectând autonomia bisericilor, atunci n'avea, decât sě pue la disposiţiunea singuraticelor confesiuni recepte anumite sume şi autorităţile supreme bisericesci sě le împartă conform necesităţilor, pe cari le cunosc mai bine ca ori-şi-cine.

Acésta ar fi unica cale corectă, pe care de sigur vor reclama-o tóte confesiunile.

Pe noi ne obligă a lupta în acéstă direcţiune chiar primul paragraf al *„Statutului organic“*, în care se ḑice:

„Biserica gr.-or. română din Ung. şi Tr., ca bis. autonomă, după dreptul ei autonomic, garantat şi prin art. de lege al IX. din anul 1868, — pe lângă susţinerea în intregitate a dreptului de supremă inspecţiune a Maiestăţii Sale, îşi **reguléză,** administréză şi **conduce independent** *afacerile sale bisericesci, şcolare şi fundaţionale* etc“.

Pe basa noului proiect însě ne *reguléză* acum in mare parte guvernul. Acésta însemnéză a face din servitorii independenţi ai altarului oficiali plătiţi şi dependenţi de stat şi organele lui. Sórtea li-s'ar uşura încâtva, dar apoi libertatea bisericei ar suferi mult. Şi precum nu-i corect ca biserica sě ţîntéscă a deveni stăpână statului, aşa nu-i iertat ca statul sě degradeze biserica la rolul de servitóre, de róbă a lui

Pe basa unei patente vechi s'a mai oferit preoţilor protestanţi din Ungaria salariu în numěrar, destul de convenabil şi solvibil regulat prin perceptorat. Cu tóte acestea numita biserică — care de sigur trăeşte cu organele statului în alte referinţe mai bune ca noi — n'a vrut sě-şi jertféscă libertatea în schimbul unui favor material.

Nimenea nu e mai mult avisat la îmbunătăţirea stării sale materiale, ca şi clerul român; drept aceea ori ce ajutor material îi este fórte binevenit; dară de altă parte érăşi nu-i popor mai avisat la independenţa clerului şi a bisericei sale, caşi tocmai al nostru şi acéstă independenţă pentru bunuri materiale — fie acelea ori cât de mari — nu trebue jertfită.

Ce se va alege de popor, dacă conducětorii sěi naturali de până acuma îl vor părăsí, séu cel puţin vor sta indiferenţi deoparte, uitându-se cu un ochiu la adausul bănesc, care le légă inima şi mânile? Ce se va alege atunci din cunoscutul *„preoţi cu crucea 'n frunte“*, póte prevedea ori cine. Noi ḑicem, libertatea mai presus de tóte, mai ales, că ajutoriul oferit de guvern nu-i mai mult, ca un blid de linte faţă de ceea-ce ni se va lua de dragul lui.

Ministrul ḑice în alinea primă a §-lui 17, că asemnéză sumele încuviinţate la adresa autorităţii supreme bisericesci. Acésta e însě identic cu *„neszsze semmit, fogd meg jól!“*, căci în alineatul al doilea ministrul indică deja, că se vor pune estradării banilor la mâna confesiunii respective anumite *condiţiuni* nenumite, éră prin disposiţiunea din alineatul al treilea întreg proiectul primesce caracterul unei legi draconice.

Etă acel înjurios paragraf:

§. 17. Sumele încuviinţate din partea statului pentru întregirea venitului preoţesc al preoţilor amintiţi în §. 2, sě asemnéză pe lângă consemnarea singuraticilor posturi de parochi şi a parochiilor.

Ministrul de culte şi instrucţiune publică stabilesce, împreună cu siguraticele autorităţi confesionale competente, acele *condiţiuni*, pe lângă cari pune suma asemnată la disposiţiunea autorităţii confesionale în scopul purcederei ulterióre.

Dacă înţelegere nu s'a făcut, séu dacă s'a făcut într'adevăr, dar confesiunea o calcă, atunci înţelegerea este a se privi ca încetată şi sumele asemnate sě plătesc de aici înainte preoţilor separat şi nemijlocit.

Şi acuma sě presentéză ministrului înainte de asemnarea ajutoriului anual lista celor recomandaţi de autoritatea bisericéscă pentru ajutorare. Ministrul însě ia cerusa în mână şi cu princiară suzeranitate sterge pe X Y, Z etc fără ca măcar prin un cuvênt sě motiveze archiereilor despotica-i purcedere.

Purceḑênd din acéstă ţinută deja cunoscută, putem deduce înainte, că ministrul va pune autorităţilor bisericesci astfel de condiţiuni, cari sě nu permită o înlelegere ecuitabilă.

Ei, şi acum ce resultă?

Clerul întreg sě scóte din legăturile fiesci şi firesci cu archiereul sěu şi cu forul sěu suprem bisericesc şi se estradă poftelor autorităţii civile. Sumele asemnate în casul acesta sě inmanuéză separat şi **nemijlocit**.

Şi asta însemnéză înaintea d lui Wlassics a se mărgini la eserciarea dreptului de supremă inspecţiune. Noi înse ne fórte mulţămim de o aşa logică esplicare a dreptului corónei.

Paragraful acesta forméză o adevěrată batjocură la adresa clerului înalt chiar şi în casul cel mai favorabil, când îi se pune acestuia la disposiţie suma întrégă, căci acel cler cu forul seu bisericesc nu póte dispune de ea după ale sale chibzuinţe, ci are sě o împartă după porunca Eminenţiei Sale *ministrului-patriarch*.

Clerul înalt devine adecă *posta* mijlocitóre a guvernului.

Noi privim deci în disposiţiunile acestui paragraf aceea, ce de fapt se cuprinde în el, o eludare a întregei autorităţi a bisericei, şi a copiilor ei şi o directă aservire a clerului intereselor lumesci ale guvernului.

Aşa ceva biserica níci când nu póte admite.

Acésta nu numai în interesul ei, ci chiar şi în interesul statului nu o póte face, căci lipsindu-se biserica de libertatea necesară, îi sě ia totodată putinţa de a-şi îndeplini cu succesul cuvenit sacra i misiune în mijlocul societăţii.

Pentru maghiarisare. Reuniunea maghiară din Nordul Ungariei, numită „Felsőmagyarországi közmüvelődesü egyesület“, sau pe scurt „F.M.K.E.“, are speciala menire, de a maghiarisa massele poporului slovac şi a contribui pe calea acésta la promovarea intereselor specifice maghiare şi la realisarea turbatei idei de stat maghiar. Scopul netast vrea sě şi-l ajungă prin susţinerea de „kisdedovuri“ şi prin remunerarea acelor învěţători şi preoţi renegaţi, cari cu mai multă isbândă maghiariséză. Acţiunea acestei reuniuni, ce se ascunde sub mască „culturală“, este sprijinită din partea guvernului, cu tot sprijinul însě societatea a fost silită a însinua în anul acesta bancrotul sěu material, sleindui-se capitalele. Aştepta îmbunătăţirea stării sale materiale dela ministrul de culte, acesta înse n'a luat în budget pe séma lui „F.M.K.E.“ decât suma de 2000 fl. şi acésta sub titlul de a susţinea „kisdedovuri“. Este şi acésta o obrăsnicie destul de mare, ca se proveḑi în budgetul cultural o sumă pentru spriginirea unei societăţi de maghiarisare!

Societatea numită, veḑêndu-se acum fără vistierie de acţiune, se adreséză la persóna ministrului Wlassics, rugându-l ca se urce ajutoriul de 2000 fi. la 10,000 fl. In petiţia sa, societatea îşi espune pe larg tendinţele patriotice, meritele pe terenul maghiarisării, serviciul ce-l aduce statului naţional unitar. Arată mai departe situaţia desperată în care va ajunge în cas că ministrul va denega spriginul cerut: *duşmanii îşi vor bate joc de nobilele tendinţe ale societăţii* . . .

Ḑiarele maghiare speră, că ministrul îşi va întinde mâna sa milósă vorba fiind de un serviciu atât de mare statului. Mai încape îndoială?

Un deputat sas şi cercul seu electoral. Deputatul Agnitei, Dr. Guido von Baussnern, fiul vestitului Guido von nemengedem dela Făgăraş, provocat fiind din partea alegětorilor sěi saşi ca sě părăséscă partidul liberal, din pricina că politica acestuia cu privire la maghiarisarea numelor de comune este în flagrantă contraḑicere cu programul poporal-politic al Saşilor, — a rěspuns alegětorilor sèi în o scrisóre publicată în „Pester Loyd“, că nu este nici decât dispus a satisface acestei provocări şi a părăsì partidul guvernamental. Intre alte multe motive amintesce şi împrejurarea, că saşii numai cu ajutoriul acestui partid pot sě-şi conserve drepturile ce le au şi sě-şi dobêndéscă altele.

La acéstă scrisóre deschisă îi rěspunde pe aceeaş cale preotul Agnitei V. A. Eitel, presidentul clubului electoral. Scrisórea acestuia multă energie nu are, dimpotrivă e cât se póte de circumspectă şi patriotică, recunoscênd cu multă prevenire ca „rolul conducětorilor în viaţa statului acestuia îl are gintea magiară şi acésta în puterea dreptului ei istoric şi a însuşirilor alcătuitóre şi conservatóre de stat proprii acestei ginţi“. In ce privesce atitudinea deputatului Braussnern însě scrisórea este destul de precisă. Dl Eitel expune clar conflictul dintre alegětori şi deputatul lor şi afirmă că acésta ar fi declarat în faţa a mai multor martori, că în cas de conflicte cu alegětorii lui, îşi va trage consecinţa. Ar fi sosit deci timpul ca sě-şi tragă acéstă consecinţă. (Dacă nu iasă din partidul liberal să-şi depună mandatul). La sfêrşit dl Eitel învită pe Baussnern ca sě convóce o adunare de alegětori fără deosebire de naţionalitate şi confesiune și se constate, dacă acésta ia vota încredere sau nu. In cas că da, Eitel declară aș depune mandatul sĕu de president al clubului electoral.

Guvern reacționar. Sunt puține state în Europa, în cari mișcările sociale și cele politice se întimpine atâta resistență și pedici, ca la noi. Mișcările socialiste, privite din punct de vedere etic, își au și ele esplicarea și înțelesul lor și mai ales mișcări agrare ca la noí, unde punctul de plecare este sărăcia și domnia tiranică a marilor proprietari de pămênt, sunt pe deplin și de sine justificate. Astfel de miscări invólvă în sine probleme, a căror resolvire grabnică, cade în sfera de activitate a guvernului. Dacă un guvern are dragoste față de un popor va ști găsi astfel de căi și mijlóce de resolvire a necesităților de cari massele sunt pătrunse, ca ele sĕ rĕmână mulțămite și sĕ între pace și liniste în mijlocul lor. Indată ce înse un guvern ia refugiu la mijlóce de forță, îndată ce voesce sĕ înăbușască cu sîla și cu sprijinul suliței mișcări de aceste — dovedesce că nu este la culmea misiunei sale.

Și astfel este guvernul nostru. Este incapabil a se face stăpân al situației decât prin forță brutală. Este un guvern reacționar în puterea cuvêntului. Gendarmeria nu-i ajunge pentru a astupa gurile muncitorilor ce sbiară după pâne si dreptate. Mai recuiră și miliția. Ĕr o altă armă puternică în mâna guvernului este dreptul lui de a resolvi singuratice chestiuni pe calea ordinațiunilor, fără ingerența parlamentului De acest drept al seu, guvernul face un abus colosal spre batjocura cetățenilor și a principiilor de libertate.

Astfel a dat acum nisce ucasuri privitóre la socialiști. Despre cel privitoriu la restrîngerea dreptului de întrunire am tăcut amintire de altă dată. Al doilea, cel mai nou ucaz al ministrului Perczel dispune censură preventivă pentru pressa socialistă. Acésta censură, precum scriu foile maghiare, nu se va mărginí numai la pressa socialistă ci se va esercia și la pressa cealaltă din țară și astfel întréga libertate de pressă din Ungaria va deveni ilusorie. In deosebi este amenințat prin acest ucaz viitoriul pressei naționalităților, destul de prigonită și până acum.

La anul 1848 Maghiarii au proclamat libertatea pressei, — scrie „Egyetértés“. „Acum, în 15 Martie e sĕ sĕrbăm jubileul de 50 ani a acestei proclamăr. Vrea guvernul sĕ serbeze acest jubileu prin nimicirea libertății de pressă?“

Sĕrmană țară, care se bucură de astfel de libertăți!

Asociațiunea Aradană.

(Coresp. part. a Telegrafului Român.)

Tóte popórĕle lumii, cari s'au aventat la óre-ce grad mai însemnat în cultură, au ajuns acolo numai prin muncă neobosită și prin puteri unite. La noi la Români, cunosc acéstă maximă vitală mai și pruncii de pe băncile școlei, dar óre câți inși o observă?! Când se ivi anul mântuirei popórelor 1848, avurăm și noi nisce bărbați inimoși, cari — purcedând întru tóte „uniți în cugetare, uniți în Dumnedeu“ — ajunseră sĕ îndrepte către limanul mântuirei și naea cea înglodată a némului românesc. Unul în dreapta, altul în stânga, unul înainte, altul îndĕrăt, însĕ toți pĕtrunși de dorul ferbinte de a ferici poporul românesc, umblau propoveduind, ca odinióră apostolii Domnului, evangelia națională și culturală.

Concordia între corifeii naționali și activitatea esemplară a particularilor au creat asociațiunea transilvană pentru literatura și cultura poporului roman, precum și alte întruniri filantropice.

Concordia a însuflețit și pe Românii ungureni sĕ întemeeze la anul 1863 „Asociațiunea Aradană“ pentru cultura poporului român din Arad și provincie.

Marele Andreiu și înflăcăratul Șuluț, urmați de o pleiadă bravă de muncitori profundi, tredesc din somn poporul român din clasicul Ardeal!

Ilustra familie de Mocsonyi, secundată de capete luminate ca Babeș, Popoviciu—Desseanu, Ionescu, etc. infig flamura națională chiar în centrul Chanaanului ungar prin înființarea Asociațiunei Aradane! Și toți ómenii de bine priviau cu mândrie la gigantele succese obținute de ambele Asociațiuni.

Prin variile șicane îndreptate asupra nóstră din părțile dușmane, Asociațiunea primă a rĕmas aprópe nevătĕmată; nu așa însă céstălaltă, căci pela anul 1875 era pe aci sĕ se nimicéscă totalminte, devenindu-i jertfă chiar protonotariul comitatens, fostul pe atunci cassar al Asociațiunei. Provedința însĕ tocmai pe atunci adusese la Arad în scaunul episcopesc pe actualul demn episcop Ioan Mețian, carele a pășit la regenerarea poporului român, ca odinióră Moise la regenerarea Israilitenilor. După multe consfătuiri cu fruntașii inteligenței române, la anul 1880 dechiară de înființată Asociațiunea Aradană pe basa statutelor aprobate încă de mai înainte de către înaltul ministeriu regesc. Părintele referent actual dela senatul bisericesc, reverendiismul d. Ignatie Papp a fost ales de cassar și a luat drept moștenire a vechei Asociațiuni suma de 5 (di cinci) fl. v. a. Trecéu an de ani și tóte cuvêntările însuflețitóre ale P. S. Sale la deschiderea adunărilor generale, de a insufla Asociațiunii viață nóuĕ, nu vreau sĕ aibă efectul dorit. Sprijinitori credincioși ai nisuințelor laboriosului prelat erau mai vêrtos profesorii seminariului diecesan, cari cu graiul și cu fapta pledau pentru întărirea Asociațiunii.

Parte prin prelegeri publice, parte prin arangiarea de petreceri sociale (baluri, concerte), capitalul Asociațiunii se ridica din ce în ce; numĕrul membrilor se sporea; direcțiunea esopera dela adunarea generală sĕ se împărțéscă ajutóre — fie chiar modeste — la studenți sĕraci și la elevi de industrie, etc. Cu un cuvênt, ajunseră și timpuri de acele, că priviam cu deplină încredere la un apropiat vitor fericit al Asociațiunii.

Ne dóre că trebue sĕ atingem aici una din ranele trecutului! Anumit avem sĕ accentuăm pornirea cea greșită a unei și-a recete de inteligenți mai tineri de ai nostri, ce vărsat influința dăunăciósă și asupra în dilele reconvalescentei nóstre Asociațiuni, astfel, că când ni se părea mai senin ceriul Asociațiunii, când Asociațiunea își crease pentru necesitățile sale urgente și un cabinet de lectură (casină), atunci acești ómeni rătăciți — sĕ nu-i numim răutăcioși — s'au pus în grevă față de Asociațiune și mai vêrtos față de cabinetul de lectură. Și oposiția și-a susținut-o mai ales din motivul, că director primariu era deputatul dietal și advocat Ioan Beleș. Când a înțeles I B. și soții că de ce dureri sunt captivați dd. din oposiție, fără amânare au convocat adunarea generală și au lăsat întreg terenul la disposiția confraților din oposiție, numai din bunul simț, ca prin întrarea în luptă a acestor puteri nóuĕ, sprijinite firesce cu sinceritate din partea celor vechiĭ. Asociațiunea și cabinetul sĕu de lectură sĕ devină érăși un centru cultural pentru Românii ungureni. Și la început mai că eram toți de credința, că așa va fi; dar acel început a fost pentru noi numai o amăgire optică, deóre-ce bunii și sincerii nostri frați mai preferă a cloci tótă diua în cafenea și a preda crucerii cei câștigați cu multă sudóre, decât a conveni în cabinetul de lectură, unde negenați de nime sĕ și schimbe ideile și sĕ facă ori și cum, ca Aradul sĕ devină un puternic centru românesc! Afacerile Asociațiunii stagnéză. Adunarea generală, ce era sĕ se convóce pe 31 Decembre, conform usului, încă nici acum nu s'a convocat! Numĕrul membrilor érăși e în decădință, ér bietul cabinet de lectură trage de mórte! Și la tóte aceste causa numai ura cea nedumerită, ce róde la inima câtorva pretinși matadori, cari nu vor sĕ védă că prinde rădăcini, nimica ce nu s'ă făcut în Arad ca și în politică — directe la influința lor!

Decât sĕ mérgă lucrurile astfel, dóră ar fi mult mai consult, ca se intrevină Asociațiunea transilvană cu tótă influința sa și, prefăcênd asociațiunea aradană într'un despărțĕmênt al sĕu, sĕ iee în mână frânele și sĕ ajute, ca poporul român ungurean sĕ plece de nou pe calea progresului cultural! Atragem atențiunea celor chiemați asupra acestei cestiuni importante!

Observatoriul.

Procesul Zola.

Ascultarea martorilor s'a terminat în 20 a curentei. In audiențele din urmă s'au adus dovedi sdrobitóre pentru Zola. Generalul Pellieux a descoperit documente nóuĕ, cari nerĕsturnabil dovedesc vinovăția lui Dreyfus.

Luni s'au început vorbirile de acusă și de apĕrare.

Procurorul Van Cassel își desvóltă rechisitorul sĕu în decurs de 2 óre, arĕtând că Zola a sĕvîrșit un rĕu mare, când a nisuit sĕ sdruncineze încrederea armatei și a natiunei în șefii sĕi, spunênd, că consiliul de rĕsboiu a osândit și achitat la comandă. Zola însĕ n'a putut sĕ dovedéscă nimic. — Osândesce și pe Picquart pentru rolul sĕu. — Apreciază talentul lui Zola, câtă vreme nu-l folosesce pentru distrugerea instituțiunilor patriei.

Zola își citesce — tremurând de iritație — declarațiunile. Spune, că n'a inzultat armata, ci a dat alarmă pentru scăparea patriei de un rĕu mare. Lasă sé judece istoria, décă el e vinovat séu cei ce aclamă armata și strigă în acelaș timp „jos jidanii“. — A ajuns naintea curții cu jurați, căci însuși a voit'o. Se plânge, că nu l'au lăsat sĕ dovedéscă, martorii lui au fost intimidați, deși în interesul țării a lucrat. Terminând dice: „Dlor Jurați! Décă me veți osândí, me veți face mai mare! Priviți-me! Sunt eu om pe care sĕ-l fi corupt cineva, ori sunt eu trădător“? și strigă de trei ori: *„Dreyfus e nevinovat“!*

Marți, în 22 l. c, diua întrégă s'a petrecut cu vorbirea de apărare a lui Labori, care va continuá și diua următóre. Vorbind despre arestarea lui Dreyfus, Labori scóte în relief faptul, că căpitanului i s'a interzis a vorbì cu nevastă sa. Spune, că comandantul pușcăriei, maiorul Forcinetti era convins despre nevinovăția lui Dreyfus. Vorbesce despre degradarea căpitanului, și spune, că judecarea lui s'a făcut în secret, călcându-se legile; s'a osândit pe acte închipuite și false. Vorbirea lui Labori a fost acompaniată de huiduielile celor din sală, aplausele au fost rare de tot. In jurul palatului justiției staționau sute de mii de ómeni.

Noutăți.

Regele român la Rusia. Regele Carol în curând, probabil la începutul lui April va vizita Curtea ruséscă. Visita acésta — spune corespundentul din Bucuresti al lui „Bud, Hirlap“ — e a se reduce deoparte la intervenția Monarchului nostru, de altă parte la dorința țarului însuși. Țarul și-a esprimat regelui României dorința de a saluta în capitala sa pe amicul de arme al tatălui și unchiului sĕu.

* * *

Casa națională. Comitetul „Asociațiunii“ a adresat un apel catră fruntașii români, a se înscrie ca membri fundatori la „Casa națională“. A rĕspuns la acest apel până acum dl Constantin de Steriu, bancher în Brașov, depunând taxa de 1000 florini.

* * *

Legile politice bisericesci, și-arată ródele nenorocite din ce în ce mai eclatant. Ele sunt mai întristătóre pare-că pentru biserica protestantă. Credincioșii acestei biserici s'au înpuținat în anul trecut cu *743* suflete, cari în mare parte au trecut la neconfesionalism.

* * *

La catedra de limba română dela Universitatea din Budapesta, devenită vacantă prin mórtea regretatului Al. *Roman* au concurs: Moldovan Gergely, prof. univ. în Cluș; Dr. Alexics György docent la univ. din Pesta; Dr. Ios. Siegescu catechet în Bpesta; Alexiu Viciu, prof. gim. în Blaș; N. Bodiu prof. de stat în Zombor; George Popp prof. de limba rom. la gimn. de stat în Arad; Vinc. Nicóră, prof. la gimn. de stat în Fiume; Silvestru Nestor prof. gimn. în Blaș; Ioan Ciocan deputat dietal, fost director la Năsĕud; Simeon Dessean notar în Chișineu. Se dice că senatul universitar a propus numirea lui Alexics.

* * *

Parastas pentru fericitul episcop Popasu s'a ținut în Caransebeș, pontificând protopresb. Andr. Ghidiu asistat de preoțimea locală, în presența P. S. S. d-lui epp. Nicolau Popea, a P. C. S. Filaret Musta, a membrilor cons., profesorilor și elevilor seminariali, și a unui public numeros din Caransebeș.

* * *

Șésĕdeci și șése de perchisițiuni domiciliare a sĕvêrșit poliția din capitală, Luni. Căpitanul de poliție a ordinat perchisiția, și vre o 500 detectivi și polițiști au împlinit ordinul. Ansă a dat un catastich găsit la un măestru de acolo, în care erau însemnate tóte reuniunile socialiste din capitală cari au colectat, pentru întregirea cauțiunei și pentru fondul diarului socialist „Népszava“. La treidеci și șése de reuniuni au făcut cercetare cu aparat mare, baricadând formal localurile reuniunilor. Resultatul însĕ a fost efemer, — abia vre-o câțiva crețari au confiscat, căci socialiștii bănuind planul căpitanului, s'au îngrijit din bună vreme de ascunderea paralelor.

* * *

Bal românesc în Viena. Societatea academică soc.-lit. „România Jună“ arangiază acolo pe Vineri, în 4 Martie st. n. a. c. o petrecere cu dans, sub protectoratul Exc. Sale dlui Nicolae Dumba, consilier intim al Maj. Sale, etc. în favorul fondului sĕu pentru înființarea unui alumneu.

* * *

Metropolitul sêrb din Belgrad *Mihail*, a încetat din viéță în 17 a curentei în aprindere de plumâni. Decedatul a stat 40 de ani în fruntea bisericei sêrbe. Inmormêntarea 'i-sa făcut Luni la Belgrad. Ceremonialul înmormêntării l'au sĕvêrșit peste dóuĕ sute de preoți. Au fost de față: regele *Alexandru*, exregele *Milan*, membrii guvernului, autoritățile dìplomatice tóte.

* * *

Sinucidere. Căpitala României a fost Sâmbătă viu emoționată de știrea sinuciderei dșórei *Colaria Pastia*, fiica cunoscutului *Dr Pastia*

Fire din cale afară simțitóre fiind, dșóra Pastia a fost total deprimată de certele continue a părinților sĕi. Chinul ei și-a ajuns culmea zilele din urmă, când părinții s'au divorțat. Nenorocita fată cu surorile sale nu sciau ce hotărâre sĕ ia: sĕ rămână la tatăl lor, séu sĕ mérgă cu mama. N'a făcut însă nici una nici alta, ci a preferit a se despĕrți de amândoi părinții și de dureri.

Sâmbătă pe la 10 óre dimineața a înghițit conținutul unei sticle cu otravă. A fost zadarnic ajutoriul tatălui ei sosit în curând la locul sinistrului; nefericita fată ă espiat în curând între dureri crâncene.

* * *

Bibliografic. In editura librăriei N. I. Ciurcu, Brașov, a apărut *Juvenilia* — proză și versuri — de *Sextil Pușcariu.* Costă 80 cr. séu 2 lei noi.

Premii pentru stîrpirea pasĕrilor stricăcióse.

In conformitate cu avisul sĕu dto 1 Februarie a. c. nr· 18, comisiunea economică a comitatului Sibiiu, cu privire la stîrpirea de pe teritoriul comitatului a vrăbiilor stricăcióse a hotărit a împărți următórele premii:

1. Pentru 2 vrăbii 1 cr.
2. Pentru 4 óuĕ de vrabie deasemenea 1. cr.

Premiile se vor distribui prin primăriíle comunale (în orașele Sibiiu și Sebeșul săsesc prin căpitanatele orășenești) pe lângă arătarea vrăbiilor omorîte respective pe lângă arătarea óuĕlor întregi (nesparte) de vrăbii; pentru evitarea eventualelor înșelăciuni vrăbiilor arătate după premiare li-se taie capetele, ear' óuĕle se vor sparge.

Atragem atențiunea fruntașilor nostri dela sate asupra acestei hotărîri a comisiunei economice cu adausul, ca să o aducă în cercuri cât mai largi la cunostință.

Sibiiu, 11 Februarie n. 1898.

Comitetul central al „Reuniunei române de agricultură din comitatul Siibiu“,

D. Comșa, *V. Tordoșanu,*
preș. secretar.

Multămită publică.

Cu ocasiunea şedinţei publice arangiată de societatea de lectură „Andreiu Şaguna“ în 29 Novembre a. trecut în memoria marelui archiereu Andreiu, au incurs oferte benevole în favorul societăţii dela următorii p. t. domni:

Preasânţia Sa Ioan Meţian, episcop 5 floreni.

Preasânţia Sa Nicolae Popea, episcop 5 floreni.

Ilustritatea Sa Dr. Ilarion Puşcariu, archimandrit-vicariu archiepiscopesc 5 floreni.

Cornel Aiser, amploiat de bancă 1 fl. Nicolae Albu, cleric absolut 1 fl. Dr. Daniil P. Barcianu prof. sem 1 fl. Iuliu Bardoşi inspector reg. în pensiune, 1 fl. Dr. Elie Beu, medic 1 fl. Ludovic Binder 2 fl, Zacharie Boiu, asesor cons. 2 fl. Dr. Vasiliu Bologa, director 2 fl. Ioan Broju, preot militar 2 fl. Dómna Ana Brostean 1 fl. D-na Lucreţia Butnariu 2 fl. Teofil Caliman, înv. 52 cr. D. Câmpean, archiv. cons. 2fl. D-şóra M. Ciuban, prof. 1 fl. Dşóra C. Cicei 1 fl. Familia P. Cosma 3 fl. D. Comşa, prof. sem. 2 fl. Ioan Crăciun, înv. 51 cr. Nicolae Cristea, asesor cons. 2 fl. Dr. Elie Cristea, secretar cons. 2 fl. D-şóra Elena Cunţan 1 fl. Laurenţiu Cutean, paroch în Órda inf. 1 fl. Anton Catzler 2 fl. Dr. Ilie Dăian, redactor 1 fl. Vasilie Dan de Apşa, candidat de adv. 1 fl. Nicolau Dura, paroch în Deal 2 fl. Iosif Enescu, cleric abs. 80 cr. Ioan Ghibu, prof. sem. 1 fl. Vas. Greavu stud. 50 cr. Alexandru Herlea, cleric abs. 1 fl. Nicolau Ivan, asesor cons. 2 fl. Ioan Imbăruş 1 fl. George Iacob, înv. 50 cr. George Jóndrea, înv. 1 fl. Moise Lazar, asesor cons. 1 fl. Alexandru Lebu, propr. 3 fl. Ioan de Leményi, adv. Braşov 2 fl. Pantelimon Lucuţa, cassar cons. 3 fl. D-na Ana Lupean 2 fl. Nicolau Mihailă 1 fl. Nicolau Mihălţian 50 cr. Ioan Mihu, exp. cons. 1 fl. Petru Mihălţean, 50 cr. Nicolau Moldovan, adm. prot. Nocrich 2 fl. Iovian Mureşan, paroch în Tresnea 50 cr. Lazar Negrilă, înv. 50 cr. V. Onişor, cand. de advocat 30 cr. Teodor Orlea, cleric abs. 50 cr. Vasilie Oroşan, paroch în Sân-Iacob 1 fl. 50 cr. Ioan Papiu, protopop 2 fl. D-na Ana Pascu 1 fl. D-şóra Maria Pascu 1 fl. Petru Pipoş, jude de tabla reg. în pens 3 fl. Romul Pop 50 cr. Isaia Popa, paroch în Ocna inf. 1 fl. Candid Popa, înv. 50 cr. George Poponea 1 fl. Vasilie Popovici cleric abs 50 cr. Ioan de Preda, advocat 2 fl. Leontin Puşcariu, func. de bancă 1 fl. D-na Dominic Raţiu 1 fl. D-na Ioana Rebega 1 fl. Familia Reou 3 fl. Irimie Roman, 50 cr. Leonte Roman, econom în Tresnea 50 cr. Dr. Remus Roşca, director sem. 3 fl. Simion Sĕcărea 50 cr. Dumitru Sĕcărea 50 cr. D-na N. Savu 1 fl. D-na Calipsa Şandru (Sighişóra) 1 fl. D-şóra A. Simoc 1 fl. I. Ştângu, par. în Guşteriţă 1 fl. G. Stăneasa înv. 1 fl. Const. Stejar, căpitan ces. reg. în pens. 1 fl. 50 cr. E. Vancu, func. de bancă 50 cr. Candid Suciu, cleric abs. 1 fl. Nic. Tănasă 1 fl. Dr. A. Tincu 1 fl. V. Tordăşian, oficial cons. 50 cr. N. Varză, serg. 50 cr. D-na I. Vătăşan 1 fl. Dr. Nicolau Vecerdea 3 fl. Ioan Vinţeler, paroch în Ocna sup. 1 fl. Emil Vinţeler, funcţionar de bancă 1 fl. Mateiu Voilean, asesor cons. 1 fl. N. N. 50 cr.

Venitul brut . .	121 fl. 13 cr.
Spese	40 fl. 72 cr.
Venitul curat e de	80 fl. 41 cr.

care s'a adaus la fondul societăţii.

Tot cu acésta ocasiune s'a facut pentru biblioteca societăţii următórele donaţiuni în cărţi:

Dl Juliu Bardoşi „Confesiunea ortodoxă“ de Petru Movilă.

Dr. Elie Cristea: „Date biografice din viaţa lui Alexandru Roman“ de Ilie Dinurseni 5 bucăţi.

Dl Gavriil Hango, presb.: „Un vis“ de G. Hango.

Dl Silvestru Moldovan:

a) Notiţe despre viaţa şi activitatea politcă şi literară a lui Ioan Ghica.

b) Ortografia română în actuala sa stare de desvoltare de Dumbravă.

c) Descrierea corpului omenesc şi regulele higienice de Const. Moisil.

Familia Ioan Popescu:

a) „Operele principelui Demetriu Cantemir“.

b) „Opere complecte“ de Iokai Mor.

Dl Victor Tordăşianu:

a) „Justiţia şi fostul metropolit Ghenadie“ 2 bucăţi.

b) „Conservatorii şi monachul Ghenadie“.

Redacţiunea „Tribuna“:

a) „Morala evangelică“ de Moise Pacu.

b) „Castelul din Carpaţi“, de Iules Verne, tradus de V Onişor.

c) „Călindarul poporului“ 1898.

d) „Tipicul bis. ortodoxe orientale“ de Dr. I. Olariu.

e) „Cartea stuparilor săteni“ de Romul Simu.

f) „Naţionalitatea şi reprivire“.

g) „Studii literare“ de Teodor Raica

Pentru tóte aceste oferte benevole în favorul societăţii „Andreiu Şaguna“, priméscă toţi p. t. contribuenţi marinimoşi, şi pe acéstă cale adânc sâmţitele nóstre multămite.

Sibiiu, la 27/1 1898.

Comitetul arangiator.

Producţiunea „Reuniunii sodalilor români din Sibiiu“.

Multămită publică.

Deplin compensaţi prin Onoratul public, care ne-a spriginit şi a apreciat modestele nóstre prestaţiuni cu ocasiunea producţiunei arangiate de noi la 1/13 Februariu c., cu o reuşită morală şi materială deplin mulţumitóre — ni se impune plăcuta datorinţă a aduce şi pe acéstă cale tributul de recunoscinţă: Stimabilei Dómne Margareta Moldovan pentru excelenta predare a poesiei „La oglindă“ de G. Coşbuc; Stimababilului Domn Candid Popa, învĕţător, care în calitate de de dirigent al corului nostru, n'a cruţat nici timp nici ostenélă întru instruarea coriştilor; Onorabilei Direcţiuni a seminariului „Andreian“, care cu deosebită prevenire a binevoit a da concesiune unui grup de clerici de a conlucra la concertele nóstre, cum şi stimabililor domni clerici membri ai acestui grup pentru valorósa conlucrare; mai departe stimabilelor d-ne şi d-şóre cari, ca coriste şi ca diletante şi-au dat binevoitorul lor concurs, şi între aceste stimabilei d-şóre Eugenia Grecu, carea cu considerare la nobilele scopuri, ce noi le urmărim a adus adevĕrate jertfe pentru Reuniune şi în fine stimabililor suprasolvenţi şi contribuenţi, cari pe lângă spriginul moral au ţinut sĕ contribue şi cu denarul lor la alimentarea cassei nóstre atât de modeste cari mariminoşi suprasolvenţi şi contribuenti sunt: Ludovic Fronius, ospĕtar cu fl. 5; Il. Sa dl Dr. Ilarion Puşcariu, archim. şi vicar archiepiscopesc, Panteleon Lucuţa, căpitan c. şi r. în pens. şi as. cons. cu câte fl. 2; Dem. Comşa, prof. sem.; Ludovic Boga, ospătar cu câte fl. 1·50; Dr. D. P. Barcianu, prof. sem.; George Dima, prof. sem; Dr. Nic. Şerban de Voila, advocat şi deputat dietal (Făgăraş); Constantin Stejar, căpitan c. şi r. în pens.; d-na Maria Nicula, preotésă (Slîmnic); Andreiu Balteş, tigograf cu câte fl. 1.; d-şóra Măriófa Pascu cu 80 cr. Dem. Câmpean, diacon şi archivar consistorial cu 70 cr.; Ioan Hinţescu, prof. (Buzĕu); Alexandru Bobeş, maşinist (Dolova); Nicolae Togan, capelan; Constantin Pop senior, cofetar; Emil Verzariu, Emil Borcea, T. Orlea, I. Şut, Pavel Cotoţiu, funcţionari cu câte 50 cr.; Aron Lupean, funcţionar militar cu 40 cr.; Dr. C. Diaconovici, secretar de bancă, Petru Moga, franzelar, Dr. E. Dăian, redactor Dr. E. Cristea secretar consist., Ludovic Binder, diriginte technic al Tip. archidiecesane, Iosif Marschal factor de tipografie, Dumitru Opriş, capelan (Şura-mare) şi Aurel Popescu, comersant, cu câte 20 cr.

Din şedinţa comitetului „Reuniunii sodalilor români din Sibiiu“ ţinută la 17 Faur n. 1898.

Victor Tordoşan, president. *George Poponea*, notariu.

LITERATURĂ.

Virgil Oniţiu: De tóte. Schiţe şi nuvele. Braşov, 1897.

Apariţia schiţelor şi nuvelelor d-nului Virgil Oniţiu însemnă în literatura nóstră, a Românilor de dincóci, un *eveniment literar*, împregiurare, ce mĕ face a mĕ mira mult, cum de presa nóstră nu i-a dat necesara atenţiune.

Este un lucru nici mai mult nici mai puţin decât imoral, dacă ziarele nóstre au spaţiu berechet la disposiţie pentru a face tărăboiu oribil în giurul unei traduceri fără preţ şi fără valóre literară, ér pentru productele nóstre proprii nu găsesc nici măcar un cuvênt de apreciare. Şi volumul d-lui Oniţiu nu este de aşa, încât sĕ-l anunţi numai cu vre-o câteva cuvinte, sau sĕ treci chiar la ordinea ḑilei peste el, ci cunoscêndu-l, vedem că zace în interesul nostru, şi a literaturei nóstre, a-l face cunoscut în cercuri cât se póte de largi.

Dl Oniţiu, ce-i drept, nu este pretensiv, nu aspiră la laudele criticilor, căci îşi încheie volumul cu următórele cuvinte, cari pot fi luate şi drept alusie la sine:

> „*Wir wollen weniger erhoben,*
> *Und fleissi er gelesen sein*“.

Mit nichten! Însĕ, dacă ne om lua după acest principiu a lui Lessing, dacă nu vom atrage atenţia massei asupra unui product literar, care merită a fi privit mai deaprópe, dacă vom lăsa în ştirea sorţii, ca nuvelele dlui Oniţiu sĕ se recomande de sine, prin calităţile deosebite ce le au, — ele în urmă totuşi vor rĕmâné numai „lumină sub obroc“ şi massa perde, ér autorul nu dobândesce. Astfel e firea Românului, trebue sĕ-i torăi la ureche, că lucrul din chestie este bun, frumos şi practic, pentru ca pe urmă sĕ-l convingi, că este potrivit pentru trebuinţele lui.

Şi ce e mai uşor decât a dovedi, că de fapt volumul dlui Oniţiu e bun, frumos şi potrivit pentru trebuinţele intelectuale ale Românului de aici, ce e mai lesne decât a dovedi că volumul acesta de fapt este un eveniment literar la noi.

Resfoiţi, vĕ rog, tot ce s'a scris la noi pe acest teren dela apariţia nuvelelor d-lui Slavici încóce. Căutaţi foiletóne, mormanele de reviste înmormêntate şi cele esistente, broşuri şi volume şi judecaţi, dacă este ceva bun din punct de vedere literar estetic şi în special din punct de vedere a limbei, ca ceeace ne dă dl Oniţiu în volumul sĕu? Excepţionând pe dl Enea Hodoş, nu vom găsí nici lucrări de aproximativă valóre. Pene mlădióse, imitatori dibaci mai găsim, ba ici colo şi câte un stilist mai de dai Dómne. Incolo însĕ închebători de frase, începători, cari îşi esprimă stările sufletesci rudimentale în cele mai diforme-forme, lipsă de fantasie şi esageraţiuni fantastice, în timpul din urmă — ca fenomen nou — măimuţării naturaliste, limbă rea şi — ce e mai caracteristic pentru toţi — lipsa de forţă originală.

Ei, dacă din acest proletariat, în a cărui mâni se sbate literatura nóstră beletristică, se înalţă un scriitor — talent, din a cărui producte se observă imediat independenţa, originalitatea, a cărui limbă este o ardelenéscă admirabilă, a cărui figuri sunt modelate ca de un sculptor măestru, a cărui sentimente sunt esprimate ca de un poet liric de prima forţă, care în representarea conflictelor este poet dramatic, ér în copiarea naturei e pictor artist, se nu ne bucurăm noi de apariţia acestui sciitor, se nu putem numí a lui păşire: eveniment?...

Ne era cunoscută péna dlui Oniţiu, căci şi cele 10 bucăţi — prosă, ce ne dă acum, au fost aprópe tóte deja publicate. Adunate la un loc însĕ ele fac o impresie unitară, facilitéză privirea generală asupra lor şi cunóşterea mai temeinică a autorului.

Talentul se manifest prin originalitate. Şi cine cetesce deja prima piesă a dlui Oniţiu „*O serată literară-musicală-declamatorică în Sunturung*“, se póte convinge, că are de lucru cu un autor original. Părerea mea este, că stările sociale actuale ale Românilor din Ardeal, referinţele acelei pături ce se numeşte „inteligenţa dela ţară“, încă nime nu le-a zugrăvit atât de plastic ca dl Oniţiu. Nime na conceput atât de clar micile miserii la casele acestor inteligenţi, intrigile şi ura ce esista acolo unde trăesc 2—3 familii române inteligente, cu pretenţii de a fi care de care în frunte, nime na arătat cu atâta succes momentele tragicomice din aceste raporturi. Şi apoi spoiala culturală ce i-a tencuit pe toţi şi îi ţine priponiţi, de sĕ învêrt în unul şi acelaş strimt cerc de vederi, conservativismul siluit de a nu depăşi programul cântărilor şi a obiceiurilor mostenite, învĕţătorii, neşte pilde de ómeni-clişeu, cari nu ies din puţinele frase aduse cu sine din seminariu, — tóte aceste sunt fidel şi cu studiu espuse.

Cu o admirabilă pricepere şi fidelitate descrie diferitele momente şi situaţiuni din „mişcarea culturală“ dela sate, sgomotul general ce'l produce o petrecere, cum curge tótă lumea din giur la o „producţie“, „*mai cu sémă preoţi cu fete de măritat, notari cu dor de murături, dascăli cu prospecte isaitice*“...

Precum flageléză Caragiale viţiile societăţii din România în comediile sale, astfel se folosesce şi dl Oniţiu de ironie şi sarcasm pentru a înfierá scăderile nóstre, cari firesce sunt cu totul de altă natură, desvoltate între condiţiile şi împrejurările de pe la noi. Astfel e notariul Scurtu o figură tipică de pe la noi, românul cum am ḑice „din ḑile“, din vremile cele bune, care pentru inovaţii n'are pricepere. „*Numai cu reformele vóstre nu mĕ cătrăniţi, că mĕ iau năbădăile*“, ḑice acest Scurtu. Şi într'alt loc: „*Dacă nu ţinem noi cu vremea, vremea trebue se se ţină după noi, că noi suntem mai tari ca vremea*“. E o figură capitală acest notar Scurtu! Mai are încă o însuşire, proprie Românilor, ce mult pĕtrunḑĕtorului autor nu i-a scăpat din vedere: Scurtu e ospital şi încă „*ospital faţă cu Români, fiind-că sunt Români, faţă cu strĕini fiind-că sunt strĕini*“. Esistă o mai scurtă şi mai apodictică caracterisare a ospitalităţii Românului?

Măestria cu care originalul nostru autor stie copia stările nóstre sociale *contimporane* — o problemă pe cât de grea, pe atât de nemulţămitóre, — se vede pregnant şi din „Epistota ad Corobeţium“, o scrisóre, în care un redactor de ai nostri îşi dreséză pe un corespondent dela ţară. Un cârpaciu-politic, redactorul din chestiune, îşi desfăşură aici programul seu politic şi social. Vedem clar pe gazetarii nostri de astăḑi, în mânile cărora sórtea a depus dirigiarea politicei nóstre: ómeni, cari dela şcólă au adus cu sine temperament, dragoste faţă de neam, bunăvoinţă, nestrămutată convingere că Românul în veci nu pere si vre-o câte-va frase sforăitóre, ce le perorează după cum o cere ocasia; nu căuta însĕ principii politice, nu căuta sciinţă politică şi nici măcar arta gazetăriei nu o caută la acesti „sfetnici politici“ ai nostri. Stăm pe un nivel înspăimêntător de jos, suntem nespus de înapoiaţi în direcţia acésta, — şi dl Oniţiu ridică perdeaua cu zimbet sarcastic. Şi forma în care o face ne amusează, rîdem de naivitatea şi vederile stereotipe ale acestor radactori-cârpaci, rîdem de neste glume — seriose. De aci se vede cât de mare meşter este autorul *şi în formă.* Ridiculisând în felul acesta scăderile nóstre, cei chemaţi mai uşor le pot înţelege şi îndrepta.

Cunósterea şi espunerea actualităţii fiind forţa dlui autor, e clar că figurile reale din schiţele d-sale sunt cele mai reuşite, căci le cunóste din esperienţă, din intuiţiune. Astfel figurile din „Tanda şi Manda“, fetele spoite dela ţară, învĕţătorii etc. Realitatea este terenul pe care dl Oniţiu se află sigur şi se afirmă cu succes atât de mare. Indată ce înse părăse ce acest teren şi în locul optimismului întrupat în figurile sale reale ne crează sceptice şi pesimistice fiinţe ca d'al de Sirianu din „Praf şi Cenuşă“, nu mai e scriitoriul original. Alcătuiri morbide ca acest Sirian, ca amăgitul din „Fără nume“, sunt nesce caricături pe lângă vênjosul notariu Scurtu, care pare că e sculptat de o altă daltă şi din un alt material. La aceste mai adaug o altă constatare: péna dlui Oniţiu nu e potrivită pentru desfăşurarea intimităţilor dragostei, ba e stângace chiar în acéstă materie. Ori ce alt sentiment, ori ce altă stare sufletéscă în lucrările aceste ne lasă mulţamiţi, în conflictele de dragoste însĕ găsim ceva fals şi discordant, ca şi când autorul n'ar fi în stare se simţéscă acéstă „cerésca schinteie“, sĕ o privéscă din înălţimea ei ideală, se cunóscă tótă patima chinuitóre însĕ adevĕrată a acestui foc. Tipurile de amoresaţi din „La ţară“ sunt absolut nereale, ér amorul Élenei“ şi al lui Sirian din „Praf şi Cenuşă“ e chiar sarbĕd şi nu stie încălḑi. Am cetit analóge conflicte de dragoste éşite din pene cu mult mai inferióre, însĕ cu mult mai reuşite. Conclusia ce vreau sĕ o trag de aici este, dorinţa mea, ca dl Oniţiu pentru viitor se remână pe acel câmp, unde este original şi *unde până acum scriitor la noi n'a ajuns.*

Insĕ dacă am abstrage dela tóte calităţile strălucite expuse mai sus, dacă scrierile dlui Oniţiu, în ce privesce conţinutul şi forma lor, nu s'ar ridica peste nivelul proletariului nostru literar, — totuşi ar mai rĕmâne o însuşire a lor, ce le-ar ridica fórte sus şi acésta este limba. Este o adevĕrată fericire pentru om, când póte ceti la noi în Ardél o limbă ca a dlui Oniţiu, — este limbagiul nostru ardelenesc, curat şi neînfluinţat de limbi strĕine, nici de topica lor. O limbă bogată cu frase frumóse, cu propositii scurte, întreţesute cu sentinţe, clară şi lipsită de echivocităţi. Stilul sentenţios, epigramatic în genere este o proprietate a scriitorilor de jargonul dlui Oniţiu.

Unde preponderéză sentimentul şi fantasia, limba scrisă de dl Oniţiu, are un sunet dulce, liric ca şopotul isvorului. Astfel în novela „La ţară“, unde ne dă peisaje de o coloratură admirabilă. Un tablou de o artistică desĕvêrşire, care ori cărui poet sau pictor i-ar face multă cinste, este zugrăvirea uraganului (în acéstă novelă), crescerea lui şi catastrofa, descrierea ploii şi a tunetului ce sĕ perde în vĕsduch. . . .

Acestea ar fi de ḑis fórte pe scurt despre nuvelele dlui Oniţiu, de a căror apariţie atât de multe motive avem sĕ ne bucurăm.

Sper însĕ că şi acest puţin ajunge, pentru ca sĕ deştepte interesul cetitorilor acestei foi pentru volumul dlui Oniţiu. Şi eu numai atât am intenţionat. *Il. Chendi.*

Mulțămită publică

domnului Franz Wilhelm, farmacist în Neunkirchen, Austria-de jos, inventatorul theei de curățirea sângelui antireumatice și antiarthritice. Curățitor de sânge pentru podagră și reumatism.

Dacă pâșesc în publicitate, o fac pentru-că mai ântâiu îmi țin de datorie a exprima d-nului *Wilhelm*, farmacist în Neunkirchen, cea mai sinceră mulțămită, pentru serviciile, ce mi le-a făcut thea sa curățitóre de sânge în durerile mele reumatice, și apoi a face atenți și pe alții, cari sufer de acéstă bólă, asupra acestei thee excelente. Nu sunt în stare a descrie durerile ce m'au torturat în decurs de 3 ani, la ori-ce schimbare de timp, de cari nici medicini, nici folosirea băilor de puciósă din Baden lângă Viena, nu m'au putut scăpa. Mě tăvăleam în pat nopți întregi fără somn, apetitul îmi scădea vědênd, prospițiam rěu și întrégă puterea corporală îmi scădea. După o folosire de 4 sěptěmâni a numitei thee, nu numai am scăpat cu totul de dureri, și sunt liberă și acum după-ce nu o mai folosesc de 6 sěptěmâni, dar întrégă, starea sănětații mi s'a îmbunătățit Sunt convinsă că fie-cine, care va lua refugiu la acéstă theă contra astorfel de bóle, va binecuvênta ca mine pe inventatorul aceleia, dl *Franz Wilhelm*.

Cu distinsă stimă:

contesa Butschin-Streitfeld,
soție de vice-colonel.

Deposite en gros în **Sibiiu** la domnii: **Franz Jahn Söhne, J. B. Misselbacher sen., F. A. Reissenberger** și farmacia **J. C. Molnar.** [197] 11—12

Nr. 27/898. [32] 3—3

CONCURS.

Devenind vacantă parochia de cl. II. Cristian din protopresbiteratul Branului se escrie prin acésta concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în Telegr. Român.

Emolumentele împreunate cu acéstă parochie sunt 600 fl. 50, după-cum se póte vedea din specificarea comitetului parochial în ședința ținută la 30 Decembre 1897.

Doritorii de a ocupa acéstă parochie au a-și așterne rugările lor la subscrisul oficiu instruite conform legii în terminul sus indicat.

Oficiul prot. gr.-oriental al Branului.

In conțelegere cu comitetul parochial din Cristian.

Zernesci, 6 Ianuariu 1898.

Traian Mețianu,
prot.

Nr. 13/897 [33] 3–3

Concurs repețit.

Pentru întregirea parochiei de cl. a III-a Gelmar, în protopresbiteratul Orăștiei se publică a dóua óră concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post de paroch dau un venit anual sigur de 400 fl. 90 cr. în privința cărora se pot lua informațiuni mai deaprópe dela comitetul parochial și oficiul protopresbiteral.

Concurenții au a-și așterne cererile concursuale, instruite conform normelor din vigóre, până la terminul prefipt oficiului protopresbiteral subsemnat.

Orěștie, la 22 Ianuarie 1898.

Oficiul protopresbiteral al Orăștiei în conțelegere cu comitetul parochial concernent

V. Domșa,
protopresbiter.

Nr 52/1898. [30] 2 - 3

Concurs repețit.

Pentru întregirea parochiei de clasa a III-a Feleag cu filia Sidriaș se publică prin acésta concursul repețit conform Veneratului ordin consistorial din 1 Iuliu 1897 Nr. 4237 B. cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post de paroch dau suma de 429 fl.

Informațiuni mai detaiate despre starea acestei parochii, se pot lua la oficiul protopresbiteral.

Doritorii de a ocupa acest post, au a-și așterne suplicele de concurs instruite conform normelor în vigóre subsemnatului oficiu protopresbiteral până la terminul susindicat, și a se presenta în vre-o Dumînecă séu sěrbătóre în biserică, spre a fi cunoscuți din partea poporului.

Sighișóra, 30 Ianuariu 1898.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Sighișórei, în conțelegere cu comitetul parochial concernent.

Dimitrie Moldovan,
protopop.

În librăria Tipografiei archidiecesane se află:

Dicționariu român-maghiar
și
Dicționariu maghiar-român

de

Dr. I. Crișan și N. Putnoky,

apărute în 1893 și 1895, cele mai nóue vocabulare pentru învěțarea limbei maghiare.

Prețul leg. à fl. 2.—

Din **Librăria Tipografiei archidiecesane** se pot procura:

Insoțirile de credit,
îndreptare practică

de

T. W. Raiffeisen,
traducere autorisată
de
Dr. A. Brote.

Prețul 80.

Cartea
Stuparilor
Săteni

de

Romul Simu, învěțător

prețul 35 cr.

Libraria Tipografiei archidiecesane,
Sibiiu.

„ZLĂGNEANA“,

institut de credit și economii, ca societate pe acțiuni în Zlagna (Zalatna)

și-a început activitatea la 7/19 Ianuarie 1898 și deocamdată face următórele operațiuni:

a) primesce depuneri spre fructificare după cari solvesce 6% interese la an;

b) escomptéză cambii cu cavenți;

c) acórdă împrumuturi pe obligațiuni cu cavenți și pe hipotecă.

Orele de biurou în fiecare ḑi sunt dela 9—12 a. m.

[20] 4—5

Direcțiunea.

„CASSA DE PĂSTRARE ÎN MERCUREA“,

SOCIETATE PE ACȚII

Primesce depuneri spre fructificare sub următórele condițiuni:

1. **Depuneri făcute de particulari cu anunț de 30 zile cu 5%.**
2. **Depuneri făcute de particulari cu anunț de 3 (trei) luni cu 5½%.**
3. **Depuneri făcute de biserici, șcóle, corporațiuni culturale, ori cu scop de binefacere cu 6%.**

Permițênd starea cassei, depunerile se replătesc îndată și fără anunțare.

Contribuția erarială pentru sumele depuse se plătește prin institut.

Regulamentul special pentru depuneri, la cerere, se trimite ori-și-cui gratuit.

Depuneri, ridicări și anunțări, se pot face prin postă și se resolvă cu reîntórcerea ei.

DIRECȚIUNEA

„Cassei de păstrare în Mercurea“,

SOCIETATE PE ACȚII. [4] 7 – 10

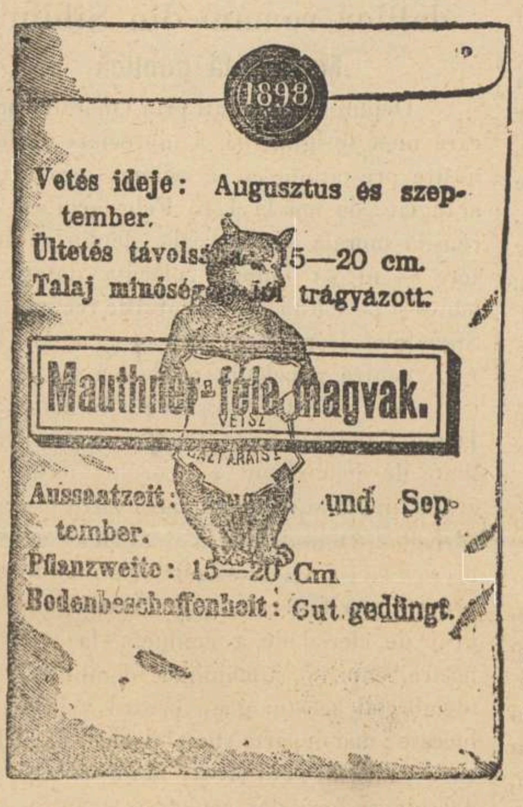
1898
Vetés ideje: Augusztus és szeptember.
Ültetés távolsága: 15—20 cm.
Talaj minősége: jól trágyázott.
Mauthner-féle magvak.
VETSZ
Aussaatzeit: August und September.
Pflanzweite: 15—20 Cm.
Bodenbeschaffenheit: Gut gedüngt.

Vestitele

Semințe de flori și legumi

ale lui [13] 7—17

Mauthner

în

pachete închise, legal garantate

cu marca de apěrare împrotocolată

„Ursul“

se pot căpěta în tóte

băcăniile și ferăriile

mai mari.

NB. Numai pentru pachetele ***închise,*** prověḑute cu figura ***ursului*** și signate cu numele ***Mauthner,*** cum arată figura alăturată, la firma ***Edmund Mauthner*** în ***Budapesta, strada Andrássy 23,*** garanție deplină, că-'s semințe próspete și veritabile.

A eșit de sub tipar și se póte procura din

Librăria Tipografiei archidiecesane

CALENDARIU
pe anul comun dela Christos
1898.

Anul al patruḑeci și șeptelea.

Pe lângă partea calendaristică cuprinde: șematismul amplificat al archidiecesei ortodoxe transilvane, precum și un mic șematism privitor la diecesele aparținětóre metropoliei ortodoxe române din Ungaria și Transilvania; o indicare lunară a agendelor protopresbiterale și parochiale; o indigitare pentru trebuințele clericilor absoluți și a învěțătorilor confesionali; însemnarea têrgurilor după alfabet, luni și ḑile; anunțuri, și în fine catalogul cărților din librărie.

Partea literară conține: „Pascile“ și „Érnă pe uliță“, poesii de G. Coșbuc, Alexandru Roman, material pentru biografia și activitatea lui de Ilie din Urseni, și „Bunica Márie“ de Ilarie Chendi.

Prețul unui exemplar broșat 30 cr., 10 séu mai multe exemplare și în genere vênḑětorilor broșat 25 cr.

Librăria Tipografiei archidiecesane, Sibiiu.

Redactor prov. **Dr. Elie Cristea.**

Editura și tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 18. Sibiiu, Sâmbătă, 14/26 Februariu, 1898. *Anul XLVI.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarchie pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru streinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuě ori 12 cr., — de trei or 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Socialisti gr.-orientali.

Este o invențiune nóuă secta acésta.

Ca lumea sě ajungă la socialisti greco-orientali, a trebuit sě se caute o legătură óre-care.

Legătură s'a aflat la secta nazarenilor.

Și s'a făcut imbinare de tot modernă.

Avem deci de lucru cu socialisti și cu nazareni greco-orientali.

Nazarenii în cele din urmă nu sunt o sectă așa de periculósă.

Ei se feresc de arme ca de para focului, din acest motiv religios al lor nazarenii nici nu depun jurămêntul obligat la miliție, decât numai în casul cel mai estrem.

Neavênd îndeletnicire a purta armă, și a face întrebuințare de ea, nazarenismul între români din punct de vedere al sistemului de denunțare nu ar avé nici o deosebită importanță.

Ca importanța totuși se fie dată, s'a aflat că este legătură între nazareni și socialisti.

Prin mișcarea, care tocmai e la ordinea ḑilei, socialistii au atras asupră lor atențiunea puterei de stat.

Socialistii sunt elemente periculóse pentru ordinea de drept în stat.

Socialistii au o organisare escelentă.

Socialismul de mult se prepară în ascuns, și elemente de influință au sěmênat în sinul poporului sěmênța discordiei.

Ca ea sě încolțéscă și se aducă róde înbelșugate, bietul popor a fost sedus cu fel de fel de promisiuni și amăgiri.

Socialismul este chemat sě facă o dréptă împărțire a propietății în patria nóstră, așa sě ḑice în ḑiarele socialiste; socialismul e protegiat de către persóna regelui, care în punctul socialismului nu ține cu organele guvernului, așa se spune poporului prin conducětorii spirituali ai acestei mișcări.

Agitările socialiștilor au pus în mișcare întreg aparatul de stat și pentru sugrumarea lor guvernul nu s'a sfiit a călca constituțiunea, făcênd persecuțiuni în cale polițială, nu s'a sfiit a pune în vedere modificarea legei de pressă în sens restrictiv, prin ce a alarmat întrégă opiniunea publică din țera nóstră.

Fiind luați deci la ochiu socialiștii, era lucru natural, ca atențiunea guvernului sě fie atrasă asupra românilor, căci décă vorba e de glonț și de furci, pentru ce alta este aici elementul românesc.

Ḑiarul ultramontan „Magyar Állam“ în numěrul din 5/17 Febr. a. c atrage atențiunea asupra românilor, cari sunt cei mai periculoși socialiști, pentru cari sunt numai bune furcile și glónțele.

Ca românii greco-orientali, căci numai de acestia póte fi vorba, când dulcii frați greco catolici colaboréză la foile unguresci pentru binele românilor greco-orientali, ca românii greco-orientali sě pótă fi buni socialiști, a trebuit sě se caute o legătură între socialiști și nazareni.

Numitul ḑiariu la locul numit constată, că în timpul din urmă cel mai nou fenomen este, că nazarenismul umblă braț la braț cu socialismul.

Din elemente blânde ce sunt după teoriile lor religióse, căci nazarenenii nu vor revoluțiune socială, prin contactul cu socialiștii nazarenenii devin ómeni periculoși.

Legătură este deci aflată.

Scheletul e gata, trebue îmbrăcat numai în carne vie.

Și de acésta s'a îngrijit dragostea celor dela Magyar Allam.

Vine al doilea fenomen caracteristic.

Socialismul și nazarenismul — acuma concepte sinonime, căci veḑi dómne se urmăresce un scop, care sânțesce mijlócele — socialismul și nazarenismul numai acolo prinde rědăcini, unde poporul este rěmas în cultură, unde poporul este ținut în robie sufletésca, unde poporul este negligat în cele spirituale, mai ales așa dară în cele ale sufletului.

Și care alt popor póte avé nobilele însușiri și buna sórte de mai sus, care altul, dacă românii greco-orientali nu?

„Biserica greco-orientală este acea — sě-i ḑicem pěcătósă, — care fórte puțin, séu chiar de loc nu îngrijesce de viața sufletéscă a credincioșilor sei. In privința acésta atât biserica greco-orientală sêrbéscă, cât și cea greco-orientală română, dorm somnul cel de mórte. De aici vine neměsurabila ignoranță sufletéscă, în care vegetéză în patria nóstră poporul greco oriental de rênd“.

„Cea ce se întêmplă în comitatul Aradului, unde socialismul și nazarenismul se lățesce cu iuțélă între românii greco-orientali — se înțelege, căci acestia sunt tema de publicațiune a pressei ultramontane — este urmarea naturală a lenevirei de bună amintire a clerului greco oriental“.

Suntem deci în toiul denunciațiunilor. Pentru ce sě nu fie presentați românii greco-orientali ca cei mai periculoși socialisti, pentru cari e tocmai potrivit și glonțul și strêngul.

Și deopotrivă cu cei mai ordinari făcětori de rele pentru ce sě nu fie pusă biserca greco-orientală română, pentru ce nu a ei preoțime, care recrutéză pe cei mai periculoși socialiști deopotrivă cu redactorii ḑiarelor socialiste de calibrul cel mai blăstěmat.

Pentru ce sě nu fie tras décă nu în țépă cel puțin în noroiul celei mai infame calumnii clerul greco-oriental român din diecesa Aradului, care află suprema virtute în a ținé poporul în dobitocie spre a deveni pat cald pentru nazarenism, prin acésta pentru socialism, prin ambele cel mai periculos element pentru ordinea de drept în stat.

„Audacter calumniare, semper aliquid haeret“.

Este sistem în calumniarea nóstră a românilor greco-orientali.

Aḑi e sěptěmâna am scris în memoria Marelui mecenate Em. Gozsdu, și am publicat și testamentul lui, ca cine voesce sě scie despre acest fenomenal om, sě scrie în cunoscință de causă.

O coincidență minunată a adus cu sine, că deodată cu eternisarea memoriei lui Gozsdu a apărut un articol insolent în ḑiariul „Magyarország“, care în modul cel mai infam denunță fundațiunea Marelui Gozsdu.

In numěrul de eri al ḑiariului „Magyar Állam“ un alt denunțant pășesce pe urmele celui din „Magyarország“, tot calumniând memoria Marelui Gozsdu și denunțând fundațiunea lui.

In tovărășia acestora stă ḑiariul „Unirea“ care numěr de numěr aduce cele mai bizare sciri de prin Grecia și Macedonia, spre a documenta ce periculósă e ortodoxia pentru români.

Lumea, care nu cunósce situațiunea din patria nóstră, va crede, că întrégă mișcarea socialistă din Ungaria o au înscenat și o susțin românii ortodocși din comitatul Aradului, cari au început a se face nazareni.

Scopul este: sě fim noi denunțați!

Sé fie denunțată inteligența nóstră, care face fundațiuni, dsnunțată juninea care aḑi mâne va fi flórea națiunei române, den untat clerul nostru, denunțat poporul nostru.

Dureros e, că tóte aceste se fac în o suflare, spre mărirea lui Dumneḑeu!

FOIȚA.

STRUGURII.

Sě cânt de struguri mai cu foc,
Ca 'n lume sě rěsune,
N'am lipsă ca sě mai învoc
A Muzii 'nțelepciune;
Destul e, sě beau un păhar
Din vinul cel dela Cotnar,
Și-atunci cânt de minune.

Or' ce-ar fi fost de sacrul timp
De n'ar fi fost Nectarul?
Și ḑeii cei mulți din Olimp
Cu ce-și țineau altarul?
De n'avea Bachus bunul gust,
Din strugure sě stórcă must,
Sě 'nchine cu păharul!

În lupta cea de zece ani,
Ce Jupiter purtase
În contr'atrocilor Titani,
El mai că desperase —,
De nu venea la vremea sa
Nectarul și Ambrozia,
Pe Mars de-l animase.

Când Juno 'n gelozia sa
Certa pe bunul Joe,
El altcum nu putea scăpa
De casnica nevoie,
Decât mergea cu pasul lin
La Hebe ca sě-i céră vin,
Sě-i treacă de Aloie.

Când Ceres tristă-'și căuta
De fiica Proserpine,
Din lacrimile ce věrsa
Pe dealuri și coline,
Tot struguri dulci au rěsărit,
Din carii Bachus și-a croit
Sěrbări eleusine. —

D'atunci sě țin sěrbări cu joc,
Și-acum ca 'n lumea veche,
Bachante și Bachanți cu foc
Saltéză tot păreche;
Ér după ce-au beut la vin,
Se duc acas' cu capul plin,
Plecat într'o ureche. —

Pe Juno — când își rěsbuna
Vulcan ca un bălaur,
Și fredeliș o fereca
Pe tronul cel de aur, —
Tot Bachus o a mântuit,
Căci cu nectar a domolit
Pe genialul faur.

Ér până când Vulcan mai bea,
Madame Afrodite
Nevastă-sa pe Bach primia
La intime visite.
D'atuncia vinul s'a 'nstalat
Ca laptele cel delicat
Al Vinerei iubite.

Trăind în dulce iubileu
Cocóna Venus are
Pe Amor și pe Himeneu
Copii din întêmplare.
Și mulți viéța lor și-o trag
Din vinul cel gustat cu drag
Dintr'un păhar mai mare.

Minerva înc'aprecia
A vinului cultură,
Căci pe Achile 'l consola
C'un léc de beutură.
Ér medicul, chir Esculap,
A fost un ḑeu deștept la cap,
Făcênd din struguri cură.

Prin Juno Bachus exilat —
Bastard fiind lui Joie —
La Muze pe Parnas a dat
Banchete cu haloie;
D'atunci beau și poeții vin,
Și când îs chefuiți deplin,
Fac versuri mai cu voie.

Și vai de cel-ce-ar predica,
Ca ómenii sě 'ncete
Din mustul cel bun a gusta,
Chiar de-ar avé și sete!
Lycurg cu capul a plătit
Că Thracilor le-a poruncit
Sě nu se mai îmbete.

Opheles sě făcú delfin
Căci vru pe Bach sě-l bată,
Ca pesce-acum bea 'n loc de vin
Tot apă d'a murată.
Er' Pentheus fu spintecat,
— Căci cultul bachic l'a calcat,
Luându-și grea rěsplală.

Pe fetele lui Minyas —
C'au fost prea guralive
De 'n critica lor au fost tras
Plăcerile festive —
In liliaci le-a transformat,
Și astfel Bachus le-a 'nvěțat
A nu fi prea naive! —

Sěrmanul Mydas o păți
Cu aurul de price, —
Nici apă nu mai suferí
La gură sě ridice, —
Păn' ḑeul Bachus l'a scăpat —
Că 'n loc de aur vin i-a dat,
Făcêndu-l ér' ferice!

Din România.

Procesul duelului Filipescu-Lahovari. Eri în 11/23 Februariu s'a pertractat procesul intentat pentru duel dlui N. Filipescu precum şi martorilor sei şi ai rĕposatului Lahovari. Sala era plină de lume. Dl Filipescu s'a presentat fără apĕrător. Ca parte civilă era de faţă d-na Miţa Lahovari, asistată de advocaţii Danielopol şi C. Nacu. Jos, în faţa locului reservat tribunalului, sunt depuse spadele, cari au servit la duel.

La órele 12½ tribunalul întră în şedinţă. Dl Florian presidéză, asistat de d-nii Alexandrescu şi Schina. Fotoliul ministrului public este ocupat de dl Caracaş, noul prim procuror. Se decide a se aduce martorii T. Văcărescu şi Ionel Grădisteanu, cari lipsesc.

După acestea se începe interogatoriul inculpaţilor. Cel dintâiu ascultat este dl N. Filipescu.

Dl Filipescu, întrebat, spune, că a mai avut dueluri, ér despre relaţiile d-sale cu G. Lahovari declară următórele:

In totdéuna am fost bine cu Lahovari. Pănă în ḑiua duelului ne salutam. In timpul din urmă eram în relaţiuni mai puţin strînse, deóre-ce d-sa părăsise partidul conservator, din care fac parte.

După-ce dl Lahovari s'a retras din partidul conservator, a început sĕ apere pe liberali, pe cari îi înjurase. „Epoca“ l'a înţepat din când în când. Eu personal n'am scris în contra dlui Lahovari şi nici nu sunt directorul gazetei. Puteam sĕ o fac, dar nu sciu cum se face, că n'am scris.

Intr'un numĕr din „L'Indèpendance Roumaine“ am cetit un articol insultător direct la adresa mea, semnat de Lahovari. Am socotit acésta ca o provocare directă şi nu puteam face decât sĕ trimit martori.

Preşedintele: care este mandatul pe care l'aţi dat martorilor dv.?

Filipescu: După o matură gândire am trimis martorii dlui Lahovari, în loc sĕ-i rĕspund printr'un alt articol de extremă violenţă, — eu am obiceiul de a scrie fórte violent în contra persónelor, cari trec dintr'un partid într'altul. Acest articol ar fi adus de sigur un duel. Am preferit sĕ trimet martori dela început, ca sĕ evit certurile prin ḑiare.

N'am dat nici un mandat special martorilor mei; am făcut o simplă provocare. Am dat tótă libertatea de acţiune martorilor mei şi acésta a şi fost rĕspunsul meu faţă cu dl Săulescu unul din martorii mei, când mĕ întrebase în o chestiune a acestei afaceri.

Mai departe spune dl Filipescu, că a fost înşciinţat de eşirea pe teren chiar în ḑiua duelului, că i-s'a comunicat atunci arma alésă, locul de luptă şi óra Procesul verbal i'a văḑut şi l'a frapat chiar partea finală. L'a primit când întâlnirea era deja hotărîtă şi când nu mai putea face obiecţiuni asupra stilului. Sala de gimnastică, unde era decisă lupta, nu o cunoscea. De-acolo duelanţii au fost mutaţi în sala de scrimă. In acea sală dênsul (Filipescu) a fost numai de patru ori. Nu-i adevĕrat ce se spune, că făcea esercitii regulate acolo cu dóuĕ sĕptămêni înainte. In ajunul duelului a avut un asalt cu floreta cu dl căpitan Exarcu; e sciut însĕ, că un asalt cu floreta în ajunul unui duel cu spada este dăunător, în loc sĕ fie avantagios.

Preşedintele: Vi s'a făcut propuneri de reconciliare în sala de arme, înainte de duel?

Filipescu: Auḑisem din ajun de textul declaraţiunei de reconciliare. In ḑiua duelului, dl Isvoreanu, martorul adversariului meu, mi-a presintat acea declaraţie. Eu am refuzat'o fiind-că sciam că martorii mei o refuzaserà deasemenea şi fiindcă toţi autorii de duel spun că pe teren nu se mai pot face reconcilieri. Dècă aşi fi sciut că duelul va avea un asemenea desnodământ, de sigur aşi fi trecut, am fi trecut cu toţii preste acésta.

Preşedintele: D-ta sciai, că V. Ionescu nu este bine cu Lahovari, de ce l-ai ales martor?

N. Filipescu: Sciam, că V. Ionescu a avut órecari incidente cu Lahovari. Nu sciam însĕ gravitatea lor şi nici nu credeam că asta ar împedeca de a fi martorul meu. Victor Ionescu mi-a servit ca martor în 7—8 dueluri.

Preşedintele: Când aţi început lupta n'aţi vĕḑut d-vóstră, că spaţiul nu este suficient?

Filipescu: Eu trebuia, mai întâiu, sĕ primesc ori ce condiţiuni ce mi sar fi, pus. Cu tóte aceste nu văd inconvenientul, — când în condiţiuni se prevedea ca sĕ se dea terenul pierdut.

Preşedintele: In ce posiţie se afla Lahovari când l'aţi lovit?

Filipescu: La prima reprisă, Lahovari s'a retras pănă la părete Din acéstă retragere n'am văḑut inferioritatea adversariului. Când am ajuns aprópe unul de altul am fost opriţi. S'a început al doilea angajament. Am tras de dóuă ori la mână. Adversarul a parat lovitura, s'a deschis, am făcut un degajament şi l'am lovit. Nu sciu cum am dat lovitura, nici décă m'am fandat în acel moment.

Petractarea continuă.

Zola osândit.

Mercuri a fost a *cincispreḑecea* şi *cea din urmă* ḑi a procesului în potriva lui *Zola* şi s'a terminat cu *osândirea* romancierului.

La 12 óre din ḑi *Labori* şi-a început continuarea vorbirei cu documentele nóuĕ produse de *Pellieux* şi *Boisdeffre*. E vorba de o cartă de vizită, pe o lature cu numele tipărit, pe cealaltă scris: nu spune că am stat în relaţii cu jidanul acela. Biletul e dela un pretins ataşat militar al unei puteri strĕine. Labori spune, că biletul e adevĕrat, numai ce e scris pe el e falsificat, şi anume de agenţi ai poliţiei secrete, pe bani scumpi. — Vorbind despre *bordero*, Labori spune, că convingerea lui e şi acum, că Eszterhazi e autorul lui.

Spune apoi că e cert, că tribunalului militar i s'au substernut acte secrete. Vorbesce despre dur rea familiei Dreyfus, despre curagiul şi abnegaţia soţiei căpitanului deportat, despre o scrisóre alui Dreyfus, în care accentuéză energic nevinovăţia sa şi 'şi exprimă nădejdea de a fi rehabilitat. Labori vorbesce cu atâta sentiment şi duioşie, că întreg auditoriul e pătruns şi mai multe femei plâng. — Dela tribunalul care a judecat asupra lui Esterházy — ḑice Labori — a fost cu neputinţă a se aştepta dreptate. A păşit atunci Zola în public. Gândiţi-vĕ, că Zola e cinstea Franciei. Trăéscă armata! Trăéscă republica! Trăéscă Francia! adecă trăéscă dreptul! Trăéscă eternul ideal! (Manifestări sgomotóse pentru şi contra!)

A vorbit apoi *Clémenceau*, spunênd, că revizia procesului Dreyfus trebue sĕ se facă, căci sentinţa a fost adusă pe temeiu ilegal. Termină ḑicênd: Achitarea lui Zola va fi o chestie însĕmnată, — sĕ va dispune revizia; condamnarea lui Zola însĕ va face perpetuu rĕul, care ne mistue. Trĕbue, ca juraţii sĕ ţină departe de noi lupta confesională.

La órele 6½ séra juraţii se retrag. După o jumĕtate de óră anunţă, că *au declarat vinovat* cu unanimitate pe *Zola* şi pe *Perreux*, redactorul „*Aurorei*“.

Publicul a erupt într'un zgomot teribil, dând espresie bucuriei sale asupra osândirei acusaţilor. Zola întors spre public a grăit:

— Acestia sunt adevĕraţi kannibali!

S'a retras apoi tribunalul pentru aducerea sentenţei, şi pe basa verdictului juraţilor **a osândit pe Zola la un an temniţă şi 3000 fr. amendă; pe redactorul Aurorei, Perreux, la temniţă de 4 luni şi 3000 franci amendă.**

Zola abia pe la 8 óre séra a putut sĕ plece acasă. A fost urmărit de mulţimea turbată şi înjurat, poliţia însĕ l'a apĕrat.

*

Panizzardi, fost asaşat la ambasada italiană la Paris a declarat înaintea mai multor diplomaţi, că el cunósce pe adevĕratul autor al borderoului şi în casul condamnării lui Zola îi va spune numele.

Reuniunile învĕţătoresci.

Venerabilul Consistoriu archidiecesan din Sibiiu, in raportul sĕu dtto 27 Martie 1897, ce a înaintat ca senat şcolar cătră sinodul archidiecesan din 1897, relativ la conferenţele învĕţătoresci ḑice următórele:

VIII. Conferenţele învĕţătoresci.

„Conferenţele învĕţătoresci s'au ţinut într'una cu reuniunile învĕţătoresci în districtele Deeş, Deva. Făgăraş, Sebeş, Sibiiu, Sighişóra şi Zărand; — nu s'au ţinut în districtele Abrud, Bistriţa şi Cluş, — ér în ḑistrictele Braşov şi Reghin funcţionarea reuniunei învĕţătoresci a fost oprită prin organele statului.

„Guvernul pretinde, ca statutele reuniunilor învĕţătoresci sĕ se aştérnă acolo spre aprobare, privind aceste întruniri, ca pe nisce reuniuni private.

„Deşi reuniunile învĕţătoresci sunt întruniri, ale căror membri numai învĕţători gr.-or pot fi, şi cari sub controla organelor superióre bisericesci, tractéză esclusiv numai cestiuni şcolare, — totuşi pentru a asigura funcţionarea neîmpedecată a acelor întruniri, — consistoriul contempléză a îngriji, ca statutele reuniunilor învĕţătoresci sĕ ce comunice guvernului“. (Veḑi: Protocolul sinod. 1897, pag. 130 şi 131).

Din acest raport se vede lămurit, că conferenţele învĕţătoresci provĕḑute în statutul organic (§. 130), s'au identificat, séu cel puţin se privesc identificate, cu reuniunile învĕţătoresci. Acésta însĕ numai în timpul mai nou, cam de 10—12 ani încóce, căci prin anii 1882—85, se ţineau încă conferenţele înv. conform prescri elor statului organic.

Pe ce temeiu s'a întrodus acésta reformă, nu ne este esplicabil, ba după convingerea mea nici scusabil. Pentru-că fructele acelei reforme sunt:

1) că unele reuniuni (resp. conferenţe) — precum se vede din însuşi raportul oficial — ani de-arêndul nu mai funcţionéză;

2) altele dintre reuniuni nu funcţionéză, pentru-că au fost oprite în funcţiune de organele statului;

3) guvernul cere sĕ i-se înainteze statute spre aprobare ca dela nisce corporaţiuni private de sine stătătóre, şi nu ca dela părţi constitutive ale organismului nostru bisericesc. Pe calea acésta apoi — de sine înţeles — va căuta sĕ-şi asigure putere discreţionară asupra lor, încât funcţiunea lor va atârna pe viitor dela bunul plac al organelor statului, în casul de faţă al inspectorilor şcolari.

Care ingerinţă, la început din motive diplomatice, póte sĕ fie cevaşi mai domólă, mai puţin apĕsătóre, mâne-poimâne însĕ are sĕ fie adevĕrat dictatorică. Nimeni nu se va îndoi.

N'avem trebuinţă sĕ mai accentuăm scăderile, ce pot proveni din acest sistem, pentru progresul şcólelor nóstre. Avem însĕ o datorinţă unul fie-care dintre noi, sĕ păzim şi sĕ îngrijim de bunăstarea şi progresul şcólelor nóstre ca de lumina ochiului, dacă e vorba sĕ mai avem teren pentru adăpostirea şi propăşirea culturei române.

Mânecând dela acésta, subscrisul constat din plină convingere, că tóte scăderile accentuate mai sus în dauna şcólelor nóstre, resultă din aceea, că autoritatea nóstră superióră şcolară s'a abătut dela procedura normată în Statut cu privire la conferenţele învĕţătoresci. Astăḑi prea este înaintat timpul ca sĕ mai cercăm analisa acelui început nenorocos şi sunt destul de sterile fructele abaterii, ca sĕ mai stăruim pe lângă doveḑile, cari reclamă necondiţionat sĕ ne reîntórcem cu o ḑi mai nainte la basele nóstre cele vechi, cari sunt unicile sigure şi îndeajuns garanţă pentru propriul interes relativ la creşterea tinerimei nóstre. Iar' acelea sĕ cuprind în Statutul organic §. 130, care ḑice:

„Senatul şcolar va ordina în tot anul pe timpul feriilor conferenţe învĕţătoresci şi spre conducerea acelora va denumì comisari

---

Adam sĕ fi mâncat în raiu
In loc de mere struguri,
Nu l'ar fi alungat Mihaiu
Afar' sĕ róḑă muguri.
Urmaşii lui ar fi scutiţi
S'a sude acuma nĕcăjiţi
La sapă şi la pluguri.

Dar Noe de potop scăpat
Avú mai multă minte, —
De multă apă desgustat
S'apucă mai 'nainte
De mustul cel re'nviator
Şi aşa el fu mântuitor
Şi al ginţilor părinte.

Prorocul Moise a trimis
Spioni ca sĕ rescie,
Că 'n Canaanul cel promis
Găsesce-se şi vie?
Şi numai după ce-a vĕḑut
Gigantici struguri a putut
Sĕ iésă din pustie.

Psalmistul David a cântat
Că vinul veselesce!
Sirach profetul a 'ntrebat:
Viéţa ce plătesce?
De n'avem un păhar de vin
Sĕ-l bem cu cugetul deplin,
Că el ne întineresce!?

La nunta, ce se celebră
In Cana Galileii,
Isus din apă vin formă
Sĕ 'mpace toţi evreii;
Şi-a ḑis la ultimul supeu
Că vinul e sângele sĕu
Sĕ-l bea învĕţăceii!

D'aceea Pavel a trimis
Scrisóre-apostoléscă
Lui Timofteu în care-a ḑis
Cu grige părintéscă:
Din causa sângelui puţin
Sĕ bea în tótă ḑiua vin
C'aşa sĕ se întăréscă.

D'atunci monachii 'n mânăstiri
Din pivniţile pline,
Sĕ aibă pentru muşafiri
Câte-un păhar sĕ 'nchine.
Şi pentru liturghii sĕ dea
Sĕ aibă d'acumineca
Fiinţele creştine.

Românul ca un bun creştin
Cu datine antice,
A fost şi este pentru vin
Cu sentimente-amice;
El scie şi la sĕrbători
Ca şi la lucru cu sudori
Păharul sĕ ridice.

El este vesel şi glumeţ
Şi la nĕcaz şi 'n bine,
De are lucru séu ospĕţ
Păharele sunt pline.
La jocuri şi la 'nsurăciuni,
La nasceri şi la 'ngropăciuni
El trebue sĕ 'nchine.

Ér dacă-l chiamă patria
Când e periclitată,
El scóte 'ndată sabia
Cu inima 'nfocată;
Şi după ce-a supt un păhar,
De inimic e vai şi-amar,
Ér' patria-ĭ salvată!

In lături dară sĕ se dea
Şi berea cea şvăbéscă,
Ascundă-se 'n blojia sa.
Şi vutca muscăléscă;
Că numai vinul cel român —
Nu braga — 'nvinse pe păgân
La Plevna bulgăréscă!

Deci ori şi cine-i bun român,
Şi om de omenie,
Sĕ fie 'n ţéra sa stăpân,
Şi gazdă cu moşie;
Şi ca sĕ aibă 'n casa sa
Din prisosinţă vin a bea,
Sĕ cultiveze vie.

Că fruptul ei e dar ceresc,
E spirit şi lumină,
La cei ce din puteri slăbesc
Probată medicină.
El face pe sărac activ,
Pe cel avut mai milostiv,
Şi ori ce grigi alină.

D'aceea cât mai rĕsuflăm
Pe lumea pămêntéscă,
Sĕ bem la vin şi sĕ 'nchinăm,
Ca viia sĕ trăéscă! —
Ér când preotul ni-a cânta
Prohodu şi-aleluia,
Cu vin sĕ ne stropéscă.

din corpul profesorilor și al învěțătorilor, cari apoi după instrucțiunea senatului, vor raporta despre resultat“.

A părăsi acéstă basă, atât de înțeléptă și prevezătóre, astădi, când nici un punct de razim nu mai găsim afară de Statut, ar fi adevěrată rătăcire. Iar' cumcă greșit a fost pasul, când conferențele învěțătoresci s'au prefăcuț în reuniuni învěțătoresci cu statute și organisație mai mult sau mai puțin separată și independentă, o dovedește stadiul precar în care reuniunile au ajuns astădi în urma acelei prefaceri. O schimbare de sistem în ori ce acțiune omenéscă, numai așa póte fi cu rezon, dacă dă ceva în schimb mai bun, mai practic, mai desěvêrșit și salutar. Ceea-ce în casul de față, durere, nu s'a întâmplat. Și nu sě va întêmpla nici pe viitor, câtă vreme dela aparatul greoiu și dificil al reuniunilor cu despěrțămintele lor de astădi sě aștéptă o lucrare mai febrilă, mai roditóre. Deóre-ce lipsesc condițiile unei organisări practice, lipsesc împrejurările binevoitóre, ba une-ori tendențe peoniciốse conturbă lucrarea pacinică, și în urma acestei situațiuni resultatele funcțiunii acelor corporațiuni rěmân efemere.

(Va urma).

Noutăți.

Baritonistul D. Popovici va pleca în curând la Petersburg, unde este învitat a și dà concursul în representațiile marelui ansamblu al operei germane de acolo.

* * *

Metropolit al Sêrbiei, în locul decedatului *Mihail*, se va alege astădi la Belgrad. Vor participa la alegere toți episcopii, archimandriții și protopopii, ministrul president, ministrul instrucției publice, presidentul și vice-presidentul scupstinei. presidentul curții supreme de conturi și cel al curții de casație, rectorii universității și ai institutelor teologice. — Alegerea va întări-o regele.

* * *

Incercare de presiune asupra episcopului Császka. Căpitanul de poliție din Pesta, *Bérczi* Béla, la recercarea unui episcop catolic a făcut cercetare zilele aceste in o afacere de presiune, în chip adevărat *unguresc*. Bănuind pe o femeiă americană, a maltratat-o óre întregi cu întrebări, a chinuit-o, a vătămat-o, și în urmă s'a constatat că e nevinovată.

Episcopul *Császka* din *Calocia* a cerut câteva zile înainte scutul poliției în o chestie de presiune ce s'ar fi pus la cale în potriva sa. O scrisóre nemțească, spunea episcopul că i-a sosit în care se spune, că în curând va apărea o broșură, care va descoperi scandalurile episcopului; despre scandaluri de altcum și contele Teleky are cunoscință. Afacerea s'a dat pe mâna lui Bérczi, care aflând că contele pomenit trăesce de mai multă vreme cu o femeiă frumosă americană, (Eppinger Hermin), a așteptat momentul, când contele a lipsit din capitală, și a pornit cercetare în potriva femeii în chipul cel mai bădăran. Dimineța pe la 8 óre poliștii au călcat casa femeii, și deși bolnavă, cu forța au luat-o din asternut și au dus-o la poliție, la *Bérczi*. Căpitanul poliției voia cu ori ce preț să stórcă mărturisiri dela americană. De giaba spunea acésta, că în viața ei n'a auzit de numele episcopului. Bérczi a tractat cu ea în chipul cel mai dur, înjurându-o, amenințându-o, până când sărmana a amețit. La 4 óre după prânz în urmă a liberat-o. Au făcut apoi perchisiție la casa contelui vre-o dóue óre întregi, dar nimic n'au găsit.

Americana, fata unui milionar din New-York, s'a adresat consulului american din Pesta, cerênd sě-i exopereze satisfacție.

Consulul i-a respuns: *nu pot sě fac nimic, pentru că aici sunt niște stări ca întrun stat de polițiști.*

Femeia prin un advocat s'a adresatl a ministeriu pentru satisfacție. I s'a promis. Sosind în capitală contele Teleky, acesta deasemenea a pretins disciplinarea bădăranului îngrijitor de ordine.

* * *

Fotografări cu putere brachială. Poliția din Budapesta a fotografat Mercuri cu forța, pe Várkonyi, redactorul lui „Földmivelő“, căpetenia și rěsvrătitoriul socialistilor, în butul protestelor și a opunerii lui, în diferite posiții și îmbrăcăminte. Fotografiile în numěr mare se vor trimite autorităților în provinciile agitate de socialisti, pentru a cunósce pe matadorul.

Tot în acel chip și spre același scop au fost fotografați vre-o 16 muncitori, căpetenii ale reuniunilor socialiste din capitală. Ce fotografii drăgălașe vor fi aceste, se póte ușor închipui, căci fie-care din cei fotografați, ținut de câte patru poliștisti, dedea din mâni și picióre și făcea fețele cele mai schimonosite.

* * *

Dări de sémă. Ne sosesc dilnic *dări de sémă și mulțămite publice*, în numěr mare, aprópe tóte lungi, unele de cóle întregi. Considerând spațiul din cale afară strimt al foii nóstre, vom publica de aci în colo *în estras* dări de sémă, cari se refer la biserică și școlă, și cari ni le vor trimite *abonenți* de ai foii nóstre. *Alții nu pot reflecta la considerația acésta.*

— La producțiunea școlară ținută în 25 Ianuariu a. c. la școla nóstră din *Poiana* (prot *Mercurei*), a incurs din contribuirile participanților suma totală de 75 fl. 75 cr, din care substrăgêndu-se spesele în sumă de 38 fl. 75 cr., resultă un profit curat de 37 fl., care s'a destinat în favorul bibliotecei de acolo. Binevoitorilor contribuenți li se aduce pe calea acésta mulțămiri călduróse.

— Tinerimea română de pe *Valea-Almașului* a arangiat în 6 l. c. st. n. o petrecere cu dans în *Hida* (prot. Ungura), în favorul fondului *„Petru-Roșca“*, cu destinația de a ajuta tineri la studii. Din taxele de întrare și suprasolviri a resultat un venit brut de 55 fl. 50 cr.; spesele au fost de 49 fl. 50 cr. Profitul curat de 6 fl., sa dat destinațiunei sale. Contribuenților și spriginitorilor petrecerii li se aduc mulțumiri căldurose pe calea acésta.

— Cu prilegiul producțiunii școlare arangiate în *Viștea-superióră* (prot. *Avrig*) la 26 Dec. 1897, din suprasolviri, taxe de întrare și contribuiri pe cale postală a resultat suma de 32 fl. 39 cr. Spesele au fost de 20 fl, 78 cr. Venitul curat de 11 fl. 61 cr. s'a transpus epitropiei parochiale și s'a adaus la fondul școlei. Contribuenților și participanților la producție li se aduc mulțumiri pe calea acésta.

— La balul arangiat în 5 l. c. în Petroșeni de către comitetul parochial de acolo, *în favorul bisericei gr.-or. române* din pomenita comună, — din taxele de întrare și suprasolviri s'a adunat un venit brut de 218 fl. 70 cr. din care substrăgêndu-se spesele în suma de 94 fl. 24 cr., resultă un venit curat de 124 fl 46 cr. care s'a predat epitropiei parochiale spre administrare. Comitetul parochial aduce pe calea acésta mulțămirile sale adânci binevoitorilor contribuenți.

Cronica sěptěmânii.

(Maghiarisarea în 1897. — Ortodoxismul resistent. — „Socialiști gr. orientali“. — Nóua revistă literară.)

Societatea de maghiarisarea numelor — o societate organisată cu comitet central ce residează în Budapesta și a cărei acțiune materialiceste este sprijinită si din partea guvernului — ș'a publicat în sěptěmâna acésta raportul anual despre succesele maghiarisării de nume. In raport se constată cu deosebită satisfacție că succesul din anul acesta întrece cele din anii premergětori până chiar și numěrul din anul milenar. Nu e greu a găsi esplicarea. In anul acesta s'a pornit de primadată maghiarisarea din oficiu, maghiarisarea la poruncă. Până acum încă nu s'a sciut de ordinele secrete ale ministrului de interne, adresate funcționarilor publici, de stat și comitatensi, ca sě-și maghiariseze numele. Și cu tóte storțările aceste numěrul celora ce ș'au schimbat numele în anul 1897 este de 1841. Dar nu toți dintre acestia s'au maghiarisat, ci numai ș'au schimbat numele, astfel s'au făcut din Fritsch Richter, din Böhm sau făcut Pöm etc. și durerea reuniunei de maghiarisare e mare, făcênd constatări de aceste. Se jeluesce că numěrul de 1841 este disparent de mic față de imensa massă a cetățenilor unguri cu nume nemaghiare.

Cele mai multe maghiarisări se fac în capitală, — cu totul 36 procente. Din numěrul întreg al celora ce ș'au maghiarisat numele în anul 1897 sunt priviți după situația și ocupația lor, următorii în preponderanță*: 97 funcționari de postă, 49 funcționari de tren, 95 funcționari de stat, 34 funcționari comitatensi, 59 învěțători, 101 funcționari privați, 13 pădurari de stat, 55 gendarmi etc.* Tóte aceste date sunt probe, că statul maghiariséză, forța guvernului.

Impărțiți după confesiune ovreii ocupă locul de frunte, — fie dis spre lauda lor. Din 1841 de maghiarisări ovreii dau contingent de 57 percente, adecă 990 de bucăți (koșer). Incă în nici un an nu s'au maghiarisat atâta spurc de ovreu.

Dintre celelalte confesiuni au fost: romanocatolici 633, *greco-catolici 70*, evangelici luterani 82, reformați 53, *greco-orientali 8*, — di *opt*.

După naționalitate raportorul nu face împărțire. Décă voim deci se știm câți români s'au maghiarisat trebue sěi căutăm între greco-catolici și gr.-orientali. Acolo însě sunt și Rutenii și Sêrbii, cari ne fac concurență și sunt mai aprigi la maghiasirare decât noi. *Românii maghiarisați deci sunt fórte puțini*, îndeosebi putem conclude că Românii aparținători bisericei nóstre, în anul 1897 nu ș'au batjocorit numele. Avem tot motivul sě ne bucurăm de atestatul de puritate ce ne dau bisericei nóstre statisticele de maghiariarisare. Dintre tóte confesiunile, cea greco orientală s'a afirmat de mai resistentă și mai puțin accesibilă pentru infernalele planuri de maghiarisare. D-deu va fi cu noi și în viitoriu.

*

„Unirea“ ér s'a dat în petec. In numěrul din urmă îi place sě aiureze alăturea cu „Magyar-Állam“ despre o aparițiune interesantă ce s'ar numi „socialism greco-oriental“ și care sě desvóltă alăturea cu „nazarenismul“ în giurul Aradului. Pricina ar fi că biserica gr.-orientală „dórme în umbra morții“. *„De aci se póte esplica acea nespusă întunecime spirituală în care sě află poporul greco-oriental în țara nóstră.“*

„Socialism gr.-oriental“... Pentru sfântul „Unire-o“, ai gândit ce vorbesci? Ori te-ai deprins acum cu desěvêrșire a nu gândi nimica când scrii! Atâta cel puțin ar trebui sě scii că „socialism greco-oriental“ este o idioție greco-catolică, căci afară de luminații din Blaș și de scriitoriul dela „Magyar Állam“ (care și el e de ai lor) nu mai este om ce sě grupeze pe bieții socialiști *după confesiuni*. De ce nu diceți și „nazarenism greco-oriental“?...

Insě se revin la „întunecimea spirituală a poporului greco oriental din țară“. Nici nu încape îndoială... besnă, besnă. Lumina spirituală e dór gr.-catolică din fire și este monopolisată de cei din Blaș. Nu vedem noi schinteile luminei lor?... „Socialism greco-oriental“... O Blaș, lumină!

*

Abia acum la sfêrșitul lui Faur ne-a sosit anunțata revistă literară a dlor I. Pop Reteganul ca redactor și Ioan Baciu editor. „Revista ilustrată“ aduce în numěrul prim material nou, exclusiv din péna dlui Reteganul și material publicat deja (poesii de Coșbuc etc), precum și unele ilustrații: Biserica din Bistrița, Visarion Roman, Albina, gimnasiul din Năsěud și tipuri de țěrani și țěrance din giurul Bistriței. Formatul mare și hârtia cea alésă, precum și ilustrațiile destul de reușite fac bună impresie deja la prima vedere. Din programul espus, vedem că redactorul este condus de cele mai bune intenții. Voiesce sě dee rênd pe rênd tipuri de țěrani din întreg Ardélul, făcênd astfel un serviciu însemnat etnografiei române. Voiesce sě esploateze și mai departe literatura nóstră poporană, îmbogățind frumósa nóstră folkloristică, — un gând ce noi îl aprobăm cu plăcere, adaugând însě dorința, ca dl Reteganul sě se mărginéscă numai la astfel de activitate literară, unde dsa și până acum s'a afirmat. A face însě pe universalul îi lipsesc puterile și deja în primul numěr este vătămětor, că întreg materialul îl liferéză dsa. Reușită póte avea fóia numai dacă în jurul dlui Reteganul se va grupa un cerc de scriitori, mult puținul ce-l avem deocamdată. Singur dl redactor iute se va epuisa. Este în interesul literaturei nóstre, ca întreprinderi de natura acésta sě succédă. Noi îi dorim succes și invităm pe cetitorii foii nóstre sě aboneze nóua revistă. Costă 6 fl și abonamentele sunt a se trimite părintelui Ioan Baciu în Șoimuș (Nagy-Sajó).

PARTEA SCIENTIFICA SI LITERARA

I. Löser.

Istoria Agriculturei.

Traducțiune autorisată
de
Un prietin al plugarilor.
(Urmare).

Între altele călugării pe timpul acesta au adus folóse agriculturei, căci se ocupau cu studii agronomice, cari pentru economi erau de mare folos, și prin cari economul putea sě delăture multe pedeci. Așa de esemplu în mânăstiri se făceau Calendare, în cari se însěmnau întêmplări de ale timpului (meteorologice) cari le făceau spre folosul economiei. Călugării se nisuiau chiar și pentru folosul lor (susținerea), ca economul prin diligință și activitate sě-și lucre bine pămêntul, ca sě pótă da mânăstirei partea ce i-se compete, la timp și în ordine. Acéstă parte era destul de însemnată.

16. Vii și dealuri cu vii se întindéu tot mai tare. Viile sě cultivau însě numai de iobagi. Nici un vier nu era liber. Stórcerea se făcea în butóie cu picióreie, care procedură mai târdiu Carol Marele a oprit-o ca necurată și neregulată. Instrăinarea vițelor de vie era aspru pedepsită.

17. Cultivarea pomilor era bine privită; erau deja grădini cu pomi, și se aflau pomi roditori și pe câmpuri. Prăsirea pomilor era ajutată și bine îngrijită. Cunoscéu deja arta de a ultui; dela Longobardi au adus castanul și l'au cultivat.

18. Fênațele încà erau bine cultivate primăvara ele se grăpau; cine își scotea în timpul acesta vitele la câmp, de împedecau prin acésta crescerea ierburilor, la vestgoții era pedepsit după starea lui în diferite moduri. La Longobardi, proprietarul avea dreptul, dacă afla rîmători pe fênațul lui, sě omóre unul dintre ei.

19. Crescerea cailor a făcut deja mari progrese, căci acum a început a se uita nu numai la folos, ci și la frumusețe.

In marșul turingic crescerea cailor era la culme; numai în unele cătune numai cemai avuți avéu boi la car. La o erghelie completă trebuiau sě fie 12 iepe și un armăsar, servitoriul cailor se numea marechalc (de unde mareșal). Incă de pe atunci legi scuteau pe cumpěrător în privința orbirei, vătămărei și mucilor la calul, ce avé de al cumpěra. Carnea de cal sě mânca. Când a vědut Bonifaciu, apostolul nemților, pe neofiți mâncând carne de cal, a cerut concesiune dela papa Zacharia; acesta ce e drept, a oprit mâncarea carnei de cal; cu tóte acestea nu s'a ținut.

20. Crescerea rîmătorilor, ca și mai nainte, a fost tare favorisată, fiind că carnea de porc încă din timpurile cele mai vechi a fost mâncarea cea mai plăcută a economului. O ciurdă numěra 12 scrófe și un ver. Un porcar mâna în pădure cu ajutoriul unui câne învěțat până la 50 de rîmători. In unele locuri le făcea la rîmători șopróne în pădure ca sě-i scutéscă de ploi și de arșița sórelui. Cumcă crescerea rîmătorilor era la culme, sě esplică din pădurile cele mári, cari ofereau ghinda de lipsă.

21. Crescerea oilor era mai puțin însemnată decât acea a rîmătorilor, și încă nu a făcut progrese mari; totuși oile se tundéu odată pe an și adecă în luna lui August. O turmă consta din 80 de oi, cari se păscéu de un cioban. Cânele de oi trebuia sě fie în stare de a se lupta cu un lup. Brânza de óie era tare plăcută. Ca rase mai bune erau oile de Heidschnuck, oile cele mai mari din Germania de mijloc, și rasa cea mai mică de Alpi.

22. Crescerea caprelor era neînsemnată, capre singuratice se păscéu împreună cu oile, cum sě întêmplă și acum în unele locuri.

23. Stăpăritul se împărțea deja în domestice și sělbatice. Stupăritul de pădure, pășunea albinelor a fost tare lățită și se basa pe datine, contracte și mai târdiu pe legi, cari nu le putea nimeni viola sub cea mai mare pedépsă.

(Va urma).

Mătasă Henneberg

dela **45 cr.** până la **fl 14.65** de m. -- veritabilă numai dacă sĕ procură direct din fabricele mele — négră, albă şi colorată, — în cele mai moderne ţĕseturi, colori şi dessinuri. *Să espedézā la particulari franco şi liber de vamă. Mostre cu întórcerea postei.* **Fabricele de mătase G. Henneberg** (*lif de curte ces. şi reg.* **Zürich.** [7] 2

Nr. 52/1898. [30] 3 - 3

Concurs repeţit.

Pentru întregirea parochiei de clasa a III-a Feleag cu filia Sidriaş se publică prin acésta concursul repeţit conform Veneratului ordin consistorial din 1 Iuliu 1897 Nr. 4237 B. cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post de paroch dau suma de 429 fl.

Informaţiuni mai detaiate despre starea acestei parochii, se pot lua la oficiul protopresbiteral.

Doritorii de a ocupa acest post, au a-şi aşterne suplicele de concurs instruite conform normelor în vigóre subsemnatului oficiu protopresbiteral până la terminul susindicat şi a se presenta în vre-o Dumineca séu sĕrbătóre în biserică, spre a fi cunoscuţi din partea poporului.

Sighişóra, 30 Ianuariu 1898.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Sighişórei, în conţelegere cu comitetul parochial concernent.

Dimitrie Moldovan,
protopop.

Din ori-ce *librărie se póte procura* scrierea premiată a consilier. în med. *Dr. Müller,* apărută în a 30-a ediţiune despre

sistemul nervos
şi
sexual turburat.

Espediţie franco pentru 60 cr. în mărci postale.

Curt Röber,
Braunschweig.

[5] 5-49

Din **Librăria Tipografiei archidiecesane** se pot procura:

Insoţirile de credit, îndreptare practică

de
T. W. Raiffeisen,
traducere autorisată
de
Dr. A. Brote.
Preţul 80.

Cartea Stuparilor Săteni

de
Romul Simu, învĕţător
preţul 35 cr.

Libraria Tipografiei archidiecesane,
Sibiiu.

În **Tipografia archidiecesană** au apărut:

I. C. Panţu:

Curs complet
de
corespondenţă comercială

à fl 1.60,

Procent, Promil, Interese
şi
Teoria conturilor curente

à fl. —.40.

Se pot procura din
Librăria archidiecesană, Sibiiu.

„ZLĂGNEANA“,

institut de credit şi economii, ca societate pe acţiuni în Zlagna (Zalatna)

şi-a început activitatea la 7/19 Ianuarie 1898 şi deocamdată face următórele operaţiuni:

a) primesce depuneri spre fructificare după cari solvesce 6% interese la an;

b) escomptéză cambii cu cavenţi;

c) acórdă împrumuturi pe obligaţiuni cu cavenţi şi pe hipotecă.

Orele de biurou în fiecare ḑi sunt dela 9—12 a. m.

[20] 5—5

Direcţiunea.

Ne-au sosit acuma:

Tabele de părete pentru cetit, românesci fl.	2.40
„ „ „ „ „ unguresci „	2.40
„ „ „ „ „ românesci de I. Tuducescu . . . . „	3.60
„ „ **istoria naturală** (16 bucăţi colorate: regnul animal, vegetat şi mineral) „	7.20
Tabele de mĕsuri metrice cu esplicare „	—.80

Librăria Tipografiei archidiecesane, Sibiiu.

„CASSA DE PĂSTRARE ÎN MERCUREA“,

SOCIETATE PE ACŢII

Primesce depuneri spre fructificare sub următórele condiţiuni:

1. **Depuneri făcute de particulari cu anunţ de 30 zile cu 5%.**
2. **Depuneri făcute de particulari cu anunţ de 3 (trei) luni cu 5½%.**
3. **Depuneri făcute de biserici, şcóle, corporaţiuni culturale, ori cu scop de binefacere cu 6%.**

Permiţĕnd starea cassei, depunerile se replătesc îndată şi fără anunţare.

Contribuţia erarială pentru sumele depuse se plătește prin institut.

Regulamentul special pentru depuneri, la cerere, se trimite ori-şi-cui gratuit.

Depuneri, ridicări şi anunţări, se pot face prin postă şi se resolvă cu reîntórcerea ei.

DIRECŢIUNEA
„Cassei de păstrare în Mercurea“,
SOCIETATE PE ACŢII.

[4] 8-10

Cel mai sensaţional roman al literaturei moderne. In limba engleză s'a vêndut în cincideci de mii de esemplare. Succes colosal. Tradus în tóte limbile europene. In românesce de Afin de la Tuscia a apărut acum.

TRILBY

Preţul unui esemplar: direct fl. 1.30. In librăriile din monarchie fl. 1.60. In România şi străinătate 4 lei. Deposit general: Afin de la Tuscia, tipografia Uhrman, Temesvár Ungaria.

[31] 3—10

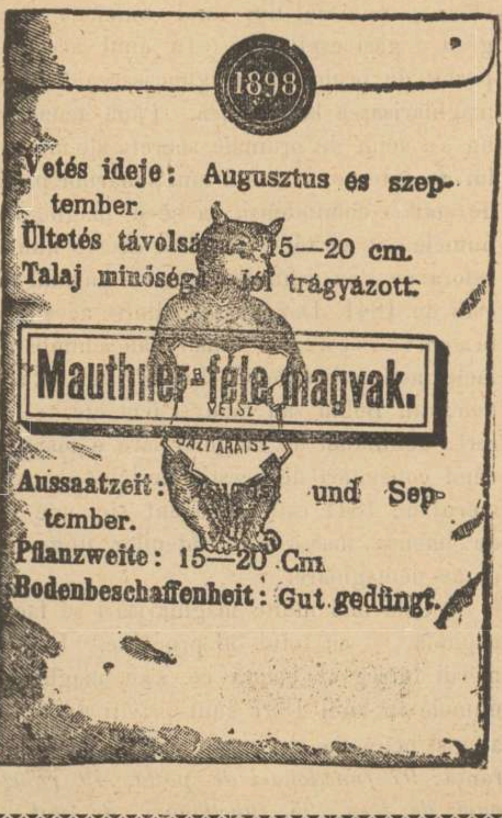
1898
Vetés ideje: Augusztus és szeptember.
Ültetés távolsága: 15—20 cm.
Talaj minősége: jól trágyázott.
Mauthner-féle magvak.
Aussaatzeit: August und September.
Pflanzweite: 15—20 Cm.
Bodenbeschaffenheit: Gut gedüngt.

Vestitele

Seminţe de flori şi legumi

ale lui [13] 8—17

Mauthner

în
pachete închise, legal garantate
cu marca de apĕrare împrotocolată
„Ursul“
se pot căpĕta în tóte
băcăniile şi ferăriile
mai mari.

NB. Numai pentru pachetele ***închise,*** provĕḑute cu figura ***ursului*** şi signate cu numele ***Mauthner,*** cum arată figura alăturată, ia firma ***Edmund Mauthner*** în ***Budapesta, strada Andrássy 23,*** garanţie deplină, că-'s seminţe próspete şi veritabile.

Redactor prov. **Dr. Elie Cristea.**

Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane

Nr. 19. Sibiiu, Marţi, 17 Februariu, v. (1 Martiu n.) 1898. *Anul XLVI.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru **odată 7 cr.**, — **de dóuĕ ori 12 cr.**, — **de trei ori 15 cr.** rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Dotaţiunea clerului.

III.

Una din cele mai grave disposiţiuni din punctul de vedere al bisericilor şi în special pentru biserica nóstră ortodoxă română este amestecul guvernului în afacerea *disciplinării* preoţilor, cu desconsiderarea normelor canonice.

Canonul XII. al soborului dela *Cartagena* statoresce, şi enunţă, că archiereii, preoţii şi diaconii pârîţi sĕ judecă prin un consiliu de *archierei*. In sensul acestei norme s'a acceptat şi susţinut şi în viéţa nóstră bisericéscă principiul, că *preoţii pot fi judecaţi numai de preoţi*. Pe acest principiu trebue sĕ se baseze paragrafii 33 (punct 3). şi 121 (punct 9) din *„Statutul organic"*, privitori la agendele scaunelor protopresbiterale şi a consistoriilor eparchiale, ca senate bisericesci, precum şi disposiţiunile cuprinse în §-ul 6 din „Regulamentul disciplinar".

Disposiţiunile disciplinare de adi ale bisericei se mărginesc mai mult la delicte, cari privesc oficiul de funcţionariu bisericesc, căci statul s'a îngerat de mult în dejudecarea preoţimii pentru transgresiuni de natură comună. Prerogativele cinului preoţesc, cunoscute sub numirea *„privilegium fori"*, esempţiunea de sub judecabilitatea forului mirean, şi *„privilegium immunitatis"*, eliberarea de dare etc. s'au sistat.

Dar şi în casurile, când feţe bisericesci sunt judecate pentru delicte, — sĕ le dicem — civile, trebue, ca foruri pe basa unei pertractări sĕ aducă decisiune, sentenţă. Asemenea sentinţe până acum n'au atins nici persóna preotului ca atare, ca oficial al bisericei, şi nici beneficiile, ce acela le are în acea calitate.

Ministrul însĕ — străin după lege şi neam — îşi reclamă şi un drept disciplinar cu consecuenţe faţă de emolumentele preoţesci, care nici decât nu-i póte compete. Acest drept arogat constă în denegarea întregirii venitelor, ce'i compete unui preot, ori în detragerea adausului deja asemnat.

Aşa-ceva ar putea de fapt sĕ se întêmple numai pe basa unei sentenţe a forului bisericesc competent. Dar proiectul trece preste acéstă legală normă. Şi în paragraful 8 cere, ca — dacă în contra unui preot, care reflectéză la întregirea emolumentelor, s'a ridicat acusă pentru delict de inmoralitate sau atitudine duşmănósă statului — ministrul cultelor sĕ *provóce* forul confesional competent, că a întroduce cercetare disciplinară contra lui şi numai după-ce i s'a raportat despre resultat, va decide dacă e vrednic sau nu de adausul dela stat.

Paragraful 9 este şi mai drastic şi mai aspru. Acesta *„obligă"* pe ministrul cultelor a *„provoca"* forul confesional competent sĕ întroducă cercetare disciplinară contra unui preot, dacă cineva îl acusă la acel ministru.

Mai departe:

„Dacă forul confesional, deşi este provocat, nu întroduce cercetarea disciplinară, „contra parochului respectiv, **ministrul** de „culte şi instrucţiune **decide însuşi** după „trecerea a trei luni, socotite dela diua în „care sa inmanuat provocarea, **cu privire „la detragerea sumei intregitóre.**

„Dacă sentinţa disciplinară a forului „confesional îl lasă pe preotul respectiv la postul sĕu, deşi acusa a fost motivată: „**ministrul** de culte şi instrucţie **este în „drept** ca pe basa datelor ce'i stau la „disposiţie, conform normelor cuprinse în „punctul b. din §. 7. (delict de inmoralitate „şi atit duş. statului), **se detragă în„tregirea venitelor**.

Va sĕ dică, dacă autoritatea bisericéscă încă nu a judecat pe un acusat, ori dacă sentenţa adusă nu-i pe placul ministrului, atunci *însuşi ministrul decretéză perderea ajutoriului.* Firesce, fiind sentenţa bisericéscă pentru suspendare ori destituire, ministrul n'are ocasiune, nu-şi póte validita puterea; décă însĕ biserica nu dă preotului sĕu lovitura de mórte. atunci ministrului îi stă în drept *„pe basa datelor, ce-i stau la disposiţie"* sĕ aducă altă sentenţă; éră acele date sunt *„acusa motivată"*, sau mai bine dis *denuncierile*, ce i sĕ vor fi trimis, şi aceste vor fi destule, ca sĕ judece pe un preot, fără ca el sĕ se fi putut declara asupra punctelor de acusă, fără ca barem sĕ le fi vĕdut şi sĕ se fi putut apăra

Ministrul sĕ face adecă judecătoriu preste forul bisericesc al respectivului preot, şi sĕ ţine mai competent a examína nu numai ţinuta politică şi socială, ci chiar şi starea *morală* a clerului. El vrea sĕ devie un for apelativ superior autorităţilor bisericesci; altcum ar considera cel puţin sentenţa canonică deja decretată de biserica singură competentă în astfel de chestiuni.

Tot aşa de nedrept este paragraful 13 (şi numerii sunt nefericiţi: 7, 13, 17). Acesta sĕ referă la conscrierea venitelor. Datele le dau organele confesiunilor, dar ministrului îi stă în voie a se convinge despre esactitatea lor pe calea organelor sale administrative.

Dacă acum vr'un rĕu voitoriu al bisericei şi al parochului întortochéză lucrurile şi presentă pe un preot, că nu a fasionat în mod drept tóte venitele, atunci ministrul îl póte pedepsi pe un atare paroch cu perderea îndreptăţirii la întregirea venitului pe timpul, cât rĕmâne în acel post de paroch.

Proiectul mai adauge următórele:

Enunţarea pedepsei cade în competenţa ministrului de culte şi instrucţiune publică, dar parochul sau altă persónă legală responsabilă pedepsită, se póte plânge la judecătoria administrativă în curs de 30 de dile dela insciinţare.

In asemenea casuri deci nu se lere nici măcar consultarea archiereului şi a forului suprem bisericesc, mai ales, că pot se obvină astfel de venite preoţesci, asupra cărora numai autoritatea bisericéscă ar putea sĕ-şi dee părerea cea mai competentă şi cea mai clară. Proiectul, ca tóte legile, nu póte în mod absolut prevedea tóte eventualităţile.

Afară de aceea, cine póte fi mai competent, ca şi biserica a constata, dacă cutare preot „a retăcut cu scirea óre-care venit, sau cu scirea a fasionat fals óre-care erogaţiune neesistentă?"

In sensul §-lui 14 venitul postului de paroch însinuat în scopul întregirii nu se mai póte reduce „fără conlucrarea prealabilă a ministrului de culte şi instrucţiune publică"; ér sporirea venitului este a se insinua ministrului în curs de 3 luni. Mai departe dispune proiectul:

Tăinuirea sporirei venitului are de urmare faţă de preot perderea dreptului la întregirea venitului în acel post preoţesc.

Despre perderea dreptului la întregirea venitului **decide ministrul** de culte şi instrucţiune publică, — dar **preotul agravat cu pedépsă** se póte plânge la **judecătoria administrativa** în termin de 30 (treideci) de dile dela însciinţare.

Cele expuse mai sus sunt nu numai o desconsiderare a autonomiei bisericilor, garantată multor biserici prin legi vechi şi mai în urmă prin cele din 1868, ci chiar o incălcare a ei; căci ministrul îşi arógă o suprarevisiune şi o suprainspecţiune asupra disciplinei bisericei, ba în anumite casuri chiar deciderea în materie de disciplină şi încă în mod discreţionar.

Prin pasagiul ultim din §-ul 9 ministrul susţine — ce-i drept că:

„Sentinţa ministerială, privitóre la de„tragerea întregirei competenţelor nu póte „altera disposiţiile *celelalte* din sentinţa disci„plinară adusă de forul confesional competent,

şi care nu-i pe placul ministrului; dar asta n'are sĕ ne îndulcéscă, căci dacă el ar nisui sĕ nimicéscă sentinţa forului bisericesc în tóte punctele sale, atunci ar trebui sĕ-i punem şi mitra pe cap şi sĕ-l ortodoxim, la ce póte totuşi nu s'ar învoi.

Delictele, cari discualifică pe un preot pentru a fi împărtăşit de subvenţia guvernului, sunt indicate în paragraful 7.

Spre a fi luat în mai de aprópe considerare îl reproducem întreg.

§. 7. La întregirea venitelor nu póte fi părtaş, sau, dacă s'a împărtăşit, perde acésta îndreptăţire acel preot,

a) care prin o *sentinţă a forului penal* întrată în putere de drept *a fost pedepsit* totodată şi la perderea oficiului, — şi anume începênd dela timpul întrării în valóre de drept a sentinţei pentru întréga durată a perderii de oficiu.

b) acela, care comite un grav *delict de imoralitate* nedemn cu posiţia sa, sau manifestă o **atitudine duşmănósă statului**, pentru care a fost osândit prin o sentinţă judiciară, sau pe cale disciplinară, — întru cât judecătoria la osindit pe respectivul la perderea libertăţii — pentru durata acestei perderi de libertate şi după împlinirea închisorii, altcum pe un timp de 3 ani, socotit din diua în care sentinţa judiciară sau pedépsa disciplinară a întrat în valóre de drept, respective dela diua datului din ordinaţiunea ministerială menţionată în §. 9.

Dacă însĕ vre-un preot, care a fost deja osândit conform punctului *b*) al acestui paragraf, va fi prin sentinţă judecătoréscă sau disciplinară din nou osândit în decursul celor 3 ani, sau şi mai târdiu, pentru un delict de imorlitate ori pornire duşmănosă statului, atinsa în pctul b), — îşi perde pentru persóan sa pentru totdéuna întregirea emolumentelor, începênd dela terminul indicat în alinea a treia a paragrafului acestuia.

Va sĕ dică înainte de tóte cade fie-care preot sub greutatea codicelui penal. Pentru delicte ordinare îl judecă forul lumesc şi, dacă sentenţa acestuia cuprinde şi perderea oficiului, atunci pe acel timp îşi perde şi adausul ministerial.

După drept însĕ emolumentele unui preot n'ar putea fi atinse înainte de ce autoritatea lui bisericéscă nu a decretat acésta.

Punctul b) cuprinde delictele de inmoralitate şi atitudinea duşmănósă statului.

Cât privesce delictul prim n'am avea nimic de obiecţionat, sciind, că mai ales autorităţii bisericesci îi încumbă datorinţa a veghea strict asupra moralităţii clerului; căci cum va putea un om moralisa mulţimea, când el însuşi are lipsă de moralisare? Un asemenea defect la preot trebue cu atât mai iute şi mai radical îndreptat, cu cât — fiind însuşi sarea pământului stricată — prea uşor sĕ pot infecta şi sĕ pot strica bucatele tóte, şi — fiind însaşi lumina slabă, întunecósă, — cum vor fi ceialalţi, cari îşi împrumută lumina dela un asemenea astru central?

Numai cât nu organul guvernului — ministrul — este chemat sĕ aplice şi sĕ esamineze termometrul moralităţii, căci nu-i competent, şi prea uşor sĕ póte întêmpla, ca fluidul termometrului sĕu lumesc sĕ nu fie natural ci falsificat de atare neconfesional ori ateist ori de vr'un pĕrciunat patriot şi astfel — fiind substanţa termometrică mai espansivă — vina preotului se apară la o înălţime prea mare şi nedréptă.

* * *

Sĕrbătorirea revoluţiei. Deja din anul trecut s'a pornit o mişcare puternică în sinul maghiarilor cu scop de a eternisa pentru totdéuna diua de 15 Martie 1848, în care s'a pornit revoluţia maghiară. Dietei maghiare s'au înaintat mai multe petiţiuni din partea cetăţenilor unguri, în cari se cere ca diua acésta sĕ se inarticuleze în lege ca sĕrbătóre naţională pentru totdéuna. Guvernul adus astfel în strîmtóre şi aşedat în posiţia de aşi perde popularitatea înaintea naţiunei maghiare, care ţine mult la sĕrbarea trufiei sale naţionale, a chibzuit asupra unei modalităţi, de a satisface şi pe popor şi de a nu se pune nici în conflict cu dinastia! A vĕdut adecă guvernul că acum, din incidentul împlinirei de o jumĕtate de véc dela „luptele pentru libertate", trebue sĕ se deie vre-o hrană monstruosului şovinism naţional şi a găsit o formă, destul de convenabilă poporului maghiar şi nevătămătóre pentru dinastie, ba chiar măgulitóre. Au decis nu sĕrbarea de 15 Martie, de care pentru familia domnitóre atâtea supĕrătóre momente se légă, ci diua de 11 Aprile 1848, în care Majestatea împĕratul Ferdinand al V-lea a sancţionat legile, cari acordau cetăţenilor rĕsvrătiţi libertăţile cerute. Acéstă di se va sĕrba în anul acesta cu pompă mare, la tóte oficiile din stat, se va ţiné o şedinţă comună din partea ambelor corpuri legiuitóre, iar' o deputaţiune a acestor corpuri va asterne la picióreie regelui omagiile naţiunei. Pe viitor diua de 11 Aprilie va rĕmané sĕrbătóre obligată pentru ţara întrégă. Étă proiectul de lege presentat de Bànffy în şedinţa din urmă a dietei, numit *„proiect de lege despre sĕrbătorirea amintirei legilor create în 1848"*.

§. 1. Aducêndu-şi naţiunea cu pietate şi cu sentimente de mulţumire aminte de creaţiunile legislatorice din 1848, făcĕtóre de epocă în istoria ţĕrii, prin cari drepturile constituţionale s'au estins asupra tuturor claselor ale naţiunei, cari au întrodus sistemul de guvern responsabil cu bază representativă, au generalisat suportarea greutăţilor publice, au eliberat proprietatea de pămênt, au ridicat la valóre libertatea de pressă, egalitatea de drept şi preste tot principiile sublime de libertate politică şi cetăţănéscă: *parlamentul decide din incidentul împlinirei de 50 ani dela crearea acestor legi fundamentale, ca ḑiua de 11 Aprilie, ḑi în care regele Ferdinand al V-lea de gloriósă amintire a sancţionat legile din 1848 cele făcĕtóre de epocă, se fie pentru tóte timpurile sĕrbătóre naţională*".

§. 2. Acéstă lege întră în vigóre în 11 Aprilie 1898. Cu esecutarea ei se concrede ministeriul.

Budapesta, 26 Faur 1898.

Bánffy,
ministru-president.

Acesta este noul proiect — îi putem ḑice deja lege, căci póte încă în sĕptĕmâna asta se va vota, — cu care ne-a fericit guvernul. Uite cum ni se creiază cu d'asila „sĕrbători naţionale!" De, vom sĕrba şi noi...

In chestiunea dreptului de întrunire a cetăţenilor din Ungaria, batjocorit în timpul din urmă prin o ordonanţă de oprelişte a ministrului Perczel, deputatul Molnâr şeful partidului poporal o făcut o interpelaţie în dietă.

In interpelaţia sa a întrebat pe ministrul de interne „dacă are de gând a înainta casei cât mai curând un proiect de lege, care se reguleze dreptul de întrunire". Ministrul a dat următoriul rĕspuns evasiv:

„Guvernul de fapt se ocupă de chestia codificării dreptului de întrunire, când o se vină însĕ înaintea dietei cu propuneri concrete, nu se póte sci. Rĕspunsul guvernului e, că timpul de acum, când chiar şi din partea partidelor oposiţionale se urgéză mĕsuri escepţionale, *nu este nici decât potrivit, pentru regularea acestei chestiuni.* Fiind că punerea în practică a acestei legi ar pretinde ca guvernul sĕ aibă totéduna la dispositie organele necesare, cari la adunări se apere atât drepturile cetăţenilor cât şi interesele statului, — *guvernul trebue ca înaintea acestei legi se întroducă administraţia de stat.*

Cu dóuĕ mĕsuri.

Illegalităţile se rĕsbună, mai curênd sau mai târḑiu, dară ele se rĕsbună.

Sistemul politic de aḑi a esploatat întregă viéţa de stat în interesul curentului cu maghiarisarea.

In direcţiunea acésta aşa au ajuns de departe, încât şi ungurii ei înşişi se miră de progresele, ce au făcut.

Trei mari idei au predominat timpul de 50 de ani dela Martiu, 1848. Independenţa statului, şi restituirea constituţiunei, idea naţională şi curentul social.

In tóte trei aceste direcţiuni ungurii au ajuns la asemene resultate, încât ḑiarele lor cu admiraţiune privesc la starea de aḑi a statului.

Ungaria şi-a recâştigat independenţa şi şi-a asigurat rol preponderant putem ḑice rol conducĕtoriu în conducerea monarchiei chiar.

Ungaria s'a consolidat ca stat naţional maghiar şi are multă dreptate ḑiarul „Pesti Napló", când susţine, că pentru a fi Ungaria stat curat maghiar lucră întreg aparatul de stat.

Dintre problemele sociale multe sunt deslegate, şi unele tocmai acuma preocupă în mod simţitor sferele guverniale.

La resultatul acesta s'a ajuns prin călcarea legilor esistente, prin neesecutarea lor în sens liberal şi prin aducerea de legi nóuĕ nefavorabile naţionalităţilor din patria nóstră.

Călcarea legilor esistente, neesecutarea loială a acelora şi aducerea de legi nóue s'au făcut în interesul curentului de aḑi de a desbrăca statul din caracterul lui poliglot cum a fost dela primul rege ungar până în ḑilele nóstre, şi a-i da altă haină, a-l face stat pur naţional.

Illegalítăţile comise s'au făcut cu consensul tuturor partidelor politice din patria nóstră, căci s'au făcut în interesul ideei de stat maghiar.

Noi ne-am plâns de câte-ori era la ordinea ḑilei vre-o călcare de lege în administraţiune, în aplicarea justiţiei, noi ne plângeam, dară plângerile nóstre erau glasul celui ce strigă în pustie.

Mai mult, dacă mergeam cu plângerile nóstre în parlament, oposiţiunea se arăta mai duşmană ca guvernul chiar.

Se licita deci în patriotismul modern, şi cine da mai mult, era mai mare patriot.

Am avut în viaţa parlamentului nostru şi casuri de acele, că ministrul de justiţie a declarat, că ordinaţiunea sa e făcută contra legei, nu consună cu legea, va lua însĕ mĕsuri, ca legea sĕ se acomodeze ordinaţiunei, şi parlamentul a acoperit cu aplause o asemene declaraţiune.

In anii din urmă faţă cu noi românii s'a călcat unul dintre cele mai cardinale drepturi garantate de constituţiune, dreptul de întruniri publice.

Denegarea s'a făcut cu provocarea la legea pentru egala îndreptăţire a naţionalităţilor.

Asemene acte de violenţă au fost aprobate de către partidele politice din patria nóstră.

Dacă vorba e de români, atunci tóte sunt iertate, căci românii nu mai stau între cadrele constituţiunei şi a legei.

A venit la ordinea ḑilei mişcarea socialistă, şi ea s'a manifestat pe teritoriul ţĕrei locuit de maghiari.

Guvernul a luat mĕsuri aspre spre a asigura viéţa şi averea cetăţenilor.

A restrîns dreptul de întrunire publică, a întrodus faţă cu pressa censura preventivă.

Partidele oposiţionale strigă ca din gura şerpelui, că este periclitată constituţiunea.

Ilustrul conducătoriu al partidei naţionale contele Apponyi a strins în curele pe ministrul de justiţie pentru că ţinerea de adunări publice o a făcut pendentă dela concesiunea autorităţilor publice.

Mai vehement a fost combătut ministrul pentru întroducerea censurei faţă cu pressa.

Décă guvernul crede, că are trebuinţă de mĕsuri extraordinare în situaţiunea critică cu mişcările socialiste de aḑi, şi vorbitoriul crede, că e trebuinţă de asemene mĕsuri, atunci sĕ le céră dela legislativă, care de bună séma le va vota.

Aici se mĕsură cu dóuĕ mĕsuri. Când faţă cu noi românii în calea ordinaţiunilor sa delăturat legea, atunci nime n'a vĕḑut, că e periclitată constituţiunea.

Abusurile se rĕsbună, mai curênd sau mai târḑiu dar sĕ răsbună.

Din România.

Procesul duelului Filipescu-Lahovary s'a continuat Mercuri cu interogarea dlui Filipescu. Dsa în privinţa faptului că pe teren a fost pusă chestia împăcării spune, că nu putea primi un fapt refuzat de martorii d sale.

La órele 2 şi $^1/_2$ se procede la interogatorul Dlui Isvoranu, martorul dlui Lahovary. D-sa spune că împreună cu dl Lahovary a redactat o declaraţie de împăcare, care însĕ n'a fost primită. A redactat atunci cu dl *Săulescu*, martorul dlui *Filipescu* o altă declaraţie, în care dl V. *Ionescu*, martor al dlui Filipescu a propus întroducerea unui pasagiu, cu care nu dsa s'a învoit. Neputêndu se învoi nici asupra acestei declaraţii, la rugarea dlui Lahovary s'a primit lupta pe teren. Mai spune, că sala de duel a fos în tóte privinţele acceptabilă, condiţiile de duel şi lupta s'au petrecut în modul cel mai loial.

Dl *Drossu*, martorul lui Lahovary mărturisesce identic cu dl *Isvoranu*, adăugênd că martorii părţilor adversare după duel s'au înţeles a nu se îngreuia reciproc.

Dl *Victor Ionescu*, spune, că a fost chemat secundant de către dl Filipescu. A aflat şi d-sa insultător articolul „*Independenţei*". Spune, că nu e esact, că d-sa ar fi stat în relaţii incordate cu Lahovary. Şi d-sa a cercat împăcare, n'a putut însĕ cădea de acord în acest punct cu martorii adversarului.

Sala — spune dl *Ionescu* — e acomodată pentru duel, şi a ales-o, pentru-că sub cerul liber ar fi fost prea rece pentru combatanţi.

Dl *Săulescu*, martorul dlui *Filipescu* spune, că a fost împuternicit de clientul sĕu a purcede după buna sa chibzuială, numai sĕ nu iasă ştirbită cinstea lui din chestiune. A cercat reconciliaţiunea, n'a fost primită însĕ de martorii adversariului în forma propusă de d-sa. Condiţiile duelului au fost puse după tóte regulele duelului. In privinţa salei toţi martorii au fost de acord.

Gónă împotriva socialistilor.

Libertatea presei. Vineri judecătoria din Pesta a confiscat în dóuĕ rênduri organul săptămânal al partidului social-democrat de acolo numit „Népszava". Prima-dată pentru articolul întitulat „Libertate maghiară de presă", despre a cărui apariţie procuratura reg. a fost prealabil informată *prin detectivii internaţi în tipografia*, unde apare fóia acésta. Când tocmai era sĕ se dea la postă fóia, detectivii cu ordinul procuraturei în mână au confiscat-o.

Redacţia după înfrângerea acésta, a dispus tipărirea unui nou numĕr, care avea o presentare, — cel puţin curiósă. Locul articolului încriminat — patru colóne — a fost lăsat gol, şi peste hârtia albă, de-a lungul era scris: „*Confiscat judecătoresce!*" Er în fruntea foii cu litere mari s'a tipărit întroducerea legii de presă din 1848, care sună: „*Censura prealabilă prin acésta se sterge pentru totdéuna* şi pentru asigurarea libertăţii presei se dispune: § 1. Fie-cine are voie a-şi comunica şi lăţi liber gândirile pe calea presei". Urméză, ca contrast izbitor, pagina albă, cu patru linii pe ea. Sub titlul foii sta scris: *După confişcare judecătorescă ediţia a dóua!* Când însĕ era se fie trimisă fóia, detectivii se presintă, şi opresc şi ediţia a dóua. Au găsit acum un al doilea articol primejdios, — spunênd că prima dată nu l-au băgat de sémă. Şi le-a fost frică social-democraţilor sĕ tipăréscă şi o a treia ediţie, de témă, sĕ nu se găsécă de nou ceva periculos.

Fotografare poliţială. Poliţia continuă a 'şi împlini cu conscienţiositate misiunea de fotografist. Maşina de fotografare ḑi de ḑi eternisézá ḑeci de figuri înfricoşate de socialişti, toţi aduşi şi ţinuţi cu forţa înaintea ei. Socialişti din străinătate indată ce sosesc în capitală sunt deţinuţi şi duşi la maşină, şi nu scapă, numai décă *singuri* 'şi dau fotografia ce eventual o au la ei.

Cafenele asaltate. Sâmbătă nóptea a fost luată cu asalt de poliţie, cafeneaua din capitală Continental, locul de întrunire a social-democraţilor. Un căpitan de poliţie urmat de sute de detectivi, la 11 óre nóptea 'şi-a făcut intrarea în cafenea, unde publicul se juca în cărţi, biliard etc. Circulaţia pe uşi s'a oprit. Căpitanul a provocat pe cei din cafenea (public de diferite categorii) sĕ se legitimeze! Atunci detectivii s'au împrăstiat pela mese, sĕ execute porunca căpitanului. Legitimarea cu scrisóre nu era primită. Fie-care avea sĕ-şi arete palmele. Şi de avea mâna scorţósă în palmă — dovadă că e muncitor, — era deţinut. Nóuĕspreḑece deţineri s'au făcut. Deţinuţii au fost duşi pe stradă, aşeḑaţi în gledă, şi petrecuţi la poliţie. Acolo avea fie-care sĕ-şi spună numele şi ocupaţia, apoi un poliţaiu îl petrecea acasă.

Aceeaş operaţie scandalósă s'a sĕvêrşit şi în cafeneaua Schwarz, deţinêndu-se patru inşi.

Reuniunile învĕţătoresci.

(Urmare şi încheere).

Inainte cu un deceniu am fost cuprinşi de un fals spirit de constituţionalism, ca sĕ ne descompunem după tipul şi asemĕnarea rotilelor unui mechanism sĕc în corporaţiuni din ce mai multe şi mĕrunte, cum sunt şi reuniunile învĕţătoresci cu numĕrósele lor despărţ., ba precum sĕ proiectase din unele părţi chiar şi pentru preoţi ca astfel divisaţi apoi după un aparat de tot greoiu cu nesfêrşite constituiri în comitete şi subcomitete, în cele din urmă sĕ rĕmână întrégă organisaţie un corp lânced, incapabil de energie şi productivitate.

Fie de ajuns cu acésta experienţă tristă care ne-a dus statul învĕţătoresc la adevĕrată blazare, încât astăḑi nu mai simte rîvna nici sĕ şi susţină cu demnitate barem un singur organ pedagogic.

Sĕ cere deci neamânat o nóuă activare, o nóuă electrisare. Şi acésta numai revenind la prescrisele statutului organic sĕ póte realisa. Cerem deci, sus şi tare, sĕ se procédă pe viitor în cestiunea conferenţelor învĕţătoresci, conform §-lui 130 din Statut şi pentru susţinerea sistemului greoiu şi impracticabil de astăḑi sĕ nu se mai facă paşi în altă parte. Ci, venerabilul consistoriu sĕ denuméscă an de an în tenórea §-lui amintit atâţia comisari din corpul profesorilor şi al învĕţătorilor câte districte învĕţătoresci sunt séu vor fi în archidiecesă, cari apoi după instrucţiunea (regulament) primită dela venerabilul consistoriu sĕ conducă desbaterile conferenţelor în timpul feriilor (Septembre a fie-cărui an) şi sĕ raporteze despre resultat.

Acésta corperaţie apoi, constituită din cei 10—12 comisari consistoriali, va puté funcţiona totodată ca un consiliu permanent pentru venerabilul consistoriu, în ori-ce eventuale cestiuni de învĕţământ. Lucru, care deasemenea nu va fi de prisos.

Şi pentru-ca aceşti comisari sĕ nu lucre fie-care de capul sĕu, ceea-ce érăşi ar puté sĕ fie o zăticnire a progresului, sĕ vor întruni an de an într'o conferenţă prealabilă, în care pelângă asistenţa consultativă a referentului scolar şi eventual sub conducerea presidiului venerabilului consistoriu, vor desbate şi fixa cestiunile de învĕţământ şi peste tot pedagogice, ce vor servi drept material de lucrare şi desbatere pentru conferenţele învĕţătoresci. Astfel fie-care comisariu, din consiliul lor propriu, sĕ va presenta la fiecare conferenţă cu materialul deja fixat pentru anul viitor şi conferenţa va designa numai membrii din sinul sĕu, cari studiind cu sirguinţă sĕ prepare materialul.

Aşa vom ajunge în plăcuta posiţie, ca fiecare district învĕţătoresc sĕ-şi ţină odată la an adunarea sa generală, resp. conferenţa sa învĕţătoréscă, în care sub conducerea comisariului şi după instrucţiunea (regulament) consistoriului sĕ se ocupe din temeiu cu cestiunile chemării nóstre învĕţătoresci.

După organisaţiunea de astăḑi, dela aceiaşi membri sĕ cer la an dóuĕ adunări generale, una districtuală şi alta tractuală a despărţ. Un lucru de tot greoiu, între altele şi pentru cuvêntul, că e chiar imposibil sĕ exoperezi dela epitropiile nóstre din modestele mijlóce materiale, de dóuĕ ori pe an diurne pentru învĕţători la adunările generale! Din care causă adunările generale ale despărţĕmintelor, rĕmân indicate în prescrise, dar în genere luat nu se ţin pe întregul teritoriu al archidiecesei. Şi sunt destule casuri, că din forţarea lucrului cu diurnele, învĕţători de cei mai devotaţi au devenit odioşi înaintea poporului. Odată însĕ pe an sĕ pot totuşi exopera diurnele, căci, precum scim din experienţă, poporul nostru de grabă este înclinat la ceea-ce este cuviincios şi cumpĕtat.

Sĕ rĕmânem dar pelângă ceea-ce este şi póte sĕ fie şi sĕ nu ne luăm după închipuiri chimerice purcese din cutare înferbêntare momentană.

Sĕ rĕmână statul învĕţătoresc în legătura sa organică cu centrul, cu autoritatea sa superióră scolară, cu părinţii şi sfătuitorii sĕi binevoitori şi competenţi în ale pedagogiei. Aşa numai vom puté sĕ-i asigurăm un progres continuu în chemarea sa atât de grea şi astăḑi atât de puţin rĕspiătită materialiceşte.

Se va obiecta póte din vre-o parte, că sistemul cu comisari consistoriali, provĕḑut în Statut, are sĕ fie costisător. Da, fără îndoială, că anumite spese se vor cere. Acele însĕ sĕ vor respleti însutit și se vor puté acoperi fără cea mai mică greutate în modul următor: din averea actuală a reuniunilor învĕțătoresci sĕ se înființeze un fond, anume: Fondul conferențelor învĕțătoresci, care fond an de an sĕ se augmenteze cu taxele a 1 fl. dela fie-care învĕțător și sĕ se administreze de venerabilul consistoriu. Invĕțători avem anual instituiți cel puțin 800, astfel din taxele anuale cu cele alte eventuale venite, spesele recerute sĕ pot din abundanță acoperi. Prin urmare în punctul acesta nici o temere nu póte fi întemeiată.

Se vor adauge încă póte multe în acest obiect, ceea-ce a fost și scopul nostru, căci cestiunea prea este arḑătóre și importantă ca sĕ mai pótă suferi amânare.

Pentru aceea am îndrăsnit a deschide discusiunea în préjma sinodului archidiecesan din anul curent, la care va trebui nesmintit sĕ venim cu propuneri concrete, pentru-ca bine cernut lucrul sĕ se iee dispozițiile necesare întru asigurarea progresului și înfloririi școlelor nóstre poporale.

Dr. V. Bologa,
dir. școl.

Noutăți.

La ce confesiune sĕ aparțină copiii născuți din părinți greco-catolici, armeni-catolici și romano-catolici amestécați? — Chestiunea acésta a lămurit-o ministrul de interne în conțelegere cu cel de culte și de justiție prin un ordin, ce l-a comunicat autorităților comitatense. In circularul sĕu ministrul între altele spune: Catolicii de rit roman, grec și armean, după-ce ei numai privitor la rit se deosebesc unii de alții, dar în principiile lor de credință aparțin aceleiași biserici, nu se pot socotì unii față de alții ca aparținênd la altă religiune!

După ce constată, că în chestia acésta a hotărît mai întâiu locotenența reg. ung. din 1814, și în acelaș sens a dispus și legea din 1868, — ministrul enunță:

Și mai departe dară e regula, că copiii născuți din căsătoriile micste ale numitelor confesiuni, fără privire la timpul încheierii căsătoriei și la secsul născuților, au sĕ urmeze toți confesiunea tatălui.

Invoiala, ce la căsătoriile micste ale altor confesiuni o pot face părinții, hotărînd ei, că copiii, a cui credință, a tatălui ori a mamei sĕ o urmeze eventual toți — între căsătoriții amestecați romano-, greco-și armano catolici nu are loc.

* * *

Iubileul Monarchului nostru. Din incidentul iubileului de 50 de ani de domnie a M. Sale Impĕratului, sĕ fac în Austria estinse pregătiri de sĕrbări. Scriitorul francez *Francois Trocase*, pentru acel prilegiu a scos de sub tipar la Viena un op iubilar intitulat: „*Domnia împĕratului-rege Francisc Iosif I. al Austro-Ungariei*“, în care pe 12 capitole descrie domnia Monarchului și situația actuală a țĕrilor de sub domnia lui.

* * *

Medic în Reșinar. Ni se scrie, că Duminecă în 15/27 Faur s'a întâmplat în Reșinari alegerea de medic cercual pentru cercul Reșinari-Poplaca-Rîu-Sadului, reușind cu unanimitate de voturi Dl Dr. A. Drăghici, absolvent al facultății de medicină din Viena. Felicităm pe alegĕtori și pe alesul doctor.

* * *

Pentru „Hora Ligei“. Vineri s'a pertractat la Arad procesul intentat învĕțătorilor P. Costin și I. Hereț din Moroda, pentru-că în ḑiua de Paști, în 1895, de cumva nu băga din bună vreme de sémă plăieșul satului și nu lua mĕsuri de precauție, răsturnau statul ungar! Se ḑice adecă că învĕțătorii au pus pe copii sĕ cânte „hora ligei;“ plăieșul satului însĕ, destul de precaut, a oprit-o după al doilea vers. Invĕțătorii au fost denunțați de notarul comunal și preotul român Moise Gergar, (acesta de frica sĕ nu-și pérdă ajutoriul de stat, s'a făcut códă la topor.) Copiii dela scólă, bătuți și intimidați de jandarmi, au mărturisit că au cântat „hora ligii“ în ḑiua de Paști. Apĕrătorul lui Hereț a fost dl advocat Stefan C. Popp; pe Costin a renunțat a-l apăra, deóre-ce adeменit cu un ajutor de stat, s'a dat pe partea „patrioților“. După-ce nimic nu s'a putut adeveri, ér apĕrătorul a redus la zero acusa de rîs a procurorului cu „primejduirea statului“, — acusații au fost achitați.

* * *

Atentat în potriva regelui Gheorghe al Greciei s'a comis Sâmbătă la Atena. La 5 óre după prâḑ, când regele cu ducesa *Maria* au sosit cu echipagiul în oraș, doi ómeni, ascunși în șanțul dela marginea șoselei au pușcat de mai multe ori asupra trăsurei. A dóua pușcătură a nimerit pe un servitor la braț. Trăsura a grăbit îndată cu o iuțală mare. Atentatorii au mai tras de șepte ori după domnitor. Regele și ducesa au ajuns nevătămați la Curte.

Atentatorii au dispărut.

* * *

Podul lui Traian va fi clădit de nou. Guvernul român cu cel sêrb au încheiat contract pentru edificarea unui pod peste Dunăre între *Cladova* și *Turnu-Severin*. Podul va fi clădit din partea României, ér Sêrbia va clădí linia ferată pe valea Timocului, care va lega Cladova cu Nișul. Astfel podul va fi în legătură directă cu căile ferate europene. Podul e plănuit a se ridica tocmai pe locul, unde a stat podul lui Traian. Inginerii români au constatat a fi destul de puternici stâlpii rĕmași dela podul lui Traian, pentru a se ridica pe ei noul pod. Pe pod se vor ridica trei statuie în mărime naturală, una va înfățișa pe marele *Traian*, alta pe regele român *Carol*, a treia pe regele sêrb *Alexandru*.

* * *

Catastrofa vaporului român „Meteor“. Mercuri séra la órele 9, vaporul român „Meteor“, care circulă pe Marea-neagră, și face cursele de postă pe strimtórea Bosforului, — pe o ceață intensă voind sĕ iasă prin strimtóre, a fost izbit de o stâncă, suferind o spărtură primejdiósă. Pe vapor erau 25 pasageri; toți, afară de trei, cari înșiși voiau sĕ se salveze, au fost mântuiți, dimpreună cu întreg bagajul cu tot.

* * *

Zola a însinuat recurs de nulitate în contra sentinței curții cu jurați, basându-se pe împrejurarea, că ne permițêndu-se apărătorilor sĕ adreseze întrebări tuturor martorilor, s'a vĕtămat disposiția legii despre procedura penală. Recursul s'a înaintat curții de casație în 26 l. c. Hotărîrea se va aduce prin Maiu.

Picquart va serví ca ostaș simplu în armată.

* * *

„Strugurii“, foița nóstră în numărul trecut a apărut din eróre fără numele autorului. Ținem se rectificăm, că autorul este Ilustritatea Sa dl I. cav de Puscariu. Amintim că drăgălașa poesie va apărea și în tipar separat.

De pe valea Rîului.

(Coresp. part. a „Telegrafului Român.“)

Rîul Gurghiului este una dintre văile cele mai frumóse, care își varsă curgerea apelor sale în Murĕșul desmerdat de popor cu numele de „apă lină“, precum în versurile:

Murĕș, Murĕș, apă lină
Treci-mĕ 'n țară străină... etc.

Acéstă vale sĕ póte numí dinastică. Fericitul clironom Alteța Sa principele Rudolf însoțit de mai mulți Prinți de corónă, precum în a. 1888 prințul de corónă al Angliei Albert de Vales (Walsi), prințul de Portugalia, Braganza, etc: au petrecut multe ḑile plăcute în acest ținut romantic și adese a convenit cu poporul băstinaș român lăudându-i calitățile și datinile, portul și obiceiurile erezite dela străbunii sĕi Romani.

Rîul Gurghiului isvoresce din munții Gurghiului, ram din Hargita, proprietate a erariului și este unul dintre isvórele cele mai curate, mai sănĕtóse, limpede ca cristalul. Sĕ numesce pe scurt și numai „Rîul“. De aci locuitorii din cele vre-o 10 sate, situate pe acéstă vale sĕ numesc cu fală „Rîuani“, cari toți sunt Români, afară de Gurghiu și Glăjărie, unde jumĕtatea o dau Ungurii.

Dintre tóte comunele rîuane, cele în stare relativ mai înfloritóre sunt cele de sub munte: Ibănescii și Hodacul. Comune gr.-or. între cele 10 sunt numai trei, tustrele impestrițate cu minorități gr.-cat.

În Hodac avem școlă și biserică frumósă, de pétră, sfințită prin Escelența Sa Inalt Preasânțitul Domn Archiepiscop și Metropolit Miron Romanul la anul 1890, din cari cea dintâiu ridicată la anul 1889 sub zelosul preot actual Zaharie Lupu. Biserica din Hodac posede și o proprietate frumósă de pădure de stejar, care varsă anual un venit nu tocmai mic în vistieria bisericei. Invĕțătorul, pe cât scim, nu tocmai în armonie trăesce cu preotul sĕu, ceea-ce numai spre dauna comunei póte fi.

A dóua comună gr. or. Jabenița, în frunte cu preotul strădalnic Vasile Duma, ér învĕțător Teodor Pescăruș, a edificat în anii trecuți o frumósă școlă. E lipsă arḑĕtóre și de biserică nóuă, spre carea sĕ nu caute cu nerespect străinii, cari își petrec sesonul de vară la băile saline de aci, datate din vremi străbune romane. Intre strĕini se vĕd adese ori și notabilități din alte țĕri. Biserica de aḑi e de lemn, simplă și puțin încăpătóre. Sperăm însĕ, că nu e tocmai departe timpul, când sĕ vedem o nóuă casă divină ridicată. Suntem convinși că preotul actual va face totul spre ajungerea marelui scop.

Dintre tóte comunele de pe Rîu cea mai de frunte și mai mare e Ibănestii, carea după Toplița-română e a dóua din tractul Reghinului, atât cu privire la starea materială cât și intelectuală morală. Constă din 460 familii gr.-orient. cu 2250 suflete, din cari aprópe 150 familii locuesc afară din sat și sunt reslățite în depărtare de 2—10 klm. pe partea deadrépta șt mai ales deastânga Rîului.

Pe lângă marea maioritate de credincioși de ai nostri sunt în numĕr restrâns de vre-o 100 familii gr. cath. Notăm, că neorusticii fără escepție în numĕr de 30 familii sunt gr. cath.

Noi gr.-or. posedem o scólă frumósă în sat și una pe câmp, despre cari mai pe larg voi vorbi mai în jos, doi preoți gr.-or. Ioan Petru și Grigoriu Nicóră ales și instalat în anul trecut.

Dar se revenim la sinodul parochial.

Ḑiua de Trei ierarchi a fost designată pentru celebrarea sinodului parochial din anul de față pentru comuna nóstră bisericéscă. Aci după sĕvêrșirea agendelor prescrise în statutul organic s'a purces la desbaterea proiectului de repartițiune stabilit de comitet în scopul acoperirei speselor nouziditei biserici a cărei istorie ar fi pe scurt următoria:

La anul 1880 când a luat conducerea comitetului și sinodului parochial prin conclus consistorial separat și a afacerilor epitropesci parochul Ioan Petru, a constat întrégă averea bisericei din cei vre-o 700 fl. v. a. De atunci încóce a crescut ca prin farmec, mai primindu-se 800 fl. din vênḑarea unei păduri de stejar. Deși trebuințele curente ale bisericei reclamă spese anuale de aprópe 200 fl. silință, stăruință de fer, crutare și mai multă inimă bună.

Adaug aici și aceea cumcă bună mână de ajutor au fost preotului Ioan Petru epitropii Ioan Cofar învĕțător și Gliga Irimie.

Unul dintre actele cele mai importante ale parochiei nóstre, de ḑeci de ani cu sete dorit, este zidirea noului edificiu bisericesc. Pe lângă tóte spesele causate cu ridicarea scólelor etc. s'a hotărît și publicat edictul de licitațiune pentru darea către stat și comună 30 fl., remuneratiune epitropilor 30 fl., taxa fondului de pensiune 10 fl. a bisericei din Reghin 10 fl. etc., ér venitele sĕ sue maximum la 100 fl. anual, totuși din an în an spre bucuria tuturor a sporit, a progresat vĕḑênd cu ochii starea materială a bisericei sub buna conducere și administrare de care s'a împărtășit.

La anul 1890 s'a procurat un clopot cu 500 fl., s'a ridicat scólă pompósă în sat cu 2 sale de învĕțămênt și cuartir comod pentru învĕțător, care a costat nu mai puțin de 2700 fl., precum și o scólă pentru credincioșii aflători pe câmp cu 1000 fl. v. a. Tóte aceste fără nici un ajutor din afară și în lipsa unui venit, decât singur denarul poporului, doritor de lumină, căci spesele precum am arĕtat întrec anual suma venitelor. Pe lângă tóte aceste averea în bani a bisericei la finea anului 1897 întrece suma de 14 mii fl. O sumă destul de frumósă crescută numai darea în intreprinderea a unei nóuĕ biserici, a cărei preliminariu s'a statorit cu 22 mii fl. v. a. redus prin licitațiune la 17 mii fl. In érna anului trecut s'a adunat materialul, care ca plóia curgea din tóte părțile.

La 1 Mai a. tr. s'a pus prin preoții din loc Ioan Petru și Grigoriu Nicóră cu asistința numĕrosului popor pétra fundamentală, a bisericei, înălțindu-se măiestos zidul atât de solid lucrat, cum rar sĕ va mai afla pe la sate și la finea lunei Octobre spre bucuria tuturor s'a așeḑat între salve entusiaste crucea în vêrful turnului măreț de 50 m. înălțime. La vara viitóre cu ajutorul lui D-ḑeu sĕ va zidi bolta bisericei și finalisa celelalte lucrări.

Până atunci însĕ comitetul cu preoții séi s'au îngrijit de acoperirea speselor cu cari restézä încă întreprinḑătorului și combinând a face și altariul proiectase o repartiție ceva cam mare; dar pentru a nu da prilej la nefericitul proselitism, care cu astfel de ocasiuni peste tot își vîră nasul, a abstat pentru câtva timp dela facerea altarului. Sinodul din ḑiua de Trei ierarchi a staverit o repartițiune de 12 fl. pe familie. Ér pentru ajutorarea, procurarea unui clopot mare, îngrădirea cu zid în jurul bisericei etc., pelângă contribuirea din partea poporului, s'a decis a se cere un ajutor dela Preaveneratul Consistoriu respective fundațiunea „Șaguna“, precum și a sĕ face o colectă în și afară de patrie, pe care credem, cumcă Preaveneratul Consistor, destăinuindu-i nĕcasurile nóstre, o va încuviința. Aceste ar serví ca o impintenare sinodului și bună ocasiune conducătorilor, spre a-și duce mai ușor la isbândă dorul, și datorința grea dar plăcută față de lăcașul lui D-ḑĕu.

Sperăm în Domnul, că și peste acésta încercare vom trece fsriciți, susținênd pacea, liniscea și bună înțelegerea.

Deie ceriul, ca așa sĕ fie și în venítor!

Grigoriu Nicóră,
preot gr.-or.

Producțiune școlară în Sebeșul-săsesc.

Sebeș, 21 Faur 1898.

Corpul învĕțătoresc dela școla română gr.-or. din Sebeșul săsesc a arangiat în 11 Februarie st. n. a. c. ca ḑiua patronilor școlei — Trei sfinți — în sala cea mare a scólei producțiune școlară cu cântări și declamări.

Disertația: „Cum trebue sĕ se îngrijéscă părinții de cresterea fiilor lor“, a fost ascultată din partea publicului numĕros — mai ales țĕranii — cu viu interes. Ca motto a luat disertantele Av. David, director școlar cuvintele lui Solomon la Sirach cap. 30 v. 4. „Ce ese din gura fiilor, sĕ știți, că mai nainte a eșit din gura părinților. Părinții fiind buni sunt și fii buni. Și fiind părinții rei și fii sunt rĕi“. Scheletul vorbirei e următoriul: Causa principală a înaintării séu căderei unui popor este educația sèu cresterea fiilor lui, căci pe creșterea tinerilor se baséză religiunea, adevĕrul, dreptatea, iubirea de patrie — scurt tot edificiul societății. Crescerea bună, morală și creștinéscă este rĕdăcina tuturor bunurilor, ea ne face fii adevĕrați ai bisericei, ea produce părinților fii susțiitori, ér patriei adevĕrați apărători. Casa părintéscă e cea dintâiu și cea mai însemnată școlă, căci cuvêntul și pilda părinților formează copilului sufletul și inima. In casa părintéscă, în aerul ce l'a supt un copil împreună cu laptele, sunt ascunse rĕdăcinile tuturor virtuților. In casa părintéscă se fabrică materialul cu care se clădesce mai apoi scóla și societatea. Arată pe larg cum trebue sĕ se îngrijéscă părinții de crescerea fiilor lor după ce au eșit din școlă, prin pilde bune din partea părinților și cetirea de cărți folositóre. O astfeliu de crescere dând fiilor nostri putem nădăjdui în un viitor mai bun, mai ferit și mai cinstit pentru poporul nostru.

Fie, ca învĕțăturile esprimate în acéstă temă sĕ prindă adênci rădăcini în inimile tuturora și urmândule să se pună mai mare pond pe crescerea fiilor mai ales în casa părintéscă.

Cântările: Cât e țara de G. B;, Nóptea, esecutate de corul adulților; Puișorul de I. Costescu, Sfânt, și drum bun de I. Vorobchievici esecutate de chorul școlar au succes pe deplin, laudă dirigintelui I. Pavel.

Declamările: Noi vrem pămênt de G. Coșbuc; Negustorul și Nĕrodul dialog de A. Pan au fost bine interpretate din partea elevilor. Dialogul a produs mult haz și ilaritate, încât a trebuit bizat.

Fiind atari producțiuni instructive pentru popor, de dorit ar fi ca sĕ nu lipséscă din nici o comună românéscă.

Raportor gh.

Nr. 20/1898 [33] 1—3

Concurs repețit.

Pentru ocuparea postului de paroch în parochia vacantă de clasa a III-a Voila, în protopresbiteratul Făgărașului, se escrie prin acésta concurs nou cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în ḑiarul „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post dau suma de 484 fl. v. a.

Concurenții au a-și substerne suplicile lor instruite conform legilor în vigóre subsemnatului oficiu protopresbiteral până la terminul susindicat.

In conțelegere cu comitetul parochial concernent, Oficiul protopresb. gr.-or. al Făgărașului.

Făgăras, 27 Ianuariu, 1898.

Iuliu Dan,
protopop.

Nr. 21/898 prot. [34] 1—2

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de paroch în parochia vacantă de clasa a III-a Ludișor în protopresbiteratul Făgărașului, se escrie prin acésta concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în ḑiarul „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post dau suma de 411 fl. v. a.

Concurenții au a-și substerne suplicile lor instruite conform normelor în vigóre subsemnatului oficiu protopresbiteral până la terminul susindicat.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Făgărașului, în conțelegere cu comitetul parochial concernent.

Făgăraș, 27 Ianuariu, 1898.

Iuliu Dan,
protopop.

Cărămidăria

de lângă drumul Șelimbĕrului cu tóte edificatele **se vinde din mână liberă.**

Cumpărătorii sĕ se adreseze către domnul *Andreas Müller*, Sibiiu, Strada Vitelor (Viehmarktpl.) Nr. 17. [6] 3—3

Din Librăria Tipografiei archidiecesane se pot procura:

Insoțirile de credit, îndreptare practică
de
T. W. Raiffeisen,
traducere autorisată
de
Dr. A. Brote.
Prețul 80.

Cartea Stuparilor Săteni
de
Romul Simu, învĕțător
prețul 35 cr.

Libraria Tipografiei archidiecesane,
Sibiiu.

Avis!

Domnilor învĕțători și directori de școle le recomandăm depositul nostru de **charte geografice** aprobate de Inaltul Minister reg. ung. de culte și instrucțiune publică, precum:

Charta Ungariei de părete	fl.	5.75
„ **Austro-Ungariei** de părete	„	5.75
„ **Europei** de părete	„	6.—
„ **Asiei** de părete	„	9.—
„ **America de Nord** de părete	„	7.—
Apoi **singuratice comitate din Ungaria** á	„	—.10—15
„ **Ungaria**, ediț. format mic à	„	—.15
„ **globuri terestre** simple cu fl. 1.—, 2 —, 3.30, 5.30, și	„	10.—
„ **globuri terestre** cu meridian 3.15, 5.—, 8.40, 12.60 și	„	40.—

Asemenea oferim tot felul de recuisite pentru școlă: **ceruse** (Hardtmuth), **cerneli** (Leonhardi), **pene** (Kuhn & Comp.) etc.

Librăria Tipografiei archidiecesane.

Ne-au sosit acuma:

Tabele de părete pentru cetit, românesci	fl.	2.40
„ „ „ „ „ unguresci	„	2.40
„ „ „ „ „ românesci de I. Tuducescu	„	3.60
„ „ **istoria naturală** (16 bucăți colorate: regnul animal, vegetat și mineral)	„	7.20
Tabele de mĕsuri metrice cu esplicare	„	—.80

Librăria Tipografiei archidiecesane, Sibiiu.

CASSA DE PASTRARE (REUNIUNE) IN SELIȘTE.

Convocare

[2] 1—1

P. T. membrii Cassei de păstrare (reuniune) din Sĕliște se convócă la ședința

Adunărei generale ordinare,

conform § lui 15 din statutele reuniunei, pe Dumineca în 1/13 Martie st. n. la 2 óre p. m, în sala cea mare a școlei rom. gr. or. din Sĕliște, pe lângă următorul

PROGRAM:

1. Raportul general al direcțiunei și propunerile acesteia.
2. Raportul consiliului de inspecțiune.
3. Staverirea bilanțului cu 31 Decembre 1897.
4. Deliberarea asupra regulamentului afacerilor interne, a statutului salarial și a normativului pentru fondul de pensiune.
5. Alegerea alor doi membri în Direcțiune și alor doi suplenți, conform statutelor modificate.
6. Intregirea postului de cassar pentru durata de un an — devenit vacant.
7. Alegerea membrilor consiliului de inspecțiune conform §-lui 20.

Din ședința Direcțiunei Cassei de păstrare ținută la 19 Febr. 1898.

Direcțiunea.

Bilanțul general pe al XIV-lea an de gestiune 1897.

Contul bilanțului.

Active.		fl. cr.
Cassa în numĕrar		8709.56
Imprumuturi pe obligațiuni cu cavenți		161354.70
Imprumuturi hipotecari		138701.—
Cambii de bancă		22082.—
Credite de cont curent		32895.13
Efecte publice		17260.—
Interese transitóre restante		1491.05
Mobiliar	fl. 63992	
după amortisare de.	„ 6399	575 93
Diverse conturi debitóre		1155.96
		384225.33

Pasive.		fl. cr.
Depunerile membrilOr (capital social)		13000.—
Fondul de reservă		27158.56
Fondul de binefaceri		14055.02
Depuneri spre fructificare		308238.14
Interese anticipate pro 1898		1124.27
Cambii reescomptate		5000.—
Imprumuturi pe efecte		7400.—
Diverse conturi creditóre		154.43
Profit transpus din 1896	fl. 99.19	
Profit net pro 1897	„ 7995.72	8094.91
		384225.33

Contul Profitului și Perderilor.

Debit.		fl. cr.
Interese pentru depuneri spre fructificare	fl. 12890.91	
Interese pentru împrumnturi pe efecte	„ 125.82	
Interese pentru cambii reescomptate	„ 22.57	13039.30
Spese *a*) Salare și marce de presență	fl. 1859.10	
„ *b*) imprimate, registre, porto, chiria	„ 864.01	2723.11
Contribuțiune directă și după interesele depunerilor spre feuctificare		2606.07
Amortisare din mobiliar		63.99
Profit transpns din 1896	fl. 99.19	
Profit net pro 1897	fl. 79 5.72	8094.91
		26527.38

Credit.		fl. cr.
Profit transpus din 1896		99.19
Interese dela împrumuturi cu cavenți	fl. 13400.57	
Interese dela împrumuturi hipotecari	„ 10004.90	
Interese dela credite de cont-curent	„ 951.79	
Interese dela cambii de bancă	„ 146.41	
Interese dela efecte publice	„ 814.66	25318.33
Provisiuni		1109.86
		26527.38

Sĕliște, în 31 Decembre 1897.

Petru Drăgits, m. p.,
vice-președinte.

Nicolau Neamțu m. p.,
secretar

Constantin Herția m. p.,
comptabil.

Membrii în Direcțiune:

Dr. Nicolae Calefariu m. p.
Bucur Comșa m. p.
Dimitrie Roman m. p.
Ioan Comșa sen. m. p.

Subsemnatul consiliu de inspecțiune am esamiuat bilanțul present, precum și contul profitului și al perderilor și le-am aflat în deplină consonanță cu registrele principale și ausiliare.

Dumitru Vulcu m. p.
Iordachie Roșca Căpitan m. p.
Ioan Banciu m. p.
Dumitru Lăpĕdat m p.,

Redactor prov. Dr. Elie Cristea.

Editura și tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 20. Sibiiu, Joi, 19 Februariu, v. (3 Martiu n.) 1898. Anul XLVI.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarchie pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru streinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuě ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Dotațiunea clerului.

IV.

Dar mai tendențios și îndreptat direct contra clerului naționalităților este delictul al doilea, numit atitudine dușmănósă statului.

Precum am atins în articolul prim în *adeverata* iubire de patrie nimenea nu a întrecut și nu întrece clerul bisericei nóstre.

Firesce, că noi sub patriotism nu înțelegem pe cel cumpěrat cu 5 pițule. La noi patriotismul este ceva *sfânt* și *inherent*, ce nu schimbăm ca o marfă, ducându-o în têrg la licitație.

Pe noi atât timpurile de pace, cât mai ales momentele grave ne-au aflat în fruntea, celor ce ș'au împlinit tóte datorințele către patrie. Acésta am făcut-o din îndemn intim, ér nu pentru ochii lumei.

Clerul român ș'a împlinit datorințele patriotice fără considerare la adause ministeriale și de sigur nici pe viitor nu va deveni infidel trecutului sěu de veacuri.

De sigur însě, că conceptele nóstre despre patriotism nu sě unesc cu cele ale actualilor stăpânitori și așa delictul al doilea din proiect ușor devine un pericol pentru biserica și pentru poporul românesc.

Ce va considera guvernul maghiar de dușmănos statului, sě determină prin alinea ultimă a paragrafului 13 din art. de lege XXVI dela 1893.

Étă acel pasagiu din legea despre salariile învěțătoresci:

„Drept atitudine contrară statului sě consideră **cu deosebire** (különösen) ori-ce faptă îndreptată în contra constituției, caracterului național, unitâții, independenței sau a intregităţii teritoriale a statului; mai departe în contra **aplicărei limbei statului decretate în lege**, — întêmplese aceea în școlă sau afară de ea, ori pe teritoriul altui stat, cu graiu viu, în scris sau prin tipărituri, prin chipuri, cărți didactice sau prin alte mijlóce de învěțământ“.

Nimic nu s'a votat în 1893 cu ocasiunea desbaterilor asupra legii salariilor învěțătoresci mai ușor, ca și acest pasagiu, prin care se dă voie ministrului a arunca la moment harcamul în gâtul unui învěțător dintre naționalități, cât ce și-a permis a intona d. e. cu elevii sěi un cântec de cuprins național, etc.

De sigur, că și la desbaterea proiectului din chestiune acest adaus nu numai va fi primit cu bucurie genenală de tóte partidele politice, ci îl vor chiar preamări, ca cel mai salutar punct al întregii legi. Chiar și bărbați cu vederi mai pronunțate în cele confesionale au sě fie pentru el, ori cât vor fi multe din celelalte părți de excepționabile și din punctul lor de vedere.

Pentru clerul naționalităților — primindu-se acest pasagiu — va fi o adevěrată insultă la adresa patriotismului sěu și un mijloc de a-l face, dacă nu impotent, cel puțin nepăsător față de tóte aspirațiunile némului de care se ține. Dispozițiunile acestui adaus îi vor astupa gura, ca sě nu mai pótă fi anteluptătoriul justelor drepturi ale poporului și îi vor lega mânile și piciórele, ca se nu mai pótă face un pas în acéstă direcțiune în favorul asupriților sěi credincioși.

Nu va fi *bătut*, dar va fi *legat* păstoriul și atunci oile sě vor rětăci, împrăsciindu-se în tóte părțile, și vor devení pradă lupilor, cari cu gura căscată și cu poftă nesatarabilă stau la pândă și aștéptă înghițirea lor.

In chipul acesta îngrijitorii causei naționale se vor împuțina, căci mare va fi numěrul acelora, cari de dragul câtorva sute de floreni nu sě vor expune a fi denunțați din partea spionilor guvernului ca buni români.

Darul este seducător, sěrăcia-i mare și — fiind dată bosibilitatea de-a căpăta câteva sute de fl., — puțini vor fi aceia, cari sě vor lipsi de acésta posibilitate atunci, când forurile bisericesci ar admite în principiu primirea acelor parale danaice.

Éră cei ce și în casul acesta vor continua a fi buni români și credincioși apărători ai neamului lor și ai instituțiunilor acelui neam, aceia vor fi luați la ochi, vor fi persecutați și întroduși în cartea neagră, care pentru noi póte devení cu timpul un adevěrat *pantheon*.

Și nu va trebui se faci mari năsdrăvănii, ca sě ți se înfiereze în frunte titlul unui *„dușman al statului“*, și astfel sě perdi ajutoriul material, eventual sě mai faci cunoscință și cu alte consecuențe.

Va fi de-ajuns sě iei la mână chiar lucrările statistice, edate de organele guvernului, și — făcênd pe basa acelora cele mai logice deducțiuni — sě constați, că patria nóstră, în care popórele nemaghiare formézǎ majoritatea, este un *stat poliglot*; și étă ai călcat și vătămat §. 13 al art. de lege XXVI din 1893, care enunță, că în Ungaria *poliglotă* sě póte păcătui în contra *caracterului național* al statului.

In țéra nóstră adecă marii legislatori, — cărora pe piețele légănului vieței constituționale acuși o sě li se ridice statue de nemurire, — au statorit, că cetățenii pot comite delict *„mai ales“* în potriva tuturor celor *vědute* și *nevědute*, în potriva tuturor celor *esistente* și chiar și în contra celor *neesistente*; ér décă afară de aceste s'ar mai afla și altele, chiar și în contra acelora.

Când îi vorba de sugrumarea naționalităților trebue sě indici atât cele nevědute, cât și cele neesistente, ca nu cumva vr'o împrejurare încă necunoscută, sau alta, care ar putea din nou sě se nască, sě-le dee posibilitatea a rěsufla mai liber și ușor.

Mai departe va fi de ajuns, ca preoțimea nóstră — basându-se pe paragraful 175 din *„Statutul organic“*, în sensul căruia *„limba oficială a bisericei nóstre... este cea românéscă“* — sě încerce a apěra și susținea acest drept; și sě vor afla chiar organe publice, cari vor acusa-o că agită contra limbei statului, contra limbei maghiare.

Dar în sfîrșit esemplele, cuprinse în numitul nefericit paragraf 13, sunt numai cele *„különösen“*, în special. Forului civil însě îi stă în voie, ca afară de aceste în special amintite casuri se afle și alte noduri în papură, și aceste nóuě casuri — trase de pěr — sě le subsumeze în rubrica *„általában“* contradictorie lui „különösen“.

Va sě dică nici definițiunea conceptului de „atitudine dușmănósă statufui“ n'au voit s'o facă precisă, ca nu cumva pentru acusat sě esiste vr'o ușiță de scăpare. Definițiunea e așa, că dă autorității civile libertatea, ca — aplicând principiul analogiei — sě afle cât de multe asemenea casuri și esemple analoge, încât preotul negreșit condamnat sě fie.

Șicanele la adresa clerului naționalităților pot fi deci fără margini, căci numai față de el sě va aduce și vota odiosul paragraf.

Ministrul nu spune acésta direct în comitiva proiectului. O spun însě alte cercuri mai sincere.

[illegible] *Hirlap*“, dela 8 Februare n. a. c. Nr. 39, numesce salutar din punct de vedere *politic* proiectul și în special paragraful 7; căci preoțimea ortodoxă va primi un ajutor de aprópe 1,000.000 fl. (Sêrbii 27.000 și noi 911.254 fl.) și pentru acesta „sau vor fi supuși inspecțiunii supreme a ministrului de culte și vor înceta a fi *omladiniști* și *dacoromâni*, sau vor perde ajutorul material“.

Éră diarul Kossuthist *„Egyettértés“*, — arětând că din suma proiectată de 1,578.000 fl. vor fi împărtășiți 106 preoți ortodoxi sêrbi, 1906 preoți ortodoxi români și mulți preoți luterani slovaci, — susține, că proiectul este

---

FOIȚA.

Singur.

(Din volumul de schițe și novele al dlui *Virgil Onițiu*.)

Aerul e umed. Cerul sur. Pe afară-i rěcóre de tómnă. 'Mi-am închis tóte ferestrile, ca sě nu mě stîrnéscă nici un sgomot strěin de pe stradă. E o tăcere împrejur, încât nu aud decât țiuitul, ce mi'l produce circulația sângelui în urechi.

Sunt singur!

Ah, câtă fericire este în acéstă singurătate. Nici o societate de ómeni nu 'mi-ar puté-o reda. Natural. Căci traiul în societatea mare a ómenilor nu e decât negațiunea eului nostru. Omul trebue sě se desbrace de tot ce are individual, adecă tocmai de ce este mai caracteristic în el, tocmai de aceea ce este el, pentru de a se potrivi societății. Ai vrea sě cugeți, trebue sě flecăresci, — ai vrea sě vorbesci, trebue sě taci, — ești pătruns de durerea vagă a vieții, trebue se faci mutră veselă, ai vrea sě fugi departe trebue sě stai pe loc. Étă tabloul sufletesc al individului în societatea de ómeni. Premisa ori-cărui contact social cu lumea este o restricțiune a libertății nóstre personale, o resignațiune la individualitatea nóstră. Altfel te lapědă societatea ca pe o bucată rea, pe care nu o póte consuma.

Reprimarea acésta a părții celei mai nobile din noi face sě fim atât de fericiți când suntem singuri.

Singur? Singur, ca glasul celui ce sună în pustiu? Singur, ca un naufragiat pe o scândură frântă în nesfârșirea Oceanelor? Singur, ca Troiana Cassandra într'un oraș de năuci?

Ah, nu, nu! Nu acésta este singurătatea mea!

Suntem mulți, când sunt eu singur! Roiurile de gândiri, furnicarul de simțiri, miile de planuri frumóse, norodul de idealuri neajunse; acéstă familie mare, a mea și numai a mea, ea mě împresóră atunci cu dragoste fiéscă.

Suntem mulți și totuși singuri! Da. Căci noi între noi suntem una și ne deosebim de întreg hăul strěin al lumii, ce ne impresóră.

Și ce armonie, ce iubire există în familia acésta! — Eu n'am copii renitenți, nu am fii nemulțămitori, nu am de aceia, care sě mě urască. Fii și fiice, toți și tóte îmi știu gândirile și nici unul nu mi-le calcă, deși firea copiilor mei e cât se póte de împestrițată. Unii sunt vehemenți, alții cu sânge rece, unii duioși, alții exaltați, unii drăgălași, alții bosumflați, unii adânci și tăcuți, alții superficiali și vorbăreți, unii cuminți, alții nebuni, unii tineri, alții bětrâni, unii slăbuți, altii strașnici.

O sě vě present pe câți-va dintre ei!

*

Când cerul e negru de nori, când furtuna sgudue gémurile și tunetele scutură ușile din țîțîni, atunci cei cuminți, cei slăbuți, cei bětrâni, cei reci, cei duioși sě ascund și îmi apar titanii sufletului meu: strașnici, vehemenți, nebuni, sublimi!

Unul vrea sě sfarme catapitèsma cerului din ură, pentru-că ocrotește nedreptatea si tradarea, altul chiamă la arme glótele subjugate, al treilea plécă sě înfrunte mii de granate pentru libertatea sfântă a popórelor, altul înótă până la brîu în sângele tiranilor asupritori și érăși altul cu pumnalul în mâni răcnesce: dreptatea a învins!... Ura! falnic fâlfâe flamura albă a păcii peste câmpul ud de sânge și peste capetele titanilor mei. Fiori de fericire mě cuprind și în zare věd dragoste de popóre înfrățite, libertate egală pentru toți!

Oh, ce superb e a asista la așa o luptă de titani, la așa o învingere de uriași! Trecutul și viitorul mi se deschide deopotrivă: acum trăesc în Roma lui Fabricius, acum mě věd stăpân pe munți liberi și românesci!

*

Sórele érăși apare printe nori. Furtuna a trecut. Nesce picături grele de plóe mai cad numai întârdiate pe gémuri. Trec și ele. Apa șiruesce vesel în părăuașul din față. Lumina dilei albe mě desparte de cavalerii înzăuați ai gândirilor mele. Ei se retrag încet și cu demnitate....

Acum vin alte noróde. Sunt copiii mei cei cuminți, cei bětrâni, cei slabi, cei reci și cumpěnitori: moderații.

Bětrâni și slabi cum sunt, ei sufer de multe neajunsuri, Unu-i flămând, pe celalalt îl înnécă aerul năduşit al odăii, al treilea face socoteli dacă ne ajungem cu paralele până mâne, al patrulea recomandă moderațiune în tóte, căci a celor moderati este împěrăția cerurilor, ér altul îmi strigă sě mă las de visuri, căci a sunat óra de oficiu, după care trăesc.

Dumnedeu mě ierte! Dar nu'mi place de aceștia. Nu e bine când copiii sunt slăbănogi și prea cuminți. Ei, dar nu mě pot învrăjbi cu ei. Trebue sě le dau dreptate. Imi pun deci masca, îmi deneg individualitatea, ies printre ómeni și valurile lumii mě primesc ca pe al lor.... Vegetez și eu ca sute și mii pe sama mea.

Obosit de něcazuri, daraveri și palavre mě întorc érăș către casă. Am astêmpěrat pe slăbănogii microcosmului meu. Acum s'au culcat sě dórmă.... Numai de nu s'ar trezi degrăbă!....

*

Sórele a apus. Pe azurul auriu al cerului sě desenéză negru și clar vêrfurile de numai „**încâtva**“ cu considerare la împregiurarea, că preoții de mai sus adese-ori folosesc posițiunea lor pentru a agita în contra „ideii de stat maghiar“.

In general însĕ — afirmând, că proiectul „este până la ușurătate (könynyelmüség) marinimos în acéstă privință față de clerul naționalităților, — pretinde mai multă rigóre.

Póte furcile din 48 ori incuisiția evului mediu!

* * *

Dieta despre censura preventivă.

Ordonanța ministerială despre censura preventivă a presei socialiste se discută din partea tuturor oratorilor din dietă cari vorbesc la budgetul de justiție. Oposiția întrègă până și oratori de ai guvernului au condamnat aceste mĕsuri esceptionale pentru restrîngerea libertății de presă.

In ședința de luni a fost Mócsy (poporal) primul care s'a ridicat pentru combaterea ordonanței. El o consideră de ilegală. Legile esistente nu îngădue o astfel de censură. Redacțiunile și administrațiunile foilor nu pot fi obligate a trimite numere de probă procurorului înainte de a espeda la postă. Prin confiscare pedepsirea autorului de către jurați devine imposibilă. Guvernul se provócă la „*suprema lex*“, — durere însĕ că *sub acest titlu s'au confiscat tóte drepturile poporului, dreptul electoral, cel de întrunire și de asociare și libertatea presei.*

De ce guvernul n'a avut în vedere acéstă „suprema lex“ când a fost provocat sĕ se legitimeze în afacererea cumpărării titlurilor? „Hazánk“ a scris, că ministrul-president ar fi vêndut titluri de baroni și conți, pentru aș înmulți fondul de disposițiune pentru scopuri electorale, -- de ce ministrul president nu intenteză proces de presă acestei foi, ca sĕ facă lumină? Christos asemenea a fost restignit sub pretextul acestei „suprema lex“. *Guvernul este condus de precepte pōpŏraut. pentru aceea e atât de mare miseria*

Independistul *Győry Elek* arată, că socialismul este un curent spiritual. Mĕsuri esceptionale și represive în contra socialiștilor sĕ pot numai atunci aproba, când mișcarea lor se isbesce în drept și lege. Insĕ și atunci numai cu acțiuni legislatorice se póte proceda. Guvernul acesta însĕ nu ia mĕsuri esceptionale pe calea legislațiunei ci pe căi ascunse, interverteşte legile și le dă un înțeles ce nu 'lau, pentru ca sĕ pótă introduce persecuții administrative. Insă administrația țĕrii nu e pentru ca se persecute, ba nu are voie de a persecuta peste tot, ci de a ocroti, — dacă nu cumva o împuternicește legea. S'au făcut pretutindeni perchisiții domiciliare, poliția a persecutat ómenii imaculați și tóte aceste **fiind-că guvernul este protectorul tuturor abusurilor**. Ministrul a mai confiscat și dreptul de întrunire *prin acésta s'a delăturat o garanță a constituției*. In alte țĕri ministrul ar ajunge pus sub acusă din causa unui ordin de felul ăsta, ba și în sensul legilor nóstre ar trebui sĕ-l punem sub acusă (Aprobări). Insĕ între astfel de împregiurări parlamentare sentimentul responsabilității nu mai există, maioritatea aprobă tot ce face guvernul. — Legea din 1848 a îngropat censura și ministrul susține, că ceea-ce a dispus dênsul nu e în contra legii din 1848. Bine, dar ce însemnéză mandatul dat procurorilor de a ceti la postă diarele înainte de a se espeda, mandatul dat pretorilor și juḑilor comunali din provincie, de a ceti tóte ḑiarele ce sosesc acolo și a da procurorilor înmediat telegrafice spre scire, dacă există vre-un pasagiu ațîțător.... Nu e censură completă acéstă disposițiune? E primejdiósă calea pe care pâșeste acest guvern și primejdióse vor fi și urmările pentru stat.

Deputatul Emmer Kornel, (guvernamental) care la desbaterea budgetului de justiție în fie-care an are partea leului, punêndu-se fórte des în oposiție cu vederile guvernului, sĕ ocupă și el de ordonanța ministrului. Acusă înainte de tóte pe preoți și pe învĕțători, cari nu se sciu face stăpâni peste massele poporului, ci le lasă pradă agitatorilor de profesie. In contra acestor abusuri legile nu au destule disposițiuni, sunt defectuóse. Astfel legea de presă din 1848 e și ea defectuósă, defectele ei însĕ nu se pot delătura prin ordinațiuni Doresce ca dieta se înceapă cât mai curénd a lucra la o lege de presă definitivă și sistematică care se pună capĕt anomaliilor presente. La lucrarea acésta se fie angajați și cei mai de valóre representanți ai jurnalisticei, căci prin nóua lege de presă trebue se li se creieze ḑiariștilor un fel de autonomie, fără care presa nu póte esista. Are respect și pietate față de creațiunile din 1848, însĕ o lege care nu mai corespunde exigențelor tim-

Face deci următórea propunere:

„*Ministrul de justiție se îndrumă a elabora un proiect pentru o lege definitivă și sistematică de presă, pe care sĕ-l astérnă casei la timpul oportun*“.

Partidul guvernamental a aplaudat la sfêrșitul propunerei. Oratorul a fost felicitat. Ḑiarele guvernamentale în frunte cu „Pester Lloyd“ anunță, că guvernul n'are nimic în potriva acestei propuneri, ci din contră o primesce cu plăcere. Așa dar ne putem aștepta cât mai curând la o nóuă minune de proiect de lege, care pentru noi va avé o deosebită însĕmnătate.

* * *

Din România.

Procesul duelului Filipescu-Lahovary. In ședința de Vineri, care a durat până la órele 12 nóptea, — s'a terminat ascultarea martorilor.

Ședința de Sâmbătă s'a început cu pledoarul advocatului Danielopol. D-sa vorbesce în contra duelului, spunênd că e bólă importată din Francia de studenții români. Lui Filipescu cere sĕ i se dea maximul pedepsei, căci duelului i-a urmat mórte. Acusă pe martorii în duel și proces.

Prím-procurorul în rechisitorul sĕu învinuesce pe Filipescu că s'a bătut cu Lahovary, sciind că e mai slab ca dênsul. Articolul „Independenței“ nu e așa ofensator, încât sĕ motiveze duelul. Invinuesce pe martori și pe Filipescu că s'a bătut în o sală închisă. Tribunalul va aprecia numai gradul de pedépsă ce trebue sĕ i se dea după circumstanțele afacerei, desfășurate înaintea tribunalului — cât privesce pe dl Filipescu. Martorii dlui sunt considerați complici.

Filipescu spune, că afirmațiunile prim-procurorului Caracaș, cum că regulele duelului au fost călcate, nu sunt fundate. Am lăsat judecarea afacerii în mâna martorilor lui Lahovari, doi prietini ai lui, de onóre, cărora nu se póte îndoi nimeni. Relativ la călcarea codului penal Filipescu o recunósce. Dar prescripțiunile codului penal în acéstă materie sunt căḑute în desuetudine. Sciu că magistrați s'au bătut; ministrii chiar au trecut peste aceste prescripțiuni ale codului penal. Ceva mai mult, autoritățile sciau de duelul acesta, sciau locul unde ne batem, și așteptau resultatul: S'au mórtea adversarului lor politic, séu mijlocul de a'l aduce înaintea justiției.

Ceea-ce mai regretă încă este faptul, că s'a găsit un magistrat, d-l jude-instructor, care în ordonanță a spus că am fost neleal în luptă. Sunt om care până acum n'am dat nici odată doveḑi de nelealitate (Aplause).

Terminând, spune că aștéptă cu încredere hotărîrea tribunalului.

Urméḑă pledoaria advocatului Disescu.

Arată, că duelul a existat în România din timpurile vechi; citéză Regulamentul organic și condica lui Vasile Lupu.

A afirmat d-l prim procuror, că duelul este un obiceiu. Se scie, că la noi sunt respectate usurile pământesci, cari sunt ca și legile. De altfel prevederile codului penal relative la duel sunt căḑute în desuetudine. Pentru ce sĕ nu se mănuéscă legea după plac? Când e vorba de Filipescu sĕ o aplici și când e vorba de Ferechide sĕ taci. Pentru ce dóuĕ legi?

Venind la articolul provocător, îl arată ca archi-violent și insultător. Din acéstă causă s'au trimis martori. Martorii, este incontestabil, au căutat sĕ concilieze, dar împăcarea nu s'a putut face.

* * *

Perchisiție domiciliară în Decea-mureșană.

Primim următórele:

Mult onorate dle redactor!

Subsemnatul cu mare regret iau péna ca sĕ descoper următórea cursă, ce mi s'a pus mie în modesta-mi locuință parochială în Decea-mureșană, ca sĕ binevoiți a o arĕta publicității în prețuitul ḑiar ce redactați.

In 24 Ianuariu a. c. st. v. venind eu pedestru dela Murĕș-Uióra, fiind la catechisațiunea elevilor și fiind cam depărtișor, am întârḑiat și avênd acolo și alte afaceri spirituali, abia am sosit acasă în Decea pela 7 óre séra obosit de drum. Și acasă am aflat pe un străin îmbrăcat în vestminte românesci, ca pela Turda, care îndată mi s'a recomandat cu numele de Vasilie Popa din Berchiș și mi-a arĕtat și documentele din cari m'am convins pe cum s'a recomandat, cum că a fost servitoriu în România în 1897. Mi-a vorbit mai multe din România și una și alta dar mai întâiu mi-a spus cum a venit din Sibiiu. Fu ce e drept la început am fost în dubietate, că óre da-i-voiu cuartir până diminéța ori nu; l'am îndreptat sĕ mérgă la judele comunal sĕ-și céră voie spre al puté lăsa în cuartir, la ce el mi-a ḑis „atunci eu sunt gata de drum“; astfel mie mi-a fost milă și m'am și genat al țipa afară în timp de nópte pela 8 óre séra, cugetând că e om de omenie, pe cum sĕ arĕta de pe vorbe. L'am mai întrebat că unde merge? la care mi-a rĕspuns, că merge acasă că e tatăl sĕu greu bolnav, apoi făcêndumi-se milă de dênsul m'am hotărît a'l lua în cuartir până Duminecă diminéța.

Décă s'a vĕḑut așeḑat, a început a-mi spune despre frații nostri din România și despre „Liga română“, despre boeri cum sunt de avuți ceea-ce eu le-am ascultat fără a avea témă, că mi se pune cursă cu vorbele câte mi le-a înșirat.

Totuși după-ce mi-a spus, că unii boeri din România sunt și milostivi când e vorba de ceva ajutoriu la o biserică, m'am bucurat sciind că poporul nostru gr.-or. din Murĕș-Uióra tocmai ar avea lipsă de atare ajutoriu. L'am rugat ca pe când merge ér acolo sĕ-mi facă cunoscut, ca sĕ ne conducă în atari locuri, dacă am avea trebuință pentru zidire. Duminecă diminéța i-am dat adresa mea, când a și plecat la drum, eu am plecat la s. biserică la serviciul divin.

De atunci nu mi-am adus aminte că dóră s'ar mai întêmpla ceva. Insĕ étă ce mi s'a întêmplat:

Tocmai astăḑi când eram ocupat cu completarea rațiociniilor bisericei nóstre din Decea, mĕ treḑesc numai cu judele comunal din M. Decea, cu subjudele cercual și pretorele însoțiți de 3 jendarmi, cari au așteptat a se scobori de pe tren alți 3 domni din Alba-Iulia, judele cercetătoriu și alți doi și mi s'a făcut o visită neașteptată. Și anume am fost acusat de străinul de care mi-a fost milă și l'am primit în casă cu aceea, că eu aș fi primit dela el ceva scrisóre revoluționară dela „Liga română“. M'au luat la întrebări, la cari numai drept am putut rĕspunde; mĕ siliau din fundul pământului sĕ le dau scrisórea aceea despre care nu aveam nici ideie. Insĕ totuși cugetam că mi se va fi aruncat undeva sĕ nu sciu eu de ea. *Au scormonit tóte scrisorile mele și archiva parochială, paturile cu vestmintele au fost visitate de jandarmi cu cea mai severă atențiune.* Insĕ durere lor, nu au aflat nimic. Numai decât s'a luat protocol despre tot ce s'a întêmplat în decursul perchisițiunei domiciliare și acum aștept a fi chemat la judecătoria cercuală în presența străinului din cestiune, care el însuși m'a acusat voind a-mi țese cursa. Insĕ scie bunul Dḑeu, că eu cu de aceste nu sunt vinovat. Dar nu pot ḑice alta decât sĕ mĕ rog din tot sufletul și din tot cugetul: „Păḑesce-mĕ Dómne de cursa care mi-au pus mie și de smintelele celor ce fac fără de lege“.

Decea-mureșană, la 9/21 Februariu 1898.

Vasiliu Crișan,
preot rom. gr.-or.

* * *

Adunare municipală.

Adunarea municipală a *Sibiiului* a fost conchemată la o ședință extraordinară pe Luni în 16/28 Februariu, la care au luat parte vre-o 30 de membri, între cari 4 români.

Dintr'o interpelațiune făcută la începutul ședinței de membrul Franz Michaelis, respective din rĕspunsul dat de vice-comite am aflat în mod autentic, că dl ministru de interne a trimis o ordonanță circulară către tóte municipiile din acéstă fericită țară prin carea recomândă cu tótă căldura maghiarisarea numelor de familie.

Domnul interpelant s'a declarat mulțămit cu rĕspunsul vice-comitelui reservându-și ca sĕ revină cu altă ocasiune asupra acestui afront adresat aprópe întregei poporațiuni a comitatului Sibiiului constătătóre din români și sași, al căror nume după noțiunile moderne sunt „străine“ în acéstă frumósă țară, unde legile fundamentale despre egalitatea naționalitătilor, despre libertatea pressei, despre libertatea personală, despre principiile constituționale sunt interpretate prin ordinațiuni ministeriale, astfel încât egalitatea naționalităților devine suprimarea ori cărei mișcări pe base naționale, libertatea pressei devine censura preventivă, libertatea personală devine arestare fără nici un temeiu și fotografare cu de a sila ca la cei mai mari criminaliști, ér principiile constituționale devin identice cu principiile unui stat de poliție, cum a anumit-o pe acéstă a nóstră patrie con-

---

bradi de pe colinele învecinate. De-asupra abia sĕ disting conturile fine ale lunii nóuĕ, care s'a așeḑat peste tóte ca un semn de întrebare asupra unui noian melancolic de gândiri. În jos bură albastră învĕlue pólele délurilor, din care numai albéța căsuțelor pacinice sĕ mai întrezărește. Bura a acoperit din ele tot ceeace fusese mai negru, mai urît.

Și cum privesc la pacea acésta sfîntă, la armonia acésta nobilă de colori line și sgomote înăbușite, sufletul mi-sĕ umple de aceeași pace, de aceeași armonie. Cugetele mi-sĕ disting pe fondul azuriu-senin al sufletului cuprins de pace tot atât de clar, ca cele vêrfuri de braḑi pe albastrul străverḑiu al cerului. Bura uitării sĕ așéḑă peste tot ce'mi înegresce ḑilele și din acéstă genune nu simt și nu vĕd decât ceea-ce este alb, ceea-ce e fericit în mine.

Odaia mi-sĕ împopuléză érăș. Printre genele întredeschise vĕd cum rĕsar din penumbră copiii cei mai drăgălași ai sufletului meu. Domol ca o adiare de șóptă dragă sĕ apropie ei de mine. Duioșia, așa sĕ chiemă odorul meu cel mai scump de fetiță, mĕ cuprinde tristă și zimbitóre în brațele ei de zăpadă și'mi desfășură tótă taina vieții mele trecute. Mĕ vĕd tinĕr cum sbor cu pași aripați pe cunoscuta cărare la umpra bĕtrânului nuc. „Ea“ mĕ aștéptă. Tinĕră, mândră, o flóre! Mĕ vĕd cum... Dar nu, nu mĕ vĕd, căci acum simt, este o sensație fisică acésta că sunt eu însumi acela, care șed lângă ea pe banca de sub nuc. Îi cuprind talia. Ochii mei sorb înțelesul fie-cărei șópte de pe buzele ei. Ne zugrăvim un viitor de aur, ne perdem în realitatea fericirii nóstre și credem, că ceea-ce ne desparte pe veci nu e ceva existent, ci ceva trecut. Iubirea, speranța, credința, fericirea, tóte aceste fiice ale mele mĕ împresóră în hore dulci și legănate. Ceru-i senin, pajistea verde, lumea o feeriă. Și atunci ași sta o viéță întrégă așa!

Dar colorile de vis sĕ spĕlăcesc. Tot norodul drăgălaș dispare cu încetul. Rĕmân numai eu cu „Duioșia“. Ea mĕ alină, ea mĕ mângăie, ea este poesia cea mai înaltă a vieții mele.....

Când îmi deschid ochii și caut împregiur, întunerec! A înserat de tot. Mĕ frec pe frunte. Cerc sĕ'mi sugrum un oftat...,

A trecut....

Acum apar din nou fiii mei cei înțelepți și moderați. Cel mai deșirat și în veci nesătul dintre ei arată cu degetul sĕu subțire și lung la cadranul césornicului:

— Opt óre! E vremea de masă!

In August 1893.

ulul american din Budapesta. Onoratul public cetitoriu sĕ ierte acéstă mică digresiune a corespondentului, — l'a luat inima pe dinainte, — ca scusă îi póte servi că alte puţine sunt de referat din acéstă adunare.

In timp de ceva mai bine de o óră au fost pertractate tóte cele 61 de obiecte puse la ordinea ḑilei, firesce că s'au statorit şi vre-o dóue statute, nu se putea altcum în ḑiua de aḑi, când acuşi prin statut va fi regulat când se te scoli şi când sĕ te culci. Dintre obiectele pertractate amintim numai cestiunea subvenţiunei şcólei gr.-or. din Guşteriţă din partea comunei politice, carea a dat o frumósă subvenţiune pentru şcóla ev.-luterană şi acum declară că pentru şcóla gr.-or nu are bani. După ce pretensiunea bisericei gr.-or. de a fi în proporţiune dréptă împărtăşită este pe deplin basată chiar şi în legea statului, dăm şi de aci espresiune aşteptărei nóstre, că forurile chemate vor sci sĕ înduplece representanţa numitei comune politice, de a se conforma disposiţiunilor clare ale legei precum şi preceptelor dreptăţei, — alăturându-ne la cuvintele rostite în acéstă afacere de un membru român al adunării municipale.

Doiel.

Noutăţi.

Archiducesa Stefania zace bolnavă la Viena în aprindere de plămâni. Bóla păn' acum a decurs normal, cu tóte aceste e seriósă şi îngrijitóre.

Cu dóuĕ săptămâni înainte moştenitórea de tron Stefania răcindu-se, şi-a contras un cathar, dar atât de uşor că nici o atenţie nu i-a dat şi a mers la balul dat de contele Goluchovsky. Acolo s'a rĕcit straşnic, încât a trebuit sĕ se pună în pat. Câteva zile înainte s'a arĕtat aprinderea de plămâni în chip violent.

⁂

Atentatul dela Atena. Unul dintre atentatorii la viaţa regelui grec a fost deţinut. Se cheamă *Karditzi.* Are 37 de ani şi a fost cândva subofiœr. A stat de mai multe ori in puşcărie. O dată a fost condamnat la 7 ani pentru omor. Acum era funcţionar la primărie, pentru meritele căştigate la alegeri. *Karditzi* însuşi s'a presentat la procurorul, prevăzând că nu va puté scăpa. A mărturisit că e unul din autorii atentatului; nu s'a căit însă pentru fapta sa; ii pare rĕu că tovareşul său 'şi-a perdut sângele rece, căci din potrivă viaţa regelui ari fi stânsă. Nu vrea să numéscă pe tovareşul sĕu. Fóia *Asty* susţine că de vr-o dóuĕ luni s'a sciut de esistenţa unui club secret, care ţinea în ascuns întruniri, hotărând sĕ repună pe regele. Clubul şi-a comunicat planul infermal cu regele; acesta însĕ nu i-a dat atenţie. Atentatorul se pórtă cu un cinism revoltător. — S'a găsit la locul atentatului o peatră de mormânt umplută cu dinamită. Regele are credinţa că atentatul nu l-a înscenat grec, şi a declarat, că şi de aci înainte 'şi va face primblările fără pază. Regele s'a purtat cu mult curagiu cu ocasia atentatului; s'a sculat în picóre şi cu trupul sĕu a acoperit pe fiica sa. Atât din ţéră cât şi din străinătate sosesc nenumărate adrese de felicitare la regele Greciei.

⁂

Persecntarea socialiştilor. Ministrul de interne, care ḑilele trecute a dispus curmarea fotografării silnice a socialiştilor, acum de nou a ordonat, ca poliţia sĕ'şi continue acéstă nóuă meserie. Şí poliţia cu un zel ce a îngrozit pe muncitori, 'şi împlineşte sluşba. Luni numai zece muncitori au fost târâţi la maşina taimósă.

Poliţia de câteva ḑile practică o apucătură şirétă pentru a prinde pe socialiştii de pe sate. Trimite la gări detectivi avênd cravate roşii şi pe pept insignii cu inscripţia: *drepturi pentru popor!* Aceştia salută pe tĕranii din provincie ca pe tovarăşi de principii, povestesc cu ei şi pe care'i află că sunt socialişti, îi duc la poliţie şi'i deţin. 50—60 de muncitori dela sate prinşi în cursa acésta, sunt deja internaţi în închisorile poliţiei.

Reuniunea jurnaliştilor din Budapesta a hotărît sĕ facă arătare în potriva poliţiei pentru brutalităţile ei, — la ministrul justiţiei şi la procurorul suprem: pricina e, că şi dintre jurnalişti au fost duşi la maşina de fotografare.

In *provincie* socialismul în butul tuturor mĕsurilor luate de guvern, se lăţesce în ascuns. In ţinutul Bodrogului 4 batalióne de ostaşi şi 86 jandarmi operéză în potriva socialişmului, — şi aici e linişte, cel puţin la aparenţă. In ţinuturile necercetate de miliţie însĕ se înfiinţéză nenumărate reuniuni de socialişti în cari se înscriu ca membri şi copiii Chiar şi prin cele mai mici comune e rĕspândit în sute de esemplare organul lui *Várkonyi,* (căpetenia socialiştilor), *„Földmivelö“* propoveduind principiile socialiste.

⁂

Executaţi în chip statarial. Vineri au fost executaţi pe cale statarială în Ogulin (Croaţia) ţĕranii Lazo şi Gyuro Platisa, pentru-că au ucis pe un păzitor de pădure. Primul cas de executare dela publicarea statariului.

⁂

„Fratele maşter“. In luna trecută am publicat sub acest titlu un comunicat din Cenade cu privire la neînţelegerile ce esistă acolo între fraţii români de cele dóuĕ confesiuni. Corespondentul nostru ne spunea cât de maşter se pórtă fraţii greco-catolici faţă de credincioşii bisericei nóstre. Primim acum o lungă corespondenţă a preotului greco-catolic din Cenade, a dlui Aurel Harşan, care rectifică unele afirmaţii ale corespondentului, dând se înţelegem, că vina neînţelegerilor o pórtă şi preotul greco-oriental şi în deosebi „ura faţa de uniţi“. — O fi! Căci nici ai nostri nu sunt cu stea în frunte. Dorinţa nóstră înse este, ca astfel de neînţelegeri se înceteze. Dnii preoţi din Cenade cunosc de sigur vorba: Cel mai cuminte cedéză. Se vedem care e mai cuminte dintre dniile lor?

⁂

Necrolog: Primim următoriul anunţ funebru: Sabin Bardossy, proprietar, după grele suferinţe a reposat în Domnul aḑi, ca bun creştin, în etate de 32 ani. Inmormêntarea va fi în 3 Martie, la órele 3 p. m. Parastasul se va ridica în 5 Martie la 8 óre a. m. în biserica gr.-cat. din loc. Orĕştie în 1 Martie 1898. Dr. Stefan Erdélyi, cumnat. Victoria Bardossy, soră. Rugaţi-vĕ pentru el. Trimitem condolenţele nóstre întristatei familii.

⁂

Din fată de ţăran — milionară. Ţăranul Forinescu din un sătuleţ românesc de lângă Timişóra a avut ḑilele aceste o mare şi plăcută surprindere. O trăsură s'a oprit dinaintea casei lui, ér din ea o damă de o eleganţă rară eşind, s'a aruncat de gâtul bĕtrânului ţăran, fără a grăi o vorbă. Forinescu stetea căuşit, şi numai într'un târḑiu, când dama plângând grăi: „Tată!“ se dumeri. Era fata lui, pe care o credea perdută.

Cu ani înainte fetiţa lui Forinescu 'şi-a părasit satul şi s'a băgat slujnică la Timişóra. Stăpânul sĕu, un oficer, transferat fiind la Viena, nevasta lui a dus cu sine şi pe servitórea credinciósă. Acolo au luat cuartir în casa unui comersant milionar. Milionarului i-a bătut la ochi frumseţa servitórei; a luat-o la sine, a crescut-o domnişóră, apoi s'a căsătorit cu ea. Acum ca milionăriţă a venit sĕ-şi vadă părinţii.

⁂

Favor pentru vieri.

(*Stropitóre contra „Peronosporei viticole“*).

Amĕsurat însciinţării sale dto. 25 Faur c. Nr. 21, comisiunea economică a comitatului Sibiiu, cu scop de a veni în ajutorul economilor, cari se îndeletnicesc cu vieritul, la nimicirea morbului (bólei) de viţă, numit „Peronospora viticola“, va vinde în prima linie pentru comunele din regiunea vinului (art. de lege XII §. 61 din 1894), cum şi pentru Reuniunile agricole locale şi pentru „Tovĕrăşiile agricole“, cu preţul jumătate 50 bucăţi stropitóre (tulumbe, punge) fórte practice şi cari impuse sunt în mod statutar.

Preţul unei stropitóre trainice şi practice este cu 14—16 fl., prin urmare, cei ce o vor cere vor primí bucata cu 7—8 fl. v. a.

Cererile sunt a se adresa cel mult până la 31 Martie n. c. către comisiunea economică (palatul comitatului din Sibiiu).

Pentru luarea în primire a stropitórelor în ḑiua destinată de comisiune — vor avé se îngrigiască cei împărtăşiţi.

Ne luăm voie a atrage atenţiunea celor interesaţi asupra acestui favor, recomândându-le a se adresa cu cereri până la 31 Martie n. c.

Sibiiu, 2 Martie n. 1898.

Comitetul central al „Reuniunei române de agricultură din comitatul Sibiiu“.

Demetriu Comşa,
preş.

Victor Tordăşianu,
secretar.

Corespondenţă particulară
a „Telegrafului Român“.

Zarand în Faur 1898.

Patria în pericol. — De ale bancelor nóstre.

In Ardeal revoluţiă completă. Detectivii cutrieră ţinutul Braşovului, apoi al Cluşului. Fac perchisiţiuni la ómeni inocenţi, cari nici când nu au avut a face cu politica, confiscă apeluri, ér agenţii bătrânului Urechià nu mai puţin ca 5 inşi ţin conventicole şi îndémnă poporul cu mic cu mare sĕ se rĕscóle. Tóte aceste le sciu maghiarii şi ḑiariştii lor, ér noi Românii — har Domnului! durmim linisciţi, şi nici grijă nu avem de glónţele resculaţilor cari ne şueră pe la ureche. Deodată ca prin minune „revoluţia Valachă“ e sufocată. Un comunicat officios de ale marelui Bánffy ne spune cá „în cercurile competente nu se scie nimic de revoluţia valachă“. — Pre când revoluţia română prin câteva şire e sufocată pre şesul Ungariei — maghiari neaoşi — sătui de fericirea din patria lor apucă armele — sĕ răsvrătesc contra autorităţilor — şi vor sĕ-'şi croéscă ei un venitoriu - după idealul lor. — Regimul trimite armată străină ca sĕ sufóce rĕscóla. Periclul însĕ cresce şi nime nu póte profeţi ce va aduce ḑiua de mâne. — Şi totuşi maghiarii nu sunt trădători de patrie, nici agitatori, ba nici chiar rĕi cetăţeni. Fapt e însĕ că ţinta socialiştilor şi a rĕsculaţilor maghiari sunt un mare pericol pentru patriă.

Numĕrul gendarmilor înmulţit pentru a ţinea în frâu şi a lua la gónă naţionalităţile astăḑi sunt trebuincioşi pentru restabilirea ordinei între maghiarii neaoşi. Cum sĕ întórce róta pe tóte obedele!!

Dar sĕ nu ne facem ilusiuni, sĕ nu credem că şi astăḑi paşii nostri nu sunt urmăriţi. Chiar şi ăstăḑi tot noi suntem luaţi la ochi! Voi sĕ amintesc un cas próspet. — Intr'o Joe mĕ duc la têrgul Bradului. In strimta piaţă a acestui orăşel era sfară mare Un gendarm alăturea de un plăieş dela comună mergênd dela şatră la şatră confiscă dela „Grecoiţe“ (femeile ce vând în şatră) tóte panglicele tricolore române. Ba, voinicosul gendarm merge şi în dugheana Jidanului de unde cumpĕraseră grecoiţele frumósele pantlici — şi confiscă şi de aici întreg depositul spunênd marele gendarm salvator al patriei că atari pantlici nu e ertat sĕ se vêndă. Ér în alta Joe — fata unui Rutean a trebuit sĕ'şi arunce din păr pantlica tricoloră.

O sĕ ne asceptăm ca ministrul nostru de esterne se vestéscă în întrégă Europa, că aici la noi în Ungaria „pantlice tricolore române sunt oprite“ şi în comerciu şi anatemisate ca unele, cari scot ochii gendarmilor maghiari. —

Pre-cum se vede nu numai că noi românii suntem un pericol, pentru patriă ci şi vestmintele nóstre, şi chiar pantlicele, ce le pun fetiţele 'n păr. — Halal! de libertate ungurésca.

Suntem în toiul când bancele nóstre şi publică încheerea conturilor cu profit curat mare séu mai mic în raport cu capitalele ce învêrt, ér în alt loc profitul neto este aşa de mare în raport cu capitalele din circulaţiune, încât trebue se faci deducţiuni matematici că atari profituri nu pot sĕ provină decât din percente mari (10%), provisiuni mari, precum şi împrumutarea capitalelor pe un termin scurt de câte trei luni. — Ba am dat şi de un corb pestriţ — de un bilanţ „maghiar român“.

Lucru străinu şi neesplicabil la băncile române. — (Tribuna Nr. 23.)

*

Scopul bancelor nóstre este desvoltarea bunei-ăstri la poporul nostru, şi desvoltarea simţului de economie. Incât despre soliditatea bancelor nóstre nu cunóscem vre-un cas unde bunul renume sĕ se fi putut trage la îndoială.... Le premit aceste pentru-că observările ce voi face sĕ nu se crédă că sunt făcute cu vre-o rea intenţiune. —

In locul prim bancele nóstre din provincie au scos poporul nostru din mâna jidovilor şi a altor cămătari, cari cu tótă rigórea legei storceau adese percente sută la sută.... Astăḑi cămătăriile fără suflet s'au împuţinat, dar în locul lor încep a se ivi plângeri în sinul poporului faţă de bance. Vom schiţa câte-va din obiecţiunile fundate ce se fac din partea clientelei bancelor nóstre. Onóre esceptiunilor!!

Terminul de trei luni pentru împrumuturile date la ţĕrani este aşa de scurt, încât jumĕtate din cei împrumutaţi în loc de a sĕ ajuta mai greu se cĕrlesc în detorii. — A luat ţĕranul 50—100 fl. — aceste casuri de împrumuturi sunt mai dese — 'şi cumpĕră pe bani nisce viţei, oi, ori porci, ori apoi o bucată de pămênt. —

Trei luni trec repede şi sĕrmanul om se trezesce că e terminul de a'şi plăti rata şi n'are de unde. De unde şi-a învestit bănişorii împrumutaţi nu póte sĕ'şi scótă rata, şi astfel e silit séu a se împrumuta la altă bancă séu la un privat cu interese mai mari. Cu totul altceva este la un comerciant carele în 3—4 luni 'şi învêrte capitalul şi astfel la terminul de plată a câştigat cât se plătéscă rata. — Décă voim întru adevăr sĕ ajutăm ţĕranului atunci sĕ-i împrumutăm bani pe un termin mai lung, cel puţin pe 6 luni. — In acest restimp mai uşor îşi va puté regula ratele. — Sĕ întrăm acuma în secretele — unora — ḑic unora — banci din provincie, cari fie din zelul prea mare de a arăta la finea anului un profit netto mare, fie din alte consideraţiuni lucră cu 12—13%. — Imitênd bancele nóstre pe bancele maghiare în scóterea de 12—13% deviéză dela nobilul scop de a ajuta poporului nostru. Nu merită astfel de obiecţiuni — fie şi numai singuratice din bancele nóstre — mi se póte obiecta din vre-o parte. Noi vom servi cu unele date speciale arătênd cum în unele locuri se ridică percentele la 12—13%. —

Anume sĕ iau 8% legali, 2% provisiuni apoi taxa de scris tot la trei luni dela 30 cruceri în sus după-cum e suma împrumutată mai vin ici colo memorandele în urma cărora décă cineva e îndatorat şi întârḑie cu 2—3 ḑile are sĕ plătéscă 50 cruceri fără considerare la sumă. — Mai vin apoi banii pentru trimisul pe postă, precum şi-o taxă pentru agent. — In urmă se adună cruceri cu cruceri şi percentele trec preste 13%. — Trebue se mai resuscit aci abusurile ce fac pe sate cavenţii fără inimă. Se scie că ţĕranii în cele mai multe casuri împrumută pe lângă cavenţi; ér aceştia în multe casuri ómeni fără consciinţă de câte ori subsriu cambii de atâtea ori storc parale dela debitor.

Cred-că fiecare bancă română se póte îndestulí décă capătă drept interese şi provisiune 10% — dela capitalul împrumutat — pre lângă solvirea de 10% din capital. —

Décă în multe privinţe „Albina“ a fost de model, apoi trebue sĕ se iee de model şi în ce privesce luarea percentelor şi a altor tacse.

Tot în interesul clientelei este décă împrumuturile sé dau pre lângă obligaţiuni şi nu cu cambii — acésta cu privire la ţerani — cari sunt esploataţi de convenţi la subscrierea cambiilor.

Una trebue sĕ aibă în vedere conducĕtorii bancelor nóstre din provincie. Nici când sĕ nu pretindă interese mai mari ca bancele strĕine din apropiere. Numai aşa — increderea poporului va cresce din ḑi în ḑi faţă de bance. Se reasumăm: Sĕ dăm credit poporului pe un termin de minimul 6 luni. Sĕ reducem percentele la minimul posibil — şi — sĕ-l ferim ca sĕ nu fie esploatat, nici de cavenţi nici de agenţi — cari adesea tacséză după plac.

Un acţionariu.

Posta redacţiunei.

Dlui *Elie Ciuruga,* invĕţător în *Poiana.* Cele ce ne scrii referitor la chestiunea „Invĕţătorii şi cantoratul“, sulevată de dl invĕţător Mardan, sunt tóte bune şi frumóse. Insĕ dorind noi a nu mai întinde vorba în acest obiect, fiind destul discutat, — abstăm dela publicarea articolului ce ne-ai trimis. In alte abiecte bucuros.

Vox populi. Faci acuse şi nu te işcăleşti. Asta-i „vox populi“? Nu se publică!

V. P. Greabu în Reşiţa monta[illegible] Scirea ce ne-aţi trimis noi am publicat-o îna[illegible]e de a primi rugurea a dóua a dvóstrĕ.

Nr 20/1898. [33] 2—3

Concurs repețit.

Pentru ocuparea postului de paroch în parochia vacantă de clasa a III-a Voila, în protopresbiteratul Făgăraşului, se escrie prin acésta concurs nou cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în ḑiarul „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post dau suma de 484 fl. v. a.

Concurenții au a-şi substerne suplicile lor instruite conform legilor în vigóre subsemnatului oficiu protopresbiteral până la terminul susindicat.

In conțelegere cu comitetul parochial concernent, Oficiul protopresb. gr.-or. al Făgăraşului.

Făgăras, 27 Ianuariu, 1898.

Iuliu Dan,
protopop.

Nr. 21/898 prot. [34] 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de paroch în parochia vacantă de clasa a a III-a Ludişor în protopresbiteratul Făgăraşului, se escrie prin acésta concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în ḑiarul „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post dau suma de 411 fl. v. a.

Concurenții au a-şi substerne suplicile lor instruite conform normelor în vigóre subsemnatului oficiu protopresbiteral până la terminul susindicat.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Făgăraşului, în conțelegere cu comitetul parochial concernent.

Făgăraş, 27 Ianuariu, 1898.

Iuliu Dan,
protopop.

Contra tusei

şi răguşelii sunt cel mai bun mijloc bombónele Pemetefii a lui **Réthy**. Se află în tóte farmaciile. Prețul unei dose 30 cr., 5 dose espedéză franco farmacia Adler din B.-Ciaba. Numai atunci veritabile, dacă stă pe fiecare dosă subscrierea următóre· [239] 8—10

Réthy Béla
gyógyszerész

În Tipografia archidiecesană
au apărut:

I. C. Panțu:

Curs complet
de
corespondență comercială
à fl. 1.60,

Procent,
Promil,
Interese
şi
Teoria
conturilor
curente
à fl. —.40.

[illegible]t procura din
[illegible]ibrăria archidiecesană, Sibiiu.

„DETUNATA“ institut de credit şi de economii, societate pe acții în Bucium.

CONVOCARE.

Domnii acționari ai institutului de credit şi de economii, „DETUNATA“, societate pe acții, se învită la

[35] 1—1

a III-a

Adunare generală ordinară,

ce se va ținea în *24 Martie n. a. c.* la 10 óre a. m. în localul institutului.

Obiectele:

1. *Alegerea comisiunii de 3 pentru constatarea acțiilor şi a plenipotențelor întrate pe basa §. 19 din statute.*
2. *Raportul direcțiunii.*
3. *Raportul comitetului de supraveghere.*
4. *Statorirea bilanțului şi decisiune asupra distribuirii profitului curat.*
5. *Alegerea membrilor direcțiunii pe un period de 5 ani.*
6. *Esmiterea alor doi acționari pentru verificarea procesului verbal.*

Domnii acționari, cari doresc a participa la adunare în persónă sau prin plenipotențiați, sunt rugați a'şi depune acțiile şi plenipotențele cel mult până în 23 Martie a. c. la 9 óre a. m. la cassa societății.

Bucium, în 22 Februarie 1898.

Direcțiunea.

Încheerea conturilor cu 31 Decembre 1897.

CONTUL BILANȚ.

ACTIVE.

		fl. cr.
Cassa în numĕrar		470.96
Escompt		126,396.30
Împrumuturi hipotecare		16,675.50
Credite pe obligații		1,700.—
Mobiliar	fl. 752.49	
minus 10% amortisare	„ 75.49	677.—
Efecte		510.—
		146,429.76

PASIVE.

	fl. cr.
Capital social	30,000.—
Fond de reservă	3,430.—
Depuneri	73,835.51
Reescompt	31,088.50
Interese transitóre	3,556.60
Dividendă neridicată	61.25
Diversi creditori	205.58
Profit curat	4,252.32
	146,429.76

CONTUL PROFIT ŞI PERDERI.

DEBIT.

		fl. cr.
Interese:		
pentru depuneri spre fructificare	fl. 3,334.82	
„ fondul de reservă	„ 195.34	3,530.16
Spese:		
Salarii, imprimate, chirie, inserțiuni, porto		2,143.34
Contribuțiune:		
Dare directă	fl. 249.84	
Dare după interesele de depuneri	„ 333.48	583.32
Amortisare din mobiliar		75.49
Profit curat		4,252.32
		10,584.63

CREDIT.

		fl. cr.
Interese:		
dela cambii escomptate	fl. 8,073.62	
„ împrumuturi hipotecare	„ 2,242.57	
„ credite pe obligații	„ 132.64	10,448.83
Provisiuni		135.80
		10,584.63

Bucium, în 31 Decembre 1897.

Aurelian Danciu m. p., director esecutiv.
Nicolau David m. p., cassariu.
Simion Dandea m. p., contabil I.
Alesandru F. Negruțiu m. p., contabil II.

Nicolau Baieşan m. p., preşedintele direcțiunei.
Alesandru Danciu m. p., membru în direcțiune.
Ioan G. Macaveiu m. p., membru în direcțiune.
Petru Achim m. p., membru în direcțiune.
Ioan Macaveiu m. p., membru în direcțiune.
Alesandru Macaveiu m. p., membru în direcțiune.

Subsemnatul comitet am esaminat încheerea cu 31 Decembre 1897 şi am aflat'o de esactă şi în conformitate cu registrele purtate în bună regulă.

Bucium, în 25 Februarie 1898.

Dr. Vasilie Fodor m. p., preşedinte.
Pompiliu St. Şuluțiu.
Alesandru Macaveiu.
Pamfiliu Baieşan.

Redactor prov. Dr. Elie Cristea.

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 21. Sibiiu, Sâmbătă, 21 Februariu, v. (5 Martiu n.) 1898. Anul XLVI.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Dotațiunea clerului.

V.

Asemenea sunt a se considera ca ingerență ilicită în afacerile interne ale bisericei, deplin stăpână în casa sa, dispoșițiunile guvernului, privitóre la *formarea parochiilor*, *desființarea și afiliarea lor*.

Biserica nóstră în sensul paragrafului 3 al „*Statului organic*“, are dreptul a declara de materă o filie, care cu observarea formelor prescrise e în stare a îndeplini condițiunile cerute în paragraful 1 al Statutului numit.

Biserica — independent de influențe străine — póte inființa parochii, acolo unde are credincioși.

Pe basa proiectului din chestiune însĕ ministrul își arógă dreptul a ḑice un fel de „*veto*“ la decisul bisericei.

Ministrul adecă pe basa §. 2. póte nega intregirea venitelor preoțesci a unei comune bisericesci, nouînființate din partea organelor bisericesci, — cari mai bine își cunosc lipsele, — dacă nu va afla din destul motivată înființarea acelei parochii nóue.

Ear în sensul paragrafului 15 ministrul póte cere dela autoritatea bisericéscă sĕ sisteze independența unei comune și sĕ o afilieze la alta, dacă numĕrul credincioșilor este neînsemnat și din acest moțiv nu află justificată susținerea unei parochii de sine.

Dar biserica nu póte fi condusă în afacerile ei de considerațiuni străine de cercul seu, — ci mai ales în asemenea chestiuni are sĕ ție cont de trebuințele reclamate din partea credincioșilor, pe cari nu-i este ertat a-i abandona, și cărora este datóre a le îndeplini tóte lipsele sufletesci.

Chiar și *prescrierea cualificațiunii preoților* este un amestec, deși prin acésta se intenționéză ridicarea nimbului clerului; numai cât cualificarea preoțimei este un drept reservat esclusiv bisericilor.

Biserica nóstră d. e. admite primirea la cursurile clericale a tinerilor cu pregătiri de 6 clase medii și adeseori a avut ocasiune a esperia, că și tinerii cu asemenea pregătire au devenit harnici indeplinitori ai chemării lor preoțesci. A le detrage acum intregerirea venitului nu ni-se pare just.

Cel mult ar putea enunța autoritatea bisericéscă cu considerare la situațiunea îmbunătățită, că pe viitor vor avé petenții de a fi primiți în cursurile teologice sĕ documenteze absolvarea de 8 clase medii.

Ministrul indică în proiectul sĕu, că clerul nostru va primi un ajutor anual de peste 911.000 fl.; dar acésta s'ar întêmpla numai într'un viitor îndepărtat, când întreg clerul nostru ar avea pregătirea de 8 clase medii.

Ministrul însĕ — cunoscênd situațiunea de aḑi — póte tocmai cu considerare la noi — a sărit dela maximul de 800, respective 600 fl. la minimul de 400, respective 300 floreni pentru toți preoții, câți n'au 8 clase. In casul acesta maioritatea preoților ortodoxi români — fiind fără pregătiri de 8 clase — ar rĕmânea neajutorată, sau i s'ar da o sumă întregitóre neînsemnată, chiar și în casul, când proiectul de lege ar fi acceptabil din celelalte puncte de vedere.

Minimalul de 300, respective 400 fl, îl justifică ministrul cu analogia altor țeri, unde asemenea nu-i mai mare ca 400—500 fl. Dar — abstragênd dela aceea, că în acele țeri un asemenea minimal este de tot rar, pe când la noi maioritatea preoților va avea minimalul, — ministrul a avut de sigur în vedere clerul catolic din alte țeri, — care precum se scie — stă sub votul celibatului, și prin urmare preotul este singur, fără familie, deci și fără cheltueli mai mari. Proiectul din chestiune însĕ intenționéză a ajutora preoții bisericilor ortodoxe, ai confesiunei calvine, luterane și a rabinilor ovrei. Toți acestia sunt căsătoriți și deci susținerea familiei pretinde erogațiuni mult mai mari.

Afară de aceea minimumul sau maximumul este stabil și nu cresce prin adause ulterióre după anii de servițiu, prin cuincuenalii.

Un preot deci nu va putea ajunge nici când la salariul, care îl are d. e. un prófesor gimnasial sau alți asemenea oficiali la începutul carierei, de 1200—1400 fl. Și cu cât este activitatea unui preot consciențios mai neînsemnată, ca a unui prosor etc.?

Statul putea ajutora preoțimea bisericilor, dacă îi oferia ei miliónele, ce aḑi le dă purtătorilor de matricule, contra cărora se aud plângeri generale; și bisericile de sigur îi făcea servițiu póte mai bun, lăsându se și mai departe in mâna lor matriculele, ca documente de stat.

Dar ceea-ce pe baza proiectului present sĕ promite bisericilor, este puțin, și — după cum cu drept cuvênt afirmă consistoriul luteran săsesc din Sibiiu în representațiunea sa către ministrul cultelor — nu corespunde de loc acelei părți din motivarea generală, unde ministrul susține, că statul ungar nici în privința dotării clerului nu mai póte rĕmânea indĕrĕptul statelor apusene.

Un gravamen al bisericilor contra purcederii guvernului în afacerea îmbunătățirii stării materiale a clerului forméză și împregiurarea, că guvernul după ale nóstre cunoscințe *n'a consultat* și autoritățile supreme bisericesci și n'a cerut nici barem opiniunea lor. Tot ce a făcut este, că a cerut dela biserici sĕ i procure datele necesare privitóre la dotațiunea preoțimei. Guvernul înse în sensul artliclului de lege XX din 1848 era obligat a presenta dietei asemenea proiecte „a felekezetek hallgatásával“, cu ascultarea prealabilă a confesiunilor. Acésta nu s'a întêmplat față cu bisericile, pe cari le privesce proiectul actual.

Și acésta desconsiderare nu e generală, căci — vorbind ministrul în motivarea generală despre regularea congruei bisericii romano-catolice „care stă pe o *basă de drept deosebită*“ susține, că aceea se va regula după „*conțelegerea prealabilă cu dignitarii bisecii, cu episcopatul,* pe basa dreptului de suprem patronat“.

Acéstă ințelegere de fapt și decurge.

Este adevĕrat, că Majestatea Sa Regele *apostolic* poșede dreptul de patronat față de episcopiile catolice și probabil, că acel drept îl eserciță pe calea guvernului sĕu responsabil; dar nu credem, că statul, — ca atare, — sĕ aibă dreptul de patron față de întrégă biserica româno-catolică, și mai ales față de parochiile din chestiune.

In general statul, trebue se fie deopotrivă față de tóte bisericile. Altcum cum rĕmânem cu „*aequalitas Jurium ac Libertatum*“ din articlul legii religionare Ardelene LIII din 1791 (adus în urma diplomei Leopodine din 1691) Acéstă lege a fost recunoscută și recipiată prin articlul legii ungare XLIII din 1868, §-ul 14.

Étă ce ḑice acest paragraf:

„Tóte acele legi, cari statoresc liberul „exercițiu al religiunii și libertatea ocârmuirii autonome a societăților religionare, bisericilor și autorităților bisericesci legal recipiate de pe teritoriul Ardealului și al odinióră așa numitelor părți ungurene, precum „și egala îndreptățire a acelora, referințele „reciproce și cercul lor de competență: — „nu numai sĕ susțin neatinse, ci totdeodată „sĕ *estind și asupra bisericei greco-și armenocatolice precum și asupra* **bisericei greco-orientale**.

Cu drept cuvênt putem deci protesta contra împregiurării, că nici după declararea egalei îndreptățiri a tuturor bisericilor, nu sĕ aplică față de toți aceeași mĕsură.

Ba ministrul merge în catolicismul sĕu atât de departe, încât cosecuent numesce pe romano-catolici *biserică = egyház;* ér pe noi și pe ceialalti, pe cari îi privesce proiectul, *confesiuni = vállásfelekezetek,* cari s'au născut mai târḑiu. (?!)

Ar fi de dorit, ca în cele teoretice sĕ rĕmâe d-l ministru pe terenul dreptului criminal și sĕ nu devieze pe terenul teologic; și astfel sĕ înceteze acest vechiu gravamen, numindu-se fie-care corporațiune religiósă creștină în deosebi biserică, împreună cu cea romano-catolică; sau apoi sĕ se tituleze tóte în special confesiuni și la olaltă luate se formeze **biserica**.

Ministrul mai ales e dator sĕ întrebuințeze acésta, căci el este al țĕrei întregi și pelângă aceea este în sensul articlului XX din 1848.

Paragraful 11 încă nu-i neescepționabil. Așa în punctul 8 se ḑice „că în emolumentele preoțesci este a se considera plusul, escedentul venitelor bisericei locale, întru cât acela póte fi folosit în sensul normelor existente pentru dotațiunea preotului.

Acest punct ușor póte fi esplicat în defavorul independenței bisericei, mai ales că §-ul 12 dispune, că *modalitățile* fasionării și *justificării* venitelor și erogațiunilor preoțesci le *statoresce ministrul de culte* cu ascultarea autorităților bisericesci“.

Basat pe acest paragraf ministrul ușor póte sĕ céră, ca el, sau organele sale subalterne, sĕ revisuéscă și esamineze rațiociniile întregi ale bisericei, ca sĕ se convingă, dacă într'adevĕr este ori nu un escedent, care ar fi sĕ se dee preotului, ca astfel sĕ scadă cvota ministerială.

Ori apoi fondurile destinate anume pentru dotarea preotului ar trebui sĕ fie continuu expuse amestecului organelor civile, sub pretextul de a se convinge, că óre nu se dă din el preotului prea puțin, etc.

Disposiția paragrafului 6, — în sensul căruia „numai un astfel de preot póte reflecta la întregirea venitului fie până 800 fl., fie până la 400 fl, care documentéză, *că este cetățên ungar*“, — nu ne privesce pe noi. Acela are în vedere mai ales pe rabinii Ovreilor, cari își recrutéză clerul din bărbați veniți din Germania și mai mulți din Galiția. Acésta o fac cu deosebire Ovreii ortodoxi, cari n'au în patrie scólă superióră de rabini. Aceștia vor fi deci necesitați la cas de acceptare a proiectului ași înființa institut propriu, ori ași educa sucrescența în institutul neologilor dela Budapesta, unde devin totodată maghiari mai șoviniști, ca Maghiarii.

In Austria se închid pretutindenea dietele provinciale, cari ș'au terminat activitatea prin a vota adrese către tron. Mai sgomotóse au fost ultimele ședințe ale dietei din Praga, în cari germanii au declarat a nu primi proiectul de adresă al maiorității, din pricină că ar fi în contra constituției. Germanii au părăsit cu toții parlamentul, avênd de astă dată pe partea lor și părerea guvernului din Viena, care și el este în contra adresei de maioritate. După închiderea dietei, în 2 Martie, directorul poliției din Praga a revocat cunoscutul ordin de oprelişte, privitor la purtarea colorilor germâne și a insigniilor din partea asociațiunilor studențesci germane.

Baussnern dă tagă. In numĕrul cel mai nou al lui „Pester Lloyd“ apare rĕspunsul deputatului sas Dr. Guido v. Baussnern la scrisórea deschisă a preotului din Agnita Eitel, presidentul clubului electoral de acolo. Presidentul Eitel esplicase adecă deputatului, că există diferință între alegĕtori și ales, că încrederea alegĕtorilor în deputatul lor nu există și că deputatul urmând rațiunei și bunei cuviințe, trebue sĕ-și tragă consecuențele nu numai retrăgêndu-se din partidul liberal, ci depunêndu-și chiar mandatul. Baussnern însĕ rĕspunde, punând bîha, că nu voieste se stie de tóte aceste: el a fost ales pe baza programului partidului liberal și dela acest program el nu se abate nici măcar cu o cirtă, ori-ce s'ar întêmpla. De încrederea séu neîncrederea alegĕtorilor sei nu-i pasă, nici de presiuni și amenințări nu se teme. Ér ca se nu mai lungéscă vorba închide discuția și declară a nu mai reflecta la nimic. — Jidov se fie și nu putea procede mai ... altcum. Suntem curioși ce posiție vor ști lua sașii față de un deputat, care are atâta dragoste față de cei ce l'au norocit cu mandatul.

Budgetul pertractat. In ședința de Miercuri a dietei s'a deschis deja discuția asupra budgetului ministrului de honveḑime. Au vorbit mai obiectiv numai deputatul poporal Major, care a motivat necesitatea instrucțiunei religióse în școlele militare, cerênd ca órele de religie sĕ se înmulțéscă. Ministrul respinge acusa, că instrucția actuală ar fii religiósă, declară că voiește sĕ créscă soldați și nu călugări... Cu închiderea discuției asupra acestei posiții, budgetul se votéză și în sĕptĕmâna viitóre vin în discuție diferite alte proiecte, între cari și cel despre sĕrbarea națională din 11 Aprile.

Guvernul şi propunerea lui Emmer. Guvernul şi-a dat părerea în afacerea creării unui proiect de lege definitivă de pressă, propus de deputatul Emmer. Ministrul Erdélyi a declarat în şedinţa dietei, că primesce propunerea, căci este în conformitate cu programul de acţiune ce ş'a prefipt guvernul. — In foile maghiare se svonesce totodată că deja sub Szilágyi ar fi fost însărcinat ziaristul Dr Kenedi Géza, directorul ziarului „Pesti Napló“, ca sĕ studieze legile străine de pressă, şi pe basa acelora sĕ elaboreze un proiect de pressă pentru Ungaria, în care sĕ fie garantată autonomia pressei. Un ziar maghiar şi-a dat deja espresie aşteptării sale, ca intenţionata lege sĕ dispună mĕsuri deosebite pentru pressa socialistă şi a naţionalităţilor.

Din România.

Convenţie comercială cu Turcia. Duminecă în 15 Februare — scrie „Voinţa Naţională“ — a avut loc la Constantinopol schimbul ratificărilor nóuei convenţiuni comerciale între România şi Turcia. Acest schimb s'a făcut între dl T. G. Djuvara, ministrul plenipotenţiar al României la Constantinopol, şi Tewfik-paşa, ministrul afacerilor străine al Turciei.

Monitorul oficial a promulgat deja convenţiunea.

Procesul duelului Filipescu Lahovari. In şedinţa de Luni advocatul Disescu a continuat pledoria sa.

Dl Disescu protestézĕ în contra învinuirii, că nu s'au păstrat tóte regulele în duel. Deposiţiile martorilor au spulberat afirmaţiunile, că Victor Ionescu era certat cu Lahovari. Constată, că martorii lui Filipescu au făcut totul pentru a împedeca o eşire pe teren. Ei au cerut o esplicare onorabilă şi Lahovari n'a dat-o. Atunci, natural a urmat duelul, care n'a fost absolut deloc impus.

S'a vorbit de inegalitate. Intr'un duel lupta este hazardul, care decide. Lahovari n'a fost inferior lui Filipescu, căci a tras în asalturi publice cu cei mai buni trăgători, primind chiar menţiune onorabilă.

Contestă, că Lahovari ar fi spus cuvintele: „M'au asasinat!“ Lacheul Roudet şi-a schimbat cuvintele şi declară acum, că Lahovari ar fi ḑis, „că este un omor“.

Lahovari un suflet bun şi creştinesc nu putea sĕ móră ca un păgân. Este o insultă, ce se aduce memoriei sale, când se afirmă, cĕ murind ar fi spus adversarului sĕu legal şi leal: „M'ai asasinat.“

Trecênd la cestiunea de drept, dl Disescu ḑice, că părţii civile îi lipsesce temeinicia juridică de a figura în acest proces. George Lahovari a primit sĕ se bată; póte veni acum cineva în numele lui sĕ cérĕ vre-o reparaţiune? Acei cari admit tribunalul de onóre, contestă acest drept. Şi Lahovari l'a admis. Décă Lahovari n'ar fi fost decât rănit, putea el óre sĕ cérĕ despăgubiri. Desigur, că nu.

Dna Maria Lahovari nu póte constitui partea civilă, decât pentru prejudiţul produs în afecţiunea sa. Dar legiuitorul nu ţine cont de asemeni afecţiuni separate; dsa cu atât mai puţin se póte constitui ca parte civilă, cu cât soţia rĕposatului, fraţii şi mama lui, nu s'au presentat ca parte civilă.

In ceea-ce privesce culpabilitatea martorilor, dl Disescu spune, că ei nu pot fi pedepsiţi, ca co-autori, după cum cere primprocurorul, ci ca complici, şi în casul acesta nu li se póte da, decât minimul pedepsei. Nu se comitea însĕ fără martori un delict şi mai mare, căci fără ei duelul s'ar fi sĕvêrşit în neregulă.

Chonchide, spunênd, că ori care ar fi pedépsa, ce s'ar da clientului sĕu Săulescu, acesta póte fi mândru, că şi-a făcut datoria pe terenul de onóre.

Urméḑă pledoaria dlui N. Fleva, care apără pe Al. Săulescu.

Eu ḑice dl Fleva, sunt duşman al duelului, cu tóte acestea am fost nevoit sĕ mĕ bat şi eu, în contra consciinţei mele, pentru că aşa a voit mediul, societatea în care trăim. M'am duelat c'un ministru (Dl D. M. Ferechide). Acel ministru lovea rândunica în sbor, ér eu n'am tras nici odată cu pistolul. Dintr'o întêmplare fericită glonţul s'a oprit în mână. Décă lăsam mâna în jos, mĕ lovea în pept. Ei, bine, acel ministru n'a fost urmărit pentru duelul cu rănire gravă. Ba a fost încă felicitat în consiliul de ministri.

In faţa unor astfel de fenomene tótă lumea este autorisată a crede, că legea contra duelului a căḑut în desuetudine, ceea-ce de altcum a declarat şi un ministru în plin parlament de pe banca ministerială.

Insuşi Lahovari era un partisan înfocat al duelului. Ar fi o strigătóre neegalitate, ca unii cari se bat în duel, sĕ fie condamnaţi, ér alţii sĕ fie achitaţi.

Datoria autorităţilor era sĕ împedece delictul, dar ele au privit cu nepăsare cum s'au petrecut duelul şi au intervenit numai după ce a venit nenorocirea. Adevĕraţii vinovaţi sunt dar autorităţile.

Pentru prima óră se urmăresc aḑi asemeni delicte de către justiţiă. Cum voiţi ca tótă responsabilitatea duelelor făcute până acuma în România, sĕ cadă numai asupra acestor cinci ómeni? Acésta ar fi o mare nedreptate.

Inţeleg sĕ aplicaţi legea, dar atunci numai, când autorităţile vor interveni pentru a opri duelurile.

*

Pledoaria d-lui Cernescu, (Apărătorul d-lui Isvoranu) începe cu cuvintele primului procuror: „Nimic în contra onórei“. Aveţi în faţă 5 preveniţi de o perfectă onorabilitate şi din desbaterile orale se constată, că tóte cele spuse până acum în ḑiare sunt calumnii astăḑi spulberate.

D-l Cernescu spune, că partea privitóre la duel a fost întrodusă în codul român la 1874. Proiectul prevedea şi pedepsirea martorilor, dar articulul privitor la pedepsirea acestora a fost suprimat cu motivarea, că martorii şi doctorii sunt o necesitate ca ómeni de control în duel.

Din punct de vedere juridic arată cu codul penal în mână, că rĕu şi greşit martorii sunt daţi în judecată. Cetesce o sentinţă a curţii de cassaţie, care respinge în drept şi fapt, un recurs al procurorului general făcut într'o afacere de duel relativ la pedepsirea martorilor.

Vorbind despre duel, fără sĕ-l apróbe, îl esplică ca o necesitate, adusă de rafinaţii societăţii pentru cultul şi apărarea onórei. Duelul, după cum o spun marii măiestrii, este suplimentul însuficienţei legilor; nici codul penal şi nimic altceva nu l póte suprima.

Arată, că martorii au fost cât se póte de concilianţi şi leali. Terminând ḑice, că are încredere în justiţia ţĕrii şi aştéptă cu linişte cuvêntul magistraţilor, care nu póte decât sĕ achite pe clientul sĕu Isvoreanu.

Şedinţa se suspendă. La redeschidere pledéză dl Delavrancea în apĕrarea lui Victor Ionescu.

† Alexannru Beldiman directorul şi fundatorul ḑiarului „*Adevĕrul*“, a încetat din viéţă Marţi la órele 6 în Bucureşti.

Beldiman, faimosul antidinastic, s'a născut la a. 1831 din părinţi boieri moldoveni. A studiat la Paris pe timpul revoluţiei franceze. A luat parte la mişcările pentru unirea principatelor, — sub condiţia însĕ de a fi *unite sub un domn pământean*. A făcut parte din cei-ce au ridicat — pe tronul României pe *Cuza*. După detronarea lu Cuza a fost în fruntea celor ce voiau alegerea de domnitor a unui român. A fost deci până la ultima rĕsuflare duşman neînpĕcat al actualului glorios rege al României. In fóia sa „*Adevĕrul*“ 'şi propoveduia rĕposatul ideile, luptând împotriva „domnului străin“.

Vaporul „Meteorul“, izbit de stâncile Bosforului, s'a cufundat total. S'a pornit o anchetă, pentru eruarea causelor cufundării şi pentru a constata asupra cui cade rĕspunderea pentru marea perdere, — căci vaporul nu era asigurat, neavênd statul un fond general de asigurare.

Profesorii scólelor medii
şi
ocuparea lor la istitute financiare.

Mai mulţi dintre profesorii dela şcólele medii din Odorheiul-Sĕcuesc au fost denunţaţi publice, că fiind angagiaţi pela diferite institute financiare de acolo, sunt prea ocupaţi cu afaceri secundare şi astfel 'şi negligă oficiul profesoral.

Denunciaţii au ignorat cele publicate, nu s'au rectificat, ci au rĕmas şi mai departe în condiţiile de mai 'nainte. Dar denuncianţii au recurs cu memorande la ministrul reg. ung. de culte şi instrucţiune publică, cerênd sanarea rĕului.

Ministrul informat în causă s'a grăbit şi deja la 27 Oct. 1897 sub Nr. 68,400. a adresat protodirectoratelor regesci ordinul prin care opresce pre toţi profesorii şi directorii şcólelor medii, de sub conducerea sa, de a mai primí în viitor funcţii împreunate cu vre-un venit material pela institutele de credit şi economii, condiţionând ori ce ocupaţiune secundară dela concesiunea sa.

Ordinul ministerial mănecă din §-ul 32 al art. 30: 1883 unde sĕ ḑice espres, „că directorii şi profesorii dela institutele medii nu pot ocupa nici un oficiu sau funcţiune sistemisată împreunată cu salariu (..fizetéssel járó hivatalt vagy rendes alkalmazást nem vállalhatnak el), ér întru cât pot ocupa vreo diregĕtorie sau însărcinare, care emanéză, fie din eserciare a drepturilor lor civice, fie din activitatea lor intelectuală, care i-ar puté împedeca întru împlinirea chemărei lor profesorale, decide din cas în cas însuşi ministrul reg. ung. de culte şi instrucţiune publică respective *concernenta superioritate confesională*“.

Ministrul află, că intenţiunea §-lui citat e duplă, şi anume:

a) însărcinarea prea tare a profesorilor cu afaceri, cari cad afară de sfera de activitate a scólei póte sĕ devină păgubitóre pentru învĕţământ, deórece face dubiă ajungerea resultatului cerut — ceeace ministrul nu voesce şi.

b) ocupaţiunea secundară trebue sé fie compatibilă cu posiţia profesorilor şi directorilor, căci la din contră periclitéză vaza instituţiunilor, la cari servesc, — ceea-ce ministrul nu póte suferi.

Considerând, că, profesorii de stat au salarii mai bune decât mulţi dintre cei confesionali şi că ministrul face mult pentru asigurarea lor, societăţile financiare, mai ales cele publice de stat, în cari defraudările s'au prea încuibat; scopul ministrului e de a pune învĕţătorii şi profesorii numai în serciul instrucţiunei şi educaţiunei, — opinia publică a aplaudat ordinul de mai sus, deşí prin el s'a declarat incompatibil cu posiţia unui director şi profesor de a lua parte activă la înfiinţarea şi conducerea institutelor de credit şi economii, şi în genere la ori-ce întreprindere, care ţintesce la realisarea de câştiguri materiale; ba chiar funcţia de preşedinte, director, membru în consiliul de direcţiune şi comisia de supraveghiere, precum şi ori-ce funcţie împreunată cu beneficii stabile, dividende, şi marce de presenţă. Oprind aceste provócă organele sale subalterne — proto-directoratele regesci — sĕ-i raporteze despre fiecare ocupaţiune secundară a profesorilor încă la începutul anului scolar, ér décă s'ar intenţiona începerea unei astfel de ocupaţiuni numai în decursul anului scolar, pretinde sĕ i se raporteze urgent în fiecare cas special, reservându-şi pentru sine dreptul de a concede ori-ce ocupaţiune secundară.

Deşi ministrul actual de instrucţiune, bărbat per eminentiam de scólă, e privit de amic al învĕţătorimei şi profesorimei, căci lucră cu zel la îmbunătăţirea sorţii lor, fiind-că în activitatea acestora, în educaţiune şi instrucţiune află „punctul lui Archimedes prin care face naţiunea maghiară mare şi puternică, totuşi cercularul din cestiune, deşi aplaudat de nestatornica opinie publică maghiară, a produs multă amărăciune în sinul profesorimei.

Profesorii dela institutele medii de stat şi şi cei dela cele subvenţionate de stat 'şi vĕd prin ordinul citat, primejduită libertatea personală şi civică, despoiaţi de un mijloc cinstit de câştig, prin care se pot perfecţiona şi educa familia.

Indignaţiunei lor a dat expresiune în reuniunile profesorale din diferite districte şi în comitetul central al reuniunei regnicolare a profesorilor dela institutele medii.

Despre circularul din cestiune s'a luat notiţe în tóte jurnalele nóstre, chestiunea s'a desbătut între competenţi şi necompetenţi. Cred deci că şi desbaterea asupra-i va interesa pe mulţi, deóre ce ea e un: audiatur et altera pars Pe noi ca români, ne intereséză şi fiind-că unii dintré profesorii fsroiţî inzestraţi cu cunoscinţe şi fiind muncitori onesti, au aflat aplicare pe la unele institute financiare.

Drept aceea îmi permit a schiţa cele petrecute în şedinţele reuniunilor districtuale ale profesorilor dela şcólele medii, precum şi conclusul luat în şedinţa generală a comitetului central al reuniunei profesorale regnicolare, ca astfel se avem deplină cunoscinţă de studiul în care se află chestiunea acésta.

Dobriţinul s'a esprimat mai întâi în chestiune la 13 Nov. 1897. Profesorul Kardos Albert disertând despre libertatea individuală şi civică a profesorului" aduce contra ordinului ministerial următórele motive:

1. ordinul dovedesce spirit iliberal,
2. a produs o surprindere penibilă deóre-ce atât motivarea lui cât şi timpul sunt nepotrivite;
3. dovedesce o stricteţă draconică — nemerítată;
4. el e un periclu mare pentru profesorime, căci deşi o eschide dela ori ce muncă socială- care e împreunată cu órecare venit material, nu-i eschide dela activitatea publică gratuită, de onóre, care costéză timp, bani şi jertfe. Prea uşor ne va puté veni în minte — ḑice disertantele, — că dacă nu putem fi preşedinţi, directori, membri în consiliul şi comisiunea de supraveghere c institutelor financiare, óre de ce se mai remânem membri ai reunilor culturale, stientifice şi literare, căci pe aceste tóte terene trebue sĕ desvoltăm o activitate, care ne răpesce timp, muncă si bani — şi aetfel şcóla sufere;
5. Ordinul va destepta bănuiala publicului, ceea-ce va detrage din vaḑa profesorilor;
6. Ordinul eschide profesorii de a veni în contact cu ómenii practici şi le face imposibil de a cunósce viaţa naţional-economică şi astfel îi despóie de posibilitatea de a lucra pentru viaţă;
7. E medicina peior morbo, căci scurtéză profesorimea în libertatea ei individuală şi civică;
8. Preface profesorimea întro maşină, care uumai în şcóló trebue se fie în mişcare, ér afară de şcóla sĕ nu se ocupe cu nimic ce privesce perfecţiunea proprie şi promovarea binelui comun;
9. împedecă profesorimea de a conlucra la înfiinţarea de institute financiare, prin core poporul sĕ smulge din mânile usurarilor, se ajută oficianţii, institutele culturale şi umanitare;
10. calcă o lege positivă, căci opresce chiar şi posturile de onóre, de încredere.

Conclusul luat pe basa cestora cu unanimitate e:

Scóterea din vigóre a ordinului, precipitat ofensator şi primejdios pentru profesori şi şcólele medii prin întrevenirea presidiului reuniunii profesorale regnicolare

După Dobriţin a luat cuvêntul Odorheiul Sĕcuesc. In şedinţa reuniunei profasoraie ţinute la 2 Dec. 1897 prof. Tompa Árpád disertând „despre posiţia socială a profesorilor“ reflectéză la ordinul ministerial din cesiune şi'l află dejositor pentru profesori în privinţa materială şi etică. Declară ordinul de neoportun deórece despóe profeserii dela posibilitatea de a'şi câştiga prin munca lor cinstită mijlócele necesari pentru educaţiune şi fericirea familiei lor de valórea lor. Sĕ i-a posibilitatea perfecţionărei proprie; îi opresce de a putea întra în vre-o reuniune şi însoţire în cari sĕ se pótă distrage după terminarea muncei spirituale; îi despóe de progres şi bunăstare precum şi de posibilitatea de a'şi dobândi îndependinţa materială şi morală. „Şi acésta e cu atât mai trist căci ministrul ne despóe atunci când el însuşi şi-a câştigat pe cale onestă ajungerea lucrurilor înşirate — pe cari statul nu ni le-a putut da.

Bunăstarea materială e basa idealismului căci apostolii ideilor numai dintre cei cu stare se pot recruta — dovadă că în patria nóstră prelaţi magnaţi, legislatori, autori artişti, industrieşi, comercianţi, cu un cuvênt toţi nisuesc a ajunge la bunăstare, — numai profesorimea şcólelor medii se eschide şi dela acésta oprindu-se a contribui cu ştiinţa, onestitatea, munca şi fierii lor fie ca organ de conducător, fie de controlă, deşi institutele financiare conduse de profesori încă n'au suferit bancrot, nici defraudări, nici dilapidări, nici devalvări.

Institutele financiare prin locurile locuite de naţionalităţi (d. e. Ungaria de sus şi părţile ardelene) lucră chiar în interesul maghiarismului si idei de stat, apăra poporul de usură şi de ghiarele socialismului.

(Va urma).

Cronică din Bucovina.

Turneul politic al deputatului Dr. Popovici. După un lung timp de stagnare politică a Românilor din Bucovina a răsărit o eră nóuă pentru dênşii. Mişcările mai nóuĕ din Bucovina stêrnesc de present atenţiunea şi simpatiile tuturor Românilor Sufletul acestor mişcări este tinĕrul şi destoinicul deputat al camerei imperiale, dl Dr. George Popovici, a cărui activitate este o adevĕrată regenerare a vieţii politice şi este încoronată de frumóse succese! Dl Popovici şi-a propus a treḑi consciinţă naţională în poporul ce i-a dat mandatul, a arĕta drepturile şi datorinţele poporului român de care acesta pretutindenea e prea puţin consciu. Spre acest scop a întreprins un turneu politic în cercul sĕu electoral (este alesul curiei a V-a), a convocat adunări poporale în Câmpulung, Dorna şi Rădăuţi, cari tóte au fost cercetate de mii de Români în frunte cu preoţimea. Aici deputatul a ţinut discursuri politice fórte instructive, dând totodată dare de sémă despre activitatea clubului român din dieta imperială, motivând pentru ce clubul merge cu majoritatea şi nu cu Germanii, cari sunt inimici şi rĕuvoitorii imediaţi ai Românilor bucovineni. In discursurile sale dl Popovici a amintit şi aceea, că guvenul austriac a promis salarisarea preoţilor români din Bucovina. A expus mai departe, că are firma nădejde a esopera concesiuni pentru scólele române. Special în Suceava se vor ridica scóle române de băeţi şi fetiţe. Poporul a primit pretutindeni cu mare însufleţire cuvintele sincere şi frumóse ale deputatului Popovici şi i-au votat încredere. Aceste frumóse acte de manifestaţiune naţională numai înveseli ne pot. Dorim isbândă zelosului român, ca sĕ împlinéscă dorinţele fraţilor bucovineni.

Retragerea baronului de Styrcea. „Patria“ anunţă că în ultima şedinţă a comitetului naţional român din Bucovina presidentul partidului naţional, dl Victor baron de Styrcea s'a retras dela tóte funcţiunile avute în partid şi şa depus şi mandatul de deputat, din durerosul motiv că se retrage din viaţa politică din causa sănătăţii sdruncinate. Comitetul a esmis o comisiune de 5, ca sĕ-i esprime regretele pentru retragerea din viaţa politică şi sĕ-i mulţuméscă în numele partidului pentru marile servicii cari le a adus Românilor din Bucovina în decursul neobositei sale activităţi de *trei decenii*.

Noutăţi.

Bóla archiducesei Stefania merge înspre rĕu, după cum anunţă foile. Ferbinţelile nu i-se curmă nici pe un moment, ér pofta de mâncare i-a scăzut în mod îngrijitor Cu tóte aceste medicii, considerând constituţia robustă a moştenitórei au nădejde sigură în scăpare.

Regina *Victoria* a Angliei a cerut ambasadorului englez dela Viena, să-o ţină în curent despre mersul bólei archiducesei.

* * *

Ministrul de interne în potriva agitatorilor socialişti a lansat un ordin pe care l'a trimis autorităţilar administrative. Ministrul dispune ca agitatorii sĕ fie cu atenţie urmăriţi ér celor de pe teritoriu străin sĕ li sĕ dea drumul şi în cas de lipsă autoritatea sĕ nu le dea voe a călca pe teritorul de sub iurisdicţia ei. Dacă vre-o autoritate primesce scire despre mergerea unui agitator de pe teritorul ei pe un un alt teritoriu îndată încunosciinţéză pe cale telegrafică autoritatea respectiva. In acest sens — spune ministrul — a îndrumat şi pe căpitanul de poliţie al capitalei.

* * *

Nou metropolit al Sêrbiei. În locul decedatului Mihail, a fost ales candidatulni guvernului, *Inocentius* episcopul *Niş*-ului. Instularea s'a făcut la 28 februarie n. în presenţa ministrilor. episcopilor şi a unui mare număr de cler.

* * *

Ajutoriu pentru arşii din Beclean. Primim următórele: *Onorabilă Redacţiune!* Comuna Beclean de lângă Făgăraş, cu poporaţiune curat rumânéscă a fost în ḑiua de 27 faur a. c. n. séra în Dumineca lăsatului sec de brânză, greu cercată prin un foc înfricoşat care în decurs de 2-3 óre a prefăcut în cenuşe supraedificatele cum şi tóte aparatele economice a 21 familii, ér la 3 familii şi casele dimpreună cu tóte ale casei cu totul 24 familii. Jertfă flacărilor nemilóse au căzut şi 4 cai, 3 bivole şi 2 scrófe tóte a unui singur nenorocit, carele alăturea cu ceilalţi a rămas pentru întréga lui viaţă în miserie.

Că din ce sa iscat focul nu se póte afla, destul că din norocire vênt n'a fost căci altfel focul nu se putea localisa cu tot ajutorul dat din partea comunelor învecinate Făgăraş, Hurez, Dridif, Luţa, Sâmbăta inferióră — pentru care faptă îi rugăm şi pe acéstă cale a primi mulţămita nóstră, — paguba causată economilor nostri prin acéstă grea cercare sĕ urcă la suma de 9000 fl. din care abia 1200 fl. a fost asigurată. Din considerarea anului etep şi sĕrac, precum şi a timpului de érnă, în favorul si ajuterarea acestor nefericite familii s'a format un feliu de comitet de ajutorare, carele a aflat de bine şi consult a sĕ adresa şi prea Onoratei redacţiuni a „Telegrafului Român“ cu rugarea ca în scopul acesta sĕ binevoéscă a deschide în colónele preţuitei foi o listă de contribuire şi astfel a mijloci ajutorarea şi mângăierea celor ce cu mulţămită vor primi obolul binevoitoriu.

In speranţă că P. T. public va grăbi a uşura sórtea tristă a acestor nenorociţi, mulţămind prea Onoratei Redacţiuni pentru bunăvoinţă ne subscitem: Beclean la 1 Martie n. 1898. Pentru comitetul de ajutorare: Nicolau Clonţa, preot. Micolau Ludu, învăţătoriu.

Cei-ce ar voi sĕ deie ascultare glasului rugător, se binevoiéscă deci a trimite ajutorul la adresa Redactiunei nóstre, ér noi la timpul sĕu vom da séma pe calea acésta despre banii ce vom primi.

* * *

15 Martie. Anivesarea a 50-a a ḑilei de 15 Martie 1848 va fi sĕrbată cu alaiu de către unguri în luna acésta. In 15 Martie n. tinerimea ungurèscă dela tóte universităţile din patrie se va întruni la Budapesta în congres, şi va lua parte corporativ la tóte festivităţile al căror president va fi contele Károly István.

Un cortegiu festiv sĕ va înjgheba cu prilegiul acela, care va percurge stradele principale ale capitalei până la statuia honveḑilor, şi de acolo va merge la monumentul lui Petőfi. Séra va fi banchet unde eroiĭ sĕrbătoriţi vor fi honvezi din 48, rĕmaşi încă pe lumea acésta.

* * *

Şeptezeci de funcţionari şi servirorii dela gara din Timişóra şi-au maghiarizat numele la ordin mai inalt.

* * *

Al doilea atentator la viaţa lui Gheorghe, regele Greciei încă a fost descoperit şi deţinut. Se chémă *Giorgis* şi e de orígine macedonian. Confrontat cu *Kaditzi*, Giorgis a mărturisit că e complice la comiterea atentatului. Este un idiot, şi a stat cu totul sub influenţa lui Karditzi, care i-a dat sfatul să săvârşiască atentatul, căci atunci va ajunge la reuniune. Când la adecă însĕ, 'şi-a perdut curagiul şi n'a putut nimeri. — Poliţia a ajuns pe urma unei bande de anarchişti, cari plănuiau repunerea regelui grec.

* * *

Catalog de model. Ni s'a trimis catalogul principal pentru seminţe, arbori, flori etc. al renumitei firme Wilhelm Mühle liferar ces. şi reg. din Timişóra, care pentru cuprinsul multilaterar şi esteriorul de tot frumos se póte numi unul dintre cele mai frumóse din întréga monarchie austro-ungară.

Esecutarea catalogului este dela firma de primul rang fraţii Légrády din Budapeşta, şi face onóre industriei nóstre indigene.

Catalogul la dorinţă se espedează ori şi cui gratuit. 'L recomandăm cu tótă căldura cetitorilor.

* * *

Fóia pentru toţi. Revistă enciclopedică, populară şi pentru familie, subt direcţiunea d-lui Dumitru Stăncescu care a apărut azi Vineri (No. 9(62) are următorul bogat sumar:

Ciudăţeniile firei (cu ilustraţiuni); Pernei poezie de G. I. Becezcu; Frumseţea bătrâneţei, de Nacla; Cele trei rodii aurite, basm de P. Ispirescu; — Respiraţia la viespi; Ziarul Tatălui; Lupta dintre năpârcă şi ariciu; Definiţa bugetului; Cursele de cai (urmare şi fine) de Petrea Vestescu: Amabilitate; Invocarea Muzeimele, poezie de M. Nandrea; Păstorul şi turma de Alex. D. Daniel; Mitologie: Ce'ţi o ursi ursitórele şi A avea putere să sfidezi pe Orfeu, de Gr. D. Simionescu; Obiceiuri japoneze, Bicicleta de hirtie; Fecunditatea unui bob de grîu; Intrebuinţarea firelor de păianen; Igiena: Un uou desinfectant; Un om distrat; Care e omoritorul (roman, urmare); Un curios fenomen fisiologic; Jocuri şi Petreceri; Cum ajunge cine-va poet; Sfaturi.

Cronica sĕptĕmânii.

(Mărturisiri preţióse. — Primejdia clericală. — Los von Rom. — „Socialism gr.-ort“. o poveste.) —

Suntem în plăcuta posiţie a comunica cetitorilor nostri unele mărturisiri eşite din gura ultra-montanului „Magyar Állam“, cari sunt destul de importante, pentru ca sĕ ni le însemnăm bine. In numĕrul sĕu din 26 Faur, numita fóie tinde a deslega problema: „De ce statul maghiar, a cărui posiţie din punct de vedere geografic este destul de solidă, a cărui voinţă este destul de tare, *totuşi nu este capabil a frânge pe români şi ai contopi cu rassa maghiară?*“ De ce? De ce? E fórte uşor rĕspunsul, ḑice numitul organ papistăşesc. Nu vedeţi pe Ruteni? Ei nici nu mai există ca naţionalitate. Ei nu ne sunt duşmani, ci se consideră chiar de maghiari. Tot asemenea buni patrioţi sunt germânii din comitatele Sopron, Moşon, Zala. Aceste sunt însĕ efectele catolicismului. „Trebue deci întărit catolicismul, care n'a cunoscut fantómele naţionalităţilor până ce a dominat singur în Ungaria. Se îngăduie statul, ca confesiunea catolică şi unaţia sĕ se estindă şi va vede, că o contopire spirituală nu e cu neputinţă“. Ce e drept — continuă numita fóie în tonul sĕu arogant — cu rutenii pentru aceea nu avem nĕcasuri naţionaliste, pentru-că ei nu stau în legătură cu schismtaci. Altfel e însĕ cu Românii uniţi, *cari sunt constrînşi a fi în vecinic contact cu schismaticii greco-orientali. Efectul acestui contact e înăduşitor* (fulasztó). Étă deci de ce statul nu e capabil a frânge pe Români şi ai contopi cu rassa maghiară!.. Statule, sprigineşte deci catolicismul, căci numai el îţi póte ajuta şi atunci când toţi Românii vor fi sub căciula papistaşismului, atunci va fi lumea nóstră!..

De ce nu reproduce stimabila „Unirea“ şi lucrările aceste, ca cetitorii ei se vadă ce *„primejdioşi“* le sunt „schismaticii“ greco-orientali, ca sĕ se convingă cine le dă lor hrana naţională!!

*

Am luat în diferite rînduri act despre dorurile nesaţióse de estindere ale cercurilor clericale catolice. Agitaţiunile acestor cercuri sunt cutezătóre mai cu sémă în Italia, unde merg până înarmări desfiinţarea dinastiei de Savoya şi reintegrarea papei în autoritatea regéscă. Aspiraţiile papei de domnie universală devin tot mai evidente. In timpul mai nou renumitul critic Georg Brandes publică în „Neue Freie Presse“ o dare da sémă despre o „misă“ celebrată în Roma de însuşi papa. Cu ocasia acésta — scrie criticul — sau făcut demonstraţii colosale *pentru* papa şi în *contra* regelui. Mulţimea din biserică striga: *Evviva il santo padre! Abbasso il re!* Trăiască papa! Jos regele! Eată urmările agitaţiunei clericale catolice.

„Drapelul“ din Bucureşti ocupându-se de aceste agitaţii observă fórte nemerit urmĕtórele:

„In asemenea condiţii, noi trebue se ne felicităm că avem biserica nóstră antocefală ale cărei atribuţii sunt strict restrînse la interesele sufletesci şi care nu póte aduce perturbare în viaţa nóstră publică. Cu atât mai condamnabili sunt acei români inconscienţi, cari fie din sport, fie din vreun interes órecare vremelnic se pretează la propaganda, pe care clericalismul catolic se încércă sĕ o facă şi în acéstă ţară ca tradiţii liberale“.... Da, s'o fi încercând, însĕ clovniţii-ĭ de timpuriu pe degete, sĕ le cam trécă pofta de încercări de aceste!

*

Acţiunile aceste popistaşe dau naştere firéscă la reacţiuni. Germanii merg şi de astă dată în fruntea celora ce resping cu tótă hotărîrea machinaţiunile papiste. In Austria şi Germania catolicismul dă îndĕrĕt, în unele părţi trage de mórte, în altele sau dus pe copcă. Partidul acela, al cărui devisă este *„Los von Rom“* şi despre care în alţi numeri ai foii nóstre am vorbit, se sporeste tot mai tare. Ş'a înfiinţat şi o revistă cu anume tendinţe anticatolică. In revista acésta s'a tipărit cu litere gróse urmĕtórea losincă:

„Los von Rom“...
Dies kühne Lutherwort,
Erklinget fort und fort.
Hört meinen guten Rath:
Dem Worte folgt die That!

Inţelesul e, că cetitorii revistei sĕ-şi reîmprospeteze în memoriă vorba lui Luther „Los von Rom“ şi se schimbe vorba în faptă, părăsind papistaşismul. Cu încetul se face oţĕtul, dlor papistaşi, dar vorba e că tot se face.

*

„Tribuna“ din Arad desminte scirea din „Magyar Állam“ şi din „Unirea“ cu privire la pretinşii socialişti greco-orientali din jurul Aradului. Susţine dimpotrivă, că în jurul Aradului nu există nici un singur socialist gr.-oriental. Şi în materia acésta numita fóie póte fi luată drept „Monitor oficial“. Neavênd deci motiv de a dubita în desminţirea „Tribunei“ aradane, întrebăm pe cei dela „Unirea“: din ce „fonte“ se inspiră, când se identifică cu sciri atât de teribile?... Un pic de censură preventivă ḑĕu n'ar strica „Unirei“! Vorba nóstră cu purgatoriul, care şi el e un fel de censură preventivă!...

Poşta redacţiunei.

Dlui *C. M.* în *C.* şi *mai multor corespondenţi.* Rugăm pe Onor. nostrii corespondenţi sĕ distingă mai bine între acele lucruri privitóre la funţionari bisericesci, cari sunt publicabile într'un ḑiar şi între acele, cari sunt de natura de-a fi descoperite autorităţii bisericesci. Acuse în contra preoţilor şi a învĕţătorilor se fac la P. V. Con isoriu şi nu la fóia nóstră. —

Mătase Foulard 65 cr.

până la **fl. 3.35** de m. — japanesĕ, chineză etc. în cele mai nouĕ dessinuri şi colori, precum şi **mătase Henneberg** négră. albă şi colorată dela **45 cr.** până la **fl. 14.65** de metru — în cele mai moderne ţeseturi, cocolori şi dessinuri *Se ecspedéză la particulari franco şi liberi de vamă. Mostre cu întórcerea postei.* **Fabricile de mătase G. Henneberg** *lif, de curte ces. şi reg.* **Zürich.** [38] 1

Din ori-ce *librărie se póte procura* scrierea premiată a consilier. în med. *Dr. Müller,* apărută în a 30-a ediţiune despre

sistemul nervos
şi
sexual turburat.

Espediţie franco pentru 60 cr. în mărci postale.

Curt Röber,
[5] 6—49 Braunschweig.

Cel mai sensațional roman al literaturei moderne. In limba engleză s'a vêndut în cincideci de mii de esemplare. Succes colosal. Tradus în tóte limbile europene. In românesce de Afin de la Tuscia a apărut acum.

TRILBY

[31] 4—10

Prețul unui esemplar: direct fl. 1.30. In librăriile din monarchie fl. 1.60. In România și străinătate 4 lei. Deposit general: Afin de la Tuscia, tipografia Uhrman, Temesvár Ungaria.

„Reuniunea III. de înmormêntare din Sebeșul-săsesc“.

Convocare.

[37] 1—1

—o—

Conform §. 39 din statute, se convócă

Prima adunare generală ordinară

a „Reuniunii a III-a de înmormêntare din Sebeșul săsesc“ pe Dumineca în 1/13 Martiu a. c. la 2 óre d. a. în școla română din loc.

Obiecte:

1. Deschiderea adunării prin președintele reuniunii.
2. Raportul consiliului directiv despre lucrările sale în a. 1897.
3. Densurarea rațiociniului și a bilanțului pe a. 1897.

Observare. Nepresentându-se membrii în numěr de ajuns, adunarea se va ţiné Dumineca, în 8/20 Martiu a. c. la 2 óre d. a.

Sebeș, din ședința consiliului directiv, ţinută la 2 Februarie 1898.

Sergiu Medean,
președinte.

Samuil Roșu,
notariu.

Socotelele

reuniunei a III-a de înmormêntare din Sebeșul-săsesc pe I. an de gestiune 1897.

INTRATE:	fl. cr.
1 Taxe de inscriere	573.75
2 Taxe anuale	1766.—
3 Imprumuturi replătite	100.—
4 Interese	38.—
5 Fondul de reservă	22.—
Total .	2500.29

EȘITE:	fl. cr.
1 Ajutóre pentru casuri de mórte . .	577.—
2 Capitale elocate	1302.94
3 Spese administrative	158 60
3 Spese de fondare	256.77
5 Restul cassei cu 31 Decembre 1897 .	204.98
Total .	2500.29

Bilanț cu 31 Decembre 1897.

ACTIVE:	fl. cr.
1 Capitale depuse	1202.94
2 Inventar cu 31 Decembre 1897 . . .	50.—
3 Restul cassei cu 31 Decembre 1897 .	204.98
Suma .	1457.92
De aici subtrăgênd pasivul cu . . .	4.—
Rĕmâne avere activă cu 31 December 1897 suma de	1453.92

PASIVE:	fl. cr.
1 Interese anticipate	4.—
Suma .	4.—

Fondul de reservă:

Dela 11 casuri de mórte à 2 fl. 22.—

Suma . . 22.—

Sebeșul-săsesc, în 31 Decembre 1897.

S. Medean,
președinte.

Z. Murĕșan,
cassariu.

Subsemnata comisiune censurând socotelile presente și examinându-le cu cărțile reuniunei le-am aflat în ordine și corecte.

Sebeșul-săsesc, în 5 Februariu 1898.

I. Tipéu. ***Ioan Paraschiv.***

CRIȘANA.

societate de economíi și credit în Brad.

Convocare

[36] 1—1

—o—

Membrii societății de economíi și credit „CRIȘANA“ sunt învitați la a

a VII-a adunare generală ordinară,

ce sa va ţiné în *20 Martie st. n. a. c. la 2 óre p. m. în localitatea societății în Brad.*

Obiectele:

1. Deschiderea adunării.
2. Constatarea membrilor presenți.
3. Constatarea împlinirii prescriselor din §§. 50 și 76 ai statutelor.
4. Raportul direcțiunii și al comisiunii de supraveghiere pe 1897.
5. Decidere asupra compturilor anuale și a distribuirii profitului curat.
6. Alegerea alor 2 bărbați de încredere și 2 secretari pe un an.
7. Alegerea comisiunii de supraveghiere.

In lipsa membrilor receruți de peste jumětate din părțile fundamentale, adunarea în sensul §-lui 51 se va ținea în 27 Martie st. n. la locul și timpul indicat.

Membrii pot lua parte în persónă sau prin plenipotențiații lor în sensul §-lui 52 din statute.

Numěrul membrilor înscriși cu 31 Decembre 1897 a fost 119 cu 463 părți fundamentale à 50 fl. = 23.150 fl.

Brad, Februariu 1898.

Vasiliu Damian m. p.,
director.

Dr. Ioan Radu m. p.,
secretar.

Incheierea compturilor

pe al VII-lea an de gestiune dela 1 Ianuarie până la 31 Decembre 1897.

Contul bilanțului.

Active.

		fl. cr.
Cassa în numěrar		5650.75
Cambii escomptate		216416.73
Imprumuturi pe obligațiuni . . .		37522.03
Imprumut hipotecar		10360.05
Mobiliar	fl. 325.94	
după amortisare de 10%	„ 32.59	293.35
Interese de reescompt anticipate . .		298.65
Interese restante		1900.08
Anticipațiuni		150.—
		272591.64

Pasive.

	fl. cr.
Capital social	23150.—
Depuneri spre fructificare	197530.01
Cambii reescomptate	20000.—
Dividende neridic‹a›te	100.50
Fondul de reservă	16435.50
Interese anticipate	4987.21
Profit curat	10388.42
	272591.64

Contul Profitului și Perderilor.

Eșite.

		fl. cr.
Interese de depuneri		10274.63
Interese de reescompt		1093.24
Salarii		2950.—
Chirie		200.—
Competențe de timbre		84.05
Spese diverse		428.53
Marce de presență		736.—
Amortisațiune de mobiliar		32.59
Contribuțiune erarială .	fl 1200.—	
Contribuțiune comunulă .	„ 248.30	
Contrib. de 10% la depuneri	„ 1027.46	2475.76
Profit curat		10388.42
		28663.22

Intrate.

	fl. cr.
Interese și competințe	28652.22
Taxe de inscriere	11.—
	28663.22

Brad, la 31 Decemvrie 1897.

Vasiliu Damian m. p.,
director.

Ioan Rusu m. p.,
cassar.

Srefan Albu m. p.,
controlor.

Petru Rimbaș m. p.,
comptabil.

MEMBRI ÎN DIRECȚIUNE:

Dr. Pavel Oprișa m. p. **Aron Feier** m. p. **George Bogdan** m. p. **Nicolae Obedeu** m. p.
Vasile Boneu m. p. **Ioan Stanciu** m. p. **Toma Oțel** m. p. **George Impĕrat** m. p.
Ioan Roman m. p. **Ioan Câmpian** m. p. **Ioan Cuteau** m. p.

Subsemnata comisiune de supriveghiare am esaminat conturile bilanțului, profitului și perderilor și confrontându-le cu registrele principale și ausiliare le-am găsit în consonanță și exacte.

Brad, la 7 Februarie 1898.

Teodor Pop m. p. ***Petru Gligor*** m. p. ***Simeon Băcillă*** m. p.

Redactor prov. Dr. Elie Cristea.

Editura și tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 22. Sibiiu, Marţi, 24 Februariu, v. (8 Martiu n.) 1898. **Anul XLVI.**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strĕinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:

Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Nr. 1432 Pres.

Publicaţiune oficială.

Postul de spiritual greco-oriental la institutul regnicolar de corecţiune din Gherla (Szamosujvár), acum vacant, cu dotaţiune anuală de 800 fl. şi locuinţă în natură, eventual relut anual de 210 fl., este a se îndeplini prin denumire din partea înaltului ministeriu reg. ung. de justiţiă la propunerea autorităţii supreme archidiecesane.

Cu privire deci la intimatul susläudatului ministeriu din 1 Martiu n. a. c. Nr. 6227, prin acésta se fac atenţi toţi cei-ce ar dorí sĕ ocupe postul amintit, ca **până în 15/27 Martiu a. c.** sĕ-şi presenteze aici suplícele lor instruate cu documente despre etatea, cunoscinţa limbilor, studiile pregătitóre şi teologice, esamenul de cualificaţiune preoţéscă, promovarea la gradurile preoţiei şi despre aplicarea şi serviciele lor de până acum.

Se observă: că la postul din chestiune pot veni în combinare numai acei preoţi ori clerici absoluţi din archidiecesa Transilvaniei, cari pe lângă o cualificaţiune superióră sunt bine deprinşi în limba maghiară şi au inclinare specială şi desteritate pentru îndreptarea morală a celor osânditi; ér dintre cei cualificaţi vor fi preferiţi cei-ce sunt vĕduvi, eventual celibi, încă tineri, şi în bune puteri fisice.

Sibiiu, 23 Februariu, 1898.

Miron Romanul m. p.,
archiepiscop.

Dotaţiunea clerului.

VI.

Pe lângă cele espuse până acuma noi vedem o purcedere reavoitóre din partea ministrului şi în împregiurarea aceea, că insistă a regula dotaţiunea clerului acatolic separat şi mai nainte de regularea congruei catolice.

Ministrul — ce-i drept — motivéză acésta cu cuvêntul, că afacerea congruei prea se amână şi deosebitul raport dintre biserica romano-catolică şi stat creéză greutăţi la definitiva ei regulare. Noi însĕ considerăm acest motiv ca un pretext, ca o apucătură diplomatică, din partea ministrului mai ales, că putea sĕ mai amâe presentarea proiectului din vorbă pe altă ocasiune.

Adevĕratul motiv va fi următorul.

Ministrul bine scie, că cea mai puternică biserică din ţéră este cea rom.-catolică. Episcopatul acesteia — de sigur — ar fi făcut guvernului mare şi simţită oposiţie faţă de proiectul vătĕmător şi în multe puncte fórte injurios. De oposiţia acestui episcopat ministrul trebuia sĕ ţie cont, căci are respect de el; pe când cu celelalte biserici — crede — că va reuşi mai curênd cu planurile sale, fiind acele mai slabe şi mai puţin considerate; ba întru cât privesce pe naţionalităţi, guvernul nu prea vrea sĕ ţie cont de loc de justele lor aşteptări. In special bunăvoinţa guvernului faţă de biserica ortodoxă română o cunóscem din chestiunea ajutorului de 24.000 fl., de care biserica la 1885 a fost necesitată sĕ abdică.

Peste tot proiectul din chestiune cuprinde o insultătóre neîncredere faţă de capii bisericilor şi faţă de organele bisericesci.

Autoritatea bisericei este peste tot numai un mijloc în mâna guvernului; ţeranul român ar dice: — o „slugă la dârlógă". Ea are sĕ facă multe pregătiri prealabile, din cari ministrul cultelor va avea sĕ tragă conclusiunile finale.

Ori-cine va ceti întreg proiectul, va rĕmânea la urmă cu impresia acestei neîncrederi jignitóre, care ni-se pare în special îndreptată în contra capilor bisericei nóstre ortodoxe române.

Acéstă deducţiune o putem face cu atât mai vêrtos cu cât scim, că guvernul intenţionéză a îmbunătăţi starea materială a preoţimii reformate magiare. Dar a lua numai plângerile acelora în considerare nu putea. Aşa ne-a cuprins şi pe noi în proiect, însĕ cu reservaţia mentală, ca deoparte sĕ ne astupe gura, şi sĕ nu mai putem dice lumii, că „nu ne ajutură", ér de altă parte, ca prin adausele sale materiale sĕ ne înlănţuéscă, ţîntind astfel a ne umili şi retrage dela apĕrarea drepturilor naţionale ale poporului nostru român.

Interesele clerului ortodox român au fost până acuma strict legate de interesele poporului român. A slăbi acéstă legătură şi a pregăti chiar rum perea ei, este o primejdie naţională, pe carea de sigur nime n'o doresce, afară de binevoitorul guvern ungar.

Noi însĕ datorinţă avem a pune stavilă acestei bunevoinţe.

Sĕrăcia este — ce-i drept — o mare pedecă pentru progresul unei corporaţiuni, unui popor, dar apoi totuşi — *putênd rĕmânea independenţi* — e mai de preferit o sĕrăcie liberă, decât o bogăţie cu scăluşi.

Sĕrăcia este în cele din urmă un bun motor de a nisui spre îmbunătăţirea situaţiunii şi acéstă stare îţi insuflă totdeuna un îndemn spre luptă, spre progres, spre îmbunătăţirea sorţii. Şi o corporaţiune, un popor, care e cuprins de asemenea porniri, are viitoriu.

Din contră o bunăstare o imbogăţire, mai iute este aplicată a te duce în braţele desfrânărilor şi îmbuibărilor, cari causéză mórtea nu numai a unei familii, ci a unui neam întreg.

Bogăţia, luxul, desfrânarea etc. sunt lucruri mai periculóse pentu existinţa cui-va, ca şi sĕrăcia.

De altcum nu numai noi avem impresia, că proiectul din chestiune arată multă neîncredere mai ales către biserica nóstră, ci şi alte cercuri nóue nu tocmai binevoitóre au ajuns la acelaşi resultat. Aşa d. e. diarul catolic „Magyar Állam". Étă ce scrie acest diar în unul din numerii a. c.:

„Cum că acest proiect s'a făcut numai în favorul protestanţilor, o destăinuesce „§. 9, care pe temeiul unor acuse ridicate în „chip de tot general hotăresce, când subtrage guvernul ajutoriul, reservându-şi dreptul de a judeca asupra delictului moral al „parochilor şi asupra purtării lor contrare „statului, şi a'şi validita voinţa sa proprie „chiar şi atuncia, când autoritatea bisericéscă „superióră în viaţa morală şi în patriotismul „preotului provĕdut cu ajutor nu găsesce „nici o faptă, carea sĕ se pótă pedepsi în „sensul canónelor. *Vor avé deci trecere notarii, pretorii şi fişpanii denunţanţi.* Sêrmanul „preot oriental nu va putea sĕ bea nici un „păhăruţ în veselie aşa, cât prin acésta sĕ „nu se dea în mânile notariului comunal, nu „va puté sĕ rostéscă critică asupra politicei „guvernului, fără de a-şi risca prin acésta „ajutoriul dela stat. In ministeriu vor înfiinţa o secţiune poliţială-morală şi politică „spre a controla pe parochi. Numai calvinii „vor putea sĕ se bucure; pe ei, de cum-va „nu-i vor denunţa credincioşii proprii, nu-i „va controla nimeni; cei 1206 pastori reformaţi vor putea sĕ pipe fără de nici o grije; „acestora nici nu le va împărţi statul însuşi ajutoriul şi la singuratici, ci însăşi confesiunea va primí şi va împărţi competinţa de „o jumĕtate de milion".

„*Faţă cu archiereii greco-orientali „proiectul cuprinde neîncrederea cea „mai mare, când presupune despre ei, „că lasă neosândiţi pe preoţii lor chiar „şi în casul, când acusa e întemeiată, şi „acestora statul le substrage ajutoriul „chiar şi după sentenţa disciplinară achitătóre; prin urmare statul supracensuréză afacerile discipliuare ale preoţimii gr-orientale şi pedepsesce şi atuncia, „când autoritatea bisericéscă competentă „în sentenţa sa disciplinară a declarat „acusa de neîntemeiată. Acésta e o absurditate aşa de mare, un amestec aşa „de nedrept în guvernarea internă a bisericii asigurate cu autonomie, încât ar „vĕdi o lipsă mare de consciinţă de sine, „dacă preoţii confesiunilor ar sublica „pentru ajutoriul de stat. Ce înfricoşată „deprindere politică de justiţie va fi acea, „când în numele statului vor pedepsi sub „titlu de conduită contrară statului, ómeni „de aceia, pe cari judecătoria nu i-a „osândit, n'a putut se-i osândéscă, pe „cari propria lor superioritate disciplinară i-a achitat. Asta e tribunal secret venețian în ediţie nóuă.* „Acolo e senatul, aci judecători, cari „rĕmân cunoscuţi, judecă despre moralitatea şi patriotismul acusatului, şi „acesta nu póte nici măcar sĕ se apere, „căci dóră în consciinţă nici nu ar fi „iertat, sĕ se dee ascultare denunţanţilor secreţi, după ce autoritatea bisericéscă competentă l'a declarat de nevinovat".

„E limpede, că singurul scop al „proiectului e, ca pe protestanţi sĕ-i „premieze, ér pe greco-orientali sĕ-i supună puterii guvernului. El e deci în „adevĕr continuarea politicii bisericesci, „persecutarea unei biserici şi favor pe „sama acelor confesiuni, cari prin guvernele liberale fac servicii politicii sale „proprii, intereselor sale proprii: pe „sama protestanţilor.

„Pe lângă acésta prin politica bisericéscă au osebit religiunea de stat, „prin proiectul acesta érăşi le légă de „olaltă; dar aşa, că de acum înainte „statul apasă mâna sa pe parochii tuturor confesiunilor sĕrace. Trei mii „şese sute de ómeni inteligenţi sĕ prind „éră în jug, se subordinéză puterii politice, carea scie fórte bine chipul, cum „are sĕ prindă în mréja sa tóte straturile societăţii.

„*Farochi ai diferitelor confesiuni, „cari sunteţi neatârnători, spuneţi cu „bărbăţie părerea vóstră; vĕ luptaţi în „chip credincios pentru principiile vóstre; „vóuĕ v'au croit cu acest proiect un „mijloc de silire. Căpĕtaţi deci haină, „dară perdeţi dreptul vostru de acţiune „liberă. Din contribuţia tuturor civilor „dau ajutoriul, dar pentru aceea guvernul totuşi dispune cu drept neţĕrmurit, „ba chiar şi în contra autorităţilor bisericesci competente. Estradau pe aceşti „parochi micilor tirani sătenesci, notatarilor şi pretorilor, îndĕmnă la denunţare pe inimicii personali; cu un „cuvênt sistemul liberal aruncă în chip „minunat reţeaua sa peste sĕrmanii parochi ai confesiunilor. Guvernul aruncă „bilţ în grumadii lor; le ea neatârnarea.*

Er într'un numĕr mai recent recent 39—11669 dela 18 Februariu n. a. c., vorbind despre deputaţiunea reformaţilor, care în 17 Feuruariu s'a presentat la ministrul-preşedinte şi la al cultelor, adauge.:

„Intr'adevĕr bani de a lui Iuda „este fie-care crucer, pe care statul liberal îl dă pentru scopuri religionare. „Acésta o pot sci şi protestanţii, şi dacă n'o sciu, vor esperia-o la congruă",.. „vor vedea, că statul reclamă pentru „ajutoriul dat înfluinţă; cu acela încătuşéză pe preoţii singuratici şi prin ei „pe credincioşi, şi-i câştigă pentru scopurile sale".

Din Austria. Diarele de Sâmbătă anunţau nóuĕ ordinaţiuni de limbă, esmíse din partea guvernului Gautsch. Aceste ordinaţiuni retractau pentru diua de 15 Martie dispoşiţiunile lui Badeni, cari au provocat scisiunea cea mare între Germani şi Slavi. In locul acestora ordinul lui Gautsch caută a împăca pe Germani prin un fel de sistem de trei. Boemia — aria celor mai crâncene ciocniri între naţionalităţi — avea sĕ fie împărţită în trei teritorii: curat german, mixt şi curat ceh, în ce privesce tolosirea limbei în oficiu. Astfel de întocmire era şi conformă cu dorinţele Germanilor.

Impresia ce au făcut aceste nóuĕ ordinaţiuni asupra Cehilor şi a Germanilor încă nici nu s'a manifestat şi — étă suntem surprinşi cu o nóuĕ scire politică. Diarele de Duminecă aduc vestea laconică despre *demisiunea guvernului Gautsch.* Majestatea Sa, — cum se depeşéză — a primit demisia şi a însărcinat cu compunerea noului ministeriu pe contele Franz Thun-Hohenstein fost guvernor al Boemiei. Despre noul ministru president al Austriei, se dice că ar fi aderent al federalisării Austriei, bărbat cu simpatii mari faţă de feudali şi Cehii tineri, cu vederí duşmănóse Germanilor.

„Wienerzeitung" publică rescriptul de convocare a „Reichsrathului" pentru diua de 21 Martie.

Şaguna şi dotarea clerului.

Fiind actuală chestia dotării clerului, care în repeţite rênduri a preocupat şi cercurile nóstre otărîtóre, fără ca sĕ o pótă resolva, — publicăm un memoriu a lui Şaguna în acest obiect.

Era la anul 1850. „Măritul domn Comisariu împărătesc" Eduard de Bach, cere prin rescriptul sĕu dela 10 Novembre a. a. Nr. 536/S. c. c. dela Preasânţia Sa dl episcop diecesesan deslușiri în privinţa mai multor puncte.

Bach pune lui Şaguna cinci întrebări.

Dóuě din aceste ne intereséză deaprópe, căci privesc chestiunea, ce ne preocupa, și anume a dóua și a treia.

A dóua întrebare sună așa: „Incât nu ajung veniturile fundaţiilor și fondurilor spre scopurile bisericei rěsăritene apriat bisericesci, precum și pedagogice pănă acum menite trebuinţelor, care în privinţa înzestrării cuviinciósе a cultului, în privinţa *dotaţiei corěspundětóre a preoţimii,* precum în privinţa prefacerii institutelor teologice mai înalte și și a școlelor populare după cererea timpului, sunt neapěrat de lipsă: sě arět cu deaměnuntul spesele, care în aceste trei privinţe se vor face de lipsă, și sě descoper mijlócele, din care și prin care s'ar putea împliní cheltuelele la mai mult crescătóre?

La punctul acesta Şaguna dă următoriul rěspuns:

Pentru cuvenita lămurire a punctului acestuia trebue sě ating înainte de tóte, că

a) religia răsăriténă și naţia română așa era de apăsată în ţéra acésta, cât nici loc cuviincios pentru rădicarea vre-unei biserici sau școli nu li se da, din care pricină — luând afară prea puţine întâmplări — bisericile sě află afară de orașele și satele acelea, unde sunt creștinii mei mestecaţi cu creștiní de altă naţie și religie; éră în cele mai multe locuri sě află bisericile mele în ţintirimuri.

b) Preoţimea nu are nici o dotaţie, fără e răspinsă la veniturile ștolare; ce e drept are în unele locuri 15—30 cr. *v. v.* dela fieşte care familie, înaltele éră câte o ḑi de clacă. Ér în câteva locuri căpătă din cassa alodială sătéscă 100 fl. s. m. Spre pildă la Avrig și la Gurarîului;

c) de și dedea cămara împěrătéscă în locurile Domniilor Sale la preoţii de altă religie porţie canonică, sau după stările împrejur ecvivalente porţiei canonice: totuși preoţimei mele, care în tóte întêmplările strălucit au arătat credinţă cătră Dinastia nóstră stăpânitóre, nu-i dădea nimica, afară de preotul dela Săcărîmb;

d) preoţii de altă religie au în lipsele lor potrivit quantum de lemne din pădurile *obștești*, ér preoţimea mea este condamnată până în ḑiua de astăḑi la pedépsa aceea, ca dênsa sě fie lipsită de bunătatea acésta;

e) prin articlul dietal 15. §. 14, 15 din anul 1846/7 sau hotărît preoţimei mele câte o sessíe canonică și dascălilor $^1/_2$ de sessie, însě pănă astăḑi nu sau pus în lucrare;

f) mai multe locuri sě află, unde preoţii de altă religie au casă, porţie canonică fără sě aibă un suflet de creștini, precum sunt satele în districtul Sibiiului: Topîrcea, Apoldul de jos, S. Sibișiu și Lamcrăm, Răhěu și Deal, S. Miercuri, N. Ludos, etc. etc. Sc. Nocrich: Bendorf. Ér la Gurarîului are parochia evangelică din Cristian moară, de și dóră nici un suflet creștin de legea aceea acolo nu locuesce;

g) Creștinii de altă religie, fiind în ori ce lipsă, capăta învoirea stăpânirii de aşi culege milă și dela români; ér din potrivă românii nu avéu voe de a aduna milă dela creștini de altă religie și naţie.

Sórtea protopopilor este tot aceeaşi cu cea a preoţilor.

(Va urma).

Profesorii scólelor medii

și

ocuparea lor la istitute financiare.

(Urmare *și* fine.)

Independenţa materială e basa celei etice și sociale. Medicului, advocatului, ingineriului etc. e permis sě fie ori-ce la bance, dar de ce nu profesorului?

Cum de sě opresce profesorimea numai dela munca remunerată, ér dela cea gratuită nu?

Bunăstarea, independinţa materială, autoritatea și onórea desigur nu denégă profesorului, căci misiunea lui nu póte fi: sărăcía, lipsa, desconsiderarea, grija, něcasul, frământarea zădarnică de cap, lucrul, simţul vecinic de dependinţă, servilismul, supunerea.

Ordinul ministerial, pus în lucrare, degradéză profesorimea la starea de paria societăţii omenesci.

Pe basa acestora se conclude unanim: „Reuniunea regnicolară a profesorilor e rugată sě afle modru de a înfluinţa ca ordinul din cestiune sě nu se pună în lucrare“.

Tot odată profesorii declară unanim, că pănă când ordinul nu se va scóte din vigóre nu vor primi nici un nobile officium.

La 20 Dec. 1897 cestiunea s'a desbătut îu reuniunea frofesorală din districtul Cașovia. Acesta a primit întru tóte conclusul luat în Dobriţin cu adausul: „la cas dacă ordínul ministerial nu s'ar puté scóte din vigóre reuniunea profesorală regnicolară sě nisuéscă a'l modifica într'acolo, ca acel ordin sě se aplice numai în casuri concrete“.

La 21 Dec. 1897 s'a esprimat în causă reuniunea districtuală din Eperjes, declarând ordinul ministerial în privinţa ocupaţiunilor secundare ale profesorilor de prea strict, a cerut barem schimbarea lui, dacă nu se va puté scóte din vigóre.

Reuniunea profesorilor din Sighetul Marmaţiei tot în Decembre 1897 s'a alăturat acelor reuniuni, cari au cerut revocarea ordinului.

La 6 Dec. 1897 conclusul reuniunei din Dobriţin s'a pertractat în ședinţa direcţiunei comitetului central al reuniunei profesorale din Budapesta. Membrul Molnár István a declarat de înjuriă procederea guvernului, care când nu e în stare sě dea profesorilor destulă pâne, cércă sě-i răpéscă și ceea-ce 'și agonisesc pe cale cinstită, cum e ocupaţiunea pela institutele de credit și economii, care la tot casul e mai folositóre ca: vênatul, jocul de cărţi și agronomia. „Ocupaţiunea acésta e de tot cinstită. Ministrul póte pretinde, ca profesorii sě-și împlinéscă datorinţa, dar n'are drept sě le mărginéscă libertatea personală. Voia și capabilitatea de lucru a unuia e mai mare ca a altuia; unul satisface în mod excelent scólei și apoi îndeplinesce bine și alte lucruri; séu îi e mare familia și e silit sě-și agoniséscă ceva. Scóla nu câștigă nimic prin acest ordin, căci nu ofere încă o garanță, că profesorul ar și învăţa în timpul, când nu se ocupă cu afaceri secundare. Pentru scólă e indiferent, că de care ocupaţiune secundară e obosit profesorul. Ministrul trebue rugat sě-și revóce acest ordin neesecutabil“?

Membrul Tibér adauge la cele de mai înainte și aceea că în provinţă, în multe locuri, singuratícele institute de credit și economii sunt chiar silite a reflecta la profesori, deórece nu află ómeni mai potriviţi pentru afacerile secretariali, și nici chiar ómeni de mai infiuinţă și mai cu încredere, ca profesorii, — deci recurg la profesori din necesitate.

Totuși maioritatea direcţiunei a fost convinsă că representaţiunea în contra ordinului nu va conduce la scop, deóre-ce în lege faptice se ḑice, că posturi salarisate sistemisate nu póte nimeni accepta fără concesiunea ministrului, respective a concernentei superiotăţi confesionale, drept aceea trebue recunoscut, că ordinul se baséză pe lege. Legea, ce e drept, e fórte severă, dar e în valóre. Fapt e și aceea, că ordinul l'a provocat abusuri esistente, cari au făcut, ca opinia publică se aplaudeze regularea chestiunei prin ordinul ministerial. Recunósce însě, că e rěu, când casuri singuratice atât de iute s'au generalisat, dar nu se póte spera, că un ordin emanat deja după 2 sěptěmâni sě se și retragă. Dispoziţiunilor legii, dupa posibilitate li se póte da esplicare favorabilă în câte-va puncte în pragmatică. Dar și pănă atunci se póte spera, că ministeriul și organele sale administrative vor resolva în practică casurile singuratice cu posibila bunăvoinţă.

In acest sens au apărat corifeii reuniunei profesorale regnicolare, ca: Beöthy, Müller- Rájner și alţii chestiunea și au primit un conclus, care înaintat comitetului-central al reuniunei în ședinţa ţinută la 28 Dec. acesta a enunţat unanim: „*Comitetul central cu mare regret a luat act despre ordinul esc. sale ministrului reg. ung. de culte șt instrucţiune publică de sub Nr. 68,400/898 emis în chestiunea ocupaţiunei secundare a profesorilor dela institutele medii, deóre-ce ordinul în urma formei sale generale, cuprinde în sine reflexiuni, asupra întregei profesorimi nngare pănă și în referinţele sale morvle, pe când abusuri au putut obveni cel mai mult în tocuri singuratice; ér în privinţa materială, din causa singuraticilor, lovesce întrégă profesorimea, a cărei destoinicie și promptitudine de lucru o póte împedeca și o póte eschide dela calea valorărei sale sociale, drept aceea propunerea reuniunei din Dobriţin o predă comisiunei însărcinate cu elaborarea pragmaticei cu recomandare*“.

La 6 Febr. c. a publicat directorul, Téglás Gàbor dela școlele reale din Deva în „Országos középiskolai tanáregyesületi közlöny“ Nr. 18. nisce observări deslușitóre conform cărora ordinul din cestiune, s'a emis pe basa unui regulament al consiliului de ministri, prin care s'a dispus asupra oficialilor tuturor ministeriilor. Conform acestui regulament „ori ce ocupaţiune secundară, ce voesce vre un oficiant de stat sě esercieze séu o eserciéză deja, fie de onóre sau împreunată cu beneficii, va trebuí însciinţată ministrului“, la din contră devine capabil de abus disciplinar. Drept aceea dl Téglás declară de zădărnică urgiarea revocărìi ordinului din cestiune și recomandă dírectorilor, ca pănă la 1 Aprile sě priméscă declaraţiunile bine motivate ale profesorilor, cari au ocupaţiuni secundare și optéză a le ţiné și mai departe și ale subșterne dimpreună cu propunerile lor, pe calea sa, autorităţilor superióre, la forul competent de a decide și de unde de sigur se póte spera mângăere, deórece motivele juste vor fi considerate. Conform deslușirilor sale ordinul ministerial opresce ocupaţiunile secundare numai în principiu, dar inpractică nu se va face nici cea mai mică injuriă.

In N-rul 19 al numitului organ profesorul Kardos Albert din non declară principiul ministrului ilegal și cere susţinerea în vigóre a §-lui 32 (din art. 30) 1883. ca singur normativ.

Am stăruit asupra cestiunei din considerare că causa e la ordinea ḑilei — lis sub iure est — și că dintre profesorii școlelor nóstre medii încă sunt unii aplicaţi pela institute de credit și economii.

Autoritatea supremă școlară confesională ale institutelor medii autonome, — singura competentă va trebui sě reguleze posiţia acestora încă înainte de Aprile 1898, ca nu cumva drepturile autonomice sě fie desconsiderate, ér profesorii, cari se vor afla aplicaţi la institutele financiare, fărě concesiune dela autoritatea competentă se fie puşi sub disciplinar.

In deciderea causei superioritatea școlară competentă va considera starea materială a profesorilor dela școlele medii, conscienţiositatea lor întru împlinirea oficiului profesoral, posiţia ce ocupă cineva la cutare institut financiar, societatea din care face parte, timpul ce'l petrece acolo etc. — și dispune

---

FOIŢA.

Când speram...

I.

Când speram ca sě soséscă
In câmp, blânda primăvară
Sunt cuprins de întristare
Că s'arată iarna iară.

II.

Şi în loc s'aud zefirii
Adiind ușor prin flori,
Věd venind din Miază-nópte.
Crivăţul plin de fiori.

. . . .
. . . .

III.

Nu e chin mai mare 'n lume,
Decât a vedea cu jale,
Cum se stânge câte una
Razele speranţei tale.

IV.

Şi în loc sě veḑi aceea,
Ce al těu suflet doresce,
Simţi că 'n inima pribégă
Trist pustiul se lăţesce.

(„F. p. t.“) *Radames.*

Epigramă.

(„*Fostei mele*“..)

Ştersa-i de pe faţa-ţi
Pudrată urme multe;
O pată însě — *négră*
Tot ţi-a rěmas — *pe frunte.*

G. Po..nea.

O ideie.

In fie care zi înaintăm cu câte ceva. Pănă acum câţi-va ani nu puteai ceti pănă nu aveai bani mai mulţi. Cărţile literare costau sume mari; chiar acum ca să ai numai poeziile lui Alexandri complecte trebue să dai 12 lei, e adevărat că ediţia e prea elegantă și frumósă.

De la o vreme au început „Bibliotecile“ cari pe preţuri cu totul mici se bat, care se dea cetiri mai frumóse, mai alese, mai bune.

Dar se póte face ceva și mai minunat. Nu se gândise nimeni; după ce s'a gândit d. Eduard Petit în Franţa, toţi se miră cum nu le-a trecut prin mintea lor așa lucru ușor. Ştiţi istoria oului lui Columb.

Ideia d-lui Petit, care e unul dintre cei mai distinși educatori francezi e următoarea: Toţi tinerii cari scriu, romancieri istorici, poeţi, toţi cari alcătuesc elita intelectuală, sě fure căte puţin timp odichnei lor și să'l consacre distracţiei intelectuale a poporului ca să jóce — cum zice d-sa faţă cu cei sărmani și umili rolul, ce de mult ar fi trebuit să jóce.“

In Franţa se ţin conferinţe pretutindeni, până și în sate, se fac cursuri de séra. D. Petit s'a gândit la citiri cu glas tare, citiri bine alese, potrivite cu gustul ascultătorilor, cu starea circumstanţelor lor. Poporul are în grad înalt sentimentul frumosului și nu gustă mult lucrurile care sunt numai drăgălașe, care sunt mai fine. Autorii cari îi plac lui, sunt cei a căror inimă generósă a știut vorbi marelui limbagiu al eroizmului și al pasiunei.

Prin urmare trebue bine ales autorul a cărui operă să fie citită publicului și trebue bine citită acésta operă. Aci nu e vorba de declamaţie ci de citire bine făcută, ceea ce e greu lucru. Pe urmă în multe locuri vor trebui explicări, comentarii, prin urmare cel care citește trebue să și știe ceva; trebue se aibă o óre care cultură.

La aceste citiri explicate ar trebui să ne gândim și noi. Ele nu fac numai să petrécă pe auditori ci au o ţintă mai înaltă. Prin ele sentimentul ideal se înviorézà în sufletul mulţimei; ele pot dezvolta patriotizmul, combate greșelele și prejudecăţile, ajută mult la progresul social.

Ce ḑic óre învěţătorii, institutorii, chiar profesorii dela orașe de ideia acésta? Sě se gândéscă cât de mult bine pot face punêndu o în practică. Scóla cu programele ei face puţin, — lucrul e vădit; — trebue inimă pentru a lărgi învěţătura, a o desvolta într'un chip care, punênd-o în practică cu un cés mai curênd sě dea resultate ce nu dă acum.

La ţară învěţătoriul ar putea face numai Dumineca și sěrbătorile, și chiar serile adunând pe copii, pe tineri și bětrâni și cetindu-le lucruri de mintea lor, explicându-le, invitându-i, dându-le lecţiuni asupra curăţeniei, asupra trebuinţei de a se hrăni într'un chip mai raţional, de a avea o locuinţă mai puţin sělbatică.

Unii vor rěspunde: „nu faci nimic dle, nu te ascultă, nu vin“. E tréba învěţătoriului însě, sě scie a se face atât de isteţ, atât de stimat încât nici unuia sè nu-i vie sě refuse și chiar dacă îndreptarea nu va fi la început, învěţătoriul sě nu dispere; schimbarea se va face încetul cu încetul — fórte încet se póte, dar se va face, el va avea mulţămirea de a fi făcut un bine, un bine, de a fi pus una dintre primele pietri la temelia fericitei schimbări viitóre.

(„Fóia pentru toţi“).

upă cum va afla mai corespundător cu nteresele vitali ale instituțiunilor medii; va onsidera de sigur și aceea ca institutele nóstre de credit și economii, prelângă aceea că sunt solide și oneste, sunt tot atâția factori, cari promovéză cultura și binele comun, fiind-că parte însemnată din venitele lor anuale o distribue școlelor, bisericilor, societăților culturale și pentru creșterea tinerimei — a speranței viitoriului.

Dr. P. O.

Italía iubilează.

Vineri, în 4 Martie s'au împlinit 50 de ani dela promulgarea constituției actuale a Italiei prin regele Carlo Alberto. Italia întrégă a iubilat din acest însemnat incident, Italia întrégă a avut o ḑi festivă, petrecută în amintirea ḑilelor mari din 1848, când ḑiorile libertății li s'au ivit, când unitatea națională a fost decretată.

Sărbătórea a fost mai pompósă firește în Roma, în jurul regeluì Umberto. Orașul era îmbrăcat în haine de sĕrbătóre, flamuri tricolore la tótă casa, ghirlande de flori și alte podóbe artificiale. Diminéța la 9 óre a eșit regele, încunjurat de splendidul sĕu statmaior și de o mulțime de oficeri streini, atașații armatei italiene, și a făcut pe un teren de lângă oraș revista trupelor. Trupele au defilat pe Piazza dela Independanza înaintea regelui și a reginei ear mulțimea a aclamat frenetic părechia regală. După amiaḑi la 3 óre s'a ținut în Capitol o ședință festivă, la care au participat senatorii, deputații, primarii orașelor mai mari din Italia, ministrii, întreg corpul diplomatic și alte notabilități. Părechía regală la intrare a fost viu aclamată, ear după ce ș'a ocupat tronul, presidenții camerei și a senatului, precum și podesta (primariul) orașului ș'au cetit scrisorile de omagiu. Regele a rĕspuns prin o vorbire căldurósă, dând espresie bucuriei și stimei pentru momentele de redeșteptare a Italiei. Precum odinióră tóte classele cetățenilor s'au unit cu scop de a întemeia Italia unitară, astfel dorește ca în viitor tóte aceste clase se lucre la promovarea binelui țĕrii. Regele încheie astfel: *„Legătura insolubilă dintre dinastie și sórtea poporului, basată pe identitatea de idei și porniri, oțelită prin faptele de glorie cât și prin nenorociri, va fi cel mai puternic zid al patriei italiene“*.

Mulțime însuflețită, cu steaguri și cu musici militare au petrecut părechia regală dela Capitol la Quirinal. Séra a fost iluminație în orașul întreg.

Un incident.

Venind regele Umberto dela revista trupelor, un om înalt și palid s'a apropiat de trăsură și la agrăit astfel: „Majestate! *Opera predecesorului Majestății Vóstre a regelui Carlo Alberto a fost nobilă, însĕ iezuiții de astăḑi o zădărnicesc. Majestatea ta până atunci nu vei avea liniște, până ce Italia nu se va scăpa de acesti dușmani ai țĕrii*“.

Regele i-a rĕspuns cu un zimbet și a trecut mai departe. Acest bărbat, scrie „Neue Freie Presse“ se chemă Demisone și s'a făcut evident în ḑilele trecute prin o petiție aruncată în dietă de pe galerie, în care cere surghiunirea iezuiților.

Ungurii și iubileul Italiei.

In parlamentul nostru deputatul Kossuth Ferencz, aducênduși cu pietate aminte de însemnatele servicii, ce Italienii i-a adus amiliei lui, a propus, ca dieta maghiară se felicite dieta italiană din acest incident. „Italia a fost odinióră speranța nóstră. Acolo au găsit adăpost cei mai valoroși ai nostri. Cuvinese ca în forma de felicitare se luăm și noi parte la sĕrbările lor“, — ḑice Kossuth Ferencz. Lui Kossuth i-a rĕspuns Bánffy, declarând, că ori cât de imprietinítă este Ungaria cu Italia, nu vede necesitatea de a o felicita, — căci nu este us parlamentar. Majoritatea a și acceptat punctul de vedere al ministrului-president și a trecut la ordinea ḑilei peste propunerea lui Kossuth.

Din România.

Procesul duelului Filipescu-Lahovary. In ședința de Luni și-a început pledoaria dl Delavrancea și 'și-a terminat-o Marți. Dsa într'o logică puternică, cu argumente tari apără pe dnii Filipescu și martorul acestuia V. Ionescu. In acésta ḑi, după-ce au vorbit dnii A. Constantinescu și Păltineanu din partea apĕrării, a luat cuvêntul dl P. Grădișteanu apărătoriul părții civile. D-sa condamnă duelul ca o importație exotică pĕcătósă, și cere pedépsă aspră pentru dl Filipescu, căci resultatul duelului a fost mórtea. Despre martorii dlui Filipescu spune, că ei n'au cercat împăciuirea, și deci au a se considera ca coautori. In ședința de Mercuri continuându-și pledoaria dl Grădișteanu, vorbesce în potriva faptului că duelul nu s'a sĕvêrșit sub cerul liber. In sfêrșit condamnă aspru purtarea lui Victor Ionescu.

Prim-procurorul Caracaș în replica sa spune, că legea duelului n'a căḑut în desuetudine décă nu s'a aplicat în câteva casuri din negligența unor parchete. Intervenind acum parchetul — ḑice Caracaș — a făcut acusaților serviciul de ai apĕra de calumniile de asasinat ce li s'au pus pe spinare. Duelul e importație străină. Cere sĕ fie pedepsiți și martorii cu pedépsa cea mai aspră.

Iși ține apoi pledoaria dl adv. G. Panu, aducênd ca pildă casul analog dintre Leon Ghica și Stefau Vêrnav, când duelul a avut de urmare mórtea, și familia n'a constituit parte civilă, ci a deplâns în sinul sĕu nenorocirea. Constată că legea duelului a căḑut în dusuetudine, și spune că însuși dl P. Grădișteanu a comis delictul acesta. In ce privesce faptul că duelul e importație străină dl Panu spune, că importat a fost în țara românéscă și parlamentul, justiția, cultura etc. In o logică strinsă arată că duelul nu e a se considera delict, nici martorii complici. Articolul din „Independență“ îl califică insultător din sémă afară.

Joi s'a ținut ultima ședință, și a fost destinată replicei apărării.

A vorbit dl *Cornea*, condamnând constituirea in parte civilă a suror[illegible] hovary. „Voiți rĕsbunare, nu este se[illegible]tul de pietate, care vĕ aduce aici“. Intr'o superbă logică, și cu argumente nerĕsturnabile advocatul Cornea constată eșirea din us a codului pentru duel. Aduce mai multe casuri analóge de duel, cu sfîrșit mortal, și arată, că nicăiri nu s'a constituit parte civilă, și parchetele n'au pornit cercetare. „O lege care nu se aplică, a perdut din morala, vitalitatea, din forța ei“.

Procesul s'a terminat Sâmbătă, când tribunalul a adus sentență *condamnând* — după foile unguresti — pe dl *Filipescu la 6 luni temniță. Martorii au fost achitați.*

Cronică din Bucovina.

Catolicisml — canalul germanisării. Catolicismul e fără îndoială a piază rea pentru poporul romănesc. Ori unde, numai învrăjbire aduce și atentéză la viața națională a neamului nostru. Astfel în țara nóstră catolicismul este calea pe care își ajung reuniunile de maghiarisare mai iute scopul. In Bucovina Germanii cuceresc teren în mijlocul Românilor tot numai prin catolicism. Cea mai nóuă știre de acest fel o are „Tribuna“ din Sibiiu, căreia i-se scrie din Rădăuți, că acolo au trecut o sumedenie de Români la catolicism și astfel s'au germanisat total. „E înspăimêntătóre de mare lista fraților nostri rătăciți și perduți“, — ḑice corespondentul din Rădăuți. Atragem și noi atențiunea autorităților bisericesci de a veghia cu trezvie asupra marilor interese de neam, limbă și biserică.

Protegiarea abusivă a greco-catolicilor. „Patria“ publică o corespondență din Storojineț, în care se dovedesce, că guvernul țĕrii observă bunăvoință față de biserica greco-catolică, ér față de cea gr.-or. română e mașter. Astfel guvernul a dat voie comunității greco-catolice din Storojineț ca sĕ întreprindă o colectă în scopul zidirei unei biserici greco-catolice. Colecta se face, însĕ nu numai la coreligionarii greco-catolici ci și pe la credincioși de ai bisericei gr.-ort. Și administrația încuviințéză acéstă estindere a colectei și asupra greco-orientalilor. Altfel însĕ s'a întêmplat și se întêmplă în casuri analóge față de biserica nóstră. Dacă unei comune ortodoxe i se încuviințéză colectarea, apoi i-se porunceste strict, ca sĕ nu umble fără la cei gr. ort. Parochul gr. ort. din Lucăveț a primit dela guvern ordin strict, că dacă va cuteza sé colecteze dela vre-un catolic, va fi pedepsit în bani. „Étă de ce egală îndreptățire se bucură biserica nóstră ortodoxă din Bucovina“, — esclamă corespondentul „Patriei“.

Ér noi adaugem: Étă până unde merge ura papistașismului, care desconsideră astfel și cele mai elementare principii creștinești.

Asociațiunea clerului gr.-ort., după cum se știe s'a organisat. Prima acțiune și-o îndreptéză asupra ameliorării stării preoțesci, în care afacere s'a trimis cercurilor competente din Viena o petiție. Comitetul asociațiunii clericale gr. ort. a esmis o deputațiune, care se aducă la cunoscința presidentului țĕrii, baronului Bourguignon constituirea asociațiunei. Étă alocuțiunea conducĕtoriului acelei deputațiuni, a dlui Dr Țurcan (presidentul comitetului), precum și rĕspunsul dat de presidentul țĕrii:

„Ca representanți ai decurând constituitei Asociatiuni a preoților ort. or. din Bucovina spre promovarea intereselor bisericei băstinașe și a membrilor ei ne luăm libertatea a ne presenta și înainte de tóte a Vĕ esprima omagialele nóstre mulțămiri pentru bunăvoința cu care ați recomandat petiția adresată cătră Majestatea Sa spre ameliorarea sorții preoților și a ne recomanda și pentru viitor înaltei domniei Vóstre grații și bunăvoințe. Totodată ne luăm libertatea a Vĕ ruga sĕ binevoiți a primi asigurarea, că clerul ort. or. pre-cum până acum așa și mai departe va stărui din tóte puterile sale a cultiva și a întări în inimile populațiunei ce este încredințată conducerei sale spirituale simțemintele fidelității neclătinate și a alipirei cătră înalta casă imperială și cătră gloriósa dinastiă Habsurgică“. Și rĕspunḑênd dl president că este deplin convins despre notorica loialitate a clerului gr.-or. din Bucovina și cu plăcere ia și astăḑi act despre acéstă manifestațiune din partea representanților clerului ort. or. adause dl Dr. Țurcan cum-că *clerul bisericesc ort. or. nu numai că e pătruns de cele mai profunde simțĕminte de loialitate, ci conform prescripțiunilor bisericei rĕsăritene este dator sĕ comemoreze la tóte serviciile divine pe Majestatea sa apostolică și tótă ilustra curte imperială*“. Aceste cuvinte din urmă Dl Baron le-a luat la cunoscință cu deosebită plăcere și afectiune.

Noutăți.

Bóla archiducesei Stefania continuă a fi primejdiósă. In genere starea moștenitórei e din cele mai îngrijitóre. Puterile i-au slăbit din cale afară. Vineri și Sâmbătă s'au ivit momente extrem de ingrilitóre în mersul bólei A. Sale. Mai. Sa Monarchul în mai multe rânduri a cercetat pe bolnava archieducesă. Starea acesteia a deprimat total pe Mai-Sa. Principesa Elisabeta, fiica bolnavei archiducese a veghiat mai multe nopți la patul mamei sale, din care pricină și ea a căzut la pat greu bolnavă.

* * *

Din Budapesta ni se scrie, că faimosul Alexics György, privatdocent de limba și literară română la universitatea de-acolo nu are la colegiul sĕu decât un singur ascultător român. Afară de acesta mai ascultă neşte ovrei.

* * *

Duelul Picquart-Henry. Iși vor aduce aminte cetitorii, că în decursul fasionării sale în procesul lui *Zola*, colonelul *Picquart* a fost timbrat de mincinos de către colonelul *Henry*. Din pricina acésta Picquart a provocat pe Henry. Duelul cu condiții grele, a avut loc la Paris Sâmbătă. Victoriosul a fost *Picquart*, rănind pe adversarul sĕu la brațul drept atât de grav încât l-a făcut încapabil de a continua lupta. Combatanții s'au despărțit fără a se împăca.

* * *

„Parochía vacantă din Curtici și Nazarerismul“. Sub titlul acesta primim o corespondență fórte lungă a unui onorabil preot de lângă Arad, care reflectéză la o coresponnență a „Observatoriului“, publicată în numĕrul 10 al foii nóstre. Parte din lipsă de spațiu, parte însĕ din pricina că acéstă corespondență prea are caracter local și personal nu o putem publica întrégă. Esența este, că părintele protopop Bocșan n'a contribuit cu nimic la stîrpirea nazarenismului în comuna Curtici. Eată cum se încheie corespondența ce am primit:

Convingerea nóstră e, că nu preoții Grigorie Mladin și Teodor Pinter au provocat nazarenismul în Curticiu, pentru-că ambii erau iubiți de popor și cu deosebire iubirea poporului față de Teodor Pinter s'a manifestat și la mórtea sa în mod destul de laudabil, ér preotului Grigorie Mladin încă nu i-se póte imputa altă smintă, decât că fiind vĕduv 'și ține și dînsul económă la casă, dar de iubirea poporului vorbesce pentru dînsul împrejurarea că în parochia sa nu sunt pocăiți. Așia dară causa trebue se fie rĕtăcirea și ticăloșia. —

Consimțim și noi cu „Observatoriul“ ca Curticiul se-și capete un preot adevărat carele se aibă grige de biserică și de turmă, ér nu de averi lumesci, pentrucă în adevăr Curticiul ca comună bisericéscă a rĕmas napoia altora în tótă privința cu jumătate de véc, și din comuna de frunte ce era pe timpul când 'și avea protopopul sĕu pre fericitul Dan, a devenit o comună fără de nici o rânduială, dovadă e că învățătorii nu 'și capătă nici salariul regulat ca în altă lume, ci trebue se ascepte după el cu lunile și cu anul întreg, apoi lasă trăéscă, dacă au din ce!! Lucruri de acéste nu se vĕd în comune de frunte, nu avem însĕ nici o speranță că stările se vor ameliora, pentru că prevedem că se va face éră căpătuială din considerațiuni de nemotenià după usul de aici, ér poporul tacă și plătéscă!!. — *Iubitorul de adevăr.*

PARTEA ECONOMICA.

I. Löser.

Istoria Agriculturei.

Traducțiune autorisată
de
Un prietin al plugarilor.
(Urmare).

25. Bere putea sĕ-și facă ori și cine, că nu-i sta nimic în cale, deja în secolul al VIII-lea suna un paragraf în legea alemanică, că fie care creștin aparținător unei biserice, trebue sĕ dea la biserică în tot anul 15 sicle de bere (siclă séu sícula era mĕsura usitată pentru lichide), din cuvêntul acesta póte sĕ devină în Germania superióră usitatul seidel (sfêrtar) mĕsuri mai mari pentru lichide erau așa numitele Kufer și Fuder.

26. Pădurile trecéu în posesiunea regelui, nobililor, comunelor și mănăstirilor, dreptul unui ținut de a sĕ folosi de pădure după plac era restrins, trebuia însĕ sĕ se publice unele ordinațiuni înainte de a se putea sci, că și pădurile pot fi proprietate. Regele Teodoric II. opri prin un document de confirmațiune al mănăstirei Mormûnster, ca nimeni afară de persónele din claustru sĕ nu sémene în câmpurile din pădure nici sĕ trimită rîmători la îngrășat, séu sĕ taie lemne. Depărtarea lemnelor se pedepsea numai după ce sĕ tăia. Crengile uscate și rupte de vênturi sĕ pu putéu lua de ori și cine, așa încât și acela, care nu avea parte la pădure putea să-și adune atari lemne, din pădurea altuia, și prosesorul pădurei era chiar oprit dacă cuteza a'l opri.

27. Vênatul era ocupațiunea cea mai plăcută a germanilor liberi, fie care proprietar putea vêna, ce voia, și numai acela sĕ socotea de hoț de sĕlbătăcii, care vêna pe moșii străine. Diferit era felul de a vêna séu prinde sĕlbătăciunea.

Ei puneau clucse, unghiți, balțuri și arcuri, la cari aplicau un fel de mașinărie de se slobozéu de sine. Cânii avéu mare valóre și li sĕ punéu diferite numiri: precum câne adurmecător, copău, câne hăitaș, câne spion, cânele de castor, care vênéză pe sub pământ, ogar, câne de curte, de oi și așa mai departe. Sĕ făcea vênat și cu cerbi domosticiți (îmblânziți). Vênatul cu ei sĕ făcea probabil în modul următor: că sĕ slobozéu în pădure, și ei prin sberăturile lor, chemau alți cerbi, cari apoi sĕ pușcau, cei domesticiți erau însĕmnați, ca sĕ'i pótă distinge de cei-l'alți.

28. Pescăritul era liber, pentru fie-cine însĕ numai atât cât atingea moșia lui rîul, în ape strĕine era oprit. In păduri s'a făcut cele dintâiu lacuri.

Nr 20/1898. [33] 3—3

Concurs repețit.

Pentru ocuparea postului de paroch în parochia vacantă de clasa a III-a Voila, în protopresbiteratul Făgărașului, se escrie prin acésta concurs nou cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în ḑiarul „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post dau suma de 484 fl. v. a.

Concurenții au a-și substerne suplicile lor instruite conform legilor în vigóre subsemnatului oficiu protopresbiteral până la terminul susindicat.

In conțelegere cu comitetul parochial concernent, Oficiul protopresb. gr.-or. al Făgărașului.

Făgăras, 27 Ianuariu, 1898.

Iuliu Dan,
protopop.

Nr. 21/898 prot. [34] 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de paroch în parochia vacantă de clasa a III-a Ludișor în protopresbiteratul Făgărașului, se escrie prin acésta concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în ḑiarul „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post dau suma de 411 fl. v. a.

Concurenții au a-și substerne suplicile lor instruite conform normelor în vigóre subsemnatului oficiu protopresbiteral până la terminul susindicat.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Făgărașului, în conțelegere cu comitetul parochial concernent.

Făgăraș, 27 Ianuariu, 1898.

Iuliu Dan,
protopop.

În **Tipografia archidiecesană** au apărut:

I. C. Panțu:

Curs complet
de
corespondență comercială
à fl. 1.60,

Procent,
Promil,
Interese
și
Teoria
conturilor
curente
à fl. —.40.

Se pot procura din
Librăria archidiecesană, Sibiiu.

Din **Librăria Tipografiei archidiecesane** se pot procura:

Insoțirile de credit,
îndreptare practică
de
T. W. Raiffeisen,
traducere autorisată
de
Dr. A. Brote.
Prețul 80.

Cartea
Stuparilor
Săteni
de
Romul Simu, învĕțător
prețul 35 cr.

Libraria Tipografiei archidiecesane,
Sibiiu.

În librăria Tipografiei archidiecesane se află:

Dicționariu român-maghiar
și
Dicționariu maghiar-român
de
Dr. I. Crișan și N. Putnoky,
apărute în 1893 și 1895, cele mai nóue vocabulare pentru învĕțarea limbei maghiare.
Prețul leg. à fl. 2.—

În **Tipografia archidiecesană** au apărut:

Sidoxia,
cestiunea dotațiunei archiereului ortodox-român din Transilvania,
de
Matei Voileanu.
Prețul 30 cr.;

Alexandru Roman, 1826--1897.
Material pentru biografia și activitatea lui,
de
Ilie Dinurseni.
Prețul 40 cr. și

Un vis,
narațiune din viața unui preot,
de
Gavriil Hango.
Prețul 20 cr.

Se pot procura din
Librăria Tipografiei archidiecesane
Sibiiu.

1898
Vetés ideje: Augusztus és szeptember.
Ültetés távols 15—20 cm.
Talaj minősége trágyázott.
Mauthner-féle magvak.
Aussaatzeit: und September.
Pflanzweite: 15—20 Cm.
Bodenbeschaffenheit: Gut gedüngt.

Vestitele

Semințe de flori și legumi

ale lui [13] 9—17

Mauthner

în

pachete închise, legal garantate
cu marca de apĕrare împrotocolată

„Ursul“

se pot căpĕta în tóte

băcăniile și ferăriile

mai mari.

NB. Numai pentru pachetele ***închise,*** provĕḑute cu figura ***ursului*** și signate cu numele ***Mauthner,*** cum arată figura alăturată, ia firma ***Edmund Mauthner*** în ***Budapesta, strada Andrássy 23,*** garanție deplină, că-'s semințe próspete și veritabile.

„CASSA DE PĂSTRARE ÎN MERCUREA“,
SOCIETATE PE ACȚII

Primesce depuneri spre fructificare sub următórele condițiuni:

1. **Depuneri făcute de particulari cu anunț de 30 zile cu 5%.**
2. **Depuneri făcute de particulari cu anunț de 3 (trei) luni cu $5\frac{1}{2}\%$.**
3. **Depuneri făcute de biserici, școle, corporațiuni culturale, ori cu scop de binefacere cu 6%.**

Permițĕnd starea cassei, depunerile se replătesc îndată și fără anunțare.

Contribuția erarială pentru sumele depuse se plătește prin institut.
[illegible]egulamentul special pentru depuneri, la cerere, se trimite ori-și-cui gratuit
Depuneri, ridicări și anunțări, se pot face prin postă și se resolvă cu reintórcerea ei.

DIRECȚIUNEA
„Cassei de păstrare în Mercurea“,
SOCIETATE PE ACȚII. [4] 9—10

A eșit de sub tipar și se póte procura din
Librăria Tipografiei archidiecesane

CALENDARIU
pe anul comun dela Christos
1898.

Anul al patruḑeci și șeptelea.

Pe lângă partea calendaristică cuprinde: șematismul amplificat al archidiecesei ortodoxe transilvane, precum și un mic șematism privitor la diecesele aparținĕtóre metropoliei ortodoxe române din Ungaria și Transilvania; o indicare lunară a agendelor protopresbiterale și parochiale; o indigitare pentru trebuințele clericilor absoluți și a învĕțătorilor confesionali; însemnarea tĕrgurilor după alfabet, luni și ḑile; anunțuri, și în fine catalogul cărților din librărie.

Partea literară conține: „Pascile“ și „Érnă pe uliță“, poesii de G. Coșbuc, Alexandru Roman, material pentru biografia și activitatea lui de Ilie din Urseni, și „Bunica Márie“ de Ilarie Chendi.

Prețul unui exemplar broșat 30 cr., 10 séu mai multe exemplare și în genere vênḑĕtorilor broșat 25 cr.

Librăria Tipografiei archidiecesane, Sibiiu.

Ne-au sosit acuma:

Tabele de părete pentru cetit, românesci fl.	2.40
„ „ „ „ „ unguresci „	2.40
„ „ „ „ „ românesci de I. Tuducescu . . . . „	3.60
„ „ **istoria naturală** (16 bucăți colorate: regnul animal, vegetat și mineral) „	7.20
Tabele de mĕsuri metrice cu esplicare „	—.80

Librăria Tipografiei archidiecesane, Sibiiu.

Redactor prov. Dr. Elie Cristea.

Editura și tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 23. Sibiiu, Joi, 26 Februariu, v. (10 Martiu n.) 1898. **Anul XLVI.**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Nr. 1432 Pres.

Publicaţiune oficială.

Postul de spiritual greco-oriental la institutul regnicolar de corecţiune din Gherla (Szamosujvár), acum vacant, cu dotaţiune anuală de 800 fl. şi locuinţă în natură, eventual relut anual de 210 fl., este a se îndeplini prin denumire din partea înaltului ministeriu reg. ung. de justiţiă la propunerea autorităţii supreme archidiecesane.

Cu privire deci la intimatul susl̆audatului ministeriu din 1 Martiu n. a. c. Nr. 6227, prin acésta se fac atenţi toţi cei-ce ar dori sĕ ocupe postul amintit, ca **până în 15/27 Martiu a. c.** sĕ-şi presenteze aici suplícele lor instruate cu documente despre etatea, cunoscinţa limbilor, studiile pregătitóre şi teologice, esamenul de cualificaţiune preoţéscă, promovarea la gradurile preoţiei şi despre aplicarea şi serviciele lor de până acum.

Se observă: că la postul din chestiune pot veni în combinare numai acei preoţi ori clerici absoluţi din archidiecesa Transilvaniei, cari pe lângă o cualificaţiune superióră sunt bine deprinşi în limba maghiară şi au inclinare specială şi desteritate pentru îndreptarea morală a celor osândiţi; ér dintre cei cualificaţi vor fi preferiţi cei-ce sunt vĕduvi, eventual celibi, încă tineri, şi în bune puteri fisice.

Sibiiu, 23 Februariu, 1898.

Miron Romanul m. p.,
archiepiscop.

Dotaţiunea clerului.

VII.

(Articol final.)

Am indicat în articolii de mai nainte acele dispoziţiuni ale proiectului despre intregirea venitelor preoţesci, cari ni s'au părut nedrepte, injuriόse şi vatĕmătóre pentru independenţa, libertatea şi autonomia bisericei nóstre şi pentru demnitatea archiereilor şi a forurilor nóstre bisericesci.

Sĕ nasce acum întrebarea, ce ţinută oficială va lua biserica nóstră prin organele sale în faţa acestui proiect?

Nu ne îndoím, că actualul vrednic cap al bisericei nóstre, Escelenţia Sa archiepiscopul şi metropolitul *Miron Romanul*, — carele în asemenea momente ameninţătóre totdéuna a fost la locul sĕu, apărând cu bărbăţie, demnitate şi tact biserica încredinţată archipăstorirei sale, — îşi va sci face şi de astă-dată datorinţa sa conform celor mai binepricepute interese ale bisericei ortodoxe române, ajutat fiind în acţiunea sa de forurile bisericesci competente şi de ceialalţi Preasânţiţi archierei ai nostri.

Suntem informaţi, că consistorul archidiecesan din Sibiiu a esmis deja din plenul sĕu o comisiune, carea sĕ studieze proiectul; şi — ridicând în relief părţile şi paragrafii injurioşi — sĕ facă eventuale propuneri de ulterióră purcedere.

Óre-care analogie aflăm între dispoziţiunile proiectului actual şi între cele ale normativului ministerial, aprobat de Maiestatea Sa la 15 Decembre 1883, privitor la destribuirea ajutorului de 25.000 fl., dintre cari o miie se dă şi aḑi fondului seminarial.

Maiestatea Sa, actualul monarch, s'a îndurat la cererea episcopului, mai târḑíu metropolitului Şaguna a încuviinţa la 29 Maiu 1861 din visteria statului un ajutor de 25, respective 24 mii, pe *sama preoţimii* din archidiecesa gr.-or. română a Transilvaniei; ér nu şi pentru *ajutorarea comunelor bisericesci*, precum schimbă ministrul Trefort în rescriptul sĕu dela 8 Octobre 1875

Acéstă sumă s'a dat din dotaţiunea de 100.000 fl, luată anual în budgetul statului spre scopurile bisericesci ale greco-orientalilor

O prea înaltă disposiţiune ulterióră dispune, ca suma ajutorului între limitele stabilite şi pe lângă *suprainspecţiunea guvernului sĕ o împartă însaşi autoritatea bisericéscă*, adecă episcopul şi consistorului sĕu.

An de an s'a distribuit acel ajutor intre preoţi cu stricta observare a normelor stabilite şi consemnarea celor împărtăşiţi s'a presentat în fiecare an guvernului, fără a se fi făcut vr'odată cea mai mică escepţiune.

Cu tóte aceste resoluţiunea prea înaltă dela 22 Septembre 1875, notificată bisericei prin intimatul ministerial din 8 Octobre a. a. Nr. 23.435 decretéză, că ajutorul pe viitor îl parte ministrul şi numai eventualul rest îl transpune bisericei; ér la 18 Ianuariu 1884 prin actul sĕu de sub Nr. 177 merge ministrul şi mai departe, aducênd bisericei la cunoscinţă, că Maiestatea Sa a aprobat un normativ, în sensul căruia autorităţii bisericiesci i-se lasă numai dreptul a da informaţiuni cu privire la preoţii, cari cer ajutor dela ministru.

Preoţii au sĕ aştérnă petiţiunile direct la ministru, care le transpune consistorului spre opinare; dar opinia bisericei nu-l obligă pe ministru. Apoi se restitue şi ministrul după bunul plac distribue ajutórele, asignându-le la perceptoratele respective.

Faţă cu acésta jignire a autonomiei şi demnităţii bisericei nóstre s'au făcut paşii de lipsă: o representaţiune din partea sinodului archidiecesan dela 1884 către ministrul cultelor şi alta din partea sinodului archidiecesan dela 1885 către Maiestatea Sa, indicând, că biserica — „avênd în vedere interesele sale superióre este mai gata a renuncia la acest ajutor de stat, decât a-l primi sub condiţiunile umilitóre, cuprinse în normativul mai nou". Representaţiunea către ministru a fost respinsă. Asemenea şi representaţiunea, inmanuată Maiestăţii Sale prin o deputaţiune de 5 înşi n'a avut efectul dorit. Normaitvul a rĕmas în valóre. Cererile sinodului nu s'au considerat. Resoluţiunea preaînaltă din 4 Maiu 1885 Nr. 16.013 autoriséză pe ministrul cultelor sĕ distribue el ajutoriul pe basa normativului şi chiar cu încunjurarea autorităţii bisericesci. Dar pentru ridicarea vaḑei archiepiscopului se pune acestuia la disposiţie 4000 fl. din ajutorul amintit, spre distribuire.

Acéstă resoluţie a fost promovată la un sinod estraordinar, convocat pe 4/16 Iuniu 1885. Acest sinod în şedinţa sa dela 5/17 Iuniu decide în nuce:

Avênd în vedere, că alterarea disposiţiunilor dela 29 Maiu 1861 nu-s motivate; că restricţiuni sĕ fac numai pentru biserica nóstră; că prin uóuĕle normative sĕ distruge în cter legătură canonică, se sgudue disciplina bisericéscă şi că jignesc adênc autonomia şi libertatea bisericei, garantate prin legile ţĕrei:

„Sinodul declară, că sub condi„ţiunile cuprinse în normative ministe„rial din 18 Ianuariu 1884, nu póte „primí ajutorul de stat de 24.000 fl., „neputându-l considera, ca dat biseri„cei" etc.

Asta numai pentru analogia afacerii.

Dar congresul naţional-bisericesc din anul 1895 s'a pronunţat prin conclusul sĕu dela 12/24 Maiu Nr. 73 direct în chestia dotaţiunii preoţilor. Din incidentul discuţiunii asupra intimatului ministerial, prin care cere dela constoriile eparchiale date statistice despre dotaţiunea preoţilor, congresul decide.

„Sĕ aviséză consistoriile „eparchiale, sĕ adune şi sĕ „subştérnă d-nului minístru „datele despre dotaţiunile parochiale, pe lângă espresa „reservă, că regularea dótaţiunilor parochiale aparţine „esclusiv autorităţilor nóstre „bisericesci, şi în acéstă afacere nu póte admite de loc „ingerenţa guvernului; dar „punêndu-se în vedere din „partea regimului urcarea „subvenţiunii de stat, şi pre„supunênd noi, că datele se „cer spre mai bună orientare „în acest scop, le substernem „în aşteptare, că subvenţiunea sĕ va asemna la disposiţia autorităţilor bisericesci „superióre într'o sumă generală, precum s'a urmat faţă „de alte confesiuni din ţéră, „pe lângă susţinerea intactă „a autonomiei nóstre biseri„cesci".

Autonomia bisericei nóstre este scutul, pe care antecesorii cu multă ostenélă şi muncă ni l'au câştigat: noi deci datori suntem a face şi pe viitor posibilul pentru apărarea ei.

Ca îndemn în acéstă direcţiune ne pot serví şi vederile sănĕtóse ale multor bărbaţi de stat conduşi de principii, ér nu de tendenţe particulare, cari au sciut respecta cercul de activitate al bisericilor mai mult, ca actualii nostrii ministrii, cari fără nici un scrupul i-au aḑi un lăzdrog, mâne altul din gardul autonomiei bisericilor, ca trecerea în terenul străin sĕ le fie lor şi organelor lor cu atât mai uşóră.

Chiar şi în Ungaria au fost în trecut bărbaţi de valóre cu vederi mai bune, ca a actualilor stăpânitori. Noi vom presenta la locul acesta faţă de tendenţele de ingerinţă ale ministrului Wlasscis, părerea lui *Francisc Deák* în acéstă privinţă, pe care o scótem din o vorbire, ţinută de el în parlamentul ţĕrei la anul 1873.

La 28 Iuniu 1873, — vorbind deputatul Alexandru Csiky despre „dogma infalibilităţii", pe care o numesce *„örült fölfuvalkodás"*, *o îngâmfare nebună*, — sĕ pune pe tapet chestiunea episcopului catolic Schopper dela Rosnyo, pe care ministrul l'a dojenit, pentru-că publicase în butul oprirei guvernului dela 9 August 1870 circularul papei, respective a sinodului despre infalibilitatea papei ş. a., fără placetum regium. Discuţia s'a estins asupra raportului dintre biserică şi stat, fâcêndu-se propunere, ca sĕ se esmită o comisiune, care sĕ nisuéscă a regula acest raport după posibilitate.

Étă ce ḑice Déak în acéstă privinţă în cuvĕntarea sa, pe care un amic al fóiei nóstre cu bunăvoinţă ne-a căutat'o şi copiat'o din biblioteca parlamentului.

„Grea întrebare este acésta. Raportul „dintre stat şi biserică se ţine în tótă Europa de chestiunile cele mai grele....

„Clarificarea ei ne stă înainte; deci şi „noi, ca şi alţii trebue sĕ stăm gata a o regula. Dacă nu facem acésta aḑi, câştigăm „dóuĕ lucruri: ântâiu afacerea sĕ cóce: a „dóua învĕţăm, ne procopsim din esemplele „altor state, atât dacă acelea purced corect, cât şi „dacă au greşit. Eu dar cred, că de aceea „e necesară comisiunea, ca — cuprinḑînd concentrice tóte momentele privitóre „la acestă chestiune — sĕ le cumpănéscă, esamineze şi pe basa acésta sĕ facă proiect.

„Acésta va fi muncă mare şi îndelungată..... Afacerea reclamă cea mai mare „pracauţiune.....

Intrând în meritul obiectului susţine:

„Eu aflu, că cu privire la acel raport „dominéză în lumea cultă douĕ sisteme tare „deosebite. Unul este cel *american*, altul „cel *european*. Legislaţiunea statelor din „America de nord — nu îndată după înfiinţarea statului, dar ceva după aceea — a „purces din acel principiu, *că statul sĕ se „ingereze cât de puţin în afacerile* **cultelor.** „Cu puţina schimbare a privit cultele faţă „de stat, ca şi nisce *asociaţiuni*, şi precum „şi-a ridicat vocea faţă de acestea, numai când „învĕţăturile ori purcederea lor erau periculóse pentru stat, aşa şi faţă de culte. *In „tóte celelalte afaceri* însĕ le-a *dat mână liberă*. Asta a fost acolo mai uşor. Ómenii „aceia, a căror înnaintaşi ş'au părăsit patria din causa persecuţiunilor contra religiuniei lor, **au simţit şi sciut ce păgubitóre „urmări are aceea împrejurare, când statul „sĕ ingeréză mult în afacerile religiunii.**

„Sistemul european difere radical de „acesta. In Europa creştinismul a lăţit civilisaţiunea. Acele popóre, cari nu s'au alipit „de creştinism, au dispărut, ori — dacă s'au „susţinut — au rĕmas tare înapoi în cultură. Fiind religiunea creştină întemeietoriul civilisaţiunii, conducĕtorii ei au fost „bărbaţii bisericei, cari pe atunci in mare „maioritate, ca sĕ nu ḑic esclusiv, erau înzestraţi cu sciinţă şi cultură. Influinţa lor „asupra bărbaţilor, cari cârmuiau treburile „statului, asupra principilor şi altor ómeni „renumiţi, era mare atât în urma cunoscinţelor precumpĕnitóre, cât şi în urma farmecului religiunii.

„In urmarea acestora au conţesut interesele creştinismului sau ale religiunii cu tóte „instituţiunile statului; rădăcinile aceleia au concrescut cu tóte instituţiunile. Ca dovadă a „acestora n'am sĕ amintesc decât aceea, că „până bine de curênd aprópe fie-care stat „şi-a avut religiunea sa de stat, ori cel „puţin o atare religiune, pe care a apĕrat'o, „menajat-o, şi favorisat-o mai pe sus de ce-

„lelalte. Acéstă stare începe a înceta; dar „încă în multe locuri n'a încetat, căci nu-i „cu putinţa a nimici acest sistem într'o ḑi; „rădăcinile lui sunt atât de adânci în terenul „instituţiunilor, încât ale smulge nu ar fi „posibil fără a provoca convulsiuni; şi dacă „totuşi ne-am încerca ale scóte, ar încolţi şi „s'ar desvolta din nou, încă mai din abundanţă.

„Părerea mea, princicipiul „meu, este acela, că dintre dóuĕ „sisteme ţin pe cel american de „mai bun, mai raţional.

„Basa acestui sistem constă în aceea, ca sta„tul sĕ nu se amestece de loc, sau numai cât mai „puţin în afacerile cultelor, şi numai atunci „şi numai într'atâta, întru cât existenţa statului „necesitéză ingerenţa. Dar dacă acésta nu o „pot ajunge deodată, ţin în continuu acest „scop înaintea ochilor, aprob şi spriginesc tot „pasul, ce duce într'acolo; dar nu aprob n ci „o astfel de mĕsură, care se abate dela acésta.

Aceste cuvinte ale nemuritoriului bărbat au fost acoperite de freneticile şi generalele aprobări ale parlamentului în 1873.

Dar proiectul, de care ne-am ocupat indică, că spiritul adevĕratului liberalism a dispărut din atmosfera parlamentului, căci la anul Domnului 1898 în loc de a putea semnala un progres în acésta privinţă, vom fi necesitaţi a înregistra faptul, că cei ce aḑi sĕ poreclesc liberali vor aproba nu liberalismul, ci sugrumarea lui pe contul independenţei bisericei.

Noi însĕ datorinţe avem către biserica naţională şi acele sĕ le împlinim cu cea mai bună a nóstră convingere; cu atât mai vêrtos, că „după conceptele unui stat constituţional, precum cu „nobilă ambiţiune pretinde a fi şi „al nostru, guvernul are datorinţa „a supraveghia observarea legilor de„cretate de representanţa ţĕrei şi apro„bate de domnitoriul, ér călcarea lor „a o împedeca şi pedepsi cu tótă ri„górea.

Unde însĕ, precum durere în „casul de faţă, însuşi guvernul ţerii se „crede îndreptăţit a ignora atât de mult „autonomia unei biserici recunoscute „şi inarticulate prin lege şi a vătăma „într'un mod atât de simţibil libertatea „şi drepturile ei: acolo biserica însaşi „e datóre înaintea lui Dumneḑeu şi a „lumii a păşi la mijloc resolut, a ri„dica cu tărie vocea sa şi a apĕra cu „tóte armele legale autonomia, libertatea „şi demnitatea sa." *)

„Furor magyaricus" „Deutsches Volksblatt", organul partidului antisemit din Viena, publică în numĕrul din 1 Mar. un straşnic prim-articol, întitulat: „Eine neue magyarische Vergewaltigung". Estragem din acest articol următorul pasagiu:

„Pe semne arborii şovinismului maghiar vor creşte în timpul cel mai deaprópe până în ceriu. O apăsare brutală şi o prigonire a popórelor nemaghiare din Ungaria urméză una după ceealtă. Cu cea mai cutezătóre volnicie sunt lovite în faţa popórĕ şi state străine; drepturi străine dobândite mai de mult sunt violate, asemenea şi tractate strĕine, dacă aceste nu corespund scopurilor egoiste şi şoviniste sau le sunt chiar jignitóre. *Nime nu s'a găsit însĕ pănă acum, care sĕ fi rĕsbunat aceste injurii înmiite faţă de nevinovaţi, nime n'a înfrânat acest asiatic furor judaeomagyaricus.*

„Am avut mai dese prilegiuri a aminti maghiarisarea cu forţa a numelor de comune nemaghiare ceea-ce sĕ întêmplă aḑi pe „calea legii" în contra dorinţei şi a intereselor locuitorilor. La atâta însĕ nu s'a mărginit şovinismul maghiar, nu'i ajunge a despoia pe nemaghiari de numele ce le au devenit atât de dragi; nu'i ajunge a distruge tradiţiile istorice de multe sute de ani — ba face şi încercarea de a impune sila acésta lumei întregi din afară de globul unguresc. *Dela oficiile maghiare de postă scrisorile şi pachetele se retrimit în massă în Austria fiind-că nu sunt provĕḑute cu numirile maghiare ale locurilor de destinaţie,* deşi aceste locuri aprópe tóte sunt în ţinuturi germane-slovăcesci, române şi sêrbeşti din Ungaria, unde limba maghiară este cunoscută numai ca şi pe la noi".

Urméză o apreciare în termini vehemenţi a acestei proceduri meschine din partea postei maghiare.

Ródele faimósei legi de maghiarisare a numelor de comune încep a se ivi. Aceste sunt primele semne de piedeci în comunicaţiunea publică, provocate de nóua lege. Vom avé în curênd se ne plângem şi mai mult, căci în deosebi scrisorile, ḑiarele etc. ce ni se vor trimite nóue din România vor fi înaipoiate.

Şaguna
şi
dotarea clerului.

(Urmare)

Tóte acestea şi acestor asemenea desjosiri au pricinuit bisericei, preotimei şi poporului diecesei mele, constituţia ceea ce stăpânea până la anul 1848.

Deci nu e de mirare, dacă ai aflat Măria Ta multe, care acum sĕ cuvin a sĕ îndrepta în naţia română. Credem M. Ta că me dóre inima, când gândesc la ticălósa stare a eparchiei şi a naţiei mele, în care au devenit cu vina altor naţiuni, care şi astăḑi într'atâta defaimă naţia mea, cât nu pot scăpa de pĕcatul urei. Am însĕ pricini destule de a nădăjdui, că multe se vor îndrepta prin constituţia Inalţatului Impĕrat Francisc Iosif. Una însĕ nu pociu trece cu vederea, ci pentru dragoste către dreptate sunt silit însemna aci: că adecă preoţii şi creştinii eparchii mele în privinţa celor ce au trebuit sĕ sufere pe nedrept şi împotriva învĕţăturei creştinesci, au arătat lumei un esemplu de răbdare, care e unic şi fără pildă în feliul sĕu. Dînşii cu învăpăéta lor nadejde către Dumneḑeu şi cu neclătita credinţă către Impĕraţii Austriei, au suferit góne strĕine, au răbdat asupririle, şi totuşi cât le era cu putinţă, zidéu biserici şi şcóle unde numai li sĕ îngăduiau; dênşii plătéu pre episcopii, pe preoţii, şi pe celelalte feţe bisericesci, ne avênd de nicăirea vre-un ajutoriu, afară de Impĕraţii apostoliceşti ai Austriei, dintre cari Iosif al II. le au dat episcop, după ce 85 de ani fuseră fără episcop; Imperatul Leopold al II. le au dat prin articlul dietal 60.—1790 liberum religionis exercitium; Imperatul Francisc I. au îngăduit a întrebuinţa din fondul sidoxial 6,000 fl. s. m. Imperatul Ferdinand I. au fundat un capital de 30,000 fl. s. m. pentru stipendiul preoţilor săraci; ér înălţatul Impĕrat cel de acum stăpânitoriu Francisc Iosif asemenea îndreptăţire religionară şi politică cu celelalte popóre. Şi aşa din darurile preamilostivilor Impĕraţi şi din jertfele poporului sĕ află astăḑi vistieria eparchiei mele în următoriu chip:

1.	Fondul sidoxial cam pănă la fl.	52,000.—
2.	Fondul clerical . . . . „	12,000.—
3.	Fundaţia Ferdinandiană . „	42,000.—
4.	Fundaţia episcopului Moga „	29,000.—
5.	Aici vine în tot anul şi suma groşiţelor, ce să adună dela popor . . . . „	5,000.—
	fl. s. m.	140,000.—

Chieltuelile fundaţiilor acestora, până acnm au fost următórele: şi adeca numai a fondului sidoxial, căci din celealalte fundaţii, nu se cheltuesce nimica:

1.	Leafa episcopului . . . . fl.	4000.—
2.	Leafa manipulanţilor consistoriali . . . . „	400.—
3.	pentru cancelaria episcopală „	120.—
4.	Leafa directorului şcólelor triviale . . . . „	400.—
5.	Leafa profesorului de teologie . . . . „	300.—
6.	Adiutum pe seama directorului şcólelor la visitaţie . . „	80.—
7.	Stipendiul la 14 dascăli sĕraci câte 20 fl. . . . . „	280.—
	fl. s. m.	5580.—

Când se ia la judecare venitul eparchial, şi înbesce starea preoţimei mele, numai de cât lămurit se vede, că — fiind stările împrejur aşa — nu sĕ putură face lucruri mai mari în eparchia mea, de cât ce se făcură. Unde cutez a adauge, că dacă aiurea să făcură lucruri mai mari şi mai bune, unile ca acelea nu sĕ făcură fără nedreptăţirea bisericei şi a naţiei mele, căci fii ei au fost siliţi sĕ dee zecіueala ródelor ostenelelor sale la preoţii străini, şi sĕ facă robote la alte naţii, şi aşa dacă sunt preoţii aceştia cultivaţii, aşa precum aduce cu sine mărimea treptei preoţesci, nu e de mirare, pentru că ei ca mirenii au avut de religia şi naţia lor şcoli unde sau putut cultiva, şi bucuros sau dat la învĕţături, pentru că scia, că ostenéla şi cheltuiala lor în şcoli sĕ va rĕsplăti cu vreme, aşa togma nu e de mirare, de nu sunt toţi preoţii mei aşa cultivaţi, cum cere dela ei starea lor, căci una ca mirenii, nu învĕţa în şcoli naţionale, care pentru constituţia veche nu putea avea, ci învĕţa în şcólele altor naţii, unde cu greu sĕ primea, şi li sĕ făcea multe feliuri de împedecări, alta éră nu-i îmbărbăta nădejdea, că ostenelele lor în şcóle făcute, se vor resplăti, sciind că décă şi se vor face preoţi — la altă dregătorie nici că putea gândi — nu vor avea multă vreme pentru deprindere în învĕţături, pentru că vor fi siliţi pânea cea de tóte ḑilele cu sudórea feţelor lor a o agonisì, şi din aceea a da zăciuială la preoţii străini şi aşa cei ce simţea în sine chiemare către trépta preoţiei, numai cu nădejdea aceea sĕ făcea preoţi, că dóră se va milostivi Dumneḑeu şi împĕratul, ca sĕ le îmbunătăţéscă sórtea lor.

Credem Măria Ta, că credincios îţi tâlmăcesc rugarea preoţimei mele, care în tóte ḑilele sĕ rógă către tatăl ceresc, ca sĕ dee bunului nostru împĕrat ḑile îndelungate cu pace şi cu îndestulare, — când îţi raportez că al unspreḑecelea ceas este, ca preoţimea mea sĕ se pue în dotaţia, care meritéză, şi clerului celui tinĕr şi dascălilor elementari sĕ se dee mijlócele, de a se puté găti potrivit chiemării lor viitóre.

Dacă spre nenorocirea nóstră nu va întocmi stăpânirea nóstră celea de lipsă şi de putinţă în tréba acésta, atunci preoţimea eparchiei mele va deveni într'o stare mai ticălósă de cât cea mai de nainte, pentru că până acum au avut nisce scutinţe mici din partea statului în privinţa scutirei dărei capului şi a greutăţilor publice, care acum după rênduiala cea nóuă cu obştéscă contribuţie şi alte prestaţii publicate le perdură.

Eu vĕd dreptate în aşezarea acésta a stăpânirei nóstre, însĕ numai atuncea, când s'ar pune preoţimea mea în starea aceea, în care se află şi celelalte preoţimi din ţéră, pentru că dreptatea distribuită aduce cu sine, ca, dacă preoţimea mea va trebui a purta greutăţile acelea, care le pórtă şi preoţii din alte religii, — sĕ aibă şi bunătăţile acelea, care le au alţi preoţi. Prea mare deosebire aflu eu în prestarea greutăţilor preoţimei de alte religii şi între aceea, care va presta preoţimea mea, pentru că aceea va presta greutăţile din moşiile preoţesci, ér acésta din cele strămoşesci. Nimic nu póte aşa tare abate pre tinerii învĕţaţi dela trépta preoţiei, de cât circumstanţă acésta, pentru că este un lucru prea greu a se cheltui, şi a învĕţa fără nădejde, că va putea vedea resplata cheltuelilor şi a ostenelilor şcólei făcute.

Tot acésta se înţelege şi pentru dascălii, cantorii şi crisnicii, bisericilor din eparchia mea, cari fuseră până acum scutiţi, ér acum după rênduéla nóuă au perdut în scutinţa cea mică, de care sau bucurat înainte de acésta.

Deci I. Pentru cinstea şi vaza bisericii mele a fost de lipsă, ca pe temeiul legilor fundamentale din 4-lea Martie 1849 sĕ se pue un articlu în statutele Ardealului prin care naţia română şi religia rĕsăriteană sĕ se dechiare de primite cu drepturi de o potrivă cu celelalte naţii şi religii şi sĕ se

---

*) Din representaţiunea sinodului archidiecesan dela 27 Aprile, 1884.

FOIŢA.

Tradiţii şi legende din popor.

de

G. Coşbuc.

Sórele.

Sórele e pus de Dumneḑeu sĕ lumineze pământul, dar el îngrozit de răutăţile câte le vede pe pământ şi sătul de acelaşi drum vecinic, într'una vrea sĕ fugă şi sĕ scape de vederea pământului. Aşa cum umblă el de-a curmeḑişul peste pământ, dela rĕsărit spre sfinţit, îşi tot schimbă drumul şi fuge cu rĕsărirea, când spre miaḑă-ḑi şi când spre miaḑă-nópte, că dóră va puté ajunge odată sĕ facă sfîrşit pământului, şi el sĕ stea sĕ se odichnéscă pe cer şi sĕ nu mai aibă de încunjurat pământul. Iar sfêrşitul pământului va fi atunci, când sórele va ajunge sĕ rĕsară dela sfinţit şi sĕ sfinţéscă la rĕsărit, adecă tocmai întors de cum e astăḑi.

Dar Dumneḑeu nu voiesce lucrul acesta, şi de aceea a pus străjer la miaḑă-nópte pe sfântul Nicóră, şi la miaḑă-ḑi pe sfântul Tóder a sĕ ţie calea sórelui şi sĕ-l abată din cale. Şi ci-că primăvara ajunge sórele în fuga lui pela Sân-Tóder şi atunci i-a cu el nóuĕ babe rele şi aduce ploi şi ninsori şi prăpădenie de vreme rea, căci dóră va scăpa nevĕḑut de Sân-Tóder pe o vreme ca aceea. Şi mai sé-l scape Sân-Tóder, căci sórele apucă sĕ fugă înainte; dar atunci Sân-Tóder cu nóuĕ cai ai sĕi sĕ i-a după sóre şi-l fugăresce şi alérgă sĕ-l prindă. Şi fuge după sóre treispreḑece sĕptămâni, şi abia-l ajunge colo departe-departe spre miaḑă-ḑi. Şi cum î-l ajunge, î-l şi întórce dela miaḑă-ḑi spre rĕsărit.

Şi se întórce sórele şi merge-merge spre rĕsărit, dar când ajunge la locul lui cel orânduit nu se astêmpără, ci fuge înainte spre miaḑă-nópte ca dóră va putea fugi pe de ceealaltă parte. Şi atunci îi iese în cale Sân-Nicóră şi-l prinde şi-l trimite îndărăt. Şi sórele éraşi face ce-a făcut, şi tot aşa o pate într'una cu Sân-Tóder şi cu Sân-Nicóră.

Dar odată şi odată tot o sĕ scape el de păḑitorii lui; dacă nu de Sân-Tóder, dar de Sân-Nicóră tot o sĕ scape, că Sân-Tóder e tinĕr şi are cai, dar Sân-Nicóră n'are cai şi e bĕtrân.

Stele logostele.

Departe, la rĕsăritul sórelui, au locaşul sfânta Luni şi sfânta Vineri, la sfinţitul sórelui sfânta Marţi şi sfânta Mercuri, ér la miaḑă-ḑi sfânta Joi şi sfânta Duminecă. Iar la miaḑă-nópte locuesce singură şi fără sóţă, Sâmbăta, şi ea nu e sfântă ca tovarăşele ei, şi e străină între ele, căci tóte celelalte sunt surori.

Şi e greu sĕ găsesci locaşurile sfintelor babe; şi rar s'a întêmplat sé ajungă pe la ele vr'un Făt-Frumos cu stema în frunte. Dar ci-că, tóte şase, afară de Sâmbătă, au câte o stea pe cer, şi stéua fie-căreia stă tocmai de asupra locaşului. Dar cine scià care li-e stéua! Că dacă le-ai scie, te-ai duce tot cu ochii la ea şi ai nimeri la locaşul sfintei.

Din vreme în vreme, când voia Dḑeu sĕ mai pedepséscă lumea, atunci sĕ arĕtă ori o stea ori alta dintre cele şase stele ale sfintelor babe, că veḑi, babele sciau gândul lui Dumneḑeu şi, cum au suflet bun, dau de scire creştinilor. Şi nu s'arată ori care dintre stele, ci anumită una. Când e sĕ fie cutremur de lume şi ruptură de pământ şi scufundare de munţi, s'arată stea galbenă, şi asta e a sfintei Luni; la holeră şi bóle s'arată stéua sfintei Marţi; la vĕrsare de sânge şi la cumplire de rĕsbóie s'arată stéua sfintei Mercuri. Stéua sfintei Joi s'arată când e sè fie potop şi plóie cu trăsnete; a sfintei Vineri când o sĕ fie înmulţire de fiare sĕlbatice cât sĕ între prin sate, ér a sfintei Dumineci s'arată la fómete.

Si ci-că mai este şi a şeptea stea, care ar fi fost sĕ fie a Sâmbetei, dar a rĕmas sĕ fie a Maicii Domnului. Şi când se va arĕta stéua asta, va fi sfêrşitul lumii. Şi aceşte şapte stele pórtă crugul ceriului, şi se numesc stele logostele.

Babele şi moşii.

Când e cap de primăvară, sórele dă se fugă spre miaḑă ḑi, şi din pricină că el s'abate din drumul lui, se clătesce temeiul lumii şi încep ploile cu viscol şi cu ninsóre îngheţată. Şi are sórele nóue cai la teléga lui, şi atunci i-a nóue babe rele şi încalecă pe fie-care cal câte o babă, ca sĕ bată caii şi sĕ-i gonéscă până sĕ le ia sufletul, ca astfel sĕ scape cu fuga de pórta ceriului, unde stă sântul Tóder păzitor. Şi scapă sórele şi iese pe pórtă, dar sântul Tóder alérgă după sóre şi ca sĕ-l prindă, îşi ia şi el nóuĕ cai şi încalecă pe fie-care cal câte un moş, care a îmbătrânit mînând caii şi scie rânduiala frânelor.

Şi tot pământul şi tótă firea stă amorţită opt ḑile dela plecarea sântului Tóder, dee archiepiscop după petițiunea națională din 26-lea Februarie 1849, întemeiată pe dreptul istoric

Are mai departe lipsă de catredrală biserică ,,unde sĕ fie și lăcașurile dignitarilor eparchiali, archiva și cancelaria episcopéscă. Are lipsă de un institut teologico-pedagogic; ér pentru înaintarea culturei naționale sĕ se inființeze școli elementare, gimnasiale, politehnice, filosofice și iuridice.

II. „Dotațiaclerului sunt silit a o începe dela Episcop și după institutele canonice ale bisericei rĕsăritene, care pretutindenea se observézǎ și numai în eparchia acésta s'au cassat cu prilegiul ridicatelor góne. Sunt datoriu a propune ca dignitarii cei trebuincioși sĕ se restaureze în eparchia mea și adecă Archimandriții, Protosingelii, Protodiaconii și Duhovnicii, cari toți sĕ șéză la Episcopie.

„Deci pentru dotația Episcopului propun o adaugere la leafă de 4000 fl., care au avut pănă acum.

Dignitari Eparchiali sĕ se aseză:

1. Doi Archimandriți, dintre cari cel mai bătrân și Vicariu numindu-se cu plată de 3000 fl., celalalt cu 2500 fl.

2. Doi protosingeli, dintre cari unul se aibă 2000 fl. ér celalalt 1800 fl., sm.

Pentru acesti patru dignitari s'ar puté împărți referadele în Consistoriu, rectoratulu și vice-rectoratul seminariului.

Mai mici dignitari:

1. Un cuvêntătoriu (predicătoriu) cu leafă de 600 fl.

2. Doi protodiaconi, cari fiind că ar fi totodată și profesori în teologie, nu ar avé plată deosebită, ci ar fi cu leafa de profesor.

3. Un protocolist, și un archivariu cu câte 500 fl.

4. Doi canceliști cu câte 300 fl.

Dotația protopopilor se póte întocmí în următoriul chip:

a) Se aibă tot insul dintre protopopi parochiă de 225 familii, adecă sĕ aibă cu jumĕtate de parochie preoțéscă mai mult;

b) Să se asigneze protopopului după $1^1/_2$ parochie de sessie canonică;

c) Fiind-că datori sunt proropopii, ca se ție pe parochii districtuali în bună disciplină, sĕ privegheze asupra împlinirei deregĕtoriilor, se viziteze parochiile în districtele lor și cu prilegiul acela între altele se céră și protocólele matriculare și a cerculariilor, deci pentru slujbele acestea se aibă protopopii dela fiesce care preot pe an 2—3 zloți în argint;

d) De vreme-ce fie-care protopop va fi în districtul sĕu și director scólelor triviale, precum se va vedé mai jos fața 25 și va fi datoriu a priveghia asupra purtării dascălilor, a vizita școlele și a întreveni la esamene, deci ca rĕsplătirea ostenelei protopopului în privința acésta sĕ nu fie spre greutatea Statutului deoparte, ér de altă parte se nu rĕmâie neresplătită, ar fi cu cale ca dela tot dascălul se aibă pe an 1 fl. 30 cr. în argint;

e) Pentru ședulele cununaților se aibă dela tot mirele și mirésa 20 cr. argint.

Pentru dotația preoțimei parochiale părerea mea este:

1. Ca sé i-se dea porție canonică după legea dietană art. 15 §. 14. 15 din 1846/7.

2. In locurile fiscale sĕ aibă preoții mei aceleași equivalente de porție canonică, de care se bucură și alți preoți.

3. In pămêntul regesc, care după vorba împărătéscă, diversitatem jurium non patitur, unde în vre-un stat curat românesc, se aflǎ după absolutismul vechiu porție canonică, casa séu móra vre-unui preot evanghelic, acele sĕ se dee preotului meu local, care are popor în acelaș sat.

4. Tot în pămêntul regesc, unde nu ar fi cu putință ca sĕ se dee porție canonică, acolo din lada alodială sătéscă sĕ se plătéscă un equivalent de 400 fl. argint.

5. Sĕ se dea fiește-cărui paroch câte 12, 10 și 8 stângeni de lemne și casă parochială.

Ér de s'ar întroduce din partea statului vre-o provisie nóuă pentru preoțime de obște la aceea întêmplare mĕ rog ca și clerul meu se fie socotit deopotrivă cu cele de alte religii. (Va urma).

---

că opt cai cu opt moși nu pot da de veste încotro a apucat sórele. Dar Alexe, moșul cel de al nóuĕlea, apucă tocmai pe drumul pe care a apucat sórele, și-l zăresce. Și acum toti moșii fug împreună după sóre.

Și în ḑiua asta se desmorțesce firea și ies tóte gângăniile pămêntului la ivélă, și șerpii și bróscele, și tot ce a dormit peste iarnă. Dar dacă n'ar zări moșul Alexe pe sfântul sóre, gângăniile ar trebui sĕ mai dórmă pănă în ḑiua, cand Alexe ar găsi drumul sórelui.

Și fug nóuĕ ḑile babele, pănă sĕ dee Sân-Tóder de veste, că i-a scăpat sórele; și fug nouĕ ḑile moșii după sóre pănă sĕ-l zăréscă; și trec nouă ḑile pănă ce apucă sĕ iasă tóte vietațile din pămênt, ca semn de bună veste că n'are sĕ piară pămêntul.

Și de aceea de la baba Dochia, cea mai strașnică dintre babe, sunt nouă ḑile pănă la Sân-Tóder, și dela Sân-Tóder sunt nouă ḑile pănă la Alexe, omul lui Dumneḑeu, și dela Alexe nouă ḑile pănă la Buna-vestire.

(*„Albina“*.)

Dela „Reuniunea femeilor române din Sibiiu“.

Mulțămită publică.

Pentru balul arangiat de reuniunea femeilor române din Sibiiu la 5 Februarie n. 1898 s'au făcut următórele suprasolviri:

Ex. Sa Miron Romanul, metropolit 25 fl.

Un Mecenat 50 fl.

Atanasiu Cimponeriu, advocat B.-pesta Iosif Drotleff, primarul Sibiiului. Major Herzberg, Sibiiu. Alexandru Lebu, proprietar Sibiiu. Pantaleon Lucuța, căp. pens. Sibiiu. Dna Hermina Maniu, Oravița. Dșóra Elena Petrașcu, directóră Sibiiu. Dr. Ilarion Pușcariu, archim. vicar. Emanuel Ungurean, adv. Timișóra — câte 5 fl.

Parteniu Cosma, directorul Albinei. Nicolau Nádasdy, comer. Sibiiu — câte 4 fl.

Ioan Papiu, protopop. Ioan de Preda, advocat — câte 3 fl. 50 cr.

George Dima, profesor de musică. Ioh. Hamrodi, comerciant. Valeriu Henzel, farmacist. Ilie Moga, învĕțător. Dr. Nicolau Șerban, deputat dietal Făgăraș — câte 3 fl.

Dr. Ilie Beu, medic Sibiiu 2 fl. 50 cr.

Ioan Bădilă, jude de tribunal. Ioan Broju, capelan militar. Demetriu Câmpian, arch. consist. Dr. Elie Cristea, secretar consist. Dșóra Nina Dunca de Sajó. Nicolau Hențiu. notar com. Sĕliște. Nicolau Ivan, asesor consist. Sibiiu. Gustav Maetz, architect Iohanna Moldovan vĕd. de cons. aulic. Isaia Popa, paroch Ocna Sibiiului. Dominic Rațiu, revisor la Albina. Iulius Schäffer prof. de musică Sibiiu. Mateiu Voileanu asesor consist. Sibiiu. Dna Măria Valtner Beiuș. N. N. — câte 2 fl.

Ioan Hențescu, prof în pens. Aurel Milea, notar com. Poplaca. Romul Petric, funcț. la Albina Sibiiu. Dr. Remus Roșca, director semin. — câte 1 fl. 50 cr.

Ludwig Binder, conducĕtoriu de tipografie. Petru Indries, notar com. Boița. Ioan Petrascu, căp. în pens. Sibiiu — câte 1 fl.

Ne împlinim o plăcută datorință esprimând în numele reuniunei sincera nostră mulțămită generoșilor suprasolvenți pentru suprasolvirile făcute.

Din ședința comitetului reuniunei femeilor române din Sibiiu.

Sibiiu la 3 Martie n. 1898.

Maria Cosma m. p., presidentă. *Dr. N. Vecerdea* m. p., secretar.

Notă.

„Fóia pedagogică“, editată în anul 1897 în legătură cu „Telegraful Român“, apare acum ca intreprindere separată a profesorilor seminariali Dr. D. P. Barcianu, D. Comșa, Dr. P. Șpan și Dr. I. Stroia.

Deórece acéstă fóie de specialitate este de folos și necesară pentru progresul învĕțămêntului, prin acésta sĕ atrage atențiunea comunelor nóstre bisericesci și a învĕțătorilor nostri asupra ei și o recomândă spre abonare.

Sibiiu, din ședința senatului școlar, ținută la 22 Ianuariu, 1898.

Consistoriul archidiecesan.

Noutăți.

Starea sănătății archiducesei Stefania — după cele mai nóuĕ sciri — e mulțumitóre.

* * *

Prelegeri publice în Brașov. La inițiativa luată de comitetul „reuniunii femeilor rom. din Brașov“, s'a început acolo Dumінecă un ciclu de prelegeri publice. A vorbit dl prof. A. Vlaicu despre rolul chemici în viața omenéscă. După-ce a făcut o reprivire asupra desvoltării sciințelor chemice din cele mai vechi timpuri, conferențiarul a arĕtat rolul ce chemía îl are în viéța omenéscă. A vorbit despre elementele constitutive ale chemiei, arĕtând însușírile lor, importanța lor pentru viéța omenéscă și transformațiunile prin cari trec în urma diferitelor combinații chemice. Pentru dovedirea expunerilor sale dl Vlaicu a făcut mai multe esperimente chemice, avênd la indemână aparatele trebuitóre.

* * *

Casă națională în Arad. Inteligența aradană în înțelegere cu clasa meseriașilor și cu țĕranii a hotărît sĕ ridice în Arad o casă națională, unde sĕ se țină convenirile ronesci de tot soiul.

Afacerea acésta s'a desbătut Duminecă în casina din Arad, adunêndu-se, la apelul dlui Dr. N. Oncu, inteligența în număr mare. S'a ales și esmis o comisie care va studia planul și va refera la altă adunare.

Suma necesară se va aduna din acții de câte 5 fl. ce se vor emite; banii adunați se vor considera ca împrumut, cari treptat se vor replăti acționarilor. Clădirea, după-ce din venitele sălii și eventuale donațiuni se va fi rescumpĕrat, va fi donată comunei bisericesci.

* * *

Preot în Curtici, în fruntașa comună de lângă Arad, despre care s'a făcut pomenire în ḑilele aceste și în ḑiarul nostru, a fost ales Duminecă în 6 l. c. dl Procopie Givulescu, profesor suplent la gimnasiul nostru din Brașov. Legăm bune speranțe de activitatea tinĕrului paroch.

* * *

Ḑiua de 11 April trebue sĕrbată, la porunca dlui ministru *Wlassics*. D-sa a adresat tuturor directorilor de școle de stat, comunale și confesionale o circulară, în care dispune, ca *ziua de 11 April* să fie sĕrbată în școle. Dacă ḑiua acésta va cădea pe o Duminecă, sĕrbarea sĕ se facă ḑiua următóre Ministrul preciséză și programul sĕrbării: Un membru al corpului didactic va ținé un discurs despre legile promovate de dieta din 48 și sancționate în 11 April; va vorbi despre isprăvile unguresci din 15 Martie, despre proclamarea libertății de presă și a egalității de drept; tinerimea va cânta cântece patriotice și va declama, tot patrioticeşte.

* * *

Dar pe séma societății „Petru Maior“. Biuroul societății literare-academice „Petru Maior“ din Budapesta ne rógă pentru publicarea următórei *Mulțămite*: „Subscrisul comitet al societăți „Petru Maior“ aduce și pe acésta cale sincerile sale mulțămite Ilustrității Sale Dlui *Dr. Iosif Gall*, membru în casa magnaților, pentru ajutorul de 24 fl dat societății. Budapesta în 6 Martie, 1898 Pentru comitet; Victor Onișor, president, Camil Velican, cassar“.

* * *

O nóuă fundațiune. Cetim în „Biserica și școla“: Ereditórea rep. asesor ref. școlar din Arad Dr. G. Popa, Ana Popa, a făcut în amintirea rĕp. ei frate o fundațiune de una mie floreni, cu menițiunea ca interesele să se intrebuințeze pentru ținerea unui parastas în fie care an în biserica din Campani, pre-cum și pentru scopuri școlare culturale.

* * *

Informațiuni literare. Respundem aici la diferite întrebări ce ne-au adresat cetitorii foii nóstre.

Reviste literare din România, scrise într'un limbagiu bun românesc, cu conținut bogat, instructiv și potrivit pentru de a fi cetit în familie, recomandăm dóuĕ: „Albina“ și „Fóia pentru toți“. Amêndóuă apar odată la sĕptĕmână în Bucuresci și sunt relativ ieftine.

— *„De tóte“*, schițele și novele dlui Virgil Onițiu costă 1 corónă și se pot procura și dela libraria archidiecesană.

— *„Crâmpeie“* este titlul unui volum de schițe, impresii biografii a dlui Dumitru Stăncescu, harnicul director al „Foii pentru toți“. Volumul a apărut de curênd în Bucuresci. Il recomandăm tuturor cetitorilor foii nóstre.

* * *

Un duel. Ḑilele aceste din o discuție de natură politică s'a iscat la Arad un incident de onóre între cand. de adv. dl Liviu *Tămășdan* și inginerul neofit *Steiner* Iózsef. S'a făcut provocarea. Dl Tămășdan a avut martori pe d-nii advocați Stefan C. *Pop* și Teodor *Popescu*. Duelul cu spada, sub condiția de a se continua pănă la neputință, s'a sĕvêrșit ia Arad Vinerí. Dl Tămășdan a primit o neînsĕmnată zgârietură la braț. Steiner a primit dóuĕ tăieturi la brațul drept, atât de grave, că l'au pus în neputință de a continua lupta.

* * *

D-na Stefania Fritsch, conducĕtórea bravei deputațiuni a femeilor sasce la Maiestatea Sa, a fost numită — după cum se anunța din partea ḑiarului „Dentches Volks blatt“ — membru onorar al cunoscutului „Schulverein“ (reuniune pentru unitatea culturală a Germanilor)

* * *

Proclamația socialistilor. Partidul social-democrat, împedecat de-a-și comunica vederile în organul sĕu „Nèpszava“, a lansat o proclamație revoluționară, pe care a împărțit-o în capitală în dóuĕḑeci de mii de esemplare și a trimis-o în mai mult de 100,000 esemplare și în provincie. Proclamația înjurăguvernul și propoveduesce revoluție. Profețesce, că matadorii socialisti prigoniți, se vor întórce în capitală ca deputați dietali. „Vom învinge, chiar și décă pe dracii din iad ni-i va trimite înpotrivă guvernul“, termină proclamația.

PARTEA ECONOMICA.

Seminte și articli economici.

(Àvis).

Cu provocare la înștințarea nóstră dto 9 Februarie n. c. ne luăm voe a aduce la cunoștința membrilor „Reuniunei române de agricultură din comitatul Sibiiului“, că am *prelungit terminul* de 1/13 Martie c. *pănă la 25 Martie n.* c. termin, în care sunt a se înainta aici cererile pentru distribuirea în *mod gratuit* de sĕmânțe de trifoiu, de napi de nutreț și de luțernă, cum și sĕmênțe de cânepă italiană.

In acelaș timp vestim pe agricultorii români, că subscrisul comitet va mijloci pentru ori-și-cine 'i-se va adresa procurarea articlilor economici amintiți mai jos. Spre orientare însemnăm și prețurile:

1. Sĕmênță de luțernă franceză de prima calitate, 1 chlgr. = fl. —. 75.
2. Sĕmênțe de trifoiu de príma calitate 1 chlgr. = fl. — 50.
3. Sĕmânțe de iarbă franceză de prima calitate, 1 chlg. = fl. — 72.
4. Semințe de napi de nutreț uriași (Mamut) roșii, 1 chlg. = fl. — 34.
5. Sĕmênțe de napi de nutreț aurii (Golden Tamcart), 1 chlg. = fl. — 36.
6. Sĕmênțe de napi de nutreț urași (Mamut) galbini, 1 chlgr. = fl. — 36.
7. Sĕmânțe de ceapă uriașă „Rocca“ roșie, 1 chlg. fl. 2.90 (20 gr. 12 cr.)
8. Sĕmênțe de ceapă uriașe „Modera“ (rotundă), 1 chlg. fl. 3.10 (20 gr. 12 cr.)
9. Sĕmênțe de dovleci uriași, 20 gr. 10 cr.
10. Semințe de măzeriche de munte Lattyrus silvestris), 1 chlgr. fl. 3 (20 gr.. 10 cr.)
11. Legături de altoit din Raffia, fórte spornice și trainice (5 chlgr. fl. 3), 1 chilgr 70 cr.
12. Funií de legat pomii (Cocos), fórte spornice și trainice, 1 chlgr. (circa 200 metri) 55 cr.
13. Céră fluidă de altoit fórte practică și îndemânatică, în dose á 125 gr. 25 cr. á 250 gr. 50 cr. și à 30 gr. 10 cr.

Doritorii, cari vor trimite la adresa subscrisului comitet prețul, apoi 6 cr. pentru buletinul de expediție (Fracht-bref), 1 cr. de chlgr. pentru pachetare și 2 cr. taxa de imanuare (postală) — vor primi articlii procurați cu reîntorcerea postei.

Sibiiu, 6 Martie n. 1898.

Comitetul central al „Reuniunei române de agricultură din comitatul Sibiiului“.

D. Comșa, preș. *V. Tordășianu.* secretar.

Mulţămită publică

domnului Franz Wilhelm, farmacist în Neunkirchen, Austria-de jos, inventatorul theei de curăţirea sângelui antireumatice şi antiarthritice. Curăţitor de sânge pentru podagră şi reumatism.

Dacă pâşesc în publicitate, o fac pentru-că mai ântâiu îmi ţin de datorie a exprima d-nului *Wilhelm*, farmacist în Neunkirchen, cea mai sinceră mulţămită, pentru serviciile, ce mi le-a făcut thea sa curăţitóre de sânge în durerile mele reumatice, şi apoi a face atenţi şi pe alţii, cari sufer de acéstă bólă, asupra acestei thee excelente. Nu sunt în stare a descrie durerile ce m'au torturat în decurs de 3 ani, la ori-ce schimbare de timp, de cari nici medicini, nici folosirea băilor de pucióśă din Baden lângă Viena, nu m'au putut scăpa. Mĕ tăvăleam în pat nopţi întregi fără somn, apetitul îmi scădea vĕḑênd, prospiţiam rĕu şi întrégă puterea corporală îmi scădea. După o folosire de 4 sĕptĕmâni a numitei thee, nu numai am scăpat cu totul de dureri, şi sunt liberă şi acum după-ce nu o mai folosesc de 6 sĕptĕmâni, dar întrégă, starea sănĕtaţii mi s'a îmbunătăţit. Sunt convinsă că fie-cine, care va lua refugiu la acéstă theă contra astorfel de bóle, va binecuvênta ca mine pe inventatorul aceleia, dl *Franz Wilhelm*.

Cu distinsă stimă:

contesa Butschin-Streitfeld,

soţie de vice-colonel.

Deposite en gros în **Sibiiu** la domnii: **Franz Jahn Söhne, J. B. Misselbacher sen., F. A. Reissenberger** şi farmacia **J. C. Molnar.** [197] 12—12

În **Tipografia archidiecesană** au apărut:

I. C. Panţu:

Curs complet

de

corespondenţă comercială

à fl. 1.60,

Procent,

Promil,

Interese

şi

Teoria

conturilor

curente

à fl. —.40.

Se pot procura din

Librăria archidiecesană, Sibiiu.

Contra tusei

şi răguşelii sunt cel mai bun mijloc bombónele Pemetefŭ a lui **Réthy**. Se află în tóte farmaciile. Preţul unei dose 30 cr., 5 dose espedézā franco farmacia Adler din B.-Ciaba. Numai atunci veritabile, dacă stă pe fiecare dosă subscrierea următóre: [239] 9—10

Réthy Béla

În librăria Tipografiei archidiecesane se află:

Dicţionariu român-maghiar

şi

Dicţionariu maghiar-român

de

Dr. I. Crişan şi N. Putnoky,

apărute în 1893 şi 1895, cele mai nóue vocabulare pentru învĕţarea limbei maghiare.

Preţul leg. à fl. 2.—

Din

„Biblioteca nóstră“,

sub direcţia dlui E. Hodoş, au apărut:

Nr. 1 *Realităţi şi visări*, de S. S. Secula;
Nr. 2 *Iancu de Huniad*, de Ios. Bălan;
Nr. 3—4 *Versuri şi Proză*, de G. Coşbuc;
Nr. 5 *Fabule alese*, de Gr. M. Alexandrescu;
Nr. 6 *Dela sat*, piesă popor. în dialect bănăţean de N. Mocovişteanu;
Nr. 7 *Intocmai*, de Zotti Hodoş.

1 numĕr 14 cr.

Se află de vênḑare în

Librăria Tipografiei archidiecesane Sibiiu.

Vestitele

Seminţe de flori şi legumi

ale lui [13] 10—17

Mauthner

în

pachete închise, legal garantate

cu marca de apĕrare împrotocolată

„Ursul“

se pot căpĕta în tóte

băcăniile şi ferăriile

mai mari.

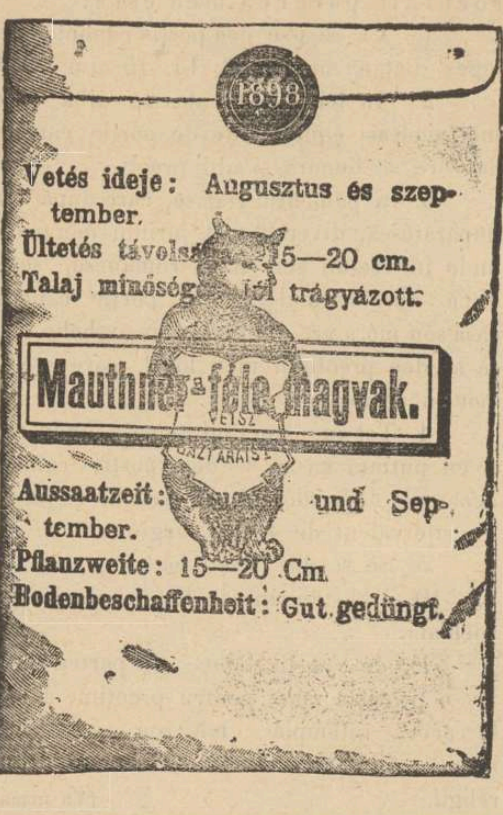
1898
Vetés ideje: Augusztus és szeptember.
Ültetés távolsága: 15—20 cm.
Talaj minősége: jól trágyázott.
Mauthner-féle magvak.
VETSZ
SZAPARATS
Aussaatzeit: August und September.
Pflanzweite: 15—20 Cm.
Bodenbeschaffenheit: Gut gedüngt.

NB. Numai pentru pachetele *închise,* provĕḑute cu figura ***ursului*** şi signate cu numele ***Mauthner,*** cum arată figura alăturată, ia firma ***Edmund Mauthner*** în ***Budapesta, strada Andrássy 23,*** garanţie deplină, că-'s seminţe próspete şi veritabile.

„CASSA DE PĂSTRARE ÎN MERCUREA“,

SOCIETATE PE ACŢII

Primesce depuneri spre fructificare sub următórele condiţiuni:

1. **Depuneri făcute de particulari cu anunţ de 30 zile cu 5%.**
2. **Depuneri făcute de particulari cu anunţ de 3 (trei) luni cu $5^1/_2$%.**
3. **Depuneri făcute de biserici, şcóle, corporaţiuni culturale, ori cu scop de binefacere cu 6%.**

Permiţĕnd starea cassei, depunerile se replătesc îndată şi fără anunţare.

Contribuţia erarială pentru sumele depuse se plăteşte prin institut.

Regulamentul special pentru depuneri, la cerere, se trimite ori-şi-cui gratuit

Depuneri, ridicări şi anunţări, se pot face prin postă şi se resolvă cu reîntórcerea ei.

DIRECŢIUNEA

„Cassei de păstrare în Mercurea“,

SOCIETATE PE ACŢII. [4] 10—10

Din

„Biblioteca de popularisare“,

pentru literatură, artă şi ştiinţă,

au apărut până acum:

Nr. 1 *Nuvele siberiene*, de Vladimir Korolenko;
Nr. 2 *Nuvele ţĕrănesci*, de Björnstjerne Björnson;
Nr. 3 *Nuvele şi povestiri populare*, de Lew N. Tolstoi:
Nr. 4 *Schiţe şi tablouri*, de Ioan Neruda;
Nr. 5 *Şése nuvele*, de I. P. Iacobescu;
Nr. 6 *Nuvele* de H. de Balzac;
Nr. 7 *Din viéţa poporului*, de Alecs. Swientochowschi;
Nr. 8 *Pe apă* de Guy de Maupassant
Nr. 9 *Nuvele alese*, de Al. Puskin;
Nr. 10 *Ómeni şi scrieri*, de Georg Brandes;
Nr. 11 *Din Cartea cântecelor*, de H. Heine;
Nr. 12 *Liga tinerimii*, comedie în 5 acte de Henric Ibsen;
Nr. 13 *Dómna Marchisă şi alte nuvele* de Quida;
Nr. 14 *Lăutarul din Cremona*, de Francois Coppée;
Nr. 15 *Ilka şi alte nuvele*, de Al. Dumas fils;
Nr. 16 *Nuvele* de Guy de Maupassant;
Nr. 17—18 *Suferinţele tinĕrului Werther* de Wolfgang v. Goethe;
Nr. 19 *Nuvele estra-ordinare* de Edgar Poë;
Nr. 20—21 *Stilul în artă*, de Hans Sebastin Schmid;
Nr. 22 *Un roman în noue scrisori*, de Teodor M. Dostoiewski;
Nr. 23 *Poesii*, traduceri libere în versuri de Sully Prudhomme:
Nr. 24 *Studii şi portrete literare*, de Jules Lemaître;
Nr. 25 *Pilone* de Wilhelm Bergsőe;
Nr. 26 *Darwin, viaţa doctrina şi importanţa lui* de A. de Condolles şi A. Sűdekum;
Nr. 27 *Schiţe din California*, de Bret Harte;
Nr. 28 *Simplu* de Traian Demetrescu;
Nr. 29 *In Lonţ!...* de Paul Hervieu;
Nr. 30 *Scrisórea furată şi alte povestiri estra-ordinare de* Edgar Poë;
Nr. 31 *Don Iuan* pe Molière;
Nr. 32 *Poesii alese*, de Al. Petőfi;
Nr. 33—34 *In temniţă* de Z. C. Arbure
Nr. 35 *Crîng şi luncă* de T. Duţescu-Duţu;
Nr. 36 *Chestiuni literare* ed M. Strajan.
Nr. 37 *Antologie sanscrită*, de G. Coşbuc;
Nr. 38 *Femea îndărătnică*, de V. Schakespeare;
Nr. 39—40 *Cestiuni literare*, de M. Strajan

Un nr. broş. 16 cr., leg. 30 cr.

Se află de vênḑare în

Librăria Tipografiei archidiecesane Sibiiu.

A eşit de sub tipar şi se póte procura din

Librăria Tipografiei archidiecesane

CALENDARIU

pe anul comun dela Christos

1898.

Anul al patruḑeci şi şeptelea.

Pe lângă partea calendaristică cuprinde: şematismul amplificat al archidiecesei ortodoxe transilvane, precum şi un mic şematism privitor la diecesele aparţinĕtóre metropoliei ortodoxe române din Ungaria şi Transilvania; o indicare lunară a agendelor protopresbiterale şi parochiale; o indigitare pentru trebuinţele clericilor absoluţi şi a învĕţătorilor confesionali; însemnarea têrgurilor după alfabet, luni şi ḑile; anunţuri, şi în fine catalogul cărţilor din librărie.

Partea literară conţine: „Pascile“ şi „Érna pe uliţă“, poesii de G. Coşbuc, Alexandru Roman, material pentru biografia şi activitatea lui de Ilie din Urseni, şi „Bunica Márie“ de Ilarie Chendi.

Preţul unui exemplar broşat 30 cr., 10 séu mai multe exemplare şi în genere vênḑĕtorilor broşat 25 cr.

Librăria Tipografiei archidiecesane, Sibiiu.

Redactor prov. Dr. Elie Cristea.

Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 24. Sibiiu, Sâmbătă, 28 Februariu, v. (12 Martiu n.) 1898. **Anul XLVI.**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuě ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Nr. 1432 Pres.

Publicațiune oficială.

Postul de spiritual greco-oriental la institutul regnicolar de corecțiune din Gherla (Szamosujvár), acum vacant, cu dotațiune anuală de 800 fl. și locuință în natură, eventual relut anual de 210 fl., este a se îndeplini prin denumire din partea înaltului ministeriu reg. ung. de justiție la propunerea autorității supreme archidiecesane.

Cu privire deci la intimatul susláudatului ministeriu din 1 Martiu n. a. c. Nr. 6227, prin acésta se fac atenți toți cei-ce ar dori sě ocupe postul amintit, ca **până în 15/27 Martiu a. c.** sě-și presenteze aici suplícele lor instruate cu documente despre etatea, cunoscința limbilor, studiile pregătitóre și teologice, esamenul de cualificațiune preoțéscă, promovarea la gradurile preoției și despre aplicarea și serviciele lor de până acum.

Se observă: că la postul din chestiune pot veni în combinare numai acei preoți ori clerici absoluți din archidiecesa Transilvaniei, cari pe lângă o cualificațiune superióră sunt bine deprinși în limba maghiară și au inclinare specială și desteritate pentru îndreptarea morală a celor osândiți; ér dintre cei cualificați vor fi preferiți cei-ce sunt věduvi, eventual celibi, încă tineri, și în bune puteri fisice.

Sibiiu, 23 Februariu, 1898.

Miron Romanul m. p.,
archiepiscop.

Propagandă papistașă.

Biserica nóstră după ale sale principii nu este biserică, care prin proselitism sě cerce a-și înmulți numěrul credincioșilor sěi.

Până mai ieri alaltăieri numai tolerată în patria nóstră, biserica nóstră a fost supusă celor mai neomenóse persecuțiuni, cu deosebire aprige au fost persecuțiunile asupra ei aici în Ardeal.

Persecuțiunile s'au început după urmele istorice, de cari avem până acuma, prin seclul al treisprețecelea, și în fruntea persecutătorilor a stat biseríca papistașă, până când ea a fost aici cea puternică.

In vécul al XVI. se frânge puterea bisericei papistașe, și locul ei îl ocupă biserica calvină.

Din vécul al XVI. până la începutul vécului al XVIII. biserica calvină este persecutătorul bisericei nóstre.

Pe la finea vécului al XVII, érăși vine la putere biserica papistașă.

Intre Români se aruncă blăstěmul cel mai mare, care a putut veni asupra lor.

O parte a Românilor s'a unit cu biserica papistașă.

Prin acésta s'a aruncat în sinul națiunei române ura confesională, cel mai mare rěu care s'a putut arunca între Români.

Cu anul 1700 s'a pornit o persecuțiune mai amară, persecuțiunea bisericei ortodoxe române prin mediul Românilor dați unéltă în mânile papistașilor.

Și de atunci ca potop valurile proselitismului religionariu nu mai încetéză.

Biserica ortodoxă română nu mai are un moment tignă, un moment linisce, nu mai este ți lăsată de Dumnețeu, în care punêndu-și la o parte grija de apěrare contra atacurilor și curselor, sě pótă îngrijí de crearea unei sórte mai bune pentru sine și în general pentru turma cuvêntătóre.

Românii uniți sunt dați în serviciul unui curent papistaș, care și-a îndreptat atențiunea spre catolisarea orientului în sensul papistașilor și curentul acesta lucră acuma de mulți ani.

Ca mediu are sě servéscă elementul românesc, ca unicul care are tóte facultățile de a cultiva și de a cuceri orientul.

Efectele le vedem ți de ți.

Ați metropolitul din Bucovina e silit sě mérgă cu memoriu până la sacrosancta persónă a Maiestății Sale împěratului spre a-i cere scutul contra uneltirilor bisericei papistașe, mâne vine episcopul bisericei nóstre din eparchia de Dumnețeu scutită a Caransebeșului, si aduce gravamen la congresul nostru național-bisericesc, căci la guvernul țěrei nu află sprigінire în luptă cu uneltirile uniților.

Ați ne plângem noi că pe față se fac fundațiuni cu menițiunea de a se distinge preoții, cari au caștigat suflete dintre crodincioșii nostri, mâne vine biserica din România și ne spune, că s'a format o reuniune papistașă cu sediul în Paris, cu menițiunea de a uni întreg orientul. In comitetul de direcțiune al acestei reuniuni cu menițiune de a câștiga proseliți printre români este părintele Dr. Vasiliu Lucaciu și părintele Dr. Demetriu Radu, doi bărbați chemați altcum a avé un rol de frunte între români.

Lucrurile și-au făcut cursul lor normal. Au trecut ani după ani și încă nu sunt împliniți țece ani dela urzirea acelor lucruri.

Totusì putem constata deja ați multe lucruri simptomatice.

In vara anului 1896 România a trecut prin o crisă, care amenința cu rumpere, cu schismă religionară.

In afacerea cu crisa, în afacerea cu detronarea metropolitului Ghenadie încă nu e clarificat rolul, care l'a avut curentul pentru lățirea papismului printre români.

Părintele Dr. Vasiliu Lucaciu reabilitat de suprema autoritate bisericéscă contra voinței episcopului lui sufragan, trimetea manifeste către poporul român din Umbra Columnei lui Traian, și era considerat ca metropolit venit în Bucuresci cu firmă pentru întreg orientul.

In stradele Bucurescilor lumea entusiasmată i-a strigat Avé Caesar! Osanna viitorului principe bisericesc.

Ințelepciunea bărbaților conservatori din România a ferit țéra de o grea schismă, de o grea crisă, și istoria la timpul sěu va sci scóte în relief bărbăția ortodoxilor bărbați din România, cari au ferit țéra de o catastrofă.

Terenul acțiunilor papistașe s'a schimbat. Missionariul român din Bucuresci a fost chemat în Ungaria spre a continua opera de proselitism în părțile banatice.

Astăți sunt neliniscíți, turburați în consciința lor credincioșii nostri din Lugoș, acest centru puternic al Românilor ortodoxi, încât în îngrijirea pentru credincioșii sei protopopul Lugoșului s'a aflat îndemnat la anul nou a spune lumei, ce atentat se pregătesce bisericei nóstre în párțile acelea.

Biserica ortodoxă din Bucovina caută nóuě forțe de resistență în reuniuni preoțesci, deórece atacurile din partea papistașilor vin acuma cu vehemență neobicinuită.

Ce vom țice noi ardelenii, noi a căror sórte: ostenele și dureri a fost!

Ce vom zice noi?

Nici odată noi nu am atacat, ci totdeauna numai pentru apărarea nóstră am luat péna în mână.

Necesitați a ne apăra, împinși la acéstă necesitate, noi nu ne putem da îndărăpt.

Ne vom apăra deci, și vom atrage atențiunea publicului românesc asupra uneltirilor pornite contra nóstră.

Biserica ne-a fost scutul nostru în trecut, biserica ni-a fost mângăierea nóstră.

Biserica a fost mama dulce, care ne-a ținut la sinul sěu, de aici am supt tăria în credință, de aici alipirea către limba nóstră, către individualitatea nóstră națională.

Biserica nóstră a fost și este biserică românéscă, a sări în ajutoriul ei este datorință sântă de fii credincioși.

* * *

Representanța orașului Sibiiu și magiarisarea. Representanța orașului nostru ș'a ținut adunarea sa lunară în 7 Martie. Membrul Franz Michaelis a interpelat la începutul ședinței pe primariul orașului, dacă cunoscutul ordin de maghiarisare a ministrului de interne a sosit séu nu și la magistratul acestui oraș pe calea vice-fispa-

FOIȚA.

Mănăstirea Prislopului.

Țiarele din patrie au publicat un apel al Preasânției Sale noului episcop greco-catolic din Lugoș, Dr. Demetriu Radu pentru colecte benevole spre scopul reconstituirei vechei mănăstiri a Silvașuluì din Prislop, pe care o a pustiit episcopul greco-catolic Aron, în zelul sěu de a stêrpi ortodoxia din părțile nóstre.

Modul tiran cum episcopul Aron a pustiit mănăstirea Silvașului e descris de un contimporan în Plângerea sântei Mănăstiri a Silvașului din eparchia Hațegului din Prislop.

Preasânția Sa Părintele episcop Radu sub presiunea blěstămului din acéstă plângere voiesce sě o restaureze și sě espieze păcatele antecesorului sěu, zelos în propagarea Unirei. De bună sémă Mănăstirea reconstruită va fi redată românilor ortodoxi din Dobra, pe cari Visarion i-a întărit în ortodoxie.

Credem că e de importanță actuală se reproducem Plângerea despre risipirea mănăstirei din Prislop. Etă-o:

Plângerea*)

Sântei mănăstiri a Silvașului din eparchia Hațegului din Prislop.

Ia aminte ceriule și voiu grăi
Plângênd cu amar mě voiu tângui;
Auți-mi pămêntule cuvintele
Și sě-mi cuprinți lacrămile
Și firea tótă cea omenéscă
Impreună cu mine sě se tânguéscă,
Că iată eu, fata sionului cea iubită,
Monăstirea Silvașului cea vestită
Rěmăsei acum pustie și ofelită
Jalnică ca o věduvă cernită;
Arsă cu foc și surpată.
De tóte ce avusei prădată;
Vadă toți cei ce trec pe lângă mine
De este la cine-va durere, precum la mine.
Că de s'ar fi sculat asupră-mi necredincioșii,
Eu m'ași fi pațit de dênșii.
Sau Turcii de m'ar fi ars și m'ar fi surpat,
N'ași avea atâta bănat.
Ci aceia, ce împreună cu mine a fi s'au socotit
Credincioșii aceia m'au pustiit!
Se vie dar mórtea preste ei,
Și sě-i pogóre în iad de vii.
O Prislop numit loc!
Cum fuseși făr' de noroc;
Ba eu bine am fost norocit
Căci s-tul Nicodim întâiu aici s'a sălășluit,
Și întâiu S-tul Nicodim mi-a pus temelie
Carea stă de veacuri multe
Acum de ómeni trecute,
Mai înainte cu mulți ani
De domnia lui Matei erai;
Că acestui prea cuvios și st. părinte dela D-țeu
I s'a vestit locul pișătorilor sě 'l găséscă.
Și acolo Mănăstire se zidéscă
Și în țéra românéscă preste munte
Au trecut și au cercat locuri multe
Locul cel mai dintâiu
Este în Surdu (c) sus pe Jiiu.
Acolo pesceră : găsit
Și într'ânsa a sălășluit,
Care pesceră și până acum se găsesce
Și a S-tului Nicodim se numesce,
Apoi s'au dus în țéră și mai înlăuntru
Până la apa ce se țiceMotru,
Acolo puțin au conăcit
Și pe vreme mănăstire s'au zidit.
De acolo s'au dus spre Vodița*)
Unde e acum schitul Toponița.

(Va urma.)

---

*) Supuși și noi la regulele de conservare ale bibliotecei s-tei Monăstiri Căldărușenii, am putut cu tótă bunăvoința, de a cunósce o parte din avutul literar al acestei mănăstiri; și în cercetările nóstre am descoperit un manuscript în folio, legat cu pele, u de între diverse învěțături, tóte de cuprindere morală am găsit și ácéstă producțiune literară, intitulată: „*Plângerea s-tei Mănăstiri a Silvașului*“. Noi supunem acéstă scriere la cunoscința lectorilor nostri pentru meritul ei literar și istoric. In dênsa se věd tóte condițiunile literare ale limbei române din seculul al XVIII-lea și ea conține fapte istorice relative la mai multe mănăstiri din Valachia și Transilvania, precum chiar și la actul unirei Românilor de peste Carpați cu biserica papală.

Este fórte dureros, că autorul scrierei, condus de principiile monachismului, nu și-a însemnat nicăiri numele, dar din cuprinderea scrierei se póte presupune, că el cunoscênd de aprópe amĕnuntele Mănăstirei Silvașului și specialmente ale unirei Bisericei din Transilvania, este dintre bărbații de prin Monăstirile acelor locuri, sàu póte chiar din Silvaș.

„Biserica ortodoxă română“.

*) Din causa multelor călătorii ale s-tului Nicodim și zidiri de mănăstiri, tradițiunea populară confundă mănăstirea Motrului și cea a Voditei, care este pe locurile Mehadiei de astăți (vedi jurn. „Bis. ort. Rom.“ anul IV, Nr. V pag 271 Nota 3.)

natulul şi dacă a sosit, ce ţinută socoteşte magistratul a observa faţă de acel ordin. Primariul oraşului confirmă, că a sosit, ce-i drept acéstă ordinaţiune şi la magistrat, *dar magistratul a decis în şedinţa sa din urmă a restituì cu tot respectul vice-fispanului atât ordinul ministerial cât şi cele 15 esemplare din cunoscuta broşură a lui Telkes Simon, cu aceea motivare, că magistratul nu consideră de salutară mişcarea acésta, ci de primejdiósă pentru pacea oraşului.* (aplause).

Onóre bravului magistrat!

Adresa omagială, menită a fi presentată Majestăţii Sale regelui în diua de 11 Aprile din partea unei deputaţiuni compusă din membri camerei şi ai casei magnaţilor, este stilísată şi presentată dietei spre desbatere. Adresa a fost concipiată de comisia justiciară şi nu este decât o apologie la adresa legilor din 1848, sancţionate de antecesorul regelui. Se accentuéză în ea cu mare aplomb relaţia intimă şi încrederea între rege şi naţiune şi se înregistréză ca deosebită cucerire în interesul naţiunei maghiare încorporarea Ardealului. Constatăm că despre naţionalităţi despre raportul dintre naţionalităţi şi stat, sau dintre naţionalităţi şi rege, nu se ace nici o menţiune în adresă.

Secularisarea moşiilor bisericei catolice. „Pester Loyd“ primesce o telegramă din Békes-Csaba, în care i-se anunţă, că reuniunea agricolă a comitatului Békés a decis a se adresa către tóte municipiile, ca sĕ pornéscă o mişcare în interesul resolvirei chestiunei sociale. Spre acest scop municipiile sunt învitate a se adresa legislaţiunei ca, de acolo sĕ se iniţieze secularisarea moşiilor bisericesci. E vorba de intinsele averi ale bisericei catolice.

Simpatii între Romania şi Italia. Diarele din Budapesta publică următórea telegramă din Roma:

„In şedinţa de astădi (9 Martie) a camerei presidentul Biancheri a cetit depeşa primita dela camera română din incídentul căderii în Duel a deputatului Cavalotti. Eată cuprinsul depeşei: Camera română îşi esprimă simţemintele frăţesci de durere faţă de perderea grozavă ce a îndurat camera italiană prin mórtea deputatului Cavalotti. După cetirea acestei depeşe, presidentul Biancheri mulţumeşte în numele camerei italiene presidentului camerei naţiunei surori pentru aceste dovedi de simpatie.

Pe cât de rare, pe atât de îmbucurătóre pentru noi sunt manifestaţiuni de aceste.

Noul cabinet austriac, compus de contele Thun, presidentul consiliului şi ministru de interne, se numeşte cabinet de cooperaţiune. Noii ministri aparţin adecă diferitelor partide parlamentare. Aprópe tóte partidele mai mari sunt representate în guvern cu scop ca fiecare partid sĕ se grupeze în giurul ministrului sĕu şi astfel guvernul sĕ aibă la spate o maioritate, cu care se reguleze chestiunile mai ardetóre precum sunt chestiunile de limbă, reîncheierea compromisului economic cu Ungaria şi delăturarea obstrucţiunei. Partidele singuratice incă nu ş'au stabilit atitudinea faţă de noul minister. Diarele tóte, atât cele din Austria cât şi cele din Budapesta, au multă încredere în cabinetul Thun. Ministrul president este considerat de om energic şi diplomat iscusit.

Şaguna
şi
dotarea clerului.

(Urmare)

Aflu de neapărată lipsă a face aici pomenire şi de vĕduvele preotese şi de copiii preoţilor mei reposaţi.

La tóte branşele s'au vĕdut de un lucru drept şi loial, ca sĕ se facă provisia cea cuvenita pentru vĕduvele şi orfanii copiiĭ, deci nu voiu greşi, décă urmând pildei acesteia, propuiu pentru vĕduvele preoţilor un ajutor de 100 fl. sm. până la 24 de ani pentru copii bărbăteşti şi pentru fetele până la timpul înmăritării lor.

Aici trebue se însemnez băgarea de sémă în privinţa obiecţiunei, care s'ar putea face la prilegiul acela, când se va asigna porţie canonică preoţimei mele, pentru-că lesne s'ar putea dice, că porţiile canonice sĕ se hotărască după numĕrul bisericilor parochiale, ér nu după numĕrul parochilor activi, cari se află astădi, devreme-ce o biserică numai un paroch póte se aibă, şi décă parochul nu e în stare de a griji singur de parochia sa, sĕ'şi céră un capelan séu doi. Astfeliu de obiecţiune s'ar putea vedea cuiva dréptă la întâia privire, însĕ când se prejudecă aceea cu seriositate numai decât se arată şi slabul ei fundament. Eu sunt de părerea aceea, că socotéla acésta, după care s'ar mĕsura numĕrul parochilor după numĕrul bisericilor parochiale este greşită; pentru-că preoţii nu se aşéză numai pentru biserici, ci şi pentru popor, nici sĕvârşesc preoţiĭ funcţiunile sale numai între zidurile bisericilor, ci partea cea mai mare eu slugesc între popor — în biserica cea vie. Stând acésta negreşit, trebue sĕ stee şi aceea, cà numĕrul preoţilor trebue să fie amĕsurat numĕrului poporului, prin urmare esenţia lucrului nu o constitue numirea preoţilor, ci numĕrui ei, care sĕ corespundă lipselor poporului. Suspomenita obiecţiune nu póte se stea nici la aceea întêmplare, când s'ar lua din punctul acela al vederei, că de ce parochul nu ar putea avea un, séu mai mulţi capelani, nu stă dic pentru aceea, căci toţi preoţii cei ce se deprind cu îngrijirea parochianilor, sunt între sine asemenea, şi în privinţa gradului preoţesc şi în privinţa lipselor, şi aşa după obiecţiunea pomenită, numai starea celor ce se numesc parochi ar fi bună, ér starea celor ce se numesc capelani ar fi ticălósă; séu cu alte cuvinte numai câţi-va preoţi ar fi bine înzestraţi şi ar trăi cu îndesulare, ér partea cea mai mare, fiind-că biserici parochiale puţine sunt şi popor e mult ar rĕmânea tot în starea cea veche şi tristă, apoi fiind-că numĕrul parochilor ar fi însemnat mai mic, decât cel al capelanilor; şi puţini fiind parochi, puţini ar şi muri dintre ei, şi mulţi fiind capelanii mulţi ar şi muri dintre ei, prin urmare, puţini capelani s'ar putea face preoţi care jertfă numai pentru aceea ar fi siliţi sĕ o aducă, ca parochiĭ sĕ trăiască bine.

Pătruns fiind eu, ca un slujitoriu teoretic şi practic al altariulni lui Dumnedeu de adevĕrul acesta afirmez, că lucrul acesta pe mulţi harnici bărbaţi iar abate dela preoţie. Suspomenita obiecţiune nu póte se subsiste nici din pricina canonică, pentru că apostolul dice către Tit cap 1. s. 5. „se aşede preoţi, precum el i-au poruncit.“ Eu sunt pătruns aşijderea şi de părerea aceea, că tot însul dintre Episcopi se îndatoréză dreptul acesta al sĕu, „de a aşeda preoţii“ de un lucru conscienţios al privi aşa, cât după cuvintele lui Pavel către Tit I cap 5. st 18. toţi cei ce ţin bine dregătoria, cu îndoită cinste sĕ so cinstéscă, mai ales cei ce sĕ ostenesc în cuvênt şi învĕţătură precum şi slujitorii Altariu. lui dela Altariu, sĕ trăéscă şi fiind aceştia fraţi după duch şi adevĕrul, carele li s'au dat prin puterea mânilor episcopesci, trebue sĕ le facă asemenea parte dela Altariu, pentru-că dice apostolul către Timoteiu: II Cap 2 s. 6. „fie-cărui plugariu, care se ostenesce, se cade întâiu din ródă sĕ mânânce“; aşa este şi cu preoţii eparchiali, cà tot însul care se ostenesce întâiu din ródă se mânânce, prin urmare nu din a dóua ródă, adecă din bunăvoirea a unuia preot sĕ mânânce celalalt, ci tot preotul nemijlocit sĕ trăéscă dela Altariu, căci dice Scriptura, Moise cap 24 s. 5; Luca cap 10. s. 7. „Boului ce trieră se nu-i legi gura, şi vrednic e lucrătoriul de plata sa“. Deci eu privind preoţimea mea ca fraţi, şi împreună slujitorii mei în via Domnului, poftesc ca starea lor sĕ fie deopotrivă între ei toţi.

Drept aceea eu nu aş cunósce datorinţa mea, nu aş preţui învĕţăturile apostolesci date către Tit şi către Timoteiu, nici aş cunósce posiţiunea şi lipsa preoţimei mele, aş vĕtăma pracsul comun al biserici rĕsăritene şi încă póte fi că aş păcătui şi în contra ecvităţii, când aş propune, ca numĕrul parochilor sĕ se hotărască după numĕrul bisericilor parochiale. De părerea acésta nu pot fi nici din pricina activităţii, care o pretind eu dela preoţimea mea. Pentru-că precum starea cea strălucită în care ar fi preoţiĭ ar putea aduce pre aceea într'o lenevire, care lenevire e rădăcina multelor păcate, aşa togma starea cea lipsită a capelanilor, ar putea produce în ei o răcélă în deregătorie, prin care tot poporul s'ar păgubi şi numai parochul nu! Dar şi din privinţa armoniei, care e aşa de lipsă în fie-care societate, rĕmân statornic pe lângă părerea mea. Armonia acésta a deschilinit pe preoţimea Eparchiei mele, însĕ din vechime, căci şi astădi stăpânesce între ei frăţietatea, a cărei rădăcină a fost şi este circumstanţia aceea, că preoţii au fost şi sunt asemenea, asemenea înzestraţi şi asemenea îngreoiaţi.

Dator sunt dară pentru susţinerea armoniei între preoţii mei, a-mĕ îngriji şi a păzi, ca nimica se nu se întêmple între ei, ce iar vătăma pre ei, şi ce ar aduce vre-o patimă în cineva între ei, prin care armonia cea mult dorită s'ar putea stânge, pentru care dice prorocul: „Iată ce e bun séu ce e frumos, fără numai a locui fraţilor împreună, că acolo au poruncit Domnul viéţă de veci şi bună voire“ Psalm 132 s. 1 şi 3.

Insĕ este o împrejurare în privinţa îmbunătăţirei sorţii preoţimei mele, în care eu bucuros mĕ învoesc şi acésta este, că numĕrul preoţimei potrivit celor al poporului sĕ se hotăréscă, şi numĕrul ei cel de prisos sĕ se reducă. După sistema ce domnia până acuma s'au cerut ca la o suta de familii se fie un paroch. Eu stiind feluritele datorinţe a unuia preot în biserică şi în popor, care la alte religii şi popóre nu sunt, aflu de lipsă în tîmpul present mai cu sémă din privinţă, ca se înlesnesc înnaltei nóstre stăpâniri, punerea în lucrare a obiectului acestuia, ca pre viitoriu parochii în privinţa stărilor se fie împărţiţi între categorii, se hotărască numĕrul sufletelor poporului, şi aşa ar veni întâilea parochi cu parochia de 800 de suflete.

In oraşe unde ar fi sufletele peste 3200 unde sunt adecă 400 s'au şi mai puţine suflete sĕ se aşeze numĕrul parochiilor după círcumstanţiile locale. — Lipsa acésta de a aşeza preot şi în satele mai mici, s'au vĕdut şi la alte religii, precum acésta dovedesc prea multe pilde: mĕ simţ îndatorat a arăta şi îndemnul principal, pentru care am propus suspomenita cătăţime a sufletelor şi nu mai multe pentru un paroch; îndemnul acesta l'am luat dela rênduiala bisericii şi dela funcţiile preoţesci precum şi dela evlaviósele obiceiuri ale poporului, pentrucă precum biserica mea cere dela preot unele slujiri obsteşti, aşa cere şi poporul dela preotul sĕu slujiri singuratice prin casele sale care altă biserică şi alt popor de altă lege nu le întrebuinţéză. Este lucru prea cunoscut, spre pildă: ca sfinţirile bisericeşti cele ordinare sunt în religia mea mai multe şi mai lungi, decât la alte religii, éră de cele extra-ordinare, precum sunt cele de patru posturi în an, altă preoţime nici are închipuire, şi aşa cu acestea multe şi mulţi slujiri bisericeşti, fiind preotul ocupat lesne s'ar putea nasce vre-o scădere sufletéscă în popor, unde numĕrul poporului mare fiind un preot numai s'ar pune. Intre evlaviósele obiceiuri ale poporul sĕ numere.

a) Sfinţirea apei în casa tuturor parochieniilor sĕi la praznicul arătării Domnului nostru Isue Christos;

b) rugăciunea după norocósa nascere a muerii;

c) stinţirea apei în casa de unde s'a îngropat mortul;

d) rugăciune la botez;

e) slugirea Tainei S. Maslu la cei de mórte bolnăviţi;

f) ispovedanie şi cuminecătură celor de mórte bolnavi.

Tóte acestea am atins aci, ca se lămurez ideea aceea, că numĕrul preoţimei în eparchia mea trebue sĕ se hotărască după numĕrul poporului şi după lipsele lui şi că dotaţia clerului meu, pe care o speréză dela Inalta stăpânire, numai în chipul suspomenit póte se fie spre îndestularea preoţimei mele şi spre mângăerea poporului. Tóte acestea mi am ţinut de straşnică datorinţa ale înşira aici, avênd de scop ca se fac prin ele un serviciu credinoios Inaltei nóstre Stăpâniri, care părinţeşce este îngrijită pentru viitoriul care merită mila în calea aceeaşi.

Póte fi că M. Ta vei fi vrut ca sĕ-ţi însemnez aici numĕrul parochiilor, care pe temeiul proiectatei, prin mine, modalităţii are sĕ urmeze, înprivinţa acésta lesne îmi este a respunde Mariei Tale, ca unui bărbat înţelept, care nu numai ai teoriai, ci şi practica în sfera administraţiunei publice. Mi se pare, că punctul de căpetenie în tréba dotaţiei preoţesci, este a anunţa principiul, după care se forméză staţia unui paroch; eu am propus principiul acela dacă Inalta nóstră Stăpânire se va milostivi a-'l aproba, atunci punerea în lucrare a principiului acestuia va avea de factor numĕrul cel dorit al parochilor.

Şi fiind-că sunt departe şi de ceea convingere, că elaborarea numĕrului parochilor celor ce esistă acuma, şi celor ce se vor hotărî, precum şi a celora, care acum trebue sĕ se formeze, m'ar fi răpit multă vreme deoparte, ér de altă parte ostenéla acésta nu ar fi folosit nimic obiectului cvestionat, — am aflat cu cale a nu mai prelungi vorba în tséba acésta, cà e destul desbătută şi lămurită.

Precum este drept că sórtea preoţilor sĕ se sistemiseze, aşa togma este drept ca şi sórtea diaconilor sĕ se hotăréscă potrivit chemării lor.

Prea bine ştii Măria Ta, că dacă în şcólele elementare sĕ îndatoréză a pregăti pe tinerii sei învĕţăcei spre viitorimea lor cea norocósă, togma cu atâta strădanie şi luptă, precum se ostenesce plugariul a aduce grâu curat în jitniţă, şi sunt datori a întemeia în inimile copiilor cele fragede, religiositatea şi moralitatea şi mintea lor a o face primitóre de cultură, prin cari apoi se fac mădulare folositóre societăţii cetăţene. Este prea cunoscut ce hărnicii se cer dela un dascăl, ca se corespundă chemării sale.

Eu mărturisesc, că dascălii elementari din Diecesa mea nu aveau altă sciinţă, decât ştia cetirea, scrierea şi ceva din aritmetică. Eu nu sunt de vină, că nu sunt mai procopsiţi *ci de vină e constituţia cea veche a Ardealului, care despoiază poporul român de tot dreptul, care se cuvine unui cetăţian credincios Împĕratului, Patriei şi întregei societăţi cetăţene.*

Deci ca sĕ se pótă ajunge folosul cel obştesc al chemării dascălilor elementari, este de neapărată lipsă, ca sĕ capete creşterea cea cuvenită, despre care mai jos voiu dice părerea mea: pentru dotaţia lor multe desluşiri s'au dat guvernului celui mai dinainte dela predecesorii mei, multe cuvêntări şi propuseciuni se făcură şi la adunările ţerii şi la comisiunile regnicolare, până în sfêrşit la anul 1846/7 prin 15 articul dietal §. 14. 15. s'au hotărît însĕ nici până astădi nu s'au pus în lucrare, ca dascălii de legea mea sè capete câte o jumĕtate de Sessie canonică. Trag nădejde ca noi românii, cari eram pe nedrept *sclavi constituţiunei vechi*, rescumpărându-ne acuma cu *sângele nostru* despre acest loial tractament, şi făcêndu-ne fiiĭ Austriei prin cuvêntul cel evangelic din 4 Martie, 1849, al Prea milostivului nostru monarch Francisc Iosif, curênd vom iscusi părintĕsca ordinăciune a Inaltei nóstre Stăpânii constituţionale!

Aşa dară pentru dotaţia dascălilor aflu de lipsă aşişderea, ca şi la cea a preoţilor, ca maximum şi minimum leafei lor sĕ se hotăréscă. Maximum ar putea fi 300 fl. ér minimum 150 fl. sm. şi la dascăli mai nainte de tote ar trebui eroat pămêntul séu altă fundaţie de unde trage venitul sĕu şi încât aceste nu ar deplini leafa cea cuvenită pentru subsistinţa lui se i-se dee din fondul dotaţional, care s'ar hotărî prin stăpânire aşa cât dascălul în parochie de 800 de suflete se aibă 300 fl. în cea de 600 de suflete 250 fl., ér în celelalte 150 fl. sm.

(Va urma).

Dela „Reuniunea femeilor române din Sibiiu“.

Mulţămită publică.

Dómna Emilia Tilea, soţiă de inginer în Sibiiu, membru zelos al reuniunei nóstre şi al comitetului aceleia, a colectat pe o bucată de pânză 80 modele de brodărie (chindisitură) originală românéscă din comuna Şmig (lângă Mediaş) şi din jur şi acéstă colecţiune a donat-o reuniunei nóstre.

Comitetul reuniunei apreţiind marea importanţă, care o au astfel de colecţiuni pentru conservarea originalităţii portului românesc. a votat mulţumită protocolară dómnei donatóre, dispunênd ca acésta sĕ i se aducă la cunoscinţă pe cale diaristică.

Aducênd la cunostință prin presă acest cas, comitetul reuniunei nóstre crede că esprimă și de astă-dată acea dorință generală manifestată adese-ori, că a tfel de colecțiuni sĕ se facă în tóte ținuturile românesci ale patriei nóstre.

Din ședința comitetului reuniunei femeilor române din Sibiiu, ținută la 3 Martie n. 1898.

Maria Cosma m. p., presidentă. *Dr. N. Vecerdea* m. p., secretar.

Noutăți.

Starea sănătății archiducesei Stefania s'a îndreptat în mod fórte îmbucurător. A. Sa póte deja să părăsască patul pentru 1—2 óre la zi.

* * *

Concertul „Reuniunei române de musică“ se va ține Mercuri în 16 l. c. în sala dela „Musikverein“, cu următorul program:

1. Trei cântece pentru cor mixt, de G. Dima:
   a) Trăiesc în suferință;
   b) Copilă tinerică;
   c) Flórea 'n câmp.
2. Dóuĕ cântece pentru voce de alt cu acompiare de piano:
   a) Nimfea, de R. Schuman;
   b) Dorul, de F. Schubert;
3. Dóuĕ cântări religióse pentru cor mixt, de G. Dima:
   a) Irmosul „Intrării în biserică“.
   b) Irmosul „Rosaliilor“ (cu cuartet solo)
4. Fantasie din opera „Faust“ pentru violină și piano de H. Wieniawski.
5. Duett din opera „O nópte în Granada“, de F. Kreutzer.
6. Dóuă cântece pentru cor mixt de H. Huber:
   a) Dorință;
   b) Din „Inșiră-te mărgărite“.

Biletele de întrare se edau în ḑiua concertului dela 11—1 óră la „Musikverein“, ér prenotări la locurile din cele dóuĕ șiruri dintâi să pot face, pe lângă o taxă de 20 cr., Luni și Marți dela 5—6 óre p. m. la secretariul Reuniunei în localele casinei române. (Bayergasse Nr. 1).

* * *

Examen de cualificațiune preoțéscă. Mercuri, în 25 Februariu a. c. au prestat cu succes examenul de cualificațiune preoțéscă candidații de preoție: Stefan Fărcaș și Alexandru Frâncu, ambii absolvenți ai cursului teologic dela seminariul archidiecesan.

* * *

Oficeri români la Brașov. In érna anului curent, oficerii români din garnisóna Ploieștilor au învitat la o petrecere a lor pe oficerii ces. și reg. austro-ungari din garnisóna Brașovului. Cu învoirea ministrului comun de rĕsboiu și a celui de honvezi, mai mulți oficeri din armata comună și de honvezime au luat parte la petrecerea pomenită din Ploești.

Oficerilor nostri li s'a făcut o primire splendidă la Ploiești.

Ca revanș, oficerii garnisónei Brașovului au învitat și ei pe oficerii români la petrecerea lor, ficsată pe aḑi. Vre-o 14 oficeri români au promis a lua parte. Autoritățile din Brașov și miliția de acolo se pregătesc a primi în chip festiv pe óspeții din armata română. Dela gară vor fi aduși oficerii în oraș pe echipage împodobite cu tricolorul românesc; deasemenea și pe edificiile publice vor fâlfăi stindarde românesci. Comitele Brașovului va da un prânz în onórea óspeților.

Foile unguresci luând notiță despre visita acésta reciprocă a oficerilor români și austro-ungari, i-dau însemnătate politică enormă, ba nu se sfiesc a spune, că visitele aceste sunt desavuarea din partea României a mișcărilor românesci din Ungaria.

Chestia s'a discutat și prin foile din România. S'a făcut și interpelare în camera română în chestia acésta.

* * *

Proiect de lege despre duel. In secțiunile camerei române s'a discutat Mercuri un proiect de lege în potriva duelului. Tóte secțiile, cu escepția celei de a VII-ea au primit proiectul.

* * *

Duel cu sfîrșit mortal a avut loc la Roma ḑilele aceste. Din pricina unei polemii ce s'a urmat în ziarele *Gazeta di Venezia* și *Secolo*, s'au bătut cu spada deputatul *Cavalotti* și ziaristul *Macola*. Ziaristul a perforat cu spada sa gâtul adversariului sĕu tocmai prin artera principală.

Cavalotti a rĕmas mort.

Cavalotti era unul dintre cei mai celebri oratori ai parlamentului italian, și scriitor cu renume mare. Scrierile lui sunt juvaere ale literaturei italiene. Ușor se póte deci închipui durerea mare ce a cuprins întréga Italiă, la vestea morții lui.

Inmormêntarea i-s'a făcut la Milano în 8 a curentei nou, cu pompă colosală. Ingropăciunea părea o demonstrație curată pentru deputatul omorît în duel. Sicriul era acoperit cu cununi. Cortegiul ce petrecea carul mortual îl forma o mulțime de preste 300,000 de ómeni. Parcursul a ținut peste 1 óră. Societățile au ieșit cu 200 de drapele spre a petrece la mormânt pe Cavalotti. Cele mai multe prăvălii și bursa, precum și școlele au fost închise în ziua înmontării. In fruntea conductului erau membrii camerei, consiliul orășenesc și delegații universităților. La mormênt au vorbit podesta din Milano, 7 deputați și redactorul dela „Secolo“. Sicriul a fost dus apoi în camera mortuară. Va fi îngropat numai după-ce se va afla din testament, unde a voit reposatul sĕ odichnéscă.

* * *

† Cavalerul Constantin Stamati-Ciurea, unicul scriitor român din Basarabia, a încetat din viață Reposatul a fost un bun cunoscĕtor a țĕranului român basarabean și l'a descris cu multă pricepere în scrierile sale etnografice și beletristice. A publicat prin diferite reviste din România, în ḑiarele cotidiane și în broșuri separate prosă și versuri, între cari mai cunoscute sunt: „Teatrale“ și studiul geografic asupra Basarabiei. S'a ocupat și de chestiuni bisericesci publicând în „Biserica ortodoxă“ documente pentru istoria bisericéscă. In timpul din urmă avea de gând aș publica operele sale complete, pentru care scop își căuta editor. Talentatul și mult străduitoriul scriitor român era bine cunoscut și în cercurile literare rusesci. Era membru corespondent al Academiei rusesci. Basarabenii au perdut în dênsul un apĕrător destoinic al limbei române și a conscienței naționale. Intre rudeniile cari îl deplâng pe reposatul este și dl Margaritescu Greceanu, viceconsulul României la Budapesta, ginerele reposatului.

* * *

Zola înaintea tribunalului penal. In articolul sĕu *„J'accuse“*, Zola atacase și pe grafologii, cari au figurat în procesul contra lui Esterhazy și cari au declarat că maiorul nu e autorul *borderoului*, — acusându-i de purcedere nedréptă și mincinósă. Grafologii au acusat pe Zola și Perreux la tribunalul penal de poliție pentru calomnie și au cerut rebonificare à 100,000 de franci. Judecătoria s'a ocupat cu incidentul acesta Mercuri. Apărătorii Clemenceau și Labori au ridicat escepții în potriva competenței tribunalului, spunând că afacerea are dreptul să o judece numai curtea cu jurați. Tribunalul a enunțat că e de competența sa afacerea și a amânat terminul de pertractare cu 14 ḑile.

* * *

Inpotriva duelului. Mórtea lui *Cavalotti* a provocat demonstrații turbulente în Veneția. Poporațiunea venețiană a făcut Luni o demonstrație colosală în potriva duelului. Mulțimea înverșunată s'a adunat înaintea primăriei și a cerut arborarea stindardului negru pentru Cavalotti. Neîmplinindu-li-se rugarea au spart jamurile primăriei, au penetrat în internul palatului și au început sĕ devasteze. A trebuit sĕ intervină miliția pentru restabilirea ordinei.

* * *

Studenți pentru numele unguresc Zilele aceste o deputație de 3 studenți dela o școlă comercială din Bpesta s'a înfățișat la de nou botezatul primar Halmos János, și spunându-i că 200 elevi ai școlei comerciale voesc sĕ-și maghiariseze numele, a cerut sprijinul d-sale. Primarul beat de bucurie, pentru „patriotica hotărîre“ a odraslelor, a promis că va sprijini din răsputeri „nobila“ intenție.

Apel

către tótă inteligența română.

Prea onoraților P. T. Domni!
Mult iubiților mei frați colegi!

Educațiunea generațiunei următóre este datorința cea mai sântă, cu carea suntem dela fire deobligați față de acésta.

Acest deobligament să potențéză, ba devine unica activitate pentru școla poporală, care tinde — prin urmare — numai spre perfecționarea omului ca individ, deci prin acésta spre desvoltarea progresivă a generațiunei și a societăței omenesci.

Motorul acestei instituțiuni este însĕ învĕțătoriul.

In personalitatea și lumina învĕțătoriului se reoglindéză mai sincer stadiul și culmea chemărei scólei poporali; prin urmare, el e și unicul barometru, care ne arată gradul speranței ce nutrim față de tinerimea nóstră, față de generațiunea următóre: mândria și mângăerea viitoriului.

A ne vedea și noi învĕțătorii poporului român ajunși la culmea chemărei nóstre, la nivelul de cultură și inteligență a altor popóre culte, devenind astfel membri desteri a întregei lumi învĕțătoresci și folositori poporului cărui servim — este datorința arḑêndă care nutresce peptul meu încă dela îmbrățișarea carierei mele învĕțătoresci; ba, carea trebue sĕ nutréscă și însuflețéscă inima fiecărui învĕțătoriu mândru de chemarea sa și iubitoriu de némul sĕu.

Sĕ privim numai — sinceri fiind — învĕțătorii altor popóre și vom vedea cum aceia emuléză pe tóte terenele și posițiile, făcêndu-ne în modul acesta inferiori muncei lor ḑilnice.

Cărți bune scolastice, foi pedagogice tóte bine redigiate, diverse scrieri scientifice și în deosebi pedagogice vedem și putem ceti la alte popóre ca productul învĕțătorimei lor, pe când la noi — respect și onóre excepțiunilor — sunt mai așa de rare ca corbii albi.

Concedem, că și starea nóstră materială, lupta cu diferite neajunsuri, apoi mai câte alte împrejurări vitrige sunt toți atâța spini în calea activităței nóstre, dar atâta fie ḑis — între noi — că cu astfel de motive, nu vom putea scusa și pentru viitoriu, séu dóră păn' e lumea neactivitatea séu chiar indolența atât de înrădăcinată și deja constatată la noi de un lung șir de ani.

Lucru firesc — prin urmare — că, cu cât învĕțătorimea nóstră nu va ținea paș cu lumea mare învĕțătoréscă mai vêrtos în aceste timpuri a luminei și emúlațiunilor și față de îmbulsala omenimei spre înaintare, cu atât se vor potența și daunele causate din o așa letargie, pe cari nu le va simți mai dureros însĕ nimeni altul, decât tocmai poporul cărui servim și pe carele am fi — dela fire — deobligați al educa.

Pentru ca lumina sĕ sporéscă în intensivitate, ea trebue însaș sporită. Invĕțătoriul isolat nu are putere de a ilumina extensiunea cea mare a terenului sĕu de activitate, ba chiar și acele raḑe de lumină, ce și le-a însușit deja, nefiind din nou întărite și eliberate de defectele causate prin munca ḑilnică sau alte impresiuni și incidente, rătăcesc mereu și consumându-se zădarnic, cu timpul se perd în universul nemărginit al întunerecului.

Lucru evident, că el are lipsă de o învederare cât mai intensivă, ér cine doresce o astfel de iluminare, trebue sĕ aprindă mai multe lumine.

Drept aceea, de aci nu resultă alta decât: *o muncă cu puteri unite pe tóte terenele, la carea sĕ concurgă de a literat cu cunoscințele sale pline de doctrine frumóse și folositóre, până la econom, cu povețele sale agriculturale, deci nu numai învĕțătorimea, ci și alți bărbați de sciință din tótă inteligența nóstră românéscă.*

Ca acésta muncă însĕ, se aibă folóse mari, resultate bune și ducĕtóre la scop, ea trebue făcută și întocmită după o sistemă óre care, după un anumit plan.

La un asemenea plan am cugetat și m'am resolvat a eda pe anul viitoriu scolariu 1898/99: **„Almanachul portativ al învĕțătoriului român“.** —

Mi se va obiecționa — póte = că: Almanachul dăscălesc, un siplu calendariu, ce va fi avênd cu cultura și cum va fi înfluințând asupra învĕțătorimei în mod cultivătoriu, deci și asupra poporului cărui servim?

La unele ca aceste va fi prea de ajuns rĕspunsul prin arondarea materialului ce va avea sĕ cuprindă acest Almanach, deși — deocamdată — numai aproximativă și în liniamente cât mai generali ce s'a alăturat acestui apel.

In urma acestora îndrăsnesc a afirma, că cugetând cineva cu tot adinsul asupra cuprinsului Almanachului din cestiune, se va convinge din destul și acum, dar mai vêrtos însĕ atunci, când va dispune el, de folósele ce le vor trage nu numai învĕțătorii, preoții sau și alți bărbați concreḑuți s'au interesați de causele nóstre pedagogico-didactice, ci chiar și ori care altul, în a cărui posesie va deveni.

Folósele Almanachulei nu sau eshauriat încă. Pentru învĕțătorul românesc ele sĕ mai potențéză prin împrejurarea, că stimabilli mei colegi învĕțători, se vor pune în plăcută posiție;

de a se interesa de perfecțiunea ce ni sĕ pretinde;

de a se cunóștea și ține cont de progresul șciințelor și mai vêrtos a celor ce cad în sfera nóstră de activitate, avênd la îndămâneală esposeul fórte multor cunosciințe;

de a avea ocasiune a ne cunóște mai din aprópe statul, deci pre conpropagatorii și factorii culturei poporali, precum și pre acei bărbați de sciința, protectori și amici ai învĕțătorului român, și în fine,

de a ne forma și sistemisa noi înșine bilanțul referințelor nóstre școlare, ca astfel — devenind stăpânii acestora — sĕ putem dispune cu ori și care ocasiune de acestea.

Iată Domni mei, cum am înțeles eu inportanța Almanachului!

Pentru de a depărta de la mine ori și ce suspițiune, că aș ambiționa, ori vêna — ca om tinĕr — după renume séu altele de acest soiu, vin prin acest apel, numai ca propagatoriul ideei, a ruga cu tótă stima cuvenită în prima linie scumpa și mult prețuita nóstră inteligență română, a binevoi și a ne onora — pentru partea literară — cu câte o lucrare și aceea binevoiască a o trimite subscrisului până cel mult 15-lea Mai a. c. st. n. când sĕ vor începe apoi lucrările cu tipăritura.

In a dóua linie însĕ, leg de inima fiecărui coleg învĕțătoriu o datorință, fără de carea nu, rugându-i frățesce sĕ conlucre în interesul fĕtului nostru învĕțătoresc, neuitând și nelăsând nici când din vedere scopul acestui Almanach, a cărui lipsă, pe tótă ḑiua ce merge o vom cunóște și sci prețui numai atunci, când vom fi în posesia lui.

Lucrările, efeptuite după plac și de ori ce gen, vor fi — până la terminul amintit — cu cea mai mare mulțămită — bine primite, cum și — după putință — publicate.

In fine îmi țin de plăcută datorință a însinua, că conferând lucrarea proiectată cu mai mulți D-ni colegi, însuflețiți de causele nóstre școlare-bisericești, cu toții — aflând de prea necesară inportanța lucrului — încurajându-mă la edarea acestui apel, me lasă răpit de speranța, că succeḑênd a stîrni simțul de activitate al fraților colegi, spriginul dorit — atât spiritual cât și material — va urma de sine; cu tóte acestea însĕ, rog cu insistință atât mult prețuita nóstră inteligență, dar mai vêrtos pe stim. D-ni colegi, a mĕ onora — în interesul bunei reușiri, dar mai vêrtos a edărei acestui fĕt dăscălesc — cu eventualele observări referitóre, atât la cuprins cât și la alte incidente mie — póte — necunoscute, pe cari le voi primí și caror mĕ voiu acomoda cu cea mai mare plăcere.

In bună speranță, că apelul meu va afla succursul și spriginul cuvenit, cum și asigurându-Vĕ de respectul ce Vi-l păstrez; rĕmân

Recița-montană (Resiczabánya), in Februariu 1898.

Al D-Vóstre P. T.
stimătoriu
Josif Velcean,
învĕțătoriu român.

Observare. Depinḑênd sórtea Almanachului“ în cea mai mare parte dela spriginul material, rog — tot cu acésta ocasiune — pe toți on. D-ni protectori și amici ai causelor nóstre pedagogico-didactice, dar în deosebi pe D-ni colegi învĕțători, a binevoi și a-și însinua prin o corespondență cât mai îngrab dorința de ai avea, ca astfel sĕ se pótă stabilí atât numĕrul cât și prețul esemplalelor, care preț, la nici un cas nu va trece preste suma de 1 fl.

Mătase Foulard 65 cr.

până la fl. 3.35 de m. — japanesĕ, chineză etc. în cele mai nouĕ dessinuri şi colori, precum şi **mătase Henneberg** négră. albă şi colorată dela **45 cr.** până la **fl. 14.65** de metru — în cele mai moderne ţeseturi, cocolori şi dessinuri *Se ecspedéză la particulari franco şi liberi de vamă. Mostre cu întórcerea postei.* **Fabricile de mătase G. Henneberg** *lif, de curte ces. şi reg.* **Zürich** [38] 2

Din ori-ce *librărie se póte procura* scrierea premiată a consilier. în med. *Dr. Müller,* apărută în a 30-a ediţiune despre

sistemul nervos

şi

sexual turburat.

Espediţie franco pentru 60 cr. în mărci postale.

Curt Röber,

[5] 7—49 Braunschweig.

În librăria Tipografiei archidiecesane se află:

Dicţionariu român-maghiar

şi

Dicţionariu maghiar-român

de

Dr. I. Crişan şi N. Putnoky,

apărute în 1893 şi 1895, cele mai nóue vocabulare pentru învĕţarea limbei maghiare.

Preţul leg. à fl. 2.—

În tipografia archidiecesană a apărut:

CATECHISM

pentru învĕţământul religiunei drept-credinciόse rĕsăritene,

de

Moise Toma,

prelucrat de

Simeon Popescu,

ediţia VIII.; preţul legat 20 cr.

Se află de vênḑare în

Librăria Tipografiei archidiecesane.
Sibiiu.

În **Tipografia archidiecesană** au apărut:

Sidoxia,

cestiunea dotaţiunei archiereului ortodox-român din Transilvania,

de

Matei Voileanu.

Preţul 30 cr.;

Alexandru Roman, 1826--1897.

Material pentru biografia şi activitatea lui,

de

Ilie Dinurseni.

Preţul 40 cr. şi

Un vis,

naraţiune din viaţa unui preot,

de

Gavriil Hango.

Preţul 20 cr.

Se pot procura din

Librăria Tipografiei archidiecesane
Sibiiu.

„VICTORIA“,
institut de credit şi economii în Arad.

Bilanţ pro 1897.

Active.

	fl.	cr.
Cassa în numĕrar		40649.76
Bon in giro contn	fl. 544.29	
Bon la alte bănci	fl. 65476.53	66020.82
Cambii în portofoliu		1021910.82
Imprumuturi hipotecari		373510.40
Avansuri pe efecte publice		24607.—
Cassa institutului şi alte realităţi		65797.77
Efectele proprii		8042.21
Diverse conturi debitóre şi inter. transit. rest.		12221.03
Mobiliar	fl. 3517.04	
„ după 10% amortisare	„ 351.70	3165.34
		1618925.15

Pasive.

	fl.	cr.
Capital social:		
3000 acţii à 100 fl.		300000.—
Fondul de reservă al acţionarilor		105467.34
Fondul de pensiune al funcţionarilor		10814.28
Fondul special de reservă		1433.57
Depuneri spre fructificare		1123883:26
Deposite de cassă		2889 53
Cantribuţie restantă după inter. dep.		2522.58
Interese transitóre anticipate		17516.95
Dividentă neridicată		564.—
Diverse conturi creditóre		1590.01
Profit transpus din 1897	fl. 3796.65	
Profit net	„ 48446.98	52243.63
		1618925.15

Contul de Profituri şi Perderi.

Debit.

	fl.	cr.
Interese:		
pentru depuneri spre fructificare		57755 52
Spese:		
Chiria localului	fl. 1000.—	
Contribuţie şi 10% dare după interese depunerilor	„ 10014.58	
Registre, imprimate, lemne, lumină, diverse etc.	„ 4887.03	15901.31
Salarie		11040.79
Porto		2177.70
Amortisare din mobiliar		351.70
Venit transpus din 1896	fl. 3796.65	
Profit net	fl. 48446.98	52243.63
		139470.75

Credit.

	fl.	cr.
Interese:		
„ dela cambii	fl. 99042.60	
„ „ hipotecă	„ 29629.59	
„ „ lombard	„ 1992.44	130664.63
Venitul efectelor proprii		360.72
Provisiuni şi alte venite		1697.24
Chiria şi alte arênḑi		2951.51
Venit transpus		3796.65
		139470.75

Arad, 31 Decembre 1897.

Oncu, m. p.,
director esecutiv.

Pentru comptabilitate
S. Raicu, m. p.,
secretar.

DIRECŢIUNEA:

Dr. Vuia, m. p.,
preşedinte.

Georgiu Lazaru, m. p, v.-preş. **Mihaiu Veliciu**, m. p. **V. Mangra**, m. p.
A. Karátsonyl, m. p. **R. Ciorogariu**, m. p. **Ignatie Papp**, m. p.

Comitetul de supraveghere:

Subsemnatul comitet am examinat conturile presente şi le-am aflat în deplină regulă.

Arad, 28 Februar 1898.

Petru Truţia, m. p.,
preşedinte.

V. Papp, m. p. ***George Popoviciu.*** m. p.
George Feier, m. p. ***Nivolau Marcu***, m. p.

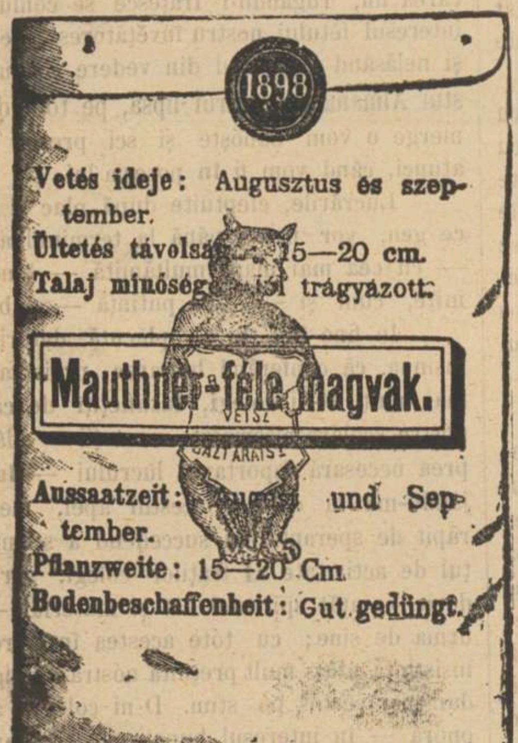
1898
Vetés ideje: Augusztus és szeptember.
Ültetés távolsága: 15—20 cm.
Talaj minősége: jól trágyázott.
Mauthner-féle magvak.
VETSZ
Aussaatzeit: August und September.
Pflanzweite: 15—20 Cm.
Bodenbeschaffenheit: Gut gedüngt.

Vestitele

Seminţe de flori şi legumi

ale lui [13] 11—17

Mauthner

în

pachete închise, legal garantate

cu marca de apĕrare improtocolată

„Ursul“

se pot căpĕta în tóte

băcăniile şi ferăriile

mai mari.

NB. Numai pentru pachetele ***închise,*** provĕḑute cu figura ***ursului*** şi signate cu numele ***Mauthner,*** cum arată figura alăturată, ia firma ***Edmund Mauthner*** în ***Budapesta, strada Andrássy 23,*** garanţie deplină, că-'s seminţe próspete şi veritabile.

Ne-au sosit acuma:

Tabele de părete pentru cetit, românesci fl. 2.40
„ „ „ „ „ unguresci „ 2.40
„ „ „ „ „ românesci de I. Tuducescu . . . . „ 3.60
„ „ **istoria naturală** (16 bucăţi colorate: regnul animal, vegetat şi mineral) „ 7.20
Tabele de mĕsuri metrice cu esplicare „ —.80

Librăria Tipografiei archidiecesane, Sibiiu.

Cel mai sensaţional roman al literaturei moderne. In limba engleză s'a vêndut în cincideci de mii de esemplare. Succes colosal. Tradus în tóte limbile europene.

In românesce de Afin de la Tuscia a apărut acum.

TRILBY

[31] 5—10

Preţul unui esemplar: direct fl. 1.30. In librăriile din monarchie fl. 1.60. In România şi străinătate 4 lei. Deposit general: Afin de la Tuscia, tipografia Uhrman, Temesvár Ungaria.

Redactor prov. **Dr. Elie Cristea.**

Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 25. Sibiiu, Marți, 3/15 Martiu 1898. *Anul XLVI.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strĕinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:

Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Propagandă papistașă.

II.

In vara anului 1890, o fetiță din România, care era pusă pentru studiu în o mănăstire a călugărițelor papistașe aici în Sibiiu, s'a presentat la oficiul nostru parochial din Sibiiu-Cetate, și i-a descoperit, că voesce sĕ facă trecerea la biserica romano-catolică, cerênd testimoniu oficial despre acéstă insinuare în sensul articolului de lege 53 din 1868, care reguléză trecerile religionare pentru cetățenii Ungariei.

Oficiul nostru parochial a observat fetiței din părinți ortodocși, că ea nu póte face trecerea fără consensul părinților, nu o póte face cu provocare la articolul de lege 53 din 1868 deóre-ce acela privesce numai pe cetățenii Ungariei. Și-a esprimat totodată și convingerea, că nu se va afla oficiu parochial romano catolic aici în Sibiiu, care o asemenea trecere sĕ o considere de legală.

Fetița a replicat, că după cât dênsa scie, în sensul statutului organic al bisericei nóstre ortodoxe române din Ungaria și Transilvania dacă un Român ortodox locuiesce 6 sĕptĕmâni pe teritorul unei comune bisericesci, de jure devine parochian.

Conversațiunea la dorința acelei fetițe se purta în limba germană.

După ce au trecut 14 ḑile fetița din nou s'a presentat la oficiul nostru parochial însoțită de doi martori, din nou și-a descoperit dorința, că voesce sĕ trécă la biserica romano-catolică, și au cerut testimoniu oficial. Oficiul parochial și acuma și-a făcut observațiunile dela prima insinuare.

Preste 3 ḑile oficiul parochial dela biserica romano-catolică din Sibiiu trimite oficiului nostru un act oficios de cuprinsul, că tinera fetiță Cantilli e primită în biserica romano-catolică pe basa articlului de lege 53 din 1868

Nu a fost datorința nóstră ca presă se cercăm legalitatea acelui act.

Stam în fața unui fapt împlinit, și a nóstră datorință era sĕ denunțăm casul publicului celui mare, spre a nu se mai repeți.

Am spus deci, că institutele de călugărițe sunt pericol si bisericesc și național pentru noi românii ortodoxi.

In special am făcut apel la publicul mare din România sĕ ocoléscă asemene institute, care cu asemene efecte se presintă.

Avem noi în Sibiiu pentru fetițe școle mai bune ca internatele dela mănăstirile de călugărițe, în cari fetițele se cresc în legea părinților lor, se ne ferim deci de institutele streine, cari instreinéză inima fetițelor nóstre și de către biserica străbună, și de către națiunea română.

Notița scurtă, ce o am luat în anul 1890, a aflat resunet în România, unde tocmai era în curgere un puternic curent de propagandă catolică.

Un amic al nostru sub impresiunea casului denunțat de noi scrie articolul, pe care-l publicăm mai jos.

Au trecut de atunci 8 ani, în acești 8 ani multe s'au întêmplat.

Cetitorii nostri vor percurge cu deosebită atențiune cele ce le-a scris „Baba-Novac“ in 1890, și vor medita asupra lor și până când noi vom veni cu unele reflecsiuni.

Numele autorului e bine cunoscut publicului, care cu atențiune a urmărit desvoltarea afacerilor bisericesci din România, fiind „Baba Novac“ unul dintre cei mai buni cunoscĕtori și de ómeni și de desvoltarea lucrurilor în biserica din România.

Étă articolul din cestiune:

Bucuresci, 9 Iunie.

Stégul sub care luptați cu atâta credință și tărie pentru apărarea și promovarea bisericei nóstre naționale mĕ îndémnă și pe mine a mĕ înrola alături cu D-Vóstre, și a-și fi satisfăcut, dacă aș putea contribui cât de puțin sfintei cause ce o urmăriți.

Căci cu durere trebue sĕ mărturisesc, că aḑi când biserica catolică latină 'și împrăștie mrejele sale, noi, românii ortodoxi nu posedem afară de prețuitul D-Vóstre ḑiar, nici un ḑiar politic, care se pledeze cu atâta râvnă și se apere cu atâta succes biserica, care ne-a conservat națiunea și a cărei misiune înaltă o prevedem și pe viitoriu.

Notița ce o ați publicat într'unul din numerii premergători sub titlul: „*Efectele crescerei in institute străine*“, prin care ne avisați, că o copilă de român din România plină de fanatism infiltrat a trecut la religiunea romano-catolică, ne-a surprins într'un mod de tot neplăcut.

Ce'i drept acest cas în sine nu ar fi de așa mare importanță. Cine a pătruns însĕ mai adânc în desfășurarea evenimentelor din urmă pe terenul religios politic nu va hesita a-i da însemnătatea cuvenită.

Biserica catolică lucră cu plan și sistematic pentru lățirea catolicismului. Bine se fiu înțeles, a „*Catolicismului latin*“ cu tóte „dependențele“ lui căci greco-catolicismul n'a putut sĕ se afirme până acuma, încât ómenii dela noi sĕ-'i pótă da vre-o însemnătate.

El se privesce chiar de gr.-cat. de periculos, și acésta o recunósce și dl *Dr. Lucaciu* afirmând în „Revista sa Catolică“ care cu atâta afabilitate ne-o pune la disposițiune nenorocitul Dr. Radu următórele:

„Noi românii greco catolicí suntem chiar între jurstări de acestea (e vorba că sublimul catolicism sĕ degrădéză la unélta a rĕutăţii și nesciinței omenesci „R. Cat.“ Nr 1.) și ne simțim tare jigniți în desvoltarea nóstră firéscă chiar pentru că mulți dintre puternicii ḑilei uneltesc cu sf. religiune între noi pe contul conscienței nóstre etc.“

Mijlocele, cu carí s'au încercat până acuma au fost mai mult recrutate dintre străini și în special italienii se priviau de poporul misionariu care se înredacinase între „popórele schismatice ale Orientului“ și în special la poporul român, esercițiul religiunei catolice. Acésta s'a făcut până acuma pe încet, încât biserica catolică la noi părea mai mult pasivă, căci ori câte însușiri comune avem cu acest popor, totuși românul a rĕmas neatins de otrava, ce i se prepara.

Acéstă împrejurare n'a putut sĕ lase îndiferenți pre cei-ce pururea vênéză după spiritele ómenilor. Eì au început prin broșuri volante, prin reviste periodice și prin jurnale politice sĕ accelereze și forțeze spiritul de propagandă și proselitism între popórele „schismatice“ și sĕ susțină între ele o continuă agitațiune. Profesorul de Kernaëret a publicat un faimos apel în „*Revue de l' Eglise Greque Unie*“ ca sĕ se întregéscă „haina cea necusută a lui Christos, ruptă în dóuă prin schisma orientală“, *ér Dl Dr Lucaciu, care la Dvóstră trece de mare român, e de părere și insistă, că acéstă propagandă a apusului, sĕ trécă ca pe calea naturală prin români către Orient, fiind convins, că așa mai fără zăbavă sĕ va ajunge la scop*“.

De câtva timp s'a format în **Paris** așa numita: „*Association pour l'union des Eglises*‘, *în al cărui comitet de direcțiune s'au ales printre cei mai fanatici propagatori domnii Dr. Radu și Dr. Lucaciu. Activitatea acelei asociațiuni se va îndrepta cu totul asupra orientului și noi vom avé de aici încolo sĕ ne mĕsurăm cu o biserică catolică militantă în România.*

O afirm acésta și cu deosebire pe acel motiv, că Monsignorul Palma, archiepiscopul latin de Bucuresci a fost, așa ḑicênd, ridicat din funcțiunea sa sub pretextul neajunsurilor sanitare. Adevĕrata causă a acestei aparițiuni însĕ este a se atribui activităţii sale, care de loc nu mulțămia promovarea intereselor catolice. Titlul de episcop in partibus s'a conferit părintelui Const. de St Loc ales din ordinul passionistilor, și carele sub numele de msgr. Costa va conduce oficiul purtat până acuma de mgr. Palma. Toți sperézá, că msgr. Costa va desvolta o activitate mai energică ca antecesorul sĕu, și fiind dênsul recunoscent pentru zelul și meritele sale câștigate pe acest teren, consacrațiunea sa în biserica sf. Paul, precum scriu și foile franceze, s'a făcut mai mult în secret, ca nu cum-va sĕ provóce reacțiune în părțile nóstre.

E remarcabil că activitatea, ce și-o inauguréză în nóua sa funcțiune, cade în timpul regimului junimist, ale cărei principii pentru cosmopolitismul religios sunt recunoscute, și așa monsignorul Costa nu va întimpina din partea regimului prea mari obstacole mai ales că nici cei din sferele cele mai înalte nu se uită cu indiferentism la proselitismul catolic.

Dl Dr. Radu, trimis dela Blaș, și carele de atâtea ori s'a espus batjocurei publice, s'a încuibat ca un scăete rĕu în Bucuresci și

FOIȚA.

Plângerea

Sântei mănăstiri a Silvașului din eparchia Hațegului din Prislop.

(Urmare.)

După acésta pișătorile*) au găsit,
Unde și s-ta lavră Tismana s'a zidit,
Unde și móscele s tului se găsesc,
Și minunile i-se vestesc.
Deci dela s-tul Nicodim s'a făcut
Tuturor de obște început.
In țéra românéscă la multe zidiri
Biserici, schituri și mănăstiri**).
A dóua lavră Cozia Mircea o au zidit
Și s-tul Nicodim o au sfințit.
Dintre acele ḑile bune și norocite
Multe biserici și mănăstiri sunt zidite,
Prin tótă țéra românéscă
Și în tótă cea moldovenéscă,
Și aici în Ardeal sunt multe
Dintru aceea vreme făcute
De domnii și de boierii țĕrii românesci
Și de ai țĕrii moldovenești,
Și atâta de multe sunt
Cât nu le pot scrie întru acest cuvênt.
Ḑic numai una cea mai alésă din tóte
Carea au fost în glóte
Din Bĕlgărad metropolia,
Scaunul țĕrei și tăria,
Pre carea o au zidit
Michaiu Vodă vitézul cel prea vestit
Mare și frumósă cu totul de pétră
Și fórte bine întemeiată.
Și dintru acésta se arată
Că era pravoslavie adevĕrată.
Intru acéste trei țĕri și o credință
Dréptă întru sânta Troiță.
Atunci D-ḑeu bine au voit,
Și eu a dóua óră m'am înoit*)
De o dómnă mare și vestită,
Zamfira cea pururea pomenită,
Fata lui Moise voivod în Bucuresci,
Din némul marilor Băsărăbesci.
La anul cinci sute două ḑeci peste o mie,
Mi-au pus a dóua óră temelie
Nóuă frumósă de pétră
Prea fórte înfrumsețată.
Și cu zid încunjurată
M'au înzestrat cu moșii,
Cu sate și cu vii
Și cu odóre m'au împodobit
Intru tot desĕvêrșit.
Apoi după sântul Nicodim a urmat
Tismenei sĕ-i fiu fată m'au închinat
Și așa cu a lui D-ḑeu bună vrere
Am stat multă vreme în putere,
Cu tot Ardealul în bună credință întărită
De nici un eres clătită
Și atunci un tinĕr óre-care din sat,
Numele lui Ioan s lui Nicodim au urmat
Din lume și din rudenii cu totul au eșit
Și aici la minte au venit
Intru o stâncă chilie și-au făcut
In carea slujind, lui D ḑeu a plăcut
Și pe el după sfêrșit
D-ḑeu l'a proslăvit.
Pescera și acum se găsesce
Și chilia sfântului se numesce.
Éră după óre-care întêmplare
Cu a lui D-ḑeu înainte apĕrare
Rudele sfântului cele din sat
Móscele cu totul le au ridicat
Și în țéra românéscă le-au adus
La óre-care mănăstire le-au pus*)
Insă la neamul lui pururea se pomenesce
Fiind-că și o părticică din móscele lui se găsesce
Până aici s'au împlut
Cuvêntul cel din început
Aici istorie pentru mine grăită,
Că am fost bine norocită.
Vrênd sĕ arăt ce se grăesc
Acum de mirare mĕ uimesc.
Nu sciu de unde se încep,
Și a grăi nu mĕ pricep.
Sĕ fac o jalnică povestire
Pentru mine s-ta mănăstire
A Silvașului cea vestită
Acum pustie și răpită.

(Va urma.)

---

*) Acesta este terminul popular românesc, cu care se desemna la 1350 cataractul, ce curge pe sub mănăstirea Tismana.

**) Aceste espresiuni denotă, că tradițiunea tine cont numai de construcțiunile religióse de pe timpul s-tului Nicodim.

*) Dacă mănăstirea Silvașului s'a prenoit la 1520, de către domnița Zamfira, atunci ea își are începutul în primele ḑecimi de ani ale secolului al VIV adecă înainte de 1442. Acésta o ḑicem fundându-ne pe chrisovul Domnitoriului Vladislav al Valachiei, care ne arată, că mănăstirea Apele, séu a Silvașului, fundată de către s-tul Nicodim mai pre urmă de a Silvașului, își are începutul la 1342.

*) Noi nu cunóscem relicvile acestui sfânt.

lucră ca mare fanatism pentru lăţirea bisericei latine, ér colegul sĕu matador, Dl Dr. Lucaciu, care are o eternă recunoscinţă şi ilimitat devotament pentru magistrul infalibil al bisericei catolice nu numai îi stă în ajutoriu, dar din atitudinea, ce o observă pe aici, pare mai fanatisat, chiar decât nenorocitul Radu.

In faţa acestora e uşor de înţeles, pentru-ce ne a surprins într'un mod atât de neplăcut notiţa D-vóstre şi pentru ce trebue sĕ dăm acelui cas inportanţa cuvenită. Acesti propagatori cércă tóte mijlócele, ca se ne desbine, precum, durere şi D-vóstre sunteţi desbinaţi, pare că nu le e destul cu ura confesională, ce se pórtă cu atâta pasiune la D-vóstre şi care a provocat atâta amărăciune şi conflicte.

Şi ei s'au gândit, că mai uşor işi ajung scopul, dacă vor recruta mijlócele dintre elementul român, vor cresce fetiţe pre cari aşeḑândule pela mănăstiri se facă propagandă în spiritul catolicismului. De aceea cred, că nu voi fi indiscret, dacă în numele mai multor amici ai mei, cărora de asemenea le ḑace la inimă păzirea şi apărarea sfintelor nóstre aşezăminte, Vĕ cerem ca se faceţi mai multă lumină şi sĕ ne spuneţi jertfa, care a picat în mréja paiangenului vênător de suflete.

Şi acum un ultim cuvênt: Nu se simte necesitatea la noi, ca bărbaţii competenţi se afle mijlócele de resistenţă contra acestei cerbicóse îndrăsniri, care tinde a ne sfăşia între noi, a ne îngenunchia biserica strămoşéscă şi a ne falsifica dogmele? Nu simte óre presa nóstră necesitatea de a păşi hotărît contra scrierilor, cari arunca cu tină pe pristolul bisericei nóstre naţionale, dela altariul căreia curge hrana, ce ne oţeleşte în lupta nóstră pentru esistenţă? Nu simte necesitatea, ca sĕ se facă chiar propagandă contra tendenţelor meschine, pentru-ca nu mai pe urma se ne căim, caci n'am fost la locul nostru la timp?!

Sĕ lucram pentru marirea neamului prin biserica nóstra naţionala!!

—Baba—N.—

Teritoriile de limba în Boemia. Amintirăm, că cel mai nou ordin de limbă în Austria, esmis de repăşitul cabinet Gautch în 28 Februarie, reguléază afacerile de limbă în Boemia prin un sistem de trei, împărţind adecă întréga ţară în teritorii curat germane, curat cehe şi mixte. Ḑiarul german „Bohemia“ din Praga publică acum o statistică despre cercurile judecătoreşti din Boemia şi pe basa acesteia face următórea împărţire: Cu totul sunt 219 cercuri judecătoreşti, dintre cari 75 sunt curat germane, 104 curat cehe, 27 mixte cu preponderanţa Germanilor, ér 25 mixte cu proponderanţa Cehilor. Funcţionarii din cercurile mixte sunt îndatoraţi a cunóşte perfect ambele limbi.

Ḑiarele germane sunt în contra acestui sistem, ţinênd cu cerbici la statul quoante, la suprematia germană. „Bohemia“ numitul ḑiar german scrie urmĕtórele:

„Nóuele ordinaţiuni de limbă sunt pêntru germanism mai periculoase decât ale lui Badeni, căci aceste sunt mai precante, pericolul în ele este mai latent“.

„Ostdentsche Rundschen“ despre Meghiari. In numĕrul seu din 10 Martie, ḑiariul „Ostdeutsche Rundschau“ din Viena, organul germanilor naţionali vorbesce la loc de frunte despre iubileul maghiarilor ce se proiectéză ex-offo pe ḑiua de 11 Aprilie. Arătând basele şubrede pe cari se întemeiază acest iubileu al unei ţeri, în care 3 părţi a locuitorilor bâjbĕie de nemulţămire şi suspină de prigonirile neumane, — numitul ḑiar continuă astfel:

„Se vedem însĕ, cum se mai presintă ţara corónei S-tului Stefan la finea deceniului al 5-lea dela sancţionarea legilor liberale. Puternicii ḑilei nu sunt în stare a se bucura de viaţa lor. Omul vinovat începe a tremura de gróză. Ei ştiu, că rădăcina puterei lor este terorismul cel mai nefast, ştiu că făcêndu-se bunăóră alegeri dietale juste, puterea lor politică ar dispăré ca un castel aerian şi pentru aceea se simt atàt de nesiguri. Ei mai bucuros ş'ar nimici pe toţi duşmanii interni numai ca maghiarismul lor de puţină valóre sĕ iasă învingĕtor. S'ar folosi bucuros şi de mijlóce rusesti, dacă ar avé o Siberie la îndemână. Ba ei ar pune în lucrare şi streangul şi ghilotina, — da, dacă n'ar fi aici şi Europa, care iute ar pune sfêrşit acestor năsdrăvanii.

„Stările actuale în Ungaria sunt desolate. Drepturile politice ale tuturor acelora, cari nu vor se trécă sub stindardul taberei maghiarisaţilor ovrei şi a întregului bagaj de renegaţi, — sunt nimicite. Pe toţi acestia îi cuprinde cu multă — dragoste procurorul, gendarmul şi poliţistul. Cea mai murdară reacţiune în tóte unghiurile. Pretutindeni unde sunt maghiarii la putere se ivesce decadinţa moralului public şi mórtea libertăţii. Intr'adevĕr acéstă ţéră este ajunsă în stadiul cócerei. Secerişul va urma de sigur, deşi într'un mod cum Maghiarilor nu le va conveni.... Şi între împregiurări de aceste ei cutéză se iubileze!“

Invităm pe cei ce cu atâta pompă şi alaiu serbează mâne, în 15 Martie orgiile revoluţiei din 48 sĕ cetéscă articolul lui „O. D. R.“, póte se vor mai calma!

Şaguna

şi

dotarea clerului.

(Urmare)

III. Pentru institutul clerical şi pedagogic, cu durere sunt silit a mărturisí, că în privinţa obiectului acestuia momentos de abia sau făcut până acuma un ce mai mult de cât nimic, pricinile pentru ce aşa puţin sau făcut sĕ vĕd din premiese. Şi fiindcă propunerea mea nu e ca se scriu Eremiadă, pentru aceea trec la obiectul meu şi zic, că eparchia mea are lipsă de un institut teologico-pedagogic.

Şi de vreme ce institutul acesta, precum arată însuşi numirea lui, va sĕ fie o şcólă, unde sĕ vor pregăti tinerii pentru treapta preoţiei, şi pentru deregătoria dăscălii aflu de lipsă, a provoca aici atenţia Mării Tale la două lucruri, şi adecă la cheltuelile care sunt de trebuinţă pentru ridicarea, înzestrarea, şi la susţinerea acestui insitut şi la numĕrul elevílor, cari se vor cresce în aceea.

Lipsa înfiinţării a unui astfeliu de institut în eparchia mea, este un ce afară de tótă îndoiala. Eparchia mea cu tóte mijlócele sale, care le-am atins mai sus, nu va fi dóră în stare a realísa lucrul acesta, din care pricină sunt silit a recura la mila Inaltei nóstre stăpâniri.

Pentru lămurirea cheltuelilor, aflu cu cale a însemna, că eparchiei mele trebue pe astădată şi adecă:

1. pentru zidirea şi înzestrarea unei biserici catedrale . .	fl. 400,000.—
2. pentru zidirea şi înzestrarea residenţei episcopeştí . .	„ 200,000.—
3. pentru zidirea şi înzestrarea institutului teologico-pedagogic	„ 300,000.—
4. pentru zidirea şi înzestrarea casei correvtorie	„ 20,000.—
5. pentru ràdicarea zidirilor acestora are lipsă de locul cel gol în Sibiiu numit „Zulguş“	
In sumă	fl. s. m. 920,000.—

Pentru lefele personalului ínstitutului, adecă unui director, a unui vice-director senior-profesor, a patru profesori pentru sustentaţia elevilor, şi pentru lefele slujitorilor are sĕ

În anul I.

	Pentru interniţii	Pentru externiţii
1. pentru directorul institutului . .	fl. 3000.—	fl. 3000.—
2. pentru doi profesori à 100 fl. .	„ 2000.—	„ 2000.—
3. pentru 25 elevi à 150 fl. . . .	„ 3750	à 100 fl. 2500.—
4. pentru slujitori .	„ 500.—	— —
	fl. 9250.—	fl. 7500.—

În anul II.

1. pentru director .	fl. 3000.—	fl. 3000.—
2. pentru 4 profesori	„ 4000.—	„ 4000.—
3. pentru 50 elevi à 150 fl. . . .	„ 7500	à 100 fl. 5000.—
4. pentru slujitori .	„ 600	— —
	fl. 14100.—	fl. 12000.—

În anul III.

1. pentru director .	fl. 3000.—	fl. 3000.—
2. pentru 4 profesori	„ 4000.—	„ 4000.—
3. pentru un senior profesor . . .	„ 1500.—	„ 1500.—
4. pentru 75 elevi à 150 fl. . . .	„ 11250.—	„ 7500.—
5. pentru slujitori .	„ 700.—	— —
	fl. 20450.—	fl. 16000.—

În anul IV.

1. pentru directorul	fl. 3000.—	fl. 3000—
2. pentru un vicedirector, care ar fi şi profesor . .	„ 2000.—	„ 2000.—
3. pentru un senior profesor . . .	„ 1500.—	„ 1500.—
4. pentru 4 profesori	„ 4000.—	„ 4000.—
5. pentru 100 elevi à 150 fl. . . .	„ 15000.—	„ 10000.—
6. pentru slujitori .	„ 800.—	— —
	fl. 26300.—	„ 17500—

Şi fiind-că personalul institutului ar fi compus din bărbaţi harnici, bine meritaţi, cari ar înainta şi indignităţil bisericeşti, pentru cari am pomenit şi la tóia 14 deci aceştia ar constitua împreună şi sfatul episcopesc precum aduce cu sine rêndul cel bun a unei episcopii organisate.

Părerea mea în privinţa modului după care Înalta nóstră stăpânire ar putea a ne da ajutoriul sĕu, sé concentréză în aceea, ca sĕ binevoéscă a ne resolva locul cel gol la Sibiiu aşa numit „Zulguş“ şi pentru totdéuna al scuti de dare; apoi pe 50 de ani a ne da 100,000 bani buni ca cinci la sută înteresul anual dela dóue milióne cu care ajutoriu eparchia, nu numai sĕ zidéscă biserica catedrală, rezidenţia episcopéscà, şi institutul teologico-pedagogic, ci şi se le înzestrează cu celea de lipsă şi sĕ facă cu banii un capital, cu care apoi încetând adiutul împĕrăţii, după 50 de ani, sĕ fie în stare însaşi eparchia a sĕ provida în privinţa cheltuelilor sale.

Eu aici nu fără destulă pricină am împreunat institutul clerical cu cel pedagogic, una pricină este, ca sĕ nu pricinuesc stăpâniri cheltueli îndoite, alta éră ca dascăl procopsiţi sĕ căpătăm pentru şcólele elementare, pentru că părerea mea este, ca tot clericul sĕ înveţe în cursul teologic şi sciinţele pedagogice, şi înainte de sfinţirea sa sĕ fie datoriu câţi-va ani după stările împrejur a fi dascăli, apoi meritându-se sĕ înainteze în trépta preoţii. Cu modul acesta, sĕ vor putea câştiga în câţi-va ani şi preoţi şi dascali cualificaţi cu una şi aceeaşi cheltuélă. —

Propunerea mea mi sĕ vede şi din punctul acela al vederei a fi folositóre, pentru că după chipul acesta sĕ vor putea căpăta dascali mai harnici, de cât la întêmplarea aceea când dascălii nu ar avé nici un câmp pentru înaintarea lor, pentru că atunci tinerii cei mai harnici s'ar da pe trépta preoţiei, şi numai cei ne harnici şi alţi feciori de meşteri cari sunt în ìndoélă despre traiul vieţii lor, ar veni la cursul pedagogic, cu astfeliu de dascăli puţin s'ar folosi stăpânirea, ér cultura şi crescerea copíilor nu s'ar înainta.

Împreunarea institutelor acestora de lipsă este şi pentru aceea ca sé se observeze armonia crescerii cei prin preoţi şi dascali şi pentru susţinerea bunei înţălegeri între preoţii şi dascalii, şi acésta sigur atunci se va ajunge, când preoţii şi dascalii de o potrivă sunt crescuţi, şi cu învĕţături sĕnătóse sunt adăpaţi.

Pentru priveghierea şcólelor normale sunt de părerea acésta, ca protopopi districtuali sĕ se însarcineze cu inspecţia şi direcţia şcólelor acestora, pre lângă resplata mai sus numită faţa 14, şi directorii se atârne de episcopul şi consistoriul, ér statul potrivit §-fului 4, din legile fundamentale 1849, sĕ aibă cea mai înaltă priveghiere, asupra crescerii şi învĕţăturei. — Până acum au fost rênduit numai un director al şcólelor întótă Transilvania cu o plată anuală din fondul sidoxial 400 fl. argint, şi cu 80 fl., pentru indemnisfiţaţia chieltuelilor în călătorii. Unica circumstanţia acésta, că pentru întréga ţară numai un director au fost aşăḑat, dovedesce din destul trebuinţa resformei lucrului acestuia, momentos, şi întogmirea lui potrivit scopului sĕu înalt.

Sciind eu în cât are încredere Înalta nóstră stăpânire în preoţii de altă religie în privinţa crescerii tinerimei, cutez aşternere rugarea mea către Inalt aceeaşi, ca sĕ binevoéscă a estinde părinţésca sa încredere şi asupra preoţimei mele mai înalte, care încă şi astăḑi nepătată stă înaintea Inaltei nóstre stăpâniri cu credinţa sa. — Cutez mai departe a încredinţa pre Măria Ta, că la întêmplarea aceea dacă te vei milostivi, a înainta propunerea mea, Inaltei stăpâniri, vei produce în exemplariu nici mei protopopi un zel, cu care lucrând ei neostenit, pe câmpul culturei şi a crescerii vor îmbrăţoşa cu îndoite puteri interesul cel St. al preabunului Monarch, prea Inalt, care şi până acuma au fost învăpăiaţi cu credinţă neclătită, şi aşa vor arăta dovezi în fapte, că au fost vrednici de astfeliu de încredere din partea Inaltei stăpâniri.

Ce se atinge de numĕrul clericilor, aflu de lipsă, că numĕrul lor trebue sĕ corespunză proporţiei numĕrului întregei preoţimi parochiale. Eparchia mea are astăḑi preste 900 de parochií, deci luându-să mortualitatea preoţilor, potrivit opiniei comune a doftorilor, trei-lea sută, urméză că eu am lipsă în tot anul de 27 feţe pregătite spre trépta preoţiei, şi fiind că pe vremea ocârmuirei mele sau redus câte-va parochii deoparte, ér de altă parte cu prilejul dotaţiei cei mult dorite sĕ va micşora numĕrul preoţiei, aşa pot propune numèrul clericilor pe un an de 25 şi fiind-că cursul clerical s'ar întroduce pe 4 ani urméză, că am lipsă de 100 clerici în toţi patru ani, prin urmare eparchia mea are lipsă de un institut, care sĕ cuprinză tinerii aceştia, şi pre toţi cari sunt trebuincioşi în astfeliu de institut, adecă: de un director, vice-director, de un senior profesor, şi de 4 profesori, şi de personalul slujitorilor.

(Va urma).

Noutăţi.

Memoríei celor căḑuţi în rĕsboiul independenţei. „Epoca“ scrie, că I. P. S. S. metropolitul primat al României a adresat o circulară tuturor protoereilor de judeţe, prin care le face cunoscut ca preoţii din fie-care comună sĕ formeḑe un tablou de numele tuturor soldaţilor căḑuţi în luptă în rĕsboiul Independenţei.

Tabloul va fi aşeḑat în lăuntrul fiecărei biserici, şi preoţii vor pomeni, la fie-care serviciu divin numele acestor viteji căḑuţi pe câmpul de luptă,

⁂

Sesiunea generală a Academiei române din Bucuresci se va deschide Marţia vîitóre în 3 (15) Lartie. In sesiunea acesta după-cum comunică „Familia“, au sĕ se ţină dóuĕ discursuri de recepţiune: unul din partea dlui Preposis capitular din Blaşiu Ioan Moldovan, ér altul din partea dlui Saligny, ales membru în sesiunea generală din anui trecut.

⁂

Oficeri români în Braşov. Sâmbătă au sosit în Braşov cu trenul accelerat dela 2 óre 19 m. oficerii români, cari au venit din Ploesci, ca sĕ întórcă visita, ce li-au făcut'o în 9 Februarie st. n. a anului curent oficerii din garnisóna Braşovului. Aceste visite — scrie „G. Tr“, se făcură pe basa de învitaţiuni reciproce din partea corpurilor oficeresci dela Ploesci şi Braşov.

Din Ploesci au sosit cu totul 17 ofiţeri ai garnisónei de acolo de tóte armele sub conducerea unui Locotenent-colonel. La gară unde se adunase lume multă, erau aşteptaţi de vre-o 20 ofiţeri din garnisóna Braşovului de tóte armele, dela armata comună şi dela honvezime, sub conducerea d-lui locotenent colonel Finger al regimentului Nr. 2 de infantarie. După-ce s'au salutat şi presentat reciproc, se urcară în trăsuri şi porniră în oraş, mergând tot doi câte doi, un oficer dela noi cu unul dintre óspeţi. Nu s'a făcut nici un fel de manifestaţiă la gară.

Din partea autorităţilor civile s'a vĕḑut la gară senatorul Alesius, care, a bineventat pe ospeţii Ploesceni înlocuind pe primariul oraşului.

Ospeţii au descălecat la hotel „Europa“, unde li s'a pregătit locuinţa. La 7 óre séra s'a dat un banchet în onórea lor, ér la órele 9 au visitat petrecerea arangiată de casina oficerilor din loc. Duminecă înainte de améḑi s'a produs în onorea óspeţilor români în nóua casarmă de cavalerie din Braşovul-vechiu un joc de că'ărie din partea oficerilor husari şi un Caroussel cu patru tunuri din partea artileriei. Din incidentul acesta nóua casarmă de cavalerie este împodobită cu tricolorul României, cu stégul negru-galben şi cu tricolorul unguresc, apoi cu emblemele ambelor state şi cu portretul regelui Carol şi al monarchului nostru. Oficerii ploiesceni au visitat şi casarma honvedilor, unde li s'a oferit un dejun. Duminecă după amédi s'au reîntors la Ploiesci.

* * *

Protocolul congresului naţional bisericesc ordinar al metropoliei Românilor greco-oriental din Ungaria şi Transilvania întrunit la Sibiiu în 1/13 Octomvre 1897. a apărut dilele din urmă în tipografia archidiecesană. Editiunea metropoliei. Conţine în partea primă sumariul şedinţelor congresuale ér în partea a dóua următorele acluse: A) Convocarea congresului. B) Cuvênt presidial de deschidere. C) Raportul general al consistorului metropolitan din şedinţa plenară. D) Instrucţiune cu privire la legile politice bisericesci. E) Cuvêntarea metropolitului cătră manarchul la Cluş 1895. F) Rĕspunsul manarchului. G) Raportul general al consistorului metropolitan, ca senat bisericesc. H) Raportul general al consistorului metropolitan, ca senat şcolar I) Raportul general al consistoriului metropolitan, ca senat epitropesc. L) Raport general al delegaţiuni congresuale. M) Regulament pentru administrarea afacerilor epitropesci. Concluse normative: Nr. 74. Denumirea administratorilor protopresbiterali.

* * *

Societatea geografică română sub Augusta Preşedenţie a Majestăţii Sale Regelui Corol I. îşi va ţiné în luna acésta adunarea generală, avênd un program fórte important Eată convocatoriul acestei adunări, ce ni s'a trimis spre publcare:

Conform art. 13 din statutele Societăţii în numele Comitetului, subsemnaţii au onóre a convoca pe toţi domnii societari a se întruni în Adunare generală obligatorie, la $^{7}/_{19}$ $^{8}/_{20}$ şi $^{9}/_{21}$ Martiu 1898, la $8^{1}/_{2}$ óre séra în sala de şedinţe a Senatului. Şedinţele vor fi presidiate de M. S. Regele.

Programa lucrărilor.

Sâmbătă $^{7}/_{19}$ Martiu 1898, óra $8^{1}/_{2}$ séra.

1. Raportul anual al Dluí secretar General *G. I. Lahovari.*
2. Dl *Dimitrie A. Sturdza*: Asupra lucrărilor Comisiunei Europene a Dunărei.
3. Dl *Gr. I. Lahovari*: O călătorie a unui boier român în Europa în anul 1770.
4. Dl *Const. Chiru*: O călătorie în Statele Unite ale Americii de nord, (cu proiecţiuni electrice).

Dumineca $^{8}/_{20}$ Martiu 1898, óra $8^{1}/_{2}$ séra.

1. Dl *Gr. G. Tocilescu: Un rĕspuns Dlui profesor Ladislau Rethy dela Budapesta.*
2. Dl *St. Hepites*: Schimbatu-s'a clima la noi?
3. Dl *Ionescu-Gion*: Podul Mogoşóei.
4. Dl *Gr. Stefănescu*: Fenomenele geologice din parcul Yellowstown, în America, (cu proiecţiuni).

Luni 9/21 Martiu 1898, óra $8^{1}/_{2}$ séra.

1. Dl *M. Drăghiceanu*: Geologia în lucrările publice.
2. Dl *I. Novian*: Asupra culturei poporului norvegian.
3. Dl *P. I. Stroescu*: Evoluţiunea suprafeţei pămêntului dela originea lui.
4. Dl *Const. Botea*: Escursiunile congresului internaţional de geologie în Rusia, (cu proiecţiuni).
5. Şedinţă intimă pentru chestiile administrative şi financiare ale Societăţii.

Bucuresci, Februariu 1898.

Vice-presedinţi:
General G. Manu. *General C. Barozzi.*
Secretar general:
George I. Lahovari.

* * *

Mulţămită publică. Fii bisericei greco-orientale din Certege, Nicolae Cothişel primariu, Dumitru Trifa proprietariu au înfrumseţiat biserica cu un tedrapod în valóre de 100 fl. şi Sofia Cothişel născută Dandea prin solvirea sumei de 10 fl. pentru repararea icónelor vechi, pentru cari poporul şi pe calea acésta exprimă mulţămită marinimoşilor donatori dorind, ca Ddeu sĕ le rĕsplătéscă fapta creştinéscă şi sĕ le lungéscă firul vieţii mulţi ani spre binele bisericei şi fericirea familiilor lor. In numele poporului.

Certege, 10 Februariu n. 1898.

Constantin Cothisel,
preot gr.-or. român.

* * *

Mulţămită publică. Dl învĕţător Ión Racotă din Avrig esprimă în numele corpului învĕţătoresc de-acolo mulţămită pentru contribuirile benevole şi suprasolvirile incurse cu ocasiunea producţiunei scolare, împreunată cu declamări şi represeutaţiune teatrală, arangiată de corpul învĕţătoresc în favorul bibliotecei scolare. Venitul curat la acéstă petrecere a fost de 8 fl 50 cr, incurşi în parte şi prin postă.

* * *

Epilogul afacerei Boiceff. *Szimon* Péter din Budapesta, tatăl Anei *Szimon*, pe care căpitanul bulgar *Boiceff* a omorît-o anul trecut, a trimes pe calea consulatului o scrisóre principelui bulgar, în care se rogă sĕ-i asemneze din cassa sa privată rebonificarea de 5000 franci, judecată de tribunalul din Sofia în favorul cop'lului nelegitim al căpitanului Boiceff, — neavând nădejde, că va primi suma aceea dela căpitanul osândit.

* * *

Albina nr. 21 cuprinde:

G. Coşbuc, Tradiţii şi legende din popor. — Dr. N. Leon, Omidile şi mijlócele de a le stîrpi. — Stelian Petrescu, Fonograful — Cuvênt de îngropare pentru Stefan-Vodă — C. I. Tomulescu, Speranţa. — C. P. T. Starea de bucătărie în medicină. — I. N. Ciocan, Povestea lui Dragoş şi a Bourului. — Elena Mih. Demetrescu, Impĕrătésa şi bancherul. — Aster, Bólele oilor. — Magniet şi Ralian, Recolta richitei. — C. Popescu, De ale lui Păcală. — Informaţiuni. — Voci din presă. — Adrese cătră redacţie. — Poşta redacţiei.

Ilustraţiuni: Elementele fonografului lui Edison. — Fonograful presentat la esposiţia din 1889. — Fonograf perfecţionat — Bogdan-Dragoş. — Zugrăvéla din biserica „Trei Erarchi" din Iaşi.

PARTEA ECONOMICA.

Apelul

comitetului central al „Reuniunei române de agricultură din comitatul Sibiiului" în causa propăşirei industriei de casă.

Economia câmpului este isvorul de căpetenie, din care se adapă cu belşug tóte celelalte îndeletniciri omenesci.

O ţară cu economia câmpului înţeleptesce desvoltată şi cu pricepere purtată va fi totodată şi o ţară cu nesăcate bogăţii şi cu locuitorii în bună stare.

Reuniunea nóstră agricolă şi-a pus de ţîntă, sĕ lucre la o mai repede şi mai înţeleptéscă înaintare a poporolui român din acest comitat în economia câmpului şi în legătură cu ea în economia de vite, cu tóte ramurile ei. Şi décă privim asupra lucrării sĕvêrşite de Reuniune dela înfiinţarea ei şi până adi, cu plăcere putem spune, că rodnică a fost acéstă lucrare, desvoltată întru înaintarea ţĕranului nostru pe terenul economic. Trebue însĕ sĕ mărturisim, că multe mai sunt încă de făcut, multe de îndreptat, multe de desvoltat, până sĕ ne vedem numai cât de cât apropiaţi de ţinta, ce ni o am propus.

În inţelesul §-ului 1 lit. c., din statute, în cercul de lucrare al Reuniunei nóstre cade şi înaintarea industriei de casă, adecă a acelor îndeletniciri ale ómenilor nostri dela sate mai ales, cari dau mijlócele şi uneltele trebuincióse la îndestularea multelor şi feliuritelor trebuinţe în ce privesce hrana, îmbrăcămintea şi locuinţa lor. Spre aceste scopuri multe lucruri folositóre şi frumóse totodată scie sĕ sĕvêrşéscă ţĕranul nostru, dar şi mai multe şi mai vrednică de laudă femeea română, cu drept cuvênt lăudată de toţi pentru hărnicia, isteţimea şi gustul, cu care isprăvesce ţĕsĕturile, chindisiturile, alesĕturile, împletiturile sale, mult preţuite nu numai de noi toţi, ci şi de ómeni pricepĕtori ai altor némuri străine.

Asupra acestor lucrări deci voiesce comitetul reuniunii nóstre sĕ-şi îndrepte mai cu stăruinţă luarea aminte, pentru a face cu putinţă, ca cu vremea şi în acest însemnat şi rodnic ram al economiei sĕ facem o înaintare şi un sporiu, care sĕ fie nu numai spre mângăierea şi mulţămirea nóstră sufletéscă, ci totodată şi un bogat isvor de venit bănesc.

Ca lucrarea nóstră în acest înţeles sĕ fie cu folos, trebue înainte de tóte sĕ cunóscem bine diferitele feliuri de lucruri din industria sau meseriile de casă, pe cari le sĕvêrşesc ţĕranii nostri şi mai ales femeile lor, ca apoi mai bine sĕ scim, cum şi unde e de pus umĕrul şi ce ar fi de făcut, pentru-ca înaintarea sĕ se facă mai cu hotărîre şi lucrurile se aducă şi mai mare câştig.

In vederea acestui scop ne îndreptăm cătră toţi fraţii nostri români economi din acest comitat, cu rugarea sĕ ne trimită din lucrurile de mână sĕvêrşite de ei şi de femeile lor câte un lucru (unéltă, ţĕsĕtură, cusutură, acaret etc.) din cele mai bine izbutite, sau câte o mustră (probă) baremi unde nu se póte trimite lucrul întreg, ca astfel sĕ vedem ce sĕ lucră prin diferitele comune, şi apoi sĕ chibzuim mijlócele, cum aceste lucrări sĕ se sĕvêrşéscă şi mai bine şi cu unelte mai desĕvêrşite, cum ele sĕ se facă în cătăţime mai mare şi cu muncă mai puţină, şi cum în sfêrşit s'ar puté ajunge la material mai bun şi mai eftin pentru facerea tuturor acelor lucruri.

Deóre-ce însĕ mai mare folos vom puté avé, décă lucrurile industriei nóstre de casă vor trage asupra lor luarea aminte şi a altora şi vor fi cumpĕrate de nei, va trebui sĕ chibzuim şi cum, dela lucrurile şi mustrele cele mai bune şi mai frumóse, sĕ facem icóne, (desemnuri) diferite cărţi ca sĕ pótă fi trimise în lumea mare, ca prin ele sĕ atragem luarea aminte asupra lucrurilor sĕvêrşite de noi, şi cum apoi sĕ adunăm ce e mai bun, mai frumos, mai făgăduitor de trecere la anumite locuri, ca putêndu-se pune la întrecere cu lucrurile altora, sĕ trécă mai cu înlesnire în negoţul cel mare şi sĕ ajungă a fi şi ele isvor de venit pentru economii nostri.

Fiind-că numai astfel se póte aştepta o înaintare princiiósă pe acest teren, făgăduitor de frumósă şi bogată ródă, rugăm cu căldură pe toţi fraţii şi surorile nóstre dela sate, dar mai ales pe preoţi şi învĕţători şi ceilalţi cărturari de prin comune a ne da sprijinul lor în adunarea lucrurilor şi mustrelor trebuinciόse din industria de casă.

Fiind vorba de mustre, înţelegem numai de acelea, cari înfăţişéză lucruri (ţĕsĕturi, chindisituri, alesĕturi, împletituri etc) făcute după firea şi gustul Românului, după noima şi rostul moştenit dela părinţii, moşii şi strămoşii nostri, ér nu de cele cu gustul corcit, împrumutat dela lucruri cumpĕrate de prin bolte dela oraş şi cari pe ici pe colea au început a scóte din folosinţă lucrurile bune, trainice şi alese cu gust aevea românesc. Pentru mustre ajunge şi o bucată mai mică din un lucru întreg, dacă din ea sĕ póte cunósce desemnul (icóna) cusĕturii, ţĕsĕturii, alesăturii, împletiturii etc. feţele (culorile), felul alăturării şi împreunării lor, şi în sfêrşit pas de pas alcătuirea lucrului întreg (felul împunsĕturilor, al alesĕturii, al împletiturii). Unde acésta nu se póte e binevenită o făşie de pânză cu mustra dorită cusută pe ea. (De altcum, aceeaşi făşie de pânză póte fi înzestrată cu mai multe mustre cusute sau chindisite.)

Comitetul reuniunii nóstre va ţiné în sémă pe toţi trimiţĕtorii, va îngriji de desemnarea în regulă a mustrelor celor mai frumóse şi de rĕspândirea lor prin tipariu, păstrând lucrurile de frumseţe mai mare aşa ca sĕ ajungem cu vremea la înfiinţarea unui muzeu de lucruri de industriă de casă, vrednice de vĕdut.

Astfel făcênd, cu toţii împreună vom sĕvêrşi o lucrare nu numai de cinste pentru némul nostru, ci totodată şi o lucrare, care sĕ ne deschidă isvóre nóuĕ de câştig şi căi nóuĕ de înaintare în bunăstare economică şi în cultură preste tot.

Din şedinţa comitetului „Reuniunei române de agricultură din comitatul Sibiiului", ţinută la 3 Martiu n. 1898.

D. Comşa *Victor Tordăşianu,*
president. secretar.

I. Löser.

Istoria Agriculturei.

Traducţiune autorisată
de
Un prietin al plugarilor.
(Urmare).

Agronomia pe timpurile lui Carol cel Mare până în timpul fără rege. 800—1254.

Periodul III.

Starea agriculturei pe timpul lui Carol cel Mare 754—814.

Pre cât de mic este acest period, pe atât de însĕmnat este conţinutul lui.

1. Cu Carol cel mare începe o nóuă epocă şi pentru agricultură în Germania. Carol consacră o parte însĕmnată din activitatea lui pentru agricultură, îndemnă poporul la lăzuirea (tăierea) pădurilor, şi lăsă ómenilor, cari sĕ ocupau cu lucrul acesta, câte o bucată din pămêntul acesta, ca proprietate, pentru care avéu sĕ dea o arêndă anumită.

S'au zidit oraşe, cele, cari esistau s'au mai mărit, comerciul s'a estins şi prin aşa ceva agronomia a primit nuoi puteri. Afară de acea Carol cel Mare căută prin legi şi ordinaţiuni (Capitulare este cea mai veche carte germână de agricultură) a ridica agricultura, economia de vite şi pescăritul. (Capitulare 15. sĕ dice: „Pe domeniile nóstre fie care funcţionar sĕ aibă lac pentru peşti, şi sĕ măréscă acele lacuri cari sunt deja) şi premerse economilor cu esemple bune, făcênd pe domeniile lui fel de fel de pregătiri de model. La tóte aceste pregătiri el venia în persónă şi î-şi făcea însuşi calculul.

2. Capitularele séu ordinaţiunile lui Carol cel Mare despre administrarea moşiilor lui dau interesante desluşiri despre starea de atunci a agriculturei. In capitulare sĕ tratéză despre cultivarea agrilor, fênaţelor şi pădurilor, despre economia de vite, despre crescerea cailor, despre stupărit şi despre grădinărit. Aci aflăm noi despre diliginţa şi grija, care o punea grădinăritul nemţesc pe flori şi legumi, în secolul IX noi aflăm, că să cultivau rose, crini şi alte flori frumóse, apoi chiminul comun şi chiminul dulce (finchin) pĕtrêngei, hrăniţe, crastaveţi, mazere, cartofi, ciapă, usturoi, chervel şi alte legumi. Şi cultivarea pomilor era însemnată; asemenea şi viţa de vie la Rhen. In privinţa tómnei dice capitulare 48: „Funcţionarii nostri au de a se îngriji, ca stórcerea vinului sĕ se facă cum se cade, nime sĕ nu îndrăsnéscă a sdrobi cu piciórele strugurii, ci totul sĕ se facă cu cea mai mare curăţenie".

Şi cultivarea cânepei era bine îngrijită, căci germanii puneau mare preţ pe hainele de cânepă. Cine cuteza sĕ fure cânepă sĕ pedepsia după legea salfranconică.

3. Progresul în agricultură a avut mare influinţă şi asupra edificiilor. Curţile proprietarilor constau acum din case de locuit, pivniţă, bucătărie, pod pentru grâu, grajd pentru cai, boi, vaci, oi şi porci. Lângă aceste sĕ mai afla o casă separată pentru femei, unde torceau şi ţeseau, acésta sĕ numea casa femeilor.

Au început acum aşi face case din pétră. Nu numai palatele renumite împĕrătesci la Aachen, Ingolheim şi în alte locuri, ci şi alte case domnesci (villae) pe domeniile lui Carol cel Mare au fost edificate din pétră. Edificiile erau aşedate în jurul curţii, şi pentru a întra cu înlesnire din una în alta, erau legate una de alta. (împreunate).

4. Carol cel Mare eda un edict în privinţa diliginţei în casă, în care porunci el, ca nobilii cei tineri sĕ se instrueze în purtarea armelor, ér princesele sĕ se ocupe cu torsul şi cu ţĕsutul. In casele lor femeile îşi petrecéu timpul cu furca şi cu rĕsboiul, şi făceau haine atât pentru ele cât şi pentru bărbaţii lor, atari vestminte serviau atât pentru fetele regelui, cât şi pentru ţĕrani. Pe lângă ţĕsăturile de cânepă au început femeile a ţese şi lână. Cât timp portul bărbaţilor şi al femeilor era simplu, până în evul mediu, avéu femeile pe lângă fus şi rĕsboiu, şi fórfece şi ace, şi în poesiile din evul mediu sĕ petrec adese-ori scene frumóse unde princesele croiau vestminte şi servitórele le cos'au.

(Va urma).

A apărut:

Ov. Densuşianu

Obiectul şi Metodica Filologiei,

lecţie inangurala, ţinută la facultatea de litere din Bucuresci la 29 Octombre 1897.

Preţul 50 cr.

I. L. Szavlovski, inginer.

Chronologie, Calendare

şi

Reforma calendarului.

Preţul 50 cr.

Se pot procura din

Librăria Tipografiei archidiecesane,
Sibiiu.

Ad. Nr. 126—1898.

CONCURS

Pentru intregirea parochiei vacante Sântă Maria, conform resoluţiunei Preaveneratuluí Consistor archidiecesan din 18 Novembre 1897 Nr. 7423 B. se escrie concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele sunt 300 fl. 92 cr. despre cari interesaţii pot lua informaţiuni dela comitetul parochial respective oficiul protopresbiteral.

Petenţii au a-şi aşterne cererile instruite conform normelor din vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul deschis (p. u. Hidalmás) şi înainte de alegere au a se presenta în vre-o Dumineca sau sĕrbătóre la biserică, pentru a cânta, respective celebra şi cuvênta.

Fizeş-Sânpetru, 10 Februariu, 1898.

In conţelegere cu comitetul parochial.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Unguraşului.

Paul Roşca,
protopresbiter.

În **Tipografia archidiecesană** au apărut:

I. C. Panţu:

Curs complet
de
corespondenţă comercială

à fl. 1.60,

**Procent,
Promil,
Interese**
şi
Teoria conturilor curente

à fl. —.40.

Se pot procura din

Librăria archidiecesană, Sibiiu.

„Detunata“,

institut de credit şi de economii, societate pe acţii în Bucium.

Raportul comitetului de supraveghere.

Revidând registrele de contabilitate le-am aflat în bună ordine.

Esaminând bilanţul, contul profitului şi al perderilor cu finea anului de gestiune trecut le-am aflat de corecte. [40] 1—1

Bucium, în 25 Februarie 1898.

Dr. V. Fodor m. p.,
president.

Pamfiliu Baiesianu m. p.,
notar.

Pompiliu St. Şiuluţiu m. p.

Alesandru Macaveiu m. p.

1898
Vetés ideje: Augusztus és szeptember.
Ültetés távols... 15—20 cm.
Talaj minőség... trágyázott.
Mauthner-féle magvak.
Aussaatzeit: ... und September.
Pflanzweite: 15—20 Cm.
Bodenbeschaffenheit: Gut gedüngt.

Vestitele

Seminţe de flori şi legumi

ale lui [13] 12—17

Mauthner

în

pachete închise, legal garantate

cu marca de apĕrare împrotocolată

„Ursul“

se pot căpĕta în tóte

băcăniile şi ferăriile

mai mari.

NB. Numai pentru pachetele ***închise,*** provĕḑute cu figura ***ursului*** şi signate cu numele ***Mauthner,*** cum arată figura alăturată, ia firma ***Edmund Mauthner*** în ***Budapesta, strada Andrássy 23,*** garanţie deplină, că-'s seminţe próspete şi veritabile.

Din

„Biblioteca pentru toţi“,

sub direcţiunea literară a d-lui D. Stăncescu au apărut până acum:

Nr. 1 *Poveşti alese* de Andersen;
Nr. 2 *Pasĕrile nóstre* (legende), de S. Fl. Marian;
Nr. 3 *Cântece şi plângeri,* I. (poesii) de M. Zamfirescu;
Nr. 4 şi 5 *Despre educaţie,* pe Herbert Spencer;
Nr. 6 *Icóne şterse* (nuvele) de A. Vlahuţă;
Nr. 7 *De prin veacuri,* I. (nuvele) de Carmen Sylva;
Nr. 8 *România, Roma, Piza* etc. de Michelet;
Nr. 9 *Castelul Peleş,* descrierea de Leo Bachelin;
Nr. 10 *Nuvele şi schiţe* de T. Maiorescu;
Nr. 11 *Din tinereţe etc.* nuvele de André Theuriet;
Nr. 12 *Nuvele* de M. Demetrescu;
Nr. 13 *Nuvele romane* de Duiliu Zamfirescu;
Nr. 14 *Antichitatea romană* de Wilkins;
Nr. 15 *Prosă şi poesii* de Gr. M. Alexandrescu;
Nr. 16 *Povestea vorbii* I. proverbe de Anton Pann;
Nr. 17 *Istorióre* de d-na Colomb;
Nr. 18 *Schiţe umoristice* de Dumitru Teleor;
Nr. 19 *La ce visează fetele,* teatru de Alfred de Musset;
Nr. 20 *Legende istorice,* de D. Bolintineanu;
Nr. 21 *Ombra,* roman de Genevraye
Nr. 22 *Căl. împrej. Odăii mele,* roman de Maistre-Havier;
Nr. 23 şi 24 *Din viéţa meseriaşilor,* nuvele de P. Bănăţeanu;
Nr. 25 *Povestea vorbii* II. proverbe de Anton Pann;
Nr. 26 *Biografiile ómenilor celebri;*
Nr. 27 *Antichitatea greacă* de Mahaffy;
Nr. 28—33 *Opere complete,* de Creangă;
Nr, 34 *Istorice,* de Jonescu-Gion;
Nr. 35 *La gura sobei,* snóve de Dumitru Stăncescu;
Nr. 36 *Poveşti de Crăciun;*
Nr. 37 *Prosă şi epigrame,* de Radu D. Rosetti;
Nr. 38 *Werther* roman de Goethe;
Nr. 39 *Povestea vorbii* II. (ultim.) proverbe de A. Pann;
Nr. 40 *De prin veacuri* II (ultim.) nuvele de Carmen Sylva;
Nr. 41 *Noţiuni asupra sciinţelor* de Huxley;
Nr. 42 Doruri *şi amoruri* I. poesii de Depărăţeanu;
Nr. 43 şi 44 *Modele de discursuri rom.* de Adamescu;
Nr. 45 *Doruri şi amoruri,* II. (ultim.), poesii de Depărăţeanu;
Nr. 46 *Duşmanii noştri,* de Dr. Urechiă
Nr. 47 *Cântece şi plângeri* II. (ultim.) poesii de M. Zamfirescu;
Nr. 48—49 *Modele de discursuri strĕine* de Gr. Adamescu;
Nr. 50 *Convorbiri despre artă,* I. de Pecaut şi Baude;
Nr. 51 *Din góna vieţii* I., nuvele şi poesii de A. Vlahuţă;
Nr. 52 *Prietene* roman de François Coppée;
Nr. 53 *Doi trandafiri,* nuvele de Wildenbruch;
Nr. 54 *Patriotul,* morală de Bourde;
Nr. 55 *Din inimă,* poesii de Radu D. Rosetti;
Nr. 56 *Convorbiri despre artă* II. (ultim) de Pecaut şi Baude;
Nr. 57 *Din goana vieţii* II. nuvele de A. Vlahuţă;
Nr. 58 *Schiţe uşóre* de Caragiale;
Nr. 59 *Din góna vieţii,* III. (ultim) nuvele de A Vlahuţă;
Nr: 60 *Manon Lescaut,* I. roman de Abatele Prévost;
Nr. 61 *Trotoarul Bucur.,* nuvele de D. R. Rosetti (Max);
Nr. 62 *Enoch Arden,* poemă de Tenyson
Nr. 63 *Satire şi teatru* de D. C. Ollanescu (Ascanio);
Nr. 64 *Spre primăvară* poesii de Costin;
Nr. 65 *Manon Lescaut* vol. II. roman de Prévost;
Nr. 66 *Manon Lescaut,* vol. III. (ultim.) de Prévost
Nrii 67—69 *Minunile universului,* vol. I. II. III. istoria naturală)
Nr. 70 *Legenda ţeranilor* de P. Dulfu;
Nr. 71 *Ce este frumseţa,* artă de Const Stăncescu;
Nr. 72 *Cugetări noi asupra popórelor vechi, Egipetul,* geografie de Buzoianu;
Nr. 73—74 *Dan* partea I. roman de A Vlahuţă;
Nr. 75 *Armonii intime,* poesii de A. Sihleanu;
Nr. 76—77 *Dan,* partea II. roman de A. Vlahuţă;
Nr. 78 *Ginerele lui Poirier,* de Augier & Sandeau;
Nr. 79 *Nastratin Hogea* de A. Pann;
Nr. 80-84 *Ciocoi vechi şi noi,* roman de Filemon;
Nr. 85 *Biografiile scriitorilor rom.* de Adamescu;
Nr. 86 *Ce povestesce pădurea,* nuvele de Putlitz;
Nr. 87 *Berberii Hesperidele,* geografie de G. T. Buzoianu;
Nr. 88—89 *Denisa* teatru de Duma (Al. fiul);
Nr. 90 *Poeme,* de H. G. Leca;
Nr. 91 *Geniile sciinţei şi industriei,* biografii de Gastineau;
Nr. 92 *Sincere,* poesii de Radu D. Rosetti;
Nr. 93—94 *Povestea lui Moş Albu* de A Pann;
Nr. 95 *Cartagena-Cyrena,* geografie de G. T. Buzoian;
Nr, 96—97 *Paul* şi *Virginia,* roman de B. de St. Pierre;
Nr. 98 *De demult,* poesii de Stavri;
Nr. 99 *Apostol,* poemă de Petöfi;
Nr. 100 *Carte de chipuri fără chipuri,* poveşti de Andersen;
Nr. 101—110 *Dicţionariu francez-român* de Urechiă;
Nr. 111 *Poesii* de Th. M. Stoenescu;
Nr. 112—113 *Introducere la studiul Sciinţelor fisice* de Morand;
Nr. 114 *Linişte sufletéscă* de Seneca;
Nr. 115 *Alte schiţe umoristice* de Dumitru Teleor;
Nr. 116—117 *Iubire* de Vlahuţă;
Nr. 118 *Fleacuri,* amintiri duióse, schiţe şi novelete de V. Pop;
Nr. 119 *Robia Peleşului* de Carmen Sylva, traducere de Elena Radu Rosetti;
Nr. 120 *Un leu şi un zlot,* comedie într'un act (localisare) de D. Rosetti;
Nr. 121—122 *Notiţe* şi *fragmente literare* de I. L. Caragiale;
Nr. 123 *Teatru* (vol. II) de R. D. Rosetti (Max);
Nr. 124 *Intrebuinţarea vieţii* de I. Lubbok;
Nr. 125 *Povestea Mavroghenéscă* de Pitarul Hristache;
Nr. 126—127 *Poesii* de Bălăcescu;
Nr. 128—137 *Codul civil-român, adnotat* de Hamangiu;
Nr. 138 *Suspine* (poesii populare din Basarabia) de George Madan.

Un numĕr costă 16 cr.

Se află de vênḑare în

Librăria Tipografiei archidiecesane, Sibiiu.

Redactor prov. Dr. Elie Cristea.

Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 26. Sibiiu, Joi, 5/17 Martiu 1898. Anul XLVI.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarchie pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru streinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Invĕţaţi dela popor!

Era un timp nu tocmai tare îndepărtat, când poporul-ţĕran nu era deloc considerat, decât ca o massă brută, menită a servi pentru scopurile şi hatârul unor clase privilegiate.

Nu numai la noi a fost acésta aşa, ci în întrégă Europa, căci pretutindenea a domnit sistemul de tristă aducere aminte a feudalismului.

La noi legile ţĕrei au declarat pe ţĕran *„glebae adstrictus“* neavênd barem libertatea a se strămuta la alt loc şi a scăpa altfel de torturile nesuferibile ale unui feudal tiran.

Dar ideile reformatorice ale revoluţiunei francese nutrite de curentele de nemulţemire ale tuturor popórelor au schimbat trista fisiognomie a acestor stări de lucruri şi *poporul* şi-a redobândit importanţa meritată şi care-i compete ca *talpă a ţĕrei*.

Reforma ivită a atins şi pe poporul român din întrégă Dacia Traiană, în a cărui gând existau deja principiile salutare ale egalităţei etc, numai cât i-a lipsit acestuia forţa morală şi fisică de a le putea validita.

Ca pretutindenea, aşa şi la noi interesele poporului au fost scóse la ivélă. Situaţiunea [illegible] sézā mai bine la noi dincóce de Carpaţi pretensiunile cunoscute de pe câmpul libertăţii, ér dincolo de Carpaţi manifestul revoluţiunii, redactat de *Eliade Rădulescu*, prin care la 9 Iuniu 1848 proclamă la *Islaz* în numele poporului român principiile viitórei constituţiuni. Étă un remarcabil estras din acel manifest:

„Puterea suverană purcede dela „Dumnedeu, residă în poporul român, „care pentru aceea are dreptul a numi „pe capul statului. Acesta are a se numi „Domn-.... căci Domn e tot cetăţe„nul, Domn e şi capul ţĕrei, —..... „tot românul e liber, tot românul e „nobil, tot românul e un **Domn**“.

Dar principiile moderne, prin cari s'au proclamat libertatea, egalitatea şi frăţietatea, n'au avut urmări radicale numai pe terenul referinţelor politice ale ţĕrilor, ci ş'au estins binefăcĕtórea influinţă asupra tuturor ramilor vieţii popórelor.

Poporul din massă brută, — ce era mai nainte — a devenit obiectul atenţiunii şi considerării generale.

Resultatul a fost un avênt deosebit şi sănatos atât pe terenul politicei cât şi a sciinţei, literaturii, cu un cuvênt în tóte manifestaţiunile vieţii spirituale ale omenimii.

Multe lucruri şi momente de mare preţ s'au descoperit în urma acestui curs în massa poporului, până acuma de tot nebăgată în samă.

Noi românii de dincóce de Carpaţi, neavênd aprópe de loc domni feudali, am preţuit totdeauna poporul şi am simţit împreună cu el, pentru-că am fost cu sau din opinca. De aci provine întâietatea şi superioritatea sentimentelor nóstre faţă de românii din alte părţi. Noi ne-am nutrit viéţa nóstră sufletéscă direct din isvorul cel mai natural, mai curat, — dela popor.

Multe din productele spiritului lui le-am însĕmnat, le-am fixat şi salvat pentru posteritate Literatura nóstră poporană deja culésă forméză un bogat, vast şi preţios magazin de studii etnografice şi folkroristice. Aşa s'a făcut snior poporale, [illegible] bocetelor, basmelor, poveştilor, snóvelor, glumelor, ghiciturilor, anecdotelor al obiceiurilor dela nunţi, înmormêntări, dela cules, pe terenul ornitologiei şi al medicinei poporale etc.

Cu tóte aceste nu s'a făcut totul cât e posibil. Multe părţi au rĕmas neesploatate. Deci ceea-ce am întrelăsat până acuma, sĕ ne grăbim a face ulterior, dar fără multă amânare şi trăgănare, căci lucrările spirituale ale poporului încep a perde din originalitatea lor, ori apoi dispar cu totul?

Sístemul politic pentru noi nefavorabil şi deschiderea căilor de comunicaţiune etc. au de urmare năpădirea elementelor străine asupra nóstră şi acestea elemente corcesc idilicul şi poeticul nostru traiu. Nimerit exprimă *Eminescu* acest adevĕr în versurile:

„Unde vin cu drum de fer,
„Tóte cântecile pier“....

Sĕ ne grăbim deci a scăpa — până nu-i prea târdiu — valorósele producte spirituale poporale din gura periciunii. Inteligenţa dela sate, care trăesce în mijlocul poporului, are datorinţa a folosí tóte momentele libere şi ocasiunile binevenite în acest scop. „Apelul“, pe care îl publicăm mai la vale, încă ţintesce la colectarea unor producte poporale, pe terenul cărora mai ales la românii de dincóce de Carpaţi s'au colectat fórte puţin.

Il recomandăm cu tótă căldura în atenţiunea clerului, învĕţătorimei nóstre şi a tuturor cărturarilor dela sate.

Apel!

Adunarea cercuală a despărţĕmêntului IV. al **„Asociaţiunii pentru literatura română şi cultura poporului român“**, ţinută la 26 Octobre (7 Novembre) 1897 în comuna Veştem, a primit următórea propunere a secretariului Dr. Elie Cristea:

„Statutele Asociaţiunii nóstre culturale, a cărei înflorire cu toţii o dorim, deobligă pe membrii ei „a întra în mai de aprópe atingere cu poporul, rĕspândind la acesta tot feliul de învĕţături folositóre“.

„Prin acésta însĕ — eu cred — că [illegible] torinţa nu numai a ***da*** dela noi ce este bun, ci şi a ***lua*** dela popor ceea-ce la el aflăm vrednic de păstrat pentru viitor.

„Nu mĕ estind aici asupra multelor lucruri şi datini frumóse din viéţa poporului nostru, ci ating de astădată numai neîntrecutele producte spirituale isvorite din creerul Românului.

„De multişor timp s'a început adunarea acestor producte precum: poveşti, naraţiuni, legende, anecdote, snóve, poesii, chiuituri, cimilituri, etc. şi încă cu frumos resultat.

„Un ram însĕ a fost dat aprópe cu totul uitării, şi încă acela, care mai mult reoglindesce profunditatea şi agerimea minţii românesci. Acest ram îl forméḍă proverbele, séu acele expresiuni scurte, precise şi plastice, eşite din gura poporului, cari la anumite momente ale discuţiunilor ni sĕ reamintesc în mod firesc, ca şi resultatul convingător al unor experienţe probate.

„Colectarea acestor proverbe române s'a negles până acuma, spre dauna generală, mai ales că — pelângă deosebita lor însemnătate pentru studiul limbei şi pentru istoria culturei unui popor — ele forméḍă un bogat isvor de înţelepciune pentru viéţă. Deci propun:

„Adunarea cercuală sĕ poftéscă comitetul despărţĕmêntului a lua disposiţiunile necesare, ca cu ajutoriul cărturarilor dela sate, sĕ se colecteze proverbele Românilor de pe teritoriul despĕrţĕmêntului Sibiiului, eventual şi din celelalte ţinuturi românesci de dincóce de Carpaţi“.

Asemenea a primit şi adausul, propus de membrul Dr. Vasilie Bologa, ca colectarea sĕ se facă şi asupra celorlalte producte ale spiritului poporului român.

Comitetul central al Asociaţiunii etc. a luat în şedinţa sa din 11 Decembre 1897 cu aprobare spre scire acest conclus.

In urmarea acestora ne luăm voie a ne adresa către onorata inteligenţă română şi mai ales către cărturarii dela sate, cari trăesc în nemijlocită atingere cu poporul nostru, cu rugarea, ca sĕ binevoéscă a aduna şi însemna deocamdată:

a) tóte *proverbele române*, pe cari le cunosc, fie că le-a audit imediat din gura poporului, fie ca le-a aflat scrise şi sciu, că ocură în graiul Românului de dincóce de Carpaţi;

[illegible] *pământul*“, *duce cânii la apă*“, „*e un cască gură*“, „*dă cu barda ’n lună*“ etc. etc.

Atât proverbele, cât şi idiotismele sĕ se noteze după alfabet şi **întocmai** după cum au fost audite dela popor, explicându-se eventualele expresiuni, cari nu se află în folosinţă generală, ori explicându-se — décă sĕ scie — chiar şi provenienţa indiotismelor şi a proverbului întreg, respective însemnându-se tradiţia păstrată în popor cu privire la originea lor; asemenea sĕ se noteze şi localitatea, unde s'au colectat.

Colecţiunile făcute sĕ se expedeze, împreună cu subscrierea corectă a colectatorului, la adresa subscrisului secretariu Dr. Elie Cristea (Sibiiu, Nagy Szeben) până cel mult la ***Înălţarea sântei Cruci*** a. c.

FOIŢA.

Plângerea

Sântei mănăstiri a Silvaşului din eparchia Haţegului din Prislop.

(Urmare.)

O limbă ritoricéscă
Acum trebue sĕ grăiască,
Sĕ arete acéstă întêmplare,
Gróznică şi de mirare;
Şi o mare nenorocire,
De care gândind te îngrozesti preste fire,
Cum pravoslavia in tótă lumea se arde
De cumplită tirănia a pacei şi se scade
Prin trămişii lui cei cu cheltuială multă,
Cari neîncetat cu pravoslavnici se luptă,
Ca pravoslavia sĕ o pérză
Au cât ar putea mai tare sĕ o scadă,
Acésta în tóte părţile s'au dus
Şi până la Ardeal au ajuns;
Şi atunci Ardealul cât de mare
A simţit dela Papa mare turburare;
La anul şepte sute şi unul preste o mie.
Perzare cumplită şi urgie.
Atunci Atanase Metropolia şi Biserica îndrepta
Şi a norodului creştinesc grijă purta
Atunci popi latinesci, ómeni pre a lor voie au găsit
Fie acest archiereu prea lesne de amăgit
Sfătuindu-l patru dogme sĕ priméscă
Din credinţa lor cea latinéscă
Cu aceste (dice) legea nu se strică,
Nici credinţa bună sĕ ridică.
Sĕ le crédă bine aşa l'a învĕţat şi i-a spus
Că va fi cu Christos în cer sus.
Fiind-că la papa este
Aceea a ceriului cheie.
El deschide la toţi şi le face întrare,
Că preste tóte este mai mare
Şi aşa fórte s'au amăgit,
Ponturile Papei au primit
Nu sciu dice au cădut, — din prostime séu din mândrie
La atâta cumplită ticăloşie
Că fiind om muritor în lume
In lume şi-au căutat titlul de mărime
Acest vlădică, dacă s'a unit sĕracu
I-a umplut papa sacu
De tituluşuri înalte,
Mincinóse şi deşarte,
Popilor şi norodului le au dat nădejde,
Precum că iobăgia se va perde,
Şi vor fi nemeşi ei
Şi ficiorii lor, vai de ei!
Acest dar mare le au făgăduit
Cu care i-au şi amăgit,
Până s'au lăpădat de Rĕsărit,
Cu blĕstĕm şi cu jurămênt,
Şi n'au câştigat nici o dobândă,
Măcar nici cât o ghindă.
Apoi norodul tot s'au pus în price,
Ca legea şi credinţa lor sĕ nu se strice,
Dar nimic n'au folosit.
Că pe toţi i-a biruit.
Sub acest archiereu pe Ardealul
Ticăloşesce l'au împresurat amarul,
Că au rĕmas cu latinii în unire
Spre a lor vecinică peire.
Unaţia dacă bine s'au aşedat,
Şi cu toţii desĕvêrşit s'au împăcat,
Indată ş'a arătat pretinia
Că au surpat din Bĕlgărad Metropolia;
Ca nici semn sĕ nu se mai găséscă
De pravoslavie sĕ se pomenéscă.
Vai! sĕ mai fac acum pomenire
Cu amar şi tânguire.
Câte rĕutăţi asupra mea venira,
Şi cu totul mĕ pustiiră.
Că după ce Ardealul cu papistaşii sau uniat
Şi la Papa cu totul s'au plecat,
Atunci şi maica mea Tismană s'au scârbit,
Şi cu totul pe mine m'au părăsit,
Şi părinţii călugări ne-au urît,
Toţi dela mine au fugit.
Am rĕmas pustie şi sĕracă,
Ne avênd ctitori nici Maică.
Atunci pismaşii s'au sculat,
Şi de tóte părţile m'au prădat,
Cei de prin prejur Calvini,
Şi cu uniţii Români,
Unii au luat satele şi moşiile.
Alţii grădinile şi viile,
Şi din odóre ce am avut,
Au luat cine au putut.
Şi m'am făcut dupre prorocie,
Ca o colibă părăsită într'o vie
Pustie şi ufilită,
De toţi cu totul părăsită;
Pentru-că naţia era neîntemeiată
In Ardeal ascunsă şi arĕtată.
Venea la mine de multe ori părinţi
Mulţi din multe părţi.
Pentru ca sĕ se odichnéscă
Şi pe mine după cuviinţă sĕ mĕ grijéscă.

(Va urma.)

E de dorit, ca nu numai cărturarii din comunele aparţinĕtóre despărţĕmêntului Sibiiului, ci cărturarii români din tótă ţéra sĕ colecteze productele iudicate, îndemnaţi de faptul, ca prin acésta fac un serviciu „Asociaţiunii" şi preste tot literaturii române, pe care datori suntem cu toţii a o sprijiní.

Sibiiu, din şedinţa despărţĕmêntului IV. al „Asociaţiunii etc", ţinută la 27 Ianuariu (8 Februariu), 1898.

Ioan Papiu
director.

Dr. Elie Cristea
secretariu.

Sânge de ţerani. In Pesta, în tóte centrele unguresci, pretutindeni unde este picior de Maghiar, până şi în Sibiiul nostru Maghiarii au serbat ḑiua de 15 Martie cu mare alaiu. În acelaşi timp însĕ se întêmplă ca în alte părţi, locuite tot de maghiari, sĕ se manifeste cruḑimea şi barbaria medievală. S'a întêmplat în Duna-Földvár în ḑiua de 13 Martie: Vre-o 2000 de ţerani socialişti au voit sĕ serbeze ḑiua acésta, aranjând un conduct prin stradele oraşului, în frunte cu un stég roşu. Dar étă le-a eşit înainte pretorul cu o cétă de peste 60 gendarmi şi a provocat pe ţărani a se disolva. Ţeranii n'au ascultat însĕ şi atunci gendarmii au luat puştile de pe umĕr, au dat foc şi au împrăştiat mulţimea cu suliţele. *Vre-o câţiva socialişti au rĕmus morţi la moment, ér alţii mulţi au fost grav răniţi.*

Acesta este cel mai perfect tablou al situaţiei din ţara acésta. Stăpânitorii benchetuesc şi iubiléză, serbéză învingerile libertăţii şi sbirii lor apasă şi ucid. O duplicitate mai monstruósă nu póte esista!

Membri noi în casa magnaţilor. Comisia verificătóre a casei magnaţilor a verificat în şedinţa sa din 14 Martie de membri noi ai casei pe Lucian Bogdanovici, noul episcop sêrbesc al diecesei Buda şi pe Dr. Krapács Iànos, nou episcop romano-catolic în Nándor-Fejérvár.

Proiectul de lege despre aniversarea lui 11 Aprile a provocat în şedinţa dietei [illegible], propunênd urmĕtoriul amandament: „Tóte forurile bisericeşti, civile şi militare din ţară sunt obligate a ţiné acéstă sĕrbătóre naţională. Modalităţile sĕrbării le statorniceşte guvernul în conţelegere cu forurile respective".

Bànffy rógă casa, ca se priméscă proiectul nemodificat, promiţênd, că guvernul va sti cum se întocméscă lucrurile astfel, ca sĕrbarea acésta sĕ fie naţională şi generală.

Maioritatea primeşte proiectul întocmai şi astfel forul prim a hotărît ca ḑi naţională ḑiua de 11 Aprile şi nu 15 Martie. „Inimile maghiarilor vor fi astfel divisate în dóuĕ", a ḑis Polonyi, poporul, grosul naţiunei maghiare va sĕrba în 15 Martie, ér guvernul şi slugile sale ḑiua de 11 Aprile".

Şaguna
şi
dotarea clerului.

(Incheiere.)

A treia întrebare ,pusă de comisariul Bach episcopului Şaguna e acésta:

„De cumva îndeplinirea pomenite-
„lor arĕtări în privinţa lipselor şi a întim-
„pinărilor lor m'aş afla silit a cere vre-un
„ajutoriu din cassa statului, atunci sĕ-mi
„împărtăşesc părerea mea despre pu-
„seţiunea, care va trebui a o lua stăpâ-
„nirea în privinţa îngrijirii şi a con-
„trolei preste fundaţiile şi fondurile
„până acum stătătóre însĕ neajungĕ-
„tóre şi in privinţa administrărei aju-
„tórelor acelora, care le va plăti din
„mijlócele sale?"

La acéstă întrebare Şaguna rĕspunde:

În punctul acesta mă provoci Măria Ta, ca să-ţi dau părerea mea despre pusăciunea, care va trebui a o lua stăpânirea în privinţa îngrijirei şi a controlei preste fundaţiile şi fondurile acum stătătorie, însĕ ne ajungătóre, şi în privinţa administraţiei ajutórelor acelora, care se vor plătí din mijlócele sale?

Întrebarea acésta a Măriei Tale îmi dă mie o nădejde, că Inalta nóstră stăpânire va sĕ ajute pe seraca mea eparchie, ér Măria Ta ca un împuternicit al înălţatului nostru Impĕrat, ai de gând a îmbroţoşa şi a înainta obiectul acesta.

Prin făcuta întrebare mai îndatorat prea mult Măria Ta, căci mi-au dat prileju a-mi descoperi cugetul meu în privinţa legilor octroarte despre biserici. Prea bine scii Măria Ta legile acelea, şi că şi pe eparchia mea sĕ estind acelea, este fără nici o îndoélă. Deci una pentru sfinţenia legilor prin Preamilostivul nostru Impĕrat octroate, altă ér din evlavia care o am cătră legile acelea, la deslegarea sus pomenitei întrebării me restring la *§-ful al 2-lea a drepturilor fundamentale politice garantizate sub 4 Martie 1849 prin care se aşază fieşte care biserică, şi societate religionariă prin lege recunoscută, orânduesce şi administréză de sine lucrurile sale*, rĕmâne în folosul şi în stăpânirea institutelor, fundaţiilor şi fondurilor hotărîte, pentru scopurile sale de cult, de învĕţătură, şi de milostenie: şi precum fundaţiile antice eparchiale, aşa şi aceea, ce se va îndura înalta stăpânire a resolva Eparhiei mele sĕ se supue legilor celor de obşte ale statului. Şi fiind că punctul acesta sta în legătură strînsă cu punctul I-lea din elaboratul acesta, pentru aceea, sinodul eparchial va hotărî celealalte în obiectul acesta.

Deşi întrebările ulterióre nu aparţin direct dotaţiunii clerului, totuşi fiind cu ea în óre-care legătură şi cuprinḑêndu-se în acelaş memoriu citat alui Şaguna, le presentăm cu o cale publicului nostru cetitor, fiind de interes general. A patra şi a cincea întrebare e indicată în următórele: IV „Sunt îndreptat la lipsa cea grabnică a preface institutul teologic al diecesei mele după modelul altor asemenea institute stătătóre" şi

V „Sĕ mĕ dechiar óre n'ar fi bine, ca până la ridicarea seminariului de aici sĕ se trimită un număr mai mare [illegible]

[illegible] p. IV. Aici binevoesci Măria Ta a me provoca, ca se reformez înstitutul clerical al diecesii mele după forma altor institute. Îmi linguşesc că judecând Măria Ta după cele aici prin mine cu dreptate adusă, şi după cele ce le ai iscusit în Ardeal, — cu doveditaţi înţelepciune vei afla neputinţă aceea, care me împedecă pe mine a întocmi institutul clerical al eparchiei mele în tóte după chipul altor regulate şi organisate şi înzestrate institute. Când aş puté înfiinţa provocaţia Mării Tale, am trebuí sĕ am putere fermecătóre, şi sĕ biruesc rêndul firei. Éră că cele putinciósе le-am pus în lucrare, te pot încredinţa pe Măria Ta cu aceea, că primind eu ocârmuirea diecesei aceştia în luna lui Septemvrie 1846 şi cercetând şcóla clericală, şi învingêndumă că întrênsa sĕ predau după ordinăciunea fostului gubern mai mult învĕţături elementare, de cât teologice, şi că dela anul 1815 până la anul 1846 nici o mutare trebuinţei treptei preoţesci corespunzătóre nu sau făcut, pentrucă afară de teologia dogmatică şi morală nimic mai mult pentru pregătirea la trépta preoţiei elevii nu învĕţa, nu am pregetat cu eliminarea studiilor elementare din şcóla clericală, şi cu întroducerea învĕţăturilor întru adevĕr trebuinciósă pentru preoţi adecă a gramaticei române, a metodului, a teologiei pastorale, şi a echsegezii, hotărînd totdeodată, ca cursul de 6 luni, să se ridice, şi cursul de un an sĕ se întroducă, ér în anul acesta pe lângă acum pomenitele studii am întrodus Pedagogia şi Istoria bisericéscă şi cursul studiilor am hotărît pe doi ani.

La p. V. Deci binevoesce Măria Ta, a te încredinţa, că cele putinciósе le am făcut pentru crescerea cuviinciósă a tinĕrului meu cler după datorinţă, prin urmare, împutăciunea, care duşmanul ar puté sĕ scóţă spre ruşinarea mea, din provocaţiea Măriei Tale mie făcută, nu póte sĕ aibă loc.

In privinţa întrebării Mării Tale despre acee. mie făcută, că ar fi dóră bine, ca mai mulţi clerici sĕ se priméscă la Viena sau la Cernăuţi până la rădicarea seminariului de aici diecesan? rĕspund eu următórele: din punctul al 4-lea sĕ vede că grijesc eu pentru crescerea clerului meu tânĕr, în cât îmí îngăduesc împregiurările.

Indeobşte eu voiu ca pe clericii mei sĕi am înaintea mea, şi ca sĕ cunosc, nu numai hărnicia lor, ci încă şi aplecările lor. Eu nu aş fi vrednic de diregătoria mea, când crescerea clerului tênĕr o aş negliga, sau lucrul acesta sfânt laş lăsa pe alţi. Am însĕ de gând, ca dintră clericii mei, cari sub cursul institutului meu în învĕţături şi în morală sĕ vor deschilini, sĕ trimit la Cernăuţi, despre care am şi avut înţelegere cu Domnul Episcop de acolo, şi de vreme ce trag nădejde, că mulţi ani nu vor trece şi eparchia mea va avé un bun institut teologico-pedagogic: aşa dară puţine întêmplări vor putea fi, care se me siléscă pe mine ca sĕ trimit clericii mei afară de diecesă în institute clericale spre crescere.

Acestea sunt care am ţinut de lipsă a ti le împărtăşi Măriei Tale în urma mult preţuitei scrisori. Cu cea mai mare încredere cătră Măria Ta, le-am scris eu acelea rugândute, ca cea mai grabnică înfiinţare, şi plinirea acestora sĕ binevoesci a o înainta la Inaltul nostru Ministeriu, şi a da prilejiu înalt aceluiaşi ca credinţa cea neclătită a eparchiarnicului meu cler şi popor, care totdeuna, şi anumit îndecurgerea acum curênd devinsei rebelii aşa strălucit au adeverit, din partea sa sĕ o răsplătéscă după meritele, şi sĕ rênduéscă, ca fundaţiile nóstre pe temeiul citatelor legi şi canóne, sé le căpĕtăm îndĕrăpt, căci şi aşa sau aflat de lipsă a se face în ţară multe schimbări cu finanţia de o parte, ér de altă parte starea debitorilor în anii aceştia doi de pe urmă mult sau schimbat; deci eparchia are trebuinţă a căuta, ca banii ei sĕ nu se piarză.

Din România.

Interpelaţia dlui Fleva. Sâmbătă, în 28 Febr. v. 'şi-a desvoltat dl Fleva interpelaţia sa anunţată camerei în una din ḑilele de mai nainte, asupra politicei cabinetului Sturdza, la care interpelaţie s'au asociat căpeteniile grupării aurelianiste.

Interesul pentru şedinţa acésta a fost [illegible] cameră. Ér public ascultător a fost în numĕr extrem de mare.

Dl Fleva spune că vede primejduit partidul liberal şi principiile şi ideile liberale. Ne aflăm — ḑice — în faţa unei stăpâniri de fapt, ér nu în faţa unui guvern de drept. Actualul guvern nu e liberal, ci antiliberal. — Şi-a propus sĕ lupte în contra lui Sturdza, căci décă a avut curagiul sĕ lupte în contra gigantului Ioan Brătianu, cum nu va lupta în contra piticului de pe banca ministerială. — Vorbind despre organisaţia partidului liberal, spune, că partidul nu are nici un program. — Nu scie de unde şi-a luat Sturdza titlul de şef al partidului, căci n'a fost ales în demnitatea acésta. — Arată, că revenind la putere mai în urmă partidul liberal, a comis atâtea greşeli, că în scurt timp a trebuit sĕ cadă. A venit atunci la guvern dl Aurelian, care a descurcat situaţia. In urmă dl Aurelian s'a retras, pentru a face cu putinţă concentrarea, dar étă concentrarea dlui Sturdza! — Spune apoi, că dl Sturdza a călcat angajamentele luate şi 'şi bate joc de opinia publică.

Privitor la chestia naţională dl Fleva ḑice: Unul dintre marile puncte ale programului e chestia naţională. Ce-a făcut dnul Sturdza cu acéstă măréţă chestie? Voi rĕspunde eu: In Macedonia avem un Apostol Mărgărit, ér în Transilvania decorarea lui Jeszenszky.

Vorbesce apoi dl Fleva despre alegeri, spunênd că numai libere nu sunt. — In privinţa descentralisării administrative guvernul nimic n'a făcut. — Venind la dări, spune, că guvernul în loc de a le micşora le-a mărit şi a creat altele nóuĕ, îngreunând cheltuelile statului. Arată că guvernul actual nu respectă principiul domniei legilor.

Vorbind apoi dl Fleva despre nisce abusuri în administraţie, ministrul Ferechide strigă că sunt minciuni. Cuvêntul ministrului dă nascere la un tumult grozav, care nu se domolesce numai când dl Ferekide face retractări.

Amintesce apoi despre crisa ministerială produsă de chestia metropolitană, spunênd că atunci dl Sturdza plângând a rugat pe dl Aurelian sĕ priméscă frânele guvernului. Şi acum se năpustesce acel domn Sturdza contra dlui Aurelian. Spune apoi că sintesa tuturor relelor e primul-ministru.

La 6 óre majoritatea, respingând cererea dlui Fleva de a se amâna continuarea interpelării pe Luni, căci e obosit, — cere prolungirea discuţiei. Se nasce o discuţie vehementă. Dl V. Lascar şi dl Şendrea, vice-presidenţii camerei declară că deóre-ce prin prolungirea discuţiei votată după 6 óre séra se calcă regulamentul, — *ei demisionéză dela birou.*

In sfêrşit dl Sturdza se învoiesce, ca continuarea discuţiei sĕ se amâne pe Marţi, şi şedinţa se ridică.

Demisiunile vice preşedinţilor Senatului. Cu o ḑi mai înainte şi-au dat dimisiunea şi vice-preşedinţii Senatului Petre Grădişteanu şi V. A. Urechiă în urma unor cuvinte rostite de un senator din majoritate, care a ḑis, că biroul este incapabil sĕ conducă desbaterile. Dimisia d-lor însĕ a fost respinsă de Senat.

Cel dintâiu, d-l P. Grădişteanu, şi-a reînoit dimisiunea în şedinţa Senatului dela 28 Februarie st. v., declarând, că motivul ei nu este cestiune de supărare personală, ci cestiune pur politică.

Partidul liberal, ḑise d-sa, nu póte sta la guvern astfel cum este divisat. Nu împărtăşesce purtarea guvernului în cestiunea naţională şi ḑice, că purtarea guvernului în acéstă cestiune „este înjosira némului românesc". In ce vrivesce politica internă, asemenea în mai multe privinţe nu împărtăşesce părerile guvernului. In fine ḑise, că décă în urma acestei declaraţiuni sincere Senatul persistă a-i respinge dimisia, d-sa este la ordinele lui.

D-l Schina ḑice, că Grădişteanu face pe senatori judecători între politica sa şi a actualului guvern. Acésta este o schimbare de atitudine Propune deci sĕ se suspende şedinţa şi senatorii sĕ se consulteze asupra acestei dimisiuni.

Şedinţa s'a suspendat, la redeschidere înse, Senat ulnefiind complet, a rĕmas ca sĕ se decidă definitiv asupra demisiunei în viitórea [illegible]

In şedinţa de Luni a senatului s'a primit demisia vice presidentului P. *Grădişteanu* cu 56 contra 24 voturi. Dl. *Urechiă* persistând şi domnia sa in dimisia dela vice-prisedenţia senatului din pricina că e nemulţămit cu politica guvernului în chestia naţională, — senatul i-a primit dimisia cu 54 contra 13 voturi.

In şedinţa de Marţi Dl. Delavrancea va înterpela guvernul în chestia visiteí oficerilor români la Braşov.

Noutăţi.

Consistoriul archidiecesan., cu considerare la greutăţile technice, ce le întimpină administrarea de acum a protopresbiteratului vacant al Albei-Iuliei, a dispensat pe adminis. actual M. O. D. *P. Popovici*, protop. al Abrudului, de acéstă obositóre sarcină şi în locul d-sale a denumit un nou administrator în persóna onorabilului presbiter *Florian Rusan*, paroch în Alba-Iulia-Maieri.

* * *

Chirotonire. Escelenţia Sa I. P.S. D. archiepiscop şi metropolit *Miron Romanul*, a chirotonit în 1 Martie c. pe clericul cu pregătiri estraordinare *Avram Glava* de presbiter şi va fi instituit paroch în Dealul mare, protopresbiteratul Geógiului; ér clericul absolut *Georgiu Modran*, ales paroch în Poplaca, lângă Sibiiu, a fost promovat la gradul de diacon.

* * *

Osândiţi „pentru agitaţie". In 12 l. c. n. s'a pertractat la Murĕş Oşorheiu un proces pentru agitaţie. Acusaţi au fost 8 învăţători romani, pentru motivul, că la deprinderea de arme din vara trecută au cântat în lagărul honveḑesc „doina lui Lucaciu". La pertractare s'au presentat numai doi, Andreiu Russu şi Avram Giurgiu. Ceilalţi 6 au fost scoşi de sub acusă. Acusaţii s'au presentat fără apărator. Tribunalul a osândit pe cei doi acusaţi pentru agitaţie contra statului la câte

50 fl. amendă, séu 5 ḑile arest. Condamnaţii au insinuat recurs.

* * *

Proces de presă. „Tribuna Poporului“ din Arad vestesce, că i-s'a intentat proces de presă pentru un articol intitulat: „Vremea s'a împlinit“ publicat în numĕrul dela 29 Novembre v. anul trecut. Acusa e ridicată pentru agitaţiune contra naţiunei maghiare. Sâmbăta trecută redactorul ei responsabil dl Russu Şirianu, a fost ascultat de judele de instrucţie, care i-a dat un termin de 5 ḑile pentru a se daclara autorul, deór-ce articlul nu e scris de redactorul responsabil al fóiei.

* * *

Casa naţională. Suntem informaţi, că „Cassa de păstrare din Sĕlişte“, a decis în adunarea sa generală din a. c. a sĕ înscrie de membru fundator al casei naţionale din Sibiiu cu suma de 1000 fl. v. a. Şi prin acest fapt comuna Sĕlişte şi-a validitat din nou posiţia sa de cea mai fruntaşă dintre tóte comunele rurale. Onóre şi laudă harnicilor ei conducĕtori.

* * *

Şcóla română gr.-cat. din Nuşfalĕu (S. Dobâca) *a fost închisă* în 25 l. trecută nou — scrie *„Gazeta Trans.“* Pricina închiderei e următórea: In Nuşfalĕu a funcţionat ca învĕţător o persónă fără cualificaţie formală, neavênd diplomă, avênd însĕ praxă de 9 ani ca învĕţător. Ómenii din comună, români şi ei, din cine scie ce motive, au făcut arĕtare la inspectorul scolar reg., ér acesta provocându-se la un ordin ministerial a dispus în 17 l. trecută închiderea şcólei confesionale, din pricina că învĕţătorul e fără diplomă. A ordonat totodată, ca copiii să cerceteze şcóla de stat. Cu tóte aceste şcóla a stat deschisă până în 25 l. trecută. Atunci un ordin a sosit dela consistorul din Gherla, în care se ḑice, că după-ce învĕţătorul n'are diplomă şi şcóla nu corespunde legilor, copiii pot cerceta şcóla de stat. Şcóla de atunci e închisă ér copiii umblă în fabrica de maghiarizare.

* * *

Sĕrbarea socialiştilor. Aniversarea a 50-ea a evenimentelor din 48 a fost sĕrbătă şi de către socialiştii din Budapesta. In 13 Martie n. au arangiat un cortegiu imposant, care a percurs stradele principale; apoi s'a ţinut adunare de popor unde s'a vorbit şi demonstrat pe lângă libertatea de presă. Mulţimea imensă de socialişti, toţi cu cravate roşii, purta mai multe table cu inscripţiile: *Trăéscă libertatea presei! — Trăiéscă sufragiul universal! — Jos cu censura! — Drepturi pentru popor!* — Mai multe table purtau articolii opriţi judecătoresce ai foii „Népszava“. Ér pe o tablă acoperită cu zăbranic negru, purtată în fruntea conductului sta scris: *„† Libertatea ungurésca de presă. A trăit 50 de ani“.* Mulţimea înjura pe Bánffy de rĕsunau stradele. Când a ajuns în faţa casei ministrului Darányi, tumultul s'a oprit un moment, vĕrsând cele mai gróse înjurături la adresa ministrului. Casa lui Darányi era păzită de poliţie. La 4 óre după prânz s'a ţinut adunare de socialişti, unde au vorbit mai mulţi, pentru libertatea presei. Oratorii spuneau, că luptele din 48 au câştigat libertate, însĕ numai pentru domni. Au scăpat milióne din lanţurile iobăgiei şi au crescut din ei proletari. Drepturile poporului, a muncitorilor le calcă guvernul, care a înmulţit jandarmii şi temniţele. Martirii din 48 au câştigat drepturi poporului, ca alţii sĕ le răpéscă. Poporul acum încă numai cere, dar vai va fi, când va pretinde. — Şi curgeau plóie înjurăturile la adresa guvernului.

* * *

Manevrele de tómnă. Lui „Pester Loyd“ i-se depeşază din Timişóra următórele: Comanda supremă a armatei a hotărît definitiv ca manevrele de tómnă în anul acesta se se ţină în jurul Buziaşului între corpurile de armată 7 (Timişóra) şi 12 (Sibiiu). La aceste manevre va asista şi Majestatea Sa Regele, cuartirul principal (tabera regală) se va afla deci în Buziaş din 2—7 Septembre. Pentru Majestatea Sa şi pentru suită se vor face întocmiri în casa fundaţională de acolo, ér generalităţile vor lua cuartir în hotelurile băii. —

* * *

După potcóve de cai morţi. Contele Zichy Ienő deputat dietal a luat mai ḑilele trecute concediu pe un an dela dietă, pentru ca se întreprindă a treia călătorie în fundul Asiei, pe unde sĕ caute urmele străbunilor maghiari. In cele dóuĕ călătorii de până acum în cari a scrutat prin Asia tot pămêntul locuit de urmaşii Hunilor, Mongolilor şi a raselor înrudite, n'a găsit încă obârşia Maghiarilor. Speră însĕ că-'i va succede acum. Spre acest scop şi'a luat vre o câţiva ortaci şi provăḑut cu scrisori de recomandaţie si cu parale berechet a luat-o către China în fundul căreia vrea sĕ se opréscă. — N'ar strica se fie toţi maghiarii atât de idealişti ca acest Zichy Jenő şi sĕ se cam ducă cu toţii pe urmele lui.

* * *

Către D-nii învĕţători în cestiunea „Iconei şcólei române“.

Dl învĕţător Dariu ne trimite următórele.

De când n'am mai încunosciinţat în public pe d-nii colegi în cestiunea acésta, a trebuit aprópe ḑilnic se trimit apeluri şi cestionare, precum şi deslușiri, pe cale privată la cei ce mi le-au cerut. Durere însĕ că mulţi au cerut, dar puţini au rĕspuns. Şi drept are Scriptura, că nu întru cei mulţi, ci întru cei puţini şi-a arătat Domnul puterea sa.

Pe de altă parte cei ce cu rĕspuns, mĕ înteţesc mereu a începe cu publicarea lucrării din cestiune. Eu bucuros o aşi începe ori şi când décă aş dispune de un numĕr suficient de aderenţi în faptă la acéstă lucrare, ér nu cu promisiuni numai căci voiam să încep lucrarea în ránd alfabetic, astfel ca şi cel din urmă sĕ fie ca şi cel dintâiu. Acum vĕd însĕ, că aşa nu se póte.

Stând lucrul astfel m'am decis, ca sĕ abstau dela rîndul alfabetic, şi se încep publicarea în rândul cum s'au presentat séu se vor presenta.

Publicarea se va începe în broşuri de câte 2 — 3 cóle format mare şi astfel sĕ va continua până ce se va termina. Condiţiunile de abonament se vor arăta pe cuperta broşurei prime. Anticipez că acele condiţiuni vor fi cu mult mai avantagióse decât cele arătate în cestionar, — graţie disposiţiunilor ce s'au luat în urmă.

In modul acesta pot incurge mereu aderenţi şi de aci în colo, căci lucrarea nu va suferi din causa acésta.

Inceputul îl voiu face cu o broşură din grupa a III („Invĕţătorii“); consecutiv şi paralel se va publica şi din grupa I („Archiereii noştri“) şi din grupa a II („Profesori preparandiali, protopresbiteri etc.“), după cum décă se va pute aduna materialul trebuincios pentru scopul acesta.

Cu ocasiunea acésta rog încă odată pe d-nii colegi a grăbi cu trimiterea datelor biografice împreună cu potretul şi monografia şcólei, unde au funcţionat séu funcţionéză de present.*) Cei ce voesc şi posed date mai amănunţite din viéţa vreunui archiereu al nostru séu al vre-unui profesor preparandial, ori a altui bărbat meritat pe terenul scólar, sunt rugaţi a compune biografia respectivului şi a mi-o trimite.

Braşov 20 Februarie 1898.

Cu stimă,
I. Dariu.

Primirea unui nou protopresbiter.

Haţeg, în 24 Februariu 1898.

Din incidentul instalărei noului protopresbiter P. O. D. Tit Vespasian Gheaja, întâmplată la 15/27 Februariu 1898, în opidul Haţeg — după un program bogat — sau arangiat festivităţi solemne, din partea Haţegului, demne de un bărbat, ce vine a conlucra cu zĕl mare şi voinţa tare pentru biserica, şcóla şi naţiunea sa.

Tractul protopopesc gr.-ort. al Haţegului, vacant din anul 1891, acum în 14/26 Februariu a. c. avu fericirea de a'şi întimpina şi primí pe noul sĕu protopresbiter.

Incă de diminéţă sĕ arătau ómeni din celea mai depărtate părţi ale protopresbiteratului. Preoţi, învĕţători, inteleginţă şi popor s'au concentrat la frumósa locuinţă protopresbiterală şi de aci la ameaḑi, cu banderiu şi cu 12 calese, s'au dus la gară pentru întimpinarea noului şef tractual.

La întrarea trenului în gară, la deschiderea şi la descinderea din cupeu a protopresbiterului nostru un teribil „sĕ trăiască“ a resunat repeţit din pepturile mulţimei.

Aci fostul adm. prot. D. Avram Stanca în numele clerului şi a poporului tractual a rostit un cuvênt fórte călduros de binevenire.

La acésta vorbire adênc pătrunḑĕtóre protopresbiterul D. Tit Vespasian Gheaja a rĕspuns fórte emoţionat, salutându-ne cu un călduros „bine v'am aflat“!

După ce s'au pus în rênd tóte trăsurile 50 la numĕr şi după ce banderiul, — compus din popor veni din tóte părţile estinsului protopresbiterat al Haţegului, îmbrăcaţi de sĕrbătóre în frunte cu învĕţătoriul Nicolae Pĕcurar — şau ocupat locurile, am pornit spre oraşul Haţeg, nóua locuinţă a prea demnului protopresbiter.

Astfel în ordine esemplară — sub îngrijirea şi conducerea bravului proprietar şi comerciant a simpaticului Domn Ioan Baciu — am ajuns la 2 óre p. m. în pitorescul oraş Haţeg.

La marginea oraşului o mulţime imensă — un nor de ómeni — fără deosebire de religiune şi naţiune din oraş şi din sate, în frunte cu preşedintele comitetului parochial Dl. Ambrosie Bêrsan au intimpinat pre óspele sosit, bineventându'l prin o vorbire din cuvinte alese.

Protopresbiterul la acestea cuvinte frumóse rĕspunde prin o vorbire fórte pătrunḑĕtóre că „dorul meu şi dorul D-vóstre s'au întêlnit“.

De aci ne am dus pe jos la biserică. Era o mulţime mare, un tîrg de ómeni cum nu s'a pomenit de mult. La uşa bisericei pre D. protopresbiter l'au întimpinat, epitropii parochiei centrale D. S. Şelar şi T. Făgăraş, cari pe o tavă — vorbind o vorbire însufleţitóre — au predat cheile bisericei, ca unui stăpân de bună speranţă spre mărirea bisericei, prosperarea şcólei şi fala poporului român.

D. Protopresbiter printr'o vorbire plină de smereniă, cu cuvinte bine alese pline de învĕţături morale primind cheile promite totul pentru biserică, şcólă şi naţiune.

Deschinḑêndu-sĕ uşile au întrat în Sion unde corul vocal sub conducerea Dlui Cornel Popoviciu au intonat imnul ocasional, reuşit prea bine şi încântător, carele atât a fost de melodios încât a stors lacrimi de bucuriă din ochii poporului adunat. Iată strofa primă:

In rugăciuni duióse, pii şi sfinte,
In nelinişte grea de ani,
Te am aşteptat cu dragoste părinte
Ca nişte fii, ce'am fost rĕmas orfani.

Lăudăm cu toţii zelul şi devotamentul bravului conducĕtor. Spaţiósa biserică era prea mică de a putea primí în sinul sĕu pe toţi óspeţii.

Calea pe de ambe părţile era împodobită cu ramuri de braḑi verḑi asemenea şi curtea bisericei şi biserica.

Trei descărcături de tréscuri au vestit întrarea protopresbiterului în biserică.

La 8 óre séra s'a făcut un conduct cu lampióne, şi musică înaintea casei noului protopresbiter, ér notariul comitetului parochial dl Nicolae Sânzian rostesce un frumos şi încântător discurs despre dragostea, stima şi respectul, cu care comuna centrală şi întreg protopresbiteratul ş'au pus încrederea, concentrându-şi dorinţa în preadémna persónă a noului protopresbiter, Tit Vespasian Gheaja.

Duminecă diminéţa în 15/27 Februariu la finea utreniei o deputaţiune învită pe protopresbiter la biserică, şi începe sânta liturgie.

Rĕspunsurile le-a dat bine disciplinatul cor condus de bravul comerciante dl Cornel Popoviciu. Corul şi în special fie-care membru pe întrecute au escelat şi s'au învrednicit de lauda ce li o aduce publicul ascultător.

La finea serviciului divin, — sĕvêrşit de 4 preoţi (dl adm. protopresb. Avram Stanca, George Oprea din Hunedóra, Ioan Medrea din Streiplopi şi Ioan Mihailescu din Ciopea) cu protopresbiterul în frunte — s'au cetit actele referitóre la întărirea de protoprebiteri apoi dl protopresbiter Tit Vespasian Gheaja a rostit o clasică vorbire către poporul drept credincios. După acésta a urmat presentarea preoţimei, un banchet în onórea protopresbiterului, ér la 8 óre séra o petrecere animată.

Dee ceriul ca festivităţile sĕrbătorii Haţeganilor sĕ fie de bun augur. *Liţă.*

PARTEA ECONOMICĂ.

„Reuniunea română de agricultură din comitatul Sibiiului“.

Raport

despre a VIII-a exposiţie de vite, arangiată de „Reuniunea română de agricultură din comitatul Sibiiului“ în Boiţa.

Onorabil comitet!

In insistinţa fruntaşilor laudabilei comune Boiţa, exposiţia de vite anuală, proiectată pentru primăvara anului c., nu s'a ţinut decât la 5/17 Octobre c. Motivul amînărei exposiţiei până pe timpul de tómnă a fost lipsa de nutreţ din 1896, resimţită în 1897, cum şi puţina orientare a celor admişi cu vitele lor, asupra scopurilor urmărite prin arangiarea exposiţiei.

La acéstă exposiţie au fost admise vitele locuitorilor din Boiţa, Porceşti, Racoviţa Sadu, Sebeşul-inferior, Sebeşul-superior, Tălmăcel şi Veştem, dintre cari, din cause nóuĕ necunoscute *nu au ĕxpus vite locuitorii din Sadu, Sebeşul-superior şi Veştem.*

In conformitate cu lista de înscriere în grupa I. bovine de prăsilă (rassa indigenă şi strĕină) au fost expuse de 87 exponenţi 200 capete şi anume:

tauri	vaci	juninei, junince tăurenci	viţei, viţele	suma capetelor
1	120	49	30	200

In grupa a doua oi de prăsilă au fost expuse de 10 exponenţi 70 oi şi anume:

berbeci	noatini	noatine	oi	suma capetelor
23	15	10	22	70

Peste tot au fost aşa dar 270 capete expuse de 106 exponenţi.

Cele 270 vite expuse cu privire la comune se împart:

Grupa I.

comuna	taŭri	vaci	junci, junince	viţei	suma capetelor	expenenţi
Boiţa	—	117	42	20	179	72
Porcesti	—	—	1	1	2	12
Racoviţa	—	2	2	1	5	3
Seb.-inf.	—	—	1	—	1	1
Tălmăcel	1	1	3	8	13	9
Suma com. 5	1	120	49	30	200	87

Grupa II.

comuna	berbeci	noatini	noatine	oi	suma capetelor	exponenţi
Boiţa	10	12	7	12	41	13
Porcesti	—	—	—	—	—	—
Racoviţa	—	—	—	—	—	—
Seb.-inf.	—	—	—	—	—	—
Tălmăcel	13	3	3	10	29	6
Suma com. 5	23	15	10	22	70	19

Ranjate vitele expuse după rassă, se constată, că au fost expuse: 1 taur de rassa „Pinzgau“ curat; 58 vaci de rassa ardeleană 1 de rassa „Simenta“, 42 încrucişare (indigene cu „Pinzgau“) şi 19 de rassa curată „Pinzgau“; din 49 junci, junince, tăurenci: 23 de rassa ardeleană, 15 încrucişare (indigene cu „Pinzgau“) şi 11 de rassa curată „Pinzgau“; din 30 viţei şi viţele: 7 de rassa curată „Pinzgau“, 13 de rassă ardeleană şi 10 încrucişare (indigene cu „Pinzgau“)

Oile expuse aparţin rassei bârsane şi stogoşe.

(Va urma).

Poşta redacţiunei.

Observatoriul în Arad. Nu înţelegem de ce te ocupi cu atâta intensitate de chestia „Curtici etc.“ Cum am ḑis deja: chestiile aceste au un caracter atât de local, încât spaţiul nostru restrins nu ne permite a ocupa colóne întregi pentru ele. In alte chestiuni mai principiare şi mai lipsite dedaraveri personale bucuros vĕ stăm la disposiţie.

„Oficialul“ în Brad. Dacă în corespondenţele Dtale n'ai amesteca personalităţi, am fi fórte plăcut atinşi de spriginul intelectual ce ni'l dai. Regretăm însĕ, că făcênd personalităţi corespondenţe atât de bine scrise devin — nepublicabile. Principiul nostru este a nu ne înduşmăni ḑiarul cu intiliginţa română pentru chestiuni în sine mici, cari sĕ pot delătura şi fără ajutorul publicisticei.

Candin C. S. în Măgina. „Fii inimă răbdătóre“... căci e mult material. In sĕptămâna viitóre nesmintit, însĕ ceva „transfigurat la fisiognomie“.

Mai multor corespondenţi Le vom face rênd când lea veni sorocul.

---

*) Acei domni, cari au lipsă de Apeluri şi cestionare, să binevoéscă a se adresa la subscrisul şi le vor primi gratuit.

Ad. Nr. 126—1898. [41] 2—3

CONCURS

Pentru intregirea parochiei vacante Sântă Maria, conform resoluţiunei Preaveneratului Consistor archidiecesan din 18 Novembre 1897 Nr. 7423 B. se escrie concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele sunt 300 fl. 92 cr. despre cari interesaţii pot lua informaţiuni dela comitetul parochial respective oficiul protopresbiteral.

Petenţii au a-şi aşterne cererile instruite conform normelor din vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul deschis (p. u. Hidalmás) şi înainte de alegere au a se presenta în vre-o Duminecă sau sĕrbătóre la biserică, pentru a cânta, respective celebra şi cuvênta.

Fizeş-Sânpetru, 10 Februariu, 1898.

In conţelegere cu comitetul parochial.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Unguraşului.

Paul Roşca,
protopresbiter.

A apărut:

Ov. Densuşianu

Obiectul şi Metodica Filologiei,

lecţie inangurala, ţinută la facultatea de litere din Bucuresci la 29 Octombre 1897.

Preţul 50 cr.

I. L. Szavlovski, inginer.

Chronologie, Calendare şi Reforma calendarului.

Preţul 50 cr.

Se pot procura din
Librăria Tipografiei archidiecesane,
Sibiiu.

În tipografia archidiecesană a apărut:

CATECHISM

pentru învĕţămêntul religiunei drept-credinciose rĕsăritene,

de

Moise Toma,

prelucrat de

Simeon Popescu,

ediţia VIII.; preţul legat 20 cr.

Se află de vênḑare în
Librăria Tipografiei archidiecesane.
Sibiiu.

Din

„Biblioteca nóstră“,

sub direcţia dlui E. Hodoş, au apărut:

Nr. 1 *Realităţi şi visări*, de S. S. Secula;
Nr. 2 *Iancu de Huniad*, de Ios. Bălan;
Nr. 3—4 *Versuri şi Proză*, de G. Coşbuc
Nr. 5 *Fabule alese*, de Gr. M. Alexandrescu;
Nr. 6 *Dela sat*, piesă popor. în dialect bănăţean de N. Mocovişteanu;
Nr. 7 *Intocmai*, de Zotti Hodoş.

1 numĕr 14 cr.

Se află de vênḑare în
Librăria Tipografiei archidiecesane
Sibiiu.

Librăria Tipografiei Archidiecesane.

În Librăria Tipografiei archidiecesane din Sibiiu se află următórele **cărţi de şcólă:**

Abecedar pentru şcólele poporale rom. de Zacharia Boiu, ediţiunea XIV legat	fl. —.24
„ („Micul prietin al copiilor“) de S. Moldovan, broşat 22 cr., legat	„ —.25
„ românesc, de V. Petri, legat	„ —.25
Abcdar maghiar-român, de N. Putnoky, partea I., leg.	„ —.20
„ „ „ de F. Koós şi V. Goldiş, leg.	„ —.20
„ maghiar de P. Göneczy	„ —.14
Ântâia carte de lectură şi învĕţ. de I. Popescu, leg.	„ —.20
„ „ „ **cetire** pentru învĕţarea limbei germane de I. Doica	„ —.25
Aritmetica pentru începĕtorii din şcólele primare, de P. Dima, broş.	„ —.30
„ de . Dogariu şi I. Dariu, cu numerii dela 1—20, broş. 15 cr.; cu num. dela 1—100, br. 15 cr.: cu num. dela 1—1000, br. 20 cr.; cu num. dela 1—1,000,000 br.	„ —.30
„ pentru anii din urmă ai şcólei primare partea IV, de I. Dariu, broş.	„ —.45
„ pentru şcólele poporale, de F. E. Lurz, trad. anul I. şi II., 20 cr. part. a II-a .	„ —.35
Atlas, de Kozma Gyula	„ 1.—
Bucóvna pentru învĕţătura pruncilor, leg.	„ —.20
Cântările bisericesci, culese şi arangiate de D. Cunţan	„ 4.—
Carte de cetire de Z. Boiu partea I., leg. 40 cr. part. II., leg.	„ —.30
„ „ „ pentru cl. I. şi II. gimn. de I. Popea	„ 1.35
„ „ „ II. pentru şcólele poporale, prelucrată de Dr. Petru Şpan, leg. 30 cr. a III-a	„ —.60
„ „ „ pentru anii din urmă, de Ioan Pop Reteganul	„ —.75
„ „ „ de V. Oniţiu, pentru cl. III gimn., reală, broş. 1 fl., pentru cl. IV. gimn. reală, leg.	„ 1.60
„ „ „ maghiară, partea I. de Dr. I. Crişianu şi N. Putnoky, broş. 70 cr., partea II., broş. 1 fl. leg. . . .	„ 1.15
„ **de rugăciune** pentru tinerimea gr. or. română, frumos leg.	„ —.15
Catechism bogat leg.	„ —.50
„ **mic** al bisericei ort. ort. de Z. Boiu, leg. .	„ —.20
„ pentru învĕţămêntul religiunei dreptcred. rĕsărit. de Moise Toma. leg.	„ —.20
Charte geografice, aprobate: Ungaria şi Austro-Ungaria, à fl. 5.75, Europa	„ 6.—
Chemia elementară anorganică şi organică de A. Vlaicu, broş. 80 cr., leg.	„ 1.—
Computul în şcóla poporală, de I. Popescu, broş. . .	„ 1.20
Conductor la aplicarea ântâii cărţi de lectură şi învĕţătură de I. Popescu, broş.	„ —.10
Confesiunea ortodoxă, de Dr. B. Constantinescu . .	„ 1.20
Culegere de cântări biser. în folosul tinerimei, broş.	„ —.12
„ „ „ de G. Stefănescu, caetul I. 25 cr. II. 25 cr. III.	„ —.35
Cunoscinţe din constituţia patriei, de I. Popovici, leg.	„ —.20
Curs complet de corespondenţă comercială, de I. C. Panţu	„ 1.60
Curs de limba maghiară pentru scólele poporale române, de I Molnar, partea I. broş. 16 cr. leg 20 cr.; partea a II-a broş. 20 cr., leg. 24 cr.; pentru curs. III. broş. 16 cr., leg.	„ —.20
Curs de limba maghiară, de M. Voilean şi P. Bod, partea I., anul II. si III. de şcólă	„ —.25
Curs elementar de geometrie practică de D. Mirescu leg.	„ 1.—
„ „ de musică, partea II., de Const. M. Cordoneanu, broş. 50 cr., partea III. şi IV., broş.	„ —.80
Curs practic de aritmetică pentru şcólele poporale de Ars. Vlaicu, I. 22 cr.; II. 25 cr.; III. . . .	„ —.35
Curs practic de economie, de I. Georgescu . . .	„ —.25
Curs practic de limba maghiară pentru anul I. şi II. de şcólă de I. Dariu, broş.	„ —.16
Dialogi româno-francezi, de M. Rudinescu	„ 1.20
„ româno-germâni, de M. Rudinescu	„ 1.—
Dicţionariu român-germân şi germân-român, de S. P. Barcianu, tom. I. fl. 2.50, tom. II. . .	„ 3.80
„ maghiar-român de Dr. I. Crişan leg. . .	„ 2.—
„ român-maghiar de N. Putnoky, leg. . .	„ 2.—
Drepturile şi datorinţele civile pentru şcólele poporale confesionale, broş.	„ —.20
Economia câmpului şi grădinăritul pentru şcólele poporale, de G. Moian, broş.	„ —.25
Economia domestică pentru cl. IV. primară de fete, de o asociaţiune de învĕţători, leg.	„ —.60
Elemente de fisică pentru şcól. popor. de I. Dariu, leg.	„ —.30
„ **de geografie** de Z. Boiu, leg.	„ —.30
Elemente de geografie comparativă, pentru clasele infer. de S. V. Isopescu, curs. I.	„ —.95
„ **de geometrie** pentru anii din urmă ai şcólei poporale de D. Dogariu şi I. Dariu, leg. .	„ —.20
„ **din teoria musicei**, de A. Sequens, broş. .	„ —.50
Exerciţiile gimnastice în şcólele elementare române de Iosif Aron	„ —.15
Eserciţiile de stil în şcóla popor. de D. Lăpĕdat, broş.	„ —.15
Fibel, după metoda analitică-sintetică de G. Jausz, leg.	„ —.30
Fisica pentru şcólele poporale de D. Făgărăşan, broş .	„ —.30
Fisica pentru şcólele poporale, de Iosif Bălan, broş. .	„ —.25
Gaspey-Otto-Sauer, Metoda pentru studiul limbilor moderne, conversaţiuni franceze de L. Leist. . . .	„ 1.10
Geografia Ungariei, de Dr. N. Pop, broş.	„ —.25
Geografia pentru şcól. popor. de I. Dariu, broş. 30 cr., leg.	„ —.35
„ „ „ „ de D. Făgărăşan şi S. Moldovan, broş 25 cr., leg.	„ —.30
Geografia pentru şcólele medii de . Făgărăşan şi S. Moldovan tom. I., broş.	„ 1.20
Geografia pentru şcólele medii de D. Făgărăşan şi A. Bârsean tom. II., broş. 50 cr., tom. III., broş. . .	„ 1.—
Globuri terestre simple à . .	fl. 1.—, 2.—, 3.30, 5.30, 10.—
cu meridian à	„ 3.15, 5.30, 8.40, 12.60, 21.—
Gramatica elementară a limbei germâne pentru şcólele secund. de Dr. G. Coman, partea III., broş. 85 cr., leg.	„ 1.—
Gramatica germână, de Sava Popovici Barcianu, curs practic pentru şcólele secundare, prep. şi priv.	„ 1.40
„ **limbei maghiare** de Dr. I. Crişianu şi N. Putnoky, broş.	„ 1.—
Gramatica română, pentru şcólele popor. de I. Dariu	„ —.25
„ „ întocmită pentru şcólele secundare de I. Pilţia	„ 1.25
„ „ de I. Petran, p. I. Etimologia .	„ 1.—
„ „ de S. P. Barcian, leg.	„ —.50
„ „ de I. Mihelţian, pentru cl. II. broş. 10 cr.; cl. III. broş. 16 cr.; cl. IV., broş.	„ —.24
Gramatik der Rumänischen Sprache, de A. Pumnul, prelucrată de S. V. Isopescu	„ —.80
Higiena poporală, de Dr. G. Vuia, broş. 1 fl., leg. .	„ 1.20
Higiena copilului dela nascere pănă la al 7-lea an al etăţii de Simion Stoica, broş.	„ —.15
Intrebări de educaţiune şi instrucţ. de Dr. P. Span, br.	„ 1.—
Introducere în sciinţele naturale, pentru învĕţămêntul secundar de B. Nanian	„ —.75
Isagogia, de Dr. Il. Puşcariu, broş	„ 1.50
Istoria biblică, pentru şcólele poporale, leg.	„ —.30
„ **biblică** pentru şcólele medii, inf. şi şcól. civ. broş.	„ —.55
„ **bisericéscă** pentru şcólele poporale, leg. . .	„ —.30
„ **bisericéscă** pentru şcólele medii de Dr. Ilarion Puşcariu, partea I., broş. 50 cr.; partea II. broş.	„ —.50
Istoria bisericéscă rom. de Şaguna, partea I. şi II., br.	„ 3.—
„ „ în limba germână	„ 1.—
„ **literaturei române**, de I. Lazariciu, broş. .	„ 1.—
„ **naturei şi fisică**, de Z. Boiu, leg.	„ —.30
„ **naturală**, de Dr. D. P. Barcian, partea II. .	„ —.60
„ „ de Ipol. Ilasieviciu, leg.	„ —.36
„ **patriei**, de I. Dariu, broş.	„ —.25
„ **patriotică**, de Z. Boiu, leg.	„ —.30
„ **pedagogiei**, de Dr. Petru Pipoş, broş. . . .	„ 2.—
„ **pedagogiei**, de V. Grig. Borgovan	„ 1.50
„ **Ungariei**, de Dr. N. op, broş.	„ —.20
„ „ în legătură cu istoria univers. pentru şcólele poporale, de Silvestru Moldovan, broş. .	„ —.20
„ **Ungariei** pentru şcól. secund. de V. Goldiş broş.	„ —.80
„ **universală** de V. Goldiş evul vechiu, broş. .	„ 1.—
„ „ „ „ „ „ mediu, „ .	„ 1.25
„ „ pentru cl. inferióre de S. V. Isopescu, tom. I. broş 90 cr.; tom. II. broş. 53 cr.; t. III. br.	„ —.73
Le livre des demoiselles, pentru şcólele de fete, de H. Barbieux	„ 1.50
Lectură şcolară I. de V. Bumbac	„ 1.25
Legendar sau **carte de cetire**, de V. Petri, leg. . .	„ —.50
„ **maghiar-român**, de N. Putnoky, leg. . .	„ —.30
Leitfaden der rumänisch und deutschen Convers. Sprache	„ 1.—
Lesebuch germân, de Georg Jausz, partea I. leg. 40 cr., II. leg. 55 cr., III. leg. 65 cr., IV. leg. 70 cr., V. leg.	„ —.85
Limba maternă, de Dr. Il. Puşcariu, leg.	„ —.40
„ **română**, de V. Oniţiu, broş.	„ —.50
Literele mobile (pe hârtie tare) pentru maşina de cetire, 144 bucăţi	„ 2.50
Liturgica bisericei ortodoxe, de I. Stefaneli . . .	„ 1.—
Lucrul în şcólă, de G. Moian, broş.	„ —.45
Magyar olvasókönyv, de Torkos L. broş.	„ —.50
Manual de aritmetică, pentru gimnasiul inferior de Dr. F. Močnik, tradus de S. V. Isopescu, p. I. .	„ 1.—
Manual de dreptul cambial, de I. Socaciu, broş. . .	„ 2.—
„ „ gramatica germână, pentru gimnasii, şcóle reale, prep. şi particulari de S. Nestor şi N. Popescu	„ 1.—
„ „ **istoria literat. rom.** de Enea Hodoş, broş.	„ 1.—
Manuducere la abcdarul maghiar-român, de N. Putnoky, broş.	„ —.06
Manuducere la legendarul maghiar-român, de Nic. Putnoky, broş.	„ —12
Merceologia şi Technologia pentru şcólele comerciale, profes., de Ars. Vlaicu, broş.	„ 5.—
Noua metodă de a învĕţa cu înlesnire limba franceză, de M. Rudinescu, tom. I. leg. 1 fl., tom. II., leg.	„ 1.20
Noua metodă de a învĕţa cu înlesnire limba germână de M. Rudinescu, tom. I. broş. 50 cr, tom. II. br.	„ 1.—
Octoich mic, de 8 glasuri, leg.	„ —.75
Orologion (ciaslov), leg.	„ —.75
Pastorala nóuă, broş.	„ 1.50
Pedagogia, de I. Popescu, broş.	„ 2.—
Pomăritul, de D. Comşa, broş.	„ 1.—
Praktische Gramatik der rumänischen Sprache, de I. Cionca	„ 1.25
Principii de pedagogie, de Dr. Il. Puşcariu, broş. .	„ 1.—
Psichologia empirică, de I. Popescu, broş.	„ 2.—
Religiunea creştină, de I. Popea, broş.	„ —.12
Retorica şi carte de cetire, pentru cl. IV. gimnasială, de Grig. Pletos şi I. Gheţe	„ 1.80
Studiu din economia naţională, de N. Petra-Petrescu, broş.	„ —.40
Stupăritul, de C. Dimian, broş.	„ —.80
Toldi, naraţiune poetică de Dr. Crişianu şi Putnoky, broş.	„ —.70
Vocabular român-germân, de Şaguna, br. 70 cr., leg.	„ —.80

Afară de aceste procură Librăria Tipografiei archidiecesane ori-ce cărţi didactice pe lângă cele mai avantagióse condiţiuni.

Lângă preţul cărţii este a se aclude şi costul transportului.

La 10 sau mai multe exemplare din aceeaşi carte se dă rabatul cuvenit.

Redactor prov. Dr. Elie Cristea. Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 27. Sibiiu, Sâmbătă, 7/19 Martiu 1898. Anul XLVI.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarchie pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru streinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Popórele prăznuiesc.

(*) In giurul nostru e sgomot și alaiu. Popórele țin praznic.

O jumĕtate de veac s'a împlinit dela anul cel mare și sfânt, în care cătușele s'au frânt și ghéța s'a spart, lăsând ca valurile libertății sĕ se verse peste câmpii. Legile feudale, cari țineau dripite drepturile popórelor, atunci s'au sters. Contrastele rușinóse între om și om atunci au încetat. Robotul umilitor, decíuelile și alte despoieri neomenesci a țĕranului au fost delăturate. Popórele s'au primenít. Principiile cele mai ideale, libertatea, filantropia, dreptatea au triumfat. Consciința națională s'a trezit și a umplut inimile tuturora cu dorințe și pasiuni.

Multe popóre au avut fericirea a se bucura de aceste cuceriri. In urma lor aceste popóre s'au consolidat și au pornit o muncă pacinică și încununată de succese, încât astădi, după împlinirea unei jumĕtăți de veac, sunt puternice. Pretutindeni se vĕd ródele acelor principii, acelor condiții de viéță. Cu drag și însuflețire își aduc deci aminte aceste popóre de marile evenimente istorice, cari vieții lor și istoriei lor culturale și politice i-au dat cursul firesc. Cu veselie și alaiu mare prăznuiesc deci popórele amintirea anului memorabil; iubiléză fie-care popor după-cum îi ingădue și îl dispune firea și starea lui sufletéscă.

Italia a deschis ciclul sĕrbărilor, cari au fost o manifestare sinceră a poporului pentru rege și dinastie. Antecesorul lui Victor Emanuel, regele Carlo Alberto a dat Italiei în 4 Martie 1848 actuala constituție, unitatea națională, representanța poporului (parlamentul), libertatea de presă etc. Poporul mulțămitor ș'a asternut acum, după 50 ani, omagiile sale la piciórele nepotului aceluia ce i a acordat aceste drepturi. Intréga manifestare a avut un caracter sincer, scoțind în relief legătura indisolubilă dintre popor și dinastie.

In 13 Martie ș'a ținut Austria prasnicul. Popórele Austriei sunt astădi atât de divisate și de învrășmășite încât o manifestare unitară nu se póte închipuí. Ceice au sĕrbat de astădată au fost Germanii, cari au ținut adunări mari, întru amintirea dilelor furtunóse din primăvara anului 1848. Ei au sĕrbat îndeosebi înfrângerea reacțiunei, căderea lui Metternich, a bărbatului de stat, care representa și validita cu mână de fier nefastul sistem reacționar de guvernare. Peste o sută de octogenari, gârboviți de greul vécului, bărbați cari în dilele renașterei făceau parte din garda universitarilor vienezi, sau adunata cum într'o sală din Viena, ca sĕ'și reamintéscă păsurile din vremea aceea. In șiróiele de lacrămi ale acestor moșnegi legionari, martori și factori hotăritori la evenimentele epocale, în pietatea și entusiasmul cu care vorbesc de isbândile dreptului, de indurarea Monarchului, se oglindește fidel acel an, cu tóte furtunile și cu dilele sale senine.

Germanii și Italienii sunt popóre ce merg în fruntea culturei europene. Manifestațiunile lor au timbrul acestei culturi. Precum însĕ odinióră valurile miscărilor revoluționare au trecut mai departe, din Austria pe pămênt ungurliei acum după 50 de ani. Maghiarii au serbat, cu dóuĕ dile mai târdiu, diua de 15 Marție.

Și câtă deosebire între sĕrbările duor popóre! Acolo veselie cu cumpĕt și o apreciare reală a drepturilor omenesti, aici o isbucnire pătimașă a trufiei naționale. Acolo pietate și sentimente gingașe fața de momentele memorabile, aici sgomot, tămbălău și răcnete. Acolo sĕrbarea triumfului idealurilor, aici o rudimentară apoteoză a egoismului saturat. In Austria și Italia iubíléză popóre, cărora libertățile dobândite în 1848 le au fost o binefacere imensă, aici la noi chihotesce un popor nematur în proprietate căruia aceleși libertăți au devenit arme pentru îngenunchiarea și treptata nimicire a altor popóre mai mici. Alte popóre mânuesc și esploatéză aceste înalte concepte de înaintare omenéscă cu calmitatea cuvenită, pe când în mânile maghiarilor ele sunt foc, pucióșă și beție. Cele întêmplate la *Arad* în diua de 15 Martie ilustréză mai perfect aceste reflexiuni. Aici s'a manifestat spiritul de echitate și de libertate a Maghiarilor în tótă nudìtatea sa în orgiile de pe stradă, în spargerea ferestrilor dela institutele românesci, în espectorările triviale și în góna împotriva elementului român. Astfel știu ei sĕ sfințéscă prin fapte o di „memorabilă“, astfel stiu uza de beneficiile lui 1848! Dómne, ce batjocură la adresa idealurilor reclamate de popóre!

Și ce prasnic are acest popor rĕsfățat în diua acésta de 15 Martie?

El preamăresce pe acei bărbați, cari în anul furtunelor sociale au suspendat constituția Ungariei și au depus pe regele apostolic, cari au luptat în contra dinastiei actuale și au sĕvîrșit crudimi pentru a puté crea o Ungarie puternică și independentă. Cei-ce sĕrbătoresc în diua acésta sunt cu toții adicți ai acelor bărbați sdrobitori de constituție, aderéză cu toții la ideile de cari Kossuth et consortes erau pĕtrunși, idei ce au dus la asasinarea Contelui Lamberg, trimisul îm[illegible] se împedece [illegible] de sânge și rĕsboiul civil.

Iubilanții actuali sunt nepoții acelorași „luptători pentru libertate“, sunt depositarii acelorași idei și tradiții.

Spărgĕtorii de ferestri de adi și tótă ceata amețită de fumul gloriei bizare sunt descendenții acelei pături a poporului maghiar, pe care Maiestatea Sa Impăratul *Ferdinand* a calificat'o în *manifestul sĕu din 20 Octombre 1848* în următorul chip:

„*Tóte legăturile bunei ordine sunt „în Ungaria aprópe de desfacere. O „mică facțiune (Kossuth și soții) în„drăsnește în chip obrasnic a se identifica „pe sine cu patria și cu națiunea, a identi„fica apucăturile ei ilegale cu drepturile „legale ale țĕrii, a identifica combaterea „tendențelor ei, ce duc la perdare, cu su„primarea libertății constituționale! Ace„stei facțiuni nu i-se pare nici un mij„loc prea rĕu, numai sĕ-și ajungă „scopurile ei egoistice trădătóre.*

„*Ea a exhauriat tóte formele fă„țărniciei, ale miuciunii și înșelăciunii, „pentru a acoperi cu pretextul necesi„tății inevitabile atacurile ce ș'a per„mis în contra drepturilor nóstre, pen„tru a acoperi tradarea, pe care o sĕ„vêrșesce fără curmare în potriva celor „mai sfinte interese ale țĕrii, pentru a „le învĕlui în aparența înșelătóre de „loialitate și fidelitate către Casa Nó„stră Domnitóre și către persona Nó„stră, pentru a ascunde despotismul, „pe care îl sĕvêrșesce dênsa sub pre„textul primejdiei, în care dice că s'ar „fi găsind patria, care primejdie însĕ „a fost adusă în realitate chiar de că„tră acéstă facțiune*“.

Și sunt mulți, mulți cari aparțin și astădi acestei facțiuni, căci nu este petec de pămênt locuit de maghiari unde sĕ nu fi fost vre-o manifestație în diua de 15 Martìe, unde doina lui Kossuth se nu fi sunat și resunat.

Étă deci prasnicul lor și în fond. Monstruósă în formă și ilegală în fond, — astfel e sĕrbătórea lor.

Și cu tóte aceste *noi* trădători de revoluționari!!.... Noi, pentru cari singurul credeu politic *absolut* — este *fidelitatea seculară și mult probată către tron și dinastie.*

Poftéscă ei numai și iubileze. Continue'și ei însinuările și provocările, serbeze'și orgiile avitice, căci pe noi nu ne vor abate dela dogmele nóstre, cari ne sunt ca și viața de scumpe. Noi privim zimbind la harababura lor și suntem mândri, ca până acum, ne-am rĕmas fideli nouĕ și credeului nostru politic. Incât pentru viitor, existența nóstră este asgurată prin puterea nóstră de conservare și prin cinstea nóstră politică față de Corónă, calități, cu cari apăsătorii nostri *nu* se pot lăuda.

FOIȚA.

Plângerea

Sântei mănăstiri a Silvașului din eparchia Hațegului din Prislop.

(Urmare.)

Însĕ slugile lui Christos a odichni n'a putut,
Că unia cu uniații ne încetat i-au gonit,
Căci Ardealul era îngropat tot cu unia
Precum de demult, în rĕutăți Ninevia;
N'a vrut D-zeu sĕ pérdă ardeleni,
Precum nici atunci Niniviteni;
Că pe plăcutul sĕu Domnul l'a ales
Pe prea cuviosul Visarion și l'a trimis
Om minunat și plin de dar,
Puternic l'a trimis la Ardeal,
La anul o mie șepte sute paturzeci și patru,
S'a descoperit rĕutatea și pĕcatu.
Așa poruncă avea sĕ strige și sĕ vestéscă;
Ca toți sĕ se pocăiască.
Sĕ nu rĕmâie cineva cu papa în unire
Că va fi întru peire.
Au strigat în Dobra și în Deva și în Orăștia
Precum Iona trei dile în Ninevia.
Au dis, că cei-ce sunt uniați,
Nu sunt creștini adevĕrăți.
Si popii, de când s'au unit,
Nici o taină sântă n'au sêvîrșit.
Și altele multe au dis din Scripturi,
Care sunt adevĕrate învĕțături,
Atuncea dacă s'au vestit,
Unația rĕu s'a bolnăvit,
Și i-s'a făcut rană mare,
Fiind că au rĕmas la defăimare.
Apoi sântul dela Orăștie a venit pe drum în sus,
Și până la scaunul Sĕliștei au ajuns,
De D-deu fiind îndreptat,
Că acolo om uniat nu s'a aflat,
Ci singuri prostatici Români,
Și cu prostime buni creștini.
Sĕliștea este un munte deoparte,
Scaun de șepte sate.
In Sĕliște mi-se pare trei dile au ședut,
Cuvênt și o sfeștanie le au făcut.
Și din Sĕliște în cetatea Sibiiului au venit
Cu Vlădica Inochentie Clain s'au întêlnit,
Mult cu dênsul au vorbit și l'au mustrat
Insĕ tóte cuvintele acele nu le-am aflat.
Numai acésta întâiu i-au dis de împreunarea latinéscă.
Cu totul sĕ se părăséscă.
Atunci lângă Vlădica protopopul Băianul s'au aflat
Aeesta cu ocară s'au ridicat,
Asupra acelui om cuvios,
Cu hulă, numindu-l păduchios
Și de grab ticălosul de el s'a bolnăvit.
Din Sibiiu bolnav a eșit.
Și până acasă păduchii l'au năpădit,
Și mâncându-l de viu a murit.
L'au dus pe Visarion și la divan,
In gubernic sĕ-l vadă cine-i și ce fel de om.
In divan dacă s'au dus,
Tot adevĕrul l'au spus.
Și le-au dis de vor voi,
Sĕ le arete pe Atanasie,
Cel unit,
Cum stă întreg neputredit;
Căci este de biserica rĕsăritului despărțit
Și pentru aceea stă împetrit și afurisit.
Atunci un baiorin,
De lege calvin,
Din divanul guberniei s'au sculat,
Și pe cuviosul mult cu ocară l'au certat,
Și mult ispitindu-l, o damblă rea l'au găsit,
Și abia din Sibiiu au eșit.
La curtea sa în Sumera au ajuns,
Și chelașului sĕu tóte a spus.
Eu (dice), sântului vostru tare m'am împotrivit,
Și étă cumplit m'am bolnăvit.
Deci acela jumĕtate s'a uscat,
Pe pióre n'a mai umblat.
Insĕ a mâncat și a bĕut,
Iar a vorbi n'a mai putut.
Ci numai ca o hiară a răcnit,
In viață cât a trăit.
Aceste câte s'au pus,
Tóte s'au făcut,
Că cei-ce le-au vĕdut și le-au audit.
Tóte le au mărturisit.
Și alte minuni de Visarion s'au lucrat.
Mai ales încă la Bănat.
La orașul Lipova, unde au fost Episcopie,
Acolo prea cuviosul de toți se știe,
Ninevia prin Iona s'au mântuit,
Iar uniții prin Visarion nu s'au căit.
Ci au rĕmas tot în unire,
Spre a lor vecînică peire.

(Va urma.)

Din România.

Vicepresidenţi ai Senatului în locul d-lor V. A. *Urechiă* şi P. *Grădişteanu*, au fost aleşi d-nii *general Budişteanu* şi *Nicolae Crătunescu.*

*

Demisia dela vice-presidenţia Camerei a dlor V. *Lascar* şi *Şendrea*, a fost primită în şedinţa de Marţi.

Candidaţii guvernului la vice-presidenţia Camerei, se ḑice că sunt dnii *Dimitrescu-Iaşi* şi *V. Epurescu.*

*

M. Sa Regele va pleca înainte de Pasti la *Abazzia*, unde va sta o lună de ḑile.

*

Conferinţa lui Caragiale Dl. I. Li. *Caragiale*, unul dintre cei mai de frunte literaţi ai României a ţinut Luni séra o conferinţă publică în Bucuresci în sala Ateneului.

Caragiale a cetit trei schiţe deja publicate şi una inedită: 25 *minute*, *Cănuţă om sucit*, *Hanul lui mînjólă* (aceste două din urmă sunt publicate în „Gazeta Sătênului") şi *Dóuă bilete de lotărie* (inedită).

Publicul care venise să-l asculte — alcătuit mai ales din ziarişti, literaţi, artişti şi profesori — a avut îndoita bucurie de a auzi lucrări de Caragiale cetite de însu-şi Caragiale.

„*Drapelul*", de unde scótem acésta scire, cu justă îndignare spune, că sala Ateneului care gemuse de lume când a vorbit *Sar* Peladan, cel cu propaganda catolică, a fost aprópe deşartă când dl. *Caragiale* şi-a ţinut conferinţa.

*

D. Gr. Tocilescu, profesor universitar, care fusese însărcinat de d. ministru al cultelor şi instrucţiunei publice să adune material folcloristic din ţară — lucrare pentru care s'au angajat mai mulţi tineri licenţiaţi în litere — a depus d-lui ministru o parte din materialul cules, care va fi publicat în curând şi va fi de mare folos pentru istoria şi literatura nóstră populară.

*

Dl N. Filipescu în temniţă. Marţi

nunţarea sentinţei în potriva d-lui N. *Filipescu.*

Până Luni primul procuror n'a făcut apel în contra sentinţei tribunalului Ilfov secţia III.

Prin urmare d. N. Filipescu a cerut Marţi primului-procuror să-i libereze un mandat spre a se putea constitui prisonier la penitenciarul Văcăresci, unde îşi va face osînda.

*

Primar al Galaţilor, în locul dlui C. *Plesnilă*, demisionat, — a fost ales Luni dl. C. *Ţincu*, farmacist.

*

Dl. Fleva 'şi-a continuat în şedinţa de Marţi interpelaţia, arătând mai multe greşeli capitale comise de guvernul dlui Sturdza în deosebi în administraţie. Afirmaţiile sale Dl. Fleva le susţine cu argumente puternice. — Arată apoi, că dl. Sturdza s'a învrăjbit cu cele mai de frunte şi mai cinstite elemente şi le-a alungat din partid (Delavrancea Xenopol.) Cei cari ţin cu guvernul vînéză numai sacul cu grăunţe. — Spune, că fruntaşii partidului liberal desapróbă guvernul. — Dl. Sturdza nu corespunde intenţiilor regelui, care doresce în ţară dóuă partide puternice şi compacte. — Coróna n'a chemat la guvern pe Dl. Sturdza ci partidul liberal. — Politica actualului prim-ministru e ofensă adusă memoriei lui I. Brătianu, -- de aceea, ḑice dl Fleva, l'am resturnat de trei ori. Arată, că ţara e nemulţămită cu guvernul. — Spune apoi, că dl. Sturdza e încăpăţinat, nu recunósce greşelile ce le comite; Ión Brătianu cércà sě se împace cu cei-ce 'i făceau oposiţie şi recunoscea greşelile ce le făcea.

D-vóstră, d-nule prim-ministru, sunteţi o plantă exotică în partidul liberal. Aţi fost convertit la ideile liberale. şi neofiţii, cari îşi schimbă ideile, aceia sunt periculoşi pentru partid.

Contestă d-lui Sturza meritul de a fi făcut ceva pentru partid; o cărămidă puneţi şi 10 cad! spune dl Fleva.

Intrébă apoi:

— Meşteri mari sunteţi, când spuneţi că după guvernul acesta, vin conservatorii?

Oratorul încheiă, spunênd că acest guvern trebue dat jos.

A mai ţinut în şedinţa de Marţi dl. P. S. *Aurelianu* nu remarcabil discurs inspirat de dragostea ce nutresce partidului liberal.

Din protopresbiterate.

Tractul Sebeşului.

Sebeşul săsesc, în 10 Martie, 1898.

Aḑi s'a ţinut aici sinodul protopresbiteral gr.-or. fiind presenţi 28 membrii din 36.

Obiectele puse la ordine s'au desbătut în un mod demn de o astfel de corporaţiune.

Fiind acest sinod primul dela alegerea şi întărirea protopresbiterului actual al On. D. Sergiu Medean, sinodul, actul cu privire la alegere şi întărire cu plăcere l'a luat la cunoscinţă, fiind pe deplin convins, că tractul nostru numai prosperare póte aştepta dela demnul lui protopresbiter.

Din raportul protopresbiterului despre starea protopopiatului s'a vĕḑut un progres atât pe terenul bisericesc cât şi pe cel scolar. Raportul comitetului protopresbiteral despre activitatea sa s'a luat spre sciinţă. Fondul protopresbiteral a ajuns la suma de 17.500 floreni v. a.

Din acest fond s'a votat dotaţiune protopresbiterului câte 300 fl. v. a. pe an, până când acela 'şi va primi dotaţiunea pusă în perspectivă din sidoxie.

S'a votat un regulament, pentru administrarea fondului, care după ce se va aproba din partea Ven. Consistoriu archidiecesan îl vom da publicităţii.

S'a luat o resoluţiune privitóre la proiectul de lege, pentru dotaţiunea preoţilor din partea statului enunţându-se, că preoţimea din tractul nostru al Sebeşului săsesc nici când nu va reflecta la beneficiile puse în acel proiect „pe lângă vătămarea autonomiei bisericei nóstre şi prinderea în cursă a preoţimei nóstre, şi carele de altmintrelea numai la părere este ajutoriu şi îmbunătăţire. în realitate însĕ nu."

In 13 Martie c. se va ţinea adunarea generală a reuniunei a III. de înmormêntare în Sebeşul-săsesc. O instituţiune ca acésta cum puţine alte pot fi aşa de bune şi folositóre. S'ar putea în tóte comunele mai mari fonda câte una, ér unde sunt comune mai mici, s'ar puté alia câte dóuĕ şi sĕ formeze o astfel de reuniune.

Cei ce poftesc statute de probă sĕ se

Cu altă ocasiune mai multe *Z.*

◆

Concertul

„Reuniunii române de musică".

Concertul, dat de „Reuniunea română de musică" Mercuri séra în sala dela „Musikverein" a fost o nóuă zală în şirul distracţiunilor publicului român sibian şi totodată un nou pas în direcţiunea progresului cultural. Succesul a fost, ca la tóte concertele, ce se ţin sub conducerea măestrului Dima, mulţĕmitor, deşi nu era proiectat în stil mai mare. Sala era plină de auditori, între cari mulţi de altă naţionalitate.

Concertul s'a deschis prin 3 cântări pentru cor mixt: *a*) „*Trăiesc în suferinţă departe de-al tĕu nume*". de Th. Georgescu; *b*) „*Copilă tinerică, frumósă ca plăcerea*"... de C. Negruzzi *c*) „*Flórea 'n câmp când vestezesce*"... de Matilda Cugler-Poni.

Tóte trei au fost reproduse de corul Reuniunii cu cunoscuta-i precisiune şi frumseţă. Primele dóuĕ cântări sunt composiţii, armonisate de Dima pe basa melodiilor vechi cunoscute, dar vărsate în formele artistice ale talentului, ce l posede preţuitul nostru măestru. A treia cântare este de tot originală. Ca toţi măestrii în arta tonurilor, aşa şi Dima a sciut simbolisa în notele sale întrégă filosofia cuprinsă în scurta poesie a gustatei poete M. Cugler. Haina dantelată în care a îmbrăcat cuprinsul cunoscutelor versuri este potrivită. Fără a urmări textul din programul tipărit gâcesci din tonuri locul textului ce sĕ cântă. Mai pătrunḑĕtor ni s'a părut către fine eşirea la ivélă a „altului" plin de o melancolică disposiţiune, şi urmat îndată de întrarea „basului", care pare că apróbă în tonuri hotărite şi puternice tristeţa generală.

Intreg corul cânta primele versuri, pregătind calea spre melancolie, care ne cuprinde din ce în ce şi ne stăpânesce pe deplin, când după „*Cade róua în zădar*" sĕ aud elegicele acorduri ale „altului' intonând cu duioşie „*Alte 'n loc numai rĕsar*", aprobate şi repeţite ca un memento şi din partea basului şi în urmă de corul întreg.

Punctul al 2-lea din program l'au format dóuĕ cântece pentru alt cu acomponiare de piano:

a) *Nimfa*, cuvintele după H. Heine, musică de R. *Schumann*:

b) *Dorul*, cuvintele după Fr. Schiller, musică de T. *Schubert*. Ca solo de alt am avut ocasiunea a asculta din nou pe d-nişóra *Leniţi Cunţanu*, care pe ḑi ce merge face progres frumuşel în cântare. D-sa şi-a achitat în mod satisfăcĕtor rolul, abstragênd dela împrejurarea, că mai ales în prima cântare s'a observat în unele locuri óre-care tremurare a tonului, causată póte de emoţiunea ce adeseori însoţeşte pe soliştii diletanţi în calea spre bină; ér în cântarea a dóua am distins o pronunţare greşită: „scapătată" în loc de „scăpătată".

Adevĕrat, că urechilor sensibile ale musicilor le vor fi producênd în general multă iritaţiune sunetele „obscure" din altfabetul nostru, ca „ă", „â" etc.. dar apoi esistând în graiul român, nu le poţi elimina după plac. Deşi — cred eu — că acele sunete imputineră încât-va frumseţa şi sonoritatea limbei române, totuşi dulcéţa sunetului ei sĕ apropie de cea a limbei surori italiene. Acésta o confirmă mai bine afirmaţiunile unor oficeri streini din jurul meu cari neînţelegênd singuraticele cuvinte românesci ascultau şi înţelegeau numai mersul lor ritmic şi sonor, şi îşi descoperiau reciproc mărturisirea: „*Es klingt rein wie italienisch*".

Punctul al 3-lea l'au format dóue cântări bisericesci:

a) „*Irmosul la Intrarea în biserică*" şi

b) *Irmosul Rosaliilor*, ambele composiţii originale pentru cor mixt de dl Dima.

In primul îngerii copile din corul „Reuniunii" îţi reamintesc mirarea îngerilor cari „vĕḑênd" s'au mirat, cum feciόra a întrat in sânta sântelor" şi glasul lor îţi dau o idee despre inimele, cu cari aceia preamăresc pre „Născătórea de Dumneḑeu, cea mai pre sus de tóte"; ér la urmă érăşi basul sublinéză puternic adevĕrul, că „Feciόra curată este mai presus de tóte", pe care buzele credincioşilor cu însufleţire şi bucurie datori sunt a o lăuda cântând. Acest irmos câştigă în plăcere, valóre, unde mai mult sĕ apropie de cântări bisericesci.

Al doilea Irmos, deşi puţin mai departat de spiritul cântărilor bisericei ortodoxe a căror temelie o formézá *melodiile*, presinta ca artă o cântare alésă. Irmosul a început cu un cuartet, predat cu bun succes de d-şóra *Geni Moga*, (sopran), d-na *Dima* (alt), d-nul V. *Popovici* (tenor) şi Dr. I. *Stroia* (bas). D-şóra Geni Moga şi-a susţinut posiţia cu aceiaşi putere, ca şi rolul de astă vară în oratoriul „*Ilie.*" Diliginţa cu care îmbrăţişéză cântarea şi o désă deprindere o vor ridica de sigur din succes în succes. D-na Dima a fost ca totdeauna fórte simpatică. Vocea-i de un caracteristic alt ne atinge córdele deliciului musical atât de plăcut încât totdeauna simţim o părere de rĕu că şi-a şi terminat rolul şi n'o mai auḑim. Tenoristul Vasile Popovici este fără îndoială copilul desmerdat al publicului ascultător. Când îşi deschide gura cele mai dulci şi mai deliciόse tonuri ne ating urechia, care în ele îşi află culmea desfătărilor. — D-nul Dr. Stroia asemenea a făcut în cântare un progres atât de mare încât cu drept cuvênt îl putem numéra între cele mai distinse puteri ale Reuniunii. Vocea sa frumósă şi puternică de bas a eşit adeseori la ivélă în decursul tuturor cântărilor.

Vĕ puteţi acum închipui şi cei ce n'aţi asistat la concert ce au prestat aceste escelente puteri. — Glasul d-şórei Geni Moga a eşit mai frumos la ivélă în „şi sĕ întunecă şi tótă mintea". Fiind acest irmos un imn de prémărire partea reservată corului întreg este mai mult puternică şi devine uneori de tot intensivă. —

O variaţiune plăcută a format în firul concertului punctul al 4-lea: Fantasie din opera „*Faust*" de H. *Wieniawoski*, pentru violină cu acompaniare de piano. In esecutarea acestui punct tinerul absolvent al conservatoriului din Praga *Francisc I. Czerny* s'a dovedit un isteţ şi pricepător manuator al arcului cu care din uscata scândură a scos cele mai minunate şi mai variate accente cu o claritate şi egalitate de intensitate ce'l apropie de cei mai vîrtuoşi în ale violinei. Acompaniarea pe piano a provĕḑut-o d-şóra *Mina Cosma*, o putere de pianistă deja probată cu mai multe ocasiuni. Rolul d-sale a fost cu atât mai greu cu cât fantasia din „Faust" nu este din cele mai uşóre şi pe lângă acésta mai e şi lungă, deci fórte obositóre. Cu tóte aceste cu aceiaşi forţă şi corectitate a condus întréga cântare dela începnt până la fine, formând cu tonurile pianului temelia pe care violinistul îşi desvólta capriţiile şi fantasticile sale variaţiuni.

Piesa acésta a plăcut atât de mult publicului încât dl Czerny, îndemnat de repeţitele aplause, s'a aflat îndemnat a se produce şi cu o romanţă originală, composiţie a sa.

Culmea cântărilor au format'o — după mine — punctul al 5-lea Duet din „O nópte în granada" de C. Kreutzer, în care am avut plăcere a asculta alternativ vocile cele mai cu farmec ale corului. Partia lui Gomez a avut'o tenoristul *V. Popovici*, ér partia Gabrielei, sopranista *Tinca Simonescu*. Acesti doi escelenţi cântăreţi îşi tânguiau reciproc sbuciumările sfăşietórelor lor inimi, cari în calea dragostei se lovesc de pedeci neînvingibile. Durerea lor apare cu atât mai mare şi starea lor cu atât mai de compătimit, cu cât e mai idilic şi mai plin de farmec tabloul, peisagiul, în care se află şi care forméză un isbitor contrast cu strobita lor inimă. Étă cum ne descrie păstoriul Gomez acel tablou:

„Trist păşteam eu a mea turmă
„Colo'n vale lu părău,
„Şi privind l'a apei urmă
„Mĕ gândiam la chinul meu.
„Pe câmpia înverḑită
„Şi cu flori împodobită
„Nici un vênt nu adia
„Şi pustiu în jur era.

Ori cât de înverzită şi împestritată de flori mirositóre era idilica vale şi de fermecător murmurul părăuşului în ale cărui unde cristaline privea, disposiţia lui nu putea fi înveselită. El vede de sigur în picurii alburii ai apei ce se lovesc de lucitórele petrii lacrimile iubitei sale Gabriela şi'şi reafla în murmurul undelor suspinele sfăşiatei sale ioimi, pe cari nici bogata frumseţă a naturei nu i-le póte alina. O mângăiere îi vine dela glasul asemenea trist al Gabrielei, care'i respunde cu aceiaşi duioşie:

„Inţeleg a ta durere,
„Căci şi peptul meu sdrobit
„Nu mai simte mângăiere,
„Decând pacea mi-a perit.....

Lăsând gândului libertate păriai transportat pe aripile plăcutelor tonuri la marginea unei păduri unde îngânările duióse ale unui resolut *sturz* şi ale unei tânguióse *mierle* delecatu auḑul nesăturabil.

Ar fi continuat aceşte păsărele reciproca a tânguire şi totodată mângăiere, dacă sgomotul vĕnătórei princiare.

„Deodat' s'aude
„Din pădure că pătrunde
„Glas de bucium şi lătrat
„Sgomot vesel de vênat
. . . .
„Astăḑi curtea a eşit
„La vênat cum s'a vestit.

Păstorul Gormez în revoluţiunea sa concepe îndâtă planul de-a descoperi „prinţului iubit" şi „cel bun numit" jalba sa. Cetăţénul credincios dinastiei sale aştéptă în tóte necasurile sale mângăiere dela tron şi încă dela prinţul ţĕrei, care tinăr fiind şi el mai bine va simţii nĕcazul păstorului. Păstorul deşcopere planul ibovnicei sale. Gabriela la început n'are speranţa că vor fi ascultaţi. Gormez o mângăie

„Ah, iubită nu mai plânge
„Te încrede 'n ce zic eu,
„Ori-ce pedeci vom învinge
„Ocrotiţi de scutul sĕu".

Incurajarea inbitului o întăresce şi pe ea. Speranţa învingerii greutăţilor le înseninéză disposiţia. Accentele duióse sĕ schimbă în vesele. Ambii prevăd. că în curând vor fi uniţi. Acéstă speranţă a lor o sîmbolişéză nu numai sensul cuvintelor ci şi faptul că glasurile lor sĕ contopesc în partea din urmă cântând ambii:

„De vîrtuteu strămoşéscă
„Eu ii voiu aduce-aminte;
(„Tu ti vei aduce-aminte)
„Şi el o sĕ ne scutéscă,
„Ca părinţii dacă simte:
„Şi prin mâna lui uniţi,
„Vom fi cei mai fericiţi!

Cântarea acestor gustaţi cântăreţi ai nostri ar fi fost perfectă, dacă nu numai corectitatea vocilor ci şi întrégă fiinţa lor ar fi contribuit a arĕta, că sentimentele, ce le restălmăcesc tonurile, sunt adênc simţite Lipsind aceasta, întrégă cântarea n'a avut căldura înfocatei dragoşti, care mână pe amoresaţi până la scutul tronului.

Ultimul punct al programului l'a format dóuĕ cântece pentru cor mixt

a) Dorinţa lui Eminescu;

b) Din „Inşirăte mărgărite“ de Alesandri. Ambele sunt dóuĕ snccese compos:ţii ale lni Hans Huber. Mai ales ultima, în care érăşi s'a validitat cuartetul de mai sus a plăcut mult şi produs efect. Ciripitul paserei măestre, ce s, a arĕtat în ferêstra palatului cu cele trei copile de împĕrat, a fost primit ca un mult aşteptat salut.

Păsărica salută:
„*Bine, bine v'am găsit*
„*Dalbe flori din rĕsărit!*
Copilele mulţumesc cu
„*Bine ai venit din raiu*
„*Pasere cu dulce graiu!*
Paserea continuă:
„*Eu sosesc cu primăvară*
. . . .
„*Şi acum vin p'al vostru plaiu,*
„*Aducênd luna lui Maiu*
De-ar sosi cât mai curênd.

Dr. Elie Cristea.

Noutăţi.

Personal. Escelenţia Sa I P. S. Domn arhiepiscop şi metropolit *Miron Romanul* şi Venerabilul Domn *Parteniu Cosma*, directorul „Albinei“ — plécă cu trenul de aḑi dela órele 4½ la Budapesta, spre a lua parte la şedinţele, ce le va ţinea representanţa „Fundaţiunii Gozsdu“ în decursul sĕptĕmânii viitóre.

* * *

Mulţămită In scopul edificării nóuei biserici în comuna nóstră Câmpuri-Surduc Preasfinţia Sa, Preabunul Părinte *Gherasim* Episcop al Argeşului, s'a îndurat preagraţios şi neau ajutorat cu 100 Lei.

Pentru această măreaţă faptă, priméscă Pramilostivul Părinte cea mai sinceră a nóstră mulţămită. Atotputernicul Dzeu lungéscă firul vieţii Preasfinţiei Sale, pentru care noi cu adevărată evlavie neîncetat ne vom ruga.

Câmpuri-Surduc la 4/16 Martie 1898. La însărcinarea comunei bis. *Ioan Budoiu*, preot *Longin Popa* notar.

* * *

Esamene private. Luni în 2 Martie a. c. s'au început în seminariul „Andreian“ esamenele private de pe cursul al III-lea pedagogic. Comisariu din partea Venerabilului Consistor a fost esmis M. O. D. Mateiu *Voileanu*, ases. cons. La esamen s'au presentat 22 candidaţi, dintre cari opt d-şóre. Dintre aceste din urmă dóuĕ au prestat esamenul de emendare din câte un ştudiu obţinând calculul de îndestulitor.

Resultatul esamenelor este următoriul:

Candidatele tóte au fost promovate, ér dintre candidaţi 3 inşi au fost îndrumaţi la repeţirea esamenului din tóte ştudiile, şi 2 inşi la repeţirea esamenului numai din câte 1 ştudiu.

Afară de aceştia, Ven. Consistoriu a mai admis escepţional pe un învĕţător la facerea esamenului de cursul II. pedagogic, care supunându-se esamenului l'a trecut cu succes.

* * *

Vandalism la Arad. Ungurii din Arad au sĕrbat ḑiua de 15 Martie—*unguresce*, săvârşind un act, nu se póte mai sĕlbatic — ḑicem noi; ér ei îl vor numi patriotic.

In preséra ḑilei de 15 Martie n. c., când oraşul Arad era iluminat şi musicele cântau marşul lui Rákoczy, o cétă de „patrioţi“ bine pregătiţi şi înarmaţi *au spart ferestrile Seminarului şi Alumneului românesc din Arad între insulte şi cuvinte de batjocură la adresa Românilor.*

Precum i-se scrie „Gazetei Trans“. s'au găsit Români, cari — se vede de frica, sĕ nu o păţéscă ca seminariul nostru — şi-au iluminat şi ei căsile. A iluminat şi banca românéscă „*Victoria*“.

Arangiatorii sărbării au umblat sĕ exopereze, ca în ḑiua de 15 Martie sĕ se celebreze serviciu divin şi în bisericile române din Arad. P. S. Sa episcopul Meţianu nu le-a împlinit dorinţa, şi astfel în biserica catedrală n'a fost slujbă. — S'a celebrat însĕ slujbă dḑeiascǎ solemnă în biserica gr. cat. de acolo, de către protopopul G. *Telescu*, pentru care act numitul protopop a câştigat lauda foii „*Arad és Vidéke*“, şi epitetul de „patriot“.

Au fost sparte şi ferestrile dela casa profesorului sem. din Arad Teodor *Ceontea.*

* * *

„România Musicală“. Nr. 5 cuprinde: Organisarea învĕţământului musical în şcólele secundare. — Alexandru Flehtenmaher. — Cronica spectacolelor, de Ilie Demetrescu. — Musică de Cameră, de Domisoldo. — Concertele simfonice, de C. M. Cordoneanu. — Cartea, versuri, de N. Radulescu-Niger. — Seratele nóstre, de Don Remi. — Teatrul japonez, Danjuro. — Corespondenţe: Causerie Parisienne, de Sigismond; New York, de Alex. Reiss. — De peste Carpaţi. — Periodicele artistice, de Ildem. — Rugăminte, de C. M. Cordoneanu. — Instantaneu: George Enescu. — Sciri scurte: Din Străinătate; Din Ţară. — Concertul Trei Caselii de Scherzo. — Bibliografie.

Supliment: Singurică! cor mixt, de I. R. Simionescu, *dedicat „Reuniunii rom. de musică din Sibiiu“.*

„Albina“, institut de credit şi de economii în Sibiiu.

Raportul

consiliului de administraţiune către adunarea generală a acţionarilor din 28 Martiu 1898.

Domnilor acţionari!

Abia după patru ani de pausă érăi suntem necesitaţi a Vĕ raporta despre un dureros cas de mórte în sinul direcţiunei.

Procesul verbal al adunărei generale din anul trecut se începe cu scirea, că preşedintele *Ioan Hannia* este împedecat prin morb de a conduce adunarea.

Credeam atunci, că morbul dlui Hannia carele şi în bătrâneţe era viguros, va fi numai o indisposiţie trecĕtóre.

Ne-am înşelat cu toţii însĕ, căci preşedintele Hannia, carele ḑi de ḑi cu deosebită plăcere cerceta biroul institutului, de atunci încóce n'a mai putut avea acéstă mângâiere, ér la 11 Aprilie a decedat.

Institutul nostru a perdut în reposatul Ioan Hannia pre unul din cei mai zeloşi întemeietori ai sei, ér direcţiunea pre cel mai vechiu membru al sĕu.

Ioan Hannia din momentul constituirei societăţii până la mórte neîntrerupt a fost tot membru, mai târḑiu vicepreşedinte, ér dela 20 Aprilie 1891 preşedinte al consiliului de administraţiune. Un pătrar de secol a luptat cu tóte greutăţile, a clădit pétră pe pétră dela nascerea institutului până la consolidarea şi starea lui de astăḑi.

Cu profundă durere raportăm mai departe că la 16 Decembre a. tr. a reposat şi dl Dr. *Aurel Brote*, carele dela anul 1877 neîntrerupt a fost membru al comitetului de supraveghiare, şi ca atare şi-a împlinit datorinţa cu zel şi cu pricepere.

Vĕ rugăm, ca la locul sĕu să daţi espresiune profundei dureri ce cu toţii o simţim pentru perderea prin mórte a acestor valoroşi bărbaţi.

Dup'aceste ne luăm voie a raporta, că am esecutat conclusele luate anul trecut din incidentul iubileului de 25 ani.

Anume:

1. Am ridicat la mormêntul fostului director esecutiv *Visarion Roman un monument* frumos, piramidă de seynit svedez, care a costat fl. 628, ér din restul sumei votate în acest scop, adecă din fl. 372 am creat un fond pentru întreţinerea acestui monument şi a mormêntului.

2. Fondul de fl. 20,000 creat în scopul înfiinţărei unui *internat de băieţi* în Sibiiu, l'am oferit „Asociaţiunei pentru literatura română şi cultura poporului român“, décă ea va înfiinţa internatul până la finea anului 1907.

Asociaţiunea a primit cu mulţămită ofertul angajându-se a înfiinţa internatul în timpul prescris.

Trecênd la darea de sémă despre *mersul afacerilor*, constatăm, că deşi în anul espirat raporturile economice peste tot, dar cu deosebire ale clientelei nóstre, care în cea mai mare parte stă din agricultori, au fost fórte nefavorabile, totuşi afacerile au progresat în mod destul de satisfăcĕtor.

Astfel, vorbind în cifre rotunde:

Scrisurile fonciare s'au sporit cu fl. 125,000 şi tóte s'au vêndut, ba n'am putut emite atâtea câte ni-s'au cerut;

Escomptul de cambii cu fl. 301.000;
creditele de cont curent cu fl. 144,000;
împrumuturile hipotecare cu fl. 88,000;
lombardul cu fl. 18,000;
depunerile cu fl. 4000;
venitul brut cu fl. 11,400.

Desvoltarea s'a manifestat înse aprópe numai în pătrariul ultim, ér în timp de 9 luni, mai vêrtos în urma prospectelor de o recoltă slabă, afacerile lucrative au stagnat şi ne-am luptat cu abundanţă de numĕrar.

De aci provine, că cu tot progresul în afaceri profitul net este mai mic cu fl. 6500 decât în anul precedent, precum şi din împregiurarea, că în interesul siguranţei afacerilor, ţinênd cont de raporturile generale economice, am desvoltat mai vêrtos afacerile cu interese mai mici dar fără risic, cum sunt creditele de reescompt ai băncilor, creditele de cont curent şi hipotecarele, şi am restrîns cele mai rentabile dar mai espuse risicului. Din contră interesele pasive şi contribuţiunea au crescut.

Acéstă diferinţă însĕ întru nimic nu alteréză dividenda acţionarilor, şi este neînsemnată în comparaţie cu câştigul real la bilanţ, o diferinţă care uşor o putem paralisa dacă calculăm interese la pendenţele cambiale nepericlitate, ceea ce însĕ noi deşi eram în drept sĕ o facem în interesul solidarităţii bilanţului nu o am făcut.

Fondul special de reservă a crescut în cursul auului din resursele sale cu florini 17592 „ 74 cr.

Am amortisat din el dubióse de ale centralei de fl. 10,961 . 85 cr. de ale filialei de fl. 4287 „ 60 cr., ér din valórea casei institutului fl. 2772 „ 34 cr., suma ce trecea preste fl. 90,000, total deci florini 18,021 „ 79 cr.

La efecte am avut profit de curs fl. 8336 „ 25 cr., şi enume: la ale centralei fl. 3123 „ 29 cr., de ale filialei fl. 5212 „ 96 cr.

După ordinea vechimei ies din direcţiune domnii Ioan Papiu şi George Dima.

Locul acestora deci şi în locul devenit vacant prin mórtea dlui Hannia, suplinit provisor în sensul §-lui 37 din statute prin direcţiune cu dl Dr. Iancu Meţianu, proprietar în Zernesci — se vor îndeplini în acéstă adunare prin alegere.

Mandatul succesorului dlui Hannia va espira în 1902.

Deasemenea se va alege un membru în cemitetul de supraveghere în locul reposatului Dr. Aurel Brote cu mandat pe 2 ani.

In sensul §-lui 36 din statute membrii direcţiunii sunt realegibili.

Mişcarea operaţiunilor principale ale institutului a fost următórea:

Depunerile: Starea cu 31 Decembre 1897 8,339. depuneri în sumă de florini 5,502,555 „ 28 cr. cu fl. 4181 „ 84 cr. mai mult decât în anul precedent.

Escomptul de cambii: Starea portofoliului cu finea anului 1897 de 21,217 cambii în valóre de fl. 3,698,790 „ 92 cr. faţă de anul precedent mai mult cu fl. 294,396 „ 73 cr.

Imprumuturi hipotecare. Au rĕmas în 31 Decembre 1897 2944 obligaţiuni în sumă de fl. 2,229,520 „ 71 cr.

Aceste pretensiuni sunt asigurate prin hipotecă de un areal preste tot de 110,326 jugĕre 636 stângini □ în valóre de floreni 8.319,270 „ — cr., fiind cuprinse aici şi edificiile.

Credite cambiale cu acoperire hipotecară: Starea lor cu 31 Decembre 1897 540 împrumuturi în sumă de fl. 700,790 „ 65 cr. faţă de anul precedent o crescere de floreni 7629 „ 20 cr.

Credite de cont curent: Starea cu finea anului 1897 fl. 380,575 „ 11 cr. mai mult cu fl. 144,109 „ 87 cr. faţă de anul precedent.

Imprumuturi pe efecte publice (lombard): Starea cu finea anului 1897 193 împrumuturi de fl. 108,561 „ — cr. faţă de anul precedent mai mult cu floreni 18,277 „ 90 cruceri.

Scrisuri fonciare cu 5%. La 31 Decembre 1897 au fost in circulaţiune floreni 2.175 000 „ — cr. O crescere de floreni 125,000 faţă de anul precedent.

Mişcarea casei:

Intrate, la centrală .	fl.	13.111,994 „ 46	cr.
„ „ sucursală	„	4.951,949 „ 73	„
Eşite la centrală . .	fl.	13.085,359 „ 53	cr.
„ „ sucursală	„	4.958,323 „ 42	„
„ suma întratelor	fl.	18.063,944 „ 19	cr.
„ suma eşitelor .	fl.	18043,682 „ 95	cr.
Total .	fl.	36.107,627 „ 14	cr.

Reverimentul în giro-conto al bancei austro-ungare a fost în anul espirat de fl. 5.840,269 46 cr. ér reverimentul prima-notei a fost de fl. 9.069, 393 „ 38 cr.

Din bilanţul general al anului 1897 resultă că:

Suma activelor institutului este cu fl. 495,412 „ 8 cr, ér suma venitului brut cu fl. 11,424 „ 37 cr. mai mare decât în anul premergĕtoriu.

Substrăgênd din venitul brut al anului de . . .	fl.	590,871 „ 25	cr.
totalul eşirilor cu .	„	466,082 „ 29	„
resultă un profit net al a.	fl.	124,788 „ 96	cr.

cu fl. 6,568 64 cr. mai mic decât în anul precedent.

La acest resultat filiala nóstră din Braşov a contribuit cu fl. 14,628 93 cr.

Distribuirea profitului net:

Relativ la distribuirea profitului net de . .	fl.	124,788 „ 96	cr.
ne luăm voie a face următórea propunere:			
1. Sĕ se dee acţionarilor dividenda de 5% după capitalul soc. de fl. 600,000 provĕḑută în §. 62 din statute	„	30,000 „ —	„
2. Restul de . . .	fl.	94,788 „ 96	cr.
sĕ se împartă cum urméḑă:			
1. 18% tantieme statuară la membrii direcţiunei, directorului executiv, dirigentului filialei etc.	fl.	17,462 „ 02	cr.
2. Asociaţiunii pentru fondul „Casei naţionale“	„	1,000 „ —	„
3. Remuneraţiuni . .	„	820 „ —	„
4. Pentru scopuri de binefacere		6,000 „ —	„
5. Fondului de pensiuni al funcţionarilor.		5,906 „ 94	„
6. Fondului special de reservă		10,000 „ —	„
7. Supradividendă acţionarilor	„	54.000 „ —	„
	fl.	94,78 „ 96	cr.

Primită acéstă propunere, dividenda a. 1897 va fi fl. 14 de acţie care se pot ridica imediat după adunarea generală.

Fondul special de reservă se va urca la cifra de fl. 61.242 1 cr.

Fondul de pensiuni al funcţionarilor la fl. 123,997 24 cr.

Terminând, Vĕ presentăm raţiociniul cu tóte conturile sale rugându-vĕ, ca după ce veţi fi ascultat şi raportul comitetului de supraveghiare sĕ binevoiţi:

1. a da expresiune la procesul verbal şi prin sculare profundei dureri pentru perderea prin mórte a fostului membru fundator al institutului, membru şi preşedint al direcţiunei Ioan Hannia, şi al fostului membru al comitetului de supraveghiare Dr. Aurel Brote;

2. a lua spre scire acest raport, a aproba bilanţul încheiat la 31 Decembre 1897 şi a da direcţiunei şi comitetului de supraveghiare absolutoriu pentru gestiunea lor pe anul espirat;

3. a primi propunerea relativ la distribuirea profitului net;

4. a distribui suma destinată spre scopuri culturale şi de binefacere;

5. a fixa preţul marcelor de presenţă pe anul curent;

6. a alege trei membri în consiliul de administraţiune;

7. a alege un membru în comitetul de supraveghiare.

Din şedinţa direcţiunei din 12 Febr. 1898.

L. Simonescu m. p., preşedinte

Cosma m. p., director executiv.

Mătasă crudă Bast fl. 8.65

până la **fl. 42.75** p. materie de o haină comp. — Tussors și Shautung Pongees — precum și **mătase Henneberg** négră albă și colorată — în cele mai moderne țeseturi, colori și dessinuri *Se espedéză la particulari franco și liberi de vamă. Mustre cu întórcerea postei.* **Fabricile de mătase G. Henneberg** *lif. de curte ces si reg.* **Zűrich.** [45] 1

Ad. Nr. 126—1898. [41] 3—3

CONCURS

Pentru intregirea parochiei vacante Săntă Maria, conform resoluțiunei Preaveneratului Consistor archidiecesan din 18 Novembre 1897 Nr. 7423 B. se escrie concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele sunt 300 fl. 92 cr. despre cari interesații pot lua informațiuni dela comitetul parochial respective oficiul protopresbiteral.

Petenții au a-și aşterne cererile instruite conform normelor din vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul deschis (p. u. Hidalmás) și înainte de alegere au a se presenta în vre-o Duminecă sau sërbătóre la biserică, pentru a cânta, respective celebra și cuvênta.

Fizeș-Sânpetru, 10 Februariu, 1898.

In conțelegere cu comitetul parochial.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Ungurașului.

Paul Roșca,
protopresbiter.

1561/898 polg. [42] 1—3

Hírdetmény.

A nagyszebeni kir. tőrvényszék közzèteszi, hogy Szebenmegyébe kebelezett Deál községhatára tagositásának megengedhetősége felett a tárgyalást Aeker Mihály birtokos kérelme folytán elrendelte s annak határnapjáúl 1898 évi május hó 10 ík napját d. e. 9 órakor a deáli kőzségí irodába kitüzte.

Ezen tárgyalásra az összes érdekelt birtokosok azon megjegyzéssel idéztetnek meg, hogy a meg nem jelenők a tagositásba beleegyszöknek fognak tekintetni.

A nagyszebeni kir. tőrvényszéknek 1898 évi március hó 10 én tartott üléséből.

Iánosi Sándor elnők — **Kiss Dénes,** jegyző.

P. T. Dómnelor

le aduc la cunoscință, că am sosit din călëtoria pentru cumpërat dela Viena cu o bogată alegere de cele mai moderne noutăți și îmi permit a le învita së më onoreze cu visite cât mai dese. [44] 1—3

Cu distinsă stimă:

Henriette Frank,
Strada Măcelarilor 5.

Din ori-ce *librărie se póte procura* scrierea premiată a consilier. în med. *Dr. Müller,* apărută în a 30-a edițiune despre

sistemul nervos
și
sexual turburat.

Espediție franco pentru 60 cr. în mărci postale.

Curt Röber,
[5] 8—49 Braunschweig.

I.

[43] 1—2

1.000.000 coróne
UN MILION
sunt de câștigat.

Conspectul

tuturor celor **50.000** câștiguri din a 2-a loterie de clasă **ungară.**

Cel mai mare câștig după § 9. al planului de joc este

1.000.000 Coróne.
Un milion

Specificat sunt împărțite câștigurile cum urméză:

Câștiguri	Coróne
1 à	600.000
1 „	400.000
1 „	200.000
2 „	100.000
1 „	90.000
1 „	80.000
1 „	70.000
2 „	60.000
1 „	40.000
5 „	30.000
1 „	25.000
7 „	20.000
3 „	15.000
31 „	10.000
67 „	5.000
3 „	3.000
432 „	2.000
763 „	1.000
1238 „	500
90 „	300
47350 à	200, 170, 130, 100, 80, 40 Coróne.

50.000 Câștig și Premie în sumă de 13160000 Cr.

cari se trag în șese clase.

Suma enormă de **un milion coróne** în bani gata este după §-ul 9 al programului de tragere cel mai mare câștig în

loteria a 2-a de clase priv. reg. ung.,

care oferă proprietarilor de losuri șanse de câștig escepțional de favorabile; conține numai

100.000 Losuri originale și **50.000 Câștiguri.**

Jumătate din tóte losurile trebue së câștige.

Tóte cele 50.000 câștiguri sunt specificate în lista alăturată și se sortéză sub controla guvernului în 6 despărțeminte ce succed iute, după cari se solvesc sumele în numërariu fericiților câștigători.

Noi vindem numai losuri originale cu următórele prețuri originale:

întregi Losuri originale pentru fl. 6.—
jumëtăți de „ „ „ „ 3.—
pătrare de „ „ „ „ 1.50
optime de „ „ „ „ —.75

Indată după primirea sumei prin asemnat, espedăm losurile originale comandate valabile pentru prima secție de tragere.

La dorință se espedéză și cu rambURS.

La fiecare espediție de losuri se aclude programul de tragere original și după fiecare tragere primesc clienții nostri îndată lista originală de tragere.

Se riscă adese-ori mii în întreprinderi cutezate, la cari câștigul contemplat e fórte dubiu. Riscați deci o sumă proporțional mică pentru cumpërarea unui los, prin care puteți câștiga momentan mari capitale.

Depositul nostru de losuri e numai fórte mic și tare curênd se póte epuisa, deci recomandăm a nu întërḑia cu comandele și a le trimite întru cât e posibil îndată, la tot casul până

cel mult 30 Martie a. c.

direct la

Biroul central de loterie

FEHÉR LAJOS ÉS TARSA

Budapest, Gizella-tér 5.

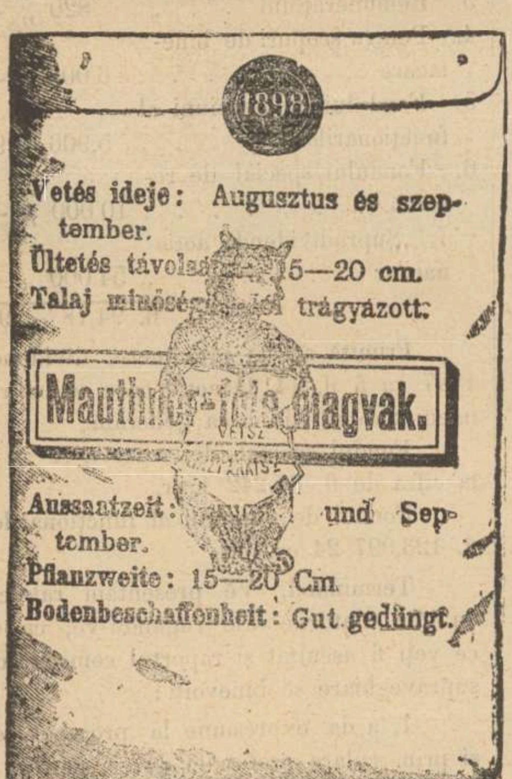
1898
Vetés ideje: Augusztus és szeptember.
Ültetés távolsága: 15—20 cm.
Talaj minősége: jól trágyázott.
Mauthner-féle magvak.
Aussaatzeit: und September.
Pflanzweite: 15—20 Cm.
Bodenbeschaffenheit: Gut gedüngt.

Vestitele

Semințe de flori și legumi

ale lui [13] 13—17

Mauthner

în

pachete închise, legal garantate

cu marca de apërare împrotocolată

„Ursul“

se pot căpëta în tóte

băcăniile și ferăriile

mai mari.

NB. Numai pentru pachetele ***închise,*** provëḑute cu figura ***ursului*** și signate cu numele ***Mauthner,*** cum arată figura alăturată, ia firma ***Edmund Mauthner*** în ***Budapesta, strada Andrássy 23,*** garanție deplină, că-s semințe próspete și veritabile.

Ne-au sosit acuma:

Tabele de părete pentru cetit, românesci fl. 2.40
„ „ „ „ „ unguresci „ 2.40
„ „ „ „ „ românesci de I. Tuducescu . . . . „ 3.60
„ „ **istoria naturală** (16 bucăți colorate: regnul animal, vegetat și mineral) „ 7.20
Tabele de mësuri metrice cu esplicare „ —.80

Librăria Tipografiei archidiecesane, Sibiiu.

Cel mai sensațional roman al literaturei moderne. In limba engleză s'a vêndut în cincideci de mii de esemplare. Succes colosal. Tradus în tóte limbile europene. In românesce de Afin de la Tuscia a apărut acum.

TRILBY

[31] 6—10

Prețul unui esemplar: direct fl. 1.30. In librăriile din monarchie fl. 1.60. In România și străinătate 4 lei. Deposit general: Afin de la Tuscia, tipografia Uhrman, Temesvár Ungaria.

Redactor prov. Dr. Elie Cristea.
Editura și tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 28. Sibiiu, Marți, 10/22 Martiu 1898. *Anul XLVI.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3. luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sĕrba-vom și noi?

(*) Sĕrba-vom și noi?
Astfel se întrébă si poporul nostru care și el împlinesce o jumĕtate de veac dela anul în care stegari luminați și brațe vênjóse l'au scos din robie, în care an cu sânge s'a spălat rușinea iobăgiei cu sânge s'a iscălit zapisul libertății. Pute-vom și noi aduna măcar a dęcea parte din numĕrul uriaș de acum 50 de ani, ca sĕ dăm frêu liber sentimentelor de cari suntem agitați, ca sĕ spunem în lumea largă unde am ajuns după o jumĕtate de veac, ca sĕ ne dăm séma de faptele nóstre din acest restimp?

Inzădar îți pui acéstă întrebare, popor românesc. Dorința ta de a sĕrbători amintirea luptei tale pentru libertate este deșartă. Putința de a te întruni în numĕr mare. de a vedé mii de frați de un sânge la un loc preamărind fructele libertății, séu póte osêndind cu lacrimi și blăstĕm prigonirile dușmane, îți este luată. N'ai voie nici sĕ te veselesci nici sĕ jelesci, — asta e porunca mare a dęilei pentru tine.

Căci pentru a te întruni, popor român, ție îți trebue scutul străbun, stégul tĕu roș galbin-vênăt, ér acesta de mult e frânt, căci el e talismanul libertății. Și roșul e iubirea, ce te cimentéză și îți dă tăria sufletéscă, albastru e credința către Domnul cerului, Domnul țĕrii și către tine, și aurie e raza scutitóre a sórelui, — și aceste trei simbole dușmanul ți lea confișcat, căci pentru el primejdie însemnéză.

Nu, n'ai voie a te întruni în adunare mare , căci răpit póte de însemnătatea momentului a-i spune lumei multe. Ai spune, că nu te-ai adunat ca sĕ te veselești cu chimvale și cu dansuri, ca și dușmanul tĕu, care jócă desmățat pe ruinele libertății tale, ci te-ai adunat ca sĕ ridici acuse grave și protest. A i spune póte, ca libertatea ta este minimul de libertate, de care popórele se bucură la sfîrșitul acestui măreț veac; că dorințele tale modeste, stipulate în cele 16 puncte din petiția Românilor de pe Câmpul libertății, au fost batjocorite în cea mai mare parte; că făgăduințele Suveranilor din anii eliberării, privitóre la „egala îndreptățile a tuturor cetățenilor" și la ocrotirea națiunilor și a confesiunilor au fost suprimate de apĕsătorii nostri imediați; că legile țerii, provĕdęute cu cea mai înaltă sancționare a Maiestății sale sunt sistematic și cu cea mai nefarie cutezanță încălcate; că popórele țerii nu sunt representate în corpurile legiuitóre, ci numai un singur popor, același, care știe sĕ-și preamăréscă pe rĕsvrătiții de odinióră; că aceste popóre, cari în dęile grele au apărat țara și coróna, astădęi sunt — *mutatis mutandis* — în aceeaș grea și nemeritată situație ca înainte cu o jumĕtatĕ de veac.

Dușmanii se tem de aceste și — pentru aceea tu n'ai voie sĕ te întrunesci. Nu, — pentru-că întrunirea ta pentru ei ar fi o rușine. Căci tu nu te-ai aduna ca sĕ te veselesci ci ca acusător public, ți-ai ridica vocea ta puternică și infiorătóre de protestare. Tot ce ai amar și greu la inimă ai depune în acéstă voce, tot ce de cincidęeci de ani îți ferbe la inimă.

Vocea ta puternică ar pĕtrunde și la alte popóre din țeri îndepărtate, ar pĕtrunde póte și până la tinda regelui și ar descuia inimi multe. Mulți ar putea audęi lucruri de cari s'ar îngrozi, și s'ar mira, că după 50 de ani de „libertate" noi trăim o viață atât de — „liberă". Eată de ce dęiua întrunirii nóstre n'ar fi o dęi de sĕrbătóre veselnică, ci ușor ar putea deveni o *„dies irae"*, căci dęeu, — păharul e plin! Și de asta se tem dușmanii nostri și din acest motiv ori-ce întrunire ne-o oprește!

Eată de ce noi nu vom avea o serbătóre mare națională cu sgomot și alaiu. Și nu din lașitate, nu de frica baionetelor gendarmilor ne supunem noi acelor apĕsătóre disposiții, cariopres și pedepsesc întrunirile și liberile manfestări, — principii pentru cari în 48 am purtat arma — ci flind-că noi ne-am făcut de supremă vîrtute, de a fi în țara acésta element de ordine și dacă adęi mâne țara se va clătina în temeliile sale în urma atâtor ilegalități, nu noi voim se avem vre o responsabilitate. Afară de acésta sângele nostru e scump, brațele nóstre sunt reclamate în dęeci de părți de binele și înaintarea neamului, încât întréga rasă a lui Árpád nu merită sĕ ne espunem baionetelor, — convocând bunăóră o mare adunare națională pentru dęiua de 3/15 Mai, cum au svonit unii cărturari idealiști de ai nostri. Nu, sĕ nu ne ocupe gândul astorfel de adunări, căci n'ar fi nici un act de prudență. Forței brutuale sĕ nu'i opunem noi forța nóstră, căci prea le-am împlini o plăcere diavolească.

Prin asta însĕ n'am dęis, ca sĕ lăsăm să trécă anul acesta fără nici o sĕrbătóre. Din contră suntem de părerea, că indiferenți și apatici nu ne este ertat sĕ fim. Demnitatea anului, care este o pagină de aur în istoria sbuciumată a poporului nostru, o pretinde, ca sĕ ne aducem aminte de evenimentele de-atunci. Trebue sĕ ne arătăm vrednici de faptele eroilor nostri.

Tot ce putem însĕ face este, ca ținênd cont de starea lucrurilor în sinul nostru și în tabĕra dușmanilor, se sĕrbăm fără a provoca, se aranjăm cum am dęice sĕrbători familiare. In fie-care sat, în fiecare petec de pămênt locuit de Români dęiua de 3/15 Mai ne póte fi astfel o sĕrbătóre națională. — Munca se înceteze în acésta dęi și poporul se alerge la biserică și aici în rugăciuni se imploare îndreptarea stărilor supărăcióse. Glasul rugător se va înălța astfel împreună cu glasul cucernic al clopotelor la cel mai înalt chibzuitor, la cel ce conduce destinele popórelor, de unde așteptăm pogorîrea dreptății. In loc de stindardul tricolor ne va ocroti praporul creștin de care dușmanul are témă. In loc de veselie sufletul nostru se va învĕli cu jale și prin rugăciuni se va întări cu nădeje în inviitor.

Ér preoții sĕ'și aducă aminte în rugămintele lor de sufletele celor cădęuți în lupta pentru învingerea dreptății și pe popor sĕ'l învețe în cuvêntări a cinstí memoria marilor bărbați. Poporul în frunte cu preoții sĕ pribegiască apoi la mormintele părăsite ale vrednicilor luptători, sĕ le încunune, se cadă acolo în ghenunchi și în rugăciune sĕ amintéscă numele lor cu evlavie. Cuveni-li-se acestor bărbați atâta cinste cel puțin acum, la împlinirea unei jumĕtăți de veac dela faptele sĕvêrșite prin dênșii.

Și tóte aceste sĕ pórte timbrul unei pacinice sĕrbări. Sĕ lipséscă și umbra agitării, sĕ ne ferim de tot ce ar puté servi la nóuĕ osênde și persecuțiuni. Multe și rafinate sunt cursele ce ni se pun, dela multe ne opresc puternicii țĕrii, dar dela o astfel de sĕrbare nime nu ne póte opri. Biserica nóstră, ce ne-a susținut și nutrit naționalicește în șirul veacurilor, ne stă încă deschisă. Sĕ alergăm la sinul ei și sĕ ne rugăm.

Astfel sè fie sĕrbătórea nóstră națională.

„Reuniunea pedagogică română din Bucovina". Frații nostrii bucovineni fac mari progrese. Inființată „Asociațiunea preoților ortodoxi" ei s'au pus pe lucru și mai departe și acum ne sosește o nóuă veste îmbucurătóre: au înființat o „reuniune pedagogică română". Statutele unei astfel de reuniuni sunt aprobate de guvern deja din 1893, însĕ în practică au fost puse numai acum, constituindu-se numita societate. In înțelesul statutelor sediul acestei reuniuni va fi în Cernăuți. Scopul ei este a) *întrunirea învĕțătorilor și a tuturor elementelor chemate a conlucra la prosperarea institutelor de educațiune și instrucțiune și în genere pentru luminarea poporului român din Bucovina;* b) *cultivarea științelor pedagogice, teoretice și practice;* c) *rĕspândirea și popularisarea principiilor naționale de educațiune și instrucțiune între popor;* d) *representarea intereselor școlei și a învĕțătorilor în marginile legii.* Pentru realisarea acestui scop reuniunea va ținea întruniri, va înființa biblioteci centrale și provinciale, va ține prelegeri publice, desvoltând interesul poporului pentru școlă, meserie și comerciu, va redacta un jurnal și în casuri de lipsă va înainta la guvern petițiuni în interesul inaintării progresului didactic.

Dorim succes deplin reuniunei, ce s'a luat asuprași îndeplinirea acestor frumóse chemări.

Bal românesc în postul Paștilor!

Societatea academică „România Jună" din Viena a arangiat o „petrecere cu dans" în scopul, ca venitul curat sĕ se adaugă la fondul menit pentru întemeierea unui alumneu pentru studenții lipsiți de mijlóce.

Dęiua petrecerei a fost 4 Martie a. c., Vineri în prima sĕptĕmână a postului Pascilor.

În numĕrul 48 al dęiarului „Tribuna" de aici pseudonimul „Cunctator" raportéză asupra frumosului succes moral al acestei petreceri.

Ce privesce scopul umanitar raportorul dęice, că „este încă nedecis, dacă acest scop s'a ajuns ori ba", — se vede că acésta atârnă mai mult dela resultatul contribuirilor pe listele de colectare trimise prin tóte părțile locuite de Români.

In partea a dóua a raportului sĕu scrie „Cunctator" și tipăresce „Tribuna":

„La listele exmise pentru colecte cu scopul de a spori fondul alumneului nu ne a sosit încă nici un rĕspuns. Nici că a fost timp sĕ soséscă. O singură damă s'a grăbit sĕ ne încunoscințeze, că nu'i permite ficei d-sale sĕ colecteze, fiind fixat terminul petrecerei în post. Evlavie deplasată. Așa dar sĕ fie păcat în contra legei și a neamului, ca sĕ ajutorezi o intreprindere, care tinde într'acolo ca sĕ ridice nimbul românismului în străinătate și în același timp sĕ adune suma necesară spre a scutí de fóme mulți băieți sĕraci, cari postesc și când ar trebui sĕmănânce cu dulce".

Noi trebue sĕ ne acomodăm publicului și datinelor de aici, dacă voim ca o mână de ómeni sĕ ne ajungem scopul, ridicând și susținênd renumele neamului nostru între străini.

Dacă dama din chestie în tot decursul postului a postit conscienții, atunci are dreptul sĕ ne facă nóuĕ imputări, dacă însĕ a mâncat un miligram de carne, ei — atunci cum vine sĕ ne facă imputări că nu ținem moravurile străbune? Cine e mai bun decât noi, acela, dar numai acela, are causă și drept sĕ ne critiseze.

Paralel cu acest cas trebue sĕ amintesc cu recunoscință atitudinea dlui archimandrit Repta din Cernăuți.

D-sa, rugat fiind prin o domnișóră sĕ contribue la colecta ce o făcea pe lista primită, a rĕspuns, că va trimite contribuirea d-sale pe lângă o scrisóre în care își va esprima părerea. Eată un bărbat adevĕrat cult și corect.

Apoi ortodox mai conscienții și din sinceră convingere evlavios, decât Exc. Sa dl N. Dumba, nu ușor se găsesce. Și totuși nu a pregetat sĕ priméscă protectoratul petrecerei. Nu! pentru-că este om nu numai luminat și de inimă, ci și de o logică liberă de sofisme și fariseism."

Dacă „Cunctator", când a scris aceste expectorațiuni, 'și-ar fi adus aminte de înțelesul pseudonimului, pe care și l'a ales, atunci s'ar fi ferit de a ataca într'o formă atât de — deplasată pe dama din cestiune, trăgênd la îndoială sinceritatea convingerei și evlaviei sale și imputându i sofisme și fariseism.

Dama din cestiune nu a făcut alta decât a declarat într'o epistolă privată, că cu tot dorul ce l are pentru prosperarea societății „România Jună", din principiu nu i póte permite ficei sale, ca sĕ contribue la o petrecere cu dans, care sĕ arangiază în postul Pascilor.

Că acésta dama din cestiune a dat numai expresiune convingerei sale individuale și nu a făcut nici o critică, ér dacă exprimarea părerei sale totuși invólvă critică, acésta nu este vina dsale.

Dama din cestiune vĕdęêndu-se astfel atacată în publicitate, — nu sĕ sfiesce a susținea cu fața deschisă corectitatea părerei sale și ne-a permis a comunica, că acéstă damă este dómna Maria Cosma, soția dlui Parteniu Cosma din Sibiiu.

Cestiunea sulevată este de o însemnătate mare, pe carea sĕ vede, că „Tribuna" nu a observat-o, când a publicat fără nici un comentar în cele scrise de „Cunctator" cel grabnic la judecată.

E vorba de indiferentismul religios, care durere, — se lăţesce chiar şi între tinerii nostri universitari, — mângăierea şi speranţa nóstră, cari aḑi în timpuri atât de vitrege suntem siliţi a lupta pentru biserică şi neam.

Repet, pentru biserică şi neam, căci cutezăm a afirma, că numai până atunci vor ţinea românii la naţionalitate, până când vor ţinea la religia lor românéscă şi la obiceiurile religióse.

Ḑice „Cunctator“, că ei trebue sĕ se acomodeze publicului şi datinelor de acolo, din Viena. Da, — se vor fi ţinênd în acel oraş, molipsit de jidovi, şi în post câte o petrecere cu dans, dar nici nóuĕ, nici publicului celui mare din Viena, poporaţiunei adevĕrat vieneze, nu-i vor conveni atari datini.

Face-sĕ la curtea împĕrătéscă din Viena dans în post; merge primariul Vienei Dr. Lueger la vre-o petrecere cu dans arangiată în postul Pascilor? De sigur nu; nu sunt aceste datini vieneze.

Dar ce vor ḑice cetitorii „Tribunei“, românii dela sate; óre sĕ urmeze şi ei exemplul universitarilor şi sĕ facă în postul Pascilor petreceri cu dans?

Nu 'şi aduce „Cunctator“ aminte din ḑilele copilăriei sale, din casa părintéscă în comuna sa natală, că Vineri în prima sĕptĕmână a Pascilor, — bĕtrânii cel puţin, — merg la sânta biserică, ér Sâmbăta sĕ cuminecă?

Dacă universitarii nostri cu spiritul lor modern-liberal arangiază în aceeaşi ḑi petrecere cu dans, — facă-o, noi nu-i putem opri, — dar nu sĕ laude cu fapta lor, nu dea exemplu rĕu celor din provincie dela sate, cari ţin încă la aşeḑămintele religióse bisericesci, nu céră sprijin moral şi material pentru atari petreceri şi nu atace pe o damă, pentru-că după convingerea sa individuală nu póte consimţi cu atari porniri.

Noi putem, — mulţămită lui D-ḑeu, — asigura pe „Cunctator“, că convingerea damei din cestiune este împărtăşită de întrégă masa poporului românesc.

Sĕ provócă „Cunctator“ la atitudinea dlui Archimandrit Repta din Cernăuţi; — noi tare credem, că prea s'a grăbit „Cunctator“ mai ales, că — cunoscênd pe dl Repta — avem convingerea, că părerea dsale în epistola promisă va fi în lemerit identică cu părerea damei celei atacate.

Ce privesce pe Excel. Sa dl N. Dumba, pre care şi noi 'l cunóşcem ca ortodox conscienţios şi evlavios, — nu credem, că-i va conveni nici sulevarea cestiunei în publicitate, nici provocarea la autoritatea sa.

Este óre de lipsă sĕ mai amintim, că reflexiunile nóstre nu ating nici cât de puţin scopurile nobile şi frumóse urmărite de universitarii nostri, de „România Jună“?

Este óre de lipsă sĕ asigurăm despre iubirea nóstră pre „Cunctator“ si pre colegii sĕi, cari sunt sânge din sângele nostru?

Apelăm însĕ la simţul înăscut tinerimei nóstre şi cultivat în casa părintéscă, care nu trebue înnăbuşit, ci conservat şi în vîrtejul marelui oraş străin şi ḑicem: nu cu desconsiderarea aşezămintelor religióse-bisericesci sĕ se urmăréscă scopuri umanitare, fie cât de nobile. căci din câştigul de o parte resultă mare pagubă de altă parte.

Nu e potrivită nici paralela aceea a lui „Cunctator“, când soméză pre dama din cestiune, că numai atunci are drept sĕ critice, dacă n'a mâncat în post nici măcar un miligram de carne.

Făcutu-le-a cineva universitarilor imputare că nu ţin regulat posturile în mâncare?

Nu vede „Cunctator“ diferinţa cea mare, care există între ceea-ce faci în intimitatea casnică şi între ce faci în sgomotul publicităţii?

Dama din chestiune, ca presidentă a reuniunei femeilor române din Sibiiu a arangiat multe petreceri cu dans pentru scopuri culturale-umanitare românesci.

Dama din chestiune tocmai în timpul de faţă 'şi consacréză fructifera sa activitate înfiinţărei unui internat de fete, în care elevele deoparte sĕ-şi câştige cunoscinţele pedagogice, pentru ca sĕ ajungă învĕţătóre poporului nostru, de altă parte sĕ capete intrucţiune în industria de casă şi în tóte ramurile economice potrivite pentru femei, pentru ca sĕ ajungă bune económe şi sĕ fie bune tovarĕşe a bărbaţilor în lupta pentru biserică şi neam, pentru prosperare naţională.

Dama din chestiune aḑi e în fruntea mesei studenţilor, unde în fiecare an pimesc prânḑ gratuit 50 de studenţi români dela şcólele din Sibiiu lipsiţi de mijlóce.

Dama din chestiune îngrijesce deci în faptă ca băieţii sĕ nu postéscă, când ar trebui sĕ mânce de dulce, dar îngrijesce tot odată şi de aceea, ca băieţii sĕ capete mâncări bune de post, când trebue sĕ postéscă.

Cu dama din chestiune noi, cari scriem aceste şiruri nu avem altă legătură decât respectul şi simpatia, de cari trebue sĕ fim cuprinşi faţă de — atacuri deplasate, — astfel cu totul liberi de ori-ce consideraţiune ne-am permis a schiţa în linii largi activitatea d-sale, pentru a arĕta cu cât mai bine făcea raportorul-critic, dacă era mai „Cunctator“.

Noi din tótă inima sprijinim şi împărtăşim părerea şi convingerea dómnei Maria Cosma.

Scrisóre din Budapesta.

— 17 Martie, 1898.

— Sĕrbările „naţionale“. — Socialiştii domnii situaţiei — Un biet Slovac. — Păruială dela Buda. —

Aici s'au făcut mari pregătiri, cu sĕptămâni înainte pentru sĕrbarea lui 3/15 Martie. Avea se fie o ḑi epocală în seria sĕrbărilor naţionale căci era a 50 aniversare a învingerii trufiei maghiare. Splendide sĕrbări naţionale s'au proiectat şi s'au ales cu — splendide demonstraţii socialiste. Marea adunare festivă (ünnepélyes nagygyülés) din „nemzeti lovarda“ s'a încheiat cu un fiasco naţional complet. M'am abătut şi eu p'acolo pentru că cetisem, că sedinţa s'a deschide şi închide cu „az ö s s z e s budapesti dalárdák h a z a t i a s éneke“. La deschidere n'am fost de faţă l'a încheiere însĕ da. Eram cuprins de o nerăbdare, aprópe fierbere-explicabilă. Mĕ asteptam la un act măreţ înălţător, la o explosie puternică a sentimentului naţional şi când colo ? !/

Măreaţă şi nedescriptibilă a fost explosia de sentimente, dar nu în înţelesul dorit de aranjeri — grofi Kàrolyi, Apponyi, Horánszky, Beöthy Ákos, studenţii şi alţii — După ultimul vorbitor oficios, s'a urcat un tinĕr de vre-o 24-26 de ani pe masă şi'a început declamarea unei poesii socialiste. Nesfirşite aplause l'au însoţit şi mii de piepturi au intonat marselleisa la finea ei. Spun drept, că de mult n'am asistat la o manifestare atât de imposantă, atât de adevĕrat şi tare simţită. Incercatusa Apponyi, încercatus'au studenţi, Beőthy Akos sĕ facă linişte, sĕ pornească alt curent, de geaba.

Ploaţi, nebăgaţi în samă s'au strecurat din sală, pănăcând tinĕrul declamator socialist a fost purtat în trumf pe umeri sub însufleţitórele accente ale marselleisei. Caraghioşi erau puţinii unguri îmbrăcaţi în „diszmagyar“. Nu 'ndrésniau sĕ ţi se uite în faţă, când s'au pierdut din sală. Inaintea parlamentului am asistat şi la o scenă hazlie. Un slovac juca vesel — sîrba, strigând „éljen a mágyár“ şi înjurând apoi gros slovăcesce. —

E beat, nebun, din întîmplare ori pus la cale sĕ află aci? Acestea erau întrebările cari mă frământau, la cari însĕ nu mi-am putut da un rĕspuns mulţămitor. Destul că mi sé părea ciudată figură înaintea parlamentului, într'o astfel de zi şi după pechul, cu care s'au început sărbările compatrioţilor.

Sĕ înţelege că repede l'a 'nhăţat un poliţist. Abia au făcut însĕ câţi-va paşi şi slovacul nost sĕ face aş tocmai săculeţu pe spate şi unde nu-mi loveşte pe un unguraş în pept. Ei dar juca mai departe, strigând, éljen a mágyár şi 'njurând slovăceşte, eară poliţistul ridea. Asta numa 'ntreacăt. —

Sărbările de după prânz s'au început înaintea museului. — Mulţime enormă de ómeni. Au vorbit Hollo şi alţii al căror nume 'mi scapă. De aci au pornit în conduct spre Buda la monumentul honvezilor. Dar cum? —

In frunte sute de socialişti cu flamura roşie şi un teanc de tipărituri în trun vîrf de băţ cântând gros Marselleisa. După ei honvezi dela 48 cu tricolor maghiar. . . . . . . Aşai că-i prefect de cartaristic tablou? . ? Nu-i vorbă şi mulţimii care astepta conductul în ferestrile şi pe balcónele împodobite' li se părea puţin caracteristic cu deosibire jidanilor cu burtă de protă, dar ce sĕ-le faci? — In Buda n'am fost, dar după cum spun martorii oculari, ba chiar şi foile, aci ş'ar fi ajuns scandalul culmea. Ceata de socialişti s'a postat în jurul monumentului, voind sĕ împedece încununarea lui. Când au sosit studenţi s'a năpustit cu furie asupra lor încercânduse ale smulge tricoloru şi îl sfârtica. O păruiala regulată s'a pornit. Nici înaintea statuei lui Petöfi n'a putut fi bucuria curată căci abia ş'a început oratorul oficios discursul şi eată că şi socialistii şi ridică 'n slavă pe vorbitorul lor, care răcnea atât de grozav încât numai vocea(?) lui sĕ mai auzea. Aşa a decurs ḑiua de 3/15 Martie în Peşta. Dear avea compatrioţi noştri jidano-maghiari tot astfel de sărbători naţionale şi de iar imita tot mai mult şi cei de pe Alföld, nu ne-ar mai rămânea alta decât sĕ închidem ochii muribundului ḑicându-i ca buni creştini un „Dumnezeu să-i erte“.

Marcu.

Şedinţa generală a Academiei Române.

(*Raportul asupra activităţii din* 1897—1898)

Marţi în 3/15 l. c. s'a deschis sesiunea generală a Academiei Române sub augusta presidenţie a Maiestăţii Sale Regelui Carol. Este acésta a 32-a adúnare generală a acestei instituţiuni, care în acest timp scurt a făcut uriaşe progrese, a desvoltat o activitate de bogate roade încununată.

Primim raportul secretariului general al dlui Dimitrie Sturdza, presentat în şedinţa de Marţi. In raportul acesta vast sĕ dă o icónă despre activitatea Academiei dela sesiunea anului trecut până la cea actuală. Din acest raport reiese, că muncă multă şi zel mare s'a desvoltat în anul acesta, că lucrările Academiei devin tot mai intensive şi succesele tot mai îmbucurătóre pentru neamul romănesc din tóte ţĕrile.

Stiind cât de mult se interesèză cetitorii nostri de activitatea acestui suprem for naţional-cultural al nostru, estragem aci vre-o câte-va date mai esenţiale din raportul dlui Sturdza. Este al 14-lea raport al d-sale, căci acum se împlinesc dóuĕ cicluri de câte 7 ani, de când funcţionează ca secretariu al Academiei.

(Partea generală). „Sesiunea generală deschisă astăḑi este a 32-a adunare generală a acestei instituţiuni. Aducêndu-ne aminte de modestele ei începuturi, nu putem sĕ nu simţim o adêncă bucurie, vĕḑênd desvoltarea, ce a luat *Societatea Academică* şi posiţiunea înaltă ce ocupă astăḑi *Academia Română* în mişcarea culturală a neamului nostru Mijlócele, din ce in ce mai mari, cari s'au pus la disposiţiunea ei prin generóse şi patriotice donaţiuni, îi permit sĕ dea recompense însemnate pentru lucrări literare si scientifice, ajutóre numĕróse pentru studii. Colecţiunile Academiei constituesc astăḑi un adevĕrat tesaur naţional şi în jurul lor s'a organisat cu încetul o muncă scientifică, care mai ales pe câmpul istoric, merge crescând. Astfel instituţiunea nóstră îsi îndeplinesce din ce în ce mai cu folos menirea sa înaltă, da a înainta cultura românéscă, îndrumându-o prin sciinţă pe calea progresului trainic“.

(Academia şi Regele.) In decursul anului trecut Academia Română a avut ocasiune sĕ-şi manifesteze adênca recunoscinţă ce pórtă Augustului preşedinte de onóre şi Protectorului Academiei pentru simţemintele sale de înalta bunăvoinţă şi vie solicitudine. Luându-se deja în 27 Martie 1895 decisiunea de a se publica din partea Academiei cuvêntările rostite de Maiestatea Sa la diferite ocasiuni, în decursul gloriósei Sale domnii, — decisiunea acésta a fost dusă în îndeplinire. Publicaţiunea a apărut în 10 Maiu a. tr. şi pórtă titlul: „Trei-ḑeci de ani de Domnie a Regelui Carol I. 1866—1896“ şi cuprinde 2 volume. Acéstă prolicaţiune a fost presentată Maiestăţii Sale în semn de omagiu în 10 Maiu, cu care ocasiune presidentul Academiei, dl Kretzulescu a ţinut o frumósă alocuţiune. Maiestatea Sa i-a respuns în termeni fórte călduroşi, în care a accentuat, că *„ridicarea şi desvoltarea României, arătate în aceste douĕ volume într'un mod sistematic, este o operă comună, împlinită de ţéra întrégă, şi de acei cari au luptat, prin cuvênt, prin peană şi prin sabie“*.

Acéstă valorósă lucrare n'ar trebui se lipséscă din nici o bibliotecă românéscă.

(Membrii Academiei.) Perderi mari a suferit Academia în anul trecut. Dela închiderea sesiunei până astăḑi au încetat din viaţă trei membri: Ion Ghica, G. Chiţu, şi Alexandru Roman, un membru onorar I. Steenstrup din Copenhaga şi membrul corespondent St. G. Vêrgolici, prof. la universitatea din Iaşi. Afară de locul în secţiunea istorică devenit vacant prin mórtea lui Al. Odobescu, s'au făcut alte trei vacanţe, cari vor fi completate în actuala adunare.

(† Alexandru Roman.) Despre Alexandru Roman, iubitul nostru profesor de limbă şi literatura română, raportul Academiei amintesce următórele:

„La 15 Septembre a încetat din viéţă, la Sebeşul-săsesc în Transilvania, Alexandru Roman, membru al Academiei dela înfiinţarea ei, fiind dintre cei numiţi la Aprilie 1866. El a fost unul dintre fruntaşii cei mai luminaţi ai Românilor de peste Carpaţi, atât ca bărbat politic cât şi ca publicist. Dela 1862 până la ḑilele lui din urmă, Roman a fost profesor de limba şi literatura românéscă în Universitatea dela Budapesta. *El a luat o parte fórte iusemnată — precum cu toţii scim la întrégă activitatea Academiei, participând la tóte adunările generale anuale.*

(Şedinţele de peste an). In cursul anului Academia a ţinut cu totul 38 şedinţe ordinare, din cari 7 au fost publice. In şedinţele aceste s'au făcut diverse comunicări şi discuţiuni scientifice. Dl *Gr. G. Tocilescu* a făcut comunicări despre cercetările importante areheologice făcute sub direcţia dsale; a cetit următórele lucrări importante 1. Comunicaţiuni archeologice şi epigrafice asupra fotografiei antice a oraşului Tomis; 2. Cultul şi asociaţiunile civile şi religióse la Tomis; 3. Geografia antică a Dobrogei. Dl B. P. *Haşdĕu* a cetit despre Cronica Basarabilor, ér de altă dată despre Negru-Vodă. Au mai făcut comunicări dnii *Urechie*, Dr. *V. Babeş*, *N. Negreanu* ş. a.

(Academia şi cărţile bisericesci). Cu privire la importanta chestiune a reeditării cărţilor bisericesci (de care şi noi în ḑiarul nostru am tractat pe larg în anul trecut) cetim în raportul general al Academiei următórele:

„Nóuĕle traduceri şi ediţiuni de cărţi bisericesci, cari se fac de mai mult timp cu direcţiunea şi cu îngrijirea S-tului Sinod, au format obiectul unei discusiuni în Academie în şedinţa dela 13 Iunie. S'a observat, că atât în traducerile din nou făcute, cât şi în reeditările traducerilor mai vechi de cărţi bisericeşti s'au întrodus înnoiri de limba, s'au fabricat cuvinte nóuĕ şi s'au întrebuinţat construcţiuni şi disposiţiuni de frase nepotrivite cu spiritul şi cu tradiţiunile limbei; s'a cerut ca Academia sĕ caute modalitatea pentru a colabora de acum înainte cu S-tul Sinod la editarea cărţilor bisericesci şi s'a propus ca de-ocamdată instituţiunea nóstră sĕ însărcineze pe unul din membrii sĕi, care, după ce va examina cu de amănuntul limba întrebuinţată în acele cărţi, sĕ presinte o relaţiune asupra cestiunii revisuirii şi retipăririi lor. Cestiunea întrégă s'a reservat spre a fi discutată în actuala sesiune generlă.“

(Publicaţiunile Academiei.) S'au publicat în anul acesta:

1. Cinci tomuri din „Analele Academiei“. In tomul prim a apărut importanta lucrare a dlui C. Ollănescu: „Teatrul la Români“. Partea I. Datine, năravuri, jocuri, petrecei, spectacole publice şi altele;

2. „Istoria lui Erodot“ în traducerea premiată a dlui G. I. Ghica.

3. „Hronicul vechimei a Romano-Moldo-Vlahilor‘, de Dimitrie *Cantemir*, retipărit sub îngrijirea dlui Tocilescu;

4. „Acte şi documente privitóre la istoria renaşterei României“. „Hora Dobrogei‘‘, lucrare premiată a reposatului Dr. D. *Brândză*;

6. „Cimiliturile Românilor“ de Artur *Gorovei*, — precum şi alte lucrări însemnate şi documente istorice (5 tomuri din cercetările istorice ale lui Hurmuzaki).

(Averea Academiei) s'a sporit şi în anul acesta în mod îmbucurător prin donaţiuni, legate şi fonduri. Dintre multele donaţiuni amintim pe cea făcută de Eugen *Alexandriu*, Român originar din Galaţi; care trăeşte în San Francisco, în California, şi care a lăsat Academiei un legat de 2500 dolari 12500 lei) pentru a se da burse la sěraci. Precum se scie, averea Academiei a fost sporită în anul acesta şi prin reposatul transilvănean N. R. *Daniilescu*, profesor şi inginer silvic, care ş'a testat considerabila sa avere întrégă Academiei române.

(Premiile din anul acesta). Se vor conferi cu totul 6 premii la adunarea din anul acesta, între cari unul de 8500 lei, 3 de câte 5000 lei, unul de 4000 şi cel mai mic de 2000 lei. La aceste premii au concurs trei deci şi patru de lucrări. Intre concurenţi se găsesc dnii: Dobrogeanu-Gherea (Studii critice vol. III.) Neniţescu („Radu dela Afunati“, Dramă), M. Strajan (Chestiuni literare şi pedagogice), Dr. Babeş, Stăncescu („Crâmpeie) ş. a.

Premiile se vor conferi către sfêrşitul sesiunei.

Noutăţi.

Un mecenat român. Corespondentul nostru din Sebeşul săsesc ne scrie următórele: Eri în 9 Martie a fost înmormêntat vrednicul cetăţian de aici Gregoriu Forro, — recte Fara. Reposatul G. Fara s'a născut în comuna Vidra, în anul 1835, din părinţi gr.-orientali. Ca măestru cojocariu a lucrat în Zlatna, în Alba Iulia, unde s'a căsătorit cu Susana Balog, fica cantorului reformat de acolo, împrejurare ce l'a silit sě trécă la confesiunea reformată. Stabilindu-se în 1856 la Sebeşul săsesc, în urma străduinţei şi cinstei sale exemplare, prin priceperea deplină a branşei sale a pus la o parte frumósă avere materială, — bucurându-se până la sfêrşitul vieţei sale de stima şi iubirea generală a tuturor cetăţenilor Sebeşeni, mai ales însě de a Românilor, pe cari totdéuna i-a spriginit în tendinţele lor culturale şi naţionale. In timpul din urmă purta deosebit interes faţă de meseriaşii români şi mulţi măestri cojocari români au eşit din scóla bravului Fara. Cât de mult a iubit pe Românii din Sebeş s'a vědut însě numai după mórtea lui. In 8 Martie, la órele 3 p. m. s'a desfăcut la judecătoria reg. din loc testamentul reposatului, *prin care a lăsat pe sama poporului român din Sebeş 8000 (opt mii) floreni*. Conform dispoşiţiunilor testamentare banii aceştia sunt a se transpune Asociaţiunei pentru literatura şi cultura poporului român cu meniţiunea ca din interesele acestui fond sě se creieze stipendii pentru copii români din Sebeşul săsesc, cari se vor aplica la meserie şi vor fi lipsiţi de mijlóce, precum şi pentru gimnasişti. — Nemuritoriul testator a mai lăsat şi pe séma biserice ev. luth. o sumă de 5000 fl. — La înmormêntarea reposatului filantrop a asistat un public numěros, fără deosebire de naţionalitate şi confesiune. Institutul românesc de credit „Sebeşana“, al cărui membru devotat a fost, a depus pe sicriul reposatului o frumósă cunună. Cuvine-ni-se a cunósce şi a fi cu recunoscinţă faţă de acest act de binefacere. Rari sunt adi binefăcětorii. Români, cinstiţi memoria lor! Z“.

* * *

Demonstraţie unguréscă la Braşov. In diua de 15 Martie după prând Ungurii din Braşov au ţinut în sala Redutei de acolo o întrunire festivă, organisată de comitetul politic esecutiv al lor.

După terminarea sěrbării — cum aflăm din Gaz. Trans. — toţi participanţii s'au depărtat într'un mare cortegiu, percurgând stradele principale între strigăte şi sbierături teribile.

Cortegiul de demonstraţi mărit prin aliarea inaşilor şi a calfelor unguri, când a trecut prin piaţă, demonstraţii strigau: Abzug Kronstadt“! „Eljen Kossuth!“ „Eljen a király!“ „Abzug a császár!“ — Când demonstratia 'şi-a ajuns culmea a întrevenit poliţia făcênd câteva arestări. Mulţimea gălăgiósă s'a luat atunci după poliţia care petrecea pe cei deţinuţi, făcênd un scandal enorm, zberând şi fluerând după poliţişti. A trebuit sě întrevină miliţia pentru restabilirea ordinei.

In decursul demonstraţiei s'a arětat în piaţă şi fişpanul. D-sa — spun foile unguresci — 'şi-a esprimat indignarea faţă de purtarea poliţiei, şi a dispus ca miliţia sě fie depărtată şi demonstraţii lăsaţi în pace.

* * *

Ungurii se îmbulzesc. Cât de neastêmpěrată a devenit politica Ungurilor de a cuceri teren între naţionalităţi se póte vede eclatant din urmětórele: In dilele aceste au venit din Budapesta la Sighişóra mai multe căpetenii ale Ligei de maghiarisare în frunte cu faimosul rector universitar Herczeg Mihály. Scopul venirei lor în acest oraş a fost ca sě înfiinţeze o secţiune a Ligei maghiare, — lucru ce s'a şi întêmplat spre marea bucurie a gazetelor ungureşti şi a obstei lor. Sighişóra este un oraş locuit de Saşi şi Români, ear unguri sunt numai funcţionarii de stat, cocişii şi servitórele. Şi pentru acestia au înfiinţat secţia. — Altă minunaţie. Aici în Sibiiu (!!), unde Ungurii vor se prindă picior tot mai sigur, va fi o mică adunare unguréscă în 29 Martie. Scopul acestei adunări — după cum suntem informaţi — va fi, de a pune basă la o bancă naţională maghiară aci în Sibiiu. Aţi înţeles: bancă maghiară în Sibiiu! Aflăm ca ovreii nostri de aici vor aranja cu acest prilej un banchet în onórea fundatorilor băncii. Saltă Israile!

* * *

Soţia lui Dreyfus s'a adresat dilele aceste către ministrul francez de războiu cu rugămintea, sě-i permită a petrece cu bărbatul sěu în exil pe „Inzula Dracului“. Cererea însă i-a fost respinsă. Legile franceze adecă nu dau voie soţiei unui exilat, se urmeze pe bărbatul sěu în exil. In Rusia soţiile celor deportaţi în Siberia pe un timp de peste 50 de ani, pot sě însoţéscă pe soţii lor.

* * *

Procesul Zola. Curtea de casaţie din Paris se va pronunţă în 31 Martie asupra recursului lui Zola, care se întemeiază pe 12 puncte.

In Paris se face colectă pentru prepararea unei medalii pe sama lui Zola. Pe o faţă a medaliei va fi gravat: „Dreptatea e nerestúrnabilă; nimic n'o póte opri în calea sa“. Pe faţa cealaltă va sta: „Omagiu lui Zola“

* * *

Corpul învěţătorse din *Vidra de sus* aduce pe calea acésta mulţămitele sale stimaţilor domni, cari cu prilegiul producţiunii scolare ţinute în pomenita comună la 2/14 Febr. au binevoit prin contribuiri şi suprasolviri a ajuta la sporirea bibliotecei scolare. Suma încursă a fost de 8 fl. 20 cr.

* * *

Societăţi de cumpětare. Sub acest titlu a apărut în editura „Tipografiei“ din Sibiiu o broşură de Gavril *Aluaş*, învăţător, cuprinzênd indigitări pentru înfiinţarea de *societăţi de cumpătare*. Prefaţa broşurei e scrisă, se 'nţelege, de dl. Dr. Eliă *Dăianu*, amic maniac al prefeţelor. Costă 1 coronă.

* * *

Reuniune de însurăţei. Cea mai nóuă speţie de reuniuni este fără îndoială reuniunea de candidaţi de însurătóre. Esistă până acum numai una, în St. Luis (America). Infiinţată în 1 Maiu 1897, ea are deja 58 membri. Membrii acestei reuniuni pot fi numai tineri (burlaci), cari au gânduri serióse de însurat şi au ajuns vêrsta de 21 ani dar n'au trecut de 35 ani. In decurs de 2 ani dela întrarea lor în reuniune trebue sě se însóre, — astfel prescriu statutele. Spre acest scop societatea esmite mai multe comisii pentru a afla damele corespundětóre, — un lucru nu tocmaì greu de tot. Societatea are şi o patronesă în a cărei salon însurăţelul are voie a face cunoscinţa fiitórei sale mirese. Căsătoria se póte face numai cu învoirea patronesei şi a presidentului. La ospăţ asistă societatea întrégă, fiind acésta o petrecere familiară. Societatea pórtă totodată tóte cheltuelile de ospăţ, plăteşte trăsura cu doi cai inelele de aur, buchetele de flori şi camera nuptială. Membrii reuniunei fac părechei căsătorite şi daruri.

Avis burlacilor nostri!

* * *

Trilby, roman de George dn *Maurie*, tradus de Afin de la Tuscia, a apărut de curând la Timişóra, 1 în tipografia lui H. Uhrmann. Tipariu bun, traducere primitivă.

* * *

Impărţire de pădureţi. Vineri în 13/25 Martie n. c., la órele 11 din di se vor împărţi prin subscrisul comitet mai multe mii de pădureţi: meri, peri, pruni, cireşi, gutui etc. La împărţire vor avea întaietate şcólele de pomărit ale şcólelor nóstre poporale. Pădureţii se iau în primire în amintita di şi a ciasul numit din grădina seminarului „Andreian“ (strada Schevis). Sibiiu, 17 Martie n. 1898. Comitetul central al „Reuniunei române de agricultură din comitatul Sibiiu“. *D. Comşa*, preş. *V. Tordăşianu*, secretar.

PARTEA ECONOMICĂ.

„Reuniunea română de agricultură din comitatul Sibiiului“.

(Urmare).

Juriul de premiare s'a compus astfel: Demetriu Comşa president. Victor Tordăşianu, secretar. Emil Verzariu, funcţionar de bancă. Dr. D. P. Barcianu, profesor (ales în locul lui I. Chirca din Sělişte), George Bobeş, paroch, toţi din Sibiiu; Radu Istrate, proprietar, Petru Indries, notar, Ioan Boilocan, Ioan Iordan Cloaje, Oprea Halmagiu, economi, Ioan Druhora, paroch, toţi din Boiţa; Dumitru Săcărea, paroch, Toma Nedelcu primar, ambii din Tălmăcel; Toma Dragomir, paroch, Nicolae Grecu, comerciant ambii din Porceşti; Demetriu Săcăra, înv. în Sebeşul-de-sus; Valeriu Florian, preot, George Dănilă, înv. dir. ambii din Racoviţa; ér în locul membrilor absenţi: Ioan Micu, propr., Toma Doican, paroch şi Ioan Ivan (din Sebeşul inf.),; Ioan Mateiu, paroch (Sebeşul sup.); George Bobanga, econ. (Racoviţa); Ieronim Spornic, notar, Nicolae Veştemean, primar şi Irimie Milea (Veştem); Ioan Popovici, paroch, şi Constantin Popovici, notar (Sadu), s'au ales suplenţi în persónele: Stanciu Coca, Ioan Stoia Bobeş, Ioan Oprea Halmagiu, Ioan Bratilescu, economi în Boiţa; Teodor Orlea, funcţ. consist. în Sibiiu; Ioan I. Roman, proprietar în Sebeşul inf.; Ioan Nedelcu, econ., Irimie Roman, înv. şi George Comşa, notar, toţi din Tălmăcel; Traian Florian, cancel. adv., Sibiiu; Ioan Costeiu Rusalim econ. Porceşti şi Victor Florian, notar substitut în Racoviţa.

Juriul întregit şi constituit a purces la examinarea vitelor, lucrare ce a ţinut aprópe 4 óre, după ceea-ce a urmat însaşi premiarea şi s'au distribuit pe basa listei de premiare următórele premii:

Grupa I. Bovine de prăsilă:

a) tauri.

premiul	cor.	proprietarul	fivmuna
I.	12	Comuna polit. Tălmăcel,	Tălmăcel
Suma 1	12		

b) vaci.

premiul	cor.	proprietarul	comuna
I.	6	Valeriu Florian preot	Racoviţa
II.	6	Ioan I. Cloaje, propr.	Boiţa
III.	5	Savu Vulc, propr.	„
IV.	5	Maria G. Dănilă	Racoviţa
V.	4	Traia Bobeş, măiestru têmplar	Boiţa
VI.	4	Radu Istrate, propr.	„
VII.	3	Ioan Dănescu, econ.	„
VIII.	3	Gligore Moldor, econ.	„
IX.	2	Ioan Ionascu, econ,	„
X.	2	Ioan Stoia Bobeş, econ.	„
XI.	2	Ioan Cocoş, econ.	„
XII.	2	Ioan Branea, ecom.	„
XIII.	2	George Stoica, econ.	„
Suma 13	40		

c) junci, junince, tăurenci dela 1—3 ani.

premiul	cor.	proprietarul	comuna
I.	6	I. I. Roman, propr,	Sebeş.-inf
II.	6	Valeriu Florian, par,	Racoviţa
III.	6	Stefan Costeiu, econ.	Porceşti
IV.	5	Ioan Ionascu, econ.	Boiţa
V.	3	Maria Dolomeiu, econ.	„
VI.	3	Michaiu Onea Rădoiu	Tălmăcel
VII.	3	George Sînu, econ.	Racoviţa
VIII.	3	Ioan Bobeş, econ.	Boiţa
IX.	2	Ioan Neamţ, econ.	Tălmăcel
X.	2	Nicolae Donia, econ.	Boiţa
XI.	2	Paraschiva Leuţa, econ.	„
XII.	2	Iordan Cloaje, econ.	„
XIII.	2	Ioan Hoadria, econ	„
XIV.	2	Vasiliu Oprea Halmagiu, econ.	„
XV.	2	Ioan Boidocan, primar	„
XVI.	2	Ioan Ariton, econ.	„
XVII.	2	Const. Roman, econ.	Tălmăcel
XVIII.	2	Ioan Curpătoria, econ.	Boiţa
Suma 18.	54;		

(Va urma).

Din Public*)

O lămurire.

Intr'o notiţă din nrul 53 al „Tribunei“ a. c. se vesteşte, că eu am încetat a face parte din redacţia acestui diar.

Tonul suspect al notiţei acesteia, pe cât de laconice pe atât de veninóse, — prea uşor póte induce în eróre on. public românesc şi mai ales pe cei ce mě cunosc, personal ori din cele ce-am publicat în diarul, căruia de doi ani îi servesc cu tótă căldura şi cu tot devotamentul, ce se cer muncitorilor unei foi naţionale românesci.

Fie că prin notiţa în chestie s'a intenţionat a mě presenta defavorabil, fie că nu s'a intenţionat aşa ceva, — îmi ţin de datorinţă a preveni ori-ce eventuală seducere ori aberaţie a on. public românesc. In urmare declar următórele:

Nu-i adevěrat, că eu am încetat a face parte din redacţia „Tribunei“. Ci — de drept — adi ca şi până acum sunt colaborator intern al „Tribunei“. Asta pe temeiul unui contract legal ce-am încheiat pe termin de un an cu societatea „Tipografia“, representată prin însuşi directorul esecutiv Dr. E. Dăian.

Notiţa suspectă, care anunţă încetarea mea de a fi membru al redacţiei „Tribunei“, se reduce esclusiv la un procedeu ilegal, volnic şi brutal al directorului esecutiv Dr. E. Dăian. Acest domn, pornind din meschine interese, cari se vor dovedi la timp, — m'a demisionat ca din senin, fără nici un termin, ci imediat cu diua următóre, pe lângă asta sub pretexte ridicole şi — ce e mai grav — fără ştirea şi învoirea on. Direcţiuni a „Tipografiei“, ba chiar fără ştirea şi învoirea dlui Dr. Ioan Raţiu, cu care dl Dăian convine di de di cel puţin de dóuě-ori! Mai mult. Dl Dăian a dus volnicia atât de departe, că a desconsiderat cu desěvîrşire chiar şi contractul încheiat între noi.

Pe lângă tóte aceste brutale procedeuri, acelaşi domn mi-a esprimat „speranţa“ — cât jezuitism! — că o vom sfîrşi „ca prieteni“ !...

Fireşte, am respins cu indignare acéstă „speranţă“, pe cum respinsesem şi scrisórea de demisionare ce mi-o adresase d-sa. Totodată i-am declarat categoric, că eu nu mě privesc demisionat, ci voi urma sě lucrez în redacţie. Dar, în redacţie, dl Dăian m'a ameninţat cu forţa poliţială, şi cu puterea m'a împedecat sě mai lucrez. Pe urmă, ca sě pue vîrf brutalităţilor, a publicat în „Tribuna“ că am încetat a fi membru al redacţiei, — deşi on. direcţiune nu ştie nimic de tóte acestea, şi deşi chiar dl Dr Raţiu îmi promisese, că deocamdată casul nu va apăré în „Tribuna“.

De vreme-ce asemenea procedeuri volnice, teroristice şi brutale au de urmare stări anormale şi anarchice, cari primejduesc nu numai interesele celor angajaţi la foile comitetului naţional, ci chiar interesele naţionale representate prin aceste foi, lăsându-se ele la bunul plac al unui Erostrat, care a isgonit până acum pe toţi redactorii şi colaboratorii angajaţi la „Tribuna“ sub „directoratul“ d sale, — nutresc nădejdea tare, că on. Direcţiune a „Tipografiei“ va şti înfrâna odată pe acest desfrânat şi va da ascultare recursului ce voi înainta în chestie.

La cas contrar, mě voi vedé silit a da în vileag fapte concrete şi acte autentice, cari sě pue în adevěrata lor lumină actualele stări dela „Tribuna“, pentru-ca on. public românesc sě vadă pe ce povîrniş e împins acest organ de însuşi „directorul“ sěu.

Sibiiu, 21 Martie n. 1898.

Ioan Scurtu.

---

*) Pentru cele cuprinse în rubrica acésta redacţia nu primesce responsabilitatea.

Nr. 18/98 [46] 1—3

Publicare de licitaţiune.

Edificarea şcólei confesionale rom. ortodoxe din comuna Bungard, tractul Sibiiului, se va da în întreprindere pe calea licitaţiunei publice mínuende care se va ţinea **Duminecă în 22 Martie (3 Aprile n.) a. c. la 2 óre p. m.** în şcóla cea veche din loc.

Preţul strigărei, conform planului şi preliminarului de spese este **5333 fl. 19 cr.** în care sumă e computat şi materialul ce'l dă biserica.

Licitanţii au sĕ subscrie condiţiunile înainte de începerea licitaţiunei şi sĕ depună vadiul de 10% din preţul strigării.

Solvirea preţului edificărei va urma în trei rate egale şi adecă: prima rată se va solvi la începutul lucrului, a 2-a la punerea edificiului sub coperiş şi a 3-a rată după colaudare.

Comitetul parochial îşi susţine dreptul a putea alege pe ori-şi-care din licitanţi fără considerare dacă e acela minus oferent.

Vadiul oferentului, cu care se va încheia contractul, va rĕmâné ca cauţiune după colaudare încă 6 luni.

Planul şi preliminariul împreună cu condiţiunile de licitare se pot vedé ori-şi-când la epitropia parochială din Bungard.

Comitetul parochial gr.-or.

Bungard, în 22 Faur 1898.

Teodor Necşa,
presb.

Nr. 256—1898.
Vidi.
Sibiiu, 24 Februare 1898.

I. Papiu,
protopresb.

1561/898 polg. [42] 2—3

Hírdetmény.

A nagyszebeni kir. tőrvényszék közzèteszi, hogy Szebenmegyébe kebelezett Deál községhatára tagositásának megengedhetősége felett a tárgyalást Aeker Mihály birtokos kérelme folytán elrendelte s annak határnapjáúl 1898 évi május hó 10 ík napját d. e. 9 órakor a deáli kőzségí irodába kitüzte.

Ezen tárgyalásra az összes érdekelt birtokosok azon megjegyzéssel idéztetnek meg, hogy a meg nem jelenők a tagositásba beleegyszöknek fognak tekintetni.

A nagyszebeni kir. törvényszéknek 1898 évi március hó 10 én tartott üléséből.

Iánosi Sándor elnők
Kiss Dénes, jegyző.

P. T. Dómnelor

le aduc la cunoscinţă, că am sosit din călĕtoria pentru cumpĕrat dela Viena cu o bogată alegere de cele mai moderne noutăţi şi îmi permit a le învita sĕ mĕ onoreze cu visite cât mai dese. [44] 2—3

Cu distinsă stimă:

Henriette Frank,
Strada Măcelarilor 5.

În librăria Tipografiei archidiecesane se află:

Dicţionariu român-maghiar
şi
Dicţionariu maghiar-român
de
Dr. I. Crişan şi N. Putnoky,

apărute în 1893 şi 1895, cele mai nóue vocabulare pentru învĕţarea limbei maghiare.

Preţul leg. à fl. 2.—

Librăria Tipografiei Archidiecesane.

În Librăria Tipografiei archidiecesane din Sibiiu se află următórele **cărţi de şcólă:**

Abecedar pentru şcólele poporale rom. de Zacharia Boiu, ediţiunea XIV legat	fl. —.24
„ („Micul prietin al copiilor“) de S. Moldovan, broşat 22 cr., legat	„ —.25
„ românesc, de V. Petri, legat	„ —.25
Abcdar maghiar-român, de N. Putnoky, partea I., leg.	„ —.20
„ „ „ de F. Koós şi V. Goldiş, leg.	„ —.20
„ maghiar de P. Gönczy	„ —.14
Ântâia carte de lectură şi învĕţ. de I. Popescu, leg.	„ —.20
„ „ „ **cetire** pentru învĕţarea limbei germane de I. Doica	„ —.25
Aritmetica pentru începĕtorii din şcólele primare, de P. Dima, broş.	„ —.30
„ de . Dogariu şi I. Dariu, cu numerii dela 1—20, broş. 15 cr.; cu num. dela 1—100, br. 15 cr.; cu num. dela 1—1000, br. 20 cr.; cu num. dela 1—1,000,000 br.	„ —.30
„ pentru anii din urmă ai şcólei primare partea IV, de I. Dariu, broş.	„ —.45
„ pentru şcólele poporale, de F. E. Lurz, trad. anul I. şi II., 20 cr. part. a II-a	„ —.35
Atlas, de Kozma Gyula	„ 1.—
Bucóvna pentru învĕţătura pruncilor, leg.	„ —.20
Cântările bisericesci, culese şi arangiate de D. Cunţan	„ 4.—
Carte de cetire de Z. Boiu partea I., leg. 40 cr. part. II., leg.	„ —.30
„ „ „ pentru cl. I. şi II. gimn. de I. Popea	„ 1.35
„ „ „ II. pentru şcólele poporale, prelucrată de Dr. Petru Şpan, leg. 30 cr. a III-a	„ —.60
„ „ „ pentru anii din urmă, de Ioan Pop Reteganul	„ —.75
„ „ „ de V. Oniţiu, pentru cl. III gimn., reală, broş. 1 fl., pentru cl. IV. gimn. reală, leg.	„ 1.60
„ „ „ maghiară, partea I. de Dr. I. Crişianu şi N. Putnoky, broş. 70 cr., partea II., broş. 1 fl. leg.	„ 1.15
„ **de rugăciune** pentru tinerimea gr. or. română, frumos leg.	„ —.15
Catechism bogat leg.	„ —.50
„ **mic** al bisericei ort. ort. de Z. Boiu, leg.	„ —.20
„ pentru învĕţămêntul religiunei dreptcred. rĕsărit. de Moise Toma. leg.	„ —.20
Charte geografice, aprobate: Ungaria şi Austro-Ungaria, à fl. 5.75, Europa	„ 6.—
Chemia elementară anorganică şi organică de A. Vlaicu, broş. 80 cr., leg.	„ 1.—
Computul în şcóla poporală, de I. Popescu, broş.	„ 1.20
Conductor la aplicarea ântâii cărţi de lectură şi învĕţătură de I. Popescu, broş.	„ —.10
Confesiunea ortodoxă, de Dr. B. Constantinescu	„ 1.20
Culegere de cântări biser. în folosul tinerimei, broş.	„ —.12
„ „ „ de G. Stefănescu, caetul I. 25 cr. II. 25 cr. III.	„ —.35
Cunoscinţe din constituţia patriei, de I. Popovici, leg.	„ —.20
Curs complet de corespondenţă comercială, de I. C. Panţu	„ 1.60
Curs de limba maghiară pentru scólele poporale române, de I. Molnar, partea I. broş. 16 cr. leg 20 cr.; partea a II-a broş. 20 cr., leg. 24 cr.; pentru curs. III. broş. 16 cr., leg.	„ —.20
Curs de limba maghiară, de M. Voilean şi P. Bod, partea I., anul II. si III. de şcólă	„ —.25
Curs elementar de geometrie practică de D. Mirescu leg.	„ 1.—
„ „ de musică, partea II., de Const. M. Cordoneanu, broş. 50 cr., partea III. şi IV., broş.	„ —.80
Curs practic de aritmetică pentru şcólele poporale de Ars. Vlaicu, I. 22 cr.; II. 25 cr.; III.	„ —.35
Curs practic de economie, de I. Georgescu	„ —.25
Curs practic de limba maghiară pentru anul I. şi II. de şcólă de I. Dariu, broş.	„ —.16
Dialogi româno-francezi, de M. Rudinescu	„ 1.20
„ româno-germâni, de M. Rudinescu	„ 1.—
Dicţionariu român-germân şi germân-român, de S. P. Barcianu, tom. I. fl. 2.50, tom. II.	„ 3.80
„ maghiar-român de Dr. I. Crişan leg.	„ 2.—
„ român-maghiar de N. Putnoky, leg.	„ 2.—
Drepturile şi datorinţele civile pentru şcólele poporale confesionale, broş.	„ —.20
Economia câmpului şi grădinăritul pentru şcólele poporale, de G. Moian, broş.	„ —.25
Economia domestică pentru cl. IV. primară de fete, de o asociaţiune de învĕţători, leg.	„ —.60
Elemente de fisică pentru şcól. popor. de I. Dariu, leg.	„ —.30
„ **de geografie** de Z. Boiu, leg.	„ —.30
Elemente de geografie comparativă, pentru clasele infer. de S. V. Isopescu, curs. I.	„ —.95
„ **de geometrie** pentru anii din urmă ai şcólei poporale de D. Dogariu şi I. Dariu, leg.	„ —.20
„ **din teoria musicei**, de A. Sequens, broş.	„ —.50
Exerciţiile gimnastice în şcólele elementare române de Iosif Aron	„ —.15
Exerciţiile de stil în şcóla popor. de D. Lăpĕdat, broş.	„ —.15
Fibel, după metoda analitică-sintetică de G. Jausz, leg.	„ —.30
Fisica pentru şcólele poporale de D. Făgărăşan, broş	„ —.30
Fisica pentru şcólele poporale, de Iosif Bălan, broş.	„ —.25
Gaspey-Otto-Sauer, Metoda pentru studiul limbilor moderne, conversaţiuni franceze de L. Leist.	„ 1.10
Geografia Ungariei, de Dr. N. Pop, broş.	„ —.25
Geografia pentru şcól. popor. de I. Dariu, broş. 30 cr., leg.	„ —.35
„ „ „ de D. Făgărăşan şi S. Moldovan, broş 25 cr., leg.	„ —.30
Geografia pentru şcólele medii de . Făgărăşan şi S. Moldovan tom. I., broş.	„ 1.20
Geografia pentru şcólele medii de D. Făgărăşan şi A. Bârsean tom. II., broş. 50 cr., tom. III., broş.	„ 1.—
Globuri terestre simple à fl. 1.—, 2.—, 3.30, 5.30,	10.—
cu meridian à „ 3.15, 5.30, 8.40, 12.60,	21.—
Gramatica elementară a limbei germâne pentru şcólele secund. de Dr. G. Coman, partea III., broş. 85 cr., leg.	„ 1.—
Gramatica germână, de Sava Popovici Barcianu, curs practic pentru şcólele secundare, prep. şi priv.	„ 1.40
„ **limbei maghiare** de Dr. I. Crişianu şi N. Putnoky, broş.	„ 1.—
Gramatica română, pentru şcólele popor. de I. Dariu	„ —.25
„ „ întocmită pentru şcólele secundare de I. Pilţia	„ 1.25
„ „ de I. Petran, p. I. Etimologia	„ 1.—
„ „ de S. P. Barcian, leg.	„ —.50
„ „ de I. Mihelţian, pentru cl. II. broş. 10 cr.; cl. III. broş. 16 cr.; cl. IV., broş.	„ —.24
Gramatik der Rumänischen Sprache, de A. Pumnul, prelucrată de S. V. Isopescu	„ —.80
Higiena poporală, de Dr. G. Vuia, broş. 1 fl., leg.	„ 1.20
Higiena copilului dela nascere pănă la al 7-lea an al etăţii de Simion Stoica, broş.	„ —.15
Intrebări de educaţiune şi instrucţ. de Dr. P. Span, br.	„ 1.—
Introducere în sciinţele naturale, pentru învĕţămêntul secundar de B Nanian	„ —.75
Isagogia, de Dr. Il. Puşcariu, broş	„ 1.50
Istoria biblică, pentru şcólele poporale, leg.	„ —.30
„ **biblică** pentru şcólele medii, inf. şi şcól. civ. broş.	„ —.55
„ **bisericéscă** pentru şcólele poporale, leg.	„ —.30
„ **bisericéscă** pentru şcólele medii de Dr. Ilarion Puşcariu, partea I., broş. 50 cr.; partea II. broş.	„ —.50
Istoria bisericéscă rom. de Şaguna, partea I. şi II., br.	„ 3.—
„ „ în limba germână	„ 1.—
„ **literaturei române**, de I. Lazariciu, broş.	„ 1.—
„ **naturei şi fisică**, de Z. Boiu, leg.	„ —.30
„ **naturală,** de Dr. D. P. Barcian, partea II.	„ —.60
„ „ de Ipol. Ilasieviciu, leg.	„ —.36
„ **patriei,** de I. Dariu, broş.	„ —.25
„ **patriotică,** de Z. Boiu, leg.	„ —.30
„ **pedagogiei,** de Dr. Petru Pipoş, broş.	„ 2.—
„ **pedagogiei,** de V. Grig. Borgovan	„ 1.50
„ **Ungariei**, de Dr. N. op, broş.	„ —.20
„ „ în legătură cu istoria univers. pentru şcólele poporale, de Silvestru Moldovan, broş.	„ —.20
„ **Ungariei** pentru şcól. secund. de V. Goldiş broş.	„ —.80
„ **universală** de V. Goldiş evul vechiu, broş.	„ 1.—
„ „ „ „ „ „ mediu, „	„ 1.25
„ „ pentru cl. inferióre de S. V. Isopescu, tom. I. broş 90 cr.; tom. II. broş. 53 cr.; t. III. br.	„ —.73
Le livre des demoiselles, pentru şcólele de fete, de H. Barbieux	„ 1.50
Lectură şcolară I. de V. Bumbac	„ 1.25
Legendar sau **carte de cetire,** de V. Petri, leg.	„ —50
„ **maghiar-român,** de N. Putnoky, leg.	„ --.30
Leitfaden der rumänisch und deutschen Convers. Sprache	„ 1.—
Lesebuch germân, de Georg Jausz, partea I. leg. 40 cr., II. leg. 55 cr., III. leg. 65 cr., IV. leg. 70 cr., V. leg.	„ —.85
Limba maternă, de Dr. Il. Puşcariu, leg.	„ —.40
„ **română,** de V. Oniţiu, broş.	„ —.50
Literele mobile (pe hârtie tare) pentru maşina de cetire, 144 bucăţi	„ 2.50
Liturgica bisericei ortodoxe, de I. Stefaneli	„ 1.—
Lucrul în şcólă, de G. Moian, broş.	„ —.45
Magyar olvasókönyv, de Torkos L. broş.	„ —.50
Manual de aritmetică, pentru gimnasiul inferior de Dr. F. Močnik, tradus de S. V. Isopescu, p. I.	„ 1.—
Manual de dreptul cambial, de I. Socaciu, broş.	„ 2.—
„ „ gramatica germână, pentru gimnasii, şcóle reale, prep. şi particulari de S. Nestor şi N. Popescu	„ 1.—
„ „ **istoria literat. rom.** de Enea Hodoş, broş.	„ 1.—
Manuducere la abcdarul maghiar-român, de N. Putnoky, broş.	„ —.06
Manuducere la legendarul maghiar-român, de Nic. Putnoky, broş.	„ —.12
Merceologia şi Technologia pentru şcólele comerciale, profes., de Ars. Vlaicu, broş.	„ 5.—
Noua metodă de a învĕţa cu înlesnire limba franceză, de M. Rudinescu, tom. I. leg. 1 fl., tom. II., leg.	„ 1.20
Noua metodă de a învĕţa cu înlesnire limba germână de M. Rudinescu, tom. I. broş. 50 cr, tom. II. br.	„ 1.—
Octoich mic, de 8 glasuri, leg.	„ —.75
Orologion (ciaslov), leg.	„ —.75
Pastorala nóuă, broş.	„ 1.50
Pedagogia, de I. Popescu, broş.	„ 2.—
Pomăritul, de D. Comşa, broş.	„ 1.—
Praktische Gramatik der rumänischen Sprache, de I. Cionca	„ 1.25
Principii de pedagogie, de Dr. Il. Puşcariu, broş.	„ 1.—
Psichologia empirică, de I. Popescu, broş.	„ 2.—
Religiunea creştină, de I. Popea, broş.	„ —.12
Retorica şi carte de cetire, pentru cl. IV. gimnasială, de Grig. Pletos şi I. Gheţe	„ 1.80
Studiu din economia naţională, de N. Petra-Petrescu, broş.	„ —.40
Stupăritul, de C. Dimian, broş.	„ —.80
Toldi, naraţiune poetică de Dr. Crişianu şi Putnoky, broş.	„ —.70
Vocabular român-germân, de Şaguna, br. 70 cr., leg.	„ —.80

Afară de aceste procură Librăria Tipografiei archidiecesane ori-ce cărţi didactice pe lângă cele mai avantagióse condiţiuni.

Lângă preţul cărţii este a se aclude şi costul transportului.

☛ La 10 sau mai multe exemplare din aceeaşi carte se dă rabatul cuvenit. ☚

Redactor prov. **Dr. Elie Cristea.**

Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 29. Sibiiu, Joi, 12/24 Martiu 1898. Anul XLVI.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarchie pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru strĕinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rĕndul cu litere garmond — **și timbru de 30 cr.** pentru fie-care publicare.

Politică de pe amvon.

(*) Din incidentul actualei discuțiuni din parlamentul maghiar asupra proiectului de lege despre apropriațiune, a fost surescitată o chestiune mult interpretată cu ocasiunea votării faimosului „paragraf negru“, care opresce preoțimea a se ingera în afacerile electorale prin sfaturi date poporului de pe amvon.

Discuția asupra acestei teme a reluat-o partidul poporal, care în restricțiunea acésta, vede o stingherire a drepturilor bisericei catolice, căci ea întotdéuna a eserciat în țară și drepturi politice.

Ansă la acéstă discuțiune a dat un cas singular ivit în comuna Șomogy, a cărei preot catolic a fost osândit la o amendă în bani din pricina, că de pe amvon îndemnase pe credincioșii sei, ca sĕ se feréscă de partidul liberal și sĕ lucre tot pos bilul, pentru mărirea partidului poporal catolic.

Deputații partidului catolic au pus în decursul acestei discuțiuni tesa astfel: dacă preoții au datorința, a da poporului prin predici invĕțături folositóre morale și în același timp sunt obligați a da credincioșilor și învĕțături politice.

Drept motive pentru tesa acésta a lor citéză următórele.

Guvernul și organele sale lucréză cu sistem la subminarea bisericei și a autorității preoților, — biserica și preoții trebue în consecință sĕ se apere de aceste atacuri, trebue sĕ desvólte o activitate politică pentru a se îngrădi în contra loviturilor guvernului.

Guvernul — ḑice abatele Molnár — s'a abătut cu totul dela basele creștinismului și lucréză la împingerea cetățenilor la neconfesionalism și păgânism.

„Eu, onorată casă — continuă acelaș deputat — „protestez sĕrbătorește în contra celor ce susțin, că preotul catolic nu are dreptul a se ocupa de politică în biserică și de pe amvon, căci dacă religia a fost tîrîtă, în politică și este tot prin politică atacată, preotului catolic nu numai că-i este îngăduit, nu numai că are drept, dar are chiar și datorința a vêrî politica în biserică. Religia nóstră trebue se esercite o înrînrire asupra tuturor faptelor credincioșilor și prin urmare și asupra faptelor lor politice. Deci catolicilor nu le este ertat a profesa principii contrare bisericei lor, cum sunt principiile de cari este condus bunăoara partidul guvernului, nici se voteze pentru instituțiuni și legi contrare“.

Pentru a ilustra acestea oratorul se provoacă la Francia și încheie cu urmĕtórea apodictică declarațiune:

„*Eu declar deci cu tótă hotărîrea că precum în trecut așa și în viitor noi întotdeuna ne vom ocupa în biserică și de politică, pe cât timp acea politică vatămă biserica nóstră și o persecută și nu ne vom speria nici de sentințele tablei, a Curiei sau de ordonanțele ministeriale, deórece suntem convinși, că da, predicatorii pot fi legați în cătușe, cuvénlul lui Dzeu însĕ nu*“...

Tonul categoric al acestei declarații precum și întréga atitudine a partidului catolic, ne face sĕ deducem, că acest numerice mic partid se simte tare înt'alte direcțiuni, că încuragiările atât morale cât și materiale, ce i vin din residența catolicismului, își arată efectele.

O declarație ca acésta însémnă o anunțare de rĕsboiu din partea ultramontanismului, care vrea sĕ pună tóte pârghiile în lucrare pentru a trece puterea politică din nou în mâna catolicismului.

Catolicismul la noi, ca și în alte țĕri ș'au perdut mult din importanța sa politică, odată cu căderea organisatelor orduri ale Iezuiților. Lipsa de potestate luméscă s'a vĕḑut și vede îndeosebi din mult trăgănata chestiune a autonomiei bisericei lor. Cu tóte sforțările n'au isbutit aș crea o maioritate a congresului și a comisiilor, care se asigure resolvirea chestiunei pendente după cererea și placul corifeilor catolici din țară și a celora din Roma. Acésta și alte inconveniențe au provocat organisarea partidului poporal, aceste împregiurări îi îndémnă a se folosi de tóte mijlócele posibile pentru a recuceri teren bisericei catolice, a lua refugiu la amvon și a face dintrênsul o armă politică.

Este tréba guvernului și a organelor sale de a aproba sau nu o astfel de procedură și de a se împăca eventual cu acest fel de concepție a chemării preotului.

Pe noi ne impórtă chestiunea sulevată numai principiar. Éste admisibil sau nu ca preotul român sĕ facă politică de pe amvon?

Hotărît că nu. Nici firea bisericei nóstre, nici moravurile nóstre, nici cultul nostru religios peste tot nu admite acest lucru. Terenul politicei militante nu este a se transpune în biserică. Și credem că preoții nostri o știu acésta atât de bine, încât nu mai au lipsă de advertisările nóstre. N'au făcut politică în biserica nóstră în trecut și nici acum n'avem necesitate a face în ḑilele aceste, când suntem făcuți aprópe imposibili a face politică și afară de biserică.

Oratorii partidului catolic au înțeles sub „politică“ politica militantă, agitatorică, îndreptată în contra regimelor și a legilor deja create. Și acéstă politică sĕ o eludem nci. Reclamăm amvonul esclusiv pentru binele sufletesc al credincioșilor bisericei nóstre, pentru preceptele creștine, pentru dogmele ortodoxismului. Politica are loc în predicile nóstre cel mult numai pentru a confirma că biserica nóstră este biserică națională și a întări pe credinciosul *român* si în acéstă consciință. Dar deosebirea e mare Asta nu e politică de ḑi și este ireproșabilă.

Da, în privința acésta preoții nostri încă au o sfântă datorință, ce nici lege, nici ordonanță ministerială nu i-o póte lua. Nici-când nu-i este ertat sĕ uite că e preot român, că ascultătorii lui sunt nu numai creștini, ci și români.

Incolo are teren destul *afară* de biserică pentru îndeletnicirile politice. Insĕ chiar de canónele bisericei na'r opri apodictice pe apostolii cuvêntului lui D-zeu dela astfel de indeletniciri, totuși noi credem, că preoții nostri, nici chiar afară de biserică sĕ nu se arunce deocamdată în vîrtejul acelei ocupațiuni lumesci, ce se numesce politică de ḑi. Nici sĕ agite, nici în slujba óre-unui partid politic sĕ nu se pună. Astfel o pretind interesele actuale ale bisericei nóstre.

Dorim, fără îndoială, ca preotul sĕ mérgă și de-ací înainte în fruntea poporului, dar acésta nu pe calea indigitată de abatele Molnár, ci prin împlinirea altor ḑeci de datorințe, între cari una dintre cele mai cardinale este chiar — amvonul. Amvonul la noi ș'a perdut din importanța ce-i compete. In multe părți e negligat și părăsit și glasul predicator al preotului nu se aude numai la sĕrbători domnești. Servéscă-ne acest incident drept admonițiune.

Programul noului cabinet austriac.

Luni în 21 l. c. s'a deschis Reichs-rathul din Viena. Cuvêntul de deschidere l'a ținut Preacuvioșia Sa dl archimandrit Zurcan, president de etate, — deputatul Bucovinei. Intre cei 8 notari tineri aleși pentru ședința acésta a figurat și harnicul deputat român Popovici. Procedându-se la alegerea presidentului casei, a fost ales Dr. Victor Fuchs, membru în partidul poporal catolic, cu 197 voturi din 241. Oposiția germană, în frunte cu Schönerer ș'a reluat firul obstrucțiunei, de unde l'au lăsat la încheierea sesiunei trecute, aranjând acelaș sgomot și tulburări de neliniște. Au defaimat în deosebi pe noul president, numindu-l criminalist, lucru ce l'a îndemnat pe acesta a pune chestiunea de încredere la ordinea ḑilei. I-a votat încredere maioritatea, care l'a ales.

După acésta s'a presentat noului ministeriu înaltei case, ér presidentul de consiliu contele Thun a dat următórea declarațiune, ce formézǎ programul politic al noului cabinet:

„Prin grația Majestății Sale chiemat la postul de ministru-președinte și conducĕtor al ministeriului de interne, am onóre a mĕ presenta împreună cu colegii mei înaltei camere. Sĕ-mi fie permis, ca îndată sĕ și orientez înalta cameră asupra celor mai însemnate țînte, pe cari ale urmări guvernul are cea mai mare bunăvoință.

FOIȚA.

Plângerea

Sântei mănăstiri a Silvașului din eparchia Hațegului din Prislop.

(Urmare.)

Pre Iona din mare l'au lăpădat afară
Acea cumplită fiară;
Iar cuviosul Visarion fiind pe uscat
Primejdie dela slugile Papei i s'au întêmplat,
Ci unde-i puterea cea D-ḑeéscă,
Nu póte réutatea omenéscă.
Atunci Clain păstor și Archiereu,
Temêndu-se de D-ḑeu,
Ca nu cum-va turma lui Christos sĕ péră,
Și din mânile lui sĕ céră,
Au voit sobor mare a se face,
Tóte îndreptândule și pe norod sĕ'l împace.
Poruncă protopopilor a dat,
Scriind sĕ vie tot popa și un om din sat,
Ca dupre porunca archieréscă,
La sobor sĕ se gătéscă.
Ḑi rânduită au însemnat,
Și toți la scaun s'au aflat.
Vlădica pre protopopi i-au luat,
Cu ei în polată au întrat.
Au ḑis: „Iată unația fu pănă acum tăinuită,
Iar acum cu totul descoperită;
Pănă acum au fost legată,
Ca într'un sac ascunsă și băgată.
S'au deslegat și au eșit afară,
Și se vede de toți în țéră.
Și de veți voi cu toții sĕ stăm,
Și de ea sĕ ne spălăm,
Dacă vom sta tótă țéra putem,
Cu totul sĕ o lĕpădăm“.
Iar un protopop din sobor s'au sculat,
Și pre Archiereu cu obrăznicie l'a mustrat.
Și iau ḑis: „Măria ta tot Ardélu'l stăpânesci,
Și ca un copil vorbesci.
Au pentru un călugăr mincinos,
Sĕ'mi las eu cinstea cea de folos“.
Vlădica atunci s'au scârbit,
Și din sobor au eșit,
Și din palat afară,
La norodul cel de prin țéră.
Auḑiți, fiilor, eu când am venit
Păstor la voi, în unire v'am găsit.
Eu trebue sĕ mĕ duc la impărăție,
Puind silința sĕ vĕ scoț din unie.
Deci soborul s'a rîsipit,
Și Vlădica de călătorie s'au gătit.
Acum nu mai este mângăere,
Ci plângere și durere.
Când Visarion în Ardél au propoveduit,
Atuncea și Petru Aron de la Roma au fost venit,
Din școli fórte învĕțat,
Iar de pravoslavie rătăcit și depărtat,
Și când soborul de Clain au fost adunat,
Atunci și Petru Aron în sobor s'au aflat;
O! de nu s'ar mai fi născut,
Că multe rĕutăti acest om au făcut,
Că câte Vlădica în sobor au vorbit,
El tóte le-au fost auḑit.
Și asupra celui, ce i-au făcut lui bine,
Si l'au hrănit pe el cu pâne,
Călcâiul ș'au rădicat,
Și din scaun l'au surpat,
Vlădica Inochentie la Beciu au plecat,
Și în locul sĕu namesnic pe Nicolae a lăsat,
Și ori-ce pricini în cliros sĕ se întêmpleze,
Tóte de el sĕ se îndrepteze.
Aron acum bună vreme au găsit,
Pre Inochientie la Crăiasa l'au pârît.
Ḑicênd, că umblă cu fățărie,
Și nu-i drept la împărăție.
Iară cătră Vlădică s'au arĕtat,
Prietin bun, dândui și sfat,
Insĕ prin scrisori l'au viclenit.
Și până la Roma l'au isgonit.
Acolo în robie s'au închis.
Și în tótă viéța sa au plâns.
Apoi la Nicolae Balomirénul s'au întors,
Și din curtea archieréscă cu urgie l'au scos.
Și nu numai l'au scos și l'au gonit,
Ci și din Ardél cu totul l'au pustiit.
Atuncea Sĕliștenii,
Cu cei de lângă ei împregiurenii,
Au căutat ómeni sĕ găsiască,
Tréba lor sĕ li-o împlinéscă;
Și cu toții s'au sfătuit,
Pre trei ómeni au găsit,
Trei preoți și un mirén,
Din Sĕliște și din Scaun.
Preotul Măcinic și cu Oprea Miclăuș,
Și preotul Ioan din satul Galeș.
Pre acești trei au ales,
La cesaro Craiasa au trimes,
Crăiasa rugăciunea lor o au primit,
Și cu drag li s'au făgăduit,
Cum că ea silă lor nu le va face,
Ci sĕ se odichnéscă în pace,
Și cu unația nimenea sĕ nu-i siléscă,
Ci întru a lor pravoslavie sĕ trăiască.
Atunci Aron, ca un leu răcnind, s'a sculat,
Prin scrisori după ei au alergat,
Și pre câte trei în Viena i-au închis,

„Guvernul consideră restabilirea stărilor normale parlamentare şi a mersului regulat al legislaţiei ca prima şi cea mai însemnată problemă politică a lui, mai ales în momentul de faţă, când o aştéptă sĕ-şi afle resolvarea lor parlamentară negocierile cu cealaltă parte a monarchiei, atât de urgent reclamate în interesul posiţiunei de putere a imperiului şi a întărirei sale economice. Pentru soluţiunea acestei probleme, guvernul apeléză la toţi, cărora le zace la inimă vaḑa imperiului şi le este scumpă însemnătatea formelor parlamentare. Fideli tradiţiunilor legale ale monarchiei austro-ungare, guvernul va avé în vedere în conducerea afacerilor publice ca cel mai înalt principiu pe acela, al dreptăţii faţă cu tóte popórele, cu toţi locuitorii acestui stat. Acest principiu guvernul îl va aplica şi aduce la valóre pe cale constituţională la decisiunea asupra tuturor cestiunilor, cari ating interese politice, ori economice, întrepunêndu-se pentru drept, ordine şi autoritate. Reforme folositóre sociale, înaintarea progresului cultural, ridicarea raporturilor materiale şi morale ale poporaţiunei, şi mai ales ale păturilor estinse ale ei, cari sunt avisate la rodul muncei proprie, sprijinirea industriei şi a agriculturei sunt în interesul statului întreg şi deci vor fi cât mai mult promovate prin guvern.

„Guvernul nisuind din rĕsputeri la realisarea acestui scop, aştéptă firm ca pe aceste terene deosebirile de partid nu se vor manifesta şi tóte puterile se vor uni la lucrare comună, la seviciul posiţiei de putere economic şi, printr'asta, şi politice a statului. Condiţia prealabilă pentru împlinirea acestei probleme patriotice este îmblânḑirea contrastelor naţionale, o acţiune de pace, pentru care tocmai anul acesta va fi mai mult chemat.

„Inalta cameră sĕ fie convinsă. că guvernul, încât va atârna dela el, va face tot posibilul spre a ajunge la acéstă ţintă sublimă.

„Guvernul se adreséză în numele Austriei, plin de încredere, la tóte partidele acestei înalte camere şi speră că, pătrunse de spirit patriotic, vor fi gata de a presta lucrările de stat neapărat necesare, ce se află într'o restanţă periculósă, spre binele întregului şi a părţilor sale“. (Vii aplause).

Din protopresbiterate.

(*Tractul Orăştiei.*)

Simeria, 27 Faur v. 1898.

Ziua de 26 Febr. v. a. c., pentru credincioşii din protopopiatul Orăştiei a fost o zi festivă, fiindcă atunci s'a întrunit sinodul protopresbiteral ordinar, amĕsurat prescrisei statutului organic, legea nóstră bisericéscă fundamentală, spre a lua la cunoscinţă şi la desbatere afacerile bisericesci, şcolare şi epitropesci, care privesc tractul.

Prea on. domn protopresbiter tractual **Vasile Domşa**, în cuvêntarea de deschidere a arĕtat însĕmnătatea şi frumseţa constituţiei nóstre bisericesci, a îndemnat la alipire de aşezĕmintele nóstre bisericesci, fórte frumóse şi moştenite dela părinţi, moşi şi strămoşi, precum şi la nutrirea simţului de religiositate şi moralitate, care pururea, şi mai cu sémă în aceste vremuri de ispită sunt stânca de care încercările ispititorilor se isbesc precum se isbesce viscolul de stânca de granit.

Cuvêntarea noului protopresbiter, care a fost frumósă atât în privinţa conţinutului, cât şi în privinţa predărei, sinodul a ascultat-o cu o deosebită plăcere.

S'a cetit raportul protopresbiteral, care cu mare plăcere s'a luat spre scire. S'a luat spre scire şi apoi şi la desbatere, şi raportul comitetului şi epitropiei protopresbiterale.

Cuprinsul rapórtelor a sădit în pepturile membrilor sinodali firma speranţă, că afacerile ce privesc tractul nostru protopresbiteral vor lua un curs, care factorilor conducĕtori va face laudă, credincioşilor mângăiere, éră ocrotitórei maicei nóstre biserici — bucurie.

Dintre concluse amintesc pre cel luat cu privire la repartiţia ce s'a făcut pe credincioşi, pentru adaptarea casei protopresbiterale, care s'a cumpărat conform unui conclus luat pe timpul în care tractul se administra de Preaonoratul domn **Nicolau Ivan**, acum asesor consistorial; pe cel referitor la convertirea obligaţiilor despre banii parochiilor elocaţi la privaţi. Amintesc şi aceea, că din o órecare parte s'a dat espresiune dorinţei ca cei chemaţi se fie cu bună luare aminte şi se lucre cu tot deadinsul într'acolo, ca învĕţătorii sĕ fie platiţi regulat, căci numai aşa se póte pretinde ca ei cu trup şi cu suflet sĕ se dedice frumósei şi tot deodată şi grelei lor chemări. Una, nu de puţină însemnătate, ar fi trebuit pusă între agendele sinodului protopresbiteral, şi adecă întregirea locului vacant de un asesor în Scaunul protopresbiteral.

Membrii sinodali locuitori în comune, s'au presentat în numĕr frumos la sedinţă; dintre cei locuitori în Orăştie, reşedinţa protopresbiterală, numai chiar unul a luat parte la sinod, şi anume referentul epitropiei protopresbiterale. Cred că nu mi se ia în nume de rĕu décă o spun acésta, fiindcă e adevĕrat şi regretabil.

Cu părere de rĕu trebue sĕ observ, că unii preoţi au venit nereverendaţi şi aşa dară nu îmbrăcaţi în impunătórea nóstră uniformă preoţéscă, lucru ce n'ar trebui sĕ se mai întêmple.

Preotul Nicolae Terhetea a avut de gând ca sĕ facă o propunere cu privire la fondul de pensiune preoţesc, dară n'a făcuto din causa înaintărei timpului. E de dorit ca în viitor sĕ se ficseze începerea sinodului nu pe 11—, ci barem pe 9 óre a. m., pentruca astfel înaintarea timpului se nu mai pótă servì de causă pentru omiterea propunerilor cari pot fi fórte **salutare** şi importante.

Fiindcă Statutul Organic admite şi sinod estraordinariu, încheiu esprimândumi dorinţa ca din când în când sĕ se convóce şi câte un sinod protopresbiteral estraordinar. Est modus în rebus! *Corespondentul.*

Reconstituirea despărţămêntului I. al Asociaţiunei.

APEL

către publicul român din Braşov şi jur!

Despărţămêntul I. (Braşov) al Asociaţiunei pentru literatura română şi cultura poporului român“ „trebue sĕ între din nou pe calea unei rodnice activităţi“, — étă cuvintele, cu cari am primít mandatul onorific dela comitetul central al „Asociaţiunei“ din Sibiiu.

Cuvintele aceste sunt întipărite ca o necesitate imperativă în inima fiecărui român de bine din acest unghiu al ţĕrei. Veneraţiunea datorită trecutului nostru, deobligamentele faţă cu posiţia nóstră în present şi justele pretenţii ridicate de viitoriu, tóte reclamă, ca sĕ ne afirmăm cu demnitate în concertul de muncă culturală, ce'l desvóltă Asociaţiunea prin complexul despăţĕmintelor sale. Ar fi o ironie prea cumplítă, ca tocmai acel despărţămênt, care de sigur nu numai din întêmplare a fost pus în şirul despărţămintelor la locul I., — ḑic, ca tocmai acest despărţĕmênt sĕ servéscă celorlalte ca esemplu care nu trebue urmat.

Apelez deci la interesul cel pórtă publicul român din Braşov şi jur pentru propăşirea culturală şi literară a neamului nostru, apelez la datorinţa, ce o are de-a susţinea rolul cultural şi literar românesc al Braşoşovului, rol, care are un trecut glorios de preste 300 de ani, şi'l rog sĕ participe la

adunarea de reconstituire a despărţămêntului I. (Braşov) al Asociaţiunei,

în numĕr cât se póte de mare, aducênd din prisosul sĕu acel obol, care din inimă şi cu drag sĕ dà pentru înaltul scop urmărit de „Asociaţiunea pentru literatura română şi cultura poporului român“.

Aunarea se va ţiné Duminecă în 15/27 Martiu a. c. la 3. óre după amézi în sala cea mare a gimnasiului român şi va avé următórea ordine de ḑi:

1) Deschiderea adunării.

2) Numirea unui notar şi a unui casar ad hoc.

3) Inscrierea de membri noi şi încasarea taxelor dela membrii.

4) Alegerea directorului despărţămêntului şi a comitetului cercual.

5) Inchiderea adunărei.

Sĕ ne vedem sănătoşi şi câţi se póte de mulţi!

Braşov, în 5/17 Martiu 1898.

Virgil Oniţiu,
delegatul comitetului central
al „Asociaţiunei pentru literatura română
şi cultura poporului român“.

Din România.

Interpelaţiile în Camera română în chestia politicei guvernului Sturdza s'au urmat în 5 şedinţe. După dnii *Fleva* şi *Aurelian*, au mai vorbit câţiva liberali grupaţi în jurul „*Drapelului*“, atacând guvernul lui Sturdza şi îndeosebi pe primul ministru. Dintre acusele pe cari oratorii le-au adus primului ministru, cea mai gravă a fost cea ridicată de deputatul liberal Emil *Costinescu*. D-sa a spus, că dl. *Sturdza*, pe când erau conservatorii la cârmă, profitând de o demonstraţie a unor ofiţeri de cavalerie, i-a sfătuit pe acestia sĕ demisioneze, promiţindu-le, că ajungând la guvern le va reda gradurile avute şi 'i va înainta.

Desvălirea dlui Costinescu a făcut senzaţie. Foile conservatóre comontéză viu chestia acésta.

La înterpelaţii a rĕspuns dl. *Sturdza* în şedinţa de Joi. La acusa dlui Fleva, că primul ministru nu vrea sĕ scie de comitetul esecutiv, dl. Sturdza a respuns, că în tótă lumea guvernul este emanaţiunea puterii esecutive, care nu se póte supune unui control al unui comitet iresponsabil.

Dl Fleva ne-a vorbit de recruţii din guvern. Acei pe cari i-am recrutat sciu să-şi ţină locul şi să-şi facă datoria. — Parlamentul este cualificat când de liberal, când de anti-liberal. Dar nu-i tot Parlamentul de la 1895? — D-voastră nu recunósceţi nici autoritatea Parlamentului. Unde vĕ este razămul? Dacă vedeţi că Parlamentul persistă într'o atitudine, d-vostră ar trebui să l respectaţi, căci represintă ţara. D-vóstră mă acusaţi acum. De ce nu aţi protestat de la început. Eu am alergat să fiu în fruntea partidului? (Oratorul citesce un discurs al seu din Decembrie anul trecut)

Când vorbeam atunci, ca şef, nu a protestat nimeni. De ce m'aţi ales pe mine? Erau numai doi: eu şi dl Stătescu. Fiind-că din diferite consideraţii dl Stătescu n'a voit, m'aţi ales pe mine. Apoi pe un bărbat care luptă dela 75, d. Costinescu să-l trateze aşa cum l'au tratat! In oposiţie însă eram escelent.

S'a vorbit şi de program. Au fost într'adevĕr programişti şi bărbaţi marcanţi contra programului. Majoritatea a fost pentru program şi l'am făcut. De 50 ani am reformat continu şi vom reforma. Tot ne întrebaţi: ce-i cu programul?

Vorbiţi de votul universal şi de legea descentralisărei administrative. De ce aţi venit la sfîrşitul sesiunei parlamentare cu legea ce aţi depus din iniţiativa parlamentară? — Nu vorbiţi de chestia Ghenadie. Mai bine sĕ lucraţi la umplerea lacunelor legei repausului care loveşte în clasa ţĕrănéscă. (Murmure). — Eu m'am retras nu pe chestia Ghenadie, ci fiind-că am vĕzut că s'a făcut o coaliţie a disidenţilor cu conservatorii (Murmure, întreruperi).

D. Aurelian nu m'a scăpat; n'am avut nevoe de concursul nimărui. (Exclamaţiuni, întreruperi). Am făcut apel la d. Aurelian ca sĕ nu las pe Rege fără consilieri. (Ilaritate). D. Aurelian a cerut sĕ între în cabinet d-nii Cantacuzino şi Stoicescu. (Intreruperi).

Relatéză diferitele trative care au urmat şi spune că, în cele din urmă, nu putea ceda de a acorda tóte ministerile cari au un serviciu direct interior: internele, lucrările publice, domeniile

Dar acum opt ḑile ér am tratat. Şi după o întrevedere cu d-nii Aurelian şi Lascar, d-lor au propus ca dl Aurelian să între la interne, dl Fleva la justiţie şi dl Şendrea la domenii. Dar când am vĕḑut că la senat suntem atacaţi de desidenţi, că „Drapelul“ ne atacă

Şi acolo viéţa lor s'au stîns.
Aron câte rĕutăţi până aci au făcut
Încă stăpânie el n'au fost avut.
Atuncea câţiva protopopi ardeleni
Prea ticăloşi şi vicleni
Pre stăpânul lor Clain l'au părăsit,
Şi cu Aron lupul s'au însoţit,
Şi ei cu toţii au stătut,
Mai mare lor l'au făcut,
Şi fiind că unaţia rĕu sĕ bolnovise,
De când Visarion propoveduise;
Iară ei acum cu toţii s'au pornit
Sĕ găséscă doftorie de tămăduit;
Dară nici cum n'au găsit,
Că D-ḑeu i-a urgisit.
Aron, vrênd ticălósa unaţiă s'o întăréscă.
S'a sculat cu putere tiranéscă
Şi în cincispreḑece ani de ḑile,
Au făcut la creştini multe nĕcasuri şi sile;
Pre unii din preoţi i-au amăgit,
Şi cu diregătorii i-au cinstit;
Pre alţii mai proşti cu minciuni i-au înşelat,
Şi învĕţăturilor sale i-au plecat;
Pre alţii, neplecându-se lui, i-au prins,
Şi prin temniţă i-au închis.
Unii în temniţă au degerat,
Şi piciórele de frig le-au picat;
Alţii de a lui grózǎ şi frică,
Au fugit, neluând nimică,
Casele şi moşia şi-au părăsit,
Şi întru alte ţĕri au fugit,
Ale cărora case cu totul le-au prădat.
Şi nici aşternut copiilor n'au lăsat.
Dară câte oraşe şi sate,
De acesta au fost prădate,
Întru acesti ani, ce mai sus am arătat.
Trei ómeni cu râvnă s'au aflat,
Tóte ale lor au părăsit,
Şi la mine au venit.
Nu străin şi dintr'altă parte,
Ci dintr'acèstă patrie, neavênd nici o rĕutate,
Vasilie Topliţénu,
Şi Ioan cu Pavel Sĕliştén u.
Aceştia de sărăcia mea nu s'au scârbit,
Ci ca pre fie-ce maică m'au iubit.
Şi îndată s'au apucat de chilii sĕ le înoiască
Ca întrânsele sĕ se odichnéscă;
Chiliile le-au înoit,
Pre mine de gunoiu m'au curăţit.
Şi alte chilii încă au mai rădicat,
Care s'au fost mai surpat,
Şi au pus multă nevoinţă,
Pentru mine cu credinţă.
Vrênd cât mor putea sĕ mĕ înoiască,
Şi cu mine sĕ locuiască.
Din afară preste tot m'au acoperit,
Din lăuntru prea frumos m'au zugrăvit.
Deci alţi călugăraşi s'au mai adunat
Şi întru tóte acestora au urmat.
Acum Aron ne încetat doria,
Iară Calvinii şi Luteranii nu'l îngăduia,
Pravoslavia sĕ o părăséscă,
Ca sĕ nu se mai pomenéscă.
Sĕ veḑi aici lucru mare,
Ne săturat de mirare.
Că vechia rĕutate
Nu póte sĕ facă nóuă bunătate,
Popii lui cei uniaţi,
Erau bine 'ntemeiaţi,
Cu poruncă împĕrătéscă,
Nime din starea lui sĕ nu se clătéscă.
El privilegia lor o au stricat,
La domni, sĕ-i stăpânéscă, i-au dat;
Şi o cărticică dela sine au isvodit,
„Flórea adevĕrului“ o au numit;
Impotriva bisericei cu totul mincinósă
Din gura iadului scósă,
Şi cu acésta pe toţi au împăcat,
Şi lui voie sĕ fie Vlădică i-au dat.
Deci dacă dela toţi voie au luat,
Indată la tată-sĕu papa au alergat,
Pentru-ca sĕ-l blagoslovéscă,
Unaţia sĕ o propoveduiască;
Şi dela împĕrătésa putere au luat
Şi spre Ardeal el au plecat,
Dacă trebile bine s'au isprăvit,
La Blaj în scaun au venit.
Dacă în scaun bine s'a aşeḑat,
De lucrul lui s'a apucat;
Veḑi pe acest lup de Aravia,
Cum doria sĕ 'nghită pravoslavia;
O! cu totul sĕ o pérḑă,
Sau cât va putea sĕ o scaḑă.
Intâiu, după-ce au venit,
Molitfelnice şi liturgiii au tipărit,
Dintru care dogmele bisericei au stricat,
Neghiui şi eresuri într'însele au sĕmĕnat.
Pe preoţi pe cât i-a putut i-a prins,
Şi în Blaj la el i-a strîns;
Carii lui i-s'au plecat,
Pace şi voie slobodă le-au dat;
Iară câţi lui nu s'au supus,
I-au scos afară 'n têrg şi i-au tuns;
Şi a avut putere sĕ-i bajocoréscă,
Iară de preoţie n'a putut sĕ-i lipséscă.
Şi pe alţii dintru a lui ném nu i-au cruţat,
Ci prinḑêndu-i în cătane i-au dat.

(Va urma.)

— atunci m'am hotărît sĕ merg înainte cum a da D ḑeu! Sunt servitoriul regelui şi nu al ditidenţilor.

Oratorul trece apoi la activitatea guvernului actual şi enumeră legile votate.

Declară că dacă n'ar fi fost frământările disidenţilor, activitatea ministeriului ar fi fpst şi mai rodnică.

In şedinţa următóre s'a urmat discuţia Au vorbit d-nii *Şendrea*, N. T. *Popp* (liberali) în potriva guvernului. Pentru guvern au vorbit dnii G. *Cantacuzino* şi *Cociaş*, la propunerea căruia s'a votat încredere guvernului cu 95 voturi contra 50.

Noutăţi.

D-l I. Calenderu, administratorul domeniilor Corónei (în România) a luat frumósa şi importanta hotărîre, ca în tóte şcólele de pe domeniile Corónei să fie atîrnate pe pereţi tablouri cu figurile tuturor ómenilor mari ai ţării. Cu chipul acesta copiii se vor deprinde de a întipări în mintea şi inima lor, figura acelor bărbaţi, cari s'au devotat binelui şi fericirii patriei.

* * *

Examen de maturitate la miliţie. Ministrul comun de rĕsboiu, în conţelegere cu cel de honvezi va întroduce o importantă novaţiune în academiile militare. E vorba, ca elevii din şcólele reale superióre militare sĕ depună esamen de maturitate, când trec în academiile militare. Scopul acestei novaţiuni e, ca şcólele reale superióre militare sĕ fie de un rang cu şcólele superióre civile, şi astfel ofiţerul care va eşi din legăturile armatei, décă a absolvat şi academia militară, sĕ fie considerat ca avênd egală cualificaţie cu civilul absolut de universitate, şi în conscinţă sĕ pótă fi aplicat pe cariera civilă în oficii mai înalte de cum e aplicat aḑi.

* * *

Rectificare. In articolul din Nr. 28 al ḑiarului nostru întitulat „Bal romanesc în postul Pascilor" s'au străcurat unele erori, cari slăbesc efectul inţelesului şi pe cari prin acésta le rectificăm. Aşa: La finea pasagiului prim din colóna a II-a, pag. 110, este a se adauge după cuvêntul „românesci" „*dar nici odată în post*". Er începutul pasagiului penultim are sĕ sune aşa: „Cu dama din chestiune noi, cari scriem aceste şire, nu avem altă legătură decât respectul şi simpatia, de cari trebue sĕ fim cuprinşi faţă de *atâta zel pentru binele public al némului sĕu şi atâta abnegaţiune* faţă de atacuri deplasate etc".

* * *

Catolicii în România. „*Epoca*" scrie: Episcopul catolic unguresc din Timişoara *Desewffy* a trimis în Romînia un preot ungur, anume Pacha Agoston, cu misiunea de a se îngriji de Ungurii catolici din Romînia.

Actualmente acest misionar se află în Brăila îndemnînd pe ungurii de acolo să înfiinţeze o şcoală şi o biserică ungurească.

* * *

Literatura ungurcască. *Deutsches Volksblatt* din Viena în numărul său de la 4/16 Martie, scrie următórele:

Cunoscutul critic şi estetic maghiar d. *Gyulai Pál* 'şi-a dat părerea nu de mult în mod fórte carasteristic la societatea „*Kisfaludy*" din Budapesta asupra *literatnrei maghiare*, declarând că se află într'un complect faliment.

„Cărţi se scriu multe, însă literatura stă pe loc, căci a scrie cărţi nu însemnéză o literatură", a exclamat d. Gyulai. — La acéstă părere emisă de numitul critic, un raportor al gazetei *Neues Pester Journal* adaugă o părere şi mai caracteristică: „Ár trebui arsă tótă „*literatura*" maghiară din cei din urmă 20 ani, fără ca literatura maghiară să sufere vre-o pagubă. In Ungaria, începând de la madatorii natiunei şi până la *literatură*, tótă lumea îndreptează privirile numai *la afaceri*.

„Lucrul acesta se pote spune într'o măsură destul de mare şi despre „literatura ştienţifică". — Cu tóte că avem o Academie bogată, asociaţiuni şi societăţi bogate, totuşi nu apare nici o operă originală solidă"...

Aceşte păreri maghiare despre „*literatura maghiară*" nu au trebuinţă de nici un comentar.

* * *

Saşii din Bistriţa au luat hotărîrea sĕ se adreseze prin o representaţie către deputatul lor K. Fluger, provocându-l sĕ iasă din partidul liberal séu sĕ şi depună mandatul. Adresa va fi semnată de mulţime de alegători.

* * *

H. Ibsen, renumitul scritor norvegian şi-a sĕrbat Duminecă a 70-ea aniversare a nascerii sale, cu care prilegiu a primit felicitările nenumĕratelor societăţi, delegaţiuni şi persóne private.

* * *

15 Martie s'a sĕrbat cu pompă şi în Timişóra de către unguri. S'au găsit însĕ acolo şi Români cari au contribuit la „splendórea" sĕrbării: Parochul George *Trăilă* a ţinut sluşbă în biserica română gr.-cat. din Fabric, „preamărind prin o predică specială însĕmnătatea ḑilei" — scrie „Controla" lui I. *Bărcian*. In preséra acestei ḑile s'a dat un banchet din partea ḑiariştilor. La banchet a luat parte şi redactorul „Controlei", care a ţinut sĕ esceleze cu prilegiul acesta prin un toast. —

* * *

Necrolog. *Mihail Candrea*, capelan gr.-or. în Bucium Isbita după un morb greu, îndelungat şi plin de suferinţe provĕḑut cu Sfintele taine ş'a dat nobilul sĕu suflet în mânile Creatorului Duminecă, în 6 Martie 1898 la 3 óre după amiazi în etate de 27 ani şi după 2 anì ai căsătoriei sale, lăsând în urma sa pre neconsolata lui soţie Maria Candrea, născută Băieşan precum şi pe aceia cari l'au iubit pe el. — Eternă fie memoría luí.

* * *

Cuota pentru poliţişti. Consiliul oraşului Budapesta a cerut ministrului de interne sĕ reducă cuota capitalei pentru susţinerea sumedeniei de poliţişti. Ministrul a respins rugarea, spunênd că după părerea lui capitala ar trebui sĕ acopare tóte cheltuelile cu susţinerea poliţiştilor.

Bibliografie.

In curênd va apărea în tipografia archidiecesană din Sibiiu o broşură cu titlul „**Dotaţiunea clerului; reflexiuni asupra proiectului de lege despre întregirea venitelor preoţesci**", *de Ilie Dinurseni*. Ea va cuprinde studiul, publicat în ḑiariul nostru asupra amintitului proiect, memoriul dela 1850 a episcopului, mai târḑiu metropolitului *Andreiu Şaguna*, privitor la dotaţiunea clerului; apoi proiectul de lege şi în urmă întrégă motivarea ministrului de culte şi instrucţiune publică, cu carea a presentat parlamentului ţĕrei numitul proiect, şi care în intregitatea sa nu a apărut în nici unul din ḑiarele românesci.

Fiind chestiunea dotării clerului una din cele mai importante şi tot odată actuală, atragem atenţiunea clerului nostru asupra acestei broşuri, care se va puté procura la librăria archidiecesană.

* * *

Albina, revistă enciclopedică poporală apare Dumineca la Bucureşti, şi costă 8 lei la an pentru strĕinătate, — în numĕrul 23. cuprinde: *Toma Dicescu*, Scene din educaţia familiei. — Gh. *Adamescu*, Andreiu Mureşan — Andreiu *Mureşanu*, Marsul anului 1848. — D. Munteanu-Rimnic, O carte veche şi sănătose. — Cuvânt de îngropare pentru Stefan-Vodă. — Dr. Buzău, Ardeiul. — N. *Gâdeiu*, snóvă poporală. — V. S *Moga*, Cronica agricolă şi comercială. — Un apel. — Deslegarea întrebărilor. — Informaţiuni. — *Ilustraţiuni*: Mureşanu (portret.). — In luptă. — O lecţie de citire.

* * *

— Ne-a sosit la redacţie broşura „**Cultivare de arbori**", apărută in editura ministeriului reg. ung. de agricultură. Opul de specialitate e lucrat de *Molnár* István, comisar ministerial pentru cultivarea de pomi şi arbori.

Opul introduce cetitoriul în întreg materialul, în mijlócele şi agendele cultivării de arbori, mai departe dă desluşiri amănunţite cu privire la sporirea, crescerea, mânuirea şi îngrijirea pomilor şi a altor arbori.

Fie-cărui cultivător de arbori şi de pomi póte sĕ-i fie de mare folos acest important op de specialitate; dar în deosebi va fi un călăuz pentru învĕţătorii dela sate, cari se ocupă cu pomologia.

Opul de 19 cóle tipariu, are intercalate în text mai multe ilustraţiuni. Costă 50 cr. Ministrul a împuternicit pe autor, sĕ trimită gratuit acest op preoţilor şi învĕţătorilor, cari spre scopul acesta se vor adresa către el în scris.

* * *

„**Oraşul Bucuresci**, articol retipărit din „Enciclopedia Română", publicată sub auspiciile „Asociaţiunii pentru literatura română şi cultura poporului român" de Dr. C. Diaconovich. Cu 2 planuri şi 15 ilustraţiuni". (Édit. W. Krafft în Sibiiu. Preţul 1 leu). Sub acest titlu a apărut în ḑilele din urmă o interesantă broşură, care cuprinde o amănunţită descriere a capitalei române. Anume ne da un materiai vast despre situaţia geografică, suprafaţa populaţiunea, aspectul, fortificaţiunile, grădinile publice, monumentele, zidirile, casarmele, administraţia, finanţele oraşului, despre autorităţile ce îşi au sediul în capitală, apoi despre instrucţia, aşezămintele culturale, presa, industria, comerciul, comunicaţiunea, băncile, locurile de petrecere şi istoria Bucurescilor. Dintre tóte scrierile monografice despre acest oraş, broşura de faţă este fără îndoiala cea mai sistematică şi luându-şi datele numai din puclicaţiuni oficiale şi dela locuri competente, dă cetitorilor ei — in nucleo — o icónă cât sĕ póte de fidelă a stărilor din capitala României. Ea este înzĕstrată cu un frumos plan al oraşului, la care este alăturat un registru al stradelor şi zidirilor mai însemnate cu indicările necesare pentru a le găsi la moment în plan, apoi cuprinde un plan al grădinei botanice dela Cotroceni şi un numĕr mare de ilustraţiuni de o frumseţă deosibită, anume: 3 aspecte din calea Victoriei, Bulevardul cu băile Eforiei, Bis. Antim, Balaşa, Stavropoleos, Catedrala catolică, Ateneul, Universitatea, 2 tablouri ale institutului botanic, Banca naţională, Teatrul Naţional şi Aşezămintele Brancovenesci. Broşura se póte procura la tóte librăriile.

PARTEA ECONOMICĂ.

Curs de altoit pomi.

(Invitare.)

Duminecă, la 27 Martie n., se va ţiné prin subscrisul comitet central în comuna Sadu, un curs de altoit pomi, împreunat cu demonstraţiuni practice din pomărit.

La acest curs se vor altoi meri, peri etc.

Ne luăm voe a învita la acéstă lucrare folositóre pe toţi membrii şi spriginitorii Reuniunei nóstre şi îndeosebi tinerimea şcolară din Sadu şi comunele învecinate.

Începutul cursului — după serviciul divin.

Sibiiu, 22 Martie n. 1898.

Comitetul central al „Reuniunei române de agricultură din comitatul Sibiiului".

D. Comşa, preş.

V. Iordăşianu, secretar.

„Reuniunea română de agricultură din comitatul Sibiiului".

(Urmare).

a) viţei şi viţele dela $^1/_4$*—1 an.*

premiul	cor.	proprietarul	comuna
I.	5	George Dănilă, înv.	Racoviţa
II.	4	Nicolae Săcărea, econ.	Tălmăcel
III.	3	Toma C. Barbu econ.	"
IV.	3	Toma Pesa, econ.	Porceşti
V.	2	Petru Stroilă, econ.	Tălmăcel
VI.	2	Nicolae Măierean, econ.	Boiţa
VII.	2	Traian Bobeş, têmplar	"
VIII.	2	Nic. Bratilescu. econ.	"
IX.	2	Voicu Pătărĕu, econ.	"

Suma 9.25

Grupa II. Oi de prăsilă.

(a—d) berbeci, nótini, nótine, oi.

premiul	cor.	proprietarul	comuna
I.	5	Ioan Zacharie, econ.	Boiţa
II.	5	Vasile Clóje, econ.	"
III.	4	Nicolae Caicu, econ.	Tălmăcel
IV.	4	Mihaiu Răducan, econ.	Tălmăcel
V.	3	Petru Boţa, econ.	"
VI.	3	Stanciu Curteau, econ.	Boiţa
VII.	3	Ioan Negrea, econ.	Tălmăcel
VIII.	3	David Rusu, econ.	Boiţa
IX.	3	Ioan Rusu, econ.	"
X.	3	Ioan Boidocan, econ.	"
XI.	3	N. Constantinescu econ.	"
XII.	3	Ioan Drăguş, econ.	"
XIII.	3	Grigore Moldor, econ.	"
XIV.	3	Nicolae Zacharie, econ.	"
XV.	3	Ioan Neghină, econ.	"
XVI.	3	Ioan M. Coca, econ.	"
XVII.	3	Nicolae Donia, econ.	"
XVIII.	3	Nicolae Basarabă: econ.	"
XIX.	3	Ioan Basarabă, econ.	"

Suma 19.63

Peste tot s'au distribuit în grupa I. 41 premii în valóre de 137 coróne, ér în a II-a 19 premii în valóre de 63 coróne, sau în total 60 premii în valóre de 200 coróne.

Onorabil comitet!

Este lucru constatat, ca poporaţiunea din aşa ḑisa „Mărginime" de pe teritoriul comitatului nostru, nici în privinţa productivităţei pamêntului şi nici în privinţa bunei stări, mai ales de când graniţele sunt închise nu póte ţinea pas cu economia din celelalte părţi ale comitatului nostru. Puţinătatea pămêntului face ca ceea-ce sĕ câştigă abia sĕ ajungă, cu tótă cruţarea pentru acoperirea trebuinţelor ḑilnice. Scim cu toţii cum cheltuelile se sporesc în fie-care ḑi şi cum traiul se îngreunéză şi el. A ne mulţămi cu puţinul, cu care se mulţămiau moşii-strămoşii nostri, aḑi numai merge, şi astfel a sunat ciasul al 11-lea pentru a ne gândi la câştigarea celor neapărate pentru o mai bună stare.

Reuniunea nóstră agricolă s'a îndeletnicit şi ea cu arătarea căilor şi mijlócelor, cari urmate cu înţelepciune, fericire şi bună stare ar aduce bietului ţĕran muncitor. Chiar şi punerea la cale a exposiţiilor, până aci neobicinuite la poporul nostru, au de ţintă se atragă luarea aminte a ţăranului asupra folóselor ce le-ar avé dacă mai multă grijă ar pune pe tot din ce câştig ar pute sĕ tragă.

Cu luarea în sémă a tuturor împrejurărilor, mai ales economul din „Mărginime", trebue sĕ se pună cu tot de-adinsul pe ţinerea înţeléptă a vitelor şi aci sĕ se facă începutul cu alegerea vitelor de prăsilă. La exposiţia, despre care ne dăm séma, văzut-am şi vite într'adevăr frumóse, dar fost-au şi multe cu óse slăbuţe, cu forme urite. De dorit ari fi, ca vitele, ce nu întrunesc însuşirile vitelor frumóse, sĕ fie îngrăşate şi vândute şi apoi înlocuite cu vite, póte mai puţine la număr, dar' cari se întrunească însuşirile vitelor frumóse. Pe lângă materialul ales de prăsilă mult, fóre mult atârnă în ce privesce prăsila vitelor, dela alegerea taurului. In această privinţă ar fi păcat strigător la cer, dacă ne-am scumpi, când vorba este de a ne provede pentru prăsilă cu un taur în faptă frumos. Taurul înainte de a fi cumpărat trebue luat în deosibită examinare şi este de recomandat a câştîga taurul din o prăsilă curată şi dela gazde, ale căror întrégă prăsila ne dă dovezi de vite frumóse. Odată în stăpânirea materialului bun de prăsilă şi a taurilor, sĕ se pună o deosibită îngrijire pe agonisirea de nutreţ mult şi bun şi pe lângă acésta pe nutrirea la vreme, de óre-ce stiut este, că nu totdeuna acela are vite mai frumóse şî mai bine hrănite, care are mai mult şi mai bun nutreţ, ci acela, care nutreţul căştigat de tinăr şi înainte de a'-şi fi perdut părţile nutritóre — îl dă vitelor la vreme, cu mĕsură şi cu luarea în băgare de seamă chiar şi a vîrstei vitelor. Adăparea la timp şi ţinerea în bună curăţenie a vitelor sunt a se lua şi ele în socotinţă de proprietarii de vite.

Sibiiu, Decemvrie n. 1897.

Victor Tordăşanu,
secretarul jurului.

Poşta redacţiunei.

Dlui Georghe B. Reitescu, învĕţătoriu în Băresci. Legea scolară dispune, că o comună, care posede pămênt pe séma scólei comunale, este datóre a ceda usufructul aceluia scólei sau scólelor *confesionale*, dacă scóla comunală încă nu există în respectiva comună. Étă ce ḑice §-ul 41 din art. de lege XXXVIII dela 1868: „Venitul pămĕntului (părţii) deschilinit din teritoriul comun în sensul §. 19 cu ocasiunea regulării proprietăţii comunei sĕ folosesce pentru ajutorarea scólei sau scólelor confesionale, cari corespund cerinţelor legii, acolo, unde de present nu există scólă comunală. La casul, că în o asemenea comună sĕ înfiinţéză ulterior scólă comnnală, devine otăritor §-ul 40 al acestei legi" (adecă venitul averii scolare sĕ folosesce numai pentru susţinerea scólei comunale).

In sensul acestui paragraf grădina scolară comunală ţi s'a predat dtale. Cât privesce drepturile şi datorinţele d-tale faţă de grădină, acele le puteţi statori pe basa unei înţelegeri comune.

Stofă de mătase pentru mirese

65 cr.

până la **fl. 14.65** de metru, — precum și **mătase—Henneberg** négră, albă și colorată dela **45 cr.** până la fl. 14.65 de metru — în cele mai moderne țĕseturi, colori și dessinnuri. Se espedéză **la particulari** *în casă* **franco și liber de vamă.** *Mostre cu întórcerea postei. Fabricele* **G. Henneberg** *(lifer. ces. și. reg.)* **Zürich.** [4] 3

Nr. 18/98 [46] 2—3

Publicare de licitațiune.

Edificarea școlei confesionale rom. ortodoxe din comuna Bungard, tractul Sibiiului, se va da în întreprindere pe calea licitațiunei publice minuende care se va ținea **Dumineca în 22 Martie (3 Aprile n.) a. c. la 2 óre p. m.** în școla cea veche din loc.

Prețul strigărei, conform planului și preliminarului de spese este **5333 fl. 19 cr.** în care sumă e computat și materialul ce'l dă biserica.

Licitanții au sĕ subscrie condițiunile înainte de începerea licitațiunei și sĕ depună vadiul de 10% din prețul strigării.

Solvirea prețului edificărei va urma în trei rate egale și adecă: prima rată se va solvi la începutul luerului, a 2-a la punerea edificiului sub coperiș și a 3-a rată după eolandare.

Comitetul parochial își susține dreptul a putea alege pe ori-și-care din licitanți fără considerare dacă e aeela minus oferent.

Vadiul oferentului, cu care se va încheia contractul, va rĕmâné ca cauțiune după colaudare încă 6 luni.

Planul și preliminariul împreună cu condițiunile de licitare se pot vedé ori-și-când la epitropia paroehială din Bungard.

Comitetul parochial gr.-or.

Bungard, în 22 Faur 1898.

Teodor Necșa,
presb.

Nr. 256—1898.

Vidi.

Sibiiu, 24 Februare 1898.

I. Papiu,
protopresb.

1561/898 polg. [42] 3—3

Hirdetmény.

A nagyszebeni kir. törvényszék közzèteszi, hogy Szebenmegyébe kebelezett Deál községhatára tagositásának megengedhetősége felett a tárgyalást Aeker Mihály birtokos kérelme folytán elrendelte s annak határnapjáúl 1898 évi május hó 10 ík napját d. e. 9 órakor a deáli községí irodába kitüzte.

Ezen tárgyalásra az összes érdekelt birtokosok azon megjegyzéssel idéztetnek meg, hogy a meg nem jelenők a tagositásba beleegyszöknek fognak tekintetni.

A nagyszebeni kir. törvényszéknek 1898 évi március hó 10 én tartott üléséből.

Iánosi Sándor elnők — **Kiss Dénes,** jegyző.

A apărut:

Ov. Densușianu

Obiectul și Metodica Filologiei,

lecție inangurala, ținută la facultatea de litere din Bucuresci la 29 Octombre 1897.

Prețul 50 cr.

I. L. Szavlovski, inginer.

Chronologie, Calendare și Reforma calendarului.

Prețul 50 cr.

Se pot procura din

Librăria Tipografiei archidiecesane, Sibiiu.

În tipografia archidiecesană a apărut:

CATECHISM

pentru învĕțămêntul religiunei drept-credinciőse rĕsăritene,

de

Moise Toma,

prelucrat de

Simeon Popescu,

ediția VIII.; prețul legat 20 cr.

Se află de vêndare în

Librăria Tipografiei archidiecesane. Sibiiu.

Din

„Biblioteca nóstră“,

sub direcția dlui E. Hodoș, au apărut:

Nr. 1 *Realități și visări*, de S. S. Secula;
Nr. 2 *Iancu de Huniad*, de Ios. Bălan;
Nr. 3—4 *Versuri și Proză*, de G. Coșbuc;
Nr. 5 *Fabule alese*, de Gr. M. Alexandrescu;
Nr. 6 *Dela sat*, piesă popor. în dialect bănățean de N. Mocovișteanu;
Nr. 7 *Intocmai*, de Zotti Hodoș.

1 numĕr 14 cr.

Se află de vêndare în

Librăria Tipografiei archidiecesane Sibiiu.

Ne-au sosit acuma:

Tabele de părete pentru cetit, românesci fl. 2.40
„ „ „ „ „ unguresci „ 2.40
„ „ „ „ „ românesci de I. Tuducescu . . . . „ 3.60
„ „ **istoria naturală** (16 bucăți colorate: regnul animal, vegetat și mineral) „ 7.20
Tabele de mĕsuri metrice cu esplicare „ —.80

Librăria Tipografiei archidiecesane, Sibiiu.

Din

„Biblioteca de popularisare“,

pentru literatură, artă și știință,

au apărut până acum:

Nr. 1 *Nuvele siberiene*, de Vladimir Korolenko;
Nr. 2 *Nuvele țĕrănesci*, de Björnstjerne Björnson;
Nr. 3 *Nuvele și povestiri populare*, de Lew N. Tolstoi:
Nr. 4 *Schițe și tablouri*, de Ioan Neruda;
Nr. 5 *Șése nuvele*, de I. P. Iacobescu;
Nr. 6 *Nuvele* de H. de Balzac;
Nr. 7 *Din viĕța poporului*, de Alecs. Swientochowschi;
Nr. 8 *Pe apă* de Guy de Maupassant
Nr. 9 *Nuvele alese*, de Al. Puskin;
Nr. 10 *Ómeni și scrieri*, de Georg Brandes;
Nr. 11 *Din Cartea cântecelor*, de H. Heine;
Nr. 12 *Liga tinerimii*, comedie în 5 acte de Henric Ibsen;
Nr. 13 *Dómna Marchisă și alte nuvele* de Quida;
Nr. 14 *Lăutarul din Cremona*, de Francois Coppée;
Nr. 15 *Ilka și alte nuvele*, de Al. Dumas fils;
Nr. 16 *Nuvele* de Guy de Maupassant;
Nr. 17—18 *Suferințele tinĕrului Werther* de Wolfgang v Goethe;
Nr. 19 *Nuvele estra-ordinare* de Edgar Poë;
Nr. 20—21 *Stilul în artă*, de Hans Sebastin Schmid;
Nr. 22 *Un roman în noue scrisori*, de Teodor M. Dostoiewski;
Nr. 23 *Poesii*, traduceri libere în versuri de Sully Prudhomme:
Nr. 24 *Studii și portrete literare*, de Jules Lemaître;
Nr. 25 *Pilone* de Wilhelm Bergsőe;
Nr. 26 *Darwin, viața doctrina și importanța lui* de A. de Condolles și A. Sűdekum;
Nr. 27 *Schițe din California*, de Bret Harte;
Nr. 28 *Simplu* de Traian Demetrescu;
Nr. 29 *In Lonț!...* de Paul Hervieu;
Nr. 30 *Scrisórea furată și alte povestiri estra ordinare de* Edgar Poë;
Nr. 31 *Don Iuan* pe Molière;
Nr. 32 *Poesii alese*, de Al. Petőfi;
Nr. 33—34 *In temniță* de Z. C. Arbure
Nr. 35 *Crîng și luncă* de T. Duțescu-Duțu;
Nr. 36 *Chestiuni literare* ed M. Strajan.
Nr. 37 *Antologie sanscrită*, de G. Coșbuc;
Nr. 38 *Femea îndărătnică*, de V. Schakespeare;
Nr. 39—40 *Cestiuni literare*, de M. Strajan

Un nr. broș. 16 cr., leg. 30 cr.

Se află de vêndare în

Librăria Tipografiei archidiecesane Sibiiu.

1898
Vetés ideje: Augusztus és szeptember.
Ültetés távols 15—20 cm.
Talaj minőség trágyázott.
Mauthner-féle magvak.
Aussaatzeit: und September.
Pflanzweite: 15—20 Cm.
Bodenbeschaffenheit: Gut gedüngt.

Vestitele

Semințe de flori și legumi

ale lui [13] 14—17

Mauthner

în

pachete închise, legal garantate

cu marca de apĕrare improtocolată

„Ursul“

se pot căpĕta în tóte

băcăniile și ferăriile

mai mari.

NB. Numai pentru pachetele ***închise***, provĕdute cu figura ***ursului*** și signate cu numele ***Mauthner***, cum arată figura alăturată, ia firma ***Edmund Mauthner*** în ***Budapesta, strada Andrássy 23***, garanție deplină, că-'s semințe próspete și veritabile.

A eșit de sub tipar și se póte procura din

Librăria Tipografiei archidiecesane

CALENDARIU

pe anul comun dela Christos

1898.

Anul al patrudeci și șeptelea.

Pe lângă partea calendaristică cuprinde: șematismul amplificat al archidiecesei ortodoxe transilvane, precum și un mic șematism privitor la diecesele aparținĕtóre metropoliei ortodoxe române din Ungaria și Transilvania; o indicare lunară a agendelor protopresbiterale și parochiale; o indigitare pentru trebuințele clericilor absoluți și a învĕțătorilor confesionali; însemnarea têrgurilor după alfabet, luni și dile; anunțuri, și în fine catalogul cărților din librărie.

Partea literară conține: „Pascile“ și „Érna pe uliță“, poesii de G. Coșbuc, Alexandru Roman, material pentru biografia și activitatea lui de Ilie din Urseni, și „Bunica Márie“ de Ilarie Chendi.

Prețul unui exemplar broșat 30 cr., 10 séu mai multe exemplare și în genere vêndĕtorilor broșat 25 cr.

Librăria Tipografiei archidiecesane, Sibiiu.

Redactor prov. **Dr. Elie Cristea.**

Editura și tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 30. Sibiiu, Sâmbătă, 14/26 Martiu 1898. **Anul XLVI.**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — **şi timbru de 30 cr.** pentru fie-care publicare.

Propagandă papistaşă.

III.

Nu este intêmplare, că tocmai în ḑilele nóstre s'a început în stil mai mare propaganda papistaşă între români şi în România şi în Bucovina şi şi aici în patria nóstră.

Cele ce s'au iniţiat în anul 1890. pentru lăţirea papismului între români prin mediul românilor greco-catolici, s'au continuat de atunci după un program bine întocmit şi consecuent esecutat.

Luptele politice ale Românilor în aceşti 8 ani din urmă au absorbit tótă atenţiunea românilor în genere, şi tema de predilecţiune a fost apĕrarea pe terenul politic.

Timpul acesta l'a folosit propaganda papistaşă spre aşi întinde mrejile în sinul românilor.

Terenul este bine pregătit, şi în anul trecut s'a pus pe o activitate făţişă.

Mai ḑilele trecute în România se făcea pe faţă progragandă pentru catolicism în sensul papismului. Reuniunea pentru unirea bisericilor şi-a trimis la Bucuresci pe presidentul sĕu Sar Pelladan.

Prelegerile acestuia au făcut furóre în România.

Ortodocşii ospitali au deschis uşile pomposului Atheneu, elita Bucurescilor mai ales dame, a urmărit cu deosebită atenţiune propaganda papistaşă pe calea acésta, şi ḑiarele din capitala României erau pline de elogiuri pentru acest missionariu.

Caracteristica timpului. Precând la prelegerile publice ale unui Caragiale sala Atheneului era gólă, pe atunci pentru missionariul papistaş lumea se bătea după locuri.

O parte a bărbaţilor din România a observat pericolul, care se prepara în modul acela bisericei tocmai în capitala regatului, şi a dat signalul de alarmă.

Missionariul pe un timp óre-care a părăsit oraşul Bucuresci, ḑicem pe un timp óre-care căci nu e eschisă possibilitatea, ca în scurt timp sĕ dăm peste el în missiunea sa sub altă formă.

Desvoltarea acésta a lucrurilor nu o vedem numai noi cei dela ḑiarul „Telegraful Român“, o vĕd toţi câţi ochi au pentru asemenea lucruri.

La locul acesta reproducem un articol din ziarul „Egyetértés“, organul Kossuthistilor, despre care nu se póte ḑice, că are legături cu noi.

In numĕrul, care numai în acest moment ne-a sosit, în numĕrul dela 12/24 Martiu 1898, étă ce scrie acel ḑiariu:

Luptă confesională între români.

In Bucureşti s'a constituit mai ḑilele trecute o societate cu numele „Ileana“ pentru spriginirea artelor şi a literaturei, ai cărei conducĕtori s'au recrutat dintre notabilităţile societăţii românesci. Reuniunea acésta a învitat la Bucuresci pentru a ţiné prelegeri despre curentele mai nóuĕ în literatură şi în artă pe un scriitor frances, anume pe Sar Pelladan cunoscut pentru principiile sale estravagante şi deşuchiate (lunatice) în materie de literatură şi arte. Elita bucureşténă a primit cu mare alaiu, cu mari disticţiuni pre lunaticul de Sar Pelladan. Sala cea mare dela Atheneu, unde a ţinut un ciclu de prelegerĭ publice despre referirţele dintre artă şi religiune a fost totdeauna plină de public distins, mai ales era remarcabil publicul distins de dame.

In prelegerile sale Sar Pelladan a făcut adevĕrată propagandă pentru catolicism şi acésta a avut atâta efect, că în lumea inteligentă de dame din Bucuresci în curênd a devenit modern delirul pentru biserica catolică. Succesul neaşteptat alui Sar Pelladan a pus în mare mişcare ierarchia bisericei ortodoxe române, ceea-ce a avut de urmare, că un senator, entusiast ortodox, a şi interpelat în chestia acésta. După interpelaţia acésta Sar Pelladan a fost înduplecat de către prietinii sĕi sĕ se re'ntórcă la Paris, şi sĕ încete cu continuarea propagandei catolice, începută cu atât de frumósă isbândă.

Sar Pelladan s'a şi întors la Paris, însĕ spiritele agitate prin machinaţiunile lui nu s'au stêmpărat. S'a pornit în ḑiarele din România polemia în potriva propagandei papistaşe, care pe noi ne impórtă îndeosebi din pricina, că prin desvălirile sale aruncă o lumină fórte interesantă şi asupra unor corifei ai politicei naţionale române.

Din polemia acésta descoperim, că în Paris din vechi timpuri operéză o societate numită „Asociation pour l'union des eglises“, care vrea sĕ se folosécă de simpatiile franceze ale Românilor, pentru a'i converti prin ajutoriul bisericei gr.-cat. române dela sinul bisericei ortodoxe — la sinul celei papistăşesci. Agentul acestei societăţi a fost şi Sar Pelladan, ér cei mai entuziaşti membri ai ei sunt episcopul Lugoşului Dr. *Radu* şi faimosul agitator *Lucaciu*. E un lucru cunoscut că *Radu* n'a fost candidatul guvernului maghiar la scaunul episcopesc din Lugoş, ci al sfântului scaun dela Roma.

Propaganda fide de aceea a voit sĕ-l facă cu ori-ce preţ episcop, ca prin el sĕ aşeḑe în o posiţie distinsă pe factorul energic şi devotat al planurilor sale catolisătóre faţă de biserica ortodoxă. In adevĕr episcopul Radu s'a şi arĕtat a fi vrednic de încrederea anticipată, pentru că îndată după ocuparea postului sĕu episcopesc, a menit premii considerabile acelora dintre preoţii sĕi, cari se vor distinge prin vênarea de proseliţi.

Mărturisirile baronului Bánffy.

(*Din dieta maghiară*).

La sfêrşitul discuţiunei din dietă asupra apropriaţiunei s'a spus şi Bánffy cuvêntul. Reflectând la diferiţii oratori s'a ocupat mai mult de chestiunea socialismului şi de antisemitismul documentat în şirul discuţiei din partea membrilor partidului poporal. Din vorbirea acésta se înţelege că n'au lipsit nici mărturisiri referitóre la naţionalităţi. Sunt aceste importante mărturisiri de o îndrăsneţă sinceritate, şi cuprind ceva nou, căcí este primul cas că ministrul-president se laudă fără nici un scrupul cu isbânḑile sale pe terenul politicei de naţionalităţi. Étă vreo câteva marcante pasaje din vorbirea amintită:

„Dacă domnii deputaţi vor reprivi asupra restimpului de trei ani de când conducem afacerile acestei ţeri vor afla, că guvernul ş'a ţinut toate făgăduinţele din program Nu va afla nici 'o chestie ce n'am finalisat-o, sau ce nu s'ar afla în stadiul realisării.

„Avem însĕ înaintea noastră încă dóuĕ mari chestiuni: chestia pactului cu Austria şi chestia reformei administraţiunei. Chestiunea pactului economic este deja pregătită, toate proiectele necesare le voi aşterne înaintea casei încă în decursul lui Aprile. Dar şi în afacerea reformei administraţiunei avem materialul pregătit încât casa va fi făcută posibilă a întra în discuţia reformei îndată după resolvirea primei chestiuni. Şi sper că onorata casă se va ocupa cu dinadinsul şi în prima linia cu reforma administraţiei, *căci stările îngrijitóre* — atât cele din provincie cât şi agitaţiile socialiste — *pretind împetuos o administraţie puternică şi unitară*. Chestia aceasta nu póte fi resolvită în direcţie îndealistă, sau din puncte de vedere imaginare, cum o pretinde Apponyi, păreri ce sunt frumóse în teorie dară imposibile de a restabili ordinea în ţară. Cugetând la reforma administraţiei trebue se cugeţi la mai multe lucruri, trebue se fii condus de punctele de vedere: al conducerii unitare, al mersului urgent în ale administraţiei, al mişcărilor socialiste şi al aspiraţiunilor naţionalităţilor“.

Vorbind despre agitaţiunile socialiste oratorul continuă:

„Cu privire la stările provocate de socialişti guvernul se vede constrêns a lua mĕsuri energice şi hotărîte. *Acele mĕsuri, pe cari d-vóstre le numiţi glónţe şi baionete sunt absolut necesare pentru conservarea intactă a libertăţii personale şi a averii private.* (aplause prelungite) Acele mĕsuri, numite de dvóstre restringerea libertăţii de presă, guvernul a trebuit sĕ le iee, căci nu putea îngădui ca poporul sĕ fie agitat. (Aplause în drépta. Sgomot şi contraḑiceri la oposiţie).

FOIŢA.

Plângerea

Sântei mănăstiri a Silvaşului din eparchia Haţegului din Prislop.

(Incheiere.)

Iară pe popa Ioan dela Răchită,
El îl socotia, ca pe o vită,
Şi cu urgie a mânat, de l'au prins,
Şi în Sibiiu l'au trimis
De un an l'au ţinut închis.
Insĕ pentru a lui multă răbdare,
D-ḑeu a făcut cu el milă mare,
Dară încă alte câte Aron a făcut,
Cine póte sĕ le cuprindă în cuvênt.
O! rĕutate nespusă,
Prinsă şi strânsă cursă;
De care numai dacă gândesci,
Fórte te îngrozesci.
Mai vino încă după mine şi veḑi
Lucru de care sĕ te minunezi,
Sĕ mergi în sat în Cut,
Sĕ veḑi vrăşmaşul Aron ce a făcut,
Cât a fost fiscuşescu*) sat,
Iară Aron l'au cumpĕrat,
Ca pe copii în şcólă sĕ-i hrănéscă.
Şi cu învĕţătură sĕ-i procopséscă;
Dară cum i-au procopsit,
Ii voiu spune mai la slîrşit.
Intru acel sat era biserică creştinéscă
Zidită de un domn din ţara românéscă.
Cu ţigle roşii acoperită,
Şi din lăuntru prea frumos zugrăvită.
Că vrênd el pravoslavia detot sĕ o pérdă,
Nu putea Biserica creştinéscă sĕ o vadă.
S'a sculat pizmaşul de o a surpat.
Şi până 'n pămênt o au stricat,
Şi alta în locul ei au zidit,
Precum el a voit.
Apoi după-ce copiiĭ toţi la şcólă s'au strîns,
Pe toţi la cătane i-au prins;
Pe unii i-a numit tisturi mai mari
Pe alţii i-au pus să fie caporari.
Aşa pe toţi i-a scris şi i-a înşelat,
Cu catalog la Nemţi i-au dat.
Pe unii după-ce 'n óste i-au luat, departe i-au dus,
Unde nici cu gândul n'au ajuns;
Alţii moşia, casele şi părinţi au părăsit,
Şi prin alte ţeri au pribejit.
Şi în tóte părţile s'au dus,
Până şi la ţara nóuă au ajuns,
Şi aşa i-au procopsit,
Că pe toţi i-au risipit.
Veḑi rĕutatea cea nespusă şi mare,
Carea sfîrşit nu mai are,
Creştini credinţa lor o păzesc,
Iară sâlnicii neîncetat îi dosădesc
Trei neguţători cu Visarion s'au întêlnit,
Când la Sibiiu au fost venit;
Unul dintre aceşti trei,
A fost pănsarul Andrei;
Aceştia pe mulţi pentru unaţie au sfătuit,
Şi ca să nu o priméscă i-au întărit.
Acésta Aron dacă au auḑit,
Asupra lor, ca un sâlnic, s'au pornit,
Şi pe câte trei i-a prins
Şi în temniţă la Belgrad i-au închis.
Unul dintrânşii cu numele Ioan Măeguţă s'a bolnăvit,
Şi cu pentele în picióre a murit.
De acésta tiranul s'a ruşinat,
Şi pe cei doi sloboḑindu-i în pace i-a lăsat,
La mijlocul câmpiei la Pogăcéoa în sat,
Un creştin prea vitéz cu numele Nemeş Tóder s'a aflat,
Pe mulţi ómeni învĕţându-i,
Şi întru pravoslavnica credinţă întărindu-i,
Şi de acésta Aron a auḑit,
Şi nici decum nu l'a suferit;
Ci feciorii popilor i-au adunat,
Şi cu haine cătănesci i-au îmbrăcat,
Aceştia pe câmpie în sus s'au dus,
Până la satul Pogăcéoa au ajuns,
Acolo sĕ veḑi ce tâlharii au lucrat,
Pe Nemeş Tóder în curtea lui l'a împuşcat.
De acolo înapoi s'au înturnat,
Şi cu slujba lor lui Aron s'au închinat;
Mult au fost creştinii dosădiţi,
Dară încă n'au fost biruiţi.
Acum ce sĕ ḑic s'au sĕ grăiesc,
Că fórte mĕ îngrozesc,
De acest prea vitéz bărbat,
Pentru lucrurile rele ce au lucrat.
Care înainte îi vor merge,
Şi vina lui nu se va şterge.
De mânie s'au umplut ca un pardos,
Şi asupra cinului călugăresc s'a întors,
Ca de tot sĕ-l prăpădéscă,
Prin Ardeal sĕ nu se mai găséscă;
Mânăstirile cele de pétră le-au surpat,
Schiturilor de lemn foc le-a dat;
Şi dacă tóte le-au risipit şi le-au stricat,
Gura lui spre hulă a căscat,
(Ḑice) nu jertfelnice am stricat,
Ci case tâlhăresci am surpat,
O! De te-ar fi ars focul Blaj,
Că tu multe rĕutăţi lucraşi,
Tu din început dela strămoşi;
Ai avut stăpâni tirani şi necredincioşi:
Că întru tine au fost muncit,
Sava Archiereu şi Metropolit,
De necredinciosul Apafi Mihaiu,
Al ţerei calvin craiu.
Acestui Apafi Aron întru tóte a urmat,
Incă şi mai tiran s'a arĕtat.

---

*) Calificativ format din fisc.

Continuă apoi a vorbi despre partidul poporal acusândul, că prin agitarea în contra ovreilor, provócă în țară antagonism și cértă confesională. Crede a apăra pe ovrei dându-le atestat de perfecți patrioții. Condamnă aspru partidul poporal, nu numai pentru că propagă reacțiunea, și se aliază cu tóte elementele antisemite, dar mai cu sémă pentru că a aflat tovarĕși și între naționalități și anume între Slovaci. Etă cum continuă stimabilul primministru:

„On. Casă.“ *Naționalitățile își au în Ungaria drepturile lor și nime nu voiește a ataca drepturile garantate ale naționalităților, nici chiar noi nu.* (Cât curaj ! Red.) Insĕ, onorată Casă, dacă un partid se unește cu acele estreme, ce se numesc agitatori panslavi; cu cari în trecut nici un partid n'a ținut-o de cuviinncios a se întovărăși; dacă un partid caută a ajunge cu ajutorul acestora chiar și la resultate, — se nu se uite nime, că guvernul își ține de datorință a întreveni cu mână tare, — *fie și la alegeri* —, căci nu poate zăcea în înteresul Ungariei, ca se dăm prilej pentru a se agita în contra integrității statului, în contra unității naționale și a caracterului național. Nu putem admite, ca sĕ învingă astfel de tendințe, *cum după părerea mea ar învinge,* dacă n'am dovedi față de ele necesara energie. (Sgomot în oposiție).

După acestea admoniază partidul catolic cu glas de Casandra, a se abate dela acéstă primejdiósă cale, căci ea nu corespunde nici intereselor catolice, nici celor creștinești, dar mai ales intereselor statului nu, căci, vedi Dómne statul s'ar clătina în temeliile sale dacă partidul poporal va mai înainta pe acéstă cale. — Și acum înainte de a încheia dl ministru președinte ține de potrivit a bucina în țară și în lume, ce maghiar înflăcăcărat este d-sa. Eată cum încheie:

„Mi s'au făcut imputări, on. casă, că aș fi negligat politica națională. Regret că s'au făcut aceste imputări. Intrucât urmez cu direcția națională, întrucât sunt șovinist s'au nu: o las la apreciarea opini publice. (Aplause eljen !) *Și opinia publică a Ungariei î-mi va da mie drept cu unanimitate,* **căci eu urmăresc o politică națională mai mult ca de 25 ani, politică națională, în direcție șovinistă cu astfel de mijlóce cari duc la țintă și cari nu se manifestă în cuvinte ci în resultate positive.** („Éljen“ în casa întreagă.) *Sunt predeplin convins, că aceea cale pe care noi pășim, e bună și corectă, Vedem, că agitațiunile naționalităților din țară sau redus la un minim, că naționalitățile se află în neînțelegeri între sine și asupra modului de luptă, vedem acusele presei străine în contra nóstră din motiv ca tindem la crearea statului național maghiar. . . . . Prin tóte aceste se esplică, dacă marea maioritate a țĕrii este cu noi“.*

Astfel vorbesce dl ministru-president. Neînțelegerile și certele dintre noi le ia asuprași și se mărturisesce în parlament de autorul acestora. Impotența nóstră de a purta o luptă națională sistematică a fost creată tot de d-sa. Cu acusațiunile pressei strĕine se mândrește în loc de a se apăra în contra lor. Apăsarea nóstră îi este o vîrtute, cu care își bate în pept.

Nici când un ministru-president n'a vătămat naționalitățile mai tare. Nici când nu ni s'au spus adevĕruri mai crude ca aceste.

Puté-ne-vom lua óre satisfacție?

Din parlamentul austriac.

În ultimele dóuĕ ședințe ale Reichsrathului s'a discutat asupra declarației făcută de contele Thun și asupra programului politic a noului cabinet. Discuția a întrat în ape mai liniscite. Fiecare fracțiune ș'a designat oratorul, care a anunțat vederile partidului, căruia aparține, față de declarația guvernului. Din espunerile oratorilor reiese, că germanii nu vor sĕ se abată nici cu o iotă dela nefundatele lor pretensiuni, pe când majoritatea compusă din naționalități, ține a da și mai departe tonul hotărîtor în parlament și a apĕra din rĕsputeri constituția țĕrii, primejduită prin atitudinea germanilor cerbicoși.

Din partea Germanilor naționali a vorbit deputatul Türk, care a ridicat acuse grave împotriva foștilor ministri-presidenți Badeni și Gautsch. Numește ordonanțele lor de limbă deopotrivă primejdiósă. Amenință, că dacă între marginile constituției austriace nu-și va puté apĕra drepturile lor, *vor fi siliți a și-le căuta în afară de Austria.* Până acum germanii din Austria s'au considerat de Austriaci, însĕ dacă astfel este mersul afacerilor *se vĕd constrînși a se considera de aci înainte numai de germani.*

Deputatul polon Javorsky și italianul Malfatti declară, că declarația cabinetului este în conformitate cu pretensiunile lor. Mult lăuda acel pasagiu în care guvernul declară a observa echitate și egalitate față de tóte popórele.

Din partea cehilor tineri vorbește Engel, constatând că acele ordonanțe ale lui Badeni, pe cari germanii le consideră atât de grozave nici nu mulțumesc pre deplin pretensiuuile Cehilor. Vorbitorul condamnă pe Germani pentru încăpățînarea lor care îi face a purta *o luptă desperată în jurul unei utopii cum este ideia susținerii limbei germane ca limbă de stat.*

Aici deputatul Wolff face următórea caracteristică întrerupere: *„Pentru ce se póte atunci ca în Ungaria se esiste o singură limbă deși și acolo esistă, popórĕ ce vorbesc diferite limbi?*

„Acolo sunt alte stări“ — respunde Engel — „în Austria însĕ ideia unei singure imbe de stat este în contra alcătuirii statului.

(Acéstă nesocotită și la tot casul greșită obiecție a deputatului Wolff tradézä cât de procupați sunt germanii față da chestiile proprii și cât de puțin echitabili față de alte neamuri. Este totodată și o falsitate în teoria lui Wolff ce se póte vedea din împregiurarea că în fóia sa „Ostdeutscho Rundschau“ susține chiar contrariul, atacând di de di pe Magiari pentru faptele lor dușmănóse naționalităților.

Au mai vorbit afară de aceștia deputatul din Galiția Opaniewsky, cerênd dela guvern ameliorarea sorții țĕranului galițian.

Vice-presidenți ai casei au fost aleși cu maioritate deputatul sloven Ferjanesici și **deputatul român Lupul.**

Profesorii școlelor medii
și
ocuparea la institutele financiare.

(*Declarațiune ministerială.*)

Pentru a intregi cele publicate în nrii 21 și 23 sub *„Profesorii școlelor medii și ocuparea lor la institute financiare“*, publicăm următórea declarațiune a dlui ministru reg. ung. de culte și instrucțiune publică Wlassic făcută în dieta țĕrii la 19 Febr. 1898 cu ocasiunea desbaterei budgetului cultelor și instrucțiunei publice.

Ministrul a declarat următórele:

„Scopul ordinului meu (Nr. 68, 400/897) nu e sĕ oprécă profesorilor dela școlele medii ori-ce ocupațiune secundară dela institutele financiare, ci ca cei cari di de âi îndeplinesc pe la acele (institute financiare) afacerile de director sau comptabil, sĕ nu mai pótă ocupa astfel de funcțiuni, căci într'adevĕr nu e compatibil, ca cineva sĕ șédă diua întrégă la cutare institut financiar, și cu tóte aceste sĕ fie și director séu profesor gimnasial. E însĕ cu totul altceva când cineva numai odată séu de dóuĕ ori pe lună se în deletnicesce cu afaceri de ale bancei. Sunt chiar locuri, în cari, afară de profesori, nu se află în întreg orașul alt matematic, fără de concursul cărora deci nici nu s'ar puté îndeplini anumite afaceri la institutele financiare cari au însemnătate publică. În astfel de casuri voiu permite ocupațiunea secundară. Scopul ordinului a fost numai acela, ca sĕ înceteze abusurile ce au resultat din primirea de oficii permanente pe la institutele financiare“.

Declarațiunea presentă spiritele agitate ale profesorilor dela școlele medii. Ea e totodată o dovadă, că pășirea energică și motivată a celor interesați de viitorul lor a fost considerată la locurile competente.

Profesorii școlelor medii deci și pe viitor vor putea fi angajați pe la institute financiare în timpul liber și în astfel de funcții, cari nu sunt incompatibile cu poziția lor. *Dr. P. O.*

Din România.

Luptele în camera română. S'a lățit scirea și prin foile străine, că oposiția liberală din camera română este decisă a face de aici încolo cea mai energică oposiție guvernului Sturdza, s'a dis chiar că oposiția va face chiar obstrucțiune spre a împiedeca votarea bugetului și a silí astfel pe guvern de a se retrage.

Scirile aceste încă nu au fost confirmate până acuma din partea celor, pe cari îi privesc. Marți séra însĕ a fost o consfătuire între cele dóuĕ grupuri liberale aliate (Drapeliști și Fleviști). Etă ce află „Epoca“ dela acéstă consfătuire:

„Deputații și senatorii coaliției liberale s'au întrunit aséră la clubul drapelist ca sĕ discute asupra situației. După discursurile dlor N. Fleva, Costinescu, V. Lascar, Delavrancea etc., s'a hotărît ca liberalii aliați sĕ nu desarmeze nici un moment, ci sĕ continue cu înverșunare campania începută sĕptĕmâna trecută“.

„In privința amĕnuntelor campaniei s'a luat încă o hotărîre definitivă. Ele se vor stabili la viitórea consfătuire. S'a hotărît însĕ în principiu inaugurarea luptei extra-parlamentare prin o serie de întruniri publice. Campania extraparlamentară va începe prin un manifest, pe care-l vor redacta ambele grupuri și-l vor lansa sĕptĕmâna acésta“.

„Prin acest manifest aliații vor justifica necesitatea campaniei extraparlamentare convocând pe Duminecă prima întrunire publică în capitală la care vor lua cuvêntul dnii Aurelian, Fleva, Costinescu, Lascar, Delavrancea și N. T. Popp.

Principele Bulgariei în România *„Epoca“* află că A. S. R. Principele Ferdinand al Bulgariei și-a anunțat sosirea în capitală pe diua de 9 Maiu cu dorință sĕ asiste la defilarea dela 10 Maiu.

In diua de 11 Maiu, Principele Bulgariei, împreună cu fiiul sĕu, Principele Boris, va continua călătoria sa spre Petersburg.

Subvențiune pentru operă. Artiștii lirici români au înmânat dlui primar al capitalei prin dl Theodor Aslan directorul de scenă al operei române, o petițiune prin care solicită o subvențiune pentru operă din partea primăriei.

Inaintări în armată. Pe diua de 1 Aprilie șépte coloneli vor fi înaintați la gradul de general.

Printre acești șepte se află și A. S. R. *Principele Ferdinand* precum și dl colonel Tell.

Unificarea calendariului Iulian cu cel Gregorian. D. A. D. *Xenopol* va presenta săptămâna acésta Academiei, memoriul tradus în românește al călugărului catolic, barnabitul Tondini di Quanengo, despre necesitatea unificărei calendariului Iulian cu cel Gregorian.

Alegere de episcop. Pentru diua de 12 Martie este convocat marele colegiu pentru a alege un episcop în locul rĕmas vacant prin mórtea episcopului Ghenadie de Rîmnic.

Luni a avut loc în birourile Senatului o consfătuire între prelați și d-nul primministru.

Guvernul acceptă candidatura P. S. Archiereului Mironescu, susținut și de câțiva înalti prelați.

Echouri artistice. Marți a concertat la Ateneu celebrul tenorist dela opera din Viena *Van Dyck.*

— Mercurí a debutat la teatrul național celebra primadonnă d-na *Saville* în opera *Traviata.*

— Celebrul violínist român George *Enescu* a dat la Ateneu dilele trecute o serie de concerte. La un concertau asistat și M. Lor. Talentatul violinist a fost distins cu medalia benemerenti cl. I.

Academia. Dintre membrii de dincóce de Carpați ai Academiei române, a mai sosit în Bucureșci și d. Vicențiu Babeș.

Camera română. A votat proiectul de lege pentru acordarea uni credit de 1,300,000 Lei ne cesar pentru participarea României la exposiția din Paris.

Apafi pe metropolitul Sava l'a omorît,
Iar Aron mulți preoți și mireni a prăpădit,
Mihaiu Apafi Biserici n'au stricat,
Iară Aron cinci deçi și patru au surpat;
Lucru ca acesta n'a făcut,
Mai nici tiranii cei de demult;
Aceia pre mucenici îi muncia,
Iară bisericile se zidea;
Acesta bisericile au răsipit,
Și pe creștini i-au dosădit.
Tóte aceste înainte îi vor merge,
Și pĕcatul lui nu sĕ va șterge.
Iar acum la început întorc cuvêntul,
Și voiu face și sfîrșitul;
Cum cerului am vestit,
Și pămêntului m'am tânguit,
Ómenilor am arĕtat,
Tóte câte mi s'au întêmplat,
Întru aceste vremi cumplite și cu durere,
Câte am pătimit eu ticălósa, neavênd nici o mângăiere,
Sau pe cineva sĕ mĕ străjuiască,
De vrăjmași sĕ mĕ păzéscă;
Am asceptat ajutor dela Rĕsărit,
Elisaveta*) fiind departe, n'au venit,
Avem nădejde de păzitori despre Apus,
Sĕ'mi vie despre Dunărea din sus**)
Și asceptam cu multă bucurie,
Dela Buda pe Vlădica Dionisie sĕ vie;
Au venit, dar nu sĕ'mi foloséscă,
Ci numai ardênd eu în foc sĕ se încăldéscă,
La anul o mie șepte sute șese-deci și doi,
Mi s'au sculat asuprămi pismașii noi,
Pavel Aron dela Blaș,
Și nopceștii catolici din Silvaș,
A cărora nume la amêndoi,
Le cuprinde un pocoi*).
Sĕ fie casa lor pustie,
Și cu cei drepți sĕ nu se scrie.
Și Aron pre unii din călugărași i-au prins,
Și în temniță la Sibiiu i-au închis,
Dece luni și jumĕtate,
Neavênd ei nici o rĕutate;
Nici scârbă mare au avut.
Sciind că toți așa au pătimit,
Iară alții de a lui grózä și frică,
Au fugit neluând nimică,
Și au trecut în țéra românéscă,
Acolo de eretici sĕ se odichnéscă,
Acest Vlădică Aronénul,
Stingăl D-zeu cu tot némul;
Că s'au sculat cu calvinii de au venit
Și pre mine cu totul m'au pustiit,
Grădinele au stricat și le-au surpat
Chiliile cât au putut le-au dărâmat;
Iară pre mine sĕ mĕ surpe jos n'au putut,
Că prav și tunuri n'au avut;
Ci lemne în lăuntru a grămădit și le-a aprins,
Ardĕl focul Ghienei cel nestins.
Acum pismașul s'a bucurat,
Mănăstirea Silvașului o au surpat.
Dar nu-i Mănăstirea Silvașului,
Ci a lui Ioan Bogoslovului.
Deci sfêntul Ioan pentru mine,
Va respunde la judecata ce vine,
Unde pismașul nu va puté respunde,
Și vina nu i se va ascunde.
Pre călugărașii din Sibiiu i-au scos,
Și i-au scos și i-au gonit pe Olt în jos
Surguni în țéra Românéscă
De mine sĕ nu se mai pomenéscă.
Toți acum pentru mine vor uita,
Iară petrile neîncetat vor striga,
Sĕ fie de toți și de Biserică blăstĕmat,
Acela ce ma surpat;
Și de sfinții părinții afurisit,
Cela ce m'a pustiit;
Partea cu drepții sĕ nu-i fie,
La cerésca împărăție.

„Biserica ortodoxă română“.

---

*) Aici se face alusiune la ajutoriul Rusiei, Stat ortodox.

**) Alusiune la țéra românéscă tot pentru cuêntul de ortodoxie.

*) Alusiune la Petru și Pavel Aron.

O voce

despre

„Cestiunea reuniunilor învĕțătoresci“.

Articlul, D-lui director școlar Dr. V. Bologa, apărut în Nr. 18 și 19 al prețiosului ḑiar „Telegraful Român“ — sub titlul „Reuniunile învĕțătoresci“, — sunt sigur, va da ansă și la alți bărbați competenți și iubitori de progresul nostru cultural, ca sĕ se pronunțe asupra acestei teme; ér noi învĕțătorii datori suntem, — ca la timpul sĕu, — sĕ arătĕm acelor prea stimați Domni, relele ce le-am observat și greutățile ce le am întimpinat, în funcționarea regulată a Reuniuniilor.

Eu de astă dată nici nu mĕ simt chemat a tracta în merit acésta cestiune și dacă cu tóte acestea, Vĕ rog Dle redactor, sĕ binevoiți a publica mica mea scrisóre în prețuitul D-vóstre ḑiar, o fac, pentru ca sĕ rectific o mică eróre ce obvine în articlul sus amintit; o fac, pentru ca sĕ fie pe deplin orientați nu numai membrii mai vechi ai reuniunei din districtul Abrud, ci și membri noi ai acestei reuniuni.

Constat deci, că precum s'a sistat activitatea reuniuniilor din districtele Brașov și Reghin prin organele statului, tot astfel și activitatea reuniunei din districtul Abrud a fost sistată — în ajunul adunărei generale — prin ordinul dlui ministru de culte și instrucțiune publică, ddto 29 August 1897 Nr. 19.041 —. Motivul e tot acela, că statutele nu sunt aprobate și de dl ministru.

Aceea decisiune a Venerabilului Consistor, că sĕ va îngrijí, ca statutele reuniunei sĕ se comunice guvernului, a fost intimpinată cu multă bucurie din partea învĕțătorilor. Și presupunênd, că și pe viitor vom fi scutiți de ori ce ingerințe a organelor statului cutez a afirma, ca instituțiunea Reuniuniilor e superióră conferințelor, din tóte punctele de vedere, ne mai amintind și acea împrejurare, că ținerea conferințelor va atârna în mare parte și dela voia și buna disposiție a organelor statului.

Noi învĕțătorii însĕ am dori, ca statutele reuniunilor, sĕ fie de nou discutate apoi ca acele statute sĕ se mai simplifice, despărțămintelor tractuali sĕ nu li se dea o așa mare importanță; ér în schimb, dacă ideia așa numitului congres didactic, la noi nu sĕ póte realisa, cel puțin sĕ se stabiléscă în nóuele statute posibilitatea și modul spre a se întruni delegații reuniunilor în o conferință în centrul archidiecesei, — cari apoi sub conducerea profesorilor și a comisariului consistorial, sĕ desbată și fixeze materialul pentru adunările generale. Mulți dintre noi am dori, ca reuniunile sĕ fie deobligate a susțíné din mijlócele lor proprii „Fóia Pedagogică“ ceea-ce s'ar putea realisa dacă taxele membrilor ordinari s'ar urca, ér în schimb membrii ar primi fóia gratuit.

Tóte cele amintite le-aș putea motiva chiar și cu procesele verbali ale reuniunei nóstre și probabil și cu a altor reuniuni.

Doresc, ca bărbații de șcólă competenți precum la timpul sĕu și Ven. sinod archidiecesan sĕ ia în considerare și dorințele învățătorilor.

Vidra-de-sus 22 Febr. 1898.

Iosif Gomboș.
președ. Reuniunei din districtul Abrud

Noutăți.

Personal. Escelenția Sa I. P. S. nostru metropolit *Miron Romanul*, împreună cu P. O. D. *Parteniu Cosma*, s'au reîntors aḑi, cu trenul dela améḑi din Budapesta, terminând representațiunea fundațiunii Gozsdu ședințele sale din luna Martiu.

* * *

Spargere la episcopul Pavel. Sâmbătă în zori au pătruns hoți în castelul din Slatina al episcopului M. Pavel din Oradea și au spart cassa wertheimiană. Simțind însă că sunt descoperiți de păzitorul de nópte, au luat'o la fugă, pușcând și rănind greu pe păzitor, care voia sĕ-i urmăréscă. Nu se scie ce-au furat.

* * *

11. April în Făgăraș. Lui „Budapesti Hirlap“ i-se scrie că autoritatea administrativă a comitatului Făgăraș a hotărit sub presidiul fișpanului *Bausznern* Guido, ca în 11. April sĕ se țină o adunare comitatensă festivă în Făgăraș. In adunarea acésta se vor ține vorbiri înflăcărat de patriotice unguresce, nemțesce și *românesce.* —

* * *

Convocare. Societatea română de diletanți „Progresul“ din Făgăraș își va ținea prima adunare generală din ĕst an: Mercuri în 6 Aprilie a c. n. la órele 3 p. m. în localul societății — institutul „Furnica“ din Făgăraș.

Obiectele.

1. Raportul comitetului
2. Rațiocinul pro a 1897.
3. Curenții.

Făgăraș, 19 Martie 1898.

Dr. Ioan Turcu, președinte — *I. Berescu,* secret.

* * *

Incă un secretariu ministerial. Despre un înalt funcționar de stat s'a descoperit că în decurs de mai mulți ani a defraudat. Ministrul de agricultură a dispus cercetare în potriva lui, ceea-ce el n'a așteptat-o, ci a dispărut. Numele funcționarului cu pricina e Fabian *Maurovici*; el a funcționat ca secretar în ministerul de agricultură în decurs de ḑece ani, ér în cei din urmă trei ani a fost director peste bunurile erariale din *Făgăraș*, unde, om cu alésă cultură, în curând și-a câștigat popularitate mare. Maurovici — după-cum scriu foile unguresci — a defraudat 50,000 fl. și a lăsat după sine o datorie în cambii de mai multe mii de fl. Se dă cu socoteala, că s'a refugiat în Italia dimpreună cu nevasta-sa cu tot.

* * *

Pulszky Károly, care cum se scie, în calitatea sa de director al pinacotecei din Budapesta a defraudat mai multe zeci de mii de fl. destinați pentru precurare de tablouri prețióse pe seama pinacotecei, și în urmă tras în judecată s'a prefăcut că e nebun, — a fost achitat din partea *tablei reg.* Ajungănd acum chestia la *Curiă*, acest for a aprobat hotărîrea *tablei.*

* * *

Timbre nóuĕ. Ministrul de comerciu a escris concurs pentru modele de timbre nóuĕ. Pănă acum au incurs 163 desemnuri, din cari se va alege cel mai corespunḑĕtor. Autorul celui mai potrivit desemn pa primi un premiu de 200 fl.

* * *

Prinderea asasinului lui Stambulov. Ádevĕratul asasin al lui Stambulov a fost descoperit și prins în comuna Liești, din județul Tecuciu (România) de către comandantul jandarmilor rurali din Buzĕu locotenent Capeleanu, aghiotantul Niculescu și jandarmul din comuna Baciu, județul Buzĕu. Asasinul se numesce Hali Sulia ḑis și Mihai sĕu Mihalea. La dênsul s'a găsit un pasaport scos dela consulatul turcesc din Galați pe numele de Baierim Ruster. El se află acum arestat la casarma jandarmilor din Buzĕu.

* * *

Demostrațile dela 15 Martie în Clușiu. Asupra demonstrațiilor întâmplate la 15 Martie în Clușiu se comunică următórele amănunte caracteristice: Mama ministrului-președinte Banffy, cu ocasiunea serbărei dela 15 Martie, s'a presentat la teatrul din Clușiu în costum național, ér ferestrile palatului sĕu a lăsat sé fiă iluminate. Servitori abia au aprins luminile și mulțimea de pe stradă a bombardat cu petri una după alta tóte ferestrile palatului. Tot atunci au fost bombardate și ferestrile redacțiunei ḑiarului opositional „Ellenzék“, ér alții dintre demonstrați au bombordat ferestrile președintelui comitetului arangiator al serbărilor din acea ḑi. Se ḑice, că între Ungurii din Clușiu e mare amărâciunea din causa acestor demonstrații și poliția a pornit cele mai aspre cercetări în contra atentatorilor. Se prespune, că făptuitorii ar fi fost socialisti, cari mână în mână cu socialistii dela Budapesta au voit pe acéstă cale sĕ turbure serbările dela 15 Martie.

* * *

O ducesă dispărută. Figaro scrie că A. S. R. Ducesa Luisa de Coburg, fiica Regelui Belgiei, sora Archiducesei Stefania și cumnata Principelui Bulgariei, a fugit din Nizza cu un căpitan austriac, contele Mattasich-Keglevich, fost adjutant al Ducelui Filip de Coburg.

Asupra acestui roman senzațional cetim între anunțurile ziarului „Petites affiches“ din Paris următorul anunț al Ducelui Filip de Coburg:

„ A. S. R. Filip, Duce de Saxa-Coburg Gotha, cu domiciliul în Vienn, Austria, încunosciințéză pe toți înteresații, că nu ia nici o rĕspundere pentru datoriile pe cari le-a contractat sau le va contracta A. S. R. Luisa, Ducesa de Saxa-Coburg-Gotha“.

In legătură cu acest anunț, „Loir“ din Bruxelles, anunță următorele:

„Ducesa Luisa a lăsat în Nizza datorii enorme, pe cari soțul ei Ducele Filip refuzînd a-le plăti, le va achita Regele Luitpold al Belgiei“.

„Gazette din Bruxelles“ anunță următórele:

„Ducesa Luisa s'a prezintat acum câteva ḑile la Castelul Laeken al Augustului său părinte. Aici însĕ, personalul i-a interzis accesul în apartamentele Castelului“.

Unele ḑiare din Viena și Budapesta anunță că Ducele Filip de Coburg se va presenta la Papa din Roma ca să solicite încuviințarea cât mai apropiată a divorțului.

* * *

Gladstone, renumitul bărbat de stat al Angliei zace greu bolnav la castelul sĕu din Hawandene. Medicii nu au nădejde sĕ-l pótă mântui, fiind și fórte înaintat în etate. Gladstone are 89 de ani.

* * *

Cas de mórte. Capelanul din Mohu Ioan Slăvescu a îndurat o grea lovitură. Cruda mórte i-a răpit buna soție și pe mama cea iubitóre, care în etatea de 23 de ani a trecut la cele vecinice lăsând în grele suferințe pe iubitul sĕu soț și pre trei orfani.

Dumneḑeul milelor trimită mângăiere soțului întristat și ocrotitoriu tinerilor orfani.

* * *

Necrolog Subscrișii, cuprinși de adâncă durere aducem la cunostința tuturor rudenilor pretinilor și cunoscuților, că neuitată nóstră mamă vĕduva preoteasa Maria Danil Neamțu n. Stireciu, după îndelungate suferințe s'a mutat la cele vecinice Luni în 9/21 Februarie, la órele 1 a. m, în vârstă de 78 ani, iar rămășițele pământesti s'au așezat Mercuri în 11/23 Februarie la órele 11 a. m. în cimiterul bis. gr. or. din Gruiu, spre odihnă de veci. Fiei memoria binecuvântată. Seliște 11/23 Martie 1898. Nicolae Neamțu, diacon și învĕț. Danil Neamțu funct, în Romania, Ana Pușchila n. Neamțu, ca fii; Ana Neamțu n. Sârbu ca noră; Marióră Cornelia, Nuțica, Stana Nicolae, Daniil și Oprea ca nepoți.

* * *

Cursul de altoit pomi-amânat. Din cause independente de noi ne vedem necesitați a amâna cursul de altoit pomi, ce era sĕ se țină Dumineca la 15/27 Martie c. în comuna Sadu — pe Dumineca la 3 Aprilie n. c.

Sibiiu, 25 Martie n. 1898,

Comitetul central al „Reuniunei române de agricultură din comitatul Sibiiu“,

D. Comșa, pres. — *V. Tordășianu,* secretar.

Bibliografic.

„Enciclopedia Română“, publicată din însărcinarea „Asociațiunei pentru literatura rom. și cultura poporului român“ de Dr. C. Diaconovich. Fascicolul VII (pagina 568—665), care cuprinde articolele Brandywine Creek Calafat.

„Encicl. Rom. “apare în 30 fasc. de câte 100 pagini cu numeroase ilustrațiuni și harte și se prenumĕră la editorul W. Krafft în Sibiiu, ori prin librării pentru România deposit gen. la Storck & Müller, Bucuresci) cu prețul de fl. 1 — (resp. 2 lei 50 b.) care este a se achita anticipativ pentru cel puțin 10 fasc.

PARTEA ECONOMICĂ.

Adunarea generală a societății „Crișana“ din Brad.

Societatea de economii și credít „Crișana“ din Brad 'și-a ținut a VII adunare generală la 8/20 Martiu 1898.

Președintele P. O. D. Vasiliu Damian a schițat clar și precis în cuvêntul de deschidere avêntul îmbucurător, ce l'a luat „Crișana“, creditul, ce și la asigurat în tóte direcțiunile și soliditatea, ce și-a întemeiat'o în decurs de 7 ani ai esistenței sale. „Aceste întrec — ḑice președintele — chiar și speranțele cele mai optimiste, cele am fi putut avé la întemeerea societății“, dar servesc drept dovadă, că tóte instituțiunile nóstre naționale conduse cu înțelepciune, onestitate și abnegațiune și prosperéză și înalță valórea poporului român.

Raportul consiliului administrativ pe an. 1897 a fost ascultat cu plăcere. Din raport reese, că „Crișana“, deși dispune de un capital social numai de 23.150 fl., totuși, prin conducere înțeléptă, asigurându-și încrederea publicului a operat în anul din gestiune cu suma de 405.699 fl. 97 cr. Revirimentul acesta a resultat cu deosebire din depuneri spre fructificare, carí la finea anului 1897 dau suma de 197.530 fl. 01 cr., din reescomptul de 20,000 fl. și fondul de reservă de 16.435 fl. 50 cr.

Societatea dispune la finea anului 1897 de cambii escomptate în suma de 216.416 fl. 73 cr; împrumuturi pe obligațiuni 37.522 fl. 03 cr; împrumut hipotecar 10.360 fl, 05 cr.

Aceste sume învêrtite cu rațiune și constiențiositate au efectuit societății un profit curat de 10.388 fl. 42 cr.

Decisiunile mai însemnate ale adunărei generale sunt:

I. Statorirea prețului părților fundamentale pe 1898 cu 93 fl. 19 cr.

II. Inscrierea „Crișanei“ între membrii fundatori ai casei naționale, ce o va înființa Asociațiunea prin solvirea sumei de 1000 fl. în 4 ani din profitul curat începênd cu anul 1897.

III. Distribuirea profitului curat de 10.388 fl. 42 cr. în chipul următor;

1. Fondul de reservă cuota statutară de 10% 1038 fl. 84 cr. 2. 6% interese și 6% dividende, la olaltă 12% acționarilor după capitalul social 2714 fl. 3. Pentru scopuri filantropice culturale 2000 fl.

Și anume:

a) Fondului gimnasiului român gr.-or. din Brad 1000 fl. *b*) Bisericei gr.-or. din Brad spre scopuri școlare 200 fl. *c*) Fondului ppresb. gr. or. din Zarand 300 fl. *d*) Rata I. la casa națională 250 fl. *e*) Ajutoriu elevilor sĕraci dele gimnas. din Brad 100 fl. *f*) Alimentaréa fondului ppresb. de pomărit 50 fl. *g*) Fondului convíctului gimnasial 50 fl. și *h*) La disposiția direcțiunei spre scopuri filantr. 50 fl. Suma 2000 fl.

IV. Remunerațiune comptabilului 100 fl.

V. Dotațiune extraordinară fondului de reservă și astfel întregirea lui la suma de 20,000 fl. 3564 fl. 50 cr.

VI. Venit transpus în contul anului 1898 97 fl. 08 cr. Suma: 10.388 fl. 42 cr.

Adunarea generală, la propunerea consiliului administrativ ținênd cont de referințele economice puțin favorabile ale anului curent, a făcut debitorilor sĕi însemnate ușurări prin posibila reducere a speselor de manipulațiune.

Tóte propunerile consiliului administrativ s'au primit cu unanimitate și însuflețire.

Convingerea generală a fundatorilor și a societarilor e:

a) „Crișana“ an de an progreséză în mod îmbucurător.

b) „Crișana“ ridică buna stare materială a clienților sĕi prin distribuirea de împrumuturi cu interese mici și scutirea lor de spese procesuale și

c) „Crișana“ prin ajutorarea instituțiunilor culturale naționale a devenit un factor însemnat în viéța poporului român.

Dr. P. O.

Nr. 18/98 [46] 3—3

Publicare de licitaţiune.

Edificarea şcólei confesionale rom. ortodoxe din comuna Bungard, tractul Sibiiului, se va da în întreprindere pe calea licitaţiunei publice mínuende care se va ţinea **Duminecă în 22 Martie (3 Aprile n.) a. c. la 2 óre p. m.** în şcóla cea veche din loc.

Preţul strigărei, conform planului şi preliminarului de spese este **5333 fl. 19 cr.** în care sumă e computat şi materialul ce'l dă biserica.

Licitanţii au sĕ subscrie condiţiunile înainte de începerea licitaţiunei şi sĕ depună vadiul de 10% din preţul strigării.

Solvirea preţului edificărei va urma în trei rate egale şi adecă: prima rată se va solvi la începutul lucrului, a 2-a la punerea edificiului sub coperiş şi a 3-a rată după colandare.

Comitetul parochial îşi susţine dreptul a putea alege pe ori-şi-care din licitanţi fără considerare dacă e acela minus oferent.

Vadiul oferentului, cu care se va încheia contractul, va rĕmâné ca cauţiune după colaudare încă 6 luni.

Planul şi preliminariul împreună cu condiţiunile de licitare se pot vedé ori-şi-când la epitropia parochială din Bungard.

Comitetul parochial gr.-or.

Bungard, în 22 Faur 1898.

Teodor Necşa,
presb.

Nr. 256—1898.
Vidi.
Sibiiu, 24 Februare 1898.

I. Papiu,
protopresb

În librăria Tipografiei archidiecesane se află:

Dicţionariu român-maghiar
şi
Dicţionariu maghiar-român
de
Dr. I. Crişan şi N. Putnoky,

apărute în 1893 şi 1895, cele mai nóue vocabulare pentru învĕţarea limbei maghiare.

Preţul unei părţi leg. fl. 1.80, ambele fl. 3 60.

Ouĕ de clocit

dela **găini Brahma,** adevĕrate, bucata 15 cr., de **Holanda,** negre cu moţ alb, mare, bucata 25 cr., dela **găini stiriene, veritabile,** bucata 10 cr., dela **Paduani de argint,** bucata 30 cr., dela **Langshans,** bucata 30 cr., dela **curci,** bucata 30 cr., dela **găini italiene,** bucata 30 cr., dela **găini pitici,** bucata 30 cr., de **Cochinchina** bucata 25 cr., dela **găini ardelenesci,** cu gâtul gol, bucata 20 cr., dela **Dorkins,** bucata 25 cr., de **Yokohama,** bucata 50 cr., dela **gâşte uriaşe de Emden,** bucata 1 fl., de **raţe de Peking.** bucata 20 cr., de **raţe** mari **stiriene,** bucata 20 cruceri.

Espedez numai ouĕ de clocit de **rasse curate.** cari au fost premiate mai de multe-ori, şi iau ori-ce garanţie pentru curăţenia şi veritatea rassei. [47] 1—6

Max Pauly,
Köflach, (Stiria.)

Din ori-ce *librărie se póte procura* scrierea premiată a consilier. în med. *Dr. Müller,* apărută în a 30-a ediţiune despre

sistemul nervos
şi
sexual turburat.

Espediţie franco pentru 60 cr. în mărci postale.

Curt Röber,
[5] 9—49 Braunschweig.

P. T. Dómnelor

le aduc la cunoscinţă, că am sosit din călĕtoria pentru cumpĕrat dela Viena cu o bogată alegere de cele mai moderne noutăţi şi îmi permit a le invita sĕ mĕ onoreze cu visite cât mai dese. [44] 3—3

Cu distinsă stimă:
Henriette Frank,
Strada Măcelarilor 5.

I.

[43] 2—2

1.000.000 coróne
UN MILION
sunt de câştigat.

Conspectul
tuturor celor **50.000** câştiguri
din a 2-a loterie de clasă **ungară.**

Cel mai mare câştig după § 9. al planului de joc este

1.000.000 Coróne.
Un milion

Specificat sunt împărţite câştigurile cum urmézǎ:

Câştiguri	Coróne
1 à	600.000
1 „	400.000
1 „	200.000
2 „	100.000
1 „	90.000
1 „	80.000
1 „	70.000
2 „	60 000
1 „	40.000
5 „	30.000
1 „	25.000
7 „	20.000
3 „	15.000
31 „	10 000
67 „	5.000
3 „	3.000
432 „	2 000
763 „	1.000
1238 „	500
90 „	300
47350 à 200, 170, 130, 100, 80, 40 Coróne.	

50.000 Câştig şi Premie în sumă de 13160000 Cr.

cari se trag în şese clase.

Suma enormă de **un milion coróne** în bani gata este după §-ul 9 al programului de tragere cel mai mare câştig în

loteria a 2-a de clase priv. reg. ung.,

care oferă proprietarilor de losuri şanse de câştig escepţional de favorabile; conţine numai

100.000 Losuri originale şi **50.000 Câştiguri.**

Jumătate din tóte losurile trebue sĕ câştige.

Tóte cele 50 000 câştiguri sunt specificate în lista alăturată şi se sortézǎ sub controla guvernului în 6 despărţeminte ce succed iute, după cari se solvesc sumele în numĕrariu fericiţilor câştigători.

Noi vindem numai losuri originale cu următórele preţuri originale:

întregi Losuri originale pentru fl. 6.—
jumĕtăţi de „ „ „ „ 3.—
pătrare de „ „ „ „ 1.50
optime de „ „ „ „ —.75

Indată după primirea sumei prin asemnat, espedăm losurile originale comandate valabile pentru prima secţie de tragere.

La dorinţă se espedézǎ şi cu rambursa.

La fiecare espediţie de losuri se aclude programul de tragere original şi după fiecare tragere primesc clienţii nostri îndată lista originală de tragere.

Se riscă adese-ori mii în întreprinderi cutezate, la cari câştigul contemplat e fórte dubiu. Riscaţi deci o sumă proporţional mică pentru cumpĕrarea unui los, prin care puteţi câştiga momentan mari capitale.

Depositul nostru de losuri e numai fórte mic şi tare curênd se póte epuisa, deci recomandăm a nu întârdia cu comandele şi a le trimite întru cât e posibil îndată, la tot casul până

cel mult 30 Martie a. c.

direct la

Biroul central de loterie
FEHÉR LAJOS ÉS TARSA
Budapest, Gizella-tér 5.

Librăria Tipografiei archidiecesane

recomandă publicului român iubitor de cele religióse următórele

cărţi bisericesci:

Acaftist bogat, legat fl. 1.25 fin legat . . . . fl. 1 60
* **Acaftist bogat,** simplu legat 60 cr. frumos legat 70 cr. în piele legat fl. 1 60 . . . „ 2.20
* **Apostol** legat . . . . . „ 5.75
Biblia ilusrată, Testam. vechiu şi nou, nelegată fl. 10 legată . . . . „ 15.—
* **Carte de rugăciuni,** pentru tinerime, legată . . . . „ —.15
Chiriacodromion, nelegat fl. 10, legat . . . . . . „ 12.—
Evangelia, nelegată fl. 8, legată fl. 12, fin legată fl. 18, în catifea roşie . . . . . „ 56.—
Chirotonier, pentru sfinţirea de preoţi, nelegat . . . . „ 2.—
Icóna Evangeliştilor, pe hârtie . . . . „ —.50
Icóna celor 3 Ierarchi, pe hârtie . . . . „ —.30
* **Liturgier,** neleg, fl. 2.70 leg. . . . . „ 4.50
* **Mineile pe 12 luni,** neleg. fl. 66.—, leg. . . . „ 86.—
Molitvelnicul bogat, nelegat fl. 4.30, leg. fl. 5. fin leg. fl. 5.50
Octoichul cel mare, nelegat fl. 17, legat . . . . „ 20.—
Octoichul mic, nel. 60 cr., legat 80 cr., fin legat . . . „ 1.20
* **Octoichul mic,** legat . . „ —.75
Orologion, (ciaslov), nelegat 60 cr., legat 70 cr.. fin legat . 1.20
Patima şi mórtea D-lui Iisus Chirstos în versuri şi icóne, legată . . . . . „ 1.—
Penticostariul, nelegat fl. 8, legat . . . . „ 10.—
* **Psaltirea profetului şi împĕratului David,** neleg. fl. 2.75, leg. . . . . . „ 4 50
Rênduéla la sfinţirea bisericilor, neleg. fl. 2, leg. „ 2.50
Testamentul nou, nelegat „ 1.—
Têlcul Evangeliilor, nel „ 1.—
Triodul cu Strajnicul, nelegat fl. 20, legat . . . . „ 25.—

Asemenea procură Librăria archidiecesană la comandă ori-ce cărţi bisericesci apărute în- şi afară de patrie, pe lângă cele mai modeste provisiuni.

Notă: Cărţile însemnate cu * sunt tipărite cu litere latine.

Cel mai sensaţional roman al literaturei moderne. In limba engleză s'a vêndut în cincideci de mii de esemplare. Succes colosal. Tradus în tóte limbile europene. In românesce de Afin de la Tuscia a apărut acum.

TRILBY

[31] 7—10

Preţul unui esemplar: direct fl. 1.30. In librăriile din monarchie fl. 1.60. In România şi străinătate 4 lei. Deposit general: Afin de la Tuscia, tipografia Uhrman, Temesvár Ungaria.

Redactor prov. Dr. Elie Cristea.

Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 31. Sibiiu, Marți, 17/29 Martiu 1898. Anul XLVI.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — **și timbru de 30 cr.** pentru fie-care publicare.

Propagandă papistașă.

IV.

Propoganda papistașă este în serviciul curentului pus la cale pentru desnaționalisarea nóstră.

Acésta așa este la noi în Ungaria, așa în România, așa în Bucovina.

Biserica apusénă nu cunósce biserici naționale. Chiar și în state cu biserici naționale constituite biserica apusénă este în contra constituirei elementelor bisericesci după naționalități.

In statul nostru avem esemple triste despre aceea, cum candidații de preoție ai dieceselor din Oradea-mare și Lugoș, cari în lipsa de institut clerical se cresc în institute situate între elemente ungurești, își perd simțul național, în familia lor încetul cu 'ncetul dispare limba română, sentimentul românesc, și locul acestora îl ia curentul actual al maghiarisării.

Chiar și teologia din Gherla cu limba de propunere latină și maghiară înstreinéză tinĕra generațiune de cătră massa poporului român.

Trecerea poporului în masse la biserica apusénă încă este pericol național.

Bucovina ne este dovada cea mai tristă în privința acésta ca și în multe alte privințe.

Abia o sută de ani a trecut dela rumperea Bucovinei de cătră Moldova și în acest scurt interval țerișóra acésta atât de repede s'a desnaționalisat, încât un asemenea esemplu de decadență abia se va fi aflând în istoria omenimei.

In timpul din urmă elementul românesc din Bucovina și-a venit în fire, a ajuns a-și pricepe misiunea sa și în cele naționale și în cele confesionale.

Va trebui sĕ mai dea românii din Bucovina grele probe de perseveranță în luptă și de tact politic pănă li va succede sĕ dispună biserica ortodoxă română de acolo asupra fondului religionariu, care sĕ fie pus în serviciul culturei, în serviciul educațiunei religióse morale a românilor ortodoxi din Bucovina.

De present sórtea românilor ortodoxi e amĕrîtă și în Bucovina, propaganda papistașă și acolo face cuceriri în paguba intereselor nóstre nationale românesci. Inceputul se face și acolo în școlele elementare, se continuă în mănăstirile de călugărițe, prin prelegeri publice și predici ca prin Bucuresci, și în cele din urmă prin trecerile în masse la poporul de rênd.

Un articol publicat în ḑiarul „Patria“ din Cernăuți, dela 22 Februariu în numĕrul 98 între altele ne aduce și următórele pasage:

Referitor la articolul din Nr. 96 publicat sub acest titlu mai primim următórele șire:

Prea onoratule d-le Redactor!

Ați avut amabilitatea a publica în colónele „Patriei“ reflecsiunile mele în cestii bisericesci sub titlul „O voce din cler“. Vĕ sunt recunoscător pentru aceasta.

Dar' dați-mi voiă — vĕ rog — ca sĕ revin asupra ideilor discutate acolo.

Am întonat, că preoții știu se spună multe despre nesuficiența numĕrului referenților din consistor. Voiu sĕ documentez acésta cu date concrete. Chiar în acelaşi numĕr al „Patriei“ se vorbesce despre o listă înspăimântător de mare a fraților nostri „rătăciți și perduți“, cari au trecut la catolicism în Rădăuți. Eată una la mână!

Peste „protegerea abusivă a greco-catolicismului din partea autorităților politice“ — din aceaşi numĕr al „Patriei“ — precum şi despre desconsiderarea demonstrativă a ortodocsismului prin acelaşi element, asemenea voi sĕ trec, de-şi nu le pot denega esistența. Dar' dacă este vorba a se ţinea cont de tóte cari aşteaptă revindecarea, apoi sunt silit a constata, că încă şi mai însemnată este „protegérea abusivă a romano-catolicismului față de ortodocsism!“ Şi acésta nu numai la colectări de subsidii pentru biserici, ci în general la tóte casurile de concurență.

Aşi voiu sĕ trec peste acest punct am ḑis, pentrucă î-l privesc ca un merit al confesionalilor rom. sau gr-catolici pentru biserica lor, pe care — spre ruşinea nóstră fiă ḑis — nu-l pot înregistra în favorul confesionalilor bisericei rĕsăritene de aceaşi categoriă. Cum că aseminea precedări respective omisiuni sunt apte a slăbi eventual a spori proselitismul, ḑace afară de tótă îndoiala, şi de aceea înregistrarea şi ţinerea lor în evidență se impune imperativ.

Alte doveḑi despre proselitism în detrimentul bisericii nóstre sunt, (sĕ începem cu cele mai recente) comuna Rarancea, in care masse de locuitori au trecut la biserica gr-cat cu limba bisericeascā ruso-polonă-ruteană; opidul Boian, unde sute de familii [illegible] româneşti au înbrățișat aceeaşi lege desnaționalisătóre; comuna rurală Broscăuți, unde o sumă de familii reḑeşeşti şi de plugari români şi-au construit chiar biserică unită cu limbă ruteană şi sunt acuma aprópe cu desăvârşire desnaționalisați; comuna Cuciurul-mare cu urmări încă şi mai întristătóre.

. . ş. a.

Și spre a întregi tabloul, voiu sĕ amintesc de o metamorfosă religiósă, ce se pregătesc în ḑilele nóstre chiar sub casta prea v. Consistor fără ca sĕ o fi pus cineva până acum la răbuş. Este subminarea bisericei nostre prin Iesuți chiar în inima Bucovinei, în Cernăuți. Aceasta se face ce e drept pe încetul, în tăgadă, pe nesimțite — şi ce e mai mult — fără a se proclama pe față în mod legal. Dar' pentru aceeia cu atât mai neobservată şi mai sigur! Şi ce e mai uimitor, dignitarii noştri bisericesci, elita bisericei nóstre, în parte — de-şi inconştienți — sprigineste această acțiune prin fel de fel de subvenționări. Aşa o pepinieră de proselitism este asilul froebelian catolic de copii ce sau încuibat sub zidul nordic al edificiului reşedinței gr-or. în care este înrolată o sumă mare de copii ort-or. cari sunt crescuți în spiritul romano-catolic-polon, — de aseminea scóla şi asilul de fete lângă grădina publică în care dese, ca scumbriile în poloboc sunt ghemuite — ridiculisând ori-şi-ce lege igienică — sute de copile de diferite etăți, între cari se află mulți copii din părinți ort-or.; şi tot ca pepinieră de proselitism trebue privită şi instituțiunea de eshortațiuni pentru servitóre, la cari fetele din această branşă în ḑilele anumite şi la óre precisate se duc cu miile. Cum că între ele servitórele de rit ort-or. nu sunt puține dovădă, că într'un rând — nu ştim ori şi acuma — se eshorta şi în limba română.

Er culmea acestor machinațiuni de proselitism a ajuns prin împregiurarea, că un numĕr considerabil de dame din inteligență — mai cu sémă soții de amploiați români — frecventéză regulat şi cu cea mai mare punctualitate biserica iesuită, pe când bărbaților lor de prin cele birouri, nici prin vis nu le trece admirațiunea ce o nutresc soțiile lor pentru Iesuiți şi pentru învĕțăturile lor. Şi când întrebi pe aceste dame, care e motivul acestei admirațiuni, ele cu un glas î-ți rĕspund: Predica. Dar ele nu hulesc nici predica din biserica ortodoxă ci se mulțumesc a constata, că dacă sĕ şi predică în biserica ort.-or. consciințios şi punctual, apoi aceste predici totuşi nu atrag, nu încălḑesc şi nu conving aşa de intensiv ca predicele catolicilor.

Dacă la aceste înşirate până acuma vom mai adauge, că treceri sporadice se fac atât din biserica nóstră cât şi viceversa prin tóte parochiile din țéră, şi că prin urmare mişcarea confesională în întréga diecesă ia dimensiuni fórte considerabile, apoi cred că e destul de întemeiată şi îndreptățită întrebarea principală.

Consultare în chestia autonomiei bisericei sêrbesci. In 26 c. sub presidiul patriarchului Brancovici, s'a întrunit la Carloveț un comitet compus din delegații bărbaților de încredere ai congresului, pentru a discuta chestiunile de divergență în afacerea organisării autonomiei bisericei sêrbe. Resultatul consultării a fost că s'a făcut o apropiere între punctele de vedere ale laicilor şi clericilor. S'a hotărît convocarea întrunirei membrilor de încredere, unde sĕ se facă cunoscută acéstă apropiere.

Dotațiunea clerului.

⁂ Proiectul de lege despre întregirea venitelor preoțesci preocupă de present tóte cercurile hotărîtóre ale acelor biserici, pe cari le privesce.

Biserica ortodoxă română a căutat şi espus într'un elaborat acele părți ale proiectului, cari sunt pentru ea înjurióse. Pe basa acestuia sĕ vor face la locurile competente toți paşii necesari pentru eliminarea din proiect a paragrafilor vătămători; şi dacă proiectul va deveni în forma presentată lege, cuvêntul ultim sĕ va da sinódelor eparchiale şi congresului național bisericesc. Decisiunile acestor corporațiuni vor fi pentru clerul nostru normative.

Consistoriul *Bisericei luterane săsesci din Ardeal* a înaintat o representațiune în acéstă afacere cătră ministrul cultelor, cerênd: sĕ se reguleze deodată dotațiunea tuturor bisericilor şi partea conveniendă unei biserici sĕ se pue în sumă pauşală la disposiția autorității supreme bisericesci.

In 16 Februariu n. a. c. au ținut representanții bisericei reformate şi protestante din Ungaria o consfătuire comună, în care au luat mai multe decisiuni meritorice, pe cari apoi fiecare parte se le presenteze conventului general. Conventul ordinariu al *bisericei calvine* şi-a început lucrările în Budapeşta la 24 Martiu n fiind de față pe lângă cei cinci superintendenți Szász Károly, Kiss Áron, Antal Gábor, Kún Bertalam, Szász Domokos şi mai mulți bărbați politici de gravitate, ca: Tisza Kálmán, Tisza István, Darányi, Szilágyi, Széll, Kàlmán etc.

Disposițiile deputaților erau la început variate. Matadorii liberali erau pentru acceptarea proiectului, căutând a capacita pe toți astfel: „Noi sĕ rĕmânem în linişte. **Ascuțişul proiectului este îndreptat în contra valachilor** şi nu în contra reformaților. Dacă statul ne dă ceva, sĕ primim şi sĕ fim pe pace“.

Ear cei din provincie erau plini de nedumerire şi îl escepționau din multe puncte de vedere. Un membru valoros al conventului s'a esprimat „că proiectul ne mână în gura guvernului, căci însuşi Wlassics a ḑis în rĕspunsul dat deputațiunii luterane, că proiectul din chestiune numai aşa va deveni lege, dacă guvernul îşi întăresce cu el puterea sa“.

Cești din urmă formau majoritatea şi nemulțumirea lor sĕ cuprindea mai ales în dóue puncte: *a*) că proiectul nu se aduce în legătură cu aruncul sau darea bisericéscă pentru dotarea preoților, carea la Calvini adese-ori e fórte mare şi pentru credincioşii lor aprópe nesuportabilă, *b*) ca ministrul devine for disciplinar pentru cler, ceea-ce estradă preoțimea pe mâna guvernului şi vatĕmă adênc demnitatea bisericei.

Oamenii guvernului, indicați mai sus, — simțind dispozițiunea generală — au mijlocit convocarea unei conferențe secrete prealabile, ca aici sĕ se capaciteze reciproc şi astfel guvernul sĕ fie cruțat de critica publică.

Conferența s'a ținut în [illegible] şi a durat 4 óre.

Conferența s'a început cu cetirea punctelor stabilite din partea comisiunei esmise pentru resolvarea causelor comune cu protestanții, în şedința dela 16 Februare a. c., precum şi a decisiunilor din mai multe cercuri bisericesci şi conferențe preoțesci.

După aceste cetiri a luat cuvêntul marele calvin *Tisza Kálmán*, apĕrând guvernul şi fĕtul aceluia, proiectul. Ar fi de mare preț, sĕ avem întreg discursul lui, căci de sigur, că şi nóuĕ Românilor ne va fi dat în el multă atențiune. După afirmările foilor unguresci Tisza ar fi ḑis cam următórele:

„Mai întêiu protéstéză, că proiectul „numit ar vătăma autonomia protestanților. „Nu proiectul actual, ci articlul XX din 1848, „la care unii cu atâta predilecțiune sĕ provócă, „ar nimici autonomia, căci acel articlu ar „statifica bisericile. Perderile suferite de parochi „în stolă trebuesc recompensate. Proiectul „țintesce la asta, deci trebuie primit deşi „nu ajută radical bisericile. Va sosi înse şi „vremea unei inbunătățiri mai simțite. *Punerea „preoților sub disciplina statului, nu e vătămătóre pentru reformați; căci asta resultă cu „necesitate din darea drepturilor.* Aşa scie, „că în urma drepturilor primite şi biserica „papistaşă este în strînse referințe de dependență față de stat.

Cumcă acest vorbitor n'a spus numai cele amintite de foile maghiare, se vede din ținuta lui *Fejes István*, unul dintre representanții curentului contrar, pe care antevorbitorul l'a desarmat. Acesta — deşi escepționéză purcederea disciplinară şi că pe clerul papistaş nu-l privesce proiectul — totuşi în urma celor auḑite, — îl ține de *acceptabil*. De una însĕ mai ales îi pare rĕu, că pregătirile necesare s'au făcut numai în óra ultimă, ér dacă starea preoțimei s'ar fi studiat la timp, s'ar fi mai putut scădea prea marile sarcini ale credincioşilor.

Tisza Kálmán şi *István* s'au nisuit din nou a delătura şi umbra nedumeririlor lui Fejes şi consoţi, accentuând, că a face deosebire între confesiuni nici la un cas nu-i în interesul statului şi că **punctele disciplinare din proiect servesc interesele politicei naţionale, înaintea căreia reformaţii trebue sĕ se plece.**

Bernáth El. salută proiectul, dar e nemulţumit cu escepţionarea papistaşilor şi cere eliminarea din proiect a părţii referitóre la delictele contra moralităţii.

György Endre asemenea reclamă, ca în §-ul I sĕ se enunţe, că şi clerul papistaş se va supune aceleiaşi proceduri disciplinare şi că ajutórele date bisericei pâna acuma sĕ se asigure prin lege.

A mai vorbit presidentul dietei *Szilágyi Dezső.* Acesta între altele ḑise:

„La timp potrivit s'ar fi putut repara „singuraticile confesiuni din punct de vedere „al disciplinării clerului, dar cu acésta s'a „întârḑiat acum biserica calvină. *Referinţele „politicei naţionale pretind dela patriotica bi„serică reformată, ca sĕ nu facă greutăţi în „acéstă privinţă.* **Referinţele de aḑi ale „statului sunt aşa, că eventuala „disciplinare a preoţilor este ne„cesară.** *Disciplina statului* nu o privesce „periculósă pentru reformaţi, căci forurile „reformate vor fi destul de puternice, ca sĕ „apere peoţii lor faţă de eventualele şicane.

Pe lângă aceştia au mai vorbit şi alţii lucruri de mai puţină însĕmnătate şi conventul s'a încheiat cu înţelegerea, ca pe basa celor discutate sĕ se presente în şedinţa plenară din ḑiua procsimă un proiect de conclus şi cu cuvintele deputatului *Meczner* Béla, care între altele ḑise: „Am venit plin de îngrijire, dar după desluşirile primite mĕ depărtez cu inima liniştită“

Mirare, că contra paragrafului 17, care dă ministrului eventual îndreptăţire de-a împărţi preoţilor nemijlo- [illegible] întregitóre nime n'a vorbit. Dovadă acésta despre bunul raport, ce esistă între actualul guvern şi superiorii bisericei calvine, cari nu sĕ tem, că ministrul le va denega punerea la disposiţie a ajutoriului întreg.

Şedinţa plenară s'a ţinut în 25 sub presidiul superitendentului *Kun Bertalan* şi *Tisza Kálmán.* După câteva formalităţi — punêndu-se la ordinea ḑilei afacerea corgruei — preşedintele lumesc recomândă conventului primirea celor 4 puncte stabilite la 16 Februariu a. c. de comisiunea mixtă. Conventul cu unanimitate le primesce.

Étă-le:

„I. Proiectul guvernului despre între„girea venitelor preoţesci nu póte fi privit „ca o indeplinire a art. de lege XX din 1848, „cu atât mai vêrtos, cu cât nici în proiect, „nici în motivarea lui nu sĕ face provocare „la acésta;

„II. Prin acest proiect nu sunt com„plect îndestulate tóte justele nóstre pre„tensiuni.

„III. Sĕ se provóce guvernul a face li„niştitórea declaraţiune, că ajutórele date sin„guraticelor diecese dela 1848 încóce şi în „timpul ultim din fondurile comunei biseri„cesti, se vor susţinea şi pentru viitor.

„IV. Dorim, că prin o lege în spiritul „art. XX. din 1848 sĕ ni se asigure trebuin„ţele ce nu se vor putea acoperi în urma „celor de mai sus, din puterile proprii.

Aceste patru puncte lea întregit conventul cu acel adaus din partea sa, în formă de dorinţe:

a) ca §§-ii 7 şi 9 din proiect sĕ se estindă şi asupra acelor preoţi amintiţi în §-ul 1 (papistaşi), cari primesc ajutor séu întregirea dotaţiunii lor din visteria statului, căci clerul ori-cărei confesiuni ori-ce ajutor din partea statului trebue tractat cu egală mĕsură:

b) considerênd marea lipsă materială a preoţilor sĕ se facă întregirea la 600 fl. şi mai târḑiu la 800 fl., cât mai curênd;

c) şi până când pe calea legislaţiunei se va regula în urma întrevenirei conventului chestiunea aruncurîlor bisericesci, cari vor trebui reduse şi suplinite cu ajutóre dela stat sĕ se modifice §-ul 15 în acel sens, ca şi prea marea îngreunare a credincioşilor cu arunc bisericesc sĕ fie considerată între momentele, care reclamă o întregire mare a dotaţiunei preoţesci. —

d) Sĕ autorisézā presidiul a încunoscinţa locul competent despre aceste dorinţe.

Din cele expuse mai sus e evident, că decisiunile bisericei calvinei sunt lipsite de ori-ce energie şi ori-ce duh de oposiţie la adresa guvernului; drept dovadă, că proiectul în punctele sale injuriόse este îndreptat numai în contra naţionalităţilor, ca şi tóte legile, câte se vor mai aduce şi pe viitor.

Chiar şi Ovreii s'au ocupat cu proiectul, căci şi pe ei îi privesc, fiind acum judaismul religiune receptă. Preşedinţii comunităţii religionare ovreiesci din Budapesta au ţinut în 22 Martiu n. a. c. ordinara adunare generală, în care s'a discutat dotarea rabinilor.

Cancelaria regnicolară evreéscă arată, că 103 rabini noi au lipsă de 29.079 fl. pentru a li se întregi salariul la 800 fl.; ér comisiunea ovreilor ortodoxi constată, că 200 rabini au lipsă încă de 62.057 fl. spre întregire. Dar nefiind destui rabini cu cualificaţiune, în multe locuri funcţionézā numai substituţí. Comunele le dau acestora dotaţiune mai mică. De-aci însĕ nu urmézā, că acele comune — avênd rabin cualificat — n'ar putea sĕ-i urce venitele la 800 fl. din puterea proprie. E deci întrebarea, dacă la timpul sĕu va fi sau nu lipsă de intrevenirea guvernului.

Dintre cei 303 rabini fără 800 fl. numai 10 au cualificaţiunea prescrisă, deci numai la aceştia se va întregi dotaţiunea până la 800 fl. ér substituţi cu mai puţin de 400 fl. sunt numai 42. Pentru întregirea venitelor acestor 52 la 800 fl. şi la 400 fl., statul abia are sĕ dee 7735 fl. Cancelaria regnicolară este de părerea, că rabinii îşi vor câştiga cualificaţiunea prescrisă, dar speréză, că confesiunea evreéscă îşi va regula în cel mai apropiat viitor starea rabinilor în sfera autonomiei sale şi salariul unuia abia va fi mai mic ca 800 fl. Cancelaria crede, că cu timpul se póte da rabinilor dotaţia cea mai mare şi fără ajutor dela stat.

Adunarea generală a luat spre scire raportul cancelariei şi a decis, că nu va solicita la ministrul cultelor resolvarea rapórtelor sale în obiectul dotării rabinilor.

Evreii sunt în acéstă privinţă popor de admirat. O mână de ómeni, necum sĕ fie avisaţi la ajutoriul altora, din contră avênd bani din berechet, duc ei tótă lumea de nas.

Precum sĕ scie proiectul este acum în studiul comisiunii din camera deputaţilor pentru afacerile cultelor, care îşi va presenta raportul sĕu plenului parlamentar probabil după feriile Pascilor, adecă pela mijlocul lui Aprile nou. Comisiunea a desbătut asupra lui eri Luni, la órele 4. Ministrul Wlassics va propune în comisiune mai multe modificări, pe cari le-a comunicat deja în mod confidenţial membrilor comisiunii.

Din România.

Alegerea episcopului de Rîmnic.

„Epoca“ de Joi scrie: Astăzi la ora 1, marele colegiu electoral, compus din membrii Camerei şi Senatului, s'a întrunit în localul Adunărei deputaţilor pentru a proceda la alegerea episcopului de Rîmnic, în locul repausatului Ghenadie.

La órele 12 şi 25 m. membrii S-tului Sinod, pornesc în corpore din palatul mitropolitan, la Mitropolie, unde se oficiază un serviciu divin.

La óra 1 şi 15 m. membrii Sinodului, miniştrii şi toţi membri parlamentului cari asistaseră la slujba bisericească, apar în incinta Camerei.

Şedinţa se deschide la óra 1.45 sub preşedinţia I. P. S. Sale Iosif Gheorghian, mitropolit primat.

D. Poroineanu, secretarul Senatului, face apelul membrilor S-tului Sinod şi al Senatorilor.

Dintre membrii Sinodului nu lipseşte de cât Archiereul Nifon, vicarul S-tei Mitropolii, care este bolnav.

D. I. Procopiu, secretarul Adunărei deputaţilor, face apelul Camerei.

Răspund la apelul nominal:

Membri ai S-tului Sinod	14
Senatori	82
Deputaţi	105

In total marele colegiu se compune din 201 membri.

Rezultatul votului este următorul:

Arh. Atanasie Mironescu	*128 v.*
„ *Calistrat Orleanu*	*90* „
„ *Nifon Ploeşteanu*	*3* „
Buletine albe	8 „

I. P. S. Sa Mitrpolitul Iosif, preşedintele congresului, *declară ales pe P. S. Archiereul Atanasie Mironescu, ca Episcop al Rîmnicului-Noului-Severin.*

*

Aniversarea proclamării regatului

In 14 Martie v., aniversarea proclamării regatului s'a oficiat la órele 10 diminéţa la metropolie un Te-Deum.

La acest Te-Deum la care a asistat şi M. S. Regele, au luat parte toţi ministrii, înalţii demnitari ai statului şi oficerii superiori.

După terminarea serviciului religios, M. Sa a primit în faţa catedralei, defilarea detaşamentelor din tóte trupele din garnisónă.

*

Regina pentru industria naţională.

Majestatea Sa regina face de câteva luni o o colecţiune de păpuşi de mărime de 50—70 centimetre, îmbrăcate în costume naţionale din tóte epocile.

Acéstă colecţiune va fi expusă maì întâiu în Bucuresci. Suma ce se va incassa din întrările visitatorilor, va fi întrebuinţată în scop de binefacere.

In acelaş scop de binefacere, colecţiunea va fi expusă şi la Neuvied.

Scóla reuniunei femeilor române din Iaşi, va face cadou M. Sale o păpuşă îmbrăcată în costumul dómnei Chiajna.

D-na Mârzescu s'a adresat dlui Xenopol şi altor cunoscĕtori ai antichitaţilor nóstre pentru a'i da indicaţiunile necesare.

*

La cameră s'a observat Joi presenţa a doi notabili români din Bucovina, membri ai Academiei Române, scrie „Drapelul“ şi anume părintele Marian *Florian*, distinsul folclorist, şi D. *Sbiera*, profesor de literatura română la Universitatea Francisco-Iosefină din Cernăuţi.

Cel dintâiu luase loc pe banca prelaţilor, ér cel de al doilea, în banca întâia a Camerei.

*

Experienţele cu tunul Perticari.

„Epoca“ scrie: M. S. regele a asistat Joi, dela órele 9 până la 11, la experienţele ce s'au făcut la arsenal cu noul sistem de tunuri inventat de dl colonel Perticari din artilerie.

La aceste experienţe fórte interesante au asistat dnii generali Berendei, Barozzi, Arion, Pastia şi Macarovici, mai mulţi oficerì superiori din artilerie şi geniu, etc.

Experienţele au durat aprópe dóuĕ óre şi au dat un resultat aprópe neaşteptat, care a uimit pe toţi.

M. S. regele în mai multe rênduri şi-a exprimat înalta-i satisfacţiune pentru acéstă invenţie.

In urma acestor experienţe se crede că în curênd tunurile nóstre vor fi transformate, ceea-ce nu va costa decât vr'o 5—6 milióne de lei. Dar în schimb forţa artileriei nóstre se întăresce.

La plecare M. Sa regele a felicitat călduros pe dl colonel Perticari pentru iventia sa.

Adunarea generală a „Albinei“.

Luni, în 16/28 Martiu, şi-a ţinut institutul de credit şi economii „Albina“ adunarea generală pentru anul de gestiune 1897. Acţionari s'au presentat dė tot 59, representênd 2492 acţiuni cu 275 voturi. Preşedintele direcţiunii dl *Leontin Simonescu*, declarând adunarea de deschisă cu un scurt şi potrivit cuvênt de întroducere, numeşce de notari pe d-nii *Dr. N. Vecerdea* şi *Dr. Cornel Diaconovich*, ér de scrutători şi verificători ai procesului verbal pe d-nii Dr. *Ilarion Puşcariu* şi Dr. *Oct. Russu.*

Raportul direcţiunii — fiind tipărit şi împărţit între acţionari sĕ consideră cetit şi astfel sĕ cetesce numai raportul comitetului de supraveghere, după care sĕ purcede la pertractarea în merit a propunerilor din partea direcţiunii.

Propunerile direcţiunii până la punctul 5 sĕ primesc în tocmai si anume:

I. Sĕ dă espresiune în procesul verbal şi prin sculare profundei dureri pentru perderea prin mórte a fostului membru fundadator al institutului, membru şi preşedinte al direcţiunei Ioan Hannia, şí a fostulului membru al comitetului de supraveghiare Dr. Aurel Brote;

II. Sĕ ia spre scire raportul direcţiunei, sĕ apróbă bilanţul încheiat la 31 Decembre 1897 şi sĕ dă direcţiunei şi comitetului de supraveghiare absolutoriu pentru gestiunea lor pe anul espirat;

III. Sĕ primesce, propunerea relativ la distribuirea profitului net;

Profitul net al anului trecut a fost de 124,788 fl. 96 cr. cu ceva mai puţin, ca în anul premergĕtoriu, ceea-ce este a se ascrie crisei economice generale. Acest profit s'a împărţit astfel:

1. Acţionarilor dividendă de 5% după capitalul social de 600,000 provĕḑută în §. 62 din statute	„ 30,000	„ — „
2. Restul de	fl. 94,788	„ 96 cr.
a) 18% tantieme statutare la membrii direcţiunei, directorului executiv, dirigentului filialei etc.	fl. 17,062	„ 0 cr.
b) Asociaţiunii pentru fondul „Casei naţionale“ . . .	fl. 1000	„ — „
c) Remuneraţiuni la practicanţi şi servitori . . .	„ 820	„ — „
d) Pentru scopuri de binefacere	„ 6,000	„ — „
e) Fondului de pensiuni al funcţionarilor.	„ 5,906	„ 94 „
f) Fondului special de reservă	„ 10,000	„ — „
g) Supradividendă acţionarilor	„ 54.000	„ — „
Suma .	fl. 94.788	„ 96 cr

Prin acéstă propunere, dividenda anului 1897 sĕ urcă la fl. 14 de acţie, cu 2 fl maí mult ca în anul premergĕtoriu.

Fondul special de reservă se urcă la cifra de fl. 61,242 1 cr.

Fondul de pensiuni al funcţionarilor la fl. 123,997 24 cr.

IV. Suma de sub litera *d*) s'a împărţit pentru feliurite scopuri filantropice astfel:

a) Pentru trebuinţele şcólei civile de fete a „Asociaţiunei etc.“	fl. 1000
b) Pentru şcóla „Reuniunei femeilor române din Sibiiu“	„ 300
c) Pentru trebuinţele mesei studenţilor	„ 3000
d) Internatului de fete a „Reuniunii femeilor române din Braşov“ . .	„ 200
e) „Asociaţiunii meseriaşilor români din Braşov	„ 200
f) Rata a III-a de ctator la internatul, ce se va înfiinţa la Viena de societatea academică „România Jună“	„ 200
g) Societăţii academice „Petru Maior“ din Budapesta	„ 100
h) Alumneului din Timişóra . . .	„ 100
i) Internatului Zsigaian din Oradea	„ 100
j) Pentru fondul elevilor morboşi dela gimnasiul din Braşov . . .	„ 100
l) Pentru fondul elevilor morboşi dela gimnasiul din Blaj	„ 100
m) Pentru fondul elevilor morboşi dela gimnasiul din Brad	„ 100
n) Reuniunii române de musică din Sibiiu	„ 100
o) Reuniunii agronomice române din Sibiiu	„ 100
p) Societăţii pentru înfrumseţarea Sibiiului	„ 50
r) Societăţii pentru înfrumseţarea Braşovului	„ 50
s) Societăţii higienice a oraşului Sibiiu	„ 50
t) Gremiului comercial Braşov . .	„ 50
u) Societăţii academice „Carmen Sylva“ Graz	„ 50
v) Păgubiţilor prin foc din Beclean	„ 50
Suma . .	fl. 6000

V. Marcele de presenţă pentru curent se statoresc după usul din trecut cu 5. fl.

Punându-se la ordinea ḑilei alegerea alor 3 membrii în consiliul de administraţiune se purcede la votare secretă. Mai întâiu sĕ face alegerea în locul dlor Ioan Papiu protopresbiter, şi Georgiu Dima profesor, a căror mandat a espirat. Resultatul votării sĕ presentă astfel:

Ioan Papiu, ppresbiter,	284	voturi
Georgiu Dima, profesor	253	„
Onoriu Tilea, inginer,	93	„
Mateiu Voileanu, as. cons.	10	„
Ioan Rusu, protopop,	7	„
Dr. Iancu Meţian advocat	1	„

Preşedintele declară pe primii doi de realeşi pentru un nou period de 6 ani în direcţiunea „Albinei“.

Urmézā alegerea unui membru în direcţiune a în locul reposatului Ioan Hania. Resultatul:

Dr. Ioan Meţian, ...	227	voturi.
Onoriu Tilea, ...	96	„
Dr. Ioan Raţiu, ...	17	„
Bile albe, ...	10	„

Se proclamă ales d-l Dr Iancu Meţian advocat în Zerneşti.

VII. Se pune la ordinea ḑilei alegerea unui membru în comitetul de supraveghere în locul reposatului Dr. Aurel Brote. La acest loc a reuşit asesorul consistorial Dr Liviu Bran de Lemeny.

Punctul ultim al programului a fost cel mai binevenit, mai ales că trecusesă órele 12. El a constat din bere, vin, rachiu, icre, masline, peşti şi alte mizilicuri gustóse din româneasca prăvălie „Concordia“.

Noroc şi progres şi pentru viitor.

Deca.

Noutăţi.

Ajutóre din fundaţiunea Andronic. Consistoriul archidiecesan a votat în şedinţa sa plenară din Martie ajutórele din fundaţiunea Andronic pe séma meseriaşilor români de confesiunea nóstră. Au cerut ajutóre 422 meseriaşi, dintre cari au fost 70 măestri, 57 sodali şi 295 ucenici. Dintre acestia au primit ajutóre: 27 măestri, 20 sodali şi 89 elevi, — cu totul 136. S'a distribuit pe séma tuturor acestora, *suma de 5110 fl.* şi anume la 6 măestri câte 100 fl., la alţi 6 câte 80 fl., şi la 15 măestri câte 50 fl., la 19 sodali câte 30 fl, la un sodal fórte bine cualificat 100 fl., la 89 elevi câte 30 fl. Consideraţi au fost în prima linie cei orfani şi cu atestate de bună conduită şi de şcólă, asemenea s'a avut în vedere a se face o împărţală justă după protopresbiterate. Au fost împărtăşiţi cu ajutóre meseriaşi din 26 protoresbiterate: Sibiiu (30), Braşov (10), Sebeş (9), Făgăraş (7), Sĕlişte (7), Orĕştie (12), A-Iulia (6), Turda (6), Zarand (5), Abrud (4), Agnita (4), Dobra (4), Oşorheiu (4), Sighişóra (4), Câmpeni (3), Haţeg (3), Mediaş (3), Cluş (2), Cohalm (2), Deva (2), Mercurea (2). Reghin (2), Bistriţa (1), Deeş (1), Ilia (1), Lupşa (1). N'au cerut de loc ajutóre din tractele următóre: Avrig, Geoagiu, Cetatea de pétră şi Solnoc.

⁂

Sinuciderea soţiei lui Boiceff. Se telegrafézā din Sofia, că soţia căpitanului Boiceff, care pentru-că a omorît pe Simon Ana a fost condamnat la streang, — a murit în 26 a. l. c. n. Se ḑice că s'a sinucis, neputênd suporta ruşinea, că pe bărbatul ei 'l vor spênzura.

⁂

Proces de presă pentru Petöfi. Aḑi se pertactézā înaintea curţii cu juraţii din Cluş un proces de pressă, intentat foii săsesci din Bistriţa, „Bistritzer Zeitung“, pentrucă cu prilegiul desvălirii monumentului lui Petőfi în Bistriţa, a publicat o foiţă, neiscălită, în care despre ridicarea statuei în inima săsimei se spun unele lucruri, care procurorului n'au convenit.

Iată ce stă între altele în foiţa încriminată:... In 31 Iulie a. c. s'a desvelit în vechiul şi pacinicul oraş săsesc monumentul revoluţionarului maghiar a poetului Petőfi Acolo stă acum ridicat din metal duşmanul feroce al Germanilor, pe pământul, pe care poporul săsesc în potriva lui şi a naţiei lui cu sângele sĕu l'a apărat; l'au ridicat lipit de biserica nemţéscă, spre batjocora dreptului sancţionat, a legii şi a umanităţii. Prin acésta gura de leu a şovinismului se rênjesce în contra oraşului, sĕ l înghită. Décă n'au sciut până aḑi saşii, apoi statua lui Petofi cu o obrăznicie fără sémăn declară în faţa întregei Europe uimite, că ei numai o ţintă au: se ne maghiariseze pe noi.

Despre Petőfi foiţa spune, cĕ a fost un revoluţionar, care a luptat contra dinastiei şi tronului. Petőfi în poesiile sale a batjocorit şi defăimat pe saşii cari au fost credincioşi tronului şi în mijlocul cărora i-s'a ridicat acum monument.

Acusaţi sunt: redactorul responsabil, advocatul *Kelp*, pe care'l bănuesc a fi autorul foiţei şi pe rĕspunzătorul pentru tipar.

⁂

Instalarea episcopului sêrb de Buda *Lucian Bogdanovici*, s'a întêmplat în 26 l. c. n. în reşedinţa sa, în Sz. Endre. Pe noul episcop, care a sosit din Carloviţ cu trenul de după prânz, la Pesta l'au întêmpinat cu vorbiri corporaţiunile bisericesci respective şi autorităţile adm. Dela gara din capitală episcopul a fost transportat cu calèsa la Sz. Endre, unde în biserica catedrală s'a sĕvêrşit slujba obicinuită. După vorbirile de bineventare şi-a ţinut noul episcop vorbirea pastorală, în care spune că va munci pentru biserică, pentru mântuirea credincioşilor ei, şi pentru binele comun. Preoţilor le pune la inimă credinţa şi supunerea către patrie, rege, autorităţi, respectarea legilor. Şi-a făcut apoi întrarea la curtea episcopală, unde a primit deputaţiunile. Noul episcop a dăruit 200 fl. sĕracilor din Sz. Endre.

⁂

Saşii la Canossa. In ḑilele trecute luarăm şi noi notiţă despre voinicósa atitudine a preotului sas Eitel din Agnita faţă de deputatul guvernamental v. Baussnern. Cetim acum, că o deputaţie săsésca din jurul Sighişorii, în frunte cu părintele Eitel au pornit la colindat pe la ministrii din Budapesta pentru aş esopera diferite concesiuni Şi s'au ataşat ca interpreţi a sentimentelor deputaţii saşi Baussnern, Pildner, Binder etc. Bánffy iau primit cu multă căldură (cum nu?) şi le-au făcut promisiile dorite. Tot asemenea le-a făcut promisii şi Perczel.. Sĕ nu fie óre aplicabilă aici părerea esprimată odată de „Egyetértés“: „Saşii de câte-ori vor se esopereze dela guvern vre-un favor, fac pe opoziţionalii mai întâi“, ca bună óră părintele Eitel... Nóuĕ aşa ni se pare.

⁂

Agenţii revoluţionari bulgari în România. „Drapelul“ din Bucureşti e informat, că mai mulţi agenţi ai comitetului revoluţionar din Sofia circulă prin România şi strâng la ajutoare pentru emanciparea Macedoniei, adică pentru trecerea ei sub jugul bulgăresc.

Unii dintr'înşii se dau de refugiaţi, ca fiind siliţi să-şi părăsească patria din causa persecuţiunilor turcesci Dar aceşti refugiaţi numai ţĕrani bulgari nu sunt.

⁂

Procesul de divorţ al prinţului de Coburg. Principele domnitor din Saxa-Coburg-Gotha., capul familiei Coburg a dat voie prinţului Filip, sĕ pornéscă proces de divorţ în potriva nevestei sale Luisa, care a fugit cu un ofiţer.

Bibliografic.

În tipografia archidiecesană din Sibiiu a apărut ḑilele acestea o broşură întitulată

Dotaţiunea Clerului.

Reflexiuni asupra proiectului de lege despre intregirea venitelor preoţesci

de

ILIE DINURSENI.

Broşura se estinde pe 147 pagini şi are următorul cuprins: Un studiu asupra proiectului de lege mai sus numit, care s'a publicat în mai mulţi numeri ai „Telegrafului Român“ din anul acesta. Memoriul dela 1850 al episcopului, mai târziu metropolitului *Andreiu Baron de Şaguna*, asupra dotaţiunii clerului; apoi proiectul de lege despre intregirea emolumentelor preoţesci şi în urmă interesanta motivare, cu care ministrul cultelor şi instrucţiunii publice a presentat dietei acel proiect, şi pe care ḑiarele române a publicat'o numai în scurte excepte.

Fiind chestiunea dotaţiunii clerului actuală, credem, că autorul acestei broşure a făcut un bun serviciu bisericei române, dând ocasiune clerului a cunóşce cât mai de aprópe numitul proiect, care privesce atât de deaprópe sórtea lui. Este în interesul bisericei, că proiectul se fie cunoscut in cercuri cât mai largi, deaceea o recomandăm mai ales atenţiuniii clerului nostru, precum şi a acelor, cari sĕ intereséză de mersul afacerilor nóstre bisericeşci.

Preţul 1 corónă.

LITERATURĂ.

Trilby.

(În traducere românéscă.)

> „Onoratele redacţiuni sunt rugate a scrie câte o recensiune asupra acestui frumos roman. Bine voiţi a-mi trimite fóia în care a apărut.
> Traducĕtorul:
> *Afin de la Tuscia*“.

Facem! Cât de cât, dar facem! Şi de ce n'am împlini o dorinţă atât de justă a d-lui Afin? De ce nu ne-am rupe şi noi vre-o câteva minute din timpul liber pentru a rebonifica pe traducător pentru o muncă de luni întregi, sau — ceea-ce e fórte probabil — pentru a-i nimici visul frumos şi nădejdile cele mari ce a legat de acest fĕt literar al seu? Incât pentru trimiterea numĕrului din fóia nóstră însĕ regretăm a nu puté lua garanţă, căci durere, cunoscinţele administraţiei nóstre nu ajung până în Tuscia, locul romantic, ce are fericirea de a sălăşlui pe anonimul Afin, traducĕtorul.

„Acest frumos roman“... da, ai dreptate dle Afine, Trilby este un frumos roman! Ins'e Trilby lui George Maurier, dar nu a lui Afin de la Tuscia; deosebirea e atât de mare ca între madona lui Rafael şi o babă rînjită din fotografiile a là minut. Dta, dle traducĕtor eşti acest fotograf de bêlciu, care ai caricaturisat pe frumoasa Trilby a lui Maurier.

Limba este aci aparatul de fotografiare şi acest aparat al dtale atât este de hodorojit de primitiv şi de fals, încât nu e de mirat, dacă în loc de a reda cu fidelitate originalul ne-ai dat numai o parodie — în multe locuri estrem de caraghioasă — depre acest original, demn de o altă soarte. Vom vorbi aci numai despre „parodia“ dtale.

Bunele dtale intenţii, fireşte nu le putem trage la îndoială. Ai poate 'o inimă impresionabilă, ce n'a putut resista – Trilby o maniei. Romanul lui Maurier este aḑi doar o lectură predilelctă în toate ţerile europene. Pe scenele tuturor teatrelor din oraşe mici şi mari se dă „Trilby“, romanul dramatisat.

In tóte vitrinele anticuarelor zăresci frumosul nume „Trilby“. Tóte placatele anunţă ‚Trilby“. Până şi în atmosferă pare a plut acest sonor cuvênt. Şi vrăjit de acéstă musică te-ai hotărît sĕ ne fericesci şi pe noi cu „Trilby“. „Ochi 'mi vĕd inima'-mi cere“, — ai gândit, dar ai uitat sĕ adaugi „ce sĕ fac de nu-i putere“. Uite, aici e greşéla dtale: trebuia sĕ judeci mai întâiu, dacă esci în stare sĕ ne faci a simţi şi noi, cetindu-ţi traducerea dtale, ceea-ce dta ai simţit, cetind originalul, sau póte o bună traducere ungurésca, sau nemţéscă, ce a bunăsémă vei fi consultat. Şi greşéla acésta nu ţi se póte ierta.

Inceputul romanului e mai confus tradus. Viéţa sgomotósă a locuitorilor din „Quartierul-latin“ al Parisului, a lumei de artisti începĕtori şi studenţi, a acestei promiscuităţi de plăceri şi dureri, cărora în timpul mai nou renumiţii compositori italieni Leoncavallo şi Puccini le-au dat atât de artistică expresie — este şi în romanul lui Maurier fórte bine şi în colori destul de vii zugrăvită. Traducerea însĕ este atât de defectuósă încât nu-i în stare aţi face o imagine despre acéstă viaţă a „bohem“-ilor.

Frazele complicate devin neînţelese. Mai grozav este însĕ de a vedea cum figurile ideale ale romanului: Trilby şi micul Billi, pe urmă Svengal, şi alţii sunt ridiculisaţi în traducere prin frase schimonosite.

Mai binişor a succes traducerea în partea către sfêrşit, în care se descrie starea sufletéscă a „Trilby-ei“ pe când era stăpânită de puterea hipnotică a lui Svengali.

Ca sĕ nu fim acusaţi, că osândim fără doveḑi, étă aici vreo-câteva, numai vreo-câteva.

Propoziţia primă a traducerei lui Afin e următórea: „Era o capriţiósă ḑi de April, *acuşi* senină şi caldă *acuşi* ploiósă“. — Acest „acuşi — acuşi“ (unguresc ul néha-néha) revine aprópe la tótă pagina şi face o impresie hazlie ca anecdota despre iapa sasului „chite odată alb, chite-odată negru“.

Trecênd la descrierea figurilor ni se presintă deja pe pagina următóre „anglezul“ Taffy „cu ochi vineţi şi *cu muschi ce ca lanţurile se încordau pe brâncă*“... Acelaş a îndurat *nătângă scrintitură* de picior“.

Altă figură e Sandy, „cavalerul penei de cocoş“. „*Intre dinţi îşi ţine luleaua*| întórsă · cu capul în jos, *pantalonii* cari arĕtau unele urme de arsuri, erau plini acoperiţi de cenuşă“. Dle Afine, citâm încă odată „Intre dinţi îşi ţinea luleaua (coma), pantalonii (coma)... Bietul Sandy!

Al treilea anglez era Billi. „Pe faţa sa frumuşică se vedea o trasĕtură palídă, spălacită, *indigitătóre la* străbunii evrei, chiar numai un strop din acel *sânge puternic*(!), *indevingibil*(!!), *nestergibi*(!!), care nu se póte preţui, în dosă homeopatică amestecat cu alt sânge, e ca renumitul vin spaniol de Mentijo, care curat e *indigestabil*, dar amestecat înţelepţesce, 'şi manţine aroma şi percurge o lume în starea lui intactă!“.. Bravo Afine! Ḑicerea asta într'adevĕr e „puternică“, „indevingibilă“ „nestergibilă“ şi paremi-se şi „indigestabilă!“ Nu?

Peste Svengali cel cu „cóma încâlcită“ care fuma „lule“ şi „pipe“ şi umbla prin „cafană“ se bea câte o „cafă“ şi sĕ mai şadă pe „canapă“ — trecem. Ne oprim la eroină, la „Trilby“, la „*învĕţăceaua*“ lui Svengali, cum îi ḑice dl Afin.

Eroina dlui Afin are „zimbet lat“, „falcă puternică şi pelea acoperită de pete (*bureţi*)“. Trilby cu „bureţi“, — asta ne-o spune traducătoriul cel puţin de 50 de ori, natural fără de a determina mai deaprópe soiul bureţilor: hiribe, ciuperci, urechiuşe ori „atarete“ bureţi francezi. Şi mai are Trilby afară de bureţi încă „*un ton* profund, *plin de sonie*, încât *îţi dă sĕ deduci la* o puternică voce de tenor“... Dar mai are Trilby ceva şi mai ‚*dihai*‘. Ea e femeie frumósă şi — **„în dosul** *unui frumos esterior al femeii* **sĕ ascunde şi suflet frumos“**, — ḑice genialul traducĕtor.

Ah, ce grandiósă invenţie... Glorie ţi se cuvine Afine, pentru-că ai descoperit residenţa „sufletului frumos“ care este ascuns în „*dosul* unui esterior frumos, al femeii“...

Veḑi acum Afine ce-ai creat dta din seraful lui Maurier, din grizeta vrăjitóre, care deschidea cu farmecele ei „jilipurile inimei“? Ai creat o caricatură cu „bureţi“, cu ton „plin de sonie“ şi cu „suflet frumos în dosul esteriorului“. Ai batjocorit-o prin traducerea dtale şi pe faţă şi pe dos!

Şi pentru aceea nu ne putem însufleţi de obositórea dtale muncă şi nu putem îndemna nici pe alţii sĕ se însufleţéscă de ea. *Cine vrea sĕ cunóscă romanul Trilby, e pĕcat sĕ-l cetéscă în traducerea dtale.*

Şi acum la sfêrşit îţi cerem scuse dle traducĕtor, că la dorinţa dtale am spus aceste. Noi scim fórte bine, că datorinţa presei este a sprigini intreprinderile şi lucrările literare. Regretăm însĕ a nu putea sprigini traduceri de calibrul lui „Trilby“, „Parapleul sftului Petru“ ş. a. Dta, dle traducĕtor, cunósci desigur traducerile românesci din „biblioteca romanelor celebre“. Poftesce şi cetesce pe Bel-Amii lui Maupassant în traducerea lui C. Vraja sau pe „Discipolul“ lui Bourget în traducerea lui Marius, şi te vei convinge cât de slabă e traducerea dtale faţă de aceste. Dela traducĕtori nu cerem idei, nici fantasie, nici deosebită genialitate, — *pretindem* însĕ o limbă frumósă, sau cel puţin se scrie la înţeles. „Acésta *pestrece* puterile mele“, vei ḑice dta în limbajul dtale din „Trilby“ (p. 195).

Ei dacă le „pestrece“, atunci lasă-te de acéstă meserie literară.

Il. Ch.

Câştigul cel mai mare

în casul cel mai favorabil. [49] 1—2

1.000,000 Coróne.

Consemnarea

tuturor celor 50.000 câştiguri

Cel mai mare câştig în cel mai favorabil cas

1.000,000 Kronen.

Speciell sind die Gewinne wie folgt eingetheilt.

☞ in Baar zahlbar.

		Kronen
1	Prämie mit	600000
1	Gew. à	400000
1	„ „	200000
2	„ „	100000
1	„ „	90000
1	„ „	80000
1	„ „	70000
2	„ „	60000
1	„ „	40000
5	„ „	30000
1	„ „	25000
7	„ „	20000
3	„ „	15000
31	„ „	10000
67	„ „	5000
3	„ „	3000
432	„ „	2000
763	„ „	1000
1238	„ „	500
90	„ „	300
31700	„ „	200
3900	„ „	170
1900	„ „	130
50	„ „	100
3900	„ „	80
2900	„ „	40
50,000	Gew. u. Pr. im Betrage	13.160,000

cari se trag în şese classe.

In curênd începe a doua mare **loterie de classe reg. ung.** Ea conţine

100,000 şi **50,000**
losuri originale câştiguri în bani

aşadar jumětate din losurile edate trebue sě fie trase conform specificărei alăturate şi **prospectul de câştig** precum va fi în genere cunoscut, este **enorm de mare.**

Binevoitóre comande urgente de **losuri originale** cu preţul original stabilit după plan

pentru un **întreg** los original I. classă **fl. 6.—**
„ o **jumětate** „ „ „ „ „ 3.—
„ un **pătrar** „ „ „ „ „ 1.50
„ o **optime** „ „ „ „ „ —.75

se espedéză cu **rambursă** sau pe lângă **trimitere înainte a sumei.** Liste oficióse se espedéză stimaţilor nostri clienţi după tragere, planuri oficióse stau de mai nainte la disposiţie gratis. Precum e deja sciut, tragerile sě efectuesc publice sub **supravegherea guvernului reg. ung.**

Noroc deosebit

a avut de înregistrat **colectura nóstră centrală** la I. loterie de classe reg. ung. pentru-că deja în **clasele anteriόre** (primele cinci classe) au cădut în colectura nóstră centrală câştiguri de **100.000, 30 000, 5000, multe de 2000, 1000, 500 şi 300 coróne** etc. şi s'au solvit norocoşilor câştigători.

Pentru tragerea I. classe a loteriei de classe reg. ung. a doua sě recomandă a ne trimite comandele **cât se póte de curênd.** Amintim observarea nóstră dela prima loterie, că aprópe de tragerea primei classe nu se vor mai căpěta losuri şi am avut drept — pentru-că asaltaţi am fost cu comande din patrie şi străinătate cu puţin înainte de tragerea I. classe, dar spre cel mai mare regret al nostru nu le-am mai putut esecuta.

Ne rugăm deci a trimite curênd comandele I. classe, la tot casul înainte de

8 Aprile a. c.,

căci numai atunci putem promite espedare sigură.

A. Török & Co.

colectori principali
ai loteriei de classe reg. ung.
Budapesta, V., Waitznerring 4/A.

1898
Vetés ideje: Augusztus és szeptember.
Ültetés távolsága: 15—20 cm.
Talaj minősége: jól trágyázott.
Mauthner-féle magvak.
VETSZ
GAZTARAIS
Aussaatzeit: August und September.
Pflanzweite: 15—20 Cm.
Bodenbeschaffenheit: Gut gedüngt.

Vestitele

Seminţe de flori şi legumi

ale lui [13] 15—17

Mauthner

în
pachete închise, legal garantate
cu marca de apěrare împrotocolată

„Ursul“

se pot căpěta în tóte
băcăniile şi ferăriile
mai mari.

NB. Numai pentru pachetele ***închise,*** provědute cu figura ***ursului*** şi signate cu numele ***Mauthner,*** cum arată figura alăturată, ia firma ***Edmund Mauthner*** în ***Budapesta, strada Andrássy 23,*** garanţie deplină, că-'s seminţe próspete şi veritabile.

Librăria Tipografiei archidiecesane

recomandă publicului român iubitor de cele religióse următórele

cărţi bisericesci:

Acaftist bogat, legat fl. 1.25 fin legat	fl. 1.60
* **Acaftist bogat**, simplu legat 60 cr. frumos legat 70 cr. în piele legat fl. 1.60	„ 2.20
* **Apostol** legat.	„ 5.75
Biblia ilusrată, Testam vechiu şi nou, nelegată fl. 10 legată.	„ 15.—
* **Carte de rugăciuni**, pentru tinerime, legată. . . .	„ —.15
Chiriacodromion, nelegat fl. 10, legat	„ 12.—
Evangelia, nelegată fl. 8, legată fl. 12, fin legată fl 18, în catifea roşie	„ 56.—
Chirotonier, pentru sfinţirea de preoţi, nelegat	„ 2.—
Icóna Evangeliştilor, pe hârtie	„ —.50
Icóna celor 3 Ierarchi, pe hârtie	„ —.30
* **Liturgier**, neleg, fl. 2.70 leg.	„ 4.50
* **Mineile pe 12 luni**, neleg. fl. 66.—, leg. . . .	„ 86.—
Molitvelnicul bogat, nelegat fl. 4.30, leg. fl. 5, fin leg.	fl. 5.50
Octoichul cel mare, nelegat fl. 17, legat	„ 20.—
Octoichul mic, nel. 60 cr., legat 80 cr., fin legat . . .	„ 1 20
* **Octoichul mic**, legat. .	„ —.75
Orologion, (ciaslov), nelegat 60 cr., legat 70 cr.. fin legat	„ 1.20
Patima şi mórtea D-lui Iisus Chirstos în versuri şi icóne, legată	„ 1.—
Penticostariul, nelegat fl. 8, legat.	„ 10.—
* **Psaltirea profetului şi împěratului David**, neleg. fl. 2.75, leg.	„ 4 50
Rênduéla la sfinţirea bisericilor, neleg. fl. 2, leg.	„ 2.50
Testamentul nou, nelegat	„ 1.—
Têlcul Evangeliilor, nel	„ 1.—
Triodul cu Strajnicul, nelegat fl. 20, legat	„ 25.—

Asemenea procură Librăria archidiecesană la comandă ori-ce cărţi bisericesci apărute în- şi afară de patrie, pe lângă cele mai modeste provisiuni.

Notă: Cărţile însemnate cu * sunt tipărite cu litere latine.

A eşit de sub tipar şi se póte procura din

Librăria Tipografiei archidiecesane

CALENDARIU
pe anul comun dela Christos
1898.

Anul al patrudeci şi şeptelea.

Pe lângă partea calendaristică cuprinde: şematismul amplificat al archidiecesei ortodoxe transilvane, precum şi un mic şematism privitor la diecesele aparţinětóre metropoliei ortodoxe române din Ungaria şi Transilvania; o indicare lunară a agendelor protopresbiterale şi parochiale; o indigitare pentru trebuinţele clericilor absoluţi şi a învěţătorilor confesionali; însemnarea têrgurilor după alfabet, luni şi dile; anunţuri, şi în fine catalogul cărţilor din librărie.

Partea literară conţine: „Pascile“ şi „Érna pe uliţă“, poesii de G. Coşbuc, Alexandru Roman, material pentru biografia şi activitatea lui de Ilie din Urseni, şi „Bunica Márie“ de Ilarie Chendi.

Preţul unui exemplar broşat 30 cr., 10 séu mai multe exemplare şi în genere vêndětorilor broşat 25 cr.

Librăria Tipografiei archidiecesane, Sibiiu.

Avis!

Domnilor învěţători şi directori de şcóle le recomandăm depositul nostru de **charte geografice** aprobate de Inaltul Minister reg. ung. de culte şi instrucţiune publică, precum:

Charta Ungariei de părete	fl. 5.75
„ **Austro-Ungariei** de părete	„ 5.75
„ **Europei** de părete	„ 6.—
„ **Asiei** de părete	„ 9.—
„ **America de Nord** de părete . . .	„ 7.—
Apoi **singuratice comitate din Ungaria** á .	„ —.10—15
„ **Ungaria**, ediţ. format mic à	„ —.15
„ **globuri terestre** simple cu fl. 1.—, 2.—, 3.30, 5.30, şi . . . . : . .	„ 10.—
„ **globuri terestre** cu meridian 3.15, 5.—, 8.40, 12.60 şi	„ 40.—

Asemenea oferim tot felul de recuisite pentru şcólă: **ceruse** (Hardtmuth), **cerneli** (Leonhardi), **pene** (Kuhn & Comp.) etc.

Librăria Tipografiei archidiecesane.

Redactor prov. **Dr. Elie Cristea.**

Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 32. Sibiiu, Joi, 19/31 Martiu 1898. *Anul XLVI.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strĕinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:

Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Invitare de abonament

la

„Telegraful Român“.

Cu 1 Martiu 1898 st. v. deschidem nou abonament la diarul nostru cu prețurile indicate în fruntea foii.

Abonamentele se pot face mai ușor prin mandate postale.

Abonenților, cari nu și'au achitat pentru trecut abonamentul, se trimite câte un asemnat postal, spre a le ușura trimiterea prețului.

Administrațiunea
„Telegrafului Român“.

Propagandă papistașă.

V.

Este o tristă coincidență, că propaganda papistașă în sinul poporului român totdéuna atunci 'și ridică capul mai pronuntat, când și pentru noi românii se deschide o eră mai blândă, mai favorabilă desvoltărei nóstre naționale.

Abia a trecut crâncena revoluțiune dela 1848 și 1849 cu tóte urmările cele triste legate de ea, abia s'au închis încâtva ranele sângerânde ale némului românesc, și românii încep a rĕsufla mai liber și aspiréză la dile mai bune, deja biserica papistașă începe a'și întinde mrejile de vênat prin mijlocirea bisericei române greco-catolice.

Deja la începutul anului 1852. episcopul greco-catolic din Blaș în o cerculară dă credincioșilor sĕi următórele învĕțături:

„*Nici o legătură a sângelui nu-i așa puternică și atrăgĕtóre de inima unui om cătră altul, ca legătura și unirea religiunei și* a credinței, *unde aceea lipsesce, 'i răcĕla și neîncrederea împrumutată în loc Vai că dureróse exemple ne avem pe noi înșine românii din timpurile trecute, care ne-am urît și ne-am hulit unii pe alții numai dóră pentru un nume — unit și neunit; și acesta a fost sbiciul lui Dumnedeu asupra nóstră și o causă de căpetenie a scăpătărei și a rĕmânerei îndărĕpt, și a subjugărei nóstre;* că óre-cum firesce așa este, și pățirea nóstră trist ne-au dovedit, și ne-au convins despre acest adevĕr, ca sĕ ne încredem și sĕ ne apropiem mai lesne cu inima cătră acela, carele este cu noi de o religiune și de o credință, decât de sângele și frățiile nóstre de diversă credință“.

Este pentru prima dată publicată o asemenea doctrină în sinul poporului român.

Abia trecură anii de grea cercare cu revoluțiunea, în care românii umĕr la umĕr au luptat, au suferit mórte pentru patrie și tron, abia trecuseră entusiasmul sânt de atunci și deja cu asemenea doctrine se sémână ura între frați.

Și pe timpul acela românii plănuiau multe. Pe timpul acela românii trăiau în fericita eră a copilăriei, erau eliberați numai de 2 ani. Visau diua pela amédi. și tocmai pe timpul acelui cerculariu, unde nimica nu se punea pe legătura de sânge între români și români, ci totul se punea pe legătura cea mare dintre românii greco-catolici și sĕcuii, cari cu miile au spêndurat și români greco-catolici, dicem pe timpul acela românii proiectau înființarea unei academii de drepturi, din care sĕ ésă iuriști, cărora sĕ se pótă încredința administrațiunea patriei nóstre.

La recercarea de a conlucra ambele episcopii in direcțiunea națională cu academia de drepturi episcopia din Sibiiu rĕspunde celei din Blaș în următórele:

„*Invĕțătura acésta, — adecă cea reprodusă mai sus — care e nóuĕ păna acuma, neaudită dela întemeierea crestinătăței prin Domnul și mântuitoriul nostru Isus Christos, și ne întrebuințată de cuvêntătorii bisericesci, ne silesce pre noi a presupune, că recuisiunea susatinsă a Consistoriului Venerabile, nu cu deadinsul s'a îndreptat încóce, ci numai ca sĕ ispitéscă inimile nóstre, din a cărora adêncime dicem, că este trist a vedé, că fii aceleia-și mame, cari pórtă același nume, cari vorbesc o limbă, cari au aceeași istorie, cari au suferit aceleași certări ale timpilor trecuți, și cărora este destinată aceeași sórte, cari ursita anilor celor fătali 1848 și 1849. cu conțelegerea cea mai bună și adevĕrat frățéscă o au purtat, cari cu puteri reciproce s'au apărat de vrășmașii Impĕratului nostru și ai Națiunei nóstre, — se depărtéză așa de mult unii de alții cu simțĕmintele lor, încât se socotesc unii pre alții de strĕini*“.

Uneltirile de atunci se reîmprospetéză acuma, când românii din tóte unghiurile au luat un puternic avênt spre cultură, când ochii nostri sunt îndreptați spre Bucuresci, care e centrul culturei nóstre, spre academia română, care e chemată sĕ încuragieze talentele adevĕrate, și sĕ dea direcțiune salutară și sĕnătósă culturei române.

Tocmai timpul acesta s'a ales din nou spre a turbura liniștea românilor prin propagandă papistașă.

Suntem [illegible] bisericei nóstre, de cătră frații de un sânge suntem atacați, cari nu țin nimica la legăturile lor de sânge, cari mai mult țin la cei de o biserică cu ei, decât la românii neuniți, suntem atacați în consciința nóstră religiósă noi românii ortodoxi din tóte părțile, și atacul acesta e făcut cu plan, care nu e strĕin de influențele celor de alt neam, dar de o biserică cu românii greco-catolici.

Va trebui sĕ ne apărăm la noi în Transilvania, va trebui sĕ ne apărăm mai ales în Bănat, va trebuí sĕ se apere românii ortodoxi în Bucovina, va trebuì sĕ desvólte energică apărare românii ortodoxi din vecinul regat România, și mai ales aici va trebuî sĕ se desvólte o apărare și démnă și cu efect, căci România e stat ortodox.

Apărarea acésta e detorință sacră a episcopatului din România și în generea clerului român născut și crescut în biserica ortodoxă.

Este interes național, ca bărbații de stat ai României sĕ înțelégă pericolul care amenință românismul din partea propagandei papistase, care acum din nou și-a ridicat capul.

Propaganda se face în numele Domnului, căci după cum ne spune diarul „Unirea“ Mântuitorul Christos a trimis pe Apostoli cu devisa: Mergând învĕțați tóte némurile.

Cu ecest mandat dela Christos ni se spune deci: *Nu țineți la cei de un sânge cu voi, căci nici a legătură nu este așa de puternică ca legătura credinței.*

Nu țineți la românii ortodoxi, ci țineți ta cei de o credință cu voi; neamul nu impórta, numai papistaș sĕ fie.

Doctrina acésta o audim în Bucuresci, în Cernăuți, în Arad, în Lugoș în Caransebeș, doctrina acésta o audim în Brașov; nu țineți la cei de un sânge cu voi, și ca cu mai mare efect sĕ împliniți acest mandat al Domnului Christos, lăsați ortodoxia și treceți la biserica greco catolică, sau pe tema predilectă vorbînd: treceți la „sânta unire“.

Propaganda papistașă s'a urnit [illegible] rĕșului.

Sĕ stăm bine, sĕ stăm cu frică, căci vreme grea s'a pornit asupra bisericei dela rĕsărit, asupra românilor ortodocși.

Fundațiunea lui Gozsdu.

Representanța „Fundațiunei lui Gozsdu“ în sensul Regulamentului sĕu intern în fiecare an se întrunesce de dóuĕ ori în sesiune ordinară, în Martie și în August.

De regulă întrunirea din Martie se ține în Budapesta, unde este sediul comitetului, esactoratul și cancelaria fundațiunei; ér cea din August în Sibiiu, unde este sediul președintelui și unde se administréză averea fundațiunei.

FOIȚA.

Pastorală

din Rîmnic trimisă Românilor ortodocși din Ardeal în anul persecuțiunei religionare 1761.

Între manuscriptele rĕmase după logofĕtul Mateiu Voileanu se află și o pastorală din anul 1761 trimisă din Rîmnic Românilor ortodocși pentru a-i întări în ortodocsie.

Publicăm acest document vechiu în legătură cu plângerea Mănăstirei Silvașului. Cetitorii nostri vor afla în ea multe lucruri, cari zugrăvesc persecuțiunile, la cari am fost noi espuși în 1761.

Eată cuprinsul acelei pastorale:

Bunii mei creștini, și adevĕrați fii ai sfintei biserici a rĕsăritului. Vecini Ardeleni.

Multe feliuri de furtuni ridică vêntul pe mare și mai mult gândul ereticului in rătăcirea ce are.

Că precum dracii ridică furtuni pe mare, ca sĕ înece corăbii și sĕ pérdă suflete, așa și ereticii, fiind îndemnați de diavolul, strică corabia, adecă biserica lui Christos, și înécă pe ómeni, și le perd sufletele, precum audim, că s'a întêmplat și într'aceea parte de loc la Ardél (dic). Că încă de mai înainte în trecuții ani, vĕdênd Satana, că se înmulțesc bisericile și crește legea, și sĕ întăresce credința bisericii rĕsăritului, și-au găsit dóuĕ organe, și au întrat într'ênsele, adecă în vlădica Athanasie dela Bĕlgrad și în vlădica Ioan Patochie de acolo, carii au izvodit... Éră al treilea organ și-a găsit pe vlădica Aaron, urmând întru tóte vlădicăi Satanasíe și lui Potopitu, cari și-au călcat legea, și au primit unația.

Și precum cei ce prind pasĕri, fac lațuri, cluxă, și pun cleiu pe lemne, ca sĕ prindă ei pasĕri, așișderea și cei ce vênéză cheri sĕlbatice, fac cursă, gropi, pușcă și alte măestrii, cu care pot prinde fiarăle, ér cei ce prind pesci, își fac undițe, sac, plasă, năvod împletesc, ca sĕ prindă pesci, care meșteșugiri tóte le are Satana întru sine. Și au învĕțat pe ale sale organe; că lângă cei mai nainte și-au altuit lui și un mai glăsuitoriu organ, pe Măria Sa vlădica Aaron. Carele cum s'au aședat în scaun, au început a scóte popii și Norodul In biserică, spuindu-le didafii, spuindu-le cuvinte de mângăiere, și mai mult pentru nesfânta unație. Și așa cu acele didafii pre mulți au amăgit din cei proști, apoi vĕdênd că nu póte prinde pe toți cu acel feliu de năvod, au început a împleti altul într'alt chip. Adecă au tipărit cărți pline de neadevĕr și gogleze. Și vĕdênd că nici cu aceste nu au putut sĕ vêneze pe toți după voia lui, și sĕ-i bage pe toți în rĕul și spartul sĕu năvod a unației, au supĕrat pe crăiasa sĕ trimiță ostași cu arme, sĕ taie pe creștini, și sĕ le spargă bisericile, și sĕ le dea foc. Și după alui avênesc sfat și tirănésca cerere, au trimis crăiasa mulți ostași, și după poruncă au început a strica sfintele biserici, și a urgisi preoții, și pre unii i-au și omorît.

O mare érnă au sosit sfintei biserici a rĕsăritului, un rĕu Crivĕț o bate, ca și în dilele împĕraților celor tirani. Pentru cari grăesce Prorocul Isaia al 59. de cap. Amar celora ce pênza păiangĕnului țeseți, și cum sĕ vor îmbrăca cu dênsa. Acestia sunt cei ce au eșit dela noi, iubind cinstea omenéscă mai vêrtos decât slava lui Dumnedeu. Și lupi sau furi, cari nu intră pre ușă în staulul oilor, ci s'ar pre airea, dându-se în laturi dela buna credință. și drépta lege, și de'a voi rĕtăcitele oițe și turma lui Christos, și în loc sĕ vă păzéscă și sĕ vĕ păstoréscă, ei vĕ pêrlesc și vĕ belesc și varsă sânge nevinovat. Carii s'au departat de adevĕr, și pentru domnia și cinstea omenéscă vĕ clătesc și pre voi din lege, carii cele drepte le strêmbéză.

Ci sĕ nu vĕ amăgiți bunilor creștini, nici sĕ vĕ prindeți de róua învĕțătură a lor. Că scrie la viéța Sfîntului Macarie egipténul zicênd că sunt dóuĕ cele drăcesci, una carea ... tă cu ómenii în streine și neasemânate patimi, și alta, ce se chiamă Archicon, carii trag pre ómeni în rătăcire, și pre acestia'i rânduește Satana la fermecători și la isvoditorii de eresuri.

Ci bunii mei creștini, ori ce rĕu, ori ce dos dă, ori ce scârbă, ori ce închisóre ori jăfuire a-ți pătimi, stați în dreapta credință până la vărsarea sângelui, că grăiesce Cristos la sfînta Evangelie: nu vĕ temeți de ceea-ce ucid trupul, ci vĕ temeți de cela ce omără și trupul, și sufletul 'l aruncă în Geenua. Ci sĕ nu vă amestecați cu săborul unitaților, cari și-au schimbat legea pentru cinste și domnie.

Că eată vĕ spun și martor 'mi e Dumnedeu, că ori carele din voi va iubi cinstea și împărăția, și lăcașul lui Antichrist, ducese-va la Măria Sa Aron vlădica dela Blaș.

In sesiunea din Martie se revĕd socotelile anului precedent şi se stabileşte budgetul anului următor, ér în cea din August se votéză ştipendiile pe anul şcolar ce se începe în 1 Septembre al aceluiaş an.

Altfel de obiecte se pot pertracta în fie-care sesiune.

Sesiunea de primăvéră din anul curent s'a deschis la 20 şi s'a încheiat la 25 Martie st. n.

Ḑiarele din capitală s'au ocupat în anul acesta cu Fundaţiunea lui Gozsdu mai mult decât de altădată. La început cu multă maliţie, ér sub durata sesiunei şi de atunci încóce mai obiectiv, însĕ totuşi tendenţios şi ici colea necorect. Pe semne respectivul raportor séu n'a priceput, séu n'a voit sĕ pricépă informaţiunile ce şi le-a tras verosimil dela cancelaria fundaţiunii.

Se amintim numai de raportul ultim din „Budapesti Hirlap" unde se ḑice, că propunerea pentru înfiinţarea ştipendiilor pentru cadeţi ar emana dela dl G. Szerb, pe când din Analele tipărite vedem, că acea propunere a făcut-o dl cav. de Puşcariu în anul trecut, ér ideia internatului se atribue d-lui esactor Bogoievici. Analele din 1895 dovedesc însĕ că propunerea în acéstă privinţă a făcut-o dl Parteniu Cosma. Ambele propuneri s'au transpus însă la comitet ca sĕ le ştudieze şi la timpul sĕu se raporteze. Ambele s'au pertractat acum în merit, şi pre-cum suntem informaţi, propunerea comitetului cu privire la cadeţi a referat-o în şedinţa representanţei dl G. Szerb, ér pe cea privitóre la internat dl G. Bogoievici.

Dorind a da publicului interesat de mersul afacerilor acestei fundaţiuni româneşci-ortodoxe informaţiuni esacte, ni le-am procurat dela loc competent, şi pe basa acelora raportăm următórele:

La şedinţe au a participat toţi membrii representanţei, afară de părintele Episcop al Aradului Ioan Meţianu şi d-nul Iosif Gall, împedecaţi prin morb.

S'au pertractat tóte obiectele întrate, între cari la primul loc raţiociniul pe anul 1897, care s'a aflat în cea mai perfectă ordine şi s'a dat raţiocinanţilor absolutoriul cuvenit.

S'a stabilit budgetul pe anul 1899 care sĕ se urce cu circa 3000 fl. faţă de budgetul pro 1898.

S'a revĕḑut şi stabilit inventarul averei, carele încă dovedesce o urcare considerabilă, deşi din valórea realităţilor se amortiséză an de an câte 1% dela valórea originală.

Aceste au fost obiectele principale, obiectele proprii pentru sesiunea din Martie.

S'au mai discutat curenţii de puţină însĕmnătate şi s'au pertractat dóuĕ chestiuni principiale şi de mare însemnătate pentru viitor.

Anume: chestiunea acordărei de stipendii şi pentru elevi cari se pregătesc pentru cariera militară, şi a înfiinţării unui internat pentru stipendiştii, cari frecuentéză universitatea din Budapesta, şi s'a decis că în principiu ambele sunt admisibile.

În viitor deci se vor acorda stipendii şi pentru cadeţi, ceea-ce era o dorinţă generală.

In acest scop, representanţa folosindu-se de favorul ce-l dă art. de lege XXIII. din 1897, şi ordinaţiunea ministrului pentru apĕrarea ţĕrei, prin care se pune în lucrare acea lege, a votat odată pentru totdéuna 6 stipendii à 200 fl. anual, pentru asigurarea a 6 locuri în şcólele de cadeţi, şi adecă 2 la armata teritorială, („honveḑime") şi 4 la armata comună.

Acest conclus nainte de a se pune în lucrare, trebue sĕ obţină aprobarea congresului naţional-bisericesc, respective a consistoriului metropolitan, şi primit de ministrul pentru apĕrarea ţĕrii, ca parte contrahentă.

Ori îl va primi ministrul ori ba, principiul este deja pronunţat şi representanţa va puté vota în viitor, şi credem că va şi vota, stipendii şi pentru cadeţi.

Cel mai important conclus, după părerea nóstră, a fost cel privitor la internat.

Adevĕratul motiv pentru care se înfiinţéză internatul este, că fundatorul a legat mânile representanţei cu privire la suma maximală a stipendiului.

Nu se pot vota pentru străinătate şi pentru universitatea din Budapesta mai mari stipendii decât de 500 fl., ér pentru provincie decât de 300 fl.

Concurenţi sunt fórte mulţi şi mai vîrtos în anii primi nu se ajunge nici chiar câte 500 resp. 300 fl.

Era de ajuns acéstă sumă póte în viaţa fundatorului, nu este de ajuns însĕ astăḑi pentru acei tineri cari sunt avisaţi numai la stipendiu.

Deci acei tineri, cari se inscriu la universitate cu propus firm ca sĕ înveţe şi ca sĕ cerceteze prelegerile regulat, dacă nu au ajutor dela părinţi, o pot face acésta cu un stipendiu insuficient, numai pe contul sănĕtăţii, şi sunt fórte mari şi multe acele jertfe, ce le aduc Românii prin perderea tinerilor atunci când ar fi sĕ-şi încépă cariera pentru care au luptat cu tóte neajunsurile până când şi-au terminat studiile.

Acei tineri însĕ, cari sunt mai puţin setoşi de sciinţă, stau la universitate numai până când fac obligatul [illegible] numai când trebue sĕ-şi presenteze chitanţa la exactorat, rata primită din stipendiu o consumă în câteva ḑile şi érăşi se re'ntorc acasă séu la alte ocupaţiuni, după cari se susţin, éră studiul rĕmâne sĕ-l facă din manuale după ce au terminat cursul universitar.

Astfel stipendiile mare parte nu produc nimic, sunt bani risipiţi.

Scopul înfiinţărei internatului este deci evitarea acestui rĕu, prin cumularea mai multor stipendii, făcêndu-se astfel posibil, ca stipendiştii se capete o sumă óre-care (după propunere 100 fl) în numĕrar, ér din rest sĕ li se asigure cuartir sănĕtos, vipt bun şi tótă îngrijirea afară de vestminte, ca tinerii sĕ pótă sta de studiu fără alte griji şi fără a-şi periclita sănĕtatea.

Din aceste motive, representenţa a decis înfiinţarea unui internat pentru adăpostirea a 50 stipendişti universitari în Budapesta.

In acest scop se va ridica un edificiu nou anume, în care fie-care elev va avé câte o odaie, excepţional câte doi conscolari vor locuí în odăile mai mari, 1 pat cu vestmintele necesare de pat, 2 scaune, 1 dulap de nópte, un dulap pentru vestminte, curăţit, încălḑit, spălatul rufelor, în cas de morb medic şi medicină, şi vipt (dejun, prânḑ şi cină) la masă comună sub conducerea unui prefect.

Va mai fi în internat o bibliotecă, o sală mare de conversare, recreare, eventual musică etc. locuinţa prefectului, un spital şi baie pentru cei morboşi de morburi necontagióse, o baie pentru cei sănătoşi şi de sine se înţelege localităţile necesare pentru sufragerie şi personalul de serviciu. Se contempléză chiar şi o capelă.

Edificarea internatului se va face deodată cu edificarea caselor nóue pe întreg teritoriul celor trei case vechi ce le are fundaţiunea în stradele Király, Dob şi Holló cari însĕ tóte se îmbină cu grădinile.

Sĕ intenţionéză ca edificarea sĕ se încépă în anul 1900. Până atunci acest conclus va trebui se obţină aprobarea congresului resp. consistoriului metropolitan, sĕ se procure planurile definitive de edificare şi sĕ se asigureze finanţarea grandióselor edificii cari vor costa peste jumĕtate de milion de florini.

Dumneḑeu se ajute.

Ear, cari nu vĕ veţi fi unit până acum vĕ învĕţăm şi ne rugăm cu numelele lui Christos se nu vĕ abateţi la rĕsvrătiri şi la nebunii mincinóse, (Psalm 39) pentru-că papa şi Dumneḑeul lor, întru care cred ei ca şi noi în Christos au călcat pravila, şi au stricat hotarul sfintelor sobórĕ, şi a făcut el lege cum i-a plăcut. Aşa şi uniaţii au strămutat legea şi au uitat pre Dumneḑeu şi cred numai în unaţie, dară voi sĕ nu credeţi, nici sfînta unaţie sĕ-'i ḑiceţi, ci sĕ-'i ḑiceţi stricăciósa de suflet, şi nu sfînta unaţie. Dară dacă ar fi legea Papei bună şi ... sfîntă, sfînta lumină, ce izvoresce la Ierusalim din sfîntul Mormânt, s'ar arăta la Paştile lor. Dară ea vine şi se arată la Paştile nóstre, după aşeḑămêntul celor 7 sfinte sobórĕ, precum spun toţi Hagii nostri, cari se duc la Jerusalim. Ér cine nu va crede pe Hagii nostri, sĕ întrebe pe Turci, că şi Turcii spun, că la Paştile nóstre sfînta lumină vine, carea propovedueşte şi arată, că Paştile nóstre sunt bune şi drepte şi neopăcite, ce se arată tuturor, şi creştinilor şi păgânilor.

(Va urma).

Sinod protopresbiteral — disolvat de gendarmi

Corespondentul nostru din Hondol ne comunică un cas grav de încălcare a constituţiei nóstre bisericesci înscrisă în legile ţĕrii. Publicăm deocamdată fără comentar comunicaţiunile corespondentului nostru de încredere perfectă, atragênd atenţiunea forurilor competente bisericesci asupra acestei grave afaceri:

Din protocolul sinodului protopresbiteral al tractului Geoagiu ţinut în Hondol, la 15/27 Martiu a. c. notez următórele:

Deórece membrii se interesézǎ prea puţin de constituţiunea nóstră bisericéscă, sinodul deşi a fost convocat prin hârtia protopresbiterală dto. 1 Martie a. c. Nr. 116 pe 11 óre a. m., totuşi din lipsa numĕrului suficient de membri şedinţa s'a amânat pe după amiaḑ. La 2 óre se întrunesc în şcóla gr.-or. din Hondol 22 membrii, prin urmare numĕr suficient. Preşedintele Domnul Vasiliu Pipoş protopresbiter se presintă în mijlocul lor şi după ce prin forma obicinuită deschide şedinţa, presentéză esibitele, dintre cari pune la ordine raportul protopresbiterului despre datele statistice din protopopiat.

Acest raport dă nascere unor discusiuni şi anume, cu privire la căsătoriţii cari nu sĕ cunună şi la biserică, la întregirea parochiilor vacante séu afiliarea lor, la averile bisericelor şi racioţiniile acelora; şi înainte de a aduce conclusul în obiectul din urmă, pe la 3 óre d. a. se presintă în mijlocul nostru 4 gendarmi, primariul din Hondol şi adjunctul notarial.

Doi gendarmi se postéḑă la uşă spre a împedeca eşirea, ér ceealalţi doi înaintéză spre masa biroului dintre cari conducătorul (führerul) întrébă (în limba maghiară) care este preşedintele? După ce i se spune, aduce pre- [illegible] dela vicecomitele, adunarea acésta trèbue sĕ se disólve.

I s'au dat esplicări, că acésta nu este adunare de popor, ci sinod bisericesc întrunit în sensul legei întărite de Maiestatea Sa Regele. Nu a voit se ştie.

I s'a cerut ca se arete ordinul dela vicecomitele pe basa căruia cere disolvarea sinodului.

A rĕspuns: Nu sunt eu persónă oficiósă? ce ordin trebue sĕ arĕt? nu aş fi venit eu se nu fi primit ordin mai înalt!

A fost îmbiat se ocupe loc şi se asiste la pertractări, ca se védă că nu se pertractéză lucruri suspecte.

N'a vrut se priméscă, ci însistă ca adunarea sĕ se disólve.

Membrul G. Guga şi P. Gabor începură sĕ protesteze contra acestei violări a drepturilor nóstre bisericesci. Au fost opriţi a vorbí.

Neavênd încătro, presidiul se scólă şi prin o vorbire, în care desfăşură starea lucrului, disólvă sinodul şi aviséză membrii, că după delăturarea acestei pedeci — când vor primì altă convocare sĕ binevoiască a se presenta de nou.

Voind a aduna scriptele de pe masa biroului, gendarmul le dechiară deţinute.

Notarul A. Vlad cere ca cel puţin sĕ-i lase notiţele de protocol luate acum, căci şi aşa numai dînsul scie ce e în ele. Nu a voit. A cerut apoi revers despre actele confiscate.

Acésta a făcut'o. A ordonat primarului sĕ se aşeḑe la masă şi i'a dictat un „Elismervény" în care recunóşte că a deţinut scriptele aflătóre înaintea preşedintelui şi a notarului şi anumê: Lista membrilor, programa, raportul protopresbiterului, raportul comitetului protopr. din anul 1897 şi 1898, 2 protocóle de ale comitetului prot. din an. 1898, raportul epitropiei protopresbiterale, protocolul sinodal din anul trecut, notiţa din protocolul sinodului present, protocólele sinódelor parochiale din Banpotoc şi Hărĕu cari din întêmplare încă erau pe masă, apoi o invălitóre de hârtie ruptă din fóia „Néptanitók lapja" fiind pe masă, încă au confiscat'o.

Cu acestea sinodul s'a încheiat şi membrii s'au depărtat.

Unul din cei presenţi.

Din România.

Interpelări la Cameră. B. Ştefănescu Delavrancea a anunţat d-lui preşedinte al consiliului şi ministru de externe, asupra vizitei ofiţerilor români la Braşov, — următórea interpelare:

Am onóre a înterpela pe d. prim-ministru şi ministru de externe, şi-l rog să bine-voiască a rĕspunde:

1) Ce crede d-sa despre veselele serbări ce au avut loc între ofiţerii garnizónei din Ploeşti şi ofiţerii garnizónei din Braşov.

2) Crede d-sa, că aseminea demonstraţiuni sunt în interesul cauzei Românilor de peste Carpaţi, cauză pentru care d-sa a rostit dóue discursuri în Senatul României şi un al treilea în sala dela Orfeu?

3) Crede d-sa că chestiunea naţională a întrat într'o fază aşa de norocósă, în cât primejdia, despre care vorbea d-sa cu atâta căldură, a încetat de a mai ameninţa neamul românesc?

Dl Fleva a anunţat dlui ministru de interne următórea interpelare:

In urma desbaterilor publice cari au avut loc înaintea Curţii cu juraţi şi cu care ocazie s'a constatat că cei trimişi înaintea judecăţei pentru devastările comise în Capitală au fost instigaţi şi împinşi la aseminea excese de agenţii publici de poliţie, am onórea a interpela pe d. ministru de interne asupra acestui caz şi îl întreb, ce mĕsuri a luat sau crede să ia în contra agenţilor publici, cari s'au abătut în mod atât de grav de la datoriile lor.

Dl N. C. Aslan a adresat d-lui presedinte al consiliului şi d-lui ministru de instrucţiune următórele interpelări:

Am onóre de a interpela pe d. ministru de externe şi preşedinte al consiliului de miniştri:

a) Asupra stărei chestiunei instituirei unui Mitropolit român în Macedonia.

b) Asupra alegerei Mitropolitului român Antim.

c) Asupra situaţiunei şi acţiunei representanţilor Regatului român din Imperiul Otoman, cu privire la importantele interese naţionale române.

Am onóre a interpela pe d. ministru al instrucţiunei publice:

a) Asupra numărului şi specia şcólelor române din Macedonia, Epir şi Albania.

b) Asupra importanţei fondului atacat pentru subvenţii de ori-ce natură în acele părţi ale Imperiului Otoman.

c) Asupra modului de control cu privire la întrebuinţarea acestui fond.

Lupta extra - parlamentară. Coaliţia liberală-oposiţională a conchemat pe 27 c. o întrunire publică. Intrunirea s'a ţinut în sala „Dacia" şi a fost cercetată de imens public din tóte clasele societăţii. După ce s'a cetit o scrisóre a d-lui *Aurelian*, în care salută adunarea şi apeléză din nou la unirea în sinul partidului naţional-liberal, au vorbit d-nii: P. *Grădişteanu*, G. A. *Scorţescu*, V. *Morţun* şi N. *Fleva*, criticănd toţi fórte aspru atitudinea guvernului actual. Adunare a votat apoi următórea moţiune propusă de d-l *Fleva*:

„Cetăţenii capitalei, convocaţi în numele partidului naţional liberal, întrunîndu-se astăḑi, 15 Martie în sala Dacia;

Auḑind pe oratori; avênd în vedere crisa, prin care trece partidul naţional liberal, modul de revenire al acestui guvern, actele lui, şi că întregul sĕu sistem de guvernare este in contra ḑicere cu tradiţiile cari formează basa de existenţă a partidului;

Că, astfel, atât prin originea, cât şi prin purtarea lui, acest guvern este străin de tot ce este naţional-liberal şi democratic;

Cetăţenii declară, că guvernul actual nu represêntă partidul naţional-liberal şi n numele acestui partid, ei protestă în contra unei stăpâniri de fapt, făţarnice şi reacţionare.

Apróbă în totul atitudinea liberalilor, uniţi în scop de a pune capet acestei stări, de lucruri, şi se declară solidari cu dânşii în lupta întreprinsă pentru salvar.a partidului naţional-liberal.

* * *

Alegerea unui senator. La alegerea de balotagiu făcută Duminecă la Galaţi pentru col. I. de senat au votat 277 de alegători cu 13 mai mulţi decât la primul scrutin.

Au obţinut:

Dl *G. Panu conservator* 156 vot. ales.

Dl Pavel Macri, naţ.-liberal, 113 voturi.

S'au anulat 8 buletine.

* * *

Moartea unui senator. „Epoca“ scrie: O tristă veste din Iaşi. *Miltiade Tzoni*, senator, a murit subit.

Sâmbătă, d. Tzoni a vorbit la Senat susţinând legea instrucţiei, seara a plecat la Iaşi, unde a sosit Dumineca dimineaţă, şi Luni séra a murit.

Decedatul suferea de vr'o doi ani de o grea boală de inimă.

Era un fervent liberal a făcut parte activă din disidenţa din 85-88 şi acum a fost un cald apărător al actualei formaţiuni guvernamentale.

O ieremiadă maghiară.

Vreo-câteva fraze ocasionale au prins în timpul din urmă rădăcină în pressa maghiară. Pe tema „Nem boldog a magyar“ (nu e fericit maghiarul!) şi „Nincs isten, nincs haza“ (n'avem Dḑeu nici ţară!) s'au scris serii de articole melancolico-pesimistice, în cari ei de ei s'au desvălit şi mărturisit păcate şi corupţii, ş'au infierat slăbiciunile morale şi fisice.

Acum s'a mai încetăţenit o frasă de feliul acesta, un motto potrivit pentru ieremiade. „*Pusztuló magyarság*“ e cea mai nóuă losincă, ce însemnéză: Maghiarii pe ducă...

Şi unde, unde sunt pe ducă. unde trag de mórte bieţii Maghiari?

Ne-o spune „Magyar Polgár“, nóua fóie guvernamentală din Cluj... „Intre români!“ Se înţelege că între Români, şi încă între cei din Făgăraş şi jur. Veḑi lume, ce primejdioşi sunt statului Românii din Ungaria ei cutéză sĕ absórbă pe Maghiari, cutéză sĕ-i stérgă din ţara Făgăraşului!...

Cel ce sĕ jeluiesce astfel este un corespondent din Făgăraş al lui „Magyar Polgár“ care atrage astfel atenţiunea guvernului şi a lui „Emke“ ca sĕ se intereseze de sórtea maghiarilor din Făgăraş, căci la din contră ei toţi se vor strecura aşa cu încetul în — tabĕra protopopului gr.-or. Iuliu Dan.

Şi încalte dacă s'ar face uniţi, bată-i sĕ-i bată, tot ar mai fi nădejde, căci astfel tot ar rĕmâné mai aprópe de némul unguresc, dar sé se facă ei greco-orientali, — asta tot e prea mult.

Nostimul corespondent al foii maghiare, începe prin a spune, că a avut mai mulţi muncitori în grădină. Apropiindu-se de unul l'a întrebat, cum îl chiamă. „Deju Alexe, dle“, i-a rĕspuns muncitorul. „Ah, ăsta a fost Dézsi Sándor“, ḑice corespondentul, „tatăl lui a fost soldat la Kossuth în paişopt, dar fiul este acum valah şi e de legea valahă, căci umblă la biserica gr.-or. a protopopului Dan“.

Pe urmă s'a adresat corespondentul la un alt muncitor.

— „Cum te chiamă mĕi?“ — „George Suciu, dle“, i a rĕspuns muncitorul.

— „Ah, ăsta a fost Szöcs Gyuri“, oftéză corespondentul.

— „Dar esti tu valah şi umbli la biserica protopopului Dan?“

— „Dar ce sĕ fiu, unde sĕ umblu?“ rĕspunse indignat muncitoriul.

— „Ei, dar nici părinţii tĕi, nici rudenile tale n'au fost români nici-odată“, — obiecţionă domnul.

— „Sĕ póte dle, dar lucru stă cum ţi l'am spus, eu sunt Român“.

Şi acum pornesce ieremiada.

„Da, într'adevĕr lucrul stă astfel şi nu tu esti de vină muncitoriule, ci noi domnii maghiari. Căci voi aveţi un „Progresul“ (societatea „Progresul“ din Făgăraş. N. Redacţiunei) în care se conservă limba vóstră românéscă. Voi aveţi coruri bisericesci, care vĕ alimentéză credinţa. Aveţi o „Furnică“, (bancă, Red.) care vĕ dă împrumuturi lesne. Aveţi reuniunile de consum, care vĕ mĕsóră favorabil cele trebuincióse pentru culină.

„Voi aveţi trainici conducĕtori, cari veghiază astăḑi asupra vóstră. Spiritul de cohesiune, dragostea de limbă, de confesiune şi convingerea politică sunt demnele aptitudini ale acestor conducĕtori. Acest spirit îl cultivă cu perseveranţă şi zel. Ei sciu fórte bine cum, ce şi când se face ceva pentru voi, muncitori români. Vĕ conving, vĕ alintă în nădejdi, ér voi îi urmaţi, ca şi turma pe păstor.

„Er cólea cândva, când din oraşul frumos se vor cobori dnii nostri maghiari, conducĕtorii dela „Emke“, *noi vom trage o cină festivă, vom toasta pentru poporul maghiar, vom mai vota póte 200 fl. pentru „Kisdedov“ şi re bene gesta ne vom duce care în cătrău, cu acea patriotică convingere, că am făcut destul pentru maghiarismul din Făgăraş, care e pe ducă*“...

Astfel se plânge un domn maghiar din Făgăraş cu lacrimi şi suspine, ér în inimă încărcat cu învidie şi faţă de modestele nóstre progrese şi faţă de bine conservatul nostru ném şi a lui biserică.

Noutăţi.

Chirotonire. Escelenţia Sa I. P. S. archepiscop şi metropolit *Miron Romanul* a chirotonit Dumineca pe diaconul *Georgiu Modran* presbiter pentru parochia a II din Poplaca; şi pe clericul absolut *Georgiu Costin* de diacon.

* * *

Reconstituirea despărţământului I. al „Asociaţiunii“. In urma convocării făcute de dl. V. *Oniţiu*, delegatul comitetului central, despărţământul Braşov al Asociaţinei s'a întrunit Dumineca în adunare, pentru a se reconstitui. Adunarea după-cum serie Gazeta Tr. — n'a fost prea bine cercetată. După desahiderea adunării de cătră dl. delegat, dl Gr. Maior propune a se alege un comitet interimal, care sĕ conducă afacerile până la tómnă, când se convóce adunarea generală a despărţĕmântului, şi se provóce vechiul comitet a'şi face cuvenita dare de sémă. Adunarea n'a întrat la discuţia propunerii dlui Gr. Maior, ci s'a ales un nou comitet; darea absolutorului comitetului vechiu sĕ ţine în suspens, până când noul comitet va raporta asupra isprăvilor vechiului comitet, ér adunarea gen. se va pronunţa asupra lor. Totodată comitetul nou va funcţiona până la tómnă, când tóte comitetele despărţemintelor vor avea a se reconstitui.

Noul comitet se constitue prin aclamaţiune astfel: president Andreiu *Bârsean*, membri în comitet: Gr. Maior, I. Săbădean, C. Aiser şi N. Bogdan.

* * *

Miseria ciangăilor. Guvernul unguresc îndemnat de interesul maghiarisării încă în 1883 a colonisat în partea sudică a comitatului Timiş familii de ciangăi din Bucovina. Familiile aceste de colonişti sĕ luptă acum cu fómea, căci aprópe în fiecare an, dela colonisare încóce, Dunărea a inundat şi nimicit sĕmănăturile nenorociţilor ciangăi, ér alte căi de a'şi agonisi cele trebuincióse pentru trai nu au. Impositele însĕ li se cer. Urmarea e că ciangăii se mută érăşi în masse la Bucovina. Guvernul acum îşi bate capul pentru a găsi vre-o modalitate pentru împedecarea şi curmarea emigrării.

* * *

Lege de sclavi. Fóia socialistă „Népakarat“ a poreclit de „lege pentru slavi“, legea de mult sancţionată, care reguléză referinţele de drept a muncitorilor şi a dărilor acestora, şi s'a năpustit vehement în porriva clasei proprietarilor. Procurorul a intentat proces de presă autorului articlului, Wotticz Iakab, o calfă de croitor. Procesul s'a pertractat ḑilele acestea înaintea curţii cu jurati din capitală. Acusatul nu s'a înfăţişat. Curtea însĕ, aflându-l vinorat, l-a osândit în contumaciam la patru luni puşcărie de stat şi 100 fl. amendă.

* * *

Gladstone — în agonie. Marele bărbat de stat al Englezilor e pe mórte. La stăruinţele lui medicii i-au descoperit, că n'au nădejde a-'i putea reda sănătatea. Descoperirea acésta de loc nu l'a deprimat. Gladstone sufere crâncen, şi durerile numai musica i-le alină: Un membru al familiei ḑi de ḑi 'i-cântă câteva ceasuri la pian.

* * *

Convocare. „Reuniunea femeilor rom. gr.-or. din Făgăraş şi jur“ îşi va ţinea adunarea generală din est-an Dumineca în 3 Aprilie a. c. st. n. la órele 3. p. m. în sala de învĕţământ a şcólei confes. gr.-or. din Făgăraş, la care p. t. dómne şi domni membri precum şi alţi binevoitori sunt rugaţi a lua parte.

Obiectele:

1. Raportul general al comitetului.
2. Presentarea şi censurarea raţiociniului reuniunei pe anul 1897.
3. Curenţii.

Făgăraş, 18 Martie 1898.

Maria Dan, preş. *I. Berescu*, secret.

* * *

Autorul atentatului contra regelui Greciei, a mărturisit judelui investigator, că intenţia lui a fost, cà — după-ce atentatul în potriva regelui 'i va succede — sĕ mérgă la casa ministrului Dellyanis, şi sĕ-i pună dinamită pentru al omori şi pe el.

* * *

Mulţămită publică. Parochul D. *Russu* şi epitropul I. *Podar* — la însărcinarea comunei bisericesci din *Şieul-mare* — aduc pe calea acésta mulţămite evlavioşilor credincioşi de acolo dd. cantor *Stefan Floriţa* şi *Iacob German*, precum şi soţiilor lor, cari au procurat pe séma sf. biserici din Şieul-mare un rênd de vestminte bisericesci în valóre de 70 fl. şi o cădelniţă în valóre de 15 fl.

Bibliografic.

În tipografia archidiecesană din Sibiiu a apărut ḑilele acestea o broşură întitulată

Dotaţiunea Clerului.

Reflexiuni asupra proiectului de lege despre intregirea venitelor preoţesci

de

ILIE DINURSENI.

Broşura se estinde pe 147 pagini şi are următorul cuprins: Un studiu asupra proiectului de lege mai sus numit, care s'a publicat în mai mulţi numeri ai „Telegrafului Român“ din anul acesta. Memoriul dela 1850 al episcopului, mai târziu metropolitului *Andreiu Baron de Şaguna*, asupra dotaţiunii clerului; apoi proiectul de lege despre intregirea emolumentelor preoţesci şi în urmă interesanta motivare, cu care ministrul cultelor şi instrucţiunii publice a presentat dietei acel proiect, şi pe care ḑiarele române au publicat'o numai în scurte excerpte.

Fiind chestiunea dotaţiunii clerului actuală, credem, că autorul acestei broşure a făcut un bun serviciu bisericei române, dând ocasiune clerului a cunósce cât mai de aprópe numitul proiect care privesce atât de deaprópe sórtea lui. Este în interesul bisericei că proiectul sĕ fie cunoscut în cercuri câr mai largi, deaceea o recomandăm mai ales atenţiunii clerului nostru, precum şi a acelora, cari sĕ intereséză de mersul afacerilor nóstre bisericesci.

Se póte procura din Librăria Tipografiei Archidiecesane Sibiiu.

Preţul 1 corónă.

* * *

„Fóia pentru toţi“, revistă enciclopedică poporală şi pentru familie sub direcţia dlui D. *Stăncescu*, apare în Bucuresci în fie-care Joi şi conţine 16 pagini text şi frumóse ilustraţiuni. Abonamentele pentru Austro-Ungaria: pe un an 6 fl., $1/2$ de an 3 fl.

In nrul 16 din a. c. cuprinde: Cătră cetitori. — In Martie (poesie) de G. Demetrescu-Mugur. — Umanitate şi progres, de Ilarie Chendi. — Cel din urmă poet de I. S. S. — Pe stânci de V. Gilli. — Teatru, musică arte: Enescu de Arutnev. — Haydn şi negustorul de note musicale. — Din ţara glumelor, de O. Delajiu. — Primăvara de I. S. S. — Ḑicături explicate de G. Coşbuc. Educaţiunea; crescerea cea bună — „Tribuna Poporului“. — Extaz (poesie de F. I. Becescu. — Trömsoe. Nóptea polară de G. B. Assan. — Distichuri grecesci de I. S. S. — Mitologie. — Felurimi. — Cronica agricolă. — Igienă. — Care e omorîtorul, roman de Alph. Moraux. — Carnetul doctorului. — Cronica scientifică. Tribuna tinerimei. — Jocuri şi petreceri etc.

Reuniunea sodalilor români din Sibiiu.

(*Prima serată literară*)

Sibiu 25 Martie n. 1898.

Comitetul Reuniunei sodalilor noştri au luat laudabila hotărîre de a ţine în fie care lună câte o aşa ḑisă sedinţă literară, cu care ocasiune membrii Reuniunei vor ceti bucăţi alese, vor declama poesii acomadate, ear măestri cu atelier propriu şi mai ales aceia, cari în decurs de mai mulţi ani şi-au căştigat cunostinţe mai vaste şi temeinice mai moderne din breasla lor vor ţinea prelegeri teoretice împreunate cu demostraţiuni practice din specialitatea lor; tot la aseminea ocasiuni se vor ţinea prelegeri despre purtairea socoţilor neapărate fie cărui măestru madeparte se vor înstrua la compunerea conturilor etc. etc.

Prima şedinţă de aseminea natură s'a ţinut în localul Reuniunei Joi la 12/24 Martie c. sub conducerea presidentului Victor Tordăşanu.

Cu plăcere constatăm, că la această primă sedinţă au participat un numĕr însemnat de măiestri cu stimabilele lor soţii, dşórele, sodali şi un numĕr de clerici din seminarul „Andreian“.

După cuvêntul presidial în care se arată pe larg marele folos ce'l pot trage sodalii români din astfel de şedinţe membrul Reuniunei dl *Demetriu Axente*, culegător tipograf, (cunoscut publicului dela ultima representaţiune teatrală dată de Reuniunea sodalilor, unde a înterpretat în mod escelent rolul lui „Galuscus“) a cetit bucata *Mihalache Trămuriciu* din Codul manierelor elegante. Dl Axente se numĕră între cei mai deştepţi membri ai Reuniunei; dsa prin cetirea bucăţii amintite a dovedit, că în órele sale libere se ocupă mult cu cetitul.

Vechiul membru dl Constatin *Dragoş*, măestru păpucar, care este stabilit de preste 10 ani în Sibiu şi care lucrează cu 10-15 calfe şi cercetează târgurile din oraşele cele mai îndepărtate ale Transilvaniei şi care se bucură de cea mai bogată clientelă română din Sibiu şi jur — a întrodus auditorul în tóte fasele prin care dsa a trecut până a ajuns măestru cu atelier propriu. In timpul din urmă s'a deschis aici in Sibiiu o scólă de model pentru întroducerea păpucarilor în croitorie, în desemn etc. sub conducerea măestrului păpucar Zilich. Scóla este subvenţionată, în consecuenţă cei ce o cercetéză nu solvesc nici în fel de taxe. La această scólă primesc instrucţiune învăţăcei, calfe şi măestrii. Dl Dragoş s'a înscris ii dsa la acésta scólă făcênd un curs de 6 săptămâni. Dsa ne a vorbit despre tot ce a învĕţat şn scóla lui Zilich, dovedind, că de când a făcut cursul de 6 sĕeptămâni, la luarea măsurei pentru muşterii nu se mai foloseste ca întrecut de măsurile altor musterii, cari adeseori îl aduceau în neplăceri cu noii muşterii carora nu l'e putea potrivi în totdeauna ghetele; de atunci nu i-se mai întêmpla sĕ strice materialul (talpa pieleca etc.) de ore ce ştie lua măsura după centi metru etc. Dl Dragoş, pre cinstea dsale fie zis, este cel dintâiu dintre măestri nostri păpucari, care şi-a întrodus cu începere din 1 Ianuarie c. purtarea de scótă (despre materialul cumpărat folosit, despre suma învestită în material, suma cheltuită cu calfele, pentru susţinerea căsi, a învăţăceilor, suma încasată din vânzări etc.) La discuţiune, cu plăcere constat, au luat parte şi Dl Ioan Roşca, măiestru pantofar şi vechiul şi zelosul controlor al Reuniunei şi totodată fost elev al dlui Zilich.

După aceasta parte a sedinţei, dl Demetriu Axente a declamat cu mult succes poesia „*Scara*“ de G. Coşbuc şi dialogul „*Despre căsătorie*“. de Anton Pan, cea din urmă producênd multă veselie între asistenţi

La órele 10 séra şedinţa a fost închisă încredinţinduse comitetului alegerea zilei potrivite din luna viitóre pentru ţinerea şedinţei a 2-a literare, cu care ocasiunea măestru proitor dl Zaharie Voilean ne va întreţinea cu un discurs din breazla croitoritului, cl Ioan Balteş, culegător tipograf. va ceti o piesă potrivită, ear cu declamaţiuni ne va delecta culegătorul tipograf dl George Mocean, harnicul bibliotecar al Reuniunei.

Fie ca esemplul dat de Reuniunea sodalilor nostri se afle îmitatori între Reuniunile surori din Transilvania şi Ungaria.

Delamureş.

Nr. 42. [48] 1—3
Of. paroch.

Publicațiune de licitare.

Repararea bisericei din Deal, protopresciteratul Sebeșului se va da în intreprindere pe calea licitațiunei publice minuende în 7/19 Aprile, 1898 la 11 óre a. m. în școla confesională din Deal.

Prețul de strigare e stipulat la suma de 700 fl. conform punctului prim din condițiunile de licitare, cari dim preună cu planul și preliminariul de spese se pot vedea ori când la oficiul parochial din Deal.

Intreprindĕtorii, cari doresc a licita au a depune o cauțiune de 100 fl. ér cauțiunea aceluia, pre carele-'l va adopta comitetul parochial și cu care se va încheia contractul va remânea până după colaudarea reparaturei făcute.

Deal, în 9/21 Martiu, 1898 din ședința comitetului parochial.

Președinte: *Ioan Dura*, paroch.
Notariu: *Nicolau Dura*, capelan.

Vidi.
Sergiu Medean, protopr.

Nr. 101/98. [51] 1—3
protopresb.

Concurs repețit.

Neînsinuându-se concurenți la postul de capelan în parochia de clasa a III-a Noul săsesc cu filia Róndela, protopresbiteratul Sighișórei, — se publică prin acésta concurs nou cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post de capelan sunt jumĕtate din dotațiunea parochială anuală de 405 fl. 74 cr.

Informațiuni mai detaiate se pot lua dela oficiul proropresbiteral, eventual dela comitetul parochial concernent.

Concurenții au a-și substerne petițiunile instruite conform legilor în vigóre în terminul deschis la subsemnatul oficiu protopresbiteral.

Sighișóra, 24 Februariu 1898.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tract. Sighișórei în conțelegere cu comitetul parochial concernent.

Dimitrie Moldovan, protopop.

Cel mai eficace MIJLOC DE CASĂ, pentru a regula mistuirea, pentru a produce o circulațiune regulată a sângelui, pentru a depărta părțile stricate și defectuóse ale sângelui (condițiunile esențiale pentru susținerea sanĕtății) precum și pentru delăturarea repede și sigură a bólelor de stomach d. e. lipsa de apetit, rîgăitul, vênturi, grĕță, dureri de stomach și fóle, sgârci de stomach, îngreunarea stomachului cu bucate, flegmă, congestiuni de sânge, hemoroide, bóle femeiești, bóle de intestine este de 40 ani probat

BALSAMUL DE VIAȚĂ al Dr. ROSA.

Pentru mântuirea de ori-ce aprinderi, răni și umflături, se folosesce cu succes sigur la inflamare, oprirea laptelui și întărirea peptului țițelor) femeesci, la înțărcare, la abscese, noduri, puróie (Eiterpusteln) carbuncule, la răni și sugei la degete, la întărituri, umflături, uime etc. de 50 ani probată [50] 1—30

Alifia de casă de Praga

din farmacia lui B. FRAGNER în Praga 203-III.

Acesta favoriséză întreg actul mistuirei, produce un sânge sănĕtos și curat și este un remediu de casă poporal probat, sigur și estins.

1 sticlă 50 cr., 1 sticlă duplă 1 fl.
Prin postă 20 cr. mai mult.

Vindecarea se face fără dureri prin influența alinătóre a alifiei.

In dose à 25 si 35 cruceri.
Pe postă plus 6 cr.

Atențiune! Fiecine sĕ céră numai preparate originale din farmacia lui B. Fragner în Praga și sĕ observe, ca tóte părțile învĕlitórei balsamului Dr. Rosa sĕ fie provĕḑute cu alăturata marcă rotundă de scutire, ☞ asemenea tóte părțile învĕlitórei alifiei de casă de Praga pórtă marca de scutire în trei unghiuri alăturată! ☜

Ori-cine îmi anunță o falsificare primesce o remunerațiune!

Mii de scrisori de recunoscință stau la disposiție spre vedere.

Deposite în farmaciile **I. Török**, Budapesta. **A. Egger**, Budapesta, apoi în Sibiiu la **E. Rumler**, **K. Müller** și **K. M. Herzberg**.

Depositul principal al producentului **B. FRAGNER**, farmacie „la vulturul negru“ în Praga, colțul stradei Sporner Nr. 203.

ESPEDIȚII CU INTORCEREA POSTEI.

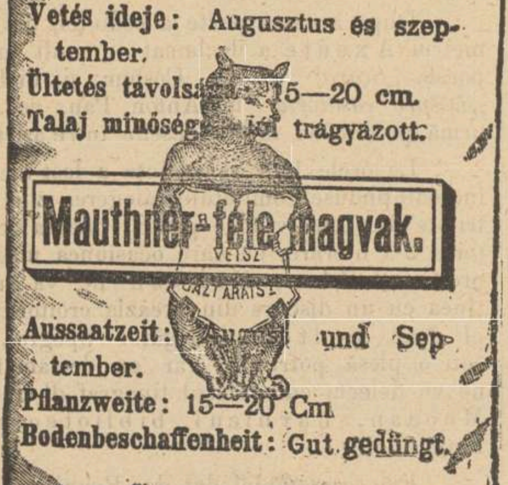
1898
Vetés ideje: Augusztus és szeptember.
Ültetés távolsága: 15—20 cm.
Talaj minősége: jól trágyázott.
Mauthner-féle magvak.
VETSZ
ÁLLAMHATÁRSZ
Aussaatzeit: August und September.
Pflanzweite: 15—20 Cm.
Bodenbeschaffenheit: Gut gedüngt.

Vestitele
Seminţe de flori și legumi
ale lui [13] 16—17
Mauthner
în
pachete închise, legal garantate
cu marca de apĕrare împrotocolată
„Ursul“
se pot căpĕta în tóte
băcăniile și ferăriile
mai mari.

NB. Numai pentru pachetele *închise,* provĕḑute cu figura *ursului* și signate cu numele *Mauthner,* cum arată figura alăturată, ia firma *Edmund Mauthner* în *Budapesta, strada Andrássy 23,* garanție deplină, că-'s semințe próspete și veritabile.

Din
„Biblioteca pentru toți“,
sub direcțiunea literară a d-lui D. Stăncescu au apărut până acum:

Nr. 1 *Povești alese* de Andersen;
Nr. 2 *Pasĕrile nóstre* (legende), de S. Fl. Marian;
Nr. 3 *Cântece și plângeri,* I. (poesii) de M. Zamfirescu;
Nr. 4 și 5 *Despre educație,* pe Herbert Spencer;
Nr. 6 *Icóne șterse* (nuvele) de A. Vlahuță;
Nr. 7 *De prin veacuri,* I. (nuvele) de Carmen Sylva;
Nr. 8 *România, Roma, Piza* etc. de Michelet;
Nr. 9 *Castelul Peleș,* descrierea de Leo Bachelin;
Nr. 10 *Nuvele și schițe* de T. Maiorescu;
Nr. 11 *Din tinerețe etc.* nuvele de André Theuriet;
Nr. 12 *Nuvele* de M. Demetrescu:
Nr. 13 *Nuvele romane* de Duiliu Zamfirescu;
Nr. 14 *Antichitatea romană* de Wilkins;
Nr. 15 *Prosă și poesii* de Gr. M. Alexandrescu;
Nr. 16 *Povestea vorbii* I. proverbe de Anton Pann;
Nr. 17 *Istorióre* de d-na Colomb;
Nr. 18 *Schițe umoristice* de Dumitru Teleor;
Nr. 19 *La ce visează fetele,* teatru de Alfred de Musset;
Nr. 20 *Legende istorice,* de D. Bolintineanu;
Nr. 21 *Ombra,* roman de Genevraye
Nr. 22 *Căl. împrej. Odăii mele,* roman de Maistre-Havier;
Nr. 23 și 24 *Din viéța meseriașilor,* nuvele de P. Bănățeanu;
Nr 25 *Povestea vorbii* II. proverbe de Anton Pann;
Nr. 26 *Biografiile ómenilor celebri;*
Nr. 27 *Antichitatea greacă* de Mahaffy;
Nr. 28—33 *Opere complete,* de Creangă;
Nr, 34 *Istorice,* de Jonescu-Gion;
Nr. 35 *La gura sobei,* snóve de Dumitru Stăncescu;
Nr. 36 *Povești de Crăciun;*
Nr. 37 *Prosă și epigrame,* de Radu D. Rosetti;
Nr. 38 *Werther* roman de Goethe;
Nr. 39 *Povestea vorbii* II. (ultim.) proverbe de A. Pann;
Nr. 40 *De prin veacuri* II (ultim.) nuvele de Carmen Sylva;
Nr. 41 *Noțiuni asupra sciințelor* de Huxley;
Nr. 42 *Doruri și amoruri* I. poesii de Depărățeanu;
Nr. 43 și 44 *Modele de discursuri rom.* de Adamescu;
Nr. 45 *Doruri și amoruri,* II. (ultim.), poesii de Depărățeanu;
Nr. 46 *Dușmanii nostri,* de Dr. Urechiă
Nr. 47 *Cântece și plângeri* II. (ultim.) poesii de M. Zamfirescu;
Nr. 48—49 *Modele de discursuri strĕine* de Gr. Adamescu;
Nr. 50 *Convorbiri despre artă,* I. de Pecaut și Baude;
Nr. 51 *Din góna vieții* I., nuvele și poesii de A. Vlahuță;
Nr. 52 *Prietene* roman de François Coppée;
Nr. 53 *Doi trandafiri,* nuvele de Wildenbruch;
Nr. 54 *Patriotul,* morală de Bourde;
Nr. 55 *Din inimă,* poesii de Radu D. Rosetti;
Nr. 56 *Convorbiri despre artă* II. (ultim) de Pecaut și Baude;
Nr. 57 *Din goana vieții* II. nuvele de A. Vlahuță;
Nr. 58 *Schițe ușóre* de Caragiale;
Nr. 59 *Din góna vieții,* III. (ultim) nuvele de A Vlahuță;
Nr: 60 *Manon Lescaut,* I. roman de Abatele Prévost;
Nr. 61 *Trotoarul Bucur.,* nuvele de D. R. Rosetti (Max);
Nr. 62 *Enoch Arden,* poemă de Tenyson
Nr. 63 *Satire și teatru* de D. C. Ollanescu (Ascanio);
Nr. 64 *Spre primăvară* poesii de Costin;
Nr. 65 *Manon Lescaut* vol. II. roman de Prévost;
Nr. 66 *Manon Lescaut,* vol. III (ultim.) de Prévost,
Nrii 67—69 *Minunile universului,* vol. I. II. III. istoria naturală)
Nn. 70 *Legenda țeranilor* de P. Dulfu;
Nr. 71 *Ce este frumseța,* artă de Const. Stăncescu;
Nr. 72 *Cugetări noi asupra popórelor vechi, Egipetul,* geografie de Buzoianu;
Nr. 73—74 *Dan* partea I. roman de A Vlahuță;
Nr. 75 *Armonii intime,* poesii de A. Sihleanu;
Nr. 76—77 *Dan,* partea II. roman de A. Vlahuță;
Nr. 78 *Ginerele lui Poirier,* de Augier & Sandeau;
Nr. 79 *Nastratin Hogea* de A. Pann;
Nr. 80-84 *Ciocoi vechi și noi,* roman de Filemon;
Nr. 85 *Biografiile scriitorilor rom.* de Adamescu;
Nr. 86 *Ce povestesce pădurea,* nuvele de Putlitz;
Nr. 87 *Berberii Hesperidele,* geografie de G. T. Buzoianu;
Nr. 88—89 *Denisa* teatru de Duma (Al. fiul);
Nr. 90 *Poeme,* de H. G. Leca;
Nr. 91 *Geniile sciinței și industriei,* biografii de Gastineau;
Nr. 92 *Sincere,* poesii de Radu D. Rosetti;
Nr. 93—94 *Povestea lui Moș Albu* de A Pann;
Nr. 95 *Cartagena-Cyrena,* geografie de G. T. Buzoian;
Nr, 96—97 *Paul* și *Virginia,* roman de B. de St. Pierre;
Nr. 98 *De demult,* poesii de Stavri;
Nr. 99 *Apostol,* poemă de Petöfi;
Nr. 100 *Carte de chipuri fără chipuri,* povești de Andersen;
Nr. 101—110 *Dicționariu francez-român* de Urechiă;
Nr. 111 *Poesii* de Th. M. Stoenescu;
Nr. 112—113 *Introducere la studiul Sciințelor fisice* de Morand;
Nr. 114 *Liniștea sufletéscă* de Seneca;
Nr. 115 *Alte schițe umoristice* de Dumitru Teleor;
Nr. 116—117 *Iubire* de Vlahuță;
Nr. 118 *Fleacuri,* amintiri duióse, schițe și novelete de V. Pop;
Nr. 119 *Robia Peleșului* de Carmen Sylva, traducere de Elena Radu Rosetti;
Nr. 120 *Un leu și un zlot,* comedie într'un act (localisare) de D. Rosetti;
Nr. 121—122 *Notițe* și *fragmente literare* de I. L. Caragiale;
Nr. 123 *Teatru* (vol. II) de R. D. Rosetti (Max);
Nr. 124 *Intrebuințarea vieții* de I. Lubbok;
Nr. 125 *Povestea Mavroghenéscă* de Pitarul Hristache;
Nr. 126—127 *Poesii* de Bălăcescu;
Nr. 128—137 *Codul civil-român, adnotat* de Hamangiu;
Nr. 138 *Suspine* (poesii populare din Basarabia) de George Madan.

Un numĕr costă 16 cr.

Se află de vênḑare în

Librăria Tipografiei archidiecesane, Sibiiu.

Redactor prov. **Dr. Elie Cristea.**

Editura și tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 33. Sibiiu, Sâmbătă, 21 Martiu (2 Aprile) 1898. *Anul XLVI.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dôuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Invitare de abonament

la

„Telegraful Român".

Cu 1 Martiu 1898 st. v. deschidem nou abonament la diarul nostru cu preţurile indicate în fruntea foii.

Abonamentele se pot face mai uşor prin mandate postale.

Abonenţilor, cari nu şi'au achitat pentru trecut abonamentul, se trimite câte un asemnat postal, spre a le uşura trimiterea preţului.

Administraţiunea

„Telegrafului Român".

Intregirea venitelor preoţesci

în

comisiunea cultelor.

Precum am anunţat deja în Nrul 31 al diarului nostru, comisiunea cultelor din dietă a pertractat Luni asupra proiectului despre intregirea venitelor preoţesci.

Fiind acéstă desbatere de interes presentăm cetitorilor nostri o icónă despre ea.

Referentul Ioan *Tuba* indică, că guvernul a satisfăcut prin presentarea acestui proiect unei vechi promisiuni şi totodată unui punct al programului seu. Deşi în detail are de făcut unele escepţiuni, dar în general *acceptéză* proiectul.

Ministrul *Wlassics*, care încă a participat la şedinţa comisiunei, accentuéză, că proiectul din chestiune nu e alta decât, asigurarea unui venit minimal pentru preoţi, şi acéstă faţă de tóte confesiunile trebue sĕ se întêmple pe basa aceloraşi principii. Numai o distingere póte avea loc, adecă cualificaţiunea. Scopul este liniştirea şi de aceea nu va respinge acele modificaţiuni, cari ţintesc într'acolo. Şi din partea sa propune unele modificaţiuni, menite a delătura neînţelegerile ivite. Acele modificaţiuni le-a comunicat deja în mod confidenţial membrilor comisiunei şi cu acéstă ocasiune anunţă alte schimbări, în sensul cărora în §§. 7 şi 8 ai proiectului sĕ se facă alusiune şi la preoţii catolici de rit latin, grecesc şi armean şi sĕ se enunţe, că autoritatea confesională competentă, care a absolvat pe un preot al sĕu de vr'o acusă, dar ministrul totuşi i-a detras adausul dela venit, sĕ póte plânge în termin de 30 dile la judecătoria administrativă contra decisului ministerial.

Cu privire la timpul esecutării dispositiunilor din proiect, ministrul declară, că cu considerare la finanţele statului nu se póte abate şi cere ca comisiunea sĕ iee în discuţie proiectul cu modificările propuse de el, cari după credinţa lui vor delătura tóte esceptionările ivite, căci statul pe tóte terenele a mers atât de departe, cât au putut fără a risca interesele statului.

După ministru vorbi membrul Albert *Kiss*. Dacă §-ul 1 al proiectului indică, că clerul bisericei catolice póte fi tractat pe base separate, pentru-ce nu s'ar putea face acésta şi cu alte cofesiuni, cari totdeauna au dat dovadă despre marea *lor aderare la tóte nisuinţele întrupării ideii de stat maghiar*. Nu cere prerogative pentru protestanţi, dar ţine de necesar a se enunţa, că din punct de vedere al delictelor contra statului tóte confesiunile sĕ fie egal tractate. Fără regularea dării bisericesci nu crede, că e potrivit a vota un asemenea proiect, totuşi întră în desbaterea specială sperând, că se vor face modificările necesare.

Boda Wilhelm acceptéză în general proiectul, deşi ar fi dorit, ca deodată sĕ se fi regulat şi congrua catolicilor,

Mezei Mauriciu îi reflectéză, că ar fi fost nejust a susţinea miseriile celorlalte confesiuni, până când o confesiune va fi şi ea gata cu lucrările sale.

Sághy declară, că'şi reservă şieşi şi partidului sĕu mâna liberă a se pronunţa în plenul parlamentului asupra proiectului în forma, în care sĕ va presenta acolo.

Au mai vorbit *Pildner* în interesul autonomiei protestanţilor, ér Iosif *Sándor şi Wlassics* pentru proiect, care în general a fost acceptat.

Intrând în desbatere pe articlii, membrul Albert *Kiss* a făcut propunerea, ca în §-ul 1 sĕ se enunţe, că preoţilor papistaşi sĕ vor conferi ajutóre materiale din visteria statului pe basa principiilor din proiectul present, dar propunerea nu s'a primit. Paragrafii 1 şi 2 s'au primit fără modificări în merit.

La paragraful, 3 în urma propunerii ministrului Wlassics, s'a schimbat alinea ultimă aşa:

„Datele aşternute deja de autorităţile bisericesci în scopul arătării venitelor preoţesci sunt a-sĕ îndrepta însensul §-lui 11 şi dacă ministrul de culte şi instrucţiune le acceptéză servesc de basă la hotărîrea întregirei venitelor preoţesci"; celelalte modificări la acest paragraf sunt numai stilare. Paragraful [illegible] bat. Cu aceste discuţiunea de Luni s'a încheiat. —

In 30 c. n. s'au continuat desbaterea specială asupra proiectului în comisiunea parlamentară presidată de contele Albin *Csáky*.

Paragrafii 5 şi 6 s'au primit fără modificări esenţiale.

Asupra paragrafului 7 s'au început o discuţie amĕnunţită. Ministrul Wlassics a propus unele modificări pe basa cărora paragraful s'a statorit astfel:

„De întregirea venitelor nu se póte împărtăşi, sau — dacă s'a împărtăşit — perde acésta îndreptăţire acel preot (§§-ii 1—2).

a) care prin o sentinţă a forului penal întrată în valóre de drept a fost pedepsit totodată şi la perderea oficiului, — şi anume începênd dela timpul întrării în valóre de drept a sentinţei la tot casul pentru durata perderii de oficiu;

b) acela, carele comite un grav delict de imoralitate nedemn cu posiţia sa, sau manifestă o atitudine duşmănósă statului, şi pentru acésta a fost pedepsit prin o sentinţă judiciară sau pe cale disciplinară, — întru cât judecătoria l'a osândit pe respectivul la perderea libertăţii pentru durata acestei perderi de libertate şi după împlinirea pedepsei, pe un timp de 3 ani, socotit din diua, în care sentenţa judiciară sau pedépsa disciplinară a întrat în valóre de drept, respective dela diua datului din ordinaţiunea ministerială, menţionată în §. 9.

Dacă însĕ vre un preot, care a fost deja osândit conform punctului b) al acestui paragraf, va fi prin sentenţa judecătorêscă sau disciplinară din nou osândit în decursul celor 3 ani, ori şi mai târdiu, pentru un delict de imoralitate sau pornire duşmănósă stutului, atinse în punctul b): — îşi perde pentru persóna sa pentru totdéuna întregirea emolumentelor, începênd dela terminul indicat în alinea a treia a paragrafului acestuia.

Dacă în locul parochului, care şi-a perdut dreptul de întregirea venitului, sĕ aplică pe basa legilor alt preot în locul preoţesc devenit vacant: suma întregitóre se va pune în curgere în sensul dispoziţiunilor legii presente pe séma noului paroch; acel paroch însĕ, care a perdut întregirea venitelor după expirarea timpului statorit în mai putea reflecta la întregirea venitelor, dacă autoritatea bisericéscă îl aplică în oficiu preoţesc.

„Ce se consideră de duşmănos statului, se determină prin alinea ultimă a §-lui 13 din art. de lege XXVI: 1893.

Alineatul penultim din acest paragraf este cu totul nou. Prin el comisiunea a ţinut sĕ esplice mai bine odiosul §. 7, ér nu sĕ l domoléscă câtuşi de puţin.

Paragraful 9 s'a amplificat cu asest adaus propus de ministrul Wlassics: „Contra decisului ministerial, care enunţă pe basa paragrafului acestuia şi a §-lui 8 detragerea întregirii, autoritatea bisericéscă competentă sĕ póte plânge în restimp de 30 dile dela însciinţarea la judecătoria administrativă, întru cât

---

FOIŢA.

Pastorală

din Rîmnic trimisă Românilor ortodocşi din Ardeal în anul persecuţiunei religionare 1761.

(Urmare).

Când a venit vestea acésta, că nemţii ard şi strică bisericile nóstre era şi un turc Beşleagă aici la Rîmnic, şi auzind au dis: bac Hanasit strică şi ard; ghiaur la ghiaur giamia, Hat Hanasit, ghiaur neamţu. Ci vedeţi creştinilor că şi Turcii se miră de acéstă Besaconiă, numai Satana cu archicopiii lui se va bucura rîdênd.

Scrie sfântul Chiril, în veacul lui de al optulea va sĕ vie Antichrist, şi vor vení mai nainte slugi sĕ-l propoveduiască, şi sĕ-l arete, şi acele slugi ale lui vor fi măreţi, trufaşi, bogaţi, cinstiţi, mănioşi, vicleni, cu silă şi cu putere, şi cu arme pe toţi trăgêndu-i cătră sine. Ear ei scârbe şi năpăşti nu vor răbda, pe toţi noroi punênd, ér mai vîrtos pe robii lui Christos, cari nu se vor pleca lor, îi vor munci iute, dicêndu-le: vine Domnul acestei lumi, şi voi nu vĕ plecaţi. Şi legea le strîmbéză şi hotarul cel aşedat de el îl mută, şi dela credinţă se depărtéză şi drépta credinţă cu ereticii o amestecă şi o unesc. . . . . . . acésta de grab şi Antichrist va veni. Că scrie: ântâiu se vor arĕta lucrătorii cei fără de lege, apoi se va arĕta omul fărădelegii şi fiiul periciunei, protivnicul Antichrist, ci sĕ vĕ feriţi de acestia, cari merg înaintea lui Antichrist, şi urméză Manacheilor, ereticilor cari învaţă, nimenea sĕ nu cinstésca pe Dumnedeu mai mult decât planitele, precum vedem, că dic şi acestia, că nesfânta lor unaţie este mai sfântă decât tótă sfinţenia, şi nimenea, dacă nu se va uni nu se va putea spăsi. O nebunie mare, mai mare decât a nebunilor, că vedem, că ei învaţă şi ţin ca Manacheii, ca încungiurarea anului sĕ fi după crugul sórelui şi al planitelor, ér nu după a tótă lumea 7 sfinte săbóre, cari au lucrat cu Duchul sfânt, şi cu cuvêntul lui Dumnedeu, şi tot ustavul bisericesc au întărit şi au pecetluit, ér mai vîrtos pentru diua sfintelor Paşti, sĕ nu se mute, precum scrie la Pravilă Precum singur Christos a dis: Ceriul şi pămêntul va trece èră cuvêntul meu nu va trece (Mateiu, zăcélă 101.)

Şi érăşi sfîntul Chiril grăesce, că mă car de dic ei, că după planite şi după alergarea sórelui trebuesce praznicile şi sfintele dile a le sĕrba, şi acésta nu este altă măestrie, numai ca pre ómenii cei proşti sĕ-i pogóre şi sĕ-i surpe dela biserica lui Christos a rĕsăritului. Pentru cari scrie sfîntul Apostol Pavel: kolos. zăceala 254. dicênd, fraţilor, păziţivĕ sĕ nu vĕ amăgéscă cineva cu măestria şi cu înşelăciunea deşértă, că înşelăciunile deşĕrţilor ómeni sunt după stihiile acestei lumi, iar nu după Christos.

Étă că Pavel apostolul învĕţă: sĕ nu vĕ uitaţi la sfătuirea lor cea mincinósă, cătră alt mincinos cap, fără numai la Christos, că dilele, lunile, şi anii cei dela zidirea lumii 'i pierd, cu credinţa şi legea lor cea nóuă, şi pre toti învĕţătorii cei de nainte, şi pre cei de acum stuţi şi de nimica'i fac şi eresuri şi legí nóuĕ gătesc lui Antichrist. Ei dic că ţin scaunile apostolilor, dară apostolii aşa au umblat şi aşa au învĕţat, cu ostaşi, cu arme? Ci apostolii erau încinşi cu sĕrăcia, şi numai cu câte o haină, şi nebăgaţi în sémă, drepţi, proşti, fără rĕutate, şi cu puterea lui Christos au ruşinat pre cei ce i-au vĕdut, şi au înduplecat inimile tiranilor, şi au făcut o izbêndă fórte frumósă, cât n'au putut face toţi împĕraţii lumii. Şi erau ómeni fără ostaşi, sĕraci, goli, desculţi, sĕraci de avuţie, proşti de învĕţătură, slabi de post, blândi, făr' de rĕutate. Şi umblau nu cu arme, nicí cu stég, ci avênd numai crucea, semnul păcii, propoveduind nu cu sunet de tobe şi surle, ci numai cu limba lor cea neputinciósă şi învĕţată. Au stins înşelăciunea, au izgonit minciuna, au întins numele lui Christos preste tot pămêntul. Dară vedem, că urméză lui Leon Icnomachul şi lui Macsim, si lui Iulian, şi lui Linichie şi fui . . . : idololatri şi lui Tit şi lui Neron, cari au spart biserica lui Solomon, cărora vedem, că aceştia urméză, stricând bisericile şi strĕmbând legea, şi căznind creştinii cu legături şi băgându-i prin temniţe. Că precum acesti tirani de împĕraţi au fost vrăşmaşi lui Christos, aşa şi aceştia legii lui Christos.

Ér de dic ei că pentru că nu ne-am făcut şi noi papistaşi ca ei, de aceea au luat turcii Ţarigradul, acésta încă e minciună şi năpaste, că sĕ vĕ spui fiilor dacă nu ştiţi. Când au început împĕratul Constantin a săpa sanţ pentru zidul Ţarigradului, au eşit un şarpe nu mare din şanţ, şi au început a fugi ca cu aripi, iar un vultur s'a lăsat şi l'au luat în unghi, şi s'au suit cu el în sus, şi aceea autoritate bisericéscă a adus sentenţă de achitare“.

Prin acest amandament sĕ restringe puţin dreptul ministrului, ce il garantéză proiectul original, întru cât admite, ca autoritatea bisericéscă sĕ pótă apela contra decisului ministerial la judecătoria administrativă, care prin acésta sĕ face cel mai suprem for justiţiar bisericesc, faţă de decisiunile căruia trebue sĕ se plece tóte forurile bisericesci.

Paragraful 10 s'a primit fără schmbări esenţiale.

Paragraful 11 s'a întregit în urma propunerii ministrului cu acel adaus, că la computarea venitelor preoţesci nu sĕ iau în considerare pe lângă tacsele dela cununii şi *cele dela botezuri.* Membrul Albert *Kiss* a cerut şi el o modificare ca adecă în oraşe cu judecătorii sĕ se pótă computa pentru susţinerea capelanului o sumă de 300 fl., ér nu numai de 250 fl. Wlassics a declarat, că se va cugeta asupra acestei dorinţe.

Paragraful 12 a remas nealterat.

Alineatul al 3-lea din §-ul 12 sa modificat respective amplificat astfel: „Dacă alte persóne legale responsabile pentru esactitatea fasiunii cu scire estradéză adeverinţă falsă, acele sunt a sĕ pedepsí cu o amendă în bani până la 200 coróne peste mărimea daunei causate în contul visteriei statului“.

Paragraful 14 a rĕmas întocmai.

Paragraful 15 s'a statorit în modul următor ţinêndu-se cont de modificările dorite de ministru:

„Dacă venitul unui post de paroch, proveḑut cu întregire de venit scade în urma unor împregiurări de natură stabilă şi cari nu se pot delătura din partea autoritaţilor confesionale şi a comunelor bisericesci póte cere dela ministrul de culte şi instrucţiune publică ridicarea întregirii venitului. In cas de fructificare a scăderii venitului şi a împrejurărilor de natură stabilă, şi nedelăturabile, cari au causat scăderea, nu sĕ póte de însĕmnatul numĕr al credincioşilor şi apropierea vr'unei comune bisericeşti de aceeaşi confesiune nu motivéză afiliarea acelei comune bisericesci la altă parochie, în care cas îi stă în drept ministrului de culte şi instrucţiune publică a provoca autoritatea bisericéscă competentă se sisteze independenţa respectivei comune bisericesci.

In cas de urcare a întregirii venitului suma întregitóre mai mare este a se asemna începênd dela terminul scăderii venitului. In obiectul scăderii venitului şi a împrejurărilor presentate pentru motivarea aceleia, autoritatea bis. competentă sĕ póte plânge contra decisului ministerial la judecătoria administrativă în termin de 30 de ḑile dela însciinţare.

Paragrafii 16—19 au rĕmas nemodificaţi, dar la propunerea ministrului s'au primit în proiect următorii 2 paragrafi noi:

„§. 20. Intru cât autoritatea competentă a confesiunilor amintite în §. 2. documentéză, că a cuprins deja în budgetul de stat sub titlul de întregire a emolumentelor preoţilor mai slab dotati venitul mai multor parochi şi l'a întregit până la 800 fl. din suma dată respectivei confesiuni până la finea anului 1898: Statul estradă pe séma respectivei confesiuni, acésta sumă de întregire şi până atunci, când în sensul legii presente se va întregi şi altcum venitul respectivilor preoţi la 800 fl.

§. 21. Fiind scopul legií presente esclusiv întregirea venitelor preoţesci, urméză de sine, că statul cu considerare la starea sa financiară privesce şi mai departe de-o datorinţă a sa a sprigini confesiunile recepte în provederea trebuinţelor lor bisericesci şi şcolare, conform dorinţelor ulterióre justificate, drept ce legea presentă lasă neatinse tóte ajutórele bisericesci şi şcolare de ori ce natură, cari s'au obicinuit a sĕ întroduce în budgetul statului pe sama confesiunilor recepte sub diferiţi titlii şi posiţii, abstragênd posiţia, care servesce pentru ajutorarea preoţilor diferitelor biserici, cu dotaţiune mai slabă şi care servesce pe viitor pentru scopul indicat în §§. 1 şi 20 în suma statorită în legea budgetară“.

Restul proiectului s'a primit nemodificat şi cu acésta s'a terminat pertractarea lui în comisiunea cultelor şi ieri 1 Aprile nou s'a pronunţat şi comisiunea financiară asupra lui în şedinţa ţinută la órele 5 după améḑi.

Din cele espuse este evident, că comisiunea nu a făcut vr'o modificare principiară, căci aprópe tóte adausele sunt mai mult numai esplicative, ér unele mai esenţiale sunt concesiuni, făcute confesiunei calvine în urma decisiunilor aduse de conventul ei general, întrunit mai ḑilele trecute în Budapesta şi peste tot protestanţilor.

Pentru acestia va susţinea guvernul şi pe viitor în budgetul sĕu considerabilele ajutóre materiale.

Năuĕ însĕ de sigur nu ne va face [illegible] pul lui este tocmai unitatea şi încătuşarea nóstră. Acésta purcedere n'o póte justifica ministrul cu nimic, cu atât mai puţin cu analogia altor ţĕri. In camera prusiană d. e. tocmai în zilele aceste a fost presentat un proiect de lege despre salarisarea preoţimei catolice. Statul şi aici se obliga a suplini suma necesară, pe care comuna bisericéscă nu o póte da preotului ca sĕ aibă un minim de salar de 1500 mărci (900 fl.) şi cuartir sau relut de cuartir. *Dar împărţirea ajutórelor dela stat sĕ va face esclusiv prin episcopí şi consistóre, fără a-şi eroga statul vr'o ingerenţă asupra bisericei.*

Nu mai un asemenea ajutor póte fi binevenit bisericilor.

Deputaţii bucovineni şi guvernul austriac. In şedinţa dela 29 Martie a parlementului austriac continuându-se desbaterea asupra programului prim-ministrului Thun, a luat cuvêntul şi deputatul bucovinean — I. cav. de *Lupul.* D-sa a declarat în numele clubului român bucovinén, că acesta aderéză la principiile fundamentale politice cuprinse în proiectui de adresă. Românii bucovineni au dóuĕ postulate: deplină autonomiă a regatelor şi ţĕrilor şi *egala îndreptăţire a tuturor rasselor de popóre şí a naţionalităţilor imperiului.*

Restabilirea raporturilor normale parlamentare e reclamată de autoritatea, demnitatea şi posiţia de mare putere a imperiului. Aceste consideraţiuni solicitéză şi necesitatea, ca pactul cu Ungaria sĕ se încheie cât mai curênd, firesce, pe basă dréptă.

Noi, — sfîrşi vorbitorul — nu trebue sĕ privim la nimic, cum a accentuat unul dintre vorbitori, nici în drépta, nici în stânga, nici la Bucuresci, nici la Moscova, nici la Berlin. Noi cu toţii suntem credincioşi şi buni austriaci şi vrem să rĕmânem aceia. Décă privim óre încătrova, atunci privim la acela care împarte dreptatea tuturora (Aplause vii pe băncile Românilor).

Representanţa fundaţiunii lui Gozsdu.

Cetim în „*Timpul*“ nr. 60. despre fundaţiunea lui Gozsdu următórele:

...... „Acéstă fundaţiune, ai cărei administratori sunt: Mitropolitul Miron, Al. Mocioni, Vincenţiu Babeş, Episcopii Meţianu şi Popea, Dr. D. Galu etc“.

Spre mai buna orientare a confratelui nostru „Timpul“, ne luăm voie 'a-l informa, că între administratorii „Fundaţiunei lui Gozsdu“ de astă dată nu se află nici dl Al. Mocioni, nici dl Vincenţiu Babeş, cari nici când n'au fost membri ai representanţei.

Membrii representanţei actuale sunt: Metropolitului Miron Romanul, episcopii: Ioan Meţianu şi Nicolae Popea, apoi laicii: Ioan cav. de Puşcariu, jude în pensie al Inaltei curţi (Curia reg.), Dr. Iosif Gal, membru al Casei magnaţilor, Avram Berlogia, jude la Inalta Curte, Dionisiu Poynar, jude la Curtea de apel (Tabla reg.) din Orade, Parteniu Cosma advocat, director esecutiv la banca „Albina“ şi George Serb deputat la cameră.

Conform disposiţiunilor fundatorului, representanţa se constitue din toţi archiereii români ortodocşi şi din un numĕr de laici mai mare cu trei decât numĕrul archiereilor.

Intre laici unul trebue sĕ fie din familia Poynar din Orade.

Astăḑi avem trei archierei şi şese laici. Când se va spori numĕrul archiereilor, se va sporí şi al laicilor.

Archiereii sunt membri naturali ai representanţei, ér locurile devenite vacante pentru laici se îndeplinesc prin alegere în sinul representanţei, va sĕ ḑică, representanţa se intregesce pe sine.

Drept de vot la alegere mai are fosta vĕduvă a lui Gozsdu, până când va fi în viaţă, şi familia Poynar din Orade (vot colectiv).

Adunarea de reconstituire a Despărţĕmêntului I. al Asociaţiunei.

Scrisórea corespondentului nostru

Braşov, Martie 1898

Este cunoscut cetitorilor căldurosul Apel către publicul românesc din Braşov şi jur făcut de dl Virgil Oniţiu, directorul gimnasiului nostru ca delegat al comitetului central, pentru reconstituirea şi pornirea din nou a despărţămêntului I. Braşov al Asociaţiunei pe calea unei rodnice activităţi.

De sigur, că acest Apel a purces dela bărbatul cel mai competent, din minte luminată şi nobilă inimă — şi cu tóte acestea mulţimea fruntaşilor români cărora li s'a trimis n'au ţinut să'l aprecieze şi sĕ rĕspundă la el în modul şi mĕsura cuvenită. Astfel adunarea convocată şi ţinută Dumină în 16 Martie în sala cea mare a gimnasiului român, a fost slab cercetată. Din tot Braşovul s'au presentat vre-o 35 de persóne şi alte vre-o 30 din jurul Braşovului, dintre cari cu laudă amintesc pe dl paroch din Codlea Iosif Comanescu, care dimpreună cu înv. Iliescu au adus cu sine şi un numĕr însemnat de ţĕrani, apoi pe preoţii Alexe şi Romul Verzea din Satulung, şi I. Maximilian din Stupini.

Slaba cercetare a acestei adunări a fost o nóuă dovadă, că pătura intiligentă a societăţii românesci din oraşul acesta este greu atinsă de acea bólă sufletéscă şi morală, care sĕ numesce trândavă nepăsare séu indiferentism faţă de mersul afacerilor publice aprópe pe tóte terenele vieţii nóstre naţionale. In adânc simţitul şi clasicul sĕu discurs de deschidere, cetit cu acéstă ocasiune, dl V. Oniţiu a a desvĕlit şi caracterisat acest rĕu, care de mult róde şi ameninţă a distruge temelia existenţei nóstre naţionale. Spre ilustrarea tristului tablou, D-sa aminti un cas recent din viaţa Braşovenilor, cum din causa nepăsării publicului nici seria de conferinţe publice, ce se proiectaseră pentru postul Paştilor, nu s'a putut continua. Dl Oniţiu crede, că nu sărăcia este causa acestui rĕu social, ci lipsa de însufleţire, de idealism a societăţii culte. Sĕ mângăie însĕ pe deoparte cu aceea, că acest rĕu nu a atins încă pătura de jos a poporului românesc, pe dealtă parte, că acéstă stare bolnăviciósă va trebui sĕ trécă, căci vor trebui sĕ apară érăşi entusiaştii aceia puţini, cari vor porni o eră nóuă în viaţa neamului românesc.

Aplausele, cu care cei de faţă au întîmpinat puternica glăsuire, ne dau voe a presupune, că ei au şi înţeles pe dl Oniţiu şi că s'au hotărît a şi lucra pe viitoriu în acest înţeles.

Din parte-mi, ca simplu cronicar, îmi permit numai atât a observa în general, că *lipsa de însufleţire, ca una din causele decadinţei nóstre sociale trebue sĕ fie ea însaşi efectul unei alte cause* mai primitive, pe care, dacă voim sĕ ne mérgă bine, avem datorinţa sĕ căutăm, ca sĕ o delătutăm pe acésta mai întâi. Şi tocmai cred, că *starea materială din ce în ce tot mai rea, sau aşa numita sărăcie e adevĕrata causă, din care isvoresce nu numai indiferentismul, ci şi alte rele sociale.* Prin urmare în ceea-ce privesce special progresul Asociaţiunei, el numai atunci póte fi asigurat, când activitatea ei sĕ va îndrepta mai ales în direcţiunea de a ridica cu tóte mijlócele, de care dispune, cultura materială şi economică a poporului român. Mai departe îmi permit a observa şi în deosebi faţă de Braşov, dacă într'adevĕr pătura cultă a societăţii este infectată de indiferentism, că aceia, cari stau în fruntea Asociaţiunei nóstre, sĕ-şi îndrepteze atenţiunea şi sĕ facă apel la păturile inferióre, la burghesime şi la ţĕrănime, şi în serviciul acestora sĕ punem tótă activitatea Asociaţiunei, dar nu numai în principiu, ci şi în faptă. Când ne vom cobori în lucrările Asociaţiunei la aceştia, vom avé adunări impunĕtóre, şi atunci nu vom mai remarca atât de dureros faptul, că din 7 preoţi români din oraşul Braşov numai unul s'a presentat la adunare şi din 10 advocaţi nici unul! Dar sĕ revenim.

După deschiderea adunărei luă cuvêntul dl redactor al „Gaz. Trans“. Gr. Maior, şi propune o moţiune, în care cere, ca comitetul, ce-l va alege adunarea, sĕ fie numai un comitet interimal, care sĕ conducă numai afacerile cele mai urgente ale Asociaţiunei până se va convoca o altă adunare generală, la care sĕ se presinte directorul şi vechiul comitet, pentru a-şi face cuvenita dare de samă şi a-şi cere apoi absolutoriu. Dl Maior ceru ca moţiunea sĕ se discute înainte de a trece la punctele stabilite în ordinea de ḑi.

Dl V. Oniţiu, ca convocător, însĕ, deórece în urma moţiunei d-lui Maior s'ar schimba nu numai ordinea de ḑi stabilită, ci i-s'ar da adunărei şi un caracter deosebit de acela ce dînsul din însărcinarea şi în urma instrucţiunilor primite dela comitetul central l'a intenţionat — declară, că dênsul trebue sĕ rĕmână pe basa instrucţiunilor primite, şi nu póte admite discuţia asupra moţiunei amintite, până ce nu se va constitui biroul. După o discuţie îndelungată adunarea hotărî ca moţiunea sĕ fie discutată numai după constituirea biuroului şi înscrierea membrilor.

Astfel dl convocator V. Oniţiu rógă pe dl profesor N. Bogdan, ca sĕ funcţioneze ca notar, ér pe dl funcţionar de bancă C. Aiser de cassar pentru adunarea de faţă. In urma acestora s'a stabilit lista membrilor despărţĕmêntului, s'au înscris membri noi şi s'au încassat cu totul suma de 106 fl dela 20 membri ordinari şi 5 ajutători.

Avênd acum sĕ urmeze discuţiunea asupra propunerei d-lui Maior, acesta declară, că după-ce adunarea a întrat în meritul tractării ordinei de ḑi stabilite de convocători, moţiunea sa şi-a perdut scopul principal şi astfel nu mai insistă pentru discutarea ei. Adunarea însĕ la propunerea dlui N. P. Petrescu, decise, că comitetul ce se va alege, sĕ vină cu un raport despre isprăvile comitetului de până acum, pe basa căruia apoi adunarea de atunci sĕ-şi dea verdictul sĕu.

După ce Dl Oniţiu dete desluşirea că comitetul, ce sĕ va alege va funcţiona numai până la tómnă, când comitetele tuturor despărţĕmintelor sĕ vor constitui, — la propunerea Dlui dirigent al filialei „Albina“ Valeriu Bologa, adunarea aclamă de membri ai noului comitet cercual pe următorii domni: director Andreiu Bârseanu, profesor, apoi Gregoriu Maior redactor; Ioan Săbădeanu comerc.; Cornel Aiser şi Nicolau Bogdan.

---

s'au tot luptat unul cu altul până au ameţit vulturul. Aşa au căḑut amêndoi jos, şi şarpele cum au căḑut, au plecat a fugí. Ear un zidariu au alergat sĕ'l ucigă. Ear şarpele au dat rĕzboiu şi cu ḑidariul şi n'au putut sĕ'i ucigă singur, păn' n'au alergat mai mulţi, şi aşa l'au ucis. Ear vulturul de abia au sburat. Deci împĕratul vĕḑênd acel semn mare, vrea sĕ se lase sĕ nu mai facă cetatea. Ear un sfetnic şi provideţist al lui i-au ḑis, ba împĕrate, fă nu te lăsa, că mare cetate şi vestivă în tótă lumea va sĕ fie, şi împĕrăţie creştinéscă va fi. Apoi va eşí gog şi magog, precum scrie la Daniil, adecă ismailtenii şi agarenii, şi mare rĕsboiu vor da cu vulturul, adecă cu împĕratul crestinesc, şi-l va birui, şi va lua cetatea acésta, şi nici unul din împĕraţi nu va puté sĕ-l ucigă singur, adecă pe turc sĕ-l bată, şi sĕ-l scótă din cetate, până nu se vor scula mai mulţi. Ci étă din inceput era însemnat că vor sĕ o i-a turcii.

Apoi ei ce minciuni ridică. Impĕratul Constantin, ca un sfînt ce era, cunoscêndu-şi mai nainte mórtea, şi-au făcut piatră sĕ-i puie pe mormênt, şi au scris întrînsa aşa: Intâiul Indiction.

(Va urma).

In fine, după ce Dl I. A. Severu esplică ţĕranilor presenţi, ce este Associaţiunea, Dl preşedinte V. Onıţiu, mulţămind celor ce s'au interesat şi de astădată de mersul Associaţiunei, declară adunarea închisă.

Din România.

Lucrări de îmbunătăţire în Sinaia. In campania de vară care se deschide acum, o mulţime de lucrări de îmbunătăţire sunt proiectate a se face la Sinaia.

Din creditul de 200,000 ıei, acordat comunei Sinaia, sunt proiectate: 1) Pavarea, şoseluirea şi facerea de trotuare pe stradele: Boerescu, Isvor, Maior Vidulescu, Vîrful cu dor, Butculescu, Primăriei, Poiana Florilor, Piaţa veche şi drumul Buturu şi construirea de apeducte pe şoseaua naţională şi în oraş.

De asemenea guvernul a aprobat loteria organisată de oraşul Sinaia în sumă de 200,000 lei, din venitul căreia sunt a se face următórele lucrări:

Transformarea casarmei dorobanţilor, cumpĕrată anul trecut de primărie dela ministerul de rĕsboiu, într'o şcólă model, aşeḑată în centrul oraşului în partea cea naltă.

Construirea unui ospel comunal;

Construirea uuei casarme pentru sergenţii de oraş şi pompieri; şi

Construirea unei capele la noul cimitir din afară de oraş.

Pe de altă parte Eforia spitalelor civile a contractat cu o mare casă din Berlin pentru iluminarea întreguiui oraş cu electricitate şi construirea uni tramvai electric, care sĕ străbată întreg oraşul.

O altă lucrare importantă, care se va începe în campania anului acesta, este canalisarea oraşului. Acéstă lucrare va dura în timp de trei ani. Pentră anul acesta, Eforia a prevĕḑut în budget suma de 180,000 lei, afectaţi la acéstă lucrare.

Tot în anul acesta se vor începe lucrările de raparaţiune a mânăstirei, construirea unui mare Casino şi mărirea hotelului Caraiman, la care se va mai adăuga încă un etagiu.

* * *

Instalarea noului episcop al Rîmnicului-Noului-Severin, P. S. Sa Atanasie *Mironescu*, se va face cu mare pompă în Duminica Floriilor.

* * *

Sf. Sinod în sesiunea sa din Maiu va face alegerea unui archiereu cu titlul de Craioveanul, în locul P. S. Sale Atanasie *Mironescu*, ales episcop de Rîmnic.

Noutăţi.

Casa naţională. Apelul comitetului „Asociaţiunii“ către băncile române şi către fruntaşii români a avut până acuma un succes fórte îmbucurător.

Membri **fundatori** cu taxă de **1000 fl.** s'au făcut deja:

„*Albina*“ din Sibiiu;
„*Casa de păstrare*“ din Sĕlişte;
„*Crişana*“ din Brad;
„*Oraviţana*“ din Oraviţa;
dl advocat Emanuil *Uugureanu* din Timişóra şi dl banchier Const. cav. de *Steriu* din Braşov, ér „*Lipovana*“ din Lipova a votat deocamdată 50 fl.

Dorim sĕ putem continua tot aşa.

* * *

Nóuă biserică în Petroşeni. Primim următórele: Dumineca viitóre în 22 Martiu (3 Aprile) a. c. inmediat după serviţiul bisericesc, precis la 11 óre a. m. se va săvârşi cu ajutorul lui Dzeu — Sănţirea petrei fundamentale la nóua nóstră biserică din Petroşeni, care este deja în lucrare.

La acest act sfânt şi de mare importanţă pentru noi românii ortodocşi de aici, On. public din Petroşeni şi jur fără deosebire de naţionalitate şi confesiune, este învitat cu tótă onórea a participa.

Invitări speciale în scopul aceasta nu se fac. *Comitetul parochial gr. or.*

* * *

Nou advocat român Dl Dr. Ioan Şenchea, candidat de advocat din Făgăraş a depus în 23 l. c. censura de advocat în Budadesta. Dl Şenchea, bine cunoscut publicului român din jurul Sibiului, îşi va deschide cancelaria advocaţială în Făgăras. Prin dênsul ni s'a sporit numĕrul advocaţilor harnici.

* * *

Dar pentru biserica din Mercurea. Dl protopresbiter Ioan Droc a dăruit pe séma bisericei nóstre din Mercurea suma de 3227 fl. 04 cr., — renunţând la o pretensiune vechie ce o avea P. O. D-Sa faţă de biserică. Pentru acéstă frumósă dăruire comitetul parochial îi esprimă mulţămită.

* * *

Avansare: Precum ni se scrie din Solnoc, Alexandru Mihailovici, de origine din Văradia comitatul Timişórei, inginer maşinist la căile ferate, fú înaintat de inginer primar la fabrica de locomobile dela Solnocul-nou. — Felicitările nóstre. —

* * *

O nouă lucrare de dl B. P. Haşdău. Citim în „Familia“ Ilustrul nostıu bărbat de litere, dl B. P. Haşdău, a înavuţit literatura română cu o nouă şi fórte preţiosă lucrare. Aceasta cuprinde un volum mare, întitulat „Negruvodă Un secol şi jumătate din începuturile statului Ţerei-Românesci. 1230 — 1380. Ca întroducere la tomul IV din „Étimologicum Magnum Romaniae“, In precuvântare, dl Haşdău ne spune, că lucrarea era menită a face întroducerea la volumul IV al Etimologicului, de ore ce înse Academia a sistat acea publicaţiune, aşa dă la lumină numai studiul ce avea să facă întroducerea lucrării sistate. Tot odată rostesce o adâncă, nemărginită şi adevărată recunoscinţă regelui Carol I, care singur l-a îndemnat la muncă şi a a înlesnit-o, apoi încheie astfel: „Şi isprăvind, mândru de câte am făcut, făcând cea ce am voit a face, las Etimologicului un măreţ vecinic adio, mângăindu-me cu vorba Stăpânului meu: „Sunt multe locaşe“.

* * *

Şcóla de cadeţi din Sibiiu. Dela comanda scólei ces. şi reg. a cadeţilor dela infanteriă din Sibiiu primim următórele: La şcóla de cadeţi cu începutul anului şcolar 1898/9 se vor primi în cursul I. 50 de aspiraţi, ear' în cursurile celelalte după-cum vor fi locurile vacante. Cei-ce doresc a fi primiţi în cursul I, vor trebui dovedească cu testimoniu şcolastic de pe anul 1897/8, că au absolvat cu succes cel puţin destulitor patru clase reale, gimnasiale sau civile. Taxa depinde dela condiţia părinţilor: 150 fl., 80 fl. şi 12 fl. anual. Cererile de primire sunt a se înainta comandei şcólei ces. şi reg. de cadeţi în Sibiu, după absolvarea anului şcolar 1897/8 cel mult până în 15 August n c. Este recomandabilă inaintea cererilor în persónă. Cererile prea târziu sau necomplete nu se vor lua îu considerare. Informaţii detailate se pot căpăta dela comanda şcólei de cadeţi.

* * *

Pentru că nu le plac lăḑile de postă ungurescì. Ḑilele aceste au fost judecaţi de către tribunalul din Zagrab dóue calfe de prăvălie de acolo, croaţi de neam, — la 14, resp. 5 ḑile arest, pentru că în una din nopţile trecute reîntorşi dela un chef au murdărit lăḑile nóuĕ de epistole din oraş, văpsite în tricolor unguresc. Acusaţii au apelat. — Interesant e, şi pentru unguri revoltător, — că în nóptea ḑilei, în care au fost condamnaţi „criminalii“, alţi croaţi „nepatriotici“ şi-au bătut joc şi mai zdravăn de lăḑiţele strălucitóre, — şi pe acestia nu i-au prins.

* * *

Mari succese de câştig. Precum ni-s'a făcut cunoscut, firma „Török et comp.“ colectator principal de losuri în Budapesta (Váczi Körut 40) póte sĕ arete mari succese de câştig la I-a loterie de clasă c. r. u. Deja în cele dintâiu V. clase (fără a VI. principală clasă) sunt câştiguri de 100.000, 30.000,5000 coróne şi altele multe câştige prin acéstă firmă şi au fost piătite la norocoşii câştigători, mai mult ómenı sĕraci. Astfel putem cn drept a recomanda ori-şi-cui a-'şi proba norocul la colectura norocósă a dlor A. Török et comp. Budapesta. Totodată se recomandă a nu amâna prea mult procurarea, fiindcă la loteria din urmă s'a întêmplat adese, că cei-ce au voit sĕ 'şi procure losuri, venind prea tâĕziu, nu au mai găsit losuri de clasa I. Facem atenţi pe cetitorii nostri îndeosebi asupra anunţului firmei Török et comp.

* * *

Cronica sĕptĕmânii.

— „Capitlul“ în — cojniţă. — Stindardul naţional. Proselitism dogmatisat. — Un plenipotenţiat unit la ḑiar maghiar. — Argument ad oculos. —

„Albina“ regina institutelor nóstre de credit şi economii ş'a ţinut Luni, în sèptĕmâna acésta, adunarea sa generală în frumósa cojniţă din strada Măcelarilor. Acţionarii s'au adunat din tóte părţile, precum se adună albinele golomoţ la găuricea stupului, când se pregătesce de roit. Interesantă a fost apariţia capitlului gr. cat. de Alba-Iulia şi Făgăraş, care a venit cu „ţoc-un-poc“ cum s'ar ḑice bine românesce, sau cum ḑice neamţul:

> Mit Kind und Kegel und Stuhl und Tisch,
> Mit Kisten und Kasten und Federwisch.

In fruntea capitlului era chiar reverendisimul domn I. Moldovan, vicariul capitular. Dsa, cum se scie, se intereséză fórte mult de chestiuni financiare, ceea ce a dovedit-o şi de astădată, preferind a veni la adunarea „Albinei“, chiar cu risicul de aş mai amâna ţinerea discursului de recepţiune la adunarea Academiei, unde cu jind este adastat din partea academicianilor, cari de trei ani tot doresc a-i cunóşte simpatica fisognomie. Am mai remarcat între membrii capitlului pe părintele Bunea, oratorul funebral şi ocasional, care durere, aici n'a avut prilej sĕ-şi afirme talentul. Acestora li s'a ataşat statul major unıt din Sibiiu, dl Raţiu, prezedentul partidului naţional român din Transilvania şi Ungaria, dl Bardossy economist teoretic, dl Togan, cooperator etc. etc. — Adunarea decurgea în linişte: „primim“, „primim“ întrerupea numai liniştea. Dar sosí punctul: Realegerea membrilor în direcţiune. Aici albinele începură sĕ bâjbăie, ca şi când ar fi întrat un vespe în céta lor, pe care voiau sĕ-l gonéscă. Şi s'a făcut érăşi linişte numai după ce candidatul de căpetenie al capitlului a capitulat de dóuĕ ori după olaltă.... După acésta capitlul s'a depărtat. Avea în frunte pe Moldovan academicianul, Bunea oratorul, Raţiu prezedent, Togan cooperator, şi 'n inima lor intristăciune mare şi convingerea: că nu ajungi la *ori-ce* scop „*viribus unitis*“. — Sperăm însĕ că acésta neisbândă nu-i va descuraja, ci şi pe viitor îşi vor arĕta dragostea şi interesul lor, dar mai ales interesul, faţă de „Albina“, venind în numĕr cât de complet la adunările generale... Nădejdea în un viitor mai bun e o vîrtute creştinéscă, şi o mângăiere pentru decepţiuni îndurate!

*

In aceeaşi Luni după améḑi era sĕ se ţină adunarea generală a acţionarilor institutului „Tipografia“ de aici. Acéstă societate, cum se scie, este eminamente naţională. Susţine o tipografie, o librărie şi dóuĕ ḑiare naţionale. La adunarea convocată însĕ cum aflăm, nu s'a presentat decât un singur acţionar şi şi acesta dl de Harşianu, advocatul institutului. — Bine, unde sunt cei grupaţi în jurul stindardului dlui Raţiu?

Ne vine în minte un fragment din o splendidă vorbire a deputatului liberal Lascar, rostită în dieta din Bucuresci în sĕptĕmâna trecută. Lascar îi ḑicea dlui Sturdza următórele: „*Ne vom despărţi unul câte unul de dta şi despărţindu-ne, fie care vom lua câte o bucăţică din flamura drapelului partidului care e al nostru al tuturor... astfel că nu ţi va rĕmâne decât ciomagul*“...

Găsim o analogie óre-care între aceste şi situaţia celora dela stindardul nostru naţional, pentru apĕrarea căruia nu s'a presentat decât dl de Harşian. Cu adevĕrat: *C turmă şi un păstor!*

*

Pentru ca cetitorii nostri sĕ nu crédă că „Unirea“ a încetat a esista şi a fi tot ea, ţinem sĕ mai comunicăm ceva din isprăvile ei. — Noi am descoperit adecă în timpul din urmă mai multe mendre ale bisericei papistaşe, am arĕtat cărările ce le bate acéstă biserică pentru a-şi vîna proseliţi. Şi „Unirea“ la tóte aceste ne dă taga, ci — dimpotrivă. Se vede că aplică vorba Românului:

> „Ḑice lumea că iubesc,
> *Nici eu nu tăgăduiesc*“...

„Proselitismul nóuĕ ne e vorbă sfântă“, ḑice „Unirea“, şi afirmă că biserica papistaşă a primit doar mandat dela intemeietorul ei, ca sĕ vîneze după proseliţi. „Unirea“ ridică astfel proselitismul la valóre de dogmă a bisericei papistaşe. În ce privesce „mandatul dela Intemeietorul bisericei“ ţinem sĕ rectificăm pentru cinstea celor dela „Unirea“, că acest mandat vine numai dela un muritor, dela hăl cu infabilitatea. Citasem mai deunăzi un cas, unde un popă unit, care făcuse mult rachiu de prune, convertise la uniţi pe ţiganii Borzea şi Cula Diplaşul. Acéstă convertire s'a făcut fără îndoială prin conlucrarea spirtului şi nu a spiritului. Ei bine, astfel înţeleg papistaşii se interpreteze dogmele şi sĕ „înveţe tóte neamurile“.

În urma urmelor noi nu condamnăm proselitismul în inţelesul lui academic, ci mijlócele nedemne, intrigile şi machinaţiunile cu cari papistaşii umblă leanca după proseliţi.

*

Au uniţii un representant în redacţia ultramontanului „Magyar Állam“. Acest representant iscălesce Gedeon, ér „Tribuna Poporului“ îi ştie şi numele, e Radu Cupariu. Acest Schreib-Moritz unguresc are mandat dela uniţi a ne insulta biserica nóstră şi a scrie cu o ovreiască cutezanţă cele mai glosolane minciuni şi denunţări la adresa bisericei nóstre, creḑênd ca astfel va sluji cu credinţă şi devotament biserica sa unită. Ar însemna a-i da prea mare importanţă acestei oi rătĕcite şi lăptată la ţîţa veninósă a papistaşismului, dacă i-am reflecta la tóte imbecilităţile. Ca sĕ se vadă însĕ nexul dintre fóia unguréscă şi uniţii nostri luăm act despre ultimu-i debut.

In numărul de Mercuri al lui „Magyar Állam“ se reproduce o parte din un prim articol al nostru intl. „Politica de pe amvon“ Comentând articolul nostru, numitul organ găsesce acea parte în care îndemnăm noi pe preoţii nostri a cultiva predica mai intensiv, de potrivită, pentru aş trage conclusia, că biserica nóstră e în — decadenţă. Poftim minte de unit! Dar nu năucia din acéstă conclusie e lucrul de căpetenie, ci următoriul apel către uniţi:

„*Facem din nou atentă preoţimea gr.-cat. ce locueşte între credincioşi gr.-orientali, ca acum, mai mult ca ori şi când se predice şi se instrueze. Va fi bine ca lenevirea greco-orientalilor se o esploateze în folosul sfintei Uniri*“.

Astfel scrie ambasadorul uniţilor dela „Magyar Állam“, românaşul crescut pe banii episcopului Pavel, neicuşorul care numai érialaltăeri scria articoli şi corespondenţe în „Tribuna“, şi care póte şi acum scrie la acéstă fóie.

Comunicăm aceste cetitorilor nostri, nu pentru că ar avea vreo valóre deosebită, dar pentru că sunt simptomatice; din ele cetitorii pot vedea pornirile şi svêrcolirile papistaşilor români în potriva noastră. Sireaci netoţi.

*

Ḑiarele mai nóuĕ din Budapesta amintesc următórea întêmplare: In ḑilele acestea se primbla pe strada „Váczi“ din capitală o cusătorésă, avênd de mână un băieţel. Deodată se întêlneşte cu un preot papistaş, gras colea şi frumuşel. Cusătorésa îl opreşte şi'l agrăesce astfel: „Étăţi băiatul părinte, nu te face că nu ţi'l cunoşti“. Popa vrea sĕ trécă mai departe, dar fata-i aţine calea, îl prinde convulsiv de revereandă şi-i strigă mereu: „Étă'ţi băiatul, étă-ţi băiatul“. In jurul lor se strinse o mulţime, care aclama pe cusătorésa, ţinêndu-i parte. Popa scăpă din acest hal smucindu-se cu forţa din mânile cusĕtoresei, şi urcându-se într'o birjă, o luă la sănătósă. Cusătorésa rĕmase în mână numai cu un petec de reverendă, drept suvenir.

Moralul?

„Unirea“ spunea mai deunăḑi cu mult patos că biserica papistaşă are putere *espansivă*. Acum nu ne mai îndoim. Preotul papistaş din Budapesta a dovedito *drastic*. — De, mai are şi Unirea drept din când în când.

Poşta redacţiunei.

D-lui I. G. O paroch în P. S. Antistia comunală nu are dreptul a se ingera în afacerile raţiociniilor nóstre bisericesci, cu atât mai puţin a esamina şi controla jurnalul de cassă, budgetul etc. Puterea civilă are faţă de biserica nóstră numai *dreptul de supremă inspecţiune*. Acest drept compete Corónei şi acéstă îl esercită pe calea guvernului ţĕrei ér nu prin antistiile comunale.

Biserica nóstră, — ca şi celelalte — are dreptul, ca în sfera autonomiei sale biserirescì sĕ impue credincioşilor sĕi dare pentru trebuinţele bisericesci, care apoi póte folosí venitele sale fie pentru şcólă, fie pentru necesităţi pur bisericesci etc.

Când obvin ingerenţe de asemenea natură sĕ se facă raport la Consistoriul archidiecesan pe calea oficiului protopresbiteral.

Oficiul parochial nu póte corĕspunde cu inspectoratele regesci şcolare direct, cu atât mai puţin în limba maghiară; inspectorii au a se adresa Consistoriilor pentru a întreveni acesta în afacerile şcólelor confesionale.

„*Ortodoxul*“ — advocat în Alba-Iulia. Noi scim că disposiţiile luate de Consistoriu în afaceri
le tractezi în corespondenţa d-tale au fo
posibile. Pentru aceia socotim de pris
acestei corespondenţe.

Mătasă Henneberg

dela **45 cr.** până la **fl 14.65** de m. — veritabilă numai dacă se procură direct din fabricele mele — négră, albă și colorată, — în cele mai moderne țeseturi, colori și dessinuri. *Să espedéză la particulari franco și liber de vamă. Mostre cu întórcerea postei.* **Fabricele de mĕtase** G. Henneberg (*lif de curte ces. și reg.* **Zűrich.** [7] 3

Din ori-ce *librărie se póte procura* scrierea premiată a consilier. în med. *Dr. Müller,* apărută în a 30-a edițiune despre

sistemul nervos
și
sexual turburat.

Espediție franco pentru 60 cr. în mărci postale.

Curt Röber,
[5] 10—49 Braunschweig.

---

[43] 1—2

1.000.000 coróne
UN MILION
sunt de câștigat.

Conspectul
tuturor celor **50.000** câștiguri
din a 2-a loterie de clasă **ungară.**

Cel mai mare câștig după § 9. al planului de joc este

1.000.000 Coróne.
Un milion

Specificat sunt împărțite câștigurile cum urméză:

Câștiguri	Coróne
1 à	600.000
1 „	400.000
1 „	200.000
2 „	100.000
1 „	90.000
1 „	80.000
1 „	70.000
2 „	60 000
1 „	40.000
5 „	30.000
1 „	25.000
7 „	20.000
3 „	15.000
31 „	10.000
67 „	5.000
3 „	3.000
432 „	2 000
763 „	1.000
1238 „	500
90 „	300
47350 à	200, 170, 130, 100, 80, 40 Coróne.
50.000 Câștig și Premie în sumă de	13160000 Cr.

cari se trag în șese clase.

Suma enormă de **un milion corónе** în bani gata este după §-ul 9 al programului de tragere cel mai mare câștig în

loteria a 2-a de clase priv. reg. ung.,

care oferă proprietarilor de losuri șanse de câștig escepțional de favorabile; conține numai

100.000 Losuri originale și **50.000** Câștiguri.

Jumătate din tóte losurile trebue sĕ câștige.

Tóte cele 50.000 câștiguri sunt specificate în lista alăturată și se sortéză sub controla guvernului în 6 despărțeminte ce succed iute, după cari se solvesc sumele în numĕrariu fericiților câștigători.

Noi vindem numai losuri originale cu următórele prețuri originale:

întregi	Losuri originale pentru fl.	6.—
jumĕtăți de	„ „ „ „	3—
pătrare de	„ „ „ „	1.50
optime de	„ „ „ „	—.75

Indată după primirea sumei prin asemnat, espedăm losurile originale comandate valabile pentru prima secție de tragere.

La dorință se espedéză și cu ramburs.

La fiecare espediție de losuri se aclude programul de tragere original și după fiecare tragere primesc clienții nostri îndată lista originală de tragere.

Se riscă adese-ori mii în întreprinderi cutezate, la cari câștigul contemplat e fórte dubiu. Riscați deci o sumă proporțional mică pentru cumpĕrarea unui los, prin care puteți câștiga momentan mari capitale.

Depositul nostru de losuri e numai fórte mic și tare curênd se póte epuisa, deci recomandăm a nu întârdia cu comandele și a le trimite întru cât e posibil îndată, la tot casul până

cel mult 25 Aprilie a. c.

direct la

Biroul central de loterie
FEHÉR LAJOS ÉS TARSA
Budapest, Gizella-tér 5.

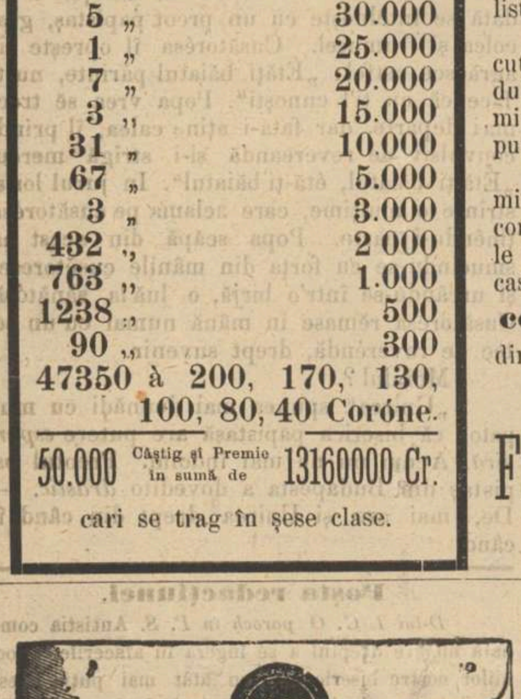
1898
Vetés ideje: Augusztus és szeptember.
Ültetés távolsága: 15—20 cm.
Talaj minősége: jól trágyázott.
Mauthner-féle magvak.
Aussaatzeit: August und September.
Pflanzweite: 15—20 Cm
Bodenbeschaffenheit: Gut gedüngt.

Vestitele
Semințe de flori și legumi
ale lui [13] 17—
Mauthner

în
pachete închise, legal garantate
cu marca de apĕrare împrotocolată
„Ursul“
se pot căpĕta în tóte
băcăniile și ferăriile
mai mari.

NB. Numai pentru pachetele ***închise,*** provĕḑute cu figura ***ursului*** și signate cu numele ***Mauthner,*** cum arată figura alăturată, ia firma ***Edmund Mauthner*** în ***Budapesta, strada Andrássy 23,*** garanție deplină, că-s semințe próspete și veritabile.

Câștigul cel mai mare
în casul cel mai favorabil. [49] 2—2

1.000,000 Coróne.

Consemnarea
tuturor celor 50.000 câștiguri

Cel mai mare câștig în cel mai favorabil cas

1,000,000 Kronen.

Speciell sind die Gewinne wie folgt eingetheilt.

in Baar zahlbar.

		Kronen
1	Prämie mit	600000
1	Gew. à	400000
1	„ „	200000
2	„ „	100000
1	„ „	90000
1	„ „	80000
1	„ „	70000
2	„ „	60000
1	„ „	40000
5	„ „	30000
1	„ „	25000
7	„ „	20000
3	„ „	15000
31	„ „	10000
67	„ „	5000
3	„ „	3000
432	„ „	2000
763	„ „	1000
1238	„ „	500
90	„ „	300
31700	„ „	200
3900	„ „	170
4900	„ „	130
50	„ „	100
3900	„ „	80
2900	„ „	40
50,000	Gew. u. Pr. im Betrage	13.160,000

cari se trag în șese classe.

In curênd începe a doua mare **loterie de classe reg. ung.** Ea conține

100,000 losuri originale și **50,000** câștiguri în bani

așadar jumĕtate din losurile edate trebue sĕ fie trase conform specificărei alăturate și **prospectul de câștig** precum va fi în genere cunoscut, este **enorm de mare.**

Binevoitóre comande urgente de **losuri originale** cu prețul original stabilit după plan

pentru un **întreg**	los original I. classă **fl.**	**6.—**
„ o **jumĕtate**	„ „ „ „ „	**3.—**
„ un **pătrar**	„ „ „ „ „	**1.50**
„ o **optime**	„ „ „ „ „	**—.75**

se espedéză cu **rambursă** sau pe lângă **trimitere înainte a sumei.** Liste oficióse se espedéză stimaților nostri clienți după tragere, planuri oficióse stau de mai nainte la disposiție gratis. Precum e deja sciut, tragerile sĕ efectuesc publice sub **supravegherea guvernului reg. ung.**

Noroc deosebit

a avut de înregistrat **colectura nóstră centrală** la I. loterie de classe reg. ung. pentru-că deja în **clasele anterióre** (primele cinci classe) au cădut în colectura nóstră centrală câștiguri de **100.000, 30 000, 5000, multe de 2000, 1000, 500 și 300 corónе** etc. și s'au solvit norocoșilor câștigători.

Pentru tragerea I. classe a loteriei de classe reg. ung. a doua sĕ recomandă a ne trimite comandele **cât se póte de curênd.** Amintim observarea nóstră dela prima loterie, că aprópe de tragerea primei classe nu se vor mai căpĕta losuri și am avut drept — pentru-că asaltați am fost cu comande din patrie și străinătate cu puțin înainte de tragerea I. classe, dar spre cel mai mare regret al nostru nu le-am mai putut esecuta.

Ne rugăm deci a trimite curênd comandele I. classe, la tot casul înainte de

8 Aprile a. c.,

căci numai atunci putem promite espedare sigură.

A. Török & Co.
colectori principali
ai loteriei de classe reg. ung.
Budapesta, V., Waitznerring 4/A.

Cel mai sensațional roman al literaturei moderne. In limba engleză s'a vêndut în cincideci de mii de esemplare. Succes colosal. Tradus în tóte limbile europene. In românesce de Afin de la Tuscia a apărut acum.

TRILBY

[31] 8—10

Prețul unui esemplar: direct fl. 1.30. In librăriile din monarchie fl. 1.60. In România și străinătate 4 lei. Deposit general: Afin de la Tuscia, tipografia Uhrman, Temesvár Ungaria.

ctor prov. Dr. Elie Cristea.
Editura și tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 34. Sibiiu, Marţi, 24 Martiu (5 Aprile) 1898. Anul XLVI.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbata.

ABONAMENTUL
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Invitare de abonament
la
„Telegraful Român".

Cu 1 Martiu 1898 st. v. deschidem nou abonament la diarul nostru cu preţurile indicate în fruntea foii.

Abonamentele se pot face mai uşor prin mandate postale.

Abonenţilor, cari nu şi'au achitat pentru trecut abonamentul, se trimite câte un asemnat postal, spre a le uşura trimiterea preţului.

Administraţiunea
„Telegrafului Român".

Cerem satisfacţiune.

Bisericei nóstre i-s'a făcut o mare insultă.

Din ordinul organelor administrative gendarmeria a întrat cu forţa brutală în sanctuarul bisericei nóstre şi ni-o a profanat.

Cerem deplină satisfacţiune pentru insulta ce ni-s'a făcut.

De ani 30 este sancţionată legea organică a bisericei nóstre de către Maiestatea Sa monarchul nostru de ani 30 este ea luată între legile fundamentale ale statului nostru constituşional; de ani 30 biserica nóstră îşi administréză afacerile sale, şi a trebuit sĕ vină era persecuţiunei de acuma, ca sĕ ne împedece cu forţa brutală în afacerile nóstre bisericesci.

In sensul legei nóstre bisericesci supremul organism în protopresbiterat, sinodul protopresbiteral, în fiecare an trebue sĕ se întrunéscă în luna lui Februariu şi sĕ-şi facă datorinţa, care îi este prescrisă.

De ani 30 s'a întrunit an de an sinodul protopresbiteral al tractului Geógiului, a ascultat raportul protopresbiterului despre afacerile concredute sferei lui de activitate, a ascultat raportul comitetului protopresbiteral despre starea bisericilor din tract, despre mersul afacerilor scolare, despre starea financiară a singuraticelor comune bisericesci, despre referinţele dintre preoţi, învĕţători şi popor, despre starea culturală a poporului, despre moralitatea, care domnesce în sinul poporului, de ani 30 representanţii clerului: şi ai poporului din tractul Geógiului an de an au deliberat în bună înţelegere, şi au căutat căi şi mijlóce pentru înaintarea poporului român ortodox în moralitate, religiositate şi în cultură, şi acésta sub ocrotirea legilor statului, fiind sinodul protopresbiteral corporaţiune statutară legală în biserica nóstră.

Nu i-a venit în minte până acuma, nimĕnui nu i-a venit în minte sĕ între cu gendarmii în sanctuarul bisericei nóstre şi sĕ ne împedece corporaţiunile legislative în salutara lor activitate.

Starea acésta esceptională a fost reservată timpului nostru, a fost reservată erei presente, care se póte numi era gendarmilor.

Credinţa nóstră este, că aici avem de lucru cu o pornire cu scop îndreptată în contra bisericei.

In sinodul protopresbiteral al tractului Geógiului au întrat cu forţă 4 gendarmi însoţiţi de primariul şi de notariul locului, au provocat pre representanţii clerului şi ai poporului sĕ părăséscă localitatea.

In zădar a fost provocarea la lege, în zădar provocarea la practica de 30 de ani, in zadar garanţia personală a venerabilului protopresbiter, care a îmbĕtrânit în fruntea acelui tract lucrênd pentru binele poporului, tóte au fost zădarnice: sinodul a fost disolvat cu baioneta gendarmilor, raportul protopresbiterului, raportul comitetului protopresbiteral, raportul epitropiei protopresbiterale, raţiociniile tractului protopresbiteral, notiţele private ale notariului sinodului, cu ajutoriul cărora avé sĕ facă protocolul despre şedinţa sinodului protopresbiteral, tóte acestea au fost confişcate prin puterea publică a statului.

Mai trăim noi óre în stat drept? Mai au óre valóre pentru noi legile, cari ne asigură esistenţa nóstră ca biserică? Mai au valóre în ochii administraţiunei legile sancţionate de Maiestatea Sa, când acele ne garantéză nóuĕ activitate legală între marginile statutului nostru organic?

Volnicia acésta s'a făcut cu provocare la un ordin al oficiului de vice comite.

De ani 30 în nici o parte a archidiecesei nóstre nu s'au ţinut atâtea sinóde protopresbiterale ca în comitatul Hunedórei.

S'au ţinut sinóde ordinare an de an în protopresbiteratele: Orăştie, Deva Giógiu I, Giógiu II., Haţeg, Ilia, Dobra şi Zarand, s'au făcut de 2 ori alegere de protopresbiter în sinodul electoral din Dobra, de dóuĕ ori în Ilia, de dóuĕ-ori în Deva în decurs de 10 ani, una în Zarand, una în Orăstie, una în Haţeg.

Nicăiri organele statului nu au avut ocasiune sĕ vadă în practică desvoltată constituţiunea nóstră bisericéscă ca tocmai în acest comitat, care el însuşi forméză o mică ţĕrişóră şi biserica nóstră o mică episcopie.

Nu mai încape deci îndoială asupra faptului, că aici avem de lucru cu o pornire, pe care trebue sĕ o stigmatisăm în tonul cel mai calm, şi sĕ o combatem în modul cel mai hotărît.

Dacă nici în afacerea acésta gravă nu vor interpela deputaţii români din parlament, atunci în adevăr presenţa lor acolo nu mai are nici un sens.

Cerem deplină satisfactiune pentru această insultă la adresa bisericei nóstre.

Intregirea venitelor preoţesci în comisiunea financiară. Sâmbătă în 20 Martiu v., a discutat comisiunea financiară a dietei ungare asupra proiectului despre întregirea venitelor preoţesci. Comisiunea a fost presidiată de *Széll Kálmán*. Din ministeriu au fost de faţă ministrul *Wlássics* şi secretariul de stat *Zsilinszky*. Referentul *Pap* Géza a recomandat acceptarea proiectului în forma propusă de comisiunea cultelor. După ce *Farboky* şi *Pulszky* Augustin mai vorbesc pentru proiect şi *Wlássics* dă lămuriri amĕnunţite, sĕ primesce unanim proiectul în textuarea comisiunii cultelor de basă la desbaterea specială.

In §-ul 6, în sensul căruia numai un preot cetăţean ungar póte primi adaus la venitele sale, — şi la propunerea ministrului, s'a făcut indicare la §§-ii 1 şi 2. Tot la propunerea ministrului s'a stilisat alineatul al 2-lea din §-ul 14 astfel:

„Intregirea de venit oferită din partea statului nu póte fi redusă, întru cât sporirea venitului provine fie din aceea, că comuna bís. sau singuratici acceptéza în mod voluntar sarcini nóuĕ, fie că provine din astfel de fundaţiuni nou înfiinţate, a căror venite din interese fundatorul opresce a sĕ computa" (între cele 800 fl. minimal §§-ii; 11 şi 6].

Ceialalţi paragrafi s'au primit nemodificaţi. Cu referada în plenul parlamentar s'a încredinţat deputatul *Tuba Iános.*

Delegaţiunile în Budapesta. Diarele mai nóuĕ publică convocarea delegaţiunilor austro-ungare. In înţelesul convocatorului delegaţiunile se vor întruni în 9 Mai la Budapesta. Se vor discuta chestiunile de resort comun pentru ambele ţeri.

Alte cheltueli pentru honvedime. Afară de cheltuelile pentru honvedime provĕdute în budget, ministrul Fejérváry a înaintat dietei un proiect de lege, prin care cere votarea sumei de *294.000 fl.* pentru nóue trebuinţe ale honvedimei, şi anume pentru un palat al comandei supreme, casarme de husari, mondure de honvedi etc. — Nu încape îndoială ca acéstă enormă sumă se va vota.

Statificarea pădurilor comunale. Am anunţat că este în pregătire un proiect de lege despre luarea pădurilor comunale, a munţilor şi păşunilor de sub administrarea comunelor. Nime n'a dat atenţie până acum acestei ştiri aduse şi de diarele maghiare cu multă

FOIŢA.

Pastorală

din Rîmnic trimisă Românilor ortodocşi din Ardeal în anul persecuţiunei religionare 1761.

(Urmare şi fine.)

Impĕrăţia lui Ismail numesce-sĕ sĕ-l biruiéscă pe neamul Paleologilor, şi cetatea de pe şapte munţi va lua, şi multe limbi va supune până la marea neagră, pre velerii Dunării prădava, şi mulţimea lor câtă frunza.

Şi étă că vedem cu ochii că e aşa, apoi ce mai bârfesc ei, de dic, căci că nu ne închinăm noi papei, de aceea au luat turcii Ţarigradul

Scrie la ...... că cu trei ani mai nainte până nu sĕ lua Ţarigradul, eşia un glas din biserica cea mare şi dicea. sĕ fugim, sĕ fugim.

Ne mai dic ei, că noi ţinem jidovesce, şi şi de acéstă éră mint, că ei sunt aceia. Că fac mişă cu azimă, cum făceau jidovii paştile lor, şi postesc Sâmbăta, ca jidovii, şi în biserică ţin vioare, şi organe şi trâmbiţe, şi fluere, şi întră în biserică ca la o nuntă, şi în mitra archiereilor este luna, şi cred în lună şi în planite.

Ci staţi, staţi neclătiţi în lege, că acestia ce vĕ turbură pre voi acuma sunt nişte olăcari ai lui Antichrist prin semnele, ce vedem, că sĕ arată şi aici în ţéra acésta. Că la Câmpul-lung a născut o muere un copil, cu capul lungureţ, şi fără de urechi şi cu gura bot de pasĕre, şi trupul flocos, şi cu códă lungă ...... ca de câne. Est timp la luna Maiu 7 dile, fiind la Bucuresci, au născut o iapă un mânz nu mai cu un ochiu în frunte şi fără de gură, şi limba o scotea pe nas, şi picioarele din genunchie la vale fără de pĕr.

Acum la Iunie în 13 dile au venit veste de peste Dunăre, că au născut o cadină un copil numai de o palmă de lung, şi cu dinţii mari ca de om mare, şi cu mustăţi rĕsucite, şi cu barbă, şi cum au născut, au început a grăí turceşte, dară ce au dis nu spun turcii, şi au trăit 3 ciasuri şi au murit.

Pămêntul astăvară s'au cutremurat de dóuĕ-orí. Ce sĕ ne păzim fiilor, că nu e departe nici venirea lui Antichrist, ci cât vĕ este cu putinţă, feriţivĕ şi vĕ păziţi sfînta lege, cea aşedată de sfîntul Sĕbor, şi socotiţi şi acest nĕcaz şi scârbă este pentru pĕcatele nóstre, că dice marele Apostol Pavel, că limbile, care n'au lege, fac din fire ale legii, ér noi avênd lege mai bună decât tóte legile, facem pĕcate împotriva legii, că ce neam de limbă înjură ca noi: de lege, de cruce, de cuminecătură, de morţi, de comândare, de luminare, de suflet, de mormênt, de colivă, de prescuri, de ispovedanie, de botez, de cununie, de tóte tainele sfintei biserici, şi ne batjocorim înşine, legea. Că care neam de limbi î-şi ocărăsc legea ca noi?

Dară când înjurăm de lege, şi de alte taini, pre Dumnedeu înjurăm, că Sfinţia Sa le-au dat, sĕ ne curăţim de pĕcate prin trênsele. Ér noi înjurăm, şi décă audim pre cineva, că înjură, în loc de a-l certa, şi a l înfrunta ca pre un făr' de socotélă, şi nebun, noi rîdem, şi prelângă acestea mai adaogem şi altă rĕutate. Că pre părinţii nostri nu-i cinstim, ci'i ocărîm, şi pre bătrâni aşişderea, pre împĕratul şi pre domni i blăstămăm, pre archiereii cei pravoslavnici 'i ţinem întru nimic, şi ne temem de archiereii cei zaconopreastucnici, cari umblă cu arme. Pre călugărí i clevetim, de preoţi ne batem joc, bisericile nu le păzim, ci le ţinem ca nişte coşuri, şi când mergem la dênsele, atâta dragoste avem, ca pruncii când merg la şcólă. Şi în loc de a asculta sluşba şi a ne ruga lui Dumnedeu sĕ ne ierte pĕcatele, noi vorbim şi rîdem, ca la cârcimă, sĕrbătorile nu le păzim, ci atuncia facem lucrurile cele rele, de bucurăm pe dracul. Ci tóte aceste rĕutăţi, ce au venit asupra maicii nóstre bisericii rĕsăritului, sunt pentru pĕcatele nóstre.

Ci iubiţilor şi bunii mei Creştini, lăsaţi năravurile cele rele, şi obiceiurile cele ne..
.... ca sĕ se milostivéscă Dumnedeu asupra nóstră şi sĕ ne izbăvéscă de gigantul pierzătoriu de suflete, şi mila lui Dumnedeu sĕ vĕ pădéscă, Darul Duchului sfînt sĕ umbréscă, şi ruga Maicei Precestii sĕ vĕ întăréscă, acum şi pururea şi în vecii vecilor amin.

1761.

sfială. Aflăm acum că ministrul de agricultură de fapt a depus la biroul camerei acest proiect, care în curênd va fi discutat în dietă. Titlul proiectului este: despre administăarea prin stat a pădurilor comunale și a vre-o câtorva altor păduri, precum și a teritorielor fără pădure, despre regularea averilor publice și a pădurilor și pămênturilor urbariale.

---

11 Aprile. Proiectul de lege despre sèrbarea din 11 Aprile, ca ḑi în care se împlinesc 50 de ani dela sancționarca legilor așa ḑise liberale din 1848, — s'a primit și în casa magnaților.

Reuniune ortodoxă.

Privitor la chestiunea înființării reuniunilor ortodoxe, tractată de noi pe larg în anul expirat, suntem rugați a da loc următoriului articol asupra acestei importante chestiuni.

Am cetit cu dragoste și rêvnă articolii dvóstre de astă vară, în cari ați solicitat înființarea de reuniuni ortodoxe. Mult mi-au convenit asemenea și ideile sulevate de preotul George Babeș, cari tot în colónele prețuitului Dvóstre ḑiar pleda pentru închegarea preoților într'un corp puternic, pentru înființarea unei asociațiuni de preoți, o ideie altfel mai puțin realisabilă.

Regret însě că prea puțin interes s'a dovedit față de chestiunile aceste atât de actuale și atât de impectuos reclamate de către biserica nóstră. Prea puțin rěsunet au avut în grosul preoților și a laicilor ortodoxi.

Motivul îl găsim fórte lesne. Majoritatea inteligenței nóstre este fórte puțin accesibilă pentru idei nóuě, cari i'ar scóte din cadrul vieții lor liniștite și li-ar cere óre-care cheltuială de puteri fisice și spirituale. Preoți și laici ajunși odătă în funcție, tare cu greu se angajază la chestiuni, dela cari nu pot aștepta eventual resultate pipăibile, resultate materiale. Astfel când faci apel bunăóră pentru înființarea unei bănci de împrumut, resar acționarii ca ciupercile din tóte părțile, dar vai, când e vorbă sě înființezi corporațiuni cu scopuri ideale, cum ar fi și o reuniune ortodoxă, toți se tupilă și 'și ascund părăluțele, deși acele nu li se cer.

Acesta este actualmente spiritul timpului la noi.

Dar e timpul suprem ca sě eșim dín împěrăția acestor strîmte vederi. Ceea-ce ni sě cere este un lucru fórte ușor. Ni sě cere în prima linie sě fim convinși despre necesitatea acestor reuniuni.

Poftiți, vě rog, dlor cetitori, și priviți în jurul d-vóstre, chibzuiți serios asupra situației bisericei căreia aparțineți Poftiți și urmăriți cu luare aminte multele curse ce se pun în chiar zilele aceste bisericei nóstre străbune. Nu vedeți cât de obrasnice devin din ḑi în ḑi fățișele intrigi ale hainilor papistași. Și în deosebi, voi colegi, preoți și învěțători, cari aveți ḑilnic de lucru cu acel soi de papistași ce se chiamă uniți, — nu simțiți că este necesar ca să ridicăm un cordon împotriva uneltirilor lor. N'ați cetit că și în alte țěri se îngrădesc ortodocșii nostri în contra influențelor dușmănóse? In Bucovina s'a înființat o asociațiune de preoți cu scop de a întări ortodoxismul în șirurile Românilor, ca sě-i conserve astfel și naționalitatea!

Și câte nu v-aș pute înșira, numai pentru a vě dovedi, că trebue sě facem și noi ceva pentru biserica nóstră.

Și pentru aceea nu putem lăsa totul în sarcina constituțiunei nóstre bisericesci. Nu ne putem mulțumi numai cu ceea-ce se face între marginile acestei constituții. Trebue sě deschidem o activitate ce se ridică chiar peste dispozițiile normativelor nóstre. Și acéstă activitate o putem desvolta în „reuniuni ortodoxe“.

Când „Telegraful Român“ a dat semnul pentru înființarea acestor fel de reuniuni a avut în vedere sumedenia reuniunilor catolice din acéstă țară, cari lucră cu mare zel și cu mari mijlóce la întărirea și lățirea papistașismului. S'a constatat tot atunci ca reuniuni cu caracter confesional se pot înființa în înțelesul legilor.

Cunoscute fiind aceste, nu înțeleg pentru-ce până astăḑi nu a luat încă nime inițiativa. ca sě înjghebeze în vre-o parte o astfel de reuniune. Cred că dacă s'ar face începutul ar crește și însuflețirea pentru causă.

Eu îmi închipuesc realisarea acestei idei mai corect astfel. Mai mulți preoți și laici din vre-un oraș — Sibiiul ar trebui sě premérgă — sě se întrunéscă într'o adunare publică, unde să se enunțe înființarea unei reuniuni ortodoxe, — bunăóră după modelul cunoscutei reuniuni catolice „Szt. István“, din Budapesta. Reuniuniuea acésta ar putea se esiste sub marca unei reuniuni otodexe de lectură. Activitatea ei sě se estindă asupra desvoltării conscienței confesionale în acel cerc, asupra apěrării bisericei de tóte ingredientele perniciόse. Obiectele ședințelor acestor reuniuni sě fie discuțiile asupra problemelor de interes vital, cetirea de lucrări din literatura nóstră bisericéscă.

Ér după ce reuniunea ar ajunge în posiție bună materială, ar avea sě spriginéscă biserica și școla cofesională din acel jur. Țin sě accentuez și aceea, că patronatul acestor reuniuni trebue oferit fruntașelor fețe bisericesci. Preoțimea peste tot se aibă teren larg de muncă în acéstă clădire.

Toate aceste se pot preciza natural în statutele ce trebuie înainte spre întărire.

Am firmă convingere, că dacă în vreo parte s'ar înființa o reuniune ca acésta, iute își va găsí imitatori și în curênd vom avea fortărețe multe pentru apărarea bisericei nóstre.

Fac deci apel la bărbații luminații ai bisericei nóstre, că dacă în inimile lor păstréză dragoste desinteresată față de acéstă biserică, dacă îi doresc un viitor mai bun, — sě se adune și se îmbrățiseze ideile sulevate de fóia nóstră bisericéscă. Noi cei dela țară îi vom urma cu mic cu mare și împreună vom lucra din tótă a nóstră putere la întărirea lăuntrică a bisericei nóstre naționale.

Vě rog, dle Redactor, pentru publicarea acestor șire,

Măgina, în Martiu, 1898.

Candin C. Suciu,
cleric absolut.

* * *

Prepelița.

— Legendă din popor. —

Prepelița n'are códă, ér penele ei sunt par-că de cenușă. Acésta e bătaia lui Dumnezeu, pentru obrăznicia prepeliței.

Dumneḑeu dase tuturor paserilor pene în fel de fel de fețe, după cum a aflat el de bine. Prepelița însě nu era învoită cu penele roșii ce le avea; și nu-i plăcea nici códa pe care i-o dase Ziditorul, și voia sě aibă pene și códă ca păunul.

S'a dus la Dumneḑeu și a început sě se certe. Ca s'o îmbuneze, Dumneḑeu i-a făgăduit códă și pene ca ale raței. Nici cu asta nu s'a aflat învoită. Dumneḑeu i-a făgăduit pene și códă cum are cocoșul. Dar nici așa nu s'a mulțumit prepelița. Și i-a făgăduit Dumneḑeu altfel de pene, dar prepelița se făcea tot mai obraznică.

Atunci supărându-se Dumnezeu a apucat prepelița de códă și a svêrlit-o într'un vas cu cenușe, ḑicêndu-i:

— „Ei, iacă și códă și pene!“

Și cum a asvîrlit-o, i-a rěmas códa prepeliței în mână; ér biata pasěre s'a umplut de cenușe. Apoi Dumneḑeu și-a věḑut de cale; dar prepelița de atunci n'are códă, că Dumneḑeu i-a smuls-o și pe ceea-ce avusese, ér penele ei sunt tóte pline de cenușe.

G. Coșbuc.

* * *

Din protopresbiterate.

Sinodul protopresbiteral ordinariu al protopresbiteratului Cohalmului.

Cohalm, în Februar 1898.

In 28 Februar a. c. st v. s'a ținut sinodul protopresbiteral ordinariu în Cohalm, sub presidiul Părintelui Protopresbiter Nicolau Mircea.

Acesta după cântarea „Impărate Ceresc“, deschide ședința printr'o cuvêntare, în care face o reprivire în trecutul bisericei nóstre române ortodocse rěsěritene din Transilvania, arătând că biserica nóstră cea veche sau bucurat odinióră de tóte drepturile și intituțiunile canonice ale Bisericei ecumenice, până la a. 1700, când s'au făcut scisiunea, sau desbinarea care a produs cele mai mari stricăciuni între români în tóte direcțiunile.

Dela nefericita acésta desbinare a unei părți din români de lângă sinul bisericei mame greco-rěsăritene, și întrarea în sinul altei biserici, au trebuit sě trécă la mijloc 150 de ani, până a se puté zări o raḑă de lumină și de speranță pentru reînvierea drepturilor nóstre sublime bisericesci perdute în anul de tristă aducere aminte 1700.

Anul 1848 e anul în carele a rěsărit sórele libertății tuturor popórelor.

Unul dintre cei dintâiu luptători pentru libertatea națională, au fost bărbatul trimis de provedință la cârma bisericei nóstre ardelene, Marele archipăstoriu Andreiu Șaguna, care deodată cu începerea luptei pentru egala îndreptățire politică, începe lupta pentru recâștigarea drepturilor perdute bisericesci și restituirea vieței constituționale canonice în biserica română greco-rěsăriténă din Ardél, ținênd cel dintâiu sinod eparchial cu fiii sěi sufletesci la a. 1850, va sě ḑică tocmai la 150 ani dela anul nefericit 1700, când perdurăm metropolia de Alba-Iulia și tóte drepturile legate acésta, trecênd în mâni străine.

Al doilea sinod eparchial s'a ținut la a. 1860 tocmai la 10 ani după cel dintâiu.

Al treilea sinod eparchial s'a ținut la a. 1864, între împrejurări mai favoritóre.

Din lupta acestor 3 sinóde eparchiale au urmat autonomia și organisațiunea nóstră bisericéscă pe basele cele mai liberali în spiritul evangeliei lui Christos.

Astfeliu apoi a urmat ținerea regulată în tot anul a sinódelor eparchiale și cel dintâiu sinod în viéța nóstră constituțională bisericéscă, este cel din a. 1870. Deci în anul acesta numěrăm al 28 sinod ordinariu atât în archidiecesă cât și în protopresbiterat în viéța nóstră constituțională bisericéscă.

Vorbitorul, părintele protopresbiter, arată apoi succesele constituționalismului bisericesc pe terenul bisericesc, scolariu și fundațional în acest tract protopresbiteral în decurs de 3 decenii

Arată mari avantage pe terenul scolastic în tótă privința, asemenea și pe terenul fundațional Dar în ce privesce starea materială a clerului din acest protopopiat și a clerului nostru peste tot arată, că dela întoducerea constituționalismului nu s'a îmbunătățit cu nimic starea materială de tot miseră a clerului, ba din contră în timpul din urmă s'au luat și din venitele ce le-au avut.

Dar cu tóte acestea, **pentru autonomia nóstră bisericéscă se cere ca sě aducem sacrificii, sě privim pe acésta autonomie ca pe o fortăreață tare a existenței și înflorirei nóstre naționale.**

Noi suntem și trebue sě fim după chemarea nóstră străjarii neadormiți a acestei fortărețe. Cu acestea dechiară sesiunea ordinară a sinodului protopopesc de deschisă.

Din raportul presentat, abstrăgând dela datele cele multe cu cifre, mi-am extras următórele:

a) In protopresbiteratul Cohalmului sunt 21 de parochii cu 25 preoți.

Cu privire la venitele preoțesci, sě constată ca și în anii trecuți că nu s'a făcut nici o îmbunătățire, ba din contră s'au luat preoților și din venitele ce au avut și cu deosebire protopopilor tóte venitele mai însemnate. Astfel în protopopiatul Cohalmului sunt 2 parochii de clasa a II-a, 5 parochii al càror venit e de 400 fl. ér tóte celelalte parochii cu venite parochiale care variază între 150 și maximum 300 fl. anual, așadară absoluta maioritate a preoților din acest tract protopopesc are dotațiune sub cea mai de jos clasă adecă sub clasa a III. (400).

Protopresbiterul descopere sinodului că e o parochie vacantă de mai mulți ani și nu se póte întregi cu preot din causa sărăciei.

b) Scólele poporale din protopopiatul Cohalmului a fost frecuentate în a. scolar 1896/7 de 1449 elevi și eleve. Cu instruirea acestora s'a ocupat un corp didactic de 17 învěțători, dintre cari 13 definitivi, 2 provisori și 2 suferiți. Edificiile de scólă sunt aprópe nóuě și corespunḑětóre.

c) Cu privire la fonduri și rațiocinii se arată sinodului, că rațiociniile comunelor bisericesci afară de o comună bisericéscă se află în cursul normal. Fondurile tractuale sunt de 4400 fl.

După unele discusiuni asupra acestor rapórte și după ce sinodul a mai adus unele decisiuni cu privire la ameliorarea clerului tractual precum și luarea unor měsuri față de debitorii cari n'au solvit și nu solvesc interesele la timp după împrumuturile făcute din fondurile tractuale, — ședința se ridică la órele 3 după améḑi.

B.

P. S. Atanasie Mironescu.

Episcopul eparchiei Rimnicului-Noul Severin.

Cetim în „Albina“ următórele:

In ḑiua de 12 Martie c., marele colegiu electoral compus din membrii sf. Sinod, din senatori și deputați au ales ca episcop al eparchiei Rîmnicului pe P. S. Archiereul Atanasie Mironescu.

Ne simțim datori de a da óre-care note relative la viața și activitatea noului episcop.

P. S Sa s'a născut în cătunul Trohan, plasa Rahova, jud. Văslui, în 12 August 1856. In 1870 a întrat în seminarul Veniamin dela Socola, pe care l'a terminat în 1877. In 1879 s'a căsătorit și puțin mai în urmă a fost chirotonit preot pentru biserica locului sěu natal. In 1880 rèmâne însě věduv și atunci se hotăresce ași completa studiile teologice mai întâi la de curênd înființata facultate de teologie din Bucuresci, ér în urmă la cea din Cernăuți. In 1886 a terminat cursurile acestei facultăți obținênd [illegible] doctor în teologie. In Ianuarie 1897 e numit profesor de morala creștină la facultatea de teologie din Bucuresci, ér în Octobre 1888 e numit și director al internatului acelei facultăți, locuri pe care le-a ocupat până în ḑiua alegerii sale de episcop. Schima monahală n'a îmbrățișat-o decât în 30 Ianuarie 1895.

Până acum P. S: Sa a publicat următórele scrieri: 1. Memorii asupra facultății de teologie; 2. Manual de teologia morală; 3. O călătorie în Orient; 4. Etica evoluționistă și morala creștină; 5. Mai multe studii publicate în revista „Biserica ortodoxă Română“.

Pentru aceste lucrări P. S. Sa a fost decorat cu medalia „Bene Merenti cl. I“.

Noul episcop e un bărbat cult, plin de dragoste pentru biserică, în flórea vêrstei, așa că avem convingerea că vechia și frumósa eparchie a Rîmnicului Noul Severin a dobândit un vrednic păstor.

Din România.

Din Cameră. In ședința dela 18 l. c. a Camerei D. N. *Fleva* ia cuvêntul pentru a-și desvolta interpelarea sa adresată d-lui ministru de interne cu privire la mărturisirile făcute la Curtea cu jurați cu ocasia procesului devastărilor, mărturisiri din cari reese că poliția a încurajat și instigat devastările.

D. Fleva arată că după devastări s'au făcut mai multe arestări și cei arestați au fost ținuți în prevenție trei luni. Procesul s'a judecat zilele trecute și în ședință publică s'a dovedit că poliția a instigat totul. Inculpații au fost achitați.

Oratorul întrébă ce měsuri a luat d. ministru de interne în urma acestor grave destăinuri.

D. Ferekyde rěspunde că cei arestați au fost surprinși în flagrant delict și apărătorii din proces au recurs la tóte mijlócele pentru a-i scăpa și de aceea s'au făcut mărturisiri false.

Voci: Inchiderea discuției.

D. N. Fleva vorbesce contra închiderei și d. *Take Ionescu*, pentru închidere, spunênd că nimeni nu se îndoeşte că poliţia a înstigat.

Discuţia sé închide.

*

Comitetul naţional studentesc din Bucuresti, aflând de starea critică în care se găsesc unii membri din corpul diadactic al şcólelor române de sub administraţia Eforiei centrale din Bitolia (Macedonia) — stare provenită din motive prea bine cunoscute publicului românesc de pretutindeni, — în şedinţa sa din 14 Martie c. a luat inţiatıva de a veni în ajutorul lor, aranjând un mare concert în sala Bragadiru în 21 a curentei·

Noutăţi.

Din causa sântei sĕrbători „Bunavestire“, numĕrul proxim al foií nóstre va apăré Sâmbătă, în 28 Martiu st. v. a. c.

* * *

Chirotonire. Escelenţia Sa I, P. S. Dn. archiepiscop *Miron Romanul* a chirotonit în 21 Martiu a. c. pe diaconul *Georgiu Costin* presbiter şi va fi întrodus paroch în comuna Sân-Mihaiu, tractul protopresbiteral al Turdei; ér pe clericul absolut *Eliseu Dan* diacon şi la 22 Martiu a. c. presbiter. D-sa va fi instituit paroch în comuna bisericéscă Borgo-Suseni, protopresbiteratul Bistriţei. Dorim noilor parochi: sĕ desvólte o activitate rodnică şi incoronată de resultate frumóse în interesul bisericei şi al neamului.

* * *

Dar pentru biserica din Mercurea. In legătură cu cronica cu acest titlu din Nr 33 publicăm următórele rênduri, ce ni se trimit din Mercurea. —

Pe basa delaraţiunei solemne făcute de P. O. D. protopresbiter şi paroch al Mercurei Ioan Droc în şedinţa comitetului parochial din Mercurea, ţinută la 20 Februarie 1898 sub presidiul comisariului consistorial Nicolae Ivan în obiectul pretensiunilor ce le are la biserica din Mercurea, cari fac preste tot suma de 3227 fl 04 cr. — psetensiuni recunoscute de legali prin decisul consistorial din 19 Ianuariu 1890 Nr. 8442 Epitr. şi asigurate prin resoluţiunea tribunalului din Sibiiu din 10 Fedruariu 1898 Nr. 828 pe averea lui George Munteanu şi Spiridon Fleşeriu ca foşti membri ai comitetului parochial, cari au contractat împrumutul pe séma bisericei — prin care declaraţiune solemnă părintele protopresbiter a renunţat irevocabil dela pretensiunea acésta, şi-a declarat că'şi dă învoirea ca pretensiunile asigurate prin intabularea realităţilor lui Spiridon Fleşeriu şi George Munteanu sĕ se declare de neesistente şi întabularea efeptuită în cartea fundară sĕ se ştérgă. —

Comitetul parochial ţine de cuviinţă a enunţa în unanimitate următorul

Conclus:

Prin actul generos şi marinimos făcut în favorul bisericei din Mercurea P. O. D. protopresbiter Ioan Droc a mai dat o dovadă despre gândirile înalte şi sufletul nobil ce'l caracteriséză, — dreptce comitetul parochial îi votéză recunoscinţa şi mulţămita sa şi-'l asigură despre neclătita stimă şi iubire ce o datoresce părintelui lor sufletesc, carele pe lângă jertfa materială considerabilă, prin fapta acésta a făcut sĕ dispară din sinul poporului nedumeririle, neînţelegerile şi temerile, şi sĕ cheme pre toţi credincioşii la o conlucrare armonică şi frăţéscă în interesul prosperării parochiei.

Prin acest act s'a luat ascuţişul bănuelilor, că poporul va fi silit prin o repartiţiune grea sĕ depureze acésta datorie, — cei subscrişi în obligaţie nu mai au motive sĕ crédă că vor fi urmăriţi pe calea legei şi nu vor păţi cu acésta pretensiune cum au păţit cu Sparcassa şi Universitatea săséscă, când multora li s'a vîndut casĕ şi moşii, — dovedindu-sĕ şi acum ca totdéuna că păstoriul adevĕrat a scutit turma sa, poporul încredinţat păstorirei sale de o sarcină ce o luasă asupra sa, încă cu ocasiunea zidirei bisericei, sarcină de care întrevenind alte greutăţi, nu s'a mai putut achita, — şi astfel părintele protopop şia asigurat pentru totdeuna un nume neperitor în analele bisericei de aici.

Acest conclus estradat şi subscris de toţi membrii comitetului sĕ dă în un esemplar la mână P. O. D. protopresbiter tractual Ioan Droc, ér în un esemplar sĕ se publice în organul destinat pentru publicările aficiali ale archidiecesei.

Mercurea, la 21 Februarie 1898.

Comitetul parochial:

Nicolae Ivan m. p., comisar consistorial că preşedinte. Ioan Nicóră m. p., notar. George Munteanu m. p. Nicolae Albu m. p. George Stĕnesĕ m. p. Ioan Fleşeriu m. p. Ioan Blaga m. p. Daniil Stroia m. p.

* * *

Advocat nou. Dl Dr Pahonie, din Borgo-joseni a depus cu succes censura de advocat înaintea comisiunei esaminatóre din Budapesta şi după cum suntem informaţi — îşi va deschide cancelaria advocaţială în Bistriţa Dorim noului advocat succes în activitatea sa.

* * *

Iarăşi vĕrsare de sânge. In comuna din ţéra ungurééscă Toba, poporul — după cum scriu foile unguresci — resculat de rezvrătitori socialişti, Joi a asediat casa comunală ameninţând cu foc şi mórte pe notar şi adjunctul lui. S'au acuirat de grabă 3 jandarmi din comuna vecină Zsombolya. Acestia au recurs la armă. Poporul înfuriat n'a retirat, şi s'a încins o bătaie crâncenă. 3 ómeni au murit, unul se luptă cu mórtea, 12 ómeni, între cari 2 jandarmi au primit rane primejdióse. Al treilea jandarm a fost omorît de poporul înfuriat. Resculaţii sunt unguri, muncitori ai bunului principiar de Parma, pe care voiesc sĕ l împartă între sine.

* * *

Proces de presă. Au porinit stăpânitorii gónă şi în potriva sasilor. . . Incă nu s'a terminat procesul foii săsesci din Bistriţa şi ziarele unguresci vestesc o nóuă pâră intentată în potriva unei alte foi, tot săsesci. După „Magyar Polgár“, procurorul reg. din Cluş a intentat proces foii „Kronstädter Zeitung“ din Braşov, pentru-că cu prilegiul demonstraţiunilor inscenate acolo de către unguri în 15 Martie a scris într'un articol „în chip vătămător pentru naţia unguréscă“,

Ungurii sunt năcăjiţi foc şi pe poliţia din Braşov, care cu prilejul amintitelor demonstraţii nu s'a purtat „patrioticesce“. A făcut adecă arestări şi a înăduşit gălăgia! „Patrioţi“ din Braşov au şi făcut arĕtare înpotriva organelor poliţiale de acolo „pentru-că au abusat de puterea lor oficială“, — séu cum am ḑice noi: pentru că 'şi-au împlinit datoria, punând capăt scandalelor.

* * *

Procesul de presă pentru Petöfi. Pe Marţi a fost pus terminul pentru pertractarea procesului de presă al lui „Bistritzer Zeitung“, pentru un articol din incidentul desvălirii monumentului lui Petőfi la Sighişóra, Acusaţii, redactorul Fr. *Clemens* şi tipograful T. *Botschar* nu s'au presentat, 'şi-au legitimat însĕ absenţa cu teştimoniu medical. Judele investigător n'a dat crezemânt atestatelor, ci a dispus cercetarea acusaţilor prin doi medici. Acestia declarându-i deplin sănătoşi, la porunca judelui acusaţii au fost deţinuţi şi *târâţi în temniţă, iar în 30 Martie escortaţi la Cluj, unde au fost internaţi în puşcăria* procuraturei, de unde vor fi duşi între baionete la pertractarea fixsată pe ziua de azi.

* * *

Cabinet negru. Ministrul ungurese de justiţie a publicat o ordinaţiune, în care spune, că 'şi a luat înformaţie, că se trimit pe postă în ziare, sub bandă şi în pachete, tipărituri atiţătóre oprite judecătoresce. Provócă deci pe procurorii reg., ca acolo, unde s'a dispus confişcarea de astfel de tipărituri, precum şi unde tipăriturile acestea ar provoca conturbarea ordinei publice, se împedece prin organele postale contrabandarea lor pe ori ce cale. Posta faţă de tipăriturile sub banda sĕ purceadă după regulamentele în vigóre, ear datele ce şi le va câştiga privitor la cuprinsul opritalpachetetolor închise, sĕ le comunice procurorilor, pentru se lua disposiţii de secuestrare.

* * *

Despre Kossuth Lajos. Zimándy Ignátz a scos anul trecut o broşură, în care despre idealul „patrioţilor“, revoluţionarul Kossuth Lajos şi despre mama lui se pronunţă într'un mod, care pe Unguri i-a revoltat teribil. Broşura a fost tradusă pe nemţesce de preotul Zelenyák János şi reprodusă de o fóie vieneză cu comentarii nu măgulitóre pentru unguri. Căsul a produs adevĕrată revoluţie în sinul partidei independiste. Toţi membrii ei pretindeau satisfacţie personală. Fiul ofensatului revoluţionar, Kossuth Ferencz i-a mulcomit însĕ prin o declaraţie ce a publicat, în care spune că nu va cere reparare pe cale judecătoréscă, servindu-i de satisfacţie deplină dispreţul cu care naţia unguréscă înfieréză cele dóuĕ persóne „decăḑute“.

* * *

Afacerea princesei Luisa de Coburg. Scirile aventurióse despre princesa Luisa de Coburg, care 'şi-a părăsit bărbatul şi a fugit cu adjutantul lui, se imbogăţesc zi de zi.

Princesa a declarat că pentru tratarea estrem de rea 'şi-a părăsit bărbatul. O spioná prin slugi plătite şi prin acésta ea s'a simţit compromisă.

Din Nizza nici n'a fugit, nici datorii n'a lasat după sine. Fata 'şi-a trimis o la fiitórea sa sócră şi procesul de divorţ ea l-a pornit înpotriva bărbatului sĕu. Deja de un an trecut a rupt relaţiile cu bărbatul sĕu si de atunci n'a primit dela el bani.

* * *

Zola — achitat. Curtea de cassaţie a hotărît în 2 l. c. în procesul Zola, nimicind sentenţa curţii cu juraţi, şi nu a mai îndrumat pe Zola înaintea altei Curţi. Curtea 'şi motivéză sentenţa cu aceea, că Zola nu pe ministrul de rĕzboiu, ci judecătoria militară a vătămat'o, care însĕ n'a făcut arĕtare.

Cu acestea afacerea Zola e terminată *inapelabil*. — Sentenţa a produs mare surprindere, şi în sinul ostăşimei chiar amărăciunê. Se ḑice că mai mulţi ministri vor demisiona din pricina acésta, între cari la locul prim ministrul de rĕzboiu *Billot* şi cel de justiţie *Milliard*.

„Aurore“ spune, că ministrul *Billot* a încercat sĕ facă presiune asupra presidentului curţii de cassaţie ca sĕ respingă recursul lui Zola, însĕ fără resultat, căci presidentul s'a arĕtat neînduplecabil.

* * *

Şi-a otrăvit nevasta. Tribumalul din Budapesta osândise mai deunăzile pe *Gárdos* Lajos, acusat că şi-ar fi otrăvit nevasta, — la puşcărie pe viaţă. Afacerea lui Gàrdos a ajuns zilele acestea înaintea *tablei reg*. Forul acesta aflându-l nevinovat, *a achitat* pe acusatul; a dispus totodată, sĕ stea în temniţă până ce afacerea va trece prin tóte forurile.

* * *

Academia din Şemniţ. Guvernul unguresc se ocupă cu ideia de a strămuta în viitorul apropiat academia forestiéră dela Şemniţ la Budapesta. Academia de metalurgiă şi ~~montanistică va~~ rĕmâné şi mai departe în Şemniţ.

* * *

Marele dicţionar geografic al României. Societatea Geografică Română de sub presidenţia M. S. Regelui Carol a întreprins o lucrare de cea mai mare însĕmnătate pentru România. E vorba de publicarea unuí mare dicţionar geografic al României care va cuprinde 5 volume în 4°, avênd fiecare volum 1000 de paginí. Lucrarea acésta se face sub conducerea d lui G. I. Lahovari generalul C. I. Brătianu şi Grigore G. Tocilescu. Până acuma a a apărut prima fascicolă din întâiul volum. Fascicola acésta după o precuvêntare şi o întroducere I—XXX pagini, cuprinde încă 160 de pagini începând cu Aaron Vodă, mănăstire în judeţul Iaşi şi terminând cu Bacăul. Marea acéstă lucrare a societăţii Geografice e închinată cu adâncă şi nemărginită recunoscinţă M. S. Regelui, Augustul urzitor şi generosul protector al acestei instituţiuni.

Corespondenţă particulară

a „Telegrafului Român“.

Arad, 31 Martie n. 1898.

(Adunările generali ale băncilor. — Incurcături din causa tămbălăului dela 15 Martie. — Urmări de ale căsătoriei civile. — Alegeri sinodali supletorie şi preparaţiuni sinodali.

Şi noi ne aflăm încungiuraţi de mai multe institute financiare românesci, anumit în Arad „Victoria“, în Timişóra „Timişana“, în Lipova „Lipovana“ şi afară de aceste mai este în Şiria „Banca din Şiria“, în Nădlac „Nădlăcana“ şi în Radna „Murĕşanul“, ceste din urmă acum de curênd înfiinţate. Cele 3 dintâiu ş'au ţinut adunările lor generali în rêndul „Timişana“ „Lipovana“ şi „Victoria“, şi tóte au decurs în cea mai bună ordine. La „Timişana“ acţionarii au primit 6 fl. de acţie şi în locul decedatului director executiv Ioan Suciu s'a ales Paul *Rotariu*. Acţionarii dela „Lipovana“ au primit după acţie 8 fl. dividendă, cu tóte că acest institut se află numai în al IV-lea an al activităţei sale ordinare, ceea-ce de sigur va contribui mult la rĕspândirea tot mai mare a creditului acestui institut. Adunarea generală a „Victoriei“ deşi s'a ţinut Duminecă, şi chiar pe timpul sântei liturgii, totuşi a fost binişor cercetată; acţionarii au primit 8 fl. după acţie, ceea-ce se atribue de-o parte concurenţei ce are sĕ întîmpine în băncile străine din Arad, ér de altă parte alimentării fondurilor de reservă. La locul acesta este a-se aminti trecerea din viaţă a regretatului fisc al Victoriei *Aureliu Suciu*. Postul acesta de multă importanţă până acum n'a succes a sĕ întregi dar se speră, că locul se va îndeplini astfel ca sĕ mulţămĕscă asceptările publicului.

Tămbălăul kossuthist cu iluminaţia dela 15 Matie a produs la noi şi unele încurcături ce pot produce şi urmări neasceptate. Anumit a fost curios, că şi unii dintre cei ce sĕ ţin dătători de ton în politic profestată de „Tribuna Pop“., au iluminat în onórea kosutiştilor. Ce e drept „unchiaşul“ a dat un fel de deslucire din ce causă s'a iluminat, dar aceea n'a satisfăcut. ci redacţia a fost necesitată a da altă declaraţie, prin care se asigură, că adevăraţii membri din redacţia fóiei nu aprobă vederea celor ce au iluminat. De aici s'au făcut dară dóuĕ fracţiuni între membrii fundatori ai fóiei, una cu program pur-radical, ér ceealaltă mai oportunistă; care dintre ele va rĕmânea în prevalenţă, se va arĕta în timp scurt, de sigur prin resolvirea cestiunii cu îndeplinirea fiscalatului la Victoria. Ferestrile seminariului diecesan şi a le alumneului le-a reparat frumos consistoriul; dar ce va fi acum la 11 Aprilie, când va trebui sĕ iluminăm din poruncă provenită chiar dela dieta ţĕrii, când kosutiştii au declarat deja că nu vor lua parte la sĕrbare? Atunci ne vor sparge ferestrile fiind-că vom fi iluminat!

Legile politico bisericesci ale faimosului nostru guvern încep a-şi aduce ródele şi pe la noi, doi tineri români s'au căsătorit luându-şi de soţii femei de neam străin, pe când şi între româncuţe şi-ar fi putut afla consórte destul de vrednice; se aude, că vor mai avé şi alţi imitatori.

Dacă am avé garanţă că familiile formulate est-mod ar rĕmânea credinciόse neamului nostru, încă am tăcea; dar când istoria ne arată numai contrariul, atunci ne mirăm de resoluţiunea acésta pocită a ómenilor nostri şi nu putem înghiţi durerea ce ne consumă. De astă dată nu ḑicem mai mult!

— Precum se scie, dela sesiunea sinodală ultimă, au trecut la cele eterne 4 deputaţi sinodali, adecă protopopul Ioan Cornea, referentul scolar Dr. Georgiu Popa, directorul executiv al „Timişanei“, I. Suciu şi fiscul „Victoriei“ Aureliu Suciu. Consistoriul nostru plenar a şi dispus alegeri nóuĕ în locul celor 3 dintâiu, dar nu şi în locul cestui din urmă, deóre-ce acesta murise numai în ḑilele, când s'a ţinut consistoriu plenar. In Jenopole s'a ales în locul păr. Cornea casariul consistorial Dionisie Popovici. La Vaşcău va fi ales verosimil directorul dela direcţiunea financiară din Oradea-mare dl Nicolau Papp, ér la Banat-Komlos verosimil profesorul seminarial din Arad Dr. Georgiu Proca.

In sinul consistoriului nostru domnesce activitate febrilă, căci se apropie sesiunea sinodală. Deosebit în senatul epitropesc şi cel scolar afacerile au stagnat, din causă că referentul din senatul prim este morbos de un timp îndelungat, ér al celui scolar a reposat astă-véră. S'au făcut ce e drept substituiri de cu bună vreme, dar acele nefiind suficiente, acum s'a denumit ca referent ajutătoriu la senatul epitropesc dl Dimitrie Muscan preot în Nădab, ér la cel scolar dl Ioan Petroviciu profesor seminarial. In sesiunea actuală se vor îndeplini prin alegere amêndóuĕ posturile; numai de ne-ar ajuta Dumneḑeu sĕ le îndeplinim în mod vrednic.

Coresp.

Nr. 101/98. [51] 2—3
protopresb.

Concurs repețit.

Neînsinuându-se concurenți la postul de capelan în parochia de clasa a III-a Noul săsesc cu filia Róndela, protopresbiteratul Sighișórei, — se publică prin acésta concurs nou cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român".

Emolumentele împreunate cu acest post de capelan sunt jumĕtate din dotațiunea parochială anuală de 405 fl. 74 cr.

Informațiuni mai detaiate se pot lua dela oficiul proropresbiteral, eventual dela comitetul parochial concernent.

Concurenții au a-și substerne petițiunile instruite conform legilor în vigóre în terminul deschis la subsemnatul oficiu protopresbiteral.

Sighișóra, 24 Februariu 1898.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tract. Sighișórei în conțelegere cu comitetul parochial concernent.

Dimitrie Moldovan,
protopop.

În tipografia archidiecesană din Sibiiu a apărut ḑilele acestea o broșură întitulată

Dotațiunea Clerului.

Reflexiuni asupra proiectului de lege despre intregirea venitelor preoțesci

de

ILIE DINURSENI.

Broșura se estinde pe 147 pagini și are următorul cuprins: Un studiu asupra proiectului de lege mai sus numit, care s'a publicat în mai mulți numeri ai „Telegrafului Român" din anul acesta. Memoriul dela 1850 al episcopului, mai târzíu metropolitului *Andreiu Baron de Șaguna*, asupra dotațiunii clerului; apoi proiectul de lege despre intregirea emolumentelor preoțesci și în urmă interesanta motivare, cu care ministrul cultelor și instrucțiunii publice a presentat dietei acel proiect, și pe care ḑiareleromâne au publicat'o numai în scurte excerpte.

Fiind chestiunea dotațiunii clerului actuală. credem, că autorul acestei broșure a făcut un bun serviciu bisericei române, dând ocasiune clerului a cunósce cât mai de aprópe numitul proiect care privesce atât de deaprópe sórtea lui. Este în interesul bisericei că proiectul sĕ fie cunoscut în cercuri câr mai largi, deaceea o recomandăm mai ales atențiunii clerului nostru, precum și a acelora, cari sĕ intereséză de mersul afacerilor nóstre bisericesci.

Se póte procura din Librăria Tipografiei Archidiecesane Sibiiu.

Prețul 1 corónă.

Nr. 42. [48] 2—3
Of. paroch.

Publicațiune de licitare.

Repararea bisericei din Deal, protopresciteratul Sebeșului se va da în intreprindere pe calea licitațiunei publice minuende în 7/19 Aprile, 1898 la 11 óre a. m. în școla confesională din Deal.

Prețul de strigare e stipulat la suma de 700 fl. conform punctului prim din condițiunile de licitare, cari dim preună cu planul și preliminariul de spese se pot vedea ori când la oficiul parochial din Deal.

Intreprinḑĕtorii, cari doresc a licita au a depune o cauțiune de 100 fl. ér cauțiunea aceluia, pre carele-'l va adopta comitetul parochial și cu care se va încheia contractul va remânea până după colaudarea reparaturei făcute.

Deal, în 9/21 Martiu, 1898 din ședința comitetului parochial.

Președinte: *Ioan Dura,* paroch.
Notariu: *Nicolau Dura,* capelan.

Vidi.
Sergiu Medean,
protopr.

Contra tusei

și răgușelii sunt cel mai bun mijloc bombónele Pemetefü a lui **Réthy**. Se află în tóte farmaciile. Prețul unei dose 30 cr., 5 dose espedéză franco farmacia Adler din B.-Ciaba. Numai atunci veritabile, dacă stă pe fiecare dosă subscrierea următóre: [239] 10—10

Réthy Béla
gyógyszerész

În tipografia archidiecesană a apărut:

CATECHISM

pentru învĕțămêntul religiunei drept-credincióse rĕsăritene,

de

Moise Toma,

prelucrat de

Simeon Popescu,

ediția VIII.; prețul legat 20 cr.

Se află de vênḑare în

Librăria Tipografiei archidiecesane.
Sibiiu.

Câștigul cel mai mare

în casul cel mai favorabil. [49] 1—2

1.000,000 Coróne.

Consemnarea

tuturor celor 50.000 câștiguri

Cel mai mare câștig in cel mai favorabil cas

1.000,000 Kronen.

Speciell sind die Gewinne wie folgt eingetheilt.

in Baar zahlbar.

		Kronen
1	Prämie mit	600000
1	Gew. à	400000
1	„ „	200000
2	„ „	100000
1	„ „	90000
1	„ „	80000
1	„ „	70000
2	„ „	60000
1	„ „	40000
5	„ „	30000
1	„ „	25000
7	„ „	20000
3	„ „	15000
31	„ „	10000
67	„ „	5000
3	„ „	3000
432	„ „	2000
763	„ „	1000
1238	„ „	500
90	„ „	300
31700	„ „	200
3900	„ „	170
4900	„ „	130
50	„ „	100
3900	„ „	80
2900	„ „	40
50,000	Gew. u. Pr. im Betrage	13.160,000

cari se trag în șese classe.

In curênd începe a doua mare **loterie de classe reg. ung.** Ea conține

100,000 și **50,000**
losuri originale câștiguri în bani

așadar jumĕtate din losurile edate trebue sĕ fie trase conform specificărei alăturate și **prospectul de câștig** precum va fi în genere cunoscut, este **enorm de mare.**

Binevoitóre comande urgente de **losuri originale** cu prețul original stabilit după plan

pentru un **întreg** los original I. classă	**fl.**	6.—
„ o **jumĕtate** „ „ „ „	„	3.—
„ un **pătrar** „ „ „ „	„	1.50
„ o **optime** „ „ „ „	„	—.75

se espedéză cu **rambursă** sau pe lângă **trimitere înainte a sumei**. Liste oficióse se espedéză stimaților nostri clienți după tragere, planuri oficióse stau de mai nainte la disposiție gratis. Precum e deja sciut, tragerile sĕ efectuesc publice sub **supravegherea guvernului reg. ung.**

Noroc deosebit

a avut de înregistrat **colectura nóstră centrală** la I. loterie de classe reg. ung. pentru-că deja în **clasele anteriόre** (primele cinci classe) au căḑut în colectura nóstră centrală câștiguri de **100 000, 30 000, 5000, multe de 2000, 1000, 500 și 300 coróne** etc. și s'au solvit norocoșilor câștigători.

Pentru tragerea I. classe a loteriei de classe reg. ung. a doua sĕ recomandă a ne trimite comandele **cât se póte de curênd.** Amintim observarea nóstră dela prima loterie, că aprópe de tragerea primei classe nu se vor mai căpĕta losuri și am avut drept— pentru-că asaltați am fost cu comande din patrie și străinătate cu puțin înainte de tragerea I classe, dar spre cel mai mare regret al nostru nu le-am mai putut esecuta.

Ne rugăm deci a trimite curênd comandele I. classe, la tot casul înainte de

15 Aprile a. c.,

căci numai atunci putem promite espedare sigură.

A. Török & Co.

colectori principali
ai loteriei de classe reg. ung.
Budapesta, V., Waitznerring 4/A.

A eșit de sub tipar și se póte procura din

Librăria Tipografiei archidiecesane

CALENDARIU

pe anul comun dela Christos 1898.

Anul al patruḑeci și șeptelea.

Pe lângă partea calendaristică cuprinde: șematismul amplificat al archidiecesei ortodoxe transilvane, precum și un mic șematism privitor la diecesele aparținĕtóre metropoliei ortodoxe române din Ungaria și Transilvania; o indicare lunară a agendelor protopresbiterale și parochiale; o indigitare pentru trebuințele clericilor absoluți și a învĕțătorilor confesionali; însemnarea têrgurilor după alfabet, luni și ḑile; anunțuri, și în fine catalogul cărților din librărie.

Partea literară conține: „Pascile" și „Érnă pe uliță", poesii de G. Coșbuc, Alexandru Roman, material pentru biografia și activitatea lui de Ilie din Urseni, și „Bunica Márie" de Ilarie Chendi.

Prețul unui exemplar broșat 30 cr., 10 séu mai multe exemplare și în genere vêndĕtorilor broșat 25 cr.

Librăria Tipografiei archidiecesane, Sibiiu.

1898
Vetés ideje: Augusztus és szeptember.
Ültetés távolsága: 15—20 cm.
Talaj minősége: jól trágyázott.
Mauthner-féle magvak.
Aussaatzeit: August und September.
Pflanzweite: 15—20 Cm.
Bodenbeschaffenheit: Gut gedüngt.

Vestitele
Seminţe de flori și legumi
ale lui [13] 18—
Mauthner
în
pachete închise, legal garantate
cu marca de apĕrare împrotocolată
„Ursul"
se pot căpĕta în tóte
băcăniile și ferăriile
mai mari.

NB. Numai pentru pachetele ***închise,*** provĕḑute cu figura ***ursului*** și signate cu numele ***Mauthner,*** cum arată figura alăturată, ia firma ***Edmund Mauthner*** în ***Budapesta, strada Andrássy 23,*** garanție deplină, că-'s seminţe próspete și veritabile.

Redactor prov. **Dr. Elie Cristea.**

Editura și tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 35. Sibiiu, Sâmbătă, 28 Martiu (9 Aprile) 1898. *Anul XLVI.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strĕinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:

Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rĕndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sidoxia
şi
sistemul dărei progresive.

Biserica nóstră în lipsele sale totdéuna a recurs la credincioşii sei, şi contribuirile acestora au acoperit trebuinţele curente.

Contribuirile credincioşilor au susţinut organismul bisericei nóstre, căci statul pentru noi nu a avut nici bunăvoinţă, nici mijlóce materiale, cari sĕ asigure esistenţa preoţimei nóstre, şi sĕ ne dea posibilitatea de a ne desvolta fără a mai fi turburaţi de grijile pentru cele materiale.

Contribuirile credincioşilor au fost basa nóstră în cele materiale în trecut şi ea ne este şi în aceste ḑile de grea cercare pentru noi.

In punctul bunurilor materiale nici o biserică din patrie nu este aşa de greu cercată ca biserica nóstră

Nu stă splendid în privinţa acésta nici biserica reformată din patria nóstră, are însĕ faţă cu noi trei mari avantagii.

Biserica reformată dispune de o aristocraţie bogată, care i-a fost totdéuna un puternic scut.

Biserica reformată a fost alimentată şi este şi acuma alimentată de un fanatism religionariu naţional, care o a trecut prin tóte încercările.

Biserica reformată merge în fruntea curentului actual al maghiarisărei, ea este luată ca model pentru tenacitatea, cu care totdéuna a ţinut la caracterul sĕu naţional maghiar.

Nota acésta din urmă mai ales în aceste ḑile ale curentului nebun o pun în posiţiunea cea mai plăcută. şi de dragul ei multe lucruri se fac aḑi.

Noi Românii greco-orientali nu ne putem mândri nici cu aristocraţie bogată, nici cu fanatismul religionariu naţional, nici cu cel mai bun testimoniu pentru ḑilele de aḑi, cu dragoste pentru actualul curent de maghiarisare.

Suntem deci cei mai sĕraci şi între cei sĕraci.

Suntem avisaţi numai la forţele nóstre şi în cele morale, şi în cele naţionale, suntem avisaţi la dărnicia bunului nostru popor, care şi el din a sa sărăcie trebue sĕ contribue spre a susţinea organismul bisericei şi a-i da acesteia splendórea din afară, care o reclamă posiţiunea ei în stat.

Deodată cu restabilirea ordinei legale în biserica nóstră, deodată cu numirea din nou a unui episcop pentru Românii ortodocşi din Transilvania sub numirea de Sidoxie s'a pus o taxă asupra credincioşilor bisericei nóstre.

După principiul din Evangelie: Cel-ce servesce altariului dela altariu sĕ se hrănéscă.

La altariu întrau numai prinósele dela credincioşii nostri.

Avisaţi eram deci atunci la prinósele dela popor aduse pe altarul sântei nóstre biserici, avisaţi suntem şi aḑi la aceste prinóse, şi avem convingerea, că câtă vreme dela altariu ne vom hrăni, sânt va fi acel altariu şi pentru preoţime şi pentru popor.

Sânţenia acésta ni s'a conservat până acuma şi ea a fost laţul, care a legat inima preoţimei nóstre de inima poporului.

Sĕ dea bunul Dumneḑeu ca strênsa legătură dintre preoţime şi popor sĕ nu slăbéscă prin nóuĕle prinóse cari sub alte forme se prepară a fi aduse în biserica nóstră nu ca dar la altarul Domnului, nu cu inima cea curată şi neprihănită, cu care până acuma s'au adus prinóse la altarul Domnului.

Noi am tractat cestiunea sidoxiei pe larg în colónele acestui ḑiariu, şi décă nu ar fi sĕ venim cu o nóuă ideiă în cestiunea ei, nu am avé trebuinţă sĕ mai ḑicem nici un cuvênt, ci cel mult am face provocare la cele ce am scris până acuma, şi dóră am atrage atenţiunea cetitorilor nostri asupra broşurei, care sub titlul „Sidoxia" s'a publicat în tómna anului trecut, în care s'a arătat sórtea acestei cestiuni dela urḑirea ei până la anul 1897.

Voim însĕ sĕ atingem córde nóuĕ, cari până acuma nu au fost atinse, de aceea ne ocupăm din nou cu ea şi încă de timpuriu, ca până la întrunirea sinodului archidiecesan sĕ aibă ocasiune a medita asupra ei deputaţii nostri sinodali.

Cestiunea sidoxiei dela început s'a pus pe basele egalei contribuiri. Drepturi egale aveau toţi românii ortodocşi in anul 1784, deci şi datorinţele trebue sĕ fie egale.

Dela început s'a pus deci o taxă egală pentru toţi românii ortodoxi, şi acésta s'a observat de câte-ori s'a urcat taxa sidoxială.

In sinodul din anul 1896 taxa sidoxiei s'a pus cu 1 corónă de capul de familie.

S'a observat şi aici principiul: drepturi egale, obligăminte egale.

Practica acésta s'a observat şi în biserica reformată din patria nóstră, în care biserică dăm de sistemul observat şi la noi.

Principiul observat până acuma a dat ansă la nemulţămiri şi la noi şi în biserica reformată.

S'a ḑis, că nu e just ca ministrul president Bánffy, care altcum e president mirean al conventului bisericei reformate din Ardeal, se solvéscă ca competinţă bisericéscă numai în mĕsura, în care solvesce cel din urmă servitor dela moşiile lui de pre valea Someşului.

Şi la noi în biserică s'au auḑit resonamente, că nu este în interesul bisericei, nu este just, ca directorul de bancă din Orĕştie, om dăruit dela bunul Dumneḑeu cu avere, sĕ dea ca taxă sidoxială numai 1 corónă, ca şi cel din urmă hamal de pe stradele Braşovului.

Cestiunea ḑóră mai corect se va pune invers: nu e în interesul bisericei, se nasce resens, décă cel sĕrac trebue se contribue în mĕsură egală ca cel bogat.

In comisiunea financiară a parlamentului nostru s'a tractat ḑilele aceste proiectul de lege privitoriu la întregirea venitelor preoţesci din visteria statului.

Interesele bisericei nóstre nu au fost representate nici în pertractările acestei comisiuni, deórece nu avem ómeni, cari în parlament sĕ se intereseze şi de biserica nóstră şi de ale ei neajunsuri.

Au fost bine representate însĕ interesele reformaţilor.

S'a accentuat, că reformaţii avisaţi numai la mijlócele proprii, 'şi-au impus grele sarcini pentru susţinerea preoţimei.

Ar fi deci consult, ca reformaţii sĕ fie îndrumaţi a reveni asupra sarcinilor, cari şi le-au impus în interesul preoţimei lor, ca apoi statul sĕ contribue mai mult pentru biserica reformată.

Ministrul de culte nu s'a învoit cu acest cerc de idei.

A îndruma biserica reformată sĕ-'şi reducă dările de până acuma ar însemna a-'i ataca autonomia.

A atins însĕ ministrul de culte altă córdă.

Nu este just ca reformaţii cei bogaţi sĕ solvéscă pentru biserică numai în mĕsura în care care solvesc cei săraci, de aceia reformaţiii în cercul autonomiei lor sĕ caute a se împretini *cu ideia dărei progresive.*

După descoperirile ministrului starea actuală la reformaţi e insuportabilă contra aceleia s'au dat plângeri, cari au ajuns până la ministru.

Sĕ ne împretinim deci cu ideia dărei progressive.

La noi lucrul acesta nu e teren nou, necunoscut.

Repartiţiunile din biserica nóstră şi până acuma s'au făcut cu considerare la starea materială a credicioşilor nostri.

Dacă am avut sĕ edificăm biserică, dacă am avut sĕ edificăm şcólă, décă a trebuit sĕ facem casă parochială, décă a trebuit sĕ reparăm biserica, şcóla, casele parochiale, décă a trebuit sĕ acoperim salariul învĕţătoresc, la tóte aceste repartiţiuni am făcut clase după starea materială, cu care bunul Dumneḑeu a dăruit pe parochienii nostri.

Nu ne-am puté óre împreteni cu sistemul dărei progresive şi în chestiunea Sidoxiei, şi acésta încă acuma, când e sĕ facem începutul în esecutarea conclusului sinodal din 1896.

FOIŢA.

Discurs

rostit de dl ***Virgil Oniţiu,*** *la reconstituirea despărţĕmĕntului I. al „Asociaţiunei", în Braşov, la 27 Martie n.*

Onorată adunare!

Am adresat un apel cătră publicul român din Braşov şi jur, în care l'am rugat sĕ participe în numĕr cât se póte de mare la adunarea de azi, — adunare, menită a pune în ogaşe normală sucursala primă a unei instituţiuni mari culturale românesci, a unei instituţiuni, care din însufleţirea Românului pentru progres şi din idealismul lui se adapă, se nutresce şi se desvóltă.

Am făcut acest apel deosebit, pe care l'am trimis la adresa aprópe a fiecărui Român inteligent din Braşov şi jur, — sĕ v'o spun drept, dlor, — pentru cuvêntul că sĕ exercit o presie morală mai mare asupra publicului, care de fapt nu arată acel interes pentru scopurile ideale ale neamului nostru, pe care ar trebui sĕ-l manifeste în mod spontan şi întotdéuna.

Nu sunt om de fire pessimist, dlor, din contră cei-ce mĕ cunosc mai deaprópe ştiu, că mĕ feresc de acéstă tabĕră a ómenilor lipsiţi de încredere în viitor şi nemulţumiţi cu presentul. Cu tóte aceste ar fi un cult al neadevĕrului, dacă nu aş remarca o stare morbidă în viéţa nóstră socială, pe cari toţi o simţim.

Acéstă chestiune merită sĕ formeze obiectul meditaţiunilor nóstre, căci dela ea depinde progresul sau decadenţa Asociaţiunei, sub numele căreia ne-am întrunit noi azi aici.

*

Societatea română inteligentă de astăḑi face impresia, că se află într'o stare de enervaţiune, de apatie mare, — care îndeosebi atunci se arată, când se face apel la partea mai nobilă a inimei sale, atunci, când cerem dela ea însufleţire pentru scopuri ideale.

Asociaţiile nóstre culturale şi literare — şi har Domnului nu avem multe de aceste — îşi recrutéză membri cu greutăţi mari. Numĕrul membrilor lor nu creşte în proporţia creşterei numĕrului inteligenţei nóstre de tóte categoriile, ci din contră scade, sau în casul cel mai bun: stagnéză. — Membrii, cari se înscriu la aceste asociaţiuni, nu se înscriu din însufleţire, nu din îndemnul idealistic al sufletului lor, — ci în cele mai multe casuri din consideraţii laterale, cari nu au de a face cu scopurile urmărite de societăţile nóstre culturale: sau pentru-ca sĕ fie scutiţi de molestări repeţite, sau fiindcă le e genant a nu face un lucru reclamat de bunăcuviinţa socială, sau fiindcă mica jertfă ce o aduc servesce spre întărirea posiţiunei sociale, pe care o ocupă şi pe care vor sĕ 'şi-o menţină.

Însufleţirea pentru înaintarea némului, pentru interesele mari inmaterială, idealismul sufletelor nóstre, dlor, este pe cale a se stinge.

Un cas recent din lanţul de simptome ale stărei morbide în spiritul nostru public sĕ vĕ amintesc. Într'un oraş X., oraş mare, care are o inteligenţă de Români póte cea mai numĕrósă în ţéra nóstră, la cererea insistentă a unei părţi însemnate a publicului era vorba sĕ se ţină un ciclu de prelegeri publice de cătră bărbaţi de profesie în specialitatea lor. Conferenţiarii încércă în dóuĕ rênduri sĕ pornéscă ciclul de prelegeri cerut cu insistenţă de publicul insuşi. Ei bine, în ambele rînduri prelegerile nu s'au putut continua Şi ştiţi de ce? Pentru-că nici un conferenţiar nu a mai voit sĕ vorbéscă în faţa unei sale góle. Partea aceea a publicului, care reclamase ţinerea prelegerilor nu a ţinut sĕ mai şi vină la prelegeri, dar' cele 20—30 de persóne, cari s'au fost întrunit, mare parte au venit din diferenţă faţă cu conferenţiar, alţii din consideraţie de etichetă publică, dar' din interes pentru causă mai nimeni.

Întrebaţi, dlor, pe librarii români, că operele autorilor români de ce trecere se bucură, întrebaţi-'i de gradul de interesare a aşa numitei nóstre inteligenţe pentru ródele literaturei naţionale! E o ruşine, ceea-ce vĕ vor rĕspunde.

'Mi-se va obiecta, că progresiva decadenţă materială a inteligenţei nóstre este causa acestei lipse de interes, pe româneşte: sărăcia!

Cu desăvârşire greşit!

(Va urma.)

Motive pot fi şi pro şi contra.

Avem în vedere numai binele bisericei nóstre, de aceea punem chestiunea în discusiune, şi ea prin o discusiune démnă şi seriósă va câştiga chiar şi în acel neaşteptat cas, când ar mai rĕmânea încă în al sĕu stadiu actual.

Germanii austriaci şi Maghiarii.

Nóuĕle constelaţiuni politice din Austria au servit Maghiarilor de îndemn, ca se abandoneze o dogmă politică a lor, profesată în un lung şir de ani.

E sciut, că dualismul a fost încheiat între Maghiari şi Germani, cari aveau hegemonia în Austria. Credinţa Maghiarilor a fost, că acéstă hegemonie va rĕmâné în aceleaşi mâni, deşi Germanii formézĕ numai 36% din numĕrul locuitorilor austriaci. Şi pornind din acestă credinţă Maghiarii au întreţinut vecinic càlduróse legături cu Germanii austriaci, arătând celorlalte naţionalităţi, îndeosebi celor slavice o antipatie făţişă pentru tendinţele lor federalistice.

Situaţia însĕ s'a schimbat. Naţionalităţile din Austria au luat puterea hegemonică din mânile unei singure naţionalităţi. Au venit ordonanţele lui Badeni cari acórdă cunoscutele drepturi de limbă. Germanii dau, ce i drept, năvală în potriva acestor ordonanţe, isbutesc a trânti dóuĕ guverne, însĕ — lucrurile nu se schimbă. Cabinetul Thun îşi continuă activitatea rădimându-se pe maioritatea partamentară compusă din naţionalităţi. E clar deci, că Germanii din Austria nu mai pot avea şanse de a-şi însuşi puterea absolută de mai nainte şi vor fi siliţi, ca mai curênd sau mai târdiu sĕ se acomodeze situaţiei fireşti ce li s'a creat.

Ce se facă însĕ Maghiarii în faţa acestei fase în viéţa politică a germanilor? Mai au ei vre-un motiv de a se rădima pe acest popor, care acum a devenit o fracţiune politică, ca ori şi care dintre celelalte fracţiuni ale naţionalităţilor? Pot se mai nutriască Maghiarii şi mai departe aceleşi simpatii (fie şi fariseice) faţă de Germani, cari acum, când e vorba sĕ se încheie pactul dualist pe un nou period, se afirmă de cei mai inverşunaţi protivnici ai Ungariei-*maghiare*? Aceste sunt întrebările de cari se preocupă actual pressa maghiară.

Şi étă a sosit rĕspunsul. Este un rĕspuns aprópe oficial, căci cel ce îl dă este vice-presidentul camerei maghiare, bărbat de încredere al guvernului şi cu trecut politic.

Deputatul Láng Lajos se ocupă de chestiunile aceste în o broşură politică apărută de curênd şi întitulată *„A nemzetiségek Magyarországon és Ausztriában“*.

Autorul constată, că a fost greşită opinia publică maghiară, când credea, că hegemonia germanismului în Austria ar fi o garanţă pentru hegemonia maghiară în Ungaria. „*Din contră*, — dice autorul — stăpânirea naţionalităţii maghiare în Ungaria nu stă în nici un fel de legătură cu rolul germanismului în Austria“.

Asta insemnézĕ cà acum, după-ce stéua Germanilor a apus de pe orizontul politic, după-ce Maghiarii nu mai au lipsă de ei, ca sĕ'şi câştige influinţa şi în Germania, — acum Maghiarii se lapădă de dânşii, ca de o haină usată, netrebnică. Ba protestézĕ chiar de a fi puşi în paralelă cu Germanii.

Dacă cu Germanii nu, se impune acum întrebarea, cu cine sĕ se întovărăşeze? Sĕ deie maghiarii spriginul unei maiorităţi compusĕ din naţionalităţi? Sĕ încheie ei pactul cu naţionalităţile slave etc., pe cari până acum ei, Maghiarii, totdeauna le-au detăimat?

La aceste autorul broşurei amintite dă următorul rĕspuns:

„Domnia Germanilor a apus şi în faţa acelei primejdii, ce ne ameninţă prin eventuală potenţare a tendinţelor federalistice ale Slavilor, ar fi cea mai periculósă şi cea mai mare greşală, dacă am căuta alt sprijin decât la noi înşine“..

Prin pasagiul acesta e spus categoric, că cercurile din jurul guvernului maghiar nu sunt dispuse a se mulţumi cu starea actuală de lucruri în Austria, nu sunt dispuse a recunóşte puterea eserciată de mai multe naţionalităţi.

Mai esplicite devin însĕ diarele maghiare, cari comentézĕ viu broşura lui Láng Lajos. „Budapesti Hirlap“ vede de-adreptul o crisă iminentă de constituţie în Austria. „Prin crisa acésta — dice „B. H.“ se nimiceşte nu numai pactul nostru dualist, dar se schimbă întréga alcătuire de stat şi încă nu tocmai în paguba Ungariei. Prin o astfel de crisă Ungaria ar ajunge în situaţia aş conduce de sine afacerile financiare, cvota şi venitele vamale, ba chiar şi armata!“

Sunt caraghióse frasele aceste ale ziarelor maghiare şi ale coconului Láng, frase în cari desigur nici ei nu cred. Acum când în Austria prinde putere curentul federalist, când naţionalitaţile pretutindeni se trezesc la consciinţă politică, — o Ungarie indepententă póte mai puţin esista ca ori şi când. Asta bine o ştin ei cu toţii degeaba se laudă cu atât curaj cu „puterea în noi înşine.“

Scrisóre din Braşov.

6 Aprilie 1898.

D-l. profesor Andreiu Bârseanu a ţinut astădi, în sala mare a gimnasiului român o conferenţă asupra lui Ión Lăpĕdat fost profesor la gimnasiul de aici, reposat acum dóuĕdeci de ani. Scopul conferenţei a fost ca prin contribuirile, ce se vor aduna cu ocasiunea aceasta, se se procure pentru sala gimnasială potretul reposatului profesor. Publicul român nici de rândul acesta n'a fost la înălţimea sa, pentru că nu s'a presentat în număr, după cum s'ar fi putut aştepta de la inteligiṇţa braşoveană. Cei presenţi se compuneau mai ales din inteligiṇţa aşa dicând de profesiune.

Durerea nóstră în astă privinţă a fost compensată prin forma clasică a temei tractată de conferenţiar.

Laboriosul şi simpaticul profesor, d.-l. A. Bârseanu, ca în tóte lucrările sale şi de astădată ne-a presentat un operat complet, aprofundat din tóte punctele de vedere.

Am stat si am ascultat mai mult ca o óră şi jumătate fără se obosim. La sfârşit, încă pare că tot am fi mai ascultat.

In restimpul acesta, conferenţiarul, în tr'o limbă dulce şi atrăgătóre, proprie a sa, ne povestesce despre viaţa lui Lăpădat de la nascere până la mórte. Ne spune cum a inceput la şcóla din comuna nóstră Colun, lângă Sibiiu, cum la sfatul preotului luteran. din Hosman, unde L. cercetease scóla săséscă, tatăl seu care era numai ţeran simplu l'a dus în Sibiu si aci a terminat gimnasiul cu suces eminent. De la Sibiiu, ne avênd mijlóce se urmeze la vre-o universitate din patrie, L. a trecut la Bucuresci şi aici prin poesiile sale publicate în „Albina Pindului“ a lui Grandea şi „Traian“ al Dlui Haşdău atrase asupra sa atenţiunea unor bărbaţi de influentă, cari îi mijlociră o bursă pentru Paris.

De la Paris L. întors cu diploma de Dr în filosofie, a fost numit profesor la gimnasiul de aici din Braşov.

Conferenţiarul ne descrie acum in culori vii viaţa lui L., ca profesor. In partea ultimă apoi, face o critică detaiată asupra activităţii literare a lui L. Vorbesce de poesiile lui, din care cetesce trei piese drăgălaşe. Citézĕ titlurile mai multora din poesii şi le recomandă pentru cetire. Vorbesce despre drama „Tribunalul“, care înse nu o găsesce reuşită. După acestea vorbesce cu multă laudă despre broşura: „La situaţiune“, în care reposatul şi-a retipărit mai mulţi articoli şi foişóre publicate în „Orientul latin“ de sub redacţia lui T. Frâncu. Din broşura aceasta cetesce mai multe pasage, din care se vede dragostea înflăcărată a lui către neam şi ideile lui sănătóse pentru delăturarea relelor.

Cărticica aceasta cu deosibire conferenţarul o recomandă spre cetire tuturor; pentru bărbaţi, femei şi tinerime.

Bucuria cea mai mare a simţit'o L. când şi-a văzut realisat idealul; publicarea unui ziar literar („Albina Carpaţilor“.)

In mijlocul unei activităţi încordate, ca profesor şi scriitor, mórtea nemilósă curmă firul vieţii lui L. în etate numai de 33 de ani.

Acesta este, pe scurt, cuprinsul interesantei conferenţe, care face deosebită onóre vrednicului conferenţiar. Nu ne îndoim că ea va fi publicată, cât mai curênd, ca se fie gustată în cercuri cât mai largi.

Nicu.

Din România.

Academia română a ţinut Vineri la óra 1 p. m. şedinţa solemnă publică, sub presidenţa M. S. Regelui, preşedinte de onóre.

Au fost presenţi 32 membri activi şi corespondenţi.

La întrare M. S. în sala de şedinţe membrii şi publicul s'au sculat în picióre.

Dl N. Kreţulescu, preşedinte activ al academiei, rosteşte o cuvêntare plină de căldură, prin care arată stăruinţele puse de membri pentru prosperitatea acestei instituţiuni.

Bătrânul academician termină urând sănătate şi viaţă lungă MM. LL. şi întregei familii regale.

M. S. Regele rĕspunde că se simte adânc mişcat de urările ce se aduc M. Sale şi familiei regale.

Doreşce membrilor spor la lucru, — căci numai printr'o muncă statornică vor bine merita dela Patrie.

Apoi declară şedinţa deschisă.

D. Gr. Tocilescu citeşte raportul asupra săpăturilor făcute în cursul anului 1897 la Adam Clisi, la Rucari şi la Turnu-Severin.

După ce termină, presintă Suveranului o colecţiune de diferite obiecte găsite în săpături.

D. Gr. Ştefănescu apoi ceteşte raportul asupra Excursiunei în Urali, (al şaptelea congres geologic internaţional) după care şedinţa se ridică.

*

Dela cameră. In şedinţa de Sâmbătă D. Delavrancea a luat cuvîntul în desvoltarea interpelării d-sale, adresată dlui prim-ministru în chestia vizitei ofiţerilor români la Braşov.

Oratorul începe prin a arĕta cum s'a făcut vizita ofiţerilor cu tot saltanatul la Braşov; arată că o asemenea interpelare a mai fost adresată în Senat de către d. Costescu-Comăneanu şi că rĕspunsul primului ministru a fost departe de vederile d-sale de odinióră.

Primul ministru a găsit că asemensĕrbări trebue sĕ se facă în vederea relaţiuinilor amicale dintre România şi Ungaria.

Cum? Pentru ca sĕ dea un asemenea rĕspuns, primul-ministru crede că cele 3 milióne şi jumătate de Români de dincolo nu mai sufer nimic; că puşcăriile nu mai sunt pline de Români şi că acest popor de rasă asiatică, cum spunea d sa odinioară, nu mai ameninţă pacea Europei? Acestea sunt chiar cuvintele d-lui Sturdza de odinióră, care vorbea în mare bărbat de Stat.

Este ceva straniu şi inesplicabil.

Pe când decoraţia se atîrna de pieptul lui Jeszenski, un vechiu şi bătrân luptător întra în temniţă

Persecuţiile sunt aceleaşi, sunt mai mari încă şi dacă acésta va continua, guvernul din Budapesta va cere credit pentru clădire de noui puşcării.

D. Delavrancea arată apoi în ce mod rĕspundea d. Sturdza, în oposiţie, la cuvintele ministrului de externe de atunci, marele Al. Lahovari şi d-lui P. P. Carp.

Se sugrumă o treime a neamului nostru, spunea d. Sturdza, şi treimea sugrumată strigă la cer de durere, iată chestia naţională.

Ei bine, treimea aceea, nu este şi acum peste Carpaţi? nu sufĕr şi acum? nu au şi acum aceleaşi strigăte de disperare?

D. Sturdza a propus şi soluţia: a emis teoria samsarului cinstit, după pilda lui Bismark. Trebue sĕ ne căim mult timp pentru naivitatea ce am avut de a crede că d. Sturdza póte face ceea-ce a făcut Bismark.

Acésta este politica în chestiunea naţională a d-lui prim-ministru. După o asemenea doctrină vine o tăcere mormîntală.

Acum d. Sturdza tace, nu rĕspunde la nimic din tot ce i se spune. Ei, e fórte uşor sĕ rĕspunzi tăcând.

D. B. Delavrancea continuând spune că actualul prim-ministru a denunţat pe toţi acei cari au ajutat mişcarea naţională de peste munţi şi vĕ întreb pe d-v. zice oratorul, membri ai majorităţei, dacă n'aţi simţit o adevĕrată lovitură zdrobitóre când fostul ministru al instrucţiei publice, d. Take Ionescu, după banca parlamentului v'a rĕspus la acésta: „Da, am trimes bani peste munţi şi mĕ fălesc cu acésta“.

Astădi plătim cu umilinţa nóstră, cu degradarea nóstră fala fostului ministru conservator care a trimes ajutóre peste munţi; şi D-deu ştie dacă noi suntem vinovaţi de aceste destăinuiri. —

Au venit apoi liberalii la putere. Atunci toţi ne ziceam că acésta va fi un triumf al cestiei naţionale, de óre ce şeful guvernului reproşase, acusa chiar pe Al. Lahovari şi Carp că nu se amestecă în trebile Austro-Ungariei şi sperăm că el va începe samsarlîcul cinstit.

Ei bine, la 13 Octobre, la un banchet la Iaşi — banchetele nu'i sunt norocoase, primul-ministru ţine un discurs şi spune că cestia naţională este netedă şi lămurită, avem sĕ ne abţinem cu toţii dela orî-ce act de agitaţie în amestecul Statelor vecine şi în special ale Austro-Ungariei.

Şi acéstă notă din discurs, a fost făcută într'o cancelarie a unei puteri strĕine şi impusă primului-ministru.

Oratorul arată apoi cum d. Sturdza, tot prin diplomaţia sa, a adus vrajba între luptătorii de dincolo. —

Ei bine, sórtea fraţilor de dincolo nu este întru nimic mai bună acum decât la 94. Este însĕ o diferenţă. Acum la 98 comitetul naţional este sfărîmat.

Venind la cestiune, oratorul întrébă dacă chestia naţională nu e sugrumată acum cu banchetul ofiţerilor şi cu celelalte acte ale primului ministru.

Oratorul spune că cestiunea naţională ar fi fost singură care ar fi desvoltat în populaţiunea ţĕrii sentimentul iubirei de patrie...

Dl Sturdza rĕspunde d-lui Delavrancea, spunênd că tóte interpelările ce s'au făcut până acum n'au avut de scop de cât să-l ponegréscă pe d-sa.

Dl Delavrancea a ţinut un discurs frumos şi a căutat să ne sugrăvéscă ast-fel în cât lumea ar crede că suntem cei mai rei ómeni cari au existat vre-o dată în lume.

Venind la chestiunea visitei ofiţerilor la Braşov, dl Sturdza spune că cine i-a impins pe ofiţerii români să mérgă la Braşov? Şi dacă au mers ei nu sunt români? N'au ei sentimente româneşti?

Şi apoi comandantul lor, care i-a lăsat să meargă, nu e şi el patriot?

Dl Delavrancea şi tovarăşii d-sale nu caută numai desbinări în sinul celui mai mare şi mai puternic partid din ţară, d-lor mai vor să ne pue în conflicte cu celelalte state europene.

Astăzi o fracţiune din partidul liberal îl combate pe acesta cu mai mare înverşunare de cum îl combăteau duşmanii sĕi naturali, conservatorii.

Cum se potriveşte discursul d-lui Delavrancea de astăzi, cu votul d-sale în legea instrucţiei, care e tot o chestie naţională?

Dacă d-lui n'a ştiut nici să se abţie la votarea legei instrucţiei, cum să discut eu cu d-sa într'o chestiune mai subţire? (*După aceste cuvinte dl Sturdza îşi ia servieta şi pléćă furios de pe banca ministerială*).

*

Dela Academiă. In şedinţa publică, a Academiei Române de Vineri, 27 Martie, d. Al. D, Xenopol, eminentul nostru istoric va ţine o conferinţă asupra originei partidelor în România.

In cursul desvoltării conferenţei sale d. Xenopol va produce mai multe documente aflate în archiva consulatului rusesc din Iaşi.

Şedinţa se va deschide la óra 1 p. m.

La aceasta importantă conferenţă vor asista şi MM. LL. Regele şi regina.

*

Intrunirea conservatorilor. Duminecă la ora 4 p. m. a avut loc la clubul conservator din Capitală o întrunire a membrilor partidului conservator din Capitală.

Au asistat şi mai mulţi delegaţi din provincie.

Junimiştii s'au abţinut. Intrunirea a fost prisidată de d. Lascar *Catargiu*.

Au vorbit d-nii G. Gr. *Contacuzino*, Al. *Catargiu*, I. *Lahovary* şi *Take Ionescu*.

Toţi oratorii s'au ocupat mai mult de chestia naţională.

La sfârşitul întrunirei d. Lascar Catargiu a cetit o declaraţiune care s'a distribuit în foi volante membrilor partidului. In declarație șeful partidului conservator insistă indeosebi asupra complicității unor corifei ai partidului liberal la demostrația oficerilor de cavalerie în a. 1894, costatând, că prin aceasta guvernul actual sa făcut vinovat de o crimă de stat, deci nu mai póte sta la cârmă.

*

Intrunirea liberalilor Liberalii opozanți au ținut Duminecă a dóua întrunire publică, în Capitală.

Succesul ce a avut această întrunire a fost complet.

In mijlocul unui entuziasm de nedescris, d-nii N. *Xenopol, Delavrancea* N *Fleva* și *Scorțescu* au înfierat politica lui Dumitru Sturdza; cel dintâiu în ce privește angajamentele din opoziție, cel de al doilea în chestia națională, cel de al trilea zugrăvind situația nefastă parlamentară, ér cel din urmă provocând pe cetățeni la o luptă crâncenă pentru a scuti mai departe țara de acest regim.

O resoluțiune în acest sens s'a și votat de adunare.

*

Legea învățămêntului secundar. La senat, după ce a vorbit dl ministru Haret, s'a încins discuția generală asupra legei învĕțămêntului secundar și superior.

Apoi s'a luat în considerație și s'a început votare pe articole. S'au votat deja mai multe articole.

Noutăți.

Clubul municipal român din com. Sibiiu, în conferința sa de eri a hotărît a nu participa la congregația festivă din 11 April a. c.

* * *

Dar. D-na *Ana Moga*, vĕduva după repausatul medic Dr. Ioan Moga, a donat suma de 20 fl. pentru sanatoriul, ce se va înființa pe hotarul uneia din comunele învecinate cu Sibiiul la inițiativa laudabiiă a zelosului fisic comitatens Dr. *Süssmann*.

* * *

Deputat sinodal. Colegiul de scrutiniu al cercului electoral Bistrițra-Reghin întrunit la 22 Martiu în comuna Galați sub presidiul comisariului consistorial *Iosif Popescu*, a ales deputat la sinodul archidiecesan pentru restul periodului present pe dl Dr. *Ioan Popescu*, advocat în Reghin La alegere au participat numai 10 comune, 6 din tractul Bistriței și 4 din tractul Reghinului. Voturile s'au împàrțit astfel: Dr. Ioan Popescu 870, Dr. Andreiu Monda, medic în Sângeorgiul-român 572 și Dr. Teodor Pascu, medic în Bistrița 80.

* * *

In memoria iubiților reposați. Din cercul „Reuniunii sodalilor români din Sibiiu aflăm, că dl Victor Tordășianu, presidentul acestei Reuniuni a contribuit la fondul creat pentru „ajutorarea vĕduvelor și orfanilor meseriașilor români din Sibiiu"' în loc de cunună pe cosciugul regretaților „vrednici români" trecuți prea de timpuriu la cele eterne Aurel Suciu adv. în Arad și Dr. Petru Cioran. medic în Sibiiu, suma de câte 3 fl., în total fl. 6

* * *

Noue școle sêrbești în Macedonia. Țarigradski Glasnic, ziarul sêrbesc din Constantinopole, anunță că consiliul administrativ din Salonic a dat de curînd permisiunea ca să se deschidă alte patru școle sêrbești și anume în orașul Cucuș și în trei sate.

Pe când guvernul sêrbesc deschide în continu la scoli în Macedonia, guvernul actual, zis românesc, își dă tótă silința ca să le suprime și pe cele puține școle naționale, ce au mai rĕmas în acea țară, locuită de mulți frați ai noștri — scrie „Drapelul".

* * *

† Dr. Petru Cioranu, medic practic în Franzensbad, membru pe viață al „Asociațiunei pentru literatura română și cultura poporului român" etc. după scurte suferințe 'și-a dat nobilul suflet în mânile Creatorului în 6 Aprilie n. a. c. la 7 óre diminéța, în etate de 47 ani, lăsând neconsolați doi copii orfani.

Rămășițele pământesci ale scumpului reposat s'au transportat spre odichna de veci Vineri în 8 l. c. la 1 1/2 óre d. a. din strada Crucii Nr. 7 în cripta familiară din Rĕșinar.

Cuprinsă de adêncă durere, în numele rudeniilor, aduce acéasta la cunoștința tuturor pietinilor și conoscuților. Fie-i memoria binecuvêntată! Sibiiu, în 6 Aprilie n. 1898.

Jalnica Familie.

* * *

Inmormêntarea unui preot. Din o corespondență mai lungă estragem următórele: În 27 Martie a. c. s'a așeḑat la odihnă vecînică în umbra zidurilor bisericei din Nadașa română ultimul paroch local din familia Mateiescilor, preotul Gavril Mateiu, în etate de 74 ani, păstorindu-și turma cuvêntătóre în linisce cu mult tact timp de 50 ani. Din acesti ani abia 18 ani a trăit cu soția sa ér restul de 32 ani l'a petrecut în amara vĕduvie, rĕmas cu 5 prunci, pe cari i-a crescut după puterile sale și în împregiurări atât de grele din puținul venit dela 80 familii făcênd din 2 fii ai sei preoți și anume, pe Vasilie în Ripa-inferióră, ér pe Zaharie în Polați, carele cu un an înainte de tatăl sĕu sa mutat la cele vecinice.

Parochul Gavriil Mateiu ocupând postul de capelan lângă tatăl sĕu în anul 1849 a început cu mult zel și strădanie a lucra în via Domnului, astfeliu încât îndată după anul 1850 s'a apucat și a ridicat biserica în apropierea căreia ș'a pregătit locașul etern și școla corĕspunḑĕtóre timpului de astăḑi.

Mare și neperitor merit are părintele Gavriil în aceia, că a sciut conduce poporul sĕu, de a cumpĕrat tóte proprietățile domnesci din sat și hotar în valóre de preste 16 mii florini, ca astfel poporul sĕ pótă resufla liber și în ticnă, putênduși folosí pămêntul neconturbați de strĕini cari numai pentru binele poporului nu lucră.

Bine și la locul sĕu a fost interpretată tótă viéța plină de suferințe și bogată în fapte a defunctului, de valarosul nostru paroch din Iabenița Vasilie Duma, carele în absența P. O D. protopresbiter — fiind acesta bolnav n'a putut lua parte, — a condus actul funebral. Cuvêntul lui funebral a fost balsam pentru familia și poporul rĕmas în jale.

Fie binecuvîntată memoria rĕposatului preot îmbătrânit în merite. I. *D. S.*

* * *

Contele Szápáry Géza, mareșalul de curte al Maj. Sale a încetat din viață Marți la Budapesta, în etate de 70 ani. Decedatul a început sĕ figureze de prin anii șésezeci în viéța publică a Ungariei, lucrând pe atunci cu Deák F. pentru exoperarea *pactului*. A fost și fișpan câțva ani mai târziu, ér in decurs de zece ani guvernorul Fiumei, lucrând cu multă rêvnă pe tărimul magiarizării. Numit apoi de către Maj.-Sa mareșal de Curte, a fost până în sfîrșit membru în casa magnaților, aparținênd partidei liberale până la promovarea legilor politice bisericesci. Soția decedatului a primit adrese de condolențe dela Maj. Sa și archidiecele Iosif. Inmormêntarea i-s'a făcut Joi.

* * *

Condamnarea lui Karditzi. Procesul Karditzi și Georgis, atentatorii la viéța regelui Greciei s'a pertractat la Atena în 19 Martie. O mulțime enormă umplea sala desbaterilor.

Martorii povestesc faptele cunoscute.

Un martor, amploiat la primărie, povestește că în ajunul atentatului, a găsit o bombă cu dinamită într'un dulap de care se servia Karditzi la primărie. (Exclamațiuni).

Karditzi declară că a fost împins la crimă de presă și opinia publică care făceau rĕspunzători de nenorocirile patriei pe Rege și pe ómenii politici. El nu voia sĕ omóre pe Principesa Maria. Bomba găsită la locul atentatului era destinată dlui Delyannis în cazul când ar fi isbutit prima crimă.

Georgis declară că n'a fost decât instrumentul lui Karditzi și pretinde că a tras focuri în aer.

Procurorul cere pedépsa cu mórte.

Apărătorul pledéză nerăspunderea lui Karditzi care a fost împins la crimă de presă și de șovinismul sĕu maladiv.

Karditzi și Georgis sunt condamnați la mórte.

Karditzi și Georgis vor face recursuri în contra sentenței cu jurați invocând faptul că atentatul constitue o crimă politică, care după constituție nu póte fi pedepsită cu mórte.

* * *

Principi maghiari. Foile unguresci vestesc, că Maj. Sa va dărui la tómnă rangul de *principe* următorilor magnați unguri: Conții *Festetich* Taszilô, *Károlyi* Làszló, *Andrásy* Géza și *Pallavicini* Sándor.

* * *

Naufragiul vaporului „Meteorul." Ancheta orînduită la Constanța, asupra naufragiului Meteorului, s'a terminat.

Căpitanul Radoslavici este arestat de dóuĕ sĕptămâni sub acusațiune de omucid prin imprudență, de óre-ce trei persóne au perit cu ocasia acestui naufragiu.

Insĕ, pentru a-se stabili pe deplin responsabilitatea fostului comandant al Meteorului, tribunalul de Constanța a numit o comisiune de experți, compusă din trei oficeri ai marinei de rĕsboiu, și anume: d nii maior Cătuneanu, maior Popăvăț și căpitan Athanasie, cari vor cerceta și se vor pronunța asupta causelor accidentului.

In urma raportului acestei comisiuni. dl judecător de instrucție de pe lângă tribunalul Constanța va da ordonanța sa.

Bibliografic.

Cimiliturile Românilor. Citim în „Familia": Academia Română a dat și dă mare atențiune literaturei poporane. Spre a o scóte la iveală a ficsat mai multe comersuri cu premii și a publicat o mulțime de colecțiuni de poesie și prosă poporală. De curând primirăm un nou volum folkloristic edat de Academia Română, care cuprinde „Cimiliturile Românilor" adunate de dl Artur Gorovei. In o prefață interesantă, culegătorul ne spune ce este deosibirea între ghîcitóre și cimilitură? E aceeaș, ḑice dsa, ca între gen și specie; fiecare cimilitură e o ghîcitóre, nu înse ori și ce ghicitóre e cimilitură. Cimiliturile sunt cunoscute în tóte părțile locuite de Români, afară de Macedonia, cu aceași numirea la Românii din Macedonia se numesc „angutitori". Cimiliturile se încep sau cu formula „cinel-cinel" ori „ghici, ghicitórea mea", sau se întră de-a dreptul în descrierea parafrastică a obectului de ghicit sau se încep cu o vorbă derivată direct din expresiunea „cimilitură". In volumul acesta se cuprind numai cimilituri, neamestecate cu „întrebări și respunsuri"; de aceea și pórtă titlul „Cimiliturile Românilor", După aceste culegătorul ace resumatul literaturei folkloristice române privitóre la cimilituri, ceea ce arată că a aprofundat bine chestiunea de care se ocupă. Apoi urmează bogata colecțiune de cimilituri, 1960, în ordine alfabetică; iar la capăt un indice aseminea alfabetic. O lucrare făcută cu multă sirguință, menită a cuprinde un loc de onóre în literatura nóstră folkloristică. Prețul 3 lei.

* * *

„Moda ilustrată", fóiă pentru moda de dame, apare în Bucuresci în fiecare Sâmbătă. Abonamentul pentru străinătate pe an 13 lei, 6 luni 6 lei 50 b. pe 3 luni 3.50 lei (Administrații Pasagiul Moco, Bucuresc.)

Nrul 12 din 21/III. a. c. are următorul cuprins: Cronica modei. — Explicarea gravurilor pentru diferite toalete. — Farmec de N. Cozmin. — Medicina populară. — Criminal (poezie) de I. Folender. — La ce bun? de Maretta Negri Borcea. — De ce? de S. Zăhărescu. — De-ale bucătăriei. — Foița: Romanul unui monach de Henry Murger. — Model de croiu pentru jachetă de fetițe de 12 ani (în mărime nat.) și esplicarea lui. — Felurimi, — Șaradă. — Corespondența medicală.

Moda ilustrată — precum e evident din sumarul acesta — pe lângă informațile, sfaturile și istrucțiile pe terenul modei, mai aduce în fie care numĕr și articli distractivi ca schițe, nuvele, poesii, romane, anecdote etc. Recomandăm cititorilor nostri fóia aceasta instructivă și distractivă.

* * *

In tipografia archidiecesană a apărut ḑilele acestea o broșurică întitulată „*Epigrame*" de *Iulian Devale*, conținênd 34 epigrame. Execuția technică a cărții e frumósă, ér epigramele sunt începuturi de tot modeste.

Luther în limba română.

(*Anunț literar.*)

Am creḑut că fac un serviț Preaonoratului cler român, seminaristilor și preste tot iubitorilor de lectură prin traducerea reformatorului germân Martin Luther din limba germână după Julius Kőstlin. Opul va conținea și potretul lui Luther și sper că după conținutul sĕu cât și după traducerea făcută cu îngrijire va afla resunet mai ales fiind acésta scriere ca „op festiv" edat la 1883 în 10 Novembre cu ocasiunea aniversării a 400 ani dela nascerea sa și vîndut în 35,000 de esemplare. Pentru însĕmnătatea sa s'a tradus și în limba engleză.

Nu e indiferent pentru ori-care iubitor de sciință și mai ales pentru preot și seminarist a cunósce mai deaprópe pe acest bărbat de reformă în biserica apusénă, pentru aceea nutresc nădejde că voi fi întêmpinat cu căldură si vom părăsi și noi indiferentismul ce'l avem față de astfel de intreprinderi.

Ca sĕ-'mi fie posibil editatarea acestei scrieri, care e gata de tipar, fac prin acésta o cercare către toți Românii iubitori de sciință că întrucât numai în parte ași fi asigurat de abonenți s'o pot da la lumină. Deci binevoiască cel-ce doresce a avé acéstă scriere a mĕ încunosciința deloc, ca sĕ mĕ pot orienta. Prețul trimis franco e 65 cr.

Izabar, (per Lugoș) la Bunavestire 1898.

Ioan Nicorescu,
paroch rom. gr.-or.

Intrunire agricolă.

(Invitare)

In frățéscă conțelegere cu onorabilii fruntași ai laudabilei comune Ludoșul-mare (lângă Mercurea) subscrisul comitet a luat hotărîrea de a ținea în acéstă comună Marți la 7/19 Aprile c. (a 3-a ḑi de Sfitele Paști) o

Intrunire agricolă,

la care se va discuta asupra culturei viilor, pómelor, fĕnațelor, nutrețurilor măiestrite cum și asupra însemnătății „Tovărășiilor agricole și a „Insoțirilor de credit sătești sistem Raiffeisen."

Inceputul după serviciul divin.

Ne luăm voe a învita la acéstă întrunire pe soți membrii și spriginitorii Reuniunii nóstre.

Sibiiu 8 Aprile n. 1898.

Comitetul central al „Reuniunei române de agricultură din comitatul Sibiíu."

Dem. Comșa, pres. *Victor Tordășianu,* secretar.

Poșta redacțiunei.

Nicolae Fleșeriu, măiestru têmplar, Saschizu. Corespondența d-tale despre lucrurile din Foventea și Saschiz, nu se póte publica.

Mătase Foulard 65 cr.

până la fl. **3.35** de m. — japanesĕ, chineză etc. în cele mai nouĕ dessinuri și colori, precum și **mătase Henneberg** négră. albă și colorată dela **45 cr.** până la **fl. 14.65** de metru — în cele mai moderne țeseturi, co-colori și dessinuri *Se ecspedéză la particulari franco și liberi de vamă. Mostre cu întórcerea postei.* **Fabricile de mătase G. Henneberg** *lif, de curte ces. și reg.* **Zűrich.** [38] 3

Nr. 42.
Of. paroch.

[48] 3—3

Publicațiune de licitare.

Repararea bisericei din Deal, protopresciteratul Sebeșului se va da în intreprindere pe calea licitațiunei publice minuende în 7/19 Aprile, 1898 la 11 óre a. m. în școla confesională din Deal.

Prețul de strigare e stipulat la suma de 700 fl. conform punctului prim din condițiunile de licitare, cari dimpreună cu planul și preliminariul de spese se pot vedea ori când la oficiul parochial din Deal.

Intreprinḑĕtorii, cari doresc a licita au a depune o cauțiune de 100 fl. ér cauțiunea aceluia, pre carele-'l va adopta comitetul parochial și care se va încheia contractul mânea până după colauda turei făcute.

Deal, în 9/21 Ma
ședința comitetului pa

Președinte:
Ioan Dura,
paroch.
Vidi.
Sergi

Nr. 101/98. protopresb. [51] 3—3

Concurs repeţit.

Neînsinuându-se concurenţi la postul de capelan în parochia de clasa a III-a Noul săsesc cu filia Róndela, protopresbiteratul Sighişórei, — se publică prin acésta concurs nou cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post de capelan sunt jumĕtate din dotaţiunea parochială anuală de 405 fl. 74 cr.

Informaţiuni mai detaiate se pot lua dela oficiul proropresbiteral, eventual dela comitetul parochial concernent.

Concurenţii au a-şi substerne petiţiunile instruite conform legilor în vigóre în terminul deschis la subsemnatul oficiu protopresbiteral.

Sighişóra, 24 Februariu 1898.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tract. Sighişórei în conţelegere cu comitetul parochial concernent.

Dimitrie Moldovan,
protopop.

Szebenvármegye alispánja.

6521 sz. V. 1897. [52] 1—1

Pályázati hirdetmény.

A szászsebesi járási föszolgabiró hivatalnál megüresedett, évi 230 frt bérrel és 47 frt 36 kr müházati átalànynyal javadalmazott, nyugdij-igénynyel egybekötött, járási hivatalszolgai állomásra pályázatot hirdetek.

Ezen állás elnyerésének feltételei a következök: születési anyakönyvi kivonattal igazolandó magyar állampolgárság; községi bizonyitványnyal igazolandó fedhetlen elöélet és a magyar nyelvnek szóban és irásban, a német és román nyelvnek legalább szóban birása; hatósági orvosi bizonyitványnyal igazolandó erőteljes testalkat és épegeszség; végül a ténypleges katonai szolgàlat teljesitésének megfelelö okmánnyal igazolt esetleg az alúli menteşség.

A pályázati folyamodványok hozzám **legkésöbben 1898 évi május hó 10 ikeig benyujtandók.**

Személyes jelentkezés kivánatos.

Nagy-Szeben, 1898 aprilis hó 5-én.

Reisenberger,
alispán.

Szebenvármegye alispánja.

6576 sz. V. 1898. [53] 1—1

Pályázati hirdetmény.

A vezetésem allat álló hivatalnál belügyministeri jóvàhagyással ujonnan rendszeresitett II. oszt. irnoki állomásra, esetleg az ezen állómásnak netán áthelyezés utján leendő betöltése folytán Szebenvármegye valamely járásában megüresendő járási irnoki állásra főispán úr Ö Méltóságának folyó hó 1-én kelt 296 számú felhatalmazása folytán ezennel pályázatot hirdetek

Ezen irnoki állomások évi 500 frt. fizetésel és 100 frt lakpénzzel vannak javadalmazva.

Pályázni óhajtókat felhivom, hogy az alábbiak szerint felszerelt pàlyazati kérvényüket Méltóságos Thalman Gusztáv ùrhoz, Szebenvármegye főispánjához **folyó évi május hó 15 ikéig**, annál bizonyosabban nyujtsák be, mivel késöbben érkező folyamodványok nem fognak tekintetbe vétetni.

A pályázati kérvények a már közszolgálatban levök által rendes szolgálati uton nyújtandók be és azokhoz a közszolgálatban még nem levö pályázók által az eddigi foglalkozásukat és feltüntető erkölcsi, továbbá az egészségí állapotukat feltüntető hatósagi orvosi bizsonyitvány, valamennyi pályazó àltal pedig az 1883 évi I. t. cz. 19 §-a szerinti minösitettséget és nyelvismeretüket igazoló okmányok csatolandók.

Megjegyeztetik, hogy az ujonnan szervezett állomàs betöltése csak az 1898 évi állami költségvetés törvényerőre emelkedése után BelügyminiszterÚr-Ö-Nagyméltóságától veendó felhatalmazás után fog eszközöltetni.

Nagy-Szeben, 1898 év aprilis 7 én.

Reisemberger,
alispán.

Un pahar

de escelentă şi rĕcoritóre

limonadă spumósă numai cu 2 cr.

dau

Bonbónele de limonadă de fermentaţiune

universale ale lui Marsner

cu acéstă marcă de scutire

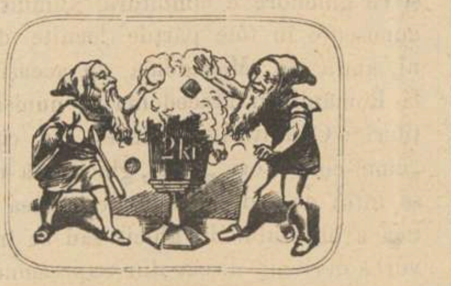

şi firma [54] 1—10

Prima fabrică boemă de zaharicale orientale şi chocolade

in Königl. Weinbergen — Prag.

A. MARSNER.

Se află ori-unde!

Din ori-ce *librărie se póte procura* scrierea premiată a consilier. în med. *Dr. Müller,* apărută în a 30-a ediţiune despre

sistemul nervos

şi

sexual turburat.

Espediţie franco pentru 60 cr. în mărci postale.

Curt Röber,
Braunschweig.

[5] 11—49

Câştigul cel mai mare

în casul cel mai favorabil. [49] 2—2

1.000,000 Coróne.

Consemnarea

tuturor celor 50.000 câştiguri

Cel mai mare câştig în cel mai favorabil cas

1,000,000 Kronen.

Speciell sind die Gewinne wie folgt eingetheilt.

☞ in Baar zahlbar.

		Kronen
1	Prämie mit	600000
1	Gew. à	400000
1	„ „	200000
2	„ „	100000
1	„ „	90000
1	„ „	80000
1	„ „	70000
2	„ „	60000
1	„ „	40000
5	„ „	30000
1	„ „	25000
7	„ „	20000
3	„ „	15000
31	„ „	10000
67	„ „	5000
3	„ „	3000
432	„ „	2000
763	„ „	1000
1238	„ „	500
90	„ „	300
31700	„ „	200
3900	„ „	170
4900	„ „	130
50	„ „	100
3900	„ „	80
2900	„ „	40
50,000	Gew. u. Pr. im Betrage	13.160,000

cari se trag în şese classe.

In curênd începe a doua mare **loterie de classe reg. ung.** Ea conţine

100,000 şi **50,000**
losuri originale câştiguri în bani

aşadar jumĕtate din losurile edate trebue sĕ fie trase conform specificărei alăturate şi **prospectul de câştig** precum va fi în genere cunoscut, este **enorm de mare.**

Binevoitóre comande urgente de **losuri originale** cu preţul original stabilit după plan

pentru un **întreg** los original I. classă **fl. 6.—**
„ o **jumĕtate** „ „ „ „ „ **3.—**
„ un **pătrar** „ „ „ „ „ **1.50**
„ o **optime** „ „ „ „ „ **—.75**

se espedéză cu **rambursă** sau pe lângă **trimitere înainte a sumei**. Liste oficióse se espedéză stimaţilor nostri clienţi după tragere, planuri oficióse stau de mai nainte la disposiţie gratis. Precum e deja sciut, tragerile sĕ efectuesc publice sub **supravegherea guvernului reg. ung.**

Noroc deosebit

a avut de înregistrat **colectura nóstră centrală** la I. loterie de classe reg. ung. pentru-că deja în **clasele anteriόre** (primele cinci classe) au căḑut în colectura nóstră centrală câştiguri de **100.000, 30 000, 5000, multe de 2000, 1000, 500 şi 300 coróne** etc. şi s'au solvit norocoşilor câştigători.

Pentru tragerea I. classe a loteriei de classe reg. ung. a doua sĕ recomandă a ne trimite comandele **cât se póte de curênd.** Amintim observarea nóstră dela prima loterie, că aprópe de tragerea primei classe nu se vor mai căpĕta losuri şi am avut drept — pentru-că asaltaţi am fost cu comande din patrie şi străinătate cu puţin înainte de tragerea I. classe, dar spre cel mai mare regret al nostru nu le-am mai putut esecuta.

Ne rugăm deci a trimite curênd comandele I. classe, la tot casul înainte de

15 Aprile a. c.,

căci numai atunci putem promite espedare sigură.

A. Török & Co.
colectori principali
ai loteriei de classe reg. ung.
Budapesta, V., Waitznerring 4/A.

1898
Vetés ideje: Augusztus és szeptember.
Ültetés távols 5—20 cm.
Talaj minőség trágyázott.
Mauthner-féle magvak.
Aussaatzeit: und Sepber.
te: 15—20 Cm
affenheit: Gut gedüngt.

Vestitele

Seminţe de flori şi legumi

ale lui [13] 19—

Mauthner

în

pachete închise, legal garantate

cu marca de apĕrare împrotocolată

„Ursul“

se pot căpĕta în tóte

băcăniile şi ferăriile

mai mari.

NB. Numai pentru pachetele ***închise,*** provĕḑute cu figura ***ursului*** şi signate cu numele ***Mauthner,*** cum arată figura alăturată, ia firma ***Edmund Mauthner*** în ***Budapesta, strada Andrássy 23,*** garanţie deplină, că-'s seminţe próspete şi veritabile.

Cel mai sensaţional roman al literaturei moderne. In limba engleză s'a vêndut în cincideci de mii de esemplare. Succes colosal. Tradus în tóte limbile europene. In românesce de Afin de la Tuscia a apărut acum.

TRILBY

[31] 9—10

Preţul unui esemplar: direct fl. 1.30. In librăriile din monarchie fl. 1.60. In România şi străinătate 4 lei. Deposit general: Afin de la Tuscia, tipografia Uhrman, Temesvár Ungaria.

Dr. Elie Cristea.

Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 36. Sibiiu, Marți, 31 Martiu (12 Aprile) 1898. *Anul XLVI.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:

Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Nr. 2791 Pres.

Miron,

prin îndurarea lui Dumneḑeu archiepiscop al bisericei ortodoxe în Transilvania, metropolit al Românilor greco-orientali din Ungaria și Transilvania, ș. a.

Iubitului cler și popor al archidiecesei Nóstre transilvane; iubiților și onoraților deputați la sinodul archidiecesan: dar și milă dela Dumneḑeu Tatăl și Domnul Nostru Iisus Christos!

Avênd în vedere §§ 89 și 90 din statutul organic, convocăm și prin acestea declarăm de convocat sinodul ordinariu anual al archidiecesei Nóstre transilvane la biserica schimbării la față din cetatea Sibiiu, **pe Dumineca Tomei,** adecă **pe 12/24 Aprile a. c.,** la 9 óre antemeridiane, când se vor începe ritualele bisericesci, ér după aceste va urma deschiderea sinodului în localele ce vor fi anumite spre acest scop

Sibiiu, 28 Martiu, 1898.

Miron Romanul m. p.

Fondul de pensiuni archidiecesan.

L'a creat necesitatea imperativă de a ajuta vĕduvele preotese și orfanii acestora.

Sânt a fost scopul pentru care s'a înființat fondul nostru de pensiuni, și sânt este el și aḑi.

De aci deosebita îngrijire, care i-s'a dat până acuma și deosebita îngrijire, care mai ales de aci încolo trebue sĕ i-se dea.

In fuga mare s'au făcut statutele de aḑi ale fondului nostru de pensiuni, în fuga mare, în timp de câteva ḑile a fost pus el pe basele actuale de către ómeni, cari au avut în vedere practica lucrului, după-ce ḑeci de ani s'au tot făcut teorii financiare, de a face din el institut de asigurare.

Neajunsurile din statute sunt de a se atribui împregiurărei, că ele s'au făcut în câteva ḑile.

De ani 6 este pus în practică fondul de pensiuni.

Statutele actuale au părțile lor bune, ca ori-ce lucru eșit din mâni omenesci însĕ își au ele și neajunsurile lor.

Datorința nóstră este sĕ scótem la ivélă părțile bune și mai ales părțile mai puțin bune.

Sinodul archidiecesan în anul acesta va fi chemat sĕ se pronunțe asupra eventualelor modificări, cari se vor propune după-ce au espirat cei 5 ani de stabilitate, cari s'au provĕḑut la punerea în lucrare a fondului de pensiuni.

Cu durere mărturisim un lucru, care de mult ne zace la inimă.

Puținul interes față cu acéstă instituțiune, unică pur umanitară, unică pur creată de necesitățile vieții, unică care reclamă cea mai mare îngrijire din partea nóstră a tuturora, acest puțin interes ne pune pe gânduri.

Trăim în timpuri de tot grele.

Cu mari încordări, cu grele lupte, cu încordată activitate de ḑi și nópte și afară de cercul propriu al oficiului nostru, abia putem câștiga atâta, ca sĕ asigurăm esistența nóstră și a copiilor nostri de pe o ḑi pe alta.

Despre aceea, ca sĕ putem pune la o parte ceva pentru ḑile negre nici vorbă nu póte sĕ fie.

Până când bunul Dumneḑeu ne va ține viéța și sănĕtatea, vom trăi de pe o ḑi pe alta.

La cas de nenorocire, la cas de mórte închidem ochii cu gândul la fondul de pensiuni.

Cel puțin familia nu ne rĕmâne pe strade.

Avem tragice esemple în familiile colegilor nostri, cari au sucombat sub greutatea activității spre a-și asigura esistența.

Nu ne póte fi deci indiferent în ce mâni e pusă îngrijirea fondului de pensiuni, nu ne póte fi indiferent, când vedem, că acéstă insituțiune umanitară e mașter tractată în sinul bisericei nóstre.

Și ea este mașter tractată în locul prim din partea celor mai interesați, din partea preoțimei nóstre.

Avem cunoscință, că o parte însemnată a preoțimei nóstre nici acuma, după 6 ani de ḑile nu a solvit neînsemnatele taxe, cari li-s'au impus în interesul acestei instituțiuni.

Avem cunoscință, că aprópe nimica nu incurge la fondul de pensiuni din parochiile vacante, cari sunt în administrațiune.

Avem cunoscință, că unii dintre preoții nostri nu voiesc sĕ reflecteze la împregiurarea, că înscrierea la fondul de pensiuni este obligament general, in interesul bisericei.

Avem cunoscință, că o parte a preoțimei nóstre are nedumeriri față cu unele disposițiuni din statutele fondului de pensiuni.

Semnificativ este, că în preoțimea nóstră nu a străbătat consciința, că fondul de pensiuni s'a creat cu unicul scop de a ajuta vĕduvele preotese și orfanii.

Mai mult; este dureros a constata că cei mai cu stare dintre preoții nostri au considerat fondul de pensiuni ca isvor de sigur câștig, ca bun isvor de esploatat, și s'au înscris aḑi cu tacsa de 200 fl., ca de mâne încolo sĕ le fie asigurată o pensiune anuală de 200 floreni.

Este dureros a constata, că în preoțimea nóstră, încă nici aḑi n'a străbătut consciința, că trebue sĕ aducem jertfe materiale spre a crea o instituțiune umanitară, la care sĕ reflecteze vĕduvele și orfanii lor și la ḑile de grea cercare.

Este dureros a vedé, că preoțimea nóstră, décă are nedumeriri și reclame față cu unele disposițiuni din statutele fondului de pensiuni, nu a pășit cu acele în publicitate spre a fi discutate sau cel puțin sĕ le fi formulat și sĕ le fi promovat la autoritatea bisericéscă, ca aceea eventual sĕ pótă reflecta asupra acelora și cu opiniune sĕ le pótă promova la sinodul archidiecesan.

Am vĕḑut unele gravamine indicate în o propunere, care o a făcut în sinodul archidiecesan protopresbiterul Gheaja în numele preoțimei din cercul electoral al Solnocului.

Alte gravamine noi nu cunóscem.

Va trece deci și sinodul acesta fără de a puté delătura eventualele defecte din statutele fondului de pensiuni.

Dóuĕ lucruri însĕ vor trebui limpeḑite încă în sesiunea din anul acesta.

Va trebui curmată anomalia cu multele restanțe la preoțimea nóstră.

Nu cunóscem mĕsurile, cari le va propune autoritatea bisericéscă, nu scim ce studiu aprofundat a făcut referentul special, căruia i s'a încredințat îngrigirea fondului nostru de pensiuni.

Nu ne preocupă aceste, avem tótă încrederea in părintéscă îngrigire a autorității bisericesci.

Spunem numai părerea nóstră individuală. Este datorință, obligămênt general de a fi membrii ai fondului de pensiuni toți preoți nostri, și acésta din principiul: toți pentru unul și unul pentru toți.

Obligămêntul acesta este legat de oficiul preoțesc, și cine nu ține la acesta, are să tragă consecințele.

Dacă vom fi în clar cu acésta, ușor vom trece la celelalte.

A face facultativă datorința de membru la fondul de pensiuni, ar insemna a lua basa morală a acestei instituțiuni, și a o periclita, nu în cele materiale, ci in forța ei morală.

Fondul de pensiuni s'a creat cu scopul de a sări in ajutoriul vĕduvelor și orfanilor rĕmași după preoți și după funcționarii consistoriali din centru, cari dela inceputul carierei și-au pus serviciele in folosul bisericei ca ómeni ai bisericei.

Acestia sunt asesorii consistoriali și profesorii seminariali.

S'ar profana scopul sânt al acestei instituțiuni, când s'ar asigura din ea pensiuni ómenilor, cari deja au pensiuni dela stat sau din alte locuri pentru servicii prestate acolo.

Este practică in biserica nóstră, ca unele funcțiuni aci în centru s'au dat unor ómeni, cari au servit statului pe alte cariere, pensiunea de

FOIȚA.

Discurs

rostit de dl ***Virgil Onițiu,*** *la reconstituirea despărțĕmêntului I. al „Asociațiunei“, în Brașov, la 27 Martie n.*

(Incheiere.)

Oglinda stărilor nóstre economice — nu zic excelente — dar' la tot casul mai bune ca acuma 20—30 de ani, sunt, d-lor, băncile românești. Stocul lor de avere representă azi milióne, ear' aceste milióne au eșit din punga inteligenței nóstre Și băncile cu ajutorul lui D-zeu se sporesc din an în an, milioanele se adaugă din an în an ear' acționari găsĕști pretutindeni cu ghiotura, câtă vreme colecte pentru binefaceri se încheie din an în an cu sume tot mai microscopice.

Nu sărăcia deci, dlor nu sărăcia este causa stagnațiunei grozave în evoluțiunea nóstră culturală și literară, ci lipsa de însuflețire, lipsa de idealism în noi. Nu pungile ne sunt goale, dar' ne-au săcat inimile!

Petrecem dlor, o epocă de decadență de enervare, care în mod fatal a urmat epocei ce a premers, epocei de însuflețire, de îmbrățișare a idealelor.

Visuri mărețe de avênt național-cultural au însuflețit pe părinții nostri, ei 'și-au cheltuit entusiasmul inimei din plin, 'și-au usat nervii sănătoși cu drag pentru realisarea visurilor celor mari. Dar' nici ei, nici noi nu am apucat a vede realisarea lor. Simțul zădărniciei de-a te mai eșofa, acel simț cumplit al osândei sisifice, care se vede din sudórea feței sale, a subminat deci încetul cu încetul idealismul sufletelor nóstre, ne-a tăiat însuflețirea, ne-a făcut nepăsâtori față cu causele mari inmateriale și ne-a lăsat sensibili tot mai mult și mai mult pentru cele materiale.

Eată, dlor, basele sociale și psichologice ale acelei înspăimântătóre indolențe de care suntem cuprinși.

Nu sunt deci miraculóse aceste stări la noi. Ele se explică și — în asemenea imprejurări — se repetă și la alte popórĕ.

Vorba e numai, că avem sĕ fim în clar cu situația dată și sĕ înțelegem, că astfel de stări de decadență publică nu pot sé fie de durată, pentru-ca forța regenerată a poporului sĕ se manifeste în urmă cu atât mai multă vigóre.

Timpul renarcerei, dlor, timpul noului avênt inmaterialist, timpul însuflețirei pentru ideale nu mai póte, nu mai e permis sĕ întârḑie mult!

Acei puțini, a căror inimă încă nu a sĕcat, acei, cari 'și-au păstrat în aceste vremuri iernatice încă o căldură în sufletul lor pentru scopuri ideale, acei cari împreună cu mine cred, că spiritul public decadent al zilelor nóstre este numai o stare de transiție și sunt de acord, că el trebue sĕ fie cât se póte de efemer, — aceia au datorința a-'și pune tóte puterile în cumpĕnă, a eși din nepăsare, a se face chiag, în jurul căruia sĕ se adune și sĕ se consolideze nóua societate românească: Societatea română entusiastă, desinteresată și idealistă!

Da, dlor, trebue sĕ accelerăm sosirea erei nóue, trebue sĕ facem sfîrșit acestei ierni cumplite: — némul românesc își reclamă primăvara!

Stările morbide, dlor, dacă sunt ele trupești sau sociale — atacă tot organismul și cu timpul îl anihilează. Decadența spiritului public la noi este deocamdată o boală a păturei sociale suprapuse, a lumei cărturarilor, a intelegenței nóstre. Inima poporului nostru dela țeară încă nu s'a infectat Ea este capabilă de înălțare, de avênt. Vorba poetului, simburii mĕrului sunt încă sănĕtoși!

Provedința divină sĕ ne scutéscă de primejdia, ca și acesti simburi sănătoși sĕ fie atinși de bóla, care ne-a cuprins pe noi. Când și poporul nostru ar fi cuprins de nepăsarea decepționistă a inteligenției, atunci ni-ar fi sunat óra din urmă a ființei. Un ném, din ale cărui masse mari s'a stîns interesul, căldura, avêntul, entusiasmul pentru problemele sale mari ideale, — un astfel de ném e cuprins de nóptea peirei, din care nu mai este reînviere, nu mai este deșteptare!

Etă de ce trebue sĕ scurtăm, dlor, era, în care petrecem! Eată de ce trebue sĕ dăm mână cu mână aceia, cari nu ne-am perdut încă tóte idealele!

„Asociațiunea pentru cultura și literatura poporului român“ este una din fórte puținele instituții, în sinul căreia și sub scutul căreia acest proces de regenerare, acea raliare a elementelor de inimă spre covîrșirea vremurilor de indolență se póte mai cu succes efectui.

Progresul cultural și literar al neamului românesc din acésta patrie, — eată de-acolo li asigură esistenţa, dară s'au aplicat in biserică pentru restul vieţei spre a nu sta fără lucru, căci invalidi acolo pentru o natură de funcţiuni, sunt valiḑi in biserică la alte funcţiuni.

Este onoare pentru asemene ómeni că aduc servicii bisericei, e póte fericire pentru biserică, că i-a aflat disponsibili şi i-a aplicat.

A le deschide acestora beneficiile fondului de pensiuni ar însemna a abate acéstă umanitară instituţiune dela adevărata ei meniţiune.

In acel cas fondul de pensiuni nu ar mai avé de scop ajutorarea vĕduvelor şi a orfanilor, nu ar mai fi scutul, la care privesc ómenii crescuţi în biserică, cari au început a lucra dela prima lor păşire în viaţă pe teren bisericesc, şi cari vor sĕ móră lucrând pentru binele bisericei.

In acel cas fondul de pensiuni va deveni asil pentru ómeni invaliḑi spre a le asigura pensiuni duple.

Incât în practică lucrurile s'ar fi arangiat astfeliu, ca sĕ se asigure pensiune şi funcţionarilor consistoriali, cari ca pensionişti au luat un serviciu óre-care în biserică, din natura şi scopul fondului de pensiuni urméză că sinodul din anul acesta va trebui sĕ vină cu corectură şi sĕ enunţe că devenind în funcţiune bisericéscă vre-un om cu pensiune, care-i asigură esistenţa, acela nu póte fi membru al fondului de pensiuni archidiecesan.

Dacă o asemenea dispoşiţiune se va luaîn statutele fondului de pensiuni, vom accentua prin ea şi mai mult scopul adevărat al fondului de pensiuni, care este: ajutoriu la cas de neputinţă pentru ómenii bisericei şi familiile lor.

Şi ómenii bisericei sĕ pregătesc special spre a servi bisericei, întră la începutul carierei lor în serviciul bisericei şi mor în serviciul bisericei.

Pentru asemenea ómeni nu e dat casul ca ei fără vina lor sĕ nu mai fie în serviciul bisericei.

Aceste am ţinut sĕ le accentuăm acuma înainte a se deschide sesiunea sinodului archidiecesan

Consistoriul nostru şi întregirea venitelor preoţesci. Comisiunea esmisă din partea consistorului archidiecesan pentru studiarea cunoscutului proiect despre intregirea venitelor preoţesci şi statorirea gravaminelor bisericei contra dispoşiţiunilor injurióse cuprinse în el, şi-a presentat raportul sĕu şi pe basa acestuia Consistorul archidiecesan a decis a înainta o representaţiune către corpurile legiuitóre ale ţerii, în care sĕ preciseze punctul de vedere al bisericei nóstre faţă de numitul proiect.

Jeszenszkyade.

„Budapesti Hirlap“ din 9 Aprile publică o corespondenţă datată din Sibiiu şi făurită în oficina lui Jeszenszky. Corespondenţa, întitulată „Román nemzetisègi házi bajok“ tractéză neşte necasuri casnice din sinul Românilor, cu scop de a informa opinia maghiară asupra nóstră. Adevăratul scop fireşte este tendinţa de a mistifica, a ne presenta opiniei în culori false, divisaţi politiceşte, certaţi în cele naţionale incapabili în tóte direcţiile vieţii nóstre politice.

Insĕ nu tendinţa asta ne supără în manoperele pressei maghiare pusă în serviciul unei cause atât de josnice. Ceea ce ne indignéză este împregiurarea, că nimic nu rĕmâne taină înaintea acestor organe de denunţare şi de spionagiu.

Cu ochi ageri şi cu nas de vijlă pătrund în cele mai intime şi mai neînsemnate acţiuni ale nóstre. Scot la ivélă lucruri ce se chibzuesc după cel mai des paravan, chestii de cari nu pot fi informaţi decât 2—3 indiviḑi de cari grosul, massa poporului, n'are nici ideie. Cu ajutorul fantasiei apoi ei măresc aceste lucruri, în ori-ce esclamaţie vĕd un apel, în ori-ce sfătuire intimă un plan de revoluţie.

Manopera asta în sine încă e politică, o politică *sui generis*, nedeamnă, ba josnică chiar. Éa se póte numi politică-maghiară-Jeszenszky-istă, căci este înjghebată de cunoscutul cavaler al ordului „Stéua României“ mai marele peste vijlele politice.

Dar se revenim la amintita corespondenţă.

In primul rênd se comunică, că dl Raţiu ar fi convocat pe 25 Martie o conferenţă secretă la Cluş, la care s'ar fi presentat dnií Pop de Baseşti, Mihályi, Filip din Abrud şi Ciuta din Bistriţa. Lucaciu na mers, pretextând, că în casa şi societatea lui Coroianu nu participă la consfătuiri. — Étă o scire despre care afară de domnii amintiti şi póte de cei mai intimi ai lor nime na putut ave cunoscinţă. Jeszenszky înse o scie, căci el are multe legături...

Urméză o înformaţie detaiată despre stările dela „Tipografia“ din Sibiiu, spunêndu-se lucruri, cari ér numai vreocâtorva ómeni puteau şi trebuiau sĕ fie cunoscute. In general la adresa „Tipografiei“ pare că se spun multe minciuni în corespondenţa acésta a lui „B. H.“ Indeosebi ne pare neversosimil urmĕtoriul pasaj:

„Tipografia vrea sĕ scape din halul în care se află, astfel, ca reduce salariul redactorilor de la „Tribuna“. Şi cine nu se mulţămesce cu disposiţia asta este dat simplamente afară din redacţie. Astfel a fost demis acum şi Scurtu, care era din partea Ligei recomandat de redactor. Din pricina asta sa iscat în cercurile Ligei o superare mare faţă de Raţiu“.

Aceste sunt necazurile casnice de caracter naţional, ḑice Jeszenszky, si trece pe urmă la cele de categoria confesională.

Constată la sfêrşitul corespondenţei, că în sinul nostru ar esista o hărţuială confesională, — o temăpe care în timpul din urmăs'au dedat a călărí domnii denunţanţi. Drept dovadă învócă adunarea generală a Albinei şi zeflemúea nóstră din „Cronica sĕptămânii“ adresată iperzeloşilor uniţi.

Ţinem sĕ rectificăm neadevĕrurile cuprinse în afirmatia lui „B. H.“

Nu este adevĕrat că la Albina s'au făcut cândva certe confesionale, ear alegerea membrilor în direcţie nu se întêmplă nici când sub presiunea spiritului confesionalismului. Dovadă eclatantă este, că chiar în anul acesta a fost ales de president al consiliului un membru de confesiunea gr. cat.

Nu este adevĕrat că în anul trecut greco-orientalii ar fi trântit din direcţie pe un greco-catolic. Cuvintele aceste póte se refer la alegerea de acum doi ani, când un domn, despre cari „Budapesti H.“ susţine că a fost candidatul greco-catolicilor, a rĕmas în o minoritate neconsiderabilă.

Nu este adevĕrat, că noi în „Cronica sĕptămânei“, am declarat rĕzboiu confesional uniţilor. Are haz, cmu îşi închipue Jeszesznky acest rĕsboiu! Noi nam făcut altceva în zeflemisala nóstră, decât am espus unele momente mai hazlii din înarmarea şi espedeţia fraţilor uniţi veniţi la adunarea Albinei. Şi am făcut-o tocmai pentru ca sĕ se convingă, cât de ridicol e a face daraveri confesionale la institute financiare.

Nu, Jeszenszky nare nici un motiv a se bucura de „certele confesionale“. Ele nu esistă cum şi le închipue.

O nóuă mişelie.

N'a trecut multtimp de când s'au descoperit cursele mişeleşti ce s'au pus preoţilor nostri din Purcăreni, Bacifalău şi Murĕş-Decea prin aşa numitele proclamări revoluţionare ce li s'au lăsat pe furiş în casă din partea agenţilor lui Jeszensky şi eată că ni se desvăleşte o nóuă mişelie. Cea dintâiu n'a succes. Ba vèḑêndu-se cât de prosteşte au fost arangiate, încât tótă lumea rîdea de o astfel de „revoluţie“, foile mai seriόse din Budapeşta au regretat chiar, că se face atâta sânge rĕu cu mijlóce atât de netrebnice. Casul cel mai nou arată, că spionii nu'şi dau pace şi cu tot preţul vor sĕ ne scótă de turbulenţi şi revoluţionari. Eată nóua procedură a lor.

S'au pus se'şi afle om, român şi dispus a le face pe voe, a lansa apeluri de răşmiriţă, ér pe urmă a li se da lor prins şi a face destăinuiri sensaţionale, cari se compromită. Ş'au căutat un om, care se represinte corupţia, pe care sĕ-l arete lumii ca tip al figurilor naţionale române. Şi 'şi-au aflat un individ.

Eată mĭselia în tótă estinderea ei.

In comuna Subpădure de lângă Dicső-St.-Mărtin trăiesce un idivid Basil Milian, om eşit din temniţă unde a zăcăit mai mulţi ani pentru defraudări de bani comunali.

Acest individ s'a apucat şi a făurit o proclamaţie adresată poporului român din Transilvania şi Ungaria, îndemnându-l a se întruni în 3/15 Maiu pe câmpul libertăţii. Proclamaţia a compus'o din frase compilate din „Tribuna“ şi „Fóia Poporului“, a iscălit'o „Comitetul aranjator“ şi a datato din Bucuresci, ca şi când ar fi scrisă în România de unde s'ar pune complotul la cale. Spurcata proclamaţie conţine şi următorul pasaj, menit a implica România în chestia asta: „*Nu vĕ retrageţi înaintea ameninţărilor ci haideţi cu toţii pe câmpul libertăţii, că în cas de lipsă la cea mai mică esclamare a vóstră va fi la spatele nóstre întréga falnică armată a regatului român*“.

Cu acéstă proclamaţie compilată obscurul autor sa presentat la un tipograf ovreu din Dicső-St.-Martin şi-a dat sĕ-i tipărêscă în 100 de esemplare. Tipograful însĕ n'-a tipărit, ci s'a dus cu manuscrisul la fişpanul. Fişpanul a dispus ca sĕ se tipărêscă, căci altcum nu se póte împrocesua, ceeace ovreul a şi făcut. Pecând era însĕ încă sub pressă a venít pretorul, care a confiscat esemplarele tipărite, a luat proces verbal cu ovreul şi cu autorul celebru şi a transpus afacerea judecătoriei din Murĕş-Oşorheiu.

„Budapesti Hirlap“ are cunoscinţă, că acest Milian, tras la rĕspundere, a declarat următórele:

„*Scopul meu a fost ca să distribuiesc apeluriile însĕ numai cu nvoirea fişpanului. Am avut apoi dorinţa, că pe cei ce vor ajung în proprietatea acestor apeluri sĕ-i denunţ judecătoriilor, căci prin acésta făceau un serviciu patriei.*

„Am datat apelul din Bucureşci şi la'm iscălit „comitetul aranjator“, pentru ca se aibă mai mult efect.

„*Indemnat de patriotism aderĕrat maghiar am făcut acésta pentru a demasca pe bărbaţii nepatriotici*“.

Asta este cea mai nóuă şi cea mai mare mişelie făcută din „patriotism adevĕrat maghiar“. Fapta acésta umple colónele tuturor foilor maghiare apărute în ediţie de lux din incidentul Paştilor. Comentariile se întrec în obrăsnicie şi în frivolitate. Tipul lui Milian, a acestui erostrat de cea mai pessimă specie, îl generaliséză. „Eată un esemplu al conducètorilor valahi“, esclamă ucenicii lui Jeszenszky şi pentru-ca sensaţia sĕ fie şi mare au avut cutezanţa a *afirma că acest Milian Vazul este preotul comunei Subpădure*. Şi apoi dă-i cu infamii la adresa lui „oláh popa“. Mai necualificabile sunt espectorările lui „B. H.“ Eată cum îşi încheie acest ziar reflexiile asupra acestui caz:

„Eată aici un tip al mişcării naţionalităţilor. Din astfel de indiviḑi este compusă acea bandă, care seduce şi prostesce poporul român cel bun şi liniscit, care nebunesce pe studenţii bucuresceni, cari umplu zíarele străine cu văicăreli împotriva Maghiarilor“.

Într'adevĕr se cere mult cinism şi multă perfidie dela cineva pentru ca astfel sĕ scrie, cunoscênd cu tótă positivitatea adevĕrata stare a lucrurilor. Bine sciu doar cei dela gazetele unguresci că Milian face parte din ceata acelor mişei cari la mandat mai înalt s'au furişat hoţesce pe la preoţii nostri şi au umblat sĕ le puie curse cu prôclamaţii de astea. Dacă foile maghiare se folosesce de o *mişelie*, pusă la cale de ómeni de ai lor pentru a ne defaima, — ele se caracteriséză numai pe sine.

O voce germană

despre

broşura lui Láng Lajos.

„*Deutcshe Zeitung*“ din Viena apreciază în primul seu din Vinerea trecută broşura lui Làng Lajos, despre care şi noi am vorbit în numĕrul precedent. In articolul întitulat „Magyarische Freundshaft“ (prietenie maghiará) numita fóie constatǎ, ca Maghiarii totdéuna au fost falşi faţă de Germani şi amiciţia lor a fost numai o ipocrisie şi un pretext, pentru a putea trage folóse morale şi materiale din relaţia prietinéscă cu Germanii. E tare natural ca acum Maghiarii sĕ depună masca, după ce socotesc a nu mai avé nevoie de amiciţia Germanilor, e tot atât de natural ca în schimb sĕ sprijinéscă pe Slavi, cu cari vor puté astfel încheia iminentul pact economic.

Eată cum „Deutsche Zeitung“ îşi încheie articolul:

„Se póte ca domnii Maghiari sĕ se înşele în presupunerea lor, când socotesc, că Germanii s'ar afla în preajma decadenţei şi când se linguşesc pe lângă Slavi, ca pe lângă pretinşii învingĕtori ai nostri. Nu iubilaţi însĕ prea de timpuriu domnilor, căci Germanii încă veghiază! Ei se luptă pentru esistenţa şi drepturile lor. Domni cari depun acum masca şi-'şi arată faţa în adevĕrată lumină sĕ nu salteze! Vede tótă lumea, că numai încheierea pactului dualist le zace la inimă. Ei sunt cuprinşi de griji mari, pe când privesc în propria lor ţară. Ei, *dar privéscă numai acolo în ţara lor mai cu luare aminte!*

„*Facă ei în pace ţéra lor, înainte de a se ocupa aşa de insistent cu trebile vecinilor lor. Acolo e nelinişte, cértă şi nemulţămire, miserie în tóte părţile. Miserie şi lipsă la nationalităţi ca şi la indiviḑi.*

„O dobêndă însĕ avem şi noi din publicaţiunea lui Láng Lajos. Ea póte deschide ochii tuturor Germanilor, chiar şi ai acelora, cari până acum aveau simpatii pentru Maghari. Şi dacă li se va urca sângele în faţă de ruşine, convingêndu-se ce popor au servit atâta timp, fie-le acésta de învĕţătură şi directivă în viitor. E totdéuna bine sĕ ne cunóştem adversariul. Germanii pot acum vedé, că duşmanul nu e a se căuta numai în mijlocul Slavilor din Austria, ci şi *Maghiarii li s'au declarat duşmani pe faţă*“.

---

visa flamurei Asociaţiunei nóstre, eată devisa, care ca un luceafăr luminéză calea spre nemurire a popórelor din timpurile de azi. Nu luciul de oţĕl al armelor ucigĕtóre ci splendoarea sĕnină, caldă şi de pace vestitóre a culturei este azi soarele, cari luminéză paşii de desvoltare a popórelor!

Sĕ desfăşurăm din nou cutele acestui stindard al culterei, dlor, sĕ uităm de vremurile când el a zăcut prăfuit de indolenţa spiritului ce ne-a apăsat, sĕ ne punem la munca desinteresată şi armonică a creărei unei nou spirit public, sĕ muncim cu dragoste, abnegaţiune şi însufleţire pentru sosirea unei epoce mai fericite: epoca cultului idealelor!

Acesta este semnul, în care vom învinge.

*

Cu aceste îmi iau voiea a declara adunarea de astăzi de deschisă!

Dulgherul şi ferarul.

— Legendă din popor. —

Pe vremea când Iudeii rĕstigniau pe Christos, Maria, maică-sa, nu scia unde e fiul ei şi-l căutá prin ţară.

Şi s'a întêlnit cu un dulgher şi l'a întrebat de unde vine?

— Viu din Ierusalim.

— Şi n'ai vĕḑut pe fiiul meu, pe Christos?

— Ba l'am vĕḑut. Uite eu, cu mâna mea, i-am cioplit crucea Şi n'am netezit lemnul, ca sĕ-l dóră mai tare spatele când îl vor întinde pe lemn...

Şi a început Maria sĕ plângă şi-a blestĕmat pe dulgher, sĕ muncéscă anul întreg şi sĕ n'aibă spor la lucru, sĕ se trudéscă tot anul până sĕ câştige banul.

Şi mergênd mai departe s'a întêlnit cu un fierar. Şi l'a întrebat şi pe el, dacă n'a vĕḑut pe Christos.

— Ba l'am vĕḑut. Uite eu, cu mâna mea, i-am făcut cuiele de prin mâni şi de prin picióre. Şi din ce mi-au spus Ovreii sĕ fac cuiele mai mari, eu tot mai mici le-am făcut, ca sĕ nu-l dóră pe Christos.

Şi Maria a început sĕ plângă şi mai tare, şi a binecuvântat pe ferar, sĕ-i fie lucrul totdéuna cu spor şi sĕ aíbă noroc la lucru şi de abia sĕ dea odată cu ciocanul şi sĕ-i vie gata banul.

George Coşbuc.

Din România.

Dela Academiă. Vineri la óra 1 p. m. Academia Română a ţinut şedinţă publică. A presidat M. S. Regele.

La întrarea M. Sale tot publicul s'a sculat în picióre şi a salutat pe Suveran.

D. A D. Xenopol a citit mai întâiu Constituţia lui Ioniţă Sturdza din 1822, şi apoi savantul nostru istoric a vorbit despre originea partidelor: conservator şi liberal în Moldova.

Au luat parte la această şedinţă solemnă aprópe toţi membriĭ savantului corp şi un public fórte numeros şi distins.

Sesiunea generală a anului acestuia sa încheat Sâmbătă în 9 Aprilie n.

*

Parlamentul român va lua azi, Marţi vacanţă până la 20 April.

Apoi Camerele vor fi prorogate până la 12 Maiu.

*

Balul Societăţii Macedo-Române. Marţi seara a avut loc balul societăţei macedo române în frumósa sală a Teatrului Liric care a fost decorată cu un deosebit gust ce a făcut admiraţia tuturor.

In rotunda din partea scenei erau busturile Majestăţilor Lor Regelui şi Reginei, de o parte şi de alta a unei embleme a Romei antice: Lupoaica cu Romulus şi Remus şi înconjurate de plante procurate cu profusiune de florăriile ministerului domeniilor. Electricitatea era distribuită cu gust şi artistic combinată în cât da un efect fórte frumos sălei şi toaletelor dómnelor.

Orchestra musicei roşiorilor şi musica regimentului de infanterie au executat tótă séra alternativ mai multe composiţiuni musicale.

La órele 10 seria danţurilor a deschis'o d-na Robescu, soţia primarului Capitalei. De şi comitetul dómnelor patronese a plasat peste 600 de bilete care asigura în destul sucesul financiar al operei naţionale macedonene balul însè a fost visitat numai de vre-o 200 persóne din societatea aleasă a Capitalei.

Dansul a urmat până la óra dóuă neîntrerupt. Cotilionul care a fost adus dela Paris şi aranjat cu multă ingrijire de d-na şi d-şóra Perietzeanu-Buzĕu a fost o adevĕrată surprisă. Figura bigofonelor cu totul nouă pentru Bucuresti a delectat pentru tótălumea.

Politica strâmtă de partid care a făcut tot-déuna mult rĕu causei naţionale şi de astă dată a împedecat pe mulţi de a participa a această festivitate, totuşi reuşita a fost plendidă şi societatea macedo-română nu are de cât se mulţemească d-nelor patróne de acest suces.

Noutăţi.

Societatea pentru fond de teatru român, al cărei sediu este acum Braşovul, îşi va ţiné anul acesta adunarea generală la Haţeg, şi încă, după cum este proiectat, în sĕrbătorile Rusaliilor. Românii din Haţeg, cum ni-se scrie, au început încă de pe acum sĕ facă cele mai frumóse pregătiri pentru primirea adunărei. Pentru arangiarea festivităţilor s'a ales un comitet sub presidiul dl-ui protopop T. V. Gheaja, vice-preşedinţi: vicariul Nic. Nestor şi A. Bersan. Fraţii dela Haţeg speră, că adunarea din acest an va fi una din cele mai succese şi mai bine cercetate, — scrie „Gaz. Trans“.

* * *

Congresul păcii. A 9-a conferinţă interparlamentară de arbitragiu şi pace se va ţine la Lisabona, în zilele de 29 şi 30 Septembre şi 1 Octombre stil nou, anul curent.

Ambele Camere ale parlamentului Portuges organiséză ele singure această adunare generală a amicilor păcei.

Vor lua parte senatori şi deputaţi din tóte parlamentele din Europa.

Parlamentul român va fi representat la acest congres prin d-nii V. A. Urechiă senator, N. Fleva deputat, I. Poenaru-Bordea deputat, etc.

* * *

Conflict între Spania şi America. Intre Statele-Unite şi Spania esistă de mai multă vreme animosităţi. Pricina e insula Cuba. America voiesce cu ori-ce preţ independenţa acestei insule, precând Spania 'şi arógă supremaţie asupra ei. Ambele părţi dar în deosebi Spania face pregătiri seriόse de rĕsboiu, mărindu'şi flota prin subscripţie naţională. Representanţii puterilor mari europene voiesc menţinerea păcii şi în scopul acesta au adresat o notă presidentului Statelor-Unite Mac-Kinley, cerând sĕ mijlocéscă înţelegere întrê Spania şi America.

In rĕspunsul sĕu către puterile europene presidentul promite a nisui în sensul dorinţelor lor, restabilind ordinea pe insulă şi mentinând pacea cu Spania. Cu tóte acestea din pricina spiritelor agitate în America, se crede a fi cu neputinţă încungiurarea rĕsboiului.

* * *

Memoriei lui Alexandri. Consiliul şcolar al Bucovinei a încuviinţat cererea direcţiei gimnasiului din Cernăuţi, ca sĕ ţină in fie-care an sĕrbarea bardului naţional *Vasile Alexandri.*

* * *

Maghiarisarea în Croaţia. Sĕ vaietă ungurii, că tóte stăruinţele lor pe terenul maghiarisării, în Croatia sunt zadarnice. — Direcţia căilor ferate ung a înfiinţat în Semlin şi Eszék câte o şcólă unguréscă pentru copii amploiaţilor dela tren. Foile opoşiţionale — spun ḑiarele unguresci — uneltesc necontenit împotriva acestor şcóle. Mai mare e amărăciunea ungurilor, că episcopul Strossmayer nu permite sĕ fie aplicaţi la scólele pomenite catecheţi unguri. Direcţia căilor ferate s'a adresat către guvernul croat, cerênd scutul sĕu împotriva energicului episcop şi rugându-se pentru numirea de catecheţi unguri la şcólele amintite.

* * *

Zola improcesuat. Se ştie că Curtea de cassaşie din Paris a anulat sentenţa tribunalului, prin care Zola a fost comdamnat. Motivele invocate de Curtea de cassaţie la anularea sentenţei e, că nu tribunalul militar, care a fost vătămat, ci ministrul de rĕsboiu a făcut acusă înpotriva romanţierului.

Acum tribunalul militar a făcut el arătare in contra lui Zola. Şi procesul se va pertracta in a doua jumătate a lunei lui Maiu, după sevêrşirea alegerilor pentru Cameră. Zola are nădejdea, că la acéstă pertractare 'i-se va da voie sĕ vorbéscă şi despre chestia Dreyfus

* * *

Miserie în Italia. In împregiurimile Boloniei in Italia a izbucnit o rĕscólă teribilă de muncitori. Peste 500 de ómeni, ţărani şi ţĕrance au fost arestaţi. — Miseria cumplită îndeamnă populaţia ţărănéscă la desperare şi revoltă. Ţĕranul din împregiurimea Boloniei sĕ susţine din cultivarea aprópe esclusiv a orezului, care cere o muncă extrem de grea şi doborîtóre. Lucrătorul stă până in genunchi în noroiu şi e chinuit de lipitori cari 'i-se lipesc pe picioare. Sórele îl arde fără milă, căci arbori nu esistă, cari l-ar putea umbri. Apă nu este în ţinutul acela şi ţăranii beau vin acru, oţeţit. Şi pentru munca asta grea de 10 óre la ḑi, zilerul primesce abia o liră (50 cr.), femeile adeseori numai 35-40 cr.

Corespondenţă particulară

a „Telegrafului Român“.

Turda, în 6 Aprilie 1898.

Onorată Redacţiune!

După-ce vedem, cumcă publicaţi în interesul causei câte o corespondenţă despre adunările generale şi despre starea institutelor nóstre financiare, î-mi iau voia a descrie pe scurt decursul adunărei generale a institutului de credit şi economii „Arieşana“, care esistă în Turda de 11 ani şi care în decursul acestui timp a corespuns cu demnitate scopului sĕu ridicându-ne vaza morală şi materială înaintea conlocuitorilor nostri de alte naţiuni.

Anume ḑic vaza morală, căci în locul cel maì de frunte, în mijlocul piaţei, cumpărând anul trecut un intern spaţios, a edificat în anul acesta pe el, în cornul unei strade, cu frontul către piaţă, o casă frumósă cu etaj, ceea-ce póte serví spre fala némului nostru.

Revenind la adunarea generală ultimă am sĕ vĕ comunic, cumcă din profitul curat s'a dat acţionarilor 4800 fl. ca 6% dividendă fondul de reservă 1539 fl. 01 cr., care s'a ridicat la suma de 18.355 fl. 06 cr., la care adaugêndu-se şi fondul de pensiune al oficialilor de 2255 fl. 53 cr., institutul dispune de un fond de reservă de 20.610 fl. 59 cr.

Din suma votată pentru scopuri de binefaceri de 169 fl. 49 ct. s'a dat pentru edificarea şcólei celei nóue populare românesci, pentru spitalul comitatens 10 fl., ér din rest s'au dat ajutóre mai mici spre scopuri culturale, s'a procurat „Enciclopedia Română“ redactată sub auspiciile „Asociaţiunii pentru literatura română si cultura poporului român“ şi alte cărţi folositóre.

In decursul anului trecut au decedat venerabilul preşedinte al institului Dionisiu St. Şuluţiu precum şi membrul direcţiuni; Iacob Lugoşan, fostul protopop al Turdei; ér Nestor Manciu şi Constantin Cotişe abzicênd, în locul dînşilor adunarea generală a ales unanim ca membri noi în direcţiune pe dl Juliu Bardoşi inspector şcolar reg. în pens., Silvestru Moldovan, redactorul „Foii Poporului“, Paul Medan, oficial de trib. c. r. şi Constantin Cotişel paroch gr.-or.

Direcţiunea, constituintuse în şedinţa sa ţinută în 2 l. c, a ales de preşedinte al institututului pe domnul inspector şcol. reg. în pens. Iuliu Bardoşi, ear' deóre-ce acela este domiciliat în Sibiiu, şi neputênd participa la tóte şedinţele direcţionali, ţinênde în fiecare sĕptămênă, a creat un post nou de vice preşedinte, în care a fost ales domnul Ioan Mesaroş, advocat în loc.

Preşedintele cel dintâi al institutului nostru, dela înfiinţarea lui, a fost domnul Dr. Ión Raţiu, care a purtat oficiul acesta onorific în tot timpul aflării sale in mijlocul nostru; după dînsul a funcţionat ca atare regretatul Dionisiu Şt. Şuluţiu până la mórte.

Sperăm că sub conducerea cea nóuă institutul nostru va lua un avênt tot mai mare; ceea-ce se va întâmpla cu atât mai uşor, pentrucă institutul nostru ofere favoruri însemnate pentru deponenţi, dându-le atât privaţilor cât şi corporaţiunilor pentru înlocări 6% şi în casul că şi interesele după reescompturi ar fi mai mici, din această împregiurare ar profita şi publicul împrumumutător, căpătând împrumuturile cu interese mai moderate.

Un acţionar.

Alt anunţ literar.

Am onóre a aduce la cunoscinţa Preastimaţilor fraţi preoţi, că am luat deja dispoşiţiunile necesare pentru tipărirea tomului I. al predicilor nemuritoruluì orator francez *Massillion,* Episcop de Clermont şi membru al Academiei franceze. Cartea va coprinde circa 370-400 pagini 8 mare, va fi tipărită pe hârtie fină, va fi ornată cu potretul ilustrului autor, şi va avea un esterior prea-frumos. Ea va apărea după contractul încheiat cu tipografia pe la finea luni lui Maiu a. c. st. n. şi numai decât se va espeda Domnilor abonenţi Abonamente se primesc încă până în 20 Maiu a. c. pe aceleaşi preţuri prea-favorabile ce au fost indicate în învitarea de abonament, adecă 2 fl 10 cr. cu espediţiune francată 2. fl. 20. cr. cn exped. recomândată; pentru România şi străinătate 5 lei 25 bani, şi 5 lei 50. bani. Alumnii seminarelor teologice o vor primi pentru preţul scăzut de 1. fl 60. cr. Domnii colectanţi dela 10. exemplare colectate vor primi unul gratuit. După aparaţiunea operii preţul unui exemplar va fi pentru Austro-Ungaria fl. 2.50, pentru România şi străinătate lei 6.50. Acei Domni abonaţi, cari vor răspunde costul abonamentului înainte, vor primi cartea francată sau recomandată după modalitatea alésă de dânşii, iar aceia cari nu vor trimite preţul abonamentului înainte, o vor primi cu rambursă (Nachname, utànvétel) ce costă mai multe spese, cari însĕ vor avea a le suporta Domni abonaţiĭ.

Prea-Veneratul Ordinariat Dieeesan gr. cat. de Oradea-Mare a binevoit a recomânda nu căldură aceste cuvêntări bisericesci preoţilor de sub jurisdicţiunea sa, ba a încuvinţat chiar preocurarea acelora şi din bani biserecei pentru bibliotecele parochiale ca se le pótă procura şi acei preoţi cu o dotaţiune mai miseră.

Comandele sunt a se face la subscrisul traducător su adresa: locuinţa Hájó, posta ultimă Pecze-Szőllős, comitatul Biharu via Nagy-Várad.

Haieu 9. April 1898. st. n.

Ioan Genţ,
paroch gr. cath. român

PARTEA ECONOMICĂ

I. Löser.

Istoria Agriculturei.

Traducţiune autorisată
de
Un prietin al plugarilor.

(Urmare.)

Carol cel Mare, cel mai avut proprietar al imperiului lui, şi un adevĕrat econom nemţesc avea preste 80 palate séu domenii, cari erau de model. El prin ordinaţiuni la administratorii lui, da un esemplu bun pentru timpul de atunci, cum aveau sĕ lucre moşiile, ba în ordinaţiunile acestea sĕ află şi începutul învĕţăturei despre agricultură, în ordinaţiuni sĕ aflau condiţiunile administratorilor. apoi un fel de inventar şi socotelile de lipsă.

6. De însemnat este încercarea lui Carol cel Mare de a face un preţ statornic pentru bucate.

7. Pre lângă tot ădevĕrul, cu părere de rĕu trĕbue sĕ mărturisim, că credinţa deşértă (superstiţiunea) pe timpul acela juca un rol însĕmnat atât la ţĕrani, cât şi în cercurile cele mai înalte, căci décă sĕ întêmpla un seceriş slab, acésta sĕ atribuia ómenilor rĕi cari după credinţa de atunci, împedecau rĕsărirea sĕmênţei. In capitulare 51 sĕ ḑice: „Fie care administrator sĕ se îngrijéscă, ca ómeni rĕi sĕ nu ascundă sĕmânţa, ca prin aşa ceva sĕ fie un seceriş slab, chiar şi pentru vrăjiturile altora sĕ aibă grijă, ca sĕ nu sĕ întêmple aşa ceva“. Décă ploi, zăpadă şi ghiaţă séu alte întêmplări au nimicit sĕmănăturile, atunci tótă causa sĕ arunca asupra vrăjitorilor, cari după credinţa lor aveau putere asupra temperaţiunei (timpului). Carol cel Mare porunci de aceea în capttulare 2 din anul 805, ca sĕ se prindă toţi vrăjitorii şi păscălerii, sĕ-i ducă înaintea preoţilor ca sĕi înstrueze, până când sĕ vor lăsa de năravurile aceste.

8. În agricultură şi grădinărit s'au făcut următórele progrese: economia de trei câmpuri cu schimbarea fructelor, economia de vite cu turmele. Insĕ lipsesce ogorul de lipsă. Agrul din causa buruenilor trebue arat de mai multe ori (de 3—5 ori) şi se usucă grozav. Dintre fructele be véră aveau mălaiul mărunt, dintre fructele de săpat aveau morcovi, rădichi de mare şi mac.

În grădini: gutui, nuci, perseci şi migdalí. Viţa de vie a progresat mult, nu numai la Rhen şi Neckar, ci şi în regiunile nordice precum în Erfurth şi alte locuri. În privinţa agriculturei au înaintat regiunile Aachen scaunele metropolitane Boun, Coblenz, Colonia, Trier, Maiuz, Metz, Worms, Speier, Basel, Strassburg, şi Constans. Acestor regiuni le stă egal Schwabia, Bavaria şi Franconia. În Thuringia numai Erfurth s'a ridicat. Sacsonia era înapoi în privinţa agriculturei. Fânaţele erau proprietate comună din August până la începutul lui Maiu, apoi au devenit proprietaţi singuratice, şi în luna lui Iulie era cositul de fân decând ér se începea a se face bun comun.

9. Pămênturile, agrii, grădinile şi fânaţele în cele mai mulie părţi, deşi nu tóte, erau mĕsurate, modul şi felul de mĕsurare se întêmpla probabil cu o sforicică séu un baston lung. Vênḑarea unui pământ se întêmpla în presenţa ómenilor de omenie (de parolă). Cumpărătorului după datina veche i-se da ceva din fructe séu pămênt, prin care el ajungea în posesiune. Adese-ori noului posesor i-se mai da un petec de pămênt; adausul acesta sĕ numea atunci, aruncătură.

(Va urma).

Poşta redacţiunei.

Dlui O. în S. Pentru sortarea obiectelor incurse la „tombolă“ nu s'a ficsat încă timpul. Losurile acum se tipăresc.

Szám 2335—898. [55] 1—3
polg.

Hirdetmény.

A nagyszebeni határtagositása iránti ügyben Nagyszeben város határának nézve, belsözég, az erdök és szöllök kihagyásával az elömunkálatok megkezdése, jelesen

1 szór: az érdekelt felek képviseledtének rendezése.

2 szor: a vizsgálat tárgyáva tett viz rendezési és talaj javitási munkálatok kérdése.

3 szor: a müködő mérnök megválasztása és

4 szer: a költség elöirányzat elkészitése iránt **tárgyalási határnapúl 1898 évi április hó 25 napját d. e.** 9 órakor a nagyszebeni városi tanácsterembe kitüzöm, melyre mindazok, kik a tagositás tárgya iránt tulajdoni czimen érdekeltek azzal idéztetnek meg, hogy elmaradásuk a tárgyalás megtartását akadályozni nem fogja.

Égyuttal azon birtokrendezési mérnökök, kik a működő mérnöki teendöket elváltatni szándékoznak, felhivatnak, hogy a szerzödési pontozatok elöterjesztése mellett ajánlataikat a kitüzött határnapig alólirtthoz vagy az érdekelt felekhez küldjék be.

A tagositandó határ 5200 holdnyi területtel bir és a további munkálat alapjául a kügazitásokkal potolandó korábbifelvétel elfogadtatott.

A nagyszebeni kir. törvényszék által kiküldött eljáróbiró.

Nagyszeben 1898 évi április hó 6-an.

Mihály Dezsö,
kir. törv. biró.

Ouĕ de clocit

dela **găini Brahma**, adevĕrate, bucata 15 cr., de **Holanda**, negre cu moţ alb, mare, bucata 25 cr., dela **găini stiriene, veritabile**, bucata 10 cr., dela **Paduani de argint**, bucata 30 cr., dela **Langshans**, bucata 30 cr., dela **curci**, bucata 30 cr., dela **găini italiene**, bucata 30 cr., dela **găini pitici**, bucata 30 cr., de **Cochinchina** bucata 25 cr., dela **găini ardelenesci**, cu gâtul gol, bucata 20 cr., dela **Dorkins**, bucata 25 cr., de **Yokohama**, bucata 50 cr., dela **gâşte uriaşe de Emden**, bucata 1 fl., de **raţe de Peking**, bucata 20 cr., de **raţe** mari **stiriene**, bucata 20 cruceri.

Espedez numai ouĕ de clocit de **rasse curate**, cari au fost premiate mai de multe-ore şi iau ori-ce garanţie pentru curăţenia şi v-ritatea rassei. [47] 2—6

Max Pauly,
Köflach, (Stiria.)

Un pahar
de escelentă şi rĕcoritóre
limonadă spumósă numai cu 2 cr.
dau
Bonbónele de limonadă de fermentaţiune
universale ale lui Marsner
cu acéstă marcă de scutire

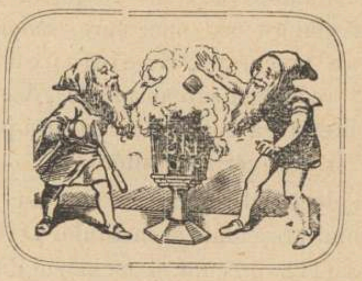

şi firma [54] 2—10
Prima fabrică boemă de zaharicale orientale şi chocolade
in Königl. Weinbergen — Prag.
A. MARSNER.
Se află ori-unde!
1 pachet de 5 kg. btt = 100 roluri bombóne de fermentaţiune cu rambursă 7.— fl. peste tot franco.

Din **Librăria Tipografiei archidiecesane** se pot procura:

Insoţirile de credit,
îndreptare practică
de
T. W. Raiffeisen,
traducere autorisată
de
Dr. A. Brote.
Preţul 80.

Cartea
Stuparilor
Săteni
de
Romul Simu, învĕţător
preţul 35 cr.

Libraria Tipografiei archidiecesane,
Sibiiu.

Câştigul cel mai mare
în casul cel mai favorabil. [49] 1—2

1.000,000 Coróne.

Consemnarea
tuturor celor 50.000 câştiguri

Cel mai mare câştig în cel mai favorabil cas

1,000,000 Kronen.
Speciell sind die Gewinne wie folgt eingetheilt.

☞ in Baar zahlbar.

		Kronen
1	Prämie mit	600000
1	Gew. à	400000
1	„ „	200000
2	„ „	100000
1	„ „	90000
1	„ „	80000
1	„ „	70000
2	„ „	60000
1	„ „	40000
5	„ „	30000
1	„ „	25000
7	„ „	20000
3	„ „	15000
31	„ „	10000
67	„ „	5000
3	„ „	3000
432	„ „	2000
763	„ „	1000
1238	„ „	500
90	„ „	300
31700	„ „	200
3900	„ „	170
4900	„ „	130
50	„ „	100
3900	„ „	80
2900	„ „	40
50,000	Gew. u. Pr. im Betrage	13.160,000

cari se trag în şese classe.

In curênd începe a doua mare **loterie de classe reg. ung.** Ea conţine

100,000 losuri originale şi **50,000** câştiguri în bani

aşadar jumĕtate din losurile edate trebue sĕ fie trase conform specificărei alăturate şi **prospectul de câştig** precum va fi în genere cunoscut, este **enorm de mare.**

Binevoitóre comande urgente de **losuri originale** cu preţul original stabilit după plan

pentru un **întreg** los original I. classă **fl. 6.—**
„ o **jumĕtate** „ „ „ „ „ 3.—
„ un **pătrar** „ „ „ „ „ 1.50
„ o **optime** „ „ „ „ „ —.75

se espedézā cu **rambursă** sau pe lângă **trimitere înainte a sumei**. Liste oficióse se espedézā stimaţilor nostri clienţi după tragere, planuri oficióse stau de mai nainte la disposiţie gratis. Precum e deja sciut, tragerile sĕ efectuesc publice sub **supravegherea guvernului reg. ung.**

Noroc deosebit

a avut de înregistrat **colectura nóstră centrală** la I. loterie de classe reg. ung. pentru-că deja în **clasele anterióre** (primele cinci classe) au cădut în colectura nóstră centrală câştiguri de **100.000, 30 000, 5000, multe de 2000, 1000, 500 şi 300 coróne** etc. şi s'au solvit norocoşilor câştigători.

Pentru tragerea I. classe a loteriei de classe reg. ung. a doua sĕ recomandă a ne trimite comandele **cât se póte de curênd.** Amintim observarea nóstră dela prima loterie, că aprópe de tragerea primei classe nu se vor mai căpĕta losuri şi am avut drept — pentru-că asaltaţi am fost cu comande din patrie şi străinătate cu puţin înainte de tragerea I classe, dar spre cel mai mare regret al nostru nu le-am mai putut esecuta.

Ne rugăm deci a trimite curênd comandele I. classe, la tot casul înainte de

21 Aprile a. c.,

căci numai atunci putem promite espedare sigură.

A. Török & Co.
colectori principali
ai loteriei de classe reg. ung.
Budapesta, V., Waitznerring 4/A.

Cel mai eficace MIJLOC DE CASĂ, pentru a regula mistuirea, pentru a produce o circulaţiune regulată a sângelui, pentru a depărta părţile stricate şi defectuóse ale sângelui (condiţiunile esenţiale pentru susţinerea sanĕtăţii) precum şi pentru delăturarea repede şi sigură a bólelor de stomach d. e. lipsa de apetit, rîgăitul, vênturi, grĕţă, dureri de stomach şi fóle, sgârci de stomach, îngreunarea stomachului cu bucate, flegmă, congestiuni de sânge, hemoroide, bóle femeieşti, bóle de intestine este de 40 ani probat

BALSAMUL DE VIAŢĂ al Dr. ROSA.

Pentru mântuirea de ori-ce aprinderi, răni şi umflături, se folosesce cu succes sigur la inflamare, oprirea laptelui şi întărirea peptului ţiţelor) femeesci, la înţărcare, la abscese, noduri, puróie (Eiterpusteln) carbuncule, la răni şi sugei la degete, la întărituri, umflături, uime etc. de **50 ani probată** [50] 2—30

Alifia de casă de Praga

din farmacia lui B. FRAGNER în Praga 203-III.

Acesta favoriséză întreg actul mistuirei, produce un sânge sănĕtos şi curat şi este un remediu de casă poporal probat, sigur şi estins.

1 sticlă 50 cr., 1 sticlă duplă 1 fl.
Prin postă 20 cr. mai mult.

Vindecarea se face fără dureri prin influenţa alinătóre a alifiei.

In dose à 25 si 35 cruceri.
Pe postă plus 6 cr.

Atenţiune! Fiecine sĕ céră numai preparate originale din farmacia lui B. Fragner în Praga şi sĕ observe, ca tóte părţile învĕlitórei balsamului Dr. Rosa sĕ fie provĕdute cu alăturata marcă rotundă de scutire, ☞ asemenea tóte părţile învĕlitórei alifiei de casă de Praga pórtă marca de scutire în trei unghiuri alăturată! ☜

Ori-cine îmi anunţă o falsificare primesce o remuneraţiune!

Mii de scrisori de recunoscinţă stau la disposiţie spre vedere.

Deposite în farmaciile **I. Török**, Budapesta. **A. Egger**, Budapesta, apoi în Sibiiu la **E. Rumler, K. Müller** şi **K. M. Herzberg.**

Depositul principal al producentului B. FRAGNER, farmacie „la vulturul negru“ în Praga, colţul stradei Sporner Nr. 203.

ESPEDIŢII CU INTORCEREA POSTEI.

A eşit de sub tipar şi se póte procura din

Librăria Tipografiei archidiecesane

CALENDARIU
pe anul comun dela Christos
1898.

Anul al patruḑeci şi şeptelea.

Pe lângă partea calendaristică cuprinde: şematismul amplificat al archidiecesei ortodoxe transilvane, precum şi un mic şematism privitor la diecesele aparţinĕtóre metropoliei ortodoxe române din Ungaria şi Transilvania; o indicare lunară a agendelor protopresbiterale şi parochiale; o indigitare pentru trebuinţele clericilor absoluţi şi a învĕţătorilor confesionali; însemnarea têrgurilor după alfabet, luni şi ḑile; anunţuri, şi în fine catalogul cărţilor din librărie.

Partea literară conţine: „Pascile“ şi „Érnă pe uliţă“, poesii de G. Coşbuc, Alexandru Roman, material pentru biografia şi activitatea lui de Ilie din Urseni, şi „Bunica Márie“ de Ilarie Chendi.

Preţul unui exemplar broşat 30 cr., 10 séu mai multe exemplare şi în genere vêndĕtorilor broşat 25 cr.

Librăria Tipografiei archidiecesane, Sibiiu.

Redactor prov. **Dr. Elie Cristea.**

Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 37. Sibiiu, Joi, 2/14 Aprile 1898. Anul XLVI.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarchie pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru streinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

La Inviere.

An de an este străbătut vĕzduhul de vênturile şi fortunele fioróse, cari prevestesc apropierea rĕcorósei ierni şi a zgriburitorului crivĕţ. Acesta atingênd pământul cu şuerătórele-i aripi, îi absórbe şi uscă sucul dătător de viaţă şi-i ofilesce vegetaţiunea slăbită. Mişcarea, sgomotul sĕ împuţinéză şi peste tot viaţa perde din abilitatea şi vioiciunea sa.

Un învĕliş greu de zăpadă cade pe pământ, spre a-l mai feri de gerul neprietinos, însĕ dela un timp şi acéstă haină îi devine grea, îl apasă, îi face respirarea mai dificilă şi-l inăduşesce.

Sórele s'a îndepărtat de noi; pare că ne-a uitat, căci nu ne mai face nici un zimbet amical, care sĕ ne umple de căldură.

Dar precum nimic nu se póte pe lume abate dela cursul prescris de legile eterne, aşa şi sórele — urmând pe aparenta sa cale — se sue tot mai sus pe scara ceriului. Puterea îi cresce şi pământul începe a resimţi binefăcĕtórea-i influinţă.

Gerul gheţos şi-a trăit traiul şi cu cât căldura sórelui cresce, cu atât scade rĕcéla iernei, până când dispare total.

Natura reînvie, întineresce şi pe mii de arbori şi pomi infige în chip de flori miliarde de steguleţe albe, drept semn de prevestire, că se pregătesce la o nóuă viaţă şi pacînică desvoltare.

An de an se repeţesce acéstă reîntinerire şi premenire a forţelor naturii sub influenţa dătătóre de viaţă a sórelui, dela care ne vine lumina şi căldura.

Eterna lege a firii an de an ne întăresce speranţa şi convingerea, că domnia vênturilor de méză-nópte, cari „nici-odată nu şoptesc némului nostru blânde şópte“ nu va fi vecînică, ci va trebui sĕ dispară faţă de puterile, cari c'o forţă elementară îi topesc temeliile învechite.

Printr'o iarnă grea, cercată de numeróse viscole şi ameninţĕtóre geruri, trece adi némul românesc din Ungaria. Curente pline de primejdie suflă de vécuri cu vehemenţă preste plaiurile şi câmpiile românesci, ameninţând cu perire orice manifestaţiune mai energică a vieţei românesci. Dar asprimea vremilor a întărit poporul românesc, şi adi pe lângă tóte peripeţiile şi vicisitudinele, prin cari a trecut, stă — ca o sentinelă credinciósă chemării sale — neclintit la locul sĕu, apărându-şi limba, legea şi sacrele-i tradiţiuni şi datini, desconsiderând grindina şi furtunile, ce continu sĕ descarcă asupra sa.

Nĕcadurile l'au oţelit, încât nu cunósce desperare.

Aşteptăm — cei drept — rĕsărirea sórelui dreptăţii, care — topind cu căldura sa noianul nedreptăţilor, ce dilnic le suferim, — sĕ pue capĕt vitregei tractări, de care suntem părtaşi în patria noastră străveche şi iubită.

Acest soare este încă departe de noi.

Aşa ne indică împrejurările actuale, în cari trăim.

Cu tóte aceste nimenea nu-i în stare sĕ ne lipséscă de convingerea, că acest sóre va putea fi oprit de puteri omenesci în cursul sĕu natural.

Legea nestrămutată a firii va înfluinţa, ca sórele dreptăţii, care adi e departe de orisontul nostru, sĕ se apropie tot mai mult de el, şi sĕ ne aducă mult dorita libertate care e atât de necesară pentru o rodnică desvoltare a popórelor şi a patriei comune.

Noi avem firmă credinţă în sosirea acestui timp şi acésta credinţă o nutrim şi întărim cu netrecătórele învĕţături ale religiunii nóstre creştine, din care nici o cirtă nu sĕ va perde şi mai ales oţelim convingerea nóstră în rĕsărirea sórelui dreptăţii cu adevĕrurile, ce ni le reaminteşte praznicul praznicelor *Invierea Mântuitoriului nostru Iisus Christos.*

Acest linecătoriu al lumii întregi a învĕţat p toţi şi ne-a învĕţat şi pre noi, sĕ răbdăm, căci ce-i ce rabdă până în sfêşit sĕ vor mântui.

Ori cât ar fi timpurile, prin cari trecem, de grele şi nĕcadurile de mari, ele nu vor putea înnăbuşi ivirea eternului adevĕ, că fiecare-popor are dreptul divin ş natural de-a trăi cu tóte atributele nei individualităţi etnice speciale.

Persecutat, asuprit şi batjocorit a fost Mântuitorul Christos pentru adevĕrul propoveduirilor sale, ba chiar bătut şi ucis pe cruce. Cu tóte aceste adevărul a lat pept cu tóte armele puternicilor dilei şi în cele din urmă a trebuit s triumfeze, ér sofisteriile meşteşugite ale duşmanilor creştinismului au dispărut, s'au topit ca céra de faţa focului.

Aşa vor trebui sĕ dispară cu timpul şi duşmanii justelor nóstre pretensiuni politico-naţionale, căci aceste sunt efluxul unor devĕruri dumnedeesci.

Este disparent adi numĕrul acelor bărbaţi hotărîori în patria nóstră, cari sĕ cuteze a recunósce justeţa postulatelor nóstre şi sĕ sară cu autoritatea lor în apărarea nóstră, precum a făcut *Gamaliil,* susţinênd în sinedrionul ovreilor sĕ nu fie apostolii împedecaţi în activitatea r, căci: *„dacă va fi lucrul lor del ómeni, se va risipi de sine, ér de va dela Dumnedeu, nu-l veţi putea ris“.*

Dar veni- vremea, când şi cei ce adi ochi au i nu vĕd, urechi au şi nu aud, vor rebui sĕ vadă şi sĕ audă, că sânt e ceea-ce poporul românesc cere, a că sĕ-i se respecteze întréga sa fiinţ ţională. —

Piatra pec uită de pe mormêntul lui Iisus Christ şi străjarii cu lănci şi suliţe n'au pu t împiedeca învierea şi triunfarea *ade urilor creştine*; aşa nu vor putea pu stavilă nici actualii conducători ai pa ei nóstre manifestării şi triumfării *vărurilor naţionale,* căci — vorbind c *Alexandri*:

> *„Dêul credinţei t-a din mormênt!*
> *„Ş'-a sa reînvie*
> *„Ne-arată că nu iere*
> ***„Dreptatea ş redinţa şi adevărul sfânt.***

Sĕrbătórea Sĕrbătorilor.

(†) In acest veac plin de decadinţă morală şi plin de nedreptăţi de tot feliul! este o adevĕrată mângăere sufletéscă biserica şi instituţiunile ei, ca totdeuna între astfel de împregiurări.

Ce s'ar alege din cei necăjiţi şi asupriţi. dacă nu ar avé un scut unde sĕ se retragă în cas de nevoi şi de nĕcasuri; ce s'ar alege din „cei ce flămândesc şi însĕtoşéză de dreptate“, dacă nu ar avé speranţa, că odată şi ei „se vor sătura“; ce s'ar alege din „cei ce plâng“, dacă nu ar avé credinţa, că odată şi ei „se vor mângăia“; ce s'ar alege din „cei goniţi pentru dreptate“, dacă nu ar iubì mai mult „împĕrăţia ceriurilor“, decât împĕrăţia celor de pe pământ?

O, dacă nu ar avé acéstă credinţă, acéstă speranţă, acéstă dragoste, atunci nici odată „cei sĕraci cu duchul“ n'ar mostení „împĕrăţia ceriului“; nici odată „cei blândi“ n'ar „moşteni pământul“; nici odată „cei milostivi“ nu s'ar „miluí“; nici odată „cei curaţi cu inimă“ n'ar „vedé pre D-deu“; nici odată „cei făcĕtori de pace“ „fii ai lui D-deu“ nu s'ar „chema“; nici odată „cei batjocoriţi, şi goniţi pentru dreptate şi vorbiţi de rĕu“, nu ar fi „fericiţi, minţênd pentru Ddeu“!

Dar provedinţa divină altcum a dispus, altcum a rênduit lucrurile de pre pământ şi de pretutindenea din câte a creat, vĕdute şi nevĕdute, în ceriu şi pre pământ, în mări şi în tóte adêncurile.

Ddeu a lăsat pre cei puternici de pre pământ şi pre duchurile cele rele din vĕzduch sĕ-şi împlinéscă în bună voie poftele lor cele rele, dar n'a încetat totodată a le admonia pentru fărădelegile lor, trimiţênd semne şi minuni în mijlocul lor; şi strigênd celor asupriţi şi năcăjiţi: „Bucuraţi-vĕ şi vĕ veseliţi, că plata vóstră multă este în ceriuri“.

Ér cel mai mare semn, cea mai mare minune pentru cei fărădelege şi asupritori, ca sĕ se îndrepteze, şi tot odată cea mai mare mângăere pentru cei nĕcăjiţi şi asupriţi, ca sĕ rabde până în sfêrşit şi sĕ fie fericiţi, — o a sĕvêrşit Ddeu, Ddeu-omul prin învierea sa din morţi, în urma căreia şi apostolii sei şi alţi următori ai acestora, bărbaţi cuvioşi au înviat pre alţii şi au tămăduit atâtea bóle sufletesci şi trupesci de tot feliul.

Acéstă e cea mai mare minune, cea mai glorióśă faptă din câte a sĕvêrşit Ddeu pre pământ, — de aceea şi diua, în care sĕrbăm acéstă minune, o numim: „sântă, una a Sâmbetelor Impĕrătésă şi Dómnă, Praznicelor praznic şi Sĕrbătóre sĕrbătorilor, întru carea binecuvêntăm pre Christos întru toţi vecii“.

Şi cum sĕ nu numim acéstă di: „sântă, una a Sâmbetelor Impĕrătésă şi Dómnă, Praznicelor praznic şi Sĕrbătóre sĕrbătorilor“, când vedem pe D-deu-omul, pre Iisus Christos înviat din morţi cu atâta glorie şi mărire spre uimirea tuturor fĕpturilor din ceriu şi pre pământ şi spre spaima tuturor celor fără de lege!

Cum sĕ nu numim acéstă di; „sântă, una a Sâmbetelor Impĕrătésa şi Dómnă, Praznicelor praznic şi Sĕrbătóre sĕrbătorilor“, când vedem iadul sfărâmându-se şi puterile mai marilor şi biruitorilor pământului cutremurându-se dinaintea Aceluia, ce stăpânesce tóte!

Cum sĕ nu numim acéstă di: „sântă una a Sâmbetelor Impărătésă şi Dómnă, Praznicelor praznic şi Sĕrbătóre sĕrbătorilor“, când vedem „câţi venirâ, ca nişte lumini dumnedeesci, dela apus, dela médă-nópte, şi dela mare, şi dela răsărit“ spre a mări glorióśa înviere alui Iisus Christos, a Aceluia, care a făcut şi ţine tóte!

Inzadar au omorît cei fărădelege pre Iisus Christos; înzadar au pus străji la uşa mormêntului ca sĕ-L păzască; înzadar au resturnat pétră grea pe mormênt, ca sĕ'I împedece scularea; înzadar au sigilat întrarea mormêntului, căci Iisus Christos „a eşit ca dintr'o cămară“, „Iisus Christos a înviat“ şi „Adevĕrat a înviat“!

Şi am puté óre sĕ nu ne bucurăm înacéstă di măréţă, în care vedem realisânduni-se tóte speranţele nóstre, tóte dorinţele nóstre după atâtea lupte şi suferinţe crâncene de aicea de pe pământ cu atâţia duşmâni ai Lui şi ai nostri cei ce credem într'ênsul şi urmăm învĕţăturilor Lui?

Am putea óre sĕ nu ne bucurăm când vedem adevĕrul triumfând şi minciuna ruşinându-se?

Am putea óre sĕ nu ne bucurăm, când vedem pe cei slabi biruitori şi pe cei puternici trântiţi la pământ?

Nu!

„Acésta este diua, care o-a făcut Domnul sĕ ne bucurăm şi sĕ ne veselim într'ênsa“.

Deci:

Luminéză-te, luminéză-te noule Ierusalime, că a Domnului mărire preste tine a strălucit; saltă acum şi te bucură Sióne; iar Tu curată, Născĕtóre de Dumnedeu, veselesce-Te intru invierea Celui născut al Teu!“

— — — — — — — — — — —

— — — — — — — — — — —

Acésta este insĕmnătatea Serbărei Invierei Domnului pentru omenime; sĕ vedem acum insemnătatea acestei măreţe sĕrbători pentru noi ca popor, ca popor român, carele credem şi mărturisim învĕţăturile Lui.

Sunt aprópe dóue mii de ani, decând locuim in acest pământ atât de mult udat şi frĕmêntat cu lacrămile şi sângele străbunilor noştri, pentru de a ni-l lăsa nóuĕ mostenire dimpreună cu limba nóstră dulce moştenită dela cel mai puternic popor din lumea veche.

Sunt aprópe dóue mii de ani, decând mereu ne luptăm cu atâţia duşmani esterni şi interni ai nostri pentru de a ne apăra acéstă patrie şi limbă şi lege strămoşească.

Sunt aprópe dóue mii de ani, decând mereu ne luptăm pentru de a ne puté apăra tot ceea ce are mai scump un popor in lume: lege, limbă şi patrie; şi au trecut preste noi multe dile grele, dar multe şi pline de bucurie şi de înălţare şi de glorie naţională.

Popóre puternice vĕdut'am ridicându-se şi trecênd, ori nimicindu-se; némuri mici, dar tari în credinţă, vĕdut'am ivindu-se şi ridicând tronuri spre uimirea şi spaima celor tari, dar necredincioşi, apoi îngenunchiate şi iar ridicându-se; şi aşa mereu vĕdut'am schimbându-se faţa pămêntului după cum se schimbă rotaţiunea anotimpurilor, — şi noi am rĕmas

Pentru ce?

Pentru-că am fost tari în credinţa strămoşéscă; pentru-că am ţinut tare la limba şi datinele nóstre naţionale eredite dela strámoşii nostri romani; pentru-că ne-am alipit cu trup cu suflet de acest pămênt, sânt pentru noi; pentru-că nu ne-am spăimântat de numĕrul şi tăria duşmanilor nostri câţi frunde şi iarbă, ci am dat pept cu ei, şi am învins, căci deşi adese-ori am fost isbiţi la pămênt, dar nimicí şi umilí nu ne-au putut; ne-au împuţinat ucigându-ne şi răpindu-ne pe mulţi dintre cei mai buni ai nostri, parte prin foc şi fer, parte prin promisiuni de bunuri pămêntesci trăgêndu-i la limba şi legea lor, dar înfrânge, umili şi nimici nu ne-au putut, dovadă, căci existăm, şi existăm ca popor, ca popor român, şi vom exista totdéuna, până când nu ne vom preda ori trada noi ceea-ce avem mai scump: lege, limbă şi patrie.

Iisus Christos a fost batjocorit, bătut şi omorît pentru învéţăturile sale, dar a înviat, căci El este învierea şi viaţa.

Tot aşa şi poporul român. Batjocorit, bătut, impilat la pămênt, făcut slugă altuia a fost, deposedat chiar şi de proprietatea celor trei coţi de pământ, în care sĕ i-se odihnéscă ósele după atâtea crâncene lupte şi nevoi, a fost, dar nimicit nu a putut fi, căci a ţinut tare la credinţa sa, la legea sa, la limba sa, la datinele sale naţionale şi la patria sa. Duşmanii cei mai apriji i-au trecut pe dinainte ca o furtună, de şi i-au lăsat multe rane şi ruine în ţéră şi pe corp, iar cei de adi i-s'au aliat cu cei-ce au omorît pe Christos, şi aşa nici aceia nu-l vor puté nimicí, ci vor trece şi ei, ca apa tulbure după furtună preste pietrile şi stâncile din văi şi munţi.

Iisus Christos a fost omorît şi pus cu trupul în mormênt pentru învĕţăturile sale, dar a înviat, căci adevĕrul nu póte fi omorît ori oprimat pentru totdéuna. Adevĕrul este schinteie dumnedeiască, şi acésta nu póte fi stînsă, ori ascunsă pentru totdéuna. Omul nu póte nimici lucrurile lui D-deu.

Tot aşa rĕutatea ómenilor nu va puté nimici nici pe poporul român, care se luptă numai pentru adevĕr.

Suntem batjocoriţi, bătuţi şi omorîţi cu trupul de cei puternici ai dilei, ba puşi chiar şi în mormênt politiceşte ca naţiune, căci nu ne este permis sub perderea vieţii fisice a ne manifesta în afară ca naţiune, dar credem şi sperăm cu tărie în o înviere, în o înviere politică naţională română, căci iubim şi ne luptăm numai pentru adevĕr, numai pentru credinţa, numai pentru limba şi numai pentru patria nóstră strămoşéscă, căci:

Limbă, ţéră, vorbe sânte
La strămoşi erau!
şi ne sunt şi nóuĕ.

Dumnedeu a înviat şi duşmani i-s'au risipit. Precum piere fumul şi precum se topesce céra de faţa focului, aşa pier pĕcătoşii dela faţa lui Ddeu şi drepţii se veselesc.

Deci nu desperăm.

Invierea lui Christos este şi învierea nóstră, nu numai ca ómeni, ci şi ca naţiune, urmând învĕţăturilor Lui.

Sĕmênţa aruncată în pămênt încolţesce şi rĕsare producênd rod însutit, sórele apune, dar ér rĕsare, după iarnă vine vară, după plóie senin. Batjocurile ni-se vor întórce întru laude, bătĕile întru desfătare, mórtea întru înviere, străjarii ne vor fugi, peceţile ni-se vor rumpe, pétra de pe uşa mormêntului naţional ni-se va rĕsturna şi iar vom învia, plini de dar şi de adevĕr, şi precum peste câteva dile vom striga plini de entusiasm:

Christos a înviat!
Adevĕrat a înviat!
aşa vom putea striga atunci
Poporul român a înviat!
Adevĕrat a înviat!

Ahotnicii papistaşi.

Ah, da mari şi multe mai sunt poftele papistaşişor! Dorinţa lor de estindere, rîvna lor nu mai cunósce margini. Nu este di mai însemnată, nu-i sĕrbătóre, care sĕ nu le servéscă drept prilej a adresa apel şi rugăciune către lumea necatolică. Nu le pasă de propriile neajunsuri şi destrăbălări, cari iau dimensii tot mai uriaşe, nu se nisuiesc, cum se cuvine unei biserici adevĕrate, ca sĕ-şi apere şi întăréscă basele clădirei, — ci sună *verbungul* cu neastêmpĕr, ca sĕ cuceréscă tot mai multe suflete. Din Roma sună trimbiţa cea mare prin spiritul enciclicilor, ér mítiteii din corul rasoforilor învită şi ei mereu „tóte popórele“ la sinul lor. Şi atât sunt de naivi şi de creduli, încât socotesc, că mijlócele de cari se slujesc de sute de ani: *frasele góle, minciuna şi banii* îi vor duce şi mai departe la isbândi. Strălucesc în culori de cameleon ca sĕ atragă Iţi umplu ochii cu ţêrnă ca sĕ te orbiască şi sĕ te ducă ei pe calea lor.

Şi la tóte aceste au un scut, după care se tupilă când îi tragi la rĕspundere, au un pretext la care cu mândrie se provócă: „Facem tóte aceste pentru a lăţì credinţa *cea adevĕrată*“....

Sub forma asta falsă şi meschină îşi jocă papistaşii mendrele, tulbură liniştea altor biserici, cari cultivă spiritul crestinesc cu demnitate, dismembréză naţiuni, ba pe unele le înghite cu desĕvêrşire, propagând în tótă lumea cosmopolitismul.

Noi Românii suferim mult decând papistaşismul ş'a înfipt ghiarele în corpul nostru naţional. Urmările acestei sfăşieri se vor vedé mai plastic mai târdiu, când va veni istoria sĕ facă bilanţul nepreocupat al efectelor.

Suntem însă mâchniţi, când vedem, că molochul nesatios nu se îndestulesce cu partea ce a rupt din noi, ci se încórdă tot mai mult a ne amăgi şi partea *sănătósă*. Îi lasă gura apă papistaşului, vĕdênd cum biserica nóstră naţională e pe cale de avênt, şi l'a cuprins o dragoste nebună a o strînge în braţe şi a o despoia de caracterul ei românesc.

Astfel se esplică continuele aţiţări împotriva nóstră, continuele apeluri ale episcopilor catolici şi ale foilor lor, ca sĕ lăţéscă „credinţa cea adevărată“ în sinul credincioşilor bisericei orientale.

Dintre svêrcolirile nervóse pe tema acésta, de cari foile papistae au bâjbăit în numerii de Paşti, ne au bătut mai tare la ochi ale lui „Magyar Állam“. Pentru orientarea cetitorilor nostri es tragem dintru'n articol al cestei foi întitulat „Terjesszűk az igazhitet“, — următórele:

„Sĕrbătórea învierii încă tt e numai de puţini sĕrbată. Credinţa catcică, de i e lăţită peste întreg pămêntul, totuşi e înca numai la începutul muncei ari, pentru care e destinată. *Convertirea la catlicism a întregei omeniri este încă departe d noi.*

„Şi tocmai din acéstă prină propaganda nu póte înceta nici măcar pe un mo ment. Trebue se propagăm catocismul pretutindeni. Nici nordul cel rece, ici orientul cel înfloritor nu ne mai unt încuiate.

„In deosebi însĕ are sĕ îndrepteze acţiunea catolică asupra orientlui. *Orientul apropiat* (Ăştia suntem noi! Rl. Tel.) *precum şi cel îndepărtat pretind, se ne ocupăm de cei ce le aparţin. Cei ce se c preoţi şi îşi iau asupraşi misiune, numai in casul acela îşi vor putea sĕvêrşi chemarea op tolicéscă, dacă noi cari rĕmânem acasă îi vn sprijini cu rugăciune* **şi cu bani**. (Famósă concordare! Red.)

„Trebue negreşit sĕ ne îngrijim de sórtea nefericiţilor, cari, sau prin schisma orientală **spriginită de spiritul satanei**, sau prin fanatismul lui Mohamed sunt ţinuţi încă departe de credinţa cea adevĕrată...

„A ne îngrijì de asta prin convertire este o datorinţă. Durere însĕ că chiar în Ungaria sunt mulţi de aceea, cari uită, că *nu ne este ertat a lăsa lăţirea catolicismului în voia întêmplării.**) La noi se póte afirma, că interesul faţă de misiuni este încă neînsemnat. Intârdiăm cu propaganda nu numai în streinătate da chiar şi la noi în ţară. (?? Red).

„Credincioşii bisericei catolice locuesc în Ungaria printre confesiuni. Şi fiind că la noi religiunea în cele mai multe casuri este strîns contopită cu naţionalitatea, *catolicismul cuceresçe mai cu greu teren la aceia, cari cred, că trecênd la catolicism trebue sĕ trécă şi la altă naţionalitate şi sĕ'şi părăséscă astfel şi sĕ'şi renege limba şi obiceiurile străbune.* (Adecă noi „schismaticii“ nu ne lăsăm sĕ fim maghiarisaţi,-asta vreau se dică. Ne pare bine, că o spun. Red).

„Acesta însĕ este un prejudíţiu, care trebue combătut. Prin cuvênt, învĕtătură şi vorbiri clarificătóre am puté cucerí orientul. La munca acésta near puté da mult sprigin **îndeosebi biserica greco-catolică.** (Sus uniţilor, daţile mâna de ajutor. Red).

„Ar trebui ca cu cea mai mare încordare se reînvie viaţa de călugări în biserica greco-cat., ear călugării ordului Sft. Vasile ar trebui concrezuţi cu conducerea instrucţiunei în scólele greco-catolicilor (!! Red.) La Ruteni e deja astfel. Tot în chipul acesta ar trebui se se proceadă şi la Românii gr. cat.

„La tóte aceste însĕ se cer bani şi jertfă în măsură mai mare. Ear bani nu prea avem. Pentru diferite scopuri religionare încurg bani la fóia nóstră precum şi în alte părţi. —

„Sfinţia sa Papa, cu puţinele mijlóce materiale (!! Red) ce-i stau la disposiţie a ajuns deja până acum la mari resultate cu misiunile orientale. Cât de grandióse ar fi succesele aceste dacă credincoşii nostri ar contribui cu mai mult zel, ar aduce mai mari jertfe pentru scopurile propagandei. Deci, ceeace detragem dintr' al nostru pentru scopurile misiunei, pentru lăţirea credinţei pentru restabilirea (? Red) unităţi în biserică, — va fi jertfă pe altarul umanităţii şi-a civilisaţiunei! . . . .

Aşa dară *bani*! Daţi bani papistaşilor, ca sĕ se pótă lăţi „credinţa cea adevĕrată“! Astfel ştiu sĕ se adreseze

---

*] Acésta este o mărturisire preţiósă din dóuĕ puncte de vedere. Intâiu ea arată, că papistaşismul cu dela sine putere nu se póte lăţí. A dóuĕ óră, ea este în îndemn, ca sĕ se folosiască mijlóce de forţă. fie uneltiri fie altceva, pentru lăţirea papistaşismului.

FOIŢA.

Calvarul.

De dóuĕ ori pe di, orchestra cântă în aleea principală a pădurei din Solca. Ofticoşii au nevoe şi de înhalaţii sufleteşti.

Cei cari au început *sĕ spere*, ar dori o musică mai veselă, şi rógă pe şeful orchestrei sĕ le cânte romanţe sentimentale, unde e vorba despre iubiri eterne..... Cei cari se gândesc la mormênt, sĕ înduioşază când aud *Adio del passato* din Traviata. Când se cântă valsuri, femeile devin visătóre, cu ochii umezi şi mari.

Nepăsători nu se află,

* * *

Dar printre muzicanţii, unul pare mai obosit. E bătrîn. Cea mai dulce armonie care i-ar convení ar fi tăcerea. E singurul, póte, pentru care viéţa numai are nici o noimă, nici un aspect nou. Gândurile lui amurgite viséză la pacea din cimitire.

Ochii bătrînului nu mai zăresc notele; une-ori mîna tremură şi atunci de pe córdele viórei scăpară acorduri falşe. Şi dacă a fost un artist, aceste acorduri trebue sĕ-i rănéscă sufletul.

Cine scie! el póte are micul sĕu trecut de glorie; inbîndile lui de altă dată, necunoscute de mulţime, dar cu care el îşi desmíardă, adese-ori, sufletul.

Priviţi-l bine: Este un artist. Asta se cunóşte după pletele sale albe, pieptenate peste cap; după fruntea sa înaltă, pe care au rĕmas urme de senin şi de reverii; şi, mai ales, după felul cum îşi ţine vióra la piept. Par'că ar fi un tată care îşi îmbrăţişéză copilul.

Ah, pentru-ce îmbĕtrânesc artiştii?

* * *

E nevoit sĕ cânte în fiecare zi; noroc că pânea se póte câştiga şi cu note false!

Cu tóte acestea, pânea asta trebue se fie amară!

Bĕtrânul muzicant face de dóuĕ ori pe zi, un drum lung şi greu, dela locuinţa sa până la chioşcul destinat orchestrei.

Pentru bietul bĕtrân slab, fără puteri, nehrănit îndestulitor, drumul acesta e un adevĕrat drum al Calvarului.

Spre pădure, calea se ridică; urcuşul e nespus de obositor pentru piciórele cari au alergat, prea mult, în góna după pâne...

În multe zile, am privit pe bĕtrânul musicant suind dealul, suflând greu, ca un cal ars de bice, prăpădit de obosélă.

Şi mi-s'a părut că e un Christos bĕtrân urcând drumul Calvarului.

Dar pe când *celalalt* mergea sĕ móră, acesta se ducea sĕ — cânte.

Solca (Bucovina) 1895. *Tr. Demetrescu.*

Ursu

—Legendă—

de

G. Coşbuc

Dumnedeu cu sf. Petr umblau pe pământ şi se uitau la munţi ş la văi; şi dacă nu erau munţii potriviţi cu făptura, îi mai îndrepta pe colea şi pe col. Şi pe care dobitoc îl întâlnea în cale îl ntreba dacă are sĕ se plângă de vr'un neajns.

Şi s'au întâlnit cu ul. Şi li s'a plâns ursul că lui i-au făcut neeptate: l'au menit sĕ trăiască prin păduri da n'au avut grije sĕ-'i menéscă şi hrană deeajuns.

Ear Dumnedeu l'a văţuit sĕ nu alerge numai după carne, ci sĕ se mulţăméscă şi cu ce'i dă pădurea: cu meură şi cu mure, cu afine şi cu rădăcini e erburi dulci, şi cu merea stupilor din scorri. Ursul prost, şi îndărătnic nu s'a aflat ulţumit şi a rĕspuns că aceste sunt bucate óste.

Atunci Dumnedel-a du la o scorbură unde s'adăpostea un up, şi era scorbura aceea plină de fagur Şi i-a dis Dumnedeu sĕ-'şi bage capul la ere şi sĕ vadă dacă e mâncare próstă. Şi n voit ursul. Atunci sf. Petru supărat l'a apat de urechi şi l'a tras spre miere. Ursul sĕot trăgea îndărăt, sf. Petru îl trăgea tot inainte, si aşa s'a făcut că i-au rĕmas urechile ursului în mânile lui Petru. In urmă l'a împins cum a putut spre scorbură.

Ursul dând de miere, mâncă şi mormoiá de mulţumire. In urmă Dumnedeu, după ce l-a cuminţit pe urs, i-a poruncit să continéscă şi sĕ plece la smeură, ca să-i arete că şi smeura e bună. Dar ursul se făceá că n'aude, şi mormăia şi mânca înainte. Şi iarăşi s'a supărat sf. Petru ş-i l-a apucat pe urs de códă, să-l tragă de la miere. Şi a tras cu vîrtute sf. Petru şi a tot tras pînă ce a rupt códa ursului. Şi tot n'a fugit urursul. Atunci Dumnezeu a zîmbit şi a dis: „Lasă, sf. Petre că am eu ac de cojocul lui!“ Şi a făcut Dumnedeu semn cu mâna, şi de-odată s'au pornit albinele şi s'au îngrămădit pe capul ursului. Şi atâta l-au înţepat pînă ce ursul a apucat la fugă.

Şi de atunci a rĕmas ursul fără urechi şi fára códă, că Dumneêeu n'a voit să i-le puie la loc şi l-a pedepsit pentru îndărătnicia şi lăcomia lui. Ursului îi place de atunci mierea, dar şi stupul de albine îi pórtă Sâmbetele şi-l fugăresc cât e pădurea.

(Din „*Albina*“.)

corifeii bisericei papistaşe cătră credincioşii lor în ḑiua învierii Domnului.

Daţi-le bani, căci vor sĕ convertiască întréga omenime. Mai întêiu însĕ orientul cel apropiat, pe „schismaticii ortodocşi, cari sunt spriginiţi de duchul satanii“. Şi pentru a converti pe acestia trebuie trudă mare, căci sunt încăpăţinaţi rĕu. Indeosebi cei din Ungaria se apĕră cu mâni şi cu picióre în contra papistaşismului, findcă nu vor sĕ fie maghiarisaţi. Papistaşismul de sine însĕ nu are puterea de a pĕtrunde. Daţi-ne bani papistaşilor, ḑic corifeii papistaşi, ca sĕ vîrîm credinţa nóstră cu ajutorul banilor.

Eată iubiţi cetitori armele cu cari operézā papistaşii în ḑiua de Paşti. Eată cărările necinstite ce le bat, pentru ca sĕ-şi facă pradă.

Bucuraţi-vĕ şi vĕ veseliţi că staţi departe de acesti farisei, cari astfel necinstesc numele Domnului.

O sĕrbare fără noi.

Ḑiua de *11 April* a anului curent, ḑiua aniversării de o jumătate de veac a evenimentului sancţionării prin Maj. Sa a legilor constituţionale din a. 1848., a fost decretată de cătră legislaţiune şi sancţionată de Maj. Sa ca ḑi de sĕrbătóre oficiósă pentru ţara unguréscă.

Ḑiua acésta s'a sărbat cu multă pompă in ţara înrégă. Dintre unguri numai aderenţii partidei lui Kossuth n'au prăznuit.

Naţionalităţile in mare parte, şi in deosebi *românii* s'au arătat passivi faţă de acésta prăznuire a actualei constituţiuni unguresci.

Mai splendidă a fost sĕrbarea ḑilei de 11 April în capitală.

Cele dóuĕ case ale legislaţiunei au ţinut şedinţă comună festivă — în casa representanţilor, participând magnaţii şi deputaţii în numĕr considerabil, într'o atitudine festivă.

La şedinţa acésta n'a luat parte nici unul dintre membrii partidului independist. Dintre deputaţii afară de partíde s'au înfăţişat numai trei unguri. Cei mai mulţi participanţi firesce, au fost din partida guvernamentală. Casa de sus încă a fost bine representată. Membrii guvernului au fost de faţă la şedinţă cu toţii, cu escepţia ministrului de finanţe, absent din ţară.

Dintre Români au luat parte: Dr. Iosif Gall, episcopul Dumitru Radu, vicarul Iosif Goldiş şi Ioan Ciocan.

A fost de faţă şi patriarchul sêrb Brancovici, apoi episcopii Bogdanovici şi Zmeianovici.

Dintre deputaţii saşi numai doi au luat parte: K. Schmidt şi Fr. Pildner.

La óarele 12 din ḑi s'a deschis şedinţa. Pe tribuna presidială au luat loc presidentul casei magnaţilor contele Károlyi Tibor şi cel al camerei Szilágyi Dezső. Şedinţa a durat 15 minute. Un notar a dat citire adresei cătră Maj. Sa, altul a citit protocolul şedinţei, apoi adresa a fost aşeḑată în plic şi acesta sigilat cu sigilele celor dóuĕ case.

Representanţii celor dóuĕ case s'au intrunit apoi in sala tronului. Punctual la 1 óră s'a infăţişat şi Majestatea Sa in mijlocul lor, precedat de membrii guvernului. Maj. Sa luând loc pe tron, presidentul Szilágyi D. i-a presentat şi a citit adresa parlamentului.

Adresa spune, că naţia îşi aduce cu pietate aminte de epoca care a dat Ungariei unitatea istorică, caracterul naţional şi independenţa de drept de stat, prin instituţii corĕspunzĕtóre...

„Dreptul legislativ întemeiat pe representanţa poporului a intrat în viaţă, fără privire la clase, rase şi confesiuni şi în legătură, s'a alcătuit ministeriul rĕspunzĕtor, spre eserciarea puterii esecutive“.

„Prin reîncopciarea Ardealului la ţéra mamă, integritatea teritorială a ţerei s'a restabilit. Pe temeiul principiilor egalei aptitudini de drept şi a sarcinei comune, cu curmarea prerogativelor, fiii naţiunei, fără deosebire de clasă şi naţionalitate s'au primit în şanţurile constituţiei, naţia a devenit mai mare şi mai tare“.

Se spune mai departe, că s'a decretat libertatea presei. Se amintesce însemnătatea ḑilei de 11 Aprile, — se dă espresie sentimentului de alipire şi gratitudine cătră tron, şi-i urézā mulţi ani fericiţi Maj. Sale.

În rĕspunsul Sĕu Maiestatea Sa mulţumesce membrilor celor dóuĕ case, pentru asigurarea alipirei cătră tron în deosebi în ziua, care semnalézā aniversarea de o jumĕtate de veac a evenimentului sancţionării legilor cari au hotărît transformarea vechei constituţii a Ungariei, după cerinţele timpului mai nou.

„Cu bucurie am sancţionat proiectul de lege în care se precizézā prăsnuirea memoriei alcătuirii legilor din 1848, o hotărîre inspirată de pietatea patriotică. Pentru-că după-ce s'a stabilit modul, după care afacerile comune, existente între ţĕrile corónei mele ungare şi între celelalte regate şi ţeri ale mele se pot îndeplini în chip constituţional, şi în privinţa comunei apărări sunt a se împlini cerinţele basate pe sancţiunea pragmatică, precum s'a regulat stabil şi relaţia de drept public între Ungaria şi ţĕrile surori, în adevăr efectul transformator al legilor din 1848 a creat basa, pe care se aşază fiinţa de stat din timpul mai nou a ţĕrilor corónei mele ungare şi pe care progresézā atât de îmbucurător desvoltarea lor spirituală şi materială“.

„Mĕ încred în patriotismul popórelor ţĕrilor corónei mele ungare precum şi în înţelepciunea prevezătóre şi cumpătată a legislatorilor lor, că pe temeiul existent, desvoltarea mai departe a instituţiunilor de stat totdeauna va înainta pe calea care duce la prosperarea binelui, puterii şi atorităţii patriei . . . . .“

Respunsul Maiestăţii Sale a fost primit cu aclamaţii entusiaste.

Ḑiua de 11 Aprilie a fost sĕrbată aprópe in tóte oraşele ungouresci cu alai. S'au ţinut în cele mai multe oraşe adunări festive, dintre cari unele au votat adrese omagiale cătră Maj. Sa Monarchul. Dela adunările aceste au lipsit aprópe pretutindeni naţionalităţile. Din rapórtele, pe cari le primesc gazetele ungouresci e evident, că la Arad, Braşov, Deva, Aiud, românii au rămas passivi faţă de acéstă sĕrbătóre. Aci in Sibiiu nici Românii nici Sasii n'au luat parte la festiva adunare din 11 April a municipiului.

Noutăţi.

Din causa sântelor sĕrbători, Vinerea patimilor şi Sântele Paşti, numĕrul proxim al fóiei nóstre va apărea numai Joi în 9/21 Aprile a. c.

* * *

Comisiunea administrativă a „Fundaţiunii Şaguna“ a întregit numĕrul membrilor sĕi, alegend în locul repausatului primariu al Selişţei, *Mosora* Nicolau pe fruntaşul econom şi actualul primariu al Selişţei *Iordache Roşca.*

* * *

Dl Dr. George Popovici, tinĕrul şi destoinicul deputat al Bucovinenilor in camera imperială din Viena, este numit redactor al foii legilor imperiale, o sarcină pe cât de onorifică pe atât de grea.

* * *

Trecerea la ortodocsism. Din Agram se anunţă că locuitorii duor sate din Istria şi-au anunţat din ură naţională faţă de popii italieni trecerea lor la religiunea greco ortodocsă. — „Neue Freie Presse“ primeşte din Petersburg ştirea, că Impĕratul Nicolae a felicitat prin adjunctul procuratorului superior al s. Sinod pe episcopul siro-caldeu Mar Ionan, care împreună cu alţi patru preoţi şi vre o 15,000. Siro-Caldei a trecut ḑilele acestea la confesiunea ortodocsă

* * *

„Afară Iezuiţi“ ! este titlul unui nou ḑiar ce a început se apară în Iaşi, cu tendinţe de a pune capĕt uneltirilor iesuitice papistaşe.

* * *

O mare calamitate în Roşia. In apropierea steampurilor dela băile de aur din Roşia în mod artificial au pregătit un lac, ce se estinde pe un toritoriu de 1.1300 m. cuadraţi şi conţinea o cantitate de apă colosală. Din locul acesta pe un anumit canal sloboziau numai atâta apă, câtă era de lipsă pentru mânarea rótelor dela mori. Incă din anul trecut s'au observat unele crepături în jurul canalului, cari au fost astupate numai decât, dar se vede nu cu destulă grijă, căci apa în decurs de un an necurmat a subsăpat canalul, până când i-a suces a-l rupe cu totul. Canalul odată rupt cantitatea colosală de apă s'a pornit în valuri grozave, rupênd în bucăţi steampurile, staţiunile, morile şi tot ce i-a stat în cale. In apropierea steampurilor erau grămezi mari de metal şi petri conţinătóre de aur, acuma nici urma lor nu se mai cunóşte. Locuitorii băeşi cari îşi aveau şi locuinţele în apropierea băilor au ajuns la sapă de lemn. Paguba se urcă la sute de mii.

* * *

Noul proces a lui Zola. Citaţiunea inmânată lui Zola numai următorul pasagiu din articolul romanţierului îl face obiect de acusă: „Un tribunal militar, lovind peste faţă ori ce dreptate, cutézā sĕ achite la poruncă pe un Eszterházy“. In procesul prim a fost încriminat şi pasagiul următoriu: „ . . . . ca sĕ acopere nelegiuirea comisă de tribunalul militar precedent.“

* * *

Atentatorul la viaţa regelui grec, Karditzi a înaintat o rugăminte pentru graţiare, în care spunênd că sufere de bólă de plumâni, se rógă sĕ nu fie esecutată asupra lui sentinţa de mórte. Karditzi se provócă la împregiurarea, că regele totdeauna a graţiat pe greu bolnavii.

* * *

Tuturor cetitorilor nostri le dorim ***Sĕrbători fericite.***

DEALE ŞCÓLEI.

Convocări ! P. T. membrii reuniunei învĕţătorilor rom. gr. or. din despărţĕmântul Sas-Sebeş sĕ convócă la adunarea genetală a despărţĕmêntului, carea sĕ va ţinea în ḑilele de 19 şi 20 Aprilie (1 şi 2 Maiu) a. c. în localul şcólei rom gr. or. din Pianul snperior cu următoriul.

Program:

Participarea în corpore la serviciul divin şi învocarea duhului sânt.

2. La 10 óre a. m, deschiderea adunărei prim presidiu.

3. Apelul nominal şi constatarea membrilor presenţi.

4. Raportul comitetului despre activitatea sa dela ultima adunare generală: raportul cassariului şi alegerea unei comisiuni pentru censurarea acestor rapórte.

5. Tema: „Cum are a sĕ propune cu succes l. maternă în cursul III al şcólei poporale lucrată de I. Pavel, I. Murgău, I. Dobre şi I. Medrea.

6. Raport despre practibilitatea maşinei de cetire a lui Izsépy Béla, de Dna Elisa Roşu.

7. Incassarea tacselor restante şi curente.

8. Prelegeri practice-vii — din l. maternă curs III de: D. Lancrăngean, Alec· Frâncu, Vas. Dura şi V. Blaga.

9. Raportul comisiunei de sub p. 4.

10. Constituirea despărţământului pe un nou period de 3 ani.

11 Eventuale propuneri.

12. Incheierea adunărei prin presidiu.

Fie care membru e îndatorat a solvi tacsa la această adunare, ér faţă de cei absenţi sĕ va aplica § 9 din statute.

Sas-Sebeş, 9 Aprilie 1898 st. n.

Avram David, preş. *Gerge Tatar*, not.

* * *

Pe basa §-lui 15 din statute, convocăm prin acésta

Adunarea generală ordinară

a reuniunei nóstre învĕţătoresci pe zilele Joi şi Vineri 21 şi 22 Aprile n. c. după s. Paşti în „aula seminariului diecesan“, şi rugăm pe toţi membrii, cum şi pe toţi binevoitorii şcólei nóstre confesionale, sĕ partieipe în numĕr cât se póte de mare.

Adunarea se va ţinea după următórea

Programă:

1. Joi diminéţa la 9 óre „asistarea în corpore la chemarea duchului sânt“ în biserica catedrală.

2. „Constatarea membrilor presenţi“ şi dispoziţiuni faţă de cei absenţi.

3 Esmiterea unei deputaţiuni sĕ învite la adunarea generală pe Il. Sa Prea S. D. Ioan Meţianu şi bineventarea Ilustr. prelat.

4. „Cuvênt de deschidere“ da preşedintele reuniunei T. Ceontea.

5. „Tractarea metodică arugaţiunii „Tatăl nostru“ prelegere practică de Iosif Tisu învĕţător la şcóla de model.

6. „Raportul general al comitetului şi predarea acestuia la o comisiune censurătóre.

7. „Invăţĕtorul şi meniţiunea lui“ disertaţiune de Iosif Moldovan.

8. „Raportut cassarnlui“ şi prederea acestora la o comisiune censuratóre.

9. „Prelegere practică din l. maghiară“ (întroducerea în sala de învăţĕmântul şi obiectele din trânsa) de Ión Roman.

10. „Raportul special al comitetului“ asupra regulamentului pentru organisarea învĕţământului în şcólele poporale din metropolie.

11. „Espediţiunile cruciate însĕmnătatea şi folosul lor“ prelegere practică de Nicolau Boscaiu.

12. „Petractarea specială a raportului general al comitetului“.

13. „Ceva despre sciinţele istorico-naturali“ disertaţiune de Damaschin Medrea.

14. „Pertractarea specială a rapórtelor de sub 8“.

15. „Forme de stat, Constituţie, drept şi datorinţe“ prelegere practică de George Tomşia.

16. „Propuneri şi interpelări.

17. „Industria şi Camerciul“ disertaţiune de Aureliu Mircu.

18. „Ce are se formeze învĕţătoriul din elevi?“ disertaţiune de Ión Roşu.

19. „Decidere“ asupra locului şi timpului ţĕnerii adunării generali viitóre.

20. Alegerea unei comisiuni pentru autenticarea protocolului acestei adunări generale.

21. „Incheierea adunării generale“ prin preşedintele.

Arad, din şedinţa ordinară a comitetului ţinută la 24 Martie n. 1898.

Teodor Ceontea, preşedinte· *Iosif Moldovanu*, secretar I.

În tipografia archidiecesană din Sibiiu a apărut ḑilele acestea o broşură întitulată

Dotaţiunea Clerului.

Reflexiuni asupra proiectului de lege despre intregirea venitelor preoţesci

de

ILIE DINURSENI.

Broşura se estinde pe 147 pagini şi are următorul cuprins: Un studiu asupra proiectului de lege mai sus numit, care s'a publicat în mai mulţi numeri ai „Telegrafului Român“ din anul acesta. Memoriul dela 1850 al episcopului, mai târzíu metropolitului *Andreiu Baron de Şaguna*, asupra dotaţiunii clerului; apoi proiectul de lege despre intregirea emolumentelor preoţesci şi în urmă interesanta motivare, cu care ministrul cultelor şi instrucţiunii publice a presentat dietei acel proiect, şi pe care ḑiarele române au publicat'o numai în scurte excerpte.

Fiind chestiunea dotaţiunii clerului actuală, credem, că autorul acestei broşure a făcut un bun serviciu bisericei române, dând ocasiune clerului a cunósce cât mai de aprópe numitul proiect care privesce atât de deaprópe sórtea lui. Este în interesul bisericei că proiectul sĕ fie cunoscut în cercuri cât mai largi, deaceea o recomandăm mai ales atenţiunii clerului nostru, precum şi a acelora, cari sĕ interesézā de mersul afacerilor nóstre bisericesci.

Se póte procura din Librăria Tipografiei Archidiecesane Sibiiu.

Preţul 1 corónă.

Poşta redacţiunei.

Rev. Domn I. M. Blaşiu. In numĕrul poxim.

Mătasă crudă Bast fl. 8.65
până la fl. 42.75 p. materie de o haină comp. — Tussors şi Shautung Pongees — precum şi **mătase Henneberg** négră albă şi colorată — în cele mai moderne ţeseturi, colori şi dessinuri *Se espedézā la particulari franco şi liberi de vamă. Mustre cu întórcerea postei.* **Fabricile de mătase G. Henneberg** *lif. de curte ces si reg.* **Zürich.** [45] 2

Din ori-ce *librărie se póte procură* scrierea premiată a consilier. în med. *Dr. Müller,* apărută în a 30-a ediţiune despre

sistemul nervos

şi

sexual turburat.

Espediţie franco pentru 60 cr. în mărci postale.

Curt Röber,

[5] 12—49 Braunschweig.

Szám 2335—898. polg. [55] 2—3

Hirdetmény.

A nagyszebeni határtagositása iránti ügyben Nagyszeben város határának nézve, belsözég, az erdök és szöllök kihagyásával az elömunkálatok megkezdése, jelesen

1 szór: az érdekelt felek képviseledtének rendezése.

2 szor: a vizsgálat tárgyáva tett viz rendezési és talaj javitási munkálatok kérdése.

3 szor: a müködő mérnök megválasztása és

4 szer: a költség elöirányzat elkészitése iránt **tárgyalási határnapúl 1898 évi április hó 25 napját d. e.** 9 órakor a nagyszebeni városi tanácsterembe kitüzöm, melyre mindazok, kik a tagositás targya iránt tulajdoni czimen érdekeltek azzal idéztetnek meg, hogy elmaradásuk a tárgyalás megtartását akadályozni nem fogja.

Egyuttal azon birtokrendezési mérnökök, kik a működő mérnöki teendöket elváltatni szándékoznak, felhivatnak, hogy a szerzödési pontozatok elöterjesztése mellett ajánlataikat a kitüzött határnapig alólirthoz vagy az érdekelt telekhez küldjék be.

A tagositandó határ 5200 holdnyi területtel bir és a további munkálat alapjául a kügazitásokkal potolandó korábbifelvétel elfogadtatott.

A nagyszebeni kir. törvényszék által kiküldött eljáróbiró.

Nagyszeben 1898 évi április hó 6-an.

Mihály Dezsö,
kir. törv. biró.

Un pahar
de escelentă şi rĕcoritóre
limonadă spumósă numai cu 2 cr.
dau
Bonbónele de limonadă de fermentaţiune
universale ale lui Marsner
cu acéstă marcă de scutire

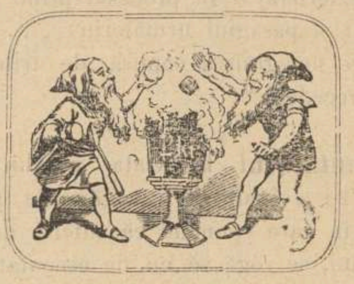

şi firma [54] 3—10
Prima fabrică boemă de zaharicale orientale şi chocolade
in Königl. Weinbergen — Prag.
A. MARSNER.
Se află ori-unde!
1 pachet de 5 kg. btt = 100 roluri.bombóne de fermentaţiune cu rambursă 7.— fl. peste tot franco.

[43] 2—2

1.000.000 coróne
UN MILION
sunt de câştigat.

Conspectul
tuturor celor **50.000** câştiguri
din a 2-a loterie de clasă **ungară.**

Cel mai mare câştig după § 9. al planului de joc este

1.000.000 Coróne.
Un milion

Specificat sunt împărţite câştigurile cum urméză:

Câştiguri	Coróne
1 à	600.000
1 „	400.000
1 „	200.000
2 „	100.000
1 „	90.000
1 „	80.000
1 „	70.000
2 „	60 000
1 „	40.000
5 „	30.000
1 „	25.000
7 „	20.000
3 „	15.000
31 „	10.000
67 „	5.000
3 „	3.000
432 „	2 000
763 „	1.000
1238 „	500
90 „	300
47350 à	200, 170, 130, 100, 80, 40 Coróne.
50.000 Câştig şi Premie în sumă de	13160000 Cr.

cari se trag în şese clase.

Suma enormă de **un milion coróne** în bani gata este după §-ul 9 al programului de tragere cel mai mare câştig în

loteria a 2-a de clase priv. reg. ung.,

care oferă proprietarilor de losuri şanse de câştig esceptional de favorabile; conţine numai

100.000 Losuri originale şi **50.000 Câştiguri.**

Jumătate din tóte losurile trebue sĕ câştige.

Tóte cele 50 000 câştiguri sunt specificate în lista alăturată şi se sortéză sub controla guvernului în 6 despărţeminte ce succed iute, după cari se solvesc sumele în numerariu fericiţilor câştigători.

Noi vindem numai losuri originale cu următórele preţuri originale:

întregi Losuri originale pentru fl. 6.—
jumĕtăţi de „ „ „ „ 3 —
pătrare de „ „ „ „ 1.50
optime de „ „ „ „ —.75

Indată după primirea sumei prin asemnat, espedăm losurile originale comandate valabile pentru prima secţie de tragere.

La dorinţă se espedéză şi cu ramburs.

La fiecare espediţie de losuri se aclude programul de tragere original şi după fiecare tragere primesc clienţii nostri îndată lista originală de tragere.

Se riscă adese-ori mii în întreprinderi cutezate, la cari câştigul contemplat e fórte dubiu. Riscaţi deci o sumă proporţional mică pentru cumpĕrarea unui los, prin care puteţi câştiga momentan mari capitale.

Depositul nostru de losuri e numai fórte mic şi tare curĕnd se póte epuisa, deci recomandăm a nu întârdia cu comandele şi a le trimite întru cât e posibil îndată, la tot casul până

cel mult 25 Aprilie a. c.

direct la

Biroul central de loterie
FEHÉR LAJOS ÉS TARSA
Budapest, Gizella-tér 5.

Câştigul cel mai mare
în casul cel mai favorabil. [49] 2—2

1.000,000 Coróne.

Consemnarea
tuturor celor 50.000 câştiguri
Cel mai mare câştig în cel mai favorabil cas
1,000,000 Kronen.
Speciell sind die Gewinne wie folgt eingetheilt.

☞ **in Baar zahlbar.**

		Kronen
1	Prämie mit	600000
1	Gew. à	400000
1	„ „	200000
2	„ „	100000
1	„ „	90000
1	„ „	80000
1	„ „	70000
2	„ „	60000
1	„ „	40000
5	„ „	30000
1	„ „	25000
7	„ „	20000
3	„ „	15000
31	„ „	10000
67	„ „	5000
3	„ „	3000
432	„ „	2000
763	„ „	1000
1238	„ „	500
90	„ „	300
31700	„ „	200
3900	„ „	170
4900	„ „	130
50	„ „	100
3900	„ „	80
2900	„ „	40
50,000	Gew. u. Pr. im Betrage	13.160,000

cari se trag în şese classe.

In curĕnd începe a doua mare **loterie de classe reg. ung.** Ea conţine

100,000 losuri originale şi **50,000** câştiguri în bani

aşadar jumĕtate din losurile edate trebue sĕ fie trase conform specificărei alăturate şi **prospectul de câştig** precum va fi în genere cunoscut, este **enorm de mare.**

Binevoitóre comande urgente de **losuri originale** cu preţul original stabilit după plan

pentru un **întreg** los original I. classă **fl. 6.—**
„ o **jumĕtate** „ „ „ „ „ 3.—
„ un **pătrar** „ „ „ „ „ 1.50
„ o **optime** „ „ „ „ „ —.75

se espedéză cu **rambursă** sau pe lângă **trimitere înainte a sumei.** Liste oficióse se espedéză stimaţilor nostri clienţi după tragere, planuri oficióse stau de mai nainte la disposiţie gratis. Precum e deja sciut, tragerile sĕ efectuesc publice sub **supravegherea guvernului reg. ung.**

Noroc deosebit

a avut de înregistrat **colectura nóstră centrală** la I. loterie de classe reg. ung. pentru-că deja în **clasele anterióre** (primele cinci classe) au cădut în colectura nóstră centrală câştiguri de **100 000, 30 000, 5000, multe de 2000, 1000, 500 şi 300 coróne** etc. şi s'au solvit norocoşilor câştigători.

Pentru tragerea I. classe a loteriei de classe reg. ung. a doua sĕ recomandă a ne trimite comandele **cât se póte de curĕnd.** Amintim observarea nóstră dela prima loterie, că aprópe de tragerea primei classe nu se vor mai căpĕta losuri şi am avut drept — pentru-că asaltaţi am fost cu comande din patrie şi străinătate cu puţin înainte de tragerea I classe, dar spre cel mai mare regret al nostru nu le-am mai putut esecuta.

Ne rugăm deci a trimite curĕnd comandele I. classe, la tot casul înainte de

21 Aprile a. c.,

căci numai atunci putem promite espedare sigură.

A. Török & Co.
colectori principali
ai loteriei de classe reg. ung.
Budapesta, V., Waitznerring 4/A.

Cel mai sensaţional roman al literaturei moderne. In limba engleză s'a vêndut în cincideci de mii de esemplare. Succes colosal. Tradus în tóte limbile europene. In românesce de Afin de la Tuscia a apărut acum.

TRILBY

[31] 10—10

Preţul unui esemplar: direct fl. 1.30. In librăriile din monarchie fl. 1.60. In România şi străinătate 4 lei. Deposit general: Afin de la Tuscia, tipografia Uhrman, Temesvár Ungaria.

Redactor prov. **Dr. Elie Cristea.**

Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 38. Sibiiu, Joi, 9/21 Aprile 1898. Anul XLVI.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei or 15 cr. rĕndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Demascați.

Dela era dualismului încóce s'au adus o mulțime de legi, tóte îndreptate contra nóstră a românilor, contra elementului, care cu mai mare tenacitate 'și apără drepturile sale.

Noi totdeauna am accentuat acéstă tendință din legile asupritóre și, am ținut sĕ fie constatat, că legile aduse contra nóstră cu timpul pot fi aplicate contra elementului unguresc, care voiesce sĕ se întăréscă prin subjugarea nóstră.

Legile aduse au natura cuțitului cu 2 tăișuri, și de multe-ori se taie în ele aceia, în ale căror mâni sunt puse spre a ne vulnera pe noi.

S'a adus legea electorală pentru Transilvania, care ne-a închis calea de a puté lua și noi parte la lucrările parlamentului.

Lumea s'a amețit cu teoria bine sunătóre: trebue sĕ sdrobim naționalitățile, în special pe românii din Ardeal.

Prin legea acésta s'a ajuns ce e drept, ceea-ce s'a accentuat atunci, s'a ajuns împedecarea românilor de a lua parte la viața de stat, dar s'a ajuns și aceea ce noi am accentuat, s'a concentrat o formidabilă putere în mâna guvernului, care o a folosit de atunci cu îmbelșugare pentru scopurile sale de partid.

In timpul din urmă s'a făcut proiectul de lege pentru dotarea clerului.

Scopul este tot cel vechiu: disciplinarea clerului român ortodox, dară numai a celui român ortodox, deórece bisericile catolice de rit grecesc nu sunt subsumate sub disposițiunile acelui articol de lege.

După calea bătută în cestiunea ameliorărei salarielor învĕțătoresci, s'a luat și în legea privitóre la dotațiunea clerului un nou delict: agitațiunea contra statului.

Delictul acesta este legat numai de noi, de acea el nu vine judecat după legea penală, ci dat în judecata organelor dela administrațiune.

Organele dela administrațiune și respective ministrul au sĕ judece după a lor sciință și consciință, încât cutare preot a cădut în pĕcatul agitațiunei contra statului.

Pedépsa pentru acest delict încă nu vine a se norma după legea penală. Pedépsa e, că ministrul nu mai dă salariu unui asemene preot.

Din desbaterile asupra actualului proiect de lege pentru dotațiunea clerului s'a vĕdut, că mĕsura acésta e îndreptată contra preoțimei române ortodocse.

Se dă deci o puternică armă în mâna ministrului de culte.

S'au demascat.

Sunt sătui și ungurii de asemene arme în mâna ministrului, căci guvernul țerei armele aceste le-a folosit nu numai contra românilor, ci ca arme cu bun efect pentru scopurile de partid, guvernul le-a folosit și contra ungurilor contra celoralalte partide.

Astădi nu mai încuviințéză asemene arme nici ungurii cei mai încarnați.

Noi totdéuna am accentuat, că asemene arme cu dóuĕ tăișuri devin periculóse și se intórnă contra acelora, cari un timp óre care s'au folosit de ele.

Agitațiune contra statului, care o statoresce guvernul țerei, tot el o și aplică, o asemenea armă în mâna guvernului e cel mai bun mijloc de a se susțìné la putere, și a face amare dilele oposițiunei.

O asemene armă póte deveni fatală la o eventuală schimbare de sistem.

Cu câtă bunăvoință se aplică acéstă armă de guvernul unguresc în contra nóstră, o simțim di de di.

Cine garantéză însĕ ungurilor, că nu va veni cu timpul un alt sistem și în statul nostru, cine garantéză, că nu va veni o a dóuă eră de absolutism în forme constituționale, și atunci arma cu agitațiunea contra statului póte fi aplicată contra elementului unguresc.

Sub sóre tóte sunt posibile, chiar și o schimbare de sistem.

Așa am argumentat noi.

O parte din argumentările nóstre s'au împlinit.

Presa unguréscă, bărbații de stat cu vederi mai conciliante au ajuns la convingerea, că legile cu asemene arme au făcut din guvern despot nu numai față cu noi românii, ci și față cu celelalte partide politice.

Din incidentul legei cu dotațiunea clerului oposițiunea nu voiesce, ca deodată cu clerul român ortodox, sĕ fie pus la discrețiunea guvernului și clerul reformat.

S'au demascat și începe reacțiunea, dară reacțiunea față cu guvernul unguresc numai în favorul preoțimei reformate unguresci.

După-cum se va vedea în firul desbaterilor asupra proiectului de lege despre dotațiunea clerului, un valoros membru din partida guvernamentală, fostul ministru contele Andreiu Bethlen a combătut proiectul de lege cu multă înverșunare, și o a făcut din motivul, că ministrul și față cu preoțimea voiesce sĕ constitue delictul cu agitațiunea contra statului.

Mai clar vorbesce însĕ diarul Kossuthist „Egyetértés" în numĕrul de Dumineca trecută, care se ocupă cu tendența guvernului de a pune mâna și pe preoțime.

Articolul acesta îl reproducem și noi la alt loc.

Din el se vede că au venit la reson și ungurii cei mai încarnați, și recunosc că legile aduse sub firma de a lovi în noi românii, au devenit arme cu dóuĕ tăișuri, și acum sunt aplicate contra ungurilor.

Noi credem, că ungurii prea târdiu au venit la convingerea de acuma.

Demascarea s'a făcut prea târdiu, și ce e mai rĕu, ea este combătută numai întru atâta, încât efectele rele ating și pe Unguri.

Nu credem, că reacțiunea pornită acuma va puté opri curentul în drumul sĕu distrugătoriu.

Guvernul adi este prea puternic, partida liberală prea orbită de pasiune, pressa prea jidănită, încât o îndreptare sĕ mai fie posibilă!

S'au demascat lucrurile, și noi cel puțin în parte avem o satisfacțiune, că și ungurii au venit la jumĕtate de minte.

Pentru-ca sĕ vină la mintea întrégă trebue sĕ urmeze o catastrofă, și dacă tot așa vor împinge lucrurile, catastrofa e înlăturabilă.

Discuție asupra proiectului de lege despre întregirea venitelor preoțesci.

— Din dieta maghiară. —

Vineri în 15 l. c. s'a început în dietă discuția generală asupra proiectului de lege despre întregirea venitelor preoților necatolici. Proiectul a fost presentat de referentul *Tuba* Iános prin o vorbire lungă de recomandație, în care declară între altele, că guvernul prin proiectul de față nu are de gând a știrbi drepturile autonome ale singuraticelor confesiuni. Dreptul de a disciplina pe preoți — dice referentul — rĕmâne și mai departe al confesiunilor, ér statul nu voește decât sĕ pótă detrage salariul în cas de necesitate. Recomandă proiectul fiind-că ținta lui este nobilă și umană, tendința corectă, fiind-că satisface interese mari, sanéză greutăți și *este important* din punct de vedere bisericesc și *național*.

Ministrul **Wlassics** ține sĕ-'și motiveze proiectul. Constată că acest proiect a emanat din principiile fundamentale cari norméză relațiile reciproce dintre stat și bisericile recipiate. *Politica sa culturală, de care a fost condus și la crearea acestui proiect, are drept punct de mânecare convingerea, că intre statul ungar și biserici trebue se existe o strînsă legătură.* Acest proiect este un pas înainte în acéstă politică culturală prin mâna de ajutor ce-i întinde statul preoțimei materìalicește rĕu situate. Starea finanțelor însĕ nu îngădue ca statul sĕ plătéscă pe preoți, ceea-ce se póte face este asigurarea minimului de existență a preoților. Și acéstă se va face deopotrivă față de preoții tuturor confesiunilor recepte. „*Preoții ori căror confesiuni ar apartine: dacă ei vor observa o ținută ce se manifestă în acțiuni îndreptate în contra constituției, în contra caracterului național și al unității statului, precum și în contra integrității teritoriale a acestuia, — vor fi deopotrivă tractați, fie catolici, protestanți sau izraeliți.*" Astfel acéstă lege are scopul pe deoparte a vindeca un rĕu ardĕtor, pe de altă parte însĕ a aduce linisce în *unele cercuri interesate.*

In ce privesce acusa ridicată din diferite părți, că guvernul ar voi sĕ deie ajutoriul *direct* preoților, nesocotind autoritățile bisericeșci, ministrul Wlassics declară de neintemeiată acéstă acusă. Statul decerne ajutoriul parochiei și nu persónei preotului, ér în ce privesce chestiunea competințelor ce au sĕ se voteze s'au eventual sĕ se detragă, statul nu se pune în absolut nici o legătură directă cu cei interesați, ci numai prin intermediul autorităților superióre bisericesci.

Se dice mai departe — continuă Wlassics — că guvernul șa reservat prin proiectul de față o influință asupra conferirei sau detragerei ajutoriului, o împregiurare în care se vede violarea autonomiei. E adevĕrat, că proiectul acórdă guvernului puterea a detrage competința sub anumite condiții. Insĕ nu póte fi mai just, mai echitabil și mai logic (!!), decât ca statul, care acórdă acéstă întregire de salariu sĕ-și aibă o armă în mână în contra acelor preoți cari dovedesc o ținută nepatriotică și'și negligă datorințele față de stat. Statul nu póte sĕ fie făcut imposibil față de o autoritate bisericéscă, care eventual simpatiséză cu astfel de preoți și toleréză astfel de acțiuni dușmănóse statului. Da, statul trebue se veghieze ca acéstă întregire sĕ nu fie pe folosul acelor preoți, cari manifestă o ținută antipatriotică ..

Crede ministrul, că de mult nu s'a mai presentat spre discuție un proiect de lege de însemnătatea acestuia care e menít a fi atât de bogat în resultate. *Acest proiect conține garanții constitutive în interesul autonomiei puterii de stat. Interesele cele mari naționale sunt perfect conservate într'ênsul. Și pe lângă tóte aceste* (!!) el va vindeca o rană ardĕtóre prin reducerea lipselor preoțimii....

Contele **Apponyi** combate proiectul din trei puncte de vedere. Este întâia óră în contra împărțirei preoților în dóuĕ categoríi în cualificați (8 gimn.) și puțin cualificați (cu 6 cl. gimn). După părerea lui acesti din urmă preoți cari sciu scrie și ceti și cunosc ceremoniile liturgice, încolo însĕ sunt lipsiți de cultură superióră și nu pot fi folositori în direcție culturală și religiósă morală. Statul prin urmare n'ar trebui sĕ-i spriginéscă și considere de fel.

In linia a dóua nu-i convine oratorului acea disposiție a proiectului, care consideră pe toți preoții, tóte parochiile câte esistă de present. Află că numĕrul preoților greco-orientali e prea mare, creindu-se posturi de preoți și numai din interese familiare. Statul ar trebui se controleze dacă posturile esistente de preoți stau de fapt în legătură cu tribuințele religióse sau nu.

Și în rândul al triilea nu-i convine, că guvernul a avut în vedere la stipularea întregirea venitelor actualele circumstanțe materiale în porochii.

Cât de nejust și de neechitabil este acest proiect se póte vede după părerea oratorului și din împrejurarea, că biserecei luterane îi compete în total suma de 71,000 fl. pecând biserecei greco-orientale române o sumă de 900,000 fl.; o astfel de întocmire nu-o póte accepta.

Este de o părere ca ministrul în ce privesce reținerea în mâna statului a mijlócelor de controlă, find-că aceasta o pretind interesele politice. *Ideia însĕ, ca suma întreagă se sĕ pună la disposiția confesiunilor se póte fórte lesne uni cu pretensiunile controlei statului.* Confesiunile ar trebui obligate a administra ajutorul ca fond deosebit și a înainta guvernului în fie care an o listă despre preoții cari au se primească ajutorul. Guvernul are pe urmă dreptul de a detrage competința preoților nepatriotici, sau dacă vede, că confesiunea nu administrează fondul în regulă sĕ l-il iee de sub administrație.

In urma tuturor acestora contele Apponyi propune ca proiectul sĕ se înapoieze comisiunei financiare. Ear în numele partidului sĕu își fixéză vederile de sus în 3 puncte și le propune casei spre aprobare.

Contele **Bethlen András** nu găsește tocmai o prea mare împovărare a budgetului prin acest proiect, căci cu mult mai costisătóre e bunaoară lărgirea stradei Kossuth Lajos din Budapesta.

Puterea ce i-se acórdă guvernului prin §. 9 este uimitóre.

Prin acèsta se atacă puterea de disciplinare a autorítăților bisericesci. Se miră că confesiunile n'au accentuat acésta îndeajuns, însĕ și-o aplică din dóuĕ greșeli fatale. Prima e că reformații, cărora aparține și oratorul, au fost în credínța, ca dacă până acum de un timp încóce au fost reformați în fruntea guvernului, tot reformați vor rĕmâné și în viitor, împregiurare ce ne dedea linisce și garanții.

A dóua greşală e tălmăcirea frasei cuprinse în §. 9 „atitudine duşmănósă statului“. Ce însémnă acésta? „Atitudinea duşmănósă statului“ nu se póte eventual pedepsi îndeajuns nici cu osândă de mórte, *se póte însĕ esplica de atare şi când preoţii nu se pórtă cu destulă reverinţă faţă de pretori* (aplause frenetice în stânga). *Astăḑi se póte socoti drept pas în contra statului şi dacă cineva peregrinéză la Moscva, România sau Bucuresci* (aplause), însĕ un viitor guvern póte sĕ aibă o altă concepţie.

Reformaţii au devenit, ce-i drept, un element încăpăţinat şi consistent, însĕ acéstă lege le va octroa mai târziu spiritul servilismului şi a prefacerei.

Proiectul acesta tinde la ipertrofia puterii de stat.

Se şoptesce în culoarele parlamentului, că acest proiect are sĕ fie guvernului o pârghie împotriva confesiunii greco-orientale. E de lipsă şi acésta, **însĕ atunci guvernul ar fi trebuit se accepteze în proiect şi motivaţiunea şi sĕ nu priméscă acéstă confesiune alăturea cu cele patriotice.** (Aplause). Crede că vor fi mulţi de acéstă părere.

Este şi el de o părere cu Apponyi, ca suma intrégă sĕ se transpună spre administrare autorităţilor bisericesci ale diferitelor confesiuni, ér faţă de acele confesiuni, faţă de cari guvernul îşi are reservele sale sĕ se observe usul de a da preoţilor ajutoriu *ad personam.*

Intregul ajutor îl socoteşte de un blid de linte, pe care guvernul voiesce sĕ'l întindă preoţilor atunci când vor fi mai flămânḑi şi când de fóme vor fi constrânşi a face pe voia guvernului şi a primi blidul oferit. Nu voiesce ca reformaţii sĕ priméscă acest blid şi pentru aceea este în contra proiectului până ce guvernul nu va da deslușirile de lipsă referitor la §-ul 9.

Deputatul sas **Schwicker Heinrich** constată necesitatea ajutorării preoţilor din partea statului şi din motiv că legile politice bisericesci au redus în mod însemnat venitele preoţilor. Durere însĕ, că numai intenţiunea acestui proiect este justă nu şi modul de realisare a acestor intenţiuni. *Scusele guvernului, că prin acest proiect nu s'ar viola autonomia bisericilor sunt numai frase frumóse.* Reiese dór destul de evident din proiect, că ministrul póte în anumite casuri sĕ se pună şi în directă legătură cu preoţii, ocolind consistórele, lucru, din care vor resulta multe neînţelegeri şi violări de drept.

Proiectul acórdă ministrului dreptul a decide în chestiuni de cualificaţiune a preoţilor, de sistemisare a posturilor nóue, de a controla sentenţele de disciplinare a forurilor competente bisericesci, ba a anula chiar aceste sentenţe. Tóte aceste sunt în contra autonomiei şi aici e lucrul de căpetenie: *principiis obsta.*

Acest proiect înseamnă începutul erei de ingerenţă a statului în drepturile confesiunei. Fiindcă proiectul nu se baséză pe principiul egalităţii de drept şi a reciprocităţii, fiindcă atentéză la autonomia bisericei, fiindcă produce nelinişte în cercuri largi, — oratorul nu primesce proiectul nici în general, nici în special.

Mai protestéză în contra proiectului contele **Zichy Iános**, care găseşte aici aplicarea principiului *„do ut des“*. Guvernul adecă dă ajutor din partea statului, ia însĕ în schimb bisericilor autonomia. **Confesiunile însĕ** — ḑice Zichy — **nu sunt îndreptăţite a ceda nici măcar un atom din autonomia lor pentru vreocâteva sute de coróne, ce le pune statul la disposiţie.**

Face propunerea, ca sĕ se respingă proiectul, îndrumându-se comisia al prelucra în felul acela, ca autonomiile confesionale sĕ rĕmână nestirbite, ér guvernul în cele administrative şi disciplinare se nu aibă nici o ingerinţă.

* * *

Viaţa nóstră publică.

Sub acest titlu cetim în ḑiarul kossuthist *„Egyetértés“* următórele:

Frica de naţionalităţi a atacat în temelii libertatea ungurėscă. Ne-am intortochiat legile, am răbdat forţa discreţionară, îndată ce a venit vorba, că vom puté înfrâna agitatori naţionalităţilor. Dar aceea n'am luat'o în considerare, că puterea prea mare, ce am dat'o spre scopul acesta guvernului, o póte întrebuinţa şi înpotriva nóstră; am răbdat sĕ ştirbéscă legea şi ne-am făcut şi nóuă calamitate; am răbdat despotismul faţă cu agitatorii, şi au început a fi despotici şi cu noi.

Insaşi legea electorală într'un mod viclean am alcătuit'o aşa, ca cât se póte mai puţini valachi ultraişti sĕ ajungă în cameră. Asta încă s'a resbunat, pentru-că din o mare parte a ţĕrii a fost scósă ori-ce oposiţie, nu numai cea a naţionalităţilor. Ne-am împăcat şi cu eludarea acestei legi electorale din îndemnul de a trânti câte un candidat de al naţionalităţilor. Decât modalitatea odată aprobată, s'a aplicat faţă cu toţi oposiţionalii, şi a fost târzie lamentaţia. Am trecut cu vederea, când câte un fişpan gâtuia publicul comitatului Doboka séu al Caraşului şi am ḑis că aşa le trebue. Zadarnic am protestat însĕ când în Csongrád séu Somogy s'a întêmplat totasemenea. Corteşului, solgăbirăului era permis totul, îndată ce trebuia înfrânat valachul, şi n'am băgat de sémă, că mai târḑiu va întrebuinţa spre generală desfrânare puterea prea mare, ce i-am dat în mână.

*

Am ajuns frumos acolo, că guvernul aḑi e atotputernic. Nu e nici lege, care ne-ar apăra împotriva lui, nici drept, nici autoritate, nici instituţie nici putere.

Barierele, puţine câte au mai remas, au fost stricate acum mai de curênd, când gróza agitaţiilor socialiste ne ispitiá. Au fost oprite şi confiscate gazetele ca şi când legea presei nici când n'ar fi existat. S'au făcut perchisiţii domiciliare, au fost confiscaţi banii particularilor, sub pretextul cercetării au fost deţinuţi ómenii şi s'a întrodus procedura ruşinătóre a fotografiării.

Ear societatea le-á răbdat tóte aceste. Mulţi s'au şi bucurat, şi gândeau: aşa le trebue socialiştilor acelora primejdioşi Ba aflau prea domóle disposiţiile luate. Pretindeau, ca libertatea pessei sĕ se restringă şi mai mult.

Şi pe lângă tóte aceste, ce privesce ţinta, n'am ajuns la nimic. Naţionalităţile ne sunt mai mari duşmani, decât cu treizeci de ani înainte, ear socialiştii îşi continuă mai departe opera de subminare.

Mult mai cuminte era sĕ le dăm voie Românilor a întra în Cameră. Las'sĕ-şi fi descoperit franc dorinţele şi plângerile. Cu mult mai corect ar fi şi azi prin întroducerea sufragiului universal a da socialiştilor prilejul de a lua parte la legislaţie. Şi aiuria au făcut astfel şi mai puţină primejdie a pricinuit decât la noi.

*

In locul acestui lucru, Camera éraşi desbate asupra unui proiect de lege, care va estinde şi mai mult puterea guvernului. Pretextul şi aḑi e, că trebuesc înfrânate naţionalităţile.

Nu este în viaţa omului privat acţiunei privată, în care sĕ nu se pótă amesteca statul, pentru care sĕ nu-i pótă face năcazuri, să nu-l pótă cumpăra în sute de chipuri.

Biseríca însă păn' acum a fost un loc sfânt, ferit de murdăriile guvernului.

După noul proiect de congruă, pe care acum îl pertractează Camera, guvernul câştigă influinţă şi asupra preotului, deci şi asupra amvonului.

Ajutorul de stat numai acel preot póte sĕ-l priméscă, care are graţia guvernului. Guvernul va decreta, ca for suprem, cui sĕ-i întregească salariul la minimal şi cui nu.

Ni se spune, că aşa trebue sĕ fie. Popa valach nu va mai cuteza să agite înpotriva statului maghiar, décă va şti, că pot sĕ-i iee sîmbria.

Ei, dar nu e bine aşa. Numai partea mai fricósă sĕ va speriá. Acestia vor deveni corteşii guvernului, şi vor agita împotriva tuturor acţiunilor oposiţionale. Cea mai mare parte va agita împotriva maghiarismului şi de aci înainte, numai cât în taină. Statul maghiar îşi va îngrăşa propriii duşmani şi le va mări puterea.

Ear sĕrmanii preoţi protestanţi vor fi puşi pentru totdeuna la discreţiunea guvernului.

*

Protestanţii 'şi-au provăzut preoţii atât de cinstit, cum numai au putut. Acum aceste confesiuni vor primi cu mult mai puţin ajutor dela stat, decât cele orientale, pentru-că partea mare a preoţilor au deja salariul minimal séu cel îl apropie. Pentru generositatea lor deci vor fi pedepsiţi.

Ear sĕrmanul preot protestant, care va primi un ne'nsemnat adaus dela stat, va fi extradat în privinţa întregei sale atitudini politice, fişpanului.

Agitaţia în contra statului e un concept fórte vag. Guvernul e fórte aplicat a privi de agitători în potriva statului pe toţi aceia cari agită în contra lui.

Binevoiţi a ve îmagina situaţia sermanului preot, pe care din întâmplare fişpanul îl face atent sĕ ocurme cu oposiţionalismul, sĕ sprigineascâ pe candidatul guvernamental. Ore câţi vor rezista admoniţiei? Căci dóră fişpanul va fi acusatorul, judecătorul şi esecutorul sentenţei în, o persónă. Şi preotul calvin, ungur neaoş, se va trezi numai, că paragraful despre agitaţia înpotriva statului, nu e inventat numai în contra popilor valachi.

*

Totdeuna am mărturisit, că tirănia de partid e mai scârbósă, mai nesuferibilă mai apăsătóre, decât absolutismul. Pentrucă tiranul cel puţin observă cinstea exterióră şi e silit în propriul său interes a mĕsura tuturor dreptatea cu aceiaş măsură. Pe lângă acésta trebue sĕ cinstéscă sfinţenia proprietăţii private.

In cele mai multe casuri tirănia cinsteşte biserica, şi numai din interese religióse atacă alte confesiuni.

Ear tirănia de partid, iată, vroiesce sĕ schimbe în tabere de corteşi tóte bisericile.

Sĕ nu rămână deci un singur loc curat în acésta ţară, pe care sĕ nu-l pótă mânji potopul murdar al hărţuelilor politice.

Visitarea gimnasiului din Brad.

Brad, 5/17 Aprile n.

Gimnasiul român gr.-or. din Brad an de an dela anul 1884 încóci îl cercetéză câte un încreḑut al ministerului reg. ung. de culte şi instrucţiune publică.

Cu acéstă misiune ani de-a rêndul a fost încredinţat protodirectorul regesc al districtului Sibiiu, Magnif. Sa dl Iosif Elischer un bărbat de şcólă înzestrat cu o cultură clasică şi patriotism adevărat, care fiind condus de singurul interes de a vedé înflorind şi progresând causa culturală a institutelor de sub suprainspecţiunea sa, a contribuit, ca gimnasiul din Brad, în timpul acesta sĕ facă progrese în tóte direcţiunile.

„Cea mai mare bucurie a mea unica'mi bucurie este“ — ḑicea într'o conferinţă profesorală — „de a conlucra cu Dv. la ridicarea nimbului acestui institut“ şi astfel e uşor de înţeles că ḑilele ce acest bărbat le petrecea în mijlocul profesorilor din Brad erau ḑile de fasu fleţire căci dorinţele lui bine cumpenite, erau impuse atât pentru profesorime cât şi pentru representanţa gimnasială. Şi unii şi alţii îşi încorda puterile sufletesci şi materiale în favorul institului şi causei culturale.

Şi pentru anul şcol. 1897/8 a fost designat de representant al guvernului Mag. Sa dl I. Elischer, dar împedecat fiind prin morb, l'a substituit. acum a dóua óră, Preast. D. Téglàs Gábor, director reg. la şcoalele reale din Deva şi protodirector onorar. D-Sa a sosit în Brad la 23 Martiu v. şi în 23 şi 24 Martiu v. a asistat la prelegeri, aprópe din tóte obiectele, din unele chiar şi de dóuĕ ori, făcênd esaminări din întreg materialul percurs până acum, a inspecţionat edificiul gimnasial, biblioteca, museul şi tóte cele aparţinătóre institutului, a revidat ocupaţiunile scripturistice, s'a informat despre starea intérnă şi esternă a institutului, precum şi despre salariile şi ocupaţiunile secundare ale profesorilor. La 25 Martie v. a ţinut o conferenţă în care 'şi-a espus observările sale asupra celor esperiate în decursul visitaţiunei presente.

Cu plăcere a dat espresiune convingerii sale, că instrucţiunea stă pe nivoul recerut, ceea-ce dovedeşte, că profesorii 'şi împlinesc chemarea, cu consteinţiositate. Numai posiţia institutului, nu tocmai potrivită fiind aşeḑat — respective devenind în decursul timpului — prea în centru, în loc prea zgomotos şi salarisarea prea modestă a profesorilor lea escepţionat

A atras atenţiunea organelor competente asupra acestor neajunsuri şi, conform antecesorului sĕu a declarat solemnel, că privesce cu încredere la viitoriul acestui institut, la a cărui prosperare cu drag se angajază a conlucra.

Ne pare bine când bărbaţi, obiectivi şi competenţi, privesc cu drag progresul nostru cultural şi ne inpintenă a înainta într'una pe calea ce conduce la perfectiune.

Dr. P. O.

Din România.

România la exposiţia din Paris. Ḑilele trecute s'a încuviinţat la Senat creditul, votat deja de Cameră, de 1,300,000 pentru participarea României la Exposiţia din Paris.

D-nii senatori Sefendache şi Urşianu au cerut mai multe explicaţiuni. D. Stolojan a rĕspuns că n'a putut lua mĕsuri mai înainte, căci n'avea bani!

Ministrul domeniilor a mai spus că terenul reservat României este de 350 metri patraţi, pe când la Exposiţia din 1889 am avut o mie metri patraţi.

După un-spre-ḑece ani terenul reservat României este mai mic cu 650 metri patraţi.

Acésta a produs o durerósă impresie în Senat.

*

Din parlament. D. Dim. Sturdza a cetit la Cameră Mesagiul regal prin care sesiunea Corpurilor Legiuitóre se prelungeşte pănă la 30 Aprilie inclusiv.

Părechia regală română a plecat Mercuri séra la órele 5. 55, la Abbazia, însoţită de dna de onóre Zoe Bengescu, colonelul Priboianu şi maiorul Gracsosky, adiutanţi regali.

MM. LL. au sosit Joi după amiazi la órele 1 jumătate la Budapesta, unde au fost întimpinaţi la gară de d. Al. Balş, consul general al ţării cu d-na, d. Mărgăritescu-Greceanu, vice-consul cu d-na, prefectul poliţiei şi membrii coloniei române.

Dómnele au oferit mai multe buchete de flori naturale Reginei.

Suveranii au luat dejunul la gara centrală, apoi după o óră şi jumătate au continuat drumul spre Agram.

MM. LL. Regele şi Regina nu vor sta decât două săptămîni la Abbazia, de unde vor pleca apoi la Venezia.

La Venezia vor fi cîte-va zile óspeţii Ducelui şi Ducesei de Neapole.

*

Dar Academiei române. D-na dr. Elena Turnescu a donat Academiei Române un fond de 40, 000 lei, pentru ca din venitul anual al acestui fond, suma de 1000 lei să fie la dispoziţia complectă a Academiei, iar cu restul venitului să se sporéscă fondu pe care Academia îl va înfinţa conform testamentului fondatorului institutului de fet „Ioan Oteteleşeanu“.

*

Dela Academie. *Premiul Statului Eliade Rădulescu de 5000 lei* celei mai bune lucrări asupra subiectului „Consideraţiuni istorice şi geografice asupra Basarabiei înainte de 1812“ — la propunerea unanimă a comisiunii, s'a decernut cu 19 voturi contra 2 singurului manuscript presintat. Deschizênd-se plicul cu numele autorului, se constată că acela este dl *Zamfir Arbure.*

Premiul Năsturel-Herescu de 4000 lei din seria B, celei mai bune cărţi scrise în limba română, cu coţinut de ori ce natură: nu s'a conferit.

Premiul Adamachi, de 5000 lei, unei cărţi cu cuprins moral de ori-ce natură.

In comisiunea de premii au întrunit câte 5 voturi pentru şi 2 contra: volumul de poesii „Secunda“ al d-lui H. G. Lecca şi cartea d-lui Ioan Turcu „Escursiuni pe munţii ţĕrii Bêrsei şi ai Făgăraşului“; la propunerea comisiei premiul s'a împărţit între dînşii, avênd fiecare să capete câte 2500 lei.

După şedinţa de la 1 Aprilie sesiunea generală a Academiei s'a închis.

Din cei doui concurenţi pentru pemiul Lazăr de 5000 lei care la întâiul scrutin avusese majoritatea voturilor, a eşit învingător, la a doua votare d. Ştefan Mihăilescu pentru scrierea sa „Vîrtejul cu aburi“.

Procedîndu-se la alegerea noului birou, au fost aleşi: d. Poni preşedinte, d. V. A, Urechiă. C. Olănescu, şi general Fălcoian, vice-preşedinţi.

D. Poni a fost ales la al doilea scrutin cu 12 voturi contra 11 voturi obţinute de de d. P. S. Aurelian.

D. Gr. Tocilescu a fost ales preşedinte al secţiunei literare şi I. Vulcan vice-preşedinte.

D. P. S. Aurelian a fost ales preşedinte al secţiuni ştiinţifice şi d. dr. Felix vice-presedinte.

D. D. Sturdza a fost reales secretar general pe un nou period de 7 ani.

Membri activi în locurile vacante şi anume: 2 la litere, 1 la istorie şi 1 la ştiinţe nu s'au ales în anul acesta.

Membri corespundenţi în cele douĕ locuri vacante la secţiunea literară s'au ales cu mare maioritate d-nii *Duiliu Zamfirescu* prim secretar de legaţiune la Roma şi d· *Philippide* profesor la universitatea din Iaşi.

* * *

Pregătirile pentru serbarea de la 1848. In amintirea evenimentelor de la 1848 şi a luptelor eroice din Ardeal, se proiectéză în Capitală şi toată ţara mari festivităţi.

„Drapelul“ află că atît Liga cât şi comitetul naţional al studenţilor au început de acum o acţiune comună în acest scop.

Se vor costitui în tóte judeţele comitete cari în unire cu comitetul central, vor alcătui programul general al acestor festivităţi.

In afară de servicii religióse ce se vor oficia în tóte oraşele de reşedinţă, se vor organisa întruniri şi conferinţe publice.

In Capitală se va da festivităţei grandióse proporţiuni şi se va ţinea şi un mare meeting naţional la care vor asista delegaţi din tótă ţara.

Atât Liga cât şi comitetul naţional al studenţilor, ţin să dea o deosebită strĕlucire acestor serbări la care, de sigur, vor participa tóte partidele din ţară.

Serbările vor avea loc între 9 şi 13 Maiu.

Dela „Reuniunea femeilor române din Sibiiu“.

AVIS!*)

Avem onórea a aduce la cunostinţă publică, că losurile pentru sortitura (loteria) de obiecte, care aranjată de „Reuniunea femeilor române din Sibiiu“ sĕ va efectui în decursul a. 1898, sunt tipărite gata şi sĕ afla la subscrisa preşedintă, de unde binevoitorii prenumeranţi de până acum le pot ridica, ér altora li se pun la disposiţiune spre cumperare începênd de Marţi în 19. l. c. n. dela 10-12 óre a. m.

Biroul comitetului reuniunei femeilor române din Sibiiu.

Sibiiu în 14 Aprilie n. 1898

Maria Cosma m. p. preşedintă. *Dr. N. Vecerdea m. p.* secretar

Noutăţi.

Dimitrie Popovici. Artistul Dimitrie Popovici debutéză cu mare succes in Russia. Cu o societáte alésă dintre cei mai renumiţi musici a plecat din Viena spre Russia. Inainte de sĕrbătorile Paştilor a păşit de mai multe-ori cu mare succes in opera imperială din Petropole.

Ḑiarele rusesci sunt pline de laude la adressa domnului Popovici atât pentru frumósa lui voce cât şi pentru jocul lui dramatic.

Din Petropole trupa alésă va pleca spre Moscva.

In o scrisóre privată domnul Dimitrie Popovici cu entusiasm ne scrie despre bucuria sufletéscă, care a avut-o ca Român şi ortodox la sĕrbarea Bunei-Vestiri, când în biserica catedrală din Petropole a vĕḑut sĕvêrşirea liturgiei prin metropolitul de acolo asistat de 11 episcopi şi de un considerabil numĕr de preoţi şi diaconi.

Născut Român şi ortodox domnul Popovici ne face onóre ori unde se presentéză şi noi cu fală inregistrăm scirile despre triumfurile lui.

* * *

Earăşi pentru „agitaţie“. Izidor Jiak e numele unui energic şi entuziast luptător slovac, colaborator la fóia slovacă „Narodnie Noviny“ din Turocz-St.-Martin. Pentru mulţimea articlilor lui, inspiraţi de iubirea caldă cătră némul sĕu şi ură înpotriva impilătorilor lui, Jiak deja de dóuă ori a fost osândît de cătră stăpânirea unguréscă. Acum de nou i-s'a intentat proces, deodată pentru trei articoli „agitători“. Primul articol publicat de Jiak in „N. N“. şi încriminat de cătră procurorul reg. e intitulat „alianţa maghiarăromână, in care entuziastul slovac pornind din un articol cu acelaş titlu al lui „Bud. Hirlap“ spune intre altele, că glasul de pretinie vorbitor al foii unguresci ar întimpina nu numai la Români dar şi la Slovaci simpatie, décă n'ar fi alta decât viclenie şi minciună. O minciună scârbósă şi in cea mai mare mĕsură o linguşire falşă e imbierea cu infrăţire, până când maghiarisarea afurisită şi de némuri ucigătóre va ţinea. Al doilea articol, intitulat „Irod“, vorbesce despre góna pornită impotriva copiilor slovaci pentru a-i înfunda în şcólele unguresci. In articolul al treilea, *„Ajutor pentru popor“ Jiak* spune, că stăpânitorii sub acest pretext au pornit cele mai murdare góne în contra poporului slovac. Au dus copiii slovaci la târgurile de pe Alföld ca pe purcei, au trimes in comunele slovace invĕţătorese unguroici, cari se chinue si desnaţionaliseze pe sermanii copii..... Procesul s'a pertractat înaintea Curţii cu juraţi din Pesta in 18 a curentei. Curtea a constatat agitaţie in doi articoli, şi pe basa acestui verdict tribunalul a osândit pe Jiak la opt luni temniţă de stat şi 600 fl amendă in bani.

* * *

Vêrful lui Petru. Cu privire la muntele cu acest nume ni se srie din Pâclişa următórele:

Cetim în Nr. 5 al „Tel. Rom.“ în articolul „Tăria nóstră“ scris de preotul Mănase Iar, acestea: . . . . „muntele Vêrful lui Petru“ o avea numirea acésta pentru-că o fi fost în posesiunea ori folosinţa vreunui om cu numele Petru, s. u póte pentru-că vre-un om cu numele acesta va fi sĕvêrşit ori va fi păţit în acel munte vre-un lucru ce a lăsat adênci urme în spiritul poporului, care pentru aceea a numit'o după numele lui — mi-am adus aminte de o tradiţie ce din vechime a trăit în gura poporului din comuna mea Păclişa anume: Badea Ispas, crîsnicul meu cel bătrân, mort la anul 1889 în etate de 77 ani şi Samson Jesa mort la anul 1894 în etate de 85 ani povesteau de multe-ori, cum-că din moşi de strămoşi au auḑit că în vechime — D-ḑeu scie când — un om cu numele Petru din comuna mea Păclişa s'au sculat cu întréga familie şi cu turma sa de oi şi s'a dus de s'a aşeḑat în munţii Haţegului şi că de atunci după numele acelui Petru se numesce Muntele (vêrful) lui Petru în părţile Haţegului.

Cum că acéstă tradiţie póte sĕ fie adevărată se vede de acolo, că acolo în munţii Haţegului — nu sciu pe unde — se află o comună cu numele Pâclişa (ungaresce Puklisa) ca si comuna Păcliţa de lângă Alba-Julia. Probabil, că acel Petru emigrat din Păcliţa mea cu familia îmulţindu-se au format o comună pe care o au boteḑat după numele comunei lor natale. Nicolau Cado, paroch.

* * *

P. S. Sa episcopul D. Radu al Lugoşului *nu a participat* la şedinţa festivă din din 11 April a parlamentului maghiar, — după cum au anunţat foile unguresci.

* * *

Mulţămită. Evlavioşii credincioşi din Teliu (protopresbiteratul Treiscaunelor) George Pricop Rêţiulea şi soţia sa Marina din îndemn creştinesc cătră neam şi biserică au procurat pe séma sfintei biserici din Telu un policandru frumos în valóre de 60 fl. v. a. — ceea-ce comuna bisericéscă şi pe calea acésta le-o recunósce esprimând mulţămită marinimoşilor donatori.

Teliu. în 30 Martie, 1898. Daniil Cojocariu, preot gr. ort.

* * *

Cununii. Dumінecă în 12/24 Aprile se va celebra în biserica ortodoxă din Sibiiu cetate cununia domnului Grigoriu Maniţiu cleric, cu domnişóra Maria F. A. Wondraşec. —

— Duminecă în 1 Maiu st. n. îşi vor serba actul cununiei dnul Vasiliu Botean, cleric absolut de Sibiiu, cu d-şóra Wilhelmina Riebel de Ferestrău, în biserica gr. ort. din Orĕştióra-de-jos. — Felicitările nóstre!

* * *

Gónă împotriva socialiştilor. O gónă nemilósă s'a pornit în capitală în contra socialiştilor. Ţinta ei evidentă e, de a desfiinţa partidul socialist de acolo, prin *expulsarea* muncitorilor socialişti, cari nu-s de nascere din capitală. Pentru realisarea acestei ţinte s'a angajat poliţia, care 'şi împlinesce chemarea într'un mod, care a îngrozit pe muncitorii din capitală. Poliţia purcede faţă cu socialiştii ca faţă cu nişte criminali. Detectivii şi poliţiştii, în cafenele, la locuinţele lor, nóptea în aşternut, în ateliere deţin cu forţa pe muncitorii, despre cari sciu s'au cred că sunt socialişti, şi 'i transportéză la poliţie, în puşcărie. Acolo li se i-a naţionalul, şi décă se constată că nu sunt de obîrşie din capitală, li-se anunţă pentru totdéuna, că nu mai au voie a petrece în capitală. Décă muncitorul deţinut recuréză, are sĕ aştepte în puşcărie resultatul recursului sĕu. Prin acest procedeu „liberal“, poliţia a ajuns a şi realisa în chip aprópe complect ţinta. Socialiştii sunt împrăştiaţi aprópe toţi în provinţiă, unde jandarmeria 'i ţine sub ochii sĕi. Intre cei expulsaţi sunt muncitori cari de ḑeci de ani s'au mutat şi trăiesc în capitală şi 'şi-au întemeiat familii. Acestia au rĕmas acum în capitală sĕ se lupte cu mizeria.

Scrisóre din Blaj.

Blasiu, 9 Apr 1898.

Domnule redactor!

„Dragostea“, cu care cronicariulu Dvostre se intereséza (in N. 33 din a. c.) de faptele şi lasările mele, me îndetoresce a dá unele desluciri, cari me rogu, se binevoiti a le suscepe în colonele diariului Dvostre.

In ainte de tote -mi ceru iertare, cà nu potu scrie in stilulu cronicariului Dvóstre, şi din caus'a acést'a me marginescu lá espunerea simpla a lucrurilor.

Mi se imputa cá am mersu la adunarea Albinei, — si mi se imputa, cá nu am mersu la sesiunea Academiei.

Ambe imputàrile aceste suntu nemeritate, precum dovedescu urmatórele:

1. Am mersu la Albina, pentru-cá me interesezu multu de ea, antâiu fiindca ea este primulu institutu romanescu de feliulu acest'a, apoi fiindca şi eu sum dintre cei ce au conlucratu la infiintiarea ei. Mamu înteresatu si am staruitu pentru ea pre atunci, pre candu institute de feliulu ei intre romani nu aveau nice o trecere, — éra cei puternici din Sibiu o considerau de manevra spre a usiora pungile si almintre destulu de góle ale romanilor.

Am mersu la Albina, pentru-ca sum actionariu, si ca atare am fostu invitat; deci am avutu dreptu de a merge. Daca cuiva nu-i convine, ca se participu si eu la adunari de ale Albinei, faca, se nu fiu invitat, — si nu voiu merge mai multu.

Celealalte adause in cronica spre infrumsetiare: ca asiu fi mers „in fruntea capitlului“ s. a. sunt pure inventiuni: pentru-ca din capitlu numai eu singuru am participatu la adunarea din cestiune.

2. Nu am mersu la Academia, pentru-ca pasulu cerutu inca in Ianuariu anume ca se potu merge la Bucuresci, nice pàna adi in 9 Aprilu nu l'am primitu. Deci am statu si stau sub presiunea fortiei majore, carea nu sum in stare dea o delatura.

Cronicariulu insemna la punctulu acesta, cumca sum asteptat „cu jind“ din partea academicianilor, cari de trei ani tot dorescu a-mi cunosce „simpatic'a fisognomia“. Si observarea acésta a densului este un „escesu de dragoste“: pentru-că acumu-su doi ani am luat parte la sesiunea academiei si atunci am convenitu cu ororabilii membri ai ei.

Primiti Domnule redactor salutare fratiésca.

I. M. Moldovanu.

LITERATURĂ.

Cărţi nóuĕ.

Basme române. Am primit adeseori întrebări dela învĕţătorii nostrí, că ce cărţi ar trebuì sĕ'şi procure pentru a cetí basme românesci, bune şi potrivite de a fi esplicate elevilor de şcólă. Le-am recomandat diferiţi autori, căci har Domnului, literatura nóstră folkloristică este destul de bogată. Precis însĕ n'am putut sĕ le spunem, ne-avênd noi până acum de curênd o ediţie eftină de basme alese şi *anume* întocmite pentru trebuinţele şcólei, cum au bunăóră Germanii ediţiile diferite din Grimm, Andersehn, Hoffmann ş. a.

Aflăm acum că binecunoscutul librar Samitca din Crajova a pornit o nóuă publicaţiune de cărţi, care se corespundă acestei necesităţi simţite la noi. Va scóte adecă de sub tipar o colecţie de cărţi bune pentru copii cu preţuri ieftine. Colecţia acéstă pórtă numirea: *„Cărţile copiilor“*. Un volum costă 60 bani.

Până acum a apărut volumul prim şi anume: *„Basme române“*, adunate din gura poporului de *P. Ispirescu.* Numele lui Petre Ispirescu atât este de cunoscut, încât credem că învĕţătorii nostri nu mai aştépiă multă recomandaţie. Ei vor sti, că acest scriitor a sciut esploata cu ager talent comóra de basme a poporului nostru şi că a scris într'o dulce limbă românéscă, de care cu toţii trebue sĕ ne însufleţim. Grăbiască deci toţi învĕţătorii aş procura acest volum de basme. Are 130 pagini mărişóre. Tipar frumos. Costă 60 bani (30 cr.) *Sĕ poate procura dela Librăria archidiecesană.*

*

„Biblioteca teatrală“, edată de societatea pentru crearea unui fond de teatru român este pe calea realisării. Directorul comitetului încredinţat cu editarea acestei biblioteci, dl Virgil Oniţiu, ne încunoscinţază că primele 4 broşuri din numita bibliotecă sĕ vor pune în vênḑare imediat după Paşti în librăria-proprietară Nic. I. Ciurcu din Braşov. Étă cuprinsul broşurilor apărute:

Nr. 1. „Sóre cu plóie“, comedie originală într'un act, cu un prolog în versuri, de Iosif Vulcan. — Preţul 20 cruceri.

Nr. 2. „Idil la ţară“, comedie într'un act, localisată din franţuzeşte, de Dómna Maria Baiulescu. — Preţul 20 cruceri.

Nr. 3. „Biletul de tramvai“, comedie originală într'un act de Grig. Mărunţeanu. — Preţul 15 cr.

Nr. 4. „Un om buclucaş“, comedie într'un act localisată din franţuzeşte, de Dómna Maria Baiulescu. — Preţul 20 cr.

Atragem atentiunea cetitorilor nostri asupra acestei nóuĕ intreprinderi literare, menite a umplé un gol simţit mai ales în viéţa nóstră socială.

*

„Foiţe alese“ este titlul unui broşuri ce dl I. Moţa, directorul „Revistei Orăştiei“ ofere cetitorilor acestei foi drept cadou de Paşti. Este o mică colecţie de poesii şi şchiţe retipărite din „Revista Orăştiei“, şi în cea mai mare parte reproduse din alte foi. Originale puţine (Poesii de Elena din Ardeal). Merită sĕ fie cetite pentru limba cea bună în care sunt scrise.

*

„Biblioteca pentru toţi“ de sub direcţia dlui Dumitru Stăncescu continuă a lăţi tot mai mult literatura română. A ajuns deja la numĕrul 178 şi se póte susţine că în tóte părţile locuite de Români biblioteca aceasta, puse în mâni atât de pricepĕtóre este salutată cu complăcere. Insemnăm din cărţile apărute mai de curênd următórele: 103/104 *Copée,* Poveste tristă; 126/127 Bălăcescu, Poezii; 156 *Doctor Urechiă,* Cronicile Doctorului; 159 *Szavlovsky* Cronologie Călindare. Sub tipar. *R. D Roseti,* Teatru, *Duliu Zamfirescu,* Viaţa la ţară (roman) etc.

E sciut că preţul unui număr e 16 cr. Librăria archiediecesană sta la disposiţia cetitorilor nostri.

*

Au apărut: *„Desbaterile S-tului Sinod al sfintei biserici autocefale ortodoxe române“* procesele verbale ale şedinţelor S-tului Sinod din sesiunea de tómnă a anului 1897. Bucuresci.

*

Au apărut: **Epigrame** de *Iulian Devale.* Sunt primele încercări ale unui tinăr student de gimnas iubitor de carte. Cu totul vreo 30 „epigrame“ între cari găsim ici colo câte-o ideie bunişóră îmbrăcată însă cu-furca. Unele au fost publicate prin „Tribuna“. Ceice vor se afle cum ştie manua un începător acest gen de poesie se se adreseze librăriei archiedecesane. Broşurica costa 50 cr.

---

* Intârziat din causa neapăriţiei foii nóstre în cursul sărbătorilor.

Damasturi de màtase 75 cr.

pânǎ la **fl. 14.65** de metru — precum şi **mătase Henneberg** négră, albă şi colorată dela **45 cr.** pânǎ la **fl. 14.65** de metru — în cele mai moderne ţesături, colori şi dessinuri *Se espedéză la particolari franco şi liberi de vamă. Mostre cu întórcerea postei.* **Facricele de mătase G. Henneberg** (*lif. de case ces. reg.* **Zürich.** [11] 2

Nr. 125. [57] 1—3

Concurs repeţit.

După ce la postul de porach din parochia vacantă de clasa a III. Cărpiniş nu s'au insinuat nici un concurent prin acéstă de nou se publică concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare a acestuia în fóia „Telegraful Român".

Venitele anuale împreunate cu acest post sunt 94 fl., despre cari sĕ pot lua informaţiuni dela subsemnatul oficiu protopresbiteral.

Doritorii de a reflecta la acest post au aşi aşterne rugările lor instruite conform normelor în vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul deschis p. u. k. Monostor.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Cetăţii de pétră în conţelegere cu comitetul parochial respectiv.

Fênaţă, la 12 Martie 1898.

Teodor Şovrea,
adm. prot.

Szám 2335—898. [55] 3—3
polg.

Hirdetmény.

A nagyszebeni határtagositása iránti ügyben Nagyszeben város határának nézve, belsözég, az erdök és szöllök kihagyásával az elömunkálatok megkezdése, jelesen

1 szór: az érdekelt felek képviseledtének rendezése.

2 szor: a vizsgálat tárgyáva tett viz rendezési és talaj javitási munkálatok kérdése.

3 szor: a müködő mérnök megválasztása és

4 szer: a költség elöirányzat elkészitése iránt **tárgyalási határnapúl 1898 évi április hó 25 napját d. e.** 9 órakor a nagyszebeni városi tanácsterembe kitüzöm, melyre mindazok, kik a tagositás targya iránt tulajdoni czimen érdekeltek azzal idéztetnek meg, hogy elmaradásuk a tárgyalás megtartását akadályozni nem fogja.

Egyuttal azon birtokrendezési mérnökök, kik a működő mérnöki teendöket elváltatni szándékoznak, felhivatnak, hogy a szerzödési pontozatok elöterjesztése mellett ajánlataikat a kitüzött határnapig alólirtthoz vagy az érdekelt felekhez küldjék be.

A tagositandó határ 5200 holdnyi területtel bir és a további munkálat alapjául a kügazitásokkal potolandó korábbifelvétel elfogadtatott.

A nagyszebeni kir. törvényszék által kiküldött eljáróbiró.

Nagyszeben 1898 évi április hó 6-an.

Mihály Dezsö,
kir. törv. biró.

Un pahar
de escelentă şi rĕcoritóre
limonadă spumósă numai cu 2 cr.
dau
Bonbónele de limonadă de fermentaţiune
universale ale lui Marsner
cu acéstă marcă de scutire

şi firma [54] 4—10
Prima fabrică boemă de zaharicale orientale şi chocolade
in Königl. Weinbergen — Prag.
A. MARSNER.
Se află ori-unde!
1 pachet de 5 kg. btt = 100 roluri bombóne de fermentaţiune cu rambursă 7.— fl. peste tot franco.

A apárut:
Ov. Densuşianu

Obiectul şi Metodica Filologiei,

lecţie inangurala, ţinută la facultatea de litere din Bucuresci la 29 Octombre 1897.

Preţul 50 cr.

I. L. Szavlovski, inginer.

Chronologie, Calendare şi Reforma calendarului.

Preţul 50 cr.

Se pot procura din
Librăria Tipografiei archidiecesane,
Sibiiu.

Din **Librăria Tipografiei archidiecesane** se pot procura:

Insoţirile de credit, îndreptare practică
de
T. W. Raiffeisen,
traducere autorisată
de
Dr. A. Brote.
Preţul 80.

Cartea Stuparilor Săteni
de
Romul Simu, învĕţător
preţul 35 cr.
Libraria Tipografiei archidiecesane,
Sibiiu.

În tipografia archidiecesană a apărut:

CATECHISM

pentru învĕţământul religiunei drept-credincióse rĕsăritene,
de
Moise Toma,
prelucrat de
Simeon Popescu,
ediţia VIII.; preţul legat 20 cr.

Se află de vênḑare în
Librăria Tipografiei archidiecesane.
Sibiiu.

Din
„Bibliotecă nóstră",
sub direcţia dlui E. Hodoş, au apărut:

Nr. 1 *Realităţi şi visări*, de S. S. Secula;
Nr. 2 *Iancu de Huniad*, de Ios. Bălan;
Nr. 3—4 *Versuri şi Proză*, de G. Coşbuc;
Nr. 5 *Fabule alese*, de Gr. M. Alexandrescu;
Nr. 6 *Dela sat*, piesă popor. în dialect bănăţean de N. Mocovişteanu;
Nr. 7 *Intocmai*, de Zotti Hodoş.

1 numĕr 14 cr.

Se află de vênḑare în
Librăria Tipografiei archidiecesane
Sibiiu.

Banca generală de asigurare mutuală „TRANSILVANIA".

A XXIX-a adunare generală ordinară

se va ţinea Dumінecă în 22 Maiu n. a. c. la 11 óre înainte de amiaḑi, în sala comunităţii orăşenesci (Curtea sfatului, strada Măcelarilor Nr. 2.) [56] 1—2

Obiecte de pertractare:

1. Dare de sémă despre afacerile anului 1897.
2. Raportul comitetului de supraveghiare.
3. Intregirea consiliului administrativ.
4. Alegerea consiliului de supraveghiare.
5. Propuneri incurse.
6. Sortiri de obligaţiuni ale fondului de întemeiare.

Sibiiu, 18 Aprile 1898.

Consiliul de direcţiune.

Câştigul cel mai mare
în casul cel mai favorabil. [49] 1—2

1.000,000 Coróne.

Consemnarea
tuturor celor 50.000 câştiguri
Cel mai mare câştig in cel mai favorabil cas
1,000,000 Kronen.
Speciell sind die Gewinne wie folgt eingetheilt.

☞ in Baar zahlbar.

		Kronen
1	Prämie mit	600000
1	Gew. à	400000
1	„ „	200000
2	„ „	100000
1	„ „	90000
1	„ „	80000
1	„ „	70000
2	„ „	60000
1	„ „	40000
5	„ „	30000
1	„ „	25000
7	„ „	20000
3	„ „	15000
31	„ „	10000
67	„ „	5000
3	„ „	3000
432	„ „	2000
763	„ „	1000
1238	„ „	500
90	„ „	300
31700	„ „	200
3900	„ „	170
4900	„ „	130
50	„ „	100
3900	„ „	80
2900	„ „	40
50,000	Gew. u. Pr. im Betrage	13.160,000

cari se trag în şese classe.

In curênd începe a doua mare **loterie de classe reg. ung.** Ea conţine

100,000 losuri originale şi **50,000** câştiguri în bani

aşadar jumĕtate din losurile edate trebue sĕ fie trase conform specificărei alăturate şi **prospectul de câştig** precum va fi în genere cunoscut, este **enorm de mare.**

Binevoitóre comande urgente de **losuri originale** cu preţul original stabilit după plan

pentru un **întreg** los original I. classă **fl. 6.—**
„ o **jumĕtate** „ „ „ „ „ **3.—**
„ un **pătrar** „ „ „ „ „ **1.50**
„ o **optime** „ „ „ „ „ **—.75**

se espedéză cu **rambursă** sau pe lângă **trimitere înainte a sumei.** Liste oficióse se espedéză stimaţilor nostri clienţi după tragere, planuri oficióse stau de mai nainte la disposiţie gratis. Precum e deja sciut, tragerile sĕ efectuesc publice sub **supravegherea guvernului reg. ung.**

Noroc deosebit

a avut de înregistrat **colectura nóstră centrală** la I. loterie de classe reg. ung. pentru-că deja în **clasele anterióre** (primele cinci classe) au căḑut în colectura nóstră centrală câştiguri de **100.000, 30 000, 5000, multe de 2000, 1000, 500 şi 300 coróne** etc. şi s'au solvit norocoşilor câştigători.

Pentru tragerea I. classe a loteriei de classe reg. ung. a doua sĕ recomandă a ne trimite comandele **cât se póte de curênd.** Amintim observarea nóstră dela prima loterie, că aprópe de tragerea primei classe nu se vor mai căpĕta losuri şi am avut drept — pentru-că asaltaţi am fost cu comande din patrie şi străinătate cu puţin înainte de tragerea I classe, dar spre cel mai mare regret al nostru nu le-am mai putut esecuta.

Ne rugăm deci a trimite curênd comandele I. classe, la tot casul înainte de

29 Aprile a. c.,

căci numai atunci putem promite espedare sigură.

A. Török & Co.
colectori principali
ai loteriei de classe reg. ung.
Budapesta, V., Waitznerring 4/A.

Redactor prov. **Dr. Elie Cristea.**

Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 39. Sibiiu, Sâmbâtă, 11/23 Aprile 1898. *Anul XLVI.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strĕinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei or 15 cr. rĕndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

In ajunul sinódelor.

In Dumineca Tomei se întrunesc din nou sinódele eparchielor nóstre în sesiune ordinară.

In Sibiiu, în Arad, în Caransebeş representanţii clerului şi ai poporului se adună în jurul archiereílor, spre a-şi întruni puterile sufletesci la lucrare pentru binele bisericei.

Din timpurile apostolesci ne-a rĕmas ca scumpă moştenire în biserică sinodalitatea.

Nimica sĕ nu facă unul singur, căci uşor póte greşi, ci sĕ se asculte sfaturile mai multora, pentru binele comun, pentru preamărirea lui Dumneḑeu.

Din timpurile apostolesci biserica ortodoxă orientală între împrejurări normale a observat maxima sinodalităţii în chestiuni administrative, ca şi în chestiuni de dogme şi de credinţă.

Biserica nóstră din Ungaria prin organisarea actuală a dat larg teren de activitate elementului mirean în afaceri administrative, în afaceri culturale şi de economie naţională, şi bine a făcut.

Elementul laic cu căldura sa, cu bogăţia inimei sale, cu influinţa sa binefăcatóre vine în ajutoriul archiereului şi al consilierilor lui în guvernarea bisericei.

Avem în elementul mirenesc un puternic promovator al intereselor nóstre bisericesci.

Representanţii clerului şi ai poporului din metropolia nóstră se grupéză din nou în jurul archiereilor ca fii credincioşi în jurul părintelui bun, în jurul părintelui iubitoriu.

Nu despot, nu om infallibil şede în tronul archieresc, nu inimă rĕsbunătóre ţine în mâni cârja, ca toiag al lui Aron, ci părintele bun, care adună în jurul sĕu pe representanţii tuturor fiilor sei, spre a se consulta cu ei, a primi dela ei, ce este bun, şi a combate în ei eventualele păreri greşíte.

La astfel de privelişti ne vin în minte cuvintele Psalmistului „Veselescete începĕtorul păstorilor împrejurul mesei tale vĕḑênd pre fiii tĕi, purtând stêlpări de fapte bune"; şi alte cuvinte nu dela antifónele glasului al treilea, ci dela cele ale glasului al optulea: „Eată acum ce e bun sau ce e frumos, fără numai a locui fraţii împreună, că întru acésta a făgăduit Domnul viaţa de veci". Aceste cuvinte ale dumneḑeescului proroc David ne vin în minte când vedem pe archierei încungiuraţi de representanţii clerului şí ai poporului spre a se cunsulta asupra mersului regulat al afacerilor bisericei.

In acéstă frumósă situaţiune archiereii nostrii ne revócă în minte cuvintele din frumosul tropariu dela 6 Decembre: „Indreptătoriu credinţei, chip blêndeţelor".

Da îndreptătoriu al credinţei, chip al blândeţelor archiereii întrunesc în jurul lor an de an pe cei mai aleşi ai sei, pe representaţii clerului şi ai poporului spre a a se consulta cu ei, spre a afla cele mai salutare căi şi mijlóce pentru binele şi prosperarea bisericei.

Şi acésta o tac şi alte biserici, cari altcum au abandonat ordinea sinodală şi au susţinut numai cea episcopală, o au acceptat acésta în special biserica romano catolică din Ardeal, care în cestiuni de administraţiune, în chestiuni culturale şí financiare încă ascultă părerea fiilor sĕi laici şi acéstă nu a fost în detrimentul bisericei.

Sunt deci fii nenaturali ai firei omenesci, sunt zămisliri ale urei, ale zavistiei născocirile cari ni se aduc din partea greco-catolicilor, că prin întroducerea constituţionalismului în biserica nóstră am abandonat doctrinele bisericei lu Christos, şi am devenit protestanţi.

Nu avem motive de a ne plânge de constituţionalismul din biserica nóstră în punctul sinódelor eparchiale.

Vênturi reci, vênturi gheţóse, furtuni de érnă grea, aceste sunt aḑi la ordinea ḑilei în biserica nóstră din partea potestăţei statului.

Ca se putem resista, avem trebuinţă de tótă tăria, de tótă căldura inimei nóstre.

Ne simţim mai tari, când ne vedem toţi întruniţi în jurul păstorilor turmei credinciόse; căldura inimei, cu care elementul laic apără interesele bisericei, ne încălḑesce şi pre noi, şi ne întăresce în credinţa, că vom trece victorioşi şi preste acéstă érnă plină de vênturi furtunóse.

Trei centre „Getsimanii" avem noi în biserica nóstră: Sibiiul, Aradul, şi Caransebeşul. Dela margini se adună representanţii clerului şi ai poporului spre a sprigini pre archierei în activitatea lor pentru binele bisericei.

Fie binecuvêntată întrunirea bisericei celei vii, fie binecuvêntată activitatea ei şi instituţiunea, care ne garantéză o asemene folositóre consultare.

Discuţie asupra proiectului de lege despre întregirea venitelor preoţesci.

— *Din dieta maghiară.* —

Şedinţa din 16 Aprile. Deputatul **Kiss** Albert, precizând punctul de vedere al partidului independent, declară că primesce în general proiectul, fiind cu considerare la starea materială deplorabilă a clerului de jos. Oratorul aparţine bisericei protestante şi nu póte sĕ nu'şi esprime regretul, că guvernul, căruia biserica protestantă i-a fost în totdeauna un puternic sprijin sĕ o tracteze acum atât de maşter prin acest proiect, care e atât de rĕu încât nici discuţie nu mai merită.

Bĕtrânul **Tissza** Kálmán sprijinesce proiectul guvernului faţă de oratorii cari l'au combătut. Nu credea ca din incidentul acestui proiect discuţia se iee o dimensiune analogă celeia din incidentul desbaterii legilor politice-bisericesci. Unii dintre oratori au numít acéstă discuţie o continuare a desbaterii acelor legi; au constatat că sărăcia preoţilor stă în legătură cu reducerea venitelor stolare prin legile bisericesci. Póte. Statul însĕ a îmbunătăţit starea financiară a poporului prin faptul că a redus şi şters stolele.

Reflectând contelui Zichy care luase în apărare biserica protestantă şi cea israielită declară, că aceste dóuĕ biserici n'au lipsă de spriginul partidului poporal-catolic, căci se ştiu a se apăra pe sine, ear cea mai bună apărare e, că nu se pun nici când în oposiţie cu interesele binepricepute ale statului.

Apără § 9 din proiect, susţinênd că guvernul n'are sĕ deie ajutorul după bunul sĕu plac ci va detrage numai acelora, cari vatĕmă § 13 din articolul de lege XXVI: 1893, avênd o purtare nepatriotică. Nici autonomia confesiunilor nu o ştirbeşte, căci guvernul provócă mai întâi autorităţile bisericesci a disciplina pe preotul acusat, ér décă nu urméză disciplinarea ajutoriul i-se detrage, preot însĕ póte rĕmâné până ce eventual nu sunt chestiuni asupra cărora au se delibereze forurile penale.

Confesiunile, ḑice Tissza, au sĕ se bucure dacă acest proiect va deveni lege. Primeşte proiectul din tótă inima şi ţine se declare că prin acésta nu voiesce sĕ se arete servil faţă de guvern. Este de convingerea şi doresce ca toţi fiii acestei ţĕri fără deosebire de confesiune şi naţionalitate sĕ fie de acea convingere *că mai întâiu te naşti cetăţén al patriei tale şi în a dóua linie aparţii unei confesiuni, la care trebue sĕ ţii strîns.*

Deputatul **Sághy** Gyula (Apponyist) acceptéză ideia subvenţionării din partea statului a acelor confesiuni cari alcătuiesc şi sprijinesc statul. Acestor confesiuni aparţin cea catolică şi cea protestantă. **Biserica greco-orientală însĕ a fost faţă de interesele statului întotdeauna indíferentă sau chiar potrivnică.**

Se întrébă oratorul, că óre acest proiect va face el pe preoţii diferitelor confesiuni mai buni patrioţi? Din contră! Acei preoţi cari mai au [illegible] 400 [illegible] 800 fl. [illegible] tare, ér cei-ce vor avé ajutorul de stat vor agita în ascuns şi astfel stăm în faţa inconvenientului, că statul va sprijini pe duşmanii sei. Asupra acestor preoţi deci n'ar trebui sĕ se extindă legea.

Mult citatul § 9 tot numai incontra preoţimei greco-orientale române sa luat în proiect. Pentru a avé influenţă faţă de acésta se stigmatiséză (!) întreaga preoţime şi a celorlalte confesiuni. Se vor naşte mari complicaţii din înprejurarea, că ministrul suprarevidează sentinţele de disciplinare.

Este de părerea ca deocamdată sĕ se reguleze numai congrua biserecei protenstante, fiind că acésta e mai mult ameninţată de neconfesionalism. Se alătură la propunerea şi părerile lui Apponyi.

Şedinţa din 18 l. c.

Deputatul **Sima** Ferencz regretă, ca e prea mic interesul casei faţă de acest proiect. Proiectul acesta este o importantă continuare a politicei bisericesti. Şi pe acest teren sunt încă multe anomalii. Una din aceste anomalii este disproporţia venitelor episcopilor, dintre cari unii au salarii de câte 500,000—600,000 fl la an, — sunt venitele latitundiilor, primite de episcopii catolici în vremuri când aveau a susţine şcóle şi biserici pe cari acum nu le mai susţin. Pentru aceste stări [illegible] un singur remediu, ca statul se iee latifundiile din mânile acestor episcopi şi se le folosească pentru scopuri bisericesti şi scolare. Nu primeşte proiectul findcă este în contraḑicere cu liberalele legi din 48 şi findcă dacă l'ar primi ar da preoţimea reformată pe mânile guvernului.

Deputatul sas Oscar **Meltzl** (aparţine acelor saşi, cari au eşit din partidul guvernamental): Proiectul stă în contraḑicere cu principiile de egalitate a dreptului şi cu autonomia confesiunilor, ér din punct de vedere practic este neaplicabil. Numai regreta se póte că ministrul n'a comunicat proiectul cu singuraticele confesiuni înainte de presenta camerei.

In sensul acestui proiect pre
séscă de confesie luterană nu

materialicesce ci numai perderi va îndura. Preoţimea acésta dór avé până acum — cu ajutoriul statului — un salar de 800—1000 fl. pentru cei cu cualificaţie academică şi 5—600 fl. pentru cei cu şcólă seminarială, plus câte 4 quinquenale. Conform acestui proiect statul însĕ nu mai dă ajutoriul de până acum şi astfel salariile preoţilor saşi vor fi reduse. Pentru aceea cere ca proiectul sĕ se iee dela ordinea ḑilei, şi pe viitor sĕ se observe acel procediment, ca guvernul se puie confesiunilor o sumă anumită la disposiţie, dar nu preoţilor ad personam.

Afară de aceste mai observă, că guvernul voiesce prin faptul ajutorării sĕ'şi facă din preoţi funcţionari de stat, avênd influinţă asupra lor şi lovind în autonomie. Acea disposiţie, care-i acórdă ministrului dreptul de a detrage ajutoriul este deadreptul readucerea justiţiei de cabinet, care va pedepsi fapte fără nici o procedură judecătorésců, fapte cari nici nu cad sub disposiţiile codului penal. (Aplause)'

Se ḑice ca acéstă disposiţie a proiectului sa luat pentru înăbuşirea mişcărilor îndreptate în contra statului. Da, — însĕ avem noi lege care ar norma astfel de pedepse? Nu. Dar tocmai asta este de importanţă, totul se lasă la chibzuiala şi plăcerea guvernului. E trist că suntem constrînşi acum la sfêrşitul acestui veac, se apărăm acel principiu, ca nime sĕ nu fie judecat fără procedură de stat ése în timpul din urmă tot mai mult la ivélă omnipotenţa şi amestecul statului. *Este acesta acel sistem, care nu cunoşte prevenţiune prudentă ci numai represiune brutală.*

Nu crede ca în tótă lumea sĕ fie o ţară în care atâţia cetăţeni ca în Ungaria sĕ aşterne de guvern cu o dependenţă aprópe sclăvéscă. Acest proiect este menit a mări numĕrul acelor sclavi. Face următórea propunere:

„Proiectul despre intregirea venitelor „preoţesci sĕ se iee dela ordinea ḑilei, ér „regularea definitivă a acestei chestiuni sĕ „se amâne, până ce guvernul va fi în stare „a înainta un proiect privitor la tóte con„fesiunile din Ungaria, însĕ numai după „ascultarea opiniilor acestor confesiuni şi „între marginile egalităţii de drept şi auto„nomiei bisericilor. Până atunci statul sĕ „deie şi mai departe subvenţiuni după mo„dalităţile de până acum".

Contele **Csáky** Albin face apologia proiectului şi stăruie pentru primirea lui. După părerea lui proiectul acesta tractéză diferite confesiuni deopotrivă. Diferitele confesiuni însĕ vor trage şi diferite folóse din acéstă lege, de unde resultă, că aceia cari primesc mai puţin ajutor, vor sta şi mai puţin sub influenţa statului.

Ugronistul **Polonyi** Géza este în contra proiectului. Numeşte hipocriţi pe cei ce
nu vor se conciadă, că acest
continuare a legilor politice
acele legi li s'au luat pre
prin acele legi biserica p
dut o sumedenie de c
Nazarineni. Acestia na
altă causă decât pe
buţia pe seama
se escontent
Astfel c
şi pr

Propaganda catolică

Sub titlul acesta o fóie bucureștenă scrie următórele:

Misionarii catolici încep din nou să se ocupe de țara nóstră și de astă dată cu mai multă îndîrjire ca ori-când.

Este vorba de începerea unei campanii fórte seriόse pentru propaganda catolică și acésta pornită după hotărîrea luată la Roma.

Din cele ce vom povesti mai la vale, se va vedea, că lupta ce se va începe acum e mult mai seriósă de cît încercările izolate și timide, cari s'au făcut pînă acum.

Probe istorice.

In acest moment, mai mulți agenți ai catolicilor lucrézǎ la o mare operă istorică, care are de scop să dovedéscă cum că Românii au fost catolici, până prin secolul al XV-lea și că mai toți domnii cei mari, începând cu Negru-Vodă și mergând la Țepeș și Ștefan-cel-Mare, au fost de asemenea catolici.

Autorii operei, de care ne ocupăm vor sĕ mai probeze că, de drept, pănă la proclamarea bisericei române de autocefală, noi eram catolici, și acésta, pe baza unor acte emanate de la Ștefan-cel Mare.

Latinitatea nóstră.

Dar susținătorii ideiei că noi trebuie să mergem la catolicism nu se vor opri aci. Ci se vor încerca să devedéscă cum că redeșteptarea nóstră națională se datorește tot propagandiștilor catolici și că ei ne-au făcut pentru prima óră să vedem că ne tragem din Romani.

Cum se vede este vorba de o campanie care se va începe pe baza unor documente istorice și care de sigur, dacă nu va avea alt rezultat, va da înse naștere la discuții fórte interesante între istoricii nostri.

Lucruri vechi.

De alt-fel, dacă forma, pe care o ia de astă dată propaganda catolică este întru cît-va nouă, faptul în sine este fórte vechiu.

De la formarea statului român, papa de la Roma s'a încercat continu să tragă acest popor la catolicism.

Și încercările de felul acesta s'au accentuat mai ales atunci, când pe tronul țerei se catolică.

Totdéuna aceste încercări au fost însă numai o furtună înt'un păhar cu apă. Să sperăm că tot ast-fel se va termina lucrul și de astă dată și nu vom avea de înregitsrat încidente mai supĕrătóre".

Din protopresbiterate.

(Tractul Zarand.)

Brad 8/20 Aprile 1898.

Sinodul protopresbiteral al tractului Zarand, singura representanță legală, națională-constituțională a celor 38.970 suflete gr. or. române, s'a ținut la 26 Martiu v. 1898.

„Lege mai bună decât tóte legile aveți", — ar fi esclamat ap. Pavel, de ne-ar fi vĕḑut — care, asigură libera întrunire a representanților chemați spre a vĕ sfătui asupra stărilor vóstre religionare culturale și fundaționale, spre a ve censura trecutul și a vĕ croi viitorul, și totuși „faceți păcate împotriva legii".

Drept ar cuvênta! Căci păcat e abḑicerea de bună voie de drepturi asigurate cu mari greutăți și garantate prin lege. Și cel puțin de abḑicere se póte considera indiferentismul, nepăsarea, ce copleșesce pe mulți membrii față de nisce instituțiuni atât de însĕmnate în viața nóstră națională bisericéscă, cum sunt întrunirile
rporațiunilor bisericesci: comitetele și si-
le.
li de ḑi că dreptul libe-
că paș de paș în picióre,
ui însă să ne mărturi-
ie — vermele ce róde,
tre biserecesci — cul-
sci libera întru-
1898, așa dar
ă și acum
nóstre

tul constituțiunei bisericesci sĕ grăbéscă a se întruni în sinóde și a'și apăra sórtea bisericilor și scólelor.

Dar durere! Pănă chiar și în Zarand, unde sinodul trebuia sĕ se întrunească la 10 óre a. m. de abia la 12 óre, când fluerile werklurilor de mine suflau de ameaḑi, ér clopotele vestéu înjumătățirea ḑilei, se póte constata cu bucurie archimedică, că sunt de față 19 membrii, prin urmare maioritatea absolută de 1 membru preste jumătate, deci se póte începe sinodul protopresbiteral. Astfel între fluerate de camine și sunete de clopote de ți se părea că sĕ înmormêntézǎ cineva — înmormântas'ar indiferentismul apostrofat în salutul presidial, — s'a deschis sinodul.

După oboséla asteptărei de 2 óre stereotipicul conclus general, binemotivat „spre sciință", era o urmare firească.

Dar sosînd la ordine: raportul protopresbiterului despre activitatea sa și despre starea protopresbiteratului în anul 1897, a presentat cestiuni destul de variate cari áu desteptat atențiunea membrilor presenți și vor trebui se destepte luarea aminte în totă suflarea ortodocsă.

Cestiunea cestiunilor a fost: Rebonificarea venitelor protopresbiterului și dotațiunea lui. Președintele ppresbiter Vasiliu Damian, face cunoscut, că representațiunea sinodului protopresbiteral din a. 1897., prin care Ven. Consistor archid. a fost rugat sĕ propună sinodului archid. proxim mĕsurile cele mai grabnice pentru desdăunarea, în ce privesce trecutul și asigurarea în viitor a dotațiunei ppresbiterului, sau, la cas dacă nu s'ar putea sĕ permítă protopopiatului ca din mijlócele sale proprii să asigure subsistința protopresbiterului — n'a fost abrobată, ci sinodul ppresbit. s'a îndreptat sĕ ascepte mĕsurile, pe cari Ven. Consistor le-a lua întru esecutarea concluselor sinodului archid. privitóre la punerea în lucrare a tacsei sidocsiale valide pentru întrégă archidiecesa.

S'a asceptat, dar afacerea nici pănă aḑi nu s'a putut pune în curgere. Protopresbiterul de clară, că starea sa a devenit de tot nesuportabilă, deórece lipsit de mijlócele indis- [illegible] susținerea în întregitatea sa a organismului bisericei.

Sinodul cu mare îngrijire a luat act despre cele referate în acest obiect. In desbatere s'a accentuat, că conclusul congresual prin care s'a scos taxa ședulelor, fáră a întreba organele administrative inferióre înainte de a le crea subsistință, e fatal pentru biserica nóstră. Ședula era o taxă obicinuită devenită deja lege, din causa căreia nici un român cinstit n'ar fi încunjurat cununia înaintea altariului Domnului. Scósă odată din vigóre, anevoie și târḑiu se va putea reîntroduce.

Conclusul unanim luat în acest obiect a fost: Sinodul însărcinézǎ comitetul ppres. sĕ urmăréscă cu atențiune desbaterile sinodului archid. proxim și modul cum va resolva acésta cestiune, ér la cas dacă resolvarea n'ar asigura subsistința propresbiterului tractual, sĕ pregătéscă un normativ pentru dotațiunea lui și cel mult prin Iuniu a. c. sĕ convóce un sinod protopresbiteral estraordinar pentru a regula causa definitiv.

Se speră, că cele 38.970 suflete gr.-or. din Zarand, cari au lipsă de protopopul-conducătoriul lor vor afla și mijlóce pentru ai asigura subsistință corĕspunḑĕtor posițiunei sale.

2. Causa școlară în protopresbiteratul Zarandului. La cele 37 școle cu 38 învĕțători primari, se află numai 17 învĕțători definitivi. Salariul mediu e 291 florini. Dintre copii obligați 55% cercetézǎ școla. Din numĕrul total al credincioșilor gr.-or. cam 12% sciu ceti și scrie. Raportul constată, că în unele comune poporul se interesézǎ de școle, ridică salariul, procură mobiliarul de lipsă, ér in altele se întêmplă contrariul, deși progresul cultural e pentru noi o cestiune de viață. Cu durere amintesce raportul, că comunele: Bucuresci, Blășeni-Plaiu, Birtin, Curechiu, Dupăpétră, Junc, Potingani, Prihodiște și Ruda s'a arĕtat regres și indiferentism față de causa
olară, ér resultatul esamenelor de vară a
ebil.
dul cu regret a luat act despre
iune tristă și a hotărît sĕ pro-

vóce, pe calea sa pe organele parochiale din numitele comune sĕ stăruiască ca învĕtătorii sè-și implinéscă chemarea importantă de a propaga cultura la poporul nostru.

Învĕțătorii nostri ar trebui sĕ fie recunoscĕtori față de societatea și biserica, care face tot posibilul pentru îmbunătățirea sorții lor solvindu-le salariile și cuincuenalele prescrise de lege; ér recunoscință vor dovedi împlinindu-și chemarea cu zel și consciențiositate.

Teren e destul, căci eată-ne deși avem gimnasiu în Zarand, totuși în întreg protepresbiteratul Zarandului între cei 44 preoți în funcțiune, nici-unul nu se află cu esamen de maturitate, ér parochiile vacante, de cari sunt și acum 11 se intregesc cu clerici cualificați în cursul clerical estraordinar — cu așa numiți: moraliști.

„Știința e putere" ér „lumina e viață" și aceste sĕ nu le uite cel-ce s'a dedicat carierei de învĕțător.

3. Sistarea activității subreuniune învĕțătoresci din tractul Zarandului — e altă durere culturală.

„Adunarea generală a subreuniunei învĕțătoresci — glăsuesce raportul — nu s'a ținut din causă, că inspectorul regesc de școle în urma ordinului primit dela ministrul reg. ung. de culte și instrucțiune publică în anul 1896 numai sub condițiunea, că statutele reuniunei sĕ se aștérnă în termin de 30 ḑile, a permis ținerea adunării, considerând de sistată activitatea ei mai departe până la luarea spre cunoscință a statutelor din partea d-lui ministru.

Adunarea districtuală ultimă din 1896 a raportat casul Ven. Consistor archidiecesan ér acesta luându-l spre știre a comunicat, că în legătură cu chestiunea așternerii statutelor tuturor reuniunilor învĕțătoresci la guvern va lua sub revisie acele statute și va dispune, întru-cât va fi consult, a da o organisare nóuă acelor reuniuni, spre a delătura neajunsurile esperiate în trecut. Dar afacerea a rĕmas pendentă până în present și astfel adunarea reuniunei și subreuniunei, în fața oprirei esprese a organelor administrative, nu s'a putut convoca, pentru a nu se espune corporațiunea ingerinței străine".

Eată cum o instituțiune practicată mai [illegible] pentru [illegible] statului învĕțătoresc, prin nepăsare și indiferentism se opresce în activitatea sa.

Sinodul a îndrumat oficiul protopresbiteral sĕ întrevină la Ven. Consistor archid. cu rugarea ca sĕ facă tot posibilul, ca funcțiunea regulată a reuniunilor învĕțătoresci sĕ fie asigurată.

4. Mersul regulat al afacerilor oficióse împedecat.

„Cu adênc regret" amintesce raportul numele unor preoți — durere din generațiunea mai tinĕră — cari sunt nepăsători, renitenți întru împlinirea oficiului lor, prin ce împedecă mersul regulat al afacerilor oficióse fiind-că ei nu fac nimic fără repețite ursorii. E dureros, că față de astfel de indiviḑi „du chul blândețelor" nu mai folosesce nimic.

Sinodul și-a esprimat regretul față de preoții nepăsători și renitenți în afacerile lor oficióse, și atrage asupra-le atențiunea organelor superióre.

Dacă vom mai adauge la aceste: stagnarea numĕrului poporațiunii, scăderea numĕrului cununiilor, înmulțirea concubinatelor, nascerilor nelegiuite, sporirea casurilor de mórte silnică, cercetarea debilă a școlei, dotațiunea miseră a preoțimei, lipsa de concurenți cualificați pentru parochii, numĕrul prea mic al învețătorilor definitivi etc. va trebui sĕ recunóscem, că stăm rĕu, prea rĕu, decât cum ar trebui sĕ stăm după 30 ani de viață constituțională. Recunoscênd acésta va trebui sè ne interesăm mai mult de biserică, — mama, carea ne-a conservat națiunea și individualitatea.

Cestiunea dotațiunei clerului încă s'ar fi putut desbate în sinódele protopresbiterale. Ar fi fost locul și timpul ca preoțimea de pretutindeni încă înainte de sinodul archidiacesan sĕ-și esprime părerea sa asupra proiectului de lege, menit a regula dotațiunea clerului ca astfel mai târḑiu sĕ nu se pótă ḑice, că s'a tractat despre preoțime, fără preoțime.

Dar neînteresarea, indiferentismul e vermele care róde, omóră, nimicesce totul.

Nimicéscă D-ḑeu indiferentismul!

Dr. P. O.

Academia
și
limba cărților bisericesci.

Academia română a esmis o comisie pentru censurarea raportului general despre activitatea Academiei în anul 1897—1898. Comisia acésta, compusă din domnii A. D. Xenopol, Saligny și I. Vulcan au presentat Academiei raportul, în care au stăruit cu deosebire asupra chestiunei limbei românesci din cărțile bisericesci. Estragem din acel raport următorul pasaj:

O cestiune însĕ a desceptat mai cu deosebire luarea aminte a nóstră, anume acea desbătută de academie în ședința dela 13 Iunie privitóre la stricarea limbei românesci, consacrată de veacuri ca limbă a religiei nóstre prin noile ediții de cărți bisericesci, ce sĕ fac sub direcția și cu îngrijirea Sfântului Sinod.

Academia, chiar prin legea ei constitutivă, este înființată mai ales cu scopul cultivărei limbei naționale, și era neapărat sĕ'i se dea acéstă menire, întru cât din nefericire limba românéscă este departe de a fi prelucrată si frământată de poporul român în tóte sferile de cugetare omenéscă. In limba sciințifică, în cea juridică, în cea comercială și industrială, neologismele foiesc și acolo unde ele nu ar trebui se fie îngăduite. Construcțiile gramaticale și sintactice sunt imitate fără consciință după limba francesă. In ḑiare limba francesă este adeseori stricată; de asemenea în traducerile și adoptările dramelor și comediilor ce se presintă pe scenele nóstre. Magistratura, advocatura și chiar parlamentul, cu puține valoróse excepțiuni, înfățișézǎ aceeași tendință obștéscă de a se îndepărta de spiritul adevărat și de tesaurul de cuvinte al limbei nóstre și de a îmbrățișa forme străine. Nu mai vorbim de salónele societății nóstre mai înalte unde se vorbesce un fel de potpouri amestecat din francesă și română, care nu mai e limbă, ci un adevărat jargon și o rușine pentru țară. Unde mai putem óre auḑi rĕsunând din viu graiŭ și nu numai din prăfuitele cronici și documente, adevărata limbă a strămoșilor nostri, basa pe care trebue sĕ se clădéscă mai departe organul nostru de rostire? *Numai din limba bisericească.* Dacă se strică și acésta; dacă se schimonosesc rugăciunile și se întortochiază cugetările sfinte atunci ce stavilă se va mai opune șivoiului distrugător al graiului național? *Caveant consules!* ! Academia se ia în seriósă desbatere acéstă chestiune, și anume chiar în sesiunea acésta, spre a vedea ce este de făcut spre a se opri rĕul de acuma înainte dacă nu se mai póte îndrepta acel ce s'a făcut.

Din România.

Concurs de studii: Ni se trimit următórele.

„Societatea științifică literară „Tinerimea Română", conform statutelor sale, va ține anul acesta al XI-lea concurs de studii și al IV lea de lucru manual între toți elevii și elevele învĕțământului primar urban și rural din țară. Va ținea asemenea al II-lea concurs asupra Istoriei Naționale și al III lea concurs asupra desemnului după natură între toți elevii și elevele celor dintâiu 4 clase secundare din tótă țara în cea ce priveste istoria națională și între elevii celor 7 clase secundare pentru desemnat după natură.

Concursurile vor începe la 26 Aprile a. c. și vor continua în tóte zilele de sĕrbătóre din luna Maiu păn. la 17 inclusiv, de la órele 8-12 a. m. și 3-7 p. m. în locul scólei primare comunale „C. A. Roseti" din str. Clemenței și în sălile liceului St. Sava. Concursul de Istoria Națională și de desemn va avea loc în ziua de 14 Maiu a. a., când tot odată vor fi esaminați și din obiectele învățământuluii primar și lucrul manual elevii înscriși la școlele din poovincie. Premiatul I din clase pentru istoria națională va avea ca recompensă „premiul Clement" costând din 200 lei în numĕrar.

Inscrierile se pot face printr'o cerere adresată președintelui Societății în C. Victoriei Nr 110 chiar de pe acum până cel mai târziu la 24 Aprilie a. c.

Tuturor elevilor din provincia li-se vor acorda de Societate pe timpul concursului locuinţă şi mâncare în mod gratuit.

Suntem convinşi, că toţi cei ce apreciéză însemnătatea acestor concursuri atât de folositóre tineretului precum şi edificiile ce societatea face, îi vor da tot concursul necesar". —

Primiţi, Vĕ rugăm Domnule Director, asigurarea osibitei nóstre stime şi consideraţiuni.

preşedinte. secretar.
N. Dumitreanu. *Inan Neamţu.*

Pentru „Timpul".

„Timpul" din Bucuresci reproduce o gugumană observare din numĕrul de Paşti al „Tribunei" în care noi, precum şi cei dela „Tribuna Poporului", suntem denunţaţi ca *„slujitori inconscii ai lui Jeszenszky"*, fiindcă am reprodus, comentat şi *respins* acusaţiunile ridicate de presa maghiară împotriva nóstră.

N'avem nimic în contra bunei intenţii a confraţilor dela „Timpul" de a reproduce câte ceva din „Tribuna" şi ai face eventual reclam acum la începutul unui nou cuartal când biata are lipsă, lipsă mare de reclam şi grăunţe, — mărturisim sincer însĕ, că-i ţineam mai mult cumpĕnitori. Dacă dela cei dela „Tribuna" nu putem aştepta sĕ *şi judece* când scriu (căci am aştepta zadarnic), avem motiv sĕ cerem dela publicişti probaţi ca şi cei dela „Timpul" a nu se face codiţă la topor, a nu se face echou la o voce falsă şi desperată.

Inainte de tóte când osândesci trebue sĕ cunosci şi motivele. Nu credem însĕ ca cei dela „Timpul" sĕ fi cetit cele scrise de noi, căci altfel ar fi vĕdut, că a păşi energic în contra denunciaţiunilor presei maghiare este o datorinţă a presei nóstre, ér a le desconsidera simplu, cum bună-óră o face „Tribuna", este o imbecilitate. Cerem deci dela „Timpul" — un lucru fórte mic — ca pe viitor sĕ reproducă cu mai mult control, căci altcum devine „slujitor inconsciu" al unei foi incoscie „de peste munţi".

Noutăţi.

Dela „Reuniunea femeilor române din Sibiiu. Losurile pentru sortitura de obiecte, ce va arangia Reuniunea fem. r. din Sibiiu, pentru-ca din venitul ei sĕ infiinţeze o şcólă de fete — s'au expedat dejá în afară.

Suntem informaţi, că guvernul ung. a ertat reuniunei tacsa erarială pentru loterie.

* * *

Casa Naţională. Membri fundatori la *casa naţională* s'au mai înscris: dl. *Nicolae Garoiu* adv. Zêrneşti, şi institutele de bani *Doina*, *Auraria*, şi *Haţegana*.

* * *

Procesul de presă. al ziarului *„Biştritzer Ztg."*, pentru un articol in potriva poetului Petőfi, s'a pertractat la Cluj Mercuri. Juriul a declarat vinovaţi pe redactorul Klemens şi pe proprietarul Dr. Kelp. Tipograful Botschar a fost achitat. Tribunalul a osîndit pe Klemens la 14 ḑile, pe Kelp la 8 ḑile închisóre. 200 fl. s'au detras din cauţia foii. S'a însinuat recurs de nulitate.

* * *

Medic nou. Tinĕrul Dr. în medicina universală d-l *Nicolau Comşa*, de origine din *Sĕlişte*, s'a stabilit în *Karlśbad* şi '-şi oferă serviţiile sale mai aleş publicului român care cercetează acel loc vindecător de bóle şi dătător de viaţă. Il recomandăm tuturor ca pe un medic conscienţios şi priceput.

* * *

Cas de mórte. In 18 l. c. a reposat în Domnul juna *Maria Dumitru*, în etate de 17 ani. Inmormêntarea s'a făcut Mercuri în 20 l. c. în subiurbiul iosefin din Sibiiu. Sĕ-i fie ţerina uşóră

* * *

Maghiarizări de nume. Şeful dela gara din Miskolcz, un anumit *Kobelrausch*, din indemn „patriotic", a dat poruncă la toţi impiegaţii cu nume neunguresc de sub şefia sa, sĕ-'şi maghiarizeze numele, dacă vréu pânea statului. Sĕrmanii ómeni, pentru a nu fi aruncaţi pe stradă, 'şi schimonosesc poreclele. Ear ziarele unguresci spun că „60 de ómeni dela gara din Miskolcz, din indemn patriotic îşi schimbă numele străine cu nume sonore maghiare", premergând cu pilda *Kobelrausch*.

* * *

Avis. Am onóre a aduce la cunstinţa prea onoratului public, că cu 1 Maiu a. c. deschid în Bistriţa, piaţa mare Nr. 22, (deasupra farmaciei cetăţenesci) cancelaria mea advocaţială, oferindu-mi serviciul în tot soiul de afaceri judiciale şi administrative.
Cu tótă stima *Dr. Vasilie Pahone*, advocat.

* * *

Originea dreptului român. Joi séra s'a ţinut la ateneul Român în faţa unei public ales şi numĕros substanţiala conferenţă a d-lui C. Disescu asupra originei dreptului român. D-sa. ḑice „Constit.", a susţinut părerea, că dreptul român îşi are orginea în dreptul vopórelor slave, cu care am fost în contact, părere, pe care d-sa a documeutat'o puternic; a arătat cum, dintr'un spirit nenorocit de imitaţiune, noi am făcut şi in acéstà materie tabula rasa de tot trecutul nostru, şi n'am sciut sĕ ne folosim de ceea-ce era bun în vechea nóstră legislaţiune, în obiceul pămêntului. Presărată cu multe observaţiuni picante, conferenţa d-lui C. Disescu a fost ascultată cu nespusă plăcere de auditoriu şi viu aplaudată.

* * *

Socialiştii înaintea tribunalului La tribunalul din Nyiregyháza s'a început Mercuri procesul final intentat socialiştilor din comitatele Szabolcs şi Satmàr, cari în tómna anului trecut, agitaţi de matadorul *Várkonyi* s'au resculat şi au înscenat o adevĕrată revoluţie, spre orórea proprietarilor din acele părţi. 64 acusaţi şi 20 martori figuréză în procesul monstru. In 25 Aprilie un nou proces va urma, cu 130 acusaţi.

* * *

Bani noi. In locul bancnotelor în preţ de 112 milióne fl. ce mai sunt încă în circulaţie se vor fabrica parte bancnote nóuĕ, parte monede nóuĕ de argint. Banca austro-ungară va emite în circulaţie bancnote nóuĕ în preţ de 160 milióne fl. Monedele nóuă de argint vor fi de 5 coróne, de mărimea monedelor vechi de 2 fl.

* * *

Inundaţii. În urma ploilor din zilele trecute, în unele părţi din Ungaria cu deosebire în cele dunărene e témă de inundaţii. Mai mare primejdiă ameninţă în ţinuturile oraşelor Becskerek, Panciova. In comuna Rorcsa Dunărea a eşit din alviă şi a anundat cocomuna şi livezile. — *Crişul* deasemenea ţine in gróză ţinutul sĕu. Vineri a inundat intrégă imprejurimea comunei *Brad*, deteriorând în chip simţilor şoselele şi pricinuind surpări de pămênt. — La Békés e témă de potop. Pretutindeni decurg lucrările de apărare cu silinţe desperate.

* * *

Şedinţa festivă. Societatea de lectură a tinerimei dela institutul pedagogico-teologic ort. rom. din Arad are onóre a învita la *Şedinţa festivă*, ce se va ţinea la Dumineca Tomei în 12/24 Aprilie 1898. în „sala cea mare" a seminariului.

Vasiliu Terebentiu, v.-preşedinte. *Aurel Crăciunescu*, secretar. Ofertele benevole în favorul bibliotecii societăţii sĕ primesc cu multămită şi se vor cuita pe caeea publicităţii.

Programa.

1. „Christos a înviat," cor mixt.
2. „Cuvênt de deschidere," rostit de v.-preş. societăţii V Terebentiu cl. c. III.
3. „Rugăciune," cor mix de Humpel.
4. „Societatea în formarea caracterului," disertaţiune de C Popescu cl. c. III.
5. „Prima impresie," vals esec. de orchestra seminarială.
6. „Singurică," cor mix de Simionescu
7. „Hannibal şi Scipio," dialog de Ed. Grillparzer decl. de I. Cărpănişan cl. c, II şi I. Lăzărescu cl. c. I.
8. „Doine poporale," flaută solo esec. de C. Mursa ped c. III.
9. a) „Stăncuţa," cor mixt de Musicescu. b) „Româncuţa," cor. bărb. de I. Mureşan.
10. „Comóra mea," disertaţiune de P. Dîrlea sen. ped. c. IV.
11, „Ca la Bréza," cor. mixt. de T. Lugoşanu.
12. „Rugămintea din urmă," decl. de P. Arnăut. Ped. c. IV.
13. „Sêrba," esec. de ochestra seminarială.
14. „Pas în pas," marş cor. bărb. de Porumbescu.

* * *

Petreceri. Marţi, a dóua ḑi de Paşti s'a aranjat din partea „Reuniunei femeilor gr. or. din. Făgăraş şi jur" o „producţiune publică" în Făgăraş cu cântări corale şi dóuĕ piese teatrale. Venitul curat a fost destinat pentru incendiaţii din. Beclean. — Meseriaşii români din Arad vor aranja în Dumineca Tomii o „petrecere de joc impreunată cu representaţiune declamatorico-teatrală" se va juca „Florin şi Florica" de Alexsandri. —

Cronica sĕptĕmânii.

Revistă literară românească pe „intenţiuni" papistaşe!

Am primit până acum doi numeri din nóua revistă literară „Revista Ilustrată" a domnilor Ioan Baciu, preot greco-catolic în Şoimus şi I. Pop Reteganul învĕţător. La timpul sĕu am salutat destul de călduros apariţia acestei reviste, căci este datorinţa ḑiarelor de ḑi a încuraja şi sprigini interprinderile literare. Era o datorinţă a încuraja o nóuă revistă románéscă în urma esperienţelor din trecut, că astfel de reviste la noi n'au traiu lung în lipsa de sprigin moral şi material.

Deja la început ne-a bătut la ochi încrederea în síne cu care domnii editori păşesc în publicitate. Pentru un preţ aprópe bagatel promiteau a scóte o revistă cu ilustraţii solide, hârtie bună, tipar frumos etc. Şi — lucru la noi absolut neobicinuit — promiteau a plăti bine şi pe colaboratori. Tóte aceste făceau impresia, că, domnii amintiţi, petrunşi de dragoste pentru limbă şi neam, vor se aducă jertfă, jertfă mare pe altaríul literaturei române.

Primim acum dela un corespondent al nostru o hârtie, care ne presintă acéstă interprindere literară în o lumină de tot curiósă, ne-arată că am fost traşi pe sfóră în buna nóstră credinţă, când am recomandat cetitorilor nostri acéstă revistă.

Suntem încunoscinţaţi, că acéstă revistă sĕ susţine pe banii primiţi de acesti domni din fonduri papistaşe, ca se facă rugăciuni, aşa numitele „intenţiuni". Pentru astfel de „intenţiuni" revista se distribue aḑi gratuit pentru toţi acei preoţi greco-catolici, cari o cer. Spre acest scop domnii editori au trimis un apel cătră preoţii greco-catolici. Eată apelul, ce un domn preot a binevoit a ni'l pune la disposiţie:

„Favor pentru preoţimea greco-catolică.

„Preoţii gr.-cath. vor puté abona fóia „Revista Ilustrată" şi pe intenţiuni şi anumit „Ediţia de salon pe anul întreg cu 75 intenţiuni, ediţia poporală pe anul întreg 38 intenţiuni. Colectanţilor de abonamente tot dela „10 esemplare unul se dă gratis ori preţul corespunḑĕtor plătit în bani gata. Administraţia „Şoimuş. Posta ultimă Nagy Sajó.....

„*Recognitio.* In emolumentum Misionum gratis „celebrabo..... Liturgias ad intenţionem dantis et... „erga... flor... Liturgias.

sig. . . . . graeci ritus *r. c.* parochus.

„Erga intenţiones vero, si hoc nomine com„memorationes intelliguntur, nil omnino haberi pe„test, neque particulis satis fit deobligaţioni, sed pro „quavis intentione specialis Lyturgia est facienda".

Acésta din urmă, precum se vede, este un revers, prin care „parochul romano-catolic de rit grecesc" confirmă primirea revistei (resp. a preţului de abonament) în schimb pentru liturgiile celebrate. Cu aceste reverse dnii Baciu şi Reteganul (şi poate încă cei dela spatele lor) au sĕ se legitemeze înaintea celora ce le-au dat bani — pe intenţiuni.....

Acum fireşte nu ne mai mirăm de ieftinătatea revistei acesteia, de remunerarea colabatorilor şi de încrederea cea mare cu care au păşit dnii editori. Suntem însĕ scârbiţi de o gheşeftărie atât de jidovéscă ce se face sub mantaua „literaturei".

Pentru ca sĕ se scie!

DEALE ŞCÓLEI.

CONVOCARE.

Onoraţii membri ai reuniunei învĕţătorilor rom. gr.-or. din despărţĕmêntul Alba-Iulia sunt învitaţi la adunarea generală a despăvţĕmêntului, care sĕ va ţinea Joi în 23, Aprile — ḑiua sântului Georgiu — a. c. în şcóla nóstră gr.-or. din Alba-Iulia-oraş cu următorul

Program:

1. Asistarea în corpore la serviciul divin şi invocarea duchului sânt.
2. Deschiderea şedinţei prin preşedintele despărţĕmêntului.
3.) Cetirea apelului nominal, constatarea membrilor presenţi şi absenţi şi disposiţiuni faţă de cei absenţi.
4.) Raportul comitetului şi cassariului desp. de pe anul acesta şi censurarea lui.
5.) Cetirea lucrărei: „Cum are a se propune cu succes limba maternă în cursul al III lea al şcólei poporale", de N. Murgău Luca Şandru, P. Vârvară, şi reflexiunile membrilor asupra acestei lucrări. —
6.) Incasarea tacselor restante şi curente.
7.) Refrada comisiunei de sub p. 4.
8.) Reconstituirea despărţământului pe un nou period de 3 ani.
9.) Propuneri şi înterpelări.
10.) Alegarea unei comisiuni pentru autenticarea protocolului.
11. Incheierea adunărei prin preşedinte.

La acéstă adunare sunt învitaţi toţi binevoitorii şcólei române; domnii învĕţători şi membri ai desp. însĕ sunt special rogaţi a nu absenta dela acéstă adunare în interesul lor propriu.

Alba-Iulia, 9 Aprile 1898.

Georgiu Albu, preşedinte.
Iuliu Roşca, notariu.

* * *

Cóle cu icóne pentru scólă şi casă.

Societatea pentru arta multiplicatóre din Viena a început redactarea a-lor 500 cóle cu icóno pentru şcólă şi casă. Cólele aceste vor se vină în ajutorul pedagogiei invederând o mulţime de material din tóte ramurile de sciinţă în mod sistematic şi în composiţie artistică. Ca ţintă mai apropiată se urmăreşte promovarea culturei intelectuale dar cu deosibire cultivarea unui adevărat simţ artistic. Se spune, că o ceată întrégă de artisti eminenţi din tóte părţile monarchiei sunt grupaţi în jurul acestei înterprinderi. Cólele vor fi redactate în limba: germână, boenă, polonă, italiană, croată, română ruteană şi slovenă, şi vor aduce icóne din Istoria biblică, istoria universală, geografia din viaţa animalelor, momente din viaţa popórelor, întocmiri technice şi din istoria artei.

Am primit la redacţie cele dintâiu 25 cóle, între cari prima este icóna Majestăţii Sale. Cólele sunt fórte frumos lucrate şi *costă una* **5 cr.**

Se pot procura dela Societatea pentru arta multiplicatóre în Viena (VI. Luftbadgasse 17), direct sau prin librăria archidiecesană.

Distincţiune înaltă. M. S. Ţarul Rusiei a oferit dlui Edm. Mauthner, comersant de seminţi en gros din Budapesta Ordnul St. Ana cl. III. Dl Mauthner are a mulţumi acésta dinstincţiune silinţelor ci şi-a dat cu ocasiunea espositiunei societăţii împer. horticulturale din Petersburg. Acésta este după cât stim prima óră, că domnitoriul Rusiei împărţăşesce o atare distincţiune unui comersant dela noi.

Mulţumită.

Pentru condolenţele, ce din incidentul rĕposării scumpei nóstre mame ni s'au trimis din apropiere şi din depărtare, aducem pe acéstă cale adânc simţită mulţămită

Sibiiu şi Reşinari

Familia Barcianu.

Nr. 125. [57] 2—3

Concurs repețit.

După ce la postul de porach din parochia vacantă de clasa a III. Cărpiniș nu s'au insinuat nici un concurent prin acéstă de nou se publică concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare a acestuia în fóia „Telegraful Român“.

Venitele anuale împreunate cu acest post sunt 94 fl., despre cari sĕ pot lua înformațiuni dela subsemnatul oficiu protopresbiteral.

Doritorii de a reflecta la acest post au ași așterne rugările lor instruite conform normelor în vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul deschis p. u. k. Monostor.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Cetății de pétră în conțelegere cu comitetul parochial respectiv.

Fênață, la 12 Martie 1898.

Teodor Șovrea,
adm. prot.

Un pahar

de escelentă și rĕcoritóre

limonadă spumósă numai cu 2 cr.

dau

Bonbónele de limonadă de fermentațiune

universale ale lui Marsner

cu acéstă marcă de scutire

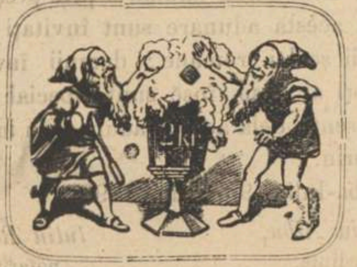

și firma [54] 5—10

Prima fabrică boemă de zaharicale orientale și chocolade

in Königl. Weinbergen — Prag.

A. MARSNER.

Se află ori-unde!

1 pachet de 5 kg. btt = 100 roluri bombóne de fermentațiune cu rambursă 7.— fl. peste tot franco.

În librăria Tipografiei archidiecesane se află:

Dicționariu român-maghiar

și

Dicționariu maghiar-român

de

Dr. I. Crișan și N. Putnoky,

apărute în 1893 și 1895, cele mai nóue vocabulare pentru învĕțarea limbei maghiare.

Prețul unei părți leg. fl. 1.80, ambele fl. 3 60.

În Tipografia archidiecesană au apărut:

Sidoxia,

cestiunea dotațiunei archiereului ortodox-român din Transilvania,

de

Matei Voileanu.

Prețul 30 cr.;

Alexandru Roman, 1826--1897.

Material pentru biografia și activitatea lui,

de

Ilie Dinurseni.

Prețul 40 cr. și

Un vis,

narațiune din viața unui preot,

de

Gavriil Hango.

Prețul 20 cr.

Se pot procura din

Librăria Tipografiei archidiecesane
Sibiiu.

A apărut:

Ov. Densușianu

Obiectul și Metodica Filologiei,

lecție inangurala, ținută la facultatea de litere din Bucuresci la 29 Octombre 1897.

Prețul 50 cr.

I. L. Szavlovski, inginer.

Chronologie, Calendare

și

Reforma calendarului.

Prețul 50 cr.

Se pot procura din

Librăria Tipografiei archidiecesane,
Sibiiu.

Din Librăria Tipografiei archidiecesane se pot procura:

Insoțirile de credit, îndreptare practică

de

T. W. Raiffeisen,

traducere autorisată

de

Dr. A. Brote.

Prețul 80.

Cartea Stuparilor Săteni

de

Romul Simu, învĕțător

prețul 35 cr.

Libraria Tipografiei archidiecesane,
Sibiiu.

În tipografia archidiecesană a apărut:

CATECHISM

pentru învĕțământul religiunei drept-credinciós rĕsăritene,

de

Moise Toma,

prelucrat de

Simeon Popescu,

ediția VIII; prețul legat 20 cr.

Se află de vênḑare în

Librăria Tipografiei archidiecesane.
Sibiiu.

Din

„Biblioteca nóstră“,

sub direcția dlui E. Hodoș, au apărut:

Nr. 1 *Realități și visări*, de S. S. Secula;
Nr. 2 *Iancu de Huniad*, de Ios. Bălan;
Nr. 3—4 *Versuri și Proză*, de G. Coșbuc;
Nr. 5 *Fabule alese*, de Gr. M. Alexandrescu;
Nr. 6 *Dela sat*, piesă popor. în dialect bănățean de N. Mocoviștеanu;
Nr. 7 *Intocmai*, de Zotti Hodoș.

1 numĕr 14 cr.

Se află de vênḑare în

Librăria Tipografiei archidiecesane
Sibiiu.

Banca generală de asigurare mutuală „TRANSILVANIA“.

A XXIX-a adunare generală ordinară

se va ținea Duminecă în 22 Maiu n. a. c. la 11 óre înainte de amiaḑi, în sala comunității orășenesci (Curtea sfatului, strada Măcelarilor Nr. 2.) [56] 2—2

Obiecte de pertractare:

1. Dare de sémă despre afacerile anului 1897.
2. Raportul comitetului de supraveghiare.
3. Intregirea consiliului administrativ.
4. Alegerea consiliului de supraveghiare.
5. Propuneri incurse.
6. Sortiri de obligațiuni ale fondului de întemeiare.

Sibiiu, 18 Aprile 1898.

Consiliul de direcțiune.

Câștigul cel mai mare

în casul cel mai favorabil. [49] 2—2

1.000,000 Coróne.

Consemnarea

tuturor celor 50.000 câștiguri

Cel mai mare câștig in cel mai favorabil cas

1,000,000 Kronen.

Speciell sind die Gewinne wie folgt eingetheilt.

☞ in Baar zahlbar.

		Kronen
1	Prämie mit	600000
1	Gew. à	400000
1	„ „	200000
2	„ „	100000
1	„ „	90000
1	„ „	80000
1	„ „	70000
2	„ „	60000
1	„ „	40000
5	„ „	30000
1	„ „	25000
7	„ „	20000
3	„ „	15000
31	„ „	10000
67	„ „	5000
3	„ „	3000
432	„ „	2000
763	„ „	1000
1238	„ „	500
90	„ „	300
31700	„ „	200
3900	„ „	170
4900	„ „	130
50	„ „	100
3900	„ „	80
2900	„ „	40
50,000	Gew. u. Pr. im Betrage	13.160,000

cari se trag în șese classe.

In curênd începe a doua mare **loterie de classe reg. ung.** Ea conține

100,000 și **50,000**
losuri originale câștiguri în bani

așadar jumĕtate din losurile edate trebue sĕ fie trase conform specificărei alăturate și **prospectul de câștig** precum va fi în genere cunoscut, este **enorm de mare.**

Binevoitóre comande urgente de **losuri originale** cu prețul original stabilit după plan

pentru un **întreg** los original I. classă **fl. 6.—**
„ o **jumĕtate** „ „ „ „ „ **3.—**
„ un **pătrar** „ „ „ „ „ **1.50**
„ o **optime** „ „ „ „ „ **—.75**

se espedéză cu **rambursă** sau pe lângă **trimitere înainte a sumei**. Liste oficióse se espedéză stimaților nostri clienți după tragere, planuri oficióse stau de mai nainte la disposiție gratis. Precum e deja sciut, tragerile sĕ efectuesc publice sub **supraveghearea guvernului reg. ung.**

Noroc deosebit

a avut de înregistrat **colectura nóstră centrală** la I. loterie de classe reg. ung. pentru-că deja în **clasele anterióre** (primele cinci classe) au căḑut în colectura nóstră centrală câștiguri de **100.000, 30 000, 5000, multe de 2000, 1000, 500 și 300 coróne** etc. și s'au solvit norocoșilor câștigători.

Pentru tragerea I. classe a loteriei de classe reg. ung. a doua sĕ recomandă a ne trimite comandele **cât se póte de curênd.** Amintim observarea nóstră dela prima loterie, că aprópe de tragerea primei classe nu se vor mai căpĕta losuri și am avut drept — pentru-că asaltați am fost cu comande din patrie și străinătate cu puțin înainte de tragerea I classe, dar spre cel mai mare regret al nostru nu le-am mai putut esecuta.

Ne rugăm deci a trimite curênd comandele I. classe, la tot casul înainte de

29 Aprile a. c.,

căci numai atunci putem promite espedare sigură.

A. Török & Co.

colectori principali

ai loteriei de classe reg. ung.

Budapesta, V., Waitznerring 4/A.

Redactor prov. Dr. Elie Cristea.

Editura și tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 40. Sibiiu, Marți, 14/26 Aprile 1898. *Anul XL VI.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strěinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuě ori 12 cr., — de trei or 15 cr. rěndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sinódele nóstre.

Cuvêntarea

Excelenției Sale, I. P. S. Domn archiep. și metropolit Miron Romanul la deschiderea sesiunei sinodului ordinariu al archidiecesei transilvane, la 12 Aprile st. v. 1898.

Preastimați Domni!

Iubiți frați, iubiți fii sufletesci!

Intre valurile dese, cărora este espusă naia bisericei nóstre în calea nisuințelor ei spre cultură și moralitate, mare mângăere și multă încuragiare ne dă totdéuna sinodalitatea nóstră; când adeca representanții clerului și ai poporului, adunați împregiurul archiereilor sei, se consultă asupra situațiunei și vin într'ajutoriu ierarchiei întru întărirea așeḑămintelor organice și peste tot întru salvarea intereselor bisericii.

Astfel de ocasiune ni-se deschide și astăḑi, când Domniile Vóstre, iubiți frați și fii sufletesci, conscii de gravitatea și importanța însărcinării ce o ați primit ca representanți ai clerului și poporului, ați grăbit a vě presenta aici în sinodul nostru archidiecesan în numěr așa de frumos și a-mi da ocasiunea plăcută, ca sě vě salut și îmbrățișez cu tótă căldura inimei mele

Nu mě îndoiesc, că Domniile Vóstre și la acéstă ocasiune veți căuta sě și faceți misiunea nobilă ce o aveți pentru consolidarea nóstră internă, și în general pentru apěrarea și promovarea intereseior sântei nóstre biserici naționale. Contând deci și la ordinea bună în discuțiunile sinodale, carea se ne facă ca și în trecut, numai onóre, după ritualele premerse sub sânta liturgie de astăḑi cu chemarea duchului sânt, sesiunea ordinară a sinodului nostru archidiecesan pentru 1898 o declar de deschisă.

Cuvêntare

pronunțată de Prea Sânția Sa, părintele episcop al Aradului Ioan Mețianu, la deschiderea sesiunei ordinare a sinodului eparchial aradan din 1898.

Christos a înviat!

Domnilor deputați!

După un interval de un an, plin de cercări și greutăți și pentru clerul și poporul nostru, biserica nóstră cea vie, mě bucur d-lor deputați, věḑêndu-vě érăși întruniți în acest sinod eparchial, pentru a consulta și a combina cele de lipsă la înaintarea treburilor nóstre bisericesci, școlare și fundaționale; deci vě salut din inimă și la acéstă ocasiune de bună venire.

Pe cât este de frumósă și de măréță acéstă chiămare a D-vóstre D-lor deputați, — căci ce și póte fi mai frumos și mai măreț, decât asemenea conlucrare a fruntașilor eparchiei, la înaintarea causelor comune, — pe atât este de grea încă și în timpuri mai bune, dar apoi cu atât mai grea, între grelele împregiurări, în cari ne aflăm.

De aceea póte nici când n'a fost așa mare trebuință de asemenea consultări și conlucrări comune, ca și acum în aceste timpuri critice, când multe și felurite curente periculóse, de decădință morală și materială, se rěspândesc ḑilnic și printre credincioșii bisericei nóstre.

Unele dintre aceste nefericite curente de decădință morală sunt și indiferentismul religios, nazarenismul și confesionalismul; ér ceea ce causéză decadința materială, — între multe altele, — este și lipsa greu simțită și de poporul nostru, urmată din nerodirea pămêntului din anul trecut.

Prin tóte acestea și poporul nostru a devenit espus multor ispite grele, de tot felul; dar cu bucurie putem constata D-lor deputați, că pe lângă tóte acele cercări grele, bunul nostru popor, — cu neînsemnate escepțiuni, — nu s'a molipsit de acele rele; ci credincios sfintei religiuni străbune, a respins dela sine, tóte acele curente periculóse.

În marea nóstră îngrijire, de care suntem cuprinși, Dlor deputați, acésta ne póte servi de mare mângăere; dar tot-odată și de o nóuă dovadă, că sfânta nóstră religiune străbună, este și astăḑi acel scut puternic, acel înger păzitor, și apărător al nostru, carele fu totdeuna și al fericiților nostri părinții. De aceea și ține poporul nostru, ca și noi, cu atâta tărie la sfințenia ei. Sě ne închinăm dar umbrei fericiților nostri stăbuni, cari prin multe greutăți și sacrificii, ni-au lăsat de moștenire, acel razim tare al credinții și esistinții nóstre.

Ce învěțături mari acestea, cum ne spun ele, că religiunea străbună, este în adever nu numai mângăitórea și tăria nóstră în valurile acestei vieți ci și basa esistinții nóstre și a viitoriului nostru aici, pe acest pămênt, și a fericirii nóstre și dincolo de mormênt. Cum ne spun ele, ce pěcat grozav ar comite toți aceia dintre noi, cari n'ar ține cu tótă tăria la sfințenia ei, cum ar strica unii ca aceia, după ḑisa s. Apostol, casa lui D-ḑeu, și cum ar slăbi prin acésta nu numai basa esistenții nóstre și a viitoriului némului nostru din acésta lume, dar și a fericirii nóstre de dincolo de mormênt?

De unde urméză, D-lor deputați, sě ținem tot mai mult și mai tare, la aceea sfântă moștenire părintéscă, sě-o plantăm tot mai adênc în sufletul nostru, și al poporului nostru, sě cultivăm tot mai mult, în toți ai nostri, legătura dragostii evangelice și a credinții, ca sě nu sě pérdă nimeni dintre noi, căci ori ce perdere slăbesce puterea susținerii organismului nostru bisericesc.

Pentru a face acésta mai cu mult succes, trebue sě ne apropiem D-lor tot mai mult de popor, sě fim tot cu mai multă atențiune și îngrijire de el sě fim cu mai mare alipire cătră el, desvoltând o activitate tot mai intensivă și mai roditóre, nu numai pe terenul religios-moral; dar și pe acela al deșteptării, luminării și cultivării poporului, interesându ne tot mai mult de sórtea lui, de care e strîns legată și sórtea bisericii nóstre naționale și prin acésta și sórtea nóstra a tuturor.

Trebue sě facem acésta fără întârḑiere, D-lor deputați, pentru-că atinsele curente periculóse, se tot sporesc luând dimensiuni tot mai mari și pentru ca poporul sě pótă preîntâmpina tóte acelea fără pericol.

Terenul cel mai mănos, pentru asemenea lucrări, ni-l ofere D-lor deputați, cele dóue așezăminte străbune: Biserica națională și școla confesională.

Prin biserică ne întărim în credința în D-ḑeu, ne învățăm și ne deprindem la dragostea evanghelică, iubirea de D-ḑeu și deaprópele; ér aceste dóuě mari vîrtuți creștine, ne îndreptățesc și la a treia, adecă la speranța într'o viață mai bună aici și la fericirea de dincolo de mormênt.

Spre acest scop sě stăruim ca toți ai nostri sě cerceteze cât mai regulat sf-ta biserică și sě se împărtășéscă cu sfintele taine; sě țină strămoșeștile datini religióse și sě-'și créscă și pe fiii și ficele lor în spirit religios.

De asemenea sě stăruim D-lor deputați, ca tinerimea nóstră sě cerceteze cât mai regulat școlele nóstre confesionale; și sě îngrijim ca aceste școle sě fie la înălțimea chemării lor, nu numai pentru instruirea tinerimii în obiectele prescrise, dar și pentru plantarea în sufletul tinerimii, a simțului religios și alipirii de biserica străbună, care a îndulcit și nutrit pe fericiții nostri părinți, cu laptele credinței, al cărui putere i-a întărit prin tóte vitregitățile secolilor trecuți.

Din acestea învederând, că basa cea mai solidă și cea mai singură a esistinții și a viitorului nostru, sunt cele dóuă așeḑăminte străbune: Biserica națională și școla confesională: ni-sě impune tuturor marea datorință, D-lor deputați, a aduce tóte sacrificiile posibile, a-le susținé și ridica la înălțimea chemării lor.

Inplinirea acelei mari datorințe ne mai înpune D-lor deputați, și o conlucrare armonică, inspirată de duhul înțelegerii, al înțelepciunii, și al dragostii evangelice; căci numai așa ne vom puté înplini cu bun succes, frumósa misiune, la care neam angajat, și numai așa vom puté justifica încrederea pusă în noi, de aceia pe cari îi representăm.

La tóte acestea mai implorând și aci ajutoriul și binecuvêntarea ceriului, dechiar sesiunea sinodului nostru eparchial ordinariu, pe anul 1898, de deschisă.

Sinodul archidiecesan.

Serviciul divin.

Dumineca în 12/24 a curentei, șa început sinodul archidiecesan lucrările sale. Deschiderea sesiunii a fost precedată de celebrarea stei liturgii, oficiate în bis. din Sibiiu-Cetate din partea Ės. Sale I. P. S. nostru archiepiscop și metropolit Miron Romanul, asistat de următorii protopresbiteri: *Zaharie Boiu, Ioan Papiu, Nicolau Cristea, Nicolau Ivan*, asesori cons., Dr *Remus Roșca*, dir. sem. și diaconul archidecesan *Demetriu Câmpeanu.* archivariu cons.

In decursul servițiulni divin s'-a făcut și dóue chirotesiri de ppresbiteri. Candidații *Georgiu Roman*, pănă acum paroch în *Sân Nicolaul-mic*, eparchia Aradului, și *Petru Popovici*, paroch în *Abrud*-Sat și adm. ppresb. au fost presentați Es. Sale I. P. archiepiscop încă înainte de începerea liturgiei. Es. Sa le-a ținut o alocuțiune, plină de ințelepte sfaturi și îndrumări, la care ei au rěspuns cu declarațiunea solemnă, că se vor nisui a îndeplini cu conscientiositate oficiul de ppresb.; ér la eșirea cu evangelia au fost promovați întru ppresb. conform prescriselor tipicale, primul pentru tractul Devei, ér al doilea pentru tractul Abrudului. —

Cântările liturgice le-a cântat corul seminarial sub conducerea profesorului Georgiu Dima cu o precisiune admirabilă.

Ședința de deschidere.

După terminarea liturgiei și a ceremonialului pentru chemarea duchului st. s'au adunat deputații sinodali, întruniți în nr însemnat în sala mare a noului edificiu seminariul și prin o deputațiune, constătătóre din pprsbiterii Vasiliu Damian, Demetriu Coltofean și dintre mireni Cavaler Pușcariu, Josif Pușcariu, Dr Iancu Mețian, au invitat pe președintele archepiscop la ședință.

Escelenția Sa este primit în sala de ședințe între strigăte de „sě trăéscă". Ocupând locul presidial deschide ședința cu discursul ce'l publicăm în fruntea foii nóstre.

După deschidere presidiul numeșce notari interimali din cler: ppresb. *Mateiu Voilean*, ases. cons. și *Sergiu Median*, mireni: Dr. *Iosif Blaga*, Dr. *Elie Cristea, Ioan Moța* și Dr. *Buzura.*

Fiind peste $^{1}/_{2}$ din deputații verificați presenți sinodul se declara capabil a aduce concluse.

Biroul interimal se declară aleș definitiv. Pentru a sě face combinațiunile necesare la alegerea comisiunilor, ședința se suspinde pe câteva minute. După redeschidere sě aleg în

I. In comisiunea verificătóre.

Ioan Danciu, Tuliu Roșescu, Avram Pěcurariu, Ambrosiu Bârsan, Simeon Pașca, Demetriu Comșa, Dr. Iosif Ivan, Iosif Popescu și Dr. Ioan Șenchea.

II. Comisiunea organisătóre

Simeon Monda, Ioan Papiu, Vasiliu Voina, Parteniu Cosma, Dr. Iancu Mețianu, Petru Pipoș, Ioan cav. de Pușcariu, Ioan de Preda, și Leontin Simonescu.

III. In comisiunea bisericéscă.

Zacharie Boiu, Traian Mețian, Romul Furdui, Mih. Cirlea, Iosif Pușcariu, Dr. Ioan Turcu, Teodor Pop, Dr. Ioan Farkaș, și Georgiu Dănilă.

IV. In comisiunea școlară.

Dem. Coltofean, Matei Voilean, Nicolau Ivan, Dr. Danil Barcian, Dr. Ioan Popescu, Dr.

Pavel Oprişa, Dr. Vas. Bologa, Dr. Petru Şpan şi Victor Tordăşian.

V. In comisiunea financiară

Vasilie Damian, Iuliu Dan, Tit Ghiaja, Dr. Liviu Leményi, Dr. Ioan Mihu, Dr. Vasile Preda, Dr. Nicolau Olariu, Dem. Comşa şi Dr. Nic. Vecerdea.

VI. In comisiunea petiţionară.

Stanca Avram, Alimpiu Oprea, Dr. Gavril Buzura, Augustin Nicóră, Dr. Ioan Ivan şi Dr. Enea Draia.

Presidiul presentéză actele alegerii unui deputat mirean în cercul al XIV. al Bistriţei şi un protest dat în contra acestei alegeri; protestul, împreună cu credenţionalul deputatului ales, se dau comisiunii verificătóre.

Se presentéză cererile de concediu ale deputaţilor: *Valeriu Bologa*, *Virgil Oniţiu*, *Ioan B. Boiu* pentru întréga sesiune şi a ppresb. *Traian Meţian* pe 5 ḑile. Concediile sĕ acordéză.

Apoi sĕ presentéză rapórtele consistoriale şi mai multe petiţiuni, cari sĕ împart diferitelor comisiuni.

Cu aceste şedinţa s'a încheiat la óra 1 d. a.

După şedinţă s'au presentat toţi deputaţii în reşedinţa archiepiscopéscă şi prin rostul Ilustr. Sale Dlui cavaler Ioan de Puşcariu au salutat pe Ex. Sa părintele arch. şi metrop., dorind tărie şi sănătate pentru biruirea tuturor greutăţilor înaltului oficiu, ce-l ocupă. Ex. Sa a mulţămit tuturor pentru omagiile aduse şi sentimentele manifestate.

La $1^1/_2$ Ex. Sa a dat un prânḑ în onórea nouchirotesiţilor ppresbiteri.

Şedinţa a II-a

Luni la 13 Aprile a. c.

Şedinţa se deschide la órele 12 din ḑi Preşedinte Ex. Sa Miron *Romanul*. Notariu: Mateiu Voileanu. Protocolul şedinţei prime după unele mici modificări stilare se verifică. —

Biroul presentéză următórele esebite: Deputaţii Michail Cirlea, Dr. Nic. Maier şi Simeon Paşca îşi cer concediu pentru tótă durata sesiunei, ér deputatul Dr. Enea Draia, pe 5 ḑile. Concediile se acórdă.

Preotul din Ghimbav Jos. Maximilian înaintéză o petiţiune, în care se rógă ca forurile bis. competente sĕ întrevină pentru dotarea preoţilor din fundul regiu.

Se dă comisiunei petiţionare.

Comis. verificătóre prin referentul Dr Nic. Ivan raportează asupra actelor electorale a-le deputatului Dr Ioan Popescu. Comisiunea avênd în vedere că chiar dacă s'ar lua în considerare protestul înaintat, resultatul alegerii în favorul numitului deputat nu se alteréză, propune verificarea lui.

Dr Ioan Popescu se verifică pentru cercul XIV al Bistriţei.

Şedinţa proximă se anunţă pe Marţi la 10 óre a. m.

Discuţie asupra proiectului de lege despre întregirea venitelor preoţesci.

— *Din dieta maghiară.* —

Şedinţa din 19 Aprile. Ministrul **Wlassics** apără încă odată proiectul faţă de cei ce lau atacat. Declară, că numai în casul acela ia asupraş respunderea, dacă guvernului îi rĕmâne dreptul de supraveghiare şi de controlare cum s'a dispus în proiect. Dacă s'ar satisface dorinţei lui Apponyi, ca preoţii necualificaţi se nu fie împărtăşiţi cu ajutoriul statului ar rĕmâné desconsideraţi mai ales aceia cari se luptă cu miseria. Cu privire la acea invinuire, că ministrul n'are sĕ judece asupra preoţilor, ci dacă e lipsă sĕ transpună afacerile lor forurilor penale, — reflectéză că asta nu se póte.

De pildă parochul demonstréză prin a nu ţiné serviciu divin întru memoria esistenţei millenare a statului, nu pomenesce patria cu prilejul astorfel de servicii, respinge conşecuent recercările forurilor administrative unguresci, poartă cocardă în colorile românesci. Bine, după ce lege penală sunt a se osndi aceste fapte?

E convins, că acest proiect este numai în folosul contesiunilor, ér pe de altă parte e cert, că resonul de stat a dictat proiectul.

Vorbirea lui Werner Gyula.

Oratorul doresce sĕ vorbéscă asupra proiectului din punct de vedere al politicei naţionale, manecând din cele expuse de deputaţii saşi Schwicker şi Meltzl. Schwicker a observat că statul nu se póte răḑima decât pe o societate tare şi sănătósă. Adevĕrat, însĕ societatea acésta trebue sĕ fie şi patriotică şi sĕ fie pătrunsă în tóte ale sale de ideia unui stat naţional. Oratorul cunóşte o societate tare, sĕnătósă şi sîrguinciósă (cea săséscă) care însĕ totuş nu este un raḑim al statului, fiindcă activitatea politică a deputaţilor saşi rĕspândeşte neîncredere şi prejudicii faţă de statul naţional maghiar.

Meltzl şi soţii lui de principiu îşi perd cumpĕtul, îndată ce se face ceva în interesul consolidării statului. Dar n'a fost acésta şi în trecut astfel. Se ştie dór că universitatea săséscă a înaintat odată guvernului un memorand, în care a declarat, că Saşii sunt gata a aduce ori ce jertfă pentru statul unitar naţional fiindcă poporul săsesc va sta sus sau va cădé odată cu acest stat. Cum vin acuma Saşii se fie aduversari, *când e sĕ se asigure neşte condiţii pentru esistenţa statului naţional maghiar?*

Deputatul Zichy Iános a susţinut că proiectul primejduieşte libertatea bisericei prin raporturile ce se creiază între stat şi biserică. Oratorul respinge acéstă invinuire, fiindcă proiectul e basat pe principii humanitare şi e în interesul bisericei.

Ţine sĕ se opriască la situaţia preoţilor greco-orientali. Acestia sunt a se împărţi privitor la beneficiile ce au se primécă dela stat în trei clase. Primei clase aparţin aceia cari au venit anual de 300 fl. De acestia sunt putini. Sunt cei mai avuţi preoţi.

Salarul celor din cl. II. e de 200 fl., ér pentru cl. III. ceva peste 100 fl. Sunt comitate în cari venitele preoţilor gr.-orientali se urcă numai la 70—80 fl. Cei mai mulţi trebue din acest salariu sĕ-şi susţină copiii. E cu neputinţă a rĕmâne rece în faţa acestei miserii.

Ḑiarele naţionalităţilor ḑic, că acest proiect are de scop a corupe preoţimea şi a o dobândi pentru scopuri politice.

Însĕ chiar programul naţional român votat din partea Românilor în adunarea dela Blaj din 1848 pretinde ca preoţimea sĕ fie plătită de către stat, — lucru ce ar creia o stare de dependenţă şi mai strânsă. *Volenti non fit injuria.*

Biserica gr.-orientală a fost în Ungaria totdéuna în legături morale şi materiale cu statul. La anul 1779 episcopul ei era plătit din partea statului, cualificaţia preoţilor era normată în lege. O ordinaţiune din 1810 pune biserica formal sub tutela statului, — chiar şi în privinţă dogmatică. In Transilvania însĕ biserica a fost numai tolerată, potestatea statului însĕ nu s'a amestecat nici-când în afacerile ei interne, ba i-a ocrotit chiar autonomia.

Contele Bethlen a voit sĕ constate, că proiectul acesta tinde numai la disciplinarea politică a preoţimei. O astfel de părere e potrivită a provoca nelinisce în biserica greco-orientală şi a escita spiritele. Dar nu e adevĕrat. Proiectul póte sĕ aibă urmări politice, n'are însĕ scopuri politice. Proiectul va înrîuri de sigur asupra naţionalităţilor. Căci trebue sĕ considerăm că — afară de Saşi — la noi nu esistă partid politic moderat între naţionalităţi.

Românii d. e. stau pe basele pasivităţii Fiind-că însĕ într'un stat constituţional nu se pot obţine resultate decât în legislativă, de fapt astăḑi nime nu represintă pe Români la locul competent. O altă împregiurare deamnă de atenţie e, că mişcarea naţionalităţilor în cercurile de jos e in conex cu tendinţe comunistice. Agitatorii vorbesc poporului că proprietatea este usurpată de către Maghiari de fapt însĕ ea este a Românilor. **Preoţii sunt însă mai chemaţi ca se influinţeze cu moderaţiune în direcţia acésta, şi sunt constrânşi a o face în propriul lor interes dacă proiectul va deveni lege, căci prin o politică contrară nu vor dobândi nimic, pot însĕ se pérdă totul. De fapt rĕscóla sângerósă a românilor din 48 e a se reduce în mare parte la influinţa ce o aveau preoţii lor, cari erau în mare miserie.**

Dela anul 1867 încóce tóte partidele maghiare s'au nisuit a întări posiţia maghiarismului, până ce a venit partidul poporal care a stricat armonia. S'a găsit dór un deputat, abatele Molnár, care a esprimat dorinţa ca legea naţionalităţilor sĕ fie esecutată.

Thály Kálmàn: *Trebue abrogată legea asta.*

Presidentul: Vĕ rog sĕ fie tăcere.

Buzáth Ferencz: *Da, trebuie sĕ ştergem legea naţionalităţilor.*

Presidentul îl îndrumă la ordine.

Werner Gyula continuă prin a arăta că acea declaraţie a lui Molnár, prin care insistă pentru esecutarea legii naţionalităţilor sèmănă cu conţinutul „Replicei“ şi a „Memorandului“. Poftéscă Molnár şi motiveze afirmări ca cele privitóre la apăsarea naţionalităţilor. Proiectul din chestiune arată mai bine cât de mult se intereséză statul de naţionalităţi. —

Şedinţa din 21 Aprile.

Vorbirea deputatului Molnár Iános.

Dl deputat Iuliu Werner de câte-ori ne-a învinovăţit pe noi, cei din „partidul poporal“, că ţinem parte naţionalităţilor nemaghiare. Sĕ nu gândéscă însĕ, că de acésta învinuire noi ne înspăimêntăm aşa grozav. Vorbe de acestea am mai auḑit destule, dér noi nu numai că nu negăm, dér acum declar cu hotărîre, că da, noi suntem amici ai naţionalităţilor, numai cât nu în înţelesul acela, cum aţi vré d-vóstre se ne înfăţişaţi. Noi suntem amici ai naţionalităţilor, dar óre d-vóstrĕ sunteţi inimicii lor? Décă d-vóstre luaţi în nume de rĕu, că suntem amicii naţionalităţilor, urméză de aici, că d-vóstre sunteţi duşmanii lor. Noi, ce-i drept, suntem amici ai naţionalităţilor, dér nu şi ai agitatorilor de naţionalitate; suntem amici ai naţionalităţilor, deóre-ce apĕrăm dreptul ori şi cui, căci dóră e un punct al programului nostru, ca sĕ apĕrăm dreptul fiă-căruia, prin urmare şi al naţionalităţilor, căci şi după vorbele d-lui ministru-preşedinte, ele au în privinţa limbei drepturi garantate în lege. Noi încă dorim, că naţionalităţile se fiă Maghiari şi se şcie unguresce. In acésta ne unim cu d-vóstrĕ; dar ne deosebim prin aceea, că d-vóstrĕ voiţi sĕ maghiarisaţi cu puterea, pe când noi pe cale prietenéscă, prin iubire, pe încetul şi astfel nu într'un mod grozav, cum faceţi d-vóstrĕ, de témă, ca se nu le facem şi mai îndîrjite, ci *noi ne silim, ce po naţionalităţi sĕ le căştigăm pentru ideia de stat maghiar. Noi uici-odată şi nimĕnui nu-i permitem, uu-l lăsăm sĕ atingă, s(atace, sĕ nege, ori măcar sĕ vorbéacă in contra ideei de stat maghiar.* Dela fie care naţionalitate, numéscă-se ea ori-cum dorim şi pretindem, înainte de-a sta de vorbă cu ea, ca sĕ se mărturiséscă pe sine ca cetăţén maghiar, tocmai aşa, cum acel biet Slovac, care trăiesce din legatul ólelor cu sîrmă, chiar emigrând în America nordică şi întrebat fiind acolo, că de ce naţionalitate se ţine, nu ḑice, că e Slovac, ci că e Ungur.

Apoi d-l deputat Iuliu Werner cutéză sĕ ḑică, că legea de naţionalitate este esecutată! Apoi, d-le deputat, îţi spun sincer, — sĕ nu te superi, nu vorbesc din dispreţ, nici ca se te batjocuresc, — un bărbat mai mare nu numai ca d-ta, ci mai mare ca mulţi alţii, un bărbat, care între numĕroşii sĕi soţi s'a ridicat mult de-asupra şi care are un trecut parlamentar fórte vechiu, afară de acea face parte din partidă d-vóstră (adecă din partida guvernementală): mi-a mărturisit, ḑic cu ocasiunea unei conversaţiuni private, că zéu legea acésta (de naţionalitate) nu este dusă in deplinire, — lucru, despre care şi d-l deputat Werner şi ori cine se póte convinge, décă va lua înainte acea lege de naţionalitate şi o va cerceta din paragraf în paragraf, din punct în punct, cum eu am făcut. Acel distins om politic mi-a mai spus şi aceea, pentru ce nu crede el, că ar fi cu putinţă de-a duce in deplinire acea lege. Apoi, onorată dietă când óre am ḑis noi că acea lege trebue dusă în deplinire?

Noi n'am ḑis-o asta, ci — în specie eu — am întrebat numai, că deóre-ce d-vóstră întotdéuna accentuaţi şi ḑiceţi că tóte legile esistente trebue duse în deplinire, pentru-ce atunci nu duceţi în deplinire şi legea de naţionalitate, ori dacă credeţi că e rea pentru-ce nu o îndreptaţi? Căci, on. dietă, într'un stat de drept o lege codificată nu s'a obicînuit sĕ rĕmână ne dusă în deplinire. Acésta am ḑis'o şi o ḑicem.

După acestea deputatul Molnár întorcêndu-se la proiectul de lege pentru întregirea venitelor preoţesci, ḑice, că după convingerea lui acest proiect nu este altceva decât o primejdiósă întindere a stăpânirei guvernului şi asupra bisericelor.

S'a ḑis din partea unor deputaţi aici în dietă, că proiectul *numai din punctul de vedere al prdoţilor greco-orientali şi mai ales din punctul de vedere al preoţilor greco-orientali romăui cuprinde anumite puncte mai săpărăcióse.* Dacă aşa stă tréba, daţi-mi voie sĕ cetesc din ḑiarul „Egyetértés“, despre care de bună sémă nu veţi ḑice că este amic al naţionalităţilor, următórele (cetesce):

„Pe basa temerei de naţionalităţi s'a atacat libertatea maghiară. Am întors pe dos legile şi am suferit volniciile îndată ce a fost vorba despre aceea, ca sĕ punem frâu agitatorilor naţionalităţilor. Dar nu ne-am gândit la aceea, că puterea peste mĕsură mare, ce am dat-o guvernului pentru scopul acesta, póte s'o foloséscă şi în contra nóstră; am suferit sĕ se calce legea şi la urmă şi noi am avut nĕcaz dintr'asta; am suferit volnicia faţă cu agitatorii şi guvernul a început sĕ comită volnicii şi faţă cu noi.

„Cu viclenia unei vulpe am făurit legea electorală astfel, ca cât mai puţini ultraişti valahi sĕ pótă întra în dietă. Dar şi acésta s'a rĕsbunat, căci într'o mare parte a ţĕrei toţi candidaţii de deputaţi oposiţionali, nu numai ai naţionalităţilor, au fost făcuţi imposibili sĕ isbutéscă la alegeri. Am rĕmas linisciţi, când am vĕḑut că se ia în bătaie de joc acéstă lege electorală cu scopul ca sĕ fie trântit câte un candidat de deputat de ai naţionalităţilor. Însĕ modul acesta de călcare a legilor s'a prefăcut în obiceiu faţă cu ori-ce candidat oposiţional şi tânguirea nóstră a fost prea târḑiă.

Am închis ochii când am vĕḑut, că câte-un fişpan torturéză poporaţiunea din Solnoc-Dobâca şi Caraş-Severin şi am ḑis aşa le trebue! Dér când asemenea lucru s'a întêmplat şi în comitatele (locuite de Maghiar) Ciongrad, ori Somogy zadarnică a fost protestarea nóstră. Corteşului, solgăbirĕului i-a fost iertat totul îndată ce era vorba de regularisarea Valahilor, dér nu ne-am gândit, că mai târḑiu prea marea putere, ce i-am dat'o în mână, o va folosi în contra tuturor. Pe încetul am ajuns acolo, că astăḑi guvernul este atotputernic. Nu mai e nici lege nici drept, nici autoritate, nici instituţiă, nici putere, care sĕ fie în stare a ne ocroti în contra lui“.

După ce ceti aceste rênduri din „Egyetértés“, Molnár îşi arată temerea, că guvernul, pe cuvânt că vrea sĕ regulariseze pe preoţii români, îşi va deschide prin acest proiect uşă liberă de a intra în tóte bisericile şi a se face stăpân asupra lor. Esamina apoi paragraf de paragraf proiectul şi arată, că nu este aprópe nici un punct în el, care sĕ nu fiă vătămător pentru autonomia bisericelor şi care sĕ nu ţintéscă a subjuga bisericile şi preoţii atot puternicei ministrului. Declară în fine, ca respinge proiectul.

*

In şedinţa de Sâmbătă proiectul a fost primit în general şi s'a trecut la desbaterea specială.

Din protopresbiterate.

(*Tractul Unguraş.*)

Valea-Almaşului, Aprile 1898.

Sinodul protopresbiteral al tractului Unguraşului de astă dată s'a ţinut în Tresnea încă la 14 Faur

Între curenţiele representanţei nóstre tractuale au ocurat şi s'au desbătut cestiuni, ce neaducêndu-se până acum la lumină, par a fi de interes măcar acuma a se da publicităţii.

La locul prim fără îndoială e a se aminti marinimosul dar de 200 fl. şi mai bine, ce ilustrul membru al sinodului nostru dl Dr. Remus Roşca, directer seminarial, a binevoit sĕ oferă fondului protopresbiteratului „Petru Roşca“.

Fondul acesta întemeiat prin colecte acum 10 ani drept monument neperitor întru pia memorie a fericitului în Domnul fost protopresbiter „Petru“ încă dela început a fost alimentat de Reverendisimul Domn Dr.

Roşca cu sume îndoit mai mari decât din cât constă acela, ér la începutul acestui an, pe când fondul era de 290 fl., pentru-ca cu o ḑi mai curênd sě-şi reverse binefacerea, Mecenatele fondului, dl director a binevoit a pune în vedere completarea fondului la 500 fl. din al seu propriu, ca astfel încă în anul şcolar viitor restul de după capitalisarea intereselor de 10% sě se dea ca stipendiu studenţilor din tract.

De asemenea membrul Ioan Andreiu, ca fost cassar al unei petreceri filantropice, a binevoit sě ofere 6 fl, venitul net, în favorul aceluiaş fond.

Faptele vorbesc de sine, fără comentar. De-ar da Dumneḑeu numai imitatori!

Ca mai actual şi de interes acum în preajma sinodului nostru archidiecesan, ne vom lua voie sě lăsăm sě urmeze şi sě Vě rugăm, onorată Redacţiune, sě binevoiţi a publica şi următórele dóuě propuneri făcute de notariul sinodului, membrul Jovian Mureşan şi primite unanim, cu privire la practica de urmat în casuri de căsětorii mixte, precum şi referitor la dotaţia clerului; étă-le:

I.

Art. de lege XXXIII: 1894 §. 1 dă voie liberă civilor de religie receptă, ca încă înainte de încheierea căsătoriei, sě se învoiască prin act public asupra religiei, în care vor sě persevereze ei, respective vor sè se créscă copii lor.

Acéstă disposiţie facultativă a legei însě biserica soră gr.-cat. tinde a o esplica de obligatorie şi a o esploata în favorul urgisitului proselitism cu fel şi fel de mijlóce, prin cari nu numai că causézā strapaţii şi jertfe materiale credincioşilor nostri, ci durere în mare parte sprijiniţi şi de organele statului — pe creştinii nostri îi abate dela religia nóstră strămoşéscă, alternativă, căci altcum nu le oferă cununia bisericéscă.

Considerând, că odată iniţiată şi apoi consecuent urmărită acésta procedură mai ales în părţi espuse, uşor póte sě aivă de urmare: ori incuibarea concubinatelor, ori rěmânerea numai cu căsătoria civilă, ori apoi apostasia, prin urmare demoralisarea poporului:

Sinodul protopresbiteral a învitat preoţimea tractuală ca sě se ţină strict de îndrumările cuprinse în instrucţiunea Excelenţiei sale şi a Preav. Consistor emanată în casurile de procedură la căsătorii mixte şi în cas de lipsă se efectuéscă chiar şi cununia acelor nupturienţi, cari aparţinênd bisericei nóstre în o parte, nu pot obţiné cununia bisericéscă pentru alternativa de a trece la gr.-catolicism respective a se obliga a-şi cresce copiii în acea religiune. —

II.

Este cunoscut, că statul nostru are un proiect de lege în privinţa dotaţiunei clerului de ritul şi confesiunea nelatină.

Considerând că absracţie făcênd dela unele disposiţiuni ale proiectului, cari în dorul statului de a înrola preoţii de o cualificaţie superióră reguléză anum te recerinţe de conduită faţă de stat, cari numai deteriorarea independenţei clerului bisericei nóstre póte sě aivă de scop: proiectul, devenind lege, până când nu va lovi în autonomia bisericei. ar fi un bun augur şi respective început pentru lipsitul nostru cler;

Considerând însě, că dotaţiunea maximală contemplată a se întregi până la 800 fl. mai mult are sě se reverse asupra preoţimei acelor biserici, cari au preoţi de o sucrescenţă superióră, esclusiv cu 8 cl. gimn.; ér contigentul preoţimei nóstre rurale 'l dă preoţimea cu pregătire numai de sub 8 cl. şi curs teologic ordinar de 3 ani şi că astfel ajutorarea preoţilor nostri se reduce la o întregire de numai până la 400 fl.;

Considerând astfel dar, că devenind lege proiectul, clerul nostru abia în 10—15% ar fi dotat în proporţie cu cel al altor biserici şi că asfel grosul clerului nostru care din timpul cel mai depărtat şi până de present a muncit şi muncesce în via Domnului dând crescere religiósă ortodoxă poporului nostru şi prin urmare susţinênd ca stâncă de granit caracterul naţional al bisericei nóstre românesci, remâne în privinţa dotaţiunei în statu quo ante;

Considerând în fine, că acésta jurstare nu numai că nu va avé chemarea de a potenţa zelul şi abnegaţia dealtcum inăscute clerului nostru intru stimulare de a fi vie sentinele la conservarea şi ridicarea prestigiului special măreţ al bisericei nóstre, ci din potrivă desconsiderarea cu dotaţie minimală uşor póte se aibă desinteresare faţa de interesele nóstre:

Sinodul protopresbiteral avênd deplină încredere in părintésca ingrijire a Superiorităţii nóstre bisericesci de a aprecia situaţia precarie şi astfel a se nisui se preîntêmpine realisarea acelor intenţiuni ale proiectului, cari tînd a ştirbi indenpendenţa clerului şi întregitatea autonomiei bisericei, a aflat se dea espresiune dorinţei sale, ca in cas de primire a dotaţiei oferite, pentru ecuitate se binevoéscă Autoritatea nóstră bisericéscă a intreveni prin o representaţiune la Inaltul guvern pentru estinderea intregirei dotaţiunei maximale şi asupra preoţimei cu pregătire de 7. resp. 6 cl. gim. şi curs teologic ordinar şi în cas de nesuccedere la timpul seu se binevoéscă a contempla căi şi mijlóce pentru ajutorarea clerului chiar şi din fondurile archidiecesane.

Un participant.

Rěsboiul ispano-american.

Speranţele, că neînţelegerile dintre Spania şi Statele-Unite, iscate din causa insulei Cuba, se vor puté aplana fără rěsboiu s'au nimicit prin intransigenţa Americei în pretensiunile sale. Statele-Unite insistă pentru independenţa Cubei, pecând Spania ş'o reclamă şi mai departe pentru sine.

După rěsboinica cuvêntare a presidentului Statelor-Unite Mac Kinley, ţinută cu prilegiul deschíderei congresului ţěrei, rěsboiul a devenit inevitabil. Drept provocare a servit „ultimatul" prin care America pretinde ca Spania se-'şi retragă trupele în timp scurt de pe insula Cuba. Spania a desconsiderat cu desăvêrşire ultimatul şi a rěspuns indirect prin o vorbire tot atât de rěsboinică, ţinută de regina, care a făcut apel la toţi fiií némului spaniol a-se inrola şi a apăra onórea Spaniei.

După ce au premers diferite animosităţi, arderi de steaguri, sdrobirea insigniilor, au fost demişi reciproc şi consulii, ear pe mare au sunat deja primele bubuituri de tunuri.

Iritaţiunea e pe amêndóuě părţi mare. Se fac înarmări cu iuţală.

Prin rěsboiul acesta este adus în oscilare bilanţul financiar nu numai din cele dóuě ţerí ci din tóte continentele. Primele stări se ivesc în Spania unde hârtiile de valóre au scăḑut considerabil. Valórea aurul a crescut deja şi la noi.

Depeşele mai nóuě anunţă, că vapórele spaniole au prins în nóptea spre Sâmbătă un vas american, care venind din Londra ducea provisie de rězboiu şi bani în valóre de milióne de franci.

In ce privesce simpatiíle statelor mari europene, ele sunt pe partea Spaniei.

Noutăţi.

Regele Carol al României 'şi-a serbat Joi la Abbazia ziua nascerii şi aniversarea a treizeci şi doua a urcării Sale pe tronul României. Din incidentul acesta intreg oraşul a luat un aspect festiv, fiind tóte casele împodobite. Maj. Sa *Carol* a primit telegramele de felicitare ale împeraţilor Francisc Iosif şi Wilhelm II, a reginei Victoria a Englitei şi a principelui bulgar. Cu acest prilej s'a inaugurat şi şoséua de munte ce regele Carol a dispus sě se construéscă pe spesele sale în Abbazia.

* * *

„Nera", casa de păstrare ca societate pre acţiuni cu sediul în Bozoviciu (Com. Caraş-Sevirin:) primesce depuneri spre fructificare dupa care solvesce 6% interese

Dare de venit după interese incă o solvesce institulul separat.

Depuneri se pot face şi prin postă şi o efectuesc momentan după sosirea comandei.

Direcţiunea institutului.

* * *

Iubileul Regelui Saxoniei. *Albert*, regele Saxoniei, unul dintre cei mai adicţi amici ai monarchului nostru 'şi-a sěrbat Vineri aniversarea a 70-ea a naşterii sale, la Drezda, cu pompă şi festivităţi mari. Au asistat la iubileu împăratul german *Wilhelm* şi *Monarchul nostru*. Maj. Sa monarchul a fost întâmpinat în gara dela Drezda de către regele iubilant şi impăratul Wilhelm, care sosise înainte cu câteva óre. In gară primul primar al Drezdei a adresat cuvinte călduróse de bineventare Maj. Sale. La palat Maj. Sa a fost întâmpinat de către regina *Carola*. După prânz Maj. Sa a asistat, la defilarea trupelor dimpreună cu regele Saxon, împěratul Wilhelm, Luitpold prinţul regent bavarez şi regina Carola. Séra a fost prânz de gală, asistând afară de persónele domnitóre, cancelarul Hohenlohe şi ministrul Goluhowsky şi alte persóne diplomatice.

* * *

Logodnă. Dl Nicolaie Stanciu, croitor, 'şi-a încredinţat de fiitóre soţie pe d-şóra Victoria Blajiu din Sibiiu.

* * *

Pentru limba ungurească. Societatea pentru răspândirea limbei unguresci din Panciova prin o representaţie cere guvernului, sě ordoneze prin lege, ca în ţéra intrégă pe lângă firmele de ori-ce soiu, scrise în limbi neunguresci sě fie şi firme unguresci. Totodată, să însărcineze cu dare de reclam pretutindeni firmele neunguresci.

* * *

Luptă pe stradelé capitalei. O bătaie sângerósă s'a incins Mercuri între poliţia capitalei şi un public număros, compus în parte mare din socialişti, pe una din cele mai cercetate strade ale Budapestei.

In pomenita ḑi, séra la 7 óre, o mulţime de mai multe mii de socialişti s'a aglomerat la gara de orient, pentru a primi pe un matador a lor, *Csizmadia* S., redactorul foii socialişte „Világszabadság", pe care poliţia pentru agitaţie l'a expulsat din capitală Poliţia luând cunoscinţă de intenţia muncítorilor, a eşit şi ea la gară pentru susţinerea ordinei, în număr de peste 300 de capete, călăreţi şi pedestraşi.

La şepte óre sosesce trenul, apostolul aşteptat însě ca'n palmă. Poliţia adecă, pentru a 'mpedeca demonstraţia în capitală, a aflat consult, să deţină pe Csizmadia la gara din apropiere, Kőbánya, şi l'a transportat direct la puşcărie. Aflând despre acésta ceata socialiştilor, a isbucnit într'un zgomot teribil. Pentru a pune capăt demostraţiei, poliţia, în mare parte călăraşi, a apărut momentan şi la un semn dat a năvălit asupra mulţimei, călcând în picióre copii, femei, rănind mulţime de omeni, cari nu avea nici o parte la demostraţie. Mulţimea în fuga sa a spart ferestri, vitrine şi se ascundea pe unde apuca Poliţiştii deţineau pe toţi, cari le câdeau în mână. Cu totul o *sută dóuă ḑeci si doi de ómeni* au fost deţinuţi. Intre acestia mulţime de străini sosiţi cu trenul, cari altă vină n'aveau, decât că voiau să ajungă în oraş. O óră întreagă a ţinut manevra poliţiei. Séra la 8 şi ½ suflet de om nu se găsea pe strada asediată de poliţie. Căpitanul şi-a numărat prisonerii erau 122. Au fost tîrîţi la puşcărie.

* * *

Primejdie într'un asil. Din Alba-Regală sosesce vestea unei mari primejdii, pricinuită de incendiu. Vineri séra un foc grozav s'a ivit în partea spitalului orăşenesc unde este asilul moşnegilor. Focul s'a aprins în magazinul de lemne, de unde s'a întins apoi asupra asilului. Neputincioşii bětrâni au fost strîmtoriţi de flacări în edificiu. Pompierilor le-a suces însě a-i salva pe toţi în viaţă, cu excepţia unei babe, care de spaimă şi-a dat sufletul.

Intrunire agricolă.

(Învitare).

Amĕsurat învitărei fruntaşilor români din comuna *Alţîna* (lângă Nocrich) am luat hotărîrea de a ţiné în acéstă comună Joi, la 5 Maiu n. c. (Sft. George) o *întrunire agricolă*, la care se va discuta asupra culturei vitelor şi a pămêntului peste tot, cum şi asupra însěmnătăţei „Tovărěşiilor agricole" şi a „Însoţirilor de credit sătesci sistem Reiffeisen".

Ne luăm voe a învita la acéstă întrunire pe toţi membrii şi spriginitorii Reuniunei nóstre. Inceputul după serviciul divin.

Sibiiu, 21 Aprilie n. 1898.

Comitetul central al „Reuniunei române de agricultură din comitatul Sibiiului".

D. Comşa, preş. *V. Tordăşianu*, secretar.

PARTEA ECONOMICĂ

I. Löser.

Istoria Agriculturei.

Traducţiune autorisată
de
Un prietin al plugarilor.

(Urmare.)

10. Crescerea cailor sě distingea pe moşiile lui Carol cel Mare, şi caii turingici sě scoteau de cei mai buni. S'a început deja a să da cailor numiri precum leu şi altele. Crescerea vitelor cornute era aprópe de a cailor. Boi nu sě puteau tăia decât când era timpul mai răcoros, ca sě sě pótă păstra carnea mai multe ḑile. Pe vitele de tăiat puneau mare pond. Oi erau multe, dar nu prea bune. Şi crescerea caprelor nu era neînsemnată, laptele şi carnea dar cu deosibire peile aveau preţ. Crescerea rîmătorilor era în o stare bună. Din ḑiua de Martiu până la Crăciun sě tăiau râmători. Carnea şi cârnaţii sě mâncau înainte de post, şuncele însă se păstrau până în primăvară. Galiţele şi gainile erau pe o tréptă înaltă; în curţi se vedeau tot felul de păsări, şi pe la mori erau o mulţime de găini şi altele de felul acesta. Stupăritul încă era însemnat. Mierea o foloseau în locul zăharului şi la facerea miedului, ceară la luminări. Carol a dat ordin ca pe tot domeniul sě fie un îngrijitor pentru stupi.

Periodul IV.

Starea agriculturei după Carol cel până pe timpul fără rege 814—1254.

1. Acest period, care conţine un reultat mai mare de 400 ani, nu a fost făcut, pentru a lăsa sě prospereze ocupaţiunile pacisnice ale economului. Răsboiul cu Slavii cari sa finit cu subjugarêa lor bunurile allodiale şi puterea cerului au împedecat starea poporului deşi unele evenimente însemnate precum colonisarea economilor niderlandici (ţěrile de jos) şi fondarea de oraşe ca instituţiuni nemţesci au avut efecte binefăcătóre asupra agriculturei.

2. Domnii proprietari de pănânt în secolul IX. îşi câştigau tot mai mari posesiuni, căci ei puneau pe ómenii sěraci, cari nu avéu pământuri şi îşi căutau hrana la ei, de tăiau (lăzuiau) păsuri, şi mai mult prin acea, că mulţi economi, cari nu îşi puteau plăti darea şi pretensiunilor bisericilor, şi cari nu puteau face servicii în rězbóie, acestia erau nevoiţi a'şi vinde pămênturile lor proprietarilor mari. Mănăstirile St. Gallen, Reichenau. Weissenburg şi multe altele pre lângă unele complesuri mai mari la o sută şi în mai multe locuri diferite mici posesiuni. Aceste părţi sě lucrau de ţěranii embaticari (supuşi la dare) parte se prefăceau în moşii mari şi sě dědéu în arêndă. Aşa mănăstirile şi proprietarii mari au ajuns în sate, şi décă aveau numai un pămênt séu dóuě, cu încetul ei îşi cumpěrau tot mai mult, şi o parte de ţěrani ş'au vândut întréga lor avere proprietarilor mari şi ei au rěmas numai ca servitori pe la curţile domnesci, adecă pe la măerişti. La curţile acestea se ţineau armăsari şi tauri frumoşi, şi ţěranii, ca sě li se dea armăsarii şi taurii pentru vitele lor, sě supuneau tot mai tare, ba în anii de fómete tot ajutorul lor au fost curţile domnesci, şi ei în scurt timp au devenit cu toţii iobagi. In secolul al IX şi X. au ajuns cu tímpul sate, ba districte întregi în mânile marilor proprietari. Ţěranii după formă au rěmas şi mai departe posesori, numai nu au mai fost liberi, ci iobagi pe la proprietari. Proprietarul (boerul) îşi susţinea anumite drepturi pentru el, precum vênatul şi pescăritul, şi ţěranii numai cu învoirea lui puteau umbla după pesci etc.

3. In scurt timp proprietari mari ş'au căştigat drepturi întemeiate şi asupra iobagilor lor, cari erau de o potrivă cu puterea publică. Sub preşedenţa oficialului sěu, séu a administratorelui sě forma dintre iobagi judecătoria arbitrară, unde sě pertractau tóte afacerile economice, serviciile şi alte lucruri de felul aeesta, proprietarii cei mari sě îngrijau şi de iobagii, cei mari sě îngrijau şi de iobagii, cari erau sub arme adecă mititari.

4. Proprietarii nu au împreunat pământurile cumpărate de la ţěrani, ci le lucrau cu ţăranii, de la cari le-au cumpărat.

(Va urma).

Nr. 125. [57] 3—3

Concurs repețit.

După ce la postul de porach din parochia vacantă de clasa a III. Cărpiniș nu s'au insinuat nici un concurent prin acéstă de nou se publică concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare a acestuia în fóia „Telegraful Român“.

Venitele anuale împreunate cu acest post sunt 94 fl., despre cari sĕ pot lua înformațiuni dela subsemnatul oficiu protopresbiteral.

Doritorii de a reflecta la acest post au ași așterne rugările lor instruite conform normelor în vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul deschis p. u. k. Monostor.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Cetății de pétră în conțelegere cu comitetul parochial respectiv.

Fênață, la 12 Martie 1898.

Teodor Șovrea,
adm. prot.

Din
„Bibliotecă nóstră“,

sub direcția dlui E. Hodoș, au apărut:

Nr. 1 *Realități și visări*, de S. S. Secula;
Nr. 2 *Iancu de Huniad*, de Ios. Bălan;
Nr. 3—4 *Versuri și Proză*, de G. Coșbuc;
Nr. 5 *Fabule alese*, de Gr. M. Alexandrescu;
Nr. 6 *Dela sat*, piesă popor. în dialect bănățean de N. Mocovișteanu;
Nr. 7 *Intocmai*, de Zotti Hodoș.

1 numĕr 14 cr.

Se află de vênḑare în
Librăria Tipografiei archidiecesane
Sibiiu.

Un pahar

de escelentă și rĕcoritóre
limonadă spumósă numai cu 2 cr.
dau
Bonbónele de limonadă de fermentațiune
universale ale lui Marsner
cu acéstă marcă de scutire

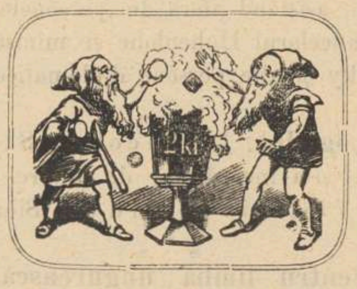

și firma [54] 6—10

Prima fabrică boemă de zaharicale orientale și chocolade

in Königl. Weinbergen — Prag.

A. MARSNER.

Se află ori-unde!

1 pachet de 5 kg. btt = 100 roluri bombóne de fermentațiune cu rambursă 7.— fl. peste tot franco.

În librăria Tipografiei archidiecesane se află:

Dicționariu român-maghiar
și
Dicționariu maghiar-român

de
Dr. I. Crișan și N. Putnoky,

apărute în 1893 și 1895, cele mai nóue vocabulare pentru învĕțarea limbei maghiare.

Prețul unei părți leg. fl. 1.80, ambele fl. 3 60.

Cel mai eficace MIJLOC DE CASĂ, pentru a regula mistuirea, pentru a produce o circulațiune regulată a sângelui, pentru a depărta părțile stricate și defectuóse ale sângelui (condițiunile esențiale pentru susținerea sanĕtății) precum și pentru delăturarea repede și sigură a bólelor de stomach d. e. lipsa de apetit, rîgăitul, vênturi, grĕță, dureri de stomach și fóle, sgârci de stomach, îngreunarea stomachului cu bucate, flegmă, congestiuni de sânge, hemoroide, bóle femeiești, bóle de intestine este de 40 ani probat

BALSAMUL DE VIAȚĂ al Dr. ROSA.

Pentru mântuirea de ori-ce aprinderi, răni și umflături, se folosesce cu succes sigur la inflamare, oprirea laptelui și întărirea peptului (țițelor) femeesci, la înțărcare, la abscese, noduri, puróie (Eiterpusteln) carbuncule, la răni și sugei la degete, la întărituri, umflături, uime etc. de **50 ani probată** [50] 3—30

Alifia de casă de Praga

din farmacia lui B. FRAGNER în Praga 203-III.

Acesta favoriséză întreg actul mistuirei, produce un sânge sănĕtos și curat și este un remediu de casă poporal probat, sigur și estins.

1 sticlă 50 cr., 1 sticlă duplă 1 fl.
Prin postă 20 cr. mai mult.

Vindecarea se face fără dureri prin influența alinătóre a alifiei.

In dose à 25 si 35 cruceri.
Pe postă plus 6 cr.

Atențiune! Fiecine sĕ céră numai preparate originale din farmacia lui B. Fragner în Praga și sĕ observe, ca tóte părțile învĕlitórei balsamului Dr. Rosa sĕ fie provĕḑute cu alăturata marcă rotundă de scutire, ☛ asemenea tóte părțile învĕlitórei alifiei de casă de Praga pórtă marca de scutire în trei unghiuri alăturată! ☚

Živobní balsám — Lebensbalsam

OCHRANNÁ ZNÁMKA — SCHUTZ MARKE

Ori-cine îmi anunță o falsificare primesce o remunerațiune!

Mii de scrisori de recunoscință stau la disposiție spre vedere.

Deposite în farmaciile **I. Török**, Budapesta. **A. Egger,** Budapesta, apoi în Sibiiu la **E. Rumler**, **K. Müller** și **K. M. Herzberg.**

Depositul principal al producentului B. FRAGNER, farmacie „la vulturul negru“ în Praga, colțul stradei Sporner Nr. 203.

ESPEDIȚII CU INTORCEREA POSTEI.

Ne-au sosit acuma:

Tabele de părete pentru cetit, românesci fl. 2.40
„ „ „ „ „ unguresci „ 2.40
„ „ „ „ „ românesci de I. Tuducescu . . . . „ 3.60
„ „ **istoria naturală** (16 bucăți colorate: regnul animal, vegetat și mineral) „ 7.20
Tabele de mĕsuri metrice cu esplicare „ —.80

Librăria Tipografiei archidiecesane, Sibiiu.

„Colecțiunea Șaraga“.

Din „Colecțiunea Șaraga“ à 1 leu = 50 cr. volumul au apărut:

Nr.
1. Elena Sevastos: Povești.
2. N. A. Bogdan: Povești și anecdote.
3. Mihail Canianu: Poesii populare (Doine).
4. N. Gane: Poesii.
5. 6. Log. Cost. Konaki: Poesii vol. I. II.
7. Mihail Eminescu: Poesii complecte.
8. Sofia Nădejde: Nuvele.
9. A. Vlahuță: Nuvele.
10. Henriete și M. Eminescu: Scrisori.
11. 12. Ar. Densușianu: Cercetări literare vol. I. II.
13. N. Gane: Domnița Ruxandra.
14. N. Beldiceanu: Poesìi.
15. Elena Sevastos: Anecdote populare.
16. 17. A. Steuerman: Antologie, Crestomatie.
18. 22. N. Iorga: Schițe din literat. română.
19. N. A. Bogdan: Și noui și vechi.
20. 21. I. L. Caragiale: Teatru vol. I. II.
23. Matilda Cugler-Poni: Poesii.
24. 25. Grigore N. Lazu: 451 poesii — traduceri și imitațiuni vol. I. II.
26. Carmen Sylva: Poveștile Peleșului.
27. V. Conta: Încercări de metafisică.
28. Mihail Eminescu: Nuvele.
29. Victor Onișor: Doine și strigături din Ardeal vol. I.

Nr.
30. V. Conta: Teoria fatalismului.
31. 37. V. Conta: Teoria ondulațiunii vol. I. II
32. 40. D. Bolintineanu: Poesii vol. I. II.
33. D. Petrino: Poeme.
34. 35. Cavaler C. Stamati: Musa românéscă vol. I. II.
36. Ed. Gruber: Stil și gândire.
38. M. Eminescu: Diverse.
39. Carol Scrob: De-ale inimei vol. I.
41. Const. Negruzzi: Pĕcatele tinerețelor v. I.
42. D. Bolintineanu: Proză vol. I.
43. A. Donici: Fabule.
44. V. Conta: Basele Metafizicei.
45. 56. A. D. Xenopol: Istoria Românilor.
57. Ionescu Raicu-Rion: Scrieri literare v. I.
58. Fabuliști Români: Fabule.
59. Traian Demetrescu: Aquarele (poesii).
60. A. Steuerman: Sărăcie (poesii).
61. A. Steuerman: O tómnă la Paris (scrisori și versuri).
62. N. A. Bogdan: 15 Comèdii.
63. Al. Philippide: Starea socială.
64. I. L. Caragiale: Schițe, trad. și originale.
65. H. G. Lecca: Prima (versuri).

Se pot procura dela Librăria Tipografiei archidiecesane Sibiiu.

[43] 1—2

1.000.000 coróne
UN MILION
sunt de câștigat.

Conspectul
tuturor celor **50.000** câștiguri
din a 2-a loterie de clasă **ungară.**

Cel mai mare câștig după § 9. al planului de joc este

1.000.000 Coróne.
Un milion

Specificat sunt împărțite câștigurile cum urméză:

Câștiguri		Coróne
1	à	600.000
1	„	400.000
1	„	200.000
2	„	100.000
1	„	90.000
1	„	80.000
1	„	70.000
2	„	60.000
1	„	40.000
5	„	30.000
1	„	25.000
7	„	20.000
3	„	15.000
31	„	10.000
67	„	5.000
3	„	3.000
432	„	2.000
763	„	1.000
1238	„	500
90	„	300
47350	à	200, 170, 130, 100, 80, 40 Coróne.

50.000 Câștig și Premie în sumă de 13160000 Cr.

cari se trag în șese clase.

Suma enormă de **un milion coróne** în bani gata este după §-ul 9 al programului de tragere cel mai mare câștig în

loteria a 2-a de clase priv. reg. ung.,

care oferă proprietarilor de losuri șanse de câștig escepțional de favorabile; conține numai

100.000 Losuri originale și **50.000** Câștiguri

Jumătate din tóte losurile trebue sĕ câștige.

Tóte cele 50.000 câștiguri sunt specificate în lista alăturată și se sortéză sub controla guvernului în 6 despărțeminte ce succed iute, după cari se solvesc sumele în numĕrariu fericiților câștigători.

Noi vindem numai losuri originale cu următórele prețuri originale:

întregi Losuri originale pentru fl. 6.—
jumĕtăți de „ „ „ „ 3 —
pătrare de „ „ „ „ 1.50
optime de „ „ „ „ —.75

Indată după primirea sumei prin asemnat, espedăm losurile originale comandate valabile pentru prima secție de tragere.

La dorință se espedéză și cu rambурs.

La fiecare espediție de losuri se aclude programul de tragere original și după fiecare tragere primesc clienții nostri îndată lista originală de tragere.

Se riscă adese-ori mii în întreprinderi cutezate, la cari câștigul contemplat e fórte dubiu. Riscați deci o sumă proporțional mică pentru cumpĕrarea unui los, prin care puteți câștiga momentan mari capitale.

Depositul nostru de losuri e numai fórte mic și tare curênd se póte epuisa, deci recomandăm a nu întârḑia cu comandele și a le trimite întru cât e posibil îndată, la tot casul până

cel mult 11 Maiu a. c.

în care ḑi începe tragerea cu încredere și direct la

Biroul central de loterie
FEHÉR LAJOS ÉS TARSA
Budapest, Gizella-tér 5.

Redactor prov. **Dr. Elie Cristea.**

Editura și tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 41. Sibiiu, Joi, 16/28 Aprile 1898. Anul XLVI.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:

Pentru odată 7 cr., — de doue ori 12 cr., — de trei or 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Propaganda papistaşă în România.

Nu ne póte fi indiferent cum lucră propaganda papistaşă în România, de aceea urmărim cu atenţiune tóte manifestaţiunile ei.

Pressa din România ocupată cu alte lucruri şi mai ales angagiată la locul prim în luptele interne de partid, prea puţin s'a ocupat cu chestiunea religiósă.

Cu atât mai mare atenţiune dă propagandei papistaşe pressa streină, care representă curentul pentru catolisarea orientului, acesteia nu-i scapă nici o ocasiune, tóte le esploatéză spre a ţiné în continuă încordare atenţiunea cetitorilor, a ţiné în continuă evidenţă succesele acelui curent.

Cu deosebire asupra României sunt îndreptate tóte silinţele cu lăţirea papistaşismului.

Dacă se va câştiga România, décă aici se va frânge tăria ortodoxiei, atunci e deschisă calea spre orient, deóre-ce Bulgarii sunt mai accesibili pentru acel curent.

Până acuma s'a accentuat importanţa şcólelor în serviciul curentului cu papistaşismul.

Mai ales scólele de fete erau patul cald, unde se planta acest curent.

Fetiţele crescute în mănăstirile de călugăriţe papistaşe erau îndemnate se continue activitatea în sinul familiilor române.

Casul cu „Sar Pelladan“ din érna trecută este dovadă, că în direcţiunea acésta s'a lucrat mult şi cu succes.

Aristocraţia înaltă şi-a deschis salónele pentru acest missionariu papistaş, pompósa sală din Ateneu s'a făcut amvonul, de unde se predicau doctrinele papistaşe, in inimile femeilor din aristocraţia română crescute în institute papitaşe, aflăm acel nutremênt care li s'a dat în frageda etate, care prinde adênci rădăcini, şi care nu se pierde din inimă, ci vecinic rĕmâne ca un lucru pe basa căruia s'a făcut ulterióra desvoltare a omului.

Bisericile papistaşe sunt pline de înalta aristocraţie — aşa ni se spune — şi se ascultă cu pietate doctrinele, chemate a frânge ortodoxismul, eară predice ţinute sunt totdeauna de caracter polemic, scoţindu-se la ivélă avantagiele catolicismului papistaş contra catolicismului din biserica ortodoxă.

Acéstă apariţiune o aflăm şi în Bucovina, femeíle ortodoxe ḑi de ḑi ascultă predici în bisericile papistaşe, şi se lăţesce tot mai mult curentul contrariu bisericei ortodoxe.

La instalarea actualului metropolit greco-catolic din Blaş archiepíscopul catolic din Bucuresci a închinat pentru acei credincioşi greco-catolici din România, cari aḑi mâne se vor constitui în parochie greco-catolică sub păstorirea metropolitului din Blaş.

Un ḑiariu, care representă interesele papistaşismului, „Magyar Allam“ din Budapesta, ne grupéză în tablou pe papistaşii din România care vor pune basele dorite pentru edificiul care va cuprinde în sine pre credincioşii papistaşi.

Se vor romanisa francesii din România, se vor romanisa polonii, se vor romanisa italienii şi alte némuri cu crescere papistaşă. cu sentimente papistaşe.

Cu romanisarea acésta se va întroduce un nou element în curentul papistaş.

Românii cei noi vor aduce cu sine sentimentele religióse ale némului din care au eşit, vor rĕmânea credincioşi bisericei papistaşe şi cu acésta curentul papistaş va lua un nou avênt.

Dăm în traducere unele pasage din descoperirile ḑiarului Magyar Állam, care ne-a sosit numai aḑi. Reproducênd din fóia nóstră unele amănunte asupra intrigilor papistaşilor în România, numitul ḑiar observă:

„Ei, apoi va fi bine sĕ-'şi însemne patrioţii orientali, că furtuna acésta nu „va“ izbucni în un păhar cu apă, ci ea ţine de multă vreme în viaţa publică a României, Indată-ce polonii, nemţii, italienii francezi şi alte elemente din România s'au romanisat biserica rom. catolică va atrage la sinul ei de sine spiritele religióse române pentru-că ceea ce e desăvêrşit, ceca-ce e corect, atrage şi unde preoţimea se intereséză de credincioşii sĕi, îi educă şi luminéză, îi conduce, — acolo credincioşii bucuros se alipesc. Deocamdată numai atâta voim sĕ ḑicem.

Altcum causa Catolicilor din România e într'o ogaşă bună şi D-ḑeu va ajuta causa sfântă mai presus detóte“.

In lumina acésta ni se presentéză lucrurile şi noi luăm notiţa de ele, spre a pune în vederea cetitorilor nostri curentul papistaş după cum el ni se arată aḑi.

Cestiunea o vom ţiné în evidenţă.

Sinodul archidiecesan.

Şedinţa a III-a.

Marţi la 14 Aprile a. c.

Preşedintele, Ex. Sa Miron Romanul deschide şedinţa la órele 10 a. m. Notariul ḑilei e Dr. Elie Cristea.

Sĕ cetesce protocolul şedinţei anterióre şi se verifică.

Biroul presentéză următórele esibite: Deputaţii Avram Stanca şi Ioan Danciu cer concediu pentru întrégă durata sesiunei sinodale. Concediile se încuviinţéză.

Consistorul presentă un raport despre representaţiunea adresată guvernului în chestia dotaţiunei preoţimei nóstre.

Se dă comis. organisătóre.

Preotul Teodor Lungu din Mărişel înaintéză o apelaţie cu 7 acluse, care se predă comis. petiţionare.

Fiind la ordinea ḑilei însinuarea de propuneri independente, deputatul mirean Dr. Vasile Bologa presentéză o propunere bine motivată, în sensul căreia tinerii, cari au depus cu succes esamenul de maturitate şi ar dori sĕ între pe cariera preoţéscă, ca clerici în decursul studiilor sĕ fie scutiţi de tacsa seminarială.

Propunerea fiind sprijinită de numĕrul deputaţilor receruţi prin regulament, se predă comisiunei organisătóre.

La ordinea ḑilei referadele diferitelor comisiuni.

Comisiunea organisătóre prin raportorul Ioan de Preda referéză raportul general despre activitatea consistoriului în decursul anului 1897. Fiind raportul distribuit între deputaţi se privesce de cetit, se primesce ca basă pentru desbaterea specială şi se aclude la protocol sub litera corespunḑĕtóre.

Partea primă a raportului general, în care se spune, că consistoriul se va îngriji, ca aniversarea a 25-a a morţii Marelui archiereu Andrei se fie de tótă suflarea ortodoxă română din archidiecesă sĕrbătorită într'un mod vrednic de amintirea lui, de asemenea şi partea raportului despre statul personal şi referadele esibitelor întrate la Consistoriu, se i-au spre sciinţă.

In partea a III-a raportul spune, că s'au ţinut în total 149 şedinţe, în cari s'au resolvat esibitele întrate, afară de un numĕr neînsemnat de acte. Comisiunea considerând, că din actele neresolvate sunt unele, cu deosebire de natură disciplinară, — cari mai puţin sufer amânare — a căror resolvare se trăgănéză de ani de ḑile, ér în raport nu se justifică nici într'un chip amânarea acésta daunătóre intereselor bisericei, face propunerea: Consistoriul sĕ se îngrijéscă, — fie prin o împărţire nóuă şi potrivită a actelor, fie prin înlocuirea şi pensionarea eventuală a persónelor necapabile de muncă, — ca tóte actele sĕ se resolveze în timpul cel mai scurt.

Ilustritatea Sa Dr. Ilarion Puşcariu primesce propunerea comisiunei cu eludarea părţii a dóua din propunere.

Venind chestiunea la vot sinodul primesce cu o maioritate de 4 voturi propunerea comisiunii neschimbată.

Partea despre reconstituirea corporaţiunilor bisericesci şi despre întregirea protopresbiteratelor vacante, se i-a spre sciinţă, că observarea, ca Consistoriul se lucre cu tótă energia pentru liniştirea şi curmarea turburărilor din tractul Dobrei.

Raportorul comisiunei bisericesci deputatul Dr. I. Fărcaş referéză raportul consisioriului ca senat bisericesc şi propune ca partea raportului despre starea clerului, comunelor bisericesci şi a poporaţiunni nóstre, despre bisericile nóuĕ, seminariul archidiecesan şi despre procesele matrimoniale şi disciplinare sĕ se i-a spre sciinţă.

Deputatul Dr. Jos. Blaga doreşte şi propune, ca pre viitoriu şi în raportul consistoriului sĕ se facă evident după protopresbiterate numĕrul căsătoriilor încheiate numai la oficiul civil, precum şi numĕrul căsătoriilor ilegale adecă concubinatele.

Sinodul primesce propunerea deputatului Blaga.

La punctul despre sinódele protopresbiterale comisiunea îndrumă Consistoriul, ca se întregéscă în timpul cel mai scurt datele despre ţinerea sinódelor protopresbiterale şi parochiale.

La locul acesta deputatul Parteniu Cosma sulevéză casul dela Hondol, prin care s'a violat într'un mod îngrijitor constituţia bisericei nóstre. Casul este de mare însemnătate, şi merită se fie amintit. Biserica e datóre a cere satisfacţie pentru lovitura ce i-s'a dat. In raportul Consistorial nici amintire nu se face de casul acesta. Cere în privinţa demersurilor din partea Consistoriului desluşiri dela Ex Sa Inaltul Presidiu.

Excelenţia Sa spune, că a venit un raport dela protopresbiterul respectiv, însĕ cam târḑiu, aşa că consistoriului i-a lipsit timpul fisic pentru a se putea ocupa de cestiunea acésta.

La tot casul însĕ în şedinţa proximă consistorială se va desbate chestiunea, şi consistoriul va lucra într'acolo, ca biserica sĕ-'şi priméscă cuvenită satisfacţie.

Sinodul i-a la cunosciunţă cu aprobare.

Şedinţa se ridică la órele 12 şi cea proximă se anunţă pe Marţi la 10 óre a. m.

Şedinţa a IV-a

Mercuri la 15 Aprilie a. c.

Şedinţa se deschide la órele 10 a. m. Preşedinte Ex. Sa Miron Romanul, ér dela un timp Ex. Sa predă locul presidial Ilustr. Sale Dlui vicariu Dr. Il. Puşcariu, care conduce şedinţa până la sfîrşit. Notariul ḑilei: Dr. Ios Blaga.

Se ceteşte protocolul şedinţei premergĕtore şi se verifică.

Ex. Sa presentéză esebitele întrate în decursul ḑilei. Deputatul mirean Teodor Pop cere concediu pe întreagă durata sesiunei, ér deputatul Aug Nicóră până Joi. Concediile cerute sĕ dau.

Cererea preotului Iacob Briciu din Galaţi (tractul Bistriţei), a catechetului din Brad Ioan German pentru a fi admis la fondul de pensiune preoţesc şi a mai multor parochieni din Mărişel pentru reîntroducerea în oficiu a preotului lor Teodor Lungu, se dau comisiunei petiţionare.

La ordinea ḑilei propuneri independente.

Deputatul cavaler de Puşcariu îşi presentéză propunerea, în sensul căreia numĕrul protopresbiteratelor să se reducă la 20 şi sĕ se caute modalităţile prin cari s'ar puté ajunge la salarisarea protopresbiterilor.

Deputatul Dr. Ilie Cristea din motivul că regulamentul seminarial cu privire la cualificaţiunea tinerilor, cari voesc se între ca elevi în secţiunea teologică, de tinerii din şcólele comerciale nu face nici o amintire, propune ca cualificaţiunea tinerilor din şcólele comerciale sĕ se considere de egală cu cea din şcólele medii.

Ambele propuneri sĕ dau comisiunii organisătóre.

La ordinea ḑilei referadele comisiunilor asupra rapórtelor cons. archid. ca senat şcolar şi epitropesc.

Comisiunea şcolară prin referentul sĕu Dr. Petru Şpan propune, ca partea din raport privitóre la institutele de învĕţământ sĕ se iee spre scire cu observarea, ca chestiunea lucrului de mână sĕ nu se pérdă din vedere, de asemenea şi partea referitóre la şcólele poporale cu adausul, ca Ven. Consistoriu se stăruiască pentru înfiinţarea de biblioteci şcolare preste tot locul. La punctul despre salarisarea învĕţătorilor comisiunea învită Consistoriul, ca se elaboreze o instrucţiune, care se normeze procedura la încassarea cuincuenalelor.

Dr Ioan Mihu doresce, ca pe viitor în raport sĕ se invedereze şi numĕrul şcólelor nóstre confesionale, cari primesc ajutor din partea statului.

Sinodul primesce propunerile făcute.

La chestiunea catechisaţiunei deputatul Dr. Ioan Mihu propune, ca consistoriul sĕ se îngrijască de catechisaţiunea elevilor ucenici de pretutindenea, cari fiind continu în contact de aprópe cu străinii sunt maimult espuşi pierḑării.

Sinodul primesce.

Comisiunea la punctul despre visitarea şcólelor propune, ca pentru a se putea face un complet tablou despre mersul afacerilor administrative şi a înveţămêntului în decurs de 6 ani sĕ se esmită comisari din centru în tóte părţile archidiecesei, cari vor avea apoi sĕ raporteze cu date sigure consistoriului despre starea fie-carei şcoli şi spre scopul acesta să se provadă în buget suma de 600 fl. la an.

Dep. Matei Voileanu spune, că şcólele şi acum se visitéză de protopresbiteri, cari au datorinţă de a raporta Consistoriului. Sĕ nu se ḑică în propunere espres că prin comisari consistoriali, ci numai eventual, în casuri escepţionale.

Dr. D. P. Barcianu: Inspectorii şcolari se interesézǎ mai mult numai de afacerile administrative, ér de mersul învěţămêntului didactic şi metodic puţin se ocupă. Sprijinesce propunerea comisiunei

Sinodul primesce propunerea comisiunii.

La chestiunea conferenţelor învěţătoresci s'a iscat o animată discuţie. Referentul spune, că deórece în comisiune s'au ivit păreri divergente nu s'a putut ajunge la o propunere unanimă, prin urmare vor veni înaintea sinodului cu dóue propuneri: Dînsul ca representant al maiorităţii propune, ca raportul sě se iee spre scire şi se îndrumă consistoriul a înainta în timpul cel mai scurt statutele reuniunilor la guvern spre aprobare. Susţine adecă instituţiunea reuniunilor învěţătoresci.

Deputatul Dr Vas. Bologa represintă părerea minorităţii din comisiune care pledézǎ pentru menţinerea conferinţelor, cari sunt provědute în statutul organic.

Dr D. P. Barcianu face istoricul chestiunei arătând cum conferenţele învăţătoresci s'au preschimbat în aşa numitele cursuri suplementare, cari deasemenea nefiind ducătóre la scop, în anul 1882 s'au înfinţat reuniuniunile învěţătoresci. Congresul nostru naţional-bieericesc în mai multe concluse recunósce instituţiunea acésta, ér noi nu putem disconsidera acele hotărîri. Aderézǎ la propunerea comisiunii.

Dep. Dr Iosif Blaga spune, că instituţiunea reuniunilor învěţătoresci numai la popórě de acele póte lucra cu resultate positive ptru interesul scólei, a căror personal didactic, învěţătorii sunt pe un nivel cultural cu mult mai inalt decât cum noi stăm. Reuniunile nóstre de astădi nu desvoltă nici o activitate folositóre scólei române. Prin modul cum au se funcţioneze conferenţele învěţătoresci vede desvoltarea unul interes mai mare faţă de chestiunile pedagogice şi scolare peste tot. Sprigineste propunerea lui Bologa.

Deputatul Ioan de Preda vorbesce pentru propunerea lui Bologa şi dice, că îndată-ce reuniunile numai pot funcţiona fără statute aprobate de guvern, nu póte fi român cu inima curată, care se mai spriginéscă instituţiunea reuniunilor, căci descchidênd odată guvernului uşa, tot mai mult se va îngera în afacerile nóstre şcolare.

Deputatul Barcianu cere cuvênt în chestie personală. Dacă antevorbitoriul a spus cu intenţiune frasa „nu póte fi român cu inima curată“ trebue se declar, că nu are dl condeputat inimă mai românéscă ca a mea, nici un dor mai mare ca mine pentru înaintarea şi desvoltarea culturei nóstre şcolare.

Sinodul i-a spre scire cu aprobări de „sě trăiască“.

Se cere încheierea discuţiei. Sinodul primesce.

Dep. Mat. Voileanu mai dă unele dtesluşiri preţiose, cari tóte sunt în favorul propunerii lui Bologa.

După-ce propunetorii din nou 'şi motivează şi recomandă propunerile spre primire urmează votarea.

Sinodul primesce cu maioritate de 7 voturi (21 faţă 13) propunerea deputatului Dr. Vas. Bologa, în urma căreia Consistoriul se însărcinézǎ cu cassarea reuniunilor şi organiarea conferenţelor învěţătoresci.

Comisiunea finanţiară prin referentul Dr Nic. Vecerdea referézǎ despre raportul consistorial ca senat epitropesc şi propune ca partea primă a aceluia sě se iee spre scire cu esceptiunea aliniatelor 4 şi 6 unde se dice, că Consistoriul la propunerea sen. epitropesc a instituit în mod provisor un referent pentru afacerile fondului de pensiuni şi pentru referinţele faţă de fondurilor archid. Comisiunea consideră instituirea acésta de o anomalie. Sinodul prin conclusul 47 din 1896 şi 119 din 1897 a contemplat numai angajarea unei puteri nóuě pentru fondul de pensiuni şi cel sidoxial, ér nu crearea unui nou post de referent, care nu e nici măcar asesor onorariu, nici vot nu are în şedinţele consistoriale. Comisiunea propune casarea acestui post şi îndrumă consistoriul la esecutarea întocmai a concluselor sinodale menţionate.

Dep. Mat. Voileanu face propunerea, ca chestiunea acésta sě se ridice dela ordinea dilei ca superată deja, deóre-ce sinodul în şedinţa sa anteriórǎ a luat cu aprobare spre sciinţă raportul consistoriului despre statul personal, unde era notat şi postul de referent estraordinariu.

Deputatul Cav. de Puşcariu primesce propunerea comisiunei cu omiterea părţii prime.

Mai vorbesc la chestiune deputaţii Piposş, Mihu, Gheaja şi Şenchea pentru propunerea comisiunei, ér deputaţii Preda, Cosma şi Voileanu în contra aceleia.

Fiind timpul înaintat discusiunea şi votarea asupra acestei chestiuni se amână. Şedinţa de mâne (Joi) anunţată pe 9 óre a. m.

Şedinţa se ridică la órele 2 d. a.

⁂

Discuţie asupra proiectului de lege despre întregirea venitelor preoţesci.

— *Din dieta maghiară.* —

Estragem din discuţia generală asupra proiectului de lege despre intregirea venitelor preoţesci încă următorele păreri.

Marjay Péter în şedinţa din 23 Aprile declară că proiectul e rău.

Preoţilor cari fac servicii atât de mari li-se dă numai o elemosină în schimbul venitelor stolare ce li s'au luat din partea statului Nu corespunde proiectul nici principiului egalităţii, căci pe când pe catolici îi eschide, pe atunci pe preoţii reformaţi, absolvenţi de teologiă şi cu multă cultură, îi pune pe aceiaşi treaptă cu rabinerii cei neculţi, imigraţi din Galiţia. Aceştia însă nici nu sunt aşa săraci, ca preoţii protestanţi. Chiar şi în bogatul district reformat de dincoló de Tisza se află fórte multe comune, ale căror preoţi nu primesc salar nici 200 fl. la an. Vorbitorul, ca adevărat calvin, dice despre proiect: mănânce-l cine l'a făcut, *căci nici trupului, nicî šufletului nu-i trebue.* Protestézǎ apoi contra celor ce pe Coloman Tisza îl numesc papă al calvinilor. Un papă ca Coloman Tisza, care este creatorul servilismului şi care calvinilor liberi scie numai sě le porunciască, nu-i trebue. Niciodată Col. Tisza nu va duce la bine pe reformaţi. Cu totă critica, vorbitoriul declară, că primesce proiectul în speranţă că la desbaterea de paragrafi se vor întroeuce în el anumite îmbunătăţiri.

Buzáth Ferencz arată, că Tisza a pronunţat o sentinţă de rea credinţă asupra vorbirei contelui Zichy. Va sosi un timp, când înşi-şi protestanţii vor pretinde cu maí multă înverşunare revisuirea legilor poitice-bisericesci. Face apoi împutări ministrului de culte, că n'a arătat încă cum s'au stabílit venitele parochielor. Óre între venitele bísericei jidovesci pusu-s'a şi venitul aşa numit „gabella“? Biserica jidovéscă are mari venite din tăiarea vitelor (coşer). Vorbitorul dovedesce, că Jidanii nu sunt organisaţi bisericesce şi că rabinerii jidani „făcětori de minuni“ urmézǎ o politică internaţională. Rabinerul din Muncaciu, aflându-se pe patul de mórte a conjurat pe epitropii bisericesci, ca sě primescă pe fiiul sěu ca urmaş al lui. El a murit şi i-a urmat fiiul sěu, care nici nu scie unguresce. Ministrul de culte a protestat contra acésta, dar de geaba. *Guvernul e puternic faţă cu toţi*, numai faţă cu Jidani nu. Să alătură la proiectul de resoluţiune al lui Zichy.

După ce proiectul în general sa primit cu respingerea tuturor amendamentelor propuse, se trece la *discuţia sbecială*

După o discuţie viuă la care iau parte aprópe aceiaşi oratori cari au mai vorbit, §§ 1 7 se primesc nemodificaţi.

Români în contra aniversării legilor din 48.

In 30 Martie s'a ţinut o şedinţă generală estraordinară a congregaţiei comitatului Caraş-Severin. La acéstă adunare s'a decis ţinerea unei şedinţe festive întru amintirea „glorióselor legi din 48“. In contra acestui decis au fost numaí membri români ai congregaţiei, în numele cărora dl Coriolau Brediceanu, bine cunoscutul advocat din Lugoj, a vorbit următórele:

„Sě nu se arangeze atâtea jubilee, ca şi cum ţéra şi poporul n'ar mai încăpea în piele de îmbelşugare şi îndestulire. Se scie că e de tot altcum. Nemulţămirea e generală la tóte popórele din ţéră, starea agrara socială, legile financiare-eclesiastice, sěrăcia, sarcinile, sunt tot atâtea glasuri de durere şi sfăşiare, cari nu pot armoniza cu o iubilare. Din legile din 1848 nici una nu e în vigóre. Ministrul independent nu-i; *responsabil nu-i; dietă pe basa representării adevěrate a poporului nu-i; libertate de pressă nu-i; dreptul de liberă întrunire nu-i.*

Apoi — continuă oratorul — dacă s'au scos legile din 1848 prin un sistem fals şi perfid din vigóre; dacă spiritul lor de libertate, egalitale, frăţietate — e călcat în picióre prin însuşi guvernul ţěrii; dacă primministrul în locul acestor principii decretézǎ esclusixismul unei rasse şi estirparea cetorlalte nesfiindu-se a se făli in dietă cu cuvintele: „Eu slujesc statul naţional, care e într'un „chip proprietatea fie-cărui maghiar, dar **nu-„mai a Maghiarului**“, *şi dacă tot acest guvern se face aranger al sěrbătorirei legilor din 1840: atunci la porunca puterii puteţi serba, dar din convingere sciu, că nu serbaţi, că nedemni sunteţi şi nedemn e guvernul a serba aceste legi.*

La 1848 s'a stors dela locoteninţă libertatea pressei, s'au eliberat Taucsiccs cel închis prin censură din temniţă; adi face Erdély ordinaţiuni de censură şi curţile cu juraţi osândesc pe toţi Nemaghiarii pentru că nu vreau sě-şi plece capul înaintea şovinismului maghiar, pe care dl Bánffy a avut obrazul a-l declara în public şi nepedepsit ca idolul sěu dicênd: Da, eu de 25 de ani „îmi fac politica în direcţiune şovinistă. Şi „în acéstă politică am resultate frumóse. După acestea mě va judeca ţéra“, — Ju decat eşti Dle ministru-preşedinte de toţi adevěraţii patrioţi apăpaţi de legile din 1848 şi de spiritul acelora!

Şi dacă am voi sě sěrbăm, nu avem ce, şi dacă am avé ce nu avem cu cine. Ori dórǎ nu vedeţi D-Vóstră, cum stă în viéţa socială confrăţietatea — *noi îngenunchiaţi ca jertfe şi noi cu cuţitul junghiării!* — Şi asta sě fie frăţietatea după 50 de ani dela 1848! Imbětaţi-vě iarăşi cu o sinamăgire cu ochii aţintiţi la libertatea ce sângerézǎ din mai multe răni grave, la egalitatea esilată şi la frăţietatea ruptă. Cu astfel de morburi grele de mórte în casă nu putem iubila, nici serba. De aceea declarăm — încheiá dl Brediceanu, — că *nu vom lua parte la serbarea proiectată pe 11 April 1898*“.

Onóre vouě, bravi Români!

Scrisóre din Arad.

— Adunarea generală a fondului preoţesc. — Deschiderea Sinodului eparchial. — Şedinţa festivă a societăţii de lectură. — Petrecerea meseriaşilor.

La adunarea generală a fondului preoţesc, ce a avut loc în localităţile consistoriali şi care s'a ţinut Sâmbătă în 20 Aprile nou a luat parte un număr considerabil de membri. P. S. Sa dl Episcop a deschis adunarea cu un discurs plin de îngrijire pentru sórtea preoţimii şi prin esemple istorice a arětat, că şi alte dile grele au trecut preste capetele preoţimii române ortodoxe, dar buna înţelegere şi aderarea cu însufleţire la aşedămintele nostre bisericesci ne-au scos din tóte necasurile aşa şi de aici înainte mai ales credinţa în D-deu şi alipirea necondiţionată cătră biserică ne vor fi scut contra tentaţiunilor timpurilor vitrege. — Din pertractările acestei adunări generali însemnăm, că starea actuală a fondului preoţesc face de present 230943·93 fl. v. a. şi că în decursul anului espirat s'au împărţit ajutóre bănesci în sumă de 8000 fl. v. a. Prin alipirea preoţimii nóstre tot mai cu încredere cătră acest fond, avem speranţă că generaţiunile viitóre vor trăi şi timpuri de acelea, ca preoţii sě fie salarisaţi din acest fond décă ar pricepe toţi intenţiunile bune, ce l'au condus pe P. S. Sa dl episcop la întemeierea fondului!

*

Sinodul nostru eparchial s'a început ca de regulă cu celebrarea serviţiului divin, la care a participat însuşi P. S. Sa asistat de suită numěrósă. In sala cea frumósă a seminariului diecesan, P. S. Sa dl Episcop Ioan Meţianu a deschis sinodul cu un discurs măduos, dar plin de îngrijire referitóre la situaţiunea aşedămintelor nóstre bisericesci. Ilustrul prelat cere dela dd. deputaţi adunaţi în număr destul de însemnat, ca sě-i tindă întru tóte, mai mult ca nici odată, puternicul lor ajutoriu, căci numai astfel se mai póte contrasta primejdiilor, ce ni-s'au pus şi ni-se grămădesc în cale. Cuvêntul de deschidere a fost primit din partea deputaţilor cu aplause fenetice la adresa P. Sale şi se va trece la protocol în întreg cuprínsul sěu. — Distribuindu-se singuraticele rapórte consistoriali comisiunilor sinodali, sa anunţat şedinta a dóua pe Luni în 25 Aprilie n. la 4 óre d. a.

*

Dumineca séra la 6 óre aula seminariului fu plină de un numěros public domnişóre, dómne deputaţi sinodal şi nedeputaţi, dar localul fu şi astă-dată prea îngust.

Tinerimea pedagogică-teologică prin acéstă şedinţă festivă a sa ni-a dovedit, că se află la înălţimea chemării sale. In genere debutul şedinţei a fost pe deplin succes. Décă e sě dicem ceva în special, mai înainte de de tóte ne simţim în plăcută posiţie de a grăi cuvinte de laudă la adresa dlui Trifu Lugoşan, profesorul de cânt, care atât de în sf. biserică prin bine-întocmitul sěu cor, cât şi la acéstă festivitate a meritat recunoscinţa publicului. Din singuraticele piese ale bogatei programe a făcut impresiune adâncă „prima impresie“ vals esec. de orchestra seminarială; asemenea „ca la Bréza“ piesă de Tr. Lugosan esec. de corul mixt. A fost bine lucrată „comóra mea“ disertaţiune de P. Dirlea şi bine declamată „rugăciunea cea din urmă“ de P. Arnăut, ambii ped. de c. IV. Celealalte piese încă au satisfăcut, aşa că publicul s'a depărtat deplin mulţămit.

*

Petrecerea meseriaşilor români arangiată în sala cea frumósă şi destul de spaţiósă dela hotelul „Crucea albă“ a succes pe deplin. Domnişóra Rozalia Niga a declamat precis poesia „La oglindă“ asemenea şi dl Petru Porita declamând poesia „Peneş-Curcanul“. Ambii au secerat aplause frenetice. — „Florin şi Florica“ séu „Paracliserul“ frumósa piesă alui V. Alexandri a fost representată prea nimerit. Florin a fost óre-şi cum pus în tălpi prin abilitatea dlui M. Bila, ér tinera Florică şi-a aflat démnă imitatoră în d-şóra Paulina Avram. Dl Vas. Stef prin representarea lui Colivesc a arătat, că perfecţionându-se pe acest teren ar puté sě o ducă departe. — Am fi nedrepţi, décă n'am recunósce aici meritele comitetului arangiator, faţă de acest succes deplin. şi deosebit a învěţătorilor nostri Moldovan, Stefu şi Vancu.

Petrecerea de alt-cum a durat pănă în diuă şi a avut succes moral deplin. Ce privesce succesul material, sigur că ar fi putut fi şi mai aventagios, în vederea scopului pentru care s'a arangiat petrecerea; dar décă suntem cu considerare la grelele timpuri în cari trăim, totuşi se póte considera şi acesta de succes.

Cor.

Rěsboíul ispano-american.

Preţiolul giuvaer al Spaniei, insula Cuba e în pericol. Dela descoperirea ei prin Cristofo Columbus ea totdeauna a aparţinut regatului Spaniei şi pentru bogătăţile ei imense este numită „mărgăritariul Antilelor.“ Indigenii insulei sau ridicat în diferite rânduri înpotriva stăpânirei spaniole. Numai crunta rescólă din 1812 a avut de resultat mórtea a 10,000 de negri indigeni ear răscólelor din 1868 şi 1878 Spania le-a adus o jertfă de 70,000 suflete şi 70 milione dolars.

Inainte cu patru ani a isbucnit din nou răscola în contra Spanionilor. Au fost cei drept numai o mână de insurgenţi cu cari Spania avea sě se lupte, înse în decurs de patru ani, cu tóte jertfele aduse n'a fost în stare a se face stăpână peste situaţie.

A intervenit acum America căreia îi zace în interes ca insula Cuba se 'şi aibă independenţa sa. Spania are acuma de duşman afară de insurgenţii organisaţi ai insulei Cuba pe uriaşa republică a statelor unite.

Inferioritatea Spaniei e în totă privinţa evidentă. Lupta are sě se deie în condiţii cât se poate de neegale. E sciut că Spania impreună cu coloniile sale (Cuba, insulele Philipine, proprietăţile din nordul Africei etc.) are un teritoriu de 504, 552 chilometri pătraţi cu 17,974,323 locuitori, faţă de Statele Unite cari au un teritoriu de 9.212,300 chilometri pătrați cu 71,27,3000 locuitori. Afară de aceste mari deosebiri mai vine socotită superioritatea Statelor unite în ale finanțelor statului, ale comerciului și ale industriei. Republica americană este pe cale de avânt, un stat tiner și zelos, pecênd Spania un stat în care se ivesce în toate ramurile senilitatea

Referințele strategice-maritime încă sunt în defavorul Spaniei din pricina că posesiunile ei sunt împrăschiate în diferite oceane, precând Statele unite formézá un corp compact din ocean în ocean. E sciut însĕ că Spania are o armată maritimă bine organisată, cu harnici admirali — unicul razim și nadejde a Spaniolilor.

Congresul din Waschington a primit în 25 l. c. cu unanimitate ca sĕ se facă Spaniei declarația de rĕzboiu și a dat presidentului Mac Kinley însărcinarea a dispune în eas de lipsă asupra întregei armate pe mare și pe uscat.

Din telegramele mai recente nu sĕ vĕd ciocniri mai serioase intre vapóre. Americanilor le-a succes până acum a prinde mai multe vase spaniole, încărcate cu lemne, carbuni, rom și zachar. Sĕ afirmă totodată, ca admiralul american Sampson se va alia cu Gomez, conducătorul insurgenților Cubani și va încerca a bloca maí întâiu insula Portorico.

Din Spania au plecat spre Cuba un vapor de rĕzboiu, dóuĕ încrucisătóre și trei torpile ear la plecarea armatei au fost manifestări mari și patriotice.

Noutăți.

Rectificare. In raportul nostru despre servițiul divin, ce-a premers deschiderii sesiunii sinodale, s'a străcurat o greșală pe care prin acésta o rectificăm. S'a omis adecă numele Preacuviósiei sale D-lui achimandrit și vicariu archiepiscopesc Dr *Ilarion Pușcariu*, care încă o servit sta liturgie, înlocuindu-se cu numele domnului asesor consistorial. *Zaharie Boiu*, carele n'a funcționat.

* * *

Advocat nou. Dl *Dr. Ioan Șenchea* anunță, că și-a deschis cancelaria advocațială în Făgăraș, Piața-mare nr. 25 (lângă Hotel „Mercur“). Recomandăm pe noul advocat Românilor de pe Țéra Oltului. In dl. Șenchea vor găsí un destoinic și conștiențios apărător al intereselor românesci.

* * *

Dșóra Agata Bârsescu, celebra tragediană, nainte de a se re'ntórce la Viena pentru continuarea debuturilor sale la teatrul Raimund, va da un ciclu de representații la Graț începênd cu 2. Maiu.

* * *

Foc în Cetatea de baltă. Primim cu datul de 12 Aprile v. următórele:

Sâmbătă séra a în 11 l. c. pela órele 8 a izbucnit în comuna nóstră Cetatea de baltă un foc oribil la șura vigilului de pădure Vasilie Țétc, care a prefăcut in cenușă 19 curți, casĕ, șuri grajduri șopuri și găbănașĕ de bucate, nutrețe etc. precum și galițĕ apoi pometuri ș. a.

Furia focului condusă de vênt a luat strada către rĕsĕrit, în direcțiunea comunei Boian, apoi s'a întors spre strada către biserică și școla greco-orientală, sărind înse preste aceste dóuĕ frumóse edificii, s'a aprins casa învĕțătoriului Lanca și supredificatele parochiale.

In biserică scólă și pivnița de pétră deschisă de protopopul Todoran și-a aflat refugiu bieții ómeni cu copii mici și cu tot ce a putut scóte din foc, precum și cei rĕmași nepârliți, asigurându-și vestminte și bucate.

S'a dat alarm prin telefon la D. Sântmărtin depărtare de 15 Klm. și Jidveiu, depărtare de 7 Klm. și după aceasta a sosit mai întâiu din comuna Sântămărie depărtare de 3 Klm. pompierii care s'a postat lângă curtea parochială se împedece focul.

Focul însĕ n'a putut fi localisat numai după ce au venit și mulțimea harnicilor pompieri din Dicio St Martin.

Paguba sĕ călculézá întră 8-10,000 fl. și în acest timp când poporul de aci cu eseepțiunea alor 11-15 familii toți cumpără bucate de traiu și astfel numai cele cumperate dela 2 ferdele până la 30 a ars, căci altcum de ar fi fost un alt timp de recóltă paguba 'arfi triplicat. Stau bieții ómeni arși întrun teren pustiu, fără acoperemênt, și ceialalți scapați de furibundul foc cu foarte puțin i pot ajuta căci nu au de unde.

Se atrage atențiunea cetitorilor acestei foi asupra bieților nenorociți prin foc și a trimite eventuale ajutóre spre distribuire la adresa dlui protopop Nicolae Todoran în Cetea-de-baltă.

* * *

Surorile Krummel. Distinsele pianiste, dșórele Krummel din Brașov, vor aranja cu concursul dlui profesor G. Dima și a dnei Maria G. Dima un concert aici în Sibiiu, Marți în 2 maiu n. a. c. in sala dela Musikverein. Atragem atenția On. public asupra acestui concert.

* * *

Nansen, renumitul explorator al polului nordic va sosi în 7 a lunei viitóre la Pojon, unde va ține conferență publică despre călătoria și descoperirile sale. La conferență vor lua parte numai special invitați, fără taxă de întrare

* * *

Avis. Aducem la cunoscință, că a eșit de sub tipar în Tipografia archidiecesană portretul Ex. Sale Inalt Preasânțitul Domn Miron Romanul, Archiepiscop și Metropolit, și sĕ află de vênḑare cu prețul de á fl 1. sau, pus în rama elegantă fl. 4.80. Librăria archidiecesană.

Atragem atențiunea asupra anunțului de aḑi Fekete Károly.

A dóua loterie de clase ungare. După planul de tragere oficios primit în 11 și 12 Mai are loc tragerea primei classe de loteria a dóua de classe reg.-ung. și atragem în special atențiunea asupra anunțului domnilor A. Török & Co. Budapesta

Firma cunoscută nóuĕ Török & Co. o putem recomada din motivul, că este for strict reală și servesce pe clienți cel mai bine.

Fortună încă pare ai fi fost favorabilă pentrucă dupĕ esperiența nósfră, aceia a solvit clienților sei ea, tripătrare milion coróne cĕstiguri la loteria primă terminată. Depunerile pentru I clasa un los întreg fl 6, o jumĕtate fl 3; un pătrariu 1·50, 1 optime fl 75 au remas la a doua loterie, tot așa numărul căstigurilor.

Cine deci vrea se întindă mâna norocului sĕ se adresese cu încredere către firma A. Török & Co, Budapesta. Colector principal.

Rapórtele Consistoriului archidiecesan către Venerabilul Sinod.

(Senatul plenar)

Venerabil Sinod Aachidiecesan!

Consistoriul archidiecesan are onóre a presenta Venerabilului Sinod din ședință plenară urmatorul raport general asupra obectelor mai momentóse, ce s'au petractat în sfera competenței sale în cursul anului espirat 1897, respective dela sesiunea sinodală din 1897 încóce până astăḑi.

Credem, că împlinim o datorință de pietate, când amintim chiar în fruntea acestui raport, că la 16/28 Iuniu a. c. se împlinesce un pătrariu de secol dela mórtea fericitului Archiepiscop si Metropolit Andreiu baron de Șaguna, restauratorul vechei nóstre metropolii, și că suprema corporațiune bisecescă, congresul nostru național-bisericesc, întrunit în anul espirat a luat inițiativa pentru ca acea ḑi memorabilă, tristă, dar stârnitóre de suveniri mărețe se sĕ serbeze în tótă provincia nóstră metropolitană cu demnitate.

Consistoriul, când din incidentul acesta emite din partea sa trebuinciósele manuduceri către clerul și poporul archidiecesan pentru serbarea memoriei neuitatului seu archiereu, este convins pe deplin, că previne simțemintelor și dorinței Venerabilului Sinod archidiecesan, care din an în an are ocasiune a se întruni pe basele depuse de acela și a vede și simți îmmediat folosele mari intelelectuale, morale și materiale, ce ni le a asigurat geniul rar și inima nobilă a bărbatului providențial, căruia este asigurată reconscința și gratitudinea perpetuă a bisericei și națiunei sale.

Incălḑit de aceste simțeminte, Consistoriul — revenind la cadrele raportului seu anual, — are onóre a presenta Venerabilului Sinod următórele:

I. Statul personal. In urma întregirii senatului bisreicesc și a reconstituirii senatului scolar și episcopesc efectuite pentru un nou period de 3 ani în ședința sinodală dela 27 Aprilie 1897, nou aleșii asesori consistoriali s'au presentat aprópe toți în ședința plenulului consistorial, ținută la 5/17 Maiu 1897 și depunând jurământul prescris au întrat în funcțiunile, pentru cari sunt aleși; unii înse dintre asesorii nou aleși, împedecați a se presenta la ședința plenară mai sus indicată, au depus jurământul mai târḑiu.

Ivindu-se necesitatea a se revisui împărțirea referadelor între membrii din gremiul consistorial în șepința plenară dela 12/24 Maiu 1897 a statorit împărțirea, care spre mai de aproape privire se aclude sub A/.

Simținduse mai ales după retragerea referentului estraordinariu Dr. Ioan Stroia lipsa de o parte de lucru dentru referada în afacerile fondului de pensiune, dar și în alte afaceri cuprinse întrun resort special, plenul consistorial la propunerea senatului epitropesc a angagiat, în lipsa altui espedient practicabil, în mod provisoriu pre fostul mai nainte asesor consistorial în senatul epitropesc Dr. Nicolau Olariu ca referent estraordinariu pentru acel resort, pe lângă o remunerațiune anuală de 1000 fl, cu reserva de a cere dela Venerabilul Sinod îndemnitate pentru acestă făcută numai și numai din necesitate indispensabilă.

O schimbare mai însemnată s'a întêmplat și în statul personal al seminariului archidiecesan, care o amintim la locul acesta, anume: directorul provisoriu de mai nainte, protopresbiter onorariu Dr. Remus Roșca, împlinind prescriptele regulamentare, a fost denumit director definitiv al seminariului archidiecesan teologico-pedagogic.

II. Esibite au întrat la Consistoriului archidiecesan în cursul anului 1897 preste tot 9123, adecă cu 57 mai puține, decât în anul precedent 1896. Împărțirea după resort acelea au fost:

a) presidiale	175
b) plenare	1120
c) bisericesci	1959
d) școlare	2580
e) epitropesci	3289
cu totul	9123

Din aceste esibite au avut în referadă;

1. aseserul Zacharie Boiu: plenare 574, bisericesci 120, cu totul 694;

2. asesorul Moise Lazar: 970, tóte în senatul bisericesc;

3. asesorul Nicolau Cristea: plenare 8, bisericesci 476, cu totul 484;

4. asesorul Mateiu Voilean: plenare 15, bisericesci 234, școlare 652 epitropesci 41, cu totul 942;

5. asesorul Dr. Liviu de Leményi: 1917, tóte în senatul școlar;

6. asesorul Nicolau Ivan: plenare 478, bisericesci 1, epitropesci 1633, cu totul 2122;

7. Secretariul consistorial Dr. Elie Cristea: presidiale 175, plenare 38, bisericesci 157, școlare 11, epitropesci 1, cu totul 382;

8. Dr. Nicolau Olariu: ca referent ordinariu 684, ér ca referent estraordinariu: plenare 7, bisericesci 1, epitropesci 726, cu totul 1410;

9. În fine profesorul seminarial Dr. Ioan Stroia, care ca referent estraordinariu a provĕḑut referada în afacerile fondului de pensiune până la 1 Iuliu 1897, epitropesci 202.

III. Ședințe consistoriale s'au ținut:

a) plenare ordinare		11,	estraordinare	3,	cu totul	14;
b) bisericesci	„	37,	„	5,	„ „	42;
c) școlare	„	44.	„	2,	„ „	48;
d) epitropesci	„	38,	„	9,	„ „	47
preste tot:	„	130,	„	19,	„ „	149.

În aceste ședințe s'au resolvít esebitele arătate mai sus, afară de un numĕr neînsemnat de acte, care după referenți și cuprins sunt indicate în conspectul alăturat sub B/. Dar și aceste acte aprópe tóte și-au aflat resolvirea normală în ședințele din primele luni ale anulut curent.

IV. Despre reconstituirea corporațiunilor bisericei pe noul period dela 1897—1899 s'a amintit în raportul anului espirat: remâne a adauge aici numai atâta, asupra diferințelor, ce s'au arĕtat prin comunele bisericesci din acest incident. Plenul consistorial a decis din cas în cas.

Pentru întregirea locului unui deputat sinodal mirenesc în cercul în cercul XIV al Bistriței, declarat de vacant prin conclusul sindal dela 22 Aprilie 1897 Nr. 33, s'a dispus la timp alegerea supletorie, și actele relectorale se aștern Venorabilului Sinod cu esibit separat.

V. Protopresbiteratele vacante în partea cea mai mare s'au întregit, ér unele sunt pe cale a sĕ întregi. Și anume: s'au întregit protopresbiteratele Sebeș, Orăștie, Abrud, Hațeg, și Deva. Dintre cei aleși denumiți 3 sunt deja chirotesiți și întroeu.i în oficiile lor și ceialalți 2 aleși pentru tractul Abrudului și al Devei vor fi chirotesiți și întroduși în curênd. Alegerile pentru protopresbiteratele Cetatea-de-pétră și Dobra s'au anulat și s'a dispus intregirea sinódelor electorale și publicarea de concurse nóuĕ. Cât privesce în deosebi tractul Dobrei, aci este numit comisarul consistorial nu numai pentru conducerea actualei ci alegere, ci și pentru facerca tuturor preparativelor prescrise, și acésta dispositiune specială s'a luat cu considerare la înpregiurarea, cu față de actualul administrator protopresbiteral al acelui tract s'au ivit din incidentul constituirii sinodului pretopresbiteral unele bănueli, cari au produs mișcări mai ales în locul central Dobra, în paguba intereselor nóstre bisericesci. Deasemanea s'a dispus a se face preparativele de lipsă pentru întregirea protopresbiteratului Albei-Iulie, care o devenit vacante prin alegerea protopresbiteratului acelei tract și asesorului consistorial Nicolau Ivan de controlor la consistoriul archidiecesan. In fine relatăm, că bolnăvindu-se de mai mult timp protopresbiter al tractului Turdei Petru Roșca, conducerea agendelor protopresbiteratale ale acelui tract s'au concreḑut in mod provisoriu parochului din Cojocna Teoder Ciortea.

VI. Consistotiul archidiecesan a votat în ședințele plenare din fondul bisericilor ajutórele pentru biserici propuse de senatul bisericesc, precum și din foudul școlariu ajutórele pentru școle, pentru ameliorarea salariilor învĕțătoresci și pentru catecheți, propuse de senatul școlariu. Despre aceste ajutóre vor raporta mai în special respectivele țenate. Tot asemenea s'au votat în plen ajutórele anuale, ce se dau oficiilor protopresbiterale din fondul Rudolfin' ca paușale pentru conducerea cancelarilor ptotopresbiterale.

Conspectul ajutórelor, ce s'au votat din fondul Rudolfin în anul 1897 se alătură acestui raport sub slitera *C/.*

VII. Din *fondul de pensiuni* s'au împărtășit cei îndreptățiți și respective vĕduvele și orfanii acelora cu pensiunile și ajutórele normale. Plenul consistorial, ca și în trecut, a decis numai în principiu asupra îndreptățirii pentru pensionare ori ajutorare; ér esecutarea este dată în competința senatului epitropesc

VIII. Cu privire la ajutórele votate după praxa îndatinată tot în plenul consistorial pentru învățăcei sodali și măiestri noi din fundațiunea Demetriu Andronic, va urma aport detaiat din partea senatului epitropesc, căruia'i este încredințată distribuirea ajutórelor votate.

In fine avem onóre a aduce la cunosciința Venerabilului Sinod, că conclusele sinodale, cu a căror ducere în deplinire a fost însărcinat consistoriul archidiecesan plenar, acesta le-a esecutat, parte finalisând afacerile parte făcênd dispositiunile necesare pentru pregătirea și ducerea lor în îndeplinire.

Asupra altor obiecte mai însemnate, cu a căror resolvire a fost însărcinct acest consistoriu, urmézá rapórte separate.

Sibiiu, din ședința plenară ținută la 30 Martiu, 1898.

Consistoriul archidiecesan
Miron Romanul m. p.,
archiepiscop ș metropolit.
Dr. **Elie Cristea,**
secretariu consist.

Poșta redacțiunei.

P. I. paroch în G. Proiectul de lege despre întregirea venitelor preoțesci este pentru noi injurios (Veḑi broșura „Dotațiunea clerului de Elie din Ursoni“), mai ales în unele puncte ale sale. Biserica nóstră, respective corporațiunile ei sĕ vor pronunța asupra acceptării sau neacceptării adauselor oferite de guvern după-ce proiectul va fi devenit lege. Până atunci deci nu putem scii cu positivitate conclusele, ce se vor aduce. Dar la tot casul acele vor trebui sĕ fie pentru preoții nostrii obligătóre.

Câştigul cel mai mare

în casul cel mai favorabil. [49] 1—4

1.000,000 Coróne.

Consemnarea

tuturor celor 50.000 câştiguri

Cel mai mare câştig în cel mai favorabil cas

1.000,000 Kronen.

Speciell sind die Gewinne wie folgt eingetheilt.

		Kronen
1	Prämie mit	600000
1	Gew. à	400000
1	„ „	200000
2	„ „	100000
1	„ „	90000
1	„ „	80000
1	„ „	70000
2	„ „	60000
1	„ „	40000
5	„ „	30000
1	„ „	25000
7	„ „	20000
3	„ „	15000
31	„ „	10000
67	„ „	5000
3	„ „	3000
432	„ „	2000
763	„ „	1000
1238	„ „	500
90	„ „	300
31700	„ „	200
3900	„ „	170
4900	„ „	130
50	„ „	100
3900	„ „	80
2900	„ „	40
50,000	Gew. u. Pr. im Betrage	13.160,000

in Baar zahlbar.

cari se trag în şese classe.

A doua **loterie** mare **de classe reg. ung.** începe în curênd şi iarăşi conţine **100,000** losuri originale şi **50,000** câştiguri în bani **aşadar jumĕtate** din losuri trebue trase cu câştiguri şi **şansa de câştig** este **enorm de mare.**

In total vin **Treisprediece milióne 160.000 coróne** spre decidere sigură. Cel mai mare câştig în casul cel mai norocos

Un milion de coróne.

La binevoitóre comande urgente se primesc mandate pentru **losuri originale de prima classă** cu preţul original stabilit după plan

pentru un **întreg** los original I. classă	**fl.** 6.—
„ o **jumĕtate** „ „ „ „	„ 3.—
„ un **pătrar** „ „ „ „	„ 1.50
„ o **optime** „ „ „ „	„ —.75

pe lângă **rambursă** sau **trimiterea înainte a sumei**. Liste oficióse se espedéză îndată după tragere, planuri oficióse stau la disposiţie gratis. Tragerile sunt publice sub **supravegherea guvernului reg. ung.**

Tragerea de câştig a classei I. în **11 şi 12 Maiu** iar comandele ne rugăm a le trimite cel mult până în

11 Maiu a. c., (diua tragerei)

direct.

A. Török & Co.

colectori principali

ai loteriei de classe reg. ung.

Budapesta, V., Waitznerring 4/A.

Cupon de comandă de tăiat.

Herren A TÖRÖK & Co., Budapest.

Ersuche um Zusendung von .... Original-Loos 1. Classe der königl. ung. Classen-Lotterie nebst amtlichen Plan. Der

Betrag von fl. .... } ist per Nachnahme zu erheben / folgt durch Post-Anweisung.

(Was nicht gemünscht bitte zu durchstreichen.)

....

....

....

Genaue Adresse.

Un pahar

de escelentă şi rĕcoritóre

limonadă spumósă numai cu 2 cr.

dau

Bonbónele de limonadă de fermentaţiune

universale ale lui Marsner

cu acéstă marcă de scutire

şi firma [54] 7—10

Prima fabrică boemă de zaharicale orientale şi chocolade

in Königl. Weinbergen — Prag.

A. MARSNER.

Se află ori-unde!

1 pachet de 5 kg. btt = 100 roluri bombóne de fermentaţiune cu rambursă 7.— fl. peste tot franco.

A apărut:

Ov. Densuşianu

Obiectul şi Metodica Filologiei,

lecţie inangurala, ţinută la facultatea de litere din Bucuresci la 29 Octombre 1897.

Preţul 50 cr.

* * *

I. L. Szavlovski, inginer.

Chronologie, Calendare şi Reforma calendarului.

Preţul 50 cr.

Se pot procura din

Librăria Tipografiei archidiecesane,
Sibiiu.

Tragere în 11 şi 12 Maiu.

Loteria reg. ung.

Tragere în 11 şi 12 Maiu.

de classe. priv.

Stimate Domnule!

Colectura subscrisă a loteriei de classe reg. ung. îşi permite a vĕ atrage atenţiunea asupra avantagiilor mari ale

loteriei de classe reg. ung. a II-a.

Din 100.000 losuri trebue sĕ câştige 50.000, aşa-dară tot al doilea.

Sunt deci şanse cu un risic mic de a câştiga eventual

1,000.000 coróne,

sau celelalte câştiguri mari de **600,000, 400,000, 200,000,** 2 à **100,000, 90.000, 70,000,** şi **60.000** etc.

Dacă cugetaţi de câte-ori sĕ riscă adese-ori capitale mari la întreprinderi cu totul dubii, ar trebui sĕ nu negligaţi a Vĕ împărtĕşi la acéstă loterie, ale cărei şanse sunt aşa de mari, cu atât mai mult, cu cât risicul este de tot modest.

Fiecine, căruia-i zace la inimă binele alor sei, sĕ nu lase a trece ocasiunea pentru a tinde mâna norocului.

După-ce împărtĕşirea la I. loterie, a fost atât de enormă, încât sute de mii de comande au trebuit refusate, Vĕ rog a-mi trimite mie comandele D-Vóstre cu prima postă, ca sĕ le mai pot esecuta.

Cu tótă stima

FEKETE KÁROLY,

colector principal al lôteriei de classe reg. ung.

[58] 1—3 VI. str. Andrássy 10.

La classa I. costă:

1 întreg los.	fl. **6.—**
o jumĕtate	„ **3.—**
un pătrar	„ **1.50**
o optime	„ **—.75**

Conspectul celor 50,000 câştiguri.

Cel mai mare câştig în casul cel mai favorabil

1 Milion coróne.

				Coróne.
1	Premiu			600.000
1	Câştig à			400.000
1	„			200.000
2	„		100.000	200.000
1	„		90.000	90.000
1	„		80.000	80.000
1	„		70.000	70.000
2	„		60.000	120.000
1	„		40.000	40.000
5	„		30.000	150.000
1	„		25.000	25.000
7	„		20.000	140.000
3	„		15.000	45.000
31	„		10.000	310.000
67	„		5.000	335.000
3	„		3.000	9.000
432	„		2.000	864.000
763	„		1.000	763.000
1238	„		500	619.000
31790	„	300,	200	6367.000
3900	„		170	663.000
4900	„		130	637.000
3950	„	100,	80	317.000
2900	„		40	116.000
50000	Câştiguri şi premie Cor.			13,160.000

Liste de câştiguri se espedéză după fiecare tragere.

La eventual câştig, cea mai mare discreţiune.

Plan de joc se trimite gratis fiecărui comandator.

Scrisórea de comandă sĕ se tae şi espedeze franco. Scrisori nefrancate nu se primesc.

Comanda.

Domnului Fekete Károly

BUDAPEST, VI., Calea Andrássy 10.

Subscrisul Vĕ rog pentru trimitere de
bucăţi losuri întregi, cl. I, à . . . . fl. 6.—
„ „ jumĕtăţi „ „ . . . „ 3.—
„ „ pătrare „ „ . . . „ 1.50
„ „ optime „ „ . . . „ —.75
In alăturare primiţi fl. cr.
cu asemnat v'am espedat cr.

Suma Vĕ rog a o rambursa.

Şirul, ce nu-l doriţi, binevoiţi a-l şterge.

Numele ....
Ocupaţiunea ....
Locul ....
Adresa mai deaprópe ....
Datul ....

Redactor prov. **Dr. Elie Cristea.**

Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 42. Sibiiu, Sâmbătă, 18/30 Aprile 1898. **Anul XLVI.**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.

Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:

Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei or 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Cuvêntarea

rostită de Prea Sânţia Sa, Domnul episcop diecesan Nicolae Popea la deschiderea sesiunei ordinare a sinodului diecesan din acest an.

Preastimaţilor Domni deputaţi!

Sĕ mulţumim mai întâiu lui Dumneḑeu, că ne-a învrednicit a ne întruni érăşi în sinodul ordinar al eparchiei nóstre, pentru de a pertracta obiectele prescrise în regulamente.

Sĕ mulţumim mai încolo şi acelor bărbaţi vrednici ai nostri, cari devotaţi bisericei şi instituţiunilor ei salutare, şi îngrijaţi de viitorul, de sórtea, de esistenţa chiar a ei, prin agerimea spiritului lor provĕḑĕtor şi prin stăruinţele lor neadormite isbutiră în sfîrşit a ne crea acéstă posibilitate de întrunire regulată şi periodică la episcopia nóstră, va sĕ ḑică: autonomia şi organisaţiunea canonică sinodală a bisericei nóstre.

Da, domnilor deputaţi, sĕ mulţumim acelor bărbaţi binemeritaţi pentru biserică şi némul nostru, la tóte ocasiunile de felul acesta; căci ce ar fi, dacă aḑi, în timpurile acestea de ispită, nu am avea asigurate aceste garanţii legale?

Şi mulţumirea nóstră cea mai frumósă, mai roditóre şi mai bine primită va fi, dacă noi cei de acum şi cei viitori ne vom arĕta vrednici următori ai acelor înaintaşi ai nostri, călcând în urmele lor, apĕrând cu bărbăţie şi susţinênd cu sfinţenie acest tesaur de mare preţ, şi acésta nu numai cu vorbe şi nu numai aici între marginile acestor păreţi, ci şi cu fapte, şi în afară de câte-ori va cere trebuinţa, cu fapte ḑic învederate, isvorîte din adâncul inimilor nóstre: deşteptând, luminând şi premergênd, în tóte cele bune şi folositóre, cu esemplul viu înaintea clerului şi poporului eparchial.

Acésta, domnilor deputaţi, cred eu că e chemarea nóstră, ca fii credincioşi şi representanţi adevĕraţi ai bisericei nóstre!

Fiind de părere, că şi D-Vóstre încă sunteţi pătrunşi de asemenea convingeri, deasemenea sentimente religióse-morale, vĕ salut, domnilor deputaţi, de bună voite la episcopia nóstră! Mĕ bucur din inimă, că D-Vóstră dând ascultare vocii oficiului mai înalt, v'aţi lăsat pe un moment la o parte ocupaţiunile private şi aţi grăbit de a veni la sinod, pentru ca aici în pace, în linişte şi în dragoste frăţéscă, cu delăturarea ori căror interese particulare, împreună sĕ consultăm, să desbatem şi să descidem afacerile nóstre diecesane, bisericesci, şcolare şi fundaţionale, bine sciind că numai astfeliu procedênd, Dumneḑeu ne va ajuta şi mai încolo, şi lucrările nóstre sinodale vor avea un resultat bun, satisfăcĕtoriu şi salutar pentru biserică.

Incât privesce afacerile oficióse, am firmă credinţă, că Consistoriul nostru diecesan a făcut tot ce s'a putut, în împregiurările critice de astăḑi ca să corespundă datorinţelor sale grele, în cea-ce privesce administraţiunea eparchială în tóte direcţiunile, cum rapórtele oficióse mai apriat vor arĕta

Pre lângă aceste convingeri şi dorinţe ale mele, implorând şi aici ajutoriul de Sus asupra lucrărilor nóssinodale, declar sesiunea a II a a periodului sinodal al X lea de deschisă.

***Proiectul de lege despre intregirea venitelor preoţesci* a fost primit în dietă în şedinţa din 28 Aprile, după o viuă desbatere specială, în urma căreia nu s'a admis altă modificare decât propunerea ministrului de culte, ca acest proiect sĕ se estindă şi asupra Fiumei.**

Representaţiunea Consistorului archidiecesan împotriva acestui proiect a fost presentată în dietă de către presidiu în şedinţa din 26 Aprile.

Dieta deci n'a fost cu nici o consideraţie la justele nóstre motive în contra proiectului, ci a trecut peste ele la ordinea ḑilei.

Vom vedé întru-cât acéstă representaţiune va fi considerată la Casa Magnaţilor, unde conform hotărîrei sinodului se va aşterne.

Sinodul archidiecesan.

Şedinţa a V-a.

Joi la 16 Aprile a. c.

Şedinţa sĕ deschide la órele 10 a. m. Exelenţia Sa Miron *Romanul* ocupă locul presidial. Notarul ḑilei: Ioan Moţa.

Sĕ cetesce protocolul şedinţei premergĕtóre şi după unele intercalări se verifică.

La esibite sĕ presentéză o petiţiune, carea se dă spre referadă comisiunei petiţionare.

Dep. Vasile Demian considerând, că Ven. Consistoriu nici până de presinte n'a esecutat conclusele sinodale cu privire la dotaţiunea protopresbiterilor, şi nici în rapórtele consistoriale de acuma amintire despre chestiunea acésta nu se face, propune ca dotaţiunea protopresbiterilor sĕ se desfacă de chestiunea taxei sidoxiale şi sĕ se caute vre-un espedient de soluţiune al acestei grave afaceri.

Sĕ dă comisiunei organisătóre.

Referada raportului senatului epitropesc.

Sinodul revine asupra chestiunei referentului estraordinariu. Fiind chestiunea în destul discutată se cere votarea asupra propunerilor comisiunei, a dep. cav. de Puşcariu şi a deputatului Mat. Voileanu.

Sinodul primesce cu majoritate de voturi propunerea dep. Voileanu, în sensul căreia se ia la cunoscinţă raportul consistorial.

Partea primă a raportului până la punctul 11 se ia spre sciinţă.

Cu privire la taxa sidoxială în raportul consistorial se ḑice, că Exelenţia Sa, ca preşedinte al Consistorului din motive fórte ponderóse a aflat de bine a ţinea în suspens esecutarea, prin urmare comisia nu póte presenta sinodului o propunere positivă, ci transpune întrégă afacerea comisiunei organisătóre.

Sinodul primesce.

Fondul de pensiuni.

Fără îndoială, cea mai însemnată chestiune a şedinţei de Joi a fost chestiunea fondului de pensiuni, în jurul căreia s'a încins o vie discuţie.

Din raportul senatului epitropesc e evident, că restanţele fondului de pensiuni se urcă la considerabila sumă de 67.334 fl. Din motivul acesta comisiunea propune: consistorul se îndrumă a usa la tóte mijlócele posibile întru încassarea restanţelor şi întru cât unele dispoşiţiuni ale statutului s'ar dovedi de necorĕspunḑĕtóre, consistorul se însărcinéză cu esecutarea deplină a conclusului sinodal din anul trecut, adecă dispoşiţiunile neesecutabile sĕ se modifice.

Dep. Nicolae Ivan nu póte accepta părerea acelora, cari sunt pentru modificarea statutelor. S'a dat espresiune dorinţei preoţimei nóstre de a se mări pensiunea; nu se unesce cu dorinţa acelora, căci mărindu-se pensiunea eo ipso cresce suma cvotisaţiunilor şi dacă acuma suma cvotisaţiunilor restante se urcă la 67.334 fl., ce va fi atunci. E greşită şi vederea acelora, cari pledéză pentru înscrierea facultativă a preoţimei nóstre la fondul de pensiuni. In casul acesta cei mai mulţi preoţi cu sau fără motiv s'ar subtrage dela fondul de pensiuni.

Preotul, unde nu e de lipsă, sĕ nu se pensioneze după 40 ani de serviţiu, căci după-cum esperienţa ne arată preoţii nostri tocmai în timpul acesta se bucură de veneraţiune mai mare la poporul nostru credincios şi zelul lor de păstorire e mai pronunţat. Am avut şi casuri de acelea unde pensionându-se preotul parochia vacantă nu s'a putut întregi, şi astfel a trebuit sĕ funcţioneze şi mai departe preotul, care acum era şi pensionat. Propune menţinerea statutelor în starea lor de acuma.

Dep. Part. Cosma deasemenea nu află de lipsă modificarea statutelor, cari sunt dintre cele mai favorabile. Dacă resultatele nu sunt mulţĕmitóre vina o pórtă singur consistoriul, care nu purcede cu destulă rigóre între esecutarea dispoşiţiunilor cuprinse în statut. Recomandă disciplinarea severă a preoţilor renitenţi. Propune: Consistoriul din nou se indrumă se esecute cu tótă seriositatea conclusele sinodale anterióre.

Dr. Ios. Blaga crede, că deputaţii Ivan şi Cosma vĕd chestiunea cu ochi din centru; sunt prea optimişti, se vede că nu au convenit cu proţimea dela sate care mai tótă e în contra modului cum s'a pus în praxă fondul acesta. Nu în lipsa de disciplină, ci în motive psihologice este a se căuta indolenţa preoţimei faţă de fondul de pensiuni. Preoţimea nu e însufleţită pentru favorurile, ce le ofere fondul. Basele pe care o clădită instituţiunea sunt deci greşite. Dovadă, că preoţimea din tractul Sebeşului cere modificarea statutelor. In urmare propune: Consistoriul se însărcinéză cu studiarea statutelor, şi a veni cu propuneri modificătóre în sesiunea viitóre.

Cav. de Puşcariu combate vederea acelora, cari cer urcarea pensiunei. Cu îmbogăţirea fondului de sine va cresce, după analogia acţiunilor de bănci. Propunerea deputatului Blaga i-se pare prematură.

Dep. Vas. Damian ḑice, că nemulţămirea zace în nedreptatea cum sunt contemplate pensiunile. Mai este apoi şi dispoşiţia, că la pensionare se consideră numai anii pe cari şi-au plătit preoţii regulat cotisaţiunile. Nu e just; sĕ se plătiască pe toţi anii de serviţiu, dar sĕ se detragă din pensiune suma cu care restéză. S'au întêmplat şi casuri de acelea apoi, că preotului neputincios, după 40 de ani de serviţiu, nu i-s'a dat pensiune, ci capelan, astfel, că mulţi preoţi bĕtrâni au renunţat la schimbul acesta, care póte fi în multe casuri un favor numai problematic. Primeşte propunerea comisiunei cu aditamentul: Inscrierea la fondul de pensiune pentru preoţii, pre cari statutul i-a aflat în serviţiu, se fie facultativă; anii serviţiului sĕ se fixeze în mod hotărît şi sĕ se facă revisuirea statutelor.

Dep. Serg. Medean: Statorirea sumei de pensiune nu e justă. S'au împărţit membrii fondului de pensiune în dóue grupe: centralişti şi provincialişti. Cei din centru după îndeplinirea anilor de serviţiu provĕḑuţi în statute primesc ca pensiune salariul întreg pe când cei din provincie numai pe jumĕtate. Eu, am ameninţat în special pe fie-care restanţier cu disciplinare, şi atunci mi-s'a reflectat, că *„da, de silă vom plăti,* dar nici când nu ne vom încălḑi de fondul acesta".

Aderéză la propunerea comisiunei cu adausul făcut de dep. Damian.

Mai vorbesc la chestiune deputaţii Preda, Mihu şi Furdui.

Ne mai fiind alţii insinuaţi la cuvênt, propunĕtorii mai au dreptul de a vorbi.

Dep. Part. Cosma îşi susţine propunerea şi stăruieşte pentru disciplinarea severă a preoţilor renitenţi, căci după-cum spune dl Medean de silă tot vor plăti *„şi apoi las' că se vor încălḑi ei mai târḑiu"*. Nu póte primi propunerea lui Dĕmian, căci nu avem motive esterne, şi nu e consult, ca noi sĕ le provocăm. Se învoeşte, ca propunerea dînsului sĕ vină ca adaus la propunerea deputatutui Ivan.

Punêndu-se la vot, propunerea Ivan—Cosma cu 22 de voturi se ridică la valóre de conclus.

La punctul despre donaţiuni comisiunea propune, ca consistorul an de an sĕ vestéscă prin un cerculariu caracterul donaţiunilor, suma lor şi numele donatorilor.

Sinodul primesce.

Celelalte puncte a raportului se i-au spre sciinţă.

Comisia organisatóre.

Referentul Partenie Cosma raportéză actul consistorial prin care se promovéză sinodului cererea asesorilor, profesorilor seminariali şi funcţionarilor consistoriali pentru un adaos de scumpete la salar, apoi pentru sistemisarea unui salar corĕspunḑĕtor cerinţelor timpului de azi, şi urcarea taxei de întreţinere în seminar dela 100 fl. la 120 fl. Comisia în lipsă de acte şi indicii suficiente, transpune chestiunea adausului de scumpete la consistoriu, ér cu privire la sistemisarea salarielor îndrumă consistoriul, ca sĕ céră dela guvern duplicarea ajutorului de stat, şi obţinêndu-l dl referent contempléză pe viitor în mod favorabil salariele asesorilor şi profesorilor.

Sinodul aderéză unanim la referada comisiunei.

Cu aceste şedinţa se ridică la órele 12 si jumĕtate anunţându-se şedinţa proximă pe Vineri la 9 óre a. m.

Şedinţa a VI-a

Vineri la 17 Aprilie a. c.

Şedinţa sĕ deschide la órele 9 a. m. Preşedinte Ex. Sa Miron Romanul. Notarul ḑilei: Dr. Ioan Buzura.

Sĕ ceteşte protocolul şedinţei premergĕtore şi se verifică.

Ca esibite se presentéză trei petiţiuni; a unui învĕţător din Hondol, a preotului Runcan din Murĕş-Sângeorgiu şi a preotului Antoniu Pop din Geógiul-de-sus pentru a fi reîntrodus în oficiu; tóte sĕ predau comisiunei petiţionare.

Interpelaţie.

Deputatul Aug. Nicóră adreséză Ex. Sale Inaltului presidiu în afacerea Dobrenilor următórea interpelaţie, constătătóre din 7 puncte.

1. Are Ven. Consistor şi I. P. S. Sa ca cap al Consistorului cunoscinţă oficiósă şi dela cine despre trecerea a dóua la unire a 54 familii fruntaşe din Dobra, întêmplată a dóua ḑi de sântele Pasci, şi ce mijlóce a luat pentru delăturarea pericolului ce amenință biserica nóstră în părţile acele?

2. Ce mĕsuri a luat Ven. Consistoriu la cele dóuĕ adrese ale mele adresate în causa pericolului dela Dobra, şi care e resultatul practic al paşilor făcuţi de Vener. Consistoriu?

3. Când are sĕ fie esecutat conclusul sinodal luat în sesiunea actuală cu privire la pericolul din Dobra?

4) Avut-a părintele Papiu, ca esmis consistorial mandat din partea Ven. Consistor ca sĕ vină la Dobra şi sĕ încerce restituírea păcii? Sau a avut mandat restrîns numai într'o causă disciplinară din comuna Lăpuşul-de-sus, şi deci a „abusat“ de conclusul Ven. Consistoriu, dupá cum a afirmat părintele administrator, din Dobra, Avram S. Pĕcurariu?

5. Ce paşi a luat Ven. Consistor pentrupacificarea dobrenilor după venirea esmisului Ioan Papiu?

6. Ce paşi a luat pentru satisfacţia organului consistorial insultat la Dobra dc către administratorul tractului şi organele politice cari îl susţin? şi

7. Are cunoscinţă Ven. Consistor despre ingerínţa făţişă şi indirectă a unui deputat dietal rom. cath. şi a întregei administraţiuni politice, între cari 2 notari gr.-cat. pentru susţinerea actualului administrator şi ce paşi a luat pentru delăturarea acestei ingerenţe ilegale?

Rĕspunsul Ex. Sale Inaltului Presidiu la acéstă interpelaţie va urma numai în şedinţa proximă.

Sinodul i-a la cunoscinţă.

Propuneri.

Deputatul Dem. Comşa reţinêndu se dela ori-ce motivare presentéză propunerea:

Consistoriul se róge pe ministeriu a pune la disposiţie pentru seminar, mijlóce de a întreţinea o gradină centrală de pomărit şi legumărit şi 4—5 în alte locuri din archidiecesă, precum şi subvenţie pentru a pute ţinea cursuri de pomărit, legumărit şi vierit cu învĕţătorii an de an, apoi se céră cătăţimi mai mari de pădureţi, altoi, frăgari, viţe americane etc. spre a le distribui pe séma şcólelor nóstre.

Sĕ dă comis. şcolare.

Deputatul Dr. Ioan Mihu propune: Ven. Consistoriu sĕ se indatoreze cu adunarea datelor despre suma contribuţiei bisericesci din archidiecesă.

Sĕ dă comisiunei bisericesci.

Referada comis. organisătóre.

Chestiunea Catedralei.

Chestia Catedralei, care de 17 ani încóce neîntrerupt face obiect de discuţie în şedinţele sinodului nostru, de astă-dată a fost tractată amăsurat însĕmnătăţii sale provocând o discuţie parlamentară îndelungată şi însufleţită.

Referentul Part. Cosma cu adevărată cunoscinţă de causă face istoricul chestiunii espunênd momentele mai însemnate prin cari a trecut chestiunea dela ivirea ei. Consistoriul a esmis o anchetă din membrii: Dr. Il Puşcariu, L. Simonescu Dr. Barcian, I. Papiu, Dr Aur. Brote şi Part Cosma, care studiind fundamental chestiunea a ajuns la conclusiunea, că terenul cel mai nimerit din tóte punctele de vedere pentru zidirea catedralei este intravilanul din strada Morii, care formează proprietatea archidiecesei. Propune deci ca consistoriul sĕ se însărcineze cu pregătirea planului şi fixarea stilului.

Ex. Sa îşi motivéză votul separat, înaintat în Consistoriu şi află pentru zidirea catedralei mai corespunzător locul unde se află biserica de astăzi din cetate avênd a se demola şi câteva case vecine.

Dep. Dem Comşa susţine, că nu avem încă tóte elementele de judecată pentru a putea duce un conclus atât de hotărit, cum propunce comisia. Şi anume solul i-se pare a nu fi cercetat de ómeni specialişti, competenţi în materie. Ştie, ca solul destinat de comisie e gropos, prin urmare nesigur pentru zidire. Dinsul e pentru grădina „Gerlitz“ din strada Schevis, dar şi până atunci propune, ca sĕ se însărcineze consistoriul cu studierea terenului prin esperţi şi se vină cu un plande situaţie.

Dr. Petru Şpan ḑice, că biserica este cea mai eclatantă dovadă despre starea şi forţa culturală a poporului respectiv. Biserica are sĕ vorbéscă străinilor despre aceste. Se împreunăm valórea morală a unei catedrale cu arta şi sĕ creăm atât pentru noi, cât şi pentru posteritate ceva monumental. Locul designat de comisie e prea ascuns, şi din motivul, că după prevederea omenéscă Sibiiul are sĕ se desvólte în Direcţia „Dumbravei“, este pentru propunerea lui Comşa.

Dr. Jos. Blaga, vorbesce pentru concentrarea monumentelor; aderéză deci la vederea Ex. Sale şi primesce propunerea lui Comşa.

Dr. Vas. Bologa de asemenea spune, să s'a formulat o tradiţie pentru a nu ieşi din cetate, mai ales, că demolarea caselor nu ne costă mult, fiind casele contemplate în stare deplorabilă.

Iau cuvêntul deputaţii I. Preda pentru propunerea comisiunei şi Dr I. Mihu in contra aceleia.

Dr. Dan. P. Barcianu intr'o vorbire aprópe de o óră motivéză pe larg şi temeinic propunerea comisiunii. combate cu argumente convingĕtóre tóte motivele aduse contra aceleia. Vorbitoriul este des intrerupt de aprobările deputaţilor.

Sĕ cere încheierea discuţiei.

Sinodul primeşte.

Insinuat la cuvênt mai este dep. Nicolau Ivan, care vorbeşte pentru propunerea lui Comşa cu aditamentul, ca consistoriul se pornéscă pertractări cu parochia din Sibiiu cetate pentru câştigarea terenului unde se află biserica actuală şi casele vecine.

Nu vede in propunerea acésta trăgănarea chestiunei „ad calendas graecas“ dupăcum unii afirmă. La sfirşit se întrébă: Cum putem noi edifica o catedrală fară consensul archiereului.

După-ce mai vorbesc propunĕtorii Comşa şi Cosma urméză

Votarea.

Sinodul cu 22 faţă de 18 voturi primeşte propunerea comisiunei.

Acelaşi referent în numele comisiunei transpune propunerea deputatului Dr. Vas. Bologa, ca tinerii cu maturitate sĕ nu solvéscă taxa de întreţinere în seminariu — Consistorului spre studiare şi a veni cu propunere in sensiunea viitóre de asemenea şi propunerea deput. Ios. Puşcariu cu privire la reducerea protopresbiteratelor.

Sinodul primeşte.

Cu privire la propunerea deputatului Dr. Ilie Cristea, care cere, ca regulamentul de primire în cursul teologic sĕ se estindă şi asupra tinerilor absolvenţi de şcólele comerciale, comisiunea o recomandă spre primire.

Dep. Mat. Voileanu face contra propunere ca şi acésta sĕ se transpună consistoriului spre ştudiare şi deplină resolvare.

Neîntrunind propunerile aceste maioritatea voturilor, se amână pre şedinţa proximă.

Representaţiunea consistoriului în chestia dotaţiunei preoţimei nóstre.

Consistoriul nostru a înaintat parlamentului o representaţiune, în care sunt pe larg espuse vederile autorităţii bisericesci faţă cu proiectul de lege. In representaţiune se combat paragrafii, cari tind la ştirbirea autonomiei bisericei şi independenţa clerului nostru. Sĕ respinge afirmarea că biserica nóstră ar urmări tendinţe contrare statului şi se timbréză afirmarea acésta de o insultă adusă bisericei nóstre.

Comisiunea organisătóre prin referentul I. Preda propune: Sinodul îndrumă consistoriul a aşterne representaţiunea şi casei magnaţilor; sinodul învită pe Ex. Sa Inaltul Presidiu, ca la locul sĕu se apere şi sĕ céră modificarea proiectului, după cum reclamă interesele bisericei nóstre. In fine, dacă proiectul va deveni lege, Ex. Sa sĕ învită a conchema un sinod, fie şi în sesiune estraordinară, ca astfel biserica sĕ se pronunţe asupra acestei legi.

Luând cuvêntul deputaţii Dr. Il Puşcariu, M. Voileanu şi Gheaja se constată ca cele dóuĕ părţi din urmă prin ţinuta şi interesul, ce l'a dovedit tot-deauna Ex. Sa faţă de biserică sunt de prisos, prin urmare:

Sinodul primesce ca conclus numai partea primă din propunerea comisiunei subinţelegêndu-se de sine cele-alalte dóue părţi.

Şedinţa se ridică la 1 óră d. a. ficsându-se şedinţa proximă pe Sâmbătă la órele 9 a. m.

O declaraţie a contelui Thun.

Puterea de activitate a parlamentului austriac s'a sleit cu desĕvêrşire prin certele vehemente ale partidelor, provocate de cunoscutele ordonanţe ale lui Badeni si Gautsch. Prin cerbicósa şi aprópe sĕlbatica obstrucţie a Germanilor ori-ce discuţie parlamentară e zădărnicită şi parlamentarismul batjocorit. Eşirea din acéstă încurcală este grea, — afară dór că s'ar recurge la armele cele mai radicale, clotura, s'au disolvarea parlamentului şi conducerea afacerilor ţerii prin un guvern cu putere discreţională.

Cabinetul Thun a fost poreclit de către un valoros ḑiar vienez cabinet *„Nichts Thun“*, fiind că nu dedea semne de a putea eşi din această încurcală.

In şedinţa din 27 Aprile însĕ acest cabinet a presentat prin şeful sĕu, contele Thun, parlamentului o declaraţie în care se spun părerile şi intenţiile guvernului privitóre la o modalitate de împăciuire a tuturor partidelor prin o definitivă regulare a chestiunei de limbi în Austria, devenită mĕr de ceartă.

Contele Thun face mai întâiu cunoscut, ca „Reichsratul“ stă în préjma unei desbateri de lungă durată, fiind-că în curênd îi se vor presenta proiectele de lege cu privire la regularea chestiunei de limbi. Acéstă importantă chestiune sĕ nu mai rĕmână la discreţia guvernelor ci sĕ fie normată pe cale legislativă, — acesta este principiul de care noul guvern este condus.

Spre discutarea acestor proiecte trebuie să se esmită mai întâiu din mijlocul parlamentului o comisie permanentă compusă din representanţii tuturor partidelor, — căci o înţelegere asupra principiilor fundamentale trebue se *premérga* codificării. Şi acésta din motiv, că *o chestie de limbă nu se póte codifica prin o lege decretată numai de maioritate şi cu desconsiderarea minorităţii.* Şi guvernul are credinţa firmă, că pe lângă tóte pasiunile ce sau manifestat în toiul politicei mai recente, fiind cu bunăvoinţa şi cu dragoste faţă de causă, se va putea obţinea o înţelegere a tuturor partidelor.

Ordonanţele de limbi ale lui Badeni au fost revocate. Ele n'au corĕspuns raporturilor faptice din ţară. Guvernul actual asemenea e condus de principiul dreptului desĕvêrşit pentru toţi. Forma însĕ în care a fost întrodus acest fel de drept prin numitele ordonanţe este de escepţionat. Ordonanţele de-acum sunt menite a corĕspunde, întrucât e posibil, raporturilor de limbă, însĕ aceasta este numai o stare provisorică până la crearea legilor.

La sfîrşit declaraţia are următorul remarcabil cuprins:

„O lucrare seriósă şi urgentă în acéstă enorm de importantă afacere e necesară, dacă voim serios ca sĕ aplanăm certele prin creiarea de legi. E timpul suprem sĕ mai avem ochii deschişi şi pentru alte chestiuni cum este binele material al poporaţiunei. Sĕ ne apucăm de lucru, sĕ ne unim puterile într'o creare comună, în loc de a le divisa prin céртă. Sĕ muncim împreună la resolvirea chestiunei de limbi, ca sĕ ne putem îngriji totodată şi de tot ce este reclamat de necesităţíle economice şi culturale ale statului şi ale locuitorilor lui“.

Declaraţia acésta a guvernului n'a satisfăcut partidele politice, din pricina că nu conţine concesiuni pe séma nici unui partid. Astfel Germanii aşteptaseră o declaraţie. în sensul căreia ordonanţele de limbă sĕ se casseze definitiv şi sĕ se întroducă statul quo ante.

Asupra declaraţiei lui Thun în dietă s'a deschis desbatere.

Scrisóre din Sebeş

O mică serbare. — Conferenţă preoţeăscă.

Sebeşul săsesc în 9 Aprilie 1898 v.

Ḑiua de aḑi a fost pentru tractul protopresbiteral gr. or. al Sebeşului-sesesc o ḑi de bucurie. De o parte pentru-că aḑi sa înplinit un an de când a fost ales unanim de protopresbiter On. Dn. Sergiu Medean, carele în decursul acestui an a şi fost întărit de Prea Vien. Consistoriu şi chirotesit de Ecselenţia Sa Prea Sfinţitul archiepiscop şi Metropolit Miron Momanul. —

Ear de altă parte aḑi sa întrunit întreagă preoţimea nóstră în conferinţa, discutând asupra mai multor cestiuni de importanţe ce-i privesc personal pre dânşi, ori biserica îi scóla- óri poporul lor încredinţat.

In vederea însemnătăţei acestei ḑile deja sinodul protopopesc ţinut în februarie a. c. a ales un comitet arangiator în persónele Dlor Zevedeu Mureşan paroch Ioan Paraschiv şi Samoil Roşu cari în conţelegere cu Dl. Protopresbiter S. Medean se aranjeze tóte în un mod demn, ceeace sa şi întâmplat spre cea mai deplină mulţemită şi reuşită a ḑilei. —

Sĕrbarea ca atare s'a început cu sĕvîrşirea sântei liturgii în frumósa, spaţiósa şi pompósa biserica cea mare din S.-Sebeş, la care a servit domnul protopop S. Medean, ér cântările liturgice le-a cântat corul plugarilor şi corul mixt din Sebeş, care ar putea face onóre şi unei catedrale. Laudă se cuvine tuturor coriştilor şi coristelor, cari aprópe toţi ţerani fiind, cunoscênd însemnătatea cântărei, nu pregetă a-şi părăsi ocupaţiunile lor, sĕ alerge ḑile şi seri întregi, pentru a se cultiva în ale cântărilor şi în special lauda se cuvine d-lui învĕţător Ioan *Pavel*, care scie conduce un astfel de cor cu aşa reuşită.

La finea liturgiei domnul protopop în o predică bine întocmită arată datorinţele ce le-a luat asupra sa prin primirea acestui post onorific însĕ împreunat cu mari şi grele rĕspunderi şi promiţênd a fi la locul seu totdéuna întru cât îi va sta în putinţă. Mai departe apeléză la fiecare preot ca aḑi mai mult ca ori-când sĕ fie cu ochii în patru asupra împlinirei datorinţelor faţă de biserică, de şcóle şi peste tot de binele şi fericirea poporului a turmei nouĕ încredinţate prin ce numai bine şi mulţumire ne vom câştiga atât nouĕ preoţílor cât şi poporului român peste tot.

La 10 óre se întrunesc preoţii în conferinţă, carea a durat până la $12^1/_2$.

S'a discutat asupra proiectului, pentru dotaţíunea preoţilor faţă de care în urma unei discusiuni demne s'a primit unanime resoluţiune: *„Preoţii din tractul gr.-or. al S. Sebeşului, nici unul şi nici când nu vor reflecta la dotaţiunea pusă în perspectiva în pomenitul proiect cu restricţiunile şi condiţiunile din proiect până când se atinge de autonomia bisericei nóstre*

S'a luat hotărîre. ca Ven. Consistor privitor la fondul de pensiuni preoţesc este rugat a întreveni la sinodul Arch. ca statutele se fie modificate, şi suma de pensiune a preoţilor a se urca la suma după care e cualificată paroch a respectivă. —

S'a decis. ca Ven. Consistoriu se vină cu un nou proiect pentru regularea uniformă a şcólelor din archidiecesă fiind-că sinodul protopesc al S. Sebeşului regulându-le, precând în tractele vecine nefiind regulate, s'a dat ansă la certe mari între preoţ şi popor.

S'a mai discutat şi asupra altor chestiui de mai puţină însemnătate, însĕ tóte folositóre pentru noi preoţii.

La finea conferenţei unanim sa primit trimiterea unei telegrame Escelenţiei Sale Prea S. Archiepiscop şi Metropolit de cuprinsul următoriu:

„Clerul şi representanţii mireni din protopresbiteratul Sebeşului, intruniţi astăḑi spre a serbatori întroducerea

în oficiu a noului protopresbiter 'şi ţine de datorinţă a asigura pre Escelenţia Vóstră despre iubire, devotament şi încredere; rugând pre Atotputernicul Dḑeu ca sĕ vă lungiască firul vieţei mulţi ani în deplină senătate spre înflorirea bisericei şi fericirea poporului român".

După conferenţă a urmat un banchet dat la hotelul „Leul de aur" în onórea On. D. preşbiter Sergiu Medean.

La acest banchet a luat parte vre-o 50 persóne preoţi şi unii dintre fruntaşi nostri lipsiţi, precum şi vre-o 6 dintre poporenii mai de frunte din tract.

Sau ridicat mai multe toasturi: pentru Escelenţia Sa, pentru sĕrbătoritul protopop Sergiu Median ş. a.

Fiind o veselie şi bucurie cum sci Sebeşenii face, când le place, — carea adurat până în spre meḑul nopţei.

Am aflat de consult a Vi le împărtăşi acestea On. Redacţiune fiind mai cu sémă pentru noi de o mare însemnătate.

Z.

Noutăţi.

Maj. Sa Monarchul va sosi în 9. Maiu la Buda, unde va stà mai multă vreme.

Maj. Sa împĕrătésa-regină Elisabeta actualmente petrece la Kisszingen şi se bucură de o sănătate desăvêrşită.

* * *

Vremuri grele. Ni se scriu din *Balşa* următórele: Sâmbătă în 11/23 Aprilie c. s'a descărcat asupra comunelor de pe Valea-Gioagiului de jos (Comitatul Hunedorii) o tempestate ca în dricul verii. Vegaţiunea deabia a început şi până acum a fost o temperatură rece. In ḑiua pomenită înse a fost cald, ear d. a. dela 2 óre a început a ploa, durduind şi trăsnind în mod înspăimântătór. Aceasta a durat timp de peste 1 óră. Pela 6 óre a început din nou a fulgera şi a trăsni descărcându-se de astădată şi grindină ca alunele de mare, care a durat câteva minute Omenii înfricoşaţi şiau părăsit lucrul câmpului, ear vitele îngrozite fugeau şi ele, adăpostindu-se prin comune. Oamenii profetesc ear un an serac. Tempestatea sa descărcat şi în jur în întinderi forte mari. Fără îndoială semnificative sunt aceste arătări ceresci ivite aşa de timpuriu. Cei fără de lege ar trebui se se pocăiască; mai multă sfinţenie la prasnice şi mai puţină chiefuială la ḑile mari.

* * *

Manevrele împărăteşti. La manevrele ce în luna lui Septembre se vor ţiné în sudul Ungariei, în jurul Buziaşului, va fi de faţă şi Maiestatea Sa Monarchul. In 1. Septembre Maj. Sa înpreună cu principii Francisc-Ferdinand şi Otto vor călători la Buziaş, unde se vor ţinea manevrele corpurilor de armată 12 şi 17. Şésĕ ḑile vor ţiné manevrele, apoi Maj. Sa se va rentórce la Viena.

* * *

Himen. Dl Ioan Jurca teolog abs. şi invăţător în Lugoj îşi va serba cununia sa cu d-şóra Ecaterina Boban, Duminecă în 1 Maiu în biserica gr. ort. din Lugoj.

* * *

D. Iules Brun, publicist, a plecat din Bucureşti în Franţa, unde va face o nouă serie de conferinţi philo-române, mai ales la Paris, Lyon, Bordeaux, Toulouse Lille etc.

Subiectele acestor conferinţi vor fi: *România economică şi financiară, — România, la exposiţiunile nniversale din 1867 până la 1900 Istoria desvoltării României, Ardealul.*

* * *

Scumpirea pânei. Brutarii din Bucureşti au ţinut ḑilele aceste o întrunire, unde au hotărît urcarea preţului pânei cu *cinci bani.* Acésta urcare o fac — ḑic-ei — din causa urcării preţului grâului cu ocasia resboiului Americano-Spaniol.

* * *

Societatea Dómnelor române din Bucovina îşi va ţiné adunarea generală Dumineca viitóre. După cum arată raportul anual, această societate, înfiinţată abia de şepte ani, desvóltă pe terenul culturei naţionale o activitate în adevăr esemplară. In Cernăuţi ea susţine un Internat, în care se cresc actualmente gratuit 33 de copile române; cu începutul anului scolar curent Societatea a deschis în Cernăuţi şi un Pensionat, la care se află 18 copile (cu plată). Apoi a susţinut un Curs gratuit de limba română, care e cercetată de 115 fetiţe. A mai deschis cu începutul anului scolar curent şi un Curs pentru cusut şi speră a putea deschide încurînd şi un curs pentru croit. Mult a lucrat înse Comitetul societăţii penptru sorirea cercetării scólelor prin sprijinirea copiilor lipsiţi de mijloce, cari cercetează scólele din Cernăuţi şi suburbii. Numai pentru acest scop comitetul a spesat 1168 fl. pentru haine, 441 fl. pentru cărţi şi rechisite scolare, ér alte ajutore în bani 288 fl. Cu acelaşi zel lucréză societatea şi pentru educaţiunea cepilelor române dela sate prin cele 27 filiale ale sale, controlând învăţământul. ajutorând pe copilele lipsite şi răspândind cărţi şi manuale românesci potrivite. Aceste constatări fac onóre Dómnelor române din Bucovina şi mai ales celor din fruntea societăţii, a cărei presidentă e d-na Elena de Popovici născ. contesă Logothetti.

* * *

Starea sănătăţii lui Gladstone e tot mai îngrijitóre. Medicii au constatat că veteranul bărbat de stat are rac la cerul gurii. In fiecare ḑi bolnavul primesce o injecţie de morfină pentru alinarea durerilor cumplite, ce'l muncesc. Cu tóte aceste Gladstone petrece în sinul familiei sale şi 'şi face regulatele plimbări, aşteptându'şi cu o linişte uimitóre ora mântuiri.

* * *

Alienaţia vindecată prin operaţie. Profesorul vienez Schauta a ţinut Vinerea trecută o conferinţă de sensaţiă pe terenul stiinţei. Schauta afirmă, că un soiu al alienaţiei e vindecabil prin operaţie. Cazurile de acest fel de nebunie obvin la femei, cari adesea cad fără vre-o pricină, în mania persecuţiei, séu se tâmpesc. O bólă primejdiósă, pentru-că bolnava adesea se sinucide. Schauta a făcut mai multe incercări cu chipul sĕu de vindecare, obţinĕnd resultate îmbucurătóre.

Rapórtele Consistoriului archidiecesan către Venerabilul Sinod.

(Senatul bisericesc)

Venerabil Sinod Aachidiecesan !

Consistoriul archidiecesan, ca senat bisericesc, are onóre a presenta Venerabilului Sinod despre activitatea sa în decursul anului 1897 următoriul

Raport general:

I. In cele formale însemnăm, că în decursul anului 1897 s'au ţinut 42 şedinţe, dintre aceste 37 ordinare, ér 5 ostraordinare.

Din esibitele în numĕr de 1959, aparţinĕtóre acestui senat, la finea anului au fost resolvite 1848.

II. Despre starea clerului, comunele bisericesci şi poporaţiunea nóstră din archidiecesă se alătură aici sub A) un conspect general conform căruia:

I. Statul personal al clerului din archidiecesă e următoriul:

a) în centru:

Archiepiscop şi metropolit	1
Vicariu archiepiscopesc, archimandrit	1
Asesori consistoriali, protopresbiteri	5
Prefesori seminariali, protopresbiteri	2
Profesor şeminarial, presbiter	1
Espeditor consistorial, presbiter	1
Econom seminarial, presbiter	1
Diaconi	3
la olaltă	15

b) în afară:

Protopresbiteri totodată şi parochi	27
Protopresbiteri emeritaţi în pensiune	2
Protopresbiteri onorari în alte funcţiuni	2
Protopresbiteri onorari parochi	4
Protopresbiteri onorari în peusiune	1
Administratori protopresbiterali	5
Parochi	790
Administratori parochiali	20
Capelani	57
Presbiteri în funcţiuni	9
„ fără funcţiuni	3
„ resignaţi	8
„ amovaţi	4
„ la miliţiă	1
„ cari şi-au părăsit parochia	2
„ militari în pensiune, protopresbiteri onorari	2
Diaconi	8
la olaltă	960

2. Rĕposaţi din cler. În decursul anului 1897 au rĕposat 16 presbiteri, între cari 15 parochi şi un capelan. În asĕmănare cu anul trecut cu douĕ casuri mai puţine.

3. Chirotoniri s'au sĕvîrşit 30; dintre cei chirotoniţi 23 au fost clerici ordinari cu cualificaţiunea prescrisă, ér 7 au avut numai cursul clerical estraordinar. Chirotesiri s'au sĕvârşit 4.

4. Numĕrul familiilor cu finea anului 1897 a fost 165,573. Numĕrul sufletelor:

de gen bărbătesc	571,462
de gen femeiesc	364,178
cu totul	735,640

în asemânare cu numărul din anul precedent 1896 cu 733,287 resultă o crescare de 2353.

Acéstă diferinţă a numărului poporaţiunei faţă cu anul 1896 provine din împregiurarea: că unii parochi n'au raportat esact despre starea adeverată a poporaţiunei, neluând în considerare pe parochienii absenţi de acasă, cari au trecut în România pentru câştigarea mijlócelor de subsistenţă şi după timp s'au reîntors la casa şi familia lor.

Crescerea şi descrescerea poporaţiunei se face evidentă în conspectul general.

5. Numĕrul celor-ce sciu ceti şi scrie s'au sporit în mod îmbucurător faţă cu anul 1896, resultând crescémânt al acelora de 14,337. In comparaţiune cu numărul total se constată, că 27.5°/° din poporaţiunea archiedecesei nóstre sciu ceti şi scrie.

6. In decursul anului 1897 s'au încheiat peste tot 4623 căsătorii, dintre aoeste: 4540 cu binecuvêntarea bisericei, 83 numai la oficiul civil, ér 399 sunt căsătorii mixte.

Se constată deci faţă cu anul precedent o decrescere în casurile de căsătorii numai civile, şi o crescere a celor mixte.

Se observă, că casurile de căsătorie numai civilă provin mai mult din îndrumările, ce li-se dau părţilor căsătorinde de către purtătorii de matricole, că căsătoria lor e legală şi fără binecuvântarea biserecei. Pe lângă aceasta apoi se adauge uneori şi împregiurarea, că unii nupturienţi pentru cruţarea de spese se mulţămesc cu căsătoria civile, şi nu mai fac paşii pentru căsătoria bisericéscă.

In conspectul general la rubrica „căsătorii numai civile" sunt însemnate casurile numai de căsătoriă civilă după protopresbiteratele, în cari s'au întâmplat.

Cât pentru cununiile din anul 1895, aceste sau completat şi s'au însemnat în rubrica ultimă din conspectul general.

7. Starea convieţurilor ilegale, cari până acum erau în continuă crescere nici acum nu e mai favorabilă, căci în asemânare cu anul precedent în anul 1897 resultă o crescere de 33. Aceste conviţuiri ilegale ce presentă în număr mai mare în protopresbiteratele: Abrud, Agnita, Alba-Iulia, Câmpeni. Cluj, Dej, Deva, Dobra, Făgăraş Geórgiu, Haţeg. Ilia, Reghin, Sibiiu, Sighişóra, Solnoc, Treiscaune, Unguraş şi Zarand.

8. Numărul nascerilor se presentă în următorul mod:

a) legitimi:

de gen bărbătesc	12,916
de gen femeiesc	12,288
la olaltă	25,204

b) nelegitimi:

de gen bărcătesc	1,026
de gen femeiesc	936
la olaltă	1,962

Decí numărul total al nascerilor dă suma de 27,166, şi în asemânarea cu anul trecut resultă o crescere de 431.

9. Casuri de mórte. Au reposat în decursul anului 1897:

de gen bărbătesc	11,116
de gen femeiesc	10,922
la olaltă	22,038

faşă cu anul present casurile de mórte au scăzut cu 250.

10. Treceri religionari au fost peste tot 826; din aceste 599 au trecut la biserica nóstră, ér dela acésta la alte biserici 228: va sĕ ḑică pentru biserica nóstra resultă un plus de 371.

11. Numĕrul parochiilor vacante cu finea anului a fost de 112, cu 14 mai puţine ca în anul precedent.

Despre aceste se alătură aici sub *B*) un conspect compus conform conclusului venerabilului sinod din 23 Aprile st. n. 1897 Nr. 50.

După devenirea în vacanţă a vre-unei parochii, în e înformitate cu normele din vigóre consistoriul archidiecesan a luat imediat măsurile de lipsă pentru întregire, publicându-se concurse. Inse dacă din lipsa de dotaţiune nu a succes întregirea, neivindu-se concurenţi cu cualificaiiune normală, şi pe lângă tótă stăruinţa consistoriului archidiecesan dotaţiunea parochială nu s'a putut ameliora, parochiile a trebuit sĕ rĕmênă în vacanţă, concreḑêndu-se spre administrare preoţilor nostri din apropierea lor.

Pentru acele parochii însĕ, cari erau espuse şi s'a constatat că mai rămân fără paroch, biserica ar suferi daune, acelc s'au întregit în mod estra ordinar. Despre parochiile întregite în modul acesta în decursul anului 1897 se alătură aici sub *C*) un conspect.

III. *Biserici nóuĕ* s'au sânţit în decusul anului 6; dintre acestea una de archiepiscopul, ér 5 prin delegati pre lângă autorisarea archiepiscopéscă.

IV. *Seminariul archidiecesan.*

a). Profesori în sexiunea teologică a seminariului archidiecesan au funcţionat împreună cu directorul şi profesorul de cântări 4.

Aici venim a observa, că prptopresbiterul Dr. Remus Roşca, instituit în mod provisoriu, s'a denumit în decursul anului espirat în mod definitiv de director al seminariului archidiecesan.

b) La începutul anului şcolar 1896/7 s'au înscrís 59 auḑitori ordinari şi adecă:

în cursul	III		17
„	„	II	21
„	„	I	21
		la olaltă	59

In asĕmânare cu anul precedent 1895/6 cu 7 mai puţini. Se observă totodată, că în decursul anului şcolar au părăsit institutul doi.

După pregătirea lor în şcólele medii au fost:

cu esamen de maturitate	4
„ 8 clase gimnasiale	4
„ 6 „ „	40
„ 6 „ reale	3
„ 6 „ civile	2
„ 4 „ gimnasiale şi cursul pedagogic	6
cu totul	59

Pentru acele parochii, cari pe calea ordinară nu s'au putut întregi, s'au primit 9 în cursul clerical estraordinar.

Programa seminariulu se alătură aici sub *D*).

c) La terminele ordinare în 25 Eebruariu şi 25 Agust, precum şi la cel estraordinar din 30 Iuniu 1897 s'au supus esamenului de cualificaţiune preoţesc 19 clerici; dintre acestia au reportat calculi: distins 1; bine 10; suficient 7 şi nesuficient 1.

V. Procese matrimoniale şi disciplinare.

a) Procese matrimoniale in decursul anului s'a pertractat numai unul.

b) Procese disciplinare au fost cinci, dintre cari unul pendent din anul 1896 terminat, ér cecelalte patru neterminate.

E de observat, că în decursul anului 1897, înaintea forului nostru disciplinar, prin delegaţiune, s'a pertractat şi terminat cu sentenţa şi un proces disciplinar din eparchiă străină, ăparţinĕtoare metropoliei nóstre.

VI. Referitor la ţinerea sinódelor parochiale, conform conclusului Venerabilului sinod din 23 Aprile 1897 Nr. 53, avem onóre a raporta, că rapórte în obiectul aceste au întrat numai dela 12 oficii protopresbiterali, şi astfel consistoriul archidiecesan nu e în posiţiune a raporta despre ţinerea sinódelor parochiali, însĕ va lua mĕsuri ca sĕ între dela tóte oficiile protopresbiterale rapórte şi în privinţa acésta.

Venerabilul sinod archidiecesan binevoască a lua la cunoscinţă acest raport al consitoriului archidiecesan ca senat birericesc pentru anul 1897.

Sibiiu, din şedinţa senatului bisericesc, ţinută în â Aprilie, 1898.

Consistoriul archidiecesan

Dr. **Il. Puşcariu**

archim., vicariu archiepiscopesc.

Dr. Elie Cristea,
secretariu consist.

Mătasă Henneberg

dela **45 cr.** până la **fl 14.65** de m. — veritabilă numai dacă sĕ procură direct din fabricele mele — négră, albă și colorată, — în cele mai moderne țĕseturi, colori și dessinuri. *Să espedéză la particulari franco și liber de vamă. Mostre cu întórcerea postei* **Fabricele de mĕtase G. Henneberg** (*lif. de curte ces. și reg.* **Zürich.** [7] 4

Din ori-ce *librărie se póte procura* scrierea premiată a consilier. în med. *Dr. Müller,* apărută în a 30-a edițiune despre

sistemul nervos
și
sexual turburat.

Espediție franco pentru 60 cr. în mărci postale.

Curt Röber,
[5] 13—49 Braunschweig.

A apărut:

Ov. Densușianu

Obiectul și Metodica Filologiei,

lecție inangurala, ținută la facultatea de litere din Bucuresci la 29 Octombre 1897.

Prețul 50 cr.

* * *

I. L. Szavlovski, inginer.

Chronologie, Calendare
și
Reforma calendarului.

Prețul 50 cr.

Se pot procura din

Librăria Tipografiei archidiecesane,
Sibiiu.

Tragere în 11 și 12 Maiu.

Loteria de classe.

reg. ung. **priv.**

Stimate Domnule!

Colectura subscrisă a loteriei de classe reg. ung. își permite a vĕ atrage atențiunea asupra avantagiilor mari ale

loteriei de classe reg. ung. a II-a.

☛ **Din 100.000 losuri trebue sĕ câștige 50.000, așa-dară tot al doilea.** ☚

Sunt deci șanse cu un risic mic de a câștiga eventual

1,000.000 coróne,

sau celelalte câștiguri mari de **600,000, 400,000, 200,000,** 2 à **100,000, 90 000, 70,000,** și **60.000** etc.

Dacă cugetați de câte-ori sĕ riscă adese-ori capitale mari la întreprinderi cu totul dubii, ar trebui sĕ nu negligați a Vĕ împărtĕși la acéstă loterie, ale cărei șanse sunt așa de mari, cu atât mai mult, cu cât risicul este de tot modest.

Fiecine, căruia-i zace la inimă binele alor sei, sĕ nu lase a trece ocasiunea pentru a tinde mâna norocului.

După-ce împărtĕșirea la I. loterie, a fost atât de enormă, încât sute de mii de comande au trebuit refusate, Vĕ rog a-mi trimite mie comandele D-Vóstre cu prima postă, ca sĕ le mai pot esecuta.

Cu tótă stima

FEKETE KÁROLY,

colector principal al loteriei de classe reg. ung.

[58] 2—3 VI. str. Andrássy 10.

La classa I. costă:

1 întreg los	fl. 6.—
o jumĕtate	„ 3.—
un pătrar	„ 1.50
o optime	„ —.75

Conspectul celor 50,000 câștiguri.

Cel mai mare câștig în casul cel mai favorabil

1 Milion coróne.

				Coróne.
1	Premiu			600.000
1	Câștig à			400.000
1	„			200.000
2	„		100.000	200.000
1	„		90.000	90.000
1	„		80.000	80.000
1	„		70.000	70.000
2	„		60.000	120 000
1	„		40.000	40.000
5	„		30.000	150.000
1	„		25.000	25.000
7	„		20.000	140.000
3	„		15.000	45.000
31	„		10.000	310.000
67	„		5.000	335.000
3	„		3.000	9.000
432	„		2.000	864.000
763	„		1.000	763.000
1238	„		500	619.000
31790	„	300,	200	6367.000
3900	„		170	663.000
4900	„		130	637.000
3950	„	100,	80	317.000
2900	„		40	116.000
50000	Câștiguri și premie		Cor.	13,160.000

☛ **Liste de câștiguri se espedéză după fiecare tragere.** ☚

☛ **La eventual câștig, cea mai mare discrețiune.** ☚

Plan de joc se trimite gratis fiecărui comandator.

Scrisórea de comandă sĕ se tae și espedeze franco. Scrisori nefrancate nu se primesc.

Comanda.

Domnului Fekete Károly

BUDAPEST, VI., Calea Andrássy 10.

Subscrisul Vĕ rog pentru trimitere de
bucăți losuri întregi, cl. I, à . . . fl. 6.—
„ „ jumĕtăți „ „ . . „ 3.—
„ „ pătrare „ „ . . „ 1.50
„ „ optime „ „ . . „ —.75
In alăturare primiți fl. cr.
cu asemnat v'am espedat cr.

Suma Vĕ rog a o rambursa.

Șirul, ce nu-l doriți, binevoiți a-l șterge.

Numele ……………
Ocupațiunea ……………
Locul ……………
Adresa mai deaprópe ……………
Datul ……………

Câștigul cel mai mare

în casul cel mai favorabil. [49] 2—4

1.000,000 Coróne.

Consemnarea

tuturor celor 50.000 câștiguri

Cel mai mare câștig in cel mai favorabil cas

1.000,000 Kronen.

Speciell sind die Gewinne wie folgt eingetheilt.

☛ **in Baar zahlbar.**

		Kronen
1	Prämie mit	600000
1	Gew. à	400000
1	„ „	200000
2	„ „	100000
1	„ „	90000
1	„ „	80000
1	„ „	70000
2	„ „	60000
1	„ „	40000
5	„ „	30000
1	„ „	25000
7	„ „	20000
3	„ „	15000
31	„ „	10000
67	„ „	5000
3	„ „	3000
432	„ „	2000
763	„ „	1000
1238	„ „	500
90	„ „	300
31700	„ „	200
3900	„ „	170
4900	„ „	130
50	„ „	100
3900	„ „	80
2900	„ „	40
50,000	Gew. u. Pr. im Betrage	13.160,000

cari se trag în șese classe.

A doua **loterie** mare **de classe reg. ung.** începe în curênd și iarăși conține

100,000 losuri originale și **50,000** câștiguri în bani

așadar jumĕtate din losuri trebue trase cu câștiguri și **șansa de câștig** este **enorm de mare.**

In total vin **Treisprediece milióne 160.000 coróne** spre decidere sigură. Cel mai mare câștig în casul cel mai norocos

Un milion de coróne.

La binevoitóre comande urgente se primesc mandate pentru **losuri originale de prima classă** cu prețul original stabilit după plan

pentru un **întreg** los original I. classă	**fl.** 6.—
„ o **jumĕtate** „ „ „ „	„ 3.—
„ un **pătrar** „ „ „ „	„ 1.50
„ o **optime** „ „ „ „	„ —.75

pe lângă **rambursă** sau **trimiterea înainte a sumei.** Liste oficióse se espedéză îndată după tragere, planuri oficióse stau la disposiție gratis. Tragerile sunt publice sub **supravegherea guvernului reg. ung.**

Tragerea de câștig a classei I. în **11 și 12 Maiu** iar comandele ne rugăm a le trimite cel mult până în

11 Maiu a. c., (dina tragerei)

direct.

A. Török & Co.

colectori principali

ai loteriei de classe reg. ung.

Budapesta, V., Waitznerring 4/A.

Cupon de comandă de tăiat.

Herren A TÖRÖK & Co., Budapest.

Ersuche um Zusendung von ………… Original-Loos 1. Classe der königl. ung. Classen-Lotterie nebst amtlichen Plan. Der

Betrag von fl. ………… ist per Nachnahme zu erheben / folgt durch Post-Anweisung.

(Was nicht gemünscht bitte zu durchstreichen.)

…………
…………
…………

Genaue Adresse.

Redactor prov. **Dr. Elie Cristea.** Editura și tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 43. Sibiiu, Marți, 21 Aprile (3 Maiu) 1898. **Anul XLVI.**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei ori 15-cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Despre naționalitățile din Balcan.

I.

Dr. G. Weigand și propaganda bulgară.

Inainte cu vre-o câteva luni profesorul din România N. Paulian a publicat în „Drapelul" din Bucuresci o scrisóre în care a afirmat, că cunoscutul linguist Dr. Gustav Weigand, profesor universitar și director al seminarului român în Lipsca, stă în serviciul propagandei bulgare, spre care scop primesce mari subvențiuni din partea guvernului bulgar.

La acestea dl Weigand a dat o laconică desmințire, declarând că d-sa face sciință și nu politică, ér un elev al d-sale a publicat o scrisóre în care a respins acea acusă a dlui Paulianu, că și seminariul românesc ar fi stând în serviciul propagandei bulgare.

Chestiunea subvenționării este pentru noi absolut indiferentă. Nu putem fi însĕ indiferenți față de chestia însaș, dacă numitul profeser stă sau nu în serviciul acestei propagande.

Pentru-ce?

D-sa, precum se știe, a făcut cele mai intinse studii asupra Românilor macedoneni. Nu s'a mulțumit însĕ numai cu esploatarea limbei lor din punct de vedere scientific, ci a pronunțat asupra lor și o sentență politică îndrăsnéță. De pe catedră precum și în conferențele sale publice dl Weigand propagă ideea, că consciință națională a Aromânilor e redusă la un minim, că putere de viață națională n'au, că nu mai pot spera într'un viitor, fiindcă mai curênd sau mai târdiu vor trebui sĕ se desnaționaliseze. Acest glas profetic, care rĕsună și în seminarul român, este — afirmă Weigand — glasul convingerii sale scientifice...

Interesant e însĕ că astfel de sentențe de mórte se aduc chiar acum când propaganda bulgară în Macedonia e mai aprigă, când din partea Bulgariei se cheltuiesc sume enorme pentru a convinge străinătatea despre temeinicia aspirațiunilor sale în Macedonia. E mai mult decât interesant, e chiar suspect, când dl Weigand mai pronunță aceeași sentință și asupra Sêrbilor din Macedonia și sprijinesce numai pe Bulgari, pe seama cărora prorocesce un viitor strălucit în aceste părți.

Se ne ierte ilustrul profesor, dar totuși e prea aprópe bănuiala, că dsa face astfel politică și încă bulgaro-filă și că de dragul Bulgarilor, a căror pretinie se vede că'i este prețiósă, face astfel de constatări în fața străinătății, cari n'ar trebui sĕ le facă.

Și asemenea constatări sunt de natură eminamente politică și se fac totdeauna cu anume scop, pentru a avé urmări.

Dar ca sĕ nu se dică că'l acusăm pe nedreptul, reproducem un prim articol din „*Hamburger Nachrichten,*" renumitul organ al principelului Bismarck, în care Dr. Weigand este apreciat din incidentul apariției broșurei sale întitulate: „Aspirațiunile naționale ale popórelor din Balcan". Reproducem articolul întreg nu numai fiind-că din el e destul de evident, că dl Weigand e socotit și din partea connaționalilor sĕi ca stând în serviciul propagandei bulgare și pentrucă părerile îi sunt combătute radical, dar articolul e important din punct de vedere politic peste tot.

Eată articolul lui „Hamburger Nachrichen".

Pecând atențiunea publică este atrasă de devoltările și complicațiunile din America și Asia-ostică, nu lipsesc nici din Orient semnele timpurilor grele. In Albania, în Macedonia, în Sêrbia și Muntenegru, ba chiar și în Grecia încă ferbe pretutindeni, și e întrebare cât timp se va mai puté ține oprimată acéstă ferbere. E de mult, de când peninsula balcanică e pământul cutremurilor politice, ér dacă cumva chestia naționalităților se va pune acolo în curînd din nou pe tapet, e cert, că unitatea puterilor mari va fi pusă la probă grea. Multe s'au greșit în tractarea chestiunei cretense, ér faptul, că Grecia cu tótă înfrângerea ei a scăpat atât de ieftin și Turcia pe de altă parte, din motive cunoscute, a abzis de fructele victoriei sale, — a îndemnat și mai mult celelalte state din Balcan aș cerca norocul față de Turcia. Ce fel de intențiuni nutresc aceste state în taină, și în deosebi Bulgaria, Turcia pare a le cunósce, căci față de Bulgaria a luat mĕsuri necesare. Astfel situația acésta sémănă cu timpul de înaintea rĕsboiului greco-turc. In fața acestei situațiui este póte la locul sĕu a ne ocupa de chestiunea: ce îndreptățire au aspirațiunile naționale ale popoarelor balcanice?

In timpul din urmă dl profesor Dr. *Weigand*, linguist, ș'a ridicat vocea pentru preponderanța Bulgarilor în Macedonia și Tracia (vedi broșura: „Die nationalen Bestrebungen der Balkanvölker". Leipzig 1898), polemizând îndeosebi cu Sêrbii Novakovitz și Gopsevitz, cari susțin că Macedonia (cu escepția părților din nord) e locuită de Sêrbi. Weigand nu admite nici măcar că în Macedonia locuiesc Sêrbi și Bulgari împreună. Gopsevitz e pentru Weigand natural „șvindler" și un bărbat mort sciențificește. Tot Weigand e necajit pe jurnalistica germană pentru că a lăsat și pe Sêrbi sĕ se pronunțe, căci — dice el — „in sciință e deja de mult resolvită chestiunea, că Macedonia și Tracia fi vor sârbe sau bulgare". Uită însĕ dl profesor când face atari afirmațiuni, că în felul acesta sciința a resolvit multe, cari înse ulterior s'au dovedit de erori. Afară de acésta învĕțații sĕ confundă adeseori pe sine cu sciința și esistă multe esemple cari arată unde póte ajunge omul prin cercetări unilaterale. Astfel Weigand, ca linguist susține, că limba decide asupra naționalității. Asta însémnă a uita că esistă multe națiuni cari vorbesc o limbă care e străină de originea lor. Astfel Germanii din Tirolia de sud vorbesc italienesce dar nu sunt Italieni cei din Elveția vorbesc franțuzeşte dar nu sunt Francezi. Décă în Macedonia se vorbeşte mai mult bulgăreşte sau mai mult sêrbeşte, nu hotărĕşte încă nimic. Cine nu voieşte sĕ judece unilateral în chestia naționalităților trebue se considere și originea și istoria acestei poporațiuni, în casul acesta special trebue sĕ se aibă în vedere faptul mult cumpănitor, peste care dl Weigand a trecut în tăcere la ordinea dilei, că în cea mai mare parte a Macedoniei dăinuiesc (cu tótă propaganda cea aprigă ce o fac Bulgarii cheltuind sume enorme de bani, față de care propaganda Sêrbilor e disparentă) și astădi încă credințe și moravuri și se cântă poesii poporale, cari sunt originare sêrbesci.

Dl Weigand afirmă, că e „absolut indiferent ce părere au istoricii, ajunge ca Macedonia sĕ fie declarată de bulgară din partea călĕtorilor și a linguiștilor căci numai împregiurarea aceea impórtă cum a fost Macedonia și nu cum este."

Acéstă afirmație mirósă tare a propagandă bulgară, care de un timp încóci a făcut tot posibilul ca cu ajutorul școlei și a preoțimei sĕ câștige poporațiunea din Macedonia pentru naționalitatea bulgară, în speranță, cà pe urmă acéstă poporațiune cu prilegiul unui eventual rĕsboiu bulgaro-turc, nu va mai rĕmâne liniscită ca la rĕsboiul greco-turc.

Cu drept cuvênt deci vĕd Turcii în Bulgari pe cei mai periculoși dușmani.

Nu ni-se pare tocmai potrivit, că de pe catedra unei universități germane se încuragiază și spriginesc tendențele unui popor străin, cari stau în cea mai strictă contradicere cu politica esternă a Germaniei. Acésta tradéză lipsă de tact. Și afară de asta numai o presentare absolut tendențiósă a aspiratiunilor bulgare pentru Macedonia póte sĕ aplice aici principiul de naționalitate. În contra acestei tendențiosități ne îndreptăm espunerile. Până-ce Bulgaria privesce la Macedonia ca la o țéră esclusiv bulgară, chestiunea macedonénă va constitui o continuă primejdie pentru pacea europénă. *Cu atât mai mult ar fi de lipsă, ca profesori germani sĕ nu facă propagandă pentru pretențiunile Bulgarilor.*

Pe de altă parte e departe de noi a apĕra aspirațiunile Sêrbilor. Din potrivă. Calitățile Sêrbilor, de cari sunt conduși la ei acasă, ne dau voie a crede, că nu sunt chemați a guverna Macedonia. Sêrbul e ca Polonul. După părerea unui bărbat de stat „națiunea sêrbéscă trebue învĕțată mai întâiu la muncă și la disciplină, dar Sêrbul nu voiesce și nu póte munci, pe când fiecare ar dori sĕ pótă porunci, ér mai bucuros ar fi deadreptul ministru". Însĕ nici Bulgarii, cu tóte că sunt un popor mai sîrguincios, nu au ajuns la maturitatea de a stăpâni Macedonia. Se scie dór că în țéra lor proprie au dovedit o nematuritate îngrijitóre. Acésta precum și unele *defecte morale* pe terenul politicei ne fac sĕ credem, că o Bulgarie mărită prin Macedonia ar fi în tóte privințele Bulgaria cea veche.

Ear istoria acestei Bulgarii e scrisă cu sânge. Peninsula Balcanică a fost totdéuna un câmp de rĕsboiu pentru Sêrbi, Bulgari și Greci, ér o mare parte a Europei a trebuit sĕ simță efectul acestui rĕsboiu.

Aceste motive, aceste esperiențe istorice și apariții ale presentului au impus diplomației europene drept dătorință, a ține în frâu atât pe Bulgari cât și pe Sêrbi.

Cum stau astădi lucrurile, dominațiunea turcéscă, ori-cât i-s'ar puté imputa, este astădi relativ cea mai bună și menținerea ei zace în interesul Europei, la acésta tiradele acelor profesori cari cugetă politicesce nu pot schimba nimic.

* * *

Dieta maghiară, în ședința sa din 30 Aprile a votat proiectul de lege despre administrarea prin stat a pădurilor comunale și particulare, precum și a teritoriilor urbariale. In decursul dasbaterii deputatul Meltzer a arătat, că și acest proiect acórda statului drept de ingerință nepermisă în afacerile comunale și private.

* * *

Sinodul archidiecesan.

Ședința a VII-a.

Sâmbătă, la 18 Aprile a. c.

Ședința sĕ deschide la órele 9 a. m. Președinte Ex. Sa Miron Romanul. Notarul dilei: Sergiu Medean.

Sĕ cetesce protocolul ședinței premergĕtóre și se autentică.

Se încuviințéză concediu deputaților Dr. Ioan Ivan pe 3 dile și Ios. Pușcariu pe 2 dile. Cererea preotului Ioan Jurca din Cebea pentru un ajutor de stat sĕ predă comisiunii petiționare.

Rĕspunsul Ex. Sale, Inaltului presidiu la interpelația deputatului A. Nicóră.

La interpelația adresată în chestia dobrenilor Ex. Sa a binevoit a da următorul rĕspuns:

„Eu în adunările nóstre bisericesci, sinóde, congrese am stat totdéuna gata sĕ rĕspund la interpelațiunile, ce mi-s'au adresat din partea celor competenți în obiecte penderóse, importante și de interes comun pentru membrii respectivelor adunări.

Dl interpelant însĕ astă-dată mi-a adresat mie, respective consistorului archidiecesan o interpelațiune referitóre la un obiect, asupra căruia sinodul nostru s'a pronunțat deja în unele din ședințele ținute în dilele trecute, nu-i mai pot da, ca unei interpelațiuni vrè-o însemnătate, și pe carea așa după-cum este ea concepută, nici nu o aflu se aibă loc în sinodul nostru.

'Mi pare deci fórte rĕu, că fără sĕ detrag cât de puțin din valórea personală a d-lui interpelant, din stima ce-i compete și aici între noi — eu la interpelațiunea d-sale de ieri nu pot sĕ-i dau nici un rĕspuns meritoric".

Interpelantele sĕ declară nemulțumit cu rĕspunsul acesta, și în consecuență face propunerea de urgență, că Ven. Consistor se îndrumă a esecuta fără întârdiere conclusul sinodal, cu privire la turburările din Dobra.

Propunerea acésta fiind spriginită numai de un deputat (T. V. Gheaja) nu póte forma obiect de discuție.

Sinodul ia la cunoscință rĕspunsul Ex. Sale.

Comis. organisătóre.

Referentul I. de Preda, raportéză asupra actului consistorial privitor la fundațiunea Ioan Hannia.

Din acel act se constată, că eredii protopresbiterului I. Hannia au depus la cassa archidiecesană hârtii de valóre în suma de 900 fl., cu scopul de a se face o fundațiune, din carea sĕ se ajute tinerii din seminarul Andreian.

Fundațiunea sĕ se administreze prin Ven. Consistoriu.

Deodată se promovéză și literile fundaționale.

Sinodul la propunerea comisiunei ia raportul spre sciință și apróbă literile fundaționale.

Acelaș referent aduce la cunoscința sinodului raportul consistorial, în sensul căruia Consistoriul în anul acesta a redus suma stipendiilor de câte 60 fl. din fundațiunea „Moga" și „Francisc Iosif" la 50 fl, și așa în loc de 28 au fost împărtășiți 34 elevi din secțiunea pedagogică cu stipendii de câte 50 fl. Comisiunea aproabă pașii făcuți și

Sinodul ia acésta spre sciință.

Acelaşi raportor referéză actul consistorial, prin care se promovéză sinodului spre decidere rugarea profesorului seminarial Dr I. Stroia în scopul de a fi definitivat. Comisiunea deşi recunóste, că prof. Dr Ioan Stroia în decursul celor 4 ani de serviciu ca profesor în ambele secţiuni din Seminariul Andreian a făcut bune serviţii învetământului, nu-i póte încuviinţa cererea, din motivul, că în regulament se provĕd 3 ani de provisoriu, pe când prof. Dr I. Stroia a fost în cei dintâiu 2 ani numai ca suplent.

Dep. Dr. Ios. Blaga înterpretează punctul din regulament, la care s'a provocat comisiunea, în favorul petentului şi face contra propunere: Profesorul Dr, Ioan Stroia se înstitue de profesor definitiv în secţiunea teologică a seminariului nostru.

La obiect mai vorbesc deputaţii Part. Cosma pentru comisiune, ér deputaţii L. Lemengi, şi Dr Şpan în contra aceleia.

Punênd-se la vot sinodul primeşte propunerea comisiunei.

Urméză referada asupra cererei asesorului cons. Moise Lazar, ea sĕ se i-se considere mai mult, ca 10 ani la fondul de pensiune. Intrelăsând a se însinua la timpul recerut i-s'a considerat din anii de serviţiu numai cei 10 ani obligaţi. Scuzându-se ulterior prin atestat medical, că în timpul acela a fost bolnav, comisiunea propune: Consistoriul se îndrumă a completa actul şi aşi da părerea în meritul afacerii.

Referentul Leontin Simonescu în numele comisiunei apróbă datele consistoriului prin cari se justifică supraerogatul de 11 mii fl.) cu cari s'a trecut preste suma votată pentru zidirea seminariului, şi propune: Supraerogaţiunea de 11 mii fl. se declară justificată, deci se apróbă şi Consistoriului i-se dă îndeminsarea cerută.

Sinodul primeşte.

Sidoxia.

Chestiunea sidoxiei a fost unul dintre cele mai momentuóse obiecte a sesiunei actuale. Chestiunea a şi fost pe larg discutată de membrii sinodului. Deputatul Vas. Dămian încă la începutul sesiunei a presentat [illegible] se reducă la 10 cr. şi dotaţiunea protopresbiterilor sĕ se separeze de sidoxia.

Referentul comisiei organisătóre dep. Parţ. Cosma nu e de părerea, ca se reasumăm conclusele luate în chestiunea sidoxiei, şi mai ales că nu avem nici un motiv pentru acésta.

Deórece însĕ apucându-ne acuma de esecutarea concluselor sinodali ar trebui se încassăm sidoxia deodată pe 3 ani, se învoeşte ca se recedem dela sidoxia pe cei doi ani premergători şi propune:

Consistoriul se indrumă a încasa începênd numai cu anul acesta taxa sidoxială de familie cu 50 cr., ér cu privire la dotaţiunea protopresbiterilor: Consistoriul se autoriséză a permite protopresbiterilor, ca prin sinóde din mijlócele protopresbiterale sĕ se rebonifice pentru perderile suferite în cei doi ani

Ex. Sa Inaltul Presidiu cere dela sinod o indemnisare pe o anumită sumă din fondurile archidiecesane, din care şi până atunci sĕ se ajutore protopresbiterii amĕsurat cerinţelor lor.

Dep. Sim. Monda arată starea insuportabil de grea în care au ajuns protopresbiterii după întroducerea legilor civile. Ar dori, ca sinodul se nu decidă în feliul acela, că consistoriul *permite* protopresbitelor a se rebonifica, ci consistoriul *indrumă* sinódele protopresbitoreale a regula dotaţiunea, ér cu privire la taxa sidoxială, aceea sĕ se statoréscă cu 2% după darea directă, şi consistoriul se intrevină la guvern, ca s'o încaseze prin organele sale administrative. În sensul acesta face contra propunere.

Dep. Dr. Ios. Blaga susţine propunerea comisiunei la care face următoriul adaus:

Şi până atunci se dă consistoriului îndemnisare de 10,000 fl. din fondul general administrativ, în contul fondului tidoxial, ce se va forma, pentru dotarea protopresbiterilor.

La chestiune mai vorbesc afară de propunetori deputaţii Dem. Coltofean, Vas. Dămian, Nic. Ivan, Rom. Furdui şi Aug. Nicóră.

Punêndu se la vot propunerea deputatului S. Monda cade, şi se ridică ca conclus propunerea comisiunei dimpreună cu aditamentul făcut de Dr. Ios. Blaga.

Comísia financiară.

Rentabilitatea tipografiei archidiecesane.

Raportorul Dr. Nic. Veccrdea referéză actul comisiunei administrative cu privire la rentabilitatea tipografiei. Comisiunea administrativă cu privire la tipărirea cărţilor şi admisibitatea folosirei lor în institutele nóstre de învĕţămênt a modificat dispositiile esceptionate de Ven. Sinod din anul trecut în chipul următor:

Autorii cari au tipărít cărţile pe credit, se solvéscă sumele, cu cari datoresc, ér pe viitor de regulă sĕ nu măi tipăréscă pe credit, de cât numai în casuri esceptionalé şi de regulă sĕ nu se admită în şcólele nóstre spre folosire alte cărţi didactice, decât de acelea, cari sunt tipărite în tipografia archidiecesană.

In comisiune s'au ivit dóuĕ vederi, referentul în numele maiorităţii propune a se lua raportul la cunoscinţă şi a se indruma comisia administrativă a face tot posibilul pentru urcarea rentabilităţii tipografiei.

Representantul minorităţii dep. Dim. Comşa propune sĕ se stiliseze astfel textul propunerii: Autorii, cari au tipărit cărţile pe credit se solvéscă sumele cu cari datoresc, pe viitor se pot tipări cărţi şi pe credit avênd a rĕmânea cărţile drept garanţie până la încasarea sumei datorite; spre folosire sĕ nu se admită alte cărţi didactice, decât acele, cari sunt tipărite în tipografia archidiecesană, cu esceptia acelora, cari deşi tîpărite aiurea, se admit prin Sinodul archidiecesan.

Pentru propunerea comisiunei vorbesc deputaţii Cosma şi Leményi, şi pentru a minorităţi representată prin dep. Comşa deputaţii Dr. Şpan care în dispositiile comisíunei administrative vede o stavilă pusă avêntului literar şi Dr. Ios. Blaga, care face şi următórea propunere: Sinodul 'şi esprimă dorinţa, ca acelea cărţi, cari se scriu de autori credincioşi ai bisericei nóstre, se fie tipărite în tipografia archidiecesană.

Venind chestiunea la vot propunerea [illegible] se enunţă ca conclus propunerea maiorităţii din comisiune.

Şedinţa se ridică la 1 óră d. a. fixândusĕ şedinţa proximă pe după ameaḑi la 4 óre.

O voce
asupra
„fondului de pensiune preoţesc“.

Prea Stimată Redacţiune!

In Nr. 36 al preţuitului ḑiar „Tel. Rom.“ în articolul de fond se vorbesce despre fondul de pensiune preoţesc.

Se accentuază în acel articlu puţinul interes al preoţimei faţă de fond, şi că este dureros a vedea că preoţimea nóstră dacă are nedumeriri faţă de unele dispositiuni a statutelor fondului nu păşesc în publicitate sau se le fi înaintat acele autorităţei bisericesci.*)

Unele din nemulţămirile preoţilor nostri faţă de acele statute este, că preoţii sunt inrolaţi la fond după clasele parochiilor în cari servesc şi nu după cualificaţiune Acésta e o scădere destul de mare a statutelor şi nu am observat sĕ se fi discutat până acum în public. Cunosc însĕ mai mulţi preoţi cari din acel motiv nu s'au înscris ca membti până acum.

Acéstă scădere a statutelor e timpul sĕ se îndrepteze, cu atât mai ales că şi statut intenţionéză a salariza preoţii după cualificaţiune. De altă parte e o nedreptate de tot mare, că preoţii cu pregătire bună sĕ fie osândiţi dim preună cu familiile lor -- sĕ fie degradaţi — la rangul cel mai jos din cler. Nu este destul de dureros, că cele mai multe parochii ne sunt slabe şi preoţi cu cualificaţiune deplină au se petrécă întrégă viaţa lor în astfel de parochii cari adeseori nici numirea de clasa a III nu o merită?

Intre astfel de nenorociri barem atâta mângăiere se i-se dea preotului şi familiei sale ca sĕ se pótă înscrie la o clasă mai bună care'i convine şi care'i compete după pregătire.

După dreptate trebue deci ca statutele sĕ se modifice într'acolo, că alegerea claselor sĕ se lase în voia preoţilor. Dacă preoţi cu cualificaţiune mai bună ca clasa căreia aparţine parochia lor, vor cere se fie primiţi la fond în clasa ce le compete după cualificaţiune, sĕ li se admită cererea.

Póte se obiecţioneze cineva, că parochiile de clasa inferióră nu sunt în stare se plătéscă taxele la o clasă mai superióră.

La acestea rĕspund:

Fie siguri că preoţii cu pregătire bună vor sci totdeauna se ridice starea materială a parochiilor deşi debile încât acele vor puté cu uşurinţă sĕ'şi plătéscă taxele. Realitatea dovedesce acésta.

Cu tótă stima
Geaca în 12 Aprile 1898.

Ioan Pasca.
paroch.

---

*) Organul nostru a stat şi stă la dispoziţia preoţilor Publicăm cu plăcere păreri asupra chestiunilor importante bisericesci cum este şi chestia fondurilor de pensiune a preoţilor, — fie acele păreri chiar eronate. Datorinţa nóstră este a le combate pe urmă şi-a arăta căile mai practicabile. Poftéscă deci preoţii şi'şi esprime liber părerile şi jalbele cum o face şi dl Corespondent. *Nota Redacţ.*

Rĕsboiul ispano-american.

Insula Cuba, obiectul de cérta dintre Spanioli şi Americani, este mărginită de golful mexican şi de marea caraibică. Are teritoriu de 112,191 chilometri pătraţi şi este mai des locuită la litorale, unde celĕ 40 de porturi oferă prilej de un negoţ favorabil. Dintre aceste porturì cele mai de căpetenie sunt: Havana (capitala insulei), Matanzas, Cienfuegos şi Santiago de Cuba. Insula întrégă este împărţită în 6 provincii. Mutanzas Havana, Puerto Principe, Santa Clara, Pivar del Rio şi Santiago de Cuba, avênd cu totul 1. 800,000 locuitori, între cari 490,000 negri (moreni şi mulaţi), 44.000 chinezi imigraţi pela 1892, restul spanioli. Din suprafaţa insulei numai 7²/₃ percente se cultivă şi anume cu tutun şi trestie de zăhar, principalii articlii economici.

Oraşele de frunte ale Cubei sunt Havana cu 260.000 locuitori şi Matanzas cu 60,000 locuitori. Flota americană, constătătóre din 10 torpilóre, 3 cuirasate, 6 încrucişătóre, vreo câteva monitóre şi mai multe vase mai mici de rĕsboiu, a sosit în apropierea acestor déuĕ oraşe deja în 23 Aprile, luând deadreptul mĕsurile necesari pentru a le bloca. Vĕḑênd acésta generalul *B*lanco, guvernorul militar al insulei, a arborat imediat steagul roşu, drept semn că rĕsboiul a isbucnit, ér de pe balconul palatului guvernial a adresat poporaţiunei un apel, chemând pe toţi la arme pentru apărarea patriei şi îndemnându'i a lupta până la ultima picătură de sânge.

Flota americană are mandatul a cruţa cât se póte aceste oraşe, fiind ele centre militare şi comerciale şi a le sili prin blocadă sĕ capituleze. Cu tóte aceste însĕ flota a început a opera îndată agresiv, bombardând oraşul Matanzas, ér pe de altă parte a trimis o delegaţie în tabĕra insurgenţilor din Cuba, ca sĕ tracteze cu acestia în scopul unei cooperaţii terestre. Flota americană a dat vre-o 300 de puşcături asupra fortului Matanzas, devastând o mare parte din întărituri. Acest început al Americanilor de sub comanda generalului Sampson a avut deci succese, pe când bombardările fortului asupra Americanilor a rèmas fără resultat. Dacă deci flotila spaniolă nu va sosi în curênd în ajutorul oraşelor Havana şi Matanzas, supremaţia Spaniolilor în Cuba e primejduită.

Flotila spaniolă s'a divisat în trei. O parte a plecat dela insulele cap-verdice (lângă litoralul de vest al Africei) cătră Cuba, alta se află lângă insulele Philipine din ostul Asiei, ér a treia parte va opera ofensiv în contra statelor unite.

Insulele Philipine forméză al doilea câmp de luptă. Situaţia e analoga celeiă din Cuba. Şi aici sunt indigenii resculaţi cari jócă rol eu taberele lor de insurgenţi. Insula príncipală Manila are un fort puternic cu acelaş nume. O parte a flotilei americane a plecat spre Manila, însĕ n'a sosit încă.

Înarmările pentru rĕzboiu se continuă pe amândóuă părţi.

Noutăţi.

Sinódele eparchiale. *Sinodul archidiecesan* 'şi-a terminat agendele Sâmbătă după prânz. Câţiva d. deputaţi s'au întors încă în acea ḑi, partea mare însĕ s'a depărtat numai Duminecă.

Sinodul eparchial al Aradului s'a încheiat Vineri

Sinodul eparchiéi Caransebeşului s'a terminat Mercuri după amézi. Sinodul a decis ridicarea unui nou seminariu teologico-pedagogic în Caransebeş. S'a mai hotărit deschiderea cu începutul anului viítor a unui despărţămênt separat pentru elevele de pedagogie, care despărţămênt sĕ fie totodată o scólă superióră de fete.

* * *

Incassarea dărilor bisericesci prin organele administrative. Ministrul de interne — cum aflăm din foile ungurescì — a adus o nóuă hotărîre cu privire la încassarea prin organele administrative a contribuţiunilor bisericesci. A enunţat adecă, că e greşită părerea, care servea de basă dispoziţiunilor autorităţilor administrative, că autorităţile administrative sunt datóre a implini necondiţionat recercările autorităţilor bisericesci cu privire la încassările de imposite bisericesci, fără a avea dreptul a examina, décă împositul de fapt există, adecă există hotărîre validă şi executabilă dela autoritatea bisericescă, care se oblige partea respectivă la achitarea sumei de datorie arătate. Basa dispoziţiei de executare a autorităţii adm. — ḑice ministrul — este nu numai recercarea vre-unci autorităţi bis., ci hotărîrea legalmente adusă şi ridicată la valóre de drept a autorităţii bisericesci. Va sĕ ḑică fără o astfel de hotărîre autorităţile bisericesci n'au dreptul a se adresa autorităţilor adm. pentru luarea de dispoziţii de executare séu in scopul încasării de imposite, ér autoritatea adm. în astfel de casuri nu e obligată, ba nici îndreptăţită a satisface recercării.

* * *

Nou advocat român Dl. Dr. Clemente Barbul anunţă că şi-a deschis cancelaria advocaţială în Deés (Posta-utcza Nr 34)

* * *

Octogenarul Dr. I. Ţurcan, deputat la parlamentul vienez 'şi-a sĕrbat Duminecă în 1. Maiu n. a *optzecea* aniversare a nascerii sale. Românii bucovineni au sĕrbat cu pompă cuvenită acéstă ḑi memorabilă a iubitului octogenar

* * *

Foc în Reşinari. Ni se scrie din Reşinari, că în nóptea dintre 19 şi 20 Aprile v. a isbucnit un foc care a prefăcut în cenuşe mai multe supraedificate ale mai multor săteni. Ţinuta pompierilor în frunte cu învêtoriloriul Maniu Lungu afost pravă.

Causa focului incă nu ne este cunoscută.

* * *

Necrolog. Ni se scriu următórele: Toma Michsia poroch roman gr. or. în Allios (:cottu Timisiu:) ca sociu, şi Zamfiriu Michsia — Rozescu ca fiu, cu inima înfrântă de durere aduc la cunoscinţă, cumcă mult iubita socie, respective scumpa mamă *Sofia Michsia* născută *Popescul* după multe, şi grele suferinţe — împărtăşită fiind cu sf. Taine – Sâmbătă în 23 April st. n. şi-a dat nobilul ei suflet în mânile Creatorului.

După cum ni se scrie despre acest cas de mórte: înmormântarea s'au întâmplat Luni în 25 lea April cu mare pompă bisericeăscă, asistând la ceremoniile funebrale 5 preoţi, şi 2 învĕtiatori şi un numeros public jelitor.

Defuncta preoteasa a fost fica reposatului Vasilie Popescul preot ces şi reg, cam pestru şi nepóta renumitului şi emeriţatului Archimandrit de odinióră Patrichie Popescul, afară de marele Archìereu Andreiu unicul prelat român pe timpul când românii erau sub ierarchia serbească.

Fiei ţierina uşóră, şi memoria bine cuvântată. —

* * *

Căpitanul Boiceff va fi spânzurat. Din Sofia se anunţă, că Curtea de cassaţie de acolo, după o pertractare de peste 6 ore a respins recursurile de nulitate ale ucigaşilor

Anei Simon: căpitanul Boiceff şi poliţaiul Novelici. Sentenţa, care osândesce la mórte prin ştréng pe omorîtorii Anei Simon a fost deci aprobată de tóte fororile, şi va fi înaintată Principelui.

* * *

Câţi se otrăvesc în capitala ungurésca. Despre moralitatea Budapestei mărturisesc şi datele statistice lucrate de medicul capitalei Purjesz despre otrăvirile în anii dela 1888 până la 1897.

După aceste date statistice, în amintiţii 10 ani cu totul 2838 otrăviţi au fost îngrijiţi în spitalele capitalei: 1592 bărbaţi şi 1246 femei. Cele mai multe otrăviri s'au făcut cu alcohol. Dintre acestia 1856 au fost vindecaţi.

Afară de acestia câţi au încercat in undele Dunării prin glonţ prin ştréng a scăpa de bóle incurabile, de alienaţie mentală etc. pricinuite de traiul desfrânat? —

Bibliografic.

Fóia pentru toţi. Revistă enciclopedică, populară şi pentru familie, subt direcţiunea d-lui Dumitru Stăncescu apare în format 16 pagini mari cu splendide ilustraţii:

20 bani numĕrul în tótă ţara. Numĕrul 16 de aḑi joi 16 Aprilie cuprinde următorul bogat sumar:

Vara la ţară, poesie de Deparatianu. — Artele şi incurajarea lor, de I. Achimescu. — Intâmplarea celui dîntâi om de Oct. Popa. — Bunavoinţă de a învăţa. (anecdote) de I. A. Acul de cusut. de A. Hott-ner-Grefe. — Cugetări. — Primă-vara a sosit, poesie de C. P. Preasna. — Carbu-Carbuni, Tipuri din Capitală) de I. Achimescu. — Iellele legendă de Sică, — Legenda despre crucea d-lui nostru Isus Christos, dr. Elefterescu. — Mici Probleme din Aprilie. — Poftim la Preumblare de Catulle Mendés. — Calea Sîrguinţei — Ordinnl Jartierei (Decoraţie Engleză), de I. A. — Consilii date de celebrul romancier „Aiex. Dumas“. — In lupta vieţei. C. Râmnic-Duţescu — Spicuiri. Din Ţara ghemelor. —Snoave: N'au căzut, Sarcina şi Ferrétra. — Să mă hodinesc. — Mazagram, (Origină). — Cronica Agricolă de D. — Despre Meteci de Ligă. — Jocuri şi Petreceri. — Poşta Redacţiei.

Intrunire agricolă.

(Invitare).

Subscrisul comitet central la dorinţa fruntaşilor din vrednica comună *Sebeşul-superior* (din părţile Avrigului), va ţiné în acéstă comună Dumineca, la 26 Aprilie v. (8 Maiu n.) o

întrunire agricolă

cu următorul program:

1. Discurs despre cultura nutreţurilor măiestrite şi a vênaţilor de la munte.
2. Discurs despre însămnătatea tovărĕşiilor agricole.
3. Discurs despre ţinerea vitelor.
4. Discurs despre însemnătatea însoţirilor de credit săteşti, sistem Raiffeisen.

Începutul — după serviciul divin.

Ne luăm voe a învita la acéstă întrunire pe toţi membrii şi binevoitorii Reuniunei nóstre.

Sibiiu, 16/28 Aprilie 1898.

Comitetul central al „Reuniunei române de agricultură din comitatul Sibiului“.

D. Comşa, preş. *V. Tordăşianu*, secretar.

Rapórtele Consistoriului archidiecesan către Venerabilul Sinod.

(Senatul epitropesc)

Venerabil Sinod Aachidiecesan!

Consistoriul archidiecesan, ca senat epitropesc, are onóre a presenta despre activitatea sa în decursul anului 1897 următoriul

Raport general:

Senatul epitropesc în decursul anului 1897 a ţinut 47 şedinţe, dintre cari 38 ordinare şi 9 estraordinare.

Piese întrate la protocolul de esibite în resortul acestui senat au fost 3289, dintre cari s'au şi resolvit până la 31 Decembre 1897, afară de raţiocinii, aprópe tóte. Piesele întrate după natura lor unele se refer la afacerile interne ale fundaţiunilor şi fondurilor şi anume 483, ér 2806 la afacerile esterne din archidiecesă, între aceste sunt 1218 raţiocinii.

Senatul epitropesc, ales prin sinodul archidiecesan în şedinţa dela 27 Aprile sub Nr. prot. 109, s'a întrunit în şedinţă estraordinară la 5 Mai şi a ales pe un period nou de 3 ani de controlor pe protopresbiterul tractului Albei-Iulie Nicolau Ivan, ér de cassar a reales pe căpitanul ces. şi reg. în pensiune Pantaleon Lucuţa. In aceeaşi şedinţă s'a ales o comisiune de 5 membri, care a scontrat cassa şi a predat la 9 Maiu noilor oficiali ai cassei valorile din cassa principală, cele din cassa manuală, depositele fructifere, cari se administréză la Consistoriu, întrând imediat în funcţiune funcţionarii aleşi.

Tot atunci senatul epitropesc a făcut propunere pentru instituirea unui referent estraordinar, căruia sĕ i se încredinţeze referada fondului de pensiuni şi referada afacerilor, cari sĕ ţin de fondurile archidiecesane.

Consistoriul archidiecesan în şedinţa plenară din 12/24 Maiu a încredinţat controlorului Nicolau Ivan referada pentru controla averilor bisericesci, şcolari şi fundaţionali, agendele aparţinătóre fundaţiunei „Andronic“ şi încassarea taxelor sidoxiale, dispensând pe asesorul Mateiu Voilean dela acésta referada şi încredinţându-i referada economică din seminariul „Andreian“.

La propunerea senatului epitropesc pentru afacerile fondului de pensiuni şi pentru referinţele faţă de fondurile archidiecesane plenul consistorial a instituit în mod provisor pe advocatul Dr. Nicolau Olariu şi a absolvat pre profesorul seminarial Dr. Ioan Stroia dela referata fondului de pensiuni, care i-o concreḑuse în anii trecuţi.

Înmulţindu-se agendele în acest senat, plenul consistorial prin conclusul din 3 Novembre 1897 Nr. 6127 Plen. a autorisat senatul epitropesc, ca cu începere din 1 Ianuariu 1898 sĕ mai angajeze o putere de lucru cu salariu de 500 fl. la an deocamdată ca practicant la esactoratul consistorial. Senatul epitropesc nu s'a grăbit cu instituirea acestei puteri, ci a creḑut că e bine sĕ aştepte votul sinodului, mai ales că modul cum se va sistemisa acest post va garanta în parte şi succesul de a afla o persónă mai destoinică.

În acésta afacere presentăm raport separat.

I.

1. Starea fondurilor şi fundaţiunilor cu 31 Decembre 1897 se vede din raţiociniul acestui an, care se substerne Venerabilului sinod cu raport separat, instruit cu conspectul cerut prin conclusul sinodal din 1897. Nr. 86 despre rentabilitatea realităţilor arĕtate în percente.

2. Numĕrariul resultat din venitele fondurilor şi din sortarea hârtiilor de valóre s'a folosit în următoriul mod:

a) În decursul lunei Maiu urcându-se numĕrariul la 130 mii floreni pe basa unui conclus al senatului epitropesc s'au cumpărât dela cassa centrală din Budapesta (Ungarische Landes-Central-Sparcassa în Budapesta. scrisuri fonciare în coróne cu $4^{1}/_{2}{}^{0}/_{0}$ interese anuali scutite de dare şi anume 50.000 fl. cu preţul de 100 fl. 25 cr., ér 80.000 fl. cu preţul de 100 fl. 50 cr.; la olaltă deci s'au cumpĕrat de 130.525 fl. după cursul ḑilei.

b) La 1 Iuliu înmulţindu-se éră numĕrariul prin sortările valorilor nóstre s'au cumpĕtat de 60.000 fl. obligaţiuni de stat pentru despăgubirea regaliilor tot după cursul ḑilei, de 100 fl. 40 cr.

Aceste hârtii asemene sunt scutite de dare şi aduc $4^{1}/_{2}{}^{0}/_{0}$.

Sumele aceste s'au indus la diferitele fonduri şi fundaţiuni în favorul cărora s'a făcut cumpĕrarea.

Tendinţa continuă, ce se observă la scăderea etalonului de interese ne-a făcut sĕ ne gândim la alt mod mai rentabil pentru investirea capitalelor, mai cu sémă că scrisurile fonciari se sortéză neîncetat. În şedinţa din 28 Decembre 1898 Nr. 8271 Epitr. s'a hotărît, ca în părţile unde cartea funduară oferă mai mari garanţii de corectitate şi unde pământul cresce la preţ sĕ se dea împrumuturi hipotecare, conform §. 19 al Regulamentului pentru administrarea şi controla averii archidiecesane.

Acest mod de investire ne garantéză la plasarea capitalelor un crescământ de $1^{1}/_{2}$—$2^{0}/_{0}$ interese decum e plasarea în hârtii de valóre. Venerabilul Sinod archidiecesan conform §-ului 6 al regulamentului va statorì proporţia şi suma maximală câtă sĕ póte învesti în împrumuturi hipotecare.

Un alt mod pentru rentabilitatea caselor archidiecesane va fi şi ridicarea chiriilor, pentru care s'au şi luat disposiţiile de lipsă.

Realităţile archidiecesane grădina Flora grădina din strada morii şi grădina din strada Schewis represintă şi ele un capital însemnat. Resolvată odată cestiunea zidirii catedralei. pe unele din aceste realităţi se pot zidi case şi vile, ér capitalul învestit póte aduce 6 –$7^{0}/_{0}$, ridicând pe lângă rentabilitatea şi valórea realităţilor.

Dóue însemnate fonduri, cel general administrativ şi cel seminarial, nu mai pot capitalisa cele $20^{0}/_{0}$, ba unul încheie socotelile cu deficit şi în punctul acesta încă va trebui, ca Ven. Sinod sĕ afle alte isvóre de venit. Pentru fondul tipografiei archidiecesane, care cade şi el în acésta categorie, comisiunea administrativă în cercul sĕu de competinţă va trebui asemenea sĕ ia mĕsurile trebuincióse.

3. Reparaturi mai însemnate s'au făcut la seminariu în suma de 803 fl. 14 cr. şi la celelalte case de 396 fl. 16 cr.; de tot deci în suma 1199 fl. 30 cr., în care sumă e computată şi întroducerea luminei electrice în seminariu.

4 In decursul anului 1897 s'au cumpărat dóuĕ realităţi mai însemnate şi anume *a*) o casă în Elisabetopole cu 1800 fl. din fondul Rudolfin, care s'a adaptat ca casă de rugăciune pentru credincioşii nostri de acolo după-ce casa din piaţă, ce o am avut acolo, o am vêndut cu 6000 fl., *b*) casa diu strada Bruckenthal Nr. 30 cu 4500 fl. din fondul catedtalei, care şi ca investire aduce la an 300 fl., deci preste $5_{0}/^{0}$; însă consideraţia principală a fost, că e situată la fundul altariului bisericii nóstre şi s'ar puté întâmpla uşor, să avem lipsĕ de acest loc. *c*) Zidirile nóuĕ, seminariul, tipografia, casa din strada Cisnădiei şi din strada Ernii, nefind localisate în cartea funduară, s'a esoperat o nouă ocalisare pe basa mapelor şi schiţelor, ce s'au făcut conform stări faptice.

5. Conclusul sinodal din 29 Aprilie a. tr. Nr, 87, privitoriu la adausul de salariu al funcţionarilor dela csssă şi esactorat, s'a esecutat întocmai, asemnându-li-se suma de 800 fl. şi respective 700 fl., aşa cum sunt induse în budget.

6. Ajutórele votate pre séma comunenelor bisericesci din fundaţiunea Şaguna în scopul zidirii ae biserici şi scóle s'au solvit amĕsurat disposiţiunilor luate de comisiunea odministrativă a numitei fundaţiuni.

7. Scontrarea casei şi a averi archidiecesane s'a făcut prin o comisiune esmisă din partea consistoriului şi s'a aflat în deplinĕ ordine.

8. Imprumuturi s'au dat din fondurile archidiecesane comunelor bisericesci: Şeiul mare 1000 fl: Ferihazi 800 fl. Unguraş 900 fl. Augustin 300 fl.

9. Deposite mai însemnate în administrarea Consistoriului au întrat pentru fundaţiunea Chiril Troncheş 4265 fl., fundaţiune Petru Brote Judeţul 100 fl., comuna bisericească Petroşeni 250 fl, Presaca 300 fl., Boian 160 fl. Suma depositelor, cari cu finea anului 1896 au fost 148,500 fl. la finea anului 1897 a ajuns la 157,000 fl., deci mai mult cu 8500 fl.

10. Tacsa nou cununaţilor pre 1896, conform conclusului sinodal Nr- 85 din 1897 s'a putut încasa numai în parte, şi acest resultat stă în legătură cu cassarea lieenţilor protopresbiterale, urmată la nota consistoriului metropolitan din 25 Augnst 1895 Nr. 138 B. Cu tóte aceste a întrat suma de 585 fl. 93 cr. din protopresbiteratele arătate în conspectul de sub $^{1}/$. Din 9 protopresbiterate nu s'a putut încassa nimica ér din 4 anume: Cluş, Făgăraş, Mediaş şi Unguraş nu a întrat raport, dacă în 1896 s'a încasat ceva óri nu.

Pentru 1897 s'au luat cele mai energice măsuri, ca tacsa noucununaţilor să se încaseze şi administreze întocmai cum s'a încassat înainte de întrcducerea legilor politice bisericesci.

11. In esecutarea conclusului sinodal Nr. 116, referitor la încasarea sidocsiei, senatul epitropesc a facut pregătirile de lipsă, ca în decursul anului 1897 sĕ se pună în lucrare conclusul sinodal Nr. 78 din 1896. Escelenţia Sa Domnul Archepiscop şi Metropolit în calitate de preşedinte al Consistoriului de sigur din motive forte ponderóse a aflat de bine a ţinea esecutarea în suspens.

12. Conclusul sinodal din 1897 Nr. 91, referitoaiu la anticipaţiunile date unor asesor consistoriali, s'a dus la îndeplinire şi facă de restanţieri s'au luat mĕsuri, ca sĕ şi achite datoriile.

Sunt însĕ şi unele anticipaţiuni date, cari după natura lor nu s'au putut finalisa, acesta sĕ ţina în evidenţă cu considerare la interesele bisericei.

13 Cu privire la fondul de pensiuni al archidiecesei Consistoriul a ţinut cont de conclusele sinodali din 1893 Nr. 71, din 1894 Nr. 102, din 1896 Nr. 67 şi la cel din 24 Aprile 1897 Nr. 65 şi s'a nisuit din tóte puterile, ca sĕ se garanteze pentru totdéuna Isistenţa şi soliditatea fondului.

Fondul cu finea anului 1897 a crescut a suma de 121, 564 floreni 20 cr., deşi beneficiază aḑi de pensiuni 30 persóne şi sĕ dau ajutóre la 18 minoreni, precum sĕ vede din conspectul de sub $^{2}/$. la an 4698 fl. 98 cr.

In anul acesta capitalul fondului de pensiuni s'a sporit cu 14,286 fl 46 cr. parte prin contribuirile membrilor, parte prin capitalisarea de interese şi din celelalte resurese statutari.

Tacsele dela membrii esterni au incurs în suma de 5587 fl., cele dela comunele bisericesci în suma de 3704 fl. şi dela funcţionarii din gremiul consistorial şi profesori seminariali în suma de 1687 fl, total 10,978 fl. Aceste se pot vedea din consemnarea de sub $^{3}/$.

Venitul din parochiile vacante a fost 1076 fl. ér din protopresbiteratele vacante 90 fl. 15 cr., cu totul dar 1166 fl. 15 cr., precum se pote vedea din consemnarea de sub $^{4}/$.

Inpuţinarea vonitului la acest titlu este şi ea o urmare a întroducerei căsătoriei civile, care a micşorat venitele administratorilor protopresbiterali şi a atins şi pe preoţi.

La aceste se mai adauge anul cu recólta cea ne suficentă, care a avnt înrîurire mare şi asupra venitelor preoţesci.

Tot cam diu aceste motive se póte esplica, că membrii fondului de pensiuni restéze aḑi cu considerabila sumă de 53.894 fl. comunele bisericesci cu 13. 460 fl., cu totul deci 67.334 fl.

Conopectul restanţierilnr se aclude sub $^{5}/$

Restanţelor cu finea anului 1896 au fost 74,541 fl., deci au scăḑut numai cu 7208 fl.

Vor fi între restanţieri şi membri mai cu dare de mână, vor fi şi unii renitenţi, dar partea cea mai mare a rĕmas în rĕstanţă însĕ până aḑi nu am primit nici un resultat.

Venerabilul sinod va binevoi a aduce nn conclus meritoric faţă de restanţieri, căci până nu se reguleazā afacerea cu restanţierii, nu póte fi vorba nici de schimbarea statutelor, nici nu se póte sci cu siguritate câţi membri are azi fondul de pensiuni.

Numai după ce se va regula definitiv afacerea aceasta, vom putea întra în miritul propuneri de sub Nr- 103 sinodul din 1897.

Pentru 10 ani ar trebui se fie obligat fie care preot aşi regula tacsele, ca nu cumva prin moartea preotului, familia sĕ rămână fără nici un drept la ajutoriu.

Colecta discului a întrat normal şi suma de 704 fl. s'a contat în regulă.

Conspectul de venite la acest titlu e aclusul $_{6}/$. şi cu acésta credem a fi presentat o icónă fidelă despre starea acestui fond a cărui îngrijire o vom ave în vedere în interesul preoţimei şi al tuturor funcţionarilor bisericesci.

(Va urma.)

Se află de vêndare

Portretul

Exelenției Sale, Înalt Preasânțitului Domn

Miron Romanul,

Archiep. și Metropolit.

Prețul fl. 1.—

Librăria Tipografiei archidiecesane,
Sibiiu.

Un pahar

de escelentă și rĕcoritóre

limonadă spumósă numai cu 2 cr.

dau

Bonbónele de limonadă de fermentațiune

universale ale lui Marsner

cu acéstă marcă de scutire

și firma [54] 8—10

Prima fabrică boemă de zaharicale orientale și chocolade

in Königl. Weinbergen — Prag.

A. MARSNER.

Se află ori-unde!

1 pachet de 5 kg. btt = 100 roluri bombóne de fermentațiune cu rambursă 7.— fl. peste tot franco.

Ouĕ de clocit

dela **găini Brahma**, adevĕrate, bucata 15 cr., de **Holanda**, negre cu moț alb, mare, bucata 25 cr., dela **găini stiriene, veritabile**, bucata 10 cr., dela **Paduani de argint**, bucata 30 cr., dela **Langshans**, bucata 30 cr., dela **curci**, bucata 30 cr., dela **găini italiene**, bucata 30 cr., dela **găini pitici**, bucata 30 cr., de **Cochinchina** bucata 25 cr., dela **găini ardelenesci**, cu gâtul gol, bucata 20 cr., dela **Dorkins**, bucata 25 cr., de **Yokohama**, bucata 50 cr., dela **gâște uriașe de Emden**, bucata 1 fl., de **rațe de Peking**, bucata 20 cr., de **rațe** mari **stiriene**, bucata 20 cruceri.

Espedez numai ouĕ de clocit de **rasse curate**, cari au fost premiate mai de multe-ori și iau ori-ce garanție pentru curățenia și veritatea rassei. [47] 3—6

Max Pauly,

Köflach, (Stiria.)

Tragere în 11 și 12 Maiu. **Tragere în 11 și 12 Maiu.**

Loteria de classe.

reg. ung. priv.

Stimate Domnule!

Colectura subscrisă a loteriei de classe reg. ung. își permite a vĕ atrage atențiunea asupra avantagiilor mari ale

loteriei de classe reg. ung. a II-a.

☞ **Din 100.000 losuri trebue sĕ câștige 50.000, așa-dară tot al doilea.** ☜

Sunt deci șanse cu un risic mic de a câștiga eventual

1,000.000 coróne,

sau celelalte câștiguri mari de **600,000**, **400,000**, **200,000**, 2 à **100,000**, **90 000**, **70,000**, și **60.000** etc.

Dacă cugetați de câte-ori sĕ riscă adese-ori capitale mari la întreprinderi cu totul dubii, ar trebui sĕ nu negligați a Vĕ împărtĕși la acéstă loterie, ale cărei șanse sunt așa de mari, cu atât mai mult, cu cât risicul este de tot modest.

Fiecine, căruia-i zace la inimă binele alor sei, sĕ nu lase a trece ocasiunea pentru a tinde mâna norocului.

După-ce împărtĕșirea la I. loterie, a fost atât de enormă, încât sute de mii de comande au trebuit refusate, Vĕ rog a-mi trimite mie comandele D-Vóstre cu prima postă, ca sĕ le mai pot esecuta.

Cu tótă stima

FEKETE KÁROLY,

colector principal al loteriei de classe reg. ung.

[58] 3—3 VI. str. Andrássy 10.

La classa I. costă:

1 întreg los	fl. 6.—
o jumĕtate	„ 3.—
un pătrar	„ 1.50
o optime	„ —.75

Conspectul celor 50,000 câștiguri.

Cel mai mare câștig în casul cel mai favorabil

1 Milion coróne.

			Coróne.
1	Premiu		600 000
1	Câștig à		400.000
1	„		200.000
2	„	100.000	200.000
1	„	90.000	90.000
1	„	80.000	80.000
1	„	70.000	70.000
2	„	60.000	120.000
1	„	40.000	40.000
5	„	30.000	150.000
1	„	25.000	25.000
7	„	20.000	140.000
3	„	15.000	45.000
31	„	10.000	310.000
67	„	5.000	335.000
3	„	3.000	9.000
432	„	2.000	864.000
763	„	1.000	763.000
1238	„	500	619.000
31790	„	300, 200	6367.000
3900	„	170	663.000
4900	„	130	637.000
3950	„	100, 80	317.000
2900	„	40	116.000
50000	Câștiguri și premie	Cor.	13,160.000

☞ **Liste de câștiguri se espedéză după fiecare tragere.** ☜

☞ **La eventual câștig, cea mai mare discrețiune.** ☜

Plan de joc se trimite gratis fiecărui comandator.

Scrisórea de comandă sĕ se tae și espedeze franco. Scrisori nefrancate nu se primesc.

Comanda.

Domnului Fekete Károly

BUDAPEST, VI., Calea Andrássy 10.

Subscrisul Vĕ rog pentru trimitere de

	bucăți losuri întregi, cl. I, à . . .	fl.	6.—
	„ „ jumĕtăți „ „ . . .	„	3.—
	„ „ pătrare „ „ . . .	„	1.50
	„ „ optime „ „ . . .	„	—.75

In alăturare primiți fl. ________ cr.

cu asemnat v'am espedat ________ cr.

Suma Vĕ rog a o rambursa.

Șirul, ce nu-l doriți, binevoiți a-l șterge.

Numele ....

Ocupațiunea ....

Locul ....

Adresa mai deaprópe ....

Datul ....

Câștigul cel mai mare

în casul cel mai favorabil. [49] 2—4

1.000,000 Coróne.

Consemnarea

tuturor celor 50.000 câștiguri

Cel mai mare câștig în cel mai favorabil cas

1,000,000 Kronen.

Speciell sind die Gewinne wie folgt eingetheilt.

☞ in Baar zahlbar.

		Kronen
1	Prämie mit	600000
1	Gew. à	400000
1	„ „	200000
2	„ „	100000
1	„ „	90000
1	„ „	80000
1	„ „	70000
2	„ „	60000
1	„ „	40000
5	„ „	30000
1	„ „	25000
7	„ „	20000
3	„ „	15000
31	„ „	10000
67	„ „	5000
3	„ „	3000
432	„ „	2000
763	„ „	1000
1238	„ „	500
90	„ „	300
31700	„ „	200
3900	„ „	170
4900	„ „	130
50	„ „	100
3900	„ „	80
2900	„ „	40
50,000	Gew. u. Pr. im Betrage	13.160,000

cari se trag în șese classe.

A doua **loterie** mare **de classe reg. ung.** începe în curênd și iarăși conține

100,000 losuri originale și **50,000** câștiguri în bani

așadar jumĕtate din losuri trebue trase cu câștiguri și **șansa de câștig** este **enorm de mare.**

In total vin **Treisprediece milióne 160.000 coróne** spre decidere sigură. Cel mai mare câștig în casul cel mai norocos

Un milion de coróne.

La binevoitóre comande urgente se primesc mandate pentru **losuri originale de prima classă** cu prețul original stabilit după plan pentru un **întreg** los original I. classă **fl. 6.—**

„ o **jumĕtate** „ „ „ „ „	3.—
„ un **pătrar** „ „ „ „ „	1.50
„ o **optime** „ „ „ „ „	—.75

pe lângă **rambursă** sau **trimiterea înainte a sumei**. Liste oficióse se espedéză îndată după tragere, planuri oficióse stau la disposiție gratis. Tragerile sunt publice sub **supravegherea guvernului reg. ung.**

Tragerea de câștig a classei I. în **11** și **12 Maiu** iar comandele ne rugăm a le trimite cel mult până în

11 Maiu a. c., (diua tragerei)

direct.

A. Török & Co.

colectori principali

ai loteriei de classe reg. ung.

Budapesta, V., Waitznerring 4/A.

Cupon de comandă de tăiat. ✂

Herren A TÖRÖK & Co., Budapest.

Ersuche um Zusendung von .... Original-Loos I. Classe der königl. ung. Classen-Lotterie nebst amtlichen Plan. Der Betrag von fl. .... ist per Nachnahme zu erheben / folgt durch Post-Anweisung.

(Was nicht gewünscht bitte zu durchstreichen.)

Genaue Adresse:

Nr. 44. Sibiiu, Joi, 23 Aprile (5 Maiu) 1898. Anul XLVI.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbata.

ABONAMENTUL
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — **şi timbru de 30 cr.** pentru fie-care publicare.

Despre naţionalităţile din Balcan.

II.

Presentăm cetitorilor nostri un al doilea articol din *„Hamburger Nachrichten“* de mare importanţă în chestiunea acésta. Articolul este scrís din incidentul apariţiei unei scrieri politice a lui Bresnitz v. Sydaschoff, publicist distins, care a atras asupraş în diferite rênduri atenţiunea cercurilor politice prin vederile esprimate asupra chestiunei orientale. Pecând *„Hamburger Nachrichten“* combate şi repróbă vederile şi tendinţa de cari e condus profesorul Weigand, – găseşte în espunerile lui Sydaschoff multe lucruri corecte, ce le recomandă atenţiunei cetitorilor sei. Importanţă are articolul acesta pentru noi întrucât din el vedem cum cugetă bărbaţi distinşi şi nepreocupaţi asupra Sêrbilor şi Bulgarilor, popórĕ mărginaşe cu poporul român, ér pe de altă parte ce importanţă li se atribuie Românilor, socotiţi ca element de ordine şi cultură şi meniţi pentru un frumos viitor.

Étă articolul apărut în ḑilele aceste la locul de frunte în numitul ḑiar al lui Bismarck:

Intre acele scrieri, cari vor se dovedéscă, că Turcia nu este capabilă a introduce reforme şi că prin urmare trebue divisată este şi broşura lui Bresnitz v. Sydaschoff, intitulată: *„Sĕ se împărţiască Turcia? Cuvênt de admoniţiune adresat Europei în óra a 12-a“*. Berlin 1898.

Acéstă broşură nu e menită nici decât a face propagandă pentru aspiraţiunile bulgare şi cu atât mai puţin pentru Sêrbi şi Greci, ci scăparea e găsită în altă direcţie. Autorul ei ne spune „adevĕrul“ asupra rĕzboiului greco-turc şi asupra celora ce se petrec astădi în Macedonia şi Albania, discută situaţia statelor din Balcan şi trece pe urmă la împărţirea Turciei.

Ceeace auḑim dela autor asupra rĕsboiului amintit nu e tocmai nou. Sé scie dór cât de greşit a fost tractată chestia cretensă prin „concertul european“, care însuş a provocat acest rĕsboiu. E însĕ absurd, a afirma, că „frica de Muscan“ a impus concertului european atitudinea sa şi că „Europa, decând principele Bismarck s'a retras dela cârmă, jócă după cum îi cântă Rusul“. Nu, rusofobia stăpâneşte numai bărbaţi, cari aştéptă esclusiv o ruséscă resolvire a chestiunei orientale şi cari în ultima analisă preḑic, că aḑi mâne armata rusécă va bate la pórta Vienei şi cozacii vor întra călări prin pórta Brandenburg-ului.

Desvĕlirile lui Sydaschoff asupra stărilor din Macedonia şi Albania presintă administraţia turcéscă din aceste dóuĕ provincii în cea mai posomorîtă lumină şi declară stările deacolo de absolut imposibile. După esperienţele ce le avem însĕ nu putem lua tocmai serios aceste descrieri şi cu atât mai puţin acea prorocire, că în curênd are sĕ se ridice semiluna din nou în potriva crucei şi că stăm în faţa unei apropiate macelăriri generale a creştinilor. Broşura însĕ conţine unele date positive, cari sunt de interes mare şi mai ales pentru ceice în Macedonia nu vĕd decât Bulgari. Sydaschoff scrie:

„Macedoneanul de fapt nici nu e consciu de naţionalítatea sa. Vorbeşte sêrbesce sau greceşte, bulgăreşte sau românesce, o limbă ca şi ceealalta, ér în inima sa are o singură dorinţă: a se desface de Turcia! Óstea de agenţi naţionali, cari an de an cutrieră Macedonia, prin forţă şi vicleşug, prin bani şi promisiuni, precum şi prin propagandă naţională, au înpins lucrul acolo, încât astăḑi Macedonia este aria luptelor sĕlbatice de naţionalităţi. Prin aceste frămêntări raporturile naţionale se schimbă continu. Sate cari astăḑi sunt bulgare, mâne sunt sêrbesci şi viceversa; raporturile naţionale se schimbă, favorabil sau nefavorabil într'o parte şi cealaltă, în mĕsura propagandei ce se desvóltă. Eu însumi cunosc Macedoneni cu autoritate, cari au trecut prín tóte metamorfosele, fiind Sêrbi, Bulgari, Români şi pe urmă Greci. Chiar şi agenţí naţionali ai statelor din Balcan schimbă colórea, de câte ori le convine..... E fórte clar că acest fel de propagandă a popórelor balcanice în Macedonia nu póte duce la liberarea creştinilor de-acolo. Din contră astfel se corump numai naţionalităţile macedonene, încât pentru viitor vor rĕmâné şi mai departe elemente ce ameninţa pacea europeană“.

Cercetând situaţia statelor din Balcan Sydaschoff afirmă că nici Sêrbia nici Bulgaria nu sunt capabile a exercia o stăpânire binefăcĕtóre asupra Macedoniei. Sêrbia a dovedit prin o abusivă economie de peste o sută ani, că nu este în stare a lua asupra-şi o misiune culturală mai mare, ér stăpânirea principelui Ferdinand al Bulgariei nu va puté fi mai bună ca a sultanului, căci în Bulgaria mórtea politică şi omorul îşi au lăcaşul. O stăpânire bulgară séu sêrbă în Macedonia nu póte servi nici progresul cultural in genere, dar nici binele moral şi economic al popórelor macedonene, ér pe de altă parte contrastele naţionale din Balcan ar deveni şi mai acute, ér greu ameninţata pace europeană n'ar dobândi nici un sprijin! *„Sêrbiei şi Bulgariei nu-i mai compet teritorii; în ambele ţeri e ferbere şi e necesar ca mai întâiu sĕ se facă ordine şi linişte la ei acasă. Gospodăria haină a principelui Ferdinad a stârnit mânie şi indignare până în cea din urmă casă de ţĕran, şi deja aḑi se póte afirma: poporul bulgar îşi aşteaptă un mântuitor, care se salveze ţara de principe şi de clica guvernului. Ómenii mai calmi din Bulgaria şi Sèrbia susţin insişi, ca ţerile lor nu mai sunt în stare a lua asupra le misiuni culturale; ei sunt convinşi, că munca lor obositoare de până acum le-a fost zădarnică şi trebue se pornéscă a zidi dela început“*.

Acéstă părere a unui bărbat ca Sydaschoff, care de ani mulţi cunóşte aceste ţĕri, merită sĕ fie considerată şi noi credem, că e cea mai corectă.

Sydaschoff însĕ din aceste precise nu trage conclusia, că stările aceste din Balcan se fie lăsate a se desvolta şi mai departe de sine pe lângă susţínerea întregităţii Turciei, ci constatând nematuritatea Sêrbiei şi a Bulgariei voieste ca misiunea culturală sĕ fie cedată altor popóre, ér Turcia se fie împărţită. La acéstă împărţeală autorul mânecă din punctele de vedere 1. că o apropiere de Europa occidentală va aduce pentru statele balcanice stabilitate şi progres ér o apropiere de Rusia numai discompunere şi degenerare, 2. *că în acéste state balcanice există numai douĕ elemente, de cultură*, **românismul şi elenismul.**

Astfel Sydaschoff face următorul plan de disecare a Turciei şi a celorlalte statuleţe balcanice:

Intregul teritoriu balcanic trebue divisat în douĕ, într'un district ostic şi altul vestic. Ca graniţă póte servi în parte Struma, ér mai încolo Wardar. Regatele din districtul de vest, Sêrbia şi Grecia, precum şi principatul Muntenegru primesc drept sucrescinţă teritorială părţile mărginaşe curat naţionale ale Albaniei şi Macedoniei, pe când Austria ar avé sĕ împlinească misiune culturală în cealaltă parte a Albaniei şi a Macedoniei de west, cum împlinea în 1876 în Bosnia şi Herţegovina. Creta se încorporéză Greciei. Pentru ca sĕ se facă posibilă o regenerare a Greciei, Sêrbiei şi Muntenegrului, aceste state au sĕ se adnexeze Austro-Ungariei.

„In districtul din Ostul Balcanului România ia asupraş aceeaşi misiune culturală ca Austria în partea de vest Bulgaria detronéză pe principele Ferdinand şi încheie uniune personală sub sceptrul regelui Carol I. Partea dín ostul Macedoniei unde e curat bulgară se aparţină Bulgariei ér cealaltă parte sè aparţină României şi se fie administrată precum va fi Albania şi Macedonia de vest din partea Austriei. Constantinopolul şi teritoriul până la Mustafa-paşa şi la muntele Rhodeze se fie împărţite în egale părţi între România şi Bulgaria, ér posiţia de drept public se fie aceeaş ca a Alsatia-Lorenei faţă de Germania. **In Aja-Sofia şi în Constantinopol sĕ cadă semiluna şi sĕ facă loc crucei ortodoxe.“**

Acésta este după părerea lui Sydaschof unica împărţire posibilă a Turciei, pe când Rusia ar puté fi compensată cu părţile asiatice ale Turciei

La acéstă combinaţie, care mai e încă şi în capul multora, dl autor uită, că ori ce atingere de actualele posesiuni ale Turciei póte provoca o conflagraţiune universală. Diplomaţia europénă însĕ are de cea mai nobilă a sa chemare a împedeca o astfel de conflagraţiune.“

Concluse sinodale mai însemnate.

Sesiunea sinodului nostru archidiecesan din anul acesta s'a încheias Sâmbăiă séra la órele 7.

Raportul nostru special a arătat cum au decurs desbaterile sinodale.

Noi vom reproduce şi vom espune apreciărei mai de aprópe unele dintre conclusele mai de importanţă.

In chestiunea reuniunilor învăţătoresci sinodul a luat următorul conclus:

Raportul consistorial în partea privitóre la reuniunile învĕţătoresci se ia la cunoscinţă, se însărcinéză însĕ consistorul archidiecesan ca pe viitor, abandonând sistemul cu reuniunile învĕţătoresci, sĕ remână pe lângă conferenţele învĕţătoresci provĕḑute în statutul organic, avênd a fi conduse de comisari consistoriali, bărbaţi versaţi în ale pedagogiei.

In faţa presiunii omnipotente şi neîndurate intereselor bisericii şi şcolei nostre; în vederea faptului, că în lipsa de centre culturale conduse de biserica nóstră, jumătate din archidiecesă ajunsese cu activitatea reuniunilor învăţătoresci la o desolare nepăsătóre, în consecuenţele sale fatală pentru celea mai expuse plaiuri de sub cârma bisericii nóstre; adausă împrejurarea, că reuniunile învĕţătoresci cu statute aprobate de guvernul ţeri aduc ingerenţa străină la o măsură, care din ḑi în ḑi ar înstrĕina şi depărta statul învăţătoresc de sub influinţa şi aripile binefăcătóre ale bisericei sale, pavăza trecutului şi scutul viitorului, — sinodul archídiecesan, representanţa cea mai competentă şi la locul prim responsabilă bisericii şi naţiunii pentru interesele acestora, nu puté lua în faţa situaţiei un conclus mai întemeiat, decât acela de a remâné pe basa statutului organic, legea nóstră fundamentală, şi se notifice aceasta guvernului pentru informare. Ori-ce abatere dela acest teren, fie conscie sau înconscie, în atmosfera de astăḑi, e un lunecuş periculos spre cursa ce se întinde în mod măestrit independenţei nóstre culturale, singura mângăiere, ce mai avem, după atâtea lovituri.

Ne garantează statutul existenţa şcólelor confesionale, — ne va garanta la un fel sau altul şi modalitatea oblăduirii personalului acestora. Nu ne mai garanta una, nu ne va garanta nici alta. Şi clarificat odată acest lucru, in firul conclusului amintit, ne aflăm în faţa unei situaţiuni noue, pentru care de sine înţeles va trebui se urmeze şi îngrădire nouă de bună voie însĕ nu ne vom îmbulzi la mreja nimerui, câtă vreme instinctul conservării proprie nu ni s'a stâns.

Şi amar s-ar înşela, când vre-unul din contraţii nostri învăţători s-ar pripi cu judecata în acest obiect, fără să-şi facă sama cu factorii reali. Ca dela un corp matur i-se cere şi de astădată statului nostru învеţătoresc multă abnegaţie şi cumpănită răbdare, pentru-ca lucrurile neconturbate în mersul lor sĕ pótă închega în duchul statului organic aceea constalaţie, care o dorim cu toţii din adâncul inimii în favorul şcóleler nóstre.

Sinodul archidiecesan.

Şedinţa a VIII-a.

Sâmbătă, la 18 Aprile a. c.

Şedinţa se deschíde la órele 4 d. a. Preşedinte Ex. Sa Miron Romanul. Notariul şedinţei: Ioan Moţa.

Sĕ cetesce protocolul şedinţei premergătóre şi se autentică.

La ordinea ḑilei referadele comisiunilor.

Comisiunea financiară.

Referentul Dr. Nicolau Vecerdea raportéză înafacerea ajutórelor din fundaţiunea „Andronic“. Din raportul consistorial se constată. că s'au împărtăşit de favor 27 măiestrii în sumă de 1830 fl; 20 sodali eliberaţi în sumă de 670 fl; şi 89 învăţăcei în suma de 2640 fl; la acéstă este a se adăuga şi suma de 1586 fl. votaţi încă din anul trecut, deci s'au votat în total 4226 fl. v. a.

La propunerea comisiunei sinodul ia cu aprobare spre sciinţă.

Sinodul încă în sesiunea anului trecut a cerut, ca Consistoriul se justifice supraerogatul de 9200 fl. spesaţi cu adaptările casei din piaţa mică.

Consistoriul într'un raport detaiat arată necesitatea imperativă a reparaturilor, precum şi ridícarea rentabilităţii caselor în urma adăptărilor făcute. Comisiunea propune luarea raportului la cunoscinţă şi votarea îndemnisării asupra sumei cerute.

Sinodul primesce.

Raportul consistorial cu privire la ajutórele date bisericilor şi şcólelor din fundaţiunea „Şaguna“ la propunerea comisiunei.

Sinodul i-a spre sciinţă.

Cu privire la starea proceselor fondurilor şi fundaţiunilor archidiecesane din raportul consistorial se invederéză, că din 12 procese uu finea anului 1897 s'au sfîrşit cu resultat positiv 4, èr 8 sunt în normală curgere.

Comisiunea propune luarea raportului spre sciinţă.

Sinodul primesce.

Inainte de a trece la referada altei comisiuni Ex. Sa In ltul Presidiu recomandă Dlor deputaţi a reveni asupra propunerii d-lui deputat Dr. Elie Cristea, rĕmasă din şedinţa a VI a, nedecisă.

Chestiunea fiind îndestul desbătută sĕ cere votarea.

Punêndu-se la vot, sinodul primeşte contrapropunerea deputatului Mat. Voileanu, în sensul cărei-a afacerea cu primirea absolvenţilor din comerciale la cursul teologic sĕ transpune Ven. Consistor spre deplină hotărîre.

Comisiunea bisericéscă.

Referentul acesteia dep. Dr. Ioan Farcaş, cu privire la raportul consistorial prin care se promovéză sinodului spre aprobare primirea în cursul clerical estraordinar a candidaţilor Traian Gal pentru comuna Rogojel, tractul Cluşului, şi Ioan David pentru comuna Scorei, tractul Avrigului — propune luarea raportului spre sciinţă.

Sinodul primeşte.

Acelaş referent în numele comisiunei propune ca „Dogmatica ortodoxă“ a d-lui Greg. Pletos fiind censurată de comis. consistorială, sĕ fie admisă ca manual didactic în institutele nóstre de învĕţământ, sub reserva aprobării sinodului episcopesc în privinţa dogmatică.

Sinodul primeşte.

Deasemenea se primeşte şi propunerea dep. Dr. Ioan Mihu cu privire la consemnarea dării credincioşilor nostri, cu care se însărcinéză Ven. Consistoriu.

Comisia financiară.

Referentul Dr. I. Mihu raportéză asupra actului consistorial despre raţiociniile fondurilor, fundaţiunilor şi depositelor de pre anul de gestiune 1897. In numele comisiunei [illegible]

I. Raţiociniile fiind în regulă sĕ apróbă; consistoriului i-se votéză îndemnisare asupra sumei de 12295 fl. 68 cr. şi i-sĕ dă absolutoriu;

II. cu considerare la faptul, că starea fondului seminarial nu permite capitalisarea normală, şi avênd în vedere urcarea preţului la victuale, în scopul augmentării fondului propune, ridicarea taxei seminariale dela 100 la 120 fl. pe an.

III. Deóre-ce la fondul „Francisc Iosefin“ sĕ arată o prisosinţă disponibilă, comisiunea propune votarea a lor 12 stipendii de câte 50 fl., pentru elevii seminariali, autorisând consistorul cu conferirea acelora încă dela începerea anului proxim şcolar.

Cu privire la propunerea de sub punctul III. dep. Dr. Petru Şpan doresce, ca sĕ se spună apriat pentru cari elevi se sistemiséză stipendiile, pentru cei din secţiunea pedagogică sau teologică? Şi deórece fundaţiunea „Francisc Iosefină“ anume e creată pentru ajutorarea preoţilor, mai departe considerând că pentru pedagogi s'au stipulat deja 34 stipendii, face propunerea, ca cele 12 stipendii de câte 50 fl. sĕ se dea elevilor din secţiunea teologică.

Punêndu-se la vot, propunerile comisiunei de sub punct I. şi II. se primesc întocmai, ér cea de sub punctul III. se primesce modificată, în sensul propunerii deputatului Dr. P. Şpan.

Cu privire la raportul consistorial, în care se recomandă înfiinţarea unui fond pentru asigurarea edificiilor bisericesci şi şcolare în contra focului, comisiunea apróbă în principiu înfiinţarea fondului din chestiune, însărcinéză însĕ consisorul ca până la sesiunea proximă sinodală sĕ vină cu un proiect de statute în care sĕ fie normate tóte amĕnuntele unui astfel de fond, şi numai după aprobarea proiectului de statut prin sinod, sĕ ne apucăm de crearea fondului.

Sinodul primesce.

Consistorul archidiecesan în raportul sĕu despre raţiociniile comunelor bisericesci, în considerarea restanţelor numĕróse, cere o nóuă putere de lucru pentru esactorat. Sinodul la propunerea comisiunei admite instituirea unei persóne ae lucru, şi votéză spreacest scop 500 fl. anual, rĕmânênd ca consistorul sĕ stabiléscă cercul de activitate al respectivei persóne.

Raportul comisiunei administrative despre mersul afacerilor tipografiei dimpreună cu raţiociniile tipografiei şi librăriei se apróbă însărcinându-se com. administr. a continua cu încassarea pretensiunilor, a limpeḑi cât mai în grabă pretensiunea faţă de fostul librar Ioan Gârbacea şi a veni în sesiunea proximă cu o propunere motivată, pentru delăturarea deficitului, cu care se editĕză „Telegraful Român“.

Proiectul de budget se apróbă avênd a se considera la fondul general administrativ şi cele 600 fl. votaţi comisariului pentru visitarea şcólelor din archidiecesă, ér la fondul „Francsc Josefin“ suma de 600 fl. destinată pentru 12 stipendii à 50 fl. v. a,

Comisia şcolară.

Referent Dr. Pavel Oprişa. Comisiunea propune spre aprobare.

a) „A dóua carte de cetire“ de Ioan Popescu, prelucrată de Dr. Petru Şpan.

b) „Curs de limba maghiară“ de Lorand.

Sinodul primeste.

Raportul consistorial despre catecheţi stabili salarisaţi, la propunerea comisiunei se apróbă.

Propunerea dep. Dem. Comşa pentru esoperarea unui ajutor de stat în scopul înfiinţării unei grădini centrale de legumărit şi pomĕrit etc. Sĕ predă consistoriului spre esoperare şi raportare.

Comisia petiţionară.

Referent Aug. A. Nicóră. La propunerea comisiunei: Memoriul părintelui Mânegut, din Murĕş-Oşorheiu, deasemenea tóte cererile, arătările şi apelaţiile, pe cari le-am amintit în firul rapórtelor nóstre — sĕ predau Consistoriului spre resolvire.

Finindu-şi comisiunile referăḑile, rĕmâne ca protocolul şedinţei din urmă, sĕ se verifice de membrii, cari vor mai fi în ḑiua următóre (Duminecă) în Sibiiu.

Cu aceste terminându-şi sinodul agendele pentru sesiunea din anul acesta Ex. Sa mulţămeşte dlor deputaţi pentru zelul şi interesul, cel'au dovedit faţă de biserica nóstră în lucrările lor din comisiuni şi în plenul sinodului. Implóră darul lui D-ḑeu asupra tuturor.

Deputatul Ioan cav. de Puşcariu mulţămeste Ex. Sale pentru tactul şi înţelepciunea, cu care a condus desbaterile sinodului. Doresce ca bunul D-ḑeu încă pentru mulţi ani se lungéscă firul vieţii Ex. Sale dăruindu-l cu deplină sănătate. Ex. Sa Inaltul Presidiu se depărtéză între aclamările deputţilor de „Sĕ trăiască“.

Sinodul eparchial aradan

(Raport special al „Telegrafului Român“)

In conformitate cu statutul organic s'a deschis la Dumineca Tomii şi în Arad sinodul eparchial cu îndatinatul serviţiu divin pontificat de P. S. S. părintele episcop diecesan Ioan Meţian, însoţit de asistenţă numĕrósă. Şedinţele sinodale s'au ţinut în frumósa sală a seminariului diecesan, de tóte 9, şi s'au terminat Vineri séra (17/29 Aprilie) după ce au fost pre deplin resolvite agendele îndatinate şi puse la ordinea ḑilei.

Organele nóstre diecasane, pre cât numai a fost posibil, şi-au făcut şi în anul acesta datorinţa, atât pe teritoriul consistorului aradan, cât şi oradan.

Din ambele rapórte bisericesci (Arad-Orade) ne-am convins, că corporaţiunile nóstre bisericesci funcţionează regulat, şi că de şi s'au întrodus deja legile politice-bisericesci poporul nostru ţine cu tărie şi sfinţănie la aşeḑămintele bisericei sale strămoşesci, astfel că sectele, ce s'au ivit sporadic pe unele părţi ale diecesei, nu numai că nu se sporesc, dar sunt în decandenţă. Ceva mai multă interesare a preoţimii de s. biscrică, şi nu vom avé sĕ asceptăm timp îndelungat, până ce vor veni cei rătăciţi érăşi la sinul cel vificătoriu al s. maice biserici. Pe teritoriul ambelor consitórie poporaţiunea s'a sporit abia cu 2300 suflete din causă, că în decursul anului au domnit pe multe părţi difteria şi bubatul. Sindodul a recomandat ambelor consistorie, sĕ grijască până la pedanterie de lăţirea tot mai rodnică a tuturor disciplinelor sanitare, ca astfel sĕ se micşoreze mortalitatea.

A făcut impresiune bună asupra sinodului, că la stăruinţele preoţimii credincioşii nostri au făcut şi în anul acesta multe şi diverse donaţiuni pe seama bisericei. Numele donatorilor se vor eternisa în protocolul sinodal, ér consistoriul le-va esprima special recunoscinţa cuvenită.

Cu privire la starea scólelor nóstre confesionale încă am putut constata, că frecventaţiunea se amelioréză din an în an. La consistoriul aradan trece preste 65₀/⁰, ér la cei oradan se apropie de 60⁰/₀. Salarele învăţătorilor se înbunătăţesc pe ḑi ce merge, dar pe multe locuri încă nici astăḑi nu ajung la minimalul de 300 fl. v. a. Ambele consistorii şi-au dat silinţa de a ajuta in meritul acesta, pe cât a fost posibil. Sinodul a dispus ca sĕ se continue paşii necesari în privinţa aceasta, ér unde nu va succede nici de cum, acolo se aviseze comunele a cere dela stat completarea salariului la 300 fl v. a. Asemenea a îndrumat sinodul pre ambele consistorii sĕ procédă la susceperea cuincuenaliilor în preliminariul anual, ér unde nu se va poté nici de cum, acolo érăşi se aviseze comunele a se adresa la stat.

Rea impresiune a făcut asupra sinodului scirea dela cons. aradan, că organele statului s'au vîrît în moduri josnice prin afacerile nóstre scolare şi au înfiinţat mai multe şcóle comunali în comune de ale nóstre bisericesci, ér pe alte locuri intenţionează a face aşişderea. Sinodul a îndrumat consistoriele, sĕ vegheze neadormit asupra acestei afaceri; unde se află defecte pe la şcólele nóstre, sĕ le stârpească, fie ele de ori ce natură şi sĕ protesteze la guvern contra volniciilor comise până acum, lucrând cu tóte mijlócele posibile pentru revindicarea drepturilor nóstre răpite pe nedreptul. —

In decursul anului trecut, repausând unii deputaţi sinodali, în locul lor s'au alţi alţii (la Ienopole Dionisie Popoviciu, la B. Comloş Dr G. Proca, ér la Vaşcău Nicolau Popp Părintele vicariu Goldiş, carele în sinodul trecut n'a fost verificat acum s'a ales cu unanimitate. Asupra alegerii lui G. Ardelean în cercul Vinga şi alui R. Ciorogar din cercul Aradului, sinodul ordinase cercetare. Resultatul a fost, că alegerea lui G. Ardelian s'a aprobat, dând sinodul espresiune indignaţiiunii sale faţă de argumentele netemeinice cuprinse în protestul făurit în cancelaria advocaţială a dlui G. Lazar din Vinga Alegerea lui R. Ciorogar din cercul Aradului s'a nimicit, şi s'a ordinat scrutiniu nou, respingânduse protocólele electorale din comunele Tornia, Bătania, Micalaca şi Cicir şi luânduse în considerare protocolul cel respins dela Semlac. —

Asupra datelor referitóre la activitatea delegaţiunii pentru despărţirea ierarchică, sinodul aviséză delegaţiunea, sĕ convină cât mai curênd, şi adunându-şi actele necesare sĕ pună la cale procesul pentru despârţirea mănăstirilor, ér celelalte cause de despârţire sĕ le termine.

Cu privire la proiectul de lege al dietei, referitor la ameliorarea dotaţiunii preoţilor, sinodul protestéză energic contra acelor paragrafi, cari tind a subsăpa autonomia nóstră bisericéscă. Mai departe aviséză ambele consistorii sĕ conscrie în faţa locului, dar fidel şi real, întrégă dotaţiunea actuală a preoţimii, precum şi tóte isvórele de venit ale bisericilor şi sĕ combineze asupra tuturor altor isvóre de venite, şi sĕ afle modalitatea, cum s'ar putea face pretutindenea minimalul dotaţiunii preoţilor, tără de intrevenirea guvernului, ér despre tóte se raporteze la proximul sinod.

Sarcinile vieţii fiind şi pe la Arad atât de grele, dacă nu mai oneróse de cât ori unde în ţéră, ér salariile profesorilor dela seminariul diecesan mai modeste decât la ori care institut coordinat, profesorii au cerut încă în anul trecut sĕ li-se amelioreze salariele şi sĕ li se dee bani de cuartir. Sinodul a avisat atunci causa la competinţa Venerabilului Consistoriu, ca sĕ arete la acest Sinod, de unde sĕ se facă aceste îmbunătăţiri, dar cu luarea în combinaţiune şi a funcţionarilor dela ambele consistóre. Consistoriul a raportat, că acum nu-i de unde, ér sinodul, a însărcinat comisiunea scontrătóre sĕ studieze natura tuturor fondurilor şi a fundaţiunilor, precum şi alte isvóre de venit şi poi la proxima sesiune sinodală sĕ facă planul de ameliorare. Fie ḑis ca în parantesă, dacă cei chemaţi ar avé durere de inimă cătră profesori şi funcţionari, ar fi putut decreta îmbunătăţirea şi acum, cu atât mai vêrtos, că fondurile diecesane au încheiat la finea anului 1897, avênd cu 30.000 şi mai bine mai mult ca la finea anului 1896; sĕ tăcem şi sĕ mai aşteptăm, că până la proximul sinod póte că vom face de nevoe ceea-ce astăḑi s'ar fi putut face de dragă bunăvoe.

La interpelarea dlui P. Rotariu în causa compatibilităţii demnităţii de vicariu cu deputaţia la dietă, s'a raportat dela locul competent, că aceste dóuĕ posturi sunt compatibile, dar în ce privesce acurateţa demersului afacerilor nóstre bisericesci-şcolari şi fundaţionali la consistoriul oradan prin absentarea părintelui vicariu, pe timpul participării sale la dietă, se va face cercetare şi se va raporta la proximul sinod.

In causa propunerii dep. Mangra din sesiunea anului trecut, ref. la tipărirea separată a rapórtelor consistoriali, sinodul decide ca acele rapórte sĕ se redigeze de acum înainte aşa, ca sĕ pótă fi suscepute în protocolul sinodal din cuvênt în cuvênt.

A produs viuă discusíune causa înfiinţării unui consistoriu în Timişóra din cele patru protopopiate bănăţene ale diecesei Arad şi din protopopíatele Ciacova şi Panciova ale Caransebeşului. Tot sinodul a declarat, că în principiu apróbă desmembrarea celor 4 protopopiate în scopul înfiinţării unui consistoriu, respective a unei episcopii în Timişóra, dar cu privire la jurisdicţiune, că óre consistorul sĕ stee sub episcopia dela Caransebeş, séu Arad, se va pronuncia, după-ce va fi ascultat şi votul sinodului din Caransebeş.

Din referada comisiunii epitropesci, dela Arad şi Oradan, am aflat, că fondurile şi fundaţiunile sĕ administréză regulat, dar de ambele părţi se află o mulţime de restanţe Sinodul drept aceea îndrumă ambele consistorii sĕ purcédă la încassarea restanţelor cu tótă rigórea, ér unde va constata, că se află restanţe neîncassabile, sĕ propună stergerea [illegible] în proximul sinod. Tot aici s'a decis ca pământurile diecesane sĕ se esarândeze şi în viitoriu prin licitaţiune publică, dar la esarândarea sesiunilor sĕ aibă preferinţă preoţii, respective comunele bisericesci.

Averea tipografiei diecesane în sumă cam de 43.000 fl. v. a. se ia la cunoştinţă, dar administraţiunea fondului trece în sfera de activitate a consistoriului, ér proiectata librărie diecesană sĕ va înfiinţa numai după ce se vor fi încassat multele restanţe ale tipografiei de pe la singuratici şi debitori

Sinodul mai decide apoi la afacerile epitropesci, că pentru viitoriu tóte fondurile şi fundaţiunile confesionali trebue se presenteze socótă anuală înaintea sinodului.

Se decide mai departe, că protopopii oradani, în ce privesce ajutoriul de stat, se suscep în bugetul consistoriului oradan, dar fără de nici o stirbire a autonomiei consistoriului oradan. Cu privire la abḑicerea contractului cu societatea de asigurare „francohongrois“ se alege o comisiune sinodală în persónele deputaţilor N. Zigre, N. Oncu şi G. Popoviciu, carea studiând afacerea va raporta la proximul sinod ordinar.

Din celelalte discusiuni sinodali amintim înfiinţarea unui *alumneu* lângă gimnasiul gr.-cat. român din Beiuş, din care a resultat, că pentru punerea în lucrare a alumneului, sinodul a împuternicit cons. aradan, sĕ anticipeze din fondurile sale deocamdată suma de 10,000 fl. v. a., ér suma acésta îmbinată cu colecta benevolă, ce o va întreprinde P. S. S. d. epp. I. Meţianu tot în acéstă causă, şi cu resursele fundaţiunii Zsiga din Beiuş, ale fundaţiunii Mihoc, etc, sĕ se pună la disposiţia întreprinḑĕtorilor, avênd consistoriul a raporta despre starea afacerii la proxima sesiune sinodală.

Cererea comitetului „Asociaţiunii pentru literatura şi cultura poporului rom.“, pentru votarea de 100 fl, în scopul edificândei case naţionale în Sibiiu, s'a transpus consistoriului aradan sĕ raporteze la proximul sinod, de unde ar fi sĕ se voteze.

Bugetul consistoriului aradan s'a votat în suma de aprópe 48,000 fl. v. a., ér al celui oradan aprópe de 11,000 fl. v. a. Spesele sinodului actual fac pentru ambele consistorii aprópe 1400 fl. v. a.

Alegerile supletorie în singuraticele senate ale consistoriului aradan au eşit astfel: 1) In senatul bisericesc *Dr. Trainu Puticiu* şi *Constantin Gurban*; 2) În senatul şcolar de asesor ordinar *Vasile Mangra*; 3) La senatul epitropesc s'a dat consistoriului mâna liberă, ca pre lângă susţinerea actualului asesor ajutător *I. Moldovan*, sĕ mai angajeze pre unul, pre lângă salarii de 800 fl. v. a.

Terminânduse tóte agendele, P. S. S. părintele episcop Ioan Meţian. ca respuns la frumósele urări ale dlui St. Antonescu, mulţumesce lui Dumneḑeu şi sinodului pentru decurgerea utcunque destul de pacinică a consfătuirilor nóstre sinodali şi declară sesiunea actuală de închisă.

Cor.

Rĕsboiul ispano-american.

(*Infrângerea escadrei spaniole la Cavite.*) In nóptea spre 1 Maiu a sosit escadra americană la insulele Philipine, înaintea fortului. Arsenalul şi escadra spaniolă a dat imediat foc asupra Americanilor cari au rĕspuns cu un atac vehement în contra Spaniolilor. Lupta a durat ceva peste dóuă óre, dar faţă de preponderanţa cea mare a Americanilor flota spaniolă a suferit perderi colosale, a fost aşa ḑicênd înfrântă cu desĕvêrşire. Vaporul „Cristine“ a luat foc şi a ars total, ér însuşi comandantul vaporului a căḑut în luptă. Incrucişătórele spaniole „Castilla“ şi „Don Juan D'Austria“ încă au ars în parte, devenind inutile. Numai 2 corăbii au scăpat întregi în cari s'au îmbarcat şi statul major spaniol, cu admiralul Montoje, retrăgându-se.

Montoje a notificat guvernului spaniol perderile cele mari, ḑicând însĕ, că ţinuta flotei spaniole faţă de uriaşa escadră americană face onóre celei dintâiu.

Scirile despre învingerea Americanilor a produs în Statele unite mare şi general entusiasm, ér în Spania tulburări, şi indignaţiune.

Sĕ crede că escadra americană va continua prin a bombarda Malina. După luarea acestui fort e probabilă încheierea răsboiului dacă — cum se depeşéză — puterile mari vor ţiné de necesar a întreveni.

Cronică din Zarand

Zarand în April 1898.

Economie. Concurenţă.

Sămânăturile de tómnă — multe puţine — câte sunt în întreg Zarandul au iernat rĕu. Grâul a perit în mare parte, şi abia a rămas ici colo câte un fir de holdă verde. Ploile multe ce ţinură vre-o doue septămâni mai redesceptară orecari speranţe in economi — creḑênd că grâul va puté sĕ înfrăţéscă şi să se îndese. Speranţele mari, însĕ ne au fost reduse la minimul lor de óre ce în urma ploilor, şi în parte topinduse şi neaua dela munte atât Crişul alb, cât şi multele păraie şi văi au esundat cu furie — şi deodată la 24 Martie v.

Intreg teritoriu din giurul ţermurilor a fost nămolit, de abia acum pre la sĕrbătorile Invierei, apa sa retras în alvia sa. In urma acestei calămităţi, aratul de primăveră ca mazerele, cucuruzul etc. s'au întârḑiat. In special Crişul a făcut mari daune în Brad, şi pre teritoriul lui.

Miseria e mare, şi în total câştigul ce au ómenii la băile de aur — ea sĕ simte în popor. Din partea statului s'au trimes şi în notariatul Bradului vre-o 28 saci de cucuruz, ca sĕ se împartă între cei mai lipsiţi. Adecă s'a aruncat în marea miseriei un picur de alinare. Decât aşa ajutor mai bine fără el!! Altă calamitate între popor a fost că în mai multe comune au perit oile de călbéză, şi chiar viţei mai tineri, apoi porci. Şi apoi e sciut că pre aici poporul mai sĕrac — adese ori trăesce numai după ceea ce câştigă din vinderea oilor, caprelor etc. —

În astfel de împregiurări, nu e mirare dacă poporul se îndatoresce, încât cele 4 bance din Zarand — una în Brad, dóuĕ în Băiţa, alta în Baia de Criş, nu mai pot satisface petenţilor. Pe lângă aceste se mai adauge aşa numita „Bruderlade“, carea stă sub administraţiunea direcţiunei băilor de aur dela Buda cu reşedinţa în Brad. Acésta din urmă dă împrumuturí numai cu 8% strict, fără alte cârliguţe usitate adesea pe la bance.

Preţul grâului e fórte ridicat 3 fl. mĕsura şi nu se aduce în piaţă decât fórte rar. De asemenea mazĕrea (fasolea), singur cucuruzul se vinde cu un preţ ca pe şesul Ungariei, şi în quanturi fabulóse — în piaţa Bradului. — Preţul e de mĕsură à 30 litre 1 fl. 30 cr. până la 1 fl. 35 cr. In o singură Joe se vênd câte 8—10 vagóne în Brad.

(Va urma.)

Noutăţi.

Vĕrsare de sânge. Din Becicherec se anunţă foilor unguresci, că în comuna *Boka* din com. Torontal, Luni muncitorii de acolo, în numĕr de câteva sute de inşi, au arangiat un conduct demonstrativ cu stindard roşu înfruntea lor. Solgăbirăul a oprit conductul, şi a provocat pe muncitori sĕ se împrăştie. Mulţimea n'a ascultat de el ci l'a alungat cu petri. Solgăbirăul a chemat într'ajutor jandarmeria, dar poporul n'a retirat. S'a încins o luptă între muncitori şi jandarmi. Acestia au dat foc, *omorînd trei, şi rănind 14 ómeni.* Pentru restabilirea liniştei s'a acuirat armata şi s'a încuartirat în comună.

In *Kikinda-mare* muncitorii deasemenea au voit sĕ aranjeze demonstraţii, cavaleria însĕ i-a împrăştiat.

⁂

Din Sigişoara primim următórele: Simţundu-se necesitatea unui „Institut de credit si economii“, societate pe acţiuni cu reşedinţa în Sighişóra în interesul moral şi material al-poporaţiunei din loc şi jur, învit prin acésta în scopul înfiinţărei acelui institut la adunarea consultătóre, — concesionată — ţinêndă în edificiul şcólei române din Sighişóra Dumineca la 26 Apriliu 8 Maiu a. c. 2 óre d. a. pre toţi aceia carí se intereseză cu adevĕrată iubire de neam şi din punct de vedere economic material de sórtea poporului.

Sighişóra 14/26 Apriliu 1898.

Dimitrie Moldovan,
protopop.

⁂

Uniunea Transilvanei. Ungurii din Cluj, în adunarea lor orăşenéscă de Vineri, au hotărît sĕ serbeze la 30 Maiu amintirea uniunei Ardealului cu Ungaria; totodată au decis eternizarea acestui eveniment prin o tablă comemorativă ce sĕ se zidéscă in păretele dela „Vigadó“

⁂

O nóue espediţie a lui Nansen. Din Petropole se anunţă, că Nansen a desvoltat înaintea societăţii geografice rusesci planul unei nóuĕ expediţii la polul nordic. După opinia lui, expediţia ar fi sĕ plece dela canalul Behring séu dela un punct şi mai la nord şi'şi ar împlini chemarea în cinci ani. Atingerea polului nordic Nansen nu'i atribue importanţă seriósă. E suficient décă se vor face nóuĕ observaţii fisice şi geografice. Espediţia ar costa la 300,000 ruble. Academia imp. de sciinţă l'a ales pe Nansen între membrii sĕi onorari.

⁂

Luptă în potriva socialistilor. Din incidentul expulsării socialiştilor, un matador a lor, Bocányi Dezső a adresat o scrisóre deschisă tovarăşilor sĕi de principii. In broşura tipărită în 80000 exemplare unguresci şi 20,000 exemplare nemţesci, şi rĕspândită in tótă ţéra, proprietarii sunt numiţi proprietari neomenoşi de sclavi şi lipitori, ér despre guvern spune, că purcede cu o infamiă strigătóre la cer faţă de socialişti. Procuratura a confiscat vre o miie de exemplare din broşură şi a tras în judecată pe autor pentru agitaţie şi îndemnare la rĕscólă. Procesul s'a pertractat Luni la tribunalul de presă din capitală, care a hotărît in contumaţie asupra acusatului, condamnându l la *un an temniţă de stat şi 200 fl. amendă in bani.*

⁂

Catastrofă într'o mină de cărbuni. Din Varşovia se anunţă, că în minele de cărbuni din comuna *Kazimierz* de lângă oraşul de frontieră *Graniţa*, s'a surpat un strat inmens de cărbuni, îngropând sub el pe muncitori. Pĕn' acum *patruspreḑece* cadavre au scos de sub grămada de cărbuni.

Rapórtele Consistoriului archidiecesan către Venerabilul Sinod.

(Senatul epitropesc)

II.

1. Referitoriu la administrarea şi manipularea averilor în comunele bisericesci din archidiecesă ne luăm voe a raporta următórele:

Prin dispoziţiile statutului organic şi ale regulamentelor speciale, ce sunt în vigóre parochiile 'şi administréză în mod autonom averile bisericesci şi şcolari, reservându-'şi Consistoriul controlul şi inspecţiunea.

Acest control nu s'a mărginit numai la esaminarea raţiociniilor comunelor bisericesci şi la încuviinţarea budgetului pentru zidiri şi investiri în realităţi, ci s'a estins şi asupra, modului cum au plasat comunele bisericesci banii şi cu ce garanţă s'au acordat singuraticilor împrumuturi, insistând totdeauna cu ocasiunea dărei absolutoriilor, ca comitetele parochiale sĕ dea banii bisericei numai cu garanţă pupilară şi pelângă cel puţin doi cavenţi siguri.

Numĕrul cel mare al depositelor fructifere cari se administréză aici este eflucsul acestor disposiţiuni.

Cu tóte aceste disposiţii clare basate şi în regulamentul pentru administrarea şi controla averilor bisericesci, comitetele parochiali au acordat împrumuturi şi fără garanţă şi drept resultat se constată în unele părţi o mulţime de daune, perderi de interese pe ḑeci de ani şi în multe casuri şi perderi de capitale întregi.

Mulţi din debitorii bisericilor au creḑut că averea bisericéscă e bun comun, la care fiind ei părtaşi nu au de a mai da sémă nici de interese, nici de capital.

In forma acésta s'a perdut multe averi şi dacă nu s'au perdut mai mult, numai bunul simţ al poporului faţă de biserică a mântuit averea bisericei.

Modalitatea elocării banilor bisericicesci se va regula şi trebue regulată.

In documentul, pe basa căruia se acórdă împrumutul, toţi cei ce votéză împrumutul trebue sĕ ia garanţa solidară şi acéstă garanţă sĕ-o confirmeze prin subscrierile lor. Epitropia parochială numai pe lângă o atare garanţă va număra banii.

Tendinţa însĕ trebue se fie, ca bisericile sĕ nu mai aibă de lucru cu singuraticii debitori şi numai atunci ar înceta multele plângeri şi felul de raţiocinare încă se va mai uşura.

2. Iregularităţi mai mari în administrarea averilor bisericesci s'au întêmplat în următórele comune bisericesci:

Binţinţi, Băcăinţi, Bran şcóla capitală, Dâncul mare, Cincul mare, Cenadie, Frêua, Felmer, Ghijaşa, Lancrăm, Murĕş-Orba, Roşia montană, Reşnov, Pianul de jos, Poiana mărului, Păclişa, Paloş, Petrila, Saschiz, Sângeorgiul murĕşan, Şieul mare, Sibiiu Pórta turnului, Şinca nóuă, cari în sensul §. 168 al statutului organic şi al regulamentului pentru administrarea afacerilor epitropesci, regulament întrat în vigóre numai cu 1 Ianuar 1898, parte s'au resolvat definitiv, parte sunt apelate la Consistoriul metropolitan şi parte forméză acum obiect de cercetare.

In multe comune au fost trimişi de aici comisari consistoriali pentru regularea afacerilor.

3. Afacerea datoriilor fostului administrator Ioan Chendi este definitiv resolvită şi încredinţată fişcalului pentru încassare, ér afacerea rĕmasului Anca Munioc din Certege, asemenea e regulată, în calea păcii, primind comuna bisericéscă întrégă averea donată în administrare.

Incasarea pretensiunilor din rĕmasul după Chiril Trónceş şi soţia sa Sofia din Trêmpoele este în curgere.

4, Şi în anul trecut mai mulţi binefăcĕtori au făcut donaţiune parte în bani gata, parte în realităţi pe séma singuraticilor comune bisericesci şi anume:

Domnica Suciu alui Şofron pe séma bisericei din Intorsătura Buzeului 900 fl.

Nicodim Popica şi soţia Dumitra n. Dogariu pe séma birericei din Vama-Buzului 300 fl.

Sofia Halalai, pe séma bisericei din Cetatea o vie 200 fl.

Ioan Brătilescu, pe séma biserecei din Boiţa 200 fl.

Maria Cristea pe séma bisericei din Moşna 200 fl.

N. Eeache pe séma bisericei din Rotbav 100 fl.

P. Fincu pe séma biserecei din Deda 100 fl.

Ereḑii protopresbiterului Ioan Hannia, fost director seminarial, pe séma seminariului 1000 fl.

Ana Pĕrău pe séma bisericei din Mosna 200 fl., ér despre cumpĕrări, scihmburi şi vinderi de realităţi, zidiri de biserici, şcóle şi despre alte adaptări în sensul conclusului din 3/15 Aprilie 1896 Nr. 49 presentăm aici sub ^{7}/. un conspect sumariu.

5. Comasarea şi segregarea e în curgere în multe comune şi Consistoriul n'a întrelăsat a da instrucţiunile de lipsă. Anul acesta s'a terminat comasarea şi segregarea în comunele: Agustin, Cărăstău, Daia-română, Grohot, Haţeg, Lómneş, Lunca, Ocolişul mic, Petroşeui, Prihodişte, Selişca şi Unguraş; în unele locuri comunele bisericeşci au obţinut resultate mulţumitóre.

6. Cu privire la afacerile esactorali avem onóre a presenta sub ^{8}/. conspectul despre numĕrul raţiocinii sunt cu absolutoriu, cari sunt în stadiul de revisiune, şi cari în restanţă, ér sub ^{9}/. conspectul referitor la ráţiociniile protopresbiterali şi la fondurile şi fundaţiunile administrate de epitropiile protopretbiterali.

In sensul conclusului sinodal Nr 68 diu 24 Aprilie 1897 încă din şedinţa dela 14 Iuniu Nr. 8780 Epitr., s'au luat cele mai energice măsuri referitóre la raţiociniile restante şi drept resultat putem constata, că au întrat cu 912 raţiocinii mai multe ca în anul trecut, deci un progres mulţumitor. Acest progres sĕ arată la Bran cu 5%, Solnoc 6% Sĕlişte 7% Unguraş 7% Cohalm 8%, Cetate de pétră 8%, Câmpeni 10%, Lupşa 11%, Sas-Sabaş 11%, Sibiiu 11%, Orăştie 12%. In protopresbireratele: Geórgiu II. 93%, Turda 93%, Deva 69%, Făgăraş 60%, Haţeg 50%, Mediaş 48%, Geógiu I. 47%, Treiscaune 47%, Târnava superióră tractul desfinţat şi acum aparţinĕtor la Mediaş 44%, — Mercurea 37%, afacerea raţiociniilor nu a ajuns în stadiul normal. Pentru protopresbiteratele Turda şi Geógiu din motive temeinice Consistoriul a dat respiriu se pótă înainta raţiociniile în decursul anului 1898; în protopresbiteratele Haţeg şi Deva nu am putut obţinea resultate îmbucurătóre din causa organelor însărcinate cu administrarea acestor protopresbiterate.

Despre stadiul de revisiune al raţiociniilor protopresbiteratelor, fondurilor şi fundaţiunilor administrate de epitropiile protopresbiteratele constatăm, că au întrat 74 raţiocinii, mai multe cu 26 ca în anul trecut. Nu a întrat nici un raţiociniu al protopresbiteratelor Avrig, Cluş Făgăraş, Geógiu II., Haţeg, Mediaş, Târnava-superióuă şi Turda dela 1888 încóce.

Este înse indispensabil, ca sĕ se mai aplice o putere de lucru la esactorat, mai cu sémă décă e vorba, că revisiunea sĕ se facă mai repede şi controla sĕ se póta face şi prin centru în diferitele părţi ale archidiecesei prin comune şi prin centrele protopresbiterale, sperând dela o atare controlă o îmbunătăţire în chivernisirea averilor bisericesci.

Ne rugăm că acest raport sĕ se ia cu aprobare la cunoscinţă.

Sibiiu, din şedinţa senatului epitropesc, ţinută la 21 Martiu, 1898.

Consistoriul archidiecesan

Dr. **Il. Puşcariu**
archim., vicariu archiepiscopesc.

Dr. **Elie Cristea,**
secretariu consist.

Stofă de mătase pentru mirese

65 cr.

până la **fl. 14.65** de metru, — precum și **mătase—Henneberg** négră, albă și colorată dela **45 cr.** până la fl. 14.65 de metru — în cele mai moderne țĕseturi, colori și dessinnuri. Se espedézâ **la particulari** *în casă* **franco și liber de vamă.** *Mostre cu întórcerea poștei. Fabricele* **G. Henneberg** *(lifer. ces. și. reg.)* **Zürich.** [4] 4

Un pahar

de escelentă și rĕcoritóre

limonadă spumósă numai cu 2 cr.

dau

Bonbónele de limonadă de fermentațiune

universale ale lui Marsner

cu acéstă marcă de scutire

și firma [54] 9—10

Prima fabrică boemă de zaharicale orientale și chocolade

in Königl. Weinbergen — Prag.

A. MARSNER.

Se află ori-unde!

1 pachet de 5 kg. btt = 100 roluri bombóne de fermentațiune cu rambursă 7.— fl. peste tot franco.

Se află de vêndare

Portretul

Exelenției Sale, Înalt Preasânțitului Domn

Miron Romanul,

Archiep. și Metropolit.

Prețul fl. 1.—

Librăria Tipografiei archidiecesane,
Sibiiu.

În tipografia archidiecesană a apărut:

CATECHISM

pentru învĕțămêntul religiunei drept-credincióse rĕsăritene,

de

Moise Toma,

prelucrat de

Simeon Popescu,

ediția VIII.; prețul legat 20 cr.

Se află de vêndare în

Librăria Tipografiei archidiecesane.
Sibiiu.

Librăria Tipografiei archidiecesane

recomandă publicului român iubitor de cele religióse următórele

cărți bisericesci:

Acaftist bogat, legat fl. 1.25 fin legat . . . . fl.	1.60
* **Acaftist bogat**, simplu legat 60 cr. frumos legat 70 cr. in piele legat fl. 1 60 . . . „	2.20
* **Apostol** legat. . . . . . „	5.75
Biblia ilusrată, Testam. vechiu și nou, nelegată fl. 10 legată. . . . . „	15.—
* **Carte de rugăciuni**, pentru tinerime, legată. . . . „	—.15
Chiriacodromion, nelegat fl. 10, legat . . . . . . „	12.—
Evangelia, nelegată fl. 8, legată fl. 12, fin legată fl. 18, în catifea roșie . . . . . „	56.—
Chirotonier, pentru sfințirea de preoți, nelegat . . . . „	2.—
Icóna Evangeliștilor, pe hârtie . . . . „	—.50
Icóna celor 3 Ierarchi, pe hârtie . . . . „	—.30
* **Liturgier**, neleg, fl. 2.70 leg. . . . . „	4.50
* **Mineile pe 12 luni**, neleg. fl. 66.—, leg. . . . „	86.—
Molitvelnicul bogat, nelegat fl. 4.30, leg. fl. 5, fin leg. fl.	5.50
Octoichul cel mare, nelegat fl. 17, legat . . . . „	20.—
Octoichul mic, nel. 60 cr., legat 80 cr., fin legat . . . „	1.20
* **Octoichul mic**, legat. . „	—.75
Orologion, (ciaslov), nelegat 60 cr., legat 70 cr., fin legat „	1.20
Patima și mórtea D-lui Iisus Chirstos în versuri și icóne, legată . . . . . . „	1.—
Penticostariul, nelegat fl. 8, legat. . . . . „	10.—
* **Psaltirea profetului și împĕratului David**, neleg. fl. 2.75, leg. . . . . . „	4 50
Rênduéla la sfințirea bisericilor, neleg. fl. 2, leg. „	2.50
Testamentul nou, nelegat „	1.—
Têlcul Evangeliilor, nel „	1.—
Triodul cu Strajnicul, nelegat fl. 20, legat . . . . „	25.—

Asemenea procură Librăria archidiecesană la comandă ori-ce cărți bisericesci apărute în- și afară de patrie, pe lângă cele mai modeste provisiuni.

Notă: Cărțile însemnate cu * sunt tipărite cu litere latine.

[43] 1—1

1.000.000 corόne UN MILION sunt de câștigat.

Conspectul

tuturor celor 50.000 câștiguri din a 2-a loterie de clasă ungară.

Cel mai mare câștig după § 9. al planului de joc este

1.000.000 Un milion Corόne.

Specificat sunt împărțite câștigurile cum urméză:

Câștiguri	Corόne
1 à	600.000
1 „	400.000
1 „	200.000
2 „	100.000
1 „	90.000
1 „	80.000
1 „	70.000
2 „	60.000
1 „	40.000
5 „	30.000
1 „	25.000
7 „	20.000
3 „	15.000
31 „	10 000
67 „	5.000
3 „	3.000
432 „	2 000
763 „	1.000
1238 „	500
90 „	300
47350 à	200, 170, 130, 100, 80, 40 Corόne.
50.000 Câștig și Premie în sumă de	13160000 Cr.

cari se trag în șese clase.

Suma enormă de **un milion corόne** în bani gata este după §-ul 9 al programului de tragere cel mai mare câștig în

loteria a 2-a de clase priv. reg. ung.,

care oferă proprietarilor de losuri șanse de câștig escepțional de favorabile; conține numai

100.000 Losuri originale și **50.000 Câștiguri**

Jumătate din tóte losurile trebue sĕ câștige.

Tóte cele 50.000 câștiguri sunt specificate în lista alăturată și se sortézâ sub controla guvernului în 6 despărțeminte ce succed iute, după cari se solvesc sumele în numerariu fericiților câștigători.

Noi vindem numai losuri originale cu următórele prețuri originale:

întregi	Losuri originale pentru fl.	6.—
jumĕtăți de	„ „ „ „	3.—
pătrare de	„ „ „ „	1.50
optime de	„ „ „ „	—.75

Indată după primirea sumei prin asemnat, espedăm losurile originale comandate valabile pentru prima secție de tragere.

La dorință se espedézâ și cu rambursă.

La fiecare espediție de losuri se aclude programul de tragere original și după fiecare tragere primesc clienții nostri îndată lista originală de tragere.

Se riscă adese-ori mii în întreprinderi cutezate, la cari câștigul contemplat e fórte dubiu. Riscați deci o sumă proporțional mică pentru cumpĕrarea unui los, prin care puteți câștiga momentan mari capitale.

Depositul nostru de losuri e numai fórte mic și tare curênd se póte epuisa, deci recomandăm a nu întrḑia cu comandele și a le trimite întru câtêe posibil îndată, la tot casul până

cel mult 11 Maiu a. c.

în care ḑi începe tragerea cu încredere și direct la

Biroul central de loterie

FEHÉR LAJOS ÉS TARSA

Budapest, Gizella-tér 5.

Program de tragere:

Classa primă Depunere 12.— cor. Tragerea 11 și 12 Maiu 1898.		Classa a doua Depunere 20 — cor. Tragerea 7 și 8 Iunie 1898.		Classa a treia Depunere 32.— cor. Tragerea 6 și 7 Iulie 1898.		Classa a patra Depunere 40. cor. Tragerea 3 și 4 Aug. 1898.		Classa a cincia Depunere 32.— cor. Tragerea 24 și 25 Aug. 1898.	
Câștig	Corόne	Câștig	Corόne	Câștig	Corόne	Câștig	Corόne	Câștig	Corόne
1 à	60000	1 à	70000	1 à	80000	1 à	90000	1 à	100000
1 à	20000	1 à	25000	1 à	30000	1 à	30000	1 à	30000
1 à	10000	1 à	10000	1 à	20000	1 à	20000	1 à	20000
1 à	5000	1 à	5000	1 à	15000	1 à	15000	1 à	15000
3 à 2000	6000	3 à 3000	9000	3 à 10000	30000	3 à 10000	30000	3 à 10000	30000
5 à 1000	5000	5 à 2000	10000	5 à 5000	25000	5 à 5000	25000	5 à 5000	25000
8 à 500	4000	8 à 1000	8000	8 à 2000	16000	8 à 2000	16000	8 à 2000	16000
30 à 300	9000	20 à 500	10000	10 à 1000	10000	10 à 1000	10000	10 à 1000	10000
50 à 100	5000	60 à 300	18000	70 à 500	35000	70 à 500	35000	70 à 500	35000
2900 à 40	116000	3900 à 80	312000	4900 à 130	637000	3900 à 170	663000	3900 à 200	780000
3000 câșt. cor.	240000	4000 câșt. cor.	477000	5000 câșt. cor.	898000	4000 câșt. cor.	934000	4000 câșt. cor.	1061000

Classa a șesea
Dedunere 24.— cor.
Tragerea 14 Sept. până 13 Oct. 1898.

Cel mai mare câștig
în casul cel mai favorabil
Corόne
1.000,000
(un milion.)

1	pr. cor.	600000	600000
1	câștig à	400000	400000
1	à	200000	200000
1	à	100000	100000
1	à	60000	60000
1	à	40000	40000
2	à	30000	60000
3	à	20000	60000
20	à	10000	200000
50	à	5000	250000
400	à	2000	800000
720	à	1000	720000
1000	à	500	500000
27800	à	200	5560000
30,000	câșt. și pr. cor.		9,550.000

BILANȚ.

Întrate		Eșite	
100000 Losuri I. classă à cor. 10	1000000	3000 câștiguri I. classă	240000
97000 „ II. „ à „ 18	1746000	4000 „ II. „	477000
93000 „ III. „ à „ 30	2790000	5000 „ III. „	898000
88000 „ IV. „ à „ 38	3344000	4000 „ IV. „	934000
84000 „ V. „ à „ 30	2520000	4000 „ V. „	1061000
80000 „ VI. „ à „ 22	1760000	30000 „ VI. „	9550000
afară de compet. colectorilor	Cor. 13,160.000	50000 câșt.	cor. 13,160.000

Redactor prov. **Dr. Elie Cristea.** Editura și tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 45. Sibiiu, Sâmbătă, 25 Aprile (7 Maiu) 1898. *Anul XLVI.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strĕinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

După Sinod.

După o sĕptĕmână de activitate încordată, sesiunea sinodului nostru archidiecesan a fost încheiată Sâmbătă la órele 7 séra.

A trebuit sĕ constatăm și de astă dată influința binefăcĕtóre a sinodalității nóstre pentru consolidarea și desvoltarea normală a instituțiunilor nóstre bisericesci.

Cei mai aleși din clerul și poporul nostru credincios s'au întrunit în jurul archiereilor, s'au sfătuit împreună, au creat instituțiuni, au desvoltat cele esistente, tóte pentru binele bisericei.

Ne am întrunit puterile, am pus cu toții umĕr la umĕr, și unde toți fiii bisericei lucră în o direcțiune cu trup și cu suflet, acolo binecuvêntarea lui Dumneḑeu nu va întârḑia.

Și lucrările nóstre au una și aceeași țintă, fericirea bisericei, și toți lucrăm în direcțiunea, pe care în linia mente generale ni-au indicat-o specialele concluse ale sinodului nostru archidiecesan.

Am făcut deja amintire de conclusul sinodal referitoriu la reactivarea conferențelor învĕțătoresci, pe cari le a creat Statutul organic, și cari au garanță prin faptul, că au aprobarea Monarchului.

Ne vom organisa deci in conferențe învĕțătoresci și vom relua firul activităței din reuniuni, care în multe locuri a fost întrerupt în timpul din urmă.

Vom pune ce avem mai bun, vom pune tótă căldura inimei nóstre și vom porni din nou o lucrare bună, pentru a ține strîns de biserică corpul nostru învĕțătoresc și a-l feri de influințe străine, cari și până acuma s'au încercat în unele și altele a-l înstrăina de biserică, și acésta a succes, une-ori mai ales a succes acolo, unde favoruri materiale au avut rolul deciḑĕtoriu.

Deosebită îngrijire reclamă fondul de pensiuni archidiecesan. Sinodul din sesiunea anului curent a susținut întru tóte basele, pe cari s'a creat fondul de pensiuni, și a dat consistoriului din nou indrumarea, sĕ încaseze cu energie taxele restante.

In sinodul acesta am auḑit accentuate unele dintre gravaminele preoțimei dela sate.

S'a accentuat împrejurarea, că actualele statute nu asigureză preoților pensiuni mai mari, și de fapt pensiunile nu li se dau după ce împlinesc anumiți ani de serviciu.

Din inimă ne-am bucurat, că am auḑit accentuându-se unele din gravaminele preoțimei față cu acéstă tinĕră, dară binefăcĕtóre instituțiune în biserica nóstră.

Vom reveni și vom căuta sĕ ne luminăm, ca să nu mai esiste păretele cel din mijloc al vrajbei.

Unul dintre cele mai de importanță dintre conclusele sinodali este cel privitoriu la biserica catedrală.

Cestiunea acésta a mers cu un pas înainte, căci sinodul s'a pronunțat asupra locului, pe care sĕ se așeze biserica catedrală.

Respectăm conclusul sinodului și suntem datori sĕ stăruim pentru realisarea lui.

Am dori sĕ nu aibă sórtea concluselor în ce privesce edificarea noului seminariu.

Dorim sĕ vedem lucrul început, și avem firma convingere, că décă se va începe odată bine, bine se va continua și bine se va și termina.

Afacerea Sidoxiei încă este una dintre cestiunile de mai mare importanță.

Sinodul după matură judecată, a rĕmas la basele vechi, pe care dela început a fost pusă sidoxia. Fiecare cap de familie este obligat sĕ contribue cu 1 corónă. Cine va da mai mult, darul va fi bine primit.

Aceste sunt cestiunile mai arzĕtóre.

Asupra lor vom reveni, căci dorim sĕ fie ținute în evidență specială și sĕ se realiseze de urgență pentru binele bisericei.

Proiectul de lege despre întregirea venitelor preoțesci în casa magnaților. Acest proiect sĕ pertractéză cu mare iuțală, trecêndu-se prin tóte forurile. Abia s'a primit din partea dietei și *Mercuri în 4 Maiu* n. s'a și presentat comisiunii de drept public, legislative și financiare din casa de sus. Aceste au ținut ședința comună sub presidiul archiepiscopului *Josif Samassa*, fiind de față dintre ministrii Br. *Bánffy* și *Wlássics*. Intre membrii comisiunilor a fost și Ilustritatea Sa dl Dr *Josif Gall*.

Ca raportor a funcționat Ales. *Vértesy*. Parte la discusiune au luat mai mulți. *Lászkáry* recomândă primirea în general a proiectului. Con. *Nándor Zichy* nu'l acceptéză nici în general, pentru că atacă autonomia bisericilor; bar. *Desideriu Pronay*, mai adauge la motivul lui Zichy și aceea, că nu corespunde principiilor de egalitate și reciprocitate religionară, esprimate în articlul de lege XX. 1848 §. 2., întrucât proiectul nu se estinde asupra tuturor confesiunilor. Proiectul s'a primit în general.

In desbaterea specială s'au propus mai multe modificări. *Daruváry* și *Lechner* au votat pentru susținerea textului votat în dietă. Cu privire la §. 9 șia arătat și *Samassa* îngrijirile sale. *Dr. Josif Gall* și br. *Pronay* au cerut la §. 11, ca stola sĕ nu se accepteze între venitele preoțesci computabile Pronay recomandă, că în afacerea recompensării stolei sĕ se elaboreze o lege specială. Ministrul Wlassics a respuns la tóte propunerile susținînd proiectul și apărând punctul sĕu de vedere. După discusiuni lungi proiectul s'a primit în comisiuni neschimbat.

Credem, că în curând va fi presentat plenului casei de sus.

*

Majoritatea parlamentară austriacă și „clubul român“. Deputații români ai Bucovinei, cum se scie, formézĕ un partid deosebit în parlamentul austriac, care ca atare face parte din majoritate, avênd pe un membru al seu vicepresident la dietă, ér pe altul redactor al analelor dietei. In ḑilele aceste partidele germane estremiste au cerut punerea sub acusă a lui Badeni pentru faimósele-i ordonanțe de limbi și au isbutit a obținea majoritate în causă. Din acest incident ḑiarele germane au afirmat, că nu mai esistă nici o majoritate solidară, ér în special Românii au fost acusați că nu mai fac parte din acéstă majoritate, fiindcă în ședința în care s'au hotărît punerea sub acusă a lui Badeni n'au fost de față ca sĕ voteze cu guvernul. Adevĕrul e însĕ, că Românii nu cu intenție au lipsit dela acea ședință, ci fiindcă cei mai mulți lipsiau din Viena, ér unii erau împedecați prin morb. Partidul român rĕmâne în consecuență și mai departe solidar cu majoritatea.

In privința acésta cetim în o „scrisóre parlamentară“ a „Patriei“ din Cernăuți următórele:

> Fapt este, că solidaritatea Majorității esistă. Păna acum o parte din partidele Majorității au avut causă sĕ fie nemulțumite, căci prea mult prevalau interesele ceho-polone. De acum probabil Majoritatea va sta pe base mai largi și sănĕtóse, unde dorințele tuturor partidelor se vor puté validita, căci numai astfel solidaritatea se póte susținea. Votarea critică a fost un bun memento pentru Cehi și Poloni. Sub împregiurările actuale ei vor trebui sĕ țină cont de acest memento. Prin acésta și posițiunea „Clubului român“ va deveni mai tare, postulatele nóstre vor afla mai mult sprijin.

FOIȚA.

Etymologicum Magnum Romaniae.

In chestiunea marelui etimologic român, lucrare istorico filologică interprinsă de Academia Română dela anul 1884, — comisiunea esmisă în anul trecut și compusă din domnii I. Kalinderu, T. Maiorescu, N. Quintescu, D. Sturdza și Gr. G. Tocilescu, a presentat în actuala sesiune următorul raport:

Domnilor Colegi!

Impregiurările cari au determinat Academia română, în sesiunea ei generală a anului trecut, pentru întocmirea unei noue lucrări a dicționarului limbei române, vĕ sunt îndestul de cunoscute, spre a nu mai fi nevoe sĕ le amintim aci.

La 3 Aprile 1897 ați ales o comisiune care sĕ se ocupe cu întocmirea unei noue lucrări, ținênd seamă strict de dorințele esprimate de augustul donator în cuvêntarea sa dela 1884. Ați decis ca din acéstă comisiune sĕ facă parte și dl Hașdeu, și afară de d-sa ați ales pe subscrișii: I. Kalinderu, T. Maiorescu, N. Quintescu, D. Sturdza, Gr. G. Tocilescu.

Comisiunea astfel compusă s'a constituit alegênd președinte pe dl D. Sturdza și numind secretar pe bibliotecarul academiei, dl I. Bianu.

Comisiunea a ținut 6 ședințe, la cari dl Hașdeu, așa precum vĕ declarase chiar în ședința dela 3 Aprilie trecut, nu a luat parte, deși a fost chemat.

Resultatele discuțiunilor, hotărîrile și disposițiunile luate de comisiune pentru îndeplinirea însărcinării ce ați binevoit a pune asupra ei, le aducem astăḑi la cunoscința d-vóstre.

Intâiele preocupări ale comisiunei au fost:

1) De a determina cu cea mare precisiune posibilă cuprinsul dicționarului;

2) De a găsi pentru organisarea lucrărei planul cel mai sigur spre a ajunge cât mai iute și mai bine la deplina ei esecutare.

I. Cuprinsul dicționarului.

In întâia ei ședință, ținută la 10 Iunie 1897, comisiunea în unanimitate, a admis în principiu următorul proiect de program presentat de dl I. Kalinderu:

„In ședința solemnă dela 23 Martie 1884, M. Sa Regele a rostit memorabila cuvêntare prin care a făcut Academiei donațiunea de 6000 lei pe an, pentru a se face un dicționar al limbei române, un fel de „*Etymologicum Magnum Romaniae*“.

„M. Sa Regele și-a esprimat ideea despre cuprinsul acestui dicționar prin următórele cuvinte: „Nu mai puțin însĕ trebue sĕ „ne ocupăm și de viitor..., de limba nóstră „care s'a păstrat neatinsă în câmpiile roditóre ale Dunărei, în plaiurile mărețe ale „Carpaților, aceste ținuturi încântătóre, descrise cu măiestrie și în o limba așa de curată de poietul nostru popular V. Alexandri. „Ce sarcină mai dulce póte avea Academia „decât a lua sub paza sa acéstă limbă veche „pe care poporul o înțelege și o iubesce? „Menținem dar aceste frumóse espresiuni întrebuințate de străbuni, și nu ne temem de „cuvinte cari au căpĕtat de veacuri împămêntenirea: *Superflua non nocent.*

„Ce limbă are norocul de a dispune de „patru cuvinte pentru o însușire, care trebue „sĕ fie mândria fiecărui popor, care trebue „sĕ fie scrisă pe steagul fiecărei armate: „*voinicie, vitejie, bravură, eroism*? Sĕ ne ferim însĕ de o îmbelșugare de espresiuni „moderne cari, nepunênd o stavilă la timp, „vor înstrăina poporului limba sa.

„Am fost îndemnat a rosti aceste câteva „cuvinte prin dragostea, care am pentru frumósa și bogata limbă română, și fiind încredințat că dorința mea — îndrăsnesc a „ḑice și a Academiei — nu va rĕmâné un „*pium desiderium.*

„Supun dar la chibzuirea d-vóstră, dacă „nu ar fi folositor de a face un fel de *Etymologicum Magnum Romaniae,* conținênd „tóte cuvintele vechi. cari altmintrelea vor „fi perdute pentru generațiunile viitóre: *verba volant, scripta manent*“.

Despre mijlócele pentru facerea lucrărei și despre timpul în care ea avea sĕ fie făcută, M. Sa Regele a adaos:

„Spre a sprijini acéstă întreprindere, „pentru care patru, cinci, șése ani vor fi „trebuincioși, pun în fie care an modesta „sumă de 6.000 lei la disposițiune Academiei.

„Int'adevĕr, lucrarea acesta este fórte „întinsă, póte că nemărginită; să ne amintim însă cuvêntul lui Horațiu: *Est modus „in rebus, sunt certi denique fines*, și sunt „convins că opera Academiei, care 'și va „ridica ast-fel sieși un monument neperitor, „va fi încoronată de o isbândă fericită“.

Din cuvintele M. S. Rĕgelui se vede că dicționarul ar trebui să cuprindă:

a) Tóte cuvintele și formele vechi, aflătóre în cărțile și documentele vechi românesti, precum și cele moderne din limba porală a Românilor de peste tot locul, asemenea și cuvintele din limba specială technică, a industriilor, meseriilor, comerciului etc. ori care ar fi originea lor, căci „nu ne temem de cuvinte cari au căpătat de vécuri împămĕntenirea“;

O interpelaţie contra căsătoriei civile. In şedinţa din 4 Mai sa discutat în dietă asupra unei interpelaţii făcută de abatele Molnár. Molnár afirmase în interpelaţia sa, că conducĕtorii de matricule silesc pe cei ce se presintă pentru a încheia aşa numitul „contract de căsătorie civilă“ ca se iscălĕscă matricula, fără ca sĕ le deie însĕ şi reversaliile de lipsă.

Ministrul Perczel reprόbă cuvêntul „contract“ folosit de abatele Molnár, fiindcă căsătoria civilă cum se urmézĕ nu este un simplu contract, ci o disposiţie a legii sancţionate. In meritul interpelaţiei rĕspunde, ca până acum nu cunóşte dacât dóuĕ casuri, în cari conducĕtorii de matricule au denegat reversaliile, cunóşte însĕ nenumĕrate casuri în cari preoţii au îndemnat pe nupturienţi a nu iscăli matriculele. Pune în prospect pedepsirea astorfel de preoţi.

Interpelantul nu se îndestulesce cu acest rĕspuns, ci ţine sĕ declare cu acest prilej, că partidul poporal *nu recunósce căsătoria civilă de lege, ci o considera numai de un contract. Şi pentru aceea nu e ilegalitate ci e chiar o datorinţă a fiecărui preot ca se îndemne pe cei ce păşesc înaintea forurilor civile, a nu iscăli matricula. Ear dacă pentru acésta preoţii vor fi duşi la judecătorie sau la alt loc, las' sĕi ducă, căci ei vor avé consciinţa liniscită, că ş'au împlinit chemarea...*

In decursul reflecsiunilor sale dep. Molnár a fost viu întrerupt din partea tuturor celorlalte partide, cari iau adresat apostrofări nu tocmai graţióse ca: „*Miserabil*“! „Afară cu ticălosul!“ „Jos cu mişelul“ ş. a.

Maioritatea a luat rĕspunsul ministrului spre sciinţă.

Fiumanii nu cedează. Guvernul maghiar de vreo doi ani încoaci se află în continuă luptă cu Fiume. Oraşul Fiume, a cărui locuitori în cea mai mare parte sunt Italieni, nu voeşte se ştie nimic de tendenţele de maghiarisare ale guvernului şi de diferitele lui ordonanţe, ci voeşte sĕ şi conserve caracterul sĕu naţional intact Din norocire pentru oraş şi nobila sa causă, stă în fruntea atacerilor comunale un partid puternic şi închegat, numit radical, care până acum a zădărnicit tóte intenţiile guvernului maghiar îndreptate în contra autonomiei oraşului.

Acest partid are maioritatea în representanţa comunală, iar presidentul partidului Maylender a fost în diferite rânduri primar (podesta) al oraşului.

Guvernul, ca seşi ajungă scopul, a trimis de guvernor pecontele Szapáry căruia i-a dat ordin a disolva representanţa de atâtea óri până ce va isbuti a o compune din elemente moderate şi accesibile pentru scopurile maghiare. Până acum representanţa a tost disolvată de dóuĕ ori, dar reconstituindu-se au reuşit tot autonomiştii, cari au reales pe Maylender podesta.

Cea mai nóuă alegere sa întâmplat în 4 Maiu sub presidiul lui Szapàry Au luat parte la şedinţă 55 representanţi. Inainte de a se deschide şedinţa un representant a făcut propunerea ca să se ţină şedinţa secretă, din motivul că pe galerie nau pucut întra cetăţeni fiumani decât funcţionari de stat maghiari, ceea ce constitue provocaţiune la adresa cetăţenilor liberi din Fiume şl fiind că la alegerea trecută încă s'a provocat astfel o colisiune între maghiari şi talieni. Propunerea aceasta a fost primită, cu tóte aceste maghiarii de pe galerie nau voit sĕ iasă, pană ce n'a venit poliţia sĕ i scótă,

In şedinţa secretă s'a făcut alegerea de podesta. Dintre 55 representaţi au votat 34 cu Maylender 12 cu Milcenich, ear 3 bile au fost albe. Maylender a fost prin urmare alese cu o maioritate de 12 voturi.

Guvernorul Szapáry, anunţând resultatul declară că el consideră acest resultat al alegereii drept renitenţă a representanţei comunale în contra gunernului maghiar şi în numele acestui guvern declară representanţa de disolvată.

Pe stradă Maghiarii au făcut ovaţiuni lui Szapáry, ear Italienii membrilor din representanţă. Demonstraţiuni mai mari nau fost. Ziarele maghiare scriu injurături la adresa Fiumei.

Legea de maghiarisare a numelor de localităţi deşi sancţionată, încă n'a întrat în vigóre. „Egyetértés“ de Joi constată că ministrul de interne încă n'a luat nici o mĕsură pentru punerea în practică a acesteì legi, fiind-că intenţionéză a susţiné deocamdată numele actuale. Drept motiv numitul ḑiar invócă atitudinea deputaţilor saşi de care guvernul s'ar lăsa a fi înfluinţat.

„Acéstă lege — ḑice „E-s“ — dispune ca ministru de interne să se adreseze mai întâiu la singuraticele comune şi se le întrebe cum doresc ca se fie numite în viitor cu numele oficial. Ministrul decide definitiv asupra numelor numai după ce a ascultat părerile comunelor. Tóte acestea însĕ până acum nu s'au făcut cu nici o comună, ministrul n'a cerut încă dela nime o părere.

Acéstă întârḑiere a ministrului ş'a avut deja fructul sĕu, căci Saşii desvoalta acţiune puternică în contra legii acesteia. Ei accentuéză făţiş, ca diferiţi cetăţeni, chiar şi după întrarea în vigóre a acestei legi, sĕ'ş ţină de datorinţă atât în corespondinţa cât şi viaţa lor privată a folosi numele cele vechi ale comunelor şi a zădărnici astfel ajungerea la scop a acestei legi. Deputaţii saşi amintesc în vorbirea lor opresiunea şi forţa îndreptată în contra Saşílor, ér acasă agită publice în contra acestei legi. Miministrul de interne, însĕ, care în timpul din urmă a început se devie volnic şi a dat doveḑi de inclinaţiuni arţăgóse, — se plécă acum înaintea Saşilor şi amână de dragul lor punerea în pracsă acestei legi“.

Acest mic comunicat al lui „Egyetértés“ pare a fi un *memento* adresat ministrului de interne ca se grăbiască cu întroducerea numitei legi. Li-e tare de grabă!

Cronică din Zarand

Zarand în April 1898.

— *Concurenţă*. — *Schuvindli-curs*. —

(Urmare şi fine.)

Concurenţa ţine cucuruzul la un preţ aşa de jos. Fiii lui Aron şi ai lui Levi credeau în tómnă că vor putea trage pelea de pre ţerani — nefiind în Zarand cucuruz de loc. —

Dar se vede că lipsa, ne bagă şi nóuĕ Românilor, câteodată minte în cap. Dintre Români, şi ce e mai mult ţĕrani, vre-o 10 inşi au început a cutriera şi ei şesul Ungariei şi aduc cucuruzul cu vagonul în fiecare Joe, şi preste sĕptămână, şi îndestulindu-se cu un mic câştig la vagon, fac concurenţă Jidovilor; încât acestia stau şi se uită înholbaţi cum vînd ţĕranii nostri. —

Aşa e bine! Aşa ar trebui sĕ purcedem pre tóte terenele — unde fii lui Israil vreau sĕ ne esploateze fără milă; căci de nu ne vom deschide ochii, oraşele ce mai au tip românesc, precum şi comunele — unde sĕ îndésă sdrănţoşii galiţieni, vor deveni tributarele lor.

Are sĕ ne ajungă sórtea Rutenilor, ajunşi la marginea prăpastiei.

Lupta contra Judeilor — carea fermentă aḑi o parte din Europa, trebue sĕ-o îmbrăţişem şi noi Românii pre tóte terenele. Mai bine sĕ fim taxaţi de antisemiţi, decât de ómeni laşi, cari stau cu mânile în sîn, uitându-se cum li se ea pânea din gura pruncilor. —

In comitatul Hunedórei — sunt acum câţi-va ani decând pre la oficiile de notari şi vice-notari se înfundă ómeni cu cualificaţiune problematică. Şi aici fiii lui Israil — copiii desmerdaţi ai stăpânirei — jócă rolul principal. Ómenii, cari au abia şcólă populară, şi rar câte o clasă gimnasială iar drumul către capitala corupţiunei din Ungaria — aici fac aşa numitul „Schwindel-Cursus“ cum 'l numesc ei; capĕtă testimoniu de pre clasa a 6-a (şésa) gimnasială, şi pre basa acestuia sunt admişi la depunerea esamenelor de notari comunali. Este de notat că cu cât cineva are parale mai multe cu atât mai uşor obţin cualificaţiunea de pre clasa a şésa gimnasială.

Şi lucrul acesta se practisează de mulţi ani — în capitala ţerei în Budapesta — aşa ḑicând publice — şi nime nu-l vede, nu-l controléză. Fabrica de a face din studenţi îmbecili, séu din strengarì, ori apoi din ómeni fără nici o pregătire — ómeni cu carte şi apţi de a putea purta — un oficiu aşa bine plătit ca notariatul — şi urméză negenată fabricaţiunea. Unor ómeni de acest calibru li se încredinţează apoi cele mai vitali interese ale poporului nostru. Sĕ nu te miri dară că poporul e înşelat şi stors până la măduvă. — Dar aşa e la noi! Corupţiunea e generală; sĕ nu aibă óre cei din fruntea comitatului cunoscinţă despre astfel de anomalii? Se nu observe comisiunea, care esaminéză pre candidaţii de notari — testimoniele produse din Budapesta — altcum estradate în tótă regula. —

Atragem atenţiunea celor competenţi, asupra acestui abus că-ci altcum tinerii cu cualificaţiune în adevăr în regulă — sunt delăturaţi prin nesce şarlatani, cari practisând 2—3 ani la câte un notariu — căstigă pre cale legală testimonii — şi devin notari comunali. Bine ar fi ca şi ómenii nostri de prin comune, când li se ivesc astfel de candidaţi — cu atestate din Budapesta — sĕ-i îndrume de unde au venit.

g.

Rĕsboiul ispano-american.

(*In Spania*) e mare desolare. Se depeşéză că regina este fórte întristată în urma perderilor îndurate cu prilegiul luptei dela Cavite. Luând parte la un serviciu divin făcut în Madrid pentru cei căḑuţi în luptă, regina a vărsat şiroi de lacrămi. Tulburările în Spania sunt mari şi iau dimensiuni tot mai periculóse, încât pentru Madrid a trebuit sĕ se proclame starea de asediu. Turbulenţii îşi îndréptă atacurile în contra cabinetului Sagasta, ér în special responsabil pentru perderile dela Philipine, îl fac pe ministru de marină. Camera (numită îu limba spaniolă „Cortes“) ş'a esprimat stima şi venereţiunea faţă de cei căḑuţi în rĕsboiu. E temere generală de isbucnirea unui rĕsboiu civil.

(*In America*) se continuă mobilisarea trupelor regulare. Mac Kinley voieşte a trimite aceste trupe pentru ocuparea insulelor Philipine, aştéptă însĕ mai întâiu ştiri dela admiralul Dewey despre luarea fortului Manila. Congresul din Washington a votat mulţămită admiralului Dewey pentru biruinţa lui dela Cavite şi a hotărît a'l ţiné în serviciu activ încă 10 ani peste timpul prescris. Unele depeşe anunţă deja căderea Manilei şi arborarea steagurilor Statelor unite pe oraşele philipine.

(*In jurul Cubei*) stă încă escadra americană. operând fără deosebite succese. Cel mai nou succes al ei este capturarea unui vapor spaniol „Argonauta“, care ducea muniţiune şi arme pe séma Cubanilor. In ajutorul Cubanilor au fost vre-o câteva vase de rĕsboiu spaniole. Afară de o scurtă canonadă de 20 minute fără perderi în nici o parte, n'au fost atingeri până acum.

(*Lupte în prospect*). In golful dela Newyork nóptea se sting luminile de signal, căci e temere că Spaniolii sunt în apropiere şi vor ataca America din partea acésta. In Washington asemenea se crede, că între vapórele americane „Oregon“ şi „Marietta“ şi

---

b) Cuvintele nóuĕ devenite poporale sau de generală intrebuinţare la România, cum sunt termenii mecanici, ai armatei, ai botanicei, etc., adică termenii ştiinţifici întraţi in limba generală sau literară, mai ales în secolul present.

„La-fiecare cuvînt, scris în forma lui actuală, să se dea diferitele lui însemnări, şi în limbele latină sau francesă, cu exemple din cari să se vaḑă fie-care însemnare; exemplele să arate formele cuvêntului în diferite epoce; la sfârşit să se arate originea cuvîntului şi istoria lui.

„Pentru a se face acésta lucrare trebue:

1) Să se adune materialul de cuvinte cu frasele în cari se găsesc şi cu indicaţiune precisă a studiilor etimologice, făcute până acum de specialişti români şi trăini; acest material să fie scris pe foiţe de hîrtie aşeḑate în ordine alfabetică. Materialul să se adune.

a) Din tóte colecţiunile şi literatura poporală în prosă sau în versuri, câte s'au publicat în volume, broşuri, reviste şi ḑiare;

b) Din ori-ce alte înformaţiuni culese de-a dreptul de la popor;

c) Din scrierile sau traducerile tuturor scriitorilor români vechi şi noui.

„Acéstă adunare de material s'ar putea organisa a se face de mai mulţi colaboratori pregătiţi anume spre acest scop, după un program uniform, stabilit de comisiunea Academiei, cu cooperarea unui filolog care va avea direcţiunea lucrărei. Ea ar ţinea cel mult doui ani.

2) Materialul în acest mod adunat se încredinţéză filologului, care este însărcinat cu redactarea dicţionarului; el îşi póte lua unul, doi, séu trei de ajutor, pentru copiare şi şi facerea corecturilor, etc.“

„Acésta a dóua lucrare s'ar putea face în 3—4 ani“.

La punctele astfel stabilite pentru cuprinsul dicţionarului, comisiunea prin decisiunea sa dela 18 Iunie, a mai adaos următórele dóuĕ.

a) Numele proprii persónele geografice nu vor fi cuprinse în dicţionar;

b) Se va aduna materialul lexic şi din documentele publicate: chrisóve, zapise, cărţi de judecată, hotarnice, etc.

Stabilindu-se în acest mod, mai întâiu în trăsuri cu totul generale cuprinsul dicţionarului şi indicându-se materialul literar pe care să se întemeeze, comisiunea revenind apoi a desvoltat şi a determinat mai de aprópe unele puncte necesare pentru a se pune întrégă organisarea lucrărei pe o cale bună, sănătósă şi sigură. Aceste determinări mai de aprópe au următórea cuprindere:

Dicţionarul va cuprinde cuvintele limbei comune românesci, cum sĕ găsesce ea în scriitorii cei mai însemnaţi dela secolul XVI încóce.

Fie-care cuvînt va fi însoţit de arătarea formelor, a înţelesului principal şi a diferitelor sale escepţiuni în ḑiceri, lecţiuni, proverbe, etc. La fie-care cuvînt se va arăta, întru cât se va putea, asemenea şi explicarea lui etimologică.

Pentru executarea dicţionarului sunt necesare următórele trei lucrări cari trebuesc sĕ se facă succesiv: 1) Adunarea materialului; 2) Redactarea; 3) Tipărirea.

A) *Materialul dicţionarului*

Se vor folosi pentru compunerea dicţionarului:

1. Tóte dicţionarele şi scrierile lexicografice, glosare de texte românesci făcute până acum, primindu-se din ele cuvintele considerate ca făcênd parte din limba comună şi înlăturându-se neologismele sau străinismele cari nu aparţin şi nu au aparţinut limbei comune.

2. Traducerile cărţilor bisericesci din secolii XVII—XIX (Veniamin), cari au pus temelia formărei limbei comune românesci; scrierile originale bisericesci, cum sunt predicele Metropolitului Antim Ivireanul, etc.

3. Cronicarii toţi, moldoveni şi munteni; scriitorii istorici: Cantemir, Şincai, Maior, Bălcescu, etc.; povestitorii ca Anton Panu, C. Negruzzi, Ioan Ghica, Odobescu, etc.

4. Cărţile de legi, începênd dela Pravila mică dela Govora, pravilele dela Iaşi şi Têrgovişte (sec. XVII); legile Ipsilanti, Caragea, regulamentul Organic până la legile actuale din cari tóte se va scóte terminologia juridică veche şi nóuĕ.

5. Scrierile despre traiul şi activitatea sătênului român, spre a se scóte toţi terminii de căsnicie, rgricultură şi păstorie, tótă nomenclatura zoologică şi botanică, etc.

6. Scrierile de literatură frumósă în proză şi în versuri, basme, tradiţiuni, legende din popor, Creangă, Slavici, etc. Poesii poporale din tóte colecţiunile publicate în volume sau prin reviste; poeţii cei mai însemnaţi de la Văcăresti şi Conachi până la Coşbuc.

7 Scriitorii poligrafi, cari au contribuit mai mult la formarea limbei comune: Asaki Eliade, Const- Negruzzi, Bolintineanu, Alexandri, Boliac. etc.

8. Vorbirile oratorilor celor mai însemnaţi din Adunările legislative ale ţĕrei, ca Panu, Kagălniceanu, Brăteanu, etc.

9. Scrierile stientifice originale sau traduse despre diferitele ramuri ale tuturor ştiinţelor pentru a se aduna dintr'însele termeni stientifici cari s'au întrodus în limba comună românească.

(Va urma).

între cel spaniol „Temerario“ se vs întâmpla o ciocnire lângă Buenos-Agres.

(*Alianță între Englitera și America*). Ḑiarului „Stampa“ din Roma îi se depeșéză din Londra că știrea lansată despre o alianță între America și Englitera este fapt complinit și va avea pentru politica europénă grave urmări.

* * *

Dela „Reuniunea femeilor române din Sibiiu“.

CONVOCARE.

In conformitate cu §. 12 din statute avem onórea a învita pe toți P. T. membri ai „Reuninnei femeilor române din Sibiiu la *a XXXIII-a adunare generală ordinară*, pe Dumineca, în 3/15 Maiu 1898 la 11 óre a. m. care se va ține în localitățile societății române de lectură din Sibiiu (edificiul „Albina“ parterre) cu următoriul

Program:

1. Raportul comitetului.
2. Revisuireă rațiociniilor de pe anul 1897 și darea absolutorului.
3. Stabilirea budgetului pe 1899.
4. Pertractarea propunerilor făcute din partea comitetului în legătură cu raportul sèu.
5. Propuneri eventuale.
6. Esmiterea unei comisiuni pentru verificarea procesului verbal al adunării generale (§. 17 statute).

Din ședința comitetului reuniunei femeilor române din Sibiiu, ținută la 12 Aprile n. 1898.

Sibiiu, în 7 Maiu n. 1898.

Maria Cosma, presidentă. *Dr. N. Vecerdea*, secretar.

Noutăți.

Intêlnire de domnitori. Dupăcum se depeșéză din *Abbazia* unde se află părechia regală română, prințul Eerdinand al Bulgariei, și archiducele *Iosif* cu familia sa au făcut Dumineca după ameazi o visită MM. LL. Regelui și Reginei României.

* * *

Inspector scolar reg. definitiv. Ministrul cultelor și instrucțiunii publice a numit pe inspectorul reg. de scóle din comitatul Sibiiului, d-l Dr Gavriil Pinter, până acum provisor, în mod definitiv la acel post.

* * *

Intrunire agricolă in Alțina. Comitetul reuniunei-române de agricultură din comitatul Sibiului a ținut, Joi in ḑiua de sântul George, o intrunire agricolă in Alțina. La acéstă întrunire au luat parte — afară de cei din comună — mai mulți inși de prin comunele învecinate. Presidentul Reuniunei, D-l *D. Comșa*, a ținut prelegeri despre modul de a înlesni și a înbunătăți cultivarea pământului, despre folosirea și procurarea uneltelor, despre „Insoțirile agricole“ și în fine despre desființarea așa nnmitelor „vecinătăți“ și prefacerea lor în bancă rurală sistem *Reifeissen*. Prelegerile d-lui președinte au fost ascultate cu mare atențiune și viu interes din partea celor presenți. Comitetului i s'au făcut ovațiuni.

* * *

Dl. Dr. Assaky eminentul chirurg român, care a făcut zilele trecute o călătorie în Germania în scopul de a procura aparatele necesare pentru institutul de gynecologie din Bucuresci și a asistat cu acel prilej la congresul de medicină din Wiesbaden — a fost numit membru al asociației medicilor germani.

Rapórtele Consistoriului archidiecesan către Venerabilul Sinod.

(Senatul școlar.)

Venerabil sinod archidiecesan!

Consistorul archidiecesan, ca senat școlariu, are onóre a da despre activitatea sa în decursul anului 1997 următorul

Raport general:

I. Date despre activitatea senatului școlariu.

Senatul școlariu a ținut în decursul anului 1897 ședințe 46, dintre cari 44 ordinare și 2 estraordinare.

Piese în resortul senatului au întrat 2580, dintre cari la 31 Decembre 1897 erau neresolvite 18, dar până acuma și acestea și au aflat resolvirea in curs normal.

Starea învěțământului.

II. Institute de învěțământ.

1. Șcóle medii.

a) Gimnasiul mare, școlele reale și comerciale din Brașov.

În decursul anului 1896/7 au funcționat la gimnasiul mare din Brașov 12 profesori ordinari definitivi și 1 suplent

Scolari s'au înmatriculat la începutul anului în tóte clasele 325.

În decursul anului au părăsit institutul 8 și astfel cu finea anului numěrul elevilor a rěmas 317, dintre cari 7 au fost privatiști și 2 benevoli.

Dintre cei 311 elevi esaminați au fost greco-orientali 277, greco-catolici 32, evangelico luterani 2.

Dună naționalitate Români au fost 209, slovaci 2.

Pentru facerea esamenului de maturitate la terminul din Iuniu 1897 a fost trimis comisariu consistorial, ca și în anii trecuți, archimandritul-vicariu archiepiscopesc Dr. Ilarion Pușcariu, ér din partea guvernului s'a trimis directorul gimnasiului de stat din Lugoș Nicolau Pütnoky.

La esamen au fost admiși 27 abiturienți dintre cari 2, din causă de morb, nu s'au supus atunci esamenului, îndrumați fiind la facerea aceluia la terminul din Septembre.

Dintre cei 25, cari s'au supus atunci esamenului de maturitate, 21 au fost declarați maturi, 2 au fost îndrumați la esamen de emendare din câte un studiu în terminul din Septembre, ér unul la repețirea întregului esamen după un an.

La terminul din Septembre dintre cei repășiți în Iuniu s'a presentat la esamenul supletoriu de maturitate unul, dintre cei îndrumați la esamenul de emendare, — unul, al doilea fiind împedecat prin morb.

Candidatul presentat la esamenul supletoriu, fiindcă a repetat esamenul de maturitate, și și acuma din mai multe obiecte a obținut calculi neîndestulitori, a fost declarat eschis pentru totdéuna dela esamenul de maturitate, cel cu esamenul de amendare a fost declarat matur.

La terminul din Decembre 1897 a făcut cu succes esamenul de emendare și al doilea elev respins în terminul din Iuniu.

In cele 4 clase ale școlei reale au funcționat 7 profesori și anume 3 ordinari definitivi, 3 suplenți și 1 catechet.

Elevi s'au inmatriculat 116, în decursul anului au părăsit institutul 5.

Esaminați la finea anului au fost 110 elevi, dintre cari 99 greco-orientali, 10 greco-catolici și 1 de legea mosaică.

După naționalitate 109 români și 1 israelit.

La școla comercială au funcționat 4 profesori ordinari definitivi și unul suplent.

Numěrul elevilor inmatriculați a fost 91, anume 89 ordinari, 1 privatist și 1 benevol.

In decursul anului a părăsit institul 1 elev.

Dintre cei 89 elevi esaminați 73 au fost greco-orientali și 16 greco-catolici.

La asamenul de maturitate pentru terminul din Iuniu 1897 s'a esmis ca comisariul consistorial protopresbiterul onorariu Vasiliu Voina, vice-președentul eforiei scolare rin Brașov, și din partea guvernului țěrei, representant al ministrului de culte și instrucțiune publică directorul gimnasiului de stat dela Lugoș Nicolau Putnoky, ér din partea ministrului de comerciu inspectorul regesc de școle în pensiune Fracisc Koós, consilieriu regesc.

Admiși la esamenul de maturitate au fost 24 abiturienți ai școlei comerciale.

Dintre acestia 3 au fost respinși pe basa resultatului nesuficient al lucrărilor scripturistice, remânênd pentru esamenul verbal 21.

Din cei 21, din causă de morb, 3 s'au retras pentru terminul din Septembre.

Din 18 candidați supuși esamenului au fost declarați maturi 15, ér 3 au fost indrumați la emendare în terminul din Septembre. La esamenul supletoriu și de emendare din Septebrem 1897 s'au presentat cei 3 candidați, cari s'au retras la terminul din Iuniu, apoi cei 3 cari au fost indrumați la esamen de emendare și, obținênd calculi buni, toți au fost declarați marturi.

La tóte trei categoriile de școle au funcționat un profesor secundar pentru gimnastică, unul pentru cântări, apoi la cele medii unul pentru desemnul liber.

Suma totală a elevilor inmatriculați la tóte trei categoriile de școle a fost 532, la finea anului esaminați au fost 510.

Dintre acestia greco-orientali 449, greco-catolici 58, evangelicoluterani 2, de legea mosaică 1.

In comparare cu anul 1894/5 cu 534 elevi se arată o scădere de 24, în comparare cu anul scolariu 1895/6 cu 519 elevi sě arată o descrescere de 9.

Programa gimnasiului sě alătură sub 1/.

b) Gimnasiul din Brad.

La acest gimnasiu au funcționat 6 profesori ordinari definitivi și unul estraordinariu.

La începutul anului s'au înmatriculat 124 elevi, dintre cari 121 ordinari și 3 privatiști.

In decursul anului au părăsit institutul 7, neesaminați au rěmas 2. Numărul elevilor esaminați a fost deci 115, dintre cari greco-orientali 110, greco-catolici 3, romano-catolici 1 și mosaic 1

In comparațiune cu anul scolariu 1895/6 cu elevi 112 sě arată o crescere de 3.

Programa gimnasiului se alătură sub 2/.

2. Secțiunea pedagogică a seminariului archidiecesan.

In secțiunea pedagogică a seminariului archidiecesan s'au înmatriculat cu începutul anului scolariu 1896/7 elevi 102, dintre cari îndecursul anului au părăsit institutul 2, rěmâne deci cu finea anului numărul elevilor 100, și anume în cursul prim 34. în cursul al doilea 38, în cursul al treilea 28.

Studiile s'au predat prin trei profesori ordinari definitivi și prin 2 instructori.

In comparațiune cu anul scolariu 1895/6 cu elevi 96 sě arată o crescere de 4.

Programa se alătură sub 3/.

3. Școle poporale.

a) Copii de școlă.

În anul școlariu 1896/7 numěrul copiilor obligați a frecuenta școla a fost:

Dela 6—12 ani:	Dela 12—15 ani:
copii 41,047	copii 16,187
copile 36,129	copile 15,010
Suma 77,176	Suma 31,197

Au cercetat școla în semestrul I.

Dela 6—12 ani:	Dela 12—15 ani:
copii 29,893	copii 8,540
copile 22,927	copile 7,581
cu totul 52,870 (72%)	cu totul 16,121 (45%)

Au cercetat școla în semestrul II.

Dela 6—12 ani:	Dela 12—15 ani:
copii 28,306	copii 7,654
copile 21,107	copile 6,767
cu totul 49,413 (70%)	cu totul 14,421 (45%)

Suma tuturor copiilor obligați a cerceta școla a fost 108,373.

Suma tuturor copiilor, cari au frecuentat școla în semestrul I a fost 68941 séu 64%.

Suma tuturor copiilor, cari au frecuentat școla în semestrul II a fost 63834 séu 60%.

În comparațiune cu anul școlariu 1895/6 la cei obligați a frecuenta școla sě arată o descrescere neînsemnate de 35, la cei cari au frecuentat școla în semestru I sě arată o crescere de 1483; la cei cari au frecuentat școla în semestrul II o crescere de 1115, deci un progres îmbucurătoriu.

Date mai speciale sub 4/.

b) Adjustarea școlelor.

Edificii proprii școlare sunt arětate în 689 comune bisericesci, închiriate în 113, cu totul sunt edificii școlare în 802 comune bisericesci.

Dintre aceste sunt indicate ca corespunḑětóre 624 și necorespunḑătóre 178.

In comparere cu anul trecut edificiile proprii au crescut cu 14 cele închiriate au scăḑut cu 3.

Edificiile de școlă corespunḑătóre au scăḑut cu 9 cele necorespunḑătóre au crescut cu 20.

Acéstă decrescere respective crescere nefavorabilă sě póte numai astfel esplica, că de astădată starea edificiilor a fost judecată în mod mai sever.

Grădini de pomărit sunt arătate în 535 comune bisericesci, dintre cari 335 sunt arătate ca cultivate și 200 necultivate.

In comparațiune cu anul trecut la cele cultivate sě arată o crescere de 18, la cele necultivate o reducere de 15.

Intocmiri pentru gimnastică au 303 comune bisericesci, în comparare cu anul trecut o crescere de 49.

Date mai speciale sub 5/.

c) Averrea școlelor.

Nemișc. edificii, pământuri	fl,	1.040,051.03
Mișcătóre, bani, hârtii de valóre, mobile etc. . .	fl.	268,345.35
Suma . .	fl.	1.308,936.38

In comparațiune cu anul trecut cu suma de 1.301,837 fl. 36 cr. se arată o crescere de 7,098 fl, 51 cr.

Venitul total al școlelor face suma do 144.684 fl. 48 cr.

In comparațiune cu anul trecut cu suma de 133,632 fl. 71 cr. se arată o crescere de 11,51 fl 77 cr.

Date mai speciale sub 6/.

d) Salariile învěțătoresci.

Salariile învěțătoresci în anul școlariu 1897/8 dau suma de 260,999 fl. 75 cr.

In termin mediu computat vine pe un învěțător suma de 299 fl.

Salariile acestea provin:

1.	Din mijlócele bisericesci .	fl.	46,219.80
2.	Dela comuna politică . .	„	35,817.—
4.	Dela popor prin contrib. :	„	146,313.90
4.	Din victuale	„	15,307.85
5.	Din cantorat	„	2,001.20
6.	Dela archidiecesă . . .	„	3,350.—
7	Cuincuenalii	„	1,000.—
8.	Remunerațiuni ca directori	„	990.—
	Suma	fl.	258, 024.75

Date mai speciale sub 7/.

e) Numěrul școleler.

Archidiecesa are 1232 comune bisericesci, anume 843 matre și 289 filii. Dintre acestea susțin școlă proprie 784 matre și 18 filii, cu totul 802 comune bisericesci. Nu susțin școle proprii 159 matre și 271 filii, cu totul 430 comune bisericesci.

Dintre comunele, cari nu susțin școlă proprie sunt afiliate la școle de a le nóstre 70 matre și 154 filii, cu totul 224 comune bisericesci, ér restul de 206 comune bisericesci sě împarte celelalte categorii de școle în modul următor:

La greco-catolici . . .	matre	22	filii	19
„ romano-catolici . . .	„	2	„	7
„ ev. luterani . . .	„	4	„	57
„ ev. reformați . . .	„	4	„	33
„ unitari	„	—	„	2
„ școle de stat . . .	„	39	„	6
„ școle comunale și grănit.	„	18	„	22
„ școle de reuniuni private	„	—	„	1
Suma	matre	89	filii	117

In comparare cu anul trecut la numărul comunelor bisericesci nu este nici o schimbare.

f) Invățătorii.

Numărul total al învățătorilor este 875 dintre acestia sunt definitivi 413 și provisori 462.

In comparare cu anul trecut numărul învățătorilor s'a înmulțit cu 3.

La învățătorii definitivi față cu anul trecut aflăm o crescere cu 3.

Despre școle și învățători se alătură aici un conspect tabelaric, asemenea despre venitul anual al acelora și despre salariile învățătoresci sub semnele 8/. și 9/. (Conspectul de sub semnul 8/; a se vede pe pagina a patra, ér cel de sub 9/. îl vom publica în numărul viitor. Red.)

Tot aci se alătură sub semnele 10/. conspectul despre învățătorii răposați și despre cei pensionați în decursul anului școlar 1896/7, satisfăcând astfel însărcinărei cuprinse în conclusul venerabilului sinod archiedecesan din anul 1897 Nrul prot. 62.

(Va urma).

Poșta redacțiunei.

Corespondenții noștri, cari pe timpul Sinodului au binovoit a ne trimite material de publicat, sunt rugați a fi cu nițică pacientă, fiind colónele foii nóstre reclamate până acum pentru afacerile Sinodului Vom publica de aci înainte ce e publicabil. Dările de samă despre petreceri și producțiuni le vom publica mai pe scurt.

⁸/.

Conspectul scólelor confesionale greco-orientale române din Transilvania în anul scolariu 1896/7.

Numĕrul curent	Protopresbiteratele	Numĕrul comunelor bisericesci			Susţin scólă proprie			Nu susţin scólă proprie			Sunt afiliate la scóle de ale nóstre; respective elevii cercetéză scóle:																		Suma tuturor învĕţătorilor	Dintre acestia sunt instituiţi				Toleraţi	Observări.
											Afiliate		Greco-cath.		Rom. cath.		Ev. luter.		Ev. refor.		Unit.		De stat		Comunale		Reun. private								
		matr.	filii	Suma	matr.	filii	Sum.	matr.	filii	Sum.	m.	filii	m.	fil.	m.	fil.	m.	fil.	m.	fil.	m.	fil.	m.	fil.	m.	fil.	m.	fil.		Def.	Prov.	Teol.	Ped.		
1	Abrud	23	—	23	21	—	21	2	—	2	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	18	6	4	1	4	8	
2	Agnita	37	3	40	34	—	34	3	3	6	—	3	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	37	16	12	2	10	9	
3	Alba-Iulia	37	4	41	29	—	29	8	4	12	5	4	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	27	14	4	1	13	9	
4	Avrig	23	—	23	21	—	21	2	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	28	16	8	4	9	4	
5	Bistriţa	21	8	29	16	1	17	5	7	12	2	—	—	—	—	—	—	7	—	—	—	—	3	—	—	—	—	—	18	11	4	5	10	3	
6	Bran	23	—	23	22	—	22	1	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	35	26	7	5	13	2	
7	Braşov	23	1	24	23	—	23	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	55	49	5	13	20	11	
8	Câmpeni	19	1	20	17	—	17	2	1	3	2	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	17	10	3	5	3	4	
9	Cetatea de pétră	18	—	18	13	—	13	5	—	5	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	10	7	1	—	5	2	
10	Cluş	34	12	46	34	4	38	—	8	8	—	8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	34	7	3	3	4	24	
11	Cohalm	21	21	42	18	—	18	3	21	24	—	—	—	2	—	—	1	3	—	13	—	1	2	1	—	1	—	—	19	12	5	—	10	2	
12	Deş	28	5	33	26	1	27	2	4	6	1	2	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	21	10	2	—	9	9	
13	Deva	28	25	53	20	—	20	8	25	33	3	24	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	5	—	—	—	—	—	19	1	3	2	1	15	
14	Dobra	14	11	25	14	1	15	—	10	10	—	10	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	17	6	5	2	4	6	
15	Făgăraş	35	2	37	29	—	29	6	2	8	2	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4	—	—	—	34	11	16	2	11	7	
16	Giógiu	58	9	67	43	—	43	15	9	24	11	9	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	—	—	—	—	—	42	10	10	3	8	22	
17	Haţeg	46	31	77	24	—	24	22	31	53	5	20	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	7	4	10	5	—	—	16	3	8	1	2	5	
18	Ilia	25	20	45	25	9	34	—	11	11	—	11	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	33	12	5	1	7	16	
19	Lupşa	27	4	31	22	—	22	5	4	9	5	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	17	6	4	1	3	7	
20	Mediaş	29	12	41	18	—	18	11	12	23	1	6	2	2	1	1	2	3	2	—	—	—	3	—	—	—	—	—	15	10	2	3	3	3	
21	Mercurea	24	—	24	22	—	22	2	—	2	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	29	16	8	6	12	5	
22	Murĕş-Oşorheiu	23	17	40	15	—	15	8	17	25	—	2	3	4	1	4	—	5	2	2	—	—	2	—	—	—	—	—	12	5	3	—	2	4	
23	Orĕştie	31	6	37	27	—	27	4	6	10	4	6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	33	17	6	6	12	10	
24	Reghin	22	7	29	22	—	22	—	7	7	—	7	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	21	6	8	3	2	7	
25	Sălişte	13	—	13	13	—	13	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	27	20	5	10	12	2	
26	Sebeş	29	5	34	24	—	24	5	5	10	3	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	46	22	16	8	11	8	
27	Sibiiu	29	6	35	26	—	26	3	6	9	—	—	3	1	—	—	—	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	46	29	14	11	14	3	
28	Sighişóra	33	21	54	33	2	35	1	19	20	—	3	—	—	—	—	—	4	—	11	—	—	1	—	—	1	—	—	36	12	10	8	4	14	
29	Solnoc	17	1	18	16	—	16	1	1	2	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	8	—	2	2	—	6	
30	Têrnava	23	3	26	17	—	17	6	3	9	2	—	4	2	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	16	4	7	2	2	5	
31	Treiscaune	29	36	65	22	—	22	7	36	43	—	12	—	—	—	2	—	—	—	6	—	1	5	1	2	14	—	-	22	12	5	4	6	5	
32	Turda	28	3	31	19	—	19	9	3	12	1	3	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5	—	—	—	—	—	12	4	4	4	1	4	
33	Unguraş	22	5	27	21	—	21	1	5	6	1	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	18	8	6	1	6	4	
34	Zarand	51	10	61	38	—	38	13	10	23	13	10	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	37	15	13	1	13	9	
	Suma	943	289	1232	784	18	802	159	271	430	70	155	22	19	2	7	4	27	4	33	—	2	39	6	19	21	—	1	875	413	218	118	246	244	

Câştigul cel mai mare

în casul cel mai favorabil. [49] 4—4

1.000,000 Coróne.

Consemnarea

tuturor celor 50.000 câştiguri

Cel mai mare câştig in cel mai favorabil cas

1,000,000 Kronen.

Speciell sind die Gewinne wie folgt eingetheilt.

		Kronen
1	Prämie mit	600000
1	Gew. à	400000
1	„ „	200000
2	„ „	100000
1	„ „	90000
1	„ „	80000
1	„ „	70000
2	„ „	60000
1	„ „	40000
5	„ „	30000
1	„ „	25000
7	„ „	20000
3	„ „	15000
31	„ „	10000
67	„ „	5000
3	„ „	3000
432	„ „	2000
763	„ „	1000
1238	„ „	500
90	„ „	300
31700	„ „	200
3900	„ „	170
4900	„ „	130
50	„ „	100
3900	„ „	80
2900	„ „	40
50,000	Gew. u. Pr. im Betrage	13.160,000

☞ **in Baar zahlbar.**

cari se trag în şese classe.

A doua **loterie** mare **de classe reg. ung.** începe în curênd şi iarăşi conţine

100,000 losuri originale şi **50,000** câştiguri în bani

aşadar jumĕtate din losuri trebue trase cu câştiguri şi **şansa de câştig** este **enorm de mare.**

In total vin **Treisprețece milióne 160.000 coróne** spre decidere sigură. Cel mai mare câştig în casul cel mai norocos

Un milion de coróne.

La binevoitóre comande urgente se primesc mandate pentru **losuri originale de prima classă** cu preţul original stabilit după plan

pentru un **întreg** los original I. classă **fl.** 6.—
„ o **jumĕtate** „ „ „ „ „ 3.—
„ un **pătrar** „ „ „ „ „ 1.50
„ o **optime** „ „ „ „ „ —.75

pe lângă **rambursă** sau **trimiterea înainte a sumei**. Liste oficióse se espedéză îndată după tragere, planuri oficióse stau la disposiţie gratis. Tragerile sunt publice sub **supravegherea guvernului reg. ung.**

Tragerea de câştig a classei I. în **11** şi **12 Maiu** iar comandele ne rugăm a le trimite cel mult până în

11 Maiu a. c., (dina tragerei)

direct.

A. Török & Co.

colectori principali

ai loteriei de classe reg. ung.

Budapesta, V., Waitznerring 4/A.

Cupon de comandă de tăiat.

Herren A TÖRÖK & Co., Budapest.

Ersuche um Zusendung von .... Original-Loos I. Classe der königl. ung. Classen-Lotterie nebst amtlichen Plan. Der

Betrag von fl. .... ist per Nachnahme zu erheben / folgt durch Post-Anweisung.

(Was nicht gemünscht bitte zu durchstreichen.)

Genaue Adresse.

Au apărut:

Juvenilia

Proză şi versuri

de

Sextil Puşcariu

à 80 cr.

Iulian Devale

Epigrame

Preţul 50 cr.

Se pot procura dela Libräria archidiecesană, Sibiiu.

Din ori-ce *librărie se póte procura* scrierea premiată a consilier. în med. *Dr. Müller,* apărută în a 30-a ediţiune despre

sistemul nervos

şi

sexual turburat.

Espediţie franco pentru 60 cr. în mărci postale.

Curt Röber,

[5] 14—49 Braunschweig.

Ne-au sosit acuma:

Tabele de părete pentru cetit, românesci fl. 2.40
„ „ „ „ „ ungurescĭ „ 2.40
„ „ „ „ „ românesci
de I. Tuducescu . . . . „ 3.60
„ „ **istoria naturală** (16 bucăţi colorate: regnul animal, vegetat şi mineral) „ 7.20
Tabele de mĕsuri metrice cu esplicare „ —.80

Libräria Tipografiei archidiecesane, Sibiiu.

Redactor prov. **Dr. Elie Cristea.**

Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 46. Sibiiu, Marți, 28 Aprile (10 Maiu) 1898. *Anul XLVI.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei or 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Proiectul de lege
despre
însoțirile de credit industriale și economice.

Ministrul de justiție în conțelegere cu cel de finanțe și comerciu a presentat parlamentului țĕrei în luna trecută un proiect de lege despre însoțirile de credit industriale și economice.

Bărbați de specialitate de sigur nu vor întêrzia a analisa cu de-amĕruntul acest proiect, mai ales după-ce va fi devenit lege, și a arĕta eventualele dispozițiuni favorabile sau nedrepte din punctul nostru de vedere, ca astfel cunoscêndu-l sĕ ne scim precisa ținuta ce va trebui s'o manifestăm în acțiunile nóstre față de acele disposițiuni, cu valóre numai relativă.

Ca diariști atragem atențiunea asupra acestui proiect cu atât mai vêrtos, cu cât, trecut și desbătut fiind deja în comisiunile justiciară și financiară — s'a pus deja eri la discuțiune în plenul parlamentului.

Autorii proiectului, accentuând prerogativele instituțiunii însoțirilor, declară că numitul proiect dă economilor și industriașilor mai mici posibilitatea a ajunge la credit ieftin și îi cruță de greutățile și cheltuelile împreunate adi cu dobândirea de împrumuturi pe sama economilor dela sate, precum sunt câștigarea documentelor de prețuire, întabularea, competențele acesteia, spesele mijlocitorilor și ale advocaților dătători de îndrumări și sfaturi. Astfel — susțin aceia — se întăresce adevĕratul isvor al puterei, talpa țĕrei, poporul, care materialicesce a început a scăpăta.

Miezul proiectului este următorul.

Membru al însoțirii póte fi numai locuitorul stabil al comunei. Interese după singuraticele părți (acțiuni) nu se plătesc; se împarte numai venitul curat, dar dividenda nu póte fi mai mare de 5 percente. Partea a dóua din proiect tractéză înființarea institutului de credit central regnicolar în Budapesta. Institutul se póte înființa numai atunci, dacă s'a plătit din acțiile subscrise cel puțin un milion de coróne. Ca sĕ se urgeze înființarea statul subscrie momentan acéstă sumă fundamentală. Direcțiunea acestui institut central constă din 12 membri, dintre carí pe unul îl numesce ministrul de agricultură, pe al doilea cel de finanțe, ér pe al treilea cel de comerciu. Pe președinte îl întăresce regele. Controla o esercită guvernul prin comisari guverniali. Institutul de credit central póte emite obligațiuni cu interese și în scopul acesta trebue sĕ creeze un fond de asigurare de cel puțin 3 milióne. Obligațiunile esmise pot valora de dece-ori mai mult, ca acest fond.

Statul contribue la crearea acestui fond cu obligațiuni despre rescumpĕrarea cârcĭmăritului în valóre de 3 milióne coróne.

Asemenea dă statul și ca spese de înființare și organisare 100.000 coróne. Atât actele institutului central cât și ale însoțirilor sunt scutite de dare și timbre, și corespondența e liberă de porto.

Simțĕmintele, cu cari publicul interesat a primit acest proiect, sunt varii.

Unii au primit și aprobat argumentările creatorilor, lăudând purcederea lor sub cuvênt, că țintesc la ușurarea sorții țĕranului și la eliberarea lui de sub influințile socialistice și de ghiarele cămătarilor, cari — în butul institutelor de bani — tot mai există în numĕr destul de considerabil.

Acestia ridică în relief și aceea, că statul nu vrea se facă din însoțiri curat instituțiuni de stat și sĕ le susție numai din mijlócele sale, ci vrea numai se ofere ajutoriul sĕu elementelor sociale, cari cu acesta sĕ se întăréscă și cu timpul sĕ pótă umbla pe picióreIe proprii. Influința statului stă în proporție cu mărimea ajutorului dat.

Aderenții proiectului mai scot la ivélă, că proiectul restringe interesele particulare, egoistice și prescrie în mod corect granițele teritoriului de acțiune. Acest teritoriu e ingust în considerarea că membrii cunosc mai bine atât persónele, cât și referințele lor materiale și astfel încrederea, solidaritatea și controlul sunt mai asigurate.

Alții însĕ — chiar și dintre aderenții guvernului — au escepționat multe disposițiuni ale proiectului, combătând mai ales ingerența guvernului și cerênd reducerea ei și restringerea dreptului de control numai la mĕsură minímală.

Nu-i vorbă — teoretice luând lucrul — disposițiile proiectului se pot privi salutare, dară, cunoscênd noi bunăvoința organelor statului față de porul nostru, de loc nu putem presupune, ca vom avea vr'un folos din nóua lege, ce se creéză, mai ales, că aceea dă organelor statului multă influință.

Cât ne privesce pe noi n'avem sĕ legăm speranță nici de acésta, nici de alte legi create de spiritul timpului de adi, care conduce pe guvernanții țĕrei, căci aceia de sigur nu au în vedere interesele poporului nostru ca ném și popor special. Organele de adi numai întruatâta arăta bunăvoință față de poporul nostru, întru cât acela sar arăta aplicat a sĕ desbrăca de notele specifice individualității sale etnice.

In considerarea acestora putem proroci, că acolo unde organele actuale ale statului au influință, acolo interesele noastre nu vor fi representate și apărate.

Și noi — pe lângă institutele de bani existente — am avea trebuință de asemenea însoțiri, căci și la noi este mare numĕrul acelora, cari n'au altă hipotecă decât munca, hărnicia și nisce unelte de lucru, dar spiritul, în care vor fi conduse insoțirile statului, ne eschide pe noi dela folosirea favorurilor ce le ofer.

Noi nu vom putea deci face causă comună cu astfel de însoțiri, unde autoritățile civile sunt cuprinse în lege ca factori ai lor, ori cât ar accentua ministrul *Erdély*, ca autoritățile le-a întrodus în proiect numai din singurul motiv, că în multe locuri lipsesc elementele corĕspundĕtóre pentru acest scop.

Pentru noi are proiectul o singură disposițiune favorabilă și anume aceea, că nu este de caracter *absolut*, întrucât reforma proiectată nu o estinde în mod obligator asupra tuturor însoțirilor, ci lasă în voia liberă a singuraticelor însoțiri *a accepta sau nu condițiunile cuprinse* în el.

Insoțirile cu caracter unguresc vor putea accepta acele condițiuni mai ales că în acast cas sĕ vor împărtăși de favorurile paragrafului 23, în sensul căruia la casuri de esecuare pretensiunile însoțirilor au întâietate la averea membrilor debitori față de orice alte pretensiuni, încă neasigurate pe basă legală.

Noi însĕ va trebui sĕ ne susținem și sprijinim însoțirile nóstre și sĕ continuăm cu înființarea lor, dacă disposițiunile acestui proiect devenit lege vor admite înființarea de însoțiri independente. Așa departe nu credem sĕ mérgă nici actualul guvern, ca sĕ denege acésta, căci atunci ori-ce drept privat ar deveni ilusoriu.

Dar n'ar trebui sĕ ne mărginim numai la însoțiri de credit, ci se ne gândim la crearea și înființarea de însoțiri pe tóte terenele activității nóstre, căci aceste sunt garanția unui progres mai grabnic și statornic.

Ca îndemn sĕ ne servéscă resultatele, la cari au ajuns alte popórĕ prin asemenea însoțiri. In Germania d. e. s'au înființat numai în anul 1896 nu mai puține ca 9023 de însoțiri agronomíce de diferite categorii, precum

---

FOIȚA.

Etymologicum Magnum Romaniae.

(Urmare și fine.)

10. Dicționarul, avênd sĕ cuprindă limba comună, nu va cuprinde — în regulă generală — cuvintele dialectale întrebuințate numai întru un ținut românesc. Ast-fel sunt excluse cu totul dialectele macedonean și istrian. Dar limba română comună find încă departe de a fi pe deplin formată și fixată, este necesar și inevitabil să se consemneze în dicționar cuvinte și accepțiuni provinciale sau dialectale întrebuințate într'un mare ținut; spre exemplu: *strugure, poamă.* La aceste elemente dialectale se ve arăta regiunea întrebuințărei lor.

11. Din acestea isvóre se va aduna materialul de dicționar pe bucăți de hârtie de aceeaș mărime. Pe fie care hîrtiuță se va scrie sus la stânga cuvîntul, apoi locuțiunea sau frasa în care este întrebuințat cu arătarea locului (autor, scriere,-edițiune pagină) de unde s'a luat. Se 'pótă scrie pe aceeași hârtiuță un singur exemplu, spre a fi cu atât mai ușor la clasificarea accepțiunilor pentru redacțiune.

12 Hârtiulițele ast-fel formate se vor așeza în ordine alfabetică a cuvintelor în anumite cutii de lemn, iar scrierea explorată se va trece cu precisiune în registrul special pentru tóte scrierile și publicațiunile cari se vor folosi la facerea dicționarului.

13. Nu se póte și nu trebuește să se fixeze dinainte anume textele cari să fie singure explorate pentru dicționar. Comisiunea va hotărî terminarea extragerilor când va socoti că s'au explorat tóte scrierile în cari se pot găsi cuvinte și accepțiuni pe cari trebue să le coprindă dictionarul.

14. La lucrarea stringerei materialului — pe lângă colaboratorii principali — este bine să se ceară ajutoriul și colaborarea a cât mai multor persóne judecate competinte, pentru că ast fel adunarea materialului să se termine cât mai iute și se fie cât mai bogată. În ori-ce cas acésta lucrate trebue să fie terminată până în tómnă anului 1899.

B) Redactarea

După terminarea adunărei materialului se va începe redactarea.

1. Un singur filolog poate fi însărcinat cu facerea redacțiunei; el póte avea și un ajutor care să lucreze lângă dinsul mai ales pentru controlarea extractelor, carí ar presiuta vre-o îndoială.

2. Filologul va trebui să albă la disposițiune:

a) Intreg materialul adunat pe hârtiuțe;

b) Tóte dicționarele românesci publicate pănă acum;

c) Tóte pnblicațiunile (pe cât se póte din cari s'au estras exemplele scrise pe hêrtiuțe, pentru controlul citațiunilor când se va crede necesar;

3. Fiecare cuvînt se va înscrie în forma lui cea mai obicinuită, cu principalele modificări gramaticale la cele flexibile. Se vor arăta sensurile principale în latinește și franțuzește. Se vor clasifica apoí sensurile și accepțiunile și se vor arĕta prin exemple caracteristice de proposițiuni, frase, idiotisme, proverbe.

Sĕ va arăta în scurt etimologia cuvêntului, întru cât este cunoscută sau probabilă La cuvintele a căror etimologie este necunoscută, acésta se va arăta.

C. Tipărirea.

1. Tipărirea se va începe numai când întrèga lucrare va fi definitiv redactată.

2. Se va alege formatul 8° mare (lexicon-octav) spre a se tipări în dóuĕ colóne după un model care se va alege de comisiune

3. Tipărirea se va face tot sub directa supraveghıare a filologului care a făcut redacțiunea.

4. Corecturile de tipar se vor ceti încă de cel puțin doi corectori, cari vor lucra sub conducerea și supraveghiarea directă a redactorului.

II. Organisarea lucrărei.

Din întâia sa ședință, comisiunea, după ce a făcut în modul arătat determinarea cuprinsului dicționarului, s'a preocupat de cea cea mai potrivită organisare petru a se putea executa lucrarea cât mai iute și cât mai bine. Ne am dat séma dela început că facerea acestui dicționar român după adevĕratele principii lexicografice ale sciinței filologice-moderne întimpină o mare greutate, fiind acest dicționar cel d'intâiu întocmit la noi în întregul lui numai pe exemple sistematic co ordonate și extrase tóte în textele române, poporale sau literare scrise într'o limbă curată.

S'a impus deci comisiunei d-vóstre necesitatea de a se gândi mai întâiu să organiseze o adunare de materi lexicrofic, adecă cuvinte cu frasele în cari sunt întrebuințate din tóte scrierile românesci de óre-care valóre avênd cuprinsul din tóte ramurile activităței intelectuale care s'a desvoltat în limba nóstră. Acéstă explorare neputându-se întinde, acum când ea se face întâia óră, la absolut tóte scrierile românescí — cum ar fi idealul unei asemenea lucrări — s'a impus necesitatea ca sĕ se alégă dela început și în cursul lucrărei numai dacelea e óre-care deosebită însĕmnătate din vre-un punct de vedere.

In fața acestor delicate probleme filologice, comisiunea d-vóstre, din întâia ei șepentru credit, pentru procurare de unelte, pentru liferarea de óuě, lapte seminţe, pentru asigurarea vitelor etc. O mare parte din progresul lor au s'o mulţăméscă popórele înaintate însoţirilor şi reuniunilor lor.

E natural acésta, căci însoţirea este concentrarea puterilor şi acésta are de urmare mărirea forţei, uşurarea muncei accelerarea efectului şi apropiarea realisării scopului.

Din România.

Liga şi 3/15 Maiu. Ḑiua de 3/15 Maiu, ḑiua aniversară de o jumătate de veac a marei adunări de pe „Câmpul libertăţii", va fi sărbată de către *Ligă* şi tóte secţiile ei din ţéră. Programul sĕrbării e deja stabilit pentru Bucuresci şi cuprinde trei puncte principale: Celebrarea unui parastas pentru sufletele reposaţilor români, căzuţi în luptele naţionale din 1848; ţinerea unei mari întruniri naţionale publice în sala Hugo; ţinerea unei conferenţe la Ateneu.

„Liga-Romînă" scrie cu privire la festivitatea acésta un articol, pe care 'l termină aşa:

„Décă unele secţiuni, dintr'un motiv séu altul, nu vor fi luat încă disposiţiunile necesare pentru ḑiua de 3 Maiu, sĕ se grăbéscă de aci înainte, căci ar face o rea impresie, décă cu această ocasie Liga nu s'ar manifesta întreagă, în tótă unitatea, ce de fapt esistă în sinul ei. Facem deci apel la tóte secţiunile Ligei şi la toţi Românii de inimă să-şi dea mânile, pentru ca serbarea dela 3 Maiu se aibă loc într'adevăr în tóte punctele ţĕrei şi ca astfel duşmanii nostri se vaḑă că Liga Culturală nu numai că nu a putut fi slăbită, ci că ea esistă, prosperă şi stă la postul ei. Sĕ arătăm, că întreaga ţară e cu Liga şi că Liga simte pulsaţiunile Românilor din robie străină",

*

Sosirea suveranilor. Majestăţile Lor regele şi regina s'au reântors Sâmbătă la Bucuresci.

Suveranii au plecat cu un tren special din gara Predeal şi au sosit la gara de Nord la ora 7 şi 45 seara.

Vineri fiind aniversarea zilei onomastice a Maj. Sale Reginei, s'a oficiat a Doxologie la Mitropolie, în presenţa ministrilor, ofiţerilor generali şi superiori aflaţi în capitală şi altor înalţi funcţionari ai Statului.

Reîntórcerea în ţară a AA. LL. RR. Principele Ferdinand şi Principesa Maria şi a copiilor Lor, micul principe Carol şi mica principesă Elisabeta, va avea loc la 2 sau 3 Maiu.

*

Lucrătorii tipografi din Bucuresci au ţinut acolo Vineri un meeting pentru a se sfătui asupra remediilor spre scopul ameliorării situaţiunii lor.

Au vorbit mai mulţi lucrători arătând reaua stare în care se găsesc lucrătorii tipografi din causa nepăsărei lor, de a lua măsuri la timp spre a limita numărul elevilor, d'a se respecta repausul de Duminecă şi sărbători, repaus pe care lucrătorii îl câştigaseră încă din anul 1886 când se făcuse grevă generală.

La sfârşit s'a ales o comisiune compusă din trei persóne care să înceapă demersuri pe lângă patroni, cum şi-argăsi mijlócele cele mai practice ca lucrătorilor-tipografi să li se respecte ceea ce au câştigat altă-dată.

*

Congresul medicilor. In ḑilele de 10 şi 11 Maiu, medicii din tótă ţara, cari fac parte din asociaţia generală a medicilor, se vor întruni in congresul anual în Capitală.

*

Noue programe de studii pentru scólele secundare. Cea [illegible] din d-nii membri ai comisiunei numite de d. ministru *Spiru Haret* pentru a se ocupa cu alcătuirea programelor de studii ale şcólelor secundare, au comandat cărţile, programele de studii din scólele din străinătate, pentru ca, în séra de 11 Maiu, când va avea loc în localul Senatului adunarea plenară sub presidenţia d-lui Spiru Haret, şi când se vor fixa sub comisiunile, să se pótă clasifica memoriile înaintate de d-nii profesori din ţară şi să se ia inţelegere asupra ideilor principale cu privire la spiritul în care vor trebui alcătuite noile programe şcolare.

*

Desvăluirea monumentului ridicat în Têrgovişte poetului şi marelui fabulist Grigore Alexandrescu, din iniţiativa scriitórei Smara, va avea loc în ḑiua de 20 Septembre viitor.

La acésta serbare vor fi învitate presa, diferite societăţi şi instituţiuni culturale.

Programul detaliat şi invitaţiuni speciale se vor trimite din vreme tuturor.

Comuna va oferi un banchet invitaţilor, în noul palat municipal, care se va inaugura cu această ocaziune.

Rĕsboiul ispano-american.

O telegramă din Viena spune, că regina regentă Cristina vré sĕ abḑică la tron. Ea n'aştéptă decât momentul favorabil pentru acésta, când adecă va putea părăsi Spania, fără periclitarea tronului fiiului sĕu Alfons XIII.

Despre cele ce s'au întêmplat de dóuĕ ḑile încóce nu se scie nimic positiv, deórece Americanii au tăiat firul telegrafic submarin, care ţine legătura cu uscatul. Dér cumcă o mare revoluţie a spiritelor se pregăteşte, apare neîndoios şi din cuvintele ce le-a esprimat marchisul Salisbury, ministru-preşedinte engles, la o întrunire a conservatorilor în Londra. Vorbind despre starea generală a lumei, el ḑise, că s'a făcut o mare schimbare: statele slabe devín mai slabe, ér statele tari, mai tari. Semne arată, ḑise marchisul engles, că mersul evenimentelor va contribui sĕ se provóce un conflict general între naţiuni, care va schimba harta întregei lumi.

Depeşele mai nóuĕ anunţă, ca Spaniolilor le-a succes în apropierea Cubei a captura un vapor american cu multă muniţie, armatură şi soldaţi. Scirea acésta a produs órecare plăcere în massele Spaniolilor de-acasă cari din causa perderilor de pănă acum sunt în mare şi continuă ferbere.

In ḑilele aceste se crede că se va da lupta decisivă în apropierea Cubei.

Noutăţi.

Alegere de protopresbiter. Marţi în 21 Aprilie a. c. s'a întrunit sinodul electoral al tractului protopresbiteral al Ienopolei sub presidiul părintelui protopresbiter al Şiriei în calitate de comisariu consistorial — pentru efectuirea alegerii de protopresbiter. Dintre concurenţi au întrunit părintele protopresbiter al Butenilor Constatin Gurban 36 voturi, ér părintele Vasiliu Olariu paroch în Zarand 24 de voturi.

* * *

Societatea pentru fond de teatru român. Comitetul Societăţii a ţinut la Braşov în 13/25 Aprilie şedinţă, luând parte preşedintele Iosif Vulcan, vicepreşedintele Virgil Oniţiu, cassarul Valeriu Bologa şi secretarul Vasilie Goldiş. S'a statorit programa adunării generale din Haţeg şi, la dorinţa inteligenţei române de acolo, s'au ficsat ca ḑile ale adunării ḑiua primă şi a doua de Rusalii. Secretarul a raportat, că Anuarul Societăţii se află sub tipar şi va apăré în curênd, conţinênd schiţa istorică a Societăţii până la adunarea din Braşov şi tóte actele adunărilor generale începênd de atuncia. Cassarul a arătat, că starea cassei de la ultima şedinţă a comitetului s'a schimbat puţin; totodată, fiind silit a pleca spre a-şi căuta sănĕtatea, a predat actele cassei vicepresidentului.

* * *

Memoriei lui Alexandri. Corpul profesoral al gimnasiului superior de stat din Cernăuţi, — cum aflăm din „Patria" — în frunte cu zelosul director, dl. consilier H. Klauser, a luat în una din ultimele sale conferenţe laudabila decisie, a aranja în anul acesta în memoria laureatului nostru poet Vasilie Alexandri o sĕrbare scolară. Sĕrbarea s'a ficsat pe ziua de 19 Maiu n. în sala de gimnastică a gimnasiului superior de stat. Intrarea 1 corónă. Venitul e destinat societăţii scol. „Impĕratul Francisc-Iosif".

* * *

Regina Belgiei in primejdie de mórte. Regina Henriette a Belgiei, Vineri după prânz plimbându-se cu echipajul pe malul lacului de peşti din grădina palatului regal din Bruxela, s'a resturnat cu echipaj cu tot în lac. Din fericire, servitorilor, cari au grăbit de timpuriu la locul nenorocirei, le-a succes sĕ salveze pe regina.

* * *

Ofiţeri români în statul major al armatei austriace. Ministrul român de războiu a întrevenit pe lângă ministrul de războiu din Viena, sĕ primească ca ataşaţi pe lângă marele stat-major al armatei Austriace pe căpitanii de stat-major *Oprescu* şi *Rovinariu*.

* * *

Perchisiţie la un canonic. Aflăm din foile ungurescì, că poliţia din Strigoniu s'a înfăţişat ḑilele aceste la canonicul papìstaş de acolo, I. Mally şi i-a confiscat numeri din Fóia „Narodnie Noviny". Foile unguresci adaug, că numitul canonic e singurul in capitlul din Strigoniu care să citéscă şi spriginéscă şi alte foi decât cele unguresci. — Apoi sĕ mai cârtesci în potriva libertăţii ungaresci! Aḑi-mâne nu ne va fi îngăduit sĕ citím decât foi jidovesci.

* * *

Revoluţie de muncitori în Italia. În mai multe oraşe italiene muncitorii, mânaţi de mizeria causată de fóme — s'au rĕsculat, înscenând turburări mari. Situaţia e mai îngrijitóre în Milano, unde muncitorii au înscenat Sâmbătă o revoluţie formală. In mai multe puncte ale oraşului s'au adunat în numĕr enorm de mare. Tóte fabricele au fost închise; circulaţia pe mai multe strade oprită. Muncitorii au încercat sĕ împedece transportarea rezerviştilor din a. 1873 chemaţi la deprîndere de arme. Conglomeraţia era amenințătóre. Pe *Corso-Venezia* muncitorii au ridicat baricade pentru a împedeca intervenţia ostaşilor călăreţi. Rĕsvrătitorii au jăfuit palatul Savoriti şi cu mobiliarul lui au făcut baricade. Miliţia a dat foc asupra lor, omorînd pe un rĕsvrătitor şi rănind pe mai mulţi. Pe Via degli Orefici asemenea s'a ciocnit miliţia cu muncitorii, cari atacau cu petri; doi ómeni au fost omorîţi.

O altă grupă uriaşă de rĕsvrătitori a asediat palatul poliţiei. A fost chemată miliţia în ajutor. Miliţia a dat foc asupra mulţimei, omorînd pe mai mulţi inşi.

In cursul zilei devenind rescóla muncitorilor tot mai seriósă, s'a publicat în Milano starea de asediu.

Regele prin un ordin a însărcinat pe generalul *Heusk* cu conducerea siguranţei publice în Toscana.

In oraşul *Firenze* muncitorii resculaţi au arangiat demonstraţii colosale. Intrevenind poliţia, s'a încins între ea şi rĕzvrătitori o luptă crâncenă. Poliţia a dat foc, omorind şi rănind pe mulţi.

In *Livorno* încă s'a întêmplat rĕscólă de muncitori. A fost omorit un om. Brutăriile s'au pus sub pază poliţială. S'au făcut arestări multe.

* * *

Producţiune în Perşani. Ni se scrie că Duminecă, în 24 Aprile o producţie declamatorică-teatrală s'a ţinut în comuna Perşani. Producţia, căreia i-a urmat dans, a fost cercetată de inteligenţă numărósă din loc şi jur. Venitul petrecerii a acoperit spesele.

Programul a fost esecutat spre mulţămirea publicului. S'au distins: dl. G. Bica

---

dinţă dela 10 Iunie, a primit propunerea d-lui coleg I. Kalinderu de a denumi îndată pe filologul provĕḑut în proiectul de organisare pentru-ca acea persónă sĕ pótă fi fără întârḑiere chemată la şedinţele comisiunei, spre a lua parte la stabilirea planului dicţionarului şi la organisarea strîngerei materialului lexic. Comisiunea a decis ca acea persónă sĕ fie d. Alexandru Philippide, profesor de filologia limbei române la universitatea din Iaşi şi care a dovedit o mare competinţă în filologia românéscă prin lucrări fórte mult apreciate de specialişti străini.

Comisiunea a chemat pe d. Philippide la o şedinţă a ei, i-a comunicat planul lucrărei şi-a propus (la 17 Iunie) sĕ i-a asupra sa însărcinarea de a dirige lucrarea adunărei materialului pentru întocmirea dicţionarului, însărcinare care a fost primită de d-sa. Astfel d. Philippide a început lucrarea d-sale dela 1 Iulie 1897, de când s'a hotărît a i se da o remunerare de 500 lei pe lună, cu înţelegere, că nu va avea în tot timpul acestei însărcinări pe lângă ea o altă ocupaţiune decât acea de profesor universitar.

Inainte de a se începe lucrarea, cu care comisiunea decisese a însărcina pe d. Philipide, d-sa i-a făcut o expunere scrisă — întâiu mai pe scurt, apoi mai desvoltat — despre cuprinsul dicţionarului şi despre modul cum să se organiseze compunerea lui după liniamentele fundamentale arătate de comisiune.

Comisiunea a decis de asemenea a se da d-lui Philippide trei sau patru colaboratori pentru adunarea materialului, cari se lucreze sub directa d-sale coducere, fiin numiţi de comisiune după propunerea d-lui Philippide. Acesti patru colaboratori au fost numiţi şi 'şiau început lucrarea de la 1 Noembre.

Comisiunea a mai decis, la 18 Iunie şi 9 Octombre, ca să ceară şi conlucrarea d-lui I. U. Jarnik, membru corespondent al academiei, profesor universitar de filologie romanică la Praga, bărbat bine cunoscut prin cunoscinţele sale solide şi lucrările sale serióse asupra limbei române şi anume asupra limbei din literatura poporală. D. Jarnik a primit îndată propunerea Academiei, şi de la Noembre d-sa lucréză la adunarea materialului de dicţionar din colecţiunile de poesii poporale şi de basme.

Ast-fel s'a început greaua, dar absolut necesara lucrare prealăbilă a stringerei materialului din care să se formeze dicţionarul; ea va trebui să continue până la Octombre 1899, aci timp de doi ani.

Timpul de patru luni (Iulie — Octombre) d. Philippide a lucrat singur, făcênd studiile şi pregătirîle necesare pentru punerea în mişcare a întregei lucrări şi începênd adunarea materialului. De la 1 Noembre, lucréză pe lângă d-sa şi cei-l'alţi patru colaboratori.

Scrierile din cari se estrag cuvintele au fost împărţite în mai multe categorii din punctul de vedere al minuţiosităţei cu care sunt estrase în bilete:

a) Dintr'unele se estrag cât mai mult cuvênt cu cuvênt, ér restul numai din punct de vedere al noului şi necunoscutului — nou şi necunoscut faţă cu limba de astăzi, când e vorba de un text vechiu; nou şi necunoscut faţă cu limba nóstră individuală când e vorba de un text recent;

b) Dintr'altele se estrage mai puţin cuvênt cu cuvênt şi mai mult din celalalt punct de vedere;

c) Dintr'altele nu se estrage de fel cuvênt cu cuvênt, dar se estrage noul şi necunoscutul cu multă băgare de sémă;

d) Dintr'altele se estrag numai anumite specii de cuvinte; termini technici ştientifici numiri de animale, de plante, de minerale, de colori, etc.

Estragerile, cuvênt cu cuvênt, sunt destinate sĕ formeze sâmburele dicţionarului, adecă cuvintele cele mai întrebuinţate şi cea mai mare bogăţie de înţelesuri. Estragêndu-se tóte cuvintele, nu este pericol sĕ se scape din vedere vr'un cuvênt obicînuit sau vre-una din accepţiunile lui principale.

Resultatul lucrărei făcute în acest mod la Iaşi pană la 14 Februarie trecut, este următorul:

1. I. Créngă, poveşti, 330 pagine, estrase cuvênt cu cuvênt.

2. P. Ispirescu, legendele sau basmele Românilor, pagina 1—45. estrase cuvênt cu cuvênt; pagina 46—400, estrase din punctul de vedere al noului şi necunoscutului.

3. C. Negruzzi, opere, volumul I. 60 pagine, estrase cuvênt cu cuvênt.

4. Eminescu, nuvele, 85 pagine, estrase cuvênt cu cuvênt; 72 pagine, estrase din punctul de vedere al noului şi necunoscutului.

5. Eminescu, poesii, 134 pagine, estrase cuvênt cu cuvênt; 174 pagine, estrase din punctul de vedere al noului şi necunoscutului.

6. V. Drăghici, Robinson Crusoe, 76 pag. estrase cuvênt cu cuvênt.

7. Conachi, poesii, 88 pagine, estrase cuvênt cu cuvênt; 216 pagine, estrase din punctul de vedere al noului şi necunoscutului.

8. Alexandri, poesii, 150 pagine, estrase cuvênt cu cuvênt; 493 pagine, estrase din

în declamarea poesiei „*Numai una*“ de G. Coşbuc; M. Flitter în poesia „Legenda priveghitorei de P. Dulfu; în esecutarea dialogului „Declarație de amor“' de I. Vulcan, a plăcut dșóra N. Boieriu; Vecinătatea periculósă, piesă teatrală de I. Vulcan, a fost esecutată cu succes esceland în predarea rolurilor dșora E. Comănici, dna M. Pop și P. Boeriu

* * *

Liturgie pentru cor mixt. D. N. Stefu învĕțător al Aradului, a trimis următoriul circular colegilor sĕi:

Subscrisul Vĕ aduc la cunoștință, că la rugarea și insistința mai multor colegi și pretini, de nou am lucrat liturgia mea pentru cor mixt pe 4 voci.

La finea liturgiei voiu adauge: Invierea Ta Christóse“ ..., mai multe irmóse si pricesne, imne funebrale și mai multe cântece poporale, parte originale parte după alți autori.

Tipărirea se va face în Lipsca (Germania). *Prețul unui exemplar va fi 3 fl.* (6 coróne).

Pentru asigurarea cât mai grabnică a speselor de tipar, Vĕ rog sà stăruiți în comuna DVóstre, ca să prenumărați barem 2 exemplare.

Liturgia va fi întocmită astfel, ca să se pótă cânta numai pe 2 voci: sopran și alt; sau pe 3 voci de copii, avênd a 3-a voce să cânte notele basului, cari nu sunt scrise tare jos; ori pe 3 voci: sopran-alt cu bas ori cu tenor.

Va să zică: liturgia va fi astfel lucrată, că să se pótă cânta cu câte voci sunt la dispoziție, fără a se observa vre-un defect.

Composiția e simplă, dar frumóse și ușoară, și o póte executa cu succes deplin și cel mai nou cor.

De la numărul abonenților va depinde, ca liturgia sa apară cât mai curênd, și să fie provăzută cu adause cât de multe; pre cum și să fie tipărite și vocile separate.

Vĕ rog să mĕ avisați fără întârziere, pe o carte postală, dacă voiți a prenumera liturgia mea și în câte exemplare?

Nimeni nu va căpăta mai multe exemplare, de cât cele prenumerate; fiind-că nu las să se tipărescă mai multe, căci e prea scump tiparul de note.

Comanda e obligătóre și prețul are să fie trimis, după primirea opului cel mult în 4—6 zile.

Arad, luna Aprilie 1898.

Nicolae Stefu,
Invĕțător în Arad
Strada Securei (Fejsze-utcza 32).

Corespondență particulară
a „Telegrafului Român“.

Țara-Oltului, 1/V 1898. n.

Onorată redacțiune!

O producțiune musicală teatrală, în împrejurările nóstre fórte bine reușită, a arangiat „Reuniunea femeilor rom. gr.-or. din Făgăraș și jur“, a treia ḑi de ss. Pasci în sala hotelului „Lauritsch“ din Făgăraș, cu scopul ca jumătate din venitul curat sĕ se dea în favorul incendiaților din comuna Beclean.

Reușita atât morală cât și materială a acestei producțiuni în totul ei, pe lângă cei ce au debutat, apoi în primul loc sĕ atribue și sĕ ascrie fară nici o măgulire sau esagerare, președintei reuniunei femeilor rom. din Fâgăraș, d-nei Maria Dan, carea prin zel, desinteresare, pricepere și jertfire a sciut a ne procura o seară așa de plăcută, a reușit a întruni lamura intiligintei române din Făgăraș și jur într'un numĕr atât de frumos, la o petrecere atât de familiară, voiósă și plăcută, ca tóte producțiunile în fruntea cărora s'a pus d-na Maria Dan cu sfatul, directiva, influința și amabilitatea ce o caracterisézâ.

Punctul prim din programa producțiunei a fost, cunoscuta, dar totdeauna nóua și drăgălașa cântare: „Uite mamă“ de mult prețuitul nostru artist George Dima și „Marșul marinarilor“. Aceste dóuĕ cântări pentru cor bărbătesc, ca și cele dóuĕ din pctul ultim al programii „Bubue tunul“ și „Asta-i mândra“, au fost esecutate, cu mare acuarțeță de câți-va elevi din seminarul „Andreian“ sub conducerea d-lui Mateiu, care acum a dóua óră și-a aprop at pentru totdeauna simpatia Făgărășenilor. D-nii coriști, resplătiți pentru eminentul debut prin viforóse și nesfîrșit bisatele aplause, pot fi măguliți de renumele și simpatia prea meritată, ce lea câștigat nu numai lor personal, ci și institutului „Andreian“ și valorosului profesor de musică, Dl G. Dima.

Punctul 2 din programă a fost „Raphsodii române“ și încă o piesă, al cărui titlu l'am scăpat din pénă dar a le cărui note și tonuri au fost scóse cu atâta măiestrie, desteritate și rutină musicală din pian de gentila d-șóră Letiția Popa Radu, încât a fermecat întreg publicul auḑitoriu, și era aprópe la sucomba sub povara aplauselor cu care a fost grămădită. Dșóra Letiția Popa-Radu, după cum sunt informat afară de seratele musisale arangiate în timpul din urmă de societatea „Progresul“ s'a produs acum pentru a treia óră în cerc mai estins și e prea îndreptățită speranța, că în urma progresului ce l'a dovedit cu acéstă ocasiune sociotatea română din Făgăraș póte înregistra pe dșóra Popa-Radu, ca o putere de prima ordine la astfel de producțiuni.

Punctul 3 din programă: „Nu te juca cu dracul“ comedie întrun act de Negruzzi, ca predare a succes pe deplin. Diletanții M. Nicolescu, T. Pacală, Costi Toma, puteri probate și măgulite și la alte producțiuni apoi d-șóra Letiția Popa-Radu cu toți de astădată s'au întrecut pe sine înșiși, în fine D-șora Mariți Turcu în rolul de camerielă, și în frumosul costum național s'a produs atât de natural, atât de corect și așa de drăgălaș în cât a întrecut tóte asceptările și toți învidiau „norocul“ lui Condulici, mustaciosul „ficior“ boeresc (Costi Toma). D-șóra Mariți Turcu, ca una care a dóue óra a pășit pe sceană e îndreptățită a fi măgulită pentru reușita cu care și-à interpretat rolul sĕu.

Punctul al patrulea un dialog (Zablau ilustrat) „*Laur* și Albumela alpină“ traduse din nemțesce de Dșóra Elena St. Popp și predat la perfecoțiune de domnișóra Lenița Turcu și d-l I. Dejenariu junior, a făcut cea mai mare furóre și a avut un succes strălucit. Scena arangiată într'o grădină cu tot felul de flori și cărări; în fund arbori printre cari sĕ zărea luna (căci era mezul nopți); în mijlocul parcului un rodou de flori, în jurul unui stânci; ear lipită de stâncă la basa acesteia, părea concrescută și apărea modesta strĕină și timidă drăgălași albumele (Lenița Turcu) care ca și laurul (I. Dejenariu) ce sta rezimat în toga română pe partea apusă a stâncei visa duios de libertatea munților. La ridicarea cortinei, publicul orbit de decorul scenei și îmbĕtat de plăcerea procurată ochilor ca un singur om s'a sculat în picóre și povoiul de aplause și aclamațiuni a durat întervale întregi așa că dialogul nu se putea începe.

După-ce „albumela“ cu un curagiu ne presupus și cu o voce dulce, sonoră, blândă, dar totuși destul de puternică pentru o copilă abia, dar póte nici, trecută de 10 ani, a rostit: „In munți e libertate“ o tăcere mormêntală s'a făcut în public, ér dialogu — de altcum fórte scurt — s'a eshauriat cu o presiune, în ținută, gesturi, întonări și mișcări, așa că în tótă puterea cuvêntului am fost frapați. De patru-ori a trebuit sĕ se ridice cortina, la cererile entusiasmate ale publicului, care nu se mai putea reculege, pot ḑice din delirul în care a fost adus.

După producțiune a urmat joc, ca de regulă, ér că cum a fost și partea acésta : petrecerei las altora sĕ spună. Căci eu retrăgêndu-mĕ la un păhar de „chileală“ cum ḑic unii „Oltani“ am fost apoi condamnat a auḑi unele lucruri despre stările sociale din Făgăraș, pe care le voi spune în alta corespondență.

Finesc a ḑice că producțiunea acésta a fost dintre cele mai reușite ce s'a dat în Făgăraș, în butul unor nisuințe catilinare „mici de suflet mari de patimi“, cari tot mai cred că interesele lor private, personale, vor scóte pe Românii din Făgăraș și jur din țîțîni. Dómna presidentă a reuniunii fem. rom. Maria Dan, va sci a-și afla mângăierea în reușita splendidă, morală, pentru-ce tótă lumea de pe la noi îi gratulézâ. Venitul curat a producțiunei atinge cifra (fórte mare pentru noi) de 100 fl. Noi abia asceptăm, ca sĕ mai avem o séră așa de veselă și plăcută ca aceea a producțiunei descrise.

„Chiombis“.

* * *

Rapórtele Consistoriului archidiecesan către Venerabilul Sinod.

(Senatul școlar.)

III. Catechisațiunea.

La institutele de învĕțământ strĕine au frecuentat școla peste tot 6625 elevi de ai nostri și anume:

Pedagogii	32
Gimnasii	584
Școle reale	99
Școle comerciale	51
Școle civile	143
Școle elementare superióre	130
Școle elementare gr.-catolice	577
Școle elementare ev. luterane	223
Școle elementare ev. reformate	190
Școle elementare unitare	15
Școle elementare de stat	2525
Școle elementare comunale	1836
Școle elementare de reuniuni private	19
Suma	6625

Despre acești elevi și despre catecheții lor urméză conspecte sub 11/. 12/.

IV. Esamenele.

1. Esamenele pentru cualificațiunea învĕțătorescă s'au ținut la 9 Iuniu și ḑilele următóre.

Ca comisariu consistorial a fost trimis asesorul consistorial protopresbiterul Mateiu Voileanu, din partea guvernului a fost esmis inspectorul regesc de școle al comitatului Sibiiului Dr. Gavriil Pintér.

Admiși la esamen au fost 16 candidați, la repețire din limba maghiară 5.

Dintre aceștia 21 s'au presentat la esamen, cari pe basa temelor scripturistice au fost admiși la esamenul verbal.

Terminat și acesta s'a constatat, că au susținut esamenul cu succes 11 elevi, au fost respinși din limba maghiară 5 ér 5 din alte studii.

2. Esamenele anuale.

La finea anului școlariu 1896/7 s'au ținut esamenele anuale provĕḑute în normativul școlariu și resultatul a fost în general mulțămitoriu.

Consistoriul constată și de astă dată, că organele nóstre bisricesci, cunoscênd importanța acestor esamene, continuă a le da deosebită atențiune.

V. Visitarea școlelor.

In conformitate cu dispozițiile normativului școlariu consistoriul ca și până acuma a insistat ca oficiile protopresbiterale în decursul anului școlariu și cu ocasiunea esamenelor anuale sĕ visiteze școlele și la finea anului sĕ facă raport special despre cele observate.

Din partea consistoriului în anul trecut nu s'a îndeplinit visitare de inspecțiune generală, s'a esmis însĕ în unele casuri concrete comisariu consistorial, ivindu-se special trebuința de a se orienta despre starea lucrului la fața locului.

VI. Ajutóre.

Ajutórele votate din fondul școlariu eparchial s'au distribuit conform conspectului celor împărtășiți, alăturat aici sub 13/.

VII. Stipendii.

Cu finea anului școlariu 1896/7 din fondurile archidiecesane au devenit vacante următórele stipendii:

1. Din fundațiunea Moga un stipendiu de 500 fl. și 10 de câte 50 fl.

2. Din fundațiunea Francisc-Iosif dóuĕ de câte 100 fl., unul de 60 fl. și 24 de câte 50 fl.

3. Din fundațiunea Cologea un stipendiu de 100 fl. și dóuĕ de câte 60 fl.

4. Din fundațiunea Ioan Popescu un stipendiu de 40 fl.

Tóte aceste stipendii s'au votat în regulă.

Conspectul stipendiștilor pentru anul școlariu 1897/8 se aclude sub 14/.

VIII. Conferențele învĕțătoresci.

Conferențele, respective reuninnile învĕțătoresci au funcționat și ș'au ținut adunarea generală în districtele Bistrița, Deș, Deva, Sebeș și Sibiiu, — celelalte nu au funcționat respective au fost oprite în funcționarea lor din partea organelor statului, pentru-că nu au statute vidimate de guvernul țĕrei.

Consistorul, pentru a asigura funcționarea neîmpedecată a acestor întruniri, a decis în principiu ca statutele reuniunilor sĕ se înainteze guvernului țĕrei spre vidimare.

Cu acéstă ocasiune s'a aflat însĕ de lipsă a lua sub revisiune statutele aḑi în vigóre ale reuniunilor și a face unele modificări, a căror trebuință s'a arĕtat din esperiențele făcute până acum, — spre care scop s'a esmis o comisiune consistorială, care va avea sĕ compună un proiect de statute.

Alte obiecte de natură școlară se promovéză cu rapórte speciale.

Consistoriul archidiecesan
Dr. **Il. Pușcariu**
archim., vicariu archiepiscopesc.
Dr. **Elie Cristea,**
secretariu consist.

---

punctul de vedere al noului și necunoscutului.

9. Dositeiu, Psaltirea în versuri (ed. Academiei). 50 pagine (18 psalmi). extrase cuvênt cu cuvênt; 454 pagine, extrase din punctul de vedere al noului și necunoscutului.

10. Coresi, Psaltirea (ed. Academiei), extrasă toată (444 pagine) din punctul de vedere al noului și necunoscutului.

Extractele, scrise câte unul pe bilete de hârtie de aceași mărime, au ajuns la 14 Februarei a. c. aproximativ la 115.000; astfel că înaintând în acelaşi mod, în doi ani de lucrare, adecă la Ocombre anul viitoru 1899, numărul lor va trece peste 800 000. Adăugând la acestea extractele d-lui Jarnik și ale altor colaboratori, în număr și ele de cel puțin 200 000, vom avea în tómna anului viitor un milion de bilete purtând fiecare un cuvênt cu propozițiunea, frasa, locuțiunea proverbul în care se găsesce și avênd fiecare citat locul de unde a fost extras.

Când această lucrare pregătitóre va fi ast-fel terminată la Octombrie în anul viitor Academia se va afla în sesiunea anului 1900 în posesiunea unui material lexic de cea mai înaltă valóre, din care se va putea redacta dicționarul mai pe larg sau mai pe scurt, cum se va hotări atunci în deplină cunoscință. Se vor face câte va specimene de redactare până la determinarea timpului care se va admite. După ce se va fi determinat acest timp de întocmire. se va putea face redactarea întregului dicționar și apoi se va putea da la timp, revisuindu-se textul redactat.

Numai procedând în acest mod, credem noi că este cu putință a se întocmi un dicționar adevărat al limbei române. scos din limba reală întrebuințată de scriitori și de popor în producerile sale literare. Numai astfel opera se va putea întemeia pe basele ei naturale și se va putea înălța cu desvoltarea armonică de la începutul până la sfârșitul ei. Cu un asemenea dicționar va putea Academia satisface obligațiunea pe care o are de la înfințarea ei și mulțămi așteptările de peste 30 de ani ale întregei românimi, și ast-fel va putea această instituțiune îndeplini însărcinarea pe care a primit'o asupra la 1884 dela Augustul ei protector și donator.

Membri comisiunei: I. Kalinder, T. Maiorescu, N. Ouitescu, D. Sturdza, Gr. G. Tocilescu.

Un pahar

de escelentă și rĕcoritóre

limonadă spumósă numai cu 2 cr.

dau

Bonbónele de limonadă de fermentațiune

universale ale lui Marsner

cu acéstă marcă de scutire

și firma [54] 10—10

Prima fabrică boemă de zaharicale orientale și chocolade

in Königl. Weinbergen — Prag.

A. MARSNER.

Se află ori-unde!

1 pachet de 5 kg. btt = 100 roluri bombóne de fermentațiune cu rambursă 7.— fl. peste tot franco.

Se află de vêndare

Portretul

Exelenției Sale, Înalt Preasânțitului Domn

Miron Romanul,

Archiep. și Metropolit.

Prețul fl. 1.—

Librăria Tipografiei archidiecesane, Sibiiu.

Au apărut:

Juvenilia

Proză și versuri

de

Sextil Pușcariu

à 80 cr.

Iulian Devale

Epigrame

Prețul 50 cr.

Se pot procura dela Librăria archidiecesană, Sibiiu.

În librăria Tipografiei archidiecesane se află:

Dicționariu român-maghiar

și

Dicționariu maghiar-român

de

Dr. I. Crișan și N. Putnoky,

apărute în 1893 și 1895, cele mai nóue vocabulare pentru învĕțarea limbei maghiare.

Prețul unei părți leg. fl. 1.80, ambele fl. 3 60.

Din

„Biblioteca nóstră“,

sub direcția dlui E. Hodoș, au apărut:

Nr. 1 *Realități și visări*, de S. S. Secula;

Nr. 2 *Iancu de Huniad*, de Ioš. Bălan;

Nr. 3—4 *Versuri și Proză*, de G. Coșbuc;

Nr. 5 *Fabule alese*, de Gr. M. Alexandrescu;

Nr. 6 *Dela sat*, piesă popor. în dialect bănățean de N. Mocoviștean;

Nr. 7 *Intocmai*, de Zotti Hodoș.

1 numĕr 14 cr.

Se află de vêndare în

Librăria Tipografiei archidiecesane Sibiiu.

9/.

Conspect despre scólele gr. or. române din archidiecesa Transilvaniei pe anul scolariu 1896/7.

Numĕrul curent	Protopresbiteratele	Elevii de școlă dela 6—12 ani											Elevii de școlă dela 12—15 ani											Salariele învĕțătoresci:																		Averea scólelor		Venitul anual al scólei	
		Obligați la școlă			Au cercetat școla în:								Obligați la școlă			Au cercetat școla în:								Dela biserică		Dela com. politică		Dela popor		Din victuale		Din cantorat		Dela archidiecesă		Cuinenalii		Remun. ca dir. local		Suma generală					
					Semestrul I.			%	Semestrul II.			%				Semestrul I.			%	Semestrul II.			%																						
		copii	copile	Suma	copii	copile	Suma		copii	copile	Suma		copii	copile	Suma	copii	copile	Suma		copii	copile	Suma		fl.	cr.	fl.	cr.	fl.	cr.	fl.	cr.	fl.	cr.	fl.	cr.	fl.	cr.	fl.	cr.	fl.	cr.	fl.	cr.	fl.	cr.
1	Abrud	1017	869	1886	647	402	1049	56	501	314	815	45	412	353	765	160	118	278	74	73	60	133	19	1100	—	80	—	3860	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5040	—	18866	19	5629	10
2	Agnita	1154	1093	2247	1055	945	2000	88	1042	929	1971	83	478	445	923	362	365	727	80	347	354	701	79	800	—	1220	—	6691	—	719	—	—	—	200	—	—	—	—	—	9430	—	47665	36	11138	76
3	Alba-Iulia	1695	1328	3023	1010	560	1570	53	956	499	1455	48	544	438	982	317	158	475	49	282	142	424	47	1160	—	—	—	6970	—	—	—	—	—	100	—	—	—	—	—	8230	—	44308	82	6190	86
4	Avrig	1514	1337	2851	1347	931	2278	75	1245	883	2128	70	615	588	1203	414	366	780	66	373	309	682	58	1850	—	4460	—	2400	—	—	—	—	—	—	—	—	—	100	—	8810	—	26041	48	241	—
5	Bistrița	1038	1030	2068	510	520	1030	50	497	507	1004	48	392	476	868	122	162	284	56	119	159	278	55	2385	—	—	—	2272	—	1000	—	15	—	—	—	—	—	—	—	5672	—	88491	90	6242	18
6	Bran	1631	1548	3179	1239	1024	2263	69	1203	962	2165	66	669	621	1290	463	467	930	71	440	438	878	63	5910	—	4030	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	9940	—	61133	20	11486	85
7	Brașov	2067	1907	3974	1703	1533	3236	79	1878	1508	3386	81	893	848	1741	321	540	861	49	327	549	876	51	12212	—	3900	50	3175	30	954	50	158	10	—	—	1000	—	300	—	21800	40	121774	60	18495	76
8	Câmpeni	1049	677	1726	520	229	749	45	504	207	711	43	479	375	854	157	56	213	25	153	48	201	24	1724	—	600	—	2425	—	25	—	50	—	—	—	—	—	—	—	4824	—	75016	—	5845	—
9	Cetatea de pétră	694	612	1306	335	135	470	37	253	105	358	30	259	222	481	39	12	51	12	24	8	32	07	200	—	—	—	2240	—	60	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2500	—	3910	—	—	—
10	Cluș	1755	1590	3345	1332	1110	2442	70	1086	837	1923	61	966	789	1755	654	498	1152	70	480	314	794	46	180	—	300	—	7500	—	—	—	—	—	250	—	—	—	—	—	8230	—	35830	—	450	—
11	Cohalm	656	636	1292	551	593	1144	85	490	499	989	78	262	230	492	185	160	345	69	211	116	327	64	668	80	194	—	3634	20	70	—	50	—	350	—	—	—	—	—	4967	—	27931	43	1387	65
12	Deș	1045	896	1941	704	438	1142	62	689	416	1105	59	407	356	763	169	133	302	41	163	122	285	39	402	—	38	75	3684	25	—	—	—	—	100	—	—	—	—	—	4225	—	19503	98	478	—
13	Deva	602	535	1137	461	344	805	68	440	337	777	64	171	158	329	75	70	145	44	75	70	145	44	575	—	135	—	4741	—	209	—	20	—	—	—	—	—	—	—	5680	—	15544	—	538	—
14	Dobra	727	631	1358	518	370	888	67	522	372	894	68	248	201	449	149	91	240	53	129	81	210	48	1628	—	—	—	3185	—	1028	20	98	—	—	—	—	—	50	—	5989	20	29062	75	1217	19
15	Făgăraș	1559	1305	2864	1386	904	2290	72	1308	852	2160	70	629	587	1216	410	327	737	62	367	291	658	55	1700	—	300	—	7000	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	9000	—	56649	86	1725	36
16	Geógiu	1806	1345	3151	1112	669	1781	57	1011	579	1590	51	659	512	1171	297	202	499	46	253	177	430	42	1010	—	270	—	9880	—	110	—	80	—	100	—	—	—	—	—	11450	—	23130	68	279	30
17	Hațeg	1470	1434	2904	1080	921	2001	69	1080	921	2001	69	511	491	1002	367	259	662	66	367	295	662	66	300	—	—	—	5225	—	—	—	—	—	100	—	—	—	—	—	5625	—	18597	—	—	—
18	Ilia	1428	1123	2551	1000	619	1619	67	996	615	1611	66	524	414	938	335	210	545	67	333	209	542	66	2598	20	72	75	4393	30	2369	55	240	—	—	—	—	—	—	—	9673	80	16481	90	345	80
19	Lupșa	822	656	1478	611	310	921	62	611	310	921	62	347	265	612	103	40	143	26	103	40	143	26	120	—	600	—	4520	—	—	—	50	—	100	—	—	—	—	—	5640	—	16589	—	5841	60
20	Mediaș	488	447	935	442	419	861	84	381	380	761	78	198	194	392	164	168	332	78	132	137	269	70	261	—	491	—	3305	—	141	—	—	—	100	—	—	—	—	—	4388	—	22492	—	491	—
21	Mercurea	1541	1472	3013	1122	843	1965	64	1097	816	1913	62	640	659	1299	257	278	535	46	225	252	477	43	1800	—	680	—	6305	—	415	—	—	—	50	—	—	—	250	—	9500	—	46938	—	208	—
22	Murĕș-Oșorheiu	390	374	764	346	301	647	78	346	301	647	78	132	128	260	91	75	166	70	91	75	166	70	525	—	—	—	2055	—	630	—	—	—	250	—	—	—	—	—	3460	—	19550	—	3244	—
23	Orĕștia	1393	1255	2648	1056	905	1961	74	1002	882	1884	71	376	394	770	266	286	552	68	249	272	521	64	990	—	4100	—	5500	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	10590	—	62173	07	3483	—
24	Reghin	696	871	1867	695	489	1184	63	670	470	1140	61	458	419	877	246	179	425	48	246	179	425	48	200	—	630	—	4370	—	310	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5510	—	25526	16	1013	57
25	Sebeș	2141	2132	4273	1591	1331	2922	69	1516	1234	2750	67	923	962	1885	437	429	866	47	404	400	804	43	5170	—	2825	—	1100	—	179	—	—	—	50	—	—	—	—	—	9324	—	57236	45	12890	—
26	Seliște	1128	1063	2191	1044	928	1972	90	1015	897	1912	88	407	482	889	220	348	568	69	160	324	484	58	5160	—	2378	—	5816	—	202	—	100	—	—	—	200	—	100	—	13656	—	103975	77	11956	34
27	Sibiiu	1769	1754	3523	1527	1435	2962	84	1475	1405	2880	80	833	816	1649	408	449	857	53	376	425	801	48	2020	—	7093	—	4146	—	—	—	—	—	—	—	—	—	150	—	13609	—	106398	87	2923	44
28	Sighișóra	1121	1208	2329	889	950	1839	83	751	753	1504	65	445	510	955	352	373	725	70	275	256	561	59	247	50	917	—	5443	50	2235	—	—	—	550	—	—	—	40	—	9433	—	33918	58	10290	—
29	Solnoc	511	274	785	288	109	397	50	194	42	236	32	162	102	264	52	28	80	37	39	23	62	24	—	—	—	—	3000	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3000	—	1433	—	23	—
30	Têrnava	849	759	1608	602	474	1070	70	577	431	1008	65	278	267	545	138	104	242	48	115	85	200	39	194	90	20	—	3035	20	1699	90	687	90	50	—	—	—	—	—	5000	—	26207	03	5291	50
31	Treiscaune	1237	1157	2394	920	695	1615	69	812	625	1437	64	489	510	999	172	188	360	36	149	162	311	31	1188	40	150	—	4357	35	758	70	264	20	700	—	—	—	—	—	7842	35	31028	49	2375	24
32	Turda	821	665	1486	537	388	925	60	507	343	850	56	335	267	602	94	66	160	27	73	46	119	20	190	—	—	—	2338	80	258	—	78	—	—	—	—	—	—	—	3051	—	20564	82	1445	75
33	Unguraș	971	795	1766	618	425	1043	57	578	395	973	55	363	336	699	243	201	444	69	208	182	390	56	—	—	—	—	3426	—	1576	—	—	—	250	—	—	—	—	—	5330	—	16005	27	227	23
34	Zarand	1962	1351	3313	1295	478	1773	54	1273	481	1754	53	683	595	1278	301	139	440	35	293	137	430	34	1740	—	332	—	7960	—	358	—	110	—	—	—	—	—	—	—	10500	—	30055	70	11341	—
	Suma	41047	36129	77176	29893	22927	52820	72	28506	21107	49413	70	16187	15010	31197	8540	7581	16121	52	7654	6767	14421	45	56219	80	35817	—	146313	90	15307	85	2001	20	3350	—	1200	—	990	—	260999	75	1308936	38	144684	48

Redactor prov. Dr. Elie Cristea.

Editura și tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 47. Sibiiu, Joi, 30 Aprile (12 Maiu) 1898. *Anul XLVI.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.

Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:

Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei or 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Nr. 3547 Pres.

Cerculariu

cătră iubitul cler parochial din archidiecesa Transilvaniei.

Am înțeles din isvor autentic, că din óre-care parte se lucră înt'acolo, ca Dumineca viitóre, 3/15 Maiu, preoțimea nóstră parochială sĕ țină pretutindenea predici în biserică întru amintirea adunării poporale române, ce s'a ținut înainte de 50 de ani în Blaș; ér unde n'ar puté sĕ se țină predici, acolo preoțimea sĕ pomenéscă sub sânta liturgiă, la eșirea cu darurile, numele tuturor conducĕtorilor români din anii 1848—1849.

Nu este chemarea mea sĕ mĕ pronunț la acest loc, fie într'una, fie într'alta direcțiune, asupra evenimentelor din anii amintiți, reservate criticei unei istorii imparțiale în viitoriu, și nici nu sum chemat sĕ regulez în present ținuta particularilor față de reminiscențiile acelor ani; este însĕ fără îndoiélă o datorință nedispensabilă pentru mine, ca sĕ feresc bisericile nóstre, aceste sânte case de rugăciuni, destinate esclusiv cultului dumnedeesc, de tot felul de înrîuriri ale valurilor politice, și de asemenea sĕ feresc pre clerul parochial de alunecare în acțiuni străine de chemarea lui, cari ar puté trage după sine numai urmări grave, mai ales între împregiurările de acum pentru noi și biserica nóstră nefavorabile.

Fac deci atent prin cerculariul acesta archipastoral pre iubitul meu cler parochial și totdeodată îl îndrumez: ca în ce privesce intențiunea de a se sĕrbá bisericesce diua de 3/15 Maiu, ca sĕrbătóre națională, sĕ nu dee ascultare învitărilor, cari póte sĕ-i vină dela ómeni de altcum cât de onorabili, dar cu totul necompetenți în afacerile ritului bisericesc, și nici într'un cas sĕ nu'și permită, nici sĕ permită altora a face în biserică, sub sânta liturgie, sau afară de aceea, lucruri, cari din partea autorităților de stat pot fi cualificate de demonstrațiuni, sau chiar de agitațiuni politice în contra statului, și cari ca atari fiind strîns oprite, afară de urmările grave pentru făptuitori, ar compromitá și insa-și biserica, spre dauna ei necalculabilă.

Sibiiu, 28 Aprile (10 Maiu), 1898.

Miron Romanul m. p.,
archiepiscop și metropolit.

O luptă.

(*) In dilele trecute unul din puținele nóstre diare a comunicat un țipăt sfășietor de inimă, eșit din peptul unui Român apăsat. Era pare că un strigăt răgușit și fioros al unui om desperat, care se sbate din rĕsputeri, dar zadarnic, în fața forței ce-l sugrumă. Era în acel glas tótă desnădejdea unui om ce se vede stând la marginea prăpastiei, tîrît acolo de adversaru-i superior în forță brută.

Sângele-ți înghéță 'n vine, părul ți-se face măciucă și pumnul ți-se încleștéză audind acest țipăt de spaimă, acéstă spasmodică chemare într'ajutor. Sufletul și consciența ți-se revóltă și tulbură, ochii îți iau forme rigide cetind acéstă năvalnică erupțiune a durerei.

Eată tabloul:

Un Român, impiegat la căile ferate maghiare de lângă Arad, e provocat sĕ-și unguriseze numele, căci dimpotrivă va fi dat afară din slujbă. De 4 ani el muncesce în acéstă funcție subalternă, cu pricepere multă și cu mare strădanie, — dar la înaintare a fost totdéuna preterat, pentru-că e Român. Și ca sĕ le facă stăpânilor un hatîr, și-a călcat pe inimă deși îl duria amar, a întrodus în familia sa limba maghiară, și-a învĕțat femeia și copii limba acésta străină, ér românesce vorbiau numai pe furiș. Cu tóte aceste însĕ totuși n'a înaintat, căci mai avea sĕrmanul încă un *corpus delicti*, adecă un nume neaoș românesc, nume moștenit dela strămoși, nume la care ținea ca la viața sa și de care era fălos, căci îi suna sonor și dulce. Puternicul instinct de conservare îl îndémnă a ținé cu atâta cerbicositate la numele sĕu din dile.

Și adversarul înverșunat de acéstă încăpățínare a Românului îl pune în fața alternativei: sau îți ungurisezi porecla sau te izgonim din slujbă.

Eată-l deci pe bietul funcționar tîrît la marginea prăpastiei. Privind îndĕrĕt, el își vede neamul seu românesc, își aduce aminte de părinții și strămoșii sei, cari au avut cinstite nume românesci și au trăit păstrându-și numele și sângele românesc până la mórte și lăsându le moștenire urmașilor. Inaintea sa însĕ vede urgia némului românesc, prăpastia ce-l amenință, prăpastia în fundul căreia stă adversarul și îl cheamă cu înșelătóre făgăduințe.

In psihicul bietului Român se încinge o luptă zdruncinătóre. El ar despecta momelile tóte, ar respinge cu dispreț ofertele adversariului și încât pentru sine ar suferì martiriu, ba mórte chiar pentru cinstea numelui sĕu, — dar alta e ce'l doare și ce'l face a'și înălța vocea sa desperată cătră neam.

„Mai bine mort, decât se fac lu- [illegible] — dice Românul de care e vorba — *„dar ce sĕ fie de familia mea? Eu rĕnd n'am, pămĕnt, casă, nu-i, numai doi copii și femeia“...*

Ací culminéză grozavul situației. Dacă bietul funcționar nu se lasă momit, ci preferă a eși din slujba statului remâne în miserie pe stradă cu soția și cu micii copilași, cari plâng de fóme și cer pâne. O, și pentru plânsul de fóme al copiilor mulți părinți se renégă, se jertfesc și sunt capabili de ori ce lucru în desnădejdea lor. Astfel și acest Român cădé-va, lupta se va sfĕrși cu căderea lui în prăpastie, în brațele adversariului. Și în jurul lui vor rîde cei din tabĕra adversară, vor rîde rîsul lui Mifistofel, care, precum se povestește, își oferă ajutoriul ori căruia, căci scie, că acela îi devine pradă....

Eată aici o luptă a unui individ, care pozéză o luptă întreagă națională!

Căci nu e un cas isolat acesta, care n'ar mai avé păreche la noi. Sunt sute de funcționari români în serviciul diferiților rami ai statului. Sute de inși sunt puși în fața aceluiaș ultimat: Sau vĕ ungurisați, sau rĕmâneți pe stradă cu soții și copíi. Sute de suflete se sbuciumă și svârcolesc în aceeaș luptă sufletéscă. Și cum miseria e mare și generală, ér caracterele și consciința națională adeseori zidite pe nisip, trec deci de deci în tabera străină. An de an au desertat și până acum ostași din tabera românéscă, dar acum siluirea păgână și góna nebună în potriva numelor românesci a ajuns în stare de paroxism.

Ne înfiorăm, încremenim în fața acestei situații ce ne crează nesățioșii. Suntem în aceeaș stare sufletéscă ca omul, care în vis e mușcat de câne și vrĕnd sĕ strige nu póte, nici sĕ fugă sau sĕ se apere nu este în stare. [illegible] român ne sfâșie inima ca un cuțit, însĕ ajuta nu-i putem. N'avem putință materială de a ne apăra îndeajuns instituțiunile nóstre culturale și a le feri de prăpastie, necum a sări în ajutorul celor singuratici. Și asta ne doare.

Denunțăm însĕ lumii acéstă stare insuportabilă a nóstră. Denunțăm acéstă meschină luptă de esterminare în potriva nóstră. Denunțăm acest sistem în care:

> *„Tradarea e stimată, dreptatea o himeră,*
> *Un drept e împilarea, scandalul element,*
> *Morala e o glumă, iubirea efemeră,*
> *Corupția la modă, desfrâul un talent“.*

FOIȚA.

Barbu lăutaru.

Despre vestitul și la timpul seu, pe când trăia, aprópe de tótă suflarea cunoscutului lăutar Barbu din Iași, „Fóia Poporală“ din Bucuresci publică după scriitorul Carlos del Perriéres, următórea povestire:

Lăutarii sunt trubadurii Românilor.

Într'o séră vestitul musicant Liszt voì sĕ-i asculte; el se afla atunci la castelul Alexandri, marele poet român. Lăutarii fură aduși.

Ei erau țigani din Iași și conducĕtorul lor era Barbu lăutarul. Toți îmbrăcați în anterie, cu căciuli de óie pe cap și cu opinci. Un pĕr lung le atêrna pe umeri. Barbu era bĕtrân; barba lui aprópe albă îi cădea până la piept și când te privia, vedeai la el niște ochi plini de inteligență și de vioiciune.

Când intrară puseră toți mâna pe piept și se înclinară până la pămênt. Stăpânul casei îi cinsti cu șampanie și apoi le făcu un semn.

Barbu își luă arcușul și salonul cel mare rĕsună de cântecile lor.

Ca instrumente avéu: vióra, naiul și cobza.

Barbu începu sĕ cânte întâiu un marș național; sfârșindu-l, boerii entusiasmați îi aruncară galbeni în păharul cu vin, spunêndu-i:

— Bea Barbule!... bea!

Și bĕtrânul căntăreț bea vinul și galbenii pe care îi ținea în gură și-i scotea apoi, după-ce-'i săruta cu evlavie.

— Ascultă-mĕ Barbule, îi zise Nicolae Sturdza, ia cântă-ne: Tu-mi ziceai.

Barbu se plecă cu respect și apoi începú a cânta.

Tu-'mi ziceai odată, îl cântau lăutarii de te fermeca. Alți doi lăutari cântau din gură, trăgênd ușurel din cobză; cântau cuvintele atât do duióse din cântecul cunoscut in România: Tu-'mi ziceai odată.

După-ce sfîrși romanța, Barbu înflăcărat de un entusiasm cu totul artistic, lasă sĕ-i alunece arcușul într'un cântec popular plin de foc. Liszt nu scotea o vorbă. Stăpânit de măreția scenei, care o avea sub ochi, el asculta pe acesti trubaduri, cari nu se îndoesc de loc de ceea-ce însemnéză musică.

În acéstă musică a poporului român te lovești de strigăte sfâșietóre, plângeri tânguiri ale inimei, ér cântecul lung și puternic e susținut de sunetul monocord al cobzei.

Liszt asculta mereu: rĕsturnat într'un jelț de stejar, el se uita la lăutari, de părea că-i înghite cu privirea. Din când în când îl vedeai cuprins de o agitare care contracta fața lui fină.

După ce lăutarii sfîrșiră de cântat, el își împreună mânile și rĕsuflă cu putere:

— Oh! dise el, cât e de frumos!

Adunarea tótă isbucni în aplause. Liszt scóse din buzunar un pumn de galbeni și punêndu-i în păharul lui Barbu îi zise:

— Sĕ bem amêndoi, lăutare!

Cele dóuĕ păhare se ciocniră. Liszt era așa de impresionat, încât când puse păharul la gură, îi tremura mâna.

*

In fundul salonului, boierii obicĭnuiți cu aceste cântece, vorbiau între ei, aruncând după fiecare cântec câte un galben în păharul bĕtrânului cântăreț.

După câteva secunde, Liszt se sculă și mergând la Barbu îi spuse:

— Tu mi-ai făcut cunoscută musica ta, să-'ți cânt și eu pe a mea.

Să așază la piano, în mijlocul tăcerei generale. Lăutarul cu vióra în mână asculta cu atențiune, fără a clipi din ochi.

Insuflețindu-se, cu capul dat pe spate, cu ochii întredeschiși, degetele-'i alunecau dela un capăt la celalalt al pianului.

Era un tablou fermecător; nici odată Liszt nu se ridicase la o așa înălțime; boierii ascultau înmărmuriți și încântați; lăutărul, el, înțelegea; se uita țintă la pianist și nu perdea o notă din cântecul lui.

Liszt se sculă dela pian in mijlocul aplauselor frenetice ale întregei adunări.

Barbu vení la el și la rândul seu întinzêndu-'i un păhar de șampanie, îi spuse:

— La rândul meu, stăpâne, te rog să bei.

Păharele se cocniră.

— Barbule, îi zise Liszt, ce crezi tu de acest cântec?

— E așa de frumos stăpâne, respunse Barbu, încât dacă-'mi dai voe, m'ași încerca să-'l cânt și eu.

Liszt avú un suris de neîncredere.

Lăutarul se întoarse către orchestra lui și începu se cânte marșul unguresc.

Barbu amănunți pe vióra lui tótă improvisatia artistului, care asculta cu o băgare de seamă, cum nu 'și-o póte închipuí cineva.

Orchestra 'l însoția, cu privirile îndreptate spre bătrânul lăutar.

Când sfârșí marșul, Liszt se sculă, vení drept la bătrên, îl îmbrățișă cu foc, apoi ridicând după vechiul obiceiu, păharul plin cu șampanie și cu galbeni, îl întinse lui Barbu zicându-'i:

— Bea Barbule, bea, căci Dumnezeu te-a făcut artist, și tu ești mai mare decât mine.

Carles del Perrieres.

Delegaţiunile austro-ungare s'au întrunit în Budapesta Luni în 9 Maiu n. pentru a desbate chestiunile de resort comun.

Proiectele ce au sĕ fie desbătute mai întâiu în şedinţe separate şi pe urmă în şedinţele comune a delegaţiunilor ambelor ţĕri, sunt următórele: Budgetul comun pentru anul 1899; votarea creditului estraordinar pentru susţinerea trupelor în confiniile ocupate; votarea unui credit ulterior de 301 milióne pe anul 1898 pentru armatură, material de rĕsboiu şi mĕsuri de fortificaţiune, ceea-ce se motivézĕ cu cheltuelile ce s'au făcut pe timpul critic al erumperei rĕsboiului greco-turc; un credit ulterior pentru espediţiunea la Creta şi încă vr'o câteva alte credite. Cu totul se cere încuviinţarea unei sume de 201 milióne pentru posiţiile amintite. Venitele vamale sunt socotite cu $3^1/_2$ milióne mai mult ca până acum. Relativ la cuotă nu esistă proiect, se va discuta chestia separat. Pentru provederea armatei comune cu cină mai corĕspunḑĕtóre se pretinde o sumă de 852.909 fl. Pentru praful fără fum pe séma artileriei se va vota suma de 600.000 fl. Pentru disposiţiile fortificaţiuni lor pe lângă cele $3^1/_2$ milióne de până acum se cer alte $2^1/_2$ milióne fl.

In şedinţa de Luni s'au constituit. Delegaţiunea austriacă şi-a ales de president pe cavalerul Iavorszky, care în discursul de deschidere a dat espresie părerii de rĕu, că până acum nu s'a putut vota un proiect de lege asupra cuotei, care sĕ serve de basă la desbaterile delegaţiunei. Delegaţiunea maghiară şi-a ales de president pe Széll Kálmán Acesta a făcut în discursul seu apoteoza politicei de pace urmate de alianţa triplă, — socotindu-o în parte drept merit a cârmei înţelepte în fruntea căreia stă Maiestatea Sa regele şi dibaciul ministru de esterne contele Goluchowsky. Acelaşi orator a

statele din Balcan.

Proiect de lege despre dotaţiunea clerului. După cum scrie „Pester Lloyd“ în numĕrul sĕu de séra din 4 Mai, în şedinţa comună a comisiunei de drept public şi privat şi a celei financiare, ţinută în 3 Mai, atât baronul Desider Pronay cât şi *Dr. Iosif Gall*, au făcut mai multe amendamente la proiectul de lege despre dotaţiunea clerului, nu numai în privinţa ştolei ci şi în privinţa altor disposiţiuni ale acelui proiect, cari amandamente însĕ nu s'a primit.

Am dori sĕ cunóscem mai de aprópe atât amandamentele, cât şi dispo iţiunile din proiect la cari acelea s'a făcut.

In momentul ultim suntem informaţi, că dl Dr. Gall va funcţiona în şedinţa casei magnaţilor ca referent al proiectului de lege sus numit; ceea ce ne face a presupune că dl I. Gall are speranţa a i se primi în plenul casei amandamentele făcute în comisiuni.

Sibiiul centru de maghiarisare. In legătură cu primul nostru de astăḑi reproducem un comunicat al ḑiarului „Egyetértés“ ce i sa trimis din Sibiiu. Eată-i cuprinsul:

„Din Sibiiu ne sosesce o ştire fórte îmbucurătóre asupra maghiarisării.

Intr'o şedinţă a casinei maghiare, „*Polgári kör*„ Aranyosi, funcţionar la tren, a propus ca membrii sĕ şi ţină de datorie patriotică a îndemna pe oficianţii, cari sĕ află în slujbă de stat ca să-'şi maghiariseze numele străinsunător.

Şedinţa a primit acéstă propunere şi totodată l'a încredinţat cu conducerea propagandei pe Aranyosi — care a procedat aşa de zelos, încât a ajuns la resultate strălucite. In scurtă vreme 158 Valachi şi 63 Saşi 'şiau dat rugarea cătră ministrul de interne, ca sĕ le permită a'şi schimba numele străin cu cele unguresci. Valachilor din Sibiiu şi Saşilor verḑi natural că nu le-a preaconvine acéstă patrioti :ă mişcare. Foile lor scuipă foc de mânie, ba se irită atât de sălbatec încât vor face de sigur cunoscinţă cu procuratura. Zelul lor însĕ e zadarnic căci precum aflăm îşi vor maghiarisa mulţi încă numele.“

Astfel Egyetértés. Adevĕrul e că în copul maghiarisării numelor se lucră şi în Sibiiu ca şi în tóte oraşele locuite de nemaghiari, ér cei espuşi sunt deocamdată funcţionari de stat, în special cei dela căile ferate. Cum s'a constatat, funcţionarii superiori au mandat direct dela guvern a lucra în direcţia acésta. Incât pentru succesele ce le-ar fi obţinut deja, maghiarisându-se numai în Sibiiu în timpul din urmă 158 Români şi 63 Saşi, — comunicatul lui Egyetertes e mincinos. Noi ştim că afară de vre-o ḑece inşi, Saşi şi Români laolaltă toţi aplicaţi la căile ferate al căror nume a fost comunicat şi în monitorul oficial, nu s'au întêmplat maghiarisări de nume.

„Sionul“ n'are tocmai mult motiv se salteze de acéstă ruşinósă victorie!

* * *

Un chip laudabil de a sĕrba ḑiua de 3/15 Maiu. O parte a inteligenţei din comitatul Hunedórei — cum aflăm din „Revista Orăştiei“ — a hotărît a stărui pe lângă publicul românesc sĕ eternisese amintirea ḑilei memorabile de 3/15 Maiu prin o manifestaţie de jertfă naţională, contribuind pentru convictul ce e sĕ se înfiinţeze la gimnasiul din Brad. Dorim succes la intruparea nobilei idei.

Papa îi Germania-luterană. Un publicist clerical francez Des Houx, care are relaţii intime cu vaticanul, a comunicat în ḑilele aceste scirea de sensaţie, că papa a dat ordin unui cardinal a întra în pertractari cu guvernul german în scopul ca Germania sĕ priméscă patronajul asupra creştinilor din Turcia şi China Până acum avé acest patronat Francia, însĕ papa vĕḑênd cum sunt tractaţi catolicii în acéstă ţară catolică, cum mănăstirile se închid şi ordurile de călugări şi călugăriţe sĕ alungă peste graniţă, sa simţit nevoit a se adresa Germaniei protestante, unde asemenea lucruri nu se întêmplă. Numitul

primi de sigur cu mai multă afabilitate intenţiile papei, decât Francia catolică cea ateistă sau decât bunăóră Rusia cea ortodoxă şi duşmănósă papei.

Este acesta fără îndoială un slab atestat pentru papistaşism, când însuş papa constată, ca o ţară papistaşă din cause morale nu mai este capabilă a susţiné patronajul asupra creştinilor din ţerile păgâne şi când acest papă se simte nevoit a se adresa celor mai îndĕrĕtnici duşmani ai bisericei papistaşe — protestanţilor.

Denunţare.

„*Tribuna Poporului*“, Nr. 80. de Mercuri, publică o corespondenţă din Bucuresci în care se ḑice, că părintele *Voina* din Braşov de câteva ḑile s'ar afla în capitală, „care în mare taină ar fi spus la o mulţime de naţionalisti, că gimnasiul din Braşov e în mare primejdie şi că dacă dl. *Sturdza* nu va da bani, gimnasiul e perdut“.

Noi nu credem, că părintele *Voina* pentru aceea s'ar fi dus la Bucuresci, ca sĕ céră dela dnul Sturdza bani pentru gimnasiul din Braşov, pentru-că dnul *Voina* prea bine scie, că nici gimnasiul, nici biserica *Sfântului Nicolae*, ca unul din susţinĕtorii gimnasiului, nu póte dela dnul *Sturdza*, ca dela şeful guvernului Romániei, nici cere nici primi bani pentru gimnasiul din Braşov.

Póte înse pretinde biserica *Sfântului Nicolae* din Braşov, echivalentul bunurilor avute în România, care înse prin vicisitudinile timpurilor au trecut din folosinţa ei în folosinţa statului.

Décă părintele Voina ca delegat al bisericei *Sfântului Nicolae* din Braşov petrece prin Bucuresci, credem că numai în aceasta afacere muncesce.

Fórte rĕu fac toţi aceia, cari în aceste timpuri grele, din interes de partid se folosesc în publicitate de situaţia gimnasiului din Braşov, care nici când n'a primit subvenţie dela statul României, ci când a primit vr'o sumă óre-care, a primit-o numai ca órecare desdaunare pentru bunurile avute în România, la cari ea nici când n'a renunţat.

Fondul de pensiune preoţesc.

—Altă voce din cler—

Onorată Redacţinne!

Precum în vechime pentru întréga omenime decăzută „moralicesce“ a fost o necesitate arḑĕtóre venirea Mesiei, carele sĕ o salveze aducându-o la cunoscinţa adevărului, — aşa pentru mult cercata preoţime gr. ort. română decăzută „materialicesce“ necesitate arḑĕtóre a fost apariţiunea unei instituţiuni de felul aceleia precum este acum „fondul de pensiune preoţiască“.

Ea a apărut precum şcim la Maiu 1891. —

Durere înse că necredinţa în ajutorul acestei instituţiuni mântuitóre, sĕ pare a fi încă şi mai mare din partea celor chemaţi a o îmbrăţişa decât a acelora, cari din necredinţă au răstignit pe Mântuitorul lor! — Căci aceia au dat graţie Salvatorului barĕm 33 ani, ér noi preoţimea — deşi instituţiunea din cestiune fiind o lucrare omenască, pentru a căreia ducere îndeplinire sĕ recere graţia unui timp cu mult mai îndelungat — totuşi îi ameninţăm esistinţa în o măsură atât de mare, încât sĕ vede a apune, înainte de ai putea cunósce şi gusta nici cele dintâiu fructe ale ei.

Şi óre, cari sunt armele nimicirei ale acesteia?

Răspunsul acestsi întrebări lam primi cu multe ocasiuni făcêndu-se împutări diferite cari însĕ tóte sĕ unesc în „neatenţiunea“ şi „îndiferentismul“ ce'l arătăm faţă cu acéstă instituţiune. Indiferentism atât material cât şi moral, — nişce arme destul de puternice nimicitóre:

E lucru natural, ca grădinarul, care sădindu-şi odată grădina cu pomi şi cu plante — numai atunci sĕ va putea bucura de ródele plantaţiuuei lui, dacă nu se va mărgini numai la atâta, ci îşi va continua şi mai departe- la timp potrivit cu zel aplicaţiunile recerute.— Tot asemenea şi noi preoţimea gr. ort., dacă voim sĕ ne bucurăm de fructele acestei instituţiuni mareţe acum, ér urmaşilor noştri sĕ lăsăm un suvenir de plăcută aducere aminte, — numai aşa vom isbuti, dacă acum la timp potrivit nu ne vom lăsa stăpâniţi de indiferentism ci vom lucra cu zel şi abnegaţiune!

In împrejurările actuali de miserie îndiferentismul material ce'l arătăm, pare că nu ni s'ar putea lua în nume aşa de rĕu decât îndiferentismul moral manifestat atât de mult prin tăcere prelângă tóte nemulţămirile şi nedumeririle ce le avem faţă de fondul nostru preoţesc. Acésta tăcere însémnă atâta cât desconsiderare; ér desconsiderarea arătată faţă de o instituţiune menită a ne ajutora copii şi soţiile la timp de văduvire se pare a nu fi tocmai potrivită cu nesce părinţi bine voitori ai familiei şi naţiunei lor. Căci până când mulţi dintre preoţi prin asigurări îmbogăţim înstitutele de dsigurare streine, ar trebui să contribuim cu bunăvoinţĕ din puţinul ce avem şi pentru scopul progresărei fondului preoţesc menit esclusiv spre ajutorul nostru. Acéstă datorinţă impusă şi moralicesce, numai aşa o vom putea împlini cu iubire şi bunăvoinţă, dacă mai întâiu vom căuta căi şi mijlóce pentru delăturarea nedumeririlor ce par a esista faţă de acéstă instituţiune. Calea cea mai scurtă şi locul cel mai potrivit pentru întrunirea părerilor nóstre diferite în chestiunea fondului preoţesc este organul nostru bisericesc „Telegr. Rom“. — după cum a binevoit a nota On. Red. în nr. 43, — carele fiind şi dealtfeliu jurnalul de casă al fiecărui preot, uşor s'ar putea face lumină.

Mi-am permis şi subscrisul a luat condeiul în mână în bună credinţă fiind, că în modul acesta voi contribni şi eu câtuş de cât la mişcarea interesului moral faţă de cestiunea fondului preoţesc, precum şi la ridicare ei din noroiul indiferentismului şi a desconsideraţiunei. In legătură cu părerile colegului părinte I. Pasca din Nr. 43 al „Telegr. Rom.“ cari păreri cred că nu numai din partemi, ci din partea întregei preoţimi vor fi fost cu căldură îmbrăţişate, — îmi permit a face amandamentul, că ar fi o necesitate neamânaveră, atât în înteresul preoţimei cât şi a fondului de pensiune şi al dreptăţii însaşi, a sĕ face o revisuire respective o constatare nóuă a stărei parochilor din partea autorităţilor nósrre superióre bisericesci; în urma căreia s'ar descoperi nu puţine parochii cu un venit anual dela 800 — 1000 fl. şi cu rangul de clasa III a, după care rang sĕ solvesce şi tacsa anuală la fondul de pensiuni Venitele acestor parochii sĕ ţin sub obroc cu ocasiunea escrierilor de concurse şi astfeliu sĕ ocupă de preoţi şi cu mai puţină cualifiicaţiune.

O nedumerire earăşi, de care sunt stăpâniţi mulţi dintre preoţi este: că unii preoţi ajunşi în urma vreunei nenorociri séu în urma bătrâneţelor 'l neputinţe şi prin urmare neopţi pentru purtarea oficiului lor în mod póte nici pe de jumetate corespunḑător, — nu primesc pensiune, deşi pótecă au solvit tacsele anuali cu tótă corectitatea, ci sĕ lasă în funcţiune şi mai de parte, acordându-sĕ la cererea respectivei parochii lipsite, un capelan, trecând cu acéstă ocasiune tot dreptul de pensiune a preotului veteran asupra capelanului sub cuvênt că parochia nu e datóre a solvi tacsa la fond numai pentru un preot. Ce sĕ întêmplă apoi? Venitul $^1/_3$ ce'l primesce preotul neputincios dela capelan sĕ consideră ca pensiune, precând la acest venit a avut drept respectivul preot se conteze chiar şi înainte de înfiinţarea fondului de pensiune şi şi atunci chiar când n'ar fi solvit nici o singură para în favorul fondului. — Prin urmare tacsa fundamentală precum şi tacsele anuali pe aprópe 30 — 40 ani rĕspunse în favorul fondului din partea unui preot cu venite puţine şi familie grea, sunt o prea mare jertfă, plus pierderea venitelor $^1/_3$din parochie pre care le primesce capelanul. —

Acésta póte e una dintre cele mai mari nemulţămiri a preoţimii faţă de fondul preoţesc. Căci cei mai mulţi preoţi până la ani 40 de servit devin neputincioşi şi neapţi în servit din causa bătrâneţelor séu din causa vreunui morb care e greu de constatat s. e. reomatismul, carele împiedecă pe preotul adeseori nu numai dela împlinirea datorinţei sala oficióse, ci chiar şi dela ocupaţiunile sale economice private aprópe singurul isvot de venit şi razim al familiei sale. —

Drept aceea spre delăturarea nemulţămirei în acéstă privinţă, după modesta mea părere sar putea aplica următórele 3 modalităţi:

1. Dreptul de pensiune al unui preot cu capelan sĕ nu trécă asupra capelanului, ci să rămână ne schimbat, solvind atât preotul respectiv cât şi comuna bisericéscă tacsele anuali şi mai departe. Incât pentru înrolarea şi a capelanului la fondul de pensiune, acela sĕ'şi solvéscă taxele anuali recerute începând cu întrarea sa în funcţiune cu drept de pensiune, plus taxa fundamentală, ér parochiei respectivă sĕ-i sĕ mai impună încă o taxă anuală, provisorică până atunci, până când preotul mai în etate a rĕposat séu s'a pensionat. Astfeliu fondul de pensiune ar avea favorul, că i s'ar înmulţi membrii, ér preoţii nu ar avea motiv de nemulţămire. Prin ceea ce s'ar delătura unele din obstaculele ce le întimpină fondul de pensiune astăḑi din partea preoţimei. Earăşi un favor al fondului şi al nostru al tuturora;

2., A dóua modalitate ar fi: a li se acorda preoţilor cu capelan deodată cu întrarea acestuia în funcţiune, cel puţin $^1/_3$ din pensiunea ce'i compete după anii pentru cari a solvit taxa, până când va fi în viéţă; ér după mórte vĕduva respective orfanii sĕ se împărtăşescă conform normelor staverite; şi

3., Dacă ambele aceste modalităţi ar fi greşite şi neducătóre la scop, să se restitue astorfeliu de preoţi cel puţin taxele anuale rĕspunse, — fără interese conform §. 25 din statute.

Mi-am luat cutezanţa a da publicităţii părerea mea individuală în cestiunea fondului de pensiune preoţesc în speranţă că On. Redacţiune, ori Onoraţii colegi preoţi vor putea arĕta o cale póte şi mai practicabilă în privinţa celor sus menţionate. Ca astfeliu discutându-sĕ cestiunea fondului preoţesc şi de péna şi ideile altor preoţi mai maturi şi póte mai probaţi, — sĕ se lămuréscă. Ca uşuraţi în chipul acesta de povara nedumeririlor şi a nemulţumirilor sĕ putem urma cuvintelor poetului, carele ḑice:

Pe calea armoniei sĕ mergem dar de acuma,
Cârmaci sĕ fim cu toţii, şi toţi ocârmiţi;
In minţi cu înţelesul, în inimi cu iubirea
De neam şi de moşie, sĕ începem la zidirea
„Palatului“ în cari trăivom strins uniţi....

Caţa, 25 Apriliu 1898.

cu distinsă stimă:
Patriciu Pintea,
preot-capelan,

Din tractul Mercurei.

Onorate Dle Redactor!

Conform convocatorului din 14 Februarie a. c. despĕrţământul reuniunei învĕţătorilor din protopresb. gr.-or. al Mercurei şi-a ţinut adunarea sa de primăvară în ḑilele de 11 şi 12 Aprile a. c. în comuna Ludoş.

Cu multă satisfacţie trebue se constat, că afară de preapuţini membrii mai bătrâni ai acestei corporaţiuni toţi sunt la înălţimea chemării lor, ceea-ce o dovedeşte presentarea lor cuviinciósă, desbaterile seriόse şi cunóstinţa de causă dovedită cu aceea ocasiune.

Nu esagerez când ḑic, că acesti membrii ai corpului nostru învĕţătoresc ar putea face cinste ori-cărei naţiuni.

La adunare present era şi protopresbiterul tractului, P. O. D. Ioan Droc, care cu mult interes 'l-am vĕḑut luând parte la tóte discusiunile desfăşurate asupra obiectelor pertractate.

Din raportul comitetului şi al cassariului s'-a vĕḑut, că afacerile despĕrţământului în anul espirat şi-au uămat cursul regulat.

Supus fiind revisiunei computul despre averea despărţĕmêntului şi fiind aflat în ordine, adunarea dă absolutoriu comitetului pentru acela.

Fiind postul de preşedinte, de secretar de cassar şi un membru în comitet în vacanţă, acelea au fost aduse la îndeplinire. De preşedinte a fost ales Ilie Georgescu, directorul şcólei din Poi na, de secretar Nicolae Simulescu, directorul şcólei din Apoldul-de-jos, de cassar Aron Sêrb ér de membru în comitet Romul Vraciu ambii înv. la şcóla din Poiana.

Urméză temele şi disertaţiunile impuse de comitet şi anume:

a) Predarea numĕrului 12 de Ioan Trónca şi Vasilie Bratu;

b) Primăria şi representanţa comunală predată de Ión Bârsan;

c) Musica vocală predată de V. Dobrescu şi Ioan Nicóră;

d) Disciplina şcolară, dóuĕ disertaţii ale membrilor George Albu şi N. Simulescu, cari tóte au fost reuşite.

O lucrare cu pricepere şi cunoscinţă de causă a fost operatul membrului N. Simulescu, pe carele adunarea 'l-a însărcinat cu scóterea ei în broşură.

Atât Sâmbătă în 11 cât şi Duminecă în 12 Aprile c. membrii reuniunei au luat parte la câte-o masă comună unde ne-am petrecut preste aşteptare de bine.

Dintre toastele rostite amintesc pe cel al P. O. D. Ioan Droc, protopop, Ilie Georgescu, Aron Sêrb, păr. Ilie Popp, N. Simulescu, V. Dobrescu, Ioan Bârsan ş. a.

Pentru modul cum fruntaşii comunn, Ludoş au ştiut primi pe membrii acestei brave reuniuni, aceia merită tótă lauda şi cinstea.

Intre aceia aflu de bine a aminti pe Dnii Ioan Cosma, notariu com., Ilie Popp, paroch, precum şi pe învĕţătorii şcólei de acolo, Ioan Trónca şi Ilie Tănase.

Dela acéstă adunare toţi ne-am despărţit cu plăcute suveniri.

De încheiere nu pot decât se doresci ca multe reuniuni învĕţătoresci se avem ca pe cea din protopresbiteratul Mercurei.

Atunci putem fi sigur, că educaţiunea poporului nostru pe bună cale merge şi frumóse şi îmbelşugate róde va aduce némului nostru.

Participantul.

Rĕsboiul ispano-american.

(*O mică învingere a Şpaniolilor*). Se depeşéză că generalul *Brizayes*, comandantul armatei terestre a Spaniolilor pe insulele Filipine, după o luptă de 4 ḑile a ocupat oraşul Panay, cuibul principal al resculaţilor. Armata Spaniolă împreună cu autochtonii cari ţin la stăpânirea spaniolă a făcut asalt cu baioneta asupra oraşului strigând: Trăiască Spania. Dintre resculaţi au rĕmes 500 morţi. Acéstă învingere, pentru liniştea pe insulele Filipine şi pentru primejdia căreia până acum Spaniolii erau espuşi, a fi adecă atacati din dóuĕ părţi — îşi are însemnătatea sa. Influinţă deosebită înse asupra mersul rĕsboiului nu are.

(*Veste despre o luptă mare*). Din New-York soseşte ştirea anunţată acolo de către câţiva oficiali ai republicei Sant Domingo, că în spre Puerto-Picce se aud grozave canonade. Se crede, că flota americană de sub comanda lui Sampson a întrat în luptă cu escadra spaniolă, care a plecat dela insulele capverdice. Depeşe nedemne de încredere anunţă că Spaniolii sunt superiori Americanilor.

(*Tulburările din Spania*) iau dimensiuni şi mai mari. In sgomotósele şedinţe ale camerei înfrângerea armatei spaniole la cavite a devenit obiect de discuţie. Fracţiunile opoziţionale (Republicanii şi Carliştii) fac sgomot teribil spunênd cuvinte injurióse la adresa guvernului. Reginei încă i-se fac imputări probabil, că se va întêmpla o crisă ministerială.

(*Date oficiale despre lupta dela Cavite*). Oficial „Newyork-Herald“ publică numai acum darea de seamă despre lupta dela Cavite. In întelesul acestora lupta dela Cavite a ţinut şepte oare, după cari n'a mai rĕmas nimic din escadra spaniolă, frântă cu desăvârşire. Spaniolii s'au luptat însĕ destul de bărbăteşte. Au perdut cu totul peste o mie de soldaţi, pecând Americanii n'au perdut nici unul. Americanii au puşcat bine şi cu noroc, pecând Spaniolii nu nimereau.

Comandantul Dewey care are partea leului la lupta aceasta a fost înaintat la gradul de admiral.

Noutăţi.

Casina română din Sibiiu, şi-a ţinut în 8 Maiu n. a. c. adunarea generală, la care au participat un considerabil numĕr de membri. Durere însĕ, că din apelul membrilor s'a putut constata, că o parte a inteligenţei sibiene stă departe de acéstă societate a cărei necesitate e indiscutabilă, şi care pune la dispositiunea membrilor sĕi cele mai posibile comodităţi în proporţia contribuirii anuale.

Din raportul anual remarcăm: In 1897 societatea a avut 61 membri ordinari şi 6 esterni; la venite a însemnat fl. 821.69 cr. ér la eşite fl. 777·34 cr., sĕ póte deci susţiné din resursele proprii. A oferit membrilor sĕi 22 ḑiare şi reviste (române, germane şi maghiare), dintre cari însĕ unele sunt date de institutul „Albina“, popicăria din grădina metropolitană, graţie Ex. Sale I. P. S. D. metropolit Miron Romanul şi alte distracţii sociale.

S'a şi decis a se mulţămi „Albinei“ în scris, ér Ex. Sale prin o deputaţiune, pentru marinimosul sprijin dat societăţii.

La reconstituirea societăţii s'au ales în comitet dnii: P. Cosma pesident, Dr. Il. Puşcariu vice-pres., Dr. O. Russu secretar Dr. Beu cassar, Dr. Stroia bibliotecar, Dr. R. Roşca. Pant. Lucuţa, Al. Lebu. On. Tilea, membri com. ér censori dnii: I. de Preda şi Dr. N. Vecerdea.

* * *

Comitetul despărţĕmêntului I (Braşov) al Asociaţiunei s'a contituit într'una din şedinţele sale din urmă în următorul mod: Preşedinte Andreiu Bârseanu, profesor; vicepreşedinte: Georgiu Maior, redactor; cassar: Cornel Aiser, funcţionar de bancă; controlor: Ioan Săbădeanu, comerciant; notar: Nicolau Bogdan, profesor. — „G. Tr.“ află că noul comitet va adresa cât mai curênd un apel către toţi fruntaşii români de pe teritoriul despărţĕmântului Braşov, invitându-i a-se înscrie — întru cât nu sunt înscrişi până acum — între membrii Asociaţiunei.

* * *

Inaugurarea exposiţiei iubilare. Exposiţia arangiată de poporaţia vieneză din ncidentul iubileului de 50 de ani a Maj. Sale Monarchului Francisc Iosif, a fost inaugurată în chip festiv Sâmbătă, în capitala austriacă

Inaugurarea a fost anunţată de sĕrbătorescul sunet al clopotelor. Pe la 3 óre după prânz Maj. Sa s'a îmfăţişat pe *Prater*, locul exposiţiunei, unde staţiona mulţime enormă de ómeni. Maj. Sa a fost primit de cei doi presidenţi ai exposiţiei şi de către archiducele *Otto*, care a adresat Monarchului o alocuţiune, arătând importanţa şi incidentul, care a dat îndemn la arangiarea exposiţiei. Maj. Sa Monarchul a pronunţat apoi între entusiaste aclamaţii discursul de inaugurare a exposiţiei, spunênd între altele, că exposiţia din chestie e oglinda muncei din timpul domniei sale, şi dând expresie dorinţei, ca tot aşa de conscient cum se lucră pe terenul economic şi cultural, sĕ se lucre şi pentru realisarea problemelor viitorului.

* * *

Societatea de lectură Petru Maior învită la *serata literară-musicală impreunată cu joc* ce o va aranja în favorul fondului sĕu sub Patronatul il. sale domnului Dr. Alexandru Mocsonyi de Foen Joi 19. Maiu st. n. 1898. in reduta orăşănéscă (Varosi Vigadó) Budapesta, 1. Maiu 1898. Comitetul aranjator. Inceputul la órele $7^1/_2$. séra Taxa de persónă 2 fiorini, de familiă 5 fiorini. Damele sunt rugate a se presenta in toiletă de soirée séu in costum naţional. Ofertele marinimóse, intrate la adresa cassarului Camil Velican (IV., Lipót-utcza 43, II. 13.), se primesc cu mulţămită şi se vor chita pe cale ḑiaristică.

Programa.

1. Cuvânt de deschidere, rostit de presidentul societăţii.

2. *a*) „Primăvara“, de N. Popovici.

b) „Cât e ţéra“ de J. Vidu; esec. de corul societăţii.

3 „Aria Gertrudei“ din opera Hamlet de Thomas, cântată de domnişóra Valeria Pop, acomp. la pian de Dşóra Clotilda Olteanu.

4. „Petru Maior“ disert. de Iosif Enescu stud. fil.

5. „Fantasie Impromptu“ de Chopin; esecutată la pian de Dşóra Virginia Gall.

6. *a*) „Despărţirea vânătorului“ de Mendelssohn Bartholdy.

b) „Nóptea„ de N. Popovici; esec. de corul societăţii.

7. „Poiana farmecătóre“ de V. Alexandri, declamată de Dşóra Ecaterina Mezei.

8. „Illustrazzione romana“ rhapsodie de Carol R. Karras; esecutată la pian de Dşóra Clotilda Olteanu.

9. *a*) „Flori de nufăr“ de I. Mureşan.

b) „Mugur mugurel“ de G. Dima, cântate de Dşóra Valeria Pop.

10 „Mama Anghelusa“ canţonetă de V. Alexandri, predată de Simion David, rig în medicină.

11. „Marşul cântăreţilor“ de N. Porumbescu; esecutată de corul societăţii.

* * *

Invitare la serbarea şi maialul indatinat ce se va ţiné în Iclanzel la 3/15 Maiu a. c. în folosul şcólei române din loc. Program: 1. La 9 óre a. m. serviciul divin. 2. La 10 óre a. m. dansuri poporale. La 1 óre d. am. şedinţa publică a despărţ. XXV al asociaţiunei. 4. La 2 óre d. am. inceputul dansului inteligentei. 5. La 4 óre d. am. calusierul şi bătuta esecutate de 12 tineri di loc. 6. Producţiunea coristilor din loc. Intrarea de personă 1 fl. de familie 2 fl. v. a. Ofertele marinimósă se vor cuita. Iclanzel 6. Maiu 1898. P. comitetul Arangiatoriu Suciu Orbean. NB. Victualele sunt concrezute st. fam.

* * *

Adunare de popor pentru sufragiul universal. Dumineca s'a ţinut în Budapesta o adunare de socialişti convocată de deputatul dietal *Sima* Ferencz. La adunare, care a avut loc în Városliget au luat parte ca la 25,000 de ómeni. Oratorii au vorbit pentru sufragiul universal. Adunarea a deschis'o *Sima* prin o vorbire, în care spunea că viitoriul Ungariei se întemeiază pe sufragiul universal, şi în acest înţeles trĕbue înaintată Dietei o representaţie. S'au ales doi presidenţi: din partea socialiştilor radicali şi din partea social-democraţilor. Au vorbit apoi mai mulţi oratori, şirul cărora s'a încheiat cu *Sima*, care a spus, că totdeuna va pretinde în dietă drepturile poporului.

* * *

Revoluţie pentru pâne. In Italia continuă rĕscólele din causa scumpirei pânei. In multe oraşe adevărate revoluţii inscenéză rĕzvrătitorii flămânziţi. Depeşile ce sosesc din Italia, vestesc despre revoluţii în următórele oraşe: In *Gonzuno* poporul s'a resculat din causa scumpirei pânei. A fost acuirată miliţia, care a dat foc, omorînd doi ómeni şi rănind pe mai mulţi. In *Piza*, miliţia chemată pentru a înprăstia pe resculaţi, a omorit trei ómeni. Despre o revoluţie ingrozitóre se scrie din *Milano*, unde *250 morţi* şi nenumăraţi vulneraţi sunt jertfa rescólei pentru pnâe.

* * *

Explozia la depositul de cartuşe din Rusciuc. Se scie că în urma îngrozitórei explosiuni dela un atelier de descărcat cartuşe al fraţilor Ivanoff, din Rusciuk, şi care a făcut sute de victime, un proces a fost intentat acestora.

Procesul s'a înfăţişat înaintea tribunalului din Rusciuk, care după opt ḑile de audienţă publică, a condamnat pe Nicolae Ivanoff la 3 luni închisóre corecţională; pe Teodor Ivanoff, la o lună, pe amândoi, în mod solidar, la plătirea sumei de 60.000 lei despăgubiri de către familile victimelor şi la 500 lei amendă.

PARTEA ECONOMICĂ

I. Löser.

Istoria Agriculturei.

Traducţiune autorisată
de
Un prietin al plugarilor.
(Urmare.)

Lucrarea pământului pe domeniile mănăstirilor şi marilor proprietari erau de model, ba sĕ mai lucrau la atari curţi şi uneltele de lipsă pentru lucrarea pământului; după ce s'a înmulţit producţiunea îndustrială aci, le a venit în minte, ca sĕşi câştige şi consumenţi. Pentru aşa ceva foloséscă sĕrbătorile bisericesci, când sĕ adună o mulţime de popor, şi din ḑilele acestea făceau ḑile pentru negoţ. La sĕrbători nu putea lipsi slujba sfântă, şi fiindcă slujba şi negoţul erau acum strêns legate, aşa s'a dat acestor ḑile numele de ḑile de târg.

5. In periodul acesta pre lângă aceea, că au fost multe rĕsbóie, cari au împedecat mult desvoltarea agriculturei, au mai urmat şi o mulţime de ani nefavorabili pentru agricultură; aşa anul 820 cu o vară ploiósă, fómete şi bólă de vite (epizootie) 823 şi 828 cutremure de pământ, bóle între ómeni şi vite, apoi alţi ani scumpi şi fómete, aşa în cât bucatele erau de treiḑeci de ori mai scumpe, ómenii mureau de fóme pe strade, şi mânâncau mortăciuni. Inainte de mórtea lui Ludovig, 876 au urmat unu după altu doi ani rĕi, mai întâiu secetă mare, şi un an după secetă au fost lăcuste preste întrégă Germania. In anul 990 a fost o secetă ne mai pomenttă, încât tóte becatele pe câmpuri erau arse ca de foc; după aceea a urmat un frig mare cu zĕpadă multă, şi apoi o pestilenţă între ómeni şi o bólă între vite. Érna cea grea a durat până în luna Maiu anul venitor, apoi au urmat nopţi rĕci, aşa că îngheţase pela începutul lui Iulie; seceta şi lipsa de apă erau tare simţite; rîurile şi văile erau uscate, în lacuri mureau pescii, liveḑile erau pârlite ca de foc, pomii sĕ uscau, fructe erau puţine séu nu erau de loc, cânepa s'a uscat, pestilienţia a răpit ómeni, epizootia boi, rîmători şi oi. 994 după o vară caldurósă urmă o bólă înfricoşată de vite de tot felul, apoi o scumpete şi o pestilenţie; în Sacsonia sate întregi au fost nimicite prin pestilenţie.

Nr. 3340 Epitr. [59] 1—3

Licitațiune.

La seminariul archidiecesan pentru anul școlar viitor 1898/9 sunt a se lifera una sută (100) stângini de lemne de fag bune, neplutite și posibil tinere.

Doritorii de a lifera lemnele aceste au a face oferte în scris la consistoriul archidiecesan până la 15 August n. a. c. arătând în special condițiunile, pe lângă cari se va face liferarea.

Sibiiu, din ședința senatului epitropesc, ținută la 25 Aprile, 1898.

Consistoriul archidiecesan.

Dr. Il. Pușcariu,
arch.

Dr. Elie Cristea,
secretariu.

Se află de vêndare

Portretul
Exelenției Sale, Înalt Preasânțitului Domn
Miron Romanul,

Archiep. și Metropolit.

Prețul fl. 1.—

Librăria Tipografiei archidiecesane,
Sibiiu.

În tipografia archidiecesană a apărut:

CATECHISM

pentru învěțământul religiunei drept-credincióse rěsăritene,

de

Moise Toma,

prelucrat de

Simeon Popescu,

ediția VIII.; prețul legat 20 cr.

Se află de vêndare în

Librăria Tipografiei archidiecesane.
Sibiiu.

Din

„Biblioteca nóstră“,

sub direcția dlui E. Hodoș, au apărut:

Nr. 1 *Realități și visări*, de S. S. Secula;
Nr. 2 *Iancu de Huniad*, de Ios. Bălan;
Nr. 3—4 *Versuri și Proză*, de G. Coșbuc;
Nr. 5 *Fabule alese*, de Gr M. Alexandrescu;
Nr. 6 *Dela sat*, piesă popor. în dialect bănățean de N. Mocovișteanu;
Nr. 7 *Intocmai*, de Zotti Hodoș.

1 numěr 14 cr.

Se află de vêndare în

Librăria Tipografiei archidiecesane
Sibiiu.

În préjma examenelor!

Atragem atențiunea domnilor învěțători asupra

scrisorilor (propise) de examen

pentru scrierea *română* și *germână* tipărite în **Tipografia archidiecesană, în colóre vênătă,** pe hârtie fórte fină, mărime 24/31 cm.

Prețul: de bucată 1 cr.; 100 bucăți 65 cr. și porto postal.

Comandele din afară se execută imediat.

Librăria Archidiecesană.

Librăria Tipografiei archidiecesane

recomandă publicului român iubitor de cele religióse următórele

cărți bisericesci:

Acaftist bogat, legat fl. 1.25 fin legat . . . . fl.	1 60
* **Acaftist bogat**, simplu legat 60 cr. frumos legat 70 cr. in piele legat fl. 1 60 . . . „	2.20
* **Apostol** legat. . . . . . „	5.75
Biblia ilusrată, Testam. vechiu și nou, nelegată fl. 10 legată. . . . . „	15.—
* **Carte de rugăciuni**, pentru tinerime, legată. . . . „	—.15
Chiriacodromion, nelegat fl. 10, legat . . . . . . „	12.—
Evangelia, nelegată fl. 8, legată fl. 12, fin legată fl. 18, în catifea roșie . . . . . „	56.—
Chirotonier, pentru sfințirea de preoți, nelegat . . . . „	2.—
Icóna Evangeliștilor, pe hârtie . . . . „	—.50
Icóna celor 3 Ierarchi, pe hârtie . . . . „	—.30
* **Liturgier**, neleg, fl. 2.70 leg. . . . . „	4.50
* **Mineile pe 12 luni**, neleg. fl. 66.—, leg. . . . „	86.—
Molitvelnicul bogat, nelegat fl. 4.30, leg. fl. 5, fin leg. fl.	5.50
Octoichul cel mare, nelegat fl. 17, legat . . . . „	20.—
Octoichul mic, nel. 60 cr., legat 80 cr., fin legat . . . „	1.20
* **Octoichul mic**, legat. . „	—.75
Orologion, (ciaslov), nelegat 60 cr., legat 70 cr., fin legat „	1.20
Patima și mórtea D-lui Iisus Chirstos în versuri și icóne, legată . . . . . „	1.—
Penticostariul, nelegat fl. 8, legat. . . . . „	10.—
* **Psaltirea profetului și împěratului David**, neleg. fl. 2.75, leg. . . . . . „	4 50
Rênduéla la sfințirea bisericilor, neleg. fl. 2, leg. „	2.50
Testamentul nou, nelegat „	1.—
Têlcul Evangeliilor, nel „	1.—
Triodul cu Strajnicul, nelegat fl. 20, legat . . . . „	25.—

Asemenea procură Librăria archidiecesană la comandă ori-ce cărți bisericesci apărute în- și afară de patrie, pe lângă cele mai modeste provisiuni.

Notă: Cărțile insemnate cu * sunt tipărite cu litere latine.

Din

„Biblioteca pentru toți“,

sub direcțiunea literară a d-lui D. Stăncescu au apărut până acum:

Nr. 1 *Povești alese* de Andersen;
Nr. 2 *Pasěrile nóstre* (legende), de S. Fl. Marian;
Nr. 3 *Cântece și plângeri*, I. (poesii) de M. Zamfirescu;
Nr. 4 și 5 *Despre educație*, pe Herbert Spencer;
Nr. 6 *Icóne șterse* (nuvele) de A. Vlahuță;
Nr. 7 *De prin veacuri*, I. (nuvele) de Carmen Sylva;
Nr. 8 *România*, *Roma*, *Piza* etc. de Michelet;
Nr. 9 *Castelul Peleș*, descrierea de Leo Bachelin;
Nr. 10 *Nuvele și schițe* de T. Maiorescu;
Nr. 11 *Din tinerețe etc.* nuvele de André Theuriet;
Nr. 12 *Nuvele* de M. Demetrescu;
Nr. 13 *Nuvele romane* de Duiliu Zamfirescu;
Nr. 14 *Antichitatea romană* de Wilkins;
Nr. 15 *Prosă și poesii* de Gr. M. Alexandrescu;
Nr. 16 *Povestea vorbii* I. proverbe de Anton Pann;
Nr. 17 *Istorióre* de d na Colomb;
Nr. 18 *Schițe umoristice* de Dumitru Teleor;
Nr. 19 *La ce visează fetele*, teatru de Alfred de Musset;
Nr. 20 *Legende istorice*, de D. Bolintineanu;
Nr. 21 *Ombra*, roman de Genevraye
Nr. 22 *Căl. împrej. Odăii mele*, roman de Maistre-Havier;
Nr. 23 și 24 *Din viéța meseriașilor*, nuvele de P. Bănățeanu;
Nr. 25 *Povestea vorbii* II. proverbe de Anton Pann;
Nr. 26 *Biografiile ómenilor celebri*;
Nr. 27 *Antichitatea greacă* de Mahaffy;
Nr. 28—33 *Opere complete*, de Creangă;
Nr, 34 *Istorice*, de Jonescu-Gion;
Nr. 35 *La gura sobei*, snóve de Dumitru Stăncescu;
Nr. 36 *Povești de Crăciun*;
Nr. 37 *Prosă și epigrame*, de Radu D. Rosetti;
Nr. 38 *Werther* roman de Goethe;
Nr. 39 *Povestea vorbii* II. (ultim.) proverbe de A. Pann;
Nr. 40 *De prin veacuri* II (ultim.) nuvele de Carmen Sylva;
Nr. 41 *Noțiuni asupra sciințelor* de Huxley;
Nr. 42 *Doruri și amoruri* I. poesii de Depărățeanu;
Nr. 43 și 44 *Modele de discursuri rom.* de Adamescu;
Nr. 45 *Doruri și amoruri*, II. (ultim.), poesii de Depărățeanu;
Nr. 46 *Dușmanii nostri*, de Dr. Urechiă
Nr. 47 *Cântece și plângeri* II. (ultim.) poesii de M. Zamfirescu;
Nr. 48—49 *Modele de discursuri strěine* de Gr. Adamescu;
Nr. 50 *Convorbiri despre artă*, I. de Pecaut și Baude;
Nr. 51 *Din góna vieții* I., nuvele și poesii de A. Vlahuță;
Nr. 52 *Prietene* roman de François Coppée;
Nr. 53 *Doi trandafiri*, nuvele de Wildenbruch;
Nr. 54 *Patriotul*, morală de Bourde;
Nr. 55 *Din inimă*, poesii de Radu D. Rosetti;
Nr. 56 *Convorbiri despre artă* II. (ultim) de Pecaut și Baude;
Nr. 57 *Din goana vieții* II. nuvele de A. Vlahuță;
Nr. 58 *Schițe ușóre* de Caragiale;
Nr. 59 *Din góna vieții*, III. (ultim) nuvele de A Vlahuță;
Nr: 60 *Manon Lescaut*, I. roman de Abatele Prévost;
Nr. 61 *Trotoarul Bucur.*, nuvele de D. R. Rosetti (Max);
Nr. 62 *Enoch Arden*, poemă de Tenyson
Nr. 63 *Satire și teatru* de D. C. Ollanescu (Ascanio);
Nr. 64 *Spre primăvară* poesii de Costin;
Nr. 65 *Manon Lescaut* vol. II. roman de Prévost;
Nr. 66 *Manon Lescaut*, vol. III (ultim.) de Prévost,
Nrii 67—69 *Minunile universului*, vol. I. II. III. istoria naturală)
Nn. 70 *Legenda țeranilor* de P. Dulfu;
Nr. 71 *Ce este frumseța*, artă de Const. Stăncescu;
Nr. 72 *Cugetări noi asupra popórelor vechi*, *Egipetul*, geografie de Buzoianu;
Nr. 73—74 *Dan* partea I. roman de A Vlahuță;
Nr. 75 *Armonii intime*, poesii de A. Sihleanu;
Nr. 76—77 *Dan*, partea II. roman de A. Vlahuță;
Nr. 78 *Ginerele lui Poirier*, de Augier & Sandeau;
Nr. 79 *Nastratin Hogea* de A. Pann;
Nr. 80-84 *Ciocoi vechi și noi*, roman de Filemon;
Nr. 85 *Biografiile scriitorilor rom.* de Adamescu;
Nr. 86 *Ce povestesce pădurea*, nuvele de Putlitz;
Nr. 87 *Berberii Hesperidele*, geografie de G. T. Buzoianu;
Nr. 88—89 *Denisa* teatru de Duma (Al. fiul);
Nr. 90 *Poeme*, de H. G. Leca;
Nr. 91 *Geniile sciinței și industriei*, biografii de Gastineau;
Nr. 92 *Sincere*, poesii de Radu D. Rosetti;
Nr. 93—94 *Povestea lui Moș Albu* de A Pann;
Nr. 95 *Cartagena-Cyrena*, geografie de G. T. Buzoian;
Nr, 96—97 *Paul* și *Virginia*, roman de B. de St. Pierre;
Nr. 98 *De demult*, poesii de Stavri;
Nr. 99 *Apostol*, poemă de Petöfi;
Nr. 100 *Carte de chipuri fără chipuri*, povești de Andersen;
Nr. 101—110 *Dicționariu francez-român* de Urechiă;
Nr. 111 *Poesii* de Th. M. Stoenescu;
Nr. 112—113 *Introducere la studiul Sciințelor fisice* de Morand;
Nr. 114 *Liniștea sufletéscă* de Seneca;
Nr. 115 *Alte schițe umoristice* de Dumitru Teleor;
Nr. 116—117 *Iubire* de Vlahuță;
Nr. 118 *Fleacuri*, amintiri duióse, schițe și novelete de V. Pop;
Nr. 119 *Robia Peleșului* de Carmen Sylva, traducere de Elena Radu Rosetti;
Nr. 120 *Un leu și un zlot*, comedie într'un act (localisare) de D. Rosetti;
Nr. 121—122 *Notițe* și *fragmente literare* de I. L. Caragiale;
Nr. 123 *Teatru* (vol. II) de R. D. Rosetti (Max);
Nr. 124 *Intrebuințarea vieții* de I. Lubbok;
Nr. 125 *Povestea Mavroghenéscă* de Pitarul Hristache;
Nr. 126—127 *Poesii* de Bălăcescu;
Nr. 128—137 *Codul civil-român, adnotat* de Hamangiu;
Nr. 138 *Suspine* (poesii populare din Basarabia) de George Madan.

Un numěr costă 16 cr.

Se află de vêndare în

Librăria Tipografiei archidiecesane, Sibiiu.

Redactor prov. **Dr. Elie Cristea.**

Editura și tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 48. Sibiiu, Sâmbătă, 2/14 Maiu 1898. *Anul XLVI.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strĕinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei or 15 cr. rĕndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Mișcări culturale.

In ḑilele trecute și-a ținut academia română adunările sale ordinare din anul acesta și activitatea ei a fost chemată sĕ ne dea seamă despre mișcarea culturală la noi Românii în decursul unui an.

Cam acésta o face și Asociațiunea nóstră pentru literatura română și cultura poporului român.

In adunările generale ale acestei corporațiuni ni-se face un tablou al lucrărilor literare din sinul poporului nostru, și ni-se dă ocasiune sĕ vedem grupate în un sistem óre-care productele literare și de artă, cu cari ne-am îmbogățit în decursul unui an.

Academia română dispune și de frumóse mijlóce materiale.

Ea publică an de an concurse pentru cele mai bune lucrări, an de an dă premii, încurajând talentele, remunerând câtva munca, și distingênd pe cei-ce au îmbogățit literatura nóstră românéscă.

A rĕmas până acuma fără a se bucura de sprijinul moral și material al academiei române o intreprindere literară de mare valóre pentru noi Românii din tóte unghiurile, fără al ei sprijin material și moral s'a început și se continuă încă „Enciclopedia română“, care se susține sub auspiciele Asociațiunei nóstre.

O intreprindere literară acésta, pornită în sinul poporului nostru român și continuată cu puteri modeste căci în genere în acéstă érnă ghețósă, în care noi necesitați suntem sĕ muncim, avem trebuință de tótă căldura inimei nóstre, dacă voim sĕ putem lucra și sĕ producem ceva bun.

O lucrare literară de valórea Enciclopedie trebue sĕ se facă între alte condițiuni, cu alt aparat scientific moral și material, și sub imediata îngrijire a unei autorități în materie literară, sub conducerea academiei române.

Durere, acésta până acuma nu s'a făcut și nu sunt prospecte sĕ se facă.

Nu voim sĕ căutăm după motivele pentru cari academia română până acuma nu a îmbrăţișat cu căldura cuvenită acéstă intreprindere literară începută la noi Românii de aici și continuată cu multă activitate și cu mari jertfe materiale sub auspiciele Associațiunei nóstre.

Nu voim sĕ vorbim la acest loc de spriginul moral și material, care s'a dat activităței literare desvoltate în anii din urmă de către Românii dela noi.

Nu reflectăm în special la valórea literariă a opurilor autorilor de aici, cari în anii din urmă au fost distinse cu premii din partea academiei române, acésta ne-ar duce departe ne-ar înstrăina dela tema principală.

Constatăm, că academia română până acuma nu a făcut față cu Enciclopedia română ceea-ce noi credem că ar fi trebuit sĕ o facă.

N'am fi atins tema acésta, dacă n'am fi dat de cas analog și la alte popóre.

Academia magiară de sciințe a ținuț în ḑilele aceste și ea adunare generală. In cuvêntarea de deschidere presidentul academiei a adus cuvinte de laudă și de recunoscință unei lucrări literarie, care s'a început fără spriginul academiei de sciințe, s'a continuat ani de-arêndul fără spriginul ei, și în anul trecut s'a terminat tot ca intreprindere privată a unor ómeni cu inimă tot fără spriginul academiei de sciință.

Când a eșit de sub tipar marele lecsicon unguresc cu tomul din urmă pressa din Ungaria a sĕrbătorit faptul acesta ca eveniment literar și național. S'a accentuat cea ce a trebuit sĕ se accentueze, s'a accentuat, că în „Marele Pallas“ al Ungurilor se află icóna cea mai strălucită a Ungariei aḑi, istorie, literatură, sciință, artă, archeologie, iurisprudență, administrațiune, industrie, comerciu, cu un cuvênt, icóna Ungariei de aḑi este cuprinsă în acéstă Enciclopedie, și e făcută de magiari, după cum ei au sciut sĕ o facă.

Și acéstă lucrare grandiósă s'a făcut fără de spriginul academiei de sciințe. De acea presidentul de academiei a avut cuvinte de laudă și de recunoscință pentru acea lucrare.

Intocmai e lucrul și la noi.

Enciclopedia română este chemată sĕ tracteze materia cea vastă cu specială îngrijire pentru noi românii.

Intrégă viéța nóstră intelectuală trebue sĕ fie cuprinsă in Enciclopedie. In ea ne vom vedé trecutul și presentul, ca pe acela sĕ ne zidim pomposul edificiu al viitoriului.

Academia română are datorința sĕ ea sub aripile sale acéstă intreprindere literară și pressa română sĕ o spriginéscă cu căldura, care o reclamă o causă de ordine superióră.

„Soții lui Szabó“. Sub acest titlu inregistréză „Tribuna“ pe acei archierei români, cari „la porunca lui Bánffy“ au dat circular relativ la sĕrbătorirea bisericéscă a ḑilei 3/15 Maiu. Din registru lipsesce însĕ numele Metropolitului din Blaș Dr. Victor Mihályi. Pentru-ce lipsesce?

Cum am vĕḑut noi Cercularul metropolitului din Blaș, care într'adevĕr publică în traducere românéscă „porunca lui Bánffy“ credem că și cei dela „Tribuna“, ca credincioși de ai Blașului l'au vĕḑut. Décă însĕ nu l'au vĕḑut, protopopul gr.-cat. din Sibiiu nu e departe de ei, acolo îl pot afla, și fiind el menit pentru public, credem că la cerere li se va arĕta.

Românii din Sĕcuime.

Din apropierea Ceahlăului.

Binevoiți, domnule redactor, a publica în ḑiarul d-vóstre puținele rênduri, ce vi-le trimit în o causă națională importantă:

Corespondentul „Sentinela“ al „*Unirei*“ din Blaj scrie în numĕrul 18 din a. c un lung raport asupra tristei situațiuni, în care se află poporul român din Sĕcuime, aparținĕtor în cea mai mare parte bisericei gr.-catolice. Ținem și noi de necesar a se da atențiunea cuvenită acestor fii espuși ai neamului nostru și a se scruta tóte causele, cari i-au dus pe cei mai mulți la uitarea limbei și cari contribuesc și astăḑi la înăsprirea tristei lor sórte, causând póte chiar dismembrarea lor dela corpul neamului.

Greutățile generale, ce s'au descărcat asupra poporului român, îi apasă și pe ei; dar pe lângă acestea mai au nefericirea a se afla în mijlocul elementului prevalent al Sĕcuilor, cari sunt totodată fiii desmerdați ai Ardealului.

Prepotența numerică a acestora, menajată de puterea statului, îi cutropesce pe bieții Români din Sĕcuime. In raportul acesta situațiunea devine cu atât mai critică, cu cât înșiși conducătorii acelor Români, preoții gr.-cat., în urma dragostei, ce o au pentru biserica papistașă, nu numai nu țin pe credincioșii lor departe de influența acelei biserici, căreia aparțin Sĕcuii, ci din contră — cu escepțiunea unora din comitatul Cicului — prin comunismul, ce-l fac cu papistașii, îi aruncă în mrejele, celor-ce doresc înghițirea lor.

Acésta o recunósce și corespuntul numit, dar ce-i drept, fără se aibă destulă îndrăsnélă... a spune tot ce are la inimă. Spre finea raportului sĕu accentuéză adecă, că datorința ḑiaristicei este a demasca *„uneltirile celor mai neomenóse violențe, prin cari sub masca religiunei și a* ***catolicismu-***

FOIȚA.

VALINCA.

— Baladă poporală din Gura-Rîului. —

Pe drumu 'mpĕratului,
La casele Șandrului,
Avea Șandru-o fată mare
Cum puține-s pe sub sóre.
De frumósă ce era,
Dimineața se scula,
Fața albă și-o spăla,
Mândru pĕr și 'l peptena,
La portiță că eșia,
În sus și-n jos ea privia,
Apoi în casă întra
Și pe Maică-sa ruga:
— „Maică măiculița mea,
„Ai grijă de fată-ta;
„Ascunde-mĕ maică bine,
„Că vin Turcii după mine;
„Ascunde-mĕ maica mea,
„Că vin Turcii sĕ mĕ ia.
Și maică-sa-o ascundea,
Cum mai bine ea scia,
In grădină, la stupină,
Sub fóie de mătăcină,
La roiul albinelor,
La mirosul florilor.
Bine lucrul n'o gătat,
Turcii 'n cas'o și întrat
Și „Bună ḑiua„ o dat,
Eară ea li-o cuvêntat:
— „Turcilor,
„Păgânilor,
„Ean ședeți și odichniți,
„Și-mi spuneți de ce veniți?
— „N'am venit sĕ odichnim,
„Ci Valinca s'o pețim.
— „Apoi voi n'ați auḑit,
„Că Valinca o murit?
„De nu-mi credeți voi cuvêntul,
„Haideți sĕ v'arĕt mormêntul.
Mormêntul li-o arĕtat
Pe Valnic' au desgropat
Mânile i li-o legat,
In hinteiu o aruncat
Și la drum cu ea-'u plecat.
Și s'au dus cu ea, s'au dus,
Păn' la Murĕș a ajuns.
Acolo ea se ruga,
Și din graiu așa grăia:
— „Turcilor,
„Păgânilor,
„Deslegați-mi mânile
„Sĕ-mi ridic cosițele
„Și sĕ-mi spăl eu a mea față
„Din a Murĕșului apă.
Mânile i-o deslegat
Cosița și-o ridicat
Alba față și-o spălat
Și-n Mureș s-o aruncat.
Murĕșul l-o înotat
Și din graiu o cuvêntat:
— „Decât róbă Turcilor,
„Turcilor, păgânilor,
„Mai bin' hrană pescilor
„Și rugină petrilor.
„Decât róbă pe vecie
„Sĕ mĕ plâng' maica de vie
„Mai bine mĕ plângă mórtă
„De pesci aici îngropată,
„Și cu cinstea nepătată“.

Culésă de: *Gavriil Hango.*

Cele ḑece porunci.

— Amintire istorică. —

Pe vremea lui Nicolaie Vodă Mavrogheni, iscându-se rĕsboiu între Turci și Austriaci, Muntenia a suferit cumplit din pricina rĕsboiului și-a slugărniciei lui Voda· Intre multele greutăți de cari se plângea țara era mai ales cărătura proviantului din Munteni pentru fortărețele Turcesci de pe malul Bulgar al Dunării.

Neiegiuitul fanariot nu se mulțumise să ia pe țărani de la lucrul câmpului și să-i pórte vecinic pe drumuri cu averi încărcate pe care, ci făcuse ce n'au făcut alți Domni până la el: silise chiar și preoți să îmbrace haine de salahori și se încarce mărfuri în porturi ca hamalii. Bisericile rĕmaseră pustii, și morții erau îngropați păgânesce, fără preoți, căci preoții erau pe drumuri cu zahareaua Turcéscă.

Mitropolitul Cosma nu îndrăsnea să spuie lui Voda că-și face mare păcăt punênd pe preoți sĕ fie hamali; iar marele Vornic Dumitrtu Ghica — tata lui Grigorie Voda Ghica — nu scia bietul unde îi stă capul de multe necazuri și n'avea vreme sĕ se gîndéscă la preoți. Cine să abată gândul lui Voda daca nu îndrăsnéu cei puternici?

Și cu tóte acestea Vodă și a schimbat și a poruncit să nu se mai ia preoții în salahorie. Iar cine a îndrăsnìt sĕ-i abată gîndul, a fost un preot din Miscel. Și iată cum:

Intr'o ḑi Voda a dat un prînz boerilor, pe câmp. Dar ca sĕ-și bată joc de boieri, nu le-a dat de cât dóue feluri de mâncări: ciorbă și friptură — așa ḑicea Voda. Dar ciorbă era aceea? Era terciu de mămăligă, pus într'o străchină mare pe mijlocul mesei, din care boierii aveau sĕ-și ia fie-care cât vrea. Și ca sĕ fie bătaia de joc deplină, boierii n'aveau farfurii și linguri, ci fie căre avea d'inainte-i altă străchină mai mică din care trebuia să sórbă terciul. Dar friptura?

Bulzuri de mămăligă, cu brânză înăuntru, prăjite la dogórea focului. Era prânz boieresc nu glumă! Boierii n'au mâncat terciul; au îmbucat însĕ din bulzuri ca să facă pe voia nebunului fanariot care era în stare să facă *lui se comit atentate asupra celor mai elementare drepturi ale omului și se compromite la porțile Orientulni causa mare a bisericei catolice etc.*“

Etă cea mai eclatantă dovadă a resultasului, la care ne duce rumperea de corpul bisericei strămoseșeci ortodocse și apropierea de noii coreligionari, a căror îmbrățișare o caracterisézĕ de ajuns și nimerit istoria cu ursul, care și-a îmbrățișat pretinul așa, de iau pârăit ósele. —

Ce-i ce cunosc referințele, în cari trăesc Românii din Secuime, aceia — îngrijire avênd de viitoriul némului lor — vor trebui sĕ ajuvgă la convingerea, că spre a susținea elementul românesc periclitat cu notele specifice ale unei individualități separate trebuesc create momente de isolare, de separare a lui de masele preponderante ale celor ce cu sânge latin voesc a altoi și înmulți vița némului prooriu.

Acésta o recomendăm noi confraților gr.-catolici, cărora cu tótă ocasiunea le place a merge mai bine alăturea cu papistașii, de cât cu frații lor ortodoxi, de cari mână dușmană a némului românesc i-a rupt.

Depărtarea unora de ceialalți va deveni în detrimentul națiunii cu atât mai mare, cu cât confrații greco-catolici vor continua mai mult așì cresce tinerímea clericală în spiritul papistășismului și chiar în institute papistașe, unde sufletul lor uneori din fragetă etate este format după chipul și asĕmănarea lor. O asemenea crescere aduce apoi cu sine, că omul nu mai vede lucrurile în mod clar, ci totdeuna prin prisma intereselor străine de noi.

Am cunoscut clerici gr.-cat. cu cualificațiune înaltă, cari cu demonstrativă bucurie îmbrăcau la tóte praznicile papistașilor, chiar și la cele mai neînsemnate, haine sĕrbătoresci, pe când sĕrbătorile propriului lor ném îi lăsa indiferenți.

Intre astfel de împejurări deci nu-i de loc mirare, că adeseori ni se oferă ocasiuni a vedea pe preoții greco-catolici — mai ales la Joia-verde — asistând în haine de liturgie lângă preoții romano-catolici. Ce rol vor fi avênd la asemenea funcțiuni, respectivii vor fi sciind.

Esemplele date de preoți de sigur vor fi urmate de cei ce îi vĕd, de credincioșii lor, cari astfel ușor pot ajunge la convingerea, că între papistașii-Sĕcui și ei nu este nici o eosebire cu atât mai vêrtos că vorbesc aceeași limbă, și astfel de aici numai un pas mai este până la trecerea cu totul în tabăra străină, unde vĕd mai multă bogăție, mai mare pompă și află mai puține sarcini.

In vara anului 1893 am avut însu-mi trista ocasiune sĕ vĕd în Odorheiul săcuiesc momente din un asemene proces de dismembrare a credincioșilor bisericei române. Era sĕrbătóre romano-catolică — paremi-sĕ Inălțarea Domnului — și aflându-ne la protopopul gr. cat. *Boer* deodată observ, că sosesc procesiuni de credincioși romano și greco-catolici din tóte comunele în frunte cu praporii și cu preoții papistași. Toți întră în progadia gr. cat, depun praporii și după ce se atașézĕ la aceștia și credincioșii părintelui Boer, acesta le oficiază liturgia etc. Eu am rĕmas uimit de acéstă înfrățire și mai ales de urmările funeste, la cari ea nea adus și cari din ce în ce pot lua dimensiuni tot mai mari.

Are deci drept „Sentinela Unirii“ când afirma, că „*sub masca*“ — sau mai bine ḑis sub oblăduirea — „*religiunii și a catolicismului*“ sĕ uneltesce ruina credincioșilor bisericei române.

Numai cât „Sentinela“ nu trage conclusiunile logice din acésta pentru interesele neamului nostru amară pățanie, întru cât afirmă, că se „compromite la porțile Orientului causa catolicismului“. Dar nu de causa catolicismului sĕ ne dóră capul, ci de causa neamului nostru. Sĕ demascăm deci fără încungiur acel nu catolicism ci papistașism, care ne periclitéză și care la noi este aprópe de tot maghiarisat și sĕ căutăm a ne lăpăda de el ca de un pericol național.

Altă Sentinelă.

Din delegațiuni.

Delegațiunile ambelor parlamente ale Monarchiei au fost primite de către Maiestatea Sa în palatul din Buda, Mercuri la órele 12.

S'a presentat mai întâiu delegațiunea austriacă, a cărei president a tălmăcit Maiestății Sale sentimentele de supunere și credință neclintită ale popórelor austriace față de tron și de înalta dinastie.

„Menținerea demnităței — continuă Iavorski, presidentul delegațiunei — a potestății și a valórei monarchiei nóstre, pacea în afară, al cărei ziditor și ocrotitor sunteți Maiestatea Vóstră cu drept cuvênt, muncă pacînică înlăuntru pe terenul cel larg al intereselor spirituale și materiale spre binele poporului, — étă continua tendență, continua dorință și voință a Maiestății Vóstre.

„Delegațiunea va fi inspirată și condusă în lucrările ce o aștéptă de acéstă pildă.

„Maiestatea vóstră!

„Se apropie sfîrșitul unui semisecol dela acea ḑi, în care Maiestatea Vóstră prin provedința divină ați fost chemat a ocupa prea înaltul tron al glorioșilor strămoși.

„Cinciḑeci de ani de o activitate binecuvêntată a unui domnitor înțelept și drept formézĕ una din cele mai frumóse epoce ale istoriei acestei venerabile monarchii. Popórele Austriei vor serba ḑiua de 2 Decembre cu sentimente de cea mai profundă gratitudine și iubire, ca ḑi de sĕrbătóre și de pace. Maiestatea Vóstră sĕ vĕ îndurați prea grațios ca și delegațiunea parlamentară sĕ'și depună din incidentul sĕrbătórei apropiate cele mai profunde și respectuóse doriri de fericire și binecuvêntare la treptele preaînaltului tron. Delegațiunea parlamentului interpretéză sentimentul tuturor popórelor din țerile supuse și devotate Maiestății Vóstre, înălțând rugăciuni ferbinte, ca Atotputernicul sĕ vĕ țină încă la mulți ani pe bunul și dreptul nostru Impĕrat și Rege în sănĕtate desĕvîrșită spre fericirea și binele popórelor și a monarchiei.“

La aceste Maiestatea Sa a rĕspuns următórele:

„Asigurările de credință neclintită, ce Mi le-ați adresat miau fost spre viua satisfacție și vĕ împărtășesc pentru acele espresia căldurósei mele mulțumite.

„Me folosesc cu deosebită satisfacție de acest prilej pentru a accentua din nou, că referințele nóstre cu tóte statele și mai ales cu statele invecinate sunt cele mai bune.

„Situația creată prin pacea turco grecă se apropie de o regulare definitivă și ne îndreptățesc a nădejdui, că prin conlucrarea armonică și mai departe a tuturor puterilor mari europene se va menține o basă solidă a raporturile politice din Orient.

„După ce motivele, ce Ne îndemnaseră a încunjura și a pune stavilă pericolelor ivite în anul trecut, nu mai există, am luat hotărîre a Ne retrage din Creta contingentul nostru de trupe și de năi și a Ne reduce participarea la soluțiunea acestei chestiuni încă pendente numai la pertractări diplomatice.

„Imi este o deosebită satisfacție, ca se esprim recunoscința Mea acelei părți din armata mea terestră și navală, care cu acest prilej a dovedit o ținuta exemplară si s'a împlinit chemarea cu credință.

„Trebue sĕ amintesc cu profund regret eruperea dușmaniilor între Spania și Statele unite din America, lucru ce na putut fi împedecat cu tótă intervenția Papei, spriginit și de tóte marile-puteri europene și cu tóte prevenientele guvernului spaniol.

„Hotărîți a observa cea mai strictă neutralitate dăm espresie acelei dorințe, ca cei ce sĕ rĕsboiesc sĕ fie puși cât mai curênd în putința de a delătura controversele esistente prin o înțelegere dréptă și a pune sfêrșit acestui întristător rĕzboiu.

„Administrația Mea de rĕzboiu, în fața situației nesigure și a desvoltării progresive ce o ia puterea armată în tóte statele, a continuat și în anul acesta cu procurarea în stil mai mare a armelor și a materialului de rĕzboiu. Sunt cu desĕvêrșire convins, că la apreciarea acestor dispozițiii de precautiune veți fi și dvóstră conduși de obicinuita înțelepciune și de spiritul jertfirei patriotice.

„Desvoltarea generală a Bosniei și Herțegoviei se află pe căile normale, ér spesele de administrație pentru aceste țĕri se acoper și în anul acesta din propriile venite.

„Insuflețit de cele mai călduróse dorințe pentru succesele activității DVóstre, ve bineventez din inimă“.

După acest rĕspuns Majestatea Sa a ținut cercle, cu care prilej ministrul president Thun i-a recomandat pe noii delegați.

La 1 óră în aceeași ḑi s'a presentat înaintea Majestății delegația maghiară, în numele căreia a vorbit presidentul Széll Kálmàn. Rĕspunsul Maiestății Sale a fost acelaș, dat și dalegațiunei austriace.

Reforma învĕțămêntului secundar.

Consiliul pedagogic regnicolar și-a așternut în ḑilele aceste ministrului Wlassics proiectatele reforme a învĕțămêntului din șcólele medii. Propunerile acestui consiliu, cuprinse în 39 puncte vor fi discutate într'o anchetă, ce se va ținé în decursul Rusaliilor sub presidiul ministrului de culte. Punctele aceste se refer la estinderea învĕțămêntului devenită necesară în urma ipertrofiei constatate și în urma anomaliilor iscate din motivul întroducerei altor obiecte în locul limbei eline.

Incât pentru „obiectele naționale“ de învĕțămênt, limba și literatura maghiară sĕ se predeie în classa a VII-a și a VIII-a cu adausul că din poetică sĕ se studieze mai mult, sĕ se facă cunoscute principiile fundamentale de artă. Afară de acésta consiliul amintit stabilește pe séma elevilor tóte piesele de lectură. Invĕțămêntul istoriei se va întocmi astfel, ca cu escepția clasei a V-a sĕ se validiteze în tóte clasele și anume în cl. I. și II în forma de modele de lectură maghiară, în classa III și IV ca narațiuni, în cl VI. și VII. în legătură cu istoria universală, ér pe a VIII-a numai istoria patriei, dela început. Studiul istoriei universale se începe în cl. V. cu studiul evului vechiu. Geografia are sĕ se învețe ca studiu separat numai în cele trei clase de jos ale gimnasiului, și adecă în cl. I. numai geografia Ungariei. Ca intregire a istoriei se va preda în cl. IV. geografia politică a monarchiei austro-ungare, ér în cl. VIII. referințele economice, politice și culturale din Ungaria.

Propunerile consiliului referitóre la delăturarea ipertrofiei se refer la 8 obiecte. In limba latină sĕ nu se mai traducă din maghiară, ér numĕrul temelor scripturistice sĕ se reducă. Lectura în clasa III. sĕ fie Cornelius Nepos și Phaedrus, în cl. IV. Caesar sau Curtius Refax și Ovidiu, în cl. V. Cicero și Ovidiu, în el. VI Liviu. Invĕțămêntul gramatical sĕ se propună în tóte cele 6 clase, ér în cele dóuĕ superióre sĕ se propună separat istoria literaturei clasice. Studiul limbei eline în aceste dóuĕ clase superióre sĕ fie esclusiv un prospect asupra desvoltării literaturei eline. Din limbile moderne ajunge dacă elevii se vor deprinde în scris și vorbire. Invĕțămêntul istoriei naturale în cele dóuĕ clase dintâiu sĕ se despartă de geografie, pe a VI. sĕ se propună chemia deodată cu mineralogia. In șcólele reale chemia sĕ vie pe a VII a ér cunoscințele introductive din chemie pe a V-a. In vĕțămêntul fisicei matematica sĕ sĕ fie restrînsă pe tótă linia. Chiar și studiul matematicei sĕ se simplifice. Geometria sĕ se propună în forme mai puțin abstracte, temele sĕ se referă la cele mai simple esemple. In gimnastică sĕ se cultive esclusiv exercițiile libere și sĕ se întroducă jocuri.

Afară de aceste sĕ se mai propună: istoria literaturei eline, istoría artei și desemnul.

Consiliul propune mai departe ca articolul de lege 30 din 1890 se fie abrogat împreună cu planul de învĕțămênt proveḑut în acest § și în locul acelui plan sĕ se întroducă bifurcațiunea în clasele superióre. In casul acesta ar esista trei tipuri de șcóle medii. 1. Șcóle cu învĕțămêntul limbelor latine și a celor eline. 2., șcóle cu învĕțămêntul limbei latine și a celor moderne. 3., șcóle cu limba latină și cu un despărțămênt deosebit pentru științele naturale și desemn. Toate aceste șcóle îndreptățesc pe absolvenți la ori ce carieră deopotrivă.

Din România.

Suverani în capitală Sâmbăta séra au sosit în Bucuresci Majestățile Lor Regele și Regina.

Trenul regal s'a oprit în gara de Nord la óra 8 și 10 minute.

Din tren s'au scoborît MM. LL., ministrii cari s'au dus să-i preîntîmpine, d. Saligny, directorul căilor ferate, etc.

Pe peronul gărei așteptau ceil'alți miniștri aflați în Capitală, Mitropolitul-primat, miniștri străini, un mare numĕr de dómne senatori, deputați, înalți magistrați, profesori universitari, primarul Capitalei cu consiliul comunal, prefectul poliției, prefectul județului, toți ofițerii generali și superiori din Bucuresci, precum și un public fórte numeros și distins.

Mai multe dómne din înalta societate au oferit frumóse buchete grațiósei Suverane cari le-a mulțumit de aceasta manifestație atât de plăcută.

După ce Suveranii s'au întreținut câte-va minute cu cei cari îi înconjurau, s'au urcat în trăsură și au plecat la Palat.

Pe tot parcursul drumului și mai ales pe calea Victoriei, până la Palat, staționa un numeros public care saluta cu pespect sosirea Majestăților Lor.

*

---

nusciu ce boierilor dacă nu i-ar fi făcut pe plac.

Cum sta așa la masă, lângă Mitropolit, Voda zăresce printre săracii cari mâncau și ei de o parte — salahorii cu carele încărcate — pe un țĕran cu barbă albă până în brîu, pe care cei-l-alți țĕrani îl avéu, după semne, în mare cinste.

„Frumos bătrîn!“ ḑise Voda către Mitropolit, și chiemà pe țĕran la sine.

— De câți ani esci moșule?

— De 80, Măria Ta. Numai popă sînt de vr'o cinci-ḑeci de ani.

— Da ce? Popă esci tu?

— Popă, Măria Ta! Ne-au luat și pe noi să cărăm zahareaua.

— Minți bătrînule! Ḑise Vodă. Mitropolitul îngălbenise, iar boierilor li-se făcuse inima cât un purece.

— De ce sĕ minț, Măria Ta? Sînt popă.

— Dacă eșci popă, spune cele ḑece porunci ale bisericii!

— Să spun, luminate Dómne? Și preotul începu să numere pe degete, așa: Adacale, Vidin, Lom, Rahova, Nicopole, Siștov, Rușciuc, Hîrșova, Brăila și Măcin.

— Păi, bine, popo! srigă Vodă. Acestea sînt cele ḑece porunci?

— Acestea, Maria Ta, căci poruncile date de moisi le-am uitat, de când ai eșit Maria Ta cu alte ḑece porunci, și ne silesci sĕ cărăm zaharéua la cele cetăți Turceșci.

— Ei bată-te, popo! Și nu te temi sĕ mi le spui mie tóte acestea? Ḑise Vodă rîzênd. Uite íci e mitropolitul țĕrii: te dau pe mâna lui sĕ te învețe el care sînt cele ḑece porunci ale bisericii.

Și, póte de rușine Mitropolitului ori Dumneḑeu scie de ce, Vodă a chemat pe marele Vornic și i-a spus sĕ triméță porunci la toți ispravnicii din țară ca sĕ scutéscă pe preoți de salahorie. Și au rĕmas de atunci scutiți Mitropolitul nu mai putea de bucurie și nu scia cum sĕ mulțuméscă preotului din Mușcel, căci l-a scăpat din încurcătură, căci, fără de acest preot îndrăsneț la vorbă, nu era chip sĕ scape pe popi de salahorie Drept resplată Mitropolitul a făcut pe preot protopop și i-a rĕmas prieten câte ḑile a trăit.

G. Coșbuc.

La Cotroceni se fac pregătiri pentru reîntórcerea AA. LL. Regale Principele Ferdinand şi Principesa Maria cu Auguştii Lor copii.

Probabil că imediat după întórcerea Alteţelor Lor, vor lua reşedinţa la Cotroceni.

Se ştie că împrejurimile castelului au fost asanate.

*

Conferenţa dlui Delavrancea la Iaşi. „Drapelului“ i-se scrie din Iaşi:

Duminecă dimineaţă cu trenul accelerat de 7 şi 45 minute, a sosit în Iaşi d. Barbu St. Delavrancea.

La óra 2 p. m. energícul şi inteligentul deputat d. Delavrancea a ţinut în Teatrul naţional o prea frumósă desertaţie literară în faţa unui numeros public asupra „Poesiei poporului român“.

Cât valorosul literat şi-a făcut apariţia pe scenă, întreaga sală a fost în picióre aplaudând frenetic.

Oratorul începe subiectul conferenţei, cu descríerea rĕsboiului Troia, dintre Troiani şi Greci, făcut pentru frumósa Élena, neînchipuită de frumósă, de a cărei frumseţe şi azi legendele vorbesc.

Apoi timp de o óră şi jumătate talentatul literat cu o măestrie sugestivă şi, în mijlocul celei mai încordate atenţiuni, descrie prin cuvinte frumóse, împortanţa şi nepreţuita poesie a poporului român.

D-sa citeşte versuri sublime din poesiile poporului şi a poieţilor români, comentând înţelesurile fie-cărui cuvênt care întrupează în el o lume şi o viaţă întreagă.

E de nedescris impresia frumósă ce a produs între ieşeni conferinţa eminentului literat.

Ieşenii vor păstra d-lui Delevrancea o eternă recunoştinţă.

*

Excursie ştientifică. „Cetim în Voinţa“: Vineri, 1 Maiu elevii şcelei comerciale de gradul II din Capitală vor pleca în escursiune ştiinţifică, sub conducerea a doi profesori

Elevii vor merge la Resiţa în Bănat, unde vor visita minele de cărbuni, apoi la Buda-Pesta, de unde se vor reîntórce pe la Predeal, după ce vor visita mai multe localităţi în drumul lor.

Pentru acest scop, ministrul domeniilor a pus la disposiţia şcólei o sumă de lei 1000.

*

Mişcarea populaţiunei din oraşele resedinţe de judeţe, în intervalul de la 12—18 Aprilie curente, e următórea:

Născuţi vii: 518; născuţi morţi, 29.

După religie au fost: 374 creştini ortodoxi; alte rituri creştine, 40; isrealiţi, 99; mahomedani, 5

Au murit, în acest interval, un număr de 483 persóne, din cari: 380 creştini, alte rituri creştine 26; israiliţi, 73; mahometani, 4.

Din tractul Sebeşului,

Adunarea generală a reuniunei înv. rom. gr. or. din despărţământul Sas-Sebeş.

Despărţământul S. Sebeş a reuniunei învĕţătorilor rom. gr. or. sa ţinut adunarea generală din acest an în localul şcólei rom. din comuna Pianul superior, în ḑilele de 1 şi 2 Maiu st. v. n.

După sfârşirea serviciului divin şi în vocarea duchului sânt, preşedinţele Avr. David după o vorbire acomodată, accentuând şi îndemnând la conscienţiósă împlinere a datorinţelor de învĕţători mai ales în aceste timpuri de grea cercare, declară la órele 10 a. m. adunarea generală deschisă.

Sĕ constată că din 43 membri au fost presenţi 27, 5 s'au scuzat. Faţă de cei absenţi s'a hotărât a se pedepsi fiecare cu 2 fl. Urmând raportul comitetului sĕ ceteşte de către not. G. Tătar şi se dă unei comisiuni spre censurare.

Ioan Pavel înv (Sebeş) ceteste lucrarea sa „Limba maternă în şcóla poporală“. Tema aceasta lucrată fiind cu cunoscinţă de causă după principiile Herbat-Ziller demostrând prin prelegerí practice succesul ce sĕ póte obţinea — a fost ascultată cu viu înteres.

Asupra acestei teme s'a născut o înfocată discusiune, combătând aşa numiţii vechi metodişti mai ales treptele formale pe motiv că sunt prea greoaie şi cer la aplicarea lor prea mult timp, astfel, că ar fi imposibil, sĕ precurgă cineva — dupa trepte — materialul prescris.

Un alt argument: Autorul să nu insiste atât de mult pe lângă trepte, deórece nu sĕ póte cu siguranţă afirma că numai treptele sunt ducătóre la scop, fiind până acum prea puţin usitate şi prin urmare îndoiala asupra practicabilităţei lor nu e eschisă.— Prolecriţii „ţintari“ au susţinut însă treptele, pe motiv că tótă lumea pedagogică le află bune şi mai vârtos că în seminarìul Andreian probaţi şi sĕ propun de profesori versaţi în ale pedagogiei.

Adunarea generală primesce lucrarea de bună şi votéză autorului mulţumită protocolară.

Şedinţa I sĕ închide la órele 2 şi ³/₄ p. m. anunţindusă a dóua şedinţă pe ḑiua următóre la órele 7 a. m.

In şedinţa a dóua sa pertractat; Comisiunea aleasă în şedinţa I aflând tóte agendele în bună ordine propune a se da comitetului absolutorul pe lângă mulţumită protocolara. Urmează prelegerile practice — vii-cu elevii din cursul al III lea.

Au preles: Al. Frâncu, poesia: Răsăritul sórelui; Vas. Blaga, piesă, Nu te atinge că te frige şi D. Lancrăngean despre verb. Cei dintâiu, după treptele formale cel din urmă după metodul aşa ḑis vechiu.

Prelegerile au dovedit şi s'a arătat la critica lor mai mult ca evident, ca treptele formale, nu că sunt nepractice, dar indispensabile décă e ca instrucţiunea sĕ-'şi ajungă scopul.

Asupra practicabilităţii maşinei de cetire de Irszepy Béla, adunarea generală nu s'a pronunţat în merit însărcinând corpul didactic dela şcóla din Sebeş — a o studia mai deaprópe.

S'a luat conclus ca fiecare membru al reuniunei sĕ fie îndatorat a abona „Fóia Pedagogică“. Notariuluí desp. i-s'a votat pe periodul trecut o remuneraţie de 10 fl. şi în fine desp. reuniunei înv. rom. gr, or. s'a constituit în următoriul mod: preşedinte Avr David, vicep. S. Roşca, not. G. Tatar, cassar V. Blaga, membrii în comitet Ioan Pavel şi D. Lăncrăgean.

Eshauriate fiind obiectele de pertractat adunarea generală a reuniunei înv. rom. gr. or. din desp. Sas-Sebeş s'a încheiat, depărtându-se fiecare membru mulţămit vĕḑênd că am făcut un pas înainte spre progres.

Ghiţă.

Noutăţi.

Scumpirea pânei In Budapesta preţul grânelor se urcă din ḑi în ḑi. Aşa în 6 Maiu s'a vêndut maja metrică de grâu cu 14 fl. 40 cr., îm 7 Maiu cu 14 fl. 52 cr., în 9 Maiu s'a cu 14 fl. 79 cr. în 10 Maiu cu 15 35 cr., ér aḑi se vinde maja metrică cu 16 50 cr. In urma scumpetei. e generală plângerea poporaţiunei, care in mare parte e espusă fómetei. S'a cerut sĕ se i-a măsuri contra vânḑĕtorilor de pâne pentru a-i sili sĕ nu mai urce preţul pânei, ba s'a ţinut în cestiunea acésta şi o anchetă în ministeriul de agricultură. Ministrul Darànyi a deciarat însĕ, cà de óre-ce preţul pânei stă în consonanţă cu preţul grânelor, de-ocamdată nu pot fi siliţi vênḑĕtorii sĕ micşoreze preţurile. — Mai amintim la acest loc, că venitul vămilor în anul 1897 s'a urcat la 62.2 milîóne fl, pe când în budget acestea venite erau preliminate numai cu 40.5 milióne. Causa acestei urcări este a-se căuta în marele import de grâne, ce s'au adus din alte ţĕri. De sigur, că în anul curent, 1898, venitul vămilor va fi şi mai mare, deóre-ce importul de grâne srăine a fost anul acesta mai mare ca anul trecut.

* * *

Revoluţie pentru pâne. Revoluţia ale cărei flacări ḑilele din urmă au cuprins aprópe întréga Italie, şi pentru a cărei înăbuşire s'au reclamat alocurea şi tunurile e aprópe cu desăvêrşire stinsă. In revoluţia acèsta preţurile exorbitante a cerealelor, mizeria şi fómea fórte neînsemnat rol au avut. Aceste au fost numai signalul, cu care atât de uşor au putut rĕscula massele eceia, cari prin revoluţie voiau ajungerea scopurilor lor primejdióse. Scopurile aceste sunt ale republicanilor, socialiştilor si ale clericalilor, cari dela 1876 învaţă poporul la desconsiderarea legilor. Aceştia au făcut, că ḑilele din urmă mii de italieni au perit pe câmpul de luptă. Guvernul va promulga legi pentru mai stricta supraveghere a reuniunilor şi a ziarelor.

* * *

Epilogul alegerei din Fiume. Marţi s'a pertractat la poliţia din Fiume procesul a ḑece fiumani cari cu prilegiul ultimei alegeri de podesta, din pricina eschiderei cetăţenilor fiumani dela actul alegerei, au demonstrat strajnici împotriva ungurilor. Apĕrător le-a fost advocatul *Kuscher*, care în pledoarul sĕu s'a resculat vehement în contra ungurilor. Poliţia pe temeiul patentului austriac din 1854 a achitat pe un acusat, a osândit pe doi la câte 15, pe unul la 50 fl. amendă ér pe doi la 8 ḑile închisóre. Toţi au apelat.

* * *

Din cercul „Reuniunei sodalilor români din Sibiiu“. După-cum suntem informaţi „Reuniunea sodalilor români“ va procura érăşi o seară plăcută publicului nostru românesc, arangiând în Sâmbăta viitóre un concert împreunat cu teatru şi joc. Programul îl vom publica în numĕrul viitor. Atragem deci atenţiunea binevoitorilor şi spriginitorilor acestei Reuniuni.

* * *

Cas de mórte. Primim ştirea din Selişte, că credinciósa bisericii nóstre, Maria S. Banciu născ. Roşca, a reposat în Domnul Luni în 9 Maiu st. n. în etate de 42 ani după lungi şi grele suferinţe. Trimitem familiei întristate condolenţele nóstre.

* * *

Petrecere românéscă oprită. Ni se scrie din Zlatna, că petrecerea, ce intileginţa românéscă voia s'o arangeze acolo în ḑiua de 3/15 Maiu, a fost interzisă de către forurile competente, pe basa unui ordin mai înalt.

Pentru susţinerea ordinei şi disolvarea ori-cărei întruniri pusă pe acea ḑi, pe lângă cei 7 jandarmi aflători statornic la staţiunea din Zlatna, au mai sosit acolo Mercuri încă 17 jandarmi.

* * *

Invitare la petrecerea cu dans ce sĕ va arănjea Duminecă la 3/15 Maiu a. c. în pavilonul din arinii de sub Sébeşul-săsesc, 9 Maiu 1898. Comitetul aranjator. Inceputul la 2 óre p. m. Preţul de intrare de persónă 1 corónă.

* * *

Un funcţionar ministerial — pungaş. Poliţia din capitala unguréscă a deţinut Mercuri pe un funcţionar pensionat al ministerului de finanţe, care de ani de ḑile jăfuia cassa statului. Banii, ce acest pungaş şi-i-a agonisit pe cale necinstită, se urcă peste *ḑece mii fl.*, bani asemnaţi ca pensiune vĕduvelor.

Pungaşul se chiamă *Bozóky* Károly (nume neaoş unguresc). Cu cinci luni înainte s'a cerut la pensie. Când a părăsit oficiul, a dus cu sine cărţile de pensie ale vĕduvelor, cari în cursul timpului au murit. Vre-o 20 de cărţi de acestea avea Bozoky, cu cari ridica regulat la *prima* fiecărei luni competinţele vĕduvelor (30—80 fl.) Cu fiecare carte trimetea altă persónă ca sĕ ridice paralele, ceea-ce de loc n'a fost suspect, şi astfel 'şi-a continuat meşteşugul vreme îndelungată. In 1 Maiu însĕ i-s'a înfundat. A trimes adecă în ḑiua acésta din neprecauţie 4 cărţi deodată pe un servitor dela minister. Unul din funcţionari a băgat de sémă înşelătoria; a plătit însĕ paralele, dar în taină a făcut arĕtare împotriva pungaşului. S'a făcut cercetare şi s'a constatat vinovăţia lui Bozoky. A şi fost deţinut şi pus la închisóre.

* * *

Esecutarea atentatorilor greci. Karditzi şi Giordi, cari cu câteva sĕptĕmâni înainte au atentat la viaţa regelui Greciei, — după-cum se depeşéză din Atena — au fost esecutaţi Luni diminĕţă la Nauplia în fortăréţa Paladini.

Poşta redacţiunei.

D-lui *Ioan Bota* înv. în *Celea*. Cestiunea, despre care ne scrii, e de aşa natură încât de-ocamdată nu se póte tracta în ḑiariul nostru.

I. *C. Bucuresci.* Anecdota deja publicată în „Rândunica“ — credem — că nu mai e de lipsă a se publica. Nepublicate bucuros.

PARTEA ECONOMICĂ

I. Löser.

Istoria Agriculturei.

Traducţiune autorisată
de
Un prietin al plugarilor.

(Urmare.)

Pe timpul regimului lui Henric II. (1002 — 1024) sĕ întâmplau nelinişciri în ţéră, şi rescólele slavilor erau la ordinea ḑilei. Pre lângă acestea, scumpete mare şi un lux repede de-la lacul nordic in tóte părţile. 1011 şi 1016 au nimicit pétra aprópe tótă recolta din Germania. 1100 un an cu o érnă grea şi fómete; 1088 şi 1117 s'au întêmplat în Germania înfricoşate cutremure de pământ; 1135 a fost un an aşa de furtunos, în cât din multele poduri abia au mai rĕmas a ḑecea parte. 1166 însĕ a fost un an bogat binecuvêntat în bucate, póme şi vin. Érna anului 1210 a fost grea, de frig au murit mulţi ómeni; vite şi albine, pomi şi viţa de vie a îngheţat până în rădăcini.

6. Victoria asupra slavilor a deschis pentru germani comerciul la lacul de ost, şi a adus agricultura pe o stare mai bună: Meissen, Lausitz, Silesia, Pomerania acestei învingeri datoreşce cultura timpurie. Totuşi sĕ mai aflau mlte locuri pustiite, şi nime nu sĕ apucă sĕ le lucre; în scurt timp însă li s'a dat ocasiune de le-au înpopulat pe tóte.

In ţĕrile de jos multe inundaţiuni au făcut mari daune încât s'au înnecat mulţi ómeni şi vite. Cei cari au scăpatu cu viaţa nu au mai avut curajul de a se aşeḑa érăşi acolo.

Mulţi ş'au părăsist patria, s'au întors în ţĕrile pe cari le-au lucrat odinióră Slavii apoi au mers şi mai departe şi au venit sub numele Flamingi, Frizi şi Olandezi acolo unde locuiau mai de mult Slavii. Aşa au primit Holsteinul, Thuringia. Meissen şi Lausitz, cari parte mare luau lacuri şi locuri părăsite ca se le lucre Aceste emigrări au avut efecte favorabile asupra agriculturei în Germania. Emigranţii s'au folosit de drepturile primite şi ş'au format un popor cum nu a mai fost în ţerile vechi germane. Condiţiunile prin cari au primit Olandezii posesiunea lor, sĕ numea dreptul olandic. (olandez).

Prin puterea crescătóre a marilor propietari sĕ înmulţi şi numĕrul locuitorilor în oraşe.

In aceste oraşe s'au stabilit în scurt timp comercianţi, prin ce se formă comerciul cu statele învecinate, productele câmpului şi vitele sĕ urcau în preţuri. Preţurile mari au dat ansă la buna lucrare a pămêntului.

8. După ce primul rege germân din casa saxonă Henric I. (919—936) a încheiat un armistiţiu de 3 ani cu ungurii, a folosit acest timp pentru acea de a'şi întări acéstă ţéră liberă, care era deschisă şi neînconjurată de munţi, el înconjura satele, cari erau espuse cu ziduri, şi le despărţi de tot de ţéra străină. La sate, cari începeau a să de nou a întrăbuinţat acelaşi mod, şi pentru împopularea lor sĕ îngrija în modul următor: A treia parte din productele câmpului trĕbuiau sĕ le aducă în satul întărit, ca locuitorii în timp de resboiu sĕşi afle acolo mijlócele de traiu.

Afară de aceeia tot al nóuĕlea om trebue sĕ şadă în oraşul întarit. Celorlalţi opt, cari rămâneau la ţéră, li sĕ da sĕ lucre şi moşia acestuia, şi productele să îi le aducă lui în oraş. Heineric I prin aceasta instituţiune primi numele de fondator de oraşe, deşi nu a fondat oraşe nemţesci; căci de aceasta esistau multe înainte de a ajunge el pe tron, el înse fonda starea mijlociei germână, împopulând locuirile întărite cu sâmburele cel dintâiu al unei cetăţeni liberi Scutirea în oraşe a avut de urmare, că sĕ aşezară acolo o mulţime de ómeni cu stare, şi acest crescământ de locuitori simţind lipsa de ómeni, cari sciau face lucrurile trebuincióse la casă au adus şi de acestia.

Cei dintâiu meseriaşi cari au venit ca ómeni liberi, şi ş'au format o societate, au fost brutarii, cerarii măcelarii şi pantofarii şi mult după acestea pânzari şi morarii, ajutătorii celor dintâiu sĕ numeau servitori; precum servitor de brutar, berar, măcelar şi pantofar, precând ajutătorii pânzarilor şi morarilor sĕ numeau scutelnici.

(Va urma.)

Mătase Foulard 65 cr. până la **fl. 3.35** de m. — japanesĕ, chineză etc. în cele mai nouĕ dessinuri şi colori. precum şi **mătase Henneberg** négră. albă şi colorată dela **45 cr.** până la **fl. 14.65** de metru — în cele mai moderne ţeseturi, cocolori şi dessinuri *Se ecspedéză la particulari franco şi liberi de vamă. Mostre cu întórcerea postei.* **Fabricile de mătase G. Henneberg** *lif, de curte ces. şi reg.* **Zűrich.** [38] 4

Nr. 3340 Epitr. [59] 2—3

Licitaţiune.

La seminariul archidiecesan pentru anul şcolar viitor 1898/9 sunt a se lifera una sută (100) stângini de lemne de fag bune, neplutite şi posibil tinere.

Doritorii de a lifera lemnele aceste au a face oferte în scris la consistoriul archidiecesan până la 15 August n. a. c. arătând în special condiţiunile, pe lângă cari se va face liferarea.

Sibiiu, din şedinţa senatului epitropesc, ţinută la 25 Aprile, 1898.

Consistoriul archidiecesan.

Dr. Il. Puşcariu,
arch.

Dr. **Elie Cristea,**
secretariu.

Nr. 49/98 [60] 1—3

CONCURS.

Pe basa decisului dela 8 Ianuare 1898 a comitetului parochial din comuna bisericéscă gr.-or. Câmpeni se publică concurs pentru întregirea parochiei a dóua de clasa II. din acestă comună bisericéscă cu termin de 30 ḑile delà prima publicare oficiósă.

Venitul acestei parochii este 706 fl. 57 cr. v. a. conform decisiunilor comitetului şi sinodului parochial dela 14 şi 29 Maiu 1894 şi aprobărei Venerabilului Consistor archid. dela 18 Octobre 1894 Nr. 5260 B.

Doritorii de a ocupa aceasta parochie să şi trimită cererile lor concursuale însoţite cu documentele recerute de normele din vigóre oficiului protopresbiteral al Câmpenilor până la terminul prefipt.

Comitetul parochial în conţelegere cu Oficiul protopresbiteral

Câmpeni, 12 Martiu, 1898

Romul Furduiu,
protopr.

Din ori-ce *librărie se póte procura* scrierea premiată a consilier. în med. *Dr. Müller,* apărută în a 30-a ediţiune despre

sistemul nervos
şi
sexual turburat.

Espediţie franco pentru 60 cr. în mărci postale.

Curt Röber,
Braunschweig.

[5] 15—49

În préjma examenelor!

Atragem atenţiunea domnilor învĕţători asupra

scrisorilor (propise) de examen

pentru scrierea *română* şi *germână* tipărite în **Tipografia archidiecesană, în colóre vênătă,** pe hârtie fórte fină, mărime 24/31 cm.

Preţul: de bucată 1 cr.; 100 bucăţi 65 cr. şi porto postal.

☞ **Comandele din afară se execută imediat.** ☜

Librăria Archidiecesană.

Cel mai eficace MIJLOC DE CASĂ, pentru a regula mistuirea, pentru a produce o circulaţiune regulată a sângelui, pentru a depărta părţile stricate şi defectuóse **ale sângelui (condiţiunile esenţiale pentru susţinerea sanĕtăţii)** precum şi pentru delăturarea repede şi sigură a bólelor de stomach d. e. lipsa de apetit, rîgăitul, vênturi, grĕţă, dureri de stomach şi fóle, sgârci de stomach, ingreunarea stomachului cu bucate, flegmă, congestiuni de sânge, hemoroide, bóle femeieşti, bóle de intestine este de 40 ani probat

BALSAMUL DE VIAŢĂ al Dr. ROSA.

Pentru mântuirea de ori-ce aprinderi, răni şi umflături, se folosesce cu succes sigur la inflamare, oprirea laptelui şi întărirea peptului ţiţelor) femeesci, la înţărcare, la abscese. noduri, puróie (Eiterpusteln) carbuncule, la răni şi sugei la degete, la întărituri, umflături, uime etc. de **50 ani probată**
[50] 4—30

Alifia de casă de Praga

din farmacia lui B. FRAGNER în Praga 203-III.

Acesta favoriséză întreg actul mistuirei, **produce un sânge sănĕtos şi curat** şi este **un remediu de casă poporal** probat, sigur şi estins.

1 sticlă 50 cr., 1 sticlă duplă 1 fl.
Prin postă 20 cr. mai mult.

Vindecarea se face fără dureri prin influenţa alinătóre a alifiei.

In dose à 25 şi 35 cruceri.
Pe postă plus 6 cr.

Atenţiune! Fiecine sĕ céră numai preparate originale din farmacia lui B. Fragner în Praga şi sĕ observe, ca tóte părţile învĕlitórei balsamului Dr. Rosa sĕ fie provĕḑute cu alăturata marcă rotundă de scutire, ☞ asemenea tóte părţile învĕlitórei alifiei de casă de Praga pórtă marca de scutire în trei unghiuri alăturată! ☜

Ori-cine îmi anunţă o falsificare primesce o remuneraţiune!

Mii de scrisori de recunoscinţă stau la disposiţie spre vedere.

Deposite în farmaciile **I. Török,** Budapesta. **A. Egger,** Budapesta, apoi în Sibiiu la **E. Rumler, K. Müller** şi **K. M. Herzberg.**

Depositul principal al producentului B. FRAGNER, farmacie „la vulturul negru“ în Praga, colţul stradei Sporner Nr. 203.

ESPEDIŢII CU INTORCEREA POSTEI.

Din
„Biblioteca pentru toţi“,
sub direcţiunea literară a d-lui D. Stăncescu au apărut până acum:

Nr. 1 *Poveşti alese* de Andersen;
Nr. 2 *Pasĕrile nóstre* (legende), de S. Fl. Marian;
Nr. 3 *Cântece şi plângeri,* I. (poesii) de M. Zamfirescu;
Nr. 4 şi 5 *Despre educaţie,* pe Herbert Spencer;
Nr. 6 *Icóne şterse* (nuvele) de A. Vlahuţă;
Nr. 7 *De prin veacuri,* I. (nuvele) de Carmen Sylva;
Nr. 8 *România, Roma, Piza* etc. de Michelet;
Nr. 9 *Castelul Peleş,* descrierea de Leo Bachelin;
Nr. 10 *Nuvele şi schiţe* de T. Maiorescu;
Nr. 11 *Din tinereţe etc.* nuvele de André Theuriet;
Nr. 12 *Nuvele* de M. Demetrescu;
Nr. 13 *Nuvele romane* de Duiliu Zamfirescu;
Nr. 14 *Antichitatea romană* de Wilkins;
Nr. 15 *Prosă şi poesii* de Gr. M. Alexandrescu;
Nr. 16 *Povestea vorbii* I. proverbe de Anton Pann;
Nr. 17 *Istorióre* de d na Colomb;
Nr. 18 *Schiţe umoristice* de Dumitru Teleor;
Nr. 19 *La ce visează fetele,* teatru de Alfred de Musset;
Nr. 20 *Legende istorice,* de D. Bolintineanu;
Nr. 21 *Ombra,* roman de Genevraye
Nr. 22 *Căl. împrej. Odăii mele,* roman de Maistre-Havier;
Nr. 23 şi 24 *Din viĕţa meseriaşilor,* nuvele de P. Bănăţeanu;
Nr 25 *Povestea vorbii* II. proverbe de Anton Pann;
Nr. 26 *Biografiile ómenilor celebri;*
Nr. 27 *Antichitatea greacă* de Mahaffy;
Nr. 28—33 *Opere complete,* de Creangă;
Nr, 34 *Istorice,* de Jonescu-Gion;
Nr. 35 *La gura sobei,* snóve de Dumitru Stăncescu;
Nr. 36 *Poveşti de Crăciun;*
Nr. 37 *Prosă şi epigrame,* de Radu D. Rosetti;
Nr. 38 *Werther* roman de Goethe;
Nr. 39 *Povestea vorbii* II. (ultim.) proverbe de A. Pann;
Nr. 40 *De prin veacuri* II (ultim.) nuvele de Carmen Sylva;
Nr. 41 *Noţiuni asupra sciinţelor* de Huxley;
Nr. 42 *Doruri şi amoruri* I. poesii de Depărăţeanu;
Nr. 43 şi 44 *Modele de discursuri rom.* de Adamescu;
Nr. 45 *Doruri şi amoruri,* II. (ultim.), poesii de Depărăţeanu;
Nr. 46 *Duşmanii nostri,* de Dr. Urechiă
Nr. 47 *Cântece şi plângeri* II. (ultim.) poesii de M. Zamfirescu;
Nr. 48—49 *Modele de discursuri strĕine* de Gr. Adamescu;
Nr. 50 *Convorbiri despre artă,* I. de Pecaut şi Baude;
Nr. 51 *Din góna vieţii* I., nuvele şi poesii de A. Vlahuţă;
Nr. 52 *Prietene* roman de François Coppée;
Nr. 53 *Doi trandafiri,* nuvele de Wildenbruch;
Nr. 54 *Patriotul,* morală de Bourde;
Nr. 55 *Din inimă,* poesii de Radu D. Rosetti;
Nr. 56 *Convorbiri despre artă* II. (ultim) de Pecaut şi Baude;
Nr. 57 *Din goana vieţii* II. nuvele de A. Vlahuţă;
Nr. 58 *Schiţe uşóre* de Caragiale;
Nr. 59 *Din góna vieţii,* III. (ultim) nuvele de A Vlahuţă;
Nr: 60 *Manon Lescaut,* I. roman de Abatele Prévost;
Nr. 61 *Trotoarul Bucur.,* nuvele de D. R. Rosetti (Max);
Nr. 62 *Enoch Arden,* poemă de Tenyson
Nr. 63 *Satire şi teatru* de D. C. Ollanescu (Ascanio);
Nr. 64 *Spre primăvară* poesii de Costin;
Nr. 65 *Manon Lescaut* vol. II. roman de Prévost;
Nr. 66 *Manon Lescaut,* vol. III (ultim.) de Prévost,
Nrii 67—69 *Minunile universului,* vol. I. II. III. istoria naturală)
Nn. 70 *Legenda ţeranilor* de P. Dulfu;
Nr. 71 *Ce este frumseţa,* artă de Const. Stăncescu;
Nr. 72 *Cugetări noi asupra popórelor vechi, Egipetul,* geografie de Buzoianu;
Nr. 73—74 *Dan* partea I. roman de A Vlahuţă;
Nr. 75 *Armonii intime,* poesii de A. Sihleanu;
Nr. 76—77 *Dan,* partea II. roman de A. Vlahuţă;
Nr. 78 *Ginerele lui Poirier,* de Augier & Sandeau;
Nr. 79 *Nastratin Hogea* de A. Pann;
Nr. 80-84 *Ciocoi vechi şi noi,* roman de Filemon;
Nr. 85 *Biografiile scriitorilor rom.* de Adamescu;
Nr. 86 *Ce povestesce pădurea,* nuvele de Putlitz;
Nr. 87 *Berberii Hesperidele,* geografie de G. T. Buzoianu;
Nr. 88—89 *Denisa* teatru de Duma (Al. fiul);
Nr. 90 *Poeme,* de H. G. Leca;
Nr. 91 *Geniile sciinţei şi industriei,* biografii de Gastineau;
Nr. 92 *Sincere,* poesii de Radu D. Rosetti;
Nr. 93—94 *Povestea lui Moş Albu* de A Pann;
Nr. 95 *Cartagena-Cyrena,* geografie de G. T. Buzoian;
Nr, 96—97 *Paul* şi *Virginia,* roman de B. de St. Pierre;
Nr. 98 *De demult,* poesii de Stavri;
Nr. 99 *Apostol,* poemă de Petöfi;
Nr. 100 *Carte de chipuri fără chipuri,* poveşti de Andersen;
Nr. 101—110 *Dicţionariu francez-român* de Urechiă;
Nr. 111 *Poesii* de Th. M. Stoenescu;
Nr. 112—113 *Introducere la studiul Sciinţelor fisice* de Morand;
Nr. 114 *Liniştea sufletéscă* de Seneca;
Nr. 115 *Alte schiţe umoristice* de Dumitru Teleor;
Nr. 116—117 *Iubire* de Vlahuţă;
Nr. 118 *Fleacuri,* amintiri duióse, schiţe şi novelete de V. Pop;
Nr. 119 *Robia Peleşului* de Carmen Sylva, traducere de Elena Radu Rosetti;
Nr. 120 *Un leu şi un zlot,* comedie într'un act (localisare) de D. Rosetti;
Nr. 121—122 *Notiţe* şi *fragmente literare* de I. L. Caragiale;
Nr. 123 *Teatru* (vol. II) de R. D. Rosetti (Max);
Nr. 124 *Intrebuinţarea vieţii* de I. Lubbok;
Nr. 125 *Povestea Mavroghenéscă* de Pitarul Hristache;
Nr. 126—127 *Poesii* de Bălăcescu;
Nr. 128—137 *Codul civil-român, adnotat* de Hamangiu;
Nr. 138 *Suspine* (poesii populare din Basarabia) de George Madan.

Un numĕr costă 16 cr.

Se află de vênḑare în

Librăria Tipografiei archidiecesane, Sibiiu.

Redactor prov. **Dr. Elie Cristea.**

Editura şi tiparul tipografiei archidiecesan.

Nr. 49. Sibiiu, Marţi, 5/17 Maiu 1898. *Anul XLVI.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei or 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Concluse sinodale.

Unul dintre conclusele mai de importanţă, luate în sinodul nostru din anul acesta, a fost fără îndoială conclusul privitoriu la afacerea sidoxiei.

Sidoxia e legată de istoria bisericei nóstre dela recâştigarea dreptului de a avé episcopi cu residenţă între noi.

Cu actul unirei la 1700 s'a început o nóuă eră de nóuĕ persecuţiuni, şi ceea-ce s'a făcut în cele 2 vécuri de asuprire sub calvini, s'a continuat în seclul al 18-lea sub biserica papistaşă cu deosebirea numai, că în acest veac au contribuit la nĕcasurile şi asupririle nóstre şi biserica română, care a eşit din sinul bisericei mame, din sinul bisericei ortodoxe.

Sub umanul împĕrat Iosif al doilea ni s'a trimis şi nóuĕ episcop cu reşedinţa aici la noi, şi deodată cu trimiterea lui s'au luat măsuri pentru a i-se asigura dotaţiunea.

Atunci s'a urzit deci sidoxia, s'a pus o taxă asupra credincioşilor nostri, din care sĕ se pótă acoperi dotaţiunea episcopului nostru.

Este deci legată sidoxia cu o eră nóuă în biserica nóstră şi conclusul sinodului nostru archidiecesan din 1896 a contemplat şi el o nóuă eră.

Era contemplat lucrul aşa, că din aceste taxe sĕ se acopere la locul prim dotaţiunea archiepiscopului nostru, şi la al doilea loc sĕ se asigure o dotaţiune pe séma protopresbiterilor.

La al treilea loc urma preoţimea nóstră dela sate, şi décă puteam ajunge la resultatele contemplate, décă puteam ajunge acolo, ca sĕ scim dota de aici din centru pe protopresbiteri cu 600 fl. la an, dacă puteam ajunge la resultatul contemplat, ca anual sĕ scim distribui din centru 20.000 fl. între preoţimea nóstră, ne cream o situaţiune atât de sigură, şi atât de puternică, încât cu consciinţa liniştită puteam privi la viitorul nostru şi în cele bisericesci.

Credinţa sinodului nostru a fost, că da, ne putem crea o asemenea situaţiune.

Credinţa nóstră este, că da, ne putem crea o asemenea fericită situaţiune, căci pentru binele bisericei apelăm la credincioşii bisericei nóstre.

Tăria nóstră a fost şi este poporul credincios, care ţine la biscrică şí la ale ei instituţiuni.

In timpurile trecute, în timpurile gónelor şi ale ispitelor, căci ale acestora au fost timpurile trecute, ḑicem în aceste timpuri poporul nostru a ţinut, tare a ţinut la biserica strămoşéscă.

Ajunşi şi noi la situaţiune mai favorabilă am căutat sĕ punem biserica pe basă, care sĕ permită şi elementelor laice a incurge la regularea afacerilor administrative bisericesci.

Sinodalitatea nóstră a trecut preste un pătrariu de secol, în timpul acesta ne-am convins, că terenul ce s'a deschis pentru elementele laice a întrunit la activitatea comună pre cei mai buni fii ai bisericeí.

Avênd toţi drepturi egale, a urmat ca şi datorinţele sĕ fie egale.

Sidoxia dela început a fost pusă pe acéstă basă. Sinodul dela 1896. a susţinut basa acésta, şi pentru fiecare cap de familie a pus o corónă ca contribuţiune bisericéscă.

Sistemul acesta l'a susţinut şi sinódele următóre: drepturi egale, îndreptăţiri egale, deci egale sĕ fie şi sarcinile.

Atârnă mult dela aceea cum se va esecuta încassarea taxelor sidoxiale.

Dacă luăm lucrul în sine la analisă ni se pare că tóte vor merge fórte neted.

Impărţim taxele aceste pe sĕptĕmână, atunci vine un cruceriu pe sĕptĕmână.

Care credìncios al bisericei nóstre nu póte câştiga atâta ca pe sĕptămână sĕ nu pótă pune la o parte un cruceriu pentru biserica sa?

Tot lucrul în resultatele sale finale atêrnă dela înţelepciunea, cu care e pus în lucrare şi dela entusiasmul cu care este întîmpinat.

Nu lipsesce acest sacru entusiasm, atunci toţi factorii chemaţi 'şi dau mână de ajutor şi lucrul merge înainte, merge bine spre mărirea lui Dumneḑeu şi spre consolidarea instituţiunilor bisericesci.

Sperăm că nici în chestiunea acésta nu va lipsi însufleţirea, care totdeauna a fost caracteristică poporului nostru când binele şi prosperitatea bisericei o reclamau.

Binele şi prosperarea bisericei o reclamă şi în chestiunea sidoxiei în însufleţire.

Bunul Dumneḑeu va fi cu noi şi victorioşi vom trece şi acum peste ispitele cari ni se vor pune în calea mersului nostru.

Esposeul lui Goluchowski. Comisiunea budgetară a delegaţiunei austriace a pertractat în şedinţa din 12 Mai budgetul ministrului de esterne, ér resultatul a fost, că ministrului Golúchowski îi sa votat încredere unanimă recunoscêndu-i-se zelul şi succesele pentru politica de pace. Ca prim orator s'a desvoltat Goluhowski esposeui, în care a dat sémă despre activitatea sa în decursul anului trecut, scoţênd la ivélă momentele de însemnătate ale politicei esterne. Resultă din acest esposeu că politica Austro-Ungariei în afară nu s'a schimbat întru nimic, dela ultima şedinţă a delegaţiunilor. Rĕsboiul greco-turc s'a încheiat prin intervenţia puterilor mari, ér contribuţia, pe care Grecia trebuie sĕ o plătiască Turciei, este garantată prin Rusia, Francia şi Englitera. Mai rĕu stăm însĕ cu chestia cretensă. Aici se cere din anumite părţi cu multă insistenţă, ca Creta se fie guvernată de un principe grec. Austria însĕ nu s'a putut învoi la acésta, căci nu voieşte se supórte urmările unei asemenea procedări.

Estragem din continuarea vorbirei următórele:

„Incât pentru raporturile nóstre cu tóte puterile, pot se anunţ şi de astădată delegaţiunilor, că aceste raporturi sunt cele mai bune, conservând caracterul de prietinie.

„Acestea le ḑic despre alianţa triplă, care esistă cu o nesdruncinată soliditate şi tinde mereu a-şi împlini chemarea, — cât şi despre relaţiunile cu celelalte puteri amice şi în special cu Rusia, cu care rĕmânem în strînsă consimţire cu privire la acele principii fundamentale comune, cari ne conduc în politica nóstră orientală.

„Concepţia încâtva divergentă între noi şi cabinetul din Petropole privitóre la problema cretensă şi la chestiunea guvernorului n'au schimbat întru nimic acéstă relaţie între noi şi Rusia, căci nu este dór eschis ca în casuri concrete sĕ nu fie divergenţe de păreri între dóuĕ puteri împrietinite.

„Deşi nu încape îndoială că în orientul Europei noi şi Rusia suntem în grad mai mare interesaţi decât celelalte state, nu e ertat a se scăpa din vedere, ca monarchia nóstră, ca vecin imediat cu teritorul balcanic trebue sĕ fie cu mai intensivă veghiere decât Rusia asupra evenimentelor de acolo şi sĕ fie cu duplă precauţiune în tractarea chestiunilor privitóre la Balcani.

„In ce privesce situaţia în general a peninsulei balcane, trebue remarcat că în special ferberea macedoneană a dispărut cu încetul încât ştirile ce ne sosesc acum ne fac a crede, că pentru un timp nehotărît nu mai putem aştepta complicaţiuni din aceste părţi. Acéstă mulţămită atitudinei corecte din partea Bulgariei şi a Sêrbiei, îndeosebi însĕ înţelepciunei M. Sale Sultanului.

„Ca adicţi călduroşi ai politicei de pace, ca apărători pe tótĕ linìa ai conservării statului quo ante în Balcan, putem constata aceste momente cu satisfacţie, totodată însĕ voim a da espresie aşteptării nóstre, ca Inalta Pórtă în interesul ei propriu sĕ absteie definitiv dela actualul sistem de administraţie care a provocat atâtea patimi şi a compromis linişte şi ordinea, punênd la grea probă obiectivitatea statelor învecinate".

După aceste observări la politica din orient, Goluchovski a tractat chestiuni comerciale şi consulare. Exposeul a fost primit cu vii aclamări. Presa streină îl înregistréză cu complăcere.

Dela „Reuniunea femeilor române din Sibiiu".

Nu încape îndoială, că cea mai însemnată reuniune de femei este la Românii de dincóce de Carpaţi reuniunea sibiiană, în fruntea căreia stă d-na *Maria Cosma*. Acésta o dove-

---

FOIŢA.

Din credinţele poporului.

(Vrăjitori, strigoi, vêrcolaci, smei, iele, stafii).

Cine dintre noi n'a avut o bunică, sau o sfătósă bătrînă în familie? Cine dintre noi dela o vêrstă de 5—6 ani, pănă la o vêrstă mai înaintată, n'a ascultat cu o lacomie nesaţiósă povestile şi basmele, cele minunate, cu vrăjitori, strigoi, iele, etc., pe cari cu glas liniştit ni-le povestea bunica?

Câte călătorii a făcut atunci închipuirea nóstră, sburând mai iute decât vêntul îndată ce al bătrânii „a fost odată, ca nici odată" rĕsuna la urechile nóstre?

Şi acum î-mi aduc cu drag aminte de momentele dulci, ce le petreceam, răzimat cu cotul pe genunchiul bunicei, uitându-mĕ în ochii ei şi sorbindu-i cuvintele, cari sĕ deşirau de pe buzele ei în şiruri nesfêrşite.

Aceste povestiri au prins rădăcini atât de adênci în inima mea cea fragedă, încât nu sĕ mai pot stêrpi nici odată.

Credeam tot, ce-mi povestea bunica şi mĕ umpleam de grózǎ şi tremuram ca varga, când o auḑi-am de vêrcolaci, strigoi, iele, cari aduc atâtea rele ómenilor, ba chiar şi nóptea de multe-ori visam, că sunt prins de câte-o astfel de dihanie urîtă.

Sĕ vedem dară, ce sunt aceste fiinţe, de cari duce am eu ḑodinióră atâta frică, şi care este rolul, ce-l joacă ele la poporul nostru?

La acésta întrebare ne rĕspund mai bine poveştile şi basmele poporane. Aici sĕ observă şi rolul ce-l jócă aceste fiinţe închipuite. — Pentru a avé o icónă mai vie despre aceste elemente, daţi-mi voie, sĕ iau câteva exemple din poveştile poporului. Sĕ luăm d. e. pe Arghir şi Elena, care e cea mai rĕspîndită şi mai cunoscută, unde putem cunósce mai bine pe vrăjitori şi pe strigoi.

Aici împĕratul chemă pe un vrăjitor, ca sĕ-i spună, cine a sădit mĕrul, cel care făcea mere de aur şi pentru ce scop l'a sădit?

Din aceste vedem, că vrăjitoriul este un om, care are putere, de a sci secrete, pe cari ómenii ceştialalţi nu le ştiu, pentrucă numai vrăjitorii stau în legătură cu fiinţe supranaturale, cari îi înspiră şi le ajută a sĕvêrşi fapte miraculóse. Mai departe întêlnim pe baba, care taie Elenei un fir de pĕr, din care pricină fericirea Elenei e zdruncinată şi ea este silită sĕ părăséscă pe Arghir, ér baba e rĕstignită pentru fapta sa. Aici baba e privită de strigóie, despre care poporul crede, că are puterea de-a fermeca pe fete şi pe ficiori, de-a lua laptele dela vaci şi alte minuni. Din causa acésta poporul are o aversiune, faţă de aceste babe, presupuse de strigóie, şi se nizueşte a le pierde, spre a fi sigur de puterea lor. Deaceea adeseori caută sĕ le prindă şi sĕ le restignéscă, după cum sĕ întîmplă şi aici în Arghir şi Elena.

Aceşti strigoi mai au putere sĕ „lege" după cum ḑice poporul şi sĕ farmece diferite obiecte, pe cari dacă le folosesci dai tot de nĕcazuri. — In privinţa asta poporul e adeseori superstiţios, încât totdeauna când devin lucruri sau bani stricăcioşi pentru om susţine, că acele lucruri sau bani au fost vrăjiţe.

Astfel îmi povestea un unchiaş, pe care de câte-ori î-l vĕd 'mi se pare că şi acum îl aud ḑicênd:

„Banul, mă, e unélta dracului; de unde ştii, prin ce fel de mâni a trecut banul, care-l ai la tine? Ştii însĕ, cu câtă sete se alèrgă după ban, şi cu câtă îndîrjire se păstréză. Tu l'ai luat de ban bun, dar póte-că acela dela care l-ai luat nu ţi-la dat cu mână bună ba sunt şi bani legaţi, ca jaf sĕ fie de ei şi praf sĕ se facă. Când pui mâna pe asemenea ban, şi-a luat Dḑeu mila dela tine, şi praf s'alege de tine şi de bani. Cela, care légă bani, móre mă, dar nici în mormênt n'are hodină, ci umblă mereu se neliniştéscă, pe cei ce umblă cu bani legaţi de dânsul.

Aşa de banul legat n'ai noroc, dacă-ţi cumperi vite cu el, dai de pagubă, dacă-ţi zideşti casă, tóte 'ţi merg de-a întórsele. De aceea trebue banul după ce'l capeţi sĕ'l scuipi şi sĕ ḑici: „fie de noroc"; astfel făcênd n'ai sĕ te temi de nimic".

In acest esemplu sĕ mai vede, că strigoiul şi după mórte n'are pace nici în mormânt, ci umblă mereu, sé facă rele celor ce umblă cu obiecte legate de el. Tot cu aceste însuşiri îi întêlnim pe strigoi în poesia lui Eminescu întitulată „Strigoii".

Aici tinărul rege Aral şi cu juna sa mirésă, munciţi de dor, ies nóptea dintre morţii din morminte şi petrec împreună pănă la rĕsăritul zorilor şi la cântatul cocoşului. Ér căţelul pământului latră, indicând prin acésta umbletul strígoilor.

desce energica activitate, ce o desvóltă cu un succes între împregiurările nóstre mai mult ca îmbucurător.

Cei-ce au asistat la ultima adunare generală ordinară a acestei reuniuni, aceia de sigur au rĕmas fórte mulţumiţi de resultatele frumóse, realisate de reuniune dela ultima adunare generală în tóte intreprinderile sale laudabile. Aceste resultate şi mai ales câştigul material apar cu atât mai însemnate, cu cât anul espirat nu se póte numĕra între anii favorabili. Cu tóte aceste înţelépta conducere a sciut afla modul şi mijlócele necesare de a înmulţi averea reuniunii în mod considerabil şi de a o apropia astfel de realisarea frumóselor scopuri, ce le urmăresce.

Vom publica în numĕrul viitor al ḑiarului nostru cel puţin în estras raportul general despre activitatea în decursul timpului dela ultima adunare generală pănă în present

La locul acesta presentăm onoratului public discursul, cu care presidenta reuniunii, onorabila d-nă *Maria Cosma* a deschis adunarea generală, carea s'a ţinut la 3/15 Maiu a. c. în localităţilor casinei române din loc.

Eată-l:

Onorată adunare generală!

Făcênd o reprivire asupra celor 17 ani espiraţi dela înfiinţarea Reuniunei femeilor române din Sibiiu, aflu, că anul curent este unul dintre cei mai mănoşi.

In decursul acestui an am primit cele mai eclatante doveḑi, despre simpatia, zelul, generositatea şi apreciarea, ce publicul român nutresce faţă de sublimul scop, ce-l urmărim.

Este incontestabil, că de când esistă reuniunea nóstră, anul curent, în ceea-ce privesce fertilitatea productelor economice este cel mai nefavorabil. Şi cu tótă acéstă calamitate simţită de întreg publicul acestei ţĕri, cel român n'a hesitat a-şi arăta cu multă bunăvoinţă, generositatea sa faţă de scopul urmărit de reuniune.

Intenţiunile comitetului, de a înfiinţa acele 2 şcoli pentru sexul femeiesc, ce ne sunt mai necesare, şi nisuinţa nóstră de a face posibilă frecuentarea acelora cu spese relativ puţine, au fost bine înţelese şi apreciate de toţi Românii.

Cu toţii o sciu, că prin modificarea statutelor nóstre, ne-am estins terenul de activitate, şi ceea ce facem, este menit, sĕ producă folos întregei Românimi din acéstă ţéră.

De aci provine şi interesul faţă de ori-ce acţiune a comitetului nostru.

Fiecare Român simţesce aḑi lipsa de institute române, unde sĕ fie tineretul nostru bine îngrijit şi fisicesce şi psihicesce.

Scopul comitetului nostru este sĕ înfiinţeze şcoli, în cari Românca sĕ priméscă o educaţie şi instrucţiune, care sĕ o cualifice, a fi aptă pentru propagarea culturei adevĕrate, cu idei sănĕtóse.

Sĕ fie în stare a-şi câştiga, nu numai pânea de tóte ḑilele, dacă va fi avisată la aceea sórte, dar a educa şi instrua pe toţi cei din jurul ei, lipsiţi de aceste calităţi, fără de cari nu se póte face progres.

Ajunse odată mamele române şi generaţiunile crescute de ele la acest grad de cultură, întreg poporul se va ridica la locul ce-i compete între popórele considerate şi respectate, între popórele cu viitor asigurat.

Obiectele donate pentru loteria arangiată de reuniune, aprópe tóte sunt dela inteligenţa nóstră şi cu deosebită satisfacţiune au putut observa toţi acei factori, cari se intereséză de progresul industriei nóstre naţionale, că o parte fórte mare din ele sunt lucrate după motive românesci, admirate pentru fineţa şi frumuseţa lor, atât ca composiţie de colori, cât şi pentru forme şi esecutare en miniature.

Păstrênd şi cultivênd tesaurile moştenite déla străbuni, femea română îşi împlinesce cea mai sfêntă datorinţă In ce mĕsură sĕ achită de acésta Româncele nóstre, comitetul reuniunei este mai competent a judeca, fiind-că în decurs de 17 ani, în mod progresiv s'a bucurat şi el de spriginul moral şi material din partea lor.

Prin acest sprigin ni-am păstrat curagiul pentru munca şi mai grea ce ne aştéptă.

Deşi, mulţumită generosităţii publicului român, ni-am putut aduna o sumă considerabilă, totuşi suntem încă fórte departe de realisarea scopului, recerîndu-sĕ pentru aceasta o sumă fórte mare.

Dar în butul valurilor ameninţătóre şi a greutăţilor întimpinate chiar şi pe terenul social, vom lucra şi mai departe pnntru ajungerea ţintei. Acésta o pretinde dela noi, nu numai adevĕratul simţ naţional, ci şi demnitatea, de care fiecare Româncă trebue sĕ fie pătrunsă.

Mĕ simţ ferice, că cele mai sus afirmate sunt fapte manifestate faţă de Reuniunea femeilor din Sibiiu.

Fie convinşi Onor. membri şi amici ai reuniunei nóstre, că multa bunăvoinţă dovedită din partea Dlor faţă de scopul urmărit, o sciu fórte bine aprecia, şi precum mi-a fost totdeuna singura nisuinţă, de a face tot posibilul se delătur tóte neajunsurile întimpinate, aşa voiu face şi pe viitor neeruţênd nici ostenélă dar nici abnegaţiune, în flrma credinţă, că On. membri nu vor cualifica acéstă stăruinţă de altă, decât numai de aceea ce este, de împlinirea datorinţei de Româncă şi recunoscinţă faţă de cei ce mĕ spriginesc.

Bucurêndu-mĕ din inimă, că vĕd un aşa frumos numĕr de membri presenţi, Vĕ salut şi declar a 33 adunare generală de deschisă.

(Va urma)

Rĕsboiul ispano-american.

(*In contra insulei Cuba*). După lupta dela Cavite, în care Spaniolii au suferit perderi mari nu s'au mai dat lupte navale însemnate. Americanii ş'au îndreptat acum puterile în contra insulei Cuba, căutând sĕ se facă stăpâni preste malurile insulei ca sĕ ajungă pe uscat. Spaniolii însĕ se ţin atât de bine încât zădărnicesc tóte intenţiile Americanilor. Mare favor pentru Spanioli a fost împrejurarea, că au isbutit a bate pe resculaţii insulei cari voiau sĕ-i atace dela spate.

(*La Cienfuegos*) oraş fortificat, de însemnătate pentru insula Cuba, s'a încins o luptă între Americani şi Spanioli. Mai multe năi americane voiau sĕ se apropie de oraş, cu scop de a tăia firele de comunicaţiune telegrafică. După o bombardare reciprocă, care a durat 2 óre Americanii au fost nevoiţi a se retrage, îndurând perderi considerabile. Un vapor american a fost făcut imposibil. Spaniolii au perdut un ofiţer ér vre-o câţi-va soldaţi au fost uşor răniţi. Americanii au dat peste 600 puşcături, cari însĕ au făcut pagubă puţină. Scirea despre ţinuta estraordinară a Spaniolilor a produs în Madrid o impresie bună.

(*La San-Juan de Portorico*). Americanii au dat a doua năvală. Depeşa oficială a guvernului genal Blanco, despre acest atac al Americanilor e următórea: „Escadra americană a fost stlită să se retragă. Trei óre a ţinut canonada. Bateriile portului înse au respuns puternic făcând nailor americane mari deteriorări. Un mare vapor american a fost silit a se depărta cu grăbire. Fortificaţiunile oraşului San-Juan au suferit uşóre daune. Vreocâţiva civilişti au fost vulneraţi doi soldaţi omoriţi. In oraşul întreg e mare intusiasmul. Cu ţinuta generală a trupelor spaniole sunt mulţumit.“

Presa din Madrid e încântată de triumful Spaniolilor cu Portorico, pe de altă parte înse mai mulţi deputaţi au dat în parlament espresie indigaţiunei lor, pentrucă Americanii a bombardat oraşul fără a anunţa mai întâiu bombardarea.

(*Lupta decisivă se apropie..*) Lupta decisivă pare că se va da intre grosul escadrei spaniole, care a plecat deja de mult dela insulele cap-verdice şi intre escadra americană de sub generalul Sampson. Escadra spaniolă a ştiut să se strecure pe ascuns până la Martinique, aprópe de Portorico, fără ca Americanii se afle ceva. Sĕ scrie că francezii au stat în ajutorul Spaniolilor ca se le tăinuiască direcţia şi din acéstă pricină ḑiarele americane provócă pe Mac-Kinly a cere satisfacţie dela Francia.

„Neue Freie Presse“ află că stirea despre sosirea spaniolilor în Martinique a produs în Wasington şi New-york o consternaţie generală. Tocmai era pe cale, ca sĕ se transporteze armată terestră pentru a ocupa litoraluil Cubei, înse sosind acéstă stire espediţia a fost amânată. S'a dat ordin comandantului Schley a porni îndată în ajutorul generalului Sampson şi a coopera încontra escadrei spaniole. Se crede ca lupta decisi-vă e inevitabilă.

(*Atitudinea puterilor*) e până acum neutrală. In Germania se lansésă stirea că guvernul german a intervenit pentru imbunătăţirea stării spaniolilor din insulele filipice. Acolo fiind blocare generală, Spaniolii, îndeosebi cei din Manila sunt lipsiţi de pâne. Stirea despre o intervenţie a Germaniei însĕ se desminte. Până acum nu s'a aflat de necesar a se interveni din nici o parte.

Societatea fondului de teatru român.

CONVOCARÉ.

Societatea pentru crearea unui Fond de teatru naţional-român îşi va ţinea *Adunarea sa generală* din ĕst an in oraşul Haţeg în ḑilele de Duminecă şi Luni în 24 Maiu 5 Iunie şi 25 Maiu 6 Iunie a. c. cu următórea.

Programă:

I. Ḑiua primă în 24 Maiu (5 Iunie) Duminecă.

1. Preşedintele va deschide adunarea generală la 10 óre a. m.
2. Să aleg 2 notari pertru şedinţele adunării.
3. Secretarul va ceti raportul comitetului soeietăţii asupra lucrării sale dela adunarea generală din urmă.
4. Se alege o comisiune de 5 membri pentru propuneri şi raportul comitetului sĕ predă acestei comisiuni spre examinare.
5. Cassarul societăţii va ceti raportul despre starea cassei cu sporul dela ultima adunare încóci şi peste tot despre averea societăţi,
6. Sĕ va alege o comisiune de 5 membri pentru examinarea raportului cassarului.
7. Sĕ va alege o comisiune de 5 membri, cari în înţelesul §. 4 din statutele societăţii vor câştiga membri fundatori, ordinari şi ajutători pentru societate.
8. Sĕ vor ceti discursnri corespunḑĕtóre scopului societăţii sau de altă materie literară, ce sunt a sĕ însinua preşedintelui înainte de adunare.
9. Preşedintele închide adunarea.

II. Diua a dóua 25 Maiu (6 Iunie) Luni.

1. Preşedintele deschide şedinţa şi protocolul şedinţei precedente se va ceti şi autentica.
2- Raportul comisiunii pentru căştigarea membrilor noi.
3. Raportul comisiunii asupra socotelilor cassarului.
4. Raportul comisiunii asupra raportului comitetului societăţii şi însinuarea propunerilor în interesul fondului.
5. Sĕ va decide locul şi ḑiua adunării generale pentru anul 1898.
6. Abḑicerea comitetului şi alegerea noului comitet pentru alt period de trei ani
7. Să va alege o comisiune de 3 membri pentru autenticarea protocolului din şedinţa II.
8. Preşedintele va închide adunarea.

Invităm la acéstă adunare generală a societăţii pentru cererea unui fond de teatru naţional-român pe toţi membrii fundatori, ordinari şi ajutători ai acestei societăţi, precum şi pe toţi binevoitorii ei şi sprijinitorii culturei românesci.

Din şedinţa comitetului ţinută în Braşov la 14 (26) Aprilie 1898.

Iosif Vulcanu m. p. preşedinte. *Vasilie Goldiş m. p.* secretar.

Noutăţi.

Proiectul despre intregirea venitelor preoţesci va veni la desbatere în Cassa magnaţilor *în 28. Maiu şt. n. a. c.* dimpreună cu tóte representaţiunile dezbătute şi cele ce sunt încă în desbatere în casa de jos.

* * *

Teodorescu ḑice: „Strigoiul e mortul, care sĕ arată aşa cum era el în viaţă şi care vine sĕ cheme şi sĕ ia cu sine fiinţele iubite.

Din esemplele aduse vedem deci tóte însuşirile caracteristice ale vrăjitorilor şi ale strigoilor, cari le atribue eredinţa poporului.

Să vedem acum, óre ce cred ómenii că sunt vêrcolacii, ielele, smei şi stafiile?

Vîrcolacii sunt fiinţe în văzduh, cari mâncă luna, rareori şi sórele, şi adeaceea să întimplă întunecime de lună şi de sóre. Acésta o vedem d. e. în miturile lunare. Iară după lexiconul de Buda a lui Şincai„ Birfeşte norodul cel nepriceput, că vircolacii ar fi nescai zidíri însufleţite, cari ar mânca luna înse de fapt ei nu sunt alta, decât întunecimea lunei“

Ceace priveşte smeii, pe ei îi întâlnim mai des în poveştile nóstre poporane. Ei sunt nişte fiinţe estraordinare, cari varsă pară de foc din gură, pot zbura şi întră nóptea pe horn (coş) fură fete frumósĕ de împăraţi şi luptă cu feţi frumoşi cu buzduganul şi cu paloşul, din cari lupte poporul de dragul feţilor frumoşi îi scóte pe acestia învingători.

Despre iele mi-a povestit acel unchiaş între altele şi următórea întâmplare, pe care el o susţine de adevărată: „Era un cioban voinic, par'că-l văd acum, fecior sdravăn şi rumen, care ştia cânta cu fluerul cêntecul ielelor. Intr'o séră el s'a pus şia cântat de 12 ori pe neresuflate acel cântec şi pe la mezul nopţi 'lau ridicat ielele pe sus şi l-au dus pe alt hotar departe; Iar diminéţa feciorul s'a pomenit mut. De atunci el mâna pe fluer n'a maí pus şi de câte ori î-i aducea ineva aminte de fluier plângea.“

Iată şi aici sunt înfăţoşate întru câtva însuşirile atribuite ielelor şi anume.

Că zbóră pela mezul nopţii, să scobóră pe pământ, jócă când luceşte luna, iau puterile aceluia care „întórnă cântecul lor de 12 ori pe nerăsuflate.

Pe lângă aceste mirozănii mai aflăm la poporul nostru şi aşa numitele stafii. Iată ce ne povestea într'o séră o mătuşe: „Era într'o séră, eu stam la fereastă şi mă uitam lung la luna plină. De odată aud ceva scârţăind mă uit la cumpăna fântênii credeam, că bate vântul, dar de unde? atunci mă gândii: póte a întrat cineva în pivniţă, şi dau să mă uit. De odată văd o mătăhală mare înaltă cu barbă lungă până în brâu pâşind încet prin curte. Apoi am auḑit iară uşa pivniţei scârţăind şi îndată nu o am mai văḑut“

Dar de unde vine astă matuşică?

Atunci ea ne spuse: „Când se ridica mai demult o casă, pentru-ca sĕ fie mai trainică, se zidea umbra unui om, care póte atunci se uita la zid, fără ca el sĕ ştie de acesta. Omul acela mult după un an muria şi se fácea strigoiu şi venia în tóte nopţile de-şi lua umbra de unde a fost pusă, se primbla prin curte apoi ér îşi aducea umbra la loc şi dispărea.“

Aceste sunt stafiile.

Tóte aceste elemente jócă un rol important în credinţele ómenilor de rênd, atât la poporul nostru, cât şi la alte popóre. De aceste credinţe s'au folosit şi ómenii de sciinţă, poeţi şi scriitori mari, cari aflau în aceste mirozenii, cel mai bogat isvor de invenţiune şi de interes, d. e. Schakespeare a vîrît în dramele sale astfel de spirite, cum e în piesa „Hamleth“, spiritul lui Hamleth în piesa „Macbeth“ a vîrît vrăjitórele. Eminescu, după-cum am amintit îşi ia de subiect al poesiei pe strigoiu. *Ilie Hociotă*

(Va urma).

Comisar guvernial pentru esamenele de maturitate la şcólele comerciale rom. din Rraşov a fost numit dl Nicolae Putnoky, directorul gimn. de stat din Lugoş.

* * *

„Reuniunea sodalilor români din Sibiiu *Invită la Concertul împreunat cu teatru şi joc*, ce se va arangia Sâmbătă în 21 Maiu n. 1898 în sala cea mare dela „Gesellschaftshaus“ sub conducerea dlui Candid Popa, învăţător, şi cu binevoitorul concurs al unui grup de clerici din seminariul „Andreian“.

O parte a eventualului venit curat este destinată fondului exposiţiei industriale, ce se va arangia în tómna anului curent.

Din şedinţa comitetului „Reuniunei sodalilor români din Sibiiu“, ţinută la 12 Maiu n. 1898. Victor Tordăşianu, preşedinte George Poponea, notariu. Inceputul la órele 7 ½ sara.

Preţul de întrare: de familie (à 3 persóne) 1 fl 80 cr., pentru domni 1 fl. (membrii Reuniunei 80 cr.) pentru dame 60 cr. Suprasolviri binevole se primesc cu mulţămită şi se vor cuita pe cale ziaristică. Bilete de întrare — séra la cassă.

PROGRAM.

I. Concert.

1. „Etă ḑiua triumfală“, cor bărbătesc de Humpel.
2. „O văi şi voi coline“, cor mixt de Mendelssohn.
3. *a)* „Uite Mamă“, cor bărbătesc de G. Dima. *b)* „Cât e ţéra“, cor bărbătesc de I. Vidu.
4. „Dacă ’n dóuăḑeci de tómne“, tenor solo, esecutat de dl Ioan Stanciu, cu acompaniare de musică.
5. *a)* „Primăvara“,cor de dame de Wist. *b)* „La o rundunelă“, cor de dame de Wiest.
6. „Bubue tunul“, cor bărbătesc de ⁂
7. „Nevasta, care iubesce“, cor mixt de G. Musicescu.

II. Teatru.

„Nu te juaa cu dracu“, comedie într’un act de I. Negruzzi.

Persónele:

Zoe Castelli, văduvă d-şóra Maria Costea. Zarzavat, vătaf dl Demetriu Axente. Berbecean ⁂ Timur dl Vasilie Medrea. Mândiţa, cameristă d-şóra Paraschiva Rempold. Condulici dl Teodor Cristea. După producţiune urmează dans. Fumatul înainte de órele 10 este oprit.

* * *

Amânarea manevrelor mari. In ţinuturile sudice de un timp încóce graséză bóla, numită „mucărie“, care deja păn’ acum a făcut pagube în cai de mai multe sute de mii fl. — Din pricina acésta — după cum anunţă foile ung. — nu e încă sigur, décă se vor ţiné sĕu ba manevrele mari din est an. Pregătirile prealabile au fost suspendate, deşi locuinţa domnitorului e deja aranjată la Buziaş.

* * *

Proces de presă. Inaintea curţii cu juraţi din Seghedin s’a pertractat Sâmbătă al treilea proces al foii socialiste sêrbesci *„Zemljodelac“*. Ca acusat a figurat *G. Szivacsky*, fost scriitor comunal, dar care în cursul procesului a dat dovezi de o fórte alésă cultură. Szivacsky s’a declarat aderent al anarchiei idealiste. Curtea l-a osîndit la trei luni închisóre de stat şi 100 fl. amendă în bani.

* * *

Pungaşul slujbaş de stat *Bozoky* Károly e acusat de cătră procurura reg. pentru falsificare de documente publice. Tribunalul a însarcinat pe judele Dr. I. *Puşcariu* cu sevêrşirea cercetării împotriva lui.

* * *

Stare de assediu in Italia. In Turin a fost deţinut Sâmbătă presidentul societăţii de căi ferate, *Nofri*, care e şi deputat socialist. Au găsit la el proclamaţii socialiste, în cari împiegaţii la căile ferate sunt îndemnaţi la rĕscólă. Fóia „Secolo“ a cerut guvernului militar îngăduinţa de a putea apărea de nou, promitênd că se va supune censurei peventive; dar nu i-s’a încuvinţat cererea. Poliţia continuă a deţiné zilnic mulţime de ómeni. Intre cei deţinuţi sunt o sumedenie de călugri capucini.

* * *

Constituírea Bihorenei Joi la 12 Maiu s’a ţinut în Oradea-marea adunarea constituantă a noului institut de credit şi economii „Bihoreana, luând parte un numer fórte mare de acţionari, până şi din comitatele Arad şi Sĕlagiu, sub presidiul dlui Iosif Roman advocat, notari dnii dr. Coriolan Pop advocat şi Andreiu Horvath preot gr. or. Fundatorii au raportat, că în loc de 2000 de acţiuni s’au semnat 3000; în urmarea acestea capitalul social s’a urcat la 300.000 fl. S’au votat statutele. Fondatorii, susţinêndu-şi dreptul d’a alege prima direcţiune, acésta s’a compns astfel: Nicolae Zigre, Iosif Roman, Moise Neş, Iosif Vulcan, Vas. Ignat dr. Coriolan Pop, Petru Pantea, dr. Aurel Lazar, Iosif Moldovan, Andreiu Horvath. In Comitetul de revisiune s’a ales dnii Toma Păcala, Savu Raicu, Samuil, Ciceronescu, dr. Nichita, dr. Ioan Buna. In urmă direcţiunea s’a contituit alegêndu-se preşedinte Iosif Vulcan, vicepreşedinte Nicolaie Zigre, director executiv dr. Coriolan Pop. După adunare a urmat un prânz comun, cu mare entusiasm. Din locuri mai depărtate au luat parte dnii George Pop de Băseşci din Băseşci, Andrei Cosma directorul executiv al „Silvaniei“ din Şimleu, dr. Ioan Nichita advocatul „Silvaniei“. dr. George Vuia preşedintele direcţiunii institutului „Victoria“ din Arad, Mihaiu Veliciu adv. în Chişineu, George Feier advocat în Boroşineu şi alţii.

* * *

Cununie. Dl Nicolae Stanciu, croitor şi d-şóra Victoria Blajiu ’şi-a serbat cununia lor Duminecă în 3/15 Maiu a. c., în biserica gr.-or. din Sibiiu, suburbiul „Iosefin“.

* * *

O princesă în casa nebunilor. Sórtea princesei *Luisa de Coburg* a luat deodată o întorsătură fatală: Despărţită de bărbatul ei legitim, ea petrecea mai în urmă în braţele locotenentului *Matasics-Keglevich*, la Zagrab. De acolo a fost transportată Luni la Viena, *şi închisă în sanatoriul dela Döbling*. Princesa extrem de nervósă a fost internată în sanatoriu la dorinţa tatălui şi a bărbatului ei, pentru a pune capăt faimosului roman de amor, care a făcut-o sĕ se despartă de un principe, şi sĕ trăiască cu un bărbat născut din sânge de burghez. Princesa are lângă sine în sanatoriu o damă de curte a sa. *Matasics-Keglevich* a fost deţinut.

* * *

Impotriva socialiştilor. Procuratura reg. a întentat proces foii *Népszava*, pentru agitaţie. Curtea cu juraţi pertractând Sâmbătă acest proces, a aflat vinovat pe acusatul, redactorul *Tóth* Imre, şi l-a osândit la *trei luni inchisóre* şi 300 fl. amendă în bani.

* * *

Ucigasii *Fuchs* Mátyàs şi *Hegyi* Károly, cari au omorît şi jăfuit pe juvaergiul *Appel* Lajos din Pesta, pentru care crimă au fost condamnaţi de cătră Tabla reg. de acolo: cel dintâiu la spânzurătóre, al doilea la 12 ani puşcărie, — au fost pedepsiţi mai puţin riguros din partea Curiei, unde li s’a pertractat procesul Mercuri. Curia a osândit pe *Fuchs* la puşcărie pe viaţă, ér pe *Hegyi* la 12 ani temniţă.

* * *

Ţiganul Rigó, cu frumósa sa soţie, fosta princesă Chimay, însoţiţi de doi servitori, au sosit din Alexandria la Budapesta pentru câteva ḑile, uude au descins in cel mai elegant hotel. Faimósa păreche va merge din Pesta la Moscva. Princesa lui Rigó János se ḑice că e în ajun de a da omenimei un pui de ţigan.

Corespondenţă particulară

a „Telegrafului Român“

Dela isvorul Crişului alb la finea lui April 1898.

Isprăvile „ligei maghiare“. — Visitarea şcólelor confesionali. — Aluatul străin în viaţa nóstră socială. —

(*g.*) Magnificul rector al universităţii din Budapesta Dr. Herczeg Mihály în giurul căruia de un têmp încóce s’a făcut atâta svon în ḑiaristica patriei nóstre a creḑut deosebită óra, ca sĕ-şi îndrepte atenţiunea şi asupra Zarandului, asupra poporaţiunei curat române de pe malul Crişului alb. —

„Liga maghiară“ aşa numitul „Nemzeti Szővetség“ şi-a înfiinţat şi în Zarand filialele sale în: Halmagiu, Baia de Criş, Brad şi Criscior-Barza. Constituirea filialelor s’a făcut cu mult alaiu cu vorbe late şi umflate prin însuşi Dr. Herczeg Mihály,

La 8 Maiu st. n. ḑi de mare încuragiare pentru românii Zarandeni Dr. Herczeg M. în suita baronului Iozsika deputat dietal al cercului Baia de Criş, apoi al unui Vaszy mai înainte Vasiu român din ţéra Oltului etc. în tunete de fanfare, sosind cu trenul descalecă la órele 11 şi 45 minute a. m. la Baia de Criş. Lumea oficială de aici de pela judecătoria cercuală şi dela pretură îi întênpină. Se înfiinţéză filiala „Nemzeti-Szővetség Se dă banchet — altcum nici că se putea. — Rolul principal ’l au preotul rom,-cat. Krämer B. şi inginerul dela calea ferată al societăţii — Arad — Csanad — cu numele Kovordány Iános — gr. cath. care a petrecut mai mulţi ani în România. — Românii se abstin total afară de medicul cercual Dr. R… care singur spre a nu fi şicanat a luat parte la banchet, precum şi pretorele N. C.....

Pre la órele 5 d. a. Dr. Herczeg M. însoţit de oficialii dela Baia de Criş plus brădenii, cari luaseră parte la banchet sosesc la gara din Brad în dóuĕ cupee. — Ei descalecă dar nici barem un „élyen nu se aude.

Sosiţii sunt bineventaţi de proprietarul din Brad Brády A. tinerul, apoi de Dl Filo — învĕţătoriul dela şcóla societăţii de mine „12 apostoli“ din Criscior-Barza. — Le respunde scurt Dr. Herczeg M. şi abia acum se aud câteva „éljen“ din partea maghiarilor presenţi. Românii se abstin şi numai câţiva curioşi sĕ uitau cugetând, ce vor mai fi şi alaiurile aceste asupra nóstă. —

Fără a mai da rótă prin Brad — Dr. Herczeg şi ai sĕi, apoi Maghiari — dar nu mulţi din Brad, oficialii de pe la băile de aur din Buda şi Criscior, în frunte cu div. Menking, adunându-se în salele dela staţiunea căiei ferate din Brad — sĕ purcede la constituire. —

Preşedintele „ligei maghiare“ în cu vêntul de deschidere spune că vine în numele culturei, al umanismului şi al păcii dintre popórăle conlocuitóre, spune că: „Nemzeti Szövetség“ nu se ocupă cu politica, acésta însĕ nu-l împedecă a declara că: „Românii şi Maghiarii trebue împreună sĕ lupte contra „Ruşilor“. — Apoi de! Rusia ne constringe a ne rusifica numele, ne alungă limba română de prin şcóle, ne închid şcólele! Tóte aceste le fac blestemaţii de Ruşi, dar nu Maghiarii. Çe ḑice Dl Dr. Herczeg.

Dar destul! In Brad se constitue filiala alegêndu-şi de preşedinte pe proprietariul Brády Albert jan., éră filiala din Crişcior-Barza ’şi alege de preşedinte pre neofitul magiar-medicul Dr. Tőrok — unul din fiii lui Israil. — Aflăm că la constituire a vorbit dir. Menking nemţesce, apoi códa la topor. Vaszy, românu (renegat), din ţéra oltului mirêndu-se, de ce Românii din Zarand nu au luat parte.

După constituire agneţii au aflat de bine — pre neobservate a cerceta şi Bradul. — Un incident picant. Vaszy — alias Vas ori Văsiu dă preste o societate română — în un otel, unde timp de mai multe minute i s’a frecat hrean sub nas! Anume Dl Vaszy — începe a capacita societatea că Românii trebuiau sĕ îmbrăţişeze „Nemzeti szövetség-ul“ — dar óspeţii nu i-au remas datori, în urma Dl Vászy şi-a vĕḑut lungul nasului.

Noi Zarandenii sciam până aci că: societatea călei ferate Arad-Cianad, prin direcţiunea sa, încă mai nainte de a veni Dl Herczeg la Brad, a fost provocat pre oficialisci a-şi Maghiarisa numele, şi cumcă slujitorii români de pre la gări au fost alungaţi.

Sciam şi acea că acésta societate a pus tren separat la disposiţia Dlui Herczeg; mai sciam noi ce însémnă „Culturegyletul“ din Ardeal. Ba scim ce scop are şi noul: „Nemzeti szővetség“. — Maghiarisare.

Maghiarisare: décă nu cu voia bună, cu forţa, unde se póte. — Sĕ nu se mire dară nici Herczeg, nici Vászy că cei-ce voim a remânea Români, ne ferim ca de foc de alnatul străini, care vine sĕ plămăḑéscă pâne acolo. unde nu a sĕmĕnat nimic.

PARTEA ECONOMICĂ

I. Löser.

Istoria Agriculturei.

Traducţiune autorisată
de
Un prietin al plugarilor.
(Urmare.)

9. Comerciul în mânile liberilor a fost primul isvor de câştig al oraşelor şi a fost o înaintare însemnată şi pentru desvoltarea agriculturei, căci acum nu numai agricultura şi economia de vite au fost isvórele de câştig ale orăşenilor, ci şi meseria. Productele agronomului au ajuns preţuri însemnate, şi el în urmarea acestora putea sĕ întrebuinţeze un capital mai mare la purtarea economiei de câmp.

De óre-ce în oraşe se puté câştiga mult şi erau scutiţi de invasiunile străinilor, de aceea, pe lângă aceia cari erau, constrînşi sĕ şadă în oraşe, s’au mai aşeḑat şi alţi ómeni dela ţară de bună voie.

10. Sub domnia lui Henric s’au descoperit minele dela Harz de un ostfranconic, cari sunt protopărinţii locuitorilor din Harz. Metalele din Harz ridică comerciul, a promovat concurenţa, şi prin acésta şi agricultura s’a desvoltat: Unelte pentru lucrul câmpului se puteau cumpĕra mai bune şi mai ieftine, ceea-ce a influinţat mult asupra agriculturei. Productele câmpului sĕ plăteau mai bine, şi acum şi plugarul putea sĕ-şi îmbunătăţéscă sórtea şi şi pămêntul.

11. Influinţa crucíatelor asupra agriculturei. La prima cruciadă (1096) au luat parte cu deosebire francesii şi italienii, germânii însĕ sau cam retras. După-ce însĕ în anul 1144 a ajuns Edessa în mânile necredincioşilor şi după-ce Ierusalimul a fost ameninţat, îi succese elocinţei lui Bernhard Clairveanx (Clärhof) de a câştiga pe regele la a dóua cruciadă. Cavalerii şi ţĕranii sĕ uneau cu bucurie la espediţie, poporul era pătruns de lucrul acesta sfânt. La acéste sĕ mai alătura şi multe alte motive lumeşci. Cine lua crucea, scăpa de jugul boierilor şi stăpânul lui nu îl mai putea opri, el devine egal, în absenţa lui nu avea nime pretensiuni asupra posesiunei lui, camete după bani împrumutaţi nu trebuiau sĕ plătéscă. Acéstea măsuri au avut o mare înfluinţă asupra omenilor datori, participarea era fără numĕr. Moşierii cei mari au perdut o mulţime de lucrători, şi erau siliţi a se purta cu cei rĕmaşi cum sĕ póte de bine. Cei cari s’au întors au adus cu ei sĕmînţuri de fructe mai bune, şi au început a lucra pămêntul, după cum l’a vĕzut în alte părţi, şi aşa agricultura s’a ridicat la trépta aceea, la care era la tóte popórele.

12. In secolul al XIII au venit şi în Sileşia, în Boemia şi în Transilvania o mulţime de colonişti germâni. Ei au primit cu deosebíre pământ sterp, princii şi preoţii primeau tot mai mari venite, decât de la supuşii lor slavi de până acum. Prin tóte locurile pe unde sĕ aşĕḑau acesti colonişti începu a înflori agricultura.

13. Cine vindea vre un pămênt trebuea sĕ garanteze cumpĕrătorului, ca nu are nime nici o pretensiune. Cumpărătorul trebuea sĕ ocupe acum şi nóuă posesiune, acest lucru sĕ întêmpla în diferite moduri, de esemplu prin săparea unei glie cu érbă, prin rumperea unei crăngi verḑi, cari datină era mai cu sémă în Sacsonia în us.

14. Modul domnitor de diliginţă la agricultură în periodul acesta a fost tot economia de trei câmpuri cu ogor curat, numai la Erfurth nu s’au mai ţinut de acésta economie. Fiind că prin espediţiunile cruciade şi prin fondarea oraşelor s’a ridicat comerciul şi productele economului au trebuit sĕ sĕ ridice, plugarul s’a vĕḑut a pune mai multă diliginţă la economia câmpulni ca până acum, Urmările nu au fost rele. In Prusia, Bavaria, Westfalen, Mecklenburg, Pomerania şi Holstein a luat agricultura nu aşa mare avênt în cât aceste ţĕri pe la finea secolului XIII, au ţinut întrégă Europa vestică cu bucate.

(Va urma).

Nr. 3340 Epitr. [59] 3—3

Licitațiune.

La seminariul archidiecesan pentru anul școlar viitor 1898/9 sunt a se lifera una sută (100) stângini de lemne de fag bune, neplutite și posibil tinere.

Doritorii de a lifera lemnele aceste au a face oferte în scris la consistoriul archidiecesan până la 15 August n. a. c. arătând în special condițiunile, pe lângă cari se va face liferarea.

Sibiiu, din ședința senatului epitropesc, ținută la 25 Aprile, 1898.

Consistoriul archidiecesan.

Dr. Il. Pușcariu,
arch.

Dr. **Elie Cristea,**
secretariu.

Nr. 49/98 [60] 2—3

CONCURS.

Pe basa decisului dela 8 Ianuare 1898 a comitetului parochial din comuna bisericéscă gr.-or. Câmpeni se publică concurs pentru întregirea parochiei a dóua de clasa II. din acestă comună bisericéscă cu termin de 30 ḑile delà prima publicare oficiósă.

Venitul aeestei parochii este 706 fl. 57 cr. v. a. conform decisiunilor comitetului și sinodului parochial dela 14 și 29 Maiu 1894 și aprobărei Venerabilului Consistor archid. dela 18 Octobre 1894 Nr. 5260 B.

Doritorii de a ocupa aceasta parochie să-și trimită cererile lor concursuale însoțite cu documentele recerute de normele din vigóre oficiului protopresbiteral al Câmpenilor până la terminul prefipt.

Comitetul parochial în conțelegere cu Oficiul protopresbiteral

Câmpeni, 12 Martiu, 1898

Romul Furduin,
protopr.

Este de vêndut:

Un Rîmător

VIER

de 7 luni, lung de 1 m. 25 cm, înalt de 75 cm., fără pěr.

Reflectanții sě binevoiască a se adresa la [61] 1—3

George Adam,
Sibiiu,
strada drumul Șurei-mici (Kleinscheuernstrasse) Nr. 6.

În **Tipografia archidiecesană** au apărut:

I. C. Panțu:
Curs complet
de
corespondență comercială
à fl. 1.60,

Procent,
Promil,
Interese
și
Teoria
conturilor
curente
à fl. —.40.

Se pot procura din
Librăria archidiecesană, Sibiiu.

Se află de vênḑare
Portretul
Exelenției Sale, Înalt Preasânțitului Domn
Miron Romanul,
Archiep. și Metropolit.
Prețul fl. 1.—
Librăria Tipografiei archidiecesane,
Sibiiu.

Au apărut:
Juvenilia
Proză și versuri
de
Sextil Pușcariu
à 80 cr.

Iulian Devale
Epigrame
Prețul 50 cr.

Se pot procura dela Librăria archidiecesană, Sibiiu.

A apărut:
Ov. Densușianu
Obiectul și Metodica Filologiei,
lecție inangurala, ținută la facultatea de litere din Bucuresci la 29 Octombre 1897.
Prețul 50 cr.

I. L. Szavlovski, inginer.
Chronologie, Calendare și Reforma calendarului.
Prețul 50 cr.

Se pot procura din
Librăria Tipografiei archidiecesane,
Sibiiu.

Din **Librăria Tipografiei archidiecesane** se pot procura:

Insoțirile de credit,
îndreptare practică
de
T. W. Raiffeisen,
traducere autorisată
de
Dr. A. Brote.
Prețul 80.

Cartea
Stuparilor
Săteni
de
Romul Simu, învěțător
prețul 35 cr.
Libraria Tipografiei archidiecesane,
Sibiiu.

În préjma examenelor!

Atragem atențiunea domnilor învěțători asupra

scrisorilor (propise) de examen

pentru scrierea *română, germână* și *dictando* tipărite în **Tipografia archidiecesană, în colóre vênătă,** pe hârtie fórte fină, mărime 24/31 cm.

Prețul: de bucată 1 cr.; 100 bucăți 65 cr. și porto postal.

☛ **Comandele din afară se execută imediat.** ☚

Librăria Archidiecesană.

Din

„Biblioteca de popularisare“,

pentru literatură, artă și știință,
au apărut până acum:

- Nr. 1 *Nuvele siberiene*, de Vladimir Korolenko;
- Nr. 2 *Nuvele țĕrănesci*, de Björnstjerne Björnson;
- Nr. 3 *Nuvele și povestiri populare*, de Lew N. Tolstoi:
- Nr. 4 *Schițe și tablouri*, de Ioan Neruda;
- Nr. 5 *Șése nuvele*, de I. P. Iacobescu;
- Nr. 6 *Nuvele* de H. de Balzac;
- Nr. 7 *Din viéța poporului*, de Alecs. Swientochowschi;
- Nr. 8 *Pe apă* de Guy de Maupassant
- Nr. 9 *Nuvele alese*, de Al. Puskin;
- Nr. 10 *Ómeni și scrieri*, de Georg Brandes;
- Nr. 11 *Din Cartea cântecelor*, de H. Heine;
- Nr. 12 *Liga tinerimii*, comedie în 5 acte de Henric Ibsen;
- Nr. 13 *Dómna Marchisă și alte nuvele* de Quida;
- Nr. 14 *Lăutarul din Cremona*, de Francois Coppée;
- Nr. 15 *Ilka și alte nuvele*, de Al Dumas fils;
- Nr. 16 *Nuvele* de Guy de Maupassant;
- Nr. 17—18 *Suferințele tinĕrului Werther* de Wolfgang v. Goethe;
- Nr. 19 *Nuvele estra-ordinare* de Edgar Poë;
- Nr. 20—21 *Stilul în artă*, de Hans Sebastin Schmid;
- Nr. 22 *Un roman în noue scrisori*, de Teodor M. Dostoiewski;
- Nr. 23 *Poesii*, traduceri libere în versurį de Sully Prudhomme:
- Nr. 24 *Studii și portrete literare*, de Jules Lemaître;
- Nr. 25 *Pilone* de Wilhelm Bergsőe;
- Nr. 26 *Darwin, viața doctrina și importanța lui* de A. de Condolles și A. Sűdekum;
- Nr. 27 *Schițe din California*, de Bret Harte;
- Nr. 28 *Simplu* de Traian Demetrescu;
- Nr. 29 *In Lonț!...* de Paul Hervieu;
- Nr. 30 *Scrisórea furată și alte povestiri estra-ordinare de* Edgar Poë;
- Nr. 31 *Don Iuan* pe Molière;
- Nr. 32 *Poesii alese*, de Al. Petőfi;
- Nr. 33—34 *In temniță* de Z. C. Arbure
- Nr. 35 *Crîng și luncă* de T. Duțescu-Duțu;
- Nr. 36 *Chestiuni literare* ed M. Strajan.
- Nr. 37 *Antologie sanscrită*, de G. Coșbuc
- Nr. 38 *Femea îndărătnică*, de V. Schakespeare;
- Nr. 39—40 *Cestiuni literare*, de M. Strajan

Un nr. broș. 16 cr., leg. 30 cr.

Se află de vênḑare în
Librăria Tipografiei archidiecesane Sibiiu.

Avis!

Domnilor învěțători și directori de școle le recomandăm depositul nostru de **charte geografice** aprobate de Inaltul Minister reg. ung. de culte și instrucțiune publică, precum:

Charta Ungariei de părete	fl.	5.75
„ **Austro-Ungariei** de părete	„	5.75
„ **Europei** de părete	„	6.—
„ **Asiei** de părete	„	9.—
„ **America de Nord** de părete . . .	„	7.—
Apoi **singuratice comitate din Ungaria** á .	„	—.10—15
„ **Ungaria**, ediț. format mic à	„	—.15
„ **globuri terestre** simple cu fl. 1.—, 2.—, 3.30, 5.30, și . . . . . . : . .	„	10.—
„ **globuri terestre** cu meridian 3.15, 5.—, 8.40, 12.60 și	„	40.—

Asemenea oferim tot felul de recuisite pentru școlă: **ceruse** (Hardtmuth), **cerneli** (Leonhardi), **pene** (Kuhn & Comp.) etc.

Librăria Tipografiei archidiecesane.

Redactor prov. **Dr. Elie Cristea.**

Editura și tiparul tipografiei archidiecesan.

Nr. 50. Sibiiu, Joi, 7/19 Maiu 1898. Anul XLVI.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:

Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei or 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Concluse sinodale.

Dela întemeierea bisericei lui Christos creștinii au pus mare pond pe locul, unde se întruniau pentru a se închina ființei celei mai supreme, lui Dumneḑeu, dela care avem tóte.

Deodată cu era libertăței în biserica lui Christos s'a ivit și splendórea caselor de rugăciune, splendórea bisericilor.

Biserica e locul, unde trebue sĕ ne închinăm cu Duchul și cu adevĕrul; așa învĕțăm în cărțile nóstre bisericesci.

Destinat lui Dumnezeu acest loc, destinată închinărei comune acéstă casă, ce era mai natural ca aceea, ca ea splendidă sĕ fie căci e casa lui Dumneḑeu.

Nu este popor cu cultură pe întreg rotogolul pământului, care sĕ nu țină a ridica pompos edificiu pentru rugăciunile comune, cari se înalță către tronul ceresc.

Ce era mai natural ca tendența de a ne manifesta și noi Românii ortodocși îndată ce ni s'a deschis o eră mai puțin dușmană.

Situațiunea bisericei ortodoxe române din patria nóstră numai acela o póte cunósce și o póte bine apreția, care cu ochii vede cum sunt situate bisericile nóstre.

N'are omul decât sĕ mérgă la Brașov sau sĕ vină aici la Sibiiu și sĕ caute bisericile ortodoxe din internul orașelor săsesci, odinióră încungiurate cu muri.

Umilirea bisericei ortodoxe române se manifesta și în ce privesce edificiul, în care credincioșii români ortodocși se întruniau spre a duce jertfă lui Dumneḑeu.

Edificiul acesta era așeḑat în fundul unei curți, și spre stradă era ridicată o casă ca tóte celelalțe case, fără nici o deosebire.

Biserica nu are turn, ca în el sĕ nu pótă fi așeḑate clopote, sĕ nu pótă fi pusă tócă.

Sĕ nu se vadă, sĕ nu se audă cumcă între zidurile cetăței s'a așeḑat o biserică ortodoxă chemată a vesti mărirea lui Dumneḑeu

Pela sate bisericile nóstre de regulă sunt așeḑate afară de sat, pe un deal, după cum de regulă sunt așeḑate edificiile cele mai neînsemnate.

Escepțiune fac numai unele comune fruntașe din mărginime.

Am nisuit sĕ eșim din acéstă stare de rușinósă umilință, și nisuinței acesteia i s'a dat manifestațiune și prin conclusul sinodal adus în ce privesce biserica catedrală.

S'a luat conclusul, ca sĕ se încépă lucrările pentru acéstă catedrală, s'a designat locul, unde sĕ se zidéscă ea, s'a îndrumat organul esecutiv a procura planuri, și până la sinodul proxim sĕ fie lucrurile și în ce privesce planul și în ce privesce stilul și în ce privesce financiarea întregei afaceri bine stabilite, ca lucrarea sĕ pótă merge repede înaintea.

Reposatul metropolit Șaguna și în direcțiunea acésta a lucrat mult. A pus basa unui fond care aḑi represintă o avere la 200 000 fl. cu care se póte face începutul.

E chemarea bisericei de aḑi sĕ caute a îmulți mijlócele materiale ca edificiul sĕ pótă fi terminat.

O metropolie ca a nóstră trebue sĕ afle mijlócele materiale trebuinciόse și le va și afla, ca edificiul ce se va ridica în centrul metropoliei ortodoxe române sĕ fie un vecinic monument despre ce a putut presta biserica ortodoxă română dela noi la începutul secolului al dóuĕḑecilea.

Sinodul nostru archidiecesan a luat conclusele sale sub greutatea unei mari responsabilități.

Este o cestiune capitală locul unde sĕ vină așeḑat acest monument vecinic despre ce am putut și ce am sciut presta în o cestiune ca și biserica catedrală.

In cestiunea acésta atât de capitală nu au aflat destulă considerațiune vederile capului bisericei, — care în dorința de a da o desvoltare adevărat constituțională stasutului nostru organic totdéuna și-a subordinat vederile sale în asemene cestiuni conclusului luat de maioritate.

O scótem acésta în relief cu scopul de a arăta că conduși de tendența de a da repede înainte, toți ne-am pus ce avem mai bun în noi, le-am adus jertfă pe altariul sacrat bisericei catedrale.

Suntem de convingerea, că décă se va începe acum lucrarea, dărnicia credincioșilor nostri sĕ va manifesta cu prisos și în scurt timp în centrul metropoliei vor suna clopotele catedrale cari amuțite stau de 200 de ani.

Asupra acestei cestiuni am voit să atragem atențiunea cetitorilor nostri din nou accentuând deosebita ei importanță.

Proiectul de lege despre însoțirile de credit agricol și industrial, după o discuțiune meritorică de o sĕptĕmână, a fost primit în general din partea dietei ungare și în ḑilele aceste urméză discuțiunea pe articlii.

Ministrul de justiție Erdélyi a accentuat într'o vorbire mai lungă, ținută înainte de încheierea discuțiunii generale, că guvernul nu-i neaplicat a primi la desbaterea specială tóte acele modificări, cari vor privi îmbunătățirea legii; cu tóte aceste dispositiunile proiectului referitóre la ingerența statului nu credem sĕ se schimbe. Esperiențele anilor din urmă au dovedit, că tendența lui este a întra tot mai adênc în afacerile, ce până acum erau privite, ca aparținĕtóre dreptului privat.

Cértă fără rost.

In șeseḑeci și cinci de șire tipărite cu litere garmond rĕspunde „Tribuna“ la scurta nóstră întrebare că: „pentruce lipsesce Metropolitul din Blaș“, din pomelnicul deschis de ea sub titlul „Soții lui Szabo“ pentru circulariul dat la porunca lui Bánffy?

Ḑice că „Tel. Rom.“ „ține sĕ facă și din acéstă prea tristă cestiune o causă confesională“, ḑice mai departe că așa crede, că toți archiereii au dat circulare „rușinóse pentru noi și biserica nóstră națională“, dar nui corect că numai metropolitul din Blaș lipsesce din registrul soților lui Szabó, pentru că alăturea cu el lipsesc episcopii Aradului, Lugoșului și Caransebeșului, lipsesc pentru că nime nu i-a comunicat încă copia circularelor lor, în fine esclamă: „pagubă că nu toți archiereii au câte un organ ca metropolitul Miron Roman, ca sĕ-și fi publicat circularele în fruntea aceleia“.

Nu pricepem, într'adevĕr nu pricepem: pentru ce cualifică „Tribuna“ întrebarea nóstră de „causă confesională“? Au nu sunt între cei apostrofați de ea doi archierei uniți și numai unul ortodox?

Déca „Tribuna“ crede că toți archiereii au dat circulare, pentruce apostroféză pe unii și crută pe alții?

Și noi credem, că dacă toți archiereii români au fost recercați din partea guvernului sĕ dee circulare, pentru evitarea demonstrațiunilor politice în biserică, — toți vor fi și dat, pentrucă astfel de recercări ale „puterii“ nu le pot ignora archiereii, dacă nu vor sĕ pericliteze biserica.

Presupunem însĕ că episcopii din Caransebeș și Arad nu vor fi fost recercați, pentru-că Caransebeșul deloc nu are credincioși în Transilvania, ér Aradul numai puțini în protopopiatul Halmagiului, cari totdéuna au gravitat spre Arad și nu încóce.

FOIȚA.

Din credințele poporului.

(Vrăjitori, strigoi, vêrcolaci, smei, iele, stafii).
(Incheiere.)

II.

Din cele amintite până aici este destul de evident, că esistă aceste credințe deșarte, și astfel de nesdrăvenii, urméză să ne dăm acum puțin séma, că deunde au ómenii aceste credințe și care este causa de mulți sunt înclinați a crede și astăḑi cu tărie în apariţiunea spiritelor, în strigoi.. etc.?

Negreșit că numai fantasia vie a ómenilor a fost în stare sĕ iscodiască astfel de ființe extraordinare, cari stau între om și îngeri. — Tóte miturile și zĕitățile popórelor antice numai fantasia vie le-a creat. Despre aceste s'au format tradițiuni, cari au produs un fel de superstițiune generală, carea s'a păstrat apoi la tóte popórele.

Originea acestor fel de credințe la poporul nostru, cași multe obiceiuri, ce le are, avem s'o căutăm la poporul din care s'a născut, adecă la poporul roman. O dovadă, că și Romanii credeau în aparițiunea spiritelor sunt „larvele“. Aceste erau neşte spirite îngrozitóre, suflete rele ale reposaților, cărora nu li s'au făcut datinile religióse, sau li s'a făcut nedreptate în viață d. e au fost uciși și de aceea sunt neliniștite și umblă nóptea ca năluci. Sau sunt sufletele ómenilor cu fapte rele, cari din pedépsă nu sĕ pot odihni; după cum sunt la noi strigoii.

Astfel în Roma s'a creḑut reîntórcerea morților din mormênt, rĕtăcirea lor pe pământ, cercetarea familiei și a locuinței, ba încă și putința de a comunica cu cei vii. —

Cași larvele au fost și „lemurii“ spirite, cari umblau nóptea în chipuri înspăimêntătóre de năluci și de animale. Romul omorênd pe fratele sĕu Remus, 'la îmormêntat. Faustulus și Aca-Laurenția, nutritorii fraților, au deplâns osemintele lui și în amurgul sĕrei reîntorcêndu-sĕ acasă s'au culcat. In curênd vĕḑură însĕ umbra sângerândă alui Remus, care le-a ḑis: „Ce a fost odată Remus și acum nu e nimic, decât umbră gólă. Pe mine pe care m'a scăpat dela mórte un lup, m'a omorit un frate“..

Și voind ei sĕ-l îmbrățoşeze, spiritul se făcu nevĕḑut. Ei spuseră acésta lui Romulus, care ordonă, ca pentru liniștirea sufletului lui Remus sĕ se țină sĕrbătórea „Remuria“.

Mai avem și alte doveḑi d. e. pe zeul Zamolxis, despre care ḑice un învĕțat anume Strabo, că Zamolxis a fost preot păgân și în urmă s'a făcut rege. Iară despre acesta Herodot în cartea a IV ḑice, că el a întrat în o peșteră și aici a trăit el 3 ani, ér Tracii 'lau dorit și lau plâns ca pe un mort, însĕ Zamolxis s'a arătat iarăși după 4 ani și deatunci după cum spune mitologistul Nork, Ẓamolxis tot la 4 ani sĕarată. La sĕrbătórea ținută în onórea lui Zamolxis sĕ sacrifica acestui zĕu un om, ca prin sângele lui sĕ esopereze dela zĕu, pentru un period de 4 ani, scutirea de tóte nĕcazurile. — Tot asemenea găsim pe zĕul Apollo Pythicus, ca zĕu curățitor, care tot după un interval de 8 ani apărea.

Este deci evident, că Romanii credeau mult în aparițiunea spiritelor, de care credință poporul nostru nici acum nu s'a desbăierat.

III.

Să ne încercăm acum a respunde la întrebarea, care este causa de mulți ómeni sunt înclinați de a crede cu tărie și astăḑi în aparițiunea spiritelor, strigoi, vârcolaci. smei etc...

Tótă străduința filosofilor și a învĕțațiilor de-a convinge pe ómeni, că nu esistă astfel de fantasme, ci acelea sunt numai neşte închipuiri, a rĕmas zadarnică .Tóte poveștile de felul acesta și tot ceeace sémănă cu o anecdotă din lumea spiritelor, și ce te face să crezi în esistența astorfel de ființe, sunt cetite cu cea mai mare plăcere și încă de cei mai mulți, cari la aparițiunea spiritelor, sĕ îndeletnicesc cu cetirea acestorfel de producte și dupăce au cetit d. e. o astfel de poesie, să pomenesc cu un oftat secret, că póte tot sunt aceste mirosenii adevărate.

Originea tuturor acestor superstițiuni, nu incape indoială este deci a sĕ căuta numai și numai în natura plină de fantasie a omului, care fenomenelor estraordinare, ne putândule da o esplicațiune raționala caută a și le închipui în o formă lui mai convenabilă. La întărirea acestor superstițiuni, ba am putea ḑice la prefecționarea lor au contribuit fórte multe și religiunea.

Când poporul iudaic a trebuit să locuiască intre păgâni au luat dela acestia tóte obiceiurile cele rele, ba încă jertfea și deităților lor Când creștinii mai târḑiu atât au decăzut în cultură, erau fórte mulți preoți cari nu știa scrie și ceti, așa că sfta scriptură a re-

Dar lipsa de „organ“ credem că nu privesce Blajul, pentru-că har Domnului „Unirea“ este acolea și este impusă tuturor preoților uniți.

Nu era mai bine dacă circularul metropolitului din Blaj se publica în „Unirea“ din care putea afla și preotul Albon din Doștat: ce póte și ce nu póte sĕ facă în biserică în aceste timpuri grele?

E drept, că atunci „Tribuna“ era mai săracă cu corespondența din Doștat dtto 3/15 Maiu, în care „credinciosul“ își bate joc de cei doi „zbiri mititei“, „spioni“ magiari, cari au asistat la liturgia și parastasele servite în 3/15 Maiu și de rușine au îngenunchiat și ei cu Românii, și ar fi mai săracă cu telegrama din Alba-Iulia dtto 17 c. l. publicată în același numĕr (de Mercuri) că: „Preotul gr.-cat. din Doștat Albon, arestat aséră, a fost trecut aḑi între gendarmi, prin têrg spre scandalisarea poporului și între batjocurile canaliei de stradă, și dus la tribunal, acusat pentru agitațiune comísă prin rugăciuni în biserică“.

Prin sĕrăcie de sciri sensaționale de acéstă natură însĕ, credem că nimic n'ar perde causa națională.

*

Minciună.

In ḑiarele dín Bpesta cetim următórea depeșă:

„Sibiiu 16 Maiu. Aci a fost mare matinee. Sala îndesuită de public. Sub durata cinei s'au rostit mai multe toaste contra maghiarilor. Tinerimea a arangiat demonstrație politică“.

Suflet de om din Sibiiu nu scie nimic de acest pretins matinee nici de vr'o demonstrație politică a tinerimei.

Miserabilă hrana acésta, cu care îndópă denuncianții de profesiune pe publicul magiar.

Cine-i pune la cale?

Dela „Reuniunea femeilor române din Sibiiu“.

(Urmare și fine.)

După discursul presidial ascultat cu plăcere și aplaudat din partea celor presenți, secretarul reuniunii Dr. *Nicolau Vecerdea* dă cetire raportului general dospre activitatea în decursul anului espirat.

Estragem din acel raport în liniamente generale momentele mai importante.

Reuniunea a susținut și în anul trecut cu mari jertfe o școlă elementară de fete cu puteri didactice, cercetată de 27 eleve Invĕțătórea până acum provisorie, d-șóra *V. Jóndrea* a fost alésă în mod definitiv.

In cele 11 sedințe ținute de comitet a format obiectul celui mai viu interes nisuința de a afla mijlócele materiale necesare pentru înființarea alor dóue școle de mare însemnătate pentru sexul femeesc; și anume a unei preparandii de fete și a unei școle pentru economia și industria de casă, de cari până acuma nu există la Românii din patrie.

In scopul acesta reuniunea a pregătit o sortitură de obiecte, colectate din tóte ținuturile locuite de Români. Din cele vr'o 900 obiecte trimise s'a arangiat la timp potrivit o mică dar reușită esposiție, care s'a deschis pe timpul ținerii congresului nostru național bisericesc. Din vinderea biletelor de întrare à 10 cr. de persónă și mai ales din suprasolviri a incurs suma de 322 fl. 55 cr. Pe lângă obiecte a mai incurs și în bani suma de 784 florini 18 cr.

Esposiția a fost împreunată cu un buffet, unde d-șórele Sibiiene prestau cu multă prevenire servițiele óspeților, ce se îmbulziau. Nu-i vorbă articlii de consum erau adese-ori scump plătiți, dar fiecare plătea de bună-voe și bucuros, căci nu era vorbă de prețul real al articlului, ci de laudabilul scop, ce se urmăresce. Bufetul a adus în prima ḑi peste 100 fl.

La 16 Octobre 1897 s'a aranjat o serată cu danț, care pe lângă succesul moral a produs un profit curat de 347 fl. 25 cr.

Cu un cuvênt în timp relativ fórte scurt s'a înmulțit din nimic averea reuniunei cu însemnata sumă de aprópe 1600 fl. v. a.

Din cele 900 obiecte donate pentru sortitură s'au format 800 câștiguri.

Câștigul principal valoréză 300 coróne.

Celelalte variéză între 100—40, 40—10 coróne; nici un câștig nu-i sub o corónă.

Losuri s'au esmis 10.000 á 1 corónă.

Considerênd scopul cultural s'a cerut ministrului de finanțe absolvarea dela plațirea competențelor erariale, ceea-ce ministrul a admis prin ordinul seu dela 20 Martiu a. c. Nr. 20, 754. Astfel reuniunea a fost absolvată a plăti suma de 750 fl., sau 15% din prețul losurilor emise.

Vinderea losurilor este tocmai acum în curgere, s'au trimis mai multor persóne din centre și dinprovincie un numĕr corespunḑĕtor. — Vênḑêndu-se tóte losurile va resulta un nou venit de 5000 fl., ér dintre contribuali 800 vor obținea câștiguri mult mai mari, ca suma contribuită.

Averea reuniunei a sporit cu 2180 fl 52 și representa la 31 Decembre 1897 suma de 14.746 fl. 34 cr.

Spesele anuale curente sunt cam 1800 fl.

In 5 Februariu 1898 a aranjat reuniunea balul obicinuit, care a adus un câștig curat de 121 fl. 61 cr., fiind totodată unul din cele mai succese din carnevalul trecut.

Pe lângă acésta reuniunea a sevêrsit acte de binefacere și umanitate, întrucât a oferit ajutoriul sĕu la nobila instituțiune a mesei studenților, a cărei conducere atât în cele economice, cât și în cele a-le creșterei beneficianților și mai ales în întroducerea lor în viața socială, a fost încredintata ei. Reuniunea a mai oferit ajutoriul sĕu și așa numitei „culine poporale“ (Volksküche) din Sibiiu. Factorii conducĕtori ai acestei instituțiuni au apreciat succursul oferit.

Membrii ordinari sau sporit cu 9; cei ajutători, cu taxă anuală de 2 fl., cu 15; de tot cu 24; au murit 2. Reuniunea numĕră aḑi 241 membrii.

Terminându-se cetirea voluminosului raport, adunarea generală, îl ia srpre scire; dă espsesiune prin sculare regretului pentru perderea membrilor repausați; votéză mulțămită protocolară institului „Albina“ pentru ajutorul de 300 fl. votat în ultima adunare generală; aprobă rațiociniile și dă comitetului și cassei absolutoriul; statoresce budgetul pe anul 1899 și alege o comisiune de de 3 pentru autenticarea protocolului.

Inainte de încheierea adunărei membrul *Ioan Broju* propune și adunarea decide, că interesantul discurs presidial sĕ se acludă la protocol și tipărésca împreună cu raportul general.

Cu aceste terminate fiind punctele din program, președinta dna Maria Cosma declară ședința generală de închisă între aplause generale.

Din cele espuse mai sus este evident, că reuniunea Sibiiană dovedește o activitate energică și totodată rodnică. In special merită a fi scósă în relief atențiunea, ce se dă lucrurilor de mână cu motive naționale românesci.

De dorit ar fi numai, ceeace în altă ordine de idei am accentuat de câteori am apreciat lucrările de mână ale elevelor din școla civilă de fete a „Asociațiunii“ nóstre, ca diferitele lucrări țĕrănesci sĕ nu se distribue, sĕ nu se împartă, până când nu se vor și multiplica de pe ele tot atâtea modele, cari pentru noi vor fi de mare preț.

Chiar și din obiectele adunate pentru sortitură s'ar putea compune o frumósă colecțiune, căci multe din câte le-am văḑut sunt de o originalitate și frumsețâ deosebită. In special merită atențiune unele lucrări din Sebeșul săsesc și jur și o colecțiune care cuprinde 80 feliuri de chindisituri (broderii) originale de diferite categorii, mai ales forme de *ciupaguri* (gulere) și margini dela *pumnișori* (manjete). Tóte presentéză o uimitóre variațiune de forme originale românesci și sunt cuprinșe laolaltă pe un singur petec de pânză.

După a mea părere asemenea colecții representă o valóre nespusă și n'avem cuvinte de a îndemna pe tóte femeile nóstre inteligente dela sate sĕ stăruie a se face asemenea lucruri în comunele lor și a le trimite reuniunii Sibiiene, ca sĕ-și îmbogățéscă colecțiunea. Făcêndu-se acest lucru în tóte ținuturile românesci, eu cred, că s'ar afla un Mecenate, care sĕ pue la disposiția reuniunei sumulița necesară, că de pe tóte modelele colectate sĕ se iee facsimile potrivite de bazar, de pe cari ori ce cusătóre iscusită sĕ pótă face copii după trebuință.

O asemenea lucrare ar fi de cea mai mare valóre în fața celor-ce sciu aprecia însemnătatea productelor originale și proprii.

Precum nemuritorul *Alexandri* pe basa colecțiunilor sale din nesecatul isvor al poesiei poporale a fost în stare sĕ pue temelii tari și respectate poesiei române și prin acéstă sĕ creeze epocă în literatura română: așa — realisându-se cele accentuate mai sus — va putea reuniunea femeilor române produce o lucrare epocală pe terenul industriei de casă, din care sĕ se desvólte *un stil curat românesc*, desigur mult apreciat de cei competenți.

Dric.

Din România.

Sosirea în țară a AA. LL. RR.

Relație oficială:

După o absență din țară de 7 luní, AA. LL. RR. Principele Moștenitor și principesa María, împreună cu micii principi Carol și Elisabeta, s'au întors în Capitală Vineri, 1 Maiu la órele 11.40, în deplină sănătate.

La órele 11 și jumătate, MM. LL. Regele și Regina au venit la gara Cotroceni, pentru a întâmpina pe Augustii Lor Nepoți.

Se aflau pe peronul gărei, așteptând sosirea Alțețelor Lor Regale, pentru a le ura bună-venire: I. P. S. S. Mitropolitul Primat, I. P. S. S. Mitropolitul Moldovei și Sucevei, împreună cu membri S-tului Sinod; d-ni miniștri; d-ni președinți ai Corpurilor leguitoare; d. primpreședinte al înaltei Curți de casație și justiție; d. președinte al înaltei Curți de compturi cu d-nii membri; mai mulți domni senatori și deputați; d. primar al Capitalei; d-ni generali aflati în Capitală mulți înalți demnitari și funcționari ai statului; casele civilă și militară regală; soțiile

---

mas pentru ei o carte inchisă și așa credința deșartă favorisată fiind a luat inaintea ómenilor locul adevăratei religiuni.

Au încontribuit la înrădăcinarea superstițiunei și filosofia antică, îndeosebi scóla lui Plato a favorisat și a sprijinit aceste superstițiuni.

Unii filosofi profețiau, că puterea omului va crește, până să va face egală cu cea divină. Ei ḑiceau, că posed cheile ușilor dela lumea spirituală nevĕzută, și că cunosc tóte felurile de spirite după puterea și înfățișarea lor, ba au și mijlóce cu ajutoriul cărora puteau veni în legătură cu acestea fințe fără de trup. Totașa și alți învățători, dupăcum erau naturaliștii, medicii întăreau acésta credință și așa tot mai mult a prins rădăcini în inima și în sufletul ómenilor întratât, că în secul al XVI de abia găsim câțiva bărbați renumiți, cari să nu fie fost stăpânit de superstițiuni.

In timpul de față însĕ filosofia este înarmată cu arme nóuĕ, cu ajutorul cărora a sciut să învingă cele mai mari greutăți, cari în timpurile mai vechi stăteau în cale fiecărui om, care a încercat cu faclia scrutării în mână să între în internul naturei.

Decând s'au inventat ochianele, cari ne-au ușurat esplicarea și pricepirea unor fenomene naturale, pecari până acum nimenea nu și le putea închipui; decând prin microscop s'au descoperit însușiri nóue ale naturei, de cari nu i-a trecut prin minte nici unui Aristotel, deatuncí jumătate din ceeace sĕ ținea înainte de adevărat, s'a rĕsturnat și credința în lucrurí miraculóse și-a perdut intensitatea. Cutóte aceste închipuirea, fantasia omului a aflat totdéuna mijlóce cu ajutorul cărora voiește, sĕ se susțină în dreptul ei deodinióră. Astfel și persóne cu o educațiune mai bună cari arată necredința față de poveștile despre spirite, cari s'aud la câte o ocasiune în societăți, sunt aplicate în inimile lor, să apere aceste fantasme față de aceia, cari le denégă esistința sau legătura lor cu omul muritor.

Din tóte aceste putem deduce, că trebue sĕ esiste în om un fel de nisuință de-a cunósce lumea spiritelor pe care el ș'o închipue plină de fericire și cu mult mai frumósă de cât lumea acéstă. Omul știe, ce va lăsa el după sine și ce va perde prin mórte, nu știe însĕ ce va câștiga el pe lumea ceealaltă de aceea el este nedumerit și voiește sĕ afle totul. Și ori-ce veste din lumea cea necunoscută îl intereséză. Ascultă cu tótă atențiunea la poveștile aceluia care ḑice că el ar fi un trimis estraordinar sau un fugar din lumea spiritelor, nu se lapădă de aceste fiind că *póte* îi plac, și îi plac pentru că o esplicare falșă pe care o a primit în tinerețâ nu o póte lăpăda așa ușor sau că omul nu vrea sĕ recunóscă că el și alții au fost atâta timp înșelat sau pentru că el a ținut mult la persóna aceea dela care a primit astfel de idei.

Un fapt, care mai cu sémă la popórele mai puțin culte a dat nutremênt nou superstituțiunile a fost și împlinirea unor prorocii. Cum sĕ nu crédă mulțimea, dacă din o mie de spuneri și prorocii câteva se împlinesc? Atunci nu se bagă de sémă câte *nu* sau împlinit, ci numai cele ce sau împlinit.

Că tóte vedenîile, strìgoii, vircolacii, ielele etc. sunt nește închipuiri ale minții omenesci ne o arată rațiunea sănătósă. Acésta ne spune, că un spirit nu póte avea nici óse nici carne, că nare corp, fiind-că este spirit. Ceea ce n.are corp nu se póte pipăi, nici vedé, nici auḑi. Prin urmare acésta credință e falșă și trebue combătută·

Mântuitoriul Christos încă o combate prin cuvintele: Voi sĕ nu faceți ca păgânii, și sĕ nu vĕ temeți de arătări și de semnele ceriului ca păgânii“.

Acésta a ḑis'o Mântuitoriul, pentru că bine a sciut că credința rătăcită are influință rea asupra lucrărilor și ființei omenesci. De câte ori nu sĕ înșală omul pe sine însuși prin presupuneri false și încreḑêndu-se în vrăjitori își pune capul.

De aceea este o datorință creștinéscă a înlătura și a apăsa ori-ce fel de superstițiuni. Acésta se póte face, nu prin batjocori, ci prin convingere, învĕțămênt, prin o crescere bună a tinerimei păḑând-o de poveștile îngrozitóre ale ómenilor superstițioși, căci impresiile pe cari le primesce închipuirea fragedă a copilului, de multe ori nu se mai pot șterge din mintea lui. De aceea un învĕțămênt înțelept este cea mai mare necesitate pentru copil. Dacă îi dedăm mintea lui la scrutarea, la judecarea lucrurilor atunci spiritul ajunge la largul sĕu și vede tot în colorile cele adevărate, atunci lanțurile superstițiunei cad de sine. Spiritul trebue întărit și îmbogățit cu adevăruri nóuă pentru de a puté cunósce secretele naturei și pe D-ḑeu căci cu cât cunósce omul mai bine pe tatăl Ceresc din creațiunile Sale, cu atât scie sĕ-l adoreze mai mult, cu atât încrederea în el și voința omului de a trăi după poruncile sale crește.

Ilie Hociotă,
cleric.

d-lor ministri, precum şi multe dómne din înalta societate bucureşteană, purtând frumóse buchete de flori pentru a le oferi A. S. R. principesei Maria.

La oprirea trenului, MM. LL. Regele şi Regina s'au suit în vagonul regal, unde se aflau AA LL. RR. Principele şi principesa României precum, şi micii principi Carol şi Elisabeta; iar mulţimea ce staţiona pe peron, în sala de aşteptare şi împrejurul garei a întâmpinat pe Alteţele Lor Regale cu entuziaste şi nesfârşite urale.

După ce Majestăţile Lor îmbrăţişară de mai multe ori cu caldură pe Alteţele Lor Regale şi pe micii principi, s'au coborât cu toţii pe peron, unde tóte persónele presente se grăbiau a aduce respectuoasele lor omagii şi felicitări Principelui Ferdinand şi principesei Maria pentru fericita întórcere în mijlocul populaţiunei Capitalei, care aştepta cu multă nerăbdare aceasta frumósă zi.

Regele Regina, Principele Ferdinand, precum şi principesa Maria, au binevoit a vorbi mai cu tóte persónele presente, exprimându-le viile Lor mulţumiri pentru dragostea cu care 'l-a înconjurat şi întovărăşit în tot timpul absenţei Lor din ţară.

La órele 12 şi jumătate, Majestăţile Lor, Alteţele Lor Regale, precum şi micii principi au pornit în trăsurile Curţei la palatul Cotroceni, unde Augustul Suveran, precum şi M. S. Regina, au luat dejunul împreună cu Principele Ferdinand şi principesa Maria.

La órele 3 după amiazi, MM. LL. Regele şi Regina S'au întors la Palat.

Noutăţi.

***Avis.** P. T. Domni, cari din eróre, séu din lipsa de adresă, n'au primit învitare la concertul împreunat cu teatru şi joc al „Reuniunei sodalilor români din Sibiiu“, care va avea loc Sâmbătă 21 Maiu n. a. c., sunt rugaţi a se considera prin acésta învitaţi.*

Bilete de întrare séra la cassă.

* * *

Pelerinagiu la mormêntul lui Ion Brătianu. Partidul politic naţional-liberal din România va organisa anul acesta un pelerinagiu imposant la *Florica*, unde e înmormêntat marele bărbat de stat al României *Ion C. Brătianu*. Pelerinagiul acesta e hotărît a se face Sâmbătă.

* * *

Gimnasiu nou in Novisad. Patronatul gimnasului sêrbesc gr.-or. din *Novisad* a hotărît clădirea unui nou edificiu gimnasial. Spesele împreunate cu clădirea acestui nou gimnas sunt preliminate in suma de 100,000 fl.

* * *

Maghiarisări de nume. „Egyetértés“ anunţă cu multă satisfacţie şi bucurie, că direcţia căilor ferate din Seghedin a înaintat ministerului spre încuviinţare cererile pentru ungurisarea numelui, *a dóuĕ sute de împiegaţi dela căile ferate* de acolo.

* * *

Ligă ungurésca la Sebeş. Pentru ḑiua de 3/15 Maiu, liga ungurésca (nemzeti szövetség) a proiectat o adunare la *Sebeşul-săsesc* pentru aşi înfiinţa acolo o filială. După cum spune „Egyetértes“ ungurii înadins au ales ziua pomenită, când românii îşi serbéză la Blaş sĕrbătórea naţională“. — Era sĕ presideze adunarea însuşi pesidentul ligei din chestie, *rectorul universitar Herczeg* Mihály, dar d-sa a fost reţinut, şi a fost substituit prin Pàzmándy Dénes

E vorba ca şi aici în Sibiiu sĕ înfiinţeze Magnificul rector o filială a ligei unguresci.

* * *

Teatrul Naţional din Bucureşci. In ultima sa şedinţă, comitetul Teatrului Naţional din Bucuresci a luat hotărîrea de a nu mai permite representarea pieselor originale sau traduse de persónele făcând parte din administraţia teatrului.

* * *

Şi-a perdut minţile la îngropăciunea ficei sale. Ḑilele trecute ţĕranul Petru *Costan* din Chişineu a fost greu lovit de sórte. I-a murit unica fată. Părinţii au plâns marnic pe scumpul copil, dar îndeosebi tătal a suferit cumplit. La înmormêntare s'a adunat multă lume, şi preotul voia sĕ facă prohodul, când deodată *Costan* se răpede în mulţime cu o cósă în mâni. Inebunise! Nenorocitul voia sĕ taie bucăţi ómenii adunaţi. De glasul preotului nu s'a sfiit, ci i-a apucat cartea din mână. Pe soţia şi pe sócră-sa cari voiau a-l îmblânzi le-a ciungărit de mórte cu cósa omul turbat, apoi a fugit. Abia la prânz a fost prins şi transportat la Pesta în sanatoriu.

* * *

Valuta în coróne. Cu începutul anului viitor valuta corónolor va fi introdusă în dimensiuni, mai mari. Budgetul statului pentru anul viitor va fi socotit în coróne: la postă de asemenea se vor pune în circulaţiă timbre postale nóuĕ, a căror valóre va fi socotită în coróne.

* * *

Resvrătitorul socialist *Várkonyi* Istvan, căpetenia socialiştilor din Ungaria şi instigatorul lor, care de mai multă vreme a fugit din Pesta dinaintea pedepsei ce-l aştepta, — a fost prins Joi la Viena, unde sub nume falş locuia prin diferite hoteluri şi a fost legat şi tîrît la poliţie.

Várkonyi, a fost tîrît Sâmbătă la tribunalul penal. Tribunalul încă în acea ḑi a terminat pertractarea procesului împotriva lui, pentru că s'a anunţat cu numele falş, — condamnându-l la 48 ceasuri închisóre. Varkonyi va fi extradat autorităţilor unguresci, la at căror recercare a fost deţinut.

* * *

Necrolg. Anna Muntean născ Albini, ca soţie, Alexandru, Helena, Anna, Polixena şi Liviu Munteen, ca fii şi fice, Iuliu şi Aurel Muntean, ca fraţi, şi alţi numerosi consingeni cu ínimă frântă de durere anunţă încetarea din viéţă a iubitului şi mult regretatului soţ, frate şi consângean *Agustin de Muntean* advocat, cavaler al ordului Francisc Josefin, "membru fundator al „Asociaţiunei Transiivanei“ şi preşedinte la despărţĕmêntul Dees, membru în congregaţiunea comitatensă, membru în congregaţiunea administrativă, suprem fisc orăşenesc, etc. etc., întêmplată după un morb scurt în 2/14 Maiu a. c. la 10 óre séra in anul al 57 lea al vieţei sale.

Inmormântarea scumpului defunct sĕ sĕ va sĕvîrşi în 4/16 Maiu a. c. la 3 óre d. am.

Fie'i ţĕrîna uşóră şi memoria binecuvêntată. Desiu, la 3/15 Maiu 1898.

* * *

„Câmpul Libertăţei“. Cu ocasiune zilei de 3/15 Maiu a apărut un organ comemorativ al evenimentelor transilvănene dela 1848, numĕr unic, cu următoriul sumar:

După cinci-zeci de ani; Avram Iancu, Craiul Munţilor; Pe câmpul Libertăţei; O fi — este; Inainte!; Alexandru Sterca Şuluţ de Câmpeniş; Simion Bărnuţ; Trophaeum Trajani; Andreiu Murăşanu; Simion Balint; O privire asupra mişcărei Românilor din Ardeal dela 1848; Din 1848 (fragmente); Ioan Buteanu: Nicolae Bălcescu; Vasilie Moldovan; Ion Axente Sever; Luptă dela Mărişel; Timoteiu Cipariu; Al. Papiu Ilarian; Un cântec al lui Iancu; Deştéptă-te Române;! Aron Pumnul; Discursul lui Bărnuţ; A Treb. Laurian, etc.

Mulţămită publică.

Onorabilii societari dela banca „Detunata“ societate pe acţii în Bucium, au binevoit din profitul aceleia a vota şi pentru biserica nóstră de aici un ajutoriu de 13 fl. 76 cr. care sa administrat epitropiei parochiale în ḑiua de 1/13 Mai a. c. Pentru acste dar subsemnaţii în numele credincioşilor s. biserici aduc şi pre acésta cale cea mai profundă mulţămită, rugând pe atot puternicul D-ḑeu, ca sĕ binecuvinte, întărésca şi înmulţiască ostenelile Domnilor societari ai bancei „Detunata“, spre a puté fi totdéuna in posiţie a tinde binevoitoriul ajutoriu pentru atari instituţiuni.

Bucium-Cerbu, 3/15 Maiu, 1898.

In numele comitetului parochial român greco-oriental.

Ioan Todescu,
par. ca preş. al com.

Alexandru Dariu,
not. comit.

George Tomuş,
epitrop.

Corespondenţă particulară
a „Telegrafului Român“

Făgăraş, 3/15 Maiu 4898.

Onorată Redacţiune!

In 3 Aprile „Reuniunea femeilor române gr.-or. din Făgăraş şi jur“ şi-a ţinut adunarea generală din ĕst-an, în şcóla conf. din loc.

După-ce membrii s'au întrunit în sala de şedinţe, preşedinta d-na Maria Dan, prin cuvinte scurte declară şedinţa deschisă apoi se pune la ordinea ḑilei raportul general al comitetului în legătură cu raţiociniul reuniunei, cari cetindu-se sĕ predau spre censurare unei comisiuni. Comisiunea prin raportorul sĕu Dr. Ioan Turcu, raportéză că censurând rapórtele presentate le-a aflat în cea mai bună ordine şi acurateţă deasemenea şi raţiociniul reuniunei şi propune, ér adunarea generală cu unanimitate a luat la cunoscinţă activitatea rodnică a comitetului, căruia, ca şi d nei cassierese a reuniunei Elena Belle, pe lângă mulţumită le-au dat absolutoriul.

Din rapórtele censurate, cu bucurie s'a luat cunoscinţă că averea reuniunei, cu aceea dată a atins cifra de 5119 fl. 66 cr. Apoi s'a esprimat mulţumită domnului Dr. Nicolae Şerban, deputat dietal şi adv. în Făgăraş, pentru colecta de 100 fl. ce a făcut o în favorul reuniunei.

Tot aşa şi d-lui Alexandru Alesandrescu, pentru ajutoriul dat reuniunei.

Dar punctul cel mai interesant al desbaterilor a fost partea din raport în care comitetul propune, a se pune în aplicare §§. 3 şi 4 din statute.

In înţelesul acelor §§. fondul reuniunei e inalienabil până când va ajunge la cifra de 5000 fl., ér atunci se fóte folosi spre „îmbunătăţirea stărei materiale a şcólei confesionale şi a personalului aceluia. Deci comitetul avênd în vedere disposiunea acésta a statutelor, şi ajungênd fondul la cifra prescrisă a propus, ér adunarea generală din cestiune, a decis că dóuĕ terţialităţi din interese sĕ se depună anual, începênd cu anul curent, spre fuctificare pe numele bisericei gr.-or din Făgăraş, ca susţinĕtor al şcólei confesionale, cu acea dorinţă, că aceşti bani sĕ se folosésca, la clădirea noului edificiu şcolar, care în cel mai apropiat timp sĕ va şi începe.

Pe cât de mult se simte şi se impune necesitatea clădirei acestui edificiu, pe atât de binevenit a fost ofertul acestui ajutoriu cu care biserica, pe lângă isvórele şi mijlócele ce intenţionéză a le pune în aplicare va putea zidi un edificiu şcolar corĕspunḑĕtor, care sĕ fie pe acelaşi nivel cu ale celorlalte confesiuni din Făgăraş, cari tóte în timpul mai recent şi au zidit edificii şcolare nóuĕ.

Inainte de a fini voiesc a scóte încă ceva la ivélă.

Acésta reuniune s'a înfiinţat în anul 1876 şi de atunci, dintr'un modest început, prin bună chiversiélă, a ajuns fondul în interval de 17 ani — (1893) la 3163 fl. In a. 1893 a fost alésă ca preşedintă d-na Maria Dan, care de atunci, a condus atât de norocos şi dester afacerile reuniunei, încât zelul şi interesul dânsei, a făcut ca fondul reuniunei in interval de patru ani sĕ crésca cu 2000 fl. scris: dóuĕ mii florini. Pentru împrejurările nóstre un prea frumos resultat, întrun timp aşa de scurt.

Trebue sĕ fac însă trista constatare, că deşi în jurul Făgăraşului sunt la 40 preoţi, toţi în posiţie materială frumósă totuşi numai 3. ḑi: *trei d-ne preotese* sunt de present membre ale reuniunei.

Sperând însă că pe viitor, d-nele preotese vor sci aşi face datorinţa, avem deplină convigere că sub actuala conducere şi prin zelul şi interesarea cu cari Dna presidentă Maria Dan soţie de protopresbiter, şi d-na casierésă Elena A. Belle soţie de protonotariu comit. sĕ ocupă de afacerile reuniunei, agendele acestei corporaţiuni vor merge ca şi până acum progresând, spre bucuria tuturor celor ce le zace la inimă causa culturală a poporului român din Făgăraş şi jur.

„Chiombis“.

PARTEA ECONOMICĂ

I. Löser.

Istoria Agriculturei.

Traducţiune autorisată
de
Un prietin al plugarilor.
(Urmare.)

15. Economia de vite, cu deosebire vitele cornute, rîmătorii şi oile s'au ridicat în aceeaşi proporţiune. Prin fondarea oraşelor a avut mare trecere untul şi brânza. Carnea de rîmători avea trecere însemnată şi cârnaţii sĕ măsurau cu cotu. Ţĕsĕturile de pânză nu erau de ajuns, au început a ţese şi la lână şi prin acésta sĕ ridica oieritul, fie care sĕ nisuia după oi de soiul cel mai bun.

Agricultura din timpul fară rege până la pacea vestfalică 1254 — 1648.

Periodul V.

Stare agriculturei din timpul fără rege până la începutul rĕscólelor ţĕranilor 1254 — 1443.

1. In tîmpul acesta precând nobilimea, clerul şi orăşenii sĕ apĕrau prin privilegii şi îşi însuşéu multe libertăţi, pre atunci stările poporului muncitor a ţăranilor au devenit tot mai nesuportabile. De casteluri séu palate se ţinéu curţi, mori, agrii, fênéţe şi sate întregi, a căror locuitori erau vasali şi erau obligaţi a servi (roboti) la palat. Locuinţe rele, hrană próstă (rea) şi muncă grea era sórta lor. Feudalismul a prins tot tari rădăcini, ţĕranii liberi au devenit tot mai mai supus şi principii şi domnii iau făcut pe acestia tot mai dependenţi supunêndu-i la dări grele şi la robote. După căderea puterei împărăteşci cu deosebire din timpul cel înfricoşat fără rege înainte de Rudolf de Habsburg, ţĕranul numai putea afla ascultare şi drept la judecata regéscă, el ajunse cu totul în volnicia domnilor, şi devené acestora cu tótă averea supuşi. Din robia acésta a ţăranilor sĕ născu o nóuĕ stare apăsătóre aceea a iobăgiei, care în Prusia sĕ numea supunere moştenită. Un şir întreg de servicii trebuiau sĕ facă iobagii dijmă, dări şi altele. La domni ţĕranul trebuea sĕ lucre preste an, sĕ are, samene, secere, sĕ-i aducă bucatele în şură, sĕ taie lemne, ba trebuiau sĕ păḑéscă bucatele în curte séu şură sĕ nu sĕ nască vre un încendiu. Când boierii avéu sĕ'-şi facă vre o casă séu castel, ţĕrani trebueau sĕ-i facă ḑile de lucru, atât cu carul, cât şi cu mânile. Chiar şi în familie ţĕranul era cercetat de boeri, şi apăsarea acésta morală adeseori era mai grea de cât cea materială.

Décă iobagiul séu supusul voia să se căsătorésca nu o putea face, de cât numai cu permisiunea boerului, şi nu putea lua în căsĕtorie pe o strĕină, ba nici pe una din comună, care va avea un alt drept. Décă sĕ întêmla totuşi aşa ceva cu permisiunea boerului, atuuci trĕbuiau să se facă contracte asupra copiilor. Pentru acéstă concesiune mirele avea sĕ plătéscă darea de cununie la boer (dare de virginitate, groşiţa, nóptea de mireasă şi altele de felul acesta). După mórtea bărbatului legitim, boerul rĕmânea singur moştenitor, pentru că celor rĕmaşi nu li sĕ cuvenea nici odată ceva de moştenit, chiar décă era proprietarul celui mort. Ţĕranul era silit sĕ sĕ mulţumésca cu bucata cea mai bună. Acésta bucată ar fi sĕ fie lucrul cel mai bun lăsat de mortul, la bărbat era calul séu vita cornută cea mai frumósă, la femee vestmêntul (haina) cel mai bun.

Prin aşa ceva ţĕranul a ajuns la starea cea mai deplorabilă.

2. Cu deosebire periculósă era starea lucrurilor în satele din Franconia şi Schwabia; căci după împrăşcierea puterilor din ducatul hohonstaufic, era lucru natural, că domnii mai mici sĕ nisueau a'-şi câştiga pentru ei satele din jur. Intre multele încercări de felul acesta, cea mai nefericită este aceea din Helveţia, prin care s'a fondat aşa numita confederaţiune (helvetică).

(Va urma).

Mătasă crudă Bast fl. 8.65

până la **fl. 42.75** p. materie de o haină comp. — Tussors şi Shautung Pongees — precum şi **mătase Henneberg** négră albă şi colorată — în cele mai moderne ţeseturi, colori şi dessinuri *Se espedéză la particulari franco şi liberi de vamă. Mustre cu întórcerea postei.* **Fabricile de mătase G. Henneberg** *lif. de curte ces si reg.* **Zűrich.** [45] 3

Nr. 49/98 [60] 3—3

CONCURS.

Pe basa decisului dela 8 Ianuare 1898 a comitetului parochial din comuna bisericéscă gr.-or. Câmpeni se publică concurs pentru întregirea parochiei a dóua de clasa II. din acestă comună bisericéscă cu termin de 30 ḑile delà prima publicare oficiósă.

Venitul aeestei parochii este 706 fl. 57 cr. v. a. conform decisiunilor comitetului şi sinodului parochial dela 14 şi 29 Maiu 1894 şi aprobărei Venerabilului Consistor archid. dela 18 Octobre 1894 Nr. 5260 B.

Doritorii de a ocupa aceasta parochie să-şi trimită cererile lor concursuale însoţite cu documentele recerute de normele din vigóre oficiului protopresbiteral al Câmpenilor până la terminul prefipt.

Comitetul parochial în conţelegere cu Oficiul protopresbiteral

Cămpeni, 12 Martiu, 1898

Romul Furduiu.
protopr.

Nr 444. 1898. [63] 1—3

CONCURS.

Pentru întregirea parochiei vacante din Nucet sĕ escrie a treia-óră concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român"

Emolumentele sunt 333 fl 80 cr.

Petenţii 'şi vor aşterne cererile concursuale instruite conform normelor din vigóre la snbsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Sibiiu, 22 Aprilie 1898.

In conţelegere cu comitetul parochial.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Sibiiului :

Ioan Papiu
protopop.

Ad. Nr. pp. 284—898. [62] 1—3

CONCURS.

Pentru întregirea postului de paroch în parochia de clasa a II-a din comuna Mănăşturul-ung. prin acésta sĕ escrie concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român".

Emolumentele împreunate cu acest post dau un venit sigur anual de 614 fl.

Doritorii dea reflecta la acest post, au aşi aşterne suplicele de concurs, instruite conform normelor în vigóre, subscrisului până la terminul sus indicat, şi a se presenta în biserică in vre-o Duminecă séu sĕrbătóre, ca sĕ fie cunoscuţi din partea poporului.

Oficiul protopresbiteral rom. gr.-or. al Clujului, în conţelegere cu concernintele comitet. parochial.

Cluj, 28 Aprile 1898.

Tuliu Roşescu,
protopresbiter.

Este de vêndut:

Un Rîmător

VIER

de 7 luni, lung de 1 m. 25 cm, înalt de 75 cm., fără pĕr.

Reflectanţii sĕ binevoiască a se adresa la [61] 2—3

George Adam,
Sibiiu,
strada drumul Şurei-mici (Klein scheuernstrasse) Nr. 6.

Se află de vênḑare

Portretul
Exelenţiei Sale, Înalt Preasânţitului Domn
Miron Romanul,
Archiep. şi Metropolit.
Preţul fl. 1.—
Librăria Tipografiei archidiecesane,
Sibiiu.

Au apărut:

Juvenilia
Proză şi versuri
de
Sextil Puşcariu
à 80 cr.

Iulian Devale
Epigrame
Preţul 50 cr.

Se pot procura dela Librăria archidiecesană, Sibiiu.

A apărut:

Ov. Densuşianu

Obiectul şi Metodica Filologiei,

lecţie inangurala, ţinută la facultatea de litere din Bucuresci la 29 Octombre 1897.

Preţul 50 cr.

I. L. Szavlovski, inginer.

Chronologie, Calendare şi Reforma calendarului.

Preţul 50 cr.

Se pot procura din
Librăria Tipografiei archidiecesane,
Sibiiu.

Din **Librăria Tipografiei archidiecesane** se pot procura:

Insoţirile de credit, îndreptare practică
de
T. W. Raiffeisen,
traducere autorisată
de
Dr. A. Brote.
Preţul 80.

Cartea Stuparilor Săteni
de
Romul Simu, învĕţător
preţul 35 cr.
Libraria Tipografiei archidiecesane,
Sibiiu.

În préjma examenelor!

Atragem atenţiunea domnilor învĕţători asupra

scrisorilor (propise) de examen

pentru scrierea *română, germână* şi *dictando* tipărite în **Tipografia archidiecesană, în colóre vênătă,** pe hârtie fórte fină, mărime 24/31 cm.

Preţul: de bucată 1 cr.; 100 bucăţi 65 cr. şi porto postal.

☞ **Comandele din afară se execută imediat.** ☜

Librăria Archidiecesană.

Din
„Biblioteca de popularisare",
pentru literatură, artă şi ştiinţă,
au apărut până acum:

Nr. 1 *Nuvele siberiene*, de Vladimir Korolenko;
Nr. 2 *Nuvele ţĕrănesci*, de Björnstjerne Björnson;
Nr. 3 *Nuvele şi povestiri populare*, de Lew N. Tolstoi:
Nr. 4 *Schiţe şi tablouri,* de Ioan Neruda;
Nr. 5 *Şése nuvele,* de I. P. Iacobescu;
Nr. 6 *Nuvele* de H. de Balzac;
Nr. 7 *Din viéţa poporului,* de Alecs. Swientochowschi;
Nr. 8 *Pe apă* de Guy de Maupassant
Nr. 9 *Nuvele alese*, de Al. Puskin;
Nr. 10 *Ómeni şi scrieri*, de Georg Brandes;
Nr. 11 *Din Cartea cântecelor*, de H. Heine;
Nr· 12 *Liga tinerimii*, comedie în 5 acte de Henric Ibsen;
Nr. 13 *Dómna Marchisă şi alte nuvele* de Quida;
Nr. 14 *Lăutarul din Cremona,* de Francois Coppée;
Nr. 15 *Ilka şi alte nuvele*, de Al. Dumas fils;
Nr. 16 *Nuvele* de Guy de Maupassant;
Nr. 17—18 *Suferinţele tinĕrului Werther* de Wolfgang v. Goethe;
Nr. 19 *Nuvele estra-ordinare* de Edgar Poë;
Nr. 20—21 *Stilul în artă,* de Hans Sebastin Schmid;
Nr. 22 *Un roman în noue scrisori*, de Teodor M. Dostoiewski;
Nr. 23 *Poesii*, traduceri libere în versuri de Sully Prudhomme:
Nr. 24 *Studii şi portrete literare*, de Jules Lemaître;
Nr. 25 *Pilone* de Wilhelm Bergsőe;
Nr. 26 *Darwin, viaţa doctrina şi importanţa lui* de A. de Condolles şi A. Sűdekum;
Nr. 27 *Schiţe din California*, de Bret Harte;
Nr. 28 *Simplu* de Traian Demetrescu;
Nr. 29 *In Lonţ!...* de Paul Hervieu;
Nr. 30 *Scrisórea furată şi alte povestiri estra-ordinare de* Edgar Poë;
Nr. 31 *Don Iuan* pe Molière;
Nr. 32 *Poesii alese*, de Al. Petőfi;
Nr. 33—34 *In temniţă* de Z. C. Arbure
Nr. 35 *Crîng şi luncă* de T. Duţescu-Duţu;
Nr. 36 *Chestiuni literare* ed M. Strajan.
Nr. 37 *Antologie sanscrită*, de G. Coşbuc
Nr. 38 *Femea îndărătnică*, de V. Schakespeare;
Nr. 39—40 *Cestiuni literare*, de M. Strajan

Un nr. broş. 16 cr., leg. 30 cr.

Se află de vênḑare în
Librăria Tipografiei archidiecesane Sibiiu.

Avis!

Domnilor învĕţători şi directori de şcóle le recomandăm depositul nostru de **charte geografice** aprobate de Inaltul Minister reg. ung. de culte şi instrucţiune publică, precum:

Charta Ungariei de părete	fl.	5.75
„ **Austro-Ungariei** de părete	„	5.75
„ **Europei** de părete	„	6.—
„ **Asiei** de părete	„	9.—
„ **America de Nord** de părete . . .	„	7.—
Apoi **singuratice comitate din Ungaria** á .	„	—.10—15
„ **Ungaria**, ediţ. format mic à	„	—.15
„ **globuri terestre** simple cu fl. 1.—, 2.—, 3.30, 5.30, şi . . . . . . : . .	„	10.—
„ **globuri terestre** cu meridian 3.15, 5.—, 8.40, 12.60 şi	„	40.—

Asemenea oferim tot felul de recuisite pentru şcólă: **ceruse** (Hardtmuth), **cerneli** (Leonhardi), **pene** (Kuhn & Comp.) etc.

Librăria Tipografiei archidiecesane.

Redactor prov. **Dr. Elie Cristea.**

Editura şi tiparul tipografiei archidiecesan.

Nr. 51. Sibiiu, Sâmbătă, 9/21 Maiu 1898. Anul XLVI.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarchie pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru streinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei or 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

La situațiunea gimnasiului român din Brașov.

I.

⁂ Din grația unor ómeni nesocotiți dela noi și a patimilor de partid politic din România, de dóuĕ sĕptĕmâni încóce gimnasiul din Brașov e tot la ordinea ḑilei atât în jurnalistica din Bucuresci, cât și cea de aici.

„Trădare“ dincolo, „trădare“ dincóce de Carpați.

Dincolo e „trădător“ dl prim-ministru D. Sturdza, pentru-că el ar fi deschis ochii guvernului nostru, că gimnasiul din Brașov primesce ajutor bănesc dela statul României; dincóce sunt trădători susținĕtorii gimnasiului, pentru-că au cerut și primit ajutor bănesc dela stat străin și sunt trădătóre autoritățile superióre ale acelui gimnasiu, pentru-că știind că susținĕtorii gimnasiului calcă legea, au tolerat asta.

Ergo D. Sturdza sĕ se ducă și sĕ vină alții, póte conservatorii, la putere dincolo, gimnasiul din Brașov sĕ se închidă dincóce, apoi este salvată și România și Maghiaria.

Un colaborator extern al „Tribunei Poporului“ (v. g.) caruia 'i place sĕ scrie articoli sensaționali *pe respunderea altora,* auḑind, și în posiția ce-o ocupă la gimnasiul din Brașov a putut se audă, că guvernul nostru voiesce sĕ iee mesuri aspre față de susținătorii gimnasiului din Brașov pentru renta reu interpretată ce o primea din România și cu care dota gimnasiul, — până când pertractările între factorii competenți erau numai la începutul începutului, se pune și scrie în „Tribuna Poporului“ un articol sensațional, că gimnasiul este în pericol de a fi închis din partea guvernului, pentrucă i-se pune condiția séu se céră subvențiune dela stat, cea ce este identic cu mórtea rușinósă, séu se va închide pentrucă a vătĕmat legea, ceea ce ar fi o mórte gloriósă. Deci ca sĕ nu se întêmple nici una nici alta, provócă pe tótă lumea sĕ vină într'ajutor se creeze fonduri ca se salvăm gimnasiul.

Acesta a fost cel dintâiu paș nesocotit.

Lucruri atât de delicate cum este cestiunea acésta nu se légă de limba clopotului. Alarma nu ajută nimic, din contră înveninéză situația, dând pretext nou turbatului șovinism sĕ pretindă dela guvern mĕsuri nedrepte față de „trădătorii“ valachi.

Dacă a aflat d-nul v. g. ceva despre o cestiune delicată, care se pertracta în sinul eforiei scólelor centrale séu al comitetului bisericei Sântului Nicolae din Brașov, décă'i zace la inimă sórtea gimnasiului, avea datoria se păstreze discrețiunea impusă de gravitatea situațiunei și sĕ'și validiteze înțelepciunea la factorii competenți, dar nu se mai tórne oleu pe foc, provocând pe cei carii și din o parte și din alta pândesc după pretexte, ca sĕ le exploateze pentru scopurile lor, dar totdéuna în detrimentul causelor nóstre.

Povoiul pornit de v. g. a fost chiar binevenită apă pe móra adversarilor d-lui Sturdza, ca se mai încerce un asalt contra regimului liberalilor, pe motivul „trădărei causei naționale“, motiv exploatat cu succes de d-nul Sturdza când era în oposiție contra conservatorilor, cari erau la putere.

Domnul fost ministru al cultelor Tache Ionescu, aḑi deputat în camera României numai decât s'a „impresionat“ de articolul sensațional al „Trib Pop.“ și în ședința din 29 Apr. v. dând cetire articolului amintit din „Tr. Pop.“ apoi cetind în traducere dóuĕ acte, cari după d-sa ar emana dela ministrul de culte și instr. publică Wlassits cătră Metropolitul nostru, care acte décă într'adevĕr esistă, ceea-ce noi nu putem nici constata nici contesta, numai prin o neiertată indiscrețiune din partea membrilor acelei corporațiuni din Brașov, pe care o privesce, au putut ajunge în posesiunea d-lui Ionescu, interpeléză pe d-nul Sturdza, învinuindu-l că ar fi trădat guvernului ungar sumele cu care au fost ajutorat gimnasiul din Brașov din budgetul României.

D-nul Sturdza respunde: că atunci când el a ținut cunoscuta vorbire la Orfeu (la 25 Sept. n. 1894) guvernul ungar aflase deja dela guvernul conservator ce sume trec peste granițe, pentru-că ministrul de esterne Kálnoky respunḑênd la o interpelație în delegațiunea ungară (la 19 Sept. n. 1894) aretase în cifre ajutórele ce se dau școlelor și bisericilor din Transilvania, deci décă este vorbă de „trădare“ nu el ci guvernul conservator a comis trădarea, de altmintrea lucrul s'a pertractat la timpul sĕu în parlamentul României, și sumele au întrat în budget, de unde tótă lumea s'a putut informa.

D-nul Tache Ionescu a replicat, că guvernul conservator a arătat numai suma generală, dar sumele speciale nu, deci acésta numai dela guvernul actual a putut afla guvernul ungar.

La asta d-nul Sturdza a respuns, că n'a dat absolut nici o informațiune guvernului ungar.

Majoritatea l'a aplaudat și cérta „de lana caprina“ s'a terminat în camera României cu triumful d-lui Sturdza, pe carele d-nul T. Ionescu în realitate l'a înălțat în loc de a-l trânti precum se vede că-'și făcuse ilusiuni, ér causei nóstre nu i-a făcut nici un bine. Din contră la noi a mai iritat spiritele și a pus în uimire pe toți cei ce țin la capacitatea sa de bărbat de stat, pentru ușurința cu care s'a folosit în parlament de unele acte de natură confidențială, cari numai prin o indiscrețiune a putut ajunge în posesiunea lui.

Lucrul însĕ nu s'a terminat în cameră, ci la 30 Apr. v. d-nul senator Petre Grădișteanu prin o interpelare a provocat și în senatul României un respuns al dlui Sturdza.

Acest rĕspuns încât privesce învinuirea indicată de d-nul Tache Ionescu în cameră, este indentic cu cel din cameră, încât privesce însĕ definiția naturei poreclitului ajutor de stat, este corect și este de mare însĕmnătate pentru causă, pentru-că botéză copilul cu adevăratul sĕu nume și este de acord cu vederile autorităților nóstre superióre bisericesci și cu posiția ce o susțin acelea la guvernul nostru în acéstă cestiune.

Constată adecă d-nul Sturdza, că „nici cuvêntul „subvențiune“ nici cel de „ajutoriu“ (de cari s'au folosit legile României) nu e terminul exact ce trebue întrebuințat aci, *ci cuvêntul de rentă, căci este o datorie*“.

Și face apoi istoricul acestei datorii astfel:

> „Încă la 1586 Domnul Petru al Moldovei a făcut ântâia danie bisericei sf. Nicolae din Brașov, și de atunci toți Domnii Moldovei au făcut danii și de bani și de moșii, de drepturi de pășune. Fie-care Domn a întărit daniile anterióre și au adăugat și dênșii alte donațiuni. Pentru Moldova acele donațiunii au mers până la sfêrșitul secolului trecut.
>
> „În Muntenia cea dintâiu donațiune a fost făcută de Brâncoveanu. Chiar moșia Merișanii, care aparține astăḑi dlui Grădișteanu este una din acele donațiuni. După aceea s'a urmat donațiuni de alte moșii în Prahova, Argeș și Muscel. Tóte acestea au mers până la 1810 întărindu-se. Cea din urmă întăritură e dela Domnul Caragea. De aci încolo se sfârșesc donațiunile“.
>
> „Acéstă încetare este ușor de esplicat, căci evenimentele de resbel, cari s'au succedat, schimbările cari s'au urmat în Principate, nevoile prin cari au trecut aceste țeri, au făcut de s'au dat uitării rentele datorite dincolo de Carpați“.
>
> „Și așa a și venit, nu se scie cum, că moșiile acelea, cari se stăpâneau aci în Muntenia, cât și în Moldova de biserica Sf. Nicolae au întrat în mânile altora“.
>
> „Fără îndoială aceste, moșii cu timpul au fost vêndute de statul român ca moșii domnesci, a căror destinație se uitase“.
>
> „In 1860 dreptul de proprietate a Sf. Nicolae asupra unora din proprietăți s'a amintit într'un sobor bisericesc dela Sibiiu sub presedința Metropolitului Andreiu Șaguna. Acest sobor a însărcinat pe Metropolit se reclame.... Metropolitul Șaguna s'a adresat la guvernul român cu reclamația, că dacă nu i-se pot da înapoi proprietățile, cel puțin sĕ se dea echivalentul rentei în bani“.

FOIȚA.

Punguța cu doi bani

(Poveste)

Era odată o babă și un moșnég. Baba avea o găină și moșneagul un cocoș; găina babei oua de câte dóuă orí pe ḑi, și baba mânca o mulțime de ouă, iar moșneagului nu'i da nici unul. Moșneagul, într'o ḑi, perdu răbdarea și zise:

— Mai babă, mănânci ca în târgul lui Cremene. Ia dă'mi și mie niște ouă, ca să'mi prind pofta măcar.

— Da cum nu, zise baba, care era fórte zgârcită. Dacă ai pofiă de ouă, bate și tu cocoșul tĕu sĕ facă ouă, și'le mâncă; eu așa am bătut găina, și iacătă-o cum ouă.

Moșneagul pofticios și hapsin, se ia după gura babei, și de ciudă prinde iute și degrabă cocoșul și'i dă o bătaie bună zicênd:

— Na! ori ouă ori dute dela casa mea, ca să nu mai strici mâncarea de geaba.

Cocoșul, cum scăpă din mânile moșnegului, fugi de acasă și umbla drumuri, bezmetic. Și cum mergea el pe un drum, numai eată găsesce o punguță cu doi bani. Și cum o găsesce o ia în clonț, și să întórce cu dânsa înapoi, spre casa moșneagului. Pe drum, întâlnește o trăsură c'un boer și cu neşte cocóne. Boieriul se uită cu băgare de sémă la cocoș, vede în clonțu'i o punguță și zice vízitiului:

— Măi; ia dăte jos și vezi ce are cocoșul cela în plisc?

Vizitiul să dă iute jos din capra trăsurei, și c'un fel de meșteșug, prinde cocoșul, și luândui punguța din clonț o dă boierului. Boierul o ia fără păsare, o pune în buzunar și pornește cu trăsura înaínte. Cocoșul supărat de asta, nu să lăsă, ci să ia dăpă trăsură, spuindu neîncetat:

Cucurigu! boeri mari,
Dați punguța cu doi bani!

Boierul înciudat, când ajunge în dreptul unei fântâni zice vizitiului:

— Mă! ia cocoșul ăst obraznic și'l dă în fântâna ceea.

Vizitiul iarăși se dă jos din capra trăsurei, prinde iarăși cocoșul și'l azvârle în fântână. Cocoșul văzând această primejdie, ce să facă? Incepe a înghiți la apă: și înghite și înghite până ce înghite el tótă apa din fântână.... Apoi zboară de-acolo afară și iarăși să ia în urma trăsurei, zicând:

Cucurigu! boeri mari,
Dați punguța cu doi bani!

Boierul vĕḑênd acésta s'a mirat cumplit, și a ḑis;

— Mă! da al dracului cocoș îi aista! Ei las! că 'ți-oi da eu ție de cheltueala, măi crestatule și pintenatule! Și cum ajunge acasă, ḑice unei babe, dela bucătărie, sĕ ia cocoșul, sĕ-l svêrle într'un cuptor plin cu jăratec și sĕ puie o lespede la gura cuptorului. Baba, câinósă la inimă de cuvênt; face cum ia ḑis stăpânu-sĕu. Cocoșul cum vede și asta mare nedreptate, începe a vărsa la apă; și tórnă el tótă apa cea din fântână pe jeratec, până ce stinse focul de tot și sĕ rĕcoresce cuptorul; ba încă face și-o apărae prin casă, de s'a îndrăcit de ciudă hârca din bucătărie. Apoi dă o bleandă lespezei dela gura cuptorului, iese teafăr și de acolo, și fuga la feréstra boierului și începe a trânti cu ciocul în geamuri și a ḑice:

Cucurigu! boieri mari,
Dați puguța cu doi bani!

— Măi că 'mi-am găsit beleaua cu dihania cea de cocoș, zice boierul cuprins de mirare! Vizitiu! ia'l de pe capul meu, și'l asvârle în cireada boilor și a vacilor; póte vr'un înfuriat 'i-a veni de hac: 'l-a lua în córne și-om scăpa de supărare. Vizitiul érăși ia cocoșul și-l svêrlea în ciredă! Atunci bucuria cocoșului. Sĕ'l fi vĕḑut cum înghițea la buhai, la boi, la vaci, și la viței; păn'a înghițit el tótă ciréda, și a făcut un pântece mare, mare, cât un munte. Apoi vine iar la feréstră, întinde aripile în dreptul sórelui, întunecă de tot casa boierului și érăși începe:

Cucurigu! boieri mari,
Dați punguța cu doi bani!

Boierul când mai vede și astă dăndănae crepă de ciudă și nu scia ce sĕ mai facă, dór va scăpa de cocoș.

Mai stă boierul cât mai stă pe gânduri până'i vine érăși în cap una:

— Am să'l dau în hazna cu bani; póte va înghiți la galbeni, i'a sta vre unul în gât, s'a înneca și oi scăpa de dânsul. Și cum ḑice, umflă cocoșul de o aripă și-l zvârle în haznaua cu banii; căci boierul acela, de mult bănărit ce avea, nu-i mai știa numărul!.... Atunci cocoșul înghite cu lăcomie toți banii, și lasă tóte lăzile pustii. Apoi iese d'acolo, el scie cum și pe unde, se duce la feréstra boierului și ér începe:

„Atunci în Moldova ca şi în Muntenia s'au fixat óre cari sume mici după puterea budgetară de atunci“.

Arată apoi că din vreme în vreme s'a dat o sumă óre-care, altădată nu s'a dat, până la 1875, când a venit dl Maiorescu şi a spus:

„Suntem datori acéstă sumă pentru moşiile pe cari Statul român le-a luat, de cari Statul român a dispus şi a profitat“.

De atunci s'a fixat şi s'a dat acea rentă câţi-va ani în mod fórte deschis, mai târḑiu a fost înglobată într'o sumă mai mare, care era destinată pentru şcólele din străinătate, fără a mai figura sub un titlu special.

In fine, în aprobarea senatului şi a interpelantelui face următórele enunciaţiuni:

„Intâiu: Guvernul român nu are se dea subvenţii bisericei şi scólei Stului Nicolae din Braşov, ci guvernul român e dator cu o rentă acelei biserici şi acelei scoli, pentru anume bunuri, ce din împrejurările timpului au fost luate şi vêndute de statul român“.

„Al doilea: Chiar atunci, când Statul ungar ar vrea se subvenţioneze scólele din Braşov, tot guvernul român are datoria se dea renta şcólelor din Braşov.“

„Al treilea: este bine înse că acest lucru trebue odată sĕ-se clarifice, căci nu este de demnitatea Statului român, ca atunci, când este vorba de datorii certe el sĕ caute sĕ le îndeplinéscă pe furiş, trebue din contra sĕ-şi achite datoriile pe faţă, dar totodată trebue se le dea astfel, ca se nu jignéscă şcólele acelea . . . Trebue sĕ căutăm sĕ convingem guvernul magiar, ca se admită plata acestei rente, fiind-că o datorim în mod cert şi onest acelei biserici şi scóle. Eu cred că numai atunci vom sta pe adevĕratul tĕrim, pe care trebue sĕ stăm ca Stat, care voesce sĕ-şi ţină demnitatea! Căci vedeţi că în ţéra turciască se dau sume însemnate, şi scie guvernul turcesc că sĕ dau acele sume pentru întreţinerea de biserici şi şcóle, cari nu jignesc întru nimic împeriul otoman“.

Asupra acestor enunciaţiuni, cu privire la persóna şi la posiţia persónei care, şi a locului unde s'au făcut — de o însemnătate epocală, vom reveni în numĕrul viitor.

Chestiuni bisericesci.+)

(Altă voce).

Stimate Dle Redactor!

In Nrul 43 al fóiei nóstre „Telegraful Român“ preotul din Geaca Ioan Pasca 'şi dă părerea, că causa, pentru carea preoţimea nóstră în mare parte nu cotribue de bună voie la fondul de pensiune, ar fi că sunt înrolaţi după clasa parochiei la carea servesce, şi nu după cualificaţiune. Póte că la unii se fie acésta causa dar motiv adevĕrat nu e, pentru că totuşi 100 fl. pentru vĕduvă şi orfani sunt buni bănişori faţă cu nimica sau 12 fl. cu cât era ajutată până aci o vĕduvă preotésă; şi ori şi care preot sĕ mulţăméscă lui D-ḑeu căci a sosit timpul când ie dată possibilitatea dea putea asigura familiei sale în cas de mórte suma de 200 fl. şi se contribue cu dragă inimă la îmbunătăţirea acelui fond. După părerea mea causa adevĕrată e pentru unii nepăsarea ér pentru cei mai mulţi sărăcia. Cunosc preoţi cari n'au nice un prunc şi totuşi nu solvesc taxele. Aci e nepăsarea, causa. Altcum stă treaba cu preoţii cu familie. E îndeobşte cunoscut, că preoţimea trăesce din mila poporului. Venite din tralte părţi n'are d. e. intenţiuni ca uniţii. Poporul însĕ e sĕrac şi sĕrăcesce pe ḑi ce merge. Tot ce câştigă i-a statul în darea regéscă, în spese comunale şi alte imposite, abea i remâne cât se trăiască de pe o ḑi pe alta şi încă rĕu şi pe lângă tótă bunăvoinţa n'are de unde sĕ-i deie şi preotului. Până nu se îmbunătăţesce starea preoţimei, taccsele la fondul de pensiune nu vor încurge regulat. Dar de regularea venitelor preoţesci suntem departe şi în loc sĕ ne apropiem ne depărtăm şi mai tare.

Singurul mijloc de îmbunătăţire după a mea părere e reducerea parochiilor, carea însĕ nu se practiséză ci în loc sĕ se afilieze comunele devenite vacante la alte parochii dacă nu's în stare a asigura preotului un venit de 400 fl. se ocupă prin clerici estraordinari, aşa că cu timpul de vor merge tot aşa lucrurile, vom avea mai mulţi preoţi cu pregătire estraordinară decât de aceia cari au absolvat în regulă. In sinodul nostru archidiecesan din anul acesta a fost vorbă despre proiectul de lege pentru salarisarea preoţilor, votat de dieta ţĕrii — şi s'au adus, unanim conclusul ca sub condiţiunile dejositóre în care voesce statul a ne salarisa, preoţimea nu'l póte primi şi putem fi siguri, că ministerul nu va ceda nici în casa magnaţilor. In casul acela nefavorabil ce va fi din îmbunătăţirea stării preoţilor. Venerabilul sinod nu s'a esprimat. S'a interesat însĕ de dotaţiunea protopresbiterilor prin aceea că au dat consistoriului îndemnisare de 10,000 fl. din fondul general administrativ în contul fondului sidoxial de unde sĕ se doteze dnii protopresbiteri ér taxa sidoxiei de 50 cr. sĕ se încaseze numai începênd cu anul acesta Acest conclus e fórte favoritoriu pentru dnii protopresbiteri şi nu'i nici o mirare, că după cum se fac alegerile la sinódele archidiecesane şi diecesane numai dînşii sunt representaţi acolo. Dacă vom cerca cu deamănuntul că în urma legilor politice bisericesci cine e de sărit în apă, vom afla că protopresbiterii au perdut din mult puţin, ér preoţii din puţin mult. —

E sciut că cu puţine escepţiuni protopresbiterii sunt totodată şi preoţi în cele dintâiu comune din tract, aşa dar trag şi venitele unei parochii de Clasa I sau cel puţin de Clasa a II., după aceea primesc din fondurile archidiedecesane pauşal câte 100 fl, primesc dela 9 fl. în sus dela comunele bisericesci diurne pentru visitarea acelora.

Au perdut 200 300 fl. şi primesc în urma conclusului sinodal 600 fl. deşi fără acestea 600 fl. au cu cel puţin dela 400 fl în sus mai multe venite decât un preot din o parochie de clasa I. Preoţimea a perdut însĕ din puţin mult.

Până acuma a început poporul a se tângui deja în privinţa taxei la cununie, alţii cu deosebire vĕduvii, îşi iau muere şi o due acasă şi trăiesc cu ea fără a întreba pe cineva. Cununii sĕ sĕvêrşesc numai între juni până órecând. Afară de aceea şi-a perdut poporul respectul faţă de celelalte taine d. e. maslul, pocăinţa de unde avea preotul venite. Aşa dară protopopul póte trăi destul de onest şi fără venitele dela procesele divorţiale şi fără taxele dela cununaţi; preotuluî însĕ dacă nu i-se ajută e rĕu.

Incă ceva ce privesce la taxa sidoxiei 50. de familie. Tare înţelepţesce au lucrat Vener. Consistoriu, că conclusul sinodal pentru încassare nu l'au adus până acum în îndeplinire şi îmi e témă, că va produce multă turburare în popor şi póte rele pentru ortodoxism, ér preotului îi va causa multă bătaie şi neplăceri şi tóte aceste fără mare resultat; abia putem încassa de pe popor plata învĕţătorilor şi repartiţiile făcute în scopul acoperirei speselor bisericei; şi va fi tare greu pentru biserică a încassa cu duhul blândeţelor taxa sidoxială de 50 fl., când statul ni-a refusat a încassa sidoxia de 10 cr., încât am rĕmas în restanţă cu anii.

Biserica nu trebue sĕ încarce pe spatele poporului sarcini prea mari şi grele, căci atunci îşi póte perde credincioşii. Avem pilde unde poporul trece la nazarenism şi neconfesionalism Numai începutul e greu.

Te rog Spect. Dle redactor să binevoeşti a publica acestea în fóia nóstră „Telegr. Român“.

C. Giurgeşti 13 Aprile 1896.

cu tot respectul

Constantin Bodea,
paroch.

---

*) Faţă cu multe din acéstă corespondenţe ne vom face reservele cuviinciόse. Redacţiunea.

Din România.

Neutralitatea României *Monitoriul Oficial* publică următórele:

In urma comunicărilor primite dela guvernele Republicei Statelor-Unite ale Americei de Nord şi a Regatului Spaniei, se publiuă următórea declaraţiune, aprobată de M. S. Regele:

„Guvernul M. S. Regele României aduce „la cunoştinţa tuturor, că el va observa cea „mai strictă neutralitate în timpul răsboiului dintre Spania şi Statele Unite ale „Americei de Nord.

„Guvernul M. S. Regelui aduce în deosebi aminte cu acésta ocasiune tuturor cetăţenilor Regatului că, conform declaraţiunei „de mai sus, ei trebue să se abţie de ori ce „acţiune ce ar putea fi considerată că ostilă „unuia din Statele beligerante, şi că anume „le este interzis prin lege a se înrola sub „ori-ce titlu în armatele lor, precum nu le „ieste ertat de a contribui la înarmarea sau „echipamentul unui vas de rĕsboiu“

⁂

M. S. Regina plécă la 11 Maiu la Neuwied, la Augusta Sa Mumă, Princesa Maria de Wied.

M· S. duce la Neuwied bogata şi splendida colecţiune de păpuşi, cari represintă tipurile de constume ţĕrăneşti din România şi care vor fi expuse şi vêndute la Neuvid cu ocazia unei festivităţi de caritate.

Suverana inainte de ase îutórce în ţară va vizita, cam pe la 22 Maiu, expoziţia naţională organisată la Viena pentru jubileul de 50 de ani de Domnie a M. S. Impĕratului Austriei.

La sfîrşitul lunei Maiu, Suveranii vor pleca la Ragaz unde vor petrece luna Inie

⁂

M. S. Regele a visitat Marţi diminéţă la órele 10 şcóla de aplicaţie şi geniu din calea Griviţei.

Suveranul a fost primit de directorul şcólei cu întregul corp profesoral, şi condus apoi prin tóte sălile de studlu.

⁂

Mesajul pentru proiectul de lege prin care se acórdă comunei un credit de 400,000 lei pentru aprovisionarea cu grâne, a fost supus semnăturei M. S. Regelui.

⁂

Despre sculptorul român Vasilescu. D. V. A. *Urechiă*, cu ocasia călrtoriei ce a făcuto în Îtalia, a visitat atelierul spulputorului nostru din Vineţia, d. *Vasilescu.*

D. Urechiă, însoţit de d. *Barozzi*, directorul muzzelor din Veneţia, şi de un corespondent al ziarului *„Figaro“*, a radimat mult o nóuă operă a eminentului sculptor; monumentul proiectat a se ridica în Tulcea pentru vecinica anexare a Dobrogei la România.

⁂

A. S. R. Principele Ferdinand, comandantul brigăzei din Capitală, Mercuri dimineaţa a trecut în revistă, pe platoul de la Cotrooeni, trupele de sub comanda Sa.

A. S. R. era însoţit de d-nii general Băicoianu şi Carcaleţanu.

Trupele cari fac aceste exercişii în vederea zilei de 10 Maiu, au excelat.

In deosebi, vegimentul 21 de infanteriă s'a distins, mai ales compania formată de soldaţii bacalauraţi.

A. S. R. Principele Ferdinand a rămas fórte satisfăcut de ţinuta trupei şi a arătat mulţumirile sale comandaţilor regimentelor.

Rĕsboiul ispano-american.

(*Cablul sub-marin*) — Madrid, 5 Maiu. Comunicaţiunile prin cablu sub-marin între Manilia şi Hong-Kong s'au întrerupt din nou.

Compania engleséscă căreia aparţine cablul, l'a legat iar cu cósta Hong-Kong în urma unor reclamaţiuni ale Spaniei şi n'a putut împedica pe amiralul Dewey de a lega de asemenea acest cablu cu cóstele Filipinelor. Totuşi extremitate cablului la Hong Kong nu era utilisată în momentul când amiralul Dewey transmitea ştirile sale guvernului sĕu.

(Explosia dela Cardenas.) In urma unei manevre falşe în 5 a c. o torpilă a făcut explosie pe bordul unei bărci de marină de resbel. 17 ómeni ai echipagiului bărcii au fost omorîţi.

Cucurigu! boieri mari,
Daţi punguţa cu doi bani.

Acum după tóte cele întêmplate, boierul vĕḑênd că n'are ce mai face, 'i asvârli punguţa. Cocoşul o ia de jos cu bucurie, se duce în tréba luĭ şi lasă pe boier în pace. Atunci tóte păsările din ograda boieréscă, vĕḑênd voinicia cocoşului, s'a luat după dînsul, de ţi se părea căi o nuntă şi nu alt-ceva; ér boierul, întristat, se uita galiş cum se duceau şi păsările sale, şi zise oftînd:

— Ducă-se şi cobe şi tot, numai bine că am scăpat de belea; că nici lucru curat n'a fost aici!

Cocoşul însĕ mergea ţanţoş, ér păsările după dênsul; şi merge el cât merge, până ce ajunge a casă la moşneag, şi de pe la pórtă începe a cânta: cucurigu!!! cucurigu!!!

Moşneagul cum aude glasul cocoşului, ese din casă cu bucurie; şi cânduşi aruncă ochii spre pórtă ce să vadă? Cocoşul său era ceva de spăriat! Elefantul ţi se părea purece pe lângă acest cocoş; şi apoi în urma lui veneau cârduri nenumărate de păsări, care de care mai frumósă, mai cucuete şi mai bogate. Moşneagul văzând pe cocoşul său aşa demare şi de greoi, şi încunjurat d'atât amar de galiţe, 'i-a deschis pórta. Atunci cocoşul 'i-a zis:

— Stăpâne aşterne un ţol aici, în mijlocul ogrăzei.

Moşneagul, iute ca un prisnel, aşterne ţolul. Cocoşul atunci sĕ aşeză pe ţol, scutură puternic din aripi, şi îndată se umple ograda şi livada moşneagului, pe lângă păsări, şi de cirezi de vite: iară pe toţi tórnă o movilă de galbeni, cari străluceau la sóre, de'ţi luau ochii! Moşneagul văzând aceste mari bogăţii, nu ştia ce să facă de bucurie, sărutându cocoşul şi desmirdându'l.

Atunci iacă şi baba venia, nuştiu de unde; şi când a văzut unele ca acestea, numai sclipeau rĕutăciósei ochii în cap şi pleznea de ciudă.

— Moşneage ḑice ea, ruşinată; dă'mi şi mie neşte galbeni!

Ba puneţi pofta încuiu, măi babă. Când 'ţa-m cerut ouĕ, ştii ce mi-ai rĕspuns? — Bate acum şi tu găina, să'ţi aducă galbeni; c'aşa am bătut eu cocoşul, ştii tu din a cui pricină, şi iată ce 'mi-a adus!

Atunci baba se duce în poiată, găbueşte găina, o apucă de códă şi o ia la bătae de'ţi venea să plângi de milă. Biata găină, cum scăpă din mânile babei, fuge pe drumuri. Şi cum mergea pe drum, găseşte şi ea o mărgică şi'o înghite; apoi repede se întórce acasă la babă, şi începe dela pórtă; cot, cot, cotcodac!! — baba ese de bucurie înaintea găinei. Găina sare peste pórtă, trece iute pe lângă babă, şi se pune pe cuibariu şi după vre un cias, de şedere, sare de p cuibar, cotcodăcind. Baba atunci dete fuga să afle ce 'i-a făcut găina!..

Şi când se uită în cuibar, ce să vadă?— Găina ouase o mărgică!.... Baba când vede 'şi-a bătut găina joc de dânsa, o prinde ş'o bate, pân'o omoară în bătaie! Şi aşa baba cea sgârcită şi nebună a rămas de tot săracă lipită pământului. De acu a mai mânca şi răbdări prăjite, în loc de ouă; că bine 'şi-a făcut rîs de găină, şi a ucis'o fără să-i fie vinovată cu nimica, sĕrmana!

Moşnégul însă era fórte bogat; el 'şĕ-a făcut căsi mari şi grădini frumóse, şi trăia fórte bine. Pe babă, de milă a pus'o găinăriţă: iar pe cocoş îl purta în tóte părţile după dânsul, cu salbă de aur la gât şi încălţat cu ciobuţele galbine şi cu pinteni la călcâie, de ţi se părea că'i un irod de cei frumoşi, iar nu cocoş, de tăcut cu borş.

I. Greangă.

Noutăţi.

Avis. *Candidaţii la învĕţătorie, cari la esamenul de cualificaţiune din Iuniu, 1897. au raportat calculi neîndestulitori din unul sau mai multe studii, pot face esamen de emendare la terminul ordinar din anul acesta, avênd a însinua acésta de timpuriu Preaveneratului Consistoriu archiedecesan.*

* * *

Sf. sinod al Românici s'a întrunit pentru a-se consfătui asupra alegerii unui archiereu în locul rĕmas vacant prin alegerea Episcopului din Râmnic. Sinodul a recomandat pe trei prelaţi, rĕmânând ca ministrul de culte sĕ aleagă pe unul din ei. Se ḑice, că va fi ales rectorul Seminariului din Iaşi, părintele Răileanu.

* * *

Academia Română ş-a început şedinţele sĕptĕmânale de peste an, după închiderea sesiunii generale. Cu aceasta ocasiune dl Gr. G. Tocilescu a făcut lectură asupra subiectului: „Adamklissi încă odată“. Tot aici însemnăm, că biuroul a pregătit programa şedinţelor anului viitor. Sesiunea generală în anul 1899 are să se deschidă la 16/28 martie.

* * *

Părăstas pentru Grigorie Păucescu. Luni s'a celebrat în Bucuresci parastasul de un an pentru sufletul regretatului Gr. *Păucescu,* distinsul literat şi iurisconsult român, caldul protegiator al ţărănimei românesci.

* * *

Atentat asupra ferestrelor casei dlui Axente Severu. „Gazeta Trans.“ scrie, că Marţi séra pela órele $10^1/_2$ au fost bombardate cu bolovani ferestrele despre stradă ale casei d-lui *Axentie Severu* din strada Romurilor, de nisce necunoscuţi. Loviturile au fost atât de tari, încât s'a stricat în parte şi lemnul şi zidul dela ferestri. Vecinii au auḑit sgomotul produs prin spargerea giamurilor şi căderea bolovanilor, dar n'au vĕḑut pe nimeni în întunerecul nopţii.

Acesta e al doilea atentat în restimp de 8—10 ḑile. Evident, că atentatale aceste sunt o ungurééscă manifestaţie a urei naţionale. Atentatorii n'au putut fi decât nisce unguri, instigaţi de înjurăturile presei ungurescí contra ḑilei de 3/15 Maiu.

* * *

Arestaţi pentru tricolor. Din Caransebes sĕ telegraféză, că mai mulţi studenţi români au infipt în 3/15 l. c. stindarde române pe podul principal de acolo. Pentru acésta faptă au fost arestaţi.

* * *

Gladstone a murit. Firul telegrafic ne aduce vestea morţii marelui bărbat al Engliterii, Gladstone, generosul părtinitor a celor asupriţi. Mórtea lui Gladstone e socotită ca o mare perdere naţională. O mulţime de depeşi din tóte statele s'au trimis, ca consolare văduvei. Glastone a murit în etate de 90 ani.

* * *

Aurelia Cionca, mica artistă bine cunoscută deja publicului bucureştean a dat Joi 7 Maiu un concert sub înaltul patronagiu al M. S. Reginei. Bucăţile pe cari le-a esecutat extra ordinara copilă sunt o dovadă puternică despre un talent cum rar se poate vedea.

Dşóra A. Cionca a esecutat urmatórele bucăţi: Beethoven, Sonate Esdur. — Schumann, Kinder scenen. — Schubert, Impromtu op. 143 con variationi. — Chopin, a) Nocturne, b.) Mazurca, c) Vals. — I. Murĕşan, Olteanca, Caprice.

* * *

O româncă din Ungaria la Ateneul din Bacău. Dna Neli I. Cornea n. Mişici, soţia dlui Ioan Cornea, inginer de căi ferate originar din părţile aradane, acuma în serviciul statului român la Bacău, a ţinut acolo la 26 Aprile (8 Maiu) o conferinţă literară asupra subiectului, „Influenţa femeii asupra moravurilor“, care a fost subliniată de multe aplause şi la sfĕrşit autoarea felicitată din tóte părţile.

* * *

Nou metod pentru colectarea poesiilor şi cântecelor poporale. Din încredinţarea ministrului de culte şi instrucţiune publică Dr. *Wlassits,* a colectat *Vikár Béla,* membru al societăţii etnografice, mulţime de poesii şi cântece poporale din diferite ţinuturi *cu ajutorul fonografului.* Asemenea colecţiuni merită sĕ fie imitate, căci presentéza tóte nuansele pronunţării poporale precum şi particularităţile musicei poporului cu cea mai mare fidelitate. Sulurile fonografice pot fi păstrate pentru posteritate.

* * *

Cartea lui Zola. In Bruxela un comitet voesce sĕ scótă o carte, ca omaj lui Emil *Zola.* Cartea va cuprinde procesele verbale stenografiate ale perctractărilor din cele dóue procese a romancieriului; articoli mai însemnaţi pro şi contra lui Zola din revistele şi ziarele diferíte, şi opinia presei străine.

* * *

Bucovineni emigraţi în America. Mai acum câtva timp câteva familii românesci din Bucovina au plecat la Canada, în America, spre a-şi căuta acolo fericirea.

Ḑilele trecute însĕ doi dintre emigraţi aducênduşi aminte de vorbele preotului lor, care i-a sfătuit sĕ nu-şi părăsécă vatra, s'au re'ntors ca vai de ei, spunênd că pintre ceilalţi emigraţi bucovineni domnesce mizeria cea mai mare.

* * *

Folklorul românesc. D. Spiru *Haret,* ministrul român al cultelor şi instructiunei publice, a adresat o circulară revisorilor şcolari din România, ca acestia să culégă prin corpul învĕţătoresc din gura poporului credinţele, legendele, blestemele, descântécele, anecdotele, glumele, colindele, proverbele, cântecele bătrânesti de ori ce natură în scopul de a tipari un bogat material folkloristic fórte important pentru ţară.

In acest scop s'a trimis de minister un chestionar folkloristic care va fi împărţit tuturor învĕţătorilor din ţéră prin îngrijirea revisorilor şcolari.

Materialul folkloristic va fi adunat şi trimis treptat cel mult până la 1 Novembre viitor d-lui director al museului de antichităţi, sub privegherea şi direcţiunea căruia a fost pusă acéstă importantă lucrare.

* * *

„Corul vocal al bisericii gr.-or. române din Hunedóra“ sub conducerea dlui înv. Ilie Mihaiu arangiază Sâmbătă séra, la 16/28 Maiu 1898 în pavilonul hotelului „Strauss“ Concert împreunat cu dans. Inceputul precis la $7^1/_2$ óre. Preţul de întrare: Locul I. 80 cr., Locul al II. 60 cr., Partere 40 cr. Hunedóra, la 12 Maiu 1898. Comitetul arangiator. Suprasolviri se primesc cu mulţumită şi se vor cuita pe cale ziaristică. Bilete de întrare se pot procura până la 28 Maiu la la domnul A. Schuster şi séra la cassă. Venitul curat e destinat în favorul bis. gr.-or. din Hunedoara.

Programa.

1. „Uite mamă“, cor bărbătesc de G. Dima.
2. „Moţul la drum“, cor bărbătesc de I. Vidu-
3. „Nóptea“ (melodie franţozască) cor bărbătesc.
4. „Neguţătorul şi nărodul“ dialog predat de 2 corişti.
5. „Cântec vênătoresc“, cor bărbătesc de Tudor Flondor.
6. „Doina Oltului“, solo, cântată de învĕţătorul diriginte Ilie Mihaiu.
7. „Hai leliţă sus la vie“, cor bărbătesc de D. Cupşa.

* * *

D. Pericle Capidan, un tinĕr şi fórte talentat pictor, absolvat al Academiei regale de Bele Arte din München, actualmente elev al profesorului Bonnat din Paris, a trimis un tablou la Salon care a fost primit de juriu.

Pictorul Capidan e un bursier al Statului român, care încă pe timpul studiilor sale la München a expus în ţară tablouri, cari dovedeau un mare talent artistic.

Faptul că acum figureză între exposanţii de la Salonul din Paris, înseamnă că este asigurată cariera acestui tinĕr şi distins pictor.

* * *

Degradări la Graţ. După-cum sĕ depăşéză din Graţ: La ordinul ministrului de războiu 48 ofiţeri în reservă au fost degradaţi la simpli gregari. Causa acestei degradări în massă e, că pomeniţii oficeri rezervişti încă au luat parte la înmormântarea muncitoriului Ritter puşcat anul trecut cu prilegiul demonstraţiilor înpotriva lui Badeni, în contra ordinului autorităţii ostăşesti.

* * *

(**„Albina“**) nr. 31 cuprinde: Comitetul 3/15 Maiu. — G. C., Amintire istorică. — George Adamescu, Simion Bărnuţ. — O., Jigodia la câini. — De ce rod şórecii. — Spiridon Popescu, Taifasuri cu moş George. — Muscele sunt animale primejdióse. — Curiosităţi sciiţifice. — P. G., Biserica lui Bucur.|— Ingropăciunea împăraţilor Austriei. — C. St. Bilciurescu, Lăutarii nostri. — Econom. Griţescu. Cum sĕ speie rufele. — I. O., Vorbire prin fluierare. — Dragoş, Impăratul Traian. — Un cal cu rang de boier. — De la Buzeu, Cresus şi Solone. — Sfaturi practice. — Intêmplările sĕptămânei. — Informaţiuni. — Adrese cătră redacţie. — Ghicitori.

Ilustraţiuni: Simion Bărnuţ (portret).— Biserica lui Bucur. — Cioban cântând din fluier. — Vorbiri prin fluerare. — Cele dóuĕ capre. — La ḑiua tatălui ei.

Pentru exposiţia industrială.

(Mulţumită publică)

Onorabila direcţiune a „cassei de păstrare (Reuniune) din *Selişte*“ a bine voit a ne vota din profitul curat al a. tr. pentru fondul *exposiţie industriale*, ce iteţionăm a aranja în tómna a. c., suma de 10 fl. ér' stimabilul domn Vasîlie *Damian*, protoptesbiter al tractului Zarand şi deputat al sinodului archidiecesan, suma de 2 fl.

Ne permitem a aduce acestor marinimoşi contribuenţi şi vrednici spriginitori ai clasei nóstre mijlocii şi pe acéstă cale adânc simţită nóstră mulţumită şi recunostinţă.

Din şedinţa „Reuniunei sodalilor români din Sibiiu“, ţinută la 12 Maiu 1898.

Victor Iordăşianu, president. *George Poponea,* notar.

Dare de sémă şi mulţămită publică.

Cu ocasiunea producţiunii arangiată de „Reuniunea femeilor rom. gr. or. din Făgăraş“ la 19 Aprile a. c. au binevoit a suprasolvi p. t. ddnii:

Dr. Nicolae Şierban, deputat diet. şi advocat şi dna Csermak soţie de hotelier, câte 5 fl.; Guido de Bausznern, comite supr. şi Alexandru Belle protonotariu comit. câte 3 fl.; Kapocsányi Mor v.-comite şi Nicolae Chiorniţă m.-propr. în Cuciulata, câte 2 fl.; Aneta Stoica de Vist şi Fr. Steinburg de Pildner apotecariu, câte 1 fl.; Iosif Opriş, Ioan Cosgarea şi N. N. câte 40 cr.; Ioan Banciu 30 cr.; N. N. 20 cr.; Victor Pop, George Socol şi George Răduleţu câte 10 cr. v. a. —

Tuturor acestor p. t. dd plus-oferenţi le aducem cea mai căldurósă mulţămită; de asemenea şi societăţei: „Fogarascher Deutsches-Gesang-Verein“ care a binevoit a ne închiria scena numai cu jumătate taxa; apoi societăţei române „Progresul“ din loc. care în scopul producţiunei ni-a dat pianul sĕu în mod gratuit în fine dlor corişti seminariali din Sibiiu, cari prin escelentul debut au contribuit ca şi dd diletanţi din Făgăraş atât de mult la reuşita producţiunii. —

Suma tuturor întratelor la acéstă producţiune a fost 174 fl. 50. cr. din care substrăgându-se spesele cu 84 fl· 38 cr- resultă un venit curat de 90 fl. şi 02 cr. din cari jumătate 45 fl. s'au dat comitetului pentru ajutorarea incendiaţilor din Beclean, ér restul s'a administrat la fondul reuniunei.

Din şedinţa comitetului „reuniunei femeilor rom. gr. or.“ ţinută în Făgăraş la 7 Maiu 1898.

Maria Dan, preşedintă. *I. Berescu,* secretariu.

PARTEA ECONOMICĂ

I. Löser.

Istoria Agriculturei.

Traducţiune autorisată
de
Un prietin al plugarilor.

(Urmare.)

3, Zĕlului la agricultură în periodul acesta îi lipsesce totul: şciinţă, pătrundere, diliginţă, avere şi securitate. Chiar magasine, cu grâu abia sĕ mai aflau în unele oraşe şi claustre, aşa în cât în cotinuu sĕ schimbau ani de tómete. In decursul secolului al XIV lea nici un an nu a fost aşa rĕu, ca anul 1315 în care an numai în Erfurth au perit de pestilenţă aprópe 8000 persóne. Un an binecuvêntat a fost anul 1382 după şépte ani de fóme.

4. Dijma apăsătóre asupra toturor productelor a economului. Dintre tóte productele aflătóre sub plug se da dijma cea mare; ér dintre celea lalte dijma cea mică. Dintre vitele ţĕranului se da aşa numita dijmă de sânge. La dijma cea mare sĕ socotea şi fênul de pe fênaţe.

5. Clăcile (robóte) constau din clăci comunale şi domneşci, acéste au fost parte de nătură economică, parte cu care, parte cu braţele, la cele dintâiu ţĕranul avea sĕ lucre cu vitele lui, la cele din urmă cu uneltele lui, mult pond sĕ punea pe claca de vênat.

6. Numai în unele pĕrţi ale imperiului au sciut ţĕranii a sĕ ţinea în nesupunere şi prin aşa ceva starea lor s'a îmbunătăţit, lucrul acesta a fost pe la lacul nordic-la Frieşi şi Ditmarzi, în Helveţia, în Bavaria şi în Austria.

Trubadurul (cantăreţul) Neidhart de Reuenthal şcie sĕ ne istorisécă multe despre starea cea bună a ţĕranilor bavarezi şi austriaci, despre sĕrbările, jocurile lor la umbra de tei şi pe livezi, în cea mai veche istorie ţĕrănéscă de Wernher Gartener din prima jumĕtate a secolului XIII. aflăm în istoria aşa numită „Maier Helmbrecht“ pe un fiu de ţĕran, care prin avere şi traiu bun, nisuia chiar după starea principilor şi libertatea lor, până când sĕ fini în un mod deplorabil. Ditmarzii între Eider şi Elba îşi apĕrau dreptatea în lupte singeróse faţă de metrepolitul din Brema Heinerich Leul şi conţii de Holnstein.

7. Fie-care oraş primea dela fondator séu împĕrat drepturile lui. Prin aşa ceva sĕ forma un drept orăşenesc propriu şi prin annexarea mai multor comune sĕ forma un ţinut. Din ţinut sĕ forma în curênd aşa numitul drept de miluri, cari era de tot stricăcios pentru agricultori, pentru orăşeni însĕ era tare avantagios, căci la departare dela un mil de oraş nimenea nu era ertat sĕsi zidéscă vre o casă séu castel, sĕ pórte vre o meserie, sĕ facă séu sĕ vêndă bere. Aşa le a venit în mână numai la orăşeni negoţul cu bere şi alte lucruri. Ţĕranului ia rĕmas numai vênḑarea productelor neprelucrate. Orăşenii nu arare ori au trecut preste marginile câştigate, ei băvăléu asupra satelor, umblau de carcetau nu cum-va în vreo cârcimă (birt) sĕ vinde bere străină, derîmau bereriile făcute chiar décă depărtarea lor de-la oraş trecea preste un mil.

8. Precând fondatorii lăsau oraşĕlor siguranţă şi libertate, de care omul de rênd de la ţéră trĕbuia sĕ se lipsécă, pe atunci populaţiunea lor îşi ajunsese scopul. Oraşele ca să fie scutite de tâlhării, au făcut în mai multe părţi un fel de legătură pentru securanţa comună (confederaţiune) O atare legătură se numai pacea ţĕrei. La aceste legături luau mai târḑiu parte conţi, principi şi mănăstiri. Aşa la anul 1325 se allipi la pacea ţĕrei, pe care o forma oraşele „Mainz, Strassburg, Worms, Speier şi Oppenheim“, ducele de Baden. Confederaţiunea cea mai puternică a oraşelor a fost Hansa, acésta confederaţine îşi forma o armată puternică şi bătu chiar regi. Oraşele erau centrul comerciului, artei şi a meseriei şi din ḑi în ḑi deveniau tot mai renumite.

(Va urma).

Mătasă Henneberg

dela **45 cr.** până la **fl 14.65** de m. — veritabilă numai dacă sĕ procură direct din fabricele mele — négră, albă şi colorată, — în cele mai moderne ţĕseturi, colori şi dessinuri. *Să espedéză la particulari franco şi. liber de vamă. Mostre cu întórcerea postei* **Fabricele de mĕtase G. Henneberg** (*lif. de curte ces. şi reg.* **Zürich.** [7] 5

Nr 444. 1898. [63] 2—3

CONCURS.

Pentru întregirea parochiei vacante din Nucet sĕ escrie a treia-óră concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“

Emolumentele sunt 333 fl 8 cr.

Petenţii 'şi vor aşterne cererile concursuale instruite conform normelor din vigóre la snbsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Sibiiu, 22 Aprilie 1898.

In conţelegere cu comitetul parochial.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Sibiiului:

Ioan Papiu
protopop.

Ad. Nr. pp. 284—898. [62] 2—3

CONCURS

Pentru întregirea postului de paroch în parochia de clasa a II-a din comuna Mănăşturul-ung. prin acésta sĕ escrie concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post dau un venit sigur anual de 614 fl.

Doritorii dea reflecta la acest post, au aşi aşterne suplicele de concurs, instruite conform normelor în vigóre, subscrisului până la terminul sus indicat, şi a se presenta în biserică in vre-o Dumineca séu sĕrbătóre, ca sĕ fie cunoscuţi din partea poporului.

Oficiul protopresbiteral rom. gr.-or. al Clujului, în conţelegere cu concernintele comitet. parochial.

Cluj, 28 Aprile 1898.

Tuliu Roşescu,
protopresbiter.

Este de vêndut:

Un Rîmător

VIER

de 7 luni, lung de 1 m. 25 cm., înalt de 75 cm., fără pĕr.

Reflectanţii sĕ binevoiască a se adresa la [61] 3—3

George Adam,
Sibiiu,
strada drumul Şurei-mici (Klein-scheuernstrasse) Nr. 6.

Din ori-ce *librărie se póte procura* scrierea premiată a consilier. în med. *Dr. Müller,* apărută în a 30-a ediţiune despre

sistemul nervos
şi
sexual turburat.

Espediţie franco pentru 60 cr. în mărci postale.

Curt Röber,
[5] 16—49 Braunschweig.

Banca generală de asigurare mutuală „TRANSILVANIA“.

Comptul încheiat al secţiunei I. pro 1897.

Venite	fl. cr.
Fond de premii din anul 1896	27949.60
Premii după detragerea stornilor	124036.93
Taxe „ „ „	6706.07
Reservă de daune din anul 1896	3358.10
Venite diverse	910.96
	162961.66

Erogate		fl. cr.
Premii de reasigurare		38844.42
Salarii, sp se, imprimate, spese de călătorie, inserţiuni, port postal etc.		34991.01
Interese pentru avansuri		1727.13
Contribuţie		949.96
Amortisare din mobilii	fl. 226.61	
„ „ pretensiuni dubióse	„ 3284.52	3511.13
Interese după oblig. fondu'ui de întemeiare		7955.10
Reservă de premii		28397.50
Daune solvite şi spese de desdaunare după detragerea părţilor reasigurate		27448.33
Reservă de daune		5509.67
Provisinni		8691.01
Ajutóre la reuniuni de pompieri		260 82
Contribuiri la fondul de pensiuni		1262.28
Excedent pro 1897		3412.90
		162961.66

Comptul incheiat al secţiunei II. pro 1897.

Venite	fl. cr.
Fond de premii din anul 1896	451413.57
Transport de premii din anul 1896	7690.59
Premii după detragerea stornilor	125867.81
Taxe „ „ „	2074.18
Casuri de mórte însinuate din anul 1896	5800.—
Arvune decăḑute	415.94
Interese şi venite după case	25017.90
	618279.99

Erogate		fl. cr.
Capitale asigurate solvite	fl. 59037.56	
Reservă pentru casuri de mórte însinuate	„ 4150.—	
Plătiri pentru tontine contraasigurate	„ 211.—	63398.56
Asigurăr. de zestre solvite		11050.—
„ cu termin „		14870-42
„ de rente „		166.60
Premii de reasigurare		1898.32
Provisiuni de acuisiţie		5836.96
„ „ încassare		3904.68
Salare, spese, tipărituri, spese de călătorie, inserate, porto etc.		13583.02
Cotribuţie		947.44
Poliţe rĕscumpĕrate		8848.76
Premii restituite		246.31
Amortisare din mobilii	fl. 226.61	
„ „ pretensiuni dubióse	„ 151.92	378.53
Contribuiri la fondul de pensiuni		694.08
Onorare medicale solvite		1890.20
Interese hipotecare		3106.90
„ după oblig. fondului de întemeiare		3423.60
Spese de case		371.42
Fond de premii pro 1897		475040.34
Transport de premii pro 1897		8157.55
Excedent pro 1887		466 30
		618279.99

Bilanţ la 31 Decembre 1897.

Ativ:				fl. cr.
Obligaţiuni needate				57,600.—
Scrisuri fonciare ale cassei de păstrare din Sibiiu:				
fl. 6500 emis. I.	à fl. 109.—	fl. 7085.—		
„ 31900 emis. II.	à „ 106.—	„ 33814.—		
„ 9500 emis. III.	à „ 102.50	„ 9737.50		
Cor. 115600 emis. IV.	à „ 100.25	„ 59448.25		
Scrisuri fonciare ale instit. de credit fonc. din Sibiiu:				
fl. 2000 emis. III.	à fl. 105.75	„ 2115.—		
„ 2500 emis. IV.	à „ 104.75	„ 2618.75		
„ 23500 emis. V.	à „ 102.50	„ 24087.50		
Cor. 32000 emis. VI.	à „ 100.25	„ 16040.—		
Scrisuri fonc. ale inst. de cred. şi econ. „Albina“:				
fl. 5000 emis. II.	à „ 101.—	„ 5050.—		
Cor. 14000 emis. III.	à „ 101.—	„ 7070.—		
„ 51200 de 4% ale institutului de credit fonciar ungar	à fl. 97.75	„ 25024 —		
„ 14000 de 4% ale cassei de păstrare pestane (Pester Vaterl.)	à fl. 98.50	„ 6895.—		
fl. 3000 Oblig. comunale cassei de păstrare pestane	à fl. 96.30	„ 2889.—		
„ 5000 losuri pentru regularea Dunării	à „ 129.—	„ 6450.—		
Cor. 6000 rentă ungară de coróne de 4%	à „ 99 50	„ 2985.—		
fl. 5000 acţii ale stabilimentului electric sibiian	à „ 100.—	„ 5000.—		
„ 300 rentă austriacă de hârtie	à „ 101.95	„ 305.85		
„ 200 rentă austriacă de argint	à „ 101.95	„ 203.90		
„ 400 losuri de stat din a. 1860.	à „ 159.—	„ 636.—		
„ 100 scrisuri fonciari 4% cu premii ale băncii hipotecare pestane	à „ 123.—	„ 123.—		
Acţiuni diverse		„ 2493.—		
		fl. 220070.75		
Efecte ale fondului de pensiuni:				
Scris. fonc ale cassei de păstr. din Sibiiu:				
fl. 3000 em. II.	à fl. 106.—	fl. 3180.—		
„ 5500 em. III.	à fl. 102.50	„ 5637.50		
C. 6000 em. IV.	à fl. 100.25	„ 3007.50		
Scris. fonc. ale inst. de credit fonc din Sibiiu:				
fl. 1500 em. V.	à fl. 102.50	fl. 1537.50		
C. 8000 em VI.	à „ 100.25	„ 4010.—		
Scris. fonc. „Albina“:				
C. 12000 em. III.	à fl. 101.—	„ 6060.—		
Dep. spre fruct. ale fond. de pens.		„ 435.36	fl. 23867.86	fl. 243938.61
Realităţi: Case în Strada Cisnădiei Nr. 1, 3 şi 5			fl. 216.500.—	
casa în strada Iernii Nr. 22			„ 3600.—	
casa în Cluj (Trencsénter 10)			„ 9300.—	„ 229400.—
Imprumuturi pe poliţe de asigurare pe viaţă				„ 132552.67
Imprumuturi pe poliţe de tontine				„ 10416.36
Portofoliul cambiilor				„ 2072.64
Depuneri spre fructificare				„ 2095.39
Pretensiuni la agenturi în secţiunea I.				„ 47300.05
„ „ „ „ „ II.				„ 34734.62
Debitori (institute de reasigurare şi diverse)				„ 4543.37
Avanse la inspectori etc.				„ 5594.99
Mobilii, table de agenturi şi tăbliţe				„ 10223.66
Instalaţiuni de electricitate				„ 2426.40
Bon al secţiunii I. la secţiunea II.				„ 145,003.23
Pretensiunea secţiunii II. la secţiunea I.				„ 84773.57
Cassa în numĕrar				„ 15521.73
				fl. 1028197.28

Pasiv:		fl. cr.
Fond de întemeiare		fl. 268100.—
Fondul de premii secţia I.		„ 28397.50
Fond de premii secţia II.	fl. 475040.34	
Transport de premii secţia II.	„ 8157.55	
Fond de reservă pentru tontine	„ 93338.53	„ 576536.42
Reservă pentru casuri de mórte însinuate		„ 4150.—
Reservă pentru casuri de incendiu însinuate		„ 5509.67
Avanse pe efecte.		„ 35200.—
Creditori diversi		„ 12574.30
Datorie hipotecară şi de cont-curent		„ 49859.45
Fond de pensiuni		„ 23867.86
Interese neridicate		„ 2542 54
Fond de escedent secţia I. reservat pro 1895		„ 2987.46
„ „ „ „ „ „ „ 1896		„ 1871.83
Fond de garanţă la secţia I.		„ 8290.66
„ „ „ „ „ II.		„ 4430 34
Excedent în secţiunea I. pro 1897		„ 3412.90
„ „ „ II. „ 1897		„ 466.30
		1028197.28

Wilhelm Bruckner m. p. **Victor Thiess** m. p.

Bilanţul şi compturile încheiate confrontate cu registrele rĕferitóre s'au găsit în consonanţă.

Sibiiu, în 7 Maiu 1898. [64] 1—1

CONSILIUL DE SUPRAVEGHIARE:

F. Müller m. p. Dr. I. Nemes m. p. A. Friedsmann m. p.

Redactor prov. **Dr. Elie Cristea.** Editura şi tiparul tipografiei archidiecesan.

Nr. 52. Sibiiu, Marți, 12/24 Maiu 1898. **Anul XLVI.**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:

Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei or 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

La situațiunea gimnasiului român din Brașov.

II.

⁂ Enunciațiunile solemne, făcute de șeful guvernului României, în sinul corpului legislativ, în fața lumei și aplaudate de corpul legislativ, le considerăm de un pas serios în interesul deslegării finale a unei chestiuni de imensă însemnătate culturală pentru *statul nostru,* ai cărui civi credincioși sunt 3 milióne de Români, carea — durere — până aci nici în România, nici la noi n'a fost tractată în mod corect și demn de dóuĕ state vecine și amice, ci în mod superficial și din o parte și din alta.

Nu rabdă îndoială și nu credem, că ar nega-o nici autorii ordinațiunei ministeriale nr. 559 din 1875, prin care se interzice școlelor și corporațiunilor, cari susțin școle, primirea de ajutóre materiale dela guverne și state străine, și a legii despre școlele medii (art. XXX. din 1883 §. 72), care a înăsprit acele dispozițiuni, că acelea sunt cu fotografie, făcute anume din incidentul rentei gimnasiului nostru din Brașov. Cutezăm a afirma însĕ, că dacă guvernul României dela început ar fi studiat natura *de drept privat* a acelei rente, cum dovedesce dl Sturdza că o a studiat, și s'ar fi pus pe acel teren pe care, deși cam târḑiu, dar totuși odată se pune dl Sturdza, guvernul nostru, care pe atunci era din partidul lui Deak și nu era sub presiunea unei opiniuni publice atât de infectate de șovinism esagerat maghiar ca cea actuală, n'ar fi luat mĕsurile prohibitive care le-a luat, și biserica Stului Nicolae din Brașov n'ar fi fost necesitată sau sĕ renunțe la dreptul sĕu de proprietar al ecuivalentului unor bunuri din România, séu sĕ-și ridice renta pe cale confidențială. Pentru-că nici statul nostru, nici altul nu póte lipsi pe cetățenii sei de averea ce o posed pe teritorul altui stat, din contră esemplele de tóte ḑilele dovedesc, că are datorința sĕ intervină și în faptă și intervine la statul străin pentru realisarea drepturilor de avere ale civilor sei.

Acum, — „*tandem aliquando*“ — însĕ vedem, că chestiunea a întrat în ogașa cea adevĕrată și sperăm că guvernul României își va considera angajamentul luat în fața lumii de o poliță a vistă, presentată deja spre escomptare.

Sperăm, că legislativa României în urma acestor enunciațiuni va fixa valórea actuală a moșiilor și altor emolumente care au avut biserica Sântului Nicolae din Brașov în România, și séu îi va da alte bunuri de aceeași valóre séu îi va da valórea în numĕrar odată pentru totdéuna, séu îi va fixa o rentă corĕspunḑĕtóre anuală, și pe cale diplomatică va esopera dela statul nostru, ca Biserica Sântului Nicolae sĕ pótă primi bunul, capitalul sau renta sa pe față, fără nici o bănuială de natură politică.

Făcuți acesti pași din partea României, credem că guvernul nostru nu numai nu va împedeca, dar din contră va da tot sucursul sĕu, că biserica Stului Nicolae sĕ devină în liberul esercițiu al dreptului sĕu relativ la acéstă avere, cu atât mai vêrtos, că acéstă avere o a destinat biserica Sântului Nicolae spre scopuri școlare, ér față de asemenea averi, ministrul de culte și instr. publică, în sensul art. de lege XXX. din 1883 §. 48 alinea ultimă, are datoria sĕ se îngrijască, ca acelea regulat sĕ se întrebuințeze conform destinațiunei lor.

Jurnalistica maghiară a luat act de enunciațiunile d-lui Sturdza, și în general putem ḑice că nu-i convin, pentrucă nu-i convine esistența gimnasiului nostru pin Brașov.

Ba o parte din ele, și încă de acelea care trec de agreate guvernului ḑic: „Bine! sĕ dee România renta anuală gimnasiului român din Brașov pe calea guvernului nostru, dar guvernul sĕ o considere de dată din partea sa, și sĕ'și esercite influința ce i-o garantéză legea, când din vistieria statului subvenționează un gimnasiu confesional“.

Multe sunt cu putință la Dḑeu și în statul nostru sub presiunea șovinismului, dar asta una totuș nu o putem admite de posibilă, pentrucă o asemene eventualitate nu li-a venit in minte legislatorilor din 1883, și legea este clară, ea pretinde înfluință în contul autonomiei numai în proporția ajutorului ce-l primesce gimnasiul dela statul nostru, și încă și acest ajutor se dă numai la cererea consistoriului, și numai până atunci până când sĕ cere. (Art. de lege XXX din 1883, §. 47, punctul e).

Este deci o totală ignoranță și necunoscință de lege a cere o astfel de absurditate dela guvern, carele iși póte permite luxul sĕ nu esecute o lege cu aceeași rigóre față de toți, nu póte însĕ înlocui legea cu arbitriul sĕu, nu póte viola legea.

Noi nu credem, că guvernul nostru ar da ascultare acestor-fel de sfaturi. Dar chiar de am presupune că și un astfel de lucru ar fi posibil, acela ar fi numai o încercare zădarnică, pentrucă proprietariul rentei ar ḑice pur și simplu: „nu mai dotez gimnasul cu acéstă rentă, ea este averea mea de care pot dispune după plac, și o voiu folosi pentru acoperirea altor trebuințe de ale parochiei, unde ministrul nu poate avea nici un amestec“.

Se trecem acum la cestiunea, care se ḑice că a provocat agitația pentru gimnasiul nostru din Brașov.

Intre cele dóuĕ acte cetite de dl Tache Ionescu în cameră și publicate prin ḑiare, este un rescript al ministrului de culte și instr. publ. ddto 18 Aprile a. c. către Metropolitul nostru, în care se ḑice: că deórece școlele centrale din Brașov prin mijlocirea bisericei s-tului Nicolae din Brașov, cu călcarea pe față a ordinațiunei ministeriale nr 559 din 1875 și al §-lui 72 art. de lege XXX din 1883 și contra categoricei și strictei opriri, a primit în un lung șir de ani subvențiune anuală dela stat străin, ministrul este îndreptățit, ca față cu școlele din cestiune se aplice cea mai strictă pedépsă cuprinsă în art. de lege XXX din 1883, adecă închiderea lor, dar fiindcă prin acéstă mĕsură s'ar reduce mult „posibilitatea desvoltărei civilisațiunei in școlele medii cu limbă românéscă“ — deocamdată nu face pașii de lipsă pentru esecutarea acestei disposițiuni, ci voiesce se dee posibilitate școlelor centrale din Brașov pentru mai departe subsistență și anume pune condițiunea ca consistoriul archidiecesan se interḑică eforiei școlelor din Brașov facultatea de a primi sub ori ce nume și sub orice titlu ajutor dela guvern séu dela domnitor străin, și totodată sĕ céră ajutor dela stat spre scopul școlei, asigurând pe Metropolitul nostru din capul locului despre buna sa voință și despre aceea că se va păstra neatinsă limba română, ca limbă de propunere și caracterul confesional al școlelor.

Dechiarăm și aci, că noi nu scim décă acest rescript este autentic séu ba, pentru-că dela factorii competenți n'am primit nici o informațiune în privința acésta, dar acéstă împrejurare nu ne póte împedeca se ne spunem și noi părerea asupra lui când tótă lumea sĕ ocupă de el, și mai vêrtos când tóte foile din capitală publică în nrul de Sâmbătă un comunicat oficios, că Metropolitul nostru ar fi căpătat un astfel de rescript.

Părerea nóstră este, că ministrul, décă ar susținea cele ce conține pretinsul rescript s'ar pune pe base falșe, ca sĕ iee mĕsurile cele mai aspre față de un institut, pe carele el însuși îl declară de o necesitáte imperativă pentru „desvoltarea civilisațiunei“ în statul nostru, și carele — ḑicem noi — décă nu l'ar fi creat și cu mari jertfe nu l'ar susținé românii din Bra-

---

FOIȚA.

Incercări de Unire cu Biserica Ortodoxă din partea Bisericii Protestante din Anglia.

Citim în „*Ekklysiastiky alythia*“, jurnalul patriarchal din Constantinopol, No. 7 din 14 Februarie 1898, următórele:

„Episcopul Sarisburei la Patriarchat. Acesta a visitat și alte Biserici autocefale într'o misiune specială, adecă Episcopul Ión al Sarisburei *), care a venit în acest scop și în Constantinopol și a visitat în Mercurea trecută pe patriarchul ecumenic, însoțit de protoereul Bisericii anglicane de aicea, de unul din interpreții Ambasadei Englese și de un connațional comerciant Gr. Anadiade, fiind primit cu onorurile cuvenite demnităţii lui.

Teofilia sa înmânând Prea Sfinției Sale scrisóre de recomandare a prea respectatului Archiepiscop de Cantorbéry și a tótă Anglia Friderich, i-a dat tot-de-odată și trei fotografii: portretele Archiepiscopului de Cantorbéry, al Episcopului de York și al sĕu.

In scrisórea de recomandare, scrisă grecesce, se arată scopul trimiterii Teofiliei Sale, în care i se impune să comunice hotărârile celor 194 de episcopi ai Bisericii Anglicane, cari s'au adunat de pretutindenea în anul trecut la Lambeth în luna Iulie **), ca să se sfătuiască despre marea afacere creștinească a unirei Bisericii Anglicane cu Bisericile Ortodoxe ale Orientului, despre care s'a tratat mai amănunțit în fascicolele lunei întâi ale „Adevărului eclesiastic“ (*Ekklysiastiky alythia*) despre acésta, publicate sub titlul „Analecte Teologice“.

In aceste hotărâri se cercetéză, care sunt mijlócele cele mai practice pentru o mai de aprópe apropiere a bisericei Anglicane către Biserica Ortodoxă și colegarea mai strânsă a legăturilor dragostei. Pentru acest scop întâiul Ierarch al Bisericii Anglicane solicită (reclamă, cere) ajutorul și cooperarea mai ales a Tronului Ecumenic „a acestui centru dătător de lumină a tot Orientul“, după cum îl numesce expres în scrisórea de recomandare către Prea Sfințitul Patriarch; lucru pe care citindu-l Prea Sfințitul Patriarch a manifestat bucuria și veselia sa lăuntrică la cele cuprinse, aducând înainte frasa scripturei: „Cât sunt de frumóse urmele celor ce evangeliséză pacea“.

Fiind-că după înconsciințările făcute de către Episcopul Sarisbure, s'au atins órecare semne de îndoială asupra diferitelor dogme esențiale și s'au cerut unele explicări, ce nu se pot da decât cu conțelegerea tuturor bisericilor autocefale ortodoxe, s'a judecat că-i necesar, ca să se supună în scris cele respective față de cele propuse, ca astfel să se pótă stabili un studiu și o cercetare despre acele. Visita a durat timp îndelungat, fiind înterpret Archimandritul Ioachim Foropul cunoscător acestei limbi, conservatoríul Archivei Patriarchiei. Terminându-se întrevederea, Prea Sfințitului Patriarch ridicând mânile spre cer s'a rugat ca dorințele celor adunați în Lambeth, servitori ai bisericei Anglicane să devină bine-primite înaintea Celui ce s'a pogorit din ceruri, Domnului nostru Isus Christos, pentru mântuirea nóstră, și demersurile lor sĕ se îndrepte spre tot lucrul bun al apropierei, pe de o parte a acelor de acum ai acestor dóuĕ Biserici: ai celei Anglicane cu cea Ortodoxă; iar pe de altă să se aplaneze cât mai curênd greutățile și să se ajungă marea dorință și marea taptă a Unirei Apoi Episcopul Sarisburei, cerêndu-și voe de la Preasfinția Sa, s'a pogorât curând și s'a rugat pentru reușita acestui mare fapt al Unirei chiar în Biserica Patriarchală, îngenunchând înaintea sfintei Mese. După acésta privind cu atențiune și icónele istorice așeḑate acolo, s'a dus încunjurat de cele mai mari onoruri. A dóua ḑi Joi marele protosingel, împreună cu archimandritul Ioan Foropul s'a dus la Ambasada Angliei, unde visitând pe Teofilia sa, i-a înmânat și scrisórea de rĕspuns a Prea Sfinției Sale către întâiul Ierarch al Angliei dorindu-i în numele Patriarchului ecumenic drum bun prea iubitoriului de Dumneḑeu al Sarisburei, care a părăsit în aceași ḑi Constantinopolul“.

Incercările de unire între bisericile din occident cu ortodoxii, sunt din seculi îndepărtați și își au rațiunea lor. Iat-o după noi ortodoxii.

Pentru biserica romano-catolică ori papală biserica ortodoxă a fost și va fi totdéuna dovada cea mai puternică, cu tótă prefacerea faptelor și datelor istorice de către scriitorii romano-catolici, ḑicem, va fi totdéuna dovada cea mai puternică, că desbinarea a a provocat-o apusenii, din causa inovărilor lor, din causa dorinței lor tiranice de a se erigea persóna Papei ca stăpân peste tótă biserica lui Christos. Noi scim că vina este a lor, ei simt acésta, și au simțit-o dela început, de aceea au căutat prin diferite mijlóce nedrepte a ne provoca, chiar sili la unire. Am rĕmas o cetate combătută, isolată, ruinată de vremuri grele; dar neluată, necucerită de șov, în sensul §-lui 17 al Art. 44 din 1868, într'un centru românesc cum este Brașovul, ar fi dator statul sĕ-l creeze așa cum este, cu limbă de propunere românéscă.

---

*) Sarisbura este un oraș în Anglia, aprópe de capitala Londra, și care are și un Episcop.

**) Lambeth este o parochie în Londra, unde este și palatul Archieppiscopal de Cantorbéry.

False sunt premisele din rescript, pentrucă:

1. Șcólele centrale din Brașov nici odată n'au cerut și n'au primit subvențiune dela stat strĕin, ci a primit *dotațiune dela proprietarii, dela susținătorii gimnasiului,* dela bisericile „Stul Nicolae“ și „Adormirea“ din Brașov, deci gimnasiul, resp. Șcólele centrale, n'au călcat nici ordinațiunea amintită ministerială, nici legea.

2. Nici însași biserica S tului Nicolae, carea se dice că ar fi mijlocit acea „subvențiune“ n'a cerut și n'a primit subvențiune dela guvernul român, ci și-a încassat numai venitul unei averi a sale, de natură de drept privat, din România dela stat, ca dela debitorul sĕu.

Prin acésta n'a călcat nici o lege; §-ul 72 al art. de lege XXX. din 1883, în mod obiectiv, nu se póte aplica la acest cas.

Prin urmare consecuențele ce le trage ministrul din fapta bisericei S-tului Nicolae cad de sine, se pot considera de efluxul unei informațiuni greșite.

Dar ni-se póte reflecta: „Așa este! biserica S-ântului Nicolae n'a comis nici o faptă interdisă prin lege, ci ea și-a ridicat numai renta sa dela debitorul seu, ér debitorul nu și-a pretins și n'a avut nici o influință, prin achitarea datoriei sale, asupra comunei bisericesci séu a șcólelor susținute de ea, guvernul nostru însĕ susține contrariul și pretinde că „S-tul Nicolae“ a călcat legea, deci séu sĕ céră subvențiune dela el, dacă vrea sĕ mai existe șcólele centrale, séu le închide, ér puterea este în mâna lui, dispositiunile lui nu se pot apela, și fie acelea cât de aspre, față de Români ar fi aplaudate și de opiniunea publică maghiară și de legislativă, pentru moment deci nu póte fi vorbă de *„quid juris“?* ci numai de *„quid consilii?* Ce rĕspuns sĕ dee susținĕtorii șcólelor, respective consistorul la rescriptul categoric al ministrului?“

Asta la tótă întêmplarea este o întrebare fórte grea, ținênd cont de tóte împrejurările în cari sĕ află românii peste tot, și cu deosebire noi românii ortodocși în statul nostru.

Dar „Nichts wird so heiss gegessen wie gesotten“ dice némțul, și noi cu tóte acestea credem că se póte limpedi cestiunea în mod satisfăcător pentru ambele părți, pentrucă fie șovinismul cât de esagerat, el totuși nu póte merge pănă acolo, ca sĕ se nimicéscă un institut dintre cele mai escelente din statul nostru, un institut al cărui esistență în sensul §-lui 47 al art. de lege XXX din 1883, „cu deosebire o pretind interesele generale de cultură șt interese ponderóse locale“.

Nainte de tóte sĕ consultăm legea.

Pe care § al legii se póte rĕdima ministrul, când susține categoric că ar avé drept sĕ încludă șcólele centrale din Brașov?

Negreșit că numai la §-ul 50 va fi reflectat, pentrucă alt § nu esistă în art. de lege XXX: 1883, care ar contempla eventual și închiderea vr'unei șcóle medii. și încă și acela admite închidere interimală „egyidőre“ și în casul estrem definitivă, însĕ casul din cestiune nu se póte subsuma în categoria casurilor taxativ numite în §-ul 50.

Eată textul legii:

„Dacă guvernul ar veni la cunoscința unor rele *morale* séu unei direcțiuni contrare statului în o șcólă medie confesională, și dacă pe calea competentei autorități superióre a șcólei nu s'ar puté procura o vindecare radicală, ministrul de c. și instr. publ. după o investigațiune efeptuită prin organele sale ordinare séu prin organe esmise anume în acest scop, daca pe basa investigațiunei s'ar constata astfel de fapte, cari pentru directorul și profesorii institutelor cari stau sub dispositiunea și conducerea directă a ministrului s'ar pedepsi cu perderea oficiului, are dreptul și datorința se pretindă dela acea șcólă delăturarea individilor periculoși; încât fapta lor ar fi de urmărit după legea penală se pornéscă pe calea legii procedura penală contra lor; ba décă reul nu s'ar putea vindeca prin delăturarea singuraticilor, se substérnă la Maiestatea Sa representațiune pentru închiderea interimală séu definitivă a însĕși șcólei“.

Scólele centrale din Brașov nu sunt vinovate nici de unul din păcatele acestea, nici chiar biserica sântului Nicolae, pentru-că a primi ea chiar ajutor bănesc dela un stat, care are popor de un sânge cu credincioșii ei, nu este identic cu a inaugura în șcólă o direcțiune contrară statului nostru, mai vîrtos când nici nu se afirmă că cel-ce dă ajutorul pretinde dela cel care-l primesce sau că primitorul ar comite astfel de fapte.

Guvernul nostru însĕ dacă pănă acuma n'a sciut sau n'a voit sĕ scie, că banii cari îi primia biserica sântului Nicolae dela România nu sunt subvențiune nici ajutor, ci o rentă de natură de drept privat, acuma o scie dela locul cel mai competent, dela guvernul României și încă dela un guvern cu care stă în raporturi fórte amicale, și avem tot dreptul sĕ pretindem ca sĕ nu mai lege bănuieli politice de acea rentă.

Astfel și nu altmintrea stând lucrul, amenințarea cu închiderea șcólelor centrale o considerăm de un lucru pripit, carele nu se póte justifica cu dispositiunile legii.

Cu tóte acestea ce este de făcut față de alternativa pusă de ministru.

Nainte de tóte luăm act de „asigurarea despre buna voință“ a dlui ministrului Wlassics, și de garantarea limbei române și a *„caracterului confesional“* al șcólelor centrale din Brașov, și pentru casul când acelea ar cere și ar primi ajutor material din visteria statului nostru.

Caracterul confesional al acelor șcóle numai atunci se va „păstra neatins“ cum garantéză dl ministru, când drepturile autonomice ale bisericei nóstre întru nimica nu vor fi alterate.

Aceste premise, după părerea nóstră, sinódele parochiale dela bisericele „Adormirea“ și „Sântul Nicolae“ din Brașov, ca susținĕtorii șcólelor amenințate, n'ar greși dacă ar cere, ca guvernul nostru sĕ intervină la guvernul României, ca bisericei sântului Nicolae sĕ i-se dee sau în natură alte bunuri de aceeași valóre cu bunurile și drepturile de pășune etc. avute în România, sau ecuivalentul acelor bunuri și emolumente, sau o rentă anuală corĕspundĕtóre venitului curat ce ar produce acele bunuri etc. dacă ar fi în posesiunea bisericei Stului Nicolae; ear ca nici pânăcând va ajunge biserica Stului Nicolae în posesiunea acelor bunuri resp. a rentei lor se nu vină în perplexitatea financiară, se céră dela guvern un ajutor material interimal, nelegat nici de o condițiune, care ar jigni dreptul autonomic al bisericei nóstre.

Décă asigurarea despre bunăvoință, și despre păstrarea „neatinsă“ a caracterului confesional al șcólelor sunt seriόse, cum trebue sĕ fie în gura unui ministru, — atunci d-nul ministru va împlinì cererea susținĕtorilor șcólelor centrale din Brașov, înaintată prin consistoriu, în ambele direcțiuni. Și încă va trebui sĕ caute ca pertractările cu România sĕ se termine cât mai curênd, ca cu atât mai curênd se scape statul nostru de ajutoriul interimal.

Temerea acelora, cari țin că la un ajutor primit dela statul nostru nu s'ar mai putea renuncia, este absolut neîntemeiată, pentru că eată ce dispune legea în acéstă privință:

„Pre ori-care șcólă medie, numai în acel cas, și *numai pănă atunci* o póte sprigini ministrul de culte și instrucțiune publică materialicesce în modul indicat mai sus, décă și *pănă când* ajutoriul, de bunăvoie (önként) îl primesce séu cere corporațiunea, care susține acea șcólă, respective relativ la institutele confesionale — autoritatea superióră a acelora“.

„Cu ocasiunea fie cărei ajutorări de felul acesta, între ministrul de culte și instrucțiune publică și între partea ajutorată trebue sĕ se încheie un contract special în acest scop, în care sunt de a se fixa: modalitățile ajutorării, condițiunile mai de aprópe a aceleia, și drepturile asigurate și obligămintele primite pentru ambele părți“. (Art. de lege XXX: 1883, §. 47, punctul e.)

Durata ajutoriului atêrnă deci dela voia celor ajutorați, ér guvernul nu-l póte impune

Dotațiunea clerului. După informațiunea primită din isvor sigur referentul proiectului de lege despre dotațiunea clerului în casa magnaților nu e dl Dr. Iosif Gall, ci președintele tablei, Esc. Sa Alecsandru Vértessy.

Șanse nu prea sunt, că tecstul primit din partea casei ablegaților se va schimba în casa magnaților.

Comisiunea acestei case încă l-a primit neschimbat, deși a fost îmbinată din 2 comisiuni mari: din cea finanțiară și cea de drept public și privat

Amandamente s'au făcut mai multe. Cele făcute, parte de baronul Pronáy parte de Dr. Iosif Gall, au privit mai ales §. 7, 9, 11 și 17 anume:

In privința eliminării séu precisării mai esacte a aliniei ultime din acel paragraf, care enumĕră faptele ce ar aduce cu sine detragerea subveniiunei; mai încolo în privința eliminărei dreptului ministrului de a detrage subvențiunea și atunci, când forul bisericesc achitéză pe inculpat, și restrângerea acelui drept numai la delicte politice, lăsênd afară delictele morale; în privința scóterei stolei din venitele regulate preoțesci, care se enumeră în plată, ori cel puțin a stolei dela îngropăciuni; în fine în privința modificării §-lui 17 ce atinge asigurarea dotațiunei la mâna autorității bisericesci în atare mod, în cât de acolo să nu se pótă nasce o tratare neegală a uneia sau alteia confesiuni.

Tóte amandamentele însĕ după discusiune mai lungă s'au respins; discusiunea a ținut dela 11 óre a. m. pănă după prând la órele 3.

Guvernul a hotărât a pertracta cunoscutul proiect în plenul casei de sus încă înainte de serbătorile Rusaliilor după stilul nou, împreună cu proiectul despre luarea în administrarea de stat a pădurilor comunale și a proiectului despre însoțirile de credit agricol și industrial.

Dar fiindcă discuția asupra proiectului din urmă s'a prelungit în dietă mai mult, ca cum s'a credut, și fiindcă guvernul are informațiuni, că mai ales proiectul despre întregirea venitelor preoțesci va provoca discuțiuni din mai multe părți, — așa a abstat dela primul sĕugând de-a convoca plenul casei de sus pe dilele proxime, și împreună cu presidiul casei magnaților, s'au înțeles ca tóte proiectele amintite,sĕ se pue la ordinea dilei numai în 7 Iuniu nou.

Liturgie maghiară. Foile maghiare aduc scirea, că papa nu este contrariu al întroducerii limbei maghiare, ca limbă liturgică în biserica gr.-cat., a cărei credincioși — deși apărținĕtori la diferite naționalități — vorbesc limba maghiară. Scirea acésta o basează pe nesce declarațiuni, date de eiscopul rutean *Firczák* din Munkács episcopului titular rom. cat. Dr *Wolafca*, paroch în Dobrițin, în sensul cărora *papa n'a fost și nu este contrariu liturgiei maghiare,* ci pretinde numai un lucru și acela fórte natural, anume: *Cărtile liturgice vechi, cu tecst slavon, cari și acum sunt în folosință, sĕ se traducă în limba maghiară, sĕ-i se trimită traducerile la Roma spre revișuire și dacă vor corespunde textului vechiu slavon, înmediat își va da învoirea de-a sĕ întroduce la maghiarii (?) gr. cat. liturgia maghiară.*

Nu scim întru-cât episcopul renegaal Muncaciului este autorisat a vorbi în numele papei, dar adeverindu-se șcirea aceasta diaristică, bieții ruteni, deja părăsiți nu nu, mai de înteligința lor mirénă ci și de cler vor ajunge acolo, ca chiar biserica sĕ îngrópe ultimele fĕrmituri ale consciinței despre orginea lor slavă.

Contra socialiștilor. Ministrul *Desideriu Perczel* a esmis de curend un ordin *pentru controlarea reuniunilor socialiste,* în care provócă autoritatile civile. sĕ urmăréscă cu atențiune activitatea reuniunilor de lucrători și a societăților de lectură dêndu-le voie, ca îndată ce s'ar constata, că au trecut preste dispositiunile din statute, sĕ le disólve. Asemenea sunt îndrumate, mai ales pe timpul lucrului dela câmp se împedece după putință întrunirile și convenirile socialistice. Cu asemenea ordínațiuni și paliative nu se reguléză o causă mare ca cea a socialiștilor. Aci trebuesce muncă intensivă, care sĕ ducă la ușorarea sorții țĕranului și preste tot a muncitorilor.

---

nimeni. Pentru ce acéstă îndărătnicie a ortodoxilor, va dice cineva? Pentru cuvêntul că am voit sĕ rĕmânem în creștinism chiar cu martiriul nostru. N'am primit predomnirea tirăniei papale și n'o vom primi nici odată. Creștinismul este eliberarea omului de tirănia sufletéscă și trupéscă, de aceea am respins și vom respinge jugul tirăniei papale cu tot aparatul novismelor sale. Scim că le suntem un ghimpe în ochii lor, un mustrător puternic al voltelor necreștine, ce le-au sĕ vîrșit papismul din vremuri îndepărtate. Mai scim și suntem conscii acum de noi, că acum avem libertatea și națională pe lângă cea religiósă mai tóte popórele ortodoxe, și dar putința de a spăla tina ignoranței de pe fețele nóstre, și vom arĕta curênd lumei creștine că la noi acesti puțini și urgisiți de celelalte rituri creștine, că la noi și numai la noi ortodoxii orientali se păstréză întregi, neatinse, neschimbate și neciuntite tóte dogmele sf. nóstre credinți ortodoxe, așa cum au fost definite de sf. sinóde ecumenice și locale, de sf. părinți și de biserică

La noi e lumina, la noi adevărul Când lumina va lumina și sperăm că în curênd, atunci creștinii vor vedea cât întuneric și câtă prăpastie este în Apus. Am scăpat de jugul turcesc și de năvăliri sĕlbatece, dar ne trebue timp spre a ne constitui ca popórĕ și atunci vom desvălĭ la lumina dilei și tesaurile nesecate de avuții spirituale ce le posedăm. Prin urmare o unire religiósă cu Roma este imposibilă, fără ca ea sĕ renunțe la novisme și la tirănia spirituală ori primatul Papal. N'a fost crucificat Christos pentru a institui pe pămênt papalitatea.

Sĕ venim la protestanți. Ruperea lor din biserica Romano-catolică a causat-o abusurile și pretențiile de predominare spirituală a Papei asupra Imperiilor, Regatelor etc. Reformatorii au mers prea departe. Sprijiniți în apucăturile lor contra papalității de puterea civilă, organisarea lor ierarchică s'a făcut după placul și interesele puterii civile. Apoi pe terenul dogmatic au lovit în tóte dogmele ce erau în conexitate cu tendințele papale. N'au curat rana, nici au amputat'o; ci au ucis pe bolnav. Aici e greșala, dar n'aveau ce face Dela început ómenii prudenți și docți din Protestantism s'au adresat bisericii Ortodoxe de a fi numĕrați în Ortodoxism și în tot-deauna li s'a rĕspuns: Primiți doctrina ortodoxă așa cum este ea definită de biserica universală încă din secolul al IX, reîntroduceți misteriile ș'atunci vom putea în comun lăuda numele Domnului. Altfel nu.

Catolicii vechi iarăși s'au agitat pentru unirea cu ortodoxii la Bon acum în timpurile nóstre, și iarăși unirea nu s'a putut realisa pentru că noi ortodoxii, ne-am pronunțat categoric: N'avem nimic de lăsat din doctrina nóstră, cine voiesce să se unéscă cu noi sĕ priméscă ale credinței nóstre dela Alfa până la Omega. Cât despre formele externe ritualistice și despre administrarea și judecata bisericéscă, aci ne putem acomoda timpurilor trecute, unde scim că erau diverginți mici la deosibite popóre, reclamate de timp, loc, împrejurări etc. Numai pe acest teren care-i omenesc, putem sta de vorbă. De cea de ce este scripturistic și difinit nu ne vom atinge cu nici un preț, pentru că noi scim că aiceea-i tăria nóstră, că am păstrat depositul sfînt al dogmelor creștinismului așa cum ni s'a dat de biserica Universală. Noi dorim ca încercarea bisericii Anglicane să aibă reușită pe deplin, căci în ea sunt bărbați culți și luminați, în mâna cărora întrând tesaurul creștinismului ortodox nealterat, îl vor desvolta tot mereu și crestinismul în genere își va pute mai curând ajunge menirea sa. Dea Dumnedeu ca să nu ne înșelăm în speranțele nóstre. Așa cugetăm noi Ortodoxii în cestiunea unirei cu Bisericile Romano-Catolică și Protestantă,

C. E.

Din România.

Principele moştenitor român în Senat. La 4 (16) Maiu principele moştenitor al României a întrat în incinta Senatului din Bucureşci şi a fost primit în aplausele unanime ale membrilor, cari s'au sculat în picióre. Preşedintele Senatului a rostit următórea cuvêntare:

„Alteţă Regală!

„Senatul României este fericit a Vĕ vedea pe deplin sănĕtos, ocupându-Vĕ scaunul, care Vĕ este dat de Constituţiune.

„Senatul aduce Provedinţei mulţumirile sale cele mai ferbinţi, că V'a păstrat ḑilele pentru binele ţĕrei şi a Augustei Vóstre familii. Aţi trecut într'adevĕr prin grea cumpănă; viaţa Alteţei Vóstre a fost mult timp în pericol, dér acum V'aţi redobândit mult preţiósa sănĕtate şi V'aţi putut convinge însuşi Alteţa Vóstră de dragostea poporului român şi de nemărginitul devotament, cu care s'a rugat lui Dumneḑeu pentru ḑilele Alteţei Vóstre.

„Glasul unanim al poporului român a fost ascultat de Dumneḑeu, căci era cald, sincer, pornit din adâncul inimei sale şi étă că acum, spre fericirea neamului nostru- Vĕ vedem éraşi sănĕtos printre noi.

„Sĕ strigăm dér cu toţii într'un glas: Sĕ trăiască Alteţa Sa Regală Principele Moştenitor al României: Să trăiască Augusta Dinastiă!“

La acéstă cuventare A. S. R. Principele moştenitor a rĕspuns următórele!“

„Domnilor Senatori, sunt fórte mişcat de urarea atât de bine simţită ce mi o face în numele Senatului, urare care găsesce un adênc rĕsunet în inima mea. Sper, cá de acum înainte voiu lua parte mai adese-ori la lucrările acestui corp, decât până acum, lucrări pe cari întotdéuna le-am urmărit cu cel mai mare interes.

„Vĕ mulţămimesc pentru sentimentele, cari le-aţi esprimat acum. In tot timpul anului trecut am găsit în sînul Senatului, ca să ḑic aşa, o compătimire aşa de adêncă şi aşa de binefăcătóre pentru mine, sentiment în care Senatul s'a unit cu întreg poporul român. Incă odată mĕ simt dator a spune, că am fost adênc mişcat de aceste sentimente“. (Aplause prelungite şi entusiaste).

* * *

D. Dimitrie Gianni, în numele Camerei deputaţilor şi conformându-se votului ei, a adresat d-nei Gladstone, vĕduvei marelui bărbat de Stat englez, următoarea telegramă:

Doamnei Gladstone

Londra

Conformându-mĕ votului pe care Camera deputaţilor a Regatului României l'a dat la aflarea morţei d-lui Gladstone, marele bărbat de Stat al Angliei, care în tóte ocasiunile a ridicat puternicu-i glas în favórea drepturilor României, şi care a bine-voit să priméscă titlul de cetăţean român, pe care Naţiunea recunoscĕtoare i l'a conferit, subscrisul vine respecutos să vĕ roage, doamnă, a primi expresiunea celor mai profunde sentimente de regret şi condolenţă.

Presidentul Camerei deputaţilor Regatului României. *D. Gianni.*

* * *

M. S. Regina însoţită de d-nele Olga Mavrogeni şi Zoe Bengescu, doamne de onoare a Majestăţei Sale, şi de d. colonel Priboianu, aghiotant al M. S- Regelui, a plecat Luni, la orele 5.30 seara, la Neuwied.

M. S. Regina va descinde la castelul Segenhaus, reşedinţa augustei Sale mame, A. S. Principesa de Wied.

Absenţa din ţară a M. S. Reginei va fi de trei săptămâni, şi la întoarcere Majestatea Sa va descinde direct la castelul Peleş.

In afacerea „Revistei ilustrate“.

Dl *Ioan Pop Reteganul* ne trimite o întimpinare fórte lungă, privitóre la cele scrise de noi în nrul 39 despre edarea „*Revistei ilustrate*“, cu ajutóre din aşa numitele fonduri pentru inteniuni, în care susţine, că d-nia sa n'are deloc amestec în afacerile ediţiunii, fiind însărcniat numai cu redactarea materialului, ce apare în ea.

Dar dl Reteganu nu desmite nici cu un cuvênt, că afirmările nóstre privitóre la ajutórele din fondurile de intenţiuni ar fi neadevĕrate, de unde urméză ca şi d-sa le recunósce; nici că putea altcum, pe câtă vreme au eşit la ivélă documente neîndoielnice.

Pe noi şi pe publicul român nu ne impórtă, dacă redacţia sau editorul primesce acele ajutóre. Destul atâta, că foia apare cu sucursĕ de asemenea natură. Ḑiarul nostru şi cu noi „Gazeta Transilvaniei“ şi „Unirea“ au combătut primirea de asemenea ajutóre, mai ales că ele ne vin din parte străină, care póte fi şi contrară adevĕratelor nóstre interese; şi cum lumea de aḑi în chestii de aceste aplică consecuent principiul „*do ut des*“, ni se póte întêmpla uşor, că cei-ce dau sĕ pue condiţiuni, cari nu ne sunt favorabile.

Publicăm o parte mare din ce ne scrie dl Reteganu, cu acel adaus din parte-ne, că între redacţiunea şi editorul unei foi periodice totuşi trebue sĕ esiste — dacă nu alte legături — cel puţin o legătură morală, căci redactorul nu póte fi indiferent, pentruce şi pentru cine î-şi jertfesce ca scriitor cea mai bună parte a fiinţei sale: productele minţii. Eată o parte din întâmpinare:

In nrul 39 al Telegrafului român ex a. c. sub rubrica, „Cronica sĕptămânii“, binevoiţi a ve ocupa de „Revista Ilustrată“, al cărei redactor responsabil sunt eu. Şi am rĕmas uimit la cetirea celor ce am vĕzut acolo, uimit din causa că mă confundaţi cu ceea ce nu sunt adecă cu Editorul acelei Reviste, precând pre fiecare broşură a ei sĕ póte vedea lămurit şi încă în mai multe locuri, că eu nu sunt decât redactorul ei responsabil. Ca atare răspund despre materialul ce se tipăresce în internul revistei, că ce conţine dosul invălitórei — nu mă impórtă. Şi deci vĕ eram fórte mulţumitor dacă, amintind neânsemnatul meu nume, î-l puneaţi în legătură numai şi numai cu aceea despre ce pot respunde. Că — sĕ vedeţi On Redacţ. — eu fac mare deosibire între autor şi editor, între redactor şi proprietar al unei reviste. Şi după a mea părere, autorul şi redactorul nu este îndreptăţit sĕ întrebe pe editor: cui va vinde opul, cu ce soiu de bani va plăti tipărirea etc. Autorul şi redactorul au o detoriă morală de a lucra cât numai pot mai bine şi din ale lor proprii convingeri. Apoi că vor afla editor pentru scrierile lor, ori ba; ear de nor afla: editorul ce hârtie va folosi? ce formă va da opului cutare; cui îl va vinde? cât de scump? — tóte aceste pe autor şi redactor îl lasă rece. Are el destul lucru — de vrea se lucreze, nu-şi mai póte face capul călindar şi cu astfel de afaceri. Eu cel puţin aşa sunt. Şi ca dovadă că sunt aşa, sĕ vĕ citez unele date:

De când — drag Dómne — port şi eu pénă cu cernélă pe mult răbduria hârtiă, am scris 14 opsóre, din cari 8 s'au tipărit în tipografia „Aurora“ din Gherla; unul în tipografia seminariului din Blaj; unul la dl W. Krafft în Sibiiu, 2 le-a tipărit dl N. Ciurcu din Braşov, unul tipografia seminariului din Arad şi unul Asociaţiunea transilvană în tipografia archidiecesană din Sibiiu, în aceea tipografie de unde ésă şi „Telegraful român“. Dar credeţi că am întrebat pe domnii editori că din care busunar scot paralele trebuitóre pentru tipărire? cui vor da opsórele acelea şi cu ce preţ? Nici când nu am întrebat şi în veci nu voiu întreba. Eată deci chiar aşa nu aveam dreptul să întreb nici pe dl Ioan Baciu, editorul Revistei Ilustrate, că pe ce bani va tipări-o şi cui o va da? Eu sciu, că o revistă pentru familii trebue sĕ se susţină ea pe sine seu dacă nu — atunci nu merită se trăiască Datorinţa mea de redactor era şi este se lucrez, ca revista se fie atrăgătóre, se câstige teren ca ea însuşi se-şi pótă purta spesele, şi se nu fie avisată la mila nimărui. Ear ca se o pot face în realitate, după cum o avem în imagine am sfătuit pe dl editor se-i dee înfăţişare plăcută şi se nu-i pună preţ mare ca se putem căştiga mulţi abonenţi. Apoi ca sĕ pot rĕsbi cu lucrul, am promis honorar colaboratorilor, honorar din honorariul meu. Pentru că eu nu poftesc se lucreze nimenea de pomană la revista care sunt detor eu singur se o provăd cu material. Am dat deci şi dăm revista gratis colaboratorilor care ne vor da material minimum de $^1/_2$ cólă tipărită. De vor lucra mai mult de atâta dăm de fie care cólă tipărită 15 fl. Aşa am promis, aşa facem, că nu se cuvine se tragi plata lucrătoriului. Apoi, că alte foi nu şi-or plăti coloboratorii, iertaţi-mĕ se vi-o spun curat că eu sunt de altă părere, şi a mea părere vi-o pot adeveri cu cupóne tăiate dela asiguraţiunile cu care am primit însumi honorar pentru colaborare. Şi nu dela papistaşi, fără chiar dela ortodocşi.

Voi-ţi a le vedea? Poftíţi până la mine că bucuros vi le arăt. Deci nu era nevoe se avem la spate papistaşi ca se putem da ceva honorar colaboratorilor cinstiţi şi avisaţi la neînsemnatul honorar. Altcum aceste sunt afacerile ce mĕ privesc pre mine, celea ce privesc pre domnul Editor, dlui işi va da cuvêntul, de va crede că aşa trebue, pre mine nu mĕ impórtă.

Vé rog deci. on. Red. a publica aceste anunţieri ale mele în ḑiarul ce redactaţi, ér pe venitor a face deosebire între redactor şi editor. Eu am făcut şi fac numai literatură

Am anunţat publice în mai multe rênduri că am cutare, ba cutare op gata şi caut editor. Şi nici când n'am accentuat, că editorul respective sĕ fie român ori străin, nici nu iam pus condiţia sĕ l tipăréscă aci ori pe alt continent. Eu am căutat om care sĕ tipăréscă opul aşa după cum l'am scris fără adaugeri şi fără scăderi, bine rĕu după cum l'am putut scrie. Şi acum On. redacţie, stau la disposiţia ori şi cui cu 3 opşóre în manuscris, din cari unul conţine câteva mii de poesii poporale adunate şi ordinate de mine; al doilea conţine vre-o 50 de poveşti poporane, asemenea adunate de mine; şi al 3-lea conţine vre-o 50 povestiri scrise de mine, schiţe şi nuvele din viaţa poporului nostru. Le dau bucuros sĕ le tipărescă cine va voi sub condiţiile ce le vom putea staveri, dar nu întreb dacă Turc ori Tatar va fi acela, care va reflecta la edarea lor, nu, numai se le sciu tipărite şi date spre cetire publicului din care au eşit şi pentru care sunt scrise.

Ion Popŭ Reteganul,
redactor resp. al Rev. Il.“

Nr. 261—1898.

CONCURS.

Conform §-lui 17 lit. b. din statute şi conclusului Nr. 23 p. b. al adunării generale, ţinută în Blaj la 27 şi 28 August 1895 pentru ocuparea postului de secretar I. al Asociaţiunei se publică concurs cu următórele condiţii:

1. Secretarul I., ale cărui agende sunt provĕḑute în §. 28 al Statutelor, va trebui sr aibă sau cualificaţie academică sau sĕ fie cunoscut ca bărbat de litere.
2. Nu póte ocupa şi altă funcţiune împreunată cu servicii de birou.
3. Va beneficia de: a) salar anual fl. 1200 în rate lunare anticipative, b) cuartir liber sau relut de cuartir fl. 300, în 4 rate trilunare.
4. Postul se va ocupa cu 1 Ianuarie 1899 pe timp nedeterminat.

Reflectanţii au de a şi înainta documentele subsemnatului comitet până la 1 Iulie st. n. 1898.

Din şedinţa comitetului central al „Asociaţiunei pentru literatura română şi cultura poporului român“, ţinută în Sibiiu la 13 Maiu 1898.

Dr. Il. Puşcariu,
vicepresid.

Dr. Beu
secr. II.

Noutăţi.

Din causa sântei sĕrbĕtori „Inălţarea Domnului“, numĕrul proxim al foii nóstre va apărea numai Sâmbătă în 16/28 Maiu a. c.

* * *

Denumire. Dl Iuliu Muntean, subjude la judecătoria cercuală din Orĕştie a fost denumit viceprocuror la tribunalul din Sibiiu.

* * *

Studenţi români din Bucuresci in Budapesta. Foile [maghiare vestec, că 30 elevi ai academiei comerciale din Bucuresci au sosit in capitala ţĕrei nóstre, in frunte cu corpul profesoral. Ei vor cerceta institutele culturale de acolo şi in special coloniile comerciale şi de fabrici mai mari. Din turneul lor de studiu se vor întórce ḑilele aceste la Bucureşti.

* * *

Pentru noi. Mercuri, Maiu st. n. d. Aug. de Vreugt, profesor la Wavre, a ţinut a cercul ştiinţific şi literar d'Andenne din o localitate, o fruntaşă din Belgia conferinţă despre Români şicestiunea transilvană.

* * *

O agentură a Asociaţiunei în Braşovul-vechiu. Dumineca trecută s'a constituit în Braşovul-vechiu o agentură a Asociaţiunei, sub conducerea d-lor G. Maior şi N. Bogdan ca delegaţi ai comitetului despărţământului braşovean, cari au avut tot-odată însărcinarea de-a face şi o revisie a bibliotecei poporale înfiinţate acolo şi de-a controla modul administrărei ei. A fost ales, cu învoirea generală a poporului, ca preşedinte al agenturei dl Ioan Maximilian, administratorul actual parochiei; ca notar şi în acelaş timp şi bibliotecar dl Nicolae Balea, meseriaş, ér cassar dl Ioan Voicu, de-asemenea meseriaş. In ce privesce biblioteca, care constă din 109 cărţi legate, delegaţii au constatat, că în intervalul dela 6 Martie, când a fost înaugurată, şi până la 15 Maiu st. n., va sĕ ḑică abia în decurs de dóuĕ luni, ea a fost cetită de 266 de locuitori, bărbaţi şi femei. Deşi poporul nostru din Braşovul-vechiu este popor agricol, căruia în timpul acesta îi rĕmâne puţin timp liber pentru a se ocupa cu lectura, nu trece o singură Duminecă, în care sĕ nu se presente câte 20—30 de inşi, ca sĕ schimbe cărţi, înapoind pe cele cetite şi scoţêndu-şi alte nóuĕ, ba în unele Dumineci s'au presentat chiar câte 40—50 de inşi. Din causa acésta bibliotecarul provisor de până acum, dl Nicolae Balea, rugă pe delegaţii comitetului sĕ-i dea un ajutor special, căci în unele Dumineci mai ales, fiind aglomeraţia prea mare, o singură persónă nu póte rĕsbi. Astfel 'i s'a şi dat ajutorul cerut, fiind ales ca al patrulea membru în agentură dl Dumitru Corbenciu, vice-bibliotecar. D-sa va avé sĕ ia în primire cărţile dela cetitori şi sĕ le împartă altele, ér bibliotecarul, dl Balea, va avea sĕ pórte registrul. Peste tot s'a constatat, că bunul nostru popor din Braşovul vechiu are cel mai frumos zel pentru cultura naţională şi şi-a manifestat delegaţilor bucuria şi mulţămirea sa, arătându-se gata a aduce şi din parte-i jertfele cuvenite pentru prosperarea causelor Asociaţiunei.

* * *

Rusaliile în Haţeg. Societatea pentru crearea unui fond de teatru român îşi va ţinea adunareà generală estan în ḑiua de Rusalii aici în *Haţeg*, pentru care scop cetăţenii acestui opid s'au constituit în secţiuni, ca sĕ pótă face plăcute tuturor óspeţilor momentele petrecute aici.

Deci pentru primire şi încuartirare sunt poftiţi toţi P. T. óspeţi, — cari voesc a lua parte la acéstă sĕrbătóre şi voesc a avea cuartire la privaţi sĕ se însĕmneze la subscrisul încă de tîmpuriu — cel mult până în 2 Iunie a. c. st. n., spre a putea face disposiţiunile necesare pentru încuartirarea óspeţilor.

Haţeg, la 18 Maiu 1898.

Nicolae Sânzian,
preşedinte.

* * *

Himen. Dl *Vasilie Simon*, absolvent al facultăţii de litere din Bucureşti, anunţă cununia sa cu d-şóra *Maria Ana Simon*, întîmplată în 10 Maiu v. a. c. în biserica gr.-or. din Porceşti.

* * *

„Pol. Kor“ dela 21 l. c. n. a duce şcirea că Maiestatea Sa Imperatul Rege *Francisc Iosif I* a dăruit principelui moştenitor *Wilhelm* al Germaniei din incidentul confirmaţiunei sale marea cruce a ordului „Stul Stefan.“

* * *

Bismarck bolnav. Marele politician germân, principele Bismarck, zace de câteva ḑile greu bolnav. Tóte foile străine 'şi esprimă frica urmărilor grele, ce pot obveni din bóla numitului principe.

* * *

Tinerimea română din Arad și jur *învită la petrecerea de danț, ce o va arangia Dumineca în 12 Iunie n. în sala padurei orașului cu ocasiunenea adunarei generale a Asociațiunei naționale aradane pentru cultura și literatura poporului român" în favorul fondului acesteia.*

Prețul întrării: de per. 1 fl., de fam. 3 fl. — Inceputul la 8 oare seara. Ofertele marinimóse se primesc cu mulțămită și se vor cuita pe cale ziaristică.

⁂

Kosuth Ferencz membru al casinei magnaților. Casina magnaților din Budapesta la propunerea membrului Tisza Kálmán a primit unanim de membrú al sĕu pe Kossuth Ferencz, capul partidului Kossuthist din țeară.

⁂

Max Falk decorat. Maiestatea Sa a conferit directorului diariului „*Pester Lloyd*" M. F. crucea de comandor al ordului „*Sântului Stefan*" ce pórtă inscripțiunea „*Publicum Meritorum Praemium*". Acest ord este cea mai înaită distincțiune, ce se póte da unui bărbat politic, care nu este angajat în servicții públice de Stat.

Ca motiv al distincțiunii se aduce, pe lângă servițiile prestate pe terenul vieței de Stat, împlinirea unui pătrariu de veac, de când an de an provede în delegațiuni referada asupra budgetului despre cheltuelile comune cu Austria.

Distincțiunea acéstă sĕ dă rar. In 25 ani abia a fost conferită la 13 inși.

⁂

Nenorocire îngrozitóre pe tren. Subprocurorul regesc Iuliu Debreczeni din Szabadka, cadênd de pe tren, când acela era în fugă, a ajuns sub róte și a fost sfâșiat la moment în bucăți. Se fim deci cu cea mai mare luare aminte, când călătorim cu trenul.

Bibliografic.

A apărut Nr. 32 din revista enciclopedică populară „Albina" cu următoriul cuprins: Gr. G. Tocilescu, 10 Maiu — L. Bucheliu, Castelul Peleș. — George Adamescu Ion C. Brătianu. — C. Pop. Tașcă, Sosirea principilor moștenitori. — Spiridon Popescu Meșteșugul scrierii. — P. G. Biserica Stavropoleos, — N. Nicolaescu, Plimbările școlare — Gh. Sĕrbările dela 3 Maiu. — I. Niculescu Livedile permanente. — N. Vasiliu, Inaugurarea spitalului „Carmen Sylva". — Mulțumiri. Adrese către redacție. — Informațiuni — Poșta redacției.

Ilustrațiuni: Majestățile Lor Regele și Regina. — I. C. Brătianu (portret). — Biserica Stavropoleos. — Castelul Peleș. — Școlari în escursiune.

Mulțămită publică.

Pioșii creștini din Brașov, Onorabilii Domni frații Stănescu, a căror dărnicíă pentru scopuri sublime față de biserică și neam e cunoscută, din îndemn crestinesc au binenoit a dona pe séma bisericei nóstre din nou zidite, în comuna Ibănesci, tractul Reghinului, dóuĕ strane de stejar, frumos lucrate în preț de 50 fl. v. a., espedate tot pe spesele marimoșilor donatori până la gara din Reghin.

Pentru acest frumos dar, care va forma podóbă a casei nóstre Dumnedeesci, comitetul și sinodul parochial își ține de plăcută datorință a aduce și pe pe acéstă cale ferbintea lor mulțămită și recunoscință, implorând dela bunul Dumnedeu sĕ le lungéscă firul vieții, spre a puté sĕvêrși astfel de fapte, cari formézá cea mai de căpetenie virtute creștinéscă și sĕ le rĕsplătéscă cu darul sĕu cel bogat.

Din însărcinarea comitetului și sinodului parochial:

Ioan Petru, pres. sinod. par.
Grigoriu Nicóră, notar sinod.
Ioan Cofar, epitrop.
Gliga Irimie, epitrop.

Poșta redacțiunei.

Dlui *O.* și *S.* Prețul unui los pentru sortitura intocmită de „Reuniunea femeilor române din Sibiiu" este 1 coróna. S'a emis de tot 10.000 de losuri. Câștiguri sunt 800; va se dică un numer fórte considerabil in proporție cu tóte. Cât privesce valórea obiectelor Reuniunea a intocmit lucrul așa, ca în fiecare suta de câștiguri sĕ fie obiecte de diferite valori dela cele mai scumpe până la cele mai ieftine, Cel mai scump obiect e 300 coróne, cel mai ieftin I corónă. A se publica intregul și complicatul aranjament, ar fi greu.

Dlui *I. C.* in *Bucuresci*. Am primit. Mulțemită. Cele scrise in „Dreptatea" sunt ficțiuni, de cari — durere — in foile de dincolo atât de multe aflăm. Salutare.

Nr 441 — 898 [65] 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de capelan lângă neputinciosul paroch Ioan Grecu din parochia Hundrubechiu cu filia Noustat, in urma încuviințărei Preavenerabilului Consistoriu archidiecesan ddto 14. Martie a. c. Nr 1368 B., se escrie concurs, cu termin de 30 dile dela prima publicare în „Telegraful Român".

Emolumentele împreunate cu acest post sunt jumĕtate din venitele preoțesci, cari conform protocolului de sistemisare a salariului preoțesc ddt 14 Decemvre 1897 dau suma de 206 fl. 80 cr. v. a.

Petenții au ași așterne cererile instruite conform normelor din vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul deschis, ér în formațiuni mai detaiate sĕ pot lua atât dela subscrisul, cât și dela comitetul parochial din Hundrubechiu.

Nocrichiu in 25 Aprilie 898.

In conțelegere cu comitetul parochial

Oficiul protopresb. gr.-or. al tractului Agnita, posta ultimă Nocrich (Ujegyház.)

Nicolae Moldovan,
adm protopresb.

Nr 444. 1898. [63] 2—3

CONCURS.

Pentru întregirea parochiei vacante din Nucet sĕ escrie a treia-óră concurs cu termin de 30 de dile dela prima publicare în „Telegraful Român"

Emolumentele sunt 333 fl 8 cr.

Petenții 'și vor așterne cererile concursuale instruite conform normelor din vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Sibiiu, 22 Aprilie 1898.

In conțelegere cu comitetul parochial.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Sibiiului:

Ioan Papiu
protopop.

Ad. Nr. pp. 284—898. [62] 2—3

CONCURS

Pentru întregirea postului de paroch în parochia de clasa a II-a din comuna Mănășturul-ung. prin acésta sĕ escrie concurs cu termin de 30 de dile dela prima publicare în „Telegraful Român".

Emolumentele împreunate cu acest post dau un venit sigur anual de 614 fl.

Doritorii dea reflecta la acest post, au ași așterne suplicele de concurs, instruite conform normelor în vigóre, subscrisului până la terminul sus indicat, și a se presenta în biserică in vre-o Duminecă séu sĕrbătóre, ca sĕ fie cunoscuți din partea poporului.

Oficiul protopresbiteral rom. gr.-or. al Clujului, în conțelegere cu concernintele comitet. parochial.

Cluj, 28 Aprile 1898.

Tuliu Roșescu,
protopresbiter.

Au apărut:
Juvenilia
Proză și versuri
de
Sextil Pușcariu
à 80 cr.

Iulian Devale
Epigrame
Prețul 50 cr.

Se pot procura dela Librăria archidiecesană, Sibiiu.

Cel mai eficace MIJLOC DE CASĂ, pentru a regula mistuirea, pentru a produce o circulațiune regulată a sângelui, pentru a depărta părțile stricate și defectuóse ale sângelui (condițiunile esențiale pentru susținerea sanĕtății) precum și pentru delăturarea repede și sigură a bólelor de stomach d. e. lipsa de apetit, rîgăitul, vênturi, grétă, dureri de stomach și fóle, sgârci de stomach, îngreunarea stomachului cu bucate, flegmă, congestiuni de sânge, hemoroide, bóle femeiești, bóle de intestine este de 40 ani probat

BALSAMUL DE VIAȚĂ al Dr. ROSA.

Pentru mântuirea de ori-ce aprinderi' răni și umflături, se folosesce cu succes sigur la inflamare, oprirea laptelui și întărirea peptului țițelor) femeesci, la înțărcare, la abscese, noduri, puróie (Eiterpusteln) carbuncule, la răni și sugei la degete, la întărituri, umflături, uime etc. de **50 ani probată** [50] 4—30

Alifia de casă de Praga

din farmacia lui B. FRAGNER în Praga 203-III.

Acesta favoriséză întreg actul mistuirei, produce un sânge sănĕtos și curat și este un remediu de casă poporal probat, sigur și estins.

1 sticlă 50 cr., 1 sticlă duplă 1 fl.
Prin postă 20 cr. mai mult.

Vindecarea se face fără dureri prin influența alinătóre a alifiei.

In dose à 25 si 35 cruceri.
Pe postă plus 6 cr.

Atențiune! Fiecine sĕ céră numai preparate originale din farmacia lui B. Fragner în Praga și sĕ observe, ca tóte părțile învĕlitórei balsamului Dr. Rosa sĕ fie provĕdute cu alăturata marcă rotundă de scutire, asemenea tóte părțile invĕlitórei alifiei de casă de Praga pórtă marca de scutire în trei unghiuri alăturată!

Lebensbalsam
OCHRANNÁ ZNÁMKA SCHUTZ MARKE

Ori-cine îmi anunță o falsificare primesce o remunerațiune!

Mii de scrisori de recunoscință stau la disposiție spre vedere.

Deposite în farmaciile **I. Török**, Budapesta. **A. Egger**, Budapesta, apoi în Sibiiu la **E. Rumler**, **K. Müller** și **K. M. Herzberg**.

Depositul principal al producentului B. FRAGNER, farmacie „la vulturul negru" în Praga, colțul stradei Sporner Nr. 203.

ESPEDIȚII CU INTORCEREA POSTEI.

În préjma examenelor!

Atragem atențiunea domnilor învĕțători asupra

scrisorilor (propise) de examen

pentru scrierea *română, germână* și *dictando* tipărite în **Tipografia archidiecesană**, **în colóre vênătă**, pe hârtie fórte fină, mărime 24/31 cm.

Prețul: de bucată 1 cr.; 100 bucăți 65 cr. și porto postal.

Comandele din afară se execută imediat.

Librăria Archidiecesană.

„Colecțiunea Șaraga".

Din „Colecțiunea Șaraga" à 1 leu = 50 cr. volumul au apărut:

Nr.
1. Elena Sevastos: Povești.
2. N. A. Bogdan: Povești și anecdote.
3 Mihail Canianu: Poesii populare (Doine).
4. N. Gane: Poesii.
5. 6. Log. Cost. Konaki: Poesii vol. I. II.
7. Mihail Eminescu: Poesii complecte.
8. Sofia Nădejde: Nuvele.
9. A. Vlahuță: Nuvele.
10. Henriete și M. Eminescu: Scrisori.
11. 12. Ar. Densușianu: Cercetări literare vol. I. II.
13. N. Gane: Domnița Ruxandra.
14. N. Beldiceanu: Poesii.
15. Elena Sevastos: Anecdote populare.
16. 17. A. Steuerman: Antologie, Crestomatie.
18. 22. N. Iorga: Schițe din literat. română.
19. N. A. Bogdan: Și noui și vechi.
20. 21. I. L. Caragiale: Teatru vol. I. II.
23. Matilda Cugler-Poni: Poesii.
24. 25. Grigore N. Lazu: 451 poesii — traduceri și imitațiuni vol. I. II.
26. Carmen Sylva: Poveștile Peleșului.
27. V. Conta: Încercări de metafisică.
28. Mihail Eminescu: Nuvele.
29 Victor Onișor: Doine și strigături din Ardeal vol. I.

Nr.
30. V. Conta: Teoria fatalismului.
31. 37. V. Conta: Teoria ondulațiunii vol. III.
32. 40. D. Bolintineanu: Poesii vol. I. II.
33. D. Petrino: Poeme.
34. 35. Cavaler C. Stamati: Musa românéscă vol. I. II.
36. Ed. Gruber: Stil și gândire.
38. M. Eminescu: Diverse.
39. Carol Scrob: De-ale inimei vol. I.
41. Const. Negruzzi: Pĕcatele tinerețelor v. I.
42. D. Bolintineanu: Proză vol. I.
43. A. Donici: Fabule.
44. V. Conta: Basele Metafizicei.
45. 56. A. D. Xenopol: Istoria Românilor.
57. Ionescu Raicu-Rion: Scrieri literare v. I.
58. Fabuliști Români: Fabule.
59. Traian Demetrescu: Aquarele (poesii).
60. A. Steuerman: Sărăcie (poesii).
61. A. Steuerman: O tómnă la Paris (scrisori și versuri).
62. N. A. Bogdan: 15 Comèdii.
63. Al. Philippide: Starea socială.
64. I. L. Caragiale: Schițe, trad. și originale.
65. H. G. Lecca: Prima (versuri).

Se pot procura dela Librăria Tipografiei archidiecesane Sibiiu.

Redactor prov. **Dr. Elie Cristea.**

Editura și tiparul tipografiei archidiecesan.

Nr. 53. Sibiiu, Sâmbătă 16/28 Maiu 1898. Anul XLVI.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strĕinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei or 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Concluse sinodale.

Ingrijirea de trebuințele spirituale ale credincioșilor a fost totdeauna una dintre principalele datorințe ale bisericei.

Și dacă până acuma acésta ingrigire a fost o detorință principală, și dacă biserica detorința acésta cu sânțenie șio a împlinit: însutită detorință este ea adi, când curente dușmănóse voesc sĕ înstrăineze pre credincioși dela maica biserică, când curente dușmănóse sunt pornite cu vehemență și îndreptate în special contra bisericei lui Christos.

Vîrtutea nóstră a fost până acuma, că cu sânțenie am ținut la biserică și la ale ei instituțiuni.

Alipirea de biserică a fost scutul nostru și în cele naționale, căci clerul nostru a fost strêns legat de popor.

Cler si popor s'au sprijinit reciproc, și din acest sprigin împrumutat a isvorît forța care ne-a păstrat și legea și existența nóstră națională.

Detori suntem sĕ cultivăm și sĕ întărim reciprocitatea dintre clerul și poporul, nostru ca pe o condițiune de viață și noi din tótă tăria inimei nóstre o facem acéstă totdeauna o facem la tóte ocasiunile o facem [illegible] nóstră e sĕ întărim biserica nóstră și prin ea némul nostru.

Cu deosebire asupra generațiunii tinere este îndreptată atențiunea bisericei, asupra tineretului până când este el în școlele elementare, în cele industriale și de meserii, în cele civile și în școlele medii, cari prepară junimea pe séma școlelor mai înalte, unde apoi se adună elementele de știință pentru o specială chemare în viață.

Catechisarea junimei a fost una dintre problemele, cu cari s'a ocupat sinodul nostru în sesiunea sa din anul acesta.

In școlele nóstre confesionale studiul religiunei și al moralului este pus în mâna și în grija învĕțătorilor nostri.

Sunt acestia os din ósele nóstre și trup din trupul nostru.

Născuți în biserica nóstră, crescuți special de către biserică în ale nóstre institute de învĕțământ, învĕțătorii sunt chemați sĕ facă servicii bisericei și în direcțiunea aceasta, și în faptă ei și fac bisericei bune servicii.

Sub alte considerațiuni vin însĕ elevii greco-orientali dela celelalte scóle.

Aici trebue sĕ întrevină biserica și prin ómeni de ai sei sĕ dea generațiunei tinere crescerea bisericéscă de care ea are trebuință pentru timpul, când va întra în viéța practică.

Legea de instrucțiune a statului încă a pus în sarcina bisericilor îngrigirea pentru studiul religiunei și al moralei.

In locuri centrale, în cari avem și noi parochie este mai ușor de împlinit datorința de a îngrigi de catichisațiunea elevilor nostri.

Preoțimea nóstră cu plăcere se supune acestei sarcine și dacă în asemenea locuri cu scóle străine mai avem și școle de ale nóstre, învĕțătorii nostri emuléză cu preoțimea în nobila missiune de a da tinerei generațiuni crescere bisericéscă.

Așa se întêmplă la școlele elementare de tot soiul, așa la cele medii în unele locuri, așa la cele de industrie și meserii.

Greutatea este în acele locuri, unde noi nu avem parochie, și din depărtări trebue sĕ împlinéscă preoțimea nóstră acéstă nobilă missiune culturală.

Biserica din puținele sale mijlóce a remunerat ostenelele preoțimei însărcinate cu facerea catechisațiunei în asemenea locuri espuse, remunerațiunea însĕ în cele mai multe casuri nu ajungea sĕ acopere nici spesele efective cu călătoria în depărtări de 3—4 óre.

Sinodul din anul trecut a îndrumat pe consistoriu sĕ caute a institui mai ales pentru școlele medii în locuri mai espuse catecheți stabili salarisați, cari apoi cu mai bun efect sĕ pótă împlini missiunea culturală, la care sunt chemați.

Consistoriul a căutat sĕ împlinéscă mandatul venit dela sinod, dară s'a lovit de realitatea cea crudă, care nu permite sĕ facem progrese după cum noi am dori.

Am avé trebuință de cel puțin 20 de catecheți stabili salarisați, și nu avem mijlóce materiale.

Am rĕmas sĕ ne ajutăm cum vom puté, până la alte timpuri mai puțin grele pentru noi.

[illegible] împlinirea datorințelor nóstre cu tótă consciențiositatea.

Va trebui sĕ ne punem pe lucru cu puteri îndoite, căci cel puțin îndoite sunt pedecile cari ni se pun în cale.

Inarticularea neconfesionalismului a fost combătută de biserici, ca un rĕu care va avé înfluență asupra cetățenilor statului.

Acuma stăm în fața realității, rĕul acesta începe a se manifesta.

O simțim acésta noi românii mai puțin, căci între preoțimea nóstră și între popor tot mai esistă contractul care a fost forța nóstră.

O simțesc acésta însĕ reformații, cari au votat pentru legile politice bisericesci din punct de vedere maghiar.

Rĕul se rĕsbună.

Noi vom îngriji de catechisarea tinerimei nóstre, vom sci esercia și controla cuviinciósă, ca sĕ o crescem in spiritul bisericei nóstre.

Junimea nóstră sĕ fie ortodoxă și română.

Alteța Sa archiducele Iosif în Sibiiu. Alteța Sa cesaro și regéscă archiducele Iosif, supremul comandant al honvedimei, a sosit Marți la órele 8 și 5 m. séra în Sibiiu, spre a inspecționa honvedimea staționată aici. La gară a fost primit din partea unui public numĕros, ér comitele suprem al comitatului Gustav Thalman l'a bineventat în scurte cuvinte, apoi suindu-se împreună cu comitele în trăsură a plecat în oraș și a luat cuartir la hotelul „Impĕratul Romanilor“. La întrarea în hotel a fost primit din partea dignitarilor militari în frunte cu comandantul de corp, generalul *Emil Probst* de *Ohstorff*. Mercuri după terminarea inspecțiunii militare Alteța Sa a primit visitele fruntașilor Sibiiului. La locul prim s'a presentat Escelenția Sa Inaltpreasânțitul nostru archiepiscop și metropolit *Miron Romanul* însoțit de următorii domni asesori consistoriali: *Zaharie Boiu, Moise Lazar, Nicolae Cristea, Nicolae Ivan,* protopresbiteri, *Dr. Remus Roșca*, director seminarial, *Petru Pipoș,* jude de tablă în pensiune, *Dr. Liviu Leményi, Leontin Simonescu*, secretar metropolitan, *Georgiu Dima,* prof. seminarial, *Dr. Nicolau Vecerdea,* advocat și *Dr. Elie Cristea*, secretar archidiecesan

Deputațiunea consistorială a fost anunțată la Alteța Sa la órele 10¼ prin adjutantul Baron Vécsey, căpitan și a fost primită imediat. In odaia de primire membrii consistorului se postéză în semicerc. Es. Sa archiepiscopul, îmbrăcat în haine festive de colóre lila, sĕ apropie de Alteța Sa și îl bineventéză în numele sĕu și al bisericei ortodoxe române, accentuând tradiționala alipire a acesteia către tron și dinastie și către toți membrii aceleia. Descoperind Alteței Sale omagiile bisericei îi doresce viață lugă.

Un intregit „sĕ trăéscă“ au însoțit ultimele cuvinte ale Escelenției Sale la adresa Alteței Sale, care rĕspunde astfel.

Totdéuna am fost cu alipire și am nutrit simpatii pentru clerul patriei nóstre în general și așa în special către clerul greco-oriental, mĕ bucur de presentarea representanților acestui magiile manifestate prin graiul Escelenției Sale, fiind convins, că precum clerul din Ungaria peste tot așa și clerul gr.-or. ca și în trecut așa și în viitor va continua a fi stâlpun puternic al Regului, tronului și al patriei. Mulțumind pentru presentare, doresc Escelenției Sale și întregei biserici tot binele.

Cei presenți esclamă din nou „*Se trăiască*“. La urmă Escelenția presentéză pe fiecare membru al deputațiunii după etate și rang Alteței Sale, care cu fiecare dă mâna; apoi după scurte convorbiri deputațiunea consistoriului ésă.

După consistoriul nostru a fost primit comitele suprem, preoțimea rom. catolică sub conducerea abatelui *Gregoriu de Gidofalvy*, preotul calvin *Josif Nagy*, deputațiunea comitatului sub conducerea vice-comitelui Gustav *Reissenberger*, președintele tribunalului reg. *Alex. Jánosy*, deputațiunea direcțiunii financiare, condusă de consilierul financiar *Carol Linz*, inspectorul poștelor *Juliu Follert*, magistratul, condus de primariul *Josif Drotleff*, corpul prof. al gimnasiului de stat, condus de directorul *Stefan Ferenczy* și representanța consis. evang. lut. condusă de preotul *Carol Klein* și curatorul *Albert Arz de Strassenburg.*

La órele 12 s'a servit la hotel un diner, la care au participat 23 persóne. Excelenția Sa archiepiscopul nostru *Miron Romanul* a ocupat locul onorific dela dreapta Alteței Sale, lângă Ex. Sa a fost generalul *Cerri*, apoi comitele suprem etc. De-a stânga comandantul de corp. etc.

După prând a esprimat Alteța Sa prin adjutantul sĕu hoterierilor deplina sa îndestulire, ér la órele 2 a continuat călătoria spre Făgăraș, de unde Joi séra s'a mai întors la Sibiiu și luând la „Impăratul R“. unsuppé a plecat mai depaete.

Chestiunea națională în delegațiunea austriacă. Doi Români, cetățeni austriaci și membri în delegațiune s'au ocupat în dilele trecute în ședințelele delegațiunii de sórtea nóstră a Românilor din Ungaria.

Primul orator a fost deputatul Bucovinean Baronul *Vasilco*, care la discuțiunea asupra budgetului ministerului de esterne a dis în ședința dela 23 Maiu în trăsuri generale următórele: „Am consimțit din convingere în comisiune și consimțesc și aici, ca sĕ manifestăm încredere ministrului de esterne mai ales și pentru aceea, fiindcă relațiunile nóstre cu statele învecinate sunt din cele mai bune. Ministrul póte fi mândru, că și oposiția l'a împărtășit de recunoscința sa, deși acésta a dat espresiune îngrijirii sale, că în urma ordinațiunilor despre egala îndreptățire a limbei cehe legăturile nóstre cu imperiul german ar putea încerca o știrbire. O asemenea îngrijire mĕ cuprinde și pe mine, când vĕd, ce ținută au Maghiarii față de concetățenii lor români, chiar acum când raporturile cu statele vecine sunt escelente“. Oratorul se provoca apoi la oprirea adunării dela Blaj și continuă:

Acestei întâmplări urmară apoi în ma multe orașe din Romania, demonstrațiuni, a căror țintă, durere, au fost consulatele austroi ungare. Deși o mare parte a acestor demonstrațiuni a fost princinuită de către agitatori de profesiune, totuși trebue constatat faptul că guvernul maghiar în politica lui internă, de externe.

Am văzut anul trecut în Austria de ce urmări triste a fost însoțită aplicarea în deosebi aspră a oprelіștelor de adunări, cum apoi asemenea adunări totuși s'au ținut, dar' afară din granițele imperiului, d'aceea cu un caracter cu mult mai de deplâns.

Cunosc susceptibilitatea ministrului de externe în chestiuni, unde e vorba de amestec în afacerile interne ale Ungariei. Nici nu pot cere un astfel de amestec, dar' totuși ar fi de dorit, dacă politica internă ungară ar conglăsui cu politica externă a nóstră. Să se acomodeze guvernul ungar întru câtva nisuințelor ministrului de externe, căci Maghiarii totuși nu vor putea cere contrariul.

România ocupă astăzi printre vecinii nostri o posiție fórte respectabilă; și când va sosi odâtă vremea pentru resolvirea definitivă a chestiunei orientale, România va juca un rol fórte important. Fórte de regretat ar fi deci, dacă în urma greșelilor, ce se comit din partea guvernului ungar, relațiunile nóstre bune cu vecinii nostri ar suferi știrbire.

In România partidele se schimbă la putere fórte adeseori. Contele Goluchowski, care cunósce împrejurările din România îndeosebi de amănunțit, va admite părerea, că demonstranții de astăzi pot ajunge acolo mâne la cârma puterii, și că prin urmare ne vom putea vedea odată puși față în față cu nesce neplăceri mari.

Oratorul își exprimă dorința, ca chestiunea naționalităților în Ungaria ca și în Austria să disparǎ în curând, pentru-ca puterea monarchiei să nu sufere pagubă. . .

Al doilea orator a fost valorosul membru la casei de sus d-l Dumba. Acesta ca referent reflecta după încheierea desbaterilor în ședința din 25 Maiu antevorbitorilor.

La adresa bar. Vasilco dise cam aceste: Mai mulți inși au provocat pe ministrul de externe sĕ se ingereze în interesul restabilirii păcii în politica internă. Dar constituțiunea îl opresce a face acésta fie în Austria, fie în Ungaria. Aceasta o reclamă și br. Vasilco, care vorbi despre sórtea românilor din Ungaria

Eu nutresc faţă de români cea mai mare simpatie, dar dela locul acesta nu ne putem ocupa cu politica internă a Ungariei şi cu referinţele dintre naţionalităţile ei. Aceste sunt intrebări cari privesc numai Ungaria şi ministrul de externe nu e chemat a se ingera în ele. Ce privesce agitările din România, asemenea chestiuni uşor ajung la popularitate şi de aceea partidele le folosesc, ca se causese preplesităţi guvernului.

Acéstă discuţie a displăcut mult Maghiarilor.

„Budapesti Napló“ numesce cuvêntul br. Vasilco „o neghiobie“, la care sunt complici ministrul preşedintele şi ceialalţi delegaţi, cari n'au respins „atentatul“.

„Nimeni în afară de Ungaria n'are se se amestece în aceea cum tractéză politica maghiară naţionalităţile acestei ţeri“, ḑice „B. H.“ „Le tractăm aşa cum ne place nóuĕ“. In fine cere dela delegaţiunea ungară, ca sĕ provóce pe miniştrii comuni, a nu-se face soţi celor-ce insultă naţiunea maghiară.

Consiliul regnicolar al instrucţiunii publice, a fost organisat nu de mult pe base nóuĕ. Constă din 2 organe: *comitetul permanent* cu 12 membrii, care în cercul sĕu de activitate decide numai afaceri urgente şi de mai puţină însĕmnătate şi *plenul consiliului* din preste 60 membrii din tótă ţéra care decide afacerile principiare şi indică comitetului direcţiunea de urmat.

Joi în 26 Maiu n. s'a ţinut prima şedinţă plenară sub presidiul ministrului de culte şi instr. publică, Dr. *Wlassics*. Obiectul principal al discuţiunii a fost *revisuirea planurilor de învĕţămênt din şcólele medii*. Resultatul revisuirii va atêrna dela deciderea principiului sĕ rĕmână instrucţiunea pe basele actuale cu *gimnasii şi reale*, sau aceste sĕ se *unifice*, astfel ca absolvenţii lor sĕ fie îndreptăţiţi a cerceta ori ce şcólă superióră. Deciderea acestui principiu este anevoiósă, căci privesce susţinerea sau nu în mĕsura de până acum a studiului clasicismului latin care a fost temelia culturii de aḑi a popórelor şi este şi acum un stâlp puternic al ei.

Din România.

Sărbarea copiilor la Ateneul Român. Vineri în 8 l. c. la órele 5 séra, a avut loc la Ateneu marele festival dat de copii, în folosul societăţei „Materna“, sub graţiosul patronaj al micilor principi Carol şi Elisabeta.

La órele 5 a sosit A. S. R. Principesa Maria cu micii principi, însoţită de d-şóra Casimir şi de d. general Robescu. Alteţa Sa Regală cu principii Carol şi Elisabeta au fost primiţi la scara de onóre a Ateneului de către soţiile d-lor ministrii, de d-na dr. Cuţarida-Crătunescu, presidenta activă a societăţei „Materna“ şi de mai mulţi copii îmbrăcaţi în frumóse costume ţărănesti. S'a oferit micilor principi un coş de flori şi o cutie de jucării.

Sala Ateneului era plină de lume şi de copii. Representaţiunea a reuşit pe deplin.

Statuele de marmoră, executate de elevii d-lui Moceanu, au provocat risul copiilor; micul principe Carol, mai cu sémă, s'a distras fórte mult. D-şóra Nadége Otteteleşanu, în vêrstă de 9 ani, a cântat mai multe arii la piano arĕtând deja un real talent. D-şoarele Lucia şi Andrea Anghel, de 5 şi 6 ani, au provocat de asemenea admiraţiunea întregului auditoriu prin modul cum au cântat şi recitat poesii de Carmen Sylva.

Apoi mai mulţi copii, fete şi băieţi, îmbrăcaţi în constume naţionale, au executat danţuri naţionale; orfanele din clasele primare ale asilului Elena Dómna au executat coruri şi jocuri froebeliane şi în fine d. profesor Marian, vestitul prestidigitator din Viena, a distras copiii cu diferite magii de salon. Afară din program a mai apărut un acrobat care a obţinut un mare succes cu exerciţiile sale cu 7 copii ai lui, dintre cari cel mai mare are 9 ani, iar cel mai mic un an şi 3 luni.

După representaţiune, toţi copiii cu mamele şi guvernantele lor au trecut în grădina Episcopiei unde cânta o musică militară. Lumea s'a distrat cu diferite jocuri.

A. S. S. Principesa Maria dimpreună cu micii principi a părăsit grădina pe la órele 7.

* * *

Sĕrbarea de 10 Maiu. Capitala era la 10 Maiu în deplină sărbĕtóre. Pe la tóte casele erau arborate drapele tricolore.

La óra 10 şi jumătate s'a oficiat o doxologie la Mitropolie de către I. P. S. Sa Mitropolitul Primat, în faţa M. S. Regelui şi a Principilor moştenitori, a ministrilor a corpului diplomatic, a senatorilor, deputaţilor înalţilor demnitari ai statului, ofiţerilor generali şi superiori, consiliului comunal etc.

Plecarea Suveranului dela palat a fost anunţată prin 101 tunuri.

Pe stradele Victoriei, Carol, Cheiul Dâmboviţei, Bulevardul Maria până la Mitropolie era înşirată armata.

Pe tóte aceste strade şi mai ales pe Bulevardul Academiei îngrămădéla de lume era extraordinar de mare.

Dela Metropolie M. S. Regele a plecat călare până la Bulevard unde a primit defilarea, ér Principesa Maria în trăsură deschisă cu micii principi.

Defilarea trupelor s'a început la óra 12.

Dl general Arion comandantul corpului II. de armată era în capul trupelor şi apoi a luat loc la stânga M. Sale.

Ordinea defilării a fost următórea:

Şcóla militară, institutul medico-militar, şcóla de poduri, apoi regimentele 2, şi 6 de vênători.

Principele Ferdinand a venit în fruntea regimentului 6 de dorobanţi, apoi a luat loc la dreapta regelui.

A. S. Regală a fost aclamat de puplic.

Apoi au urmat regimentele 21 şi 30 dorobanţi, 1 de geniu, 2 de cetate, 4 artilerie compania de pompieri, regimentele 2 5 şi 10 artilerie, escadronul 2 de tren, regimentul 5 roşiori, regimentul 3 călăraşi şi divisionul de gendarmi călări.

Defilarea s'a terminat la óra 1 şi a reuşit perfect. M. S. Regele şi-a esprimat mulţămirea faţă cu dl general Arion, comandantul corpului 1 de armată, pentru admirabila ţinută a tuturor trupelor.

* * *

un concert în grădina Cişmigiu. Corul era compus din 1650 elevi şi eleve dela şcólele primare şi secundare.

Concertul a reuşit pe deplin.

Liceele şi gimnasiile au făcut un concurs de *oina* (joc cu mingea) sub conducerea maeştrilor de gimnastică. La aceste jocuri a eşit învingător gimnasiul Şincai, sub conducerea măestrului dl Radu.

La sfârşit dl ministru Spiru Haret, care a asistat la joc dimpreună cu toţi funcţionari, superiori ai ministeriului de instrucţie publică, a ţinut elevilor un discurs, după care a oferit premiul ,consistând dintr'o statue dé bronz, gimnasiului învingător Şincai.

Premiul acesta va fi păstrat de gimnasiul Şincai, până la zece Maiu viitor, când se va da nou concurs.

La órele 3 s'a dat la Atheneu un mare festival şcolar. Corul era compus din 400 de elevi şi eleve a şcólelor secundare din Capitală. S'a cântat imnul regal, imnul mărirei, imnul vânătoriului şi ferendarul. Corul a reuşit de minune. La acest festival au asistat M. Sa Regele şi Alteţele Lor Regale Principii moştenitori.

* * *

Sâmbătă aḑi o sĕptămênă, a avut loc al şéptelea pelerinagiu la mormêntul marelui român *I. C. Brătianu*, a cărui scumpe osăminte sunt aşeḑate spre vecinic repaus la Florica, din apropierea capitalei Bucuresci. un tren special de 18 vagóne e dus pe cei ce onoréză memoria neuitatului bărbat de stat la Florica, preoţi, ministrii, militari, corporaţiiuni publice etc.

La órele 2 d p. s'a oficiat un parastas la mormênt de Ps. Lor episcopii *Dionisiu* al Buzeului şi *Partenie* al Dunării de jos. După serviciul religios s'a ţinul 2 discursuri festive unul din partea dlui prim-ministru *D. Sturdza* şi altul din partea dlui *D. Giani*, preşedintele senatului. Vĕduva dna *Pia Brătiauu* a primit număróse telegrame de condolenţe din tótă ţéra. Regretabil este pentru România şi pentru neamul românesc peste tot faptul, că nici după ce trebue sĕ planeze peste toţi la asemenea momente, n'a fost în stare sĕ scótă din inimi ura de partid, ceea ce a făcut, ca o parte din ţéră sĕ stee departe de o aşa festivitate. Aşa ceva n'ar trebui sĕ se întâmple căci pentru ori ce român este o datorinţă aşi manifesta stima şi recunoscinţa către umbra acelui, care a întemeiat statul român, de favorurile căruia toţi beneficiază. Ar fi timpul suprem ca pe viitor asemenea festivităţi sĕ afle pe toţi la un loc.

Scrisóre din Budapesta.

Budapesta, 22 Maiu n. 1898.

Serata literară-musicală.

Joi, în 19 l. c., s'a ţinut în reduta orăşenéscă serata literară musicală, arangiată de membrii societăţii de lectură „Petru Maior“ cu preţiosul concurs al gentilelor domnişóre Virginia Gal, Valeria Pop, Ecaterina Mezei-Câmpeanu şi Clotilda Olteanu. Serata a fost de un îndoit interes pentru noi, odatăfind-că atât de sporadic se arangiază aici petreceri de natura acésta cu tótă însemnătatea lor cea mare pentru cultura socială şi naţională, apoi fiindcă de astă-dată s'a presentat pentru prima óră după un lung şir de ani publicul românesc din Budapesta într'un numĕr mai complet, graţie programei bine întocmite şi neobositelor stăruinţe ale tinerilor Victor Păcală şi Augustin Străiţariu.

Serata s'a deschis prin o vorbire bine simţită şi cu efect rostită a presidentului societăţii „Petru Maior“ Victor Onişor, în care espune nisuinţele culturale şi naţionale ale tinerimei, îşi esprimă dorinţa, că legăturile între tinerime şi colonia română din Budapesta sĕ devină tot mai strânse, tot mai intime şi mulţumesce între puternice strigăte de „sĕ trăiască“ ilustrului domn Alexandru Mocionyi de Foen pentru bunăvoinţa de a fi primit patronatul seratei.

Abia au încetat aclamaţiunile sgomotóse şi eată cĕ tinerii tot unu şi unu sĕ urcă pe bină şi încep frumosul cuartet „Primăvara“ comp. de N. Popovici sub conducerea sigură şi precisă a clericului absolut şi studentului la facultatea filosofică Victor Păcală. Esecutarea acestei piese ca şi a tuturor numerilor următori a fost perfectă. Co- [illegible] ca e bine disciplinat, a observat cu stricteţă unitatea în timp şi ritm, a interpretat fórte corect spiritul cântărilor: a fost tainic ca şi farmecul tainic al unei seri de vară în „Cântecul de sara“, maiestos şi puternic în minunatul „Marş al cântăreţilor“.

Publicul l'a ascultat entusiasmat şi a rĕsplătit frumósele prestaţiuni cu aplause căldurόse. Laudă, d trei-ori laudă coriştilor şi destoinicului lor dirigent

Numĕrul al 3-lea din program l'a avut gingaşa d-şóră Virginia Gal, Deja prin focul mistuitorilor ochi ne-a cucerit inima şi ne-a făcut sĕ erumpem în aplause nesfîrşite. Dibăcia, cu care a esecutat la pian clasica composiţie „Fantasie Impromptu“ de Chopin ne-a răpit cu desĕvîrşire. Domnişóra Gal a fost rechemată şi necesitată, sĕ ne mai desfăteze cu o piesă. Domnişórei Gal i-s'a oferit de către tinerime un admirabil buchet de flori, de asemenea şi celorlalte debutante.

Culmea prestaţiunilor musicale a format-o însĕ fără îndoială d-şóra Valeria Pop, elevă la academia de musică din Budapesta cu Aria Gertrudei din măréţa operă Hamlet comp. de Thomas; „Flori de nufĕr“ comp. de I. Murĕşan şi „Mugnr mugurel“ comp. de George Dima. D-şóra Valeria Pop are o voce metalică, cultivată sistematic, dispune de o cântare nesilită şi predă cu minunată uşurinţă cele mai grele colorituri. Frica, desnădĕjduirea, mustrările de consciinţă a le Gertrudei, mamei nefericitului Hamlet, care a contribuit conscientă la omorîrea bărbatului ei, sunt esprimate de d-şóra Valeria Pop cu o pătrunḑătóre putere dramatică, artista dispare de pe bină şi iocul ei îl i-a adevĕrata mamă a lui Hamlet cu inima ei sfâşiată de durere, cu suspinurile ei înăbuşite şi ţipetele ei de disperare.

Perfect interpretate au fost „Flori de nufăr“ şi doina „Mugur mugurel“, măeastra composiţie a distinsului nostru artist George Dima. Jalea Românului înfăţişată prin îndiscriptibile accente a înterpretat-o pătrunzător fără de asemânare, viu au rĕsunat îi inimile tuturor duióselor cuvinte.

„Şi ne adă bine'n ţară Mugur mugurel“. —

Artista a fost frenetic aplaudată şi a trebuit sĕ repeteze întreaga doină. —

De o frumseţă rară sunt la Domnişóra Valeria Pop tonurile profunde şi partiile pianissimo. Şi întradevăr după învingerea sfielii naturale a primului debut a strălucit juvaerul de voce în întreaga s'a splendóre fascinătóre.—

O variaţie nimerită a programei a format disertaţia clericului absolut şi studentului în filosofie *Iosîf Enescu*. Autorul ara'ă în întroducere munca febrilă şi resultatele frumóse obţinute pe terenul Istoriei naţionale dela Micu, Şincai şi Petru Maior încóce, trece apoi la apreciarea víeţii şi operelor lui Petru Maior stăruind cu suces asupra tuturor momentelor principale din viaţa lui, aşa asupra timpului petrecut în Roma, luptelor cu episeopul Blajului Bob şi periodul de revisor al biblioteci din Buda, periꞏod mănos în opere stientifice şi literare. Aci a dat publicităţii

„Istoria pentru îneeputul Românilor în Dacia“, carea a făcut epocă în istoria neamului nostru, având o înfluenţă osebită asupra scriitorilor români până în timpurile cele mai nóuă. Petru Maior urmând esemplul vechilor cronicari, arată Românilor umiliţi şi fără consciinţă de rasă mulţimea şi puterea or, falnica origine şi drepturile lor la acest pământ locuit din vechime de Români, apărat şi îngrăşat cu sângele moşiilor şi strămoşilor nostri. Mai amîntesce autorul „Istoria bisericească şi colecţiunea de predici a lui Petru Maior şi încheiă apoi cu un cald apel la adresa tinerimei române, ca sĕ stimeze pe bărbaţii mari ai naţiunei şi sĕ se inspire de ideile generóse şi de sentimentele lor curate —

Dl. Enescu are o peană desteră, ne a dat o lucrare succeasă şi ca fond şi ca stil. De órece însă autorul a fost bolnav, cetirea a efeptuit-o tinĕrul jurist Candid David, fiind ascultat cu atenţiune generală.

Poesia română ş-a aflat o interpretă abilă în Domnişóra Ecaterina Mezei-Câmpeanu. Domnia Sa a declamat cu sentiment şi pricepere „Poiana fermecătore, de V. Alexandri. I-s'au făcut sgomotóse ovaţiuni.

Au urmat apoi conform programului „Ilustraţiunea română“ rhapsodie de C. Karras, esecutată la pian degentita Dşóra Clotilda Oltean. Domnişóra Olteanu ş'a deslegat greaua sarcină cu prefectă acurateţă. Publicul răpit de frumseţa ariilor româneşti a ajuns în adevărat estas de însufleţire când a întonat „Resunetul“ lui Andreiu Mureşanu, esprimând aci o duiósă tânguire aci vuetul uraganului pustiitor.

Un vifor de aplause a rĕsplătit admirabila prestaţiune. Domnişóra Oltean reclamată de mai multe ori pe bină, ne-a mai delectat cu un fermecător poutpuri de doine hore şi sârbe românesci. Nouele tunete de aplause au dovedit splendid, că Domnişóra Olteanu pelângă esecuţiunea adevărat artistică a întrupat şi sentimentul comun, au dovedit că numai musica naţională are viitor la noi. Numai desvoltarea ei ne va asigura şi un loc de cinste în arta universală·

Mult haz a produs Dl Simion David cu predarea monologului comic „Musca“ îmitaţiune după La Mouche. Domnul David are un bun talent comic şi de astadată nu i-am putea face altă observare, decât dór aceea, că nestăpânind pe deplin textul a spus cam prea multe dela sine.

In fine a mai urmat o piesă de cor apoi am grăbit cu toţii în sala de dans, unde mândre coconiţe şi tineri sprinteni au încins un vesel joc românesc. Inceputul l'a făcut o dragă de Ardeleană jucată cu foc şi pasiune de tinerimea electrisată la auzul ariei românesci. Dintre jocurile naţionale s'au mai dansat Hora, Sârba şi Romana.

La masa urmată în decursul pausei s'au esecutat numai piese românescii doine şi hore, sârbe şi ardelene fiind ascultate cu deosibită atenţiune şi entusiasm. Disposiţia la masă ş'a dat prisosul ei în toaste. Şirul l'a la începutul Dl. Victor Onişor, închinând între uralele tuturor pentru Ilustritatea Sa. Dl. Alexandru Mocionyi de Foen patronul seratei; între alţi au mai toastat simpaticul tinăr Manea pentru sexul frumos şi în deosebi pentru eroinele zilei: gra_ țiósele Domnișóre debutante, ear Dl. Victor Păcală des întrerupt de furtunóse aplause pentru publicul de față. Noi nu ne-am făcut decât datorința, zice oratorul, — Domniavóstră a-ți presentat mai mult, căci v-ați jertfit partea cea mai bună a ființii D-Vóstre: căldura inimií bunăvoința și iubirea, ne-ați arătat prin cuvênt și faptă, cum să iubește o causă sfântă, cum să promovează scopuri culturale. Mě închin părții alese a inteligenții din loc, care neînfrântă și conștientă e de datorințele sale față de neam.

Astfel continuă oratorul și arată prin cuvinte alese cu câtă mulțumită e îndatorată societatea de lectură publicului de față pentru concursul moral și material, ce i-l'a dat întotdéuna. Apostrofézǎ apoi pe cei-ce stau apatici la o parte, letargici și inconscienți de înalta misiune, ce o au aici, în acéstă mare de elemente străine nóuă. Speră, că acéstă manifestațiune va da de minciună faimele infecte, ce circulă aici despre societatea „Petru Maior“ și va fi menită, a reclama la consciință națională și pe cei slabi de ânger, tineri și bětrâni deopotrivă.

După pausă s'a continuat jocul voios și animat pănă în zorile zilei.

Dintre publicul numěros mi-a succes a însemna pe Ilustritatea Sa dl Alexandru Mocionyi de Foen, pe ilustrii domni: Mezei-Câmpeanu, jude la curie și familia, Frâncu jude la curie și familia, Iosif Pop, jude la curie, Vincentie Babeș, Athanasie Cimponeriu și familia, de Manno, Baron Pop, Florentin Mihalyi, deputat dietal, Dr. Dimitreanu și familia, Bogoevici, locotenentul Bența, Rădulescu și familia, ér din provincie pe dl Iustin Ardeleanu, redactorul Vulturului și Dr. Vuia; pe stimabilele dómne. Grama, Pop, Surdu, Orz și Farchescu, ér din provincie D-ra Brediceanu, Ardeleanu, Gal; și în fine pe grațiósele d-șóre Pop, Cimponeriu, Mezei Câmpeanu, Surdu, Farchescu, Bogdan, și d-șóra Ardeleanu dela Timișóra în mândrul costum național.

Astfel a decurs serata arangiată de societatea de lectură „Petru Maior“, reușită fiind atât din punct de vedere moral cât și material.

Prestigiul societății s'a ridicat, tinerimea și publicul român din loc a avut ocasie, de a se cunósce mai bine unii pe alții, de a pune basa legăturilor seciale mai intime.

De i ar urma altele multe cu același succes.

Incheiând aș observa, că nu sunt la loc schimbările în programă, după-ce acésta s'a tipărit odată, ér membrii mai bětrâni ai tinerimei studióse sě binevoiască a manifesta mai mult interes față de causele comune și a nu se mai presenta la o astfel de petrecere în numěr de abia unu, doi.

Corespondentul.

Producțiunea „Reuniunei sodalilor rom. din Sibiiu.

In presența unui frumos public a decurs Sâmbătă séra in 10 Maiu v. producțiunea „Reununei sodalilor români din Sibiiu“ în sala cea mare dela „Gesellschaftshaus“.

Ca și în trecut, așa și de astădată „Reuniunea sodalilor români“ a dat dovedi, că este o reuniune bine organisată și că nobilul scop ce'l urmăreste este: desvoltarea întelectuală prin lectură potrivită capacității lor și stimularea simțemintelor naționale prin dese conveniri.

Conducătorii reuniunii pot fi mulțămiți cu succesele obținute.

Conform programului anunțat prin diare sodalii nostri au esecutat 9 cântări; dintre aceste: 4 corul bărbătesc 2 corul micst, 2 numai corul de dame și 1 solo de tenor. Tóte aceste cântări a fost esecutate cu cea mai mare acuratețǎ și interpretate într'un mod destul de fidel, dovadă aplausele furtunóse, cu care au fost răsplătiți coristii. Cu deosebire a plăcut fórte mult punctul 6 din program „*Bubue tunul*“ cântec ostășesc, potrivit cu timpul în care trăim, esecutat de un grup de clerici din seminariul „Andrian“, care a secerat dese și furtunóse aplause așa încât au fost siliți a mai cânta alte dóuě cântări afară de program.

A urmat apoi partea a dóua din program: „Nu te juca cu dracu“ comedie intr'un act de I. Negruzzi. D-șórele *Maria Costea* și *Paraschiva Rempold*, 'și-a interpretat partia lor intr'un mod vrednic de laudă. A produs mult haz, în publicul ascultătoriu, domnul *Demetriu Axente*, în rolul lui Zarzavat, vĕtaf. Domnia-sa are o deosebită aplicare în predarea și interpretarea rolurilor comice. Nu mai puțin a plăcut dl *** în rolul lui Berbeceanu. (Așa! Ce mai ascundi? dl *Poponea* cunoscut publicului nostru, ca bun interpretor al rolurilor seriόse), apoi dnii *Vasilie Medrea* și *Teodor Cristea*.

Ar mai rĕmânea sĕ ne dăm sémă despre esecutarea punctului 4 din program. Aici trebue se observ, că comitetul reuniunii n'a fost cu destulă atențiune întru alegerea solistului. Nu voesc prin acésta se detrag absolut nimic din meritul dlui Ioan Stanciu, d-sa are o voce de tenor destul de bună, e o putere bună în cor și după un esercițiu de mai mulți ani se va putea presenta și ca solist, însĕ deocamdată nu a satisfăcut așteptărilor.

Fiind astfel programul exhauriat, a urmat partea ultimă a petrecerei ori mai bine dis partea veselă, jocul. Petrecerea s'a început cu hora și s'a continuat cu cea mai mare însuflețire pănă în zori de di.

De încheiere voiu sĕ amintesc, că atât spriginul moral cât și material a fost pe deplin mulțămitor.

Flo-Richè.

Academia Română.

Institutul Otteteleșanu.

Publicațiune.

Cu începerea viitoriului an școlar 1898 — 1899 se vor primi cinci-spre-zece eleve în Institutul de fete dela Măgurele fundat de Ioan Otteteleșanu și înființat de academia Română, sub înaltul Patronagiu al M. S. Regelui, cărora li-se vor da, conform dispozițiunii testamentare a rĕposatului fundator, o creștere casnică și instructiunea cuvenită unei „bune mame de familie‘ fără pretențiuni sau lux“.

Cursul va fi de 5 ani, în timpul cărora elevele vor avea toată întreținerea în Institut.

Sunt admise în Institut copile născute din părinți români săraci pe deplin sănătoase, cari până la 5 August 1898 au împlinit 11, dar încă nu 14 ani, au pregătirea ce se dă în școalele primare din România și au obținut la terminarea cursului primar cel puțin media 6.

Douĕ surori sau douĕ vere primare nu pot fi admise în Institut.

Părinții aspirantelor ori representanții legali ai acestora au să trimită — până la 5 August 1898 — cererile însoțite de act de naștere, act de vaccină, act de paupertate și atestat școlar despre terminarea claselor primare, la Academia Română (calea Victoriei Nr. 135), pentru Comisiunea Fundațiunii Otteteleșanu, care, examinând actele și luând informațiunile, ce va crede de cuviință, va dispune, ca coucurentele, ce îndeplinesc condițiunile mai sus precisate să fie supuse la un examen de primire, prin care se va constata gradul de pregătire în ceea ce privește cetirea și scrierea, analisa etimologică și cea sintactică, cele patru operațiuni, geografia și istoria țĕrilor Române.

Concurentele cari nu sunt din România se admit fără examen de primire, în virtutea atestatelor obținute în școalele similare din patria lor, și au să trimită la Academia Română, tot până la 5 August, cererile însoțite și de atestat medical.

Resultatele examenului se vor supune dimpreună cu toate acteie, printr'un raport, Augustului Protector al Academiei Române, Maiestății Sale Regelui, căruia îi aparține a decide în privința primirii.

Examenele se vor face în localul Academiei la 9 Septembre 1898.

Nr. 148 — București, 5 (17) Maiu 1898.

Convocare.

Societatea pentru crearea unui fond de teatru național român își va ținea adunarea sa generală din ăst an în orașul Hațeg, în dilele de Dumineсă și Luni în 24 Maiu (5 Iunie) și 25 Maiu (6 Iunie) a. c. cu următórea

Programă:

I. Diua primă în 24 Maiu (5 Iunie) Dumineсă.

1. Președintele va deschide adunarea generală la 10 óre a. m.
2. Sĕ aleg 2 notari pentru ședințele adunării.
3. Secretarul va ceti raportul comitetului societății asupra lucrării sale dela adunarea generală din urmă.
4. Sĕ alege o comisiune de 5 membri pentru propuneri și raportul comitetui sĕ predă acestei comisiuni spre examinare.
5. Casarul societății va ceti raportul despre starea cassei cu sporul dela ultima adunare încóci și peste tot despre averea societății.
6. Sĕ va alege o comisiune de 5 membri pentru examinarea raportului cassarului.
7. Sĕ va alege o comisiune de 5 membri, cari în înțelesul §. 4 din statutele societății vor câștiga membri fundatori, ordinari și ajutători pentru societate.
8. Sĕ vor ceti discursuri corĕspundĕtóre scopului societății, sau de altă materie literară, ce sunt a sĕ însinua președintelui înainte de adunare.
9. Președintele închide adunarea

II. Diua a dóua 25 Maiu (6 Iunie) Luni.

1. Președintele descside ședința și protocolul ședinței precedente sĕ va ceti și autentica.
2. Raportul comisiunii pentru câștigarea membrilor noi.
3. Raportul comisiunii asupra socotelilor cassarului.
4. Raportul comisiunii asupra raportului comitetului societății și însinuarea propunerilor în interesul fondului.
5. Sĕ va decide locul și diua adunării generale pentru anul 1898.
6. Abdicerea comitetului și alegerea noului comitet pentru alt period de trei ani.
7. Sĕ va alege o comisiune de 3 membri pentru autenticarea protocolului din ședința II.
8. Președintele va închide adunarea.

Învitam la acéstă adunare generală a societății pentru crearea unui fond de teatru național-român pe toți membrii fundatori, ordinari și ajutători ai acestei societăți, precum și pe toți binevoitorii ei și sprijinitorii culturei românesci.

Din ședința comitetului ținută în Brașov la 14 (26) Aprilie 1898.

Iosif Vulcan m. p. — *Vasile Goldiș* m. p.
președinte. — secretar.

Noutăți.

Alegere de protopretor. Suntem informați că Mercuri a foct ales d-l pretor N. Urdea, de origine din *Tohanul nou* de protopretore în Bran, comitatul Făgărașului.

* * *

Archieducele Leopold, fiiul mai mare al Alteței Sale Archieducelui Reiner viceregelui de odinióră al Veniției, a murit în 24 Maiu n.

* * *

Serbarea Alexandri in Cernăuț, a decurs în 19 Maiu n. cu însuflețire. Au asistat óspeți distinși, între cari Ex. metropolitul Arcadiu, vicariul V de Repta, mareșalul Lupul. Directorul gimnasiului de stat Klauser deschide sĕrbarea cu o vorbire germână. Profesorul Ioan Bumbac ține un discurs festiv despre Alexandri. Studenții cântă și declamézǎ poesii de Al. La declamare s'au distinși și străini ca Taber, Orenstein, Reiss (fiul viceprimariului) Grünberg etc. esprimând o românéscă curată.

* * *

Sĕrbătorirea lui Mickiewics. Marele și popularul poet polon Mickiewicz Dumineca trecută a fost sĕrbătorit în mod deosebit de locuitorii Lembergului, fără deosebire de partid. In biserica rom. cath. și greco.-cath. s'a celebrat liturgie festivă, până chiar și în sinagoga jidovéscă a fost serviciu divin festiv. Cortegiul festiv traversând stradele splendid împodobite a mers spre piața „Maria“, unde s'a pus pétra fundamentală pentru monumentul lui Mickiewicz. Séra orașul a fost iluminat și teatrul național a dat o representație de gală.

* * *

Creștini omoriți. Din Salonichi sĕ vestește, că arnăuții au ucis mai mulți creștini fruntași, deși iarde-ele sultanului opresc strict rĕsbunarea. Pașa Kiazon dela Scutari a primit însĕ ordin ca sĕ prindă criminalii și sĕ-i transpórte la Constantinopol.

* * *

Sinaia. Zilele acestea s'a depus pe biuroul Camerei un proect de lege prin care Eforia spitalelor civile este autorizată de a acorda firmei Lammeyer din Germania, concesiunea iluminărei cu electricitate a orașului Sinaia.

* * *

Patrioții—îngrijați. „Magyaország“-ul dela 24 Maiu n. publică un articol subscris de un anumit Kovács József, în în care'l asigură pe guvernul ungar, că dacă va interdice scólelor române din Ungaria de a mai primi ajutoriu dela guvernul din România, atunci acei bani destinați pentru școlele române de dincóce, vor ajunge în mâna „agitatorilor valachi“ și prin acésta le va da posibilitatea de a agita contra statului ungar fățiș, ceeace până acum o făceau pe ascuns.

* * *

Domnul Iules Brun a ținut Marți séră 17 Maiu la Société geographique de France cea d'intâiu dintre conferințele ce făgăduise.

Conferențiarul a vorbit de astă dată despre Ardél, înaintea unui public numeros. Succesul domnului Brun a fost fórte mare și conferențiarul a fost des aplaudat.

Domnul Jules Brun a schițat istoria și geografia Ardealului și minunate proecțiuni electrice au permis asistenților să admire vederi de case, costume, etc., din Ardél. Domnul Jules Brun cere Franței să acórde simpàtiile ei Românilor de dincolo, care sunt amenințati a nu mai vorbi dulcea lor limbă.

* * *

Invitare la maialul elevilor dela școla conf. gr.-or. din Zlatna ce se va ținea Dumineсă în 17/29 Maiu a. c. Prețul de întrare: de persónă 1 cor., venitul curat este destinat în favorul școlei. Zlatna, în 6/18 Maiu 1898. Comitetul aranjator. Suprasolvirile se primesc cu mulțumită și se vor cuita pe cale ziaristică.

Programa.

1. La 1 óră și ½ d. a. escursiune facută în așa numita livade „Plaiul lui Traina cu musica nr. I. din Abrud.
2. La 7 óre séra reîntórcere în pavilonul dela „ospătăria comunală“, unde petrecerea se va continua.

NB. Pentru viptuale în numita livade P. T. public este rugat a se îngriji, ear' séra de beuturi bune și cină se îngrijește ospătarul.

* * *

Mare catastrofă în Praga. In apropiere de cheiul Polachi din Praga s'a întêmplat în sĕptĕmâna trecută o mare catastrofă, căreia au căzut jertfă vre-o 15-20 ómeni. O corabie cu vapor aștepta în port îmbarcarea publicului spre a pleca mai departe. Intr'aceea cazanul a esplodat cu atâta putere, în cât trupul unui băiat a fost aruncat în aer până la al doilea etagiu al unui case din apropierea cheiului. La tunetul esplodărei s'a adunat la fața locului mare mulțime de public chiar și locoțitorul Coudenhove împreună cu seful poliției a grăbit la locul nenorocirei, ear' miliția scósă spre a mântui ce e de mântuit căuta prin valurile Moldvei după cadavrele nenorociților. Cercetările au eruat, că băiatul care fusese aruncat în aer de puterea esplosiunei, e băiatul de 7 ani al orologierului Schreiber, care împreună cu tatăl sĕu stătea pe partea primă a corabiei, de unde explosia l'a aruncat în aer, sfâșiindu-'i trupul ear' tatălui sĕu retezându-i capul.

Din valurile Moldvei soldații scoteau coaste, plămîni, mâni, picióre, și alte părți din trupurile nenorociților. S'a constatat până acum, că cinci inși și-au perdut viața, zece inși au primit răniri grave, ear' alții au scăpat cu răniri mai puțin periculóse. Spre norocire, cazanul a esplodat înainte de a se fi îmbarcat toți pasagerii, cari cu sutele așteptau să capete loc pe corabie. In momentul esplodărei se aflau îmbarcați numai 20 — 30 de inși.

Poșta redacțiunei.

I. C. Bucuresci De sigur va fi esistând și în România un șematism militariu, in care poți afla pe toți oficerii in funcțiune. Fii bun comunică-ne adresa lui *Constatin Șaguna*, acum probabil colonel.

St. F. in *S.* Necetind lucrarea nu ne putem pronunța dar cu greu ținem de publicabilă o temă făcută in graba ca student.

Ioan Branga Orăștie Sĕ facă ceresce și va vedea resultatul. Inainte nu poți ști. —

Damasturi de mătase 75 cr. până la **fl. 14.65** de metru — precum și **mătase Henneberg** négră, albă și colorată dela **45 cr.** până la **fl. 14.65** de metru — în cele mai moderne țesături, colori și dessinuri *Se espedéză la particolari franco și liberi de vamă. Mostre cu întórcerea postei.* **Facricele de mătase G. Henneberg** (*lif. de case ces. reg.* **Zűrich.** [11] 3

Nr. 195—1898. [66] 1—3

Edict de licitațiune.

Edificarea unei șcóle nóuă de pétră în comuna bisericéscă Mesterhaza protopresbiteratul Reghinului, se va da în intreprindere cu licitațiune minuendă în 7/19 Iuniu a. c. Licitațiunea se va efeptui la oficiul parochial din numita comună.

Prețul de strigare e fl. 2400. Licitanții vor depune un vadiu de 10% din prețul de strigare. Condițiunile detaiate se pot vedé la oficiul parochial gr.-or. al Mesterhazei, asemenea planul și preliminarul de spese.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Reghinului.

Reghinul-săsesc, 1/13 Naiu, 1898.

In conțelegere cu comitetul parochial:

Galacteon Șagău,
prsbiter.

Se află de vêndare
Portretul
Exelenției Sale, Înalt Preasânțitului Domn
Miron Romanul,
Archiep. și Metropolit.
Prețul fl. 1.—
Librăria Tipografiei archidiecesane,
Sibiiu.

Din ori-ce *librărie se póte procura* scrierea premiată a consilier. în med. *Dr. Müller,* apărută în a 30-a edițiune despre
sistemul nervos
și
sexual turburat.
Espediție franco pentru 60 cr. în mărci postale.
Curt Röber,
[5] 17—49 Braunschweig.

Mersul trenurilor pe liniele orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Maiu 1898.

Budapesta — Predeal

Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat		Tr. de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren accelerat.	Tren de persóne
10.—	8.45	—	8.45	2.10	pl. Viena sos.	1.50	1.50	1.50	7.20	6 20
8.30	2.15	2.55	5.45	9.15	**Budapesta**	5.45	7.50	7.10	1.50	6.20
11.21	4.16	6.52	9.02	11.12	**Szolnok**	2.24	5.39	3.37	11.44	3.35
1.33	5.48	—	11.33	12.47	P. Ladány	12.03	4.03	1.19	10.06	1.34
3.42	7.07	—	1.48	2.11	sos. Oradea-mare pl.	—	2.38	11.04	8.43	11.32
3.58	7.14	—	2.06	2.18	pl. sos.	—	2.31	10.44	8.38	11.17
4.38	7.43	—	3.03	2.50	Mező Telegd	—	2.01	10.07	8.11	10.42
5.20	8.18	—	3.45	3.26	Rév	—	1.34	9.30	7.47	10.08
5.43	—	Tren micst	4.06	—	Bratca	Tren micst	—	9.10	—	9.50
6.31	9.06	2.52	4.53	4.16	Ciucia	5.39	12.52	8.32	7.09	9.19
7.16	9.37	3.51	5.32	4.52	Huiedin	4.50	12.20	7.54	6.40	8.37
8.06		5.05	6.24	—	Ghîrbĕu	3.05	—	6.54	—	7.37
8.33	10.37	6.14	6.59	5.55	sos. Cluș. pl.	2.10	11.01	6.13	5.23	7.—
8.48	11.10	—	8.40	6.11	pl. sos.		10.46	5.24	4.35	6.45
9.05	11 27	—	9.09	6.27	Apahida	—	—	5.02	4.14	6.27
10.12	12 30	—	10.40	7.27	**Ghiriș**	—	9.24	3.47	3.01	5.18
10.42	12.57	—	11.25	7.50	**Cucerdea**	—	8.54	3.06	2.25	4.43
11.01	1.09	—	11.49	—	Uióra	—	--	2.49	2.08	4.27
11.09	1.16	—	11.59	—	Vințul-de-sus	—	—	2.41	2.—	4.20
11.31	1,36	—	12.29	8.16	Aiud	—	8.23	2.17	1.38	3.59
11.48	1.54	—	12.55	8.32	sos. Teiuș. pl.	—	8.06	1.55	1.17	3.38
12.24	—	—	1.30	8.37	pl. sos.	—	8.00	1 29	—	2.59
12.53	—	—	2.07	—	Crăciunel	—	—	12.55	—	2.33
12.57	—	—	2.29	9.10	Blaș	—	7.29	12.34	—	2.16
1.11	—	—	3.11	9.31	Micăsasa	—	7.08	11.55	—	1.44
1.58	—	—	3.31	9.43	sos. Copșa-mică pl.	—	6.56	11.34	—	1 25
2.13	—	—	3.46	9.45	pl. sos.	—	6.54	11.14	—	1.01
2.32	—	—	4.08	9.59	Mediaș	—	6.41	10.55	—	12.45
3.04	—	—	4.45	10.23	Elisabetopole	—	6.20	10.24	—	12.16
3.40	—	—	5.27	10.51	Sighișóra	—	5.53	9.45	—	11.40
4.03	—	—	6.12	11.12	Hașfalĕu	—	5.33	9.13	—	11.17
5.35	—	—	7.58	12.26	Homorod	—	4.27	7.44	—	10.03
6.13	—	—	8.36	12.58	Ágostonfalva		3.53	7.02	—	9.22
6.42	—	—	9.09	1.16	Apața		3.37	6.37	—	8.58
7.16	—	—	9.40	1.35	Feldioara	Circuléză numai Vineri	3.16	5.58	—	8.27
8.—	Tren acceler.	—	10.25	2.09	sos. Brașov pl.		2.45	5.08	—	7.48
—	11.—	—	—	2.19	pl. sos.	6.58	2.18	—	—	—
—	12.26	—	—	3.01	Timiș	5.57	1.42	—	—	—
—	1.11	—	—	3.31	Predeal	5.11	1.12	—	—	—
—	8.15	—	—	9.10	sos. Bucuresci pl.	—	9.10	—	—	—

Ghiriș — Turda

Tren de povară	Tren mixt	Tren de povară	Tren mixt		Tren mixt	Tren de povară	Tren mixt	Tren de povară
7.33	11.—	5.—	10.21	**Ghiriș**	5.05	10.30	3.20	9.12
7.55	11.22	5.22	10.43	**Turda**	4.45	10.10	3.—	8.52

Sibiiu — Cisnădie

—	5.30	2.15	8.25	Sibiiu	7.10	3.55	10.04	—
—	6.06	2.51	9.08	Cisnădie	6.36	3.21	9.30	—

Brașov — Zernesci

Tren micst	Tren micst				Tren micst	Tren micst
8.35	3.—	9.15	pl **Brașov** sos.	6.49	1.32	8.34
9.02	3.18	9.30		6.34	1.17	8.19
9.37	3.54	9.56	Cristian	6.01	12.51	7.57
9.57	4.14	10.07		5.51	12.41	7.47
10.17	4.34	10.27	Tohan. vechiu	5.30	12.15	7.30
10.28	4.45	10.38	sos. **Zernesci** pl.	5.20	12.05	7.20

Simeria (Piski) — Hunedóra

6.15	11.53	4.25	10.28	**Simeria**	4.48	10.25	2.55	8.34
6.38	12.12	4.48	10.46	Cerna	4.32	10.05	2.39	8.14
7.13	12.38	5.23	11.12	**Hunedóra**	4.08	9.38	2.15	7.45

Brașov — Chezdi-Oșorheiu

5 19	8.50	—	3.15	**Brașov**	8.25	1.51	—		6.48
5.53	9.33	—	3.50	Prejmĕr	7.55	1.21	-		6.10
6.35	10.31	—	4.34	Sepși-S.-Georgiu	7.04	12 15	-		5.06
8 03	12.33	—	6.05	Covasna	5.43	11.08	—		3.28
8.53	1.37	—	6.50	**Kezdi-Oșorheiu**	4.58	10.22	—		2.27

Murĕș-Ludoș — Bistrița

4.—	9.10	—	4.20	—	Murĕș-Ludoș	6.48	7.21	—	--	—
6.44	12.39	—	—	—	Țaga-Budatelic	—	4.50	—	—	9.40
9.5	4.55	—	—	—	Bistrița	—	1.16	—	—	5.55

Budapesta — Arad — Teiuș

	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne		Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren micst
—	—	10.—	8.45	—	pl. Viena sos.	6.20	7 20	—	—	—
—	—	8.10	1.55	10.—	**Budapesta**	7.20	1.10	6.10	—	—
—	—	10.56	3.49	1.00	**Szolnok**	4.14	11.19	2.49	—	—
—	—	3.55	6.52	6.05	sos. Arad pl.	11.20	8.18	9.35	—	—
—	2.04	4.30	7.02	6.35	pl. sos.	10.50	8.08	8.55	6.59	—
—	2.18	4.42	—	6.46	Glogovaț	10.38	—	8.43	6.46	—
—	2.48	5.03	—	7.06	Gyorok	10.14	—	8 22	6.17	—
—	3.04	5.14	—	7.16	Pauliș	10.—	—	8.10	6.—	—
—	3.19	5.35	7.46	7.29	Radna-Lipova	9.45	7.28	7.54	5.34	—
—	3.58	5.57	—	7.55	Conop	9.15	—	7.22	5.06	—
—	4.16	6.13	—	8.11	Bêrzava	8.57	—	7.05	4.48	—
—	5.04	6.58	8.46	8.51	Soborșin	8.15	6.34	6.25	4.—	—
—	—	7.27	9.04	9.19	Zam	7.41	6 08	5.50	—	—
—	—	7.53	—	9.43	Gurasada	7.16	—	5.23	—	—
—	—	8.08	9.27	9.59	Ilia	7.06	5.45	5.13	—	—
—	—	8.26	—	10.17	Branicica	6.43	—	4.49	---	—
—	—	8.52	9.53	10.42	Deva	6.20	5.19	4.27	10.52	—
—	—	9.06	10.19	11.11	**Simeria** (Piski)	6.05	5 08	4.12	10.35	—
—	—	9.52	10.37	11.35	Orĕștia	5.19	4.36	3.33	9.51	—
—	—	10.16	—	11.56	Șibot	4.55	—	3.13	9.27	—
—	—	10.40	11.07	12.21	Vințul de jos	4.34	4.08	2.53	9.03	—
—	—	11.01	11.18	12.34	**Alba-Iulia**	4.11	3.57	2.28	8.47	—
—	—	11.30	11.40	1.05	sos. **Teiuș** pl.	3.43	3.33	2.—	8.11	—

Budapesta, gara de vest — Orșova — Verciorova

Orient. Espres	Tren de persóne	Tren accelerat	Tren de persóne	Tren accelerat		Tren de persóne	Tren de persóne	Orient. Espres	Tren accelerat	Tren de persón.
7.36 Sâmb.	11.—	9.05	9.35	4.—	pl. Viena sos.	5.55	6.30	7.10	6.30	6.35
12.—	8.30	2.30	7.—	10.35	pl. **Budapesta** sos.	7.15	11.05	12.50	1.25	6.50
5.05	—	8 21	7.28	—	sos. Timișóra pl.	7.54	7.—	7.46	7.50	—
5.15	—	8.22	7.30	—	pl. sos.	7.40	6.54	7.45	7.42	—
—	—	10.29	10.32	—	Caransebeș	5.15	4.10	6.02	5.37	—
9.08	—	12.30	1.09	—	Băile Herculane	2.37	—	3.45	3.27	—
9.47	—	1.20	2.39	—	**Verciorova**	12.50	—	2.45	2.18	—
6.55	—	11.40	5.50	—	Bucuresci	11.40	—	7.—	5.50	—

Cucerdea — Oșorheiu — Reg. săs.

—	2.30	8.10	3.11	10.59	**Cucerdea**	7.42	2.38	8.35	12.42
—	3.19	8.51	3.52	11.40	Ludoș	7.04	2.—	7.47	11.54
—	5.15	10.30	5.29	1.15	**Oșorheiu**	5.30	12.25	5.50	9.54
—	5.22	10.42	5.39	—		—	9.—	5.04	9 35
—	6.51	12.16	7.17	—	**Reghinul-săs.**	—	7.39	3.30	8.05

Copșa-mică — Sibiiu — Avrig — Făgăraș

	Tren de povară	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren micst		Tren micst	Tren de persóne	Tren de persóne	Tren de povară	
—	4.43	2.20	11.25	7.10	pl. **Copșa-mică** sos.	9.32	12.35	6.25	3.25	—
—	5.17	2.50	11.52	7.41	Șeica mare	9.06	12.11	6.02	2.55	–
—	6.02	3.28	12.29	8.21	Lómneș	8.34	11.32	5.32	2.20	—
—	6.27	3.57	12.48	8.50	Ocna	8.08	11.01	5.07	1.50	—
—	7.04	4.19	1 20	9.15	sos. **Sibiiu** pl.	7.41	10 30	4.40	1.21	—
–	circul. numai Marți și Vineri	4.30	2.00	—	p. sos.	7.33	8 57	—	circul. numai Marți și Vineri	–
—		4.42	2.13	—	Șelimber	7.21	8.45	—		—
—		5.00	2.32	—	Veștem	7.03	8.25	–		—
—	—	5.22	2.51	—	Tălmaciu	6.44	8.04	—	—	—
—	—	5.42	3.19	—	Șebeșul sup.	6.19	7.35	—	—	—
—	--	6.15	3.59	—	Avrig	6.01	7 15	—	—	—
—	—	6.35	4.22	—	Porumbacul inf.	5.28	6.40	—	—	—
—	—	7.00	4.50	—	Cârtișóra	5.05	6.13	—	—	—
—	—	7.19	5.10	—	Arpasul inf.	4.55	6.02	—	—	—
—	—	7.39	5.33	—	Viștea inf.	4.27	5.32	—	—	—
—	—	7.49	5.44	—	Beșimbav	4.16	5.14	—	—	—
—	—	8.09	6.06	—	Sâmbăta inf.	4.01	4.57	—	--	—
--	—	8.34	6.35	—	sos. Făgăraș pl.	3.32	4.25	—	—	—

Arad — Timișóra

—	6.20	11.56	5.—	**Arad**	10.43	3.44	10.55	—
—	7.08	12.42	6.14	Vinga	9.47	3.01	10.11	—
—	8.01	1.35	7.39	**Timișóra**	8.25	2.—	9.10	—

Simeria (Piski) — Petroșeni — Lupeni

11.—	6.10	11.48	4.00	**Simeria**	4.25	11.47	8.29	3.45
12.43	7 31	1.09	5.46	Hațeg	2.58	10.19	7.18	2.24
12 48	9.55	3.57	8.47	**Petroșeni**	12.01	7.24	5 08	11.46
5.14	10.20	4.12	—.—		8.40	—	4.54	9.15
6.20	11.32	5.18	—.—	Vulcan	7.48	—	3.56	8.23
6.40	11.55	5.38	—.—	**Lupeni**	7.15	—	3.21	7.50

Sighișóră — Odorheiu

—	—	3.22	11.08	Sighișóră	9.51	—	5 32	—
—	—	6.20	1.59	Odorheiu	7.15	—	3.—	—

Notă: Órele însemnate în stênga stațiunilor sunt a se ceti din sus în jos cele însemnate în drépta de jos în sus. Numerele cele grase însémnă órele de nópte.

Redactor prov. **Dr. Elie Cristea.**

Editura și tiparul tipografiei archidiecesan.

Nr. 54. Sibiiu, Marți 19/31 Maiu 1898. Anul XLVI.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

16 Iuniu.

Marți, în 16 Iuniu al anului acestuia, se împlinesce un pătrar de veac, de când fericitul și neuitatul archiepiscop și metropolit *Andreiu* baron de *Șaguna* s'a despărțit pe veci de turma sa, pe care atât de mult a iubit-o și pentru care atât de mult a muncit, — dându-și nobilul sĕu suflet Celui de sus în reședința archiepiscopéscă din Sibiiu la órele 6 după amédi încungiurat de cei mai deaprópe ai sei, de membrii Consistoriului archidiecesan, pe cari i-a lăsat în cea mai adêncă jale; ér rĕmășițele pămêntesci și-le-a încredințat mormêntului, ce însuși 'și 'l-a designat în fruntașa nóstră comună *Reșinari*.

Loc ales, loc de pelerinagiu, pentru tot Românul ortodox a devenit acéstă comună. Marele archiereu a distins-o prin mormêntul seu de sigur pentru tăria în credința strămoșéscă, pentru înfocatul ei ortodoxism, pe care nici gróza tunurilor dușmane legii nóstre nu l'au putut înfrica, nici înfrânge. In mijlocul unor așa fii probați a credut Șaguna, că vor odihni mai în liniște și mai în pace prețiósele lui oseminte, cari pentru ortodoxismul neamului român au ostenit și alergat în tótă viața lui.

Dar și dumnedeéesca provedință a lucrat aici, ca Rĕșinarii să fie *Meca* neamului ortodox român, căci acolo aflăm cele mai grăitóre simbóle ale trecutului și presentului nostru, din compararea cărora putem scóte isvóre de însuflețire, de speranțe într'un viitor mai fericit.

Nicì o carte, scrisă de mână și peană ori cât de măéstră, nu e în stare sĕ ne spună mai fidel, ce eram noi Românii ortodocși numai la începutul acestui veac? ca și modesta și sărĕcăciósa casă, care forma odinióră reședința archiereului ortodox, dar atunci încă de neam sêrbesc.

Nu esistă esemplu mai bun ca și acéstă residență-colibă, care sĕ indice mai cu elocuență urmările triste, ce pot ajunge un neam, în sinul căruia secularilor dușmani le a succes a vîrî sĕmênța desbinării, și a rumpe cu cele mai meschine mijlóce o considerabilă parte din corpul națiunii, reducêndu-i astfel forța și vênjoșia, cu care a resistat celor mai barbare invasiuni, făcêndu-le se trécă preste ea, ca și apa vecinic călĕtóre preste pietrile înțepenite și nepăsătóre.

In jurul acestei sĕrăcii se învîrte istoria suferințelor bisericei nóstre dela unația de tristă amintire până la primele decenii ale veacului present; ér de altă parte pe faptele, ce ni-le reamintesce mormêntul celui mai glorios archiereu al nostru sĕ întemeiază tăria nóstră presentă și speranța în viitor.

Acest mormênt ne arată, că am aflat har la Dumnedeu și acesta nu ne-a lăsat sĕ cădem jertfă inimicilor, ajutați de cea mai amară dușmănie, de dușmănia dela frați, ci ne-a trimis un providențial bărbat, care sĕ ne mântuiască, care sĕ reînvie cercata sa biserică și — punêndu-o pe base tari — sĕ-i asigureze desvoltarea, progresul și peste tot viitorul.

Abia este bărbat, care între împregiurări egale sĕ fi lucrat atât de mult pentru biserica și neamul sĕu, ca Șaguna. Nu-i comună în archidiecesa nóstră, care sĕ nu fi simțit părintésca și binefăcĕtórea sa îngrijire.

Tot asemenea vestesc și inteligenții contemporani despre grația lui nemărginită, cu care au fost împărtășiți.

Drept aceea cuvine-ni-se nóuĕ urmașilor sĕ ne aducem aminte de acest rar bărbat, cuvine-se mai ales memoriei lui a-i aduce tributul de fii pururea recunoscĕtori, cu deosebire acum, când am ajuns la marginea unui pătrar de veac dela mórtea lui.

De asemenea sentimente de recunoscință a fost pĕtruns măritul nostru congres național bisericesc, când la propunerea deputatului Dr. *Petru Șpan*, profesor seminarial, a dispus prin conclusul sĕu Nr. 89 din 1897 astfel:

„Considerând, că meritele și vîr-„tuțile bisericesci-școlare ale în veci po„menitului archiep. și metr. Ardreiu ba„ron de Șaguna constituesc un neperi„tor isvor de pietate pentru tótă sufla„rea românéscă din metropolie, consi„storul metropolitan se însărcinéză a „lua la timp tóte mĕsurile de lipsă, ca „aniversarea a 25-a dela mórtea ma„relui archiepiscop și metroprlit An„dreiu baron de Șaguna sĕ sĕ serbeze „în întréga nóstră metropolie intr'un „mod cât se póte mai demn.

Intocmai și venerabilul consistoriu metropolitan, care prin literile sale dela 23 Octobre 1897 nr. 309 ordinéză mai în detail a se celebra în memoria marelui defunct Duminecă în 14/26 Iuniu a. c. parastas solemn cu predica ocasională în tóte bisericile din provincia metropolitană, împreunat cu festivități școlare, cari sĕ sădéscă și în sufletul fraged al copiilor neprețuitele vîrtuți, întrupate îu persóna lui Șaguna, ca în cel mai caracteristic tip și model.

Archidiecesa nóstră Transilvană înse nu s'a putut mărgini numai la esecutarea disposițiunilor consistoriului metropolitan, căci pe ea o privesce mai de aprópe activitatea providențialului bărbat, ea gustă mai inmediat din fructele ostenelelor lui. Datorința ei către umbra lui Șaguna este deci îndoită. Astfel archidiecesa a făcut pașii de lipsă, ca din acest incident sĕ se aranjeze un șir de festivități comemorative. Suntem informați, că în centrul archidiecesei sĕ vor estinde festivitățile pe trei dile și anume: Duminecă, Luni și Marți în 14/26, 15/27 și 16/28 Iuniu a. c.

Duminecă, în prima di, sĕ va oficia în biserica din Sibiiu-Cetate *parastas solemn;* ér séra se va ține în localitățile „Seminariului Andreian“ o *ședință publică* din partea membrilor „societății de lectură *„Andreiu Șaguna“* și a tinerimei seminariale.

Luni, aduce societatea română din Sibiiu tributul de recunoscință memoriei celui mai celebru archiereu și bărbat politic al nostru, prin un act sĕrbătoresc, un matinée, ținut la órele 11 a. m. în *„Gesellschaftshaus“*. Măiastra „Reuniune de cântări din Sibiiu“, sub conducerea și mai măiestrului ei conducĕtor *Georgiu Dima*, va surprinde publicul cu frumóse composiții bisericesci, ér profesorul seminarial *Dr. Daniil Popoviciu Barcianu* va redeștepta în sufletul tuturor vrednica figură plină de vîrtuți alui Șaguna prin un discurs ocasional.

Ér în diua a treia, Marți, sĕ face un perelinagiu la mormêntul nóuĕ scump din Rĕșinari. Clerul din gremiul archidiecesan în frunte cu Escelenția Sa I. P. S. D. archiepiscop și metropolit *Miron Romanul* va celebra un parastas în biserica cea mare din Rĕșinari, care tocmai sĕ supune unei renovări interne radicale, spre a putea primi în vestminte sĕrbătoresci pe distinsii óspeți. In decursul parastasului P. O. D. *Zacharie Boiu* ,asesor consistorial, va ținé un cuvênt festiv. Incheierea parastasului se va face afara la mormênt cu depunerea cununilor.

Părastasului va premerge s-ta liturghie. Cântările vor fi provĕdute de cele mai alese coruri, și anume cântările liturghice de „corul elevilor seminariali“, cele dela parastas de „Reuniunea română de cântări“ și de „corul seminarial funebral“. După terminarea serviciului divin, sĕ va servi o masă comună

La aceste festivități vor fi învitați membrii gremiilor nóstre cnnsistoriale, corpurile profesorale, membrii congresului național-bisericesc, membrii sinódelor eparchiale, corporațiunile bisericesci etc.

In chipul acesta intenționéză biserica a serba în aceste timpuri grele memoria unui ales bărbat al sĕu și a-i aduce prinosul de adêncă recunoscință și de cea mai nemărginită dragoste, ce í-o vom păstra în vecii vecilor.

Meritele lui Șaguna sunt atât de multe și atât de mari, încât datorință aveam ai desvăli acum după 25 ani

---

FOIȚA.

Ioan C. Brătianu

— Notiță despre viața lui —

Care moment ar fi mai potrivit pentru a reaminti Românilor viața și faptele lui Ion Brătianu, decât diua de 10 Maiu, care însemnéză încoronarea întregii activități a acestui mare bărbat? De aceea vom căuta, a însemna din traiul lui câte-va mai de căpetenie împrejurări, cari trebuie să fie totd'a-una presente în mintea ori-cărui Român.

Născut la 3 Iunie 1821 — anul în care se ridică pentru desrobirea némului sĕu capul pandurilor, Tudor Vladmirescu, — Ion Brătianu, fiul lui Dîncă Brătianu boier din ținutul Argeșului, după ce învĕță cu dascăli greci, urmă la Sfântu Sava în Bucuresci până pe la 1837. Atunci întră în armată ca voluntar și stete câți-va ani, după care se duse la Paris spre a-și completa studiile.

După multe pregătiri, isbuti să între în școla de rĕsboiu și decă evenimentele nu s'ar fi precipitat în țara sa, Brătianu ar fi îmbrășișat definitiv cariera militară. Nu a fost însă așa. La 1848 se produce în Februarie revoluția în Paris. Acestea timpuri agitate, acestea momente de isbucnire cari s'au pregătit prin ani de dile de fierbere, au impresionat adânc pe tineri Români, cari se aflau în mare numĕr în capitala Franței, și í-au făcut să cugete la starea de apăsare în care zăcea patria lor și i-a decis să încerce și ei o asemenea lovitură.

Când veni Brătianu în țară, Principatele erau sub regímul Regulamentului Organic, legiuire făcută sub porunca Rusiei, legiuire care da tótă puterea în mâna unui restrins numĕr de boieri și pregătea însă-și desființarea autonomiei țărilor, cari erau socotite ca viitóre provincii rusesci. Acest regim trebuia înlăturat.

După ce Eliade proclamă revoluția la Islaz la 9 Iunie Brătianu și Rosetti o proclamară în Bucuresci la 11 Iunie.

Fugind Domnitorul Bibescu, se constitui un guvern provisoriu, care luă ca secretari pe Ion Brătianu și Alexandru Golescu.

Din nenorocire, membrrii guvernului, înspăimântați de știrea — ce rĕspândeau boierii — că vin Rușii, fugiră din Bucuresci la munte și atunci boerii profitară de acésta și se făcură ei stăpâni pe situație, înființând o căimăcămie de trei. Brătianu înse resculă poporul, înlătură pe caimacami și ast-fel guvernul interimar, instituit atunci, conduse împreună cu Brăteanu ca secretar trebile țării până la întórcerea membrilor din guvernul provisoriu.

De și cuvintele „Dreptate-Frăție“ cari se întrebuințau atunei în tóte actele noului guvern, erau de natură se asigure dragostea țării întregi pentru starea de lucruri care rĕsturnase vechia putere a boierilor, de și acestea formau credul patrioților și-i inspirau în tóte proiectele de lege ce alcătuia, totuși țara n'a putut resista străinilor, pe cari îi chema boerimea ruginită și egoistă, care găsea că mai mare pacoste a fost revoluția de cât holera.

Rușii și Turcii impuseră tăcere glasului de libertate care se ridica din tóte unghiurile principatului; națiunea nu era pregătită ca să resiste cu armele, se ție pept forței prin forță; de aceea- . . Regulamentul Organic fu ridicat iarăși în cinste și aspre măsuri se luarĕ pentru pedepsirea și a revoluționarilor și a țării.

Capii revoluțiunei fură goniți; ei rătăciră prin țările Europei plângând nu sórta lor, ci sórta țării care mai avea încă să sufere. Cu tóte acestea sufletul lor nu era cuprins de desnădejde; ei sciau că încercarea lor nu era cădută, ci numai amânată. „Barbaria și corupțiunea — dicea atunci Ion Brătianu — a învins pe soldații revoluțiunii, dar revoluțiunea nu; pe când noi sântem isgoniți, printre baionetele lor se strecură libertatea unui popor redeșteptat“.

Nouă ani petrecură în exil luptătorii de la 48. Ani de suferință? Nu, ani de muncă; suferința lor o uitau ca să-și închine patriei întreaga lor activitate. Ceea-ce nu putuse face în țară, ei făcură acum de departe, căci pregătiră opinia publică a Europei să înțelégă dreptele cereri ale poporului român. In acésta epocă publică Brăteanu mai multe broșuri prin cari făcea cunoscută adevărata stare de lucruri din Principate și da pe față uneltirile Austriei, ale Rusiei, ale Turciei, cari tóte erau înteresate să vadă pe Români mici și umiliți.

Rare-ori s'a vădut în istoria diplomatică o mai rodnică muncă pentru un stat neansemnat și lipsit de putere. Se vede că atâta căldură, atâta putere de convingere aveau acei exilați în vorba, în fapta lor, în cât toți ómenii politici cărora se adresau se simțiau pătrunși și diceau: cu ei trebue sĕ fie adevărul.

Ast-fel, la 1856, prin tractatul de la Paris, țările române erau chemate să-și exprime ale lor dorințe pentru viitórea lor întocmire; ast-fel la 1857 se adunară divanurile ad hoc, la cari participă și Ion Brătianu.

un monument, o statuă vrednică de măréța lui figură și de și mai mărețele și neperitórele lui fapte; dar dacă greutatea timpurilor ne-au împedecat a face acésta acum — sĕ ne dăm silința a o face barăm la 50 ani, adunând banii corespundĕtori și necesari în acest scop Congresul național bisericesc a și dispus în acéstă privință, ordinând o colectă în întrégă Metropolia, cu care sĕ se sporéscă fondul monumentului adi de ceva preste 5000 fl. Nu există pentru noi obligămênt mai mare, decât față de acest fond, căci—dacă vom esamina bine — vom afla, că toți câți suntem în funcțiuni bisericesti, ba fórte mulți și afară de biserică, — fie direct fie indirect — au sĕ mulțăméscă în mare parte lui Șaguna ceea-ce sunt și ceea-ce au. Sĕ nĕ îngrijim deci cu toții de augmentarea acestui fond, ca cel puțin în viitor sĕ ne putem achita și acéstă datorință față de marele binefăcător al tuturor.

Ér festivitățile din anul acesta pentru present sĕ ne nisuim, ca sĕ fie cât mai succese și vrednice de umbra celui sĕrbătorit.

Sĕ îmbrăcăm bisericile nóstre în ḑiua parastasului în vestminte de sĕrbătóre, sĕ împodobim *cămara Domnului*, éră noi credincioșii ei asemenea sĕ luăm haine corespundătóre, hainele sentimentelor de pietate, de recunoscința și de gratitudine; sĕ cerem dela Cel de sus sĕ ne lumineze *haina sufletului nostru* cu acele nobile sentimente, ca astfel cu vrednicie *sĕ putem întra în tr'ânsa*, și sĕ ne putem ruga pentru acela, care ne-a lăsat moștenire cele mai eminente vîrtuți.

Sĕ instruăm poporul credincios, că în ḑiua morții sĕ vor trage în tóte comunele din archidiecesă clopotele bisericilor la un timp anumit, bunăóră la 8 diminéta, și atunci tot sufletul ortodox, — ori unde s'ar afla el — sĕ depue cósa, furca ori grebla, cu care va munci la lucrul câmpului, ér inteligentul condeiul, și cu toții — întórcându-se cu fața spre răsărit — cu evlavie sĕ rostéscă rugăciuni către Atotputernicul pentru odichna sufletului fericitului și marelui nostru binefăcător și a bărbatului ales, care prin „înțelepciunea sa cea rară în decurs de 27 de ani a fost radim neclătit al națiunii și prin neobosita sa stăruință a desgropat biserica nóstră din mormêntul, în care zăcea aprópe de 2 vécuri“.

In chipul acesta vom sĕrba cu demnitate ḑilele aceste de jale, dar totodată și stârnitóre de înălțătóre sentimente.

„*Recunoscința e o flóre, care cresce în sufletele nobile*“ ḑice un înțelept bărbat.....

Cel mai bun prilegiu ni-se oferă acum; sĕ arătăm deci toți fiii bisericei nóstre, că în inima nóstră acea flóre nunumai are rădăcini din abundanță ci și produce fructe cu îmbelșugare.

Relațiunile dintre Roma și Rusia. Tot mai multe amĕnunte es la ivélă despre căile pe cari se lucră spre a lăți papismul și în Rusia, slăbind în orient puterea bisericei orientale.

Nisuințele actualului cap al bisericei apusene sunt presentate ca înconate de succes mai curênd sau mai târḑiu.

Relațiunile bune dintre Russa și Francia sunt a se reduce la intervenirea papei din Roma, acesta este începutul propagandei. Acésta a slăbit puterea de resistență a slavilor ortodocși chiar și în Rusia.

In timpul din urmă un renumit profesor rus a preamărit rolul civilisațiunei, ce l'a avut biserica apusénă, în fața căruia se pune biserica ortodoxă care cu clerul sĕu lâncezit nu a făcut nimica.

Se face propagandă pentru papistașism în Bosnia și Herțegovina, și strigătului de durere al ortodocșilor de acolo i s'a dat espresiune în memorandul fruntașilor ortodocși din Bosnia, adresat ministerului comun din Viena, despre care memorand am vorbit și noi pe larg în anul trecut.

Propaganda acésta se face în Bucovina și încă în asemenea mĕsură, încât a trebuit sĕ intrevină rĕposatul metropolit Morariu cu memorand la Maiestatea Sa împĕratul cerênd scut și apĕrare.

Propaganda se face mai ales in Croația, unde sunt slovăcii mai catolici afară de Polonia, și unde energicul episcop Strosmayer lucră din tóte puterile pentru tendențele papistașismului.

Sĕ lucră tot în direcțiunea acésta in Sêrbia, unde este în pertractare Roma cu exregele Milan pentru a ceda trei mănăstiri pe séma călugărilor bisericei papistașe.

Mare propagandă se face în Bulgaria, unde în timpul din urmă au și trecut mat multe sute la biserica apusénă.

Despre uneltirile, ce se fac în România și aici la noi am vorbit cu altă ocasiune și póte vom mai vorbi.

Cum-că se va ajunge la o înțelegere între cele 2 biserici în ce privesce supremația papei, acésta sĕ dă ca lucru positiv.

In timpul din urmă în Roma s'a pus pond mare pe crescerea de clerici pe séma bisericilor catolice de rît grecesc.

Preoții acestia, tot atâți apostoli ai curentului papistaș — vor lucra cu succes și în scurtă vreme lucrurile se vor desvolta așa, că biserica apusénă va veni se fie considerată și în orient, ca biscrică conducĕtóre, luând locul bisericei ortodoxe.

Asupra acesteia vom mai reveni.

Rĕsboiul dintre Spania și America. Telegramele mai próspete aduc sciri contraḑicătóre despre rĕsboiul pentru posesiunea insulei Cuba.

De sĕptĕmâni nu se mai scie nimica despre sórtea rĕsboiului, nu se scie unde s'au concentrat flotele spaniole, cari aveau sĕ bombardeze orașele maritime ale Americei. Inimicii se ocolesc cu mare îngrigire și nici unul nu cutéză sĕ se decidă pentru o ciocnire, care sĕ pună la probă puterea de viață a combatanților.

Simpatía Europei a fost cu cei mai slabi, în casul de față cu spaniolii cari numi provocați în mod brutal și ca ultima reparare a prestigiului de mare putere europénă a primit lupta cu inimicul mai numĕros și mai tare.

Deodată lumea e surprinsă cu sciri contraḑicătóre. Ḑiarele din Anglia aduc scirea că la Sant-Jago spaniolii au nimicit flota americană, ca în bătaia acésta a căḑut și admiralul Sampson.

După o altă versiune ar fi învins spaniolii, dară admiralul american nu ar fi căḑut în rĕsboiu ci a ajuns viu în mânile spaniolilor.

Versiunea a treia este de cuprinsul, că în lupta de care e vorba s'a nimicit total flota spaniolă, victoria a fost deci pe partea americanilor.

Revista politică

Sĕrbătorile Rusaliilor după calendariul Gregorian în anul acesta coincid cu aniversarea a 50 dela declararea uniunei Transilvaniei cu Ungaria. Din incidentul acestei aniversări în Cluș sĕ fac mari sĕrbători.

Ḑiarele din capitală se ocupă în articoli conducĕtori cu votul unirei, și accentuéză deosebita lui importanța pentru consolidarea statului nostru ca stat național unitar.

Se arată rolul sașilor la dieta din Cluș, rolul episcopilor români, și demonstrația se scóte la ivélă figura mărétă a episcopului de atunci mai târḑiu metropolit Șaguna, care în contra votului sașilor și al episcopului grecocatolic Leményi a părăsit dieta și n'a consimțit cu conclusele aceleia.

Cinciḑeci de ani sunt ca o clipă în viața unui stat și în viața popórelor. Istoria nepreocupată se va pronunța la timpul sĕu asupra actului unirei și'și va face judecata sa ḑicem liberă de preocupațiuni, atunci vom vedea încât curentul de aḑi a consolidat statul nostru, sau încât el a creat raporturi nesănătóse, cari în loc de a consolida statul, au contribuit la slăbirea lui.

In comisiunile casei magnaților este în pertractare proiectul de lege despre însoțirile agricole, și în câteva ḑile casa magnaților va fi convocată spre a delibera asupra proiectelor de legi procurate dela casa de jos și între aceste e și acela, care pe noi mai deaprópe ne interesézĕ, anume proiectul privitori la întregirea venitelor preoțesci.

Convocare.

P. T. membrii despărțământului V Seliște precum și toți binevoitorii și spriginitorii „Asociațiunei pentru literatura română și cultura poporului român“ sunt învitați a participa la adunarea generală a despărțământului, ce se va ținea a tria ḑi de Rosali, adecă în 7 Iuniu a. c. st. n. la 11 óre a. m. în comuna Apoldul mic, pelângă următorul

Program:

1. Deschiderea adunărei general prin președintele despărțemântului;
2. Apelul nominal;
3. Raportul general al comitetului, și proiectul de buget pro 1899.
4. Alegerea unei comisiuni pentru censurarea obiectelor de sub 3;
5. Esmiterea unei comisiuni pentru acuivirarea de membri noi și încassarea de tacse;
6. Designarea unei comisiuni pentru premiarea cultivătorilor de legumi;
7. Disertațiuni;
8. Raportul comisiunei de sub punct 4 și 5;
9. Alegerea alor 2 representanți ai despărțământului la adunarea generală a Asociațiunei;
10. Eventuale propuneri întru promovarea intereselor asociațiunei;
11. Alegerea comitetului pe un nou period de trei ani;
12. Alegerea unei comisiuni pentru verificarea procesului verbal.

Din ședința comitetului despărțământului V, Seliște ținută la 9 Maiu 1898

Constantin Herția, notar.
Dr. N. Calefariu. v. dir.

COVOCARE.

Adunarea generală a despărțământului II. Bran al „Asociațiunei pentru literatura română și cultura poporului român“ sĕ va ținea a treia ḑi de Rosale la 7 Iuni 1898 st. n. la 11 óre înainte de amézi în comuna Poiana Mărului, la care sĕ învită onorații membri și toți aceia, cari sĕ interesézĕ de progresul poporului românesc.

Zernesti 18 Maiu 1898.

Nicolaie Garoiu, direct.
Ioan Strevoiu, notar.

Noutăți.

Societatea studenților în medicină din Bucuresci. Sĕrbând Dumineca 17 v. a. c. a XXIII-a aniversare învită la ședința publică, care se va tiné la orele $2^1/_2$ p. m., în localul sĕu din Palatul Băilor Eforiei.

In acéstă ședință Domnul N. Stavrescu va face o dare de sémă asupra mersului So-

---

ast-fel avură putința să se rostească Români si se spuie că vor se trăească de acum înainte liberi; ast-fel în 1858 se dede la lumină convențiunea puterilor pentru organisarea țărilor române.

Drept e că, prin acea convențiune, nu sa unia Muntenia cu Moldova; dar Românii sciură să le unească de fapt, prin alegerea lui Cuza, și apoi să capete la 1861 recunóscerea Europei pentru desăvârșita lor alipire.

In tóte acestea fapte, în tóte acestea împrejurări, în primele rânduri întâlnim numele lui Ión Brătianu: la tóte actele mari ce s'au săvârșit în această epocă el este părtaș cu puterea lui de muncă, cu sufletul lui entusiast.

După abḑicerea lui Cuza la 11 Februarie 1866, după-ce se institui Locotenența Domnéscă compusă din Nicolae Golescu, generalul Haralambie și Lascar Catargiu, Ión Brătianu se duse în Franța ca să se înțelégă cu împăratul Napoleon III în privința persónei căreia România avea să-i ofere tronul. Cu acest chip se îndeplinia și cel din urmă punct din cele votate de divanurile adhoc, adică: principe strĕin ereditar. După multe greutăți — pe care nu ne îngădue locul a le povesti aci — Ión Brătianu întră în țară cu Principele Carol de Hohenzollern și în ḑiua de 10 Maiu — după ce poporul se pronunțase prin plebiscitul de la 8 Aprilie — tinărul Domnitor ocupă tronul.

In cel dintâiu minister constituit acum sub pesidența d-lui Lascar Catargiu, Ion Brătianu ocupă portofoliul finanțelor. In celelalte cabinete — cari se schimbără fórte des în acea epocă — el conduse când internele, când rĕsboiul, când finanțele până la 1868, când dimisionă deși avea majoritate în Cameră, silit de împrejurările din afară. Atunci rosti el, ca rĕspuns diplomației austriace, care ne acuzase că suntem rĕsvrătitori, acel discurs celebru care a ridicat o furtună de aplause și care este una din multele doveḑi despre mărimea sufletului acestui bărbat.

„Când o soră a mea este măritată — ḑicea el — nu am dreptul sĕ mĕ amestec în menajul sĕu; însĕ, dlor, óre când soțul ei va merge până a o maltrata cu brutalitate, când o va trata ca pe o sclavă, când scie că ea este dintr'un sânge nobil,.. când voiu vedea, că ridică cuțitul asupra ei, nu am eu óre dreptul sĕ strig, sĕ'l opresc, dela acea crimă“?

Cu așa idei, cu așa interes pentru binele public și pentru liniștea țĕrii cu așa dragoste pentru întregul neam românesc, el coborî treptele puterii, lăsând altora sĕ conducă statul, avênd încredere în patríotismul tuturor fiilor patriei.

Când în 1876, se retrase guvernul conservator, Brătianu luă presidenția consiliului pe care o ținu aprópe continuu până la 1888

In acéstă epocă putem ḑice că s'a transformat statul nostru și Ion Brătianu a condus fiecare pas de progres.

Abia venit la putere, avu o grea situație căci Rușii declarară rĕsboiu Turcilor și voiau sĕ tréca prin țéra nóstră. După multe și furtunóse desbateri în parlament și în presă isbuti curentul de a merge alături cu Rusia, de a ne cerca și noi forțele, de a da dovadă Europei de ce póte poporul român.

Armata, condusă de principele Carol, fiind ministru de rĕsboiu Ioan Brătianu, dovedí că nu se înșelase cei ce avuseră încredere în puterea ei și capĕtă meritate laude dela împĕratul Rusiei și dela toți generalii, cari o vĕḑură în momentele grele ale atacului.

Din nenorocire, după acest rĕsboiu glorios, Brătianu fu nevoit sĕ vaḑă, cu inima sfâșiată de durere, că Rusia, drept mulțămită de ajutoriul ce i-am dat, ne răpesce ținuturile Basarabiei, (pe cari ni le dase înapoi Congresul din 1856). Au mers Ioan Brătianu și Cogălniceanu la Berlin, la marele sfat al puternicilor Europei, dar... ce putéu sĕ facă? glasul lor era glasul dreptăței și n'a fost ascultat.

Paguba era mare, durerea era sfâșietóre, dar țara trebuia sĕ trăéscă.

România se proclamase independentă la 10 Maiu 1877, Brătianu cugetă sĕ mérgă un pas mai departe: sĕ se facă regat. Astfel, în ḑiua de 10 Maiu 1881 M. S. Principele Carol deveni Regele Românilor.

Prin acest act România — care se făcuse cunoscută prin rĕsboiu, — capĕtă un loc de cinste între statele Europei. Situațiunea cea nóuă impunea multe schimbări, impunea sacrificii mari.

In 1884 se revisui Constituția, lărgindu-se dreptul de vot, mĕsură democratică, fiind-că chema în mai mare numĕr poporul la conducerea destinelor sale. In 1886 se votă tariful autonom, prin care se puseră taxe pe obiectele ce veniau din străinătate, pentru-ca, cu acest chip sĕ se desvólte industria în țară. In legătură cu acésta se făcură legi pentru protecțiunea diferitelor industrii pentru a se mări bogăția națională.

In 1888 Ioan Brătianu se retrase dela putere.

Acum țara era pusă pe temelii statornice. Brătianu o vĕḑu ridicându-se într'un cietăței în cursul anului expirat, iar Domnul I. Brucner, va ţiné o disertaţie asupra „Celulei nervóse.“

* * *

Din Reichstagul Vienez In Chestiunea limbilor în Austria este autorisat deputatul Dr. Georgiu Popovici a vorbi în numele deputaţilor români.

Sunt înscrişi la cuvênt 66 oratori.

* * *

Alegeri în Francia. In ḑile aceste s'au terminat alegerile pentru camera francesa. Nóua cameră este ast-fel compusă: 254 republicani; 104 radicali; 74 radicali-socialişti; 57 socialişti: 38 raliaţi; 44 reacţionari; 10 naţionalişti.

* * *

Monitorul Oficial austriac publică un decret prin care se introduce limba romînă, ca studiu obligator, la liceul real german din Cernăuţi.

* * *

Bunăvoinţă unguréscă. “*Magyar Polgár*“ dela 24 l. c. acusă pe caţiva iuristi români, intre cari d-nii *Ioan Moga* şi *Nicolau Pop*, că au comis crima contra Maiestăţii Sale Regelui, atacând portretul acelui in uniformă ungurésc̆ă şi sdrobindu-l cu bâtele. In ḑiua următóre inse aceeaşi fóie desminte şcirea, arătând că 5 iuristi români au beut un păhar cu vin în un birt din „Strada lui Matia“ şi unul din ei gesticulând cu mână a lovit din nebăgare de sémă la spate in sticla unei iconiţe, care representa chipul Maiestăţii Sale ceea ce se póte intêmpla şi celui mai dinastic om din lume. Casul îndică altcum, cum privesc maghiarii ori-ce lucru făcut de români. Tinerii au cerut însişi cercetare, ca sĕ se adevereze minciuna lăţită. —

* * *

Invitare la petrecerea de vară ce se arangia cu elevii dela scóla română din Sighişóra Luni în 25. Maiu st. v. a. c. (a 2-a ḑi de Rusalii) în dumbrava „Breite“, ér la cas de timp nefavorabil, în „Pavilonul din grădina Vinter“ (în apropierea gărei.) Plecarea va fi la 9 óre dimineaţa dela scólă.

Sighişóra în 10 Maiu st. v. 1898.

Comitetul arangiator.

* * *

— Invitare la maialul elevilor de la ambele scóle române din Alba-Iulia ce se va arangea Luni în 5 Iunie st. n. a. c. (a dóua ḑi de Rusalii) in Grădina „Popilor“ la 2 óre d. a. escursiune cu elevii în „Bróde“ cu musica şi reintórcere în „grădina popilor“ unde elevii vor sta până la 7 óre séra. De la 7 va urma dans pentru inteligenţia. Preţiul de intrare: de persóne 1 cor. de familiie 2 cor. Venitul curat este destinat în favorul ambelor şcóle. Alba-Iulia 23 Maiu st. n. 1898, Comitetul aranjator. Supra solviri se primesc mulţămita şi se vor cuita pe calea ziaristică. NB. La timp nefavorabil Maialul se va ţinea.

* * *

Concert şi teatru. Corpul didactic din Avrig împreună cu un grup de pedagogi din seminariul „Andreian“ din Sibiu, va arangia în 25 Maiu 1898 a dóua ḑi de Rosalii un concert împreunat cu teatru in pavilonnul din Grădina „Borger“.

Concert.

1. „Cântecul marinarilor“ de T. de Flondor.

2. *a*. „Ḑiua a apus“ * * *

c. „Vino lele“ de I. Vidu.

3. „Cântec de jertfă“ de L. For. Bethowen.

4. Eată ḑiua triumfală de V. Humpel.

5. „Tiganul împĕrat“ anecdota poporană de Th. Speranţă declamată de I. Ivan-

6. „Hora plóie“ de G. Dima.

7. „Zorirea“.

8. „Marşul cântăreţilor“ de. C. G. Porumbescu.

Teatru.

Rusaliile: vodevil într'un act de V. Alexandri.

Persónele: Dl. Ionus Galuscus, vechilul maşiei şi profesorul şcólei din sat. Dl. I. Racotă; Tachi Răsvrătescu, subprefect dl. G. Baiteş; Tóder Bumăcilă, vornic de sat dl. N. Spârlea, Susana nevasta lui Tóder dşóra A. Preda; Vasilie Veverită, fruntaş dl. V. Corcodel; Grorge a Saftei, ţăran S. Bergher, Ue jandarm, Sim. Cerghea, Catrina, ţĕrană dşóra A. Cândea, ţĕranii, ţĕrance. După producţiune urméză dans. Preţul de intrare de Persóne: Locul I. 80 cr. locul II. 50 cr; locul III. 30 cr. Inceputul. la 7½ óre séra.

* * *

Necrológe. Maria Maier născ. Dancăş, în numele sĕu şi al rudeniilor, cu inima plină de durere anunţă amicilor şi cunoscuţilor, că iubitul soţ, ginere, cumnat şi unchiu *Dr. Nicolaie Maier*, protopresbiter ort. or. al tractului Selişte, deputut al sinodului archidiecesan, membru pe viaţă al „Asociaţiunii pentru literatura română şi cultură poporului român“, fost profesor la gimnasiul din Năsăud şi la seminariul ped. teol. „Andreian“ din Sibiiu, preşedinte al despărţĕmântului tractual al reuniunii învăţĕtorilor ort. or. ḑin districtnl Sibiiului preşedinte al direcţiunii Cassei de păstrare şi al „Reuniunii mesĕriaşilor“ din loc în 16/28 Maiu a. c. la órele 11 a. m., împărtăşit cu sf. Taine, s'a mutat la cele vecinice după un morb greu şi îndelungat, în vârstă de 59 de ani şi în al 16-lea an al fericitei sale căsătorii. Rĕmăşiţele pămêntesci ale scumpului defunct se vor depune spre ochină vecinică în 18/30 Maiu a, c. la órele 2 postmeridiane în cimiterul bisericei celei mari din Sĕlişte. Fie ţérina uşórā şi aducerea aminte binecuvêntată: Sĕlişte, în 26/28 Maiu 1898.

* * *

— Subscrişi cu inima frântă de durere, în numele lor şi a tuturor rudenilor aduc la cunoscinţă, trecerea din viéţă a preaiubitului lor tată, moş, ginere şi socru; *Eugen Crişan* mare proprietar, membru virilist al congregăţiunei com. Cluj etc. întêmplată în 25 Maiu a c. în comuna Bercheişul de câmpie în anul al 60-lea al etăţii şi al 5-lea al văduvii. Rămăşiţele scumpului nostru defunct se vor transporta la Reghinulsăsĕsc, unde după sevêrşirea ceremonialului funebral după ritul bisericei gr. cath. în Maiu st. a. c. la 9 óre a. m. se vor astruca în cripta familiară. Fie ţĕrîna uşórā şi memoria bine cuvêntată! Reghinul-săsĕsc la 25 Maiu 1898. Sidonia măr. Dr. Popescu ca fiică, Jonel ca nepot, Ecatarina G. Marinoviciu ca sócră, Dr. Ioan Popescu ca ginere.

* * *

Lăutari români în Africa. Lăutarii români şi-au câştigat mare reputaţiune mai ales dela ultima esposiţie din Paris prin desteritatea cu care reproduc cele mari variate şi mai atrăgătóre cântece romînesci. Astăḑi melodiile lor sunt gustate în tóte oraşele mai mari din Europa. Ba în Rusia sunt chiar angajaţi anume de familii boeresci bogate, ca se le distragă. Vestea lor a eşit din marjinele continentului nostru. Aşa aflăm, că un taraf de 12 lăutari în Iaşi a fost angajat pe timp de un an sĕ cânte la restaurantul „Tour Eiffel“ din Alecsandria Egipetului. In ḑilele aceste au şi plecat către patria lui Menelik.

Bibliografic.

„Enciclopedia Română“, puclicată din însărcinarea şi sub auspiciile „Asociaţiunii pentru literatura rom. şi cultura poporului român“ de Dr. C. Diaconovich. Editura W. Krafft, Sibiiu.

A apărut fasc. 8, care cuprinde articolele Calahorra — Cavaginac, între cari un bogat material de interes special românesc. Amintim dintre articolele biografice: Calimah, Calinescu, Calinc, Calofirescu, Câmpineanu, Cantacuzin, Cantemir, Căpităneanu, Dr. Capşa, Caragea, Caragiale, Carol I, Cârnul, Carp, Catarigiu, etc; iar dintre cele geografice: Călăraş, Căldăruşani, Călimăneşci, Călugăreni, Câmpeni, Câmpina, Câmpulung, Caracal, Caransebeşu, Caraş-Severin, Carpaţí etc. Afară de acestea mai sunt tractate în fasc. de faţă numeróse materii cu deosibită considerare la stările poporului român, d. e, valorósele art. de higienă de Dr. Felix (Casa carantina, canalisare, etc.), Cartea funduară (Cosma), Calea ferată (Pusfiariu). Capitul (Bunea), etc.

De interes este anunţul editorului, că cel mult în August a. c. se va termina volumul I (fasc. 1—10) şi că pentru compactarea acestuia a procurat scórţe speciale, lucrate cu mult gust artístic în un format corespunḑĕtor caracterului publicaţiunii. Preţul scórţelor, inclusive trimiterea recomandată, face fl. 1— de volum, (pentru România, Lei 2.50):

La abonamente nóue se recomandă a comanda volumul I compactat, cu rambursă. Volumul compactat, franco costă fl. 11.80, (pentru România Lei 30.—).

„Enciclopedia Română“ se publică în 3 volume mari, a 10 fasc. de câte 6 cóle de tipar şi se poate abona la editorul W. Krafft în Sibiiu, cu preţul de fl 10.— de volum, care este a se achita anticipativ. Pentru România deposit general la Storck & Müller, Bucuresci, iar preţul 25 Lei de volum.

* * *

A apărut No. 23 din splendida revistă pentru Familie „Fóia pentru Toţi“ cu următoriul bogat sumar:

Cântec vechiu, Flor. I. Becescu. — S'a stins iubirea..., G. Demetrescu-Mugur.— 10 Mai (Convorbiri săptămânale), Lică. — O căsătorie („fin de siécle“?), Nicolae Dalegiu. — Scrisóre către d-l Stăncescu, B. G. Ass n. — Iertarea, traducere de I. Achimescu. — Deşteptarea, Teodorescu G. Dem. — Note asupra începutului carierei lui „Alexandru Dumas“. Iuţeli comparate Nicolae Dalegiu. — Şepcarul şi Maimuţele, O liceană. — Anecdotă. — Petre Ispirescu De la Vrancia. — Jidanul călare (anecdotă populară), Th. D. Speranţă. — Snóve. — Spicuri. — Ştiinţa de petrecere. — Richard Wagner şi revoluţia socială, I. S. — Care e omoritoriul (roman). -- Tribuna tinerimei. — Jocuri şi petreceri. — Poşta redacţiunei — Publicaţii, etc. etc.

Recomandăm călduros această revistă tuturor famililor, care doresc a citi lucruri morale şi folositóre.

Un număr de probă gratis se trimite ori cui va bine voi a se adresa la administraţie, în str. Rotarilor No. 17.

* * *

A apărut *Viéţa nóuă*, revistă pentru litere arte şi sciinţe, Nr. 7 cu urmĕtoriul conţinut:

Ironie şi Zeflemea de C. Rĕdulescu-Motru. — Constantin Boerescu (biografie cu portret). — Prefaţă de Grigorie Pişculescu. — Gheorghe A. Scorţescu (biografie cu portret). — Domnului Barbu Stefănescu Delevrancea, scrisóre de Aristide Cantilli. — Simple ivocaţion (poesie) de Alex da Piteşti — Niculae Xenopol (biografie cu portret) — O vizită la mânăstirea Horezu (nuvelă) de Const. Gr. Lahovari. — Domenic Caselli (biegrafie cu portret) de A. C.— In negru (poesie) de I. Costin.— Umbra Umbrei (poesie) de Alex. Obedenariu. — N. Gr. Mihăescu-Nigrim (biografie cu portret) de Satir — Scrisóre d-rei Rio, de Cos. — Ziua plugarului: séra, (poesie) de G. O. Gârbea. — Aristarch, (nuveală) dh D. Nanu. — O lucrare de artă, de „Socială“. — Clara (poisie) de D. Nanu. — Robert (nuvelă) de N. Mihăescu. — Eterna Poveste (poesie) de Blanche Duca. — N. D. Morioianu (biografie şi portret). — Stele triste, Norul, (poezii) de Nigrim. — Centenarele florentine, de D. Caselli. — Asupra mea pluteşte (poesie) de J. C. Săvescu. — Câte-va cuvinte de Redacţie — Vis de artist (poesie) de Juliu Dragomirescu. — Eri şi Azi (poesie) de Sofronie Ivanovici. — O fravă nimerită. (nuvelă) de M. Sadoveanu. — Versuri (poesie) de I. Th. Arghezzi. — Dicţionar de S. I. — Ametiste de Elmzi. — Note, Anunciuri etc.

No. 8 al Revistei va apăre la 31 Maiu 1898 Redacţia şi Administraţia: Strada Polonă 220

Din public.*)

Onorată redacţiune!

In numĕrul 82 al ḑiarului „Tribuna“ sub anonimul ortodocx, Dl *Rubin Patita* atacă pe parochul nostru Dl *Florian Rusan* astăḑi adm. protop. presentându-l în corespondenţa sa ca pe un om care nu'şi împlinesce datorinţa de paroch.

Fiind acusa ridicată contra parochului nostru lipsită de ori-ce temeiu ne rugăm în interesul adevĕrului sĕ binevoiţi a publica următórea

Declaraţiune.

Subscrişii parochieni declarăm, că parochul nostru Dl *Florian Rusan* e unul dintre cei mai ḑeloşi preoţi. In timp de zece ani de când stă din încrederea nóstră în fruntea parochiei şi-a împlinit datorinţa de preot cu cea mai esactă conscienţiositate. Biserica, care era preste mĕsură negleasă de antecesorii ei, astăḑi e una din cele mai frumóse şi mai bine îngrijită dintre tóte bisericile din tract.

Sub conducerea d-sale s'au plătit datoriile bisericei în sumă de 800 fl. şi fiindcă biserica n'a dispus de nici o avere, din contribuiri benevole a le credincioşilor, în timpul din urmă s'a cumpărat un cimiteriu adoptat după recerinţele legii costând 1500 fi.

S'a pus basă la 5 fonduri, cari aḑi dau suma de 800.

Valórea obiectelor căştigate sub conducerea parochului nostru la olaltă dau suma de cel puţin 5000 fl.

In Dumineci şi sĕrbători ne ţine cuvêntări, ér preste sĕptĕmână ḑiua nóptea când am avut trebuinţă de dsa totdeauna a alergat la noi, învĕţându-ne, mângăindu-ne ca un adevĕrat păstoriu sufletesc.

In sĕrile de érnă ne-a adunat copii la locuinţa d-sale şi i-a instruit în cântările bisericesci fără nici o remuneraţiune, încât serviciul divin să face cu cuvenită pompă şi evlavie.

Autoritatea bisericescă, considerând vrednicia acestui paroch la denumit adm. prot. condusă fiind de bună séma de adevĕratele interese ale bisericei.

Nu a frăpat pe nimenea, care e om de omenie denumirea parochului nostru de adm. prot. ci din contră s'au bucurat încredinţaţi fiind că precum a lucrat cu cinste în cercul restins al parochiei nóstre, aşa cu onóre şi succes va lucra şi ca adm. protopresb. Fie asigurat ortodoxul, că în punctul vederilor sale stă singur şi nu mai are nici un tovarăş.

Alba-Julia, Maiu 1898.

Antonie Murăşan, epitrop. Dumitru Furdui, Alexandru Cadar, Simion Moldovan, Nicolae Meteşan, Ioan Drămbărean, Constantin Spinean, Pap Mihaiu, Vajda Vasilie, Petru Cadar, Petru Lăpăduş, Joan Rusan, Mihaiu Muntean, Nicolae Têrnovean, Antonie Perian Mihaiu Muntean, Ioan Têrnovean, Ioan Sîrb, Ioan Enesel, Andreiu Serb, Ioan Raţiu Perja, George Timişan, Ioan Coşeriu, Ioan Câmpean, George Popa, Stefan Coşeriu, Mihaiu Todea, Vajda George, Romul Muntean, Ioan David, Dumitru Moldovan, Ioan Coşeriu, George Coşeriu, Ioan David Drămbărean, Ioan Moldovan, Ioan Stanciu, Ioan Pop, Nicolae Cirlea. Dumitru Muntean I. Mihaiu, George Goga.

Mulţămită publică.

Subscrisul comitet parochial din comuna Prostia mare, tractul Mediaşiului, cu tot respectul să rógă de Onorata Direcţiune a ḑiarului „Telegraful Român“, a vesti publicului, că un bun crestin cu numele *George Simpliceanu*, de present negustoriu din comuna *Obileşti* a donat bisericei deacolo 12 minee şi un penticostariu.

Comitetul parochial îşi ţine de datorinţă a mulţĕmi vrednicului Domn crestin George Simplecean şi pe calea aceasta în preţuitui ḑiariu al strămosescei nóstre bisecţi ḑicând „Dḑĕu sĕ-l ţină mulţi preafericiţi ani, ca se mai pótă împlini fapte bune şi crestinesci“.

Proştia mare 10 Maiu, 1898.

Cu distins respect: Comitetul parochial.

---

chip miraculos şi avu rara mângăere sĕ vadă îndeplinite tóte visurile tinereţei sale şi să scie că la tóte actele mari, el a fost nu numai părtaş, dar fruntaş. Inlăturarea Regulamentului Organic. — Desfiinţarea privelegiilor, — Unirea, — Dinastia străină ereditară, — Rĕsboiul, — Independenţa, — Regalitatea; de tóte acestea este strîns legat numele lui Ioan Brătianu.

Putea dar neobositul muncitor pentru binele ţerii sĕ aştepte mórtea cu linişte şi — când s'a stins, la 4 Maiu 1891 — putea ḑice că are cine se-l pomenéscă: un popor liber şi înfloritor.

Fie ca acéstă viaţă atât de încărcată de fapte sĕ slujéscă drept pildă generaţiilor viitóre şi sĕ nu se uite nici odată cuvintele pline de învĕţătură pe cari le a spus odată ca un părinte, care dă sfaturi copiilor sei:

„Tinerii cari au focul sacru pentru binele ţĕrii şi vor sĕ se distingă şi sĕ se urce aşa de sus pe scara socială, sĕ nu uite că numai munca, moralitatea, meritele şi serviciile aduse ţĕrii trebue sĕ fie regula“.

Gheorghe Adamescu.

---

*) Pentru cele de sub rubrica acésta redacţiunea nu primesce responsabilitatea.

Nr. 309/1898 prtpresb. [67] 1—3

CONCURS.

Pe basa resoluţiunei consistoriale din 21 Aprile a. c. Nr. 2906 bis. prin acésta se escrie concurs pentru ocuparea postului de paroch în parochia de clasa III. Hundorf cu filiile Domald şi Senereuş — protopresbiteratul Mediaşului — cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Venitele împreunate cu acest post dau suma de 256 fl. v. a. anual.

Informaţiuni mai deaprópe despre starea parochiei se pot primi dela oficiul protopresbiteral şi dela comitetul parochial respectiv.

Reflectanţii la acest post au a-şi aşterne petiţiunile lor instruite conform legilor în vigóre pănă la terminul prefipt, subsemnatului oficiu protopresbiteral.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Mediaşului în conţelegere cu comitetul parochial respectiv.

Mediaş, 1 Maiu 1898.

Romul Mircea,
protopresb.

Nr. 244/898. [68] 1—3

Concurs repeţit.

Pentru intregirea postului de paroch în perochia de clasa a III-a din comuna Tătăresci, protopresbiteratul Iliei, se publică a dóua óră concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare „Tegraful Român“.

Cu acest post sunt împreunate venitele îndatinate şi regulate prin comitetul parochial la 22 Ianuarie 1892, ér în nrma părintescului ordin consistorial d-to 20 Aprilie, 1893 Nr. 2485. B. aprobate şi de către sinodul parochial la 13 Iniu 1993, care venite computate în bani dau suma de 400 fl. anual.

Informaţiuni mai deaprópe se pot lua dela comitetul parochial respectiv şi dela acest oficiu protopresbiteral.

Doritorii de a ocupa acest post au a-şi aşterne cererile lor concursuale, instruite conform normelor în vigóre, subsemnatului oficiu protopresbiteral pănă la terminul sus indicat.

Ilia, la 5 Maiu, 1898.

Oficiul protopresbiteral gr.-ort. al tractului Iliei, în conţelegere cu comitetul parochial concernent.

Avram P. Pĕcurariu,
prtpresb,

Nr. 248/898. [69] 1—3

Concurs repeţit.

Pentru inrregirea postului de paroch în parochia de clasa a III-a din comuna Almaş—Sĕlişte, protopresbiteratul Iliei, se publică a dóua óră concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Cu acest post sunt împreunate venitele regulate în sensul graţiosului ordin consistorial dtto 28 Decembre 1894 Nr. 8954 B. prin comitetul parochial la 5 Iuniu, 1897 — care venite computate în bani dau suma de 377 fl. anual.

Informaţiuni mai deaprópe se pot lua dela comitetul parochial respectiv şi dela acest oficiu protopresbiteral.

Doritorii de a ocupa acest post au a-şi aşterne cererile lor concursuale instruite conform normelor în vigóre, subsemnatului oficiu protopresbiteral pănă la terminul susindicat.

Ilia, la 5 Maiu 1898.

Oficiul protopresbiteral gr.-ort. al tractului Iliei, în conţelegere cu comitetul parochial concernent.

Avram P. Pĕcurariu,
prtpresb.

Nr 441 — 898 [65] 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de capelan lângă neputinciosul paroch Ioan Grecu din parochia Hundrubechiu cu filia Noustat, in urma încuviinţărei Preavenerabilului Consistoriu archidiecesan ddto 14. Martie a. c. Nr 1368 B., se escrie concurs, cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt jumĕtate din venitele preoţesci, cari conform protocolului de sistemisare a salariului preoţesc ddt 14 Decemvre 1897 dau suma de 206 fl. 80 cr. v. a.

Petenţii au aşi aşterne cererile instruite conform normelor din vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul deschis, ér informaţiuni mai detaiate sĕ pot lua atât dela subscrisul, cât şi dela comitetul parochial din Hundrubechiu.

Nocrichiu in 25 Aprilie 898.

In conţelegere cu comitetul parochial

Oficiul protopresb. gr.-or. al tractului Agnita, posta ultimă Nocrich (Ujegyház.)

Nicolae Moldovan,
adm protopresb.

Nr. 195—1898. [66] 2—3

Edict de licitaţiune.

Edificarea unei şcóle nóuă de pétră în comuna bisericéscă Mesterhaza protopresbiteratul Reghinului, se va da în intreprindere cu licitaţiune minuendă în 7/19 Iuniu a. c. Licitaţiunea se va efeptui la oficiul parochial din numita comună.

Preţul de strigare e fl. 2400. Licitanţii vor depune un vadiu de 10% din preţul de strigare. Condiţiunile detaiate se pot vedé la oficiul parochial gr.-or. al Mesterhazei, asemenea planul şi preliminarul de spese.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Reghinului.

Reghinul-săsesc, 1/13 Naiu, 1898

In conţelegere cu comitetul parochial:

Galacteon Şagău,
prsbiter.

Se află de vênḑare

Portretul

Exelenţiei Sale, Înalt Preasânţitului Domn

Miron Romanul,

Archiep. şi Metropolit.

Preţul fl. 1.—

Librăria Tipografiei archidiecesane, Sibiiu.

Din **Librăria Tipografiei archidiecesane** se pot procura:

Insoţirile de credit, îndreptare practică

de

T. W. Raiffeisen,

traducere autorisată

de

Dr. A. Brote.

Preţul 80.

Cartea Stuparilor Săteni

de

Romul Simu, învĕţător

preţul 35 cr.

Libraria Tipografiei archidiecesane, Sibiiu.

În préjma examenelor!

Atragem atenţiunea domnilor învĕţători asupra

scrisorilor (propise) de examen

pentru scrierea *română, germână* şi *dictando* tipărite în **Tipografia archidiecesană, în colóre vênătă,** pe hârtie fórte fină, mărime 24/31 cm.

Preţul: de bucată 1 cr.; 100 bucăţi 65 cr. şi porto postal.

☛ **Comandele din afară se execută imediat.** ☚

Librăria Archidiecesană.

Avis!

Domnilor învĕţători şi directori de şcóle le recomandăm depositul nostru de **charte geografice** aprobate de Inaltul Minister reg. ung. de culte şi instrucţiune publică, precum:

Charta Ungariei de părete	fl.	5.75
„ **Austro-Ungariei** de părete	„	5.75
„ **Europei** de părete	„	6.—
„ **Asiei** de părete	„	9.—
„ **America de Nord** de părete . . .	„	7.—
Apoi **singuratice comitate din Ungaria** á .	„	—.10—15
„ **Ungaria,** ediţ. format mic à	„	—.15
„ **globuri terestre** simple cu fl. 1.—, 2.—, 3.30, 5.30, şi . . . . . : . .	„	10.—
„ **globuri terestre** cu meridian 3.15, 5.—, 8.40, 12.60 şi	„	40.—

Asemenea oferim tot felul de recuisite pentru şcólă: **ceruse** (Hardtmuth), **cerneli** (Leonhardi), **pene** (Kuhn & Comp.) etc.

Librăria Tipografiei archidiecesane.

Din

„Biblioteca de popularisare“,

pentru literatură, artă şi ştiinţă,

au apărut până acum:

Nr. 1 *Nuvele siberiene*, de Vladimir Korolenko;
Nr. 2 *Nuvele ţĕrănesci*, de Björnstjerne Björnson;
Nr. 3 *Nuvele şi povestiri populare*, de Lew N. Tolstoi:
Nr. 4 *Schiţe şi tablouri,* de Ioan Neruda;
Nr. 5 *Şése nuvele,* de I. P. Iacobescu;
Nr. 6 *Nuvele* de H. de Balzac;
Nr. 7 *Din viéţa poporului,* de Alecs. Swientochowschi;
Nr. 8 *Pe apă* de Guy de Maupassant
Nr. 9 *Nuvele alese*, de Al. Puskin;
Nr. 10 *Ómeni şi scrieri*, de Georg Brandes;
Nr. 11 *Din Cartea cântecelor*, de H. Heine;
Nr· 12 *Liga tinerimii*, comedie în 5 acte de Henric Ibsen;
Nr. 13 *Dómna Marchisă şi alte nuvele* de Quida;
Nr. 14 *Lăutarul din Cremona*, de Francois Coppée;
Nr. 15 *Ilka şi alte nuvele*, de Al. Dumas fils;
Nr. 16 *Nuvele* de Guy de Maupassant;
Nr. 17—18 *Suferinţele tinĕrului Werther* de *W*olfgang v. Goethe;
Nr. 19 *Nuvele estra-ordinare* de Edgar Poë;
Nr. 20—21 *Stilul în artă*, de Hans Sebastin Schmid;
Nr. 22 *Un roman în noue scrisori*, de Teodor M. Dostoiewski;
Nr. 23 *Poesii*, traduceri libere în versuri de Sully Prudhomme:
Nr. 24 *Studii şi portrete literare*, de Jules Lemaître;
Nr. 25 *Pilone* de Wilhelm Bergsőe;
Nr. 26 *Darwin, viaţa doctrina şi importanţa lui* de A. de Condolles şi A. Sűdekum;
Nr. 27 *Schiţe din California*, de Bret Harte;
Nr. 28 *Simplu* de Traian Demetrescu;
Nr. 29 *In Lonţ!...* de Paul Hervieu;
Nr. 30 *Scrisórea furată şi alte povestiri estra-ordinare de* Edgar Poë;
Nr. 31 *Don Iuan* pe Molière;
Nr. 32 *Poesii alese*, de Al. Petőfi;
Nr. 33—34 *In temniţă* de Z. C. Arbure
Nr. 35 *Crîng şi luncă* de T. Duţescu-Duţu;
Nr. 36 *Chestiuni literare* ed M. Strajan.
Nr. 37 *Antologie sanscrită*, de G. Coşbuc
Nr. 38 *Femea îndărătnică*, de V. Schakespeare;
Nr. 39—40 *Cestiuni literare*, de M. Strajan

Un nr. broş. 16 cr., leg. 30 cr.

Se află de vênḑare în

Librăria Tipografiei archidiecesane Sibiiu.

Redactor prov. **Dr. Elie Cristea.**

Editura şi tiparul tipografiei archidiecesan.

Nr. 55. Sibiiu, Joi 21 Maiu (2 Iuniu) 1898. **Anul XLVI.**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuě ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Reforma şcólelor medii.

Consiliul pentru afacerile privitóre la instrucţiunea publică a fost întrunit în sĕptĕmâna trecută în capitala ţĕrei spre a delibera asupra schimbărilor, cărora ministrul de resort voesce sĕ supună planul actual al şcólelor medii.

Este un for informativ acest consiliu de instrucţiune, căruia i-se supune materialul după placul ministrului, şi în calitate şi în cantitate, este un for informativ pentru ministrul de resort, însĕ lucrările lui sunt a se considera ca lucrul făcut pe jumĕtate.

Eşite lucrurile din desbaterile consiliului de instrucţiune mai mult ca material brut, ca principii, ele se concretiséză în ministeriul de culte şi astfel vĕd apoi lumina ḑilei în formă de proiect de legi, cari apoi se supun de liberării parlamentului.

Este caracteristica timpului, caracteristica curentului actual, că în consiliul acesta biserica nóstră nu este representată.

N'a fost consultată biserica nóstră la facerea proiectului de lege din 1879, când s'a întrodus limba maghiară ca studiu obligat în şcólele elementare, n'a fost consultată la facerea proiectului de lege, care apoi în 1883, ca articol de lege XXX. a fost sancţionat pentru şcólele medii.

N'a fost consultată biserica nóstră când s'a modificat art. de lege XXXII. din 1875, care a regulat fondul de pensiuni al învĕţătorilor, n'a fost consultată în 1893, când s'a decretat salariul învĕţătorilor cu suma minimală de 300 fl. şi s'a codificat pentru prima dată ideea cu agitaţiunea contra statului.

Nu a fost consultată biserica nóstră la facerea proiectului de lege mai próspĕt, la proiectul care tinde a întregi salariele preoţesci.

Ce era deci mai în duchul curentului actual decât aceea, ca biserica nóstră sĕ fie ignorată şi acum, şi sĕ nu fie chemat nici un singur bărbat de acólă de ai nostri în sinul consiliului de instrucţiune.

Credeam, că vorba fiind de reforma planului pentru şcólele medii, se va reflecta acuma la neajunsul,care a fost trecut cu vederea la facerea planului la început, credeam că se va reflecta la şcólele cu limba de propunere română, şi se va proporţiona mai drept împărţirea.

Căci este aḑi un mare neajuns, că planul actual cere uniformitate şi la noi ca şi la gimnasiele de stat cu limbă de propunere maghiară, nu permite nici reducerea órelor din anumite studii, nu permite în cele din urmă nici înmulţirea órelor peste maximul din órele dela stat, şi astfel ne pune in imposibilitatea de a da limbei române, ca limbei de propunere rolul ce i-se cuvine, fiind ea sufletul în jurul căruia se învîrte întrégă instrucţiunea în şcólele medii.

Planul nou e chemat sĕ pună instrucţiunea pe básă naţională.

Istoria Ungariei va forma centrul, în jurul acesteia se va învîrti instrucţiunea.

In fie-care clasă se va propune istoria patriei. In legătură cu ea se face propunerea istoriei universale, în legătură cu ea se va propune geografia, în legătură cu ea limba şi literatura în general.

Anumite manuale vor trebui făcute, în aceste se va grupa materialul din istoria patriei după clase şi va fi una anumită manuducere, care va indica cum vine a se copcia la istoria patriei istoria universală.

Nu scim cum va fi acésta possibilă în istoria popórelor înainte de Christos, şi după Christos până la ivirea ungurilor pe terenul istoric. Nici că e acésta tréba nóstră, o vor face cei chemaţi.

Şi bine va trebui se fie chibzuită tótă înoirea, deóre-ce şi noi suntem de părerea, căreia cu aplomb i s'a dat espresiune în presa unguréscă numai mai ḑilele trecute, suntem de pĕrerea, că în zelul de a ridica la potenţă sentimentele naţionale, se va negliga adevĕrul istoric, se va negliga partea principală a istoriei universale în general, şi se va crea un curent naţional aici, care nu va sta în flagrantă luptă pentru adevĕrul falsificat numai cu noi nemaghiarii, ci va sta în luptă flagrantă cu adevĕrurile din istoria universală.

Ca elementului naţional sĕ i-se dea şi mai larg teren în planul cel nou se va cassa limba latină şi i-se va crea o sórte ca şi limbei grecesci.

In locul ei se va da mai mare atenţiune limbei si literaturei unguresci îndeosebi autorii classici magiari vor eşi mai mult la ivélă.

Spre a ajunge la o şcólă unitară medià, spre a face sĕ dispară tot mai mult diferinţa dintre gimnasii şi şcólele reale, se vor supune unei reforme esenţiale şi ştiinţele esacte.

Detaiurile vor urma mai târḑiu şi cei chemaţi a informa publicul despre reforma instrucţiunei vor fi la locul lor, când vor veni în concret planurile de reformă.

In general am atins aceste spre a caracterisa curentul în reforma planului pentru şcólele medii.

Reforma intenţionată numai în parte a mulţămit aşteptările publicului.

Intréga pressă a strigat ca din gură şerpelui după părinţii elevilor din şcólele medii.

Vor fi avênd şi părinţii dorinţele lor.

Noi încă avem o dorinţă, am fi dorit, ca consiliul de instrucţiune al ţĕrei la locul prim sĕ fi pus în discusiune seriósă studiul religiunei.

Basa statului este religiositatea şi moralitatea. Ce face însĕ statul pentru studiul religiunei şi şcólele sale medii?

Vom vedea în numĕrul procsim ce face.

Revista internă.

Ḑiarele unguresci sunt pline de articoli călduroşi, cari s'au scris sub impresiunea sĕrbărilor din Cluş din incidentul iubileului de 50 de ani al unirei Transilvaniei cu Ungaria. Articlii sunt scrişi cu un entusiasm mare şi ungurii uşor se sciu entusiasma.

Se înşiră evenimentele, cari au produs focul cel mare al entusiasmului.

Sĕrbările milenare, aniversarea ḑilei dela 15 Martiu, când s'a proclamat libertatea cetăţenéscă şi cea de pressă, activitatea tot a 50 a sancţionărei legilor dela 1848, darul naţional cu cele 10 statue, făcut de către Maiestatea Sa împĕratul-rege şi acuma ca corónă aniversarea uniunei.

Sub împrospătarea acestor evenimente sunt scrise cuvintele de laudă pentru acest act politic, care a dat Ungariei putere nóuă, căci ca putere regenerătóre e presentată ungurimea din Ardeal în istoria Ungariei în aceşti 50 de ani din urmă.

La sĕrbarea acésta guvernul a fost representat prin ministrul de industrie şi comerciu.

Serbările le-a deschis congregaţiunea oraşului Cluş, care a ţinut şedinţă festivă în sala în care înainte de 50 de ani s'a proclamat uniunea.

50 de ani au trecut dela declararea uniunei, şi de atunci statul ungar a făcut enorme progrese în direcţiunea de a deveni stat naţional unitar.

Nu-i mirare deci, că a ţiné în programul naţional autonomia Ardealului însemnéză a provoca furtună în tóte manifestaţiunile vieţei publice unguresci, şi nu este în Ungaria bărbat de stat, care sĕ stea de vorbă asupra unui program politic cu acest postulat.

Abstrăgênd dela acétă cestiune a uniunei în celelalte ḑiarele din patria nóstră nu sunt pline de entusiasm la sĕrbătórea pogorîrei Duchului sânt. Din contră articolii de Rusalii sunt plini de pesimism.

In locul prim situaţiunea internă nu mulţumesce aşteptările generale. Domnesce un spirit destructiv, un spirit, care nu se mai póte suprima nici prin baionetele gendarmilor, nici prin mĕsurile luate prin nóua metodă de a întroduce censuri contra pressei.

Pre ḑi ce merge tot mai mari dimensiuni ia socialismul, care cuceresce

---

FOIŢA.

Memoriul comisiunei pentru revederea concursurilor de lucru manual pentru băeţi.

Domnilor membri!

Intrunindu-ne în chestiunea concursurilor pentru lucrul manual, acum, şi mai mult ca în 1895, ne-am pătruns de rolul binefăcĕtor ce îl póte avea Societatea Tinerimea Română, pentru a încuraja respândirea lucrului manual în şcólele nóstre.

De acord cu opiniunile şi conclusiunile specialiştilor şi celor cari în ultimii timpi s'au ocupat serios de acéstă chestiune, — în alte părţi şi la noi, — motivele superióre şi scopurile binecuvêntate, care îndreptăţesc şi impun omenirii sĕ dea, o încordată şi fórte mare atenţiune întroducerii lucrului manual în şcólele primare, mai ales ţĕrănesci, sunt, în mare grupând lucrurile, întâiu de ordine pedagogică şi educativă şi al doilea de ordine economică.

Pentru ţara românéscă, cum am mai arĕtat deja în 1895, şi cum o vom mai repeţi acum, motivele sunt şi mai multe şi mai puternice şi mai bine cuvêntate.

Printr'o muncă stăruitóre într'o astfel de direcţiune, nu numai că satisfacem consideraţiunilor pedagogice: de a ascuţi într'un mod superior simţurile, percepţiunea şi facultăţile copilului; de a-i da un mijloc de recreaţiune a minţii lui cu desĕvîrşire real şi folositor în acelaşi timp; de a contribui sĕ se manifeste mai de timpuriu şi mai cu precisiune predispoşiţiunile înăscute ale lui, pentru-ca mai târḑiu sĕ se pótă folosi cu succes de ele în lupta socială; — nu numai că rĕspundem îngrijirilor educative, dând tinerelor generaţiuni un ideal mai moral, mai demn mai în armonie cu cerinţele sociale şi cu rolul ce trebue sĕ-l aibă fiecare om în lumea asta, obicínuindu i ca de mici sĕ preţuiască timpul şi să-l întrebuinţeze în îndeletniciri folositóre şi înălţătóre a minţii şi inimii omenesci, substrăgêndu-i dela multe distracţiuni care aḑi nu fac decât sĕ mai măréscă în ei unele porniri rele şi egoiste, cu care omul se nasce; — dar la noi printr'o astfel de bine făcĕtóre mĕsură, pe lângă aceste avantagii, am contribuí într'un mod grabnic şi eficace la îmbunătătirea sorţii ţĕrănimii românesci, dându i îmboldul şi mijlocul cum sĕ-şi pună în valóre produsele şi bogăţiile naturale, materiile prime de care ţara abundă; cum sĕ se folosécă de facultăţile şi aptitudinile cu care a înzestrat-o D-ḑeu; învĕţându-o cum sĕ transfórme în capital şi avantagii timpul colosal ce-l pierde pe fiecare an; arĕtându-i cum sĕ iasă din apatia şi moliciunea în care nesciinţa şi sĕlbătĕcia ţin încătuşaţi pe cei inculţi.

La concursurile din 1895 ne uimise şi ne înflăcărase pe toţi esaminătorii: desteritatea, abilitatea şi aptitudinile latente, modul inteligent şi delicat cu care micii concurenţi îşi esecutau şi înterpretau lucrările lor şi pe de altă parte zelul, îndemnul şi abnegaţiunea câtorva d-ni învĕţători.

Şi de aceea am propus concursurile cu premii în bani sau instrumente. Ceream sĕ putem premia cel puţin o periódă de vre-o 10 ani, până-ce lucrul va prinde şi se va înfige dela sine în inima şi credinţa celor mai mulţi — şi pe elevi şi pe învĕţători.

Premiind pe învĕţătorii şi institutorii ai căror elevi erau mai distinşi, şi ca preparaţiune tehnică şi ca numĕr, voiam nu numai sĕ încuragiăm pe cei muncitori şi zeloşi, pentru a face şcólă în acéstă direcţiune, dar voiam sĕ recunóscem şi sĕ sancţionăm meritele, sîrguinţa şi abnegaţiunea celor stăruitori şi patrioţi, aḑi când ei, vecinic ocupaţi şi munciţi numai de sarcina şi misiunea ce li-s'a încredinţat, sunt înecaţi de puhoiul celor cari se pun în evidenţă prin fel de fel de mijlóce cu totul de un alt ordin.

Premiind pe elevii meritoşi şi talentaţi, când cu instrumente de muncă, când cu bani mai ales cu ceva bani, voiam nu numai sĕ-i recompensăm şi sĕ-i încurajem pe ei, ca chestiune de emulaţiune şi pentru a atrage cât mai mulţi, dar nădĕjduim avênd în vedere mijlocul întrebuinţat faţă cu ómenii cărora ne adresăm, sĕ mişcăm şi sĕ redeşteptăm pe părinţii ţerani. Ei, cari nu numai că spun „că o meserie face cât o moşie", dar cari sunt fórte sensibili la auzul „că băiatul cutăruia s'a întors în sat cu atâţia lei, fiindcă a învĕţat dela profesor sĕ facă cum se cade cutare meserie".

Un premiu de câţi-va lei este un resultat mai tangibil şi mai perceptibil pentru ţĕran, cel puţin în starea actuală, decât târḑiile şi fórte problematicele, pentru el, bine faceri ale culturii şi învĕţământului. Póte că o asemenea mĕsură, în unele casuri şi în anuşi cercuri până acuma ne atinse de acéstă cangrenă.

Nelinisce produce şi faptul că până acuma nu a succes a înnoi pactul dualistic şi nu sunt speranţe, că el se va puté înnoi în consonanţă cu dorinţele şi aspiraţiunile ungurilor.

Cu deosebire insuflă seriόse îngrijiri situaţiunea parlamentară şi cea a partidelor din Austria.

Parlamentul Austriei nici după căderea ministeriului Badeni nu a ajuns să pótă funcţiona regulat. Incercarea cu ministeriul de ordonanţe al lui Gautsch a avut de scop se dea partidelor timp de a judeca situaţiunea şi a se afla un modus vivendi pentru pertractări pacinice în parlament.

Nu s'a ajuns nici una nici alta. In momentul când s'a basat ministeriul pe elementul german s'au sculat elementele slave, cari aliate dau o putere mai mare ca nemţii austriaci.

In ḑilele aceste se va întruni parlamentul din Viena, se vor mai măsura încă odată cele dóuă curente germanismul şi slavismul, şi din nou se va vedea că a trecut timpul, când elementul german era domnitoriu, strivind celelate elemente.

Logica lucrurilor ne împinge se admitem federaţiunea în Austria, care va avé de resultat înţelegerea popórelor. Vor fi drepturi egale şi datorinţe egale.

De aceste se teme presa dela noi de aceea pessimismul cel pronunţat în articolii de Rusalii

Dară abstragênd dela cestiunea cu Austria, ḑiarele dela noi dau pe acorduri duióse.

„Budapesti Hirlap“ între altele scrie:

Négră vedem lumea, séu dóră nu este ea destul de négră? Nu esistă miserie în massă, moral degenerat, nu este ore silă órbă, sau dóră ura partidelor s'a schimbat în iubire? Dar sĕ nu privim lumea, ci numai Ungaria, vedem noi óre asigurat viitorul naţiunei nóstre? Nu ne ameninţă panslavismul, nu ne înjură dacoromânii, nu ne oprimă nemţii, nu ne apasă dări şi datorii, suntem tari şi inimicii nostrii ne pórtă frica. Adevĕrat sĕ fie acésta? Sau dóră este cert, că poporul maghiar este împărechiat cu sine însuşi nu se încrede mai mult în sine şi în instituţiile sale ca mai naiute. Numĕrul duşmanilor nostri s'au sporit şi s'au încurajat, de jur împrejur nu aflăm rudenii de sânge şi amici nicăiri. Aliaţii nostri se ridică contra nóstră şi atacă uniunea în care am fost de 30 de ani. De vei întreba pe un oracol séu pe un bărbat de stat, care va fi sórtea Ungariei, el nu este în stare sĕ ţ'o spună nici măcar pe durata unui an. Şi sufletul poporului fierbe aici pentru asta, colo pentru aceea, apucă piatra şi ridică cósa contra autorităţitor . . . Ceea-ce a fost gloria nóstră: libertatea maghiară, e învĕlită în nori“.

Tot în tonul acesta scrie şi ḑiarul principal al Kossuthistilor Egyetértés“:

Când patria nóstră era un cimiter, n'a fost în pericol aşa mare ca acum, fiindcă spiritul veghia la vetrele maghiare; acum însĕ, că avem un teren atât de pacinic pentru sforţări constituţionale, cum n'am avut înainte cu 350 de ani, naţiunea a adurmit. Nu trebue mare facultate prorocitóre ca cineva sĕ pótă spune cum se va sfîrşi acéstă nóuă apariţie pe scenă. Deocamdată scim, că Austriacilor nu le mai trebuesce căsătoria mixtă... ei ne urĕsc, ér noi durmim şi majoritatea ţerei nici nu se revoltă la acéstă ură“.

Reuniunea higienică.

In timpul din urmă se dă tot mai mare atenţiune higienei şi în viéţa administrativă a statului nostru.

S'a format reuniune higienică pentru ţéra întrégă, care are mai multe subdespărţĕminte, s'a pus mare pond pe aceea, ca comunele rurale sĕ fie îngrijite de către medicii proprii ai lor, s'au esploatatat băile şi în regiunile muntóse s'au instituit stabilimente climatice.

In comitatul Sibiiului s'a format reuniune higienică independentă de cea regnicolară, care sub speciala îngrijire a protofisicului comitatens a luat un avênt îmbucurător în mersul sĕu.

Cea mai nóuă creaţiune a acestei reuniuni este un sanatoriu în munţii comunei Reşinariu menit a da adăpost bolnavilor de pept.

Ni-se spune că e îngrozitor de mare numĕrul ómenilor cari sufer de bóla de pept, şi acest numĕr mare se recrutéza mai ales din jurul Săliştei. Scirea acésta pe noi ne-a frapat, şi ca ómeni laici nu ni o putem esplica.

Şi-o esplică însĕ medicii, cari ne-au atras atenţiunea asupra acestui periclu.

Publicăm un apel al reuniunei higienice din comitatul Sibiiu, şi atragem asupra lui atenţiunea publicului nostru. Apelul vorbesce de sine şi e şi instructiv din tóte punctele de vedere.

Eată apelul:

Reuniunea higienică a comitatului Sibiiu s'a înfiinţat la iniţiativa Esc. Sale contelui Andreiu Bethlen.

Că înfiinţarea unei reuniuni de sine stătătóre a fost o idee fericită, şi a arĕtat o cunóscere apriată a împregiurărilor locale ne dovedesce incontestabil împregiurarea că reuniunei i-a succes a promova starea sanitară în felurite direcţiuni, pe când despărţĕmintele reuniunei regnicolare de higienă, după-ce sunt îndatorite prin statute a da o mare parte a venitelor lor reuniunei centrale, duc o viaţă aprópe fictivă.

Acestea se arată din următorul conspect despre activitatea reuniunei.

Pentru-ca sĕ se îndrepte starea sanitară a copiilor, aprópe în fiecare an s'au dat gratis leacuri la copii săraci şi bolnăvicioşi, şi în colonia de copii din Ocna, care stă sub conducerea institutului pentru căutarea bolnavilor (ev. Krankenpflegeanstalt) s'au îngrijit copii slăbuţi, scrophuloşi până la etatea de 12 ani, şi anume;

1889 1 copil, Sibiiu.
1890 3 copii, „
1891 3 „ „
1892 4 „ „ şi Sebeş.
1893 4 „ „ Vurpĕr, Avrig, Sĕlişte.
1894 5 „ Cacova, Sibiiu, Sebeş.
1895 5 „ Cristian, Sebeş, Sibiiu.
1896 5 „ Cristian, Cisnădie, Cacova, Sebeş
1897 6 „ Cisnădie, Sibiiu, Sebeş.

Afară de aceea s'a conferit în anii 1895 şi 1896 un stipendiu în suma de 50 fl. la câte un cetăţén din comitatul Sibiíu ca sĕ i-se dea posibilitatea sĕ mérgă „La Păltiniş“.

Purceḑênd dela principiul, că combaterea săraciei duce în sfêrşit la îmbunătăţirea stării sanitare, s'a dat din locurile conducĕtóre ale reuniunei nóstre impulsul la înfiinţarea unei culine poporale în Sibiiu, a cărei activitate rodnică este de a sĕ mulţămi cu deosebire conlucrărei reuniunilor de femei, care sunt totdéuna gata de a ajuta.

De sine se înţelege, că îndeplinirea a fost reservată autorităţii locale, pe când reuniunea nóstră a sprijinit acest institut dela 1892 încóce, în tot anul cu o sumă de 100 fl.

Ca sĕ putem intimpina epidemiile pustiitóre, reuniunea a pus la disposiţia Municipiului din Sibiiu 3 desinfectorii de Thusfield, care esemplu l'a urmat, la cererea nóstră, filiala reuniunei „Crucea roşie“ (în folosul oraşului Sebeş şi Sĕlişte).

Zace în natura lucrului, că reuniunea si-a dat silinţa, ca basele higienei sĕ le facă bun comun, parte prin conferenţe populare, parte prin instrucţiune în scóla de menagiu, susţinută de reuniunea ev. de femei, parte prin lăţire de scrieri volante despre Alcohol şi urmările aceluia, despre aerul bun şi aerul rĕu, primul ajutor la nenorociri, despre folosul şi chemarea băilor, cum ne apĕrăm de tuberculosă, despre bólele infecţióse şi combaterea lor, despre îngrijirea copiilor în primii ani ai etăţeii.

Afară de aceea n'a întrelăsat reuniunea a înainta materialiceste causa băilor (spre es. în Nocrich), şi a dat impuls la înfiinţarea unei scalde pentru popor.

Asemenea în sinul sĕu s'a născut ideea pentru ridicarea unui sanatoriu pentru bolnavi de plumâni în climă alpină. Tóte aceste însă au fost posibile numai prin generósele contribuiri dela filiala Sibiiu a Crucei roşii (150 fl.) precum şi dela institutele de credit de aici, Albina (400 fl.) Sparkassa (300 fl. şi dela Bodenkredianstalt (300 fl).

Cu regret trebue să constatăm, că numărul membrilor, care arată imposanta cifrà de 559, a scăḑut până la a. 1897 la 259 şi prin aceasta s'a redus activitatea reuniunei la un grad modest.

Comitetul se vede deci îndemnat faţă de marea problemă care are de scop combaterea tuberculosei, să se róge de toţi locuitorii comitatului nostru sĕ promoveze după putinţă interesele reuniunei şi să între în reuniune ca membrii.

Tacsa de membu ordinar e 1 fl. ér pentru membrii ajut. 50 cr. Din însărcinarea comitetului reun. hygienice.

Dr. Süssmann secr. reun. *C. W. Krafft* cassar.

Producţiunea „Reuniunei sodalilor români din Sibiiu“.

Mulţămită publică.

Ne împlinim o plăcută datorinţă exprimând şi pe acésta cale recunoscinţa şi mulţumitele „Reuniunei sodalilor români din Sibiiu“ tuturor celor ce au contribuit la buna reuşită a concertului, împreunat cu teatru şi joc, aranjat de noi la 21 Maiu c. n., din al cărui venit curat o parte s'a destinat fondului exposiţiei industriale. ce intenţionăm a arangia în tómna anului curent şi îndeosebi:

a) harnicilor corişti, în frunte cu neobositul dirigent, învĕţătorul şcólei nóstre de aplicaţie dl Candid Popa, ajutat de brava grupă a clericilor din seminarul „Andreian“.

b) zeloşilor díletanţi, ajutaţi de regisorul dl Emanuil Şuiagă, cleric;

c) marinimoşilor supra solvenţi: Mihail Hager, proprietarul rĕstaurantului „Stadtpark“ care a binevoit a solvi preste preţul de întrare 4 fl.; protopresbiter Nicolae Ivan, as. con. cu 1. fl. 20 cr.; Dr. Nicolae Şerban de Voila, adv. şi deput dietal, Nícolae Stănilă, practicant la tribunalul reg., Dr. Elie Cristea, redactor şi secretar consistorial, cu câte 1 fl.; Ioan Simtion, librar, Gavril Hango, presbiter cu câte 70 cr.; Dem. Cunţan, profesor seminarial, T. Orlea, Ion Şut şi Pavel Cotoţ, funcţionari consistoriali, cu câte 60 cr.; dşóra Victoria Nicula (Slimnic), Kölcze Lajos, măiestru lăcătar, Ioan Broju. capelan c. r. militar, cu câte 50 cr.; dómnele: Pompilia Ghişoiu, Victoria Henteş (Ocna), Lucreţia Botnariu (Sibiiu), I. Gârbacea, proprietariu Demetriu Câmpeanu, archivar consistorial, Dr. Elia Dăian, director, Silvestru Moldovan, redactor, cu câte 40 cr.; Constantin Pop, funcţionar de bancă, Ioan Bonfer, ospĕtar, George Nicula, maşinist, Dr. Ioan Stroia. profesor seminarial, Dr. V. Bologa, director Constantin Dragoş, măiestru păpucar, Dr. Cornel Diaconovich, secretar de bancă, Dr, Liviu de Lemeni, asesor consistorial, Simeon Florea, calfă de boltă, Nicolae Gogan, comptabil şi Vasile Ban proprietar cu câte 20 cr.

d) Ilustrităţii Sale domnului Nicolae Popea, episcopul Caransebeşului, care s'a îndurat a ne trimite 5 fl.; stimabililor domni Vasile Pop de Harşan, advocat, Gustav Mätz, architect şi Dr. Ilie Beu, pentru ofertul de câte 1 fl.

Din venitul curat 10 fl, s'au administrat fondului exposiţiei industriale.

Din şedinţa comitetului „Reuniunii sodalilor români din Sibiiu“, ţinută la 26 Maiu n 1898.

Victor Tordăşianu, preş. *George Poponea,* notar.

---

mite condiţiuni, sĕ fie mult mai eficace ca amenda ce i-se impune aḑi când el nu-şi trimite copilul la şcólă.

N'am făcut nimic mai important d'atunci, căci lipsa de mijlóce ne-a forţat sĕ ne menţinem numai la platonismul premiilor de distincţiune de elasare, laude şi mulţumiri. Nimic mai palpabil, fiind-că nici una din Societăţile mai puternice, pe sprijinul cărora comptasem când am propus premii bănesci şi în instrumente, nu ne-a ajutat. Am fost fórte bine primiţi, ni s'a propus chiar un concurs eficace şi mai considerabil decât cel care momentan îl ceream noi — Dómne! care Român neaoş şi cu inimă nu se entusiazméză la o asemenea sfântă idee — dar, când a fost vorba de al vedea efectiv, pretutindeni, sub diferite pretexte, am fost amânaţi.

Infrângerea nu trebue înse sĕ ne decsurajeze, cestiunea fiind fórte mare şi eşind din cadrul cestiunilor ce se mai pot lăsa amânării şi uitării.

Sunt puţini cei cari o înţeleg şi s'au pătruns de ea, mai adânc decât marginile entusiasmului platonic cu care se îmbrăţişéză la noi de fórte multe ori cele mai vitale cestiuni. Dar societatea Tinerimea română a ajuns în al 21-lea an al esistenţei ei numai prin stăruinţă, sacrificii şi abnegaţiune, şi nu ne îndoim că şi acum, când este vorba se încunuueze cu nimbul nemuririi menirea ei, atingênd una din cestiunile cele mai mari şi mai de seamă din câte a agitat până acum, va găsi în esistenţa ei energia şi patriotismul, de care ea a mai dat atâtea probe, şi cu care numai se póte reuşi într'o asemenea fórte însemnată cestiune.

Rĕspândirea lucrului manual este o încercare mai vastă decât am arătat'o în raportul nostru precedent, fiind-că este vorba, cel puţin pentru o periódă de 7—8 ani, de o sarcină mai grea decât cele 3 - 4 mii lei care ne lipseau, pentru a puté întocmi premii, aşa cum concepusem noi lucrurile.

Noi ca popor, în masa cea mare a naţiunii – nu ne-o putem ascunde — suntem încă mult înapoi culturii, mai ales technice şi economice, a popórelor mari şi înaintate. Şi din acest punct de vedere suntem deci în inferioritate, căci mai avem mult de asimilat şi de cucerit, pentru ca sĕ fim la nivelul de civilisaţie al acelor popóre.

Pe lângă inferioritatea nóstră avem însĕ şi câte-va avantagii naturale de o superioritate ne nepreţuită: întâiu, sunt deşteptăciunea resistenţă şi aptitudinele inăscute ale poporului nostru — din care poţi face, la nevoie şi ori cât de repede, ce vei voi; al doilea: bogăţiile si privilegiile naturale ce decurg dela pământul şi posiţiunea geografică ce ocupăm şi care sunt de o valóre imensă.

In astfel de condiţiuni, sarcina cea mare ar fi deci acum pentru naţiunea românéscă, cum sĕ-şi asimileze mai grabnic şi mai metodic cultura şi civilisaţiunea popórelor mai înaintate, atât pentru ca sĕ scótă în evidenţă şi sĕ profite în lupta pentru trai de calităţile şi aptitudinele ei ca rasă şi sĕ-şi pună în valóre bogăţiile şi avantagiile naturale de care dispune, cât şi pentru ca sĕ realiseze progresele şi sĕ-şi însuşéscă civilisaţiunea de care are absolută nevoie, folosindu-sĕ de experienţa altor popóre şi evitând perderile şi lupta ce le-au avut predecesorii nostri în cultură.

Numai propăşind în asemenea condiţiuni, am fi la înălţimea rolului ce trebue sĕ-l avem în desvoltarea nóstră culturală şi economică şi am respunde încrederii ce trebue s'o dobêndim de la celelalte popóre, — noi, acestia dela porţile Orientului.

Printre mijlócele de redeşteptare şi desvoltare a maselor celor mari este indiscutabil de nepreţuit rĕspândirea lucrului manual, ca cea mai puternică şi mai sigură pârghie. Sunt în acéstă cestiune, mai ales întru cât ne privesce, consideraţiuni de pedagogie, de educaţiune şi de economie socială de o însemnătate estraordinară, pe cari noi nu le putem desvolta ci numai le am atins, enumĕrând la început câte-va, dar despre cari se va convinge pe deplin, ori cine ar aprofunda ceva mai mult chestiunea.

De aceea aḑi constatăm, cu îngrijire pentru sórta poporului nostru, dar şi cu óre care mândrie pentru societatea Tinerimea Română, că noi avem o sarcină mult mai grea de cât aceea de a întocmi şi agonisi mijlócele materiale pentru premii, aşa cum le-am propus în 1995.

A ne menţinea numai la premii ar fi a presupune. că ţara este plină de scoli primare, unde lucrul manual se practică pe o scară întinsă; — că statul şi celelalte autorităţi sau Societăţi au făcut tot ce le stă în putinţă, pentru ca o asemenea chestiune sĕ rĕspundă chemării ei; — şi că noi n'am avea decât sĕ venim sĕ încoronăm succesele dobândite şi resultatele obţinute, recunoscênd şi recompensând munca, zelul şi talentele elevilor şi profesorilor distinşi.

(Va urma).

Noutăți.

Protopresbiterul Dr. Nicolau Maier pentru biserică. Aflăm că de curênd decedatul protopresbiter al tractului Sĕliștei, Dr. Nicolau Maier a făcut bisericei din comuna sa natală Rĕhău o donațiune în sumă de 500 fl. ér bisericei din Sĕliște i-a testat 200 fl., Din acest trist incident și „cassa de păstrare“ din Sĕliște — voind sĕ eterniseze memoria fundatorului ei — a făcut o donațiune de 50 fl. spre un scop, care s va determina mai târḑiu.

De administrator protopresbiteral al tractului Seliște, devenit astfel vacant, s'a instituit parochul Petru Juga din Tilișca.

* * *

Clerul ortodox român din Bucovina contra ovreilor. Asociațiunea clerului ortodox român din Bucovina a ținut o adunare generală extra-ordinată in Cernăuți și a hotărît să facă demersuri pentru convocarea imediată a cong esului bisericesc, spre a lua din mânile ovreilor administrația fondurilor religionare, cari se compun în mare parte din moșiile donate de Domnii Moldovei.

Aceste fonduri sunt date de vr'o 20 de de ani de către guvernul austriac în administrația ovreilor.

* * *

Metod nou. In Sêrbia acuma decurg pregătirile pentru alegerea daputaților dietali. Guvernul ingenios, pentru-ca sĕ-și asigure maioritatea a conchemat la deprindere de arme pe toți alegătorii opoziționali Recomandăm — ḑic ḑiarele unguresci — acest curios procedeu de tactică și ministrului nostru care încă s'ă dovedit ca isteț fabricant de maioritate.

* * *

Rusaliile în Hațeg. Programa festivităților ce se vor arangia cu ocasiune adunării generale a „Societății pentru crearea unui fond de teatru român“, în opidul Hațeg, la Rusaliile românesti.

I. Sâmbătă la 4 Iunie n. a. c.

a) Primirea óspeților la tóte trenurile.

b) Primirea comitetului la gară din Sub-Cetate.

c) Séra de cunostință în hoteiul „Corόna“.

II. Duminecă la 5 Iunie n. a. c.

a) Serviciu divin în biserica gr.-or. dela 9 — 10 óre a. m.

b) Participarea la ședința prima, *ce se va ținea în biserica gr.-or. dela 10 — 12 óre a. m.* *)

c) Banchet la 2 óre p. m. în hotelul „Coroana“.

d) Concert și teatru. Inceputul seara la 8 óre în hotelul „Mielul de aur“.

III. Luni la 6 Iunie n. a. c.

a) Participarea la a dóua ședință a „Societății pentru crearea unui fond de teatru român“, ce se va ținea în biserica gr.-or. dela 11 — 12 óre a. m.

b) Bal în hotelul „Mielul- de aur“. Inceputul séra la $8^{1}/_{2}$ óre.

IV. Marți la 7 Iunie n. a. c.

a) Excursiuni la „Ulpia-Traiană“ și „Demsuș“.

b) Participare la petrecerea poporală (Nedee, Ruga).

Hațeg, la 20 Maiu 1898.

Programul Concertului și Teatrului dat în favorul „societății pentru crearea unui fond de teatru român“ Duminecă la 5 Iunie n. 1898 în sala Hotelului „Mielul-de aur“.

1. „Trecui valea“, cor mix de I. Murĕșanu.
2. „Zampa“, ouvertură de F. Herold.
3. „Symphonie concert“, trio pentru dóuĕ vióre și acompaniare de pian de Ch. Dancla.
4. *a*) „Din depărtare“, cor mixt. *b*) „Cu mine fugi“, cor mixt de Mendelssohn.
5. „Rondo Capricioso“, pentru pian, solo. de Mendelssohn.
6. „Airs Varies“ pentru viόră și pian de Ch. d'Beriot.
7. „Fântâna cu trei isvórĕ“, cor mixt de G. Dima.
8. „Prologul“ de I. Vulcan.
9. „Sóre cu plóie“, comedie întrun act de I. Vulcan.

Inceputul la 8 óre séra. Prețul de intrare 1 fl. de persónă (pentru popor și meseriași în parter 50 cr.). Fumatul este oprit în decursul producțiunii.

Comitetul aranjator.

* * *

Maial. Reuniunea femeilor române din Abrud, Abrudsat și giur are onóre a invita la Maialul, ce-l va arangia în favorul scólei de fetiție rom. din Abrud, în a dóua ḑi de Rosalii, adecă în 6. Iunie a. c. în „Praterul“ Abrudului. Iceputul la 2 óre d. a. Prețul de intrare: 50 cr. de persónă; 1 fl. de familie. La cas de timp nefavoritor petrecerea se amână pe ḑiua următóre, adecă pe a treia ḑi de Rusalii; iar dacă nici atunci nu va fi timpul potrivit, se amâna pe 12 Iunie a. c. Abrud, în Maiu 1898.

Comitetul.

* * *

Rumpere de nor. Sâmbătă după amiazi între statiunile Egeress si Magyar-Náda s'a întêmplat o grozavă rumpere de nor. Orcanul pustitor a ținut timp de preste 2 óre, umflând păraiele și acoperind cu năsip fênațele și agrii din împrejurimea aceea. Calea ferată în trei locuri in distanțe considerabile a fost spălată de povoiurile apei Vista. Circulația trenului dîntre Budapesta și Cluj a fost împedecată timp de mai multe óre. Dela direcțiunea căilor ferate a fost esmisă o comisiune, care a luat dispozițiile de lipsă, ca comunicația sĕ nu sufere întrerumpere.

* * *

Ciocnire de trenuri. Trenul accelerat, care a plecat duminecă diminéța din Budapesta spre Sêrbia la comuna Ralja s'a ciocnit cu un tren de povară. Catastrofa nu a avut un sfîrșit de tot tragic. Câteva vagóne s'au sdrobit, mulți pasageri s'au rănit, nici unul însĕ de mórte. Causa se spune a fi negligența șefului de gară, care pe timpul când s'au ciocnit trenurile, benchetuia póte în lumea lui Morfeu.

* * *

Colecțiunea de păpuși., M. S. Regele Alexandru al Sêrbiei a trimis M. Sale Reginei o colecție de păpuși reprezentând tóte costumele pitorești ale sîrbilor, cu broderii fine, fireturi de aur și juvaericale.

Intre aceste păpuși este și una care reprezintă pe o veche Ḑómnă a Sêrbiei. Acéstă păpușă e o adevărată cap d'operă cu o mulțime de juvaericale și mărgăritare veritabile.

Colecția a fost înaintata Reginei de către d. Alecu Catargiu, unchiul Regelui Alecsandru.

Regina a fost atât de incântătă de acésta delicată atențiune, în cât a trimis imediat o lungă telegramă de mulțămire Regelui Alexandru.

Povețe despre stîrpirea peronosporei și gărgărițelor de viie.

Domnul vice-comite al comítatului Sibiiu, prin hârtia sa dtto 17 Maiu căl. n. a. c., în sensul dispozițiunilor statului comitatens despre stîrpirea peronosporei, a recercat atât primăriile cât și Reuniunea nóstră agricolă, ca se întrevină cu stăruință pentru stêrpirea peronosporei și gărgărițelor de viie prin aplicarea cât mai rĕspândită a mijlócelor prescrise și în deosebi prin stropirea vițelor cu tulumba.

Urmând bucuroși acestei recercări, ținem de datorința nóstră sĕ atragem luarea aminte a tovărășiilor nóstre agricole și preste tot a viierilor mai întâiu asupra peronosporei și sĕ dăm povețe cum ar trebui urmat în aplicarea mijlócelor de stîrpire.

După-cum se știe, cu numele de peronospora se însemnéză bóla atât de primejdiósă, care bântue în mĕsură din ce în ce mai întinsă viile nóstre și amenință ródele lor cu nimicire une-ori desĕvêrșită. Anul trecut, deși ploile necontenite au spălat frunzele, mai numai viile stropite au dat róde, pe alocurea îmbelșugate.

Perosnopora e datorită unor bureți mititei (mucegai), cari începênd din Maiu sĕ ivesc în formă de pete alburii mai ales pe dosul frunzelor (foilor) cum și pe mlădițe, flori și chiar pe struguri. Pe laturea deasupra a frunzelor apar un fei de pete gălbinii, mai târḑiu ruginii, însĕ nu umflate nici rotunde. Pe laturea din jos (dos) frunzele molipsite apar ca și când ar fi atinse de brumă sau presărate cu zăhar măcinat.

Contra peronosporei se recomândă ca mijloc fórte bun și ieftin stropirea cu un amestec licuid din apă, pétră vênătă (vitriol de aramă) și var ars.

La 100 litre apă se adaugă 1, $1^{1}/_{2}$ sau cel mult 2 chilograme peatră vênĕtă și tot atâta var ars. Deosebim prin urmare amestecuri de 1, $1^{1}/_{2}$ și $2^{0}/_{0}$ (la sută). Stropite fiind cu amestecul de $1^{1}/_{2}$ sau chiar $2^{0}/_{0}$, frunzele ivite acum la început s'ar pârli din causa frăgeḑimei lor. Amestecul de $1^{1}/_{2}$ și $2^{0}/_{0}$ se va aplica deci mai târḑiu, peste vară și de cu tómnă, când frunzele sunt desvoltate.

Pétră vênătă curată și deci potrivită se capătă în prăvălia I. B. Misselbacher de aici.

Peatra se piséză mai întâiu, apoi se topesce (disólvă) în puțină apă căldută — la 1 chilogram pétră vre-o 3 litre de apă — într'un vas de lut sau de lemn. Intr'aceea se stinge varul ars în cutare ciubăraș, punênd o cătățime de apă îndoit mai mare.

Laptele de var astfel dobândit se strecură prin o sâtă deasă și se tórnă încetișor, mestecând bărbătesce cu o bucată de lemn — în pétra topită (nici decum întors: adecă pétra în var).

Licuidul astfel gătit póte fi păstrat pe mai târḑiu fără temere de a-'și perde tăria sa, este însĕ neapărat sĕ se amestece bărbătește de câte-ori e a se turna în tulumbă; altcum rĕmên pe fundul vasului tocmai materiile trobuinciόse contra peronosporei.

Stropirea însasi se îndeplineste cu ajutorul aparatului numit tulumba (prósca) de peronosporă, care împrăștie licuidul de cum nu s-ar puté mai mĕrunt și de o potrivă.

In scopul isbutirei nu rămâne decât sĕi urmăm întocmai povețelor ce urmează:

1. Stropirea sĕ se îndeplinească cât mai apriat și întocmai la timpul cuvenit, dacă e sĕ isbutească în deplin.

Stropirea dintâiu urmează a se face cât mai de timpuriu, prin Maiu, până a nu se fi răspândit peronospora, la tot casul mai înainte de întlorirea vițelor. Neapărat este a stropi de douĕ-ori cel puțin sau și mai bine de 3--4 ori.

Stropirea a dóua ar trebui făcută după înflorire, prin Iunie. Cu începerea lui August urmează stropirea a treia și cerând trebuința, prin Septemvrie a patra.

Stropite ar trebui tóte frunzele și celelalte părți verzi. Rândurile viei trebue stropite de amândóuă laturile, așadar' de-două-ori.

2. Tulumba se nu se țină aprópe de vițele de stropit. Licuidul se acopere frunzele cu picături cât mai depotrivă și dese, de mărimea grăunțelor de păsat, sĕmĕnând a roua mĕruntă.. Picături mari, cari s'ar prelinge înspre maigluea frunzelor în depin. In urma stropirei frunzele se nu fie cu totul ude.

3. In viile aflătóre pe cóste piezișe stropirea se se facă mergând din jos în sus, nu și întors.

4. Nu este ertat a stropi pe timp ploios și mai ales pe când plóuă. Dacă ploaia ar fi spălat frunzele deja stropite, se va stropi din nou.

Stropirea isbutește mai ales dacă se face seara sau dimineața pe timp uscat, liniștit și fiind cerul sĕnin.

5 Stropite ar trebui viile din întreg hotarul, cum și vițele din tóte grădinile comunei, de óre-ce vițele cari ar fi rămas nelecuite, fie și numai pe alocurea, ușor rĕspândesc peronospora mai departe, amenințând cu pustiire viile mai înainte sănătóse ori stropite.

Cu începere de anul de față, așa stim din isvor sigur, se vor pedepsi cu asprime, amăsurat statutului comitatens, toți cari nu 'și-ar fi împlinind datorința prescrisă contra peronosporei.

Așa fiind, primăriile comunale și viieri vor lucra înțelepțește, aplicând contra peronosporei negreșit și din vreme stropirea descrisă, atât de lesnicióśă, ieftină și de mare folos.

Rămâne se adaugem, că prin viile mai multor comune au dat năvală un fel de gândaci verzî, numiți gărgărițele viței, cari fórfecă tinerele mlădițe cu grămada. Cel mai îndemânatic și sigur mijloc este a scutura, des de dimineață aceste gărgăriță pe pânzături așternut ios. Urmează strângerea și aruncsrea gărgàrețelor în foc sau apă ferbinte.

Dela comitetul central al „Reuniunei române agricole din comitatul Sibiiului“.

Sibiiu, 8/20 Maiu 1898.

D. Comșa, președinte. *V. Tordășianu*, secretar.

Bibliografic.

„Anuariul societății pentru crearea unui fond de teatru român“.

În tipografia „Ciurcu et Comp.“ din Brașov a apărut de curând o broșură de 120 pagini cu următorul titlu „Anuariul I al societății pentru crearea unui fond de teatru român“ pe anii 1895/96 1896/97 și 1897/98, cu următoriul cuprins: Prefață de *Vasilie Goldiș*, secretariul societății, istoricul societăți de președintele *Iosif Vulcan*, și rapórtele speciale despre ultimele adunări generale dela Brașov (1895), dela Făgăraș (1896) și dela Orăștie (1897.) cu discursurile de deschidere ale președintelui, rapórtele comitetului și ale cassariului, protocólele ședințelor precum și vocile de presă despre acele adunări, apoi disertația „Arta și morala“ cetită de profesorul Dr. *Ioan Bunea* cu ocasiunea adunării generale dela Orăștie și în fine consemnarea membrilor.

Acest anuariu este cea mai vorbitóre dovadă, că societatea pentru crearea unui teatru român a început deja *o nóuă eră* care promite un progres din ce în ce mai frumos Inceputul imbucurător ne îndreptățeșce a spera acésta. Adunările generale din cei trei ani ultimi au fost din cele mai succese, ér ultima dela Orăștie a întrecut tóte așteptările. Numĕrul membrilor s'a sporit îmbucurător. Finanțele sporesc aseminea. Pentru viéța nóstră teatrală actuală încă s'a făcut ceva; anume s'a creat o bibliotecă teatrală, care a apărut deja în mai multe broșuri. Aceste cuprind piese, menite a forma repertoariul societăților nóstre de diletanți; ele desigur vor fi pretutindena bineprimite, mai ales, că cei ce s'au mai îndeletnicit și până acum cu representațiuni teatrale, aceia totdeauna au dat de mari greutăți in alegerea bucăților, fie din lipsa de bibliotecă mai mare, unde se-le stea la dispoziție autorii, fie din lipsa de piese potrivite referențelor nóstre.

Acéstă bibliotecă teatrală edată cu pricepere va contribui la deșteptarea în publicul român a înteresului pentru arta dramatică și încetul cu încetul va desvolta și cultiva și gustul estetic, care se ne dee posibilitatea de a înțelege frumsețele artei teatrale și care aḑi în mare parte ne lipsesce; ér din acest teren cultivat cu îngrijire am nădejdea că vor isvori și pene istețe și originale care sĕ eterniseze în lucrări de valóre scenele din vieța proprie și mai ales momentele din neasĕmânată viéță a țĕranului român plină de originalitate, frumseță și înfățișări idilice.

După datele cunoscute Brașovul a fost locul, unde la începutul veacului present s'a ivit prima manifestațiune teatrală română, după care într'un târḑiu au urmat altele și în alte părịți ale țării.

Fie ca la începutul veacului viitor tot Brașovul se pótă însĕmna pe răvaș un nou moment de progres în acestă direcțiune.

Deca.

* * *

V apărut Nr. 33 din fóea de Dumineca „Albina“ cu următoriul sumar:

Toma Dicescu, Isvoru. — George Adamescu, Vasilie Alexandri. — Spiridon Popescu, Tăifasuri cu moș George. — D. Popescu, Rîia. — G. C., Cum e făcută lumea și din ce? — P. G., Biserica catedrală dîn Bucuresci. — G. Moianu, Alina. — Tolstoi, Sluga dracului. — D. Constantinescu, Mișcare și repaos. — T. Radu, Beuturile aperitive. — I. Oceanu, C fermă-lăptărie medec. — Serbări școlare. — Felurimi. — Apel. — Sfături Practice. — Adrese către redacție. — Posta Redacției.

Ilustrațiuni: Vasilie Alexandri (Portret). — Mitropolia din Bucuresci. — Paisagiu de la țară.

---

*.) Nu scim pe ce basă s'a cedat biserica pentru intruniri de feliul acesta, căci autoritatea supremă bisericéscă nu credem sĕ-'și dee consimțirea sa și după cât scim Veneratul cosistoriu archidiecesan nici n' a aprobat conclusul comitetui parochial, adus în acéstă privință. Nota Red.

Nr. 309/1898 prtpresb. [67] 2—3

CONCURS.

Pe basa resoluțiunei consistoriale din 21 Aprile a. c. Nr. 2906 bis. prin acésta se escrie concurs pentru ocuparea postului de paroch în parochia de clasa III. Hundorf cu filiile Domald și Senereuș — protopresbiteratul Mediașului — cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Venitele împreunate cu acest post dau suma de 256 fl. v. a. anual.

Informațiuni mai deaprópe despre starea parochiei se pot primi dela oficiul protopresbiteral și dela comitetul parochial respectiv.

Reflectanții la acest post au a-și așterne petițiunile lor instruite conform legilor în vigóre pănă la terminul prefipt, subsemnatului oficiu protopresbiteral.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Mediașului în conțelegere cu comitetul parochial respectiv.

Mediaș, 1 Maiu 1898.

Romul Mircea,
protopresb.

Nr. 244/898. [68] 2—3

Concurs repețit.

Pentru intregirea postului de paroch în perochia de clasa a III-a din comuna Tătăresci, protopresbiteratul Iliei, se publică a dóua óră concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare „Tegraful Român“.

Cu acest post sunt împreunate venitele îndatinate și regulate prin comitetul parochial la 22 Ianuarie 1892, ér în nrma părintescului ordin consistorial d-to 20 Aprilie, 1893 Nr. 2485. B. aprobate și de cătră sinodul parochial la 13 Iniu 1993, care venite computate în bani dau suma de 400 fl. anual.

Informațiuni mai deaprópe se pot lua dela comitetul parochial respectiv și dela acest oficiu protopresbiteral.

Doritorii de a ocupa acest post au a-și așterne cererile lor concursuale, instruite conform normelor în vigóre, subsemnatului oficiu protopresbiteral pănă la terminul sus indicat.

Ilia, la 5 Maiu, 1898.

Oficiul protopresbiteral gr.-ort. al tractului Iliei, în conțelegere cu comitetul parochial concernent.

Avram P. Pĕcurariu,
prtpresb,

Nr. 248/898. [69] 2—3

Concurs repețit.

Pentru inrregirea postului de paroch în parochia de clasa a III-a din comuna Almaș—Sĕliște, protopresbiteratul Iliei, se publică a dóua óră concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Cu acest post sunt împreunate venitele regulate în sensul grațiosului ordin consistorial dtto 28 Decembre 1894 Nr. 8954 B. prin comitetul parochial la 5 Iuniu, 1897 — care venite computate în bani dau suma de 377 fl. anual.

Informațiuni mai deaprópe se pot lua dela comitetul parochial respectiv și dela acest oficiu protopresbiteral.

Doritorii de a ocupa acest post au a-și așterne cererile lor concursuale instruite conform normelor în vigóre, subsemnatului oficiu protopresbiteral pănă la terminul susindicat.

Ilia, la 5 Maiu 1898.

Oficiul protopresbiteral gr.-ort. al tractului Iliei, în conțelegere cu comitetul parochial concernent.

Avram P. Pĕcurariu,
prtpresb.

Nr 441 — 898 [65] 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de capelan lângă neputinciosul paroch Ioan Grecu din parochia Hundrubechiu cu filia Noustat, in urma încuviințărei Preavenerabilului Consistoriu archidiecesan ddto 14. Martie a. c. Nr 1368 B., se escrie concurs, cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt jumĕtate din venitele preoțesci, cari conform protocolului de sistemisare a salariului preoțesc ddt 14 Decemvre 1897 dau suma de 206 fl. 80 cr. v. a.

Petenții au ași așterne cererile instruite conform normelor din vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul deschis, ér informațiuni mai detaiate sĕ pot lua atât dela subscrisul, cât și dela comitetul parochial din Hundrubechiu.

Nocrichiu in 25 Aprilie 898.

In conțelegere cu comitetul parochial

Oficiul protopresb. gr.-or. al tractului Agnita, posta ultimă Nocrich (Ujegyház.)

Nicolae Moldovan,
adm protopresb.

Nr. 195—1898. [66] 3—3

Edict de licitațiune.

Edificarea unei școle nóuă de pétră în comuna bisericéscă Mesterhaza protopresbiteratul Reghinului, se va da în intreprindere cu licitațiune minuendă în 7/19 Iuniu a. c. Licitațiunea se va efeptui la oficiul parochial din numita comună.

Prețul de strigare e fl. 2400. Licitanții vor depune un vadiu de 10% din prețul de strigare. Condițiunile detaiate se pot vedé la oficiul parochial gr.-or. al Mesterhazei, asemenea planul și preliminarul de spese.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Reghinului.

Reghinul-săsesc, 1/13 Naiu, 1898

In conțelegere cu comitetul parochial:

Galacteon Șagău,
prsbiter.

Se află de vênḑare

Portretul

Exelenției Sale, Înalt Preasânțitulni Domn

Miron Romanul,

Archiep. și Metropolit.

Prețul fl. 1.—

Librăria Tipografiei archidiecesane,
Sibiiu.

Din Librăria Tipografiei archidiecesane se pot procura:

Insoțirile de credit,
îndreptare practică
de
T. W. Raiffeisen,
traducere autorisată
de
Dr. A. Brote.
Prețul 80.

Cartea
Stuparilor
Săteni
de
Romul Simu, învĕțător
prețul 35 cr.

Libraria Tipografiei archidiecesane,
Sibiiu.

Din

„Biblioteca pentru toți“,

sub direcțiunea literară a d-lui D. Stăncescu au apărut până acum:

Nr. 1 *Povești alese* de Andersen;
Nr. 2 *Pasĕrile nóstre* (legende), de S. Fl. Marian;
Nr. 3 *Cântece și plângeri,* I. (poesii) de M. Zamfirescu;
Nr. 4 și 5 *Despre educație,* pe Herbert Spencer;
Nr. 6 *Icóne șterse* (nuvele) de A. Vlahuță;
Nr. 7 *De prin veacuri,* I. (nuvele) de Carmen Sylva;
Nr. 8 *România, Roma, Piza* etc. de Michelet;
Nr. 9 *Castelul Peleș,* descrierea de Leo Bachelin;
Nr. 10 *Nuvele și schițe* de T. Maiorescu;
Nr. 11 *Din tinerețe etc.* nuvele de André Theuriet;
Nr. 12 *Nuvele* de M. Demetrescu;
Nr. 13 *Nuvele romane* de Duiliu Zamfirescu;
Nr. 14 *Antichitatea romană* de Wilkins;
Nr. 15 *Prosă și poesii* de Gr. M. Alexandrescu;
Nr. 16 *Povestea vorbii* I. proverbe de Anton Pann;
Nr. 17 *Istorióre* de d-na Colomb;
Nr. 18 *Schițe umoristice* de Dumitru Teleor;
Nr. 19 *La ce viseazā fetele,* teatru de Alfred de Musset;
Nr. 20 *Legende istorice,* de D. Bolintineanu;
Nr. 21 *Ombra,* roman de Genevraye
Nr. 22 *Căl. împrej. Odăii mele,* roman de Maistre-Havier;
Nr. 23 și 24 *Din viéța meseriașilor,* nuvele de P. Bănățeanu;
Nr 25 *Povestea vorbii* II. proverbe de Anton Pann;
Nr. 26 *Biografiile ómenilor celebri;*
Nr. 27 *Antichitatea greacă* de Mahaffy;
Nr. 28—33 *Opere complete,* de Creangă;
Nr, 34 *Istorice,* de Jonescu-Gion;
Nr. 35 *La gura sobei,* snóve de Dumitru Stăncescu;
Nr. 36 *Povești de Crăciun;*
Nr. 37 *Prosă și epigrame,* de Radu D. Rosetti;
Nr. 38 *Werther* roman de Goethe;
Nr. 39 *Povestea vorbii* II. (ultim.) proverbe de A. Pann;
Nr. 40 *De prin veacuri* II (ultim.) nuvele de Carmen Sylva;
Nr. 41 *Noțiuni asupra sciințelor* de Huxley;
Nr. 42 *Doruri și amoruri* I. poesii de Depărățeanu;
Nr. 43 și 44 *Modele de discursuri rom.* de Adamescu;
Nr. 45 *Doruri și amoruri,* II. (ultim.), poesii de Depărățeanu;
Nr. 46 *Dușmanii nostri,* de Dr. Urechiă
Nr. 47 *Cântece și plângeri* II. (ultim.) poesii de M. Zamfirescu;
Nr. 48—49 *Modele de discursuri strĕine* de Gr. Adamescu;
Nr. 50 *Convorbiri despre artă,* I. de Pecaut și Baude;
Nr. 51 *Din góna vieții* I., nuvele și poesii de A. Vlahuță;
Nr. 52 *Prietene* roman de François Coppée;
Nr. 53 *Doi trandafiri,* nuvele de Wildenbruch;
Nr. 54 *Patriotul,* morală de Bourde;
Nr. 55 *Din inimă,* poesii de Radu D. Rosetti;
Nr. 56 *Convorbiri despre artă* II. (ultim) de Pecaut și Baude;
Nr. 57 *Din goana vieții* II. nuvele de A. Vlahuță;
Nr. 58 *Schițe ușóre* de Caragiale;
Nr. 59 *Din góna vieții,* III. (ultim) nuvele de A Vlahuță;
Nr: 60 *Manon Lescaut,* I. roman de Abatele Prévost;
Nr. 61 *Trotoarul Bucur.,* nuvele de D. R. Rosetti (Max);
Nr. 62 *Enoch Arden,* poemă de Tenyson
Nr. 63 *Satire și teatru* de D. C. Ollanescu (Ascanio);
Nr. 64 *Spre primăvară* poesii de Costin;
Nr. 65 *Manon Lescaut* vol. II. roman de Prévost;
Nr. 66 *Manon Lescaut,* vol. III (ultim.) de Prévost.
Nrii 67—69 *Minunile universului,* vol. I. II. III. istoria naturală)
Nn. 70 *Legenda țeranilor* de P. Dulfu;
Nr. 71 *Ce este frumseța,* artă de Const. Stăncescu;
Nr. 72 *Cugetări noi asupra popórelor vechi, Egipetul,* geografie de Buzoianu;
Nr. 73—74 *Dan* partea I. roman de A Vlahuță;
Nr. 75 *Armonii intime,* poesii de A. Sihleanu;
Nr. 76—77 *Dan,* partea II. roman de A. Vlahuță;
Nr. 78 *Ginerele lui Poirier,* de Augier & Sandeau;
Nr. 79 *Nastratin Hogea* de A. Pann;
Nr. 80-84 *Ciocoi vechi și noi,* roman de Filemon;
Nr. 85 *Biografiile scriitorilor rom.* de Adamescu;
Nr. 86 *Ce povestesce pădurea,* nuvele de Putlitz;
Nr. 87 *Berberii Hesperidele,* geografie de G. T. Buzoianu;
Nr. 88—89 *Denisa* teatru de Duma (Al. fiul);
Nr. 90 *Poeme,* de H. G. Leca;
Nr. 91 *Geniile sciinței și industriei,* biografii de Gastineau;
Nr. 92 *Sincere,* poesii de Radu D. Rosetti;
Nr. 93—94 *Povestea lui Moș Albu* de A Pann;
Nr. 95 *Cartagena-Cyrena,* geografie de G. T. Buzoian;
Nr. 96—97 *Paul* și *Virginia,* roman de B. de St. Pierre;
Nr. 98 *De demult,* poesii de Stavri;
Nr. 99 *Apostol,* poemă de Petöfi;
Nr. 100 *Carte de chipuri fără chipuri,* povești de Andersen;
Nr. 101—110 *Dicționariu francez-român* de Urechiă;
Nr. 111 *Poesii* de Th. M. Stoenescu;
Nr. 112—113 *Introducere la studiul Sciințelor fisice* de Morand;
Nr. 114 *Liniștea sufletéscă* de Seneca;
Nr. 115 *Alte schițe umoristice* de Dumitru Teleor;
Nr. 116—117 *Iubire* de Vlahuță;
Nr. 118 *Fleacuri,* amintiri duióse, schițe și novelete de V. Pop;
Nr. 119 *Robia Peleșului* de Carmen Sylva, traducere de Elena Radu Rosetti;
Nr. 120 *Un leu și un zlot,* comedie într'un act (localisare) de D. Rosetti;
Nr. 121—122 *Notițe* și *fragmente literare* de I. L. Caragiale;
Nr. 123 *Teatru* (vol. II) de R. D. Rosetti (Max);
Nr. 124 *Intrebuințarea vieții* de I. Lubbok;
Nr. 125 *Povestea Mavroghenéscă* de Pitarul Hristache;
Nr. 126—127 *Poesii* de Bălăcescu;
Nr. 128—137 *Codul civil român, adnotat* de Hamangiu;
Nr. 138 *Suspine* (poesii populare din Basarabia) de George Madan.

Un numĕr costă 16 cr.

Se află de vênḑare în

Librăria Tipografiei archidiecesane, Sibiiu.

Redactor prov. **Dr. Elie Cristea.**

Editura și tiparul tipografiei archidiecesan.

Nr. 56. Sibiiu, Sâmbătă 23 Maiu (4 Iuniu) 1898. *Anul XLVI.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:

Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rĕndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

La pogorîrea duhului sânt.

Când s'au pogorit
limbile amestecând despărţit-au neamurile cel
prea înalt, éră când s'au
împărţit limbi de foc,
într'o unire pe toţi 'i-a
chemat.....

Aceste frumóse cuvinte le cântă biserica creştină în diua de mâne, la sĕrbarea pogorîrei Duchului sânt.

S'a pogorît Duchul sânt asupra apostolilor, şi i-a chemat pe toţi într'o unire la lucrare comună.

Faţă cu acéstă edificătóre stare a lucrurilor tot cantarea bisericéscă ne arată starea lucrurilor din testamentul vechiu, când fără înţelegere s'au apucat ómenii de un lucru mare, din care nu s'a ales nimica, deórece li-s'au amestecat limbile, şi nu s'au mai putut înţelege.

Câtă învĕţătură putem trage din aceste cuvinţe ale sântei scripturi mai ales în dilele nóstre, între împregiurările actuale din statul nostru.

De ani 30 trăim tot în încurcarea babilonică pe care ne-o descrie atât de plastic testamentul vechiu.

S'au pus ómenii sĕ zidéscă un turn mare, în care sĕ se concentreze tótă viaţa naţională ungurésca, care sĕ fie scutul naţiunei maghiare la timpuri de grea cercare, când patimile omenesci deslănţuite, ca potop vor cutropi tot ce vor întêlni în calea lor.

La acéstă măréţă operă a minţii omenesci se lucréză cu desconsiderarea intereselor celor mai vitale ale popórelor, pe cari Dumnedeu le-a pus aici, cu chemare de a conlucra deopotrivă cu poporul unguresc la binele şi la consolidarea acestei patrii.

Se lucréză la acéstă operă numai în interesul unei rasse, în folosul acesteia se folosc tóte resursele statului.

Ce e mai natural ca resensul, ca nemulţumirea, ce e mai natural ca reacţiunea, şi nisuinţa de a abate pe cei cu puterea în mână din calea greşită, care trebue sĕ ducă la catastrofa dela turnul vavilonului.

Muncit este sufletul nostru de chinuri sub sbuciumarea continuă pentru a opri curentul în mersul lui fatal, amărîtă este inima nóstră, când vedem că tóte nisuinţele nóstre zadarnice rĕmân înaintea acelora, cari cu órbă îndrăsnélă întind córda tot mai tare, ne vine a crede — cu tendenţă o întind, ca ea sĕ se rumpă, spre a ajunge mai curênd la stadiul, pe care cântarea bisericéscă îl caractiséză cu cuvintele: „despărţit au neamurile cel prea înalt".

Lupta de rassă dela noi se face pe faţă, şi este sprijigită din sferele mai înalte guverniale.

O simţim acésta pe tóte terenele, unde puterea de stat are ceva influenţă asupra mersului lucrurilor, şi care sunt acele lucruri, asupra cărora statul sé nu aibă o influenţă óre-care?

Puse lucrurile pe terenul acesta este natural, că noi trebue sĕ ne apĕrăm pe tóte căile cu tóte mijlócele legale, căci atacaţi suntem în esistenţa nóstră, şi atacat în esistenţa sa, şi vermele îşi ridică capul spre a se apăra.

Până acuma noi ne apărăm lărmuind, ne apĕrăm pe faţă, de aceea suntem timbraţi de neamici ai statului.

Ţinem la legea nóstră, ţinem la limba nóstra, ţinem la datinele şi obiceiurile nóstre, stimăm memoria părinţilor nostri, apreţiăm activitatea lor, ne încăldim de căldura cu care ei lucrau între condiţiunile de atunci, şi dilele în cari ei au făcut fapte mari, pentru noi sunt dile epocale, dile gravate în inimele nóstre, dile a căror amintire voim sĕ o sĕrbăm.

Nemernici am fi când nu aceste ar fi boldul firei nóstre, nu aceste ar caracterisa firea nóstră de români.

Şi pentru că aşa suntem, pentru că nu ne este permis ca altcum sĕ fim, pentru acéstă fire a nóstră suntem persecutaţi, suntem timbraţi de duşmani ai statului.

Turburat este întru noi sufletul nostru pentru starea de lucruri de astădi, dară nici elementul domnitoriu de adi nu e sigur, că turnul se va termina pe basele contemplate de architecţii politici actuali.

Nu dela noi o dicem acésta.

Unul din diarele unguresci cele mai rĕspândite, un condeiu ager, care adese-ori pune urechia la inima poporului unguresc „Budapesti Hirlap" ne a spus-o acésta în articolul prim din Dumineca trecută.

Pusă lupta pe terenul, pe care e pusă, ea trebue sĕ insufle îngrijiri. De aceea scriitorul ungur vede întunecat viitoriul patriei nóstre.

Nu mai vede cetăţeni mulţămiţi cu sórtea lor, nu mai vede patrioţii din timpurile trecute, cari mergeau braţ la braţ, umĕr la umĕr pentru înflorirea patriei, ci vede numai elemente eterogene, cari nu mai au un scop comun, ci fie-care lucră separat pentru ale sale.

In acéstă lumină puse lucrurile, şi ele cam aşa se presintă omului scrutătoriu, e nătural se deosebim pe cetăţeni după naţionalitate, ungurii se vadă în noi dacoromâni, în nemţi pangermani, în slavi muscali, deci tot duşmani ai patriei, dacă patria voesce sĕ fie o Maghiarie, unde se dispară naţionalităţile, şi sĕ fie numai o naţiune în limbă, in sentimente şi în obiceiuri.

In asemene situaţiune se despart ómenii după limbi, sau cu testamentul vechiu vobind, sĕ pogóră limbile amestecând, şi némurile despart pe cel prea înalt, adecă turnul biblic din câmpul Senaar.

Datorinţa nóstră este sĕ combatem curentul cu catastrofa din Biblie şi sĕ căutăm a realisa partea a dóua din condacul dela Pogorîrea Duchului sânt.

Sĕ lucrăm din tóte puterile, ca sĕ se împartă limbile de foc, spre a fi toţi la un loc, la o unire, la o lucrare comună pentru înflorirea patriei.

Şi lucrarea acésta încă nu e imposibilă căci apărarea o facem lărmuind, voim ca acest cuvênt sĕ fie subliniat, şi dela vorbe încă nu am dat nici un pas înainte.

Până când activitatea nóstră se reduce la larmă în pressă, căci acuma numai acésta ne a mai rĕmas liberă, până când ne apărăm lărmuind, nu suntem duşmani periculoşi, şi cu noi uşor se póte înţelege un guvern care avênd curagiul se stea în faţa pressei fanatisate, şi a curentului, care începe a deveni dominant, va voi sĕ considere pretensiunile nóstre naţionale.

Dacă se va afla un guvern resolut a esecuta în sens liberal legea de naţionalităţi din 1868, care e lege fundamentală în statul nostru; dacă se va afla un guvern cu autoritate, care sĕ esamineze fără preocupaţiune gravaminele nóstre, sĕ studieze firea nóstră şi aplicările nóstre, va vedea că noi nu gravităm în afară, că nu facem pretensiuni, cari nu s'ar afla basă în legile fundamentale dela 1868, şi cari împlinite, în loc de a periclita statul l'ar consolida, şi s'ar crea raporturi fericite, cari pe toţi ne ar întruni la o activitate comună, sau cu cuvintele bisericei: „întru o unire pe toţi ne-ar chema".

Se cere numai bunăvoinţă din partea guvernului şi uşor se póte împlini partea a dóua din condacul dela Rusalii.

Rusaliile.

„Când s'a pogorît,
„limbile amestecând, des-
„părţit-au neamurile, Cel
„prea înalt; ér când a
„împărţit limbile cele de
„foc într'o împreunare pe
„toţi i-a chemat, şi cu
„un glas mărim pe prea-
„sântul Duh.
Condacul dela Pogorîrea Duhului sânt.

Cuprins fiind sufletul nostru de meditaţiunile religióse asupra momentelor, ce ni-le reamintesce praznicul pogorîrei Duhului sânt, — mai ales în împregiurările de astădi ni-se deşteptă gândul, că provedinţa dumnedeéscă — pare-că — anume a întocmit şi destinat acest praznic, ca o sĕrbătóre specială a monarchiei, din care şi patria nóstră face parte.

Când cetim în scriptura sacră cuvintele, prin cari Mântuitoriul învestesce pe învĕţăceii sĕi cu apostoléscă misiune de a merge în lumea largă şi de a propovedui evangelia cerescilor sale învĕţături la tóte popórele şi în tóte lim-

---

FOIŢA.

Memoriul comisiunei pentru revederea concursurilor de lucru manual pentru băeţi.

(Urmare şi fine.)

Dar în realitate lucrul nu eşte aşa. Abia avem azi graţie sirguintei colegului nostru D. G. Moianu, câţi-va învĕţători cari ştiu lucrul manual, abia se predă un asemenea curs la: Şcóla Normală a oocietăţii pentru învĕţătura poporului român, cele dóue seminare din Bucuresci, Şcóla Normală de la Câmpu-Lung şi cea de la Iaşi.

A institui premíi numai pentru aceea ce este şi ce treptat se înfiinţéză, cu fórte slabă organisaţiune actuală în acéstă direcţiune, fără a ne gândi şi porni la alte mĕsuri mai eficace, ar fi sĕ ne mulţămim a premia continu pe aceiaşi şi numai aceiaşi; ér a aştepta ca generaţiunea de învĕţători, cari n'au apucat cursuri de lucrul manual, să trécă şi sĕ fie treptat înlocuită cu actualii normalişti ar fi a mai dura starea dăunătóre de adi încă dóuĕ-deci de ani de dile, cel puţin.

Şi situaţiunea nóstră economică şi culturală nu ne mai îngădue o asemenea fórte păgubitóre aşteptare. Avem:

horticultura cu grădinăriile de zarzavat, pomologia, cultura florilor ş. a.

economia vitelor cu industria laptelui şi derivatele sale;

creşterea paserilor domestice cu comerciul de ouĕ şi paseri;

apicultura şi piscicultura cu comerciul de pesce şi conserve ş. a.;

viticultura şi comerciul vinului;

sericicultura şi comerciul mătăsii;

economia agricolă şi noţiuni elementare de agricultură;

tîmplăria şi dulgheria simplă şi uşóră, pentru construcţiunile şi nevoile economiei rurale;

sculptura geometrică;

ferăria rustică şi lucrările simple în metal;

tinichigeria;

zidăria construcţiunilor ţĕrănesci şi facerea sobelor;

cartonagiul şi legătoria de cărţi;

ţĕsătoria rurală şi industriea casnică;

împletituri de pae, papură şi nuele — coşuri ş. a.

în fine lucrări, cari se fac în cea mai mare parte de străini şi de unde elementul românesc sau este cu desĕvîrşire esclus, sau le face într'un mod fórte primitiv şi fără de cea mai elementară cunoscinţă metodică.

Şi sunt pe de o parte industrii aşa de simple, aşa de uşóre în părţile cari le trebuesc lor şi aşa de folositóre, că este o crimă naţională a le lăsa sĕ scape activităţii poporului românesc; ér pe de altă parte sunt minimum 120,000.000 dile, ce anual se pierd de catră populaţiunea regatului român, findcă din nesciinţă, n'au adi cum sĕ le întrebuinţeze şi care socotite numai a 50 bani diua, una peste alta, fac 60.000.000 lei cari se pierd pe fiecare an din energia nóstră naţională.

Cifră înspăimêntătóre, care ar trebui sĕ ne preocupe straşnic. Fiindcă aici nu este vorba de măestrii desĕvîrşiţi, adevĕraţii artişti, pentru cari trebuesc o altă preparaţiune şi o altă metodă, ci de nevoile simple şi comune, de tóte dilele, de acele lucrări elementare şi absolut indispensabile, fără de cari nu se póte avea o esistenţă de om şi cari sunt cu tóte astea de natură şi în numĕr a complecta şi fructifica timpul şi aptiludinile de care dispune poporul nostru. Oamenii desĕvîrşiţi îi vom avea prin selecţiune naturală şi pe o cale deci mult mai metodică şi normală, dintre acesti muncitori de tóte dilele, graţie talentului şi aptitudinilor cu care vor fi înzestraţi; — nu pe o cale anormală ca azi, închipuindu-ne că ne-am creat industriaşi, fiindcă am întreţinut câţi-va inşi adunaţi cu funia vre o 3—4 ani într'o şcólă de arte şi meserii.

De aceea noi nu ne putem opri numai la concursuri cu premii, căci intervenţiunea nóstră ar fi prea platonică, ci propunem ca să luăm iniţiativa nu numai de a institui cursuri de adulţi în Bucureşti şi în tóte capitalele de judeţe, dar să procedăm chiar din anul acesta, la formarea învĕţătorilor neştiutori ai lucrului şi la pregătirea care vor trebui să facă profesorii în provincie.

Sarcina este grea dar nu peste maximul sforţărilor nóstre. Ne trebuesce cifra de 8.500 lei, dac'ar fi se începem cu 50 persóne ca elevi şi dacă fie-care ar învăţa 7 specialităţi.

Acéstă sumă se repartizează după cum urmează:

bile, botezându-le pe ele în numele sântei Treimi: — involuntar ni-se impune faptul, că nicăiri nu este mai cu dor aşteptată împlinirea acestei misiuni şi nicăiri nu se oferă pentru ea un teren mai estins şi mai justificat, ca tocmai în imperiul de sub sceptrul dinastiei habsburgice. Aici este încă şi acum, şi mai ales acum, mare lipsă a accentua adevĕrul, că cuvêntul Domnului şi în consecuenţa tóte învetăturile trebuesc vestite ómenilor în limbile, în cari s'au născut, ori-cât ar fi acele de feliurite şi diferite.

Dreptul divin, dreptul natural, îndreptăţesce pe popóre a pretinde acésta.

Dar cu tóte aceste în ce imoral contrast se pun conducĕtorii dela putere cu intenţiunile salutare, pe cari se baséză porunca divinului întemeietoriu al creştinismului!

Acéstă tristă situaţiune o aflăm încă în mare parte dincolo şi în cea mai mare mĕsură dincóce de Laita.

Dincolo au rĕspândit Germanii până bine de curênd hegemonia şi supremaţia limbei nemţesci, a cărei dominaţiune e pe cale a înceta, cedând şi limbilor celorlalte popóre locul, la care au îndreptăţire.

Dincóce deocămdată a trecut peste Laita pentru unii, pentru Maghiari, încă numai frica, că — precum dominaţiunea germană în Austria a slăbit deja, — aşa mai cu rênd, sau mai târḑiu, va suna ceasul ultim şi pentru dominaţiunea hegemoniei maghiare, pentru alţii, pentru naţionalităţi, firma nădejde, că acel ceas trebue sĕ soséscă şi pentru ele.

Astăḑi însĕ stăpânitorii ţerii nici nu vor sĕ audă de aşa ceva. Astăḑi Maghiarii cu emfasă afirmă, a fi adênc convinşi despre aceea, că binele şi mântuirea cetăţenilor ţerei atât în lumea acésta, cât şi în ceealaltă, este necondiţionat strîns legată de limba maghiară.

Nu esagerăm, când susţinem acésta, căci ḑilnic esperiem, că Maghiarii nu se îndestulesc numai cu impunerea idiomului lor esclusiv în daraverile şi afacerile de stat, ci nisuinţele lor devin din ce în ce mai pretensive. Purcederea faţă de Slovacii protestanţi şi de Ruşii unitari desvĕlesce intenţiunea lor, de a estinde şi ingera dominaţiunea limbei lor şi in treburile bisericesci ale acelor popóre. Şi sĕ nu ne uităm, că acéstă tendenţă sĕ manifestă tocmai la adoratorii celui mai venerat sfânt a concetăţenilor maghiari, care le-a lăsat ca moştenire principiara admoniţiune *„regnum unius linquae, uniusque nationis imbecile et fragile est.“*

Maghiarii au multă şi generală pietate şi veneraţiune către sântul Stefan; cu tóte aceste buruiana şovinismului a luat dimensiuni atât de mari, încât acopere şi aruncă în umbră nobila plantă a principiilor statorite de întemeietorul patriei, şi puse ca temelie pentru viitorul ei. Şovinismul este aḑi încă adiat de un curent atât de favorabil, încât desavuéză chiar pe mult veneratul patron al ţerii în sfaturile sale, lăsate cu limbă de mórte. O fac acésta toţi Maghiarii fără nici un scrupul, deşi esemplele, ce ni le oferă presentul, întăresc ḑisa primului rege ungar, atât în valórea sa morală, cât şi în ce privesce însĕmnătatea ei, ca temelie de esistenţă a statului.

Cine nu-'şi póte închipui, la ce sórte ar fi ajuns Maghiarii, dacă dela început ar fi fost singuri pe plaiurile ţĕrii acesteia? Istoria luptelor şi istoria culturală a patriei nóstre ne îndreptăţesce a face deducţiunile cele mai sigure, considerând rolul însĕmnat, ba precumpănitor, ce l'au jucat elementele nemaghiare în tóte acţiunile.

Dar ar putea sĕ obiecţioneze cineva, că presupunerile şi deducţiunile pe contul trecutului n'au multă valóre; avem însĕ presentul înaintea ochilor cu puţin îmbucurătórele sale întêmplări.

Imediata nóstră vecinătate ne arată în modul cel mai eclatant, unde póte ajunge organismul unui stat poliglot, în care un popor în chip de părăsit sĕ bucură de existenţa sa pe contul şi pe spatele altor popórĕ, absorbind aeelora sucul necesar pentru propria lor desvoltare.

Dar pe conducătorii ţĕrei nóstre, în loc sĕ-i domoléscă asemenea „memento“, îi îndârjesce şi mai tare şi nu se dau opriţi în greşita lor cale, ademeniţí fiind de năluca, altcum sclipitóre, a unui stat unitar maghiar, pe care nici când nu le va succede a o ajunge şi îmbrăţişa.

Ori cât ar fi însĕ în momentele de faţă de neopribili în calea lor, totuşi câtu-şi de puţini nu abandonăm speranţa în timpuri mai bune şi pentru drepturile nóstre, a le naţionalităţilor.

Cartea esperinţelor, ce se propune în şcóla popórelor, susţine şi alimentéză acéstă speranţă; şi când şi Maghiarii vor fi trecut preste alfabetul crescerii lor politice, la care de veacuri boviséză, şi vor fi ajuns şi ei la mai multă maturitate politică întemeiată pe vecinicele principii de drept şi echitate, când vor fi ajuns la cartea de lectură a vieţei popórelor conscie de trecutul şi presentul lor şi jaluse de viitoriul lor: atunci vor trebui se recunóscă şi ei, că însemnătatea praznicului Rusaliilor rĕmâne în veci, că fórţe omenesci pot amâna un timp óre-care lăţirea cerescilor învĕţături ce le propaga şi relisarea dumnezeiescilor adevăruri, pe cari nemuritorul învĕţătoriu li-a încredinţat aleşilor sĕi apostoli şi ucenici.

Sĕ se propoveduéscă fie-căruia evangelia în limba, pe care o are, a ḑis Acela; sĕ ni se admită dreptul de liberă întrebuinţare a limbei nóstre naţionale în tóte manifestaţiunile vieţei atât private cât şi publice, cerem Noi.

Şi dacă astăḑi limba nóstră este împedecată în aceasta liberă desvoltare a sa, veni-va momentul când şi la noi — împlinindu-se vremea — Duhul sânt unit cu Duhul geniului naţional al tuturor popórelor redeşteptate sĕ va pogori cu putere asupra lor şi forţa *limbilor de foc* va ascuţi întruatât limbile tuturor fiilor acelor popóre, încât cu aşa simţită putere vor pretinde şi reclama drepturile lor, de nu se vor mai *putea* opune nici cei ce aḑi împedecă întruparea divinelor adevăruri.

Acéstă se va întâmpla cu atât mai vêrtos cu cât, după înţeleptele prevederi ale întemeietorului acestui stat, şi ca limbi şi ca naţiuni diferite servim şi ne închinám binelui aceleiaşi patrii. Iubirea patriei comune ne împreună pe toţi spre a mări cu un glas trecutul ei şi a lucra conform maximei tronului nostru *„viribus unitis“* pentru marirea în viitor a gloriei ei şi a nóstre a tuturor.

Deca.

Revista politică

Din numirea unui coadjutor lângă episcopul Strossmayer din Diacovar se pare că se va nasce un nou conflict între guveruul nostru şi între nunţiul papal din Viena. După-cum ne spun ḑiarele din capitală, numitul episcop voind a-şi asigura un succesor cu asemenea vederi politice ca şi dênsul, şi-a numit un coadjutor prin intrevenirea metropolitului din Seraievo, şi acésta sub cuvêntul, că unele din parochiile sale stau sub metropolitul din Seraievo. Numirea coadjutorului s'a făcut fără intrevenirea guvernului unguresc.

Despre acest pas al episcopului din Diacovar guvernul unguresc a aflat numai atunci, când era vorba de întroducerea coadjutorului.

De aici s'a născut conflictul între nunţiatura din Viena şi între guvernul unguresc.

Ḑiarele unguresci ne presentéză lucrul, ca şi când cu intenţiune s'ar fi eludat aici dreptul corónei şi ingerinţa guvernului.

Dacă coadjutoriul din cestiune este numai pe timpul cât va trăi episcopul Strossmayer, atunci guvernul n'are nici o ingerinţă, deóre-ce aprobarea corónei şi a guvernului vine numai în casul când vicariul din cestiune e numit cu drept de succesiune.

Va trebui sĕ se clarifice natura acestei numiri şi atunci se va urmări conflictul, care ameninţă a lua mari dimensiuni.

* * *

In Viena s'a deschis parlamentul din nou, şi cu deschiderea lui s'au deslănţuit din nou patimile, cari au degenerat în sesiunea trecută în bătăi şi insulte.

Se credea, că pasiunile vor fi mai domolite, căci timpul multe vindecă, şi dela retragerea lui Badeni a trecut multă vreme. Purtarea germanilor în delegaţiune da speranţă, că parlamentul va funcţiona regulat, şi se va puté trece cel puţin preste ordinaţiunile, cari reguleză folosirea limbei boheme in o parte, care e locuită de populaţiunea bohemă.

Speranţa acésta nu s'a împlinit, şi ḑiarele din Viena ne presentéză noul parlament ca pe un bolnav greu, care e aprópe a-şi da sufletul.

A mai amărît situaţiunea şi împregiurarea că în ḑilele din urmă guvernul din Viena s'a vĕḑut necesitat sĕ casseze magistratul din Gratz, şi sĕ denuméscă un comisariu pentru provederea agendelor.

Deja în şedinţa primă a parlamentului germanii au insinuat interpelare în afacerea cu magistratul cassat, şi au cerut ca interpelaţiunea sĕ se pertracteze de urgenţă. Majoritatea nu a primit urgenţa, şi astfel se aşteptă o propunere pentru punerea ministerului sub acusă şi la casul când majoritatea parlamentară ar voi sĕ forţeze aducerea de concluse meritorice şi astfel scurtarea desbaterilor, majoritatea germană ameninţă cu obstrucţiune după metodul din tómna trecută.

* * *

In Paris s'a intrunit în şedinţă noul parlament al Franciei. Deja şedinţa primă a fost fórte sgomotósă, şi la alegerea preşedintelui fiind voturi egale pentru 2 candidaţi, a trebuit sĕ se facă alegere nóuă.

* * *

In presa americană a început săşi facă apariţie ideea anexărei Fiilipinelor de către Statele Unite.

Şovinismul presei americane este rĕu jignit de puţina ispravă pe care au făcut-o până aḑi flotele americane, purtate de nas de către amiralul spaniol Cervera. In setea lor de a se lăuda cu ceva, Americanii ar dori sĕ pue cel puţin mâna pe Filipine, unde Spaniolii sunt slabi.

Dar ómeni competenţi ai Statelor Unite, între alţii chiar amiralul Dewey, victoriosul de la Cavite, înlătură această idee ca absolut nenorocită.

Filipinele sunt bătute de revolte. Tagalii, populaţia indigenă rĕsculată contra stăpânirei spaniole, nu e de loc dispusă sĕ se supue stăpânirei americane. Tocmai din pricina asta se explică şcirile contraḑicĕtóre relative la atitudinea insurgenţilor din Filipine. Americanii afirmă că Apuinaldo, şeful insurgenţilor, este amicul lor, iar Spaniolii afirmă că insurgenţii sunt gata sĕ lupte pentru suveranitatea spaniolă.

Adevărul e că insurgenţi nu sunt nici cu unii nici cu cei-l'alţi, ei doresc autonomia complectă.

Dacă Americanii ar anexa Filipinele, ei ar trebui sĕ întreţie în acest archipelag garnizóne puternice, ca sĕ stăpânéscă nisuinţele de emancipare ale indigenilor. Cheltuelile ar fi pentru Americani absolut disproporţionată faţă cu folósele ce ar aduce Filipinele comerciului Statelor-Unite.

Şi apoi intenţia afişată a Americei când a întreprins rĕsboiul a fost emanciparea Cubei. Dacă Statele-Unite ar deroga acum dela acéstă atitudine şi şi-ar îngădui o politică manifestă de cucerire, ele ar rănì susceptibilităţile şi gelosiile multor puteri europene şi asiatice, ceea-ce n'ar fi de loc în interesul republicei americane.

Părerea ómenilor competenţi americani este, că Filipinele trebue date în puterea populaţiei indigene, ér America sĕ-'şi retragă de acolo vasele îndată ce va fi silit pe Spanioli sĕ renunţe la Cuba.

5491.70	pentru cumpărarea instrumentelor necesarii celor 7 specialităţi;
1500.00	material;
1000.00	dulapuri pentru conservarea uneltelor şi materialului;
508.50	neprevăḑute;
8500.00	Total (veḑi devisul detaliat).

In ceea-ce priveste localul, vom căuta sĕ obţinem prin ministerul de domenii săli şi magazii dela şcóla de arte şi meserii, séu prin ministrul inştrucţiunii publice una din şcólele statului; — mai ales că cursurile vor fi, pentru învĕţători de o lună şi jumĕtate, în timpul vacanţelor celor mari.

Pentru întreţinerea celor cari vor veni la cursuri sĕ computăm întru cât-va pe iniţiativa privată şi individuală, şi vom face apel şi la administraţiunile judeţene şi comunale, ca sĕ subvenţioneze cam cu 200—250 lei, doi, trei învĕţători, sau alte persóne doritóre de a lua parte la asemenea concursuri. In vederea unui astfel de scop, cred că nici un judeţ nu va ezita sĕ facă un sacrificiu de 200 lei.

Societatea, pentru ca sĕ înjghebeze fondul de 8500 indispensabil la începerea cursurilor şi vre-o 2000 lei pentru premii, sĕ facă liste de subscripţiune şi sĕ alergăm fie pe la persónele bogate şi instituţiunile de credit, fie la autorităţi séu alte societăţi, ca sĕ ne ajute.

Inceputul acesta va fi greu, căci de îndată ce vom avea 40 de elevi şi va vedea lumea resultatele binefăcĕtóre ale unei astfel de iniţiative, cum pe de altă parte, uneltele fiind cumpărate deja, nu vom mai avea nevoe în ceialalţi ani, decât de o cheltuială de vre-o 4—5 mii lei, întru cât este vorba de cursuri şi premii, nădăjduim că acéstă sumă să se obţină de societate mai cu înlesnire.

Ar fi absolut de dorit şi indispensabil ca societatea sĕ pótă da şi uneltele de muncă celor cărora le dă instrucţiunea şi sĕ publice niste tratate cu totul elementare şi populare asupra specialităţilor enumĕrate mai sus, însoţindu-le de consilii şi formule practice. Dar tóte acestea cer însĕ sume respectabile pentru o societate de forţă materială a societăţii Tinerimea română, neînsemnate sau chiar derizorii, când este vorba de societatea Românească.

Am avea trebuinţă de 10—11 mii lei în primul an şi încă de vre-o 6 mii lei pe fie-care din cei 6 ani ce vor urma, ca sĕ rĕspândim binefacerile lucrului manual până în cele mai depărtate comune şi cătune ale Regatului român.

Sacrificiul este prea mic, pentru ca societatea Tinerimea română, însufleţită de patriotismul care a călăuzit'o totdeauna în asemenea împrejurări, sĕ se dea înapoi faţă cu o aşa mare cestiune, înainte de a fi încercat tóte mijlócele de reuşită.

Ţara românéscă e prea mănósă şi fertilă, societatea bucureşteană prea darnică şi prea conştientă de misiunea ei — şi amêndóue au făcut şi fac prea multe şi însemnate jertfe pentru înălţarea paporului român, ca noi sĕ disperăm de înjghebarea unor asemenea sume.

Viitorul românismului ne este prea scump tuturora, pentru ca sĕ nu avem încredere deplină în desĕvêrşita isbândă a unei aşa de modeste şi binecuvêntate propuneri.

De aceea societatea va decide, dacă începem chiar de anul acesta, sau cel mai târḑiu la anul cu îndeplinirea acestei propuneri.

Ori-ce amĕnunte de care mai este nevoie, se vor da la cerere.

C. Alimăneştianu, C. R. Mircea, I. Don, N. S. Dumitrescu şi G. Moianu.

Noutăţi.

Din causa sântelor sěrbători ale „Pogorîrei Duchului Sânt“, numěrul proxim al fóiei nóstre va apăré numai Joi în 28 Maiu st. v. a. c.

* * *

AVIS. Domnii membri ai clubului municipal român din comitatul Sibiiului sě invită la conferenţa clubului care sě va ţiné Luni în 6. Iuniu n. 1898 la 5 óre p. m. în localităţile casinei române din Sibiiu (:edificiul Albinei:) asupra obiectelor puse la ordinea ḑilei pentru adunarea generală ordinară de primăvară o comitetului municipal, convocată pe a 8. Iunie n. a. c.

Sibiiu în 2. Iuniu n. 1898.

Ioan de Preda *Dr. N. Vecerdea,*
p eşedinte. secretar.

* * *

Şcolar. La esamenul de cualificaţiune învěţětoresc din anul acesta au fost admişi numai acei candidaţi, cari au documentat cualificaţiunea prescriă în regulamentul pentru facerea esamenului de cualificaţiune învěţătorèscă la institutul pedagogic al achidiecesei greco-orirntale române din Transilvania, şi cari în faptă au produs documentele cerute de acela, înaintând cererile în termin normal.

Sunt admişi deci următorii candidaţi: Ioan Olariu, Nicolaie Voila, Ioan Crăciun, Ioan Magiar, Teofil Calimanu, Elena Reou, Petru Tomoroga, Georgiu Pop şi Vas. Vereş.

Candidaţii neadmişi îşi află documentele restituite la oficiul protopresbiteral, căruia aparţine comuna lor natală.

* * *

Cas de mórte. după lungi şi grele suferinţe a răpausat în ḑilele trecute în Agram cunoscutul librariu din Braşov Nicolaie Ciurcu.

Atacat de o bólă de plumîni, care érna la ţinut legat de pat, rěposatul cu venirea lunei Maiu a mers la Abazzia, sperênd însănătoşare în clima domólă de acolo. Din Abazzia s'a îndreptat spre Agram unde a răposat în un sanatoriu.

Prin hărnicia sa tipograful Ciurcu a dat un avênt simţit literaturei nóstre şcolare aflând autorii de carţi în el un editor iscusit.

Fiei ţěrina uşóră.

* * *

Dar prinţiar. Naţiunea Bulgară cu ocasiunea încoronării princesei Maria Luisa i-a donat acesteia o corónă împodobită cu tot feliul de petri scumpe, în preţ, de 150.000 franci, pre cari iau adunat prin colectă. Princesa în schimb a lăsăt sě se edifice un spital pentru femei în sumă de 150.000 franci, care este deja gata şi se va deschide îndată-ce princesa, Maria Luisa se va reîntórce acasă.

* * *

Invitări. Invitare la festivitatea sânţirei petrei fundamentale a bisericii ortodoxe române din Vinţul infer., ce se va sěvêrşi la 25 Maiu a. c. (a 2-a ḑi de Rusale) la finea s. liturgii, carea se va începe la 9 óre a. m. La 1 óră d. a. va fi banchet în Hotelul „La dóuě pistóle“ şi va costa de persónă 1 fl. 50. La 3 óre d. a. tinerimea arangiază o petrecere cu joc în promenada oraşului. — Preţul de întrare 50 cr. de persónă şi 1 fl. de familie.

Cei ce voiesc a participa la banchet sě se însciinţeze la oficiul par. până în 22 Mai a. c. séra. Venitul curat ce va resulta dela festivitatea acésta este destinat pentru nou edificânda biserică gr. or. Suprasolviri şi oferte marinimóse în folosul bisericei se vor primi cu mulţămită şi se vor cuita publice.

Vinţul inferior, 14 Maiu 1898.

Comitetul par.

— Societatea scientifică-literară *„Tinerimea Română“* din Bucuresci, sěrbând Joi la 21 Maiu, ora 2 p. m. în palatul Ateneului a XXI-a aniversare a sa, învita publicul român la participare.

Sěrbarea se va deschide de Preşedintele societăţei, Nicolae S. Dumitrescu, print'o cuvêntare în care se va arăta scopul şi mersul societăţii după-care se va face distribuţia premielor elevilor şi elevelor învěţământului primar şi secundar de către d. Ministru al Instrucţiunei Publice, cari s'au distins la concursurile ţinute de Societate în anul acesta.

Preşedinte, Nicolae S. Dumitrescu. Secretar, Ión G. Neamţu.

* * *

Un nou misionar în Bucovina. Nu suntem amici ai polemicilor de natură confesională.Insă când vedam, că pacea confesională se tulbură prin n mână frivolă, nu puntem fi indiferenţi. Şi acésta pace se tulbură de facto şi se tulbără intenţionat. Cine a avut ocasiunea sě asiste la predici în bisericele romano şi greco-catolice, a trebuit sě observe, că aceste predici au cam totdeauna un ascuţiş politic naţional. Legea nóstră este aprópe totdeauna vătěmată, fie drect, fie metaforic. Dar întrebăm acuma: Unde am ajunge, dacă şi de pe amvonul nostru s'ar predica în aceiaşi termini şi cu aceeaş tendinţă? N'ar reînvia în cadru mai mic resbelul de 30 de ani? Nu s'ar ucide în numele lui Christos, al Dumneḑeului iubirei universale, popórele din generaţiune în generaţiune? Şi totuşi nu încéta frivolul joc. Şceptrul hapsin al Romei cere nóuě victime, nóuě şi tot mai nóuě. Uneltirile sunt machiavelice. Ar trebui un nou Eugene Sue spre a le demasca şi arăta în tótă nuditatea lor. Nóuě Rom., biserica ni-a fost şi ne este ocrotitoarea nóstră din ori-ce punct de vedere, în timp de pace şi în rěsboiu. Ea e mama naţiei nóstre. Ea ne conservá limba, ea ne cresce. Pe dênsa trebue sě o apěrăm. Spre ilustrarea propagandei iesuitice ni se transmit din parte bine înformată următórrele sciri sub titlul de sus: De Luni până Joi a petrecut în oraşul nostru un călugăr gr.-cat.. anume Andreas Szeptycki, fiu al unei familii nobile (conte), ai cărei strămoşi aparţineau încă în secolul al XVIII clasei boieresci de origine ruteană. Pater Szeptycki a fost catolisat şi — polonisat (aceste naţiuni sunt identice la noi) şi era până înainte de 6 ani cel mai fanatic romano-catolic. Dar' iată lucru ciudat! Infalibilul din Roma îi încuvintéza trecerea la greco-catolism. Roma de alta nu incuviinţéză decât trecerea de la greco la romano-catolism dar' nici cînd invers. Acest călugăr a predicat în biserica uniată din Cernăuţi de 3 ori pe zi, spre a captiva numeroşii auzitori de confesiunea nóstru. Ei bine, acésta nu i-o interzicem. Insă caracteristic si de tot semnificativ este, că tot acest călugăr a primit — sunt acuma trei luni — aceeaşi misiune pentru satu Rostoki, unde a apărut cu barbă artificială, spre a seduce credulul popor. „Buc Widomosty“ s'a revoltat în contra acestei proceduri — spunem, nu ifame ci originale. (*Patria*)

Din public.*)

Dăruiri pre sémă bisericei din Elisabetopole Mai mulţi credincîoşi din Comuna Elisabetopole, indemnaţi de simţul de pietate şi de zel creştinesc, sentimente întărite în timpul din urmă mai ales prin binevoitoriul şi însemnatul sprijin venit din partea Venerabilului consistoriu archidiecesan, au concurs în decursul anului trecut şi curent cu denariul lor la înfrumseţarea sfintei nóstre biserici. Anume; Prea onoraţii credincioşi ai biserici nóstre Anton Ostian, esecutor cu Prea Stimata Dómna Anna Ostian, au dăruit preséma sfintei nóstre biserici din Elisabetopole un policandru în preţ de 40 fl. Nonic Dăian, măcelar şi soţia sa Raveca un rênd de ornate în preţ de 25 floreni; Vasilie Buda şi soţia s'a Rebi o tócă de oţel în preţ de 18 floreni

Răduţ Bălgărazan şi soţia sa un policandru în preţ de 16 fl.;

George Dragolea a cumpěrat pre séma bisericei o Evangelie în preţ de 12 florini şi un postav pe dinaintea prestolului în preţ de 5 floreni.

Nonic Leorinţiu a dăruit icóna înmormântariei Dlui nostru Isus Christos în preţ de 5 floreni, Nicolaie Şancu a dăruit dóuă icóne frumóse în preţ de 5 floreni.

Anna Filimon a dăruit un stichar în preţ de 5 fl. La cumpěrarea Sfintei Cărţi „Triodul“ a contribuit următorii;

Ioan Dragolea preot 2 fl. Petru Ţentea cantor 2 fl. Nonic Şancu econom 2 fl. Vasilie Leorinţiu, epitrop 2 fl. Vasilie Bumbea, 2 fl. Nonic Dăian 2 fl. George Dăian junior 2 fl. Chifor Şancu 2 fl. Teodor Crişan 2 fl. Dumitru Leorintiu 2 fl. Dumitru Şancu 2 fl. Nicolaie Viţelar 2 fl. Nicolaie Şancu 2 fl.

Se dee Dzeu ca jertfa aduse de numiţii credincioşi pe altariul sfintei bisericei Domnului sě fie bine primită, şi sě li-se rěsplătéscă însutit şi înmiit, prin sănătate şi viéţă intru lungime de ḑile.

Elisabetopole, în 20 Maiu, 1898

Ioan Dragolea
preot gr.-or.

PARTEA ECONOMICĂ

Ceva din istoria plantelor agricole.

Noi cultivăm diferite plante.

1. grâne, bucate sau, cerealii.
2. legumi numite şi verdeţuri sau zarzavat.
3. plante de nutreţ.
4. plante de comerciu.
5. pomi.

Pe câmpiile nóstre, pe agrii şi prin gràdini cultivăm o mulţime de diferite plante fără de a ne cugeta la aceia, că patria lor originală este depărtată mii de chilometri de ţara nóstră şi lor le priesce la noi şi sub a nóstră îngrijire ele cresc şi înfloresc aşa de vesele ca şì când le ar fi acest loc patria lor. Numai din istorie spre a nóstră mirare aflăm că cele mai multe din plantele nóstre sunt aduse din străinătate.

Orientul şi Asia superiórà sunt patria celor mai multe din plantele nóstre de păne sau cerealii. Incă şi acum cresce alacul, grâul şi orzul selbatic în Mesopotania şi în Persia de sud, secara pe cóstele Asiei mici şi pe pustele Mărei caspice. India ne a dat păstăiósele.

Pepenii, castraveţii, bostani şi spenacul 'şi au originea în orient, de asemenea diferiţii arbori fructiferi (pomii).

Porumbul, cartofii şi tutunul se datoresc Americei.

Africa cea mare nu ne-a dat nici o plantă dintre cari se cultivă la noi. Australia pe lângă tótă avuţia plantelor estraordinare nu posede decât puţine plante nutritóre, dintre cari noi numai spenacul de Selanda Nóuă îl cultivăm prin grădini.

Cultura cerealiilor.

Grâne, plante de făină cerealii, se numesc acele plante cari se cultivă pentru seminţa lor nutritivă, aceste plante se mai numesc şi plante de pâne, fiind că pânea se face din făina ce se scóte din seminţa lor. De plantele aceste se ţine: grâul, secara, alacul, orzul, ovăsul, porumbul, urezul, meiul şi hrişca.

Cele mai multe soiuri de grâne erau cunoscute deja acum 10,000 ani; urez şi grâu se cultiva în India de ost şi China pe la anul 2822 înainte de Christos.

Patria primitivă a grâului este de a se căuta în Asia şi probabil în Persia sau Asia anterióră. El este planta de pâne a lumei vechi şi este cea mai însemnată plantă pentru tótă Europa medie, Atrica de nord şi Asia de vest. Alacul se cultiva la Greci încă în timpurile cele mai vechi; şı la Romani era eunoscut alacul ca planta cea mai obicinuită, ei făceau din făină de alac un fel de gălusce şi mămăligă. In timpurile vechi se cultiva mai des ea acum. In timpul de faţă se cultivă numai în Germania de Sud şi Helveţia.

Patria secarei este probabil la Caucas şi la Marea Caspică. Ea a fost adusă din ost în Europa pe timpul emigrărei popórelor. Romanii încă o cunosceau dar puţin pond puneau pe cultura ei. (Pliniu hist nat 18,88)

Ovăsul, cu totul necunoscut popórelor vechi îşi i-a originea în munţii din nord. El se cultiva în Germania în secolul 1.

Hrişca este o plantă necunoscută la Romani; ea a fost adusă în Europa pe la începutul secolului al 16 din (Siberia Tartaria) Asia.

Patria primitivă a orzului se ḑice a fi Caucasul unde şi acum se mai ivesc forme selbatice. Deja Moise şi diferite cărţi ale vechiului testament amintesc de orz. El este planta cea mai des cultivată la Greci şi la Romani.

Făina de orz frământată cu apă ca aluat şi uscată în anumite forme, da aşa numita „maza“ hrana zilnică a Grecilor de rând pe care o consumau muindu-o în apă.

Făina de orz nu se prea potrivesce la pâne.

Egiptenilor, Grecilor şi vechilor Germani le era cunoscută berea preparată din orz.

Bucuresci, Februarie 1898

I. C.

Istoria Agriculturei.

I. Löser.

Traducţiune autorisată
de
Un prietin al plugarilor.
(Urmare.)

9. La ţěră îşi desvolta feudalismul tótă puterea. Clăci, dijme şi dări de tot felul erau aruncare în spatele bietului ţăran. Ţěranul pe lângă aceste nu primea nici o crescere şi desfrânarea era la culme între ei.

10. Jobagilor cu timpul li s'a tăiat ocasiunea de a-şi câştiga ceva pentru ei, şi ipotesa lor era, că un iobagiu sě nu câştige nimic pentru el, ci tot pentru domnul lor. In timpul acesta şî între împregiurările acestea apăsătóre se născu terminul: „Ţăranul totuşi e o creatură chinuită“.

11. Ceva renumit în periodul acesta trebue sě amintim, că agronomia în secolul al XV-lea prin aflarea tiparului şi arta de a tăia lemne (jógăr, cherestea) a luat un mare avênt, ajungênd pe o tréptă cu istoria naturală. Literatura agronomică în periodul acesta este cu esceptiunea calendarelor, totuşi în parte luată dela Greci şi Romani.

Periodul VI.

Rěscóla şi marele resbel al ţěranilor 1443—1526.

1. Cătră mijlocul secolului al XV-lea timpurile deveniau tot mai critice, în tóte părţile domnea neliniste, nemulţămire şi plângeri. Cel sěrac privea câmpurile cele numěróse şi avute ale bisericilor şi ale mânăstirilor ca o hoţie, batjocurea ómenii eclestiatici (preoţi) cari duceau o viaţă plăcută pe când el trebuea sě muncéscă cu sudori, ca sě şi câştige pânea de tóte ḑilele. Starea ţěranului era despreţuită. Fiind-că starea acésta numai era de suportat sě născură între ţěrani cugete revoluţionare, cari erau cu mult mai mari în sudul Germaniei decât în nord. Cum-că poverile ţăranilor au fost întru adevěr de nesuportat, precum le descriau pe atunci unii istoriografi democraţi este de întrebat, mi se pare, că au fost cause socialiste pentru rěscólă.

2. Sarcinile crescênd ale omului sěrac şi a stărei poporului de la sate, au adus cu sine că în mai multe locuri sě au adunat ómenii cei mai de frunte din popor, ca săşi apere dreptul lor comun, aşa mai întâiu s'au ţinut adunări de aceste în Breisgan, în satul Schliengen la anul 1443.

Adunarea aceasta purta numele de Bundschuh séu legătură de opinci, fiindcă ei ca simbol al acestei rescóle avéu nişce opinci (pantofi) legate în vêrful unui baston lung, drept stindard. Ca sě ajungă la un resultat óreşi-care, în adunările de feliul acesta ţineau sfătuiri în ascuns.

3, Prima rescólă a ţěranilor sub conducerea lui Bőheim Pauker sě întémplă la anul 1443 în diecesa (episcopiei) Würzburg. Archivul de Würzburg ne da ca cause a rěscólelor:

„domnia rea, dări multe, inimiciţie (ură) incendii, ucideri şi arestări“. Conducătorul fu prins şí pericolului deocam-dată îi s'a pus capět· Insě deja la anul 1476 în acelaşi episcopat sě sculară ţěranii sub conducerea unui păstor Iohannes Böhm, care se mai numea de către popor şi fluieraşul Hannesle, acesta a fost contra preoţilor, fu însě în scurtă vreme prins şi ars ca eretic.

4. In anul 1492 sě resculară ţăranii stareţului de Kemptem, şi tot în acelaşi an în Ţěrile de jos aşa numiţii fraţii brênzari (ei purtau numele acesta fiinda-ă în stindardul lor aveau o pâne şi o bucctă de brânză.

5. In Elsasss la anul 1493 sě făcu o conjuraţiune a ţěranilor mai cu sémă în contra jidanilor şi a mânăstirilor, fu însě în curênd descoperită şi conducătorii s'au scăpat, ér alţii cari nu au fost aşa de vină au fost omorîţi.

6. In anii 1502, 1505 şi 1514 sě resculară ţăranii la Rhenul de sus, acéstă rěscólă avu un caracter amenințător.

7. Oraşul cel împopulat şi avut Erfurth a ajuns în datorii aşa de mari încât orăşenii se revoltară. Senatul şi orăşenii de frunte au fugit şi plebea a domnit în un mod înfiorător întreg anul 1510.

(Va urma.)

---

*) Pentru cele de sub rubrica acésta redacţiunea nu primesce responsabilitatea.

Mătase Foulard 65 cr.

până la **fl. 3.35** de m. — japanesĕ, chineză etc. în cele mai nouĕ dessinuri și colori, precum și **mătase Henneberg** négră. albă și colorată dela **45 cr.** până la **fl. 14.65** de metru — în cele mai moderne țeseturi, cocolori și dessinuri *Se ecspedéză la particulari franco și liberi de vamă. Mostre cu întórcerea postei.* **Fabricile de mătase G. Henneberg** *lif, de curte ces. și reg.* **Zűrich.** [38] 5

Nr. 309/1898 prtpresb. [67] 3—3

CONCURS.

Pe basa resoluțiunei consistoriale din 21 Aprile a. c. Nr. 2906 bis. prin acésta se escrie concurs pentru ocuparea postului de paroch în parochia de clasa III. Hundorf cu filiile Domald și Senereuș — protopresbiteratul Mediașului — cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Venitele împreunate cu acest post dau suma de 256 fl. v. a. anual.

Informațiuni mai deaprópe despre starea parochiei se pot primi dela oficiul protopresbiteral și dela comitetul parochial respectiv.

Reflectanții la acest post au a-și așterne petițiunile lor instruite conform legilor în vigóre până la terminul prefipt, subsemnatului oficiu protopresbiteral.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Mediașului în conțelegere cu comitetul parochial respectiv.

Mediaș, 1 Maiu 1898.

Romul Mircea,
protopresb.

Nr. 244/898. [68] 3—3

Concurs repețit.

Pentru intregirea postului de paroch în perochia de clasa a III-a din comuna Tătăresci, protopresbiteratul Iliei, se publică a dóua óră concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare „Tegraful Român“.

Cu acest post sunt împreunate venitele îndatinate și regulate prin comitetul parochial la 22 Ianuarie 1892, ér în nrma părintescului ordin consistorial d-to 20 Aprilie, 1893 Nr. 2485. B. aprobate și de către sinodul parochial la 13 Iniu 1993, care venite computate în bani dau suma de 400 fl. anual.

Informațiuni mai deaprópe se pot lua dela comitetul parochial respectiv și dela acest oficiu protopresbiteral.

Doritorii de a ocupa acest post au a-și așterne cererile lor concursuale, instruite conform normelor în vigóre, subsemnatului oficiu protopresbiteral până la terminul sus indicat.

Ilia, la 5 Maiu. 1898.

Oficiul protopresbiteral gr.-ort. al tractului Iliei, în conțelegere cu comitetul parochial concernent.

Avram P. Pĕcurariu,
prtpresb,

Nr. 248/898. [69] 3—3

Concurs repețit.

Pentru inrregirea postului de paroch în parochia de clasa a III-a din comuna Almaș—Sĕliște, protopresbiteratul Iliei, se publică a dóua óră concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Cu acest post sunt împreunate venitele regulate în sensul grațiosului ordin consistorial dtto 28 Decembre 1894 Nr. 8954 B. prin comitetul parochial la 5 Iuniu, 1897 — care venite computate în bani dau suma de 377 fl. anual.

Informațiuni mai deaprópe se pot lua dela comitetul parochial respectiv și dela acest oficiu protopresbiteral.

Doritorii de a ocupa acest post au a-și așterne cererile lor concursuale instruite conform normelor în vigóre, subsemnatului oficiu protopresbiteral până la terminul susindicat.

Ilia, la 5 Maiu 1898.

Oficiul protopresbiteral gr.-ort. al tractului Iliei, în conțelegere cu comitetul parochial concernent.

Avram P. Pĕcurariu,
prtpresb.

Din ori-ce *librărie se póte procura* scrierea premiată a consilier. în med. *Dr. Müller,* apărută în a 30-a edițiune despre

sistemul nervos
și
sexual turburat.

Espediție franco pentru 60 cr. în mărci postale.

Curt Röber,
Braunschweig.
[5] 18—49

Se află de vênḑare

Portretul
Exelenției Sale, Înalt Preasânțitului Domn
Miron Romanul,
Archiep. și Metropolit.

Prețul fl. 1.—

Librăria Tipografiei archidiecesane,
Sibiiu.

Au apărut:

Juvenilia
Proză și versuri
de
Sextil Pușcariu
à 80 cr.

Iulian Devale
Epigrame
Prețul 50 cr.

Se pot procura dela Librăria archidiecesană, Sibiiu.

În tipografia arcbidiecesană din Sibiiu a apărut ḑilele acestea o broșură întitulată

Dotațiunea Clerului.

Reflexiuni asupra proiectului de lege despre intregirea venitelor preoțesci
de
ILIE DINURSENI.

Broșura se estinde pe 147 pagini și are următorul cuprins: Un studiu asupra proiectului de lege mai sus numit, care s'a publicat în mai mulți numeri ai „Telegrafului Român“ din anul acesta. Memoriul dela 1850 al episcopului, mai târzíu metropolitului *Andreiu Baron de Șaguna*, asupra dotațiunii clerului; apoi proiectul de lege despre intregirea emolumentelor preoțesci și în urmă interesanta motivare, cu care ministrul cultelor și instrucțiunii publice a presentat dietei acel proiect, și pe care ḑiarele române au publicat'o numai în scurte excerpte.

Fiind chestiunea dotațiunii clerului actuală, credem, că autorul acestei broșure a făcut un bun serviciu bisericei române, dând ocasiune clerului a cunósce cât mai de aprópe numitul proiect care privesce atât de deaprópe sórtea lui. Este în interesul bisericei că proiectul sĕ fie cunoscut în cercuri cât mai largi, deaceea o recomandăm mai ales atențiunii clerului nostru, precum și a acelora, cari sĕ intereséză de mersul afacerilor nóstre bisericesci.

Se póte procura din Librăria Tipografiei Archidiecesane Sibiiu.

Prețul 1 corónă.

În préjma examenelor!

Atragem atențiunea domnilor învĕțători asupra

scrisorilor (propise) de examen

pentru scrierea *română, germână* și *dictando* tipărite în **Tipografia** archidiecesană, **în colóre vênătă,** pe hârtie fórte fină, mărime 24/31 cm.

Prețul: de bucată 1 cr.; 100 bucăți 65 cr. și porto postal.

☛ **Comandele din afară se execută imediat.** ☚

Librăria Archidiecesană.

Avis!

Domnilor învĕțători și directori de școle le recomandăm depositul nostru de **charte geografice** aprobate de Inaltul Minister reg. ung. de culte și instrucțiune publică, precum:

Charta Ungariei de părete	fl.	5.75
„ **Austro-Ungariei** de părete	„	5.75
„ **Europei** de părete	„	6.—
„ **Asiei** de părete	„	9.—
„ **America de Nord** de părete . . .	„	7.—
Apoi **singuratice comitate din Ungaria** á .	„	—.10—15
„ **Ungaria,** ediț. format mic à	„	—.15
„ **globuri terestre** simple cu fl. 1.—, 2.—, 3.30, 5.30, și . . . . . : . .	„	10.—
„ **globuri terestre** cu meridian 3.15, 5.—, 8.40, 12.60 și	„	40.—

Asemenea oferim tot felul de recuisite pentru școlă: **ceruse** (Hardtmuth), **cerneli** (Leonhardi), **pene** (Kuhn & Comp.) etc.

Librăria Tipografiei archidiecesane.

Din
„Biblioteca de popularisare“,
pentru literatură, artă și știință,
au apărut până acum:

Nr. 1 *Nuvele siberiene*, de Vladimir Korolenko;
Nr. 2 *Nuvele țĕrănesci*, de Björnstjerne Björnson;
Nr. 3 *Nuvele și povestiri populare*, de Lew N. Tolstoi:
Nr. 4 *Schițe și tablouri,* de Ioan Neruda;
Nr. 5 *Șése nuvele,* de I. P. Iacobescu;
Nr. 6 *Nuvele* de H. de Balzac;
Nr 7 *Din viéța poporului,* de Alecs. Swientochowschi ;
Nr. 8 *Pe apă* de Guy de Maupassant
Nr. 9 *Nuvele alese,* de Al. Puskin;
Nr. 10 *Ómeni și scrieri*, de Georg Brandes;
Nr. 11 *Din Cartea cântecelor*, de H. Heine;
Nr. 12 *Liga tinerimii*, comedie în 5 acte de Henric Ibsen;
Nr. 13 *Dómna Marchisă și alte nuvele* de Quida;
Nr. 14 *Lăutarul din Cremona*, de Francois Coppée;
Nr. 15 *Ilka și alte nuvele*, de Al. Dumas fils;
Nr. 16 *Nuvele* de Guy de Maupassant;
Nr. 17—18 *Suferințele tinĕrului Werther* de Wolfgang v. Goethe;
Nr. 19 *Nuvele estra-ordinare* de Edgar Poë;
Nr. 20—21 *Stilul în artă*, de Hans Sebastin Schmid;
Nr. 22 *Un roman în noue scrisori*, de Teodor M. Dostoiewski;
Nr. 23 *Poesii*, traduceri libere în versuri de Sully Prudhomme:
Nr. 24 *Studii și portrete literare*, de Jules Lemaître;
Nr. 25 *Pilone* de Wilhelm Bergsőe;
Nr. 26 *Darwin, viața doctrina și importanța lui* de A. de Condolles și A. Sűdekum;
Nr. 27 *Schițe din California*, de Bret Harte;
Nr. 28 *Simplu* de Traian Demetrescu;
Nr. 29 *In Lonț!...* de Paul Hervieu;
Nr. 30 *Scrisórea furată și alte povestiri estra-ordinare de* Edgar Poë;
Nr. 31 *Don Iuan* pe Molière;
Nr. 32 *Poesii alese*, de Al. Petőfi;
Nr. 33—34 *In temniță* de Z. C. Arbure
Nr. 35 *Crîng și luncă* de T. Duțescu-Duțu;
Nr. 36 *Chestiuni literare* ed M. Strajan.
Nr. 37 *Antologie sanscrită*, de G. Coșbuc
Nr. 38 *Femea îndărătnică*, de V. Schakespeare;
Nr. 39—40 *Cestiuni literare*, de M. Strajan

Un nr. broș. 16 cr., leg. 30 cr.

Se află de vênḑare în
Librăria Tipografiei archidiecesane Sibiiu.

Redactor prov. **Dr. Elie Cristea.**

Editura și tiparul tipografiei archidiecesan.

Nr. 57. Sibiiu, Joi 28 Maiu (9 Iuniu) 1898. **Anul XLVI.**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strĕinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Reforma planului în şcólele medii.

Este caracteristica timpului, că curentul actual nu mai îngrijesce de biserică şi de ale ei instituţiuni.

Nu interesul special bisericesc, nu întărirea credincioşilor în religiositate şi moralitate inspiră curentul actual în lucrările sale, ci alte interese sunt motorul, interese, cari nu au nimica nici cu religiositatea, nici cu moralitatea.

Precând scriem aceste meditaţiuni gândul nostru sbóră la casa magnaţilor din capitala ţĕrei nóstre, care tocmai acuma pertractéză proiectul de lege despre intregirea venitelor preoţesci.

Proiectul acesta este presentat de către pressa maghiară ca făcut în favorul bisericilor.

In faptă el e injurios pentru biserici, este făcut fără concursul bisericilor, este îndreptat în special contra bisericilor autonome, şi ce e lucru de remarcat potestatea statului şi aici voesce sĕ scie ea mai bine decât biserica, ce este lucru moral şi ce nemoral, ce este în interesul bisericei şi ce în detrimentul ei.

Proiectul de lege din cestiune întră adênc în afaceri, cari ar trebui sĕ fie reservate autonomiei, enunciă disciplinarea preoţimei chiar şi la casul, când biserica eventual a adus verdict de achitare, constitue şi desface comune bisericesci după-cum el află necesitatea şi nu după-cum biserica află de bine.

Ce stări anormale se vor desvolta vom vedé în decursul timpului, acuma sĕ rĕmânem la studiul religiunei în şcólele medii.

Stăm fórte rĕu cu acest studiu în şcólele nóstre medii, şi acésta o vom ilustra.

Planul nostru s'a copiat întru tóte după planul rĕmas ca moştenire dela guvernul absolutistic.

Indreptări nu s'au mai făcut nici la noi, dară în ce privesce studiul religiunei nu s'au mai făcut nici în Austria.

La ce grad de desvoltare, ca sĕ nu ḑicem sĕlbătĕcie, a ajuns parlamentul din Viena, nu trebue sĕ mai ilustrăm.

Ajunge sĕ constatăm, că şi germanii din Cislaithania sĕ plâng contra sistemului maşter, cu care e tractat studiul religiunei în şcólele medii. Un deputat german se plângea eri în plenul parlamentului austriac, că în Austria elementul german tot mai rar îmbrăţişéză cariera preoţéscă. Ca causă se aduce crescerea greşită în şcólele medii. Aici elevului i s'au dau cunoscinţe în o direcţiune, care-l aduc în contrast cu convincţiunile lui religióse. Elevul îmbătat cu sciinţele reale, se instreinéză de religiune, căreia nu i se dă atenţiunea cuvenită, cu ea se instreinéză de biserică şi de ale ei instituţiuni.

Plângerea deputatului german ne vine tocmai la timp potrivit.

Cu nimica nu stăm noi mai bine decât germanii din Austria în ce privesce studiul religiunei în şcoalele medii.

Când ḑicem noi, înţelegem pre tóte bisericile creştine, dară mai ales la a nóstră vom face acuma reflecsiuni, căci mai tare trebue sĕ ne dóră de a nóstră durere.

S'a îngrijit statul, ca diferitele ramuri ale sciinţelor se aibă profesori speciali, sĕ li se reserve în plan óre anumite suficiente, profesorii sĕ fie bine dotaţi, de studiul studiilor, de cel mai principal, de religiune însĕ cu nimica nu s'a îngrijit.

Confesiunile fac tot posibilul sĕ ţină pas cu studiul religiunei, dară în cele mai multe casuri acésta le este preste putinţă.

In cele mai multe casuri biserica nu are preot stabilit în localitatea unde se află şcóla medie, şi chiar avênd preot stabilit, acesta nu ajunge sĕ ţină órele la diferite categorii de şcóle.

Neînsemnata remuneraţiune, ce statul o dă ici colea catecheţilor, e atât de nemulţămitóre, de multeori legată de asemene condiţiuni şi împregiurări, încât omul conscienţios mai bucuros renunciă.

Este rĕu sistemul, este în cele din urmă ajutat acest sistem şi de curentul antireligios actual, de aceea sĕ nu ne mirăm de declaraţiunile făcute în parlamentul din Viena, şi de starea deplorabilă, în care sĕ află la noi studiul religiunei.

Consiliul de instrucţiune a vorbit de multeori şi bune şi rele, nu a vorbit însĕ nimica de studiul religiunei, şi fără a ajuta la acest factor esenţial în educaţiunea junimei nimica nu ne va ajuta nici instrucţiunea în stil naţional, nici nisuinţa de a pune instrucţiunea pe base mai reale, eliminând din şcólele medii studiile clasice.

Curentul de aḑi cu puterea aborului ne împinge spre radicalism în numele liberalismului.

Avem căsătorie civilă, nu ne mai trebue biserică, avem matriculă civilă, nu ne mai trebue botezul, avem neconfessionalitatea, nu ne mai trebue religie, nici Dumneḑeu.

E radical acest curent, dară el duce Ungaria la peire.

Proiectul de lege despre intregirea venitelor preoţesci a ajuns în discuţiunea plenului casei magnaţilor, în şedinţa ţinută Marţi în 26 Maiu (7 Iuniu) la 11 óre ante meridiane, fiind pusă la ordinea ḑilei la locul al 15-lea din program. Discuţiunea a luat dimensiuni mai lungi: aşa ne asigură telegramele sosite din Budapesta. Detailurile discursurilor ţinute le vom arĕta în nrii proximi. Atâta anticipăm acum, că au vorbit la acest obiect Preasânţia Sa episcopul eparchiei Aradului *Ioan Meţian* şi episcopul greco-catolic *Baltic*, apoi *Iosif Gall*, Baronul *Promay*, Contele *Eszterházy*, metropolitul *Mihály*, contele Ferdinand *Zichy* şi Nicolau Mauriţiu Zichy. Acestora le-a rĕspuns mai pe larg ministrul Wlassics; din partidul regimului au mai vorbit *Solymossy*, *Ernuszt*, şi bar *RuenJánszky*. Representaţiunea archidiecesei privitóre la acest proiect de lege s'au trimis în sensul ordinului sinodal la adresa casei de sus şi a fost presentată prin episcopul Aradului P. S. Ioan Meţianu.

După o desbatere animată de peste 2 óre, care a scos din nou la ivélă multele nemulţumiri, ce bâjbăe prin ţară, proiectul s'a primit atât în general cât şi în special şi în curênd va deveni lege sancţionată.

Congregaţiunea comitatului Sibiiu.

Eri s'a ţinut congregaţiunea de primăvară a comitatului Sibiiu în care înainte şi după améḑă-ḑi s'au pertractat peste 170 obiecte.

Fără îndoială obiectul cel mai ponderos a fost propunerea saşilor verḑi Oscar Wittstock şi soţii ca sĕ se adreseze guvernului o petiţiune în chestiunea maghiarisării numelor.

Propunerea saşilor verḑi presentată la timp a fost mai moderată în câtva în comisia permanentă şi sub condiţiunea, ca să nu se trimită şi la alte municipii ci numai la guvern, acceptată şi de ceialalţi saşi, a fost propusă spre primire.

Dacă se va publica în ḑiarele săsesci o vom reproduce şi noi.

Clubul Românilor a luat conclusul ca sĕ priméscă propunerea lui Wittstock şi soţii însĕ cu adaosul, ca sĕ se comunice cu tóte municipiile pentru sprijinire, însărcinându-se dl Parteniu Cosma cu presentarea propunerei clubului.

Dl Cosma s'a achitat cu demnitate de însărcinarea sa, cuvêntarea lui pe care o publicăm mai la vale a fost primită cu aplause din partea tuturor, adausul clubului românesc însĕ, cum era de prevĕḑut, n'a fost primit de majoritate, votând pentru el numai românii şi trei saşi verḑi.

De altmintrea desbaterea a decurs în mod impunĕtor până la espectorările nemotivate ale parochului cetăţii Sibiiu, Klein, carele neînţelegênd pe oratorii români, a creḑut că ei acusă

FOIŢA.

Espediţia mea polară.

de

Fridtjof Nansen.

— Conferenţă ţinută de Nansen la Societatea geografică din Viena. —

Omul simte o trebuinţă iresistibilă de a esplora tóte părţile globului pământesc. Părţile cele mai inaccesibile au fost regiunile polare, unde ghiaţa, zăpada şi frigul au ridicat bariere contra curiosităţii omeneşti. Numĕróse sunt locurile unde au încercat ómenii sĕ siluiască întrarea în domeniul necunoscut care încunjură polul nordic; dar' corăbiile au fost rĕspinse de munţii plutitori de ghiaţă ce ameninţau a le distruge.

De aceea drumul pe care l-a apucat expediţia polară norvegiană a fost cu totul altul. De órece credeam a avé doveḑi convingĕtóre că un curent permanent trece prin regiunea pe care doream s'o esplorăm, căutaiu sĕ mĕ folosesc de acéstă împregiurare. O corabiă construită special pentru acest scop şi destul de solidă ca sĕ resiste presiunei munţilor de ghiaţă, ar putea sĕ fie târîtă de curent odată cu aceştia — şi astfel am putea trece uşor şi comod prin regiunea necunoscută.

Astfel şi fu esecutată expediţia. Scopul ei n'a fost sĕ ajungem chiar la polul nordic, ci — precum spuneam înainte de plecare — esplorarea marei regiuni circumpolare.

Corabia construită special pentru acéstă espediţiă, „Fram", porni la 24 Iunie 1893. Intenţia nóstră era sĕ mergem de-a lungul cóstelor Asiei spre rĕsărit până la insulele neo-sibirice şi apoi sĕ căutăm a pătrunde spre nord, în regiunile glaciale necunoscute. La nordvest de insulele neo-sibirice gasirăm mare liberă, precum ne aşteptam. Abia la 78° 50° latitudine nordică, ghiaţa împedecá înaintarea spre nord şi ne sili sĕ ne dăm în puterea ei, precum de altmintrea fusese prima nóstră intenţiă. Trei ani am mers închişi în ghiaţă.

Acésta nu e un fapt nou. Multe espediţii precedente au avut aceeaşi sórte, cu deosebire că predecesorii nostri au îndurat-o în potriva voinţei lor, pe când noi o căutaserăm şi eram cu atât mai mulţumiţi, cu cât mergeam mai repede cu ghiaţa. Cu tóte acestea — să fi purtat astfel, de puteri pe cari nu le poţi stăpâni şi cârmui, vară cu vară, érnă cu érnă, — e totuşi o grea încercare pusă sufletului omenesc. E o şcólă bună a răbdării.

In vremea aceasta duceam pe bordul lui „Fram" o viaţă plăcută — cel puţin pe cât e posibil la aşa latitudine. Aveam belşug de hrană, lumină electrică, locuinţă bună, caldă, ocupaţii destule, — observaţii interesante — lectură o grămadă, joc de cărţi, musică. O colonie mică, veselă călătórea pe gheaţă. Primejdiile nu lipseau, dar' graţiă esperienţei predecesorilor, eram mai bine înarmaţi contra lor. Contra frigului aveam căldura interiorului corăbiei. Contra presiunei gheţei aveam resistenţa superióră alui „Fram" La început lupta asta ne înteresează enorm. Gheaţa lovea cu un sgomot asurḑitor în cósele solide ale vasului, — dar' se spărgea, se strivea, era silită să-şi plece grumazii şi sĕ ridice în sus corabia triumfătóre. Observaţiile nóstre ştiintifice erau de domeniul Meteorologiei, Magnetismului şi Astronomiei; afară de aceasta mai făceam măsurări de adâncimi şi luam temperaturile adâncimilor.

Cu tóte aceste ocupaţii şi distracţii, cu timpul viaţa pe bord deveni grozav de monotonă, mai ales vara. E curios că lunga nópte polară, ne era mai puţin neplăcută decât ḑiua polară, care durează (precum se ştie) mai multe luni. Te oboseste să veḑi vreme de luni întregi, sórele pe cer, ḑi şi nópte. N'ai o pată de umbră ca sĕ-ţi odihneşti ochii; totul e alb, alb strălucitor. Dar' când această lungă ḑi polară dispare şi începe lunga nópte polară, atunci vine şi vremea rumseţelor. Atunci ai minunntele nopţi, în cari lumina lunei se reflectează ca în poveste pe cómele munţilor de zăpadă, ear pe cer strălucesc curţi, inele şi luni secundare. Dar' mai frumose încă sunt aurorele boreale — şi n'a trecut o ḑi în timpul ernei, sĕ nu avem unul din aceste fenomene strălucitóre. Adese par'că cerul întreg era în flăcări. In tóte părţile arde, dungi de lumină se întind pe cer, î-şi schimbă necontenit forma, undulează în chipuri stranii; de odată o furtună parcă trece pe bolta cerească şi, suflând în dungile de foc, face să ţişnească din ele scântei şi raze, cari tóte tind spre un punct obscur aprópe de zenit: coróna Fenomenul şi-a atins culmea o catastrofă, un cataclism universal pare iminent — şi totul dispare şi liniştită luna î-şi urmează calea.

(Va urma).

pe saşi cu laşitate şi s'a făcut de rîs cu nervositatea sa.

Nainte de ordinea ḑilei dl Liviu de Lemeny a interpelat pe vice comitele: că are el cunoscinţă de abusul de putere de care s'au făcut vinovaţi gendarmii din Sělişte din incidentul unor steguleţe tricolor transilvan, ce s'au pus în diminéţa de 3/15 Maiu pe un pavilon şi pe un deluţ în Sělişte, călcând nóptea casa a şepte meseriaşi pălmuind pe unul şi mai târziu escortând şi pe un al optulea? şi este aplecat sě facă cercetare în acéstă causă şi sě pretindă pedepsirea gendarmilor abusivi?

Vice-comitele a rěspuns că va face cercetare şi la timpul sěu va rěspunde, ér comitele suprem a aflat cu cale, deşi neîntrebat, a respunde, că are scíre că în ḑiua amintită s'au arborat în Sělişte nisce steguleţe tricolorul României, că despre acésta a raportat protopretorele, raportul s'a transpus la tribunalul reg. şi se póte că cercetarea gendarmilor se fi urmat în urma dispoşiţiunilor tribunalului.

A mai interpelat şi d-nul preot din Racoviţa — Florian: când se va face odată drumul vicinal Tălmaciu — Racoviţa — Avrig, pus în vedere de mai mulţi ani?

Dl vice-comite i-a dat rěspuns mulţumitor.

Desbaterea relativ la propunerea lui Wittstock şi soţii a decurs în modul următor:

Parteniu Cosma:

Sprijinesc cu tótă căldura propunea d-lui Wittstock şi soţii, pentru-că este timpul suprem ca factorii chemaţi sě-şi ridice vocea şi prin un act de înalt patriotism sě céră ca sě se pună stavilă abusului de puterea oficială în chestiunea de maghiarisare a numelor civilor nemaghiari din statul nostru.

Deja ideea, pentru a cărei realisare se comit aceste abusuri, este după părerea mea un atentat la temelia statului nostru poliglot.

Intemeietorul acestui stat, carele pentru inţelepciunea sa a ajuns între sfinţii catolici, şi carele în tot casul a fost cel puţin aşa bărbat de stat ca toţi cei cari dela el până astăḑi au dires destinele patriei nóstre, a sciut ce face, când inspirat de o prevedere profetică, temându-şi statul de agitaţiuni de natura celor din timpurile nóstre, a constatat că „Regnum unius linquae fragile ac imbecille est“ şi a admoniat pe succesorii sei, ca nici odată sě nu tindă a face un stat naţional maghiar din statul nostru, ci sě-i păstreze caracterul sěu adevěrat de stat poliglot, pentrucă a sciut aceea ce noi naţionalităţile din acest stat o simţim, că o astfel de încercare nu ar servi spre consolidarea statului, ci ar provoca „bellum omnium contra omnes“ şi ar causa distrugerea baselor pe cari statul s'a întemeiat şi pe cari are îngreptăţire a esista.

O rasă care a ajuns la conducerea statului nu are lipsă de měsuri estraordinare, pentrucă se facă cuceriri naţionale, pentrucă acelea urméză de sine în puterea mijlócelor covîrşitóre culturale, şi a nenuměratelor favoruri cu cari póte remunera pe aderenţii sei, mijlóce şi favoruri de cari cetăţenii de alte rase ai statului nu pot dispune.

In acest scop însě nu este necesară schimbarea numelor.

Un Nopcia, un Groisz, un Wekerle şi un Wlassics sunt eclatante esemple vii, că cineva poate fi un foarte mare maghiar fără ca sě aibă nume maghiar.

A cere ca cineva sě-şi lapede numele şi tradiţiunile familiare, însemnéză a cere ca sě-i fie ruşine de aceia carii i-au dat viéţă, a se desbrăca de demnitatea sa de om, şi mai vîrtos când o faci acésta precum se face la noi, punênd într'o cumpěnă esistinţa nenorocitului şi a familiei sale, ér in ceealaltă numele sěu nemagiar, insemnéză a-i pretinde sě comită cel mai grozav pěcat moral, sě-şi vêndă ce are mai preţios în lume pentru arginţi cum a vêndut Juda pe Christos, a-l face ca din om cinstit se devină un om fără caracter.

Şi ce folos póte avé statul de astfel de esistinţe?

Cel ce pentru un os de ros este în stare astăḑi sě-ţi facă un hatîr nemoral, mâne schimbându-se împregiurările va face tot acel hatîr chiar aceluia faţă de care ai voit sě te îngrădesci cu ajutorul lui.

Se feréscă Dḑeu pe statul nostru a ajunge ca cu ajutorul astor fel de caractere sě-şi apere esistinţa.

Oameni, cari în loc-de a lucra cu o óră mai mult la ḑi ca se pótă trăi ca ómeni cinstiţi şi independenţi prefer a-şi lăpăda numele părinţilor numai ca se aibă parte de sfărimăturile ce cad de pe mésa stăpânilor lor, nici odată nu-şi vor vărsa sângele pentru patria lor, cum şi-au vărsat şi-şi vărsă fiii naţionalităţilor nemagiare din statul nostru fără a avé altă mângăere decât consciinţa că şi-au împlinit datoria de buni patrioţi.

Se fac schimbări de nume şi întralte state, dar nicăiri ca la noi. Sistemul de aici este o specialitate maghiară.

Inlr'alte locuri 'şi schimbă numele un individ, carele prin faptele sale şi-a compromitat numele, şi ca sě pótă trăi în societate şi sě-şi pótă validita facultăţile pentru susţinerea sa şi a familiei sale trebuie sě încépă o viaţă nóuă sub alt nume ne compromitat; îşi schimbă numele şi acela, carele sub un pseudonim a ajuns la o valóre recunoscută pentru ca sě se pótă bucura de renumele câştigat ca necunoscut, şi 'şi schimbă numele acela care adoptat într'altă familie are necesitate se pórte numele familiei, care l'a primit în sinul şi drepturile sale.

Pretotindenea însě schimbarea numelui este împreunată cu mari greutăţi, ba sunt state unde prin lege este interḑisă.

In vecina Românie, p. e. este interzisă prin lege schimbarea numelui, şi încă legea are putere retrospectivă faţă cu acei cari şi-au schimbat numele înainte de crearea legii, dând drept familiilor al căror nume l'au luat, ca eventual prin proces sě siléscă pe cel cu nume schimbat ca sě-şi reiee numele care l'a avut mai nainte.

Numai în statul nostru se fac cele mai mari înlesniri. ba statul aduce chiar şi sacrificii financiare pentru lăţirea acestei imoralităţi.

La noi fiecare tras-împins se consideră de un stâlp al statului dacă póte câştiga proseliţi de acéstă specie.

Dascălii îşi părăsesc catedrele şi percurg cu bilet liber liniile ferate ca sě capaciteze şi intimideze pe bieţii mici funcţionari în locul şi cu consensul superiorilor lor, apoi se laudă prin ḑiare câte sute de amărîţi au câştigat ei pentru ideea de stat maghiar, şi obţin laude şi la timpul sěu vor obţiné şi remuneraţiuni prin înaintări.

Este revoltător când cetesci, că un şef de gară, p e. cel din Alba-Iulia, carele nu are chemarea sě facă politică, ci sě servéscă pe publicul călětor, are cutezanţa a pretinde chiar şi dela simplii muncitori ca sě-şi maghiariseze numele dacă vor sě mai capete lucru la liniile ferate, lucru fără care liniile ferate nu pot esista.

Acéstă agitaţie periculósă pentru stat trebue curmată. Trebue deschişi ochii celor dela cari atêrnă curmarea rěului, ca sě şi facă datoria.

După părerea mea însě, décă am primi propunerea numai aşa cum ni-o presintă comisiunea permanentă, déca numai municipiul nostru s'ar adresa către guvern, am face lucrul numai de jumětate. Pentru vindecarea unui rěu general cum este acesta este usul ca sě se recerce tóte municipiile din patrie ca şi ele sě facă asemene.

Primind deci propunerea dlor Wittstock şi soţii, propun ca adaus, ca adresa sě se comunice cu tóte municipiile din patrie cu recercarea ca se o spriginéscă înaintând şi ele asemene adrese la guvern.

Mi se póte reflecta, că putem sci înainte că cele mai multe municipii, laborând şi ele de bóla şovinismului maghiar, nu numai că nu ne vor sprijini, ci din contră ne vor insulta.

Ei bine! ce ne pot face?

Cel mult ne vor ḑice că suntem rei patrioţi.

Dar acest epitet de atâtea ori ni-l'am auḑit, încât este de tot tocit, nu mai prinde.

Décă adevěratul patriotism stă în maghiarisarea numelui nostru cinstit, preferim ca în acéstă cestiune se fim taxaţi de rei patrioţi.

Cu mai mult drept susţin eu, că numai naţionalităţile, cari vor se susţină statul aşa cum el s'a întemeiat, şi cum singur este posibil sě esiste şi se înfloréscă spre mulţumirea tuturor civiilor sei, sunt buni şi adevěraţi patrioţi, şi toţi aceia, cari agitéză ca statul nostru se fie lipsit de caracterul sěu poliglot şi se devină un stat naţional maghiar, — ceea ce este împossibil — sunt rei patrioţi.

Vě rog sě primiţi şi adausul meu.

Oscar Wittstock: într'o cuvêntare energică 'şi motivéză propunerea, fără a reflecta la adausul românilor.

Dr. Wolff: primesce propunerea comisiunei permanente, nu însě si pe adausul românilor, prin care s'ar da numai ansă municipiilor ungguresci ca ocupêndu-se de cestiune ele înséşi sě céră n aghiarisarea.

Dr. Liviu de Lemeny: spriginesce propunerea lui Cosma şi chiar din motivul ca sě nu ni-se pótă ḑice, că o causă atât de dréptă o tractăm aşa ḑicênd numai în familie.

Albert Arz: nu primesce propunerea lui Cosma din motivele aduse de Dr. Wolff şi pentrucă prin asta ar suferi frumosul tablou ce ni s'ar presenta când adunarea ar primi cu unanimitate propunerea comisiunei permanente.

P. Cosma reflecteză lui Arz, că tabloul contemplat de el nu va suferi ori se va primi adausul românilor ori ba, pentrucă în fond toţi suntem de o părere şi propunerea lui Wittstock şi soţii pusă la vot se va primi cu unanimitate.

Ne primind adausul romanilor însě uşor ni se póte întêmpla ca presa magiară se tracteze şi acéstă cestiune cum a tractat alte manifestaţiuni naţionale.

Se iau tóte měsurile poliţiale ca manifestaţiunea se nu se pótă face, apoi tot aceia carii o-au zădarnicit vin şi-şi bat joc de manifestanţi, că au făcut fiesco.

Şi în acest cas ni-se póte întêmpla sě ni-se ḑică, că am făcut şi noi ceva, numai „ut aliquid fecisse videamur“.

Klein se espertoréză că saşii au dovedit că au curaj şi atunci când nu erau sprijiniţi de români, respinge insinuarea de laşitate.

Dr. Lemenyi în chestiune personală spune lui Klein, că el n'a vorbit de saşi, ci a vorbit de congregaţiune, deci cele ce a ḑis el se referesc la toţi membrii congregaţiunei.

Cu acestea încheindu se desbaterea se pune la vot propunerea comisiunei permanente, că adecă petiţiunea sě se înscciinţeze la guvern şi se primesce cu unanimitate, se pune apoi la vot adaosul lui Cosma, pentru care votând numai românii şi trei saşi verḑi, nu se primesce.

Preşediutele constată, că *propunerea comisiunei permanente s'a primit cu unanimitate.*

Revista politică.

In casa magnaţilor s'a început Marţi în 26 Maiu a. c. desbaterea asupra proiectului de lege privitor la intregirea venitelor preoţesci.

Din telegramele sosite aici transpiră temerea că proiectul acesta nu va trece aşa de uşor după-cum se vestea prin ḑiarele guvernamentale.

Dintre bisericile creştine singură biserica nóstră greco-orientală e atinsă de acest proiect de lege. Bisericile catolice sunt scóse din acest proiect de lege, bisericile unguresci, cea reformată şi cea unitară, nu sunt atinse, căci prin ingerinţa guvernului sub firma ideei de stat unguresc, ea nu sufere nimica, fiind tocmai ea în punctul acesta cel mai aprig anteluptător al curentului de magiarisare.

Biserica evangelico-luterană încă nu are mare interes la acest proiect de lege, deóre-ce ea a adunat mijlóce materiale în timpurile vechi, când lua din sacul plin al poporului român. Preoţimea acestei biserici în venitele sale nu este sub 400 fl. respective sub 800 fl., deci nu vine sub dispoşiţiunile acestei legi.

Cam aşa stă şi biserica ortodoxă sêrbéscă.

Sunt rari acele staţiuni preoţesci, cari vor fi avisate la intregirea venitelor preoţesci prin stat.

Am rěmas deci noi Românii gr.-orientali, cari suntem de aprópe interesaţi, şi în contra cărora s'a făcut mai ales şi acest proiect de lege.

In casa deputaţilor s'a desbătut casul cu vătěmarea unui deputat din partida poporală. Un preot romano-catolic a fost bătut ḑiua la améḑi înaintea parlamentului. Bătaia o au iniţiat doi deputaţi din partida cossuthistă sub cuvêntul, că deputatul bătut a insultat în calea pressei memoria rěposatului Kossuth.

Cestiunea a ajuns la parlament sub titlul imunităţii deputatului bătut.

Desbaterile au fost înfocate şi ele într'atâta sunt caracteristice întru-cât deputatul Eötvös a precisat din nou pretensiunile Kossuthistilor. Abandonând tot trecutul lui Kossuth, care nu a voit sě scie de monarch şi de casa Habsburg, numitul deputat a declarat că nisuinţele de independenţă se concentréză în aceea, ca Ungaria sě fie de sine stătětóre, sub actuala casă de Habsburg. S'a legat deci strîns de independenţă persóna regelui, ceea-ce a produs mare satisfacţiune în parlamentul ţěrei nóstre.

In Austria desbaterile parlamentare nu arată nici un sporiu. Până acuma nu s'a ajuns nici atâta, ca sě se creeze situaţiune constituţională în ceeace privesce votarea bugetului. Guvernul a încercat votarea unui provisoriu cel puţin, dară nici acésta nu a succes. Elementele germane voesc sě trécă mai întâiu peste chestiunea cu ordinaţiunea care a dat un teren óre-care în Bohemia şi limbei boheme. Dacă elementele germane nu ar pune la locul prim regularea limbei, atunci nu ar fi avut motive în Decembre sě denege votarea budgetului, nu ar fi avut trebuinţă sě înscenezе scandalurile parlamentare din tómna trecută.

In Francia domnesce mare amărăciune din causa tumultelor, cari s'au iscat la alegerea de preşedinte provisoriu al parlamentului. Ḑiarele învinuesc pe noul preşedinte Deschanel, care n'a renunciat îndată-ce a observat necorectitatea la prima alegere. In ḑilele acestea se va face a dóua alegere, anume alegerea definitivă a preşedintelui şi se crede, că şi la aceea vor eşi învingători republicanii contra radicalilor, cari au căḑut cu presidentul lor de până acum Brisson.

Sêrbia e acuma terenul de luptă inverşunată, şi Sêrbii nu odată au dat doveḑi, că ei sciu purta lupta internă cu inverşunare. Sâmbătă séra trebuia sě fie aleşi deputaţii corpurilor legiuitóre.

Tedinţa guvernului era sě delăture pe deputaţii radicalilor, din causa acésta a pornit gónă contra lor. Tocmai în preséra alegerilor a întrat în închisórea de stat pe 9 luni de ḑile conducătorul radicalilor Pasici pentru crimă de lesa majestate. Acéstă aspră disciplinare a şefului radicalilor a deprimat grozav şi se consideră ca un act de rěsbunare şi totodată de intimidare pentru alegeri.

⁂

In Australia se prepară terenul pentru o coaliţiune a diferitelor state mici şi formarea unei federaţiuni de state, cum e bunăóră în America de nord.

Ideia unei federaţiuni în Australia emanéză din anul 1889. După un nesucces temporar s'a încercat din nou în 1895. Federaţiunea acésta, care se intenţionéză, este chemată a da nou avênt consolidării lucrurilor în Australia. Numele ei ar fi: „Commonvealth of Australia“, şi factori legislativi ar fi regina şi parlamentul. Ambele camere se vor alege direct şi prin vot secret, votul e universal. Fiecare dintre statele confederate va fi representat prin câte 5 senatori. Numěrul deputaţilor se va norma după numěrul locuitorilor (Neu-Sud wales va trimite 24, Victoria 23, Australia de sud 7. Australia de vest şi Tasmania câte 5.) Esecutiva o va avé un ministeriu de

7 membri, cari trebue sĕ fie membri în una din cele 2 camere. In fruntea federaţiunei va sta regina cu un guvernor general numit.

Sidoxia
şi
fondul de pensiuni.

Stimate Dle Redactor!

Cu mare dor şi sete a aşteptat preoţimea dela sate sesiunea sinodului nostru archidiecesan din anul acesta, când adecă aleşii poporului nostru sĕ caute căi şi mijlóce, — pentru de a feri biserica de numeroşii ei duşmani din afară pre deoparte; — ér de altă parte de a întări însuşi organismul bisericei nóstre.

Ce e drept s'a făcut fórte mult şi în şedinţele sinodului din anul acesta, dar pentru noi preoţii dela sate fórte puţin s'a făcut, sau chiar nimica.

Preoţimea dela sate a ajuns de facto într'o stare fórte deplorabilă, — şi acésta mai cu samă dela introducerea legilor politice-bisericesci, — astfel încât de astădi încolo ne însuflă mare îngrijire însaşi existenţa nóstră şi a familiei nóstre.

Căci dela introducerea numitelor legi, poporul dela sate prin amestecul celor străini de neam — s'a înstrăinat mult de biserica sa mamă şi de preotul sĕu; prelângă acésta calamitate s'a mai adaus puţina recóltă a anului trecut, — ca urmare resultă, că aşa numitul neînsemnatul bir preoţesc în cea mai mare parte pro anul trecut sĕ află pre la deosebiţii poporeni. — Acum ai sili sĕ plătescă pre calea execuţiunei nu poţi, — ca nucumva voind a ajuta causei, mai mult sĕ strici, — de aci resultă, că venitul preoţimei dela sate de presinte este atât de neînsemnat, încât preotul cu familiă nuşi póte prelângă tótă cruţarea acoperi din acela nici cele mai împerative lipse ale sale, amĕsurat spiritului timpului. Cu ce sĕ-şi crescă copiii la şcolă, — căci dór sunt copiiilor de preot, — crescere adevĕrată li-sĕ cuvine.

In acésta stare ajunşi preoţii, — celei mai mare părţi, nu-i remâne alt remediu, decât alăturea cu badea Todor din comună sĕ lucre de diminéţa până séra necontenit şi astfel ca econom sĕ-şi câştige pânea cea de tóte dilele, — plătind darea erarială şi alte multe robote comunali.

Frumósă este ocupaţiunea economului — dar pentru preot mai cu sémă atuncea, când el din pasiune şi plăcere sĕ ocupă cu ea, folosinduse de economiă ca de un isvor de venit lateral, dar când preotul silit este necontenit a lucra în economia sa, atuncea el ostenit este de greutatea dilei şi nu póte umbla cu vrednicie întru chemarea cu care este chemat.

Şi cu sóte acestea chestiunea îmbunătăţirei stărei preoţesci dela sate în şedinţele sinodului nostru archidiecesan tare puţin a fost atinsă, astfel încât după sfîrşirea acelor şedinţe dorul şi setea nóstră întrun venitor mai fericit decum sĕ se stimpere, încă s'a mai potenţat.

Când venerabilul sinod — în carele ne este tótă mângăirea — s'a interesat aprópe de dotaţiunna protopresbiterilor, cari relativ din mult au perdut ceva — am aşteptat ca urmare firéscă, — că negreşit sĕ se ajutore şi preoţimei dela sate, — însĕ zadarnică ne-a fost aşteptarea.

Şi nu fără causă ne-a fost aşteptarea acésta, căci abstracţie făcênd dela împrejurarea, — că fie-care protopop din archidiecesă pre lângă puţine escepţiuni este totodată şi paroehul celei mai bune parochii din tract; — anual este împărtăşit cu câte 100 fl. v. a. pauşal din fondurile archidiecesane; — plus taxa visitaţiunei canonice cam 10 fl. v. a. dela fie-care comună bisericéscă; — plus 5 fl. v. a. ca taxă pentru participarea protopresbiterului la examenul scolar introdusă deja în multe protopresbiterate; — şi cu tóte acestea protopresbiterilor, — la plângerea Dlor li s'au mai votat anual suma de 600 fl. v. a. a conto fondului sidoxial, — pe care nimenea altul decât preotul dela sate trebue sĕ-l încassese prin autoritatea sa de preot, — fără ca momentan pentru acésta ostenélă sĕ-i se dee ceva. Pre acésta cale dotaţiunea protopresbiterilor va fi cu mult mai mare ca în trecot, — precând pentru preoţii dela sate nimenea nu s'a interesat? Acum poftéscă ori şi cine sĕşi pună întrebarea că bine e aşa?

Sĕ vede din cele desfăşurate până aci, că Domnii protopresbiter, ca deputaţi sinodali ai archiedecesei nóstre unde numai esclusiv votul preoţilori-au trimis ajungênd acolo au uitat de durerea nóstră — pre care pre bine o cunosc; — ci trecând preste acea, — s'au îngrijit de sórtea Dlor; cu alte cuvinte copilului, — carele au plâns i s'au dat, lapte, — ér celuia ce nu plânge nui s'au dat, căci de aceea tace, fiind că este sătul.

Şi noi ne-am spus durerea nóstră (am plâns) Domnilor protopresbiteri, — în momentul, când ca deputaţi i-am ales — rugândui, — ca plângerua nóstră sĕ-o împărtăşască venerabililor membrii ai sinodului, — sca astfel să ni-sĕ ajute, şi nóuă cât de puţin, — dar tóte fără resultat au fost.

Aci zace stimate Dle redactor răcéla în care se vede, că pĕşeşte preoţimea dela sate faţă de contribuirile la fondul de pensiune preoţesc, — căci şi aci în unii din §§-ii statutelor ai acestei dealtcum laudabile instituţiuei preoţimea prescurtată este; — aci zace temerea, ba chiar frica faţă de conclusul Venerabilului sinod în afacerea sidoxiei. —

Căci cu punerea în lucrare a acestui conclus chemarea şi oficiul preotului s'au îngreunat fórte tare; — căci preotul de la sate trebuie să sĕ pună în fruntea miscărei pentru de a sĕ încasa anual dela fie care familie câte 50 cr. Ce sĕ face preotul acolo unde înţelepciunea sa şi sfatul său părintesc, faţă de cei ce nu vor voi a plăti sau dacă chiar nu vor putea şi plăti din causa sărăciei, — nu vor ajuta? Dacă întru ajutoriul celor ce siliţi vor fi ai execua pre cei renitenţi va păşi, — în primul locu şieş îş strică fórte mult, dacă nu va păşi, — superiorii la respundere îl vor trage.

Deórece fórte multe casuri de acestea vor obveni mai cu samă unde printre noi sunt greco-catholici, — căci dela mine din comună purcedênd, — unde până bine de curând trecerile în ferbere au fost,-acest conclus sau numai în parte sau de loc nu sĕ va putea pune în lucrare, — căci după părerea mea individuală conclusul de faţă este o sabiă sigură dată în mâna greco-catholicilor cu carea zilnic vor tăia în trupa nóstră, şi sfârşitul acestei afaceri va fi în multe comune trecerea a multor familii la greco-catholicism, — va fi turburare mare în poporul nostru, — şi pentru tóte acestea preotul din comună va fi respunzĕtor, — étă dar că preoţii dela sate vor purta greutatea şi la cas de îngenuncheare în tot momentul pot fi traşi la răspundere pentru aceasta slăbiciune.

Cu drept cuvênt am aşteptat dar preoţimea dela sate dela venerabilii părinţi ai sinodului nostru archiedecesan ca uşurând sórtea protopresbiterilor în general, — şi nóuĕ creândune greutăţi — se sĕ fi ajutat şi sorţei nóstre în parte căci numai pre acésta cale sĕ póte întări organismul bisericei nóstre.

Căci după a mea părere uşor s'ar fi putut satisface şi acestei dorinţe ardĕtóre deşi dilele grele sunt, şi anume:

Aprópe fiecare comună bisericească are afară de aşa numita „eclesia parochială“ şi teritoriu, care pre calea arândilor aduce venitul anual la biserică, -- séu dacă cel puţin un capital óre care, care cu îngrijirea şi supraveghiaria preotului aduce venit la biserică prin interesele respective.

Deci fără a păcătui s'ar putea din acest venit al bisericilor în tot anul sĕ se dea preotului sub numirea „pauşal de cancelarie“ suma de cel puţin 50 fl. până la 100 fl., care afacere protopresbiterul în conţelegere cu comitetul parochial uşor o póte realisa, căci scris este, „nu lega gura boului care trieră“.

Din cei 600 fl. v. a. votaţi protopresbiterilor anual jumĕtate s'ar fi putut destina pentru preoţimea dela sate, din care sumă fiecare preot ar căpĕta 100 fl. étă dar ar fi uşurată binişor starea preoţimei dela sate, căci pe acéstă cale pe lângă tótă sărăcia nóstră de astădi fiecare preot ar avea un venit anual sigur dela 150—200 fl. pe când protopresbiterii din cei 600 fl. înjumĕtăţindu-se ar da suma de 300 fl. plus taxele visitaţiunilor canonice, cam 200 fl. plus taxa examinală cam 100 fl. laolaltă 600 fl., étă că pe lângă o împărţire parţială a puţinului ce avem cu toţii am putea trăi mai uşor.

Sĕ nu aşteptăm dar cu mânile încrucişate, — ca străinul sĕ ne vină şi sĕ ne lege rana, care sângeră şi tare ne dóre, — ci mai curênd noi înşine sĕ ne ajutăm unii pe alţii; căci când străinul de neam ne va lega rana, — mare resplată va aştepta dela noi.

Sosit'a timpul dar, ca la mai marii bisericei nóstre fiindule milă de noi, — sĕ se îngrijască şi pentru noi.

Te rog Spect. Dle redactor sĕ binevoeşti a publica acestea în fóia nóstră „Telegraful Român“.

cu tot respectul
Nicolau Gliga,
paroch.

Stări escepţionale.

Necruţarea, cu care gendarmeria păşesce faţă cu poporul nostru, de câte-ori e chemată a face ordine, ne face impresiunea, că cu tendenţă se stânge viéţa bietului popor, spre a provoca rĕsbunarea meritată ca apoi guvernul sĕ-şi pótă justifica mĕsurile escepţionale faţă cu Românii.

Eri din Câmpeni ne veni scirea, că netactul gendarmilor era aprópe sĕ provóce turburări regretabile

Adi primim dela colaboratornl nostru intern următórea telegramă din Hida.

„*Hida, 8 Iunie, iscându-se neînţelegeri în causa păşuunatului între românii din comuna* **Doll**, *cómitatul Coşocnei, şi un proprietariu ungur de acolo, la cererea acestuia adi 4 gendarmi au eşit în comună, an dat foc în popor, omorênd trei şi rănind opt ómeni, afară de nenumĕrate vite, pre cari voiau ale închide. Detaiuri vor urma*.

Noutăţi.

Pentru tricolor. Indrăsnéla gendarmilor nostrii devine tot mai mare şi degenerézä adeseori în volnicie. Câte-va întâmplări mai recente ne oferă triste esemple pentru acésta. Este sciut, că esistă un ordin ministerial care opresce a purta colorile nóstre naţionale in chip de demonstraţiune. Cu tóte aceste gendarmii nu sĕ sfiesc a rumpe până şi din portul româncelor chiar şi a copilelor ori-ce combinaţiune de tricolori. Aşa cu ocasiunea têrgului ultim din Câmpeni au escortat la judecătoria cercuală între multe alte femei şi copii ce purtau colorile nóstre şi pe preotésa parochului nostru Constantin Cotişel din Certegea. Cum însĕ familia Cotişel se bucură în munţi de o deosebită popularitate în scurtă vreme s'au adunat în jurul judecătoriei la 2000 de moţi şi la reclamările lor au estradat pe preotésa care n'are altă vină, decât că are in portul ei naţional tricolorul românesc. Gendarmii şi cei ce'i instruézä ar trebui se scie, că acel treicolor nu e infipt numai in butonieră sau in cosiţele femeilor, ci are rădăcini în sufletul tuturor Românilor şi de acolo nu-i chip se-'l stêrpesci şi nici că-i necesar, căci nu îndică altceva, decât iubirea de neam a unui popor credincios acestei străvechi patrii.

Tot pentru arborare de steaguri tricolore au fost săptămâna trecută ridicaţi în timp de nópte vr'o 7 Sĕlişteni şi escortaţi la gendarmărie. Pentru acéstă incălcare a locuinţelor s'a făcut interpelare în şedinţa comitatului Sibiiu, ţinută eri. —

* * *

Esamenul de maturitate. Eri s'a terminat esamenul de maturitate la gimnasiul de stat din Sibiiu. Au fost admişi la esamenul verbal 15 români. Dintre acestia, declaraţi de maturi a fost: Octavian Albini, George Bărbat, Aurel Bratu, Augustin Caliani, George Cosma, Pătru Demian, Iuliu Fogaraşi, Ioan Iliu, Petru Nemet şi Ioan Oţoiu; 4 a fost respinşi pe 2 luni şi 1. pe un an.

* * *

Pentru institutul orbilor. Banca austro-ungară din fondul iubilar de 250.000 coróne a dăruit pe séma institutului regnicolar de orbi din Budapesta 20.000 coróne.

* * *

„Gazeta Transilvaniei“ împrocesuată. Un oficial dela magistratul unui departament din capitală cu numele **Vaszy** György, fiu de ţĕran, român născut în Săsăuş, crescut la studiu pe bani româneşti, a împrocesuat „Gazeta“ pentru vătămare de onóre. Vătămarea pretinsă constă în faptul, că „Gazeta“ a înfierat în termini aspri purtarea numitului oficial, care în societatea celor dela „Nemzeti Szővetség“, cutrieră ţinuturile locuite de români, şi cércă ai câştiga pe acestia pentru propaganda societăţii de maghiarisare.

* * *

In amintirea lui Gladstone. Intru pomenirea marelui bărbat de stat s'a ţinut Duminecă în parcul Hyde din London, sub ceriul liber un serviciu dumnezeesc. Deputaţii clericali au rostit discursuri glorificătóre pentru nemuritoriul Gladstone. După ce mulţimea a întonat cântecul favorit al rĕposatului, în corpore s'a presentat la locuinţa vĕduvei, dând espresiune condolenţei lor.

* * *

Sĕ şterg timbrele de ziare şi calindare. In Reichstagul din Viena s'au presentat dilele aceste un proiect de lege pentru scóterea din valóre a obligămêntului de a timbra călindarele şi diarele. Acésta se face cu considerare la împrejurarea, că timbrele scumpesc numai acele lucrări şi astfel împedecă lăţirea de cunoscinţă folositóre mai ales în masele poporului, a căror lectură esclusivă o forméză adeseori numai călindarele şi ici colea şi diarele pentru popor. Cât pentru ştergerea timbrelor dela călindare şi-a dat şi guvernul unguresc invoirea în sensul art. de lege — —din 1868.

* * *

Panică teatrală. In teatrul orăşenesc din Brüssel s'a predat in dilele aceste o piesă militară, în care obvine scenă unde soldaţii dau foc în spre public. Când s'a esecutat momentul din scena amintită o adevĕrată plóie de glónţe s'a trimis de pe bină în public. Dintre cei loviţi unul a murit numai decât, şi vre-o 18 inşi sunt greu răniţi. Panica a fost pregătită de un actor, pre care publicul nu l'a plaudat indestul, ér el din rĕsbunare a umplut puscile colegilor sĕi cu cartuşe adevĕrate şi astfel s'a rĕsbunat.

* * *

Atentat contra episcopului sêrbesc Zmejanovich. In diua de Rusalii, la órele 9 a. m. episcopul sêrbesc din Verseţ *Zmejanovich*, îmbrăcat în ornamente bisericesci a plecat din reşedinţă spre biserică pentru a lua parte la serviciul divin. Pe drum a fost atacat de un scriitor al unui advocat cu numele *Popoviciu*, care cu un par în mână s'a aruncat asupra episcopulni. Spre norocire loviturile, ce a fost îndreptate asupra episcopului au fost parate din partea secretariului aceluia. Atăcătoriul a fost prins din partea celor de faţă bătut şi predat pe mâna poliţiei, carea l'a şi închis. Este sciut, că archierul Zmejanovich sĕ bucură de fórte puţină populritate între credincioşii sĕi şi are fórte mulţi duşmani. Chiar la sânţirea lui întru episcop s'au întocmit lucrurile aşa, încât luând cârja în mână, acea s'au rupt în bucăţele. Foile unguresci presentézä incidentul aşa, că atentatorul e numai unealta acelor duşmani care în tot momentul cer delaturarea episcopului. —

Bibliografic.

A apărut Nr 34 din fóia „Albina“ revistă enciclopedică populară cu următoriul bogat sumar:

C. G., Cum e făcută lumea şi din ce? — Gheorge Adamescu, Costache Negruzzi. — C. Negruzzi, Sobieski şi Românii. — Schifirne, Legenda satului Porcesci. — Gh, Cetatea neamţului. — P. G. Mânăstirea Sinaia. — D. Demetrescu, Cine este amicul nostru? — Coborîrea sântului Duh. — P. Petculescu, Câte-va poveţe pentru prisăcari. — Gh. A., Gladstone. — D. Constantinescu Mişcare şi repaos. — A. Alexandrescu, Flăcăul şi ursitorile. — Lupul şi melul. — Sentinţe orientale. — Mâncarea în stomac. — Sfaturi practice. — Informaţiuni. — Apeluri. — Adrese către redacţie. — Poşta Redacţiei.

Ilustraţiuni: Costache Negruzzi (portret) — Sobieski şi plăieşii. — Ruinele Cetăţii Neamţului. — Mânăstirea Sinaia. — Coborîrea sfântului Duh. — Lupul şi mielul.

[71] 1—3

Publicare de licitaţiune.

Pe teritorul comunal Guşteriţa în favorul bisericei gr.-ort. sunt de a se vinde prin licitaţiune 30—40 stângini lemne de foc mestecate de nuci şi peri, stânginul cu preţ fórte moderat.

Doritorii de a cumpĕra lemnele acestea pot primi informaţiuni mai de aprópe dela preşedintele comitetului parochial gr.-ort din loc, până la ḑiua de licitaţiune fixată pe Duminecă 31 Maiu a. c. st. v. între órele 11 şi 12 a. m. în faţa locului (Nepêndóla).

Guşteriţa, din şedinţa comitetului parochial gr.-ort. ţinută la 17 Maiu 1898.

Comitetul parochial gr.-ort.

Ioan Stângu, preşedinte.
George Stănésă, notar.

Szebenvármegye alispánja.

10623 sz.
VI. 1898

[70] 1—1

Pályázati hirdetmény.

Az elhalálozás folytán üresedésbe jött **ujegyházi járási orvosi** állás betöltése czéljából főispán úr Ö Méltóságának 255/98 föisp. számu intézkedése következtében a kérdéses állásra mely 300 frt. rendesfizetéssel és 170 frtnyi utiátalánnyal van javadalmazva ezennel pályázatot hirdetek.

Felhivom tehát mindazokat, kik ezen allomást elnyerni óhajtják, hogy pályázati kéréseiket az 1883 évi I. törvényeczikkben elöirt képesitési okmányokkal ugyszintén az 1893 évi szeptember hó 30, 80999 sz. a. kelt belügyministeri rendelet által megszabott tiszti orvosi vizsga letételét igazoló bizonyitvánnyal esetleg az eddig telt közszolgálatokat elötüntető bizonyitványokkal felszerelve **f. évi junius hó 30-ig** illetékeshelyre való fölterjesztés végett hozzám nyujtsák be.

Nagy-Szeben, 1898 junius 3-én.

Reisenberger,
alispán.

În préjma examenelor!

Atragem atenţiunea domnilor învĕţători asupra

scrisorilor (propise) de examen

pentru scrierea *română, germână* şi *dictando* tipărite în **Tipografia archidiecesană, în colóre vênătă,** pe hârtie fórte fină, mărime 24/31 cm.

Preţul: de bucată 1 cr.; 100 bucăţi 65 cr. şi porto postal.

☞ **Comandele din afară se execută imediat.** ☜

Librăria Archidiecesană.

Din

„Biblioteca de popularisare“,

pentru literatură, artă şi ştiinţă,
au apărut până acum:

Nr. 1 *Nuvele siberiene*, de Vladimir Korolenko;
Nr. 2 *Nuvele ţĕrănesci*, de Björnstjerne Björnson;
Nr. 3 *Nuvele şi povestiri populare*, de Lew N. Tolstoi:
Nr. 4 *Schiţe şi tablouri*, de Ioan Neruda;
Nr. 5 *Şése nuvele*, de I. P. Iacobescu;
Nr. 6 *Nuvele* de H. de Balzac;
Nr. 7 *Din viéţa poporului*, de Alecs. Swientochowschi;
Nr. 8 *Pe apă* de Guy de Maupassant
Nr. 9 *Nuvele alese*, de Al. Puskin;
Nr. 10 *Ómeni şi scrieri*, de Georg Brandes;
Nr. 11 *Din Cartea cântecelor*, de H. Heine;
Nr· 12 *Liga tinerimii*, comedie în 5 acte de Henric Ibsen;
Nr. 13 *Dómna Marchisă şi alte nuvele* de Quida;
Nr. 14 *Lăutarul din Cremona*, de Francois Coppée;
Nr. 15 *Ilka şi alte nuvele*, de Al. Dumas fils;
Nr. 16 *Nuvele* de Guy de Maupassant;
Nr. 17—18 *Suferinţele tinĕrului Werther* de Wolfgang v. Goethe;
Nr. 19 *Nuvele estra-ordinare* de Edgar Poë;
Nr. 20—21 *Stilul în artă*, de Hans Sebastin Schmid;
Nr. 22 *Un roman în noue scrisori*, de Teodor M. Dostoiewski;
Nr. 23 *Poesii*, traduceri libere în versuri de Sully Prudhomme:
Nr. 24 *Studii şi portrete literare*, de Jules Lemaître;
Nr. 25 *Pilone* de Wilhelm Bergsőe;
Nr. 26 *Darwin, viaţa doctrina şi importanţa lui* de A. de Condolles şi A. Sűdekum;
Nr. 27 *Schiţe din California*, de Bret Harte;
Nr. 28 *Simplu* de Traian Demetrescu;
Nr. 29 *In Lonţ!...* de Paul Hervieu;
Nr. 30 *Scrisórea furată şi alte povestiri estra-ordinare de* Edgar Poë;
Nr. 31 *Don Iuan* pe Molière;
Nr. 32 *Poesii alese*, de Al. Petőfi;
Nr. 33—34 *In temniţă* de Z. C. Arbure
Nr. 35 *Crîng şi luncă* de T. Duţescu-Duţu;
Nr. 36 *Chestiuni literare* ed M. Strajan.
Nr. 37 *Antologie sanscrită*, de G. Coşbuc
Nr. 38 *Femea îndărătnică*, de V. Schakespeare;
Nr. 39—40 *Cestiuni literare*, de M. Strajan

Un nr. broş. 16 cr., leg. 30 cr.

Se află de vênḑare în

Librăria Tipografiei archidiecesane Sibiiu.

Din

„Biblioteca pentru toţi“,

sub direcţiunea literară a d-lui D. Stăncescu au apărut până acum:

Nr. 1 *Poveşti alese* de Andersen;
Nr. 2 *Pasĕrile nóstre* (legende), de S. Fl. Marian;
Nr. 3 *Cântece şi plângeri*, I. (poesii) de M. Zamfirescu;
Nr. 4 şi 5 *Despre educaţie*, pe Herbert Spencer;
Nr. 6 *Icóne şterse* (nuvele) de A. Vlahuţă;
Nr. 7 *De prin veacuri*, I (nuvele) de Carmen Sylva;
Nr. 8 *România*, *Roma*, *Piza* etc. de Michelet;
Nr. 9 *Castelul Peleş*, descrierea de Leo Bachelin;
Nr. 10 *Nuvele şi schiţe* de T. Maiorescu;
Nr. 11 *Din tinereţe etc.* nuvele de André Theuriet;
Nr. 12 *Nuvele* de M. Demetrescu:
Nr. 13 *Nuvele romane* de Duiliu Zamfirescu;
Nr. 14 *Antichitatea romană* de Wilkins;
Nr. 15 *Prosă şi poesii* de Gr. M. Alexandrescu;
Nr. 16 *Povestea vorbii* I. proverbe de Anton Pann;
Nr. 17 *Istorióre* de d-na Colomb;
Nr. 18 *Schiţe umoristice* de Dumitru Teleor;
Nr. 19 *La ce visează fetele*, teatru de Alfred de Musset;
Nr. 20 *Legende istorice*, de D. Bolintineanu;
Nr. 21 *Ombra*, roman de Genevraye
Nr. 22 *Căl. împrej. Odăii mele*, roman de Maistre-Havier;
Nr. 23 şi 24 *Din viéţa meseriaşilor*, nuvele de P. Bănăţeanu;
Nr. 25 *Povestea vorbii* II. proverbe de Anton Pann;
Nr. 26 *Biografiile ómenilor celebri;*
Nr. 27 *Antichitatea greacă* de Mahaffy;
Nr. 28—33 *Opere complete*, de Creangă;
Nr, 34 *Istorice*, de Jonescu-Gion;
Nr. 35 *La gura sobei*, snóve de Dumitru Stăncescu;
Nr. 36 *Poveşti de Crăciun*;
Nr. 37 *Prosă şi epigrame*, de Radu D. Rosetti;
Nr. 38 *Werther* roman de Goethe;
Nr. 39 *Povestea vorbii* II. (ultim.) proverbe de A. Pann;
Nr. 40 *De prin veacuri* II (ultim.) nuvele de Carmen Sylva;
Nr. 41 *Noţiuni asupra sciinţelor* de Huxley;
Nr. 42 *Doruri şi amoruri* I. poesii de Depărăţeanu;
Nr. 43 şi 44 *Modele de discursuri rom.* de Adamescu;
Nr. 45 *Doruri şi amoruri*, II. (ultim.), poesii de Depărăţeanu;
Nr. 46 *Duşmanii noştri*, de Dr. Urechiă
Nr. 47 *Cântece şi plângeri* II. (ultim.) poesii de M. Zamfirescu;
Nr. 48—49 *Modele de discursuri strĕine* de Gr. Adamescu;
Nr. 50 *Convorbiri despre artă*, I. de Pecaut şi Baude;
Nr. 51 *Din góna vieţii* I., nuvele şi poesii de A. Vlahuţă;
Nr. 52 *Prietene* roman de François Coppée;
Nr. 53 *Doi trandafiri*, nuvele de Wildenbruch;
Nr. 54 *Patriotul*, morală de Bourde;
Nr. 55 *Din inimă*, poesii de Radu D. Rosetti;
Nr. 56 *Convorbiri despre artă* II. (ultim) de Pecaut şi Baude;
Nr. 57 *Din goana vieţii* II. nuvele de A. Vlahuţă;
Nr. 58 *Schiţe uşóre* de Caragiale;
Nr. 59 *Din góna vieţii*, III. (ultim) nuvele de A Vlahuţă;
Nr: 60 *Manon Lescaut*, I. roman de Abatele Prévost;
Nr. 61 *Trotoarul Bucur.*, nuvele de D. R. Rosetti (Max);
Nr. 62 *Enoch Arden*, poemă de Tenyson
Nr. 63 *Satire şi teatru* de D. C. Ollanescu (Ascanio);
Nr. 64 *Spre primăvară* poesii de Costin;
Nr. 65 *Manon Lescaut* vol. II. roman de Prévost;
Nr. 66 *Manon Lescaut*, vol. III. (ultim.) de Prévost
Nrii 67—69 *Minunile universului*, vol. I. II. III. istoria naturală)
Nn. 70 *Legenda ţeranilor* de P. Dulfu;
Nr. 71 *Ce este frumseţa*, artă de Const. Stăncescu;
Nr. 72 *Cugetări noi asupra popórelor vechi, Egipetul*, geografie de Buzoianu;
Nr. 73—74 *Dan* partea I. roman de A Vlahuţă;
Nr. 75 *Armonii intime*, poesii de A. Sihleanu;
Nr. 76—77 *Dan*, partea II. roman de A. Vlahuţă;
Nr. 78 *Ginerele lui Poirier*, de Augier & Sandeau;
Nr. 79 *Nastratin Hogea* de A. Pann;
Nr. 80-84 *Ciocoi vechi şi noi*, roman de Filemon;
Nr. 85 *Biografiile scriitorilor rom.* de Adamescu;
Nr. 86 *Ce povestesce pădurea*, nuvele de Putlitz;
Nr. 87 *Berberii Hesperidele*, geografie de G. T. Buzoianu;
Nr. 88—89 *Denisa* teatru de Duma (Al. fiul);
Nr. 90 *Poeme*, de H. G. Leca;
Nr. 91 *Geniile sciinţei şi industriei*, biografii de Gastineau;
Nr. 92 *Sincere*, poesii de R. D. Rosetti;
Nr. 93—94 *Povestea lui Moş Albu* de A Pann;
Nr. 95 *Cartagena-Cyrena*, geografie de G. T. Buzoian;
Nr, 96—97 *Paul* şi *Virginia*, roman de B. de St. Pierre;
Nr. 98 *De demult*, poesii de Stavri;
Nr. 99 *Apostol*, poemă de Petöfi;
Nr. 100 *Carte de chipuri fără chipuri*, poveşti de Andersen;
Nr. 101—102 *Metamorfosele* de Ovid;
Nr. 103—104 *Poveste tristă* de Francois Coppee;
Nr. 105—107 *Mic vocabular mititar român-frances-ruso-turc* de * * *
Nr. 107 *Despre prietinie* de Cicerone;
Nr. 108 *Animalele celebre* de Müller;
Nr *Teatru* vol. II. R D. Rosetti (Max);
Nr. 110 *Gloriele musicei* de * * *
Nr. 111 *Poesii* de Th. M. Stoenescu;
Nr. 112—113 *Introducere la studiul Sciinţelor fisice* de Morand;
Nr. 114 *Linişteа sufletéscă* de Seneca;
Nr. 115 *Alte schiţe umoristice* de Dumitru Teleor;
Nr. 116—117 *Iubire* de Vlahuţă;
Nr. 118 *Fleacuri*, amintiri duióse, schiţe şi novelete de V. Pop;
Nr. 119 *Robia Peleşului* de Carmen Sylva, traducere de Elena Radu Rosetti;
Nr. 120 *Un leu şi un zlot*, comedie într'un act (localisare) de D. Rosetti;
Nr. 121—122 *Notiţe* şi *fragmente literare* de I. L. Caragiale;
Nr. 123 *Biografiile Mamelor ómenilor celebri;*
Nr. 124 *Intrebuinţarea vieţii* de I. Lubbok;
Nr. 125 *Povestea Mavroghenéscă* de Pitarul Hristache;
Nr. 126—127 *Poesii* de Bălăcescu;
Nr. 128—137 *Codul civil-român, adnotat* de Hamangiu;
Nr. 138 *Suspine* (poesii populare din Basarabia) de George Madan.
Nr. 139—148 *Procedura civilă adnotată, cu index* de Hamangiu;
Nr. 149—151 *Legea timbrului adnotată, cu index* de Hamangiu;
Nr. 149—151 *Legea jud. de pace adnotată cu index* de Hamangiu;
Nr. 149—151 *Legea autentific actelor, adnotate* de Hamangiu;
Nr. 152—155 *Despre Fanarioţi* de Zalloni;
Nr. 156 *Cronicile Doctorului*; de Dr. Urechia;
Nr. 157—158 *Mic vocabular frances-rom.* de Ploetz - Leist;
Nr. 159 *Chronologie Calendare* de Szavlovski;
Nr. 160—161 *Poveţe către săteni* de D. R. Rozeti (Max);
Nr. 162—165 *Viaţa la ţéră* (roman) de Duiliu Zamfirescu;
Nr. 166—178 *Dicţionar francez-român*, ed. II. de Urechia;

Un numĕr costă 16 cr.

Se află de vênḑare în

Librăria Tipografiei archidiecesane, Sibiiu.

Redactor prov. **Dr. Elie Cristea.**

Editura şi tiparul tipografiei archidiecesan.

Nr. 58. Sibiiu, Sâmbătă 30 Maiu (11 Iuniu) 1898. *Anul XLVI.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strěinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Dotaţiunea clerului.

In sfîrşit proiectul de lege despre intregirea venitelor preoţesci a trecut şi prin supremul for al legislaţiunii, prin casa magnaţilor, care în şedinţa sa, ţinută Marţi, în 26 Maiu, l'a primit aşa precum a fost presentat din partea comisiunilor, adecă întreg şi nemodificat.

Sciam înainte, că proiectul va fi votat de tóte forurile, dar totuşi am presupus, că după-ce în comisiunile şi în plenul dietei n'a ḑis nimenea barem un singur cuvênt în favorul nostru — cel puţin în casa de sus se vor face unele schimbări favorabile, dându-se lumii sĕ înţelégă, că şi cetăţenilor ortodoxi români ai acestei patrii, pentru susţinerea căreia şi ei contribue cu sânge şi avere, se dă câtuşi de puţină ascultare în justele lor aşteptări, mai ales, că în mare mĕsură pe ei îi privesce proiectul.

Acésta însĕ nu s'a întêmplat şi noi avem cu o probă mai mult, că guvernul ne tractéză aşa cum tractéză mama cea mai maşteră pe fii sei.

Câtă deosebire s'a făcut între noi şi între biserica calvină, căreia în comisiunile dietei i s'au făcut mulţime de concesiuni?

Dar vom pune şi acéstă bunăvoinţă la rĕvaş, căci — bun e Dumneḑeu — şi va veni timpul, când şi vederile fiilor daţi aḑi afară din casele părinţilor acestei patrii vor trebui sĕ tragă în cumpĕnă, şi sĕ fie ascultate.

Clerul nostru înalt a fost representat la desbatere în casa de sus prin Preasânţiţii episcopi *Ioan Meţian,* din Arad şi *Nicolau Popea* din Caransebeş, Escelenţia Sa Inaltpreasânţitul arch. şi metropolit *Miron Romanul,* fiind prin morbul agravat în urma obositórelor lucrări mai ales din timpul ultim împedecat a participa la şedinţă.

Dintre acestia părintele episcop Meţian a vorbit mai pe larg, apĕrând interesele bisericei ortodoxe române.

Contra proiectului în general au mai vorbit Inalt preasânţia Sa metropolitul *Mihályi,* episcopul evangelic *Báltik,* baronul *Pronay,* conţii *Ferdin. Zichy* şi *Nicalau* M. *Eszterházy.* Cest din urmă a spus guvernului verde adevĕrata tendenţă, ce a produs acest proiect, ḑicênd despre paragrafii privitori la disciplinarea preoţilor *„că acei „paragrafi s'au adus esclusiv numai „din causa chestiunii naţionalităţilor, „cu care guvernul întrelasă a se ocupa „pe faţă; dar chestiunea naţionalităţi„lor eşită la ivélă va constrânge regi„mul a se ocupa de ea pe altă cale şi „cu alte mijlóce, decât cu de cari s'a „îndatinat până acum a îndeplini con„cepţiunile sale politice, adecă cu forţa şi cu bani.*

Unii din vorbitori neagă, că proiectul ar fi tendenţios, ér membrul *Ernuszt* recunósce că cuprinde şovinism şi ingerenţă a guvernului în afaceri bisericesci, dar scusă acésta tendenţă cu dispositiunile legilor analóge din alte ţeri.

Baronul *Pronay* a cerut, ca tóte bisericile sĕ fie înzestrate cu dotaţiuni, că din mijlócele proprii sĕ reguleze înşile salariile clerului lor, ér metropolitul Mihályi, că şi dotaţiunea clerului gr.-cat. sĕ se reguleze cât mai în grabă.

Vorbitorilor din oposiţie le-a rĕspuns ministrul de resort Wlasics mai pe larg; declarându-se contra ori-cărei tendenţe, care ar ţinti la secularisarea averilor bis. şi accentuând, că statul a trebuit sĕ iee unele mĕsuri de cautelă, ca sĕ nu ajungă în posiţia a ajutora pe duşmanii sei; deci tot cântecul vechiu, că nu noi cetăţenii suntem statul, ci după ḑisa cunoscută *„statul sum eu"*, adecă dl ministru, şi cine nu-i de o părere cu mine este duşmanul statului.

Vorbind ministrul mai lung, celoralalţi oratori apărători ai guvernului le-au rĕmas puţine de ḑis. Dintre aceştia asupra notariului *Rudnyánszky a* căḑut sarcina sĕ combată representaţiunea bisericei nóstre, promovată la casa de sus. A afirmat, că n'avem motive a ne plânge. El nu le vede; ér noi de le-am nota pe tóte, ar resulta după cuvêntul evanghelistului Ioan atâtea cărţi, de n'ar avea unde sĕ încapă.

La discuţia pe articlii a propus Ilustritatea Sa dl Dr. *Josif Gall* modificări la paragrafii 11 şi 17, cari însĕ au fost respinse şi proiectul s'a primit atât în general cât şi în special.

Cu cea mai mare grabă va fi aşternut şi corónei spre aprobare şi nu va trece mult şi va sta înaintea nóstră, ca lege sancţionată

Noi am arătat pe larg gravaminele bisericei ortodoxe române cu privire la dispositiunile din proiectul numit, dar acele au sunat în pustiu. Acum însĕ, când este aprópe lege, va trebui sĕ ne tragem bine séma cu privire la rĕspunsul cerut de întrebarea, ce ni se impune: *„Quid nunc"?*

Situaţiunea e dificială. Stăm între Scyla şi Carybdis.. Deci sĕ ne cugetăm cu toţii cu seriositate la starea lucrului, sĕ cumpănim cu înţelepciune tóte momentele vieţii nóstre bisericesci, ca la o eventuală întrunire estraordinară a congresului naţional bisericesc, convocat anume pentru a se declara asupra acceptării sau neacceptării ajutórelor oferite cu condiţiunile cunoscute, sĕ putem aduce conclusele cele mai corespunḑĕtóre binepriceputelor interese ale bisericei nóstre ortodoxe române.

In cele următóre presentăm

Desbaterea proiectului în casa de sus.

I.

In general.

Desbaterile au decurs conform rapórtelor ḑiarelor maghiare astfel:

Şedinţa o deschide vicepreşedintele Tiberiu *Károlyi* la órele 11 a. m. şi după deciderea mai multor afaceri de altă natură, să presenteaḑă representaţiunea archiedecesei privitóre la gravaminele bisericei nóstre taţă de multe din dispositiunile proiectului despre întregirea venitelor preoţesci.

Inalta casă otăreşce a întra în meritul acestei representaţiuni, când sĕ va discuta amintitul proiect.

Ajungând cu ordinea ḑilei la acel proiect, notarul Baronul *Nyáry* cetesce raportul comisiunii financiare, legislative şi de drept public, prin care să recomândă acceptarea lui.

Imediat cere Preasânţitul Domn episcop al Aradului *Ioan Meţian* cuvântul şi espune esceptionările bisericei sale faţă de acel proiect, ḑicând cam următórele:

Ilustră casă a magnaţilor!

După-ce Exelenţia Sa archiepiscopul şi metropolitul bisericei gr. or. române din Sibiiu atât în numele său cât şi al episcopatului şi al bisericii gr. or. române din patrie, a înaintat şi casei deputaţilor şi acestei ilustre case o representaţiune în contra proiectului de lege aflător sub pertractare: dar dânsul din causa unei indispoziţiuni n'a putut participa la aceasta şedinţă, în numele dânsului şi al colegului episcop Nicolae Popea, îmi i-au eu voe a espune pe scurt, motivele acelei representaţiuni, precum şi ale propunerii cuprinse în aceea.

După cât am cuprins şi eu textul şi motivarea acelui proiect statul intenţionéză ameliorarea dotaţiunei preoţilor dela parochiile mai slab dotate din dóuă motive:

Unul e, că şi preoţimea face multe servicii bune statului mai ales prin cultura şi morala ce-o dă cetăţenilor statului, deci sĕ vede dator a o ajuta în lipsele ei pentru a-şi putea împlini tot cu mai mult zel şi mai mari resultate sublima ei chemare; ear al doilea motiv, este că prin întroducerea aşa numitelor reforme politice bisericesti, luându-sĕ preoţimei o însemnată parte din venitele ei legale: este just şi echitabil ca şi statul sĕ-i rebonifice, măcar în parte, acele perderi.

Purceḑênd din aceste motive statul ar avea datorinţa a concurge fără vre-o restringere la ameliorarea dotaţiunii preoţimii preste tot însă mai ales la ameliorarea dotaţiunii preoţilor din parochiile mai slab dotate şi bisericile i-ar fi recunoscute.

După ce însă, precum cum sĕ vede din proiectul de sub petractare, statul intenţionează a-şi împlini aceea datorinţă numai pe lângă unele restrângeri şi îngerinţă dăunóse în dreptul autonom al bisericilor, pe lângă restrângerile indicate în proiect în acel drept mult mai preţios tuturor bisericilor, decât sĕ-l jertfească nu pentru aceea ameliorare modestă pusă în vedere, dar nici pentru alta ori-cât de mare; aşa dar pe lângă restrângerile indicate în proiect biserica gr. or. română, ori cât de sĕracă, nu-l va putea primi acel ajutoriu, şi cred cumcă cu atât mai puţin, îl vor primi alte biserici mai avute.

FOIŢA.

Espediţia mea polară.

de

Fridtjof Nansen.

— Conferenţă ţinută de Nansen la Societatea geografică din Viena. —

(Incheiere.)

Mărturisesc, de când m-am întors ear' în vârtejul vieţii, adesea mi-i dor de liniştea adâncă a nopţii polare; acolo nimic nu turbură gândul, nici scrisori, nici ḑiare — totul e frumseţă şi armoniă. S'a ḑis că această lungă noapte polară are o influenţă nefavorabilă aşupra sănătăţii; eu n'am constatat aşa ceva.

Judecând după întregul decurs al călătoriei nóstre, deja în Ianuarie 1895 puteam preḑice cu siguranţă că expediţia îşi va realisa planul şi că „Fram" va lua o direcţie aproximativ ecvivalentă cu cea pronosticată de noi.

Tóte bune, dar eu mĕ gândii că ar fi cu putinţă sĕ îndeplinim chiar mai mult decât ne propusem: sĕ esplorăm adecă şi oceanul în afară de intinerariul corăbiei, şi părăsind vasul şi făcênd o escursie pe ghiaţă în sănii trase de câni. O asemenea escursiă însĕ nu puté conta sé se întórcă la corabie deórece acésta îşi schimba mereu locul şi ar' fi fost imposibil a o regăsi. Escursia trebuia deci organisată aşa, încât sĕ fie în stare a se întórce singură acasă. Nu putui dar trimite pe altul într'o espediţie cu perspective primejdióse şi mĕ hotărâiu se pornesc eu însumi însoţit de locotenentul Iohansen.

Intenţia mea era sĕ înaintez spre nord, pentru a esplora Oceanul cât mai spre pol posibil şi apoi sĕ ajung, trecênd prin ţeara Francisc-Iosif la Spitzberg, unde eram sigur că voiu găsi vânători norvegieni de foce. După dóuĕ încercări neisbutite, Iohansen şi eu pornirăm la 14 Martie 1895 cu 18 câni, trei sănii bine încărcate şi dóuĕ luntri spre Nord. Hrana cânilor era calculată numai pentru o lună, ér hrana mea şi a locotenentului pentru o sută de ḑile.

La început tóte au mers bine. In curênd însĕ şesurile de ghiaţă încetară, dădurum peste sloiuri de ghiată plutitóre, ridicături, cóme, apoi preste crepături largi, unele deschişe de tot, altele acoperite numai de o pojghiţă subţire de ghiaţă. Când ajungeam la asemenea pedici, cânii aşteptau până ce treceam săniile dincolo, apoi ér porneau o bucată, până dădeau ér preste o pedecă.

La 7 Aprilie ne aflam la 86° 14 latitudine nordică şi aprocsimativ 95° longitutine orientală. Pentru a esamina posibilitatea înaintării nóstre ulterióre, mai merseiu eu singur o bucată spre nord dar' nu putuiu găsi un drum practicabil. Din culmea cea mai înaltă, pe care o putuiu descoperi, nu vedém de giur împregiur decât blocuri de ghéţă îngrămădite unele peste altele. Peisagiul avea înfăţişarea unui mări furtunóse îngheţate — pământ nicăiri. Ghéţa părea dusă de de vênt fără a fi oprită la Nord de vr'o insulă s'au de vr'un continent. E fórte puţin probabil că în acéstă regiune a polului sĕ esiste unde-va o întindere mai însemnată de pământ.

In premea asta suferirăm mult din frig. De óre-ce primăvara era aprópe, creḑuserăm că în Martie sau Aprilie n'o se avem un frig prea aspru. Ne echipasem cu óre-care economiă pentru a nu ne încărca; hainele cele calde de blană le lăsasem pe brod — şi ne cărirăm amar mai târḑis. Timp de trei sĕptĕmâni temperatura persista la 40 centig. sub zero! Când mai bătea şi vêntul, ne era frig rĕu în hainele nóstre bune dar'ă subţiri de lână, cari, din pricina transpiraţiei, se transformară cu timpul într'o cuirasă de giaţă. La fiă-care mişcare hainele scâţâiau şi mânecile ne făceau, prin frecare, răni adênci la încheieturile mânei. Séra, când ne băgam în sacul de dormit — îngheţat şi el — dura peste un ceas până când hainele se deshgheţau de căldura corpului. Diminéţa însă îndală ce eşiam din culcusul rece, în cîteva minute eram din nou numai ghiaţă.

La 8 Aprilie ne schimbarăm direcţia şi apucarăm spre Sud spre ţéra Fracisc Iosif. După cât-va tîmp găsirăm ghiaţĕ ceva mai bună şi puturăm înainta mai lesne. Ceea ce ne împedeca marşul nostru spre Sud-Vest erau crepături şi canaluri în ghiaţă. La temperatura acésta jóse de obiceiu acoperite cu o pojghiţă subţire de ghiaţă, aşa încât nu le putém trece nici cu luntrea. Cu cât ajungeam mai spre Sud, cu atât erau mai multe canacuri; ele ne întârḑiară enorm — hrana scădea mereu, şi şi cânii trebuiră ucişi unul după altul pentru a nutri pe cei ce rĕmâneau. Relaţiile fură reduse la un minimum, cânii ajunseră tot mai istoviţi şi mai prăpădiţi. Mulţi trăgeau credincioşi la sania încărcată până cădeau de obosélă. Atunci nu ne rĕmânea decât să-i ucidem pe loc. Era o cruḑime nespusă — dar' când e vorba sĕ alegem între noi şi cânii e, din nenorocire, uman sĕ jertfim cânii . . .

Prin proiectul de sub întrebare i-sě reservă guvernului îngerinţa şi dreptul de a hotări însuşi câtă ameliorare, ori întregire sě capete unul ori alt preot, folosind autoritatea bisericească numai de mijloc la procurarea datelor şi la împărţirea competinţei de întregire, pe când dreptul autonom al bisericilor pretinde, ca tótă suma de ajutorare sě se pună la disposiţia autorităţilor bisericesci pentru împărţire, ca unora cari singure cunosc atât lipsele cât şi meritele preoţilor ajutoraţi.

Dar şi mai evident sě arată îngerinţa statului în dreptul autonom al bisericilor, mai ales din §-ii 7, 8 şi 9 ai proiectului, prin cari preoţii sě espun arbitriului tuturor celor ce ar voi ai denunţia.

Pentru-că sě ḑice în acei paragrafi, că dacă careva preot ar deveni dat în judecată bisericii pentru purtări nemorale ori contrare statului, chiar şi dacă autoritatea bisericescă nu l'ar afla vinovat, el tot î-şi pierde dreptul la ajutoriu, decumva judecata biserirească n'ar mulţumi pe ministru.

Prin acésta statul îşi arógă dreptul de-a supracensura judecăţile autorităţii bisericesci pedepsind însuşi pe unii şi alţi preoţi prin detragerea ajutoriului.

Prin acéstă disposiţiune se dă tot odată cel mai dureros vot de neîncredere auctorităţilor bisericeşti şi mai ales Episcopilor, ear preoţii sě espun arbitriului tuturor denunciatorilor, cari nu arare-ori denunţă pe preoţi cu feliurite învinuiri, de regulă exagerate numai din neşte referinţe personal încordate.

O asemenea ingerinţă î-şi arógă statul şi prin §. 16 al atinsului proiect de lege, în care îşi reservă dreptul şi în formarea sau înfiinţarea de parochii nóuě, denegând ameliorarea dotaţiunii preoţesci la atari parochii de nou înfiinţate, fără consensul sěu, ba putênd cere chiar desfiinţarea acelora. Precând ştiut este, că bisericile au dreptul a înfiinţa parochii, ori unde ar cere lipsa.

Chiar şi numai din cele pănă aici espuse se învederéză de ajuns îngerinţa statului în dreptul autonom al bisericilor, şi dacă vom cerca ce equivalent se ofere bisericilor pentru acele mari sacrificii cerute dela ele, vom afla o prea modestă şi neînsemnată recompensă, vom afla că se ofere proţilor dela parochiile mai slab dotate, cari n'au absolvat 8 clase gimnasiali o completare a dotaţiunii lor, deocamdată pănă la 300 respective 400 fl. ér celor cu 8 clase gimnasiali pănă la 600 fl —800 fl.; sau cu alte cuvinte, dacă un preot fără 8 clase, ar avé din parochia sa 200—250 fl, atunci sě i-se completeze dotaţiunea încă cu 200 fl., sau cu 150 fl. ca sě ajungă la 300 fl. respective la 400 fl., ér dacă pretotul avênd 8 clase, ar avea din parochia sa 500—600 fl. aceluia sě i-se mai completeze cu 100—200 fl., dela stat.

Deşi nu pot înţelege, care ar fi adevăratul motiv, ca preoţii cei cu 8 clase gimnasiale sě capete duplu, ca cei ce au numai 6 ori 7 clase, trebue sě dechiar, că acéstă disposíţiune, după mine nedréptă, atinge mai ales pe preoţimea gr. or. română, dintre care mare parte are numai 6 şi 7 clase gimnasiale dar totodată trebue sě şi adaug, că la acésta nu pórtă vina numai acea preoţime, nici biserica, ci şi însuşi statul, care n'a permis confesiunii nóstre gr. or. române, nici pe banii ei proprii, a înfiinţa gimnasii confesionale, unde tinerimea ar putea studia cu spese mai modeste, ca în cele strěine, aşa că confesiunea gr. or. din patrie, cu preste un milion şi jumětate de suflete, abia are un singur gimnasiu cu 8 clase, pe când alte confesiuni cu asemenea numěr de suflete au póte şi 10 gimnasii.

Dacă vom compara dotaţiunea de 300 fl. respective 400 fl. a preoţilor cu 6-7 clase, cu aceea a învěţătorilor — cari peste tot nu au cualificaţiunea preoţilor, — şi de vom considera că învěţătorii la prima lor întrare în oficiu capětă leafa de 300-400 fl. apoi quartir, grădină, lemne de foc, adausul quinquenal, şi peste acestea şi dreptul de pensiune, atunci ne vom convinge, că în unele locuri, chiar şi preoţii cei cu 8 clase sunt mai slab dotaţi, decât învěţătorii.

Considerând acestea precum şi împrejurarea, că prin legile aşa numite politice-bisericeşti, au pierdut din venitele lor, şi preoţii cei ce de presinte au dela parochiile lor 800 fl. fără a li-sě fi pus şi lor în vedere, vre-o despăgubire dela stat: atunci bisericile cu drept cuvênt pot pretinde, ca modestul ajutoriu ce-l dă statul, sě-l pună la disposiţiunea lor, pentru ca ele sě-l distribue după lipsele şi meritele preoţilor, avînd a da guvernului numai socoteala despre distribuire.

Nu sciu cum vor cugeta alte biserici, sciu însă că aceasta este dorinţa bisericii mele şi că numai feliul acesta de distribuire ar mulţămi atât pe preoţi, cât şi pe credincioşi, cum şi că biserica mea deşi sěracă, ea totuş n'ar putea primi nici un feliu de ajutoriu, ori-cât de însěmnat, prin care s'ar tinde la călcarea celor mai cardinale drepturi a-le ei.

Din aceste motive nu primesc proiectul de sub pertractare, nici în general, ci îmi permit a propune respingerea proiectului de sub pertractare, şi a îndruma pe Domnul Ministru de culte şi instrucţiune publică, ca sě elaboreze proiectul cu ascultarea bisericii gr.-or. române, şi cu considerare la la autonomia acestei biserici. —

Baronul *Edmund Solymossy* are convingerea, că preoţimea împlinesce o misiune nobilă şi e deci fórte important lucrul, ca statul sě-o ajutóre şi în cele materiale. Deaceea salută cu bucurie proiectul, dorind numai ca sě se esecute întreg inmediat, ér nu treptat in curs de 9 ani. De inspecţiunea statului nu sě sparie, căci ar fi o greşală a aduce numai jertfe pentru preoţi, fără aşi asigura dreptul inspecţionării. Dealtcum întregirea se va detrage numai acelora, cari au comis vr'un delict. Proicetul absolut nu vatămă autonomia bisericilor, ci va *esercia numai o presiune binefăcătóre şi vindecătóre asupra preoţilor, cari sě pórtă nu tocmai ca pretini ai statului.* Când vor vedea aceştia, că statul îi ajutoră, vor abandona ţinuta lor contrară statului. Unele disposiţiuni cu privire la calcularea venitelor actuale ar voi sě se acomodeze mai bine referinţelor faptice.

Baronul Desideriu *Prónay* arată, că art. de lege XX. din 1848 a enunţat egala îndreptăţire a confesiunilor. Acestui princip nu corěspunde proiectul, deci nu-l primesce de basă la desbaterea specială. Se susţine — ce i drept — că proiectul present nu e a sě considera ca esecutarea legii din 48, dar acésta lege nu pune pondul principal pe ajutorarea bisericilor din mijlóce de stat, ci pe egală îndreptăţirea acelora. Despre congrua rom.-catolicilor proiectul nu dispune. E îmbucurător, că aceştia sunt în stare a se îngrijí înşişi de clerul lor, dară motivul e, că ei sunt dotaţi dela stat cu bogăţii mari. Ar fi acum just şi echitabil, ca şi celelalte confesîuni sě fie corěspunḑětor dotate

Oratorul e convins despre aceea, că clerul necatolic va ajunge în urma acestui proiect, devenit lege, în dependenţă de stat. Dacă o biserică e în posiţia aş dota pe preoţii sěi ca astfel sě-şi pótă păstra independenţa, e fórte just, ca şi celelalte confesiuni sě fie puse în aceea posiţiune. Proiectul alteréză şi organisaţia bisericilor protestante. El recunósce că §. 3 din art. de lege XX dela 1848 nu póte fi esecutat în întregimea sa. Dar sě se dee fiecărei biserici — după ce a fost ascultată — dotaţiunea necesară pentru acoperirea trebuinţelor ei în o sumă generală, asigurătă prin lege. La urmă esceptionéză amestecul ministrului în chestiuni disciplinare; acésta o atribue unei neîncrederi prin nimic motivate faţă de biserici. Din tóte aceste motive respinge proiectul.

Clemente Ernuszt purcede dela art. de lege XIII din 1848, în care se enunţă, că statul se va îngrijí de trebuinţele bisericesci ale tuturor confesiunilor şi este timpul, că după 50 ani sě se realiseze acéstă promisiune naţională; deaceea felicită pe ministru pentru acest proiect. Manifestaţiuni de ale vieţei practice arată, că o regulare în acest sens nu se mai póte amâna. *Proiectul indică un progres şi în direcţiunea consolidarii statului unitar maghiar, întru cât întregesce legile create în acel spirit în anii din urmă.* Impregiurarea că se face deosebire în cualificaţiune, va fi un îndemn de a-şi câştiga mulţi o cualificaţiune mai înaltă. Apróbă proiectul şi din punct de vedere politic, căci este drept, ca regimul sě-'şi reserve un anumit grad de ingerenţă. De n'o făcea regimul acésta, ar fi meritat imputări. Oratorul se declară discipul al lui Francisc Deák, care a enunţat principiul: *Biserică liberă în stat liber.* Acestui principiu corespunde proiectul. (Vorbitorul şi-a uitat, că libertatea şi ingerenţa sunt noţiuni, ce nu se unesc de loc. Not. Red.) şi deci îl primesce.

Preasânţia Sa episcopul Caransebeşului *Nicolau Popea* declară, că sě identifică cu cele ḑise de părintele episcop Ioan Meţianu.

Episcopul rutean *Frid. Báltik* indică, că în urma referinţělor schimbate au scăḑut isvórele de până acum ale venitelor preoţesci; şi deci proectul acesta arată un insemnat progres, când vrea sě ajute starea materială. Dari mai multe disposiţiuni speciale nu i convin. Proiectul e a se considera ca censecinţă a §-lui 2 a art. XX din 1848, dar diferă de acela, întru cât deja §-1. separéză regularea venitelor preoţimii rom. catolice. Acésta disposiţie e contrară egalei indreptăţiri a confesiunlor. Chiar şi espresiunea ce se folosesce pentru preoţimea necatolică, care se numesce *„preoţimea celoralalte confesiuni“* este necorectă din punctul de vedere al bisericei protestante. Aceiaşi călcare a principului de egalitate reiese şi din §-13

Oratorul dăaici espresiune numai vederilor sale personale ca credinciosul bisericei evangelice, şi scie că tocmai biserica acésta a rugat mai mult ajutorarea preoţimii din partea statulul şi are deplină incredere, că regimul va împăca pretensiunile îndreptăţile ale bisericelor. Pe biserica ev. nu-o împórtă separarea preoţilor după cualificaţiune, avênd preoţii ei toţi pregătire academică; dar din pnnct de vedere umanitar ar dota pe toţi egal, căci cei cu 400 fl. nu şi vor putea susţinea familiile. Disposiţiile pentru pedepsirea cu detragerea întregirii a preoţilor contrari statului, le apróbă, dar nu e necesar sě se ingereze statul direct în autonomia bisericei, cu atât mai vêrtos, că legile bisericei protestante oferă destulă garanţie, că asemenea preoţi nu vor rěmânea nepedepsiţi. Şi acel §. vatămă autonomia, care face pendentă de stat înfiinţarea unei parochii nóuě. Recomandând observările făcute, nu primesce proiectul în concepţiunea lui presentă.

* * *

La 24 Iulie — aprocsimativ la 82 latitudine nordică — zărirăm pământ. Speram sě putem ajunge acolo chiar a dóua ḑi, dar' avurăm încă o luptă grea de dóuă séptămâni până când ajunserăm. Canalurile erau aci pline de bucăţi de ghiaţă, trebuirăm sě sărim de pe un sloiu pe altul, trăgând săniile încărcate după noi, mereu cu teama de a le vede rěsturnându-se în apă.

Avurăm şi o aventură, care ar fi putut avea urmări serióse. Tocmai voiam sě trecem un canal cu luntrea pe marginea gheţei. De odată auḑii un sgomot şi Johansen î-mi strigă sě pun mâna pe puşcă. Când mă întorseiu, věḑui pe Johansen zăcând pe spate şi un urs peste dânsul. Johansen apucase bestia de berigată. Vroiu se pun mâna pe armă, care se afla în luntre, dar' tocmai în momentul ěsta luntrea lunecă în apă. Mě sileam din tóte puterile sě trag ear' luntrea cea grea pe gheaţă când Johansen î-mi ḑise liniştit:

„Grăbeşte-te ca se nu fie prea tirziu“. In sfârşit aveam puşca; când mă întorseiu ursul era chiar lângă mine. Zăpăcit, slobozii ţevea cu alice; dar' ursul lovit chiar după ureche, căḑu mort. Din norocire, Johansen avea numai o sgărietură la mână; ursul apucândul cu laba de obraz, î-i sgăriesă numai . . . coaja de murdărie, dar' nu ajunse la piele.

In sfîrşit la 6 August ajunserăm la apă liberă şi puturăm încerca sě ajungem la pământ cu luntrea. Era aproximativ $81_0$40, latitudine nordică, 63 longitudine orientală. Acest pământ pustiu se alcătuia din patru insule cu desăvârşire acoperite de gheţari, pe cari le numim Vhittenland, după o veche poveste norvegiană; Vhittenlang însémnă ţeara albă, unde trăiau princesele povestei. Cât de pustiu şi de părăsit era acest pământ, nóuă tot ne păru un raiu; tóte miseriile şi chinurile ce îndurasem pe gheaţă luaseră sfârşit. Acum călătoria putea urma pe apă — şi, vai, cei doi din urmă câni credincioşi fură ucişi, pentru a uşura luntrea.

La 26 August, la $81^0$13 lalitudine nordcă şi vr'o 65 longitudine orientală, iar' furăm încongiuraţi de zăpadă. Era deja tómnă prea târziă (în acelea regiuni), ca să mai înţerprindem călătoria lungă la Spitzberg, unde de sigur nu mai era sě găsim nici o corabiă; ne hotărârăm dar' sě iernăm în locul unde ne aflăm. Dóuă puşti, câte-va cartuşe, un cuţit mare şi unul mic, iată tótă averea nostră. Impuşcarăm urşi şi foce, pentru a avé carne, untură şi piei. Greu însă ne fu se ne clădim un bordeiu. Trebuie sě adunăm pietri, bolovani şi muşchiu, îmbrăcarăm bordeiul cu piei de foce şi aşeḑarăm bolovani grei peste ele. Mai greu ne-a venit sě focem coşul. I-l făcurăm din. . . zăpadă şi ghiaţă şi de trei ori, peste iarnă, a trebuit sě-l refacem. Bordeiul era aşa de înalt, încât întru'un loc puteam sta chiar în picióre. Carne, grăsime fu hrana nóstră esclusivă: o ferbeam la dejun şi o frigeam la prânḑ.

Cu ajutorul lămpei nóstre puturăm menţine temperatura în mijlocul bordeului cam la zero grade; lângă păreţi temperatura era cu mult mai jósă. Pe păreţi se forma un strat gros de gheaţă şi chiciură, aşa că la lumina lămpei străluceau ca neşte păreţi de marmoră.

Din nenorocire n'aveam nimic de cetit decât. . . un calendar şi o tablă de logaritmi. Ne petrecurăm vremea mai mult durmind. Patul nostru consta din bolovani mari vârtoşi, peste cari aşternusem o piele de urs. Din 24 de ceasuri, cel puţin 20 le petreceam pe acest culcuş vârtos.

Iată un estras din jurnalul meu: „Marţi 24 Decemvrie 1895. Crăciun! Frig afară frig înăuntru . . . Acasă clopotele sună şi veselia e în ori-ce bordeiu. Şi noi sěrbăm Crăciunul în felul nostru. Iohansen şi-a întors cămăşa pe dos — eu asemenea; mi-am primenit şi ismele. M'am spălat cu un sfert de oală de apă caldă, întrebuinţând ca burete şi ştergar ismenele ce le desbrăcasem... M'am simţit par'că alt om; hainele nu mai stau aşa lipite de trup ca mai înainte. Am prânḑit superb: peste măcinat şi mălaiu prăjit în untură de peşte . . .

31 Decemvrie 1895 . . . Şi anul ěsta se sfêrşeste. Acasă clopotele înmormêntéză anul vechiu . . . Clopotul nostru e vêntul geros, care suflă fluerând peste gheţari şi câmpii de zăpadă . . .“

In sfêrşit veni primăvara cu sóre şi păsări. Acum ne ocuparăm cu pregătirile pentru călětorie. Făcurăm cele mai desperate forţări, ca sě ne curăţim măcar cât de puţin. Fie-care din noi ne făcurăm câte un costum nou din nisce pături de lână ce mai aveam. In lipsă de săpun, ne unserăm pe corp cu grăsime şi sânge de urs, şi apoi ne frecarăm cu un smoc de muşchiu.

La 19 Maiu 1896 pornirăm spre Sud. Adesea mergeam pe ghiaţă, une-ori găseam apă liberă, unde puteam pluti. Pe ghiaţă vedeam numěróse foce. Se temeau aşa de puţin de noi, încât le puturăm fotografia din tóte părţile. La 12 Iunie ajunserăm în sfêrşit la partea sudică a grupei de insule ce traversarăm.

Intr'o ḑi pe când ne continuam călětoria, mě urcaiu pe o culme ca sě fac o recunóscere. Pe când stăteam acolo, vêntul îmi aduse sgomote confuse — între cari un sunet care mě surprinse: era par'că un lătrat de câne. Sunetul se perdea, revenia — eu mě aflam între speranţă şi nesiguranţă; în sfîrşit

Reuniunea învěţătorilor români dela şcólele poporale conf. gr.-or. din protopopiatele: Arad, Chişineu, Şiria, Boroşineu, Buteniu, Radna şi Halmagiu.

Nr. 286/898.

Apel.

Spiritul timpului reclamă progres. Poporul român voesce sě se validiteze înaintea popórelor conlocuitóre şi în faţa lumii, dar puţini sunt la numěr acei fii ai sei, cari pot infrunta cu succes tóte pedecile, ce se pun în calea progresului sěu. Ajutor momentan îşi caută poporul român în preoţii şi învěţătorii sei, căci astăḑi numai acestia îi cunosc fundamental durerile şi suferinţele, de óre-ce acestia trăesc şi simţesc cu dênsul. De aici învederéză, că poporul nostru va puté înainta în bunăstare spirituală şi materială numai dacă va avea prelângă sine preoţi şi învěţători vrednici.

Invěţătorii ortodocşi români din sus amintitele şepte protopopiate aradane, cunoscêndu-şi gréua misiune, ce o au întru desvoltarea poporului, s'au întrunit şi au format o reuniune, în carea coadunându-se discută chestiuni importante referitóre la cultivarea lor proprie şi la educaţiunea poporului român peste tot. Acéstă reuniune îşi ţine în tot anul adunarea sa generală, şi învěţătorii fiecărui protopopiat pertractéḑă chestiuni didactice, coadunându-se cel puţin de câte dóuě ori în fiecare an la şcóla cutărui confrate din protopopiat.

Din contribuiri proprii ale membrilor, acéstă reuniune a pus basă la o bibliotecă centrală în Arad, şi la alte biblioteci particulare în provincie, în protopopiatele mai sus amintite; dar lipsa de mijlóce materiale nu-i permite sě-şi ajusteze aceste foculare de cultură, după-cum s'ar pretinde în aceste timpuri critice din mai multe puncte de vedere. Dorind însě reuniunea, ca totuşi sě mâne înainte acèstă causă importantă, vine şi se adreséză mai ântâiu către P. T. Domni autori şi editori de cărţi române de ori-ce conţinut, precum şi către toţi românii, cari au durere de inimă către causa educaţiunii poporului român şi sunt binecuvêntaţi de Dumneḑeu şi au óre-ce bunăstare naturală, sě îndure a trimite câte un esemplar din cutare sau cutare op de valóre, spre a îmbunătăţi astfel biblioteca nóstră centrală, sau pe cele din singuraticele protopopiate ca sě uşurăm învěţătorilor-membri ai acestei reuniuni modalitatea de a se perfecţiona tot mai mult în cultură, ca apoi sě pótă contrasta tot cu mai mare efect împotriva greutăţilor multifarie pornite şi porninde asupra educaţiunii poporului român.

Dumneḑeu, carele scie şi vede tóte nu va lăsa nerăsplătite dăruirile, ce ni-se vor face din ori-ce parte, căci în rugăciunile nóstre ne vom aduce totdéuna aminte de marinimoşii nostri binefăcětori, ale căror nume le vom eternisa atât în analele reuniunei, cât şi în inimile nóstre, dar şi pe calea publicităţii.

Ori-ce fel de donaţiune rugăm a se trimite la adresa: *Teodor Ceontea,* profesor în Arad.

Arad, din şedinţa ordinară a comitetului ţinută în 19 Maiu n. 1898.

Prof. *Teodor Ceontea,* preşedinte.
I. Moldovan, secretar.

Noutăţi.

Sturza la monarchul nostru. Majestatea Sa impěratul-rege *Francisc Iosif I.* a primit alaltăieri, în 28 Maiu, in audienţă privată pe d-l prim-ministru al României Demetriu Sturza.

* * *

Şcolariu. Pentru orientarea învěţătorilor, cari voiesc se facă esamenul de cualificaţiune învěţătoresc în terminul din 8/20. Iuniu a. c., se observă, că cei respinşi din unul sau din dóue studii la esamenele din anii trecuţi, pot emenda acuma calculul, décă se vor însinua la consistoriul archidiecesan până in 5 Iuniu a. c. cu cerere in regulă înstruită.

In virtutea unui conclus al Preaveneratului consistoriu luat în şedinţa dela 28. Maiu a. c. acei învěţători, cari pentru facerea esamenului au înaintat cerere în terminul normal până la 10 Maiu, dar din lipsa testimoniului şcolariu nu au fost admişi la esamen, vor fi admişi, décă prin o suplică în regulă instruită vor cere-o acésta cel mult până în 5. Iuniu a. c.

Supletoriu şi-au întregit actele învěţătorii din Sělişte, Constatin Cristiu şi Petru Giura, cari s'au admis la facerea esamenelui de cualificaţiune. La emendarea calculilor după esamenele din anii trecuţi sunt admişi: Gavriil Hereş din Costeni, Ioan Codău din Ohaba Ioan Lacea din Braşov, Anna Florea din Sibiiu, Nicolau Cherciu din Şirnea şi Avram Dubleş din Romoşel.

* * *

Dotaţiunea clerului şi biserica reformată. Comitetul esecutiv al bis. ref. a ţinut în 28 Maiu o conferenţă în palatul cancelariei episcopesci din Budapesta sub presidiul lui E. *Dókus*, la care au luat parte toţi episcopii, epitropii cercuali şi esmişii singuraticilor cercuri. In conferinţa au discutat asupra dispoşiţiunilor, ce vor trebuì luate în urma promulgării legii despre dotaţiunea clerului. Au statorit ca sě se facă conscrierea venitelor preoţesci, ce documente trebue sě-şi câştige preoţii şi au discutat şi asupra textului pentru cercularul ce va trebui esmis.

* * *

Procesul de presă intentat „Tribunei Poporului“ din Arad s'a pertractat în 27 Maiu înaintea curţii cu juraţi din Oradea mare. Responsabilitatea pentru articolul încriminat a primit'o dl Aureliu Trif, care după o pertractare de 7 óre a fost unanim declarat vinovat pentru delict de agitaţiune şi condamnat la 3 luni închisóre de stat, 50 fl. amendă şi la plătirea speselor procesuale.

* * *

In amintirea iubiţilor reposaţi. Din cercurile „Reuniunei sodalilor români din Sibiiu“ ni-se comunică, că presidentul acestei Reuniuni dl Victor Tordăşan, a transpus fondului creat in amintirea iubiţilor reposaţi şi cu menirea de a îmbia ajutóre bănesci věduvelor şi orfanilor meseriaşilor români, din Sibiiu, fosti membrii ai Reuniunei, — suma de fl. 3. în loc de corónă pe cosciugul mult regretatului protopresbiter Dr. Nicolaie Maier din Sělişte. Starea fondului cu data de azi este de fl. 42. 80.

* * *

Poetul G. Coşbuc. Talentatul poet, George Coşbuc, a fost însărcinat de ministerul instrucţiunii să scrie istoria luărei Plevnei.

S'a lăsat poetului latitudinea de a face lucrarea sa în proză

Credem a şti însă, că tînărul poet va face istoria acestui mare episod din viaţa noastră naţională în versuri.

Fiind dat talentul poetului, nu ne îndoim că lucrarea sa va întrece toate aşteptările.

* * *

Dar pentru şcóle. Profesorul dela seminariul teologico-pedagogic din Caransebeş Dr. *Petru Barbu* a oferit un numěr corespunḑětoriu de esemplare din opul sěu: „*Religiunea şi şcóla poporală*“ pentru a sě distribui gratuit comunelor bisericesci din archidiecesă. Esemplarele se vor împărţi pentru trebuinţele bibliotecilor şcolare. Fapta d-lui P. Barbu sě laudă de sine.

* * *

Ateneul franco-român. — Scopul sěu — Serbarea de inaugurare. De-o bună bucată de vreme deja s'a pus bazele în Paris unei societăţi franco-române: Ateneului franco-român. Existenţa unei asemenea societăţi era simţită de mult şi ea rěspunde unei necesităţi strigătóre. Românii locuind Parisul, fiind cu totul strěini de Francesi, nefiind primiţi nicăiri şi neputênd ast-fel să-şi dea sémă de caracterul şi de adevěratul fel de a fi a poporului în mijlocul căruia locuesc, Ateneul franco-român caută să strângă legăturile de prietini între români şi Francesi şi se arete acestor din urmă arta şi literatura nóstră calităţile nóstre personale, prin conferinţe publice, producţiuni artistice şi buletine periodice.

Faptul că societatea numěră deja printre membrii ei nume de învěţaţi ca d-nii: Lavis, Picot, Psichari, Gaston Pariq. Renault Alglade, Lyon-Caen şi tot ce are mai bun elementul românesc, e o asigurare vědită de succes şi bună reuşită a resultatelor ce se urmăresc.

Deunăzi séra societatea sărbă inaugurarea printr'un splendid concert pus sub înaltul patronaj al d-lui Gr. Ghica ministrul României şi al d-nei Gr. Ghica. S'au aplaudat talentaţii nostri artişti: de Nuovina, Enescu de Max, d-ra Solacoglu şi cei mai buni artişti parisieni cari ne-au dat preţiosul lor sprijin. Concertul a avut loc în sala societăţei de geografie. Sala presinta au aspect feeric, cu totul plină de lume, întréga colonie română, studenţi francesi şi societatea parisiană în numěr.

Meritul organisărei revine în special actualului comitet, d-lor presidenţi: Emile Picot, membru al institutului şi d-r I. Cantacuzino, de la institutul Pasteur; precum şi neobositului secretar general d. D. A. Teodor.

In curând se anunţa o interesantă conferinţă a d-lui de Mortillet, de la societatea de antropologie.

* * *

„Liga română“ s'a ţinut Duminecă congresul sěu anual in sala cea mare dela Ateneu. S'au ţinut de tot dóuě şedinţe, una înainte şi una după ameaḑi şi sa încheiat în aceeaşi ḑi. In comitet au fost realeşi tot cei vechi. M. Vlădescu, Delavrancea, I. C. Grădişteanu, Perieţanu Buzěu, Barbu Păltineanu Al. Lupaşcu, D. Neniţescu, Rădulescu Motru şi Anton Vanic. Ca membrii noi au într t profesorul Dr. C. Istrati şi studentul Dimitrescu Brăila.

In momentul închiderei congresului din acest an al Ligei Culturale, d. I Th. Orovean a făcut o propunere, anume ca membrii Ligei să deschidă în toată ţara o subscripţie pentru constituirea unui fond inatacabil de un milion de lei.

Această propunere fiind primită, d. I. Th. Oroveanu a subscris imediat una mie lei.

Membrii comitetului central, întrunindu-se, au hotărît să lanseze liste de subscripţii în toată ţara. Inceputul l'au făcut dînşii subscriind în total, împreună cu d. Oroveanu, o sumă de 5.500 lei.

Constituindu-sě comitetul s'a ales Vlădescu preşedinte, Delavreancea vicepreşedinte, Perieţanu Buzeu, cassar, ér D. Florescu şi Dimitrescu secretari.

Congresul a proclamat membrii onorari ai Ligei pe d. Charles Gauttriot, secretar general al Societăţei geografice comerciale membru al consiliului superior al coloniilor şi al consiliului superior de statistică din Franţa; pe d. conte Fernand de Rességuier, secretar perpetu al Academiei jocurilor florale din Tulusa, şi pe d. de Neleche, director al marelui ḑiar parisian Journal des Débats.

* * *

Bucovina la esposiţia din Paris. Mai mulţi bucovineni fruntaşi, intruniţi sub preşedinnţia guvernatorului ţării, dl bar. Bourguignon, au decis ca Bocovina să fie representată la exposiţia din Paris, aranjindu-se o secţie specială, care să cuprindă o colecţiune complectă de costume nationale, covóre, ştergare, juvaericale, produsele industriei casnice ale românilor, interiorul unei case ţărăneşti cu păpuşi mari îmbrăcate în costum naţional, etc.

Pentru aranjarea acestei secţiuni s'a ales o comisiune de trei.

* * *

Omor şi sinucidere. In comuna Stana din apropierea oraşului Bànffy-Hunyad maştera Boldizsàr Márton tracta din cale afară rěu cu fiul sěu maşter, Ioan. Sě povestea nu numai in comună, ci şi în împrejurime, că dela Paşti nu i-a mai dat haine curate pe el. Intr'una din ḑilele septămânei trecute, în faptul dimineţei mama maşteră şi fără suflet a fost aflată mórtă cu grave lovituri de secure la cap, — ér băiatul s'a găsit de asemenea mort, spânzurat în grajd de o grindă. E generală presupunerea, că băiatul într'un moment de supremă amărăciune sufletéscă a comis omorul, ér după-ce a venit la consciinţa faptei sale s'a sinucis.

Bibliografic.

— Cuvêntări bisericesci de Massilion, episcop de Clermont şi membru al academiei franceze. Din originalul francez traduse prin *Ioan Genţ*, paroch greco-catolic în Haieu, diecesa Orăḑei mari, asesor consistorial şi membru al esactoratului diecesan. Tom. I. cu portretul autorului. Cu permisiunea Preaveneratului ordinariat greco-catolic de Oradea mare. Oradea mare, 1898.

Tipografia societăţii pe acţiuni. s. t. Ladislau. Preţul 2. fl. 50 cr. sau lei 6. 50. Editura traducătorului.

* * *

A apărut No. 24 din splendida revistă pentru Familie „Fóia pentru toţi“ cu următorul bogat sumar:

Ascultă lună, Flor. I. Becescu. — Agricultura la noi (Convorbiri săptămânale), C Râmnic-Duţescu. — Bucăţi de scrisori, Virgiliu Gilli. — Asinul şi şcolarii. — Pasărea angelus, I. Achimescu. — O palmă pentru zece talere. — Petre Ispirescu, De la Vrancea. — Discursul d-lui C. I. Stăncescu. — Ce va se zică un „Miliard“. — Velocipedia şi avantagele ei, Diger. — Mórtea amorului, Haralamb G. Lecca. — Din câte-va origine, traducere de Moş Dumitru. — Snoave. — Anecdote. — Din ţara glumelor. — Credinţe poporane. — Spicuiri. — Care apă e ma bună? (Igienă). — Cronica agricolă, D. — Care e omoritorul (roman). — Flora Apicolă (Apicultură), Diger. — Tribuna tinerimei. — Jocuri şi petreceri. Poşta redacţiei. — Reţete şi sfaturi. — Publicaţii, etc., etc.

Recomandăm călduros acéstă revistă tuturor familiilor, cari doresc a citi lucruri morale şi folositóre.

Un numěr de probă gratis se trimite ori cui va bine voi a se adresa la administraţie, Bucuresci în str. Rotarilor No. 17.

Nou vrăşmaş al pomilor.

AVIS.

Ne luăm voe a vesti prin acésta, că înaltul minister r. u. de agricultură în conţelegere cu cel de finanţe şi de comerciu de dato 20 Aprilie c., nr. 25.000, cu scop de a împedeca importarea din America a păduchelui „San José“ (Aspiditiotus Perniciosus), stricăcios pomilor, a interzis (oprit) a se aduce din America plante (vii), surcei de altoit sau părţi de plante próspete, cum şi buţi, lăzi, sau alte obiecte, ce s'au folosit la pachetarea plantelor amintite.

Deasemenea este oprită aducerea din America a pómelor próspete, a părţilor de póme şi a lucrurilor folosite la pachetare dacă în urma examinărei oficiului vamal, s'ar constata, sau pe pachet, sau pe póme presenţa (fiinţa de faţă) păduchilor San-José.

Obectele amintite în alinia primă nu se pot importa (aduce) decât prin vama principală din Bodenbach — Teschen, Triest şi Fiume.

Ministrului r. u. de agricultură îi stă în voe a elibera (scuti) din cas în cas de sub oprelişteа aceasta pe lângă aplicarea precauţiunei şi a măsurilor preventive.

Sibiiu, 8 Iunie 1898.

Comitetul central al „Reuniunei române de agricultură din comitatul Sibiiu“.

Dem. Comşa, preş.
Victor Tordăşianu. secretar.

îndoiala nu mai era permisă. Mě repeḑii în vale, deşteptaiu pe Iohansen şi-i anunţai că am auḑit glas de câni. Iohansen eşi din sacul de dormit, îşi frecă ochii şi nu vru sě crédă. Eu în timpul ăsta îmi înghiţii dejunul, încălţai şusonii şi dădui fuga în direcţia de unde auḑisem sgomotul. Erá Iakson.

* * *

Resultatul espediţiei nóstre? La întrebarea asta se va puté respunde în mod satisfăcător, când tot materialul de observaţii matematice şi fisice adunat de noi va fi elaborat de specialişti. In tot casul cred, că omenirea, cu ajutorul esperienţei nóstre, va fi în stare sà-'şi facă o ideie relativ complectată despre regiunile polare până acum necunoscute. Se va vedea că regiunea polară nordică este o Mare adâncă şi întinsă, acoperită de munţi de ghiaţă pururea în mişcare. Nu mai póte fi vorba de o calotă rigidă de ghiaţă, care se credea că înveleşte polul Nord al globului. Totul e în mişcare; întregul Ocean se mută necontenit dintr'o parte a emisferei la ceealaltă.

Şi polul e un inel din lanţul nesfârşit al fenomenelor schimbătóre în circuitul etern al naturei; ghiaţa este şi ea tot aşa de statornică şi neodichnită ca teoriile ómenilor.

Mătasă crudă Bast fl. 8.65
până la **fl. 42.75** p. materie de o haină comp. — Tussors și Shautung Pongees — precum și **mătase Henneberg** négră albă și colorată — în cele mai moderne țeseturi, colori și dessinuri *Se espedéză la particulari franco și liberi de vamă. Mustre cu întórcerea postei.* **Fabricile de mătase G. Henneberg** *lif. de curte ces si reg.* **Zűrich.** [45] 4

---

[71] 2—3

Publicare de licitațiune.

Pe teritorul comunal Gușterița în favorul bisericei gr.-ort. sunt de a se vinde prin licitațiune 30—40 stângini lemne de foc mestecate de nuci și peri, stânginul cu preț fórte moderat.

Doritorii de a cumpĕra lemnele acestea pot primi informațiuni mai de aprópe dela președintele comitetului parochial gr.-ort din loc, pănă la ḍiua de licitațiune fixată pe Dumineca 31 Maiu a. c. st. v. între órele 11 și 12 a. m. în fața locului (Nepĕndóla).

Gușterița, din ședința comitetului parochial gr.-ort. ținută la 17 Maiu 1898.

Comitetul parochial gr.-ort.

Ioan Stângu, președinte.
George Stănésă, notar.

Ouĕ de clocit

dela **găini Brahma,** adevĕrate, bucata 15 cr., de **Holanda,** negre cu moț alb, mare, bucata 25 cr., dela **găini stiriene, veritabile,** bucata 10 cr., dela **Paduani de argint,** bucata 30 cr., dela **Langshans,** bucata 30 cr., dela **curci,** bucata 30 cr., dela **găini italiene,** bucata 30 cr., dela **găini pitici,** bucata 30 cr., de **Cochinchina** bucata 25 cr., dela **găini ardelenesci,** cu gâtul gol, bucata 20 cr., dela **Dorkins,** bucata 25 cr., de **Yokohama,** bucata 50 cr., dela **gâște uriașe de Emden,** bucata 1 fl., de **rațe de Peking,** bucata 20 cr., de **rațe** mari **stiriene,** bucata 20 cruceri.

Espedez numai ouĕ de clocit de **rasse curate.** cari au fost premiate mai de multe-ore și iau ori-ce garanțiu e pentrcu rățenia și v-, ritatea rassei. [47] 4—6

Max Pauly,
Köflach, (Stiria.)

Din ori-ce *librărie se póte procura* scrierea premiată a consilier. în med. *Dr. Müller,* apărută în a 30-a edițiune despre

sistemul nervos
și
sexual turburat.

Espediție franco pentru 60 cr. în mărci postale.

Curt Röber,
[5] 19—49 Braunschweig.

Cel mai eficace MIJLOC DE CASĂ, pentru a regula mistuirea, pentru a produce o circulațiune regulată a sângelui, pentru a depărta părțile stricate și defectuóse ale sângelui (condițiunile esențiale pentru susținerea sanĕtății) precum și pentru delăturarea repede și sigură a bólelor de stomach d. e. lipsa de apetit, rîgăitul, vênturi, grĕță, dureri de stomach și fóle, sgârci de stomach, îngreunarea stomachului cu bucate, flegmă, congestiuni de sânge, hemoroide, bóle femeiești, bóle de intestine este de 40 ani probat

BALSAMUL DE VIAȚĂ al Dr. ROSA.

Pentru mântuirea de ori-ce aprinderi, **răni și umflături,** se folosesce cu succes **sigur la inflamare,** oprirea laptelui și întărirea peptului țițelor) femeesci, la înțărcare, la abscese, noduri, puróie (Eiterpusteln) carbuncule, la răni și sugei la degete, la întărituri, umflături, uime etc. de **50 ani probată** [50] 6—30

Alifia de casă de Praga

din farmacia lui B. FRAGNER în Praga 203-III.

Acesta favoriséză întreg actul mistuirei, produce un sânge sănĕtos și curat și este un remediu de casă poporal probat, sigur și estins.

1 sticlă 50 cr., 1 sticlă duplă 1 fl.
Prin postă 20 cr. mai mult.

Vindecarea se face fără dureri prin influența alinătóre a alifiei.

In dose à 25 si 35 cruceri.
Pe postă plus 6 cr.

Atențiune! Fiecine sĕ céră numai preparate originale din farmacia lui **B. Fragner în Praga** și sĕ observe, ca tóte părțile învĕlitórei balsamului Dr. Rosa sĕ fie provĕḍute cu alăturata marcă rotundă de scutire, ☛ asemenea tóte părțile învĕlitórei alifiei de casă de Praga pórtă marca de scutire în trei unghiuri alăturată! ☛

Lebensbalsam

OCHRANNÁ ZNÁMKA SCHUTZ MARKE

Ori-cine îmi anunță o falsificare primesce o remunerațiune!

Mii de scrisori de recunoscință stau la disposiție spre vedere.

***Deposite în farmaciile* I. Török,** Budapesta. **A. Egger,** Budapesta, apoi în Sibiiu la **E. Rumler, K. Müller** și **K. M. Herzberg.**

Depositul principal al producentului B. FRAGNER, farmacie „la vulturul negru“ în Praga, colțul stradei Sporner Nr. 203.

ESPEDIȚII CU INTORCEREA POSTEI.

Ne-au sosit acuma:

Tabele de părete pentru cetit, românesci	fl.	2.40
„ „ „ „ „ unguresci	„	2.40
„ „ „ „ „ românesci de I. Tuducescu	„	3.60
„ „ **istoria naturală** (16 bucăți colorate: regnul animal, vegetat și mineral)	„	7.20
Tabele de mĕsuri metrice cu esplicare	„	—.80

Librăria Tipografiei archidiecesane, Sibiiu.

În préjma examenelor!

Atragem atențiunea domnilor învĕțători asupra

scrisorilor (propise) de examen

pentru scrierea *română, germână* și *dictando* tipărite în **Tipografia archidiecesană, în colóre vĕnătă,** pe hârtie fórte fină, mărime 24/31 cm.

Prețul: de bucată 1 cr.; 100 bucăți 65 cr. și porto postal.

☛ **Comandele din afară se execută imediat.** ☚

Librăria Archidiecesană.

Din

„Biblioteca de popularisare“,

pentru literatură, artă și știință,
au apărut până acum:

Nr. 1 *Nuvele siberiene*, de Vladimir Korolenko;
Nr. 2 *Nuvele țĕrănesci*, de Björnstjerne Björnson;
Nr. 3 *Nuvele și povestiri populare*, de Lew N. Tolstoi:
Nr. 4 *Schițe și tablouri*, de Ioan Neruda;
Nr. 5 *Șése nuvele*, de I. P. Iacobescu;
Nr. 6 *Nuvele* de H. de Balzac;
Nr. 7 *Din viéța poporului*, de Alecs. Swientochowschi;
Nr. 8 *Pe apă* de Guy de Maupassant
Nr. 9 *Nuvele alese*, de Al. Puskin;
Nr. 10 *Ómeni și scrieri*, de Georg Brandes;
Nr. 11 *Din Cartea cântecelor*, de H. Heine;
Nr. 12 *Liga tinerimii*, comedie în 5 acte de Henric Ibsen;
Nr. 13 *Dómna Marchisă și alte nuvele* de Quida;
Nr. 14 *Lăutarul din Cremona*, de Francois Coppée;
Nr. 15 *Ilka și alte nuvele*, de Al. Dumas fils;
Nr. 16 *Nuvele* de Guy de Maupassant;
Nr. 17—18 *Suferințele tinĕrului Werther* de Wolfgang v. Goethe;
Nr. 19 *Nuvele estra-ordinare* de Edgar Poë;
Nr. 20—21 *Stilul în artă*, de Hans Sebastin Schmid;
Nr. 22 *Un roman în noue scrisori*, de Teodor M. Dostoiewski;
Nr. 23 *Poesii*, traduceri libere în versuri de Sully Prudhomme:
Nr. 24 *Studii și portrete literare*, de Jules Lemaître;
Nr. 25 *Pilone* de Wilhelm Bergsőe;
Nr. 26 *Darwin, viața doctrina și importanța lui* de A. de Condolles și A. Sűdekum;
Nr. 27 *Schițe din California*, de Bret Harte;
Nr. 28 *Simplu* de Traian Demetrescu;
Nr. 29 *In Lonț!...* de Paul Hervieu;
Nr. 30 *Scrisórea furată și alte povestiri estra-ordinare de* Edgar Poë;
Nr. 31 *Don Iuan* pe Molière;
Nr. 32 *Poesii alese*, de Al. Petőfi;
Nr. 33—34 *In temniță* de Z. C. Arbure
Nr. 35 *Crîng și luncă* de T. Duțescu-Duțu;
Nr. 36 *Chestiuni literare* ed M. Strajan.
Nr. 37 *Antologie sanscrită*, de G. Coșbuc
Nr. 38 *Femea îndărătnică*, de V. Schakespeare;
Nr. 39—40 *Cestiuni literare*, de M. Strajan

Un nr. broș. 16 cr., leg. 30 cr.

Se află de vênḍare în

Librăria Tipografiei archidiecesane Sibiiu.

Avis!

Domnilor învĕțători și directori de școle le recomandăm depositul nostru de **charte geografice** aprobate de Inaltul Minister reg. ung. de culte și instrucțiune publică, precum:

Charta Ungariei de părete	fl.	5.75
„ **Austro-Ungariei** de părete	„	5.75
„ **Europei** de părete	„	6.—
„ **Asiei** de părete	„	9.—
„ **America de Nord** de părete	„	7.—
Apoi **singuratice comitate din Ungaria** á	„	—.10—15
„ **Ungaria,** ediț. format mic à	„	—.15
„ **globuri terestre** simple cu fl. 1.—, 2.—, 3.30, 5.30, și	„	10.—
„ **globuri terestre** cu meridian 3.15, 5.—, 8.40, 12.60 și	„	40.—

Asemenea oferim tot felul de recuisite pentru școlă: **ceruse** (Hardtmuth), **cerneli** (Leonhardi), **pene** (Kuhn & Comp.) etc.

Librăria Tipografiei archidiecesane.

Redactor prov. **Dr. Elie Cristea.**

Editura și tiparul tipografiei archidiecesan.

Nr. 59. Sibiiu, Marți 2/14 Iuniu, 1898. *Anul XLVI.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru Sibiiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarchie pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru streinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rĕndul cu litere garmond — **și timbru de 30 cr.** pentru fie-care publicare.

Dotațiunea clerului în Casa magnaților.

In continuarea discuțiunii asupra proiectului de lege despre întregirea venitelor preoțesci, *Wlassics,* ministrul de culte și instrucțiune publică, desvóltă ideea, că acela corĕspunde cu politica tradițională bisericéscă urmărită de statul maghiar. Nu ascunde în sine proiectul de lege ideea despărțirei statului de biserică, căci acésta nici n'a fost ideea conducĕtóre a politicei bis. urmărită de statul ungar, ci da, cuprinde în sine recunóscerea necesității, de a căuta punctele comune de atingere între stat și biserică, pentru-că deși după organisarea nóstră, atât statul cât și biserica urmăresce scopuri deosebite: totuși esistă astfel de puncte de atingere, cari numai spre folosul ambelor organisme pot fi. Trebue sĕ caute statul aceste puncte și din acel motiv, pentru-că biserica și religiositatea nu pot fi indiferente pentru stat. In privința necesității ajutorărei nu esistă divergente de păreri, numai în privința modului.

Statul vrea sĕ sară în ajutorul preoților în lupta pentru esistență. Asta e corect și nime n'a escepționat lucrul. E cunoscut de toți, că lipsa e mare și trebue ajutat. Asta se putea face în 2 chipuri și trebuia alésă calea cea mai corectă, cea mai practică. Statul trebuia sĕ iee asuprași sau dotarea întrégă a preoților — ca în Francia și Belgia — sau sĕ lase în grija comunelor bis. salarisarea lor și sĕ ofere sprijinul sĕu numai acolo, unde-i de lipsă.

Paragraful 3 al art. de lege XX. 1848, cu care se aduce în legătură proiectul, representă sistemul prim, pe care și chiar din punct de vedere financiar nu-l puteam esecuta nici eu, nici peste tot cabinetul și nici nu s'a cerut acésta din partea vre-unei confesiuni, căci încercarea esecutărei ar duce la nimicirea autonomiei confesionale și în tot locul a causat mari confusiuni, secularisarea sau chiar rĕsturnarea tronului. Din §-ul numit nu urmédă că legislativa din 1848 a avut la votarea art. XX. așa ceva în vedere. Din contră, din discuțiunile de atunci din casa magnaților și din vorbirile lui Scitovszky, Ocskay, Fogarassy, contele Csiráky și bar. Vay etc. reesă, că gândul legislativei de atunci era departe de a ataca dreptul de proprietate al bisericilor. Nici nu este o urmare logică a principiului acestuia, ca în asemenea cas sĕ se seculariseze averile, dar acésta s'a întêmplat de repețite ori, precum ne arată istoria.

Pentru aceea a primit guvernul sistemul de ajutorare practicat dela 1848 și aplicat atât în legea școlelor medii, cât și în cea a școlelor poporale față de învĕțători, adecă întregirea minimului de venit. Pe basa acésta s'a concipiat proiectul, care e numai o zală în lanțul acestui sistem.

Fiind statorit acest sistem, ce era mai natural, decât a asigura preoților un minim pentru esistență și fără de care îi este imposibil a-și implini chemarea. Din aceste cadre este a se privi lucrul, ér vindecarea tuturor relelor materiale ale confesiunilor recipiate nu este permis a se căuta în acest proiect: ținta acestuia nefiind alta, decât a oferi ajutor acelor preoți, cari într'atâta au a se lupta cu nĕcasurile materiale, încât nu sunt capabili a corĕspunde importantei chemări preoțesci, și tocmai de aceea aplică față de toți aceiași mĕsură. Deosebire face numai în cualificațiune, purcedênd de acolo, că necesitățile unui preot cualificat sĕ deosebesc de cele ale unuia fără cualificațiune multă.

Din punctul de vedere al egalității s'a amintit, că în proiect nu se reguléză congrua rom-catolicilor, dar asta s'a făcut din motivul, că regularea salariilor preoților rom. catolici este supusă altei procederi, acum încă în curgere.

Mulți rom.-catolici purced din acel punct de vedere, că eventual ei nu vor reflecta la subvențiune dela stat. Proiectul deci nu cuprinde din punctul de vedere al parității confesiunilor nici o nedreptățire.

Legislativa s'a îngrijit și până acum de ajutorarea preoților mai lipsiți și suma era anual indusă în budget. Bisericile au cerut sĕ înceteze acéstă modalitate și sĕ se asigure prin lege dotațiunea. Acestei dorințe vrea sĕ satisfacă proiectul. Dar e o cerință a intereselor de stat, ca sĕ se lege ajutorarea de anumite condițiuni. Proiectul pune 2 condiții: sĕ aibă preoții purtare morală corĕspundĕtóre și sĕ se feréscă de o ținută dușmănósă statului. Ori-ce guvern e dator a apera interesele de esistență ale statului.

Ear încât privesce autoritatea disciplinară de stat, acésta din punct de vedere al intereselor statului este inomis necesară. Ceea-ce stipuléză statul aceea este minimul, mai puțin nu póte stipula, dacă nu voesce a abdice de suveranitatea sa de stat. Și proiectul se îngrijesce și de garanții, când ca judecătorie supremă disciplinară, pune judecătoria administrativă.

Mai mult nu oferă nici o legislațiune modernă. (?)

Față cu propunerea episcopului Mețianu enunță, că nu se simte aplicat, a schimba proiectul. Dacă episcopul amenință, că credincioșii gr.-or. rĕmânénd [illegible] nu vor reflecta la ajutoriu: la acésta rĕspunde, că se va arunca lumină fórte slabă asupra bisericei gr.-or, dacă numai pentru causele disciplinare nu contéză la ajutor, se va înfățișa lucrul, ca și când s'ar teme, că afacerile unor preoți pe calea judecătoriei administrative, vor eși în publicitate.

Nu sciu dacă e amenințare sau nu, dar dacă da, apoi îi declar, că nu mĕ las a fi terorisat prin nici o amenințare, sunt convins, că d-lor vor cumpĕni lucrul de 2-ori.

Ear în ce privesce împregiurarea, că statul n'a conces înființarea gimnasiilor române confesionale, observă, că *după cele-ce se întêmplă și despre cari se póte ceti prin jurnale, nici a vorbi, nu este bine despre aceste gimnasii.* In acéstă chestiune școlară mai are loc multă *căință* și *penitență* și numai după aceea putem vorbi despre acéstă întrebare.

Când va veni timpul acela, guvernul maghiar nu va nega ajutorul.

Statul maghiar cu cea mai mare grije, pe lângă stimarea simțemintelor naționale și a nisuințelor drepte, se nisuesce a oferi ajutor gimnasiilor gr.-or, dar în câte rânduri au reflectat școlele gr.-or. la ajutorul de stat?

După polemie scurtă cu bar. Prónay, bar. Solmossy și episcopul Báltik, căruia îi spune, că numirea de „celelalte confesiuni" este o simplă chestie de stilisare, recomandă proiectul spre primire.

Contele Nicolau M. Eszterházy este de părerea, că proiectul pórtă în sistemul sĕu de subvenționare simburele abolutismului. Pe timpul Impăratului Iosif II s'a întêmplat deja, că statul a nisuit a sĕ îngera în afacerile interne ale confesiunilor, dar atunci s'au opus tóte confesiunile chiar și protestanții. Impĕrtășesce vederile pessimistice ale baronului Prónay, că e zadarnică orice schimbare, căci și așa nu va fi acceptată, deci numai în general amintesce escepțiunile sale față de proiect. Atinge chestiunea disciplinară și împrejurarea, că guvernul [illegible] for peste forul bisericesc. Nu escepționează pedepsirea unui astfel de preot, care a uitat de demnitatea sa și a posiției sale, dar printre rênduri observă, că proiectul la produs în întocmirea sa de adi *chestia naționalităților.*

Guvernul nu se îngrijesce de chestia naționalităților, decât cu forța și bani.

Ministrul cultelor, ca membru al guvernului fără confesionalitate, așa vorbesce de religiune, ca de un mijloc pedagogic, pe care acum vrea sĕ l aplice față de naționalități.

Pentru ce dar nu purcede în mod pedagogic, pentru ce nu atrage naționalitățile prin câstigarea încrederei, ér nu cu forța și cu bani?

FOIȚA.

Discursul președintelui Iosif Vulcan

la deschiderea adunării generale din Hațeg a societății pentru fond de teatru român, în 5 Iunie n. 1898.

Domnilor și dómnelor!

Adânc mișcat vin să-mi ridic glasul în locul acesta. Căci este sfânt pământul pe care ne aflăm, sfânt tot ce ne împresóră, tot ce vedem în giur de noi. Tótă valea acésta, tóte colinele ce o împrejmuiesc, tóte păraele ce-o udă, codrii și munții ce-o încunună, tot ce este aici în țara Hațagului vecinic și neperitor, — ne însuflă o simțire fermecătóre, care ne încăldesce inima și ne ridică sufletul, întocmai ca revederea mult doritei nóstre mame dulci.

Aici suntem ca la mama nóstră, căci aci a fost vatra neamului rumânesc, obârșia nóstră națională, de unde ne-am respândit în câte părți, intemeiând o nóuă familie de popor în mijlocul străinătății, un nou neam prin munții și văile Carpaților, formând o nóuă limbă dulce și armoniósă și păstrând întocmai credințele și obiceiurile aduse cu noi.

Aici au descălecat legiunile împăratului Traian, venind se cuceréscă Dacia; aici au dat ele năvală asupra armatei voinicului Decebal, care umilise atât de adânc trufia romană; aici s'a petrecut crâncena ciocnire a doi urieși, care a schimbat pe vecie charta acestor părți ale Europei.

Par că vedem înfricoșata luptă pe viață și mórte între cele dóue națiuni mari; parecă audim strigătul de îmbărbătare al ostașilor, care se bat fericiți pentru o idee sfântă, pentru viitorul neamului lor; par că munții și văile resună de gemetele sfâșietóre ale celor ce trag pe mórte și de cântecele de negrăită bucurie ale învingătorilor.

Închipuirii nóstre i se întățoșéză o icónă chaotică, stropită cu sânge, în care trosnetul armelor, tropotele cailor, zuruitul carălor, vaetele răniților, plânsetele femeilor, fumul satelor ardênde și croncănitul vulturilor flămândi, fac un amestec amețitor, de unde străbate țipetul fetei lui Decebal, care-și vede părintele murind și strălucita lor capitală, Sarmiseghetusa, în flacări, cutropindu-se ruină peste ruină....

Și tot înaintea nóstră se 'nalță din cenușe falnic Ulpia Traiană, vestind lumei mirate închiegarea unui nou neam, în care vulturul roman a împlântat semênția latinității; o nóuă fiică a gintei romane, împodobită drept zestre cu tóte însușirile bune și frumóse ale părinților și dându-i-se menirea d'a fi sentinela Romei în aceste părți depărtate ale Europei rĕsăritene...

Multe veacuri au trecut de atuncia, popóre peste popóre au cutrierat în aceste locuri, stăruind sĕ cutropéscă némul găsit aici. Dar însĕdar. Limbi și țĕri străine au dispărut în giur de noi și nu le-a mai remas decât numele; iar semênția latină a eșit din mijlocul tuturor vijeliilor, viuă, cu fruntea ridicată, cu steagul spintecat, dar purtat tot în sus, lăsându-l nóuĕ urmașilor drept moștenire sfântă, ca sub el să trăim și sĕ murim . . .

Mărĕță a fost menirea ce împĕratul Traian a impus coloniilor sale aședate aici. Numai acésta măreție ne lămuresce, că pentruce nu i-a fost jale sĕ le rupă din trupul gintei mame și sĕ le expună la marginea cea mai îndepărtată a civilisației, tocmai în valurile vêrtejului omorîtor al emigrațiunii popórelor.

A avut trebuință de o păzitóre a latinității în rĕsăritul Europei, care sĕ vegheze cu ochi ageri și sĕ dea pept cu tóte pornirile dușmănóse; care sĕ susțină aici mărirea numelui roman și sĕ fie în acelaș timp farul care sĕ reserve lumină în mijlocul întunerecului barbar . . .

Din Roma ne-am adus o fire,
Sĕ fim noi chiagul de trezire
A fost ce dórme amorțit;
Sĕ fim aicea steaua care
Arată calea de 'nviare
Popórelor din rĕsărit! . .

Multe veacuri au trecut de atuncia. Și dacă astădi avem sĕ ne dăm seamă, că cum ne am împlinit însĕrcinarea ce ne-a încredințat marele împărat? Cari sunt titlurile nóstre la recunoscința lumei, câștigate cu susținerea rolului primit? Uunde ni-s dovedile, prin cari probăm în fața și în potriva tuturora puterea de viață a elementului românesc.

Vom respunde:

Menirea ce s'a dat strămoșilor nostri pe cât de mărĕță, a fost tocmai atât de grea.

Aședați în calea năvălirii popórelor din résărit spre apus, necontenit isbiți în ființa nóstră și lipsiți de ajutorul mamei dulci: rolul nostru impus a fost sĕ ne apărăm viéța, sĕ ne păstrăm limba, semnul învederat că suntem de viță latină.

Veacuri întregi ne-am consumat tóte puterile spre a ne scuti existența. O luptă titanică acésta, cu dróia de popórĕ cutropi-

Ce fel de preot e acela, pe care îl va câstiga statul în chipul acesta pentru scopuril sale, în loc să-i căstige convingerea aceluia? Intreabă că acelorași principii fundamentale va supune și clerul rom-catolic? Proiectul încătuséză biserica protestantă; considerând acum, că guvernul nu sa prea arĕtat amic rom. catolicilor, sĕ póte conclude că pe acestia îi va încătușa și mai tare. Acésta pornire nu vrea s'o promoveze, deci este contra proiectului.

Inaltpreasânţia Sa metropolitul gr. cat. din Blaş Dr. *Victor Mihályi* nici în urma posiţiei sale nu primesce proiectul, dar esprimă numai părerea sa individuală, căci nu'i autorisat a enunţa, dacă preoţii primesc ajutorul sau nu. Acceptéză motivarea baronului Prónay, dar nu'l urméză în unele puncte. Polemiséză cu el, pentru-că a numit averea bisericei rom-catolice dotaţiune de stat. Sĕ nu se uite la aceea, cât e de mare averea, ci ce destinaţiune are.

Combate aceea, că biserica catolică ar fi în stare a regula însași congrua.

Nici de aceea nu-i vorba, care confesiune ajunge în mai mare încătușare, căci — pe când celelalte biserici ajung în posiţie de dependenţă pentru sume hotărîte, — pe atunci greco-catolicii ajung în aceeași posiţie pentru sume neotărîte.

Intrébă ce dotaţiune are de cuget sĕ asigure guvernul mai ales bisericei greco-catolice? Décă vrea sĕ întregéscă congrua până la 315 fl. obicinuită în Ungaria, ori dóră cea statorită prin guvern pentru Ardeal până la 210 fl.? Ce lipsesce la acéstă sumă vrea sĕ întregéscă? Proiectul nu statoresce minimul dotaţiunii clerului gr. cat., proiectul nu oferă bisericei gr. cat. nici un favor, cu tóte aceste la dispositiunile, cari atribue guvernului dreptul de control și de disciplină, nu se indică, că asupra bisericei acesteia nu se estind, ca și când

1600 corône.

Congrua bisericei gr.-cat. nu e regulată; situaţia ei materială e fórte nefavoritóre, totuși proiectul nu se îngrijesce de acéstă confesiune. Autonomia încă o jignesce, întru cât se dă influinţă statului la formarea și straformarea parochiilor.

Este gravă situaţia clerului gr. catolic ardelean și pentru aceea, că ajutoriul cel capătă clerul român din 1863 îl împarte acum guvernul și nu biserica.

Baron. *Iosif Rudnyánszky* spune, că după rĕspunsul amĕnunţit al ministrului nu se va ocupa decât puţin cu proiectul, dar arată, că a cetit representaţiunea inaintată din partea bisericei ortodoxe române prin episcopul Meţianu și reflectéză la unele puncte din ea.

Este fórte regretabil — ḑice el — că în acéstă hârtie venită din o parte așa însĕmnată se reflectéză invinuirile, ce sĕ ívesc în contra Unguriei în foile din ţĕri strĕine.

Petiţiunea—continuă el—se plânge, că statul consideră bisericile naţionale de inimici ascunși sau pe faţă. O asemenea tendenţa nicicum nu se póte documenta.

Acusa generală nu stă, căci și între naţionalităţi se află patrioţi credincioși.

Petiţiunea ḑice mai departe, că dispositiunile legii penale sunt așa de laxe, încât si nevinovaţii pot fi trași la rĕspundere și pedepsiţi. Şi acésta nu-i corect căci legea penală s'a considerat dela început mai mult de domolă; dar faţă de aceia, cari faţă de stat și corónă nu se pórtă cu credinţă, trebuesc aplicate dispositiunile legii, mai ales, când aceia sunt conducĕtorii și învĕţătorii poporului.

Aceste ș'a ţinut de datorinţă a le spune referitor la petiţiune și la enunciaţiunile epis Meţianu.

Proiectul nu-i omnipotent, cum a ḑis N. Eszterházy, că acela esprimă politica de forţă a unui guvern înconfesional. Din contră conţine dispositiuni prea domóle din punctul de vedere al statului. Amintesce, că dacă unii vĕd șovinism în proiect, apoi acel minimal șovinism e conform legilor din alte ţĕri (dar nu poliglote. Not. Red.) Metropolitului Mihályi îi reflectéză, că guvernul imparte ajutoriul de-aceea însuși, pentrucă a esperiat, că d. e. din ajutóre de câte 50—60 fl. numai 7—8 fl au ajuns la mână preotului respectiv, ceialalţi s'au ţinut pentru feliurite scopuri. La regularea congruei catolice, se vor considera și celelalte confesiuni în mod egal, ca și cele considerate în proiectul present.

P. S. Sa Ioan Meţianu declară în chestie personală, că petiţiunea nu e concipiată de P. Sa, ci concipiată din partea archiepiscopului, și că P. Sa îi s'a alăturat. Dealtcum nu i-a venit nimenui în minte a vătăma în acèstă petiţiune persóne ori naţiuni, cu atât mai puţin nobila naţiune magiară (Strigăte în stênga: Atunci petiţiunea e rĕu stilisată!) E rĕu stilisată. In biserica gr.-or. română nu va lua nime sub scutul sĕu pe un preot sau invĕţător, care are ţinută dușmănósă statului, ci asemenea preot și învĕţător vor fi toteauna pedepsiţi.

Ministrul-președinte Baronul *Bánfiy*. Până acum acésta nu s'a întêmplat. Ep. *Meţianu*: Fii liniștit Exelenţă, că așa va fi.

Metropolitul *Mihályi* reflectéză, că biserica gr.-cat. a primit o subvenţiune de 30,000, încât un preot n'a putut primi 60 fl. Dacă însă unul a primit numai 30 fl., nu-i sau putut detrage 53, cr sĕ capete numai 7 fl.

Contele *Ferdin. Zichy* nu póte uni principiile sale cu proiectul din discuţie. Regretă tonul, în care sa esprimat ministrul faţă de representantul unei confesiuni recipiate, și și mai mult acel ton, în care un membru al casei a dat lecţii aceluiași preot, suspiţionând și împărţirea banilor daţi unei confesiuni. De altă parte îi mulţămesce pentru că a combătut vederea că legislativa din 1848 ar fi voit sĕ întroducă în politica bisericéscă direcţia croită de revoluţia francesă. Principiul bisericei libere în stat liber, nu se póte aplica în statul nostru poliglot; dar nu apróbă a lega biserica de stat și acolo, unde nu-i trebuinţă. Dacă considerăm multele abusuri câte s'au comis în interesul guvernului, atunci e motivată temerea, că regimul va căuta sĕ-și valoreze și aici înfluinţa sa.

Baronul *Géza Podmánitzky* arată, că în sensul proiectului biserica evang. va capĕta mai puţin și cere ca sĕ fie împărtășită în măsură egală. Primesce proiectul.

Terminându-se desbaterea generală proiectul se pune la vot și se primesce, ér propunerea episcopului Meţianu se respinge.

Revista politică.

Sâmbătă s'au întrunit din nou comisiunile esmise pentru preparativele necesare în afacerea cuotei, cu care are sĕ participe fiecare a monarchiei la suportarea speselor comune. Pertractările de acuma se pare că vor avé un resultat positiv. Sĕ anunţă adecă, că ședinţa comună a comisiunilor a durat peste trei óre, un lucru, care în anul trecut, când comisiunile s'au întrunit în Budapesta, nu s'a întêmplat.

Meritorice nimica nu s'a strecurat în publicitate din desbaterile comisiunei. Ḑiarele din Viena aduc scirea, că membrii comisiunilor au luat angajamentul de a observa cea mai strictă tăcere, și a nu comunica nimica din cele desbătute. De altă parte se susţine, că s'a ajuns la un resultat insemnat, care va înlesni mult lucrările. Anume se dă ca sigur, că guvernul din Viena a părăsit basa, pe care a pertractat până acuma, ca cuota sĕ se facă în proporţia numĕrului locuitorilor.

Guvernul unguresc nu a acceptat acéstă proporţie din capul locului, ci a recomandat venitul brut dela dările directe și dela cele de consum. Faptul că guvernul din Viena a venit cu propuneri nóuĕ pe cari comisiunea unguréscă le-a luat ad referendum, însemnéză o apropiere, și e speranţă, că în timpul cel mai scurt ambele guverne vor putea presenta corpurilor legiuitóre operate gata, cari sĕ delăture provisoriatele de acuma.

* * *

Parlamentul Angliei a vĕrsat lumină în ce privesce situaţiunea politică generală în urma schimbărilor, cari s'au făcut în timpul din urmă în China. Impregiurarea, că Rusia a ocupat un post puternic, și că Germania eserciază drepturi suzerane pe un mare teritoriu în China, a stîrnit rivalitatea Angliei în mĕsură mare, și ea caută după aliaţi, cu care eventual sĕ pótă opune pedeci lăţirei influenţelor rusesci și germane. Aliatul acesta ar fi sĕ fie America de nord.

Din desbaterile parlamentare a respirat téma de cuceririle Rusiei în Asia. Aḑi mâne interesele Angliei vor venì în contras cu cele ale Rusiei, și numai o bătaie crâncenă va statorì ecuilibrul trebuincios pentru înflorirea industriei și a comerciului engles.

Din vorbirea ministrului de colonii transpiră tendenţa de a întra cu America în raport de alianţă. Dintr'altele situaţiunea generală e presentată în colori plăcute. Armata din valea Nilului înaintéza spre Sudan, și e speranţă că Chartum va cădé în timpul cel mai scurt în mânile Angliei. In casul acesta favorabil Mahdistii ar scăpa din mână fortăreaţa cea mai puternică și armatele engleze și egiptene avênd deschisă calea Nilului în curênd ar da mână cu evantgarda statului Congo, care din sud înaintéză spre Sudan, și acest colosal și fructifer pământ s'ar putea din nou bucura de binefacerile culturei, de care e lipsit dela tragica mórte a generalului Gordan în 28 Ianuariu, 1885.

* * *

Rĕzboiul dintre Spania și America a luat dimensiuni mai mari încât adecă armata americană a pus piciorul pe insula Cuba.

Din capul locului a fost lumea în clar cu sfêrșitul acestui rĕzboiu. O putere colosală ca America ușor va subjuga pe Spania cea mai inferióră în ce privesce mijlócele de luptă. Cu uimire privesce lumea cum acuma în veacul luminei cu atâta cutezanţă se calcă dreptul ginţilor și se pune în practică teoria forţei, înaintea căreia dreptul trebue sè se plece.

Sĕ crede, că pentru a salva gloria militară armata spaniolă vă pąși acuma mai resolută în ofensivă. Cu tóte aceste in momentul când americanii dând mână cu insurgenţii au pus picior in Cuba, rĕsboiul nu va mai avea durată lungă.

De pe acuma sĕ vorbesce că se prepară opiniunea publică spaniolă pentru eventualitatea încheierei de pace. Cum se va face acésta, va întreveni vre-o putere europénă în favorul stipulaţiunilor de pace, sau dóră Spania va veni sĕ céră pacea, apoi ce sórte vor avé insulele pentru cari curge acuma rĕsboiul, nu se scie.

Lucrurile se presentéză în colori posomorîte în ce privesce dinastia actuălă. Spania totdeauna a fost ţéra revoluţiunilor. Se vorbesce, că e periclitată dinastia din causa perderilor spaniole, și acésta se esplică cu agitaţiunea care o fac aderenţii pretendentului Don Carlos, cu care stau tocmai acuma în continuu contact.

Măcelul dela Dol.

—Scrisórea corespondentului nostru.—

Dol, 10 Iunie, 1898.

Iată detaiurile infiorătorului măcel intêmplat Mercuri in comuna Dol (comit. Cluj) despre care v'am telegrafiat:

Poporul din Dol, romănesc de naţionalitate, încă în luna lui Aprilie a făcut limitaţia locului de pășunat din hotarul comunei sale. Pe terioriul destinat pentru pășune, doi proprietari unguri de acolo, Bereczki Iózsef și fiul sĕu Bereczki Károly au un pămênt, cu niște rĕmășiţe de trifoi pe el, sĕmânat cu trei ani inainte. Proprietarii au promis, că pe ziua de sf. George, când se vor mâna la pășune vitele, vor cosi trifoiul. A sosit ziua de sf. George, ba au sosit și sf. Rosalii, și proprietarii pomeniţi nici la repeţitele rugări ale poporului n'au cosit trífoiul și deci n'au îngăduit pășunea vitelor pe locul lor. In ziua a treia de Rosalii poporul a mânat apoi vitele la pășune neeruţând nici trifoiul ungurilor. Bereczki Károly cu pușca în mână voia sĕ înpedece pășunarea vitelor pe locul sĕu, dar fără resultat. A cerut apoi Mercuri dela pretură, sĕ trimită la faţa locului jandarmerie, pe cuvênt că primăria comunală și notariul cercual au lipsă de ajutorul ei, pentru a putea zălogi pe ómeni. E de notat, că notariul nici ideie n'a avut de afacere, ear primarul comunal a fost solidar cu poporul. — In absenţa protopretorului, un solgăbirău de curênd numit, și neexpert, a trimis la moment doi jandarmi la Dol. Sosiţi acesti zbiri ai stăpânirei la Dol, călăuziţi de cei doi proprietari au adunat tóte vitele cornute sĕ le mâne în sat. Jandarmii au cerut și ajutorul vice-primariului, spunêndu-că voiesc a număra vitele. Viceprimariul le-a

---

tóre, din cari am eșit biruitori dar numai graţie puterii de viaţă a sângelui nostru moștenit din Roma.

Probă ne e istoria, ale cărei pagini spun, că ne-am luptat mai mult pentru limbă decât pentru viéţă; martori ne sunt munţii și văile din giurul nostru, unde s'au petrecut atâtea fapte de vitejie. Cu tot dreptul putem esclama cu poetul:

Sĕ spue Retezatul acel asil de pace,
De-a fost românul trândav în timpuri de nevoi!?

Probă de vênjosia neamului românesc este că nici cele mai crunte prigoniri ale sorţi nu ne-au putut stînge, că suntem tot acolo unde ne-a așeḑat Traian, că stăm neclintit aici, că vrem să remânem tot aici.

Totdeauna și vecinic călăuziţi de același gând înalt, totdeauna și vecinic arborând stindardul originei nóstre romane, susţinênd prin lupte de vécuri furtunóse sĕmênţia latinităţii în munţii și pe plaiurile Carpaţilor: iată cum ne-am împlinit menirea; iată titlurile noastre la recunoșcinţa lumei, iată doveḑile nóstre, că suntem un neam de ómeni cu putere de viaţă, care nu se poate stînge, care are să trăiască vecinic . . . .

Trecutau vécurile întunecóse și zorile unui timp senin s'au ivit de mult pe ceruri. Aerul proaspet al dimineţii învie tot și dă puteri noue.

Tóte se mișcă, tóte încep să lucreze. Paserile cântă vesel și vêntul adie cu drag, aducênd simburii deșteptării.

A început o viaţă nouă. Fie care neam s'a apucat de lucru, unele mai iute altele mai târziu, tóte vor să-și ia un loc de frunte în rêndul naţiunilor, câteva ș-au și luat.

Din această muncă ne cerem și noi Românii partea nóstră. Vrem să muncim pentru deșteptarea, luminarea și înaintarea nóstră culturală. Vrem să respândim cultura în tóte păturile viţeii românesci. Vrem cultură naţională, căci numai asta se potrivesce firei, dorinţei și menirii nóstre.

Iată și cuvêntul pentru care voim sĕ înfiinţăm un teatru naţional, care este un organ de frunte pentru respândirea culturei naţionale.

Înfiinţarea acestuia însĕ cere ajutorul întregei naţiuni, căci noi suntem avisaţi numai la puterile nstre; de aceea am vinit și aici, ca să facem apel la sentimentul de sprigin naţional și al Dvóstre.

Adresându-ve acest apel, deschid adunarea generală!

stat în ajutor și mâna vitele spre sat Ajungênd în dreptul casei lui Bereczki, acesta voia sĕ bage vitele în curtea sa. Poporul adunat într'aceea la fața locului, *rugă pe jandarmi sĕ nu strimtorescă vitele în curte, căci se pot schilăvi, ci sĕ însemne numele fiecărui proprietar și ei vor plăti ori ce pedépsă li s'ar dicta.* Cei doi Bereczky însĕ cu bâtele îmblăteau vitele sĕ le bage în curte. Primarul comunal sosit la fața locului rugă pe jandarmi sĕ lase vitele in pace, căci el va lua asupra sa tótă rĕspunderea. Intr'aceea au mai sotit câțiva ómeni de la lucrul câmpului, dela sapă cu uneltele în mână. Jandarmii au dat porunca sĕ depună sapele. Ómenii au aruncat sapele în șanț. De față erau afară de puimăria comunală, numai vreo 20 30 de ómeni, *cu mânile gole*; nu în posiție de atac, *ci cu pălăriile a mână*, rugându-se de jandarmi, sĕ le numere vitele și sĕ le lase la pășune. Unul dintre ómeni- (crâznicul) ceru sĕ lase vitele căci ei rĕspund cu averile lor pentru pagubă. In momentul acesta Bereczki Károly neputênd băga vitele în curtea sa strigă; *Tüzet! nem birunk! (Foc! nu răsbim!) Și jandarmii la comanda lui au dat foc. Crâznicul a fost pușcat drept în cap. Țeasta-i sfârmată bucăți și creerii i-au zburat departe lăsând trupul fără viață să se prăbușéscă la pămênt. Un alt glonț a trecut prin peptul unui jurat, omorându-l la moment.* Ómenii au luat-o care 'n cătrău la fugă sĕ-și mântuie viața. Unii se ascundeau prin grădini. *Jandarmii îi luau la țintă și pușcau după ei, peste vite.* Primarul comunal când voia sĕ se refugieze a fost pușcat de dóuĕ glónțe prin pulpă și genunche și doborît la pămênt. Un epitrop al bisericei a fost pușcat în grumazi. Un glonț a trecut prin șelele unei femei și i-a eșit prin stomach. Un băiat a fost nimerit în picior. Intr'un moment strada era deșartă; ómenii între strigăte de grózǎ s'au refugiat care pe unde au apucat. Vitele au năvălit din sat la câmp. Auzind pușcăturile, ómenii au tras clopotele într'o dungă. S'a adunat atunci poporul, dar îngrozit de spectacolul fioros, nu s'a apropiat de jandarmi. Preotul care se afla a câmp la audul sunetului de clopot grăbind cătră locul sinistrului a fost ameninițat cu mórte din partea jandarmilor, de se va apropia de ei.

Séra a sosit în Dol fisolgăbirăul și medicul cercual. Acesta a legat ranele celor vulnerați, ear pe cei mai grav răniți i-a trimis la spital în Cluș încă în acea nópte.

Fiorósă și îngrozitóre a fost nóptea acésta pentru sĕrmanii români din Dol. Fiori de mórte te prindeau și sângele ți se închega în vine la vederea recilor cadavre mutilate și a răniților cari zăceau în belțile de sânge închegat și când auzeai gemetele înădușite ale răniților și tânguirile și bocetele văduvelor și a nevinovaților copilași rămași fără părinți.

Joi pe la prânz au sosit din Cluș la Dol vicișpanul comitatului, un jude de instrucție, procurorul, fisolgăbirăul, un judecător militar, o comisie de medici de óste, și doi medici civili, pentru a face cercetare și „dreptate“.

In aceași ḑi după prânz, judele de instrucție (*Bodor*) a ascultat pe cei doi jandarmi, pe preotul comunei și pe vice primarul comunal. Medicul civil a fotografat cele dóuĕ cadavre în diferite posiții. Vicișpanul a luat fasiunile viceprimariului și a jandarmilor. Ear medicii militari au secționat cadavrele.

Pe la órele 6 după prânz cele dóuĕ jertfe au fost înmormântate cu ceremonialul cuviincios din partea preoților G. Mureșanu din Jimbor și I. Popp din Miluan, fiind petrecute la mormânt de popor numeros din loc și jur, în inimi cu adâncă jale.

Tóte comisiile sosite din Cluș la fața locului, s'au intors de către sară, rĕmânând în Dol judele militar, și un căpitan de jandarmi cu 6 jandarmi. — Judele militar de séra dela órele 8 până la 12 din nópte a luat fosiunile jandarmilor, ear aḑi a început a asculta martori din popor.

Rinaldo.

Programa

Esamenelor publice dela scóla elementară de fete a Reuniunei femeilor române din Sibiiu la finea anului scolariu 1897/98.

Luni în 8/20. Iuniu 1898.

Dela 8—9. diminéța: religiunea.
„ 9—10. „ limba română.
„ 10—11. „ Computul.
„ 11—11$^1/_2$ „ limba magiară.
11$^1/_2$—1. limba germână, limba francesă și geografia.

Marți în 9/21. Iuniu 1898.

La órele 11. a. m. căntări, declamări, închierea festivă a anului scolariu și distribuirea testimonielor.

Lucrurile de mână ale elevelor sunt espuse în decursul esamenului în sala a dóua a scólei.

Direcțiunea.

* * *

Programa

Examenelor publice dela școla civilă de fete a „Asociațiunei pentru literatura română și cultuăa poporului român“ din Sibiiu, la finea anului școlar 1897/98.

Mercuri în 22 Iunie n.

Dela 8—11 óre Examenul privat cu elevele din cursul complementar.

Joi în 23 Iunie n.

(*a* înainte de ameazi:

dela 8—10 óre Religiunea cu elevele din tóte clasele civile. Dela 10—12 „ Limba franceză, cursul III și IV.

b) după amézi:

dela 3—5$^1/_2$ óre Clasa I civilă din tóte obiectele de învĕțămênt.

Vineri în 24 Iunie n.

a) înainte de ameazi:

dela 8—11 óre Clasa IV ciuilă, din tóte obectele de învĕțămênt.

b) după ameazi:

dela 3—5$^1/_2$ „ Clasa II civilă, din tóte obiectele de învĕțămênt.

Sâmbătă în 25 Iunie n.

a) înainte de ameazi:

dela 8—11 óre Clasa III civilă, din tóte obiectele de învĕțămênt.

b) după amézi:

dela 4—6 óre Musica instrumentală și vocală. Declamațiuni. Incheierea solemnă a anului școlar și distribuirea atestatelor.

Lucrurile de mână femeiești sunt expuse în decursul esamenelor, într'una din salele institutului.

Direcțiunea.

Noutăți.

Măcelul din Dol. Echou la barbarismele strigătóre la ceriu a căror jertfă cruntă au fost atâța români scăldați în o baie de sânge și despre cari publicăm raport detaiat la alt loc, ni-se mai scriu următórele: Proprietarii unguri din *Dol:* Bereczky József și fiul sĕu Károly, autori principali ai măcelului de acolo, de orórea rĕzbunării poporului séu mutat din *Dol* într'un sat îndepărtat, ducênd cu sine tótă averea lor mobilă și lăsându-și casa pustie. Jandarmaria incă nu s'a depărtat din *Dol*, deși atitudinea poporului n'o pretinde acésta. O liniște adêncă domnesce în întreg satul, numai bocetele mamelor și a vĕduvelor și înfiorătórele lor blăstămuri se aud repetându-se ḑi de ḑi, umplînd cu fiori de grózǎ pre străinii, cari și acum continuă a cerceta comuna pentru a se informa despre *umanismul* jandarmilor. Primarul comunei schilăvit pe vecie, zace în spitalul din Cluj. Femeia pușcată în stomach se luptă intre viață și mórte.

* * *

Societatea Studenților'în Medicină din Bucuresti anunță costituirea comitetului sĕu pentru anul 1898-99, precum urméză: Președinte: M. Ștefănescu-Galați. Vice-președinți: I. Bruckner, C. Marinescu. Secretar-general: C. Poenaru. Casier: C. Nistor. Bibliotecar: G. Davidescu. Secretari: de ședință: Pomponiu FL. Vasilescu C. Popescu, Vișoiu I.

* * *

Rectorul magnific nou al universității din Budapesta, a fost ales pentru anul școlariu 1898/99 în 27 Maiu în persóna profesorului *Géza Mihálkovich.*

* * *

Săpături insemnate se fac la ruinele palatului domnesc din Sucéva (Bucovina) construit de Ștefan cel Mare; cu multă activitate le conduce archeologul austriac Romstorfer. S'au descoperit deja o mulțime de obiecte prețióse.

D. V. cavaler de Pruncul, deputat în dieta Bucovinei, împreună cu mai mulți fruntași români, au hotărît sĕ se constitue într'o societate pentru înființarea unui muzeu național român în Sucéva, unde să se conserve tóte obiectele prețióse, ce se vor găsi în județ.

* * *

Cuota Escelenția Domnul *Alexandru Dumba* este ales în comisiunea de șépte austriacă pentru regularea afacerei mult discutatei cuote.

* * *

Comitetul național din Bucovina. Patria din Cernĕuț anunță, că săptămîna trecută s'a întrunit comitetul național român în adunare generală extraordinară, în sala festivă a Palatului Ducatului.

Adunarea a fost prezidată de vice-președintele comitetului, d. Modest cavaler deGrigorcea.

D-nii dr. G. Popovici, dr. Z. Țurcan, Baron Victor Stircea, Miron Călinescu, Ilarion Onciul și T. Stefanelli au scuzat absența lor declarîndu-se solidari cu decisiunile ce se vor lua.

D. Modest cavaler de Grigorcea deschiḑînd adunarea, spune că comisiunea instituită pentru redactarea unui proect de organizare a partidului, și-a terminat lucrările și raportul a fost distribuit membrilor comitetului ca sĕ-l studieze și sĕ-l pótă lua în dazbatere.

D-sa arată apoi că pentru aplicarea proectului de reorganisare a partidului național român e nevoie de înmulțirea membrilor comitetului ezecutiv, care va avea dupla însărcinare de a reoganiza partidul și de a pregăti campania electorală în vederea alegerilor dietale, ce se vor face la Tómnă.

D. Grigorcea relevă apoi meritele d-lui baron Victor Stircea, fost președinte al partidului, care se retrage definitiv din viața politică și propune săi-se exprime mulțumiri prin un proces-verbal.

Raportul comisiunei, cu privire la reorganizarea partidului primindu-se cu unanimitate, se procedéză la alegerea comitetului executiv. Au fost aleși d-nii:

Mareșalul Ioan Lupul, președinte, Modest cavaler de Grigorcea și Dr. I. cavaler de Floador vice-președinți, Dr. N. Bîndu secretar și baron Eugen Stircea, baron Nicu, Mustața și Dr. I. cavaler de Volcinschi membrii.

* * *

Invitare. Inteligința română din Dej invită cu tótă onórea la petrecerea de vară, ce o va aranja Duminecă, 26 Iunie st. n. a. c. în otelul Englez. Venitul curat este destinat pentru scopuri filantropice, despre care sĕ va raporta pe cale ziaristică. Comitetul aranjator: Prețul de întrare de persónă 1 fl. de familie până la 3 persóne 2 fl. pentru galerie de persónă 80 cr. Inceputul la 7 óre sara.

* * *

Cununie. Iustin Callini, proprietariu în Meșterhaza s'a cununat în 6 Iuniu nou a. c. cu d-șóra Ioana Vrașmaș din Sângeorzul-român. Le dorim noroc.

Stropitóre pentru „Peronospora viticola“.

— *Incunostințare.* —

Subscrisul comitet este in plăcuta posițiune de a pune la pisposițiune membrilor „Reuniunei române de agricultură din comitatul Sibiiului“ în mod grătuit stropitórea (tulumba, proașca) de peronospora, dăruită nóuĕ de onorabila comisiune economică a comitatului Sibiiu.

Doritorii sĕ-și înainteze subscrisului comitet cererile în scris, cu care ocasiune sĕ se arăte și timpul cât doresc a se folosi de stropitóre.

Spre orientare însemnăm și aci, că stropirea dintâiu a viței se face în Maiu a. 2-a în Iunie, a 3-a în August și a-4 în Septemvrie.

Sibiiu, 7 Iuniu n. 1898.

Comitetul central al „Reuniunei române de agricultură din comitatul Sibiiului“.

Dem. Comșa, president. *Victor Tordășianu*, secretar.

PARTEA ECONOMICĂ

Istoria Agriculturei.

I. Löser.

Traducțiune autorisată
de
Un prietin al plugarilor.

(Urmare.)

8. In Würtemberga, unde poporul sub domnia tinĕrului duce Ulrich era apăsat peste mĕsură de dări, se adunară țĕranii la un loc spre a înscena o revoluțiune, acéstă legătură purta numele de Kunz (sermanul Kunrad).

9. O altă mare rĕscólă a țĕranilor se întêmplă în Steiermark (Stiria), Carinta și mai mult în Krain. Țĕranii s'au plâns la regele, dar nu au putut afla nici o mângăere. Rĕscóla începută în anul de fómete 1514 cu ajutorul armelor abia s'a putut finí în anul 1516.

In o ḑi de tómnă a anului 1524 pe rând țĕranii contelui Sigmund de Lupfen, erau ocupați cu seceratul ovĕsuluí, șede contesa în castelul din Stűhlingen (oraș în Baden cu castel Hohenlupfen în Waldshut cu 1400 locuitori) și se uita cum lucrau țĕraniί. Contesa fiind bine dispusă trimise un servitor cu porunca, cá țĕranii sĕ nu mai secere, ci sĕ adune melci (bourei) pentru dómna contesă. Țĕranii la început își făcură rîs din porunca acésta și secerau mai departe, dar după ce îi opri cu puterea de a mai lucra, fugiră cu toții acasă îi povestiră la cei de acasă întêmplarea acésta. In scurt timp sĕ adunară țĕrarii din mai multe comune cu arme sub conducerea țĕranului Hans Müller.

Acesta în tinerețe a servit ca soldat în Francia, pe el îl alesĕră țĕranii lupfieni de căpitan, îi jurară credință, ér imperiului nesupunere. Ei plecară spre Waldshut unde preotul Hubmaier îi primi cu brațele deschise, de aci au plecat spre St. Blasiu în pădurea neagră, dĕrîmară mânăstirea și își făcură batjocură din lucrurile sfinte aflate în biserică. Hans Műller sĕ încerca sĕ revolteze întréga împrejurime din pădurea négră el se încercă a sfătui poporul sĕ nu se mai supue domnilor precum a făcut în Baar și Haagaŭ. Tóte încercările de a restabili pacea au fost zadarnice. In primăvéra anului 1525 întreprinse Hans Műller o espedițiune victoriósă în Baar, de acolo plecă spre St. Georgen unde episcopul îi primi cu daruri, numai ca sĕ scape mânăstirea. Óstea lui Müller sĕ urcă pe atunei la 12.000 de ómeni, mișcarea luá un caracter național. „Sufletele odată concentrate numai erau de reținut“. Műller ocupá acum Braisgau, trecú preste St Petru aprinse castelul Wibunc și voi sĕ ocupe Freiburgul.

După vre-o câteva pușcături asupra turnului mânăstirei, generalul cel înfricoșat al țĕranilor fu primit de representanții orașului cu daruri, după ce îi dară 3000 fl. îl petrecură cu onoruri până la Ufhausen, unde ér se împăcă cu representanța din Breisach pentru o sumă de bani. De aci plecă cu o parte din óstea lui spre Rudolfszel, care orășel fu ocupat de țĕranii din Haagau. De aici încolo ia apus stéua cu norocul, el sĕ vĕḑú nevoit a sĕ retrage, și în scurt timp își află și el mórtea în furcile din Laufenburg.

Rĕsboiul țĕranilor în legăturĕ.

In Martie 1525 apărură la Memmingen în Schwabia superióra cele 12 articole ale țĕranilor; Aceste s'au împrăsciat cu o iuțime nespusă și s'au primit ca un program comun al revoltanților. Aceste 12 articole erau de o colóre teologicoprotestantă, dar trecéu în forme politicosocialiste. Mai întâiu pretind țĕranii ca comunele sĕ fie îndreptățite, sĕ-și alégă ele preotul și la cas de nevoie sĕ-'l pótă și delătura, sĕ li sĕ cetéscă evangpelia tare și respicat fără adause și esplicări omenesci. Apoi cereau reducerea séu micșorarea dijmei celei mari. Ștergerea dijmei de sânge redarea pădurilor luate mai înainte. precum și redarea agrilor și pămênturilor de iérbă (fênațe).

(Va urma.)

Poșta redacțiunei.

Nicolau Spârchez, Zernesci. Adresează-te la administrațiune și spune-i și Nrul sau datul publicării, căci nimenea n'are vreme a frunḑări de-a rândul Nr. de Nr.

[71] 3—3

Publicare de licitațiune.

Pe teritorul comunal Gușterița în favorul bisericei gr. ort. sunt de a se vinde prin licitațiune 30—40 stângini lemne de foc mestecate de nuci și peri, stânginul cu preț fórte moderat.

Doritorii de a cumpĕra lemnele acestea pot primi informațiuni mai de aprópe dela președintele comitetului parochial gr.-ort din loc, pănă la ḑiua de licitațiune fixată pe Dumînecă 31 Maiu a. c. st. v. între órele 11 și 12 a. m. în fața locului (Nepĕndóla).

Gușterița, din ședința comitetului parochial gr.-ort. ținută la 17 Maiu 1898.

Comitetul parochial gr.-ort.

Ioan Stângu, președinte. **George Stănésă**, notar.

Din

„Biblioteca nóstră“,

sub direcția dlui E. Hodoș au apărut:

Nr. 1 *Realități și visări*, de S. S. Secula;
Nr. 2 *Iancu de Huniad*, de Ios. Bălan;
Nr. 3—4 *Versuri și Proză*, de G. Coșbuc;
Nr. 5 *Fabule alese*, de Gr. M. Alexandrescu;
Nr. 6 *Dela sat*, piesă popor. în dialect bănățean de N. Mocovișteanu;
Nr. 7 *Intocmai*, de Zotti Hodoș.

1 numĕr 14 cr.

Se află de vênḑare în

Librăria Tipografiei archidiecesane Sibiiu.

Se află de vênḑare

Portretul

Exelenției Sale, Înalt Preasânțitului Domn

Miron Romanul,

Archiep. și Metropolit.

Prețul fl. 1.—

Librăria Tipografiei archidiecesane, Sibiiu.

În Tipografia **archidiecesană** în apărut:

I. C. Panțu:

Curs complet

de

corespondență comercială

à fl. 1.60,

Procent,
Promil,
Interese
și
Teoria conturilor curente

à fl. —.40.

Se pot procura din

Librăria archidiecesană' Sibiiu.

În préjma examenelor!

Atragem atențiunea domnilor învĕțători asupra

scrisorilor (propise) de examen

pentru scrierea *română, germână* și *dictando* tipărite în **Tipografia archidiecesană, în colóre vênătă,** pe hârtie fórte fină, mărime 24/31 cm.

Prețul: de bucată 1 cr.; 100 bucăți 65 cr. și porto postal.

☛ Comandele din afară se execută imediat. ☚

Librăria Archidiecesană.

Din

„Biblioteca de popularisare“,

pentru literatură, artă și știință,

au apărut până acum:

Nr. 1 *Nuvele siberiene*, de Vladimir Korolenko;
Nr. 2 *Nuvele țĕrănesci*, de Björnstjerne Björnson;
Nr. 3 *Nuvele și povestiri populare*, de Lew N. Tolstoi:
Nr. 4 *Schițe și tablouri*, de Ioan Neruda;
Nr. 5 *Șése nuvele*, de I. P. Iacobescu;
Nr. 6 *Nuvele* de H. de Balzac;
Nr. 7 *Din viéța poporului*, de Alecs. Swientochowschi;
Nr. 8 *Pe apă* de Guy de Maupassant
Nr. 9 *Nuvele alese*, de Al. Puskin;
Nr. 10 *Ómeni și scrieri*, de Georg Brandes;
Nr. 11 *Din Cartea cântecelor*, de H. Heine;
Nr. 12 *Liga tinerimii*, comedie în 5 acte de Henric Ibsen;
Nr. 13 *Dómna Marchisă și alte nuvele* de Quida;
Nr. 14 *Lăutarul din Cremona*, de Francois Coppée;
Nr. 15 *Ilka și alte nuvele*, de Al. Dumas fils;
Nr. 16 *Nuvele* de Guy de Maupassant;
Nr. 17—18 *Suferințele tinĕrului Werther* de Wolfgang v. Goethe;
Nr. 19 *Nuvele estra-ordinare* de Edgar Poë;
Nr. 20—21 *Stilul în artă*, de Hans Sebastin Schmid;
Nr. 22 *Un roman în noue scrisori*, de Teodor M. Dostoiewski;
Nr. 23 *Poesii*, traduceri libere în versuri de Sully Prudhomme:
Nr. 24 *Studii și portrete literare*, de Jules Lemaître;
Nr. 25 *Pilone* de Wilhelm Bergsőe;
Nr. 26 *Darwin, viața doctrina și importanța lui* de A. de Condolles și A. Sűdekum;
Nr. 27 *Schițe din California*, de Bret Harte;
Nr. 28 *Simplu* de Traian Demetrescu;
Nr. 29 *In Lonț!...* de Paul Hervieu;
Nr. 30 *Scrisórea furată și alte povestiri estra-ordinare de* Edgar Poë;
Nr. 31 *Don Iuan* pe Molière;
Nr. 32 *Poesii alese*, de Al. Petőfi;
Nr. 33—34 *In temniță* de Z. C. Arbure
Nr. 35 *Crîng și luncă* de T. Duțescu-Duțu;
Nr. 36 *Chestiuni literare* ed M. Strajan.
Nr. 37 *Antologie sanscrită*, de G. Coșbuc
Nr. 38 *Femea îndărătnică*, de V. Schakespeare;
Nr. 39—40 *Cestiuni literare*, de M. Strajan

Un nr. broș. 16 cr., leg. 30 cr.

Se află de vênḑare în

Librăria Tipografiei archidiecesane Sibiiu.

„Colecțiunea Șaraga“.

Din „Colecțiunea Șaraga“ à 1 leu = 50 cr. volumul au apărut:

Nr.
1. Elena Sevastos: Povești.
2. N. A. Bogdan: Povești și anecdote.
3. Mihail Canianu: Poesii populare (Doine).
4. N. Gane: Poesii.
5. 6. Log. Cost. Konaki: Poesii vol. I. II.
7. Mihail Eminescu: Poesii complecte.
8. Sofia Nădejde: Nuvele.
9. A. Vlahuță: Nuvele.
10. Henriete și M. Eminescu: Scrisori.
11. 12. Ar. Densușianu: Cercetări literare vol. I. II.
13. N. Gane: Domnița Ruxandra.
14. N. Beldiceanu: Poesii.
15. Elena Sevastos: Anecdote populare.
16. 17. A. Steuerman: Antologie, Crestomatie.
18. 22. N. Iorga: Schițe din literat. română.
19. N. A. Bogdan: Și noui și vechi.
20. 21. I. L. Caragiale: Teatru vol. I. II.
23. Matilda Cugler-Poni: Poesii.
24. 25. Grigore N. Lazu: 451 poesii — traduceri și imitațiuni vol. I. II.
26. Carmen Sylva: Poveștile Peleșului.
27. V. Conta: Încercări de metafisică.
28. Mihail Eminescu: Nuvele.
29. Victor Onișor: Doine și strigături din Ardeal vol. I.

Nr.
30. V. Conta: Teoria fatalismului.
31. 37. V. Conta: Teoria ondulațiunii vol. III.
32. 40. D. Bolintineanu: Poesii vol. I. II.
33. D. Petrino: Poeme.
34. 35. Cavaler C. Stamati: Musa românéscă vol. I. II.
36. Ed. Gruber: Stil și gândire.
38. M. Eminescu: Diverse.
39. Carol Scrob: De-ale inimei vol. I.
41. Const. Negruzzi: Pĕcatele tinerețelor v. I.
42. D. Bolintineanu: Proză vol. I.
43. A. Donici: Fabule.
44. V. Conta: Basele Metafizicei.
45. 56. A. D. Xenopol: Istoria Românilor.
57. Ionescu Raicu-Rion: Scrieri literare v. I.
58. Fabuliști Români: Fabule.
59. Traian Demetrescu: Aquarele (poesii).
60. A. Steuerman: Sărăcie (poesii).
61. A. Steuerman: O tómnă la Paris (scrisori și versuri).
62. N. A. Bogdan: 15 Comèdii.
63. Al. Philippide: Starea socială.
64. I. L. Caragiale: Schițe, trad. și originale.
65. H. G. Lecca: Prima (versuri).

Se pot procura dela Librăria Tipografiei archidiecesane Sibiiu.

Ne-au sosit acuma:

Tabele de părete pentru cetit, românesci	fl.	2.40
„ „ „ „ „ ungurescí	„	2.40
„ „ „ „ „ românesci de I. Tuducescu	„	3.60
„ „ **istoria naturală** (16 bucăți colorate: regnul animal, vegetat și mineral)	„	7.20
Tabele de mĕsuri metrice cu esplicare	„	—.80

Librăria Tipografiei archidiecesane, Sibiiu.

Avis!

Domnilor învĕțători și directori de școle le recomandăm depositul nostru de **charte geografice** aprobate de Inaltul Minister reg. ung. de culte și instrucțiune publică, precum:

Charta Ungariei de părete	fl.	5.75
„ **Austro-Ungariei** de părete	„	5.75
„ **Europei** de părete	„	6.—
„ **Asiei** de părete	„	9.—
„ **America de Nord** de părete	„	7.—
Apoi **singuratice comitate din Ungaria** á .	„	—.10—15
„ **Ungaria**, ediț. format mic à	„	—.15
„ **globuri terestre** simple cu fl. 1.—, 2.—, 3.30, 5.30, și . . . . . . : . .	„	10.—
„ **globuri terestre** cu meridian 3.15, 5.—, 8.40, 12.60 și	„	40.—

Asemenea oferim tot felul de recuisite pentru școlă: **ceruse** (Hardtmuth), **cerneli** (Leonhardi), **pene** (Kuhn & Comp.) etc.

Librăria Tipografiei archidiecesane.

Redactor prov. **Dr. Elie Cristea.**

Editura și tiparul tipografiei archidiecesan.

Nr. 60. Sibiiu, Joi 4/16 Iuniu, 1898. *Anul XLVI.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:

Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Nr. 4350 Pres.

APEL

către clerul și poporul ortodox din archidiecesa Transilvaniei.

Iubit cler și popor!

Congresul nostru național-bisericesc în sesiunea sa ordinară din anul trecut 1897 sub Nr. prot. 89, a decretat următórele: „*Considerând, că meritele și virtuțile bisericesci-școlare ale în veci pomenitului archiepiscop și metropolit* **Andreiu Baron de Șaguna,** *constituesc un neperitor isvor de pietate pentru tótă suflarea românéscă din metropolie: consistoriul metropolitan se însărcinéză a luá la timp tóte mĕsurile de lipsă, ca aniversara a 25-a dela mórtea marelui archiepiscop și metropolit Andreiu baron de Șaguna, sĕ se serbeze în întréga nóstră metropolie, într'un mod cât se póte mai demn*“.

In urma acestei decretări, consistoriul metropolitan a adresat consistoriului nostru archidiecesan la 11 Novembre 1897 sub Nr. 309 o recercare pentru „*a dispune, ca în Dumineca precedentă aniversării, adecă în 14/26 Iuniu 1898, sĕ se oficieze în tóte bisericile un parastas împreunat cu o cuvêntare comemorativă, potrivită pentru popor, despre însemnătatea ḑilei, și solemnitate școlara*“.

Luate acestea la cunoscință cu viu consimțĕmênt și din partea sinodului nostru archidiecesan din anul curent sub Nr. prot. 23 și publicate la timp și prin ḑiare, consistoriul archidiecesan este convins pe deplin, că clerul și poporul nostru va serbá și numai din propriul seu îndemn aniversara acum de un pătrar de secol dela mórtea neuitatului seu archipăstor, regenerator al vieții nóstre bisericesci; ca totuși pietatea către memoria Aceluia sĕ se esprime pretutindenea în același timp și în cea mai bună armonie, aflá de bine consistoriul a da publicului nostru unele manuduceri precum urméză:

1. Fiind-că aniversara morții fericitului archiepiscop și metropolit *Andreiu Baron de Șaguna,* adecă 16/28 Iuniu, în anul acesta cade pe o ḑi de lucru, când mulțimea credincioșilor nostri este mult ocupată cu economia câmpului: serbarea generală a acestei ḑile de tristă memorie, acum ca aniversara a 25-ea, conform celor dispuse dela metropolie pentru întrégă provincia nóstră metropolitană, are sĕ se facă în tóte comunele bisericesci din archiedecesa nóstră *în Dumineca premergătóre, adecă 14/26 Iuniu a. c.* avênd sĕ culmineze aceea în celebrarea unui *parastas* solemn pentru sufletul marelui bărbat al bisericii și națiunei nóstre, care sĕ urmeze după terminarea Sântei Liturgii.

2. Celebrarea acestui parastas preoțimea sĕ o anunțe poporului în biserică cu opt ḑile mai nainte, eventual și în alt modru și timp, pentru a se da actului următoriu o publicitate cât mai mare; ér comitetele parochiale sĕ se întruniască numai decât pentru a arangia până la amĕnunte solenitatea parastasului în modul cel mai cuviincios, unde li se recomândă între celelalte pregătiri cu colivă, lumini și cu pomene simbolice, încă și posibila aducere aminte în faptă de sărăcimea locală, carea și ea se aibă ocasiune de a se alătura la meditațiunile piόse ale celor mai cu stare.

3. Preoțimea parochială sĕ țină la ocasiunea parastasului o cuvêntare comemorativă despre însĕmnătatea ḑilei acomodată priceperii poporului; ér învĕțătorii școlelor nóstre confesionale sĕ adune pre toți școlarii din loc dupa terminarea parastasului, la școla locală, unde pe lângă asistarea fruntașilor comunei bisericesci, eventual și a altor sĕ le țină la cuprinderea lor o disertațiune scurtă, prin carea sĕ se imprime cât mai adênc în sufletul lor memoria marelui archiereu și bărbat al națiunei; apoi sĕ esecute cu școlarii o cântare bisericéscă acomodată sau o composițiune ocasională. Cuvêntările, disertațiunile și întreg arangiamentul festivității are sĕ fie lipsit de ori-ce colorit politic. Pentru înlesnirea preoțimei parochiale se trimite la fie care oficiu parochial câte un esemplariu din cuvêntarea panegirică compusă anume pentru acéstă ocasiune de asesorul consistorial, protoereul Zacharia Boiu.

4. Institutul archidiecesan seminarial pedagogico-teologic din centru în ḑiua parastasului, în órele de către séră, conform dorinței sale, va duce în deplinire o festivitate comemorativă domestică, cu participarea publicului din afară, prin cântări și discursuri ocasionale, cari sĕ ridice și întăréscă și mai mult în sufletul corpului didactic, al elevilor seminariali și al participanților memoria bărbatului, caruia cu deosebire și acest institut are a mulțămí în cea mai mare parte întemeerea și organisarea sa.

5. Dacă fie din lipsa de preot local, fie din altă óre-care causă, parastasul nu s'ar puté oficiá în ḑiua defiptă mai sus: acela sĕ se țină în Dumineca proximă; și dacă s'ar întêmpla, ca parochul, avênd sĕ celebreze Sânta Liturgie în altă comună, n'ar puté duce în deplinire Liturgia și în cealaltă parochie: el este autorisat a celebra parastasul ocasional în cea din urmă și fără Liturgie.

6. Afară de parastasul solemn și de festivitățile școlare, delineate în punctele precedente, consistoriul archidiecesan aflá de bine a se arangia în biserica cea mare din Reșinari, lângă carea e situată cripta cu osĕmintele fericitului archiepiscop și metropolit *Andreiu Baron de Șaguna* un parastas de un calibru mai mare întru memoria aceluia la 25 de ani dela mórtea lui și acésta în însași ḑiua morții, adecă *Marți în 16/28 Iuniu a. c.* cu participarea publicului, care avênd simțul nobil și posibilitatea de a se presenta, se va aduná din diferitele părți ale provinciei nóstre metropolitane la acel parastas, pentru a căruia arangiare în tóte amenuntele este denumită o comisiune consistorială, carea sĕ se pună în conțelegere cu comitetul parochial din Rĕșinari, avênd sĕ premérgă și parastasul acestuia celebrarea sântei liturgii după tipicul dilei.

* * *

Ĕtă modul cum posteritatea, generațiunea de astăḑi, plină de gratitudine, doresce a serbá memoria celui mai mare în fapte și mai demn de nemurire bărbat al bisericii și națiunei nóstre ortodoxe române, la imp'inirea unui pătrariu de secol dela précurunda și pentru toți fiii bisericii nóstre adânc deprimătórea lui mórte! Apelez deci la simțul bun bisericesc și național al publicului nostru, cler și popor archidiecesan, pentru a-și face sémă cu însemnătatea aniversării iminente a ḑilei, în care fisicesce ne-a părăsit pentru totdeuna, biruit de bólă Acela, care ni-a fost până a trăit, tăria și lumina nóstră, dar al căruia suflet va remâné pentru totdeuna cu noi, ca obiect de admirațiune, și model de imitat în viéța nóstră publică-bisericéscă.

Fie, ca momentele festive, pentru cari ne pregătim, sĕ ne unéscă pre toți și mai strins în credință, speranță și iubire, pentru ca întăriți cu acestea, sĕ putem promova cu resultate mulțămitóre binele comun sub nimbul marelui și neuitatului nostru archiereu *Andreiu Baron de Șaguna!*

Sibiiu, 1/13 Iuniu, 1898.

Miron Romanul m. p.,
archiepiscop și metropolit.

Stindardul roșu
al
guvernului.

Sub titlul acesta publică la locul prim ḑiariul „Magyar Allam“ în numĕrul de Sâmbătă un articol, pre care-l punem sub ochii cetitorilor nostri spre a vedea cum judecă și pressa maghiară purtarea gendarmăriei.

Nu vom adauge acuma nimic dela noi, lăsăm ca publicul cetitoriu se vadă cum privesc lucrurile bărbații serioși și în pressa maghiară.

Eată articolul -

Guvernul a desfășurat steagul roșu. Social democrații vor trebui sĕ-și alégă altă colóre.

FOIȚA.

Rolul Mamei în familie.

de

Maria Cioban

La ori-ce lucru greu, de ori-ce natură ar fi acela, numai în acel cas putem obțíné resultatul dorit, daca temelia a fos bună. Când aceasta a fost greșită, atunci póte fi lucrul gătit cât de pompos, căci temelia slabă, mai curând sau mai târḑiu, va dărâma și nimici lustrul deasupra, descoperind urâciunea ruinei.

Nicăiri însă și nici la un început nu e temelia atât de greu de așeḑat, ca la educațiune.

Și ce e educațiunea? — Ce însemnéză a educa? — O întrebare pe cât de vastă pe atât de grea și de aci vine, că mulți nu o pricep, sau o pricep rău.

Dacă vom privi cu atențiune sciințele pedagogice, ne vom convinge, că:

A educa însemnează a urmări desvoltarea trupéscă și sufletéscă a unei ființe debile și neajutorate; a nimici nisuințele și înclinările spre defecte, înlocuindu-le cu interesul pentru tot ce e bun, nobil și frumos formând astfel pentru societate un om cu trupul și sufletul sănătos.

Omul vine în lume ca o figură de céră, care sĕ lasă sĕ fie sucită și străformată precum doresce educatorul.

Mâna, care face prima încercare la acésta figură debilă, aceea îi dă direcțiunea pentru întreaga viéță — și acésta mână e mâna mamei.

Cele dintâi semne de pricepere și expresiuni ale voinței, mama trebue sĕ le vadă.

Ea este chemată a veghea necontenit asupra desvoltării trupești și sufletești a copilașilor ei. Prin blândețe și bunătate ea póte nimici înclinațiunile rele, sădind în locul lor sîmburele vârtuții și îndemnul la tot ce e nobil și frumos.

Ea pune temelia pentru întréga viéță a unui om, căci ea dă direcțiunea formări diliginței, memoriei, inteliginței și a caracterului, — a acestor factori principali, cari unindu-se la olaltă presintă societății omul perfect. In mâna mamei zace puterea de a forma caractere frumóse, de a desvolta talente distinse și de a pregăti națiunii sale fii, cari se lucre pentru binele și desvoltarea ei.

Carmen Sylva, Ilustra poetă ḑice: „Dacă vei vedé un vitéz pe câmpul de luptă sau în împărăția spiritului, ori de vei întâlni vre-un stăpânitor în gândiri și în descoperiri, sĕ șcii că el a avut o mamă alésă.“

In mâna mamelor este dat viitorul ominimei, — dar cu deosibire fericirea și prosperarea fie-cărei națiuni.

Dacă reprivim în istoríe și urmàrim cu atențiune desvoltarea popórelor, ne vom convinge, că pe timpul când la fie-care popor mamele-și cunoșteau chemarea în tótă sfințenia, atnnci pentru acel popor este epoca cea mai înfloritóre.

Și érăși unde femeile sĕ întrec în lux, splendóre și risipesc fără cruțare — unde trăesc în lene și duc o viață urâtă, numai decât acolo vedem și ruinarea acelui popor.

După tóte acestea, ne putem convige cât de greu e rolul mamei în familie și cât de mult sĕ cere dela ea.

„Atâta putere, atâta lumină, atâta tărie cere marele propoveduitor dela femee, cât cere dela sóre — nu mai puțin . . .

. . . .

Er când dânsa e ca sórele, atunci casa ei e asemenea ceriului luminos, senină și înveselitóre. Când femeea, stăpâna casei, pórtă la fruntea ei curețenia, în mâni lucrul și în inimă iubirea, atunci în jurul ei se rĕspândește mirésmă și strălucire; atunci copiii și florile ei înfloresc; atunci bărbatul ei zimbește când întra acasă obosit de munca ḑilei“ etc. (Carmen Sylva „Cuvinte sufletești“.)

După cum vedem dar, mama e aceea, care póte aduce fericire copiilor sĕi prin o creștere bună și în frica lui Dumneḑeu, dar precum mamaește aceea, care cunoscându-și chemarea fericește, tot mama póte și strica și neferici copii sĕi, dându-le o creștere cu totul opusă regulelor pedagogice. Și aceea se întêmplă de regulă acolo, unde mama voește sĕ fie prea emancipată, prea modernă și ca atare n'a aflat demn nici când în viéța ei a ceti ceva despre higienă și psichologie — căci astfel de lectură i-sĕ pare mult prea sacă, mai bine în tîmpul acela cetește romane în limbi streine. Cultivă câni, ér copilași lor sunt lăsați în grija unor persone fără creștere și maniere, cari numai lucruri frumóse nu le pot spune și pri urmare nici resultatul nu póte fi altul, decât că acei copii sunt încăpăținați, neascultători tâmpiți și uncori și mincinoși, — însușiri, Steagul roșu al lor, care simbolisa mănìa și vărsarea de sânge și l'a insușit șieși guvernul întocmai după cum și-a însușit căsătoria civilă la timpul sěu din programul partidei independente.

Guvernul a scos steagul roșu al rěsbunării și al urei, steagul roșu al vărsărei de sânge, și în jurul acestui steag se adună ceata denunciantilor, a spionilor, în jurul acestui steag sě adună păditorii armați ai ordinei, gendarmii, și toți aceia, csri iubesc ordinea și folosul.

Armata acésta își împlinesce cu bărbăție frumósa sa misiune. Nu este sěptămână, nu este di în care sě nu avem sciri despre măcelùri cumplite pe cari le comit când gendarmii, când polițiștii, turburând ordinea și liniștea în țară și acésta o fac căci prin acésta voesce sě documenteze guvernul afacerilor interne, că asupra celor vii și a celor morți numai el e stăpân, numai el e poruncitoriu.

După șlovaci a urmat rêndul cu věrsare de sânge la românii din Ardeal. Proprietariul Bereczky din comuna ardeleană Doll în comitatul Clușului s'a adresat la gendarmarie cu pâra, că românii țěrani și au băgat vitele lor în locurile lui rěmase ca ogor.

Gendarmăriei i-s'a opus întreg poporul din sat, de bună séma pentru-că până acuma așa era obiceiul, că pe locurile rěmase ca ogor au fost permis sě pască vitele, ceea ce în cele din urmă nu face nici o stricăciune locului rěmas ca ogor. Este preste putință sé se fi opus o comună întrégă, dacă nu ar fi avut motive evidente.

Cu tóte aceste guvernul pașelor și al ralilor de strălucită aducere aminte din Ardeal ca și când ar fi în Asia mică nu a considerat usul, ci a dat ordin gendarmilor ca sě omóre poporul cel innocent și fără arme. Gendarmii au pușcat, și îndată au fost culcați la pămênt 10 ómeni. Trei au rěmas morți îndată, 7 au rěmas schilavi pe viéță.

Sunt valachi mai puțini cu 10, deci ideia de stat e salvată.

Vai de asemenea salvare! Ceeace au făcut în Transivania guverne inspirate de către Bokros și alți onorațiori ardeleni dela uniune încóce, tóte au contribuit ca locuiotorii Ardeleni sě urască din fundul inimei ideia de stat.

Cod civil austriac, patentă împărătéscă în afaceri de presă, lege electorală escepțională, baionete, domnia gendarmilor și a spionilor, monstrii de martiri fabricați dintre naționalități, tóte acestea sunt petele rușinóse ale statului ungar până acuma în Ardeal Ca vêrf vine acuma activitatea de hoheri a gendarmilor, căci vedi dómne trebue sě fie ordine chiar și cu prețul sângelui în șiróie al bieților țěrani

Sě nu se mai plângă bieții români colo în munți. Asemenea curge sângele țěranilor și pe șesurile pline cu spice aurii pe pusta Ungariei, căci capitalul cel mare nu se mulțămesce cu sudórea poporului, puterea care a dat mâna cu capitalul reclamă și sânge, sânge próspět, sânge curat de țăran, căci altcum la noi nu se mai póte face ordine.

Blăstăm și minciună este tótă teoria liberalismului, și acest liberalism în realitate nasce blăstăm și minciună. Am înaintea mea o edițiune de atunci a legilor din 1848, am înaintea mea chestiunea legilor din 1867 și 1868.

Ce timpurí frumóse! Ce opere classice! Ce ar fi fost, dacă aceste legi ar fi trecut în carnea și în sângele poporului, ce când națiunea ar fi fost crescută în aceste drepturi ale sale, ar fi avut consciința lor! Din 1898 ce avem?

Avem jandarmi, avem furci, avem temnițe, avem pașe, cari ne asupresc; violențele acestora profanéză acest veac, și stórce blesteme pe bătăile națiunei, blesteme contra acelora, cari ei calcă în picióre drepturile. Poporul întórce spatele când vede pre representanții legei și ai ordinei îmbrăcați în paradă și împopoțați cu emblemele oficiului, căci aceștia nu au nici inima, nici simț pentru a conduce poporul și al ajuta. Pentru ce sě și aibă? Popor e destul, sě piară cât mai mult. Sěraci orfani, sěrace muieri věduve cu lacrimi în ochi! Ce sciu acestia, că bietele dobitóce, vaci și boi, cari sunt lăsate de Dumnedeu spre a se folosi cu ele, aceste dobitóce au destramat unitatea ideii de stat? De aceea ei trebue sě rěmână fără capul, care le câștiga hrana de tóte dilele! De aceea trebue sě se întórcă spre ceriu cu plângere: „Petru ce a făcut Dumnedeu ómeni sěraci“? Sperăm că domnul Bereczky e fórte mulțămit cu acéstă ardelénă formă a restabilirei ordinei și póte durmi liniștit în consciința sa, că patria este salvată!

Nu dormim însě noi, noi cari suntem chemați, a ridica cuvêntul în numele opiniunei publice! Așa nu mai póte merge. Gendarmeria e o instituțiune onestă de stat, dară gendarmii sě nu fie hoheri. Prin ocupațiunea sa sě-'și câștige pânea gendarmul, și pace averei naționale. dară sě nu procure oficiului sěu și națiunei sale rușine și necinste! Unde vom ajunge dacă acum nu se mai mulțămesc cu perina țěranului, și cu cea din urmă měsură de cucuruz, unde vom ajunge dacă pentru tóte nimicurile împușcă în țěrani ca în câni?

Modul acesta barbar de a guverna și până acuma a adus odiu în Ardeal asupra ungurilor. Și nu se ia în nume de rěu, dar acésta nu se póte nega. Acuma ca pupăză pe colac mai vine ceva! Interesele plugarilor sunt comune în țéra întrégă. Zace aprópe pericolul, că precum țěranii unguri lăsați de capul lor au devenit social-democrați, spre a se mângăia cu speranța unui viitoriu mai bun, se vor afla ómeni, cari vor duce ideia și printre români, și atunci eroii cinstitei idei de stat vor putea vedé colo între munți frumóse lucruri! Țěranul român, dacă e amărît până la sânge, nu protestéză, nu demonstréză, el se resbună, se resbună fără sațiu, re resbună amar.

Aceia deci, cari duc terrorismul și în Ardeal, cari numai în acest mod fără rost sciu asigura pacea în cea mai frumósă, cea mai șěracă, cea mai nefericită parte a patriei nóstre, și în fine cei ce mai ignoréză fără consciință încă și acuma efectul destructiv al stărilor escepționale din Ardeal, aceia față cu patria comit un asemene pěcat, pe care după cuviință nu-l mai póte resbuna nici națiunea, nici istoria.

In pěcat s'a zămislit, în blěstěm s'a născut, cu minciuni domnesce liberalismul maghiar! E natural ca sânge și éрăși sânge sě rěmână în urma lui. Fălfăind în mânile sale steagul roșu al terrorismului, mestecând lacrimile orfanilor și ale věduvelor, sângele muncitorilor lucrători cu tina de pe uliță, strivind onórea națiunei, liberalismul merge în drumul sěu pe cărările blăstěmate ale nimicirei și ale distrugerei.

Revista politică.

Comisiunile speciale pentru regularea cuotei și au terminat agendele sesiunei actuale, și deja comisiunea ungară a și părăsit Viena fără a fi ajuns la o înțelegere mai lămurită.

Un lucru s'a ajuns totuși, anume comisiunea austriacă a făcut nóue propuneri celei ungurescі, rectificând cuota cât pentru Ungaria cu 38.62 pentru Austria cu 61.38 percente.

Un resultat s'a mai ajuns și la měsurarea acelor sume, cari ar fi sě dea maximul cerut în percente. Se vor considera dările directe și indirecte la měsurare, și se vor elimina dările speciale, cari le-au întrodus ambele jumětăți pentru ale lor speciale interese.

Enunciate principiile aceste, vor veni sub specială esaminare singuraticele tabele ale dărilor curente, cari vor trebui eliminate din socotéla comună.

Se susține, că deputațiunea austriacă pe basele aceste s'a pus, când a statorit cuota pentru Ungaria în percentele arětate mai sus. Este acuma rêndul deputațiunei nóstre sě facă controla cuviinciósă, și sě se convingă dacă este a se considera cuota propusă de către Austria.

Pertractările asupra împăciuirei economice însě s'au amênat până la tómnă, căci până la tómnă e amânată și sesiunea parlamentului din Austria.

Diarele germane sunt supěrate pentru amânarea parlamentului.

„Neue freie Presse“ în numěrul sěu dela 1 Iuniu a salutat redeschiderea parlamentului cu cuvintele: „se deschide sesiunea unui parlament greu bolnav“.

La amênarea sesiunei parlamentul din Austria, în special amênarea de acuma o asémĕnă cu o injecțiune de morphin, aplicată bolnavului spre a-i alina durerile. Au rěmas însě în corp microbii, cari rod și consumă.

In casul concret mórtea e sigură, numai s'a amênat pe un timp óre-care.

Nu i-a succes nici ministerului actual sě reguleze afacerea cu folosirea limbei în Bohemia, și antagonismul între germâni și celelalte naționalități adi e mai mare ca în trecut.

Germanii folosesc tóte ocasiunile spre a se manifesta ca neamici de mórte ai elementului slav. Sěrbarea arangiată în Brünn în memoria marelui istoriograf bohem Palaczky o au folosit pentru manifestațiuni contra slavilor. Turburările au degenerat în bătaie formală pe stade, încât pentru restabilirea ordinei a trebuit sě intrevină milița.

Amânarea sesiunei parlamentare până în Septembre a mărit amărăciunea și agitațiunea din parlament e pusă acuma în cercurile electorale, spre a al ține în iritațiune pentru casul, când guvernul cu disolvarea actualului parlament ar apela la alegětori, ca aceștia sě și dea verdictul în situațiunea încurcată de adi.

In Francia s'au început desbaterile parlamentare cu o discussiune de interes politic în general. In ochii vorbitorilor zace viitoriul Franciei. Se apropie anul 1900 cu esposițiunea universală. Pe acel timp trebue sě se presenteze Francia una în nisuințele sale democratice spre a sta din nou în fruntea civilisațiunei.

Sre scopul acesta partidele politice trebue sě se concentreze. Republicanii de tóte celorile sě-și dea mâna spre a alunga dela putere coalițiunea actuala, care s'a compus din clericali și din imperialiști, cei mai mari 2 dușmani ai democrației.

Numai o coalițiune a tuturor republicanilor va putea sana rěul. Din contră guvernul de adi va duce lucrurile unde au ajuns ele în Belgia. Va ajunge la cârmă socialismul, care va rěsturna ordinea legală în stat.

Noutăți.

Distingerea Baronului Vasilco. „Patria“ aduce scirea, că la alergările de cai, cari au avut loc Marți la Feudenau a recercat Archiducele Francisc Ferdinand de Este pe șeful casei sale de vênătóre contele Abensburg-Traun sě-i presinte pe deputatul dl bar. George Wassilco. Alteța Sa a conversat apoi vreme mai îndelungată cu dl bar. Wassilco ceea-ce se considera de o deosebită distincțiune. Este evident că A. Sa I. a căutat să dee deputatului român o satisfacțiune strălucită pentru infectele injurii, cu care a regalat presa magiară pe Br. Wassilco pentru abordarea cestiunei naționale în delungațiuni.

* * *

Pelagra. De repețite-ori s'a anunțat, că în unele comitate ardelene s'a ivit pelagra, o bólă cunoscută în Lombardia din timpuri vechi. Casurile prime s'au ivit în comune din părțile Clujului, ér mai în urmă, sě dice că s'a ivit și în Reșinari și Poplaca. Ministrul de interne a esmis o comisiune de 3 mepici, care se facă cercetări la fața locului.

---

cari prindând odată rědăcină în casa părintescă, — nu le va mai pute nimici nici un pedagog din lume — ci vor deveni obiceiuri rele, a căror urmări sunt caracterele cele slabe.

Din puțina mea experință pe terenul educațiunii, m'am convins, că defectele unei educațiuni greșite mai mare influiență exercită asupra fetițelor.

O fetiță, care de mică a fost crescută în ordine, iubire și blândeță, cu aceea nici pe departe nu este atâta lucru, ca cu acelea cari au fost desmerdate, deprinse se li-se deë tóte de-a gata, — și cari în viéța lor nu au cunoscut pe nimeni superior, căci părinții tóte cererile lor le-au împlinit la poruncă.

In astfel de casuri școla nu mai póte ajuta. Póte puțin netedi, dar sâmburele sădit odată tot va crește și cu cât mugurul va fi netedit mai mult, cu atâta va deveni mai puternic. Un an doi, sau dicem chiar și patru ani, cât stă o fetiță în școlă, nici pe departe nu e de ajuns, pentru a forma din ea aceea, ce trebue sě fie femeea română. Pre lângă accea se mai recere, ca după-ce părăsește școla să fie tot atâta de cu grijă condusă ca și în légăn, și la acésta cine alta e chemată, decât mama?

Cine póte fi altă ființă mai aprópe și mai cu încredere unei fetițe tinere și neexperte, decât mama?

Cunoștințele frumóse din clasele civile sunt numai ca adaus la aceea ce mama a lucrat și ce va lucra mai departe. Prin urmare nu aici să începe educațiunea și nici nu se termină aici.

Dacă temelia ce mama a pus în inima fetiței a fost bună, atunci cunoștințele agonisite în școlă vor aduce fructe îmbelșugate, dar când aceea a fost greșită, atunci tóte învățăturile cele bune vor fi spoială.

Un adevăr constatat a fost și va rămâne totdeuna, că școla, fără casa părintéscă, adecă fără ajutorul mamei, nimic nu póte produce. Până când mama va lucra contra principiilor pedagogice, va desconsidera obiceiurile însușite deja la școlă și le va privi ca o haină veche, pe care copila întorcându-se acasă va arunca-o; până când mama va crede că fetița ei lucrând lucrul casei e chinuită — până atunci mereu vom audi: Fetița cutare e luxósă! D-șóra cutare nu lucră nimic ș. a.

Și de unde vine rěul acesta? De acolo că mama nu e în clar cu aceea, că a lucra nu-i rușine, ci cugetă, că dacă copilița ei a fost la o școlă săperióră, e scutită de lucrul casei, că e obligată a umbla îmbrăcată în mătasă și stofe scumpe — și nu vede că tóte acestea arată sărăcia spiritului — deore-ce nu hainele fac pe om, ci purtarea frumósă și corectă.

Am audit deja de multe-ori dicându-se: „Internatul cutare, sau școla cutare face din copile bune, aristocrate, le crește aristocratic“! Ce suflet mic! Ce învinuire josnică. Care, durere, vine de multe-ori dela ómeni, pe cari ar trebui sě-i credi cu un spirit superior și ca atare ar trebui sě știe, că școla nu póte nimici ce este deja plantat și ce după părăsirea școlei sě va cultiva mai departe din partea mamei, după cum am amintit mai sus.

Până aici am arătat pe scurt puterea și influința mamei asupra copilașilor ei, și prin blândeță, ~~înțelepciune și judecată~~ póte pregăti fericirea lor pentru întreaga viéță — sau nu e aceea fericire a fi sěnătos, a crede în D-deu, a șci lucra, a șci judeca și a sci cum se te porți în societate? Cu un cuvânt am arătat pe scurt ceea-ce e în stare a face o mamă, cât bine atât și rău, ér acum după cât îmi permit modestele mele cunoștințe pedagogice, mě voiu încerca și mai pe scurt a arăta cum trebuie sě și împlinéscă mama rolul ei în familie, pentru a educa copiii sěi așa, ca sě aducă folos societății, néamului sěu și omenimei întregi, pentru care scop, după cum am amintit deja se cere crescerea fisică și spirituală.

Creșterea fisică.

Omul constă din trup și suflet și astfel educațiunea trebue se fie așa îngrijită, ca desvoltarea firéscă sě urmeze paralel — până la un anumit timp, când apoi trupul rămâne mai înapoi în desvoltarea sa, ér sufletul sě înalță în regiuni mai superióre și se desvóltă în mai multe direcțiuni.

Pentru-ca bunăstarea națiunii și a întregei omenimi să se susțină și sě înflorescă se cer corpuri tari și sănătóse, căci: „numai în corp sănătos există suflet sănătos“.

Corpul sănătos e cel mai prețios tesaur. Un om sănătos supórtă mai ușor greul vieții, dispune de bună disposiție totdeuna, e vesel și plin de voe pentru viéță, până când un om bolnav nu póte afla plăcere în nimic Herbart dice: „Naturile bolnăviciόse se

Comisiunea a eșit mai întâiu din comuna românéscă *Călata-mare*, cercul Huedinului, și a constatat 14 casuri grave de pelagră. Morariul din comună a declarat, că poporul s'a nutrit in timpul din urmă mai mult cu cucuruz; și că preste tot trăesce fórte rĕu. In comuna *Buteni* s'au constatat 9 casuri, în Iákotelke 4 casuri, în *Bica-română*, 9 casuri: ér câteva în *Mănăstrul-român*.

Asemenea sau aflat in *Zălau* (4) *Ineu* (7) *Somcută mare* (1) etc. Comisia deduce, că bóla a provenit din consumarea preponderantă de cucuruz, care în anul trecut a dat o recóltă miserabilă.

* * *

Badeni a nebunit, cel puțin foile magiare din Budapesta așa scriu, deja a dóua óră. Astfel cele de azi aduc știre că contele Badeni stă retras la moșia sa Busk din Galiția. Este păzit de personalul de serviciu. El 'și-a concediat pe toți servitorii și funcționarii, spunênd că nu mai are novoie de serviciile lor, deóre-ce și așa va merge în străinătate, ca ministru. El are mania — așa scriu ziarele unguresti—să ofere sărviciile sale tuturor monachiilor, îndeosebi când citește despre vre-o crisă ministerială. Astfel regelui Humberto 'i-a scris de 5 ori oferindu-se să scótă Italia chiar și din crisa financiară.

* * *

Invențiune nóua. Cu plăcerea comunicăm cetitorilor nostri, că domnul asesor consistorial Traian Barzu din Caransebeș a întocmit dóuĕ mașini douĕ de socótă și un aparat de sticle pentru intuirea numerilor și a celor patru operațiuni, cari au fost aprobate de către oficiul de patentă reg. ung. din Budapesta, acordându-se inventatoriului patenta. Deocamdată ne mărginim a reproduce aici părerea dlui Dr. Petru Span, profosorul la seminariul archidiecesan din Sibiiu, despre invențiunile din cestiune, publicată în Nr. 9 al Foiei pedagogice sub titlul: Mijlóce pentru intuirea numerilor: „O plăcută surprindere ne face dnul ases. cons. Traian Barzu, când ne înpărtășesce în broșura purtând titula de mai sus invențiunea a dóuĕ mașini de comput și un aparat de sticle, tóte trei cu menițiunea de a facilita intuițiunea numerilor dela 1 — 1000 și astfel a face, ca în spiritul elevilor sĕ se producă percepțiuni și apoi idei cât mai singure și mai clare. Mașina primă servesce pentru întuirea numerilor dela 1 — 10; spre care scop în loc de bile se folosesce de cuburi, representând pe sîrma primă numĕrul 1, pe a dóua 2, etc. Cuburile sunt colorate în negru și galbin spre a fi mai învederate, așa că elevii pot ușor sĕ'și însemne în minte pe fie-care. La mașina a dóua unimile sunt representate prin tăblițe de tinechea, zecile prin place de lemn, iar' sutele prin prisme de lemn. Aparatul de sticlă e compus din sticle de un cub, dóuĕ cuburi etc.; sticla de zece cuburi are volumul unui litru; acesta servesce spre a intui descompunerea numerilor fundamentali prin divisiune și subtragere. In broșură se dau îndigitările necesare, cum are sĕ se procédă la tóte patru operațiunile cu aeste mijlóce de intuiție. Constatăm, că în cât se póte judeca pe basa principiilor pedagogice, mașinele acestea se arată a fi superióre eelor existente și preste tot fórte potrivite în a conduce pre elevi în mod natural psichologic la câștigarea de idei despre operațiunea cu numeri. Recomandăm în deosebita atențiune a învĕțătorilor aceste mașini.“

* * *

Efectul biciclului. O fóie străină aduce o scire fórte sensațională — mai cu sémă pentru femeile bicicliste — că în urma unei cercetări mai deaprópe s'a constatat, că la biciclisti se desvóltă unele părți ale corpului cu mult mai tare ca altele și cu deosebire tălpile dela picióre, cari fiind în continu sub grĕua muncă ce întimpină cu afurisitul de „pedal“ se desvóltă în lungime și lățime. Nu scim întru cât e adevĕrată acésta scire ori nu destul, că numita notița a provocat o discuția teribilă intre femeile bicicliste. Bietele bicicliste de prin orașele mai mari s'au adunat în conferințe spre a 'și spune fie care, ceea ce a putut observa de când biciclézâ și de a erua adevĕrul acestei notițe și — durere — notița din cestiune este fórte adevărată — după constătarile lor. Tóte a trebuit se mărturisésca tristul adevĕr, că decând biciclézâ nu mai pot întrebuința ghetele de până acum, ci a trebuit sĕ 'și procure altele mai mari. Avis damelor — bicicliste!

Corespondență particulară

a „Telegrafului Român“

Onorată Redacție!

Ḑiua de 10/22 Maiu anul curent, pentru noi Românii din Sânt-Mihaiu, — a fost o adevĕrată ḑi de sĕrbătóre, care la noi decând esistă Sânt-Mihaiurile nu s'au sĕrbat, și anume:

In 10/22 Maiu au fost decisă ḑiua, în care sĕ ne vină noul ales preot Domnul George Costin; pentru ași ocupa postul de finitiv în parochia nóstră. — Și fiind-că noi acum de 3 ani am fost fără preot cu drag am așteptat acéstă ḑi măréță și de Dumneḑeu binecuvêntată.

De aceea Dumineca diminéța la 6 óre toți poporenii erau îmbrăcați în haine de sĕrbătóre, — toți cu flori și ramuri verḑi în mână, — pentru a merge înaintea Onoratului nostru preot, spre al întimpina cu cuvintele de bine ați venit!!

La $^1/_2$ la 7 óre s'au adunat mulțimea înaintea bisericii, de unde apoi cu trei prapori care au trei colorial Românesc fruntea poporului, după care au urmat doi cu doi copii de școlă sub conducerea domnului înv. Stefan Bedelean, apoi tinerimea și în urmă tinerimii bătrânii, bărbați, muieri, iară 2 cu 2, sub conducerea epitropului Vasilie Pintea și chiar în urmă vr'o 7—8 trăsuri. Așa într'o frumósă ordine între cântece naționale am mers până în marginea hotarului nostru, care sĕ estinde până la „Ruinele drumului lui Traian“.

Aici neam așeḑat în partea dréptă a drumului, asceptând óra în care se putem felicita pe cine dorém.

Nu mult după aceea — veni Domnul preot Iliescu socrul domnului Costi, care luânduși un cantore au mers înainte pentru am începe utrenia la Biserică; la $^1/_2$ la 9 venì și domnul preot Costin, cu mult Stimata Dsale soție întro calésă galantă trasă de doi cai. Ajungênd la locul așteptat au aflat chiar în mijlocul ruinelor drumului lui Traian! Aici fu primit de popor, în a căruia frunte se afla Dnul Ioan Lupescu din Sânt-Mihaiu și învĕțătoriul Hăroștaziu, care l'au primit cu o frumósă cuvêntare. — După aceea fu primiți din partea dómnei Lupescu, dna Crișan și dșóra Lupescu, din a cărora parte, pe lângă salutarea de bine ați venit, — le-au predat dóuĕ buchete frumóse, în semn de bucurie și amiceție; După acea fu primit din partea dnului înv. Bedelean din loc și dna Maria Bedelean cari ambii au ținut câte o vorbire și mai ales dna Bedelea au ținut o vorbire cu atât zel- cât toți o admirau.

După fiecare pausă de vorbire numai urălei de „trăiască“ un credincios al bisericei nóstre Grigor Palea încă a ținut o vorbire frumósă.

In fine ținú dl preot o vorbire, cum-că odinióră în acest loc măreț s'au luptat străbunii nostri, — de ținta d-sale că cum voește a ne duce la calea adevărată care ne deschide usile Raiului etc.

După acestea am plecat sara doi cu doi, ajungênd în comună tóte ulițile erau desuite de consătenii nosiri, cari ne salutau adecă de maghiari, ba încă din partea unei familii maghiare s'a dat un frumos banchet stimatei dna preotésă. —

Ajungênd la casa parochială aici éră ținú vorbiri dnui înv. Bedelean și dl Críșan proprietariu din loc, de aici cu toții am mers la sfânta biserică, care cu dor își aștepta pe mirele ei, unde s'a celebrat serviciul divin de dl preot Iliseu și dl Costin, care s'a ținut cu atât spirit încât tóte însușirile plângeau de bucurie.

La serviciul divin au fost și câteva persóne mai însemate maghiare, cari admirau talentul on. dn preot. Costin, din a cărui parte se spuse predica aborbului din nascere după care dând binecuvêntarea am mers cu toți pe la sălașurile nóstre!!!

Un Sântmihăian.

Mulțămtă publică.

Indemnat de cel mai nobil sentiment de recunoștință aduc și pe aceasta cale mulțĕmitele cele mai simțite M. On. Corp. profesoral dela seminarul „Andreian“ pentru ajutorul bănesc acordat parte din fondul pentru trebuințele elevilor seminariali, parte din cassetele lor proprii, pentru a mă putea perfecționa în arta picturei. Primésca marinimoșii dăruitori espresiunea deosibitei mele recunoscințe perpetue.

Sibiiu, la 1/13 Iuniu 1898.

Procopiu Benția.
elev în curs. III. pedagogic.

Mulțămită publică.

Onorate Dle Redactor!

Mica nóstră comună Cunța este fericită și datóre a aduce și publice mulțămită Dlor Ioan Iuga proprietariu în Sîngătin și Precup Moga dîn Cunța pentru următórele fapte crestinesci:

Dl Ioan Iuga a dăruit Biserecei nóstre cartea ciaslovul cel mare în prețiu de 20 fl. care era neaparat de lipsă in Biserică, ér în centrul comunii ne-a făcut o fântână, a cărui isvor de apă bună era érăși neaparat de lipsa pentru aprópe întréga comună

Èr Precup Moga a dăruit Bisericei o parte din grădina s'a proprie, prin care din strada principală sa deschis calea la Biserică așa că astăzi familiile locuitóre în strada principală sunt scutite de a face un mare ocol prin hudițe și altă stradă.

Noi Cunțenii insă póte că nu suntem demni de asemenea înzestrări ce că ni s'a făcut de sus numiții și de alți aseminea. Mai ales binefăcătorii nu primesc nici o resplată dela noi, pentru care repet suntem totuși datori mulțămită și o recunostința morală, cerênd dela bunul Dumneḑeu ca se le respletescă binele mare ce n-lau fâcut

Cunța în 29 Maiu 1898

Ioan Pĕtrașcu
paroh gr.-or.

Dare de sémă și mulțămită publică!

La maialul elevilor dela școla confesională gr.-ort. din Zlatna, ținut la 17/29 Maiu a. c. au încurs cu totul 118 fl. 45 cr. din care sumă de-trăgênduse spesele de 78 fl. 88 cr. a remas un venit curat de 39 fl. 75 cr.

Suprasolviri și oferte marinimóse au încurs dela următorii P. T. Domni: Petru Popoviciu protopop gr.-ort. Abrud 3 fl. 35. cr. Ioan Paul 1 fl. Danil Crișan înv. Valea-Dosului 1 fl. Moskovits Mskșa 1 fl. Ioan Olariu 50 cr. Ioan Moldovan paroch Pĕtrêngeni 1 fl. Iuliu Erdelyi Alba-Iulia 50 cr. Emanuil Beșa paroch 1 fl. Adam Dămian contabil 50 cr. Constantin C. Irimia sub not. 1 fl. 50 cr. Anghel Iozsef 1 fl. Iuliu M. Montani protopop gr.-cath. 50 de cr. Nicolae Paul 50 cr. Petru Pĕtrîngenariu subprimariu 1 fl. Anifilafie Giutca not. cerc. Feneș 1 fl. Petru P. Roșca noc. dipl. 50 cr. Traian Radu not. subst. Feneș 1 fl. Iuliu V. Albini not. cerc. 1 fl. George Vișa 2 fl. Dna Florentina Popescu 50 cr. Corpade Rusan 50 cr. Ioan Codru 50 cr. Petru Cândea 1 fl. cr. 50 Goldberger Ignatz 50 cr. Csiky Ianós prot -rom.-cath. 50 cr. Cav. Őelberg Gusztàv 50 cr. Ferenzy István Preot. refr. 50 cr. Posch Lipot 1 fl. 50 cr. Volf Károly 50 cr. Cs6nky Iózsef director de școlă 1 fl. Schwarcz Menyhért oficiant 50 cr. Dr Szontágh Adólf medic 1 fl. Alexy Győrgy inginer 50 cr. Hombár Iánós 2 fl. Lőzing lános 1 fl. Petru Onea înv. în almașul mare 10 cr. Iosif Magda paroch Feneș 1 fl. Ioan Ursa paroch Metieș 1 fl. Gáll Ioszef profesor 50 cr. Knopp Venczel profesor 50 cr. Dr. Vasilie Fodor adv. Abrud 5 fl. Dr. Laurențiu Pop adv. Abrud 2 fl. Aurel Bogdan șef de gară Metieș 50 cr Pongrátz Lajós 50 cr. Pongrátz István Cluj 50. cr Nagy Iánós Cluj 50 cr. Fodor Mihaiu Almașul m. 50 cr. Nicolae Cristea Paroch Pĕtrîngeni 1 fl. Dna Victor Barițiu Abrud 50 cr. Sláfkovits István prim. com. 1 fl. George Lascu prim. com. Ampoița 1 fl.

Primésca marininoșii contribuitori pentru binevoitoriul sprijin moral și material, ce ni-l-au oferit sincerile mulțămite.

Zlatna la 27 Maiu 1898 s. v.

Ludovic Giurca
învĕțătoriu

Pentru lucrătorii de câmp și de vii.

Potrivit îndrumărei înaltului minister r. u. de agricultură dto 25 Maiu a. c. nr. 5309, vestim celor pe cari îi privesce, că amăsurat dispunerei înaltului minister de comerciu dto 17 Maiu a. c. nr. 31.666, hotărârea privitóre la favornl ce 'l-au avut lucrătorii la câmp și de vii de a călătorii, pe lângă arătarea atestatului oficiului comunal pe tóte liniile căilor ferate de stat, cum și pe tóte liniile căilor ferate din patrie cu prețul de jumĕtate, sĕ schimbă întracolo, că lucrătorii de câmp și de vii pe viitor numai atunci sĕ pot folosi ḑe favorul de a plăti pentru călătoria pe clasa a III-a prețul de jumĕtate dacă vor călători cel mai puțin 10 împreună respective dacă se solvește prețul redus cel puțin pentru 10 lucrători, și dacă vor dovedi prin „certificatul de lucrător, (muckásigazolváuy) prescris de articolul de lege II. din 1898, că sunt în faptă lucrători de câmp și de vii.

Conform îndrumărilor date, direcțiunile căilor terate se vor ținé de acéstă hotărîre cu începerea din 15 Iunie c. n.

Totodată direcțiunile căilor ferate de stat și a celorlalte căi ferate din patrie au fost îndrumate a aduce acéstă schimbara la cunoscința tuturor prin afișarea la loc potrivit a acestei dispositiuni și au primit și în deosebi îndrumarea sĕ-i facă pe lucrători băgători de sémă, că fără de „certificatul de lucrător“ nu se pot folosi de favor nici în casul, când s'ar presenta (înștiința) spre călătorie deodată 30 sau mai mulți lucrători de câmp și de vii.

Prin certificatul de lucrător, lucrătorilor de câmp li-s'a făcut ușurință, încât sunt mântuiți de cheltuelile și de ostenéla ce o aveau cu câștigarea atestatului comunal·

Sibiiu, 8 Iunie n. 1898.

Comitetul central al „Reuniunei române de agricultură din comitatul Sibiiu“.

D. Comșa, preș.
Victor Tordășianu, secretar.

---

simțesc dependente, pe când cele robuste cutéză a voi“.

Ca sĕ pótă cineva educa corpuri sănătóse e neapărat de lipsă să cunóscă organele a căror dasvoltare trebue sĕ o urmeze, și acésta sĕ póte ușor afla în Higenă. La tot casul însă cele mai principale organe sunt: plumânile, inima și stomachul, căci dela aceste trei depinde întreaga desvoltare a sistemului óselor, a musculaturei și a sistemului cerebro-spinal, cari tóte la olaltă desvoltându-se în mod firesc formează corpul — și pentru-ca acésta desvoltare sĕ urmeze regulat, e neapărat de lipsă sĕ avem în vedere: respirațiunea, nutremântul, cultivarea sau îngrijirea pielii, mișcarea, odihna și îmbrăcămintea, mai departe trebue se îngrijim desvoltarea sensurilor și anume cele trei principale vederea, auḑul și mirosul.

Respirațiunea. Viéța începe prin respirare, și începênd atunci, de acolo se începe și rolul mamei, avênd a îngrijí și urmărí mersul desvoltării întru tóte.

Respirațiunea se întêmplă prin plumâni așa, că aerul atmosferic întrând în acelea, umflă beșicuțele din care sunt compuse și astfel vine în atingere cu sângele, care își absórbe oxigenul necesar, ér gazul nefolositor ese afară cu aerul expirat.

Cunoscênd mersul acesta normal, lucrul principal e, ca aerul ce respiră copilul, sĕ fie curat și nici prea rece, nici prea cald Pentru aceea dar mama trebue sĕ îngrijéscă ca copilul din cea mai fragedă etate sĕ aibă totdeuna aer próspĕt și destul; sĕ nu fie ținut în curent, fum sau prav, etc.

Respirația la copii de tot mici e fórte iute dar slabă. In primele luni respiră de 40 de ori pe minută, chiar pentru acésta nu e consult a-se acoperí cu năfrămi pe față, cum multe mame au obiceiul a face.

Odaia în care se află trebue sĕ fie mărișóră și adese-ori aerisată. Cea mai sănătósă e în fața sórelui.

Nutremêntul. Scopul nutremântului este a da corpului acele materii, cari îi sunt de lipsa pentru susținerea lui, ér acelea sunt: mâncarea și beutura.

Oamenilor mari numai atâta mâncare le trebuesce, câtă trebuință are corpul pentru susținerea lui, dar copiilor le trebuesce mai multă, căci la ei cere și desvoltarea pe sama ei.

(Va urma.)

Se află de vêndare

Portretul

Exelenţiei Sale, Înalt Preasânţitului Domn

Miron Romanul,

Archiep. şi Metropolit.

Preţul fl. 1.—

Librăria Tipografiei archidiecesane,
Sibiiu.

Au apărut:

Juvenilia

Proză şi versuri
de
Sextil Puşcariu
à 80 cr.

Iulian Devale

Epigrame

Preţul 50 cr.

Se pot procura dela Librăria archidiecesană, Sibiiu.

A apărut:

Ov. Densuşianu

Obiectul şi Metodica Filologiei,

lecţie inangurala, ţinută la facultatea de litere din Bucuresci la 29 Octombre 1897.

Preţul 50 cr.

I. L. Szavlovski, inginer.

Chronologie, Calendare
şi
Reforma calendarului.

Preţul 50 cr.

Se pot procura din
Librăria Tipografiei archidiecesane,
Sibiiu.

Din **Librăria Tipografiei archidiecesane** se pot procura:

Insoţirile de credit,
îndreptare practică

de
T. W. Raiffeisen,
traducere autorisată
de
Dr. A. Brote.
Preţul 80.

Cartea Stuparilor Săteni

de
Romul Simu, învĕţător
preţul 35 cr.

Libraria Tipografiei archidiecesane,
Sibiiu.

Librăria Tipografiei Archidiecesane.

În Librăria Tipografiei archidiecesane din Sibiiu se află următórele **cărţi de şcólă:**

Abecedar pentru şcólele poporale rom. de Zacharia Boiu, ediţiunea XIV legat	fl.	—.24
„ („Micul prietin al copiilor") de S. Moldovan, broşat 22 cr., legat	„	—.25
„ românesc, de V. Petri, legat	„	—.25
Abcdar maghiar-român, de N. Putnoky, partea I., leg.	„	—.20
„ „ „ de F. Koós şi V. Goldiş, leg.	„	—.20
„ maghiar de P. Gönczy	„	—.14
Ântâia carte de lectură şi învĕţ. de I. Popescu, leg.	„	—.20
„ „ „ **cetire** pentru învĕţarea limbei germane de I. Dorca	„	—.25
Aritmetica pentru începĕtorii din şcólele primare, de P. Dima, broş.	„	—.30
„ de P. Dogariu şi I. Dariu, cu numerii dela 1—20, broş. 15 cr.; cu num. dela 1—100, br. 15 cr.; cu num. dela 1—1000, br. 20 cr.; cu num. dela 1—1,000,000 br.	„	—.30
„ pentru anii din urmă ai şcólei primare partea IV, de I. Dariu, broş.	„	—.45
„ pentru şcólele poporale, de F. E. Lurz, trad. anul I. şi II., 20 cr. part. a II-a	„	—.35
Atlas, de Kozma Gyula	„	1.—
Bucóvna pentru învĕţătura pruncilor, leg.	„	—.20
Cântările bisericesci, culese şi arangiate de D. Cunţan	„	4.—
Carte de cetire de Z. Boiu partea I., leg. 40 cr. part. II., leg.	„	—.30
„ „ „ pentru cl. I. şi II. gimn. de I. Popea	„	1.35
„ „ „ II. pentru şcólele poporale, prelucrată de Dr. Petru Şpan, leg. 30 cr. a III-a	„	—.60
„ „ „ pentru anii din urmă, de Ioan Pop Reteganul	„	—.75
„ „ „ de V. Oniţiu, pentru cl. III gimn., reală, broş. 1 fl., pentru cl. IV. gimn. reală, leg.	„	1.60
„ „ „ maghiară, partea I. de Dr. I. Crişianu şi N. Putnoky, broş. 70 cr., partea II., broş. 1 fl. leg.	„	1.15
„ **de rugăciune** pentru tinerimea gr. or. română, frumos leg.	„	—.15
Catechism bogat leg.	„	—.50
„ **mic** al bisericei ort. ort. de Z. Boiu, leg.	„	—.20
„ pentru învĕţămêntul religiunei dreptcred. rĕsărit. de Moise Toma. leg.	„	—.20
Charte geografice, aprobate: Ungaria şi Austro-Ungaria, à fl. 5.75, Europa	„	6.—
Chemia elementară anorganică şi organică de A. Vlaicu, broş. 80 cr., leg.	„	1.—
Computul în şcóla poporală, de I. Popescu, broş.	„	1.20
Conductor la aplicarea ântâii cărţi de lectură şi învĕţătură de I. Popescu, broş.	„	—.10
Confesiunea ortodoxă, de Dr. B. Constantinescu	„	1.20
Culegere de cântări biser. în folosul tinerimei, broş.	„	—.12
„ „ „ de G. Stefănescu, caetul I. 25 cr. II. 25 cr. III.	„	—.35
Cunoscinţe din constituţia patriei, de I. Popovici, leg.	„	—.20
Curs complet de corespondenţă comercială, de I. C. Panţu	„	1.60
Curs de limba maghiară pentru scólele poporale române, de I. Molnar, partea I. broş. 16 cr. leg 20 cr.; partea a II-a broş. 20 cr., leg. 24 cr.; pentru curs. III. broş. 16 cr., leg.	„	—.20
Curs de limba maghiară, de M. Voilean şi P. Bod, partea I., anul II. si III. de şcólă	„	—.25
Curs elementar de geometrie practică de D. Mirescu leg.	„	1.—
„ „ de musică, partea II., de Const. M. Cordoneanu, broş. 50 cr., partea III. şi IV., broş.	„	—.80
Curs practic de aritmetică pentru şcólele poporale de Ars. Vlaicu, I. 22 cr.; II. 25 cr.; III.	„	—.35
Curs practic de economie, de I. Georgescu	„	—.25
Curs practic de limba maghiară pentru anul I. şi II. de şcólă de I. Dariu, broş.	„	—.16
Dialogi româno-francezi, de M. Rudinescu	„	1.20
„ româno-germâni, de M. Rudinescu	„	1.—
Dicţionariu român-germân şi germân-român, de S. P. Barcianu, tom. I. fl. 2.50, tom. II.	„	3.80
„ maghiar-român de Dr. I. Crişan leg.	„	2.—
„ român-maghiar de N. Putnoky, leg.	„	2.—
Drepturile şi datorinţele civile pentru şcólele poporale confesionale, broş.	„	—.20
Economia câmpului şi grădinăritul pentru şcólele poporale, de G. Moian, broş.	„	—.25
Economia domestică pentru cl. IV. primară de fete, de o asociaţiune de învĕţători, leg.	„	—.60
Elemente de fisică pentru şcól. popor. de I. Dariu, leg.	„	—.30
„ **de geografie** de Z. Boiu, leg.	„	—.30
Elemente de geografie comparativă, pentru clasele infer. de S. V. Isopescu, curs. I.	„	—.95
„ **de geometrie** pentru anii din urmă ai şcólei poporale de D. Dogariu şi I. Dariu, leg.	„	—.20
„ **din teoria musicei**, de A. Sequens, broş.	„	—.50
Exerciţiile gimnastice în şcólele elementare române de Iosif Aron	„	—.15
Eserciţiile de stil în şcóla popor. de D. Lăpĕdat, broş.	„	—.15
Fibel, după metoda analitică-sintetică de G. Jausz, leg.	„	—.30
Fisica pentru şcólele poporale de D. Făgărăşan, broş.	„	—.30
Fisica pentru şcólele poporale, de Iosif Bălan, broş.	„	—.25
Gaspey-Otto-Sauer, Metoda pentru studiul limbilor moderne, conversaţiuni franceze de L. Leist.	„	1.10
Geografia Ungariei, de Dr. N. Pop, broş.	„	—.25
Geografia pentru şcól. popor. de I. Dariu, broş. 30 cr., leg.	„	—.35
„ „ „ „ de D. Făgărăşan şi S. Moldovan, broş 25 cr., leg.	„	—.30
Geografia pentru şcólele medii de . Făgărăşan şi S. Moldovan tom. I., broş.	„	1.20
Geografia pentru şcólele medii de D. Făgărăşan şi A. Bârsean tom. II., broş. 50 cr., tom. III., broş.	„	1.—
Globuri terestre simple à	fl.	1.—, 2.—, 3.30, 5.30, 10.—
cu meridian à	„	3.15, 5.30, 8.40, 12.60, 21.—
Gramatica elementară a limbei germâne pentru şcólele secund. de Dr. G. Coman, partea III., broş. 85 cr., leg.	„	1.—
Gramatica germână, de Sava Popovici Barcianu, curs. practic pentru şcólele secundare, prep. şi priv.	„	1.40
„ **limbei maghiare** de Dr. I. Crişianu şi N. Putnoky, broş.	„	1.—
Gramatica română, pentru şcólele popor. de I. Dariu	„	—.25
„ „ întocmită pentru şcólele secundare de I. Pilţia	„	1.25
„ „ de I. Petran, p. I. Etimologia	„	1.—
„ „ de S. P. Barcian, leg.	„	—.50
„ „ de I. Miheltian, pentru cl. II. broş. 10 cr.; cl. III. broş. 16 cr.; cl. IV., broş.	„	—.24
Gramatik der Rumänischen Sprache, de A. Pumnul, prelucrată de S. V. Isopescu	„	—.80
Higiena poporală, de Dr. G. Vuia, broş. 1 fl., leg.	„	1.20
Higiena copilului dela nascere pănă la al 7-lea an al etăţii de Simion Stoica, broş.	„	—.15
Intrebări de educaţiune şi instrucţ. de Dr. P. Span, br.	„	1.—
Introducere în sciinţele naturale, pentru învĕţămêntul secundar de B Nanian	„	—.75
Isagogia, de Dr. Il. Puşcariu, broş	„	1.50
Istoria biblică, pentru şcólele poporale, leg.	„	—.30
„ **biblică** pentru şcólele medii, inf. şi şcól. civ. broş.	„	—.55
„ **bisericéscă** pentru şcólele poporale, leg.	„	—.30
„ **bisericéscă** pentru şcólele medii de Dr. Ilarion Puşcariu, partea I., broş. 50 cr.; partea II. broş.	„	—.50
Istoria bisericéscă rom. de Şaguna, partea I. şi II., br.	„	3.—
„ „ în limba germână	„	1.
„ **literaturei române,** de I. Lazariciu, broş.	„	1.—
„ **naturei şi fisică,** de Z. Boiu, leg.	„	—.30
„ **naturală,** de Dr. D. P. Barcian, partea II.	„	—.60
„ „ de Ipol. Ilasieviciu, leg.	„	—.36
„ **patriei,** de I. Dariu, broş.	„	—.25
„ **patriotică,** de Z. Boiu, leg.	„	—.30
„ **pedagogiei,** de Dr. Petru Pipoş, broş.	„	2.—
„ **pedagogiei,** de V. Grig. Borgovan	„	1.50
„ **Ungariei**, de Dr. N. op, broş.	„	—.20
„ „ în legătură cu istoria univers. pentru şcólele poporale, de Silvestru Moldovan, broş.	„	—.20
„ **Ungariei** pentru şcól. secund. de V. Goldiş broş.	„	—.80
„ **universală** de V. Goldiş evul vechiu, broş.	„	1.—
„ „ „ „ „ „ mediu, „	„	1.25
„ „ pentru cl. inferióre de S. V. Isopescu, tom. I. broş 90 cr.; tom. II. broş. 53 cr; t. III. br.	„	—.73
Le livre des demoiselles, pentru şcólele de fete, de H. Barbieux	„	1.50
Lectură şcolară I. de V. Bumbac	„	1.25
Legendar sau **carte de cetire,** de V. Petri, leg.	„	—.50
„ **maghiar-român,** de N. Putnoky, leg.	„	—.30
Leitfaden der rumänisch und deutschen Convers. Sprache	„	1.—
Lesebuch germân, de Georg Jausz, partea I. leg. 40 cr., II. leg. 55 cr., III. leg. 65 cr., IV. leg. 70 cr., V. leg.	„	—.85
Limba maternă, de Dr. Il. Puşcariu, leg.	„	—.40
„ **română,** de V. Oniţiu, broş.	„	—.50
Literele mobile (pe hârtie tare) pentru maşina de cetire, 144 bucăţi	„	2.50
Liturgica bisericei ortodoxe, de I. Stefaneli	„	1.—
Lucrul în şcólă, de G. Moian, broş.	„	—.45
Magyar olvasókönyv, de Torkos L. broş.	„	—.50
Manual de aritmetică, pentru gimnasiul inferior de Dr. F. Močnik, tradus de S. V. Isopescu, p. I.	„	1.—
Manual de dreptul cambial, de I. Socaciu, broş.	„	2.—
„ „ gramatica germână, pentru gimnasii, şcóle reale, prep. şi particulari de S. Nestor şi N. Popescu	„	1.—
„ „ **istoria literat. rom.** de Enea Hodoş, broş.	„	1.—
Manuducere la abcdarul maghiar-român, de N. Putnoky, broş.	„	—.06
Manuducere la legendarul maghiar-român, de Nic. Putnoky, broş.	„	— 12
Merceologia şi Technologia pentru şcólele comerciale, profes., de Ars. Vlaicu, broş.	„	5.—
Noua metodă de a învĕţa cu înlesnire limba franceză, de M. Rudinescu, tom. I. leg. 1 fl., tom. II., leg.	„	1.20
Noua metodă de a învĕţa cu înlesnire limba germână de M. Rudinescu, tom. I. broş. 50 cr, tom. II. br.	„	1.—
Octoich mic, de 8 glasuri, leg.	„	—.75
Orologion (ciaslov), leg.	„	—.75
Pastorala nóuă, broş.	„	1.50
Pedagogia, de I. Popescu, broş.	„	2.—
Pomăritul, de D. Comşa, broş.	„	1.—
Praktische Gramatik der rumänischen Sprache, de I. Cionca	„	1.25
Principii de pedagogie, de Dr. Il. Puşcariu, broş.	„	1.—
Psichologia empirică, de I. Popescu, broş.	„	2.—
Religiunea creştină, de I. Popea, broş.	„	—.12
Retorica şi carte de cetire, pentru cl. ÎV. gimnasială, de Grig. Pletos şi I. Gheţe	„	1.80
Studiu din economia naţională, de N. Petra-Petrescu, broş.	„	—.40
Stupăritul, de C. Dimian, broş.	„	—.80
Toldi, naraţiune poetică de Dr. Crişianu şi Putnoky, broş.	„	—.70
Vocabular român-germân, de Şaguna, br. 70 cr., leg.	„	—.80

Afară de aceste procură Librăria Tipografiei archidiecesane ori-ce cărţi didactice pe lângă cele mai avantagióse condiţiuni.

Lângă preţul cărţii este a se aclude şi costul transportului.

☞ **La 10 sau mai multe exemplare din aceeaşi carte se dă rabatul cuvenit.** ☜

Redactor prov. Dr. Elie Cristea.

Editura şi tiparul tipografiei archidiecesan.

Nr. 61. Sibiiu, Sâmbătă 6/18 Iuniu, 1898. **Anul XLVI.**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strëinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Dotațiunea clerului în Casa magnaților.

II.

In special.

In desbaterea specială, pe articlii, a luat cuvêntul singur magnatul român, Ilustritatea Sa Domnul Dr. Iosif Gall, propunênd unele modificări, cari deși n'au fost primite, totuși sunt de o deosebită însĕmnătate, întru-cât au provocat unele declarațiuni din partea ministrului de resort, privitóre la mai multe dispoșițiuni nelămurite în tecstul proiectului, ce ne preocupă.

Discuțiunea specială a decurs astfel:

Dr. *Iosif Gall* propune la paragraful 11 punct 5, ca între tacsele stolare, ce nu sunt a se computa la salariul preoțesc, sĕ se numere și competințele pentru înmormêntări.

Acest punct adecă face deosebire între astfel de rituale, la cari fiecare credincios, care tine la religiunea sa, trebue sĕ reflecteze și între altfel de rituale. Taxele, ce compet în casul dintâiu, proiectul principial nu le computĕ la salariul preoțesc, însĕ enumerarea lor este mancă întru-cât cuprinde aici numai tacsele pentru botez și cununii, ér cele obveniende pentru înmormêntări, cari se țin de aceeași categorie, sunt lăsate afară.

Chemarea superióră a preotului și autoritatea lui morală reclamă, ca și în casuri de înmormêntări, mai ales dacă nu-i avisat, sĕ nu reflecteze la tacse pentru serviciile bisericesci îndeplinite, cu deosebire când ómenii sunt mai săraci.

De aceea propune schimbarea acestui punct.

Wlássics, ministrul de culte și instrucțiune publică, cere respingerea acestei modificări din acel motiv, pentru-că sunt confesiuni, precum e și cea gr.-or- română, unde tacsele stolare pentru înmormêntări formézĕ binișor singurul venit parochial, și n'ar fi deci ecuitabil, ca atunci când e vorba de intregirea venitului preoțesc, întreg venitul sĕ-l dea statul.

Greșesc deci aceia, cari interpretézĕ proiectul de lege în sensul acela, că dacă preotul n'are nici un venit, statul îi va solvi întréga sumă de 400 resp. 800 fl.

Spiritul legei e intregirea venitelor preoțesci, și nu este admisibil, ca unele comune bisericesci fără nici o causă sĕ se subtragă dela suportarea sarcinilor și acele sĕ le pună în cârca statului. Intreg proiectul se basézĕ pe principul fundamental, că adecă credincioșii sunt datori în prima linie a se îngriji de venitul și provederea parochului, ér statul numai ca ajutător contribue la intregirea venitelor.

Atrage deci atențiunea confesiunilor asupra acestei împregiurări, și întru esecutarea legei, va lua dela început precauțiunile necesare contra astorfel de porniri, cari voiesc a pune întréga provisiune parochială în contul statului. Cere delăturarea necondiționată a modificării propuse pentru-că la cas de primire a aceleia, mulți credincioși n'ar contribui cu nimic la salariul preoțesc.

Rĕspunde cu o cale și metropolitului Victor Mihályi, care i-a adresat câteva întrebări positive. Metropolitul Mihályi considerĕ de agravant casul, că în §. 1 al proiectului se spune, că pentru intregirea provisorie a venitelor preoților gr.-cat., precum și a celor de ritul latin și armean, legislațiunea ia în budgetul statului o anumită sumă, dar nu se indică minimul, până la care e dator statul a intregi venitul acestora.

Escel. Sa dl metropolit — ḑice ministrul — se pune în oposiție cu punctul de vedere precisat al clerului mai înalt, care nu cere ca aici sĕ se organiseze congrua ca instituțiune, ér dacă am enunța intregirea venitelor preoților rom.-cat. la 400 resp, 800 fl., acésta deja ar fi o ingerință în dispositiunea privitóre la regularea congruei catolice.

Dar și altfel o asemenea decretare ar impune o sumă fórte considerabilă, tocmai încât privesce parochiile gr.-cat. și astfel — până când catolicii nu sunt în curat cu aceea, dacă din isvórele lor vor regula întréga congruă — ar fi pagubă sĕ se ingereze statul cu o instituțiune de caracter stabil. Este chiar imposibilă statorirea unui minimum pe lângă textul din §. 1, pentru-că de aici ar urma, că sunt în drept a pretinde dela stat sistemisarea acestui minimum, ceea-ce într'adevĕr ar însemna regularea congruei catolice în formă de instituțiune.

Este în rătĕcire Escelenția Sa, când se plânge, că — ce e drept — în sensul §. 1 primesc și preoții catolici un ajutor mai însemnat. dar dispozițiile §§. 7, 8 și 9 se estind și asupra lor, fără însĕ a fi precisat și pentru ei minimul de 400, resp. 800 fl. Escelenția Sá de sigur va fi sciind, — și acésta s'a ḑis în motivarea proiectului și de atâtea ori am spus-o și pertractat-o, încât tare mĕ mir, că Escelenția Sa încă nu este deplin orientat în acéstă privință—că precum până acum a fost provĕḑută în budgetul statului o anumită sumă,—așa și în anul acesta și anume acum 300.000 fl. Din acésta 90,000 fl. cad pentru biserica catolică, aminte, căci tocmai ieri am făcut dispozițiile necesare; și din acéstă suma că 75,000 fl. obvine bisericii gr. cat, ci cea rom.-cat. e în stare mai favorabilă și astfel nu contézĕ la ajutor. Ce s'ar întèmpla acum, dacă n'ar fi dispozițiile legii, esceptionate de Escelenția Sa dl metropolit? Statul pe basa dreptului ce-l are, ar împărți, sau ar detrage ajutorul după buna sa plăcere, dând ajutorul cui ar vrea și detrăgêndu-l dela cine ar vrea, *după-cum a făcut-o și în trecut*. Până acuma așa s'a purces, căci nici un fel de dispoziție de garanție n'a asistat, care sĕ preciseze purcederea. Până acum a atêrnat lucrul curat dela voia ministrului, care a putut da ajutorul în tot anul la altul, dacă a vrut. Prin legea presentă însĕ se ofer garanții de natura de instituțiune și în privința ajutorării preoțimei catolice.

Tocmai, precând legea vĕ oferă garanție, Escelenția Sa ḑice, că aici e vorba de nu sciu ce estindere de putere, pe când pe basa proiectului guvernul nu póte detrage nici barĕm acel mic ajutor, ce-l dă, ci e dator a clarifica mai întâi întrebarea pe cale disciplinară, și a constata ținută dușmănósă statului sau delictul de înmoralitate. Până acum însĕ sans phrase a putut detrage ajutoriul. Astfel stând lucrul legea estinde garanțiile. In acéstă privință, așa cred că vom stabili sumele ce ne stau la dispoziție, ca și până acum cu ascultarea episcopilor eparchiali. Firesce suma va fi așa, cum va lua-o anual legislativă în budget. Din acéstă sumă se vor da ajutórele, dar cu aceea deosebire, că de aici înainte acelea simplaminte nu se pot detrage, decât cu observarea procedurei indicate. Cuget, că lămuririle mele au delăturat nedumeririle Escelenției Tale și de sigur a înțeles Ec. Ta, că prin proiectul present biserica rom.-catol. mai ales câștigă garanții, decât perde ceva

Referitoríu la modificațiunea propusă de bar. *Podmaniczky* Géza, care pretinde stabilirea sumei finale, în proporțiuni *egale* pentru tóte confesiunile, ministrul Wlássics ḑice, că acésta este imposibil și nu póte încăpea în cadrul acestui proiect de lege, pentrucă scopul legei este întregirea minimului de venit; guvernul ia de basă starea faptică ce o constată la confesiunile singuratice.

Recunósce, că unele confesiuni póte cu mari jertfe ș'au făcut datorința față de dotarea preoților și astfel în proporție vor căpĕta mai puțin ca alții; dar scopul proiectului nu-i acela sĕ satisfacă tóte trebuințele confesiunilor, ci §. 21 clar și lămurit ḑice, că statul și pe viitor va ajutora bisericile, conform puterei materiale, luând spre acest scop anumite sume în buget sub diferite titluri și rubrici. Află de ecuitabil

---

FOIȚA.

Rolul Mamei în familie.

de

Maria Cioban

(Urmare.)

Copiii micuți primesc primul nutremênt dela mamă, dar când acesta nu e de ajuns se póte adauge cu lapte de vacă. în care sĕ se pună jumĕtate apă; ér când mama nu nutresce deloc, atunci cu multă grije trebue sĕ fie cui se dă copilașul spre lăptare, la tot casul însĕ e mai bine, dacă pentru acest scop se consultă medicul.

In lunile prime sĕ se dee copilașului de mâncare tot numai la 2 óre, ér nóptea mai rar; mai târḑiu la 3 óre, ér nóptea numai odată. Fórte greșește mama, care de câte ori aude copilașul plângând îl nutrește.

A da copilului săculeț cu lapte sĕ sugă e nesănătos, tot astfel și îndoparea cu păsaturi e defectuósă.

Intre lunile 7—8 încep sĕ créacă dinții, atunci nutremêntul póte fi și mai variat, d. e. câte un gălbinuș de ou fert móle, etc.

Dela un an în sus póte sĕ i-se dee și carne tăiată mărunt, prăjituri, óuĕ, lapte și legume, ér de beut numai apă. Beuturile spirtuóse nu sunt pentru copii, căci ele irită tot astfel și céiul și caféua de sine înțeles, cea din nrmă numai dacă se dă fórte lăptósă.

Nutremântul sĕ fie totdeuna întocmit după anotimpuri și sĕ nu fie nici prea cald nici prea rece, căci prin aceea strică nu numai dinților, ci și stomachului.

Tot pentru ținerea stomachului în ordine e a-se observa și regula mâncării. Stomachul se nu se îngreuneze prea tare, încât se nu potă mistui, căci prin aceea copilul e indispus, sufere de durere de cap și are ferbințeli, din care cause ușor póte căpăta tyfus sau alte morburi cu urmări triste. Stomachul odată stricat trebue cu grije adus ér în ordine.

Copilul sĕ se învețe a mânca singur de timpuriu. Sĕ șadă frumos, sĕ mânce încet, sĕ mestece bine și sĕ țină lingura în mâna dreaptă.

Mâncarea sĕ fie regulată. Mai bine la amézi, mai puțin diminéța, la 10. la ujină și sara, peste tot de cinci ori la ḑi.

Ingrijirea pielii sau curățenia. Un factor principal al sanătății e la tot casul ș curățenia, la care copilul trebue dedat fórte[1] de timpuriu. In lunile prime copilul se scaldă în fie care ḑi, ér după-ce trece de un an în fie-care săptămână. Primele scalde trebue sĕ fie 25⁰—26⁰ R. calde, dar mai târḑiu cu încetul le răcim tot mai mult, până când în etate de școlă se póte scălda în apă numai 16⁰ R. După scaldă trebue păḑit de rĕcélă, căci ușor póte se capete tusă, catar sau durere de gât și alte morburi grele, cari vin prin rĕceală. Spălarea cu apă rece sara și dimineața contribue fórte mult la susținerea sănătății. Scalda să se facă înainte de mâncare, căci cu stomachul plin e nesănătos a-se scălda.

Mișcarea. Pentru respirarea aerului curat în cantitate cât de mare și pentru întărirea și desvoltarea muschilor e fórte sănătósă mișcarea în liber, deci este fórte de lipsă, să fie copiii cât de mult pe afară, unde se pótă fugi și juca, căci prin aceea circularea sângelui devine mai repede, ér copilul mai sprinten și mai vioiu, ceea-ae contribue mult și la disposiția sufletească.

Incepând cu mișcarea trebue sĕ deprindem copiii a-se ști ajutora. Singuri sĕ se îmbrace și desbrace, ba sĕ fie și față de alții prevenitori și complesanți.

In tot locul sĕ se observe ținuta dréptă și frumósă a corpului. Să nu meargă plecați, căci prin aceia spinarea se încovóie și cu timpul va rămâné așa. Sĕ nu țină piciórele strâmbe, sè nu le arunce prea tare la mers. Când copiii fac mișcare nu trebue lăsați singuri, ci totdeuna supraveghiați, căci in sburdălnicia lor, ușor se pot lovi sĕ-și vateme corpul.

Ca mișcare fórte practică și sănătósă e gimnastica, înotatul, călăritul etc. — tóte acestea însĕ urmează numai mai târḑiu.

Odihna. Copilul până e mic, are mai multă lipsă de odihnă. In primele luni mai mult dórme, și acésta vine de acolo, că spiritul nu e încă în mișcare ci este amorțit până la un timp, atunci nu simte nimic, până după câte-va săptămâni, cu tóte acestea nu e consult sĕ-i conturbăm somnul. Mai târziu dórme mai puțin ḑiuă, până pe urma de loc, căci cu atâta dórme mai bine nóptea.

Așternutul sĕ fie tare, ér nu căptușit cu perini și haine gróse, ci mai bine mai rĕcoros, càci prin aceea îl crutăm de răceli. Vestmintele de pat se fie des aerisate și schimbate, așa oă patul totdeuna se fie curat. De durmit sĕ fie alésă o odaie fără umeḑeală și fără aer stricat, pentru aceea e fórte consult a lăsa ferestrile odăii de durmit mai mult timp deschise.

ca biserica, care a adus din propriile puteri mai mari jertfe pentru preoţi, şi astfel sub un titlu a primit o sumă mai mică, — de altă dată sub alt titlu — când statul va ajunge în stare mai bună-sě se niveleze disproporţia. Rógă pe antevorbitor sě fie liniştit în acéstă privinţă şi sě nu facă în desbaterea pe articlii propuneri de modificare în acel sens.

Casa respinge modificaţiunea propusă de dl Gall.

La paradraful 17.

Dr. *Iosif Gall* propune eliminarea aliniei ultime din acest paragraf, conform căreia adecă, dacă între ministrul de culte şi instrucţiune publică şi între respectivă autoritate superióră confesională înţelegere nu sa făcut în privinţa asignării întregirei de venit; sau dacă înţelegerea făcută se calcă, atunci întregirea de venit sě se pótă plăti nemijlocit preoţilor.

Căci obtectul înţelegerii nu póte fi altul decat statorirea ratelor, în care sě se asigneze întregirea de venit şi înaintarea cuitelor despre sumele asignate; aceste însě sunt nesce întrebări atât de simple, încât între împregiurări normale — nu se póte presupune — că nu sar puté face înţelegere.

Dacă însě vre-o confesiune nu s'ar ţiné de înţelegerea făcută atunci are ministrul alte dispoşiţiuni esercitive şi modalităţi, prin cari sě le constringă la acésta, precum e d. e. suspendarea provisorie a asignăării, ca astfel sě nu si iee refugiul la acele remedii estreme cari din partea confesiunilor se consideră ca fórte vătămătóre şi mai mult le perhoreschéză, pentru-că asignarea nemijlocıtă zgudue autoritatea respect. torurii superióre bis.

Acésta oratorul vrea s'o evite.

Afară de aceea de aci se póte nasce un fel de procedere deosebită faţă de confesiunile singuratice, care tractare inegală ar produce numai amărăciune.

Faţă de propunerea Dlui Gall ministrul *Wlássics* 'şi susţine punctul de mânecare pe basa motivelor espuse în sinul comisiunei pregătitóre, unde de asemenea a fost făcut Dl Gall acéstă propunere.

Aici nu este vorba ḑice ministrul de altă condiţiune, decât de aceea, ca sumasě se estradee în cutare şi cutare rată la cutare şi cutare autoritate totdeauna pentru scopul otărît în legc şi sě nu se foloséscă uici când pentru alt scop. Dacă autoritatea supremă bisericéscă nu împlinesce acéstă condiţiune, guvernul trebue sè-şi susţie dreptul, sě privéscă învoirea de încetată şi sě pótă asigura sumele pe calea perceptoratelor de dare.

Tare rog pe on. membrii, că sě respingă necondiţionat acéstă modificare

Casa respinge modificarea.

Celelalte pasage s'au primit fără discuţie.

Terminânduse astfel pertractarea proiectulul de lege atât în general, cât şi în special, preşedintele îl pune la vot şi se primesce (nicăiri însă nu se indică câte voturi au fost pro şi contra), rěmânênd, ca sě se încunosciinţeze despre acésta casa de jos şi sě se înainteze spre sancţionare.

De însemnat este, că saşii şi sêrbii de loc n'au participat la discuţie, fiindcă preoţii lor au aprópe toţi minimul prescris.

Revista politică

Despre pactul dualistic se dau nóuě versiuni, cari pun în vedere ivirea de nóuě greutăţi, şi consideră ca nesuccese tóte încercările de a se puté face înţelegerea în cale legală.

Ḑiarele mai próspete aduc scirea că atât guvernul austriac cât şi cel ungar a revocat propoşiţiunile făcute în scopul de a ajunge la încheierea pactului dualistic, şi acésta în vederea desvoltărei lucrurilor în parlamentul din Austria. In locul pactului guvernul nostru va propune parlamentului încheierea unei convenţiuni comerciale cu Austria; în care convenţiune vor fi contrase tóte propoşiţiunile guvernului în afacerea pactului dualistic. O asemenea procedură se va urma şi în Austria, cu deosebire numai, că acolo fiind concediat parlamentul dispoşiţiile trebuincióse le va lua consiliul de ministri.

Cestiunea cuotei încă se va regula şi anume guvernele 'şi vor pregăti elaboratele speciale, acele elaborate se vor promova apoi spre decidere finală corónei.

Aceste sunt scirile cele mai próspete cu privire la chestiunea cuotei.

Ḑiarele ungurescì sunt fórte nemulţumite cu acéstă modalitate în deslegarea cestiunei.

Ḑiarul „Egyetertés“ vede un complot în acéstă deslegare, complot contra constituţionalismului în Austria, căruia prin deslegarea acésta se dă lovitura din urmă. Complotul atinge şi parlamentarismul în Ungaria. Lovitura aici e îmbrăcată în forme constituţionale, e păstrată forma şi sistema firmei constituţionale, însě essenţa este cel mai mare absolutism. Ministrul president cunósce bine de ce forţă sufletéscă e stăpânită partida guvernamentală, şi e sigur, că ori ce va presenta, i-se votéză.

Modul acesta de deslegare are natura unui complot de stat, şi este cea mai frivolă eludere a §. 68 art. de lege XII. din 1867.

Conclusiunile ḑiarului din cestiune culminéză în ameninţarea, că décă guvernul şi partida liberală va da constiţionalismului lovitura, care i se pune în vedere prin deslegarea din cestiune, se vor afla elemente, cari vor sărì în apărarea lui.

Ne putem deci aştepta la obstrucţiune din partea oposiţiunei din dieta nóstră, obstrucţiune ca cea din vara şi tómna trecută, care mult a contribuit şi ea la acea, ca lucrurile sě ajungă la stadiul de acuma.

In Austria este mare iritaţiunea din causa amânărei parlamentului. Nici una dintre partidele austriace nu este mulţămită cu acest pas al guvernului.

Partida germână a dat proclamaţiuni cătră alegători, în cari se arată cum guvernul nu a încercat serios, sě urmeze situaţiunea, cum n'a dat ascultare pretensiunilor germanilor, cum prin měsurile sale radicale în cele din urmă a provocat nóuě scene turbulente în parlament.

Nici slavii nu sunt mulţămiţi cu amânarea. Dela guvernul actual ei aşteptau deslegarea în cale parlamentară a cestiunei de limbă în Bohemia şi aflarea de căi şi mijlóce, ca parlamentul sě pótă funcţiona regulat.

* * *

Abia a trecut o sěptămână dela întrunirea parlamentului în Francia, şi ḑiarele ne şi aduc scirea despre crisa ministerială. Lupta republicanilor cu partida claricală şi manarchistă s'a věḑut încă dela alegerea presidentului camerei. In lupta acésta guvernul a ţinut cu partida coalíată clericală monarchistă, şi aceşteia are a se mulţămi, că a căḑut din presidenţie Brisson, candidatul republicanilor.

Pusă lupta pe terenul acesta, deja la o sěptămână parlamentul s'a pronunţat contra guvernului actual.

* * *

Rězboiul dintre Spania şi America dă fórte cu greu înainte. Ḑiarele cu scirile mai próspete aduc scirea, că spaniolii pe uscat sunt superiori americanilor.

Insula Cuba este acuma terenul de crâncenă luptă, care însè in cele din urmă se va termina cu sugrumarea Spaniolilor.

De mult nu s'a purtat o luptă între condiţiuni atât de neegale. Europa privesce apatic la încordarea Spaniei de a-şi salva cel puţin onórea militară.

Combinaţiunile mai próspete de alianţă dintre Anglia şi America au scos din reservă pe ḑiarele rusesci. Atitudinea acestora dă a se înţelege, că Russia în timpul cel mai apropiat va întrevenì în favorul Şpaniei, ca cel puţin în mod onorific sě se pótă încheia pace.

E x a m e n e.

Programa

esamenelor publice la institutul Andreian pedagogico-teologic greco-rěsăritean în Sibiiu cu finitul anului 1897/8.

I. Secţiunea teologică.

In 17 Iuniu st. v. la 8 óre înainte de améḑi: Teologia morală, cursul II. profesor Dr. I. Stroia. După améḑi la 3 óre: Introducerea în teologie, cursul I. profesor Dr. I. Stroia.

In 18 a. m. Teologia pastorală şi liturgica, cursul III. prof. Dr. Remus Roşca; p. m. Esegesa şi Ermeneutica cursul I. prof. I. Ghibu.

In 19 a. m. Omiletica şi Psichologia curs. III. şi I. prof. I. Ghibu şi Dr. Petru Şpan; d. a. Isagogia cursul I. profesor I. Ghibu.

In 20 a. m. Dreptul canonic curs. III. prof. Dr. P. Span.

In 22 a. m. Pedagogia Limba şi literatura română curs. III. şi I. prof. Dr. I. Stroia şi Dr. D. P. Barcian.

23. Economia curs. III şi ped. prof. D. Comşa; d. a. Musica vocală Toţi elevii, prof. G. Dima.

25. a. m. Didactica şi Istoria bisericéscă curs. II şi I. prof. Dr. P. Şpan şi Dr. I. Stroia.

26. d. a. Cântări bisericesci cursul III. prof. D. Cunţan.

In 27 a. m. Teologia dogmatică curs. II. prof. Dr. P. Şpan; d. a. conferenţă.

II. Secţiunea pedagogică.

In 17 Iuniu st. v. la 8 óre înainte de améḑi: Limba maghiară curs. I. prof Dr. R. Roşca; după améḑi la 3 óre: Limba maghiară şi Istoria universală curs. II. prof. Dr. P. Şpan, şi I. Ghibu.

In 18 a. m. Zoologia curs. I. prof. Dr. D. P. Barcian; d. a. Limba maghiară curs. III. prof. Dr. R. Roşca.

In 19 a. m. Psichologia curs. I. şi cler. prof Dr. P. Span; d. a. Limba română şi Aritmetica şi Geometria curs. III. şi II. prof. Dr. Barcian şi D. Comşa.

In 20 a. m. Limba română cursul I. prof. Dr. Barcian; d. a. Religiunea şi Istoria pedagogiei curs. II. şi III. prof. I. Ghibu şi Dr. I. Stroia.

In 22 Pedagogia cursul III. şi cler. prof. Dr. I. Stroia; d. a. Aritmetica şi Geometria curs. I. prof. D. Comşa.

In 23 a. m. Istoria şi constituţia patriei şi Economia curs. I. şi III. şi cler. prof. I. Ghibu şi D. Comşa; d. a. Musica vocală şi Gimnastica toţi elevii prof. G. Dima şi Dr. P. Şpan.

In 25 a. m. Didactica şi Geografia curs. II şi cler. prof. Dr. P. Span şi D. Comşa; d. a. Religiunea şi Limba română curs. III. şi II. prof. I. Ghibu şi Dr. Barcian.

In 26 a. m. Geografia curs. I. prof. D. Comşa; d. a. Fisica şi Chemia şi cântări bisericesci curs. III şi cler. prof. D. Comşa şi D. Cunţan.

Copiii cât numai sě póte sě dórmă singuri.

Legănatul nu e consult, deóre-ce prin aceea se scutură crerii, şi deprins fiind odată copilul cu aceea, tot aşa va aştepta, ér când nu-l va legăna nime, atâta va plânge până va trebui sě-l legene şi prin aceea sě pune temeiu îndărătnicei.

Imbrăcămintea. Acoperirea corpului şi scutirea lui de frig şi umeḑeală la tot casul o îndeplinim prin îmbrăcăminte, care trebue sě fie totdéuna corěspunḑětóre şi acomodată timpului, ca astfel să fie totdeuna potrivită şi de folos.

Érna şi îmbrămintea trebue sě fle mai grósă, ca sě conserve căldura corpului, apărându-l de rěcélă. Vara îmbrăcămintea e mai subţire şi din stofă mai rară.

Colorile încă hotăresc la tot casul. Érna colorile închise, ér vara deschise.

Érna în odaie nu e consult a îmbrăca copiii prea gros, căci atunci uşor sě răcesc când íes afară.

Imbrăcămintea sě nu fie prea strîmtă nici prea largă, la tot casul însě curată. Cu deosebire fetiţelor sě nu li-se strîngă ósele în corset de micuţe.

Schimbarea rufelor cât mai adeseori e fórte bună, căci prin aceea se delătură pravul şi sudorile, cari sunt stricăcióse sănătăţii.

Incălţămintea încă sě nu fie nici prea mare, nici prea mică şi totodată acomodată timpului.

Ingrijirea (simţurilor) sensurilor. Dintre sensuri cel mai preţios fără îndoială e: vederea. A vedea bine e un dar, pentru care trebue sě mulţămim lui Dumneḑeu şi mamei.

In primele ḑile copilul nu vede aprópe nimic şi numai cu încetul îi vine vederea. Pentru aceea e fórte periculos a ţiné copilul în lumină mare, din contră e mai bine unde e mai întunerec şi numai gradat sě vadă lumina. Stricăcióse sunt razele sórelui, nóptea fulgerul şi aprinderea luminei în faţa copilului, trecând repede din lumină în întunerec şi viceversa, etc.

Mai târḑiu trebue deprins sě nu punà prea aprópe de ochi lucrurile la cari sě uită ci la o distanţă regulată căci prin aceea devin miopi. Nu mai puţin periculos e a lăsa copiii sě cetéscă la lumină prea mică, când e înferbântat şi sě se păḑéscă de fum, prav şi sě nu sě lovéscă sau sé le între ceva în ochi.

Vara ducênd copiii în liber sé-i deprindem a privi în depărtare.

Când se iveşte un morb de ochi nu e bine sě fie lecuiţi cu nimic fără scirea medicului, tot astfel folosirea ochelarilor fără consultarea medicului sě nu se întêmple.

Auḑul încă este un dar fără de care nu putem fi, ca sě nu suferim din pricina aceea. Urechea e şi ea un aparat fin şi pentru aceea trebue grijit, ca copiii sě nu-şi vîre bobi de cucuruz sau altele în urechi, căci prin aceea nu numai ar suferi dureri mari, dar ar puté deveni surḑi.

Tot astfel sě póte întêmpla şi prin rěcélă, curent mare sau strigare puternică în ureche.

Pentru aceea e fórte consult ca expuşi fiind la curent, sau frig mare, sě se astupe urechile cu puţin bumbac, — sě nu se pórte însě mereu în urechi, căci acela e un obiceiu pe cât de rěu, pe atât de urât.

Creşterea spirituală.

Cu desvoltarea corpului deodată observăm din anumite fenomene şi desvoltarea spirituală.

Corpul are marginile sale stabilite până unde sě se desvólte, până când spiritul se desvóltă în continuu şi în mai multe direcţiuni.

Prin spirit omul se deosebesce de celelalte vietăţi de pre pămênt, devenind stăpânitor preste tóte până chiar şi preste puterile naturei.

Spiritul este acea lumină cerească, care arată omului calea perfecţiunei.

Fie-care om este dăruit dela natură cu anumite dispoşiţiuni spirituale, cari însě nu mai atunci îi vor fi de folos, dacă prin o educaţie bine îngrijită se vor cultiva, căci lăsându-se acelea sě se desvólte numai pe cale firéscă, resultatul ar fi acela, că omul ar rěmânea în stare sělbatică.

Deci prin puterea spiritului omul se póte educa, ér prin educaţiune póte sě se înalţe din ce în ce spre perfecţiune.

Un om numai atunci se póte numi bine educat, dacă cultura lui spirituală nu se mărginesce numai pe lângă o direcţiune, ci în mai multe direcţiuni, dintre cari însě cultura inimii este cea principală.

(Va urma.)

In 27 a. m Botanica şi Religiunea curs. II. şi I. prof. Dr. Barcian şi I. Ghibu; d. a. Conferenţă.

In 29 Serviciu divin şi încheierea festivă a anului şcolariu 1897/8.

In 30 Estradarea testimoniilor şi Absolutoriilor.

Sibiu, din conferinţa corpului profesoral, ţinută la 6 Maiu, 1898.

Dr. Remus Roşca,
dir. sem.

Avis.

Tragerea la sorţi a losurilor loteriei de obiecte, aranjată de *Reuniunea femeilor române din Sibiiu,* se va efeptui *la 30 Iuniu a. c. 3 óre p. m.* în casa institutului „*Albina*“, Strada măcelarilor Nr. 20 în localul „mesei studenţilor“, în presenţa comitetului şi a unui comisar al autorităţii politice.

Losuri se mai află de vânḑare până în ḑiua tragerei la sorţi, în Sibiiu la preşedinta comitetului, la „Albina“ şi la librăria archidiecesană.

Din şedinţa comitetului Reun. fem. române din Sibiiu, ţinută la 17 Iuniu 1898.

Dr. N. Vecerdea — *Maria Cosma.*
secretar. — preşedintă.

Noutăţi.

AVIS! **Preaonoraţii d-ni abonenţi ai ḑiarului nostru, cari încă nici pe cuartalul prim al anului curent n'au solvit preţul abonamentului, deşi au primit fóia regulat, sunt prin acésta poftiţi sĕ achiteze abonamentul în timpul cel mai scurt, căci la din contră li se va sista espedarea mai departe a ḑiarului.**

Administraţiunea
„TELEGRAFULUI ROMAN“.

*
* *

Monarchul nostru şi rĕsboiul spaniolo-american. Daily Telegraph din isvor fórte sigur aduce scirea, că la iniţiativa monarchului nostru între cabinetele din Viena, Berlin, Paris şi Pettersburg decurg pertractări cu privire la intervenţia între Spania şi America. Daily Telegraph la aceste face următórea observare: Anglia cu plăcere sĕ unesce cu acţiunea de întrevenire dacă din acésta nu ar apărea cumva că America sĕ fie constrânsă a încheia pace şi dacă nu invólvă în sine, că afacerea insulelor Filipine sĕ fie pertractată într'un congres european. Anglia s'ar împăca numai cu o atare întrevenire, care s'ar restrânge simplu la rola de interpret cinstit.

*
* *

Alt măcel. Gendarmii maghiari îşi fac de cap. Duminecă *érăşi au sĕvêrşit un măcel* de astă-dată între Unguri, la Balmaz-Ujváros.

Ş'aici tot un proprietar este la mijloc, care în loc de a plăti salariele lucrătorilor Sâmbătă séra, le plătea Dumineca. Aşa lucrătorii s'au adunat Duminecă diminéţa şi trecênd p'acolo geandarmii, aceştia au îmbrâncit pe mai mulţi lucrători. D'aci cértă, în urmă invălmăşéla care s'a terminat cu împuşcături: *geandarmii au tras în mulţime, împuşcând patru ómeni*, dintre cari Toth Gàbor a fost lovit drept în inimă.

Marţi în 2/14 Maiu a. c. a mers la faţa locului o anchetă, presidiată de vicişpanul din Dobriţin, Báno Gyula.

*
* *

Dimitre Popoviciu la Petersburg, Tóte ziarele ruseşti mari din capitala Ţarilor sunt pline cu recensiuni elogióse la adresa artistului nostru român Dimitrie Popovici. Afară de aceste ḑiare tipografia teatrelor împĕrăteşti a editat o broşură, cuprinḑênd biografia şi portretul măestrului nostru Popovici. Biografia menţionéză, pe lângă comentariile pline de reverenţă, faptul, că dl Popovici, din timpul studiilor sale a fost stipendiat de graţiósa Regina României, şi după ce a fost un elev distins al profesorului G. Stefănescu, a mai urmat studiile şi la conservatorul diu Viena, unde a fost elev al profesorului Dr. Heusnach. Angagiat la opera germană din Petersburg, în stagiunea anului 1897 — 98, dl Popoviciu a cântat în operile Wagneriane: Walkiria, Lohengrin, Corabia-fantomă, Maiestrii-Cântăreţi din Norimberg, ş. a. Ḑiarul rus Petersburski Vidomosti, făcând recensiunea operilor lui Wagner, scrie N-rul de la 26 Februarie: „In Walkiria, locul cel dintâiu trebue sĕ-l dăm baritonului dl Popovici (Woram). D-sa este un strălucit cântăreţ, posedă o voce splendid şi mai este şi un artist de mare vădă. Ne pare rĕu însă, că rolul lui Wotan cere o cântare puternică şi monotonă, care a fost esecutată de dl Popovici cu o energiă uimitóre şi cu o voce plină de putere. In tonurile duióse, moi cari din nenorocire sunt puţine, dl Popovici s'a arĕtat în tótă măiestria“, Un alt ḑiar rus „Petersburgskaia Gazeta, N-rul 55, vorbind de representaţiunea Walkiriei, scrie: „Pe baritonul dl Popovici am fi dorit sĕ-i ascultăm înt'un rol, unde să cânte într'adevĕr, de órece acest artist are o voce superbă, dar' dacă ştie sau nu sĕ cânte, este greu de judecat după rolul nenorocitului zĕu Wotan“ Ḑiarul rus „Petersburgski Listoc“, scrie: „Rolul lui Wotan a fost ţinut de către dl Popovici, care a dovedit că părerea emisă de presă despre acest artist este conformă cu adevĕrul: Popovici este un cântăreţ superb şi un artist de temperament“. Ḑiarele Nevesti de la 26 Februarie: „Ciclopul Wotan a găsit în persóna d-lui D. Popovici un superd interpret, atât prin vocea sa puternică, cât şi prin jocul scenic“. Ḑiarul „Nowoe Vremea la rêndul sĕu, scrie: „Cu cea mai deplină laudă trebue sĕ vorbim despre dl Popovici (Wotan); în operile lui Wagner se cere o mare artă vocală, de-şi une-ori tocmai în operile aceste sĕ cântă puţin. Rolul lui Wotan a fost cântat cu o deplină măsură si cu mult sinţĕmênt“, Ḑiarul ilustrat: „Petersburgkaia Jisni“, dând pertretul d-lui D. Popovici, face elogii mari artistului nostru şi-i urează isbândă şi succese multe în viitor, ca unui artist bogat înzestrat de natură. „St. Petersburberzeitung“ (16/28 Martie); „In folosul casei matuale de ajutor a literaţilor şi ḑiariştilor s'a representat în Marien-Theater opera Walkiria. Representaţia a fost un adevĕrat triumf pentru artişti, între cari şi Popovici, în rolul lui Wotan“. „Petersburger zeitung“ (22 Martie): „Turneul operei germane. — A basso porto opers în trei acte, de Nicola Spineli. — Cel mai bine a fost dl Popovici în rolul Ciccilo; artistul a fost desĕvêrşit în rolul sĕu; a corespuns peste aşteptările tuturor“. „St. Petersburg-Herold“ (23 Martie): „Turneul operei garmane.—A basso porto noua operă a d-lui Spinelli. — Dl Popovici, în rolul şefului Camorel Ciccillo a fost atât ce expresiv încât credeam că aveam în faţa noastre pe adevĕratul om blăstămat“.

*
* *

Tulburări antisemite. In Galiţia tulburările antisemite iau un teren tot mai larg. Din tóte părţile vin sciri îngrozitóre despre sórtea ovreilor din Galiţia. Sĕrmanii „gescheftari“ acum nuşi mai pot continua în linisce ocupaţiunile lor de a înşela poporul, căci sunt îndrumaţi la ordine din partea antisemiţilor. Tulburătorii antisemiţi au pătruns în casele lor, le-au spart ferestrile, le-au sdrobit mobilele şi le-au jefuit crâşmele. In cele mai multe locuri turburătorii sunt conduşi din partea primăriilor comunelor. Foile maghiare sĕ plâng că gendarmii nu pot rĕsbi cu antisemiţii şi cer întrevenirea miliţiei. Turburătorii antisemiţi au împărţit apeluri, prin cari provócă poporul, ca în numele autorităţilor sĕ se rĕscóle asupra ovreilor In Ulacovice le-a aprins fabrica de spirt. Pagubele sunt aprópe la 60,000 fl.

Aveeh! Aveeh!

*
* *

Banffy provocat Geza Polonyi a provocat la duel pe ministrul-preşedinte Banffy, pentru-că acesta l'a numit perfid într'o vorbire a sa din cameră. Ministrul Banffy a primit provocarea, numindu-şi martori pe br. Géza Fejérváry şi Gajári Ödön.

*
* *

Esundări în Belgia. Din Bruxela se depeşéză, că în partea sudică a Belgiei ḑilele acestea au fost gróznice esundări. Potopul a nimicit 10 fabrici şi a luat 25 de poduri Tinuturi întregi sĕ află sub apă. Apa a înghiţit nenumĕrate victime, între cari şi un fabricant. Pagubele sĕ urcă la 15 milióne.

*
* *

Un diurnist. Un bărbat onest, harnic şi cu scrisóre bună îşi ofere serviţiile sale ca copist în vr'o cancelarie pe lângă plată modestă. Mai de-aprópe informaţiuni dă redacţiunea ḑiariului nostru.

Bibliografic.

A apărut No. 26 al splendidei reviste pentru familie „Fóia pentru Toţi“ cu următorul bogat sumar.

In Mai... G. Demetrescu-Mugur. — de servitori (Convorbiri sĕptămânale), — Radu Prelea — Nunţa egipténă, traducere de Moş Dumitru. — Rĕsplata sfiintei Sâmbete (basm), Dumitru Stăncescu. — Rosa de sânge, Const. M. Mulţescu. — Bucăţi de scrisori, Virgiliu Gilli. — Scârba de minciună, Herny Amicis. — Fericirea vieţei, trad. de Dumitru Stăncescu. — Aventurile Colonelului Gérard, de A Conan Doye. — Atunci, ş'acum, George Gr. Cair. — Cum sună, Iuliu Dragomirescu. — Din ţara glumelor. — Snoave. — Primus şi secundus (anecdotă) de P. M. Rădulescu-Micşuneşti. —Sofia de Moncernay, Iules Lamaitre. — Cugetări. — Care e omorîtorul (roman), Alphonse Mouraux. — Increderea în sine insuşi, Achimescu. — Căderea Constantinopolului de Valerio Ţino. — Tribuna tinerimei. — Jocuri şi petreceri. — Poşta redacţii. — Reţete şi sfaturi. — Anunciuri, etc., etc.

Corespondenţă particulară

a „Telegrafului Român“

Din tractul Albei-Iuliei.

Conform convocatoriului de dto 9 Aprilie 1898 st. v. despărţământul reuniunii învĕţătorilor din protopresbiteratul gr.-ort. al Albei-Iulie şi-a ţinut adunarea sa din acest an în 23 Aprilie, ḑiua sântului mucenic George în localul şcólei gr.-ort. din Alba-Iulia.

După sfêrşirea serviciului divin la care au asistat mai mulţi învĕţători neam întrunit cu toţii în şcólă unde la propunerea preşedintelui George Albu s'a ales o comisiune constătătóre din 3 membri, cari au învitat la adunare şi pe Mult On. Domn Florian Rusan actualul administrator protopresb. al acestui tract, care a şi sosit în mijlocul nostru fiind salutat cu un intreit „sĕ trăiască“. Astfelui întruniţi s'a cântat împĕrate ceresc, cântare de învocarea duchului sânt, în urma căreia preşedintele adunări parochul şi învĕţătoriul George Albu ocupându-şi locul presidial prin o vorbire pătrunḑĕtóre în care accentuiază însemnătatea şcólei şi chemarea ei în viéţa unui popor — apoi chemarea învĕţătoriului şi afară de şcólă, mai ales acum când nori grei, ameninţă din tóte părţile viitoriul şcólelor nóstre, declară adunarea generală de deschisă.

Conform programului urméză constatarea membrilor presenţi. Să constată, că din 28 învĕţători au fost presenţi 16, 2 au fost scusaţi, ér faţă de ceialalţi sau luat hotărîrea a se pedepsi cu câte 2 fl. unul, conform regulamentului.

Punctul 4. Raportul comitetului şi a casariului s'au cetit ambele de către notariul adunari Iuliu Roşca şi să dau unei comisiuni spre censurare.

Urméză apoi cetirea lucrărilor „Cum are a se propună cu succes limba maternă în cursul al III-lea al şcólei poporale“, lucrată de învĕţătoriul Vasile Murgău care a fost ascultată cu mare interes. Tema dlui înv. Vasiliu Murgău a fost lucrată cu multă cunoscinţă de causă, accentuând cu deosebire feliuritele cetiri în şcóla poporală şi cu deosebire cetitul mechanic cu abservarea interpuncţiunilor, care este basa cetitului logic, fluent şi retoric, acéstă temă au fost însoţită la urmă şi de o prelegere practică lucrată după treptele formale. După mai multe discusiuni din partea membrilor în meritul temelor, adunarea generală primesce temele de bune, lăsând a se trimite comitetului central pentru a fi cetite una din ele şi în adunarea generală districtuală la timpul séu. La punctul 7 din program comisiunea de 3 alésă pentru censurarea raportului comitetului e în ordine, cât pentru raportul cassariului fiind acela fórte manc şi nefiind cassariul în persónă pentru a putea da deslușiri mai delailate asupra mancităţi lui, sa redat cu observarea ca pe viitoriu sĕ vină cu un raport mai specific în privinţa stĕri financiare a casei reuniunii.

In urma acestor sa suspende şedinţa pe 10 minute pentru încassarea taxelor curente şi restante şi o conţelegere a membrilor asupra reconstituiri despărţĕmêntului pe un nou period de 3 ani.

Urméză însaşi constituirea, care sa făcut în următoriul mod: alegêndu-se de preşedinte parochul şi învĕţătoriul George Albu din Păclişa, vice preşedinte Vasilie Murgau înv. în Tibru, notariul despărţământului Iuliu Roşca înv. în Alba Iulia, cassariu Iuliu Moldovan înv. Totoiu, ér de membri în comitet Victor Ciora înv. Geoagiul-superior şi Zacharie Albu înv. Stremţi.

Urmând punctul 9 din program propuneri şi interpelări. La acest punct membrul adunări înv. Vasilie Murgău aduce la cunoscinţa membrilor subdespărţĕmântului, că înformat fiind şi dela unii din colegii sĕi, şi luând parte şi la examenele de vară la mai multe şcóle din tract întru an la unele întralt an la altele, au aflat, că aprópe mai în fiecare şcólă sa folosesc diferite abecedare şi cărţi de lectură la propunerea limbei materne de diferiţi autori, cari în loc sĕ uşureze, îngreunéză total mersul învĕţământului Fiind fiecare abecedariu şi carte de lectură lucrate de atâţi autori cu tot atâter melode de propunere diferite, învĕţători încăşi forméză după acelea tot atâtea metode de propunere de sine înţeles greşite şi neducătóre la scop; – Propune uniformitatea manualelor de învĕţământ cu privire la propunerea limbei materne sau cetitului în tóte şcólele din tractul Albei Iuliei şi încă dacă sĕ póte cât mai curând, în privinţa acésta recomandă că cele mai bune ar fi întâia şi a dóua carte de I. Popescu ambele prelucrate după unul şi acelaşi metod de propunere de vrednicul şi ne obositul profesor seminarial Dr. Petru Şpan, şi împărţite în trei părţi I-ia a II-ua şi a III-a carte de lectură, întocmite pentru toţi 6 anii şcólei poporale. In modul acesta s'ar putea ajunge scopul dorit.

Astfeliu exhauriat fiind materialul de pertractat adunarea generală s'a încheiat la órele 3 şi jumĕtate p. m.

Iar membrii voioşi că in acest an desbaterile în adunare au luat un avênt mai energic ca ori şi când pănă aci, s'au depărtat fiecare la ale sale bucurându-să, că s'au mai adaugat o zală nóuă la lanţul înaintării spre progres.

Oraculus.

Din public.*)

Act de recunostinţă.

Generosul şi ilustrul bărbat al naţiunei dl cavaler Constantin de Steriu, mare proprietar şi bancher în Braşov şi Bucureşti a binevoit a dărui Reuniunei nóstre, şi în deosebi în favorul exposiţiei industriale, ce intenţionăm a aranja în tómna a. c., suma de 5 fl.

Priméscă generosul domn cavaler de Steriu pentru acéstă plăcută surprindere, făcută modestei nóstre Reuniuni, recunostinţa membrilor Reuniunei nóstre.

Din şedinţa comitetului „Reuniunei sodalilor români din Sibiiu“, ţinută la 9 Iunie n. 1898.

V. Tordăşianu, — *G. Poponea,*
president. — notar.

Mulţămtă publică.

Ne înplinim o plăcută datorinţă exprimând şi pe această cale adânc sinţita recunostinţă şi mulţumită a „Reuniunei române de agricultură din comitatul Sibiiului“ onorabilei direcţiuni şi stimabililor acţionari ai institutului de credit şi economii „Albina“ din Sibiiu pentru suma de fl. 100, „Auraria“ din Abrud pentru suma de fl. 20 şi „Bistriţana“ din Bistriţa pnntru sume de fl. 10, votată drept ajutor pentru Reuniunea nóstră din cuota de bine facere pro 1897.

Sibiiu, 5 Iunie n. 1898.

Comitetul central al „Reuninnei române de agricultură din comitatul Sibiiu“.

Dem. Comşa, — *Victor Tordăşianu,*
preşedinte. — secretar.

---

*) Pentru cele de sub rubrica acésta redacţiunea nu primesce responsabilitatea.

DR STERIE N. CIURCU
IX Pelikangasse — No. 10, Viena
Consultaţiuni cu celebrităţile medicale, şi cu specialiştii de la facultatea de medicină din Viena.

Stofă de mătase pentru mirese

65 cr.

până la fl. 14.65 de metru, — precum şi **mătase—Henneberg** négră, albă şi colorată dela **45 cr.** până la fl. 14.65 de metru — în cele mai moderne ţĕseturi, colori şi dessinuri. Se espedéză **la particulari** *în casă* **franco şi liber de vamă.** *Mostre cu întórcerea postei. Fabricele* **G. Henneberg** *(lifer. ces. şi. reg.)* **Zürich.** [4] 5

Din ori-ce *librărie se póte procura* scrierea premiată a consilier. în med. *Dr. Müller,* apărută în a 30-a ediţiune despre

sistemul nervos

şi

sexual turburat.

Espediţie franco pentru 60 cr. în mărci postale.

Curt Röber,

[5] 20—49 Braunschweig.

Din

„Biblioteca nóstră“,

sub direcţia dlui E. Hodoş, au apărut:

Nr. I *Realităţi şi visări,* de S. S. Secula;
Nr. 2 *Iancu de Huniad,* de Ios. Bălan;
Nr. 3—4 *Versuri şi Proză,* de G. Coşbuc;
Nr. 5 *Fabule alese,* de Gr. M. Alexandrescu;
Nr. 6 *Dela sat,* piesă popor. în dialect bănăţean de N. Mocovişteanu;
Nr. 7 *Intocmai,* de Zotti Hodoş.

1 număr 14 cr.

Se află de vênḑare în

Librăria Tipografiei archidiecesane Sibiiu.

Nr. 96/1898 [72] 1—3

CONCURS.

Pe basa decisului comitetului parochial dela 10 Maiu 1898 a comunei bisericesci gr.-or Vidra de-sus în protopresbiteratul Câmpenilor se escrie concurs, cu termin de 30 ḑile dela prima publicare oficiósă, pentru intregire în mod definitiv a dóuĕ posturi învĕţătoresci vacante dela şcóla acestei comune bisericesci.

Emolumentele sunt pentru fiecare post învĕţătoresc: salariu de 300 fl. v. a. din cassa sf. biserici solvit în rate lunare anticipative, — cuartir liber cu competinţa de pământ şi câte 12 m. lemne de foc din cari se va încălḑi şi sala de învĕţământ.

La primirea cuincuenalelor se vor socoti şi anii de serviciu făcuţi şi numai în mod provisor la acéstă şcólă şi conducĕtorul corului bisericesc va primi o remuneraţiune anuală de 30 fl. v. a.

Invĕţătorii cu purtări bune şi diligenţi pot conta şi la alte venite accidentale până la 100 fl. v. a.

Doritorii de a ocupa unul din aceste posturi sĕ-şi trimită cererile concursuale cu documentele recerute de legile din vigóre la oficiul protopresbiteral gr.-or. din Câmpeni.

Comitetul parochial gr.-or. din Vidra-de-sus în conţelegere cu oficiul protopresbiteral.

Câmpeni, 12 Maiu 1898.

Romul Furdui,
protopop.

În préjma examenelor!

Atragem atenţiunea domnilor învĕţători asupra

scrisorilor (propise) de examen

pentru scrierea *română, germână* şi *dictando* tipărite în **Tipografia archidiecesană, în colóre vênătă,** pe hârtie fórte fină, mărime 24/31 cm.

Preţul: de bucată 1 cr.; 100 bucăţi 65 cr. şi porto postal.

☞ **Comandele din afară se execută imediat.** ☜

Librăria Archidiecesană.

„Colecţiunea Şaraga“.

Din „Colecţiunea Şaraga“ à 1 leu = 50 cr. volumul au apărut:

Nr.
1. Elena Sevastos: Poveşti.
2. N. A. Bogdan: Poveşti şi anecdote.
3. Mihail Canianu: Poesii populare (Doine).
4. N. Gane: Poesii.
5. 6. Log. Cost. Konaki: Poesii vol. I. II.
7. Mihail Eminescu: Poesii complecte.
8. Sofia Nădejde: Nuvele.
9. A. Vlahuţă: Nuvele.
10. Henriete şi M. Eminescu: Scrisori.
11. 12. Ar. Densuşianu: Cercetări literare vol. I. II.
13. N. Gane: Domniţa Ruxandra.
14. N. Beldiceanu: Poesii.
15. Elena Sevastos: Anecdote populare.
16. 17. A. Steuerman: Antologie, Crestomatie.
18. 22. N. Iorga: Schiţe din literat. română.
19. N. A. Bogdan: Şi noui şi vechi.
20. 21. I. L. Caragiale: Teatru vol. I. II.
23. Matilda Cugler-Poni: Poesii.
24. 25. Grigore N. Lazu: 451 poesii — traduceri şi imitaţiuni vol. I. II.
26. Carmen Sylva: Poveştile Peleşului.
27. V. Conta: Încercări de metafisică.
28. Mihail Eminescu: Nuvele.
29. Victor Onişor: Doine şi strigături din Ardeal vol. I.

Nr.
30. V. Conta: Teoria fatalismului.
31. 37. V. Conta: Teoria ondulaţiunii vol. III.
32. 40. D. Bolintineanu: Poesii vol. I. II.
33. D. Petrino: Poeme.
34. 35. Cavaler C. Stamati: Musa românéscă vol. I. II.
36. Ed. Gruber: Stil şi gândire.
38. M. Eminescu: Diverse.
39. Carol Scrob: De-ale inimei vol. I.
41. Const. Negruzzi: Pĕcatele tinereţelor v. I.
42. D. Bolintineanu: Proză vol. I.
43. A. Donici: Fabule.
44. V. Conta: Basele Metafizicei.
45. 56. A. D. Xenopol: Istoria Românilor.
57. Ionescu Raicu-Rion: Scrieri literare v. I.
58. Fabulişti Români: Fabule.
59. Traian Demetrescu: Aquarele (poesii).
60. A. Steuerman: Sărăcie (poesii).
61. A. Steuerman: O tómnă la Paris (scrisori şi versuri).
62. N. A. Bogdan: 15 Comedii.
63. Al. Philippide: Starea socială.
64. I. L. Caragiale: Schiţe, trad. şi originale
65. H. G. Lecca: Prima (versuri).

Se pot procura dela Librăria Tipografiei archidiecesane Sibiiu.

Din

„Biblioteca pentru toţi“,

sub direcţiunea literară a d-lui D. Stăncescu au apărut până acum:

Nr. 1 *Poveşti alese* de Andersen;
Nr. 2 *Pasĕrile nóstre* (legende), de S. Fl. Marian;
Nr. 3 *Cântece şi plângeri,* I. (poesii) de M. Zamfirescu;
Nr. 4 şi 5 *Despre educaţie,* pe Herbert Spencer;
Nr. 6 *Icóne şterse* (nuvele) de A. Vlahuţă;
Nr. 7 *De prin veacuri,* I (nuvele) de Carmen Sylva;
Nr. 8 *România, Roma, Piza* etc. de Michelet;
Nr. 9 *Castelul Peleş,* descrierea de Leo Bachelin;
Nr. 10 *Nuvele şi schiţe* de T. Maiorescu;
Nr. 11 *Din tinereţe etc.* nuvele de André Theuriet;
Nr. 12 *Nuvele* de M. Demetrescu;
Nr. 13 *Nuvele romane* de Duiliu Zamfirescu;
Nr. 14 *Antichitatea romană* de Wilkins;
Nr. 15 *Prosă şi poesii* de Gr. M. Alexandrescu;
Nr. 16 *Povestea vorbii* I. proverbe de Anton Pann;
Nr. 17 *Istorióre* de d-na Colomb;
Nr. 18 *Schiţe umoristice* de Dumitru Teleor;
Nr. 19 *La ce visează fetele,* teatru de Alfred de Musset;
Nr. 20 *Legende istorice,* de D. Bolintineanu;
Nr. 21 *Ombra,* roman de Genevraye
Nr. 22 *Căl. împrej. Odăii mele,* roman de Maistre-Havier;
Nr. 23 şi 24 *Din viéţa meseriaşilor,* nuvele de P. Bănăţeanu;
Nr. 25 *Povestea vorbii* II. proverbe de Anton Pann;
Nr. 26 *Biografiile ómenilor celebri;*
Nr. 27 *Antichitatea greacă* de Mahaffy;
Nr. 28—33 *Opere complete,* de Creangă;
Nr, 34 *Istorice,* de Jonescu-Gion;
Nr. 35 *La gura sobei,* snóve de Dumitru Stăncescu;
Nr. 36 *Poveşti de Crăciun;*
Nr. 37 *Prosă şi epigrame,* de Radu D. Rosetti;
Nr. 38 *Werther* roman de Goethe;
Nr. 39 *Povestea vorbii* II. (ultim.) proverbe de A. Pann;
Nr. 40 *De prin veacuri* II (ultim.) nuvele de Carmen Sylva;
Nr. 41 *Noţiuni asupra sciinţelor* de Huxley;
Nr. 42 *Doruri şi amoruri* I. poesii de Depărăţeanu;
Nr. 43 şi 44 *Modele de discursuri rom.* de Adamescu;
Nr. 45 *Doruri şi amoruri,* II. (ultim.), poesii de Depărăţeanu;
Nr. 46 *Duşmanii nostri,* de Dr. Urechiă
Nr. 47 *Cântece şi plângeri* II. (ultim.) poesii de M. Zamfirescu;
Nr. 48—49 *Modele de discursuri strĕine* de Gr. Adamescu;
Nr. 50 *Convorbiri despre artă,* I. de Pecaut şi Baude;
Nr. 51 *Din góna vieţii* I., nuvele şi poesii de A. Vlahuţă;
Nr. 52 *Prietene* roman de François Coppée;
Nr. 53 *Doi trandafiri,* nuvele de Wildenbruch;
Nr. 54 *Patriotul,* morală de Bourde;
Nr. 55 *Din inimă,* poesii de Radu D. Rosetti;
Nr. 56 *Convorbiri despre artă* II. (ultim) de Pecaut şi Baude;
Nr. 57 *Din goana vieţii* II. nuvele de A. Vlahuţă;
Nr. 58 *Schiţe uşóre* de Caragiale;
Nr. 59 *Din góna vieţii,* III. (ultim) nuvele de A Vlahuţă;
Nr: 60 *Manon Lescaut,* I. roman de Abatele Prévost;
Nr. 61 *Trotoarul Bucur.,* nuvele de D. R. Rosetti (Max);
Nr. 62 *Enoch Arden,* poemă de Tenyson
Nr. 63 *Satire şi teatru* de D. C. Ollanescu (Ascanio);
Nr. 64 *Spre primăvară* poesii de Costin;
Nr. 65 *Manon Lescaut* vol. II. roman de Prévost;
Nr. 66 *Manon Lescaut,* vol. III. (ultim.) de Prévost
Nrii 67—69 *Minunile universului,* vol. I. II. III. istoria naturală)
Nn. 70 *Legenda ţeranilor* de P. Dulfu;
Nr. 71 *Ce este frumseţa,* artă de Const. Stăncescu;
Nr. 72 *Cugetări noi asupra popórelor vechi, Egipetul,* geografie de Buzoianu;
Nr. 73—74 *Dan* partea I. roman de A Vlahuţă;
Nr. 75 *Armonii intime,* poesii de A. Sihleanu;
Nr. 76—77 *Dan,* partea II. roman de A. Vlahuţă;
Nr. 78 *Ginerele lui Poirier,* de Augier & Sandeau;
Nr. 79 *Nastratin Hogea* de A. Pann;
Nr. 80-84 *Ciocoi vechi şi noi,* roman de Filemon;
Nr. 85 *Biografiile scriitorilor rom.* de Adamescu;
Nr. 86 *Ce povestesce pădurea,* nuvele de Putlitz;
Nr. 87 *Berberii Hesperidele,* geografie de G. T. Buzoianu;
Nr. 88—89 *Denisa* teatru de Duma (Al. fiul);
Nr. 90 *Poeme,* de H. G. Leca;
Nr. 91 *Geniile sciinţei şi industriei,* biografii de Gastineau;
Nr. 92 *Sincere,* poesii de R. D. Rosetti;
Nr. 93—94 *Povestea lui Moş Albu* de A Pann;
Nr. 95 *Cartagena-Cyrena,* geografie de G. T. Buzoian;
Nr, 96—97 *Paul* şi *Virginia,* roman de B. de St. Pierre;
Nr. 98 *De demult,* poesii de Stavri;
Nr. 99 *Apostol,* poemă de Petöfi;
Nr. 100 *Carte de chipuri fără chipuri,* poveşti de Andersen;
Nr. 101—102 *Metamorfosele* de Ovid;
Nr. 103—104 *Poveste tristă* de Francois Coppee;
Nr. 105—107 *Mic vocabular militar român-frances-ruso-turc* de * * *
Nr. 107 *Despre prietinie* de Cicerone;
Nr. 108 *Animalele celebre* de Müller;
Nr. *Teatru* vol. II. R D. Rosetti (Max);
Nr. 110 *Gloriele musicei* de * * *
Nr. 111 *Poesii* de Th. M. Stoenescu;
Nr. 112—113 *Introducere la studiul Sciinţelor fisice* de Morand;
Nr. 114 *Linıştea sufletéscă* de Seneca;
Nr. 115 *Alte schiţe umoristice* de Dumitru Teleor;
Nr. 116—117 *Iubire* de Vlahuţă;
Nr. 118 *Fleacuri,* amintiri duióse, schiţe şi novelete de V. Pop;
Nr. 119 *Robia Peleşului* de Carmen Sylva, traducere de Elena Radu Rosetti;
Nr. 120 *Un leu şi un zlot,* comedie într'un act (localisare) de D. Rosetti;
Nr. 121—122 *Notiţe* şi *fragmente literare* de I. L. Caragiale;
Nr. 123 *Biografiile Mamelor ómenilor celebri;*
Nr. 124 *Intrebuinţarea vieţii* de I. Lubbok;
Nr. 125 *Povestea Mavroghenéscă* de Pitarul Hristache;
Nr. 126—127 *Poesii* de Bălăcescu;
Nr. 128—137 *Codul civil-român, adnotat* de Hamangiu;
Nr. 138 *Suspine* (poesii populare din Basarabia) de George Madan.
Nr. 139—148 *Procedura civilă adnotată, cu index* de Hamangiu;
Nr. 149—151 *Legea timbrului adnotată, cu index* de Hamangiu;
Nr. 149—151 *Legea jud. de pace adnotată cu index* de Hamangiu;
Nr. 149—151 *Legea autentific actelor, adnotate* de Hamangiu;
Nr. 152—155 *Despre Fanarioţi* de Zalloni;
Nr. 156 *Cronicile Doctorului*; de Dr. Urechia;
Nr. 157—158 *Mic vocabular frances-rom.* de Ploetz - Leist;
Nr. 159 *Chronologie Calendare* de Szavlovski;
Nr. 160—161 *Poveţe către săteni* de D. R. Rozeti (Max);
Nr. 162—165 *Viaţa la ţéră* (roman) de Duiliu Zamfirescu;
Nr. 166—178 *Dicţionar francez-român,* ed. II. de Urechia;

Un numĕr costă 16 cr.

Se află de vênḑare în

Librăria Tipografiei archidiecesane, Sibiiu.

Redactor prov. **Dr. Elie Cristea.**

Editura şi tiparul tipografiei archidiecesan.

Nr. 62. Sibiiu, Marţi 9/21 Iuniu, 1898. *Anul XLVI.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarchie pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru străinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Congresul naţional-bsericesc sêrbesc.

I

O mică fracţiune de mai multe ḑeci de mii a poporului sêrbesc, părăsind Turcia a trecut cu câţiva archierei încă la 1690 în Ungaria şi a ocupat un petec din acéstă ţéră, înfiinţând sub scutul unor însemnate privile o provincie metropolitană, în cadrele căreia am fost şi noi cuprinşi un lung şir de ani, rĕmânênd în urma nefericitei unaţii fără episcopi, o turmă fără conducĕtori, fără păstori.

Provedinţa divină a vrut, că un bărbat înţelept, nemuritorul Şaguna, sĕ ne recâştige independenţa, sĕ reînvie ierarchia perdută, sĕ reînfiinţeze vechia metropolie română şi sĕ o reorganiseze pe base tari şi solide încă la anul 1868, reîntroducênd sinodalitatea, care a creat legea nóstră fundamentală: statutul organic.

Ḑeci de ani au trecut, decând şi coreligionarii Sêrbi se nisuesc şi zbat pentru a-şi crea şi ei o constituţiune basată pe o astfel de lege fundamentală, care sĕ fie efluxul canónelor şi al principiilor de aḑi al dreptului bisericei vii, a poporului, care susţine întreg organismul bisericesc-cultural.

Tóte sforţările şi întrunirile de până acuma în congrese, conferenţe, anchete etc. au rĕmas zadarnice; ba pe timpul ultimului congres, ţinut în anul trecut, s'au ales cu puţin încurăjătórea declaraţiune a ministrului-president bar. Bánffy, *„că actualul guvern se va feri sĕ cada în greşala, care „a făcut-o ministrul Iosif Eötvös, când „a propus aprobarea şi sancţionarea „statutului organic al bisericei ortodoxe „române în forma sa de aḑi.*

Congresul amintit s'a disolvat fără a fi putut face vr'o ispravă. Majoritarea covîrşitóre a ţinut morţiş la proiectul sĕu de statut, respingênd ori-ce domolire a dispoziţiunilor sale, în sensul pretins de guvern.

De atunci s'au mai ţinut în acest obiect mai multe consultări, între alte şi împreună cu capul actualului guvern; tóte încercările însĕ au rĕmas fără succes. Dar divergenţele nu se refer numai la împedecarea ingerenţei statului în afacerile autonome bisericesci, ci nemulţumiri reciproce esistă şi între membrii congresului, anume între ierarchie şi elementul mirean, cari nemulţumiri n'au putut fi aplanate în consfătuirile ţinute până acuma.

Ḑiarele mai próspete ne aduc scirea, că pe 8/20 a lunei curente, adecă pe ḑiua de eri, a convocat patriarchul *Brankovics* la Carloviţ o nóuă conferenţă, în care se va face ultima încercare de împăcare a elementului clerical şi laic şi de concipiare a unui nou statut pentru autonomia bisericei sêrbesci.

Din incidentul acestei convocări Sêrbul *Gyurkovics*, totodată deputat în dieta ţĕrei, se ocupă mai in detail cu chestiunea autonomiei bisericei sêrbesci, şi publică în ḑiarele *„Nascha Doba“* din Neusatz şi *„Narodne Novine“* din Agram articlii, a căror inspiraţiune esternă este evidentă.

Numitul deputat congresual indică, că încă la prima conferenţă sêrbéscă ţinută în Martiu 1896, la ministrul president a constatat neoportunitatea convocării congresului în scopul creării unei reforme radicale şi că apoi în „Nascha Doba“ a prorocit desastrul partidului autonomist la alegeri. Nesuccesul activităţii congresului întrunit şi al conferenţelor ulteriόre din Carloviţ şi Budapesta şi peste tot întrégă activitatea neactivă a congreselor bisericesci de vr'o 30 ani încóce o atribue el temeliilor „greşite“ ale autonomiei, care e în us; şi susţine, că congrese convocate pe basa statutelor de până acuma nu vor putea crea reformele dorite de toţi.

Dar sunt greşite vederile d-lui Gyurkovics. Resolvarea chestiunii autonomiei bisericei sêrbesci nu este a se căuta în temeliile de aḑi şi în cele pe cari sêrbii vor sĕ edifice legea organică bisericéscă, ci în greutăţile, ce de ḑeci de ani li sĕ pun congreselor lor, de aşi vota ele însile un statut organic îndependent de influinţe din afară şi mai ales din partea puterii statului. Că afacerea se trăgănéză de mulţi ani, este numai un sĕmn, ca Sêrbii nu vor sĕ abḑică de drepturile, ce compet bisericei lor. Ca tóte naţionalităţile, aşa şi ei sunt jaluşi pe independenţa bisericei lor naţionale, de care Gyurkovics aşa uşor vrea sĕ abḑică.

Nu temeliile proiectatei autonomii sunt greşite, ci vederile lui Gyurkovics.

Precum premisele numitului deputat sunt greşite, aşa şi conclusiunile ce le trage din el nu sunt corecte. Lanséză anume idea, óre-n'ar fi posibil „a purcede a sanarea autonomiei sêrbesci şi fară concursul congresului“. O astfel de idee o póte susţiné numai un Sêrb, care nu ţine la ortodocsismul şi la principiile credinţei sale, căci un fiu credincios al bisericei sale nu póte în asemenea chestiuni cardinale sĕ apere maxima urgisită şi nedréptă *„de nobis sine nobis“*.

Dar e şi imposibilă o astfel de regulare, mai ales, că nu presupunem nici de guvernul nostru, că va încerca o asemenea octroare a unui statut con[illegible] s'ar putea numai pe lângă suspinderea provisorică a articlului de lege IX din 1868. Chiar sĕ se întêmple acésta în dieta ungară, esemplul n'ar fi urmat şi din partea dietei croato-slavone, căci şi pe teritoriul acestei ţĕri se estinde metropolia sêrbéscă şi autonomia ei este recunoscută prin o lege analogă dela 14 Maiu 1887. Suspinderea valorii—fie şi în mod provisoriu—a acestei legi nici cugeta nu se póte, pe cât timp este cunoscută influinţa mare a clubului sêrbesc în dieta croato-slavonă.

Gyurkovics încă cunósce aceste greutăţi şi deaceea trece în articolul sĕu la cernerea altei combinaţiuni tot atât de încorecte. „Ar fi póte mai cu scop“ — ḑice el — sĕ se încredinţeze cu elaborarea unui nou statut sinodul episcopesc, care se iee în considerare după putinţă — vrea sĕ dică după cât va conveni guvernului — tradiţiunile autonomiei bisericei sêrbesci şi esperienţele câştigate dela 1868“. Se teme însĕ, că maioritatea episcopilor sêrbesci actuali nu va avea nici disposiţia, nici curagiul, sĕ accepteze o lucrare atât de grea şi de responsabilă.

Acéstă propunere a sa o spriginesce cu provocare la procedura analógă a altor biserici ortodoxe străine şi în special cu afirmarea riscată, că *„metropoliile dela Cernăuţi şi dela Sibiiu încă au obţinut la timpul sĕu statutele lor organice* dela archiepiscopii *Hacman şi Şaguna*, ***ér nu dela congrese alese***“.

Netemeinicia acestei afirmări vom dovedi-o într'un articol viitor.

Memoria archiepiscopului Şaguna. Sub acest titlu scrie ḑiariul maghiar *„Pesti Napló“* de eri o mică notiţă, în care comunică cetitorilor sei, că biserica nóstră va sĕrba în 28 (nu 26) Iuniu a. c. un parastas festiv în memoria repausatului archiereu Şaguna. In şirul comunicatului se cuprinde pe şi câteva date biografice din viéta lui afirmaţiune, că dela *„Adreiu Şaguna a purces idea pisivităţii Românilor“*, se înţelege pe terenul politic. Nu înţelegem, cum ajunge P. N. dela sĕrbătórea de pietate faţă de un dinstins bărbat al bisericei române la pasivitatea Românilor in politică. De sigur însĕ, că nu are alt scop, decât ca şi un act de pietate al nostru sĕ nu rĕmâe fără a fi denunţat credulelor autorităţi maghiare, ca o demonstraţiune de caracter politic. Acéstă pervertire a faptului se vede apriat din conclusiunea, ce-o scóte din afirmaţiunea de mai sus, *„şi de aceea îl sĕrbătoresc acum agitatorii“*.

Tendinţa pĕcătósă este evidentă, căci, dacă „P. N.“ a cetit cercularìul Escelenţiei Sale archiepiscopului nostru, a putut afla din el, că credincioşii

---

FOIŢA.

Rolul Mamei în familie.

de

Maria Cioban

(Urmare.)

Ştiinţa fără cultura inimii este nefericire, până când întrunindu-se acestea vor produce binecuvântarea în tot locul.

Pentru-ca desvoltarea spiritului se ajungă la perfecţiune, trebue sĕ ţinem în vedere creşterea morală religiósă, creşterea naţională, formarea inteligenţei, formarea memoriei, formarea fantasiei, formarea voinţei şi a caracterului, a căror temelie la tot casul trebue aşezată de mâna mamei.

Crescerea morală religiósă. Cea mai sfântă schintee în inima omului este fără îndoială credinţa în D-ḑeu.

Credinţa e o vîrtute, un foc sfânt, care încălḑesce, mângăe şi luminează inimile cari o cuprind. Unde este credinţă acolo e D-ḑeu, ér unde e D-ḑeu de acolo dispare rĕul şi păcatul.

Un om cu credinţă tare în D-ḑeu nici odată nu va despera, căci deodată cu credinţa rĕsare şi speranţa. Ér pe acela în care credem, îl şi iubim.

O inimă, care crede în D-ḑeu, iubeşte şi sperézā ajutorul lui, acela nici odată nu-şi va urî viéţa, căci credinţa mântue, speranţa dă puteri nóuĕ, ér iubirea ridică sufletul pe aripile fericirii.

Mulţi ómeni geniali au devenit aceea ce au fost numai prin credinţa în D-ḑeu. Invĕţatul Moltke, care ca soldat a fost cel mai vitéz, mergea în fie-care ḑi la biserică, unde cu pietate ascultă sfĕnta liturghie. Tot asemenea cel mai mare naturalist şi fisicean Newton, nu rostea nici odată cuvêntul „D-ḑeu“ fără ca sĕ-şi ridice pălăria de pe cap, şi alte multe exemple de acestea sunt în istoria omenimei.

Religiunea are putere şi influenţă nespus de mare în educaţiune, căci prin religiune se întemeiézā morala şi de acolo buna cuviinţă.

Dar pentru-ca sĕ avem elevi, cari ştiu buna cuviinţă, trebue sĕ avem mame religióse; ér pentru-ca sĕ avem mame religióse, trebue sĕ crescem fetiţe religióse.

Din cea mai fragedă etate, mama trebue se cultive simţemêntul religios şi moral al copilaşilor sei.

Cea dintâi rugăciune, care copilaşul o învaţă dela mamă, când el abia ştie vorbi, o va şti de rost şi la adânci bătrâneţe, dacă aceea a fost predată cu evlavia cuvenită.

Aşa dar basa moralităţii se pune de mamă atunci, când copilul începe a-şi manifesta cea dintâi voinţă, ér a religiosităţii când începe a vorbi.

Momentul, când un copil a învĕţat dela mamă a-se ruga, cu gingăşie i-a împreunat mânile sĕ se róge lui D-ḑeu, acel moment va rĕmâne pururea viu în memoria şi inima lui.

Sentimentul religios şi moral se mai póte cultiva şi prin exemple. Mama trebue sĕ vie totdéuna cu exemplu bun, ér de exemple rele sĕ-şi ferésca copiii, sĕ nu-i lase în societatea servitórelor, precum nici în societatea altor copii rău crescuţi.

Creşterea morală este temelia vieţii, pentru aceea mama sĕ nu pérdă din vedere cum se desvóltă însuşirile copilaşilor sei şi cu deosibire ale fetiţelor. Sĕ le deprindă de micuţe a iubi adevărul, pedepsind minciuna, căci o fetiţă, care minte pe mamă-sa, nu va fi sinceră nimărui, şi de aici póte isvorî ruina fericirii pe întreagă viaţa. Prin exemple religióse fetiţa trebue deprinsă de mică să fie modestă şi iertătóre.

Mama sĕ o înveţe a erta prin exemplul, căci unde mama e ertătóre şi bună, sigur şi fetiţa se va sili sĕ urmeze mamei Ér a erta este o însuşire sfântă. Omenii cu spirit mare sunt în stare sĕ erte, până când cei mai înferiori, cred că a ertat este o laşitate. Aşa dar pentru a desvolta şi cultiva simţul moral rolul mamei este de a începe opera sa încă din légăn. Prin religiune şi exemple bune ea trebue sĕ crească copii buni, modeşti, sinceri şi ertători, şi ca atari. va fi uşor a-i deda la bună cuviinţă, ceeace însă numai atunci se va şi realisa, când ea singură va avea în inima ei credinţa în D-ḑeu.

Educaţiunea naţională. Datinile şi obiceiurile vĕḑute în casa părinţască rĕmân totdéuna dulci impresiuni pentru copii, la tot casul însă limba şi religiunea sunt temelia, pe care se ridică altare naţionale. Pentru aceea mama este chemată să înveţe copilaşii limba lor, ér nu sĕ vorbească cu ei în limbi străine, Un copil, care prima rugăciune a învăţat-o în limba lui, îşi va iubi biserica şi iubindu-şi biserica îşi ferice şte némul; ér acei copii, cari cuvântul „mamă“

celei mai vechi biserici din patrie serbéză memoria unui preavrednic archiereu prin acte religióse, lidsite după însuşi ordinul archipăstoresc „de ori-ce colnrit politic“.

Denunţarea diarului maghiar este tot atât de adevărată, pe cât e de adevărat şi faptul, că Şaguna a dat idea pasivităţii. Lanoi tot băiatul scie, că *Şaguna a fost cel mai convins aderent al activităţii*, pentru care fără întrerupere a predat în continuu diarul nostru, credicios vederilor întemeetoriului sĕu; numai colaboratorii lui „P. N“. nuşciu aşa elementare lucruri din viaţa nóstră politică — şi cu tóte acestea se gerézĕ şi îmbulzesc a fi sfetnicii conducătorilor actuali ai statului.

Nóua reformă şcolară. In 3, 4 şi 5 Iulie se va ţinea în Budapesta un congres al profesorilor dela preparandiile de stat, cu scop de a discuta şi vota un anteproiect de lege referitor la reforma preparandiilor de stat şi confesionale şi a învĕţământului din acele. Congresul va cere abrogarea actualei legi privitóre la preparandii. Ca în tóte acţiunile culturale a le domnilor dela putere, astfel şi acum ne putem aştepta la nóue lovituri în autonomia nóstră, mai ales în ce privesce cualificarea învĕţătorilor şi darea diplomelor.

Trecerea Nestorienilor la Ortodoxism.

In cronica „Bisericei Ortodoxe Române“, fascicolul de pe luna lui Maiu a. c., aflăm următorul important comunicat bisericesc:

In numĕrul trecut al acestei reviste Dl C. Erbiceanu a tradus după revista Patriarhiei din Constantinopol un fórte important articol *) despre încercările de unire cu bitante din Anglia. Atrag cu deosibire atenţiunea cetitorilor asupra acestui articol.

Prin mijlocirea D-lui Const. Chiricescu, profesor la facultatea de teologie, primim şi o dare de sémă asupra trecerii Nestorienilor la ortodoxism tradusă din rusesce de către părintele Ierodiacon Varlaam Dimitroff-Ribolovsky, student al facultăţii nóstre de teologie. Ne facem o deosibită plăcere de a o publica aici, căci 'si are marea ei importanţă din multe puncte de privire şi asupra cărei vom reveni mai în urmă.

Trecerea Nestorienilor la ortodoxism.

Deputaţia de Siro-Chaldei-Nestorieni în cap cu episcopul Mar-Iona al Urmiului, sosită în St Petersburg cu scop de a cere de la Sf. Sinod primirea poporului nestorian în Ortodxism, şedĕnd în curs de câte-va sĕptămâni în lavra lui, Alexandru-Nevsky, a visitat şi a făcut cunoscinţă cu cele mai însemnate localităţi ale capitalei poporului Ortodox-Rus şi în acelaşi timp s'a pregătit pentru întrarea nestorienilor în sînul Sf. Biserici-Ortodoxe. Măreţia şi podóba bisericilor ruse, pomposul serviciu sĕvârşit în ele de către soborul ierarchilor Ruşi şi cunoscinţa cu viaţa religiósă a bisericei ruse a făcut adâncă impresie asupra membrilor deputaţiunei şi a dat mai mare impuls dorinţei lor călduróse de a intra cât mai curând în sinul sfintei Biserici Ortodoxe.

In sfîrşit, tóte pregătirile fiind sfârşite, Sf. Sinod a binc-voit sĕ 'i priméscă în sânul Ortodoxiei şi trecerea lor s'a sĕvârşit în modul următor.

In ajunul sĕrbătorii Buna-vestire Sf. Sinod s'a adunat la şedinţă mai de vreme ca de obiceiu şi anume la órele 11 de dimineaţă. In acelaşi timp a sosit şi capul Siro-Chaldeilor-nestorieni perşi, episcopul Suporganului şi al Urmiului Mar-Iona cel ce cerea unirea cu Sf. Bìserică Ortodoxă, ca smerit rugător, bătând în uşa sf. biserici ortodoxe şedea în camera vecină la uşa ce ducea în sala şedinţei Sf. Sinod. Secretarul Gurieff raportă Sf. Sinod, că într'una din şedinţele lui trecute au fost discuţiunea mai pe larg despre primirea supuşilor perşi, Siro-Chaldei-Nestorieni, sosiţi în Sf. Petersburg in cap cu episcopul Urmiului Iona, în sânul biserici ortodoxe. Atunci Primatul Sf. Sinod Inalt Prea Sfinţitul Mitropolit al St. Petersburgului Paladie se adresă către ceilalţi membri ai sinodului cu întrebarea: „Episcopul Urmiului Iona cere unirea cu noi şi şade la uşă; îi daţi voe se între la noi?“ Ca rĕspuns la acésta membrii Sf. Sinod au exprimat aprobarea lor prin înclinarea capului şi episcopul Iona fu întrodus, de către ieomonachul Theofilact şi preotul David Venieminoff, în sala Sf. Sinod şi aşedat la obiciuuitul loc al episcopilor nou-numiţi. El a fost îmbrăcat în costumul sĕu naţional şi faţă, încadrată cu o mare barbă jumătate albă, a produs o favorabilă impresie. I-se propuse să ceteascà mărturisirea credinţei, pe care el a pronunţat'o clar în limba siriacă-veche, după această aceiaşi mărturisire a fost cităă de ieromonahul Theofilact şi în limba slavonă, apoi episcopul Iona cu mâna sa propie a iscălit mărturisirea sa de credinţă, care conchide în sine şi lăpădarea sa de nestorianism. După ascultarea mărturisirei de credinţă Primatul Sf. Sinod a întrebat pe cei-lalţi membri ai Sinodului: „Primiţi pe episcopul Iona în comunitate cu biserica ortodoxă?“ Inalt Prea Sfinţit. Metropolit al Kievului Ioanichie a respuns: „Propun pe basa canonului 95 al Sinodului al VI-lea ecumenic, să se primească episcopul Iona şi cei ce sunt cu dânsul în rangurile lor“. Ceilalţi membri ai sf. sinod aprobară şi această propunere. Atunci episcopul Iona închinându-se sf. Cruci ce şedea pe masa unde ţineau şedinţa membri Sf Sinod, şi înclinându-se către dânşii a eşit din sala şedinţei condus de aceleaşi persóne de care fusese întrodus. Actul formal despre primirea episcopului Iona şi a celor-l-alţi ce sânt cu dânsul în sinul ortodoxismului cu acesta se şi finì. Insă şi solemnitatea unirii lor s'a săvârşit înaintea serviciului divin chiar în diua de Buna-vestirea Prea Sfintei Născătóre de Dumnedeu.

In diua amintită deja de timpuriu până la începerea Sfintei liturgii poporul în mase compacte mergea către biserica lavrei lui Alexandru-Nevsky, doritor sĕ vadă rara solemnitate a unirii unui episcop de credinţă străină şi a servitorilor bisericesci supuşi lui cu biserica ortodoxă. Cei ce doriau unirea au fost, afară de Iona episcopul Suporganului şi al Urmiului, archimandritul Ilie din Armudaciag, preotul Gheorghie Bedjan, Serghie Badal şi diaconul Iacov Babazan. Insĕ şi unirea a fost sĕvĕrşită între ceasuri şi liturghie de Inalt Prea Sfinţitul Paladie, Metropolitul St. Petersburgului cu deosebită ceremonie numită: „cum trebue a primi pe cei ce vin către biserica ortodoxă dela religiunea nestoriană“, dinadins tipărită pentru acésta ocasiunea în tipografia sinodală. Intr'adevĕr spectacolul a fost fórte mişcător când zelosul primat al bisericii Russe ortodocse, înconjurat de vicarii lui şi corpul clerical a întêmpinat pe cei noi uniţi la uşile bisericesci si i-a întrebat: dacă ei voiesc a se lăpăda de greşelile şi rătăcirile mărturisirei nestoriene şi a întra în comunitatea religiunei catolice-ortodoxe, la care ei au rĕspuns: „Voiesc“ (episcopul Iona în limba siriacă veche, iar cei lalţi în limba slavonă). Apoi după sĕvêrşirea unei scurte rugăciuni pentru cei noi uniţi, Inalt Prea Sfinţitul primat întrebă: „Te lapedi de nedrépta învĕţătură cum că în Domnul nostru Iisus Christos sunt nu numai dóuĕ naturi, — Dumnedeească şi omenéscă, dar şi dóuĕ ipostasuri, — Dumnedeirea şi omenirea, şi te lapedi de învĕţătura lui Nestorie şi de toţi urmaşii lui?“ Respuns: „Mĕ lapăd“. — Intrebarea: „Te lapedi de nedrépta învĕţătură, că Prea Sfînta Fecióră Maria, care a născut într'adevĕr pe Christos Domnul nostru, nu se cuvine a o numi Născătórea de Dumnedeu, ci numai Născătórea de Christos?“ — Rĕspuns: „Mĕ lapăd“. — Intrebarea: „Voesci dar a te uni cu sfînta biserica catolică-ortodoxă de rĕsărit, şi promiţi tu că vei fi ascultător ei? — Rĕspuns: „Voiesc şi promit din tótă inima mea“. Apoi după mărturisirea credinţei şi promisiunea dată din partea celor noi uniţi că vor cinsti pe tóte cele şapte sinóde ecumenice şi vor primi dogmele şi cănónele întărite de ele, că vor onora sfintele icóne „după raţiunea bisericii ortodoxe, raportând cinstirea lor către primordialul lor chip presentat“, şi că vor păstra tóte statutele şi tradiţiunile sfintei biserici, zelosul primat a pus d'asupra lor omoforul sĕu şi le-a spus: „Intraţi în biserica ortodoxă şi pe deplin aruncaţi rătăcirile în cari aţi fost, adoraţi pe Atot-ţiitoriul Părinte, pe fiiul sĕu Iisus Christos şi pe Sfintul Duh, — Treimea cea de o fiinţă şi nedespărţită“. După aceia cei noi convertiţi în cântări de psalmi şi rugăciuni au fost conduşi spre amvonul bisericii unde şedeau membrii sf. sinod, ér pe o masă şedea Crucea şi Evanghelia şi înaintea lor cei noi uniţi au pronunţat următórea promisiune: „Religiunea catoică ortodoxă, pe care acum cu bună-voinţă o mărturisesc întrégă [illegible] flare, Domnul ajutându-mi, tare o voi pădi: şi poruncile ei cu zel şi bucurie voiu stărui a le indeplini, păzind în neprihănire, cât e posibil, cele sfinte. Spre încredinţarea acestei promisiuni a mea sărut cuvintele şi Crucea Mântuitoriului meu. Amin“. Apoi cei noi convertiţi au stat în genunchi şi Primatul-Ierarh a cetit d'asupra lor o rugăciune deslegătóre de tóte pĕcatele şi ceremonia unirii s'a finit. S'a început, apoi Dumnedeiasca liturghie, sĕvêrşită de Inalt prea sfinţitul Metropolit Paladie în conliturgisire cu membrii sf. sinod înalţi prea sfinţiţii: Vladimir metropolitul Moscovei şi al Colomenului, Antonie Archiepiscopul Filandei şi al Viborgului, Prea Sfinţitul Dimitrie Episcopul Tverscului şi al Colomenului şi cel nou unitul Iona Episcopul Suporganului şi al Urmiului. Serviciul divin s'a finit cu un Tedeum de mulţumire, cântându-se „mulţi ani trăéscă“ pentru Impĕratul şi casa Impĕrătéscă, pentru sf. sinod cu primatul sĕu Inalt Prea Sfinţitul Paladie şi pentru cel nou unit Episcopul Iona cu protejaţii de Dumnedeu păstoriţii ai lui. Poporul în mare numĕr se apropia de Vlădica Iona, spre a se învrednici de bine-cuvêntarea lui archipăstorală.

(Va urma).

Parastasul lui Şaguna.

In şirul festivităţilor, ce se vor arangia în a. c. în memoria fericitului archiep. şi metrop *Andreiu* baron de *Şaguna*, sĕ cuprinde şi un parastas solemn, oficiat în 16/28 Iuniu în biserica cea mare din *Rĕşinari*. După terminarea servitiului divin va avea loc în edificiul scólei o *masă comună*. Preaonoraţii Domni, Dómne, etc, cari doresc a participă la acéstă masă sĕ binevoiască a se însinua cel mult până în 12/24 Iuniu a. c. la secretariul consistoriului archidiecesan *Dr. Elie Cristea*. Preţul unui cuvert este 3 fl.

Sibiu, Iuniu, 1898.

Zaharie Boiu m. p. *Nicolau Ivan m. p.*
Dr. D. P. Barcian m. p. *I. de Preda m. p.*
Dr Elie Cristea m. p.

Invitare
la
Festivitatea parastasului
ce se vor oficia în
REŞINARI
Marţi, la 16/28 Iuniu 1898
din incidentul împlinirii unui pătrariu de véc dela mórtea marelui archiepiscop şi metropolit,
ANDREIU baron de ŞAGUNA.

Sibiiu, 1/13 Iuniu, 1898.

Comisiunea consistorială.

Program:

1. La 9 óre diminéţa: Sânta Liturgie.
2. După terminarea Liturgiei: Parastas solemn. Ambele se vor oficia în biserica cea mare. — Cântările liturgice le va esecuta „Corul seminarial“, ér cântările dela Parastas „Reuniunea română de musică din Sibiiu“ şi „Corul seminarial funebral“.
3. „Cuvênt comemorativ“ la finea parastasului, rostit de asesorul consistorial Zacharie Boiu.
4. Eşirea la mormênt şi încheierea parastasului.
5. Impărţirea pomenelor pentru sĕracii din Rĕşinari.
6. La óra 1 d. a.: Masă comună în edificiul şcóiei.

Ordinea în biserică.

P. t. participanţi sĕ binevoiască a se presenta în biserică încă înainte de începerea parastasului. Corporaţiunile şi deputaţiuniie sunt poftite a întra corporativ în biserică, unde vor ocupa locurile, ce li se vor avisa din partea celor instituiţi pentru susţinerea ordinei.

Locurile din biserică s'au împărţit astfel:

In hora dréptă:

Consistoriile şi corpurile profesorale, representanţa comunei bisericesci Rĕşinari, representanţii corporaţiunilor lumesci.

In hora stângă:

Autorităţile civile, representanţii comunei politice Rĕşinari, deputaţiunile corporaţiunilor bisericesci din afară.

Şirul corporaţiunilor se încheie, atât de o parte cât şi de cealaltă, cu elevii seminariali şi cu elevii mai mari ai şcólelor din Rĕşinari.

Pentru public remâne spaţiul dela întrare până la horele bisericei.

Galeria e reservată pentru corurile de cântări.

Eşirea la mormênt se va face în ordinea următóre:

Cortegiul se deschide cu elevii şcólei din Rĕşinari; acestora le urméză elevii seminariali, apoi preoţimea în funcţiune, consistoriile, autorităţile civile, corpurile profesorale, representanţii corporaţiunilor bisericesci, representanţii coporaţiunilor lumesci; cortegiul îl încheie representanţele comunei Rĕşinari.

Ordinea preste tot va fi susţinută prin elevi seminariali şi pomperii din Rĕşinari.

Notă: Intrarea în biserică şi la masa comună este permisă numai pe lângă bilete de întrare, cari se pot căpăta în Sibiiu la secretariul consistoriului archidiecesan *Dr. Elie Cristea*, ér în Rĕşinari la preşedintele comitetului parochial, parochul *Emilian Cioran*.

Invitare
la
ŞEDINŢA FESTIVĂ
a
societăţii de lectură „Andreiu Şaguna“
ce se va ţiné
Dumineca, la 14/26 Iuniu, 1898
din incidentul împlinirii unui pătrariu de véc dela mórtea marelui archiepiscop şi metropolit
ANDREIU baron de ŞAGUNA
în sala cea mare a nouluí edificiu seminarial.
Inceputul la 7½ óre séra.

Sibiiu, 5 Iuniu, 1898.

Comitetul arangiator.

Programul.

a) „Rugăciune“, cor de Demetriu Cunţanu.

b) „Discurs comemorativ“ asupra vieţii şi activităţii archiepiscopului „Andreiu“ de Lazar Tritean, cleric în curs. III.

c) „Psalmul CXXXIII“, cor de Eus. Mandyczewski.

---

*) publicat şi în „Tel. Rom.“ Nr. 52. a. c.

şi prima rugăciune o vor fi rostit în limbi străine. aceia se vor ruşina de naţiunea lor, vor deveni renegaţi şi ca atari vor fi ruşinea neamului. Chemarea mamei e ca sĕ deprindă copilaşii de mici a-şi iubi limba şi alte obiceiuri frumóse, cari sunt în legătură cu religiunea.

„Dacă némul nostru a fost atât de trainic, ca sĕ păstreze curat şi necorcit limba şi datinele, o datorim neapĕrat în mare parte femeii române, sau mai bine dis ţĕrancei române. Da pentru-că, până bine de curînd, clasa nóstră de ştiinţă şi inteliginţă se trăgea aprópe exclusiv din opincă şi mama ei a fost ţĕranca română“. (M. B. „Fetiţele nóstre“. Tribuna Poporului“. Nr. 27—1897).

Când mama va iubi limba, religiunea, datinele şi doinele frumóse, învĕţând şi pe copilaşii némului sĕu, atunci ei le vor păstra cu scumpĕtate; dar când ea va iubi numai ce e strĕin, va vorbi şi ceti mai bucuros în limbi strĕine, nu va preţui obiceiurile poporului, atunci nici copiii ei nu pot fi mai buni.

Pentru-ca simţul naţional sĕ se păstreze şi cultive în inima copiilor, mama trebue sĕ-i inveţe poesii acomodate şi sĕ le istorisască poveşti de caracter naţional, ca astfel sĕ créscă fie-care consciu de naţionalitatea sa şi atunci la tot casul nu se vor fert de naţiunea la care aparţin.

(Va urma.)

Programa

examenelor dela şcólele Medii gr.-or. române din Braşov cu finea anului şcolar 1897/98.

Examenele de maturitate.

Luni şi Marţi în 8 şi 9 Iuniu v. va fi examenul verbal de maturitate la gimnasiu.

La examenele de maturitate nu pot asista şcolarii; pentru publicul mare ele sunt deschise.

Examenele private

cu şcolarii privatiştii din şcólele medii se vor ţinea în ḑilele de 15—20 Iuniu v., avênd a sĕ presenta şcolarii privatişti în 15 Iuniu v. la órele 7 diminéţa în cancelaria direcţiunii şi a depune taxa de examen.

Examenele publice de încheiere.

A) La gimnasiu.

Joi, în 25 Iuniu v.

Óra	Clasa	Obiectul	Profesorul
$7^{1}/_{2}$—8	VII.	Maghiara	Dr Ioan Bunea
8—$8^{1}/_{2}$	„	Matematica	L. Nastasi.
$8^{1}/_{2}$—9	VI.	Religia	D. Făgărăşian
9—$9^{1}/_{2}$	„	Româna	Dr. Ioan Bunea
$9^{1}/_{2}$—10	V.	I. naturală	Ip. Ilasievici
10—$10^{1}/_{2}$	„	Elina	P. Budiu
$10^{1}/_{2}$—11	IV.	Hatina	Dr. Iosif. Blaga
11—$11^{1}/_{2}$	„	Româna	P. Dan
$11^{1}/_{2}$—12		Declamaţiune.	
$2^{1}/_{2}$—3	III.	Istoria	V. Goldiş
3—$3^{1}/_{2}$	„	Germâna	Ip. Ilasievici
$3^{1}/_{2}$—4	II.	Geografia	D. Lupan
4—$4^{1}/_{2}$	„	Geometria	P. Percea
$4^{1}/_{2}$—5	I.	Latina	P. Dan
5—$5^{1}/_{2}$	„	Geografia	D. Lupan

B) La şcóla reală.

Vineri, în 26 Iuniu v.

Óra	Clasa	Obiectul	Profesorul
$7^{1}/_{2}$—8	IV. r.	Fancesa	I. Pricu
8—$8^{1}/_{2}$	„ „	Aritmetica	A. Ciortea
$8^{1}/_{2}$—9	III. „	Maghiara	N. Bogdan
9—$9^{1}/_{2}$	„ „	Fisica	I. Maxim
$9^{1}/_{2}$—10	II. „	Româna	N. Bogdan
10—$10^{1}/_{2}$	„ „	Is. naturală	G. Chelariu
$10^{1}/_{2}$—11	I. „	Geografia	D. Lupan
11—$11^{1}/_{2}$	„ „	Geometria	P. Percea

Notă. — Examenele sĕ ţin în sala festivă a gimnasiului.

Mercuri în 24 Iuniu v. sĕ va ţinea examenul de cântări cu şcolarii clasei I. reale şi a II. gimnasiale la 11 óre a. m. în sala festivă.

Duminecă în 28 Iuniu v. după serviciul divin, la care vor participa toţi şcolarii sĕ va încheia în mod solemn anul şcolar 1897/98, distribuindu-sĕ premiile în sala cea mare a institutului.

La încheierea anului şcol, în 28 Iuniu, fiecare şcolar va primi testimoniu şcol. şi un esemplar din Anuarul şcólei.

La examenele acestea precum şi la festivitatea de încheiere a anului şcolar sĕ învită cu tótă stima părinţii şcolarilor, amicii şi binevoitorii acestor şcóle.

Braşov, în 1 Iuniu v. 1898.

Direcţiunea.

Noutăţi.

***AVIS!* Preaonoraţii d-ni abonenţi ai ḑiarului nostru, cari încă pe cuartalul I. sau al II. al anului curent n'au solvit preţul abonamentului, deşi au primit fóia regulat, sunt prin acésta poftiţi sĕ achiteze abonamentul în timpul cel mai scurt, căci la din contră li se va sista espedarea mai departe a ḑiarului.**

Administraţiunea
„TELEGRAFULUI ROMAR“.

* * *

Regele Carol la Petersburg. Ḑiarele din România aduc scirea positivă, că M. Sa regele Carol va merge în curênd la Petersburg pentru a visita pe M. Sa Ţarul Ruşilor. In călĕtorie va fi însoţit de prim-ministrul Sturdza. Regina Elisabeta rĕmâne la Sinaia.

* * *

Érăşi sĕlbătăcii gendărmăresci. In 12 l. c. n. şi-a sĕrbat cununia dl *Alesandru A. Macaveiu*, proprietariu de mine în Bucium-şasa, cu d-şóra *Lucreţia Gomboş*, din Vidra de sus.

Actul cununiei s'a sĕvêrşit în biserica gr. or. din Vidra de sus. Familia Gomboş, fiind una dintre familiile cele mai distinse şi avênd o trecere mare înaintea poporului român din munţii apuseni, sătenii de prin comunnle pe unde aveau sĕ trécă mirii din Vidra de sus spre Bucium şasa s'au folosit de ocasiunea binevenită de ai face onorurile cuvenite, ridicêndu-le porţi do triumf şi făcêndă-le mari ovaţiuni. Cea mai imposantă primire a avut'o mirii în Câmpeni, unde un ţinăr împodobit cu o pantlică tricoloră, prin o vorbire frumósă a bineventat pe miri oferind miresei şi un buchet de flori.

Primirea din Câmpeni a turburat rĕu sângele gendarmilor, căci pe neaşteptate s'au presentat doi gendarmi înarmaţi până în dinţi înaintea trăsurei, în carea se aflau d-nele Eug. C. Pop, Iosif Gomboş, n. Cotişel şi d-şóra Domnica Chirtop, oprind trăsura în loc a demandat vizitiului sĕ ia jos tricolorul de pe hamuri şi cu puştiĭe îndreptate spre damele din trăsură, ameninţândule, că décă se vor opune „ordinului mai înalt“ vor fi împuşcate. Ţinuta d-şórei *Domnica Chirtop*, faţă de aceşti doi „indivizi“ a fost bravă Cu un ton energic şi hotărît a protestat contra nelugiuirilor comise.

* * *

Gladstone şi musica. „Omenii rĕi nu cântă“, ḑice Goethe. Tot cam ḑe principiul acesta a fost condus şi nemuritorul Schakespeare când a scris: „Omul, în sufletul căruia nu este câtuşi de puţină musică, şi pe care simfonia musicei nu-l emoţionéză, acela e capabil de trădare, de nedreptate. Mişcările sufletului sĕu sunt tardive şi melancolice ca nóptea“. După Gladstone, musica este un dar de la Dumneḑeu. Marele bărbat de stat admira mult cântecul gregorian. Pe Wagner nu'l iubia, find-că nu e destul de simplu. Iubia până la fanatism oratoriul Morset vita al Francezului Gounod. La o ocasiune, înaintea unei mari societăţi, a vorbit cu atâta însufleţire despre musică, în cât a fost purtat pe umeri de cătră ascultători. Analisele sale le-a sfîrşit afirmând că musica nu este numai cea mai nobilă distracţie a omenirei, ci tot-odată şi o indispesabilă condiţie a fericirei ei.

* * *

Monumentul comemorativ al incorporării Dobrogei la România, ce se va ridica la Tulcea, este deja în mare parte parte terminat. Un întâiu transport de blocuri va fi espediat din Veneţia la începutul lunei viitóre. Esecutarea acestei lucrări de artă este încredinţată măestrului sculptor român Vasilescu, care lucréză la Veneţia. Monumentul va costa 65.000 lei.

* * *

O visită la d-nii Mocionyi. In „Timpul“ din Bucuresci aflăm publicate următórea comunicare: Étă câteva amănunte asupra escursiunei, pe care d-l profesor şi director V. Cârnu Munteanu a făcut-o în Bănat cu 12 elevi ai şcólei de agricultură dela Herăstrău: Scopul acestei escursiuni era de a visita domenile fraţilor Mocionyi şi ale contelui Csekonics, domenii, al căror renume a trecut graniţa din causa culturei sistematice, ce se practică pe ele. Primul domeniu visitat de d-l Munteanu cu elevii sĕi a fost Căpâlnaşul, proprietate a fraţilor Alecsandru şi Eugen Mocionyi, cei mai mari proprietari români de pămênt din Ungaria. Acest domeniu, care are o întindere de 30,000 pogóne, în mare parte pădure, este reputat prin curtura modernă, ce se face pe dênsul. Primirea ce s'a făcut d-lui Munteanu şi elevilor săi a fost din cele mai călduróse. D l Eugen Mocionyi s'a simţit fórte măgulit de acéstă visită şi, ca o probă a bucuriei sale, d-l Mocionyi, împreună cu soţia sa şi douĕ copile, au dejunat şi prânḑit la masă cu escursioniştii romăni. Tot timpul mesei domnul, d-na şi d-şórele Mocionyi au vordit românesce — şi o românéscă alésă — cu elevii români, interesându-se de aprópe de starea lucrurilor şi mai ales a agriculturei din România. Insuşi d-l Munteanu a rămas uimit de viaţa românéscă de pe acest domeniu. Dela Căpâlnaş escursioniştii români au mers la Bulciu, unde au visitat întinsul domeniu al dlui Zeno Mocionyi. Din causa lipse. de timp — căci se apropie examenele — dl Munteanu a fost nevoit sĕ renunţe deocamdată la visita domeniului contelui Csekonics. Aflăm, c după iniţiativa dlui Mnnteanu, neobositul director al şcólei de agricultură dela Herăstrău, ministerul domeniilor va trimete ḑilele aceste d-lor Eugen, Alexandru şi Zeno Mocionyi o căldurósă adresă de mulţumire pentru primirea afabilă şi familiară făcută elevilor şcólei dela Herăstrău.

* * *

Sĕrbare în amintirea lui Francisc Palacky. Marţi în 14 Iunie s'au împlinit o sută de ani de când într'un mic sat (Hodslaviţe) din Moravia s'a născut Francisc Palacky, un bărbat luminat al Cehilor, istoric, filolog, politic şi literat, unul dintre acei rari bărbaţi, care a fost deşteptătorul, sfătuitorul şi apĕrătorul cu condeiul şi cuvêntul al naţiunei sale. Palacky şi-a făcut studiile gimnasiale între Slovaci, s'a dus apoi la Pojun, unde a făcut studiile academiice (filologia şi istoria), apoi la Praga unde şi-a petrecut viaţa până la mórtea-i întêmplată la 26 Iunie 1876.

Francisc Palacky a scris istoria Poporului cehic şi a ţĕrilor în care locuesce acest popor. Scrierile şi activitatea lui politică au avut mare înrîurire asupra vieţii naţiunei cehe.

La 1848 el s'a pus în frunrea mişcărilor politice şi de atunci până la mórtea sa a luptat neîntrerupt pentru egala îndreptăţire a poporului cehic. Primul congres slav dela 1848 l'a ales preşedinte. Chiar şi înaintea străinilor avea mare trecere şi Nemţii i-au tradus aprópe tóte scrierile.

In amintirea lui Palacky se vor face mari serbări în Praga, la care vor lua parte representanţi de ai popórelor slave: Cehi, Ruşi, Poloni, Ruteni Croaţi, Sloveni, Sêrbi, Slovaci etc. Consiliul comunal din Petersburg a hotărît sĕ depună pe mormêntu lui Palacky o cunună, pe care o va duce la Praga proprietarul ḑiarului rusesc „Swet“, generalul Komarow. Dintre ḑiariştii slavi vor lua parte afară de Cehi: 14 Sloveni. 4 Slovaci, 5 Sêrbi, 6 Croaţi, 18 Poloni, 1 Rutén.

Serbările din Praga vor ţinea patru ḑile; cu prilegiul acesta se va pune piatra fundamentală la monumentul, ce i-se ridică lui Palacy acolo, şi care va costa 100,000 florini.

* * *

Cântăreţii de la bisericile ortodoxe române din Bucovina au ales o delegaţiune, cu însărcinarea sĕ se prezinte la Impĕratul Francisc Iosif, spre a'l ruga se li-se îmbunătăţéscă lefurile, căci fondul religionar român de 20 milióne de florini de unde sunt salarisaţi, e al bisereci române, iar nu al bisericilor străine cari se înfruptéză din acest fond constituit de Ştefan cel mare.

Delegaţiuuea care se compune din d-nii M. Beuca, G. Nastasi şi I. Cosovén va fi primită Luni la Viena în audienţă de cătră Impĕrătul Frantz Iosef, — cum spune Patria din Cernăuţ.

* * *

Contra Ovreilor. În Galiţia au decurs cele mai estinse agitaţiuni contra lipitorilor tuturor popórelor.

A intrevenit afară de gendarmerie şi miliţia pentru restabilirea ordinei. Numeroşi, până acum peste 50 creştini, au fost împuşcaţi. Probabil se va decreta statariul.

* * *

Fortună. In 5/17 a lunei curente s'a descărcat preste comitatul Aradului o mare furtună, care a causat sĕmânăturilor pagube însemnate.

In Curtici a trăsnit pe păzitorul de câmp George Tesedan, care a rĕmas mort, ér lui Teodor Rusu, ce sta lângă el, i-a paralisat fulgerul o mână.

* * *

Un copil monstru. In comuna Ştirbeiu, judeţul Romanaţi, România, femeeia Maria C. Ghiţă a născut un copil fără mîni şi fără picióre. In locul piciórelor însă are dóuĕ degete mari cu unghii. Atât mama cît şi copilul sunt sănătoşi.

* * *

Divorţul unui surdo-mut. In Bucuresci e cunoscut Maximescu, vînzătorul ambulat de romane ruginite, Genoveve, Jianu doruri şi altele de soiul acestora. Cine frequentează cafenelele şi restaurantele, îl cunóşte bine, dar mai ştie că spre a întra la tocmélă cu dinsul, trebue óre-cum să fie iniţiat în arta mimicei. De altminteri pentru tîrguéla acésta nu se cere să fi versat în acésta artă. Mişcarea degetelor ajunge. Dar iată că Maximescu, care e om însurat, s'a văzut şi el silit să alerge la tribunal ca să céră divorţ din cauza mizeriilor ce-i făcea de un cîrd de vreme jumătatea lui. Cum să facă el pe tribunal, care n'a fost iniţiat încă în mimica divoriului, să pricépă motivele de divorţ? A făcut şi el ce a putut, şi tribunalul l'a inţeles, servidu-se de un interpret.

Afacerea a avut mai multe înfăţişări. La ultima înfăţişare, cînd era să se pronunţe divorţul, nevasta lui Maximescu zice că 'şi-a perdut tinereţele cu dinsul şi n'are bărbat de lăsat. Preşedintele cearcă să facă împăcare. Interpretul întră în rolul lui, fácênd semnele necesare pentru a exprima dorinţa preşedintelui. Maximescu se înfurie, face semne de negare şi pentru a exprima maltratările ce le suferia din partea nevestei, era aprópe să se repédă la avocalul,dlui spre a-l cârpi, dar se opreşte de o dată şi-şi aplică sieşi cîte-va lovituri trăginduse şi de barbă. Tribunalul a înţeles traiul rău ce-l avea Maximescu din partea nevestei, şi, ne mai insistînd asupra împăcărei, pronunţă divorţul în laritatea generală a publicului asistent.

* * *

Biografia fericitului archiepiscop şi metropolit Andrei baron de Şaguna a apărut în ediţie poporală în tipografia diecesană din Caransebeş cu portretul fericitului, şi se póte căpĕta la Librăria diecesană cu preţul 10 cr.

Curs de vierit.

Sibiiu, 17 Iunie n.

Presidentul comisiunei economice comitatense din Sibiiu cu data 15 Iunie c., nr. 174 vesteşte, că comisiunei ia succes a câştiga pentru ţinerea de prelegeri din vierit, împreunate cu demonstraţii practice pe excelentul specialist dl Friedrich Caspari, comisariul de vierit al comitatului Têrnavamare.

Dl Friedrich Caspari va ţiné prelegeri în următórele localităţi:

În 23 Iunie c. n. în sala cea mare a palatului comitatens din Sibiiu.

În 24 Iunie c. n. în Mercurea, în locul ce-l va destina protopretorul concerent, şi pe care îl va face cunoscut comunelor interesate.

În 25 Iunie n. c, în Sas-Sebeş, în locul ce-'l va destina şi îl va face cunoscut magistratul.

Aceste prelegeri se încep la órele 10 a. m. Locul şi timpul demonstraţiunilor practice de după prânz (cam la 3 óre) se vor face cunoscute în decursul prelegerilor ţinute înainte de amiazi.

La aceste prelegeri şi demonstraţiuni au întrare liberă toţi cei-ce se interesézá de cultura viilor. Este în interesul mai ales al celor-ce se ocupă cu vieritul a lua parte la aceste prelegeri.

Comitetul central al Reuniunei de agricultură din comitatul Sibiiului.

D. Comşa, preş.
Victor Tordăşianu, secretar.

Mulţămită publică.

Redusă la imposibilitatea de a mulţumi fiecăruia în particular pentru nenumĕratele acte de condolenţă şi simpatii din incidentul trecerei la cele vecînice a mult regretatului meu soţ

Dr. NICOLAE MAIER,

fost profesor şi protopresbiter, vin a exprima pe acéstă cale sincera mea mulţumită şi recunoscinţă tuturor acelora, cari în aceste momente de adânc doliu 'şi-a adus aminte de mine, şi îndeosebi mĕ simt deobligată a exprima recunoscinţa mea adâncă tuturor corporaţiunilor şi instituţiunilor nóstre din Sibiiu, Sĕlişte şi jur, cum şi stimabilului domn prim-pretor Petru Draghici, care în calitate de president al comitetului parochial şi membru al sinodului protopresbiteral, prin neobosita sa conlucrare a făcut ca ultimul onor dat rĕmăşiţelor pămêntesci sĕ fie vrednic de memoria în veci neuitatului meu soţ.

Sĕlişte, 7/19 Iunie 1898.

Vĕd. *Maria Maier* n. *Dancăş*.

Nr. 1324—1898 Bis. [73] 1—3

CONCURS.

Pentru intregirea postului de paroch din comuna Blăjeni-Sat se escrie pentru a treia-óră cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post dau suma de 341 fl. 10 cr.

Petenţii au a-şi aşterne cererile instruite conform normelor în vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Brad, la 19 Februarie 1898.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Zarandului.

Vasile Damian,
protopresbiter.

Nr. 96/1898 [72] 2—3

CONCURS.

Pe basa decisului comitetului parochial dela 10 Maiu 1898 a comunei bisericesci gr.-or Vidra de-sus în protopresbiteratul Câmpenilor se escrie concurs, cu termin de 30 ḑile dela prima publicare oficiósă, pentru intregire în mod definitiv a dóuĕ posturi învĕţătoresci vacante dela şcóla acestei comune bisericesci.

Emolumentele sunt pentru fiecare post învĕţătoresc: salariu de 300 fl. v. a. din cassa sf. biserici solvit în rate lunare anticipative, — cuartir liber cu competinţa de pămênt şi câte 12 m. lemne de foc din cari se va încălḑi şi sala de învĕţămênt.

La primirea cuincuenalelor se vor socoti şi anii de serviciu făcuţi şi numai în mod provisor la acéstă şcólă şi conducĕtorul corului bisericesc va primi o remuneraţiune anuală de 30 fl. v. a.

Invĕţătorii cu purtări bune şi diligenţi pot conta şi la alte venite accidentale până la 100 fl. v. a.

Doritorii de a ocupa unul din aceste posturi sĕ-şi trimită cererile concursuale cu documentele recerute de legile din vigóre la oficiul protopresbiteral gr.-or. din Câmpeni.

Comitetul parochial gr.-or. din Vidra-de-sus în conţelegere cu oficiul protopresbiteral.

Câmpeni, 12 Maiu 1898.

Romul Furdui,
protopop.

Se află de vênḑare
Portretul
Exelenţiei Sale, Înalt Preasânţitului Domn
Miron Romanul,
Archiep. şi Metropolit.
Preţul fl. 1.—
Librăria Tipografiei archidiecesane,
Sibiiu.

Au apărut:
Juvenilia
Proză şi versuri
de
Sextil Puşcariu
à 80 cr.

Iulian Devale
Epigrame
Preţul 50 cr.
Se pot procura dela Librăria archidiecesană, Sibiiu.

Librăria Tipografiei Archidiecesane.

În Librăria Tipografiei archidiecesane din Sibiiu se află următórele **cărţi de şcólă:**

Abecedar pentru şcólele poporale rom. de Zacharia Boiu, ediţiunea XIV legat	fl. —.24
„ („Micul prietin al copiilor“) de S. Moldovan, broşat 22 cr., legat	„ —.25
„ românesc, de V. Petri, legat	„ —.25
Abcdar maghiar-român, de N. Putnoky, partea I., leg.	„ —.20
„ „ „ de F. Koós şi V. Goldiş, leg.	„ —.20
„ maghiar de P. Gönczy	„ —.14
Ântâia carte de lectură şi învĕţ. de I. Popescu, leg.	„ —.20
„ „ „ **cetire** pentru învĕţarea limbei germane de I. Dorca	„ —.25
Aritmetica pentru începĕtorii din şcólele primare, de P. Dima, broş.	„ —.30
„ de P. Dogariu şi I. Dariu, cu numerii dela 1—20, broş. 15 cr.; cu num. dela 1—100, br. 15 cr.; cu num. dela 1—1000, br. 20 cr.; cu num. dela 1—1,000,000 br.	„ —.30
„ pentru anii din urmă ai şcólei primare partea IV, de I. Dariu, broş.	„ —.45
„ pentru şcólele poporale, de F. E. Lurz, trad. anul I. şi II., 20 cr. part. a II-a	„ —.35
Atlas, de Kozma Gyula	„ 1.—
Bucóvna pentru învĕţătura pruncilor, leg.	„ —.20
Cântările bisericesci, culese şi arangiate de D. Cunţan	„ 4.—
Carte de cetire de Z. Boiu partea I., leg. 40 cr. part. II., leg.	„ —.30
„ „ „ pentru cl. I. şi II. gimn. de I. Popea	„ 1.35
„ „ „ II. pentru şcólele poporale, prelucrată de Dr. Petru Şpan, leg. 30 cr. a III-a	„ —.60
„ „ „ pentru anii din urmă, de Ioan Pop Reteganul	„ —.75
„ „ „ de V. Oniţiu, pentru cl. III gimn., reală, broş. 1 fl., pentru cl. IV. gimn. reală, leg.	„ 1.60
„ „ „ maghiară, partea I. de Dr. I. Crişianu şi N. Putnoky, broş. 70 cr., partea II., broş. 1 fl. leg.	„ 1.15
„ **de rugăciune** pentru tinerimea gr. or. română, frumos leg.	„ —.15
Catechism bogat leg.	„ —.50
„ **mic** al bisericei ort. ort. de Z. Boiu, leg.	„ —.20
„ pentru învĕţămêntul religiunei dreptcred. rĕsărit. de Moise Toma. leg.	„ —.20
Charte geografice, aprobate: Ungaria şi Austro-Ungaria, à fl. 5.75, Europa	„ 6.—
Chemia elementară anorganică şi organică de A. Vlaicu, broş. 80 cr., leg.	„ 1.—
Computul în şcóla poporală, de I. Popescu, broş.	„ 1.20
Conductor la aplicarea ântâii cărţi de lectură şi învĕţătură de I. Popescu, broş.	„ —.10
Confesiunea ortodoxă, de Dr. B Constantinescu	„ 1.20
Culegere de cântări biser. în folosul tinerimei, broş.	„ —.12
„ „ „ de G. Stefănescu, caetul I. 25 cr. II. 25 cr. III.	„ —.35
Cunoscinţe din constituţia patriei, de I. Popovici, leg.	„ —.20
Curs complet de corespondenţă comercială, de I. C. Panţu	„ 1 60
Curs de limba maghiară pentru scólele poporale române, de I Molnar, partea I. broş. 16 cr. leg 20 cr.; partea a II-a broş. 20 cr., leg. 24 cr.; pentru curs. III. broş. 16 cr., leg.	„ —.20
Curs de limba maghiară, de M. Voilean şi P. Bod, partea I., anul II. si III. de şcólă	„ —.25
Curs elementar de geometrie practică de D. Mirescu leg.	„ 1.—
„ „ de musică, partea II., de Const. M. Cordoneanu, broş. 50 cr., partea III. şi IV., broş.	„ --.80
Curs practic de aritmetică pentru şcólele poporale de Ars. Vlaicu, I. 22 cr.; II. 25 cr.; III.	„ —.35
Curs practic de economie, de I. Georgescu	„ —.25
Curs practic de limba maghiară pentru anul I. şi II. de şcólă de I. Dariu, broş.	„ —.16
Dialogi româno-francezi, de M. Rudinescu	„ 1.20
„ româno-germâni, de M. Rudinescu	„ 1.—
Dicţionariu român-germân şi germân român, de S. P. Barcianu, tom. I. fl. 2.50, tom. II	„ 3.80
„ maghiar-român de Dr. I. Crişan leg.	„ 2.—
„ român-maghiar de N. Putnoky, leg.	„ 2.—
Drepturile şi datorinţele civile pentru şcólele poporale confesionale, broş.	„ —.20
Economia câmpului şi grădinăritul pentru şcólele poporale, de G. Moian, broş.	„ —.25
Economia domestică pentru cl. IV. primară de fete, de o asociaţiune de învĕţători, leg.	„ —.60
Elemente de fisică pentru şcól. popor. de I. Dariu, leg.	„ —.30
„ **de geografie** de Z. Boiu, leg.	„ —.30
Elemente de geografie comparativă, pentru clasele infer. de S. V. Isopescu, curs. I.	„ —.95
„ **de geometrie** pentru anii din urmă ai şcólei poporale de D. Dogariu şi I. Dariu, leg.	„ —.20
„ **din teoria musicei**, de A. Sequens, broş.	„ —.50
Exerciţiile gimnastice în şcólele elementare române de Iosif Aron	„ —.15
Eserciţiile de stil în şcóla popor. de D. Lăpĕdat, broş.	„ —.15
Fibel, după metoda analitică-sintetică de G. Jausz, leg.	„ —.30
Fisica pentru şcólele poporale de D. Făgărăşan, broş.	„ —.30
Fisica pentru şcólele poporale, de Iosif Bălan, broş.	„ —.25
Gaspey-Otto-Sauer, Metoda pentru studiul limbilor moderne, conversaţiuni franceze de L. Leist.	„ 1.10
Geografia Ungariei, de Dr. N. Pop, broş.	„ —.25
Geografia pentru şcól. popor. de I. Dariu, broş. 30 cr., leg.	„ —.35
„ „ „ „ de D. Făgărăşan şi S. Moldovan, broş 25 cr., leg.	„ —.30
Geografia pentru şcólele medii de . Făgărăşan şi S. Moldovan tom. I., broş.	„ 1.20
Geografia pentru şcólele medii de D. Făgărăşan şi A. Bârsean tom. II., broş. 50 cr., tom. III., broş.	„ 1.—
Globuri terestre simple à . . fl. 1.—, 2.—, 3.30, 5.30,	10.—
cu meridian à „ 3.15, 5.30, 8.40, 12.60,	21.—
Gramatica elementară a limbei germâne pentru şcólele secund. de Dr. G. Coman, partea III., broş. 85 cr., leg.	„ 1.—
Gramatica germână, de Sava Popovici Barcianu, curs. practic pentru şcólele secundare, prep. şi priv.	„ 1.40
„ **limbei maghiare** de Dr. I. Crişianu şi N. Putnoky, broş.	„ 1.—
Gramatica română, pentru şcólele popor. de I. Dariu	„ —.25
„ „ întocmită pentru şcólele secundare de I. Pilţia	„ 1.25
„ „ de I. Petran, p. I. Etimologia	„ 1.—
„ „ de S. P. Barcian, leg.	„ —.50
„ „ de I. Mihelţian, pentru cl. II. broş. 10 cr.; cl. III. broş. 16 cr.; cl. IV., broş.	„ —.24
Gramatik der Rumänischen Sprache, de A. Pumnul, prelucrată de S. V. Isopescu	„ —.80
Higiena poporală, de Dr. G. Vuia, broş. 1 fl., leg.	„ 1.20
Higiena copilului dela nascere până la al 7-lea an al etăţii de Simion Stoica, broş.	„ —.15
Intrebări de educaţiune şi instrucţ. de Dr. P. Span, br.	„ 1.—
Introducere în sciinţele naturale, pentru învĕţămêntul secundar de B. Nanian	„ —.75
Isagogia, de Dr. Il. Puşcariu, broş.	„ 1.50
Istoria biblică, pentru şcólele poporale, leg.	„ —.30
„ **biblică** pentru şcólele medii, inf. şi şcól. civ. broş.	„ —.55
„ **bisericéscă** pentru şcólele poporale, leg.	„ —.30
„ **bisericéscă** pentru şcólele medii de Dr. Ilarion Puşcariu, partea I., broş. 50 cr.; partea II. broş.	„ —.50
Istoria bisericéscă rom. de Şaguna, partea I. şi II., br.	„ 3.—
„ „ în limba germână	„ 1.
„ **literaturei române**, de I. Lazariciu, broş.	„ 1.—
„ **naturei şi fisică**, de Z. Boiu, leg.	„ —.30
„ **naturală**, de Dr. D. P. Barcian, partea II.	„ —.60
„ „ de Ipol. Ilasieviciu, leg.	„ —.36
„ **patriei**, de I. Dariu, broş.	„ —.25
„ **patriotică**, de Z. Boiu, leg.	„ —.30
„ **pedagogiei**, de Dr. Petru Pipoş, broş.	„ 2.—
„ **pedagogiei**, de V. Grig. Borgovan	„ 1.50
„ **Ungariei**, de Dr. N. Pop, broş.	„ —.20
„ „ în legătură cu istoria univers. pentru şcólele poporale, de Silvestru Moldovan, broş	„ —.20
„ **Ungariei** pentru şcól. secund. de V. Goldiş broş.	„ —.80
„ **universală** de V. Goldiş evul vechiu, broş.	„ 1.—
„ „ „ „ „ „ mediu, „	„ 1.25
„ „ pentru cl. inferióre de S. V. Isopescu, tom. I. broş 90 cr.; tom. II. broş. 53 cr; t. III. br.	„ —.73
Le livre des demoiselles, pentru şcólele de fete, de H. Barbieux	„ 1.50
Lectură şcolară I. de V. Bumbac	„ 1.25
Legendar sau **carte de cetire**, de V. Petri, leg.	„ —.50
„ **maghiar-român**, de N. Putnoky, leg.	„ --.30
Leitfaden der rumänisch und deutschen Convers. Sprache	„ 1.—
Lesebuch germân, de Georg Jausz, partea I. leg. 40 cr., II. leg. 55 cr., III. leg. 65 cr., IV. leg. 70 cr., V. leg.	„ —.85
Limba maternă, de Dr. Il. Puşcariu, leg.	„ —.40
„ **română**, de V. Oniţiu, broş.	„ —.50
Literele mobile (pe hârtie tare) pentru maşina de cetire, 144 bucăţi	„ 2.50
Liturgica bisericei ortodoxe, de I. Stefaneli	„ 1.—
Lucrul în şcólă, de G. Moian, broş.	„ —.45
Magyar olvasókönyv, de Torkos L. broş.	„ —.50
Manual de aritmetică, pentru gimnasiul inferior de Dr. F. Močnik, tradus de S. V. Isopescu, p. I.	„ 1.—
Manual de dreptul cambial, de I. Socaciu, broş.	„ 2.—
„ „ gramatica germână, pentru gimnasii, şcóle reale, prep. şi particulari de S. Nestor şi N. Popescu	„ 1.—
„ „ **istoria literat. rom.** de Enea Hodoş, broş.	„ 1 —
Manuducere la abcdarul maghiar-român, de N. Putnoky, broş.	„ —.06
Manuducere la legendarul maghiar-român, de Nic. Putnoky, broş.	„ — 12
Merceologia şi Technologia pentru şcólele comerciale, profes., de Ars. Vlaicu, broş.	„ 5.—
Noua metodă de a învĕţa cu înlesnire limba franceză, de M. Rudinescu, tom. I. leg. 1 fl., tom. II., leg.	„ 1.20
Noua metodă de a învĕţa cu înlesnire limba germână de M. Rudinescu, tom. I. broş. 50 cr, tom. II. br.	„ 1.—
Octoich mic, de 8 glasuri, leg.	„ --.75
Orologion (ciaslov), leg	„ —.75
Pastorala nóuă, broş.	„ 1.50
Pedagogia, de I. Popescu, broş.	„ 2.—
Pomăritul, de D. Comşa, broş.	„ 1.—
Praktische Gramatik der rumänischen Sprache, de I. Cionca	„ 1.25
Principii de pedagogie, de Dr. Il. Puşcariu, broş.	„ 1.—
Psichologia empirică, de I. Popescu, broş.	„ 2.—
Religiunea creştină, de I. Popea, broş.	„ —.12
Retorica şi carte de cetire, pentru cl. IV. gimnasială, de Grig. Pletos şi I. Gheţe	„ 1.80
Studiu din economia naţională, de N. Petra-Petrescu, broş.	„ —.40
Stupăritul, de C. Dimian, broş.	„ —.80
Toldi, naraţiune poetică de Dr. Crişianu şi Putnoky, broş.	„ —.70
Vocabular român-germân, de Şaguna, br. 70 cr., leg.	„ —.80

Afară de aceste procură Librăria Tipografiei archidiecesane ori-ce cărţi didactice pe lângă cele mai avantagióse condiţiuni.

Lângă preţul cărţii este a se aclude şi costul transportului.

La 10 sau mai multe exemplare din aceeaşi carte se dă rabatul cuvenit.

Redactor prov. Dr. Elie Cristea.
Editura şi tiparul tipografiei archidiecesan.

Nr. 63. Sibiiu, Joi 11/23 Iuniu, 1898. *Anul XLVI.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strĕinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Nr. 4234 Bis.

Notificare oficială

Preaveneratul Sinod archidiecesan prin conclusul dela 18/30 Aprile, 1898 Nr. 100 a statorit tac-a seminarială pentru toţi elevii seminariali cu suma de fl. 120 pentru un an şcolariu, care conclus e de a se aplica cu 1 Septembre 1898

Ceea-ce pe calea acésta se aduce la cunoscinţă publică, pentru orientarea celor interesaţi.

Sibiiu, din şedinţa senatului bisericesc, ţinută la 2 Iuniu, 1898.

Consistoriul archidiecesan

Nr. 3761 Scol.

Notă.

Venerabilul Sinod archidiecesan a aprobat şi admis prin conclusul sĕu din 18 Aprile a. c. Nr. 106 opul „Cartea II. de cetire pentru şcólele poporale române de Ioan Popescu, prelucrată de Dr. Petru Span, tiparul tipografiei archidiecesane“, ca manual în şcólele nóstre poporale.

Acésta se aduce la cunoscinţa celor interesaţi.

Sibiiu, din şedinţa senatului şcolariu, ţinută la 7 Maiu, 1898.

Consistoriul archidiecesan.

Nr.-3762 Scol.

Notă.

Venerabilul Sinod archidiecesan prin conclusul sĕu din 18 Aprilie a. c. Nr. 107 a aprobat ca carte didactică pentru şcólele nóstre opul: „Curs de limba maghiară pentru şcólele poporaleromâne de Ioan Molnár, partea a II, (trépta medie) editura autorului, în comisiune la librăria archidiecesană.

Ceea-ce se aduce la cunoscinţa celor interesaţi.

Sibiiu, din şedinţa senatului scolariu, ţinută la 7 Maiu, 1898.

Consistoriul archidiecesan.

Congresul naţional-bsericesc sêrbesc.

II

Precum în casul prim, cu octroarea unui statut făcut de guvern greşesce Gyurkovics, aşa şi in casul al doilea cu un statut octroat din partea clerului înalt, a episcopatului, despre care nu putem nici presupune, că s'ar angaja la un lucru atât de necorĕspundĕtor intereselor bisericei, din încrederea căreia sunt puşi în fruntea ei.

Provocarea la biserica română din Bucovina şi în special la întroducerea autonomiei în biserica nóstră din Transilvania şi Ungaria este lipsită de ori-ce cunoscinţă de causă.

Inainte de tóte trebue sĕ rectificăm, că metropolia, respective archiepiscopia, ortodoxă din Bucovina n'are statut organic, decât în proiect. S'au compus — ce-i drept — fie şi de episcopul Hacman — un statut şi s'a presentat mai multor congrese anume convocate, dar şi acele, ca şi cele sêrbesci, s'au disolvat fără ispravă din motivul, că guvernul austriac priva biserica de cele mai cardinale momente ale independenţei şi autonomiei unei biserici: de dreptul de a-şi alege pe metropolit şi de dreptul de a-şi administra însaşi averea hărăzită de domni români, cari după un străvechiu şi românesc obiceiu legau de fiecare învingere însemnate daruri pentru bisericile din ţara lor. Astfel biserica a rĕmas până adi fără statut şi urmarea e, că 98% dintre oficialii aplicaţi la administraţiunea fondului de 20 milióne sunt străini nu numai de Bucovina, ci şi de legea ortodoxă, ba adese-ori duşmani pronunţaţi ai ei, venetici nechemaţi, şi ca atari continuă a-şi bate joc de banii lui Stefan cel Mare şi de averea românéscă, esarêndênd moşiile la Jidani ori alte lifte străine, ajutorând contra învoirii consistorului pe uniaţi şi călugări jesuiţi, ba crescênd şi cultivând din banii bisericei ortodoxe române chiar herghelii de cai, pe când micile mlădiţe ale descendenţilor lui Stefan Vodă cresc în multe locuri fără a se bucura de binefăcĕtórea influenţă a radelor culturei moderne. In direcţiunea de administrare a acestor estinse bogăţii este adi aplicat un singur român. Decât deci sé accepteze o lege, care nu le asigură cele mai cardinale drepturi; mai bine au credut sĕ amâne resolvirea în merit a afacerii cu statutul pe alte timpuri mai bune.

Cât ne privesce pe noi dl Gyurkovics este şi mai în rĕtăcire. Noi avem — ce-i drept — statut, dar acela nu-i impus de Şaguna, fără intrevenirea „unui congres ales“. Din contră statutul nostru organic este votat de congresul naţional bisericesc, a cărui membrii s'au ales în urma resoluţiunii preaînalte regesci dela 12 August 1868, şi anume 30 din cler şi 60 dintre mireni. Acest congres s'a întrunit în Sibiiu dela 16/28 Septembre — 7/19 Octobre 1898 în XII. şedinţe, dintre cari în V. s'a discutat aprópe numai despre statutul organic.

Din afirmaţiunea dlui Gyurkovics singur atâta stă, că Şaguna a compus *„Proiectul de un Regulament pentru organisarea trebilor bisericesci, şcolare şi fundaţionale române de Relegea greco-orientale“*, precum el însuşi s'a esprimat după presentarea şi depunerea pe masa congresului a acelui proiect „că din posiţia sa ca metropolit şi ca „cel mai bătrên a pregătit acest elaborat“, pe care însĕ nu-l octroézâ, precum susţine Gyurkovics, ci „provócă pre toţi membrii congresului sĕ facă *studii seriόse*, asupra aceluia, sĕ-'şi dee opiniunea *liberi*, *fără sfiélă*, căci dênsul primesce bucuros modificaţiunile, ce se vor afla de necesare, nefiind preocupat de nici o idee de predilecţiune pentru operatul sĕu, şi-'l predă acest operat congresului, *ca un aluat pregatit, din care stă în voia şi chemarea congresului de-a compune pânea, ce sĕ ne fie hrană pentru toţi*“.*) Eră în cuvêntul memorabil, cu care a deschis acest prim congres naţional bisericesc, lipsindu-se pe sine de dreptul guvernării afacerilor bisericei sale şi făcênd alusiune la statutul organic, dice: . . . . . *„depun cu desĕvêrşită odichnă sufletéscă tótă competinţa legislativă şi administrativă a bisericei nóstre naţionale în mânile congresului present şi a celor viitóre congrese, cari singure sunt representanţele legale şi canonice ale întregei nóstre provincii metropolitane, prin urmare competente, de a duce şi conduce trebile administrative, economice bisericesci, şcolare şi fundaţionale. De adi încolo depun şi responsabilitatea pentru ulterióra sórte a bisericei în mânile acestui congres şi a celor viitore; şi mĕ mângăiu, că nu în deşert am alergat, nici îndeşert m'am ostenit etc.“*

Şi numai din aceste dóuĕ citaţiuni va înţelege dl Gyurkovics, că nici vorbă nu póte fi de aceea, că Şaguna ar fi impus bisericei sale statutul organic fără a întreba pe nime. A aplicat — ce-i drept — disposiţiuni de natura celor cuprinse în statutul organic încă dela 1864, ca sĕ pótă face esperienţele necesare, ér după 4 ani a presentat elaboratul sĕu forului „legal“, „canonic“ şi „competent“, congresului sau aleşilor poporului, ca „sĕ facă studii seriόse asupra aceluia“ şi „liberi“, „fără sfiélă“ sĕ propue modificaţiunile necesare, sau precum sĕ mai esprimă el „ca din aluat sĕ compue pânea“.

Aşa s'a şi întêmplat. Congresul a ales o comisiune de 27 *), care împărţită şi ea în subcomisiuni a frământat în mai multe, lungi şi obositóre şedinţe aluatul presentat, compunênd pe basa materialului dela Şaguna statutul nostru organic de adi, care diferă mult de proiectul original. Statutul organic este un elaborat sistemisat, mai precis şi sec, cum trebue se fie legile; pre când regulamentul lui Şaguna este ca un tractat scientific, este o esplicare canonică şi ştienţifică a statutului, documentată prin indicarea motivelor şi citarea canónelor corespundĕtóre.

Referentul comisiunei care a compus statutul acceptat apoi de plenul congresului cu puţine modificări, a fost actualul director al „Albinei“, dl *Parteniu Cosma*, care împreună cu fericitul archiepiscop *Andreiu* baron de *Şaguna* a şi subscris esemplariul original al acestei legi, ce formézâ temelia vieţei nóstre bisericesci.

Interesanta discuţiune, ce a urmat în şedinţele comisiunii, nu ne este mai în detail cunoscută celor din generaţia mai tineră. De dorit ar fi, ca ómeni competenţi se ficseze cel puţin momentele principale, ca sĕ rĕmână pentru posteritate. Acésta este cu atât mai necesar, cu cât acolo s'au făcut schimbările cele mai radicale, ér nu în plenul congresului.

Compararea regulamentului lui Şaguna cu statutul actual este un studiu din cele mai interesante şi instructive.

Pentru orientarea dlui Gyurkovics presentăm numai unele momente mai însemnate, din cari este evident: că congresul a fost consciu de competenţa şi puterea sa şi n'a primit nici en bloc, nici cu schimbări mai neesenţiale proiectul presentat, ci l'a supus unui „studiu serios“, a cărui resultat au fost numĕróse modificaţiuni principiare, divergente de vederile nemuritoriului archiereu; ba unele schimbări făcute au fost chiar de atari, încât Şaguna numai cu greu li-a acceptat.

Aşa d. e. sufragiul universal care, e basa constituţiunii nóstre bisericesci s'a întrodus la propunerea dlui *Dr. Alesandru Mocsonyi*, pe când Şaguna ar fi dorit, ca în mai multe chestiuni sĕ decidă numai representanţi mai puţini, aleşi de grosul poporului.

Şaguna n'a intenţionat întroducerea elementului mirean şi în consistorii, pre când statutul aplică şi aici cu consecuenţă principiul: 1 terţialitate din cler şi 2 dintre mireni.

Şaguna la început n'a voit nici se admită la discuţie „alegerea asesorilor consistoriali“; ér mai târdiu a primit şi el „ca alegerea acelora sĕ o facă sinódele eparchiale.“

Afară de aceea Şaguna pretindea, ca asesorii senatelor scolare şi epitropesci sĕ nu fie aleşi pe viéţă, ci numai din period în period, ér congresul a decis, că atât cei din senatul strâns bisericesc, cât şi ceialalţi sĕ fie aleşi pe viéţă. Guvernul însă a aprobat statutul în punctul alegerii asesorilor în înţelesul vederilor lui Şaguna.

Chiar şi limba bisericei nu era normată în proiect, şi numai după încheierea discuţiei asupra disposiţiilor proiectate, a propus deputatul *Dr Alesandru Mocsonyi* şi congresul a primit unanim §-ul 175, de cuprinsul:

„Limba oficiósă în tóte trebile bisericesci, şcolare şi fundaţionale atât în lăuntru, cât şi înafară este cea română“; ér deputatul *Parteniu Cosma* propune tot la sfârşit adausul asemenea primit, în sensul căruia „Consistoriul din Oradea-mare rĕmâne şi mai departe în activitate şi are a se acomoda întru tóte disposiţiunilor acestui statut organic.“

Mai puţine modificări s'au făcut în capitlul despre „Mănăstiri“, unde Şaguna era mai priceput şi espert.

In general s'a redus textul proiectului, condensându-se materialul deoparte, ér de altă parte eliminêndu-se din el disposiţiuni, cari sĕ potrivesc în regulamente, ér nu într'o lege fundamentală.

Pentru cuvenita caracterisare a proiectului lui Şaguna şi a statutului primit, citâm şi un esemplu.

Regulamentul: Despre Mănăstiri.

§. 80. „Mănăstirea este locul locuinţei feţelor bisericesci, cari s'au destinat spre o viéţă singuratică şi contemplativă, după cuvintele Mântuitoriului: „De vrei sĕ fii desĕvêrşit, mergi, vinde averea ta şi o dă sĕracilor şi vei avea comóră în ceriu şi vin'o după mine;“ Mat. XIX. 20; şi érăşi: „Cel ce vrea să urmeze mie, sĕ se lapede de sine şi se iee crucea sa şi se vină după mine;“ Mateiu XVI. 24. Canon. 40 şi 43 al Sinod. ecum. VI.“

Statutul: Mănăstirile.

§. 66. „Mănăstirea este locuinţa acelor persóne bisericesci, cari sunt întrunite canonicesce prin vot solemn de a şi petrece viaţa în tótă înfrânarea, în sĕrăcie şi obedienţă“.

In sfîrşit cea mai clară idee despre diferinţa dintre regulamentul şi

---

*] Vedi protocolul congresului dela 1868 pag. 20.

*) Un numĕr pe care l'au acceptat şi romano-catolicii la alegerea aşa numitului subcomitet pentru regularea autonomiei catolice.

Statutul din vorbă va primi ori-cine, cetind pe ambele. Recomandăm acésta mai ales d-lui Gyurkovics şi eventualilor sei soţi de principii. Dar — credem, — că şi prin cele indicate în acesti articoli ni-a succes a lua din mâna dlui Gyurkovics argumentul analogiei cu biserica română ortodoxă. recomandate pentru resolvirea grelei chestiuni a autonomiei bisericei sêrbesci.

Am ţinut de necesar a face acéstă mică privire preste istoricul statutului nostru organic şi a o presenta celor interesaţi spre orientare acum, când coreligionarii nostri sêrbi întimpină atât de mari greutăţi în nisuinţa de a regula situaţiunea bisericilor naţionale.

Esamenele din centru.

La şcóla din Sibiiu-cetate.

Şirul esamenelor dela şcólele nóstre din centru s'a început Joi în 4 a l. c cu şcóla din Sibiiu-cetate, unde funcţionéză ca învĕţător dl Candid Popa.

A asista la un esamen, cum a fost acesta, este într'adevĕr o mulţumire sufletéscă. Este ştiut, că şcóla acésta servesce totodată şi ca şcólă de aplicaţie pentru pedagogii din seminariul „Andreian“ prin urmare prelegerile se fac sub îngrijirea profesorilor seminariali după principiile pedagogiei germâne, a cărei basă este psichologia. Materialul vast, acurateţa şi independenţa elevilor în rĕspunsurile lor au vorbit pentru temeinicia acestor vederi pedagogice şi spre lauda d-lui învĕţător Popa, care le urméză. Şcóla din Sibiiu-cetate cu drept se numesce; şcólă de model.

Aflu de potrivit locul ca se fac o mică digresiune.

Statul nostru învĕţătoresc se compune parte din tineri, cari au absolvat cursurile pedagogice din semirariul „Andreian“ şi în mare parte din învĕţători, cari pe cale privată au ajuns la cualificaţiunea acésta. Sunt în stare învĕţătorii nostri a purcede dela sine în prelegerile lor după vederile pedagogiei şi principiile de educaţiune mai nóue?

Din tabăra celor dintâiu puţini, dintre cei din urmă şi mai puţini. Lumea merge înainte, ér noi stăm cu mânile în sin. Avem o singură „Fóie pedagogică“ inspirată de cel mai chemaţi barbaţi de şcólă, cari caută a planta şi în învĕţătorimea nóstră dela sate ideile, de cari se conduce lumea pedagogică modernă, dar faţă cu *indolenţa* nóstră n'are chip de a esista.

Dintre 2000 de învĕţători din întrégă metropolia nóstră numai 200 de inşi cred, că au trebuinţă de o fóie pedagogică!

Care se fie pricina adevărată? Par'că vĕd, cum cei mai mulţi 'mi vor rĕspunde cu sĕrăcia.

Da, şi eu ḑic că sărăcia, însĕ nu cea materială, ci sărăcia spirituală! Pentru-că mĕ rog, un învĕţător fie cât de sĕrac speséză pe tăbac şi alte lucruri netrebnice într'o lună mai mult ca 3 fl. cât e costul abonamentului pe un an întreg! Haid' deci d-lor învĕţători s'o spunem pe faţă pricina indolenţei nóstre: *n'am ajuns nici barem a pricepe ce e bine* şi ce e *rĕu.*

Deşteaptăte Române din somnul cel de mórte!!

* * *

La şcóla elementară de fetiţe a „Reuniunei femeilor române din Sibiiu“.

Esamenul cu fetiţele dela acésta şcólă s'au început — după ordinea anunţată, — Luni şi s'a terminat ḑiua următóre, Marţi în 9 a. l. c. Esamenul a fost condus de M. St. D nă Maria *Cosma*, presidenta reuniunei femeilor române din Sibiiu. Corpul didactic se compune din dl Mateiu Voileanu, ases. cons. ca director, apoi d-l Ilie Moga şi d-şóra Victoria Jóndrea, ambii cu cualificaţiune superióră.

Reuniunea femeilor române a urmărit un scop nobil, când s'a hotărît pentru intemeierea acestei şcóle. Un numĕr insĕmnat de fetiţe române din loc şi din jur cercetéză şcolile străine primind primele impulsuri spre cultură în limbă străină, pe care cele mai multe eleve nici nu o înţeleg la început. Reuniunea femeilor române a voit se pună odată capĕt acestui neajuns naţional şi în consecuenţă cu încetul se dispară şi regretabilul fenomen social, că fetele nóstre române acasă, pe stradă, în societate, la petreceri vorbesc mai bucuros ori-ce altă limbă, decât limba nóstră românéscă.

Din rĕspunsurile micelor eleve am primit convingerea, că şcóla acésta lucră cu succes la resolvarea problemei ce şi-au pus întemeietorii ei, şi că stă la nivoul recerut în privinţa învĕţământului, dând astfel şcólelor civile ale Asociaţiunii eleve bine pregătite.

Poesiile declamate şi cele cântate de asemenea au fost cu ingrijire alese şi potrivite pentru edificarea morală a drăgălaşelor eleve, ér nóue, cari nu pregetăm a asista la astfel de sĕrbători şcolare ne au procurat multă elevaţie sufletească.

La sfirşit D-l director M. Voileanu roşteşte o frumósă şi instructivă vorbire, pre care o dăm în tótă estensiunea ei tocmai din motivul, că insistă mult asupra fenomenului social, de care am făcut mai sus amintire.

Ororabilă Dómnă presidentă, onorat comitet, Ilustru public!

„Un principiu fundamental este în sistemul educaţiunei, ca elevul nimica sĕ nu înveţe mechanic, nimica sĕ nu înveţe fără a înţelege ceea ce învaţă.

A fost o consecuenţă logică, o consecuenţă naturală a acestui principiu, ca sĕ urmeze şi principiul al doilea: elevului sĕ i se dea instrucţiunea în limba lui maternă şi acésta până unde sé începe instrucţiunea superióră, la noi graniţa acésta vine, când elevul întră după facerea esamenului de maturitate în şcólele speciale superióre spre a-şi alege cariera în viaţa practică.

Instrucţiunea trebue sĕ se facă în limba maternă în şcólele poporale şi în cele medii, acest principiu este enunciat, şi în legea nóstră de instrucţiune dela 1868. Dacă esaminăm legea acésta ajungem la convigerea că ea a fost concipiată de ómeni cu vederi clare şi în ale instrucţiunei, şi în ale educaţiunei.

Legiuitorii dela 1868 au fost conduşi de binele cetăţenilor, şi au croit un sistem de crescere şi educaţiune, care nu stă în contraḑicere cu sciinţele, cari trebue sĕ fie normative în ochii ómenilor de şcólă.

Dacă esaminăm apoi creaţiunile legislaţiunei dela 1868 încóce în ce privesce instrucţiunea publică în statul nostru, nu mai dăm preste spiritul liberal, preste spiritul condus de sciinţa pedagogică, care spirit a fost normativ în 1868.

Nu este locul ca eu aḑi, aici, ca eu din acest incident festiv al încheierei anului şcolar la acest institut de învĕţământ, ca eu din acest loc sĕ fac analisa legilor nóstre de instrucţiune din timpul erei constituţionale.

Am făcut provocare la legea de instrucţiune din 1868 ca sĕ pot face îmediat constatarea, că pe basa aceleia, ca o validitare a principiilor din acea lege s'a făcut şi se susţine şcóla nóstră.

Reuniunea femeilor române din Sibiiu şi-a croit esistenţa sa, ca sĕ pótă da esistenţă, sĕ pótă da viéţă, sĕ pótă asigura şi esistenţa şi viéţa normală a unei şcóle pentru fete, în care şcólă instrucţiunea sĕ se facă în limba maternă a elevelor, în limba română.

Şcóla, in care omul a început a învĕţa, limba în care i s'au predat cunoscinţele începătóre, are înfluenţă asupra întregei vieţi spirituale a omului.

Se manifestéză acésta chiar şi în curentul cel mai pronuntat naţional, mai ales se manifestéză acésta la femei.

Femeile române până mai eri alaltăeri au fost crescute în şcóle streine.

A fost lucru natural ca întrégă fiinţa lor sĕ fie stăpênită de limba şcólei, în care au învĕţat, de literatura, din care s'au adăpat în timpul, cât au stat în contact cu şcóla, şi din care continuă a se adăpa pe restul vieţei.

E strĕină întrégă fiinţa sufletéscă a unei asemene femei, streină limba, străină comóra de sciinţe, strein modul de cugetare, strein, mai ales strein modul de vorbire.

La noi românii nici generaţiunea mai tineră, nici generaţiunea eşită din şcólele de fete românesci, înţeleg pre cea eşită din şcóla acésta şi pre cea esită din şcóla civilă de fete, a Associaţiunei, nici acéstă generaţiune ḑic nu este desbrăcată de pĕcatul şcoalei strĕine.

Noi bărbaţii cu durere observăm, că fetele nóstre aici în Sibiiu âncă şi acuma când sunt ele între sine conversaţiunea o fac în limba germână; în alte oraşe póte în o altă limbă tot strĕină.

Cât de bogată e viéţa spirituală a unei femei, şi pe nici un teren nu s'a desvoltat esclusiv românesce sufletul ei.

Lectura ei e strĕină.

Décă vorbesce ea despre literatură, despre artă, despre musică, despre ale casei, despre ale economiei, conversaţiunea aici în Sibiiu e în limba germână âncă şi acuma, accentuez esclusiv în limba germână.

Şi décă ici-colea se mai aude şi graiu românesc, acela este stricat, croit după firea altor limbi strĕini, deci supĕrăcios.

Suntem de multeori ispitiţi a ḑice: mai bine sĕ auḑim pe fetele nóstre vorbind corect în limbi strĕine, decât necorect în limba lor maternă.

Şcóla română e chemată se delature acest neajuns în crescerea femeii nóstre. Şcóla este chemată sĕ facă, ca femeia română în tóte manifestaţiunile vieţei sale sufletesci sĕ fie română, sĕ cugete românesce, sĕ simtă românesce, şi sĕ vorbéscă românesce.

Aici zace importanţa acestei şcóle, şi a şcólei civile de fete susţinute de Associaţiune, care şcoală din acésta a noastră a rĕsărit.

E grea chemarea acésta onorat public, şi cine sĕ angagiază între împrejurările actuale la acéstă grea muncă, la acéstă nobilă missiune, acela mare responsabilitate i-a asupra sa.

Intocmai ca cei cu parabola din Sfânta Evangelie, instructorilor din şcólele nóstre de fete 5 talanţi li s'au dat. Fericiţi aceia, cărora li se va ḑice: Slugă bună şi credinciósă, întră întru bucuria Domnului tĕu, căci 5 talanţi ţi s'au dat ţie, şi cu ei alţi 5 talanţi ai dobêndit.

După acéstă scurtă espunere a missiunei, care e legată şi de şcóla nóstră, cu inima linistită asceptăm noi corpul didactic dela acéstă şcólă, verdictul asupra acţivităţei nóstre din anul şcolariu curent.“

După vorbirea aceasta d-na presidentă, declarându-sĕ deplin mulţămită cu resultatul esamenului, în cuvinte duióse arată însĕmnătatea astorfel de şcóle unde fetiţele 'şi primesc cunoscinţele în dulcea limbă românească şi unde sĕ lucră cu interes la clădirea virtuţei celei mai înalte: la iubirea de patrie şi de neam. Spune cum comitetul reuniunei are sub neîntreruptă priveghere mersul acestei scóle reducêndu-se şi taxa şcolară numai ca sĕ se bucure de un sprijin mai mare. La sfîrşit mulţămesce corpului didactic pentru munca desvoltată în anul espirat precum şi acelora, cari prin participare la esamen au dovedit interes faţă de şcólă.

In decursul esamenelor sala vecină era estetic împodobită cu frumóse lucruri de mână.

Intre aceste am remarcat nisce mâneci de cămaşă cu fel şi fel de chindisituri de caracter curat românesc, lucrate cu multă isteţime. Se vedem la anul şi mai multe!

Incă un cuvênt de încheiere. Şcóla acésta urmăreşte un scop ideal; are un corp didactic din persóne cu cualificaţiune superióră, stă sub controlă severă, rivaliséză în privinţa învĕţământului cu ori care altă şcólă străină — *e singura şcólă românească aici* şi totuşi e frecuentată numai de 20-25 eleve, pe când scólele străine din Sibiiu le cercetează peste 180 fetiţe române din loc şi imprejurime. De ce? Rĕspundă alţii!

Dutzu.

Ordinea

Examenelor publice de maturitate şi de clasă de încheiere, cari sĕ vor ţinea cu elevii şcólei comerciale la finea anului şcolar 1897—98.

Examenul de maturitate.

sĕ va ţinea în ḑilele de 11 şi 12 Iunie v. a. c. în sala festivă a edificiului central.

La acest examen, deschis pentru publicul mare, nu pot lua parte şcolarii.

Examenele de clasă

sĕ vor ţinea în sala de desemn în ḑilele următóre dela 8—12 óre a. m. şi dela 3—5 óre p. m. cum urméză:

Vineri, în 19 Iunie v. Clasa I. comercială.

1. Religiunea prof. B Baiulescu. 2. Româna prof. P. Givulescu. 3. Matematica prof. A. Ciortea. 4. Germâna, prof. G. Vătăşan. 5. Principii com. I. Socaciu.

6. Francesa, prof. I. Pricu. 7. Birou, I C. Panţu.

Sâmbătă în 20 Iunie v. Clasa II. comercială.

1. Religiunea, prof. B. Baiulescu. 2. Româna, P. Givulescu. 3. Economia naţională, prof. I. Socaciu. 4. Germâna, prof. A. Vlaicu. 5. Contabilitatea, prof. I. C. Panţu.

6. Matematica, prof. A. Ciortea. 7. Geografia, prof. G. Vătăşan. 8. Francesa, prof. I. Pricu.

Luni, în 22 Iunie v. Clasa II. comercială.

1. Maghiara, prof. P. Givulescu. 2. Istoria, prof. G. Vătăşan. 3. Aritmetica, com prof. I. C. Panţu. 4. Geografia, prof. I. Socaciu.

5. Fisica prof. A. Ciortea. 6. Corespondenţa com., prof. I. Socaciu.

Marţi, în 23 Iunie v. Clasa II. comercială.

1. Maghiara, prof. P. Givulescu. 2. Cnnoscinţe de drep, prof. I. Socaciu. 3. Birou, prof I. C. Panţu. 4. Aritmetica com., prof. I. Pricu. 5. Istoria, prof. G. Vătăşan.

6. Chemia si Merceologia prof. A. Vlaicu. 7. Corespondenţa com. prof. I. Socaciu.

Duminecă, în 28 Iunie v. vor participa la serviciul divin toţi elevii cu profesorii şi după aceea sĕ va încheia în mod solemn anul şcolar 1897—98, distribuindu-sĕ premiile în sala festivă. Apoi elevii îşi vor primi gratuît testimoniile şi programa şcolară.

La aceste examene precum şi la festivitatea de încheiere a anului şcolar sunt învitaţi cu tótă stima părinţii elevilor, amicii şi binevoitorii acestei şcóle.

Braşov, în 1 Iunie 1898 v.

Direcţiunea.

Serata societăţii „Petru Maior“.

— Dare de sémă. —

După o amorţélă de un lung şir de ani în viéţa socială a coloniei românesci din Budapesta, a succes în sfêrşit societăţii de lectură „Petru Maior“ a aranja la 19 Maiu 1898 o serată literară-musicală împreună cu joc. Lumea românéscă atât din Budapesta, cât şi din provincie a arĕtat un deosebit interes faţă de aceasta încercare de manifestaţie a tinerimei. Apelul făcut de societatea „Petru Maior“ a aflat rĕsunet la publicul românesc, care a contribuit cu dragă inimă la acoperirea cheltuielilor împreunate cu aranjarea seratei.

Resultatul, atât moral cât şi material, a fost mulţămitor. Subsemnaţii în numele societăţii „Petru Maior“ ne împlinim o plăcută datorinţă, când venim sĕ facem aceasta dare de seamă înaintea onoratului public românesc.

Inainte de tóte ne luăm voie a esprima cele mai călduróse mulţămite Ilustrului patron Dr. Alexandru Mocsonyi de Foen, ear pentru frumósa încurajare, ce ne-a dat, îi vom fi în totdeauna recunoscători. Tot atât de preţios ne-a fost şi sprijinul dat de gentilele domnişoare: Valeria Pop, Ecaterina Mezei, Clotilda Oltean şi Virginia Gall prin preagraţiosul concurs la serata-literară. Le esprimăm şi pe această cale cele mai sincere mulţămite.

Resultatul material e următorul:

A) Venitul: I. Donaţiunea Ilustrei familii Mocsonyi de Foen 100 fl.

II. Incassări pentru bilete de întrare vîndute seara la casă 136 fl.

III. Suprasolviri: dl D. Manno 10 fl., Ilustr. Sa dl Andreiu Frâncu, jude la curie, 8 fl., Ilustr. Sa dl Ioan Mezei, jude la curie, 5 fl., dl Dr. Dumitreanu, medic, 5 fl., dl George Groza, 5 fl., dl Ioan Gall, 5 fl., Ilustr. Sa dl Iosif Pop, jude la curie, Dr. Emil Bobeş, Dr. Emil Mariş, Dr. G. Vuia, Dr. G. Bilaşcu, George Bogoeviciu, Constantin Sotir, George Breban câte 3 fl., baron Pop, Iustin Ardelean câte 2 fl., Dr. Florentin Mihalyi, Iuliu Moldovan câte 1 fl. Suma 68 fl.

IV. Contribuiri: Ilustr. Sa dl Iosif Gall, membru în casa magnaţilor, „Detunata“ institut de credit şi economii în Bucium, câte 10 fl., Ilustr. Sa dl Nicolae Popea, episcop (Caransebeş), Gregoriu Ratz, secretar în ministerul de finanţe (Bpesta), Gavriil Vêrtic, jude reg. pens. (Bistriţa), Dr. Petru Ţigle, adv. (Timişóra), Ioan Munteanu (Haţeg), Dr. Lazar Simon, adv. (Ciacova), Familia Stănescu, (Braşov), Elena Pop Hosszu-Longin, (Deva), N. N., N. N., (Bpesta), Dr. George Dobrin, adv. (Lugoj), cav. Constantin de Steriu, bancher, (Braşov), Ioan Macellariu, mare proprietar, (Mercurea) câte 5 fl. Magnifica Doamnă Constanţa Dunca de Schiau, (Budapesta), Bela Pétery (Puszta-hidegkut), doamna Emma Dumbrava (Dobriţin), câte 4 fl. Valeriu Pop, (Cluj), Ioan Petric, protopop gr.-or., (Braşov), Florica Stevin, (Knéz), Gavrila Trif, (Szabadka), Carolina Munteanu (Sibiiu), Dr. Ioan Damian, adv. (Detta), Ioan Leményi, (Braşov), Ioan Macellariu, notar, (Apold), Teodor Simon, prof. (Năsăud), Constanţa Dănilă (Hunedóra) câte 2 fl. Ioan Urzicean (Gyergyó-Békás), 1 floren. Suma 118 floreni.

V. Incassări dela bilete vîndute în provincie:

D şórele Virginia Puşcariu şi Elena Adamoviciu (Abrud) dela: Mihaiu Cirlea 2 fl., Alexandru Filip, adv. 5 fl., Dr. Laurenţiu Pop, adv. 5 fl., Alexandru Danciu 1 fl., Nicolau Băieşan, preot, 2 fl. Dr. Enea Draia, adv. 5 fl., Ana Adamovici 5 fl, P. Macaveiu, et comp. 1 fl., Sofia Puşcariu 1 fl., Alexandru Ciura 2 fl., Lanes Giurchescu, propr. de mine, 2 fl., Dr. Alecsandru Borza 1 fl. 50 cr., Dr. Vasile Fodor 2 fl., Aurelian Danciu 2 fl., Nicolau Adamoviciu 2 fl. Suma 38 fl. 50 cr.

D-şóra Georgina Bucşa (Blaj) dela: Aureliu Solomon 2 fl., Maria Vlassa 2 fl., Ioan F. Negruţiu 5 fl., Vasiliu Oltean 2 fl., George Mezei 2 fl., Brut Hodosiu 2 fl., Basil Turcu 2 fl., Dr. Vasile Hossu 2 fl., Emil Vespian 1 fl., Alesiu Pop 1 fl., Leontina Darvas 1 fl., N. Popescu 1 fl., I. German 1 fl., N. N. 50 cr. Suma 24 fl. 50 cr.

D-şóra Elena Fabian, profesóră, (Beiuş) dela: Paul Papp, adv. 5 fl., d-şóra Viora Ignat 2 fl., Nicolau Diamandi, profesor 2 fl., Dumitru Negrean, comerciant, 2 fl., Nicolau Criste, propr. 2 fl., Aurel Lazar, industriaş, 2 fl., Dr. Constantin Popovici, adv. 2 fl.. Dr. Florian Stan, profesor, 2 fl., Ilie Stan, profesor, 2 fl, Teodor Bulc, prof. 2 fl., Vasile Dumbrava, prof. 2 fl., Ilie Frenţ, notar (Remetea) 2 fl., Rosalia Andru 2 fl., Ambrosiu Creţ, adv. 2 fl., Nicolae Radu, forestier, 1 fl., Augustin Tîrziu, preot, (Negru) 1 fl., Ignatie Şuta, forestier, (Remetea) 1 fl. Suma 34 fl.

D-şóra Veturia Velican (Alba-Iulia) dela: Alexandru Velican, adv. 3 fl., Simeon Micu 2 fl., Petru S. Cirlea, com. 2 fl., Malvina Cacovean 2 fl., M. Nicola 1 fl, Eufimia Coşeriu 2 fl. Suma 11 fl.

D-şóra Mărióra Zigre (Oradea-Mare) dela: Nicolau Zigre, adv. 2 fl., Elena Zigre (Borodul-mare) 2 fl., Dr. Ioan Poynar, subjude, (Beiuş) 2 fl., Ioan Papp, protonotar 2 fl., Artemie Sarkadi, canonic, 3 fl., Moise Nyeş, canonic, 2 fl, Aurelia Vulcan, 2 fl., Mihaiu Popescu, notar (Lazur) 2 fl., Ioan Mihailoviciu 1 fl. Suma 18 fl.

D-şóra Livia Nyilvan (Şomcuta-mare) dela: Nicolau Nyilvan 5 fl., Aureliu Nistor 2 fl., V. Dragoşu 2 fl., Letiţia M. Olşawski 2 fl., Andreiu Medan 1 fl., Rafila Pavelea 1 fl., Dr V. Marcu 2 fl., Elia Pop 1 fl., Iosif Pop, cons. reg. 2 fl., Susana Pop născ. Szaplonczay 2 fl., Ioan Serbu 2 fl., Regina Burdei 2 fl., Dr Teofil Dragoş 1 fl., August Dragoş 1 fl., Suma 26 fl.

D-şóra Aurora Spariosu (Uzdin-Ozora) dela: Ioan Grofşoran 2 fl., Nestor Onciu 2 fl., Dr Ioan Bireescu 2 fl., Ilie Sporiosu 2 fl., Suma 8 fl.

Doamna Ida Ilea născ. de Csato (Cluj) oferte dela: Basiliu Podoabă, directorul dela „Economul“ 10 fl., Vasiliu Almăşan advocat 3 fl., Nicolau Bobeş, secretar, 2 fl.. Bilete vîndute 14 fl.

Suma 29 fl.

D-şóra Marieta I. Iernea (Ciomacoz) dela: D-l Iernea 2 fl., Petru Butean 2 fl., Mihai Butean 2 fl., Vasiliu Sajtos 2 fl., Floriana Silvăşian 2 fl., Suma 10 fl.

D-şóra Veturia Bontescu (Haţeg) dela: Mihail Bontescu 2 fl., Dr Gavril Suciu 2 fl., Cornel Popovici 2 fl., Suma 6 fl.

D-sóra Iulia Marcu (Bocşa-montană) dela: Dr Aurel Oprea, adv. 2 fl., Dr Petru Borlovan, medic 2 fl., Axente Mureşan, contabil 2 fl., Iuliu marcu 2 fl., N. N. 2 fl., Suma 10 fl.

D-şóra Mărióra Spatariu (Verşeţ) 4 fl.

D-şéra Aurora Milovan (Mândruloc) 7 fl.

D-şóra Augusta V. Vlăduţiu Turda) dela Dr. George Poposcu 5 fl.

D-l Nicolau Albu (Ocna Sibiiului) dela: Ioan Vinţeler, preot, gr. or. 2 fl., N. Albu 2. fl. Suma 4 fl.

D-l Aurel Păcală (Sătmar) bilete vîndute în suma de 18 fl.

D-şóra Minerva Cosma (Sibiiu) bilete vândute în suma de 38 fl.

D-şóra Domnica Chirtop (Câmpeni) dela: Constantin Cothisel, preot gr. or 2 fl. Dr Basiliu Preda adv. 2 fl. Iuliu Poruţin preot gr. cat. 1 fl., Romul Furdui protopresbiter gr. or. 2 fl. Dr Zosim Chirtop, adv. 5 fl. Suma 12 fl.

D-şóra Felicia Beleş (Arad) dela: Tămăsdan 2 fl. Ghebeleş 2 fl. Rozvan 2 fl., familia Beleş 5 fl. Suma 11 fl.

D-l Gherosim Domide (Rodna veche) dela: „Fortuna“ institut de credit şi economii 15 fl., Gherosim Domide preot gr. cat. 2. fl. Ioan Isop protopretor pens. 2 fl., Florian cav. de Porcius, vicecăpitan emer. 2 fl. Suma 21 fl.

A. Suma venitelor 757 fl.

B. Suma cheltuielilor 424 fl. 25 cr.

C. Venit curat 332 fl. 75 cr. adeca trei-sute-treizecişidoi fl. 75 cr. care sumă s'a trecut la fondul societăţii “Petru Maior“. Cu aceasta ocasie nu putem sĕ nu esprimăm cele mai călduróse mulţumite onoratului public românesc pentru preţiosul sprijin material, ce ni-a dat şi de astă dată.

Recunoscinţă datorim şi onoratelor dómne, domnişóre, şi domni, cari cu atâta prevenire au binevoit a primi asupra'şi sarcina atât de neplăcută de a desface bilete. Le esprimăm pentru acest însemnat serviciu, ce ni-au făcut, sincerele noastre mulţumite.

Biletele nevândute precum şi eventualele sume încassate până acum rugăm sĕ se trimită direct la adresa societăţii (IV. Molnár utcza 20. II. 10.) despre care vom da seamă ulterior.

Budapesta, 16 Iunie 1898.

Pentru comitet:

Drd. Victor Onişor, preşedinte.
Camil Velican cassar

Intru amintirea Marelui Andreiu.

Inteligenţa română din Sibiiu încă aduce tributul sĕu de recunoscinţă şi de pietate faţă de memoria archiereului Şaguna prin aranjarea unui „*act festiv*“, care se va ţinea Luni la órele 5 d. a. în „Sala de esposiţii“ cu concursul valorósei „Reuniuni române de musică din Sibiiu“. Intrarea este liberă. Eată „Invitarea“ şi programul special:

Invitare
la
ACTUL FESTIV
ce-l va arangia
Societatea română din Sibiiu
Luni, la 15/27 Iuniu 1898
în sala „Casei de esposiţii“ (Gesellschaftshaus)
din incidentul împlinirii unui pătrariu de véc dela mórtea marelui archiepiscop şi metropolit,
ANDREIU baron de ŞAGUNA.
Inceputul la 5 óre d. a.

Sibiiu, 5 Iuniu, 1898.

Comitetul arangiator.

Programul.

1. „Psalmul XVI“, cor mixt de Eusebiu Mandyczewski.
2. „Cuvênt festiv“, rostit de profesorul seminarial Dr. Daniil Popovíciu-Barcianu.
3. „Fericiţi sunt cei goniţi pentru dreptate“, cor mixt de George Dima.

Noutăţi.

AVIS! **Preaonoraţii d-ni abonenţi ai diarului nostru, cari încă pe cuartalul I. sau al II. al anului curent n'au solvit preţul abonamentului, deşi au primit fóia regulat, sunt prin acésta poftiţi sĕ achiteze abonamentul în timpul cel mai scurt, căci la din contră li se va sista espedarea mai departe a diarului.**

Administraţiunea
„TELEGRAFULUI ROMAN“.

* * *

Concertul „Reuniunei române de musică“ din loc, sĕ va ţinea Sâmbătă în 25 n. l. c, la 7½ óre séra, în sala dela „Casa societăţei (Gesellschaftshaus) pe lângă programul următor:

1. *Fericiţi sunt cei goniţi.*, cor mixt de George Dima.

2. *Dóuĕ cântări pentru Sopran cu acompaniare de piano: a)* Arie din opera „*Fluerul*“ de W. A. Mozart. *b) Privighitórea*, cântec poporal rusesc de A. Alabieff.

3. *Psalmul XVI*, cor mixt de Eusebiu Mandyczewski.

4. Trei cântări, de George Dima: *a*) *Cela ce cu adâncul înţelepciunei*, (bass-solo şi cor). *Cu adevĕrat deşertăciune sunt toate* (cor). *c*) *Marea vieţei*, (cuartet-solo şi cor).

5. *Cântece de iubire*, pentru cor mixt şi acompaniare de piano à 4 m. de I. Brahms.

Biletele de întrare sĕ dau în diua concertului dela 11—1 óre a. m. la Musikverein, ér prenotaţi la locurile din cele dóuĕ şiruri dintâiu sĕ pot face, pe lângă o taxă de 20 cr. Vineri dela 4—5 óre la secretariul Reuniunei în localităţile casinei române, Bayergasse Nr. 1.

* * *

S. Ioan dela Suceava. Cu pompa obicinuită s'a sĕrbat Marţi la Sucéva diua patronului Bucovinei ale cărui moaşte sunt păstrate în mânăstirea din Suceava. Procesiunea condusă de P. P. C. C. Lor dnii Igumeni Cozub de la Dragomirna şi Ciuntuleac din Suceava a percurs stradele Sucevei până în piaţă, unde s'a sânţit aghiasma. La procesiune a asistat mult popor credincios. Impresiune neplăcută asupra celor presenţi a făcut faptul, că autorităţile comunale n'au aflat de bine sĕ măture pentru această ocasiune stradele şi în deosebi piaţa, unde s'a oprit procesiunea. Ca la noi.

* * *

Musicescu la Suceava. Se vestesce dela Suceava ştirea, că la a dóua petrecere poporală, care se va arangia pentru fundaţiunea iubilară în Suceava la 6 Iulie n. a succes comitetului arangeator, sĕ obţină concursul corului lui Musicescu dela Iaşi, cari va da cu acest prilegiu un concert la Suceava.

* * *

Mânia ţarului. Un corespondent din Odessa al diarului Daily News anunţă că ţarul s'a supĕrat rĕu pe principele Ferdinand, pentru visita lui la Constantinopole- şi supĕrarea sa a şi comunicato principelui prin delegatul rusesc din Sofia. E probabil, că şi visita părechii princiare bulgare la St. Petersburg va rĕmânea din causa acestei mânii.

* * *

Barbarii in Balcani. In cercul Tricala în dilele acestea s'au întêmplat mai multe barbarii, în contra cârora Edhem paşa a pornit cercetare. Anume în părţile Iscalatrei pe un biet ţigan turc şi o fată de ţigan 'i-au ars de vii, ér pe al treilea l'au omorît. Tot în cercul acesta au fost terorisate o femeie de turc cu fata sa. In urma cercetărei s'a dovedit, că detectivii sunt creştini, cari au comis aceste fapte urîte din fănatism religios. Făptuitorii au fost deţinuţi. — In satul Sousbaschi tot asemenea a fost măcelărit în mod barbar un alban cu numele Mahmud. Criminalii nu au putut fi prinşi, pentrucă lăţindu-se scirea despre apropierea gendarmilor, întreg satul şi a căutat refugiu cu fuga pe pământul grecesc.

* * *

Vindecarea surdeniei. Urbanschiltsh profesor la universitatea din Viena, secţiunea medicală, a inventat un nou metod, cu ajutoriul căruia muţii şi surdo-muţii pot fi vindecaţi simplu numai cu ajutoriul organelor auditive. Nóua invenţie a făcut mare sensaţie in cercul medicilor şi mai ales al instructorilor surdo-muţilor.

Bibliografic.

A apărut *fascicolul II*. „Marele Dicţionar Geografic al României“ (Bacău-Belciugul).

Abonamente se fac la librăria Socec & Comp. si la secretariul societăţi Geografice.

Apel

pentru contribuiri în favorul şcólei din Mogoş-Mămăligani.

Prea Stimate Domnule!

Credincioşii comunei nóstre bisericesci din Mogoş-Mămăligani, protopresbiteratul Lupşei, comitatul Albei-inferióre, încă din timpurile cele mai vechi s'au folosit de un edificiu şcolariu vechiu şi necorespunzĕtoriu, din care pricină mai în tot momentul au fost ameninţaţi din partea autorităţilor politice.

Mai bine de 2 ani ne-am pus pe lucru pentru a câştiga cele trebuincóse în scopul edificării unei şcóle corespunzĕtóre şi potrivite timpului de astădi; dar pre lângă cea mai mare durere constatăm, că starea materială, în care se află poporul nostru e fórte sĕracă, şi ne a făcut preste putinţă împlinirea acestei sânte dorinţe: prin urmare stăm în faţa poricolului celui mai mare şi mai dureros pentru noi, — adecă de-a perde şcóla.

Cheltuelile de edificare sunt fórte mari, atingênd suma de 800fl., afară de materialul dat de popor. Tótă silinţa ne-am pus'o, ca se putem acoperi acestea cheltueli dintr'al nostru, făcêndu-se un arunc de 2 fl. 50 cr. de casă, şi totuşi suntem avisaţi şi la milostenia onor. fraţi creştini. Vĕ rugăm deci, Prea Stimate Domnule, sĕ bine voiţi a contribui şi D-Vóstră cu ajutrorul moral şi material, adunându ne cu acéstă listă contribuiri dela marea obşte creştinéscă dela fie-care precum se va îndura.

Cu tot respectul repetăm umilita nóstră rugare, ca la sĕrbători, séu la alte adunări, unde sunt creştini întruniţi sĕ binevoiţi a le ceti şi tălmăci apelul nostru, îndemnându-i sĕ fie milostivi după cuvêntul Domnului: „Fericiţi sunt cei milostivi, că acea se vor milui“.

Însemnăm, că acésta colectă este îngăduită şi recomandată de autorităţile politice şi bisericesci. Pe ori-care dăruitor, ori-cât de mică va fi suma dăruită, Vĕ rugăm sĕ binevoiţi a-l însemna în acéstă listă şi lista cu ori-ce resultat a o înapoia la oficiul parochial gr.-or. al comunei nóstre, deóre-ce provĕdute fiind fie-care cu numĕrul de împrotocolare — după mulţumita publică — se vor păstra la rcivul parochial, spre aducere aminte şi spre pomenire.

Sperând mult dela milostivirea şi bunăvoinţa D-Vóstre, semnăm

Mogoş-Mămăligani, în 30 Maiu 1898.

La însărcinarea comunei bicericesci:

Vasilie David,
paroch gr.-ort. şi preşedintele comitetului parochial.

Ioan Trifa m. p., curator.
Vasilie Miclea. m p., notariul comit. parochial.

NB. Posta ultimă pentru comuna nósră Mogoş-Mămăligani este Roşia (Verespatak).

Poşta redacţiunei.

I. P. paroch in G. Cererile pentru stipendiu din fundaţiunea lui Demetriu Andronic sĕ retrimit oficiului protopresbiteral. Deacolo se vor espeda la parochiile concernente.

N. M, în Galaţi (România) Am primit broşura. Mulţumită. Aşa se vede, că jesuiţii şi preste tot papistaşii nici acolo nu-'şi dau pace; dar lucraţi pentru redeşteptarea ortodoxismului.

Damasturi de mătase 75 cr. până la **fl. 14.65** de metru — precum și **mătase Henneberg** négră, albă și colorată dela **45 cr.** până la **fl. 14.65** de metru — în cele mai moderne țesături, colori și dessinuri *Se espedéză la particolari franco și liberi de vamă. Mostre cu întórcerea postei.* **Facricele de mătase G. Henneberg** (*lif. de case ces. reg.* **Zűrich.** [11] 4

Nr. 1324—1898 Bis. [73] 2-3

CONCURS.

Pentru intregirea postului de paroch din comuna Blăjeni-Sat se escrie pentru a treia-óră cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în Telegraful Român".

Emolumentele împreunate cu acest post dau suma de 341 fl. 10 cr.

Petenții au a-și așterne cererile instruite conform normelor în vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Brad, la 19 Februarie 1898.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Zarandului.

Vasile Damian,
protopresbiter.

Nr. 96/1898 [72] 3—3

CONCURS.

Pe basa decisului comitetului parochial dela 10 Maiu 1898 a comunei bisericesci gr.-or Vidra de-sus în protopresbiteratul Câmpenilor se escrie concurs, cu termin de 30 ḑile dela prima publicare oficiósă, pentru intregire în mod definitiv a dóuĕ posturi învĕțătoresci vacante dela școla acestei comune bisericesci.

Emolumentele sunt pentru fiecare post învĕțătoresc: salariu de 300 fl. v. a. din cassa sf. biserici solvit în rate lunare anticipative, —, cuartir liber cu competința de pămênt și câte 12 m. lemne de foc din cari se va încălḑi și sala de învĕțămênt.

La primirea cuincuenalelor se vor socoti și anii de serviciu făcuți și numai în mod provisor la acéstă școlă și conducĕtorul corului bisericesc va primi o remunerațiune anuală de 30 fl. v. a.

Invĕțătorii cu purtări bune și diligenți pot conta și la alte venite accidentale până la 100 fl. v. a.

Doritorii de a ocupa unul din aceste posturi sĕ și trimită cererile concursuale cu documentele recerute de legile din vigóre la oficiul protopresbiteral gr.-or. din Câmpeni.

Comitetul parochial gr.-or. din Vidra-de-sus în conțelegere cu oficiul protopresbiteral.

Câmpeni, 12 Maiu 1898.

Romul Furdui,
protopop.

Pretutindeni

chiar la țéră, se caută persóne onor. și active pentru vênḑarea unui

Articol special,

cunoscut și fórte càutat. Capital nu este necesar. **Ori-și-cine** póte a se ocupa, chiar în mod accesor. **Mare Rabat** și salar fix în cas de succes. **5—20 lei** de câștigat pe ḑi fără ostenélă. Ocupație onorabilă și lesne. A scrie sub: **B. B. H. 2. Office de Publicité la Bruxelles.** (Belgia).

[74] 1—6

In **Tipografia Archidiecesană** au apărut

Treptele formale
ale
învĕțămêntului
de
Dr. Petru Șpan.
Prețul 80 cr.

Se pot procura din
Libraria tipografiei archidiecesane
Sibiiu.

Se află de vênḑare

Portretul
Exelenției Sale, Înalt Preasânțitului Domn
Miron Romanul,
Archiep. și Metropolit.
Prețul fl. 1.—

Librăria Tipografiei archidiecesane,
Sibiiu.

In Librăria Tipografiei archidiecesane
se află de vêndare
Archiepiscopul și metropolitul
ANDREI baron de ȘAGUNA
de
Nicolau Popea,
archimandrit și vicariu archiepiscopesc.
Op premiat de consistorul resp. sinodul archidiecesei
ortodoxe rom. a Transilvaniei, dedicat poporului Român.
Prețul broșat fl. 2.50 sau lei n. 7.—
și
Dare de sémă despre Archiepiscopul și metropolitul
ANDREI baron de ȘAGUNA
de
Ioan Slavici.
Prețul 20 cr.

Din

„Biblioteca pentru toți",

sub direcțiunea literară a d-lui D. Stăncescu au apărut până acum:

Nr. 1 *Povești alese* de Andersen;
Nr. 2 *Pasĕrile nóstre* (legende), de S. Fl. Marian;
Nr. 3 *Cântece și plângeri*, I. (poesii) de M. Zamfirescu;
Nr. 4 și 5 *Despre educație,* pe Herbert Spencer;
Nr. 6 *Icóne șterse* (nuvele) de A. Vlahuță;
Nr. 7 *De prin veacuri*, I (nuvele) de Carmen Sylva;
Nr. 8 *România*, *Roma*, *Piza* etc. de Michelet;
Nr. 9 *Castelul Peleș*, descrierea de Leo Bachelin;
Nr. 10 *Nuvele și schițe* de T. Maiorescu;
Nr. 11 *Din tinerețe etc.* nuvele de André Theuriet;
Nr. 12 *Nuvele* de M. Demetrescu:
Nr. 13 *Nuvele romane* de Duiliu Zamfirescu;
Nr. 14 *Antichitatea romană* de Wilkins;
Nr. 15 *Prosă și poesii* de Gr. M. Alexandrescu;
Nr. 16 *Povestea vorbii* I. proverbe de Anton Pann;
Nr. 17 *Istorióre* de d-na Colomb;
Nr. 18 *Schițe umoristice* de Dumitru Teleor;
Nr. 19 *La ce visează fetele*, teatru de Alfred de Musset;
Nr. 20 *Legende istorice*, de D. Bolintineanu;
Nr. 21 *Ombra*, roman de Genevraye
Nr. 22 *Căl. împrej. Odăii mele*, roman de Maistre-Havier;
Nr. 23 și 24 *Din viéța meseriașilor,* nuvele de P. Bănățeanu;
Nr. 25 *Povestea vorbii* II. proverbe de Anton Pann;
Nr. 26 *Biografiile ómenilor celebri;*
Nr. 27 *Antichitatea greacă* de Mahaffy;
Nr. 28—33 *Opere complete*, de Creangă;
Nr, 34 *Istorice*, de Jonescu-Gion;
Nr. 35 *La gura sobei*, snóve de Dumitru Stăncescu;
Nr. 36 *Povești de Crăciun*;
Nr. 37 *Prosă și epigrame*, de Radu D. Rosetti;
Nr. 38 *Werther* roman de Goethe;
Nr. 39 *Povestea vorbii* II. (ultim.) proverbe de A. Pann;
Nr. 40 *De prin veacuri* II (ultim.) nuvele de Carmen Sylva;
Nr. 41 *Noțiuni asupra sciințelor* de Huxley;
Nr. 42 *Doruri și amoruri* I. poesii de Depărățeanu;
Nr. 43 și 44 *Modele de discursuri rom.* de Adamescu;
Nr. 45 *Doruri și amoruri*, II. (ultim.), poesii de Depărățeanu;
Nr. 46 *Dușmanii nostri*, de Dr. Urechiă
Nr. 47 *Cântece și plângeri* II. (ultim.) poesii de M. Zamfirescu;
Nr. 48—49 *Modele de discursuri strĕine* de Gr. Adamescu;
Nr. 50 *Convorbiri despre artă*, I. de Pecaut și Baude;
Nr. 51 *Din góna vieții* I., nuvele și poesii de A. Vlahuță;
Nr. 52 *Prietene* roman de François Coppée;
Nr. 53 *Doi trandafiri*, nuvele de Wildenbruch;
Nr. 54 *Patriotul*, morală de Bourde;
Nr. 55 *Din inimă*, poesii de Radu D. Rosetti;
Nr. 56 *Convorbiri despre artă* II. (ultim) de Pecaut și Baude;
Nr. 57 *Din goana vieții* II. nuvele de A. Vlahuță;
Nr. 58 *Schițe ușóre* de Caragiale;
Nr. 59 *Din góna vieții*, III. (ultim) nuvele de A Vlahuță;
Nr: 60 *Manon Lescaut*, I. roman de Abatele Prévost;
Nr. 61 *Trotoarul Bucur.*, nuvele de D. R. Rosetti (Max);
Nr. 62 *Enoch Arden*, poemă de Tenyson
Nr. 63 *Satire și teatru* de D. C. Ollanescu (Ascanio);
Nr. 64 *Spre primăvară* poesii de Costin;
Nr. 65 *Manon Lescaut* vol. II. roman de Prévost;
Nr. 66 *Manon Lescaut*, vol. III. (ultim.) de Prévost
Nrii 67—69 *Minunile universului*, vol. I. II. III. istoria naturală)
Nn. 70 *Legenda țeranilor* de P. Dulfu;
Nr. 71 *Ce este frumseța*, artă de Const. Stăncescu;
N.i. 72 *Cugetări noi asupra popórelor vechi, Egipetul*, geografie de Buzoianu;
Nr. 73—74 *Dan* partea I. roman de A Vlahuță;
Nr. 75 *Armonii intime*, poesii de A Sihleanu;
Nr. 76—77 *Dan*, partea II. roman de A. Vlahuță;
Nr. 78 *Ginerele lui Poirier*, de Augier & Sandeau;
Nr. 79 *Nastratin Hogea* de A. Pann;
Nr. 80-84 *Ciocoi vechi și noi*, roman de Filemon;
Nr. 85 *Biografiile scriitorilor rom.* de Adamescu;
Nr. 86 *Ce povestesce pădurea*, nuvele de Putlitz;
Nr. 87 *Berberii Hesperidele*, geografie de G. T. Buzoianu;
Nr. 88—89 *Denisa* teatru de Duma (Al. fiul);
Nr. 90 *Poeme*, de H. G. Leca;
Nr. 91 *Geniile sciinței și industriei*, biografii de Gastineau;
Nr. 92 *Sincere*, poesii de R. D. Rosetti;
Nr. 93—94 *Povestea lui Moș Albu* de A Pann;
Nr. 95 *Cartagena-Cyrena*, geografie de G. T. Buzoian;
Nr, 96—97 *Paul* și *Virginia*, roman de B. de St. Pierre;
Nr. 98 *De demult*, poesii de Stavri;
Nr. 99 *Apostol*, poemă de Petöfi;
Nr. 100 *Carte de chipuri fără chipuri*, povești de Andersen;
Nr. 101—102 *Metamorfosele* de Ovid;
Nr. 103—104 *Poveste tristă* de Francois Coppee;
Nr. 105—107 *Mic vocabular militar român-frances-ruso-turc* de * * *
Nr. 107 *Despre prietinie* de Cicerone;
Nr. 108 *Animalele celebre* de Müller;
Nr. *Teatru* vol. II: R D. Rosetti (Max);
Nr. 110 *Gloriele musicei* de * * *
Nr. 111 *Poesii* de Th. M. Stoenescu;
Nr. 112—113 *Introducere la studiul Sciințelor fisice* de Morand;
Nr. 114 *Liniștea sufletéscă* de Seneca;
Nr. 115 *Alte schițe umoristice* de Dumitru Teleor;
Nr. 116—117 *Iubire* de Vlahuță;
Nr. 118 *Fleacuri*, amintiri duióse, schițe și novelete de V. Pop;
Nr. 119 *Robia Peleșului* de Carmen Sylva, traducere de Elena Radu Rosetti;
Nr. 120 *Un leu și un zlot*, comedie într'un act (localisare) de D. Rosetti;
Nr. 121—122 *Notițe* și *fragmente literare* de I. L. Caragiale;
Nr. 123 *Biografiile Mamelor ómenilor celebri;*
Nr. 124 *Intrebuințarea vieții* de I. Lubbok;
Nr. 125 *Povestea Mavroghenéscă* de Pitarul Hristache;
Nr. 126—127 *Poesii* de Bălăcescu;
Nr. 128—137 *Codul civil-român, adnotat* de Hamangiu;
Nr. 138 *Suspine* (poesii populare din Basarabia) de George Madan.
Nr. 139—148 *Procedura civilă adnotată, cu index* de Hamangiu;
Nr. 149—151 *Legea timbrului adnotată, cu index* de Hamangiu;
Nr. 149—151 *Legea jud. de pace adnotată cu index* de Hamangiu;
Nr. 149—151 *Legea autentific actelor, adnotate* de Hamangiu;
Nr. 152—155 *Despre Fanarioți* de Zalloni;
Nr. 156 *Cronicile Doctorului*; de Dr. Urechia;
Nr. 157—158 *Mic vocabular frances-rom.* de Ploetz - Leist;
Nr. 159 *Chronologie Calendare* de Szavlovski;
Nr. 160—161 *Povețe către săteni* de D. R. Rozeti (Max);
Nr. 162--165 *Viața la țéră* (roman) de Duiliu Zamfirescu;
Nr. 166—178 *Dicționar francez-român*, ed. II. de Urechia;

Un numĕr costă 16 cr.

Se află de vênḑare în

Librăria Tipografiei archidiecesane, Sibiiu.

Redactor prov. **Dr. Elie Cristea.**

Editura și tiparul tipografiei archidiecesan.

Nr. 64. Sibiiu, Sâmbătă 13/25 Iuniu, 1898. *Anul XLVI.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:

Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Cuvêntare panegirică,

întru memoria fericitului archiepiscop şi metropolit Andreiu Baron de Şaguna, compusă pentru aniversarea a 25-ea dela mórtea lui, de asesorul consistoriului archidiecesan şi al celui metropolitan, protoereu Zacharia Boiu.

> *„Poruncă nóuă dau vóuĕ, ca se vĕ iubiţi unul pe altul; precum eu v'am iubit pe voi, aşa şi voi sĕ vĕ iubiţi unul pe altul“.*
> Ioan 13, 34.

Iubiţilor creştini!

Urmând glasului iubiţilor nostri părinţi şi mai mari bisericesci, ne-am adunat astăḑi aici întru acéstă Sântă Casă Dumneḑeéscă, ca cu toţii dimpreună sĕ înălţăm la ceriu rugăciuni pentru fericita odichna a unui preaiubit, bun archipăstoriu al bisericei nóstre, căci astăḑi iubiţilor, se împlinesc dóueḑeci şi cinci de ani, de când Dumneḑeu a chemat din mijlocul turmei cuvêntătóre pe păstorul ei, pe credinciosul şi mult iubitul nostru Archiepiscop şi Metropolit Andreiu; şi precum poporul nostru credincios din tóte părţile n'a încetat a păstra cu pietate memoria acestui mare bărbat al bisericei, naţiunei şi patriei nóstre, aşa şi mai marii de astăḑi ai bisericei, în cugete şi simţiri una cu poporul lor, au ordinat, ca ḑiua de astăḑi tótă metropolia nóstră sĕ o sĕrbeze ca parastase, cântări şi rugăciuni pentru sufletul acelui bărbat, care ne-a fost trimis dela Dumneḑeu spre deşteptasea şi renascerea nóstră bisericéscă.

Cine a fost metropolitul Andreiu, nu e de lipsă, iubiţilor, sĕ vĕ spunem noi, preoţii bisericei, pentru-că toţi, chiar şi necărturarii, cunosc numele lui din scrierile lui, din fundaţiunile lui, din faptele şi meritele lui, cari pe vécuri înainte îi asigură un loc de onóre între cei mai mari binefăcĕtori ai bisericei nóstre, ai poporului nostru.

Dar ca memoria metropolitului Andreiu, sĕ se reînoéscă astăḑi în mintea şi inima celor bĕtrâni, şi cunoscinţa lui sĕ între mai bine în mintea şi inima celor tineri, Vĕ rog, creştini iubiţi, sĕ ascultaţi la acéstă însemnată ḑi fie numai pe scurt istoria vieţii marelui bărbat, pentru care am sĕvîrşit aceste sfinte rugăciuni.

Metropolitul Andreiu s'a născut la 20 Decembre 1808, în oraşul Mişcolţ, din părinţii Naum şi Anastasia Şaguna, şi a primit din botez numele Anastasiu. Acestia erau dintr'o familie macedo-română, carea împreună cu multe altele se refugiase de persecuţiunile turcesci în Ungaria. După mórtea timpurie a tatălui sĕu, tinĕrul Anastasiu împreună cu maică-sa se strămută la Pesta, la unchiul seu Grabovschi, neguţător şi proprietar avut, care-i primi în casa sa şi purtá grije pentru educaţiunea şi învĕţătura lui. Terminând acolo studiile juridice şi arĕtând aplicare spre statul preoţesc, un amic al unchiului sĕu, episcopul Manuiloviciu, îl duse cu sine la Verşeţ, unde sub îngrijirea şi patronatul acestui episcop studiă teologia. După aceea trecu la Carloviţ, unde distinsul metropolit Stefan Stratimiroviciu îl numi profesor de teologie şi secretariu al seu. Imbrăţişând tagma monachală şi primind numele monachal Andreiu, urcá una după alta treptele de sincel, protosincel şi archimandrit mai întâiu al mănăstirei Hopova, apoi al mănăstirei Covil, peste Dunăre dela Carloviţ. Administrând tóte aceste oficii în mod laudabil, metropolitul îl iubia ca pe un fiu al sĕu, şi tinĕrul candidat la trepte mai înalte fórte mult învĕţá dela dênsul, atât în cele rituale bisericesci, cát şi în cele administrative şi judiciale, şi peste tot în cele sociale şi culturale, şi îl şi avu în cea mai mare cinstire până la mórte.

Intr'aceea urma la 1845 mórtea episcopului nostru din Transilvania, Vasiliu, şi archimandritul Andreiu, acum de 37 ani, fu trimis vicariu general în Transilvania, şi luà cârma eparchiei transilvane, carea la 1847 îl şi alese între cei trei candidaţi ai sei la demnitatea episcopéscă, şi apoi şi urma în curênd prea înalta lui întărire, şi în fine chirotonire de episcop.

De aici incolo se începe activitatea cea mare şi mult mănósă a distinsului bărbat, carele erá înzestrat dela Dumneḑeu cu multe daruri trupesci şi sufletesci, şi părea că cresce împreună cu treptele ierarchice, ce urca.

Dar sĕ n'o vestim acésta noi preoţii bisericei, ca sĕ nu părem preocupaţi, ci sĕ lăsăm sĕ vorbéscă înseşi faptele, ér noi, ca cronicarii cei de demult, sĕ ne márginim, a înşira numai faptele acestea, una după alta, şir de şir.

Episcopul Andreiu ocupase scaunul în ajunul anilor sgomotoşi 1848 şi 1849; dar inteliginţa lui superióră, credinţa lui cea neclătită cătră patrie şi tron, înţelepciunea lui practică, sciură îmblânḑi şi domolí patimile omenesci într'atâta, încât adunarea cea mare a poporului român dela Blaş, care pe lângă un mic pas greşit prea uşor putea se producă o catastrofă, deveni o ḑi de sĕrbătóre naţională, şi cele aprópe 40 mii de suflete, ce se adunaseră acolo, în frunte cu doi archierei, stătură aprópe trei ḑile, ca 'n biserică sub sânta liturgie, treji, cumpĕtaţi, neobosiţi, ascultând de conducĕtorii lor.

Dela Blaş noul episcop se duse la Cluş, la guvernatorul ţĕrei, spre depunerea jurămêntului de fidelitate, apoi venind la Sibiiu, plecá la Pesta şi Viena şi dela Viena la Insbruck, unde se afla atunci împĕratul Ferdinand, apoi se re'ntórse ca regalist la dieta din Pesta, şi de aici, luând lucrurile un curs furtunos, se re'ntórse chiar cu pericolul vieţii la Sibiiu, şi în Decembre acelaşi an presidià o nóuă conferinţă naţională, la carea participară până la 300 inteligenţi români.

Într'aceea erupse cu tótă furia fatalul resbel civil, şi episcopul Andreiu în érna cea mai grea 1848/9, şi érăşi cu pericolul vieţii sale, se duse la Olmütz, la împăratul, şi rĕmase acolo şi în Viena până în tómna anului 1849, când apoi după înfrênarea resbelului şi restaurarea păcei, se putú reîntórce la reşedinţa sa, adus ca în triumf de duiosul seu popor credincios. Dar vai, în ce stare reaflă acéstă sĕrmană reşedinţă! Ascultaţi înseşi cuvintele lui, cu cari descrie acéstă stare Sinodului eparchial dela 1850, cel dintâiu Sinod, ce se putú întruní după 150 ani. „Casa clerului — ḑice — s'a prădat şi s'a jefuit cu totui, şi adecă nu numai chiliile mele, care cu multe cheltueli le am fost înzestrat, ci încă şi odórele episcopesci, preoţesci şi diaconesci, împreună cu capela episcopéscă şi cu cărţile dintr'ênsa, şi tótă biblioteca mea, preste 3000 cărţi, s'au prădat ér actele oficióse parte s'au ars, parte s'au rupt şi s'au nimicit întru atâta, încât nici un odor, nici o carte s'au altă unéltă bisericéscă, nici o hârtie din archiv n'a rĕmas“. Apoi adauge, că între astfel de împrejurări la episcopia nóstră nu s'ar fi putut ţinea nici un serviciu dumneḑeesc, dacă nu s'ar fi îndurat comunele bisericesci din Braşov a-i veni în ajutoriu cu 4000 fl. în argint şi archimandritul Neonei dela mănăstirea Némţului din Moldova cu cărţile trebuinciόse. Şi precum episcopia, aşa au fost jefuite şi o parte mare a bisericilor nóstre, arḑêndu-se, necinstindu-se, batjocorîndu-se, ş. a. multe, care le trecem cu vederea ca sĕ nu turburăm liniscea sufletéscă a credincioşilor nostri întru acéstă ḑi. Atâta însĕ m'am creḑut datoriu a vĕ amintì, pentru ca din aceşti doi ani din cei 27 ai archipăstoriei metropolitului Andreiu sĕ putem judeca ostenelele, suferinţele şi jertfele, ce de bună voie le-a adus marele bărbat de piă memorie pentru biserica şi pentru poporul sĕu.

Da sé vedem acum ceva mai deaprópe lucrările acestui memorabil Sinod, precum am amintit cel dintâi Sinod, ce se învrednici biserica nóstră dreptcredinciósă rĕsăriténă transilvană al putea sĕrba după 150 ani, adecă dela nefericita desbinare a unei părţi din poporul român de către biserica mamă. In acest Sinod s'au luat concluse de mare însĕmnătate şi anume: biserica a re'noit mărturisirea credinţei şi a legăturei sale cu biserica rĕsăritului, a precisat corelaţiunea între biserică si stat a dat lumei o icónă credinciósă asupra stărei din trecut şi din present a clerului şi poporului sĕu, a arătat pagubele cele mari, ce a avut în resbelul trecut şi a cerut ajutoriu dela guvern întru rebonificarea acelora. Ba însufleţitul episcop se supuse de bunăvoie sarcinei, ca în acest timp, când plana asupra ţĕrii starea de asediu, cu asistinţă militară sĕ călătoréscă prin ţéră, sĕ ducă ajutoriu grabnic bisericelor şi astfel însaşi cu mâna sa sĕ lege ranele, de cari sângerau. Er ca un ton dureros, ce suna din tóte hotărîrile şi rugările acestui prim Sinod, auḑim plângerea fiicei pentru perderea mamei: *Maică metropolie! uude eşti? unde eşti?* — Intre multe alte rugări ale acestui Sinod eşte şi rugarea maiestatică pentru ajutoriu la înifinţarea Consistoriului diecesan şi a Seminariului, la dotarea preoţimei şi a personalului bisericesc, la înfiinţarea şi susţinerea şcólelor şi în fine alegerea unei epitropii din preoţi şi mireni, carea sĕ administreze modesta avere a eparchiei, carea nu avea fără o singură casă: şi reşedinţă episcopéscă, şi cancelarie şi archiv şi seminariu şi capelă şi de tóte cele trebuinciόse, până când în fine, în urma unei colecte în diecesă se putú cumpăra şi o a dóua casă.

Intr'aceea neobositul archiereu lucrá pe tóte terenele pentru întărirea şi consolidarea din lăuntru a biserisei prin luminarea tinerimei şi a poporului. După energice lupte de apărare faţă cu o altă biserică şí cu guvernul absolutistic de pe atunci, apărându-se contra unui membru al aceluia chiar la tronul împărătesc pentru vătămările făcute bisericei nóstre, înfiinţă în timpurile aceste grele o tipografie diecesană, tipări într'însa mulţime de cărţi şi înzestră cu ele bisericile şi şcólele nóstre, cari până atunci spre marea lor daună şi materială şi morală erau silite a se nĕcăjí cu nisce biete hârtii scrise cu mâna ori a procura cu mari ostenele şi spese câte o cărticică de pe la tipografii streine.

La anul 1860 episcopul Andreiu petrecu în afaceri bisericesci mult timp la Viena; la 1851 întêmpină pe Majestatea Sa în Bucovina la Cernăuţi; la 1854 perḑênd prin mórte pre iubitul sĕu protosincel şi secretariu Dr. Gregoriu Pantasi, înfiinţă pe numele aceluia o fundaţiune, carea sĕ créscă neatinsă 100 de ani, ér după aceea interesele ei sĕ servéscă la dotarea preotimei. La 1858 esoperă dela monarchul darul de 1000 galbini la zidirea bisericei catedrale şi intreprinse tot spre acest scop o îndelungată şi grea călătorie prin Ungaria proprie şi părţile ei Bănat şi Sirmiu, apoi la Viena şi până la Triest.

Intru tóte aceste ostenele şi lupte însĕ vrednicul archipăstoriu nu slăbí, ci precum órecând David, îşi ḑise: *„Nu voi da somn ochilor mei, nici genelor mele dormitare, până când voiu afla locul lui Dumneḑeu, locaşul Dumneḑeului lui Iacob“* (Psalm 131 v. 4 şi 5), şi continua opera cea mare întru restaurarea vechei nóstre metropolii. Prin nenumărate acte, memorii, petiţiuni, representaţiuni, deputaţiuni la guvern şi la însuşi Monarchul, prin un al doilea memorabil Sinod dela 1860 înnoi stăruinţele anteriόre, dovedi din canóne şi istorie dreptul cel vechiu şi nealterabil al bisericei nóstre, de a avé metropolia sa proprie, carea o a avut dela început şi carea în urma uneltirilor lui Atanasie a fost suprimată prin mĕsuri politice, carea însĕ trebue sĕ se restaureze şi sĕ fucţioneze regulat ca şi înainte de suprimarea ei.

Un alt act însemnat, de care se ocupa neobositul bărbat tot pe timpul acesta, a fost înfiinţarea „Asociaţiunei transilvane pentru literatura română şi cultura poporului român“. Conferinţele dela 1859 şi 1860 ale inteliginţei nóstre, recunoscênd şi aproţiând vederile lui superiόre, energia cea rară şi autoritatea neconstentabilă, de carea se bucura în cercurile mai înalte, pre dânsul 'l rugară a se intrepune la guvern pentru concesiunea înfiinţărei unei atari societăţi literare şi culturale. Şi când în fine înfiinţarea a fost concésă, statutele aprobate, şi episcopul cu faţa veselă puse pe masa constituantei actele relative la causă, adunarea cu însufleţire 'l alese primul seu preşedinte, şi la primele dóue periόde se repeţi acest onorific vot de încredere. Asociaţiunea se presenta lumei ca cea dintâiu societate culturală română, carea ca o mamă duiósă cuprinde la sirul seu pe toţi fiii poporului nostru fără deosibire; şi chipul cel măreţ al metropolitului Andreiu, care stă şi astăḑi cel dintâiu între preşedinţii posteriori ai Asociaţiunei, va vesti posterităţii încă şi după vécuri de veneraţiunea, ce deapururea o nutresce bunul nostru popor cătră luminătorii, binefăcătorii şi părinţii sei. Da Andreiu, întemeiatorule şi prim preşedinte al Asociaţiunei nóstre, *fie în veci pomenirea Ta*!

Dela ostenelele pe terenul cultural vedem pre neobositul bărbat trecênd în arena luptelor politice şi naţionale ale poporului nostru. La anul 1861 'l aflăm împreună cu mai mulţi alţi bărbaţi ai nostrii la conferenţa regnicolară din Alba-Iulia; la 1862 în fruntea unei mari deputaţiuni la tronul împărătesc în causa restaurării metropoliei; la 1863 preşedinte al congresului naţional din Sibiiu şi conducătoriu la Viena al deputaţiunei acelui congres; apoi la anii 1863—1865 regalist şi deputat al Sĕliştei la dietele transilvane din Sibiiu şi Cluş, apoi la senatul imperial din Viena şi la sinodul epitropesc din Carloviţ; pretutindeni representând cu seriositate şi demnitate interesele bisericesci şi naţiunei nóstre.

Neperḑênd inse din vedere nici pe un moment causa restaurării vechei nostre metropolii, episcopul Andreiu, pe lângă tóte greutăţile timpului, pe lângă tóte sarcinile oficiului, continuă pas de pas nisuinţele cele preadrepte ale bisericei nóstre, şi din sinodul dela 1864, acum al triilea sinod în aceasta causă, substern o nóuă petițiune maiestatică „pentru stergerea lacrămilor, care credincioși bisericei greco-orientale de multe decenii le varsă înaintea tronului“.

Acéstă petițiune sinodală a fost în fine cea din urmà „strigare dintru adâncuri“ a bisericei după vechea sa metropolie, căci étă ḑiua de 12/24 Decembre 1864, ajunul după calendariul nou al prasnicului Nascerei Domnului, ne aduce „vestea cea minunată a renascerei metropoliei nóstre“, când prin p. înalta resoluțiune din acéstă ḑi numărósele nóstre rugări se încuviințară, vechei nóstre metropolii i se recunoscu legalitatea și existența, episcopiei nóstre transilvane i se redete rangul și titlul de archiepiscopie, ér vrednicului episcop Andreiu i se dete titlul de archiopiscop al Transilvaniei și metropolit al Românilor greco orientali din Transilvania și Ungaria, și cu aceasta totdeodată se întări și sigilă autonomia, independența și egala îndreptățire a bisericei nóstre cu celelalte biserici din patrie.

Fericitului Andreiu, după Dumneḑeu restaurator al vechei nóstre metropolii, și după 164 ani întâiul chemat a purta mitra metropolitană, éră și éră sĕ-i ḑicem: *In veci pomenirea lui!*

La 1865 începură a se schimba referințele politice ale monarchiei nóstre, și noul archiepiscop, probat și ca bărbat de stat, se află îndemnat a face în acel an dóue călătorii la Viena și una la Carloviț în afaceri bisericesci, apoi la dieta transilvană din Cluj, și în tóte aceste misiuni dovedi o superioritate de spirit și o nobilitate de inimă, carea și astăḑi la 25 ani după mórte ne face a-'l admira ca pre un om providențial al bisericei nóstre, al poporului nostru.

După atâtea ostenele distinsul bărbat mai participă la 1867 și la dieta din Pesta, la actul încoronării, și avu mângăierea, ca la dieta din 1868 sĕ ajungă a vede înarticulată în legiie țĕrei metropolia nóstră, ca autonómă și coordinată cu cea sêrbească, și pronunciată convocarea ambelor metropolii pentru organisarea lor pe basa egalei îndreptățiri.

Acesta a fost ultimul pas, ce făcu metropolitul Andreiu pe terenul public, pentrucă sănătatea și puterile fisice, cari păreau neatacabile, începură a i se debilita puțin și a-i aduce aminte de cuvêntul scripturei: *„Așa ḑice Domnul: Tocmesce casa ta“.*

În sensul articolului de lege IX: metropolitul Andrei convocă dar încă în acel an primul congres național-bisericesc al provinciei nóstre metropolitane, și adeseori înecat în lacrămi îl deschise cu cuvintele: *„Innosce-te, înnoesce-te noule Ierusalime, căci ți-a venit ție érăși lumina, și mărirea Domnului preste tine a rĕsărit. Acéstă casă Tatăl o a zidit, acéstă casă Fiiul o a întărit, acéstă casă Duhul sânt o a înoit“.* Cu cea mai mare linisce, ca o bună-vestire din altă lume, asculta congresul cuvintele venerabilului archipăstoriu, carele dând apoi sémă de luptele sale de aprópe dóuĕ decenii pentru restaurarea vechei nóstre metropolii, depuse totdeodată, ca o cunună de invingere, competința administrativă și legislativă a bisericei în mânile congresului, și totodată 'l făcu responsabil pentru sórtea ulterióră a bisericei. Cu însuflețire neasamânată, mulți cu ochii în lacrimi, aclamară pre victoriosul luptătoriu, și vrednice sunt cuvintele cu cari se adresă primul congres, sĕ le întipărim și noi, creștini iubiți, adênc și inimile nóstre!

La primul acesta congres, s'a propus, pertractat și statorit Statutul organic, legea fundamentală a organisărei nóstre bisericesci, care la 28 Maiu 1869 obținu p. î. aprobare și cu acésta se încorna zidirea cea mare a marelui nostru Andreiu.

La anul 1870 convoca apoi și al doilea congres, unde se publica p. î. întărire a Statutului organic și se puseră în lucrare dispozițiile aceluia, publicându-se și testamentul fericitului și vrednicului de pomenire Emanuil Gozsdu.

Durere, congresul acesta a fost cel din urmă convocat și condus de metropolitul Andreiu!

Adevărat că la 1871 a mai condus o conferință națională în Sibiiu, dar aceea, pe lângă tóte silințele lui a rĕmas fără succesul dorit.

Intr'aceea bólă de inimă, ce-'l cuprinsese, 'l slăbise și-'l îmbĕtrânise preste măsură, și după cuvêntul scripturei se făcuse către séră și se pleca ḑiua; în spiritul lui era viu și deștept.

Bolind pre picióre, ba chiar căḑut la pat, lucra necontenit la ale oficiului seu, și mai mult bolnav decât sănĕtos, tipări la 1871 Enchiridiul de canóne și Studiul pastoral, ultimele scrieri ale neobositului bărbat. Dar' la frumósa sĕrbare a jubileului de 25 ani ai episcopiei nu mai putu participa, ci încungiurat de cei mai deaprópe ai sei, pe cari încă și de pe patul morții, cu ochii închiși de către cele pământesci, î-i îndemna la pace, iubire și bună înțelegere, la 16 Iuniu 1873, la 6 óre séra în anul 65 al vieții și 27 al păstoriei, î și dede sufletul la Dḑeu.

Ca un fulger sbură prea tristá veste până la marginile estreme ale metropoliei nóstre, și fiii ei alergară în numĕr ne mai pomenit, pentru a-l plânge și a-l însoți la Rĕșinari, unde lângă biserica cea mare însuși și-a fost ales locul de odichnă.

V'am obosit, iubiților creștini póte și prea mult cu acest cuvênt, dar mi-am ținut de datorință, a vĕ revoca în memorie și la 25 de ani după mórtea lui icóna preaiubitului și marelui nostru Andreiu.

Permiteți-mi, ca faptele lui cele mări, căci cele mai mici sunt nenumărate, sĕ le cuprind pe scurt în următórele:

Episcopul Andreiu, chiar și în timpurile cele mai grele, a susținut în popor neclătită credința tradițională către Tron, patrie și biserică.

El a înființat dintr'al seu Tipografia archidiecesană, o a înzestrat cu tóte cele de lipsă, și apoi cu zestrea ei o a donat pentru totdéuna archidiecesei.

A regulat, promovat și înălțat causa școlară; a fost uu factor puternic, prin cuvênt și prin faptă, la înființarea gimnasiilor nóstre d*i*n Brașov și Brad, precum și a școlelor nóstre elementare, cari din mici începuturi au crescut sub archipăstoria lui până la numĕrul de 600.

A cumpĕrat dintr'al sĕu edificiul seminarialui archidiecesan pedagogic-teologic; a înmulțit pe rênd cursurile aceluia dela șése luni la un an, apoi la doi și la trei ani; a înmulțit numĕrul profesorilor, ba a crescut anume tineri spre acest scop; în fine a esoperat dela stat considerabile salarii și ajutóre.

El, care la venirea sa aici de abia aflá loc, unde sĕ-și plece capul, acuiră, parte dintr'al sĕu, parte prin colecte dela popor, o reședință episcopéscă, mai târḑiu archiepiscopéscă, una din cele mai frumóse și mai bine înzestrate, și încà ḑece alte case și realități în Sibiiu.

A mijlocit din visteria statului o dotațiune pentru preoțimea archidiecesană, — dotațiune, carea și după mórtea lui se mai continuà neîmpuținată și neschimbată preste ḑece ani.

El a înființat o mulțime de fonduri și fundatiuni, ba aprópe tóte, care le poșede archidiecesa, și anume: fundațiunea „Francisc Iosif“ pentru școlarii sĕraci, fundațiunea „Pantasi“ pentru dotațiunea preoțimei, apoi fondul archiepiscopiei, fondul seminar, fondul bisericei catedrale, al preoțimei archidiecesane, al bisericilor sĕrace, al învĕțătorilor sĕraci, al personalului catedralei, al personalului cancelarial, al sinodului, al congresului și multe altele, pentru cari nu ajunge acum timpul a grăí și cari pelângă buna lui administrare au ajuns la sume considerabile.

Una însĕ din aceste fundațiuni nu putem, nu ne este iertat a o trece în tăcere, cum adecă marele bărbat, simțind apropierea sfêrșitului seu, 'și asigură viéța cu 100,000 fl., din care apoi lăsá prin testament câte 25,000 fl., pe séma a dóuĕ eparchii, ce se vor înființa, și tot atâta pentru fundațiunea Pantasi și pentru fundațiunea bisericilor, astăḑi numită „Fundațiunea Șaguna“, din carea se dau pe fie-care an câte va mii floreni pentru bisericile și șcólele din archidiecesă.

Multe deci, ba aprópe nenumĕrate sunt faptele cele mari și meritele bărbatului celui trimis dela Dumneḑeu în fruntea bisericei nóstre strămoșesci; dar coróna tuturor acelora este și rĕmâne restaurarea vechiei nóstre metropolii cu episcopiile ei, cele de acum și cele ce au se urmeze; căci pănă aci fiii bisericei nóstre erau aprópe ca oile cele rĕtăcite și împrăștiate, fără păstoriu.

Atât despre cele bisericesci, școlare și fundaționale. Mână în mână cu acestea însĕ merg și meritele lui culturale: scrierea și tipărirea de cărți folositóre precum e: Istoria bisericéscă, Dreptul canonic, Enchiridion de canóne, Studiul pastoral și mulțime de altele, și ca un isvor de cultură, vrênd Dumneḑeu pe seculi, înființă cu concursul inteligenței nóstre „Associațiunea pentru literatura română și cultura poporului român“.

In fine meritele ca om politic și bărbat de stat au fost recunoscute de noi și de strĕini, ba chiar de p. în. tron, și distincțiile cele multe: ordul leopoldin, baronatul și titlul de consiliariu intim de stat, coróna de fer, crucea ordului leopoldin, membru al senatului imperial, al casei magnaților ș. a. ș. a. aici în adevĕr n'au fost aramă sunătóre și chimval rĕsunătoriu, ci onoruri binemeritate.

Acésta este, iubiților, pe scurt viéța Metropolitului Andreiu, o viéță carea numai după mórte o am putut cunósce și judeca pe deplin; căci pănă când e omul în viéță, atâte feliuri de ómeni îl încunjură, atâte voci, și favorabile și nefavorabile, se aud despre dênsul, atâta invidie și ură, atâte calumnii și interese josnice se luptă contra activității și autorității lui, încât este greu a deosebi adevĕrul de neadevĕr. Ér după mórte când nu mai sunt nici lăudători, nici defăimători, remân numai faptele, și ale unora și ale altora; acum le pui în cumpĕnă și le cântăresci, acum vorbesc ele singure de sine.

Faptele metropolitului Andreiu ne atestéză, că el a fost un om mare, o minte luminată, o inimă nobilă, un binevoitoriu, binefăcătoriu și părinte al bisericei nóstre, al poporului nostru. De aceea, reprivind asupra vieței sale, pe când aceea se pleca ușor spre apus, ḑicea către cei mai deaprópe ai sĕi: Fĕtul meu *„numai când vĕ veți întórce dela grópa mea, veți cunósce pe cine ați perdut“!* De aceea și cuvêntul lui cel din urmă a fost: *„Cu mine e gata; fiți pe pace! nu vĕ certați; nu ve sfădiți.“* Cu alte cuvinte, cuvintele Domnului și Mântuitoriului nostru Isus Christos: *„Poruncă nóuĕ dau vóuĕ, ca sĕ vĕ iubții unul pre altul; precum eu v'am iubit pre voi, așa și voi sĕ vĕ iubiți unul pre altul“.* Fie, iubiților, ca aceste dumneḑeesci cuvinte ale Mântuitoriului lumei, esprimate de unul din credincioșii păstori ai turmei lui Christos sĕ se înrădăcineze, sĕ crescă și sĕ rodéscă în inimele nóstre!

Ér Tu, Preaîndurate, carele întru bunătatea Ta cea negrăită Ți-ai adus aminte de noi, cei-ce am purtat sarcinile a multe vecuri și ne-ai trimis pre bărbatul acesta ca pre un alt Moise, ca sĕ ne scótă din Egipt, din casa robiei, sĕ ne trécă cu urme neudate prin Marea roșie, sĕ ne aducă din muntele Sinaii legea Ta cea sântă și așeḑămintele cele vecinice și nestrămutate, pe cari Fiiul Tĕu, Domnul și Mântuitorul nostru Isus Christos, a zidit biserica sa, și carele din risipirea prin multe némuri ne ai adunat sub toiagul unui păstoriu credincios pănă la mórte: — odihnesce sufletul robului Tău, Archiepiscopului și Metropolitului Andreiu întru fericirea Ta cea vecnică și netrecătóre. Ér pre noi, Preabunule, ne mângăie și ne întăresce, ca nu numai cu cuvêntul sĕ lăudăm, ci și cu fapta sĕ urmăm sĕvârșirea credinței și mărimea faptelor iubitului și fericitului archipăstoriu, pre carele Tu l'ai trimis sĕ adune și sĕ pască turma Ta, ca sĕ fie o turmă și un păstoriu, și noi toți sĕ Te iubim pre Tine și unul pre altul, precum Christos ne-a iubit pre noi! Amin.

FOIȚA.

Rolul Mamei în familie.

de

Maria Cioban

(Urmare)

Un om care ține la naționalitatea sa, acela sigur e de un caracter cum se cade, pănă când acela, care se lapĕdă de națiunea sa și lucră pentru ruinarea ei, acela nu are idee de simțul uman și de onóre, căci omenimea întrégă nu e compusă decât din naționalități. Simțul de onóre, de datorință și de recunoștință stau în strinsă legătură cu educațiunea națională.

Formarea inteligenței, memoriei și a fantasiei. Primele condițiuni ale inteligenței sunt la tot casul cugetarea și judecata. Invĕțătura cât de multă, fără cugetare și judecată nu plătește nimic, încât cu drept cuvênt sĕ póte ḑice cu proverbul că: „la un sac de învĕțătură trebue un car de minte sănătósă!“

Inteligința copilului se manifestă deodată cu primele semne ale voinței, prin urmare cu primele idei ale copilului sĕ pune fundamentul pentru formarea inteligenței lui. Prin idei se pune mintea și judecata în mișcare, formând noțiuni, silindu-se a și-le representa și revoca în memorie în tótă claritatea, pentru a cărei înlesnire, mama la tot casul trebue sĕ fie aprópe.

Ea póte lucra mai mult la formarea inteligintei decât ori cine. Odată-i vorbește copilașului despre o pasĕre, spunêndu-i numele și părțile corpului, altădată îi va da o flóre și o va deosebi de frunḑe. Asemenea esercițiì vor desvolta interesul copiilor și vor da inteliginței o cultură multilaterală, ageresc cultura minții, care și pentru cultura inimii devine folositóre.

Avênd un copilaș mai multe idei, el își va forma din ele noțiuni și cu cât va avé mai multe noțiuni, cu atât judecata lui se va desvolta mai mult, formând astfel inteligința, dela care depinde și memoria, căci dându-și samă copilul despre ce a auḑit și despre ce a cugetat odată și putêndu-se impresiunile acelea repeta în tótă claritatea, însemnéză că memoria încă se desvóltă și întăresce.

Și cu cât un copil va ști mai bine recita lucrurile odată vĕḑute și auḑite, cu atâta memoria lui e mai abilă.

Pentru a forma însĕ memorie bună, ceea-ce contribue fórte mult la inteligință, e bine ca mama sĕ învețe copilașii a recita de rost câte o rugăciune mai scurtă, câte o poesióră și câte o poveste mică, despre cari apoi sĕ vorbéscă esplicându-le lucrurile pe cari copii nu le pricep.

In tóte însĕ ce mama le povestește copilașilor pentru acest scop, e bine sĕ se alégă material corespunḑĕtor pentru a desvolta și cultura inimii, așa încât cultura minții și a inimii sĕ progreseze paralel, — agerind totodată și fantasia.

Ceea ce mama a spus copiilor, fatasia va prelucra primadată și numai dupăce în fantasie sunt clare ideile reproduse putem ḑice, că s'a ivit memoria; prin urmare fantasia e cea dintâi ce urméză impresiunii și lucră întru formarea inteligintei și a memoriei.

Sĕ póte ḑice cu drept cuvênt, că fantasia e mama tuturor invențiunilor și a tuturor planurilor, după care sĕ lucră tot ce mintea omenéscă produce.

Chiar și asupra voinței fantasia are o putere nespus de mare. Pentru aceea, trebue cultivată de timpuriu și cu grijă, căci lăsată fiind fantasia sĕ se desvólte și sĕ lucre de sine, póte avé urmări rele, póte deveni morb s'au patimă, dacă nu e regulată de judecată.

Ceea ce produce fantasia vie și productivă pentru viéță sunt imaginațiunile. Iar pentru-ca acestea sĕnu aibă urmări rele sĕ nu se spună copilului lucruri îngrozitóre, nici sĕ fie amenințat cu animale, draci sau alte ființe închipuite. Ceea-ce se póte mai mult recomanda pentru formarea inteligenței, memoriei și fantasiei sunt fără îndoélă jocurile, prin cari e dat elevului a-și manifesta întréga sa activitate spirituală. Mai departe poveștile, fabulele și descrierile poetice cu cari trebue mers gradat după desvoltarea judecății.

Poveștile frumóse, ce copilul le-a auḑit dela mamă, datine plăcute copiilor, așa d. e. Sara de Crăciun cu primele daruri, colindele frumóse auḑite cum le-au cântat colindătorii, cari umblă cu stéua, doinele ce le-au cântat lucrătorii la câmp, s. a. Tóte acestea vor provoca imagini vii în fantasia copiilor —

Radicalismul.

Este caracteristica timpului nostru, ca tot ce se face sĕ se facă radical, sĕ se facă din temelie, ca sĕ se vadă folosul, sau în alţi termini vorbind sĕ se pótă prinde cu mâna.

In statul nostru încă radicalismul domnesce, radicalismul pe tóte terenele şi în fruntea radicalismului dela noi stă curentul de maghiarisare, care merge tot crescênd.

Congregaţiunea comitatului Sibiiu în sesiunea sa de primăvéră din ḑilele trecute s'a aflat indemnată a-şi ridica glasul contra curentului cu maghiarisarea numelor şi mai ales s'a condamnat violenţa cu care se face proselitism asupra impiegaţilor de tot rangul la drumurile de fer.

Cât de radical se face pressiune în punctul acesta asupra nemaghiarilor se vede de ocolo, că în cele din urmă a trebuit sĕ i-a posiţiune hotărîtă chiar şi acest comitat, care altcum de un timp încóce s'a ferit de ori-ce radicalism, menajând încâtva curentul inspirat din sferele guverniale.

Pressa din capitală luând act despre conclusul congregaţiunei comitatului Sibiiu în cestiunea maghiarisării numelui de familie a aflat prea radicală propunerea venită din partea românilor, şi a lăudat ţinuta saşilor, cari s'au opus contra cererei, ca prin o cerculara sĕ fie provocate comitatele a lua posiţiune în afacerea acésta, condamnând maghiarisarea cu forţa.

Ca sĕ se demonstreze, că esistă radicalism în dóuĕ sensuri, s'a accentuat radicalismul, cu care saşii radicali de odinióră astăḑi au căḑut în un oportunism, care multora li-s'ar părea neesplicabil,

Ca sĕ rĕmânem la radicalismul în sensul curentului modern dela noi, se anunţă înfiinţarea de filiale în provincie cu scopul de a ajuta, de a promova scopurile reuniunei de maghiarisare, care 'şi are centrul în capitala ţĕrei nóstre, şi voiesce sĕ câştige tot mai mult teren printre români.

Se anunţă formarea de filiale mai ales în centrele românesci.

Mai ḑilele trecute o asemenea filială s'a făcut în Baia de Criş, apoi în Sebeşul-săsesc.

Din rĕsputeri lucră comitele suprem al comitatului Făgăraşului pentru înfiinţarea unei filiale în ţéra Oltului.

In ḑilele proxime o asemenea filială se va face şi aici în Sibiiu.

Radicalismul în schimbarea tuturor relaţiunilor din ţéra acésta a luat un avênt puternic acuma în mileniul al doilea.

Caracteristic lucru este, că lucrarea acésta se face cu scopul vădit, de a scóte la ivélă ómeni, cari din interese materiali şi-au pus serviciile la disposiţiunea acestui curent.

Noi am condamnat acest curent totdeauna şi cu deosebire 'l condamnăm acuma, când vedem, că prin el se încuragiază demoralisarea, vênatul după interese materiale şi traiul mai lesne fără activitate onestă.

Este un fel de bólă modernă radicalismul acesta, şi patria nu are nici un interes real, sĕ scótă în relief ómeni fără caracter, cari pentru interese materiale sacrifică totul, până şi sântele legături, cari îi mai ţineau în contact cu părinţii lor.

Cu gróză privim la generaţiunea de aḑi, căreia i-se pun în vedere caractere slabe, cari pentru mici interese se lapĕdă de tot ce au avut şi au mai sfânt pe lumea acésta.

Radicalismul de astăḑi împinge ţéra în abis, de unde cu greu va fi scăpare, căci sĕ nu perdem din vedere ceea-ce e lucru principal: generaţiunea tinĕră de aḑi află presentat ca cel mai mare erou al timpului modern pe primarul oraşului din Budapesta, care ani 40 ca onest funcţionar a avut nume german, şi dacă nu era sĕ fie ridicat la demnitatea de primar aḑi nu ar sta în fruntea curentului cu maghiarisarea numelor, propagând imoralitatea, că pentru interese materiale, pentru câştigul de salariu mai mare, omul trebue sĕ se lapede de tot ce are mai sânt: de numele moştenit dela părinţi.

Dacă pretutindenea se vor scóte la ivélă caractere cu devisa: „*ubi bene, ibi patria*“, vom ajunge, ca tinerimea de aḑi încă în curentul acesta sĕ între când va păşi în viaţa practică.

Radicalismul de aḑi a degradat conceptul patriotismului făcênd din el obiect de negoţ.

In fapt aḑi acela e patriot, care lăpĕdându-se de numele părinţilor sei, i-a nume unguresc sau de idiom unguresc, sĕ înroléză în céta curentului bolnăvicios, şi în chipul acesta fără muncă cinstită face carieră.

E greşită calea acésta, şi tare se vor căi toţi aceia, cari avênd încă mijlóce, nu păşesc contra curentului bolnávicios, care, — mai accentuăm, — duce la perire.

Limba la miliţie. „Budapesti Hirlap“ de eri aduce scirea, care dacă se va adeverì, este de cea mai mare insemnătate. Se susţine adecă, că ministeriul comun de rĕzboiu a statorit limba diferitelor regimente după naţionalitatea ficiorilor. Aşa sĕ deosebesc regimente croate, slovace, române, maghiare şi germâne etc. Oficerii se obligă a învĕţa limba regimentului, de care se ţin, sub pedépsa de-a perde îndreptăţirea la înaintare. Noi scim, că o asemenea disposiţiune — deşi mai domólă — a mai esistat, chiar şi la honveḑime, dar sĕ vede, că până acuma n'a fost aplicată cu stricteţă, ba limba de propunere română s'a chiar şters în unele şcóle de cadeţi dintre obiectele de învĕţământ obligate, şi sa dispus, ca şi religiunea sĕ se propue în limba germână.

Intru amintirea Marelui Andreiu.

Precum suntem informati şi-au anunţat până acuma participarea la parastasul de Marţi din Reşinari: Preasânţiile Lor episcopii *Ioan Meţianu* din Arad şi *Nicolau Popea* din Caransebeş, apoi d-nii Dr. *Alecsandru Macsonyi, Eugeniu Macsonyi, Zeno Mocsonyi, Antoniu Mocsonyi, N. Ionaş Vincenţiu Babeş, Paul Rotariu* precum şi Preac. Lor dnii *Iosif Goldiş, Aug. Hamsea* etc.

Braşov.

Din Braşov ni-se comunică, că festivitatea şcolară întru amintirea Metropolitului Şaguna, se va arangia din partea şcólelor medii şi superióre române din Braşov *nu* Duminecă, în 14/26 l. c. după cum a fost proiectat, ci Marţi în 16/28 Iunie la 10 óre a. m. în sala festivă a gimnasiului.

Sebeş.

Duminecă, după terminarea esamenelor anuale se va ţinea la 2 óre p. m. festivitate şcolară din incidentul aniversării a 25-a a morţei Marelui Archiepiscop şi Metropolit Andreiu Baron de Şaguna, cu următorul

PROGRAM:

1. Imnul: La mormêntul Marelui Andreiu. Poesie de Z. Boiu, mel. de D. Cunţan.
2. Cuvênt ocasional rostit de învĕţătorul George Tatar.
3 „Sfinte Dumnezeule“ de G. Mugur, cântat de corul şcolar.
4. Statornicia în credinţă. Poesie de V. Alexandri, declamată de eleva Elena Lupşe.
5. *a*) Oaia, melodie poporală. *b*) Oaspeţii primăverei de J. Vorobchievicii. Cântate de corul şcolar.
6. Increde-te române, poesie de Josif Vulcan, decl. de Nicolae P. Man.
7. a) Cântec vênătoresc de T. d Flondor. b) Marş ostăşesc de J Vorobchievici. Cântate de corul şcolar.
8. Copila română, decl. de eleva Ana Opincar.
9. Rugăciune, cântată de corul şcolar.

La acéstă festivitate scolară invită pre toţi binevoitorii şcoalei.

Corpul didactic.

Sibiiu.

„*Reuniunea sodalílor români din Sibiiu*“.

Reuniunea meseriaşilor români în semn de veneraţiune către fostul ei patron şi spriginitor, a luat hotărîrea de a participa şi ea la sĕrbările comemorative din ḑilele de Duminecă —Luni. Duminecă Reuniunea va participa corporativ la parastasul, ce se va oficia în biserica din suburbiul Iosefin, unde presidentul onorar şi întemeietorul Reuniunei P.O.D. as. cons. N. Cristea va rosti un cuvênt comemorativ; tot Duminecă membrii Reuniunei vor parcipa la şedinţa festivă, arangiată séra de „societatea de lectură a elevilor seminariului „Andreian“. Luni d. a. membrii Reuniunei vor asista la „actul festiv“ din „Sala de esposiţii“. Marţi Reuniunea representată prin o delegaţiune va asista la parastasul festiv din Reşinari şi va depune o corónă pe mormêntul marelui bărbat.

Noutăţi.

Avis. Incheierea solemnă a anului şcolar la şcóla civilă de fete a Asociaţiunii din Sibiiu, se va ţinea Sâmbătă în 25 Iunie c. n. după amézi dela 3—5 óre, nu dela 4—6 óre.

Direcţiunea.

⁂

Sĕrbarea pentru Guttenberg. Din incidentul împliniirii a lor 500 de ani dela nascerea iscoditoriului de tipariu, Ioan Guttenberg, reuniunea de cântări „Tipografia“ din Sibiiu arangiază Sâmbătă, în 25 n. l. c. în pavilonul dela grădina „Herman“ un concert, împreunat cu teatru şi joc,-la care învită cu tótă onórea. Inceputul la 8 óre séra. Preţul de întrare 1 corónă. Musica o provede capela orăşenéscă. —

⁂

Cununie. Marţi d. a. în 9/21 l. c. s'a cununat în biserica nóstră din Suburbiul-Iosefin d-l Ioan *Aleman*, fiul preotului din Topârcea şi oficial de păduri în Bosnia, cu d-şóra Anna Savu de nascere din Sebeşul-săsesc. Viaţă lungă şi fericită.

⁂

Esamen D-l Cornel *Comanescu*, fiul preotului din Codlea şi stipendist al fundaţiunei „Gozsdu“, a făcut în ḑilele acestea la politechnicul din Viena esamenul final de inginer mechanic cu calcul distins. Felicitările nóstre!

Cămătăria cu recolta.

— *Comunicatul reuniunei agricole.* —

Prin rescriptul seu dto 6 Maiu c. pr. 3713, înaltul ministru r. u. de agricultură ne pune în vedere, că în unele ţinuturi lucrează astfel de agenţi şi speculanţi, cari caută la casele lor pe economii mai mici, aici folosindu-sĕ de nepriceperea acestora se tîrguesc asupra recoltei, pe care o cumpĕră înainte cu preţ scăzut, din care preţ plătesc o parte şi ieu dela proprietari cambii despre suma ce 'li-au plătit-o înainte, cum şi despre suma preţului recoltei, asupra căreia s'au tîrguit, şi cer dela proprietarii mici astfel de acte, pe cari acestia pe lângă că nu le pricep, — dar' sunt în stare a aduce pe bietul proprietar la adevĕrată ruină.

Pentru a pune capĕt acestor înşelătorii, înaltul minister ne-a adresat recercarea, se atragem luarea aminte a economilor nostri asupra acestor ómenii fără de suflet şi sĕ-'i rugăm, sĕ ne aducă la cunoştinţă pe toţi acei agenţi, cari făcând asemenea negoţ neiertat, acoper o neleguită cămătărie.

Potrivit §-lui 10 al art. de lege XXV. din 1883, la arătarea (descoperirea) comitetului administrativ ministru r. u. de justiţie, poate pune la cale din oficiu, cercetare în causa de cămătărie.

Adresăm deci în interesul economilor, frăţeasca rugare către toţi cărturarii nostri dela oraşe şi dela sate, cari dând peste asemenea agenţi, sĕ n'-i aducă la cunoştinţă, ca astfel sĕ fim în posiţiune de-a cere pedepsirea lor, sau prin judecătoriile r., sau prin ministrul de justiţie.

Sibiiu, 1/13 Iunie 1898.

Comitetul central al „Reuniunei române de agricultură din comitatul Sibiiului“.

D. Comşa, preş.
V. Tordăşianu, secretar.

---

făcêndu-o pe acésta cu interes pentru idealuri, pentru tot ce e nobil, frumos şi sublim.

Fantasia mai avêntată, care sĕ se deosebéscă de a altor ómeni, fantasia aşa numiţilor genii, sĕ nasce cu individul, totuşi şi asupra aceluia au putere impresiunile din copilărie, — a o desvolta pentru morală, ér nu pentru desfrâu. Aşa dar inteligenţa, memoria şi fantasia, cu drept cuvênt putem ḑice, că se desvóltă şi se forméză pe basa şi în direcţiunea dată de mamă.

Datorinţa mamei deci trebue sĕ fie aceea, ca prin blândeţe, iubire şi bunătate sĕ sădéscă numai idei bune şi frumóse în inimile copiilor. Acésta se va putea atunci, când copilul numai lucruri bune şi frumóse a veḑut şi auḑit şi când impresiunile şi imaginaţiunile din cea mai fragedă etate au fost alese şi dulci pentru copil, ca el sĕ se cugete cu drag la ele.

La nici un cas însĕ rolul mamei nu sĕ termină trimiţênd copiii la şcólă. Din contră, aici se începe încă în măsură mai mare. Mama trebue sĕ grijască, ce lectură are fetiţa ei. Afară de órele de la şcólă sĕ se ocupe cu lucruri folositóre. Fetiţelor se le facă impresiuni plăcute prin bucătărie şi cămară, deprinḑându-le la ordine şi cruţare, încât fantasia copilei sĕ se desvólte şi prefacă în dorul de a fi o económă bună, ér după-ce a terminat studiile sĕ fie un bun raḑim mamei în tóte ale casei.

Formarea vieţei şi a caracterului. Inceputul voinţei şi al caracterului e întocmai ca la formarea inteliginţei, memoriei şi fantasiei, deóre-ce din ideile devenite clare prin memorie se prefac nisuinţele, ér din nisuinţe se desvóltă voinţa, care pe urmă trece în fapte, formând caracterul.

După faptele copilaşilor, mama póte observa îndată, dacă nisuinţele lor sunt înclinate spre bine, sau spre rĕu.

Ea trebue sĕ sprijinească nisuinţele bune, ér pe cele rele, prin o disciplină recerută sĕ le nimicéscă, sădind în locul lor bunul şi frumosul. Cele mai bune mijlóce pentru formarea caracterului sunt fără îndoială judecata practică şi judecata teoretică basate ambele pe morală, dar până a ajunge copilul la judecată trebue condus şi îndreptat cu măestrie din cea mai fragedă etate punênd totdéuna mare pond pe cultura inimii.

De când începe copilul a pricepe, trebue sădită în inima lui iubirea deaprópelui, simpatia, mila şi compătimirea; ér acestea se pot sădi, dacă mama premerge cu exemplu, căci copilul exemplele mai iute le urméză, până când vorbele le mai uită.

Mila şi compătimirea se póte desvolta, dacă d. e. când vine un cerşitor, mama dă un ban copilaşului, îl duce de mână şi îi spune sĕ-l dee celui sĕrac, ér după-ce l-a dat, descrie în ton duios starea celor sĕraci.

Iubirea deaprópelui şi simpatia o va puté cultiva când numai ce e bun şi frumos va vorbì despre ori cine. Copilul sĕ nu audă vorbindu-se de rĕu sau clevetind pe nimeni. Nespus de mult greşesc acele mame, cari în presenţa copiilor vorbesc de rĕu pe amicele lor.

După-ce copiii mai cresc e fórte potrivit sĕ li se spună câte-va biografii frumóse ale unor bărbati, cari au dus o viéţă vrednică şi morală.

(Va urma).

Nr. 264/898. [75] 1—3

CONCURS.

Pentru întregirea postului de paroch în parochia vacantă de clasa a treia Arpașul-inferior, protopresbiteratul Avrigului se escrie prin acésta concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Tel. Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post de paroch sunt statorite în ședința sinodului parochial din 31 Maiu 1898 și dau suma de 376 fl. v. a.

Doritorii de a ocupa acest post de paroch sĕ'și subștérnă cererile concursuali instruite conform disposițiunei stat. org. și a regulamentului pentru parochii din 1898 la oficiul protopresbiteral gr.-or. al Avrigului (poșta Avrig, felek, Szebenvármegye) până la terminul susindicat.

Avrig, 31 Maiu, 1898.

In conțelegere cu comitetul parochial oficiul protopresbiteral gr.-or. al Avrigului.

Ioan Cândea,
protopop.

Nr. pp. 466—1897 [76] 1—3

CONCURS.

Pentru intregirea postului de paroch în parochia de clasa III. din comuna Cucerdea sĕcuéscă protopresbiteratul Turdei se publică concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Roman“.

Cu acest post sunt împreunate venitele îndatinate și regulate prin comitetul parochial și aprobate de sinodul parochial în ședința din 7 Dec. 1897, cari venite computate în bani dau un venit anual de 364 fl. 06 cr.

Informațiuni mai detaiate se pot lua dela comitetul parochial resp. dela acest oficiu.

Doritorii de a ocupa acest post au a-și așterne cererile lor concursuale instruite conform normelor în vigóre subsemnatului oficiu protopresbiteral până la terminul sus indicat.

Cojocna, 3 Maiu 1898.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Turdei în conțelegere cu comitetul parochial concernent.

Teodor Ceortea,
adm. protopresb.

Nr. 516/898. [77] 1—3

Concurs repețit.

Pentru ocuparea postului de paroch în parochia Bârghiș tractul protopresbiteral al Agnitei se escrie prin acésta de nou concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Venitele împreunate cu acest post dau suma de 433 fl. 40 cr. v. a.

Informațiuni mai detaiate se pot lua dela comitetul parochial din Barghiș și dela subscrisul oficiu protopresbiteral.

Petenții vor avea ași subșterne suplicile de concurs în terminul prefipt la subscrisul oficiu protopresbiteral (p. u. Ujegyhaz) instruite conform normelor în vigóre.

Nocrichiu, în 31 Maiu 1898.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Agnita în conțelegere cu comitetul parochial.

Nicolau Moldovan,
adm. protopresb.

Nr. 338/1898 protopresb. [78] 1–3

Concurs repețit.

Pentru ocuparea postului de paroch în parochia de clasa a III-a Dupușdorf, în sensul resoluțiunei Prea Venerabilului Consistor archidiecesan dtto 1 Iuliu 1897 Nr. 4170 Bis. se escrie a patra óră concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post statorite în ședința comitetului parochial din 16 Februariu 1897 dau peste tot suma de 253 fl. 50 cr.

Informațiuni mai deaprópe despre starea parochiei, se pot lua oficiul protopresbiteral și la comitetul parochial.

Concurenții au sĕ-și înainteze cererile instruite conform normelor din vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Mediaș, 5 Iunie 1898.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Mediașului, în conțelegere cu comitetul parochial.

Romul Mircea,
protopresb.

Nr. 1324—1898 Bis. [73] 3—3

CONCURS.

Pentru intregirea postului de paroch din comuna Blăjeni-Sat se escrie pentru a treia-óră cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post dau suma de 341 fl. 10 cr.

Petenții au a-și așterne cererile instruite conform normelor în vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Brad, la 19 Februarie 1898.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Zarandului.

Vasile Damian,
protopresbiter.

Pretutindeni

chiar la țéră, se caută persóne onor. și active pentru vênḑarea unui

Articol special,

cunoscut și fórte căutat. Capital nu este necesar. **Ori-și-cine** póte a se ocupa, chiar în mod accesor. **Mare Rabat** și salar fix în cas de succes. **5—20 lei** de câștigat pe ḑi fără ostenélă. Ocupație onorabilă și lesne. A scrie sub: **B. B. H. 2. Office de Publicité la Bruxelles.** (Belgia).

[74] 2—6

In **Tipografia Archidiecesană** au apărut

Treptele formale
ale
invĕțămêntului
de
Dr. Petru Șpan.

Prețul 80 cr.

Se pot procura din
Libraria tipografiei archidiecesane
Sibiiu.

Din ori-ce *librărie se póte procura* scrierea premiată a consilier. în med. *Dr. Müller,* apărută în a 30-a edițiune despre

sistemul nervos
și
sexual turburat.

Espediție franco pentru 60 cr. în mărci postale.

Curt Röber,
Braunschweig.

[5] 21–49

Ne-au sosit acuma:

Tabele de părete pentru cetit, românesci fl. 2.40
„ „ „ „ „ unguresci „ 2.40
„ „ „ „ „ românesci de I. Tuducescu . . . . „ 3.60
„ „ **istoria naturală** (16 bucăți colorate: regnul animal, vegetat și mineral) „ 7.20
Tabele de mĕsuri metrice cu esplicare „ —.80

Librăria Tipografiei archidiecesane, Sibiiu.

In **Librăria Tipografiei archidiecesane** se află de vênḑare

Archiepiscopul și metropolitul
ANDREI baron de ȘAGUNA
de
Nicolau Popea,
archimandrit și vicariu archiepiscopesc.

Op premiat de consistorul resp. sinodul archidiecesei ortodoxe rom. a Transilvaniei, dedicat poporului Român.

Prețul broșat fl. 2.50 sau lei n. 7.—

Dare de sémă despre Archiepiscopul și metropolitul
ANDREI baron de ȘAGUNA
de
Ioan Slavici.

Prețul 20 cr.

și

Biografia Archiepiscopului și Metropolitului
ANDREI baron de ȘAGUNA
edițiune poporală.

Prețul 10 cr.

Cel mai eficace MIJLOC DE CASĂ, pentru a regula mistuirea, pentru a produce o circulațiune regulată a sângelui, pentru a depărta **părțile stricate și defectuóse ale sângelui (condițiunile esențiale pentru susținerea sanĕtății)** precum și pentru delăturarea repede și sigură a bólelor de stomach d. e. **lipsa de apetit, rîgăitul, vênturi, gréță, dureri de stomach și fóle, sgârci de stomach, îngreunarea stomachului cu bucate, flegmă, congestiuni de sânge, hemoroide, bóle femeiești, bóle de intestine** este de **40 ani probat**

BALSAMUL DE VIAȚĂ al Dr. ROSA.

Pentru mântuirea de ori-ce aprinderi, răni și umflături, se folosesce cu succes sigur la inflamare, oprirea laptelui și întărirea peptului țițelor) femeesci, la ințărcare, la abscese, noduri, puróie (Eiterpusteln) carbuncule, la răni și sugei la degete, la întărituri, umflături, uime etc. de **50 ani probată**

[50] 7—30

Alifia de casă de Praga

din farmacia lui B. FRAGNER în Praga 203-III.

Acesta favoriséză **întreg actul mistuirei, produce un sânge sănĕtos și curat** și **este un remediu de casă poporal probat,** sigur și estins.

1 sticlă 50 cr., 1 sticlă duplă 1 fl.

Prin postă 20 cr. mai mult.

Vindecarea se face **fără dureri prin influența alinătóre a alifiei.**

In dose à 25 si 35 cruceri.

Pe postă plus 6 cr.

Atențiune! Fiecine sĕ córă numai preparate originale din farmacia lui **B. Fragner în Praga** și sĕ observe, ca tóte părțile învĕlitórei balsamului Dr. Rosa sĕ fie provĕḑute cu alăturata marcă rotundă de scutire, asemenea tóte părțile învĕlitórei alifiei de casă de Praga pórtă marca de scutire în trei unghiuri alăturată!

Ori-cine îmi anunță o falsificare primesce o remunerațiune!

Mii de scrisori de recunoscință stau la disposiție spre vedere.

Deposite în farmaciile **I. Török,** Budapesta. **A. Egger,** Budapesta, apoi în Sibiiu la **E. Rumler, K. Müller** și **K. M. Herzberg.**

Depositul principal al producentului B. FRAGNER, farmacie „la vulturul negru“ în Praga, colțul stradei Sporner Nr. 203.

ESPEDIȚII CU INTORCEREA POSTEI.

Redactor prov. **Dr. Elie Cristea.**

Editura și tiparul tipografiei archidiecesan.

Nr. 65. Sibiiu, Marţi 16/28 Iuniu, 1898. Anul XLVI.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:

Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

„Pomenirea dreptului cu laude“.

„Şi pomenirea lui din neam în neam“.

Din neam în neam vor rostí generaţiunile viitóre numele marelui metropolit Şaguna, întocmai după-cum cu pietate l'au amintit totdéuna generaţiunile cari au urmat după mórtea lui, întocmai după cum cu pietate 'l amintim noi, generaţiunea de aḑí la 25 de ani dela trecerea lui la cele vecinice.

„Şi pomenirea lui din neam în neam“.

Cu cât ne depărtăm mai tare de ḑiua trecerei lui din acéstă vale a plângerei, cu atâta se gravéză mai pregnant în inima nóstră măréţa figură a marelui archiereu.

Timpurile sunt tot mai grele, ispitele tot mai mari. Avem trebuinţă de modele în activitate, în perseveranţă la luptă, în tăria ortodocsiei lor, şi între cei morţi ochii nostri sunt aţintiţi asupra metropolitului Şaguna.

La ḑile de nevoie provedinţa divină trimite ómeni mari, cari légă o epocă de numele lor în viéţa respectivului popor.

In ḑilele de grea cercare provedinţa Dumneḑeéscă trimite bărbaţi luminaţi.

Popórele se adună în jurul acelora, ascultă glasul lor de pastoriu, şi pornesc pe drumul cel greoiu şi plin de pericole al mântuirei.

Trimis a fost dela Dumneḑeu Moise la poporul israilteau, şi poporul a ascultat de glasul trimisului domnului.

A fost greu drumul către Canaanul cel dorit, dară tare a fost şi credinţa în isbêndă.

De pe muntele Nebo a privit Moise spre Canaan, apoi şi-a închis ochii, în speranţa dulce că Israiltenii vor ajunge în Canaan.

Din înălţimile ceresci de ani 25 privesce spre biserica cea vie a lui Christos Marele archiereu Şaguna, care şi el în dulce speranţă de triumful constituţiunei bisericesci şi-a închis ochii acuma 25 de ani.

Din tóte unghiurile metropoliei se adună fiii credincioşi la mormêntul Marelui archiereu, care cu partea cea pămêntéscă de un pătrariu de veac s'a mutat dela noi.

A rĕmas însĕ în mijlocul nostru viéţa lui spirituală, şi în un pătrariu de veac sub înţelépta conducere-a archiereilor nostri s'a desvoltat constituţiunea nóstră bisericéscă, s'a consolidat sinodalitatea în biserica nóstră, şi ea aḑi este fortăréţa, în care ne adăpostim, şi pre care a o apăra resoluţi suntem până la ultima nóstră rĕsuflare.

Ne am adunat la mormêntul lui. După 25 de ani cu capetele descoperite stau la mormêntul lui toţi bărbaţii, cari grupaţi în jurul marelui archiereu şi-au dat partea cea mai bună din fiinţa lor, comóra cunoscinţelor, întreagă iubirea de biserică şi de neam, ca sĕ creeze bisericei constituţiunea actuală.

La a 25 aniversare dela mórtea lui biserica cea vie s'a întrunit în jurul mormêntului lui, ca sĕ mai verse o lacrimă pre acest mormênt drag tuturor românilor ortodocşi.

„Intru pomenire vecinică va fi dreptul“.

Pomenirea acésta o facem noi acuma ca fii credincioşi, cari sĕrbéză amintirea trecerei din viéţă a părinţilor lor.

Ar trebui sĕ vĕrsăm lacrimi, căci sufletul nostru in aceste momente de triste amintiri este cuprins.

Cântarea bisericéscă însĕ ne învaţă altcum. Cântarea bisericéscă ne presentéză mórtea ca trecere dela acéstă viéţă trecĕtóre la viéţă vecinică, cântarea bisericéscă ne învaţă, ca noi sĕ mulţămim lui Dumneḑeu pentru preamărirea, ce ni se face prin mórte.

La mormêntul Marelui Şaguna la a 25 aniversariă dela mórtea lui noi cu inima plină de recunoscinţă dăm laudă lui Dumneḑeu, că la vreme de grea cercare ne-a trimis pre acest bărbat vrednic, care a cunoscut spiritul timpului şi a creat o sórte mai bună bisericei sale.

Inaintea nóstră avem icóna bisericei din timpurile când archimandritul Şaguna a fost trimis aici ca vicariu spre a conduce afacerile în timpul vĕduviei.

Urméză timpurile grele din 1848—1849. Biserica nóstră, naţiunea română a trecut prin grea cercare, dar tocmai aceste grele timpuri au fost chemate sĕ afirme cu mai mare tărie alipirea bisericei nóstre, alipirea naţiunei române de casa domnitóre, alipirea către dinastie şi tron.

După restaurarea păcei archiereul Şaguna şi-a adunat din nou turma şi a început cu organisarea bisericei între condiţiunile date.

La mórtea sa ne-a lăsat organisat seminariul archidiecesan pedagogico-teologic provĕḑut cu puteri bune, ne-a lăsat un cler disciplat şi consciu de misiunea sa, ne-a lăsat un corp învĕţătoresc crescut între condiţiunile reclamate de sciinţa pedagogiei, ne-a lăsat biserici şi şcóle, şi mai pre sus de tóte ne-a lăsat o constituţiune pe base solide întemeiată, care a fost chemată sĕ fie fortăréţa, în care sĕ ne putem desvolta pentru binele bisericei şi a patriei nóstre.

In tóte lucrările pe cari le-au reclamat organisarea bisericei în direcţiunile indigitate metropolitul Şaguna a fost spiritul conducĕtoriu.

Sĕ dăm deci laudă Domnului că ne-a trimis un asemenĕa bărbat, care cu mână tare şi cu braţ înalt a condus naia bisericei peste un pătrariu de secol, sĕ dăm laudă, mărire puternicului Dumneḑeu, care a înzestrat pe marele Şaguna cu asemenea virtuţi, să dăm laudă Domnului că în fruntea statului nostru a chemat un glorios principe in persóna Maiestăţei Sale a monarchului nostru prea bun, sub a cărui ocrotire metropolitul Şaguna a sciut înălţa biserica şi i-a asigurat posiţiunea actuală.

Manifestaţiunea bisericei ortodoxe din incidentul aniversări a 25 dela mórtea fericitului Şaguna este act de recunoscinţă pentru o activitate neobosită de peste un pătrar de veac activitate din care a resultat actuala bunăstare a bisericei nóstre.

Suprema virtute a fiilor către părinţi trebue se fie recunoscinţa.

Cu pietate perigrinăm deci la mormormêntul nemuritorului nostru metropolit spre a-i esprima tributul de recunoscinţă noi fiii sufletesci, cari aḑi ne bucurăm de ostenelele activităţii lui şi cu inimă cucernică recităm cuvintele scripturei: Cu sânţii odihnesce Christóse sufletul robului tău!

Cu pietate ne revocăm în memorie cuvintele scripturei: Aduceţi-vĕ aminte de mai mari vostri, cari v'au grăit vóue cuvintele Domnului.

Cu pietate ne ridicăm ochi spre Mausoleul de lângă biserica cea mare din Dealul Reşinariului, unde zac osĕmintele metropolitului Andreiu baron de Şaguna.

In jurul acestii mormânt sunt întrunite aḑi inimile romênilor ortodocşi cari nau sciut încă ridica monument vrednic acestui nemuritoriu metropolit dară cari în inimile lor au făcut altariu şi aici aduc jertfă şi se rógă pentru vecinica odihnă a archiereului care în viéţă a umblat pe căile Domnului.

In jurul acestui scump mormânt.

Actualii nostri archierei sau pus în fruntea credincioşilor şi au peregrinat la mormêntul fericitului Şaguna spre a cere rĕposatului odihnă.

Din lăcaşurile cele vecinice ochiul sufletesc al bunului Părinte se va delecta la spectalul din Reşinari.

Acolo va vedea cum una suntem în eserciarea acestei supreme virtuţi, va vedea că în sufletul nostru viéză recunoscinţă, că din tóte colţurile metropoliei sĕ dă espresiuni acestei virtuţi, va vedea ca sĕmânţa aruncată de el a căḑut pe pământ roditoriu, căci nu este român ortodocs care cu indiferentism se privéscă la creaţiunile sublime, cu care s'a îmbogăţit biserica nóstră.

Binecuvêntat fii Părinte ceresc, care te-ai îndurat de poporul tĕu, şi i-ai trimis bărbaţi aleşi, cari şi după

FOIŢA.

„Andrei“

16/28 Iunie 1898.

Braḑii codrului făcutau
Templului umbros ocol,
Straje-i ţin doi lei de pétră
Al măririi drept simbol.
O făclie priveghează
Licărind la căpătaiu
Ér pe lespedea de marmor
Stă „Andrei“ şi „Cel dântâiu“.

Dórme
de-un pătrar de secol,
Sub capela dintre braḑi,
Cel-ce ne-a trezit din nópte
Şi ne-a dat tot ce-avem aḑi;
Dór viséză despre viaţa
Celor care l'au perḑut?
Pentru care şi-ar fi dată
Ḑece vieţi de-ar fi avut.

Braḑii codrului sĕ 'nclină
Peste Cel cărui e dat,
Sĕ trăiască după mórte
Şi din grópă sĕ dea sfat
Lacrămi de răşină arsă
Pică pe 'nvechitul mur,
Pare c'ar pica în barbă
La moşnegi cu capul sur.

Dinspre vale s'aud glasuri
Prin aminurile rupte,
E poporul, care vine
Sĕ-i dai viaţă pentru lupte.

O făclie priveghéză
Licărind la căpătâiu,
Ear pe lespedea de
marmor
Stá „Andrei“ şi
„Cel dintâiu“.

M. Cunţan.

„Magyar Állam“: Şaguna şi Purgatoriul.

Un scurt rĕspuns dogmatic
de
Gavriil Hango,
preot ort. rom.

Ḑiariul rom.-catolic magiar „M. A.“ din Budapesta luând şi el notiţă despre Apelul Exc. Sale I. P. S. D. Archiep. şi Metr. Miron Romanul, referitoriu la aniversarea de 25 de ani dela mórtea fericitului metr. Andreiu baron de Şaguna, între alte observări tendenţióse şi nebasate, face şi următórea observare maliţiósă la adresa bisericei nóstre ortodoxe în legătură cu starea de dincolo de mormênt a fericitului metropolit:

„Nu avem nici un cuvênt in contra serbărni greco-orientalilor, ḑice „M. Á.“, numai nu înţelegem, că dacă ei, (adecă ortodocsi) nu cred in purgatoriu, de ce sunt bune liturgiile ce le fac pentru „mêntuirea sufletelor“ celor repausaţi? Căci cine e greco-oriental: acela séu ajunge în raiu, séu se condamnă. In raiu şi aşa îi merge omului bine, iar celor osândiţi rugăciunea nu le ajută“.

Pecât sunt aserţiunile acestea de tendenţióse şi maliţióse, pe atât sunt şi de nebasate.

I,

Biserica ortodoxă basată pe S. Scriptură şi scrierile Sânţilor Părinţi din têmpul dinainte de separarea bisericei Romei de cea ortodoxă generală şi pe ale altor ortodocşi ulteriori, crede în existenţa numai a raiului şi a iadului.

La Ev. Mat. XXV, 54 se ḑice: „Atunci va ḑice (Isus Cristos) celor de-a dreapta Sa: Veniţi binecuvêntaţi Părintelui meu, moşteniţi împĕrăţia cea gătită vóue dela întemeierea lumei“ (raiu), ér la v. 5: „Atunci va ḑice celor de-a stânga Sa: Duceţi-vĕ dela Mine, blăstămaţilor, în focul cel de veci, care este gătit diavolului şi ângerilor lui“ (iad).

Ca întregire adaugem aci, că şi în rĕstêmpul de după judecata ultimă, fericirea drepţilor şi pedépsa pĕcătoşilor va avea gradele sale după meritele morale şi după mărimea şi mulţimrea pĕcatelor fiecăruia.

La Ev. Ioan C. XIV. v. 2 se ḑice: „In casa Tatălui meu multe locaşuri sunt“, şi la mórtea lor ştiu întruní în jurul mormêntului lor pre fii credincioşi ai bis. Binecuvêntat fii părinte ceresc, care din noianul milostivirei tale cu îndurare ai privit spre poporul têu şi i-ai trimis păstoriu, care cu mână tare şi cu braţ înalt a condus turma conducĕtóre, binecuvêntat fii Părinte ceresc care pe gloriosul tron al dinastiei Habsburgice ai pus pre actualul nostru împărat şi rege, sub a cărui gloriósă domnie biserica nóstră şi-a putut asigura posiţiunea sa de aḑi.

Varsă dómne darul asupra unsului têu, asupra gloriosului nostru monarchului şi asupra dinastiei lui, dă-'i Dómne pacinică domnie, ca sĕ putem lăuda neconturbaţi sfânt numele têu.

Marelui nostru archiereu, care acuma odichneşte în umbra bisericii din dealul Reşinariului dă-i Dómne odichnă vecinică, precum vecinică va fi pomenirea lui intre noi din neam în neam.

* * *

Intru amintirea Marelui Andreiu

In Sibiu.

Şirul festivităţilor sĕrbate în Sibiiu în memoria fericitului archiereu s'au început cu parastasul, ţinut în biserica din Sibiiu cetate Duminecă, după terminarea stei liturgii. Parastasul s'a început la órele 11 fiind de faţă un public ales din tóte părţile patriei dela Braşov până la Verşeţ.

La parastas a pontificiat Escelenţia Sa Inalt preasfinţitul D-n archiepiscop şi metropolit *Miron Romanul*, asistat de protopresbiterii *Ioan Papiu*, *Zaharie Boiu*, *Moise Lazar*, *Nicolau Ivan*, *Dr. Remus Roşca*, *Ioan Ghibu*, şi ca diaconi au funcţionat *Ioan Popovici* şi *Demetriu Câmpean*. Cântările le-a esecutat până la condac reuniunea română de musică din Sibiiu [illegible] succes, care a încântat pe toţi asistenţii şi a pus în uimire mai ales pe străinii din depărtare, cari n'au avut ocasiune a auḑi până acuma excelenta nóstră reuniune.

Dela condac până la sfîrşit a reprodus cântările corul funebral seminarial sub conducerea profesorului *Demetriu Cunţan*. Aceste asemenea s'a cântat corect şi frumos.

Predica ocasională potrivită a ţinut'o parochul locului protopresbiterul Ioan Papiu, schiţând în trăsuri generale meritele bărbatului, a cărui amintire sĕ serbéză,

Parastasul s'a terminat după órele 12. La sfêrşitul parastasului ceriul s'a înorat şi a vĕrsat dese lacrimi, drept semn de doliu pentru bărbatul perdut şi drept tribut de recunoscinţă pentru neperitórele lui fapte.

* * *

Şedinţa festivă a societăţii de lectură „Andreiu Şaguna.“

Duminecă séra tinerimea dela seminariul nostru archidiecesan a sèrbat în mod vrednic de laudă, memoria archipăstoriului Andreiu baron de Şaguna, prin arangiarea unei şedinţe festive.

La acéstă sĕrbare a luat parte, inteliginţa română din Sibiiu, apoi un număr mare de străini, veniţi partea cea mai mare pentru a asista la sĕrbările arangiate. Publicul român prin presentarea sa în numĕr aşa de frumos a dat dovada, că este pătruns de însĕmnătatea sĕrbării, revocându-şi în memorie măreţele fapte ale neuitatului archiereu.

Şedinţa festivă s'a început la órele 8 séra. S'a cântat dóuĕ cântări; „Rugăciune“, composiţie de D. Cunţan şi „Psalmul CXXXIII“, de Mandyczewski esecutate ambele de corul seminarial.

Incât privesce esecutarea corectă a acestor dóuĕ cântări, e destul décă voi aminti, că s'a esecutat sub conducerea distinsului nostru profesor Georgiu Dima carele este cunoscut pe deplin nunumai publicului nostru român, dar şi la străini, ca mare măiestru în arta musicală, atât din composiţiile sale, cât şi ca conducătoriu de coruri.

Punctul de culminaţiune a şedinţei festive, la format fără îndoială — „Discursul comemorativ“ asupra vieţii şi activităţii archiepiscopului Andreiu de dl *Lazar Tritean*, cleric în cursul al III. Dl Tritean, prin acomodata sa lucrare ne-a convins, că este un tinĕr de bună speranţă, şi mai presus de tóte versat în literatura despre Şaguna căci nea presintat o lucrare atât de bună şi acomodata sĕrbării arangeate şi o succesă caracterisare a lui. Credem putea presenta publicului nostru cetitoriu in întregitatea sa.

Tinerimea dela seminariu s'a manifestat şi deastădată în mod solemn simţemintele de iubire, pietate şi recunoscinţă, cătră binefăcătoriul lor. Onóre lor.

* * *

In Caransebeş.

Societatea de lectură „Ioan Popasu“ a tinerimii ştudióse dela Institutul teologic-pedagogic diecesan gr. or. român di Caransebeş a arangiat din incidentul aniversării de 25 de ani dela reposarea în Domnul fericitului *Andreiu Baron de Şaguna* Archiepiscop al bisericei ort. din Transilvania, Metropolit al Românilor gr. or. din Ungaria şi Transilvania etc. etc, *O şedinţă festivă* Duminecă în 14/26 Iunie a. c. în sala cea mare a „comunităţii de avere“. la óre d. a. cu următoriul

Program:

1. La mormêntul marelui „Andreiu“, poezie de Zacharie Boiu, cor de bărbaţi de D. Cunţan.
2. Viaţa şi faptele marelui Şaguna, din sertaţie rostită de prof. G. Sêrb.
3. *a*) Unde eşti, piesă pentră orchestră de G. Caudela, *b*) Consolarea, piesă pentru orchestră de * * *
4. In memoria marelui Andreiu Baron de Şaguna, poesie ocasională de Alex. Muntean al lui Vasile, declamată de elevul de ped. c. III. Ioan Străin.
5. Priceasna „Lĕudaţi cor de bărbaţi de A. Sequens.
6. Suvenire de Mehadia, solo pentru flaută d I. Klein, esecutată de elevul în c. III. de ped. N. Şola.
7. *a*) Sună buciumul, cor mixt de Ion R. Simionescu, *b*) Imn de sĕrbare cor mixt de Al. Podoleanu.
8. Marşul Român, pentru orchestră de Sofia Lapapati.

Trecerea Nestorienilor la Ortodoxism.

(Incheiere)·

Actul unirei Nestorienilor cu Biserica Ortodoxă.

In reşedinţa episcopului Mar Iona în presenţa persónelor autorisate a fost încheiat următorul act:

In Numele Tatălui şi al Fiului şi al Sfântului Duch!

Prin graţia Sfîntului Duch-făcĕtorul de viaţă, noi, poporul Tiro-Chaldei, urmaşii lui Nestorie, hotărîm a ne uni cu una Adevĕrata Sfînta Sobornicésca şi Apostolicésca Biserică a Greco-Rusiei, — a ne uni nemincinos, fără făţărnicie, cu adevărat şi cu inimă după cuvintele Marelui păstor Domnul Isus Cristos: „Va fi o turmă şi un Păstor“ (Sf. Ioan cap 20, v. 16). Părinţii şi străbunii nostri acum XIV. secole s'au despărţit dela unitatea bisericéscă, dar de acum sĕ nu mai fie acéstă dispărţire şi zidul mijlociu între nestorieni şi ortodoxi. Noi credem şi primim 1) Învĕţătura şi hotărîrile sinodului IV ecumenic şi epistolele lui Ciril Alexandreanul ér după aceea în unimitate mărturisim: Pe Unul şi acelaşi Fiu, Domnul nostru Isus Cheistos, desĕvîrşit în Dumneḑeire şi desĕvîrşit în omenire, Acelaşi după suflet şi corp consubstanţia cu Tatăl în Dumneḑeire şi Acelaşi consubstanţial nóuĕ în omenire, cu totul asemenea nóuĕ afără de păcat, născut înainte de veci din Tatăl după Dumneḑeire, ér în ḑilele cele din urmă pentru noi şi pentru mântuirea nóstră din Fecióra Maria Născĕtórea de Dumneḑeu după omenire, pe unul şi Acelaşi Christos. Fiul lui Dumneḑeu Unul născut, cunoscut în dóuĕ naturi neamestecate, neschimbate, nedespărţite şi neîmpărţite (nici de cum deosebirea celor dóuĕ naturi nimicindu-se prin unire, ci mai cu sémă conservênduşi afinitatea fiecare natură, într'o persónă şi într'o fire (Ipostas) unindu-se, nu în dóuĕ persóne desfăcându-se sau împărţinduse ci pe unul şi acelaşi fiu şi Uunl născut Dumneḑeu-Cuvêntul, Domnul Isus Cristos (cartea canónelor Sf. Apostoli şi a Sinódelor); ér cei cari nu numesc pe Feciória Maria Născătórea de Dumneḑeu, nu numesc pe Fecióra Maria, Mama Domnului Isus Christor, după trup născênd pe Cuvêntul etern, esistând dela Dumneḑeu Tatăl, fiind din început şi făcêndu-se în ḑilele din urmă trup, despre Care evanghelistul Ioan ḑice: „Şi cuvântul trup s'a făcut, şi a locuit între noi- şi am vĕḑut Mărirea Lui, mărire ca a unui născut dela Tatăl, plin de dar şi adevăr“ (Sf. Ioan cap. 1 v. 14), acei cari fac rătăciri în învĕţătura Bisericei catolice Ecumenice, în comunicaţiune bisericéscă nu-i primim: sĕ fie escomunicaţi.

Punct. 2) Primim dispoşiţiunile celor şépte sinóde ecumenice şi a celor nóuĕ locale ce se ating de religiune şi practica bisericei. — Punct· 3) Mărturisim Simbolul credinţei Niceo-Constantinopolitan, cu cea mai mare atenţiune, şi cei ce vor schimba, scurta sau adăuga măcar un cuvênt la simbolul credinţei Niceo-Constatinopolitan, adecă a religiunei întregei biserici Ecumenice Catolice dela o margine şi până la cealaltă margine a pământului primind Evanghelia — cu acestia comunitate bisericescă nu avem: sĕ fie excomunicaţi din comunitatea bisericéscă! — Punct. 4) Despre harul Prea Sfîntului Duch, Domnul făcătorul de viaţă ştim: că Domnul Dumneḑeu, Unul în substanţa Sa şi Intreit în Persóne voeşte a sfinţi omenirea căḑută şi a da mijlóce spre mântuire în cele şépte de Dumneḑeu rânduite Mistere: Botezul, Mirul, Impărtăşirea, Penitenţa, Preoţia Cununia şi Elosfinţirea; şepte Mistere după numĕrul celor şapte daruri a Sfîntului Duch Punct. 5) Conservăm tóte vechile scripturi şi tradiţii dela Sfinţii părinţi ai Bisericei, conform dispoşiţiunilor Dogmatice ale sinodul al şeptelea Ecumenic de la Nicea. Punct. 6) Cei ce numesc pe Sfânta feciórá Maria Neprihănită Maica Domnului nostru Isus Christos, — Născătórea de Christos sau născătóre de om, d'acum îi socotim ca pe unii ce nu judecă drept şi lipsiţi de cunostinţa învĕţăturei revelate de Dumneḑeu. Pe acestia în comunitatea biseriœască nu'i primim, să fie escomunicaţi! Punct. 7) Hotărîrea acésta cu iscăliturile persónelor clericale şi a representanţilor comunelor săteşti, doritori a primi Ortodoxismul, o înaintăm spre aprobarea sfântului sinod Diriginte al Bisericei Ortodoxe greco-ruse, şi pe lângă acea tă hotărîre cu bine-cuvântarea archiepiscopului Matran Iona al Suporganului provincia Azerbeidjan, districtul Urmy, subsemnăm şi încredinţăm, ca cuvintele nóstre sunt adevărate şi nu sunt mincinóse. Sĕ bine-cuvinteze Cel Prea Inalt Domnul Dumnezeu fapta de reunire e poporului Siro-Chaldaic cu Biserica Ortodoxă. Amin.

(Va urma).

Concertul „Reuniunei române de musică din Sibiiu“

— **Raport special** —

Sibiiu, 15/27 Iuniu, 1898.

Sĕrbători epocale a avut Sibiiul în ḑilele acestea. Intrég̃a atmosforă par'că a îmbrăcat haine festive. Feţe străine, feţe distinse cutrieră străḑile Sibiiului intr'o mişcare febrilă, într'o agitaţie naestêmpĕrată. Fii credincioşi ai bisericei ortodoxe alérgă din tóte părţile spre centru, ca aici împreună cu mai mari slujitorii bisericei sĕ pună tributul recunoscinţei şi admiraţiunei lor faţă de *acela* cari titan providenţial a fost pe orizontul inourat al ortodocsimului, care trimis a fost de Dumneḑeu, ca naţiunea română şi biserica ortodoxă sĕ-o ridice din ghiarele torturilor seculare şi viitor mândru şi falnic sĕ-i creeze.

N'am întenţiunea a descrie la acest loc imposantele festivităţi, ce tocmai acum sunt în toiul splendórei vrednice de memoria *Marelui Andreiu;* voiesc numai a constata, că concertul *Reuniunei* remâne de cântări din Sibiiu“ dat în sara de 13/25 l. c. prolog măreţ al acestor festivităţi a fost. Işi află esplicaţia firéscă concidenta acestui concert cu jubileul de 25 ani dela mórtea lui *Şaguna*; căci óre esistă moment mai măreţ şi mai potrivit pentru a sta în fruntea unui act de pietate în memoria părintelui naţiunei, decât tocmai întruparea idealului artei, interpretul cel mai perfect al simţemintelor nobile la cari ne-am avêntat noi românii din Transilvania.

Felicitam pe măndra nóstră Reuniune şi în prima linie pre măiestrul ei, pentru entusiasmul şi sînţemântul de evlavie, de care au fost şi sunt şi ei pătrunşi atunci când vorba, e ca toţi fii némului român ortodox, mici şi mari, bogaţi şi seraci, sĕ se unéscă în cugete şi simţiri întru binecuvêntarea memoriei celui mai mare binefăcătoriu al naţiunei.

Caracter religios, caracter festiv, dar şi caracter de o pietate şi jale adêncă a avut acest debut artistic; părea anume potrivit pentru ocasiunea memorabilă a festivităţilor.

Condeiu genial trebue, ca sĕ pótă descrie în espresii potrivite impresiile ce totdéuna le duce omul cu sine dela concertele Reuniunei lui Dima.

Intradevĕr, mândria nóstră naţională dacă e, ca sĕ-şi ridice capul preste mediocrităţile timide, apoi aci are un temeiu, are o başă puternică şi póte unică în felul ei.

Me simt încapabil a tălmăci în adevĕratele lui colori succesul neintrecut şi reuşita brilantă, ca a avut Reuniuuea şi cu acest prilej.

Publicul cel mai ales din tóte unghiurile romanismului de dincóce de Carpaţi magnetisaţi de nimbul lui Dima, într'o agitaţie nervósă au asceptat sara de Sâmbătă.

A sosit în fine. Spatiósa sală dela „Gesellschaftshaus“ se umplea rênd de rênd. Un aer ceresc de vară adia întrégă sală, un tablou feeric de inteligeţă alésă şi mai ales feţe străine 'ţi răpeau privirea, când punct la óra ficsată în programă cununa fermecătére de domnişóre se înşirá în falanga-i admirabilă, ér în rendul de dinderĕt garda bărbaţilor apăru şi şi aţintí privirea asupra măestrului.

O atenţiune neastêmpărată, o tăcere adêncă domní, când măestrul dădú signalul şi accentele line ale tenorului începură noua conpositie a lui Dima, „*Fericiţi cei goniţi...* Ne legănam în alternativele încredinţări pióse de fericire ale altului şi sopranului cari se întreceau în armonia sublimului, când un puternic strigăt de triumpf al basului ne înbărbăta, ca sĕ ne veselim, „căci plata celor goniţi multă este în ceriuri“.

In sfere sublime te răpesce acéstă ompoşiţie, cu care nea *fericit* din nou iitulub

---

ap. Pavel în Epist. II. cătră Cor. C. IX. v. 6: „Cel ce sémănă puţin, va şi secera puţin, şi cel ce sémănă cu abundanţă, cu imbelşugare va şi secera“, ér la Ev. Luca C. XII. v. 47—48: „Iar sluga ceea ce a sciut voia Domnului seu şi nu s'a ţinut gata nici a făcut voia lui, se va bate mult. Iar cel ce n'a sciut şi a făcut cele vrednice de bătĕi, se va bate puţin. Şi căruia s'a dat mult, mult se va cere dela el, şi căruia i s'a încredinţat mult, mai mult se va cere dela el“.

Cuvintele acestea ale ev. Luca le esplică S. Vasile cel Mare în chipul următoriu: „Trebue a sci, că aceste espresiuni: „se va bate mult“, „se va bate puţin“, însemnéză nu sfêrşitul, ci deosebirea muncilor. Căci dacă Dḑeu este dreptul judecător nu numai al celor buni, ci şi a celor rĕi, dând fie-căruia după faptele sale, unul póte merita focul nestins, dar mai mult séu mai puţin arḑĕtoriu, un altul vermele cel neadormit, dar asemenea pricinuind o durere mai mult séu mai puţin suportabilă după meritul fiecărui“ etc.

Acésta pe scurt, la viaţa de dincolo de mormênt după judecata ultimă.

(Va urma.)

nostru artist, şi tocmai căutasem sě fac un necs órecare între gónele nóstre, ce ḑilnic le îndurăm din tóte părţile şi între raḑele speranţei, ce ne mângăie auḑind acéstă cântare, când după un tainic „Amin“ al altului, aplausele frenetice ale publicului, 'mi curmară firul gândirii şi involuntar 'mi împreunaiu şi eu palmele spre aplause.

După o pausă scurtă urméză punctul 2. din program: *Dóuě cântări* pentru *sopran* cu acompaniare de piano. Gentila D-şóră *Eugenia Moga* apărú în fruntea fermecătoriului tablou şi acompaniată la pian de măestrul sěu, cu o siguranţă uimitóre începú esecutarea „*Ariei*“ din „*Fluerul*“ de W. A. Mozart, şi apoi „*Priveghitórea*“ de A. Alabieff. — Am admirat de multe ori talentul vocei D-şórei Eugenia Moga, dar acum ne-am încredinţat pe deplin, că aurul se lămuresce cu desěvêrşire numai în foc; şi amabila fiinţă devine artistă în strictul înţeles al cuvêntului. Estasul iubirei perdute, duioşia şi suspinele adênci pentru depărtarea iubitului au fost interpretate cu o precisie neîntrecută din partea Dşórei Moga, a cărei voce dulce şi melodiósă, cu deosebire în nuanţele piano şi pianissimo se arată ca un giuvaer strălucitor.

Un zimbet uşor pe buza-i îngerésca arăta bucuriea sufletească a D-şórei Moga, ér un torent de aplause nesfirşite era semnul mulţumirei desevêrşite a publicului ascultător

Punctul 3. *Psalmul* XVI acéstă măéstră composiţie a-lui Eusebiu Mandyczewski, érăşi ne-a dat o dovadă preţiósă despre gradul prefecţiunei, pănă la care s'a putut avênta acéstă reuniune în escutarea pieselor classice sub mâna de fier a lui Dima. Increderea în Dumneḑeu, dorinţa după bunătatea lui şi bucuria, de care ne umplem la cugetul îndurării lui au fost tălmăcite cu atâta precisiune şi artă, încât inimile cele mai împetrite sar fi mişcaţ la auḑul turmentosului accent de mărire a lui Dumneḑeu care „*sustine* sórtea omului“ Elevaţia sufletească şi sbuciumarea adâncă par'că-ţi impuné a pronunţa şi tu sublimul „Dómne“ care închee măreţul imn de laudă — Aplause furtunóse au resplătit şi această artistică interpretare.

Dar sě trecem la forţa concertului de astădată. Cele trei cântări funebrale: „*Celace cu adêncul înţelepciuni* (bass-solo şi cor), „*Cu adevărat desertăciune sunt tóte*. . . . şi „*Marea vieţii*. . . . , tóte composiţii nóue ale neântrecutului nostru Dima, sunt nesce creaţiuni de o indescriptibilă frumseţă Pătrunderea adâncă în înţelesul religios şi mistic al acestor cântări, apoi scóterea în reliev a celor mai adânci cugete şi simţeminte de evlavie şi sfinţănie dau doveḑi splendide despre geniul, cu care e înzestrat măreţul nostru compositor.

Nu scii întradevěr ce se admiri mai mult plăsmuirea genială a composiţii, ori interpretarea fermecătóre a acestor cântării? O tainică evlavie te cuprinde la primele accente line, cari vestesc adâncul înţelepciunei şi iubirea de ómeni a lui Dumneḑeu, cu care tóte le chivernisesce, ér ţipătul rugării către *Ziditoriul* tuturor ca sě dea odihnă sufletului reposatului 'ţi inspiră frică dar si încredere în graţia şi bunătatea lui ne mărginită Bassul solo cu gravitatea măreaţă pare a fi un călăuz şi un intermediator între creator şi sufletul reposatului.

Interpretarea perfectă a acestor momente ne-a frapat. Bassul-solo Dl Dr *Stroia* are voce puternică şi melodiósă, de prima forţă în reuniune, care o scie modul dupăcum voeste.

Un sgomot de aplause entusiaste rěsună, şi apoi corul începe duios şi tainic a tălmăci deşertăciunea lumei acesteia, care este numai umbră şi vis. Tênguirile line erump deodată în un ţipăt de desnădăjduire, căci *îndeşert se turbură tot pămênteaul, când dobândim lumea în grópă ne sălăşluim*“. Rênduiala firei însě nu ne este dat nóuă a o schimba, şi aşa cu încrederea către iubitoriul de ómeni 'l rugăm jalnic şi lung, ca sě dea odichnă reposatului.

Mărèţa cântare se sfêrşeste încoronată de aplause frenetice“.

O pausă mică şi Dima érăşi dă signalul. Şi acum sosim la culme. Piesa „*Marea vieţii*“, este adevěrat cap d'oper a lui Dima Stricăciunea lumei şi reutatea omenimei, care se asémănă cu o mare înviforată, care se sbate mereu de vêntul, ce o turbură, înălţând valuri turbate şi producênd vuetul cel gróznicse presintă ca un fenomen, ce-şi află o interpretare atât de fidelă în cântare, potopul mistuitor este atât de plastic şi natural, încât te sgudue şi 'ţi inspiră adêncimi nemărginite. In un tempo lung şi sfâşietor se succedéză viforul turmentat, — ér refugiul luat la limanul **lin**, în care — ne rugăm — sě ne priméscă, e atât de liniştitor şi intim, încât trebue o pausă lungă, ca apoi elevat se poţi esclama cu încredere şi umilinţă: „*mult milostive*“.

Interpretarea perfectă şi închegarea artistică a cuartetului, în care au eşit în relev escelentele voci ale soliştilor: Dşórele *Geni Moga*, (sopran), *Elena Cunţan* (alt) şi domnii *Michail Todea* (tenor) şi *Ioan Stroia* (bass), ne-au răpit cu desěvîrşire, storcênd admiraţie şi aplause nesfîrşite.

Punctul ultim din program l'a format un mozaic de *Cântece de iubire* arangiate şi compuse cu multă artă de C. Brahms.

Dorul iubirei, suspinele peptului ce iubesce, fiinţa încântătóre a femeei, care nu lasă pe bărbaţi în contemplaţiuni „călugăresci“ dorinţele inimii ḑilele de aur ale inimilor iubitóre, apoi puterea amorului, care „zece zăvére ca sticla sparge şi sfarmă uşor“, veştile, ce se lăţesc despre amoresaţi in „gurile sparte“ — tóte au fost esecutate cu atâta dor şi jingăşie, cu atâta foc şi dulcéţă, încât deliciul sufletesc aflându-şi nutremênt fermecător, ne-a electrisat pe toţi, procurându-ne emoţiuni nespuse şi legănându ne în visări ademenitóre.

Nu mai puţin am rèmas căptivaţi de dibăcía şi arta, cu care gentilele eleve ale măiestrului nostru D-şórele *Alesandrina şi Aurelia Moga* au acompaniat la pian în patru mâni, tóte cântările din punctul ultim, architêndu-şi au rolul greu cu o precisiune uimitóre şi dovedindu-se ca pianiste de prima forţă.

Şi acum de încheiere nu am multe de ḑis. Nimbu şi reputaţia Reuniunei române de musică din Sibiiu“ e cu mult mai cunoscut în tóte unghiurile Românilor decât sě trebuiască laude. Ne mandrim, că putem avé acéstă reuniune, şi cu atât mai mare este bucuria nóstră că neobositul nostru Dima prin munca neobosită şi talentul sěu nepreţuit inregistréză tot mai multe triumfuri şi succese prodigióse pe calea progresului şi nu pregetă nimic spre a îmbogăţi pe ḑi ce merge literatura nóstră musicală câştigânduşi siěşi nóuě aureole strălucite, er nóuě ḑile fericite, aprinḑênd în noi viaţă, avantându-ne sufletele, tresaltând inimile.

Pauco.

Noutăţi.

Dar pentru biserică. Věduva *Maria Hetescu*, vrednica soţie a repausatului epitrop al comunei bisericesci din Mărişel, tractul protopresbiteral al Clujului, a donat bisericei nóstre din numita comună suma de 1000 fl, în scopul de-a sě pune basă unui fond, din care la timpul sěu sě se ridice un nou edificiu bisericesc.

Măngăierea, de-aşi fi achitat într'un mod atât de frumos datorinţă către biserica strămoşască, sě lungească cât mai mult firul vieţei preavrednicei şi evlaviósei văduve; ér fapta ei lăudabilă se fie îndemn de nobilă imitare.

* * *

Avis. Un preot de al nostru din părţile zarandane călătorind cu trenul Luni, in 8/20 l. c. la fiul sěu, care sě afla la studiu in Blaş între staţiunile Teius şi Crăciunel şi-a perdut, s'au i-sa delăturat suma considerabilă de 1400 fl. dimpreună cu alte hârtii de valóre: contracte, obligăţii, cuitanţe etc. Dacă s'ar afla cineva, care sě ajungă pe urmele făptuitoriului, s'au se fi aflat, — în cas de perdere cele amintite — acela primeşte o remuneraţiune de 200 fl.

* * *

Esamenele de maturitate la şcólele medii române gr.-or. din Braşov s'au început Luni, în 18/20 Iunie, şi s'au terminat eri, Vineri, în 12/24 Iunie.

Anume, la gimnasiu s'au ţinut esamenele de maturitate Luni şi Marţi, fiind presenţi ca comisar din partea Consistoriului din Sibiiu Prea Cuv. Sa părintele archimandrit şi vicar Dr. Ilarion Puşcariu, ér din partea guvernului dl Dr. Eugen Gáll. — Dintre 19 tineri, câţi s'au supus la esamenul verbal, au eşit cu „fórte bine“ următorii: Moise Enescu, Alexandru Bogdan şi Ioan Comaniciu; cu „bine“: Ilariu Gonţea, Constantin Giurcan, George Pop, Sebastian Stanca şi Dumitru Zârnovean: cu „suficent“ Virgiliu Haralampiu-Cioban, George Nastea şi Vasiliu Runcan. Au fost relegaţi la repeţirea esamenului la tómnă 4, ér peste un an alţi 4.

La şcóla comercială esamenul de maturitate s'a ţinut Joi şi Vineri, în 11 (23) şi 12 (24) Iunie, fiind present ca comisar din parte consistoriului d-l protopop Vasiliu Voina, din partea ministrului de instrucţiune d-l Nicolae Putnoki, ér din partea ministrului de comerciu d-l Francisc Koos. — S'au supus la esamen 21 de tineri, dintre care au eşit cu „fórte bine“: Nic. Căldărea, Ión Lăpădat şi Sofroniu Roşca; ou „bine“: Romul Dogariu şi Mih. Navrea; cu „suficent“: I. Bălădescu, N. Furnică, Liv. Magdu, Magda, A. Măcelariu, I. Pop, P. Popescu, Tr. Raţiu şi I. Tănase. Relegaţi la repeţirea esamenului la tómnă din câte un studiu 2, din câte 2 studii 5, ér unul din tóte studiile.

* * *

Conspirbţie în contra ţarului. Se afirmă tot cu mai multă stăruinţă ca la Petersburg éră s'a descoperit în zilele acestea o conspiraţie cu atât mai periculósă, cu cât făceau parte din ea persóne fórte aprópe de curte. In cea mai mare taină au şi fost arestaţi o mulţime de dignitari d'ai statului şi persóne cu întrare la curtea ţarului, apoi studenţi şi câteva dame din înalta societate.

Intre arestaţi sunt: contele Zvanov, camerierul ţarului, soţia lui Ivanov, dama de curte, majorul Şiş'in, ş. a. cari au fost transportaţi în inchisórea fortăreţii Petru Pavel. Fructul acestei conspiraţii a fost un atentat prin otravă la viaţa părechii imperiale, dar descoperit din vreme de medicul de curte Dr. Andriev. Otrava a fost pusě în mare cuantitate în céiul ce s'a servit suveranilor, ţarevnica şi gustase din el, când a fost cuprinsă de sgasmuri. Cu tot antidotulce a luat, e încă tot într'o stare îngrijitóre. Cercetările continuă.

* * *

In contra corsetului. Nu este nóuă idei'a abandonării corsetului. În tóte statele civilisate s'au făcut nenuměrate încercări pentru a stêrpi acéstă plagă din sinul omenimei pentru a pune odată pentru totdéuna capět urmărilor stricăciióse, cari le aduce cu sine purtarea corsetului. Dar' în zădar au fost tóte încercările şi agitaţiile pornite, căci astăzi póte mai mult ca ori-şi-când pórtă damele urgisitul corset, care — vezi Dómne — ridică mult graţiile trupesti. Ḑiarele din regat ne aduc acuma îmbucurătórea ştire, că un serios curent s'a pornit în contra purtării corsetului. Eată ce cetim in foile din Bucuresci: In sinul comisiunei — pentru alcătuirei programelor învěţământului secundar, — s'a ridicat o cestiune fórte importantă pentru desvoltarea fisică a elevilor din şcólele publice. D-na Kaminschi, doctoră în medicină, profesóră din învěţământul secundar, s'a pronunţat pentru suprimarea corsetului la elevele din şcólele publice. D-na Dr. Kaminschi a arětat consecinţele funeste ale purtării corsetului din frageda copilăriă şi a relevat o seriă de casuri fórte înteresante pentru a dovedi, că putarea corsetului este cu desăvêrşire primejdióséi normale desvoltări fisice şi sănětăţii în genere. D-na Kaminschi a mai arătat comisiunei, că de mult, prin poveţe şi descriind pe tablă cum se diforméză corpul acelor, cari pórtă cersete, î-şi dădea silinţa sě hotărésca pe eleve se părăséscă obiceiul de-a purta corsete. E greu însă, ca prin simple staturi sě se pótă ajunge la un resultat practic. De aceea d-na Kaminschi şi-a esprimat părerea, ca ministerul însuşi se aviseze la un mijloc mai nimerit pentru a obţinea suprimarea corsetului. Dl Haret ministru al instrucţiunei nu s'a opus la acésta, mai cu sémă, că şi în alte state s'a luat o asemenea měsura. In Rusia s'a luat chiar în ḑilele trecute o měsură generală pentru eleve şi profesóre. La noi însă nu se va putea lua întocmai měsura rusésca. Rěmâne, ca acéstă cestiune sě se mai discute şi sě se mai caute un mod singur şi practic, că fie printr'o circulară ministerială, fiă printr'un ordin confidenţial către directoarele şcóleler publice de etesě se dobândéscă prin bună voinţaînsă-şi a elevelor suprimarea corsetului, care este un adevěrat chin pentru cea mai mare parte a secsului gingaş.

* * *

Bibliografie. In Tipografia nóstră a a apărut acum de curênd o broşură intitulată: Treptele formale ale învěţămentului scrisă de profesorul seminarial Dr Petru Şpan. Broşura acésta ocupându-se cu una din inovaţiunile cardinale a le d-i dacticei din şcóla herbart-zilleriană- credem şi noi împreună cu autorul, că va face mari servicii învěţătorilor în seriósa şi stăruitórea lor lucrare, de a afla căi mai potrivite şi mai naturale, spre educarea şi cultivarea fragedelor mlădiţe a le poporului. O recomêndăm deci cu tótă căldura învěţătorimei nóstre.

Sě póte procura dela Librăria archidiecesană pentru 80 cr.

* * *

A apărut „Albina“ revista enciclopedica populara cu următoriul sumar:

G. Popa., Datine strămoşesci. — Dr. N. Manolescu, Tot despre diferite. — P. Dulfu, Asilul Eleua Dómna. — V. S. Moga., Cultura cartofilor. — Un medic, Beţià şi urmările ei. — P. G., Biserica şi şcóla din Bnşteni. — D. babuc, Musca colombacă. — E. Tisescu, Pentru păemii. — Serbări de 10 Maiu. — Contra omiḑilor. — Balul din comuna Străoanii-de-jos. — Mulţumire. — Adrese către redacţie. — Informaţiuni. — Poşta redacţiei.

Ilustraţiuni: Microcii diferitei. — M. S. Dómna Eleua. — Biserica din Ruşteni. — Şcóla primară din Buşteni. — Casa parochială din Bnşteni. — M. S. Regele, A. S. R, Principele moştenitor, I. P. S. S. Mitropolitul Primat, şi răposatul Episcop al Râmnicului în privdorul bisericii de la Buşteni în ḑiua sfinţirei. — D-l I. Kalenderu.

Apel

către inteligenţa şi poporul român din Sighişóra şi jur!

Subscrişii simţind de mult necesitatea înfiinţării unui institut de credit şi economii în acest ţinut cu scop de a înlesni câştigarea capitalului şi respective a împrumuturilor necesare pentru inteligenţa şi poporul din ţinutul Sigişórei la tóte înteprinderile sale şi mai ales pentru a cultiva în popor simţul de economisare şi cruţare, — ne-am decis a lua iniţiativă ca fundatori a unui atare institut şi în sensul legei comerciale am hotărêt a esmite în ţinutul nostru şi părţile învecinate liste de subscriere de acţiuni, cerênd sucursul tuturor ómenilor de bine.

Scopul interprinderei nóstre deci va fi înfiinţarea unui institut de credit şi economii pentru inteligenţa şi poporul din Sighişóra şi jur şi părţile învecinate cu sediul în Sighişóra.

Institutul sě va înfiinţa pe timp ne derminat cu un capital fundamental de 20,000 fl. împărţit în 400 acţiuni a 50 fl. fiecare acţiune sě va solvi în ratele hotărânde prin adunarea primă a acţionarilor. —

Insinuările şi subscrierile de acţiuni au sě sě facă la esmişii colectanţi din partea adunărei consultative ţinută la 26 Aprilie 8 Maiu a. c. cu susţinerea acelor însinuări şi subscrieri pe caracterul şi reputaţiunea lor ca adevăraţi şi sinceri sprijinitori ai neamului românesc.

Sighişóra din şedinţa adunărei consultative ţinută la 26 Aprilie 8 Maiu 2898

I. Muntean actuar

Dimitrie Moldovan preş.

Mulţămită.

Ilustritatea sa Domnul Constantin Cavaler de Steriu banguér, înţelegând lipsa mare ce o avem la terminarea nóuei biserici dela noi, — cu carea de un an suntem în lucrare — sau milostivit şi neam donat suma de 100 fl. v. a. (una sută fl.) cu menirea ca sě cumpărăm un clopot la biserică.

In numele comitetului parochial şi a credíncioşilor bisericei nóstre, îi aduc şi pe această cale sinceră mulţumită. D-ḑeu sě lungească firul vieţii Ilustrităţii Sale ş'a Ilustrei familii mulţi fericiţi ani.

Ear eu n'am cuvinte a mulţimi din destul Preabunului şi Ilustrului Domn, ci esclam cuvintnle Psalmistului David 29 v. 10: „Auzitau Domnul şi m'au miluit, Domnul au fost ajutorul meu“.

Câmpuri-Surduc la 10/22 Iunie 1898

Ioan Budoiu,
preot gr.or.

Nr. 264/898. [75] 2—3

CONCURS.

Pentru întregirea postului de paroch în parochia vacantă de clasa a treia Arpașul-inferior, protopresbiteratul Avrigului se escrie prin acésta concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Tel. Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post de paroch sunt statorite în ședința sinodului parochial din 31 Maiu 1898 și dau suma de 376 fl. v. a.

Doritorii de a ocupa acest post de paroch sĕ'și subștérnă cererile concursuali instruite conform disposițiunei stat. org. și a regu'amentului pentru parochii din 1898 la oficiul protopresbiteral gr.-or. al Avrigului (poșta Avrig, felek, Szebenvármegye) pănă la terminul susindicat.

Avrig, 31 Maiu, 1898.

In conțelegere cu comitetul parochial oficiul protopresbiteral gr.-or. al Avrigului.

Ioan Cândea,
protopop.

Nr. pp. 466—1897 [76] 2—3

CONCURS.

Pentru intregirea postului de paroch în parochia de clasa III. din comuna Cucerdea sĕcuéscă protopresbiteratul Turdei se publică concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Roman“.

Cu acest post sunt împreunate venitele îndatinate și regulate prin comitetul parochial și aprobate de sinodul parochial în ședința din 7 Dec. 1897, cari venite computate în bani dau un venit anual de 364 fl. 06 cr.

Informațiuni mai detaiate se pot lua dela comitetul parochial resp. dela acest oficiu.

Doritorii de a ocupa acest post au a-și așterne cererile lor concursuale instruite conform normelor în vigóre subsemnatului oficiu protopresbiteral pănă la terminul sus indicat.

Cojocna, 3 Maiu 1898.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Turdei în conțelegere cu comitetul parochial concernent.

Teodor Ceortea,
adm. protopresb.

Nr. 516/898. [77] 2—3

Concurs repețit.

Pentru ocuparea postului de paroch în parochia Bârghiș tractul protopresbiteral al Agnitei se escrie prin acésta de nou concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Venitele împreunate cu acest post dau suma de 433 fl. 40 cr. v. a.

Informațiuni mai detaiate se pot lua dela comitetul parochial din Barghiș și dela subscrisul oficiu protopresbiteral.

Petenții vor avea ași subșterne suplicile de concurs în terminul prefipt la subscrisul oficiu protopresbiteral (p. u. Ujegyhaz) instruite conform normelor în vigóre.

Nocrichiu, în 31 Maiu 1898.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Agnita în conțelegere cu comitetul parochial.

Nicolau Moldovan,
adm. protopresb.

Nr. 338/1898 protopresb. [78] 2—3

Concurs repețit.

Pentru ocuparea postului de paroch în parochia de clasa a III-a Dupușdorf, în sensul resoluțiunei Prea Venerabilului Consistor archidiecesan dtto 1 Iuliu 1897 Nr. 4170 Bis. se escrie a patra óră concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post statorite în ședința comitetului parochial din 16 Februariu 1897 dau peste tot suma de 253 fl. 50 cr.

Informațiuni mai deaprópe despre starea parochiei, se pot lua oficiul protopresbiteral și la comitetul parochial.

Concurenții au sĕ-și înainteze cererile instruite conform normelor din vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Mediaș, 5 Iunie 1898.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Mediașului, în conțelegere cu comitetul parochial.

Romul Mircea,
protopresb.

Pretutindeni

chiar la țéră, se caută persóne onor. și active pentru vênḑarea unui

Articol special,

cunoscut și fórte càutat. Capital nu este necesar. **Ori-și-cine** póte a se ocupa, chiar în mod accesor. **Mare Rabat** și salar fix în cas de succes. **5—20 lei** de câștigat pe ḑi fără ostenélă. Ocupație onorabilă și lesne. A scrie sub: **B. B. H. 2. Office de Publicité la Bruxelles.** (Belgia).

[74] 3—6

In **Tipografia Archidiecesană** au apărut

Treptele formale
ale
învĕțămêntului
de
Dr. Petru Șpan.

Prețul 80 cr.

Se pot procura din
Libraria tipografiei archidiecesane
Sibiiu.

Se află de vênḑare

Portretul
Exelenției Sale, Înalt Preasânțitului Domn
Miron Romanul,
Archiep. și Metropolit.

Prețul fl. 1.—

Librăria Tipografiei archidiecesane,
Sibiiu.

Au apărut:

Juvenilia
Proză și versuri
de
Sextil Pușcariu
à 80 cr.

Iulian Devale

Epigrame
Prețul 50 cr.

Se pot procura dela Librăria archidiecesană, Sibiiu.

Ne-au sosit acuma:

Tabele de părete pentru cetit, românesci fl. 2.40
„ „ „ „ „ unguresci „ 2.40
„ „ „ „ „ românesci de I. Tuducescu . . . . „ 3.60
„ „ **istoria naturală** (16 bucăți colorate: regnul animal, vegetat și mineral) „ 7.20
Tabele de mĕsuri metrice cu esplicare „ —.80

Librăria Tipografiei archidiecesane, Sibiiu.

In **Librăria Tipografiei archidiecesane** se află de vênḑare

Archiepiscopul și metropolitul

ANDREI baron de ȘAGUNA
de
Nicolau Popea,
archimandrit și vicariu archiepiscopesc.

Op premiat de consistorul resp. sinodul archidiecesei ortodoxe rom. a Transilvaniei, dedicat poporului Român.

Prețul broșat fl. 2.50 sau lei n. 7.—

Dare de sémă despre Archiepiscopul și metropolitul

ANDREI baron de ȘAGUNA
de
Ioan Slavici.

Prețul 20 cr.

și

Biografia Archiepiscopului și Metropolitului

ANDREI baron de ȘAGUNA
edițiune poporală.

Prețul 10 cr.

„Colecțiunea Șaraga“.

Din „Colecțiunea Șaraga“ à 1 leu = 50 cr. volumul au apărut:

Nr.
1. Elena Sevastos: Povești.
2. N. A. Bogdan: Povești și anecdote.
3. Mihail Canianu: Poesii populare (Doine).
4. N. Gane: Poesii.
5. 6. Log. Cost. Konaki: Poesii vol. I. II.
7. Mihail Eminescu: Poesii complecte.
8. Sofia Nădejde: Nuvele.
9. A. Vlahuță: Nuvele.
10. Henriete și M. Eminescu: Scrisori.
11. 12. Ar. Densușianu: Cercetări literare vol. I. II.
13. N. Gane: Domnița Ruxandra.
14. N. Beldiceanu: Poesìi.
15. Elena Sevastos: Anecdote populare.
16. 17. A. Steuerman: Antologie, Crestomatie.
18. 22. N. Iorga: Schițe din literat. română.
19. N. A. Bogdan: Și noui și vechi.
20. 21. I. L. Caragiale: Teatru vol. I. II.
23. Matilda Cugler-Poni: Poesii.
24. 25. Grigore N. Lazu: 451 poesii—traduceri și imitațiuni vol. I. II.
26. Carmen Sylva: Poveștile Peleșului.
27. V. Conta: Încercări de metafisică.
28. Mihail Eminescu: Nuvele.
29 Victor Onișor: Doine și strigături din Ardeal vol. I.

Nr.
30. V. Conta: Teoria fatalismului.
31. 37. V. Conta: Teoria ondulațiunii vol. III.
32. 40. D. Bolintineanu: Poesii vol. I. II.
33. D. Petrino: Poeme.
34. 35. Cavaler C. Stamati: Musa românéscă vol. I. II.
36. Ed. Gruber: Stil și gândire.
38. M. Eminescu: Diverse.
39. Carol Scrob: De-ale inimei vol. I.
41. Const. Negruzzi: Pĕcatele tinerețelor v. I.
42. D. Bolintineanu: Proză vol. I.
43. A. Donici: Fabule.
44. V. Conta: Basele Metafizicei.
45. 56. A. D. Xenopol: Istoria Românilor.
57. Ionescu Raicu-Rion: Scrieri literare v. I.
58. Fabuliști Români: Fabule.
59. Traian Demetrescu: Aquarele (poesii).
60. A. Steuerman: Sărăcie (poesii).
61. A. Steuerman: O tómnă la Paris (scrisori și versuri).
62. N. A. Bogdan: 15 Comédii.
63. Al. Philippide: Starea socială.
64. I. L. Caragiale: Schițe, trad. și originale
65. H. G. Lecca: Prima (versuri).

Se pot procura dela Librăria Tipografiei archidiecesane Sibiiu.

Redactor prov. **Dr. Elie Cristea.**

Editura și tiparul tipografiei archidiecesan.

Nr. 66. Sibiiu, Joi 18/30 Iuniu, 1898. Anul XLVI.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuě ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

După festivități.

Scriem sub impresiunea sěrbărilor în memoria metropolitului Șaguna, cari sěrbări s'au încheiat ieri cu parastasul din Reșinari.

Biserica ortodoxă română a fost scutul nostru în trecut, biserica ortodoxă română rěmâne scutul nostru în viitoriu.

O au recunoscut acésta toți ómenii, cari fără preocupațiuni au privit cursul desvoltării nóstre naționale, și o înțeleg și acuma, mai ales acuma trebue sě o înțelégă, când cu sistem se lucră la slăbirea nóstră și în cele bisericesci și în cele naționale.

Am trecut peste sěrbările din incidentul aniversărei a 25-a dela mórtea fericitului metropolit Șaguna.

In mod demn de marele archiereu s'a sěrbat acéstă aniversare.

Culmea sěrbărilor o a făcut fără îndoială parastasul celebrat în Reșinariu la mormêntul fericitului metropolit.

A fost de față la acea festivitate rară întreg episcopatul nostru.

A fost de față cu deosebire preoțimea nóstră din jurul Sibiiului, de pe valea Murěșului, de pe valea Oltului și de pe cea a ambelor Têrnave, din jurul Brașovului și din munții apuseni.

In numěr considerabil au fost representate cele 2 diecese surori, și consistorul din districtul Oradea mare.

In numěr impunětor a fost representată învěțătorimea nóstră, asemenea țěrănimea din țéra întrégă.

Școlele nóstre din Brașov, bisericile de acolo, despărțěmêntul Associațiunei, cele 2 reuniuni de femei din Brașov, tóte aceste corporațiuni și-au trimis representanții lor la parastasul dela Rěșinariu.

Intrégă comuna era în haine de sěrbătóre.

Stradele erau împodobite cu arbori verd̦i. Mestecenii în pompósa lor haină albă, simbol al curăției, căci cu inimă curată am sěrbat memoria Marelui archiereu, brad̦ii cu colórea lor vecînic verde, căci vecînică e speranța nóstră în d̦ile mai bune ca cele de ad̦i.

Pompósa biserică din dealul Reșinariului s'a înoit și ea pentru acéstă manifestațiune în interiorul ei.

Serviciul divin e celebrat de preoți evlavioși din tóte diecesele metropoliei nóstre.

Cântările liturgice le esecută cu multă precisiune corul elevilor nostri seminariali sub conducerea măiestrului Georgiu Dima.

Armonic rěsună cântarile în frumósa biserică din Reșinariu, publicul evlavios ascultă cu respirațiunea înnecată.

Totul e pietate. Sufletele nóstre se înalță în regiuni mai înalte. Uităm cele pămêntesci, în casa Domnului suntem mai aprópe de ființa supremă, de Dumned̦eu, și nici odată nu am simțit mai adânc cuvintele preoților liturgisitori: „Sě stăm bine, sě stăm cu frică.

Da, sě stăm bine, sě stăm cu frică, căci preste puțin trecem cu sufletele în împěrăția morților.

Pompos sună clopotele bisericilor.

Este signalul dat, că se apropie de comună conductul cu archiereii nostri pentru celebrarea parastasulni.

Poporul evlavios îngenunche, și primesce binecuvêntările archiereilor.

In biserică e tăcerea mormêntului. Vedem fumul cum sě înalță din cădelniță, cu care archiereul cel mai mare cădesce biserica și catafalcul așed̦at în mijlocul bisericei.

Sě dă binecuvêntarea și cu accente din altă lume ne sună la urechile nóstre *„Aliluia“* cântată de corul reuniunei romane de musică din Sibiiu.

Urméză apoi în legătură cu Aliluia frumósa cântare „Cela ce cu adâncul înțelepciunei prin iubirea de ómeni tóte le chivernisesci“, rěspunsurile la Ecteniile rostite de archierei, apoi compozițiile admirabile dela tecstele: „Cu adevěrat deșertăciune sunt tóte“, „Marea vieței“, „Ce e viéța nóstră“, „Plâng și mě tênguesc“ după cum urméză ele în ordinea croită de biserică.

In ochii ascultătorilor lucesc lacrimile de doliu pentru perderea Marelui archiereu, lacrimile de bucurie impreunate cu laude către cel prea înalt, că ne-a trimis asemene păstoriu.

Preoțimea în frunte cu archiereii ese din biserică și plécă la mormêntul rěposatului spre a face acolo rugăciunile obicinuite, unul dintre archierei ține credincioșilor învěțătură pastorală glorificând activitatea marelui Șaguna.

Senin e ceriul, senine sunt inimile nóstre. Dómne, când va fi mai senină și viéța nóstră?

Festivitățile s'au terminat cu părăstasul de eri, care s'a ținut în Rěșinariu la mormêntul archiereului celui mare, care prin mórte a trecut la viéță.

In mod demn s'a manifestat biserica ortodocsă română și cu ocasiunea acésta, în mod demn a sěrbătorit memoria archiereului, care a fost fala ei în viéță, și după mórte model, după care se orientează fiii bisericei nóstre.

Un pătrariu de secol s'a încheiat eri dela d̦iua, când osěmintele metropolitului Șaguna au fost așed̦ate în umbra bisericei din dealul Rěșinariului.

Un pătrariu de secol plin de lupte, un pătrariu de secol plin de amărăciuni.

Lupte cu neamicii bisericei nóstre, lupte cu neamicii neamului nostru, lupte cu connaționalii nostri de altă lege, luptă în cele din urmă între noi înșine, acésta este caracteristica pătrariului de veac, care a trecut.

Constatăm numai acésta și nu scrutăm după causele acestora.

Intrăm în pătrariul al doilea.

Sěrbătorile arangiate la aniversarea pătrariului prim ne-au întrunit pre toți în jurul creațiunilor marelui metropolit.

Avem speranța, că în un pătrar de veac am avut ocasiune a recunósce, că frecările nu ne aduc nici un bine. Vrednici de marele Șaguna vom fi, dacă vom avé înaintea ochilor nostri cuvintele nemuritoriului Șaguna, cuvintele lui cele din urmă.

Sě domnéscă între noi pacea.

Cu acésta sě înaugurăm al doilea pătrariu de veac dela mutarea lui Șaguna dela noi.

Sěrbările aceste au fost balsam rěcoritoriu pe inima nóstră, care de mult tot sângeréză.

Un pătrar de veac a șters păretele cel din mijloc al vrașbei.

Cu câtă pietate au vorbit la pomana de eri bărbații conducětori ai bisericei nóstre, cu câtă pietate au vorbit ei despre creațiunile, cari ne-au rěmas dela marele archiereu!

Cu câtă încredere s'a accentuat vitalitatea actualelor nóstre institutiuni bisericesci, cu câtă încredere s'a accentuat vitalitatea sinodalității nóstre!

Cu câtă tărie s'a accentuat missiunea ortodoxiei nóstre, missiunea bisericei ortodoxe române, scutul nostru în suferințele din trecut, scutul nostru în întunerecul viitoriu!

Am fost tari în credință în timpurile trecute, cari au fost timpurile persecuțiunilor, tari suntem ad̦i în timpul ispitelor și al multor valuri cutropitóre.

Cu pietate privim la d̦ilele cu festivitățile în memoria Marelui Șaguna.

A fost prilegiu bun de meditațiuni.

Sufletele nóstre s'au ridicat preste miseriile vietei de tóte d̦ilele, și cu inima curată am putut medita asupra bărbatului, a căruia pomenire vecinică va fi, căci bun, căci drept a fost el, și a dreptului pomenire vecinică, a dreptului pomenire cu laudă este.

„Trădătorii“.

Afacerea școlelor centrale din Brașov încă nici până ad̦i n'a încetat a forma mijloc de agitație în d̦iarele din România și în „Tribuna“ de aici.

Cuvêntul „trădător“ ad̦i mâne nu va mai avé nici o însěmnătate, precum devenise mai 'nainte aici cuvêntul „bujtogató“, precum este astăd̦i epitetul de „agitator național“ și durere de „conducător național.“

FOIȚA.

„Magyar Állam“: Șaguna și Purgatoriul.

Un scurt rěspuns dogmatic
de
Gavriil Hango,
preot ort. rom.

(Urmare)

Ne întórcem acum la cele despre ce voim sě vorbim în acest mic studiu.

II.

Biserica ortodoxă, în privința locului unde se află sufletele celor rěpausați dela mórtea cu trupul până la învierea aceluia spre a sta omul întreg la judecata ultimă, nu recunósce existența nici a unui foc curățitor (purgatoriu), fie acela luat în sens literal, fie în sens figural, deóre-ce nu se află nici o urmă despre existența unui atare foc curățitor nici în Sânta Scriptură, nici în Scrierile Sânților Părinți menționați.

Ea și cu privire la acest loc recunósce existența iarăși numai a raiului și a iadului unde petrec sufletelor drepților și a pěcătoșilor separat fiecare la locul seu după meritele lor într'o stare de consciință între speranță și frică mai mare ori mai mică, care le produce acea fericire ori chinuire necompletă la care sunt judecate la despărțirea lor de trup prin judecata particulară efectuită în presența lui Dd̦eu prin ângerii sei, permițênd a lua parte la ea și demonii.

Focul despre care se d̦ice în Sânta Scriptură, că tortură limba bogatului nemilostiv, este a se lua numai în înțeles metaforic, ca agitațiune în gradul suprem al sufletului aceluia, care sciindu-se vinovat, se temea de pedépsa cea vecinică care scia că'l așteptă, căci fiind trupul bogatului rîsipit in pămênt din carele a fost luat, nu póte fi vorbă despre vre-o limbă alui în înțeles real.

Când vorbim aci despre o judecată particulară, care produce o fericire ori chinuire, necompletă, înțelegem acésta fericire ori chinuire numai în respectul sufletului, fiindcă trupul se află în pămênt, despărțit de el. Deci în starea acésta a omului împărțit nici vorbă nu póte fi despre vre-o fericire ori chinuire dictată ori despre vre-o espiațiune a pěcatelor, carea numai împreună cu trupul o ar putea executa, cu acela cu care împreună a și sěvêrșit atât faptele cele bune, cât și cele rele.

Că sufletele drepților după mórte până la înviere merg în raiu, iar acelor pěcătoși în iad, se adeveresce din următórele locuri ale Sântei Scripturi și a Sânților Părinți.

Fapt. Apost. C. II. v. 25-27: „Că David d̦ice despre dênsul (despre Isus Christos): Věd̦ut'am pre Domnul înaintea mea pururea, că este deadreapta mea, ca sě nu mě clătesc. Pentru aceasta s'a veselit inima mea, și s'a bucurat limba mea, chiar și corpul meu se va repausa în speranță; că nu vei lăsa sufletul meu în infern, nici vei lăsa ca cel cucernic al teu sě vadă stricăciune“.

Ap. Pavel in Epist. II. către Cor. C. V. v. 8-10 d̦ice: „Indrăsnim d̦ic și voim mai bine sě fim desfăcuți de corp și sě fim cu Domnul. Pentru aceea ne și silim, ca ori de față, ori departe, sě-i fim plăcuți. Căci noi toți trebue sě ne arătăm înaintea scaunului de judecată a lui Christos, ca sě iee fiecare după cum a făcut în corp, séu bine séu rěu“. Adecă și cei din raiu.

Ev. Luca C. XVI. v. 22-25: „Deci s'a întêmplat, că a murit sěracul și fu dus de ângerii lui Dd̦eu in sinul lui Avram. Și a murit și bogatul și s'a înmormêntat. Și fiind în iad și-a ridicat ochii sei fiind în munci, și véd̦u de departe pe Avram și pe Lazar în sinul seu și strigând d̦ise: Părinte Avrame, îndurăte de mine și trimite-mi pe Lazar, ca întingênd degetul seu în apă sě-mi recorească limba, că cumplit mě muncesc în locul acesta. Dar Avram i-a respuns: Fiul meu, aduți aminte, că ai luat cele bune în viața ta, și Lazar iarăși cele rele. Acum însě el se mângăe, iar tu te chinuești“.

Apost. Pavel în epistola sa către Romani C. X. v. 6-7, d̦ice: „Sě nu d̦ici în inima ta: cine se va sui în ceriu sě pogóră pre Christos, séu cine se va pogori intru adânc, adecă sě ridice pre Christos din morți“.

Din mărturiile Sânților părinți în privința acésta citâm următórele:

S. Irineu, Adv. Haeres. IV. 12 n. 1 și 27. n. 2: Domnul se pogori până în fundul pămêntului vestind și venirea sa și ertare pěcatelor tuturor celor ce cre-

Mereu se tractéză partidele din România cu imputarea reciprocă de „trădător“ la adresa bărbaților de stat D. Sturdza și T. Ionescu.

Noi, cari nici odată nu ne am indentificat nici cu un partid politic din România, cu durere privim la acéstă luptă de partid în contul instituțiunilor nóstre culturale.

Cu tot dreptul am fi putut aștepta dela conducĕtorii partidelor din România, ca atunci când le spunem: că agitația în România din incidentul acestei cestiuni, agravéză situațiunea gimnasiului din Brașov — sĕ ne crédă și când 'i rugăm sĕ nu făuréscă armă de partid politic din cea mai delicată cestie culturală a nóstră și sĕ ne asculte.

Cuvêntul nostru înse a sunat în pustiu.

Astăḑi cestiunea a ajuns deja a fi tractată cu tótă seriositatea din partea guvernului nostru.

Flacările se vĕd deja și baba se tot pieptenă.

Nu vĕ frământați atâta domnilor cu alergarea după „trădători“ prin sferele înalte ale partidelor, pentru-că fórte rari sunt casurile în tóte statele când bărbați de stat comit trădări, ci de regulă secretele de ori-ce natură se tradau prin esistențe mici, lipsite de caracter, cumpĕrate cu monetă sunătóre din așa numitele fonduri de dispositinni.

Și unii și alții deschideți-vĕ mai bine ochii când ori-din ce motiv menajați esistențe de caracter dubiu.

Pe aici tótă lumea cunósce o persónă, carea a fost amploiat ministerial în România unde au avut ocasiune ca se privească prin dosarele biroului unde servea, ca apoi se facă us de ele in oficiul ce-l ocupă astăḑi în biroul de pressă din Budapesta.

Nu este secret pe aicí nici aceea, că un individ care sub pretexte „naționale“ făcea înșelătorii pe aici, abusând de numele celor mai de valóre bărbați ai nostri, dat pe mâna poliției, a fost eliberat de un fost comite suprem îndată ce s'a angajat că-i va face bune servicii în viitor, a trecut în România, de unde venise, și că acolo a sciut afla moduri, ca se pună mâna pe multe copii de documente privitóre la afacerea din cestiune, cari apoi le-a pus la dispoziția cutărui V. carele stă în Bucuresci ca în fie-care Sĕptĕmână se raporteze la căldarea în care se prepară bucatele pentru naționalitățile din patria nóstră

Nu fiți cu privirile tot prin nori ci ve mai uitați și la picióre ca se poticniți mai rar.

Inc'odată Vĕ rugăm sĕ ne mai slabiți din dragoste cu cestiunea gimnasiului din Brașov.

Intru amintirea Marelui Andreiu.

Actul festiv.

In șirul festivităților din incidentul aniversărei a 25-a dela mórtea nemuritoriului Șaguna la locul al treilea a fost actul festiv, arangiat în sala cea mare dela Gesellschaftshaus, Luni la órele 5 după améḑi.

Demn și impunĕtor s'a manifestat societatea română din Sibiiu în acest act festiv, care a fost diamant în cununa festivităților.

La órele 5 sala era ocupată pănă la cel din urmă loc de public ales. Erau sosite deputațiunile din tóte părțile cu deosebire în numĕr mare a fost representată țĕrănimea din jurul Sibiiului.

Din clerul înalt era present Escelenția Sa I. P. S. D. archiepiscop și metropolit al nostru Miron Romanul, Preasânția Sa Părintele episcop al diecesei Caransebeșului Nicolau Popea; dintre dignitarii bisericei erau de față:

Preacuviosiile lor archimandriții Dr. Ilarion Pușcariu și Filaret Musta, a urmat apoi un respectabil numĕr de protopresbiteri și preoți dela sate.

Inceputul l'a făcut reuniunea română de musică din Sibiiu cu Psalmul XVI. pentru cor mixt de Eusebiu Mandiczevsky.

Prin nobila interpretare a acestei frumóse compozițiuni s'a pus publicul în dispositiunea religiósă bisericéscă, și suirea Domnului profesor seminarial Dr. D. P. Barcianu pe catedra adusă din seminariul nostru în asemene dispositiune a aflat publicul cel ales.

Domnul Dr. Barcianu a ținut o vorbire de model și ca formă și ca cuprins.

In frumósa limbă vechiă bisericéscă, cu o topică a chronicarilor domnul Dr. Barcianu ne-a zugrăvit în liniamente generale sórtea bisericei sub principii ardeleni, când metropoliții noștri erau bătuți în piața publică, ne-a pus înaintea ochilor icóna timpurilor dela actul unirei pănă la timpul, când provedința divină ne a trimis pre Marele Șaguna.

Ne a zugrăvit un tablou imaginariu, care s'ar fi realisat, décă în biserica nóstră românéscă n'ar fi urmat scisiunea dela 1700, ne-a arătat înfluența binefăcĕtóre asupra desvoltărei limbei prin traducerea bibliei la mijlocul veacului al XVII. apoi a arătat ce datorințe avem față de nemuritoriul Șaguna.

Classica cuvêntare de preste o óra a domnului profesor Dr. Barcianu a făcut adâncă impresiune. Avêntul la care s'a ridicat cătră sfîrșitul cuvêntării accentuând pacea și lucrarea armonică a tuturor fiilor bisericei nóstre au stirnit vifore de aplause, și oratorul a fost felicitat în mod estraodinar de afabil și cordial.

Incheierea o a făcut tot reuniunea de musică din Sibiiu, care a făcut și începutul.

„Fericițisunt cei goniți pentru dreptate“ acéstă admirabilă compositiune a măiestrului Geogiu Dima a pus coróna acestei succese festivități.

O asemenea cuvêntare classică, o asemenea compositiune classică, o asemenea esecutare classica a pus la grea probă inimile ascultătorilor.

Cei mai mulți vĕrsau lacrimi, credem lacrimi de bucurie.

Bucurie legitimă pentru-că bunul Dumneḑeu ne-a dat asemene puteri la seminariul nostru archidiecesan, și membrii în reuniunea română de musică, cari n'au cruțat ostenele, când vorba a fost de a serba în mod demn memoria unui mare archiereu.

Actul acesta festiv a fost démnă încheiere a festivităților aici în Sibiiu.

Inceputul s'a făcut cu parastasul din biserica parochială din Cetate. A urmat producțiunea din seminariu și la rândul al treilea actul festiv de care aici am făcut amintire.

Apostolul Iacob ne învață, că de este cineva cu inima bună sĕ cânte.

In decursul acestor sĕrbători o parte însemnată a avut reuniunea română de musică din Sibiiu.

Sâmbătă séra a fost concertul ei ordinariu mai mult de caracter religios, care a dat signatura sărbărilor următóre.

Duminecă la părăstas tot reuniunea a esecutat cântarile rituale prescrise la părăstas.

La actul festiv reuniunea română de musică din Sibiiu a făcut începutul, și tot ea și sfârșitul.

Cuvine-se ca această nobilă înteresare a ei cu laudă sĕ fie accentuată în pressa nóstră, cu laudă la adressa membrilor și la adressa măestrului Georgiu Dima.

Noutăți.

O nouă societate românească în Viena. Ziarului „Patria“ din Cernăuți i se scriu din Viena, următórele:

După cum aflăm se va constitui la convenirea social-națională a coloniei române de aici, care va avea loc la prima zi a fie-cărei luni în restaurantul dela „Kaiserhof“, atât sub presidiul excelentei nóstre naționaliste, *Aglaia Lupu* din Câmpulung (Bucovina), care și-a făcut ștudiile în școla civilă română de fete din Sibiiu câ și a mult zelósei dame *de Stătescu*, un comitet de dame, care va intreprinde pașii necesari, ca să se înfințeḑe curând în mijlocul streinismului o societate socială și de lectură cu numele „Damele Române“ care va fi menită a deveni un focular important atât pentru damele studente din diferitele țări, cât și pentru damele din colonia din Viena.

* * *

Sași verḑi-condamnați. Alteța-Sa archiducele *Iosif* în turneul sĕu s'a fost oprit și în orașul Bistrița.

Cu ocasiunea acésta câți-va sași verḑi au arborat pe casele lor bicolorul național săsesc: albastru roșu.

Pe motivul arborării de colori străine statului nostru li-s'a intentat proces, care s'a sfarșit cu condamnarea privatierului *Visch* la 250 fl. pedepsă în bani, ér advocatul Dr Carol *Lang* la 15 ḑile temniță ordinară și 100 fl pedeapsă bănească.

* * *

Condamnarea Abatelui Morisseanu Acest iesuit așeḑat într'o comună din Moldova a fost acusat la tribunalul din Iași pentru omor.

După cinci ḑile de desbateri urmate ḑi și nópte, desbateri cari au frământat adânc populația ieșană, verdictul juraților ieșeni a fost afirmativ.

Jurații au respuns:

Da, acusatul Moriseau e vinovat că cu intenție a lovit pe Parascan;

Da, lovitura a fost mortală.

In urma acestui verdict Curtea a condamnat pe Morisseau la 5 ani închisóre corecțională, 2500 lei despăgubiri lui Chițan, 500 lei lui Bulbuc, 550 lei către stat și câte 60 lei despăgubiri la opt martori.

Veridictul juraților a fost primit cu ovațiuni entusiaste.

* * *

Propaganda catolică alui Morisseau și urmările ei. Aflăm în „Evenimentul“ din Iași următorul cas interesant despre activitatea criminalului abate: Cu ocasia desbaterilor în procesul abatelui Moriseau cetitorii noștri au observat, cum acest criminal popă iesuit în timp de 11 ani cât a stat la moșia Dersca, nu i-a fost destul, că a terorizat pe țĕrani, dar' a încercat sĕ 'i și convertéscă de la adevărata lor religiă ortodocsă de rĕsărit și sĕ-i catoliceascâ. Morisseau a botezat pe cei 10 copii ai locuitorilor ce serveau la dl Burbure. — In urma crimei sĕvêrșite Moriseau find arestat, sĕrmanii locuitori scăpând de terorizarea lui, s'au gândit numai decât la copiii lor, cari îi botezase Morisseau în religia rom.-cat, și în acest scop dênșii adresară o plângere I. P. S. Sale Metropolitului Moldovei prin care cereau ca copiii lor, cari au fost botezați prin sîlă în religia rom.-cat. de Moriseau se fie botezați din nou in religia adevărată ortodoxă creștină. Inaltul Prelat al Moldovei, cererea locuitorilor din Dersca o recomandă Consistorului care conform canoanelor religiunei creștine a hotărît ca acei copii, dacă în adevĕr n'ar fi fost botezați în religia ortodoxsă, urméză numai a fi unși cu sf. Mir, recunoscêndu-se în totul restul oficierei botezelor rom-cat. — Insă membrii Consistoriului informații cumcă abatele Morisseau n'ar fi preot rom.-cat.,a cerut I. P. S. Sale Metropolitului Moldovei de a cere printr'o adresă oficială lămurire în acéstă privință

---

deau întru el, adecă a tuturor celor ce l'au așteptat, — adecă a vestit venirea sa și a împlinit dispositiunile sale drepților, profeților și patriarchilor“.

Tertulian, De anima, cap 55: „Christos Dumneḑeu murind ca un om și fiind îngropat după Scripturi, s'a pogorît la iad, împlinind astfel legea căreia se supuneau toți ómenii morți; și nu s'a înălțat mai presus de ceriuri decât după ce s'a pogorît în fundul pămêntului ca sĕ ia catovarĕși de călĕtorie pre patriarchi și pre profeți“.

S. Gregoriu cel Mare: Moral. XII. 7: „Mănia lui Dḑeu împotriva sufletelor drepților a încetat dela venirea Mântuitoriului nostru; căci mijlocitoriul acesta între D-ḑeu și ómeni i-a scos din închisorile iadului, când s'a pogorît El însuși și i-a ridicat la veselia raiului“.

In tóte citatele acestea și multe altele ce ne stau la dispositiune din S. Scriptură și scrierile S. Părinți, nu vedem nici o urmă despre existența vre-unui Purgatoriu séu despre vre-o expiare din colo de mormênt a pĕcatelor celor repausați. Ci vedem adeverindu-se numai existența raiului și a iadului, cari adeseori par a fi acelaș loc. Sub numirea de iad, înțelegem nu vre-un loc de suferință, în sens propriu, ci numai un loc de așteptare între speranță (fericire necompletă) și frica, pedépsă necompletă până la înviere), și părêndu-se a se reduce deosebirea între raiu și iad numai la starea sufletelor între o speranță și temere în privința sententei favorabile séu nefavorabile dela ultima judecată la care se aștéptă.

La socotința acésta, privind lucrul superficial, fórte ușor ne póte duce împregiurarea, deórece Iisus Christos pogorîndu-se la iad, a ridicat sufletele drepților de acolo.

Socotința acésta (nejustificabilă) însĕ nu nimicesce învĕțătura despre existența raiului, de órece tot în S. Scriptură și în scrierile Sânților Părinți aflăm adeverințe despre existența raiului ca loc unde petrec sufletele drepților, atât a Vechiului, cât și a Noului Testament.

III.

Altă învĕțătură însĕ putem noi scóte din acéstă pogorîre alui Iisus Christos la iad și scóterea drepților Vechiului Testament de acolo.

Dacă ar fi existat în Vechiul Tetament vre-un Purgatoriu, — atunci drepții aceluia n'ar fi fost trimiși în iad sĕ aștepte venirea lui Isus Christos ca sĕ-i slobódă, ori ca sĕ mĕ esprim cu papistașii — admițĕnd, dar neconceḑênd o espiare de pĕcate după mórte, — ca sĕ satisfacă dreptății divine și apoi sĕ trécă în raiu; și fiindcă nici în Testamentul Nou nu se face amintire despre vre-un Purgatoriu, drepții acestuia, cei neperfecți, încă merg în iad ca sĕ aștepte învierea lor din morți și judecata ultimă. In raiu merg imediat după mórtea trupéscă numai sufletele drepților perfecți, cei desĕvêrșiți, ca Tatăl nostru cel din ceruri, întrucât e dat omului a puté fi perfect.

Dar atunci, ni-se va reflecta: drepții din iad sunt predati diavolului spre chinuire și făr' a fi judecați prin vre-o sentență în regulă.

La acésta rĕspundem:

Dḑeu este stăpânitoriu singur și al ceriului și al pămêntului, deci și al iadului și diavolul nimic nu póte face fără voia Lui nici chiar în iad, și prin urmare acolo nimeni nu sufere nimic dela diavolul pană la judecata ultimă, ci tóte suferințele celor din iad constau din mustrarea consciinței intr'un grad mai mare séu mai mic după mărimea și mulțimea pĕcatelor lor. Cei mai puțin pĕcătoși vor spera intr'o judecată ultimă favorabilă (fericire necompletă) ér' cei mai mult pĕcătoși vor duce o frică mai mult ori mai puțin gróznică, temêndu-se de o judecată ultimă nefavoracilă (pedépsă necompletă). De acéstă suferință temporală, mustrarea conscinței vinovate într'un grad mai mare séu mai mic în iad, îi scapă pe cei drepți imperfecți din iad, ori li-o alină: gratia divină basată pe meritele Mântuitoriului, apoi întrevenirea ângerilor și a drepților (perfecți) din raiu și rugăciunile bisericei (militante) de pe pămênt.

Ori dacă acéstă socotință nu se póte admite, atunci nu rĕmâne alta decât sĕ credem, că toți drepții, perfecți și neperfecți, după trupéscă toți merg în raiu și aștéptă acolo învierea și judecata ultimă, ceea ce mórtea însĕ nu se póte admite.

Sub drepți imperfecți (despre cei perfecți nu póte fi îndoială), pănă la înviere înțelegem pe aceia, cari conform meritelor lor în urma predestinațiunei lor basată pe preciința divină sunt meniți a fi cetățenii raiului.

Dar atunci cum sĕ ințelegem rugăciunile bisericei pentru drepții imperfecți din raiu?

Tot ca și când ar fi in iad.

Nici acolo, nici aici fericire ori pedépsă completă și dictată prin vre-o sentință, carea sĕ nu se pótă schimba. Numai cât, natural, că dacă drepții imperfecți s'ar afla și ei in raiu împreună cu cei perfecți, atunci ar simți de la Mon seniorul Dominic Jaquet, episcopul catolic din Iaşi. Eată rĕspunsul oficial al monseniorului Jaquet, pe care la dat Metropolitului Moldovei : La adresa I. P. S. Vóstre, avem onóre a Vĕ rĕspunde că abatete Morisseau la Dersca, nu face parte din jurisdicţiunea nóstră şi aşa fiind, nu avem nici o cunoscinţă. Metropolitul Moldovei primind acest rĕspuns, carə numai logic nu era, plecând la Bucureşci cu ocasia deschiderei Corpurilor leguitóre, a comunicat casul episcopilor şi Metropolitului Primat şi care după ce la discutat fiă-care, au fost de părere, ca copiii sĕ fiă rebotezaţi. Metropolitul Moldovei a comunicat decisia sa Cons. însă mai întâiu a demandat sĕ se facă o cercetare muniţiósă la faţa locului de către protoiereul judeţului Dorohoiu, sub a cărui adminstraţiă cade satul Dersca. In adevăr Consistorul si Metropolitul trimete un ordin espres părintelui Ciocolu protoiereul judeţului Dorohoiu de a cerceta casul botezării a celor 10 copii, numele ce li-s'a pus din botez de către Morisseau cum şi a părinţilor acelor copii. Protoiereul cercetând a constatat, că în adevĕr abatele Morisseau a botezat 10 copii, dându-le nume iesuite de Bernard, Dominic, sant Bartolomei etc. şi că 2 din acei copii botezaţi catolici au încetat din viaţă şi au fost înmormêntaţi tot în religia catolică. Preotul ortodox din Dersca întrebat de protoiereu, care e causa că sf. Sa n'a raportat casul protoeriei, preotul a rĕspuus că la curte, unde era atot puternic Morisseau nu putea pĕtrunde căci dinsul făcea cu oamenii tot ce poftea. In urma acelor constatări, Consistorul hotărî ca copiii sĕ fiă rebotezaţi, ceea-ce se şi făcu. Cu ocasia rebotezării acelor copii, o adevărată sĕrbătoare creştină avu loc. Toţi ţĕranii se rugau lui D-ḑĕu că s'au scăpat de Iesuitul criminal Morisseau, care în 11 ani cât a trăit între ei n'a fost asupra lor decât sabia lui Damocles.

* * *

O gróznică catastrofă. Vineri în 12/24 Iunie c. comunele de pe valea Geógiului de jos (Com. Hunedorei) au fost locul unei catastrofe ne mai pomenite. Fiind în aceia ḑi d. a. pela 4 óre rumpere de nori pe munţii Poianei şi a Almaşului mare apa a năvălit în jos rumpênd şi ducând cu sine tot ce a întâlnit în calea sa. Omeni bătrâni de 100 ani, afirmă că aşa ceva nu s-a mai pomenit pe aici. Tóte comunele ce sunt aşeḑate pe şes au fost cu desăvârşire devastate. O privelisce de nedescris se desfăşura înaintea ochilor; nu se póte descrie în colori destul de vii acest grósnic potop.

Case, şuri, grajduri etc. tot au dus dela şes, vite: boi, vaci, oi, capre, porci etc bărbaţi, femei, copii şi au aflat fiorósă mórte în valurile furibunde a acestei ape potop. Intru alţii preotul dìn Almaşul mare încă s-a înecat. Pagubele se urcă la sute de mii de floreni. Pe unde erau grădini şi case, aḑi păserile pescuescu după brósce.

Miseria e la culme, ear ajutorarea celor nenorociţi indispensabilă. Raport special va urma!

Balşa 14/26 Iunie 1898.

N. Todea.
teolog. abs.

Din public.*)

Mulţămtă publică.

Dacă astăḑi poporul binecredincios din comuna parochială Vidra-de-sus sĕ bucnră de binefacerile pe cari numai o biserică avută le póte revĕrsa asupra lui, atunci obiectivi fiind acest merit şi nouă favor avem a 'l atribui în mare parte protopresbiterulni de pie memorie Ioane Patiţia, care 'şi a iubit mult poporul sĕu şi în stăruinţele sale de a'l ridica dela întunerec la lumină n'a odichnit, până ce a veḑiut create în comunele sale tractuale jurstări pe cari nemuritorul metropolit Şaguna le putea aştepta; ér în protopopul de odinióră Patiţia îşi aflase un zelos şi devotat ispravnic, care a priceput aspiraţiunile celui mai mare bărbat al bisericei nóstrə ort. şi a ştiut totodată a duce acele reforme înalte şi la îndeplinire. De pe timpul acestui vrednic şi de popor mult jăluit protopresbiter datéză edificarea şcólelor frumóse din acest tract, o dovadă eclatantă despre activitatea sa neobosită sunt fondurile bisericesci, din timpurile acestea putem ḑice şi noi Vidrenii avem biserică şi şcólă după cum recerinţele actuale le pretind.

Vrednic de un astfel de părinte şi condus de o asemenea iubire faţă de conpatrioţii sĕi Moţi a fost Preast. D. adv. Rubin Patiţia, când s'a îndurat a ne trimite pentru biblioteca şcolară de curând înfiinţată, un dar însemnat, constătătoriu din mai mnlte cărţi folositóre şi anume alese pentru tinerime, cari represântă o valóre minimală de fl 35. La o mai mare binefacere nici că ne puteam astepta.

Petruns de bucurie corpul didactic din loc 'şi doscopere şi înaintea publicului adânc sîmţita sa recunoştinţă şi mulţumită pe care o păstréză marinimosului donator dlui Rubin Patiţia. Dare-ar ceriul ca asemenea binefăcători şi patroni însufleţiţi pentru bunul naţiunei cât mai mulţi din vreme în vreme sĕ sporéscă, sĕ sĕ înmulţéscă!

Vidra-de-sus, la 12/24 Iuniu, 1898.

Cu deosebită stimă

Romul Gombos
cl. abs. şi inv. corf.

Ioan Luca
inv. şi. bibl.

---

*) Pentru cele de sub rubrica acésta redacţiunea nu primesce responsabilitatea.

PARTEA ECONOMICĂ

Istoria Agriculturei.

I. Löser.

Traducţiune autorisată
de
Un prietin al plugarilor.

(Urmare).

Ştergerea clăcilor, reformarea judecătoriei, ştergerea aşa numitului „cas de mórte“ prin cari vĕduve şi orfani suferiau atâta, libertate s'a vênat şi resărit. In fine au decis că dacă vre-unul sau mai multe dintre articlele aceste nu ar fi amĕsurat cuvêntului lui Dumneḑeu, acele articule se vor scóte afară. De aci vedem, că ţĕranii nu şi-au căutat dreptul prin puteri revoluţionare la început. Insĕ dacă au vĕḑut, că rugările şi plânsorile nu au fost ascultate, au pus mâna pe arme; ía 2 Aprilie 1525 avé sĕ se încépă rĕscóla cea mare în íntrégă ţéra. In puţine ḑile stă tótă Germania de nord în picióre.

Şi nu numai ţĕranii, ci chiar şi orăşenii au luat parte la rĕscóle. Un şir de oraşe mai mici au început deja, aceste au plecat în contra regimentelor patricilor. Cu deosebire mare a fost atacul în Rothenburg, Wűrzburg unde fu alungat metropolitul, Mühlhausen în Turingia, unde puternicul Toma Műnser proclamă libertate tuturor creaturilor. Aspectul ce ni sĕ arétă e acelaş în tóte satele: „Sate părăsite de ómeni, copii şi femei érau lăsaţi în graţia inimicului“. Problema lor era de a derima mai întâi mănăstirile apoi fortăreţele şi oraşele. Cine nu sĕ sepunea, era omorît, cine sĕ supuneá trebuia sĕ între în legătura lor şi sĕ jóre pe cele 12 articule, séu cădea în rĕsbunarea lor, cum a fost contele de Helfenstein, care fu alungat înaintea Weinsbergului prin suliţele (lance) ţĕranilor.

Mai târḑiu chiar prinţi şi metropoliţi au fost siliţi a întra în legăturile ţĕranilor, precum au fost metropoliţii din Speier şi Würzburg, Truchsess din Waldburg şi altíi. Alţii sĕ puneau în fruntea adunărei, aşa Gőtz de Berlichingen, care conducea 7000 de ţĕrani din Odenwald, dar suferi în 28 Mai o catastrofă. Florian de Geier, care ca conducălor al legăturei negre, muri mórte de erou. Conţii de Hohenlohe, de Wertheim, de Henneberg şi alţii simpatisau numai din interes cu revoltanţii.

Judecata cea înfricoşată, care au făcut'o ţĕranii contelui de Helfenstein şi altor 14 nobili; a dat ansă la o schimbare periculósă în opiniunea publică. Chiar Luther îşi rupsĕ neutralitatea şi porni cu mare furie contra ţĕranilor. Principii îşi adunară servitorii lor şi kirissi lor, artileria lor şi plecară contra ţĕranilor, precând acestia devastară cea mai frumósă parte a ţĕrei. Le lipsea organisaţiunea, disciplina şi eserciţiul militar, un general, căruia sĕ îi sĕ supue toţi.

In Mai avea să se decidă. La Leipheim şi Böbligen bătu George Trucsess 9000 ţărani din Schvabia. Puţine ḑile după acésta în 15 au atacat ducii de Sacsonia şi Filipp de Hessa posiţiunea lui Műnzer la Frankenhausen. 5000 ţărani mai fără de nici o opunere au fost măcelăriţi dintre cari 300 înaintea tribunalului şi Műnzer după torturi grele a fost omorît în Műhlahausen. In aceeşi ḑi au alergat ţăranii şi orăşenii din Wűrzburg spre zidurile din Frauenberg, dar atacul acesta a fost fără nici un resultat. In Elsass la Zabern a ucis în 17 Mai ducele Antoniu de Lotharingia 17000 ţărani contra contractului, care a fost încheiat cu condiţiunea să nu sĕ omore ómeni.

La Sindelfingen bătu Truchsess în 12 Mai pe revoltanţii din Wűrthemberga şi plecă cu principele electoral din Palatinat asupra adunărei Iranconică, la Kőnigsheim în 2 Iuniu, la Ingolstadt în 4 Iuniu unde pică Florian de Geier, aici au fost şi aceştia nimiciţi; în 7 Mai trebui sĕ se predea Wűrzbung. In fine să îndreptă Truchsess în Allgäu, unde erau adunaţi 30000 ómeni exercitaţi.

Aici au supus cu arme şi cu puteri cele din urmà scântei de revoluţiune cu ajutorul lui George de Frundsberg. Apoi a urmat un şir întreg de esecuţiuni fără de nici o milă.

Răsbunarea învingătorilor întruadevĕr a fost aşa de înfricoşată ca şi mănia revoltanţilor. Inzădar îşi ridica Luther vocea care înainte de resbel a vorbit în favorul ţăranilor. In scurt timp au fost omoriţi aprópe 160.000 ómeni. Şi prin acésta nu s'a câştigat nimic decât sărăcie, starea ţĕranilor a fost acum mai rea ca mai nainte. Dreptul de a ţinea adunări, judecăţi ţărănesci, dreptul de alegeri, dreptul de a purta arme, tóte acéste sĕ au perdut. Afară de aceia răsboiul a devastat cele mai înflorite regiuni din Germania, şi a causat însemnate perderi în bani şi bucate. Cele mai multe sate prin cari au trecut ostile principilor au fost nimicite prin foc. Inăintări şi înbunătăţiri în privinţa agriculturei au fost împedecate prin rĕsbel şi prin urmările lui triste. Acésta este urmarea marelui resboiu al ţăranilor.

12. In Tirol şi Salzburg au rĕmas ţăranii neînvinşi. Li s'a promis, că drepturile feudale sĕ vor restrânge, clăcile sĕ vor delătura, şi evangelia li să va ceti din cuvânt în cuvânt. Mai têrḑiu aceste îmbunătăţiri ér au rĕmas neconsiderate.

13. Agricultura mai bine ḑis literatura agronomică în tâmpul acesta a fost aprópe mórtă. Cătră finea seclului al XV. apăru cea mai veche carte despre agricultură. Acesta este cartea naturei de Conrat de Megenberg care pe ultima pagină ḑice, că s'a tipărit de Antonius Sorg şi s'a finit în oraşul împărătesc Auspurg la anul 1482.

(Va urma).

---

o bucurie mai mare vĕḑêndu-se mai asiguraţi de fericirea cea vecinică, dacât când ar fi în iad; iar dacă s'ar afla in iad, din contra.

Dar acésta nu se póte admite, căci în raiu nimic necurat nu póte pĕtrunde. De aceea sufletele necurăţite încă de tot, tóte merg în iad. Inţelegem pe acelea, cari s'au pocăit înainte de despărţirea lor de trup, dar n'au apucat a-şi implini canonul dat de duchovnicul spre îndreptarea vieţii lor, nici decum insĕ ca o espiare—satisfacere a drĕptăţii divine, căci ori cât de mare ar fi jertfa adusă de om pentru pĕcatele sale, aceea tot nu se póte privi ca o satisfacere dată dreptăţii divine, de órece Iisus Christos prin mórtea Sa a ridicat tóte pĕcatele lumei. O satisfacere ar puté da omul dreptăţii divine, numai când ar puté da ceva din al seu, dar acéste nu o póte face, căci tot ce are el, are dela Dḑeu, şi însuşi el este o creatură alui D-ḑeu. Esemplu iarăşi drepţii pe cari i-a scos Iisus Christos, din iad la pogorîrea Sa acolo.

Deci noi credem, că drepţii cei imperfecţi se află in iad în têmpul dela mórtea lor trupéscă până la înviere, tocmai trăgênd conclusiune din pogorirea lui Iisus Christos la iad şi scóterea drepţilor Vechiului Testament de acolo şi ridicarea lor la ceriu prin si cu Iisus Christos.

(Va urma.)

Rolul Mamei în familie.

de
Maria Cioban
(Urmare şi fine.)

De timpuriu trebue deprinsi copilaşii sĕ deosebéscă binele de rĕu.

Mai întâi, ca cel mai mare rĕu, minciuna trebue nimicità. ca sĕ nu prindă loc în inima copilului, căci dela minciună vin cele mai urîte fapte. Egoismul, vanitatea, ura şi invidia asemenea trebuesc depărtate, sĕ nu devină nisuinţe, căci aceste însuşiri urîte sunt materialul cel mai priincios patimei, viţiului şi laşităţii, defecte, cari aduc ruina morală a omului.

Un mijloc neapărat de lipsă pentru formarea caracterului e şi stăpâniree de sine şi renunţarea. Mama sĕ deprindă copilaşii de micuţi a şti renunţa şi a sĕ şti stăpâni.

Sĕ-i deprindă întâi la fóme, sete, somn, etc., ér renunţa sĕ ştie d. c. dela o haină, pălărie, etc., căci deprinşi fiind vor şti aplica aceste virtuţi şi când vor fi indepedenţi. Neapărat de lipsă e şi împlinirea datorinţei şi deprinderea cu lucru, — căci lenea şi trândăvia sunt începutul multor rele.

Fetiţele deodată cu păşirea lor în liber, trebuesc conduse în ale economiei ca sĕ încépă de micuţe sĕ aibă datorinţele ei în ale casei şi bucătăriei. Lucruri mai mărunte, pe cari ea le póte face uşor, sĕ le aibă în continuu, dar aşa, ca sĕ le pótă sĕvêrşi singură şi independentă, fără sĕ fie trimisă la ele şi sĕ i-se tot spună. Mai târḑiu când e mai mare şi datorinţele sĕ fie mai grele aşa că lucrul casei şi al bucătăriei sĕ-i devină obiceiu căci tótă educaţiunea nu e altceva decât obiceiu. Precum obicinum copiii, aşa îi vom şi avé. Au ei obiceiuri bune, vor fi buni, — sau deprins ei acasă la obiceiuri rele, vor fi asemenea rĕi şi îndărătnici.

Fetiţile deprinse de micuţe cu lucrul nu sunt capriţióse şi neindestulite, ca acelea, cari în viéţa lor nu au pus mâna pe vre un lucru al casei. Dreptaceea mult greşesc mamele acelea, cari nu lasă fetiţele sĕ lucre acasă, ba ce e mai mult prin câte un atestat medical fals le dispenséză şi în şcólă dela lucru.

Pentru delăturarea tuturor relelor şi pentru cultivarea bunului şi frumosului cel mai sigur mijloc e religiunea. O voinţă stăpânită de simţul religios, va întruni în sine tóte calităţile necesare pentru formarea caracterului.

Din cele amintite până aici, ne putem convinge, cât de greu şi delicat e rolul mamei în familie şi ca dacă voim sĕ avem fetiţe bune trebue sĕ educăm mame bune, căci ea — mama e stăpână pe sufletul copilaşilor sĕi.

Ceea ce ea sădeşte, va rĕmâné pe tótă viéţa, şi până când în inima copiilor, în special a fetiţelor, mama va sădi luxul, va desconsidera lucrul casei şi bucătăria; până când religiunea, limba şi obiceiurile frumóse româneşti vor fi ignorate şi înlocuite cu altele străine, până atunci mereu va trebui sĕ se lupte naţiunea nóstră cu multe greutăţi. Când însĕ femeea, mama, va fi conscie de chemarea sa, privind educaţiunea copilaşilor sei ca cea dintâi datorinţă, pe care o va împlini cu sfinţenie; când ea va fi un sóre curat, blând şi cu raḑe binefăcĕtóre; când inima ei va fi pătrunsă de iubirea limbii, obiceiurilor şi némului sĕu strămoşesc, — atunci jugul apăsător va cădé şi femeea română va fi eliberată din sclăvia neştiinţei, ér némul ei va prospera preamărind şi binecuvântând mamele, cari au crescut, „ómeni“ naţiunii.

Stofă de mătase pentru mirese
65 cr.
până la **fl. 14.65** de metru, — precum și **mătase—Henneberg** négră, albă și colorată dela **45 cr.** până la fl. 14.65 de metru — în cele mai moderne țĕseturi, colori și dessine nuri. Se espedézá **la particulari** *în casă* **franco și liber de vamă.** *Mostre cu întórcerea postei. Fabricele* **G. Henneberg** (*lifer. ces. și. reg.*) **Zürich.** [4] 6

Nr. 350/898 F. G. [79] 1—3

CONCURS.

Spre scopul conferirei de stipendii din **„Fundațiunea lui Gozsdu“ pe anul școlar 1898/9** se escrie concurs pe lângă următórele condițiuni:

1. Concurenții sĕ documenteze cu documente originale séu autenticate de notariu public;

a) că sunt fii de cetățeni ungari și aparțin la biserica ortodoxă orientală română, spre care scop se recere extrasul din matricula botezaților provĕḑut cu clausula parochului competent, că și de present aparține la biserica greco-orientală română;

b) că studiază cu succes bun la vre-un institut public din patriă, spre care scop au sĕ substérnă studenții dela școlele medii atestatul despre anul scolar 1897/8, ér cei dela facultăți și universități indicele *despre tóte cursurile* ascultate;

c) că nici averea proprie, nici a părinților nu ajunge sĕ acopere tóte trebuințele pentru crescerea concurentului, spre care scop e a se produce atestatul diregătoriei politice competente;

2. Fie-care concurent are sĕ arete în petițiunea sa specialitatea, la care și locul unde voesce a continua studiile, precum și aceea dacă are și alt stipendiu.

3. Cei-ce voesc sĕ studieze în străinătate au sĕ arete necesitatea de a face studii în străinătate, ca în casul dacă li-se va vote stipendiul, sĕ se pótă îndată exopera concesiunea ministerială prescrisă.

4. Petițiunile instruate cu documentele necesare sunt a se adresa la representanța fundațiunei lui Gozsdu (Budapest. VII. Király u. 13 sz.) până la *5 August a. c. n.*

5. Totodată se provócă toți stipendiștii actuali prin urmare și cei absolvenți, cari cer ajutóre pentru depunerea rigoróselor și câștigarea gradului de doctor, ca până la terminul susindicat și pe lângă observaree p. 2. din acest concurs, sĕ arete resultatul studiilor din anul școlar 1897/8, căci altcum li se vă sista stipendiul, respective nu vor căpĕta ajutorul.

6. Petițiunile, cari nu sunt instruate cu documentele susamintite séu sosite după terminul escris, nu se vor lua în considerare.

7. In interesul expedării regulate, fie-care concurent se indice în petițiune locul și poșta ultimă unde este a i se trimite resoluțiunea representanței.

Din ședința comitetului fundațiunei lui Goszdu ținută în r1 Iuniu, 1898 n.

Comitetul.

Nr. 264/898. [75] 3—3

CONCURS.

Pentru întregirea postului de paroch în parochia vacantă de clasa a treia Arpașul-inferior, protopresbiteratul Avrigului se escrie prin acésta concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Tel Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post de paroch sunt statorite în ședința sinodului parochial din 31 Maiu 1898 și dau suma de 376 fl. v. a.

Doritorii de a ocupa acest post de paroch sĕ'și subștérnă cererile concursuali instruite conform dispositiunei stat. org. și a regulamentului pentru parochii din 1898 la oficiul protopresbiteral gr.-or. al Avrigului (poșta Avrig, felek, Szebenvármegye) până la terminul susindicat.

Avrig, 31 Maiu, 1898.

In conțelegere cu comitetul parochial oficiul protopresbiteral gr.-or. al Avrigului.

Ioan Cândea,
protopop.

Nr. pp. 466—1897 [76] 3—3

CONCURS.

Pentru intregirea postului de paroch în parochia de clasa III. din comuna Cucerdea sĕcuéscă protopresbiteratul Turdei se publică concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Roman“.

Cu acest post sunt împreunate venitele îndatinate și regulate prin comitetul parochial și aprobate de sinodul parochial în ședința din 7 Dec. 1897, cari venite computate în bani dau un venit anual de 364 fl. 06 cr.

Informațiuni mai detaiate se pot lua dela comitetul parochial resp. dela acest oficiu.

Doritorii de a ocupa acest post au a-și așterne cererile lor concursuale instruite conform normelor în vigóre subsemnatului oficiu protopresbiteral până la terminul sus indicat.

Cojocna, 3 Maiu 1898.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Turdei în conțelegere cu comitetul parochial concernent.

Teodor Ceortea,
adm. protopresb.

Nr. 516/898. [77] 3—3

Concurs repețit.

Pentru ocuparea postului de paroch în parochia Bârghiș tractul protopresbiteral al Agnitei se escrie prin acésta de nou concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Venitele împreunate cu acest post dau suma de 433 fl. 40 cr. v. a.

Informațiuni mai detaiate se pot lua dela comitetul parochial din Barghiș și dela subscrisul oficiu protopresbiteral.

Petenții vor aveaași subșterne suplicile de concurs în terminul prefipt la subscrisul oficiu protopresbiteral (p. u. Ujegyhaz) instruite conform normelor în vigóre.

Nocrichiu, în 31 Maiu 1898.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Agnita în conțelegere cu comitetul parochial.

Nicolau Moldovan,
adm. protopresb.

Nr. 338/1898 protopresb. [78] 3—3

Concurs repețit.

Pentru ocuparea postului de paroch în parochia de clasa a III-a Dupușdorf, în sensul resoluțiunei Prea Venerabilului Consistor archidiecesan dtto 1 Iuliu 1897 Nr. 4170 Bis. se escrie a patra óră concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post statorite în ședința comitetului parochial din 16 Februariu 1897 dau peste tot suma de 253 fl. 50 cr.

Informațiuni mai deaprópe despre starea parochiei, se pot lua oficiul protopresbiteral și la comitetul parochial.

Concurenții au sĕ-și înainteze cererile instruite conform normelor din vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Mediaș, 5 Iunie 1898.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Mediașului, în conțelegere cu comitetul parochial.

Romul Mircea,
protopresb.

Ne-au sosit acuma:

Tabele de părete pentru cetit, românesci fl. 2.40
„ „ „ „ „ ungurescì „ 2.40
„ „ „ „ „ românesci de I. Tuducescu . . . . „ 3.60
„ „ **istoria naturală** (16 bucăți colorate: regnul animal, vegetat și mineral) „ 7.20
Tabele de mĕsuri metrice cu esplicare „ —.80

Librăria Tipografiei archidiecesane, Sibiiu.

In **Librăria Tipografiei archidiecesane** se află de vênḑare

Archiepiscopul și metropolitul
ANDREI baron de ȘAGUNA
de
Nicolau Popea,
archimandrit și vicariu archiepiscopesc.
Op premiat de consistorul resp. sinodul archidiecesei ortodoxe rom. a Transilvaniei, dedicat poporului Român.
Prețul broșat fl. 2.50 sau lei n. 7.—

Dare de sémă despre Archiepiscopul și metropolitul
ANDREI baron de ȘAGUNA
de
Ioan Slavici.
Prețul 20 cr.
și
Biografia Archiepiscopului și Metropolitului
ANDREI baron de ȘAGUNA
edițiune poporală.
Prețul 10 cr.

„Colecțiunea Șaraga“.

Din „Colecțiunea Șaraga“ à 1 leu = 50 cr. volumul au apărut:

Nr.
1. Elena Sevastos: Povești.
2. N. A. Bogdan: Povești și anecdote.
3. Mihail Canianu: Poesii populare (Doine).
4. N. Gane: Poesii.
5. 6. Log. Cost. Konaki: Poesii vol. I. II.
7. Mihail Eminescu: Poesii complecte.
8. Sofia Nădejde: Nuvele.
9. A. Vlahuță: Nuvele.
10. Henriete și M. Eminescu: Scrisori.
11. 12. Ar. Densușianu: Cercetări literare vol. I. II.
13. N. Gane: Domnița Ruxandra.
14. N. Beldiceanu: Poesìi.
15. Elena Sevastos: Anecdote populare.
16. 17. A. Steuerman: Antologie, Crestomație.
18. 22. N. Iorga: Schițe din literat. română.
19. N. A. Bogdan: Și noui și vechi.
20. 21. I. L. Caragiale: Teatru vol. I. II.
23. Matilda Cugler-Poni: Poesii.
24. 25. Grigore N. Lazu: 451 poesii—traduceri și imitațiuni vol. I. II.
26. Carmen Sylva: Poveștile Peleșului.
27. V. Conta: Încercări de metafisică.
28. Mihail Eminescu: Nuvele.
29. Victor Onișor: Doine și strigături din Ardeal vol. I.

Nr.
30. V. Conta: Teoria fatalismului.
31. 37. V. Conta: Teoria ondulățiunii vol. III.
32. 40. D. Bolintineanu: Poesii vol. I. II.
33. D. Petrino: Poeme.
34. 35. Cavaler C. Stamati: Musa românéscă vol. I. II.
36. Ed. Gruber: Stil și gândire.
38. M. Eminescu: Diverse.
39. Carol Scrob: De-ale inimei vol. I.
41. Const. Negruzzi: Pĕcatele tinerețelor v. I.
42. D. Bolintineanu: Proză vol. I.
43. A. Donici: Fabule.
44. V. Conta: Basele Metafizicei.
45. 56. A. D. Xenopol: Istoria Românilor.
57. Ionescu Raicu-Rion: Scrieri literare v. I.
58. Fabuliști Români: Fabule.
59. Traian Demetrescu: Aquarele (poesii).
60. A. Steuerman: Sărăcie (poesii).
61. A. Steuerman: O tómnă la Paris (scrisori și versuri).
62. N. A. Bogdan: 15 Comedii.
63. Al. Philippide: Starea socială.
64. I. L. Caragiale: Schițe, trad. și originale
65. H. G. Lecca: Prima (versuri).

Se pot procura dela Librăria Tipografiei archidiecesane Sibiiu.

Nr. 67. Sibiiu, Sâmbătă 20 Iuniu (2 Iuliu), 1898. *Anul XLVI.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Cuvênt

rostit la actul festiv, ținut la 15 Iunie v. 1898 în Sibiiu, din incidentul aniversării a 25-a dela mórtea archiepiscopului și metropolitului Andreiu bar. de Șaguna,

de **Dr. D. P. Barcianu.**

Escelenția Vóstră, Inalt Prea Sfinție Domnule archiepiscop și metropolit, Prea Sfinție Domnule episcop, Prea Onoraților domni și dómne!

La 20 Iunie, anul 1873, un trist conduct, părăsind vechile ziduri ale orașului Sibiiu, s'a îndreptat spre comuna mare românéscă Reșinari. Stejarii seculari ai dumbrăvei, prin care trecea, îmbrăcați în tótă podóba lor strălucitóre de primăvară, mirați priviau asupra conductului, în fruntea căruia un cucernic călugăr, îmbrăcat în negre odăjdii, pășia urmat de un cosciug fără podóbe și de o mulțime, din ale cărei pepturi suspine eșiau, din ai cărei ochi lacrimi picau în praful uscat al drumului și ai cărei genunchi se încovoiau sub povara unei grele obide; ér veselii cântăreți ai pădurii își curmau versul lor voios, pentru a nu turbura accentele tânguitóre ale cortegiului funebral.

Și lacrimi și obidă și tânguire îndreptățite erau, pentru-că în cosciug se adăpostiau rĕmășițele pămêntesci ale unui *mare archiereu*, podóba alésă a bisericei sale; ale unui *mare român*, mândria adevĕrată a unui popor; ale unui *neasĕmênat părinte*, mângăerea în durerile și bucuria în fericirile nóstre.

Acest *archiereu, român, părinte* a fost archiepiscopul și metropolitul *Andreiu baron de Șaguna*, care rĕposase la 16 Iunie, și ale lui erau rĕmășițele, cari acum se duceau spre odichna de veci in mormêntul de lângă biserica cea mare din Rĕșinari.

De atunci încóci în fiecare an un mic pelerinagiu se face în acéstă ḑi din partea elevilor seminariali, puntru a vĕrsa câte o lacrimă ferbinte pe țĕrîna, ce acopere scumpele lui osĕminte, ér obștia credinciósă de pretutindeni din archidiecesă și metropolie se adună la altarul Domnului, spre a înălța rugile sale cucernice pentru odichna sufletului în veci neuitatului rĕposat.

Și precum copiii după mórtea părinților lor, de câte-ori împreună se adună, de dulcéța neîntrecută a mamei lor a povesti, de bunătatea fără margini a părintelui lor a se întreține nu se satură, ér nepoții și strănepoții cu drag și cu falä își reamintesc pe strămoșii, cari au făcut mândria familiei, așa și noi lucru mai potrivit nu putem face, decât, împreună fiind, sĕ ne amintim pururea, cu drag și cu duioșie, tóte acele fapte mărețe, tóte acele sfaturi înțelepte, tóte acele vîrtuți alese, prin cari părintele nostru al tuturor 'și-a arĕtat a sa nemărginită iubire pentru noi.

Mai ales acum, când 25 de ani se împlinesc dela mutarea lui la cele vecînice, cuvine-se, ca dela un capĕt la celalalt al metropoliei române ort. res. în biserici sĕ rĕsune cântecele duióse și să se înalțe rugăciunile evlavióse ale credincioșilor pentru odichna sufletului bunului părinte, ér în mințile nóstre ale tuturor sĕ se evóce amintirea faptelor lui, vie, puternică, îndemnătóre, și în inimile nóstre sĕ se înalțe biruitóre simțĕmintele de adâncă și nefățărită mulțumire pentru tóte binefacerile, de cari el ne-a făcut părtași.

De dóuĕḑeci și cinci de ani încóci multă din céța désă, ce ne împăinginea privirea, s'a împrăștiat, multe patimi au amuțit, cari turburau judecata nepărtinitóre, astfel că aḑi, mai nepreocupați stând în fața umbrei marelui rĕposat, mai cu înlesnire ne vom puté înfățișa în adevĕrata lor lumină *faptele lui* și a cunóse ce ește de preț și dăinuitor întrînsele.

In fața figurei lui mărețe grea este sarcina, cu care am fost onorat, de a Vĕ zugrăvi cu prilegiul acestei ḑile aniversare, prin slabul meu rost, icóna adevĕrată a vieței sale; îngăduiala D-Vóstre însĕ, nădăjduesc va veni în ajutor neputinței mele, ér lucrul înfățișat prin însași puterea lui lăuntrică, va împrumuta tărie graiului meu, pentru a Vĕ puté arĕta, deși numai în câte-va trăsĕturi, *ce un Șaguna a făcut pentru noi* și cari sunt prin urmare *datorințele, ce ni se impun nóuĕ față de păstrarea amintirii unui astfel de bărbat.*

I.

Pentru a înțelege mai bine, ce el a făptuit în a sa viață, o privire asupra istoriei nóstre din cei vr'o 250 de ani din urmă ni se impune. Ne vom mărgini numai la câte-va întêmplări din viața nóstră bisericéscă și națională, cari mărturisire ne vor face despre nespuse suferințe, dar și de o uimitóre putere de resistență.

Făcênd acéstă reprivire ne izbim înainte de tóte de o faptă, care ne pune în uimire prin îndrăsnéla, cu care s'au călcat în picióre dreptul și dreptatea; ne sgudue ființa întrégă de indignare, că din sinul *nostru* a eșit un om, care sĕ dee mână de ajutor la îndeplinirea ei, și ne face sĕ plângem de nĕcaz, că la atâta slăbiciune eram ajunși, încât sĕ ni-se pótă arunca în față o astfel de strașnică vătĕmare: vedem adecă, cum *căpetenia* nóstră bisericéscă, metropolitul *Sava Brancovici*, care cu rîvnă apostolécă lucra pentru îngrădirea și întărirea bisericei sale, *avênd pârâși dintre proprii sei fii credincioși*, mai mult, chiar *dintre cei anume chemați sĕ fie păstorii turmei*, — fără a i se lua în sémă bĕtrânețele și bóla, *era, în ḑile de tîrg, tîrît în piața publică și acolo desbrăcat și bătut și căsnit* în fața credincioșilor, pentruca astfel *gróza* sĕ se bage în ei și mai aplecați sĕ se facă a se lăpăda de el și de biserica lor strămoșéscă.

Puțină însĕ a fost isprava acestei neomenóse încercări, făcute la stăruințele și cu încuviințarea unei biserici, ce'și luase ființa din principiul generos al libertății conscienței, pre care însĕ nu bucuros îl vedé aplicat și față de alții.

Căci îndârjirea, cu care românul ținea la credința sa strămoșéscă, nu'l a lăsat sĕ cadă în cursele întinse. Cu tóte acestea lovitura grozavă dată *metropolitului Sava* a făcut începutul unui nou șir de góne, cari în cele din urmă ne au desorganisat cu totul și bisericesce, precum alte góne, alte suferințe dar și greșeli de ale nóstre, ne desorganisară cu desĕvêrșire, de mai înainte, *naționalicesce și politicesce.*

Dacă însĕ cei, cari astfel s'au năpustit asupra nóstră, cu disprețul ce ni'l au arătat, și cu gróza ce au căutat sĕ bage în noi, n'au izbutit sĕ ne spargă, au pregătit cu prisos calea pentru lucrarea altora, cari au sciut sĕ secere, unde ceilalți sĕmânaseră.

Ierarchia unei biserici de aceeași credință cu noi, însĕ de alt neam și privilegiată folosindu-se de strîmtorarea și slăbiciunea nóstră, în loc sĕ ne ocrotéscă, ca o soră în Christos, după prescrierile canonice, în necazul, în care ne aflam, a mai voit a smulge dela sinul metropoliei vechi românesci pre credincioșii din Ungaria și Bănat, întrupându-i stăpânirii sale; iar pre cei rĕmași, de aici din țară, câțiva ani mai târḑiu, altă biserică, sciind cu mai multă dibăcie trage folos din țarina pregătită de alții și cu mai multă istețime alege mijlócele, fiind sprijinită și de constelațiunile nóue politice dela sfêrșitul vécului al XVII-lea, a izbutit sĕ ne desfacă în dóuĕ, în „uniți“ și „neuniți“, sĕ aducă astfel desbinare între noi, apoi înverșunare și ură și luptă omorîtóre de frați, spre bucuria și folosul acelora, cari interes aveau sĕ vadă neamul românesc sfâșiat și prin urmare îmbrâncit și neputincios a resista și a se apĕra.

Aruncând o privire asupra desvoltării lucrurilor din vécul următor al XVIII-lea, cu durere trebue sĕ constatăm, că *desbinarea*, produsă prin „unire“ o mare nenorocire a fost pentru noi, căci ḑeci de ani de-arîndul, puterile vii, ce le am fi putut întrebuința în o lucrare rodnică, comună, de apĕrare și înaintare, a trebuit sĕ le mistuim în distrugătórea luptă dintre frați. Mângăerea, ce „unirea“ n-e a dus în parte, mai târḑiu, prin unele lucrări scientifice-literare, cari ne au făcut mai multă lumină asupra obârșiei nóstre, asupra trecutului nostru și ne au deschis priviri nóue și asupra viitoriului némului întreg; apoi prin o înaintare culturală, care însĕ în cele din urmă tot unmai prin conlucrarea comună ne-a pus pre toți în calea largă a civilisațiunii europene, — au fost numai picătura de apă pe buzele fripte de sete ale celui istovit de ferbințelile frigurilor și păharul de dulcéță, vĕrsat în o mare de amărăciune.

Primind însĕ cu mulțămită și recunoscință cuvenită și acéstă puțină mângăere nu vom uita, că despre obârșia nóstră latină cu un veac mai nainte ne-a vorbit cronicarul moldovén *Miron Costin*, și nu vom perde din vedere, că dacă un *Șincai* și un *Maior* au avut la îndemână o limbă mai poleită, mai bogată, în care sĕ'și scrie operele lor istorice-literare, meritul trebue sĕ'l dăm înainte de tóte acelor credincioși ai bisericei române ortodoxe rĕsăritene, cari prin traducerile cărților bisericesci în vécul al XVI lea au pregătit calea pentru cei din vécul al XVII-lea, cari mai ales prin traducerea bibliei din 1648 a metropolitului *Simion Stefan* ne au făcut cu putință sĕ avem o limbă *literară.*

Aceste lucrări însĕ, cu tótă mângăerea, ce ne aduc, nu pot face cumpĕna dréptă, care prea mult bate în partea durerilor și a suferințelor, pre cari, hotărît, mai ușor le puteam purta și înfrunta, dacă *una* remâneam, nedespărțiți și la bine și la rĕu. În deosebi însĕ nu pot fi mângăere deplină pentru noi, cari, rĕmânênd credincioși bisericei moștenite dela strămoși *după* „unire“ ne am perdut pe mai mult de o jumĕtate de veac ocârmuirea nóstră bisericéscă, și cu desăvêrșire desorganisați, ca turma fără păstor, pradă am ajuns tuturora așa, încât chiar și atunci când prin jumĕtatea a dóua a vécului trecut, în urma unei îndulciri a raporturilor, érăși căpetenie bisericéscă ni s'a dat, aceea din neam străin a fost luată și impusă nóuĕ, nu atât pentru a ne *ridica*, ci tot pentru a ne ținea sub tutoratul unei ierarchii străine după ném și după aspirațiuni.

Robia Egiptului ni s'a schimbat cu robia Vavilonului.

Aceia dintre Dvóstră, cari mâne vor face împreună cu noi pelerinagiul la Reșinari — și datorie morală este, ca toți sĕ'l facem — sĕ nu pregete, după tributul de recunoscință adus umbrei archiepiscopului și metropolitului Șaguna, a folosi timpul de o jumĕtate de óră, pentru a merge până la biserica cea vechie, — martoră și ea a persecuțiunilor îndurate odinióră din pricina alipirii credincioșilor rĕșinăreni la legea strămoșéscă — unde în strada laterală din stânga vor afla o căscióră de țĕran, în care nesce prea modeste înscripțiuni, săpate fără multă măestrie în dóuĕ grinḑi, vestesc, că *residență episcopéscă ortodoxă orientală română* a fost cândva aici.

Mai izbitor decât ori-ce descriere, fie ea cât de măiastră, ne vorbesc: acéstă *căscióră*, aceste *grinḑi* primitive, aceste câteva *slove* grosolane despre *umilirea și suferințele* unei biserici întregi și totodată ne fac sĕ înțelegem pentru-ce noi românii ort.-or. n'am putut sĕ ne asigurăm o posițiune mai vrednică *nici* la începutul veacului de acum, când în sfêrșit am ajuns sĕ avem érăși episcop dintre ai nostri, carne din carnea nóstră, sânge din sângele nostru.

*

Un metropolit desbrăcat și bătut în piața publică, o biserică ajunsă parte sub ocârmuirea unei ierachii din ném străin, parte rĕmasă fără nici o cârmuire, pradă tuturor prigonirilor venite dela străini și dela proprii frați dulci; un popor desmoștenit, chinuit de vécuri, desbinat el între sine prin credință și dușmănindu-se mai rĕu, decum 'l au dușmănit vrășmașii lui de mórte, — póte-se o priveliște *mai* tristă, *mai* sguduitóre *mai* desnădăjduită?

In o astfel de stare de lucruri, Dómne! cât amar n'a trăbuit sĕ se grămădească în inima bietului român, cât dor după libertate de cari alții s'au bucurat de veacuri cu atâta îmbelșugare, n'a trebuit sĕ'i sbuciume inima, câtă sete după apa vie a culturii adevĕrate, care pre alții 'i a scos la liman, n'a trebuit sĕ'l muncéscă? Cine ar puté dar îndrăsni sĕ se mire sau chiar sĕ'l osândească, dacă cândva pe vr'un moment, nu ar fi nimerit sĕ pună mâna tocmai pe mijlócele mai potrivite pentru a eși din întuneric la lumină, dela nesciință la sciință, dela robie la stăpânirea preste sine?

Greu și multă vreme ne a încercat pronia cerésca; dar când credeam, că s'a umplut cupa amarului, când ne vedeam ajunși la marginea prăpastiei, tot ea a îmblânḑit a ómenilor fire barbară; prin duchul schimbat al vremii, pre cei cari cu mândrie și dispreț căutau spre cei umiliți și desmoșteniți, 'i a silit, ca și acestora se le dee partea cuvenită din drepturile, ce patria datoresce tuturor cetățenilor sei; ér nóue ne a deschis calea spre o altă țară a făgăduinței și ne a trimis *bărbatul*, care *inimă* să aibă, pentru a bate împreună cu inima poporului seu, *minte* se aibă, pentru a se folosi pe deplin de isvórele nóue, desfundate de duchul schimbat al vremii; *ingeniu* sĕ aibă, pentru a face din elementele vechi și nóue alcătuiri, până aci necunoscute și neobicnuite, dar totuși cu putere de viață; *energie* sĕ aibă, pentru a învinge greutățile nenumărate; *sóre* încălzitor sĕ fie, în jurul căruia tóte dorințele și aspirațiunile generóse ale unui popor sĕ se pótă grupa, prin înrîurirea lui ființă potrivită sĕ dobândească și armă nebiruită sĕ se facă pentru asigurarea unui viitor mai blând, mai demn, mai fericit!

Și pre acest bărbat 'l am aflat noi în archiepiscopul și metropolitul Andreiu Șaguna.

Ne ar duce prea departe, dacĕ cu acest prilegiu am întra în o desfășurare mai amĕnunțită a tuturor faptelor sĕzârșite de acest bărbat pentru înălțarea nóstră socială, economică și materială; va ajunge sĕ amintim pe scurt câteva din faptele cele mai însemnate ale lui, pentruca din ele sĕ cunóscem pre bărbatul adevărat al doririlor nóstre.

Dacă nimic altceva n'ar fi făcut, decât sĕ reînființeze vechia metropolie istorică ort. or. a romănilar din Uungaria și Transilvania și ar fi fost de ajuns, ca *nemuritor* sĕ'i remână numele între noi. Pentrucă nu *om* *de tóte ḑilele* putea fi acela, care în arsenalu minţii sale a făurit armele, cu cari sĕ combată şi sĕ învingă *spiritul*, caruia jerrfă căḑuse schinjuitul metropolit Sava; nu *archiereu obicinuit* putea fi acela, care cu chibzuiala sfatului scia sĕ staviléscă resistenţa unei ierarchii, care aprópe un veac şi jumĕtate se înstăpânise asupra bisericei nóstre; nu *conducĕtor de talie mĕruntă* putea fi acela, care prin încrederea, ce o inspira, şi prin trecerea, ce sciuse sĕ'şi câştige până şi la locul cel mai Înalt, a izbutit sĕ împrăştie negura grósă a îndoielilor de tot feliul asupra loialităţii poporului încredinţat păstorirei lui; care cu peptul înfrunta năvala străinilor, cu drépta se apĕra de atacurile venite dela fraţi, cu stânga adesea trebuia sĕ domoléscă năvălnicia firéscă a propriilor sei credincioşi, ér fiinţa sa întrégă sĕ o pună în cumpănă, pentruca din părţi, ce fără legătură stătuseră curs de un veac şi jumĕtate, se închiege un organism nou: *metropolia românilor ort. or. din Ungaria şi Transilvania*, care nunumai ródă bogată sĕ făgăduiască pentru nóua viaţă bisericéscă, ci şi pentru cea naţională românéscă.

Dar mai mult decât a preface, ce a fost odinióră, a făcut. Cu pătrunderea proprie ómenilor mari el formelor vechi şi părţilor de nou alcătuite le a însuflat duch nou, potrivit cu duchul schimbat al vremii, pentruca astfel în trupul stors de durerile trecutului, puteri nóue de viaţă sĕ verse, părţilor alcătuitóre scop hotărît le a pus, pentru a nu se împedeca unele pe altele în lucrare, ci mai ales înţelepţesce sĕ se sprijinească şi întregéscă, ca astfel începătură să se facă pentru rost şi rênduială şi avênt înţelept nu numai în cele bisericesci, ci şi în tóte celalte manifestări ale vieţei nóstre ca români.

Acéstă nouă plăsmuire a lui a fost: „*Statutul organic*“, legea fundamentală pentru cârmuirea trebilor bisericesci, şcolare şi fundaţionale ale metropoliei reînfiinţate; *statutul organic*, izvorît din mintea mult cuprinḑĕtóre a bărbatului superior, care din îmbelşugarea puterii puse în mânile lui cu dărnicie şi fără cuget ascuns face parte şi credincioşilor, ca ei nu orbi povăţuiţi, ci povăţuitori vĕḑĕtori ai propriei sorţi sĕ fie; *statutul organic* pîrguit de căldura inimei duióse a unui părinte îngrijat şi îngrijitor, care viitorul unui aşeḑĕmênt măreţ, cum este biserica autonomă-constituţională şi naţională, a voit sĕ'l asigure, legându-l de inima fie-cărui credincios în parte.

Acest statut, cu tóte scăderile, ce ici colea 'i s'ar mai dovedi la punerea în lucrare, va rĕmânea în viaţa bisericei şi a poporului nostru monument, care mărturie va pune despre al lui spirit luminat, far luminos va fi, care pentru veacuri corăbierilor din largul mării calea le va arăta, pe care sĕ ajungă la adăpostul limanului dorit.

Metropolia reînfiinţată şi plăsmuirea statutului organic al ei, étă cele dóuĕ mai de căpetenie nemuritóre fapte ale lui Şaguna. Şi când de ele pomenim, nu putem a nu ne aduce aminte cu cel mai profund devotament şi cu cea mai adâncă mulţămită *de graţia Prea Inaltă a Maiestăţii Sale*, care încuviinţând reînfiinţarea metropoliei, numind pre Şaguna metropolit şi sancţionând şi statutul organic, a dat bisericei şi poporului sĕu, după atâtea crude încercări şi momente de senină bucurie şi mângăiere.

Metropolia reînfiinţată însĕ şi biserica autonomă-constituţională, pusă în mânile unui cler ţinut tot în cătuşile nesciinţei veacurilor trecute, şi în ale unor mireni de pe aceiaşi séu de pe o şi mai jos tréptă de cultură, ar fi fost o comóră de nestemate, dată pe mâna unui copil nevêrstnic şi prea uşor ar fi ajuns în primejdie sĕ fie érăşi prada celor-ce cu ochi rîvnitori au căutat în alte vremuri spre dînsa.

De aceea bunul şi înţeleptul părinte pre preoţii şi pre poporul, cari prin munca lor neobosită şi prin hărnicia lor veacuri dea rêndul 'şi au mistuit puterile în folosul altora mult mai mult decât în al lor propriu, a voit sĕ-'i aducă în starea, ca luminaţi la minte sĕ înţelégă şi ei rostul fiinţei lor omenesci şi cetăţeneşti, sĕ ajungă ei însişi stăpâni pe munca lor, ei înşişi dispuitori de sórtea lor.

Şcóla specială pentru pregătirea fiitorilor preoţi şi învĕţători şi şcólele din comunele sătesci pentru fii de ţĕran au fost deci aşeḑăminte, pe cari cu iubire de mamă le a alimentat dela începutul păstoririi sale şi până la cea din urmă rĕsuflare. Şi în curênd şi vedem la lucru rodnic nu numai seminariul teologic şi pedagogic, întocmit de nou în conglăsuire cu duchul schimbat al vremii, înzestrat cu profesori pregătiţi la cele mai înalte aşeḑăminte de cultură europeneşti, ci şi preste 600 de şcóle săteşti, întocmite şi ele după un nou plan şi înzestrate cu învĕţători din ce în ce mai harnici, ca aşa cu adevĕrat sĕ-.şi pótă împlini chiemerea de a rĕspândi lumina mult dorită a duchului şi de a făptui înălţarea inimei ţĕrănimei, a tălpei ţĕrei, adevărata susţiitóre şi a bisericei şi societăţii cetăţenesci şi a statului.

Dar mai mult şi decât atât a făcut metropolitul Andreiu.

De câte ori trebuinţa cerea, lua a mână şi condeiul pentru a scrie poveţe folositóre directorilor şi învĕţătorilor sătesci; pentru a alcătuí cărţi în folosul tinerimii studióse clericale şi pedagogice sau cărţi de învĕţătură religiósă morală în folosul poporului; pentru a apăra cu tărie şi bărbăţie drepturile redobândite ale bisericei sau a pregăti calea spre dobândirea de drepturi nóuĕ, ér unde singur nu ajungea cu rĕgazul şi cu puterile, îndemna şi spriginea fără preget pre alţii în lucrarea lor pentru luminarea şi apărarea poporului. Şi pentru-ca în tóte aceste şi mai deplin sĕ isbutéscă, înfiinţă un nou organ de publicitate întru apărarea intereselor bisericesci şi naţionale, întemeiă din mijlócele sale o tipografie diecesană, mai în urmă tipografia archidiecesană, în care însuşi a tipărit frumósa biblie ilustrată, mineele, chiriacodromiul şi alte cărţi rituale şi şcolare; tipografia, care prin fondul de el înfiinţat a ajuns în desvoltarea sa de mai târḑiu, sĕ ţină un loc de frunte între aşeḑămintele de cultură ale nóstre.

Mersul regulat şi viaţa aşezĕmintelor şi plăsmuirilor celor nóuĕ însĕ cu atât n'ar fi fost pe deplin asigurate. Biserica autonomă-constituţională cu corporaţiunile sale legiuitóre şi administrative, cu seminariile sale teologice şi pedagogice, cu şcólele numeróse confesionale şi cu celelalte ale sale întocmiri culturale, nu póte fiinţa şi lucra fară multĕ mijlóce materiale.

Adevĕrat, că bisericile şi şcólele din comune se susţin ele de credincioşii înşişi, dar chivernisirea acestor averi trebue regulată şi supraveghiată; trebuiau apoi aflate şi nóuĕ căi şi mijlóce pentru sporirea acestor averi. *Şi* în aceste lucrări deapururea şi pretutindeni întimpinăm érăşi mâna călăuză şi sfatul înţelept al bunului părinte, *îndreptând*, *îndemdemnând*, *îmbărbătând*, *păstrând*, *sporind*.

Lipsite de urmările dorite ar fi rĕmas însă tóte bunele gândiri şi întocmiri, dacă controlul binefăcĕtor, îndreptariul părintesc, cârmuirea înţeléptă centrală, care cu ochiu pururea tréz trebue se cuprindă întregul, ar fi lipsit. Ér' aceste ar fi trebuit sĕ lipséscă, dacă mijlócele trebuincióse materiale pentru susţinerea ocârmuirii centrale legiuitóre şi administrative *nu* erau. Că aceste mijlóce le avem aḑi, dacă nu cu prisosinţă, totuşi în mĕsura, care cu o chibzuită economie dă asigurare pentru o înaintare regulată şi sigură, tot a *lui* este meritul, pentru-că el ne a lăsat din al *sĕu* fonduri şi fundaţiuni însĕmnate, — între cari fondul pentru înfiinţarea celor dóuĕ eparchii din Oradea şi Timişóra are mare însemnătate pentru complectarea organismului metropoliei, — şi a îndemnat şi pre alţii sĕ facă, aşa că aḑi preste dóue milióne e averea, de care biserica se bucură pe urma lucrării lui.

Dar nu numai la cele ale bisericei şi şcólei încredinţate îngrijirii sale s'a mărginit geniul lui, ci cu o deopotrivă stăruinţă şi dragoste a îmbrăţişat tóte lucrările bune, menite a ridica şi înălţă poporul românesc întreg. Înfiinţarea „Asociaţiunii“ odinióră transilvane, „pentru literatura română şi cultura poporul român“ şi conducerea ei mai mulţi ani dearîndul în o lucrare rodnică; rolul conducĕtor, ce 'l a avut în memorabila adunare naţională dela Blaj din 3/15 Mai 1848, în care poporul român s'a mărturisit naţiune deopotrivă îndreptăţită cu celelalte naţiuni din patrie, accentuând totodată sfinţenia, cu care întimpină drepturile deopotrivă ale tuturor celorlalte naţiuni conlocuitóre, şi credinţa neclintită cătră tron şi patrie; apoi partea însemnată, ce el a avut în tóte întreprinderile fiilor celor aleşi ai poporului român pentru dobândirea de drepturi politice, pâşirea hotărîtă în dietele ţĕrei ca apĕrător pururea tréz şi prevĕzĕtor; mai departe stăruinţele zelóse pentru a trage la împreună lucrare pentru înaintarea afacerilor naţionale şi bisericesci *nu numai pre fiii aleşi ai bisericei sale ci şi pre cei ai bisericei surori*; trecerea, ce a sciut sĕ-'şi câştige chiar înaintea Augustului purtător al corónei, tóte acestea un loc dintre cele dintâiu, dacă nu cel dintâiu, 'iau asigurat în istoria nóstră naţională contimporană.

Dacă vom mai adăoga şi lucruri particulare, în care s'au dovedit érăşi părintésca lui îngrijire, cum a fost: apărarea hotărîtă şi fără zăbavă a şcólelor de sub oblăduirea sa, atacate pe nedrept în raportul unui consilier de şcóle; paşii întreprinşi pentru asigurarea venitului după moşiile de odinióră din România ale bisericei Stului Nicoiaie din Braşov, care contribue în mĕsură fórte însemnată la susţinerea şcólelor nóstre române din acel oraş, paşi cari lămurit ne arată aḑi prevederea înţeléptă, ce *el* a avut înainte cu 36 de ani, apoi îngrijirea deosebită pentru ajutorarea vĕduvelor preotese, pentru ridicarea vaḑei sociale a preoţimii şi învĕţătorimii, dărnicia, cu care totdéuna întîmpina tinerimea studiósă şi nisuinţele ei spre înaintarea în cultură meritul lui netăgăduit pentru înjghebarea unui societăţi şi a vieţei românesci în acest oraş, unde mai 'nainte abia era pomenire de acestea, încurajarea şi patrocinarea breslei meseriaşilor nostri, cari ca o plantă plâpândă de multă ocrotire avea trebuinţă. ş. a. ş. a. -- nevoiţi suntem a mărtursi, că dacă cine-va dintre români, apoi *dinsul în adevĕr mare* şi *provindenţial bărbat a fost.*

Ori din ce parte 'l vom privi, faptele lui vrednice de amintire sunt şi covêrşitóre darurile sufletului, ale inimei, ale trupului chiar. Viaţa sa, dată cu totul intereselor mari ale bisericei, naţiunei şi patriei, neperitóre pildă ne este despre ce póte isprăvi munca tréză, împreunată cu hotărîrea călăuzită de *o minte* luminată şi de *o inimă* nobilă. Privit din partea darurilor *trupesci*, aflăm întrînsul bărbatul, în care totul era vrednicie şi măreţie; privit ca *om*, aflăm întrînsul minte luminată, împreună cu o inimă totdéuna deschisă pentru nevoile şi durerile altora, pururea gata a sfătui, a îndrepta, a ajutora, a înălţa; ca membru în societate dacă'l căutam, găsim întrînsul pre acela, *care totdéuna scia sĕ se impună prin purtare alésă*, *prin pâşirea cu vrednicia şi prin tact fără greş*; dacă'l luăm ca şi căpetenie bisericéscă, *apostol învăpăiat* al învĕţăturilor ei ni se dovedesce, care *capul* 'şi-l pune pentru turma credinciósă, ca om politic judecându-l, totdéuna *tréz*, *cumpĕtat*, *preveghietor îndreptânduşi privirile spre cele bune şi de folos obştiei*, s'a arátat; caracter *ales* voind a căuta, la dinsul aflăm hotărîre firmă împreunată cu chibzuială, voinţa cu putinţa, curajul cu cumpănéla, blândeţele cu asprimea, neînduplecarea cu mila, dreptatea cu îngăduiala, în cea mai norocósă potrivélă, făcênd sĕ precumpĕnéscă, după împrejurări, însuşi de care tocmai trebuinţă era.

Astfel *nu* în urma oficiului, ce a ocupat, autoritate covîrşitóre a avut, ci acéstă autoritate şi veneraţiune, cu care pretutindeni şi dela ai sei şi dela străini era întimpinat, au venit dela sine în urma aleselor şi osebitelor însuşiri, ce le întrunia şi ca om şi ca archiereu, şi ca bărbat al vieţii publice.

*

Biserica fără căpetenie, *risipită şi răsléţă*, el o *adună* şi *organisează*, biserica *batjocorită şi dejosită* în archiereul supus bătăilor în piaţa publică, el o înalţă şi o face cu vază în ochii propriilor credincioşi şi în ochii străinilor; biserica *săracă*, al cărei archipăstoriu odinióră era silit sĕ se adăpostéscă în o căscióră ţărănească din Reşinari, el o a înzestrat aşa, încât póte se stee cu cinste alăturarea cu celelalte biserici din patrie; pre poporul credincios, asemânat órecând vitelor necuvêntătóre şi de aceea *batjocorit*, *călcat în picióre şi despreţuit*, prin înaintare în cultură 'l a făcut *sĕ fie luat în seamă şi asemenea în drepturi* cu ceilalţi fii ai patriei; aspiraţiunile acestui popor, mai mult sau mai puţin limpeḑite, după o sórte mai bună, mai omenească, *el* le a trecut în lumea gândirilor clare, le a pus *ţintă hotărîtă* şi a arătat şi căile şi mijlócele potrivite spre a le da fiinţă.

Şi până când toţi cu bună credinţă 'l au spriginit şi, urmând conducerii lui înţelepte, în bună înţelegere au lucrat, bine au mers lucrurile; când însă, — în urma unor nóuĕ prefaceri politice, plecându-se cumpĕna norocului mai mult în partea, unde nu eram şi noi, — pofta după mărire deşartă 'şi a ridicat capul şi prin duchul nesupunerii a început să turbure minţile celor-ce mai înainte în *bună* înţelegere lucraseră, când zavistia spurcată a aruncat semânţa zizaniei şi a neincrederii între cei ce odinióră în bună tovărăşie bune lucruri săvârşiseră; atunci putinţa de a ne apăra cu sorţi de isbânda rând pe rând o am perdut şi puterea de a ne ţîne în toiul luptei în picióre cu vrednicie impunătóre ni a scăḑut, iar urmarea a fost *desamăgire*, *descuragiare*, *înfrângere.*

Cu tóte acestea atât binele de mai nainte vreme, cât şi relele timpului următor izvor de învĕţăruri folositóre sunt pentru noi.

Firéscă e deci întrebarea: după cele ce el a făcut pentru noi, care este datorinţa *nóstră* faţă de amintirea ce trebue sĕ păstrăm unui astfel de bărbat?

Şi acésta ne duce la a dóua parte a privirilor nóstre, pre care încă Vĕ rog a o întimpina cu binevoitórea Dvóstre luare aminte.

II.

Când el, prea de timpuriu şi înainte de a fi putut conjura duhul neînţelegerii, ce începuse a se ivi de nou între noi, ne a părăsit, într'o grea situaţiune ne aflam, înlăuntru şi în afară. Multe din dorinţele şi aşteptările îndreptăţite pentru schimbarea în bine a stării nóstre bisericesci şi politice naţionale nu ni se împliniseră. Autonomia bisericéscă şi libertăţile constituţionale, din cari abia începuserăm a gusta, încă nu prinseră în fiinţa nóstră destul de puternice rădĕcini, ca sĕ ne dee deplina maturitate pentru viaţa publică şi tradiţiuni bine întemeiate pentru înaintare sigură pe acest tărâm. Urmarea a fost: desorientare, desamăgire şi amărâre, şi în aceasta stare sufletéscă am întrat în o luptă afară de sémă grea pentru apărarea şi păstrarea avutului nostru, cu multe bune intenţiuni, dar şi cu multe preocupaţiuni.

Lipsind însă, în urma unor coincidenţe fatale, *încrederea împrumutată*, ne am îngrădit în zidirea măreaţă lăsată de dênsul mai unul mai altul, în câte o colibuţă deosebită şi astfel lupta am fost nevoiţi să o primim şi să o purtăm fără a fi avut răgazul se alegem armele cele mai potrivite pentru apărare, alte dăţi fără a ştii unii de alţii, împoncişându-ne unul lucrării celuialalt sau duşmănindu-ne unii pre alţii. Urmările n'au putut fi deci mulţămitóre şi întregirea şi ocrotirea aşeḑămintelor primite ca moştenire nu totdéuna în spiritul celui ce ne a lăsat moştenirea le am putut face.

Ivitu-s'a mai în urmă chiar şi un alt lucru greşit în viaţa nóstră publică, tot ca rod al acelei stări sufletesci şi al situaţiunii date.

Nemulţămiţi, după cum firesce era, cu rĕsplata dobândită pentru lucrarea făcută şi jertfele aduse în interesul binelui obştesc, am ajuns să căutăm cu nerăbdare după pricinile acestei neisbutiri, şi aici ne am oprit la cele ce mai îndemână erau. Fără a ne da séma, nu cumva avem şi noi înşine vr'o vină, ni s'a părut, că greşeli însemnate s'au făcut şi de el, că mai bună ar fi fost isprava, dacă altcum ar fi putut dobândi mai mult, că întocmirile şi aşezămintele făcute de el, nu ar fi fost totdeuna potrivite trebuinţelor adevărate şi împrejurărilor date.

Astfel îndoiala în cugetele lui bune şi curate ne a încolţit; am început a stărui prea mult asupra unor greşeli, de cari nici el, om fiind, n'a putut fi scutit; am slăbit în avêntul cald pentru susţinerea din tóte puterile a ideilor lui şi a aşeḑămintelor plăsmuite de el, şi de multeori ori chiar am creḑut a puté lipsi dela datorinţa nóstră, de a'i aduce întreg tributul de cuvenită recunoscinţă si mulţămită.

E bună cumpăneala înţeléptă la plăsmuirea, alcătuirea şi judecarea unui lucru însemnat, avêntul cald al inimei însĕ trebue când e vorba de a trece dela cumpănélă la faptă.

Dar cu tóte scăderile ce'i s'au imputat arete-ni-se *om* între noi, care mai desĕvêrşit sĕ fi fost, decât el; *faţă bisericéscă*, care pentru înaintarea bisericei şi a şcólei mai mult sĕ fi lucrat şi cu mai multă isbândă; *bărbat al vieţii publice*, care şi în cele politice şi în cele culturale şi sociele cu mai multă pătrundere, cu mai mare stăruinţă şi energie, fără nici o greşală şi cu mai multă rodnicie sĕ fi luptat; *român* ale cui doriri pentru înflorirea şi înălţarea neamului mai ferbinţi, ale cărui cugete pentru a bisericei mărire mai curate sĕ fi fost.

Ér dacă acésta nu se póte, pentru ce nu am cinstí cu sfinţenie în el *pre cel mai ales, pre cel mai bun, pre cel mai mare*, pre care l'am avut de veacuri? Pentru-ce sĕ ne lipsim cu tot dinadinsul de mângăierea, că în vremuri de grea cumpănă şi din al nostru neam s'au ridicat bărbaţi, cari prin lucrarea lor şi prin vîrtuţile, cu cari au fost împodobiţi, au tipărit pre fruntea unui lung şir de ani semnul caracteristic al fiinţei lor şi la generaţiuni întregi le au dat îndreptarul lucrării spre adevărată cultură şi umanitate?

Tot în învàlmăşéla luptelor, de care am fost împresuraţi, am trecut, şi póte prea uşor, preste un lucru, cu care datori eram amintirii rĕposatului Şaguna şi ca creştini şi ca români.

Pentru a înţelege pe deplin la ce ţintesc, érăşi Vĕ rog, ca mâne, când la mormêntul lui vom fi, sĕ căutăm în jurul nostru şi îndată vom descoperi cu ce datori am rĕmas.

Deasupra mormêntului cu osămintele marelui rèposat aflam o mică capelă, care *el*, încă în viaţă fiind, a luat îngrijirile trebuinciόse sĕ-'i sĕ facă şi tot el a lăsat şi mijlócele bănesci pentru ḑidirea şi susţinerea ei în bunăstare. Chiar acéstă capelă ar fi cerut dela noi unele adausuri, unele împodobiri, mĕrunţişuri în asemânare cu *multul*, ce el ni-a lăsat moştenire şi lucruri, al căror preţ material nu póte veni sub întrebare, când vorba e de o archidiecesă, de o metropolie întrégă. Adevărat că corporaţiunea supremă bisericéscă, *congresul*, la timpul sĕu hotărîre a adus pentru adunarea unui fond cu scopul învecinicirii memoriei marelui archiereu, dar cum acéstă hotărîre până aḑi aştéptă încă sĕ fie pusă în lucrare, durere noi o biserică întrégă de preste un milion de suflete, încă n'am strâns *atâta* prinos, ca sĕ putem împliní acele lucruri mĕrunte, cu atât mai puţin sume mari, din cari sĕ-'i ridicăm un monument vrednic de faptele lui.

O grea lipsire dela datorinţa nóstră, pre care a o trece în tăcere, chiar cu acest prilegiu, şi în interesul nostru propriu, nu ne lasă inima! Căci dacă un străin ar vení între noi şi auḑindu-ne vorbind frumos despre Şaguna şi despre adânc simţita mulţămită, cu care datori 'i ne mărturisim, ne ar întreba: frumóse sunt negreşit vorbele vóstre, vrednice de laudă simţemintele vóstre, dar arătaţi-mi unde este monumentul de bronz sau de peatră, ce'l a-ţi ridicat în amintirea lui, unde aşeḑămêntul de binefacere sau cultural, făcut de *voi* în cinstea lui? Ce am puté sĕ-i arătăm, cu ce am puté să ne desvinovăţim înaintea lui, cu ce mai ales înaintea consciinţei nóstre.

Lăsând sĕ dăinuiască şi pe mai departe acéstă stare de lucruri, óre nu nevrednici ne-am arăta de binefacerile, cu cari *el* ni a îndulcit viaţa, şi óre nu vrednici am fi de osânda, cu care lumea încarcă pre omul nemulţămitor, care 'şi uită de recunoscinţa, ce datoresce acelora, cari, ce au avut mai bun în ei, pentru el au jertfit, cari prin a lor muncă cu capul şi cu fapta l'au cinstit, l'au întărit, l'au înălţat.

Numai popórĕ pe clina peirii îşi uită de cinstea şi recunosciinţa datorite bărbaţilor lor mari.

Noi însă, după tóte celelalte semne ale vieţii nóstre, popor pe clina peirii nu suntem şi nici nu am uitat pre binefăcĕtorul nostru, numai cât în învălmăşala, în care ne aflăm, ne am mârginit prea mult la lucrurile mai uşóre, mai apropiate: parastase în ḑiua morţii, serbarea ḑilei onomastice, laude în convorbiri private, şi am lăsat pe alte vremuri cele, ce şi dela noi cer óre-cari jertfe materiale.

Ceea ce n'am făcut însă până acum, nu ne este îngăduit sĕ amânăm şi pe mai departe ci prilegiu potrivit tocmai *acuma* este, să luăm îndemn pentru a face un pas hotărît în tóte aceste privinţe, ca astfel sĕ luăm osânda meritată de deasupra capului nostru.

Ce ni se impune dar *nóue* sĕ facem în memoria marelui nostru reposat archipăstor? Înainte de tóte, aducêndu-ne aminte, că şi el *om* a fost, muritor cu slăbicuni omenesci, nu acestea sĕ stăruim a le pune în vederea tuturor, ci mai vîrtos sĕ căutăm a'l ajunge în cele bune şi a'l întrece în a fi cu *mai mici* slăbiciuni, cu *mai puţine* greşeli şi cu *mai multe* merite de cât *el. Nu petele* din sóre sĕ ne facă plăcere a le căuta, ci mai ales sĕ ne bucurăm de *lumina* lui, care calea vieţii ne face sĕ o cunóscem, şi de *căldura învietóre*, care inimile amorţite le desghiaţă şi le face sĕ bată cu nóuă putere de viaţă.

Deapururea sĕ ţinem înaintea ochilor, că din viaţa şi lucrarea apostotului Petru, *nu* partea omenéscă, care 'la făcut în o óră de slăbiciune sĕ se lapede de învĕţătorul sĕu, *pildă vie* a rĕmas, ci *credinţa nestrămutată* în sfinţenia învĕţăturii lui: „pétra“, pe care Christos a mărturisit, că „va zidi biserica, pre care nici porţile iadului nu o vor birui“,; precum în viaţa apostolului Pavel nu *laudele*, ce el 'şi le făcea pentru că înfruntase primejdiile, ce le aflase în calea sa, cumpĕnesc în judecarea cu dreptate a lucrării sale neperitóre apostolesci, ci *zelul, înţelepciunea, tăria caracterului, duchul bunei potriviri a lucrurilor, jertfirea de sine*, cu cari a propoveduit învĕţătura mântuitóre şi o a întărit în inima seminţiilor păgâne.

Şi apoi sĕ nu uităm, că acel *omenesc* „Dómne de ce m'ai lăsat“ al mântuitorului însuşi, chiar pre D-ḑeu omul îl aproprie mai mult de firea nóstră omenéscă, slabă şi supusă scăderilor, şi ne face sĕ nădĕjduim că, cu tóte slăbiciunile acestei firi, cel puţin putinţa o avem de a ne apropia de desĕvêrşirea dumneḑeéscă, dacă pe deplin a o ajunge nu ne este dat.

Chiar ce omenesc a fost dar şi în Şaguna mai mult trebue sĕ'l aproprie de inima nóstră.

Al doilea lucru, care avem sĕ'l îndeplinim este, ca ceea-ce în curs de 25 de ani am lăsat în părăginire, sĕ nu o lăsăm şi mai departe aşa. Sĕ luăm deci în sufletul nostru nestrămutata hotărîre de a aduce fie-care cu dragă inimă — şi a îndemna şi pre prietinii şi cunoscuţii nostri, ca asemenea sĕ facă — câte *puţin numai* din avutul nostru ca *prinos* întru amintirea aceluia, care pentru noi toţi *atât de mult* a jertfit *atât de mult* a adunat, *atât de mult* a făcut.

Sĕ stringem din aceste prinosuri *mici* ale nóstre, ale *tuturor* credincioşilor şi ale altor connaţionali luminaţi şi generoşi, un fond mare, bogat, din care nu numai amintitele împodobiri ale capelei de deasupra mormêntului sĕ le putem face, ci şi un monument sĕ'i ridicăm, falnic şi impunĕtor.

Biserica creştină cinstesce pre cei ce s'au nevoit întru apĕrarea şi rĕspândirea învĕţăturilor ei, afierosindu-le ḑile anumite de pomenire şi de laudă în slujba dumneḑeească, ér' credincioşii cu evlavie, privesc la icónele sfinţilor, întărindu se prin acésta în drépta credinţă; tóte némurile luminate ridică statue, monumente aşeḑăminte de cultură şi de binefacere pentru a ţiné pururea vie şi îndemnătóre amintirea bărbaţilor, cari au făcut ceva deosebit pentru înaintarea binelui obştesc. Şi acest lucru trebue sĕ'l facem şi noi. Fie-care în parte datori suntem, sĕ-i aşeḑăm în casele nóstre, alăturea cu icónele sfinţilor *icóna, care ale lui trăsături ni le înfăţişézǎ*, nu pentru a-i aduce închinăciuni idolesci, ci pentru-ca în órele de plăcută zăbavă a duchului sau în clipite de descuragiare, când privirile nóstre vor cădea asupra acestei icóne, — sfinte şi ea în alt înţeles — faptele şi virtuţile lui sĕ ni le reamintim şi îndemnuri bune sĕ luăm dela ele, ca înşişi mai mult sĕ lucrăm pentru binele obştesc, mai buni, mai vrednici sĕ ne facem.

Dar étă colo, în Rĕşinari, stă umilita casă, în care pe sfêrşitul anilor de urgie doi episcopi ai nostri nevoiţi au fost a se adăposti. Acéstă casă păstrată ar trebui ca avere bisericéscă, pentru-ca ea, pe deoparte, sĕ ne reamintéscă umilirea de altă dată, ér' alt monument, mai dăinuitor decât metalul ros de rugină, de altă parte, sĕ ne vorbéscă de *acela*, care ne a ridicat din acea stare de umilire, care mândrie ne a dat spre a puté privi cu fruntea ridicată la înalta menire, ce ne este hărăsită şi ca biserică şi ca naţiune, şi în inimile nóstre înălţătórea încredere a sădit, că cele bune şi de folos prin muncă chibzuită şi stăruinţă neobosită le vom şi dobândí. *Acest monument sĕ vestéscă tuturor, că biserica română ort. orientală şi poporul român înaderĕr rescunoscĕtori sunt pentru tóte facerile de bine, de cari au fost învredniciţi.*

Mai ales de acest monument *vĕḑut* este trebuinţă, pentrucă simţĕmintele ascunse în inimile nóstre nu pot încălḑi, nu pot îndemna şi îmbărbăta si pre alţii, ér arătarea adâncii mulţămite cuvenite prin câte un parastas, prin câte o cuvêntare de prilegiu, prin câte o amintire în cercuri private despre vredniciile lui, ori cât de preţióse sunt ele în sine nu ajung pentru a descărca o biserică, un popor de datoria recunoscinţei. Ci precum, dacă e, ca sĕ se întăréscă adevĕrata evlavie între ómeni şi credinţa adevĕrată adânci rădăcini sĕ prinḑă între ei, în *biserici la rugăciuni obştesci* trebue sĕ ne adunăm, aşa şi aici, *dacă îndemnătóre spre urmarea faptelor bune are sĕ fie adânca nóstră mulţămită, prin un monument de toţi vĕḑut ea trebue vĕdită sĕ se facă; monument, care vrednic sĕ fie de cel sĕrbătorit şi spre laudă sĕ slujească şi celor ce'l sĕrbătoresc.*

Al treilea lucru, care sĕ-l facem este, ca asemenea *lui*, cu tot ce mai bun, mai ales avem în fiinţa nóstră, fără lenevire şi cu tótă stăruinţa, sĕ ne punem în serviciul trebilor obştesci: bisericesci, şcolare, culturale, naţionale; sĕ facem sĕ piară dintre noi „a pizmei rĕutate“ şi „órba neunire“, cari vécuri dearîndul au fost isvorul multor nefericiri venite asupra capului nostru şi şi acum ne stânjenesc în o lucrare cu bună înţelegere şi rodnică; sĕ rĕmânem ca şi până acum, după exemplul viu dat de el, nestrămutaţi în credinţa şi alipirea către Înaltul Tron, augusta dinastie şi iubita nóstră patrie; şi *una fiind*, ca fraţi adevĕraţi, urechia sĕ ni-o plecăm la glasul duios al bisericei care la împreună-lucrare spre a ei mărire ne chiamă; inimile sĕ ni le deschidem pentru a primi neprihănitele idealuri ale neamului şi spre fiinţare sĕ le ducem!

*

Voi, preoţilor, care evangelia lui Christos a propovedui chemaţi sunteţi, voi mai ales pildă vie sĕ-l aveţi pururea în lucrarea vóstră şi de pildă sĕ-l daţi şi credincioşilor vostri!

Voi, învĕţătorilor, cari inimile mlădiţelor fragede ale némului, pentru primirea seminţei tuturor vîrtuţilor aveţi sĕ le pregătiţi când de fapte mari le veţi vorbi, ale *lui* în lumină strălucitóre a le pune, sĕ nu vĕ leneviţi!

Voi, mamelor şi surorilor române, când inima mai cald vĕ bate, gândind la viitorul şi fericirea copiilor şi fraţilor vostri, asupra faptelor şi vîrtuţilor *lui* a arĕta, de sântă datorie se ţineţi!

Mai ales însĕ tu, tinerime, pentru care *el* cu atâta dragoste a muncit, Tu, mângăerea nóstră în mult posomorîta vreme de acum şi nădejdea nóstră pentru vremea, ce are sĕ vie, inspiră-te Tu din a lui lucrare frumósă; pune Tu tótă a Ta fiinţă în serviciul binelui obştesc, când chemată vei fi spre acésta, nu prin vorbe pompóse, nu din poftă după mărire deşartă, nu din interes material, trecĕtor şi adese omorîtor al avênturilor nobile; ci, cu lăpĕdarea de sine adevĕrată, care totdéuna binele caută, cu stăruinţa, care nu cunósce obosélă, cu energia, care nu se dă nici-când îndĕrĕt înaintea pedecilor, cu mintea luminată, care „nu bate vĕzduhul“, cu inima caldă, care e capabilă a primi şi a sălăşlui în sine *idealuri*, Te nevoesce a servi biserica, de care Te ţii, némul, din al cărui sin ai eşit, patria, căreia până acum cu toţii credinţă 'i-am păstrat şi atâtea jertfe 'i-am adus.

Dar şi *noi toţi*, lăsaţi-ne pururea îndemn sĕ luăm din faptele şi vîrtuţile *lui*, ca asemenea *lui* sĕ trăim, sĕ muncim, sĕ jertfim, folos obştiei sĕ aducem!

Şi, ca firea nóstră omenéscă, care spre slăbiciune se pleacă, sĕ nu ne abată dela împlinirea acestei frumóse hotărîri, îndură-te Tu, Dómne, de noi! Trimite-ne harul Tĕu, întăresce Tu voinţa nóstră, ca sĕ ne putem înălţa *acolo, unde Tu, care a ne ridica Te ai milostivit, ai voit sĕ ne ai.*

„Duch drept înnoesce întru noi, Dómne“, ca sĕ înţelegem, că dacă Tu prin trimisul Tĕu *Andreiu Şaguna*, ne-ai scos érăşi la lumină, nu a Ta voie póte fi *sĕ ne mistuim puterile în lupte deşerte şi sĕ ne istovim fiinţa în sfăşieri lăuntrice*; sĕ cunóscem că greutăţile, ce în cale le întimpinăm, numai încercări sunt, cari să ne oţălească, că din pricina lor *rugina descurajării nu e îngăduită sĕ se aşeze pe sufletele nóstre, că neizbânda clipitei de acum nu trebue să ne facă să părăsim, ci mai ales să sporim munca bărbătéscă pentru dobândirea de bunuri nóue ale vieţii nóstre obştesci.*

„Inimă curată“, Te mai rugăm „zideşte în noi, Dumneḑeule bune“, pentruca, depărtând dela noi ura şi zavistia şi aplecarea spre cértă, sĕ se pótă sălăşlui între noi érăşi bunaînţelegere, frăţietatea adevărată şi acea bunătate a inimei, care ce e bun şi frumos şi adevăr, ori de unde ar veni, primesce; ca astfel sĕ ne putem înălţa spre *idealuri, căci numai avênd şi închinându-se la idealuri un popor, ca şi un idivid, se póte ridica din nomolul miseriilor vieţei de tóte ḑilele spre a rîvnì către lucruri înalte şi înălţătóre.*

In sfîrşit fă, Dómne, ca dacă la anul 1873 trişti, obidaţi, îngrijaţi ne am adunat în jurul sicriului archiepiscopului şi metropolitului *Andreiu*, de aci înainte sĕ ne adunăm în mângăitórea şi înălţătórea încredinţare, *că din acest sicriu vor rĕsări pentru noi neperitóre îndemnuri pentru tot ce e bun, frumos şi adevĕr, pentru tot ce duce spre a bisericei mărire şi spre a neamului înălţare, fericire şi strălucire.*

* * *

Acéstă cuvêntare a distinsului nostru profesor seminarial ori cât a fost de lungă, totuşi ne-a părut destul de scurtă şi la sfîrşit am fi dorit sĕ mai auḑim din gura lui curgĕtorul şir al înţeleptelor cuvinte.

Publicul asistent a primit cu entusiasm aclamênd pe valorosul orator. Excelenţia Sa Dl archiepiscop şi metropolit *Miron Romanul* l'a felicitat călduros stringându-i mâna şi adresându-i juste cuvinte de laudă. Profesorul Dr. Barcianu a sărutat atunci mâna archiereului, ér acesta l'a sărutat pe frunte, sigilând prin acésta complăcerea întreg publicului asistent.

Intru amintirea Marelui Andreiu.

La Reşinari

Au fost înălţătóre scurtele momente petrecute Luni la „actul festiv“ în „sala de exposiţii“ şi viu tabloul atât al figurii vrednicului archiereu, cât şi al neperitórelor lui fapte, ce ni le'-a zugrăvit d-l Dr Barcianu înaintea ochilor nostrii sufletesci; ba chiar şi tabloul de uleu al providenţialului bârbat atârnat între brădetul decorativ, se presenta ochilor nostri trupesci întro lumină feerică, fiindcă în tot decursul cuvêntării un şir de raḑe de sóre l'au cuprins ca 'ntro sacră şi strălucitóre aureolă.

In asemenea mĕsură a avut şi festivitatea dela Reşinari momente, cari o ridică în culmea şirului de sĕrbări aranjate în ḑilele trecute, şi însoţite de un timp favorabil.

Mişcarea vie şi românéscă, ce s'a observat pe stradele Sibiiului încă dela începutul festivităţilor, a devenit tot mai intensivă, ér Marţi, des de diminéţă, a devenit calea frumósă dintre Sibiiu şi Reşinari o adevĕrată cale de pelegrinagiu. Şiruri de trăsuri curgeau la Reşinari din tóte comunele vecine, dar mai ales dela Sibiiu, unde nu se mai căpătau trăsuri de loc aşa, încât una şi aceeaşi trăsura a trebuit sĕ mérgă de repeţite ori cu óspeţi la R., ca asfel se nu fie cei veniţi din depărtări mari necesitaţi a sta în Sibiiu, sau a face drumul pe jos.

Liturgia.

Mulți au plecat până în ḑiuă, mai ales aceia, cari au dorit a asista și la liturgia, ce s'a celebrat cu pompă cuvenită din partea următorilor preoți: P. O. D. Demetriu Moldovan protopresbiter în Sighișóra, Nicolau Diamandi, profesor-catechet în Beiuș; Iosif Goga, paroch în Reșinari, Ioan Muntean, par. în Gurariului și Cioran, junior. Cântările liturgice le-a cântat corul seminarial sub conducerea dirigentului Georgiu Dima, cu evlavia corespunḑătóre solemnității ḑilei. Dupăce s'a terminat liturgia cam la órele 10 și jum., poporul adunat a eșit din biserică spre a întimpina pe Inaltpreasânțitul D-n archiepiscop și metrop. Miron Romanul și pe Preasânțiile Lor Dnii Ioan Mețianu, episcop al Aradului și Nicolau Popea. episcop al Caransebeșului și pe distinșii membrii ai Clerului și onorațiorii, cari le formau suita.

Plecarea.

Peasânțiții nostrii achierei au plecat din Sibiiu la órele 9³/₄ dela reședința archiepiscopéscă, înaintea căreia se aflau preste 30 trăsuri cu representanți ai corporațiunilor bisericesci mai înalte, precum membrii gremiilor consistoriale, representanți ai congresului național bisericesc, ai sinódelor eparchiale, ai corpurilor profesorale, ai parochiei din Brașov-Scheiu, protopresbiteri, preoți și onorațiori din tóte părțile românesci ale patriei.

Pe drum s'au atașat acestui șir de trăsuri numeróse altele, încât s'a format un lung și impunător convoiu cu cei mai destinși fii ai bisericei nóstre. Calea până la Reșinari ar fi părut fórte scurtă, décă căldura — pe aici neobicinuită, — și praful stêrnit de via mișcare n'ar fi detras din plăcerea, ce altcum o simțeșci mergênd pe căile umbrite de verdéță până la Reșinari.

Primirea:

Ajungênd convoiul la marginea hotarului comunei Rĕșinari, acolo a fost intimpinat de vr'o 70 călăreți în frunte cu primariul comunei dl. Aleman Dancăș, care a bineventat pe Escelenția Sa cam în modul următoriu:

Escelenția Vóstră, Inalt Presânțite Domnule archiepiscop și metropalit!

Comuna Rĕșinari s'a îmbrăcat în haine de sĕrbătóre și a eșit întru întimpinarea celui ce vine în numele Domnului.

A eșit Escelenția a Vé telicita și saluta din incidentul actului sĕrbătoresc cel îndepliniți în memoria Antecesorului Escelenției Vóstre, în memoria bărbatului bogat în fapte mari, ale cărui osĕminte sunt așeḑate ca nește móște sfinte în pământul comunei nóstre lângă biserica cea mare.

Suntem mândri, că nóue ni-e dat se putem întimpina și saluta în persóna Escelenției Vóstre pre demnul următoriu al marelui Andreiu.

Sĕ trăiți Escelenție la mulți fericiți ani — pentru a putea conduce naia bisericei încă mulți ani spre binele și mărirea nóstră a tuturor.

Sĕ trăiască!

(Va urma).

Avis.

Spre orientarea tuturor proprietarilor de losuri de ale loteriei de obiecte, aranjată de *„Reuniunea femeilor române din Sibiiu“*, aducem la cunoscință publică, că tragerea la sorți s'a efectuit în 30 Iuniu n. a. c. după-cum s'a fost anunțat. Din causă însĕ că numĕrul câștigurilor este mare, pentru compunerea listei despre câștiguri se reclamă o lucrare de mai multe ḑile, și așa publicarea aceleia va urma numai după-ce lista va fi terminată.

Dar și până la publicarea listei despre câștiguri subscrisa președintă servesce cu deslușirile necesare celor înteresați, în fie-care ḑi dela 10—12 óre a. m. în localul „Mesei studenților“, ér obiectele câștigate cu losurile plătite se pot și ridica.

Biuroul reuniunei femeilor române din Sibiiu.

Sibiiu în 1 Iuliu n. 1898.

Maria Cosma, președintă. *Dr. N. Vecerdea* secretariu.

Dr STERIE N. CIURCU

IX Pelikangasse — No. 10, Viena

Consultațiuni cu celebritățile medicale, și cu specialiștii de la facultatea de medicină din Viena. [80] 2—12

Nr. 350/898 F. G. [79] 2—3

CONCURS.

Spre scopul conferirei de stipendii din **„Fundațiunea lui Gozsdu“ pe anul școlar 1898/9** se escrie concurs pe lângă următórele condițiuni:

1. Concurenții sĕ documenteze cu documente originale séu autenticate de notariu public;

a) că sunt fii de cetățeni ungari și aparțin la biserica ortodoxă orientală română, spre care scop se recere extrasul din matricula botezaților provĕḑut cu clausula parochului competent, că și de present aparține la biserica greco-orientală română;

b) că studiază cu succes bun la vre-un institut public din patriă, spre care scop au sĕ substérnă studenții dela școlele medii atestatul despre anul scolar 1897/8, ér cei dela facultăți și universități indicele *despre tóte cursurile* ascultate;

c) că nici averea proprie, nici a părinților nu ajunge sĕ acopere tóte trebuințele pentru crescerea concurentului, spre care scop e a se produce atestatul diregătoriei politice competente;

2. Fie care concurent are sĕ arete în petițiunea sa specialitatea, la care și locul unde voesce a continua studiile, precum și aceea dacă are și alt stipendiu.

3. Cei-ce voesc sĕ studieze în străinătate au sĕ arete necesitatea de a face studii în străinătate, ca în casul dacă li-se va vote stipendiul, sĕ se pótă îndată exopera concesiunea ministerială prescrisă.

4. Petițiunile instruate cu documentele necesare sunt a se adresa la representanța fundațiunei lui Gozsdu (Budapest. VII. Király u. 13 sz.) până la *5 August a. c. n.*

5. Totodată se provócă toți stipendiștii actuali prin urmare și cei absolvenți, cari cer ajutóre pentru depunerea rigoróselor și câștigarea gradului de doctor, ca până la terminul susindicat și pe lângă observaree p. 2. din acest concurs, sĕ arete resultatul studiilor din anul școlar 1897/8, căci altcum li se vă sista stipendiul, respective nu vor căpĕta ajutorul.

6. Petițiunile, cari nu sunt instruate cu documentele susamintite séu sosite după terminul escris, nu se vor lua în considerare.

7. In interesul expedării regulate, fie-care concurent se indice în petițiune locul și poșta ultimă unde este a i se trimite resoluțiunea representanței.

Din ședința comitetului fundațiunei lui Goszdu ținută în r1 Iuniu, 1898 n.

Comitetul.

Din ori-ce *librărie se póte procura* scrierea premiată a consilier. în med. *Dr. Müller,* apărută în a 30-a edițiune despre

sistemul nervos

și

sexual turburat.

Espediție franco pentru 60 cr. în mărci postale.

Curt Röber,
[5] 21—49 Braunschweig.

Ne-au sosit acuma:

Tabele de părete pentru cetit, românesci fl. 2.40
„ „ „ „ „ unguresci „ 2.40
„ „ „ „ „ românesci
de I. Tuducescu . . . . „ 3.60
„ „ **istoria naturală** (16 bucăți colorate: regnul animal, vegetat și mineral) „ 7.20
Tabele de mĕsuri metrice cu esplicare „ —.80

Librăria Tipografiei archidiecesane, Sibiiu.

In **Librăria Tipografiei archidiecesane**
se află de vênḑare

Archiepiscopul și metropolitul

ANDREI baron de ȘAGUNA

de

Nicolau Popea,

archimandrit și vicariu archiepiscopesc.

Op premiat de consistorul resp. sinodul archidiecesei ortodoxe rom. a Transilvaniei, dedicat poporului Român.

Prețul broșat fl. 2.50 sau lei n. 7.—

Dare de sémă despre Archiepiscopul și metropolitul

ANDREI baron de ȘAGUNA

de

Ioan Slavici.

Prețul 20 cr.

și

Biografia Archiepiscopului și Metropolitului

ANDREI baron de ȘAGUNA

edițiune poporală.

Prețul 10 cr.

„Colecțiunea Șaraga“.

Din „Colecțiunea Șaraga“ à 1 leu = 50 cr. volumul au apărut:

Nr.
1. Elena Sevastos: Povești.
2. N. A. Bogdan: Povești și anecdote.
3. Mihail Canianu: Poesii populare (Doine).
4. N. Gane: Poesii.
5. 6. Log. Cost. Konaki: Poesii vol. I. II.
7. Mihail Eminescu: Poesii complecte.
8. Sofia Nădejde: Nuvele.
9. A. Vlahuță: Nuvele.
10. Henriete și M. Eminescu: Scrisori.
11. 12. Ar. Densușianu: Cercetări literare vol. I. II.
13. N. Gane: Domnița Ruxandra.
14. N. Beldiceanu: Poesii.
15. Elena Sevastos: Anecdote populare.
16. 17. A. Steuerman: Antologie, Crestomatie.
18. 22. N. Iorga: Schițe din literat. română.
19. N. A. Bogdan: Și noui și vechi.
20. 21. I. L. Caragiale: Teatru vol. I. II.
23. Matilda Cugler-Poni: Poesii.
24. 25. Grigore N. Lazu: 451 poesii—traduceri și imitațiuni vol. I. II.
26. Carmen Sylva: Poveștile Peleșului.
27. V. Conta: Încercări de metafisică.
28. Mihail Eminescu: Nuvele.
29. Victor Onișor: Doine și strigături din Ardeal vol. I.

Nr.
30. V. Conta: Teoria fatalismului.
31. 37. V. Conta: Teoria ondulațiunii vol. III.
32. 40. D. Bolintineanu: Poesii vol. I. II.
33. D. Petrino: Poeme.
34. 35. Cavaler C. Stamati: Musa românéscă vol. I. II.
36. Ed. Gruber: Stil și gândire.
38. M. Eminescu: Diverse.
39. Carol Scrob: De-ale inimei vol. I.
41. Const. Negruzzi: Pĕcatele tinerețelor v. I.
42. D. Bolintineanu: Proză vol. I.
43. A. Donici: Fabule.
44. V. Conta: Basele Metafizicei.
45. 56. A. D. Xenopol: Istoria Românilor.
57. Ionescu Raicu-Rion: Scrieri literare v. I.
58. Fabuliști Români: Fabule.
59. Traian Demetrescu: Aquarele (poesii).
60. A. Steuerman: Sărăcie (poesii).
61. A. Steuerman: O tómnă la Paris (scrisori și versuri).
62. N. A. Bogdan: 15 Comedii.
63. Al. Philippide: Starea socială.
64. I. L. Caragiale: Schițe, trad. și originale
65. H. G. Lecca: Prima (versuri).

Se pot procura dela Librăria Tipografiei archidiecesane Sibiiu.

Redactor prov. **Dr. Elie Cristea.**

Editura și tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 68. Sibiiu, Marți 23 Iuniu (5 Iuliu), 1898. *Anul XLVI.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:

Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rĕndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Conferența băncilor române.

Era o necesitate de mult simțită în cercurile, cari se intereséză de desvoltarea organisațiunii nóstre economice-financiare, și o dorință esprimată de repețite-ori și în publicitate, ca conducĕtorii băncilor nóstre sĕ se întrunéscă la o conferență, pentru a se consulta asupra situațiunei economice și financiare și a conveni asupra căilor și mijlócelor, prin cari sĕ se asigureze desvoltarea armonică și sănĕtósă a institutelor de credit înființate de poporul nostru.

Ținênd cont de acéstă necesitate și dorință, precum și de impregiurarea, că cu ocasiunea festivităților arangiate din incidentul aniversării morții metropolitului Șaguna se va întruni în Sibiiu un numĕr mai mare al fruntașilor nostri din tóte părțile țerii, dl Parteniu Cosma, directorul institutului „Albina“ a convocat pe 25 Iunie st. n. și ḑilele următóre o conferență a directorilor institutelor nóstre de credit, cu scopul ca representanții acestora sĕ se consulte asupra mai multor chestiuni ale serviciului technic și administrativ al băncilor, referitóre la uniformitatea și corectitatea contabilității, la evitarea concurenței păgubitóre și a daunelor provenite din informațiuni insuficiente, la stabilirea mĕsurei în care băncile sĕ se foloséscă de credite de reescompt, la reducerea intereselor după imprumuturi și la alte mai multe chestiuni de interes vital atât pentru bănci cât și pentru clientela lor.

In urma acestei invitări au sosit în Sibiiu la 25 Iunie 61 representanți a 52 institute de credit. Conferența s'a întrunit în oarele postmeridiane în localitățile casinei române, unde — după un potrivit discurs de deschidere al convocatorului — ea s'a constituit sub presidiul D. Part. Cosma, și după-ce a acceptat de basă obiectele înșirate în convocator, a esmis o comisiune pentru studiarea și pregătirea substratului desbaterilor.

Acéstă comisiune, din care au făcut parte — afară de biroul conferinței — Domnii: Dr. N. Oncu („Victoria“), Dr. I. Mihu („Ardeleana“), Dr. T. Mihályi („Someșana“), A. Cosma („Silvania“), Il. Trăilă („Oraviceana“), P. Barbu („Mureșana“), I. B. Hodoș („Patria“), Dr I. M. Roșu („Luceaferul“) și N. P. Petrescu (fil. „Albinei“ Brașov) a lucrat în ḑiua următóre cu începere dela órele de diminéță și convenind în deplină înțelegere asupra obiectelor pertractate, a ales referent pe D. Dr. I. Mihu și a presentat prin acesta elaboratul seu în plenul conferinței, care s'a întrunit la órele 5 p. m. și după o desbatere amĕnunțită și seriósă, a primit — cu unele întregiri — tóte propunerile comisiunii.

Desbaterile conferenței, la cari au participat cele mai valoróse puteri ale institutelor nóstre financiare, s'au distins prin o deosebită obiectivitate, seriositate și armonie, și au fost atât de instructive pentru membrii conferenței, încât abstragere făcênd dela hotăririle salutare, deja în sine au format un câștig mare și real pentru desvoltarea și înaintarea organisațiunei nóstre economice-financiare.

Necesitatea și importanța conferenței, și folósele ce le va aduce pentru cercuri largi, iese cu atât mai mult la iveală, dacă vom apreția resultatul final al desbaterilor, enunciat cu vot unanim și în deplină armonie.

Principiile de interes mai general, asupra căror s'au unit representanții băncilor nóstre sunt următórele:

S'a aflat de lipsă și de folos, ca esmișii băncilor representate la conferență sĕ se întrunéscă din când în când pentru a discuta situația economică și financiară și a combina mĕsuri potrivite și uniforme pentru a promova desvoltarea solidă și administrarea corectă a institutelor nóstre de credit. Pentru studiarea situațiunii, pregătirea materialului de discuție și pentru convocarea conferențelor s'a instituit o delegațiune în persóna Dlor: P. Cosma („Albina“), Dr. N. Oncu („Victoria“). Dr. I. Mihu („Ardeleana“), Dr. T. Mihályi („Someșana“) și I. Brut Hodoș („Patria“).

S'a constatat necesitatea înființării unui organ de cuprins pur economic-financiar, editarea unui Anuar al institutelor și pentru asigurarea exactității depline a contabilității și înlesnirea controlei în mersul afacerilor, instituirea unui specialist, care — provĕḑut cu instrucțiunile necesare să cerceteze din când în când băncile.

De importanță deosibită pentru cercurile largi, cari formează clientela institutelor nóstre, este înțelegerea luată cu privire la reducerea etalonului de interese la minimul posibil.

In fine mai este de amintit, că conferența a acceptat principiul, ca băncile sĕ se restringă după posibilitate la ținutul, care gravitează spre centrele unde se află sediul lor și în cas de abateri dela acest principiu sĕ se servească reciproc cu informațiuni asupra clientelei.

Enunciarea acestor principii sunt resultatul real al conferenței. Importanța lor este evidentă și dacă — ce nu ne îndoim — se vor și realisa, fără indoială vor contribui mult la consolidarea organisațiunii și desvoltării nóstre economice.

De asemene represintă un câștig real și schimbarea de vederi ce a urmat încă și asupra mai multor altor cestiuni economice de mare importanță, cari au fost recomandate atentiunii delegațiunii esmise și a căror realisare va deschide în viitor terene nóue lucrării nóstre economice.

Conferența s'a încheiat cu o disertațiune fórte instructivă asupra noului proiect de lege despre Asociațiunile economice și industriale de credit, cari ating de aprópe interesele băncilor nóstre și le impun diferite mĕsuri de precauțiune. Espunerile presidentului în acéstă materie au ilustrat aceste nóuĕ institute financiare din tóte punctele de vedere și au precisat ținuta ce trebue observată în fața lor de institutele nóstre.

Representanții băncilor au părăsit această primă conferență, pe deplin mulțămiți cu resultatul ei, și înzestrați cu multe și prețióse cunoscințe nóue, de cari vor puté usa cu folos în cercul lor de activitate.

Afacerea gimnasiului din Brașov.

Mercurea trecută a sosit la Brașov, pentru a cercetá fondurile, din cari se susține gimnasiul nostru de acolo — o comisie ministerială cosntătătóre din dnii *Molnár* Victor consilier minist. ca president; viceșpanul com. Brașov Fr. *Iekel*; *Iancsó* Benedek și *Kuncz* Ignacz dir. supremi de școlă; *Mayr* Aurel prof. univ. *Chopey* L. prof. și *Hobian* comtabil la minister.

Vorbind despre comisia acésta, fóia unguréscă din Brașov „*Brassói Lapok*“ ḑice între altele: „*Intru cât cercetarea (comisiei min.) ar avé resultate nefavorabile pentru gimnasiul gr. or. din Brașov, guvernul instrucției publ. e hotărit a-l închide*“.

Față cu afirmația foii maghiare din Brașov, presidentul comisiei min. *Molnár* a adresat numitei foi o rectificare, comunicata și „*Gazetei Tran.*“, în care se constată că observarea lui „Brassói Lapok“ nu corespunde stării actuale a lucrului, căci „obiectul și scopul cercetărei, ce se face actualmente nu este alt-ceva, decât simplamente de a lămuri tóte împrejurările privitóre la ajutorul primit până acum dela guvernul României și de-a constata esistența acelor acte, la cari s'au obicinuit a se provoca din partea bisericei pentru a justifica subvențiunea, și mai departe a face un raport informativ guvernului instrucțiunei publice asupra raporturilor de avere ale bisericelor, cari susțin școlele“.

* * *

Intru amintirea Marelui Andreiu.

Primirea.

Escelenția Sa Dl arch. și metrop. a rĕspuns în cuvinte alese salutului, ce i l'a adresat stăpânul comunei, primariul Aleman Dancăș; ér călăreții au aclamat cu strigăte puternice de „sĕ trăéscă“ pe capii și archiereii nostrii, pe clericii și pe onorațiorii cei mai aleși ai acelei biserici, pe carea Rĕșinărenii nici de frica și gróza tunurilor nu au voit a o părăsi, căci au iubit'o mai mult ca viéța. După binecuvêntare și mulțămită trăsurile, acum însoțite de ambele părți de călăreți, au continuat calea spre comună, la capetul căreia sĕ ridică o frumósă póртă triumfală din verdéță și cu inscripția: „*Bine ați venit*“. Dela póртă încolo drumul era împodobit de ambele părți cu verdéță, cu braḑi și mesteceni, asemenea și casele; ér în porțile acelora sta mamele rĕșinărene în haine curate, de sĕrbătóre, avênd în jurul lor cele mai prețióse podóbe ale casei lor, cu cari s'a mândrit la timpul seu și strămóșa Cornelia, mama Grachilor.

Trei până în patru, ér în unele locuri patru până în cinci, copilași curăței, rumeni, plini de viéță cu fața suriḑĕtóre sta în jurul mamelor, ținêndu-se de póla hainelor lor, și salutând respectuos óspeții trecĕtori.

Din distanță în distanță erau postați pompierii, îngrijind ordinea și stând la disposițiunea celor sosiți.

Ajunși în comună Inaltpreasânțiții archierei au descălecat la casele parochului primariu *Emilian Cioran* pentru a se răcori puțin de năduful căldarei, ér ceialalți óspeți au fost primiți pe la Rĕșinărenii fruntași.

După o scurtă pausă, s'au adunat clerul și mirenii la casele părintelui Cioran și de-acolo au petrecut pe Escelenția Sa, îmbrăcat în mantie și cu cârja în mână și pe Preasânțiții episcopi spre bisĕrică.

La capul „Stradei Șaguna“ era ridicată o altă póртă triumfală frumósă. In jurul ei și pe locul mai larg din apropierea casei comunale era publicul adunat și în frunte cu 8 preoți îmbrăcați în ornamente aștepta sosirea Escelenției Sale, la ivirea și apropierea căruia poporul a îngenunchiat, ér parochul Emilian Cioran i-a oferit sânta evangelie spre sărutare; apoi l'a bineventat cu aceste cuvinte.

Escelenția Vóstră I. P. S. D. archiepiscop și metropolit!

Presența archiereilor în mijlocul poporului a fost pentru fiii bisericei nóstre totdeauna o ḑi de sĕrbătóre.

Presența Escelenției Vóstre, incunjurat de Preasânțiții Episcopi sufragani și de aleșii clerului și ai poporului nostru, aḑi e îndoită sĕrbătóre.

E sĕrbătóre, pentru că veniți Escelenția sĕ dați tributul recunoscinței celui ce a pus pe temelii tari așeḑămintele bisericei și ne-a lăsat nóuĕ ca moscenire scumpă, o biserică ortodoxă română — organisată și închegată, — și e sĕrbătóre, pentru că mai dați încă o probă despre nobleța, care V'a caracterisat și v'a făcut un urmaș vrednic al antecesorului Escelenției Vóstre, al marelui Andreiu, chemat dela D-ḑeu și din voința poporului a continua lucrarea începută și a fi totodată și un cârmaciu destoinic al bisericii în aceste ḑile grele, — ḑile, în cari numai înțelepciunea și prevederea Escelenției Vóstre a scutit naia bisericei de valurile furtunóse, cari o amenință din când în când cu cutropire.

Cu capetele plecate și cu inima plină de dragoste și venerațiune Te primim — iubit principe al bisericei ortodoxe române; — degetul eternității va arăta în tótă splendórea sa faptele ce le sevîrșesci, glorificând pe înaintașul, — ca cu atât mai mult motiv sĕ avem noi de a fi cu alipire neclătită cătră cel ce scie fi asemenea apostolilor — în tóte împrejurările una cu poporul și una cu fiii sei sufletesci, una în gândirile îndreptate spre înaintarea bisericei și neamului nostru.

Sĕ trăiască Escelenția Sa.

La acéstă alocuțiune a rĕspuns Escelenția Sa, mulțămind pentru manifestarea fiescilor sentimente și căldurósa primire și accentuând, că a venit împreună cu aleșii clerului și ai poporului, ca sĕ sĕrbătoréscă împreună memoria acelui nemuritoriu archiereu al nostru, căruia avem ai mulțămi esistența bisericei ortodoxe române. Apoi s'a pus întreg convoiul în mișcare spre biserică, până unde calea era un adevĕrat parc de braḑi cu recreator miros. Unde sĕ începe grilagiul cimiteriului, se ridica o nóua și cea mai mare și mai frumósă póртă, ér calea era preserată cu érbă verde până la biserica cea mare, a cărei interior era renovat cu gust și împodobit astfel, încât asupra tuturor asistenților a făcut cea mai plăcută impresiune.

Ușa dela întrare, amvonul, etc. eraui mbrăcate în doliu, érîntre cele 2 strane era așeḑată masa învelită în negru. Pe ea erau puse crucea, evangelia, colivă, parastasul, lingurițe, apă curată în 2 pocale, stergare, mai multe sticle cu vin și pocale pentru vin.

Cununile.

In jurul mesei erau așeḑate 12 feșnice cu lumíni aprinse și cununile trimise și compuse din cele mai alese flori. Cele mai multe erau din flori naturale și lucrate cu deosebit gust. Pantlicile erau tóte de mătasă, de diferite colori și cu feliurite inscripțiuni în litere aurite. Am deosebit următórele cununi:

A consistorului archidiecesan din flori naturale: rose-galbene și pansele. Pantlica albă purta inscripția: „*Consistoriul archidiecesan, — Marelui Andreiu. 16 Iuniu 1898*“.

Aradul. „*Diecesa Aradului,—Nemuritoriului Șaguna*“; din frunḑe de lauri, rose albe și galbene naturale. pantlică négră.

Seminariul. Pe pantlică négră: „*Profesorii șielevii seminariului Andreian, 16 Iuniu 1898*“. Pe pantlică albă: „*Veneraţiune Marelui Archipăstor, mort 16 Iuniu 1873*“. Micșunele naturale.

Tipografia. „*Fundatorului Tipografiei Archidiecsane — Personalul actual*“. Flori artificiale, flori de alpi (siminic, Edelweis); pantlică pal-rosa.

„*Parochia gr.-or. română Reșinari — Memoriei lui Șaguna*“; pansele artificiale, pantlică galbenă.

„*Primăria comunei Rĕșinari, — In memoria Marelui Archiereu Andreiu*“. Mieriόre (nu-mĕ-uita) artificiale, pantlică négră.

„*Reuniunea femeilor române din Reșinari, — Neuitatului Archiereu Andreiu*“ Mieriόre și trandafiri artificiali, pantlică pal-rosa.

Una din cele mai frumóse este cea dela *Familia Mocsonyi*, cu inscripția: „*Nemuritoriului reîntemeietoriu al bisericei naționale române, 16 Iuniu 1898*“, compusă din frunḑe de lauri și cu pantlică de mĕtasă grea, de colóre bordeaux.

„*Profesorii din Brașov — Marelui Andreiu, 16 Iuniu 1873—1898*“. Micșunele naturale, pantlică heliotrop.

„*Reuniunea femeilor române din Brașov — Nemuritoriului Andreiu 1873—1898*“. Flori naturale: lauri, rose, pantlică albă.

„*Biserica Sf. Nicolae din Brașov-Scheiu, — Marelui Andreiu 1873 — 1898*“. Micșunele naturale, pantlică heliotrop.

Dela Românii din Timișóra au sosit o prea frumósă cunună de lauri, rose, ciprese etc. cu inscripția pe pantlică albă: „*Recunoscință dela Românii gr.-or. din Timișóra, în pie memorie, 1873—98. Marelui binefăcĕtoriu al înființândei episcopii din Timișóra*“.

„*Învĕțătorii archidiecesani — Părintelui șcólei române, Marelui Andreiu*“. Flori de alpi artificiale, pantlică négră.

„*Reuniunea sodalilor români din Sibiiu: Patronului ei, prototipul muncei neobosite*“. Flori artificiale, camelii albe, pantlică albă.

„*Comuna bisericéscă din Gușteriță — In memoria binefăcĕtorului nostru, Marelui Andreiu 1873—98.* Mieriόre artificiale, pantlică négră.

Pe lângă aceste am mai observat dóuĕ cununi prea frumóse, atêrnând de feșnicile principale postate înaintea fruntariului și anume:

Una a comitetului parochial din Reșinari din siminic artificial și avênd pe partlică treicoloră inscripția aurită: „*Marelui Andreiu*“; ér alta depusă din partea nepotului neuitatului archiereu, locotenent-colonel în armata României, *Constantin Șaguna*, care până acuma a participat la multe parastase oficiate în memoria marelui seu unchiu. Pe bandă albastră erau scrise cuvintele aurii: „*Neuitatului unchiu — Nepotul locotenent-colonel Șaguna, 16 Iuniu 1898*“.

Reuniunea meseriașilor din Brașov a trimis în loc de cunună următórea scrisóre representantului ei, dlui N. P. Petrescu:

Stimate Domnule Petrescu,

Comitetul nostru a ținut astăḑi ședință cu scopul de a lua disposițiuni, ca și Asociațiunea meseriașilor sĕ participe la sĕrbarea aniversării a 25 a morții fericitului Metropolit Andreiu Baron de Șaguna, în rênd cu celelalte corporațiuni și reuniuni culturale din Brașov.

Comitetul a hotărît să Vĕ róge pe D-vóstră, ca se representați în persónă Asociațiunea la sĕrbarea aniversară. A mai votat comitetul din incidentul acesta și suma de 50 fl. cunună eternă, ca basă unui fond, a cărui destinațiune sĕ va hotări mai târḑiu. În fine a hotărît ținerea unei ședințe festive pe Duminecă, când li sĕ va vorbi meseriașilor și despre viéța fericitului Șaguna.

Brașov 28 Iuniu, 1898. Al D-vóstră cu deosebita stimă

Pompiliu Dan

Parastasul.

Inaintea mesei astfel împodobite, precum am arĕtat mai sus, s'au postat preoții oficianți și anume: Archierei: Escelenția Sa archiepiscopul *Miron Romanul* și episcopii *Ioan Mețianu* și *Nicolau Popea*; Preac. Lor archimandriții Dr *Ilarion Pușcariu*, *Filaret Musta* și prosincelul *Augustin Hamsea*; apoi protopresbiterii-asesori consistoriali *Ioan Papiu*, *Zaharie Boiu*, *Moise Lazar*, *Ioan Droc*, *Nicolau Cristea*, *Nicolau Ivan*, Dr *Remus Roșca*; protopresbiterul militariu în pensiune *Simeon Popovici*; presbiterii *Emilian Cioran*, și *Iosif Goga*, parochi în Reșinari; ér ca diaconi au funcționat archivariul consistorial *Demetriu Câmpean* și profesorul *Ioan Popovici*.

Acestia au oficiat sub pontificarea Escelenției Sale parastasul cu o pompă, cași care n'am vĕḑut în viața mea și cu o solemnitate, care ridică ritul oriental în fruntea ori căror ceremonii religióse. Acum am înțeles mai bine cuvintele acelui cap încoronat, care asistând la serviţiu într'o biserica ortodoxă, a esclamat: „*Acum înțĕleg ce este divin*“. Intr'adevĕr rugăciunile preoților completate cu escelentele composiţiuni ale măestrului G. *Dima*, cântate de escelenta nóstră Reuniune de musică, ne au stârnit cele mai frumóse sentimente de pietate, gratitudine și întristare pentru prea de timpuria perdere a bărbatului, a cărui memorie o serbătorim. Cântările dela parastas sĕ numără între cele mai succese composiții musicale ale profesorului Dima. Temeiul lor — ce-i drept — nu-'l formézá melodiile vechi orientale, cu care lumea română e atât de obicnuită, ci tóte sunt composiții libere, cari varsă înțelesul textului bisericesc în cele mai potrivite și mai esplicative forme artistice. Până la condac a cântat reuniunea: Aliluia, Cela ce cu adâncul etc, Bine ești cuvêntat Doamne, Céta sânților; Cu adevărat deșertăciune sunt tóte; Marea vieței; Ce e vieța? Dela condac au continuat cântările corul seminarial funebral sub conducerea profesorului *Demetriu Cunțan* După icos avea se urmeze rostirea discursului festiv de asesorul *Zaharie Boiu*, dar acesta a rĕmas dela locul acesta din program, fiind domnul asesor cuprins de o totală răgușală; astfel publicul adunat în biserică împreuna cu preoțimea în funcțiune au eșit inmediat la cripta cu mormêntul de lângă biserică. Cripta era înpodobită de grădinarul *Förster* din Sibiiu cu cel mai ales gust atât în lăuntru cât și pe dinafară.

In fruntea criptei era așeḑat bustul de marmură albă al lui Șaguna, pe un piedestral înalt, încunjurat de tóte părțile de flori și verdeță.

Aci la mormênt s'a continuat parastasul, cântând-usĕ „Cu duhurile drepților“, „In veci pomenirea lui“ și „Românime mult cercată“ din partea corului funebral.

Cimiteriile erau de ambele părți ale drumului pline de popor, care în genunchi însoția rugăciunile archieresci pentru sufletul reposatului archipăstoriu. Apoi s'a reîntors conductul érăși în biserică, unde Preasânțitul episcop al Aradului *Ioan Mețianu* a ținut o cuvêntare mieḑuoasă și corĕspunḑĕtoare, glorificând faptele celui mai renumit și mai mare archiereu al bisericei nóstre, descoperind nemărginita nóstră recunoscință și gratitudine și punêndul tuturor celor presenți și din viitor ca model, pururea de urmat. — După cuvêntare corul reuniunii a mai accentuat cântarea „Plâng și mĕ tânguiesc“ și cu aceste parastasul s'a terminat, urmând gustarea colivei și a vinului.

In biserică au fost presenți — împreună cu corurile și cu elevii seminariali și din Reșinari — preste 1000 persóne. Cu tóte aceste ordinea a fost observată fără a se întêmpla cel mai mic incident. Aranjerii elevi seminariali ajutați de pompieri 'și-au făcut datorința.

Este imposibil a reda numele tuturor celor presenți. Cu tóte aceste ne vom da silința a presenta un conspect aproximativ al persónelor mai marcante.

Consistoriul metropolitan: Escelenția Sa metropolitul și Leontin Simonescu, secretariu.

Dintre membrii congresului nat.-bis.: Dr, Alesandru Mocsonyi, Eugeniu Mocsonyi și Zeno Mocsonyi, Parteniu Cosma, Dr. Ioan Mihu. etc.

Din consistoriul archidiecesan: Dr. Ilaríon Pușcariu, archimandrit, Ioan Papiu. Zaharie Boiu, Moise Lazar Nicolau Cristea, Panteleon Lucuța, Ioan de Preda. Dr Liviu Lemenyi, Mateiu Voileanu, Nicolau Ivan, Petru Pipoș Dr. Elie Cristea, asesori; Ioan Mihu, espeditor Demetriu Câmpean, archivariu, Vasiliu Stan, Ioan Cotoțiu, Ioan Șiut. Teodor Orlea, cancelisti.

Consistoriul eparchial aradan: Pre lângă Preasânția Sa episcopul, Augustin Hamsea, protosincel, Paul Rotariu, etc.

Consistoriul eparchial din Caransebeș: Pe lângă Preasânția Sa episcopul, Filaret Musta, archimandrit, Mihail Popoviciu, protopresbiter în Orșova, Sebastian Olariu, ppresb. în Făget.

Sinódele eparchiale: Dr. Vasiliu Preda, George Ardeleanu, Ioan M. Roșu, Iosif Pușcariu.

Seminariul archidiecesan: Dr. Remus Roșca, Ioan Ghibu, Demetriu Cunțan, Dr. D. P. Barcian, Georgiu Dima. Demetriu Comșa, Dr. Stroia, Gavriil Hango.

Corpul profesoral din Brașov: Virgil Oniț director, Lazar Nastasi și Georgiu Chelariu, profesori.

Gimnasiul din Brad: Vasiliu Damian protopresbiter.

Ioan Hințescu, profes. seminarial în pensiune (Buzĕu).

Protopresbiteri archidiecesaní: Ioan Droc, Mercurea; Ioan Cândea, Avrig; Demetriu Moldovan, Sighișóra; Sergiu Medean și Ioan Tipeiu, Sebeș; Vasiliu Domșa, Orăștie; Avram Pecurariu, Ilia; Iuliu Dan, Făgăraș; Romul Mircea, Mediaș; Petru Popovici, Abrud; Nicolau Todoran, Cetatea de baltă; Romul Furdui, Câmpeni, Nicolau Moldovan, Agnita și Petru Iuga, Seliște, administratori.

Preoți: Petru Simtion, Sibiiu; Coman Baca și Georgiu Modran, Poplaca; Ioachim Muntean și Ioan Manta, Gurarîului; Ioan Popovici, Sadu; Ioan Marin, Rîul-Sadului; Ilie Dobrotă și Ioan Sêrbu, Poiana; Romul Pop, Gârbova; Nicolae Chicin, Nădlac: Dionisiu Conopan, Elie Pop, Ludoș; Zevedeiu Mureșan, Sebeș; Elie Popovici, Ales. Danciu, Nicolau Băeșan, Ioan Todescu, Neagoe din Petrovaselo, Nic. Borzea, Vistea-inferióră; Nic. Clonța Betlean, I. Grama, etc. etc.

Preoți militari: Sava Popovici și Simeon Popovici, protopresbiteri; Ioan Broju, presbiter.

Intrégă comisiunea „Fundațiunii Șaguna“.

Tipografia archidiecesană: Ioan Vătășan, director, Ludovic Binder, conducător și Dumitru Opriș, tipograf,

Biserica Sântului Nicolau din Brașov: Dr. Vasilie Saftu, paroch; Sterie Stinghe și Dumitru Pascu, epitropi.

Beiuș: Nicolau Diamandi, profesor-catechet, Ioan Pap, jurist.

Sèliștea: Petru Dragits, proto-pretor; Nicolau Hențu. notar; Dumitru Vulc, proprietariu; Iacob Steflea, filosof absolut; Comșa, negutător și numĕroși alți țĕrani.

Invĕțători: Ioan Nicóră, Nicolau Simulescu, Ioan Daian, Ilie Georgescu, George Muntean, Aleman Galea, Ioan Marin, Maniu Lungu, Ioan Branga, Dumitru Mosora, Ioan Baicu, Aron Șerb, Dariu, Bârsan, etc.

Autoritatea comitatensă: Corneliu Tobias, protonotar, Stefan Stroia, notariu.

Dintre confrații gr.-catolici: Dr. Teodor Mihali, adv. Dej, Vasiliu Harșan, adv., Onoriu Tilea, inginer, Dr. Corneliu Diaconovici, Dr. Octavian Rusu, advocat., Iuliu Bárdossy, inspector școlar în pensiune, Emil Verzariu.

Reuniunea femeilor române din Sibiiu: D-na Maria Cosma, presidenta, Dómna Bădila, vicepresidentă, Dr. Nicolau Vecerdea secretariu, Dna Moldovan, Dna Ana Dr. Moga, Dna Dr. Olariu, Maria Dogée, Dna I. Preda, Dna Popovici, dnișóra V. Pușcariu.

Reuniunea pentru ajutorarea vĕduvelor din Brașov și jur: Virginia Vlaicu și Elena Săbădeanu.

Reuniunea femeilor române din Brașov: Agnes Dușoiu, presidentă, și Maria Popea.

Reuniunea femeilor române din Rĕșinari: A. Goga și 20 membre.

Reuniunea meseriașilor din Sibiiu: Victor Tordășanu, președinte, Zacharie Voilean, croitor, Stefan Moga, franselariu, Petru Moga, brutariu și alți vr'o 20 membrii.

Reuniunea meseriașilor din Brașov: Nicolau P. Petrescu.

Corpul profesoral dela școla civilă de fete din Sibiiu: Dr. Vasiliu Bologa, Ioan Popovici, dșórele Eug. Iovescu și Maria Cioban.

Corpul învĕțătoresc dela școla elementară de fete din Sibiiu: Elie Moga și Alexandrina Joandrea.

„Telegraful Român“: Dr. Elie Cristea, redactor, George Poponea, tipograf.

„Fóia Poporului“: Silvestru Moldovan.

„Tribuna Poporului“: Vasiliu Mangra.

„Tribuna“: Dr. Elie Dăian.

Intreg comitetul parochial și comunal din Reșinari

Intrégа Reuniunea română de musică din Sibiiu.

Elevii Seminariului Andreian.

Elevii Scólei din Reșinar.

Representanța pompierilor din Reșinari și o mulțime de popor din Reșinari și comunele învecinate.

Onorațiori: Constantin Stezar, căpitan în retragere; Nicolau Penciu jude reg în pensiune; Ioan Ivan, notariu Gurarîului. Tinerul Antoniu Mocsonyi și profesorul lui Petru Ionaș, Dionisiu Roman, Ioan Paraschiv, jude, Bojiță, Avram Acilinescu, Rubin Patița, Radu Istrați, Vasile Dan, Aureliu Popescu, Emil Dogèe, Toma Haneș, director.

Din familia lui Șaguna era de față unicul membru, nepotul Constantin Șaguna, de present locotenent-colonel la regimentul de călărași din Giurgiu.

Am mai observat între cei presenți la parastas și pe simpaticul bĕtrân, domnul Antoniu Antonescu din Râmnic Vâlcea, senator, carele tocmai venise la Sibiiu, pentru a și duce acasă fetițele, pe cari le cresce în internatul român. Astfel a profitat de ocasiunea a vedea o festivă manifestațiune a gratitudinei și recunoscinței față de un nemuritor bărbat al ortodoxismului român.

Pomana Sěracilor:

Eşiţi cu toţii din biserică, atenţiunea multora s'a îndreptat spre cimiteriul cel mare, unde cel mai tiněr dintre parochii locali, părintele *Şerban Cioran,* împărţia sěracilor din Rěşinari—drept pomană pentru sufletul repausatului archiereu—colaci. Consistoriul archidiecesan adecă, conform obiceiului străvechiu şi românesc, indicat şi în cercularíul-apel al Escelenţiei Sale, şi-a adus aminte din acest incident şi de sěraci şi astfel a pus la disposiţiunea comunei bisericesci 800 colaci, spre a fi distribuiţi între sěracii din Rěşinari mai ales acum, când pânea e atât de scumpă.

Masa comună.

Terminându-se parastasul publicul s'a retras pe la diferiţi cunoscuţi şi la casele fruntaşilor pentru a sě rěcori puţin, ér la órele 2 p m. s'au întrunit óspeţii mai de frunte în edificiul scólei, unde s'au aşeḑat la mesele întinse în 4 sale din etagiul şcólei. Au fost cu toţii la 250.

In salele din parter erau mesele pentru elevii seminariali, aprópe 200 inşí. In postul s-ţilor apostoli aflându-ne, cei chemaţi au cerut şi obţinut binecuvântarea archierească pentru menu-ul statorit, dându-se pentru acea ḑi deslegare tuturor.

La masă n'a lipsit nici toastele. Primul a fost rostit din partea Escelenţiei Sale Inaltpreasânţitului Domn arch. şi metr. *Miron Romanul.* Escelenţia Sa accentuéză, că este pe deplin satisfăcut în sufletul sěu, când póte constata, că festivităţile, -- pe cari biserica gr. or. română le a arangiat la iniţiativa congresului naţional bisericesc întru memoria neuitatului archiereu al acestei biserici, a archiepiscopului şi metropolitului Andreiu baron de Şaguna, — au decurs în ḑilele aceste cu mult succes şi cu demnitate şi s'au încheiat cu parastasul oficiat în Reşinari cu cea mai mare solemnitate. Festivităţile aceste vor face de sigur permanente impresiuni în inimile celor ce rěmân stimători ai memoriei acelui bărbat, căruia biserica ortodoxă română are ai mulţămi existenţa sa şi vor întări în popor pietatea faţă de el. Precum tóte actele festive s'au încheiat cu rugăciuni pentru sufletul celui sěrbătorit, aşa — crede — că nu se va face mai potrivită încheiere nici acestei conveniri, decât, dacă şi aci vom repeţi rugăciunile nóstre pentru odichna sufletului repausatului archiepiscop şi metropolit, şi dacă — urmând obiceiului bisericei orientale — vom cânta în cor scurta cântare bisericéscă „Cu sânţii odihnesce“.

Preasâţia Sa episcopul Aradului Ioan Meţianu începe condacul prohodului şi ceialalţi îl acompaniază.

După cântare aduce Escelenţia Sa sincere mulţămite acelora, cari prin presenţa lor au contribuit mult la ridicarea fastivităţii. In prima linie mulţămesce autorităţii politice comitatense, representată prin o delegaţiune, apoi celor ce represintă biserica soră gr. catolică şi cu deosebire valoroşilor membrii ai bisericei ortodoxe d-nilor Mocsonyi, cari nici acéstă ocasiune n'au întrelăsat'o, ci s'au presentat aşaḑicênd în corpore, ca sě arete cât de mult iubesc şi ţin la biserica strămoşéscă şi la tradiţiunile ei, şi cari nici când nu lipsesc de acolo, unde interesele bisericei naţionale îi chémă.

Cei presenţi erump în frenetice aplause la adresa Preasânţitului orator şi a dnilor *Mocsonyi.*

In fine mulţămesce tuturor participanţilor din depărtare şi apropiere şi încheie esclamând: „Vecinică sě fie pomenirea neuitatului archiereu“.

(Va urma).

Examene la sate.

Protopresbiteratul Unguraşului.

— Raport special. —

Jimborul-mare, 24 Iuniu 1898.

Esamenele publice de vară la şcólele confesionale gr. or. din protopresbiteratul Unguraşului s'au ţinut din 22 Maiu n., pànă în 2 Iuniu n, sub presidiul şi conscienţiósa supraveghiere a zelosului şef tractual, protopresb. Pavel *Roşca.*

Sporiul, ce cu acest prilej a documentat şcóla românéscă gr. or. din acest ţinut, între împrejurările date, este satisfăcětor. Un mai mulţumitor resultat nu se puté aştepta între jurstările anormale ce domnesc ales în aceste părţi, pricinuite îndeosebi de recolta mizeră a anului trecut.

In cele mai multe comune recolta din anul trecut a produs o completă mizerie în bietul popor, care în aceste părţi se susţine aprópe esclusiv din cultivarea pămêntului.

Partea cea mai sěracă a poporului în cele mai multe sate până acum, la începerea lucrului de câmp, abia putea sè'şi agoniséscă cele trebuincióse pentru traiu, necum sě fie în stare a-şi îmbrăca copiii pentru a cerceta şcóla.

Acestei calamităţi 'i s'a adaus şi următórea:

In întreg ţinutul din care face parte protopopiatul Unguraşului, au bântuit şi continuă a bântui încă şi acum frigurile atât între ómenii mari cât şi între copíi. Frigurile au grasat mai cumplit în primăvară când din astă pricină luni de ḑile şcóla în multe comune a trebuit sě pauseze, căci morbul bântuia îndeosebi între copii.

O altă causă a cercetării slabe a şcólei şi — după convingerea mea — cea mai seriósă, e atitudinea poporului faţă cu şcóla.

In genere poporul nostru e încă departe de a fi pătruns de importanţa şcólei. El vede adesea un duşman în şcólă, şi mai mult de silă o sustine. Acest rěu e mai mare şi mai îngrijitor în comunele, unde preoţii şi învěţătorii nu 'şi împlinesc chemarea în chip conscienţios. — „Eu nu vreau sě fac din copilul meu mai mult de cum sunt eu şi au fost moşii şi strămoşii mei. Nici popă nici advocat nu vreau sě fie copilul meu. Vreau sě ştie lucrul câmpului şi sě-'mi fie de ajutor în něcasurile mele. Ér şcóla atunci mi-l ia când mai mare trebuinţă aş avé de el“. — Astfel am observat că judecă poporul. Cei ce-l conduc datori sunt a-l lumina.

Am asistat la tóte esamenele din protopopiatul Unguraşului şi deci voiu puté schiţa decurgerea lor în fiecare comună.

1. *Fizeş-Sânpetru.* Esamenul s'a ţinut în 22 Maiu nou în órele a. m. La esamen a asistat afară de parochul protopresbiter, un însemnat numěr de popor si câţiva intiligenţi din comună. Au fost presenţi din *82* obligaţi, — *59* elevi. Respunsurile copiilor au fost bune.

2. *Hida.* In acceaş ḑi după prânz s'a ţinut esamenul în Hida, în presenţa câtorva ómeni din popor. S'a remarcat absenţa preotului local. Presenţi la esamen au fost din *48* obligaţi—*24* elevi. Sporul arătat de copii a fost mulţămitor.

3. *Miluan.* In Miluan s'a ţinut esamenul în 23 Maiu n. în órele a. m. Presenţi la esamen au fost afară de parochul local, câţiva poporeni. Au participat din *60* obligaţi — *27* elevi. Resultatul esamenului s'a constatat bun.

4. *Dol.* Esamenul a avut loc în aceiaşi ḑi la órele p. m. în presenţa câtorva persóne din popor. Presenţi au fost din *48* obligaţi — *22* elevi. Resultatul esamenului a fost bun.

5. *Jimborul-mare.* Esamenul s'a sěvêrşit în 24 Maiu nainte de prânz, participând preotul local şi câţiva poporeni. Presenţi la esamen au fost din *66* obligaţi — *32* elevi. Sporul arătat de copii a fost îndestulitor.

6. *Dânc.* In acéstă comună esamenul s'a dat în 25 Maiu nainte de prânḑ. Au asistat câţiva ómeni din popor. Invěţător a fost preotul local. Au luat parte la esamen din *48* obligaţi — *22* elevi. Resultatul a fost bun.

7. *Tămaşa.* Esamenul a avut loc în aceeaşi ḑi după prânḑ, în presenţa câtorva poporeni. Au luat parte din *54* obligaţi — *33* elevi. Resultatul îndestulitor.

8. *Sânta-Maria.* Aici s'a ţinut esamenul în 26 Maiu nainte de prânz, în presenţa unui însemnat numěr de popor. Au participat din *50* obligaţi – *28* elevi. Resultatul esamenului a fost bun.

9. *Păuşa.* Esamenul s'a ţinut în órele p. m. ale aceleiaşi ḑile, în presenţa preotului local şi a câtorva poporeni. Presenţi la esamen au fost din *62* obligaţi —- *15* elevi. Resultatul n'a corěspuns deplin aşteptărilor cu atât mai vêrtos, că învěţătorul e diplomat.

10. *Bodia.* Esameuul s'a ţinut în 27 Maiu n. la órele a. m A luat parte un numěr mic de popor. Invěţătoriu a fost preotul local. Sporiul arětat de copii a fost fórte neinsěmnat. Elevii au rěspuns numai din câteva studii Au participat din *34* obligaţi — 18 elevi.

11. *Tresnea* . In 28 Maiu înainte de prânz s'a ţinut esamenul în Treznea, participând afară de preotul local câţiva ómeni din popor. Presenţi la esamen au fost dîn peste *80* obligaţi — 20 elevi. Resultatul esamenului a fost mulţămitor.

12. In *Unguraş* s'a ţinut esamenul în 28 Maiu n. după prânz, asistând parochul şi vre-o doi poporeni. Presenţi la esamen au fost din *47* elevi obligaţi — *11.* Resultatul esamenelui a fost aprópe nul, deşi a func-ţionat un învěţător diplomat.

13. *Stîna.* Esamenul a avut loc în 29 Maiu n. după prânz. Fiind zi de sěrbătóre, a asistat popor mult. Au participat din 51 obligaţi — *30* elevi. Resultatul esamenului a fost îndestulitor.

14 *Jac.* Aici s'a ţinut esamenul în 30 Maiu înainte de prânz. A asistat numai preotul local. Deşi a funcţionat învěţător calificat, resultatul esamenului a fost *nul.* Copiilor li s'a propus numai din citit şi religie. Respunsurile au fost neindestulitóre. Au participat la esamen din 54 obligaţi, — 15 elevi.

15. *Gălpâia.* Esamenul s'a ţinut în 31. Maiu nainte de amézi, participând afară de preot câţiva poporeni. Deşi învěţătoriul (I. Terec) n'are calificaţia formală, a arětat un spor fórte bun. Au participat din 48 obligaţi — 27 elevi.

16. In *Bălan* s'a ţinut esamenul în 31 Maiu după prânz. Deşi a fost zi de lucru, a participat la esamen un numěr însemnat de popor şi inteligenţi, şi preoţii locali. Resultatul esamenelui a fost fórte bun. Singurul defect ce s'a observat, că s'a propus prea mult material elevilor şi uneori în mod mechanic. Au participat din 80 obligaţi — 55 elevi.

17. *Baica.* Esamenul s'a ţinut în 1. Iunie nainte de prânz, participând preotul local şi câţiva ţěrani. Au luat parte din 26 obligaţi — 23 elevi. Resultatul a fost bun.

18. *Rachiş.* In 2 Iuniu s'a dat esamenul în comuna Rachiş. Fiind şi sěrbătórea sf. Constatin şi Elena, a asistat un numěr fórte mare de popor şi inteligenţă din comună şi străină. Au participat din 74 obligaţi — 63 elevi. Sporiul ce inv. *V. Ferghete* a arětat cu acest prilej cu elevii sěi, a umplut de adevěrată satisfacţie inimile ascultărilor.

Nu s'a ţinut esamen in comunele *Cubleşul român, Bosna* şi *Romita* din causă că n'a fost cercetată şcóla, şi in *Ciuměrna* din lipsa de învěţător.

La fiecare esamen participau câte trei învěţători, cari după terminarea esamenului se întruneau în conferenţă, făceau critica esamenului şi-şi precisau intr'un proces verbal observările, cari sě servéscă de cinosură învěţătorului respectiv pentru viitor.

Esamenele tóte le-a încheiat protopresbiterul-president prin câte-o vorbire acomodată, dând poveţe înţelepte scolarilor şi părinţilor lor, indemnând la muncă perseverantă pe învěţatori, lăudănd respective infierând purtarea lor.

Rinaldo.

Noutăţi.

Furtună cu grindină. La începutu sěptěmânei trecute în 29 comitate ale Ungariei grindina (ghiaţa) a nimicit aprópe cu desevêşire sěmânăturile. Mai nimicitóre a fost furtuna cu grindină descărcată în 28 a lunei trecute n. în comitatele: Pesta, Moşon, Şopron, Vaş, Zala, Győr, Comarom, Strigoniu Vesprin, Alba-Regală, Somogy, Pojon, Neutra, Barş, Hont, Nograd, Heves, Zemplin. In 15 dintre aceste comitate grindina a bătut pe ntreg teritorul, nimicind cu desěvêrşire recolta.
70,000 de proprietari au ajuns la sapă de lemn în urma acestui potop, ér paguba se urcă la 60 milióne fl.

* * *

Altă vărsare de sânge în Dol. Cu o ḑi inainte de infiorătorul măcel, o altă věrsare de sânge s'a întêmplat în comuna *Dol.* Aceea însă a fost pricinuită de afurisita de dragoste, şi s'a întêmplat în familia ungurului Bereczki. E bine sě fie cunoscută, pentru că ea ne arată moralitatea acelei familii, care după o ḑi a exoperat apoi vărsarea de sânge a atâtor nevinovaţi români din *Dol.*

Fata — *de 52 de ani* — a lui Bereczki József, despărţită de vre-o *trei* bărbaţi, timpul din urmă trăia în căsătorie cu un proprietar ungur, cu numele *Bakó* Gergely. Anul acesta urîndui-se şi de acesta, i-a dat drumul şi l-a scos din casa ei, edificată şi cu spesele lui, — pentru a trăi cu un băiat de boltă (de *21 de ani*:) angajat de tatăl ei la o dughiană a sa. Ómenii din sat îi spuneau lui Bakó, că femeia lui trăiesce în ascuns cu un altul, şi de aceea vrea sě se despartă de el. Bakó însă nu voia sě conteste fidelitatea nevestei sale numai pe temeiul vorbelor de pe stradă, ci a voit sě se convingă însuşi. Luni séra a sosit dela părinţii sěi din un alt sat, la Dol, s'a furişat în casa nevestei sale, pe când nimeni nu era în trânsa, şi a aşteptat acolo în o odaie din fund până la órele 12 din nópte. Atunci a sosit nevasta, din apropiere dela casa părinţilor sěi, însoţită de băiatul de boltă, şi după o scurtă schimbare de vorbe s'au culcat. Bakó din odaia vecină a năvălit atunci la patul lor şi a luat de grumazi pe amorezul nevestei sale. Femeia a sărit în ajutorul lui, dar Bakó i-a aplicat nişte pălmi atât de straşnice, că a fugit îngrozită din casă. S'a aşternut atunci furiosul Bakó pe băiat, şi l-a îmblătit cumplit, pănăcând acela a căzut la pămênt fără simţiri. A scos apoi din buzunar un cuţit şi cu acela *i-a tăiat o urechiă tocmai pe lângă cap* — şi a părăsit casa. Băiatul mutilat s'a tîrît cu greu până în sat, a luat un car şi s'a dus în Cluş la spital. Ear Bakó — după ce a arătat satului întreg urechia victimei sale, s'a depărtat şi el din Dol.

„Albina“ Institut de credit şi de economii în Sibiiu.

A unspreḑecea tragere la sorţi publică a scrisurilor fonciare de 5% ale *Institutului de credit şi de economii „Albina“* a urmat *în 1 Iuniu 1898* în presenţa Domnului notar public reg. *Gavril Zagoni* şi a patru membri ai comitetului de supraveghiare al institutului. S'au tras, în valórea totală de fl. 47.000 următorii numeri:

á fl. 500: Nr. 16, 23, 45, 65, 74, 91, 105,
145, 174, 182, 184, 201, 292,
314, 318, 359, 372, 375,
381, 410, 432, 477, 482,
554, 528, 564, 570, 576,
652, 671. 672, 687, 705 732,
743, 754, 762, 810, 837, 844,
848, 850, 866, 881, 936, 948,
959. 1005, 1035, 1038 1064,
1106,

á fl. 1000: Nr. 13, 44, 91, 131, 148, 217,
257, 311, 337, 377, 433, 449,
452, 514, 515, 533, 545, 598,
627, 664, 828.

Cu începere dela *1 Ianuarie 1899* aceste scrisuri fonciare se rescumpără la *casa institutului în Sibiiu*, la *Filiala sa în Braşov*, la *Wechselstuben-Actien-Gesellschaft „Mercur“ Viena* şi la *Pester ungarische Comercial-Bank Budapesta*, în întréga valóre nominală împreună cu interesele curente; aceleşi sě rescumpără şi mai nainte ori-când prin escomptare, sau se pot schimba cu alte scrisuri fonciare pupă cursul ḑilei.

Cu *1 Ianuarie 1899* încetă interesele lor mai departe si cuponii de interese scăḑători mai târḑiu, dacă la presentarea scrisurílor fonciare lipsesc, se subtrag din suma acestora.

Din scrisurile fonciare eşite la sorţi la tragerile de mai 'nainte nu s'au presentat încă pentru rescumpărare următórele:

á fl. 500: Nr. 8, 136.
á fl. 1000: Nr. 748, 782,

Síbiu, în 1 Iuliu 1898.

Direcţiunea.

Loteria de obiecte, arangiată de „Reuniunea femeilor române“ din Sibiiu.

Tragerea la sorţi s'a efeptuit la 30 Iuniu n. a. c. Numerii losurilor trase sunt următorii:

15	431	896	1361	1841	2235	2694	3238	3527	4021	4263	4569	4904	5196	5491	5882	6280	6641	6921	7319	7705	8068	8439	8853	9319	9709
16	438	915	1385	1849	2250	2703	3249	3535	4026	4274	4576	4910	5208	5497	5887	6281	6644	6947	7325	7728	8070	8464	8856	9325	9725
23	447	921	1400	1861	2256	2726	3256	3559	4030	4276	4578	4919	5214	5501	5896	6303	6662	6956	7336	7737	8081	8468	8870	9343	9737
74	475	927	1410	1866	2262	2735	3272	3598	4035	4277	4607	4923	5226	5507	5907	6339	6670	6957	7338	7754	8084	8475	8877	9369	9744
83	498	948	1417	1897	2266	2764	3291	3602	4039	4294	4608	4925	5230	5508	5919	6345	6684	6969	7341	7755	8101	8496	8914	9372	9745
91	506	957	1421	1900	2274	2780	3297	3625	4047	4313	4613	4934	5231	5517	5945	6351	6687	6984	7346	7773	8109	8498	8934	9412	9747
99	524	961	1434	1905	2282	2792	3307	3649	4054	4328	4622	4951	5244	5523	5946	6372	6694	7020	7354	7774	8121	8499	8950	9418	9769
106	540	964	1460	1917	2285	2798	3308	3650	4058	4334	4638	4955	5250	5545	5948	6377	6713	7021	7396	7780	8146	8552	8963	9426	9775
107	565	966	1488	1921	2310	2805	3322	3658	4077	4336	4659	4969	5255	5548	5960	6384	6717	7038	7400	7812	8163	8564	8996	9427	9777
111	569	967	1498	1922	2311	2813	3327	3681	4080	4339	4660	4971	5259	5555	5973	6408	6732	7045	7404	7813	8169	8569	9008	9428	9799
122	578	976	1521	1923	2343	2853	3334	3685	4096	4355	4673	4979	5277	5566	5981	6412	6738	7051	7417	7820	8198	8570	9025	9453	9802
132	584	993	1531	1932	2393	2879	3336	3687	4116	4359	4675	4989	5303	5570	6000	6414	6742	7084	7426	7837	8199	8575	9030	9463	9815
177	611	1012	1537	1940	2408	2901	3337	3714	4118	4361	4723	4995	5306	5580	6021	6416	6751	7101	7443	7863	8203	8590	9042	9468	9817
182	615	1022	1559	1949	2437	2917	3357	3721	4123	4365	4741	5002	5314	5584	6028	6419	6757	7103	7446	7882	8212	8595	9046	9473	9834
196	616	1023	1570	1953	2438	2918	3384	3726	4137	4374	4749	5011	5335	5628	6033	6423	6772	7109	7451	7891	8235	8600	9051	9502	9838
198	621	1050	1603	1959	2457	2943	3391	3737	4139	4378	4758	5013	5360	5656	6053	6427	6776	7123	7459	7912	8240	8601	9077	9508	9848
236	635	1065	1610	1960	2467	2974	3394	3753	4142	4392	4769	5035	5366	5670	6073	6464	6791	7124	7496	7923	8250	8616	9143	9517	9874
245	655	1066	1626	1967	2478	3003	3411	3767	4145	4402	4775	5048	5382	5675	6074	6488	6794	7128	7536	7928	8258	8621	9152	9523	9900
252	658	1108	1627	1981	2516	3008	3417	3771	4154	4409	4779	5054	5397	5693	6101	6500	6800	7134	7551	7931	8265	8623	9169	9527	9910
253	700	1131	1659	2008	2540	3031	3424	3773	4157	4437	4780	5055	5399	5716	6107	6517	6806	7151	7560	7938	8266	8643	9183	9554	9932
254	715	1156	1673	2084	2541	3041	3438	3802	4166	4442	4782	5099	5403	5727	6108	6523	6814	7153	7562	7960	8310	8645	9208	9565	9943
271	736	1207	1705	2096	2543	3050	3443	3834	4167	4456	4788	5110	5404	5728	6134	6525	6827	7161	7567	7986	8311	8651	9214	9591	9945
299	738	1247	1711	2119	2549	3072	3462	3837	4177	4462	4801	5112	5405	5751	6138	6535	6837	7167	7582	7990	8331	8661	9217	9609	9960
304	762	1255	1732	2121	2551	3141	3470	3863	4195	4464	4812	5116	5406	5754	6141	6541	6852	7170	7588	8011	8335	8673	9218	9612	9961
307	771	1261	1736	2123	2552	3144	3475	3865	4208	4473	4846	5121	5408	5761	6142	5542	6857	7200	7610	8019	8341	8690	9227	9638	9989
329	796	1266	1746	2157	2570	3152	3493	3913	4214	4483	4852	5134	5409	5773	6147	6553	6858	7206	7630	8029	8364	8718	9243	9646	
331	825	1278	1797	2161	2588	3159	3498	3925	4215	4488	4860	5141	5410	5818	6154	6559	6869	7217	7641	8054	8365	8743	9262	9649	
349	856	1284	1821	2176	2592	3168	3508	3938	4220	4497	4876	5153	5470	5822	6161	6580	6873	7277	7646	8059	8367	8746	9273	9672	
373	860	1314	1823	2197	2635	3181	3510	3940	4222	4505	4890	5174	5478	5840	6209	6605	6882	7292	7656	8060	8400	8783	9281	9686	
376	877	1317	1827	2198	2652	3196	3520	3949	4231	4509	4891	5175	5479	5853	6212	6616	6887	7295	7682	8066	8407	8837	9292	9690	
378	881	1340	1835	2221	2687	3210	3521	3971	4258	4549	4894	5179	5482	5879	6273	6621	6915	7318	7691	8067	8431	8839	9299	9701	

Nr. 350/898 F. G. [79] 3—3

CONCURS.

Spre scopul conferirei de stipendii din **„Fundaţiunea lui Gozsdu“ pe anul şcolar 1898/9** se escrie concurs pe lângă următórele condiţiuni:

1. Concurenţii sĕ documenteze cu documente originale séu autenticate de notariu public;

a) că sunt fii de cetăţeni ungari şi aparţin la biserica ortodoxă orientală română, spre care scop se recere extrasul din matricula botezaţilor provĕḑut cu clausula parochului competent, că şi de present aparţine la biserica greco-orientală română;

b) că studiază cu succes bun la vre-un institut public din patriă, spre care scop au sĕ substérnă studenţii dela şcólele medii atestatul despre anul scolar 1897/8, ér cei dela facultăţi şi universităţi indicele *despre tóte cursurile* ascultate;

c) că nici averea proprie, nici a părinţilor nu ajunge sĕ acopere tóte trebuinţele pentru crescerea concurentului, spre care scop e a se produce atestatul diregătoriei politice competente;

2. Fie care concurent are sĕ arete în petiţiunea sa specialitatea, la care şi locul unde voesce a continua studiile, precum şi aceea dacă arə şi alt stipendiu.

3. Cei-ce voesc sĕ studieze în străinătate au sĕ arete necesitatea de a face studii în străinătate, ca în casul dacă li-se va vote stipendiul, sĕ se pótă îndată exopera concesiunea ministerială prescrisă.

4. Petiţiunile instruate cu documentele necesare sunt a se adresa la representanţa fundaţiunei lui Gozsdu (Budapest. VII. Király u. 13 sz.) pănă la *5 August a. c. n.*

5. Totodată se provócă toţi stipendiştii actuali prin urmare şi cei absolvenţi, cari cer ajutóre pentru depunerea rigoróselor şi câştigarea gradului de doctor, ca pănă la terminul susindicat şi pe lângă observaree p. 2. din acest concurs, sĕ arete resultatul studiilor din anul şcolar 1897/8, căci altcum li se vă sista stipendiul, respective nu vor căpĕta ajutorul.

6. Petiţiunile, cari nu sunt instruate cu documentele susamintite séu sosite după terminul escris, nu se vor lua în considerare.

7. In interesul expedării regulate, fie-care concurent se indice în petiţiune locul şi poşta ultimă unde este a i se trimite resoluţiunea representanţei.

Din şedinţa comitetului fundaţiunei lui Goszdu ţinută în r1 Iuniu, 1898 n.

Comitetul.

---

172 szám kőzgb.
V—1898.
[82] 1—2

CONCURS.

Comisiunea economică a comitatului Sibiiu publică că sunt a se conferi deocamdată pe anul şcolar 1898/9 2 stipendii de câte 100 fl. la doi elevi dela vreuna şcólă specială de economie din patrie.

La stipendiul de câte 100 fl. atari cari voesc se frecventeze şcóla agricolă din Mediaş sau altă şcólă analogă din patrie.

Asemnarea stipendiilor conferite se face numai după producerea documentului despre primire în institutul numit.

Concurenţii, cari trebue sĕ aparţină acestui comitat, au sĕ-şi substérna rugările provĕḑute cu documentele despre studiile lor teoretice şi practice şi despre indigenat până *în 15 August st. n.* la 2 óre p. m. la vice comitele comitatului Sibiiu ca president al comisiunei economice.

Sibiiu, în 29 Iunie 1898.

Reissenberger,
vice-comite.

---

144 szám kögb.
V—1898.
[81] 1—1

Publicaţiune.

Comisiunea subscrisă va conferi pe anul şcolar 1898/9 3 stipendii de câte 100 fl. v. a. pentru frecventanţi ai cursului de pomărit ce se va înfiinţa la şcóla agricolă din Mediaş.

In prima linie se vor considera concurenţii cualificaţi, cari aparţin comitatului Sibiiu, eventual se vor considera însĕ şi alţi concurenţi cualificaţi.

Rugările trebue subşternute comisiunei subscrise (Sibiiu, oficiului comitatens) pănă în 25 Iulie c. n. 1898.

Acelora trebue alăturate:

a) documente despre cualificaţiune de a putea frecuenta cursul.

b) Revers subscris de părinţi resp. de tutor, prin care competentul se deobligă, că după absolvarea cursului va primi în comitatul Sibiiu un post de îngrijitor de şcóla de pomărit, iară în casul contrar va restitui stipendiul.

Sibiiu, în 29 Iuniu 1898.

Comisiunea economică comitatensă.

Preşedintele:
Reissenberger,
vice-comite.

Cel mai eficace MIJLOC DE CASĂ, pentru a regula mistuirea, pentru a produce o circulaţiune regulată a sângelui, pentru a depărta părţile stricate şi defectuóse ale sângelui **(condiţiunile esenţiale pentru susţinerea sanĕtăţii)** precum şi pentru delăturarea repede şi sigură a bólelor de stomach d. e. **lipsa de apetit, rîgăitul, vênturi, grétă, dureri de stomach şi fóle, sgârci de stomach, îngreunarea stomachului cu bucate, flegmă, congestiuni de sânge, hemoroide, bóle femeieşti, bóle de intestine** este de **40 ani probat**

BALSAMUL DE VIAŢĂ al Dr. ROSA.

Pentru mântuirea de ori-ce aprinderi, răni şi umflături, se folosesce cu succes sigur la inflamare, oprirea laptelui şi întărirea peptului (ţiţelor) femeesci, la înţărcare, la abscese, noduri, puróie (Eiterpusteln) carbuncule, la răni şi sugei la degete, la întărituri, umflături, uime etc. de **50 ani probată**
[50] 8—30

Alifia de casă de Praga

din farmacia lui B. FRAGNER în Praga 203-III.

Acesta favoriséză întreg actul mistuirei, produce un **sânge sănĕtos şi curat** şi este un **remediu de casă poporal** probat, sigur şi estins.

1 sticlă 50 cr., 1 sticlă duplă 1 fl.
Prin postă 20 cr. mai mult.

Vindecarea se face fără dureri prin influenţa alinătóre a alifiei.

In dose à 25 si 35 cruceri.
Pe postă plus 6 cr.

Atenţiune! Fiecine sĕ céră numai preparate originale din farmacia lui **B. Fragner în Praga** şi sĕ observe, ca tóte părţile învĕlitórei balsamului Dr. Rosa sĕ fie provĕḑute cu alăturata marcă rotundă de scutire, ☞ asemenea tóte părţile invĕlitórei alifiei de casă de Praga pórtă marca de scutire în trei unghiuri alăturată! ☜

Lebensbalsam

OCHRANNÁ ZNÁMKA SCHUTZ MARKE

Ori-cine îmi anunţă o falsificare primesce o remuneraţiune!

Mii de scrisori de recunoscinţă stau la disposiţie spre vedere.

***Deposite în farmaciile* I. Török**, Budapesta. **A. Egger,** Budapesta, apoi în Sibiiu la **E. Rumler, K. Müller** şi **K. M. Herzberg.**

Depositul principal al producentului B. FRAGNER, farmacie „la vulturul negru“ în Praga, colţul stradei Sporner Nr. 203.

ESPEDIŢII CU INTORCEREA POSTEI.

Avis!

Domnilor învĕţători şi directori de şcóle le recomandăm depositul nostru de **charte geografice** aprobate de Inaltul Minister reg. ung. de culte şi instrucţiune publică, precum:

Charta Ungariei de părete	fl.	5.75
„ **Austro-Ungariei** de părete	„	5.75
„ **Europei** de părete	„	6.—
„ **Asiei** de părete	„	9.—
„ **America de Nord** de părete . . .	„	7.—
Apoi **singuratice comitate din Ungaria** á .	„	—.10—15
„ **Ungaria**, ediţ. format mic à	„	—.15
„ **globuri terestre** simple cu fl. 1.—, 2.—, 3.30, 5.30, şi	„	10.—
„ **globuri terestre** cu meridian 3.15, 5.—, 8.40, 12.60 şi	„	40.—

Asemenea oferim tot felul de recuisite pentru şcólă: **ceruse** (Hardtmuth), **cerneli** (Leonhardi), **pene** (Kuhn & Comp.) etc.

Librăria Tipografiei archidiecesane.

Redactor prov. **Dr. Elie Cristea.**

Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 69. Sibiiu, Joi 25 Iuniu (7 Iuliu), 1898. *Anul XLVI.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — **și timbru de 30 cr.** pentru fie-care publicare.

Intru amintirea Marelui Andreiu.

Toastul d-lui Dr. Alesandru Mocsonyi.

La locul al doilea a vorbit Ilustrul membru al vrednicei familii Mocsonyi, care a fost pururea mândria bisericei nóstre ortodocse și a cărei membrii au alergat totdéuna acolo, unde interesele bisericei și ale poporului român iau chemat, lăsând prin faptele lor urme neșterse și gloriόse în istoria atât națională cât și bisericéscă.

Cuvintele d-lui Dr. Alesandru Mocsonyi vor fi pentru multă vreme evangeliul, din care cei-ce cu sinceritate, pricepere și tact servesc adevĕratelor interese ale neamului român, se vor inspira; ele vor fi isvorul, din care adevĕrații luptători pentru asigurarea viitorului neamului român vor scóte principiile directive ale activității lor și vor sorbi entusiasm și tărie pentru realisarea lor.

De ḑĕci de ani nu s'au ținut discurs, care pentru noi sĕ aibă valóre mai mare și care mai cu pricepere se cuprindă cuintesența temeliei, care a susținut organismul poporului român în trecut și care și pe viitoriu are sĕ formeze fortăréța existenței nóstre naționale.

Fiecare ḑicere, fiecare cuvênt rostit de dl Mocsonyi, își are însemnătatea sa; de aceea ne-am nisuit a însemna și reproduce cât mai fidel toastul d-sale.

Eată-l:

Escelenția Vóstră, Preasânțiți d-ni episcopi, Onorați domni și dómne.

Preaveneratul nostru archiepiscop și metropotit în frumósa sa cuvêntare a binevoit a'și aduce aminte de noi, de familia Mocsonyi, esprimându-ne mulțĕmitele sale, pentru ca ne-am presentat la festivitatea comemorativă de aḑi. Eu însĕ și frații mei întórcem mulțĕmita pentru acésta aducere aminte, căci ne-am împlinit o simplă datorință de români și ortodocși și o îndreptăm asupra Escelenției Sale, care prin presența și participarea sa a ridicat nimbul festivității.

După acéstă parte introductivă, dl Mocsonyi continuă:

Astăḑi când din întréga metropolie am pelegrinat aici, la mormêntul Marelui nostru metropolit, ca sĕ depunem tributul nostru de pietate, figura aceluia, cea mai distinsă a reînviatei nóstre biserici naționale, ni se înfățișézâ înaintea ochilor nostri sufletesci în tótă măreția sa imposantă; ér memoria lui pune în vibrare córdele cele mai delicate ale inimilor nóstre, pune în mișcare sentimentele nóstre cele mai frumóse și nobile, sentimentele de gratitudine, admirațiune și pietate.

Un astfel de moment al entusiasmului evlavios pentru nemuritoriul reîntemeietor al bisericei naționale nu póte trece, fără a întări în consciința nóstră idea bisericei naționale, nu póte sĕ ne lase nepătrunși până în adéncul inimei de acelaşi spirit național bisericesc, al cărui întrupare o glorificăm în neuitatul nostru metropolit; și așa are sĕ fie.

Din mult agitatul trecut al poporului român sĕ ridică în relief în deosebi dóuĕ fapte însĕmnate. Biserica a fost în tot decursul unui șir lung de secoli sinistrii, și în timpurile cele mai desperate, pururea unicul și ultimul adăpost al poporului român; ér poporul român secularele sale strimtoriri le-a suferit în deosebi pentru statornicia sa, cu care a ținut strins și firm la biserica sa strămoșéscă.

In aceste dóuĕ fapte istorice sĕ manifestă sănătosul instinct vital al poporului român; ér în manifestarea seculară a acestui instinct apare însuși geniul Românismului.

Spiritul creștinismului ortodocs, contopit cu spiritul anticei culture romane,—acéstă sintesă psihică — constitue geniul Românismului.

De aci putem cuprinde idea bisericei naționale în tótă însĕmnătatea ei: Biserica națională este partea integrantă, indissolubilă a Românismului genuin.

Nu este deci mirare, dacă biserica română și poporul român, de când sunt, una sĕ simt, dacă durerile și bucuriile lor pururea împreună le simt. *Intr'adevăr — fie că catolicismul și calvinismul au strimtorat poporul pentru ortodocsia sa, fie că grecismul și slavismul au stirbit caracterul național al bisericei, pururea românismul a fost atacat în nervul sĕu vital; ér ruptura istorică a elementelor sale psihice, indissolubile — Românismul a resimțit'-o drept ca o durerósă* ***vivisecțiune.***

Pricepem deci, de ce biserica națională a fost, este și va rĕmânea în veci condițiunea de viéță a poporului român.

In acestea culminéză spiritul genuin al Românismului, spiritul, care, precum vedem, isvoresce din sorgintea nesecată a însuși sănătosului instinct vital al Românismului.

Acest spirit s'a întrupat în nemuritoriul nostru metropolit. Acest principiu i-a dat puterea magică, ca se deștepte la nóuă viéță, plină de speranța biserica națională din somnul morții, în care adormise mai bine ca de un secol și jumĕtate. Și de acest spirit a fost însuflețit Marele nostru metropolit, când cu înțelepciunea sa departe prevedĕtóre așeḑase biserica națională pentru veacuri pe fundamente de granit.

Indeplinirea unor astfel de opere epocale o reservă provedința divină pentru puțini muritori; — un astfel de bărbat epocal, un astfel de bărbat providențial, a fost Andreiu Șaguna.

Noi binecuvêntăm memoria lui, și binecuvêntată va rĕmânea până când va susta Românismul cu biserica sa națională.

Ér gratitudinea nóstră nemărginită față cu acest mare binefăcătoriu al nostru vom dovedi-o, precum în trecut, așa și pe viitoriu, prin fapte, lucrând inspirați de al lui spirit pentru întărirea, prosperarea și înflorirea bisericei naționale.

Una însĕ, durere, nici cu ocasiunea acestei festivități înălțătóre n'o putem trece cu vederea: marea diferință între timpul reînființării străvechei nóstre metropolii și între ḑilele de astăḑi. Cu întristare trebue sĕ vedem, cum astăḑi sublima misiune ideală a bisericei nu se mai scie aprecia după valórea ei nepreţuibilă. Cu durere simțim, că trăim într'un timp, care nici aspirațiunilor religióse, nici aspirațiunilor naționale ale bisericei nu mai suride și care, par'că, are sĕ'și pérdă simțul pentru bunurile ideale ale vieții.

Dar acestea ne pot servi nóuĕ numai ca îndemn de încordare, nu de descurajare. Biserica, care prin atâtea peripeții a trecut, care din mórte a reînviat, cu drept cuvênt, póte ḑice: „Alios vidi ventos". *Ér noi fiii ei credincioși, cu mândrie și încredere ne putem îndrepta ochii spre acei bărbați distinși, cari astăḑi stau în fruntea bisericei, spre acei bărbați valoroși, cari cu înțelepciune și tact cârmuiesc naia bisericei naționale, cu bărbăție si demnitate apără [illegible] interese.*

Ridic pocalul meu în onórea Inalt Preasânției Sale și Preaveneratului nostru metropolit și archiepiscop Miron!

Ridic din nou pocalul în onórea Preasânțiților și Preaveneraților nostri archierei Ioan și Nicolae!

Sĕ trăéscă!

Acest escelent și binecumpănit toast, ascultat cu încordată atențiune, a făcut cea mai bună impresiune asupra tuturor óspeților. Oratorul a fost des întrerupt de viile aplause ale ascultătorilor; mai ales a fost aplaudată partea, care scóte cu istorică pricepere și profetică prevedere la ivélă netrecătoriul adevăr, *că ortodocsismul contopit cu*

FOIȚA.

„Magyar Állam":
Șaguna și
Purgatoriul.

Un scurt rĕspuns dogmatic
de
Gavriil Hango,
preot ort. rom.

(Urmare.)

IV.

Inainte de a trece mai departe, sĕ vedem pe ce-și baséză romano-catolicii doctrina lor despre Purgatoriu, séu așa numitul foc curățitoriu.

Idea despre un foc curățitoriu prin care s'ar curăți ómenii de pĕcate după mórte până la înviere și judecată ultimă, nu este tocmai nóuă. Urme despre ea se află chiar și la Zoroastru, Plato, Vergil etc., dela cari a trecut la filosofii ptolemeisti din Grecia, iar dela acestia la unii dintre Sânții Părinți, cu deosebire la Origen și S. Augustin. Papa Gregoriu I. lăți mai întâiu acéstă doctrină în apus; în sinod însĕ nu a fost presentată până la anul 1439 la Forența, iar ca dogmă fu decretată la sinodul din Trident la anul 1451. In orient însĕ doctrina acésta, ca și alte inovațiuni nejustificabile ale papismului, n'a putut prinde rădĕcini, de aceea la părinții bisericei orientale nici nu aflăm urme despre ea, că o ar fi acceptat.

Dar iată un loc din S. Scriptură pe care își baséză biserica rom-cat. doctrina sa despre Purgatoriu:

Ap. Pavel, I. Cor. III. 13: „Al fiecăruia lucru va fi arătat, căci ḑiua Domnului îl va arăta, prin foc se va descoperi; focul va deosebi lucrul fiecăruia".

Fals. Din cuvintele acestea nu se póte constata existența focului curățitoriu profesat de ea. Acestea sunt numai nesce cuvinte rupte dintr'un text mai lung, care are cu totului tot alt înțeles. Étă textul respectiv în întregimea lui:

Ap. Pavel, I. Cor. III. 9—17: „După darul lui Dḑeu, care este dat mie, ca un arhitect înțelept am pus temelie, iar altul edifică pe ea. Insĕ fiecare își ia samă cum edifică. Căci altă temelie nimenea nu póte pune afară de cea pusă, adecă Iisus Christos. Iar de edifică cineva pe acéstă temelie aur, argint, petrii scumpe, lemne, fên, trestie, al fiecăruia lucru va fi arătat, căci ḑiua Domnului îl va arăta, prin foc se va descoperi, focul va dovedi lucrul fiecăruia. Dacă lucrul cuiva, ceea ce a edificat, va rĕmânea, va primi plată; ér dacă lucrul cuiva se va mistuí, se va păgubí; iar el însuși se va mêntui, însĕ așa ca prin foc. Au nu sciți, că sunteți templul lui Dḑeu, și că spiritul lui Dḑeu locuesce în voi? De va strica cineva templul lui Dḑeu, pre acela îl va strica Dḑeu, căci templul lui Dḑeu este sânt, care sunteți voi".

Iată acum înțelesul acestui text întreg.

Dacă apostolii și ceilalți servitori ai bisericei de pretotindenea vor propovedui cuvêntul lui Dḑeu basat numai pe învĕțăturile lui Iisus Christos, acela cu tóte opintirile și persecuțiunile inimicilor crestinismului se va lăți în tótă lumea; iar dacă aceia vor propovedui învĕțături false, contrare crestinismului, acelea vor dispărea de sine în loc sĕ se lățéscă. Și ap. Pavel pentru ca sĕ facă mai evidentă tesa sa acésta, face o asemĕnare între propoveduirea cuvêntului lui Dḑeu și zidirea unei căsi, și anume: casa zidită din material tare și pe base tari, nu o mistue nici focul, nici apa nu o surpă; iar casa zidită din material ușor, slab și pe base nesigure, d. e. pe năsip, focul o mistue ușor și apa o restórnă fără greutate, — întocmai stă lucrul și cu propoveduirea cuvêntului lui Dumneḑeu.

Dacă am urma și noi apucăturile nepermise ale unor teologi rom.-cat., fórte ușor am putea și noi fabrica dogme prin care sĕ justificăm unele pretensiuni personale ne admise de biserică, la care tind unii și alții din când în când, cu deosebire în cestiuni de guvernament bisericesc. Dar nu o facem, căci voim sĕ păstrăm curate învĕțăturile lui Iisus Christos.

Dar se frânge doctrina bisericei, romano-catolice despre purgatoriu și prin exemplul tâlhariului de pe cruce, carele pocăindu-se înainte de mórte, a fost dus de Iisus Christos deadreptul în raiu. Pentru-ce? Pentru-că vĕḑênd Iisus Christos pocăința lui sinceră, l'a făcut părtaș de grația Sa divină, și l'a absolvat de a fi dus în iad, de unde și așa póte în curênd l'ar fi scos la rugăciunile bisericei și din grația Sa divină. Dacă ar fi existat, ori ar exista vre-un Purgatoriu, mai curênd l'ar fi trimis acolo ca sĕ se curățe mai ântêiu de acea mulțime de pĕcate mari, pentru cari a fost judecat la cea mai fiorósă mórte. la mórtea pe cruce, și apoi sĕ-l ducă în raiu

Alt motiv pe care își baséză biserica rom.-cat. doctrina sa despre Purgatoriu este: praxa bisericei din tóte têmpurile de a se ruga pentru cei morți.

Adevĕrat. Numai cât nu ne póte arăta, nici un citat din tóte carțile rituale vechi, că *cultura română produce spiritul genuin al naţiunii române.*

Ér la sfêrşit un vifor de meritate aplause sa pornit asupra iubiţilor noştrii archierei, pentru cari dl Mocsonyi a golit păharul sĕu, şi asupra distinsului orator, din a cărui *gură de aur* am avut fericita ocasiune a audi nepreţuitele cuvinte, din cari nici o iotă nu póte trece.

Urmăresc cu atenţiune de 10 ani manifestaţiunile vieţei nóstre românesci pe tóte terenele şi trebue sĕ mărturisesc, că n'am aflat esprimându-se cu mai multă pătrundere, cu mai multă logică şi forţă şi din parte mai competentă acéstă fundamentală dogmă a esistenţei nóstre, pentru propagarea căreia datorinţă avem cu toţii a lucra, cultivând ceiace încape în cadrele ei şi nimicind ce-'i este contrariu, şi prin urmare în defavorul binepriceputelor interese ale neamului nostru.

Alte toaste.

După dl Al. Mocsonyi a vorbit Preasinţia Sa episcopul *Nicolae Popea,* care asamenă pe nemuritorul Andreiu cu Moisă; căci precum Moisă a scăpat pe poporul sĕu de jugul robiei egiptene aşa şi Şaguna a ridicat din umilinţă biserica ortodocsă şi poporul sĕu credincios, punênd ca temelie puternica pentru ulterióra desvoltare a vieţei sale tablele legii, statutul organic, şi o stare materiate mulţămitóre. La urmă felicită pe Reşinăreni, că lor le este dat a avea lângă biserica cea mare preţiosul morment cu scumpele osăminte ale providenţialului bărbat şi le recomândă, ca se le grijească ca pe cel mai mare al nostru tesaur. Inchina pentru poporul din Reşinari. (Aplause)

Apoi ia cuvêntul Ilustritatea Sa dl Dr *Ilarion Puşcariu*, archimandrit şi vicariu archiepiscopesc şi vorbesce pentru familia Mocsonyi, cam în chipul următoriu:

Dacă valórea şi puterea unui popor ar atârna numai dela numerositatea lui, atunci poporul român ar ocupa un loc dintre cele mai de frunte în rêndul popórelor, cu cari trăim. Tăria unui popor şi valórea lui morală atêrnă astădi însĕ dela gradul lui de cultură, dela inteligenţa lui, care produce şi bunăstarea lui materială. Inteligenţa, cultura, averea sunt factori, cari sunt căutaţi şi cumpănesc în societate şi în deosebi la conducerea destinelor statelor. De aceea pre cât de întristătoriu lucru este, că în timpurile cele vitrege, ce am avut mai bun din neamul nostru, aristocraţia în înţelesul ales al cuvêntului, a părăsit poporul din sinul căruia a eşit şi s'a strecurat în straine castre, — pe atâta trebue mai mult sĕ ne bucurăm de cei scumpi ai nostri, cari sub tóte împregiurările şi bune şi rele au rĕmas credincioşi naţiunii lor, ai cărei sfătuitori, conducĕtori şi ocrotitori s'au făcut, fiind gata totdéuna a jertfi şi interesele lor şi averea lor pentru binele poporului.

Intre puţinii aleşi de categoria acésta se numĕră şi ilustra familiă Mocsonyi, care n'a pregetat prin cei mai ilustrii ai ei a participa şi la acest act de pietate festivă în memoria fericitului în Domnul archiepiscop şi metropolit Andreiu şi a împărtăşi cu noi întristarea şi bucuria, ce de odată umple inimile nóstre.

Sub modestul act al unui parastas sărbătorim măreţele fapte ale neuitatului metropolit, fapte cari nu era cu putinţă sĕ le sĕvârşéscă un singur om, dacă nu ar fi stat lui şi alţii întru ajutór cu cuvêntul şi cu fapta.

Un titlu la recunoscinţa nóstră pentru acuisiţiunile nóstre pe terenul naţional bisericesc şi-a câştigat ilustra familiă Mocsonyi. Numele Petru, Lucian, Andreiu, Georgiu, Anton (Mocsonyi), cari învăpăţi fiind de spiritul bisericei ortodocse în care s'au născut şi au crescut, aulucrat fără preget şi au dat nemuritorului metropolit Andreiu valorosul sprijin la restaurarea metropoliei ortodocse române din Ungaria şi Transilvania.

Aceste virtuţi crestinesci şi naţionale le-au eredit în mod neîntrecut fiii şi următorii lor, cari fideli tradiţiunilor familiare ca români şi ortodocşi adevĕraţi petrec în mijlocul nostru şi participă la acest insemnat act de pietate. Acestor simţĕminte curate şi spiritului celui bun şi nobil avem de-a mulţumi înspiraţia cea frumósă cuprinsă în discursul avêntat al Ilustrului bărbat Dr Alecsandru Mocsonyi, care a aflat echou şi adânc resunet în inimile nóstre.

Trăiască Ilustra familie Mocsonyi!

Aplause nesfârşite acoper ultimele cuvinte ale părintelui archimandrit.

După încetarea acestora sĕ ridică Escelenţia Sa dl archiep. şi metropolit şi în cuvinte scurte dar alese şi pline de părinţesci încurajări accentuéză, că dintre membrii familiei Mocsonyi, care pentru biserica nóstră ortodocsă română are atâţia titlii de reperitóre merite, este de faţă şi o tineră mlădiţă, studentul *Antoniu Mocsonyi* care deja în fragedă etate a ţinut se participe la un act sărbătoresc, aranjat de biserica căreia aparţine. Escelenţia Sa îi doresce progrese în tóte şi tot binele.

Tinerul *Antoniu* sĕ scólă imediat şi mulţămind Inaltpreasânţitului metropolit pentru atenţiunea de care l'a împărtăşit, promite sus şi tare, că va avea pururea în vedere ostenelele, ce le-au făcut înaintaşii pentru biserică şi neam şi se va nisui din tóte puterile a merge pe urma moşilor, părinţilor şi unchilor sei, cari — dicem noi-îi oferă frumóse esemple de imitare. — Cei presenţi aclaméză frenetic pe tinerul vorbitoriu.

(Va urma.)

Un potop îngropitor.

Raport special

Balşa 15/27 Iunie 1898.

Cu nespusă mâhnire sufletească me încerc pentru-ca în legătură cu avisul trimis, sĕ vĕ descriu grósnica nenorocire ce a ajuns aceste comune în diua de 12/24 Iunie c.

Pela 3 óre p. m. pe munţii Poenei şi Almaşului mare, nori grei negri se formaserĕ, se putea observe, că din aceia o sĕ urmeze o mare nenorocire. La órele 4 a început a se descărca e tempestate pe hotarele acestor comune, carea pornind dinspre Zlatna, au trecut spre apus apoi spre médădi în întinderi mari.

Hotarele comunelor: Glod, Nădăstie, Almaşul mare, Poiana, Brădet şi Techereu au fost cu desevârşire distruse de potopul ce s-a revărsat asupra lor. Afară de plóia torenţială, grindina ce a stat netopită până în diua a dóua, a nimicit întreaga recoltă a bieţilor economi. In urma aceasta păraele au, crescut şi plecând la vale s-au format riuri cari au spălat tot ce au întâlnit. Apa s'a înpărţit în riurile Almaşului, Poianei şi Techereului, cari au fost atât de groznice încât nimic nu au putut resista în calea lor. Case, şuri şi alte edificii ce au fost aşedate pe şes tóte au fost nimicite. Vieţi de ómeni au cădut jertfă. In Almaşul mare preotul Ioan Onea cu alţi doi, ómeni ce erau ocupaţi în stórcerea uleului s'au înecat. Soţia adj. not. D. Coştea din Balşa, deloc din Almaşul mare, care se dusese abia cu 2 dile mai înainte în afaceri economice la Almaşul mare, a fost găsită răpită şi dusă de valuri la distanţă de câţiva Chilometri pe hotarul comunei Glod, înecată. Un frate al numitului adj, not. şi o fică adoptivă a d-lor încă s'au înecat.

Pe hotarul comunei Techereu s'a aflat o femeie înecată. Prin comuna Balşa ómenii au vĕdut trecênd pe apă un băiat mic înfăşiat şi un bărbat învăluit într'un straiu, pe carele bolnav fiind se vede că apa l-au luat din aşternut. Intr'un pat treceau pe apă doi copilaşi. Patru boi înjugaţi s-au vĕdut trecênd de cari se spune că apa iar fi dus până la Mureş, distanţă de preste 30 Chlm. până acolo. Prin comuna Techereu, Poiana şi Almăşel ómenii au scăpat pe coperişul caselor, cari nu au fost luate de valuri. Vieţi de ómeni s au stins mai multe, până acum însĕ nu se scie numĕrul lor. Ar fi bine, ca din fie care comună sĕ facă vreun cărturar raport, pentru constatarea esactă a catastrofei.

In comuna Balşa rîurile întrunindu-se, anume rîul: Almaşului, Poianei, Techereu, Porcura şi Voia, se părea că mânia lui Ddeu e asupra nóstră. Şesul de 4.500 metri, pe care se întinde comuna, era din cóstă în cóstă mumai apă. Nenumèrate sunt edificele cari au fost distruse de acest potop. Cine n'a vĕdut aşa cevá în natură, nu-şi póte face idee ce gróznic e, sĕ fii martor ocular unui asemenea incident. Apa venea cu un vuet încât resuna dealurile, nu sciai că apă e, ori póte vre-un nor, ori vre un munte se restogolesce pe vale în jos. Era ceva fioros.

Omenii partea cea mai mare era la lucrul câmpului, ear cei deacasă nu sciau încătrău sĕ se refugeze. Cuprinşi de unda apei, cei mai mulţi au scăpat prin podul caselor, ori pe câte un arbor mai resistent. Insuşi scriitorul acestui raport dinpreună cu alţi doi bărbaţi şi 2 femei cu 2 prunci au fost espuşi la perderea vieţii încunjuraţi fiind din tóte părţile de apă în casă, carea este situată de 60 metri distanţă dela alvia rîului. Apa atât era de mare încât numai 2 dcm. au mai lipsit până sĕ între pe ferestre în casă deşi ferestrele sunt de aprópe 4 metri înalte dela pământ. Uşile numai proptite bine dinlăuntru şi coperite cu haine au putut resista. Se-şi închipue óri cine situaţia aflându-se într'o asemenea stare, când jur înprejur eşti încujurat de acest potop aşa de periculos şi cu o putere atât de mare.

Şesedeci de ani, dicea un bătrân în diua următóre, sunt decând sciu eu salcia acésta nu departe dela casă şi nici o apă nu a scos-o, ear acum eată-o şi ea resturnată şi dusă dela locul ei. In „rĕvoluţie" (1848), spunea altul ,arinii ceia i-au sciut tot aşa de mari şi tari, ear acum toţi i-au scos apa şi i-au dus în depărtări mari. După cum am amintit, unde au fost grădini îngrădite cu garduri tari, nu se mai cunósce, cucuruze, fénaţe etc. tot au spălat şi nu vedi alta decât o tristă pustietate, ear casele ce au resistat, stau triste în mijlocul pustiului, multe din ele părăsite deocamdată, fiindcă nu mai pot fi locuite până-când se vor repara şi curăţi. Sĕ se fi întêmplat séra târdiu acest potop, mulţime de ómeni şi vite ar fi perit, aşa însĕ au fost scăpate pe câmp.

Preste tot locul plânsete şi tânguiri audi, ochi scăldaţi în lacrimi intâlnesci şi feţe triste şi disperate observi. Ne-a bătut Dumnedeu, dic toţi, da, ne a bătut Dumnedeu, adaug eu, dar póte şi pentru pĕcatele nóstre. Prea ne-am uitat de Dumnedeu, prea mult călcăm poruncile lui, prea mult ne urâm unii pre alţii, şi prea puţin suntem cuprinşi de dragostea creştinească. „Fericiţi sunt cei curaţi la inimă, că aceia vor vedea pre Dumnedeu".

In anul trecut puţin au tost, in acest an şi mai puţin va fi, ori póte nimic. Pe hotarele unde au cădut aceasta tempestate nu este nimic decât dealurile góle şi pămêntul spălat de pe ele, încât au rĕmas pleşuve.

Trecênd potopul în jos, a spălat o parte din comuna Mada, ear mai în jos din comuna Bozeş, unde s-a mai adaus şi riul Ardeului, care asemenea au fost grósnic, şi au făcut enorme stricăciuni prin Ardeu şi Bozeş. Tóte înpreunate acum au năvălit asupra Geógiului de jos, care au fost cel din urmă loc al catastrofei, şi despre stricăciunile causate aici încă se spun minuni. Podul, făcut abia în tómna anului trecut preste apa Geógiului şi care a costat multe mii de florini, încă au fost rumpt şi stricatde apă.

---

biserica s'ar fi rugat şi sĕ rógă pentru sufletele morţilor din vre-un purgatoriu, ci numai pentru sufletele celor din iad.

Şi apoi imputarea ce ni-o face nóuĕ, că ne rugăm pentru sufletele morţilor din iad, încă nu şi-o póte justifica, deórece iată ce dice S. Ciril al Ierusalimului în catechesele sale C. XXIII. §. 9—10: „Noi pomenim morţii, mai întâiu patriarchii, profeţii, apostolii şi martirii, pentru ca D-deu prin mijlocirea lor sĕ priméscă rugăciunea nóstră; după aceea ne rugăm pentru cei mai dinainte adormiţi sânţi părinţi şi episcopi, şi preste tot pentru toţi, cari au murit înaintea nóstră, — pentru-că credem, că aduce mare folos sufletelor, pentru cari ne rugăm. Precum un împĕrat pământesc uşuréză pedépsa şupuşilor şĕi obstinaţi dacă cei ai sĕi sĕ rógă pentru ei: *aşa şi rugăciunea şi jertfa nóstră servesce pentru de a face îndurat pe D-deu faţă de cel mort chiar sĕ fie el pĕcătos*".

E preţiósă acéstă mărturisire a Sântului Ciril şi pentru aceea, pentru că ne arată, că rugăciunile şi jertfele pentru cei morţi nu pot fi privite nici ele ca o satisfacere a dreptăţii divine vătămate de aceia prin păcatele lor, ci servesc numai de a face indurat pre Dumnedeu faţă de cel mort.

Că purgatoriul nu se póte basa pe Sânta Scriptură, o mărturisesce şi scriitoriul catolic Shateaubriand în scrierea sa: Geniul creştinismului, unde dice: „Ceea ce privesce principiul (acestei doctrine, purgatoriu), care statoresce existenţa locului acestuia, acela se baséză pre însaşiraţiunea omului, căci între vîrtute şi pĕcat este o astfel de stare de mijloc morală, care nu este vrednică nici de rĕsplata ceriului, nici de pedépsa iadului".

Ei, dar în cestiune de dogme, tótă înţelepciunea omenéscă este nebunie, ca sĕ ne folosim de cuvintele sântului ap. Pavel. Dogmele sunt revelate.

Că tóte sufletele drepţilor imperfecţi merg în iad, şi că D-deu fiind singurul stăpânitor şi al iadului, sufletele acelora nu pot suferí dela diavolul acolo nici o tortură înainte de judecata ultimă, se adeveresce şi din următórele locuri ale Sântei Scripturi:

Ps. 139 v. 7 sg.: „Unde mĕ voiu duce dela Duchul Tĕu şi dela faţa Ta unde voiu fugi; de mĕ voiu suí în ceriu, Tu acolo eşti; *de mĕ voiu pogorî în iad, de faţă eşti*".

I. Imp. II. b: „Domnul omóră şi face viu, *pogóră în iad şi ridică*".

Osia, XIII. 14: „*Din puterea iadului Eu voiu rescumpăra pre ei*, şi voiu isbăví pre ei; Mórte! unde-ţi este boldul tĕu? *Iadule! unde este biruinţa ta?*

Sĕ trecem acum mai departe.

Dar chiar nici sórtea spiritelor rele, se înţelege de sine, acelea tóte se află in iad, nu este încă definitiv decisă. Despre acésta avem probă în cuvintele ce diavolul le adresă Domnul nostru Iisus Christos, când l'a scos din cei doi bărbaţi îndrăciţi, dicêndu-i, că El a venit a-i munci înainte de vreme şi rugându-la nu-i trimite în gheena. (Mat. VIII. 28—34.)

Ni se póte pune aci întrebarea, că sufletele drepţilor imperfecţi din iad: pot fi trecute din iad în raiu înainte de judecata ultimă?

La acésta respundem cu: da, pot fi trecute. Esemplu iarăşi pogorîrea lui Iisus Christos la iad şi scóterea sufletelor drepţilor Vechiului Testament de acolo.

Cum sĕ ne esplicăm însĕ starea sufletelor drepţilor împerfecţi din iad, şi spre ce scop au fost duse ele acolo şi nu aiure?

La acésta sespundem cu o analogie din viaţa de pe pământ, că tot omul este pĕcătos, vinovat, iar vinovaţii sunt duşi în închisóre până lí se rostesce sentinţa finală. Până atunci nu sunt pedepsiţi, de şi sunt deţinuţi, ci tótă pedépsa le stă în frica sentenţei finale nefavorabile, în mustrarea consciinţei.

Dacă nu se simt vinovaţi în gradul de a fi condamnaţi, atunci speréză şi pedépsa acésta temporală, dacă se póte numi pedépsă, nu le procură mari suferinţe, şi de acéstă pedépsă pot fi eliberaţi înainte de vestirea sentinţei finale, dacă dreptul judecătoriu nu află destule motive de a-i reţiné acolo până la vestirea aceleia, ori li se pótete uşura prin întrevenirea rudeniilor ori a amicilor.

Intocmai stă lucrul şi cu sufletele drepimperfecţi din iad şi de acì şi rugăciuile bisericei pentru cei repausaţi.

Sufletele acestora, ce n'au perdut speranţa de a fi mântuite. şi cari n'au avut têmpul de a face act de întrégă pocăinţă (credinţa şi fapte) pe pământ, sunt vindecate prin mijlocul unei pedepse temporale în iad, (în înţelesul mai sus arătat — mustrarea consciinşei), de care pot fi scăpate prin graţia divină basată pe meritele Mântuitoriului, prin rugăciunile ângerilor şi a drepţilor din raiu (biserica trimfătóre) şi prin rugăciunile bisericei de pe pământ (biserica militantă, luptătóre) şi duse ori în raiu înainte de judecata ultimă, ori numai alinându-li-se durerile şi lăsându-se în iad până la acéstă judecată.

(Va urma).

La capătul Geógiului acest riu întră în Mureş, unde se spune că au întrat cu aşa putere, încât au petrecut Mureşul trecând prin mijlocul lui şi revărsând şi asupra şesului dincolo de Murĕş către Orăştie şi Romoş. Ce va fi fost pe partea de către apus, spre Arad şi Brad,vor spune póte cei deacolo, pe aici n-am auzit.

Am scris acest raport mai special, nu cu pretenţiunea de a fi arĕtat în detail acéşta catastrofă, ci numai în părţile mai generale, căci pentru de a spune totul, este necesar, ca din tóte comunele cei cari sciu cum au fost şi ce s'a petrecut se spună.

Numai prin ajutóre trimise nenorociţilor s-ar mai putea uşora încâtva sórtea nefericiţilor, căci pagubele sunt de aşa, încât nici preste ḑeci de ani nu se vor putea repara.

Rugându-vĕ pentru publicarea acestei triste vesti din părţile nóstre, primiţi Dle Redactor asigurarea stimei ce vĕ păstrez.

N. Todea
teol abs.

Convocări.

La adunarea cercuală a despărţĕmêntului XIII. (Abrud) al Asociaţiunei pentru literatura română si cultura poporului român, ce se va ţinea în pavilonul de vară dela Ospĕtăria comunală din Zlatna în 17 Iuliu st. n. 1898 la 10 óre ante-meridiane pe lângă următorul

Program:

1. Deschiderea şedinţei prin preşedinte.
2. Raportul comitetului: *a*) al secretarului, *b*) al cassarului.
3. Stabilirea budgetului pentru anul următor.
4. Alegerea unei comisiuni pentru încassarea taxelor dela membri vechi şi înscrierea de membri noi, şi raportul acelei comisiuni.
5. Cetirea disertaţiunilor însinuate la presidiu cu 48 óre mai nainte.
6. Alegerea comitetului conform §. 43 din statute.
7. Eventuale propuneri făcute în cadrul statutelor.
8. Verificarea protocolului.

Sunt învitaţi a lua parte la acéstă adunare toţi membrii, fundatori, pe viaţă, ordinari, ajutători şi onorari ai Asociaţiunei de pe teritorul acestui despărţĕmênt, precum şi toţi cei-ce se intereséză de prosperarea literaturei şi culturei poporului român.

Din şedinţa comitetului desp. XIII. al Asociaţiunei.

Abrud, 20 Iuniu st. n. 1898.

Ioan Maior, secretariu. *Dr. Basiliu Preda*, dir. desp.

* * *

Despărţĕmîntul XXXII (Dicio Sân. Mărtin) al Asociaţiunei pentru literatura română şi cultura poporului român", îşi va ţiné

adunarea sa generală ordinară

Luni în 11 Ilie a. c. st. n. în biserica greco-catolică din Dicio-Sân-Mărtin la órele 10 înaiote de prânz cu următoriul:

Program:

1. Deschiderea adunării.
2. Raportul general al comitetului
3. Raportul cassarului
4. Alegerea comisiunei pentru înscrierea membrilor noi, pentru încassarea taxelor dela membrii vechi şi noi şi pentru censurarea socotelilor.
5. Raportul acestei comisiuni
6. Proiectul de buget pe anul curent
7. Alegerea şi constituirea comitetului cercual pe o nóuă durată de 3 ani.
8. Alegerea a doi membrii, cari sĕ represente despărţĕmîntul la adunarea generală din ĕst-an a „Asociaţiunei„.
9. Propuneri de sine stătătóre,
10. Disertaţiuni, cari la tot casul sînt a se preda directorului cu cel puţin 3 ḑile înainte de adunare.

La acésta adunare se învită toţi membrii „Asociaţiunei" din acest despărţĕmînt, şi în general toţi amicii culturei române.

Din şedinţa comitetului cercual al des-despărţămîntului XXXII al „Asociaţiunei" ţinută în

Dicio-Sân-Mărtin la 22 Iunie 1898.

Zehan direct. desp. *Simeon Caluţiu* not. com.

Avis autorilor învĕţători!

„Almanachul înv. rom". ce va apărea cu începerea anului şcol. viitoriu (1898/9) va cuprinde în sine si un conspect asupra „învĕţătorilor ca autori".

In lipsa de adrese esacte şi dorind sĕ evit atare omitere, viu prin acésta, a ruga pe toţi D-nii colegi învĕţători, ca foşti seau şi de present redactori la atare fóie ori autori a vreunui op tipărit, sĕ binevoiască a-mi trimite pe lângă datele de adresă şi un conspect asupra cărţilor de ori ce soiu, dar edate — mai bine însĕ a-mi trimite cât mai îngrab' şi câte un esemplar din acelea opuri ca astfel sĕ le pot espune între inserate, făcêndule cunoscute abonenţilor Almanachului.

Cu tótă stima

Reciţa-mont. (Resiczabànya) în Juliu 1898.

Iosif Velcean.

Noutăţi.

M. S. împĕrăteasa-regină bolnavă. Trista scire, rĕspândită timpul din urmă de diferitele foi, că Maj. Sa împĕrăteasa-regină Elisabeta, augusta soţie a monarchului nostru ar fi greu bolnavă — se confirmă acum şi prin oficiosul „Bud. Corespondenz".

Suverana nóstră de mai multă vreme pătimesce de anemie. Bóla acésta s'a agravat în timpul din urmă prin morbul neuritis (aprindere de nervi), care i-a pricinuit Maj. Sale o insomnie de mai multe luni. In urma acestor morburi Maj. Sa a căpătat şi o dilatare a inimii.

Augusta suverană va merge pentru căutarea sănătăţii la scalda dela Nauheim pela mijlocul lui Iulie. Până atunci Maj. Lor vor sta la Ischl.

Medicii au nădejdea tare, că Augusta suverană supunêndu-se tratamentului metodic practicat la băile din Nauheim, 'şi va redobândi sănătatea.

* * *

Regele Carol la Petersburg. După ultimele dispoziţii luate, M. Sa Regele Carol va pleca la Petersburg, în ziua de 12 Iulie, unde va sosi în ziua de 15 ale aceleiaşi luni.

Suveranul va fi însoţit de A. S. R. Principele moştenitor.

In timpul absenţei soţului său din ţară, A. S. R. Principesa Maria, va merge să facă o cură la Kreuznach în Germania.

* * *

Ţarul pentru românii din Basarabia. In fóia oficiósă din Petersburg s'a publicat nu de mult un ucaz al Ţarului, prin care domnitorul tuturor ruşilor dispune, ca censura din Odessa se permită împortarea în Basarabia a cărţilor de şcólă românesci.

* * *

Ordul Elisabeta. Din incidentul iubileului de 50 de ani al Maj.-Sale se va înfiinţa — după o fóie ofiicíósă din Viena — un nou ord de distincţie numit „ordul Elisabeta". Va avea trei clase şi se va conferi femeilor pentru merite literare şi urmanitare.

* * *

Invitare la Sânţirea şcólei confesionale gr.-or. din Borgo-Bistriţă, care se va face Luni în 11 Iunie 1898 st.n. la 12 óre a. m. (ḑiua s. apostoli Petru şi Pavel), precum şi la *banchetul* ce se va da cu cuvertă á 1 fl. 50 cr. de persónă, şi la *Petrecerea de joc*, ce va urma cu preţul de întrare: *a*) pentru o persénónă singuratică 80 cr. *b*) pentru o persónă în familiă 50 cr. şi se va începe la 8 óre séra. *Comitetul aranjator.* Contribuirile marinimóse se vor cuita pe cale ḑiaristică fiind venitul curat destinat în favorul şcolarilor sĕraci

* * *

Jandarmi brutali. In comuna Mezőkovácsháza (com. Cianad) zilele aceste jandarmii au escortat dintr'un birt de acolo pe trei ţĕrani şi i-au dus în casarma lor, unde i-au bătut cu nuiele preste talpele piciórelor până i-au făcut tot sânge. Vina ţĕranilor a fost, că n'au voit sĕ consume berea prea caldă a birtaşului.

Pela 11 nóptea poporul auḑind vaietele nenorociţilor ómeni, a exoperat dela pretorul liberarea lor. Deputatul cercului va interpela la cameră în chestie.

* * *

Impotriva lui Kossuth. Preotul Zimándy, cel blăstămat de unguri pentru că în o broşură a presentat icóna adevĕrată a idolului magharilor Kossuth, a scos o nóuă brosură în care completéză dovezile împotriva detronătorului domnitorului ţĕrii. Dovezile cele nóuĕ sunt acte de ale generalului Perczel, care a numit pe Kossuth trădător de patrie. După cum spun foile, broşura acésta a citit-o şi Majestatea Sa.

* * *

Bătaie de stradă intre Esterházi şi Picquart. Cea mai próspătă comedie născută din chestia Dreyfus, e păruiala maioru lui Esterhazy cu colonelul Picquart, întêmplată zilele aceste pe o stradă a Parisului.

Esterházi a atacat pe din dărăt pe Picquart cu un baston. S'a născut o bătaie formală cu bâtele, rănindu-se reciproc cei doi oficeri. Publicul aglomerat abia a izbutit sĕ descaţe pe combatanţi.

* * *

Mare foc în Orăştie. O familie întrégă arsă de vie! Cetim în „Revista Orĕştiei": Mercurî spre Joi noaptea (29 spre 30 Iunie), la miezul nopţii earăşi alarma de foc a deşcept at cu spaimă din somn pe locuitori Orăştiei. Era un foc de tot mare: trei case (Nrii 36, 39, şi 40) spre strada în drumul ţerii, erau acoperite de o mare de flacări, asemenea 2—3 edificii în fundul curţilor. Pompierii sosiţi târziu şi cu lipsă de pumpe n'au mai putut mântui nimic din curţile cuprinse de foc. In dóuĕ óre totul a fost prefăcut în cenuşă. In curtea casei Nr 36 şedea măsarul H. Nemcsek, cel care în noaptea de 21 spre 22 Maiu a ars în strada Mănăstirei! Umpluse curtea de scânduri în formă de rug, puse spre uscare. Scândurile dînsului au luat foc. Se crede, că un rĕuvoitor i-l'a pus acum de nou. Intr'o clipă curtea a fost umplută de flăcări cât de prin case abia au mai putut fugi locuitorii spăriaţi. Casele din amêndouĕ laturile curţii, precum şi cea din fund aprinse ardeau din trei laturi împregiurul curţii' ear' în mijloc cele 2 vagóne de scânduri. Era ceva grozav!

Dar aprópe de orele 2 un cuvênt fioros începu sĕ se dee din gură în gură: că pe unul dintre locuitori, cel din fundul curţi, cu nr. 26, nu l'a vĕzut nimenea şi e temere că a ars în casă!.. Au început a stînge prin curte vatra de jar spre a se apropia de casă din fund.

Şi privelişte fioroasă a aşteptat pe cercetători. Tatăl familiei, strungarul Holtrich, venit abia de o lună dela Braşov la Orĕştie, cu femeia sa tineră şi trei copile sub 11 ani, foarte drăguţe, erau zăcând jos în o odăiţă mică arşi, prefăcuţi mare parte în scrum!

Un murmur de durere şi milă a cuprins pe toţi şi sinistrul focului apărea fiecăruia întreit de fioros prin această jertă de cinci vieţi ce 'şi-a luat.

In ziua următóre, Joi, s'a făcut repede o colectă pentru înmormântarea nenorocitei famili, străină şi sĕracă; s'au strîns deloc peste 50 fl. şi după-amézi au fost duşi în 3 sicriuri pe 3 cară la mormênt. Deşi necunoscuţi, aprópe tot oraşul 'i-a petrecut la gropă plângênd pe urma lor şi coperindu-le cosciugurile cu cununi de flori.

Acesta e al ciucilea foc în Orăştıe din tómna trecută până acum!

* * *

Circ în Sibiiu. E sciut, că viéţa de prin oraşe în tîmpul de vară o cât se póte de monotonă. A sosit luna lui Iuliu, inteleginţa părăsesce oraşele căutându-şi distracţie prin sate şi cu ea dinpreună se duc tóte momentele de petrecere. Singura distracţie ce ne-o produce — înţeleg aici pe cei *nevoiţi*, ori mai bine ḑis osândiţi a petrece şi vara prin oraşe — e circusul. Dar trebue se mărturisim, că în Sibiiu de câţiva ani încóce nu am avut fericirea de a admira producţiunile artistice a unui circ complet, căci ne-au venit mai mult nisce diletanti decât specialişti, ori o parte numai din o societate, carea apoi şi-a si dat ultimile sale producţiuni în mânile creditorilor ovrei din loc, cum a fost cel din anul trecut. Acum însă a sosit o societate completă sub conducerea Dl Henry. Vor coopera 100 de persóne şi aprópe 60 cai. Prima producţiune — după cum aflăm — va fi aḑi. Dl. Henry a petrecut mai mult timp în străinătate si de present vine din Cluj. Promite fórte mult, şi merită ca se fie spriginit din partea publicului.

PARTEA ECONOMICĂ

Istoria Agriculturei.

I. Löser.

Traducţiune autorisată
de
Un prietin al plugarilor.
(Urmare).

Observări proprii ale autorului nu sĕ prea află: el a estras mai tot din scrierile scriitorilor români, din Augustinus, Ambrosius, Plinius. Basasciinţei fisicale forméḑă aici învăţătura despre uscat şi umed, apă despre căldură şi frig. In tot locul sau folosit de medicină aşa: Usturoiul e teriacul (antidot) ţăranului, este un proverb din timpul acela".

14. Scrierea cea renumită a italianului Petrus de Crescenti (născut în Bologna 1230 care seculi întregi a fost aflat şi omega (conţinutul) a sciinţei agronomice. Acésta carte este una din cele dintâiu cărţi, care după aflarea tiparului a fost tradusă din italienesce în limba germână. Opul apăru în Strassburg la anul 1486. Sĕ împarte în 12 cărţi, cari coprind întreaga şciinţă despre agricultură de până pe atunci.

Periodul VII.

Avântul agronomiei după rĕsboiul ţĕranilor până la începutul rĕsboiului de 30 de ani 1525—1618.

1) Dóue state sĕ disting în privinţa agriculturei în periodul acesta: Sacsonia şi Wűrthemberga.

De pe la mijlocul secolului XVI. începe în Sacsonia o înaintare vie în agricultură. Acésta înaintare este de a sĕ datori principelui August I (fratele lui Moriz), care în tot decursul domniei (1555—1586) ş'a câştigat mari merite în ceea ce privesce agricultura şi administrarea întregei ţĕri. Cele mai strălucite pagine din domnía lui au fost grija cea mare pentru înaintarea agriculturei, îmbunătăţirea pădurilor, siguranta drumurilor de comunicaţiune şi ca comerciului.

El sĕ îngriji de înmulţirea micilor proprietăţi, spre scopul acesta a (lăzuit) cureţit un mare teritoriu de pămênt, care era concrescut cu tufe, şi l'a dat în arândă; aceste parcele sĕ numeau moşii din rădăcin dure.

Regulele lăsate de el ne arată încă astăḑi, că chiar el ca mare cunoscător al agronomiei a cunoscut adevăratele base pentru îmbunătăţire.

El a pus la inimă administratorilor dela bunurile (domniile) lui, că ei sĕ nu ia apa de pe pământuri, sĕ nu vândă paele şi fânul în folosul lor, ci paele se le aşcearnă la vite, ca se sĕ facă gunoi, şi sĕ'l ducă pe câmp, ér fânul sĕ se păstreze pentru anul viitor. Cu oile se umble pe moşiile lui, ca sĕ sĕ gunoie pământurile. Pentru înaintarea economiei de vite a îndemnat pe supuşí sĕ samene luzernă, trifoi şi napi, sĕ gunoie fênaţele. Numai puţin s'a îngrijit de pomărit, dând ordin, ca fie care dintră nou căsătoriţii sĕ pue doi meri sau peri în anul cel dintâiu în grădină.

Anna soţia lui August era o femee, care scia cum se umble cu laptele, făcând un fel de brânză gustósă, ba sĕ ocupa şi cu îngrăşatul vitelor. Impăratul Maximilian II. a aflat că princesa Anna posede o artă, prin care îngraşe vitele, şi o rugă prin o scrisóre sĕi spună cum face, la ce Anna îi scrise. Acésta artă constă în aceea, că la vita ce este pusă la îngrăşat, sĕ îi sĕ dea tot la 2 óre de mâncare, apoi apă aşa ca pe ḑi să îi dea de 12 ori de mâncare. Şi ca medic era Anna cunoscută în multe părţi, şi era onorată pentru medicina ce o prescria.

Sub domnia lui Augustus s'au fondat şcóle superióre şi inferióre în tóte părţile, şi ţéra lui era de modul în privinţa şcólelor în Germania de nord.

2. Deşi rĕsboiul ţăranilor în Germania de sud cu deosibire în Schwabia a causat multe rele, dar ţĕranii totuşi în un têmp de o viéţă de om au venit la o stare mai bună în cât pot sĕ mânânce bucătura, pe care o câştiga cu mare muncă în linişce.

(Va urma).

Mătase Foulard 65 cr.
până la fl. 3.35 de m. — japanesĕ, chineză etc. în cele mai nouĕ dessinuri și colori, precum și **mătase Henneberg** négră. albă și colorată dela **45 cr.** până la **fl. 14.65** de metru — în cele mai moderne țeseturi, cocolori și dessinuri *Se ecspedéză la particulari franco și liberi de vamă. Mostre cu întórcerea postei.* **Fabricile de mătase G. Henneberg** *lif, de curte ces. și reg.* **Zürich.** [38] 6

172 szám kőzgb.
V—1898. [82] 2—2

CONCURS.

Comisiunea economică a comitatului Sibiiu publică că sunt a se conferi deocamdată pe anul școlar 1898/9 2 stipendii de câte 100 fl. la doi elevi dela vreuna școlă specială de economie din patrie.

La stipendiul de câte 100 fl. atari cari voesc se frecventeze școla agricolă din Mediaș sau altă școlă analogă din patrie.

Asemnarea stipendiilor conferite se face numai după producerea documentului despre primire în institutul numit.

Concurenții, cari trebue sĕ aparțină acestui comitat, au sĕ-și substérna rugările provĕḑute cu documentele despre studiile lor teoretice și practice și despre indigenat până *în 15 August st. n.* la 2 óre p. m. la vice-comitele comitatului Sibiiu ca president al comisiunei economice.

Sibiiu, în 29 Iunie 1898.

Reissenberger,
vice-comite.

Nr. 360/898. [83] 1—3

CONCURS.

Pentru întregirea posturilor vacante de învĕțători dela școlele din comunele mai jos însemnate, protopresbiteratul Mercurei, se publică concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

1. Apoldul-de-jos dóuĕ posturi de învĕțători cu salariu anual de 300 fl. și 30 fl. relut de cuartir.

2. Poiana dóuĕ posturi de învĕțătóre și unul de învĕțător cu salar de câte 300 fl. și 70 fl. relut de cuartir și grădină.

3. Mercurea, al doilea post de învĕțător cu salar anual de 300 fl. și 20 fl. relut de cuartir sau cuartir natural.

4. Reciu un post de învĕțător cu salar anual de 300 fl., cuartir natural și lemnele necesari de foc.

5. Cenade, un post de învĕțător cu salariu anual de 300 fl., și cuartir natural.

6. Gârbova, un post de învĕțător cu salar anual de 300 fl., cuartir natural și lemnele necesari de foc.

7. Broșteni, un post de învĕțător cu salariu anual de 300 fl.

Doritorii de a ocupa vre-unul din aceste posturi au a-și înainta cererile de concurs instruite conform normelor în vigóre, în terminul deschis, subsemnatului oficiu protopresbiteral.

Dela concurenți se aștéptă, a se presenta în vre-o Duminecă séu sĕrbătóre la biserică în respectiva comună la carea a completat pentru a fi cunoscut personal și pentru a-și arăta desteritatea în cântări.

Mercurea, la 9 Iuniu 1898.

Oficiul protopresb. gr.-or. al Mercurei, în conțelegere cu respectivele comitete parochiale.

I. Droc,
protop.

Au apărut:
Juvenilia
Proză și versuri
de
Sextil Pușcariu
à 80 cr.

Iulian Devale
Epigrame
Prețul 50 cr.
Se pot procura dela Librăria archidiecesană, Sibiiu.

In **Librăria Tipografiei archidiecesane** se află de vênḑare
Archiepiscopul și metropolitul
ANDREI baron de ȘAGUNA
de
Nicolau Popea,
archimandrit și vicariu archiepiscopesc.
Op premiat de consistorul resp. sinodul archidiecesei ortodoxe rom. a Transilvaniei, dedicat poporului Român.
Prețul broșat fl. 2.50 sau lei n. 7.—

Dare de sémă despre Archiepiscopul și metropolitul
ANDREI baron de ȘAGUNA
de
Ioan Slavici.
Prețul 20 cr.
și
Biografia Archiepiscopului și Metropolitului
ANDREI baron de ȘAGUNA
edițiune poporală.
Prețul 10 cr.

Din
„Biblioteca pentru toți“,
sub direcțiunea literară a d-lui D. Stăncescu au apărut
până acum:

Nr. 1 *Povești alese* de Andersen;
Nr. 2 *Pasĕrile nóstre* (legende), de S. Fl. Marian;
Nr. 3 *Cântece și plângeri*, I. (poesii) de M. Zamfirescu;
Nr. 4 și 5 *Despre educație*, pe Herbert Spencer;
Nr. 6 *Icóne șterse* (nuvele) de A. Vlahuță;
Nr. 7 *De prin veacuri*, I (nuvele) de Carmen Sylva;
Nr. 8 *România*, *Roma*, *Piza* etc. de Michelet;
Nr. 9 *Castelul Peleș*, descrierea de Leo Bachelin;
Nr. 10 *Nuvele și schițe* de T. Maiorescu;
Nr. 11 *Din tinerețe etc.* nuvele de André Theuriet;
Nr. 12 *Nuvele* de M. Demetrescu;
Nr. 13 *Nuvele romane* de Duiliu Zamfirescu;
Nr. 14 *Antichitatea romană* de Wilkins;
Nr. 15 *Prosă și poesii* de Gr. M. Alexandrescu;
Nr. 16 *Povestea vorbii* I. proverbe de Anton Pann;
Nr. 17 *Istoriόre* de d-na Colomb;
Nr. 18 *Schițe umoristice* de Dumitru Teleor;
Nr. 19 *La ce visează fetele*, teatru de Alfred de Musset;
Nr. 20 *Legende istorice*, de D. Bolintineanu;
Nr. 21 *Ombra*, roman de Genevraye
Nr. 22 *Căl. împrej. Odăii mele*, roman de Maistre-Havier;
Nr. 23 și 24 *Din viéța meseriașilor*, nuvele de P. Bănățeanu;
Nr. 25 *Povestea vorbii* II. proverbe de Anton Pann;
Nr. 26 *Biografiile ómenilor celebri;*
Nr. 27 *Antichitatea greacă* de Mahaffy;
Nr. 28—33 *Opere complete*, de Creangă;
Nr, 34 *Istorice*, de Jonescu-Gion;
Nr. 35 *La gura sobei*, snóve de Dumitru Stăncescu;
Nr. 36 *Povești de Crăciun*;
Nr. 37 *Prosă și epigrame*, de Radu D. Rosetti;
Nr. 38 *Werther* roman de Goethe;
Nr. 39 *Povestea vorbii* II. (ultim.) proverbe de A. Pann;
Nr. 40 *De prin veacuri* II (ultim.) nuvele de Carmen Sylva;
Nr. 41 *Noțiuni asupra sciințelor* de Huxley;
Nr. 42 *Doruri și amoruri* I. poesii de Depărățeanu;
Nr. 43 și 44 *Modele de discursuri rom.* de Adamescu;
Nr. 45 *Doruri și amoruri*, II. (ultim.), poesii de Depărățeanu;
Nr. 46 *Dușmanii noștri*, de Dr. Urechiă
Nr. 47 *Cântece și plângeri* II. (ultim.) poesii de M. Zamfirescu;
Nr. 48—49 *Modele de discursuri strĕine* de Gr. Adamescu;
Nr. 50 *Convorbiri despre artă*, I. de Pecaut și Baude;
Nr. 51 *Din góna vieții* I., nuvele și poesii de A. Vlahuță;
Nr. 52 *Prietene* roman de François Coppée;
Nr. 53 *Doi trandafiri*, nuvele de Wildenbruch;
Nr. 54 *Patriotul*, morală de Bourde;
Nr. 55 *Din inimă*, poesii de Radu D. Rosetti;
Nr. 56 *Convorbiri despre artă* II. (ultim) de Pecaut și Baude;
Nr. 57 *Din goana vieții* II. nuvele de A. Vlahuță;
Nr. 58 *Schițe ușóre* de Caragiale;
Nr. 59 *Din góna vieții*, III. (ultim) nuvele de A Vlahuță;
Nr: 60 *Manon Lescaut*, I. roman de Abatele Prévost;
Nr. 61 *Trotoarul Bucur.*, nuvele de D. R. Rosetti (Max);
Nr. 62 *Enoch Arden*, poemă de Tenyson
Nr. 63 *Satire și teatru* de D. C. Ollanescu (Ascanio);
Nr. 64 *Spre primăvară* poesii de Costin;
Nr. 65 *Manon Lescaut* vol. II. roman de Prévost;
Nr. 66 *Manon Lescaut*, vol. III. (ultim.) de Prévost
Nrii 67—69 *Minunile universului*, vol. I. II. III. istoria naturală)
Nn. 70 *Legenda țeranilor* de P. Dulfu;
Nr. 71 *Ce este frumseța*, artă de Const. Stăncescu;
Nr. 72 *Cugetări noi asupra popórelor vechi*, *Egipetul*, geografie de Buzoianu;
Nr. 73—74 *Dan* partea I. roman de A Vlahuță;
Nr. 75 *Armonii intime*, poesii de A Sihleanu;
Nr. 76—77 *Dan*, partea II. roman de A. Vlahuță;
Nr. 78 *Ginerele lui Poirier*, de Augier & Sandeau;
Nr. 79 *Nastratin Hogea* de A. Pann;
Nr. 80-84 *Ciocoi vechi și noi*, roman de Filemon;
Nr. 85 *Biografiile scriitorilor rom.* de Adamescu;
Nr. 86 *Ce povestesce pădurea*, nuvele de Putlitz;
Nr. 87 *Berberii Hesperidele*, geografie de G. T. Buzoianu;
Nr. 88—89 *Denisa* teatru de Duma (Al. fiul);
Nr. 90 *Poeme*, de H. G. Leca;
Nr. 91 *Geniile sciinței și industriei*, biografii de Gastineau;
Nr. 92 *Sincere*, poesii de R. D. Rosetti;
Nr. 93—94 *Povestea lui Moș Albu* de A Pann;
Nr. 95 *Cartagena-Cyrena*, geografie de G. T. Buzoian;
Nr, 96—97 *Paul* și *Virginia*, roman de B. de St. Pierre;
Nr. 98 *De demult*, poesii de Stavri;
Nr. 99 *Apostol*, poemă de Petöfi;
Nr. 100 *Carte de chipuri fără chipuri*, povești de Andersen;
Nr. 101—102 *Metamorfosele* de Ovid;
Nr. 103—104 *Poveste tristă* de Francois Coppee;
Nr. 105—106 *Mic vocabular militar român-frances-ruso-turc* de * * *
Nr. 107 *Despre prietinie* de Cicerone;
Nr. 108 *Animalele celebre* de Müller;
Nr 109 *Teatru* v. II. R. D. Rosetti (Max);
Nr. 110 *Gloriele musicei* de * * *
Nr. 111 *Poesii* de Th. M. Stoenescu;
Nr. 112—113 *Introducere la studiul Sciințelor fisice* de Morand;
Nr. 114 *Liniștea sufletéscă* de Seneca;
Nr. 115 *Alte schițe umoristice* de Dumitru Teleor;
Nr. 116—117 *Iubire* de Vlahuță;
Nr. 118 *Fleacuri*, amintiri duióse, schițe și novelete de V. Pop;
Nr. 119 *Robia Peleșului* de Carmen Sylva, traducere de Elena Radu Rosetti;
Nr. 120 *Un leu și un zlot*, comedie într'un act (localisare) de D. Rosetti;
Nr. 121—122 *Notițe* și *fragmente literare* de I. L. Caragiale;
Nr. 123 *Biografiile Mamelor ómenilor celebri;*
Nr. 124 *Intrebuințarea vieții* de I. Lubbok;
Nr. 125 *Povestea Mavroghenéscă* de Pitarul Hristache;
Nr. 126—127 *Poesii* de Bălăcescu;
Nr. 128—137 *Codul civil-român, adnotat* de Hamangiu;
Nr. 138 *Suspine* (poesii populare din Basarabia) de George Madan.
Nr. 139—148 *Procedura civilă adnotată, cu index* de Hamangiu;
Nr. 149—151 *Legea timbrului adnotată, cu index* de Hamangiu;
Nr. 149—151 *Legea jud. de pace adnotată cu index* de Hamangiu;
Nr. 149—151 *Legea autentific actelor, adnotate* de Hamangiu;
Nr. 152—155 *Despre Fanarioți* de Zalloni;
Nr. 156 *Cronicile Doctorului*; de Dr. Urechia;
Nr. 157—158 *Mic vocabular frances-rom.* de Ploetz - Leist;
Nr. 159 *Chronologie Calendare* de Szavlovski;
Nr. 160—161 *Povețe către săteni* de D. R. Rozeti (Max);
Nr. 162—165 *Viața la țeră* (roman) de Duiliu Zamfirescu;
Nr. 166—178 *Dicționar francez-român*, ed. II. de Urechia;

Un numĕr costă 16 cr.

Se află de vênḑare în
Librăria Tipografiei archidiecesane, Sibiiu.

Redactor prov. **Dr. Elie Cristea.**

Editura și tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 70. Sibiiu, Sâmbătă 27 Iuniu (9 Iuliu), 1898. *Anul XLVI.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strĕinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — **şi timbru de 30 cr.**
pentru fie-care publicare.

Loyalitatea nóstră.

Diarele din capitală au adus scirea oficială, că Maiestatea Sa împĕrătésa-regina e greu bolnavă.

Bóla s'a agravat în timpul din urmă, defectul la inimă se manifestă ca pericol, de aceea bolnavei i sĕ dă o specială îngrijire.

Nu vom urmări pre Maiestatea Sa pe la băile care le folosesce, spre a-şi recâştiga sănătatea, ajunge sĕ înregistrăm scirea despre agravarea bólei ca ea să străbată cu durure inima poporului român, care între popórĕle de sub stăpânirea Maiestăţii Sale Impĕratului şi regelui nostru este poporul cel mai dinastic.

Am sĕrbat cu bucurie şi noi în dilele de bucurie ale dinastiei, şi la dile de întristare ale ei întristate au fost şi inimile poporului nostru român,

Dinastia nóstră a trecut prin grele cercări.

In special prin grele cercări a trecut Maiestatea Sa împĕratul şi regele nostru ca tată şi Maiestatea Sa împĕrătésa-regină ca mamă.

Mai ales Maiestatea Sa regina nóstră ca mamă a trecut prin grele cercări.

Omul rĕmâne om şi în sferele cele mai înalte. Incercările grele ale provedintei au sdrobit inima reginei mame, şi noi ca ómeni simţitori am vĕrsat şirói de lacrimi la durerile Mamei.

In rênd cu celelalte popóre ale monarchiei am vĕrsat lacrimi de durere atunci, precum adi înălţăm rugăciunì pentru reînsănĕtoşarea împĕrătesei nóstre.

Monarchia nóstră trece prin grele încercări, şi Maiestatea Sa bunul nostru monarch la etatea sa cea înaintată are trebuinţă de tóte puterile trupesci şi sufletesci spre a duce la limanul dorit naia monarchiei.

Insutită este deci durerea popórelor la vestea tristă despre agravarea bólei înaltei nóstre suverane.

Ea, Mama nóstră a tuturor, ea este chemată sĕ vegheze ca ânger păzitoriu lângă Augustul ei soţ, asupra căruia pe lângă etatea înaintată mai apasă grijile multe ale monarchiei-grijile pentru binele şi fericirea popórelor.

E naturală durerea nóstră, dacă luăm numai raportul de Mamă şi fii credincioşi între noi şi Maiestatoa Sa împĕrătésa-regină.

Durerea nóstră trece însĕ peste aceste naturale margini, când ne gândim la rolul ce este Maiestatea Sa chemată a-l juca în şirul sĕrbărilor epocale din tómna anului acestuia.

Provedinţa divină a lungit dilele preabunului nostru monarch şi i-a dat rara fericire se înplineaască 50 de ani dela suirea sa pe tron.

La sĕrbătorile, cari natural trebue sĕ se aranjeze din incidentul acestui fericit iubileu Maiestatea Sa împărăteasa — regină trebue sĕ fie lângă fericitul seu soţ, trebue sĕ fie după cum o cântă poetul în imnul popular „o stea din munte alésă“.

Numai aşa ne închipuim noi complet tabloul la jubileul de ani 50 dela suirea pe tron a Maiestăţii Sale Monarchului nostru.

Constituţiunea tare a reginei nóstre, îngrigirea medicilor, puterea vindecătóre a băilor, iubirea celor de aprópe ai ei, dară mai ales iubirea popórelor din monarchia nóstră şi rugăciunile acelora, vor face ca Maiestatea Sa sĕ tréčă şi preste acéstă grea încercare.

Dumnedeul milelor scutéscă pre Maiestatea Sa împărăteasa şi regina nostră.

* * *

Intru amintirea Marelui Andreiu.

(Incheiere).

A mai vorbit directorul seminarial P. O. D. Dr. *Remus Roşca* pentru dame, cari n'au întrelăsat a participa cu ocasiunea acésta la un act atât de grăitor pentru acelea, ce sunt chemate a pune basa şi a completa crescerea bisericéscă şi naţională a tinerimei, care e speranţa, viitorul nostru, şi în sufletul căreia datóre sunt şi ele a planta sentimentele de recunoscinţă, gratitudine şi veneraţiune faţă de ómenii mari şi meritaţi. Amintesce în special pe representantele reuniunilor femeilor române şi a reuniunei pentru ajutorarea vĕduvelor sĕrace din Braşov; în sănĕtatea acestora închină paharul.

Escelenţia Sa I. P. S. metropolit se ridică din nou şi vorbesce pentru dl locotenent colonel Const. Şaguna, unicul nepot al fericitului archiereu Şaguna, care pentru biserica nóstră atât de mult a alergat şi ostenit şi căreia i-a lăsat moştenire tóte bunătăţile sale atât materiale, cât şi sufletesci.

Dl colonel *Şaguna* rĕspunde în scurte cuvinte, arĕtând, că este o datorinţă a sa de nepot a-şi manifesta iubirea nemărginită, faţă de marele seu unchiu, care i-a fost părinte şi îngrijitoriu.

Acéstă datorinţă l'a adus şi de astădată la Reşinari, ca sĕ depună o cunună de trecĕtóre flori pe mormêntul nemuritorului bărbat, care a făcut atâ de multe, glorióse şi netrecĕtóre fapte pentru poporul ortodox român şi sĕ verse o lacrimă ferbinte pe ţĕrîna, care acopere osĕmintele scumpe nu numai unei familii, ci unui neam întreg, şi privind mormântul sĕ-'şi reamintéscă nobilele vîrtuţi, cari au caracterisat totdéuna pe sĕrbătoritul sĕu unchiu şi în special înflăcărata lui iubire şi loialitate cătră gloriósă dinastie a patriei sale, căreia i-a servit cu credinţă până la mórte. Incheie, aclamând pe Maiestatea Sa Regele *Francisc Iosif I.* şi pe Regele *Carol I.*

Sala a dóua.

In o altă sală s'au grupat la masă mai ales clerul: protopresbiteri şi preoţi în frunte cu P. O. D. asesor consistorial *Nicolae Cristea.*

La mesele din acéstă sală asemenea n'au lipsit toastele. Primul l'a ţinut părintele Cristea, dicênd între altele:

Reposatul, ă cărui aducere aminte ne-a întrunit astădi la festivitatea solemnă de jale, precum în cele bisericesci,—aşa ne servesce şi ne va serví şi în viitor de model şi în cele ce privesc virtuţile cetăţenesci. El îndată după ce a păşit în viaţa publică a fost convins, că dinastia este cel mai puternic radim al tuturor popórelor din monarchie, prin urmare şi pentru un popor persecutat, cum este al nostru. Urmând deci acestei îndigitări a Marelui Archipăstor, a Archiepiscopului Andreiu baron de Şaguna, ca şi în trecut aşa şi cu ocasiunea acésta, în faţa mormêntului fericitului reposat, în semn de credinţă tradiţională cătră dinastie şi tron şi totodată şi în semn de gratitudine pentru binefacerile, ce le-a avut şi le are biserica nóstră dela Maj. Sa Inaltul cap al dinastiei habsburgice, vĕ rog, împreună sĕ ridicăm păharele pentru viéţa îndelungată a Maj. Sale Impĕratului şi Regelui Francisc Iosif I. la mulţi ani fericiţi. Sĕ trăéscă!

Cuvintele părintelui Cristea au fost ascultate în picióre, ér la urmă au erupt cu toţii în aplause frenetice la adresa gloriosului nostru domnitoriu

La rêndul a doilea a închinat pentru Preasfinţiţii Prelaţi bisericesci, la adresa cărora clerul credincios asemenea a strigat puternice aclamaţiuni de „sĕ trăéscă!“

Părintele *Iosif Goga*, paroch în Rĕşinari, în cuvinte căldurióse a mulţămit acelora, cari venind la festivităţile arangiate, au onorat cu presenţia lor şi comuna Rĕşinarilor.

Dl protopresbiter *Demetriu Moldovan* din Sĕlişte a mulţămit Rĕşinărenilor — fericiţi, că în pămentul lor odichnesc osĕmintele Marelui reposat, — pentru bună şi ospitala primire, care a dat festivitaţii un tip sĕrbătoresc şi a reuşit din tóte punctele de vedere.

Sala a treia.

In sala a treia a fost concentrată tinerimea şi în special membrii reuniunii de musică. Aci discuţiunea a fost cea mai vie. S'au ţinut şi toaste, cari tóte au accentuat rolul important al Reuniunii în viéţa socială românéscă; uriaşa parte, cu care a contribuit la reuşirea splendidă a întreg şirului de festivităţi, arangiate la 25 ani în memoria nemuritoriului archiereu Andreiu. La fine s'au intonat mai multe cântări evlavióse, în special „*Cela ce cu adêncul;*“ dar nici în decursul acestei cântări urechia nu s'a săturat a asculta mai ales frumósa voce a distinsului cântăreţ, profesor Dr. *Ioan Stroia*, deşi în câteva dile am avut ocasiunea al audi de vr'o trei ori. Dar nu numai vocea d-lui Dr. Stroia, ci cântarea întrégă a părut tuturor cu atât mai frumósă şi a impresionat cu atât mai mult, cu cât are ceva comun cu melodia bisericéscă originală.

Pe lângă Dr. Stroia s'a distins atât la concertul de Sâmbătă, în 14/26 Iuniu, cât şi la parastasele din Sibiiu şi Rĕşinari, precum şi la „actul festiv“ de Luni, în 15/27 Iuniu, clericul *Mihail Todea,* cu frumósa-i şi puternica-i voce de tenor. Pagubă numai, că părăsind în curênd Sibiiul, nu va avea suficient prilegiu de-a continua cultivarea simpaticei sale voci, a acestui ales dar dela Dumnedeu.

Sala a patra.

Acésta cuprindea mai mulţi onoraţiori, apoi preoţi, învĕţători şi popor, mai ales fruntaşi din Rĕşinari şi jur.

Şirul toastelor l'a deschis aici părintele *Ioan Popovici*, paroch în Sadu. Indicând asupra însemnătăţii momentului, care a întrunit în fruntaşa comună Rĕşinari un aşa frumos numĕr de credincioşi ai bisericei ortodocse române, — dela vlădici până la opinci, — accentuéză şi stăruie asupra intimelor legături, ce întreţinea repausatul archiereu Şaguna cu elementul ţĕrănesc mai ales din mărginime; apoi arată, că pe lângă sufragiul universal — întrodus în viéţa nóstră constituţională bisericéscă, în care fie care ţĕran îşi are locul ce-i compete, — a dat un loc de frunte ţĕranului ortodocs român şi în una din cele mai de frunte instituţiuni create de el în centrul archidiecesei şi anume în comisiunea „Fundaţiunii Şaguna“, unde ţĕrănimea din mărginime are câţiva fruntaşi representanţi. Inchină pentru temelia, pentru susţinătorii bisericei şi a instituţiunilor ei — pentru popor.

Părintele protopresbiter *Ioan Droc* din Mercurea asemenea a luat cuvêntul, esprimându-şi bucuria, că Rĕşinarii, comuna sa natală, s'a presentat cu acéstă ocasiune în mod demn în faţa representanţilor din metropolia întrégă. Inchină pentru prosperarea comunei Rĕşinari.

Directorul şcólei din Rĕşinari, dl *Coman Hămbăşan* insistă asupra meritelor lui Şaguna pe terenul învĕţămêntului şi preste tot pe terenul şcolar, înfiinţând sute de şcóle şi ridicându-le pe o tréptă tot mai înaltă şi coplică legătura ce trebue sĕ esiste între popor şi şcólă şi — presentând pe Şaguna ca model — cere, că întreg neamul sĕ se însufleţéscă pentru şcólele nóstre confesionale şi sĕ jertféscă cât mai mult pentru susţinerea şi înflorirea lor, căci prin acésta nu facem alta, decât înzestrăm pe proprii nostri fii şi urmaşi şi promovăm cultura cetăţenilor.

A mai vorbit conducĕtorul tipografiei archidiecesane, domnul *Ludovic Binder,* deschidênd o nóuă pagină din voluminósa carte a meritelor, ce şi le-a câştigat Şaguna.

Anume arată dl Binder greutăţile, cu cari s'a luptat fericitul archiereu, până a înfiinţat una din cele mai valoróse şi mai necesare instituţiuni pentru desvoltarea culturală a unui popor *tipografia archidiecesană,* căreia istoria culturală a poporului român va trebui sĕ-i facă un loc onorific, căci pe lângă diarul „Telegraful Roman“, care acuşi împlinesce o jumĕtate de veac dela apariţia lui, pe lângă ediţia sântei scripturi şi a cărţilor rituale bisericesci, didactice-şcolare, a tipărit şi tipăresce mulţime de valoróse opuri şi lucrări şi nisuesce a-şi câştiga un loc tot mai de frunte în şirul institutelor tipografice române. Arată apoi cum este absolut necesar, ca fiii unui popor agricultor, cum e poporul români sĕ nu nisuiască cu toţii numai spre o cultură superióră, ci sĕ îmbrăţişeze şi meseriile, căci fără clasa mijlocie a meseriaşilor şi industriaşilor mulţime de avere naţională trece în mâni străine, ceea-ce nu corĕspunde unei desvoltări firesci a unui popor.

O pildă grăitóre, că Şaguna şi în acéstă direcţiune a lucrat, este tocmai înfiinţarea tipografiei, care a crescut până acum deci de tineri români şi care şi adi susţine un respectabil personal, care în viaţa meseriaşilor nostri duce rolul principal şi pentru noi fórte măgulitoriu.

In urmă a luat cuvêntul energicul căpitan al pompierilor din Reşinari, fruntaşul *Bucur Dancăş,* care a comandat şi pe cei 86 călăreţi (nu 70 cum am indicat la alt loc). Acesta, atingênd rolul Reşinărenilor în viaţa poporului român, arată, că comuna sa şi până acuma şi-a împlinit datorinţa, căci pe tóte terenele vieţii nóstre publice a dat bărbaţi iscusiţi şi valoroşi, dintre cari nu puţini au făcut şi fac cinste lor, comunei nóstre şi peste tot bisericei şi neamului.

Inchină pentru inteligenţa eşită din Reşinari.

Cam la órele 5 d. a. s'au ridicat mesele şi óspeţii străini s'au retras o parte pela locuinţele lor, alţii au făcut o mică primblare prin comună, ca sĕ se rĕcoréscă de căldura mare din odăile şcólei şi se vadă comuna Reşinari.

Inainte de încheiere trebue sĕ amintim drept intregire, că în şirul cununilor înşirate în nr. 67 al foii nóstre nu se cuprinde cununa depusă pe mormênt din partea comunei bisericesci ortodoxe române din Beinş, póte cea mai frumósă dintre tóte cununile. Pe pantlica galbenă era inscripţia: „Parochia ortodoxă română din Beinş — Marelui Andreiu, 16 Iuniu, 1898“.

Asemenea nu s'a indicat numele fórte multor participanţi, de aceea cerem, ca cei trecuţi cu vederea sĕ fie iertători, căci ne-a fost imposibil — fără a avea un birou special — a ne aduce aminte la scrierea acestui raport de toţi aceia, pe cari' i-am vĕdut, şi a înşira numele tuturor, acelora, pe cari 'i am cunoscut şi pe cari nu 'i-am cunoscut.

Fotografii.

Unele dintre momentele şi scenele petrecute în diua de 16/28 Iuniu în Reşinari, au fost însemnate şi rare, deci merită sĕ fie eternisate şi ficsate. De acésta s'a îngrijit în parte şi fotograful din Sibiiu, dl *Vilhelm Man*, carele a ficsat mai multe din ele.

Astfel din balconul primăriei comunale a fotografat momentul, când preoţii îmbrăcaţi în ornamente binecuvântau pe Escelenţa Sa d-l archiep. şi metropolit la pórta din capătul „Stradei Şaguna“, aclamat fiind din partea mulţimei din apropiere. In fundul acestui tablou mărişor se vede fórte frumos biserica cea mare, ridicată pe dâmb, complecsul caselor dintre biserică şi primăria şi apoi mulţimea de ómeni, înşiraţi pe spaţiul liber dela pórta tri mufală şi până la podul primăriei. —

Al doilea chip mai mic represintă convoiul, petrecênd pe Escelenţia Sa Inalt Pr. S. metropolit către biserică înainte de începerea parastasului. Chipul este fórte succes, şi represintă momentul, când convoiul se apropia de casa crâsnicului Isdrailă, în ferestrile căreia sĕ observă şi disting feţele cancelistilor, cari au împărţit biletele de întrare. De ambele laturi ale frumósei strade Şaguna, împodobită cu verdéţă stau sirurile pompierilor, între cari căpitanul *Bucur Dancăş* şi tinerul student technic *Vidrighin.* Mai spre mijlocul stradei merg în paşi măsuraţi şi înceţi în fruntea convoiului 2 fruntaşi Reşinăreni, ducând 2 prapori. Fórte bine sĕ distinge între acestia figura fruntaşiului nostru Reşinerean, a d-lui *Dumitru Vidrighin*, ducênd praporul cu icóna maicei Domnului. După prapori urmează de oparte şi de alta preoţii înbrăcaţi în ornate: In dreapta părintele *Şerban Cioran*, *Iosif Goga*, *Ioachim Muntean* apoi clericul *Şandru*. ér mai la o parte profesorul *Hinţescu*; în stânga ceialalţi preoţi. La mijloc se destinge bine sub baldahin figura venerabilă a Escelenţiei Sale în stânga cu toiagul archipăstoresc şi cu dreapta sprijinit de mâna directorului seminarial Dr *Remus Roşca* şi urmat de clerul înalt de public, între cari sĕ observa figura simpatică a Preasânţiei Sale păirntelui *Ioan Meţian,* a părintelui *Filaret Musta, Ioan Papiu*, *Demetriu Cunţan*, Dr *Elie Cristea* şi alţii.

Apoi a mai fixat momentul, când Inaltpreasânţitul metropolit, însoţit de P. Sânţiţii episcopi şi de clerul oficiant, au eşit din biserică şi au mers spre împodobitul mausoleu. ca sĕ continue parastasul la mormênt. Acest tablou mărişor se presenta bine. La dreapta, lângă căsuţa îngrijitoriului cimiteriilor, stă un grup de femei; la stânga între biserică şi întrarea la criptă un grup fórte succes de elevi din Reşinari la spate cu un şir de pompieri, ér în frunte cu directorul *C. Hămbăşan*,şi înv. *Aleman Galea Moisă Frăţilă.* In mijloc păşesce încet clerul în funcţiune, cu feţe evlaviόse. In frunte merg diaconii, prof. *Ioan Popovici*, trist şi cu faţa plecată la pămênt, în dreapta ţinênd cădelniţa ér în stânga o batistă, şi archivarul cons. *D Câmpean* în stânga cu lumina, ér în drépta cu batista. Apoi le urméză preoţii *Iosif Goga, Emilian Cioran,* protopresbiterii *Nicolau Ivan*, *Ioan Droc*, *Simeon Popovici, Nicolau Cristea Zacharie Boiu*, *Ioan Papiu*. Dintre ceialalţi preoţi îmbrăcaţi în ornamente sĕ observă numai faţa părintelui archimandrit *Musta*; ér dela archierei sĕ vĕd numai mitrele, fiindu-le faţa acoperită de cei ce stau înaintea lor. Din cortegiu sĕ distinge bine figura părintelui protopresbiter I. *Cândea* din Avrig, *Eugeniu Mocsonyi*, *Dr. Elie Cristea*, colonelul *Şaguna*, *Dr. Nicolau Olariu,* parintele *Ioan Grama* din Dridif, carele tocmai îşi şterge sudorile de pe frunte. etc. etc.

Scriitoriul acestor rênduri s'a îngrijit, ca în tablou separat sĕ se fotografieze şi căscióra, care nu mai înainte, ca pe la începutul acestui veac a fost reşedinţa archiereilor cercatei nóstre biserici: Nichitici şi Adamovici şi care pe veci mărturie va rĕmânea despre sórtea, de care numĕroşi credincioşi fii ai acestei patrii s'au împărtăşit. —

Casa este o casă ţĕrănéscă, modestă, acum nelocuită. E proprietatea unui econom cuprins în tablou. Recomandăm tuturor, mai ales acest tablou, care cu deosebire pentru şcóle va forma un intuitiv şi grăitoriu moment al trecutului nostru [illegible] *).

Aceste fotografii vor forma de sigur frumóse suveniri pentru cei ce au participat la festivitatea din Resinari; ér pentru cei ce n'au putut participa vor fi întregiri intuitive a celor ce le-au audit despre acea di istorică, care mult ne-a oţelit dragostea faţă de biserică şi neamul ortodox român.

Plecarea

De către sară la órele 6 au plecat străinii cu toţii spre Sibiiu, mângăeţi în sufletul lor, ce-i mai bĕtrâni, că le-au mai fost dat sĕ participe la acest mare parastas festiv, ér cei mai tineri cu gândul, că nici când sĕ nu uite pe bărbaţii, cari s'au jertfit pentru binele şi progresul comun.

Intr'adevăr e lung şi un interval de timp de 25 ani în viaţa ómenilor, şi rinduéla firii chiar şi'n timpuri mai scurte durerile le împuţinéză, jalea o slăbeşce şi multe amintiri le acopere cu vĕlul uitării. Cu tóte aceste dilele din urmă ne-au dovedit, că memoria lui Şaguna nu s'a slăbit în mintea nóstră şi sentimentele de gratitudine şi recunoscinţă nu sa'u împuţinat în sufletele nóstre, ci din contră, cu cât ne depărtăm mai tare de timpul morţii lui, cu atât cresce mai mult şi se întăresce mai tare amintirea lui în inima neamului român. Şi e justificat acest lucru, pentru-că urmele, ce le-a lăsat in viéţa în istoria nóstră sunt nesterse, făptele, binefacerile şi instituţiunile lui nu dispar, ci sĕ desvóltă şi sĕ măresc, mărind totodată şi numele întemeietorului lor, pe care Dumnedeu să l aşede, unde drepţii sĕ odihnesc.

Incheiere.

De încheiere nu va fi de prisos a constata, că peste tot festivităţile arangiate întru amintirea nemuritorului regenerator al bisericei nóstre au decurs cu mult succes şi cu demnitate, ridicând în mod însemnat vada bisericei ortodoxe române, care a sciut cu vrednicie manifesta recunoscinţa sa faţă de un mare binefăcĕtoriu al ei. Fiii bisericei din întrégă metropolia, dela opincă până la vlădică, şi-au împlinit datorinţa; în special comuna Reşinari, căreia decoraţiunea stradelor, primirea óspeţilor şi peste tot presentarea poporului i-au făcut deosebită onóre.

Cei-ce au participat, şi-au adus în persónă tributul de recunoscinţă, ér cei-ce n'au participat se asociază de sigur cu toţii cuprinsului următórei telegrame trimise din acest incident din Caransebeş:

> Ne asociem şi noi pelegrinilor întru manifestarea pietăţii şi recunoscinţei faţă de creatoriul independenţei bisericei ortodoxe române şi faţă de nemuritorul nostru părinte.
>
> Ghidiu, Ionaş, Dr. Olariu, Dr. Ionescu, Dr. Popasu, Dr. Barbu, Sêrbu, Hodoş, Bălan, Linţiu, Barzu, Dr. Bădescu, Şandru, Drăgălină.

In general — sperăm — că festivităţile acum trecute vor fi pentru toţi credincioşii bisericei nóstre un mijloc pentru înoirea şi întărirea legăturilor dintre ei şi biserică şi un puternic îndemn de nou avênt pentru ajutorarea şi ridicarea bisericei şi a instituţiunilor ei, contribuind astfel la petrificarea tot mai tare a temeliilor esistenţei nóstre.

Mulţumiţi de reuşita sĕrbărilor, încheiem acest raport, accentuând, că măritul nostru congres naţional bisericesc va fi de sigur plăcut atins de modul esecutării conclusului sĕu, adus la propunerea profesorului nostru seminarial *Dr. Petru Şpan*, căruia pentru nimerita propunere îi dicem: „*Ţie se cuvine laudă*“. Amin.

Deca.

---

[*] Se pot comanda, împreuna cu celelalte la fotograful V. Man, Piaţa mare 19, ori la „Librăria archidiecesa[illegible]

Din România.

M. S. regele Carol. Joi 18 Iunie. la órele 10 a. m. însoţit de micii Principi Carol şi Elisabeta şi urmat de adjutantul de serviciu a mers la cazarma batalionului 6 vênători, în garnisonă la Sinaia, spre a'l inspecta.

La sosirea pe platoul de instrucţie. Suveranul a fost primit de către Principele moştenitor; d. maior Cristu, comandantul batalionului, a presintat Majestăţei Sale raportul de starea trupei.

Batalionul se afla în linie de bătaie; Majestatea Sa trecu pe dinaintea frontulut în aclamaţiunile trupei, apoi ordonă a se executa mînuirea armelor, focurile şi diferitele mişcări tactice, din şcoala de batalion, în ordinea strânsă şi risipită.

Defilarea se execută în pas iute şi pas alergător. La cea d'întîu defilare, micul Principe Carol se afla, la flancul drept al colónei.

Majestatea Sa, împreunĕ cu Alteţa Sa Regală' au visitat în urmă casarma, frumos împodobită cu brazi şi drapele, trecînd prin dormitóre, iufirmerie şi rofectoriul batalionului unde Majestatea Sa gustă din supa trupei. In cancelaria şefului batalionului, Regele a luat în braţe pe Principele Carol, şi 'la pus să sărute icoana patronului batalionului. Majestatea Sa a ascultat, după aceasta, mai multe cîntece patriotice, cîntate de un cor în trei voci, cu multă precisiune.

Terminind inspecţia, Suveranul a adunat în jurul Său pe toţi ofiţierii batalionului şi le-a exprimat Inalta Se mulţumire pentru gradul de instrucţie, aspectul trupei şi îngrijita stare a localurilor, ce a constatăt la acest batalion de curînd înfiinţat şi pe care — pentru prima óră — îl inspecta.

Oficerii intrînd în front, Regele merse înaintea trupei spuind: „Sunt mulţumit de voi copii“, cuvinte cari suut acoperite de uralele cele mai entusiaste.

La oarele 12, Majestatea Sa, Alteţa Sa Regală şi Micii Principi, părăsind platoul, corul trupei intonă imnul naţional

⁂

Teribil accident pe linia ferată. — Grădinariul M. I. Dragnea, diu comuna Larga, judeţul Ialomiţa, mergînd cu căruţa, împreună cu femeea Magdalena Alun într'o comună învecinată, în momentul cînd voia să treacă linia ferată Bucureşti-Feteşti, a fost surprins de trenul de persóne care venea cu o viteză mare.

Locomotiva a lovit căruţa în lat şi a sfărmat'o în bucăţi. Atît Dragnea cât şi femeia Magdalena au fost ucişi pe loc; un cal de la caruţă a fost grav rănit.

Parchetul de Iaiomiţa a deschis o anchetă si a arestat pe cantonierul de la acel pnnct care nu închisese linia în momentnl trecerii trenului.

⁂

Vaporul Carol I. Inaugurarea marelui vapor Carol I. destinat navigaţiunei maritime, va avea loc săptămâna viitóre.

MM. LL. Regele şi Regina şi A A. LL. RR. Principele şi Principesa Maria vor asista la ceremonie.

Cu această ocazie, se va face şi botezul vaporului Principesa Măria, a căruia inaugurare oficială nu a avut loc încă.

⁂

Monumentul readnexării Dobrogei. Distinsul sculptor român G. Vasilescu a sosit Sâmbătă din Veneţia unde, după cum se ştie, îşi are atelierele sale.

Cu douĕ dile înainte sosise monumentul comemorativ a reanexărei Dobrogei la patria mumă, executát la Veneţia şi care va fi aşedat pe colnicul Hora din Tulcea. Lucrările în acest scop au şi început.

Monumentul, în forma unui obelisc, e împunător şi are 22 metri înălţime. Basa monumentului, de 225 metri pătraţi, va fi zidită în granit de Tulcea. Partea de jos, care coprinde şi douĕ trepte, va fi în granit de Baverno (Italia); pe dînsa se va ridica piedestatul pe care se va rezima obeliscul, avênd pe de o parte un dorobanţ turnat în bronz, dorobanţul Regelui Carol I. şi de altă parte un vultur, Vulturul lui Mircea Vodă. Intre aceste douĕ statue, în faţă, se citeşte inscripţia ur-mătoare:

Carol I
Domn şi Rege
al
României

Un loc s'a reservat pe cea-laltă parté pentru o altă inscripţie.

Pe obelisc se vĕd săpate de o parte stema ţĕrei şi pe cea cealaltă stema lui Mircea-Vodă-

Monumentul a fost foarte admirat la Veneţia şi face onoare autorului monumentului de la Ploieşti.

⁂

Principele Bulgariei în România. Ferdinand de Corburg, principele Bulgariei, dimpreună cu principesa, a sosit Mercur după amiadi la 5 óre în Sinaia, pentru a face o visită părechii domnitóre române. Suita principelul o compusă din 5 persóne. Inalţii óspeţi vor sta la Sinaia până Sâmbătă diminéţa, de unde se vor reîntórce la Sofia prin Constanţa.

La órele 12 jumătate, — spune „Epoca“ — cheiul şi împrejurimile debarcaderului sunt pline de lume. La debarcader se găsesc dnii: general Berendeiu, ministrul de rĕshoiu Manu, adjutant regal, Ghica-Bragadir, agentul român la Sofia, Tomescu consul român la Rusciuc, prefectul Cristu, Vansaanen căpitanul portului. In salonul de recepţie aştéptă autorităţile militare şi civile.

La ora 12 şi 35 sosesce yachtul„ Krum“ Musica culgară de pe bord întonéză imnul românesc, d-nii Beredeiu şi Manu se urcă pe bord şi salută părechea princiară în numele Regelui şi al guvernului. După cinci minute se operéză debarcarea. D. Vansaanen oferă princesei Maria Luisa un buchet. La întrarea în pavilion, d-na Christu întêmpină pe princesă cu un buchet şi presintă pe d-nele general Costaforu, Partenescu, Martinescu etc.

În vremea acésta principele trece în revistă compauia de onóre a regimentului 5 înfanterie, comandată de căpitanul Morait. Principele se întreţine apoi câte-va minute cu d-nii generali Năsturel, Christu, Giani, Algiu, primar Partenescu, Salignŭ şi Manu.

Incetând musica militară, corul gimnasiului întonéză imnul princiar. Părechea princiară se urcă apoi pe tren, şi la óra 1 trenul se pune în mişcare în mijlocnl uralelor mulţimei. D. Saligny conduce trenul. Principele pórtă uniforma de general: bulgar.

Principesa e în costum de calătorie rochie bleu-marin, blusă de mătasă maron cravată făşie albastră cu puncte albe, guler alb, pălărie cu fundă albastră şi flori galbene, jachetă gri. E de statură mică, delicată; figură. simpatică.

Avis.

Avem onóre a aduce la cunostinţa celor interesaţi, că la scóla elementară de fete din Sibiiu înfiinţată şi susţinută de „Reuniunea femeilor române din Sibiiu“ s'a redus didactrul cu începutul anului şcolar 1898/99 în următoriul mod:

După fie-care elevă este de a sĕ solví un didactru de 3 coróne la lună; în casul însĕ dacă dóuĕ séu trei surori ar cerceta deodată şcóla, didactrul pentru a dóua soră este stabilit cu 2 coróne şi pentru a treia soră cu 1 coróna la lună.

Biroul comitetului reuniunei femeilor române din Sibiiu.

Sibiiu la 1. Iuliu n. 1898.

Maria Cosma, presedintă.
Dr. N. Vecerdea secretariu.

Noutăţi.

Conjuraţie împotriva Monarchului nostru. Incă pela sfêrşitul anului trecut trei socialişti au plănuit un atentat de dinamită împotriva vieţii Maj. Sale Monarchului nostru. Au designat şi locul, unde sĕ aşeḑe bomba ucigătóre. In urma unei arĕtări însĕ planul infernal s'a zădărnicit şi acum oribilii atentatori stau la închisóre.

Planul atentatorilor a fost denunţat poliţiei de cătra o femeiă (vênḑĕtóre de flori). Ea l-a descoperit dela unul dintre atentatori, pe care'l ţinea în cuartir. In urma arĕtării poliţia a deţinut pe atentatorii *Muzsik* Iózsef, *Hartmann* Lajoş şi *Kovács* Iózsef, toţi muncitori socialişti, şi după-ce i-a ascultat, i-a escortat la tribunalul penal.

Muzsik, primul luat la interrogatoriu, fără şovăire a recunoscut înaintea tribunalului, că în luna Decembre anul trecut s'a învoit cu doi tovarăşi ai sĕi, sĕ comită atentat împotriva Monarchului. Planul s'a zădărnicit din pricina, că căpetenia socialiştilor *Várkonyi,* care a promis 500 fl. în scopul esecutării atentatului, în cursul timpului s'a refugiat din ţéra. Muzsik a mai mărturisit, că după învoiala făcută el avea sĕ aşeḑe dinamita, şi că el a şi ales locul. Intrebat, că pentru-ce au voit sĕ atenteze la viéţa Maj. Sale, Muzsik a spus, că Maj. Sa nu are grija ţĕrii, ci o lasă pe mâna miniştrilor, cari belesc poporul.

Hartmann şi *Kovács* au negat că s'ar fi întovărăşit cu Muzsik pentru comiterea atentatului. Várkonyi asemenea a negat că el ar fi promis bani în scopul comiterii atentatului.

Tribunalul a pus sub acusă pe cei trei socialişti pentru laesa Majestate, ér in contra lui Varkonyi a sistat procedura.

Resultatul cercetării a fost comunicat Majestăţii Sale.

* * *

Coşbuc. Cetim în foile din România, că distinsul nostru poet G. Coşbuc a plecat la Carlsbad pe o lună de ḑile, pentru căutarea sănătăţii.

* * *

Examnul de maturitate dela gimnasiul român din Năsĕud s'a ţinut în 21, 22 şi 23 Iunie, fiind ca delegat din partea patronatului Rved. Domn vicar Dr. Ioan Pop, ear' din a guvernului renegatul Moldovan Gergely. La esamen s'au presentat 28 insi, dintre cari au reuşit cu calcul „eminent“: Vasilie Bichigean, Octavian Bulbuc; cu calcul „bun“: Corneliu Bud, Ion Cerghi, Iuliu Marcu George Dunca, Ion Nagy, George Novacoviciu, Victor Velţian, Valeriu Vêrv; cu calcul suficient: Cornel Bene, Valer Bercian, Ion Chirilă, Iuliu Monda, Emil Ostate, Atanasiu Pascu, Alexandru Pop, Iuliu Pop, Milan Spărios Ioan Şuteu, Aurel Mureşean, Valer Sassebeşi şi Victor Cupşa. — Doi au fost relegaţi pe un an, ear' trei din un obiect.

* * *

Dr. Laurean dimis. Era prefectul convictului român dela episcopia română gr. cat. din Oradea mare. Sub conducerea lui tinerimea din acel convict s'a crescut în spirit, care numai folositor nu póte fi crescerii românesci. Canonicul Lauran şi-a făcut nume bun în acest post la adversarii nostri, totdeauna s'a silit sĕ apară ca mare „patriot“. Dér nu scim cum, cum nu, siegariul veleitătilor „patriotice a fost dimis din acest post. Il plâng „patrioticele“ şoviniste maghiare şi doresc sĕ revină asupra dimisiei şi sĕ-şi reocupe iarăşi postul.

* * *

Sporirea armatei comune. Fóia „Reichswer“ aduce ştirea, că noua lege pentru armată, care intră în vigóre în anul viitor, va spori numărul, recruţilor cu 10,000 soldaţi. Se va urca deci contingentul de recruţi dela 103,100 la 112,954 Mai spune „Reichsvehr“, că şi acei soldaţi vor face serviciu activ în viitor, cari la recrutarea de până acum au fost înrolaţi la rezervă. Contingetul de pace al armatei comune va sta pe viitor din 282,000 ómeni, urcându-se proporţional şi cel în timp de rĕzboiu. Firesce se va urca şi numĕrul căsărmilor, armelor, cailor etc. şi prin urmare şi cheltuelile cu întreţinerea miliţiei.

* * *

† Casian Tuşinschi. O tristă scire se vestesce din Bucovina: protopresbiterul Casian Tuşinschi, a încetat subit din viaţă Sâmbătă, la Suceava, în etate de 50 de ani.

Decedatul a fost unul din destoinicii conducĕtori ai românilor din Suceava,, — un energic luptător, fiu devotat neamului si bisericei sale. Inmormĕtarea regretatului defunct s'a sĕvêrşit Luni la Suceava

* * *

Procesul ucigaşilor dela Sieniceac. Procesul sensaţional petrecut la Zagrab împotriva unor locuitori din Sieniceac, pentrucă au ucis pe nişte amploiaţi unguri, cari voiau sĕ arboreze steag unguresc pe biserica croată şi care s'a terminat cu osândirea la mórte a trei acusaţi — se va continua. Pe basa unor împrejurări agravante adecă, procurorul a intentat de nou proces înpotriva a treizeci şi unu locuitori din Sieniceac, pentru omor si îndemnare la omor.

* * *

Circ. Joi seara s'a dat prima producţiune în circul Dlui Henry. Desi timpul era fórte nefavorabil, publicul sibian doritor de a şi scălda privirile în producţiuni artistice s'a presentat în un număr de tot mare. Tóte locurile erau ocupate. Coridórele gemeau sub mulţimea publicului privitor. Producţiunea a reuşit preste asceptările nóstre aşa încât putem susţinea că circul d-lui Henry éste unul dintre cele mai bune circuri, bine organisat, dispunênd de puteri fórte bune. A dóua representaţie, dată Vineri séra, asemenea a fost fórte succésă. Program ales, cai admirabili dresaţi şi frumoşi, personal distins şi costume elegante. In deosebi am admirat pe dir. *Henry* presentându-ne armăsari de tótă frumseţa, învĕţaţi la cele mai variate păşiri şi mersuri, pe d-na *Henry*, călărind în tóte chipurile posibile pe un armăsar sur; apoi pe distinsul Jockey *Alfred Loyal*, sărind deadreptul pe un cal, care fugea galop. Mult a plăcut publicului *Signorina Ella* cu jocul ei sigur pe sîrmă precum şi trupa *Palos*, cu neîntrecutele lor producţiuni acrobatice. Asemenea merită amintire balettul „Viaţa un vis“ şi Clownul *Mr. Barker* cu nedespărţitul sĕu soţ, asinul Rigolo, pe care un ficioraş de român nici un minut n'a putut sta călare, deşi din tóte puterile se ţiné cu ambele mâni de gâtul lui şi cu binedresatul căţeluş, care imita admirabil tóte săriturile stăpânului sĕu Clownyi sau *nătăreii* circului au făcut preste tot mult haz şi adeseori au fost admiraţi pentru isteţele figuri şi ponturi ce le făceau. Unul d. e., stênd în cap se învêrtea ca un prâsnel. —

Il recomandăm cu tótă căldura spre a fi spriginit din partea publicului mai cu sémă, ca arare-ori ni se dau ocasiuni de a putea participa la producţiuni de acestea.

Corespondenţă particulară

a „Telegrafului Român“

Din tractul protopresbiteral al Lupşei,

(— Festivităţi în memoria lui Şaguna. — Sinodul protopresbiteral.

Memoria bărbaţilor, cari pentru noi s'au jertfit, e scumpă inimei nóstre. A o perpetua prin acte măreţe din părinţi în fii, din fii nepoţi şi strănepoţi ni se impune ca evlaviósă datorinţă. Viéţa e prea prosaică, prea cu multe peripeţii întreţăsută. Décă lipsiţi am fi de ideale, care sĕ nalţe inimile şi sĕ le încălḑéscă cu focul lor sacru, prea ne-am cufunda în nămolul materialismului ce predomină secolul present.

Provedinţa divină nu ne lasă lipsiţi de idealele vieţii. Tocmai în momentele critice îşi aduce aminte de noi, ne trimite câte un barbat al sĕu ales, care prin dragostea nemărginită, prin zelul desinteresat şi lipsit de egoism, este în stare a încălḑi şi frapa.

Fericite momente, înălţătóre de inimă sunt acele, care memoriei bărbaţilor providenţiali sunt consacrate şi tributul de recunoscinţă se cuvine provedinţei pentru darul nemărginit al sĕu.

Marele Andreiu baron de Şaguna, fost archiepiscop şi metropolit al nostru, aparţine bărbaţilor providenţiali. In cele mai critice vremuri pentru biserică şi poporul român s'a ivit în mijlocul nostru, ambele le-a ridicat la nimbul plin de splendóre şi vaza în care stau astăḑi.

Scumpă este memoria lui inimei nóstre!

Tractul Lupşa, recunoscĕtor meritelor marelui barbat, ḑilele aceste a sĕrbat memoria sa din incidentul aniversării 25 a morţii sale neuitate.

Espun la acest loc solemnităţile desfăşurate în centrul protopresbiteratului 14/26 l. c.

Incă în sesiunea sa din anul trecut sinodul nostru protopresbiteral a decis a perpetua în analele sale memoria providenţialului archiereu şi bărbat naţional printr'un sinod extraordinar şi festiv, însĕrcinênd comitetul cu arangiarea festivităţilor de pe întreg teritoriul tractului. Pe Dumineca din 14/26 Iuniu a fost convocat sinodul protopresb. pentru îndeplinirea acestui decis.

Solemnul act şi-a luat începutul cu serviciul divin în bisarica din Ofenbaia. Roiul mulţimei de intiligenţi şi popor, preoţi şi mireni, care pre la 8 óre a. m. se strecorau valuri-valuri spre uliţa ce conduce la sf. locaş era bun augur la cele ce vor urma. Se puté ceti din feţele senine şi duióse pietatea ce o păstréză în adâncul inimei memoriei celui ce sórtea bisericei şi a poporului a purtat'o pe umerii sĕi în tot restimpul cât fiind în viéţă le-a chivernisit interesele.

Curată era îmbrăcămintea participanţilor; dinafară exprima curăţenia internă — curăţenia iubirei ce o au cătră acela care între noi aflându se, din destul nu l'am sciut stima.

Tot ce tractul are mai ales, preoţi şi mireni, de faţă au fost.

Bărbaţii mari se nasc în intervale mari şi chiar de aceea pietatea faţă de ei ascunde rari comori sufletesci.

Liturgia a sevîrşit'o protopresbiterul P. O. D. Ioan Danciu îmbrăcat în doliul preoţesc cu asistinţa preoţilor N. Manciu, A. Cioran, V. Bumbuţ şi V. Gan. Evlavia credincioşilor numai a mărit'o corul bis. condus de zelosul învĕţător şi bun cântăreţ N. Fodorean. Respunsurile liturgice, după notele prof. G. Dima, numai electriza ne-au putut pre noi cei din provincie, cari rar avem ocasie a asculta cântări esecutate în mod artistic.

Partea marcantă din actul bisericesc a fost parastasul şi panegiricul rostit de prot. I. Danciu. Am plâns, când resuna cântarea: Cu sufletele dreptilor! Lacrimi parea că isvoresc şi din ochii marelui archipăstor a cărui icónă sta atârnată în faţa nóstră pe frontispiciul altarului, lacrimi înse de duioşie, veḑând naintea sa turma recunoscĕtóre, carea de îmbelşugată hrană sufletéscă şi trupéscă a făcut'o părtaşă. Şi care a fost anume hrana ne-a dovedit'o panegiricul rostit. Deosebirea între epoca lui Şaguna şi cea premergĕtóre s'a accentuat în aşa colori vii, de păreai, că trăesci sufletesce aceleş suferinţe, care le-au trăit protopărinţii. Valórea lui A. Şaguna s'a ridicat până la marginile, unde se începe supranaturalul. Pentru ce l'am perdut aşa de timpuriu? — a fost esclamaţiunea nóstră la sfîrşit.

„Românime mult cercată!“ şi „In veci pomenirea lui“ a încoronat actul bisericesc.

Am părăsit biserica pentru a ne întruni în sinod extraordinar festiv.

Sinodul l'a deschis preş. ordinar P. O. D. I. Danciu prin cuvêntare avântată, unde se arată datorinta nóstră de a păstra din ném în neam memoria lui A. Şaguna. Ca al doile obiect urméză tesa: „Tractul prot. Lupşa şi instituţiile sale“, raport istoric de V. Gan. În ea se face istoricul tractului, în tóte fasele prin care a trecut, se espun instituţiile culturale ce le posede şi desvoltarea lor. Abstrăgênd dela tendinţa ce s'a urmărit de a lăuda meritele Marelui bărbat cu însaşi înşirarea evenimentelor şi instituţiilor resultate din îfluinţa care a avut'o activitatea lui asupra tractului, dar apoi se însémnă acest operat şi prin aceea, că cuprinsul póte servi de material, pentru cel ce óre-când cu scrierea istoriei bis. ortod. rom. s'ar îndeletnici. Operatele de felul acesta, ca tot atâte monografii a protopresbiteratelor, ar fi de dorit sĕ se compună, ba sĕ se publice din tóte protopresbiteratele.

Felul acesta a unei mişcări ar fi de cel mai mare interes cultural. Pentru memoria Marelui A. Şaguna n'ar trebui alt monument de pétră ori bronz — monumente ar fi operele de felul acesta, care din sĕrbarea aniversării 25 a morţii sale, ca mişcare literară culturală ar resări

Sinodul n'a uitat nici de datorinţa şi reverinţa ce o datoresce sucesorului în sca unul archiepiscopesc al marelui Şaguna, actualului cap bisericesc, Escelenţiei Sale Miron Romanul, iubitului archiepiscop şi meropolit. Din şedinţa sinodului s'a espedat către Escel. Sa. următórea telegramă: „Sinodul prot. a tractului Lupşei întrunit din incidentul aniversări 25 a morţii Marelui archipăstor Andreiu Şaguna, esprimă devotamentul sĕu faţă de Escelenţia Vóstră, înţeleptul cârmuitor al bis. gr. ort. române, dorindu-Ve mulţi ani spre binele bisericei“. Semnaţi. Danciu, preş. Samoilă şi Fodorean, notari.

Astfel s'a terminat sinodul. Ne-am întrunit apoi, după obiceiul strămoşesc, la o pomană comună, ca să se eternizeze şi pe cale socială memoria neuitatului Şaguna. Preoţi, învăţători, inteligenţă, bărbaţi femei din tóte unghiurile tractului au convenit ba şi streini au încunjurat mesele. Conversările esclusiv memoriei lui A. Şaguna au fost consacrate. Veteranii cari au cunoscut pre Şaguna în persónă, fie-care scia se spună ceva episod din viaţa lui. Cam în felul acesta se forméză tradiţiunea, adecă istoria cea scrisă în inimi, care totdeuna e mai puternic mijloc de cultură ca cea scrisă pe hârtie.

N'au lipsit nici toastele. Cel dintâi lea-ridicat O. D. prot. I. Danciu, pentru ocrotitoriul bis. ortodocse Majestatea Sa, care prin sanţionarea p. înaltă a stat. org. a pus basă organisaţiunei actuale bis. A urmat al doile tot de aceleş pentru fericita viéţă a Escel. Sale archiep. şi metrop. Miron Romanul, care este cel dintâi şi puternic apărător al bis. nóstre. V. Gan a ridicat păhar pentru Ven. Consistor, A. Cioran pentru prot. I. Danciu, Simion Paşca pentru preoţi, N. Manciu pentru învăţători, A. Muntean pentru membri siodului prot. şi Laur. Ciorbea pentru popor. S'au urmat şi alte toaste. Relevez pe cel al par. greco-catolic din loc I. Is. Tordai, care în termin avântaţi a glorificat pe A Şaguna, asemândul cu profetul Moise care a scos din robie pe Israilteni. Din robia nesciinţei a scos şi Şaguna pe credincoşii ortodoxi.

* * *

Luni în 15/27 Iun. s'a ţinut apoi şi sinodul ordinar protopresbiteral. Pentru a nu obosi prea mult pre cetitori, voi espune un singur object mai mormentos ce s'a desbătut. Comunele vecine tractului: Valea Geogelului şi Ponorul cerând dela Ven. Consistor dismembrarea lor dela A. Iulia şi încorporarea la protopresbiteratul Lupşei, actele respective s'au transpus la acest sinod, pentru a'şi da părerea. Sinodul considerând motivele aduse de suplicanţi, şi mai ales din motivul ca se le vină întru ajutor spre a obţinea o administraţie bis. mai lesnicíósă şi promptă şi pentru a le procura mângăierea sufletéscă, prin înprejurarea că se aduc mai aprópe şi în mai strânsă legătura cu persóna protopresbiterului, prin eventuala încorporarea la acest tract, — a decis sĕ sprijinească nisuinţa comunelor pomenite. A primit deci, ca ele sĕ pótă fi încorporate la prot. Lupşei. *v. g.*

DR STERIE N. CIURCU
IX Pelikangasse — No. 10, Viena
Consultaţiuni cu celebrităţile medicale, şi cu specialiştii de la facultatea de medicină din Viena. [80] 3—12

Nr. 360/898. [83] 2—3

CONCURS.

Pentru întregirea posturilor vacante de învěțători dela școlele din comunele mai jos însemnate, protopresbiteratul Mercurei, se publică concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

1. Apoldul-de-jos dóuě posturi de învěțători cu salariu anual de 300 fl. și 30 fl. relut de cuartir.

2. Poiana dóuě posturi de învěțătóre și unul de învěțător cu salar de câte 300 fl. și 70 fl. relut de cuartir și grădină.

3. Mercurea, al doilea post de învěțător cu salar anual de 300 fl. și 20 fl. relut de cuartir sau cuartir natural.

4. Reciu un post de învěțător cu salar anual de 300 fl., cuartir natural și lemnele necesari de foc.

5. Cenade, un post de învěțător cu salariu anual de 300 fl., și cuartir natural.

6. Gârbova, un post de învěțător cu salar anual de 300 fl., cuartir natural și lemnele necesari de foc.

7. Broșteni, un post de învěțător cu salariu anual de 300 fl.

Doritorii de a ocupa vre-unul din aceste posturi au a-și înainta cererile de concurs instruite conform normelor în vigóre, în terminul deschis, subsemnatului oficiu protopresbiteral.

Dela concurenți se aștéptă, a se presenta în vre-o Duminecă séu sěrbătóre la biserică în respectiva comună la carea a completat pentru a fi cunoscut personal și pentru a-'și arăta desteritatea în cântări.

Mercurea, la 9 Iuniu 1898.

Oficiul protopresb. gr.-or. al Mercurei, în conțelegere cu respectivele comitete parochiale.

I. Droc,
protop.

Pretutindeni

chiar la țéră, se caută persóne onor. și active pentru vênḑarea unui

Articol special,

cunoscut și fórte càutat. Capital nu este necesar. **Ori-și-cine** póte a se ocupa, chiar în mod accesor. **Mare Rabat** și salar fix în cas de succes. **5—20 lei** de câștigat pe ḑi fără ostenélă. Ocupație onorabilă și lesne. A scrie sub: **B. B. H. 2. Office de Publicité la Bruxelles.** (Belgia).

[74] 4—6

Ouě de clocit

dela **găini Brahma**, adevěrate, bucata 15 cr., de **Holanda**, negre cu moț alb, mare, bucata 25 cr., dela **găini stiriene, veritabile**, bucata 10 cr., dela **Paduani de argint**, bucata 30 cr., dela **Langshans**, bucata 30 cr., dela **curci**, bucata 30 cr., dela **găini italiene**, bucata 30 cr., dela **găini pitici**, bucata 30 cr., de **Cochinchina** bucata 25 cr., dela **găini ardelenesci**, cu gâtul gol. bucata 20 cr., dela **Dorkins**, bucata 25 cr., de **Yokohama**, bucata 50 cr., dela **gâște uriașe de Emden**, bucata 1 fl., de **rațe de Peking**. bucata 20 cr., de **rațe** mari **stiriene**, bucata 20 cruceri.

Espedez numai ouě de clocit de **rasse curate**, cari au fost premiate mai de multe-ori și iau ori-ce garanțiu e pentrcurățenia și v-ritatea rassei. [47] 5—6

Max Pauly,
Köflach, (Stiria.)

Din ori-ce *librărie se póte procura* scrierea premiată a consilier. în med. *Dr. Müller*, apărută în a 30-a edițiune despre

sistemul nervos
și
sexual turburat.

Espediție franco pentru 60 cr. în mărci postale.

Curt Röber,
[5] 23—49 Braunschweig.

Librăria Tipografiei Archidiecesane.

Ȋn Librăria Tipografiei archidiecesane din Sibiiu se află următórele **cărți de școlă:**

Abecedar pentru școlele poporale rom. de Zacharia Boiu, edițiunea XIV legat	fl.	—.24
„ („Micul prietin al copiilor“) de S. Moldovan, broșat 22 cr., legat	„	—.25
„ românesc, de V. Petri, legat	„	—.25
Abcdar maghiar-român, de N. Putnoky, partea I., leg.	„	—.20
„ „ „ de F. Koós și V. Goldiș, leg.	„	—.20
„ maghiar de P. Gönczy	„	—.14
Ântâia carte de lectură și învěț. de I. Popescu, leg.	„	—.20
„ „ „ **cetire** pentru învěțarea limbei germane de I. Doica	„	—.25
Aritmetica pentru începětorii din școlele primare, de P. Dima, broș.	„	—.30
„ de P. Dogariu și I. Dariu, cu numerii dela 1—20, broș. 15 cr.; cu num. dela 1—100, br. 15 cr.; cu num. dela 1—1000, br. 20 cr.; cu num. dela 1—1,000,000 br.	„	—.30
„ pentru anii din urmă ai școlei primare partea IV, de I. Dariu, broș.	„	—.45
„ pentru școlele poporale, de F. E. Lurz, trad. anul I. și II., 20 cr. part. a II-a	„	—.35
Atlas, de Kozma Gyula	„	1.—
Bucóvna pentru învěțătura pruncilor, leg.	„	—.20
Cântările bisericesci, culese și arangiate de D. Cunțan	„	4.—
Carte de cetire de Z. Boiu partea I., leg. 40 cr. part. II., leg.	„	—.30
„ „ „ pentru cl. I. și II. gimn. de I. Popea	„	1.35
„ „ „ II. pentru școlele poporale, prelucrată de Dr. Petru Șpan, leg. 30 cr. a III-a	„	—.60
„ „ „ pentru anii din urmă, de Ioan Pop Reteganul	„	—.75
„ „ „ de V. Onițiu, pentru cl. III gimn., reală, broș. 1 fl., pentru cl. IV. gimn. reală, leg.	„	1.60
„ „ „ maghiară, partea I. de Dr. I. Crișianu și N. Putnoky, broș. 70 cr., partea II., broș. 1 fl. leg.	„	1.15
„ **de rugăciune** pentru tinerimea gr. or. română, frumos leg.	„	—.15
Catechism bogat leg.	„	—.50
„ **mic** al bisericei ort. ort. de Z. Boiu, leg.	„	—.20
„ pentru învěțămêntul religiunei dreptcred. rěsărit. de Moise Toma. leg.	„	—.20
Charte geografice, aprobate: Ungaria și Austro-Ungaria, à fl. 5.75, Europa	„	6.—
Chemia elementară anorganică și organică de A. Vlaicu, broș. 80 cr., leg.	„	1.—
Computul în școla poporală, de I. Popescu, broș.	„	1.20
Conductor la aplicarea ântâii cărți de lectură și învěțătură de I. Popescu, broș.	„	—.10
Confesiunea ortodoxă, de Dr. B. Constantinescu	„	1.20
Culegere de cântări biser. în folosul tinerimei, broș.	„	—.12
„ „ „ de G. Stefănescu, caetul I. 25 cr. II. 25 cr. III.	„	—.35
Cunoscințe din constituția patriei, de I. Popovici, leg.	„	—.20
Curs complet de corespondență comercială, de I. C. Panțu	„	1 60
Curs de limba maghiară pentru scólele poporale române, de I. Molnar, partea I. broș. 16 cr. leg 20 cr.; partea a II-a broș. 20 cr., leg. 24 cr.; pentru curs. III. broș. 16 cr., leg.	„	—.20
Curs de limba maghiară, de M. Voilean și P. Bod, partea I., anul II. si III. de școlă	„	—.25
Curs elementar de geometrie practică de D. Mirescu leg.	„	1.—
„ „ de musică, partea II., de Const. M. Cordoneanu, broș. 50 cr., partea III. și IV., broș.	„	—.80
Curs practic de aritmetică pentru școlele poporale de Ars. Vlaicu, I. 22 cr.: II. 25 cr.; III.	„	—.35
Curs practic de economie, de I. Georgescu	„	—.25
Curs practic de limba maghiară pentru anul I. și II. de școlă de I. Dariu, broș.	„	—.16
Dialogi româno-francezi, de M. Rudinescu	„	1.20
„ româno-germâni, de M. Rudinescu	„	1.—
Dicționariu român-german și german român, de S. P. Barcianu, tom. I. fl. 2.50, tom. II.	„	3.80
„ maghiar-român de Dr. I. Crișan leg.	„	2.—
„ român-maghiar de N. Putnoky, leg.	„	2.—
Drepturile și datorințele civile pentru școlele poporale confesionale, broș.	„	--.20
Economia câmpului și grădinăritul pentru școlele poporale, de G. Moian, broș.	„	—.25
Economia domestică pentru cl. IV. primară de fete, de o asociațiune de învěțători, leg.	„	—.60
Elemente de fisică pentru școl. popor. de I. Dariu, leg.	„	—.30
„ **de geografie** de Z. Boiu, leg.	„	—.30
Elemente de geografie comparativă, pentru clasele infer. de S. V. Isopescu, curs. I.	„	--.95
„ **de geometrie** pentru anii din urmă ai școlei poporale de D. Dogariu și I. Dariu, leg.	„	—.20
„ **din teoria musicei**. de A. Sequens, broș.	„	—.50
Exercițiile gimnastice în școlele elementare române de Iosif Aron	„	—.15
Eserciții le de stil în școla popor. de D. Lăpědat, broș.	„	—.15
Fibel, după metoda analitică-sintetică de G. Jausz, leg.	„	—.30
Fisica pentru școlele poporale de D. Făgărășan, broș.	„	—.30
Fisica pentru școlele poporale, de Iosif Bălan, broș.	„	—.25
Gaspey-Otto-Sauer, Metoda pentru studiul limbilor moderne, conversațiuni franceze de L. Leist.	„	1.10
Geografia Ungariei, de Dr. N. Pop, broș.	„	—.25
Geografia pentru școl. popor. de I. Dariu, broș. 30 cr., leg.	„	—.35
„ „ „ „ de D. Făgărășan și S. Moldovan, broș 25 cr., leg.	„	—.30
Geografia pentru școlele medii de . Făgărășan și S. Moldovan tom. I., broș.	„	1.20
Geografia pentru școlele medii de D. Făgărășan și A. Bârsean tom. II., broș. 50 cr., tom. III., broș.	„	1.—
Globuri terestre simple à	fl.	1.—, 2.—, 3.30, 5.30, 10.—
cu meridian à	„	3.15, 5.30, 8.40, 12.60, 21.—
Gramatica elementară a limbei germâne pentru școlele secund. de Dr. G. Coman, partea III., broș. 85 cr., leg.	„	1.—
Gramatica germână, de Sava Popovici Barcianu, curs practic pentru școlele secundare, prep. și priv.	„	1.40
„ **limbei maghiare** de Dr. I. Crișianu și N. Putnoky, broș.	„	1.—
Gramatica română, pentru școlele popor. de I. Dariu	„	—.25
„ „ întocmită pentru școlele secundare de I. Pilția	„	1.25
„ „ de I. Petran, p. I. Etimologia	„	1.—
„ „ de S. P. Barcian, leg.	„	—.50
„ „ de I. Miheltian, pentru cl. II. broș. 10 cr.; cl. III. broș. 16 cr.; cl. IV., broș.	„	—.24
Gramatik der Rumänischen Sprache, de A. Pumnul, prelucrată de S. V. Isopescu	„	—.80
Higiena poporală, de Dr. G. Vuia, broș. 1 fl., leg.	„	1.20
Higiena copilului dela nascere pănă la al 7-lea an al etății de Simion Stoica, broș.	„	—.15
Intrebări de educațiune și instrucț. de Dr. P. Span, br.	„	1.—
Introducere în sciințele naturale, pentru învěțămêntul secundar de B. Nanian	„	—.75
Isagogia, de Dr. Il. Pușcariu, broș	„	1.50
Istoria biblică, pentru școlele poporale, leg.	„	—.30
„ **biblică** pentru școlele medii, inf. și școl. civ. broș.	„	—.55
„ **bisericéscă** pentru școlele poporale, leg.	„	—.30
„ **bisericéscă** pentru școlele medii de Dr. Ilarion Pușcariu, partea I., broș. 50 cr.; partea II. broș.	„	—.50
Istoria bisericéscă rom. de Șaguna, partea I. și II., br.	„	3.—
„ „ în limba germână	„	1.—
„ **literaturei române,** de I. Lazariciu, broș.	„	1.—
„ **naturei și fisică,** de Z. Boiu, leg.	„	—.30
„ **naturală,** de Dr. D. P. Barcian, partea II.	„	—.60
„ „ de Ipol. Ilasieviciu, leg.	„	—.36
„ **patriei,** de I. Dariu, broș.	„	—.25
„ **patriotică,** de Z. Boiu, leg.	„	—.30
„ **pedagogiei,** de Dr. Petru Pipoș, broș.	„	2.—
„ **pedagogiei,** de V. Grig. Borgovan	„	1.50
„ **Ungariei**, de Dr. N. op, broș.	„	—.20
„ „ în legătură cu istoria univers. pentru școlele poporale, de Silvestru Moldovan, broș	„	—.20
„ **Ungariei** pentru școl. secund. de V. Goldiș broș.	„	—.80
„ **universală** de V. Goldiș evul vechiu, broș.	„	1.—
„ „ „ „ „ „ mediu, „	„	1.25
„ „ pentru cl. inferióre de S. V. Isopescu, tom. I. broș 90 cr.; tom. II. broș. 53 cr; t. III. br.	„	—.73
Le livre des demoiselles, pentru școlele de fete, de H. Barbieux	„	1.50
Lectură școlară I. de V. Bumbac	„	1.25
Legendar sau **carte de cetire,** de V. Petri, leg.	„	—-50
„ **maghiar-român,** de N. Putnoky, leg.	„	--.30
Leitfaden der rumänisch und deutschen Convers. Sprache	„	1.—
Lesebuch germân, de Georg Jausz, partea I. leg. 40 cr., II. leg. 55 cr., III. leg. 65 cr., IV. leg. 70 cr., V. leg.	„	—.85
Limba maternă, de Dr. Il. Pușcariu, leg.	„	—.40
„ **română,** de V. Onițiu, broș.	„	—.50
Literele mobile (pe hârtie tare) pentru mașina de cetire, 144 bucăți	„	2.50
Liturgica bisericei ortodoxe, de I. Stefaneli	„	1.—
Lucrul în școlă, de G. Moian, broș.	„	—.45
Magyar olvasókönyv, de Torkos L. broș.	„	—.50
Manual de aritmetică, pentru gimnasiul inferior de Dr. F. Močnik, tradus de S. V. Isopescu, p. I.	„	1.—
Manual de dreptul cambial, de I. Socaciu, broș.	„	2.—
„ „ gramatica germână, pentru gimnasii, școle reale, prep. și particulari de S. Nestor și N. Popescu	„	1.—
„ „ **istoria literat. rom.** de Enea Hodoș, broș.	„	1.—
Manuducere la abcdarul maghiar-român, de N. Putnoky, broș.	„	—.06
Manuducere la legendarul maghiar-român, de Nic. Putnoky, broș.	„	—12
Merceologia și Technologia pentru școlele comerciale, profes., de Ars. Vlaicu, broș.	„	5.—
Noua metodă de a învěța cu înlesnire limba franceză, de M. Rudinescu, tom. I. leg. 1 fl., tom. II., leg.	„	1.20
Noua metodă de a învěța cu înlesnire limba germână de M. Rudinescu, tom. I. broș. 50 cr, tom. II. br.	„	1.—
Octoich mic, de 8 glasuri, leg.	„	--.75
Orologion (ciaslov), leg	„	—.75
Pastorala nóuă, broș.	„	1.50
Pedagogia, de I. Popescu, broș.	„	2.—
Pomăritul, de D. Comșa, broș.	„	1.–
Praktische Gramatik der rumänischen Sprache, de I. Cionca	„	1.25
Principii de pedagogie, de Dr. Il. Pușcariu, broș.	„	1.—
Psichologia empirică, de I. Popescu, broș.	„	2.—
Religiunea creștină, de I. Popea, broș.	„	—.12
Retorica și carte de cetire, pentru cl. IV. gimnasială, de Grig. Pletos și I. Ghețe	„	1.80
Studiu din economia națională, de N. Petra-Petrescu, broș.	„	—.40
Stupăritul, de C. Dimian, broș.	„	—.80
Toldi, narațiune poetică de Dr. Crișianu și Putnoky, broș.	„	—.70
Vocabular român-german, de Șaguna, br. 70 cr., leg.	„	—.80

Afară de aceste procură Librăria Tipografiei archidiecesane ori-ce cărți didactice pe lângă cele mai avantagióse condițiuni.

Lângă prețul cărții este a se aclude și costul transportului.

☞ **La 10 sau mai multe exemplare din aceeași carte se dă rabatul cuvenit.** ☜

Redactor prov. **Dr. Elie Cristea.**

Editura și tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 71. Sibiiu, Joi 2/14 Iuliu, 1898. Anul XLVI.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:

Pentru odată 7 cr., — de dóuě ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Magiarisarea.

De mult am spus-o noi la locul acesta, că în statul nostru se lucră după un plan mare la contopirea naționalităților în rassa maghiară.

La început se lucra sub mască, și lumea se gena sě mărturisască scopul final al politicei maghiare.

Se mai ținea ceva și la opiniunea publică afară din Ungaria, și se ḑicea că fiecare póte sě se desvólte după firea sa aici la noi, numai sě adereze la ideea de stat maghiar.

Până acuma se lucra pe ascuns, și vecinic se făcea provocare la legea de naționalitǎti făcută la 1868, care lege în liberalismul seu asigură naționalităților validitarea pe tóte terenele.

Cu aceste drepturi asigurate nóue pe hârtie se pășia în fața opiniunei publice, de câte ori era vorba de a presenta starea nóstră de aici cu raiul fericirei pământesci.

In mileniul trecut acésta a fost tactica, și ea a prins în multe locuri.

Dovadă influența tot mai mare, ce o are Ungaria în conducerea monarchiei, dovadă trecerea elementului unguresc și ungurit în fața factorilor, cari susțin tripla alianță, dovadă mai eclatantă manifestațiunile împěratului german când a visitat pe Maiestatea Sa monarchul nostru în capitala Budapesta.

Tactica acésta s'a schimbat în mileniul al doilea, și schimbarea atât e de radicală, încât acuma nici cercurile oficiale nu se mai sfiesc, ci oblu pe față merg cu lucrările în realisarea planului celui mare.

Instrucțiunea publică a fost considerată până acuma ca cel mai priincios teren pentru ajungerea scopurilor urmărite cu punerea în lucrare a planului.

S'a maghiarisat instrucțiunea publică până și în școlele elementare, căci în cele din urmă acesta a fost scopul cu întroducerea limbei magiare ca studiu obligat în școlele elementare.

Asemene s'a urmat și cu școlele medii, decretându-se și aici predominarea limbei maghiare, întru cât adecă nime nu póte ocupa catedră la aceste școle, dacă nu are diplomă dela statul nostru, dacă nu cunoasce limba maghiară.

Paralel cu měsurile aceste a mers înființarea de școle unguresci prin locurile unde nemaghiarii locuesc mai compact.

Școlele de stat paralel cu școlele confessiunilor au missiunea de a paralisa nobila influență a acestora, și a propaga pe o scară mai întinsa maghiarisarea.

A declarat ministru în parlament, o declară ḑi de ḑi pressa și organele administrative, că trebue făcute școle de stat pe acele locuri, unde elementele nemaghiare sunt în masse compacte.

Lucrarea 'și are cursul sěu acuma de 30 de ani.

In ḑilele din urmă în planul concentric al politicei din statul nostru s'a trecut la periferie mai largă.

Instrucțiunea face mai mari progresse în scopul magiarisărei, dacă învěțătorii dela sate vor fi crescuți și ei încă de tineri în spiritul magiarismului.

Acésta se va face atunci, când confessiunile nu vor mai avea institute preparandiale, în care sě se créscă viitorii învěțători.

S'a pus deci în circulațiune devisa: sě se magiariseze institutele pedagogice.

Spre a i se da lucrului formă plausibilă cestiunea s'a pus în mâna dascălilor, căci ei sunt competenți în ale pedagogiei.

In feriele de vară, anume îndată după facerea esamenelor anuale, dascălii din țera nóstră se întrunesc în congresse didactice spre a face sciință politică.

In loc de a discuta asupra modului, cum ar fi de a se delătura neajunsurile din școlele nóstre de tot soiul, căci neajunsuri sunt cât frunză și érbă, dascălii nostri fac politică.

Congresele din vara acésta s'au ocupat cu reforma institutelor pedagogice.

Sub reformă se înțelege luarea preparandiilor din mânile bisericilor și punerea lor în mânile statului.

Cu alte cuvinte: sě se magiariseze institutele, în cari se cresc dascălii poporului român.

Eșită odată acésta din gura dascălilor, ea vine în colónele ḑiarelor, căci la noi în țéră pressa este factorul cel mai puternic al acestui periculos curent.

Va urma de bună sémă ministrul de specialitate, care va presenta proiectul de lege de mult accentuat de pressă, modificarea legei de instrucțiune dela 1868, care lege dă confessiunilor dreptul, de a-și cresce sucrescența cuviinciósă de dascăli.

Cestiunea acésta tocmai acuma se agitéză în pressa nóstră.

Ca lucrurile sě mérgă cu mai mare iuțélă, și sě aibă forță mai puternică vine consiliul de ministrii și dă un nou avênt cestiunei cu maghiarisarea.

Din înțelesul consiliului de ministri fiecare ministru de specialitate a dat îndrumări cum sě se maghiariseze mai cu înlesnire numele amploiaților de stat.

Până acuma era isolat în pressiuni de acest soiu numai ministrul de comunicațiune.

Aḑi tóte resórtele ministeriale s'au declarat oficial pentru acest curent.

Suntem mânați cu puterea vaporului în vêrtej, bunul Dumneḑeu scie cum se va mai evita catastrofa.

Dotațiunea clerului și protestanții. Protopopiatul protestant al Arad-Bichișului s'a întrunit în 5 Iuliu n. a. c. în ședință ordinară la Békés-Csaba. Acéstă corporațiune s'a ocupat și cu dotațiunea clerului în urma unei propuneri venite din partea forului bisericesc, de cuprinsul ca *sě se respingă primirea întregirei salariului din vistieria statutui, deórece proiectul de lege vatămă adênc autoritatea bisericei* și nu corespunde spirirului art. de lege XXII din 1848. Presidiul la avut secretariul ministerial Zsilinsky Mihail, care atât în cuvêntul de deschidere cât și in șirul discuțiunii a combătut propunerea insistând sě se priméscă ajutoriul, care va duce biserica la înflorire.

Asupra obiectului sa încins o discuțiune vie și in urmă propunerea a fost respinsă cu maioritate de voturi.

Dotațiunea clerului.

Ibănești, la 9/21 Iunie, 1898.

Peste puțin timp vom avea înaintea nóstră deja sancționată legea despre întregirea venitelor preoțesci. Ca de comun, fătul, precum a fost contemplat în creerii guvernului, așa a trecut aprópe nemodificat prin forurile legislative. Concesiunile făcute nu ne-au ușurat de loc pe noi,, ci tóte sunt în hatîrul calvinilor, în mânile cărora stau frênele guvernărei țěrei astăḑi, începênd cu Tisza, papa calvinilor.

Dóuě, trei percente din preoțímea nóstră dórá nu vor cădea sub acésta lege; dovadă, cumcă marea majoritate sě luptă pentru esistința cu un venit parochial cu mult mai mic decât puținul contemplat de lege, ba chiar adeseori ridicol.

Toți funcționarii comunali, comitatensi, de stat, dela administrație, judecătorii cu cualificațiune nu egală, ci de multe ori sub cea a unui preot, începând dela scriitoriul notarial, normalist, sě bucură de salarii aměsurat posiției lor, putêndu-și mulțămi fie-care esigențile. Chiar dotațiunea contemplată de către stat nu ajunge la salariul unui diurnist, mai ales așa a preoților cu pregătire sub 8 cl. gimn. Și óre nu e vrednic și preotul de o sórte mai bună, sě aibă numai datorințe, nu și remunerație.

Timpurile s'au schimbat fórte. Dacă nu tocmai de mult preotul, fără a detrage póte autorității lui, putea sě umble îmbrăcat țěrănesce cu cióreci și suman, ba chiar și înaintea forurilor strěine sě presenta astfel, astăḑi urmând așa ar fi luat peste picior, ba hulit și desprețuit. Numai nația nepricepută mai susține, cumcă „cum a trăit moșul și tata, voi trăi și eu“, dar nu nimeresce ci sě înșală și păgubesce, deci dacă tempora mutantur, trebue et nos in illis. Ci sě nu le luăm strěinilor în nume de rěu, căci și poporul

---

FOIȚA.

La mormêntul Marelui Andreiu.

16 Iuniu v. 1898.

Sub bolta ceriului clară, — cupolă de templu sfânt,
Impregiurul unei cripte, ce servesce drept altar,
Archierei cu cârja 'n mână și preoți cu popor mult
Au venit slujbă sě țină aḑi — în sat la Reșinar.

Jertfă sfântă sě jertféscă, ei cu toții au venit:
Un prinos, ce în iubire și durere-i plămădit,
De un ném întreg, ce astăḑi, cu smerenie, cucernic
Il aduce pe mormêntul Păstorului lui prea vrednic!

Și cântare de mărire I-aduce mulțimea întrégă;
Psalmi de laudă I-i cântăpreoții și Archierei
Ear din miile de glasuri, pe de-asupra se închégă
Ca suspin eșit din suflet, numai glasul de: Andrei!

Andrei!... Tremură vězduhul și ca de-un vifor tresaltă!
Și vibrând glasul îl sue, păn' la bolta cea înaltă,
Ce mai luminos s'aprinde în văpae ca de foc..
— — — — — — — — — — — — —
— Dar de ce de-odat' mulțimea, din cântare stă pe loc?!
— — — — — — — — — — — — —

O! priviți, vedenie sfântă!..... Prin fum de tămâe des,
Ce se 'nalță pe asupra de mormêntul plin cu flori:
Cel chemat, — Andrei aievea, ce luminos s'a ales
Imbrobodit în splendórea, cea vĕḑută pe Tabor!
— — — — — — — — — — — — —

Ca 'n estaz mulțimea țîntă Il privesce stând în loc...
Dór tresare, când la fața ea Il vede-așa de crunt
Și 'n vězduh, cu al Lui deget scriind slove ca de foc,
(Ce vederilor s'arată, ca 'n Vavilon mai de mult:)

— „V'am dat *Pacea* moștenire; *Dragostea* v'am pus-o lege“
„In césul, când mórtea, glasul a venit, ca sě mi-l lege“
„Păstrați scumpa-mi moștenire, — legea sântă o 'mpliniți“.
„Dacă vreți, cu vrednicie, fiii mei iubiți sě fiți“!
— — — — — — — — — — — — —
— — — — — — — — — — — — —

— — — — — — — — — — — — —
O clipă!... Vedenia sfântă, slovele și fumul pier
Fără urmă, șterse tóte, de un vênt ușor și lin,
Ear mulțimea 'nmărmurită, glas aude chiar din ceriu,
Ce sunând, ca și un tunet, puternic rostesce: Amin!

„Magyar Állam“: Șaguna și Purgatoriul.

Un scurt rěspuns dogmatic

de

Gavriil Hango,

preot ort. rom.

(Urmare.)

Până când omul in viața sa de pe pămênt se póte curăți de pěcate ca astfel sě scape de pedépsa cea vecinică de dincolo de mormênt după judecata ultimă prin îndurarea lui Dḑeu și conlucrarea *sa*, — pe atunci după mórte până la înviere, cu esceptiunea celor morți în pěcate comise contra Duchului Sânt, se póte curăți numai prin grația divină și conlucrarea *bisericei*, căci el dincolo de mormênt se póte numai ruga lui Dḑeu pentru sine și pentru alții în sufletul sěu, dar nu póte sěvêrși nici o faptă reală-fisică, fiindu-i trupul risipit în pămênt, ca astfel sě-și îndrepteze viața sa de pe pămênt.

Tot atât de nedrept se provócă rom.-catolicii pentru justificarea Purgatoriului lor nostru, ori cât de umilit, dar sĕ sfiesce cu un preot, ce nu se presentă amĕsurat rangului sĕu, şi sĕ dau casuri când credincioşii înşişi au făcut atari observări, ba imputări parochului lor.

Şi încă a te îmbrăca şi nutri nu este lege, cum sĕ le faci, de unde naţia are pişcătórea ḑicală despre cel lipsit, bunăóră despre călătoriul pe jos din necesitate: „cine n'are cal (căruţă) legea îl îngădue a merge şi pe jos. Dar dacă preotul are familie, ce aci e în genere, óre ce sĕ créscă din pruncii sĕi? De ar fi cei mai talentaţi, vor trebui sĕ studieze până la o anumită clasă şi apoi întimpinând spese mari, cu lacrimi în ochi se părăséscă pe colegii lor şi sĕ se dedice unor carieri de jos, póte tocmai economiei, căci părinţii lor preoţi, pelângă tótă sîrguinţa şi cruţarea, trăgându-şi bucata dela gură, nu pot satisface, trebuinţelor şcólei şi ele astăḑi fórte ridicate. La generaţia mai veche vedeai studenţi de cl. 8 gimnasială cu cióreci şi roc de pănură, aḑi nu-i cunosci din profesori.

Lăsând la o parte celalalte nĕcasuri ale preotului, carele pentru a se susţinea pe sine şi familia, lucră şi asudă alăturea cu ţĕranul, ne întrebăm óre, aceste motive umane au servit de îndemn şi legislatorilor nostrii la aducerea acestei legi. Nu tocmai de dragul preoţimei române gr.-or. au dat viéţa acestei legi. Preste acésta, cumcă aşa e, trecem şi ne întrebăm érăşi, óre biserica nóstră primoloco şi în mĕsură mai mare avisată dotaţiunei, primi-va acésta întregire a venitelor dela stat séu nu? Uşor de întrebat, dar de dóuă ori anevoie de respuns. Şi dacă nu, ce mijlóce va lua pentru ameliorarea sorţei preoţimei? care amânare nu asceaptă, căci i-a sosit ceasul ultim de resolvire.

Incă deodată cu votarea legilor politico-bisericesci poreclite, prin cari aḑi constatăm că s'a prescurtat mult preoţimea în venitele sale, s'au făcut multe combinaţiuni şi s'au propus multe chipuri de îmbunătăţire a venitelor preotului. Acelea sustau şi astăzi, dar nu sciu mai nicăiri sĕ sĕ fi urmat şi făcut ceva. Aşa sĕ propusese, unde e posibil, rumperea unei părţi din teritoriul bisericei şi anexarea la portiunea canonică — s'ar putea esecuta pe alocurea unde biserica dispune de atari pământuri—sau destinarea unei părţi din venitul bisericei spre salarisarea preotului — s'ar putea efeptui în mai puţine locuri. Contragerea parochiilor — după mine — ar fi lucru întristător, căci credincioşii trebue sĕ sĕ îmulţască nu să scaldă, ergo sĕ sĕ înfiinţeze parochii nóuă şi nu desfiinţeze cele esistente. Dacă câteva casuri ar fi posibile şi decontragereacea e curat escepţiune şi cu de atari nu ne fericim.

Ba cineva propuse chiar reducerea membrilor din consistor, pentru a se cruţa o sumuliţă órecare pe sama preoţimei; — picur în mare, ar fi acésta, şi în viéţă vedem tocmai contrariul întâmplându-sĕ. Asesorii consistoriali spre bucuria nóstră sĕ înmulţesc, şi natural aşa trebue sĕ sĕ întêmple, căci credincioşii şi cu ei agendele se sporesc mereu şi la tóte forurile, bunăóră administrative, judecătoresci etc. întru una sĕ înmulţesc posturile. Numai noi sĕ regresăm?

Cel mai important mijloc de a sări şi în ajutórul preoţimei slab dotate, a fost adus în legătură cu ridicarea sidoxiei la 1 corónă de familie, conclus votat încă în sesiunea sinodală din a. 1896. Las, cumcă acest conclus privesce primo loco pe protepresbiteri.

Multe s'au ḑis despre sidoxie şi totuşi preapuţin. Era uşor înainte a încassa de pe credinciosul şi cel mai sărac 10; nu e tot una 50, ceace e aprópe ecuivalent cu birul preotului. Au dóră o ferdelă de cucuz adus tómna neuscat, şi acela de multe ori din ciuruiturile jertfei lui Cain, valoréză în termin mediu mai mult de 50 cr. Apoi totuşi, de bune, de rele, ţăranul îşi plătesce urechia. A încassa însă cei 50 anual dela celce crunt îşi adună hrana ḑilnică pentru sine şi prunci, va trebui multă stăruinţă acum în timpul materialismului, socialismului, şi neconfesionalismului peste tot, de cari sĕ ne feréscă Dḑeu, sĕ nu se încuibe şi la poporul român.

Se va reflecta, cumcă alte confesiuni pun pe umerii credincioşilor sarcini mult mai mari şi le supórtă. Adevărat, dar sunt în stare materială mai fovorabilă, şi dacă nu apoi asupra nici unei confesiuni dóră nu atentéză proselitismul cu atâta rafinărie, ca la noi. Pentru preotul, căruia sórtea i-a dat şi uniţi în comună, sidoxia va fi sabia lui Damocle. Deşi s'a accentuat la aducerea acestui conclus, cumcă drepturi egale, recer şi datorinţe egale, esperienţa va dovedi, că o altă cheie era cu mult mai ducătóre la scop, şi nici nu e ecuitabil ca cel din urmă econom séu ḑiler sărac sĕ contribue alăturea cu comerciantul din Braşov, cu un proprietar avut de pământ etc. S. scriptură însaşi pretinde dela fiecare numai amăsurat talantului sĕu şi nu în mod egal.

Mĕ mângăi cu speranţa, că în multe comune bisericesci, sidoxia se va încassa totuşi fără mari greutăţi, căci poporul nostru e darnic şi neşovăitor; mĕ tem însĕ, că în comunele mixte la încassarea sidoxiei vom ajunge în alternativa, séu a abzice de încassare séu de credinciosi, căci ca lupii în codru stau la păndă proselitismul şi propagatorii lui. Dar nazarenismul şi neconfesionalismul, cari ici colea îşi arată capul.

Şi totuşi va trebui sĕ se ajutore şi sorţii preotului, carele nici din puţinul ce'l are nu'şi póte încassa, decât mai numai pe jumĕtate, cu anevoie şi după multă asceptare, dacă e vorba, ca în venitor sĕ nu ne perdem de tot sucrescenţa de preoţi cualificaţi, nededicându-se cu timpul tinerii acestei cariere, pentru care trebue a munci gratuit. Şi dór prelângă tótă rĕsplata în ceialaltă viaţă, nu se póte pretinde ca cel ce studiéză 6—8 clase gimnasiale sĕ se aplice pe cariera preoţéscă ori cât de sublimă, când un învĕţător cu 3—4 cl. gimn. ajunge în condiţiuni mai favorabile, dar apoi câte cariere nu-i stau deschise unui tinăr pregătit. Sau numai singur preotului e dat sĕ oboséscă la studiu, sĕ speseze şi întrând în viaţa practică sĕ oboséscă duplu şi sĕ se susţină din al sĕu, de ia mai rèmas ceva. Ar fi prea mare jertfă, dar durere aşa e.

De unde sĕ se ajutoreze preoţimea? Pe lângă sidoxie, care cu tóte greutăţile mari tot va eşi cu chiu cu vai, sĕ mai încarci pe spatele credinciosului încă vre-o altă taxă, ar însemna a lucra tocmai la submінarea bisericei. Trăim grele timpuri, au trecut timpurile patriarchale, căci poporul afară de aceia ce e strict îndatorat nu ofere nici un ajutor preotului, ca mai de mult, decât pe alocure dór. Ba decând cu aducerea legilor politice bisericesci, nici pe jumĕtate nu mai capătă preotul, — carele e tot acelaş în îndeplinirea chemării sale—jertfele şi prinósele de mai 'nainte, înstrăinându-se poporul de către biserică, încuibându-se prin comune tot feliul de matriculanţi calvini, jidani şi tot soiuri de lipitori streini de datinele şi obiceiurile nóstre, cari cu intenţiune abat poporul dela simţul de jertfire patriarchal. A ne rĕḑima numai pe popor nu putem, căci în genere e sărac, înglodat în detorii din causa multor dări şi nenumĕratelor poveri, ce-l apasă ḑilnic, dacă nu şi din vina sa.

Primi-vom dar ofertul dela stat séu nu? Respunsul îl vom afla, dacă cumpănim, că mai mult ne dă statul, séu mai mult ne ia in schimb. E recunoscut, că de timpuri biserica nóstră a fost scutul şi pavăza naţionalităţii şi limbei nóstre. Óre primind ajutorul dela stat mai putea-vom apăra aceste scumpe odóre. Singur preoţimea ne-a rĕmas până acum îndependentă. Dacă putem spera şi noi timpuri mai bune, căci a spera nu e înterḑis prin legi, séu dacă cu órecari mijlóce s'ar putea sări şi în ajutorul preoţimei, ne-ar fi uşor a respunde.

Dar tóte căile de ameliorare mai sus îndicate numai în parte alinéză, dar nu duc la scop nici una. Preferi-vom a fi mai bine sĕraci şi îndependenţi, eventual a ne mulţămi în viitor cu o preoţime mai puţin cultă séu ne apropiem de dona ferentes Danaidorum? Dar dacă şi acésta preoţime cu timpul anevoie o vom putea-o recruta?

Fonduri în centru nu avem, cari acum, când ni-e mai amară limba în gură sĕ ne pótă uşura rĕsuflarea. Sărăcie peste tot.

Cu durere constatăm că nici acum, şi mi e témă, că nici în venitor, stăpânitorii nostrii, amĕsurându-sĕ cu Isus, nu vor a schimba nici o iotă din lege în hatirul nostru.

E pusă în perspectivă eventualitatea convocărei unui congres oxtraordinar pentru a sĕ pronunţa asupra primirei dotaţiunei respective ameliorărei dela stat, dar ar fi bine ca acesta se cunóscă vederile preoţimei.

Cine e mai competent să sĕ pronunţe, ca cei pe cari îi dóre. Ar fi consult a sĕ ordina de Sus convocarea sinódelor protopresbiterale în tóte tractele, şi respective chiar adunarea preoţimei întregi din tract, şi aci sĕ sĕ desbată primirea ameliorărei venitelor dela stat séu nu. Conclusele laute sĕ sĕ supună spre opinare şi definitivă hotărîre Măritului congres. Ori care ar fi decisul congresual îl vom respecta, şi ne vom conforma.

S'ar putea admite acum dotaţiunea dela stat protempore, până când fondurile nóstre centrale cu acéstă meniţiune vor fi în stare sĕ supórte ele înseşi salarisarea respective ajutorarea preoţimei, căci atunci statul cu forţa dór nu va împune dotarea şi biserica póte abḑice de ea, când va voi. Ér până atunci sĕ lucrăm cu toţii, ca cu tóte mijlócele posibile sĕ sĕ sporéscă fondurile centrale cu menirea salarisărei, ca cât mai curând sĕ ajungem în acea fericită condiţiune.

Nu este putere luméscă, carea sĕ sĕ pótă face stăpân peste consciinţa şi convingerea omului.

Nu sciu, ce mijlóce va lua şi aplica Măritul congres faţă de acei preoţi renitenţi, cari contra eventualului conclusul congresual luat faţă de neprimirea ameliorărei dela stat totuşi vor opta şi primi dór acea ameliorare, ceace s'a întêmplat şi cu ajutorul de 24 mii dela stat de până acum. Decis consitorial şi sinodal a înterḑis primirea lui de către preoţi, şi totuşi câţi nu l'au primit, fără a fi traşi măcar la rĕspundere. Să nu devină de aci încolo disciplina mai laxă.

Cu conclusul eventual al respingerei dotaţiunei, va ajunge din nou în conflict biserica cu statul şi cine cedéză, tot déuna cel mai slab, deşi pe partea lui e dreptatea. Deduc acésta din casurile obvenite cu un anumit învĕţător, séu doi, când învĕţătorul pentru cause grave amovat din post dee autoritatea bisericéscă, mic ce era de suflet, a cerut spriginul statului şi acesta per nefas contra voinţei bisericei, l'a susţinut mai departe în post. De aci ḑic, că cel mai slab cedéză, chiar cu dreptatea în mână. De nu am păţi tot aşa şi în casul nostru.

Provedinţa sĕ ne îndrepteze pe calea cea mai bună, ca sĕ nu ne căim.

Grigoriu Nicóră
preot gr.-or.

Trecerea Nestorienilor la Ortodoxism.*)

(Urmare şi fine.)

Intocmai au subscris: Mitropolitul districtului Urmy, provincia Azerbeidjan Mar-Iona. Commetantul tuturor nestorienilor din-Persia, mirza uzut Han Arsenion. Representantul Mar-Simona, patriarchul tuturor nestorienilor, protoiereul Urşana Saroff Diaconul, Siro-Chaldeu de religiunea ortodoxă. Iacob Veniaminoff. Misionarul ortdox din districtul Urmy preotul Victor Sinadsky. Ajutătorul lui preotul parochiei Navruzului-Camarlin, districtului Érivan, Simon Alaveraneff şi dóuĕ sute trei-ḑeci şi trei persóne însemnate clerici şi mireni, locuitori al ocolului Nazluciai, districtul Urmy ce este în Persia.

Urmează sigilul pe original.
Anul 1897 Maiu 24 ḑi.
Târgul Suporgan — Persia.

⁂

Am dat loc acestui însemnat comunicat, căci avem speranţa, că va veni vremea, când astfel vor bate la uşa bisericei ortodoxe şi celelalte biserici eretice şi cari s'au abătut dela învĕţăturile şi instituţiunile creştinesci originale, precum cea papistaşă, unită, luterană, calvină etc. Se înţelege, că uşa li-se va deschide numai lăpădându-se de învĕţăturile lor dogmatice contrare creştinismului adevĕrat, adecă învĕţăturilor dogmatice ale bisericei ortodoxe, care nimic n'a adaus, nici a lăsat din învĕţăturile lui Iisus Christos bine statorite şi esplicate prin cele 7 sinóde ecumenice şi prin sânţii părinţi ai acelor timpuri. Protestanţii şi catolicii vechi bat deja şi ei de mult la uşa bisericei ortodoxe, dar nu li-se póte deschide până nu se vor lăpĕda cu totul de erorile lor dogmatice şi nu vor primi întocmai dogmele bisericei ortodoxe; în chestiuni de cult şi disciplină, conform naturei şi culturei diferitelor popóre,

---

*) Veḑi Nr. 65 a. c.

---

la cuvintele ev. Math. V. 25—26: „Invoesce-te cu pârîşul tĕu curênd, până esti pe cale cu dênsul, ca nu cumva sĕ te dee judecătoriului, şi judecătoriul sĕ te dee servitoriului, şi sĕ te arunce în închisóre. Adevĕr ḑic ţie, că nu vei eşi de acolo, până nu vei plăti şi banul cel mai de pre urmă“, şi la cuvintele ev. Luca, XII. 58—59 tot de acest cuprins.

Inţelesul acestor cuvinte este, că omul se póte curăţi pe sine de pĕcate prin graţia divină *şi conlucrarea sa* numai până când este în viaţă, aici pre pămênt, iar dincolo de mormênt (se înţelege, numai până la înviere) numai prin graţia divină *şi rugăciunile bisericei.*

(De pĕcatele comise în contra Duchului Sânt, dincolo de mormênt nu se mai póte curăţi, iar dincóce de mormênt numai prin credinţă şi fapte bune).

Cum aşa?

Étă cum.

Aici e vorbă de a se îndrepta omul *faţă de deaprópele*, căreia îi póte da o satisfacţie, căci şi cel ce dă (culpaşul) şi cel ce primesce (vĕtămatul) nu dă din al sĕu şi nu primesce ce e al sĕu, ci tóte din ale lui Dḑeu („Ale Tale dintru ale Tale, Ţie aducênd de tóte şi pentru tóte“). Acesta e înţelesul cuvêntului *a plăti* în textul acesta a Sântei Scripturi, o satisfacere faţă de deaprópele; şi dacă omul nu póte da acésta satisfacere până e în viaţă aici pe pământ, o póte da dincolo de mormênt, *nu* însĕ el, ci graţia divină şi rugăciunile bisericei pentru el; acesta e banul cel mai de pe urmă din datoria lui (se înţelege, faţă de deaprópele sĕu).

Acésta se póte ilustra chiar cu o asemênare din viaţa acésta. Dacă cineva e datoriu cuiva cu ceva şi nu plătesce şi astfel e ameninţat cu dare în judecată, el póte scăpa de acéstă judecată, dacă înainte de a merge înaintea judecătoriului se împacă cu pârişul sĕu; iar dacă nu se împacă, e judecat şi remâne in închisóre până când ori îşi plătesce (cu sila) datoria, ori dacă nu póte sĕ facă acésta, pănăcând îşi împlinesce pedépsa; dar acésta din urmă iarăşi numai pentru îndreptarea vieţii sale în viitoriu, căci pedépsa acésta nici în sens omenesc nu se póte considera ca o satisfacţie propriu ḑisă căci prin acésta cel vĕtămat tot n fost despăgubit în sens real, ci numai în sens moral; mai póte acusatul scăpa de acésta datorie, dacă judecătoriul îl absólvă din motive binecuvêntate, ori dacă l'a judecat odată, dacă rudeniile ori pretinii lui depun datoria pentru el ori a fost agraţiat.

Tot acest înţeles îl are şi textul citat mai sus din Sânta Scriptură, dar în parte cu o însemnată deosebire, că adecă omul prin sine însuşi nu se póte curăţi de pĕcate dincolo de mormênt, ci numai prin graţia divină şi rugăciunile bisericei.

Tot atât de fals se provócă rom.-catolicii la unii dintre Sânţii Părinţi ai bisericei orientale, că aceia ar recunósce existenţa Purgatoriului, adecă a focului lor curăţitoriu şi a pedepselor reale, ce le-ar suferi acolo sufletele, cari nu merită muncile cele vecinice, dar nici fericirea raiului încă. Indeosebi se provócă la Clemente al Alexandriei, la Ciril al Ierusalismului, la Efrem, la Gregoriu de Nanzianz, la Epiphan, la Ioan Chrysostom, la Theodoret şi mai cu sémă la Vasile cel Mare, despre care cel din urmă ḑic, că ar vorbi direct despre Purgatoriu, séu despre focul lor curăţitoriu, *καθαρισμὸς, πῦρ καθαρτικόν, πῦρ καθάρσιον*, şi cel dintêiu, care s'ar fi folosit espres de acéstă numire.

(Va urma).

ce cuprind în sinul lor, li-se pot face concesiuni, dar în cestiuni de credinţă nu. Aici ḑicem şi noi: non possumus.

In deosebi avem speranţa, că geniul neamului nostru va lumina mintea şi va mişca sufletul bărbaţilor conducĕtori ai acelei fracţiuni din poporul nostru, care pentru un blid de linte, pentru favoruri materiale, s'a lăsat a fi sedusă şi a întrodus prin acésta desbinarea în sinul poporului, alipindu-se de aceia, cari sunt totodată duşmanii intereselor nóstre naţionale. Oameni crescuţi de mici de bărbaţi şi dascăli, cari nici habar n'au de durerile neamului nostru, încércă — ce-i drept — a apropia şi grosul poporului cu inima de papistaşii nóue duşmani; dar încercarea nu va prinde, cu atât mai vêrtos, că pentru favorurile ce se ofer, se pretind mari jertfe pe contul naţionalităţii credincioşilor uniaţi.

Ajuns la consciinţa pericolului — credem — că va avea de ḑis şi poporul român o vorbă, dóuă şi acela de sigur nu va jertfi caracterul naţional al bisericei sale.

Voci de nemulţemire s'au ivit şi se ivesc, mai ales din partea elementului laic mai independent.

Etă d. e. ce scrie un tiner greco-catolic într'o broşură de curênd apărută, apreţiind actul unaţiei: *„cu dogme nu şi-au bătut capul strămoşii noştri şi despre o bisecică „singură mântuitóre“ nici habar n'aveau“*.

„Deórece inse monachii şi celibii din Blaj s'au nisuit şi se nisuesc fără răgaz, tot numai întracolo, ca sĕ ne contrabandeze pe nesciute în ghiarele papistaşilor, fiesce care laic şi preot independent greco-unit, care are ochi sĕ vadă şi urechi sĕ audă, se *revoltéză* în inima sa în contra astorfel de machinaţiuni.“

Apoi arătând, că intre mirenii uniţi şi preoţimea dela sate de-oparte şi între clerul din centru de altă parte exista antogonism din acéstă causă, îndică nemulţemirea bărbaţilor uniţi „cu absolutismul infalibil pretins de interesele papistăşismului“ şi dorinţa lor de a avea o „biserică independentă, naţională, precum este cea gr.-or.“

Cu un cuvênt un credincios al confesiunii uniate face actualilor ei conducĕtori imputarea„ că voiesc sĕ ridice la atotputernicie spiritul catolicismului cosmopolit“ şi se „proclameze pe toţi uniţii — fără de ai întreba măcar — de papistaşi“. Dar se cităm din cuvênt în cuvênt *„Noi nu voim“* continuă el — *„sĕ fim traşi pe sfóră pe nesciute! Sub masca ospitalităţii catolice sĕ vĕd unghiile cosmopolitismului şi printre şirele „Unirii“ pline de naţionalism sĕ străvede — pe lângă tótă sireţenia ştilistică celibéscă — papistăsişmul.“*
Apoi dă celor de la „Unirea“ sfatul ḑicênd: *„Mai bine aţi face, dacă in genere aţi inceta cu propaganda fidei, cu rêvna de a vĕ câştiga proseliţi şi cu anatemsarea a tot ce nu este papistaş. Inzadar! Vechia confesiune a neamului românesc este cea orientală. E deci o intenţionată şi conscientă pervertire a adevĕrului, când vorbiţi despre re-unire“*.

Acésta este o apreciare corectă a situaţiunii, în care ómeni crescuţi în institute străine de noi aduc biserica uniată Făcută acésta apreţiare nu de un antagonist al bisericei uníate ci de un fiiu, de un credincios al ei. De s'ar scula Şincai, Petru Maior şi alţi fii nemuritori ai acestei biserici, ar remânea uimiţi de inovaţiunile întroduse, şi sar mira şi de aceea, cum de istoricul Densuşanu n'a putut crea un curent mai puternic contra popistaşirii unei însemnate părţi din poporul român.

Avem însĕ speranţa, că cu timpul se vor înmulţi aderenţii vederilor espuse mai sus, şi atunci interesele neamului vor cumpeni mai mult, ca înfiltrarea intereselor papestaşe.

Ajunşi odată la acéstă convingere mai lipsesce numai un paş şi adevărata reunire a fraţilor reslăţiţi va deveni un fapt împlinit.

Fie, ca geniul neamului se înfluinţeze pentru cât mai curânda apropiere a acelei ḑile epocale, — în care sĕ ne bucurăm şi sĕ ne veselim cu toţi, cântând din tótă inima antifonul:

„Eată acum, ce e bun, sau ce e frumos, fără numai a locui fraţii împreună, că întru acésta a făgăduit Domnul viaţa de veci“.

Din Bucovina.

„Comitetul naţional“ din Bucovina á ţinut Luni, *4* Iulie, sub presidenţa dlui Modest cav. de Grigorcea, o conferenţă în care s'au primit următoarele resoluţiuni:

I.

Comitetul partidului naţional român diu Bucovina, întrunit în şedinţa sa din *5* Iulie a. c. n. aprobă pe deplin atitudinea deputaţilor români din camera imperială în decursul sesiunei actuale, relevând mai ales faptul, că pe lângă susţinerea nealterată atât a programului naţional al partidului, cât şi a programului partidelor autonomiste, coalisate în Dreapta parlamentară, au manifestat o resignaţinne plină de jertfe pentru salvarea parlamentarismului greu cercat şi au făcut totul ce li-a stat în putinţă pentru facilitarea înjghebării unei înţelegeri în situaţia dificilă, creată prin conflictul acut al celor dóuĕ popoare ale Boemiei.

II.

Comitetul naţional aprobă pe deplin atitudinea în Delegaţiuni a dlui deputat baron George Vasilco, când prin abordarea chestiunei naţionale a protestat în bineînţelesul interes al Monarchiei întregi contra abusurilor de putere ale politicei ungare de stat, cari periclitează linişţea interióră şi nesocotesc relaţiunile de bună vecinătate cu Regatul vecin român.

III.

Comitetul naţional regretă, că comitetul ţării a procedat la recentele numiri pentru spitalul ţĕrii într'un mod păgubitor intereselor populaţiunei române, numind un medic ordinar, care nu cunóşte limba ţĕrii şi a întrelăsat să iee mĕsurile necesare, ca acel post să fie ocupat cu un bărbat pe deplin corespunḑĕtor. Comitetul naţional este nemulţumit cu atitudinea observată de membrii români ai comitetului ţĕrii, presenţi la acea şedinţă şi aşteaptă, ca pentru viitoriu să se evite astfel de procedeuri, apte a trezi adânci îngrijiri.

IV.

Comitetul naţional persistă necondiţionat ca clasele paralele române, ce sunt a se în fiinţa la gimnasiul de stat superior din Cernăuţi, să fie curat româneşti şi regretă, că unii din membri români ai consiliului şcolar al ţerii nu s'au întrepus cu energia necesară pentru acest just postulat al naţiunei române şi aşteaptă, ca membrii români ai consiliului şcolar al ţerii să afirme în viitor lămurit şi fără şovăire principiul naţional în toate afacerile aparţinĕtoare competenţei consiliului şcolar al ţerii.

V.

Comitetul naţional în cunoştinţa importanţei cestiunilor naţionale, de la ordinea zilei consideră de absolut necesar a cere avisul poporului român şi decide convocarea unei adunări naţionale, însărcinând dirigenţa partidului cu convocarea, stabilirea zilei adunării, compunerea ordinei de zi şi întroducerea lucrărilor pregătitoare pentru această adunare.

Din România.

Sosirea Prinţilor Bulgariei. Mercuri la óra 5 şi jumătate Principele Bulgariei Ferdinand şi Principesa Luisa au sosit cu trenul regal la Sindia.

Au fost primiţi la gară de cătra MM. LL. Regele şi Regina şi AA. LL. Regale. Au fost faţă ministrii ţĕrei şi ministrul Turciei, d. V. A. Urechiă, mai mulţi generali şi diferite persóne notabile.

Primirea a fost fórte cordială. Principesei Bulgariei i s'au oferit mai multe buchete de flori de câmp.

După ce a fost presintate Prinţilor persónele aflate în sala de recepţie, Suveranii s'au urcat în trăsuri şi au plecat la Castelul Peleş în ordinea următóre:

In prima trăsură M. S. Regina cu A. S. R. Principesa Bulgariei; în a dóua trăsură M. S. Regele cu A. S. R. Principele Bulgariei, în a treia trăsură Principele şi Principesa României; în a patra trăsură dómnele de onóre; în a cincea trăsură d. Sturdza cu cu generalul Nicolaef. In celelalte trăsuri venea suita militară şi civilă a M. S. Regelui şi a A S.R. Principelui Bulgariei.

⁂

În aceeaş ḑi la orele 7 şi jum. a avut loc la Sinaia un prânz la care au luat parte: dni D. A. Sturdza, Pherekyde, Stolojan generalul Berendeiu, I. I. Brătianu; generalii: Pilat. Comăneanu, şi Candiano; d-nii Al. Ghica, Mintchovith, prefecţii poliţiei Capitalei şi de Prahova şi suitele; în total 36 persóne.

Majestatea Sa închinând un pahar, rosteşte urmatorul toast:

Toastul Regelui:

„Mulţumesc Alteţei Vóstre Regale din „tótă inima pentru a doua Sa visită, care „Ne umple de o satisfacţiune cu atât mai „mare, că avem bucuria a saluta astă-dată în „România pe Principesa Maria Luisa.

„Presenţa Alteţelor Vóstre Regale este „o nóuă dovadă de bunele raporturi care „există atât de norocos între Statele Nóstre.

„În speranţa că aceste raporturi se vor „consolida încă mai mult, fac urările cele „mai vii pentru fericirea Alteţei Vóstre Regale şi a Augustei Sale Familii, precum şi „pentru prosperitatea ţĕrei Sale.

„Ridic paharul Meu în sănĕtatea AA. „LL. RR. Principele şi Principesa Bulgariei.

Toastul este primit cu urale, iar musica întonéză imnul naţional bulgar.

A. S. R. Principele Bulgariei, mulţumind, rĕspunse cu următórea cuvêntare:

Toastul Pr. Bulgariei:

„Mulţumesc Maiestăţei Vóstre pentru „binevoitórele şi graţiósele Sale cuvinte.

„Pentru Mine este o dulce satisfacţiune „de a Mĕ regăsi pe lângă Majestatea Vós„tră, după un an abia contenit.

„Bucuria Mea este cu atât mai mare „cu cât Mĕ regăsesc aci împreună cu Prin„cipesa Soţia Mea, pe care nu putusem, spre „marea Mea părere de rĕu, să O presint M. S. Reginei în anul trecut.

„Mulţămind Majestăţei Vóstre Care 'Mi „procură din nou prilegiul să 'i afirm senti„mente Mele de amiciţie, şi bucurându-Mĕ „că relaţiunile nóstre de vecinătate permit, „odată mai mult, înfrăţirea ambelor popóre „în persónele Nóstre, ridic păharul Meu în „sănătatea Majestăţei Vóstre şi a Reginei, în sănătatea Casei Regale a României şi pen„tru propăşirea şi mărirea Naţiunei ro„mâne“.

„Hurrah!“

Cuvêntarea este primită cu urale căldurόse, iar musica întonéză îmnul regal român.

După masă s'a făcut cele în salonul-maur, iar la órele 10, Maiestăţile Lor şi Alteţele Lor Regale s'au retras în apartamentele Lor particulare.

Remiterea ordinului.

Joi, 25 Iunie, la órele 11 jum. din zi, a avut loc la Castel remiterea ordinului „Pentru Bravură“ M. S. Regelui, înconjurat de Casa Sa militară, din partea A. S. R. Principelui Ferdinand al Bulgariei, în capul unui deputaţiuni compusă din generalul Nicolaew, colonelul Vinarow şi colonelul Marcow, cavaleri şi membri ai consiliului acestui Ordin.

Alteţa Sa Regală, în momentul remiterei a pronunţat următórea cuvêntare:

Sire,

„Acum 21 de ani, armata română lua „parte la acel resbel memorabil care a făcut „din Bulgaria o ţară liberă.

„Inaintea Plevnei, în capul vitejei Sale „armate, Majestatea Vóstră a îndeplinit acte „de valóre militară, care 'I-au săpat numele „atât în istoria poporului Sĕu, cât şi în aceea a Bulgariei.

„In amintirea acestor fapte gloriόse, „rog pe Maiestatea Vóstră să priméscă din „mânile Mele, ca Mare-Maestru şi însoţit „de cavalerii membri ai consiliului Ordinului, „insemnele de intéia clasă a ordinului mili„tar bulgar „Pentru Bravură“, ca o mărturie „a sentimentelor nóstre de recunoştinţă şi ca „o dovadă solemnă a amiciţiei Mele pentru „Maiestatea Vóstră“.

Apoi în limba Bulgară:

Sire,

„Conferind Majestăţei Vóstre aceste no„bile însemne de bravură militară, strig, îm„preună cu cavalerii Mei, membri ai consi„liului Ordinului: Dumneḑeu sĕ ocrotéscă „pe Majestatea Sa Carol I, Regele României“.

Majestatea Sa primesce ordinul, îmbrăţişând pe A. S. R. Principele, şi rĕspunde:

„Sunt adânc mişcat de cuvintele atât „de măgulitóre ce Alteţa Vóstră Regelă Mi-a „adresat, precum şi de amabila ei atenţiune, „de a'Mi remite, inconjurat de vitejii Sĕi ofi„cieri, cari s'au distins în resbel, ordinul Sĕu „militar.

„Il primesc cu atât mai mare recunos„cinţă şi satisfacţiune, cu cât vĕd în acé„sta o nóuĕ dovadă a prieteniei ce Alteţa „Vóstră Regală are pentru Mine şi o legă„tură preţiósă cu tinăra Sa armată, pentru „a cărei desvoltare fac urările cele mai vii.

„Acéstă decoraţiune'Mi va aduce toto„dată aminte de frumósa epocă când armata „Mea a combătut victorios pe câmpurile de „bătălie alăturea cu viteza armata ruséscă, „pentru a constitui Bulgaria şi a cuceri in„dependenţa României.

„Mulţumind încă odată Alteţei Vóstre „Regale, pentru semnele de simpatie ce'Mi „dă, O rog sĕ crédă în simţĕmintele Mele „cele mai amicale şi în viul interes ce port „Bulgariei, Principelui ei şi armatei Sale“.

Ambele cuvêntări au fost salutate de ofiţerii de faţă prin urale căldurόse.

Apoi M. S. Regele bine-voeste a da mâna ofiţerilor bulgari şi a se întreţine cu ei câtva timp, reamintindu-Şi cu generalul Nicolaew, care a făcut campania din 1877 cu armata rusă, gloriósele episóde ale acestui resbel.

Ceremonia terminêndu-se, Regele împreună cu Principele S'au retras în apartamentele Lor.

Dejun şi serată.

Joi la óra 1 p. m a fost dejunul, la care au luat parte 32 persóne.

Séra a avut loc la castel o serată musicală, la care au fost învitaţi: tot corpul diplomatic, dnii miniştri, şi alte persóne aflate în Sinaià în total peste 100 persóne.

După serată, Majestăţile Lor şi Alteţele Lor Regale au trecut în sala de mâncare, unde era servit un frumos bufet şi unde s'a făcut cerc până la óre 11 jumĕtate după care Majestăţile Lor şi Auguştii Lor oaspeţii S'au retras în apartamentele Lor particulare.

AA. LL. RR. principele şi principesa Bulgariei s'au întors Sâmbătă.

Dela seminarul Andreian.

Incheierea anului şcolar curent la sem. *Andreian* teol.-ped. s'a sevêrşit Luni în ziua ss. Petru şi Pavel, — cu solemnitate demnă, consacrată şi memoriei marelui metropolit *Andreiu Şaguna*, căruia are a mulţămi seminarul întemeierea sa.

La órele 10 s'a celebrat de cătră directorul sem. dl. Dr. Remus *Roşca* liturgie impreunată cu rugăciune de mulţămită, în biserica din Cetate, asistând corpul profesoral, elevii seminariali şi un numĕr mare de public din oraş. Cântările liturgice le-a esecutat corul seminarial sub conducerea dirigentului seu d. G. Dima într'un chip înspirător de evlavie.

După terminarea sf. liturgii corpul profesoral, elevii seminariali şi un însemnat numĕr de inteligenţi din oraş s'au întrunit în sala cea mare a seminariului. Am remarcat presenţa Preacuvioşiei Sale dlui archimandrit Dr. Il. *Puşcariu*; a d. P. *Cosma*; a asesorilor cons: Nicolau *Cristea*, Z. *Boiu*, M *Lazar*, M. *Voilean*; a protopresb. Ioan *Papiu*; a dlor: Dr. *Vecerdea*, Dr. *Beu*, Dr. *Cristea*. etc. In presenţa acestora dl. director sem. a rostit un discurs plin de căldură, insistând indeosebi asupra meritelor marelui archiereu *Andreiu Şaguna* pentru intemeierea şi organisarea seminariului. Făcând o reprivire asupra aniversării ḑilei morţii marelui archiereu, prăznuită ḑilele trecute cu atâta succes, constată, că aceea — după legile firesci — nu maí póte fi pentru noi un moment de intristare, ci cu cât ne îndepărtăm mai mult de aceia ḑi de jale cu atât mai mult ea devine o ḑi de sĕrbătóre pentru noi, în care contemplând asupra faptelor măreţe ale nemuritoriului archiereu, viaţa şi activitatea lui are sĕ ne fie în veci un ideal, pentru realisarea căruia sĕ alergăm; luptele obositóre pentru reorganisarea şi prosperarea bisericiei sĕ ne servească spre îndemn şi întărire în serviciile pentru cari ne am angajat bisericei, ear prestigiul cu care au încoronat nimbul bisericei, să ne servească spre însufleţire şi mândrie în acţiunile nóstre, dovedind cu fapta, că suntem vrednici fii sufletesci ai lui.

Elevilor seminariali le pune la inimă, ca prin diligenţă, conduită esemplară, iubire de biserică şi a tuturor instituţiilor ei, sĕ se arete vrednici şi recunoscători pentru munca uriaşă a marelui archiereu desfăşurată pentru binele bisericei nóstre.

Vorbind despre resultatul instrucţiunei în seminar, dl director constată, că acela anul acesta e mai îmbucurător decât în anii de mai nainte.

In fine mulţămesce comisarilor consistoriali pentru înţelépta conducere a esamenelor, — corpului profesoral pentru conscienţiósa şi zelósa împlinire a înaltei lui chemări, — publicului asistent pentru interesul ce a manifestat prin presenţa sa faţă de progresul institutului; şi dă poveţe înţelepte pentru viaţă elevilor, cari părăsind seminarul, în urma misiunei lor vor fi conducătorii poporului nostru.

Dl director citesce apoi numele acelor elevi din secţia teologică şi pedagogică, cari primind din unul séu dóuĕ obiecte de învĕţământ calcul neindestulitor, — vor avé a depune la începutul anului viitor esamen de emendare. Şi cu aceste declară anul şcol. 1897/8 — incheiat.

In numele autorităţii bisericesci, comisarul consistorial, dl. Z. *Boiu* adreséză călduróse mulţumiri profesorilor seminariali pentru activitatea lor mănósă desvoltată intru crescerea şi luminarea tinerimei incredintate conducerii lor, — şi publicului pentru interesul ce prin presenţa sa dovedesce faţă de seminar. In fine dând elevilor poveţe şi indemnându-i la muncă preseverantă pentru prosperarea bisericei — declară şi Dsa in numele superiorităţii bisericei anul scol. curent încheiat.

Atât cuvintele dlui director seminarial cât şi ale dlui comisar cons. au fost urmate de aclamaţiile entusiaste ale celor de faţă.

Astfel s'a terminat festivitatea incheierii anului scol. la seminarul Andreian. A fost acesta un nou prilej de a ne însufleţi de faptele măreţe ale în veci neuitatului metropolit *Andreiu Şaguna* şi de asigurare, că seminarul Andreian se află pe calea progresului.

Noutăţi.

In memoria lui Şaguna. *Asociaţia meseriaşilor români din Braşov* a ţinut Dumineca trecută în memoria fericitului metropolit *A. b. de Şaguna* o şedinţă festivă, în presenţa comitetului asociaţiei, a mai multor meseriaşi, comercianţi şi a câtorva inteligenţi din Braşov.

Cu ocasia aceasta socretariul Asociaţiunii dl Pompeiu *Dan* a citit frumosul discurs ce dl prof. *A. Bârseanu* erá să-l ţină la adunarea despărţ. Asociaţiunii în Braşovul vechiu, — făcêndu-i o întroducere, în care a arătat datoria meseriaşilor de a sĕrba memoria acelui bărbat, care în viaţă mult s'a nisuit pentru a forma o clasă pe mijloc românéscă.

Cu prilejul adunării din chestie studenţi din clasa VII gimn. de acolo au esecutat cu orchestra lor proprie mai multe piese românesci, sub conducerea studentului Justin Cloşca *Juga*.

Comerciantul Ilie *Savu* a declamat poesia „Doina“ de Coşbuc, ear ucenicul Crişan *Juga* *„Rugămintea din urmă“ tot de Coşbuc.*“

* * *

Concertul Aurelia Cionca. Onorabilii cetitori ai diarului nostru îşi vor aduce aminte, că de mai multe-ori am vorbit de geniala copilă Aurelia Cionca, care prin talentu-i estraordinar şi-a atras admiraţiunea cercurilor musicale bucureştene. M. S. Regina Augusta Suverană a României a învitat fórte des la palat pe drăgălaşa artistă, spre a o audi şi a-i observa neaşteptatele progrese în frumósa artă a musicei.

Vinerea viitóre, la orele 8 séra, vom avea plăcuta ocasiune de aadmira esceptionalul talent musical al acestei copile în concertul, ce-l va da în marea sală a localului „Gesellschaftshaus“ din Sibiiu. Facem deci apelul cel mai călduros la on. nostru public iubitor de arta musicei şi de ném, de a încuragia prin presenţa sa numerósă primul debut la noi al acestei frumóse stele române, de a cărei strălucire cu toţii ar trebui să fim mândri!

PROGRAMA:

1. *Beethoven*: „Sonate“ Es-dur. Partea I. (A. Cionca).
2. *Schubert*: Op. 143. „Impromptu con variationi“ (A. Cionca).
3. *P. de Sarasate*: „Zigeunerweisen“ (Dl Czerny şi D-şóra O. Schell).
4. *Schumann, R.*: Op. 15. „Kinderscenen“ (A. Cionca).
5. *Haydn, I.*: „Andante varié“ (A. Cionca).
6. *Wieniawski, H.*: *a*) „Scherzo Tarantelle“ *Fr. Czerny*: *b*) „Romanţă“ dl Fr. Czerny şi d-şóra O. Schell.
7. *Beethoven*: Op. 51. Nr 2. „Rondo“ (A. Cionca).
8. *Murăşianu, I.*: „Olteanca“, Caprice (A. Cionca).
9. *Chopin*: Op. posth. „Vals“ E-moll (A. Cionca).

Bilete de întrare se află la Domnul C. Graef, (Piaţa-mare Nr. 1), şi în séra concertului la cassă.

* * *

Şcólă de fete a Asociaţiunei. A apărut a XX-a Programă a şcólei civile de fete cu internat şi drept de publicitate a „Asociaţiunii pentru literatura română şi cultura poporului român“ pe an. şcol. 1897/8 publicată de dr. Vasilie Bologa, director. Cuprinsul: Rolul mamei în familie, de Maria Cioban; 2 Şciri şcolare, de director, din care reproducem următórele date: Director al şcólei şi al internatului e dr. V. Bologa, învĕţători: Eug. Moga n. Trif; Ioan Popoviciu, Eug. Iovescu, Maria Cioban. Catecheţi: Nic. Togan (gr.-cat.) şi dr Petru Span (gr.-or.) Instructori: G. Dima (Musica vocală), Iulius Schaeffer (musica instrumentală); Sabina Brote (musica înstrumentală); Selma Möchesch (mus. instrumentală) şi Elena Petraşcu; medic de casă dr. I. Beu, ajutóre: o guvernantă şi o bonă. Eleve inmatriculate au fost: în cl. I. 16, în cl. II 23, cl. III 21, cl. IV. 20 în cursul suplementar 9. Cu totul 81. In internat au fost 57 eleve. După locul naşcerei, 7 dintre eleve au fost din România, iar celelalte din diferite părţi ale Ardélului, Banatului şi Ţĕrei Unguresci. Din Bucovina n'a fost anul acesta nici o elevă. Pentru primire în şcóla civilă se cere atestat despre absolvarea claselor elementare (primare), în lipsa unui astfel de atestat primirea se face pe basa unui examen de primire. Didactrul e fixat cu 2 fl. pe lună. Elevele cursului suplementar asemenea au să plătéscă didactru de 2 fl. pe lună. Pentru primirea în internat se plăteşce 200 fl. pe an, plătiţi înainte în 2 sau cel mult în 4 rate. În acéstă sumă nu sunt socotite înse spesele pentru îmbrăcăminte, cărţi şi înstrucţiunea în musica instrumentală şi în limba franceză, cari spese părinţii au a le suportá separat.

* * *

Horia la Paris. Talentatul pictor George Popovici se află acuma la Iaşi, unde lucréză la un uriaş tabloul istoric-naţional, represintând execuţia lui Horia în Alba-Iulia. Tabloul va fi trimis la exposiţia universală din Paris în 1900.

* * *

Un nou tablou al pictorului Bran. Pictorului Nicolae Bran, originar din Sĕlagiu, care a făcut studii prin Italia şi la Paris, iar acuma are atelier în România, la Têrgu Jiu, a presintat dlui Haret, ministru al înstrucţiunii publice din România, o prea frumósă schiţă din viéţa lui Tudor Vladimirescu. Ministrul a însărcinat pe talentatul pictor să facă un tablou pentru pianacoteca din capitală.

* * *

Teatru nou la Galaţi. De curênd s'a făcut la Galaţi ceremonia aşedării petrei temeliare la noul teatru ce-l construeşce dl Aristide Papadopol. Erau faţă dl prefect şi dl primar al oraşului, membrii Curţii de apel împreună cu preşedintele, dl procuror general Raicoviceanu şi mai mulţi cetăţeni fruntaşi.

* * *

Invitare. Inteligenţa română din Zlatna şi jur, vĕ învită cu tótă onórea la concertul impreunat cu dans ce sĕ va ţinea cu ocasiunea adunării generale a despărţĕmêntului XIII Abrud, al Asociaţiunei pentru lituratura română şi cultura poporulni român, în favorul bisericilor române din loc, sub conducerea Spect. Domn Jacob Mureşian profesor de de musică din Blaj, cu concursul mai multor membri din corul sĕu, Duminecă în 17/5 Iulie n. a. c. în pavilonul de vară al ospătăriei comunale din Zlatna. Zlatna, 6 Iulie 1898. Comitetul aranjator. Preţul întrărei de persónă 1 fl. de familie 2 fl. Începutul, precis la 8 óre seara. Ofertele marinimóse sĕ primesc cu mulţămită, şi sĕ vor quita pre cale ziaristică. Comitetul sĕ va îngriji numai pentru inquartirarea acelora, cari până în 15 Iulie sĕ vor însinua Prea On. Domn Iuliu M. Montani, ér ospĕtariul din localul petrecerei, va presta viptuale şi beuturi cu preţuri moderate. Programa concertului să va distribui la cassă.

Programa

fesivităţilor, ce să vor aranja, cu ocasiunea adunărei generale a despărţămêntului XIII, Abrud, al Asociaţiunei pentru literatnra română şi cultura poporului român, în 17/5 Iulie a. c. în opidul Zlatna.

Sâmbătă în 16 Iulie.

a) Primirea óspeţilor la tren.

b) Intimpinarea concertanţilor la gara din Feneş.

c) Séra de cunoscinţă, în pavilonul de vară al ospătăriei opidane.

II Duminecă în 17 Iulie.

a) Primirea comitetului despărţămêntului

b) Serviciul divin în biserica gr or. de la 8—9, ér in cea gr. cat. de la 9—10 óre, unde corul, sub conducerea Spect. D. Jacob Mureşian, va esecuta cântările litnrgice.

c) După serviciul divin şedinţa adunării generale a despărţămêntulni, în pavilonul de vară al ospătăriei opidane.

d) Banchet la 2 óre p. m. în localul adunării. Doritorii de a participa la banchet au ce a sĕ insinua până la 10 óre, la dassariul Iuliu Albini.

e) Concertul, începutul precis la 8 óre séra, ér după concert joc.

Zlatna, 6 Inlie 1898.

Comitetul aranjator.

Bibliografic.

Cuvêntul rostit de Dr. D. P. Barcianu, la actul festiv, ţinut la 15/27 Iuniu 1898 în Sibiiu, din incidentul aniversării a 25-a dela mórtea archiepiscopului şi metropolitului Andreiu baron de Şaguna a apărut în o elegantă broşură separată de 21 pagine. Se pote procura la autor şi la librăria archidiecesană. Costă 40 fileri.

Mătasă Henneberg

dela **45 cr.** până la **fl 14.65** de m. — veritabilă numai dacă sĕ procură direct din fabricele mele — négră, albă şi colorată, — în cele mai moderne ţĕseturi, colori şi dessinuri. *Să espedéză la particulari franco şi. liber de vamă. Mostre cu întórcerea postei* **Fabricele de mĕtase G. Henneberg** (*lif. de curte ces. şi reg.* **Zürich.** [7] 6

[84] 1—3

CONCURS.

Anulându-se prin conclusul Venerabilului Consistoriu archidiecesan din 19 Ianuariu a. c. Nr 349 Pl. actul alegerii de protopresbiter din Dobra, indeplinit în şedinţa sinodului electoral din 16/28 Decembre, 1897: pe basa statutului org. §. 63. combinat cu § 23. punct 5, şi a regulamentului pentru procedura la alegerea de protopresbiter votat de congresul naţional bisericesc al metropoliei nóstre sub Nr. prot. 136 din 1888, prin acésta conform ordinului Venerabilului Consistor archidiecesan din 19 Ianuariu a. c. Nr 349 Plen. se publică concurs nou pentru îndeplinirea postului vacant de protopresbiter în tractul Dobrei.

Fiitorul protopresbiter, ca atare, va deveni totodată şi paroch în locul central al tractului, anume in comuna bisericéscă Dobra, conform conclusului congresual din 13/25 Octobre 1881 Nr. 129.

Până când va întra în viéţă ameliorarea dotaţiunei protopresbiterale, pusă în vedere prin conclusul sinodului archidiecesan din 5/17 Aprile 1896 Nr prot. 78, emolumentele împreunate cu acest post sunt:

a) Venitele protopresbiterale anume păuşalul de cancelarie, ce se dă din fondul archidiecesan Rudolfin, şi tacsele, ce încurg pentru visitarea comunelor tractuale, pentru procesele divorţiale şi pentru alte speciale funcţiuni protopresbiterale.

b) Venitele parochiei protopresbiterale de clasa I din Dobra.

Concurenţii au sĕ documenteze cualificaţiunea prescrisă prin conclusul congresual Nr. 111 din 1888, şi concursele lor instruite cu tóte documentele necesare sĕ le asternă Consistoriului archidiecesan în restimp de 30 de dile dela publicarea acestui concurs în fóia „Telegraful Roman“, alăturând la documente şi o tabelă de cualificaţiune după rubricile indicate în provocatul regulament congresual §. 12.

Concursele întrate după espirarea terminului nu se vor lua în considerare.

Dat din şedinţa comitetului protopresbiteral al tractului Dobrei ţinută în Dobra, la 8 Iuniu, 1898.

Nicolau Ivan m. p.
comisar consistorial.

Ioan Petruţoniu m. p.
notariu.

Nr 4678 Plen.

Se apróbă cu aceia, că terminul concursual de 30 de dile se computá dela prima publicare a concursului în fóia indicată.

Sibiiu, din şedinţa plenară, ţinută la 27 Iuniu, 1898.

Consistoriul archidiecesan

Miron Romanul
archiepiscop.

Dr. **Elie Cristea,**
secretariu.

Nr. 360/898. [83] 3—3

CONCURS.

Pentru întregirea posturilor vacante de învĕţători dela şcólele din comunele mai jos însemnate, protopresbiteratul Mercurei, se publică concurs cu termin de 30 dile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

1. Apoldul-de-jos dóuĕ posturi de învĕţători cu salariu anual de 300 fl. şi 30 fl. relut de cuartir.
2. Poiana dóuĕ posturi de învĕţătóre şi unul de învĕţător cu salar de câte 300 fl. şi 70 fl. relut de cuartir şi grădină.
3. Mercurea, al doilea post de învĕţător cu salar anual de 300 fl. şi 20 fl. relut de cuartir sau cuartir natural.
4. Reciu un post de învĕţător cu salar anual de 300 fl., cuartir natural şi lemnele necesari de foc.
5. Cenade, un post de învĕţător cu salariu anual de 300 fl., şi cuartir natural.
6. Gârbova, un post de învĕţător cu salar anual de 300 fl, cuartir natural şi lemnele necesari de foc.
7. Broşteni, un post de învĕţător cu salariu anual de 300 fl.

Doritorii de a ocupa vre-unul din aceste posturi au a-şi înainta cererile de concurs instruite conform normelor în vigóre, în terminul deschis, subsemnatului oficiu protopresbiteral.

Dela concurenţi se aştéptă, a se presenta în vre-o Duminecă séu sĕrbătóre la biserică în respectiva comună la carea a completat pentru a fi cunoscut personal şi pentru a-'şi arăta desteritatea în cântări.

Mercurea, la 9 Iuniu 1898.

Oficiul protopresb. gr.-or. al Mercurei, în conţelegere cu respectivele comitete parochiale.

I. Droc,
protop.

Redactor prov. **Dr. Elie Cristea.** Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 72. Sibiiu, Sâmbătă 4/16 Iuliu, 1898. Anul XLVI

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuě ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Biserica recunoscĕtóre.

Au trecut ḑilele sĕrbărilor din incidentul aniversărei a 25-a dela mórtea metropolitului nostru Andreiu odinióră baron de Şaguna.

Presa nóstră a apreciat fiecare din al seu punct de vedere sĕrbările arangiate din acest incident.

Ḑiarul nostru ca cronicariu neînteresat a pus înaintea publicului cetitoriu icóna sĕrbărilor arangiate.

Biserica întrégă a participat la sĕrbătorile aceste, clerul şi poporul a trimis ce a avut mai bun, ce a avut mai distins, ca sĕ pună o lacrimă pe mormêntul dela Rĕşinariu, şi sĕ cânte încă odată în chor cu archiereii bisericei nóstre: Vecĭnica lui pomenire.

Biserica întrégă, întrégă provincia nóstră metropolitană s'a manifestat, întrégă biserica a peregrinat la mormêntul marelui metropolit Şaguna.

Intruniţi ne-a ţinut el în jurul seu până a fost în viaţă, întruniţi ne ţine prin constituţiunea dată bisericei după mórtea sa.

Manifestaţiunea bisericei a fost démnă.

In Dumineca, care a premers ḑilei de 16/28 Iuniu, în tóte bisericile din provincia nóstră metropolitană s'au ţinut parastase pentru odichna sufletului rĕposatului metropolit.

In biserică preoţimea nóstră a ţinut poporului cuvêntare, şi i-a esplicat pentru ce se face acel parastas, i-a esplicat cine a fost acel archiereu mare, pentru a cărui odihnă s'au înălţat rugăciunile cătră tronul cel ceresc.

Tinerimea şcolară îndată după eşirea din biserică s'a întrunit în şcólă şi acolo din gura dascălilor nostri a auḑit laudele, cu cari trebue sĕ încununăm pre archiereul, care de ani 25 zace în cimiterul de lângă biserica cea mare din dealul Reşinariului.

In şirul festivităţilor şcolare la locul prim putem pune şedinţa publică festivă, care s'a arangiat în seminariul nostru archidiecesan prin corpul profesoral, şi mai in special prin societatea de lectură a elevilor seminariali, care societate pórtă numele fericitului metropolit Andreiu baron de Şaguna.

In mod demn de memoria marelui archiereu s'au arangiat festivităţile la şcólele nóstre centrale din Braşov.

Dintre instituţiunile nóstre culturale, cari nu sunt sub aripile ocrotitóre ale bisericei, *Asociaţiunea* (odinióră transilvană) pentru literatura română şi cultura poporului român în mod demn a sĕrbat amintirea ḑilei de doliu prin despartământul din Braşov. In amintirea acelei ḑile preşedintele despărţĕmêntului a publicat o scrisóre de tótă frumseţea, în care s'au scos în relief mai cu sémă cea ce a fost fiinţa lui Şaguna, munca onestă a lui ca model de imitat *pentru toţi meseriaşii* nostri, pentru toţi ómenii de bine ai bisericei nóstre.

Biserica întrégă în mod demn a sĕrbat în ḑiua designată de biserică pentru parastase în metropolie.

La locul al doilea a urmat în rêndul festivităţilor societatea română din Sibiiu cu actul festiv comemorativ în amintirea Marelui archiereu.

Ca corporaţiune culturală, care nici ea nu stă sub aripile ocrotitóre ale bisericei în mod demn de meritele metropolitului Şaguna şi-a manifestat admiraţiunea şi pietatea reuniunea română de musică din Sibiiu, care participarea sa în seria festivităţilor o a început cu Dumineca, la ţinerea parăstasului în biserica nóstră parochială din Sibiiu-Cetate, o a continuat Luni la actul festiv, şi o a încoronat Marţi prin esecutarea cântărilor în Rĕşinariu la mormêntul Metropolitului Andreiu baron de Şaguna.

Cuvêntul rostit la actul festiv de cătră unul dintre cei mai distinşi profesori ai seminariului nostru archidiecesan, a străbătut adênc în inimile nóstre.

Am privit în icóna cu triste tablouri din viéţa bisericei nóstre, şi aceste tablouri s'au ţinut verigă de verigă în lanţul suferinţelor nóstre până la anul mântuirei 1848.

Văḑut'am biserica umilită, şi pe metropolitul nostru bătut publice în târg la vederea tuturor.

Văḑut'am la cârma bisericei archierei slabi în virtute, negoţând cu sufletele credincioşilor.

Văḑut'am archierei, cari şi-au călcat juramântul, şi în speranţa câştigurilor de favoruri materiale părăsind legea străbună.

A urmat scisiunea în biserică şi cu ea urgia cea mai mare, care se póte închipui, ura între fraţi cu tóte consecuenţele ei.

O raḑă de lumină speram dela cei de o lege cu noi, cari se bucurau de unele favoruri. Acestia însă în loc de a ne da mână de ajutoriu ne-au aservit.

Ani aprópe o sută am fost fără păstoriu, ani aprópe 50 am avut păstori parte din neamul nostru, parte dintre străini, dară acestia puţin au putut sĕ ne aline durerile.

Au trecut aceste tablouri pre dinantea ochilor nostri zugrăvite în cuvinte alese, ca cu atât mai măreaţă sĕ ésă figura nobilă a metropolitului, care ne-a scos din robie.

In ḑiua aniversărei a 25-a dela mórte întrégă biserica a făcut peregrinagiul la mormêntul de lângă biserica cea mare din dealul Reşinariului.

Cu pietate ne am apropiat de acel mormênt, în care zac rămĕşiţele pămêntesci ale regeneratoriului bisericei nóstre naţionale.

In mod demn ne-am făcut datorinţa faţă cu marele nostru metropolit.

Ne-am adunat în biserică, am celebrat sânta liturgie, am celebrat părăstasul în mod festiv şi cu inima plină de mulţămire am cântat la părăsirea mormêntului: „Vecinica lui pomenire.“

Plină de mulţămire a fost inima nóstră şi de laudă cătră Domnul cerului şi al pămêntului, care ne-a învrednicit sĕ ajungem a ne împlini în mod demn datorinţa cătră archiereul cel mare, care ne-a regenerat biserica nóstră naţională, punêndu-o pe basele de aḑi.

Actul de pietate l'am făcut sub conducerea personală a actualului nostru metropolit, care a fost însoţit de cei 2 episcopi ai dieceselor surori.

In jurul archiereilor a fost grupată întreagă biserica nóstră. Turma cuvêntătóre a fost intrunită în jurul păstorilor, turma şi păstorii una au fost in cugete, una în simţiri, una în manifestarea cu demnitate a simţului de pietate şi de recunoscinţă.

Biserica recunoscĕtóre a peregrinat la mormêntul din Reşinariu.

E măestósă împĕraţia morţilor, căci aici puţine trec din cele petrecute în viéţă.

„Tóte sunt deşertăciune cele omenesci, câte nu remân după mórte“.

Virtuţile lui Şaguna au trecut cu el în împĕrăţia cealaltă, şi la privirea lor ne încălḑim inimile în acéstă iérnă grea care s'a descărcat asupra nóstră, din ele luăm tărie spre a puté da pept cu greutăţile şi pedecile, cari se pun în mersul normal al afacerilor nóstre.

A fost mângăiere pentru noi, când am vĕzut mulţimea de preoţi şi de mireni, cari au alergat din tóte ungiurile metropoliei nóstre spre a esprima recunoscinţa faţă cu reposatul archiereu.

Recunoscinţei acesteia i-a dat nimerită espresiune cerculariul actualului nostru metropolit, cerculariele ambilor episcopi diecesani, când au anunţat ţinerea pĕrăstasului pentru sufletul Marelui metropolit; iau dat espresiune cuvântările rostite în bisericile nóstre la ţinerea parastasului şi în şcólele nóstre după părăstas.

La actul festiv i-a dat espresiune societatea din Sibiiu prin rostul profesorului Dr Barcianu, cea din Braşov prin rostul profesorilor Popea şi Bârseanu, în biserica din Reşinariu i-a dat espressă mănifestare rostul Preasânţiei sale a domnului episcop dela Arad

Incheierea festivităţilor s'a făcut cu pomana rĕmasă nóuĕ moştenire dela părinţii nostri.

La pomana acésta cel mai distins între cei dinstinşi fii ai bisericei nóstre nobilul vlăstariu din pomul familiar al Mocsonyieştilor, deputatul congresual şi asesorul consistoriului

---

FOIŢA.

Caracterul

Archiepiscopului şi Metropolitului **Andreiu Şaguna.**[*]

Plecaţi genunchii voştri întâiu pe la mor-
[minte,
Şi ţĕrna străbunéscă ferbinte-o sĕrutaţi
De-a lor curaj, virtute aduceţi-vĕ-aminte,
Şi voi patriotismul de acolo 'l învĕţaţi!
Un filoromân.

Numai cei-ce au muncit şi s'au jertfit pentru ţéra şi némul lor sunt vrednici de vecinică pomenire.
Un rege, care pórtă cuvêntul şi condeiul deopotrivă ca şi sceptrul şi corona.

Onorată Adunare!

Stimaţi Domni şi Dómne! Iubită tinerime şcolară!

Recunoscinţa este o flóre, care cresce numai în inimile nobile. Numai un om străbătut în adêncul sufletului sĕu de sentimente nobile este capabil a se gândi cu adêncă recunoscinţă la bărbaţii cei mari, făcĕtori de bine ai omenirei: a privi cu sfêntă evlavie chipul măreţ al sufletului lor; a admira caracterul şi faptele lor strălucite pline de iubire şi de jertfire; a se inspira de tóte ale lor virtuţi şi a se hotărî sĕ fiă întru tóte asemenea lor, călcând în urmele lor. Asta însemnéză a fi cu recunoscinţă cătră aceia, cari şi au pus sufletul pentru binele omenirei.

Un astfel de simţ de sfênta pietate este, care i-a făcut pe fii bisericei naţionale din întréga provincie metropolitană, din oraşe şi sate şi cătune, a-se aduna la un loc, ca cu însufleţire imprumutată şi îmulţită sĕ aducă tributul recunoscinţei lor celui mai vrednic dintre cei vrednici si străluciţi fii ai neamului nostru, nemuritorului, marelui Archiepiscop şi metropolit de odinióră, Andreiu Şaguna, care şi-a dat tot, şi-a dat sufletul pentru poporul sĕu.

Dóuĕ-ḑeci şi cinci de ani sunt astăḑi, de când o veste fulgerătóre a fost săgetat inimile tuturor, că Metropolitul Şaguna nu mai este între cei vii, acela, care timp de 27 de ani fusese îngerul tutelar al bisericei şi neamului sĕu. In o viéţă bogată în fapte mareţe, mai bine de un pătrariu de secol, de când Dumneḑeirea l'a fost pus pe scaunul diecesei nóstre ca conducĕtor al bisericei şi poporului nostru ardelean, episcopul şi mai apoi metropolitul Şaguna se identificase într'atâta cu geniul şi aspiraţiunile poporului românesc de ambe confesiunile, încât el întrupa în sine pe omul providenţial menit a fi cea mai înaltă şi cea mai curată a lor espresiune.

Inţelegem deci mărimea şi adêncimea durerei tuturor fiilor sĕi sufletesci, când auḑiră înfricoşata veste fulgerătóre.

Inimile tuturor erau zdrobite. 'Mi aduc aminte, ce era atunci în Braşov: Gimnasiul în doliu; bisericile în doliu; sunetul lugubru al clopotelor; pe ferestrele tuturor fîlfăiau stindarde de doliu.

Şi aveau causă Braşovenii sĕ-l jeléscă şi aveau causă sĕ le fiă inimile cernite. Căci Braşovul era mărgăritarul comunelor sale bisericesci. La Braşov venia el cu drag. Braşovul i-a fost dat atâtea doveḑi de iubire fiéscă. Braşovul i-a fost făcut de atâtea-ori primiri strălucite, întêmpinêndu-l ca pe un rege: cu banderiu imposant de călăreţi şi de trăsuri! Cu conduct de mii de facle! Cu sĕrbători strălucite în onórea lui!

In Braşov era unicul gimnasiu în întréga metropolie, la care Şaguna se uita cu fală. Şi sala gimnasiului, unde suntem noi acuma, era împodobită de figura lui maiestósă. Şi de pe ferestrile gimnasiului, şi de pe ferestrile palatului eforiei din piéţa Braşovului, precum şi înaintea frontispiciului acestui institut, înainte încă de a fi el clădit cu prilejul punerei petrei fundamentale, adese-ori a fost rĕsunat cuvêntul scump al Marelui Metropolit.

Dar nu numai Braşovul era astfel în doliu adênc. Românimea întrégă îl jelea. Pressa întrégă română, ḑiarele din Bucuresci şi Iaşi şi de pretutindeni erau încadrate în doliu. „Jeliţi Români“ ḑicea Cesar Boliac „căci aţi perdut pe acela, care era încarnaţiunea geniului romănesc“. „Plângeţi pe acela care a fost stîlpul Românismului“, ḑicea „Viitorul“ din Bucuresci. „Curgeţi lacrimi, curgeţi şiróie“, ḑicea „Aurora Craiovei“, „curgeţi dela Tisa până la Marea Négră, căci piedestalul catapetesmei bisericei române de peste Carpaţi şi al columnei Românismului a trecut la eternitate“.

---

[*] Cuvênt rostit de Profesorul Ioan Popea in sala festivă a gimnasiului, în presenţa şcolarilor şi a intregului corp profesoral dela şcólele gimnasiale, reale şi comerciale, şi a altor onoraţiori din Braşov, cu prilejul sĕrbărei aniversărei a 25-a a morţii marelui bărbat.

metropolitan *Alecsandru Mocsonyi* a pus coróna pe capul răposatului metropolit Şaguna.

Cuvêntarea acésta a electrisat inimile tuturor românilor ortodocsi fără privire la graniţele politice ale ţĕrilor locuite de români.

In ea s'a accentuat missiunea ortodocsismuluì nostru, missiunea culturală şi naţională a nóstră ca români şi ortodocşi.

Ortodocsia este concrescută cu latinitatea nóstră, românii numai ca ortodocşi au missiune culturală, numai ca ortodocşi o pot împlini cu succes.

Inima nóstră şi acuma vibréză sub nemijlocita impresiune a adevĕrurilor constatate de Alexandru Mocsonyi în classica sa cuvêntare, de aceea nu vom strica momentul sĕrbătoresc polemisând la acest loc cu aceia, pe cari neplăcut i-au atins cele constatate de domnul Mocsonyi despre ortodoxia nóstră.

Familia Mocsonyi totdéuna s'a lipit, strâns s'a lipit ea de Românii ortodoxi în tóte împregiurările.

Nici odată mai eclatantă dovadă n'a dat ea ca şi la acéstă generală manifestaţiune a Românilor ortodoxi despre aceea, că sórtea sa o légă de sórtea bisericei ortodoxe române, şi ne cade bine când o putem constata acésta la locul acesta.

Tinĕra odraslă a familiei Mocsonyi, studentul care acuma începe a vedé lumea în adevĕratele ei manifestaţiuni, colori şi feţe, tinĕra odraslă a familiei Mocsonyi a vĕḑut un popor întreg una în sentimentele de recunoscinţă.

Impresiunea generală despre manifestaţiunea bisericei nóstre dă dreptate ḑicerei latine: „*Populus romanus beneficiorum memor esse solet*".

Unitatea bisericei nóstre metropolitane, unitatea în tóte direcţiunile, acésta o au manifestat sĕrbările din incidentul aniversărei a 25-a dela mórtea Marelui metropolit Andreiu baron de Şaguna.

Pe unitatea acésta se baséză forţa nóstră, misiunea ortodoxismului nostru.

Din România.

Plecarea prinţului Bulgariei. AA. LL. Principele Ferdinand al Bulgariei şi Principesa Maria-Luisa, împreună cu suitele lor, au părăsit Sinaia, cu un tren special, Sâmbătă la orele 9 dimineaţa.

Alteţele Lor Regale au fost conduse la gară de către MM. LL Regele şi Regina şi AA. LL. RR. Principele şi Principesa României.

La gară erau faţă d-nii ministrii general Berendei- Spiru Haret şi Ion I. Brătianu, Curtea regală, cum şi publicul ales din Sinaia. N'a fost nici o paradă.

Toţi oficerii batalionului 6 de vînători erau de asemenea presenţi şi purtau decoraţiunile ce li-au fost conferite de către A. S. R. Principele Ferdinand al Bulgariei. Comandantul batalionului, d. maior Coristu, purta insemnele de comandor al ordinului „Alexandru", ear căpitanii şi locotenenţi insemnele de oficier şi de cavalər ai aceluiaşi ordin.

Trenul regal s'a oprit 30 minute la Cernavoda, pentru a permite Alteţelor Lor Regale să visiteze podul de peste Dunăre, şi a sosit la Constanţa la oorele 5 seara.

Dupa ce au visitat podul, Principele şi Principesa Bulgariei s'au imbarcat la oarele 6, pe vaporul „Prineipesa Maria" şi la órele 11 seara au sosit la Euxinograd, în Bulgaria.

Finanţele României. Incassările pe exerciţiul 1898 se anunţă în chipul cel mai favorabil. Totalul încasăriilor pe Aprilie 1898 s'a ridicat la cifra de 19,548.000 lei, sumă superióră tuturor încassărilor făcnte în anii precedenţi în cursul acestei luni.

Un alt fapt îmbucurător e, că încassările din toate veniturile sunt în creştere, afară de contribuţiunile directe, cari presintă o scădere neînsemnat şi trecătoare de vre-o 35 mii lei.

Contribuţiunile iudirecţe au dat un plus de peste o jumĕtate milion; plusul dela căile ferate se ridică la 1,800.000; cel dela domenii la 354,000; monopolurile, veniturile ministerului de finance, sunt de asemenae în creştere; ear' plusul veniturilor diferite trece peste 800,000 lei.

Incasările pe Aprilie sunt cu aproape 3,700,000 superióre relor din anul trecut.

Excendentui de încassări asupra plăţilor la finele acestei luni trec peste opt milióne.

Situaţiunea exerciţiului 1897–98 deasemenea s'a ameliorat îndestul de simţitor. De unde la finele lui Octomvrie 1898 diferenţa în minus la încassări faţă cu cele din anul precedent era de 14.400.000 lei, la finele lui Aprilie 1898 această diferenţă s'a redus la 2.100,000.

Programe şcolare.

Seminarul Andreian.

A XIV. programă a institutului pedagogico teologic al archidiecesei ortodocse române transilvane în Sibiiu pe anul şcol. 1897/8, publicată de *Dr. Remus Roşca* director.

Cuprinsul: 1. Ce sĕ facem în prima linie pentru îmbunătăţirea stărei musicale a poporului nostru, de *George Dima*.—2. Sciri şcolare şi cronica institutului, din cari estragem următórele:

Corpul didactic e alcătuit din 1 director şi 8 profesori. — Institutul are un medic şi un econom.

Obiectele de învĕţămênt în secţiunea teologică, curs. I: Istoria bisericéscă generală cu Patrologia şi Patristica şi Istoria bisericei ort. din Austro-Ungaria; Psichologia; Limba şi literatura română; Cântările bisericesci şi tipicul; Musica vocală.

Cursul II. Dogmatică cu teologia comparativă şi Polemica; Morala; Didactica; Cântările bisericesci şi tipicul; Musica vocală.

Cursul III. Dreptul cononic; Pastorala cu Liturgica şi Catechetica; Omiletica; Economia; Cântările bis. şi tipicul; musica vocală.

In secţiunea pedagogică, curs. I. Religiunea (Istoria biblică); Psichologia; Limba română; Limba maghiară; Aritmetica şi Geometria; Geografia; Istoria şi Constituţia patriei; Zoologia; Cântările bisericesci şi tipicul; Musica vocală şi instrumentală; Desemnul; Caligrafia; Gimnastica.

Curs. II: Religia (Istoria bisericéscă); Didactica; Limba română; Limba maghiară; Aritmetica şi Geometria; Geografia; Istoria universală; Botanica; Cântările bisericesci şi tipicul; Musica vocală şi instrumentală: Desemnul; Caligrafia; Gimnastica.

Curs. III. Religiunea (partea dogmatică şi morală); Pedagogia; Şcóla de aplicaţie; Istoria pedagogiei; Limba română; Limba maghiară; Fisica şi Chemia; Economia; Cântările bis. şi tipicul; Musica vocală şi instrumentală; Desemnul; Gimnastica.

In secţiunea teologică, curs. I. au fost inmatriculaţi 34 elevi, dintre cari 2 au părăsit institutul. In curs. II. au fost inmatriculaţi 20. In curs. III. inmatriculaţi 22; a părăsit institutul 1.

Numĕrul total al elevilor din secţia teologică a fost 76, — trei au părăsit institutul.

In secţiunea pedagogică, curs. 1. a fost inmatriculaţi 42 elevi, au părăsit institutul 2; în *curs. II.* 28; în *curs. III.* 40 elevi, dintre cari 3 au părăsit înstitutul.

In secţia pedagogică au fost cu totul 110 elevi, dintre cari 5 au părăsit institutul.

Clerici estraordinari au fost cu totul 5.

In cele dóuĕ secţiuni 52 elevi au fost fii de preoţi; 109 de economi; 11 de învĕţători; 3 de notari cercuali; 2 de funcţionari subalterni; 1 de comerciant.

Mijlócele de învĕţămênt: Starea bibliotecei seminariale la încheierea anului şcol. 1897/8 a fost:

Teologie	178	op.	în	279	vol
Filosofie şi pedagogie	94	„	„	187	„
Limbă şi literatură	141	„	„	281	„
Istorie şi Geografie	151	„	„	313	„
Matematică şi sciinţe naturale	51	„	„	102	„
Iurisprudenţă	26	„	„	63	„
Agricultură industr. şi comerc	20	„	„	25	„
Protocóle sinod. şi congresuale	8	„	„	92	„
Enciclopedie	24	„	„	58	„
Diverse	162	„	„	400	„

Susţinerea elevilor: Toţi elevii din institut au fost provĕḑuţi în edificiul seminarial cu cele necesare — afară de îmbrăcăminte şi spălat — solvind tacsa seminarială de 100 fl.

Stipendii: Cu stipendii de câte 50 fl. au fost împărtăşiţi 25 elevi din c. III. pedagogic (10 din „f. Moga"; 15 din „f Francisc-Iosif".); 8 din curs. II. ped. şi 1 din curs. I. ped. (f. Fr. Iosif".)

Stipendiu de 40 fl. din f. „Ioan Popescu" a primit 1 elev din c. I. ped. — De 30 fl. din f. „Ecaterina Raţiu" a primit 1 elev din curs. III. clerical.

Din *cronica institutului* scótem următórele date mai importante;

In scopul ameliorării situaţiunii în institut, corpul profesoral a decretat crearea unui fond pentru ajutorarea membrilor corpului profesoral la edarea de cărţi didactice séu alte opuri, cedând profesorii spre acest scop 10% din competinţele ce le primesc dela diferitele esamene, precum şi directorul competinţa sa de 50 cr. pentru estradarea de testimonii şi absolutorii.

Starea morală: Datorinţelor crestinesci au satisfăcut elevii prin cercetarea bisericei în ḑilele de preste săptămână la utrenie şi vecernie, în Dumineci şi sărbători şi la liturghie, ér în paresemi, elevii di cursul III teologic şi pedagogic şi la liturghia înainte sânţită totdéuna sub conducerea spiritualului seminarial şi sub inspecţiunea profesorilor.

In posturile Nascerei şi Invierei Domnului toţi elevii au fost mărturisiţi şi împărtăşiţi cu ss. Taine prin spiritualul seminarial.

Starea sanitară a fost imbucurătóre.

Sĕrbători: Institutul a serbat ziua s. Nichita în memoria patronului seminariului Nichîta Romanul; ḑiua onomastică a M. S. Monarchului; societatea de lectură a serbat ziua s. Andreiu în amintirea patronului ei Andreiu b. de Şaguna; elevii seminariali cu corpul prof. au participat la festivităţile arangiate din incidentul aniversării a 25-a a morţii marelui A. b. de Şaguna.

Spre orientarea celor cari doresc a fi primiţi ca elevi în institut pe a. viitor se comunică în programă dispoziţiile regulamentului sem. şi ale normativului pentru displina în seminariu.

In programă mai găsĕsc următórele desluşiri cei cari ar dori sĕ fie primiţi în seminar:

Se observă cə acei tineri, cari nu au cualificaţiunea normală de 4 cl. gimn, reale séu civile pentru a puté fi primiţi în secţiunea pedagogică, dar sunt admişi din partea Veneratului Consistoriu la depunerea esamenului de primire (§§. 33 şi 34 din regul. seminarial), acest esamen au se-l prestee din studiile: limba maternă, limba maghiară, istorie şi geografie, matematică şi musica vocală, şi au se documenteze din acestea studii conoscinţele necesare în măsura recerută dela un absolvent de a IV-a clasă dela categoria institutelor indicate mai sus.

Pentru acest esamen e a se solvi la direcţiune o tacsă de 2 fl:

Disposiţiuni speciale pentru înmatriculare.

La înmatriculare, încât privesce schimburile, fie-care elev este datoriu se arete, că are cel puţin 4 rênduri de scimburi, adecă: 4 cămeşi, 4 ismene, 6 batiste, 2 ştergare, 2 cămeşi de culcat. 6 părechi de obiele séu ciorapi, apoi eventual gulere şi mangete, tóte în stare bună, pe care se fie scris cu tinctură séu cusut cu aţă roşie numele întreg al ele-

---

Chiar foile strĕine, mai ales germane, erau pline de espresii de doliu la adresa marelui Metropolit, a cărui perdere o priviau tóte ca un eveniment trist istoric. „O inimă nobilă a încetat a bate!" scria profes. Dr. Sentz în „Hermanstädter Zeitung".

„Românilor din Ungaria şi Transilvania li-s'a răpit un rar binefăcĕtor şi înaintător pe câmpul culturei şi al progresului. Fóia nóstră este fóiă germană. Românii, cari au perdut în Şaguna mai mult, sĕ vadă din condolenţa cea adêncă a nóstră, că nu sunt ei singuri, cari sciu cuprinde şi preţui mărimea lui cea adevĕrată şi istorică".

Şi în adevĕr, când Braşovenii acum 25 de ani, în numĕr imposant ajunseră cu trenul lor separat în Sibiiu şi căutară a-se aşeḑa şi ei în rênd, în frunte cu stégul gimnasiului învĕlit în flor, abia găsiră loc, căci strada Măcelarilor şi strada Cisnădiei din Sibiiu era pline de studenţi dela şcólele gimnasiale şi reale evangelice luterane, dela gimnasiul catolic şi dela facultatea de drepturi, fără deosebire de naţiune, Români, Germâni etc., cu stégurile în flor şi cu profesorii lor în frunte; mai departe funcţionarii de tóte branşele, civili si militari, cu comandantul de corp şi cu întrégă generalitatea; în sfirşit tot ce Sibiiul avea mai deosebit şi mai inteligent.

Curgeau telegramele de condolenţă din tóte părţile imperiului. Cea dintâiu fu dela împĕratul-rege Francisc Iosif, adresată Consistoriului din Sibiiu prin supremul mareşal de curte Principele Hohenlohe, de cuprinsul următor: „Compătimesc adênc perderea distinsului şi prea meritatului bărbat". Éră a dóua a fost dela Ioan Popasu, episcopul Caransebeşului, care arăta, că cu inima sfăşiată de durere plécă pentru implinirea ultimei datorinţe către rĕmăşiţele pămêntesci ale neuitatului metropolit.

Apoi urmară sute altele dela episcopii, archiepiscopii şi metropoliţii României, dela ministrii, dela preşedintele casei magnaţilor etc. etc.

Aşa a fost atunci. Aşa este astăḑi, după 25 de ani. Stima şi veneraţiunea către Metropolitui Şaguna astăḑi nu e cu nimic mai mică. Din contră. La cei mai mulţi ómeni e aşa, că după mórte ei sunt daţi uitărei, şi numai câte un membru d'ai familiei îşi mai aduce aminte de iubiţii rĕposaţi. La Şaguna e cu totul aslfel: cu cât ne depărtăm mai mult de timpul, în care a murit, dela acea ḑi de doliu pentru întrégă suflarea românéscă, cu atât figura lui istorică cresce mereu, întocmai ca acei munţi uriaşi, cari se ridică singuratici pe de-asupra culmilor, délurilor şi a căror înălţime nu o póte omul cuprinde cu ochii, decât din depărtare. După ce ne-am depărtat de ei la o distanţă mai mare, ajungem a le mĕsura proporţiile uriaşe, a cunósce deosebirile lor de délurile pigmee, ce-i împrejmuesc.

*

Sĕ vedem, cine a fost Şaguna şi ce fel de om a fost el, pentru-ca şi astăḑi, după 25 de ani, şi pentru tóte timpurile sĕ fie vrednic de atâta veneraţiune din partea urmaşilor sĕi.

Metropolitul Şaguna era dela natură dăruit cu cele mai eminente însuşiri trupesci şi sufletesci: Persóna lui era de o frumseţe rară. Diarele streine, cu deosebire cele din Viena, nu aflau cuvinte destule de laudă şi de admiraţiune la tóte ocasiunile, mai ales la ceremoniile dela curtea imperială şi la alte solemnităţi publice, la cari participa şi el.

Era înalt, bine făcut, rumen la faţă: un leu între muritori, cum îl numiau Nemţii din Viena, când se afla la senatul imperial; cu o fisionomiă cum n'am mai vĕḑut asemenéa, şi care cineva n'o mai putea uita, vĕḑêndu-o numai odată.

Seriositatea îi era zugrăvită pe faţă. In ea se vedea esprimat portretul archipăstorului, bărbatului de stat şi înţeleptului adênc cugetător.

In tot chipul sĕu se manifesta spiritul, fineţea şi mai pe sus de tóte nobleţa. Era cu neputinţă sĕ se afle cineva înaitea lui şi sĕ nu-i însufle respect

Aşa era el între ai sĕi; aşa între strĕini. Şi sĕ fi fost persónele cele mai înalte şi cele mai strălucite, civile şi militare, toţi erau străbătuţi în adêncul sufletului lor de farmecului figurei lui înposante. Avea o minte ageră, cuprindea lucrul la moment. Nici nu asculta pe om până la sfîrşit, şi-l întrerupea cu cuvintele: „Te pricep". Avea o judecată clară în tóte lucrurile. Părerile lui aveau mare trecere la bărbăţii cei mai de frunte, la locurile cele mai înalte; éră memoria lui era uimitóre. Işi aducea aminte de cele mai depărtate timpuri, de întêmplări, cari se petrecuseră înainte cu 20—30 de ani, şi le istorisea, ca şi când ar fi fost nuvului, şi tóte după specie provĕzute cu numeri curenţi, 1, 2, 3 etc.

Spălatul schimburilor şi pentru anul scol. 1898/9, remâne în îngrijirea proprie a elevilor.

Pentru mai bună înformaţiune a celor interesaţi se însémnă şi aci, că tacsa semierială, începênd cu anul şcol. 1898/9 prin conclusul Preaven. Sinod archidiecesan din 18/30 Aprile a. c. Nr. 100. s'a statorit pentru toţi elevii seminariali cu suma de 120 fl., ceea-ce altfel prin ordinul Veneratului Consistoriu archidiecesan din 2 Iuniu a. c. Nr. 4254 B. s'a adus la cunoscinţă publică şi în fóia archidiecesană „Tel. Rom."; ér începênd cu anul şcol. 1898/9 toţi elevii vor fi provĕḑuţi în internat şi cu dulapuri corespunḑĕtóre pentru păstrarea vestmintelor, pentru cari dulapuri va solvi fie-care elev conform ordinului Veneratului Consistoriu archidiecesan din 4 Iuniu a. c Nr. 4131 Scol. o tacsă anuală de 2 fl.

Pentru orientarea celer înteresaţi se însémnă şi disposiţiunea cuprinsă în ordinul Veneratului Consistoriu din 3 August 1896 Nr. 4179 Epitr., că tacsele seminariale, ce se trimit prin postă, mai recomandabil e a se espeda deadreptul la cassa archidiecesână, cu adresa: *Oficiului de cassă al consistoriului archidiecesan* în *Sibiu* (Nagy Szeben) indicându-se pe cuponul asemnatei: Rata I séu II. din tacsa seminarială, pentru N. N. elev în cursul I, II séu III clerical séu pedagogic.

In partea din urmă programa cuprinde raportul gen. despre activitatea societăţii Andreiu Şaguna în a scol. 1897/8, şi *discursul comemorativ* rostit de clericul a. III. Lazar *Tritean* cu prilegiul festivităţii aranjate de societatea „A. Şaguna" din incidentul împlinirii unui pătrar de veac dela mórtea marelui seu patron, A. Şaguna.

Convocări.

Adunarea cercuală ordinară a despărţĕmîntului XI. (Blaş) al „Asociaţiunii pentru literatura română şi cultura poporului român" se convócă pe ḑiua de 31 Iulie n. a. c. în Veza la órele $10^1/_2$ cu următorul.

Program:

1. Deschiderea adunării. 2. Raportul subcomitetului. 3. Alegerea alor trei comisiuni: pentru censurarea raportului, înscrierea de membrii noi şi premiarea lucrurilor de mână ţĕrănesci espuse. 4. Disertaţiune. 5. Defigerea locului pentru adunarea generală procsimă. 6. Alegerea alor doi delegaţi la adunarea generală de la Beiuş 7. Propuneri. 8. Alegerea comitetului pe un period nou de 3 ani., 9. Inchiderea adunării.

La acésta adunare, carea se va ţiné în pavilonul grădinii Comşa se învită toţi membrii Asociaţiunii şi toţi cei ce doresc progresul poporului român.

Spre orientare însemnăm aici, că de acest despărţământ se ţin următórele comune:

Din cercul pretorial al Blaşului: Mihalţ, Obregea, Bucerdea grânósă, Cisteiul-român. Crăciunel, Blaş, Ciufud, Tiur, Veza, Mănărade, Lupu, Spătac, Cenade, Cergăul mic, Cergăul mare, Beşinău, Ohaba, Colibi, Tău, Roşia de Secaş, Ţapu, Şoroştin, Broşteni. — Din cercul pretorial al Uiórei de Murĕş: Cuciu, Orosia, Petrilaca. Ciuciu, Găbud, Gheja, Copandul de Murĕş, Botezul, Cecălaca, Aţintişul, Gâmbuţ, Heria, Nandra, Bichiş, Iştiuaza, Ozd, Sân-Iacob, Căptălan, Noşlac, Uióra, Micoşlaca, Cisteiul unguresc, Ciunga, Fărău, Herepea, Sân-Benedic. Medveşul, Şilea maghiară, Alecuş, Spâlnaca, Silivaşul românesc, Turdaşul românesc, Murĕş-Uióra-Ocna. —

Din cercul pretorial al Hususĕului: Petrisat, Iclod, Sâncel, Pănade, Spini, Bia, Valea Sasului, Sân-Miclăuş, Şona, Bălcaciu, Jidvei, Capâlna, Sântă-Mărie, Veseuş, Tătârlaua, Crăciunelul de sus, Făget, Chesler, Tăuni, Proştea mare şi Proştea mică, Micăsasa Lunca, Lodroman, Husuşĕu, Glogoveţ.

Blaş, din şedinţa comitetului ţinută la 7 Iuliu 1898.

Ioan German director. *Aurel C. Domşa* secretar.

* * *

Adunare generală a despărţĕmêntului Cohalm al „Asociaţiunei pentru literatura română şi cultura poporului român" se va ţinea în anul acesta în comuna Homorod la 1 August st. n. a. c. la 2 óre p. m. în sala şcólei române gr. cat.

La adunarea acésta sĕ învită cu toată onórea membrii Asociaţiunei, precum şi toţi benevoitorii acestei corporaţiuni.

Programa:

1. La 2 óre p. m. deschiderea adunării prin directorul despărţământului.

2. Raportul despre activitatea comitetului dela ultima adunare generală.

3. Raportul cassariului despărţământului.

4. Alegerea unei comisiuni pentru inscrierea de membrii noi şi încassarea tacselor.

5. Eventuale disertaţiuni.

6. Statorirea bugetului pe a. viitoriu.

7. Alegerea a doi delegaţi la adunarea generală a Asociaţiunei.

8. Curente.

9. Alegerea unei comisiuni pentru verificarea protocolului.

10. Incheierea adunării.

Din şedinţa comitetului despărţământului Cohalm al Asociaţiunei tinută la 24 Iuniu 1898.

M. D. Mircea dir. desp. *Ioan Banuţiu* notar.

Noutăţi.

Afacerea gimnasiului român din Braşov. „Egyetértés" anunţă, că comisia ministeriala esmisă la Braşov în chestia gimnasiului, a înaintat deja raportul sĕu ministrului de instrucţie. Acesta încă în cursul lunei lui August se va pronunţa în afacere în mod definitiv.

* * *

Advocat român. Dl. *Dr. Iuliu Popescu* anunţă că 'şi-a deschis cancelariă advocaţială în *Murĕş-Ludoş.*

* * *

Un prapor confiscat. Mai deunăzile la ordinul unui solgăbirău cu numele *Kabdebo*, a fost confiscat praporul bisericei nóstre din *Cermeiu* (Arad), fiindcă era in treicolor românesc.

In chestia acésta, Luni, cu prilegiul adunării congregaţiei comitatului Arad părintele *Mangra* a adresat vice-şpanului o interpelaţie.

In respunsul sĕu viceşpanul declară că pretorul a lucrat corect confişcând steagul în trei color românesc, fiindcă un astfel de steag naţional nu e permis a se întrĕbuinţa în usul bisericesc. Pretorul s'a întemeiat pe un ordin al ministrului de interne, care opreşte folosirea de colori şi insignii străine.

Replicând viceşpanului părintele *Mangra* declară că nu'l mulţămesce rĕspunsul aceluia. In casul present nu e vorba de „steag naţional" ci de steag bisericesc, a cărui semnificaţiune nu se cuprinde în colorile stofei, ci în usul liturgic, pentru care este sfinţit şi şi destinat. Declară că nu esistă lege, nici ordinaţie ministerială, care ar da dreptul organelor politice de a încălca sfintele locaşuri şi a le despoia de sf. odóre, pe motiv că ele ar fi în treicolor naţional. — Ordinaţiunea ministerială, la care se provocă pretorul opreşte *reuniunilor* întrebuinţarea colorilor străine, décă colorile românesci pot fi peste tot considerate străine; nu se referă deci la biserică. Dar admiţênd chiar că folosirea în biserică a praporului cu colorile românesci ar fi delict, procedura pretorului a fost ilegală, căci el avea să recerce pe episcopul diecesan a delătura steagul din biserică, şi nu sĕ'l scótă el cu forţa, călcând drepturile autonomice ale bisericei.

Fireşte, ungurii vociferau în cursul vorbirei părintelui *Mangra*, ear la urmă au luat respunsul vice-comitelui la cunoscinţă.

* * *

Rectificare. Inregistrând in ḑiarul nostru cu numele pre unii dintre preoţii nostri, cari au luat parte la părăstasul din Reşinariu, pre părintele din Riuşor Vincenţiu Grama l'am presentat cu numele de Ioan Grama. Facem prelângă scusele cuviinciόse această rectificare.

* * *

Fóia pedagogică. Ni se scrie din parte competentă, că învĕţătorimea nóstră nu spriginesce cu căldura cuviinciósă acest unic organ pedagogic al nostru, că dintre cei 1600 de învĕţători din metropolia nóstră ortodoxă română nici a cincea parte nu este în ordine cu abonamentul, că din cele 2000 de comune bisericesci fórte puţine sunt, cari au abonat fóia pentru biblioteca scolară.

Dacă mai considerăm, că fraţii grecocatolici nu au organ pedagogic, care sĕ ţină pre învăţĕtori în curentul sciinţelor pedagogice, cu deosebire în cele didactice şi metodice şi că ḑiarul din cestiune este unicul deci pentru tóţi românii din monarchia austro-ungară, atuci cu durere trebue sè accentuăm totala lipsă de interes pentru acest unic organ pedagogic.

Facem apel la învăţĕtorii nostri sĕ spriginească acest organ şi înregistrăm ca bun semn scirea, că un protopresbiter de ai nostri a abonat ḑiarul din cestiune pentru tóte bibliotecile scolare din tractul seu.

* * *

Himen. *Cornelia Millea* şi *Elie Ciuruga* ales preot în Şeica-mare, anunţă cununia lor ce se va celebra Duminecă în 5/17 Iuliu a. c. la 4 oare după amiazi in biserica gr. or. din Tilişca.

Felicitările nóstre!

* * *

Ucigaşii Anei Simon, căpitanul bulgar *Boicev* şi şeful de poliţie *Novelics* au fost spânzuraţi Mercuri dimineaţa în curtea puşcăriei din Filippopolis.

* * *

Eszterházy şi Picquart — deţinuţi. Foile străine aduc ştirea de sensaţie, că Marţi séra au fost deţinuţi în Paris colonelul *Picquart* şi maiorul Esterhazy, figuri cunoscute din procesul lui Zola în chestia Dreyfuss. Picquart a fost deţinut pe temeiul legii despre spionagiu, pentru că a comunicat unor persóne necualificate documente privitóre la armată. Nu se scie însă motivul deţinerii lui Esterházy. — Unii susţin că pentru falsificare de documente, alţii îi aduc deţinerea în legătură cu afacerea Dreyfus. Esterházy va fi citat inaintea tribunalului civil.

* * *

Circul Henry. Prestaţiunile acestui circ continuă a fi tot mai mulţămitóre. In special merită amintire admirabila dresură a cailor. Unii jócă vals, alţii sĕ aşéză în trăsură trasă de alţi cai şi fac pe boerii, ce merg la şosea. Intreg circul arată, că petrece mult în capitala României Bucuresci. Nătărăii vorbesc des românesce. Costumele personalului sunt adeseori curat naţionale, asemenea covórele etc. Ér musica esecută cântări naţionele românesci, aşa am auḑit între altele la producţiunea de Mercuri sara „*Căluşerul*" etc. In acéstă sară s'a predat şi o piesă comică intitulată „lupta dela Plevna". Neintrecut ni se pare mai ales jocul d-nişórei *Ella Criscollo* care ne face sĕ admirăm până la ce grad póte ajunge desteritatea unui om în ce privesce susţinerea ecuilibrului. In fruntea prestaţiunilor stă jockeul *Alfred Loyal*, care de pe cal produce cele mai grele figuri de jongleur şi malaborist. Abia poţi presupune că în acéstă direcţiune s'ar putea vr'odată presta mai mult. — Circul merită tot sucursul publicului, şi presentă pentru ori şi cine o plăcută şi variată distracţiune.—

Poşta administraţiei.

Dlui N. R. in Zám. Cererea Dvóstră nu se póte încuviinţa, deci dacă rĕmâneţi pe lâgă cele scrise. binevoiţi a returna.

DR STERIE N. CIURCU

IX Pelikangasse — No. 10, Viena

Consultaţiuni cu celebrităţile medicale, şi cu specialiştii de la facultatea de medicină din Viena. [80] 4—12

---

mai erl, alaltăieri. Adese-ori cerea acte vechi oficióse din archiv, spunêndu-le numĕrul şi une-ori chiar şi datul.

Privirea lui era seriósă, bărbătéscă şi curagiósă, ca a omului, care se simte sigur de puterea şi superioritatea sa. In faţă 'i se putea ceti adêncimea cugetărilor şi greutatea luptelor, ce-l apăsau.

Era orator escelent. Vorbea rar, rĕspicat şi apăsat. Vorbea liber, fără sfială şi în mod convingător, cu o elocuenţă strălucită. Ii plăcea sĕ amestece printe materiile serióse o dosă bună de umor, şi acésta făcea vorbirea lui variată, înteresantă.

Poplaca, o comună românéscă în apropierea Sibiiului, juca un rol însemat între glumele sale. Când la mesele sale, mai ales fiind óspeţi strĕini, se servea vre-o bucată mai alésă, el avea adese-ori obiceiul sĕ ḑică: „Asta-i dela Poplaca".

Odată era prânḑ mare la metropolitul. Personalităţile cele mai distinse din Sibiiu, civile şi militare, erău la masă. Un funcţionar guvernial, naiv cum era dela fire, care gustase binişor din vinul escelent, ce i-se servea la masă, întreba uimit ḑicênd: „Minunat vin, Éscelenţă, permiteţi-mi sĕ vĕ întreb, de unde vĕ procuraţi acest vin escelent?" Şi metropolitul îi respunse îndată: „De unde? mĕ întrebaţi — dela Poplaca. Acolo îşi are Episcopul magazinele sale de vinuri, de şampanie şi de tot felul de delicatese".

Era esemplar de economie şi cruţător, ceea ce-i făcu cu putinţă înfiinţarea atâtor fundaţiuni, împărţirea de stipendii la studenţi sĕraci, şi lăsarea unei averi considerabile după mórte. La economie şi cruţare îndemna el pe Români la tótă ocasiunile, în scris şi prin graiu.

Ură lucsul şi-l combătea din tóte puterile. Când vre-un student stipendist venea dela Viena, dela Lipsca séu Berlin şi se presenta la dênsul îmbrăcat mai elegant: parfumat, înmănuşat, cu ochelari, cu frac, clac şi ghete de lac, ori cu pĕrul frisat á *la mode*, avea ce sĕ şi audă. Mai întâiu îl mĕsura de vre-o douĕ, trei ori, din crescet pănă 'n tălpi, ḑicêndu-i: „Da tu eşti cutare, fĕtul meu, tu feciorul popii din satul cutare? De unde vii? Dela Paris? Dela Londra?", şi aşa mai departe, de l tăiau sudorile pe bietul tinĕr. Dară odată o păţi cât de bine cu'n student. Acesta era feciorul popii Arsenie din Gura-Rîului: un tinĕr deştept, vioiu dela fire, îndrăsneţ şi sprinten la vorbă: „Apoi tu astăḑi astfel îmbrăcat? Şi cu ghete de lac? Astfel de haine, fĕtul meu, le îmbracă cineva numai la ḑile mari, la sĕrbători", ḑise metropolitul. — „Sĕ mă ertaţi, Éscelenţă", rĕspunse studentul Arsenie, „dar póte fi pentru mine o ḑi mai mare de serbătóre, decât atunci, când am onóre a mĕ presenta înaintea Escelenţei Tale ca absolut gimnasist, cu atesratul de maturitate în mână?" — „Bravo „Kerl", sciam eu, că tu eşti meşter de vorbă", reflecta metropolitul, riḑênd şi bătêndu-l pe spate!

Temperamentul îi era coleric, sanguinic; dar când voia, cerênd împrejurările, se scia modera astfel, că nici cele mai mari vătĕmări nu-l puteau scóte din flegmă. Spiritul lui viiu şi iute îl făcea, ca în acţiunile sale sĕ păşéscă hotărît şi energic, pănă ajungea sĕ fie vehement. In aducerea sentinţelor era sever şi neflecsibil.

Avea o cunoscinţă mare de ómeni şi rare-ori se înşela în privirile sale.

Moralitatea şi reliogiositatea lui, curată şi nefăţărită, insuflau respect şi simţ religios şi în alţii. El scia sĕ supună tot-déuna înteresul sĕu particular binelui de obşte.

Vorbia şi scria limbile: română, latină, germană, maghiară, unele din limbile slavice, limba franceză şi elină.

Nimeni nu şi-a iubit neamul mai mult ca Şaguna. Nimeni nu s'a jertfit mai mult pentru propăşirea poporului sĕu, pentru binele şi fericirea lui mai mult ca metropolitul Şaguna. „*Aşa sĕ-mi ajute Duneḑeu, precum voesc eu binele şi fericirea poporului meu românesc*", ḑise el, când puse mai întâiu piciorul pe pămêntul Ardélului, venind dela Sêrbi. Acésta a fost în anul 1846, Aug. 20

Éră în 18 Aprilie 1847, cu prilejul sfinţirei sale de episcop, în biserica catedrală din Carlovitz prin patriarchul Raiacici, Şaguna încheiá cuvêntarea sa cu cuvintele solemne: „Mai pe urmă érăşi înaintea Ta Dómne, cad şi ḑic: Tu Dómne scii, că cătră scopul meu a alerga doresc: **pe Românii Ardeleni din adêncul lor somn sĕ-i deştept, şi cu voie cătrĕ tot ce e adeverat, plăcut şi bun sĕ-i trag!**"

(Va urma).

[84] 2—3

CONCURS.

Anulându-se prin conclusul Venerabilului Consistoriu archidíecesan din 19 Ianuariu a. c. Nr 349 Pl. actul alegerii de protopresbiter din Dobra, indeplinit în ședința sinodului electoral din 16/28 Decembre, 1897: pe basa statutului org. §. 63. combinat cu § 23. punct 5, și a regulamentului pentru procedura la alegerea de protopresbiter votat de congresul național bisericesc al metropoliei nóstre sub Nr. prot. 136 din 1888, prin acésta conform ordinului Venerabilului Consistor archidiecesan din 19 Ianuariu a. c. Nr 349 Plen. se publică concurs nou pentru îndeplinirea postului vacant de protopresbiter în tractul Dobrei.

Fiitorul protopresbiter, ca atare, va deveni totodată și paroch în locul central al tractului, anume in comuna bisericéscă Dobra, conform conclusului congresual din 13/25 Octobre 1881 Nr. 129.

Până când va întra în viéță ameliorarea dotațiunei protopresbiterale, pusă în vedere prin conclusul sinodului archidiecesan din 5/17 Aprile 1896 Nr prot. 78, emolumentele împreuuate cu acest post sunt:

a) Venitele protopresbiterale anume păușalul de cancelarie, ce se dă din fondul archidiecesan Rudolfin, și tacsele, ce încurg pentru visitarea comunelor tractuale, pentru procesele divorțiale și pentru alte speciale funcțiuni protopresbiterale.

b) Venitele parochiei protopresbiterale de clasa I din Dobra.

Concurenții au sě documenteze cualificațiunea prescrisă prin conclusul congresual Nr. 111 din 1888, și concursele lor instruite cu tóte documentele necesare sě le astérnă Consistoriului archidiecesan în restimp de **30** de ḑile dela publicarea acestui concurs în fóia „Telegraful Roman“, alăturând la documente și o tabelă de cualificațiune după rubricile indicate în provocatul regulament congresual §. 12.

☞ Concursele întrate după espirarea terminului nu se vor lua în considerare.

Dat din ședința comitetului protopresbiteral al tractului Dobrei ținută în Dobra, la 8 Iuniu, 1898

Nicolau Ivan m. p.
comisar consistorial.

Ioan Petruțoniu m. p.
notariu.

Nr 4678 Plen.

Se apróbă cu aceia, că terminul concursual de 30 de ḑile se computá dela prima publicare a concursului în fóia indicată.

Sibiiu, din ședința plenară, ținută la 27 Iuniu, 1898.

Consistoriul archidiecesan
Miron Romanul
archiepiscop.

Dr. **Elie Cristea**,
secretariu.

Nr. 631—1898 [85] 1—3

CONCURS.

Peutru întregirea posturilor de învěțători vacante din comunele de mai jos din protopresbiteratul Sibiiului se escrie concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegratul Român“.

1. Roșia, cu salariu anual de 300 florini în rate lunare anticipative din cassa bisericei, cuartir în edificiul școlei cu dóuě încăperi și lemne de foc pentru încălḑit.

2. Vurpěr, cu salariu anual de 300 fl. cuartir natural în edificiul școlei cu dóuě încăperi, lemnele de lipsă pentru încălḑit și ¼ jugěr catastral grădină.

3. Tălmăcel, 2 posturi à 300 fl. și lemnelo de lipsă pentru încălḑit.

4. Slimnic, cu salariu anual de 300 fl., doi stângini de lemne și cuartir natural în edificiul școlei și jumětate din venitul grădinei școlare.

Doritorii de a reflecta la vre-unul din aceste posturi, au a-și așterne cererile concursuale instruite în sensul legilor din vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul deschis, avênd a-și dovedi desteritatea în cântări și tipic, în vre-o Dumineca sau sěrbătóre până la ḑiua alegerii, în biserica respectivei comune unde au concurat

Sibiiu, 30 Iuniu v. 1898.

In conțelegere cu comitetele parochiale.

Oficiul protopresb. gr.-or. al Sibiiului.

Ioan Papiu,
protopresb.

Nr. 613—1898 [86] 1—3

CONCURS.

Pentru îndeplinirea postului de al doilea învěțătoriu vacant la școla română gr.-or. din Cristian, protopresbiteratul Sibiiului, se escrie concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful Roman“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: salariu anual 300 fl., din cari 210 fl. din alodiu în rate lunare anticipative, 90 fl. din repartiție, în rate trilunare, 4 stângini de lemne pentru încăldit, cuartir natural în edificiul școlei, cu dóuě încăperi, pivniță, grajd pentru děuě vite și șopru pentru lemne.

Cei-ce doresc a reflecta la acest, post au sě-și aștérnă cererile de concurs instruite în sensul legilor din vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Avênd a ține una din strane și a conduce cântările liturgice cu elevii în biserică, va avé a se presenta în vre o Dumineca ori sěrbătóre înainte de ḑiua alegerii spre a-și arěta desteritatea în cântări și tipic.

Sibiiu, 30 Iuniu 1898.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Sibiiului în conțelegere cu comitetul parochial.

Ioan Papiu,
protopresb

Nr. 195—1898 [87] 1—3

CONCURS

Pentru ocuparea vacantei parochii gr. or. de a III-a clasă din Medeșfalěu, în tractul protopresbiteral al Murěș-Oșorheiului, se escrie prin acésta concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post de paroch sunt cele stabilite în ședința sinodului acestei parochii la 24 Novembre 1894, cari dau un venit anual de 462 fl. v. a.

Informațiuni detaiate despre acéstă parochie se pot lua dela comitetul parochial în fața locului și dela subsemnatul protopresbiter.

Competenții își vor trimite cererile lor concursuale, instruite în regulă, la subsemnatul oficiu protopresbiteral.

Murěș-Oșorheiu, 25 Maiu 1898.

Óficiul protopresbiteral gr.-or. al Murěș-Oșorheiului.

Nicolau Maneguțiu,
protopresbiter.

Nr. 194—1898 [88] 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea vacantei parochii gr.-or. de a III-a clasă din Murěș-Oarba, în tractul protopresbiteral al Murěș-Oșorheiului, se escrie prin acésta concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post de paroch sunt cele stabilite în ședința sinodului acestei parochii la 6 Octobre 1891 și 15 Maiu 1898, cari dau un venit anual de 360 fl. v. a.

Informațiuni detaiate despre acéstă parochie se pot lua dela comitetul parochia în fața locului și dela subsemnatul protopresbiter.

Competenții își vor trimite cererile lor concursuale, instruite în regulă la subsemnatul oficiu protopresbiteral.

Murěș-Oșorheiu, 25 Maiu 1898.

Oficiul protopresbiteral gr.-or al Murěș-Oșorheiului, în conțelegere cu comitetul parochial.

Nicolau Naneguțiu,
protopresbiter.

Nr. 171—898 [89] 1—3

CONCURS.

Pentru intregirea postului de păroch în parochia de classa a III-a din comuna Ludești-Costești prin acésta se escrie concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post dau un venit sigur anual de 432 fl. 72 cr.

Parochul este îndatorat după usul local de până aci a face parte cuvenită și cantorului seu.

Doritorii de a reflecta la acest post, au a-și așterne suplicele de concurs, instruite conform normelor în vigóre, sufiscrisului până la terminul sus indicat, și a se presenta în biserică în vre-o Dumineca sau sěrbătóre, ca sě fie cunoscuți din partea poporului.

Oficiul protopresbiteral rom. gr.-or. al Orăștiei, în conțelegere cu concernintele comitete parochiale.

Orăștie, la 18 Maiu 1898.

V. Domșa,
ppbiter.

Nr. 221—898 [90] 1—3

Concurs repețit

Pentru intregirea parochiei de clasa a III a Helmar, în protopresbiteratul Orăștiei se publică a treia óră concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post de paroch dau un venit anual sigur de 400 fl. 90 cr., în privința cărora se pot lua informațiuni mai deaprópe dela comitetul parochial și oficiul protopresbiteral.

Concurenții au a-și așterne cererile concursuale, instruite conform normelor din vigóre, până la terminul prefipt oficiului protopresbiteral subsemnat.

Orăștie, la 10 Iunie 1898.

Oficiul protopresbiteral al Orăștiei în conțelegere cu comitetul parochial concernent.

V. Domșa,
ppresb.

Nr. 182—828 [91] 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de capelan în comuna bisericéscă gr.-or. Lăpuș de clasa III. din protopresbiteratul Câmpenilor, la aprobarea Venerabilului Consistor archidiecesan dela 19 Maiu 1898 Nr. 4004 B. se publică concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare oficiósă

Emolumentele sunt jumětate din venitele stolare parochiale în sumă de 426 fl. 50 cr, v. a., despre cari se pot trage informațiuni dela organele subscrise.

Doritorii de a ocupa acest post sě trimită cererile lor concursuale cu documentele recerute de legile din vigóre până la terminul cuvenit subscrisului oficiu protopresbiteral gr.-or al Câmpenilor.

Câmpeni, 12 Iuniu 1898.

Romul Furdui,
protop.

Nr. 632—1898 [92] 1—3

CONUCRS.

Pentru îndeplinirea a dóuě posturi de învěțători devenite vacante la școla nóstră gr.-or. din Boița se escrie concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu aceste posturi sunt:

1. Pentru fiecare salariu anual de 330 fl. din cassa bisericei, ce se vor solvi în rate lunare anticipative.

2. Cuartir natural în edificiul școlei și patru stângini de lemne pentru încălḑit la fiecare.

3. Cuincuenalele prescrise în lege și prověḑute în §. 46, din regulamentul pentru organisarea învěțămêntului în școlele poporale asigurate.

4. Acei individi, cari au cercetat vre-un curs de economie vor fi preferiți, și se vor bucura de o remunerațiune corěspunḑětóre pentru instruirea în școla de repetiție.

Cei-ce doresc a reflecta la vre-unul din aceste posturi vor avé a-și așterne suplicile concursuale instruite conform legilor din vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Pentru dovedirea desterității technice — cântări și tipic, eventual și vre-un instrument musical — concurenții se vor presenta în comună în vre-o Dumineca sau sěrbătóre înainte de ḑiua alegerii.

Sibiiu, 30 Iuniu 1898.

In conțelegere cu comitetul parochial.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Sibiiului.

Ioan Papiu,
protopresb.

Din ori-ce *librărie se póte procura* scrierea premiată a consilier. în med. *Dr. Müller,* apărută în a 30-a ediţiune despre

sistemul nervos
și
sexual turburat.

Espediție franco pentru 60 cr. în mărci postale.

Curt Röber,
Braunschweig.

[5] 24—49

Pentru o Fabrică mai mare se **caută** un

Corespondent bun.

Recerințe: creștin, de 25—28 ani, necăsătorit, posedere perfectă în scriere și vorbire a limbei **germâne** și **române**, precum și cunoscințe temeinice, generale și comerciale, stenografie, scrisóre frumósă, plăcere, diligință și capacitate de a lucra independent.

Oferte detailate însoțite de fotografie și copii de atestate, sub **„M. W. 6394“ către Haasenstein & Vogler (Otto Maas) în Viena, I.** [93] 1—2

Redactor prov. Dr. Elie Cristea.

Editura și tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 73. Sibiiu, Marţi 7/19 Iuliu, 1898. Anul XLVI

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strĕinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se inapoiază.

INSERŢIUNILE:

Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Icónele în biserica nóstră.

Scriitori chemaţi şi vrednici de credinţă susţin, că chiar aluatul, din care s'a plămădit poporul român, a cuprins mulţime de elemente creştine. E şi fórte natural a admite acéstă, când — după mărturisirile mai ales ale lui *Plinius* cel tinĕr — scim, că pe timpul împĕratului Traian creştinii erau atât de numeroşi în împărăţia romană, încât umpleau oraşele şi satele. Dintre acestia mulţi au venit în Dacia şi au contribuit la încreştinarea tuturor coloniştilor, tocmai pe timpul, când era în formaţiune noul popor de viţă latină.

Nu-i mirare deci, dacă poporul român a ţinut şi ţine cu atâta statornicie şi răbdare la biserica sa, la legea sa, pentru-că acésta s'a născut de-odată cu el, ca neam separat, şi pentru aceea o şi numesce *lege românéscă.*

Alipirea faţă de acéstă divină instituţiune **a** arĕtat'o poporul român, pe lângă morţişa aderare la neschimbatele ei dogme şi învĕţături, şi prin deosebita îngrijire de casa Domnului, de edificiile bisericesci. Bisericile române din părţile, unde Românii [illegible] şi ḑile senine, întăresc spusele nóstre.

Nisuinţa de înzestrare şi împodobire a bisericilor a produs atât în orient cât şi în apus în cadrele generale ale artelor ramificaţiuni speciale cu timbru bisericesc. Intre aceste un loc de frunte îl ocupa *pictura creştină*, un mijloc, care pe lângă cântarea bisericéscă, este mai în stare a ne aprofunda în meditaţiuni evlavióse şi a ne ridica mintea şi inima la Dumneḑeu şi la persónele, cari au fost modele şi virtuţi creştinesci.

Cine cunósce ţĕri ortodocse, acela va trebui se admită, că pictura formează punctul de culminaţiune în bisericile acelor ţĕri.

Precum în alte privinţe, aşa şi cu privire la icóne este diferinţă între biserica ortodocsă şi cea apusană. Preste tot în Occident sĕ pune pond pe grandiositatea bisericilor, pe mărimea lor, pe când cele din Orient sunt mult mai mici, dar apoi sunt şi mai multe.*)

In privinţa podóbelor însĕ sunt adevĕrate monumente, adevĕrate mărgăritare de frumseţă.

Mai nainte erau bisericile orientale în întreg interiorul lor dela soclii până la cupole pictate cu frescuri ori acoperite cu feliurite mosaicuri.

Asemenea pictură, firesce uneori fórte primitivă, aflăm şi în bisericile nóstre vechì, de lemn, pe unde acelea mai sustau.**)

Asăḑi pictura s'a mai redus şi s'a măginit mai mult la icóne.***)

S'au redus în întreg Orientul mulţimea figurilor pictate, dar nu s'au redus prescriptele stricte întru desemnarea şi pregătirea lor. In acéstă privinţă pictorul ortodocs se bucură de puţină libertate, din contră putem afirma, că e absolut supus tradiţiunilor şi prescriptelor canonice. Artistul ortodocs sau grecesc e liber în esecutare, în partea technică, dar idea, concepţiunea, sau invenţiunea icónei aparţine teologilor, sânţilor părinţi ai bisericei catolice.

Canonul următoriu, adus în al doilea sinod dela Nicea, indică dependenţa artistului bizantin:

> „Structura icónelor nu este inven-
> „ţia pictorilor, ci prescripţiune legală
> „aprobată şi tradiţiune a bisericei ca-
> „tolice; căci, ce sĕ distinge prin ve-
> „chime, este vrednic de veneraţiune,
> „— ḑice s. Vasilie. Acésta o mărturi-
> „sesce vechimea însuşi lucrului, şi în-
> „vĕţătura părinţilor nostrii, cari sunt
> „purtaţi de duchul sânt. etc.“

De-aci provine, că timpul şi locul nu influinţéză pictura grecèscă. Icónele-mosaic, cari se află în Grecia, în biserica numitá a Sântului Luca şi cari, representă Botezul Domnului, Rusaliile, Moisă şi David sunt întocmai ca şi frescurile corĕspunḑĕtóre din biserica mănăstirei Cesariani de pe muntele Hymetus, deşi cele dintâiu sunt din veacul al X., ér cele din urmă din al XVII. Nu numai forma vestmintelor e preste tot şi în tóte timpurile asemenea, ci chiar şi colórea şi desemnul, de multeori şi numĕrul creţelor şi îndoiturilor este susţinut.

Precât sunt de stricte prescripţiunile artei orientale în privinţa iconografiei bisericesci, pe atât este de mare anarchia, ce domnesce în bisericile române de dincóce de Carpaţi. Aci am putea-o numi ignoranţa, dacă nu am avea convingerea, că şi sĕrăcia, şi necesitatea de-a jertfi deocamdată pentru alte lucruri absolut de lipsă, au contribuit la crearea situaţiunii, în care ne aflăm.

Ca sĕ esiste la noi pictori specialişti cu cunoscinţă de prescriptele picturiei ortodocse. nici poveste. Pe alocurea sĕ mai ivesce câte un cârpaciu străin, care mânjesce cu absolută necunoscinţă icónele, ce se comandează fie pentru fruntare, fie pentru prapori etc. şi cari adeseori se plătesc cu bani buni. Celor de dincóce de Carpaţi nu ni-au permis lipsele materiale a ne cresce un pictor special pentru trebuinţele bisericilor nóstre. cum au fraţii Bucovineni pe *Eug. Maximovici,* pe mult regretatul pictor archidiecesan şi teologul *Epaminonda Bucevschi,**) care a reîntrodus in biserică adevĕratele forme şi tipuri ale picturii eclesiastice bizantine, scoţind din us stilul corcit catolico-oriental, iscodit şi încuibat de pictorii Găliţieni *Paslawski, Folakowski* etc., mai ales prin efectul gâdilitoriu, ce-l face asupra laicilor şi preoţimei neesperte, esagerarea lor în sculptură şi auritură.

Chiar şi altcum lăudatului măestru Arend îi face episcopul Hacman imputarea, că uneori icónele lui sunt un „amestec între esecutare corectă şi necorectă, care vădesce ceva din ale bisericei rno-catolice.“ E. Bucevski a îndreptat şi greşelile acestuia.

Noi însĕ în lipsa de asemenea bărbaţi — am ajuns în aceea stare ridiculă, că atelierele dela *Nicula* liferéză aprópe tóte icónele cu sfinţi pentru bisericile române de ambele confesiunei. Pictorii acestor ateliere înse sunt atât de gentili, încât pentru câteva piţule sunt în stare sĕ facă la cutare sfânt chiar şi mai multe degete la o mână, decât câte indică anatomia, că poşede un om normal. De ochii şi celelalte părţi ale sfinţilor dela Nicula nici nu mai vorbim, căci de sigur nu

---

*) In Bucuresci sunt şi acum la vr'o 116 biserici, cu tóte că multe s'au străformat, şi cea mai frumósă dintre ele „Domniţa Balaşa“ este relativ fórte mică. derimate în urma vremurilor resboinice trecute. Catedrala veche are pe din lăuntru 11 m. în lungime, 6 m. 25 cm. lăţime şi 7 m. în înălţime. Cea mai mare, numită Kamkarea, este 13 m. lungă şi 11 lată., pe când aşa numita „capelă sântă“ din Paris pe din afară e 37 m. lungă 'i 16 m. lată şi 37 m înaltă.

Bisericile orientale din Salamis, Salonichi, Constantinopol şi mai ales cele de pe muntele Atos sunt mai mărişóre, dar apoi faţă de catedralele din Rheims, Amiens, Chartres, Paris etc. sunt numai nisce capele.

**) Cel puţin una din ele ar trebui păstrata în tótă originalitatea ei, drept mărturie a trecutului nostru.

***) Biserica română nou zidită în Constanţă a susţinut acest oriental us, căci este pictată în tot interiorul ei de pictorul Mirea. — Când am vĕḑut'o. am rĕmas fórte mulţĕmit de impresiunea primită, mai ales că colorile naţionale eşiau bine la ivealā şi da o înfăţişare armonică.

*) Ep. Bucevschi a fost fiul unui preot român din Bucovina. A absolvat mai întâiu turei. După absolvarea academiei i s'a încredinţat, ca unui specialist renumit, pictura bisericéscă. Primele sale lucrări merg în urma înaintaşului sĕu *Arend*, dar mai târḑiu a nimerit direcţiunea adevĕrată, restabilind succesiv unicul tip corect pentru iconastasele şi icónele nóstre. Lucrările sale cele mai perfecte, precum cele din Revna, Cadobeşci, Stupca etc. vor stórce şi admiraţiunea generaţiilor viitóre, căci forméză o nóuă epocă de înflorire a artei nóstre bisericesci. Iconostasul lucrat de el pentru biserica din Agram este culmea, la care şi-a ridicat arta sa. Ep. B. ş'a câştigat un menit şi prin aceea, că a atras în Bucovina pre talentatul sculptor în lemn Pîşlea, care a întrodus forme mai corecte în arta sculpturei, ca cele de mai nainte esagerate. Repausatul metropolit al Bucovinei, care a cunoscut calităţile emintele ale lui E. B., a dispus a se reproduce în uleu 2 icóne de-ale lui, anume „Christos“ şi „Maria“, dând ocasiune creştinilor a le procura cu un preţ destul de ieftin. De dorit ar fi a se continua acéstă reproducere.

FOIŢA.

Caracterul Archiepiscopului şi Metropolitului Andreiu Şaguna.

(Urmare şi fine.)

Şi cuvêntul lui trup s'a făcut, căci pe sine, chiar şi tóte ale sale le jertfi pentru binele poporului sĕu. Dóvadă despre acésta avem nenumărate acte naţionale şi bisericesci. Cu dreptul putem ḑice, că nu se sĕvârşi, cât timp fu între noi, timp de 27 de ani, măcar un singur act mai însemnat, la care el sĕ nu fi luat parte activă şi încă ca factorul principal, ca conducĕtorul însuşi, astfel că décă s'ar scrie o istorie a timpului acestuia, ar trebui sĕ stea pe fie-care pagină numele lui Şaguna.

Sĕ nu-şi fi iubit el neamul sĕu atât de mult, ar fi rĕmas la Sêrbi, unde se afla ca profesor şi secretar al metropolitului sêrbesc Stratimirovici; mai ales că avea cele mai frumóse prospecte de a se face episcop, metropolit şi patriarchul lor, cu onoruri şi cu averi şi venituri mari, cu palate strălucite şi cu moşii întinse, cum nu le putea avé la Români. Dară el preferí sĕ vină la noi, la poporul nostru sărac, unde nu afla nici şcóle cum se cade, nici reşedinţă potrivită pentru episcop, nici cler cum se cade, nici fonduri, nimic, decât o casă în una din stradele Sibiiului.

Dară şi alte puncte luminóse mai sunt, cari le găsim în nobilul caracter al marelui bărbat. Metropolitul Şaguna era omul ordinei. Adese-ori recita el cuvintele cunoscute: „*Ordo este anima rerum*“, în casă, în afară de casă, în oficiu şi afară de oficiu, în tóte şi pretitindeni

Astfel era el cunoscut şi recunoscut de toti, privit fiind de model în privinţa ordinei şi curăţeniei, precum şi in privinţa gustului desvoltat estetic. Activitatea lui era esemplară. Vara se scula la 4 óre şi la 5 óre era la masa de scris, cu o carte cetind, cu condeiul în mână, séu scriind acte oficióse, bisericesci, şcolare etc. Póte că nimeni n'a înţeles mai bine decât dênsul adevĕrul proverbului că: „*Viitorul este al omului muncitor*“. Cu tóte ocupaţiunile sale oficióse, cu representaţiuni la regim, cu ordinaţiuni către clerul şi poporul eparchial, 'n afaceri şcolare şi bisericesci; cu tóte visitele cele multe oficióse şi neoficióse, ce le avea ḑilnic şi, în sfîrşit, cu tóte călĕtoriile sale cele multe, lungi şi grele, împreunate unele cu primejdii de mórte, metropolitul Şaguna a mai avut vreme şi plăcere a munci, şi încă muncă pilduitóre, ḑiua şi nóptea, la lumina lampei, muncă de titan, pe terenul literar bisericesc, unde nu scim, ce sĕ admirăm mai mult: talentul şi eruditiunea, ori energia voinţei sale de a rĕspândi luminile geniului sĕu în straturile cele mai depărtate ale fiilor poporului sĕu; compunênd şi dând la lumină el însu-şi 25 de opere; revĕḑênd şi retipărind altele 37; în sfîrşit, sfătuind şi îndemnând pe alţii sĕ compună şi sĕ traducă alte 26 de cărţi, recomandate de dênsul. Astfel că în privinţa activităţii cu deosebire, eu nu cunosc vre-un Român, décă nu póte pe George Şincai, pe care sĕ-l putem pune alăturea lui Şaguna.

Activ era el la culme. Şi nici chiar în timpul bólei sale nu se putea reţinea dela lucru. Chiar si atunci bolind greu îşi dădu la tipar cea mai de pe urmă operă a sa: „Pastorala“, cu care îşi încheiá activitatea sa literară.

Atunci îşi făcu el şi testamentul, îşi înventa tótă averea sa, mobilă, ba ce e mai mult, bolnav, cum era, înpins de nobila sa inimă, tot se mai ocupa cu afaceri publice naţionale şi bisericesci.

Despre Şaguna se póte ḑice, în adevĕr, că s'a ţinut cu tótă puterea sufletului sĕu de sentinţa latină: „*Nulla dies sine linea*“, — căci nici un moment al vieţei sale nu l'a lăsat nefolosit, pentru ca sĕ-şi ridice némul sĕu, „ca pe Românii Ardeleni din adêncul lor somn sĕ-i deştepte şi către tot ce este adevĕrat, plăcut şi bun sĕ-i tragă“.

De-opotrivă cu mărimea muncei a fost totodată şi mărimea ingeniului fără de care el n'ar fi putut sĕvîrşi strălucitele sale fapte.

Şi lumina sa lumina tuturor: în dieta din Sibiiu, din Cluşiu, în parlamentul din Pesta şi în senatul împerial din Viena. Pretutindeni rĕsuna cuvêntul sĕu plin de adevĕr, plin de putere convingĕtóre înaintea persónelor celor mai strălucite: conţi, baroni, archiduci şi principi, cari îl îmbărbătau cu aplausele şi cu cuvêntul lor aprobător, şi se ridicau de pe scaunele lor şi-i gratulau strîngêndu-i mâna cu căldură pentru cuvêntul lui strălucit.

Şi casa împĕratului îi erà lui tot-déuna deschisă. Él n'avea sĕ antişambreze cu ceasurile, până sĕ capete audienţă. Él mergea este cetitoriu, care sĕ nu scie spune ceva coraghios din propria-i esperienţă. Aceste decoraţiuni bisericesci, pe lângă că timpesc gustul estetic al poporului, ne mai fac şi de ris în făţa bărbaţilor, cari vin printre noi, sĕ ne studieze din tóte punctele de vedere, şi ne presintă acelora în lumină nu tocmai laudabilă. —

Unde comunele bisericesci sunt mai cu stare, acolo sĕ procură icónele dela zugravi cu isteţime technică mai mare, ca cei dela Nicula; dar apoi acestia dau icónelor adeseori o infaţişare absolut străină de ritul oriental.

Despre acésta ne putem convinge, întrând în unele din bisericile nóstre. La fraţii gr. catolici aflăm acelaşi lucru: dar — probabil, — că ei o făc acésta intenţionat, că se se apropie şi în acéstă privinţă mai mult de rom.-catolici Aşa d. e. în biserica gr. cat. din Sângiorgiul-român, de lângă Năsĕud, am vĕḑut pe un archiereu, pare-mi-se pe stul Nicolau, pe cap în loc de mitră oriĕntală, cu căciulă (infulă) papistaşă ascuţită la vîrf şi crepată la mijloc, ér în mână cu cârjă papistăşéscă, încolăcită la capătul din sus.

Afară de acest soiu de icóne mai aflăm atât în biserici, cât şi în casele credincioşilor nostri icóne, cumpĕrate din têrguri şi pregătite în fabrici, cu înfăţişare altcum naturală, dar lucrate după ritul apusan. Ba în biserica nóstră din Turda am vĕḑut chiar aşeḑate la anumite locuri ale fruntariului statuete mai mici şi mai mari, representând persóne sfinte. In alte locuri am vĕḑut trupul Mântuitorului pe cruce nu desemnat ci vĕrsat în metal etc.; ér într'o biserică de ale nóstre din tractul Geógiului este aşeḑată şi încă în altar icóna tuturor papilor, câţi s'au succedat în scaunul episcopesc din Roma.

Acéstă stare de lucruri tradéză o mare necunoscinţă de pretensiunile ritului oriental, căruia aparţinem.

Acestei anomalii ar trebui sĕ-i facem sfîrşitul cu o óră mai curênd.

Sĕ delăturăm rĕul în mod absolut va fi deocamdată mai greu, pe câtă vreme mijlócele materiale nu ne permit a ne creşte înşine pictori anume cu cunoscinţe temeinice din arta picturei peste tot, dar şi cu cunoscinţe speciale din pictura sacră orientală.

Un început pentru delăturarea rĕului totuşi se póte face, deoparte sistând cu desĕvîrşire icónele-caricaturi dela Nicula, cari numai stricăciune pot aduce atât pentru sentimentele de evlavie ale credincioşilor nostri, cât şi pentru pungile lor, căci a cumpĕra astfel de icóne însemnéză a arunca banii pe feréstră. De altă parte profesorii seminarielor nóstre au datorinţa a instrua în viitoriu pre preoţii bisericelor nóstre şi în acéstă direcţiune şi ai întroduce şi în elementele iconografiei bizantine, ca astfel aceia sĕ scie, ce icóne pot împodobi păreţii şi fruntariul bisericilor, în cari ḑilnic oficiéză, ba chiar şi casele credincioşilor lor.

Pănă acuma s'a negles la noi acéstă parte intregitóre a sciinţei teologice; dar ce n'am făcut în trecut, datorinţă avem sĕ suplinim barem pe viitor. Nu putem pretinde, ca un cleric, un preot, sĕ cunóscă tóte prescriptele şi amĕnuntele din'*Ερμηνεία τῆς ζωγραφικῆς*=codicele picturei“, ce se atribue Rafailului ortodox, pictorului Panselinos din veacul al XI.; dar sĕ cunóscă cel puţin elementele picturei orient., trebue sĕ cerem dela toţi mai ales aḑi, când puţini sciu, care-i forma unei cruci orientale, cum e aureola din icónele orientale, pe care mână ţine maica Domnului pe fiiul omului, etc. etc.

In posesiunea cunoscinţelor necesare vom ajunge numai cu încetul. Pănă atunci însĕ, ca sĕ nu perenăm disordinea, va fi mai bine, dacă librăriile nóstre eparchiale vor veni întru ajutor, punêndu-se în conţelegere şi legături cu firme, cari le pot oferi obiecte în stilul bisericei, ai căror credincioşi suntem. Acésta s'ar putea cu atât mai uşor, cu cât în centrele diecеselor mai uşor se pot afla ómeni, cari sĕ supue la puţină censură obiectele procurate.

Librăria nóstră archidiecesană a şi făcut un mic început în acéstă privinţă, procurându-şi pentru depositul seu felurite icóne. Preoţimea, căreia îi lipsesc cunoscinţele necesare iconografice, are acum datorinţa a capacita pe credincioşii sei, gată a aduce jertfe pentru împodobirea bisericei, a nu mai procura icóne etc. de natura celor indicate mai sus, ci a se adresa în acéstă privinţă la librăriile dieçesane, cari de sigur le vor servi cu un lucru mai bun şi mai potrivit.

[illegible] mai sufere în bisericele nóstre, căci ori cât ar fi acele de ieftine, totuşi banii daţi pe ele, sunt bani aruncaţi în vênt. Icónele bune vor fi firesce mai scumpe; de aceea se póte purcede aşa, ca sĕ se adune banii dela creştinii iubitori de jertfe şi când este la disposiţie o sumă corĕspunḑĕtóre sĕ se procure o icónă, care într'adevăr se contribue la deşteptarea şi înălţarea sentimentelor nóstre religióse.

Acésta o reclamă gustul estetic al unui popor cu pretensiuni de civilisaţiune şi progres, precum şi crescerea religios-morală a credincioşilor.

Dr. Elie Cristea.

***Dotaţiunea clerului*. Monitorul oficial „Budapesti Közlöny“ dela 4/16 Iuliu a. c. Nr 162 comunică, că Maestatea Sa Regele Francisc Iosif I. a sancţionat la 17/29 Iuniu a. c. proiectul de lege despre întregirea venitelor parochiale şi că în 3/15 Iuliu sa promulgat, publicânduse în „Colecţia legelor“.**

Acelaşi număr reproduce întreg tecstul autentic al proiectului devenit acum lege ca articlu al XIV din 1898. El întră în viaţă cu 1 Ianuariu 1899. Impune-se deci acum bisericei nóstre datorinţa a cumpăni cu multă înţelepciune şi cu tact afacerea, ca forul competent sĕ iee faţă de această lege posiţiunea cea mai corĕspunzătóre intereselor nóstre bisericesci. Consistoriul archidiecesan — basat pe momentuositatea disposiţiunilor acestui articlu de lege pentru clerul şi biserica nóstră şi cunoscând situaţiunea bisericei şi glasul clerului şi preşte tot considerând tóte momentele, ce ating acéstă chestiune, va afla — credem — cele mai bune directive de ulterióră purcedere.

In memoria lui Şaguna.

— Măgina (t. Albei Iulia) 24 Iunie v.

Despre modul cum s'a sĕrbat în Măgina memoria de 25 ani a fericitului bărbat al naţiunei, a marelui archiereu „Andreiu“, ni se scriu de acolo următórele:

Ḑiua destinată pentru sĕrbare a fost Dumineca din 14 Iunie, conform ordine or archiereşti. Demn şi cinstit ş'a achitat şi parochia nóstră datorinţa faţă de acéstă ḑi, faţă de memoria bunului parinte şi păstor. Conform comunicatului Escelenţiei Sale In. P. Sânţitului archiepiscop şi metropolit *Miron* cu o sĕptămână înainte s'a publicat în biserică acésta serbare memorială. Comitetul parochial în o şedinţă premergătóre a stabilit un program de sĕrbare, ca cu atât mai démnă sĕ fie de memoria sĕrbătoritului. Dumineсă în 14 Iunie sunetul clopotelor des de diminéţă, — purtat preste lungimea satului de un vêntuleţ uşor, — vestea, că aḑi e o sĕrbătóre mare, în care se va pomeni un parinte bun al naţiunei, aḑi este ḑiua unui distins Archiereu, podóaă bisericii, de care se vorbeşte pănă şi în cea din urmă colibă ţĕrănéscă.

Biserica frumos împodobită a primit în sinul sĕu o mulţime de credincioşi, bărbaţi, femei, copii.

S'a celebrat cu evlavie sf. liturghie din partea Veteranului părinte Constantin *Suciu*, ér respunsurile le-a esecutat corul tinerimii cu al băeţilor de şcólă frumos şi dulce, sub conducerea clericului abs. *C. Suciu.*

După finitul acestei slujbe, a urmat slujirea parastasului, şi aici corul a esecutat cântările funebrale.

La începutul parastasului dóuĕ fetiţe de şcólă au încoronat cu cununi portretul măreţ al fericitului Archiereu. Sa rostit din partea candidatului de preoţie C. Suciu predica ocasională cu avênt şi căldură, îndemnênd ca în vremile acestea de ispite sĕ ne iubim némul şi biserica, aşa cum bunul Archiereu ne-a învĕţat.

După terminarea predicei se dă signalul din partea destoinicului conducĕtor, şi corul întonéză cu multă jale şi sentiment „Cântarea ḑilei“: „Românime mult cercată“. Inimile tóte sunt predispuse spre lacrămi şi jale. Suntem în împĕrăţia celei mai perfecte linişte, conturbată numai de bătăile inimilor svêcnitóre. Poporul, în ochii căruia lacrămile se furişaseră — ascultă cu mâni îmbinate spre rugăciune, cu privirile ridicate spre Părintele ceresc, de unde tot darul şi bunătatea vine.

Solemn şi sfênt era momentul, când corul bărbaţilor întona alternativ cu al şcolarilor „da Andreiu tu n'ai murit!.

Cântarea jalnică se sfêrşeste, se perde şi ultimul acord, pe aripa căruia sufletele nóstre se înalţă în sfere mai înalte, către puternicul Ziditoriu, rugândul sĕ odichnească sufletul celui mai bun, celui mai mare dintre noi.

Favorizaţi şi d'un timp frumos am eşit cu sfintele odórĕ în procesiune la ţarină unde s'au făcut rugăciuni poporului evlavios, ér la reîntórcere s'a încunjurat de trei ori biserica.

Din partea comitetului parochial s'a împărţit pomană în memoria fericitului metropolit.

Am întêlnit aici ómeni, cari cu evlavie vorbéu despre faptele nemuritoriului Andreiu, şi cu lacrimi în ochi spuneau, că au vorbit şi au avut fericirea a sta în faţa lui.

Sĕrbarea sa estins şi după améḑi. Comitetul parochial a ţinut şedinţă festivă, în care distinsul şi inimosul membru Vasilie Hagea, primar, a ţinut

---

fără zăbovire prin anticamere, fără nici o piedecă la împĕratul. Şi împĕrătésa venea spre întimpinare înaintea lui cu damele ei de onóre şi se mirau de figura lui maestatică şi se întreţinea şi vorbea cu dênsul şi-i ḑicea: „Vater Şaguna“ („tată Şaguna!“) Şi apoi venerabilul metropolit îşi îndrepta paşii cătră maiestatea Sa împĕratul-rege şi-şi spunea păsul sufletului, nu cu sfiélă, nu cu cutremur, cum erau alţi Români, ci cu mândrie şi cu curagiu bărbătesc — „*Männerstolz vor Königsthronen*“, cum ḑice Schiller. Şi-i spunea împĕratului, că Românii n'au alt juvaer mai scump, decât limba şi naţionalitatea lor, séu cum o spunea el nemţesce: „*Den Rumänen ist nichts so heilig als ihre Notionalitaet und Sprache*“. Ér alte dăţi îi vorbea astfel: „Maiestate prea înaltă! Noi suferim o durere nespusă! Biserica nóstră predică principii aşa de curate, ca ori-care din celelalte; biserica şi şcóla nóstră cresc Maiestăţei Tale fii nu mai puţin credincioşi şi supuşi, şi nu mai puţin harnici şi de omenie, decât celelalte religiuni. Biserica nóstră şi fii ei credincioşi au stat pe lângă causa împĕrătéscă cu credinţă tare; ei au susţinut proba de foc cu bărbăţie; ei nu permit a fi întrecuţi în credinţă, ascultare şi jertfire de nici un popor al monarchiei. — Şi acesti fii jelesc, căci biserica lor se bucură de mai puţine drepturi, decât ori care dintre celelalte din ţéră“.

Şi cuvêntul metropolitului avea trecere la monarchul. Şi maiestatea Sa îi împlinea justele lui cereri, căci nu voia sĕ lase nemângăiat pe acela, care era iubitul şi credinciosul stêlp al tronnlui seu

Şi prin tactul sĕu plin de înţelepciune şi prin relaţiile sale intime cu cele mai puternice şi mai înfluente persóne ale imperiului, precum şi prin energica sa păşire în tóte causele naţionale şi bisericesci, Şaguna câştiga lucruri, cari mai înainte se păreau de necreḑut. Recâştiga vechea metropolie a biserecei române gr.-or. din Transilvania şi Ungaria în 1864; apoi despărţirea ierarchiei române de cea sêrbéscă şi organisarea bisericei române gr.-or. pe basele statutului organic, ceea ce s'a făcut la a. 1868, atunci, când se înfiinţa şi diecesa Caransebeşului, ér de cap al nouei metropolii, de archiepiscop şi metropolit, fu numit şi întărit, cum nici nu se putea altfel, tot dênsul.

Şi împeratul îl distinse pentru eminentele lui talente şi hărnicii, precum şi pentru multele şi măreţele lui virtuţi şi merite în mai multe rênduri cu strălucite decoraţii, cu ordinul Leopoldin comandor; la 1852 cu titlul de baron şi-l numi consilier intim; la 1864 îi conferi ordinul Corónei de fer clasa I; ér la 1867 îl decora cu crucea cea mare a ordinului Leopoldin, — conferindu-i totdeodată felurite ajutóre din visteria statului pentru ajutorarea clerului şi poporului: 54,000 fl. pe tot anul, şi 73,000 fl. odată pentru tot-déuna, precum şi 1000 de galbeni din casseta sa privată.

Şi fiilor némului nostru: Ardeleni, Bănăţeni, Ungureni şi Bucovineni, le crescea şi le ridea inima vĕḑênd valórea cea mare a ui Şaguna la ministri, la archiduci şi la împĕratul, şi admirau talentul şi vêrtuţile Archipăstorului român şi respectul ce l însufla el în tóte părţile. Şi ḑiaristica română în frunte cu „Trompeta Carpaţilor“ a lui Cesar Boliac era pline de laudele succeselor lui strălucite şi n'avea cuvinte cum sĕ prémărésсă virtuţile şi faptele lui; şi o mulţime de foi strĕine în tóte părţile lumei şi anume: „Archiv für katholische Kirche“ din München; „Protestantische Blätter“ din Berlin; ḑiare sêrbesci din Carloviţ; ḑiare rusesci din Petersburg şi Moscva; ḑiare grecesci din Atena şi unul din Londra; mai departe „Illustrierte Zeitung“ din Lipsca şi „Waldheims Illustrierte Blätter“ din Viena (amêndóuĕ acestea cu portretul Metropolitul); apoi Wurtzbach în scrierea sa „Biographisches Lexikon des Kaisertums Oesterreich“ şi în sfêrşit: Eugen Fridenfels în „Schiţele sale biografice“, toţi acestia preamăreau pe Şaguna şi făceau sĕ rĕsune numele lui ca al unui om de ingeniu şi de un caracter extraordinar (ein Mann mit grosser Begabung, mit ausserordentlichem Scharfblick) şi ca al celui mai însemnat principe bisericesc al întregei creştinătăţi orientale (der bedeutendste Kirchenfürst der griechisch-orientalischen Christenheit.)

*

Onorată Adunare! Din tabloul, ce 'mi am permis a vi-l presenta, cred că fie-care din noi a rĕmas cu impresia, că în adevĕr mare bărbat trebue sĕ fi fost Metropolitul Şaguna: Mare cu chipul sĕu maiestatic, mare cu ingeniul sĕu estra-ordinar, mare în privirea virtuţilor şi faptelor sale strălucite pe tóte terenele vieţei poporului nostru: pe terenul bisericesc, naţional şi şcolar, ca întemeietor a *600* de şcóle naţionale, ca reînfiinţător al metropoliei, ca înfiinţător şi ocrotitor al spiritului constituţional liberal bisericesc, o dare de sémă despre binefacerile şi drepturile pe cari bunul Archiereu ni lea câştigat.

Tot în acésta şedinţă s'a presentat 8 parochieni, cari au declarat în faţa neamului, că voesc a sigila acésta mărèţă sĕrbare prin aceea, că fiecare din avutul seu propriu donéză pe séma bisericii nóstre câte un pământ arător spre scopuri de cultură şi înaintare. S'au făcut actele de donaţiune, după cetire s'au subscris, ér la protocol s'au luat pe lângă mulţămită şi aceea, ca inimile acestor cucernici şi bani poporeni sĕ fie induse în „Cartea de aur“ a parochiei spre păstrare şi pomenire, pe lângă o scurtă descriere a vieţii lor.

Inălţătóre şi edificătóre au fost pentru noi acestea festivităţi, cari neau întărit şi mai mult în lupta, ce suntem siliţi a duce cu elementele duşmănóse bisericii nóstră.

Astfel am prăsnuit noi, nu prin splendóre deşartă, ci cu modestie şi pietate am alergat la Dumneḑeescul altar, şi aici, am dat partea cea mai bună din fiinţa nóstră, am aprins în sufletele nóstre sacra flacără a iubirei de ném şi de biserică. A fost o mângăere dulce acéstă sĕrbare, un balsam sânt alinător în ḑilele grele şi chinuitóre ce duce astăḑi bietul nostru popor românesc.

Aşa am prăznuit noi, aşa neam închinat memoriei părintelui bun, celui mai mare dintre noi, a căruia pomenire va fi din ném în ném, „căci nea iubit mai mult decât pe sine“, ér lozinca nóstră pentru viitor va fi:

„Pentru a némului mărire
ş'a bisericii înflorire“!

„*Radicalul*“.

* * *

— Despre sĕrbarea aniversării de 25 de ani a morţii marelui regenerator al bisericei nóstre ortodocse române *Andreiu baron de Şaguna*, ni se scriu din *Balomir* următórele:

Duminecă în 14 st. v. după încheierea serviciului divin părintele N. *Suciu* prin o vorbire bine simţită a descoperit poporenilor sĕi importanţa sĕrbărei, din celea mai însĕmnate pentru întreg némul românesc, aducênd rugăciuni evlaviόse către Atotputernicul pentru marele bărbat al némului românesc A. Şaguna care a lucrat cu atâta zĕl pentru înaintarea în cultură a credincioşilor sĕi.

S'a cetit şi cuvêntarea trimisă de Prea V. Consistoriu, şi lucrată de dl. asesor cons. Z. *Boiu*. Ea a fost ascultată cu multă atenţie şi dragoste de mulţimea de faţă, bătrâni, tineri şi copiii.

După cetirea cuvêntării s'a celebrat în memoria marelui metropolit parastas, asistând întreg poporul până la sfêrşit. După terminarea parastasului s'a cântat de către corul bisericesc versul funebru al marelui *Şaguna* compus tot de meritatul asesor cons. Z. *Boiu*. După aceea a urmat pomană *dată de iubitul nostru preot N. Suciu.*

La acéstă pomană au luat parte şi credincioşi strĕini din comune vecine, cari au fost presenţi la acésta sântă ceremonie.

Balomir, 15 Iunie 1898.

Ioan Balomiri,
învĕţătoriu.

Din România.

Vizita Regelui României la Petersburg. Suveranul va pleca din ţară în ziua de 12 Iulie, trecând prin Bucovina, Galiţia şi Polonia rusească. Va dormi o noapta la Varşovia.

In ziua de 16 Iulie va fi la Petersburg. In ziua de 15 Iulie Prinţul Bulgariei părăseşte capitala Rusiei.

Majestatea Sa va fi însoţit de Principele de coróna, de d. Dimitrie Sturdza şi d. E. E. Stătescu.

Ca suită militară va avea pe d. general Vlădescu şi pe trei din cei patru adjutanţi ai sĕi, şi anume pe dnii coloneli Georgescu şi Manu, şi pe d. maior Craţovschi.

* * *

Graţiarea d-lui N. Filipescu Vineri la órele 10 d. Anastase Stolojan, ministru de domenii şi ad-interim la justiţie, însoţit de dl prim-procuror Caracaşi, a visitat penitenciarul Văcăreşti, unde cu acéstă ocasiune a anunţat pe dl Filipescu, că este graţiat. La órele 10 şi jumătate dl N. Filipescu a fost pus în libertate. Scim, că dl Eilipescu fusese condamnat la şése luni închisóre în procesul duelului sĕu cu Lahovari şi şi-a făcut aprópe două părţi din pedépsă.

* * *

Sĕrbările dela Constanţa. In 1 (13) Iulie s'a făcut sa Constanţa botezarea vapórelor „Regele Carol“ şi „Principesa Maria“. Trenul regal a sosit la Constanţa după améḑi la órele 4. Regele Carol, conducând la braţ pe principesa Maria, soţia principelui moştenitor român Ferdinand, era urmat de suită în care se afla principele Ferdinand, generalui Lahovari comandantul divisiunei din Dobrogea, apoi d-nii Sturdza, general Berendeiu, casa militară etc.

Regele a trecut în revistă armata înşitată pe cheiu, asistând lume numerósă După aceasta suveranul şi principii s'au urcat pe bordul vaporului, unde au fost întêmpinaţi de ministri şi persónele oficiale. Episcopul Partenie a oficiat servicuil divin, după care s'au semnat documentele comemerafive.

A urmat apoi botezul vapórelor. Regele Carol a făcut botezul pe vaporul „Carol I“, spărgând o sticlă de şampaniă pe bord; asemenea principesa Maria pe vapoul, ce pórtă numele sĕu.

După terminarea ceremoniei, principii însoţiţi de oficiali şi de învitaţi făcură o plimbare pe mare cu vaporul „Principesa Maria“ Séra s'a dat un prânḑ de gală pe bordul vaporului „Carol I“. La prânḑ Regele Carol a ţinut următorul to st:

La inaugurarea podului peste Dunăre am prevestit, că acéstâ măréţă lucrere ne va deschide adevĕrata cale comerciale, şi că în curênd steagul român va fâlfâí în porturile cele mai depărtate. Presimţirea Mea l'a implinit mai de vreme decât puteam nădăjdui, şi serbarea de astăḑi aruncase de mai înainte raḑele sale binefăcătóre asupra tinerei nóstre marine comerciale, care luase deja de fapt stăpânirea mărei prin un numĕr încă restrêns de vase în fruntea cărora stră sucea „Principesa Maria“.

Ţéra împărtăşesce convingerea Mea, că comerciul sĕu se va desvolta într'un mod neaşteptat prin navigaţia maritimă. Datorim dar Corpurilor leguitóre, că s'au putut sfinţi astăḑi douĕ vase mari si boteza unul pe numele Meu.

Nu mĕ îndoiesc, că acest nou şi falnic vas se va înfăţişa cu vrednicie în rêndurile acelor bastimente impunătóre, cari înfruntă valurile furtunóse şi asigură mişcarea comercială a lumei. „Carol I“ împreună cu „Elit saveta“ frumosul nostru încrucişător de mult cunoscut de tóte marinele, trebue sĕ ducă cu mândrie stégul nostru peste Ocean şi sĕ vestéscă şi în alte continente, ce avânt puternic România a luat şi cum prin o muncă statornică şi un rĕsboiu victorios ea a cuceri un loc însemnat între statele din Europa.

Cu inima plină de bucurie mulţumesc pentru cuvêntarea căldurósă, care Mi-a fost adresată, şi ridic paharul Meu pentru un viitor fericit al marinei nóstre comerciale, ca şi a celei militare, sigur fiind, că amêndouĕ, în împliniea datoriei lor departe de ţéră, vor fi însufleţite numai de o singură simţire, vor fi călăuzite numai de un singur gând: Patria şi cinstea naţională, şi că pe vasele lor ori unde ele se vor afla, va răsuna strigătul aşa de scump nouĕ tutulora: Sĕ tráiască România!

Resboiu.

Spaniolii au suferit înfrângere completă la oraşul *Santiago*. Acest oraş fortul cel mai puternic al spaniolilor a fost ocupat de americani. Trupele spaniole au căpătat voie să iasă din el cu armele lor şi acum vor fi transportate în Spania pe corăbii neutrale.

In urma capitulării aprópe întrégа insulă Cuba a ajuns în mânile Americanilor. Numărul Spaniolilor prinşi e de 12—15000.

Se crede că în curênd se va încheia pace.

In spania nu s'a publicat scirea capitulării Santiagului de teama mâniei poporului.

Intre cele dóuă state beligerante s'a făcut inovoiala, ca locuitorii din Cuba prin votul lor sĕ hotărească, ce formă de guver nament doresc.

Noutăţi.

Concertul Aureliei Cionca. Vineri séra in sala cea mare dela Gesellschaftshaus s'a întrunit un public ales spre a auḑi ce póte presta o fetiţă în etate de 9 ani, despre care ḑiarele din Bucuresci scriéu lucruri încât ele sĕmĕnau a povesti.

S'a pus la clavir o fetiţă drăgălaşă, ca un ângeraş, şi a început a cânta cu desteritate, cu o precisiune şi cu o pricepere, care a pus în uimire pre toţi pricepĕtorii de musică.

Prestaţiunile tinerei fetiţe se ridică peste nivoul prestaţiunílor, cari le vedem la copii de tóte ḑilele, ele ne tradéză un talent musical estraordinar.

Un secol dacă dă nascere unui asemene talent, şi se dăm mulţămită ceriului pentru acest preţios dar.

Nu scim ce vor fi şoptit ursitórele la légănul acestei fetiţe geniale.

O crescere cu îngrijire şi o cultivare raţională a talentului estraordinariu, şi din mititica Aurelia Cionca va eşi artistă de primul rang.

Nu vom însista a reveni în special la fiecare numĕr din program, căci ar trebui sĕ rĕpetăm unul şi acela-şi lucru. Piesele cele mai classice au fost esecutate din memorie cu atâta căldură şi cu atâta pricepere, încât ţi se părea că nu mai eşti în lumea reală, ci visezi, auḑind tonuri îngeresci din altă lume.

Un asemene rar talent trebue cultivat cu multă raţiune, şi iubirea părinţilor nu totdeuna este dascălul cel chemat la o asemene lucrare.

Nu scim ce melodii vor fi cântat graţiile la leagănul acestei fetiţe geniale, noi'i dorim putere trupéscă şi deplină sănătate spre a se înălţa pe scara artei musicale până la cel mai înalt grad possibil spre mândria părinţilor şi a neamului nostru românesc.

Cu multă pricepere a cântat şi tinĕrul violinist Czerny acompaniat de pianista O. Schell. Acest tinĕr de marì speranţe a cucerit inimile iubitorilor de artă, şi tuturora ne-a procurat momente de adevĕrată plăcere sufletéscă.

* * *

Necrológe. Cu inima întristată aducem la cunoscinţa numeróselor rudenii, amici şi cunoscuţi că scumpa şi neuitata nóstră fiică resp. mamă Vĕduva *Elena Popescu* n. *Petric* după lungi şi grele suferinţe, fiind împărtăşită cu sântele Taine, a încetat din viaţă astăḑi la 1 óră dimineaţa în al 51-lea an al etăţii.

Rĕmăşiţele pământesci ale scumpei defuncte se vor ridica din locuinţa Schewisgasse Nr. 26, Joi, în 9/21 Iuliu a. c. la 4 óre p. m. şi se vor depune spre vecînica odihnă în cimiterul greco-oriental din suburbiul „Pórta Turnului“.

Sibiiu, în 7/19 Iuliu 1898.

Ioan Petric, protopresbiter gr.-or., Zoe Petric, ca părinţi. Aurel Popescu, vicenot. la jud. cercuală, Eugenia măr. Dr. Vecerdea, Elena Dr. măr. Şpan, Cornel Popescu, cleric, Măriόra Popescu ca fii şi fiice. Dr. Nicolau Vecerdea, advocat, Dr. Petru Şpan, profesor sem., ca gineri.

*

— Dl Dr. Vasilie Saftu, paroch la bis. Sf. Nicolae din Braşov, a îndurat o cruntă lovitură prin perderea prea timpurie a iubitei sale soţii *Eugenia* n. *Perşinariu*, rĕposată Vineri la órele 5 d. a., rĕmànênd în urma ei trei orfani mititei. Inmormêntarea i-s'a făcut Duminecă după prânz.

Trimitem condolenţele nóstre familiilor întristate.

* * *

Trei romànce, dşoarele Volumnia *Podoabă*. Ema *Lupan* şi Eugenia *Moga*, au depus cu eminenţă examenele de suscepere la preparandia superióră de fete din Cluş.

* * *

Doctori noi. De curând au fost promovaţi doctori în drept la universitatea din Budapesta patru români şi anume dnii I. *Anca*, C. *Petricu*, G. *Jurca*, şi Aurel *Vlad*; iar dl. George *Juga* din Braşov a susţinut ḑilele acestea la universitatea din *Strassburg* tesa de doctorat în şciinţele matematice „magna cum laude“.

* * *

Bulgarii din Dobrogea. *Ferdinand* principele Bulgariei a primit zilele aceste o deputaţie a coloniei bulgare din Dobrogea. La discursul unui membru din deputaţie, principele bulgar — după Voinţa naţională — a rĕspuns cu cuvintele: „Fratele meu, regele *Carol* al României ve cârmuesce şi ve protege cu înţelepciune şi dragoste; căutaţi a fi un element de ordine şi de pace, supunêndu-ve legilor ţĕrii; căutaţi-ve de comerciu şi de afacerile d-vóstre“.

* * *

Avis. Dorim a întroduce în bisericile şi casele româneşti icóne corespunḑĕtóre cultului nostru oriental, ne am decis a întra în legături cu o şcólă de pictură, dela care am şi primit la librărie în deposit diferite chipuri sfinte.

Formatul celor mai mici este de 39 cm. lăţime şi 50 cm. înălţime şi ajung până la 63 cm. lăţime şi 100 cm. înălţime.

Sperăm a face un bun serviciu tuturor, cari doresc a procura icóne sfinte pe pânză, frumos esecutate, — pictură de mână oleu mai ales că vom face preţuri cât sĕ póte de moderate.

Pentru detailuri a sĕ vedea pag. 4. Anunţăm însĕ că primirea ori-ce comande în icóne chiar şi pentru altare întregi şi îngrijim cu cea mai mare acurateţă esecutarea spre deplina mulţumire. Cu informaţiuni servim promt ori-cui.

Librăria Tipografiei archid. Sibiiu.

---

ca întemeiător al „Asociaţiunei Transilvane“, peste tot ca îngernl tutelar şi ocrotitor al poporului nostru şi ca cel mai strălucit principe al întregei creştinătăţi de religia orientală.

Unde mai găsim noi Român împodobit cu astfel de vírtuţi? Unde mai găsim Român cu astfel de trecere la persónele cele mai strălucite ale imperului? Unde mai găsim noi Român, despre care sĕ se fi scris atâtta şi atât de minunat ca despre Şaguna? S'a scris însĕ astfel despre Şaguna din partea Românilor şi din partea străinilor. pentru-că el pe toţi i-a intrecut cu mărimea ingeniului sĕu şi cu strălucirea virtuţilor şi faptelor sale.

De 25 de ani este el mort. Osĕmintele lui zac în pământul Reşinarilor, care astăḑi a devenit locul de peregrinare al Românilor din tóte părţile; acolo, unde astăḑi 'i-se săvîrşesce parastasul cu mare solemnitate, cu mare afluenţă din partea Românilor, sosiţi acolo din tóte părţile şi unghiurile, şi unde şi Braşovul nostru este representat prin trimişi şi trimise dela tóte corporaţiunile şi reuniunile nóstre de aici.

Şaguna e mort. Dar sufletul sĕu învĕlit în fapte gloriósĕ e nemuritor El planéză şi asupra nóstră a tuturor. El planéză şi asupra institutului acestuia, asupra profesorilor şi şcolarilor. Numele lui nemuritor va rĕmânea întipărit vecinic cu litere de aur în registrul acelor fruntaşi ai némului nostru şi ai omenirei, cari tot rodul unei enorme munci l'au dăruit obştei, din care au eşit.

Sĕ fim şi noi ca el: sĕ căutăm sĕ-i fim întru tóte asemenea, cu inima învăpăiată pentru tot ce e nobil, frumos şi sânt, cum a fost el..

Aşa a vrut elsĕ sĕrbăm memoria lui: cu fapta, ér nu cu cuvêntul. Ideile lui sĕ fie ideile nóstre; sufletul sĕu sufletul nostru. Sĕ fim cu suflet şi inimă românéscă, cum a fost el, cu iubire şi jertfire pentru binele şi fericirea némului nostru, — *asta a fost dorul marelui Şaguna, când a pus piciorul pe pragul vciniciei.*

(„*Gaz. Trans.*“)

Damasturi de mătase 75 cr. până la **fl. 14.65** de metru — precum și **mătase Henneberg** négră, albă și colorată dela **45 cr.** până la **fl. 14.65** de metru — în cele mai moderne țesături, colori și dessinuri *Se espedéză la particolari franco și liberi de vamă. Mostre cu întórcerea postei.* **Facricele de mătase G. Henneberg** (*lif. de case ces. reg.* **Zűrich.** [11] 5

Nr. 383—1898. protopresb. [95] 1—3

CONCURS.

Pentru întregirea posturilor învĕțătoresci vacante din comunele bisericesci mai jos însemnate, protopresbiteratul Mediașului, se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în ḑiarul „Telegraful Român“.

1. Brateiu, cu salariu de 300 fl. solviți prin repartițiune dela popor, cuartir natural în edificiul școlei și lemne de foc.

2. Buzd, cu salariu de 300 fl. solviți din repartiție dela popor în suma de 49 fl. v. a., ér suma de 251 fl. v. a. se va solvi ca ajutor de stat pentru intregirea salariului învĕțătoresc, pe basa rescriptului ministerial din 6 Maiu a. c. Nr 80,674/897, cuartir natural și lemne de foc.

3. Vorumloc, cu salariu de 300 fl. v. a. solviți din repartiție dela popor în suma de 77 fl. v. a., ér suma de 243 fl. v. a. se va solví ca ajutor de stat pentru întregirea salariului învĕțătoresc, pe basa rescriptului ministerial din 11 Ianuarie 1897 Nr 56,489/896, cuartir natural și lemne trebuinciόse de foc.

Concurenții au sĕ se presenteze în vre-o Duminecă ori sĕrbătóre la biserica din parochiile amintite, spre a'și arăta desteritatea în căntările bisericesci și a'și așterne cererile instruite conform normelor din vigóre până la terminul sus indicat subsemnatului Oficiu protopresbiteral.

Medias 25 Iunie 1898.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Mediașului în conțelegere cn comitetele parochiale respective.

Romul Mircea
protopresbiter.

Nr. 149/898 [96] 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea pósturilor învățătoresci vacante la scólele comunelor bisericesci gr. or mai jos însemnate din protopresbiteratul Câmpenilor se publică concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare oficiósă.

1. Câmpeni, un post cu 300 fl. v. a. din fondul scolar, locuință sau 50 fl v. a. relut și fiind cântăreț și pedagog va primi și renumerațiuni separate.

2. Certegea, un post cu 300 fl. v. a. din fondul bisericei și repartiție, locuință cu grădină.

3. Lăpuș, un post cu 300 fl. v. a. din repartiție, locuință cu grădină.

4. Lăzesci, un post cu 300 fl. v. a. din repartiție, locuință cu grădină.

5. Neagra de jos, un post cu 300 fl. v. a. din repartiție, locuințĕ cu grădină.

6i Poiana-Valeaverde, un post cu 300 fl. v. a din repartiție, locuință cu grădină.

7. Pon rel, un post cu 300 fl. v. a. din repartiție, locuință cu grădină.

8. Sohodol-Peleș, un post cu 300 fl. v. a. din repartiție, locuință cu grădină.

9. Vidra-medie, dóue posturi cu salariu de câte 300 fl. v. a. din fondul scolar și repartiție, locuințĕ cu grădină.

Doritorii de a ocupa unul din aceste posturi, sĕ trimită cererile lor concursuale înstruite conform legilor din vigóre la oficiul protopresbiteral gr. or. din Câmpeni.

Câmpeni, 30 Iuniu, 1898

Romul Furduiu
protopop

Nr. 295/898. [97] 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea posturilor de învățători dela scólele confesionale gr. or. romane din mai jos însemnatele comune în protopresbiteratul Avrigului se escrie prin acésta concurs cu terminul de 30 ḑile dela prima publicare în fóia Telegraful Roman.

1. Arpașul superior, postul de învățătoriu cu salariul anual de 300 floreni v. a. cuartir și lemnele necesari pentru foc;

2. Porcesti, al doilea post de învățătoriu cu salariul anual de 300 fl. v. a. cuartir și lemnele necesari pentru foc;

3. Porumbacul-superior-apusén și resăritén, postul de învățătoriu cu salariul anual de 300 fl. v. a. cuartir și lemnele necesari pentru foc;

4. Sebeșul inferior al doilea post de învățătoriu cu salariul anual de 300 fl. v. a. cuartir și 4 stĕngini de lemne pentru foc eventual un relut de 20 florini.

5. Ucea infarióră, postul de învĕțătoriu cu salauiu anual de 300 fl. v. a. cuartir și lemnele necesari pentru foc.

Doritorii de a ocupa vre-unul din acestea posturi, se'și substearnă cererile concursuali instruite conform legilor în vigóre la subscrisul oficiu protopresbiteral în Avrig, posta Avrig, Felek, Szebenvármegye, până la terminul susindicat, cu aceia, că cei aleși la posturile acestea sunt îndatorați a cânta cu pruncii de școlă Dumineca și serbătórea în biserică la sânta liturgie.

Avrig, 30 Iuniu, 1898.

In conțelegere cu comitetele parochiali respective Oficiul protopresbiteral gr. or. al Avrigului.

Ioan Cândea.
protopop

Nr. 242. [99] 1—3

Concurs.

Pentru întregirea posturilor învățătoresci vacante din comunele mai jos însemnate din protopresbiteratul Sebeșului, se publică concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful român“.

1. Lancrĕm, postul al trĕilea, cu salariu de 300 fl., cuartir și grădină.

2. Șugag, dóuă posturi, cu salariu câte de 300 fl. Invĕțătorul din clasa primă va primí cuartir liber, grădină și 2 și jum. stângini lemne de foc, ér cele din clasa a dóua va primi pentru acestea relut în bani 70 flor.

3. Pianul de jos, dóuă posturi cu salariu câte de 300 fl. cuartir liber, sau relut în bani câte 10 fl. grădină și câte 1 stâng. lemne de foc.

4. Daia, dóuă posturi cu salariu câte de 300 fl., cuartir, sau relut în bani câte 10 fl., grădină și câte 1 stângin de lemne.

5. Ohaba, cu salariu anual de 300 fl- grădină și pentru cuartir și lemne 20 fl.

6. Vingard, dóuă posturi, cu salariu câte de 300 fl., cuartir și grădină.

7. Căpâlna, cu salariu de 300 fl., cuartir și lemne.

Invățătorii, cari vor ocupa posturile acestea sunt datori a ținea Dumineca și sĕrbătórea strană și a cânta cu copii în biserică.

Cei-ce voesc a reflecta la posturile acestea, au a se presenta în timpul concursului, în vre-o Duminecă sau sărbătóre în biserică spre a'și arăta desteritatea în cântări; și a'și înainta în timpul prefipt cererile, instruite conform normelor din vigóre, subsemnatului oficiu protopresbiteral.

In conțelegere cu comitetele parochiale respective.

Sebeș, 18 Iuniu 1898.

Oficiul protopresbiteral al Sebeșului: **Sergiu Median**
protopresbiter

Nr. 322/1898. [98] 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea posturilor învățătoresci din comunele bisericesti gr. or. în protopresbiteratul Hațegului se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în Telegraful Român, și anume:

1. Petroșeni, la care este anecsată și școla din filia Banița, cu salar de 300 fl., relut de cuartir și pentru grădină 75 fl.

Conform hotărîrei comitetului parochial, la acest post pot concura numai acei învĕțători, cari au absolvat în regulă cursul pedagogic sau teologic, și cari vor avea tot odată și cunoscința musicei așa, ca sĕ pótă forma un cor bisericesc cu copii de școlă sau cu adulții, pentru care lucru va primí o remunerațiune la finea anului scolar pĕnă la 50 fl.

2. Petrila, unde sunt dóuă posturi învățătoresci de ocupat, fie care post cu salariu de câte 300 fl. cuartir și lemne.

3. Livezeni cu salariu de 300 fl, cuartir și lemne; și fiind o porsónă diligentă, are prospect și de alte venituri dela instrucții private.

Petenții la acestea stațiuni sĕ-și trimită cererile concursuale cu documentele recerute de legile în vigóre la oficiul protopresbiteral gr. or. în Hațeg (Hátszeg).

Comitetele parechiali gr. or. din Petroșeni, Petrila și Livezeni în conțelegere cu oficiul protopresbiteral.

Hațeg 16. Iuniu 1888.

Titu V. Gheaja
Protopresbiter

---

[100] 1 - 3

Concurs.

Pentru îndeplinirea posturilor învĕțătoresci la școlele poporale gr.-or. rom mai jos specificate din protopresbiteratul Devei, se escrie prin acésta concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în fóia oficiósă „Tel. Român“.

1. Lelese, cu salariu anual de 300 fl., lemne pentru încălḑirea școlei și a învĕțătoriului.

2. Josani-Nandru-Vale, cu salaríu de 300 fl., cuartir și lemne. Salariile încassabile din arunc după proporțiunea numerilor de familii.

In ambele sus amintitec comune susțiitóre de școli învĕțătorii vor căpăta 30 cr. dela funcțiuni unde vor fi poftiți.

Reflectanții la unul dintre aceste posturi, au sĕ-'și așternă suplicile de concurs instruate în sensul legilor în vigóre subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Invĕțătorii, cari reflectéză la aceste posturi, au sè conducă strana, sĕ se presinte în comune la s-ta biserică, de ași arăta desteritatea în cele rituali înainte de espirarea terminului de concurs, apoi cei, cari sciu conduce cor bisericesc vor fi preferiți.

Deva, 4 Iulie n. 1898.

Comitetele parochiali, în conțelegere cu oficiul protopresbiteral gr.-or. rom. al Devei.

George Romanul,
protopresbiter.

---

[102] 1—3

Publicațiune.

Comuna Gurariului comitatul Sibiiu vinde pe calea licitațiunii publice împreunată cu oferte închise cantitatea de lemne din pădurea numită „Valea Cărbunarilor“ după planul de esploatare clasa B, tăeturile de pe 15 ani în estensiune de 235.5 jugăre catastrale, pădure de fag, care pe basa prețuirii are 48,000 m 3 blane.

Acéstă tăetură e a sĕ esploata în înțelesul concesiunii Nr. 15816/I/2 1898 primită dela Inaltul Ministeriu reg. ung. de agricultură în decurs de 5 ani.

Licitațiunea se va ținea în 7 August a. c. la 10 óre a. m. în căncelăria primăriei comunale din Gurariului.

Prețul strigării e 70 cruceri de metru cubic.

Licitațiunea sĕ va efeptui pentru întreg materialul ce sĕ află în pădure și dacă aceasta nu va avea resultatul dorit atunci sĕ va licita prețul ce va fi de plătit pentru un metru cubic de lemne esploatate; deci în ofertele închise e a sĕ descrie precis modul de licitare la care reflectează oferentul și oferul póte cuprinde numai unul sau amândouă modurile de licitație.

Condițiunile de licitare sĕ pot vedea în timpul órelor oficióse óre când în căncelaria comunei Gurarîului.

Licitanții au de a depune înainte de începerea licitațiunii ca vadiu 3000 fl. în bani sau în hârtiă de valóre computate în valórea nominală sau de a acluda această sumă în ofertul închis și a declara că cunosc condițiunile de licitare și sĕ supun acelora.

Gurarîului în 8 Iuliu 1898

Primăria comunală.

Pretutindeni

chiar la țéră, se caută persóne onor. și active pentru vênḑarea unui

Articol special,

cunoscut și fórte căutat. Capital nu este necesar. **Ori-și-cine** póte a se ocupa, chiar în mod accesor. **Mare Rabat** și salar fix în cas de succes. **5—20 lei** de câștigat pe ḑi fără ostenélă. Ocupație onorabilă și lesne. A scrie sub: **B. B. H. 2. Office de Publicité la Bruxelles.** (Belgia).

[74] 5—6

In ***Librăria Tipografiei Archidiecesane, Sibiiu*** se află spre vênḑare ***diferite icóne după cultul oriental*** precum:

Mărimea:	$^{89}/_{50}$ cm.		$^{47}/_{63}$ cm.		$^{39}/_{50}$ cm. și $^{47}/_{63}$ cm.		$^{55}/_{68}$ cm.				$^{58}/_{79}$ cm.				$^{63}/_{100}$ cm.			
	simplu				fin		simplu		fin		simplu		fin		simplu		fin	
	fl.	cr.	fl.	cr.	fl.	cr.	fl.	cr.	fl.	cr.	fl.	cr.	fl.	cr.	fl.	cr.	fl.	cr.
Sf. Nicolae	5	—	6	—	10	50	6	50	16	—	10	25	20	—	11	—	28	—
Sf. George, călare . . .	6	—	6	60	11	50	7	50	18	—	11	50	22	—	12	—	30	—
Sf. Dumitru	5	—	6	—	10	50	6	50	16	—	10	25	20	—	11	—	28	—
Botezul Domnului . . .	6	—	6	60	11	25	7	50	18	—	11	50	22	—	12	—	28	—
Sf. Treime	6	50	7	—	12	—	7	50	18	50	11	50	22	—	13	—	30	—
Maica Domnului	6	—	6	60	11	50	7	50	18	—	11	50	22	—	12	—	30	—
Ilie în carul de foc . .	6	50	7	50	13	—	8	—	20	—	12	—	23	—	14	—	33	—
Nascerea Domnului . .	6	—	7	50	14	—	9	—	22	—	14	—	28	—	15	—	36	—
Adormirea Maicii Domnului	7	—	8	—	14	—	9	—	22	—	14	—	28	—	15	—	36	—
Invierea lui Christos . .	6	50	7	—	14	—	8	—	21	—	13	—	28	—	15	—	32	—
Bunavestire	5	50	6	—	12	—	7	50	16	—	13	—	24	—	13	—	30	—
Ion în pustie.	5	—	6	—	10	—	6	—	16	—	10	—	21	—	13	—	28	—
Mormêntul Domnului . .	—	—	—	—	—	—	15	—	27	—	18	—	36	—	21	—	42	—
Fuga la Egipet	6	50	8	—	12	50	9	—	22	—	12	50	30	—	15	—	34	—

Redactor prov. **Dr. Elie Cristea.**

Editura și tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 74. Sibiiu, Joi 9/21 Iuliu, 1898. Anul XLVI

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strĕinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Nr. 5243 B.

CONCURS.

Prin acésta se publică concurs pentru dóuĕ stipendii câte de cinci sute (500) florini din dotațiunea de stat a archidiecesei nóstre transilvane, destinată pentru cualificarea mai înaltă a clericilor absoluți din acéstă archidiecesă la o facultate filosofică.

Aspiranții la aceste stipendii au sĕ-și aștérnă suplicele lor consistoriului archidiecesan până la 10 August a. c. st. v. instruite cu următórele documente:

a) testimoniu de maturitate;

b) absolutoriu clerical dela seminariul archidiecesan;

c) atestat medical, că sunt deplin sănĕtoși;

d) o declarațiune separată, că după absolvare vor întra în serviciul bisericesc ori școlariu, ce li-se va oferi.

In fine au sĕ numiască în suplică universitatea, la care doresc a studia, și sĕ indice specialitatea studíilor alese.

Sibiiu, 3/15 Iuliu, 1898.

Consistoriul archidiecesan.

Nr. 5293 Școl.

CONCURS.

Din fondurile archidiecesane au devenit vacante următórele stipendii, pentru conferirea cărora se publică concurs cu terminul 10/22 August, 1898.

I. Din fundațiunea Francisc Iosif un stipendiu de șésedeci (60) floreni, pentru tineri români din archidiecesă, cari studiézâ și sunt lipsiți de mijlóce;

II. Din fundațiunea Cologea un stipendiu de unasută (100) floreni și trei câte de șésedeci (60) floreni, pentru tineri români din archidiecesă, cari studiézâ și sunt lipsiți de mijlóce.

III. Din fundațiunea Peiovici un stipendiu de cincideci (50) floreni, pentru tineri români din archidiecesă, cari studiézâ și sunt lipsiți de mijlóce.

Aspiranții la aceste stipendii au a-și asterne suplicele la consistoriul archidiecesan, în terminul indicat, instruându-le cu următórele documente:

1 cu atestat dela oficiul parochial al comunei, căreia aparține, că sunt români greco-orientali;

2 cu atestat școlariu despre progresul în studii în anul școlariu din urmă;

3 cu atestat medical, că sunt deplin sĕnătoși;

4 cu atestat dela primăria comunală despre posiția socială și starea materială a părinților;

5 eventual cu alte documente recomandătóre.

Aspiranții au a indica locul, unde voesc sĕ studieze.

Sibiiu, 9/21 Iuliu, 1898.

Consistoriul archidiecesan,

Voce de artist român
în
o chestiune culturală.

Este fórte naturală și fórte logică vederea generală: cumcă artele în cultura unui popor sunt un fel de lucs. Negreșit, că acest lucs și'l póte permite numai poporul, care demult a trecut preste elementele culturei și éră și unde el se arată, dovedesce un grad mai înaintat în cultură.

Cultura omenirei în începuturile sale este strîns legată de cele mai neapărate trebuințe fisice, și numai pe o scară mai superióră se ivesc și necesitățile psichice, cari ca și ori-ce trebuință, cer sĕ fie satisfăcute. Căci, ce ni se presintă prin arte? Nisce plăceri spirituale, cari devin tot atât de binepoftite ca și cele fisice. Plăcerile acestea satisfăcute fiind, întemeéză în sufletul nostru nisce simțĕminte, cari mereu ne împing spre a căuta ocasiuni, la cari sĕ se pótă validita. Cum însĕ nisuințele purced din idea ce o avem despre unele plăceri, precum și despre obiectul prin care s'au stimulat acele plăceri, urméză cu necesitate logică: că ori ce plăceri și apoi orice nisuințe sunt produsul spiritului omenesc, resultat din prelucrarea și combinarea ideilor. De aci altă consecuență logică: n'ai idei, n'ai nici plăceri și n'ai nici nisuințe spre anumite plăceri.

Când se ivesc în viéța spirituală a unui popor anumite plăceri și anumite trebuințe, este dovada cea mai viuă, că în spiritul aceluia există și anumite idei, cari forméză substratul real al acelor fenomene sufletesci. Observăm în viața poporului nostru plăcerea de a priví tipuri, de ale cumpĕra și a-și împodobi casa cu ele, sĕ fim siguri, că în spiritul lui se petrece ceva, și acel ceva este: că el începe sĕ aibă gândiri relativ la pictură. Vedem, că poporul poftesce coruri bisericesci și lumesci și putem sci, că în sufletul lui sĕ rĕscolesc idei și sentimente relativ la arta musicei.

Și că de fapt în viéța poporului român din patria nóstră se petrece așa ceva, o vedem și simțim cu toții. Avem însĕ satisfacția de a o vede sigilându-se cu pecetea autoritativă a celui mai distins dintre Români în acest ram al culturei, a domnului director și prof. de musică George Dima. Acésta o face în tractatul sĕu: „Ce sĕ facem în prima linie pentru înbunătățirea stării musicale a poporului nostru“, publicat în Programa a XIV. a institutului ped. teol. archid. gr. or. Este fórte pe scurt ceea-ce se spune aici, dar cuvintele acelea sunt cuvinte de aur și merită, ca sĕ se ocupe presa română cu deadinsul de lămurirea și rĕspândirea lor Părĕndumi-se atât de importante, miam luat voia a le pune in discuțiune în un articol de ziar politic, căci acesta este canalul prin care mai repede și mai neted se scurg ideile în massele poporului.

Intre altele, ce adecă se spune aici? Sĕ constată, că ziarele nóstre politice sunt pline cu anunțuri despre concerte, teatre, serate declamatorice musicale, etc, așa încât fóia „România Musicală“ din Bucuresci are o rubrică permanentă cu titlul: „Mersul musicei dincolo de Carpați“. Artistul Dima 'și exprimă bucuria față de această mișcare; adaugă însă, că ori ce rêvnă și ori ce silință numai atunci duce la scop, dacă e făcută cu pricepere.

După unele constatări de natură istorică vine la caracterisarea chipului de a cânta al Românului și află, că nota caracteristică a cântărei lui este tristeța, împreunată cu monotonia. Explicând această stare cu împregiurările nefaste ale politicei din trecut, și putem dice și din present, află că o parte a meritului revine negreșit și cântărilor bisericesci, cari l'au înfluințat și 'l înfluințează necontenit. Acestea au fost și sunt școla Românului în ce atinge cultivarea lui musicală.

Sunt, nu-i vorbă, în aceste cântări multe părți bune, dar sunt și fórte multe rele; deci, haid sĕ curățim răul și din binele rĕmas sĕ construim ceva nou, care să corĕspundă nivelului cultural modern și sĕ interpreteze fidel și spiritul depus în tecstul cântărilor. Sĕ creăm o punte de trecere peste prăpastia dintre cântarea bisericéscă și cultura musicei de adi. Făcênd noi acésta, am făcut cel mai bun început în privința îmbunătățirei stării musicale a poporului nostru.

Cum vedem, strigătul de alarmă este: *Reformarea musicei bisericesci, căci numai de aici sĕ póte opera cu succes în massele poporului; apoi pregătirea cansciențiósă a fiitorilor preoți și învĕțători, apostolii firesci ai culturei poporului nostru!*

Consimțesc întru tóte cu vederile esprimate de valorosul nostru bărbat, cu atât mai vêrtos, că și eu am esprimat vederi analóge în un raport al „Reuniunii române de musică din Sibiiu“ înainte cu câțiva ani în calitate de secretar al ei.

Acolo am accentuat, că precum în literatură până atunci nu s'a făcut progres adevĕrat, până ce nu s'a luat drept basă: literatura poporană, astfel și în musică nu vom progresa, până ce nu vom aduna și utilisa cântecele poporale, cari au sĕ ofere ómenilor talentați materialul brut pentru concepțiuni mai înalte musicali. La cântarea bisericéscă nu am reflectat, ne putênd fi adusa în legătură cu raportul anual al amintitei reuniuni.

FOIȚA.

Invĕțăminte
din viața Metropolitului
Andreiu Șaguna.

Vorbire destinată a se ținé Duminecă în 14 Iunie v. 1898 la adunarea generală a despĕrțămêntului I. al „Asociațiunei pentru literatura română și cultura poporul român“.

> „*Poporul, care scie sĕ-și respecteze și sĕ onoreze pe ómenii sĕi mari, este un popor matur și vrednic de stimă. Un astfel de popor va învinge tóte greutățile și-'și va ajunge mai curênd ori mai târdiu scopul dorit; un astfel de popor pórtă în sufletul și în inima lui tóte trăsăturile eminente ale ómenilor mari, — puterea și vîrtutea lor. Ear' ceea-ce trăesce în sufletul și în inima unui popor, aceea însuși Dumnezeu, căruia nimeni nu 'i-se póte opune, o face sĕ trécă în viața lui și o transformă în salute și libertate*“.
>
> (Episc. *Ios. G. Strossmayer* la jub. lui Palacky).

Cuvintele acestea, adresate înainte cu cu câte-va dile de un venerabil prelat fruntașilor cehi cu prilejul sĕrbărei de 100 ani dela nascerea vestitului istoric și politic Francisc Palacky, stau înaintea ochilor mei sufletesci astădi, când o parte însemnată a poporului nostru serbézâ aducerea aminte de acel mare bărbat, dela mórtea căruia se împlinesc peste dóuĕ dile 25 de ani; astădi, când un nume scump tuturor Românilor, și cu deosebire celor mai strins legați de biserica rĕsăriténă, se rostesc cu evlavie în tóte părțile țĕrii, când mii și sute de mii de inimi românesci se îndréptă pline de recunoscință cătră măréța figură, care a împodobit mai bine de un pătrat de véc istoria nóstră, a Românilor de dincóce de munți, și care, deși trupesce s'a depărtat din mijlocul nostru acum 25 de ani, prin marele sĕu spirit trăiesce încă și astădi între noi și va trăi încă multă vreme, — va trăi, după a mea credință, până când pe aceste plaiuri va mai resuna dulcea limbă românéscă, până când consciința națională va licări încă în sufletul poporului nostru; cu un cuvênt: până când Românul va fi și se va mârturisi Român în acésta țéră.

Da, domnilor și fraților, recunoscința față cu ómenii mari și plini de merite este una din cele dintâi datorințe ale fiă-cărui popor, tocmai cum recunoscința față cu binefăcătorii sei este datorința ori și cărui om, care ține la demnitatea sa și care în adevĕr voesce sĕ trécă de om cult și vrednic de stimă. Lipsa de recunoscință, nemulțămirea, uitarea bunătăților primíte este o pata atât pe fruntea ómenilor singuratici, cât și a popórelor, e semnul lipsei de inimă, lipsei de cultură, lipsei de caracter. Popórele, cari se fac vinovate de acest mare păcat, nu sunt vrednice de bărbații mari, pe cari 'i au avut și cari s'au străduit pentru ele, nu sunt vrednice să trăiască în mijlocul celorlalte popóre, nu sunt vrednice de libertate, ci sunt menite robiei și peirei.

Condus de asemenea vederi, am credut, că nu voiu face un lucru nepotrivit, décă îmi voiu lua îndrăsnélă sĕ rostesc în mijlocul acestei onorate adunări câteva cuvinte despre bărbatul, de care am făcut amintire mai 'nainte și al cărui nume îl cunósteți cu toții; dacă voiu încerca sĕ Vĕ atrag și eu pentru câte-va minute privirile D-Vóstră asupra măreței figuri a nemuritoriu Archiepiscop și metropolit *Andreiu Șaguna*, dela mórtea căruia se va implini poimâne un pătrar de véc.

Mĕ simt cu atât mai îndreptățit a face lucrul acesta, de-óre-ce Șaguna a fost unul din urzitorii Asociațiunei nóstre, din care acest despărțămênt, în numele căruia ne-am adunat astădi aici, este numai o ramură, a fost de bună sémă cel mai zelos și cel mai meritat întemeiător al ei și tot-odată primul ei conducĕtor în timp de 6 ani de dile.

A lăsa neamintit numele lui la o adunare a Asociațiunei, pentru înființarea căreia el a pășit cu întrégă greutatea persónei sale la locurile mai înalte, pentru care a jertfit timp și bani și față de care sufletul sĕu nutria atâta iubire și așa de frumóse așteptări, — astădi, când peste tot rĕsună numele lui și când atâtea inimi românesci îi aduc prinosul recunoscinței lor, — ar fi un pĕcat strigător la cer, ar fi cea mai vĕdită dovadă de nemulțămire din partea nóstră, ar fi semnul cel urît, de care am vorbit mai sus și pe care nu-l vom suferi o singură clipită pe frunțile nóstre.

Dar' nu numai din punctul de vedere al datoriei, ce o avem față de umbra marelui Archiepiscop și Metropolit, cred eu, că este potrivit a ne pironi pentru câte-va clipite ochii minții și ai inimei nóstre asupra măreței lui făpturi și a nemuritórelor sale lu-

Cum însĕ o parte mare a acestei cântări a devenit proprietatea comună a credincioşilor, putem ḑice că ele ţin aici locul scrierilor poporane, ca: Leonat şi Dorofata, Argir şi Elena; deci şi aici o similitudine în gradul de desvoltare culturală a unui popor pe diferite terene ale muncii omenesci. Trebue sĕ recunosc, că prof. şi direct. G. Dima a nimerit cuiul în cap încât privesce reforma didactică a cantului.

Nu trebue sĕ păşim faţă de acéstă propunere cu temere şi sfială, că vom altera spiritul conservativismului inherent óre-cum naturii Românului. Numai ómenii laşi şi trândavi se astupă cu haina învechită, voind sĕ-şi păstreze viaţa în ticnă şi sĕ trândăvéscă, îndulcindu-se de binele, pe care nu vrednicia lor l'a adus, ci demulteori alte slujbe nedemne de fiinţa omenéscă. Ómenii muncei nu se sparie de greutăţi, nu cunosc intimidări.

Ei sciu un singur şi bun lucru: Munca şi truda tóte le biruesce, căci „Gutta cavat lapidem non vi sed saepe cadendo". Şi că muncă sĕ recere aici, şi cumcă curagiul e neapărat, cine o póte dubita? Lupte mari cu elementele împotrivitóre, ce 'şi au basa în fiinţa lucrului, dar şi lupte cu preocupaţiuni omenesci! Cine se va sparia însĕ de aceste împotriviri, când duchul vremurilor ne chiamă la muncă.? In contra acestuia nu esistă împotrivire. El tóte le sfărâmá, tóte le preface, tóte le reface.

Pornită mişcarea de aici e mai ducătóre la scop, căci este material adunat prin hărnicia unor zeloşi bărbaţi şi opera e mai uşóră. Mai grea e ea, dacă ne cugetăm la melodiile poporale. Aceste trebuesc colectate, căci ceavem, sunt numai începuturi O frumósă muncă pentru nisce ómeni stăruitori. O rodnică activitate pentru nisce societăţi culturale, cum e „Academia Română" şi „Asociaţiunea" nóstră, cu mult mai rodnică decât planuri grandióse, cari sunt nisce pure imitaţiuni şi vor remânea mult timp: „aramă sunătóre şi chimval rĕsunător". Ḑic pentru societăţi, căci aici se cer mari jertfe materiale, pe cari un privat nu le póte suporta.

Se cere, ca sĕ se găséscă nisce bărbaţi pricepĕtori şi sĕ se însărcineze cu adunarea melodiilor poporale. Acestora sĕ le fie însĕ asigurată esistenţa, ca sĕ pótă lucra în tignă şi nejigniţi de alte preocupări omenesci. Materialul adunat trebue publicat şi apoi vom avé fundamentul sigur pe care vom clădi cu isbândă sigură cultura musiceì la poporul nostru.

Atrag deci atenţiunea românimei întregi asupra acestei mişcări şi doresc, ca geniul Românismului sĕ ne inspire şi acum, conducêndu-ne cătră desĕvârşirea idealului nostru naţional.

Dr. Petru Şpan.

Intru amintirea Marelui Andreiu.

Diug, în Iunie, 1898.

Amintirea Marelui Andreiu s'a sĕrbat în *Diug*, (prot. Deşului) Duminecă 14/26 Iuniu. Sâmbătă séra s'a oficiat vecernia cu litiă. Duminecă diminéţa în zori clopotele vesteau trecerea din viaţă a celui mai bun, mai milostiv, mai înţelept, a celuî mai mare binefăcetor al bisericei nóstre, a marelui archiereu Andreiu b. de Şaguna. Incă nu se ivise sórele pe orizon şi fetiţe îmbrăcate în frumosul nostru port românesc alergau cu cununi şi buchete de flori, spre a împodobi frumosul nostru locaş D-ḑeesc întru pia memorie a sĕrbĕtoritului. Bărbaţi şi femei, bătrîni şi tineri începură a curge de pe tóte stradele şi postându-se ca de obiceiu înaintea portalului bisericei, aşteptau cu evlavie sosirea preotului lor. O mulţime de creştini din satele învecinate înţelegênd de sĕrbarea, ce va avé loc în comuna nóstră bisericéscă au alergat şi ei la s-ta nóstră biserică. Pela órele 7 s'a început slujba d-ḑeiască în biserica îndesuită de popor. S'a oficiat utrenia şi liturgia în mod solemn. Corul tineretului a dat rĕspunsurile într'un mod armonios. După liturgie preotul în odăjdii cernite, cu acest prilej îmbrăcate pentru primadată, a celebraţ parastasul

După parastas preotul a adresat o pătrunḑĕtóre cuvêntare credincioşilor asiştenîi zugrăvind în cele mai vii colori măréţa figură a sĕrbătoritului şi făcênd cunoscută viéţa cu gloriόse fapte împodobită a nemuritoriului reîntemeietor al bisericei nóstre.

Spre a da ḑilei memorabile un caracter mai festiv şi spre a eternisa amintirea memorabilului act, harnicul nostru preot apelând la pietatea şi iubirea de biserică a poporului, la sentimentele lui de gratitudine faţă de marele Şaguna îl îndemnă a contribui fiecare din puţinul sĕu, pentru punerea basei unui fond, cu menirea de a se procura din averea lui un clopot pe séma bisericei nóstre, care în memoria acestei ḑile, pentru primadată sĕ sune în o ḑi de praznic în amintirea Marelui Andreiu, şi glasul căruia totdeauna sĕ reîmprospeteze credincioşilor binefacerile pentru neam şi biserică ale acestui de D-ḑeu trimis părinte al nostru.

Pe acest clopot se va însemna datul 14/26 Iuniu 1898, a 25 aniversare întru amintirea Marelui Andreiu.

La îndemnul iubitului lor preot au contribuit îndată o mulţime de inşi pentru sublimul scop.

Eată lista cotribuenţilor:

Teodor Cotuţiu paroch, 1 fl., Lucreţia Cotuţiu 1 fl., Ioan Salustiu Cotuţiu 1 fl, Macavei Cotuţiu 1 fl.: Irina Cotuţiu 1 fl., Partene Cotuţiu a Sănei 1 fl., Gavrilă Ţolca l fl., Todor Cotuţiu 1 fl. Ioan Giurgiuca 1 fl, Alexandru Ciuruş 75 cr., Irina Ciuruş 75 cr., Petru Morăşian 1 fl., Andreiu Cotuţiu 1 fl.., SimeoneGiurgiuca 1 fl., Maria Giurgiua 1 fl. Pantelemon Giurgiuca 5 fl., Todor Păltineau alui Grigore 1 fl., Dochiţia Păltineau 1 fl.. Ioan Cotuţiu l. Leonte 1 fl., Teodor Maximiniai 5 fl., Ioan Cotuţiu l. Grigore 59 cr., Iacob Giurgiuca l. Todor 1 fl., Luca Păltineanu 1 fl., George Giurgiuca a Irinei 1 fl, Teodor Haiduc l. Vasilca 1 fl., Andreiu Ciuruş 1 fl., Pahon Cotuţiu 1 fl., Stefan Cotuţiu l. Pahon 1 fl., Gavrilă Cotuţiu l. Maftei 50 cr., Andreiu Ciuruş l. Dumitru 1 fl., Alexandru Păltinean 1 fl., Dumitru Ciuruş 50 cr. Tănasĕ Păltinean 1 fl.. Petru Păltinean 50 cr., Filip Păltinean 50 cr., Nastasia Păltinean 50 cr., Vasilie Ciuruş 50 cr. Ioan Păltinean 1 fl., Grigore Păltinean 1 fl. Iacob Purşa 1 fl., Stefan Cristurean şi Sofia din Spermeḑeu 2 fl., Florea Cristurean 1 fl., Raveica Cristurean 1 fl., Todor Nistor 1 fl., Maria Nistor 1 fl., Andrei Misgan 50 cr. Maria Misgan 50 cr, Moroşan Grigore 50 cr. Leonte Haiduc 1 fl., Flóre Haiduc 50 cr. Ana Paltinean l. Alexandru 50 cr. Iacob Cotuţiu l. Dumitru 1 fl., Gafta Cotuţiu l. Gavrilă 50 cr., Flóre Nistor 50 cr. Pahon Ciuruş 75 cr., Nastasa Ciuruş 75 cr, Stefan Nistor 2 fl., Tecla Cotuţiu l. Gavrilă 50 cr. George Giurgiuca l. Tănasă 50 cr. Palade Giurgiuca 50 cr.,

D-ḑeu din bogatele sale daruri va rĕsplăti pentru generositatea lor, evlavioşilor creştini pomeniti, cari într'un chip atât de vrednic au sciut se-'şi manifeste recunoscinţa faţă de cel mai mare binefăcĕtor al bisericei nóstre, scutul nostru cel mai resistent.

Onóre se cuvine preotului nostru T. *Cotuţiu*, care în acest chip demn a sciut păstra memoria luceférului neamului şi bisericei nóstre.

Un parochian.

Şcóla de fete a Asociaţiunii.

Frumseţa serbărilor comemorative, aranjate şi desfăşurate înaintea ochilor nostri cu atâta demnitate şi măreţie din incidentul aniversării a 25 a dela reposarea Marelui Archiereu Andreiu Baron de Şaguna, — ne-au făcut sĕ lăsăm din atenţiune pentru moment *modesta nóstră viorică: Şcóla civilă de fete cu internat şi drept de publicitate a Asociatiunii, cu examenele ei dela încheierea anului şcolar 1897/98.*

Da, modesta nóstră viorică, primul institut de creşters pentru *fetiţele române*, relativ la care, cea mai intimă satisfacţie vom avé când mai vârtos sĕ va dovedi cuvântul înţelept, că femeia *cea mai virtuósă este despre care sĕ vorbesce mai puţin.*

Noi luăm cuvêntul din incidentul examenelor dela încheerea anului şcolar trecut şi pentru îndeplinirea unei datorii publicistice, ce avem toţi cei nepreocupaţi faţă de instituţiunile nóstre culturale.

Am asistat de multe ori la examenele publice ale acestui institut, şi adevĕrul mărturisesc, că întotdeuna cu dulce mulţămire m-am depărtat din impunătórea sală festivă a şcólei unde decurgéu examenele cu adevărată solemnitate sărbătorească. Aşa şi în anul acesta. Şi eu, când împrejmuit m-am vĕzut în aceea sală festivă de o gingaşă cunună de alese matróne române, mamele fetiţelor; de sacra figură a primului pres. al Asociaţiunii, Marele Andreiu bar. de Şaguna, presentată prin un tablou grandios în rasa călugĕrească; apoî totaşa a celorlalţi presidenţi fericiţi ai Asociaţiunii, — cu lacrămi de bucurie în ochi mi-am zis: nu sĕ putea martori mai străluciţi să găsesci pentru garanţa, că cel mai înalt şi cel mai curat ideal al poporului nostru se cultivă în sanctuarul acesta unde tótă lucrarea celor chemaţi decurge sub presiunea viuă şi pătrunzătóre a numitelor figuri istorice, dintre cari, aprópe unul fie-care cu litere de aur s-a înscris pe paginile istoriei mai recente a poporului român.

Mult m-au impresionat apoi respunsurile precise, sigure şi exacte ale elevelor, cu deosebire la studiile: Limba română, germană, computul şi sciinţele naturale. Onóre corpului didactic. Nu mai puţin lucrurile de mână femeesci. O exposiţie a fost aranjată din aceste obiecte într o sală mare a institutului, cu atât gusta şi cu atâta farmec ce ne fácea sĕ simţim intimă recraţie sufletească în lăuntrul nostru. Un crâng verde şi frumos mi-am închipuit în desfătarea mea, în care păsărelele se întrec cu ciripitul lor. Aşa la acésta exposiţie fetiţele nóstre se întrecéu cu lucrurile lor alese şi frumóse. Dar cu privire la acest obiect precum am avut încă ocasiune a-ne exprima în colónele foii nóstre şi credem că in deplină consonanţă cu opinia nóstră publică, — cerem cu stăruinţă tot mai multe motive românesci şi iarăşi motive românesci. Căci cine alţii dacă nu scólele nóstre superióre de fete sunt chemate în linia primă sĕ îmbrăţişeze şi sĕ cultive minunata industrie de casă a ţărancei române, care până şi străinilor imbecili le-a stors admiraţie şi respect.

(Va urma.)

Noutăţi.

Teatru român în Braşov. Distinsa artistă română din Bucuresci, dómna *Aristiţa Romanescu* voind a da in cursul verii cu trupa sa câteva representaţii la Braşov, s'a adresat în o scrisóre artistului *Ujházi* Ede din Pesta pentru a-i exopera concessiunea de lipsă dela guvernul unguresc.

Ujházi a întrevenit la cunoscutul Pázmàndi, presidentul reuniunei actorilor unguri, rugându-l sĕ esopereze concesiunea cerută de artista română.

Pázmándi a respuns lui Ujházi în o epistolă scrisă franţuzesce, pentru a o putea comunica dnei Romanescu, apoi a publicat-o şi în foile unguresci.

In scrisóre Pàzmándi zice:

„Nu pot crede că ministrul să concédă representaţiuni în limba română. Căci în România ani dearêndul s'a nutrit dujmănie în

---

crări, ci acésta va fi de bună sémă şi spre folosul nostru, de-óre-ce viaţa bărbaţilor mari, cum a fost Şaguna, va fi tot-déuna un mijloc de crescere, de îmbărbătare, un isvor nesecat de simţiri înalte şi de fapte nobile; va fi cea mai limpede oglindă, din care vom puté vedé, cum trebue sĕ fie omul, décă voesce sĕ se numéscă cu adevĕrat om, făptura cea mai alésă, pe care a făcut'o Ziditorul după chipul şi asĕmênarea sa, voind sĕ o pună corónă tuturor celorlalte fapturi eşite de sub atot-puternica sa mână.

Viéţa unui bărbat ca Şaguna se póte asemĕna cu acel isvor cu apă vie din poveste, din care gustând cine-va, întineresce din nou, se simte dintr'odată mai puternic şi mai plin de viéţă şi este în stare a da piept fără témă cu toţi smeii şi cu bălaurii, ce-i stau în cale. Privirea ei înalţă, întăresce, nobilitéză sufletele şi le face roditóre de fapte bune.

Nu este scopul meu sĕ vĕ dau o icónă completă a vieţii pline de fapte a lui Şaguna, nu mĕ simt chemat a arĕta cu de-a mĕruntul nici chiar o parte din lucrările lui, fie pe terenul bisericesc, fiă pe cel şcolar, de binefacere, séu literar, cu atât mai puţin pe cel politic. Nici locul, nici timpul nu mĕ îngăduesc. De altă parte alte pene, alte rosturi au căutat sĕ vestéscă lumei, şi in deosebi poporului nostru românesc, măreţele fapte ale nemuritorului bărbat, de a cărui umbră îndrăsnesc a mĕ apropia şi eu astăḑi, ómeni, cari au avut nenorocirea a trăi împreună cu marele Archiepiscop şi Metropolit şi cari au fost martori nemijlociţi ai lucrărilor sale neperitóre, isvorîte din iubirea sa nemărginită faţă de poporul român, şi ale căror bunătăţi le simţim încă şi astăḑi şi le vor simţi de bună sémă încă multe generaţiuni, ce vor urma după noi.

Nu voiu încerca aşa-dară sĕ povestesc nici despre copilăria sa, petrecută în Miskolcz în mijlocul familiei sale, nici despre anii tineţei sale, petrecuţi în Pesta la unchiul sĕu Grabovski şi la şcólele înalte de aici, éră mai târḑiu ca student de teologie la seminariul din Vêrşeţ; nu mĕ voiu opri nici la timpul, când tinĕrul teolog Anastasiu funcţiona ca profesor la seminariul sêrbesc din Carloviţ şi ca secretar al consistoriului de aici, éră ceva mai târḑiu, îmbrăcând rasa monachală, lua numele apostolului Andreiu, pe care mai apoi îl făcu aşa de scump poporul nostru; nu voiu arĕta mai încolo, cum, după-ce a servit câtăva vreme ca profesor la despărţămêntul românesc al seminariului din Vêrşeţ, ajungênd archimandrit al mănăstirei Coviluiului, a fost numit de guvernul ţĕrii în Iunie 1846, după mórtea episcopului Vasile Moga, vicar general al diecesei române gr.-or. a Ardélului; nu voiu descrie nici starea jalnică, în care afla noul vicar eparchia, ce 'i-se dăduse spre conducere, nici zelul şi energia deosebită, cu care căuta el, mai întâiu ca vicar, şi mai târḑiu, din primăvara a. 1848, ca episcop, sĕ ridice din pulbere biserica română gr.-or. din Ardél, până atunci prigonită şi batjocorită de toţi, şi sĕ o facă asemenea cu celelalte biserici creştine din patrie; nu voiu tracta în deosebi nici despre purtarea în adevĕr bărbătéscă şi românéscă, ce o arĕta Şaguna în vijeliosul an 1848 şi care ii câştiga şi trebui sĕ-i câştige inimile tuturor Românilor, făcêndu-l de atunci şi până aprópe de mórtea sa unul din cei dintâi conducĕtori politici ai nemului nostru; nu voiu încerca sĕ istorisesc luptele sale gigantice, purtate cu cuvêntul şi cu condeiul atât în anul amintit, cât şi mai târḑiu, pe timpul absolutismului şi mai apoi în era ocârmuirei constituţionale, pentru câştigarea drepturilor cuvenite poporului nostru, robit şi apĕsat de atâta vreme, şi împreună cu aceste pentru asigurarea unei sorţi mai demne pe seama bisericei, in fruntea căreia se afla; nu voiu urmări nici mĕsurile înţelepte, ce le întrebuinţa el pentru isbutirea nobilelor sale planuri: întocmirile sale bisericesci, şcólele cele multe, ridicate la stăruinţa lui şi mare parte cu ajutorul lui material, ajutoarele date atâtor tineri, ca sĕ pótă cerceta şcóle mai înalte şi astfel mai târḑiu sĕ slujéscă ca luminători ai poporului nostru, — nici rêvna, ce l'a însufleţit până la cea din urmă a lui răsuflare pentru luminarea neamului nostru şi pentru înaintarea lui în tóte cele bune, nici numĕrósele scrieri eşite din péna sa şi din penele celor din jurul seu, puşi la cale, încurajaţi şi ajutaţi de dînsul: nu voiu căuta în sfîrşit sĕ înfăşişez strălucitele resultate ale silinţelor lui, între care reînvierea Metropoliei română gr.-or. din Ardél şi ţéra unguréscă şi înzestrarea ei cu o întocmire organică din cele mai frumóse forméză corόna lor şi care singure i-ar fi putut face numele pentru tot déuna nemuritor, — cu un cuvênt: nu voiu încerca sĕ urmăresc strălucitul curs al vieţii lui din momentul, în care o sórte fericită l-a adus în mijlocul nostru, până când obosit de atâtea lucrări şi-a plecat fruntea pentru totdéuna, aşeḑat fiind spre veeînică odihnă, după dorinţa sa, în cimiterul de lângă biserica cea mare din Rĕşinari, unde scumpele sale oseminte se află şi acum.

(Va urma.)

contra nóstră, s'au ridicat în faţa lumii acuse mincinóse în contra nóstră, încât opinia publică maghiară ar considera o prevenire ca acésta, de a da concesiune actorilor români, drept o slăbiciune.

Ba s'ar mai putea intêmpla, ca în Brasov, unde poporaţiunea numai a treia parte cunóşte limba română, să se arangeze din incidentul acesta demonstraţii anti-române.— Dau deci sfatul domnişórei Romanescu să abstee dela intenţia sa, până-ce în Bucuresti incetéză înjurăturile la adresa Uugurilor".

⁂

Defraudare de un pătrar de milion. De vre-o dóuă sĕptămâni decurge la tribunalul din Arad pertactarea finală impotriva unor pungaşi dela perceptoratul de acolo, şi — acum s'a dat de urma unei nóue defraudări de sensaţie: *Krivány* János, cassarul căsii orfanale a comitatului Arad e noul pungaş. Suma defraudată se urcă *peste dóue sute şésezeci* de mii de fl.; ér după alţii ar fi de o jumătate de milion. Partea cea mai mare obligaţii depuse la casa orfanală pe séma unor eredi minoreni. Pungaşul Krivány a fugit în America. Pentru desdaunarea casei orfanale, suma defraudată se va repartiţiona pe locuitorii comitatului — aprópe toţi români —.în formă de dare.

⁂

Pentru „România Musicală". Confraţii dela „România Musicală" ne impută, că le-am făcut onórea de a reproduce din un numĕr al foii lor un articol despre baritonistul Dumitru Popovici, fără de a arăta izvorul articolului. Ba că am fi schimbat câteva cuvinte din acel articol, spre a nu fi cunoscut.

Grăbim a spune spre liniştirea confraţilor dela „România Musicală", că n'am reprodus din colónele revistei d-lor informaţia pomenită, ci din „Patria" dela Cernăuţi, şi deci numele acestei foi l'am omis, din greşală. Că din ce pricină n'au indicat domnii dela „Patria" obîrşia articolului despre celebrul nostru baritonist, ar fi pĕcat sĕ nu ştiricéscă domnii dela „R. M." „Rugăm totodată pe confraţii nostri dela „R. M.". sĕ fie mai drepţi cu noi pe viitor"

⁂

Tabloul lui Horia şi Ungurii. Cum se ştie, pictorul român George Popovici lucră la un tablou represintând esecuţia lui Horia la A.-Iulia şi menit pentru exposiţia din Paris. Pe unguri i-a îngrozit deja ştirea acésta. „*Budapesti-Hirlap*" luând notiţă despre ea spune, că scopul urmărit cu acest tablou evident e, de a deştepta simpatii faţă de Români şi de a defaima pe Unguri înaintea Europei. Că exposiţia dela Paris ḑice — „B. H." — e prilej bun pentru a defaima înaintea lumei pe unguri, o sciu bine în România, o ştie Liga şi o sciu aceia cari au comandat tabloul. Apoi continuă: „Teritoriul esposiţiei României nu va fi departe de cel al Ungariei şi tabloul lui Horia in exposiţia română ar fi cea mai provocătóre demonstraţie inpotriva maghiarismului. Factorii competenţi, cari arangiază exposiţia ungurésă, vor putea clarifica comitetul arangiator al exposiţiei şi vor puté mijloci, ca minciuna istorică eternisată în acest tablou, *care consacră de erou naţional pe un haiduc condamnat la mórte* şi care vrea sĕ câştige aderenţi agitaţiei valache din Ungaria — *sĕ nu pótă ajunge în exposiţia dela Paris*". — Par'că vezi pe patriotul, cum face spume la gură de ciudă.

Nu ve frământaţi in zadar!

⁂

Esamene şcolare. In *Comana-inf.*, tract. protopresb. al Făgăraşului, după-cum nise scrie, s'a ţinut esamenul de vară în 1 Iunie a. c. stil vechiu, în presenţa unui public numĕros. Esamenul acestei şcóle cu cinci despărţăminte a avut un succes fórte bun. Invĕţătorul *Moise Flitter* a documentat, că 'şi-a împlinit chemarea conscienţios. După esaminarea copiilor din tóte obiectele, s'a predat de către doi copii dialogul „Tatăl şi fiul", cu tendinţa de a îndemna la cercetarea şcólei şi la îmbrăţişarea meseriilor. La sfêrşit un elev din desp. V. a adresat în numele colegilor sĕi mulţămite către comisarul încredinţat cu conducerea esamenului. Dl. comisar s'a declarat fórte îndestulit cu progresul dovedit de şcolari, şi mulţămind învĕţătoriului pentru conscienţiósa împlinire a chemării sale şi publicului pentru interesul dovedit faţă de şcólă — a încheiat samenul.

⁂

Un seminar unguresc pe calea românisării. Se ştie, că diecesele greco-catolice trimet tineri de ai lor în seminarul central papistaş din Pesta pentru a se califica în iesuitism. Limba de conversaţie în acest seminar e cea unguréscă şi cea latină. „Bud. Hirlap" se tângue, că elevii români azi mâne vor românisa seminarul, căci ei spre deosebire de tinerii de alte naţionalităţi nu vorbesc decât românesce în internat, cântă numai cântece de ale lor, pe cari le învaţă şi indrăgesc şi colegii lor unguri; ei au biblioteca lor specială românească, foile lor. Atrage deci atenţia ministrului Wlassics asupra acestui cuib de valachisare şi cere sĕ-l stîrpească, scoţênd cărţile românesci din seminar, şi înterzicând tinerilor români a vorbi românescc; sĕ se introducă în seminar predica ungurească în locul celei latine; sĕ nu li se permită românilor a se plimba decât cu unguri

⁂

Premiile Academiei române. În sesiunea generală din 1899 se vor decerne următórele premii. I. Premii pentru cărţi publicate: — I. Premiul Năsturel-Herescu, din Seria B, de 4.000 lei, unei cărţi scrise în în limba română, cu conţinut de ori ce natură, care se va judeca mai meritoric printre cele publicate de la 1 novembre 1897 până la 1 octombre 1898. — II. Premiul Statului Eliade-Rădulescu, de 5.000, lei, unei cărţi scrise în limba română, cu conţinut literar, care se va judeca mai meritorie printe cele publicate de la 1 novembre 1896 până la 31 octompre 1898. — III. Premiul Adamachi, dé 5.000 lei, unei cărţi scrise în limba română, cu cuprins moral de ori ce natură, care se va judeca mai meritorie printre cele publicate de la 1 novembre 1897 până la 31 octombre 1898. — IV. Premiul Asociaţiunii Craiovene pentru desvoltarea învĕţămêntului public, de 5.000 lei, celei mai bune cărţi didactice în limba română dintre cele tipărite de la 1 ianuarie 1895 pâuă la 1 octombre 1898. Terminul depunerii la cancelaria Academiei a cărţilor propuse pentru concurs este până la 31 octombre 1898. — II. Premii pentru lucrări puse la concurs cu subiecte date. I. Premiul Adamachi, de 5.000 lei, celei mai bune lucrări scrise în limba română asupra următorului subiect: „Biserica creştină ortodoxă din România şi înfluinţa ei morală în evoluţiunea culturală a ţĕrilor române de la începutul secolului nostru până la 1891". — II. Premiul Alecsandru Bodescu, de 1.500 lei, celei mai bune lucrări scrise în limba română asupra următerului subiect: „Cercetări istorice asupra oraşelor Chilia şi Cetatea-Albă". — III. Premiul Neuschotz, de 2.000 lei, dimpreună cu procentele acestui fond până la acordarea premiului (decis. 6 martie 1895), celei mai bune lucrări scrise în limba română asupra următorului subiect: „Compediu istoric asupra desvoltării industriale la Români până în 1875". — IV. Premiul Statului Lazăr, de 5 000 lei, celei mai bune lucrări scrise în limba română asupra următorului subiect: „Studiul hidrografic complet al unuia din următórele rîuri: Jiul, Oltul, Argeşul, Ialomiţa, Siretul" Terminul presentării manuscriptelor la concurs este până la 1 septembre 1898.

⁂

Un preot harnic. Ani 32 sunt decând părintele Stefan *Dragoş* stă în fruntea comunei bisericesci *Finteuşul-mare* în protopresbiteratul Cetăţii de pétră. Şi acest timp ne presintă date bogate despre zelul şi hărnicia domniei sale şi despre modul cum a sciut înţelege chemarea unui adevĕrat părinte sufletesc. Scăpătată era starea bieţilor finteuşeni în tóte privinţele şi mai ales în cele materiale — pe timpul când părintele Dragoş a venit în fruntea comunei. Şi părintele Dragoş cu devotament şi înţelepciune luă în mână cârma credincioşilor încredinţaţi lui, şi îndupliсându-i prin cuvinte şi sfaturi înţelepte la milostenie şi jertfire de sine — şi premergênd el însuşi cu esemplu în acéstă privinţă isbuti a crea din dărnicia credincioşilor încă la începutul carierei sale un *fond parochial*, care din modestul început de 20 fl. cu timpul prin contribuiri benevole în bani şi bucate şi prin chivernisirea înţeléptă a păr. Dragoş a crescut întratâta încât la 1882. cu o sumă de 1300 fl. s'a putut efectui repararea bisericei ruinate ér mai târḑiu cu suma de 1500 fl. s'a putut zugrăvi devenind astfel una dintre cele mai frumóse biserici din acel ţinut. — Tot dsa a pus basă prin economisări şi unui-fond scolariu din care la 1883. cu suma de 259 fl. s'a făcut repararea scólei de acolo punânduse astfel în stare bună şi corespunḑetóre legei. —

Ca păstor sufletesc a fost totdeauna un apărător înfocat al ortodoxismului în părţile chiorene atât de mult espuse proselitismului catolic. Prin spiritul evangelic şi prin poveţe înţelepte a sciut scuţi şi pre Finteuşeni de mregile proseliţilor, cari se nisuiau şi se nisuesc a înghiţi acésta comună. Numai energiei lui e a se mulţumi, că comuna învecinată *Văleni*, ajunsă în urma abusurilor şi fărădelegilor fostului ei paroch — mai apoi trecut la gr. cat — în încurcături fórte seriόse, a scăpat din gura peirei,, ce în tot momentul o ameninţa.

Estragem aceste frumóse fapte ale părintelui Dragoş din o coresdondenţă sosită din acele părţi, dorind ca esemplele bune sĕ aibă mulţi imitatori.

⁂

Din „Foaia pedagogică" de sub direcţiunea distinsului profesor seminariul dl Dr. D. P. Barcian din Sibiiu a apărut cu dta 15 Iunie — 1 Iulie c. Nr. 12—13, avênd cuprinsul: Andreiu baron de Şaguna, chip. Dedicaţie: „Dedicăm acest Nr. duplu al „Foii pedagogice" amintirii Marelui şi bnnului archiepiscop şi metropolit Andreiu baron de Şaguna, regenatorului şcoalel noastre şi prietinului cald şi adevărat al învĕţătorimii". Cuvânt rostit la actul festiv, de Dr. D. P. Barcianu. Cercularele archiepiscopului, ale episcopilor diecesani şi programa serbărilor comemorative din Sibiiu şi Reşinari. Apelul învĕţătorilor ort. rom. dela Orĕştie.

⁂

O catastrofă pe mare. Foile au adus ḑilele trecute ştirea unei oribile catastrofe întêmplată pe mare, nu departe de New-Jork:

Vaporul francez al societăţii „Compagnie Transatlantique", cu numele *Bourgogne* în 4 a curentei n. la órele 3 din zori, depărtare de 60 zile de Slabe-Izland, nu departe de Nev-Jork s'a ciocnit cu vaporul de povară englez *Cromartyshire*, şi s'a scufundat. Ciocnirea a fost atât de puternică, că vaporul francez a fost rupt formal în două Abia vre-o sută şeptesprezece călători şi vre-o 30 marinari au scăpat. Celelalte vre'o 500 de persóne aflătóre pe vapor şi-au găsit mormêntul în undele mării. Intreg personalul vaporului ofiţeri, căpitan etc. s'au înecat în mare. Era o negură de nepătruns, şi din astă pricină vaporul a rĕtăcit dela calea sa obicinuită. Vaporul a fost edificat cu 12 ani înainte şi a costat mai multe milióne fl.

⁂

Bibliografic. In tipografiia nóstră archidiecesană tocmai acuma a eşit de sub tipariu „*Acaftistul* care cuprinde în sine: *Acaftistul Preasântei Născătóre de Dumneḑeu al Domnului nostru Isus Christos, Cinstitul Paraclis* şi alte acaftiste şi rugăciuni folositóre.

La Păscălie, care este făcută pe 50 de ani înainte prelângă îndicrea ḑilei nascerei lui Christos, şi a ḑilei, când cad Sântele Paşti s'au luat o rubrică fórte importantă, anume când se începe Triodul. Prin mijlocirea acesteia ori cine póte uşor calcula sĕrbătorile din postul mare şi în general tóte sĕrbătorile de preste an.

Se póte procura dela librăria archidiecesană.

⁂

Fóia Pentru toţi. Nrul 29. are următorul bogat sumar: Aţi spus! (poesie) Iuliu C. Săvescu. — Convorbiri sĕptămânale. Isprava lui Pandur (nuvelă), Asc. Olănescu. — O scrisóre, Dumitru Stăncescu. — Bucăţi de scrisori, Virgiliu Gili. — Ţĕranul şi Zaraful (anecdotă), P. M. Rĕdulescu — Micşuneşti. — Snoave, Ionescu Pastion. — Povaţă părintéscă. — O anecdotă. — Cum Romanii au putut să sĕ înalţe, tradusă de Lică, — Fărămituri. — Spicuiri. — Credinţe populare, Valerio Ţino, Brăila. — Ouĕ încondeiate. — Un cântec... Radu D. Rosetti — Proverbe Olandeze. — „N'am trăit în zadar". — Cum să facem răcoare. — Din câte-va origine, Moş Dumitru. — Proverbe turceşti. — Ḑiua fericirei? (poezie), Al. I. Şonţu. — Prostul înstruit. — Istoria ţării.— Gândiri. — Citirea. — Aventurile colonelului Gerard, (roman). — Care e omorîtorul? (roman) Cronica agricolă. — Ştiinţe de petrecere. — Noutăţi. — Tribuna tinerimei. — Rĕsăritul soarelui primă-vara, (după Jean J. Rousseau), Aurel Moral. — Viaţa... (poesie), P. Bratoloveanu. — Jocuri şi petreceri. — Poşta redacţiei — Publicaţii, etc.

PARTEA LITERARĂ.

Ce sĕ facem în prima linie pentru îmbunătăţirea stărei musicale a poporului nostru.

De vre-o câţi-va ani încóce aduc ḑiarele nóstre din Transilvania mulţime de avisuri şi dări de sémă despre producţiuni musicale de prin unele oraşe, dar mai cu sémă din sate locuite de Români, încât revista „România musicală" din Bucuresci, ţinênd cont de acéstă nóua aparţiune, a deschis în colónele sale o rubrică separată sub titlul: „Mersul musicei dincolo de Carpaţi".

Faptul în sine este îmbucurătoriu, pentru că ne dovedesce, că în sînul poporului nostru a început sĕ se deştepte înteresul şi pentru musică.

Este bine deci sĕ urmărim cu luare aminte acéstă pornire purcésă din bune şi frumóse intenţiuni, pentru ca rîvna şi munca în direcţiunea acésta sĕ nu fie deşerte, ci, mai vîrtos, ca ele sĕ aducă róde bune. A mai discuta despre însemnătatea musicei ca mijloc cultivătoriu şi educativ este de prisos. Însemnătatea acésta a fost recunoscută în tóte timpurile mai mult sau mai puţin, amĕsurat gradului de cultură al diferitelor popóre.

Şi chiar acéstă mare înfluinţă, ce o are musica asupra internului omului ne inpune sĕ ne înteresăm de tot paşul, care stă în legătură cu cultivarea şi lăţirea musicei în păturile mai largi ale poporului nostru, pentru că bunele intenţiuni, rîvna şi munca, duc numai atuncia la scop, când ele sunt sprijinite şi de pricepere.

Interesul acesta pentru musică, care de vre-o câţiva ani sĕ manifestéză la noi, stă în strînsă legătură cu desvoltarea nóstră culturală. Progresul, care l-am făcut noi de puţine decenii încóce, este mare.

Pe tóte terenele, atât economice cât şi culturale, să simte o mişcare febrilă, şi cu óreşi-care satisfacţiune putem constata, că din némul nostru s'au ridicat ómeni, a căror renume a trecut preste graniţile ţĕrilor locuite de Români.

Mai reu în privinţa acésta stăm pe terenul artelor. Artele nu sunt neapărat de lipsă pentru esistenţa unui îndivid sau a unui popor, ele sunt numai aceea, ce înfrumseţéză viaţa şi o face plăcută, şi isvoresc din fântâna înaltei culturi.

Este deci uşor de înţeles, pentru ce am rĕmas noi aşa de îndărăpt pe acest teren; nouĕ ne-au lipsit, din causa vitregităţii timpurilor, condiţiunile de a ne putea avânta la acea treaptă înaltă de cultură.

Dar eată, în fine, se simte şi la noi o mişcare pe terenul musical, şi involuntar ni se împune întrebarea: Cultivă-se la noi musica în grad aşa de mare, încât acuma chiar şi pe sate sĕ dau producţiuni musicale?

Răspuns: Nu! Valurile timpului încă nu s'au liniştit şi nu sau limpezit de aşa, ca musicei sĕ i se dea atenţiunea cuvenită.

Ce e drept, în România sĕ susţin, încă de pe vremea lui Cuza-Vodă, din partea statului, două scoli speciale de musică şi anume: conservatórele din Bucuresci şi Iaşi Ce au produs însĕ aceste scoli nu stă nici decum în proporţiune cu jertfele materiale, ce le-a adus şi le aduce statul, pentru susţinerea lor.

Vina o póртă însă tot statul, pentru că cei chemaţi sĕ se intereseze, sĕ conducă şi sĕ supravegheze lucrurile şi în privinţa acésta, atât sunt de cuprinşi de treburile politice, şi cu deosebire de cele de partid, încât nu le mai rĕmâne timp sĕ se ocupe şi de progresul ce ar trebui şi ar putea să-l facă ţéra şi pe terenul musical.

(Va urma)

[84] 3—3

CONCURS.

Anulându-se prin conclusul Venerabilului Consistoriu archidíecesan din 19 Ianuariu a. c. Nr 349 Pl. actul alegerii de protopresbiter din Dobra, indeplinit în şedinţa sinodului electoral din 16/28 Decembre, 1897: pe basa statutului org. §. 63. combinat cu § 23. punct 5, şi a regulamentului pentru procedura la alegerea de protopresbiter votat de congresul naţional-bisericesc al metropoliei nóstre sub Nr. prot. 136 din 1888, prin acésta conform ordinului Venerabilului Consistor archidiecesan din 19 Ianuariu a. c. Nr 349 Plen. se publică concurs nou pentru îndeplinirea postului vacant de protopresbiter în tractul Dobrei.

Fiitorul protopresbiter, ca atare, va deveni totodată şi paroch în locul central al tractului, anume in comuna bisericéscă Dobra, conform conclusului congresual din 13/25 Octobre 1881 Nr. 129.

Până când va întra în viéţă ameliorarea dotaţiunei protopresbiterale, pusă în vedere prin conclusul sinodului archidiecesan din 5/17 Aprile 1896 Nr prot. 78, emolumentele împreuuate cu acest post sunt:

a) Venitele protopresbiterale anume păuşalul de cancelarie, ce se dă din fondul archidiecesan Rudolfin, şi tacsele, ce încurg pentru visitarea comunelor tractuale, pentru procesele divorţiale şi pentru alte speciale funcţiuni protopresbiterale.

b) Venitele parochiei protopresbiterale de clasa I din Dobra.

Concurenţii au sĕ documenteze cualificaţiunea prescrisă prin conclusul congresual Nr. 111 din 1888, şi concursele lor instruite cu tóte documentele necesare sĕ le asternă Consistoriului archidiecesan în restimp de 30 de ḑile dela publicarea acestui concurs în fóia „Telegraful Roman“, alăturând la documente şi o tabelă de cualificaţiune după rubricile indicate în provocatul regulament congresual §. 12.

Concursele întrate după espirarea terminului nu se vor lua în considerare.

Dat din şedinţa comitetului protopresbiteral al tractului Dobrei ţinută în Dobra, la 8 Iuniu, 1898

Nicolau Ivan m. p.
comisar consistorial.

Ioan Petruţoniu m. p.
Nr 4678 Plen. notariu.

Se apróbă cu aceia. că terminul concursual de 30 de ḑile se computá dela prima publicare a concursului în fóia indicată.

Sibiiu, din şedinţa plenară, ţinută la 27 Iuniu, 1898.

Consistoriul archidiecesan

Miron Romanul
archiepiscop.

Dr. **Elie Cristea,**
secretariu.

---

[101] 1—3

Concurs.

Pentru întregirea unui post învĕţătoresc la şcóla elementară gr.-or. din Sebeşul săsesc se publică concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Tel. Rom“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

a) Salariu anual de 400 fl. în care se cuprinde şi relutul de cuartir şi grădină computate cu 100 fl. şi

b) Cuincuenaliile legale.

Instituindu-se numai învĕţător provisoriu, comitetul parochial s'a reservat dreptul a da eventual cuartirul şi grădina în natură, — atunci salariul e numai de 300 fl.

Invĕţătorul, carele va ocupa acest post e dator a ţiné Dumineca şi sĕrbătóre o strană şi a cânta cu copii în biserică.

Cunoscĕtorii de musică vor fi preferiţi, şi fiind în stare a instrua şi conduce corul, pentru acésta respectival va primi remuneraţiune.

Cei-ce voesc a ocupa acest post, au a se presenta în timpul concursului, în vreo Duminecă sau sĕrbătóre în biserică spre aşi arăta desteritatea în cântări; şi aşi înainta în terminul prefipt cererile, instruite conform normelor din vigóre, subsemnatului oficiu protopresbiteral.

In conţelegere cu comitetul parochial.

Sebeş, 18 Iuniu 1898.

Oficiul protopresbiteral al Sebeşului:

Sergiu Medean,
protopresbiter.

---

[94] 1—3

CONCURS.

Pentru intregirea a patru posturi învĕţătoresci devenite vacante la şcóla nor. cap. gr.-or. din Selişte, dintre cari dóuĕ sunt pentru învĕţătorese cu termin de 30 ḑile dela prima publicare.

Cu aceste posturi este împreunat un salariu anual fundamental de 400 fl. ér 50 fl. bani de cuartir şi 20 fl. bani pentru grădină, care se va solvi în rate lunare anticipative din fondul cultural al bisericei, tot odată li-se asigură învĕţătorilor aleşi cuincuenalele legale.

Concurenţii reflectanţi la aceste posturi au sĕ-şi trimită suplicele lor instruite conform legilor în vigóre, pe lângă aceea se cere, ca sĕ posédă limba maghiară, sĕ se deoblige, ca în termin de 3 ani sĕ se cualifice pentru şcólele de repetiţie economice, în care vor avea obligamêntul a propune.

Invĕţătorii şi învĕţătórele ce se vor alege, vor fi obligaţi a provedea pe lângă instrucţiunea în şcóla de tóte ḑilele instrucţiunea în şcóla de meserii şi şcóla de repetiţie economică înfiinţândă, fără o altă remuneraţie deosebită.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Sĕliştei în conţelegere cu comitetul parochial.

Sĕlişte, 17 Iuniu 1898.

Petru Iuga,
adm. protpresb.

---

ad. Nr.134 – 898 [104] 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de paroch în par. d. cl. a III-a Bĕtrâna, protopresbiteratul Devei, conform graţiósei resoluţiuni consistoriale din 22 Iuliu a. trecut Nr. 4526 bis. şi 3303 bis. din a. c. prin acésta se escrie concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful Roman“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt regulate şi statorite în şedinţa comitetului parochial, ţinută la 17/29 Iunie a. c. şi tóte la olaltă dau suma de 322 fl. 60 cr.

Informaţiuni mai deaprópe despre acéstă parochie se pot lua dela oficiul protopresbiteral şi dela comitetul parochial.

Reflectanţii la acest post au a-şi aşterne cererile lor concursuale instruite conform legilor din vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral până la terminul sus indicat.

Deva, 24 Iunie 1898.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. român al Devei în conţelegere cu comitetul parochial respectiv.

George Romanul,
protopresbiter.

Nr. 250—898 [105] 1—3

Concurs repeţit.

Pentru intregirea parochiei vacante S. Maria, în urma resoluţiunei Preaveneratului Consistoriu Archidiecesan, din 5 Maiu a. c. Nro 3397 B. se escrie concurs, cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful Roman“.

Emolumentele sunt 359 fl. 92 cr. despre care interesatii pot lua informaţiuni dela comitetul parochial resp. dela oficiul protopresbiteral.

Petenţii au a'şi ascerne cererile instruite conform normelor din vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul deschis (posta ultimă Hidalmás).

Concurenţii înainte de alegere au a se presenta în vre-o Duminecă sau sĕrbătóre la biserică. pentru a cânta resp. celebra şi cuvênta.

Fizeş-Sânpetru, 25 Iuniu 1898.

In conţelegere cu comitetul parochial.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Unguraşului.

Paul Roşca,
protopresbiter.

Nr. 36—898 [106] 1—3

Publicare de licitaţiune.

Zidirea şcólei gr.-or. din parochia Haşag (protopresbiteratul Mediaşului) se dă în întreprindere pe calea licitaţiunei minuende, ce se va ţinea la 7 August st. n. a. c. în faţa locului, pe lângă suma preliminată de 2127 fl. 94 cr. Dela întreprinḑĕtoriu se recere sĕ depună un vadium de 10%. — Planul de zidire, preliminariul de spese şi condiţiunile de licitare se pot vedea la preşedintele comitetului parochial, de unde se pot primi şi informaţiuni mai deaprópe.

Comitetul parochial:

Haşag, în 5/17 Iuliu 1898.

Clemente Nicula,
adm. paroch.
paroch în Slimnic.

Ioan Blottor,
preşedinte.

Ioan Dordea,
not. ad. hoc.

---

[107] 1—2

Publicaţiune.

Comuna bisericéscă ort. rĕs. din Tohanul-nou, tractul Branului din 1 Ianuariu 1799 dă în folosinţă casele constătătóre din 4 odăi, cămară, pod şi cu o pivniţă spaţiósă dimpreună cu o şură, grajd din zid învĕlite cu ţiglă, o grădină spaţiósă. Tóte acestea situate în centrul comunei pe 6 ani cu arênda anuală de 350 fl. v. a. plătibili în fiecare an la 1 Ianuariu, ér dacă plusoferentul solvesce arênda deodătă pe 6 ani anticipativ, atunci preţul de arêndă anuală este cu 300 fl. v. a.

Amatorii de a avea în arêndă casele de sus cu cele numite, sunt rugaţi a se presenta în comună în ḑiua de 1/13 August a. c., când se va ţinea licitaţiunea verbală în localul şcólei, ér după licitaţiune se vor deschide ofertele întrate în scris.

Alte condiţiuni se vor afla dela preşedintele comitetului parochial Ioan Băncilă.

Tohanul-nou, în 6 Iuliu 1898.

Ioan Băncilă,
preş. com. par.

Moise Moşoiu.

Nr. 631—1898 [85] 2—3

CONCURS.

Peutru întregirea posturilor de învĕţători vacante din comunele de mai jos din protopresbiteratul Sibiiului se escrie concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

1. Roşia, cu salariu anual de 300 florini în rate lunare anticipative din cassa bisericei, cuartir în edificiul şcólei cu dóuĕ încăperi şi lemne de foc pentru încălḑit.
2. Vurpĕr, cu salariu anual de 300 fl. cuartir natural în edificiul şcólei cu dóuĕ încăperi, lemnele de lipsă pentru încălḑit şi ¼ jugĕr catastral grădină.
3. Tălmăcel, 2 posturi à 300 fl. şi lemnelo de lipsă pentru încălḑit.
4. Slimnic, cu salariu anual de 300 fl., doi stângini de lemne şi cuartir natural în edificiul şcólei şi jumĕtate din venitul grădinei şcolare.

Doritorii de a reflecta la vre-unul din aceste posturi, au a-şi aşterne cererile concursuale instruite în sensul legilor din vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul deschis, avênd a-şi dovedi desteritatea în cântări şi tipic, în vre-o Duminecă sau sĕrbătóre până la ḑiua alegerii, în biserica respectivei comune unde au concurat

Sibiiu, 30 Iuniu v. 1898.

In conţelegere cu comitetele parochiale.

Oficiul protopresb. gr.-or. al Sibiiului.

Ioan Papiu,
protopresb.

Nr. 632—1898 [92] 2—3

CONUCRS.

Pentru îndeplinirea a dóuĕ posturi de învĕţători devenite vacante la şcóla nóstră gr.-or. din Boiţa se escrie concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu aceste posturi sunt:

1. Pentru fiecare salariu anual de 330 fl. din cassa bisericei, ce se vor solvi în rate lunare anticipative.
2. Cuartir natural în edificiul şcólei şi patru stângini de lemne pentru încălḑit la fiecare.
3. Cuincuenalele prescrise în lege şi provĕḑute în §. 46, din regulamentul pentru organisarea învĕţămêntului în şcólele poporale asigurate.
4. Acei indiviḑi, cari au cercetat vre-un curs de economie vor fi preferiţi, şi se vor bucura de o remuneraţiune corĕspunḑĕtóre pentru instruirea în şcóla de repetiţie.

Cei-ce doresc a reflecta la vre-unul din aceste posturi vor avé a-şi aşterne suplicile concursuale instruite conform legilor din vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Pentru dovedirea desterităţii technice — cântări şi tipic, eventual şi vre un instrument musical — concurenţii se vor presenta în comună în vre-o Duminecă sau sĕrbătóre înainte de ḑiua alegerii.

Sibiiu, 30 Iuniu 1898.

In conţelegere cu comitetul parochial.

Oficiul protopresbiteral gr. or al Sibiiului.

Ioan Papiu,
protopresb.

„ALBINA“, institut de credit şi de economii în Sibiiu.

Publicaţiune.

In sensul art. de lege XXXVI. din anul 1876 §. 29.

1. Suma scrisurilor fonciare puse în circulaţiune cu ḑiua de 30 Iunie 1898 face	fl. **2.255.000.—**
2. Pretensiunile institutului de împrumuturi hipotecare, cari servesc de acoperirea acestor scrisuri fonciare sunt de	fl. **2.334.885,62**
3. Valórea hipotecelor luate de basă la susnumitele împrumuturi hipotecare este de	fl. **8.637.270.—**
4. In sensul §. 97 din statute „fondul special“ pentru asigurarea scrisurilor fonciare e de acesta e îndus în cont separat şi plasat în efecte publice.	fl. **200.000.—**

Sibiiu, în 30 Iunie 1898.

[108] 1—1 **Direcţiunea.**

Redactor prov. **Dr. Elie Cristea.**

Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 75. Sibiiu, Sâmbătă 11/23 Iuliu, 1898. Anul XLVI

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strĕinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Nr. 5243 B.

CONCURS.

Prin acésta se publică concurs pentru dóuĕ stipendii câte de cinci sute (500) floreni din dotațiunea de stat a archidiecesei nóstre transilvane, destinată pentru cualificarea mai înaltă a clericilor absoluți din acéstă archidiecesă la o facultate filosofică.

Aspiranții la aceste stipendii au sĕ-și aștérnă suplicele lor consistoriului archidiecesan până la 10 August a. c. st. v. instruite cu următórele documente:

a) testimoniu de maturitate;

b) absolutoriu clerical dela seminariul archidiecesan;

c) atestat medical, că sunt deplin sănĕtoși;

d) o declarațiune separată, că după absolvare vor întra în serviciul bisericesc ori școlariu, ce li-se va oferi.

In fine au sĕ numiască în suplică universitatea, la care doresc a studia, și sĕ indice specialitatea studíilor alese.

Sibiiu, 3/15 Iuliu, 1898.

Consistoriul archidiecesan.

Nr. 5293 Școl.

CONCURS.

Din fondurile archidiecesane au devenit vacante următórele stipendii, pentru conferirea cărora se publică concurs cu terminul 10/22 August, 1898.

I. Din fundațiunea Francisc Iosif un stipendiu de șésedeci (60) floreni, pentru tineri români din archidiecesă, cari studiéză și sunt lipsiți de mijlóce;

II. Din fundațiunea Cologea un stipendiu de unasută (100) floreni și trei câte de șésedeci (60) floreni, pentru tineri români din archidiecesă, cari studiéză și sunt lipsiți de mijlóce.

III. Din fundațiunea Peiovici un stipendiu de cincideci (50) floreni, pentru tineri români din archidiecesă, cari studiéză și sunt lipsiți de mijlóce.

Aspiranții la aceste stipendii au a-și așterne suplicele la consistoriul archidiecesan, în terminul indicat, instruându-le cu următórele documente:

1 cu atestat dela oficiul parochial al comunei, căreia aparțin, că sunt români greco-orientali;

2 cu atestat școlariu despre progresul în studii în anul școlariu din urmă;

3 cu atestat medical, că sunt deplin sĕnătoși;

4 cu atestat dela primăria comunală despre posiția socială și starea materială a părinților;

5 eventual cu alte documente recomandătóre.

Aspiranții au a indica locul, unde voesc sĕ studieze.

Sibiiu, 9/21 Iuliu, 1898.

Consistoriul archidiecesan,

Semeni vênt, seceri furtună.

O sensațională defraudare de bani publici ține în mare agitațiune opiniunea publică dela noi. Un amploiat dela sedria orfanală în comitatul Aradului a defraudat aprópe o jumătate de milion din banii orfanilor, cari pentru mai bună siguritate au fost dați în grija comitatului.

Defraudarea se face de dece ani încóce și s'a descoperit numai acuma, când defraudantul e dus în lumea mare și încă cu certificat în mână, dat de către autoritățile publice ale acelui comitat, că la plecarea defraudantului cassa comitatului s'a scontrat, tóte valorile s'au aflat în ordine și următorii în oficiu pe timpul concediului, ce i s'a dat defraudantelui, au primit tóte în rêndul cel mai bun în a lor administrare.

Acésta este starea lucrului în tótă nuditatea-sa și asupra acesteia are sĕ spună verdict opiniunea publică.

Prima convingere, la care trebue sĕ ajungem, este tristul fapt, că organele de controlă nu și-au împlinit aici datorința.

Dacă controla era la al seu loc, era cu neputință, ca în un lung interval de 10 ani sĕ nu dea de urma manipulărei fraudulóse cu banii orfanilor, încredințați oficialilor dela scaunul orfanal din comitatul Aradului.

Este și acest fapt un motiv mai mult despre starea miserabilă în administrațiunea nóstră de adi, și el de bună seamă va fi pus lângă celelalte multe, cari s'au adus și se mai aduc pentru luarea administrațiunei din mânile comitatelor și punerea ei în cele ale statului.

Cu întroducerea administrațiunei de stat vor dispărea și multele defecte ale administrațiunei actuale, așa ni se spune în ficare di prin colónele diarelor guvernamentale, vor dispăré și multele casuri cu defraudările de bani publici.

Va fi mai mare controla, vor fi mai puține speciale interese legate de anumite persóne, vor fi mai puțini cei ce împart grațiile, așa se va puté resona din parte competentă, deci lucrurile vor merge mai bine.

Este posibil, că așa sĕ fie, noi însĕ rĕul 'l aflăm și aici în sistemul nefast, de a urmări idei utopiste cu ideia de stat magiar, cu contopirea tuturor naționalităților din statul nostru în rassa magiară, cu impunerea limbei magiare cu forța chiar și în școlele elementare.

Curentul acesta a provocat o grozavă demoralisare, care acum se rĕsbună amar, dară nu în capul acelora, cari au provocat și alimentéză acest curent, ci în sarcina poporului de rênd, în casul concret în sarcina poporului român din comitatul Aradului, care va trebui sĕ pună la loc prin imposite nóuĕ banii sĕracilor, cari i-a mâncat necontrola celor chemați a îngriji de ei.

Dacă nu de nefericitul curent al magiarisărei ar fi vorba, noi nu ne-am ocupa cu casul acesta la locul prim în diariul nostru.

Este un fruct al sĕmênței aruncate cu sistem în agrul scump al patriei nóstre acest furt, este rodul ostenelelor puse în serviciul curentului nefast al magiarisărei, care rod este apt a ne apropia tot mai mult de catastrofa teribilă, de care noi ne temem, și de care sĕ ne ferească bunul Dumnedeu.

Curentul nefast cu magiarisarea a scos la iveală esistențe dubióse, și acestora a încredințat oficiile cele mai importante în administrațiunea publică.

A fost urmare logică delăturarea elementelor oneste, căci elementele oneste nu și-au renegat trecutul lor național.

Curentul de adi cere dela cetățenii statului în locul prim sĕ-și schimbe numele eredit dela părinți, și sĕ ia unul unguresc, cere, ca noi sĕ scótem din inima nóstră iubirea de neam, iubirea de limbă, sĕ rumpem tóte legăturile nóstre cu poporul nostru, și sĕ trecem ca ómeni înoiți în rassa magiară.

Jertfa acésta nu o aduce nici un om de omenie.

O aduc însĕ elementele dubióse, aceste sunt puse în oficiile publice, li se dă tótă onórea posibilă, mai pe sus de tóte o încredere órbă.

Aceste elemente conduc adi opiniunea publică dela noi.

Ele vor provoca catastrofa, de care ne temem noi, și de care sĕ ne feréscă bunul Dumnedeu.

Revista politică.

Raporturile financiare dintre Ungaria și Austria încă nu sunt regulate și după semnele de până acuma ele nici nu se vor regula ușor, deóre-ce parlamentul din Viena nu mai póte funcționa normal din pricina obstrucțiunei, cu care pășesc nemții de acolo contra guvernului.

Elementul german din Austria a perdut din mână hegemonia, și deóre-ce pe cale normală nu mai ajunge la domnie, o încércă acésta pe calea obstrucțiunei în parlament.

Pretext este deocamdată ordinațiunea eșită încă sub guvernul Badeni, care dă drept și bohemilor sĕ se foloséscă de limba lor în aplicarea administrațiunei și a justiției.

Ordinațiunea acésta o a susținut și ministeriul Gantsch și se vede că o susține și ministeriul de acuma Thun.

In dilele trecute ministrul-președinte austriac a convocat o întrunire

---

FOIȚA.

Invĕțăminte
din viața Metropolitului
Andreiu Șaguna.

(Urmare.)

Momentele acestea sunt prea bine cunoscute ori și cărui Român cu óre care pricepere, decât sĕ fie de lipsă a le mai tracta în deosebi; ele au fost înfățișate, după cum am amintit mai sus, de persóne cu mult mai competente decât mine, — între care în prima linie de părintele Nicolaie Popea, ordinióră mâna dréptă a lui Șaguna, ear de present episcop al diecesei Caransebeșului — și astădi, când peste tot se serbéză amintitirea neuitatului Archiepiscop și Metropolit au fost reamintite spre vecinica lui laudă și ca semn de mulțămită din partea acelora, cari se bucură de ródele ostenelelor lui.

Mĕ mărginesc a constata și eu împreuna cu alții, Români și străini, că Șaguna a fost un bărbat epocal, că el a îndeplinit fapte uriașe pentru neamul sĕu și pentru biserica sa și că, dacă s'ar fi întêmplat sĕ lipsescă din mijlocul nostru, multe din întocmirile nóstre cele mai prețióse ar fi remas fără ființă și în genere fără cârmă timp de un pătrar de veac și póte că astădi ar fi și mai stricată și mai expusă primejdiilor de cum este în realitate.

Décă însĕ Șaguna a fost în stare sĕ îndeplinéscă fapte așa de mari, décă a isbutit sĕ-și câștige merite neperitóre pentru poporul sĕu și pentru biserica sa, este fórte firéscă întrebarea: *Prin ce mijlóce a fost el în stare sĕ ajungă la resultate așa de însemnate*, cum a isbutit el să lase după sine lucruri așa de mari: în locul unei episcopii sĕrace și robite patriarchiei sêrbesci, o metropolie de sine stătătóre și bine organisată provĕdută cu tóte cele de lipsă; în locul unui cler rĕmas înapoi și cu puțină cunoscință de carte, o preoțime bine pregătită, în mijlocul căreia se află mulți bărbați învĕțați; în locul câtorva școluțe ca vai de capul lor, mai multe sute de școle destul de bine organisate, între care un seminariu teologic și pedagogic, dóuă gimnasii și o școlă reală și comercială, și afară de acestea mai multe fundațiuni, din care să ajută și acum atâția tineri și din care se vor ajuta în viitor multe din școlele si din bisericile nóstre?

Cu réspunsul la aceste întrebări voiesc sĕ mĕ ocup în deosebi în vorbirea mea și în acest respuns cred că vom afla mai multe învĕțături prețióse, căci deși Șaguna a fost un om estraordinar, un bărbat epocal, după cum l-am numit mai sus, totuși și el a fost om ca și noi, alcătuit din carne și din óse cu facultățile și cu slăbiciunile ființei omenesci.

Dar înainte de a răspunde la întrebarea de mai sus, adecă de a căuta secretul, prin care Șaguna a fost în stare să făptuiască tóte câte le-a făptuit în viața sa, sĕ studiăm puțin ființa sufletéscă a marelui Archiereu și sĕ vedem, care au fost principiile conducătóre ale vieței lui, care au fost scopurile pe care a nisuit el sĕ le ajungă, și după ce le vom cunósce pe acestea, vom cerceta și mijlócele, de care s'a folosit pentru ajungerea lor.

Cel dintâiu lucru ce ni se impune, cercetând mai cu dinadinsul făptura sufletéscă a lui Șaguna, vederile de care a fost călăuzit în cursul vieții sale, este *seriositatea, cu care judeca el viața*, chemarea înaltă ce o atribuia el ființei omenesci pe pământ.

„Tot omul din clipita nascerei sale, când adecă începe a păși în lume, îndată începe a și muri“, sunt cuvintele cu cari își introduce el vorbirea sa, rostită cu prilegiul sfințirei sale de episcop. Cu alte cuvinte: viața este scurtă, ea este numai o pregătire pentru mórte, și prin urmare acela, care voesce să lase ceva în urma sa, sĕ pótă dice în ceasul din urmă al vieții sale că n'a trăit în zadar pe acest pămênt, trebue se încépă de timpuriu a lucra și se nu lase nici o clipită din viața sa nefolosită.

Acésta este convingerea lui Șaguna despre viață și despre însemnătatea ei, și fiind astfel, el hotăresce încă din tinerețа sa (când a ajuns episcop era numai de 40 de ani) s'o folosésca după cuviință, ca astfel sĕ se arĕte vrednic de dânsa.

Dar cum putea el folosi mai bine viéța sa, cum se putea arăta mai vrednic de chiemarea sa ca om, așa încât la césul cel sigur pentru ori și cine al morții se fie mulțămit cu sine, sciind, că deodată cu întrarea lui în pământ nu se va stinge și numele lui, ci va fi rostit încă multă vreme cu evlavie și cu recunoscință?

Cum altfel, decât lucrând din răsputeri pentru binele semenilor sĕi, cu deosebire pentru al celor de o nație și o lege cu dênsul, închinându-și întrégă víața sa poporului a representanţilor germanilor spre a le comunica propoşiţiunile nóuĕ, cu cari încércă a împĕca spiritele.

S'au întrunit representanţii deputaţilor germani din parlamentul austriac şi tot odată şi ca representanţi ai germanilor din dietele provinciale, s'au presentat în cele din urmă şi representanţii viriliştilor germani, bogata aristocraţime.

Resultatul a fost, că nu s'a ajuns la o înţelegere. Representanţii germanilor au declarat, că nu pot primi nici ca basa la o eventuală desbatere propoşiţiunile ministrului, deóre ce ele periclitéză supremaţia limbei germane, care a fost condiţiune a basei dualistice, după cum ungurii susţin, că condiţiune a fost şi supremaţia limbei maghiare cât pentru Ungaria.

In acéstă situaţiune încurcată guvernul din Austria e necesitat a recurge la ordinaţiuni emanate în vîrtutea puterei regale a Maiestăţii sale monarchului, putere, care o provede şi constituţiunea ţerei pentru casul, când parlamentul prin o întêmplare sau alta e împedecat în normala sa funcţionare de a vota legile, cari sĕ reguleze funcţionarea organismului statului.

*

In Francia opiniunea publică este alarmată prin procesul contra romanciernlui Zola, care pentru scrisórea adresată preşedintelui republicei a fost condamnat din nou la un an închisóre şi la o pedépsă în bani. In scrisórea acésta Zola a atacat statul major militar, aruncêndu-i în faţă acusa, că nu a observat legile la condamnarea fostului căpitan Dreyfuss. Spre a nu i-se putea immanua sentenţa, care în absenţa acusatului l'a contumaciat, romancierul Zola a părăsit Francia şi voiagiază prin diferitele state ale Europei.

Prin acésta afacerea căpitanului deportat se susţine la ordinea ḑilei, şi aruncă valuri tot mai mari, cari ameninţă a provoca mari încurcături în Francia.

*

Principele Bulgariei din nou este pe drum. De astădată el cercetéză pe puternicul ţar al Rusiei, însoţit şi de princepesă. Principelui i-se face în Rusia o primire grandiósă.

Indată după visita principelui din Bulgaria împĕratul Rusiei va fi cercetat de regele României.

Visitei acestuia sĕ dă o deosebită importanţă politică, şi nu fără cuvênt sĕ face paralelă între visita de acum a regelui Carol, care o face însoţit de primul sĕu ministru şi între visita din tómna trecută la Budapesta, care o a făcut fără de a fi însoţit de dl primministru Demetriu Sturdza.

Despre amĕnuntele acestei visite vorbim la alt loc al ḑiarului nostru.

*

Rĕsboiul dintre Spania şi America se apropie de sfêrşit. S'a întêmplat ceea ce s'a prevestit dela începutul rĕsboiului. Spaniolii au fost bătuţi, şi insula Cuba a căḑut în mânile Americanilor.

Se vor iniţia deci în timpul cel mai scurt tractativele de pace, şi precum se vede, ea se va încheia şi fără întrevenirea puterilor europene.

Visita regelui Carol la Petersburg.

„Drapelul“ de Joi, vorbind despre visita Regelui Carol la Petersburg, găsesce neexplicabilă tăcerea, ce se păstréză din partea guvernului şi a organelor sale asupra acestui fapt de interes politic. Tot cam aşa s'a procedat, ḑice „Drapelul“, şi în anul trecut, când cu visita Regelui la Budapesta, şi reu a fost aşa, căci décă se scia că primul ministru n'are sĕ însoţéscă pe capul statului, póte că se înlăturau unele neajunsuri, ce au produs întêlnirea dela Pesta. Ḑice mai departe, că visita regelui la Petersburg privesce ţéra, privesce pe guvern şi că prin urmare acestea nu pot rĕmânea indiferente faţă cu ea. Aşa a interesat ţéra şi întrevederea regelui cu împĕratul Francisc Iosif. Dovadă, că a interesat'o, este faptul cu decorarea lui Jesenszky, asupra căruia întréga presă română, afară de cea oficiósă, a discutat timp îndelungat. Cum că întrevederea Suveranilor la Pesta n'a fost de caracter numai privat, o dovedesc şi cele urmate de atunci cu privire la cestiunea naţională.

Vorbind mai departe de visita recentă a principelui Bulgariei la Sinaia, relevéză un incident neplăcut pentru Români cu ocasia ei. Etă-l : Principele Bulgariei la reîntórcerea sa acasă s'a oprit la Constanţa; aici a primit o delegaţiune de Bulgari, cei mai mulţi supuşi români. Principele adresându-se acestei delegatiuni, i-a dat sfatul sĕ fie liniştită, supusă, deóre-ce e guvernată cu dreptate şi înţelepciune de către regele României.

In ce calitate şi-a putut permite un principe străin sĕ dea sfaturi supuşilor români şi sĕ-i asigure, că sunt bine guvernaţi?

S'a trecut cu vederea acest incident, ḑice „Drapelul“, ba póte chiar s'a luat drept un compliment, după cum s'a luat nota Murariew Goluchowski; apoi încheie astfel:

„Visitele între domnitori au şi ele rostul lor şi înrîurirea lor asupra raporturilor internaţionale

Aşa rostul visitei dela Budapesta nu ne póte mulţumi, deóre-ce de atunci încóce guvernul maghiar s'a îndârjit şi mai mult asupra Românilor de peste Carpaţi.

Dela acea visită datéză şi pornirea celor dela Pesta contra şcólelor române şi mĕsurile de maghiarisare nu se mai sfîrşesc.

Noi am fi dorit ca primul ministru sĕ fi fost faţă la Budapesta, şi prin urmare sĕ fi luat rĕspunderea constituţională. De altmintrelea a fost, sau n'a fost la Budapesta, ministrul nostru nu rĕmâne mai puţin rĕspunḑĕtor despre cele întêmplate.

Acelaşi guvern este rĕspunḑĕtor şi pentru cele petrecute la Constanţa cu vorbirea Principelui Bulgariei. Va veni timpul sĕ se céră socotélă despre acest incident, la care a asistat un membru al guvernului.

Ingrijiţi, cum avem drept sĕ fim, ne preocupăm şi despre visita, ce e a se face la Petersburg.

Am fost cei dintâi, cari am comentat venirea guvernatorului Basarabiei la Iaşi pentru a saluta pe Rege în numele Ţarului.

De atunci am arĕtat cât interes avem din tóte punctele de privire, ca sĕ trăim în cele mai prietenesci raporturi cu marele imperiu rus.

Este în interesul nostru atât politic cât şi economic, ca legăturile între România şi Rusia să fie cât mai strînse.

Si atragem atenţiunea primului nostru ministru asupra acestui punct cu atât mai mult, cu cât scim, că prin atitudinea sa din trecut nu ne îndruma spre întemeiarea unor relaţiuni amicale cu Rusia.

Acum, că nu mai este om privat, ci şef al guvernului român, sperăm că ministrul nostru de externe va sci să înlăture bănuelile şi se dea doveḑi despre sinceritatea şi lealitatea sentimentelor poporului nostru către poporul rus.

Sperăm, că resultatele întêlnirei Suveranului nostru cu M. S. Impăratul Rusiei, vor fi mai îmbucurătóre şi mai folositóre pentru raporturile nóstre cu monarchia vecină.

Mai sperăm, că cu acéstă ocasiune se va găsi prilejul de a se strecura şi câteva cuvinte în favorea fraţilor noştri din Basarabia, acésta cu atât mai mult, că deja din ordinul Impĕratului s'a permis, ca cărţile române sĕ fie primite în Basarabia.

Rusia, mare şi puternică, atât de gelósă de ori-ce este slav, va înţelege cât este de legitimă dragostea ce avem pentru Românii din Basarabia.

Şi nu ne îndoim, că însufleţit de înaltele sentimente de dreptate şi umanitate, M. S. Ţarul va bucura şi pe Românii Basarabeni, acordându-le şi lor dreptul de a şi cultiva limba, religia în vorbirea şi cu datinele strămoşilor lor.

Românii au dovedit în tot timpul şi peste tot locul, că sunt credincioşi Suveranilor lor.

Atât cei din Ardeal şi Ungaria, cât şi cei din Bucovina şi Basarabia n'au dat nici odată dovadă de nesupunere. Şi fără témă de-a fi desminţiţi, putem afirma, că Românii n'au provocat prin purtarea lor nici o mĕsură de represiune.

Când aşa este, când lealitatea şi iubirea Românilor către Suveranul lor, ori-care ar fi, sunt netăgăduite, fie-ne ertat a spera şi chiar a cere în favórea lor un regim, care sĕ le permită cel puţin a-şi cultiva şcóla şi biserica lor.

Ne permitem a spera, că tinărul şi marinimosul Suveran al Rusiei va sci ca prin mĕsuri înţelepte sĕ-şi atragă şi mai mult dragostea şi respectul Românilor.

In acest gând şi cu o asemenea speranţă, urăm călătorie bună şi roditóre Suveranului nostru.

Cu înţelepciunea şi cu tactul Sĕu, nu ne îndoim, că M. S. Regele se va folosi şi de acéstă ocasiune pentru a servi patria română şi neamul românesc.

Şcóla de fete a Asociaţiunii.

(Urmare.)

N avem cuvântul a-ne indoi, că cei chemaţi vor înţelege buna nóstră intenţie, şi precum anul trecut au satisfăcut unei dorinţe comune prin introducerea resboiului şi ţesutului în internat, tot în nexul observărilor nóstre binevoitóre, aşa şi pe viitor în direcţia amintită vor nisui tot mai mult a satisface datorinţei lor patriotice.

In 25 Iuniu c n. după amézi dela 3—5 óre, s-a ţinut în sala festivă a şcólei încheerea solemnă a aului şcolar 1897/8, pelângă următórea :

PROGRAMA :

1. Ouverture „Zampa“ de Horold, pentru patru mâni, executată de surorile Elvira şi Silvia Todea.

2. „Nocturne“ de Chopin, executată de eleva Silvia Todea.

3. „Cântec“ de Behr, executată de eleva Octavia Colbasi.

4. „Rondo“ de Diabelli, executată de eleva Zoe Adamovici.

5. „Ardeleana“ de Bredicean, executată de eleva Margareta Şovăială.

6. „Mignon“ de Spindler, executată de eleva Verginia Măcelariu.

7. „Etude“ de Lemoine, executată de eleva Elena Oltean.

8. „Marş croat“ de Schumann, pentru patru mâni, executat de elevele Gabriela Crainic şi Ana Tomuţa.

9. „Melodie românească“ de Klein, executată de eleva Gabrea Crainic.

10. „Carillon“ de Neustedt, executată de eleva Olivia Sida.

11. „Inelul şi năframa“, baladă poporală din colecţiunea poetului V. Alexandri, declamată de eleva Alma Dămian.

12. „Louis XVII“ de Victor Hugo, declamată de eleva Valentina Chiorniţă.

13. Fragment din „Toldi“ de I. Arany, (Cânt. II.) declamat de eleva Florica Roman.

14. „Das Lied von der Glocke“, de F. v. Schiller, declamată de eleva Aurora Lepa.

15. „Piesă de salon“ de Wollenhaupt, executată de eleva Maria Antonescu.

16! „Marş militar“ de Schubert, executat de elevele Ofelia Ianculescu şi Alxandrina Sporea-

17. „La Gazelle“ de Wollenhaupt, executată de eleva Letiţia Cadariu.

18. Fantasie „Era viaţa dulce“ de Schaeffer, executată de eleva Élena Patiţa.

19. Potpourri din „Profetul Meyerbeer de Spindler, executate de eleva Silvia Crăciun.

---

din care făcea parte, şi întrebuinţând bogatele daruri sufletesci, cu care Ziditoriul îl înzestrase, spre ridicarea lui din starea de decadinţă, în care ajunsese în urma timpurilor celor vitrege. şi în urma întunerecului în care zăcuse de atâta vreme!

„Mai pe urmă érăşi înaintea Ta Dómne cad şi ḑic: Tu, Dómne, scii, că către scopul meu a alerga doresc: pe Românii transilvăneni din adêncul lor somn se-i deştept şi cu voe către tot ce e adevărat, plăcut şi bun sĕ-i trag; Tu, Dómne, umbréză-me cu puternicul tĕu scut: Tu induceştemi în césul morţii fructele amarelor mele osteneli!“

Cu aceste cuvinte îşi încheie Şaguna vorbirea dela sfinţirea sa de episcop, si în ele se arată întrégă vrerea sa, întreg scopul vieţii sale.

Deşteptarea poporului românesc atât de asuprit şi de despreţuit vécuri întregi, şi înălţarea lui pe aceeaşi tréptă cu celelalte popóre conlocuitóre, a fost idealul lui Şaguna, a fost steaua conducătóre a vieţii lui, a fost ţinta finală, spre care nisuit dela începutul carierei sale de archiereu şi până la cea din urmă a sa rĕsuflare.

Şi aceeaşi dragoste ca pentru naţiunea sa o nutria Şaguna în peptul seu faţă cu biserica sa, atât de înapoiată şi atât de neluată în sémă, până când pronia dumneḑeéscă îl aduse la cârma ei. Şaguna iubia din adâncul inimii sale acéstă biserică şi era gata sĕ-şi dea sufletul pentru dênsa, tocmai fiindcă o vedea aşa de rĕmasă înapoi şi de puţin preţuită. El îşi făcu de problemă a vieţei sale sĕ o scuture de rugină, sĕ o înalţe şi sĕ o facă vrednică de înalta sa chemare.

„Se cere dela mine, ca prin ocârmuirea mea sĕ se pună în lucrare reînvierea diecesei nóstre transilvane şi ca reînvierea acésta sĕ corĕspundă trebuinţei bisericei, mântuirei poporului şi spiritului timpului“, — ḑice el în aceeaşi vorbire momorabilă, din care am citat şi pasagele de mai sus. Va sĕ ḑică, încă dela începutul carierei sale archieresci Şaguna îşi da sémă de ceea-ce era dator faţă de eparchia, al cărei păstor avea sĕ fie de aici înainte, şi era hotărît a face tot ce-i sta în putinţă, ca sĕ se arete vrednic de încrederea pusă întrênsul.

Chiămarea sa de preot, şi mai vêrtos de cap bisericesc, Şaguna o privia dintr'un punct de vedere fórte înalt, căutând pururea sĕ corĕspundă întru tóte acestei frumóse, dar grele chiămări.

Nu din pofta de avere şi de mărire deşartă, nici ca sĕ pótă trăi în comoditate, îmbrăţişase el carierea preoţéscă, despre care adese-ori ḑicea, că „dacă s'ar nasce de o sută de ori, tot preot s'ar face“ *), ci de óre-ce era convins, că acéstă carieră este una din cele mai alese, de órece scia, că preotul are sĕ fie „sarea pămêntului şi lumina, ce are sĕ lumineze întru întunerec“, şi că prin urmare ca preot va putea sĕ fie *mai* folositor poporului sĕu, în acéstă carieră va puté face *mai* mult bine semenilor sei şi-şi va puté îndeplini *mai* cu vrednicie chiămarea sa în viaţa acésta pămêntéscă.

Aşa-dară binele şi fericirea poporului seu, înălţarea bisericei sale erau scopul vieţii lui Şaguna; pentru ajungerea acestui nobil scop îmbrăţişase el cariera preoţéscă; acesta a fost idealul, pe care l'a urmărit el cu credinţă pă la mórtea sa. Fiecare pas către acel ideal îl umplea de bucurie şi de fericire şi-l făcea sĕ desvólte un zel din ce în ce mai mare, sĕ desconsidere pedecile, sĕ uite ostenelile, — cu un cuvênt sĕ trăiască astfel, după cum a trăit.

Şi precum am arĕtat mai sus silinţele marelui Archiepiscop şi Metropolit n'au rĕmas zadarnice; Dumneḑeu a binecuvêntat ostenelile lui şi l'a învrednicit a lăsa după sine atâtea lucruri mari, care i-au făcut numele nemuritor şi care i vor asigura pe vecie admiraţiunea şi recunescinţa poporului nostru.

In ce chip însĕ şi prin ce mijlóce, pe lângă ajutorul lui Dumneḑeu, a isbutit Şaguna sĕ facă lucrurile, pe cari le-am amintit şi sĕ-şi câştige cu drept cuvânt numele de *„mare“*?

La resultate aşa de mari a ajuns Şaguna în prima linie prin *activitatea sa neobosită.*

El era unul din ómenii, cari nu cunosc pregetul, cari sciu preţui timpul şi cari nu lasă nefolosit un singur minut din viaşa lor. Numai astfel ne putem esplica, cum a fost în stare sĕ îndeplinéscă el în timp relativ aşa de scurt atâtea lucruri însemnate.

„Muncă neîntreruptă“ era devisa vieţii lui şi acestei devise i-a rĕmas el credincios până în cele din urmă clipite ale vieţii sale Munca şi ostenéla erau sóţele nedespărţite ale lui Şaguna; ele nu-l spăriau de loc, ci dimpotrivă îl făceau sĕ se simţă fericit, după cum se esprimă însuşi în cuvêntarea sa dela Carloviţ: „Cea mai mare parte a norocirei

---

*] Veḑ N. Popea: „Archiepiscopul şi Metropolitul Andreiu baron de Şaguna“, Sibiiu 1879, pag. 22.

20. „Valse Caprice“ de Rubinstein, executat de surorile Blanca și Ana Trăilă.

21. „Scherzo Valse“ de Moszkowszki, executat de eleva Ecaterina Iorga.

22. „Dans Românesc“ de Chovan, pentru patru mâni, executat de Mărióra Dogee și Veturia Hamsea.

23. „Tarantella“ de Moszkowszki, executată de eleva Valeria Isacu.

24. „Ernani“ de Verdi, Concert-Paraphrase de Liszt, executată de eleva Mărióra Dogee.

25. „Plugul blăstămat“ de V. Alexandri, declamată de eleva Elena Patița.

26. Chor.

Această programă s-a executat sub conducerea delegatului substitut al comitetului Dl Onoriu Tilea membru în comitetul Asociațiuni și în presența unui public distins și numĕros cât nu-l încăpea sala cu coridórele institutului. Sexul frumos în special a fost și de astădată cu multă demnitate representat, încât nu me incumet a începe cu registrul distinselor mame române, căci în consciință vorbind nu sciu de unde sĕ incep și unde să sfârșesc. Și cer sĕ fiu scusat pentru acésta omitere a prevenirii de etichetă. Destul atâta că n-a fost un colț de pământ românesc, din care sĕ nu fi aflat vre-o inimă simțitóre concentrată la aceasta serbătóre școlară. Și până când inima femeii e câștigată pentru o causă órecare, până atunci norocul ne zimbesce și succesul isbândei e garantat. Iată un lucru de care Asociațiunea nóstră se póte felicita.

(Va urma).

Programe școlare.

Școlele române din Brașov.

A apărut *Anuarul XXXIV. al gimnasiului mare public român de religiunea greco orientală din Brașov, al școlei reale și al școlelor centrale primare*, pe al *48*-lea an școlar 1897/98, publicat de *Virgil Onițiu* directorul școlelor medii.

Anuarul e împărțit în trei părți. *Partea primă* cuprinde *conferențele pedagogice*, dóuĕ la numĕr, ținute în cursul anului școlariu 1897/8.

Conferența primă s'a ocupat cu proiectul de modificare a programei órelor de lecții la școlele medii din Brașov:

Planul de învĕțămênt al gimnasiului din Brașov presintă un plus de 4 óre pe sĕptămână la numĕrul órelor din obiectele ordinare față cu planul statului, ér cel al școlelor reale un plus de 2 óre.

Ministrul instrucțiunei publice escepționênd starea acésta a lucrului, la cerere i-s'a dat esplicația, că plusul de óre provine din faptul, că numĕrul obiectelor ordinare la școlele medii din Brașov întrece cu unul pe cel al școlelor de stat. Obiectul acesta e limba și literatura *română*, care fiind limba de propunere a institutului, se impune ca obieet ordinar, nu numai prin natura lucrului, ci chiar prin art. de lege XXX. din 1883.

Ministrul n'a luat la cunoscință explicația, ci a cerut modificarea planului de învĕțămênt in sensul legii din 1883.

In urma acestora directorul institutului, dl V. *Onițiu* a lucrat un nou plan de învĕțămênt și l-a supus discuției conferenței pedagogice, care l-a aprobat, și acum se află la consistoriul archidiecesan spre aprobare.

Tot conferența I. pedagogică pe basa recensiunei făcute de prof. Dr. Iosif. *Blaga* a recomandat spre aprobare și folosire în cl. V. gimn. „Manualul de stilistică pentru cl. IV. și V. gimn. etc. de I. F. Negruțiu“. — A dóua conferență a admis pe temeiul recensiei aceluiaș profesor aprobarea și în întroducerea ca manual pentru cl. I. și II. gimn. și reală „Cartea a dóua pentru deprinderea limbei maghiare“ de Fr. Koós și V. Goldis; pe basa recensiei prof. N. *Bogdan* a recomandat spre aprobare „Cartea de cetire maghiară II“. de Kalmár Elek cu menire pentru cl. III. și IV. gimn. și reală, și pe temeiul recensiei prof. Aurel *Ciortea* a recomandat consistoriului aprobarea Aritmeticei de F. Lurfz partea II. III. și IV.

Consistoriul archidiecesan a aprobat hotărîrile conferențelor pedagogice.

Partea II. a Anuarului e consacrată memoriei regretaților profesori *Nicolae Popovici* și *Ioan Lăpădat*. In partea acésta se publică o schiță despre regretatul artist Nichi Popovici, de dl Virgil Onițiu; discursul funebru rostit la mormêntul pomenitului profesor, de prof. V. Braniste, vocile de presă la mórtea și înmormêntarea lui, pre cum și portretul neuitatului profesor.

Aci e publicat și discursul rostit de prof. A. *Bârseanu* asupra regretatului profesor *Ioan Lăpădat* din incidentul aniversării de 20 de ani a morții lui. Deasemenea și portretul reposatului.

Partea III. a programei cuprinde *Datele școlare*, din care extragem următórele: Personalul didactic al gimnasiului constă din un director (directorul școlelor medii) și 15 profesori; al școlei reale din 6 profesori. Afară de aceștia au mai funcționat 7 profesori ajutători.

Școlele medii au avut 2 pedeli.

Școlarii de confesiunea *greco-catolică* au primit instrucție din religie dela catechetul lor.

Credem a fi de interes sĕ se cunóscă materialul propus din *Religie* și *Română* cel puțin elevilor din clasele VII. și VIII. gimnasială:

Religiunea (cl. VII. 2 óre. a.) Cunoscințe dogmatice: Despre religiune în genere cu privire și la sistemele filosofice Despre credința. Despre Dumnedeu. Argumentele filosofice despre existența lui. Ființa și însușirile lui Dzeu. Sf. Treime. b., Cunoscințe etice: Partea generală din morala creștină. Despre nisuințe. Destinația omului. Lucrările morale. Despre legi, datorie etc.—Manual de teologia morală creștinéscă de A. b. de Șaguna (prof. D. Făgărășanu)

In cl. VIII. gimnasială din religie s'a propus *Dreptul canonic*, cu constituția bisericei din Ardeal și Ungaria. Statutul organic (acelaș profesor.)

(Va urma.)

Adunarea „Asociațiunei“ la Beiuș.

Invitare.

Subscrisul comitet organisat pentru primirea *„Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român“* învită cu tótă stima onoratul public român atât la adunarea generală a Asociațiunei, ce se va ținea în 27 și 28 August c. n. în *Beiuș*, cât și la festivităților, ce se vor arangia cu această ocasiune.

Programa festivităților.

In 26 August.

Séra întêmpinarea solemnă a comitetului central la gară.

Séra la 9 óre. Séra de cunoscință.

In 27 August.

La 9 óre a. m. s. Liturgiă și chemarea Duchului Sânt în bisericile ambelor confesiuni.

La 11 óre a. m. ședința I. a adunării generale.

La 2 óre d. a. banchet.

La 8 óre séra concert și teatru.

In 28 August.

La 9 óre a. m. s. Liturgie în bisericile ambelor confesiuni,

La 11 óre a. m. ședința a II a adunării generale.

La 8 óre séra bal.

In 29. August.

Escursiune la „Stâna de vale“.

Fiind-că dorința comitetului este, ca toți óspeții se fie adăpostiți în cuartire acomodate, cei cari doresc a lua parte la aceste festivități, sunt rugați a avisá despre acésta pe Dl advocat Dr Gavril Cosma, președintele Comitetului de încuartirare, până în 15. August c. n., cu atât mai vêrtos, căcí împrejurările nóstre de comunicațiune reclamă necesitatea de a ne îngriji eventual de un tren separat, ce va pleca-dela Orade la Beinș în 26. August c. n. cam la 2 óre d. m.

Eră doritorii de a participa la excursiunea la „Stâna de vale“, în 29 August c. n. sunt rugați a avisa despre acésta pe Dl Vasilie Dumbrava, președintele comitetului de excursiune, tot până în 15 August c. n.

Beiuș, din ședința comitetului central pentru primirea Asociațiunei, ținută în 17. Iulie c. n. 1898.

In numele comitetului central:

August. Antal, protopop, președintele com. certral

Nicolaie Diamandi, profesor, notariu com. central.

Noutăți.

Inmormêntarea dnei Elena Popescu. Remășițele pămêntesci ale neuitatei d. vĕd. Elena *Popescu* au fost transportate spre vecinică odichnă Joi după prânz din casa rĕposatei, strada Schevis, în cimiteriul din suburbiul „Pórta-Turnului“, — cu pompă vrednică.

Deși timpul a fost nefavorabil, căci întrégа dupăprânză a plouat necontenit, — la îmgropăciune a participat public numĕros.

Trupul reposatei a fost întins într'o odaie îmbrăcată în doliu, pe un catafalc împodobit cu numĕróse cununi de flori.

In jurul catafalcului, cu lacrimi în ochi se tânguiau orfanii pentru perderea iubitei lor mame. De anii bătrâneței adênci slăbita mamă, cu inima frântă de durere suspina după scumpa sa fiică. Rudeniile, cunoscuții numĕroși cu inima îndurerată și sufletul cernit deplângeau pe neuitata rĕposată.

Serviciul funebru a fost celebrat de către protopresbiterii Ioan Papiu și Mateiu Voileanu, presbiterii P. Simtion, Ioan Mihu și diaconul Ioan Popoviei.

Cântările funebre le-a esecutat un cuartet improvisat de dnii V. Popovici, V. Stan, T. Orlea și M. Ganea, cu multă duioșie.

După sevêrșirea prohodului, cosciugul cu trupul fără viață al reposatei a fost transportat pe carul mortual.

Un cortegiu lung s'a format, care a petrecut carul mortual peste piața mare și cea mică, până la cimiterul din suburbiul inferior, unde cosciugul, după sĕvêrșirea slujbei obicinuite a fost coborît în adâncimea lăcașului de odihnă vecinică.

Corul a întonat fiorosul „În veci pomenirea ei“, ear publicul întristat s'a întors, avênd în durerea sa adâncă mângăierea, că fericita reposată a scăpat de chinurile cumplite ce a îndurat în anii din urmă ai vieții sale.

În veci pomenirea ei!

* * *

Călătoria regelui la Petersburg. *Drapelul* e în posițiune de a ști că M. S. Regele *Carol* va fi însoțit în călătoria Sa la Petersburg (13 Iul. v.) de următórele persóne: d. D. *Sturdza*, d. Eugeniu E. *Stătescu*, general *Vlădescu*, aghiotanți d-nii coloneli *Manu*, *Georgescu*, *Demetrescu* și maior *Gratzoschi* și d. general d-r *Teodori*.

Tóte informațiunile privitóte la suita M. S. Regelui publicate în diferite ziare, sunt deci neintemeiate.

* * *

Faptă laudabilă. Dómna *Calipsa Șandru* din Sighișóra, în loc de o cunună pe sicriul reposatei dómne veduve Elena I. Popescu din Sibiiu, a depus 5 fl. la mânile dómnei *Maria Cosma* președintă a Reuniunei femeilor române din Sibíiu, pentru fondul pedagogíei de fete ce se va înființa.

Ear dl Romul *Petric* a depus 5 fl. la „fondul pentru regularea cimiteriului din suburbiul inf.“

PARTEA LITERARĂ.

Ce sĕ facem în prima linie pentru îmbunătățirea stărei musicale a poporului nostru.

Luând deci în cosiderare, pe de o parte lipsă de un adevĕrat interes pentru causă din partea cercurilor hotărîtóre, pe de altă parte spritul cel peste mĕsură egoistic, care domnesce în România, sĕ nu ne mirăm, dacă chiar în focularele cele mai însemnate ale Românismului nu s'a creat mai nimic de soiul acesta, ce nu este împreunat cu câștig material.

Nu astfel se póte esplica și faptul, că cu ocasiunea festivităților date cu prilegiul căsătoriei prințului moștenitor, representându-se în teatrul național din Bucuresci „Visul unei nopți de vară“ (Sommernachtstraum) de Shakespeare, cu musica de Mendelssohn, corurile au fost esecutate de reuniunea de cântări germâne din Bucuresci.

Astfel stăm cu musica în România, unde s'ar putea face mult, dacă ea ar fi considerală de aceea, ce în adevĕr și este, adecă de un puternic mijloc de cultură și de educațiune, și de un însemnat stimul al simțului național si patriotic.

Și cum stăm noi cei din Ungaria?

Tot ce avem noi este puținul ce ni-l oferă biserica, sub al cărei scut ne-am putut ocroti până acuma.

Și cu tóte acestea, cu drept putem zice, că pentru propagarea și lățirea musicei în popor ne-am interesat mai mult ca cei din România.

Dacă n'am dispus de bani, ca sĕ susținem scoli de musică, am avut baremi vre-o câți-va ómeni cu înimă pentru progres, cari necruțând din puținul lor jertfe și ostenélă, au inființat reuninni, cu scop de a cultiva musica și de a o lăți în popor.

Este drept, și trebue sĕ recunóscem, că în privința acésta am fost favorisați de contactul direct ce-l avem, și mai cu sémă l-am avut cu elementul germân.

Dacă cu 40 de ani înainte de asta ar fi domnit la noi spiritul de astădi, dacă tinerii de atunci, cari mai târdiu au înființat reuniunile, ar fi studiat, după cum se recere astădi, la Budapesta, Cluj, Debrețin și scie Dumnedeu unde, de sigur noi nu am avea reuniuni de cântări

Este de notat, că la înființarea acestor reuniuni íniţiativa n'au luat-o musici de specialitate, pentru că de acestia nu aveam pe atunci, ci bărbați cari se ocupau cu musica numai din plăcere, încredințând apoi conducerea musicală unor puteri angajate spre scopul acesta.

Și nu este mijloc mai bun de a propaga și de a lăți musica în popor decât reuniunile.

Cea dintâi reuniune de soiul acesta s'a înființat la noi în Transilvania la anul 1868 în Brașov, și zece ani mai târdiu, reuniunea din Sibiiu. Prin anii 80 a urmat Orĕștia, și mai târdiu și alte orașe și orășele, așa că astădi sunt astfel de reuniuni în Sebeș, Reghin, Blaj, Nĕsăud, Deva, Hațeg, etc., ér în timpul cel mai nou observăm pornirea de a se înființa coruri vocale și prin satele nóstre, și acésta e causa ce-mi dă ansă la scrierea acestor rênduri.

Sĕ nasce adecă întrebarea: cine sĕ conducă aceste coruri?

Rĕspuns la întrebarea acésta vom avé, dacă vom vedea, cine sunt conducĕtorii reuniunilor de prin orașe și orășele.

(Va urma)

Poșta redacțiunei

Romul Cristolovean învĕț. în Rĕșnov. Pentru proverbele trimisĕ, îți mulțemim. Dacă mai mulți învĕțători ți ar imita laudabilul esemplu am putea face o colecțiune frumușică și ar face literaturei un bun folos. Multă ostenеală nu ar trebui sĕ facă, dar ai nostri sunt în asemenea lucruri indiferenți, ba adeseori chiar indolenți. Aud dilnic neîntrecutele podóbe ale limbei, dar le lasă neînsemnate.

DR STERIE N. CIURCU
IX Pelikangasse — No. 10, Viena
Consultațiuni cu celebritățile medicale, și cu specialiștii de la facultatea de medicină din Viena. [80] 5—12

---

mele“, dice dênsul „pururea în ostenélă mi-a fost și-mi va fi și așa cea mai mare bucurie mi-a fost a învinge în pedecările, și acésta și în viitor îmi va fi.“

Numai un om, care judecă astfel și pentru care viața nu însemnéză alt-ceva decât muncă, a putut fi în stare sĕ lucre în același timp, cu resultatele cele mai frumóse, atât pe terenul politic, cât și pe cel bisericesc și școlar și totodată a fost în stare sĕ ne lase atâtea scrieri, din care unele au pretins o muncă de tot seriósă.

Toți, cari l'au cunoscut pe Șaguna și cari au avut norocirea a viețui în apropierea dênsului, povestesc cu mirare de activitatea lui estraordinară, de chipul înțelept, în care scia sĕ folosésсă timpul, făcêndu-și rĕgaz pentru tóte și dând celor din jurul sĕu cel mai strălucit esemplu de străduință și de esactitate.

În strînsă legătură cu activitatea fără preget a lui Șaguna stă *stăruința de fer*, ce a dovedit'o el în tóte întreprinderile sale.

Probleme mărețe 'și pusese el la începutul archipăstoriei sale, dar' pentru îndeplinirea acestor probleme trebuiau delăturate mii de pedeci, trebuiau învinse mii de greutăți.

(Va urma.)

Nr. 136—898 [110] 1—3

CONCURS.

La şcólele medii române gr.-or., la şcóla comercială română gr.-or. şi la şcólele primare din Braşov sunt a se ocupa următórele posturi vacante de profesori şi învĕţători:

a) La gimnasiu:

1. un post de profesor ordinar cu cualificaţiune specială pentru limba germână şi maghiară.

2 un post de profesor ordinar pentru istorie si geografie.

3. un post de profesor suplinitoriu pentru filologia clasică.

b.) La şcóla reală:

4. un post de profesor ordinar cu cualificaţiune specială pentru limba francesă şi germână.

5. un post de profesor ordinar pentru desemnul geometric şi desemnul liber.

c) La scóla comercială:

6. un post de profesor ordinar pentru limba maghiară şi germână.

7. un post de profesor ordinar pentru istorie şi geografie.

d) La tóte trei institutele:

8. un post de profesor secundar pentru gimnastică.

9. un post de profesor secundar pentru musica vocală.

e) La şcóla primară.

10. un post de învăţător.

Terminul de concurs pentru posturile susarătate e până la 10 August 1898. st. v.

Toţi concurenţii vor adresa concursele lor subsemnatei Eforii scolare însoţite de următórele documente:

a) că sunt români de religiunea gr. or.

b) că au purtare bună atât în privinţa moralităţii. cât şi în relaţiunile civile.

c) că snnt de constituţie fisică firmă şi deplin sănĕtoşi.

d) revers, că se vor conforma întru tóte legilor şi dispositiunilor nóstre bisericesci şi şcolare, precum şi normativelor şi regulamentelor, ce sunt în vigóre;

e) concurenţii de sub 1—5 vor documenta cualificaţiune profesorală completă, conform articolului de lege XXX. 1883 sau întru cât încă nu o ar avé, sĕ aibă cel puţin esamenul fundamental din specialitatea lor; preferiţi vor fi cei cu cualificaţiune completă;

f) concurenţii de sub 6 şi 7 vor documenta pregătire superióră universitară ori academică şi cualificaţiune conform regulamentului şcólelor comerciale superióre din 1895.

g) concurenţii de sub pct 8. 'şi vor presenta diploma de cualificaţiune pentru gimnastică;

h) concurenţii de sub pct 9. vor documenta, că au absolvat un conservator de musică şi că au cualificaţiune recerută pentru acest studiu;

i) concurenţii de sub pct. 10. vor documenta, că au depus examen de cualificaţiune învĕţătoresc cu calcul bun, că cunosc limba maghiară şi germână după recerinţă şi că posed cunoscinţe teoretice şi practicc din desemnul liniar, din gimnastică şi din grădinărit

Beneficiile împreunate cu aceste posturi sunt:

1. pentru profesorii ordinari în timpul serviciului provisor (prevĕdut în §. 30 a legei de instrucţiune din 1883) salar anual de 900 fl., éră începênd dela ocuparea definitivă a postului de profesor ordinar, salar anual de 1200 fl., cinci cuincuenale de câte 100 fl., bani de cuartir 200 fl. anual şi drept de pensiune conform statutelor în vigóre la şcólele nóstre.

2. pentru timpul serviciului ca profesor suplent salar anual de 8 0 fl. fără alte emolumente.

3. pentru postul de profesor estraordinar de gimnastică şi pentru postul estraordinar de musica vocală până sunt suplenţi séu provisori salarul anual este de 600 fl. fără alte emolumente, éră începênd dela ocuparea definitivă a postului, salar anual de 700, fl. cinci cuincuenale de câte 70 fl. bani ce cuartir 150 fl. anual şi drept de pensiune conform statutelor în vigóre la şcólele nóstre.

De postul de profesor pentru musica vocală este legat şi postul de dirigent al corului bisericesc dela biserica română gr.-or. cu hramul sf. Nicolae din suburbiul Scheiu, pentru care profesorul de musică va primi un salar anual de 600 fl. şi 50 fl. pentru note.

4. Pentru învĕţător în anul prim de serviciu provisoriu salar anul de 500 fl., éră începând dela ocuparea definitivă a postului de învĕţător salar anual de 600 fl., cinci cuincuenale de câte 60 fl. şi bani de cuartir 120 fl. anual.

Braşov, 3 Iuliu, 1898.

Eforia şcólelor centrale române gr. or. din Braşov.

Nr. 288—898 [109] 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor învĕţătoresci dela şcólele elementare din comunele mai jos înşirate în protopresbiteratul Braşovului, se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Roman“, şi anume:

1. La Satulung, biserica sf. Arhangheli un post de învĕţător cu salar de 300 fl, relut de cuartir 20 fl. şi 1/3 parte din grădina şcolară.

2. La Tărlungeni, un post de învĕţător cu salar de 300 fl. din repartiţie dela popor şi cuartir.

3. La Hălcíu, postul de învĕţător secnndar împreunat cu cantoratul, cu salar de 300 fl. şi anume: din casa alodială 180 fl, din repartiţie dela popor 59 fl, dela un pămênt 15 fl., din didactru 21 fl. şi din venitele cantorale 15 fl. pe lângă cuartir în edificiul şcolar.

Doritorii de a ocupa unul din aceste posturi, sunt poftiţi a se presenta în vre-o Duminecă sau sĕrbătóre la serviciul divin în biserică, spre a-şi arĕta desteritatea lor în cântările bisericesci şi a se face cunoscuţi poporului.

Cererile concursuale instruite, în sensul legilor în vigóre, se vor aşterne subsemnatului Oficiu protopresbiteral în terminul dat.

Braşov, 7 Iuliu 1898.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Braşovului, în conţelegere cu respectivele comitete parochiale.

Ioan Petric,
protopresb.

Nr. 171—898 [89] 2—3

CONCURS.

Pentru intregirea postului de parocl în parochia de classa a III a din comuna Ludeşti-Costeşti prin acésta se escrie concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post dau un venit sigur anual de 432 fl. 72 cr.

Parochul este îndatorat după usul local de până aci a face parte cuvenită şi cantorului seu.

Doritorii de a reflecta la acest post, au a-şi aşterne suplicele de concurs, instruite conform normelor în vigóre, sufiscrisului până la terminul sus indicat, şi a se presenta în biserică în vre-o Duminecă sau sĕrbătóre, ca sĕ fie cunoscuţi din partea poporului.

Oficiul protopresbiteral rom. gr.-or. al Orăştiei, în conţelegere cu concernintele comitete parochiale.

Orăştie, la 18 Maiu 1898.

V. Domşa,
ppbiter.

Nr. 221—898 [90] 2—3

Concurs repeţit

Pentru intregirea parochiei de clasa a III a Helmar, în protopresbiteratul Orăştiei se publică a treia óră concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post de paroch dau un venit anual sigur de 400 fl. 90 cr., în privinţa cărora se pot lua informaţiuni mai deaprópe dela comitetul parochial şi oficiul protopresbiteral.

Concurenţii au a-şi aşterne cererile concursuale, instruite conform normelor din vigóre, până la terminul prefipt oficiului protopresbiteral subsemnat.

Orăştie, la 10 Iunie 1898.

Oficiul protopresbiteral al Orăştiei în conţelegere cu comitetul parochial concernent.

V. Domşa,
ppresb.

Nr. 182—828 [91] 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de capelan în comuna bisericéscă gr.-or. Lăpuş de clasa III. din protopresbiteratul Câmpenilor, la aprobarea Venerabilului Consistor archidiecesan dela 19 Maiu 1898 Nr. 4004 B. se publică concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare oficiósă

Emolumentele sunt jumĕtate din venitele stolare parochiale în sumă de 426 fl. 50 cr, v. a., despre cari se pot trage informaţiuni dela organele subscrise.

Doritorii de a ocupa acest post sĕ trimită cererile lor concursuale cu documentele recerute de legile din vigóre până la terminul cuvenit subscrisului oficiu protopresbiteral gr.-or. al Câmpenilor.

Câmpeni, 12 Iuniu 1898.

Romul Furdui,
proto .

Nr. 613—1898 [86] 2—3

CONCURS.

Pentru îndeplinirea postului de al doilea învĕţătoriu vacant la şcóla română gr.-or. din Cristian, protopresbiteratul Sibiiului, se escrie concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful Roman“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: salariu anual 300 fl., din cari 210 fl. din alodiu în rate lunare anticipative, 90 fl. din repartiţie, în rate trilunare, 4 stângini de lemne pentru încăldit, cuartir natural în edificiul şcólei, cu dóuĕ încăperi, pivniţă, grajd pentru dĕuĕ vite şi şopru pentru lemne.

Cei-ce doresc a reflecta la acest, post au sĕ-şi aştérnă cererile de concurs instruite în sensul legilor din vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Avênd a ţiné una din strane şi a conduce cântările liturgice cu elevii în biserică, va avé a se presenta în vre o Duminecă ori sĕrbătóre înainte de ḑiua alegerii spre a-şi arĕta desteritatea în cântări şi tipic.

Sibiiu, 30 Iuniu 1898.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Sibiiului în conţelegere cu comitetul parochial.

Ioan Papiu,
protopresb

Nr. 383—1898. protopresb. [95] 2—3

CONCURS.

Pentru întregirea posturilor învĕţătoresci vacante din comunele bisericesci mai jos însemnate, protopresbiteratul Mediaşului, se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în ḑiarul „Telegraful Român“.

1. Brateiu, cu salariu de 300 fl. solviţi prin repartiţiune dela popor, cuartir natural în edificiul şcólei şi lemne de foc.

2. Buzd, cu salariu de 300 fl. solviţi din repartiţie dela popor în suma de 49 fl. v. a., ér suma de 251 fl. v. a. se va solvi ca ajutor de stat pentru intregirea salariului învĕţătoresc, pe basa rescriptului ministerial din 6 Maiu a. c. Nr 80,674/897, cuartir natural şi lemne de foc.

3. Vorumloc, cu salariu de 300 fl. v. a. solviţi din repartiţie dela popor în suma de 77 fl. v. a., ér suma de 243 fl. v. a. se va solví ca ajutor de stat pentru întregirea salariului învĕţătoresc, pe basa rescriptului ministerial din 11 Ianuarie 1897 Nr 56,489/896, cuartir natural şi lemne trebuinciόse de foc.

Concurenţii au sĕ se presenteze în vre-o Duminecă ori sĕrbătóre la biserica din parochiile amintite, spre a'şi arăta desteritatea în căntările bisericesci şi a'şi aşterne cererile instruite conform normelor din vigóre până la terminul sus indicat subsemnatului Oficiu protopresbiteral.

Mediaş 25 Iunie 1898.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Mediaşului în conţelegere cn comitetele parochiale respective.

Romul Mircea
protopresbiter.

Din ori-ce *librărie se póte procura* scrierea premiată a consilier. în med. *Dr. Müller,* apărută în a 30-a ediţiune despre

sistemul nervos
şi
sexual turburat.

Espediţie franco pentru 60 cr. în mărci postale.

Curt Röber,
[5] 25—49 Braunschweig.

Pentru o Fabrică mai mare se **caută** un

Corespondent bun.

Recerinţe: creştin, de 25—28 ani, necăsătorit, posedere perfectă în scriere şi vorbire a limbei **germâne** şi **române**, precum şi cunoscinţe temeinice, generale şi comerciale, stenografie, scrisóre frumósă, plăcere, diliginţă şi capacitate de a lucra independent.

Oferte detailate însoţite de fotografie şi copii de atestate, sub **„M. W. 6394“** către **Haasenstein & Vogler (Otto Maas) în Viena, I.** [93] 2—2

Redactor prov. **Dr. Elie Cristea.**

Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 76. Sibiiu, Marţi 14/26 Iuliu, 1898. *Anul XLVI*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi insertiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rĕndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Nr. 5243 B.

CONCURS.

Prin acésta se publică concurs pentru dóuĕ stipendii câte de cinci sute (500) floreni din dotaţiunea de stat a archidiecesei nóstre transilvane, destinată pentru cualificarea mai înaltă a clericilor absoluţi din acéstă archidiecesă la o facultate filosofică.

Aspiranţii la aceste stipendii au sĕ-şi aştérnă suplicele lor consistoriului archidiecesan până la 10 August a. c. st. v. instruite cu următórele documente:

a) testimoniu de maturitate;

b) absolutoriu clerical dela seminariul archidiecesan;

c) atestat medical, că sunt deplin sănĕtoşi;

d) o declaraţiune separată, că după absolvare vor întra în serviciul bisericesc ori şcolariu, ce li-se va oferi.

In fine au sĕ numiască în suplică universitatea, la care doresc a studia, şi sĕ indice specialitatea studíilor alese.

Sibiiu, 3/15 Iuliu, 1898.

Consistoriul archidiecesan.

Nr. 5293 Şcol.

CONCURS.

Din fondurile archidiecesane au devenit vacante următórele stipendii, pentru conferirea cărora se publică concurs cu terminul 10/22 August, 1898.

I. Din fundaţiunea Francisc Iosif un stipendiu de şéseḑeci (60) floreni, pentru tineri români din archidiecesă, cari studiéză şi sunt lipsiţi de mijlóce;

II. Din fundaţiunea Cologea un stipendiu de unasută (100) floreni şi trei câte de şéseḑeci (60) floreni, pentru tineri români din archidiecesă, cari studiéză şi sunt lipsiţi de mijlóce.

III. Din fundaţiunea Peiovici un stipendiu de cinciḑeci (50) floreni, pentru tineri români din archidiecesă, cari studiéză şi sunt lipsiţi de mijlóce.

Aspiranţii la aceste stipendii au a-şi aşterne suplicele la consistoriul archidiecesan, în terminul indicat, instruându-le cu următórele documente:

1 cu atestat dela oficiul parochial al comunei, căreia aparţin, că sunt români greco-orientali;

2 cu atestat şcolariu despre progresul în studii în anul şcolariu din urmă;

3 cu atestat medical, că sunt deplin sĕnătoşi;

4 cu atestat dela primăria comunală despre posiţia socială şi starea materială a părinţilor;

5 eventual cu alte documente recomandătóre.

Aspiranţii au a indica locul, unde voesc sĕ studieze.

Sibiiu, 9/21 Iuliu, 1898.

Consistoriul archidiecesan,

Conferenţele invĕţătoresci.

Aḑi este cunoscut, că acele popóre lucră mai cuminte pentru asigurarea viitoriului lor, cari — acceptând progresele culturei şi preste tot ale civilisaţiunii moderne — le asimiléză caracterului lor etnic special, dând productelor lor culturale un timbru propriu naţional, şi folosind resultatele, la cari a ajuns cultura lumei pentru întărirea, înaintarea şi ridicarea proprie.

Şcóla este un mijloc puternic pentru generalisarea elementelor de cultură mai întâiu în generaţiunile tinere şi prin aceste în întrégă masa poporului.

Nu-i mirare deci, că tóte popórele deştepte şi cu consciinţa de sine, fac tot posibilul şi aduc cele mai grele jertfe pentru întemeierea, susţinerea şi înflorirea şcólelor, chemate a instrua pe fii lor atât în ce privesce elementele culturii, cât şi în ce privesce formarea caracterului.

Bunăstarea şi valórea unui popor înaintéză cu cultura lui.

Popóre mici, neînsemnate după numĕr, adeseori jócă un rol important în concertul popórelor în urma nivelului cultural, la care au sciut sĕ se ridice; pe când de altă parte popóre, numerice de sute de milione, sunt reduse în valórea şi importanţa lor aprópe la nimic din motivul, că cu muri chinezesci s'au separat de ceialaltă lume, oprind a străbate raḑele culturei moderne în mijlocul lor, cari sĕ-le încălḑéscă, sĕ le pue în mişcare, ca sĕ progreseze paralel cu alţii. Poporul chinez este o próspetă dovadă a celor susţinute.

Poporul nostru — pe lângă tóte nevoile, cu cari a avut şi are ḑilnic sĕ se lupte, — a adus multe jertfe pe terenul şcólelor confesionale, unice în stare a fi adevĕrate focularе de cultură, căci predau învĕţămêntul în limba naţională a poporului, fără de care nu sĕ póte obţinea un progres temeinic; ci cel mult un lustru estern, care dispare uşor.

Cuvine-se deci, ca cei ce beneficiéză de acele jertfe sĕ nisuéscă a resplăti prin muncă cu pricepere şi cu succes jertfele aduse, ca sĕ se întărésca în cei ce le aduc tot mai mult consciinţa, că nu sunt zadarnice şi astfel tot la mai mult sĕ se însufleţésca.

Deosebita datorinţă se impune învĕţătorilor nostri, ca mlădiţele neamului, a cărui crescere s'a încredinţat lor, sĕ le nobiliteze şi cultive spre binele comun.

In ce privesce contingentul învĕţătorilor, am făcut progrese bunişóre faţă de trecut. Cu tóte aceste suntem departe de-a fi mulţămiţi cu starea, în care ne aflăm. Cunoscinţele câştigate pe băncile pedagogiilor nu sunt suficiente, Acele trebuesc înmulţite prin continue studii, ţinênd cont de progresul sciinţei pedagogice în tóte ramificaţiunile ei.

Un mijloc în scopul acesta, al ulteriórei intregiri a cunoscinţelor pedagogice, îl forméză convenirile şi discuţiunile asupra obiectelor şi temelor din sfera învĕţămêntului.

Asemenea conveniri s'au practisat în vieţa nóstră şcolară dela începutul înfiinţării şcólelor nóstre, fie într'o formă fie într'alta.

Sinodul archidiecesan din anul acesta — precum se scie — a abandonat prin un conclus al sĕu sistemul reuniunilor învĕţătoresci şi a revenit la conferinţele normate în statutul organic. Pe basa acestui decis sinodal consistoriul archidiecesan a primit mandatul a reînactiva conferinţele şi a face paşii de lipsă pentru ţinerea lor.

Precum suntem înformaţi, senatul şcolariu al numitului consistoriu s'a şi ocupuat în una din şedinţele trecute cu acéstă chestiune, făcênd preparativele necesare. Consistoriul a susţinut împărţirea de până acuma a archidiecesei, care a format basa organisării în reuniuni. Astfel archidiecesa este împărţită în XII. cercuri. Aceste sunt:

I Bran-*Braşov* Treiscaune.
II. Avrig-Sĕlişte-*Sibiiu*.
III Agnita-Cohalm-*Făgăraş*.
IV. Mediaş-Têrnave-*Sighisóra*.
V. AlbaIulia-Mercurea-*Sebeş*.
VI. *Deva*-Dobra-Haţeg-Ilia-Orăştie
VII. Geógiu-*Zarand*.
VIII. *Abrud*-Câmpeni.
IX. *Cluj*-Turda.
X. Cetatea-de-pétră *Dej*-Solnoc-Unguraş.
XI. *Reghin*-Murĕş-Oşorheiu.
XII. *Bistriţa*.

Invĕţătorii din un cerc vor avea sĕ se întrunéscă la terminul prefipt la un anumit loc al cercului şi acolo sub conducerea unui comisariu consistorial vor avea sĕ discute asupra obiectelor puse la ordinea ḑilei. Pentru anul acesta s'au statorit ca ḑile de întrunire în conferinţe 18/30 şi 19/31 August a. c.

Ca comisari consistoriali s'au numit din partea consistoriului următorii:

I. Pentru cercul Braşovului, cu locul de întrunire *Braşov*, dl Dr. *Vasiliu Saftu*, paroch în Braşov Scheiu.

II. Pentru cercul Sibiiului, cu locul de întrunire *Sibiiu*, dl *Dr. Vasiliu Bologa*, director la şcóla civilă de fete din Sibiiu.

III. Pentru cercul Făgăraşului cu locul de întrunire *Făgăraş*, d-l *Dionisiu Făgărăşan*, profesor la gimnasiul din Braşov.

IV. Pentru cercul Sighişórei, cu locul de întrunire *Mediaş*, dl *Demetriu*

FOIŢA.

Invĕţăminte

din viaţa Metropolitului Andreiu Şaguna.

(Incheiere.)

Ca sĕ asigure o sórte mai bună poporului sĕu, el trebuia sĕ lumineze pe cei neînţelegĕtori, sĕ îmblânḑéscă pe cei puternici, sĕ înfrângă atacurile duşmanilor, păşind la timp potrivit cu fapta şi cu cuvêntul; ca sĕ ridice biserica sa şi s'o smulgă de sub stăpânirea streină, trebuia de asemenea sĕ combată pe contrari, sĕ informeze pe cei dela cârmă şi în prima linie sĕ reverse lumină acolo, unde până acum fusese întunerec, sĕ unéscă la un loc pe aceia, cari până acum trăiseră împrăştiaţi, sĕ-i povĕţuéscă, sĕ-i îmbărbăteze şi sĕ le arete calea, ce póte duce la mântuire.

Ori-care altul afară de Şaguna, vĕḑênd în calea sa atâtea greutăţi, s'ar fi oprit în loc şi n'ar fi îndrăsnit sĕ păşéscă înainte pe un drum aşa de spinos şi aşa de greu de străbătut.

Dar Şaguna nu era omul, care sĕ plece capul aşa de uşor. Décă nu isbutea pe o cale, el încerca pe alta; décă nu i-se deschidea o uşă, el bătea la alta, până când în sfârşit trebuia sĕ reuşéscă cu aceea ce avea de gând.

El scia, că lucrurile mari, ca drepturile naţionale şi emanciparea şi organisarea unei biserici, nu se dau numai aşa de-a gata, ci trebuesc câştigate cu multe osteneli, cu multe jerfe şi lupte, şi la aceste jertfe şi lupte el era gata ori şi când, când era convins, că vor fi spre binele şi înaintarea poporului sĕu şi a bisericii sale.

Tot aşa de mult trebuesc admirate *curagiul şi bărbăţia*, cu care Şaguna scia sĕ păşéscă ori şi când, când era vorba de interesele mari ale naţiunei şi ale bisericei.

Nu avem decât sĕ ne cugetăm la păşirea sa resolută şi bărbătéscă din a. 1848, când îşi puse în mai multe rênduri în primejdie chiar şi viaţa sa; nu avem decât sĕ ne aducem aminte de luptele purtate pentru emanciparea bisericei sale cu patriarchul Raiacici şi pe timpul absolutismului cu ministrul de culte Leon Thun, de luptele politice cu guvernatorul Ardélului Wohlgemuth şi de ţinuta sa energică şi démnă în senatul imperial din a. 1865, şi vom înţelege, ce caracter resolut era Şaguna şi cu câtă demnitate scia el sĕ represinte poporul sĕu şi biserica sa ori unde şi faţă cu ori şi cine.

Dar ca sĕ pótă păşi astfel, ca sĕ-'şi pótă ţiné sus fruntea faţă cu ori şi cine şi în ori şi ce împrejurări, el trebuia sĕ fiă totdeauna consciu de valórea sa, trebuia sĕ aibă sub piciórele sale un piedestal puternic, pe care sĕ se simtă sigur şi pe care sĕ nu-l pótă rĕsturna nimenea.

Piedestalul acesta l'a căutat Şaguna şi l'a aflat în *moralitate*, care a fost temelia întregei lui vieţi.

„Şi mi s'a deschis uşa şi am fost ascultat", ḑice dânsul în una din scrisorile sale adresate ucenicului sĕu, episcopul de astăḑi al Caransebeşului, „căci moralul şi sciinţa nu se pot uşor ignora séu despreţui".

Sfinte sunt aceste cuvinte ale marelui Archiereu şi adevĕrul lor îl putem constata cu ori şi ce ocasiune!

Omul moral, omul nepătat umblă cu fruntea ridicată şi este în stare a sta faţă în faţă cu ori şi cine, pe când cel imoral îşi simte singur pata imoralităţii sale şi nu îndrăsneşte a păşi cu bărbăţie, temându-se, sĕ nu i-se pună înaintea ochilor păcatele de care s'a făcut vinovat.

Şaguna însĕ a trăit astfel, încât ori şi cine, chiar şi persónele cele mai sus puse, trebuiau sĕ caute cu respect în faţa lui, sĕ-l stimeze, sĕ-'l asculte sĕ-'l admire chiar.

In ceea ce privesce *sciinţa*, pe care o pune alăturea cu moralitatea, el s'a arătat totdeauna un călduros adorator şi cutivător al ei, convins fiind, că „podóbă de aur este învĕţătura şi mărgăritar de preţ mare".*)

De aceea în tot cursul vieţii sale el n'a încetat nici-când a-şi împodobi sufletul său cu podóbele sciinţei, cetind şi studiând până la adânci bătrâneţe. Totodată sciind ce preţ are învĕţătura pentru ori şi cine, el a îndemnat în ori ce vreme pe preoţii conduşi de dênsul, sĕ caute a se lumina însişi şi apoi sĕ împrăştie fără preget lumina şi învĕţătura în mijlocul poporenilor încredinţaţi îngrijirei lor.

„Dară, ca sĕ nu las neîntrebuinţat nici un prilej, prin care s'ar puté folosi atât preoţimea cât şi întreg poporul nostru", ḑice dênsul într'un cercular al sĕu din 1848, pen-

---

*) Inţeleptul Sirach.

Moldovan, ppresbiter al tractului Sighişórei.

V. Pentru cercul Sebeşului, cu locul de întrunire *Sebeş*, d-l Dr. *Iosif Blaga*, profesor la gimnasiul din Braşov.

VI. Pentru cercul Devei, cu locul de întrunire *Deva*, dl Dr. *Pavel Oprişa* profesor la gîmnasiul din Brad.

VII Pentru cercul Zarandului, cu locul de întrunire *Brad*, dl *Vasiliu Damian*, protopresbiter al tractului Zarandulni.

VIII. Pentru cercul Abrudului, cu locul de întrunire *Abrud*, dl *Ioan Popoviciu*, profesor la şcóla civilă de fete din Sibiiu.

IX. Pentru cercul Clujuìui, cu locul de întrunire *Cluj*, dl *Grègoriu Pletos*, protopresbiter onorariu şi profesor la gimnasiul din Năsĕud.

X. Pentru cercul Dejului, cu locul de întrunire *Dej*, Dl *Teodor Herman*, protopresbiter al tractului Dejului.

XI Pentru cercul Reghinului, cu locul de întrunire *Jabeniţa*, dl Dr. *Elie Cristea*, secretar consistorial

XII. Pentru cercul Bistriţei cu locul de întrunire *Borgo-Prund* dl *Simeon Monda* protopresb. al tractului Bistriţei.

Invĕţătorimea nóstră va căuta de sigur a participa în numĕr cât mai complet la aceste întruniri şi a se pregăti pentru ele cu rîvnă, ca astfel unii dela alţii folóse sĕ tragă pentru chemarea ce şi au ales-o de crescĕtori ai celor ce formézá viitorul neamului.

Principele Bulgariei la Petersburg.

Principele Ferdinand însoţit de principesa Maria Luisa şi de fiiul lor Boris a sosit la Peterhoff în 21 c. n. Au fost primiţi de marii Duci, marile Ducese şi ministri. Apoi s'au dus la castelul imperial Alexandra, unde au fost primiţi de împĕrat şi de cele dóuĕ împĕrătese.

Séra a fost un prânz de familie, la care au asistat MM. LL. imperiale.

La prânzul de gală din 22 c. n. ţarul Nicolae a ţinut în limba franceză următorul toast:

„Ridic paharul meu în sănătatea Alteţelor Lor principele şi principesa Bulgariei, precum şi în sănĕtatea scumpului meu fin prinţul Boris şi pentru fericirea Bulgariei“.

Principele Ferdinand a rĕspuns în franţuzesce cu următorul toast:

„Sire! Primiţi mulţumirile isvorîte din adâncul inimei mele pentru cuvintele binevoitóre şi cordiale. Legămintele, cari prin comunitatea rasei şi a religiunei, precum şi în urma în veci necurmatei gratitudini nutrite faţă cu neuitaţii şi glorioşii întemeietori ai libertăţii patriei nóstre — încopcie Bulgaria de marea naţiune soră, au fost sporite prin bunătatea Maj. Vóstre cu un nou legămênt când s'a îndurat a primi sĕ fie naşul fiiului meu, cu ocasia întrării în sinul bisericei ortodoxe a chironomului şi a prinţului de Tirnovo. Cred a împlinì cea mai sfântă şi mai scumpă datorie, când vĕ presint, înaltului naş pe finul seu, prinţul Boriş şi atât în numele meu şi a principesei, cât şi în a intregii Bulgarii vĕ esprim cea mai căldurósă mulţumită pentru primirea de dragoste plină şi grandiósă de care am fost împărtĕşiţi“.

Şi încheiă în rusesce cu cuvintele:

„Cu inima plină de bucurie ridic paharul meu în sănătatea Maj. Vóstre imperiale, a Maj. Lor înpĕrătesele Alexandra Feodorovna şi Maria Feodorovna, în sănătatea întregei case imperiale, precum şi în fericirea marei Rusii“.

Fóia *Novoie-Vremea* scriind despre vizita prinţului bulgar la Ţarul ḑice, că în urma botezului prinţului Boris caracterul relaţiilor ruso-bulgare s'a întărit pentru totdeuna şi a luat formă binevoitóre şi liniştită. Politica Rusiei este de a împlini sarcina sa istorică în Bulgaria, care consistă în menţinerea independenţei Bulgariei.

Journal de St. Petersburg ḑice, că botezarea în religia ortodocsă a prinţului Boris a întărit mai intim legăturile dintre Rusia şi Bulgaria.

Postul.

Sibiiu, 12/24 Iuliu, 1898.

Onorată Redacţiune!

Cineva de aici din Sibiiu, care, deducând din şcrisórea de pe cuvertă, nu pentru prima dată îmi trimite epistole anonime, — verosimil cugetând că-mi va procura vr'o supĕrare, a pus pe postă în cuvertă închisă la adresa mea, următórea apreciare, tăiată din „Dreptatea“ d-lui Fleva, a broşureid-lui Alexandru de Vaida Voevod.

„Idei Sănătóse“

Sub titlul nostim Postul-Virtute. . . ? Petrecerea . . Păcat . . . ? primim o prea înteresantă broşură, — al cărei autor e un tinăr student universitar d. Alexandru de Vaida Voevod, cunoscut ca naţionalist inflăcărat şi ca destoinic cap al tinerimei universitare române din Viena.

In cele 52 de pagini ale broşurei, d. Vaida combate cu mult succes şi cu serios aparat ştiinţific urgisitul post, desfăşurênd un sănătos stoc de idei conforme principiilor culturale şi umanitare înaintate ale timpului.

Important e cuprinsul broşurei şi prea interesant istoricul ei.

La 4 Martie a. c. tinerimea universitară română din Viena a aranjat o serată dansantă, în scopul umanitar şi naţional, ca din profitul curat să se ajute studenţii români săraci. Fatalitatea a voit, ca petrecerea să cadă în postul Pastelui, şi asta a servit ca bună ocasie unor fanatici şi ipocriţi clericali, pe cari din păcate îi mai au şi azi Românii de dincolo, pentru a se năpusti cu o adevărată furie medievală asupra tinerimei române din Viena, sub pretextul, că aceasta ar fi nesocotit religia creştină!

Asaltul l-a inaugurat — minune şi mister — chiar o dómnă, Maria Cosma, soţia directorului băncei „Albina“ din Sibiiu. Cei ce-l cunosc pe acest director, ştiu că el e despot teribil pentru tot ce e caracter independent şi naţionalist la Românii de peste munţi. Soţia d-sale, dómna în chestie, e o fire perfect identică şi — fiind femee — e chiar mai năpraznică în porniri despotice şi în vederi strimte. Doamna aceasta — uitând de gingăşia şi generozitatea sexului frumos — a fost cea d'întâi, care a bruscat pe studenţii români din Viena, refuzându-le cu „indignăciune“ o listă de colectare în scopul nobil al naţionalei serate.

Tinărul domn Vaida a calificat — in Tribuna din Sibiu — acest procedeu cu o ironie muşcătóre: „evlavie deplasată“. Buclucul a fost gata. Fóia ortodocsă-clericală „Telegraful român“ din Sibiiu, fóia papistăşască „Unirea“ Din Blaj, şi în fine chiar Patria din Cernăuţi, au atacat pe curagiosul tînăr cu violenţă. Mai ales „Unirea“ din Blaj, care e faimósă pentru catolicismul sĕu. Aceste împrejurări au determinat pe d. Vaida să publice broşura de care ne ocupăm. Broşura reprezintă vederile întregei tinerimi române din Viena, tinerime care n'a semnat-o din simplul motiv că mulţi tineri au burse din fondurile religilóse de la Sibiiu şi Blaj şi erau ameninţaţi a-şi pierde aceste burse din cauza fanatismului încăpăţinat şi ridicol al fariseilor clericali de dincolo.

Vibrând de un pur sentiment naţional şi protesând idei sănătóse şi înaintate, — broşura e de sigur şi în conformitate cu sentimentul public al Românilor de peste munţi.

Autorul declară de la început că „noi universitarii nu suntem chemaţi de a sprijini instituţiuni învechite, cari sunt în detrimentul desvoltărei neamului nostru“.

Intrând în materie, d. Vaida combate cu mult succes postul atât din punct de vedere ştientific (psihologic) cât şi din punct de vedere fisiologic, arătând cu dovezi şi cu argumente seriόse, cât de păgubitor este el progresului şi înflorirei popórelor şi îndeosebi poporului nostru, care şi alt-fel trăeşte atât de sărăcăcios, nutrindu-se — din mizeric, — cu alimente prea puţin prielnice.

Regretăm, că spaţiul de o colónă (nici mai mult nici mai puţin!) nu ne iartă să reproducem câte-va din argumentele şi dovezíle convingătóre pe cari le aduce autorul. Ne mărginim a spune, că d. Vaida răspunde energic şi triumfător tuturor acuzatorilor nenorociţi, pe cari îi reduce la adevărata lor valóre: de farisei şi ipocriţi.

Cu deosebire necruţător e autorul faţă de papistaşii de la Blaj, pe cari îi zdroboşte cu ripostele sale severe, acuzându-i de falşitate, de fanatism stupid, de lipsă de sentiment naţional şi chiar de imoralitate pe mulţi dintre ei.

Cruţaţi-ne deci cu „morala“ voastră şi lucraţi mai bine într'acolo ca adulterul, simonia şi fariseismul să fie delăturate din biserica naţională, — esclamă d. Vaida întrun moment de justă mînie.

Anti-clerical.

Ca onoratul public cetitor sĕ cunóscă şi pĕcatul ce am comis eu contra „*Ideilor sănĕtóse*“, respectând vederile poporului nostru despre „urgisitul“ post, vĕ rog sĕ binevoiţi a da loc şi scrisórei mele adresate dlui Al. Crăciunescu, preşedintele „României June“ în Viena, care este următórea:

Sibiiu, 5 Martie 1898.

Stimate Domnule Preşedinte!

In 2 l. c. am primit lista pentru colectare, esmisă de onor. comitet al societăţii „România Jună“, din incidentul arangerii unei *petreceri cu dans* în 4 Martie.

Cu tot dorul ce-l am pentru prosperarea societăţii D-vóstre, n'am permis fiicei mele Minerva sĕ umble cu lista, din simplul motiv, că pentru petreceri cu dans, arangiate în postul mare, şi încă în prima Vinere, — din principiu nu pot contribui.

Noi provincialiştii ţinem cont de legile nóstre bisericesci.

Alăturat retrimit şi lista.

Cu tótă stima

Maria Cosma.

Acestea au fost vederile mele atunci, despre petrecerile cu dans arangiate în postul mare, acestea au rĕmas după apariţiunea articolului cu „evlavia deplasată“, publicat de dl Vaida în „Tribuna“, acestea au rĕmas şi după-ce am cetit broşura dlui Vaida, despre care „Anticlericalul“ afirmă că ar fi „de sigur în conformitate cu sentimentul public al Românilor de peste munţi“ şi tot intacte au rĕmas aceste vederi ale mele şi după cetirea finelor apreciări ale savantului Anti-clerical.

Rĕspuns la astfel de întimpinări nu am, ci las ca publicul nepreocupat sĕ judece ale cui „idei“ sunt „*sănĕtóse*“, şi „în conformitate cu sentimentul public al Românilor de peste munţi“? ale Anti-clericalului, depuse în articolul din „Dreptatea“ sau ale mele depuse în epistola de mai sus?

'I-aş cere totuşi eroului din tufă sĕ-mi spună: pe ce-şi baséză riscata afirmaţiune, că eu aş fi „bruscat“ pe studenţii români din Viena, refusându-le „*cu indignăciune*“ lista? pentru-că un astfel de lucru nu dovedesce epistola mea, — apoi i-aş mai cere, ca, dacă ţine la onestitatea unui om cult, de care şi jurnaliştii au sĕ ţină

---

tru aceea, sciind eu, ce lipsă mare are poporul nostru de a căpăta învĕţătură, de a se desĕvârşi şi a se lumina, poftesc pe întréga mie iubită preoţime, ca sĕ se nevoiască a întocmi şi a spune cuvêntări bisericesci, adecă a învĕţa şi a lumina pe poporenii nostri. Póte fi, că se vor afla unii dintre preoţi, cari îmi vor ḑice aici, cum-că pentru întocmirea şi învĕţarea cuvêntărilor bisericesci n'au vreme, siliţi fiind aşi agonisi pânea cea de tóte ḑilele cu sudórea feţei lor. Insĕ nu aşa, iubiţilor mei împreună slujitori, nu aşa! pentru-că şi sfântul apostol Pavel a lucrat cu mânile sale şi totuşi a şi binevestit.

O altă însuşire caracteristică a lui Şaguna şi totodată unul din mijlócele, de care nu puţin s'a ajutat el la realisarea planurilor sale, a fost *înţelépta lui chivernisire în cele materiale.*

Décă Şaguna ar fi fost un om nesocotit şi risipitor, n'ar fi fost în stare nici sĕ facă în viaţă numĕrósele bunătăţi, pe cari le-a făcut, nici sĕ lase la mórtea sa pe séma bisericei şi naţiunei sale sute de mii de floreni, după cum a lăsat prin nobilul sĕu testament.

Activitatea, stăruinţa, curagiul şi resoluţiunea bărbătéscă, basate pe viaţă morală şi pe iubire de sciinţă, economia în cele materiale au fost aşa-dară vrăjile, pe care le-a folosit Şaguna, ca sĕ-şi aducă la îndeplinire măreţele sale planuri; ele, ajutate de *înţelepciunea* şi de *prevederea sa caracteristică* au fost isvórele, din care au eşit lucrările sale neperitóre, menite pentru binele şi înaintarea poporului nostru.

Aceste însuşiri caracteristice ale lui Şaguna au fost încoronate de alte dóuĕ podóbe, semnele cele mai alese ale ómenilor mari şi nobili: de *bunătatea inimei sale* şi de *modestia sa*, pe lângă tóte meritele ce şi le câştigase.

Bunătatea inimei sale a dovedit-o Şaguna în întrégă viaţa sa. Nici un lipsit nu s'a depărtat dela dênsul nemângăiat; nimenea din cei ce i-au cerut sfatul, n'a fost respins séu trecut cu vederea; nimenea din cei ce i-au făcut şi cel mai mic serviciu, n'a rĕmas nerăsplătit. Dovada cea mai limpede însĕ de sufletul sĕu cel bun şi nobil este testamentul seu, în care şi-a adus aminte de toţi aceia, pe cari ia iubit în viaţa sa, şi în prima linie de poporul şi de biserica sa, cărora si-a închinat Şaguna întreagă esistenţa sa de pe acest pământ.

Afară de aceea testamentul acesta în acelaşi timp e vie dovadă de smerenia sa, o însuşire pe care mulţi din nepricepere au denegat-o marelui archiereu, câtă vreme a fost în viaţă. Mulţi îl ţinéu pe Şaguna de dispus spre volnicie, de om, care voesce sĕ stăpânéscă neţărmurit asupra altora.

Dar momentele cele mai însemnate din viaţa lui dovedesc tocmai contrarul.

Au nu a fost el acela, care după ce a înfiinţat cu atâtea trude şi cu atâtea jertfe metropolia gr. or. a Românilor din Ardeal şi din Ţéra unguréscă, a depus de bună voie cârma acestei metropolii în mânile credincioşilor sĕi, rostind memorabilele cuvinte: „Dară astăḑi, când ţi-a venit ţie noule Ierusalime, érăşi lumina şi mărirea Domnului pentru tine a rĕsărit — depun cu desăvêrsită odichnă sufletéscă tótă competinţa legislativă si administrativă a bisericei în mânile congresului present şi ale celor viitóre congrese“. Şi mai încolo: „De astăḑi încolo depun şi responsabilitatea pentru ulterióra sórte a bisericei în mânile acestui congres şi acelor viitóre, şi me mângăiu, căci cutez sĕ ḑic, că nu în deşert am alergat, nici în deşert m'am ostenit . . .“.

Au nu *el* s'a retras în liniştea dela Reşinari în a. 1871, când o întrégă naţiune plină de recunoscinţă îşi trimisese representanţii sĕi la Sibiiu, ca sĕ serbeze jubileul de 25 ani dela venirea lui în Ardél?

Au nu tot în satul acesta a dispus el sĕ fie înmormêntat cu un singur preot fără predici şi fără pompa, ce s'ar fi cuvenit unui barbat ca dênsul? . . .

Nu sunt tóte acestea cele mai evidente doveḑi, că inima lui Şaguna era cucernică, că modestie şi stăpânirea de sine, acéstă flóre, care a lipsit multora din bărbaţii numiţi mari de alte neamuri, a înflorit totdéuna în sufletul sĕu nobil în toată puterea cuvêntului? —

Étă, domnilor şi fraţilor, tabloul ce ni'l înfăţişézá viaţa sufletéscă a lui Şaguna, étă insusirile, ce-l caracteriséză, étă esemplul, ce ni-l dă el prin modul în care a trăit.

Si décă voim, să ne facem vrednici de bunătăţile, ce ni le-a făcut câtă vreme a trăit între noi, şi pe care ni le-a lăsat ca moştenire; décă voim să venerăm în adevăr memoria lui, n'avem decât sĕ căutăm a imita şi noi acest esemplu.

Va ḑice cineva, că ómeni ca Şaguna nu se nasc în fie-care ḑi, că cei mai mulţi dintre noi nici pe departe nu suntem în stare a ne apropia de dênsul în ceea-ce privesce însuşirile nóstre sufleţesci, şi prin urmare, că încercarea de al imita ar fi zadarnică şi s'ar stîrşi cu constatarea neputinţele nóstre,

Décă însĕ în *tóte* privinţele nu suntem în stare a urma esemplul marelui Archiereu, reposat acum 25 ani, sĕ căutăm cel puţin a călca pe urmele lui în unele din ele, ca cont nu numai în chestiunile sociale, dar chiar şi în cele politice, sĕ-mi arete numai un singur cas, care pe bărbatul meu şi pe mine ne-ar putea caracterisa drept „despot teribil pentru tot ce e caracter independent şi naţionalist la Românii de peste munţi“.

Cel ce afirmă şi nu dovedesce astfel de lucruri despre persóne cari de ḑeci de ani stau în fruntea unor instituţiuni românesci, cum este „Albina“ şi „Reuniunea femeilor române din Sibiiu“, despre cari publicul român nu din péna Anticlericalului va fi aflând, décă au şi merite naţionale séu ba? — acela în ochii ori cărui om onorabil trece de calumniator.

Am făcut aceste reflecsiuni nu pentru că un calumniator din tufă ar merita sĕ stai de vorbă cu el, ci cu considerare la proprietariul „Dreptăţii“ la d-nul deputat Fleva, care cu energica sa luptă purtată în afacerea metropolitului Ghenadie pentru restabilirea nimbului adânc sdruncinat al bisericei ortodoxe române, a dat doveḑi eclatante, că ţine la sfinţenia instituţiunilor bisericei nóstre.

Mulţămindu-Vĕ pentru publicarea acestor reflexiuni, Vĕ rog sĕ primiţi asigurarea deosebitei mele consideraţiuni

Maria Cosma.

Am făcut cu plăcere loc acestor corecte reflexiuni ale on. d-ne M. Cosma şi suntem dela început convinşi, că toţi ómenii serioşi vor aproba purcederea d-sale. Din parte-ne mai adaugem, că persóna nóuă cunoscută, ce se ascunde sub masca „Anticlericalului“ nu de dragul postului a lansat „sănĕtósele (?) sale idei“, espuse mai sus; ci simplamente a folosit prilegiul, ca sĕ lovéscă în valorósa familie, care forméză tala nóstră şi ale cărei merite naţionale, bisericesci, economice etc. nu ómeni de talia „Anticlericalului“ sunt chemaţi a le apreţia. Meritelo atât ale d lui Cosma, cât şi ale dómnei Cosma, sunt cu mult mai multe, însemnate şi mai cunoscute, decât, ca sĕ mai fie necesitate a le înşira aici şi vorbele „Anticlericalului“ cu nimic nu le vor împuţina.

Dacă de post îl duria pe „Anticlericalul“, atunci şi-ar fi luat ostenéla a sta de vorbă cu ḑiarul nostru, cu „Unirea“, cu „Patria“ sau cel puţin cu Preacuv. Sa dl archimandrit şi vicariu archiepiscopesc *Vladimir* de *Repta*, căci cercurile bisericesci trebuesc capacitate despre „absurditatea“ postului şi aceste sunt chemate a face eventuale reforme.

Prilegiul acesta îi se oferia cu atât mai vârtos, cu cât şi d-l de Repta a desaprobat prin o scrisóre purcederea tinerimei carea afară de dl Vaida îşi recunósce greşala. Noi suntem convinşi, că d-l Repta a dat acelaşi respuns ca şi d-na Cosma. De ce dar numai de d-na C. sĕ impedecă „Anticlericalul?“

Afirmaţiunea d-sale, că broşura d-lui Vaida represinta, în ce privesce postul, „vederile intregei tinerimi române din Viena“, nu este adevărată, pe câtă vreme noi scim că tinerimea tocmai a interḑis d-lui Vaida a eda broşura în numele ei. Se vede deci, că totuşi sunt tineri, ale căror vederi nu le represintă d-l Vajda în cele ale postului. Acestia desigur sunt conscii, că instituţiunile bisericei nostre ortodocse, cari ne-au salvat existinţa neamului, nu se pot lepăda, éc'aşa, cum doresce d-l Vaida; chiar şi atunci nu, când în anumite lucruri încap înbunătăţiri şi reforme, căci a slăbi statornicia poporului faţă de instituţiunile bisericei însemnează a-'l ataca în exsistinţa sa şi a'l împinge pe un povîrniş periculos.

Că broşura din chestiune „ar fi în conformitate cu sentimentul public al Românilor de peste munţi“, este şi mai neadevĕrat. Insuşi „Ant“. afirmă că „Tel. Rom.“, „Unirea“ şi Patria“, cari representă pe cineva, au desaprobat purcederea tinerimei. Unde-i dar sentimentul public? Dór nu va crede Ant., că „Tribuna“, care a publicat corespondenţa cu „evlavia deplasată“ represintă sentimentul public la noi? Ba noi credem că nici cei dela „Tribuna“ nu se vor fi identificând cu greşala din chestiune.

Noi eram mulţămiţi, dacă „Ant.“ discuta în mod principiar chestiunea. Asta însĕ n'a intenţionat'o, căci scopul îi era sĕ calumnieze persóne, cari stau mult mai sus pe scara stimei generale, decât ca sĕ le ajungă cu calumniile sale. Din contră bârfelile lui ridică mai mult, atât pe domnul, cât şi pe dómna Cosma, întrucât reîmprospetează în mintea tuturor ómenilor serioşi adevĕrul atât de frumos esprimat în macsima germană:

„Es sind die schlechsten Früchte nicht?
„An die die Wespen nagen“.

---

astfel sĕ ne putem bucura şi noi odinióră cel puţin de o părticică din nemurirea lui.

Chiar si Asociaţiunea nóstră şi despărţemintele ei séu mai bine ḑis, membrii, cari alcătuesc acéstă societate şi ramurile ei, pot lua pildă dela dênsul în lucrurile lor.

Dacă vom fi conduşi de iubirea de neam si de lege; dacă vom întrebuinţa tóte puterile nóstre spre ajungerea măreţelor scopuri ale Asociaţiunei; dacă vom fi activi şi stăruitori; dacă vom cultiva pururea sciinţa şi vom respecta legile moralităţii dacă vom conlucra tot-deuna în înţelegere frăţéscă şi în armonie, décă vom chivernisi bine avutul nostru, ca astfel sĕ fim în stare a jertfi la cas de lipsă şi pentru binele comun, — décă vom urma astfel, avênd înaintea ochilor noştri esemplul marelui Andreiu Şaguna, atunci putem fi siguri de reuşita lucrărilor nóstre, cu tóte-că mijlócele, de care dispunem deocamdată, sunt încă neinsemnate.

Voinţă tare însĕ, activitate neobosită, şi tóte sunt cu putinţă!

(„Gaz. Trans“.) *Andreiu Bârseanu.*

Şcóla de fete a Asociaţiunii.

(Urmare şi încheiere.)

Lungul şir de puncte din programă s'a executat în proporţia fragedelor puteri ale tinerelor eleve cu multă dibăcie, cu multă îndemânare şi pricepere, storcând aplausele generale ale publicului. In deosebi s au remarcat următórele puncte:

nr. 23.) „Tarantella„ de Moszkowszki, executată la fortepian de eleva Valeria Isacu din Cluj;

nr. 24.) „Ernani“ de Verdi, Concert-Paraphrase de List, executată la ftepian de eleva Mărióra Dogee din Lipova şi

nr. 25.) „Plugul blăstămat“ poesie de V. Alexandri, declamată de eleva Elena Patiţa din Alba-Iulia.

Dşóra Valeria Isacu, elevă în cl. III. civ. este un boboc de talent în primele fase ale desvoltării sale din frageda-i etate, ce promite fórte mult. Şi pentru noi cea mai intimă plăcere ar fi, ca la anul s-ó vedem de nou excelând.

Dşóra Mărióra Dogee, elevă în cursul complementar dovedesce deja o tehnică rutinată o desĕvêrşită spontaneitate, superióră, în manuarea fpianului, insuşire proprie artiştilor consumaţi. Mândru va fi fost profesorul de eleva sa, mândri am fost noi de un punct atât de înălţat în bogatul ensemble al producţiunii gingaşelor nóstre fetiţe

Dşóra Elena Patiţa elevă în cursul complementar, a întrupat, perfect a întrupat naraţiunea poetică a fericitului rege al poeţilor V. Alexandri, cum scia odată romanca nóstră sĕ-şi apere avutul seu strămoşesc de tiranul răpitor dela domnie. A pus în relief idealul şi devotamentul, ce trebue sĕ înspire şi în timpul deacum pe fie care română adevĕrată, când vorba e de apĕrarea moştenirilor nóstre părintesci. Curagiul cu care a păşit Dşóra Patiţa, tonul vocei mlădiate şi ritmul curgĕtor al versurilor cu potrivita nuanţare a sentimentelor in cadrele textului, au stors încântarea publicului şi nesfîrşitele lui aplause.

Incheerea programei s-a urmat prin trei cântece în chor dintre cari o Horă săltăréţă, sub conducerea distinsului nostru artist Dl. George Dima. Amintind de acest nume valoros suntem dispensaţi a mai face o particulară apreţiare şi la acest pct. Dar nu putem trece fără sĕ accentuăm şi la acest loc că pentru şcóla Asociaţiunii este o deosebită fericire, că acest bărbat atât de bine meritat pe terenul artei şi musicei nóstre naţionale, o face părţaşă de a sa distinsă atenţiune. Iar pentru acésta onorifică binefacere, nu numai presentul aduce omagiul seu, ci mai vêrtos generaţiile viitóre vor aduce cu prisos cultul şi profunda lor recunoscinţă.

Directorul şcólei, Dl. Dr V. Bologa, a luat apoi cuvêntul în numele direcţiunii şi în termini călduroşi a mulţămit tuturor acelor factori, cari au contribuit şi în anul curent la deslegarea problemei acestui institut atât de salutare pentru cultura femeii române, recomandând şi pe viitor institutul în căldurósa lor atenţiune.

Directorul a accentuat trei momente în sintesa culturei femeii, anume: cultura morală, basa întregei vieţi demne, cultura socială şi naţională. Deóre-ce până când aceste calităţi împodobesc caracterul unei naţiuni, până atunci (cuvintele sale): viu este Dumneḑeu şi viu va fi sufletul nostru ca naţiune de sine stătătóre, cu a sa proprie menire, cu a sale proprii aptitudini culturale.

A mulţămit apoi Delegatului On. Comitet al Asociaţiunii, pentru părintésca conducere a examenelor, rugându-l sĕ le fie interpretul sincer în sinul comitetului, şi ori-ce dorinţe ale acestuia, sau întenţiuni în favorul prosperării acestei şcóle, sĕ se descopere numai pe calea sa, căci ele nesmintit vor fi intrupate şi realisate.

Cuvintelor directorului şcólei a respuns delegatul On. Comitet al Asociaţiunii Dl. O Tilea, mulţămiud şi încurajând corpul didactic al şcólei, cam în următórele: în consciinţă aţi lucrat şi bună muncă aţi împlinit. Nu ve pregetaţi a osteni şi mai departe în chemarea dvóstră sântă, cu îndoit zel şi devotament, şi puteţi fi siguri, că On. comitet al Asociaţiunii, nu va cruţa jertfe cât de mari numai sĕ-şi vadă în calea progresului continu acésta cea mai preţuită scólă română superióră de fete.

Cu acestea s-a încheiat între aplausele publicului frumósa serbare şcólară, căreia asemenea am dori sĕ vedem multe în sinul poporului nostru.

Noutăţi.

Remaniare ministerială în România Citim în „*Drapelul*“: Prin cercurile guvernamentale se vorbesce, că imediat după vizita suveranului de la Petersburg, d. Dimitrie *Sturdza* va convoca pe toţi amicii fruntaşi ai guvernului pentru a discuta asupa situaţiei politice a partidului şi a guvernului.

⁂

Maturisantă română. In programa gimnasiului de stat din Baia mare aflăm, că Alexandrina Drumariu, fica unui român de acolo a făcut cu succes bun esamenul de maturitate şi la tómnă sĕ va inscrie la medicină.

⁂

Iubileul metropolitului Moldovei. Aniversarea a 23 a de la suirea pe scaunul metropolitan a I. P. S. S. Metropolitului Moldovei şi Sucevei s'a serbat la Iaşi printrun serviciu divin oficiat de P. S. S. Archereul *Conon Arămescu-Donici*, înconjurat de un numeros cler, în biserica mitropolitană.

I. P. S. S. Metropolitul *Iosif Naniescu* a primit apoi în reşedinţa sa felicitările clerului, ale autorităţilor, cum şi ale unui mare număr de credincioşi.

Numĕróse telegrame din tótă ţara, precum şi din partea I. P. S. S. Episcopi şi archierei, au fost adresate jubilantului.

⁂

Bibliografic. A apărut fascicula III. din marele *dicţionar geografic al României* şi se găsesce la librăria Socecu în Bucureşti.

Mulţumită publică,

Tuturor acelor preastimaţi amici şi cunoscuţi din şi afară din Sibiiu cari au binevoit a da expresiune condolenţei lor faţă de familia nóstră din tristul incident al reposărei mamei nóstre, veduva Elena Popescu n. Petric, prin cununi, visite, epistole etc contribuind prin acestea la alinarea durerei nóstre, le exprimăm şi pe aceasta cale sincera nóstră mulţumită.

Sibiiu în 25 Iuliu n. 1898.

Jalnica familiă.

PARTEA LITERARĂ.

Ce sĕ facem în prima linie pentru îmbunătăţirea stărei musicale a poporului nostru.

(Urmare.)

Musici de specialitate avem noi — durere — fórte puţini, aşa, că degetele unei mâni mai că sunt prea multe ca sĕ-i putem numĕra. Astfel vedem, că în Braşov, de când a rĕpausat mult regretatul profesor de musică Nicolaie Popovici, reuniunea este dirigiată de un diletant; în Făgăraş şi Reghin de câte un music neromân. Nu şciu cum stă lucrul prin alte locuri, sciu însĕ positiv, că în Orăstie, Deva, Sebeş şi póte şi în alte locuri, dirigenţii sunt învĕţători, cari şi-au făcut studiile la seminarul nostru.

Starea acésta a lucrurilor ne dovedsce, că conducĕtorii naturali a eventualelor coruri sătesci nu pot fi fără numai învĕţătorii.

Am ḑis, că cel mai bun mijloc de a propaga şi lăţi musica în popor sunt reuniunile, şi vĕḑênd curentul, care se manifestă în direcţiunea acésta, trebue deci sĕ ne interesăm de educaţiunea conducĕtorilor acelora, adecă a fiitorilor învĕţători.

Fste adevĕrat, că în privinţa acésta s'a făcut o îmbunătăţire, întroducêndu-se de un timp încóce, pe lângă cântările bisericesci, musica vocala şi înstrumentala, ca obiect de studiu în seminariile nóstre. Prin acésta s'a pus basa la o nóuă fasă de educaţiune a învĕţĕtorilor nostri. Pentru ca însĕ resultatul sĕ fie satisfăcĕtoriu, trebuie sĕ ne îngrijim, ca condiţiunile cari se recer pentru cultivarea acestui obiect de studiu sĕ fie, în marginile îngustelor nóstre împrejurări, pe cât se póte de favorabile.

Înainte de a întra însĕ în meritul acestei cause, se ne înteresăm puţin de calităţile musicale ale poporului nóstru.

Românul este iubitoriu de musică, şi cu deosebire, de cântare. De este el la lucru, vesel sau trist, el tot cântă. Cântarea lui însĕ e o plângere neîntreruptă.

Jalea acésta nespusă în musica nóstră provine din multele şi grelele suferinţe, ce a avut se le îndure poporul rostru în curs de multe vécuri, şi care l-a făcut să-şi uite sĕ cânte şi de voie bună.

Şi precum cel vecinic plecat îşi uită sĕ trea drept, aşa şi Românul, şi-a uitat sĕ cânte cântece vióe, şi chiar cuvintele de veselie şi de vitejie, le îmbracă în haină melodică a tristeţei.

N'a avut Românul cui sĕ-i spuie nĕcasurile sale, nime nu l-a ascultat, fără numai codrii şi câmpiile, ér acestea înţeleg mai bine cântarea de cât vorba gólă.

Dar precum sĕ scie, rar vine un nĕcas singur! Aşa românul chiar şi în cântare a avut sĕ sufere o daună mare, o daună, care l-a fácut, ca cântările lui, fără de aceea de natură jalnică, sĕ le cânte cu o monotonie, care póte ajunge pănă la indiferentism. Influinţa acésta nefastă asupra modului de cântare a Românului a eserciat-o şi biserica ortodoxă

În tóte timpurile şi la tóte popórele cultul religios a fost împreunat cu musică. In vechime, cu deosebire Egiptenii şi Grecii au escelat în cultivarea musicei, dar cel mai mare avênt şi-a luat musica dela creştinătate încóce. Musica modernă se póte numi musica creştinătăţii, biserica creştină a fost légănul si cultivătoriul ei. Meritul acesta însĕ nu-l putem atribui bisericei rĕsăritene.

În biserica rèsariténă fórte de timpuriu a început stagnarea şi apoi negligarea cultivării musicei.

Étă ce ḑice în privinţa acésta Dr. Hugo Riemann, un însemnat bărbat pe terenul musical-literar, în lexiconul seu*) la titlul „Bizantinische Musick: „Sistemul artificios complicat (verkünstelt) chromatic şi enharmonic al musicei grecesci reinvie în formă simplificată în cântările bisericesci Merite pentru cântarea bisericéscă grecéscă şi-au câştigat Vasilie († 379) şi Atanasie O desvoltare a musicei byzantine (vécul 4). n'a urmat„.

(Va urma).

---

*) Musik-Lexikon von Dr. Hugo Riemann: 4-te verbesserte Auflage, Leipzig, Max Hesse's Verlag.

Nr 168 – Școl. [113] 1—3

Concurs.

Pentru intregirea posturilor vacante de învĕțători dela scoalele din comunele mai jos însemnate, protopresbiteratul Solnocului se publică concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în Telegraful Român.

1. Libotin un post de învĕțătoriu cu salariu anual de 300 fl. v. a., dintre care 200 fl. v. a. se capătă dela stat și 100 fl. v. a. din repartițiune pre popor.

2. Rogoz un post de învățător cu salariu anual de 300 fl. v. a., dintre care 200 fl. v. a. se capătă dela stat și 100 fl. v. a. din repartițiune pre popor.

Doritorii de a ocupa vre-unul din aceste posturi, au ași înainta cererile de concurs instruite conform normelor în vigóre, în terminul deschis, subsemnatului oficiu protopresbiteral,

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Solnocului în conțelegere cu comitetele parochiali.

Cupșeni în 3. Iulie 1898.

S. Cupșa.
protopresbiter.

Nr. 77/888 [112] 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de paroch în parochia gr. or. Ampoița, de clasa III. din protopresbiteratul Albei Iulie se publică concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful român“.

Venitele impreunate cu acest post dau suma de 410 fl. v. a.

Doritorii de a ocupa acest post sĕ-și trimită cererile concursuale, în terminul deschis la subscrisul oficiu, instruite în sensul normelor în vigóre.

Alba Iulia, 1 Iuliu 1898.

Oficiul protopresbiteral gr. ort. al Albei-Iulie, în conțelegera cu comitetul parochial.

Florian Rusan
adm. protopresbiteral.

Nr. pp. 371—898. [111] 1--3

CONCURS.

Pentru întregirea postului de paroch în parochia de clasa a III din comuna Mărișel prin acésta se escrie concurs cu termio de 30 de ḑile dela prima publicare în Telegraful român.

Emolumentele împreunate cu acest post dau un venit sigur anual de 413 fl. 28 cr.

Doritorii de-a competa la acest post, au a-și așterne suplicele lor de concurs, instruite în sensul normelor în vigóre, subscrisului până la terminul susindicat, și a se presenta în parochie la biserică în vre-o Dumineca sau Sĕrbătóre, ca sĕ fie cunoscuți din partea poporului

Oficiul protopresbiteral rom. gr. or. al Clujului în conțelegere cu comitetul parochial.

Cluj, 10 Iuniu 1898.

Tuliu Roșescu
protopresbiter.

Nr. 261/898. [115] 1—3

CONCURS.

Pentru întregirea posturilor vacante învĕțătoresci din comunele mai jos însemnate, aparținĕtóre tractului protopresbiteral al Treiscaunelor, se publică concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în Telegraful român.

1. Apața, cu salariu de 300 fl. din cari 150 fl. dela popor și 150 fl. ajutoriu dela Venerabilul Consistoriu și cuartir liber în edificiul școlei.

2. Chezdi-Mărtănuș, cu salariu de 300 fl. 25 cr. din cari 50 fl. ajutoriu dela Ven. Consistoriu, cuartir liber în edificiul școlei și 2° lemne, sau 10 fl. pentru lemne.

3. Covasna, postul de învĕțătoriu primar, cu salariu de 330 fl. și 15 fl relut de cuartir.

4. Dobêrlĕu, cu salariu de 300 fl. și cuartir liber în edificiul școlei

5. Intorsura-Buzĕu, postul de învĕțător primar, cu salariu de 300 fl., și cuartir liber.

6. Marcoș, cu salariu de 310 fl. și cuartir constătător din trei odăi în edificiul nou școlar pus în lucrare.

7. Teliu, cu salariu de 300 fl. din cari 50 fl. ajutoriu dela Ven. Consistoriu și cuartir liber în edificiul frumos școlar.

8. Vama-Buzĕu, cu salariu de 300 fl. din cari 100 fl., ajutor dela Ven. Consistor, cuartir liber în edificiul școlei constătătoriu din trei încăperi și 20 poveri de lemne.

Reflectanții la vr'unul din aceste posturi, împreunate tóte cu cantoratul sĕ-și aștérnă cererile concursuale, instruite conform normelor în vigóre, la subsemnatul oficiu protopresbiteral în termin deschis, avênd, după putință, a se presenta în vre-o Duminecă séu sĕrbătóre în biserică, spre a-și arĕta desteritatea în cântări.

Brețcu (Bereczk), 4 Iuliu 1898.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Treiscaunelor în conțelegere cu comitetele parochiale respective.

Dumitru Coltofeanu,
protopresb.

---

ad. Nr. 317—898 [116] 1—3

Concurs.

Pentru intregirea posturilor învĕțătoresci dela școlele confesionale din comunele mai jos însemnate din protopresbiteratul Sĕliștei se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în ḑiarul „Telegraful Roman“.

1. Aciliu, cu salar anual de 300 fl. v. a., cuartir și lemne.

2. Sibiiel, 2 posturi învĕțătoresci cu câte 300 fl. v. a. și cuartir în natură.

3. Vale, 2 posturi învĕțătoresci cu câte 300 fl. v. a., și cuartir în natură.

Cei ce doresc a reflecta la vre-unul din aceste posturi, au a-și așterne cererile de concurs în terminul fixat subsemnatului oficiu protopresbiteral.

Dela concurenți se cere a se presenta în o Duminecă ori sĕrbătóre la biserică pentru a-și arĕta desteritatea în cântări.

In conțelegere cu comitetele parochiale respective.

Sĕliște, în 24 Iuniu 1898.

Oficiul protopresb. gr.-or. al Sĕliștei.

Petru Iuga,
adm. protop.

Nr. 164/898. [114] 1—3

CONCURS.

Pentru întregirea posturilor vacante de învĕțători dela școlele mai jos însemnate, protopresbiteratul Cetății de pétră se publică concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Tel. Rom“.

1. Leschia, un post de învĕțătoriu cu salariu anual de 300 fl., anume 172 fl. ajutoriu dela stat, 128 fl. prin repartiție dela popor, cuartir natural și lemnele necesari de foc.

Curtuiușul-mic, un post de învĕtătoriu cu salariu anual 300 fl. 150 fl. ajutoriu dela stat, 150 fl. prin repartiție dela popor, grădina școlei în mărime de 900□, cuartir natural și lemnele necesari de foc.

3. Cărbunariu, un post de învĕțătoriu cu salariu anual, 300 fl. de 200 fl. prin repartiție dela popor, 40 fl. din lada bisericei, în prețiu de 60 fl. folosința unui pământ arătoriu, cuartir natural și lemnele necesari de foc.

4. Vălenii-Șomcutei, un post de învĕțătoriu cu salariu anual de 300 fl. prin repartițiune dela popor, grădină de legumi; învĕțătoriul e îndatorat a încălḑi sala de învĕțămênt din al sĕu.

Doritorii de a ocupa vreunul din aceste posturi, au ași înainta cererile de concurs instruite conform normelor în vigóre, în terminul deschis subsemnatului oficiu protopresbiteral.

Dela concurenți se aștéptă a se presenta în vreo Duminecă séu sĕrbătóre la biserică în respectiva comună, la care au competat, pentru a fi cunoscuți personal și pentru ași arăta desteritatea în cântări.

Fĕnațĕ, la 1 Iuliu 1898.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Cetății de pétră în conțelegere cu respectivele comitete parochiale.

Teodor Șovrea,
adm. protopresbiteral.

Nr. 171—898 [89] 3—3

CONCURS.

Pentru intregirea postului de pároch în parochia de classa a III-a din comuna Ludești-Costești prin acésta se escrie concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post dau un venit sigur anual de 432 fl. 72 cr.

Parochul este îndatorat după usul local de până aci a face parte cuvenită și cantorului seu.

Doritorii de a reflecta la acest post, au a-și așterne suplicele de concurs, instruite conform normelor în vigóre, sufiscrisului până la terminul sus indicat, și a se presenta în biserică în vre-o Duminecă sau sĕrbătóre, ca sĕ fie cunoscuți din partea poporului.

Oficiul protopresbiteral rom. gr.-or. al Orăștiei, în conțelegere cu concernintele comitete parochiale.

Orăștie, la 18 Maiu 1898.

V. Domșa,
ppbiter.

Nr. 182—828 [91] 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de capelan în comuna bisericéscă gr.-or. Lăpuș de clasa III. din protopresbiteratul Câmpenilor, la aprobarea Venerabilului Consistor archidiecesan dela 19 Maiu 1898 Nr. 4004 B. se publică concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare oficiósă

Emolumentele sunt jumĕtate din venitele stolare parochiale în sumă de 426 fl. 50 cr, v. a., despre cari se pot trage informațiuni dela organele subscrise.

Doritorii de a ocupa acest post sĕ trimită cererile lor concursuale cu documentele recerute de legile din vigóre până la terminul cuvenit subscrisului oficiu protopresbiteral gr.-or. al Câmpenilor.

Câmpeni, 12 Iuniu 1898.

Romul Furdui,
proto .

Nr. 613—1898 [86] 3—3

CONCURS.

Pentru îndeplinirea postului de al doilea învĕțătoriu vacant la școla română gr.-or. din Cristian, protopresbiteratul Sibiiului, se escrie concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful Roman“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: salariu anual 300 fl., din cari 210 fl. din alodiu în rate lunare anticipative, 90 fl. din repartiție, în rate trilunare, 4 stângini de lemne pentru încăldit, cuartir natural în edificiul școlei, cu dóuĕ încăperi, pivniță, grajd pentru dĕuĕ vite și șopru pentru lemne.

Cei-ce doresc a reflecta la acest, post au sĕ-și aștérnă cererile de concurs instruite în sensul legilor din vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Avênd a ține una din strane și a conduce cântările liturgice cu elevii în biserică, va avé a se presenta în vre o Duminecă ori sĕrbătóre înainte de ḑiua alegerii spre a-și arĕta desteritatea în cântări și tipic.

Sibiiu, 30 Iuniu 1898.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Sibiiului în conțelegere cu comitetul parochial. **Ioan Papiu,**
protopresb

---

ad. Nr. 310/898. [103] 1—3

Publicare de licitațiune.

Edificarea unei case nóuĕ de pétră în comuna bisericéscă Mag protopresbiteratul Sĕliștei, se va da întreprindere cu licitațiune minuendă în 19/31 Iuliu a. c. la 11 óre a. m.

Licitațiunea se va efeptui la oficiul parochial din numita comună.

Prețul de strigare e fl. 604. Licitanții vor depune un vadiu de 10% din prețul de strigare. Condițiunile detaiate se pot vedea la oficiul parochial din Mag, asemenea planul și preliminarul de spese.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Selistei.

Seliste în 22 Iuniu 1898.

In conțelegere cu comitetul parochial.

Petru Iuga
adm protopresb.

---

[119] 1—1

Licitațiune minuendă

Comitetul parochial gr.-ort. român din Soborșin prin acésta aduce la cunoscință, că pentru predarea lucrărilor de edificare a bisericei gr.-ort. rom. din Soborșin se va ținea licitațiune minuendă verbală publică împreunată cu oferte închise și sigilate în 31 Iulie 1898 n. la 10 óre a. m. în localitatea oficiului parochial din Soborșin.

Planul și preliminariul de spese se pot vedea la oficiul parochial gr.-ort. rom. din Soborșin și în cancelaria Ven. Consistoriu din Arad.

Suma preliminată e de 9051 fl. 34 cr.

Numai acei reflectanți pot lua parte la licitațiune, cari anterior au depus la epitropia parochială cauția de 10% după suma preliminată, adecă 905 fl. 13 cr. în bani gata sau în hârtii de valóre legale.

Comitetul parochial în tot casul își reservă dreptul — fără considerare la preț — a preda lucrul la acel întreprinzĕtor, în care are mai mare garanție.

Comitetul parochial rom. gr.-or. din Soborșin.

Nr. 172/1898 [117] 1--3

Publicațiune de licitare.

Edificarea școlei confesionale române ortodoxe din parochia Galați, tractul Bistriței, se va da în întreprindere pe calea licitațiunii publice minuende în 31 Iulie a. c. st. n. la 11 óre a. m. acolo în oc.

Prețul strigărei conform planului și preliminariului de spese este 3685 fl. 24 cr., afară de materialul ce'l dă biserica.

Licitanții vor avea a depune vadiul cu 10% din prețul strigărei, care va rĕmânea ca cauțiune până după colaudare încă un an.

Solvirea prețului edificării se va face în trei rate egale și anume: prima rată se va solvi la începutul lucrului, a dóua când va fi edificiul gata, ér a treia după colaudare.

Comitetul parochial își susține dreptul a putea alege dintre licitanți pre cel mai sigur.

Planul și preliminariul de spese împreună cu condițiunile licitare se pot vedea ori și când la epitropia parochială din Galați.

Oficiul protopresbiteral gr-or. al tractului Bistriței.

B.-Bistrița, în 26 Iunie 1898.

Simion Monda,
protopop.

Pretutindeni

chiar la țĕră, se caută persóne onor. și active pentru vênḑarea unui

Articol special,

cunoscut și fórte căutat. Capital nu este necesar. **Ori-și-cine** póte a se ocupa, chiar în mod accesor. **Mare Rabat** și salar fix în cas de succes. **5—20 lei** de câștigat pe ḑi fără ostenélă. Ocupație onorabilă și lesne. A scrie sub: **B. B. H. 2. Office de Publicité la Bruxelles.** (Belgia).

[74] 6—6

Redactor prov. Dr. Elie Cristea.

Editura și tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 77. Sibiiu, Joi 16/28 Iuliu, 1898. Anul XLVI

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strěinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

România și Rusia.

Regele României însoțit de principele de corónă, de ministrul president Sturdza și de o suită compusă mai ales din persóne militare, este óspele țarului tuturor Rușilor.

Scirile mai próspete ne spun, că regele Carol e însoțit ăncă de vre-o 50 de oficeri, cari toți au făcut memorabila campanie din 1877.

Este deci o întâlnire a ostașilor vechi în acest timp de pace, a ostașilor, cari acuma sunt dóuĕḑeci de ani s'au cunoscut pe câmpul de luptă

Călĕtoriei i-sĕ dă mare importanță politică.

Ea e considerată ca un semn nou al tendențelor de a susținea pacea europeană, și de a se consolida statele din peninsula balcanică.

Relațiunilor bune dintre România și Rusia li-se va da espresiune de bună sémă în toastele celor doi monarchi, și lumea din gura suveranilor va auḑi, cum judecă cercurile normative actuala situațiune dintre aceste 2 state.

Nu tot așa au fost relațiunile în trecut. România are triste reminiscențe cu Rusia în contacturile din timpurile trecute, și în special este adênc înrădăcinată în inima Românilor amărăciunea pentru nemulțumirea Rusiei în rĕsboiul din urmă cu Turcia, când armata română sub conducerea regelui Carol a salvat onórea Rusiei în fața leului Osman din șanțurile dela Plevna.

Ca mulțumită pentru acest ajutor Rusia a anectat Basarabia și a pus în inima Românilor basa unei amărăciuni, care va ține veacuri de-arêndul.

Pressa europeană comentéză fórte simpatic acéstă călĕtorie.

Ḑiarul Pester Lloyd din Budapesta în numĕrul dela 26 Iuliu la locul prim se ocupă cu acéstă călĕtorie.

Adevĕrul ese la lumină și în casul concret, căci deși organul guvernului nostru are motive sĕ nu spună lucruri neplăcute rușilor și plăcute românilor, totuși ambele reies din articolul scris din incidentul mergerei regelui român la Petropole.

Se accentuéză în acel articol la locul prim modul, cum comandantele oștirilor rusesci a chemat în ajutoriu armatele române, și îndată ca drastică illustrare se accentuéză modul brusc, cu care s'a luat o parte din teritoriul statului român, deși prin o convenție dela 4/16 Aprile 1876, țarul Rusiei a asigurat integritatea teritorială a statului român.

Accentuată acéstă recunoscință, vine îndată presentată figura măreață a regelui Carol, „care a ridicat bunăstarea, a promovat progresul țĕrei sale, însĕ numai din puterile interne, din puterile proprii ale poporului sĕu, fără a fi spriginit prin munificența sau marinimositatea vre-unei puteri părintesci“.

Este presentată deci România ca avêntată la posiția sa actuală numai prin forțele sale, în oposițiune cu celalte state din Balcani, cari tóte au fost ridicate prin alții, din alte considerațiuni. Figura nobilă a regelui Carol e pusă în relief în zugrăvirea ținutei politice a României în acești 20 de ani din urmă.

„*Nime nu póte discuta regelui Carol [illegible] — că el în curs de 20 de ani a ținut cu credință și cu statornicie la o direcțiune politică, dela care nu l'au abătut fenomenele trecătóre, și aici zace adevăratul motiv, pentru care nici unul dintre celelalte state balcanice nu se póte lăuda cu asemene resultate interne, ca și România*“.

Politica esternă a României o conduce înțeleptul rege Carol.

Acestuia este a se mulțămi, că România în cele esterne urmăresce cu insistință de un lung șir de ani alipirea către puterile centrale din Europa, care în timpul din urmă a devenit perfectă prin intrarea României în alianța întreită: Austro-Ungaria, Italia, Germania.

Dela direcțiunea aceasta nu s'a abătut politica esternă a României nici atunci când actualul prim ministru al României în fruntea oposițiunei folosea pentru scopuri de partid cestiunea nóstră națională formulând teoria samsarului cinstit, nici mai târḑiu când ajuns la guvern a făcut retragerea dela banchetul din Iași.

Liberă de valurile politicei interne politica esternă a României a urmat o direcțiune sănătósă, și pressa streină află acum timpul potrivit sĕ o accentueze acésta din incidentul visitei regelui Carol la împăratul Rusiei.

Dintre ḑiarele din România, cari au sosit la noi, ḑiarul Drapelul scrie un călduros articol.

Punem sub ochii cetitorilor articolul acesta.

Eată ce scrie Drapelul de Sâmbătă:

Regele României la Petersburg.

O singură ḑi ne mai desparte de plecarea Regeluí nostru la Petersburg. Luni séra Regele Carol va părăsi reședința sa de vară din Sinaia, pentru a merge sĕ visiteze pe Țarul Rusiei, în capitala vastului și puternicului sĕu imperiu.

Iată un fapt care merită tótă aten[illegible] osebită nimeni nu se îndoiește.

Mica Românie, atât de necunoscută altă dată, îmbucătățită în dóuĕ principate fără nici un prestigiu și fără nici o putere, pe cari diplomații timpului le considerau ca pe nisce cantități neglijabile și pe care ori cine le încălca după voie și după interes, fără nici o grijă și fără nici o tèmă, acéstă mică țéră a ajuns astăḑi un factor important internațional, un regat prosper, bogat, puternic respectat și prețuit după cum merită de lumea întrégă.

In acéstă țéră în care altă dată întrau și eșiau oștirile strĕine ca într'un câmp deschis care nu aparține nimănui, primește astăḑi visitele celor mai puternice capete încoronate, cari vin s'o cunóscă și sĕ-i câștige simpatia și amiciția. Ér regele ei e pretutindenea primit cu onorurile cele mai mari, tratat și onorat pe același picior de egalitate ca toți puternicii regi și împĕrați ai lumii.

De țara românească, de care acum câte-va decenii se vorbea în același termin în care se vorbea de ținuturile tătărești din pustietățile Asiei, se vorbește astă-zi în termeni elogioși și respectuoși, nu arare-ori cu o vădită și sinceră admirație pentru progesele ei, pentru locul onorabil pe care îl ocupă în concertul european, pentru înțelepciunea cu care știe să se conducă înlăuntru și în afară.

Nici n'ai crede că această schimbare a nóstră și a altora față de noi datează de abia de trei decenii. Pentru un om care nu cunóste trecutul, care n'ar fi familiar cu istoria, ar părea că regatul de la Dunăre e vechiu ca tóte vechile regate din Europa, că progresul nostru a început odată cu al tuturora, așa de puțin ne mai deosebim de alții mai bătrâni de cât noi în civilisație, de atâta respect ne bucurăm pretutindeni.

Cine ar fi crezut acum cinci-zeci de ani că cele dóuă principate în agonie, Muntenia și Moldova. vor avea să formeze în curând un stat puternic și mele [illegible] își va câștiga cu arpânitor de veacuri, ajutând în același timp și reînvierea altui popor, că un regat solid înlăuntru prin desvoltarea unei bogății uriașe și a unor admirabile instituțiuni, respectat în afară prin înțelepciunea lui, se va funda la Dunăre de un popor conștient de drepturile și datoriile lui și de un rege luminat, patriot și renumit în lumea întreagă pentru darurile lui sufletești.

Și cine ar fi creḑut acum cinciḑeci de ani, că acest regat va avea sĕ stârnéscă rîvna și admirația vecinilor sei mai mici, și respectul marilor sei vecini, până la așa grad, că cu toții, mari și mici, îi vor căuta amiciția ca ceva fórte prețios.

FOIȚA.

„Magyar Állam“: Șaguna și Purgatoriul.

Un rĕspuns dogmatic-eschatologic
de
Gavriil Hango,
preot ort. rom.
(Urmare.)

Da, ei vorbesc despre un foc curățitoriu, nu însĕ în sensul cum le atribue lor theologii bisericei rom.-cat. Ei, ca sĕ pótă face mai priceputӑ idea despre starea agitată până în gradul suprem a sufletului dela mórtea trupului până la învierea acestuia din causa pĕcatelor din viéța acésta, o asémĕnă cu focul fisic, carele vecinic e în mișcare și inspiră temere și frică, și ḑic, că acolo (în viața de dincolo de mormênt până la înviere și judecata ultimă) ómenii (înțeleg numai sufletul, fiind trupul risipit atunci în pământ, din carele a fost luat) sufer pedepse și se curățesc *ca prin* foc. Mustrarea consciinței agitate în gradul suprem de temerea unei judecăți ultime nefavorabile din causa pĕcatelor sĕvêrșite aici pre pământ împreună cu trupul, e acel foc curățitor ce-l înțeleg ei, nu în sens propriu curățitoriu, căci mustrarea consciinței impuse sufletului — nu prin voia lui, ci prin cunoscința pĕcatului, — încă nu e curățire de pĕcate, nici pedépsă pentru ele; pedépsă se póte numi numai un fapt impus prin vre-o sentință finală iar acea sentență finală pentru om în respectul vieții viitóre se rostesce numai la judecata ultimă. La judecata particulară i se designéză numai locul, respective starea, în care sĕ astepte judecata generală, ultimă. Chiar și în viața acésta mustrarea consciinței în urma faptelor celor rele, produce agitațiune, ferbere, foc în internul omului întreg, dar apoi în viața viitóre, când sufletul vede, că se află în fața dreptului, dar și înduratului judecătoriu, și simte, că *el* nu mai póte lucra nimic pentru mêntuirea sa, ci este avisat numai la grația divină (ca totdeuna), căci dela rugăciunile bisericei póte numai spera sĕ-i aducă folos, contând la îndurarea lui Dḑeu, nici decum însĕ nu le póte considera ca ajutoriu sigur necondiționat.

Acesta e sensul cuvintelor Sânților Părinți ai bisericei orientale la care se provócă theologii bisericei rom.-cat. pentru spriginirea dogmei lor despre Purgatoriu *și* prin învĕțături de ale bisericei ortodoxe. Un singur lucru se póte constata cu siguritate din aceste texte ale Sânților părinți ai bisericei orientale, că rugăciunile bisericei pentru cei morți *pot* aduce acestora folos. Dacă rugăciunea ar putea fi impusă lui Dḑeu de a o primí, atunci nu ar mai fi rugăciune, ci satisfacere, ceea ce însĕ precum am vêḑut mai sus, nu se póte admite.

După mórte totul atârnă dela grația divină și numai în mod condiționat dela conlucrarea bisericei, ca adecă acea conlucrare sĕ corĕspundă principiilor morale crestine, căci dacă am primi doctrina bisericei rom.-cat. despre Purgatoriu și indulgențe, atunci s'ar resturna tótă învĕțătura bisericei (și a celei rom.-cat.) despre judecata ultimă, ca ne mai avênd nici chiar vre-o rațiune.

Dar romano-catolicii ne pun întrebarea, că dacă nu credem în esistența Purgatoriului lor: unde sunt duse sufletele acelora, cari nu sunt vrednici nici de raiu nici de iad, avênd atâtea fapte bune câte și rele, până la ultima judecată?

La acésta respundem: Sufletele drepților perfecți (cari au făcut act întreg de pocăință — credință și fapte bune pe pământ, ori prin grația divină și rugăciunile bisericei au fost scóse din iad) sunt duse în raiu, iar tóte a celorlalți, dimpreună cu a celor nevrednici încă nici de raiu nici de iad, sunt duse în iad, căci despre vre-un loc mijlociu între raiu și iad nu se face nici o amintire nici în Sânta scriptură, nici în scrierile sânților părinți, *și Purgatoriul este numai o inovațiune a bisericei romano-catolice cercênd ași justifica papismul doctrina sa despre indulgențe, cari aduc papei atâtea folóse materiale pre pământ și cu cari făcêndu-se atâta abus, s'a dus la divisarea bisericei. Ba ce e mai mult, papismul a dus doctrina sa în privința Purgatoriului atât de departe, încât a interḑis chiar și îngerilor* (*ba bine că nu și lui Dumneḑeu*) *de a primi în ceriu sufletele acelora, cari mureau sub canon, și a declarat, că Papa dela Roma póte și are dreptul de a scóte sufletele din Purgatoriu ori a le alina suferințele de acolo pentru anumite taxe* (*ori și fără acelea în puterea suveranității sale asupra bisericei*) *etc., dându-le indulgențe aici pre pământ. De altcum și acéstă putere* (*închipuìtă numai*) *a papei nu e altceva decât o emanațiune a doctrinei sale despre primatul papal, carele nu se mulțămesce numai cu domnia luméscă la care tinde* (*dar de geaba*) *aici pre pământ, ci se întinde și după cea ceréscă, — o blasfeme și revoltă în contra Majestății Divine, în numele căreia ḑice că lucréză.*

(Va urma.)

Şi cine ar fi credut că în capitala acestui regat unul din cei mai puternici monarchi ai lumei va veni sě pe trécă o di, simţindu-se onorat de visita pe care o face şi părăsind ţara cu cea mai frumósă şi neştérsă amíntire, ér că puternicul Ţar al puternicei Rusii va primi într'o di pe Regele României în capitala imperiului seu, cu pompa, onorurile şi respectul, ce se datoresce unui egal şi unui amic.

Ceea-ce n'ar fi putut trece nici odată prin mintea unui om de acum 50 de ani, ceea-ce n'ar fi putut visa el în momentele cele mai optimiste şi pline de visuri îndrăsneţe, s'a realisat astădi pe deplin.

E o adevěrată minune, de care nu ne putem da séma în fiecare moment, căci viaţa de tóte dilele ne absórbe cu diversele şi multiplele ei griji şi ocupaţiuni.

Dar acum, în ajunul plecărei Regelui nostru la Petersburg, avênd ocasia sě ne degajăm din vulgaritatea faptelor de tóte dilele, putem sě ne dăm séma de ce am fost, de ce suntem şi de ce vom fi.

Onorurile, cu care regele României a fost primit în alte ţeri, în special în Austro-Ungaria şi în Germania, visita Impěratului Francisc Iosif la Bucuresci, visitele Regelui Sêrbiei şi a principelui Bulgariei, au putut fi interpretate, de un sceptic sau de un rěu voitor, ca fiind resultatul politicei nóstre din afară, care se pretinde a fi aceea a Triplei alianţe, ér nu al respectului de care se bucură ţara şi Suveranul ei prin ei însuşi.

Visita dela Petersburg vine şi desminte acéstă părere greşită sau reavoitóre, pe care au putut-o avea unii.

România e preţuită şi respectată prin ea însăşi, prin ceea-ce este ea şi Suveranul ei în afară de ori-ce alte consideraţiuni datorite politicei, care se pretinde că o ducem în afară

România e tot aşa de preţuită şi admirată şi la Viena ca şi la Berlin, şi la Paris ca şi la Petersburg.
simte fericită sě întreţină cu dênsa cele mai cordiale relaţiuni de vecinătate şi de prietenie.

Visita regelui României la Petersburg şi splendórea şi cordialitatea cu care va fi primit acolo, va dovedi cu prisos acésta.

Iată de ce credem, că acéstă visită are o deosebită importanţă pentru noi, şi suntem fericiţi sě o constatăm aici.

Am fost, suntem şi vom sě fim prieteni cu tótă lumea. Am dat dovedi că ştim sě ne facem preţuiţi ca buni vecini, şi ca prieteni. Relaţiunile dintre Suveranul nostru şi Impěratul Austriei Regele Sêrbiei şi Principele Bulgariei, au dovedit că cu trei din cei patru vecini pe cari îi avem, stăm în cele mai prietenóse legături. Rěmânea sě se dovedeascã şi legăturile nóstre perfecte şi solide şi cu al patrulea dintre vecini.

Visita în care porneşte Luni Regele României, va dovedi şi pe acésta, şi va arăta lumei întregi, că regatul dele Dunăre, aşa de recent şi aşa de mic în raport cu altele, a produs în juru-i numai prietenie, iubire şi respect.

Din România.

Doctor Carmen Sylva. M. S. Regina a primit în audienţă, Mercuri, 8 Iulie, pe Exc. Sa baronul d'Aehrenthal, trimisul extraordinar şi ministru plenipotenţiar al Austro-Ungariei, care 'I-a remis diploma de Doctor onorar al facultăţei de filosofie a Universităţei din Budapesta.

Remiţênd diploma în mânile M. S. Reginei, Baronul d'Aehrenthal a rostit următoarea cuvêntare:

Inălţată Doamnă,

Sunt cu desăvêrşire mândru şi fericit de a fi însărcinat cu o misiune către Majestatea Voastră.

Universitatea din Budapesta, inspirându-se de admiraţia generală pentru operile literare ale Maiestăţei Voastre, in şedinţa ţinută la 13 Octombre 1897, a conferit Majestăţei Voastre diploma de Doctor onorar a facultăţei sale de filosofie. Acest act al Universităţei din Budapesta este în acelaşi timp un respectuos omagiu adus Augustei Persóne a Majestăţei Voastre.

Aceste fiind pe drept sentimentele de nemărginita dragoste şi deplină admiraţie ce domnesc în toate ţěrile care au avut onoarea a fi visitate de către Regina Elisabeta a României.

Astădi, am osebita onoare a putea ruga pe Majestatea Voastră să bine voiască a primi prin mine diploma de Doctor onorar al Universităţei din Budapesta.

M. S. Segina a rěspuns prin cuvintele următóre:

Primesc cu cea mai mare mulţumire „diploma de Doctor onorar pe care facultatea de filosofie din Budapests 'Mi-a decernut.

„Vě rog, d-le Baron, de a fi pe lângă „membrii acestei instituţi ştiintifice interpretul călduroaselor Mele mulţumiri pentru onoarea ce 'Mi-a făcut-o conferindu'Mi un „titlu a cărui mare valoare o preţuesc pe „deplin.

„Mě simt cu totul fericită de acest „omagiu adus de către Universitatea din Budapesta silinţelor Mele literare şi a marei „dragoste ce am pentru literatura naţională „a tuturor ţěrilor.

„Prin acest act constat de asemenea „interesul ce 'l-a deşteptat poesia scumpei „Mele Românii, a cărei frumóse legende am „încercat a le face să fie admirate.

„Voiu păstra această diplomă ca o preţioasă amintire a şederei Mele în frumósa „capitală a Ungariei şi sunt fericită că o „primesc prin mijloçirea Excelenţei Voastre."

Programe şcolare.

Şcólele române din Braşov.

Urmare

Româna. Cl. VII. gim. 3 óre. Din poetică: I. *Teoria dramei*. — Introducere. Frumosul din lume reală, Frumosul în artă. Drama ca artă. Psichologia faptelor omenesci Acţiunea şi persónele dramatice. Impărţirea Condiţiunile comicului. Basa tragicului. Conţinutul tragedine Macheth. Tinţa şi elementele tragicului. Cnracterul eroului trag. Deosebirea între caracterul trag, şi ep. Insuşirile sublime ale eroului tragic. Cusurul eroului tragic. Éfectul tragediei. Drama prprie Alte genuri de poesie dramatică etc. II. *Retorică*.

S'au cetit în clasă comediile: Com Le onida şi o scrisóre perdută de caragiale şi Ginerele lui Poirier. Tragediile: Macbeth şi Hamlet de Shakespeare, Ovidiu (Alexandri) şi Pigmalion (Bengescu); dramele Stâlpii Societăţii şi Nora de H. Ibsen. Năpasta (Caragiale) şi Denisa (Dumos f.) Critica lui Gherea despre Năpasta şi mai multe discursuri românesci şi străine din colecţia Adamescu S'a făcut câte o Composiţie pe lună. Manual teoria Numai şi a discursurilor, nauscris litografat de Ios. *Blaga* (prof. Dr. Ios. *Blaga*).

Româna cl. VIII. gimn. 3 óre *Istoria literaturei întrégă*. Epoca sustratului roman; e stratului slav; feluritelor influinţe străine; e. lităraturii naţionale. Cetiri din autorii români din diferite epoce.

Pe lângă o lucrare acasă. Manual pentru lit. secl. XIX: E. Hodoş, Istoria literaturei române, ér pentru literatura s. II. — XVIII. manuscris de V. Oniţiu. (prof. V. Oniţiu.)

Lucrări scripturistice din limba română: cl. VII. gimn. (prof I. Blaga)! Intru cât se póte vedea firea unui popor din poesia lui poporală? 2. Frumosul în tragedia „Macbeth" (Shakespeare). 3. Intru cât a contribuit caracterul poporului englez la desvoltarea constituţiei engleze? 4. Vina tragică în Hamlet (Shakespeare) 5. Ce povesti cunosci şi ce sublin afli în ele? 6. Ce urmări folositóre au avut jocurile naţionale la greci antici? 7 Importanţa culturală a mări mediterane. 8. Analisa discursului, ce l-a ţinut Luca Cârja ca trimis al Moldovei la curtea regelui polon, în chestiunea unei alianţe contra Turcilor.

cl. VIII. gimn. (prof. V. Oniţiu) 1. Momente tragice în legenda „Meşterului Manole" (cercetare lit.). 2. Discurs funebral la mormântul unui coleg, de scólă. 3. Principiul moral al iubirii de aprópelui disertaţie din spera eticei creştine). 4. Personalitatea lui Horatins, aşa cum ne pare din poesiile lui (cercetare lit.) 5. Miron Costin ca poet (apreţiare lit.) 6. Ceracterizarea periodului VI. (1526—1604) din istoria Ungariei. 7. Aplicaţiunile apei în industrie, (disert. din sfera fisicei).

Temele din Română lucrate la examenul scripturistic de maéuritate:

a) Literatura nóstră poietică în Ardeal în primele decenii ale secl. XIX.

b) Ochiul ca organ fisic al vederii şi ca obiect al fantasiei poetice.

c) Bulla de aur şi importanţa ei în istoria constituţiei uugare.

Bibliotecele de clasă cu meniţia a ridica resultatul învăţământului, s'au menţinut şi în acest an scolar pentru cl. III—VIII. gimn. şi III. IV. reale. Faţă cu numărul de 976 volume din anul precedent, bibl. de clasă s'au sporit anul acesta ca 122 volume.

Mijlóce de învăţământ. Biblioteca scólelor medii conţine cu finea acestui an scol. 6631 opuri în 8206 vol. şi 2266 fasc. S'a sporit în a. c. cu 765 vol. şi 243 fasc.

Fondurile administrate de corpul profesoral.

Fondul „Coresi" arată un sald de fl. 473.08 Fondul pentru ajutorarea scolarilor seraci şi a celor bolnavi un sald de fl. 2673. 11.

Fondul „Balaşe St. Blebea" pentru premiarea scolarilor distinşi în musică, arată un rest de fl. 335.90.

(Va urma.)

Plecarea Regelui Carol la Petersburg.

M. S. Regele şi A. S. R. Prinţul moştenitor ai României au plecat Luni la Petersburg.

La órele 6.50 dim. au sosit în gară M. S. Regele şi A. S. R. Prinţul moştenitor.

In sala de recepţie aşteptau sosirea M. S. Regelui şi A. S. R. Prinţul Ferdinand, dl ministru-preşedinte D. Sturdza, d-nii miniştri Pherekyde, Brătianu, Stolojan Haret şi generalul Berendeiu, Escelenţele lor d-nii baron d'Aehrenthal, ministru austro-ungar, etc.

In terenul regal s'au suit încă d-nii D Sturdza, ministru-preşedinte, E. E. Stătescu secretar al d-lui ministru-preşedinte, general Vlădescu, general Theodori, colonel Manu, locotenent colonel Georgescu, maiorii Grachoski şi Aurel Demetrescu, cari vor însoţi pe M. S. Regele şi A. S. R. Principele Ferdinand la Petersburg. Tot cu trenul regal au plecat şi d-nii ministrii Pherechide şi Brăteanu, cari se vor cobori însă în gara Ploeşti, de unde vor porni spre Bucureşti.

După o întreţinere de 10 minute cu membrii corpului diplomatic şi alte persóne aflate în sală, M. S. Regele şi A. S. R. s'au suit în trenul Regal, care a pornit din gară la órele 7 şi 1 m. de diminéţă.

Trenul regal este condus de d. Miclescu, sub-director general al C. F. R.

Lumea imensă ce se afla pe peronul gării a salutat cu mult entuziasm pe M. S. Regele, în momentul când trenul s'a pus în mişcare.

Noutăţi.

Rectificare. In articolul nostru din Nrul 76 întitulat „Conferenţele învěţărosci s'a comis o eróre, întrucât locul de întrunire în cercul Abrudului este *Câmpeni*, ér nu Abrudul; ér protopresbiteratul Lupşei, omis aparţine cercului Abrud.

* * *

Un nou proces al lui Zola. In 18 a curentei nou, un nou proces s'a pertractat impotriva romanţierului Zola înaintea tribunalului dela *Versailles*, intentat pentru delict de presă comis în contra grafologilor. *Zola* si *Perveuw*, redactorul foii *Aurore* au fost osândiţi la câte un an temniţă şi 300 franci amendă.

— La ultimul sěu proces Zola a fost osândit în contumaciam. După legile francese într'un astfel de cas osânditul póte ridica în 5 dile pretest contra sentinţei şi atunci i-se impune o judecată nóuě. Terminul de 5 dile se socoteşte din momentul când osânditul a primit personal sentinţa. Pentru a prelungi până la dată nedeterminată momentul primirei personale a sentinţei — Zola a fugit. El póte veni în Franţa când îi place, şi sě ridice protest împotriva sentinţei, pentru a provoca o nóuě judecată.

Zola de presont se află în Belgia în oraşul *Spaa*, la un prietin al sěu.

* * *

Maghiarizări de nume la căile ferate. Fóia oficiósă comunică, 102 înpiegaţi, dela căihe ferate unguresci 'şi-au maghiarizat numele. Intre ei mai mulţi oficiali, ingineri mai mulţi maşinişti calauzi, păzitori ş. a. Aprópe toţi ómeni cu familie. Cu ei împreună au primit nume unguresc şi 240 copii. Cu totul deci 342.

Acestia toţi ar fi fost daţi din slujbă, de nu 'şi ungurizau numele!

CONVOCĂRI.

În sensul §§. 23. şi 26. din statutele „Asociaţiunii pentru literatura română şi cultura poporului român," se convócă adunarea generală ordinară a Asociaţiunii în Beiuş pe dilele 27 şi 28 August st. n 1898, pe lângă următórea

PROGRAMĂ:

Şedinţa I.

Sâmbătă în 27 August 1898 st. n. la órele 11 a. m.

Ordinea de di:

1. Deschiderea adunării generale.
2. Raport despre activitatea comitetului central în decursul anului espirat.
3. Alegerea comisiunilor de câte 3 membri: a) pentru examinarea raportului; b) pentru examinarea raţiocinului pe 1897 şi a proiectului de buget pe 1899; c) peotru studiarea proiectelor de regulamente înaintate spre aprobare; d) pentru înscrierea de membri şi încassarea taxelor.
4. Propuneri eventuale.
5. Disertaţiuni.
6. Raportul comisiunii pentru înscrierea de membri şi încassarea taxelor.

Şedinţa II.

Duminecă în 18 August 1898 st. n. la órele 10 a. m.

Ordinea de di:

1. Rapórtele comisiunilor esmise în şedinţa I.
2. Alegerea secretariului I.
3. Alegerea preşedintelui, vice-preşedintelui şi a comitetului central.
4. Defigerea locului pentru proxima adunare generală.
5. Disposiţiuni pentru verificarea proceselor verbale.
6. Încheierea adunării generale.

Se observă, că eventualele disertaţiuni şi propuneri au sě fie presentate presidiului Asociaţiunii în scris cu 8 dile, iar eventualele interpelaţiuni cu 3 dile înainte de adunarea generală.

Din şedinţa comitetului central al „Asociaţiunii pentru literatura română şi cultura poporului român", ţinută în Sibiiu la 21 Iulie 1898.

Dr. Ilarion Puşcariu m. p., vice-preşedinte.
Dr. Beu m. p., secretar II.

* * *

Adunarea genărală a despărţământului Sas-Sebeş (VI) al „Asociaţiunei pentru literatura română şi cultura poporului romăe se va ţinea în anul acesta la Sas-Sebeş, în 1 August a. c, n. (S. Ilie) la 11 óre a. m. în sala şcólei române gr. o.

La acésta adunare se învită cu tótă onórea membrii Asociaţiunei, precum şi toţi binevoitorii acestei asociaţiuni.

Programa:

1. Deschiderea adunărei.
2. Raportul despre activitatea comitetului dela ultima adunare generală a despărţământului.
3. Raportul cassariului despărţământului.
4. Alegerea unei comisiuni pentru censurarea acestor rapórte.
5. Alegerea unei comisiuni pentru încassarea de tacse şi înscrierea de membri.
6. Eventuale disertaţiuni.
7. Raportul comítetului de sub Nr. 4.
8. Raportul comisiunei de sub Nr. 5.

9. Statorirea bugetului pe anul viitoriu.

10. Alegerea comitetului despărțămêntului pre period de 3 ani.

11. Alegerea a 2 delegați la adunarea generală a Asociațiunei din Beius.

12 Curenții.

13. Designarea unei comisiuni pentru verificarea protocolului adunărei despărțămêntului.

14 Incheierea adunărei.

Din ședința comitetului despărțămêntului ținută în Sas-Sebeș la 30 Iunie 1898.

Sergiu Medean, director. *Z Mureșan* secretar.

Pentru prăsitorii de vite.

(*Incunoștiințare*).

Prin rescriptul seu dto 30 Iunie c. nr. 6256, înaltul ministeriu r. u. de agricultură ne pune în vedere, că amĕsurat rescriptului ministeriului austriac de agricultură nr. 12.837, la despărțĕmêntul economic și silvic al expoșiției iubilare din Viena, în zilele dela 3 până a 12 Semtemvrie n. c. inclusiv, se vor expune rase de vite prăsite în Alpii austriaci și anumit vite de rassa Montavon, Oberinnthal, Etschthal, Lechthal, Wippthal, Rendena, Dux, Zillerthal, Pusterthal, Pinzgau, Möllthal, Eunshal, Maltein, Mariahof, Lavantthal, Murboden Müzzthal și Wels.

După-ce la acéstă exposițiune se dă rarul prilej de a recunóște și asemăna tocmai acele soiuri de vite, cari se prăsesc și în țeara noastră, și de cari se importează în mare numĕr la noi spre prăsire, ne luăm voie a trage luarea aminte a cultivătorilor nostri de vite asupra acestei exposiții.

Sibiiu 9 Iulie n, 1898.

Comitetul central at „Reuniunei române de agricultură din comitatul Sibiiului.“

D. Comșa, preș. *V. Tordășianu*, secretar.

Dela „Reuniunea sodalilor români“

— *Ședințele literare.* —

Ședințele literare puse la cale de comitetul Reuniunei la inițiativa zelosului președinte Victor Tordășianu continuă a se ținé în fie-care lună.

Folosul acestor ședințe începe deja a se cunósce, și nu aflu decât cuvinte de laudă la adresa zelosului președinte carele nu cruță timp nici ostenélă, pentru înaintarea reuniunei și luminarea meseriașilor, cari, lipsă au de lumină. Onóre acelora, care, pe lângă tótă greutatea serviciului,cu care sunt însărcinați nu hesitéză a risca și din puținul timp liber ce-l au, pentru-ca sĕ pótă, prin învĕțăturile lor folosi și celor, cari lipsă au de învățături și sfaturi bune. Căci numai astfel o națiune va puté ajunge idealul seu, numai atunci va prospera și înflori: când bărbați luminați, bărbați cu inimă, vor coborî între cei de grad mai inferior, și vor împrăscia lumina cea mult dorită, a atunci, când calea este luminată, este imposibilă rătăcirea, ér când drept vom merge cu toții, trebue sĕ ajungem acolo unde și țintim. Până însĕ cu dispreț și nepăsători ne vom privi unul pe altul și nu ne vom ajuta, până atunci o înaintare va fi imposibilă.

Dar sĕ nu mĕ abat dela obiect. Voiu sĕ scriu despre ședințele literare.

La dóuă din aceste ședințe avui și eu fericirea de-a asista, și adecă la *a dóua* și a *treia*. A dóua a fost presidată de vice-președintele Ioan Ganea, ér a treia de președintele V. Tordășianu. — Ambele au succes pe deplin.

Ședinta a dóua, a fost fórte bine cercetată atât de membrii de ai reuniunei, dintre cari o parte cu stimatele dómne, cât și de nemembri.

V.-președintele deschiḑênd ședința salută prin cuvinte călduróse pe cei presenți, și făcênd cunoscut programul acelei ședințe învită pe membrul comitetului *Zach. Voilean*, măestru croitor, carele vorbesce despre bréslea croitoriei face mai ântâiu istoricul călătoriei sale prin străinătate, din care am putut constata, că dl Voilean a sciut folosi timpul tinereților, când tinerul meseriaș are cea mai bună ocasiune a se perfecționa în breasla sa; ne istorisesce despre regulele și modul cum se lucréză prin diferitele orașe, prin care a lucrat ca sodal. Mai pe urmă spune că a întrat în șcóla croitolor din Viena, unde făcândun curs de dóuĕ luni, a învățat a croihaine, de unde eșind n'a mai avut lipsă de ajutorul altei persóne la meseria sa ci a putut singur croi și întocmi tóte ce se țin de croitorit; apoi întorcêndu-se în Sibiiu bogat in cunoscințe, și-a deschis atelier propriu.

Domnul Voilean se numără între primii măestrii români în Sibiiu, și se bucură de-o clientelă numerósă, din care partea cea mai mare români.

După membrul Z. Voilean a urmat membrul *I. Balteș*, culegĕtor tipograf, carele a cetit o frumósă bucată dintr'un vechiu jurnal. Dl Balteș a fost cu plăcere ascultat de cei presenți ér în urmă viu aplaudat.

Al treilea punct din programul statorit pentru acéstă ședință neputêndu-se executa din causa îmbolnăvirii membrului însărcinat cu esecutarea aceluia, s'a amânat pentru ședința a treia.

Cu acestea ședința a dóua s'a încheiat, și după-ce vice-președintele Ioan Ganea mulțumesce membrilor pentru interesul ce-'l dovedesce față de Reuniune, au plecat fie-care către ale sale.

Nu mai puțin cercetată a fost *ședința a treia.*

Cu acéstă ocasiune bibliotecarul *G. Mocean* a declamat frumósa poesie de G. Coșbuc: „Sub putrafir“.

Membrul *Emil Petruț*, măestru măsar, a întrodus auditorul în tóte fasele prin care dsa a trecut până-ce a ajuns măestru; Dl Petruț, carele s'a stabilit în Sibiiu, deasemenea a dovedit că e un om probat a călătorit mult, în țĕri depărtate și orașe mai mari, dintre care amintesce următórele: Cluș, România, München, Zürich, Paris, de unde s'a reîntors érăși în München. unde ḑice d-sa că a aflat cele mai bune etablismente, după cea mai nóuĕ modă; din München a venit la Budapesta, de unde s'a reîntors în Sibiiu.

Dl Petruț și-a deschis atelier propriu (Strada Urezului) și lucrează cu mai multe calfe, executând lucruri bune și frumóse; ceea-ce mĕ îndémnă a-l recomanda p. t. public român pentru binevoitorul sprigin.

După dl Petruț a urmat notariul Reuniunei, dl *George Poponea* dsa a cetit dóuĕ bucăți potrivite, din care meseriașii au putut lua bune învĕțături; cea dintâiu întitulată: „Pădurea miseriei“, în carea se spune cum un tinĕr ajungênd în rĕtăcire, n'a mai aflat adevărata cale pe care sĕ întórcă. Ér cum sta el astfel desperat în mijlocul acelei păduri, de-odată i-se arată trei femei înainte, care privindul cu compătimire, îl întrébă că ce caută în acea pădure; el le respunse că s'a rătăcit și se află în agonia morții, și că nu află calea pe care sĕ ese din pădurea acea. Atunci ele ca sĕ-șialeagă una din ele care sĕ-l scape din acea rĕtăcire; tinĕrul îndată se învoi și-și alese una; dar obosindu-se de calea grea pe care îl conducea necunoscuta femeie tinĕrul se obosi, și o întrebá dacă mai este mult până vor ajunge la capĕtul pădurei, ea rĕspunse că drumul este încă lung și nu va puté merge atâta cale pe jos, dar să așteptăm aici, ḑise ea mai departe, că în curând va trebui sĕ trécă vr'un călăreț, atunci îl vom omorî, ér noi ne vom urca pe calul seu și astfel vom ajunge mai degrabă; tinĕrul se înspăimântă la auḑul acelor cuvinte, și căḑênd fără simțiri la pământ strigá sĕ se depărteze. Acéstă femeie era Crima. — Când tinĕrul își veni în ori se vĕḑu înaintea celorlalte dóuĕ femei, cari de nou îi puse întrebarea de mai sus, și el érăși același rĕspuns le-a dat, și érăși și-a ales pe una dintre ele, cari sĕ-l conducă, dar nici cu acésta nu merse mult, căci acésta aducêndu-l în fața unei prăpăstii îl sfătui sĕ se arunce în adêncul ei, căci numai astfel va puté de chinuri; acésta era *Desnădejdea.* O alungă și pe acésta și de nou căḑu la pământ. Atunci veni și a treia, pe care văḑêndu-o și aducêndu-și aminte de celelalte dóuĕ voi sĕ fugă, când acésta îl opri, și punêndu-i pe umeri un copac, îi făcu semn sĕ o urmeze. Tinĕrul deși sdrobit de obosélă urma necunoscutei, și mergênd astfel înainte de-odată sĕ trezi înaintea unei câmpii mari în mijlocul căreia era un castel. Necunoscuta se întórse către tinĕr și-'i ḑise:

— Pădurea prin care ai trecut se numesce „Pădurea miseriei“, aduți aminte de dênsa; ér acuma aruncă jos povara.

Și tinĕrul aruncênd jos copacul, acesta se prefăcu întrun fisic lung de bani de aur. Uimit de cele ce se petrecu în acel moment înaintea ochilor sei el o întreba:

— Cine ești tu care m'ai sfătuit așa de bine.

— Eu sunt *Munca*, respunse necunoscuta și se făcu nevĕḑută.

Acéstă istorióră a fost ascultată cu multă plăcere de cei presenți, mai ales sfêrșitul a produs mult efect, văḑênd cum munca și prin muncă scapă omul din tóte miseriile.

A dóua bucată a fost o foișóră din „Gazeta Transilvaniei“ Nr 148 din 1897,întitulată: „Pe scările tribunalului“, érăși o bună pildă pentru cei cari le place mai bine sĕ se judece, decât a se împăca ei între ei. In acésta se tractează adecă cum doi ómeni vecini, au trăit în bună armonie până la bĕtrânețe unul cu altul, când într'o ḑi un advocat, care nu-i prea mergea bine, băgăḑiḑanie între acești doi creștini, cari creḑênd minciunilor lui se apucă de proces pentru o bucată de pământ ce ḑicea advocatul că ar fi luat-o unul dela celelalt, și atâta se judecă până-ce ajunse amicii seraci, unul ca și celelalt, și numai atunci vĕḑuse ei cât de mult au greșit, și au ḑis: că decât o judecată dréptă mai bine o împăcare strâmbă. Ambele bucăți au fost ascultate cu multă atențiune, pentru care s'a aplaudat mult la sfêrșit.

In fine a urmat d-șóra *Elena Baciu*, declamând 2 Poesii de G. Coșbuc: „Scara“ și „Peneș curcanul“, ambele au fost interpretate cu succes, mai ales cea din urmă a stors admirațiunea celor presenți.

Nu pot decât lăuda curagiul și istețimea dșórei Baciu. Și doresc ca dșóra Baciu sĕ afle cât mai multe imitatóre.

Cu acestea findu-se programul ședinței a treia, ne-am despărțit cu toții mulțumiți de cele ce am vĕḑut și auḑit și cu dorința de-a asista cât de des la astfel de ședințe literare, cari, repet încă odată, fac onóre celui ce le-a pus la cale.

Ghiță.

PARTEA LITERARĂ.

Ce sĕ facem în prima linie pentru îmbunătățirea stărei musicale a poporului nostru.

(Urmare.)

Cântarea bisericei nóstre române ortodoxe de asemenea este de origine bizantină. Ce deosebire trebue să fie însĕ între cântările lui Vasilie și ale lui Atanasie și între cântările nóstre, dacă ne cugetăm, ce mare influință a avut musica mohamedană asupra musicei bizantine și dacă nu pierdem din vedere, că cântările bisericesci s'au transmis la noi, așa ḑicând, numai prin tradițiune.

Dar nu acésta este ce ne dóre! Cântările bisericesci, cari le-am moștenit dela moși și dela strămoși, sunt ale nóstre și avem în ele o mulțime de motive frumóse și originale, și noi trebue sĕ le conservăm.

Sub conservare nu se înțelege însĕ a păstra tot, ce este bun și ce este rĕu, claie peste grămadă, cí togmai precum se procede la conservarea fructelor, unde sĕ delătură tot ce-i putred, așa trebue sĕ purcedem și noi la conservarea cântăriloa nóstre bisericesci.

Biserica de rit grecesc, în causa cultivărei musicei sale, a dormit și dórme un somn adênc. Chiar numai în puternica Ruse simte de un timp încóce un curent îmbucurătoriu de renascere.

Între tăte poporele, cari aparțin bisericei grecesci—afară de Ruși—Românii sunt cei mai înaintați în cultură. E timpul deci, ca și noi sĕ ne deșteptăm odată, să apreciăm însemnătatea lucrului și sĕ ne cugetăm la cultivarea musicei nóstre bisericesci, pentru ca astfel biserica nóstră sĕ se ridice la acea tréptă înaltă, care ea trebue sĕ o ocupe, ca sĕ ne scutéscă, în imprejurările grele, în cari trăim, de tóte atacurile străine și de ispitele timpului modern. Arciereii noștri, împreună cu consistórele, sunt chemați și datori sĕ se cugete odată la începerea acestei lucrări și la crescerea de puteri, cari se corespundă acestei însemnate și grele chiămări.

Este natural, că prin negligarea musicei nóstre bisericesci, s'au strecurat tot felul de înfluințe stricăcióse, prin care modul de cântare a suferit și a decăḑut, și acesta, și nu cântările în sine, este rĕul, care bântuie și biserica nóstră.

Étă ce scrie revista „România musicală“ din Bucuresci în Nr. 1 din 1 Martiu 1890, într'un articol întitulat „Desvoltarea musicei“ (la noi) și semnat cu P., referitoriu la musica nóstră bisericésca și modul ei de esecutare:

„....... Musica bisericéscă nu e o creațiune a geniului romȃnesc, ea e comună tuturor națiunilor de religia greco-rĕsăiténă, prin urmare Grecilor, Sêrbilor, Rușilor ețc„.

„Acésta musică, în starea, în care se află și persistă a sĕ menține, atât prin valórea ei musicală, cât și prin modul defectuos de înterpretare și esecutare, nu mai corespunde nici scopului pentru care este menită, nici cerințelor secolului în care ne găsim. Vor fi fost de sigur vremuri, în care acéstă musică era ascultată cu mare evlavie de dreptcredincioși, astăḑi însĕ ea e o sarcina însuportabilă, atât pentru urechile publicului, care o ascultă, cât și pentru urechile acelor persóne, care sunt ținute a se îndeletnici cu ea, a o cultiva și a o esecuta. O singură îmbunătățire s'a adus musicei bisericesci, și acésta constă în întroducerea musicei corale în biserica nóstră“.

„Din nenorocire însĕ, acéstă musică corală, deși datéză de mai mulți ani în țéra nóstră, n'a reușit sĕ fie întrodusă, decât într'un numĕr absolut limitat de biserici, și chiar și acolo unde s'a întrodus, ea nu înlocuesce pe deplin musica veche“.

„Musica veche bisericéscă nu numai că nu contribue cu nimica le desvoltarea gustului estetic, ci din contră, produce disgust și dispreț peutru arta musicală și zădărnicesce avêntul musical al poporului nostru. Fie-care scie cât de greu este sĕ-ți oprесi risul, când te veḑi în fața unui dascăl de strană, care strîmbă în tóte sensurile pentru a-ți cânta pe nas și cu o voce undulată vrenu îrmos, cu cadență, fără nici un înțeles și fără nici o legătură strînsă între ele. E de mirat cum își mai putea închipui cineva, ca îdeile pe care le găsim în scrierile nóstre bisericesci, și care în mare parte sunt atât de frumóse, pot sĕ fie însoțite de o musică atât de defectuóse...“

(Va urma).

Circulațiunea trenurilor dela Sibiiu.

Plécă:

1. La Copșa-mică, Teiuș, Cluj, Oradea-mare, Budapesta, Viena și tóte celelalte stațiuni de pe aceste linii principale: la 7 óre 41 min. diminéța, 4 óre 40 min. p. m. și 10 óre 30 min. séra.
2. La Mediaș, Sighișóra Brașov, Predeal, Bucuresci și celelalte stațiuni de pe aceste linii ca sus, apoi Marția și Vinerea la 1 óră 21 min. p. m.
3. La Făgăraș și stațiunile de pe acéstă linie: la 4 óre 30 min. diminéța, și 2 óre p. merid.
4. La Cisnădie: la 5 óre 30 min. dim. 2 óre 15 min. p. m. și 8 óre 25 min. séra.
5. La Sĕliște, Mercurea, Sebeș, Vințul de-jos, Budapesta (avênd primul tren legătură cu acceleratul): la 7 óre 44 min. dim., 1 óră 50 min. p. m. și 5 óre 5 min. séra.
6. La Turnu-Roșu; la 2 óre p. m.
7. La Ocna-Sibiiului, (pănă în 15 Septembre) la 3 óre p. m.

Sosesc:

1. Dela Viena, Budapesta, Oradea-mare, Cluj, Teiuș, Copșa mică, apoi dela Bucuresti, Predeal, Brașov, Sighișóra, Mediaș: la 4 óre 19 min. dim. 1 óră 20 min. p. m. și 9 óre 15 min. séra.
2. Dela Copșa mică: la 7 óre 4 min. dim. (numai fiecare Marți și Vineri).
3. Dela Făgăraș și celelalte stațiuni. la 7 óre 33 min. dim. și 8 óre 57 min. séra.
4. Dela Cisnădie: la 7 óre 10 min. dim., 3 óre 55 min. p. m. și 10 óre 4 min. séra.
5. Dela Seliște, Mercurea, Sebeș, Vințul de jos, Budapesta (de aici al treilea avênd egătura cu acceleratul): la 6 óre 55 min. dim. 12 óre 48 min p. m. și 8 óre 5 min. séra.
6. Dela Turnu-Roșu: la 7 óre 33 min. dim., apoi în Dumineci și sĕrbători la 8 óre 57 min. séra.
7. Dela Ocna (pĕnă în 15 Septembre la 8 óre 18 min. séra.

Stofă de mătase pentru mirese
65 cr.
până la fl. 14.65 de metru, — precum şi **mătase—Henneberg** négră, albă şi colorată dela **45 cr.** până la fl. 14.65 de metru — în cele mai moderne ţeseturi, colori şi dessine nuri. Se espedéză **la particulari** *în casă* **franco şi liber de vamă.** *Mostre cu întórcerea postei. Fabricele* **G. Henneberg** *(lifer. ces. şi. reg.)* **Zürich.** [4] 7

Nr. 136—898 [110] 2—3

CONCURS.

La şcólele medii române gr.-or., la şcóla comercială română gr.-or. şi la şcólele primare din Braşov sunt a se ocupa următórele posturi vacante de profesori şi învĕţători:

a) La gimnasiu:

1. un post de profesor ordinar cu cualificaţiune specială pentru limba germână şi maghiară.

2 un post de profesor ordinar pentru istorie si geografie.

3. un post de profesor suplinitoriu pentru filologia clasică.

b.) La şcóla reală:

4. un post de profesor ordinar cu cualificaţiune specială pentru limba francesă şi germână.

5. un post de profesor ordinar pentru desemnul geometric şi desemnul liber.

c) La scóla comercială:

6. un post de profesor ordinar pentru limba maghiară şi germână.

7. un post de profesor ordinar pentru istorie şi geografie.

d) La tóte trei institutele:

8. un post de profesor secundar pentru gimnastică.

9. un post de profesor secundar pentru musica vocală.

e) La şcóla primară.

10. un post de învăţător.

Terminul de concurs pentru posturile susarătate e până la 10 August 1898. st. v.

Toţi concurenţii vor adresa concursele lor subsemnatei Eforii scolare însoţite de următórele documente:

a) că sunt români de religiunea gr. or.

b) că au purtare bună atât în privinţa moralităţii. cât şi în relaţiunile civile.

c) că snnt de constituţie fisică firmă şi deplin sănĕtoşi.

d) revers, că se vor conforma întru tóte legilor şi dispositiunilor nóstre bisericesci şi şcolare, precum şi normativelor şi regulamentelor, ce sunt în vigóre;

e) concurenţii de sub 1—5 vor documenta cualificaţiune profesorală completă, conform articolului de lege XXX. 1883 sau întru cât încă nu o ar avé, sĕ aibă cel puţin esamenul fundamental din specialitatea lor; preferiţi vor fi cei cu cualificaţiune completă;

f) concurenţii de sub 6 şi 7 vor documenta pregătire superióră universitară ori academică şi cualificaţiune conform regulamentului şcólelor comerciale superióre din 1895.

g) concurenţii de sub pct 8. 'şi vor presenta diploma de cualificaţiune pentru gimnastică;

h) concurenţii de sub pct. 9. vor documenta, că au absolvat un conservator de musică şi că au cualificaţiune recerută pentru acest studiu;

i) concurenţii de sub pct. 10. vor documenta, că au depus examen de cualificaţiune învĕţătoresc cu calcul bun, că cunosc limba maghiară şi germână după recerinţă şi că posed cunoscinţe teoretice şi practice din desemnul liniar, din gimnastică şi din grădinărit.

Beneficiile împreunate cu aceste posturi sunt:

1. pentru profesorii ordinari în timpul serviciului provisor (prevĕdut în §. 30 a legei de instrucţiune din 1883) salar anual de 900 fl., éră începênd dela ocuparea definitivă a postului de profesor ordinar, salar anual de 1200 fl., cinci cuincuenale de câte 100 fl., bani de cuartir 200 fl. anual şi drept de pensiune conform statutelor în vigóre la şcólele nóstre.

2. pentru timpul serviciului ca profesor suplent salar anual de 800 fl. fără alte emolumente.

3. pentru postul de profesor estraordinar de gimnastică şi pentru postul estraordinar de musica vocală până sunt suplenţi séu provisori salarul anual este de 600 fl. fără alte emolumente, éră începênd dela ocuparea definitivă a postului, salar anual de 700, fl. cinci cuincuenale de câte 70 fl. bani ce cuartir 150 fl. anual şi drept de pensiune conform statutelor în vigóre la şcólele nóstre.

De postul de profesor pentru musica vocală este legat şi postul de dirigent al corului bisericesc dela biserica română gr.-or. cu hramul sf. Nicolae din suburbiul Scheiu, pentru care profesorul de musică va primi un salar anual de 600 fl. şi 50 fl. pentru note.

4. Pentru învĕţător în anul prim de serviciu provisoriu salar anul de 500 fl., éră începând dela ocuparea definitivă a postului de învĕţător salar anual de 600 fl., cinci cuincuenale de câte 60 fl. şi bani de cuartir 120 fl. anual.

Braşov, 3 Iuliu, 1898.

Eforia şcólelor centrale române gr. or. din Braşov.

Nr. 288—898 [109] 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor învĕţătoresci dela şcólele elementare din comunele mai jos înşirate în protopresbiteratul Braşovului, se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Roman“, şi anume:

1. La Satulung, biserica sf. Arhangheli un post de învĕţător cu salar de 300 fl., relut de cuartir 20 fl. şi 1/3 parte din grădina şcolară.

2. La Tărlungeni, un post de învĕţător cu salar de 300 fl. din repartiţie dela popor şi cuartir.

3. La Hălciu, postul de învĕţător secnndar împreunat cu cantoratul, cu salar de 300 fl. şi anume: din casa alodială 180 fl, din repartiţie dela popor 59 fl, dela un pămênt 15 fl., din didactru 21 fl. şi din venitele cantorale 15 fl. pe lângă cuartir în edificiul şcolar.

Doritorii de a ocupa unul din aceste posturi, sunt poftiţi a se presenta în vre-o Duminecă sau sĕrbătóre la serviciul divin în biserică, spre a şi arĕta desteritatea lor în cântările bisericesci şi a se face cunoscuţi poporului.

Cererile concursuale instruite, în sensul legilor în vigóre, se vor aşterne subsemnatului Oficiu protopresbiteral în terminul dat.

Braşov, 7 Iuliu 1898.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Braşovului, în conţelegere cu respectivele comitete parochiale.

Ioan Petric,
protopresb.

Nr. 383—1898. protopresb. [95] 3—3

CONCURS.

Pentru întregirea posturilor învĕţătoresci vacante din comunele bisericesci mai jos însemnate, protopresbiteratul Mediaşului, se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în ḑiarul „Telegraful Român“.

1. Brateiu, cu salariu de 300 fl. solviţi prin repartiţiune dela popor, cuartir natural în edificiul şcólei şi lemne de foc.

2. Buzd, cu salariu de 300 fl. solviţi din repartiţie dela popor în suma de 49 fl. v. a., ér suma de 251 fl. v. a. se va solvi ca ajutor de stat pentru intregirea salariului învĕţătoresc, pe basa rescriptului ministerial din 6 Maiu a. c. Nr 80,674/897, cuartir natural şi lemne de foc.

3. Vorumloc, cu salariu de 300 fl. v. a. solviţi din repartiţie dela popor în suma de 77 fl. v. a., ér suma de 243 fl. v. a. se va solví ca ajutor de stat pentru întregirea salariului învĕţătoresc, pe basa rescriptului ministerial din 11 Ianuarie 1897 Nr 56,489/896, cuartir natural şi lemne trebuincióse de foc.

Concurenţii au sĕ se presenteze în vre-o Duminecă ori sĕrbătóre la biserica din parochiile amintite, spre a'şi arăta desteritatea în cântările bisericesci şi a'şi aşterne cererile instruite conform normelor din vigóre până la terminul sus indicat subsemnatului Oficiu protopresbiteral.

Mediaş 25 Iunie 1898.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Mediaşului în conţelegere cn comitetele parochiale respective.

Romul Mircea
protopresbiter.

Nr. 221—898 [90] 3—3

Concurs repeţit

Pentru intregirea parochiei de clasa a III a Helmar, în protopresbiteratul Orăştiei se publică a treia óră concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post de paroch dau un venit anual sigur de 400 fl. 90 cr., în privinţa cărora se pot lua informaţiuni mai deaprópe dela comitetul parochial şi oficiul protopresbiteral.

Concurenţii au a-şi aşterne cererile concursuale, instruite conform normelor din vigóre, până la terminul prefipt oficiului protopresbiteral subsemnat.

Orăştie, la 10 Iunie 1898.

Oficiul protopresbiteral al Orăştiei în conţelegere cu comitetul parochial concernent. **V. Domşa,**
ppresb.

---

ad. Nr. 310/898. [103] 2—3

Publicare de licitaţiune.

Edificarea unei case nóuĕ de pétră în comuna bisericéscă Mag protopresbiteratul Sĕliştei, se va da întreprindere cu licitaţiune minuendă în 19/31 Iuliu a. c. la 11 óre a. m.

Licitaţiunea se va efeptui la oficiul parochial din numita comună.

Preţul de strigare e fl. 604. Licitanţii vor depune un vadiu de 10% din preţul de strigare. Condiţiunile detaiate se pot vedea la oficiul parochial din Mag, asemenea planul şi preliminarul de spese.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Selistei.

Seliste în 22 Iuniu 1898.

In conţelegere cu comitetul parochial.

Petru Iuga
adm protopresb.

Nr. 172/1898. [117] 2—3

Publicaţiune de licitare.

Edificarea şcólei confesionale române ortodoxe din parochia Galaţi, tractul Bistriţei, se va da în întreprindere pe calea licitaţiunii publice minuende în 31 Iulie a. c. st. n. la 11 óre a. m. acolo în oc.

Preţul strigărei conform planului şi preliminariului de spese este 3685 fl. 24 cr., afară de materialul ce'l dă biserica.

Licitanţiì vor avea a depune vadiul cu 10% din preţul strigărei, care va rĕmânea ca cauţiune până după colaudare încă un an.

Solvirea preţului edificării se va face în trei rate egale şi anume: prima rată se va solvi la începutul lucrului, a dóua când va fi edificiul gata, ér a treia după colaudare.

Comitetul parochial îşi susţine dreptul a putea alege dintre licitanţi pre cel mai sigur.

Planul şi preliminariul de spese împreună cu condiţiunile licitare se pot vedea ori şi când la epitropia parochială din Galaţi.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Bistriţei.

B.-Bistriţa, în 26 Iunie 1898.

Simion Monda,
protopop.

---

[102] 2—3

Publicaţiune.

Comuna Gurariului comitatul Sibiiu vinde pe calea licitaţiunii publice împreunată cu oferte închise cantitatea de lemne din pădurea numită „Valea Cărbunarilor“ după planul de esploatare clasa B, tăeturile de pe 15 ani în estensiune de 235.5 jugăre catastrale, pădure de fag, care pe basa preţuirii are 48,000 m^3 blane.

Acéstă tăetură e a sĕ esploata în înţelesul concesiunii Nr. 15816/I/2 1898 primită dela Inaltul Ministeriu reg. ung. de agricultură în decurs de 5 ani.

Licitaţiunea se va ţinea în 7 August a. c. la 10 óre a. m. în căncelăria primăriei comunale din Gurariului.

Preţul strigării e 70 cruceri de metru cubic.

Licitaţiunea sĕ va efeptui pentru întreg materialul ce sĕ află în pădure şi dacă aceasta nu va avea resultatul dorit, atunci sĕ va licita preţul, ce va fi de plătit pentru un metru cubic de lemne esploatate; deci în ofertele închise e a sĕ descrie precis modul de licitare la care reflectează oferentul şi ofertul póte cuprinde numai unul sau amândouă modurile de licitaţie.

Condiţiunile de licitare sĕ pot vedea în timpul órelor oficióse ori când în căncelaria comunei Gurarîului.

Licitanţii au de a depune înainte de începerea licitaţiunii ca vadiu 3000 fl. în bani sau în hârtii de valóre computate în valórea nominală sau de a acluda această sumă în ofertul închis şi a declara că cunosc condiţiunile de licitare şi sĕ supun acelora.

Gurarîului în 8 Iuliu 1898

Primăria comunală.

Nr. 36—898 [106] 2—3

Publicare de licitaţiune.

Zidirea şcólei gr.-or. din parochia Haşag (protopresbiteratul Mediaşului) se dă în întreprindere pe calea licitaţiunei minuende, ce se va ţinea la 7 August st. n. a. c. în faţa locului, pe lângă suma preliminată de 2127 fl. 94 cr. Dela întreprinḑĕtoriu se recere sĕ depună un vadium de 10%. — Planul de zidire, preliminariul de spese şi condiţiunile de licitare se pot vedea la preşedintele comitetului parochial, pe unde se pot primi şi informaţiuni mai deaprópe.

Comitetul parochial:

Haşag, în 5/17 Iuliu 1898.

Clemente Nicula, adm. paroch. paroch în Slimnic.
Ioan Blottor, preşedinte.
Ioan Dordea, not. ad. hoc.

---

[107] 2—2

Publicaţiune.

Comuna bisericéscă ort. rĕs. din Tohanul-nou, tractul Branului din 1 Ianuariu 1799 dă în folosinţă casele constătătóre din 4 odăi, cămară, pod şi cu o pivniţă spaţiósă dimpreună cu o şură, grajd din zid învĕlite cu ţiglă, o grădină spaţiósă. Tóte acestea situate în centrul comunei pe 6 ani cu arênda anuală de 350 fl. v. a. plătibili în fiecare an la 1 Ianuariu, ér dacă plusoferentul solvesce arênda deodătă pe 6 ani anticipativ, atunci preţul de arêndă anuală este cu 300 fl. v. a.

Amatorii de a avea în arêndă casele de sus cu cele numite, sunt rugaţi a se presenta în comună în ḑiua de 1/13 August a. c., când se va ţinea licitaţiunea verbală în localul şcólei, ér după licitaţiune se vor deschide ofertele întrate în scris.

Alte condiţiuni se vor afla dela preşedintele comitetului parochial Ioan Băncilă.

Tohanul-nou, în 6 Iuliu 1898.

Ioan Băncilă, preş. com. par.
Moise Moşoiu.

Redactor prov. **Dr. Elie Cristea.**
Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 78. Sibiiu, Sâmbătă 18/30 Iuliu, 1898. *Anul XLVI*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strëinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:

Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sub scutul bisericei.

„Inceputul înțelepciunei este frica Domnului“.

De dóuĕ mii de ani rĕsună aceste cuvinte de pe buzele slugitorilor altariului, de dóuĕ mii de ani predicăm noi preoții Domnului cuvêntul Evangeliei, și totuși cuvintele nóstre sunt cuvintele, sunt glasul celui ce strigă în pustie.

S'a desrădăcinat din inima poporului frica de Dumneḑeu, și cu acésta l'a împins pe un povîrniș, care duce la perire.

Nici frică de Dumneḑeu, nici rușine de ómeni, așa ḑice poporul în înțelepciunea sa, și el adevĕrul îl grăiește, căci unde lipsesc aceste dóuĕ, acolo s'a încuibat rĕul în inima omului.

Ḑi de ḑi vedem ródele sistemului periculos de aḑi, ḑi de ḑi accentuăm rĕul, care merge crescênd, și cuvintele nóstre nu străbat nici la urechile, nici la inima acelora, cari chemați sunt sĕ curme rĕul.

Liberalismul de aḑi a luat din mânile bisericei rolul conducĕtoriu și l'a pus în mânile ómenilor, cari apoi s'au pus în emulare în nisuințele de a slăbi binefăcĕtórea influență a bisericei, de a-i reduce autoritatea, de a-i nimici nobila ei misiune în viéța popórelor.

Instituțiunile bisericei mii de ani au fost pentru binele popórelor, pentru consolidarea societății, pentru înflorirea moralității și a vîrtuților în inimile cetățenilor.

Curentul numit liberal de aḑi a nimicit instituțiunile de caracter divin ale bisericei, și în locul lor a pus altele lumesci.

Pornit odată pe clina lunecósă, curentul nu s'a oprit în drumul jumĕtate, ci a întrodus neconfesionalismul în viața de stat sub firma libertății individuale,

Astăḑi vedem ródele curentului.

S'a scos din inima ómenilor frica de Dumneḑeu și în locul aceleia s'a pus actuala ideie de stat,

Sunt la ordinea ḑilei tóte fărădelegile și dacă între ele una prin forma, în care sĕ întêmplă sgudue mai adâncinimile omenesci, atunci se trezesc ómenii și vedem abisul în care e împinsă societatea omenéscă.

O defraudare grozavă ca cea din comitatul Aradului, o scenă dramatică ca cea din cetatea Sibiiu, în care bărbatul înșelat junghie pre cel ce i-a răpit onórea familiară, asemenea lucruri sguduie până în temelia ființei omenesci.

Dară reul nu se caută la rădăcină, și până când așa se va urma, cum acuma se urméză, de îndreptare nu póte fi vorbă.

S'a încuibat o grozavă destrăbălare în administrațiunea statului nostru. Curentul de aḑi a sguduit încrederea poporului și în sântenia justiției, căci nici ascultarea de martori, nici pertractarea nu se face în limba poporului.

Instituțiunile bisericesci sunt înlocuite cu altele lumesci, al căror rost mintea poporului nu-l póte cuprinde.

Dedat era poporul ca la cununie biserica sĕ facă cele de lipsă.

Binecuvênta Domnul Dumneḑeu cununia și viéța conjugală cu copii, biserica întrevenia spre a cere binecuvêntarea și a spune cuvinte de bucurie părinților.

La trecerea din lumea acésta preotul bisericei făcea ceremoniele prescrise, ale lui buze rostiau cuvinte de mângăiere părinților la mórtea copiilor, cuvinte de îmbărbătare copiilor la mórtea părinților, presentênd pre bunul Dumneḑeu ca pe tată al orfanilor.

Aḑi funcționari strĕini de firea, strĕini de legea, strĕini de limba poporului, streini de ale lui aspirațiuni, strĕini de al lui cerc sufletesc, acestia vin în contact la tóte întêmplările din viéța poporului.

Biserica e numai Cenușotcă, la locul din urmă, dacă crestinul voesce sĕ recurgă și la biserică, sĕ reflecteze și la ale ei instituțiuni.

Acest curent anticreștinesc sĕ manifestéză în literatură, în arte în sciință.

Venin se strecóră in inima poporului din tóte părțile.

Dispare frica de Dumneḑeu și cu ei ea tot ce a fost nobil, tot ce a ținut în frêu firea animalică în om.

Sĕ nu ne mirăm apoi de scene dramatice, cari ne sguduie până în adêncul inimei nóstre.

Suntem împinși spre catastrofă și mântuire nu mai e fără numai sub scutul bisericei.

Sub scutul bisericei sĕ alergăm noi toți, cei ce ochi avem pentru periculosul curent de aḑi, inimă pentru binele poporului.

Sub scutul bisericei sĕ alergăm căci numai acolo mai aflăm mântuire.

Inchiderea Reichsrathului. Mercuri prin un autograf preaînalt a fost închis pe timp mai îndelungat parlamentul austríac. Autograful a venit ca o surprindere mare. Pe politiciani îi proocupă mai mult urmările, decât faptul închiderii Reichsrathului. Austriacii își bat capul cu întrebarea că ce intenții are prin-ministrul Thun cu închiderea și la ce se referă fraza din comunicatul oficios, că închiderea Reichsrathului *asigură o acțiune mai liberă* guvernului Unii se gândesc la neînțelegerile dintre nemți și cehi, alții cred, că guvernul vrea sĕ-și asigure mână liberă în chestia încheiării pactului cu Ugaria.

Guvernul unguresc e îngrijat pentru chestia resolvirei pactului ajunsă la criză, și toți aștéptă cu mare interes sĕ vadă ce pași va lua *Bánffy* față cu scirile unanime ale foilor vieneze, că *Thun* vrea sĕ înjghebe provizoriul pe temeiul §. 14.

Organul guvernului *Nemzet*, care nainte de închiderea Reichsratului scria, că timpul apucăturilor a trecut, și noi nu mai putem așteptá, aḑi ḑice; noi așteptăm cu răbdare cele ce se vor întêmpla: Ungaria va examina planul lui Thun și în sensul intereselor sale legale va lua posiție față de el.

Memoria marelui Șaguna.

— La 25 de ani dela mórtea sa. —

In acest timp de generală amorțélă, ce ca un greu blăstĕm s'a năpustit asupra vieții nóstre naționale, năbușind acum de vre-o patru ani de ḑile ori-ce manifestațiune vie sănătósă a poporului român din țĕrile corónei ungare, — festivitățile religióse-naționale, petrecute în luna trecută în tóte părțile metropoliei române gr.-orientale, cu prilegiul împlinirii primului pătrar de veac dela mórtea marelui *Archiereu Andreiu Baron de Șaguna*: — ca un puternic motor au electrisat și înviorat inimile tuturor Românilor binesimțitori de dincóce de Carpați.

Pentru a presenta acest act măreț bisericesc-național într'o icónă mai strălucitóre, pentru a ridica în chip și mai splendid memoria și faptele marelui principe al bisericei gr.-orientale române din acéstă jumătate a împărăției nóstre: subscrisul *am adunat la un loc și în scurt timp voiu sĕ scot într'un frumos volum tóte momentele ivite și tóte discursurile rostite cu acest prilegiu, în diferite locuri, începând cu pastoralele archiereilor nostri și încheind cu articolii de ḑiare, scriși din acest incident în presa nóstră de aici și dincolo de Carpați.*

Scopul, ce prin acésta îl am în vedere, este: ca sĕ alcătuiesc o scumpă salbă din prețiósele mărgăritare ale acelor inimi adorătóre, cari și aḑi, după un pătrar de secol pălpită cu sfințenie pentru mărimea, meritele și pentru memoria nemuritoriului prelat al vécului nostru. și ca tóte acestea la un loc înșirate, sĕ fac sĕ străbată până în cele mai îndepărtate unghiuri ale societății românesci în salóne, ca și în casa țĕranului cărturar.

Pentru a scóte însĕ acest volum cât se póte de bine complectat, subscrisul rog respectuos pe toți acei domni *preoți, învĕțători și alți adoratori ai marelui Archiereu reposat*, ale căror discursuri *rostite* cu acest prilegiu *încă n'au fost publicate în nici una din foile nóstre:* sĕ binevoiască *a le trimite în manucript la adresa subscrisului*, pentru-ca avêndu-le cât mai curênd, sĕ pot arangia materialul în ordinea, ce am plănuit.

Arad, 2/14 Iulie 1898.
(Strada Aulich 1).

Ioan Brânda,
absolvent de filosofie.

FOIȚA.

„Magyar Állam“: Șaguna și Purgatoriul.

Un rĕspuns dogmatic-eschatologic
de
Gavriil Hango,
preot ort. rom.

(Urmare.)

Iisus Christos a dat putere ierarchiei de a lega și deslega pĕcatele ómenilor numai pâna când aceia se aflâ aici în viața de pre pământ, și nici decum însĕ după ce s'au mutat din acéstă viață.

Iisus Christos a ḑis apostolilor sĕi: Ori ce veți deslega *pre pămênt,* va fi deslegat și in ceriu, și ori ce veți lega pre pămênt, va fi legat și în ceriu, și teologii romano-catholicí admit și ei aḑi, că cuvintele „pre pămênt“ se refer atât la cel ce efectuesce legarea ori deslegarea (ținerea ori iertarea) pĕcatelor, cât și la cel ce o primesce, — adecă: atât la preot, cât și la penitent.

Lucru de sine înțeles, căci omul numai până când e întreg (suflet și trup împreună) póte face act de pocăință completă (credință și fapte) de care e legată ertarea pĕcatelor. Dincolo de mormênt ierarchia nu are nici o putere de a administra nici o taină, adecă nu póte lucra nimic pentru iertarea pĕcatelor, decât numai prin rugăciunile sale, cari încă pot fi și nu pot fi primite de Dḑeu, — atârnă dela calitatea și îndreptățirea lor morală.

XII.

Ba încă biserica romano-catolică mai vine în contraḑicere și cu sine însuși chiar în privința doctrinei sale despre Purgatoriu. Ea susține, că sufletele drepților din Purgatoriu sufer pedepse pentru a satisface dreptății divine. Dacă e așa, atunci de ce folos sunt rugăciunile ce le face ea pentru cei morți; ori dór' pentru că le alină durerile? Dar de unde scie cu atâta siguranță, că aceste rugăciuni le alină durerile, neputênd sci positiv, că rugăciunile ei sunt ori nu sunt primite, când primirea rugăciunei înaintea lui Dḑeu e numai facultativă atîrnând primirea ei dela calitatea ei morală.

Biserica póte sci numai în principiu, care rugăciune este primită și care nu este primită înaintea lui Dḑeu, dar în concret nu.

Tot așa póte sci biserica iarăși numai în principiu, cari dintre ómeni merg în raiu și cari în iad. Despre cei drepți crede, că merg în raiu, iar despre cei pĕcătoși—în iad; dar în special: *cari* dintre ómeni merg în raiu și cari în iad, nu póte sci, și pentru aceea sĕ și rógă ea pentru *toți* morții fără deosebire, că a fost cineva drept ori pĕcătos (cu esceptiunea pĕcătoșilor morți nepocăiți din vina lor), căci acésta în special, în concret, cu aplicare la individ, nu póte sĕ-o scie.

Pentru cine vor fi auḑite rugăciunile nóstre și pentru cine nu, acésta o scie numai Dḑeu. Rugăciunile nóstre pentru acei, cari póte sunt în ceriu, nu strică nimic, iar celor ce sunt printre cei osândiți, (sub cei osândiți înțelegem pĕcătoșii morți nepocăiți din vina lor) în iad, le sunt, respective le pot fi de mare folos. Astfel învață biserica ortodocsă.

Dacă biserica romano-catolică ar considera Purgatoriul ei ca o parte a iadului, după analogia temniței din viața acésta în care sunt închiși separat cei, cari încă n'au fost judecați (închisóre preventivă) și iarăși într'alt despărțĕmênt cei cari au fost judecați, — atunci și biserica ortodoxă l'ar puté admite, dar numai încât privesce *locul*, nici decum însĕ în ce privesce felul muncilor din el, adecă focul curățitoriu, carele nu póte fi admis, neputênd fi curățit sufletul prin un ce material, ba nici chiar în sens figural, căci în viața de dincolo de mormênt nu mai este loc și mijloc pentru o îndreptare din partea omului, ca sĕ pótă satisface nici el nici prin alții dreptății divine pentru pĕcatele sale. Póte sĕ se căiască în sufletul sĕu, dar nu póte sĕ se și îndrepteze — în absența trupului sĕu.

Dreptății divine a satisfăcut odată pentru totdeuna Iisus Christos prin mórtea Sa pre cruce pentru pĕcatele întregului neam omenesc, din trecut, present și viitoriu.

Apoi nici chiar biserica-romano-catolică nu e întrégă de acord cu învĕțăturile teologilor sei despre Purgatoriu, nici în ce privesce locul, nici în ce privesce focul din el. Adevĕrat, că în privința locului toți îl pun afară de raiu și de iad, dar unii îl pun mai aprópe de raiu, alții mai aprópe de iad, și iarăși alții în aer, alții în pămênt. Iar în privința focului, unii iau pe acesta în sens literal, alții în sens figural. Dovadă și acésta despre netemeinicia dogmei.

(Va urma.)

Dotațiunea clerului.

In Nr. 71 din a. c. al diarului ce redigeți, On. D. Redactor, ați binevoit a publica un articul sub titlul de sus, subcris de colegul Grigoriu Nicóră. N'am avut ocasiune a cunósce pre acest frate în Christos, dară cetindu-i valorosul seu articul, me simț îndemnat a dice și eu ceva la chestiunea sulevată de dênsul.

Atât părerea, séu décă e permis a dice, propunerea colegului Nicóră, ca adecă chestiunea cu dotațiunea clerului mai înainte de a se pertracta în fiitoriul congres, sĕ fie supusă spre opinare acelora pre cari i privesce mai de aprópe, séu ca sĕ me esprim cu cuvintele colegului, „acelora pere cari i dóre", — preoțimei, — cât și motivele pre cari 'și baséză părerea sa, n'ar trebui trecute cu vederea. E timpul suprem, ca și posițiunea nóstră în cele materiale sĕ se reguleze odată, când sciut este că și celui din urmă servitor de cancelariă i asigurată subsistínța. —

Intre multele motive aduse de colegul Nicóră este și proselitismul confesional. Vorbesce colegul din teorie séu din esperiință, nu sciu; eu însă mi permit a-i confirma cele dise de dênsul cu referire la acest motiv cu casuri concrete: Parochianul meu X. a voit a contrage căsătoria cu o greco-catolică din comuna vecină Reșinari. — Intr'o di se presintă X însoțit de doi martori și'mi declară trecerea lui la confesiunea gr. catolică. La intrebările mele mi respunde, că preotul gr. cat. din Reșinari, la carele a fost în causa cea de căsătorie i-a spus, că décă nu trece la biserica greco-cat., va avea de a spesa mulți bani pela judecători prin Sibiiu, ca sĕ câștige dreptul de a se căsători, precând, trecând nu va spesa mai nimic. Acesta ar fi motivul trecerei sale.

Un alt cas. Parochianul Y. voiesce cu ori ce preț a fi ales de cantor. In lipsă și de loc vacant și și de cualificațiune nu l voiesce nimenea. La indemnul și promisiunile date de parochul gr. cat. și de un agent al acestuia, se presintă la mine și acest aspirant de cantor însoțit de doi martor și-'mi descopere trecerea sa împreună cu muierea la biserica gr. catolică, unde va deveni cantor cu salar mai bun ca la biserica mea.

Incă un cas. Parochianul Z. insistă pentru un imprumut de 200 fl. din cassa bisericei. Din cause binecuvêntate comitetul nu i-l acórdă. La indemnul și promisiunile date, și precum m'am informat, dóră și implinite din partea susnumiților propagatori ai proselitismului, se presintă și acest individ cu muierea sa însoțit de doi martori și-mi descopere hotărirea lor de trecere la biserica unită.

Aș puté, On. Dle Redactor produce mai multe casuri, dară cred că acestea ilustréză din destul direcțiunea ce au luat de un timp încóce frații preoți gr. catolici, și cu ce apucături umblă și de ce mijlóce josnice se folosesc întru acuirarea de parochieni de confesiunea lor. Cele aci descrise confirmă din restul cele dise de colegul Nicóră în articulul seu.

Acéstă și alte împregiurări vor ingreuna esecutarea conclusului sinodal despre sidocsiă, eventual esecutarea lui póte se tragĕ după sine funeste consecințe atât pentru noi cât și pentru biserica nóstră gr. ort. —

Repet deci de încheiere, că cele dise de stimabilul coleg Nicóră în articulul seu și modalitatea opinată de dênsul întru resolvirea chestiunei „dotațiunei clerului" ar fi demne de considerat.

Sadu în 6 Iuliu 1898

cu cuvenită stimă
Ioan Popovici,
preot gr. ort.

Călătoria regelui Carol.

La Cernăuți. In călătoria sa spre Petersburg, regele Carol a trecut prin *Cernăuți*, unde a sosit Luni la órele 6 și 5 m. Regele român a fost întimpinat și bineventat de către consulul României *Cogălniceanu*, care a presentat Maj. Sale pe prezidentul țĕrii Br. *Bourguignon*. Peronul gărei era îndesuit de lume distinsă, care a făcut ovații înălțătóre Domnului României. Regele *Carol* și principele Ferdinand s'au întreținut cu prezidentul țării, primarul orașului, cu eruditul profesor *Dr I. Sbiera*, Hurmuzachi, cu preotul Brăilean etc. Maj. Sa s'a înteresat despre starea preoțimei române din Bucovina, despre universitatea dela Cernăuiți etc.

La *Lemberg*, unde a sosit nóptea la órele $12^1/_2$, regele Carol a fost întimpinat de autoritățile locale și de viceconsulul Rusiei, care a predat M. Sale un autograf al țarului.

La *Graniza.* Marți dimineața la órele *8* M. Sa regele Carol cu suita sa a sosit la Granica. Gara era splendid decorată cu drapele românesci și rusesci. Pe peron a făcut onorurile militare o gardă de onóre cu drapel și musică.

In gară erau: Ministrul României la Petersburg, Rosetti Solescu; atasatul militar rus la Bucuresci, colonelul br. Taube; guvernatorul Petrokovski; dl Ozeroff comandantul brigăzii, și alți demnitari militari.

Regele și suita sa, după ce însoțiți de numeros stat major au trecut pe dinaintea gardei de onóre, au luat dejunul într'o sală a gării și au plecat mai departe.

In *Varșovia:* Marți după prânz la órele 2 regele Carol și principele Ferdinand cu suita lor au sosit la Varșovia. La gară erau spre întimpinare guvernorul suprem, prințul *Imeretinsky*, adiutantul general *Arzeniev*, comandantul de fort *Komarov*. Séra la órele 7 a fost prânz la prințul Imeretinsky, ér la 9 representație de gală în palatul Lazincky. Maj. Sa a plecat spre Petersburg Mercuri diminéța la órele 9.

La prânzul dat de principele Imeretinsky, acesta a purtat un toast, în sănătatea regelui Carol, ca *eroul dela Plevna.* Regele Carol în toastul sĕu a mulțămit pentru primirea cordială. A amintit, că i-se umple inima de bucurie putênd sĕ revadă trupele, cu cari a luptat odinióră la Plevna și cu gratitudine 'și reamintesce spriginul generalului Totleben și sfaturile pr. Imeretinsky. Golesce păharul în onórea țarului Nicolae.

In *Peterhof.* Regele *Carol* și principele *Ferdinand* cu suitele lor au sosit la Peterhof Joi la órele 11 a. m. Au fost intimpinați de către Țarul *Nicolae,* de marii Duci și autoritățile civile și militare. Țarul a salutat în chipul cel mai călduros pe rege și principe. Marele Duce *Nicolaevici* a îmbrățișat pe regele. Ministrul de esterne *Muravjev* a salutat fórte condial pe primministrul D. *Sturdza.* Dela gară până la Alexandra cazacii formau șpalier.

Țarul a luat loc într'o trăsură cu regele Carol, principele Ferdinand cu marele Duce Mihail Alexandrevici, ministrul de externe Muravjev cu primministrul Sturdza. Sosiți la Palat, regele și principele au cercetat pe țerevna vĕduvă *Maria Feodorovna* și pe țarevna *Alexandra Feodorovna.* După prânzul de familie, la care au luat parte afară de țarevne: regina grecă, principele grec *Andreiu,* principele Siamului, toți marii duci și tóte marile ducese, regele Carol cu principele Ferdinand au făcut vizită la marii Duci și la marile Ducese. Séra s'a dat un prânz în cerc îngust.

Țarul *Nicolae* a numit pe regele *Carol* proprietar al regimentului de infanterie 18. de Vologda. Acest regiment a luptat în 1877 înaintea Plevnei alăturea cu trupele române.

Jeurnal de Petersburg din incidentul visitei regelui Carol scrie: Salutăm pe domnitorul român, care de mai mult de 30 de ani conduce sórta unui popor vecin, care stă în legături de prietinie cu noi și pe care comunitatea istoriei, a religiei și a tradițiilor îl légă de poporul rusesc.

Inima ne poruncesce, ca la omagiile nóstre ce le presentăm adi regelui Carol I. sĕ adăugăm și omagiile către regina *Elisabeta,* care întrunesce splendórea corónei cu strălucitele raze ale unui dar atât de miraculos. Salutăm și pe moștenitoriul de tron, pe care legături familiare îl apropie de curtea imperială și care cu prilegiul visitei sale mai apropiate în Rusin atât de mari simpatii a sciut sĕ deștepte pentru sine.

Nu ne îndoim, că óspeții princiali ai Țarului, în primirea cordială, de care 'i împărtășesce populația orașului, vor descoperi cele mai nóue dovedi a simțĕmintelor de cari e străbătut poporul rusesc, și bucuros credem, că vor duce amintiri plăcute din vizita lor.

Sfințirea școlei din Borgo-Bistriță

— Raport special —

De sub Heniul, 4/16 Iuliu, 1898

In timpuri de grele încercări, prin cari trecem din causa întâmplămintelor elementare: ploi torențiale, esundări, răceli, este binevenită câte o ocasiune, carea sĕ ne înveselésca și sufletul. Atare ocasiune ni-a oferit și nóue Bârgăuanilor ortodoxi diua de *29* Iunie st. v. sĕrbătórea St. apostoli Petru și Pavel, în care di s'a sfințit scóla din Borgo-Bistrița, care se edificase din nou în acésta fruntașe comună grănițărească și parochie ortodocsă. Dațimi deci voie, ca sĕ vĕ raportez ceva despre acest act solemn și despre festivitățile împreunate cu el.

Edificiul de școlă situat în centrul comunei în inmediata apropiere de biserica nóstră ortodoxă, pentru de a da și prin aceasta dovadă despre legătura nedisolubilă ce există între acesti doi factori culturali ai poporului nostru, este clădit din material solid, construit după un plan fórte rațional și practic. El are trei încăperi pentru învățământ și locuință pentru doi învețători. După cum se înfățișează face onóre nunumai parochiei nóstre Borgo-Bistrița dar ar puté servi de model unui ținut întreg.

Gata fiind pe deplin, așa că servesce spre cinstea credincioșilor noștri din B. Bistrița dar mai cu samă păr. paroch și protopop Simion *Monda*, care nu numai că a condus lucrarea, dar a îngrijit ca ea sĕ se presinte cu atâta gust, — ea a fost sfințită și predată întrebuințării în mod solemn la *29* Iunie st. v.

Actului de sfințire i-a premers s. liturgie sĕvêrșită în mod solemn în spațiósa biserică parochială de către protopresbiterii Simion *Monda* și Grig. *Pletosu,* asistați de parochii Teodor *Vrăjmașu* din Borgo Prund și de Vasile *Bălan* din Brașfalĕul super.

Cântările liturgice le-au executat cu destulă precisiune tinerimea scolară din B.-Bistrița sub conducerea învĕțătorului și Păr. Eliseiu Dan din B.-Suseni.

După S. liturgie preoții litórghisitori cărora li sau mai asociat parochii Él. Dan și Iuliu Suceava, între sunetele clopotelor, drept semn despre începerea actului de sânțire, au mers în procesiune la edificiul scólei, unde sa săvârșit mai întâiu cu mare pompă sânțirea apei, apoi s'au stropit tóte salele și s'au însĕmnat păreții cu semnul sfintei cruci, precum se obicnuiesce la clădirile cele nóue; pe urmă a fost stropit poporul adunat în mare numĕr din parochie chiar din parochiile vecine. — La sfârșitul acestui act, protopresbiterul și profesorul gimnas. G. Pletosu a ținut o cuvêntare bine sucésă, în care arătând mai întâiu însĕmnătatea serbărilor scolare, arată și modul de nascere a scolii ca factor cultural; apoi scóte în vedere cerințele, pre cari le pretindem dela o școlă bine organisată, anume: ordinea, cultul adevĕrului și sentimentul datoriei. Acéstă cuvêntare ținută cu mult avênt oratoric a făcut bună înpresiune asupra celor presenți. De altcum Dl *Pletosu* este binecunoscut chiar și ca bun cântăreț, încă de mai nainte în cercurile Bărgăónilor.

La 2 óre p. m. a fost banchet, la care au luat parte vre-o 40 persóne, înteligenți și fruntași din popor. Sara a fost o petrecere cu joc, a cărei venit a fost menit pentru acoperirea cheltuelilor. Atât petrecerea cu joc, cât și banchetul s'au dat în spațiósele sale ale școlei, cari au fost arangiate cu destul gust. La banchet s'au ținut toaste pentru *Exelenția Sa Păr. Archiepiscop și Mètropolit* ca supremul inspector al învĕțămêntului confesional, pentru preoții fungenți, pentru comitetul parochial și pentru poporul parochial etc.

In resumat: Tóte aceste festivități au succes cât se póte de bine, așa că putem constata cu deplină satisfacție, că prelângă o bună și armonică conducere, poporul nostru scie sĕ se afirme atât ca român, cât și ca ortodox.

(Va urma.)

Noutăți.

Chirotoniri. Inalt Preasânția Sa archiepiscopul-metropolit *Miron Romanul* a chirotonit în dilele de 13. 14. 15 și 16 Iulie v. a. c. întru presbiteri pe clericii absoluți: Elie *Ciuruga*, ales și întărit paroch în Șeicamare, și George *Ghețe* ales capelan lângă veteranul paroch Gavriil Vaida din Berința; apoi pe clericii cu pregătire extraordinară; Octavian *Piso* ales și întărit paroch în Silvașul-sup., și Simeon *Pavel*, ales și întărit paroch în Grohot.

* * *

Istoria și statistica bisericească. Alumnii seminariali dela facultatea teologică din Cernăuți au interprins autografarea Istoriei și statisticei bisericești (în limba germână de eruditul profesor Eusebiu Popovici.) Opul va fi terminat încă în decursul lunei lui August și tot atunci va fi espedat tuturor abonenților. Ist. bis. se poate abona încă, trimițêndu-se prețul anticipativ, Informațiuni detaliate se pot căpăta dela dl stud. teol. George Ciupĕrcă, Cernăuți (palatul Reședinței metropolitane).

* * *

Oficeri români la manevrele nóstre. La marile manevre din sudul Ungariei vor participa și următorii oficeri români, colonelii: *Constantinescu, Coandă și Corlatescu.*

* * *

Bismarck greu bolnav. Despre starea sanitară a principelui Bismarck sosesc sciri îngrijitóre. Principele sufere de bólă de apă. E umflat întreg trupul sĕu și-i lipsesce somnul.

* * *

Suma banilor publici defraudați în Ungaria în câteva sĕptĕmâni de slujbași ai statului, se urcă—după Alkotmány — la *cinci sute nóuĕzeci și șepte mii de fl.*

* * *

Plóie de gândaci. Foile din România aduc vestea unui rar fenomen, vĕdut în Bucuresci Joia trecută. Cam pe la óra 9 și jumĕtate a început sĕ cadă o adevărată plóie de gândaci negri. Era ca un nor negru, care s'a estins asupra întregului oraș. Strade, curți, coperișe etc. în câteva momente au fost negre de gândaci. In grădinile de petrecere o adevĕrată grózā a cuprins publicul. N'a fost chip de scăpare, a trebuit sĕ o iă la fugă dinaintea gândacilor. Plóia de gândaci a durat câteva ceasuri. Cu dóuĕ dile înainte același fenomen s'a întêmplat și în Galați. Cu 12 ani înainte a mai fost o așa plóie la Bucuresci.

* * *

Petreceri cu joc. Inteligința română: din Avrig învită la *petrecerea cu joc*, ce o va arangia Duminecă, în 19/31 Iuliu 1898 în sala de de joc a Domnilor Fülöp din loc. Prețul întrărei de persónă 1 corónă. Suprasolviri se primesc cu mulțămită și se vor cuita pe cale diaristică. Inceputul la 8 oare seara. Venitul curat este destinat pentru fondul bibliotecei școlare române din Avrig.

*

Inteligența română din Pianul superior și jur învită la *petrecerea de vară*, care se va arangia Luni în 20 Iuliu st. n. (Stul Ilie) 1898 în grădina scólei, la timp nefavorabil în sala scólei gr. or din Pianul superior. Venitul e destinat în favorul scólei gr. or. dia Pianul superior.

* * *

Invitare *la petrecerea cu dans*, ce se va arangia cu ocasiunea adunărei gen. a desp. XXX. al Asociațiunei pentru literatura și cultura poporului rnmân în Sighișóra, Luni în 20 Iulie (1 August a. c.) în pavilonul din grădina „Winter". Comitetul arangiator. Inceputul la 8 óre seara. Prețul de întrare; de persónă 50 cr. de familie păn'la 3 membri 1 fl. 20 cr. Venitul curat este destinat pentru despărțămêntul asociațiunei. Oferte marinimóse se cuitează pe cale diaristică.

* * *

— Tinerimea română din Mediaș are onóre a Vĕ invita la Producțiunea teatrală și concert împreunat cu joc ce se va ținea Luni în prima August st. n. Sft. Ilie, 1898 in pavilonul dela Hotelul „Schützen". Venitul curat este destinat întru sporirea bibliotecelor scolare române din Mediaș. Prețul întrărei de persónă locul prim 60 cr. de persónă locul II. 50 cr. Inceputul la 7 óre séra.

* * *

„Postul vîrtute?“ „Petrecerea pěcat?“

— Rĕspuns la o broşură. —

Dl Alexandru de *Vaida-Voevod*, student universitar în Viena, în semn de rĕspuns tnturor acelora, cari au atacat tinerimea română universitară din Viena pentru petrecerea arangiată în 4 Martie 1898, a publicat o broşură, care între altele tractéză şi despre post, combătându-l.

In fruntea broşurei stau scrise întrebările: „Postul — vîrtute?“ „Petrecerea — pĕcat?“

Autorul broşurei, citând constatări făcute de anumiţi bărbaţi de sciinţă, arată, că omul, hrănindu-se şi cu vegetabilii şi cu mâncări constătătóre din materii animalice, dă corpului sĕu spre asimilare în mĕsură mai potrivită trebuinciósele materii dătătóre de viaţă şi putere, decât dacă se nutresce sau numai cu mâncări constătătóre din materii animalice, sau numai cu vegetabilii.

Arată mai departe autorul, că postul îi opresce pe Români a mânca vegetabiliile cu articli de nutremênt constătători din materii animalice; face apoi peutru aceea conclusiunea, că postul e în detrimentul desvoltării culturale şi economice a poporului român, şi că aceia ca atare trebue delăturat.

Acésta e, după a mea părere, esenţa conţinutului celor scrise de Dl Alexandru de *Vajda-Voevod* cu privire la post. Din conţinut reiese, că dl Vajda-Voevod la ambele întrebări puse în fruntea broşurei, dă rĕspuns negativ.

Ca unul care trăesc în mijlocul poporului, şi deci pot sĕ sciu influinţa bună sau rea pe care postul o are asupra poporului nostru, mĕ simţesc pe deplin competent a reflecta celor scrise cu privire la post de Dl Vajda-Voevod.

Inainte de tóte observ, că a fost un lucru de prisos din partea Dlui Vajda-Voevod a dovedi cu constatări scientifice, că mazărea, lintea, cartofii, curechiul şi alţi articli de mâncare aparţinĕtori speciei vegetabiliilor sunt mai buni cu slănină, cu carne, cu brênză şi cu unt, decât fără de acelea, fiindcă aceea o ştie ori ce om înzestrat cu gust de mâncări şi cu cât de puţină putere de a judeca. Broşura Dlui Vajda-Voevod e menită nu pentru specialişti, ci pentru publicul român, în deosebi partea referitóre la post e dedicată vrednicei preoţimi dela sate. Şi pentru aceea deci o dovedire ca cea despre care e vorba, nu are loc potrivit în broşura Dlui Vaida-Voevod.

Eu l'aş fi credut pe dl Alexandru Vaida Voevod şi fără constatări făcute de ómeni de sciinţă, când spre combaterea postului a dis că carnea, slănina, untul, brânza, caşul şi óuĕle cuprind în sine mai concentrate substanţe asimilative dacât mazărea, lintea, cartofii, şi varza; asemenea l'aş fi credut décă dintr'o dată, fără multă bătaie de cap ar fi dis, că „spre a ne nutri raţional, trebue se consumăm cost amestecat: carne, grăsime şi vegetabili“.

Tocmai de aceea'l rog, ca sĕmi crédă şi Dnia-Lui mie când simplamente dic, că mazărea cu zamă, direasă cu făină de grâu curat şi cu oţet, si apoi prăijtă cu ceapă şi oleu; mazărea frămêntată, prăjită asemena cu ceapă şi cu oleu, şi presărată cu piper; curechiul cu perişóre, sau sarmalele, tocana de oleu, ceapă şi crumpeni; — mai departe muscanul şi şi hiringul întins în oleu; peştele gras fript în oleu şi alfişul; apoi ciucii cu oleu; scoverdile muiate cu drojdiuţe, ferte în oleu şi presărate cu zahar; pancovele muiate cu drojdiuţe, ferte asemenea în oleu şî éră cu zahar preserate; în fine mursa cu grâu pisat şi apoi fert, — sunt la noi la Români mâncări de post, cu care te hrăneşti, ba chiar te şi îngraşi ca şi cu alese mâncări de dulce.

Românii cu mâncări şi beuturi de acestea pot sĕ tot postéscă.

Aşa e postul nostru, dară nu precum vrea dl. Alecsandru Vajda-Voevod sĕ-l pre sinte descriind casul — adevĕrat sau închipuit — cu piramida de mămăligă mucezită, făcută de băieţii internatului din Blaj. Biserica nóstră concede postul precum îl presentai eu, — şi fiindcă'l concede, atârnă numai dela putinţa şi voinţa Românului ca sĕ postéscă sau sĕ nu postéscă aşa.

(Va urma.)

CONVOCĂRI.

Adunarea cercuală a despărţĕmêntului XII. (Alba-Iulia) al Asociaţiunii pentru literatura română şi cultura poporului român se convócă pe diua de 1 August c. n. în oraşul Alba-Iulia pe 2 óre d. m. Localul pentru şedinţa adunărei este şcóla română ort. din localitate.

Programul este următorul:

1. Deschiderea adunărei.
2. Raportul directorului.
3. Alegerea unei comisiuni pentru înscrierea membrilor noi.
4. Disertaţiuni, cari vor fi însinuate cu 2 dile mai 'nainte la persóna directorului.
5. Defigerea locului pentru adunarea proximă.
6. Alegerea a doi delegaţi pentru presentarea la adunarea generală din Beiuş.
7. Propuneri.
8. Alegerea comitetului pe periodul de 3 ani.
9. Inchiderea adunărei.

Toţi iubitorii progresului poporului şi toţi membrii Asociaţiunei acesteia din despărţĕmênt sunt cu onóre invitaţi a lua parte.

Alba-Iulia, în 16 Iulie n. 1898.

Rubin Patiţa,
direct. despărţĕm.

* * *

Adunarea cercuală a despărţămîntului XXIX Mediaş al asociaţiuniei pentru literatura română şi cultura poporului român se va ţinea în acest an în Mediaş în pavilonul de vară dela hotelul „Schützen“ în 1 Aug. s. n. 1898 11 óre d. m. prelanga următoria:

Programa:

1. Deschiderea Şedinţei prin presidinte.
2. Raportul Comitetului.
3. Raportul Casariului.
4. Statorirea bugetului pe anul 1899.
5. Alegerea unei Comisiunii pentru inscrierea de membri noi şi încasarea tacselor dela membrii vechi şi noi.
6. Eventuale disertaţiuni cari au a se înainta la presidiu cu 24 óre întinte de deschiderea Şedinţei.
7. Alegera Comitetului pre un nou period de 3 ani, în sensul §lui 43 din statute.
8. Eventuale propuneri
9. Inchiderea Şedinţei.

La aceasta adunare sunt invitaţi a participa toţi membrii ordinari şi ajutători de până acum precum şi toţi aceia, cari doresc progresul poporului român în literatură şi cultură.

Din Şedinţa Comitetului despărţămîntului XXIX Mediaş.

Mediaş în 12 Iul. 1898.

Ioan Moldovan directorul despart.
Dr. Ivan secretariu.

* * *

Despărţĕmântul XYV (al Ludoşului) al „Asociaţiunei pentru literatura română şi cultura poporului român“ 'şi va ţinea adunarea sa generală ordinară Dumineca în 7 August st. n. a. c. în M, Ludoş la 4 óre d. a. pe lângă programa publicată în convecarea adunării pe 3/15 Maiu a. c. carea din causa timpului nefavorabil nu s'a putut ţinea.

La acéstă adunare se învită toţi membrii asociaşiunei din acest despărţămênt precum şi amicii şi toţi sprijinitorii Asociaţiunei.

Căşiul de cânpie 22 Iuliu st. n. 1898.

Vasiliu Suciu, dir. desp. XXV. al Asoc.
Romul S. Orbea, secret. desp. XXV.

* * *

Adunarea generală a despărţĕmêntului XXX: Sighişóra al Asociaţiunei pentru literatura română şi cultura poporului român conform conclusului comitetului dela 11/23 Iuniu a. c. se convócă în Sighişóra pe diua de 1 August n. a. c. la 2 óre d. a. în biserica română din loc. La acéstă adunare sunt rugaţi a participa în numĕr cât de mare atât membrii despărţămêntului, cat şi toţi românii, cari cunoscênd scopul măreţ al acestei instituţiuni culturale române, se intereséză de înaintarea ei. In special se rógă Onorata preoţime a înfluinţa împreună cu domnii învĕţători în acésta direcţiune asupra poporului; în fine acei p. t. domni, cari stau în fruntea agenturilor aparţinĕtóre acestui despărţămêmt sunt rugaţi a încassa tacsele restante şi curente şi a le administra în persónă sau pe cale postală ponă la diua sus memorată, cassariului despărţămêntului dlui Vasilie Urdea măiestru cojocariu în Sighişóra.

Obiectele de pertractare vor fi

1. Deschiderea adunărei prin directoral.
2. Raportul general al comitetului.
3. Raportul casariului.
4. Alegerea comisiunei pentru înscrierea membrilor noi pentru încassarea tacselor dela membrii noi şi vechi şi pentru censurarea raportului cassariului şi al comitetului.
5 Raportul acestei comisiuni.
6. Comunicarea şi esecutarea ordinului comitetului central dto. 12. Maiu a. c. Nr. 147—1898.
7. Alegerea a doi membrii, cari sĕ represente despărţămêntul la adunărea generală din est an a „Asociaţiunei“.
8. Propuneri de sine stătătóre.
9. Disertaţiuni, cari la tot casul sunt a se preda directorului cel puţin cu 3 dile înainte.
10. Designarea locului pentru proxima adunare generală.
11. Esmiterea unei comisiuni pentru verificarea protocolului.
12. Incheerea adunărei prin directorul.

Sighişóra, 4/16 Iuliu 1898.

Din şedinţa comitetului despărţĕmêntului al XXX. Sighişóra al „Asociaţiunei pentru literatura şi cultura poporului român“, ţinută la anul, luna şi diua sus memorată.

Director: *D. Moldovan,* protopop.
Notar: *Z. Ganea.*

N. B. La 8 óre séra „petrecere cu dans“ în pavilonul „grădina publică Winter“.

Mulţămită publică.

Din incidentul sĕrbărilor în memoria marelui metropolit Andreiu Şaguna credincioşii parochiei nóstre: Constanti Hangea, Petru Oniga, Ioan Avram l. Vasile, Gligor Pitiriciu, Vasilica Cristea l. Ioan, Ana Paul, Lina Cristea, şi Ioan Paul l. Ioan, din curată dragoste numai, au donat din propriul or avut bisericii nóstre fiecare câte un pămênt arătoriu spre scopuri culturali şi de înaintare. Am cădea în păcatul nerecunoscinţei dacă n'am aduce acest act de mare alipire către sf. maică biserică, la lumină pe acésta cale. Comitetul parochial 'şi ţine de datorinţă morală, când vine în faţa publicităţii şi aduce în numele poporului credincios, mulţĕmite ferbinţi acestor cucernici fii ai bisericii, acestor mici mecenaţi ai nostri, rugând pe bunul Ddeu sĕ scrie faptele lor în şirul celor bune şi drepte.

De pildă vie servéscă şi celor mai înţelepţi!

Măgina, din şedinţa comitetului parochial ţinută la 14 Iunie v. 1898.

Pentru Comitet:

Notariu: *Candin C. Suciu,*
Preşedinte *Constantin Suciu* paroch.

* * *

Mulţămită publică.

Subscrisul vin a mulţumí respectuos în numele meu şi a comunităţii greco-orientale din comuna *Trestie* (Kötelesmezö comitatul Szolnok-Doboka.) Muit Onoratei Comisiuni administrative comitatense a comitatului Szolnok-Doboka, pentru că graţios s'a îndurat a asigna pe séma scólei nóstre greco-orientale din comuna Trestie din fondul comitatens pentru cultură, una sută (100) florini v. a. ca ajutoriu pentru repararea edificiului scólei nóstre.

Trestie, în 9 Iulie 1898. st. n.

Stefan Danciu.
paroch gr. or.

PARTEA LITERARĂ.

Ce sĕ facem în prima linie pentru îmbunătăţirea stărei musicale a poporului nostru.

(Urmare.)

Chiar dacă admitem, că articolul esta scris într'un ton cam aspru, totuşi trebue sĕ concedem, că el conţine adevĕrul. Şi dacă pe la noi nu sĕ cânta în tonul nasal, apoi se cânta în alt ton, — din gât — care este tot aşa de supărăcios, ca şi cel nasal. Apoi de ar fi numai atâta, dar ce sĕ dicem la celelalte multe scăderi: ruperea cuvintelor, tragerea vocei dela un ton la altul, prin ceea ce se produce tânguirea continuă, accentuarea contrară a cuvintelor, esprimarea rea a vocalelor şi a consonantelor, şi mai scie Dumnedeu câte altele!

Şi cine pórtă vina la acestea tóte!

Toţi şi nimeni! pentru că aşa s'a cântat vécuri de a rêndul şi aşa se cântă şi astădi.

Este timpul suprem, ca în privinţa acésta sĕ se facă ceva pentru curmarea acestor scăderi, cari înfluinţéză atât de rĕu asupra însuşirei musicale a poporului nostru!

Căci unde este dat poporului sĕ audă cântarea afară de biserică? Abia avem vre-o câte-va reuniuni, a cărer activitate, din causa multelor neajunsuri sociale ce ne băntuesc, încă este mărginită.

Unicul loc, în care poporul nostru póte sĕ înveţe sĕ cânte este biserica, ér modul cum sĕ cântă în biserica nóstră, întru cât privesce partea techinică, l-am arătat.

Sĕ mai vorbesc şi despre modul de interpretare şi espresiune?

Nu am lipsă de multe cuvinte pentru ca sĕ caracterisez şi acésta: „Osana întru cei de sus“, sau „Christos a înviat“, se cântă acurat cu aceiaşi espresiune, ca şi „Plâng şi me tânguesc“ sau „In veci pomenirea lui“.

De aici urméză, că Românul este fórte greoiu la cântare, şi că nu se póte emancipa de a nu se tângui, aflându-se chiar şi în cea mai veselă situaţiune.

N'avem decât să ne înfăţoşăm o petrecere românéscă. Când disposiţia este cea mai minunată şi voia bună la culme, se aud cântări triste şi tânguitóre, cari stau în cea mai mare contradicere cu întréga situaţiune Şi chiar de se avêntă la o cântare vióie, apoi ritmul este molatic şi cu cât cântarea ţine mai lung, devine tot mai greoiu, până ce în fine, se sfîrşeşce cu fermata uriaşă.

Aşa este Românul obicinuit sĕ cânte, şi la acésta l'a adus — după cum am dis — şi cântarea bisericéscă.

Spre ilustrarea afirmaţiunei acesteia a-şi putea povesti episode interesante şi fórte caracteristice din viaţa nóstră musicală, din care ar reeşi evident adevĕrul: că chiar ómenii cu pregătiri musicale, cari s'au ocupat însĕ mult cu cântarea biserisóscă, fără ca sĕ-şi dee sémă despre adevĕrata însemnătate a cântărei, ci primind de bun şi adoptând şi cultivând modul moştenit de cântarea cisericéscă, absolut nu se pot emancipa de el, şi tot ce cântă, fie vesel, fie eroic, cântă pe calapodul şi cu tonul cântărilor bisericesci.

Eată influinţa cea rea a acestei cântări asupra unor omeni, cari s'au ocupat cu musica mai mult decât cum se pot ocupa fiitorii nostri învĕţători.

Şi vorbind despre învĕţători, sĕ vedem cine sunt cei ce se dedică accstei carieri?

Sunt copii din popor! Acasă în sate aud mai cu sémă rĕu cântându-se. Dacă ajunge în şcólele medii, în oraşe trăiesc în condiţiuni, în cari nu le este posibil sĕ audă şi sĕ cultive musică cum se cuvine. Partea cea mai mare din ei cercetéză mai cu sémă şcoli strĕine şi de regulă nu iau parte la órele de cânt, pentru că ei, în mintea lor copilăréscă nu sciu aprecia însemnătatea şi folosul cântărei, ear din partea acestor şcóle nu se face presiune asupra copiilor de Român, precum se face asupra elevilor de naţionalitatea respectivelor şcóle. Pe de altă parte prin şcólele medii cei cu aud mai rĕu musical se dispenséză dela cânt, şi — zeu — audul musical al copiilor noştri din popor nu este cel mai bun. Acéstă însuşire nu obvine însĕ din causa unor defecte organice, ci mai vêrtos, trebue sé constatăm, că audul lor musical este *sistematic stricat.* Dacă un copil aude cântându-se tot numai sĕu, este urmare fir
éscă, că şi el sĕ cânte rĕu, la noi sĕ cântă mult reu.

(Va urma).

Dr STERIE N. CIURCU

IX Pelikangasse — No. 10, Viena

Consultaţiuni cu celebrităţile medicale şi cu specialiştii de la facultatea de medicină din Viena. [80] 6—12

ad. Nr. 49/898. com. par. [118] 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea a dóuĕ posturi de învĕţăt. devenite vacante la şcóla gr.-or. din Rĕşinari prin acésta se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele sunt 350 fl. salar şi 32 fl. relut pentru fiecare.

Aspiranţii la aceste posturi, încă înainte de espirarea terminului de concurs sĕ se presenteze în vre-o Dumінecă sau sĕrbătóre aici la biserică, spre a-şi arĕta desteritatea în cântările bisericesci.

Pentru conducerea grădinei şcolare, preferit va fi cel care va dovedi, că posede cunoscinţe în ale grădinăritului. Pentru instruarea elevilor în grădinărit i-se dă învĕţătorului jumĕtate din venitul curat al grădinei şcolare.

Cererile concursuale instruite conform legilor din vigóre se vor adresa la oficiul protopresbiteral gr.-or. al Sibiiului.

Rĕşinari, din şedinţa comitetului parochial gr.-or ţinută la 5 Iulie 1898.

Emilian Cioran, preş. com. par. *Aleman Galea*, not. com. par.

Nr. 694—1898

Vĕḑut şi aflat în ordine.

Ioan Papiu,
protpresb.

Nr. 628—898 [120] 1—3

CONCURS.

Devenind vacante în tractul protopresbiteral al Branului următórele staţiuni învĕţătoresci, prin acésta se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare cu următórele emolumente:

1. Codlea un post învĕţătoresc cu 300 fl. v. a.
2. Rĕşnov trei posturi învĕţătoresci cu câte 300 fl., câte 24 fl. bani de cortel, câte 3 stângini lemne în valóre de 24 fl. şi câte 6 fl. pentru ¼ jugĕr pămênt.
3. Şimon, un post cu 300 v. a. cortel şi lemne.
4. Şirnea, un post cu 300 fl. v. a. cortel şi lemne.
5. Poiana-Mĕrului, dóuĕ posturi cu câte 300 fl., cortel şi lemne.
6. Moeciul superior, un post cu 300 fl., cortel şi lemne.

Doritorii de a ocupa vreunul din aceste posturi, au a-şi aşterne suplicele lor instruite conform legii în terminul sus arĕtat la subscrisul oficiu.

In conţelegere cu respectivele comitete parochiale.

Oficiul prot. gr.-or. al Branului.
Zĕrnesci, 18 Iuniu 1898.

Traian Meţianu,
protpresbiter.

---

ad. Nr. 517/1898. [121] 1—3

CONCURS.

Pentru întregirea posturilor vacante învĕţătoresci dela şcólele din comunele mai jos însemnate, protopresbiteratul Turḑii se publică concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Tel. Rom.“

1. Banabic, un post de învĕţător cu salar anual de 300 floreni, cuartir, folosirea grădinii şcolare, şi lemne de foc.
2. Hidis, un post de învĕţător cu salariu anual de 300 fl. cuartir şi pentru grădină 2 fl.
3. Soporul de câmpiă, un post de învĕţător cu salar anual de 300 fl. şi cuartir.
4. Hărăştas, un post de învĕţător cu salariu anual de 300 floreni şi cuartir.

Doritorii de a ocupa vre unul din aceste posturi, au aiş aşterne cererile concursuale instruite conform normelor în vigóre în terminul de mai sus subsemnatului oficiu protopresbiteral.

Dela concurenţi se aşteptă, a se presenta în vre-o Dumінecă sau sĕrbătóre la biserică în respectiva comună, la care a competat, pentru a fi cunoscuţi personal şi pentru aşi arăta desteritatea în cântările bisericesci, fiind că au a îndeplini şi funcţiuni cantorale.

Cojocna, 9 Iuliu 1898.

Oficiul protopresbiteral român gr.-or. al Turḑii, în conţelegere cu respectivele comitete parochiule.

Teodor Ciortea,
adm. ppresb.

Nrul com. par. 22/898. [122] 1—3

CONCURS.

Pentru întregirea alor dóuă posturi învĕţătoresci la scóla greco-orientală din Poplaca, se publică concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele impreunate cu fiecare din aceste dóuĕ posturi sunt:

1. Salariu anual de 300 fl. v. a.
2. Relut de cuartir 15 fl. v. a.
3. Relut de lemne 25 fl. v. a.

solviţi din cassa bisericei în rate cuartale anticipative.

Cei cari vor fi aleşi sunt datori a ţinea Dumineca şi sărbătórea strană în biserică şi a cânta cu copiii la sfta liturgie.

Cei cu cunosciinţe musicale vor fi preferiţi.

Doritorii de a ocupa aceste posturi, sunt poftiţi a se presenta înainte de alegere în vre-o Dumінecă séu serbătóre spre a'şi arăta desteritatea în cântari şí tipic, ér concursele instruate conform legilor din vigóre au de ale înainta oficiului protopresbiteral gr. o. din Sibiiu.

Instrucţiunea în şcóla de repeţiţiune şi în cea de pomărit ca şi cântarea în cele 2 strane bisericesci se va împărţi prin comitetul parochial în conţelere cu corpul didactic -- la începutul anului şcolar între toţi 4 învĕţătorii.

Din şedinţa comitetului par. gr. or. din Poplaca ţinută în 12 Iulie 1898.

Coman Baca, preşedinte. *Ioan Viţelariu*, notariu.

Nr. 712. 1898.

Vĕḑut şi aflat în ordine

Sibiiu, 16 Iuliu 1898.

Ioan Papiu,
protopresb.

---

ad. Nr. 310/898. [103] 3—3

Publicare de licitaţiune.

Edificarea unei case nóuĕ de pétră în comuna bisericéscă Mag protopresbiteratul Sĕliştei, se va da întreprindere cu licitaţiune minuendă în 19/31 Iuliu a. c. la 11 óre a. m.

Licitaţiunea se va efeptui la oficiul parochial din numita comună.

Preţul de strigare e fl. 604. Licitanţii vor depune un vadiu de 10% din preţul de strigare. Condiţiunile detaiate se pot vedea la oficiul parochial din Mag, asemenea planul şi preliminarul de spese.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Selistei.

Seliste în 22 Iuniu 1898.

In conţelegere cu comitetul parochial.

Petru Iuga
adm protopresb.

Nr. 172/1898 [117] 3—3

Publicaţiune de licitare.

Edificarea şcólei confesionale române ortodoxe din parochia Galaţi, tractul Bistriţei, se va da în întreprindere pe calea licitaţiunii publice minuende în 31 Iulie a. c. st. n. la 11 óre a. m. acolo în oc.

Preţul strigărei conform planului şi preliminariului de spese este 3685 fl. 24 cr., afară de materialul ce'l dă biserica.

Licitanţii vor avea a depune vadiul cu 10% din preţul strigărei, care va rĕmânea ca cauţiune până după colaudare încă un an.

Solvirea preţului edificării se va face în trei rate egale şi anume: prima rată se va solvi la începutul lucrului, a dóua când va fi edificiul gata, ér a treia după colaudare.

Comitetul parochial îşi susţine dreptul a putea alege dintre licitanţi pre cel mai sigur.

Planul şi preliminariul de spese împreună cu condiţiunile licitare se pot vedea ori şi când la epitropia parochială din Galaţi.

Oficiul protopresbiteral gr-or. al tractului Bistriţei.

B.-Bistriţa, în 26 Iunie 1898.

Simion Monda,
protopop.

---

[102] 3—3

Publicaţiune.

Comuna Gurariului comitatul Sibiiu vinde pe calea licitaţiunii publice împreunată cu oferte închise cantitatea de lemne din pădurea numită „Valea Cărbunarilor“ după planul de esploatare clasa B, tăeturile de pe 15 ani în estensiune de 235.5 jugăre catastrale, pădure de fag, care pe basa preţuirii are 48,000 m³ blane.

Acéstă tăetură e a sĕ esploata în înţelesul concesiunii Nr. 15816/I/2 1898 primită dela Inaltul Ministeriu reg. ung. de agricultură în decurs de 5 ani.

Licitaţiunea se va ţinea în 7 August a. c. la 10 óre a. m. în căncelăria primăriei comunale din Gurariului.

Preţul strigării e 70 cruceri de metru cubic.

Licitaţiunea sĕ va efeptui pentru întreg materialul ce sĕ află în pădure şi dacă aceasta nu va avea resultatul dorit, atunci sĕ va licita preţul, ce va fi de plătit pentru un metru cubic de lemne esploatate; deci în ofertele închise e a sĕ descrie precis modul de licitare la care reflectează oferentul şi ofertul póte cuprinde numai unul sau amândouă modurile de licitaţie.

Condiţiunile de licitare sĕ pot vedea în timpul órelor oficióse ori când în căncelaria comunei Gurarîului.

Licitanţii au de a depune înainte de începerea licitaţiunii ca vadiu 3000 fl. în bani sau în hârtii de valóre computate în valórea nominală sau de a acluda această sumă în ofertul închis şi a declara că cunosc condiţiunile de licitare şi sĕ supun acelora.

Gurarîului în 8 Iuliu 1898

Primăria comunală.

Nr. 36—898 [106] 3—3

Publicare de licitaţiune.

Zidirea şcólei gr.-or. din parochia Haşag (protopresbiteratul Mediaşului) se dă în întreprindere pe calea licitaţiunei minuende, ce se va ţinea la 7 August st. n. a. c. în faţa locului, pe lângă suma preliminată de 2127 fl. 94 cr. Dela întreprinḑĕtoriu se recere sĕ depună un vadium de 10%. — Planul de zidire, preliminariul de spese şi condiţiunile de licitare se pot vedea la preşedintele comitetului parochial, pe unde se pot primi şi informaţiuni mai deaprópe.

Comitetul parochial:
Haşag, în 5/17 Iuliu 1898.

Clemente Nicula, adm. paroch. paroch în Slimnic. **Ioan Blottor,** preşedinte.

Ioan Dordea,
not. ad. hoc.

Nr. 194—1898 [88] 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea vacantei parochii gr.-or. de a III-a clasă din Murĕş-Oarba, în tractul protopresbiteral al Murĕş-Oşorheiului, se escrie prin acésta concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post de paroch sunt cele stabilite în şedinţa sinodului acestei parochii la 6 Octobre 1891 şi 15 Maiu 1898, cari dau un venit anual de 360 fl. v. a.

Informaţiuni detaiate despre acéstă parochie se pot lua dela comitetul parochia în faţa locului şi dela subsemnatul protopresbiter.

Competenţii îşi vor trimite cererile or concursuale, instruite în regulă la subsemnatul oficiu protopresbiteral.

Murĕş-Oşorheiu, 25 Maiu 1898.

Oficiul protopresbiteral gr.-or al Murĕş-Oşorheiului, în conţelegere cu comitetul parochial.

Nicolau Naneguţiu,
protopresbiter.

Din ori-ce *librărie se póte procura* scrierea premiată a consilier. în med. *Dr. Müller,* apărută în a 30-a ediţiune despre

sistemul nervos
şi
sexual turburat.

Espediţie franco pentru 60 cr. în mărci postale.

Curt Röber,
Braunschweig.

[5] 26—49

Cel mai eficace MIJLOC DE CASĂ, pentru a regula mistuirea, pentru a produce o circulaţiune regulată a sângelui, pentru a depărta părţile stricate şi defectuóse ale sângelui (condiţiunile esenţiale pentru susţinerea sanĕtăţii) precum şi pentru delăturarea repede şi sigură a bólelor de stomach d. e. lipsa de apetit, rîgăitul, vênturi, gréţă, dureri de stomach şi fóle, sgârci de stomach, îngreunarea stomachului cu bucate, flegmă, congestiuni de sânge, hemoroide, bóle femeieşti, bóle de intestine este de 40 ani probat

BALSAMUL DE VIAŢĂ al Dr. ROSA.

Pentru mântuirea de ori-ce aprinderi, răni şi umflături, se folosesce cu succes sigur la inflamare, oprirea laptelui şi întărirea peptului ţiţelor) femeesci, la înţărcare, la abscese, noduri, puróie (Eiterpusteln) carbuncule, la răni şi sugei la degete, la întărituri, umflături, uime etc. de 50 ani probată

[50] 9—30

Alifia de casă de Praga

din farmacia lui B. FRAGNER în Praga 203-III.

Acesta favoriséză întreg actul mistuirei, produce un sânge sănĕtos şi curat şi este un remediu de casă poporal probat, sigur şi estins.

1 sticlă 50 cr., 1 sticlă duplă 1 fl.

Prin postă 20 cr. mai mult.

Vindecarea se face fără dureri prin influenţa alinătóre a alifiei.

In dose à 25 si 35 cruceri.

Pe postă plus 6 cr.

Atenţiune! Fiecine sĕ céră numai preparate originale din farmacia lui B. Fragner în Praga şi sĕ observe, ca tóte părţile învĕlitórei balsamului Dr. Rosa sĕ fie provĕḑute cu alăturata marcă rotundă de scutire, ☞ asemenea tóte părţile învĕlitórei alifiei de casă de Praga pórtă marca de scutire în trei unghiuri alăturată! ☜

Ori-cine îmi anunţă o falsificare primesce o remuneraţiune!

Mii de scrisori de recunoscinţă stau la disposiţie spre vedere.

Deposite în farmaciile **I. Török**, Budapesta. **A. Egger,** Budapesta, apoi în Sibiiu la **E. Rumler**, **K. Müller** şi **K. M. Herzberg.**

Depositul principal al producentului **B. FRAGNER,** farmacie „la vulturul negru“ în Praga, colţul stradei Sporner Nr. 203.

ESPEDIŢII CU INTORCEREA POSTEI.

Redactor prov. Dr. Elie Cristea.

Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 79. Sibiiu, Joi, 23 Iuliu v. (4 August n), 1898. *Anul XLVI*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Toastele domnitorilor.

Mórtea bărbatului de fer și de sânge — după cum a fost numit fostul cancelar al Germaniei, principele Bismarck, mórtea acestui bărbat a atras privirile lumei asupra Germaniei. Junele împĕrat, care nu s'a putut înțelege cu bĕtrânul bărbat de stat, junele împĕrat, care nu odată a voit sĕ tragă pe întemeietoriul unităței germane înaintea judecătoriei, pentru-că în singurătatea din castelul dela Friedrichsruhe nu-și puté ascunde nemulțumirea cu mersul lucrului „în cursul cel nou", junele împĕrat la mórtea gigantelui și-a întrerupt călĕtoria spre a veni acasă, și ca stăpân în împĕrăția sa, sĕ pună el la cale înmormêntarea după cum o merită bărbatul, care a făcut unitatea Germaniei.

Acest eveniment a absorbit atențiunea generală a pressei europene, care abia la locul al doilea, și numai în fuga condeiului se ocupă cu primirea regelui României la curtea împĕratului rusesc.

Visita acésta are deosebită importanță politică, și espresiune acelei importanțe s'a dat în vorbirile celor doi domnitori la prânḑul de gală dat în onórea óspelui.

Vorbirea țarului este ținută strict între marginile formelor convenționale. Se bucură de visita regelui român, închină în sănătatea lui, în sănătatea principelui de corónă și pentru înflorire statului român.

Un asemene toast se impune prin formele convenționale și prin buna crescere, mai puțin nu se póte ḑice nici unui om fără de nici o importanță politică, dacă odată-l primesc la casa mea ca óspe.

Sec, între formele convenționale și tot cuvêntul măsurat, toastul țarului nu produce nici o sensațiune în Europa.

Nici chiar presa magiară, care totdeuna a însinuat României gravitare spre Rusia, nici ea nu află în acel toast nimica ce ar însufla nedumeriri, că dóră se pregătesce o nóuă eră în politica esternă a României, o apropiere de Rusia.

Nu este sec însĕ toastul regelui României, nu este încătușat între lanțurile etichetei și ale regulelor convenționale.

Regele României se provócă la ḑilele din rĕsboiul rusesc turcesc, când armata ruséscă la Plevna se afla în mare strîmtóre.

Comandantul armelor rusesci a cerut ajutorul domnitoriului României, acela a trecut Dunărea, a luptat alăturea cu ostile rusesci, armata română a făcut minuni de vitejie, și răsplată a fost luarea Basarabiei, și umilirea României.

In nici un toast ținut din acest incident nu s'a atins acéstă córdă delicată, o a atins însĕ regele României în rĕspunsul dat la toastul țarului.

Ce impresie va fi produs în Rusia amintirea luptelor din jurul Plevnei, când puternica Rusie a fost nevoită sĕ céră ajutoriul României, ce impresie va fi produs aducerea aminte de nemulțămirea pentru sângele român vĕrsat, acésta acuma încă nu se scie.

Dacă în asemene lumină comentăm vorbirile dela prânḑul din Petropole, atunci ne vine sĕ credem, că ele cu program sunt făcute spre a nu stârni nedumeriri, și spre a nu atribui visitei vre-o deosebită importanță politică.

Mai ales faptul, că regele a făcut amintire de lucrurile neplăcute Rusiei, se póte esplica în sensul indicat de noi, căci nu se póte presupune despre înțeleptul rege al României, ca el la masa puternicului țar al Rusiei sĕ caute a consolida bunele relațiuni dintre Rusia și România prin reamintirea lucrurilor din trecut, cari sunt legate de acte de nerecunoscință.

Efectele acestei visite se vor vedea mai târḑiu, deocamdată ne mărginim a îngistra impresiunea generală a pressei europene, care din cele 2 toaste nu vede nici un semn că o nóuă constelațiune ar fi în pregătire în ce privesce situațiunea politică a României.

Hărțuelile pactului.

— O nóuă prelungire a provisoriului —

Seriόse griji provócă neîncetat în cercurile interesate, sforțările ne mai sfîrșite ce se pun pentru încheierea pactului între Austria și Ungaria, și cari deloc-deloc nu vreau sĕ iase la capĕt bun.

Pe la sfîrșitul sĕptĕmânii trecute Vineri, Kállay, ministrul comun de finanțe, a sosit pe neașteptate dela Viena la Pesta și, precum se scrie, s'a dus de-adreptul la palatul ministeriului, la primul ministru Banffy, cu care a conferit timp de dóuĕ óre depline. După aceea s'a întors érăși grăbit la Viena, ér dela Viena deja Sâmbătă a plecat la Ischl, unde petrece M. S., spre a raporta asupra situațiunei.

Venirea acésta repentină a ministrului Kallay se esplică din parte maghiară așa, că el ar fi avut misiunea sĕ înduplece pe Bánffy la o nóuă prelungire a provisoriului actual, pe timp de 6 luni.

Incercarea însĕ, precum pretind a sti unele foi din Pesta, n'a reușit. Dar Bánffy pare a fi făcut făgăduințe de acest fel, ér de eșit înaintea ómenilor sĕi nu îndrăsnesce sĕ iasă cu cererea împlinirii lor, și de aceea se vorbesce tot mai insistent în timpul din urmă, că el va trebui — sĕ se retragă

Eár Vienezii par a'și fi făcut socotelile pe temeiul făgăduințelor lui Bánffy, și acum se vĕd în primejdie de a fi lăsați de el pe jos, — de aceea chiar „N Fr. Presse", jidanca prietină Ungurilor, îndréptă din acest incident un fórte vehement atac contra lui Bánffy și a mamelucilor sei dela Pesta, zicênd că ei nu se uită la nimic și nu judecă lucrurile din nici un alt punct de vedere, decât acela al rĕmânerii lor la domnie!

Foile cehe scriu că n'are sĕ le facă dureri de cap dacă chiar nu s'a mai încheia pactul, ba persiflându-l, zic că la 1867 Beust a lăsat după sine un „monstru", acest pact....

Călătoria regelui Carol.

La Petersburg. Regele *Carol* și Principele *Ferdinand* cu suita, au sosit Vineri cu jachtul imperial *Alexandria* din Peterhof la *Petersburg.* Intru întîmpinarea lor au eșit comandantul și șeful orașului, comandantul flotei *Avellan* și alte autorități. Pe vapórele de pe Neva fâlfăiau mulțime de drapeluri, pe cheiu precum și pe stradele bogat împodobite era aglomerată lume imensă. Regele *Carol* a salutat cordial pe cei adunați întru întêmpinarea lui și a trecut în fața frontului gardei de onóre, în timp ce musica a întonat imnul român. De aci regele și prințul moștenitor au plecat între ovațiile entusiaste ale publicului la biserica Petru-Pavel, unde au petrecut mai mult timp în rugăciuni și au depus prețióse cunuui de aur pe mormintele țarilor Alexandru II. și III. și pe a țarevnei Maria Alexandrova soția țarului Alexandru II. După privirea curiosităților orașului, regele și moștenitoriul au făcut visite la metropolitul *Palladi*, la ambasadori, la ministri și alte notabilități. Dl *Sturdza* a cercetat pe ambasadori și pe consuli. La 1 óră a fost banchet festiv la consulul român la care au fost invitați ministrii și suita regală. La óra 3 după prânz regele a primit în palatul de iarnă corpul diplomatic și delegația orășenéscă. Séra la 8 în palatul din Peterhof s'a dat prânz de gală, la care s'a ținut următórele toaste:

Toastul țarului Nicolae.

Țarul a pronunțat următorul toast în franțuzesce:

Mulțumesc Majestății Vóstre pentru vizita ce 'mi-a făcut și'mi ridic păharul în sănătatea M. Vóstre. Inchin mai departe paharul meu în sănătatea Maj. Sale Reginei și a Alteței Sale principelui Ferdinand, precum și pentru fericirea României.

Toastul regelui Carol:

Permiteți-mi Majestate, sĕ Ve exprim adâncile mulțumiri pentru binevoitórele cuvinte și pentru primirea căldurósă și cordială, de care m'ați făcut părtaș; permiteți-mi sĕ Ve fac cunoscut, cât m'au pătruns semnele atențiunei gingașe, cu cari m'a încărcat Majestatea Vóstră. Amintirea petrecerei mele în Rusía va remânea pentru vecie împrimată în inima mea, intocmai ca și a timpurilor fericite, când tinera mea óste luptá pe câmpul de bătălie dintre Dunăre și Balcan alăturea cu vitéza óste imperială, de care óste azi, mul-

---

FOIȚA.

„Magyar Állam": Șaguna și Purgatoriul.

Un rĕspuns dogmatic-eschatologic

de

Gavriil Hango,

preot ort. rom.

(Urmare.)

VIII.

Dar este și o asemênare între învĕțămêntul bisericei r.-catolice privitóre la Purgatoriu și între dogma bisericei ortodoxe privitóre la situațiunea sufletelor neperfecte dela mórtea trupéscă până la înviere.

Asemênarea constă în împrejurarea, că ambele biserici învață, că sufletele acelor morți, cari au murit în credință deplină și căință completă, dar n'au avut încă têmp în viața lor de pe pământ de a sĕvêrși și fapte, prin care sĕ merite dela Dḑeu o ertare completă a pĕcatelor, — sufer chinuri, și că în asemenea casuri sufletele acestor morți scapă de tot, ori li se alină aceste chinuri prin rugăciunile și milosteniile bisericei militante si mai cu sémă prin sĕvêrșirea Sântei liturgii.

Deosebirea este în împrejurarea, că până când biserica ortodoxă învață, că suferințele acelor suflete constau numai din mustrarea consciinței (suferințe psihice), temerea de o judecată ultimă nefavorabilă, — biserica catolică învață, că acele suferințe sunt fisice, dogmatisând despre un foc curățitoriu real-fisic, ceea ce nu se póte admite, nefiind atunci omul de față întreg (trupul fiindu-i în pămênt).

Apoi până când biserica ortodoxă învață, că sufletele acelea sufer (ceea ce nu este a se lua în sens propriu, de-órece aceste suferințe nu sunt dictate prin vre o sentință, ci sunt suferințe interne, neimpuse de altcineva din afară, decât prin consciința pĕcatelor) nu pentru a da Majestății Divine vre-o satisfacțiune (căci nefiind și trupul de față, sufletul nici nu ar puté da vre-o satisfacțiune completă), căci acésta a dat'o odată pentru totdeuna Iisus Christos prin mórtea Sa pe cruce pentru întreg némul omenesc din trecut, present și viitoriu, când l'a eliberat de pĕcatul strămoșesc și i-a dat tainele: Pocăința, Eucharistia și Maslul, pentru curățirea de pĕcatele sĕvêrșite după botez, — pe atunci biserica romano-catolică învață, că tocmai pentru de a da satisfacțiune Majestății Divine sufer. Și în urmă până când biserica ortodoxă învață, că sufletele acelea se curețe de pĕcate, nu prin suferințele lor, ci prin grația divină și prin rugăciunile bisericei, cari nu numai le ușuréză sórtea, ci le pot scóte chiar din iad prin îndurarea lui Dḑeu, pe atunci biserica romano-catolică învață, că acelea prin suferințele *lor* sunt curățite de pĕcate și rugăciunile bisericei numai le ușuréză încâtva acésta stare. (Dacă e așa, atunci rugăciunile bisericei rom.-cat. sunt chiar superflue, și dacă le ar puté *și* impune lui Dḑeu ca sĕ le priméscă, atunci acelea nu ar mai fi rugăciuni, ci satisfacere, și atunci ar trebui sĕ crédă, că Iisus Christos n'a satisfăcut pe deplin pentru pĕcatele ómenilor, ceea ce restórnă și învĕțătura despre satisfacția divină, ceea ce iarăși nu se póte admite).

IX.

Deci biserica ortodoxă învĕțând, că după mórte și judecata particulară tóte sufletele drepților imperfecți trec deopotrivă în iad, — mărturisesce, că aceia neavênd têmp în viéța lor pămêntéscă de a sĕvêrși pe lângă credința în Dḑeu și faptele inspirate de acésta, din dragostea către Dḑeu, către sine însuși și către deaprópele, tot mai au posibilitatea de a obținé o ușurare de suferințe (spirituale, ușurarea mustrării consciinței) și chiar eliberarea completă din legăturile iadului. (Acésta pare ca o a dóua judecată particulară). Pĕcătoșii acestia, drepții imperfecți, din iad, pot sĕ obțină ușurarea, respective eliberarea acésta, nu prin activitatea lor, căci după mórte nu mai este loc, têmp și mijloc de vre-o îndreptare faptică și cu trupul, ci numai prin grația divină, prin rugăciunile bisericei, prin faptele cele bune ale celor vii și mai ales prin Sânta Cuminecătură aduse în folosul lor.

Ḑic, numai pot, căci întrebuințarea acestor mijlóce are putere numai facultativă, totul atârnênd dela grația divină, nici decum însĕ nu au puterea unei satisfaceri a dreptății divine vătĕmate, căci atunci s'ar păré, că omul póte sili pre Dḑeu sĕ ierte pre cei pĕcătoși, iar acésta omul nu o póte face. De altcum bine ar fi sĕ fie așa, căci prin acésta Majestatea Divină tot n'ar suferi nimic, căci Dḑeu este și îndurător.

țămită bunătății Maj. Vóstre, o nóuă scumpă legătură me apropie. Simțindu-me una cu țéra mea în sentimente și in dorința profundă și sinceră, ca vizita făcută Maj. Vóstre sĕ ne conducă la cele mai bune relații și sĕ contribue, ca legătura amicală cu puternicul împeriu al Maj. Vóstre sĕ se unéscă și mai strîns, — cea mai ferbinte dorință 'mi este fericirea Maj. Vóstre și a casei împeriale și rog Provedința, sĕ reverse tot darul sĕu asupra Maj. Vóstre și asupra credincioșilor Vostri supuși. Ridic păharul meu în sănătatea Maj. Vóstre, a Maj. Sale Țarevnei și a veteranei mame a Maj. Vóstre. Trăiéscă Majestățile Lor!

După toastul Țarului musica a întonat imnul român, ear după al regelui imnul rusesc.

*

Pentru unii va fi surprinḑĕtor póte contrastul între cele dóuĕ toaste rostite la prânḑul țarului. Țarul a vorbit fórte scurt, necălcând cu nimic preste limitele cutoasiei obicinuite, pe când regele *Carol* a vorbit cu adevărat entusiasm de orator, evocând amintirea falnicei victorii dela Plevna și dând expresie dorinței de a se închega tot mai mult bunele relați dintre cele dóuĕ state vecine.

Faptul acesta se esplică prin felul vorbirei precaute întrebuințat de țari: de a spune cât se póte de puțin.

Țarul Nicolae a rămas credincios acestui chip de a vorbi nu numai astădată, ci chiar și cu prilegiul manifestării sgomotóse a entusiasmului frances. Ar fi fost mult mai surprinḑĕtor, când țarul s'ar fi avêntat la un discurs oratoric, ceea-ce ar fi dat ansă la diferite comentări.

*

După scirea comunicată de agența telegrafică ruséscă, metropolitul *Palladiu*, cu ocasia vizitei ce i-a făcut regele Carol și principele *Ferdinand*, a mulțămit regelui pentru stăruința ce o manifestă în apĕrarea și sprijinirea bisericei ortodoxe. Regele a spus metropolitului, că a ridicat 22 biserici în România, și a promis câ-i va trimete fotografiile bisericilor edificate în cei din urmă 40 de ani. Principelui *Ferdinand* metropolitul i-a dăruit un chip sfânt, representând pe maica preacurată. Moștenitoriul a spus că icóna sfânta o va atârna în amintirea acelei zile în odaia copiilor sĕi, cari sunt ortodocși.

Consulul român *Rosetti* a depus din încredințarea reginei României, o cunună prețiósă pe mormêntul marei ducese *Pavlovna Helena*.

Pe câmpul dela Crasnoie-Selo, Sâmbătă a fost mare revistă de trupe inaintea *regelui* și *moștenitoriului român*, în presența *țarului*, a țarevnei *Alexandra-Feodorovna* și a reginei grece *Olga*. 34700 ostași cu 204 tunuri au eșit sub conducerea marelui duce *Vladimir*. Țarul a condus trupele înaintea regelui. După revistă țarul și regele 'și-au exprimat mulțumirile generalilor. După luarea dejunului în castru, M. Lor s'au întors în Peterhof.

La meritele superabundante ale Mântuitoriului nu ne putem necondiționat provoca, căci atîrnă dela grația Lui ca sĕ le pună la disposiția bisericei. Tot așa nici la meritele superabundante ale Sânților, căci atari merite ei nu au, sĕ fi fost ei cât de drepți aici pre pămênt. Numai atunci ar puté avé Sânții astfel de merite, când ar putea fi atât de perfecți ca însuși Dḑeu, ceea ce însĕ e imposibil, fiind tot omul pĕcătos, și numai Dḑeu fără de pĕcat.

Iar dacă rugăciunile bisericei și milosteniile le-am considera ca o satisfacție adusă dreptății divine, atunci s'ar păré, că Iisus Christos prin mórtea Sa pre cruce n'a dat satisfacție deplină dreptății divine pentru tot némul omenesc căḑut în pĕcate, ceea ce iar nu se póte admite.

Astfel învață biserica ortodoxă basată pe Sânta Scriptură, pe învĕțăturile Sânților Apostoli, pe învĕțăturile Sânților Părinți și pe decisiunile sinódelor sale.

Iată deci motivele pentru cari se rógă biserica ortodocsă pentru membrii sĕi repausați.

(Va urma).

Regele *Carol* și principele *Ferdinand* au călătorit Sâmbătă după prânz la *Moscva*.

In Moscva regele Carol și principele moștenitor au fost întimpinați de către Sergei Alecsandrovici.

La dejunul luat după revista trupelor arul a închinat în sănătatea regelui român, și a familiei regale. In rĕspunsul sĕu regele Carol a lăudat vitejia armatei rusesci, și a accentuat, că armata română a fost mândră a putea lupta alăturea cu trupele rusesci. A inchinat pentru țar și țarevnă.

*

RECE — CALD!

De-a părut unora semnificativă ori chiar rece purtarea țarului la primirea regelui român prin lipsă sărutului, apoi despărțirea lor póte pare și mai semnificativă. Eată cum sĕ telegrafează că a fost aceasta:

La gară era Țarul și toți marii Duci, apoi ministri și înalți dignitari. Despărțirea a fost fórte cordială: Țarul și Marele Duce Constantin ***au îmbrățișat și sărutat pe Regele Carol,*** *ear Principele Ferdinand, a sărutat pe toți Marii Duci.*

REVISTĂ EXTERNĂ.

O voce sêrbéscă despre visitele principelui Bulgariei.

Principele Ferdinand al Bulgariei, care, sĕ vede, pregătește el ce pregătește, după atâtea visite pe la mari și pe la mici, cu cinste ori cu umilire, pe la prietini ori pe nepreti, acum vrea sĕ facă o visită și principelui Muntenegrului. Acéstă sĕ discută acuma viu și în pressa sêrbéscă, din Sêrbia și dela noi.

„Branik“ din Neoplantă, scrie din prilegiul acesta următórele:

„Impăcarea Rusiei cu Bulgaria este fapt deja împlinit. Influenței ruse îi sunt deschise acum tóte porțile în Bugaria! (De unde pe timpul lui Stambulov i-se închiseseră destul de bine! Red.) Bine a făcut Ferdinand, urméză „Branik“ că nu s'a jertfit intereselor streine și că nu s'a aruncat în brațele triplei alianțe. Rusia concentréză acum érăși în jurul seu statele din Balcani și desvoltă nou interes față de raporturile de acolo. Ea face pregătiri pentru tóte eventualitățile. Este fapt, că între Austro-Uugaria și Rusia nu mai esistă bunele raporturi, ca înainte. Acésta însĕ este numai în profitul statelor balcanice. Cu cât mai slabe sunt raporturile între marile putori, cu atât mai mult trebue, ca Rusia sĕ-și îndrepteze privirile asupra popórĕlor din Balcani“...

*

Conflict cu — Cartagena!

Pe Americani pare a'-i fi cuprins dorul din greu de a se lua de pept cu Europenii. Sosesc știri despre agravarea unui nou conflict, de astă-dată între Italia și Columbia, conflict ce, cunoscênd șiretenia americană, pare anume pregătit așa ca, dacă vreau, să pótă fi desvoltat cu urmări ori cât de mari, ear dacă nu, să pótă fi ușor aplanat.

E vorba de averile unui supus italian, Ernesto Cerutti, care în 1885 pe timpul revoluției din Columbia, a suferit mari neplăceri. El a fost arestat, ear averile lui parte prădate, parte secuestrate. Și-a perdut omul trei milióne prin aceasta.

Italia a întrevenit pe cale diplomatică și a pretins dela Columbia replătirea miliónelor! S'a născut un lung schimb de note diplomatice. In fine Columbia a primit propunerea Italiei de-a fi numit Cleveland, fostul președinte al Statelor Uunite, ca judecător a cărui părere sĕ decidă. Cleveland a decis prin 1887 în favórea Italiei. Când era însă sĕ plătéscă, Columbia a ridisat noue escepțiuni și — a refusat plata.

Guvernul din Roma a dat acum ordin admiratului Candiani să mérgă cu flota sa în fața capitalei Columbiei: Cartagena.

Totodată Candiani, la însărcinarea guvernului sĕu, a adresat un aspru ultimat Columbiei, in care îi dă termin de 20 ḑile pentru a plăti milióneie.

---

† Principele Bismarck

In noaptea de Sâmbătă spre Dumineca trecută, în 30 Iuliu n. c. la órele 10 și 45 minute sara, cel mai mare bărbat politic al Germaniei, Principele Leopold Edward Otto Bismarck, „Cancelarul de fer“, a încetat din viață în etate de 83 de ani (născut la 1 April 1815).

Vestea despre mórtea lui nu a fost o neașteptată surprindere, fiind acum demult bolnăvicios, a isbit cu tóte astea pe tótă lumea, ca un mare eveniment.

Germania e în mare doliu. Impĕratul Vilhelm era pe drum spre Norvegia, dar numai decât s'a întors, vestit despre mórtea lui Bismarck. Va lua parte la înmormântarea lui.

Presa din tóte țerile este plină cu descrierea vieței lui și cu reamintirea parte a faptelor lui mari, parte cu scóterea la iveală a multor episóde interesante din viața lui. Pressa francesă îl descrie ca pe un tiran, viclean, neuman și lipsit de ori-ce fond moral în caracterul seu Presa maghiară sĕ ocupă pe larg și fórte simpatic cu Bismarck, pentru-că mult, fórte mult, au a-'i mulțumi *lui* Ungurii, că au ajuns a fi tari și mari în Ungaria, pe când nici nu se așteptau!..

Nóuĕ Românilor peste tot Bismarck ne póte fi un model de stăruință în lupta de a ajunge la idealele naționale, căci ca el mai stăruitor și mai cu mijlóce de fer spre aceste ideale dór' nimenea n'a nisuit și n'a ajuns, — dar' noi Românii din Transilvania și Ungaria în special, și ale nóstre interese casnice avêndu-le în vedere, n'avem multe cuvinte de a depune lacrimi pe mormêntul lui...

Va fi înmormêntat pe o colină lângă drumul de fer, la Friedrichsruhe, locul seu de exil la bătrânețe, nu în Berlin locul de glorioasă muncă a lui.

Sfințirea școlei din Borgo-Bistrița

— Raport special —

(Incheiere.)

Un lucru totuși nu-l putem trece cu tăcerea, căci e bine sĕ se scie pentru ca și alții să se pótă orienta la cas de nevoe. — Au lipsit adecă dela acestea festivități de sfințire cu desăvirșire strĕinii. Ușor de explicat și nici că e așa bătător la ochi, deórece fiind acesta un act particular mai mult confesional: pe dînși nu-i întereséză mai de aprópe. Mai bătător la ochi se pare a fi faptul, că dela actul de sânțire a unei școlei romănesci, au lipsit în mod ostentativ frații nostri greco-catolici; ba a lipsit în mod demonstrativ chiar preotul unit al parochiei unite B.-Bistrița. Precum nu are, așa nici că i am da acesteia împrejurări vre-o importanță, dacă n'am vedé și aici un pretext și o ascunssă reservație. Și pentru ca sĕ ți poți esplica și acest fapt, trebue sĕ cunosci clerul unit din generația mai nóuă și mai cu samă pre cel din districtul Năsăudului, de când biserica gr.-catolică din aceste părți a ajuns sub actuala administrație. Acest cler, consecent crescerii sale, este mai ântâiu catolic papistaș, apoi român. Îi place sĕ facă causă comună și se se vîre în tot locul la cei de altă confesiune, dar tot deuna cu un ascuns și reservat gând pentru câștig. Ei slugesc împreună cu preoții catolici de rit latin la înmormêntări, ba permit ca acestia sĕ se îmbrace în odajdiile lor rituale; preoții catolici slugesc missa latină în bisericele lor. Le place însĕ cu deosebire a sci că au putut sĕ se vîre undeva în afacerile confesionale ale ortodoxilor, a-i scurta și a-i da în laturi. Pentru ajungerea acestui scop nu s'au sfiit a folosi ca mijloc însăși cestiunea de partid național. Și procedura a fost cu spor. Pot servi și un exemplu: In comisiunea, care adminìstră fondurile centrale scolastice și de stipendii, fonduri comune și proprietate a tuturor grănițerilor și unde Bargăuani ortodoxi au mai multe sute de mii, astăḑi nu este nici un membru ortodox, da, nici unul! În comitetul fondurilor sunt numai preserați 2-3; de asemenea în congregația comitatensă.

Este și în B. Bistrița o mică fracțiune de popor, cari sunt uniți, ómeni altcum cum se cade și cari cu frații lor ortodocși, cari sunt de patru ori mai mulți, trăiesc în bună înțelegere. Dar au un preot, ce e drept nu dintre ei, ci de pe Someș, om ambițios și fórte vanitos, om care și-ar da aerul de conducĕtor și ar voi a se vîrî personal în tóte afacerile, unde'i compete si unde nu'i compete. Din causa nechibzuitei sale ținute, nu stă prea bine înaintea autorităților sale superióre bisericesci și așa pe calea proselitismului între noi ar voi sĕ se rehabiliteze. Bine uns cu vederile clerului gr. catolic din generația mai nóuă, a pretins dela parochul nostru local gr. or. Păr. Simion *Monda*, care e totodată și protopopul tractului Bistrița sĕ-'i dea voe a funcționa și el alăturea la sânțirea școlei sub pretext, că școla ar fi comună. Acéstă cutezătóre cerere 'i s'a refusat categoric, și pentru acest refus ambițiosul preot a demonstrat prin absentare personală, prin îndemnarea altora de a nu participa, ba chiar prin oprirea poporenilor sĕi, cari altcum stau chiar și în legături de rudenie cu cei ortodoxi. Étă dar pretextul. Acum judece cetitorii logica cererii, după ce le vom spune, că școla confesională din B. Bistriță e clădită pe pămêntul parochiei gr. orientale, din averea ortodocșilor și fără concursul celor greco-catolici.

Prin acest refus, prin acésta categorică lovitură dată în față obrasnicei încercări de amestec în cele mai vitale afaceri confesionale, parochul nostru din B. Bistrița și protopopul tractului Bistriții, împreună cu ceialalți colegi ai sei au dovedit, că își cunosc posiția și sciu sĕ se afirme, ceea ce de mult trebuia sĕ se întâmple, căci prea se amestecasĕră lucrurile pe valea Bărgăului, care amestec, in cele confesionale, numai bine n'a adus Bârgăunanilor.

Coresp.

Rĕsboiul Americano-Spaniol.

Spania pare a sĕ fi împăcat cu toată nenorocirea. Americanii pun condiții de pace uriașe, anume:

Deplina cedare a insulei *Portorico* în posessiune americană;—Renunțarea Spaniei la suveranitatea asupra insulei *Cuba*, și cedarea celorlalte insule mai mici mărginașe cu Portorico și Cuba. Asupra sorții Filipinelor și a insulelor din jur, se va hotărî mai târḑiu. In insulele Filipine Americanii sĕ înființeze o stație de cărbuni. (Estinderea o socotesc pe un teritoriu așa de mare, încât acolo sĕ sĕ pótă înființa cu vremea un oraș american!...) Mai cer apoi ca suveranitatea Spaniei sĕ înceteze cu desĕvĕrșire în apele vestice și în marea Caraib. America nu ia asupră-și plata datoriilor Cubei și Portoricului; și, în fine, sĕ se desființeze convențile comerciale esistente aḑi (firește favorabile Spaniei), între Spania, Cuba și Portorico.

Ér după cum vin veștile din Madrid și după tonul resignat al lor, se pare că Spniolii vor primi condițiile, deși atât de desastroase pentru ei, numai sĕ se încheie odată pacea. Pacea sĕ crede că deja până prin 15 August va fi încheiată și subscrisă.

Dela Asociațiune.

Comitetul despărțămêntului Sibiiu al „Asrciațiunii pentru literatura română și cultura poporului român“, a esmis de mult către fruntașii din comunele, cari aparțin acestui despărțămênt următoriul

APEL.

Comitetul central al „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român“ și cu dênsul toți, cărora le zace la inimă progresul poporului român, doresc a da afacerilor primei nóstre insituțiuni culturale un nou avênt, care sĕ producă în viéța Asociațiunii o activitate rodnică. Acest avênt va avea nutremênt suficiet și resultate statornice numai fiind interesele Asociațiunii sprijinite de massa poporului, pentru a cărui cultură și progres muncesce.

Tóte căile și mijlócele trebuiesc deci căutate ca acest interes sĕ prindă rĕdăcini cât mai puternice în massele poporului nostru. Intiligința întrégă, și mai ales cărturarii dela sate, au datorință a desvolta energică activitate în acéstă direcțiune.

Nimănui nu'i este permis a sta indiferent, când e vorba de cultura poporului. Drept îndemn servéscă-ne cuvintele metropolitului Şaguna, cu cari a închis la 26 Octobre (7 Novembre) 1861 adunarea constituantă a „Asociaţiunii Transilvane“, ţinută în localităţile seminariului archidiecesan din Sibiiu. Etă ce ḑice între altele: Luaţi séma, în ce momente şi în care epocă trăim: Popórĕle mai nainte au putut trăi şi fără literatură, ér astăḑi aşa ceva este preste putinţă..... Sĕ nu uităm, că puterea minţii şi a geniului, sciinţele şi artele sunt, cari în ḑilele nóstre dau popórelor tăria si le asigură viitoriul. Sĕ ne îndulcim de limba, naţionalitatea şi de tóte câte sunt ale Românului...“

Ródele de până acuma atât morale cât şi mai ales cele materiale nu pot fi satislăcĕtóre pentru o societate culturală cu un trecut de 37 ani a unui popor consciu, vital şi cu speranţe în viitor.

O organisare estinsă în cadrele nóuĕlor statute este imperios reclamată.

Nervii Asociaţiunii trebuiesc ramificaţi până în cele mai estreme colţuri ale poporului român, căci numai astfel putem forma un organism, care în tóte părticelele sale sĕ se împĕrtăşéscă de lumina ce vine dela sórele central.

Apelăm deci cu tótă căldura la inteligenţa nóstră dela sate, şi în special la tit. D-Ta, invitândute sĕ iai la inimă causa „Asociaţiunii“ şi sfătuindu-Te cu ceilalţi fruntaşi ai comunei asupra lucrului — sĕ faceţi toţi paşii, ce veţi crede necesari pentru înfiiinţarea de *„agenturi comunale“*.

In deosebi te autorisăm, ca — conscriind pe membrii de ori-ce categorie ai „Asociaţiunii“ cu locuinţa în comună, — sĕ conduci constituirea agenturei, alegênd în sensul §-lui 46. din statute un preşedinte, un notariu şi un cassar pe timp nedeterminat şi despre cele îndeplinite sĕ binevoiesci a raporta cât mai curênd.

Membri ai agenturei pot fi şi membrii ajutători ai Asociaţiunii, ba unde lipsesc membrii de altă categorie pot constitui agentura numai cei ajutători.

In fine observăm, că fiecare agentură, care va fi în stare sĕ încasseze dela membrii Asociaţiunii din comună taxe anuale în sumă de cel puţin 5 fl., v. a. şi le va transpune regulat la cassa Asociaţiunii, va primi gratuit „Transilvania“, fóia Asociaţiunii, pentru bibliotecă.

Sibiiu, din şedinţa comitetului despărţământului IV. al „Asociaţiunii pentru literatura şi cultura poporului român“ ţinută la 27 Ianuariu (8 Februariu) 1898.

Ioan Papiu m. p., director. *Dr. Elie Cristea* m. p., secretar.

*

In legătură cu acest apel s'a retipărit şi trimis tuturor şi estrasul din statute privitor la agenturile comunale precum şi cel din Regulamentul intern.

Cu tóte aceste încă nici unul dintre cei recercaţi n'a raportat despre înfiinţarea vre-unei agenturi. Drept aceea şi pe acéstă cale poftim pe cei ce au primit apelul nostru, sĕ facă paşii de lipsă pentru organisarea de agenturi în comuna, unde locuesc şi despre eventuala constituire sĕ raporteze comitetului mai sus numit

Programe şcolare.

Şcólele române din Braşov.

(Urmare.)

Fondul pentru procurarea unui steag nou la gimnasiu; starea fondului: fl. 228.39.

Fond. p. procurarea portretului poetului I. Lăpădat pentru sala festivă — fl. 52.20

Societatea de lect. „Ioan Popasu“ a stud. dela gimnasiu, despărţită cu începutul acestui an şcol. de cea a studenţilor dela şcólele comerciale, are o avere de 954 fi. 22 cr. depuşi la Albina, şi o bibliotecă cu 1123 opuri în 1313 volume.

Stipendişti au fost 22 la numĕr: 8 dela Biserica sf. Nicolae; 5 din f. Gozsdu; 3 dela „Asociaţiune“ 1 din fundaţiunea Cologea; 1 din f. Francisc Iosefină; 1 din f. Romonţană (gr. cat.); 1 din f. Şuluţiu. (gr. cat.); 1 din f. Baiu din Zĕrneşti; 1 a primit ajutor privat.

In internatul *Christurian* s'au întreţinut cu întrégă provederea gratuit 4 şcolari. Ér în internatul *Ionciovici* în acelaşi mod 3 scolari.

Scóla elementară capitală cu patru clase ordinare şi patru paralele pentru băieţi şi cinci clase ordinare şi dóuĕ paralele pentru fetiţe.

La şcóla de băieţi funcţionéză 9 învĕţători, la şcóla de fetiţe 10 învĕţători.

Dintre *decisurile autorităţilor şcolare* însemnăm următórele:

Delegaţiunile şcolare au stabilit statul normal al corpului profesoral dela gimnasiu cu: un director, unsprezece profesori ordinari şi un catechet.

Direcţiunea şcólelor medii a înaintat eforiei şcolare un proiect pentru sistemisarea unui *cuartal funerar* în favorul membrilor corpului profesoral. Cuartalul funerar este salarul complet pe trei luni de ḑile a profesorului decedat în timpul funcţiunei sale, care se plătesce la mórte vĕduvei reposatului, séu în lipsă, familiarilor sĕi mai deaprópe.

Corpul profesoral al şcólelor medii în o conferenţă comună a hotărît ţinerea câte unui parastas festiv în fie-care an, întru pomenirea vecinică a profesorilor reposaţi ai şcólelor medii şi superióre. Pomelnicul profesorilor reposaţi dela înfiinţarea gimnasiului şi până aḑi e din 30 profesori.

(Va urma.)

Noutăţi.

Preot în Bârghiş. Ni se scrie cu data 20 Iulie v: Astăzi s'a ales cu unanimitate dintre trei candidaţi la postul de paroch în parochia nóstră *Bârghiş* (tractul Agnitei), de fiitor paroch dl *Ioan Dordea*, cleric absolut din Haşag.

* * *

Asociaţiunea la Sebeş. Despărţĕmêntul Sebeş al Asociaţiei şi-a ţinut Luni, în ḑiua de Sft. Ilie, adunarea sa generală, care a fost ne închipuit de *slab* cercetată! A trebuit sĕ se decidă convocarea unei adunări extraordinare la tómnă când va fi timpul dór' mai priincios. In numĕrul viitor publicăm raportul special primit.

* * *

Concertul tinerimii române din Brad şi jur, dat în 21 Iuliu a avut, ca şi cel dela Orăştie, dat cu 3 zile mai nainte, un succes foarte frumos atât moral cât şi material. Public număros, Români, Germâni, şi Unguri, au luat parte, aplaudând viu tinerul cor. In numerul viitor raport.

* * *

Spargere în Orăştie. Un interesant caz de spargere a avut loc în sĕptămâna trecută la Orăştie. Făptuitori necunoscuţi au întrat în cancelaria solgăbirăiască, au aprins lumina, au desfăcut tóte pulpiturile şi au căutat prin ele, ce le-o fi trebuit, şi le-au lăsat aşa pe dimineaţa. spre marea mirare a publicului şi a — poliţiei, care nu ştia şi nu simţise nimic.

* * *

O dispoziţie întru spriginirea „Foii Pedagogice“. Dl Ioan Marcu, învĕţător gr. or. în Bocşa-montană, ne scrie următórele:

„In protopresbiteratul Buziaşului, diecesa Caransebeşului, după-ce s'au terminat examenele anuali de ĕst-timp, vrednicul adm. protopresbiteral, dl Aureliu Drăgan, prin un circulariu special a convocat la Buziaş pre toţi înpăţătorii, respective pre învĕţătórele din tract, precum şi pe preoţi, la o conferenţă, ce s'a ţinut în 22 l. c. la locul numit. La acéstă conferenţă subscrisul, ca comisar şcolar consistorial, după notiţele mele speciale dela examene, am făcut, ca şi în anii premergători, amenunţite recensiuni asupra scăderilor didactice constatate la examene, îndegetând şi arătând şi practic modalitatea de delăturare a acelora.

La finea conferinţei am recomandat cu tótă căldura învăţătorilor abonarea „Foii Pedagogice“ din Sibiiu, ca o fóie indispensabilă pentru fie-care învĕţător, şi resultatul a fost după puţină cugetare şi combinare, că părintele administrator, mai nainte fost distins învĕţător şi comisar şcolar, a declarat, că va abona pe sama bibliotecilor şcólelor, 28 la numĕr, „Fóia Pedagogică“, anticipând dela sine până la încasare, contul abonamentului.

Tot aşa am recomandat învĕţătorilor şi abonarea „almanachului“ proiectat de zelosul învĕţător Iosif Velcean din Reciţa montană (Resiczabánya).

In fine am recomandat spre cumpĕrare şi folosire următórele cărţi: 1. Vinuri din póme, de Grigorie Halip; 2. Vieritul, de P. Vancu; 3. Cartea stuparilor, de R. Simu; 4. Ţinerea vitelor, de E Brote; 5. Prăsirea pomilor de D. Comşa; 6. Prăsirea pomilor de I. Bălan; 7. Îndreptariu practic în economia rurală, de I. Baciu şi cons.; 8. Stupăritul de C. Dimian; 9. Insoţirile de credit, de Dr. A. Brote.

Invĕţătorii 'şi-au notat tóte aceste cărţi, precum şi preţul şi locul de procurare.

Incheiu cu observarea făcută şi în conferenţă, că o fóie pedagogică numai atunci póte esista, dacă cei chemaţi, învăţătorii şi profesorii, vor sprijini-o materialminte şi spiritualminte“.

* * *

Cu diploma — în temniţă, Un cas, care caracteriséză fórte luminos întreg sistemul de spionagiu printre naţionalităţi, avem naintea nóstră. Un anumit Pintea, Român, s'a oferit, (încă în milleniul trecut) ca soldat în şirul spionilor printre Români. A fost îmbrăţişat îndată de tainica „secţie pentru naţionalităţi“, şi plătit bine. La milleniu cică a căpătat şi o „diplomă de recunoştinţă“ şi de distincţie din partea guvernului millenar. Sĕ vede că îşi cunoştea ómenii şi ştia îmbătà bine cu apă rece pe şefii sei. Ear asta l'a făcut pe şpion aşa de încrezut, cât socotea că lui ori-ce îi este acum iertat, şi părându-i-sĕ dór' prea puţin câştigul din denunţări s'a pus şi pe alt lucru, la care acelaşi fond moral care i-a permis sĕ între de spion, i-a permis sĕ-'l facă: s'a pus pe câştigarea de bani prin falsificări de cambii! Dar pentru asta cei înteresaţi l'au luat în aspră urmărire judecătoréscă şi omul, asupra căruia milleniul trecut a pus pecetea sa de „recunostinţă“ cu diploma cei-a dat, azi zace în temniţă osândit la 8 luni!

Cazul numai întru atâta e vrednic de amintire, căci el ilustréză fondul moral al ómenilor, pe cari secţia de naţionalităţi şi-'i recrutéză de printre tinerii Români şi de cari se serveşte în culegerea informaţiunilor despre noi.

* * *

Producţiune teatrală. Tinerimea universitară română din Abrud şi jur arangiază Duminecă (7. Aug. n. a. c.) o producţie teatrală urmată de dans, în sala hotelului „Detunata“ din Abrud cu scopul de a *ajuta din venitul ei curat* societatea academică *„Petru-Maior“ din Budapesta.*

Se vor preda piesele *„Idil la ţară“*, comedie întrun act, trad. de Maria Baiulescu, şi *„Plevusca Ceapcanul“* comedie înt'run act. de R. D. Rosetti.

* * *

Petrecere în Reghin. Tinerimea română din Reghin şi jur învită la petrecerea de vară, ce o va aranja Miercuri la 10 August n. c. în pavilonul de vară din promenada oraşului. Venitul curat e destinat spre scop filantropic.

*

— Tinerimea studiósă din jurul Sĕliştei învită la petrecerea cu joc ce o va arangea Duminecă în 26 Iulie (7 Aug.) în pădurea numită „Bercul roşu“ (halta trenului: Cacova). Începutul la 1 óră meridiane. In cas de timp netavorabil petrecerea sĕ va amâna pe timp nedeterminat. Oferte marinimóse se primesc cu mulţămită şi vor cuita pe cale ḑiaristică. Venitul curat va trece în fondul pentru teatru român.

Invitări speciale nu se trimit.

* * *

Mórte. *Georgiu Popp*, notar comunal, telegrafist, sef de postă şi conducĕtor de matricule în Poiana-sărată, a încetat subit din viaţă la 30 Iul. n. în etate de 51 ani. Remaşiţele pămêntesci ale defunctului s'au depus spre vecinica odihna Luni în Aug. n. în cimiteriul bisericei gr.-or. din Poiana Sărată Fie-i ţĕrêna uşóră.

O ţară pentru un învĕţător

Elveţia a dat un esemplu rar de modul, cum trebue cinstit zilerul spiritual al naţiunii, purtătorul făcliei culturii spirituale, învĕţătorul. Inainte cu 6 luni s'a întâmplat că comuna Sulz din cantonul elveţian Aargan, a dimis fără nici o causă şi fără vre-o escontentare ori pensie, pe învĕţătorul care servise timp îndelungat. Bătrânul învăţător nu a îndrăznit se se plângă şi senatul oraşului credea, că póte căpăta îndată alt învĕţĕtor. A publicat concurs în care sĕ înşirau toate favorurile împreunate cu postul învĕţătoresc, dar nu s'a presentat nici un concurent! Atunci senatul a oferit maximul de salar, admis de lege, şi multe alte favoruri separate. Inzadar; în întreaga Elveţia nu s'a aflat un singur învaţător, care să concureze la postul învăţătorului dimis fără pensiune. Senatul s'a adresat în dreapta şi în stânga sĕ afle causa acestui lucru. A şi aflat, că reuniunea învăţătorilor i-a oprit dela concurs pe toţi pentru causa învăţătorului dimis. In urma acesteia senatul a încercat mai întâiu cu rugări, în urmă cu ameninţări, sĕ induplece reuniunea la revocarea opreliştei, aceasta însă s'a declarat aplecată numai în casul dacă senatul va da învăţĕtorului dimis pensiune regulată. Senatul nu s'a învoit cu aceasta, ci a vrut să dea causa unui advocat, ca s'o ducă înaintea tribunalului. Dar în întreagă Elveţia nu s'a aflat advocat, care să primească aceasta afacere! In acest chip demn şi-a esprimat întreaga ţeară dispreţul seu faţă de oraşul Sulz.

„N. L“.

PARTEA LITERARĂ.

Ce sĕ facem în prima linie pentru îmbunătăţirea stărei musicale a poporului nostru.

(Incheiere.)

De aceea, dintre mulţimea tinerilor, cari întră apoi în seminare, numai o mică parte corĕspunde în privinţa auḑului musical.

Şi cu tóte acestea, după un restimp de 3 ani de studiu, pe lângă tóte nĕcasurile provenite din causa materialului brut al elevilor, se póte constata un progres relativ destul de mare, care me îndreptăţesce sĕ afirm, că Românul de fire este musical.

Resultatul ar fi însĕ neasemănat mai mare, dacă s'ar părăsi şablona cea veche de instrucţiune a cântărilor bisericesci, care astăḑi este o pedecă în desvoltarea musicală a poporului nostru şi în special a fiitorilor noştri învĕţători, şi s'ar adopta şi în ramul acesta o instrucţiune basată pe principii pedagogice, cu atât mai mult, cu cât cântarea şi musica în seminarii nu este de a se privi, ca în şcólele elementare şi medii, ca o simplă distracţie sau desteritate, după cum — durere — mulţi o consideră, ci ele sunt discipline, cari trebuesc predate cu totul din alt punct de vedere, despre care aici a me estinde ar duce prea departe. Cântarea pentru elevii şcólelor poporale are scopul de distracţie, recreare şi nobilitare, pentru elevii seminariali însĕ are sĕ fie un studiu serios, care predat cum se cuvine, nu este numai o deprindere technică, ci pretinde o considerabilă încordare spirituală.

Neajunsurile instrucţiunei cântărilor bisericesci, în modul usitat până acuma, aduce cu sine, că cei cari îşi dau silinţă a se acomoda principiilor musicale în cântare, negligă cântările bisericesci, ér ceilalţi — partea cea mai mare — cari se dedau sĕ cânte după şablonul vechiu, fără de a mai resona mult, sunt afară de sémă greoi, şi neajutoraţi şi un balast pentru progresul celorlalţi.

Este neapĕrat de lipsă sĕ ţinem cont de curentul, care l'am constatat deja la început, care nu numai că nu-l putem zădărnici, ci datori suntem chiar a-l sprigini. Însĕ, pentru-ca resultatul rîvnei şi al muncei sĕ fie satisfăcĕtoriu, trebue sĕ oblim calea, care sĕ ducă la scop, căci tótă nisuinţa de a înfiinţa coruri vocale pe sate nu va avea nici un succes mulţămitoriu, dacă nu vom îngriji, ca în prima linie, fiitorii învĕţători sĕ aibă idei clare despre cântare şi sĕ se deprindă la un mod de cântare basat pe principii sănătóse.

În zadar vor sci ei chiar şi un instrument, pentru aceea cântarea tot nu o vor sci preda. Póte fi cineva un bun instrumentalist şi un rĕu cântăreţ, şi viceversa.

Sĕ nu cugete cineva că sĕ intenţionéză, ca noi în seminarii sĕ creştem artişti; în pericolul acesta nu vom ajunge.

Scopul este, ca precum în celelalte obiecte de învĕţămênt, aşa şi în musică, respective cântare, învĕţătorii noştri sĕ aibă idei esacte şi deprinderi nedefectuóse, ca ei sĕ fie în stare sĕ predea cântarea în şcólele poporale în mod cuvincios astfel, ca copiii sĕ póte esecuta cântări uşóre fără de ale schimonosi, influinţeze favorabil asupra auḑului masical, sĕ deştepte în copii simţul musical şi eventual sĕ fie în stare sĕ instrueze şi sĕ conducă un cor modest bisericesc sau lumesc.

Pasul cel dintâiu pentru ajungerea acestui scop, în prima linie, este reformarea modului de esecutare al cântărilor bisericesci, care astăḑi forméză — după cum am mai ḑis — o pedecă în desvoltarea nóstră musicală.

Cântarea trebue sĕ fie totdeauna espresivă, căci altfel nu-şi împlinesce scopul pentru care e menită. O simplă urmare melodică a tonurilor, fără de espresiune, este ca un corp fără de viaţă, ne lasă reci. Ear când espresiunea este contrară spiritului cântării, atunci ne respinge chiar!

Scopul cântării în şcólele poporale este a înfluinţa asupra fragedelor inimi şi de a le face mai accesibile pentru tot ce este nobil şi frumos Scopul acesta nu se póte ajunge însĕ prin o cântare indiferentă, care nu stă cu inima în nici o legătură.

De aceea trebue sĕ ne crescem în seminariile nóstre ómeni, cari sĕ fie în stare sĕ predea cântarea în mod corĕspunḑătoriu.

Autorităţile supreme bisericesci sunt datóre a sĕ interesa şi a lucra într'acolo, ca cântarea în biserica nóstră sĕ fie o podóbă.

Fructele acestei reforme vor fi binecuvêntate: bisericile nóstre vor deveni locuri de atracţiune şi de adevĕrată evlavie, şi prin acésta vom creşce nu numai generaţiuni cu însuşiri musicale mai superióre, ci şi ómeni morali şi creştini mai buni!

Sĕ nu ḑică unii, că este prea de timpuriu a ne acupa de acésta, nici alţii sĕ nu despereze, că nu vom ajunge scopul!

Românul ḑice: „Cine vrea póte“ şi „Învĕţul are şi desvĕţ“!

Sĕ ascultăm deci glasul timpului şi sĕ ne grăbim sĕ ḑidim o punte preste prăpastia cea mare, care este între cultura modernă şi între musica nóstră bisericéscă, şi astfel vom face primul pas pentru îmbunătăţirea stărei musicale a poporului nostru.

Sibiiu, 29 Aprile, 1898. *G. Dima.*

Mătasă crudă Bast fl. 8.65
până la **fl. 42.75** p. materie de o haină comp. — Tussors și Shautung Pongees — precum și **mătase Henneberg** négră albă și colorată — în cele mai moderne țeseturi, colori și dessinuri *Se espedéză la particulari franco și liberi de vamă. Mustre cu întórcerea postei.* **Fabricile de mătase G. Henneberg** *lif. de curte ces si reg.* **Zűrich.** [45] 5

In *Tipografia archidiecesană*
a apărut:

ACAFTISTUL
Preasântei
Născătóre de Dumnedeu
și
alte rugăciuni
urmate de Sinaxariu pentru tot anul și Păschălie.
Un volum de 368 pagini 8°.

Prețul simplu legat . . . fl. —.85
jumĕtate pânză . . „ 1.05
în piele roșie . . . „ 1.25
Édiția fină în piele négră . „ 2.—
piele chagrin „ 2.60
în mătase . „ 3.85

Se află de vêndare la
Librăria Tipografiei archidiecesane,
Sibiiu.

Ouĕ de clocit

dela **găini Brahma,** adevĕrate, bucata 15 cr., de **Holanda,** negre cu moț alb, mare, bucata 25 cr., dela **găini stiriene, veritabile,** bucata 10 cr., dela **Paduani de argint,** bucata 30 cr., dela **Langshans,** bucata 30 cr., dela **curci,** bucata 30 cr., dela **găini italiene,** bucata 30 cr., dela **găini pitici,** bucata 30 cr., de **Cochinchina** bucata 25 cr., dela **găini ardelenesci,** cu gâtul gol, bucata 20 cr., dela **Dorkins,** bucata 25 cr., de **Yokohama,** bucata 50 cr., dela **gâște uriașe de Emden,** bucata 1 fl., de **rațe de Peking.** bucata 20 cr., de **rațe** mari **stiriene,** bucata 20 cruceri.

Espedez numai ouĕ de clocit de **rasse curate.** cari au fost premiate mai de multe-ore și iau ori-ce garanțiu e pentrcurățenia și v-ritatea rassei. [47] 6—6

Max Pauly,
Köflach, (Stiria.)

Din
„Biblioteca nóstră“,
sub direcția dlui E. Hodoș, au apărut:

Nr. 1 *Realități și visări,* de S. S. Secula;
Nr. 2 *Iancu de Huniad,* de Ios. Bălan;
Nr. 3—4 *Versuri și Proză,* de G. Coșbuc;
Nr. 5 *Fabule alese,* de Gr. M. Alexandrescu;
Nr. 6 *Dela sat,* piesă popor. în dialect bănățean de N. Mocovișteanu;
Nr. 7 *Intocmai,* de Zotti Hodoș.

1 numĕr 14 cr.
Se află de vêndare în
Librăria Tipografiei archidiecesane
Sibiiu.

Am onóre a aduce la cunoscința p. t. publicului că am început a pregăti în atelierul meu de lăcătuș artistic și

casse contra focului și spargerei

în esecutare solidă, pe lângă prețuri moderate, și deja am gata un deposit de casse lucrate de mine.

Cu tótă stima:
SAMUEL SCHUSTER
Hundsrücken 23. [124] 1—10

[125] 1—3

Publicațiune.

Pentru *liferarea* de:

1. **Pâne de grâu curat;**
2. **Franzele** (jimle) făcute din făină de grâu curat cu lapte;
3. **Făină de grâu curat** Nr. 2 și 3;
4. **Carne de vită;**
5. **Carne de vițel;**
6. **Carne de óie;**
7. **Carne de porc** și
8. **Unsóre de porc,**

tóte de prima calitate, pentru alimentarea alor 180—190 elevi dela Seminariul archidiecesan teol. ped. gr.-ort. rom. „Andreian“ din Sibiiu în anul școlar 1898/9.

Doritorii de a reflecta la careva din aceste posițiuni, *sĕ-și inainteze* **ofertele** *în scris, peesentându-le în persónă la subsirisul* **până la 16/28 August a. c.,** unde vor afla mai deaprópe și condițiunile speciale pentru încheierea contractelor, precum și eventuale alte informațiuni.

Tot în acest termin se pot înainta *oferte* în scris și *pentru resturile de mâncare* nefolosibile rĕmase dela mese și culină.

Sibiiu, 16/28 Iuliu 1898.

Gavriil Hango,
presbiter, econom seminarial

Nr. 259/898. [128] 1—3

CONCURS.

Pentru întregirea posturilor vacante de învețători din comunele de mai jos din protopresbiteratul Orăștiei, se escrie concurs cu termin de 30 de dile dela prima publicare în „Telegraful Roman“.

1. Șibot (Alkenyér), dóuă posturi cu salar anual de câte 300 fl. v. a. în rate lunare anticipative din cassa bisericei, locuință și lemne pentru încăldit.

2. Acmar, un post cu salar de 300 fl. v. a. încassat din repartițiune, cuartir și lemne de foc.

3. Ludești-Costești, un post cu salar de 300 fl. v. a. încassat din repartițiune, locuință și lemne de foc.

4. Pișchinț, un post cu salar de 300 fl. incassați din 8 jughere de pămênt în preț de 80 fl. și 220 fl. din repartițiune, cuartir și lemnele de lipsă pentru încăldit.

5. Dênculmare, un post cu salar de 300 fl. v. a. încassat din repartiție, cuartir și lemne.

Doritorii de a reflecta la vreunul din aceste posturi, au a-și așterne cererile concursuale instruite în sensul legilor din vigóre subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul deschis, fiind obligați a cânta și în strană, Dumineca și 'n sĕrbători, la bisericile respectivelor comune unde au concurat și vor a fi aleși.

Orăștie, 9 Iulie 1898.

Oficiul protopresbiteral rom. gr.-or. al Orăștiei, în conțelegere cu comitetele parochiale.

Vasiliu Domșa,
protopresbiter.

Nr. 338—898 protopresfi. [127] 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor învĕțătoresci dela scólele confesionale gr. or. române din mai jos însemnatele comune în protopresbiteratul tractului Sighișórei, se escrie prin acésta concurs cu terminul de 30 de dile dela prima publicare în organul „Telegraful Român“.

1. Saschiz, cu salariu anual de 300 fl. și anume: dela popor prin repartițiune 250 fl, din cassa alodială 50 fl., cuartir și lemne.

2. Zoltan cu salariu anual de 300 fl. cuartir și lemne.

3. Șard cu salariu anual de 300 fl., cuartir și lemne.

4. Hetur, cu salariu anual de 300 fl, cuartir și lemne.

Concurenții au sĕ se presenteze în vre-o Duminecă ori sĕrbătóre în biserica din parochiile amintite, spre a-și arăta desteritatea în cântările bisericesci, — și sĕ-și aștérnă cererile instruite conform normelor în vigóre până la terminul susindicat snbsemnatului oficiu protopresbiteral.

Sighișóra, 9 Iuliu 1898.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Sighișórei.

In conțelegere cu comitetele parochiale concernente.

Dimitrie Moldovan
protopop

Nr. 3259—1898 [126] 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de notar comunal, devenit vacant în comuna Poiana, comitatul Sibiiu, cercul Mercurea, se escrie prin acésta concurs.

Emolumentele sunt:

1. Salar anual . . 1200 coróne.
2. Paușal de călĕtorie 160 „
3. Locuință naturală.
4. 6□° lemne de foc, din care se încăldesce și cancelaria comunală.
5. Taxele stabilite pentru lucrările private.

Concurenții la postul acesta sunt provocați sĕ înainteze rugările instruate în sensul §-lui 6. I. 1883 și §. 73 XXII. 1886 până în 25 August a. c. la subscrisul.

Mercurea, în 31 Iulie 1898.

Pretorele cercual suprem:
Mangesius.

Nr. 614—898. [129] 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea posturilor învĕțătoresci din protopresbiteratul Agnita prin acésta se escrie concurs cu termin de 30 dile dela prima publicare în „Telegraful Roman“.

1. Agnita cu salariu anual de 300 fl., cuartir natural și lemne de foc.

2. Bendorf cu salariu de 300 fl., anume 60 fl. din alodialul comunal, èr 240 fl. din repartiție dela popor, cuartir în natură și grădină.

3. Bruiu, salariu anual de 300 fl.

4. Somartin cu salariu anual de 300 fl., dintre cari 240 fl din repartitie dela popor și 60 fl. cari sperează ai primi ca ajutoriu dela stat, cuartir natural și lemne.

5. Verd salariu anual 300 fl., dintre cari 80 fl. din cassa bisericei, 70 fl. din alodiul comunal și 150 fl. prin repartiție dela popor, cuartir și lemne.

Doritorii de a ocupa vreunul din acestea posturi, au ași asterne cererile lor instruite conform legilor din vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral, precum și a se presenta în vre-o duminecă séu serbătóre în biserica din comuna, unde au competat în terminul deschis, spre ași arăta desteritatea în cântări și tipic.

Nocrichiu, 10 Iuliu 898.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Agnitei în Nocrichiu (Ujegyház) în conțelegere cu comitetele parochiale.

Nicolau Moldovan
adm. protopresb.

Nr. 265 [130] 1—3

CONCURS.

Pentru intregirea posturilor învĕțătoresci dela școlele elementare gr.-or. din comunele mai jos însemnate, în protopresbiteratul Sebeșului, se publică concurs cu termin de 30 de dile dela prima publicare în diarul „Telegraful român“.

1. Rehău, dóuĕ posturi, cu salariu câte de 300 fl., cuartir, grădină și 1 stângin lemne de foc.

2. Pianul-de-sus, cu salariu de 300 fl. cuartir și lemne de foc

3. Cacova cu salariu de 300 fl., și anume 200 fl. din cassa bisericei și 100 fl. ajutor dela stat, — cuartir și lemne pentru foc.

4. Rĕchita, cu salariu de 300 fl. cuartir și lemne de foc.

5. Petrifalĕu, cu salariu de 300 fl., cuartir și lemne de foc

Invĕțătorii, cari vor ocupa posturile acestea, sunt datori a ține Dumineca și sĕrbătórea strană și a cânta cu copii în biserică.

Concurenții, au a se presenta în timpul concursului, în vre-o Duminecă sau sĕrbătóre în biserică, spre a-și arăta desteritatea în cântări — și până la terminul prefipt a'și înainta cererile, instruite conform normelor din vigóre subsemnatului oficiu protopresbiteral.

In conțelegere cu comitetele parochiale respective.

Sebeș, 9 Iuliu 898.

Oficiul protopresbiteral al Sebeșului.

Sergiu Medean,
protopresbiter.

Nr. 632—1898 [92] 3—3

CONUCRS.

Pentru îndeplinirea a dóuĕ posturi de învĕțători devenite vacante la școla nóstră gr.-or. din Boița se escrie concurs cu termin de 30 de dile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu aceste posturi sunt:

1. Pentru fiecare salariu anual de 330 fl. din cassa bisericei, ce se vor solvi în rate lunare anticipative.

2. Cuartir natural în edificiul școlei și patru stângini de lemne pentru încăldit la fiecare.

3. Cuincuenalele prescrise în lege și provĕdute în §. 46, din regulamentul pentru organisarea învĕțămêntului în școlele poporale asigurate.

4. Acei indivizi, cari au cercetat vre-un curs de economie vor fi preferiți, și se vor bucura de o remunerațiune corĕspundĕtóre pentru instruirea în școla de repetiție.

Cei-ce doresc a reflecta la vre-unul din aceste posturi vor avé a-și așterne suplicile concursuale instruite conform legilor din vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Pentru dovedirea desterităţii technice — cântări și tipic, eventual și vre un instrument musical — concurenții se vor presenta în comună în vre-o Duminecă sau sĕrbătóre înainte de diua alegerii.

Sibiiu, 30 Iuniu 1898.

In conțelegere cu comitetul parochial.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Sibiiului. **Ioan Papiu,**
protopresb.

Nr. 194—1898 [88] 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea vacantei parochii gr.-or. de a III-a clasă din Murĕș-Oarba, în tractul protopresbiteral al Murĕș-Oșorheiului, se escrie prin acésta concurs cu termin de 30 dile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post de paroch sunt cele stabilite în ședința sinodului acestei parochii la 6 Octobre 1891 și 15 Maiu 1898, cari dau un venit anual de 360 fl. v. a.

Informațiuni detaiate despre acéstă parochie se pot lua dela comitetul parochia în fața locului și dela subsemnatul protopresbiter.

Competenții își vor trimite cererile or concursuale, instruite în regulă la subsemnatul oficiu protopresbiteral.

Murĕș Oșorheiu, 25 Maiu 1898.

Oficiul protopresbiteral gr.-or al Murĕș-Oșorheiului, în conțelegere cu comitetul parochial.

Nicolau Manegutiu,
protopresbiter.

Redactor prov. **Dr. Elie Cristea.** Editura și tiparul tipografiei archidiecesane.

La numĕrul acesta se adauge și un suplement.

[101] 2—3

Concurs.

Pentru întregirea unui post învĕţătoresc la şcóla elementară gr.-or. din Sebeşul săsesc se publică concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Tel. Rom“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

a) Salariu anual de 400 fl. în care se cuprinde şi relutul de cuartir şi grădină computate cu 100 fl. şi

b) Cuincuenaliile legale.

Instituindu-se numai învĕţător provisoríu, comitetul parochial ş'a reservat dreptul a da eventual cuartirul şi grădina în natură, — atunci salariul e numai de 300 fl.

Invĕţătorul, carele va ocupa acest post e dator a ţiné Dumineca şi sĕrbătóre o strană şi a cânta cu copii în biserică.

Cunoscĕtorii de musică vor fi preferiţi, şi fiind în stare a instrua şi conduce corul, pentru acésta respectivul va primi remuneraţiune.

Cei-ce voesc a ocupa acest post, au a se presenta în timpul concursului, în vreo Duminecă sau sĕrbătóre în biserică spre aşi arăta desteritatea în cântări; şi aşi înainta în terminul prefipt cererile, instruite conform normelor din vigóre, subsemnatului oficiu protopresbiteral.

In conţelegere cu comitetul parochial.

Sebeş, 18 Iuniu 1898.

Oficiul protopresbiteral al Sebeşului:

Sergiu Medean,
protopresbiter.

Nr. 322/1898. [98] 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea posturilor învăţătoresci din comunele bisericesti gr. or. în protopresbiteratul Haţegului se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în Telegraful Român, şi anume:

1. Petroşeni, la care este anecsată şi şcóla din filia Baniţa, cu salar de 300 fl., relut de cuartir şi pentru grădină 75 fl.

Conform hotărîrei comitetului parochial, la acest post pot concura numai acei învĕţători, cari au absolvat în regulă cursul pedagogic sau teologic, şi cari vor avea tot odată şi cunoscinţa musicei aşa, ca sĕ pótă forma un cor bisericesc cu copii de şcólă sau cu adulţii, pentru care lucru va primí o remuneraţiune la finea anului scolar pênă la 50 fl.

2. Petrila, unde sunt dóuă posturi învăţătoresci de ocupat, fie care post cu salariu de câte 300 fl. cuartir şi lemne.

3. Livezeni cu salariu de 300 fl., cuartir şi lemne; şi fiind o porsónă diligentă, are prospect şi de alte venituri dela instrucţii private.

Petenţii la acestea staţiuni sĕ-şi trimită cererile concursuale cu documentele recerute de legile în vigóre la oficiul protopresbiteral gr. or. în Haţeg (Hátszeg).

Comitetele parechiali gr. or. din Petroşeni, Petrila şi Livezeni în conţelegere cu oficiul protopresbiteral.

Haţeg 16. Iuniu 1888.

Titu V. Gheaja
Protopresbiter

---

[100] 2-3

Concurs.

Pentru îndeplinirea posturilor învĕţătoresci la şcólele poporale gr.-or. rom. mai jos specificate din protopresbiteratul Devei, se escrie prin acésta concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în fóia oficiósă „Tel. Român“.

1. Lelese, cu salariu anual de 300 fl., lemne pentru încălḑirea şcólei şi a învĕţătoriului.

2. Josani-Nandru-Vale, cu salaríu de 300 fl., cuartir şi lemne. Salariile încassabile din arunc după proporţiunea numerilor de familii.

In ambele sus amintitec comune susţitóre de şcoli învĕţătorii vor căpăta 30 cr. dela funcţiuni unde vor fi poftiţi.

Reflectanţii la unul dintre aceste posturi, au sĕ-'şi aştérnă suplicile de concurs instruate în sensul legilor în vigóre subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Invĕţătorii, cari reflectéză la aceste posturi, au sè conducă strana, sĕ se presinte în comune la s-ta biserică, de aşi arăta desteritatea în cele rituali înainte de espirarea terminului de concurs, apoi cei, cari sciu conduce cor bisericesc vor fi preferiţi.

Deva, 4 Iulie n. 1898

Comitetele parochiali, în conţelegere cu oficiul protopresbiteral gr.-or. rom. al Devei.

George Romanul,
protopresbiter.

Nr. 195—1898 [87] 2—3

CONCURS

Pentru ocuparea vacantei parochii gr. or. de a III-a clasă din Medeşfalĕu, în tractul protopresbiteral al Murĕş-Oşorheiului, se escrie prin acésta concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post de paroch sunt cele stabilite în şedinţa sinodului acestei parochii la 24 Novembre 1894, cari dau un venit anual de 462 fl. v. a.

Informaţiuni detaiate despre acéstă parochie se pot lua dela comitetul parochial în faţa locului şi dela subsemnatul protopresbiter.

Competenţii îşi vor trimite cererile lor concursuale, instruite în regulă, la subsemnatul oficiu protopresbiteral.

Murĕş-Oşorheiu, 25 Maiu 1898.

Óficiul protopresbiteral gr.-or. al Murĕş-Oşorheiului.

Nicolau Maneguţiu,
protopresbiter.

Nr. 149/898 [96] 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor învăţătoresci vacante la scólele comunelor bisericesci gr. or. mai jos însemnate din protopresbiteratul Câmpenilor se publică concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare oficiósă.

1. Câmpeni, un post cu 300 fl. v. a. din fondul scolar, locuinţă sau 50 fl v. a. relut şi fiind cântăreţ şi pedagog va primi şi renumeraţiuni separate.

2. Certegea, un post cu 3)0 fl. v. a. din fondul bisericei şi repartiţie, locuinţă cu grădină.

3. Lăpuş, un post cu 300 fl. v. a. din repartiţie, locuinţă cu grădină.

4. Lăzesci, un post cu 300 fl. v. a. din repartiţie, locuinţă cu grădină.

5. Neagra de jos, un post cu 300 fl. v. a. din repartiţie, locuinţĕ cu grădină.

6i Poiana-Valeaverde, un post cu 300 fl. v. a din repartiţie, locuinţă cu grădină.

7. Pon rel, un post cu 300 fl. v. a. din repartiţie, locuinţă cu grădină.

8. Sohodol-Peleş, un post cu 300 fl. v. a. din repartiţie, locuinţă cu grădină.

9. Vidra-medie, dóue posturi cu salariu de câte 300 fl v. a. din fondul scolar şi repartiţie, locuinţĕ cu grădină.

Doritorii de a ocupa unul din aceste posturi, sĕ trimită cererile lor concursurile înstruite conform legilor din vigóre la oficiul protopresbiteral gr. or. din Câmpeni.

Câmpeni, 30 Iuniu, 1898

Romul Furduiu
protopop

Nr. 295/898. [97] 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea posturilor de învăţători dela scólele confesionale gr. or. romane din mai jos însemnatele comune în protopresbiteratul Avrigului se escrie prin acésta concurs cu terminul de 30 ḑile dela prima publicare în fóia Telegraful Roman.

1. Arpaşul superior, postul de învăţătoriu cu salariul anual de 300 floreni v. a. cuartir şi lemnele necesari pentru foc;

2. Porcesti, al doilea post de învăţătoriu cu salariul anual de 300 fl. v. a. cuartir şi lemnele necesari pentru foc;

3. Porumbacul-superior-apusén şi resăritén, postul de învăţătoriu cu salariul anual de 300 fl. v. a. cuartir şi lemnele necesari pentru foc;

4. Sebeşul inferior al doilea post de învăţătoriu cu salariul anual de 300 fl. v. a. cuartir şi 4 stêngini de lemne pentru foc eventual un relut de 20 florini.

5. Ucea inferióră, postul de învĕţătoriu cu salauiu anual de 300 fl. v. a. cuartir şi lemnele necesari pentru foc.

Doritorii de a ocupa vre-unul din acestea posturi, se'şi substearnă cererile concursuali instruite conform legilor în vigóre la subscrisul oficiu protopresbiteral în Avrig, posta Avrig, Felek, Szebenvármegye, până la terminul susindicat, cu aceia, că cei aleşi la posturile acestea sunt îndatoraţi a cânta cu pruncii de şcólă Dumineca şi serbătórea în biserică la sânta liturgie.

Avrig, 30 Iuniu, 1898.

In conţelegere cu comitetele parochiali respective Oficiul protopresbiteral gr. or. al Avrigului.

Ioan Cândea.
protopop

Nr. 242. [99] 2—3

Concurs.

Pentru întregirea posturilor învăţătoresci vacante din comunele mai jos însemnate din protopresbiteratul Sebeşului, se publică concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful român“.

1. Lancrĕm, postul al trĕilea, cu salariu de 300 fl., cuartir şi grădiná.

2. Şugag, dóuă posturi, cu salariu câte de 300 fl. Invĕţătorul din clasa primă va primí cuartir liber, grădină şi 2 şi jum. stângini lemne de foc, ér cele din clasa a dóua va primi pentru acestea relut în bani 70 flor.

3. Pianul de jos, dóuă posturi cu salariu câte de 300 fl. cuartir liber, sau relut în bani câte 10 fl. grădină şi câte 1 stâng. lemne de foc.

4. Daia, dóuă posturi cu salariu câte de 300 fl., cuartir, sau relut în bani câte 10 fl., grădină şi câte 1 stângin de lemne.

5. Ohaba, cu salariu anual de 300 fl- grădină şi pentru cuartir şi lemne 20 fl.

6. Vingard, dóuă posturi, cu salariu câte de 300 fl., cuartir şi grădină.

7. Căpâlna, cu salariu de 300 fl., cuartir şi lemne.

Invăţătorii, cari vor ocupa posturile acestea sunt datori a ţinea Dumineca şi sĕrbătórea strană şi a cânta cu copii în biserică.

Cei-ce voesc a reflecta la posturile acestea, au a se presenta în timpul concursului, în vre-o Duminecă sau sărbătóre în biserică spre a'şi arăta desteritatea în cântări; şi a'şi înainta în timpul prefipt cererile, instruite conform normelor din vigóre, subsemnatului oficiu protopresbiteral.

In conţelegere cu comitetele parochiale respective.

Sebeş, 18 Iuniu 1898.

Oficiul protopresbiteral al Sebeşului:

Sergiu Median
protopresbiter

---

[94] 2—3

CONCURS.

Pentru intregirea a patru posturi învĕţătoresci devenite vacante la şcóla nor. cap. gr.-or. din Selişte, dintre cari dóuĕ sunt pentru învĕţătorese cu termin de 30 ḑile dela prima publicare.

Cu aceste posturi este împreunat un salariu anual fundamental de 400 fl. ér 50 fl. bani de cuartir şi 20 fl. bani pentru grădină, care se va solvi în rate lunare anticipative din fondul cultural al bisericei, tot odată li-se asigură învĕţătorilor aleşi cuincuenalele legale.

Concurenţii reflectanţi la aceste posturi au sĕ-şi trimită suplicele lor instruite conform legilor în vigóre, pe lângă aceea se cere, ca sĕ posédă limba maghiară, sĕ se deoblige, ca în termin de 3 ani sĕ se cualifice pentru şcólele de repetiţie economice, în care vor avea obligamêntul a propune.

Invĕţătorii şi învĕţătórele ce se vor alege, vor fi obligaţi a provedea pe lângă instrucţiunea în şcóla de tóte ḑilele instrucţiunea în şcóla de meserii şi şcóla de repetiţie economică înfiinţândă, fără o altă remuneraţie deosebită.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Sĕliştei în conţelegere cu comitetul parochial.

Sĕlişte, 17 Iuniu 1898.

Petru Iuga,
adm. protpresb.

---

ad. Nr.134—898 [104] 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de paroch în par. de cl. a III-a Bĕtrâna, protopresbiteratul Devei, conform graţiósei resoluţiuni consistoriale din 22 Iuliu a. trecut Nr. 4526 bis. şi 3303 bis. din a. c. prin acésta se escrie concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful Roman“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt regulate şi statorite în şedinţa comitetului parochial, ţinută la 17/29 Iunie a. c. şi tóte la olaltă dau suma de 322 fl. 60 cr.

Informaţiuni mai deaprópe despre acéstă parochie se pot lua dela oficiul protopresbiteral şi dela comitetul parochial.

Reflectanţii la acest post au a-şi aşterne cererile lor concursuale instruite conform legilor din vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral până la terminul sus indicat.

Deva, 24 Iunie 1898.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. român al Devei în conţelegere cu comitetul parochial respectiv.

George Romanul,
protopresbiter.

Nr. 250—898 [105] 2—3

Concurs repeţit.

Pentru intregirea parochiei vacante S. Maria, în urma resoluţiunei Preaveneratului Consistoriu Archidiecesan, din 5 Maiu a. c. Nro 3397 B. se escrie concurs, cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful Roman“.

Emolumentele sunt 359 fl. 92 cr. despre care interesatii pot lua informaţiuni dela comitetul parochial resp. dela oficiul protopresbiteral.

Petenţii au a'şi ascerne cererile instruite conform normelor din vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul deschis (posta ultimă Hidalmás).

Concurenţii înainte de alegere au a se presenta în vre-o Duminecă sau sĕrbătóre la biserică. pentru a cânta resp. celebra şi cuvênta.

Fizeş-Sânpetru, 25 Iuniu 1898.

In conţelegere cu comitetul parochial.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Unguraşului.

Paul Roşca,
protopresbiter.

Nr 168—Şcol. [113] 2—3

Concurs.

Pentru intregirea posturilor vacante de învĕţători dela scoalele din comunele mai jos însemnate, protopresbiteratul Solnocului se publică concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în Telegraful Român.

1. Libotin un post de învĕţătoriu cu salariu anual de 300 fl. v. a., dintre care 200 fl. v. a. se capătă dela stat şi 100 fl. v. a. din repartiţiune pre popor.

2. Rogoz un post de învăţător cu salariu anual de 300 fl. v. a., dintre care 200 fl. v. a. se capătă dela stat şi 100 fl. v. a. din repartiţiune pre popor.

Doritorii de a ocupa vre-unul din aceste posturi, au aşi înainta cererile de concurs instruite conform normelor în vigóre, în terminul deschis, subsemnatului oficiu protopresbiteral,

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Solnocului în conţelegere cu comitetele parochiali.

Cupşeni în 3. Iulie 1898.

S. Cupşa.
protopresbiter.

Nr. 77/888 [112] 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de paroch în parochia gr. or. Ampoiţa, de clasa III. din protopresbiteratul Albei Iulie se publică concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful român“.

Venitele impreunate cu acest post dau suma de 410 fl. v. a.

Doritorii de a ocupa acest post sĕ-şi trimită cererile concursuale, în terminul deschis la subscrisul oficiu, instruite în sensul normelor în vigóre.

Alba Iulia, 1 Iuliu 1898.

Oficiul protopresbiteral gr. ort. al Albei-Iulie, în conţelegera cu comitetul parochial.

Florian Rusan
adm. protopresbiteral.

Nr. pp. 371—898. [111] 2—3

CONCURS.

Pentru întregirea postului de paroch în parochia de clasa a III din comuna Mărişel prin acésta se escrie concurs cu termio de 30 de ḑile dela prima publicare în Telegraful român.

Emolumentele împreunate cu acest post dau un venit sigur anual de 413 fl. 28 cr.

Doritorii de-a competa la acest post, au a-şi aşterne suplicele lor de concurs, instruite în sensul normelor în vigóre, subscrisului pănă la terminul susindicat, şi a se presenta în parochie la biserică în vre-o Duminecă sau Sĕrbătóre, ca sĕ fie cunoscuţi din partea poporului.

Oficiul protopresbiteral rom. gr. or. al Clujului în conţelegere cu comitetul parochial.

Cluj, 10 Iuniu 1898.

Tuliu Roşescu
protopresbiter.

Nr. 261/898. [115] 2-3

CONCURS.

Pentru întregirea posturilor vacante învĕţătoresci din comunele mai jos însemnate, aparţinĕtóre tractului protopresbiteral al Treiscaunelor, se publică concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în Telegraful român.

1. Apaţa, cu salariu de 300 fl. din cari 150 fl. dela popor şi 150 fl. ajutoriu dela Venerabilul Consistoriu şi cuartir liber în edificiul şcólei.

2. Chezdi-Mărtănuş, cu salariu de 300 fl. 25 cr. din cari 50 fl. ajutoriu dela Ven. Consistoriu, cuartir liber în edificiul şcólei şi 2° lemne, sau 10 fl. pentru lemne.

3. Covasna, postul de învĕţătoriu primar, cu salariu de 330 fl. şi 15 fl relut de cuartir.

4. Dobêrlĕu, cu salariu de 300 fl. şi cuartir liber în edificiul şcólei

5. Intorsura-Buzĕu, postul de învĕţător primar, cu salariu de 300 fl., şi cuartir liber.

6. Marcoş, cu salariu de 310 fl. şi cuartir constătător din trei odăi în edificiul nou şcolar pus în lucrare.

7. Teliu, cu salariu de 300 fl. din cari 50 fl. ajutoriu dela Ven. Consistoriu şi cuartir liber în edificiul frumos şcolar.

8. Vama-Buzĕu, cu salariu de 300 fl. din cari 100 fl., ajutor dela Ven. Consistor, cuartir liber în edificiul şcólei constătătoriu din trei încăperi şi 20 poveri de lemne.

Reflectanţii la vr'unul din aceste posturi, împreunate tóte cu cantoratul sĕ-şi aştérnă cererile concursuale, instruite conform normelor în vigóre, la subsemnatul oficiu protopresbiteral în termin deschis, avênd, după putinţă, a se presenta în vre-o Duminecă séu sĕrbătóre în biserică, spre a-şi arĕta desteritatea în cântări.

Breţcu (Bereczk), 4 Iuliu 1898.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Treiscaunelor în conţelegere cu comitetele parochiale respective.

Dumitru Coltofeanu,
protopresb.

---

ad. Nr. 317—898 [116] 2—3

Concurs.

Pentru intregirea posturilor învĕţătoresci dela şcólele confesionale din comunele mai jos însemnate din protopresbiteratul Sĕliştei se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în ḑiarul „Telegraful Roman“.

1. Aciliu, cu salar anual de 300 fl. v. a., cuartir şi lemne.

2. Sibiiel, 2 posturi învĕţătoresci cu câte 300 fl. v. a. şi cuartir în natură.

3. Vale, 2 posturi învĕţătoresci cu câte 300 fl. v. a., şi cuartir în natură.

Cei-ce doresc a reflecta la vre-unul din aceste posturi, au a-şi aşterne cererile de concurs în terminul fixat subsemnatului oficiu protopresbiteral.

Dela concurenţi se cere a se presenta în o Duminecă ori sĕrbătóre la biserică pentru a-şi arĕta desteritatea în cântări.

In conţelegere cu comitetele parochiale respective.

Sĕlişte, în 24 Iuniu 1898.

Oficiul protopresb. gr.-or. al Sĕliştei.

Petru Iuga,
adm. protop.

Nr. 164/898. [114] 2—3

CONCURS.

Pentru întregirea posturilor vacante de învĕţători dela şcólele mai jos însemnate, protopresbiteratul Cetăţii de pétră se publică concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Tel. Rom“.

1. Leschia, un post de învĕţătoriu cu salariu anual de 300 fl., anume 172 fl. ajutoriu dela stat, 128 fl. prin repartiţie dela popor, cuartir natural şi lemnele necesari de foc.

Curtuiuşul-mic, un post de învĕtătoriu cu salariu anual 300 fl. 150 fl. ajutoriu dela stat, 150 fl. prin repartiţie dela popor, grădina şcólei în mărime de 900□, cuartir natural şi lemnele necesari de foc.

3. Cărbunariu, un post de învĕţătoriu cu salariu anual, 300 fl. de 200 fl. prin repartiţie dela popor, 40 fl. din lada bisericei, în preţiu de 60 fl. folosinţa unui pămênt arătoriu, cuartir natural şi lemnele necesari de foc.

4. Vălenii-Şomcutei, un post de învĕţătoriu cu salariu anual de 300 fl. prin repartiţiune dela popor, grădină de legumi; învĕţătoriul e îndatorat a încălḑi sala de învĕţămênt din al sĕu.

Doritorii de a ocupa vreunul din aceste posturi, au aşi înainta cererile de concurs instruite conform normelor în vigóre, în terminul deschis subsemnatului oficiu protopresbiteral.

Dela concurenţi se aştéptă a se presenta în vreo Duminecă séu sĕrbătóre la biserică în respectiva comună, la care au competat, pentru a fi cunoscuţi personal şi pentru aşi arăta desteritatea în cântări.

Fĕnaţĕ, la 1 Iuliu 1898.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Cetăţi de pétră în conţelegere cu respectivele comitete parochiale.

Teodor Şovrea,
adm. protopresbiteral.

---

ad. Nr. 49/898. com. par. [118] 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea a dóuĕ posturi de învĕţăt. devenite vacante la şcóla gr.-or. din Rĕşinari prin acésta se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele sunt 350 fl. salar şi 32 fl. relut pentru fiecare.

Aspiranţii la aceste posturi, încă înainte de espirarea terminului de concurs sĕ se presenteze în vre-o Duminecă sau sĕrbătóre aici la biserică, spre a-şi arĕta desteritatea în cântările bisericesci.

Pentru conducerea grădinei şcolare, preferit va fi cel care va dovedi, că posede cunoscinţe în ale grădinăritului. Pentru instruarea elevilor în grădinărit i-se dă învĕţătorului jumĕtate din venitul curat al grădinei şcolare.

Cererile concursuale instruite conform legilor din vigóre se vor adresa la oficiul protopresbiteral gr.-or. al Sibiiului.

Rĕşinari, din şedinţa comitetului parochial gr.-or ţinută la 5 Iulie 1898.

Emilian Cioran, *Aleman Galea*,
preş. com. par. not. com. par.

Nr. 694—1898

Vĕḑut şi aflat în ordine.

Ioan Papiu,
protpresb.

Nr. 628—898 [120] 2—3

CONCURS.

Devenind vacante în tractul protopresbiteral al Branului următórele staţiuni învĕţătoresci, prin acésta se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare cu următórele emolumente:

1. Codlea un post învĕţătoresc cu 300 fl. v. a.

2. Rĕşnov trei posturi învĕţătoresci cu câte 300 fl, câte 24 fl. bani de cortel, câte 3 stângini lemne în valóre de 24 fl şi câte 6 fl. pentru 1/4 jugĕr pămênt.

3. Şimon, un post cu 300 v. a. cortel şi lemne.

4. Şirnea, un post cu 300 fl. v. a. cortel şi lemne.

5. Poiana-Mĕrului, dóuĕ posturi cu câte 300 fl., cortel şi lemne.

6. Moeciul superior, un post cu 300 fl., cortel şi lemne.

Doritorii de a ocupa vreunul din aceste posturi, au a-şi aşterne suplicele lor instruite conform legii în terminul sus arĕtat la subscrisul oficiu.

In conţelegere cu respectivele comitete parochiale.

Oficiul prot gr.-or. al Branului.

Zĕrnesci, 18 Iuniu 1898.

Traian Meţianu,
protpresbiter.

---

ad. Nr. 517/1898. [121] 2—3

CONCURS.

Pentru întregirea posturilor vacante învĕţătoresci dela şcólele din comunele mai jos însemnate, protopresbiteratul Turḑii se publică concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Tel. Rom.“

1. Banabic, un post de învĕţător cu salar anual de 300 floreni, cuartir, folosirea grădinii şcolare, şi lemne de foc.

2. Hidis, un post de învĕţător cu salariu anual de 300 fl. cuartir şi pentru grădină 2 fl.

3. Soporul de câmpiă, un post de învĕţător cu salar anual de 300 fl. şi cuartir.

4. Hărăştas, un post de învĕţător cu salariu anual de 300 floreni şi cuartir.

Doritorii de a ocupa vre unul din aceste posturi, au aiş aşterne cererile concursuale instruite conform normelor în vigóre în terminul de mai sus subsemnatului oficiu protopresbiteral.

Dela concurenţi se aştéptă, a se presenta în vre-o Duminecă sau sĕrbătóre la biserică în respectiva comună, la care a competat, pentru a fi cunoscuţi personal şi pentru aşi arăta desteritatea în cântările bisericesci, fiind că au a îndeplini şi funcţiuni cantorale.

Cojocna, 9 Iuliu 1898.

Oficiul protopresbiteral român gr.-or. al Turḑi, în conţelegere cu respectivele comitete parochiule.

Teodor Ciortea,
adm. ppresb.

Nrul com. par. 22/898. [122] 2—3

CONCURS.

Pentru întregirea alor dóuă posturi învĕţătoresci la scóla greco-orientală din Poplaca, se publică concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu fiecare din aceste dóuĕ posturi sunt:

1. Salariu anual de 300 fl. v. a.
2. Relut de cuartir 15 fl. v. a.
3. Relut de lemne 25 fl. v. a.

solviţi din cassa bisericei în rate cuartale anticipative.

Cei cari vor fi aleşi sunt datori a ţinea Dumineca şi sărbătórea strană în biserică şi a cânta cu copiii la sfta liturgie.

Cei cu cunosciinţe musicale vor fi preferiţi.

Doritorii de a ocupa aceste posturi, sunt poftiţi a se presenta înainte de alegere în vre-o Duminecă séu serbătóre spre a'şi arăta desteritatea în cântari şí tipic, ér concursele instruate conform legilor din vigóre au de ale înainta oficiului protopresbiteral gr. o. din Sibiiu.

Instrucţiunea în şcóla de repeţiţiune şi în cea de pomărit ca şi cântarea în cele 2 strane bisericesci se va împărţi prin comitetul parochial în conţelere cu corpul didactic — la începutul anului şcolar între toţi 4 învĕţătorii.

Din şedinţa comitetului par. gr. or. din Poplaca ţinută în 12 Iulie 1898.

Coman Baca, *Ioan Viţelariu*,
preşedinte. notariu.

Nr. 712. 1898.

Vĕḑut şi aflat în ordine

Sibiiu, 16 Iuliu 1898.

Ioan Papiu,
protopresb.

---

[123] 1—3

Concurs.

Pentru intregirea a trei posturi învĕţătoresci dela şcóla poporală gr.-or. din Sadu se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Tel. Român“.

Reflectanţii la aceste posturi au a-şi înainta cererile lor instruite în conformitate cu normele în vigóre oficiului protopresbiteral gr.-or. al tractului Sibiiu.

Fiecare din aceste posturi e împreunat cu un salar de 300 fl., lemnele necesarii de încălḑit şi cuartir în edificiul şcolar.

Dela concurenţi se aştéptă presentarea lor, în vr'o Duminecă sau sĕrbătóre în biserică spre a-şi documenta cualificaţiunea lor şi în cântare.

Sadu, în 29 Iuniu 1898.

Din şedinţa comitetului parochial, ţinută în 29 Iuniu 1898.

Ioan Popovici, *Dimitrie Hauş*,
par. — preş. notar.

Nr. 664—898

Vĕḑut şi aflat în ordine.

Sibiiu, 7 Iuliu 1898.

Ioan Papiu,
protpresb.

Nr. 80. Sibiiu, Sâmbătă, 25 Iuliu v. (6 August n), 1898. *Anul XLVI*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Conferenţele învĕţătoresci.

Nr. 4066 Şcol. 1898.

Cerculariu

cătră tóte oficiile protopresbiterale şi parochiale din archidiecesă.

Veneratul Sinod archidiecesan prin conclusul Nr. protocolului 49 din sesiunea anului curent a însărcinat pre consistoriul archidiecesan:

„Ca pe viitoriu, abandonând sistemul cu reuniunile învăţătoresci, sĕ rĕmână pre lângă conferinţele învĕţătoresci provĕdute în statutul organic, avênd a fi conduse de comisari consistoriali, bărbaţi versaţi în ale pedagogiei".

Intru esecutarea acestui conclus se dispune precum urméză:

I. Pentru ţinerea conferenţelor învăţătoresci archiedecesa sĕ împarte în 12 cercuri cu numirea locului, unde are sĕ se ţină conferinţa:

1. Cercul Sibiiului compus din protopresbiteratele Sibiiu, Sălişte şi Avrig, cu locul conferenţei Sibiiu.

2. Cercul Braşovului compus din protopresbiteratele Braşov, Bran şi Treiscaune, cu locul conferenţei Braşov.

3. Cercul Făgăraşului compus din protopresbiteratele Făgăraş, Cohalm şi Agnita cu locul conferenţei Făgăraş.

4. Cercul Mediaşului compus din protopresbiteratele Mediaşului, Sighişóra şi Târnava, cu locul conferenţei Mediaş.

5. Cercul Sebeşului compus din protopresbiteratele Sebeş, Mercurea şi Alba-Iulia, cu locul conferenţei Sebeşul-săsĕsc.

6. Cercul Devei compus din protopresbiteratele Deva, Haţeg, Dobra, Ilia şi Orăştie, cu locul conferenţei Deva.

7. Cercul Zarandului compus din protopresbiteratele Zarand şi Geógiu, cu locul conferenţei Brad.

8. Cercul Câmpenilor compus din protopresbiteratele Câmpeni, Abrud şi Lupşa cu locul conferenţei Câmpeni.

9. Cercul Cluşului compus din protopresbiteratele Cluş şi Turda, cu locul conferinţei Cluş.

10. Cercul Deşului compus din protopresbiteratele Deş, Cetate de pétră, Solnoc şi Unguraş, cu locul conferenţei Deş.

11. Cercul Reghinului compus din protopresbiteratele Reghin şi Mureş-Oşorheiu, cu locul conferenţei Jabeniţa.

12. Cercul Bistriţei compus din protopresbiteratul Bistriţei, cu locul conferenţei B. Prund.

II. Pentru conducerea conferenţelor se esmit ca comisari consistoriali.

1. Pentru cercul Sibiiului dl Dr. Vasiliu Bologa, directorul scólei civile române de fetiţe din Sibiiu.

2. Pentru cercul Braşovului dl Dr Vasiliu Saftu, paroch la biserica Sf. Nicolae în Braşov.

3. Pentru cercul Făgăraşului dl Dionisiu Făgărăşan, profesor gimnasial în Braşov.

4. Pentru cercul Mediaşului dl Demetriu Moldovan, protopresbiter tractual în Sighişóra.

5. Pentru cercul Sebeşului dl Dr. Iosif Blaga, profesor gimnasial în Braşov.

6. Pentru cercul Devei dl Dr. Pavel Oprişa, profesor gimnas. în Brad.

7. Pentru cercul Zarandului dl Vasiliu Dămian, protopresbiter tractual în Brad.

8. Pentru cercul Câmpenilor, dl Ioan Popovici, diacon şi profesor la şcóla civilă română de fetiţe în Sibiiu.

9. Pentru cercul Cluşului dl Gregoriu Pletosu, protopresbiter şi profesor gimnasial în Năsĕud.

10. Pentru cercul Deşului dl Teodor Herman, protopresbiter tractual în Deş.

11. Pentru cercul Reghinului dl Dr. Elie Cristea, secretariu consistorial în Sibiiu.

12. Pentru cercul Bistriţei dl Simeon Monda, protopresbiter tractual în B.-Bistriţa.

III. Toţi aceia, cari în decursul anului şcolariu 1897/8 au funcţionat fie ca învĕţători definitivi fie numai în mod provisoriu la vre-o şcólă din archidiecesă, sunt datori a participa la conferenţa învĕţătoréscă a cercului, căreia aparţine comuna bisericéscă, unde au funcţionat.

Acei învĕţători provisori, a căror locuinţă stabilă în decursul feriilor se ţine de alt cerc de conferenţe, au dreptul a se presenta la conferenţa cercului, de care se ţine comuna bisericéscă unde locuesc; sunt însĕ în casul acesta datori a insinua acésta în scris oficiului protopresbiteral competent pentru comuna, unde au funcţionat cel puţin cu 14 ḑile înaintea terminului conferenţei.

Acel învĕţătoriu, care, fără motive temeinice, va absenta dela conferenţă, va fi tras la aspră rĕspundere.

IV. Terminul conferenţei se fixéză pre ḑiua de 18/30 August a. c. cu începere la 9 óre a. améḑi. Conferenţele au sĕ dureze dóue ḑile, — eventual la dorinţa conferenţei în cas de lipsă şi a treia ḑi.

V. Conferenţa sĕ deschide prin comisariul conducĕtoriu cu o cuvĕntare acomodată.

Desbaterile au sĕ urmeze după formele obicinuite, aşa numite parlamentare.

Despre fie-care şedinţă se pórtă proces verbal, spre care scop coferenţa alege din sinul seu unul séu doi notari.

In procesul verbal au sĕ se inducă în liniamente generale desbaterile asupra obiectelor puse la ordinea ḑilei, părerile date la diferitele teme pertractate şi în specie părerea coferenţei costatată prin maioritate de voturi.

Verificarea proceselor verbale o îndeplinesce presidiul şi notariul şi doi membri ai conferenţei aleşi spre acest scop din partea conferenţei.

VI. Ca material de desbatere se designéză din partea consistoriului următórele teme:

1. care este metodul cel mai bun pentru a desvolta în scolari simţul relegios-moral?

2. Pre lângă cari modalităţi şi precauţiuni sunt a se distribui premii între şcolarii cari s'au distins, pentru a evita efectele stricăcióse împreunate cu acest sistem cu privire la educaţiune şi a ajunge scopul folositoriu de nobilă emulare?

3. Ce observări, eventual ce defecte s'au ivit în praxă cu privire la planul de învĕţămênt cuprins în partea XIII §. 95—99 al normativului scolariu votat de sinodul archidiecesan în sesiunea anului 1882?

Afară de aceste teme conferenţa la propunerea comisariului preşedinte séu a vre-unui membru póte pertracta şi alte teme de natură pedagogică, eventual le póte designa spre pertractare cu ocasiunea conferenţei urmĕtóre,

VII. Comunele bisericesci sunt datóre sĕ dea învĕţătorilor înainte de ţinerea conferenţei diurne pentru trei ḑile, socotinduse pe fie care ḑi 1 fl. 50 cr., precum spesele de drum, eventual trăsură, ca sĕ nu fie împedecaţi în presentarea lor.

Comisarii cosistoriali vor primi dela consistoriu diurne de 5 fl. pre ḑi şi spesele efective de călătorie, pe drumul de fer clasa a doua.

VIII. Oficiile protopresbiterale vor compune consemnarea nominală a învĕţătorilor, cari au funcţionat la şcólele nóstre din tract în anul şcolariu 1897/8 şi-o vor trimite comisariului consistorial cel puţin cu 8 ḑile înainte de terminul conferenţei.

În fine se astéptă dela domnii protopresbiteri şi administratori tractuali, ca sĕ participe şi dênşii la conferenţe în calitate de inspectori tractuali de şcóle, sprijinind pre comisariul consistorial întru împlinirea misiunei sale şi conlucrând pentru promovarea intereselor pedagogice.

IX. Comisarii consistoriali incredinţaţi cu onorifica sarcină de a conduce conferenţele învĕţătoresci introduse din nou după o pausă de mai mulţi ani, ajutaţi de esperiinţele deja câştigate pre terenul scolariu, de bună samă asfel 'şi vor împlini misiunea lor, încât resultatul conferenţelor va corespunde aşteptiărilor juste şi va însemna progres pe terenul scolastic-pedagogic, asigurând pentru viitoriu desvoltare din ce în ce mai favorabilă instrucţiunei poporale la scólele nóstre din întréga archidiecesă.

După terminarea şi încheierea conferenţei comisariul consistorial va înainta acestui consistoriu cu raport:

1. Consemnările învĕţătorilor îndatoraţi a lua parte la conferenţă, primite dela oficiile protopresbiterale.

2. Consemnarea învĕţătorilor, cari au luat parte la conferenţă şi eventuelele acte de scusă, dela cei cari nu au putut participa.

3. Procesele verbale autenticate despre decursul conferenţei.

4. Particulariul de spese.

5. Eventual textul cuvêntărei de deschidere.

X. Acest cerculariu se trimite spre conformare respective spre orientare în câte un exemplariu tuturor comisarilor consistoriali, apoi tuturor oficiilor protopresbiterale şi parochiale, cari vor fi chemate a'l aduce la cunoscinţa învĕţătorilor şi, cu privire la diurnele acelora, epitropiilor parochiale.

Sibiiu, din şedinţa senatului scolariu, ţinută la 2 Iuliu, 1898.

Consistoriul archidiecesan.

Dr. **Il. Puşcariu**
archim., vicariu archiepiscopesc.

Dr. **Elie Cristea,**
secretariu.

Bismarck.

Osĕmintele pămêntesci ale marelui bărbat de stat odichnesc în un cosciug aşeḑat provisoriu în o odae din castelul, în care şi-a închis ochii pentru totdéuna.

In acel loc se va zidi un mausoleu, în care va fi astrucat trupul marelui cancelariu, şi locul lui de odihnă vecĭnică va deveni un centru, unde vor peregrina connaţionalii lui, pe cari i-a ridicat, a făcut unitatea Germaniei, şi rolul conducĕtoriu în cele politice l'a pus în mânile Prusiei.

La mórtea lui s'a manifestat în mod neobicĭnuit de puternic admiraţiunea lumei pentru geniul, care a fost pus în acest om mare, şi recunoscinţa unei naţiuni pentru serviciele aduse patriei.

Bărbat de fer şi de sânge, el o viaţă întrégă a lucrat pentru ridicarea patriei sale, pentru ridicarea neamului seu.

La apreţiarea ómenilor mari nu ne putem închide în camera de caritate a sentimentelor nóstre. Caracterul acelor ómeni epocali nu-l putem apreţia din punct de vedere al vederilor nóstre numai.

O figură marcantă a veacului nostru a fost bărbatul, care acuma s'a mutat la cele vecĭnice, o figură marcantă, în jurul căruia se învîrte istoria universală în cei 50 de ani din urmă.

La recunoscinţa naţiunei, coróna a pus o junele împĕrat al Germaniei, care de 8 ani de ḑile a luat puterea din mâna cancelariului de fer, şi a ţinut-o pentru sine.

Rĕposatul Bismarck a dispus cum are sĕ fie înmormêntat. Fiii lui au esecutat voinţa tatălui.

Impĕratul a voit sĕ aşeḑe trupul marelui cancelariu lângă al moşului seu, lângă al marelui împĕrat, sub care s'a făcut unitatea Germaniei.

Dorinţa din urmă a rĕposatului a fost însĕ mai mare ca dorinţa regelui. Impĕratul şi-a esprimat dorinţa de a i-se permite, ca statul sĕ ridice monumentul deasupra osĕmintelor marelui diplomat, familia însĕ şi-a reservat sieşi şi acéstă scumpă datorinţă.

A făcut însĕ regele Prussiei, cea ce pietatea de fii cătră tată, nu i-a mai putut denega.

Prin un comunicat în ḑiariul oficial, (pe care-'l publicăm şi noi la alt loc), junele împĕrat al Germaniei glorifică pre rĕposatul, ca pre cel mai mare bărbat al seclului, la care tótă lumea cu uimire a privit, laudă fidelitatea lui cătră patrie şi dinastia Hohenzollern, admiră arta diplomatică cu care a zidit actualul edificiu al Germaniei unite, şi jură, că va apĕra acest edificiu, va continua a-l conserva şi a-l consolida pe basele create de Bismarck, pentru care la cas de lipsă îşi va vĕrsa sângele, îşi va săcrifică viéţa.

Tonul neobicinuit, cu care se recunósce superioritatea lui Bismarck, meritele lui pentru patrie şi tron, geniul la unitatea Germaniei, tóte aceste sunt chemate a presenta pe împĕrat ca admirator al operei lui Bismarck, din mâna căruia a luat puterea, indată ce a ajuns a-şi pune coróna pe cap.

Cuvintele din urma proclamaţiunei sunt îndreptate contra pressei francese, care din incidentul morţei lui Bismarck a aflat cu cale a accentua, că după el va cădea şi edificiul statului clădit de el.

Prin comunicatul din ḑiariul oficial împĕratul Germaniei spune în faţa lumei, că între el şi Bismarck nu au fost diferinţe în politica esternă. Ce natură au avut diferinţele, cari au provocat demisionarea marelui cancelariu, aceea remâne secretul celor puţini, cari au conlucrat pe acele timpuri în politica esternă a imperiului.

Cu Bismarck s'a dus în mormênt cel mai mare om al veacului nostru. Rĕmas ca mărturie din pleiada bărbaţilor mari ai Germaniei, cari au scos Austria din sfera politică a ţerilor germâne, cari au sdrobit Francia şi prin ea dominaţiunea gintei latine în Europa, în anii din urmă a fost silit a trăi retras la domeniile sale, şi a privi cum o nóuă generaţiune ţine în mânile sale destinele Germaniei unite.

Actul cel mai nou al împĕratului Germaniei dă mortului în mod oficial tributul de recunoscinţă. Prin acest act dispare întervalul de 8 ani, cât timp Bismarck a fost silit a sta în viéţa privată.

Actul împăratului légă din nou firul de activitatea lui Bismark.

Prin acésta a tăiat ascuţişul discusiunei, care s'a început din causă, că la mórtea lui Bismarck, ca acusă contra corónei, s'a publicat actul de dimisionare al lui Bismarck.

Naţiunea şi domnitorul au dat mâna asupra mormêntului bărbatului gigante, şi lumea uimită privesce spre Germania, care a avut fericirea a dá nascere unui om mare, şi a sciut face aceluia o înmormêntare démnă în ale sale manifestaţiuni de marele bărbat.

Din viéţa acestui bărbat toţi avem sĕ tragem învĕţături, căci el iubirea némului sĕu şi gloria aceluia o a pus mai pe sus de tóte!

Lucru slab la Sebeş.

Adunarea dela 1 Aug. n. a despărţĕmêntului dela Sebeş al „Asociaţiunii“

— Raport special —

S.-Sebeş, la 22 Iulie a. c.

In ḑiua sĕrbătorii Sftului Proroc *Ilie* preoţii din uşa altariului au anunţat credincioşilor ţinerea adunării „Asociaţiunei“, celei mai de frunte însoţiri românesci, la care a luat parte pe toţi i-au rugat.

Statorită ţinerea adunării pe 11 óre, la óra fixată ne-am adunat în sala cea mare a scólei gr. orientale române.

Am aşteptat, şi mare ne-a fost mirarea, când şi în „óra a unsprezecea“ numĕrul celor presenţi îl puteam numĕra pe degetele dela mâni! Şi cu toţii scim, că despărţământul S. Sebeş numĕră aprópe la *60 comune* dintre cele mai de frunte, ér Sebeşul singur se mândreşte cu 4000 de suflete românesci.

Aici este *reu* netăgăduit!

Trebue sĕ ne gândim serios asupra leacului, cu care se stirpim „*philoxera socială*“ care, durere, a străbătut adânc în organismul vieţii nóstre!

Dar eată ceva despre „adunarea“ însaşi:

Directorul despărţământului d-l S. Medean în faţa isbitórei nepăsări, aşa cred, a renunţat la cuvêntul de deschidere, şi a constatat numai, că comitetul a prevĕḑut, că adunarea acésta între „împregiurările actuale“ nu póte avea resultatul dorit. Sunt însĕ unele afaceri, cari în sensul statutelor au reclamat ţinerea ei, rĕmânênd a se convoca o adunare extraordinară a despărţĕmêntului la tómnă, când dór referinţele poporului vor fi mai favorabile scopului.

Raportul general. Secretariul despărţămêntului, dl Zev. Mureşan, a cetit după acestea raportul general, din care reiese că comitetul dela ultima adunare gen. a ţinut sése şedinţe, în cari a resolvat ordinaţiunile comitetului central, făcênd şi unele propuneri principiare aceluia.

Dintre aceste relevez propunerea comitetului, basată pe esperienţa făcută, că de vreme ce în unele comune dela periferia despărţământului, din causa depărtării lor nu se póte desvolta nici o activitate, propune infiinţarea unui nou despărţământ cu centrul în Mercurea, respective reînvierea despărţĕmêntului fost al Sângătinului, avênd a cuprinde 30 comune, rĕmânênd pentru Sebeş tot-atâtea.

In chipul acesta legătura între comuce şi centru fiind mai strînsă, organele ar funcţiona mai regulat şi ar putea produce resultate positive mai cu înlesnire.

Comitetul hotăreşte ţinerea unei adunări generale estraordinare în lunile de tómnă, cu care ocasiune vor cutriera satele şi vor înfiinţa, unde numai vor afla cu cale, agenturile provĕḑute în statutele Asociaţiunii.

Raportul general dimpreună cu raportul cassariului se dau spre censurare. Pentru censurarea celui dintâiu se aleg membrii: A Dobrescu, Iz. Blaga şi P. Opincar, ér pentru al doilea. Avr, David, Dr Elekes şi I. Oncescu.

Sub durata censurărei rapórtelor, secretariul Z. Murĕşan imparte celor presenţi unele cărţi folositóre, cum e: Biografia lui *Avram Iancu*, *Dietetica poporală* de *Stoica*, *Memoriei lui G. Bariţiu* de G. Joandrea *S'a dus în ţară*, novelă de Il. Chendi şi altele.

Comisiunile censurătóre află rapórtele in regulă, propun absolutoriul funcţionarilor pe lângă mulţămită. Se primeşte,

S'au încassat cu totul 67 fl. 50 cr. taxe dela membri vechi; înscrieri nóue: *nici una!* Lista se ţine deschisă până la adunarea generală estraordinară.

Bugetul pro anul 1899. se ficsézä cu 170 fl. la întrate şi 34 fl. eşite.

Alegerea noului comitet. In sensul nóuelor statute comitetele despărţĕmintelor constau dintr'un director şi 4 membri, cari se aleg pe un period asemenea cu comitetul central. Ceialalţi funcţionari se aleg prin comitetele respective.

Pentru despărţĕmêntul VI. al Sebeşului s'au ales director: Sergiu Medean, membri în comitet: A. Dobrescu, Zev. Murĕşan I. Oncescu şi Avr. David.

Ca delegaţi pentru adunarea generală a Associaţiunei la Beiuş s'au proclamat: Dr Pomp. Isac şi I. Oncescu, ér ca suplent Dr Elekes.

Trecênd cu o iuţélă electrică peste tóte punctele din programul ḑilei, ne-am despărţit fie-care în suflet cu convingerea, că *rĕu stăm.* Ne lipsesce entusiasmul şi interesul, pre care îl reclamă scopul nobil lşi înalt al Asociaţiunii. Suntem un organism, a cărui membre par a fi paralisate.

Unde zace rĕul şi ce ar' trebui sĕ facem, ca astfel de adunări sĕ formeze adevĕrate sĕrbători naţionale cu momente de vecinică aducere aminte pentru popor? Iată chestiuni primordiale, asupra cărora ar trebui mai mult sĕ stăruim aici în despărţĕminte şi n'ar strica, dacă şi adunarea generală s'ar opri puţin asupra lor.

In fie-care despărţĕmînt este comitetul, care îndeplineşte ceva activitate de natură administrativă, încolo massa stă nepăsătóre la o parte.

Nu se mişcă, căci nime nu conduce ori nu ştie conduce în ea motorul trebuincios: înteresul şi însufleţirea pentru causa ce urmărim!

In feliul acesta *nu* lucrăm pentru literatura şi cultura poporului nostru!

Dutzu.

„Unsere braven ficiori“.

— Un Iubileu militar. —

Têrgul-Murĕşului, Iuliu 1898.

In ḑilele de 29 şi 30 Iuliu n. a. c. „Regimentul de infanterie Ludovic Principe de Bavaria, Nr. 62“, staţionat în Têrgul-Murĕşului, 'şi-a sĕrbat iubileul de 100 de ani dela înfiinţarea sa în 1798.

Vor fi mulţi printre noi, cari născuţi în sĕrăcie şi ḑilnic ducêndu-'i amarul, abia îşi vor putea face o idea despre uriaşele pregătiri, cu cari se inscenézä o atare sĕrbare.

Prind ocasiunea, se relatez ceva despre sĕrbarea militară dela noi, una pentrucă regimentul pe jumĕtate e românecc şi fiinţa sa acésta s'a validitat destul de bine cu prilegiul iubileului, — alta pentrucă am convingerea, că bine facem deacă observăm cele ce se petrec în jurul nostru şi estragem din trênsele unele învĕţături pentru noi.

Notez, că „ficiorul“ român şi aici ca pretutindeni e recunoscut de bun militar, pacinic, flecsibil, serios, ascultător, fórte diligent, şi, lucru de capetenie, încomparabil în suportarea de strapaţe şi tot soiul de lipsuri, ceeace 'l face pentru armată material de mare preţ, prin ce şi a şi câştigat cunoscuta sentinţă: „Unsere braven ficiori!...“

Tot aci mi se cuvine însĕ, se fac observarea, că e păcat, că tinerii noştri cu scóle nu îmbrăţoşézä mai dinadius cariera militară (de ofiţeri), carierà atât de onorifică, binevĕḑută şi bineplătită. E păcat de pildă aici la noi, că la un regiment pe jumetate român, nu avem decât 4—5 oficeri români.

Ba abstrăgând de fericirea îndividului ca atare, păcatul acesta se reflectă în mod păgubitor şi asupra propăşirei peste tot a neamului nostru!

Dar sĕ revin la obiect.

Din bogatul program al festivitàţilor remarc mai ales parada militară ţinută pe câmpul de eserciţiu, — în presenţa proprietariului regimentului A. S. R. Principelui Ludovic de Bavaria, cu suita sa, a Comandantelui de Corp, a Divisionariului, Brigadierului, şi a altor generali. Asistenţi au mai fost o mulţime de oficeri superiori, cari serviseră odinióră la acest regiment; 4 oficerii dela tóte armele din garnisónă, representanţa bisericilor şi a tuturor dicasterilor din oraş, pe urmă un public, carea umplea vastul câmp, cel puţin 10 mii de ómeni!

La acest punct este de notat frumósa alocuţiune către regiment ţinută de căpitanul Nestor Onciu în limba română cu multă verva. Sub decursul vorbirei s'a observat mai ales înteresul A. S. R. Princepelui de Bavaria şi al suitni sale pentru dulcile accente românesci.

A urmat apoi difilarea strălucită, ospătarea feciorilor, banchetul sergenţilor şi banchetul învitaţilor, sub preşedinţa Principelui.

Dintre nemilitari au fost presenţi la acest banchet: Cotele Sam. Teleki, abatele rom. cat.; protopopul rom. gr. or. vicecomitele, primariul şi căpitanul pe poliţie orăşenesc, representanţii pressei locale, inspectorul reg. de şcólă, şi alte notabilitĕţi din oraş şi jur.

Cu începerea dela 4 óre d. a. s'a petrecut în spaţiósa curte a căsărmei militare decorată cu verdéţă şi stindarde în tóte colorile, un bogat şi prea interesant punct (VII) din program: Diverse eserciţii militare cari avéu de scop a arĕta desvoltarea gradată a regimentului în decurs de 100 ani, în costumele lor istorice, apoi petreceri, jocuri şi danţuri ţĕrănesci, de ale feciorilor din regiment. Admirabil era grupul de feciori români călareţi din cercul Trescău. Apoi urmară tot soiul de petreceri vesele pentru soldaţi şi şi public a la Wurstelprater.

Dar punctul de culminaţiune al acestor jocuri, a fost fără îndoială danţul *Căluşerilor* „*Bătuta*“ şi *Sêrba*, predate de o trupă de voinici români (învĕţători ce tocmai se aflau la eserciţiul de arme) în costume naţionale de tótă frumseţa, învestiţi în colorile naţionale, cu căciuli şi pene de „Curcani“.

Iniţiativa şi dirigenţa acestui danţ a avut-o bravul locotenent *Alexandru Băiaş.*

Presentarea plină de vênjosie si demnitate, precum şi danţul admirabil în precisiune, a stors admiraţia tuturor. *M.*

Regele Carol în Rusia

La Moscva. Marţi în 2 Aug. s'a dat un prânz în onórea regelui *Carol*, la care marele Duce *Serguis* a ridicat cu toast în sănătatea suveranului român, a familiei reg. rom. şi pentru prosperitatea României.

Regele Carol a respuns, în franţuzesce, prin următorul toast:

„Prin visitarea sfântului oraş, unde „la tot pasul mă întâlnesc cu amintiri „glorióse, cari se estind pe secoli întregi, unde bate inima Rusiei, mi-am „împlinit o veche dorinţă şi mĕ „simt cu atât mai fericit, căci „*n'am întâlnit aici cu vitejii grenadiri*, „*cari au învins pe Osman-paşa, pecetluind prin acésta căderea Plevnei.* O „adâncă recunoscinţă am faţă de Majestatea Sa Impăratul pentru atenţiunile de cari m'a împărtăşit. „In sĕnătatea Lui îmi ridic pàharul şi „doresc din adâncul inimei cea mai neconturbată fericire Majestăţilor Lor imperiale. Trăească Majestatea Sa împăratul! Trĕească Majestatea Sa împărăteasa!“

Maj. Sa regele şi A. S. R. principele român cu suita, se întorc tot prin Galiţia şi prin Bucovina, pe la Burdujeni în Ţară.

Aḑi, Sâmbătă séra, trenul regal e hotărit sĕ soséscă la Sinaia.

REVISTĂ EXTERNĂ

Ferdinand al Bulgariei, în Montenegru.

Mâne, duminecă în 7 August, Ferdinand Principele Bulgariei, eternul călător, soseşte în *Cetinje*, capitala Muntenegrului.

In Antivari sĕ pregătesc sĕ-i facă o primire măreaţă.

Principele bulgar stă trei zile'n Montenegru, apoi peste Cattaro sĕ întoarce acasă.

Conflictul cu Cartagena.

Congresul Columbiei a hotărît, ca pentru încungiurarea conflictului mai departe cu Italia, sĕ depună pe sama creditorilor lui Cerutti 60,000 de funţi şterlingi. Hotărîrea în 6 zile e ridicată la valóre de drept.

Rĕsboiul Americano-Spaniol.

Inchcierea păcii nu mai e departe.

Cambon ambasadorul francez, mijlocitorul între Spanioli şi Americani, a primit deja rĕspunsul guvernului spaniol la condiţiile de pace puse de Statele Unite.

Spania îşi dă consimţĕmêntul faţă de condiţiile de pace, şi astfel nenorocitul rĕzboiu e aprópe de sfêrşit. Ostilităţile, care altfel durézä încă pe insule, vor înceta îndată. Ear stabilirea definitivă a contractului de pace şi a amĕnuntelor lui, încă nu va întârzia mult. Spania nu-'i va face multă oposiţie. Uniunea americană va dobândi Antilele pentru cari a şi pornit ea rĕzboiul, Spania le va ceda, ba e chiar o norocire pentru ea, că Statele Unite nu-'i mai cer şi o despăgubire de rĕzboiu în bani gata!

FOIŢA.

„Magyar Állam“: Şaguna şi Purgatoriul.

Un rĕspuns dogmatic-eschatologic

de

Gavriil Hango,

preot ort. rom.

(Incheiere.)

X.

Conclusiuni:

1. Există numai raiu şi iad; raiul pentru drepţi şi iadul pentru pĕcătoşi.

2. In raiu merg, dela mórtea omului cu trupul până la învierea acestuia şi reunirea lui cu sufletul, tóte sufletele drepţilor perfecţi şi acelor imperfecţi, cari au fost scóse din iad curăţindu-se acolo de pĕcate; iar în iad tóte sufletele pĕcătoşilor morţi nepocăiţi din vina lor, şi tóte sufletele drepţilor imperfecţi.

3. Stăpânitoriu atât al raiului, cât şi al iadului, este numai Dḑeu, prin urmare diavolul nu are nici o putere asupra sufletelor din iad până când nu-i va da Dḑeu acéstă putere la judecata ultimă, muncindu-se şi el, adecă diavolul.

4. Alt loc, al treilea, între raiu şi iad nu existĕ, adecă Purgatoriu, ori vre-un foc curăţitoriu, nici în sens literal, nici în sens figural, căci n'are base nici în S. Scriptură şi nici în vre-un raţionament chiar.

5. Suferinţele în iad până la înviere, nefiind omul acolo întreg, ci numai cu sufletul, sunt numai în mustrarea consciinţei agitate de temerea unei judecăţi ultime, generale, nefavorabile.

6. De aceste suferinţe sufletele drepţilor imperfecţi pot scăpa prin graţia divină şi rugăciunile bisericei; ba pot fi chiar scóse din iad şi duse în raiu înainte de judecata ultimă.

7. Omul nici odată, cu atât mai puţin după mórte póte da vre-o satisfacţie dreptăţii divine vătĕmate prin pĕcatele lui. Atare satisfacţie a dat Iisus Christos odată pentru totdeuna pentru tóte pĕcatele întregului neam omenesc din trecut, present şi viitoriu.

8. Implinirea canonului dat în taina pocăinţei este numai un mijloc de îndreptare a vieţii spre bine, nici decum însĕ o satisfacţie dată dreptăţii divine.

9. Rugăciunile şi milosteniile bisericei pentru cei morţi sunt numai daruri date lui Dḑeu, pentru a-i câştiga bunàvoinţa faţă de cei repausaţi (drepţii imperfecţi din iad.) Şi şi aceste daruri şi milostenii putem spera, că vor fi primite de Dumneḑeu numai dacă le facem din inimă curată şi credinţă neînfrântă în îndurarea Lui.

10. Puterea bisericei militante de a lega şi deslega pĕcatele se estinde numai asupra credincioşilor sĕi, cari trăesc încă pre pămênt, nici decum însĕ şi asupra a celora ce au trecut din acéstă viaţă, cum învaţă, fórte greşit, biserica romano-catolică în doctrina sa despre Purgatoriu şi indulgenţe. —

* * *

Credem, că din cele espuse până aci pe scurt, de şi într'un mod puţin sistematic, vor înţelege îndeajuns domnii teologi romano-catolici dela „M. Á.“: pentru ce se rógă biserica nóstră şi pentru cei repausaţi, şi în special: pentru ce a orênduit Parastasul pentru fericitul metropolit Andreiu Baron de Şaguna la aniversarea morţii acestuia acum de 25 ani. Iar dacă tot n'au înţeles, pună-se pe studiul mai pe larg al Dogmaticei şi Eschatologiei bisericei ortodoxe, şi dacă nici atunci nu vor înţelege: credinţa lor sĕ-i mântuiască, căci pe noi (pe cei vrednici) de sigur ne va mântui a nóstră.

(Isvóre: Mărturisirea ortodoxă de metr. Petru Movilă; Confesiunea patriarchului Dositeiu al Ierusalismului, — ambele aprobate de biserica ortodoxă; Piatra Scandelei de episc. Elie Meniat al Calabritei în Peloponesi; Papalitatea eretică de W. Guettée; Expunerea Doctrinei bis. ort. de W. Guettée; Teologia dogmatică ortodoxă de metr. Macarie al Moscvei; Viéţa repausaţilor nostri şi viéţa nóstră după mórte de călugărul Mitrofan; Wetzer-Weltes: Kirchenlexikon, titlul: Fegfeuer ş. a.)

POLITEŢA.

„Politeţa“ e, când te stânjineşti puţin spre a face plăcere altora. De aci reese între ómenii politicoşi un mare câştig pentru fie-care. Dacă suntem ḑece, primesc nóuă politeţe pentru una a mea şi sunt de nóueori mai bine de cât aş fi fost de m'aş fi întêmplat cu ómeni nepoliticoşi. Aşa-dar egoiştii, cari nu vor sĕ se stênjinésca pentru nimeni, fac o socotélă rea!..

„Fpt.“

[101] 3—3

Concurs.

Pentru întregirea unui post învĕţătoresc la şcóla elementară gr.-or. din Sebeşul săsesc se publică concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Tel. Rom“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

a) Salariu anual de 400 fl. în care se cuprinde şi relutul de cuartir şi grădină computate cu 100 fl. şi

b) Cuincuenaliile legale.

Instituindu-se numai învĕţător provisoríu, comitetul parochial ş'a reservat dreptul a da eventual cuartirul şi grădina în natură, — atunci salariul e numai de 300 fl.

Invĕţătorul, carele va ocupa acest post e dator a ţiné Dumineca şi sĕrbătóre o strană şi a cânta cu copii în biserică.

Cunoscĕtorii de musică vor fi preferiţi, şi fiind în stare a instrua şi conduce corul, pentru acésta respectivul va primi remuneraţiune.

Cei-ce voesc a ocupa acest post, au a se presenta în timpul concursului, în vreo Duminecă sau sĕrbătóre în biserică spre aşi arĕta desteritatea în cântări; şi aşi înainta în terminul prefipt cererile, instruite conform normelor din vigóre, subsemnatului oficiu protopresbiteral.

In conţelegere cu comitetul parochial.

Sebeş, 18 Iuniu 1898.

Oficiul protopresbiteral al Sebeşului:

Sergiu Medean,
protopresbiter.

Nr. 322/1898. [98] 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea posturilor învăţătoresci din comunele bisericesti gr. or. în protopresbiteratul Haţegului se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în Telegraful Român, şi anume:

1. Petroşeni, la care este anecsată şi şcóla din filia Baniţa, cu salar de 300 fl., relut de cuartir şi pentru grădină 75 fl.

Conform hotărîrei comitetului parochial, la acest post pot concura numai acei învĕţători, cari au absolvat în regulă cursul pedagogic sau teologic, şi cari vor avea tot odată şi cunoscinţa musicei aşa, ca sĕ pótă forma un cor bisericesc cu copii de şcólă sau cu adulţii, pentru care lucru va primí o remuneraţiune la finea anului scolar pênă la 50 fl.

2. Petrila, unde sunt dóuă posturi învăţătoresci de ocupat, fie care post cu salariu de câte 300 fl. cuartir şi lemne.

3. Livezeni cu salariu de 300 fl., cuartir şi lemne; şi fiind o porsónă diligentă, are prospect şi de alte venituri dela instrucţii private.

Petenţii la acestea staţiuni sĕ-şi trimită cererile concursuale cu documentele recerute de legile în vigóre la oficiul protopresbiteral gr. or. în Haţeg (Hátszeg).

Comitetele parechiali gr. or. din Petroşeni, Petrila şi Livezeni în conţelegere cu oficiul protopresbiteral.

Haţeg 16. Iuniu 1888.

Titu V. Gheaja
Protopresbiter

---

[100] 3—3

Concurs.

Pentru îndeplinirea posturilor învĕţătoresci la şcólele poporale gr.-or. rom. mai jos specificate din protopresbiteratul Devei, se escrie prin acésta concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în fóia oficiósă „Tel. Român“.

1. Lelese, cu salariu anual de 300 fl., lemne pentru încălḑirea şcólei şi a învĕţătoriului.

2. Josani-Nandru-Vale, cu salaríu de 300 fl., cuartir şi lemne. Salariile încassabile din arunc după proporţiunea numerilor de familii.

In ambele sus amintitec comune susţiitóre de şcoli învĕţătorii vor căpăta 30 cr. dela funcţiuni unde vor fi poftiţi.

Reflectanţii la unul dintre aceste posturi, au sĕ-'şi aştérnă suplicile de concurs instruate în sensul legilor în vigóre subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Invĕţătorii, cari reflectéză la aceste posturi, au sè conducă strana, sĕ se presinte în comune la s-ta biserică, de aşi arăta desteritatea în cele rituali înainte de espirarea terminului de concurs, apoi cei, cari sciu conduce cor bisericesc vor fi preferiţi.

Deva, 4 Iulie n. 1898.

Comitetele parochiali, în conţelegere cu oficiul protopresbiteral gr.-or. rom. al Devei.

George Romanul,
protopresbiter.

Nr. 195—1898 [87] 3—3

CONCURS

Pentru ocuparea vacantei parochii gr. or. de a III-a clasă din Medeşfalĕu, în tractul protopresbiteral al Murĕş-Oşorheiului, se escrie prin acésta concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post de paroch sunt cele stabilite în şedinţa sinodului acestei parochii la 24 Novembre 1894, cari dau un venit anual de 462 fl. v. a.

Informaţiuni detaiate despre acéstă parochie se pot lua dela comitetul parochial în faţa locului şi dela subsemnatul protopresbiter.

Competenţii îşi vor trimite cererile lor concursuale, instruite în regulă, la subsemnatul oficiu protopresbiteral.

Murĕş-Oşorheiu, 25 Maiu 1898.

Óficiul protopresbiteral gr.-or. al Murĕş-Oşorheiului.

Nicolau Maneguţiu,
protopresbiter.

Nr. 149/898 [96] 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor învăţătoresci vacante la scólele comunelor bisericesci gr. or. mai jos însemnate din protopresbiteratul Câmpenilor se publică concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare oficiósă.

1. Câmpeni, un post cu 300 fl. v. a. din fondul scolar, locuinţă sau 50 fl v. a. relut şi fiind cântăreţ şi pedagog va primi şi renumeraţiuni separate.

2. Certegea, un post cu 300 fl. v. a. din fondul bisericei şi repartiţie, locuinţă cu grădină.

3. Lăpuş, un post cu 300 fl. v. a. din repartiţie, locuinţă cu grădină.

4. Lăzesci, un post cu 300 fl. v. a. din repartiţie, locuinţă cu grădină.

5. Neagra de jos, un post cu 300 fl. v. a. din repartiţie, locuinţĕ cu grădină.

6i Poiana-Valeaverde, un post cu 300 fl. v. a. din repartiţie, locuinţă cu grădină.

7. Ponorel, un post cu 300 fl. v. a. din repartiţie, locuinţă cu grădină.

8. Sohodol-Peleş, un post cu 300 fl. v. a. din repartiţie, locuinţă cu grădină.

9. Vidra-medie, dóue posturi cu salariu de câte 300 fl v. a. din fondul scolar şi repartiţie, locuinţĕ cu grădină.

Doritorii de a ocupa unul din aceste posturi, sĕ trimită cererile lor concursurile înstruite conform legilor din vigóre la oficiul protopresbiteral gr. or. din Câmpeni.

Câmpeni, 30 Iuniu, 1898

Romul Furduiu
protopop

Nr. 295/898. [97] 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea posturilor de învăţători dela scólele confesionale gr. or. romane din mai jos însemnatele comune în protopresbiteratul Avrigului se escrie prin acésta concurs cu terminul de 30 ḑile dela prima publicare în fóia Telegraful Roman.

1. Arpaşul superior, postul de învăţătoriu cu salariul anual de 300 floreni v. a. cuartir şi lemnele necesari pentru foc;

2. Porcesti, al doilea post de învăţătoriu cu salariul anual de 300 fl. v. a. cuartir şi lemnele necesari pentru foc;

3. Porumbacul-superior-apusén şi resăritén, postul de învăţătoriu cu salariul anual de 300 fl. v. a. cuartir şi lemnele necesari pentru foc;

4. Sebeşul inferior al doilea post de învăţătoriu cu salariul anual de 300 fl. v. a. cuartir şi 4 stêngini de lemne pentru foc eventual un relut de 20 florini.

5. Ucea inferióră, postul de învĕţătoriu cu salauiu anual de 300 fl. v. a. cuartir şi lemnele necesari pentru foc.

Doritorii de a ocupa vre-unul din acestea posturi, se'şi substearnă cererile concursuali instruite conform legilor în vigóre la subscrisul oficiu protopresbiteral în Avrig, posta Avrig, Felek, Szebenvármegye, până la terminul susindicat, cu aceia, că cei aleşi la posturile acestea sunt îndatoraţi a cânta cu pruncii de şcólă Dumineca şi serbătórea în biserică la sânta liturgie.

Avrig, 30 Iuniu, 1898.

In conţelegere cu comitetele parochiali respective Oficiul protopresbiteral gr. or. al Avrigului.

Ioan Cândea.
protopop

Nr. 242. [99] 3—3

Concurs.

Pentru întregirea posturilor învăţătoresci vacante din comunele mai jos însemnate din protopresbiteratul Sebeşului, se publică concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful român“.

1. Lancrĕm, postul al trĕilea, cu salariu de 300 fl., cuartir şi grădină.

2. Şugag, dóuă posturi, cu salariu câte de 300 fl. Invĕţătorul din clasa primă va primí cuartir liber, grădină şi 2 şi jum. stângini lemne de foc, ér cele din clasa a dóua va primi pentru acestea relut în bani 70 flor.

3. Pianul de jos, dóuă posturi cu salariu câte de 300 fl. cuartir liber, sau relut în bani câte 10 fl. grădină şi câte 1 stâng. lemne de foc.

4. Daia, dóuă posturi cu salariu câte de 300 fl., cuartir, sau relut în bani câte 10 fl., grădină şi câte 1 stângin de lemne.

5. Ohaba, cu salariu anual de 300 fl- grădină şi pentru cuartir şi lemne 20 fl.

6. Vingard, dóuă posturi, cu salariu câte de 300 fl., cuartir şi grădină.

7. Căpâlna, cu salariu de 300 fl., cuartir şi lemne.

Invăţătorii, cari vor ocupa posturile acestea sunt datori a ţinea Dumineca şi sĕrbătórea strană şi a cânta cu copii în biserică.

Cei-ce voesc a reflecta la posturile acestea, au a se presenta în timpúl concursului, în vre-o Duminecă sau sărbătóre în biserică spre a'şi arăta desteritatea în cântări; şi a'şi înainta în timpul prefipt cererile, instruite conform normelor din vigóre, subsemnatului oficiu protopresbiteral.

In conţelegere cu comitetele parochiale respective.

Sebeş, 18 Iuniu 1898.

Oficiul protopresbiteral al Sebeşului: **Sergiu Median**
protopresbiter

---

[94] 3—3

CONCURS.

Pentru intregirea a patru posturi învĕţătoresci devenite vacante la şcóla nor. cap. gr.-or. din Selişte, dintre cari dóuĕ sunt pentru învĕţătorese cu termin de 30 ḑile dela prima publicare.

Cu aceste posturi este împreunat un salariu anual fundamental de 400 fl. ér 50 fl. bani de cuartir şi 20 fl. bani pentru grădină, care se va solvi în rate lunare anticipative din fondul cultural al bisericei, tot odată li-se asigură învĕţătorilor aleşi cuincuenalele legale.

Concurenţii reflectanţi la aceste posturi au sĕ-şi trimită suplicele lor instruite conform legilor în vigóre, pe lângă aceea se cere, ca sĕ posédă limba maghiară, sĕ se deoblige, ca în termin de 3 ani sĕ se cualifice pentru şcólele de repetiţie economice, în care vor avea obligamêntul a propune.

Invĕţătorii şi învĕţătórele ce se vor alege, vor fi obligaţi a provedea pe lângă instrucţiunea în şcóla de tóte ḑilele instrucţiunea în şcóla de meserii şi şcóla de repetiţie economică înfiinţândă, fără o altă remuneraţie deosebită.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Sĕliştei în conţelegere cu comitetul parochial.

Sĕlişte, 17 Iuniu 1898.

Petru Iugă,
adm. protpresb.

---

ad. Nr.134—898 [104] 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de paroch în par. de cl. a III-a Bĕtrâna, protopresbiteratul Devei, conform graţiósei resoluţiuni consistoriale din 22 Iuliu a. trecut Nr. 4526 bis. şi 3303 bis. din a. c. prin acésta se escrie concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful Roman“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt regulate şi statorite în şedinţa comitetului parochial, ţinută la 17/29 Iunie a. c. şi tóte la olaltă dau suma de 322 fl. 60 cr.

Informaţiuni mai deaprópe despre acéstă parochie se pot lua dela oficiul protopresbiteral şi dela comitetul parochial.

Reflectanţii la acest post au a-şi aşterne cererile lor concursuale instruite conform legilor din vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral până la terminul sus indicat.

Deva, 24 Iunie 1898.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. român al Devei în conţelegere cu comitetul parochial respectiv.

George Romanul,
protopresbiter.

Nr. 250—898 [105] 3—3

Concurs repeţit.

Pentru intregirea parochiei vacante S. Maria, în urma resoluţiunei Preaveneratului Consistoriu Archidiecesan, din 5 Maiu a. c. Nro 3397 B. se escrie concurs, cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful Roman“.

Emolumentele sunt 359 fl. 92 cr. despre care interesaţii pot lua informaţiuni dela comitetul parochial resp. dela oficiul protopresbiteral.

Petenţii au a'şi ascerne cererile instruite conform normelor din vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul deschis (posta ultimă Hidalmás).

Concurenţii înainte de alegere au a se presenta în vre-o Duminecă sau sĕrbătóre la biserică. pentru a cânta resp. celebra şi cuvênta.

Fizeş-Sânpetru, 25 Iuniu 1898.

In conţelegere cu comitetul parochial.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Unguraşului.

Paul Roşca,
protopresbiter.

Nr 168—Şcol. [113] 3—3

Concurs.

Pentru intregirea posturilor vacante de învĕţători dela scoalele din comunele mai jos însemnate, protopresbiteratul Solnocului se publică concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în Telegraful Român.

1. Libotin un post de învĕţătoriu cu salariu anual de 300 fl. v. a., dintre care 200 fl. v. a. se capătă dela stat şi 100 fl. v. a. din repartiţiune pre popor.

2. Rogoz un post de învăţător cu salariu anual de 300 fl. v. a., dintre care 200 fl. v. a. se capătă dela stat şi 100 fl. v. a. din repartiţiune pre popor.

Doritorii de a ocupa vre-unul din aceste posturi, au aşi înainta cererile de concurs instruite conform normelor în vigóre, în terminul deschis, subsemnatului oficiu protopresbiteral,

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Solnocului în conţelegere cu comitetele parochiali.

Cupşeni în 3. Iulie 1898.

S. Cupşa.
protopresbiter.

Nr. 77/888 [112] 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de paroch în parochia gr. or. Ampoiţa, de clasa III. din protopresbiteratul Albei Iulie se publică concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful român“.

Venitele impreunate cu acest post dau suma de 410 fl. v. a.

Doritorii de a ocupa acest post sĕ-şi trimită cererile concursuale, în terminul deschis la subscrisul oficiu, instruite în sensul normelor în vigóre.

Alba Iulia, 1 Iuliu 1898.

Oficiul protopresbiteral gr. ort. al Albei-Iulie, în conţelegera cu comitetul parochial.

Florian Rusan
adm. protopresbiteral.

Nr. pp. 371—898. [111] 3—3

CONCURS.

Pentru întregirea postului de paroch în parochia de clasa a III din comuna Mărişel prin acésta se escrie concurs cu termio de 30 de ḑile dela prima publicare în Telegraful român.

Emolumentele împreunate cu acest post dau un venit sigur anual de 413 fl. 28 cr.

Doritorii de-a competa la acest post, au a-şi aşterne suplicele lor de concurs, instruite în sensul normelor în vigóre, subscrisului pănă la terminul susindicat, şi a se presenta în parochie la biserică în vre-o Dumineca sau Sĕrbătóre, ca sĕ fie cunoscuţi din partea poporului.

Oficiul protopresbiteral rom. gr. or. al Clujului în conţelegere cu comitetul parochial.

Cluj, 10 Iuniu 1898.

Tuliu Roşescu
protopresbiter.

Nr. 261/898. [115] 3—3

CONCURS.

Pentru întregirea posturilor vacante învĕţătoresci din comunele mai jos însemnate, aparţinĕtóre tractului protopresbiteral al Treiscaunelor, se publică concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în Telegraful român.

1. Apaţa, cu salariu de 300 fl. din cari 150 fl. dela popor şi 150 fl. ajutoriu dela Venerabilul Consistoriu şi cuartir liber în edificiul şcólei.

2. Chezdi-Mărtănuş, cu salariu de 300 fl. 25 cr. din cari 50 fl. ajutoriu dela Ven. Consistoriu, cuartir liber în edificiul şcólei şi 2° lemne, sau 10 fl. pentru lemne.

3. Covasna, postul de învĕţătoriu primar, cu salariu de 330 fl. şi 15 fl relut de cuartir.

4. Dobêrlĕu, cu salariu de 300 fl. şi cuartir liber în edificiul şcólei.

5. Intorsura-Buzĕu, postul de învĕţător primar, cu salariu de 300 fl., şi cuartir liber.

6. Marcoş, cu salariu de 310 fl. şi cuartir constătător din trei odăi în edificiul nou şcolar pus în lucrare.

7. Teliu, cu salariu de 300 fl. din cari 50 fl. ajutoriu dela Ven. Consistoriu şi cuartir liber în edificiul frumos şcolar.

8. Vama-Buzĕu, cu salariu de 300 fl. din cari 100 fl., ajutor dela Ven. Consistor, cuartir liber în edificiul şcólei constătătoriu din trei încăperi şi 20 poveri de lemne.

Reflectanţii la vr'unul din aceste posturi, împreunate tóte cu cantoratul sĕ-şi aştérnă cererile concursuale, instruite conform normelor în vigóre, la subsemnatul oficiu protopresbiteral în termin deschis, avênd, după putinţă, a se presenta în vre-o Dumineca séu sĕrbătóre în biserică, spre a-şi arĕta desteritatea în cântări.

Breţcu (Bereczk), 4 Iuliu 1898.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Treiscaunelor în conţelegere cu comitetele parochiale respective.

Dumitru Coltofeanu,
protopresb.

---

ad. Nr. 317—898 [116] 3—3

Concurs.

Pentru intregirea posturilor învĕţătoresci dela şcólele confesionale din comunele mai jos însemnate din protopresbiteratul Sĕliştei se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în ḑiarul „Telegraful Roman“.

1. Aciliu, cu salar anual de 300 fl. v. a., cuartir şi lemne.

2. Sibiiel, 2 posturi învĕţătoresci cu câte 300 fl. v. a. şi cuartir în natură.

3. Vale, 2 posturi învĕţătoresci cu câte 300 fl. v. a., şi cuartir în natură.

Cei-ce doresc a reflecta la vre-unul din aceste posturi, au a-şi aşterne cererile de concurs în terminul fixat subsemnatului oficiu protopresbiteral.

Dela concurenţi se cere a se presenta în o Dumineca ori sĕrbătóre la biserică pentru a-şi arĕta desteritaţea în cântări.

In conţelegere cu comitetele parochiale respective.

Sĕlişte, în 24 Iuniu 1898.

Oficiul protopresb. gr.-or. al Sĕliştei.

Petru Iuga,
adm. protop.

Nr. 164/898. [114] 3—3

CONCURS.

Pentru întregirea posturilor vacante de învĕţători dela şcólele mai jos însemnate, protopresbiteratul Cetăţii de pétră se publică concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Tel. Rom“.

1. Leschia, un post de învĕţătoriu cu salariu anual de 300 fl., anume 172 fl. ajutoriu dela stat, 128 fl. prin repartiţie dela popor, cuartir natural şi lemnele necesari de foc.

Curtuiuşul-mic, un post de învĕtătoriu cu salariu anual 300 fl. 150 fl. ajutoriu dela stat, 150 fl. prin repartiţie dela popor, grădina şcólei în mărime de 900□, cuartir natural şi lemnele necesari de foc.

3. Cărbunariu, un post de învĕţătoriu cu salariu anual, 300 fl. de 200 fl. prin repartiţie dela popor, 40 fl. din lada bisericei, în preţiu de 60 fl. folosinţa unui pământ arătoriu, cuartir natural şi lemnele necesari de foc.

4. Vălenii-Şomcutei, un post de învĕţătoriu cu salariu anual de 300 fl. prin repartiţiune dela popor, grădină de legumi; învĕţătoriul e îndatorat a încălḑi sala de învĕţământ din al sĕu.

Doritorii de a ocupa vreunul din aceste posturi, au aşi înainta cererile de concurs instruite conform normelor în vigóre, în terminul deschis subsemnatului oficiu protopresbiteral.

Dela concurenţi se aştéptă a se presenta în vreo Dumineca séu sĕrbătóre la biserică în respectiva comună, la care au competat, pentru a fi cunoscuţi personal şi pentru aşi arăta desteritatea în cântări.

Fĕnaţĕ, la 1 Iuliu 1898.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Cetăţi de pétră în conţelegere cu respectivele comitete parochiale.

Teodor Şovrea,
adm. protopresbiteral.

---

ad. Nr. 49/898. com. par. [118] 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea a dóuĕ posturi de învĕţăt. devenite vacante la şcóla gr.-or. din Rĕşinari prin acésta se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele sunt 350 fl salar şi 32 fl. relut pentru fiecare.

Aspiranţii la aceste posturi, încă înainte de espirarea terminului de concurs sĕ se presenteze în vre-o Dumineca sau sĕrbătóre aici la biserică, spre a-şi arĕta desteritatea în cântările bisericesci.

Pentru conducerea grădinei şcolare, preferit va fi cel care va dovedi, că posede cunoscinţe în ale grădinăritului. Pentru instruarea elevilor în grădinărit i-se dă învĕţătorului jumĕtate din venitul curat al grădinei şcolare.

Cererile concursuale instruite conform legilor din vigóre se vor adresa la oficiul protopresbiteral gr.-or. al Sibiiului.

Rĕşinari, din şedinţa comitetului parochial gr.-or ţinută la 5 Iulie 1898.

Emilian Cioran, preş. com. par. — *Aleman Galea,* not. com. par.

Nr. 694—1898

Vĕḑut şi aflat în ordine.

Ioan Papiu,
protpresb.

Nr. 628—898 [120] 3—3

CONCURS.

Devenind vacante în tractul protopresbiteral al Branului următórele staţiuni învĕţătoresci, prin acésta se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare cu următórele emolumente:

1. Codlea un post învĕţătoresc cu 300 fl. v. a.

2. Rĕşnov trei posturi învĕţătoresci cu câte 300 fl, câte 24 fl. bani de cortel, câte 3 stângini lemne în valóre de 24 fl şi câte 6 fl. pentru $^{1}/_{4}$ jugĕr pământ.

3. Şimon, un post cu 300 v. a. cortel şi lemne.

4. Şirnea, un post cu 300 fl. v. a. cortel şi lemne.

5. Poiana-Mĕrului, dóuĕ posturi cu câte 300 fl., cortel şi lemne.

6. Moeciul superior, un post cu 300 fl., cortel şi lemne.

Doritorii de a ocupa vreunul din aceste posturi, au a-şi aşterne suplicele lor instruite conform legii în terminul sus arĕtat la subscrisul oficiu.

In conţelegere cu respectivele comitete parochiale.

Oficiul prot gr.-or. al Branului.

Zĕrnesci, 18 Iuniu 1898.

Traian Meţianu,
protpresbiter.

---

ad. Nr. 517/1898. [121] 3—3

CONCURS.

Pentru întregirea posturilor vacante învĕţătoresci dela şcólele din comunele mai jos însemnate, protopresbiteratul Turḑii se publică concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Tel. Rom.“

1. Banabic, un post de învĕţător cu salar anual de 300 floreni, cuartir, folosirea grădinii şcolare, şi lemne de foc.

2. Hidis, un post de învĕţător cu salariu anual de 300 fl. cuartir şi pentru grădină 2 fl.

3. Soporul de câmpiă, un post de învĕţător cu salar anual de 300 fl. şi cuartir.

4. Hărăştas, un post de învĕţător cu salariu anual de 300 floreni şi cuartir.

Doritorii de a ocupa vre unul din aceste posturi, au aiş aşterne cererile concursuale instruite conform normelor în vigóre în terminul de mai sus subsemnatului oficiu protopresbiteral.

Dela concurenţi se aştéptă, a se presenta în vre-o Dumineca sau sĕrbătóre la biserică în respectiva comună, la care a competat, pentru a fi cunoscuţi personal şi pentru aşi arăta desteritatea în cântările bisericesci, fiind că au a îndeplini şi funcţiuni cantorale.

Cojocna, 9 Iuliu 1898.

Oficiul protopresbiteral român gr.-or. al Turḑi, în conţelegere cu respectivele comitete parochiule.

Teodor Ciortea,
adm. ppresb.

Nrul com. par. 22/898. [122] 3—3

CONCURS.

Pentru întregirea alor dóuă posturi învĕţătoresci la scóla greco-orientală din Poplaca, se publică concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu fiecare din aceste dóuĕ posturi sunt:

1. Salariu anual de 300 fl. v. a.
2. Relut de cuartir 15 fl. v. a.
3. Relut de lemne 25 fl. v. a.

solviţi din cassa bisericei în rate cuartale anticipative.

Cei cari vor fi aleşi sunt datori a ţinea Dumineca şi sărbătórea strană în biserică şi a cânta cu copiii la sfta liturgie.

Cei cu cunosciinţe musicale vor fi preferiţi.

Doritorii de a ocupa aceste posturi, sunt poftiţi a se presenta înainte de alegere în vre-o Dumineca séu serbătóre spre a'şi arăta desteritatea în cântari şí tipic, ér concursele instruate conform legilor din vigóre au de ale înainta oficiului protopresbiteral gr. o. din Sibiiu.

Instrucţiunea în şcóla de repeţiţiune şi în cea de pomărit ca şi cântarea în cele 2 strane bisericesci se va împărţi prin comitetul parochial în conţelere cu corpul didactic — la începutul anului şcolar între toţi 4 învĕţătorii.

Din şedinţa comitetului par. gr. or. din Poplaca ţinută în 12 Iulie 1898.

Coman Baca, preşedinte. — *Ioan Viţelariu,* notariu.

Nr. 712. 1898.

Vĕḑut şi aflat în ordine

Sibiiu, 16 Iuliu 1898.

Ioan Papiu,
protopresb.

---

[123] 2—3

Concurs.

Pentru intregirea a trei posturi învĕţătoresci dela şcóla poporală gr.-or. din Sadu se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Tel. Român“.

Reflectanţii la aceste posturi au a-şi înainta cererile lor instruite în conformitate cu normele în vigóre oficiului protopresbiteral gr.-or. al tractului Sibiiu.

Fiecare din aceste posturi e împreunat cu un salar de 300 fl., lemnele necesarii de încălḑit şi cuartir în edificiul şcolar.

Dela concurenţi se aştéptă presentarea lor, în vr'o Dumineca sau sĕrbătóre în biserică spre a-şi documenta cualificaţiunea lor şi în cântare.

Sadu, în 29 Iuniu 1898.

Din şedinţa comitetului parochial, ţinută în 29 Iuniu 1898.

Ioan Popovici, par. — preş. — *Dimitrie Hauş,* notar.

Nr. 664—898

Vĕḑut şi aflat în ordine.

Sibiiu, 7 Iuliu 1898.

Ioan Papiu,
protpresb.

Wilhelm II. despre Bismarck.

Eată, după *Reichsanzeiger*, autograful ce împĕratul Germaniei a adresat din Friedrichsruhe cu datul de 2 Aug. Cancelarului imperiului seu, din incidentul morții lui Bismarck:

„Cu înalții mei aliați și cu întreg poporul german jelind stau la catafalcul principelui Otto Bismarck, a principelui de Lanenburg, primul cancelar al imperiului german. Noi, cari am fost martori gloriósei lui activități, cari cu admirație priveam sus la el, ca la cel mai mare măestru al artei de stat, la luptărorul neînfricat deopotrivă în rĕzboiu ca și în tîmp de pace, ca la cel mai distins fiu al patriei, al împĕratului și regelui seu cel mai credincios serv: *adânc sguduiți vedem stingerea acestui bărbat pe care Dumneḑeu și stăpânul nostru l-a ales pentru întruparea nemuritórei idei a unității Germaniei*. Momentul acesta nu este acomodat, pentru relevarea tuturor faptelor sevêrșite de marele mort, a tuturor grijilor ce a purtat el pentru împĕrat și împeriu, a tuturor isbândelor ce a eluptat. Sunt extrem de mari și de multe feliuri ele și numai istoria le va puté săpa — și le va și săpa pănă la cea din urmă — pe tabla sa de metal. Eu însĕ simt trebuința de a exprima înaintea întregei lumi nemărginita jale și admirația plină de gratitudine, cari pătrund azi întréga națiune, și sĕ pun legământ în numele națiunei întregi, că *ceea-ce au creat marele cancelar și marele împĕrat Wilhelm, vom susținea, vom edifica, și de va fi lipsă vom apăra cu viața și sângele nostru*. Dumnezeul și stăpânul nostru sĕ ne ajute!

Ve încredințez sĕ aduceți în publicitate acest autograf al meu".

Jaf în averile publice.

E acuși de necreḑut, câte defraudări, cari de cari mai nerușinate și mai mari, es la ivélă când într'un colț de țară, când într'altul, defraudări făcute din averile publice de stat, de comitat și comunale. Eată câteva din cele descoperite numai ḑilele acestea:

Defraudare la Hatvan. „M. Áll". dela 3 Aug. spune, că vicișpanul comitatului Heveș, a suspendat de curênd pre protonotarul orașului Hatvan, anume pe patriotul Homonay Szilárd și pe primarul Hêrenyi István, pentru-că protonotarul a ștrepelit din venitele de regale încassate de pe Iuniu *2092 fl 10 cr.* Tot magistratul sĕ pune sub cercetare disciplinară.

Defraudare la Szegszárd. La cassa orfanală a comitatului Tolna, s'a descoperit tot ziiele acestea, o defraudare de bani publici în sumă de *6200 fl. 98 cr.* sĕvîrșită prin contabilul Papperth Ferencz. N'a defraudat de-odată, ci pe rênd, în timp de 3 ani. A început numai cu 150 fl. Nu l'a descoperit nime. A vĕḑut că merge. A dat nainte pănă preste 6000!

Lângă Segedin, ceva și mai și! Notarul din Tiszahegyes, Zamurovics, a falsificat cartea principală de dare a notariatului seu, și atâtea îndreptări a făcut prin ea, firește pentru binele pungii proprii, pănă la urmă i-a fost grózăsĕ o mai lase acolo, când, de curênd, a fost stramutat într'alt loc, ci *a nimicit însăși cartea*!

Acum o confusie și un scandal nemai pomenit în cerc pentru acest lucru!

Înșĕlăciunea dela Cluj. Sâmbăta trecută, azi sĕptĕmâna, fóia oficiósă din Pesta a publicat un rescript regesc, prin care M. Sa, firește la propunerea lui Bánffy, distinge pe Sigmond Dezső, fost deputat dietal mamelucal și mare fabricant de spirt din Cluj, cu ordinul „Coróna de fer cl. III" pentru „merite câștigate pe teren economic". Ĭi ḑiua când se lățește în Cluj vestea distincției, se vestește prin foi și aceea, că „meritata" firmă alui Sigmond, a înșelat statul în tîmp de mai mulți ani, cu peste *o jumĕtate de milion floreni*, prin ascunderea productelor sale spre a nu plăti darea de venit după ele! Scandalul e grozav. Așa apoi a putut da câteva zeci de mii „fondului de dispoziții" alui Banffy, ca sĕ'l propue spre „distingere" preaînaltă!

Panamele dela Arad, cea mică de 95,000 fl., cea mare de peste *300,000* fl., precum s'a statorit cifra mai nou, — nici nu le mai amintim. E lucru deja prea „vechiu"! Altele mai „friș" au atras atenția publicului, cât pe acelea le-a și uitat deja!.

Splendide stări de lucruri publice.

Programe școlare.

Șcólele române din Brașov.

(Incheicre.)

Din *notițele din viéța școlară* în a. școlar 1897—98 estragem următórele:

S'au sĕrbat: Ḑiua *sf. Sofii* (28 Sep.) a patrónei școlelor. Ḑiua *sf. Andreiu*, (20 Nov.) ca ḑiuă comemorativă a metr. A. b. de Șaguna.

Biserica sf. Nicolae și Reuniunea fem. rom. a împărțit în ajunul Crăciunului în mod solemn haine între școlarii sĕraci. In ḑiua de Buna-vestire s'a oficiat parastas întru pomenirea profesorilor reposați; în aceeași ḑi profesorul A. *Bârsean* a ținut un discurs comemorativ asupra fostului profesor I. Lăpădat. In 14 Iuniu s'a sĕrbat aniversarea a 25-a a morții metr. Șaguna. In 8 Martie societatea de lect. „Ioan Popasu" a studenților a ținut ședința sa festivă. In ḑiua de st. ap. Petru și Pavel s'a încheiat în chip solemn anul școlariu.

Esamene de maturitate la gimnasiu:

In 6 Septembre și 17 Decembre 1897 s'au ținut esamenele supletorii de maturitate, emendând cu acest prilej 2 abiturienți din câte un obiect.

Esamenul verbal de maturitate pro 1897/8 s'a ținut în 8. și 9. Iuniu v. sub presidiul dlui vicariu Dr. Pușcariu ca comisar cons. și a dlui Dr. Eugen Gaal consilier ministr. ca representant al guvernului.

S'au admis și presentat la acest esamen 19 abiturienți.

Au trecut cu succes esamenul de maturitate cu totul 13 abiturienți; 3 cu fórte bine, 5 cu bine și 3 simplu. S'au respins pe un an 4, pe dóuĕ luni 4.

Implinirea datorințelor creștinesci.

In ḑilele de Duminecă și la sĕrbătorile împĕrătesci se adună în sala mare a gimnasiului la 8 óre diminéța alternativ, odată școlarii din clasele superióre, odată cei din clasele inferióre ale școlelor medii și după exortația îndatinată merg la 9 óre însoțiți de catechet la biserică. Preste érnă școlarii nu sunt duși la biserică, ci asistă numai la exortație. — De dóuĕ ori pe an, în postul Crăciunului și în postul Pascilor, se mărturisesc și se cuminecă toți școlarii de confesiunea gr. or. și gr. cat.

Anul școlar viitor se va începe cu 2/14 Sept. 1898.

Noutăți.

In atențiunea știpendiștilor din fondurile archidiecesane. Știpendiștii, cari în cele 10 ḑile prime dela încheierea anului școlariu nu și-au legitimat sporiul, au fost lipsiți de știpendii, și pentru știpendiile folosite de ei s'a publicat concurs.

După cum suntem informați în anul acesta asemenea s'a purces cu știpendiștii Ioan Damian și Ioan Silagyi (câte 60 fl.) din fundațiunea Cologea.

La aceste știpendii numai prin nóuĕ cerere mai pot ajunge.

* * *

Conferențele învĕțătoresci: Pentru conducerea conferenței învĕțătoresci din cercul Făgărașului, s'a numit comisar consistorial P. O. D. *Mateiu Voileanu* protopresb. și ases. cons. în locul d-lui *Dionisiu Făgărășan*, profesor, care a abḑis de acéstă insarcinare, aflându-se la un loc de cură.

* * *

Ciocan profesor de universitate. Citim în foile din Pesta: Regele a numit pe deputatul dietal Ioan *Ciocan* profesor public ordinar de limba și literatura română la universitatea din Budapesta.

* * *

Congrua papistașă. Foile unguresci publică lista membrilor numiți de ministrul de culte în comitetul central pentru regularea congruei catolice.

In comitet, a cărui president e archiepiscopul Samassa din Eger, sunt numiți *patru* episcopi, esmiși ai corului episcopesc; între acestia se afla și metropolitul de Alba-Iulia si Făgăraș: *Dr. Victor Mihályi*. Membri clericali sunt în comitet *ḑece*, între ei și canonicul *Lauran* din Oradea m. Membri mireni *30*. Din ministerii s'au esmis 7 consilieri.

* * *

Bătrânul Cardinal Sembratovits din Lemberg, e greu bolnav, în agonie chiar. Nu sĕ mai sperézăîntr'o întórcere la viață.

* * *

Luitpold Principele Bavariei, care e și proprietar de regiment al regimentului austriac 62 dela Têrgul Murĕșului, venind sĕ iee parte la sĕrbarea iubilară a Regimentului sĕu, despre care vorbește raportul nostru „*Unsere braven ficiori*" de mai sus, — a fost ḑilele acestea și în Sibiiu, unde a locuit în „Hotel Impĕratul Romanilor". A cercetat, călăuzit de fișpanul și de Comandantul de Corp, Museul Bruchenthal și alte musee, precum și tot ce i-a fost recomandat ca demn de vĕḑut în oras. A stat numai o ḑi, Joi, apoi a plecat, tot încognită și neanunțat, cu am venit și aici, mai departe.

* * *

Regina Daniei e bolnavă reu. E temere că va urma cât mai curênd catastrofa.

* * *

Logodna Vilhelminei. Cea mai tineră Regină, frumósa Vilhelmina a Holandei, sĕlogodește! Bernat Principele de Weimar e fericitul ales de mire. Logodna sĕ va întêmpla în sĕptămêna încoronării. Pentru încoronarea tinerei regine sĕ fac grandioase pregătiri.

* * *

Asociația la Făgăraș. Mâne, Duminecă în 7 August n. despĕrțămêntul Făgăraș al „Asociațiunei" își ține adunarea generală anuală în Veneția-inferióră. Intre altele vor decide transformarea bibliotecii despărțĕmêntului în *bibliotecă ambulantă*; vor da un premiu de 5 fl. celui ce va avé cea mai bine cultivată grădină de legumi în comună; un premiu de 5 fl. și unul de 3 fl. pentru cele mai frumóse țĕseturi de casă a femeilor rom. din cerc țesĕturi ce vor fi expuse în sala școlei de acolo.

* * *

Rectificare. Pe suplementul de înserate adaus la numĕrul de față e a sĕ ceti „*Suplement la Telegr. Rom. Nr.* **80**" nu „79" cum din greșală s'a tipărit.

— La noutatea din numĕrul trecut: O disposiție întru spriginirea Foii Pedagogice", e a sĕ însemna la urmă: *(Din „Foaia Ped")*, pentrucă de acolo s'a scos notița.

Postul vîrtute?"
„Petrecerea pĕcat?"

— *Rĕspuns la o broșură.* —

(Urmare.)

In vederea celor zise eu afirm, că postul așa precum biserica nóstră orânduesce ca sĕ'l ținem, ar fi în detrimentul celuia ce postesce, numai întrucât îi lipsesce putința de a avea acei articli de nutremânt, cari sunt de lipsă pentru pregătirea de mâncări bune de post, și întrucât, avândule, sĕ pregătesc rău.

Privit lucrul din acest punct de vedere, se póte cu drept cuvênt zicea aceasta și despre dulce. Spre pildă, curechiul cu sângerete sau cu slănină, mazăre cu carne, friptura de vițĕl etc. etc., sau vorbind despre mâncările de dulce de tóte zilele: cartofii, lintea, mazărea, curechiul și alte vegetalii prăjite cu unsóre, și numai dacă sunt bine pregătite — sunt bune!

Precum dulcele nu pórtă vina décă cuiva îi lipsesce unsórea, slănina și carnea sau untul brânza, și óuĕle, — așa nici postul nu e de vină dacă cuiva dintre Români îi lipsesce în măsură mai mică sau mai mare oleul sau peștele, eventual mazărea, curechiul și cartofii, cu cari póte posti bine!

Afirmând aderenții dulcelui necontenit că în ultima analisă causa că ómenii postitori și în deosebi Românii sĕ nutresc slab, o pórtă postul, iau asupra-le datorința de a arăta că, spre pildă, Ungurii nepostitori de ce nu se deosebesc de Românii postitori nici în privința calităței nutremântului, nici în cea a folosirei vinarsului? Eu așa știu și pentru aceea și afirm, că nu se deosebesc, în genere vorbind.

Mazărea, curechiul și crumpenii Ungurului, Sasului și Șvabului, prăjiți cu unsóre, nu pot fi mai buni decât aceleaș mâncări ale Românului, prăjite cu oleu în vreme de post.

Pentru aceea aduseiu ca esemplu mâncări de specia vegetabiliilor, fiindcă în țara nóstră pentru clasa muncitóre de pământ, fie ea de ori ce naționalitate, acestea sunt mâncările de tóte zilele, principalul contingent al alimentului.

Cel ce privesce, și apoi judecă drept asupra modului de trai ual clasei muncitóre de pămênt, în ceeace privesce nutremêntul, acela trebue sĕ admită că precum peștele „muscanii, hiringii și alfișul" în vreme de post așa carnea, slănina, cașul, untul, brânza, și óuăle, în vreme de dulce pentru poporul nostru, — iar pentru popórele conlocuitóre nepostitóre, totdeuna, — e mâncare de delicateță, sau de dor, în limbagiul poporului vorbind. Pentruca popórele conlocuitóre nepostitóre, totdeauna, iară Români în vreme de dulce, sĕ pótă mânca vegetabiliile tot cu slănină sau cu carne, se recere, ca la o casă locuită de ómeni muncitori de pământ, în loc de 1—2 porci, câți de regulă în țara nóstră sĕ taie, décă e cu putință, în fiecare an, sĕ se tae câte 5—6! — iară femeile sĕ nu se ocupe decât cu prăsirea de pui de găină, de rață și de gâscă, sau sĕ'și petreacă vremea mergând în orașe sau orășele cu corfa după carne, dacă au credit, fiindcă pe sate — mai ales vara — nu sĕ prea taie carne.

In țara nóstră pentru ómenii muncitori de pământ, aparțină ei ori și ca[illegible]ționalități, acestea sunt lucruri pe cari-o[illegible] om drept judecător, trebue să le numere între imposibilități.

(Va urma.)

Dela școla Asociațiunii

Condițiuni de primire în școla civilă de fete a Asociațiunii din Sibiiu și în internatul aceleia.

În clasa I a școlei civile de fete se primesc eleve: a) cari dovedesc prin atestat de botez, că au împlinit vêrsta cel puțin de 9 ani;

b) cari dovedesc prin atestat școlar, că au absolvat cu succes 4 clase elementare (poporale sau primare), ori apoi dovedesc pe basa unui examen de primire, că sunt bine orientate în materialul de învĕțămênt prescris pentru clasa a IV-a elementară.

În celelalte clase ale școlei civile de fete se primesc eleve, cari dovedesc prin atestat școlar, că au absolvat cu succes vre-o clasă premergĕtóre dela altă școlă de categoria școlei civile.

In lipsa unui astfel de atestat, sau pelângă atestat de pe clasa V și VI dela școlă elementară-poporală, primirea în ori-care clasă a școlei civile, ce corespunde vêrstei elevei, se póte face numai pe basa unui examen de primire, depus cu succes înaintea corpului profesoral al școlei, în sensul ordinațiunii ministeriului regesc-ungar de culte și instrucție publică, dto 11 August 1887, Nr. 29000.

Examenul de primire este scutit de taxă.

In cursul complementar (supletoriu), împreunat cu școla civilă de fete a Asociațiunii în sensul §. 6 din statutul de organisare al școlei se primesc eleve, cari au absolvat cele patru clase ale școlei civile. Se pot însĕ primi șt eleve. cari au absolvat cu calculi buni numai dóuĕ clase civile, dacă au trecut de 15 ani și sunt împedecate a absolva tóte cele patru clase civile.

Inscrieriie pentru anul școlar 1898/9 se pot face din 1—6 Septembre 1898, stilul nou.

Examenele de emendare se țin în 3 Septembre 1898 st. n. la 8 óre a. m., cu elevele, cari s'au insinuat la direcțiune pentru acel scop, în terminul prescris.

In 5 Septembro 1898 st. n. la 8 óre a. m. se vor ținea examenele de primire, éră în 6 Septembre se vor începe prelegerile regulat.

Didactrul e 2 fl. v. a. pe lună, și pentru elevele, ce se înscriu prima-dată la acésta școlă, o taxă de inmatriculare de 2 fl., solvită odată pentru totdeuna. Același didactru e și pentru elevele din cursul complementar.

Elevele, cari voesc sĕ fie primite în internat, fie eleve ale școlei civile, sau ale școlei elementare a reuniunei femeilor române, au sĕ fie insinuate de timpuriu prin părinți sau tutori la direcțiunea școlei, în tot casul înainte de începutul anului școlar, pentru-ca sĕ se pótă face disposițiunile necesare.

Taxa internatului e *250* florini [1]) v. a. pe an, plătiți înainte în dóuĕ sau cel mult în patru rate. Spesele pentru cărțile trebuincióse, pentru materialul de scris, de desemn și lucru de mână, nu sunt cuprinse în taxa amintită. Acestea se pórtă separat de părinți, precum și cheltuelile pentru îmbrăcăminte și încălțăminte, pentru instrucțiune în forte-piano și în limba franceză.

— [1]) Urcarea taxei internatului dela 200 fl. la 250 fl. pe an, nu s'a putut face evidentă în programa școlei dela finea anului școlar trecut deórece on. comitet al Asociațiunii a luat conclus în acésta privință numai la 21 Iuliu 1898 n.. cea-ce se publică acum demnu orientarea p. t. părinți. Taxa veshe a internatului de 200 fl. pe an, stabilită înainte de asta cu 12 ani conform raporturilor de atunci, nu s'a mai putut susținé din causa scumpetei pieți, ce s'a simțit pretudindeni în timpul din urmă,

(Va urma.)

DR STERIE N. CIURCU
IX Pelikangasse — No. 10, Viena
Consultațiuni cu celebritățile medicale și cu specialiștii de la facultatea de medicină din Viena. [80] 7—12

Nr. 136—898 [110] 3—3

CONCURS.

La școlele medii române gr.-or., la școla comercială română gr.-or. și la școlele primare din Brașov sunt a se ocupa următórele posturi vacante de profesori și învĕțători:

a) La gimnasiu:

1. un post de profesor ordinar cu cualificațiune specială pentru limba germână și maghiară.

2 un post de profesor ordinar pentru istorie si geografie.

3. un post de profesor suplinitoriu pentru filologia clasică.

b) La școla reală:

4. un post de profesor ordinar cu cualificațiune specială pentru limba francesă și germână.

5. un post de profesor ordinar pentru desemnul geometric și desemnul liber.

c) La scóla comercială:

6. un post de profesor ordinar pentru limba maghiară și germână.

7. un post de profesor ordinar pentru istorie și geografie.

d) La tóte trei instiĭtutele:

8. un post de profesor secundar pentru gimnastică.

9. un post de profesor secundar pentru musica vocală.

e) La școla primară.

10. un post de învățător.

Terminul de concurs pentru posturile susarătate e până la 10 August 1898. st. v.

Toți concurenții vor adresa concursele lor subsemnatei Eforii scolare însoțite de următórele documente:

a) că sunt români de religiunea gr. or.

b) că au purtare bună atât în privința moralității. cât și în relațiunile civile.

c) că snnt de constituție fisică firmă și deplin sănĕtoși.

d) revers, că se vor conforma întru tóte legilor și dispozițiunilor nóstre bisericesci și școlare, precum și normativelor și regulamentelor, ce sunt în vigóre;

e) concurenții de sub 1—5 vor documenta cualificațiune profesorală completă, conform articolului de lege XXX. 1883 sau întru cât încă nu o ar avé, sĕ aibă cel puțin esamenul fundamental din specialitatea lor; preferiți vor fi cei cu cualificațiune completă;

f) concurenții de sub 6 și 7 vor documenta pregătire superióră universitară ori academică și cualificațiune conform regulamentului școlelor comerciale superióre din 1895.

g) concurenții de sub pct 8. 'și vor presenta diploma de cualificațiune pentru gimnastică;

h) concurenții de sub pct. 9. vor documenta, că au absolvat un conservator de musică și că au cualificațiune recerută pentru acest studiu;

i) concurenții de sub pct. 10. vor documenta, că au depus examen de cualificațiune învĕțătoresc cu calcul bun. că cunosc limba maghiară și germână după recerință și că posed cunoscințe teoretice și practice din desemnul liniar, din gimnastică și din grădinărit

Beneficiile împreunate cu aceste posturi sunt:

1. pentru profesorii ordinari în timpul serviciului provisor (prevĕḑut în §. 30 a legei de instrucțiune din 1883) salar anual de 900 fl., éră începênd dela ocuparea definitivă a postului de profesor ordinar, salar anual de 1200 fl., cinci cuincuenale de câte 100 fl., bani de cuartir 200 fl. anual și drept de pensiune conform statutelor în vigóre la școlele nóstre.

2. pentru timpul serviciului ca profesor suplent salar anual de 800 fl. fără alte emolumente.

3. pentru postul de profesor estraordinar de gimnastică și pentru postul estraordinar de musica vocală până sunt suplenți séu provisori salarul anual este de 600 fl. fără alte emolumente, éră începênd dela ocuparea definitivă a postului, salar anual de 700, fl. cinci cuincuenale de câte 70 fl. bani ce cuartir 150 fl. anual și drept de pensiune conform statutelor în vigóre la școlele nóstre.

De postul de profesor pentru musica vocală este legat și postul de dirigent al corului bisericesc dela biserica română gr.-or. cu hramul sf. Nicolae din suburbiul Scheiu, pentru care profesorul de musică va primi un salar anual de 600 fl. și 50 fl. pentru note.

4. Pentru învĕțător în anul prim de serviciu provisoriu salar anul de 500 fl., éră începând dela ocuparea definitivă a postului de învĕțător salar anual de 600 fl., cinci cuincuenale de câte 60 fl. și bani de cuartir 120 fl. anual.

Brașov, 3 Iuliu, 1898.

Eforia școlelor centrale române gr. or. din Brașov.

Nr. 288—898 [109] 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor învĕțătoresci dela școlele elementare din comunele mai jos înșirate în protopresbiteratul Brașovului, se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Roman“, și anume:

1. La Satulung, biserica sf. Arhangheli un post de învĕțător cu salar de 300 fl., relut de cuartir 20 fl. și $^1/_3$ parte din grădina școlară.

2. La Tărlungeni, un post de învĕțător cu salar de 300 fl. din repartiție dela popor și cuartir.

3. La Hălcíu, postul de învĕțător secnndar împreunat cu cantoratul, cu salar de 300 fl. și anume: din casa alodială 180 fl, din repartiție dela popor 59 fl, dela un pămênt 15 fl., din didactru 21 fl. și din venitele cantorale 15 fl. pe lângă cuartir în edificiul școlar.

Doritorii de a ocupa unul din aceste posturi, sunt poftiți a se presenta în vre-o Duminecă sau sĕrbătóre la serviciul divin în biserică, spre a și arĕta desteritatea lor în cântările bisericesci și a se face cunoscuți poporului.

Cererile concursuale instruite, în sensul legilor în vigóre, se vor așterne subsemnatului Oficiu protopresbiteral în terminul dat.

Brașov, 7 Iuliu 1898.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Brașovului, în conțelegere cu respectivele comitete parochiale.

Ioan Petric,
protopresb.

Nr. 3259—1898 [126] 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de notar comunal, devenit vacant în comuna Poiana, comitatul Sibiiu, cercul Mercurea, se escrie prin acésta concurs.

Emolumentele sunt:

1. Salar anual . . 1200 coróne.
2 Paușal de călĕtorie 160 „
3. Locuință naturală.
4. 6□° lemne de foc, din care se încălḑesce și cancelaria comunală.
5. Taxele stabilite pentru lucrările private.

Concurenții la postul acesta sunt provocați sĕ înainteze rugările instruate în sensul §-lui 6. I. 1883 și §. 73 XXII. 1886 până în 25 August a. c. la subscrisul.

Mercurea, în 31 Iulie 1898.

Pretorele cercual suprem:
Mangesius.

Nr. 631—1898 [85] 3—3

CONCURS.

Pentru întregirea posturilor de învĕțători vacante din comunele de mai jos din protopresbiteratul Sibiiului se escrie concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegratul Român“.

1. Roșia, cu salariu anual de 300 florini în rate lunare anticipative din cassa bisericei, cuartir în edificiul școlei cu dóuĕ încăperi și lemne de foc pentru încălḑit.

2. Vurpĕr, cu salariu anual de 300 fl. cuartir natural în edificiul școlei cu dóuĕ încăperi, lemnele de lipsă pentru încălḑit și $^1/_4$ jugĕr catastral grădină.

3. Tălmăcel, 2 posturi à 300 fl. și lemnelo de lipsă pentru încălḑit.

4. Slimnic, cu salariu anual de 300 fl., doi stângini de lemne și cuartir natural în edificiul școlei și jumĕtate din venitul grădinei școlare.

Doritorii de a reflecta la vre-unul din aceste posturi, au a-și așterne cererile concursuale instruite în sensul legilor din vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul deschis, avênd a-și dovedi desteritatea în cântări și tipic, în vre-o Duminecă sau sĕrbătóre până la ḑiua alegerii, în biserica respectivei comune unde au concurat.

Sibiiu, 30 Iuniu v. 1898.

In conțelegere cu comitetele parochiale.

Oficiul protopresb. gr.-or. al Sibiiului.

Ioan Papiu,
protopresb.

Nr. 259/898. [128] 2—3

CONCURS.

Pentru întregirea posturilor vacante de învețători din comunele de mai jos din protopresbiteratul Orăștiei, se escrie concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful Roman“.

1. Șibot (Alkenyér), dóuă posturi cu salar anual de câte 300 fl. v. a. în rate lunare anticipative din cassa bisericei, locuință și lemne pentru încălḑit.

2. Acmar, un post cu salar de 300 fl. v. a. încassat din repartițiune, cuartir și lemne de foc.

3. Ludești-Costești, un post cu salar de 300 fl. v. a. încassat din repartițiune, locuință și lemne de foc.

4. Pișchinț, un post cu salar de 300 fl. încassați din 8 jughere de pămênt în preț de 80 fl. și 220 fl. din repartițiune, cuartir și lemnele de lipsă pentru încălḑit.

5. Dêncul mare, un post cu salar de 300 fl. v. a. încassat din repartiție, cuartir și lemne.

Doritorii de a reflecta la vreunul din aceste posturi, au a-și așterne cererile concursuale instruite în sensul legilor din vigóre subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul deschis, fiind obligați a cânta și în strană, Dumineca și 'n sĕrbători, la bisericile respectivelor comune unde au concurat și vor a fi aleși.

Orăștie, 9 Iulie 1898.

Oficiul protopresbiteral rom. gr. or. al Orăștiei, în conțelegere cu comitetele parochiale.

Vasiliu Domșa,
protopresbiter.

Nr. 338 - 898 protopresfi. [127] 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor învĕțătoresci dela scólele confesionale gr. or. române din mai jos însemnatele comune în protopresbiteratul tractului Sighișórei, se escrie prin acésta concurs cu terminul de 30 de ḑile dela prima publicare în organul „Telegraful Român“.

1. Saschiz, cu salariu anual de 300 fl. și anume: dela popor prin repartițiune 250 fl, din cassa alodială 50 fl., cuartir și lemne.

2. Zoltan cu salariu anual de 300 fl. cuartir și lemne.

3. Șard cu salariu anual de 300 fl., cuartir și lemne.

4. Hetur, cu salariu anual de 300 fl, cuartir și lemne.

Concurenții au sĕ se presenteze în vre-o Duminecă ori sĕrbătóre în biserica din parochiile amintite, spre a-și arăta desteritatea în cântările bisericesci, — și sĕ-și aștérnă cererile instruite conform normelor în vigóre până la terminul susindicat snbsemnatului oficiu protopresbiteral.

Sighișóra, 9 Iuliu 1898.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Sighișórei.

In conțelegere cu comitetele parochiale concernente.

Dimitrie Moldovan
protopop

Nr. 614—898. [129] 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea posturilor învĕțătoresci din protopresbiteratul Agnita prin acésta se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Roman“.

1. Agnita cu salariu anual de 300 fl., cuartir natural și lemne de foc,

2. Bendorf cu salariu de 300 fl. anume 60 fl. din alodialul comunal. èr 240 fl. din repartiție dela popor, cuartir în natură și grădină.

3. Bruiu, salariu anual de 300 fl.

4. Somartin cu salariu anual de 300 fl., dintre cari 240 fl din repartitie dela popor și 60 fl. cari sperează ai primi ca ajutoriu dela stat, cuartir natural și lemne.

5. Verd salariu anual 300 fl., dintre cari 80 fl. din cassa bisericei, 70 fl. din alodiul comunal și 150 fl. prin repartiție dela popor, cuartir și lemne.

Doritorii de a ocupa vreunul din acestea posturi, au ași asterne cererile lor instruite conform legilor din vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral, precum și a se presenta în vre› duminecă séu serbătóre în biserica din comuna, unde au competat în terminul deschis, spre ași arăta desteritatea în cântări și tipic.

Nocrichiu, 10 Iuliu 898.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Agnitei în Nocrichiu (Ujegyház) în conțelegere cu comitetele parochiale.

Nicolau Moldovan
adm. protopresb.

---

[125] 2—3

Publicațiune.

Pentru *liferarea* de:

1. **Pâne de grâu curat;**
2. **Franzele** (jimle) făcute din făină de grâu curat cu lapte;
3. **Făină de grâu curat** Nr. 2 și 3;
4. **Carne de vită;**
5. **Carne de vițel;**
6. **Carne de óie;**
7. **Carne de porc** și
8. **Unsóre de porc,**

tóte de prima calitate, pentru alimentarea alor 180—190 elevi dela Seminariul archidiecesan teol. ped. gr.-ort. rom. „Andreian“ din Sibiiu în anul școlar 1898/9.

Doritorii de a reflecta la careva din aceste posițiuni, *sĕ-și inainteze* **ofertele** *în scris, presentându-le în persónă la subscrisul* **până la 16/28 August a. c.,** unde vor afla mai deaprópe și condițiunile speciale pentru încheierea contractelor, precum și eventuale alte informațiuni.

Tot în acest termin se pot înainta *oferte* în scris și *pentru resturile de mâncare* nefolosibile rĕmase dela mese și culină.

Sibiiu, 16/28 Iuliu 1898.

Gavriil Hango,
presbiter, econom seminarial.

Din ori-ce *librărie se póte procura* scrierea premiată a consilier. în med. *Dr. Müller,* apărută în a 30-a ediținue despre
sistemul nervos
și
sexual turburat.
Espediție franco pentru 60 cr. în mărci postale.
Curt Röber,
[5] 27—49 Braunschweig.

Redactor prov. **Dr. Elie Cristea.** Editura și tiparul tipografiei archidiecesane.

La numĕrul acesta se adauge și un suplement.

Nr. 81. Sibiiu, Marți, 28 Iuliu v. (9 August n), 1898. Anul XLVI

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:

Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Nr. 2252 Bis.

Cerculariu

către tóte oficiile protopresbiterale și parochiale din archidiecesa Transilvaniei.

Domnul ministru reg. ung. de culte și instrucțiune publică în urma unui esmis al ministerului comun ces. și reg. de resbel, prin hîrtia sa din 24 Aprilie 1877 Nr. 10473 a făcut cunoscut modul, ce este de a se urma pentru remunerarea funcțiunilor prestate din partea preoțimei civile în decursul anului, ostașilor din armata comună ces. și reg., indicând anume, că la finea fie-cărui an sĕ se aștérnă din partea autorității bisericesci conspecte despre atari funcțiuni, compuse de respectivii preoți și autenticate de către respectivele comande militare locale, pe a căror temeiu e a se mijloci apoi la locul seu solviroa unor tacse stolare corespundĕtóre bugetului destinat spre acest scop.

Din incidentul unui cas recent, că adecă un păstor ev. helv. a pretins 6 fl. 10 cr. stolă pentru înmormêntarea unui husariu, a aflat cu cale domnul ministru reg ung. de culte și înstrucțiune publică a înnoi cu hârtia sa din 16 Septembre 1897 Nr. 51433 acel întimat al seu privitoriu la modul de remunerare a funcțiunilor făcute de preoțimea civilă în decursul anului la ostașii din armata comună ces. și reg., cu deosebire în locuri de acelea, unde nu se află preoți militari stabili pentru o anumită confesiune.

In urma acestor emise ministeriale preoțimea nóstră din archidiecesă este îndrumată, ca precum până acuma, așa și în viitoriu din datorință patriotică sĕ împlinéscă cu tótă prevenirea și cu bunăvoință funcțiunile mai sus amintite, precât acelea nu vor veni în colisiune cu datorințele stolare parorhiale; éră la finea fie-cărui an fie-care preot, care pentru atari servicii prestate s'ar crede îndreptățit la o remunerațiune, sĕ-și aștérnă la consistoriul archidiecesan conspect despre funcțiunile îndeplinite, autenticat de către comandele militare locale. Consistoriul va așterne apoi la locul cuvenit acele conspecte, spre considerare între marginile bugetului, ce stă la disposițiune pentru acest scop.

Oficiilor protopresbiterale se trimite sub ·/. acest cerculariu în numĕr corespundĕtoriu, spre a se distribui în câte un esemplariu tuturor oficiilor parochiale.

Sibiiu, din ședința senatului bisericesc, ținută la 21 Aprile, 1898.

Consistoriul archidiecesan.

Dr. **Il. Pușcariu**
archim., vicariu a rchiepiscopesc.

Dr. **Elie Cristea,**
secretariu.

Ca la noi, nicăiri!

Nu odată avem ocasiune sĕ cetim în foile concetățenilor maghiari, că nu este țéră în Europa, în care sĕ fie admise organisări pe temelii mai liberale și în care peste tot libertățile cetățenesci sĕ fie mai garantate, ca la noi. Până bine de curênd chiar și străinătatea era sedusă a crede multe din făloșeniile lor.

Noi însĕ, cari dilnic simțim presiunea acestei pretinse liberalități, suntem cei mai competenți a constata că într'adevĕr, *ca la noi nicăiri,* dar' acésta o susținem nu în direcție liberală, ci tocmai în înțeles contrar.

Cum — focul — sĕ admiți, că se guvernéză după principii moderne acolo, unde nici numele de botez nu ți-l poți alege după bunul plac, unde părinții copíilor, ce se botéză, sunt adese-ori puși în posiția a asculta imputările matriculanților, că valahiséză numirile de botez atunci, când pretind sĕ se inducă în matriculă numele copilului așa, cum sună în graiul poporului.

Chiar Academia maghiară de sciință a elaborat un catalog cu tot felul de numiri de botez, ca sĕ ușureze celor inhamați la carul șovinismului — maghiarisarea.

Dar nu numai numele de botez, ci nici numele de familie nu-l mai pot suferi, dacă nu sună unguresce. In acéstă direcțiune s'a pornit mai ales în timpul din urmă o gónă formală cu deosebire în organismul căilor ferate, contra tuturor funcționarilor de origine nemaghiară.

Tótă lumea a bănuit, că mișcarea acésta este pornită dela loc mai înalt. Deputatul săsesc Gustav Meltzer a interpelat în acésta privință pe ministrul ungar de resort. Acesta respunde ca cu gura altuia, indicând, că maghiarisarea numelor este o mișcare nu oficială, ci socială. Cu tóte aceste descoperirile ulterióre au dovedit, că în acéstă direcțiune se lucră cu sistem, că din ministeriu și din partea funcționarilor înalți s'a dat ordin pentru maghiarisare.

Subalternii — vedêndu-și posiția amenințată, — se supun forței majore, și fóia oficială dilnic înșiră lungi liste ale celor ce s'au lăpădat de numele eredit dela părinți.

Dar patrioții nostrii nici cu atâta nu-s mulțămiți, ci pretind mai mult; pretind sĕ se trécă preste tóte marginile fără nici o crutare.

Desconsiderând trecutul, desconsiderând temelia, pe care este pusă patria nóstră, precum și principiile sănătóse ale moralei, cer nici mai mult nici mai puțin, decât ca tot natul din patrie sĕ acepteze nume maghiar.

In țéra, căreia nemaghiari, ca Eugeniu de Savoia, Oláh Miklós, Corvinii, Zrinyi, etc. iau adus cele mai escelente serviții, sĕ nu se mai sufere pe viitor bărbați cu numiri nemaghiare, — asta-i ne mai audit.

In alte țĕri esistă legi, cari opresc schimbarea numelor, ca o acțiune nemorală, urîtă, ba chiar fraudulósă.

La noi însĕ o asemenea inmoralitate se propagă oficios.

O nóuă dovadă în acéstă direcțiune ne dă Nrul 216 al diarului maghiar „Egyetértés“. Acesta ne descopere în primul sĕu următórele:

„Cu câteva luni înainte de acésta a chemat la sine ministrul president baronul Bánffy pe bărbații fruntași ai presei din capitală și s'a sfătuit cu ei asupra întrebării, cum s'ar putea și cum ar trebui sĕ se dee un avênt puternic maghiarisării numelor. Multe feliuri de idei s'au sulevat acolo (pagubă că nu ni le spune și nóuĕ. Red.) Multe din ele s'au realisat, pentru că le-au aplicat, multe însĕ nu s'au pus în practică. Dar acésta totuși dovedește, că Br. Bánffy a avut și de sigur are și acum priceperea față de acéstă întrebare și de interesele ce se légă de ea.

Cu atât e deci mai de obiecționat, că în interesul întrupării *propriei sale idei* nu aplică mijlócele, ce-i stau la disposițiune; căci de le-ar aplica, ar produce astfel de efect, care în adevĕr ar da mare avênt maghiarisării numelor atât în păturile mijlocíi cât și mai înalte ale societății“. —

Intre astfel de împregiurări nu-i deci mirare, că diaristica maghiară devine tot mai îndrăsnéță și necuviinciósă. Dacă organele oficiale nu cunosc marc gini, ce sĕ poți aștepta dela diarele, conduse de ovrei, cari tocmai nisuesi-a-și câștiga complăcerea acelor organe? Astfel se esplică purcederea propagării atât de deschise a celor mai nemorale principii. Intr'adevĕr nu afli presă, care sĕ se mire de membrii societății mai înalte, pentru-că *țin la numele lor străine*, afirmând, că nu-i mulțumită cu maghiarisarea fie și cu duiumul a numelor oficialilor mai inferiori.

Ba diarul provocat mai sus declară chiar otărêt: *n'are nici un înțeles împregiurarea, că unii se légă de numele lor, ca de órecare tradițiune scumpă. Chiar dacă am esamina lucrul din tóte părțile, aflăm, că onóre, nimb, reputațiune, vadă, popularitate etc. nu privesc numele, ci individualitatea persónei și posiția socială. In adevĕr legarea morțișă de numele nemaghiar este mai mult, decât o preocupațuine superstițiósă.*

Mai nelogice afirmațiuni abia sĕ pot desvolta în crerii cuiva. Ele sunt totodată și periculóse, căci dacă nu vei ținea la numele respectabil al familiei, de care te légă cele mai sânte tradițiuni, atunci nu vei mai putea ținea la nimic. Dacă nu va fi sfânt înaintea nóstră aceea, ce este mai aprópe de noi, numele eredit dela părinți și strămoși, atunci ce respect, ce iubire mai putem avea față de alte lucruri mai indepărtate de noi?

FOIȚA.

Masa studenților.

— O reprivire asupra anului trecut. — Părerea străinilor despre această instituțiune umană. —

Ne e cunoscută tuturora instituțiunea, numită *„Masa studenților“* din Sibiiu și nu va trebui se treacă mulți ani până când acésta humană creațiune își va arăta ródele sale binecuvîntate ca un important factor cultural în viața nóstră națională.

A face aprețiarea acestei instituțiuni de binefacere și-a rosti cuvinte de laudă pentru întemeitorii ei, îndreptățire mai ales noi avem și e legion acel numĕr cuprins aci sub „noi“, adecă noi cari am fost crescuți la școlă cu desagii, sub a căror greutate în depărtări considerabile încovoiatus'au umerii părinților nostri iubiți!

Fără témă, că voiu fi desavuat de cineva, începênd dela cei albiți în plete până la generația mai nóuă, cutez se afirm, că în decursul anilor de studiu de multe-ori ni s'a întêmplat sĕ nu gustăm păzitura din Crăciun în Pasci, ci de silă bucuros ne mulțămiam diminéța, la prânz și séra, cu pânea uscată, avênd dile bune când o puteam îndulci cu o bucată de slănină!

Cu sfîrșitul acestui an școlar s'au împlinit trei ani decând institutul de credit „Albina“ din Sibiiu, respective actualii ei conducători, au intemeiat „Masa studenților“, schimbând menu-ul sărăcăcios a-lor 50 tineri români silitori la studiu și cu conduită morală bună, întrun prânz cu mai multe plese.

Cu indeplinirea trebilor casnice, supravegherea pregătirii mâncărilor și a servirii la masă, s'a angajat Dómna *Maria Cosma* pe lângă conlucrarea membrelor Reuniunei femeilor române, dându-ne cu o dovadă mai mult despre abnegațiunea și marinimositatea D-Sale, când vorbă este de imbunătățiri.

Masa studenților nu numai că delătură un neajuns de natură fisică, ci ea este și va deveni tot mai mult un puternic stimul pentru tinerii români, spre indeplinirea consciențiósă a datorinței lor, fără de care nu pot ajnnge la acéstă onorifică masă, și sunt sigur, că atunci când numărul studenților *buni* va trece mult preste 50, și numĕrul „tacâmurilor“ se va înmulți!

Suntem obicinuiți a dice că „plenus venter non studet libenter“, dar nu mai puțin adevĕrat e, că nici celui flămând nu cartea îi stă în gând, ci alt-ceva! Și masa studenților din Sibiiu acest din urmă rĕu îl înlăturează.

Dar această masă înfluințéză asupra tinerilor, cari beneficiéză de ea, și în privința *culturei sociale.* Scăderile cu cari tinerii nostri vin dela vatra părintéscă, aici sĕ indréptă mult și în locul lor se împodobesc cu maniere frumóse, cu regule de bunăcuviință, purtare onestă etc. In feliul acesta cu incetul se va eschide eventualitatea, ca ajungênd tineri de ai nostri absolvenți de multe școli, „dobă de carte“ la o masă ceva mai alt-cum, ca a lor unde măncau póte toți dintr'un blid, sĕ tot privéscă în jur de sine la vecini, neștiind câte unul nici cum se prindă lingura, de unde și cum se încépă..... Tinerii dela masa studenților în astfel de penibilități, nu pot ajunge.

*

In decursul anului espirat pe lângă sfaturile binevoitóre și înțelepte date cu diferite ocasiuni, li-sau impărțit tinerilor și *broșuri cuprindând regule de bunăcuviință,* privitóre la purtarea în societate, la masă etc. etc.

Și incă un motiv de prima forță, pentru care nu sĕ pot indestul felicita intemeitorii acestei instituțiuni este, că tinerii petrecând 4—5 ani sub imediata controlă a celor încredințați cu supravegherea, pot fi observați și studiați cu privire la insușirile și inclinările lor, adecă în caracterul lor. Astfel cei incredințați cu supreveghiarea acestei salutare instituțiuni vor puté servi cu bune informațiuni, de cari apoi Consistoriile nóstre ar trebui sĕ țină sémă la conferirea de stipendii pentru tinerii dela școlele academice. Sĕ va reduce în chipul acesta numĕrul acelor tineri, cari useză de știpendii românesci, fără de a corespunde dorințelor fundatorilor și nu vom mai avea trista esperiența de a vedea cum tineri români știpendiști fac rușine părinților și neamului intreg, după cum s'a întêmplat mai recent la universitatea din Cluș.

Ca masa studenților sĕ producă resultate positíve în direcțiunile arătate, depinde dela zelul și abnegațiunea cu cari conducătorii ei lucră azi pentru edificarea culturală morală a tinerilor beneficianți.

In punctul acesta noi am ști spune multe cuvinte frumóse la adresa actualilor conducători dar sĕ nu ne lăudăm noi pe noi, ci sĕ vedem ce dic străinii despre ei:

In Programa gimnasiului de stat asupra anului școlar espirat sub titlul *„Deákasztal“* (Masa studenților) cetim:

„Institutul de credit și economii „Albina“ din Sibiiu a inființat în luna lui Oct. a. 1895 *„masa studenților“* pentru atari 50 stud. de limbă maternă română, cari lipsiți de mijlóce materiale, frecuentézăcu purtare morală bună

Cine adi cu uşurătate şi cu indiferentism se lapădă de numele seu, pe care membri familiei cu fală şi cu cinste l'au purtat mii de ani, acela mâne sĕ póte şi mai uşor lăpăda de tron, de dinastie şi de patria sa căci înaintea unui astfel de om nimic nu póte fi scump. Astfel de ómeni au numai interese de nimic înaintea ochilor, ér nu idealuri nobile.

N'avem deci cuvinte a desaproba acéstă necualificabilă purcedere a foilor maghiare, cari în timpul din urmă au devenit atât de îndrăsneţe, încât provoca taxative pe X şi pe Y. sĕ-şi maghiariseze numele, căci maghiarilor au se le mulţăméscă posiţia şi totul, la ce au ajuns.

Aşa numita fóie nu se mulţemesce că bócterii, încăldditorii, maşiniştii şi preste tot servitorii dela tren îşi maghiariséză numele, căci aceştia nu representă ţéra în faţa străinilor, ci cei mai sus situaţi, dintre cari provócă anume sĕ urmeze demoralisătorul obiceiu pe noul secretariu în ministeriul de comunicaţiune *Schimdt* şi pe secretariul ministerial *Graenzenstein,* şi cere ca guvernul cu ocasiunea denumirilor, avansărilor, distincţiunilor etc. se fie cu considerare la aceea cum sună numele celui distins.

Asta este culmea absurduluil. Un om, care a făcut onóre ţĕreì şi prin activitatea sa s'a ridicat la o posiţie în ţéră, câştigândui-'şi merite cu numele, pe care l'a avut, sĕ nu mai fie suferit cu numele sĕu vechiu şi sĕ-i pretindi lăpĕdarea de el? Noi protestăm energic contra propagării unei astfel de demoralisări, şi conjurăm pe toţi credincioşii şi cetitorii nostri, ca în tóte împregiurările se remâe credincioşi cinstitului şi strămoşescului nume, ce de veacuri l'au purtat familia şi toţi înaintaşii lor!

REVISTĂ EXTERNĂ

Conflict acut anglo-rusesc.

Din London se transmit cu data de 6 Aug. ştiri fórte grave: Că între *Rusia* şi *Anglia* relaţiile ar fi ajuns deja la atâta încordare din causa intereselor lor ce se ciocnesc în Asia-rĕsăriténă, în China, *încât e témă de isbucnirea unui rĕsboiu anglo-rusesc!*

Rusia tot mai mult se întinde cu pretensiunile sale în China în paguba intereselor engleze, şi-şi zidesce acolo la căi ferate cari sunt pregătiri pentru eventualităţi. Anglia îşi vede ameninţate interesele şi e gata a pune cu orice preţ capĕt acestei desvoltări de lucruri!

In London se vorbesce despre un mare rĕsboiu între aceste puteri, ér' unii pretind a şti, că Rusia îşi şi arangiază planurile de mobilisare.

*

Impăratul Germaniei la — Roma

Cu ocasiunea visitării galeriei din Berlin, unde este espusă şi o mare pânză pe sama Palatului Caffarelli din Roma, Impĕratul Wilhelm II. oprindu-se înaintea frumósei lucrări de artă, a spus pictorului autor, care-l însoţea:

„Am de gând sĕ merg însumi la tómnă în Roma sĕ fiu faţă la inaugurarea salei din ambasada nóstră, pe care o va împodobi opera d-tale“.

*

Vizite de domnitori.

Se susţine prin cercurile politice, că *regele Greciei* va face, după reîntórcerea din călătoria sa prin Europa, o vizită la *Sultanul* în Constantinopol. Regele George va călători din Viena prin Belgrad la Constantinopol.

Regele Belgiei însoţit pe primul sĕu ministru, va face în timpul apropiat, o călĕtorie în Anglia. Unii susţin, că regele voiesce o nóuă învoială cu Anglia în privinţa statului Congo, alţii spun, că crearea unei marine de rĕsboiu a Belgiei, ar fi îndemnul călĕtoriei regelui.

*

Sultanul şi principele bulgar.

Sultanul a învitat pe principele bulgar *Ferdinand* sĕ asiste în 8/20 sept. la festivităţile sfinţirei bisericei bulgare din Constantinopol, dimpreună cu soţia şi fiul sĕu.

Risum teneatis!..

Sunt adorabili unii dintre politicianii maghiari, sau cari cel puţin ei se cred „politiciani“ şi s'au pripăşit cumva prin vre-o redacţie patriotică. Dar mai ales adorabili sunt acum în sesonul crastaveţilor, când redactorii mai de frunte sunt duşi pe la scăldi şi apoi cei de lângă uşă ajung şi ei sĕ se avênte la scris de prim-articli! Sĕ vedi apoi „politică înaltă“!

Unul dela kossuthistul „*Egyetértés*“ ne-a făcut mult haz zilele acestea.

Tăbărênd într'un prim-articlu asupra societăţii slovace „*Jiviena*“ din T.-St.-Mărtin, care 'şi-a ţinut de curênd adunarea generală, la care s'a manifestat o frumósă însufleţire la Slovaci, — profundul scriitor arată, cum aşa sub forme culturale se lucréză în aievea la baterea drumului spre o ţîntă mai îndepărtată politică, se lucréză la întărirea elementului slav în ţară, şi prin asta a slavismului în general — şi dă zdravăn pe guvern pentru că nu ştie ori nu are destul curagiu sĕ „împedece“ acéstă lucrare „periculósă“ pentru „patrie“.... Ear într'un nemeş avênt, între multe reproşuri, îi aruncă guvernului din Pesta şi următorul reproş, de care zgudue-te Europă!

Guvernul maghiar ***a suferit*** *cu cea mai mare uşurinţă, ca* ***Orientul întreg sĕ cadă sub influinţa puterii rusesci!***“...

Pĕcătosul de guvern unguresc! Apoi sĕ nu te revolţi dară contra lui? Dór' numai fiindcă el „a suferit“ cu cea mai mare uşurinţă, s'a întêmplat de a cădut tot Orientul (până în Asia şi până la marginile pămêntului) sub influenţa puterii rusesci, — dar de era el „energic“, cum ar fi fost de pildă kossuthistul dela „Egyetértés“ ca ministru, apoi asta — nu se întâmpla! Ţi-o făcea tótă ghem înaintea sa pe Rusia, nu s'o lase sĕ se întindă atâta!..

Din ROMÂNIA

(Manevrele mari ale armatei române) Sĕ ştie, că în România manevrele nu se fac în dricul verii, când ţĕranii au mai multă lipsă de braţele muncitóre, ci tómna mai târdior.

Despre manevrele ce vor avé loc în tómna asta sĕ scrie, că vor fi cât se póte de interesante.

La aceste manevre, batalióneie de geniu şi pontonieri, vor ridica cetăţi uriaşe, fortificându-le cu şanţuri şi diguri de apărare.

Luptele ce se vor fi în aceste manevre, vor avé însĕmnĕtatea adevĕratelor campanii de rĕsboiu.

Manevrele vor dura aprópe 30 de dile şi vor fi comandate de toţi şefii de corpuri de armată.

Direcţia generală a C. F. R. (căile fer. Române) a şi primit din partea ministrului de rĕsboiu, o adresă pentru a pregăti vagóne suficiente la staţiile apropiate de câmpiile unde vor avea loc manevrele.

Manevrele de imbarcare şi debarcare de trupe se vor face în presenţa M S. Regelui şi a tuturor generalilor.

*

(80 de negustori bancrutaţi!) Din oraşul *Bêrlad* vin veşti triste, despre decăderea comercială a oraşului. „Timpului“ dela 6 Aug. n. i-sĕ scrie, că vinde rile au încetat cu totul în luna acésta, şi *80 de negustori 'şi-au depus bilanţul sau au fost declaraţi faliţi.*

Asociaţiunea la Băiţă.

— Adunarea gen. a Despărţămêntului X. (Brad.) —

Comitetul despărţămêntului *Brad* al „Asociaţiunii“ convócă pe Duminecă în 2/14 August c. adunarea anuală a despărţămêntului la *Băiţa* (com. Hunedórei). Prublicând mai jos convocarea, nu vom întârzia a îndemna numerósa nóstră preoţime din acele părţi, care s'a ştiut atât de des manifesta ca bună sprigin itóre a mişcărilor culturale românesci, — sĕ dee tot spriginul sĕu adunării dela Băiţa, ca sĕ reiasă bine şi spre onórea românescului ţinut, sĕ nu fim nevoiţi a înregistra cumva, succese slabe, ca din alte părţi. Étă invitarea comitetului:

Convocare.

Prin acésta se convócă adunarea generală a Despărţĕmêntului X. *Brad* al Asociaţiunei pentru literatura română şi cultura poporului român“, pe Duminecă 2 (14) August, în *Băiţa* (lângă Deva).

La acésta adunare sunt pottiţi a participa membrii, precum şi toţi binevoítorii şi sprijinitorii acestei instituţii culturale.

Obiecte: 1) Deschiderea adunărei la 10½ óre a. m. în biserica gr.-or. din Băiţa. 2) Raportul comitetului despre activitatea sa în anul 1897/8 şi despre starea despărţĕmêntului. 3) Alegerea unei comisiuni pentru censurarea raportului. 4) Inscrierea de membri noi şi încassarea tacselor dela membrii vechi şi noi. 5) Cetirea disertaţiunilor, cari sunt a-se insinua cu 2 dile mai înainte la directorul despărţĕmêntului. 6) Raportul comisiunei pentru censurarea raportului comitetului. 7) Alegerea alor 2 delegaţi pentru adunarea generală a Asociaţiunei din acest an, convocată la Beiuş. 8) Designarea locului pentru adunarea generală viitóre. 9) Alte afaceri, cari cad în sfera de competinţă a adunărei. 10) Constituirea despărţĕmêntului pe un period de 3 ani. 11) Dispoşiţiuni pentru verificarea protocolului. 12) Inchiderea adunărei.

Din şedinţa comitetului, ţinută în
Brad, la 12/24 Iuliu 1898.

V. Damian,
preşedinte.

Dr. I. Radu,
notar.

Cartea dlui Angelo de Gubernatis

apreciată de domnul V. A. Urechiă.

Se ştie, că Contele *Angelo de Gubernatis* a scos de curênd o voluminósă lucrare de sub tipar sub titlul „*La Roumanie et les Roumains*“, ca studiu politic şi social asupra Românilor, atât din România cât şi din afară de Regat.

Contele de Gubernatis a umblat anume printre Români de şi-a cules informaţii. A şi scris o carte relativ bine informată din tóte punctele de vedere. S'au strecurat însĕ, fireşte, şi greşeli ici-colea.

Dl *V. A. Urechiă* făcênd o dare de samă în mai mulţi numeri ai „Drapelului“ din Bucureşti, asupra cărţii, arată părţile corecte şi greşeiile ei, şi ne spune de încheiere următórele despre carte:

Cu multă căldură arată întrênsa dl de Gubernatis mişcarea nóstră patriotică şi o apără chiar, îngăduind guvernelor nóstre sĕ fie ele mai reservate decât Liga şi tinerimea patriotică.

In definitiv cartea Contelui de Gubernatis este una din cele mai bune şi mai bine informate şi mai simpatice pentru România şi pentru întreaga naţiune română. La o a doua ediţiune îndreptându-se erorile alunecate din causa informatorilor necredincioşi, „La Roumanie et les Romaine“ va remâne cea mai bună carte despre noi.

Să mulţumim dar din nou ilustrului filo-român, şi sĕ-l asigurăm, că numele lui va remâne venerat şi iubit de tótă naţiunea română.

Noutăţi.

Monarchul la Buziaş După cele mai nóue disposiţii Maj. Sa Monarchul, pentru a lua parte la manevrele mari din anul acesta va sosi în 2 Septembre la Buziaş, unde va remâné până în 7 a aceleiaşi luni. In Buziaş, M. S. va fi întâmpinat de către autorităţile comitatense în frunte cu comitele. Alte onoruri nici în Buziaş nici în gările celelalte nu i-se vor face. In Buziaş se vor ridica arcuri triumfale, dintre cari unul în preajma bisericei românesci.

⁂

Regina României pentru Dr. Kremnitz. E cunoscut rolul însemnat, ce l'a avut Dr-ul Kremnitz în îngrijirea medicală dată Principelui Ferdinand când cu grava sa bólă din anul trecut. Drul Kremnitz a murit repentin către sfîrşitul bólei Principelui. Văduva adânc isbită de mórtea doctorului, şi-a aflat atunci cea mai alinătóre mângăiere în însăşi Regina Elisabeta, care mult a cercat sĕ-i uşureze durerea pentru perderea eminentului sĕu soţ. Iar acum când în 3 Aug. s'a împlinit un an dela mórtea lui, Regina Elisabeta s'a arĕtat de nou fórte gingaşe faţă de memoria drului Kremnitz şi mângăitóre pentru familia lui, depunênd din partea sa o splendidă corónă pe mormêntul dela Sinaia alui Dr. Kremnitz.

⁂

Cum a fost cercetate şcólele din Braşov. *Din datele statistice şcolare* ale anului trecut mai amintim următórele: Imatriculaţi au fost cu totul la şcólele centrale (gimnasiu reale, comerciale, primare, şcóla de repetiţiune) 1386 şcolari, din ceea ce resultă un plus de 26 şcolari faţă de anul 1896—7, ér faţă de anul 1895—96 o crescere de 131 şcolari. La gimnasiu şi şcólele reale au obţinut calculul general „fórte bine“ 93 şcolari, „bine“ 107, „suficient“ 114, „nesuficient“ din un obiect 63, „nesuficient“ din 2 obiecte 19, din mai multe 40. Moralitatea o au „bună“ 358 şcolari, „corespundĕtóre“ 77, „nu de tot corespundetóre“ numai unul, ér rea nici unul. La aceleaşi şcóle medii (gimnasiu şi reale) au fost 118 gr. or. 11 gr. cat., 3 de legea mosaică; ér după naţionalitate: 132 Români şi 3 Slovaci.

⁂

Grindină nemai pomenită. Lui „Egy“. i-se scrie din comuna Covasna, că în 3 Aug. pe la améz, o grindină nemai pomenită a nimicit cu totul hotarul alor patru comune de acolo: Pake, Kőrös, Covasna şi Páva. Grindina în mărimea óuĕlor de găină, a cădut în mĕsură atât de mare, că în curţi, pe uliţi, prin grădini şi pe câmp *era în gro-*

şi succes bun, şcólele medii din loc: gimnasiul sup. de stat, gimnasiul ev. luth. şi şcóla reală superióră.

„Direcţiunea şi corpul profesoral, inţelesul ordinaţiunei ministrului r. u. de culte şi instrucţiune publică Nr 38802 din 15 Septembre 1896, şi în decursul anului espirat a cercetat acésta instituţiune *fórte adeseori* şi a espirat cu tótă ocasiunea *ordine, disciplină* şi *curăţenie neesceptionabilă!*

„Masa studenţilor stă sub supraveghierea directorului esecutiv al „Albinei“ Partenie *Cosma.* Agendele casnice le îndeplineste cu o îngrijire *démnă de recunoscinţă* d-na Maria *Cosma* cu binevoitórea conlucrare a membrelor reuniunei femeilor române din loc Afacerile medicale le provede Dr Ilie *Beu.*

„Beneficiul oferit de masa studenţilor, care constă din un prânz servit într'o localitate corespunzătóre tuturor cerinţelor, î-l useză tocmai acei elevi sĕraci de ai nostri „cu buze valache“, cari în urma unei întreţineri defectuóse sunt avisaţi la acésta.

„Dela gimnasiul de stat în decursul anului scolar 1897/8 au beneficiat 39 elevi în sumă de 2340 fl. v. a.“

Aceste câteva şire vorbesc destul de elocuent şi măgulitor pentru conducĕtorii de azi, şi trebue sĕ concedem, că sunt espresiunea esperienţei adevĕrate, care nu se póte interverti.

Un singur fapt mai voesc numai a constata, asupra căruia póte mulţi vor fi nedumeriţi, şi anume că masa studenţilvr deşi creaţiune modernă ţine séma şi de disposiţiile bisericei nóstre creştine, observând cu restricţiunea cuvenită dilele de post.

Crescuţi astfel începênd dela căminul părintesc în spiritul instituţiunilor nóstre bisericesci, tinerii nostri vor şti şi mai târdiu pe la universităţi respecta acele disposiţii chiar şi atunci când s'ar dovedi că sunt numai „obiceiuri“, căci obiceiurile ne-au conservat caracterul nostru indivdual, şi nu vor mai arangia baluri în dile de post!...

Cei ce au intemeiat şi se ostenesc pentru susţinerea acestei instituţiuni per eminentiam humane, şi-au creat un titlu pentru stima şi recunoscinţa nóstră: părinţi şi fii de o potrivă.

Dutzu.

sime de jumĕtate metru, şi a stat peste 2 óre după trecerea furtunei, pănă s'a topit! In comuna Pake 25 de case au căḑut în ruină sub greutatea frutunei şi a grindinei, aşa şi prin celelalte sate. Natural pe câmp nu mai e nimic din tótă róda!

* * *

Cardinalul Sembratovits din Lamberg, despre care spuneau în numĕrul trecut că e greu bolnav, — a murit în 5 Aug.

* * *

Sporirea armatei sĕ contemplează iarăşi. Sĕ vor înmulţi regimentele de infanterie, sĕ vor schimba puştile şi tunurile, cu altele de calibru mai mic. Reformele vor provoca nóuĕ spese mari.

* * *

Portretul Regelui Carol, batjocorit de Unguri. Doi óspeţi din România, aflători la băile dela Vâlcele (Előpatak), arată în „Gaz. Trans.", batjocura ce nişte descreeraţi de Unguri de acolo au sĕvêrşit în nóptea de 31 Iuliu: *au luat şi au rupt în bucăţi tabloul Regelui Carol*, iar rama au arunca't'o pe apă. Cazul a produs mare indignare mai ales intre óspeţii români, numĕroşi, ai băilor.

* * *

Emigrări. Numĕrul emigraţilor din nordul Ungariei se sporesce necontenit. Dovadă eclatantă e, că anul trecut — după constatările oficiului postal din Caşovia, cu totul 5.4 milióne franci s'au trimes de cătră emigraţii din America, în comitatele nordice. In prima jumătate a anului curent numai în comitatul Sepeş s'au dat 1100 pasapórte emigranţilor la America.

* * *

Iesuiţii exchişi din America. Ziarului „Corriere" din Roma, i-sĕ telegrafiază din Waschington, că congresul american a decis exchiderea ordului Iesuiţilor de pe pămêntul american.

* * *

Mişcarea culturală între Slovaci. Museul slovac din T. St. Martin şi Reuniunea slovacă de femei de acolo, cu numele „Jiviena", au hotărît în adunarea dela 1. August cu mare însufleţire, deschiderea unei scóle superióre de fete, sub patronagiul Reuniunei. S'a ales o deputaţie sĕ róge pe ministru pentru concesiune.

Foile ungureşti din Pesta însĕ, cu „Egyetértés" în frunte, agită în chip scandalos contra planului şi îşi arată „speranţa", că ministrul nu va îngădui deschiderea şcólei, pentru-că, zice, e „superfluă" şi în fruntea ei vor sta agitatori periculoşi, ca dnele cunoscuţilor Mateiu Dula, Hurban Vajanski şi altele. Urît lucru, când şi contra astor-fel de aşezeminte pur culturale, o presă ce se socoteşte pe sine de „a 6-a putere în stat", agită cu patimă.

* * *

Pungaşul Kriváry — sinucis? Faimosul *Kriváry* Iànos, eroul panamei mari dela Arad, spun foile că s'ar fi sinucis. Scirea e luată din fóia dela Stockholm „Stocholms Tidningen", care scrie că în 28 Iulie nóptea un domn, care după tóte semnele n'a putut fi altul decât curentatul *Kriváry*, a sărit în mare de pe vaporul Themis.

Scirea aştéptă confirmare.

* * *

Căi ferate în Sĕlagiu. Ministrul de comerciu şi-a dat învoiala pentru construirea unei linii ferate intre *Jibou* şi *Baia mare*, şi a alteia intre Şilimeghiu şi Cehul-Sĕlagiului. Pe linia primă se vor edifica şepte staţiuni, pe a dóua dóue.

* * *

„Tribuna Poporului" are nou proces, al treilea, pentru un articlu: *„Hoţii domneşti"* în care critisa potopul de defraudări din ţéră.

* * *

Avis literar, pentru d-nii învĕţători! „Almanachul învĕţătorilor români" ce va apăré cu începerea anului şcolar viitoriu (1898/9), va cuprinde în sine şi un conspect asupra „învĕţătorilor ca autori".

In lipsa de adrese esacte şi dorind sĕ evit atare omitere, vin prin acésta a ruga pre toţi D-nii colegi învĕţători, ca foşti, seau şi de present redactori la vre-o fóie ori autori a vreunui op tipărit, sĕ binevoéscă a-mi trimite, pe lângă datele de adresă şi un conspect asupra cărţilor de ori şi ce soiu, dar edate, mai bine însĕ, a mi trimite cât mai îngrab şi câte un esemplar din acelea opuri, ca astfel sĕ le pot espune intre înserate, făcêndu-le cunoscute abonenţilor Almanachului. — Reciţa-mont. (Resiczabánya) în Iuliu 1898. *Iosif Velcean*, înv.

* * *

Pelagra. Eruditul profesor dela facultatea de medicină din Cluş *Genersich* G. pentru studiarea *pelagrei* a cutrierat ţinuturile din jurul Cluşului, unde acéstă bólă bântuie mai simţitor. Genersich a constatat, că *pelagra* 'şi-a secerat şi continuă a'şi secera victimele în deosebi dintre copii. Părerea lui e, că bóla s'ar puté curma prin îmbunătăţirea mijlócelor de nutremênt, căci în ţinuturile Cluşului domnesce o mizerie colosală.

* * *

Regimentul de Slovaci ungari în America. Un caracteristic semn al vremilor e şi vestea, ce foile ungureşti o publică, trimisă lor din Homonai. Nainte de asta cu vre o 2 luni, spune stirea, o sută de bărbaţi, au plecat din partea de sus a Zemplém-ului, în America, spre a-'şi câştiga într'un chip de tot neobicinuit pânea de tóte ḑilele. Au sosit deja acolo şi de acolo trimit acasă scrisori, în care spune, că au întrat toţi ca *soldaţi* la Americani. Un întreg regiment au format, şi întreg regimentul e compus numai din *emigraţi din Ungaria.* Chiar şi partea mare a ofiţerilor lor sunt din Ungaria. Le merge bine, spun, fac eserciţii şi au câte doi dolari la zi, din care au sĕ trăească. Ies aşa de bine la cale, cât toţi trimit acasă sume frumuşele din ce cruţă din plăţile lor.

* * *

Din Paris la Vărăşdia — pe biciclu. In 3 Aug. a sosit din Paris la Vărăşdia (în Bănat) *Michel Clemenceau*, fiul renumitului deputat francez Clemenceau. Calea colosală a făcut-o cu biciclu, plecând din Paris în 7. Iulie n, şi a sosit deplin sănătos. Din Vărăşdia va merge la Zagrab, ear de acolo la Fiume, Veneţia, apoi peste Riveria Liyon se va întórce la Paris.

Rĕsboiul Americano-Spaniol.

Din Madrid se vestesce cu data de 7 August:

Consiliul de miniştri a aprobat rĕspunsul ce sĕ se dee, în linii generale, Statelor Unite, privitor la încheierea păcii. Sagasta, ministrul-preşedinţe raportând Reginei regente despre decisul consiliului de miniştri, Regina a aprobat hotărîrile.

Spania doreşte sfîrşirea imediată a ostilălităţilor, atât pentru starea financiară grea, cât şi pentru starea deplorabilă a trupelor ei în acele insule: *Aḑi pe Creta zac 8000 de soldaţi Spanioli, bolnavi de friguri galbene şi de alte multe bóle contrase din lipsa cea mare ce duc în tóte.*

„Postul vîrtute?"
„Petrecerea pĕcat?"

— Rĕspuns la o broşură. —

(Urmare.)

In vederea celor zise afirm, că poporul român, decum décă ar abondona postul, dară nici acuma, că din când în când postesce şi aşa vrênd nevrênd cruţă carnea şi slănina, nu póte mânca când e vreme de dulce vegetabiliile totdeauna cu carne sau cu slănină, — precum nu pot nici popórele conlocuitóre nepostitóre. In genere vorbind, şi Sasul şi Şvabul şi Ungurul şi Sĕcuiul şi Ceangăul, mâncă mai mult prăjit cu unsóre, întocmai ca Românul în dulce, decât — carne şi slănină.

Am scris acestea ca unu care, nu din cetite şi auḑite cunosc modul de traiu al clasei muncitóre de pămênt, ci din pracsă şi esperienţă.

Abandonarea postului ar avé loc décă s'ar arĕta nu numai aceea, că vegetabiliile sunt mai bune cu carne decât fără carne, — ci décă s'ar arĕta şi mijlócele, prin cari în genere toţi ómenii şi în deosebi Românii muncitori de pămênt, la cari trebue sĕ gândim când vorbim de dulce si de post de órece ei represintă în prima linie naţiunea — ar putea face rost de a mânca vegetabiile totdeauna cu carne sau cu slănină! Dl Alexandru de Vaida-Voevod nu a arĕtat şi atari mijlóce, şi aşa dară noi sĕ ne ţinem numai şi mai departe de post!

Chiar aşa de rĕu sĕ fie postul, precum dl Vajda-Voevod vrea sĕ-l presinte, şi încă mare stricăciune nu ne face, fiind-că cea mai mare parte a lui cade în vreme de iarnă, înainte de Crăciun cu 6 şi înainte de Paşti cu 7 sĕptămâni. — Chiar făcêndu-se ce eu însĕ nu admit, stricăciune, aceea e recompensată prin potenţarea bucuriei la praznicele în onórea cărora postim prin cruţarea carnei, slăninei, untului şi brânzei pentru timpul, în care trebue sĕ împlinim lucruri economice mai grele, şi în fine prin variaţiunea în mâncări, mai ales în sĕptămânile de preste an.

Dl Vajda-Voevod ḑice că e sigur, că „a convins" pe Dómna *Maria P. Cosma*, că postul e o „pedecă" nespus de mare în calea „desvoltării neamului" nostru; ḑice mai departe însuşi despre Domnia Sa că e „franc".

Sunt şi eu franc, şi franc o spun, că pe mine *nu m'a convins*! O spun acésta chiar cu risicul de a fi privit din partea dlui Vajda-Voevod de „ignorant" ori „stupid" şi prin urmare „lipsit de cunoscinţe fisiologice şi pisichologice", ori nevrednic de a fi luat în socotinţă ca un combatant de dai Dómne...

(Va urma.)

Dela şcóla Asociaţiunii

(Incheiere.)

Taxele pentru instrucţiunea în fortepiano sunt de 2 categorii:

a) dacă o elevă voeşte sĕ iee órele singure, se computǎ la 2 óre pe sĕptămână taxa de 9 fl.[2]) pe lună; dacă 2 eleve împreună iau instrucţiune în aceaşi óră, taxa se computǎ la 2 óre pe sĕptĕmână cu 4 fl. 50 cr.[2]) de elevă; sau

b) dacă o elevă voeşte sĕ iee órele singură, se cnmputǎ la 2 óre pe sĕptămână taxa de 6 fl.[2]) pe lună; dacă se întrunesc 2 eleve în aceeaşi óră, taxa se computǎ la 5 óre pe sĕptĕmână cu 3 fl.[2]) pe lună de elevă.

[2]) Din care sumă 1 fl. se contéză pe luna institutului pentru susţinerea fortepianelor în stare bună.

Instrucţiunea din limba francesă, câte 2 óre pe sĕptĕmână, se computǎ pe lună cu 1 fl. de elevă.

Tóte taxele se plătesc directiunii şcolare.

Edificiul internatului este situat în mijlocul unei grădini frumóse, în nemijlocită apropiere de parcul oraşului, şi e provĕḑut cu apaduct, baie, lumină electrică, etc. încât ofere cele mai bune condiţii higienice.

Elevele din internat, afară de şcólă, au în fie-care ḑi anumite óre de conversaţiune în limba franceză, maghiară şi germană, după trebuinţă. Pe lângă aceea ele se prepară şi învaţă lecţiunile sub conducerea şi cu ajutorul directórei, al profesórelor şi guvernantelor.

Elevele, cari voiesc sĕ fie primite în internat, mai au sĕ aducă cu sine: o saltea, un covorel la pat, 2 perini, 4 feţe de perini, o plapomă sau ţol de coperit, 4 ciarşafuri (linţoluri, lepedee), 9 ştergare, 6 servete, apoi perie de dinţi, săpun şi 2 pepteni, cari tóte rĕmân proprietatea elevei. Afară de acestea schimburile de trup sau albiturile, câte ½ duzină din fie-care, ciorapi şi fuste de colóre închisă şi batiste (marămi) câte 1 duzină, 1 parapleu (cort) şi încălţămintea trebuinciósă. Cât pentru toalete nouĕ, părinţii şi tutorii sunt sfătuiţi a nu face de acestea pentru copilele lor, căci pentru a obţiné o uniformitate în îmbrăcăminte pentru tóte internele, acele toalete se fac aici cu preţuri moderate prin îngrijirea direcţiunii internatului. Strîns de uniformă se ţin: o haină, 2 şurţe în forma unei haine, o pălărie de iarnă şi una de vară, cari necondiţionat au sĕ se facă aici şi cari preste tot vor costa cam 16—22 fl. v. a.

Dela direcţiunea şcólei se póte primi prin postă: „Statutul de organisare" şi „Regulamentul intern" al şcólei, „Regulamentul pentru cursul complementar", "Planul de învĕţământ" şi „Regutamentul ministerial pentru examenele publice, private, supletorii şi de emendare", á 10 cr. exemplarul. Dela direcţiune se póte primi pentru 1 fl. şi „Monografia" şcólei, în care pe lângă istoricul institutului, se află descris edificiul şcólei şi al internatului în tóte amănuntele.

Direcţiunea şcólei civile de fete a Asociaţiunii..

Sibiiu, 25 Iuliu 1898 n.

Elena Petraşcu m. p., directóra internatului. — *Dr. V. Bologa* m. p., directorul şcólei.

Raportul general

al comitetulu- societăţii de lectură „Andreiu Şaguna" cu finea anului 1897/98.

Ajunşi la sfârşitul anului, venim a ne da semă despre resultatele întelectuale şi materiale ale Societăţii. Andreiu Şaguna".

Omul dela natură e o fiinţă socială. Acéstă insuşire a sa îl îndémnă a întra în societate cu semeni sĕi, ca împreună sĕ se încerce a-'şi împlini chemarea aici în lumea acésta. Altfel nici că să póte. Un om, care ar trăi şi esista numai ca individ singuratic în lume, n'ar putea esercita nici un fel de vîrtute. Omul numai atunci póte dovedi înalta sa valóre morală, când esistă ca fiinţă socială, în acéstă calitate el are varii datorinţe de împlinit; el póte sĕ lucreze pentru binele comuni; ba ce e mai mult sĕ póte chiar jertfi pentru binele altora.

E fapt incontestabil, că tot ce esistă în om mai nobil şi mai sfânt nu sĕ póte desvolta prin altceva decât numai prin raporturi sociale — prin urmare spiritul associerii e unica origine naturală a virtuţii.

De acestea idei frumóse şi principii nobile au fost conduşi autecesorii noştri, când au pus basă solidă acestei Societăţi, ce pórtă numele marelui archiereu „Andreiu Şaguna".

Din începuturi modeste, societatea de lectură „Andreiu Şaguna" prin străduinţă a luat un avânt tot mai mare, ocupându-sĕ în şedinţele sale private cu cestiuni tot mai momentuóse numai şi numai pentru edificarea culturală a membrilor ei în viitor, ér în şedinţele sale publice dând dovadă publicului mai mare şi mai inteligent, de direcţinea, in care lucréză ea.

Intrucât am lucrat şi ne-am împlinit datorinţa în anul acesta — lucrul acesta nu-l putem dejudeca. Căci greu este a pronunţa o judecată cu desăvârşire obiectivă, şi mai cu samă o judecată asupra faptelor proprii.

Vom presenta deci în celea următóre oglinda fidelă a activităţii nóstre desvoltată în anul acesta, ca cei chemaţi sĕ ne judece dacă am progresat sau regresat.

Spre scopul acesta am împărţit întreg raportul nostru în III părţi şi adecă; în partea I vom vorbi despre activitatea societăţii in anul espirat; — în partea a II despre starea averii societăţii cu finea anului şi, în fine, partea III va fi numai un supliment la punctele precedente.

Partea I

1 Despre activitatea societăţii

a). In general.

Societatea de lectură „Andreiu Şaguna" s'a ţinut şedinţa sa de constituire sub presidiul Dlui director seminarial Dr R. Roşca, la 15 Sept. 1897, constituindu-sĕ în modul următor:

Preşedinte. Dr. Ioan Stroia, prof. sem.
Vice-preşedinte: Lazar Tritean, cl. a. III.
a) *oficianţi*.Not. soc: Ilie Hociotă, cl. a. II.
Archiv. şi not. al coresp: Em. Pop. cl. c. III
Cassariu: Nicolau Şandru, cl. a. I.
Controlor: Vasilie Giurgiu, „ „ III.
Redactor: Sabin Cerbu „ „ „
Bibliotecar: Ioan Mateiu „ „ II.
Vice-bibliot: Nicolau Garoiu, ped. a. I.
b). *membrii în comisia literară:*
Ioan D. Şortan, cl. a. III.
Terenţiu Popovici „ „ „
Georgiu Perian „ „ II
Mihail Ganea „ „ „
Cornel Popescu „ „ I.
Constantin Flămând, cl. a. I.
Ioan Borşan, ped. a. III
Eugen Popescu „ „ II.

Constituită astfel societatea ş'a pertractat agendele sale în *21* şedinţe, dintre cari 11 ordinare şi 10 extraordinare. Din aceste 19 s'au ţinut sub presediul ordinar al Dlui prof. sem. Dr. Ioan Stroia; ér 2 sub al vicepreşedintelui Lazar Tritean. Pe lângă acestea societatea a mai ţinut şi dóue şedinţe festive, şi adeca una în presara ḑilei marelui archipăstor sufletesc Andreiu Şaguna, ér a dóua din incideniul aniversarului al XXV-lea dela mórtea nemuritorului archiepiscop şi metropolit Andreiu Şaguna, cu un resultat moral şi material deplin îmbucurtor.

(Va urma).

Dela „Reuniunea femeilor române din Sibiiu"

Mulţămită publică.

Implinindu-ne o plăcută dătorinţă aducem la cunoştinţă publică, că la iniţiativa şi stăruinţa domnului Nicolau Henţiu, notar comunal în *Sĕlişte*, Romancele din Sĕlişte: M. Moisin, E. Peligrad, A. Moisin, M. Goşia, A. Răcuciu, A. Steflea, C. Hociotă. A. Berḑan, A. Tulea, A. Arsenie, E. Gherman şi V. Haşigan, au lucrat pe o bucată de pânză *22 modele de broderie:* chindisitură *românéscă*, în cari se represintă cele mai frumóse specii din frumosul port seliştenesc şi apoi aceasta pânză cu modeluri o au donat „Reuniunei femeilor române din Sibiiu".

Precum la alte asemenea ocasiuni ocosiuni aşa şi acum ne permitem a accentua deosebita însemnătate, care o au astfel de colecţiuni pentru păstrarea originalităţi portului românesc, eară iniţiatorelui, respective colectantelui şi zelóselor Romănce donătóre, le exprimăm în numele reuniunei nóstre cea mai sînceră mulţumită.

Biuroul reuniunei femeilor române din Sibiiu. —

Sibiiu la 5. August n. 1898. —

Maria Cosma presidentă — *Dr N. Vecerdea* secretar ad. Nr. 369/1898. [132] 1—3

CONCURS.

Pentru întregirea posturilor învĕţătoresci dela şcólele confesionale din comunele mai jos însĕmnate din protopresbiteratul Sĕlişte i se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în ḑiarul „Telegraful Român“-

1. Mag, cu salar anual de 300 fl., anume 200 din alodiul comunal, 60 fl. ajutoriu dela stat, un pămênt în mărime de 5 jugĕre arêndat cu 40 fl., cuartir în natură.

2. Sĕcel, cu salar anual de 300 fl. v. a., cuartir şi lemnele trebuinciόse, grădină de sĕmênat.

3. Topârcea, cu salar anual de 300 fl. v. a. din cassa bisericei, cuartir în bani 20 fl. v. a. şi un agru de 1 juger în folosinţă.

Cei ce doresc a reflecta la vreunul din aceste posturi, au aşi aşterne cererile de concurs în terminul ficsat subsemnatului oficiu protopresbiteral.

Dela concurenţi se cere a se presenta în o Duminecă ori sĕrbătoare la biserică pentru a-şi arĕta desteritatea în cântări.

In conţelegere cu comitetele respective.

Sĕlişte, în 20 Iuliu 1898.

Oficiul protopresbiteral greco-oriental al Sĕliştei.

Petru Juga,
adm. protopresb.

Nr. 168/898. [135] 1—3

CONCURS.

Pentru întregirea posturilor de învĕţătoriu vacante din comunele de mai jos din protopresbiteratul Albei-Iulia se escrie concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Tel Rom.“ şi anume:

1. Valea-Geogelului un post de învĕţătoriu cu salariu anual de 300 fl. din repartiţie dela popor, cuartir şi lemne.

2. Măgina, un post de învĕţător cu salariu anual de 300 fl. din repartiţie dela popor, cuartir şi lemne.

3. Gârbova-de-sus un post de învĕţătoriu cu salariu anua de 300 fl., cuartir şi lemne.

4. Bucerdea-vinόsă, un post de învĕţătoriu cu salariu anual de 300 fl. cuartir şi lemne.

5. Limba, un post de învĕţătoriu cu salar anual de 300 fl. şi anume: Din ajutoriu de stat 222 fl., din repartiţie dela popor 78 floreni, cuartir şi lemne.

6. Inuri, on post de învĕţătoriu cu salariu anual de 300 fl., cuartir şi lemne.

7. Ampoiţa, un post de învĕţătoriu cu salar anual de 300 fl. cuartir şi lemne.

Doritorii de a ocupa unul din acestea posturi, sunt poftiţi a se presenta în vreo Duminecă séu sĕrbătóre la serviciul divin în biserică, spre a'şi arĕta desteritatea lor în cântările bisericesci şi a se face cunoscuţi poporului.

Cererile concursuale instruate în sensul legilor în vigóre, se vor aşterne subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul dat.

Alba-Iulia, 16 Iuliu 1898.

Oficiul protopresbiteral gr.-ort. al Albei-Iulia, în conţelegere cu respectivele comitete par.

Florian Rusan,
adm. protopresb.

Ad. Nr. 278/898. [133] 1—3
prot.

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor învĕţătoresci dela şcólele elementare din comunele mai jos însĕmnate din protopresbiteratul Făgăraşului se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“ şi anume:

1. Berivoii-mici, cu salariu de 300 fl. v. a., cuartir şi lemne de foc.

2. Comana-inferiόră, cu selariu de 300 fl. v. a., cuartir şi lemne de foc.

3. Cuciulata, postul secundariu cu salariu de 300 floreni, cuartir şi lemne.

4. Dridif, cu salariu de 300 fl. v. a. cuartir şi lemne.

5. Galaţi, cu salariu de 300 fl., cuartir şi lemne.

6. Grid, cu salariu de 300 fl., cuartir şi lemne.

7. Herseni, cu salariu de 300 fl. v. a. cuartir şi lemne

8. Hurez, cu salariu de 300 fl. v. a. cuartir şi lemne.

9. Ludişor, cu salariu de 300 fl. cuartir şi lemne.

10. Luţia, cu salariu de 300 fl. cuartir şi lemne.

11. Mandra, postul secundariu cu salariu de 300 fl. v. a. cuartir şi lemne.

12. Părĕu, cu salariu de 300 fl. v. a. cuartir şi lemne.

13. Rîuşor, cu salariu de 300 fl. cuartir şi lemne.

14. Rucăr, cu salariu de 300 fl. cuartir şi lemne.

15. Sâmbăta-inf., cu salariu de 300 fl. v. a. cuartir şi lemne.

16. Sâmbăta-sup.-rĕs. cu salariu de 300 fl. cuartir şi lemne.

17. Şercăiţa, cu salariu de 300 fl. v. a. cuartir şi lemne.

18. Şinca-nóuă, cu salariu de 300 fl. v. a. cuartir şi lemne.

19. Toderiţa, postul secundariu cu salariu de 300 floreni v. a. cuartir şi lemne.

Doritorii de a ocupa vre-unul din aceste posturi au a'şi aşterne suplicile lor instruite conform normelor din vigóre oficiului protopresbiteral subsemnat în terminul sus indicat.

Făgăraş, 18 Iuliu 1898.

Oficiul protopresbiteral greco-oriental al Făgăraşului, în conţelegere cu comitetele par. resp.

Iuliu Dan,
protopop.

Nr. 333/898. [136] 1—3

CONCURS

Pentru ocuparea posturilor vacante învĕţătoresci dela şcólele din comunele mai jos insemnate, protopresbiteratul Cohalmului, se publică concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în fóia „Tel. Rom.“

1. Draos, un post de învĕţătoriu cu salar anual de 300 fl., parte dela popor, parte din lada bisericei, cuartir în edificiul şcólei, folosirea grădinei şcólei şi lemne de foc.

2. Crihalma, un post de învĕţătoriu cu salariu anual de 300 fl., prin repartiţiune dela popor în 4 rate, cuartir liber în edificiul cel nou al şcólei, lemnele necesare pentru foc şi din grădina de şcólă a ¼ parte pentru legumi.

Doritorii de a ocupa vre-unul din aceste posturi, au a-şi aşterne cererile concursuale instruite conform normelor în vigóre în terminul de mai sus, subsemnatului oficiu protopresbiteral.

Dela concurenţi se aştéptă, a se presenta în vre-o Duminecă séu sĕrbătoare la biserică în respectiva comună, pentru a fi cunoscuţi personal poporului.

Cohalm, 22 Iuliu, 1898.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Cohalmului, în conţelegere cu respectivele comitete par.

Nicolau D. Mircea,
prot.

Nr. 494—1898. [134] 1—3

CONUCRS.

Pentru ocuparea posturilor de învĕţătoriu din vacantele comune bisericesci mai jos însemnate, în protopresbiteratul Têrnavei, se escrie concurs cu termin de 30 ḑile, dela prima publicare în „Telegraful Român“ şi anume:

1. Boian, salariu 300 fl. v. a. în bani solviţi în rate trei-lunare anticipative. cuartir, lemne de foc şi grădină de legumi.

2. Bobohalma, salariu 300 fl. v. a. şi cuartir.

3. Cetatea de baltă, salariu 300 fl v. a în bani, solviţi în patru rate, cuartir, lemne de foc şi grădină de lângă scólă.

4. Chesler, salariu 300 fl. v. a. şi cuartir; acest post este împreunat cu cantoratul.

5, Crăciunel, salariu 300 fl. v. a. şi cuartir.

6. Fărău, salariu 300 fl, v. a. cuartir şi grădină de legumi.

7. Heria, salariu 300 fl. şi cuartir,

8. Sălcud, salariu 300 fl v. a. şi cuartir.

9, Sânbenedic, salariu 300 fl. v. a. şi cuartir.

10. Şilea-magiară, salariu 300 fl. şi cuartir.

Doritori de a ocupa vre — unul din acestea posturi, vor avea a-şi aşterne petiţiunile instruite conform legilor în vigóre subsemnatului oficiu protopresbiteral în Cetatea de baltă (u. p. Kűkűllővár) până la terminul ficsat.

Cetatea de baltă 16 Iuliu 1898

Oficiul protopresbiteral gr. ort. al tractului Têrnavei.

Nicolae Todoran
protopresbiter.

Nr. 350/898 [131] 1—3

CONCURS.

Pentru întregirea postului învĕţătoresc la scóla populară gr. or. rom din Batiz, protopresbiteratul Devei se escrie cencurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în fóia oficiósă „Telegraful Român“

Salariu anual 300 fl. din repartiţie, cuartir în edificiul şcólei, grădină, dóuă orgii de lemne, din care se va încălzi şi şcóla.

Alegêndul învĕţător va avea a presta un an de probă şi numai după aceea se va întări eventual; va ţinea prelegeri cu elevii de repetiţie şi va purta serviţiile bisericesci — strana.

Reflectanţii la acest post au sĕ'şi astearnă suplicele lor de concurs înstruite în sensul legilor în vigóre subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul desehis şi eventual a se presenta în terminul sus amintit la Sta biserică, spre a-'şi areta desteritatea în cele rituali.

Deva 21 Iuliu, 1898.

Comitetul parochial în conţelegere cu oficiul protopresbiteral gr. or. rom. al Devei.

George Romanul
pretopresbiter.

---

[123] 3—3

Concurs.

Pentru intregirea a trei posturi învĕţătoresci dela şcóla poporală gr.-or. din Sadu se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Tel. Român“.

Reflectanţii la aceste posturi au a-şi înainta cererile lor instruite în conformitate cu normele în vigóre oficiului protopresbiteral gr.-or. al tractului Sibiiu.

Fiecare din aceste posturi e împreunat cu un salar de 300 fl., lemnele necesarii de încălḑit şi cuartir în edificiul şcolar.

Dela concurenţi se aştéptă presentarea lor, în vr'o Duminecă sau sĕrbătóre în biserică spre a-şi documenta cualificaţiunea lor şi în cântare.

Sadu, în 29 Iuniu 1898.

Din şedinţa comitetului parochial, ţinută în 29 Iuniu 1898.

Ioan Popovici, par. — preş. *Dimitrie Hauş,* notar.

Nr. 664—898

Vĕḑut şi aflat în ordine.

Sibiiu, 7 Iuliu 1898.

Ioan Papiu,
protpresb.

Nr. 265 [130] 2—3

CONCURS.

Pentru intregirea posturilor învĕţătoresci dela şcólele elementare gr.-or. din comunele mai jos însemnate, în protopresbiteratul Sebeşului, se publică concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în ḑiarul „Telegraful român“.

1. Rehău, dóuĕ posturi, cu salariu câte de 300 fl., cuartir, grădină şi 1 stângin lemne de foc.

2. Pianul-de-sus, cu salariu de 300 fl. cuartir şi lemne de foc.

3. Cacova cu salariu de 300 fl., şi anume 200 fl. din cassa bisericei şi 100 fl. ajutor dela stat, — cuartir şi lemne pentru foc.

4. Rĕchita, cu salariu de 300 fl. cuartir şi lemne de foc.

5. Petrifalĕu, cu salariu de 300 fl., cuartir şi lemne de foc

Invĕţătorii, cari vor ocupa posturile acestea, sunt datori a ţiné Dumineca şi sèrbătórea strană şi a cânta cu copii în biserică.

Concurenţii, au a se presenta în timpul concursului, în vre-o Duminecă sau sĕrbătóre în biserică, spre a-şi arăta desteritatea în cântări — şi până la terminul prefipt a'şi înainta cererile, instruite conform normelor din vigóre subsemnatului oficiu protopresbiteral.

In conţelegere cu comitetele parochiale respective.

Sebeş, 9 Iuliu 898.

Oficiul protopresbiteral al Sebeşului.

Sergiu Medean,
protopresbiter.

Nr. 3259—1898 [126] 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de notar comunal, devenit vacant în comuna Poiana, comitatul Sibiiu, cercul Mercurea, se escrie prin acésta concurs.

Emolumentele sunt:

1. Salar anual . . 1200 coróne.
2 Pauşal de călĕtorie 160 „
3. Locuinţă naturală.
4. 6□° lemne de foc, din care se încălḑesce şi cancelaria comunală.
5. Taxele stabilite pentru lucrările private.

Concurenţii la postul acesta sunt provocaţi sĕ înainteze rugările instruate în sensul §-lui 6. I. 1883 şi §. 73 XXII. 1886 până în 25 August a. c. la subscrisul.

Mercurea, în 31 Iulie 1898.

Pretorele cercual suprem:
Mangesius.

---

[125] 3—3

Publicaţiune.

Pentru *liferarea* de:

1. **Pâne de grâu curat**;
2. **Franzele** (jimle) făcute din făină de grâu curat cu lapte;
3. **Făină de grâu curat** Nr. 2 şi 3;
4. **Carne de vită**;
5. **Carne de viţel**;
6. **Carne de óie**;
7. **Carne de porc** şi
8. **Unsóre de porc**,

tóte de prima calitate, pentru alimentarea alor 180—190 elevi dela Seminariul archidiecesan teol. ped. gr.-ort. rom. „Andreian“ din Sibiiu în anul şcolar 1898/9.

Doritorii de a reflecta la careva din aceste posiţiuni, *sĕ-şi inainteze* **ofertele** *în scris, presentându-le în persónă la subscrisul* **până la 16/28 August a. c.**, unde vor afla mai deaprópe şi condiţiunile speciale pentru încheierea contractelor, precum şi eventuale alte informaţiuni.

Tot în acest termin se pot înainta *oferte* în scris şi *pentru resturile de mâncare* nefolosibile rĕmase dela mese şi culină.

Sibiiu, 16/28 Iuliu 1898.

Gavriil Hango,
presbiter, econom seminarial.

Redactor prov. **Dr. Elie Cristea.**

Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 82. Sibiiu, Joi, 30 Iuliu v. (11 August n), 1898. Anul XLVI

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strěinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sĕ ne trezim.

Idealul pressei maghiare, idealul societății maghiare, se manifestéză în curentul de a schimba fața patriei nóstre în tóte direcțiunile.

Sĕ formăm un stat național unguresc, în tóte manifestațiunile lui.

La idealul acesta se lucră dela era dualismului încóce, de când ungurilor li-s'a pus puterea în mână în jumĕtatea monarchiei, și sunt lăsați de capul lor sĕ facă ce vor putea.

Apetitul le-a venit mâncând, și astădi acest apetit atât e de mare, libertatea de a face ce voesc ungurii atât de nețĕrmurită, încât se simt dispensați de a mai ține cont de ochii lumei, ci fac cele mai necruțătóre atacuri asupra esistenței naționalităților din acéstă patrie.

Dacă cetesce omul actele publice cu cari s'a făcut începutul, și vede terorismul de adi, îi vine sĕ crédă, că nu mai suntem în aceeași țéră, nu mai au valóre aceleși legi.

Acésta pe tóte terenele, dară mai vîrtos o simțim acésta noi pe terenul instrucțiunei publice, căci cu acesta ne-am ocupat mai în detaiu, și în cele din urmă aici s'au făcut terorisările cele mai crâncene.

Maghiarisarea prin școlă, maghiarisarea prin mediul social, maghiarisarea prin administrațiune, maghiarisarea prin comunicațiune, cu un cuvênt maghiarisarea pe tóte căile, maghiarisarea cu tóte mijlócele.

Ne aducem aminte cu câtă însuflețire s'a început maghiarisarea prin mediul social.

S'a înființat reuniunea de maghiarisare în Transilvania, care astădi a devenit celebră prin mijlócele materiale, care le-a adunat în scurt timp, și prin enorma activitate cu plan, ce o desvóltă aici în acéstă patrie frumósă.

In scurtă vreme Reuniunea ungurésca culturală din Transilvania s'a ridicat la forță de valóre în viéța de stat, mai ales însĕ în serviciul curentului de magiarisare A adunat o avere enormă, numĕrul membrilor ei s'a înmulțit în mod estraordinariu de mare, s'au aflat ómeni, cari spre scopurile urmărite de acea reuniune au testat averi însemnate.

Activitatea acestei reuniuni s'a estins mai cu sémă pe acele locuri, cari erau locuite de români, căci pentru a nóstră magiarisare s'a făcut și se susține ea.

Vrênd nevrênd facem paralelă între activitatea reuniunei de magiarisare dela noi, și între reuniunea nóstră culturală, între Emke, și Asociațiunea pentru literatura și cultura poporului român.

La reuniunea de magiarisare și acuma după 15 ani observăm un interes general, o însuflețire generală, o iubire de jertfă, care ne pune în uimire.

La noi românii tocmai contrariul.

Sunt puțini, cari din întrégă comóra inimei lor lucră pentru acéstă reuniune culturală.

Interesul e puțin, insuflețirea sporadică, ici colea incidental dacă mai cetim câte ceva despre o însuflețire óre-care, la anumite despărțĕminte și timpuri.

Iubirea de jertfă e și mai mică, în 35 de ani nu o am dus nici până acolo, ca sĕ putem pune temelia unui mare museu național, unde sĕ conservăm cea-ce ne-a mai rĕmas din relicuiile nóstre naționale.

Décă continuăm paralela, rămânem la nonsensul ridicol „Astra", care l'au făurit ómenii după Emke, spre a dovedi, că totuși a eșit ceva genial și din plusul inteligenței ómenilor nostri, cari se țin de ómeni mari.

Avem trebuință de un curent nou, care sĕ pună viéță în amorțéla de adi și în privința acésta sĕ învățăm dela compatrioții nostri unguri.

Regele Carol în Rusia.

In *Kiew*. In drumul seu spre casă, M. Sa regele României în 6 Aug. se aflá în Kiew. Marea ducesă Alexandra Petrowna a dat un dejun în onórea óspelui suveran și a suitei lui. Regele a făcut visită metropolitului și a cercetat tóte bisericile din oraș.

Orașul a fost decorat cu steaguri românesci și rusesci în chip minunat.

Séra la 7 a fost prând de gală în palatul imperial.

Primul toast a fost ridicat de Regele Carol, precum urméză:

„Cu inima plină de recunoscință „pentru M. S. Impĕratul, care 'mi-a „arĕtat cu prisosință *bunăvoința sa co-„vîrșitóre*" în tot timpul șederei mele „în Rusia, și înainte de a părăsi fru-„mosul seu Imperiu, în care am primit „din tóte părțile semne de atențiune, „ce nu voiu uita nici odată, consider „ca o sfântă datorie a mea de a în-„china primul meu pahar în sănĕtatea „sa: Trăéscă M. S. Impĕratul! Tră-„éscă M. S. Impĕrătésa".

Generalul Dragomirow a rĕspuns astfel:

„Domnilor, Vĕ propun sĕ bem în sănĕtatea Regelui României, pentru prosperitatea poporului sĕu și a armatei sale. Fac urări ca *frăția armatelor nóstre, care a fost întărită prin sânge la Plevna sĕ urmeze pentru totdéuna*; fiindcă *ceea-ce a fost consfinții prin sânge, este bine consfințit și solid consfințit*. In sănĕtatea Maiestății Vóstre, Sire, și a Augustei Vóstre familii!"

Regele a luat din nou cuvêntul și a dis:

„Fórte mișcat de amabilele cuvinte „ce Excelența Vóstră mi-a adresat „acum, Vĕ mulțumesc din tótă inima „pentru ele, precum și pentru *strălu-„cita și căldurósa primire ce mi-a fost „făcută în vechea cetate a Kiewului*. „Sunt cu atât mai mult satisfăcut de „a fi putut visita acest oraș important, „că am avut mai întâiu bucuria de a „revedea pe Ex. Vóstră, ale căreia „înalte calități militare sunt prețuite „de tótă lumea, și *de a saluta trupele „care au luat parte împreună cu ar-„mata mea la luptele și la victoriele dinaintea Plevnei*.

„Eram mândru de-a comanda di-„naintea inamicului corpul al 9-lea, „cu care o *nouă legătură me unesce „prin regimentul ce Majestatea Sa „mi-a conferit*. Consider, ca de datoria „mea, de-a inchina paharul meu în „memoria unui fost comandant al aces-„tui corp, a generalului baron de „Kruedner și în onórea iluștrilor șefi „ai armatei imperiale, *în sănătatea că-„reia ridic un toast:* Trăească armata „imperială, *cu care armata mea este „unită prin frăția de arme, care ne-a „condus la victoriă!*"

Séra a avut loc un concert și iluminații în grădina clubului negustorilor, unde se afla întrunită întrégă elita societății Kiewzului, care a aclamat călduros pe Regele român.

Intórcerea în țară.

Ovațiunile ce i-s'au făcut Regelui Carol pe pământul României cu prilejul reîntórcerei sale dela visita la Țarul, au fost înălțătóre.

Regele a dat poruncă, ca pe întréga linie Burdujeni-Sinaia sĕ nu i-se facă primiri oficiale nici militare, nici civile. In schimb Suveranul a fost întimpinat la tóte gările de *mulțimi inmense de popor:* țĕrani de pe diferitele ținuturi, cari spontaneu, fără a fi puși la cale, au alergat spre a face ovații viteazului lor suveran.

Aclamările ce grupurile de țĕrani, între cari mulți purtând decorațiile dobândite în victoriósele dile din 1877—1878, au făcut cea mai înălțătóre impresie asupra Suveranului, care dimpreună cu Principele sĕ bucură de sănătate completă.

In 7 Aug. séra Regele cu suita sa au sosit la *Sinaia*. In gara splendid iluminată i-s'au făcut ovații entuziaste. De față erau ministrii, ambasadorii stráini, generali și mulțime de alți demnitari. Regina, bolnavă fiind, a lipsit. Regele s'a întreținut câteva momente cu cei de față, pe urmă s'a urcat cu prințul într'o trăsură și au plecat la Castel.

Lupta pentru școle.

Zarand, August 1898.

Onorabilă Redacțiune,

Dați-mi voe sĕ vĕ atrag luarea aminte asupra unui esemplu viu din părțile nóstre, esemplu care ilustréză fórte bine asaltul pe care guvernul unguresc îl dă asupra școlelor nóstre confesionale și lupta eroică ce, pe aiurea, poporul nostru o dă în jurul acestor școle, apĕrându-le.

Cazul nu'l cunoșteam nici noi de nu ieșia la ivélă în urma unei polemii. „Hunyad", fóia ungurésca dela Deva, vestise că se deschid alte 6 școli nóuĕ de stat, în comitatul Hunedórei, tot în comune românesci și încă de frunte, între cari și în Certejul-superior.

In Certejul-superior sĕ știe însĕ că abia de curênd s'a terminat zidirea unei grandióse biserici, ce a costat mult pe poporul credincios. Un corespondent din acele părți a trimis foii nóstre locale „Revista Orăștiei", o scrisóre din acest incident, ridicând o discuție principiară, și dicênd că e rea politică, rea chivernisire, a afacerilor bisericesci și școlare aceea, de a face prin comune biserici fórte pompóse, ér școla a o lăsa apoi negligată, până vine guvernul și dice: fiind-că voi nu puteți se vă faceți, iaca vĕ fac eu școlă. Și ca pildă a amintit chiar Certejul-superior, cel cu măréța biserică, ér cu școla amenințată de stat, să-i facă el.

„Preotul care va fi făcut — zicea corespondentul „Revistei" — o biserică în loc de 10 mii fl., cu cât după grele sforțări putea sĕ facă, una numai cu 5000 fl. ér alăturea de ea o școlă strălucită de alte 2—3000 fl., *va fi făcut un lucru cu mult mai lăudat*, mai plăcut și lui D-zeu și neamului sĕu, decât că făcea o biserică ca o mânăstire, ér școla — dată străinului!"

Nu mai încape îndoială, că discuția era îndreptățită și raționarea corectă, dar față de comuna Certejul superior, era greșit aplicată. Aplicându-se la Certej, s'a făcut nedreptate dlui preot *Petru Gabor* și poporului păstorit de d-sa. Dar acéstă greșélă, cu voie ori fără voe, a corespondentului, a fost chiar mai folositóre, decât dacă nu sĕ făcea, pentru-că dl preot Gabor a trimis în urma acestora „Revistei" un respuns, de care era mare păcat se remână necunoscut, și care altfel nu se dădea.

Din rĕspunsul părintelui Gabor ese la ivélă în tótă golătatea sa, asaltul nedemn ce ómenii guvernului, inspectorii de școle mână în mână cu deținătorii puterii locale și cu șoveniștii dușmani ai aședĕmintelor nóstre bisericesci-școlare, *îl dau asupra școlelor nóstre și acolo unde poporul cu buni conducători, sĕ declară cu bărbăție gata a jertfi totul pentru susținerea lor!*

Rog, drept aceea, on. redacție, sĕ publicați alăturatul estras din rĕspunsul părintelui Gabor, care ilustréză de minune situația;

„Nu este adevĕrat, zice d-sa, că fiind poporul nostru preste mĕsură îngreunat și stors prin edificarea bisericii, nu s'a mai putut îngriji și de școlă, și că a stat câtăva vreme fără de școlă, ér acum a cerut „sĕ ne dea împĕrăția", că nu mai biruim, din contră *noi totdeauna ne-am îngrijit și de susținerea școlei* și în tot decursul edificării bisericii, nici un an nu am rĕmas fără școlă, ba trebue sĕ susțin, că școla nóstră în privința mersului învĕțământului *a stat totdeauna între cele mai bune din protopresbiterat.*

„Nu avem, ce e drept, edificiu propriu de școla și n'am putut sĕ ne edificăm, de vreme-ce biserica vechie fiind mică, necorĕspunzĕtóre și ruinabilă, s'a simțit lipsa a se zidi biserică nóuă, ba nici că putea omul vorbi poporului de edificare de școlă, căci îndată rĕspundea, că școlă mai pot ținea în bir, dar' biserică nu! Apoi douĕ deodată încă nu se puteau începe, bine știindu-se, că e un lucru greu acesta.

„Dar' nu lipsa de școlă este causa că s'a proectat în timpul mai nou *școlă de stat* în comuna Certej.

„Pe teritorul comunei Certej, de mai mulți ani se lucréză cu putere mare la o baie (mină), care a avut scopul se submineze băile din Sĕcărêmb, spre a le putea da aer și a le lucra mai ușor, și după-ce in primăvara anului acestuia au spart și au ajuns sub băile Sĕcărêmbului, acum zi de zi vin în jos oficiali montanistici și lucrători, cari se așază în Certej cu locuința, și fiindcă au apucat a lucra și pe trăsurile băióse aflate în deosebite direcțiuni, voesc sĕ aducă încă lucrători strĕini și sĕ-'i coloniseze în Certej.

„In vederea acestor stări de lucrurí, societate montanistică (maghiară și maghiarónă. Red.) voiește sĕ înființeze și o școlă de stat pe teritorul comunei Certej, între Certej și Hondol, și încă o școlă cu cel puțin 4 învĕțători, o învĕțătóre și cu un asil pentru copii, apoi *sĕ centraliseze comunele Certej și Hondol în acéstă școlă.*

„Spre realisarea acestui scop lucréză societatea montană din Sĕcărêmb cu inspectorul școlar regesc, și au cerut ajutorul statului.

„Statul a spus că le va face școla dorită, dacă comunele Certej — Hondol vor da gratuit loc pentru școlă și grădină de școlă, apoi puterile de lucru.

„Comunele înse fiind întrebate, nu s'au învoit, ci au chiar protestat!

„Ce va urma acum nu se știe. Póte că vor face și fără voia nóstră. Grădina și locul de școlă îl va cumpĕra societatea, ear la lucru ne vor sili, precum am auzit, căci atât locuitorii din Certej, cât şi cei din Hondol, în cea mai mare parte sunt lucrători la baie.

„Din cele înşirate se vede dar', că nu neînteresarea şi politica rea cu edificarea bisericii din Certej, ci alte împregiurări şi interese sunt, cari au adus proiectarea unei şcóle de stat pe teritorul comunei Certej, căci în Hondol este şólă, respective edificiu şcolar corespunzĕtor, atât la Români, cât şi la catolici, şi totuşi şi pe acelea intenţionză a le stînge şi a le centralisa într'o şcólă de stat“.

Iată, onorată Redacţiune, o clasică ilustrare a asaltului brutal ce şovenismul îl dă asupra aşezemintelor nóstre culturale! Au şcóle bune şi Românii din Certej şi cei din Hondol şi catolicii (Nemţi) din Hondol, şi toţi declară că *vreau* şi *pot* sĕ-'şi susţie înşişi şcolile, şi totuşi forţa prepotentă forţézá, sub forme altfel „nevinovate“, ca aceste şcoli sĕ capituleze, să sĕ cĕntopéscă în alta strĕină şi de spiritul unora şi al altora din cele existente!

Un Român.

Revistă Externă

Starea financiară a Rusiei

In faţa eventualităţii de a isbucni rezboiu între Anglia şi Rusia, nu e fără interes sĕ arătăm care e starea financiară actuală a Rusiei. Despre Anglia sĕ ştie că e plină de averi. Dar nici Rusia nu stă reu! Eată anume cum:

Évaluaţiunile budgetare ale Imperiului rus pe anul *1898*, stabilesc veniturile ordinare la suma de 1, 364.458.217 ruble şi veniturile extraordinare la 3.300.000 ruble. Comparativ cu exerciţiul 1897, veniturile ordinare presintă o diferinţă în plus de 49 milióne ruble.

O sumă de 90 milióne ruble s'a menit pentru construcţiuni navale, fără să fie necesitate a se recurge la un împrumut sau la vre-o altă operaţiune financiară extraordinară, ci numai din resursele Tesaurului!

*

Ferdinand în Montenegru.

Ferdinand, Principele Bulgariei, a sosit în 7 Aug. dimineaţa în portul dela Antivari, unde a fost primit de moştenitoriul de tron Danilo şi agentul diplomatic bulgar Constantinovits, cu parade zgomotóse militare. După petrecere de o óră în vila moştenitoriului Danilo, au plecat la Cetinje.

La *Cetinje* a fost întimpinat în modul cel mai cordial de către Principele *Nikita*, de fiul acestuia, prinţul Mirco, şi de ginerele lui, prinţul Iosif Battenberg. Populaţia a făcut domnitoriului bulgar ovaţiuni entusiaste.

Sĕ dă însămnătate visitei şi sĕ tălmăceşte ca o dare de mână a Bulgariei cu Muntenegru, peste Sêrbia.

*

Pregătirii turceşti pentru primirea Impăratului Wilhelm II la Ierusalim.

Fóia oficiósă turcéscă vesteşte, că din prilegiul vizitei ce va face Impĕratul Germaniei la Ierusalim, Sultanul a asignat 60,000 de piastri pentru renovarea şi înfrumseţarea palatului guvernial de acolo. Afară de aceea a ordonat ca pe stradele principale ale Ierusalimului, zidirile vechi şi hodorogite sĕ fie dărâmate şi în locul lor înălţate altele frumóse, moderne; stradele sĕ lărgesc şi sĕ povoazează de nou, ca trăsurile Impăratului şi a suitei sale sĕ pótă alerga comod spre Sfântul-Mormênt.

*

Reinfiinţarea taxei asupra importului grânelor în Italia

Guvernul italian, care suspendase, prin decretul din 15 Maiu trecut, taxa asupra grânelor până la 30 Iunie st. n., a propus şi Camera a aprobat, înfiinţarea taxei de 7 franci şi 50 bani pe kintalul de grâu, în condiţiunile următóre:

De la 1 — 15 Iulie st. n., un kintal de grâu introdus în Italia, va plăti o taxa de 5 franci.

De la 15 Iulie — 14 August st. n. guvernul are latitudine de a adăoga sau nu restul de 2 fl. 50 bani, la taxa de 5 lei

De la 15 August st. n., taxa de 7.50 fl. pe kintal este reînfiinţată în întregime.

*

Agenţie comercială bulgară în Odessa.

Guvernul rusesc şi a dat, pe la începutul lunii curente, învoirea, ca Bulgaria sĕ pótă înfiinţa o agentură comercială a sa, în Odesa, ceea-ce până aci nu avea.

Din România

(Poesia vieţii şi Carmen Sylva.) Ziarele de dincolo ne istorisesc drăgălăşii, puse la cale de sufletul poetic al *Carmen Sylvei*, cari ating aşa de gingaş şi plăcut deja pe cetitor, dar încă pe cei-ce au fericirea a le privi înşişi. Eată ştirea:

„Joia trecută M. S. Regina a dat la Castelul Peleş, o sĕrbare pentru copiii din Sinaia

„*Dragii noştri Principi* (fii Principelui Ferdinand), *au făcut onorurile serbărei*“ — scrie „Drapelul“.

*

(Contele de Gubernatis, iarăşi în România.) Ilustrul filo-român d. *Comite Angelo de Gubernatis* iarăşi sĕ află în România, anume la *Sinaia*, unde va petrece 10 zile. Va visita cu d. V. A. Urechiă mai multe localităţi, cari sunt necunoscute, în vedere cu o nóuă ediţiune a cărţei sale: „La Roumanie et les Roumains“.

*

(Un tinĕr pictor român mult promiţĕtor.) Junele artist pictor român dl Capidan, a isbutit sĕ i-se priméscă la „Salonul“ anului acestuia din *Paris* o pânză.

Jurnalul „Arta Franceză“ din Paris în numĕrul seu mai nou 275, reproduce frumósa pânză a artistului român şi însoţeşte reproducerea cu următórele îmbucurătóre aprecieri:

„Protretul d-lui P. N. O. (pe care îl represintă adecă tabloul) face onóre artistului, care încă june, şi-a cucerit deja locul printre bunii traducĕtori ai umanităţei şi sĕ numeşte *Pericle Capidan*, elev al şcólei de Bele-arte, unde urméză cursurile d-lui Bonnat. Dl Capidan a avut buna înspiraţiune de a nu imita servilimente metoda magistrului sĕu. Şi-a dat ostenéla, sĕ privéscă natura cu proprii sĕi ochi în tótă sinceritatea, cu tótă emoţiunea“...

Cât frunză şi iarbă!

Câţi hoţi domni se află in Ungaria, mai bine ilustréză următoarea întêmplare:

Pe vremea când autorităţile puseseră premiul de 5000 fl. pentru prinderea lui pánye Krivány, poliţia mai urmăria cu aceeaşi ardóre şi pe un alt criminal, cu numele Tóth Kàlmán. La Hamburg a şi fost arestat un Ungur tocmai când voia sĕ se imbarce pentru America; i-se potriveau admirabil semnalmentele date de poliţia maghiară.

Când colo ce se descopere a doua zi după arestarea acestui individ pretins Tóth Kálmán? El nu era criminalul presupus. *Era însĕ tot un hoţ*, alt funţionar maghiar, urmărit de mai multe sĕptĕmâni cu furtişaguri.

Va sĕ ḑică chiar la Hamburg, poliţia când pune mâna pe câte un certat cu legea, acesta e funcţionar maghiar, căci nu unul, dar' *câte trei deodată* caută sĕ scape din patrie spre lumea nouă, după-ce în fericita Ungarie . . . n'au mai putut sĕ fure!

Casul acesta noi 'l-am găsit în „Egyetértés“.

„*Tr. P.*“

Programe şcolare.

Şcólele comerciale din Braşov.

A apărut *Anuarul şcólei comerciale superióre greco-orientale române din Braşov* pe a XXIX al esistenţei sale, publicat de. directorul *Arseniu Vlaicu.*

Despărţindu-se anul acesta în chip definitiv şcólele comerciale de gimnasiu, directorul acelora dl A. Vlaicu publică pentru şcólele comerciale progrogramă separată.

Anuarul pe cele dintâiu 50 pagini conţine date din viaţa şcólelor comerciale dela înfiinţarea lor până la despărţirea definitivă de celelalte institute.

In partea acésta a anuariului se publică o listă a tuturor maturizanţilor şcólei comerciale dela înfiinţarea ei şi până aḑi (29 ani) — la numĕr 232.

In a dóua parte a sa anuarul cupride *Datele şcolare*, din cari extragem următórele;

Personalul didactic a fost alcătuit din 8 profesori şi un catechet. Desemnul şi gimnastica s'a propus comun gimnasistilor şi comercialiştilor.

Cei de confesia gr. cat. au avut catechet propriu.

Obiectele de învĕţământ ce se propun la scólele comerciale: Religiunea, Româna, Maghiara, Germana, Franceza, Aritmetica com., Contabilitatea, corespondenta comercială şi lucrări de birou, Merceologia, Technologia, Matematica, Istoria, Cunoscinţe de drept, Economia naţională. Sciinţa financiară, Geografia, Gimnastica, cântări, desemn liber, Italiana.

Plan nou de învĕţĕmênt. Separându-se scólele comerciale de gimnasiu, în urma noului plan de organisare a scólelor comerciale edat de ministeriu, scóla comercială a trebuit sĕ se conformeze în multe privinţe dispoziţiunilor generale din acel plan. Direcţia scólei a elaborat deja din noul plan regulamentul pentru clasificaţiune şi esamenele scolare.

Mijlóce de învĕţământ. Ca şi la gimnasiu, sunt înfiinţate şi la scólele conerciale biblioteci de clasă.

Corporile prof. dela gimnasiu şi scólele com. au o bibliotecă centrală comună, cu vre-o şepte mii de opuri. Museele şi colecţiunile deasemenea sunt comune cu gimnasiul.

Fonduri. Fondul „Coresi“ pentru tipărirea de cărţi, — f. pentru ajutorarea şcolarilor sĕraci şi bolnavi, — f. Balaşa St. Blebea, sunt comune a gimnasiului şi şcólei com.

Fondul şcólei comerciale pentru acuirarea de mijlóce de învĕ ământ, dispune de 129 fl. 69 cr.

Scólele comerciale începênd cu a. scol. curent au societatea lor de lectură proprie, care pórtă numele: „Societatea de lectură a elevilor scólei comerciale superióre gr.-or din Braşov“. Anuarul cuprinde şi Regulamentul acestei societăţi, elaborat e direcţiune.

Examenele de maturitate la scólele com. s'au ţinut în 11 şi 12 Iunie sub presid. comisarului cons. protopresb. V. Voina, în presenţa comisarului minist. de culte şi instr. M. Putnoky şi a comisarului minist. de comerciu Fr. Koós. S'au supus 21 scolari, dintre cari au eşit cu fórte bine 3, cu bine 2, simplu 8, vor emenda 8 în septembre.

La examenul emendator de maturitate în Septembre 1897 s'au supus 6 scolari, — toţi s'au declarat maturi.

Din datele statistice extragem următórele:

Îmatriculaţi au fost 101 şcolari, dintre cari au fost examinaţi 76 gr.-or., rg.-cath. 1 de legea mosaică, ér după naţionalitate 86 Români şi 1 Israelit. Contingentul cel mai însemnat l'a dat comitatul Braşovului. Moralitatea au avut'o bună 56 elevi, corespunzĕtóre 22, ér nu de tot corespunzĕtóre 8.

Anul şcolastic viitor se va începe cu 1 Sept. st. v.

Noutăţi.

Impărăteasa Eugenia, vĕduva lui Napoleon III, deja de timp mai îndelungat e şi dênsa tot bolnăviciósă, dar bóla nu-'i era gravă. Acum însă precum vesteşte ziarul „Soleil“, împărăteasa s'a bolnăvit aşa de rĕu, că sunt temeri seriόse privitor la sfîrşitul bólei.

⁂

Pentru biserica din Lugoj. Aflăm din „Fóia-Diecesană“, că brava *societate a cojocarilor din Lugoj*, care dela înfiinţarea sa cu aprópe un secol înainte, de numĕrate ori a dat dovezi eclatante de spirit de iubire şi jertfire pentru s. nóstră biserică, acum de curând prin o nouă faptă frumósă 'şi-a inscris pentru vecie numele în analele bisericei din Lugoj.

In ḑiua de sf. Ilie *s'a sfinţit adecă la Lugoj un baldachin şi un prapor, cumperate de societatea cojocarilor cu preţul de 1200 fl.*

Actul sfinţirii la care a participat intrégă societatea cojocarilor, a fost celebrat cu pompă de către protopresbiterul locului Dr. *G. Popovici*, asistat de trei preoţi. — In cuvêntarea sa ţinută după terminarea actului, protopresbiterul a adus laude şi mulţumiri bravilor cojocari cari în chip atât de vrednic au sciut să-şi manifeste iubirea pentru strămoşésca lor biserică.

⁂

Voiageur aflat mort în hotelul „Meltzer“. Marţi la amiaḑi hotelieriul dela „Meltzer“, observând că un voiageur care era încuartirat acolo de Duminecă, deşi sĕ află în odaia sa, întârzie prea mult a veni la prânz, a trimis un chelar sĕ-'i amintéscă de prânz. Chelarul s'a întors însĕ speriat din odaia pasagerului, care zăcea mort, întins pe canapea. Pela 10 óre fusese încă sănătos prin restaurantul Hotelului. Un atac de apoplexie i-a stins repede viéţa. Sĕ chiema Mathias Ungarn şi era agent al firmei de spirtuóse „Ed. Scholz“ din Brűnn. Avea abia 32—35 de ani. Pe masă erau resfirate hârtiile, din cari îşi arangea socotelile, când făcêndu-i-se rĕu, s'a fost desculţat şi s'a cuicat pe canapea, pentru a nu sĕ scula mai mult.

⁂

Trei de odată! Ziarului „Timpul“ se scrie, că femeea Maria Rusu din comuna Drăgăneşti, (judeţul Bacău, în România) a născut mai sĕptămâua trecută, trei copii gemeni!..

Atât muma cât şi copiii sunt sănătoşi.

⁂

Cel puţin înteresant!.. Da, este cel puţin înteresant, pe cine guvernul unguresc a propus de urmaş al lui Nopcsa la postul de intendat al Operei şi Teatrului naţional maghiar din Pesta. A subşternut şi M. Sa a subscris actul prin care e denumit la acest post Stefan Keglerich. „Magyar Állam„ luând notiţă despre acéstă denumire, scrie, în numĕrul de Marţi, un articlu special despre „Keglevich redivivus“, în care între altele spune: „Nu este mai bună asigurare pe viaţă, ca — „liberalismul“ întransigent! Aci avem pildă în contele Keglevich cel care a administrat până la potopenie tóte înstituţiunile ce i-au căzut în ghiare, începênd cu Reuniunea de vinuri de Balaton, până la „teatrul de comedii“, aşa că acţionarii teatrului au trebuit se pue premiu de „export“ pe contele Keglevich!....“ Arată apoi ca dovadă de pricepere a lui, că a dat 200,000 pentru o baletistă din circ, uitându-sĕ nu la valórea artistică, ci la „harmonia musculară“ a cumpăratei; a cumpărat tóte vechiturile dela antiquari cu preţuri grozave, ca sĕ pótă da representaţii „înteresante“, şi a ridicat pe artişti ori artistele sub mediocrii, la rang prim, dacă i-au plăcut din alte puncte de vedere, ceca-ce a costat teatrul în fruntea căruia fusese pus, sute de mii de florini deficit, şi el trebuit sĕ plece puţin glorios de acolo! Şi acum acelaş Keglevich e ridicat în fruntea Operei şi a teatrului prim naţional maghiar, fiind mameluc orb lui Bánffy.

⁂

Foc într'o pivniţă. Signalul de foc ce s'a auḑit Marţi în Sibiiu, vestea focul ce isbucnise în pivniţa-magazie a prăvăliei de specerie a negustoriului Zimmerman, din capĕtul stradei „Burger“. Sosind pompierii la timp, focul a fost stîns nainte de ce ar fi causat pagube mai însemnate.

⁂

Aradul are voe de cântece şi joc! Patrioţii rĕmaşi încă la Arad, după plecarea în voiagiu alui Krivàny, au căpătat poftă grósă de desfătat între cântări! Arangiază un concert mare regnicolar, a cărui pregătiri le-au terminat septămâua trecută. Sărbările concertante ţin din 12—16 August, şi iau parte la ele din partea alor 47 reuniuni de cântări, 1187 de óspeţi, inştiinţaţi deja. 40 de coruri sĕ adună sĕ emuleze. Sĕ nu uite aceste coruri sĕ cânte, tóte la olaltă, şi un hymn glorificător la adresa ilustrului cetăţean aradan patriot Krivány, care acum are durerea de a nu putea participa....

⁂

Interesant soiu de înşĕlătorie. S'a cetit adese-ori prin ziare, că . . . „in America a murit un milionar cu numele cutare ori cutare (nume ce sămăna cu al unor familii de pe aici), şi că n'are deloc moştenitori“. Cei-ce vor dovedi înrudirea, sĕ păşască pe calea norocului sĕ aducă miliónele rĕmase gramadă şi fără stăpân. Şi anunţurile de acest fel deveneau tot mai dese, mai ales în Ungaria. Acum s'a dat de urma lor. Nu-'i nimic adevĕrat în ele (ori cel puţin în 90 %) ci-'s apucături pentru a seduce pe creduli şi a stórce dela ei bani sub cuvênt că vor ajunge ei, sămănând la nume, în posesiunea moştenirii!

⁂

Principele Luitpold de Bavaria. Ni sĕ scrie din Ibănesci, că pr. L. a cercetat, după festivităţile dela M. Oşorheiu, şi frumósa Vale a Rîului, însoţit fiind pànă la Gurghiu Ibăneşti de contele Samuil Teleki şi de colonelul regimentului, staţionat în M. Oşorheiu.

In Ibanesci *s'a esprimat în cuvinte măgulitóre faţă de biserica nóstră*, care acum se termină, er în Gurghiu *a admirat jocurile tinerilor români*, cari s'au produs înaintea A. Sale.

* * *

Dela surori la surori. E cunoscută mişcarea pe care femeile sase din Ardeal au pornit'o *contra legii despre maghiarisarea numelor comunale.* O deputaţie compusă din dómne şi domnişóre germane din Braşov, Sibiiu, Bistriţă, Orăstie, Mediaş, etc. a cercat întrare la Impĕratul-Rege, spre a-l ruga sĕ nu sancţioneze legea. Bánffy li s'a pus însĕ străjar tiran în uşă, şi le-a oprit.

Dar chiar acéstă oprire a făcut mai mare svon şi a tras cu mult mai mult atenţia lumii asupra lucrului, ca dacă le lăsá.

Acum din Germania vine un puternic răsunet: *16,000 de femei germane, din tot imperiul, au subscris o adresă într'un splendid album,* felicitând pe surorile lor ardelene pentru ţinuta lor naţională manifestată în intenţiile deputaţiei cunoscute, şi le îmbărbătează sĕ ţie şi mai departe la naţionalitatea strămoşilor lor. Albumul a sosit zilele acestea la Braşov.

* * *

Profesorul Sircu în Banat. Dl *P. Sircu* profesor la universitatea ruséscă din St. Petersburg, sĕ află la Lugoj, venit sĕ facă studii, mai ales asupra poporului român. Dl Dr. Izidor Pop îl însoţeşte în drumul sĕu. Dela Lugoj va merge la Timişóra şi aşa mai departe.

Dl P. Sircu e Român, ajuns demult profesor la universitatea din capitala rusă, şi are totdeuna foi româneşti abonate, ca sĕ fie în curent cu limba şi cu viaţa neamului seu. Foile ungureşti însĕ, neştiind acésta, îl numesc tot: „profesor la universitatea din Petersburg, care cunóste bine şi limbile ger mână, română şi maghiară“...

„Postul vîrtute?“ „Petrecerea pĕcat?“

— Rĕspuns la o broşură. —

(Urmare.)

Sĕ privim lucrul nu „niţĕl“, cum dl Vajda-Voevod zice că analiséză, ci cu deamăruntul şi *temeinic.*

Postul, pedecă în ceeace privesce desvoltarea fisică a Românilor, *nu e.* Dovadă e crescerea numerică a Românilor; dovadă e cel mai mare contingent al armatei pre care ei, precum ştim, îl dau în asemănare cu popórĕle conlocuitóre; şi în fine dovadă e faptul, că în privinţa numĕrului proporţional al celora ce ajung estremul hotar al vieţei omeneşti, Românii, ca ómeni postitori, nu sunt înderĕtul popórelor conlocuitóre nepostitóre.

Postul aşa precum Românii îl ţin nu e mijloc de „tâmpire“ de spirit. Décă ar fi în present ar fi fost si în trecut. Dar n'a fost un astfel de mijloc postul nici în trecut. Dovadă e agerimea de spirit, cu care Românii în genere au fost si sunt înzestraţi. Românul postitor e mai tâmpit la spirit decât Sĕcuiul, Sasul, Şvabul ori Ungurul?

Décă postul Românilor mijloc de tâmpire de spirit nu e, atunci de sine urméză, ca sĕ nu fie nici pedecă în privinţa desvoltărei lor culturale. Eu afirm, că postul n'a fost şi nici acuma nu e pedecă în ceeace privesce desvoltarea culturală a Românilor; afirm şi aceea, că nu postul, ci vitregile împregiurări în care am trăit şi trâim, au fost ce ne-au împedecat pe noi în calea progresului cultural!

Nu eu trebue sĕ ḑic, fiindcă au ḑis'o alţii mai competenţi, că décă din banii ce se storc dela noi, s'ar crea instituţiuni culturale naţionale româneşti, atunci şi noi Românii de dincóci de munţi am progresa în cele culturale, făcênd minuni şi întrecênd pe toţi, spre bucuria celora ce ne voesc binele, şi în ciuda duşmanilor, — la ce eu adaug: chiar ómeni postitori remâind şi mai departe!

Postul îl face pe Român sĕ cruţe carnea, slănina, untul şi óuĕle, pe care vreme de dulce fiind, încă cu cruţare şi cu cumpĕt trebue sĕ le mânce, décă vrea ca în scurt timp sĕ nu le gate! Deci nu e postul în detrimentul, cum Dl Alecsandru Vaida-Voevod zice, ci din contra, spre folosul desvoltărei economice a poporului, fiindcă îl silesce órecum, la cruţare.

Rost de a avea în mĕsură trebuinciósă mazăre, curechiu, crumpeni, uleu, cum şi lic tar, prune uscate şi miere de stup, póte face décă e harnic chiar şi muncitoriul in parte, care între muncitorii de pământ e cel mai sĕrac, fără de a cheltui măcar un crucer. Acesta e un adevĕr, ce de sine se arată celuia-ce cunósce referinţele ómenilor muncitori de pământ; e un adevĕr ce încă dovedesce, că postul nu e în detrimentul desvoltărei economice a poporului nostru.

Românul deşi postesce, în ceeace privesce suportarea căldurei, frigului, fómei, strapaţiei, şi ostenelei, suportare care este una dintre principalele condiţiuni ale progresului economic, e neîntrecut! Au constatat'o acésta ómeni strĕini, cari n'au avut înteres de a'i lăuda pe Români în contul altora. Precum sĕ vede, postul nici din acest punct de vedere, *nu* e în detrimentul desvoltărei economice a poporului nostru.

Dlui Vajda-Voevod i-sĕ pare, că Românul e „încet la mişcări“..

In faţa unei asemenea păreri, mai cu sémă decumva Dl Vajda-Voevod face pendentă desvoltarea economică a unui popor dela feliul mişcărilor ce îl caracteriséză, pun întrebarea: dară Sasul nepostitor, care în privinţa stărei economice e superior şi Ungurului din Arde l, cum e? e óre Sasul „*sprinten*“ sau *încet* la mişcări?

Părerea mea e, că décă poporul român nu sĕ află încă pe acea treaptă a stărei economice, pe care Saşii şi Ungurii, — causa nu e postul, ci adevĕrul neîndoelnic, că Saşii, pelângă aceea că sunt odrasla unei naţiuni fórte înaintate şi culte, au fost în trecut favorisaţi, — iară Ungurii, precum acuma aşa şi în trecut, au fost şi sunt „puiul mamei“!..

Românul ţine postul amĕsurat voinţei şi putinţei, în onórea cutărui sau cutărui praznic, ce se serbéză întru aducerea aminte de cutare sau cutare eveniment din istoria bisericei creştine.

Postind, gândesce la praznicul în onórea căruia postesce; gândind la respectivul praznic gândesce totdeodată şi la evenimentul de caracter divin, a cărui aducere aminte o sĕrbéză la praznicul pe care'l cinsteşte cu post; gândind la evenimentul respectiv de caracter divin, gândesce la D-zeu; gândind la Dzeu, îşi înalţă cugetul şi inima către El, ca către Atotputernicul, Atotfăcĕtoriul şi a tóte conducĕtoriul. O asemenea înălţare nu e vîrtute? Drept judecând fie-cine, trebue sĕ rĕspundă la acéstă întrebare cu da; şi la întrebarea pusă de Dl Alecsandru de Vajda-Voevod, că „Postul vîrtute?“ eară va rĕspunde cu *da* şi încă hotărît da, e *vîrtute*! fiindcă e şi un puternic mijloc, ce'l face pe om sĕ se înalţe cu spiritul către Dḑeu. Sau dóră e pĕcat?

S'a ḑis şi se ḑice, cu drept cuvênt, că biserica ne-a fost şi ne este Maică ocrotitóre.

Fără îndoială, biserica ne-a putut fi Maică ocrotitóre, fiindcă i-am ascultat şi împlinit poruncile, precum asemenea fără îndoială e, că şi în viitor biserica numai aşa ne póte fi ce ne-a fost în trecut, adecă Maică ocrotitóre, décă îi vom împlini poruncile.

Din acest adevĕr neîndoelnic resultă, că împlinirea poruncilor bisericei e o datorinţă şi încă şi o datorinţă naţională. Şi ceice sĕ pórtă contrar poruncilor bisericei, pe lângă pĕcat din punct de vedere religios, comit pĕcat şi din punct de vedere naţional.

Abţinerea dela petreceri în vreme de post e o poruncă a bisericei nóstre, de care massa poporului nostru s'a ţinut şi sĕ ţine încă cu sfinţenie, fiindcă gândesce, şi bine gândesce, că petrecerea în post e pĕcat.

Dl Alecsandru Vajda-Voevod cércă sĕ justifice în epistola adresată Dómnei Maria P. Cosma, purcederea din 4 Martie 1898 a tinerimei române universitare din Viena, cu nobilul scop de a face rost de bani pentru ajutorarea studenţilor lipsiţi de mijloace materiale.

Sĕ nu mi sĕ ieie în nume de rĕu, décă în faţa unei asemenea justificări, pun întrebările: Sgudui-s'ar din temelii, sau nu s'ar sgudui disciplina bisericéscă, şi în consecinţă simţul religios al poporului nostru, décă feciorii şi fetele nóstre, urmând pilda tinerimei nóstre universitare din Viena, ar face în postul Crăciunului, în al Paştilor şi a Sântă-Măriei, nedeie după calapodul petrecerilor dela Crăciun, sau după cel al nedeelor dela Paşti, Sânt-Georgiu, Rusale, Dumineca-mare şi Sânta Mărie?

Sau studenţii lipsiţi de mijlóce, fie ei tineri ori cât de bună speranţă, valoréză ei mai mult ca disciplina bisericeascä, respective cât simţul religios al tot poporului nostru? Las pe Dl Alecsandru Vajda-Voevod sĕ rĕspundă la aceste întrebări.

(Va urma).

Daruri pentru „Reuniunea sodalilor români din Sibiiu“.

(Act de recunoştinţă).

Subscrisul comitet îşi ţine de datorinţă a exprima recunoştinţa membrilor Reuniunei pentru următoarele daruri:

a) domnul Coloman Paly şi fiiul seu Antoniu, măestri mĕsari şi totodată anteprenori ai pompei funebre, au binevoit a ne dărui pentru scopurile Renniunei suma de fl. 6 — din cari o parte s'a adaus la fondul vĕduvelor şi a orfanilor meseriaşilor români;

b) comerciantul de aici dl Iosif Goldstein, a binevoit a ne dărui pentru 3 fereşti ale salei de şedinţe perdele din stofă de pĕr, în valóre de fl. 8—10;

c) comerciantul dl Teodor Popescu, ne-a dăruit tot pentru 3 fereşti perdele de stofă de carton;

d) comerciantul dl Nicolae Nádasdy, ne-a dăruit pânză vixuită (Wichsleinwand) pentru douĕ mese;

i) cassarul Reuniunei dl Florea Cruciţă ne-a dăruit pentru sala de biliard un orologiu de părete în preţ de fl. 3;

f) doamna Maria Grecu, ne-a dăruit un ştergar frumos brodat, confecţiune proprie;

g) dl Johann Kemler, ospătar, ne-a dăruit suma de fl. 2:

h) subscrisul president a adaus la biblioteca Renniunei din cărţile primite prin mijlocirea stimabilului domn Ioan Bianu, bibliotecarul Academiei Române, următoarele opuri; Opere complete, poesii de V. Alexandri vol. I. şi II.; Sĕrbarea aniversară a Academiei Române din 1/13 Aprilie 1891; Institutul Ioan Otteteleşanu, acte publicate de Academia Română; Fundaţiunea Vasile Adamachi, acte de aceeaşi; La morminte de eroi, cuvinte rostite de D. Sturdza; O pagină de istoria contemporană (1859—1896) de acelaşi şi Episcopatul Românilor macedoneni;

i) Venerabilul consistor archidiecesan a binevoit a pune la disposiţia noastră 2 cuţite, ce au fost înaintate aceluia, în semn de recunoştinţă de fostul stipendist al fundaţiunei Andronic, dl Isidor Lăzurean, măiestru cuţitar în Vinţul-de-jos, şi anume cu scop de a fi expuse la exposiţia industrială, ce intenţionăm a arangia la toamnă.

Fie ca acesti vrednici sprijinitori ai Reuniunei noastre sĕ afle mulţi imitatori.

Din şedinţa comitetului „Reuniunei sodalilor români din Sibiiu“, ţinută la 4 August n. 1898.

Victor Tordăşianu, preşedinte. *George Poponea,* notar.

Raportul general

al comitetulu- societăţii de lectură „Andreiu Şaguna“ cu finea anului 1897/98.

(Urmare.)

Numĕrul membrilor societăţii cu finea anului espirat a fost 188, dintre cari 21 membrii fundatori; 9 membri onorari; 156 membri ordinari şi 2 extraordinari.

b) In special.

Societatea de lectură „Andreiu Şaguna“ ca corporaţiune culturală în special a desbătut şi primit în şedinţele sale ordinare şi extraordinare 11 operate, lucrate de diferiţi membri ai societăţii. Dintre operate dóuă au fost de cuprins teologic; 5 de cuprins literar; 3 de cuprins istoric şi 1 de cuprîns pedagogic; tóte operatele au fost însoţite de criticele comitetului şi a societăţii. Dintre operatele înaintate societăţii, comitetul a admis în concurenţă pentru şedinţa festivă numai 3; apoi 7 pentru fóia „Musa“ şi 1 necorespunḑênd, a fost respins şi restituit autoriului. Operatele încurse şi primite de societate s'au indus tóte în fóia „Musa“, din care au apărut cu totul 14 numeri.

Operatele încurse sunt:

1. „Onórea ţi duelul din punct de vedere moral“. (disertaţie) de L. Tritean, cl. a. III.

2 „Discurs comemorativ esupra vieţii şi activităţii archiepiscopului şi metropolitului Andreiu br. de Şaguna“ (disertaţie) de L. Tritean, cl. III.

3. „Prin ce ajunge un popor la insĕmnătate istorică“? (tractat istoric) de Ioan D. Şortan, cl. a. III.

4. „ Dor şi jale“ (disertaţie) de T. Popovici cl. III.

5. „Cultura şi literatura unui popor este înfluinţată de referinţele climatice şi topografice“ (disertaţie). de T. Popovici, cl. III.

6. „Despre credinţa ómenilor in apariţiunea spiritelor şi a altor fiinţe supranaturale“ (disertaţie). de Ilie Hociotă, cl. a. II.

7. „ Religiunea considerată ca un însemnat factor cultural (disertaţie) de Constantin Flămând, cl. a. I.

8 „Omul nobil trăeşte şi după mórte“ (disertaţie) de Nicolau Şandru, cl. a. I.

9. „O scurtă privire asupra baladei şi primului ei representant la noi Dimitrie Bolintinean“ (disertaţie) de Cornel Popescu, cl. a. I.

10. „Raportul dintre istoria şi literatura unui popor“ (disertaţie) de Zeno Popovici, cl. a. I.

11. „Foloasele pădurilor“ de E. Popescu ped. a. II.

Pe lângă operate în decursul anului s'au declamaţ din partea membrilor mai multe poesii.

Afaceri administrative interne.

Dintre afacerile mai remarcabile de acest soiu amintim următórele:

Societatea incă în anul trecut reformând biblioteca din fundament conform conclusului adus de comitet în anul acesta a luat inţiativa a prelucra conform împrejurărilor actuale şi regulamentul afacerilor interne ale comitetului precum şi statutele societăţii.

Proiectele prelucrate recerênd multă muncă, din causa scurţimii timpului au remas spre a sĕ desbate în anul viitor.

Deasemenea societatea pe basa conclusului adus de comitet, a esmis în anul acesta o comisiune pentru compunerea unui catalog alfabetic după grupe, ceea-ce s'a şi indeplinit.

Celelalte afaceri fiind de-o importanţă secundară, trecem preste ele, avisând pe cei, cari ar voi, sĕ se intereseze mai deaprópe din procesele verbale ale şedinţelor societăţii.

(Va urma).

VARIETĂŢI

Cât de tare e ghiaţa. În acest timp de grozave călduri, când în ḑisa poporului par'că te topeşti, dar mai ales creerii în capul gazetarilor unguri sĕ vede că s'au topit rĕu,—e bine sĕ scrii câte ceva, fie şi numai la „Varietăţi“, despre *ghiaţă,* despre curata şi binecuvêntata ghiaţă, căci par'că tot te mai recoresci niţĕl şi numai pomenindu-i numele...

Dar iată ce voiam sĕ spunem că s'a constatat despre tăria gheţii.

Când pe un rîu ghiaţa e de 4 centimetri de grósă, e destul de tare ca sĕ ţie pe ea un om. Când e de 5 cm, ţine pe un om cu cal cu tot; la 6 cm. grosime e în stare sĕ ţie 80 de boi; la 8 cm. póte se ţie patru regîmente de infanterie, în pas încet. Ca sĕ pótă ţiné un regiment de cavalerie urmat de 20—40 de tunuri uşóre, îi trebue o grosime de 11—16 centimetri. Când are 20 cm. ţine trei regimente de artelerie cu tunuri grele. Ér dacă are 40 cm. în grosime poţi clădi pe ea o casarmă.

Tóte acestea le-au găsit oficerii de stat major, cari au lipsă în vreme de rĕsboiu sĕ ştie, când au de trecut iarna preste rînri, câtă greutate póte ţiné ghiaţa...

Er acum — Dómne ce bună ar fi o astfel de casarmă zidită pe ghiaţă, dar încă dacă şi pereţii şi coperişul ei ar fi făcuţi din ghiaţă!...

* * *

Stanca, către soţul ei: Bărbate, peste o săptĕmână se împlinesc 25 da ani de când ne-am însurat. Mĕ pregătesc sĕ sărbăm nunta de argint. Te întreb: n'ar fi óre bine sĕ tăiem noi porcu?

Stan, cam puţin însufleţit de iubileul căsătoriei: De ce?... ce e vinovat bietul porc că acum 25 de ani m'am însurat cu tine?

Mai nou

MM. LL. Regele Carol şi Regina, în călĕtoria lor spre Ragaz se vor opri Dumineca séra, pentru o zi, la Viena, unde M. S. Regele va primi în audienţă pe contele Goluchowsky.

In acest scop, s'a reţinut un apartament la Hotelul Imperial.

Poşta redacţiei

Un abonent in Poiana. Concurs la masa studenţilor încă nu s'a publicat. — Terminul pentru inaintarea cererilor de primire la seminar, se incheie cu 1/13 August.

Dlui *G. B. R.* in *B.* Numerii vi sĕ espedéză regulat de aici. Când nu primiţi reclamaţi şi vi sĕ trimit de nou. Când primiţi scrisórea dela postă, arătaţi-o postarului, constataţi faptul în faţa lui şi faceţi plângere la Direcţia Poştelor în Cluj. Srieţi numai româneşte, căci vĕ va da rĕspuns la sigur.

Mătase Foulard 65 cr.
până la **fl. 3.35** de m. — japanesĕ, chineză etc. în cele mai nouĕ dessinuri și colori, precum și **mătase Henneberg** négră. albă și colorată dela **45 cr.** până la **fl. 14.65** de metru — în cele mai moderne țeseturi, cocolori și dessinuri *Se espedéză la particulari franco și liberi de vamă. Mostre cu întórcerea postei.* **Fabricile de mătase G. Henneberg** *lif, de curte ces. și reg.* **Zürich.** [38] 7

ad. Nr. 369/1898. [132] 2–3

CONCURS.

Pentru întregirea posturilor învĕțătoresci dela școlele confesionale din comunele mai jos însĕmnate din protopresbiteratul Sĕliștei se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în ḑiarul „Telegraful Român“-

1. Mag, cu salar anual de 300 fl., anume 200 din alodiul comunal, 60 fl. ajutoriu dela stat, un pămênt în mărime de 5 jugĕre arêndat cu 40 fl., cuartir în natură.

2. Sĕcel, cu salar anual de 300 fl. v. a., cuartir și lemnele trebuinciόse, grădină de sĕmĕnat.

3. Topârcea, cu salar anual de 300 fl. v. a. din cassa bisericei, cuartir în bani 20 fl. v. a. și un agru de 1 juger în folosință.

Cei ce doresc a reflecta la vreunul din aceste posturi, au a și așterne cererile de concurs în terminul ficsat subsemnatului oficiu protopresbiteral.

Dela concurenți se cere a se presenta în o Duminecă ori sĕrbătoare la biserică pentru a-și arĕta desteritatea în cântări.

In conțelegere cu comitetele respective.

Sĕliște, în 20 Iuliu 1898.

Oficiul protopresbiteral greco-oriental al Sĕliștei.

Petru Juga,
adm. protopresb.

Nr. 333/898. [136] 2—3

CONCURS

Pentru ocuparea posturilor vacante învĕțătoresci dela școlele din comunele mai jos însemnate, protopresbiteratul Cohalmului, se publică concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în fóia „Tel. Rom.“

1. Draos, un post de învĕțătoriu cu salar anual de 300 fl., parte dela popor, parte din lada bisericei, cuartir în edificiul școlei, folosirea grădinei școlei și lemne de foc.

2. Crihalma, un post de învĕțătoriu cu salariu anual de 300 fl., prin repartițiune dela popor în 4 rate, cuartir liber în edificiul cel nou al școlei, lemnele necesare pentru foc și din grădina de școlá a ¼ parte pentru legumi.

Doritorii de a ocupa vre-unul din aceste posturi, au a-și așterne cererile concursuale instruite conform normelor în vigóre în terminul de mai sus, subsemnatului oficiu protopresbiteral.

Dela concurenți se așteptă, a se presenta în vre-o Duminecă séu sĕrbătoare la biserică în respectiva comună, pentru a fi cunoscuți personal poporului.

Cohalm, 22 Iuliu, 1898.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Cohalmului, în conțelegere cu respectivele comitete par.

Nicolau D. Mircea,
prot.

Ad. Nr. 278/898. [133] 2—3
prot.

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor învĕțătoresci dela școlele elementare din comunele mai jos însĕmnate din protopresbiteratul Făgărașului se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“ și anume:

1. Berivoii-mici, cu salariu de 300 fl. v. a., cuartir și lemne de foc.

2. Comana-inferióră, cu selariu de 300 fl. v. a, cuartir și lemne de foc.

3. Cuciulata, postul secundariu cu salariu de 300 floreni, cuartir și lemne.

4. Dridif, cu salariu de 300 fl. v. a. cuartir și lemne.

5. Galați, cu salariu de 300 fl., cuartir și lemne.

6. Grid, cu salariu de 300 fl., cuartir și lemne.

7. Herseni, cu salariu de 300 fl. v. a. cuartir și lemne

8. Hurez, cu salariu de 300 fl. v. a. cuartir și lemne.

9. Ludișor, cu salariu de 300 fl. cuartir și lemne.

10. Luția, cu salariu de 300 fl. cuartir și lemne.

11. Mandra, postul secundariu cu salariu de 300 fl. v. a. cuartir și lemne.

12. Părĕu, cu salariu de 300 fl. v. a. cuartir și lemne.

13. Rîușor, cu salariu de 300 fl. cuartir și lemne.

14. Rucăr, cu salariu de 300 fl. cuartir și lemne.

15. Sâmbăta-inf., cu salariu de 300 fl. v. a. cuartir și lemne.

16. Sâmbăta-sup.-rĕs. cu salariu de 300 fl. cuartir și lemne.

17. Șercăița, cu salariu de 300 fl. v. a. cuartir și lemne.

18. Șinca-nóuă, cu salariu de 300 fl. v. a. cuartir și lemne.

19. Toderița, postul secundariu cu salariu de 300 floreni v. a. cuartir și lemne.

Doritorii de a ocupa vre-unul din aceste posturi au a'și așterne suplicile lor instruite conform normelor din vigóre oficiului protopresbiteral subsemnat în terminul sus indicat.

Făgăraș, 18 Iuliu 1898.

Oficiul protopresbiteral greco-oriental al Făgărașului, în conțelegere cu comitetele par. resp.

Iuliu Dan,
protopop.

Nr. 168/898. [135] 2—3

CONCURS.

Pentru întregirea posturilor de învĕțătoriu vacante din comunele de mai jos din protopresbiteratul Albei Iulia se escrie concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Tel Rom.“ și anume:

1. Valea-Geogelului un post de învĕțătoriu cu salariu anual de 300 fl. din repartiție dela popor, cuartir și lemne.

2. Măgina, un post de învĕțător cu salariu anual de 300 fl. din repartiție dela popor, cuartir și lemne.

3. Gârbova-de-sus un post de învĕțătoriu cu salariu anua de 300 fl., cuartir și lemne.

4. Bucerdea-vinósă, un post de învĕțătoriu cu salariu anual de 300 fl. cuartir și lemne.

5. Limba, un post de învĕțătoriu cu salar anual de 300 fl. și anume: Din ajutoriu de stat 222 fl., din repartiție dela popor 78 floreni, cuartir și lemne.

6. Inuri, on post de învĕțătoriu cu salariu anual de 300 fl., cuartir și lemne.

7. Ampoița, un post de învĕțătoriu cu salar anual de 300 fl. cuartir și lemne.

Doritorii de a ocupa unul din acestea posturi, sunt poftiți a se presenta în vreo Duminecă séu sĕrbătóre la serviciul divin în biserică, spre a'și arĕta desteritatea lor în cântările bisericesci și a se face cunoscuți poporului.

Cererile concursuale instruate în sensul legilor în vigóre, se vor așterne subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul dat.

Alba-Iulia, 16 Iuliu 1898.

Oficiul protopresbiteral gr.-ort. al Albei-Iulia, în conțelegere cu respectivele comitete par.

Florian Rusan,
adm. protopresb.

Nr. 494—1898. [134] 2–3

CONUCRS.

Pentru ocuparea posturilor de învĕțătoriu din vacantele comune bisericesci mai jos însemnate, în protopresbiteratul Têrnavei. se escrie concurs cu termin de 30 ḑile, dela prima publicare în „Telegraful Român“ și anume:

1. Boian, salariu 300 fl. v. a. în bani solviți în rate trei-lunare anticipative. cuartir, lemne de foc și grădină de legumi.

2. Bobohalma, salariu 300 fl. v. a. și cuartir.

3. Cetatea de baltă, salariu 300 fl v. a în bani, solviți în patru rate, cuartir, lemne de foc și grădină de lângă scólă.

4. Chesler, salariu 300 fl. v. a. și cuartir; acest post este împreunat cu cantoratul.

5, Crăciunel, salariu 300 fl. v. a. și cuartir.

6. Fărău, salariu 300 fl, v. a. cuartir și grădină de legumi.

7. Heria, salariu 300 fl. și cuartir,

8 Sălcud, salariu 300 fl v. a. și cuartir.

9, Sânbenedic, salariu 300 fl. v. a. și cuartir.

10. Șilea-magiară, salariu 300 fl. și cuartir.

Doritori de a ocupa vre — unul din acestea posturi, vor avea a-și așterne petițiunile instruite conform legilor în vigóre subsemnatului oficiu protopresbiteral în Cetatea de baltă (u. p. Kűkűllővár) până la terminul ficsat.

Cetatea de baltă 16 Iuliu 1898

Oficiul protopresbiteral gr. ort. al tractului Têrnavei.

Nicolae Todoran
protopresbiter.

Nr. 259/898. [128] 3—3

CONCURS.

Pentru întregirea posturilor vacante de învețători din comunele de mai jos din protopresbiteratul Orăștiei, se escrie concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful Roman“.

1. Șibot (Alkenyér), dóuă posturi cu salar anual de câte 300 fl. v. a. în rate lunare anticipative din cassa bisericei, locuință și lemne pentru încălḑit.

2. Acmar, un post cu salar de 300 fl. v. a. încassat din repartițiune, cuartir și lemne de foc.

3. Ludești-Costești, un post cu salar de 300 fl. v. a. încassat din repartițiune, locuință și lemne de foc.

4. Pișchinț, un post cu salar de 300 fl. încassați din 8 jughere de pămênt în preț de 80 fl. și 220 fl. din repartițiune, cuartir și lemnele de lipsă pentru încălḑit.

5. Dêncul mare, un post cu salar de 300 fl. v. a. încassat din repartiție, cuartir și lemne.

Doritorii de a reflecta la vreunul din aceste posturi, au a-și așterne cererile concursuale instruite în sensul legilor din vigóre subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul deschis, fiind obligați a cânta și în strană, Dumineca și 'n sĕrbători, la bisericile respectivelor comune unde au concurat și vor a fi aleși.

Orăștie, 9 Iulie 1898.

Oficiul protopresbiteral rom. gr. or. al Orăștiei, în conțelegere cu comitetele parochiale.

Vasiliu Domșa,
protopresbiter.

Nr. 338 – 898 protopresb. [127] 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor învĕțătoresci dela scólele confesionale gr. or. române din mai jos însemnatele comune în protopresbiteratul tractului Sighișórei, se escrie prin acésta concurs cu terminul de 30 de ḑile dela prima publicare în organul „Telegraful Român“.

1. Saschiz, cu salariu anual de 300 fl. și anume: dela popor prin repartițiune 250 fl, din cassa alodială 50 fl., cuartir și lemne.

2. Zoltan cu salariu anual de 300 fl. cuartir și lemne.

3. Șard cu salariu anual de 300 fl., cuartir și lemne.

4. Hetur, cu salariu anual de 300 fl, cuartir și lemne.

Concurenții au sĕ se presenteze în vre-o Duminecă ori sĕrbătóre în biserica din parochiile amintite, spre a-și arăta desteritatea în cântările bisericesci, — și sĕ-și aștérnă cererile instruite conform normelor în vigóre până la terminul susindicat snbsemnatului oficiu protopresbiteral.

Sighișóra, 9 Iuliu 1898.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Sighișórei.

In conțelegere cu comitetele parochiale concernente.

Dimitrie Moldovan
protopop

Nr. 614—898. [129] 3–3

Concurs.

Pentru ocuparea posturilor învĕțătoresci din protopresbiteratul Agnita prin acésta se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Roman“.

1. Agnita cu salariu anual de 300 fl., cuartir natural și lemne de foc,

2. Bendorf cu salariu de 300 fl. anume 60 fl. din alodialul comunal. èr 240 fl. din repartiție dela popor, cuartir în natură și grădină.

3. Bruiu, salariu anual de 300 fl.

4. Somartin cu salariu anual de 300 fl., dintre cari 240 fl din repartitie dela popor și 60 fl. cari sperează ai primi ca ajutoriu dela stat, cuartir natural și lemne.

5. Verd salariu anual 300 fl., dintre cari 80 fl. din cassa bisericei, 70 fl. din alodiul comunal și 150 fl. prin repartiție dela popor, cuartir și lemne.

Doritorii de a ocupa vreunul din acestea posturi, au ași asterne cererile lor instruite conform legilor din vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral, precum și a se presenta în vre o duminecă séu serbătóre în biserica din comuna, unde au competat în terminul deschis, spre ași arăta desteritatea în cântări și tipic.

Nocrichiu, 10 Iuliu 898.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Agnitei în Nocrichiu (Ujegyház) în conțelegere cu comitetele parochiale.

Nicolau Moldovan
adm. protopresb.

Nr. 350/898 [131] 2–3

CONCURS.

Pentru întregirea postului învĕțătoresc la scóla populară gr. or. rom din Batiz, protopresbiteratul Devei se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în fóia oficiósă „Telegraful Român“

Salariu anual 300 fl. din repartiție, cuartir în edificiul școlei, grădină, dóuă orgii de lemne, din care se va încălzi și școla.

Alegêndul învĕțător va avea a presta un an de probă și numai după aceea se va întări eventual; va ținea prelegeri cu elevii de repetiție și va purta servițiile bisericesci — strana.

Reflectanții la acest post au sĕ'și astearnă suplicele lor de concurs înstruite în sensul legilor în vigóre subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul desehis și eventual a se presenta în terminul sus amintit la Sta biserică, spre a-'și areta desteritatea în cele rituali.

Deva 21 Iuliu, 1898.

Comitetul parochial în conțelegere cu oficiul protopresbiteral gr. or. rom. al Devei.

George Romanul
pretopresbiter.

Redactor prov. **Dr. Elie Cristea.**

Editura și tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 83. Sibiiu, Sâmbătă, 1/13 August 1898. Anul XLVI

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Emigrări şi imigrări.

Dóuĕ cuvinte, cari au aflat cetăţenie în întrebuinţarea şi folosirea de tóte ḑilele.

Vorbim de emigrări, când cineva îşi părăsesce ţéra şi plécă ’n ţeri strĕine.

Ómenii acestia sunt ómenii nostri, cetăţeni ai patriei nóstre, în cele mai multe casuri ei sunt os din ósele nóstre, trup din trupul nostru.

Ne dóre inima de ei, când îi vedem, că părăsesc patria lor străbună şi iau lumea în cap, spre a-şi asigura esistenţa aiurea, căci aici pentru ei nu mai este nici modru de a trăi, nici loc de a munci.

Cu durere şi dor privim spre acesti nenorociţi, cari caută fericire pe alte plaiuri.

Ne face impresiunea, că se apropie o érnă grea, plină de furtune, şi spre a fi feriţi de neajunsurile ei, ómenii caută adăpost în locuri mai calde, mai fructifere.

Cel puţin aşa fac pasĕrile migrătóre.

Se duc rîndunelele dela noi, se duc cocorii, se duc cocostârcii, stoluri-stoluri se duc ei dela noi, şi vĕḑêndu-i rotind prin aer, auḑind ţipetele lor pentru soţii cari au rĕmas îndĕrĕpt, ademeniţi de timpul încă frumos, ţipetul acesta ne sună la urechi ca adio fioros, căci cine scie câţi vom mai vedea reîntórcerea lor. în ce stadiŭ va mai fi la anul cuibul lor, în locuinţele făcute pe coperişele locuinţelor omenesci, şi cum ale nóstre locuinţe materiale şi morale, în cari ne ferim, spre a puté suporta viforul cel greu, care vine deodată cu érna.

Cu durere privim la fraţii nostri, cari emigréză, căci nu scim, décă ei mai vin vre-odată, spre a fi din nou una cu noi, spre a ne simţi mai tari, stringêndu-i pe ei la sinul nostru.

Ḑi de ḑi cetim, că din comuna cutare s’au sculat ómenii cu mic cu mare şi au luat lumea în cap, spre a-şi căuta altă patrie, căci aici nu mai pot trăi.

Ḑiarele ungurescí încă se ocupă cu emigrările din punctul lor de vedere.

Emigréză românii nĕcăjiţi, emigréză slovacii şi rutenii, cari nici ei nu mai pot suporta amarul vieţei în patria lor străbună: atunci pressa ungurêscă nu are cuvinte de dor şi durere, căci prin aceste emigrări se răresc elementele, cari mai strică unitatea de rassă în Ungaria.

Emigréză însĕ şi sĕcuii, şi atunci e mare plângerea în pressa ungurêscă, căci se slăbesce „rassa domnitóre“ pedeoparte, pe de altă parte apoi acesti sĕcui trecênd în ţéra vecină, ’şi perd caracterul lor etnic, se romaniséză.

Acésta însĕ e numai o parte a lucrului.

Vin imigrările.

Elemente streine, din ţeri streine, vin şi ocupă locul acelora, cari de nĕcaz şi-au părăsit vetrele strămoşesci.

Tocmai acuma sunt pline ḑiarele din patrie cu sciri, că din Galiţia în cărduri vin în patria nóstră jidanii alungaţi din Rusia.

Aici e la largul sĕu elementul semitic, aici e adevĕrata Palestină, aici e mântuirea neamului jidovesc.

Contra tăbărirei acestor elemente strigă numai puţine ḑiare, căci sunt puţine ḑiarele, cari aḑi nu stau în serviciul jidovilor.

In timpul din urmă s’a pornit o mişcare cu scopul de a duce pre jidovi în Palestina, în patria lor originală.

Scopul era ca acolo sĕ se facă din nou împărăţia jidovilor.

Puţini naivi dintre evrei au luat lucrul în serios, şi mai avênd în vedere şi sânţĕnia cultului divin jidovesc care a început a fi negligat, au început a lucra pentru realisarea planului cu împărăţia jidovilor.

Acésta décă se realisa, atunci scăpam şi noi de elementul jidovesc, care vine din Galiţia, şi care este nimicirea poporului nostru.

Planul acesta înse nu a fost pe placul jidovilor, cari dispun de capitale, şi cari împĕrăţia jidovească nu vreau sĕ o realiseze în Palestina, ci în întregă lumea, precum în faptă, aḑi jidovii conduc destinele ţerilor.

In mânile jidovilor sunt capitalele cele mari, în mânile jidovilor este pressa, şi aceste dóuă forţe dominéză situaţiunea în lumea întrégă.

Acésta o simţim noi cetăţenii Ungariei dela era dualismului încóce, o simţim din causa corupţiunei, care s’a încuibat la noi, şi care la alegerile dietale e stigmatisată şi de cătră Unguri, o simţim mai ales dela era legilor politice bisericesci, căci aceste sunt opera liberalismului împins de cătră jidani, şi care va duce în cele din urmă la totala distrugere a societăţii, căci fără de frica de Dumneḑeu nu se va puté susţiné edificiul statului nostru pe basele actuale influenţate de jidovi.

Am făcut amintire de inundarea elementului din Galiţia, căci tocmai acuma cetim în pressa strĕină, că guvernul Turciei a luat mĕsuri spre a oprì inundarea de jidovi în imperiul otoman.

Se vor cugeta cetitorii nostri la alarma ce se va da în pressa jidanilor pentru acéstă tiránie a guvernului turcesc.

Pressa jidovéscă la mĕsurile guvernului turcesc observă tăcere.

E binevenită oprirea jidovilor de a trece în Turcia, căci stau deschise porţile *Ungariei*, stau deschise strâmtorile Carpaţilor pentru tóte elementele aruncate ca netrebnice din alte ţeri.

Au fost în pressa maghiară unele voci singuratice, cari s’au ridicat contra imigrărilor, însĕ ele în scurt timp au amuţit.

Óspeţii cei noi, nu sunt dragi vestitori ai primăverii, pe cari cu atâta drag îi salută poetul nostru, ci ei sunt vestitori de érnă grea, căci vin când se duc vestitorii cei dragi: rêndunelele, cocostârcii şi cocorii.

E primejdios curentul actual, şi el se va rĕsbuna şi pentru emigrări şi pentru imigrări.

„Nec volumus, nec possumus!“

Hărţuelile asupra pactului între Austria şi Ungaria, continuă tot mai grav. Ungurii strigă (prin „Nemzet“ şi celelalte foi) *„Nec volumus, nec possumus“*, nici nu voim, nici nu putem, o nóuă prelungire a provisorului, şi ameninţă cu teritoriu vamal independent. Austriacii la rêndul lor vor sĕ-i înduplece a primi şi o învoială făcută pe temeiul neconstituţional a §-lui 14 numit împerătesc. Intrevederile între miniştri ungari şi vienezi sunt dese, mai în Viena mai în Pesta, dar pururea fără resultat. M. Sa încă pare a nu voi se se folosêscă de dreptul ce î-’l dă constituţia de-a decide dar’ însuşi, şi aşa e o continuă tragere când într’o parte, când într’alta, cu continue ameninţări iritătoare. Că ce va fi măcar mâne, nimeni n’ar putea prevestí.

YACHTUL ŢARULUI

— Nóua călĕtorie a Ţarului; — Cel mai frumos yacht al timpului. —

In curênd împĕratul şi împărătésa Rusiei se vor îmbarca pe bordul yachtu-lui imperial *Standart*, pentru a face o escursiune de mai multe săptămâni în Baltica şi marea Nordului, oprindu-se la Copenhaga şi atingênd Balmoralul, în Scoţia, unde vor fi, timp de câte-va ḑile, óspeţii reginei Victoria.

Construit în întregime din oţel, yachtul imperial rus măsóră 112 metri lungime şi 15,30 metri lărgime.

Pe bord se observă, opt mari bărci de salvare, patru şalupe cu vapori de 12 metri lungime, şi opt tunuri cu tir repede 47 mm. sistem Hotchkiss, de oţel nichelat. Pe prima punte, inainte, se află o promenadă reservată ţarului, ţarinei şi împărătesei mume. De asupra e cabina comandantului.

Apartamentele imperiale au fost instalate imediat sub puntea principală. Ele se compun dintr’o serie de salóne, camere de culcare şi cabinete de toaletă,

FOIŢA.

Vîrtejul lumei.

De diminéţă şi pănă ’n séră
Ca disperaţii tot alergăm;
Ce-o sĕ rĕmână şi ce-o sĕ piară
Pe urma nóstră, nici că ’ntrebăm.

Destul că vecĭnic vîrtejul lumei
Ne pórtă fără de ’mpotriviri,
Făr’ de voinţă. Ca triste mumiĭ,
Stăm în mijlocul acestei firi!

Tótă viaţa-i o chinuire…
Un traiu nemernic şi înrăit;
Amar şi dulce, bem în neştire
Numai sĕ ḑicem că… am trăit.

Cine nu-i geniu şi nu se ’ncântă?
Cine născut-a făr’ de talent?
Şi *„nemurirea“* pe toţi frămêntă…
Cine cu sine nu-i indulgent?

Şi, proşti ori geniĭ, tot ni-se cade.
Umăr la umăr noi vrem sĕ fim.
Inţelepciuneí meritu-i scade:
Ce nu pricepem, dispreţuim!

Grabă-i în tóte, ori-ce se face
Fă ’n silă, a-lene, făr’ de folos…
Nu ştim ce cerem, nici ce ne place;
Ne pare vĭaţa chiar, de prisos.

Smara.

Bucăţi de scrisori.

In Münich.

Ziua I. După o rătăcire de câteva ceasuri am venit îndărăt la otel, fericit că l’am putut regăsi.

In adevăr străḑile erau drepte, regulate largi şi frumóse, astfel că îmi făcuse poftă de a pleca pe ele, dar peste câtva timp de mers, trecênd pe sub o pórtă boltită în ogive gotice, mĕ găsii încurcat; acolo era vechiul Münich cu străḑile mai cotite, mai neregulute; în curênd n’am mai ştiut sĕ es.

Nu ţiném minte nici numele străḑei pe care era otelul unde şedeam, aşa că întrebând pe un sergent de oraş, ce şedea în uniforma lui, drept ca o statuie, de Pórta Cetătei, acela, creḑênd că voiesc sĕ fug din oras, ceru sĕ-i arĕt hârtiile, ceea-ce m’a făcut sĕmi perd niţĕl timp spre a’l face sĕ întĕlégă, că întreb de pórta oraşului vechiu.

Atunci cu destulă politeţă, merse cu mine pintre casele cu stilul vechiu, gotic, cu partea de sus de lemn, cu ferestrile acoperite cu sticle împărţite în mici pătrate colorate, prin străḑi colţuróse, până ce zăriiu pórta de piatră.

El mi-o arĕtă, esplicândumi tot de odată, că acea pórtă şi o alta în partea opusă, sunt rĕmăşiţe din vechiul zid, ce încunjóră din secolul al 13 oraşul, că zidul a fost dărîmat de lupte sau de vreme, că oraşul crescênd a făcut, ca porţile sĕ rĕmână aprópe în mijlocul oraşului.

Ii mulţumiĭ şi de esplicaţiĭ şi de bunăvoinţă, ér el, făcênd salutul, se întórse cu paşii lui de militar, perḑêndu-se în mulţimea de pe străḑile ce îi erau date de pază.

De la Pórtă, strada ce trecea pe subt arcul gotic, largă ca un bulevard, se perdea dréptă, în o perspectivă mărginită de şirurile arborilor, stufoşi şi verzi, până lângă otel.

*

La otel m’aştepta masa şi berea. Mâncarea era cu îngrijire făcută, dar berea întrecea ori-ce margine; o simţeai că este în largul ei. Era prea bună.

Póte că o îmbunătăţeau şi halbele de pământ, în care era servită; neşte păhare de porţelan, cu capace argintate, grele, lucrate şi încărcate cu sculpturi: pahare mai mici de o jumĕtate de litru nici nu se pomenesc. Dar e aţât de eftină, în cât o fi păcat sĕ nu bei: 20 ori 25 bani litru.

*

După amiazi, însoţit de un ghid, un bavarez roşu şi grăsuliu, guraliv şi vesel, ca tótă lumea de pe aici, porniĭ pe străḑile oraşului, fără un ţel hotărît.

Merserăm cât-va prin noul oraş, plin cu clădiri mari, frumóse, regulate, tăiate de strade largi, curate, tóte plantate cu arbori.

Fiind-că mĕ auḑi vorbind de bere, ghidul mĕ duse în vre-o câteva bererii de ale lor. Nişte săli mari, boltite, cu sute de mese.

Unele berării colosale, nici nu au scaune, ci mese înşirate de brad, murdare; nu servă decât de pus paharele; aici se bea în picióre grăbit, aici se lovesc unii de alţii, aristocraţia şi ómenii de sus cu muncitori, ómeni de rênd; toţi sunt Bavarezi, toţi îşi beau berea grăbiţi de afaceri, şi în urmă plécă; cei bogaţi sue scările încovoiate, ceilalţi se perd prin sălile fabricilor.

Şi se bea de diminéţa dela 5 până nóptea târḑiu; totdeauna e lume în jurul meselor!..

*

In jurul a dóuĕ litre de bere, frumóse vase de porţelan, cu capace de metal alb, ghidul îmi povestea, ca de neşte lupte eroice, despre vre o trei revolte ale *mulţimei*, când berarii, din causa noilor imposite, voiau sĕ urce cu câte-va parale preţul berei; guvernul a fost silit sĕ renunţe la imposite, preţul a rĕmas acelaş si mulţimea s’a linîştit.

— Da, terminâ bavarezul meu entusiasmat de „marile fapte“, ei ar fi luptat mobilate luxos. Camera ţarinei e tapetată cu piele de Cordova; deasupra patului un baldachin de mătasă albastră şi pe jos un covor gros de Persia. In fie-care cabinet de toaletă, robinete speciale procură după voie apă rece, apă caldă şi apă de mare filtrată pentru băi.

Afară de apartamentele imperiale, „*Standart*“ are o serie de cabinete, lucsos instalate, pentru marii duci şi marele ducese.

De asupra se află camerile destinate pentru copii împĕratului şi pentru oficierii bordului. Bucătăriile imperiale au fost dispuse între cele dóuĕ coşuri înalte. In partea dinapoi sunt depositul de cărbuni şi magasiile.

Intregul yacht e luminat cu electricitate. Vre-o mie de lămpi incandescente rĕspândesc valuri de lumină, în timpul nopţei, nu numai în camere şi coridoare, dar chiar şi pe puntea promenadă. Pe bordul lui *Standart* există peste 36 chilometri de fire electrice. Trei dinamos, înlocuiţi la nevoie prin dóuă baterii de acumulatori, procură aparatelor curentul necesar pentru lumină şi ventilaţie.

Un reservoriu special conţine 154 tone de apă próspĕtă, şi condensatori perfecţionaţi pot procura aprópe 70 tóne de apă suplimentară la ḑi.

Construit în 1896 la Copenhaga, prevĕḑut cu dóuĕ maşini noi cu triplă expansiune putênd desvolta putere de 11,200 cai şi de o vitesă mijlocie de 22 de noduri, Standart, care e astăḑi cel mai frumos bastiment de feliul sĕu, n'a costat mai puţin de 9 milióne de lei.

REVISTĂ EXTERNĂ

Cât costă flota Angliei.

In numĕrul trecut am arĕtat starea financiară a Rusiei, gândindu-ne la eventualitatea unui rĕsboiu al ei cu Anglia. Azi sĕ arĕtăm, *cât cheltueşte Anglia pentru întreţinerea uriasei sale flote de rĕsboiu?* Eată cât:

Flota Marii-Britanii este aḑi aşa de numĕrósă, şi sporesce aşa de tare, că statul cheltuesce pentru zidirea de corăbii nóuĕ, în cifră medie, pe tótă ziua *25.000 funţi şterlingi* (250.000 fl.), ér pentru întreţinerea flotei cheltueşte, cu plăţile şi îmbrăcămintea şi hrana, *170,000 fl.* la ḑi. Numai pensiĭ plătesce peste 50,000 la ḑi. Întreţinerea unei singure corăbii de rĕsboiu costă cu 90,000 mai mult decât cele nóuĕ ministerii engleze la olaltă! Asta e de înţeles, când ştii că numai maşiniştii unei corăbii, au pe sĕptămână 9000 fl. plătiţi! Aşa că tot la olaltă socotit şi împărţit ese, că Anglia cheltueşte pe tótă secunda câte 10 fl. pentru flota sa. Şi asta numai în timp de pace. In timp de rĕsboiu sĕ duplică, ori póte şi mai mult, cheltuielile.

Intrégă flota Angliei stă aḑi din 632 corăbii, între cari 61 aşanumite corăbii mari de rĕsboiu; 133 încrucişetóre de rĕsboiu; 15 apĕrătóre de cóste, de ţĕrmi; apoi celelalte 399 sunt corăbii de transport, canoniere, torpilóre, contratorpilóre etc.

Şi din tóte aceste fioróse maşini ducătóre de mórte, numai 95 sunt edificate nainte de anul 1880, celelalte tóte sunt aprópe nóuĕ, zidite în aceşti din urmă 18 ani, o dovadă, că poporul Britanic nu sĕ dă înapoi dela cheltueli pentru întreţinerea în bunăstare a puterii sale de apărare.

Iar acum, că relaţiile cu Rusia i-sĕ încórdă aşa de periculos, în marile sale ateliere lucréză cu febrilitate la zidirea de nóuĕ corăbii de cele mai însemnate în rĕzboiu, căci guvernul britanic a primit împuternicire de a ridica aşa de mult numĕrul flotei, în cât Angliei sĕ nu'i pese, nici dacă s'ar vedea atacată de trei puteri unite laolaltă!

Din ROMÂNIA

(***Lupta dela Rĕsboieni***) Duminecă în 26 Iulie v. s'a serbat aniversarea luptei lui Stefan cel mare cu Turcii la *Rĕsboeni*. S'a celebrat serviciu divin în biserica „Rĕsboeni“, după terminarea căruia s'a făcut o procesiune imposantă la monumentul ridicat în amintirea acestei lupte, luând parte peste 1500 săteni, toti preoţii şi învĕţătorii din prejurime cu elevii lor, în numĕr de peste 400 La monument s'au ţinut cuvĕntări.

* * *

(***Monumentul in amintirea anexării Dobrogiei la România***), se va înaugura la *Tulcea* în 1. Octombre. La festivitatea acésta va fi de faţă M. Sa Regele Carol şi principele Ferdinand, înalţii funcţionari de stat şi câte-o delegaţie din fiecare judeţ.

* * *

(***Monument lui Mihai-Vitésul***) In Bucuresci s'a constituit un comitet, avênd ca preşedinte de onóre pe dl general Brătianu, pentru a ridica la 1901 un *monument lui Mihai Vitézul la Călugăreni*. Comitetul a esmis liste de subscripţii şi a lansat şi o proclamaţie cătră armată, pentru a lua parte la acéstă operă de recunoscinţă naţională. S'a hotărît, ca după manevrele de tómnă sĕ se strîngă sumele subscrise, şi pentru esecutarea acestei opere sĕ se alégă un comitet de oficeri superiori din tóte armele, atât dintre cei în activitate, cât şi dintre cei în reservă.

Fundaţiune comemorativă, in Brad.

Zarand în Iulie 1898.

Festivităţile aranjate întru memoria marelui Archiereu Andreiu s'au îndeplinit în întreg tractul Zarand cu demnitatea recerută la terminul fixat.

In *Brad*, centrul ppresbiteratului în deosebi demn. La 14/*26* Iuniu, după ţinerea servițiului divin impreunat cu parastas în presenţa unui public numeros, diaconul *P. Rimbaş* a rostit panegiricul defunctului mare Archiereu. Din partea epitropiei parochiali s'au împărţit colaci şi lumini la săraci. Éră drept recunoscinţă, comitetul parochial a pus basa unei fundaţiuni numite „*Fundaţiunea Archiereului Andreiu Baron de Şaguna*“. Din fundaţiune în fiecare an se vor împărţi vesminte la elevii seraci cari vor frecuenta scola nostră gr. or; 20% din interese se vor capitalisa, pre lêngă acea fundaţiunea se va mări în fiecare an şi din alte veníte. *Inceputul s'a făcut deja cu 100 fl v. a.* Sperăm că în scurt timp cresterea ei va lua un avênt înbucurătoriu.

*

Din partea corpului didactic în aceaşi zi s'a ţinut şedinţă festivă în presenţa elevilor şi a unui public insemnat. Panegiricul l'a ţinut directorul gimnasial G. *Pârău*; corul elavilor gimnasiali a cântat mai multe piese, şi s'a declamat. Publicul s'a depărtat fórte mângăiat din sala de gimnastică.

Faptele fericitului în Domnul — ale marelui Andreiu — sevêrşite pentru zarandeni, au fost scose în relief în decursul serbărilor. E destul se amintesc aci pro memoria, că Statutele gimnasiului din Brad-înainte cu 3 decenii au fost întărite numai la insistinţa marelui Andreiu. Tot la insistinţa dênsului, s'a dat gimnasiului din Brad, caracter confesional, fără de care poate de mult ar fi şters dintre institutele române.

Afară de acestea Şaguna sĕ numeră şi între membrii fundatori ai gimnasului — donând suma de 2000 fl. pentru gimnasiu.

Pre cât sunt informat, comitetul gimnasial încă a decis ca se perpetueze memoria marelui întemeietoriu al gimnasiului, punând basă unei fundaţiuni.

Eremisul.

„Postul vîrtute?“ „Petrecerea pĕcat?“

— *Rĕspuns la o broşură.* —

(Incheiere.)

Românul dacă vede pe vre-un conaţional al sĕu mâncând de dulce în vreme de post, gândesce, eventual şi ḑice, despre unul ca acela, că „îşi batjocoresce legea românéscă“. Cuvinte ca acestea dovedesc, că Românul în post nu privesce numai o instituţiune a bisericii sale, ci o instituţiune naţională românéscă. Póte avea loc dară îndoiala, că aşa fiind, postul cuprinde în sine o tărie naţională, de care încercările de desnaţionalisare se isbesc şi ele? Lucru cu cale e a combate postul aşa precum românii îl ţin, post care din nici un punct de vedere nu e stricăcios, precum cred că am arĕtat, décă pelângă biserică, şi împrejurările conced a sĕ ţiné în mod raţional? La ambe aceste întrebări eu rĕspund cu un hotărît *nu*, şi am convingerea că milióne de Români sunt cari rĕspund ca şi mine!

Dl Alesandru Vajda-Voevod zice, că lăsându-ne de post, sĕ mâncăm totdeauna ce avem şi sĕ ne petrecem de câte ori putem şi avem poftă, fără pic de considerare la feliul vremei şi împregiurărilor. Mâne póte ḑice altul sĕ abandonăm bocitul cu ocasiunea înmormêntărilor, că „genéză“ urechile subţiri ale cutăror domnişori „moderni“, asemenea colindele şi govitul,*) poimâne póte ḑice un al treilea, ca sĕ ne lăsăm şi de alte datini şi obiceiuri, *fiindcă nu se potrivesc cu spiritul „timpului modern“*.

Părerea mea e că décă *poporul nostru ar urma astfel de sfaturi, ar depune de bună voie acele arme, cu care înaintaşii nostri în trecut, iară noi în present, ne luptăm cu cele mai sigure prospecte de învingere contra acelora, cari cheltuesc scumpul timp frămêntându-şi creerii cu fabricarea de planuri de desnaţionalisare.*

Dl Alecsandru de Vajda-Voevod, cam la finea acelei părţi a broşurei sale, pe care o „dedică“ vrednicei preoţimi dela sate, şi anume la pg. 17, între altele scrie: „Astăḑi sĕrbéză pretutindeni victorii ideea naţională cununată cu socialismul“... iară mai apoi scrie la adresa celibilor sau tagmei monachale: „Voi nu observaţi şi nu simţiţi, că preotul român dela sate aḑi deja îşi vede principala menire în propagarea ideei naţionale şi a reformelor sociale?“

Eu nu sciu, că Dl Vajda-Voevod, fiind vorba despre noi Românii, cum póte imbina concepţiunea despre socialism cu cea despre naţionalism, — precum nu sciu nici aceea, că ar fi undeva în rêndul preoţilor români şi „socialişti“, atâta însĕ sper, că, în genere vorbind, preoţimea nóstră dela sate, până când bărbaţi încărunţiţi în fapte şi esperţi nu sĕ vor pronunţa în privinţa principiilor socialiste, — privesce de a sa menire numai propagarea ideei naţionale şi lupta pentru câştigarea de drepturi asemenea naţionale, lăsând ca cu propagarea de idei socialiste sĕ se ocupe numai cei ce locuesc întrun loc cu socialista Dşóra Dvorac, despre care încă scrie Dl Vajda-Voevod la pg. 22, a broşurei sale.

E posibil, ca Dl Vajda-Voevod privind din înălţimea la care se crede, la mine, la un „pitic“ şi „nevrednic“ preot dela sate, o sĕ me „învrednicéscă“ în gând sau póte chiar în scris, cu o dăscălire aşa precum Dnia-sa scie sĕ o facă, pentrucă „m'am încumĕtat“ a'l critica şi combate. N'are sĕ mĕ altereze de loc.

*

Broşura Dlui Alecsandru de Vajda Voevod mi-a căzut în mână tocmai în timpul care sĕ numesce „cheia lucrului de câmp“. Pentru aceea deci mĕ luptam cu gândul, ca sĕ reflectez, sau sĕ nu reflectez la cele scrise în ea.

Décă m'am decis a reflecta, am făcut'o pentru-ca faţă de mine sĕ nu se pótă aplica strămoşasca zicere: „*Qui tacet, consentire videtur*“, — şi pentruca dupăce am reflectat se pot scrie: Dixi et salvavi conscientiam meam.

Simeria, în Iunie, 1898.

Manasie Iar,
preot greco-ort.

Rĕsboiul Americano-Spaniol.

Pe când negocierile pentru pace sunt încă în curs, luptele continuă şi la Porto-Rico şi în Filipine. Guvernul din Washington pare mai grăbit de cât cel spaniol să ajungă la sfârşitul rĕsboiului, căci amenință că în cazul când rĕspunsul Spaniei nu va fi satisfăcĕtor, amiralul Sampson va primi ordinul să pornească cu flota sa spre cóstele peninsulei iberíce! De altă parte trupele americane continuă a cu-

---

înainte, ar fi rĕsturnat totul! Acuma n'ar voi sĕ încarce cu imposite berea? Ia să 'ncerce! Se varsă — sânge!

*

Spre séră am fost pe la grădinele publice, mari ca nişte păduri, drăgălaşe ca nişte flori. Berea era de sigur, peste tot.

Virg. Gilli.

Profesorul din întêmplare.

Imi luasem bicicleta şi mĕ dusesem la pădure.

După-ce îmi îndopasem plămânii cu o proviziune de aer bun, mĕ înturnam în oraş, când din susul unei strade care scobora în povîrniş, dădui drumul pedalelor nĕrozesce.

O trăsură elegantă se afla la capĕtul stradei pe care o străbăteam, şi o femee în trăsură.

Cum nu mai eram stăpân pe bicicletă, că-i dădusem drumul slobodă în jos, n'o mai putui opri, ci mergênd oblu spre trăsura cu femeea, într'o clipită fusei într'ênsa,... în trăsură se înţelege!

Femeea dădu un ţipet, ér vizitiul mĕ numi hăbăuc; din parte-mi mĕ mulţumíiu sĕ rostesc o înjurătură de durere, lungit la piciórele tinerei femei.

Un poliţist, vĕḑênd că nu-i nici o primejdie pentru dênsul, înaintà, teribil, cu mâna pe mânerul sabiei sale.

— Ce s'a întêmplat? întrebá.

— S'a întêmplat că am dat peste un accident, rĕspunsei eu.

— Ce ai stricat la trăsura cocónei?

— Te rog, interveni tinĕra femeie, domnule agent, ocupă-te să afli mai întâiu dacă acest nenorocit tinĕr nu s'a rănit cumva.

Dar se pare că păzitorii liniscei nu sunt puşi ca sĕ compătiméscă durerile de aprópelui.

— Nu ai felinar la biciclu? îmi zise.

— D'apoi... e dór' ziua mare?

— Nu-i tréba mea! N'ai felinar... De ce n'ai sunat din trompetă ca sĕ dai de veste că aveai sĕ sĕvîrşesci un accident?

— Nu puteam!

— Nu-i tréba mea!... Cum te numesci?

Ii spusei cum mĕ chiamă.

— Dar dumnévóstră, dómnă contesă, — urmă salutând pe tinăra femeie.

— Nu sunt contesă!

— Iaca! credeam!... Aveţi o trăsură aşa de frumósă... Atunci! cum vĕ numiţi, dómnă?

— Dar... eu nu fac nici o plângere.

— Nu-i treaba mea... trebue sĕ încheiu proces-verbal! Cum vĕ numiţi?

Tinĕra femee îşi spuse numele.

— Acum înţelegeţi-vĕ împreună.

Şi făcu stânga împregiur, plecând.

Frumósa mea victimă făcu semn vizitiului şi trăsura porni repede.

Totuşi îmi aminteam adresa dată de dênsa agentului şi mĕ hotărîiu sĕ mĕ duc sĕ-i presint în persónă scuzele mele şi sĕ-i mulţumesc pentru urbanitatea ei dulce.

Când mutra mea fu într'o stare acceptabilă, mĕ înfăţişai la pórta micului otel în care locuesce drăguţa persónă.

Mi se făcu o primire încântătóre.

Tocmai mĕ găteam sĕ plec, când bătú cineva la uşa salonului în care ne aflam.

— E bărbatul meu! îmi zise cu totul zăpăcită. E de o gelozie sĕlbatică! Trebue un motiv pentru care te afli aci... Eri am cerut prin gazete, un profesor.. Vorbesci englezesce?

.....Nu!...

— Nici eu, nici bărbatul meu... Totuşi vorbesce englezesce, n'are sĕ te înţelégă nimeni!

Bărbatul întră.

— Domnule, începu cu îndrăzneală tinĕra femeie, condiţiunile îmi convin, veniţi poimâne, ca sĕ începem lecţiile!...

Şi étă de ce acum învĕţ pe ruptul capului englezesce: ca sĕ pot profesa şi eu la rêndu-mi cu graţiósa mea „elevă“.

Ed. Char.

---

*) Govit sĕ numesce rĕmasul bun, pe care feciórele îl iau dela mirésă. Sĕ face în o admirabilă melodie al cărei text e alcătuit din cuvinte poporale poetice fórte potrivite. Govitul atât după melodie cât şi dupa text, e şi jalnie şi inveselitor; sĕ face afară la feréstra unde şade mirele cu mirésa. Feciórele care fac govitul nu se vĕd ci numai se aud, fiindcă, feréstra unde ele stau e acoperită cu o măsăriţă sau covor.

ceri Porto-Rico, spre a dovedi Spaniolilor că nici nu trebue să se mai gândéscă la rĕsboiu dacă vor să mai scape ce este de scăpat.

In Filipine, trupele spaniole au încercat în douĕ rĕnduri sĕ atace lagĕrul american din Manila, dar au fost respinse cu pierderi mari, fără ca insurgenții să se fi amestecat în aceste lupte.

In acelaşi timp trupele americane au primit întăriri numeróse, care le permit acum să ţie la distanţă şi pe insurgenţii, cari par acum mai bine dispuşi pentru Spania de cât pentru Americani.

Anglia şi Rusia.

— *Conflictul lor.* —

Incordarea între Anglia şi Rusia, pentru ciocnirea intereselor lor în China, nu arată semne liniştitóre.

O telegramă dela 11 Aug. din Copenhaga spune: Ambasadorul englez *Scott a plecat pe neaşteptate la Petersburg.* Plecarea lui s'a întêmplat *în urma unui ordin telegrafic, ce a primit.* Prin ordin i-sĕ dădeau istrucţii cu privire la conflictul iscat în cauza Chinei.

Iar din Petersburg sĕ telegrafiază în aceeaşi ḑi: Guvernul rusesc şi-a statorit strict punctul sĕu de vedere în causa liniei ferate din China, care a provocat neînţelegerea, şi dela acest punc de vedere *nu se va abate deloc!*

Noutăţi.

Monarchul la Bosnia. Se anunţă, că Monarchul nostru pela mijlocul lui Septembre va călători la Seraievo. Maj. Sale i se vor face primiri festive. Cu prilegiul acestei călĕtorii Maj. Sa va vizita mai multe oraşe din Bosnia.

* * *

Regele Carol în amintirea călătoriei sale la ţarul, va trimite ca daruri bisericilor din Petersburg, Moscova şi Kiew mai multe icóne sfinte preţióse.

* * *

Daruri bisericei din Sĕcadate. Subscrisul în numele comitetului parochial vin prin acósta a esprima mulţumită publică d-lui Ioan Bucur, proprietar în Sĕcădate, care pentru eternisarea numelui seu a testat bisericei nóstre gr.-or. din loc *100 fl.* v. a. cu scopul şi meniţiunea de a se forma un fond din a cărui interese, după terminul defipt de dênsul, sĕ se ajute biserica şi sĕ se distribue şi ajutóre tinerilor, ce se vor aplica la ori-ce meserie. Asemenea pentru amintirea numelui seu, a soţiei şi a părinţilor, la tóte serviciele divine a testat *un agru* din a cărui venit sĕ se remunereze preoţii fungenţi. Dee D-ḑeu ca jertfa adusă de numitul credincios pe altarul bisericei sĕ fie bine primită şi în ceriuri, ér dênsului în adâncile bĕtrâneţe sĕ-i dăruiască D-ḑeu sănĕtate şi lungime de ḑile. Sĕcădate, 5/17 Iunie 1898. *C. Prie,* paroch.

* * *

Impĕratul Wilhelm al Germaniei şi împĕrătésa — după-cum e înformat „Le Temps“ — vor plecá în 13 Octobre n. spre Ierusalim. In călătoria lor vor vizita părechea regală română la Bucuresci şi Sinaia. La 22 Octobre vor călători cu vaporul dela Constantinopol în Asia-mică, de unde se vor îndrepta cu caravana la Ierusalim. In cursul călătoriei împĕratul va purta costum de turist. Intrarea în Ierusalim însĕ va face-o în uniformă militară. După Ierusalim Suveranii vor vizita Egipetul.

* * *

Bismarck şi numerul 3. In viaţa cancelarului de fier a jucat mare rol numĕrul *3*. Sub *3* domnitori a servit el ca cancelar; *3* rĕsbóie a pregătit el şi le-a terminat; *3* încheieri de pace a subscris; întâlnirea alor *3* împăraţi a mijlocit'o; *tripla* alianţă de *3* ori a fost renoită prin ostenelele lui,*3* cai au puşcat de sub el în cele 3 resbóie; *3* nume a avut, Bismarck, Schönhausen şi Laumburg; *3* titule a câştigat: de conte, de duce şi de principe; *3* copii i-s'au născut; şi aprópe *3* decenii foile umoristice îl desemnau cu un cap cu *3* fire de pĕr!...

* * *

Tragedia unui „duel american“. Mare sensaţie a făcut într'un oraş din Ungaria istoria şi desnodămêntul unui „duel american“. Sunt vre-o 4 ani, decând în fata unui proprietar de acolo s'a fost amorezat un tiner funcţionar şi un sublocotenent. Funcţionarul când a cerut fata, i s'a spus, că e şi un alt peţitor: locotenentul. Cei doi rivali, după scurtă cugetare, au hotărît, ca soartea sĕ decidă a cui sĕ fie frumósa fată, printr'un duel american. Funcţionarul a avut nenorocirea de a trage glonţul cel negru, de care era legat solemnel, ca după 4 ani cela ce-'l va trage, sĕ se sinucidă. Locotenentul a dus fericit la altar pe încântătórea mireasă. Zilele astea a sosit iarăşi vestea despre fostul funcţionar. Scria din San-Francisco unui pretin aici acasă, că trăieşte acolo, s'a căsătorit, a trăit fórte fericit avênd şi doi copii sănătoşi şi s'a îmbogăţit bine. Dar, scrie, acum simţesc că mi se apropie sfîrşitul. Cuvêntul lui de onóre îi cere răpunerea vieţii. „Pe când vei ceti tu aceste şire, zice, glonţul va fi zdrobit deja creerii mei!“ Amicul deloc i-a telegrafat, că locotenentul nici nu mai există, că a murit, sĕ nu se mai sinucidă! Dar rĕspuns n'a mai primit. Se vede, că era prea târziu. Intêmplarea a produs o adâncă emoţie în tot oraşul.

* * *

Mişcare salutară intre măestrii şi sodalii români din Sibiiu. Este cunoscut, că măestrii şi sodalii români din Sibiiu au pornit pe bună cale, de a se mai întruni din când în când, sub titlul de întruniri la „şedinţe literare,“ şi a mai sta de vorbă unii cu alţii, a primi unii dela alţii vre-o învĕţătură, vre-un îndemn, pe care altfel póte n'ar avé ocasiune a şi-'l da ori a-'l primi; peste tot a veni mai des în atingere şi a sĕ întări în ei conştiinţa, că formézä o corporaţiune, o pătură socială, română, vrednică de atenţiune.

In 28 Iuliu n. s'au întrunit la *„a 4-a şedinţă literară“*. Au fost de faţă mulţi membri ai „Reuniunii sodalilor români“, precum şi câteva dame. Mai mulţi inşi, precum dl M. Simonetti, sodal franzelar, I. Moldovan, sodal, lăcătar şi I. Bologa măestru pantofar, au cetit şi daclamat câte ceva, desfătând destul de mulţumitor pe ascultători, ear pe la órele $10^1/_4$ s'au despărţit mulţumiţi de întrunirea literară avută. Şi astfel de întruniri se intenţionézä a se ţinea cât de des.

Sunt folositóre. Şi ce bine ar fi, dacă prin tóte oraşele pe unde se află câte un mănunchiu de măestri şi sodali români, s'ar urma tot aşa, căci prin asta se ţin la olată şi sunt mai puţin expuşi perderii printe elementele streine.

* * *

Profesori negentili vor fi şi cei din Praga. Intre coconiţele boeme adicătelea *încă* grasézä moda de a face maturitate. Şi închipuiţi-vĕ complezanţă de profesori! Anul acesta au trântit la esamene din 12 d-şóre 7! Trei pe 2 luni, 4 pe un an. Şi încă din ce studii! Din latină şi grecă! Sĕ vede că d-şórele ştudente nu prea au talent pentru limbile clasice....

* * *

Afacerea Zola. Poetul Octaviu *Mirbeau* a plătit din propria sa avere amenda în bani şi spesele procesuale în suma totală de 7500 franci, la care a fost judecat romancierul *Zola* în procesul sĕu ultim la *Versailles.* Mirbeau a făcut lucrul acesta, pentru a împedeca vinderea mobilelor şi cărţilor romancierului. Sentinţa în punctul osândei în bani şi a speselor procesuale adecă a ajuns la valóre de drept cu prilegiul inmanuării ei la locuinţa osânditului. Partea relativă la perderea libertăţii însă va fi valabilă numai după inmanuare însuşi osânditului, cea-ce încă nu s'a făcut.

* * *

„Arborii millenari“ în primejdie. Cu sutele sosesc plânsorile la adv. Dr. *Flóris* referentul pentru plantarea de „arbori millenari“ la Pécs, (aşadară în ţinut locuit de maghiari), — că poporul nu se învoiesce cu nici un preţ sĕ se planteze arbori la capetul pământurilor lui, pe marginea drumurilor de ţéră, căci, zic ómenii, ţin umbră, şi strică sămănăturile. In mai multe locuri au zmuls peste 80,000 de arbori plantaţi! Zeloşii plantatori au recurs la referentul în chestie, sĕ-i ocrotească în munca lor „patriotică“.

* * *

Reuniunea femeilor rom. din Mediaş şi jur, îşi va ţinea adunarea în 28 Aug. n.

* * *

Patul lui Bismarck. In *Gestein* cel mai predilect loc de cură al împăratului german Wilhelm I., se află o interesantă reliquie care încă n'a ajuns în nici un museu de rarităţi. E *„patul lui Bismarck“*.

In vara anului 1865 Bismarck a petrecut câteva zile în Gastein, avênd cuartirul în o casă veche cu numele „Schweigerhaus“. Aici a adaus cancelarul de fer un eveniment la istoria Germaniei: pactul dela Castein, pe temeiul căruia s'a stabilit pe un timp órecare pace între Austria şi Prusia.

De pe acest timp dotézä înteresantul obiect păzit de una din vechile chilii din „Schweigerhaus“. In casa întrégă adecă nu găsiseră un pat destul de lung pe séma gigantului german. Au trăbuit sĕ-i facă anume unul. Iar acuma patul e ţinut ca reliqnie şi va fi, sigur, depus în vre-un museu ca iubită suvenire istorică.

* * *

AVIS! Atragem atenţiunea asupra anunţului din numĕrul acesta despre cărţi cu preţuri reduse.

Sămânăturile în străinătate.

După rapórtele sosite prin agenţiile consulare, din Statele Unite americane vin următórele ştiri despre starea sămânăturilor: Deşi sămânăturile erau fórte frumóse, secerişul şi îmblătitul au arătat, că producţiunea a fost mai mult mediocră decât bună. Ovăsul s'a desvoltat frumos; cucuruzul sa săpat bine şi promite recoltă bună. Fânaţele dau din belşug.

In California recolta a fost sub mediocră. In multe părţi tăciunele a atacat holdele.

In Canada sămânăturile de tómnă sunt fórte frumóse şi promit recoltă bogată. Grâu e mai mult sĕmănat ca alţi ani. Sămânăturile de primăvară sunt şi ele frumóse, iar pomii încărcaţi de róde.

Raportul general

la comitetulu- societăţii de lectură „Andreiu Şaguna“ cu finea anului 1897/98.

(Urmare.)

2. Activitatea comitetului

A). In general.

Comitetul ş'a inceput activitatea sa începênd cu 16. Sept. 1897, constituindu-se în modul următor:

Preş: Lazar Tritean, cl. a. III, notariu şî referent: Ioan D. Şortan, cl. a. III.

Ceialalţi funcţionari au rĕmas în modul, cum s'au constituit de societate in prima sa şedinţă constituantă.

Apoi în sensul §-lui 63 dln regulament şi în sensul §-lui 16 din statute, comitetul a ales dóuĕ comisiuni: una bibliografică şi alta controlătóre; fiecare constatătóre din câte trei membri.

Comitetul a ţinut cu totul 23 de şedinţe, dintre cari 18 ordinare şi 5 extraordinare — tóte ţinute sub presidiul ordinar al comitetului. In aceste şedinţe comitetul a adus concluse parte în afaceri administrative parte literare — tóte au fost esecutate în şedinţele comitetului, cu eşcepţiunea acelora, cari au întrat în referenda comitetului ca obiect de desbatere şi partractare pentru şedintele societăţei.

Activitatea comitetului în anul acesta s'a estins pe întreg terenul, ce i-l'a oferit regulamentul şi statutele, îngrijind ca organ esecutiv de întreg aparatul administrativ ş manipulant al societăţii; şi în general s'a îngrijit de mersul regulat al tuturorr afacerilor societăţii.

Pe de altă parte comitetul s'a ocupat cu cestiuni literare, cari censurate fiind prin comitet, s'au aşternut societăţii spre competentă afacere.

B). In special.

Afaceri literare.

In restimpul prescris de regulament s'au presentat comitetului cu totul 16 operate, dintre cari 5 cu meniţiunea pentru a fi puse în concurenţă la şedinţa festivă, ér restul pentru a fi îmduse în fóia „Musă“. Comitetul censurând tóte operatele prin comisiuni esmise din sinul sĕu, din celea 16 operate a admis în concurenţă numai 3;. — apoi 7 pentru fóia „Musa“, ér restul în numĕr de 6 au fost respinse şi restituite autorilor. Tóte operatele înaintate societăţii au fost primite conform propunerilor comitetului.

Afaceri administrative înterne.

După-cum s'a amintit la alt loc, comitetul încă în prima sa şedinţă constituantă a ales dóuĕ comisiuni: una bibliografică şi alta controlătore; cea dintâi a compus comitetului un raport despre cărţile, ce societatea în sensul §-lui 63 din regulament, trebue sĕ le procure în fiecare an; deasemenea şi cealaltă ş'a împlinit agendele sale, controlând pe toţi funcţionarii societăţii, şi aflând tóte lucrurile în bună ordine, a raportat comitetului despre starea faptică a lor, ceeace sĕ póte vedea din rapórtele comisiunilor.

Comitetul sĕ simte indatorat a constata, că taţi funcţionarii societăţii ş'au îndeplinit şi purtat regulat agendele lor.

(Va urma).

Mulţămită pubică.

Cu ocasiunea producţiunii teatrale şi a concertului împreunat cu joc ce s'a dat din partea tinerimii române din *Mediaş* în 20 Iulie (sf. Ilie) a. c. au binevoit a suprasolvi următorii; Dl Stan Sorescu mare proprietar în Medjedie (România) 1 fl. 50 cr. Dl Romul Mircea protopop gr. ort 1 fl 50 cr. Dionisiu Roman cand. de adv. 1 fl — Dr. Dumitru Pop advocat 2 fl — Dr. Ioan Ivan adv. 50 cr. George Crişan preot gr. ort. 50 cr. Mihailă Popoviciu comerciant 50 cr. toţi din Mediaş; şi Ioan Popescu proprietar în Sibiel 50 cr.

Comitetul aranjator îşi împlineşte o plăcută datorinţă aducând Domeilor suprasolvitori şi pe calea aceasta sincerile şi căldurósele sale mulţămite.

Comitetul arangiator

VARIETĂŢI

Vêrsta peştilor. E interesant a sci, că peştii sunt dintre animalele cari au viaţă mai lungă.

Ajung la vêrsta de o sută de ani şi peste sută! Crapul însĕ pare dór' mai de lungă viéţă.

După cât s'a putut dovedi, *crapul trăeşte 200 ani.* Câte-va familii din Waschington, posed peşti aurii de 60 de ani, cari se menţin în condiţiuni excelente. Se pare că peştii au viaţa cea mai lungă şi sunt unii cari ori cât ar trăi nu mai cresc ci 'şi menţin o mărime óre-care. In Aquariul dela Petersburg se găsesc peşti de 150 de ani, dintre cari unii in acest interval au devenit de 5 ori mai mari decât erau la o anumită vêrstă, pe când alţii aşa de bătrâni, nu s'au mărit de loc.

* * *

Oraşe milionare de — ómeni. Unspreḑece oraşe sunt azi în tótă lumea, cari au ajuns a trece peste milion, cu numĕrul locuitorilor lor. Unele au chiar mai multe milióne. Aceste oraşe sunt: Londra, Parisul, Berlinul, New-York, Chicago, Filadelfia, Peking, Viena, Tokio, Canton şi Petersburg.

* * *

Un tinĕr întrébă pe prietenul seu, „băiat bun“, de lume şi de chef, despre care însĕ ştia că e pe-acì, pe-acì sĕ se scufunde în marea — datoriilor:

— Bine frate, spune-'mi, poţi tu durmi liniştit de gândul datoriilor tale?

— O, prietene! Eu dorm, te asigur, fórte liniştit, dar nu ştiu de-or putea durmì creditorii mei!...

* * *

Inspectorul de şcóle întră neaşteptat în şcólă şi află pe învĕţător bătând zdravăn un băiat:

— Cum cutezi sĕ baţi copilul? Nu ştii că asta e aspru oprit prin lege!

— Pasă-'mi mie de acea lege!

— Dar poţi fi aspru pedepsit! Ce vei zice de va veni mama copilului şi te va vedé bătêndu-i-'l.

— N'o sĕ zic nimic, ci simplu o arunc pe uşă afară!

— Dar de vine tatăl copilului?

— Acela nu vine!

— De ce n'ar veni?

— Pentru-că acela sunt eu însumi!..

Poşta redacţiei

„Eremitul“ în *Zarand.* Intârziind din cauze neatârnătóre de noi, apariţia scrisorii d-vóstre, ştirile celelalte au devenit neactuale. Cerem scuze. Pe viitor vor apare fără întârziere.

DR STERIE N. CIURCU

IX Pelikangasse — No. 10, Viena

Consultaţiuni cu celebrităţile medicale şi cu specialiştii de la facultatea de medicină din Viena. [80] 8—12

ad. Nr. 369/1898. [132] 3–3

CONCURS.

Pentru întregirea posturilor învĕțătoresci dela școlele confesionale din comunele mai jos însĕmnate din protopresbiteratul Sĕliștei se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în ḑiarul „Telegraful Român“-

1. Mag, cu salar anual de 300 fl., anume 200 din alodiul comunal, 60 fl. ajutoriu dela stat, un pămênt în mărime de 5 jugĕre arêndat cu 40 fl., cuartir în natură.

2. Sĕcel, cu salar anual de 300 fl. v. a., cuartir și lemnele trebuinciόse, grădină de sĕmênat.

3. Topârcea, cu salar anual de 300 fl. v. a. din cassa bisericei, cuartir în bani 20 fl. v. a. și un agru de 1 juger în folosință.

Cei ce doresc a reflecta la vreunul din aceste posturi, au ași așterne cererile de concurs în terminul ficsat subsemnatului oficiu protopresbiteral.

Dela concurenți se cere a se presenta în o Duminecă ori sĕrbătoare la biserică pentru a-și arĕta desteritatea în cântări.

In conțelegere cu comitetele respective.

Sĕliște, în 20 Iuliu 1898.

Oficiul protopresbiteral greco-oriental al Sĕliștei.

Petru Juga,
adm. protopresb.

Nr. 333/898. [136] 3—3

CONCURS

Pentru ocuparea posturilor vacante învĕțătoresci dela școlele din comunele mai jos însemnate, protopresbiteratul Cohalmului, se publică concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în fóia „Tel. Rom.“

1. Draos, un post de învĕțătoriu cu salar anual de 300 fl., parte dela popor, parte din lada bisericei, cuartir în edificiul școlei, folosirea grădinei școlei și lemne de foc.

2. Crihalma, un post de învĕțătoriu cu salariu anual de 300 fl., prin repartițiune dela popor în 4 rate, cuartir liber în edificiul cel nou al școlei, lemnele necesare pentru foc și din grădina de școlă a ¼ parte pentru legumi.

Doritorii de a ocupa vre-unul din aceste posturi, au a-și așterne cererile concursuale instruite conform normelor în vigóre în terminul de mai sus, subsemnatului oficiu protopresbiteral.

Dela concurenți se aștéptă, a se presenta în vre-o Duminecă séu sĕrbătoare la biserică în respectiva comună, pentru a fi cunoscuți personal poporului.

Cohalm, 22 Iuliu, 1898.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Cohalmului, în conțelegere cu respectivele comitete par.

Nicolau D. Mircea,
prot.

Ad. Nr. 278/898. [133] 3—3
prot.

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor învĕțătoresci dela școlele elementare din comunele mai jos însĕmnate din protopresbiteratul Făgărașului se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“ și anume :

1. Berivoii-mici, cu salariu de 300 fl. v. a., cuartir și lemne de foc.

2. Comana-inferióră, cu selariu de 300 fl. v. a, cuartir și lemne de foc.

3. Cuciulata, postul secundariu cu salariu de 300 floreni, cuartir și lemne.

4. Dridif, cu salariu de 300 fl. v. a. cuartir și lemne.

5. Galați, cu salariu de 300 fl., cuartir și lemne.

6. Grid, cu salariu de 300 fl., cuartir și lemne.

7. Herseni, cu salariu de 300 fl. v. a. cuartir și lemne

8. Hurez, cu salariu de 300 fl. v. a. cuartir și lemne.

9. Ludișor, cu salariu de 300 fl. cuartir și lemne.

10. Luția, cu salariu de 300 fl. cuartir și lemne.

11. Mandra, postul secundariu cu salariu de 300 fl. v. a. cuartir și lemne.

12. Părĕu, cu salariu de 300 fl. v. a. cuartir și lemne.

13. Rîușor, cu salariu de 300 fl. cuartir și lemne.

14. Rucăr, cu salariu de 300 fl. cuartir și lemne.

15. Sâmbăta-inf., cu salariu de 300 fl. v. a. cuartir și lemne.

16. Sâmbăta-sup.-rĕs. cu salariu de 300 fl. cuartir și lemne.

17. Șercăița, cu salariu de 300 fl. v. a. cuartir și lemne.

18. Șinca-nóuă, cu salariu de 300 fl. v. a. cuartir și lemne.

19. Toderița, postul secundariu cu salariu de 300 floreni v. a. cuartir și lemne.

Doritorii de a ocupa vre-unul din aceste posturi au a'și așterne suplicile lor instruite conform normelor din vigóre oficiului protopresbiteral subsemnat în terminul sus indicat.

Făgăraș, 18 Iuliu 1898.

Oficiul protopresbiteral greco-oriental al Făgărașului, în conțelegere cu comitetele par. resp.

Iuliu Dan,
protopop.

Nr. 168/898. [135] 3—3

CONCURS.

Pentru întregirea posturilor de învĕțătoriu vacante din comunele de mai jos din protopresbiteratul Albei-Iulia se escrie concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Tel Rom.“ și anume:

1. Valea-Geogelului un post de învĕțătoriu cu salariu anual de 300 fl. din repartiție dela popor, cuartir și lemne.

2. Măgina, un post de învĕțător cu salariu anual de 300 fl. din repartiție dela popor, cuartir și lemne.

3. Gârbova-de-sus un post de învĕțătoriu cu salariu anua de 300 fl., cuartir și lemne.

4. Bucerdea-vinósă, un post de învĕțătoriu cu salariu anual de 300 fl. cuartir și lemne.

5. Limba, un post de învĕțătoriu cu salar anual de 300 fl. și anume: Din ajutoriu de stat 222 fl., din repartiție dela popor 78 floreni, cuartir și lemne.

6. Inuri, on post de învĕțătoriu cu salariu anual de 300 fl., cuartir și lemne.

7. Ampoița, un post de învĕțătoriu cu salar anual de 300 fl. cuartir și lemne.

Doritorii de a ocupa unul din acestea posturi, sunt poftiți a se presenta în vreo Duminecă séu sĕrbătóre la serviciul divin în biserică, spre a'și arĕta desteritatea lor în cântările bisericesci și a se face cunoscuți poporului.

Cererile concursuale instruate în sensul legilor în vigóre, se vor așterne subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul dat.

Alba-Iulia, 16 Iuliu 1898.

Oficiul protopresbiteral gr.-ort, al Albei-Iulia, în conțelegere cu respectivele comitete par.

Florian Rusan,
adm. protopresb.

Nr. 494—1898. [134] 3–3

CONUCRS.

Pentru ocuparea posturilor de învĕțătoriu din vacantele comune bisericesci mai jos însemnate, în protopresbiteratul Têrnavei, se escrie concurs cu termin de 30 ḑile, dela prima publicare în „Telegraful Român“ și anume :

1. Boian, salariu 300 fl. v. a. în bani solviți în rate trei-lunare anticipative. cuartir, lemne de foc și grădină de legumi.

2. Bobohalma, salariu 300 fl. v. a. și cuartir.

3. Cetatea de baltă, salariu 300 fl v. a în bani, solviți în patru rate, cuartir, lemne de foc și grădină de lângă scólă.

4. Chesler, salariu 300 fl. v. a. și cuartir; acest post este împreunat cu cantoratul.

5, Crăciunel, salariu 300 fl. v. a. și cuartir.

6. Fărău, salariu 300 fl, v. a. cuartir și grădină de legumi.

7. Heria, salariu 300 fl. și cuartir,

8. Sălcud, salariu 300 fl v. a. și cuartir.

9, Sânbenedic, salariu 300 fl. v. a. și cuartir.

10. Șilea-magiară, salariu 300 fl. și cuartir.

Doritori de a ocupa vre — unul din acestea posturi, vor avea a-și așterne petițiunile instruite conform legilor în vigóre subsemnatului oficiu protopresbiteral în Cetatea de baltă (u. p. Kűkűllővár) până la terminul ficsat.

Cetatea de baltă 16 Iuliu 1898

Oficiul protopresbiteral gr. ort. al tractului Têrnavei.

Nicolae Todoran
protopresbiter.

Nr. 265 [130] 3—3

CONCURS.

Pentru intregirea posturilor învĕțătoresci dela școlele elementare gr.-or. din comunele mai jos însemnate, în protopresbiteratul Sebeșului, se publică concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în ḑiarul „Telegraful român“.

1. Rehău, dóuĕ posturi, cu salariu câte de 300 fl., cuartir, grădină și 1 stângin lemne de foc.

2. Pianul-de-sus, cu salariu de 300 fl. cuartir și lemne de foc

3. Cacova cu salariu de 300 fl., și anume 200 fl. din cassa bisericei și 100 fl. ajutor dela stat, — cuartir și lemne pentru foc.

4. Rĕchita, cu salariu de 300 fl. cuartir și lemne de foc.

5. Petrifalĕu, cu salariu de 300 fl., cuartir și lemne de foc

Invĕțătorii, cari vor ocupa posturile acestea, sunt datori a țіné Dumineca și sèrbătórea strană și a cânta cu copii în biserică.

Concurenții, au a se presenta în timpul concursului, în vre-o Duminecă sau sĕrbătóre în biserică, spre a-și arăta desteritatea în cântări — și până la terminul prefipt a'și înainta cererile, instruite conform normelor din vigóre subsemnatului oficiu protopresbiteral.

In conțelegere cu comitetele parochiale respective.

Sebeș, 9 Iuliu 898.

Oficiul protopresbiteral al Sebeșului.

Sergiu Medean,
protopresbiter.

Nr. 350/898 [131] 3–3

CONCURS.

Pentru întregirea postului învĕțătoresc la scóla populară gr. or. rom din Batiz, protopresbiteratul Devei se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în fóia oficiósă „Telegraful Român“

Salariu anual 300 fl. din repartiție, cuartir în edificiul școlei, grădină, dóuă orgii de lemne, din care se va încălzi și școla.

Alegêndul învĕțător va avea a presta un an de probă și numai după aceea se va întări eventual ; va ținea prelegeri cu elevii de repetiție și va purta servițiile bisericesci — strana.

Reflectanții la acest post au sĕ'și astearnă suplicele lor de concurs instruite în sensul legilor în vigóre subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul desehis și eventual a se presenta în terminul sus amintit la Sta biserică, spre a-'și areta desteritatea în cele rituali.

Deva 21 Iuliu, 1898.

Comitetul parochial în conțelegere cu oficiul protopresbiteral gr. or. rom. al Devei.

George Romanul
pretopresbiter.

Din ori-ce *librărie se póte procura* scrierea premiată a consilier. în med. *Dr. Müller,* apărută în a 30-a edițiune despre

sistemul nervos
și
sexual turburat.

Espediție franco pentru 60 cr. în mărci postale.

Curt Röber,
Braunschweig.

[5] 28—49

Cărți cu prețuri reduse!

Adunarea cuvêntărilor comisarilor școlari din 1863 și 1864 . .		fl. —.10
Adunarea rapórtelor dela directorii distr. de școlă în 1865 . .		„ —.15
Anthorismos de A. baron de Șaguna	dela fl. —.50	„ —.25
Causa rom. la 1872, edată de comitetul conf. naț.		„ —.15
Comentariu la patenta din 1854 de I. cav. de Pușcariu, 2 tomuri	dela fl. 2.—	„ —.50
Polemia (Critica) contra Heliade de A. bar. de Șaguna	„ „ —.50	„ —.20
Cunoscințe folositóre la căsătorii „ „ „ „ „	„ „ —.50	„ —.15
„ practice despre grădini și cultivarea lor de Dr. P. Vasici	„ „ —.50	„ —.25
Disertațiune de G. Bellissimus	„ „ —.20	„ —.08
Ex. Sa Arehiepiscopul și Metr. A. bar. de Șaguna de N. Popea		„ —.10
Ein juridisch-politisches Charakterbild von einem Unbefangenen .		„ —.10
sau aceeași în limba maghiară		„ —.10
Geschichte der gr.-or. Kirche in Ost. Ungarn de Șaguna	dela fl. 1.—	„ —.50
Invĕțătorul și poporul	„ „ —.50	„ —.20
Istoria bis. pol. naț. de Tincu Velea	„ „ 1.—	„ —.40
Liturgia Sf. Ioan pe note	„ „ 2.50	„ 1.—
Macroviotica sau măestria de a lungi viața de P. Vasiciu, după Hufeland, 2 tom.	„ „ 1.15	„ —.50
Memorial din 1860		„ —.05
Orele libere de I. c. de P.		„ —.05
Predigten de A. bar. de Șaguna.		„ —.10
Sunete și rĕsunete de Z. Boiu	dela fl. —.60	„ —.20
Adaus la promemoria, germ.		„ —.05
Teologia pastorală de A. Șaguna	dela fl. 1.—	„ —.50
Testamentul nou	„ „ 1.—	„ —.50

De vênḑare în

Librăria Tipografiei archidiecesane, Sibiiu.

Redactor prov. **Dr. Elie Cristea.**

Editura și tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 84. Sibiiu, Marți, 4/16 August, 1898. Anul XLVI

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.

Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:

Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — **și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.**

Sĕcuii.

Abia se mișcă vr'un pĕr în capul unui Sĕcui și deja se aude prin rostul foilor maghiare țipetul întregei „națiuni“, care compătimesce pe cei câte-va sute de mii Sĕcui, așeḑați în sudostul patriei nóstre și în cari concetățenii maghiari își pun tótă nădejdea, sperând, că cu ajutoriul lor le va succede cu timpul a înghiți întreg colosul nemaghiar dintre Sĕcuime și Tisa. Intr'adevĕr nu sunt cetățeni, cari se fie mai cu considerare și bunăvoință tractați de guvernul ungar, ca și Sĕcuii; ei sunt fiii desmerdați ai țĕrei.

Făcutu-li-s'au școli elementare și de specialitate, de industrie, etc. făcutu-lis'au căi ferate și fel și fel de favoruri; cu tóte aceste nu se intramă, nu dau înainte, nu progreséză. Abia este — afară de fostul deputat Ugron Gábor — Sĕcui, care sĕ jóce rol mai însemnat în viéța Maghiarilor, care sĕ se ridice la un nivel mai înalt al vieței sociale.

Asta îi nelinistesce pe Maghiari.

Nĕcazul lor își ajunge culmea, mai ales, când află, că elementul sĕcuesc nu e consciu despre rolul și partea, ce i-o dă „națiunea“ întru realisarea utopicei idei a statului național-maghiar, și când sunt siliți a constata că Sĕcuii în masse trec frontiera, căutându-și mijlóce de traiu în vecina Românie.

Așa au adus în ḑilele aceste foile maghiare scirea, că numai din Rĕmetea-Giurgeului, care a ars aprópe tótă mai anii trecuți, au plecat astă-primăvéră 500 de inși în România, și că după o petrecere de 3 luni s'au reîntors acasă flenduroși și flămânḑi, ca vai de ei.

„Pester Lloyd“ le face următoriul tablou: „Toți sunt desilusionați și amăriți și oferă o privelisce mișcătóre de vaiet și miserie. In urma muncei grele și de oboséla drumului, sunt toți istoviți; hainele lor sunt sfêrticate și blastĕmă minutul, în care s'au decis a pleca“.

Din acest incident era pe-aci sĕ se pornéscă un șir de ieremiade, care sĕ deplângă amarele pățenii ale Sĕcuilor pribegiți.

Dar lamentările ḑiaristice sunt cu totul neadevĕrate, sau cel puțin fórte esagerate.

Cine cunósce mai deaprópe referințele, acela nu le póte admite, mai ales când este cunoscut, că — ori cât de multe favoruri și ușurări se fac Sĕcuilor — ei totuși se simțesc mai bine în Moldova, unde munca lor se plătesce mai bine și astfel câștigul e mai mare. Din timpurile vechi a fost Moldova pentru Sĕcui o țĕră ospitală, o mamă, care i-a provĕḑut cu tóte. Deaceea pe timpul luptelor cu Mihaiu Viteázul au ținut parte acestuia și au prins pe Báthori și l'au decapitat, ducênd capul lui viteazului principe român. Astăḑi încă poți avea ocasiunea a auḑi din gura Sĕcuiului nestricat de duhul șovinismului, că „nu-i țĕră, ca Moldova, în care sĕ poți face mai ușor și mai multe parale“.

Așa și este, de aceea nu-l poți reținea dela trecerea frontierei. Dacă nu i dai pas în tótă regula, o apucă pe vama cucului și tot sĕ duce. Lucrători aplicați la marile înterprinderi de lemne dela *Ața, Bour, Hangu, Dămuc* etc. sunt în partea cea mai mare Săcui, cari pentru lucrul prestat capătă parale frumóse, încât pe lângă procurarea celor necesare pentru traiu trimit și pentru susținerea familiei de acasă. De multe-ori poți sĕ-i veḑi reîntorcându-se din „țĕră“ — ce-i drept — cu hainele rupte și pline de mișcători, — fiind-că nu le-au premenit, căci în România îmbrăcămintea e scumpă — dar apoi și cu șerpariul plin de parale, cari îi ajung pentru provederea trebuințelor de preste érnă, pentru plătirea dării etc.

De nu i-ar atrage condițiuni mai favorabile, de sigur Secuii ar remânea acasă; așa însă se duc și noi numai mulțumitori avem sĕ fim României pentru acésta, căci îi provede cu un capital frumos, pe care îl scot din țĕră și'l aduc la noi și totodată ne scutesce de emigrări mai mari în America, de unde nu prea este întórcere, pe când din România toți se reîntorc după un timp mai lung, sau mai scurt.

Servitorimea de tóte categoriile din România încă e în parte mare recrutată dintre Secui. (In timpul din urmă au început mărginenii nostrii a le face concurență,) Cuvântul „unguróică“ a devenit în România chiar nume colectiv, însemnând fétă de casă. Servitorimea acésta se bucură acolo de o situațiune favorabilă. Mulți fac parale și ajutoră în mod însemnat pe cei remași acasă; alții fac chiar stare și astfel se întorc acasă, se căsătoresc, bucurându-se tótă viața lor de ospitalitatea țerei, pe care ḑiariști de reacredință acum o batjocoresc. In anii trecuți am convenit cu un personagiu din societatea înaltă Bucuresteană, care î-mi spunea, că cea mai mare parte a personalului sĕu de servițiu sunt unguri, cari trimit lună de lună bani acasă, și s'au făcut stare.

Eată dar, că nu corĕspund adevĕrului cuvintele lui „Pester Lloyd“, când ḑice: „România peste tot nu este Eldorado pentru emigranți“.

Din contră numai un om leneș și decăḑut n'a putut trăi acolo; ér cei isteți și-au făcut adese-ori averi fórte considerabile, pe cari nu odată le-au folosit în contra intereselor țerii, care i-a încălḑit la sinul seu.

Nu sunt deci „agenții mincinoși“ de vină, că se duc Sĕcuii în România, nu acestia îi seduc, ci ospitalitatea țerei, valórea mai mare a muncei prestate îi invită la trecere. Inzadar le va pune deci statul tren gratuit la dispozițiune, ca sĕ mérgă în Ungaria la lucru sau în alt loc, căci îndată-ce vor afla, că nu-s așa bine plătiți, i-au frunza 'n buze și se întorc acasă, ca mâne sĕ plece „Molduába“. Dór' a fost dus statul, — pare-mi-se prin anul 1889—1890, — Sĕcuii la Cugir, la tăiat de pădure; dar n'au făcut acolo mulți pureci, ci au părăsit lucrul peste puține ḑile, de sigur nu de flori de mĕr și nici buieci de sătui.

Că Sĕcuii și peste tot Ungurii ar fi rĕu tractați în România, încă este o scornitură Eram în tómna anului 1894 în Moldova și mĕ primblam prin piața Bacăului cu deputatul din cameră, acum prefectul județului, dl *Leca.* Acolo dl Leca observă un țeran, pe care agrăindu-l cu „Jànos bácsi“ îl chémă spre noi și mi-l presentă. Era un țeran ungur din o comună învecinată. Eu l'am întrebat ungouresce multe de tóte și din tóte vorbele lui am aflat, că vorbesce limba maghiară, că-i merge bine, că are cunosciința originei lui maghiare, și nu se plânge, decât de nĕcazurile, cari adeseori vin preste toți cetățenii unei țĕri fără deosebire. Despărțindu-se de noi cu învitarea la căsătoria fiiului seu, îmi comunică domnul Leca, că numitul țeran-ungur și-a câștigat o avere de vr'o 200.000 franci.

N'au deci concetățenii nostri Maghiari cuvinte de a defáima țéra românéscă și de a se plânge contra ei, pentru că adăpostesce la sine compatrioți de ai nostri, cari aici nu pot trăi, ci caute a delătura greutățile și nevoile, cari ḑilnic se înmulțesc, făcênd tot mai nesuportabil traiul poporului. Cu aceea, că ministrul Darányi va colonisa câteva sute de familii sĕcuiești pe moșiile statului dela Nimigea-unguréscă, Sĕrmașul-mare și Vițe, nu-i mântuită țéra, nici chiar Sĕcuii. S'au mai făcut și altă-dată asemenea încercări, dar n'au prea succes.

Lase în mila Domnului visurile utopice și îndrepte-și luarea aminte asupra popórelor nemulțumite. Casul bieților Ruteni este destul de grăitor și instructiv. Aici trebue ajutat, la talpa țerii, ér nu sĕ prădeze banii scumpi pe palate luxóse de teatre umoristice și de întreprinderi pazmandiane a là ős-Budavár. Câte parale s'au cheltuit și se cheltuesc de geaba pentru utopii de maghiarisare, ar contribui mult la ușurarea sorții popórelor nemulțumite, ferindu-le de curente periculóse ca și socialismul, care ia dimensiuni mari și cari cu mĕsuri opresive nu va fi stîrpit.

Desvólte guvernul ungar activitatea, ce-o pune în interesul maghiarisării, pentru ridicarea sorții poporului și atunci cetățenii nu vor lua lumea 'n cap.

Nime nu-'și părăsesce vatra fără causă și nu-i atras acolo, unde-i mai rĕu ca acasă.

FOIȚA.

Bucăți de scrisori.

In Mŭnich.

Ḑiua II. Merserăm la câteva biserici și catedrale; apoi din causa plóiei, remânênd într'una a *Sf. Bonifaciu*, ascultarăm orga și corurile, o muzică sfîntă, pe care auḑindu-o oricine îi simte frumusețile și farmecul.

In timpul acesta ghidul îmi arăta picturile după pereți, sculpturile în ștep ce ornau scaunile mari; îmi spunea istoria bisericei, a clădirei sale.

Stând pe bancă, îngânați de rugăciunile latine, facem planul ḑilei de mâine.

Vom merge la galeriile de tablouri; apoi la marea statue a Bavariei. ce e afară din oraș, și la *palatul Gloriei* (Ruhmes-Halle).

— Și prin prejur e bere bună, adause ghidul.

* * *

După amiazi, un cer senin, próspăt, abia curățit de nori umezi, resuflarea intinselor păduri.

Sórele uscă curând străzile; aerul era curat, plin de rĕcoreala muntelui.

Mergem la *Residenz*, palatul regelui.

Cea-ce mi-a plăcut, au fost grajdurile și șoprónele.

Caii erau de tótă frumusețea, bine îngrijiți, grăsui, puternici, cu ochi negri, blânzi, cu privirea plină de inteligență.

In șoprónе se ținéu diferitele carete regale și prințiare din diferite timpuri. Erau de tóte formele; tóte aurite cu roatele sclipitóre, cu îngeri și lebede cu aripi argintate.

Părea că sunt ale vre-unui prinț din basme, ale unui împĕrat care are sĕ pornéscă la nunta fiicei sale.

Tóte ședeau acolo, nemișcate de vremuri, acoperite de un fin praf, care dădea aurăriilor un fel de tristețe; durerosul farmec ce'l lasă povestea timpurilor strălucite, trecute de mult.

* * *

Séra am fost în o veselă societate. Mĕ întâlnisem cu doi români, ce studiară acolo; cu dênșii și alți am petrecut până târziu. Nu însе cu inimă liberă mai toți; aveau tăeturi pe obraz, semnele *rapierei.*

Oamenii aceștia se bat pentru cel mai mic lucru, cu spada subțire, cu vêrful rotund, numită *rapieră.*

Loviturile nu se dau de cât la cap, la față, și cu cât vor avea fața mai crestată, cu atât este mai stimat. A bea bere, a se bate și a fi tăiat de rapiere, sunt calități indispensabile unui tinăr, ce voește a fi plăcut, iubit, ce voește se fie erou, se cucerească.

O prințesă de sânge Münchenez, refusă a se mărita cu un delicat prinț, nu știu de unde, pertru-că, ḑicea blonda copilă, nu póte sĕ înghiță nici o halbă de bere!..

Iar pentru tăeturile rapierei cultul este și mai mare.

*

Ḑiua III. Astăḑi tótă ḑiua am fost prin galeriile de tablouri, defilând pe dinaintea pânzelor pictate.

Sunt frumóse, celebre. In galeriile pinacotecei, am admirat picturile vechei șcóle germane, cu *H. Holbein* și *Al. Dürer* ce au scris cu colori, pagini de durere din viața lui Crist. *Rugăciunea din Grădina Maslinilor a lui Isus*, este tótă o poemă plină de melancolie tristă, sfâșietóre, a acelui ce se rógă într'un moment de slăbiciune, simțindu-și crudul sfîrșit. Tot așa de bine sûnt și alte scene, ca *Invierea, Coborirea de pe cruce*, etc.

In câte-va săli am găsit pânze de ale măestrilor din școla Italiană; pe *Tițian*, pe *Rafael.*

Tablourile lor cu madone și îngeri frumoși îmi aduseră aminte Florența și Veneția...

Apoi portretele lui *Van Dyk*„ cu tonuri calde, cu figurile pline de viață ale lui *Rembrat*, ce semĕnau că trăesc, acolo, pe fondul lor închis, pe pânza acea înegrită de vreme.

Rubens, acest pictor al cărnei omenești avea aici vre-o 60 de pânze, o comóră nestimată.

In urmă *Ribera* cu capete de călugări palide, cu vine albăstrui, cu capete mórte, cu vinețeli ce îngrozesc, *Murillo* cu copiii lui frumoși, grași, în scene de un realism isbitor represintă în destul, cu unul ori doi cavaleri de *Velaspuez*, gloriósa școală Spaniolă.

In *Maximilianeum*, o galerie de tablouri istorice, făcute de Maximilian Iosef, rege al Bavariei, în 1805, am vĕḑut mărețe scene, pline de eroism, din istoria Grecilor sau din istoria Germaniei.

Progresele slavismului.

Iată câteva indicii despre speranţele slavismului din Balcani şi despre progresele netăgăduite ce el le face:

Un fost ministru *sêrb*, întrebat de un bărbat politic din Monarchia nóstră asupra părerilor sale despre desvoltarea lucrurilor de aḑi, a ḑis între altele:

„*Dărîmarea dualismului austro-ungar se póte aştepta cu cea mai mare siguranţă, şi în curênd.* Acest eveniment are însěmnătátea cea mai întinsă, nu numai pentru monarchie, *ci şi pentru Slavii din Balcani.* Şi în provinciile ocupate, situaţia a devenit nedurabilă. Mergerea deputaţilor sêrbi din Bosnia şi Herţegovina *la Constantinopol* insamnă netăgăduit fiasco pentru Kállai (guvernorul). Dacă nici asta nu va folosi, *deputaţii sunt gata a merge şi la Petersburg*! Se pertractează deja, *şi cercuri înalte rusesti pun în vedere o primire strălucită deputaţiei!*

„In Viena şi în Budapesta se înşală cèi-ce cred, că prin Milan (pe care l'au făcut sě ajungă ear comandant general al armatei sêrbeşti), *vor putea ţînea in frâu mişcarea naţională sêrbă!* Milan e cu totul neputincios, şi mai puţin ca ori-ce este el în stare a opri în loc mişcarea *naţională!*“..

Asta ca specimen de *speranţe* a slavilor, ca judecată asupra situaţiei. Iar ca semn de evident progres, iată altă ştire:

Din *Sofia* (Bulgaria) se scrie: „Principele Ferdinand primeşte încetul cu încetul napoi în armată pe toţi acei oficeri bulgari, cari după-ce au detronat pe Principele Alexandru, *s'au refugiat în Rusia!* De toţi au fost astfel de oficeri 48. Anul trecut au fost reprimiţi 4 în armata bulgară, ěstan se primesc încă 13 şi în curênd alţi 25!“

Ce va sě fie asta, dacă nu evidente progrese în sens rusesc a slavismului în Europa pretutindenea?

Se duc, ori se fac?

— „*Sioniştii*“ —

Alergând şi ei după un „ideal“, care aparţine încă domeniului imposibilităţilor, Jidovii aşa zişi „sionişti“ se mişcă de nou.

Pe ḑiua de 28 August n. este convocat la *Bazel* un nou *Congres* al sioniştilor, şi congresul va ţinea 3—4 ḑile.

Jidanii cari pun acum an de an la cale acest fel de „congrese“, spun că scopul le e, sě lucreze a întemeia de nou împěrăţia jidovéscă, ca stat naţional, în jurul Sionului, şi pe toţi prigoniţii de prin ţěri strěine, sě-i adune acolo, şi sě-'i aşeze stabil, ca prime „cărămizi“ la fundamentul jidovescului stat.

Mulţi însě sunt de credinţă, că acesta e mai mult un pretecst, sub care jidovimea din tóte părţile pământului sě adună aci, pentru a sě sfătui cum sě stórcă mai tare, mai cu succes, pe popórele creştine printre cari e risipită.

Şi asta e mai curênd de creḑut.

Şi e de creḑut, pentru-că urmărind „activitatea“ congresiştilor, vom observa, că chiar ei, „însufleţiţii“ propagatori ai ideii, *nu se duc* în nóua împěrăţie, ci cel mult dacă, pentru ochii lumii, mână pe câte un nenorocit „frate“, care nu mai póte înşela pe aici poporul deşteptat şi pornit contra lui, încolo cei mai „viteji“ stau aci şi sug ca lipitorile mai departe!

Dacă sioniştii ar fi sinceri, devotaţi şi eroici luptători pentru ideea lor, şi am vedea ródele lucrării lor în deşertarea satelor şi statelor de lepra jidovéscă, am fi dintre cei, care mai viu i-ar aplauda şi le-ar dori „drum bun“!

Dar nu o se ajungem sě avem fericirea asta. Dór numai începutul, un început „modest“, au făcut, şi deja Turcii cari au stăpânirea peste Locurile sfinte, de asupra şi în jurul cărora Jidovii ar dori sě se aşeze, — s'au şi săturat de ei, şi, precum ceteam mai ḑilele astea, guvernul turcesc a şi dat ordine aspre de oprelişte a invasiunii de jidani „sionişti“, cari nu-'s decât nişte zdrănţoşi şi periculoşi, aglomeraţi acolo de peste tot locul unde nimerui n'au mai trebuit.

I'a oprit, fiindcă nu-'s astfel de cete, şi de sěraci şi de bogaţi, cari la olaltă sě pótă forma o societate, o parte de organism, ci-'s numai naivii dintre jidovime, cari au creḑut şi au alergat deja spre pământul făgăduinţii, pe acolo pe unde au fost ne-mai avênd ce face.

Aşadară de un lucru fără cap şi desperat se ocupă „congresul sioniştilor“, dacă peste tot se ocupă şi de acest lucru...

Dar desperat lucru sunt acest fel de congrese, mai ales pentru noi popórele creştine ce locuim în Ungaria. Alţii din alte ţeri tot mai légă câte o rază de nădejde de acele congrese, că membrii ce iau parte la ele, întorşi acasă vor porni pe drum spre pământul făgăduinţei un numěr órecare de Jidani, — dar noi nu putem avea nici atâta nădejde!

Din Ungaria întrégă Jidovimea se ţine departe de mişcarea Sioniştilor, şi la congresul lor parte nu vrea sě iee, pentru-că, ḑic ei, mai „Sion“ şi mai „Ierusalim“ şi mai „pământ al făgăduinţii“ ca şi cum avem noi aici sub aripile ocrotitóre ale Ungurilor, nu mai putem sě mai găsim altul! Sě stăm aici şi sě ne inţepenim bine, că bine ne e!

Şi aici stau! şi de Sionişti nu vor sě ştie nimica!

Anglia şi Rusia.

O telgramă transmísă din Londra la 12 August spune că, după informaţiunile ce le are ḑiarul „Times“, în conflictul dintre Anglia şi Rusia din causa Chinei, *Francia şi Belgia iau partea Rusiei.*

De altfel peste tot se pare, că în chestia asta Anglia este care are mai puţin noroc, şi care va ieşi scurtată dintr'ênsa.

Francia şi *Rusia* deopotrivă au cerut direct guvernului chinez, ca sě nu iee în considerare nisuinţele ambasadorului britanic, care se silea a zădărnici ratificarea contractului privitor la calea ferată Peking-Han-Kan, care e favorabil Rusiei şi Belgiei.

Şi stăruinţele engleze au fost zădărnicite!

Prin ordin împěrătesc, împrumutul belgian pentru zidirea liniei numite, a fost aprobat, *cu desconsiderarea protestărilor ambasadorului englez*, care voia sě facă împrumut englez

Acésta a iritat aşa de mult spiritele în Anglia, că ḑiarele guvernului în frunte cu „*Standard*“ strigă: Până acum am tot retirat, dar acum e timpul suprem, ca guvernul Marii Britanii sě facă ceva pentru apărarea intereselor Angliei.

La deschiderea unei şcóle.

Cuvêntare

rostită de protopresbiterul on. Greg. Pletosu, profesor gimnasial în Năsěud, cu ocasiunea sânţirii şcólei confesionale gr.-orientale din Borgo-Bistriţa.

Onorat public!

Fie-care local scolar, care se ridică din nou, trebue sě fie o ocasiune de mare bucurie pentru noi toţi, şi acésta pentru cuvêntul, că fundarea şi ridicarea de şcoli nóuè este o dovadă vĕdită despre rîvna, pre care o an cei ce fac acest lucru, pentru progresul culturei poporului; ér acéstă rîvnă este un semn netăgăduit de vitalitate, căci cel ce fuge de întunerec şi nisuesce către lumină, întră în viaţă, a „trecut din mórte la viaţă“. Drept aceea şi sěrbările şcolare sunt totdeauna un fapt, care înveselesce inimile tuturor participanţilor. Ele sunt sěrbări culturale comune de o potrivă şi celor cari conduc generaţiunile în desvoltarea lor, şi celor cari se desvóltă sub influinţa binefăcětóre a conducětorilor.

Suntem adunaţi astăḑi aici, cler şi popor, ca sě sěvîrşim un act de mare însemnătate: Sě instalăm şi sě dăm întrebuinţării şcóla din nou clădită în acéstă comunitate creştină, din dărnicia poporului şi înălţată în acéstă formă pompósă după gustul şi sub nemijlocita priveghere a conducětorilor lui, ér apoi sě constatăm, şi singuri sě dăm mărturie despre rîvna pentru progresul în cultură a popolaţiunei creştine ortodoxe, din acéstă comună, fii vrednici ai bisericii ortodoxe şi membrii de frunte în organismul ţěrii.

Şi când facem acésta instalaţiune, daţimi voie, ca sě reamintesc cerinţele, ce facem peste tot unei şcóle bine organisate şi şcólei confesionale ortodoxe în particular.

Născută din trebuinţa firéscă de a veni într'ajutor familiei întru resolvirea problemei de crescere, şcóla, ca aşeḑământ cultural, este de dóuě feliuri: educativă şi specială

Şcóla specială, ca un fel de profesiune, servesce scopurilor particulare ale traiului, este şcólă pentru pâne şi numai indirect servesce şi scopurilor culturale.

Singur şcóla educativă serveşce scopurilor culturale în genere. Pentru aceea acésta formézǎ temelia educaţiunii şi a culturei unui popor, a unei naţiuni, şi prin acésta a ţěrii, a statului, pentru-că şcóla educativă mai ales şi înainte de tóte, are sě formeze bărbaţii şi pătura socială, pe carea are sě se raḑime organismul social atât bisericesc cât şi cetăţenesc, are sě formeze poporul ca sě pótă deveni un factor vrednic în organismul social şi cultural. Un lutru trebue sě stee întipărit în mintea noastră a tuturor: în şcóla educativă întră copiĭ şi din şcólă es bărbaţi.

Şi la şcóla educativă aparţine şi şcóla primară sau elementară. De aceea cu toţii trebue sě o considerăm ca un loc sfânt, de care nimic rěu sě nu se atingă şi în care copiii noştri din frageda tinereţă sě nu vadă, sě nu audă şi sě nu înveţe, decât ce e bun şi de folos sufletului şi trupului. Închipuirea, că în şcólă trebue sě se înveţe, cum sě ḑice, numai „carte“, este greşită, căci cartea multă, dacă nu e aşeḑată pe fundament bun, moral, nu are valóre, ba devine chiar periculósă societăţii.

Deci nimic din ceea ce se petrece în şcólă, nu trebue sě ne fie indiferent. Cel mai mic lucru încă îşi are importanţa sa. Mai cu samă astăḑi, când trăim în grele vremuri, nóuě Românilor nu ne póte fi nimic indiferent din cele ce se petrec în şcólă. Şi mai cu samă nóuě Românilor ortodoxi din acésta ţéră, cari avênd şi susţinênd şcólele nóstre confesionale pre basele autonomiei bisericesci, nu ne este permis ca sě trecem cu vederea ceva din celea ce sě petrec în şcólă, cu deosebire acum, când sě pare, că avem sě trecem prin grele încercări şi când simţim amarnice scurtări chiar dela fraţi, cari sub false şi lustruite pretexte, fără drept caută a sě vîrî în celea mai lăuntrice ale nóstre şi nisuesc pre tóte căile a ne da în laturi!..

(Va urma.)

Pacea!

Am ajuns în sfîrşit sě putem pune acest cuvênt în fruntea rubricei dătătóre de ştiri asupra nenorocitului „Rěsboiu Americano-Spaniol“.

Astăzi ostilităţile au încetat cu totul. Incheierea păcii a întrat în mersul ei sigur şi destul de „fără greutăţi“, căci Spaniolii primesc fórte resignaţi condiţiile şi în mândria lor par'că nici nu vor încerca sě obţie modificări.

Iată condiţiile păcii subscrise deja în liniamentele ei generale:

1. *Spania abḑice de suveranitatea sa asupra insulei Cuba.*

2. Spania abḑice de drepturile sale asupră insulelor *Portorico* şi a celorlalte *Antile* spaniole, precum insulele „*Ladrones*“, în favorul Statelor Unite americane.

3 Statele Unite ţin ocupat oraşul Manila (în Filipine), sinul şi portul lui, în decursul pertractărilor de pace; ér pertractările vor stabili forma de guvernament a Filipinelor.

4. Cuba, Portorico şi celelalte Antile, vor fi numai decât deşertate (de Spanioli).

5. Spania şi Statele-Unite îşi trimit pentru stabilirea amĕnunţită a condiţiilor de pace, pe plenipotenţiaţii lor, cari nu pot fi mai mulţi ca 5; şi vor începe pertractările în *Paris,* cel mult la 1 Octobre.

După subscrierea prot, ocolului s'a trimis telegrafic ordine comandanţilor pentru încetarea ori-cărei lupte mai departe!

Din ROMÂNIA

(***Un interesant album***). Eri, scrie „Epoca“ de Dumineca, s'a trimis dela Castelul Peleş Mitropolitului din Petersburg, un album splendid, conţinênd fotografiile tuturor bisericilor construite de M. Sa Regele pe domeniile Corónei precum şi fotografia tuturor biserícilor restaurate.

Albumul s'a trimis prin legaţiunea română din Peterburg.

* * *

(***Scăderea preţului grâului.***) Cetim în „Drapelul“ de Dumineca: Agriculturii sunt fórte îngrijaţi de colosala scădere a preţului grânelor. Intr'un fórte scurt timp, grâul a scăḑut dela 120 fr. cu cât sě vindea hectorul de grâu prost, şi azi cel mai bun se plăteşte cu-*73 lei.* In schimb însă porumbul are preţ bun până acum.

* * *

(***Un rar fenomen ceresc.***) Cetim în „Timpul“ de Sâmbătă: Aséră pe la órele 7 şi jumătate, s'a vĕzut în Capitală un fenomen, care se póte observa fórte rar. Sórele apusese deja şi nu mai rĕmasese pe cer de cât reflexul roşiu al crepuscului, când de odată se produse în atmosfera încărcată cu aburi de o coloare vînătă închisă, o lumină roşie-albastră-violetă: un *bolid* (comet) trecu din spre apus spre rĕsărit, lăsând în urmă o dungă mai mult violetă, şi străluci apoi producênd o lumină albăstrie fórte vie, ca a unei rachete.

Dunga lăsată în urmă a stat vre-un minut şi jumĕtate tot ştergându-se din ce în ce mai mult, până ce a dispărut.

Fenomenul acesta e fórte rar, căci deşi boliḑii cad ḑiua ca şi nóptea, ḑiua nu pot fi vĕḑuţi din causa luminei sórelui. De astă dată se pare, că lumină lăsată pe acest bolid prin arderea lui de frecarea cu aerul, a fost aşa de mare că a putut fi observată la acel ceas când este încă lumină mare.

Şcólele române din Blaj.

„*Programa gimnasiului superior, preparandiei, şcólei normale şi şcólei de fete gr.-cath. din Blaş pre anul scolastic 1897/8*“ — este titlul progamei scólelor din Blaj.

Programa conţine pe cele dintâiu 43 pagini tratatul: *Constituţiunea Romanilor*“, de prof. C. B. Groze. Urméză datele scolare despre gimnasiu, din cari extragem următórele:

Lume multă şi de tot felul, umbla de colo până colo, prin galeriile acestea; era o Dumineca, şi mulţimea acesta petrecea fórte bine, privind la vre-un episod pictat, ce arată vechi Germani respingênd armata Romei.

*

Münich este şi oraşul pictorilor; ei ócă un rol important în această cetate, cu ómeni veseli şi vorbăreţi, cu berea bună şi eftină.

In fie-care an se fac mari expoziţii de tablouri; sunt altele permanente, instalate în măreţe palate corintiene, pe pieţe ornate de prophylee, de colonade antice.

Diferite şcoli esistente, mistici şi simbolistice, îşi au aici locul lor; *Palatul de Cristal* e câmpul de luptă; critica şi admiraţia mulţimei decide premiurile şi învingători.

In urmă pinacotecele statului şi galeriile particulare cumpěră operile de valóre.

*

La 7 óre seara. La Statuia Bavariei

Incunjurat de palatul Gloriei, lungi portice ale unui templu de marmură, lucrat în ordinul Doric, masiv, impunător, se înalţă, pe un piedestal potrivit, colosala statue de bronz, în care te poţi sui, prin mijlocul ei, cu o scară, până în capul statuei, unde pot şedea în bună voie 4 ómeni.

Statuia, ce represintă o femee, ori cât de colosală ar fi, farmecă înse prin puterea şi armonia ce s'a păstrat în bronzul acela.

Statuia este pe un câmp afară de Münich, şi domină întreg oraşul.

*

Rezemat de o colónă a templului de marmură, am privit la apusul sórelui. Simţeam, cum recea marmură se acoperă de purpuria lumină a amurgului, spre a cădea din nou în albeaţa-i de mórte. Am vĕḑut ultimele raze lucind pe înaltele turnuri ale oraşului, şi în urmă, pierḑêndu-se tóte după depărtatele păduri, unde se scoborîse luminosul astru.

Umbrele se scoborîseră peste tăcutul templu, palatul Gloriei, iar întunerecul nopţei făcu, ca statuia Bavariei sě semene cu o imensă fantómă, ce şedea nemişcată, ameninţătóre, puternică, veghind în nóptea adâncă, la pacea oraşului, ce 'şi mişca luminile sale, printre străḑile largi, pline de sgomotul surd al mulţimei.

(*Fpt.*) *Virg. Gilli.*

Corpul didactic e compus din 1 director, 17 profesor de studii ordinare şi 5 de studii extraordinare şi facultative.

Catechet elevilor gr.-or. le-a fost *Samuil Sabo*, preot gr.-or. în Blaj. A propus 1 óră pe sĕptămână.

Din *limba română* în cl. VII. s'a propus (3 óre pe sĕpt.): Principii de estetică. Introd în poetică. Technica Poesiei. Poesia poporală, genurile poesiei: lirice, epice, dramatice. S'au citit şi apreţiat poesii lirice şi epice din V. Alexandri, D. Bolintinean, G. Coşbuc *şi Eminescu*; dramatice: Despot Vodă de Alexandri, Sgârcitul de Moliere şi Horaţiu de Cornielle, trad. de Sion, 1 lucr. scripturistică pe lună.

In cl. VIII. (3 óre pe sĕpt.); Istoria literaturei rom. de la început până la present, după manualul de E. Hodoş şi Analecte de Cipariu. S'au cetit bucăţi alese din literatura veche şi modernă. 1 lucr. script. pe lună.

Ajutóre. In anul scol. 1897/8 au fost împărtăşiţi cu stipendii 56 de studenţi din suma totală de 4345 fl. 50 cr.

La sfîrşitul anului studenţii cu „*eminente*“ au fost premiaţi cu cărţi. Ministrul de culte şi instrucţie a trimes pentru premiarea studenţilor cari au făcut progres mai bun din l. maghiară — 3 cărti de valóre şi 50 exemplare „*Magyar Millenium*“.

Seminarul tinerimei gr.-cath.

Seminarul a fost înfiinţat cu 10 ani înainte de cătră metropolitul Vancea. In a. scol. present au fost adăpostiţi în el cu totul 125 elevi, cu tacsa anuală de câte 120 fl.; 83 greco.-cath., 40 gr.-or. şi 2 rom. cat.

Regretatul D. baron *Ursu* a lăsat partea mare a averii sale, pentru crearea unei fundaţii, din venitele căreia sĕ se susţină în seminar 10 gimnasisti născuţi în comitatele Sibiiu, Făgaraş, Hunedóra. Fundaţiunea s'a înactivat în anul acésta scol., benefeciând de ea 4 elevi cu stipendii de câte 100 fl.

Au fost eliminaţi din înternat 2 elevi.

Examenele de maturitate.

In 15. Sept. s'a ţinut esamenul de maturitate verb. extraord. S'a presentat un elev, care a şi trecut. S'au presentat pentru a emendá 14 din cari 4 s'au respins pe 3 luni, ceilalţi s'au declarat maturi.

La al doile esamen emendător din 15/XII s'a presentat şi a trecut esamenul — unul.

La esamenul de maturitate dela finea a. şcol. 1897/8 s'au însinuat 33 şcolari 27 ştudenţi ordinari, 1 absolut din a. precedent, 4 relegaţi din a. 96/7, şi un privatist.

La esamenul scripturistic s'au admis 31.

Temele din limba română pentru maturitate.

1. Caracterisarea poesiei lirice.
2. Raportul dintre trup şi suflet.
3, Efectul revoluţiei franceze asupra vieţii popórelor europene.

Esamenul verbal, la care s'au admis 30, şi s'au presentat 29 ştudenţi, l'au trecut cu „eminent“ 7, cu „bun“ 7, su „suficient“ 13. — Unul s'a relegat pe trei luni, unul pe un an.

Date statistice.

Numĕrul gimnasistilor înscrişi a fost 426. Au rĕmas până la fiinea anului 408. Privatişti au fost 3. Au repetat clasele 37.

După confesiunne: 322 greco-catolici; 4 romano-catolici; 79 greco-orientali; 2 evang. reform.; 4 izraeliţi.

După naţionalitate: 402 români; 8 maghiari; 1 german.

Purtare morală „bună“ au avut 397, „legală“ 11, rea 1, admoniat prin direct. gimn. a fost 1.

Dela Reuniunea fem. rom. din Mediaş.

Etă, în cele următóre, învitarea şi programul adunării pe care am anunţat'o scurt în numĕrul trecut:

Convocare.

Adunarea generală a „*Reuniunei femeilor române din Mediaş şi jur*“ sĕ va ţinea în acest an, conform conclusului adunărei generale din anul trecut, *28 August st. n. 3 óre d. a.* în şcóla gr.-or. din Mediaş, cu următoriul

Program:

1. Deschiderea şedinţei prin presidentă, după care va urma imediat verificarea membrilor.
2. Raportul comitetului despre activitatea sa dela ultima adunare generală până în presinte.
3. Raportul despre starea cassei Reuniunei.
4. Alegerea unei comisiuni de 3 pentru censurarea rapórtelor de sub 1 şi 2.
5. Constituirea Comitetului pre un nou period de 3 ani.
6. Propnneri eventuale.
7. Alegerea comisiunei verificătóre.
8. Inchiderea şedinţei.

A participa la acéstă adunare, sunt învitate tóte femeile române din Mediaş şi jur“, tóte Prea stim. Dómne membre, precum şi toţi spriginitorii intereselor de progres ale acestei Reuniuni, al cărei scop nobil este înfiinţarea de şcóle de invetământ şi lucru, precum şi ajutorarea fetiţelor române sĕrace din Mediaş şi jur.

Se observă, că în aceaşi ḑi la 2 óre d. am. şi în aceeaşi localitate 'şi va ţinea Comitetul Reuniunei şedinţa sa ordinară.

Mediaş, în 11 Aug. 1898.

Maria Moldovan, presidentă. *Maria Necşa*, secretarésă.

Noutăţi.

Ḑiua M. S. Impăratului-Rege, care cade în 6/18 August, se sĕrbéză estan, atât în cercurile militare, cât şi civile în tótă Monarchia, cu deosebită splendóre, fiind acum a 50-a óră că sĕ serbéză, decând M. Sa şede în Tronul Impărăţiei.

* * *

Legătura căilor ferate ungare cu cele române pe la Petroşeni. Ministrul unguresc de comerţ a dat concesia studiilor *unei nóue linii de joncţiune între Ungaria şi România.* Actualmente liniile ungare sunt legate cu liniile române la Vîrciorova, Predeal şi, de anul trecut, prin linia de la Ghimeş, ear peste un an vor fi încă prin cea dela Turnu-Roşu. *Nóua* joncţiune, a cincea, nestabilită încă, va fi cu atât mai importantă, cu cât ea légă basenul producĕtor de cărbuni de piatră de la Petroşeni, cu piaţa română, pe care cărbunii ungureşti luptă contra carbunilor englezi.

* * *

Nenorocirea dela Ilia. Din *Ilia* (com. Hunedórei) ni se scrie: Romano-catolicii din Ilia voind sĕ-şi zidéscă un nou turn la biserică, au dat lucrul întreprinzĕtorului ungur *Balázs* din Deva. Acesta l'a făcut aşa de bine, că pecând ridicau lemnele de lipsă pentru a întocmi coperişul turnului, de-odată turnul, cu lucrătorii de pe el, *s'a dărîmat! Trei ómeni au fost omorîţi* iar mulţi alţii greu răniţi! Intreprinzĕtorul Balázs a fost arestat.

* * *

Liberat. Sâmbătă a fost eliberat, după cum e informată „G. T.“, din temniţa de stat din Seghedin, dl George Făgărăşan, învĕţătorul din Tiur, care a fost osândit la un an şi jumĕtate temniţă şi 200 fl. amendă din causă, că a cântat cu corul ţeranilor „Deştéptă-te Române“.

* * *

Dl Polichronie Sîrcu, profesor de filologia slavă la universitatea din S-Petersburg, scrie F. D., sosind Vineri în 5 August de la Logoj a petrecut în Caransebeş până Marţi în 9. August, cercetând înteresantele manuscripte slavone şi române, cari le-a aflat aci, între altele şi un manuscript slavon din secolul 13. Marţi a piecat însoţit de profesorul Iosif Bălan la *Haţeg*, de unde la *Hunedóra, Orăştie, Sibiiu.*

Iar din Hunedóra se scrie „Rev. Orăştiei“, că dl Sircu a petrecut acolo dóuĕ zile, făcându-şi însemnate însemnări din cărţile liturgice, scrise în limba slavonă aflătóre în biserica gr. cat. din Hunedóra, ear de ici a mers la Orăştie şi de acolo la preotul evangelic din *Romos,* pentru cercercetarea unor diplome scrise în limba slavonă.

Actualmente dl Sîrcu se află de Luni în Sibiiu.

* * *

Schimbarea musícilor militare O fóie vieneză spune, că dela 1 Novembre, musicele militare încetéză a mai exista în forma lor de aḑi. Se vor întroduce altfel de capele de garnisónă, ce vor fi întrebuinţate numai pentru trebuinţele militare Sĕ cânte la ocasiî publice ori în localuri, le va fi permis numai cu concesiunea dela ministrul de rezboiu.

* * *

Cei mai negentili ómeni din lume, sunt, sigur, — socialiştii holandezi. Inchipui-ţi-vĕ numai purtare dela ei: pe ḑiua încoronării frumósei şi tinerei lor regine *Vilhelmina*, ei au hotărît sĕ arangeze demonstraţiuni monstre de „protestare“, date din meetinguri şi eventuale conducturi pe strade, (de i-o lăsa cineva). Pe tinera Regină a atins'o aşa de neplăcut acéstă lipsă de gentileţă a socialiştilor sĕi, cât s'a hotărît, că îndată după încoronare va părăsi capitala! Că unde sĕ duce, nu spun stirile, dar se cam póte da cu socotéla, că, atunci mirésă deja de vre-o sĕptĕmână, o sĕ plece la plimbare cu mirele, ca sĕ uite pe socialişti!...

* * *

Principele bulgar la Monarchul. Călĕtoriul principe *Ferdinand* al Bulgariei — cum se depeşéză din Viena — vrea cu ori ce preţ, o întâlnire cu Monarchul nostru. In scopul acesta l'a înduplecat pe *Goluchowsky* sĕ facă propunere Maj. Sale.

* * *

Inscrierile la gimnasiul din Blaj se fac dela 1—3 Septemvrie n. In 5 Sept. sĕ încep prelegerile. Esamenele corectóre, supletóre şi de primire, se ţin în 31 August n. La înscriere sunt a se plăti: taxa fundamentală, care pentru cei ce au mai fost la acest gimnasiu, este 3. fl., ér pentru cei ce vin prima óra 6 fl. Au sĕ solvească apoi ca bani de şcólă cei din clasele I—IV câte 9 fl., ér cei din clasele V—VIII câte 15 fl. De la solvirea banilor de şcólă se dispenséză studenţii cu portarea morală *bună* şi progres cel puţin *bun.*

* * *

Sinucidere fiorósă. Din Arad se vestesce sinuciderea în chip îngrozitor a secretarului *Clemente Lupşai* dela banca de asigurare „Transylvania“ de acolo. Nefericitul om s'a desbrăcat total, apoi 'şi-a tăiat vinele tóte şi s'a aruncat din fereastra locuinţei sale din etagiul al doilea pe stradă, unde intreg trupul i-s'a stâlcit, umplând de sânge strada.

In stare de inconscienţă—căci nu expiase în urma teribilei lovituri — a fost transportat la spital. Nefericitul Lupşa, a lăsat o scrisóre adresată nevestei sale, care acum se află la un loc de cură în România. In scrisóre spune, că 'şi simte turburaţi creerii, şi sĕ teme de nebunie.

* * *

Vivos voco, Mortuos plango. Fulgura frango, este motto-ul „Clopot“-ului lui Schiller, şi se póte citi ca inscripţie pe clopotul uriaş al bisericei din *Schaffhausen*, Clopotul acesta, care a costat 6000 franci, acum a crepat. Consiliul oraşului a hotărit pĕstrarea lui ca reliquie scumpă, expunêndu-l spre privire în parcul cetăţii.

* * *

Pellagra în ţinuturile sudice. Se vestesce din Timişóra, că în comitatul Timişului, în deosebi în coloniile de ciangăi s'au constatat casuri de pelagră.

* * *

Un jubileu militar la Eger. Regimentul 60. de infanterie staţionat în *Eger* 'şi-a serbat acolo Sâmbătă iubileul de *unasută* de ani, cu pompă mare: Archiepiscopul dela Eger *Samassa* a sfinţit noul drapel al regimentului cu icóna Preacuratei pe o faţă şi cu vulturul cu dóue capete pe cealaltă, şi împodobit cu o fundă preţiósă trimisă de cătră regina Saxoniei. La serbare au participat archiducele *Iosif*, baronul T. *Malortie*, ca representant trimes de regina saxonă, şi mulţime de demnitari ostăsesci. S'au rostit cu acest prilej discursuri însufleţitóre ostaşilor. Regimentul după defilare a fost fotografat. S'a dat căte un banchet pentru ficiori şi pentru corpul oficerilor. In amintirea zilei baronul *Appel* a făcut o fundaţie de 2000 coróne, ear arhiepp. *Samassa* de 4000 coróne pe séma ostăşimei.

* * *

Sultanul de Maroko, cel care „avea 'n împărăţie, o sută şi o miie, de armăsari cu foc“ — a încetat din viaţă.

* * *

Iubileul lui Puşkin. Anul viitor în luna lui August se vor face mari sĕrbări în Rusia din incidentul împlinirii de o sută de ani dela nascerea genialului scriitor rus *Puşkin*, din a cărui opere multe au fost traduse şi în românesce. Ţarul a dat un ucaz, sĕ se facă colecte în imperiu, pentru întemeierea unei fundaţii în memoria genialului poet. La mormêntul lui se va ridica un monument grandios.

* * *

Exposiţia din Paris va surprinde lumea cu un palat fără seamĕn. Scóla de belearte din Paris a publicat adecă concurs pentru construirea unui palat-minune, care sĕ priméscă în sine pe principii cari vor cerceta exposiţia dela 1900. Palatul va întrece în construcţiunea sa tóte edificiile grandióse ale veacului.

* * *

AVIS! Atragem atenţiunea asupra anunţului din numĕrul acesta despre cărţi cu preţuri reduse.

Ciocnire de trenuri în tunel!

Joi, în 11 l. c. n, o nenorocire teribilă s'a întêmplat pe linia ferată dintre *Genova* şi *Novi. Dóuĕ trenuri s'au ciocnit într'un tunel, pricinuind o catastrofă fără păreche în istoria nenorocirilor pe tren. Trenurile s'au zdrobit bucăţi, îngropând sub ruinele lor mulţime de ómeni.* In curs de dóuĕ ḑile *au scos de sub ruine* **unspreḑece** *cadavre* şi se crede că vor găsi încă jertfe. Numĕrul *greu răniţilor* e de *40—50, dintre cari mulţi în agonie.* Preste *100 se urcă numĕrul mai uşor răniţilor. Impiegaţii trenului sunt parte morţi, parte greu răniţi.*

Oribila catastrofă, s'a întêmplat între împregiurările următóre:

Intre multele tunele de pe linia Genova-Novi, se află şi cel numit „*Galeria Giovi*“, în limbagiul poporal cunoscut sub porecla „*Galeria miserabila*“. Acest miserabil tunel, care strătae munţii Appenini, are o lungime de *opt kilometri şi un pătrar* (8200 metri) şi e al patrulea după lungime între tunelele din lume. Construit pe timpul când technica construirei era primitivă, tunelul n'are ventilaţie. Nu circulă în el vêntul; aerul e corupt, plin de fum şi de gazuri omorîtóre, ér *căldura se urcă în el până la 30—35 grade.*

De aceea de regulă călătorii ameţesc în numĕr mare în el. Imprejurarea acésta a pricinuit şi catastrofa din chestie. *Maşinistul trenului de povară a ameţit* în tunel şi a căḑut pe grâmada de cărbuni; ér focarul, asemenea în stare de leşin, înstinctiv *a pornit trenul îndărăt*! Când însĕ trenul de povară sĕ apropia de eşirea din tunel, *trenul de persóne de cătră Novi*, tocmai întra în tunel cu o viteză mare, *purtat de dóuĕ locomotive! Ciocnirea a fost gróznică.* Urmările le-am spus.

VARIETĂŢI

O flóre curiósă. — In provincia Oaxaca din Mexico, există o flóre, care în cursul ḑilei îşi schimbă colórea în trei feluri.

Când se face ḑiuă, este albă, apoi cu cât sórele se înalţă, ea se roşeşte treptat aşa, că la 12 óre este de tot roşie, începe apoi sĕ se coloreze încet-încet în violet, încât la 6 seara este de tot albastră! In timpul nopţii se albiceşte iar, pentru a sĕ roşi dacă sórele rĕsare.

Flórea are un parfum frumos, pe care însă nu îl dă decât o óră ori dóuĕ pe ḑi, când este roşie.

* * *

Mijloc sigur. Femeea: Nu-'mi place deloc, că tinerul referent face într'una promenadă pe sub fereastra fiicei nóstre. E drept că şi ea prea stă mult, cetind ori lucrând, la fereastră. Ce crezi şi tu că ar fi de făcut, sĕ înceteze tinerul cu promenadele lui?

Bărbatul, cătră nevasta sa urîtă: Pune-te, un timp órecare, totdeuna *tu* la fereastră, soţióra mea!..

* * *

Bogăţie de fete. Lordul Londsdale era ştiut ca cel mai bogat în copii, în tótă aristocraţia engleză. Intr'o ḑi iese el cu cele *6* fete mai mari ale sale, la plimbare în parcul băilor dela Baden-Baden. Doi ospeţi cari auḑiseră de bogăţia în copii a lordului şi-'l cunoşteau, trecênd pe lângă el, nu sĕ putură stăpâni, ci unul esclamă prea tare:

— Şase fete! Seracul om!..

Lordul, care auḑise vorbele, sĕ intórse zimbind şi respunse:

— Nu-'s aşa de sĕrac cum vei fi creḑênd d-ta, că mai am acasă şase fete!..

Poşta redacţiunei.

Dlui *I. C.* în *B.* Din lipsă de spaţiu, în numĕrul de faţă n'a putut intra. In cel viitor însĕ, da.

Dlui *I. B.* in *C.-s.* Primit. Mulţumite. Te rugăm şi pentru viitor.

Mai multora. Cu lucrările mai lungi, rugăm sĕ fiţi cu răbdare. Pe rênd şi la ce e bun, facem loc.

Mătasă Henneberg

dela **45 cr.** până la **fl 14.65** de m. — veritabilă numai dacă së procură direct din fabricele mele — négră, albă și colorată, — în cele mai moderne țĕseturi, colori și dessinuri. *Să espedéză la particulari franco și. liber de vamă. Mostre cu întórcerea postei* **Fabricele de mĕtase G. Henneberg** (*lif. de curte ces. și reg.* **Zűrich.** [7] 7

Nr 242. [137] 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea stațiunilor învĕțătoresci din comunele bisericesci aici mai jos numite, în tractul protopresbiteral Mureș-Oșorheiu, — se escrie prin acésta concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegaful Român“, anume:

1.) Gernesig cu salariu anual de fl. 300., locuință în edificiul școlei și grădină;

2.) Iclandul-mare, salar fl. 300., locuință și grădină;

3.) Petea de câmpie, salar fl. 300., locuință și grădină.

Petițiunile concursuale, instruite în înțelesul §-ului 60. din „Reglmntul pentru organis. învĕțământului în școlele poporale din 1895“, se vor adresa la subsemnatul oficiu ppresbiteral.

Informațiuni mai ample se pot lua la fața locului dela comitetul parochial, precum și dela subsemnatul ppresbiter.

Murĕș-Oșorheiu, 16 Iuliu 1898.

Oficiul ppresbiteral gr. or. rom. al Mureș-Oșorheiului.

Nicolau Maneguțiu
protopresbiter.

Nr 373—1898 [138] 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor învĕțătorești vacante din comunele mai jos însemnate din protopresbiteratul Hațegului se escrie eoncurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în Telegraful Român.

1. Nucșóra un post cu salariu de 320 fl. și anume 260 fl. repartiție dela popor și 60 fl. dela stat; — cuartir și lemne de foc.

Invĕțătoriul este deobligat a cânta în strană in Dumineci și serbători și cu copii respunsurile liturgiei.

2. Federi-Fizești, un post de învĕțătoriu ambulant. Salariul este 300 fl. prin repartiție dela popor, cuartir și lemne de foc.

3. Nădăstia-superióră, un post cu salariu de 300 fl. prin repartiție dela popor, cuartir și lemne de foc. Prelângă cualificațiunea prescrisă respectivul se fie deprins și în cântările bisericești.

Petenții să și trimită cererile instruite conform legei la subsemnatul oficiu.

In conțelegere cu respectivele comitete parochiali.

Hațeg în 27 Iuliu 1898.

Oficiul protopresbiteral al Hațegului.

Titu V. Ghiaja
protopresbiter.

Nr. 361/898 [141] 1—3

Concurs repețit

Pentru întregirea postuluí de paroch din parochia de cl. III. Mogoș-Valea Barnei, protopresbiteratul Lupșa, se escrie nou concurs cu terminul de 30 ḑile dela prima publicare în „Tel Rom“, conform ordinului V. Consistoriu archidiecesan din 26 Iuniu Nr. 4800 B.

Emolumentele împreunate cu acest post dau un venit anual de 389 fl., din care o terțialitate este a contorului.

Doritorii de a reflecta la acest post au a și așterne cererile concursuale instruite după normele bisericei nóstre din vigóre la subsemnatul oficiu în terminul prescris.

Oficiul protopresbiteral gr. or. în conțelegere cu comit. paroch.

Ofenbaia în 17 Iuliu 1898.

Ioan Danciu.
protopresb.

Nr. 358—898. [139] 1—3

Concurs.

Pentru întregirea posturilor învĕțătoresci vacante dela școlele confesionale din comunele mai jos însemnate din protopresbiteratul Ungurașului se escrie concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

1. Cubleșul-român, cu salariu de 300 fl., din cari 215 fl. dela stat și 95 fl. dela popor prin repartiție, cuartir și grădină de legumi.

2. Ciumerna, cu salariu de 300 fl. dela popor prin repartiție și cuartir.

3. Gălpuia, cu salariu 300 fl. dela popor prin repartiție, cuartir și grădină de legumi.

4. Sântă-Măria, cu salariu 300 fl. înpreunat și cu postul cantoral, cuartir și grădină de legumi.

5. Tămașa, cu salariu 300 fl. dela popor prin repartiție, cuartir și grădină de legumi.

6. Unguraș, cu salariu 300 fl., din cari 110 fl. dela stat și 190 fl. dela popor prin repartiție, cuartir și grădină de legumi.

Doritorii de a ocupa vre-unul din aceste posturi, au a și aștearne cererile concursuali instruite conferm normelor din vigóre, în terminul deschis la subsemnatul oficiu protopresbiteral.

Dela concurenți se ascéptă, ase presenta înainte de alegere în vre-o Duminecă sau sĕrbătóre la biserică în respectiva comună, pentru a fi cunoscut personal și pentru a și arĕta desteritatea în cântări și tipic.

Fizeș-Sânpetru, 23 Iuliu 1898.

Oficiul proptopresbiteral român gr. or. al tractului Ungurașului în copțelegere cu respectivele comitete parochiale.

Paul Roșca,
protopresbiter.

Nr. 416/898. [140] 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor învĕțătoresci dela școlele din comunele însemnate mai jos, se escrie concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Tel. Rom.“

1. Bacea cu filia Cueș, cu salar de 300 fl., repartițiați în popor, cuartir în edificiul școlei, un stângin de lemne de foc și grădină de legumi.

2. Cărmăzĕnesci cu filia Dănulesci, cu salariu anual de 300 fl. anume: din repartiție pe popor 236 fl. și din camĕta împrumutului de stat 64 fl, cuartir și grădină.

3. Furcșóra, cu salariu anual de 300 floreni, cuartir și grădină de legumi.

4. Glodgilesci, cu salariu anual de 300 fl. și adecă: în bani gata din repartiție 151 fl.; în naturalii 49 mĕsuri cucuruz = 49 fl., folosința pămĕntului numit „Cetățiana“=38 fl. și ajutoriu dela stat 62 fl., la olaltă 300 fl. — cuartir în edificiul școalei, doi stângini de lemne și grădină de legumi.

5. Godinesci cu filia Petresci, cu salariu din repartiție pe popor 105 fl. 90 cr., din interesele împrumutului de stat 44 fl. 10 cr. folosința unui pămênt arătoriu și fênațiu de 4 jugĕre = 50 fl., în naturalii cucuruz=100 fl., care tóte la olaltă fac 300 fl.

6. Ilia, cu salariu din repartiție pe popor 270 fl. și venitele cantorale de 30 fl. la olaltă 300 fl. cuartir în edificiul școlei și grădină.

7. Uleș, cu salariu anual de 300 fl., din care 240 fl. prin repartiție pe popor, eară 60 fl. folosința unui pămênt arătoriu și fênațiu.

Dela reflectanții la aceste posturi se recere, sĕ se presenteze până la alegere în vr'o Duminecă ori sĕrbătóre la biserica din comuna la care au concurat, spre a'și arăta desteritatea în cântările bisericesci și pentru luarea de informațiuni mai detaiate despre starea scólei și modul de plătire a salariului.

Invĕțătoriul ales la vr'una din aceste școle e dâtoriu sĕ țină și prelegerile în școla de repetiție împreună cu instruirea în cântările bisericesci, va fi obligat a cânta în strană, avênd a conduce cu scolarii și cântările liturgice în biserică.

Doritorii de a ocupa unul din aceste posturi, au sĕ-și aștérnă suplicele lor concursuale instruite conform legilor din vigóre la subsemnatul oficiu protopresb. până la terminul sus indicat.

Ilia, 25 Iuliu 1898.

Oficiul protopresbiteral gr.-ort. al Iliei în conțelegere cu comitetele parochiale concernente.

Avram P. Pĕcurariu,
protopresbiter.

Nr. 431—1896 protopresb. [142] 1—1

Publicațiune oficială.

Ioan Andreiu Suciu din Bundorf prin sentința Preaveneratului Consistoriu archidiecesan ddto 18 Septembre a. tr. Nr 6590. Bis. este totalmente divorțiat de pribegita sa soție Maria Viscrean tot din Bundorf, ceea-ce în sensul §. 124 al Regulamentului pentru procedură în cause matrimoniali se aduce la cunoscință publică.

Sighișóra, 3 Octobre 1806.

Forul matrimonial de I. instanță al Sighișórei.

Dimitrie Moldovan,
protopop.

Pentru a înlesni și celor mai lipsiți copii de școlă procurarea de **cărți didactice,** ne-am decis a *reduce prețurile* la următórele manuale:

Abcdar pentru școlele pop. rom. de Z. Boiu, legat	dela fl. —.24	la fl. —.20
Aritmetica de V. Roman leg.		„ „ —.08
Carte de cetire I. de Z. Boiu, leg.	dela fl. —.40	„ „ —.30
„ II. „ „ „ „	„ „ —.32	„ „ —.25
Elemente de geografie de Z. Boiu	„ „ —.30	„ „ —.15
Geografia de V. Roman		„ „ —.08
Istoria naturei și fisica de Z. Boiu	dela fl. —.30	„ „ —.15
„ patriotică de Z. Boiu	„ „ —.30	„ „ —.12

Librăria Tipografiei archidiecesane, Sibiiu.

Am onóre a aduce la cunoscința p. t. publicului că am început a pregăti în atelierul meu de lăcătuș artistic și

casse contra focului și spargerei

în esecutare solidă, pe lângă prețuri moderate, și deja am gata un deposit de casse lucrate de mine.

Cu tótă stima:

SAMUEL SCHUSTER
Hundsrücken 23. [124] 2—10

Cel mai eficace **MIJLOC DE CASĂ, pentru a regula mistuirea, pentru a produce o circulațiune regulată a sângelui,** pentru a depărta **părțile stricate** și **defectuóse ale sângelui (condițiunile esențiale pentru susținerea sanĕtății)** precum și pentru delăturarea repede și sigură a **bólelor de stomach** d. e. **lipsa de apetit, rîgăitul, vênturi, grétă, dureri de stomach și fóle, sgârci de stomach, îngreunarea stomachului cu bucate, flegmă, congestiuni de sânge, hemoroide, bóle femeiești, bóle de intestine** este de **40** ani probat

BALSAMUL DE VIAȚĂ al Dr. ROSA.

Pentru mântuirea de ori-ce aprinderi, răni și umflături, se folosesce cu succes sigur la inflamare, oprirea laptelui și întărirea peptului (țițelor) femeesci, la înțărcare, la abscese, noduri, puróie (Eiterpusteln) carbuncule, la răni și sugei la degete, la întărituri, umflături, uime etc. de **50 ani probată** [50] 10—30

Alifia de casă de Praga

din farmacia lui B. FRAGNER în Praga 203-III.

Acesta favoriséză întreg actul mistuirei, produce un sânge sănĕtos și curat și este un remediu de casă poporal probat, sigur și estins.

1 sticlă 50 cr., 1 sticlă duplă 1 fl.
Prin postă 20 cr. mai mult.

Vindecarea se face fără dureri prin influența alinătóre a alifiei.

In dose à 25 si 35 cruceri.
Pe postă plus 6 cr.

Atențiune! Fiecine sĕ céră numai preparate originale din farmacia lui **B. Fragner în Praga** și sĕ observe, ca tóte părțile învĕlitórei balsamului Dr. Rosa sĕ fie provĕḑute cu alăturata marcă rotundă de scutire, ☛ asemenea tóte părțile învĕlitórei alifiei de casă de Praga pórtă marca de scutire în trei unghiuri alăturată! ☛

Ori-cine îmi anunță o falsificare primesce o remunerațiune!

Mii de scrisori de recunoscință stau la disposiție spre vedere.

Deposite în farmaciile **I. Török**, Budapesta. **A. Egger,** Budapesta, apoi în Sibiiu la **E. Rumler, K. Müller** și **K. M. Herzberg.**

Depositul principal al producentului B. FRAGNER, farmacie „la vulturul negru“ în Praga, colțul stradei Sporner Nr. 203.

ESPEDIȚII CU INTORCEREA POSTEI.

Redactor prov. Dr. Elie Cristea.

Editura și tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 85. Sibiiu, Sâmbătă, 8/20 August, 1898. *Anul XLVI*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Conferențele învĕțătoresci.

In vîrtutea unui conclus al sinodului nostru archidiecesan, în locul reuniunilor învĕțătoresci întroduse după modalitatea reuniunilor dela șcólele comunale și de stat și în archidiecesa nóstră, cam dela anul 1882 încóce, cu anul acesta se reîntroduc din nou conferențele învĕțătoresci, cari au esistat la noi înainte de facerea statutului organic, și cari la facerea acestei legi fundamentale a bisericei nóstre, s'au luat între instituțiunile menite a asigura prosperarea, înflorirea și bunăstarea șcólelor.

Consistoriul nostru archidiecesan în esecutarea acestui conclus sinodal a dispus pentru anul acesta ținerea conferențelor pe ḑiua de 18/30 August a. c. și eventual și pe ḑilele următóre.

Intrégă archidiecesa s'a împărțit deocamdată în 12 cercuri, după-cum adecă a fost până acuma împărțeala reuniunilor; pentru fiecare cerc s'a statorit numĕrul învĕțătorilor, cari au sĕ ia parte la conferențele învĕțătoresci.

Conducerea conferențelor s'a concreḑut comisarilor consistoriali, cari vor avé sĕ pertracteze la locul prim temele destinate de către autoritatea bisericéscă, și numai în locul al doilea se pot lua și alte teme la propunerea conducĕtorului comisariu, sau la propunerea vre-unui membru al conferenței.

Ca centre de întrunire s'au luat locurile, în cari era stabil comitetul central al reuniunilor de până acuma, cari și ele din partea autorităței bisericesci s'au considerat ca conferențe, s'au pus sub scutul bisericei, care avea supraveghiarea, și conclusele reuniunilor trebuiau înainte de esecutare sĕ fie promovate la autoritatea bisericéscă spre aprobare.

Atâta s'a făcut până acuma în interesul mersului normal al acestei instituțiuni cardinale din statutul nostru organic.

Cu considerare la scurțimea timpului, ce ni-a stat la disposițiune dela încheierea sesiunei sinodale și până la datul cerculariului consistorial, și la multele și importantele afaceri, ce cad în sfera de activitate a celor chemați de a îngriji afacerile școlare, noi ne esprimăm deplina mulțumire cu mĕsurile luate de către autoritatea bisericéscă până acuma și rĕmâne reservată unui studiu organisarea conferențelor, care organisare o prevede legea fundamentală a bisericei nóstre, și în mod firesc o reclamă natura acestei instituțiuni fundamentale, care e chemată sĕ stea în ajutorul instrucțiunei publice în șcólele elementare.

In un ḑiariu românesc din patria nóstră s'au ridicat voci singuratice, cari din capul locului au luat posițiune ostilă față cu conferențele învĕțătoresci și favorabilă față cu reuniunile învĕțătoresci, a căror activitate, încât ea ici-colea mai există, în cele din urmă o a sistat sinodul nostru archidiecesan din anul acesta.

Dacă urmă o discusiune meritorică în afacerea acésta, și o discusiune seriósă, noi nu ne dam înapoi, mai ales că nici odată nu am lipsit dela locul nostru, când vorba a fost de o instituțiune cardinală din statutul organic, căreia trebuie sĕ-i dăm viéță.

Vocile sporadice de până acuma din ḑiariul politic din Arad însĕ, au fost recriminări și amenințări.

Recriminări, că prin conclusul sinodal în cestiunea conferențelor învĕțătoresci, se țintesce la întroducerea absolutismului în biserică absolutism, care va terorisa pe învĕțători, cari apoi nu se vor mai puté mișca liberi în activitatea lor școlară.

Amenințările concludéză in o posițiune ostilă, ce o vor lua învĕțătorii în conferențe, cari vor sci face, sĕ li se audă vorba, și ea sĕ fie considerată, sĕ nu li se răpéscă reuniunile și cu ele dreptul de a dispune ei de sine.

Nici recriminările, nici amenințările nu sunt lucruri demne de causă, și nu pun în lumină favorabilă pre aceia, cari cred, că acésta este calea cea dréptă, pe carea mergênd promovăm binele școlei.

Conferențele învĕțătoresci sunt o instituțiune cardinală din legea fundamentală a bisericei nóstre, din statutul nostru organic.

S'a împlinit tocmai un pătrariu de veac, decând Marele archiereu al bisericei nóstre, nemoritorul Șaguna, nu mai este în mijlocul nostru.

Biserica recunoscĕtoare a peregrinat din incidentul aniversărei a 25-a dela mórtea lui, la mormêntul lui.

Manifestațiunea bisericei a fost imposantă, manifestațiunea bisericei a fost démnă de marele archiereu.

A veni acuma cu afirmațiunea cutezată, că o instituțiune din legea nóstră fundamentală, o instituțiune din statutul organic, o instituțiune luată la insistința marelui Metropolit, care în viéță fiind o a susținut, și încă după împregiurările de atunci cu efect, o asemene afirmare este — în cea mai blândă judecată, — de tot cutezată.

Cine a pătruns în spiritul statutului organic, acela nu póte susținé, că autorii lui au fost conduși de spiritul absolutismului. Décă de absolutism e vorba atunci în cadrele statutului organic un eventual absolutism se póte desvolta de jos în sus, căci sufragiul universal dela noi de loc nu se potrivesce cu absolutismul eserciat eventual din centru.

In practică este lucru nejust a imputa autorităţii nóstre bisericesci absolutism, și încă absolutism față cu instituțiunile menite a fi în sprigінirea scólelor nóstre.

Cine va scrie la timpul seu istoria bisericei nóstre dela crearea statutului organic și dela întroducerea lui în biserica nóstră, și în special va veni sĕ aprecieze spiritul, în care instituțiunile și corporațiunile din biserica nóstră au luat vièță, acela va eternisa cu litere de aur spiritul adevĕrat constituțional, care a condus pre actualul nostru metropolit în tóte singuraticele casuri, unde mâna lui a ținut cumpĕnă, și la lucrările de organisare cumpĕna în a lui mână a fost și este.

Fără a mai reflecta la recriminări, trebue sĕ facem unele observări și față cu amenințările.

Stând în fața unei instituțiuni cardinale din legea nóstră fundamentală și cu un conclus al venerabilului Sinod archidiecesan, amenințarea cu realisarea dorințelor nóstre speciale nu mai e lucru serios sau dacă e serios, atunci e lucru fără cale, care se va sci reduce la rolul ce i-se cuvine.

Atâta acuma în ajunul înaugurărilor coferențelor învĕțătoresci.

Un lucru din vocile, cari au resuflat în organul politic din Arad, merită atențiunea nóstră, și noi ne folosim a-i și accentua importanța.

Se ridică obiecțiuni contra timpului de 30 August și ḑilele următóre. Acela e timpul, când se fac înscrierile la școlele medii și elementari din patria nóstră, și învĕțătorii nostri ca părinți sunt osândiți a absenta sau dela datorința de ași așeḑa copii la școlă, sau dela aceea, a cerceta conferențele.

Este o obiecțiune justă acésta, care s'a făcut și la locul competent, și preste care acuma s'a trecut din considerațiune la adunarea generală a Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român.

In viitoriu dorim sĕ se țină cont de acéstă obiecțiune.

Suspendările dela Arad.

Ministrul de interne a luat o disposiție mai strictă în afacerea defraudării sensaționale comise de *Krivany* în banii orfanali dela Arad. A dispus adecă *suspendarea viceșpanului*, a *fiscalului* și a *prim-contabilului*.

Pentru împlinirea disposiției ministeriale, comitetul permanent administrativ a comitatului Arad s'a întrunit în adunare estraordinară în 15. a lunei curente st. n. la Arad.

FOIȚA.

PETRE ISPIRESCU.

Petre Ispirescu s'a născut la 1830 în Bucuresci, și a murit către sfîrșitul anului 1886, în vêrstă de 57 de ani.

Din 57 de ani a muncit necontenit 45. Iacă întréga biografie a acestui distins scriitor. A scris mult și bine, a muncit cu talent și cu cinste, și n'a ajuns nimic. A trăit strimtorat și-a murit sĕrac. Nici bani, nici glorie. A răbdat și-a înghițit în sec ori-ce rîvnă. Lui i-se cuveniau multe și nu i s'a dat nimic. Viața și mórtea lui ca viața și mórtea adevĕraților ómeni mari, din bunul, nedreptul și nepăsătorul Regat al Românilor. Și póte că acest trist fenomen se esplică. Tóte popórele la redeșteptare năbușesc și ucid în pornirea lor neluminată încă, pe adevărații mari. Cei aleși sunt ca feciórele cele frumóse, pe cari popórele din vechime le jertfeau. Ispirescu ca și Bălcescu, ca și Bolintineanu, ca și Alecsandrescu, ca și Eminescu, a fost o jertfă.

Viața lui Ispirescu este o glumă rea a sórtei, ș'o vină socială de neertat. La 14 ani lucrător în tipografia Carcalechi. După Unire director al Tipografiei Naționale. Dela 64 director la Tipografia C. A. Rosetti. După 2 Maiu în unire cu Sc. Walter și Fr. Göbl deschide tipografia „Lucrătorilor Asociați“. Prea puțin trece și este numit director al imprimerei statului. In 68 dimisionéză din acéstă slujbă și întemeiază tipografia „Laboratorilor Români“ în unire cu Georgian, Conduratu Busnea și preotul Econom. Mai târḑiu acésta tipografie îi rĕmase numai pe séma lui. Și datoriile ei abia le-a plătit până la ceasul din urmă.

Viéța lui Ispirescu curge și se curmă în miros de plumb și de unt de lemn, în aerul greu al celei mai câinóse munci, în urueli, în culegere de litere, în paginări și corecture. Viața plumbului și a fontei, îi împuținéză, îi dumică și îi sfărâmă sfânta lui viéță. In anii din urmă chipul bĕtrânului scriitor era galben ca ceara, privirea lui blândă, umbrită și perdută sub acoperișul stufos și cărunt al sprâncenelor, glasul mângăetor tăeat de atâta muncă și tăcere, de atâta citire de manuscrise, de atâtea corecturi de cuvinte și îndreptări de frase.

Și el venise pe lume cu o viéță puternică, mare, scânteetóre. Copilul libertăței, al aerului fără hotare, al glumelor, al ghicitorilor, al snóvelor, al basmelor și-al poesiilor populare. Zburdalnic și curios, de mic, a vroit sĕ vaḑă și sĕ auḑă tóte. El era rodul sórelui, al vêntului ș'al gónei, ér nu fructul pipernicit și dospit al serilor întunecoase, umede și încropite. Toți săracii se nasc în libertate și 'n mijlocul naturei, dar nu toți au patimă de ele. Nici ochii, nici urechile, nici imaginația lor nu sunt la fel și de o potrivă. La cei distinși copilăria este bogată și plină de farmec. La acéstă vîrstă fragedă ei simt o adîncă și nedeslușită mirare, când vĕd fețile naturei schimbându-se una după alta. Și primele fulgere, primele vijelii, primele primăverí îmbrebenate cu flori, primele veri încărcate cu róde zemóse și dulci, primele pasări nebunatice și limbute, pentru acești copii înzestrați și neodichniți, rĕmân neșterse în închipuirea lor aprinsă, neadormită și ca și bolnavă. Anii trec, nevoile s'arată, durerea începe, lupta pentru existență se încleștéză, pĕrul căruntește, dar primele mirări, primele întrebări, nu se sting. Căci cei nepăsători la bĕtrânețe, nepăsători și bĕtrâni au fost și în copilărie. Ómenii mari, geniile chiar, lăcrăméză când și-amintesc de copilărie, și până la adînci bĕtrânețe ei au ceva într'înșii de nevinovat și de copilăresc.

In câte-va amintiri inedite, Ispirescu își povestește copilăria, și din copilăria lui se vede scriitorul care iubește natura, marele dascăl al tuturora, cari au avut darul d'a fi scriitori, muzicanți, pictori, sculptori și architecți. Cum a vĕḑut pe Vodă Bibescu, cum a învĕțat carte, cum se ducea cu salcia, cum cânta, cum se juca, cum asculta basme, cum spunea ghicitori, și câte drăcii copilărești se petreceau pe la 1840, tóte le descrie minunat, eternul scriitor al „Basmelor Românilor“. Și din aceste reese lămurit copilăria lui blândă, vie, bogată în impresii și înzestrată cu un sistem nervos ușor de mișcat și de aprins.

„In ḑiua aceea, — o fi fost cam pe la 1840, — se desprimăvărase de timpuriu, cerul era albastru ca vioréua, sórele eșise din închisóre sĕ încălzéscă óse góle; pomii înmuguriseră, ba încă zarzării și înfloriseră; rîndunelele începuseră a veni; unii copii ziceau că veniseră și berzele și cocorii; salcia dăduse așa de frumos, că-ți era dragă lumea sĕ privesci la ea“.

Și mai departe:

„Era frumos sĕ veḑi cetele de atâți copii, toți veseli, toți mulțumiți, toți riḑênd și jucându-se. Părea că însași firea se bucura de bucuria cea nevinovată a copiilor. Vrăbiile ciripeau prin crăcile copacilor de prin prejur, ca-și-când ne-ar fi ḑis: bine-ați venit. Pițigoiul sălta și el din rămurică în rămurică, și stând pe câte o smicea, își cânta cântecul ce a rĕmas de pomenire:

Fişpanul *Fabian* L. după deschiderea adunării a presentat rescriptul ministerial, în care dl *Perczel* declară că nu e mulţĕmit cu disposiţia luată de comitetul administrativ, ci în interesul cercetării află cu cale sĕ se suspende dela oficiu *viceşpanul Szathmary* Gyula, *fiscalul Vörös* Vidor şi contabilul primar *Schwlger* Alajos, afară de funcţionarii deja suspendaţi, între cari se află românii *Pecican*, presidentul scaunului orfanal, şi controlorul *Barbu*.

Ordinul ministerial spune, că *viceşpanul n'a satisfăcut indatoririei sale impuse prin regulament de a examina cu ocasia scontrării nu numai banii gata ci tóte hârtiile* de valóre.

Fişcalul fiind de faţă la predarea sevârşită de cassar, *nu şi-a făcut datoria*, neprotestând în contra faptului că nu s'au revăzut hârtiile de valóre, ci numai banii gata.

Contabilul a autenticat extrasele *false din cartea principală*, fără de a fi revĕḑut acea carte!

Cu tóte că însuşi ministrul declară **vinovaţi** de *neîmplinirea datorinţei*, pe pomeniţii funcţionari, s'a aflat totuşi un membru în comit. administrativ, care sĕ-'i apere, presentându-i înaintea adunării ca pe cei mai străduitori în muncă şi mai neesceptionabili în privinţa caracterului.

Membrul *Nachtnebel* adecă a apreţiat în cuvinte scandalizător de căldurόse *hărnicia extraordinară* a vice-şpanului, *abnegaţiunea* lui în servirea „intereselor“ comitatului (?!) a spus în adunare, că vice-şpanul e „model“ de caracter.

Despre *Vőrőş Vidor* acelaş Nachtnebel a spus că e de un caracter puritan, şi a declarat, că se alătură la disposiţia ministerială numai în interesul independenţei cercetării, pentru a nu se părea că se face pressiune asupra judecătorilor

Fişpanul a anunţat conclusul, că comitetul adm. „satisface“ ordinului ministrului.

Se vorbesce ca despre un lucru incontestabil, că congregaţia, convocată pe Luni, va face un arunc de dare în comitat pentru acoperirea sumei defraudate nu se scie însе, că se vor repartiţiona 3% pe 10 ani, séu 2% pe timp mai îndelungat.

REVISTĂ EXTERNĂ

Principele bulgar în Germania,

Alt. Sa Principele Ferdinand al Bulgariei, va pleca pe la finea lunei curente, într'o călĕtorie în Germania. Asupra scopului călătoriei nu se dau înca ştiri.

*

Turburările din Yemen.

In împeriul turcesc, liniştea nu vrea sĕ se sălăşluiască deloc, nici macar se durată de vre-un an.

Ştiri din *Yemen* presintă situaţia ca fórte gravă. *Arabii* nu încetéză de a hărţui pe Turci. Guvernul turcesc trimite întăriri mari; din luna Maiu încóce au plecat la Yemen 10.300 de ómeni.

Pentru tractul Dobrei

Nr. 6691 Plen.

Cerculariu

către Onoraţii membri clericali şi mireni, ordinari şi esiraordinari, ai sinodului protopresbiteral gr. or. din protopresbiteratul Dobrei.

Incredinţându-mi-se din partea Venerabilului Consistor archidiecesan cu ordinul din 3 August a. c. Nr. 5903 Plen. onorifica misiune de a conduce actul alegerii de protopresbiter al tractului Dobrei, în esecutarea acestui mandat am onóre a convoca pe temeiul §. 15 din Regulamentul pentru procedura la alegerea de protopresbiter şi în sensul §-lui 42 combinat cu §. 51 din Statutul organic, pe onoraţii membri ai sinodului protopresbiteral înmulţit, din tractul Dobrei, a se întruni în sinod electoral Luni în 24 August a. c. st. v. la 11 óre a. m. în biserica nóstră din Dobra, pentru alegerea de protopresbiter al numitului tract.

Serviciul divin împreunat cu chemarea Sântului Duch, ce are se premérgă actului de alegere se va celebra în aceaşi ḑi la 9 óre a. m. în biserica nóstră din Dobra.

Totodată conform §. 14 din regulamentul pentru alegerea de protopresbiter, convoc prin acésta şi pe Onoraţii membri ai comitetului protopresbiteral la şedinţă oxtraordinară pe ḑiua de Duminecă în 23 August la 4 óre p. m. în localitatea ce se va designa la faţa locului, pentru combinarea şi statorirea listei de candidare la postul de protopresbiter

Sibiiu 4 August, 1898

Comisariul cosistorial:
Nicolau Ivan m. p.,
protopr. asesor consistorial.

Asociaţiunea la Beiuş.

Spre scire şi orientare!

Din incidentul adunării generale a „Asociaţiunei“, ce se va ţinea în Beinş a. c. în ḑilele 27—28 August, subscrisul face cunoscut, că în lipsă de hoteluri s'a făcut îngrijire de cuartire corĕspunḑĕtóre pe la case private astfel, că óspeţii — însinuaţi cel mult până la 24 August, — deja la sosire numai decât vor primi informaţiile de lipsă referitóre la încortelare.

Pentru călăuzire şi informare membrii comitetului de încuartirare se vor presenta la sosirea fiecărui tren, purtând ca insignii: un bandaj alb la braţul stâng.

Mersul trenurilor:

Dela Orade plécă: dim. la 3.50 m., sosesce la Beiuş la 10.04 m; d a. la 2.40 m., sosesce la Beiuş séra la 7.47 m.

Sosesce la Orade:

Dinspre Cluj: Tren accel.: nóptea la 2 31 m. şi dim. la 8.38 m.; tren de persóne: nóptea la 10.44 m. şi ziua la 11.17 m.; tren mixt: ḑiua la 8 óre.

Dinspre Budapesta: Tren acc. nóptea la 2.11 m., séra la 7.07 m.; tren de pers.: nóptea la 1.48 m., ḑiua la 3.42 m.; tren mixt ḑiua la 7.22 m.

Dinspre Arad şi Seghedin: Tren de pers.: dim. la 9.32 m., d. a. la 5.30 m., tren mixt: dim. la 8.31 m.

Dinspre Érmihályfalva: Diminéţa la 8.21 m., séra la 9.08 m.

Dr. Gavriil Cosma,
preş. com. de încuartirare.

La deschiderea unei şcóle.

Cuvêntare

rostită de protopresbiterul on. Greg. Pletosu, profesor gimnasial în Năsĕud, cu ocasiunea sfinţirii şcólei confesionale gr.-orientale din Borgo-Bistriţa.

(Urmare.)

Şi din acest punct de vedere dară am creḑut, că va fi bine, ca se ne amintim acele cerinţe, pre cari le cerem noi dela şcólele nóstre confesionale, când e vorba ca sĕ servéscă scopurilor, pentru cari sunt întemeiate şi susţinute. Şi ce cerem noi dela o şcólă, despre care ḑicem că e bine organisată? Cerem trei lucruri:

a) Ca în dênsa sĕ domnéscă ordinea;

b) Ca în dênsa sĕ se cultive adevĕrul;

şi *c*) ca în dênsa sĕ se cultive sentimentul datoriei.

Ordo est anima rerum. Ordinea este prima cerinţă, care se adreséză de o potrivă educatorilor, institutorilor, ca şi elevilor sau şcolarilor, este primul exerciţiu spre practicarea vîrtuţii şi ar putea fi înscrisă pa fiecare edificiu şcolar ca un îndemn pentru fie-care, care întră în acela.

In anii de şcólă ordinea e de o însemnătate capitală, căci atunci omul se găsesce într'o desvoltare continuă fisică, intelectuală şi morală, în care săriturile şi omisiunile produc lacune, ce nu se mai pot umplé, fiindcă se perde un timp preţios, care nu se mai întórce.

Ordinea începe cu cureţenia trupului şi a sufletului. — Ordinea privesce desĕvîrşirea lucrărilor. Intrarea punctuală în clasă şi eşirea din aceea ne învaţă a nu amâna pre mâne, ce putem şi ce trebue sĕ facem astăḑi; ne învaţă a face, ca tóte lucrările nóstre sĕ fie depline, ér nu ciuntite, ne învaţă a respecta órele de muncă. — Când ordinea întră în obiceiurile de tóte ḑilele, ascultarea datorită legii şi autorităţii, devine uşóră. Şi unde domnesce ordinea, domnesce şi activitatea, cu tendinţa ei spre cele bune, ér unde există acésta activitate, lenea nu are lăcaş, ci fuge cu tóte deprinderile ei cele rele, cu tóte consecinţele ei vătămătóre caracterului omenesc.

Cu un cuvênt ordinea este sufletul şcolii, care voiesce sĕ dee róde bune, sĕ formeze generaţiuni pĕtrunse de ideea bunului, oţĕlite în virtute. Şi numai asemenea generaţiuni sunt în stare a lucra cu spor şi cu priinţă spre binele obştesc.

A înfrânge ordinea şcolară este un mare pĕcat atât pentru elevi cât şi pentru educatori. Invĕţătorii mai ales trebue aici ca şi în modul lor de a trăi, sĕ cugete, că ei au sĕ fie înaitea elevilor exemplu viu a tot ce este bun, nobil şi frumos, căci atunci disciplina şcolară se va răḑima pre unica sa basă solidă, pre respect şi iubire.

Părinţii şi educatorii datori sunt deci, sĕ încunjure în mod absolut ori ce pretext, prin care s'ar putea produce o nerespectare a ordinei şcolare. — Asemenea pretexte sgudue educaţiunea şi autoritatea şcólei în basĕle ei cele mai lăuntrice, căci clătină a dóua cerinţă capitală, ce se adreséză şcólei: cultul adevĕrului.

Óre sĕ mai fie trebuinţă, ca sĕ expun înaintea Dv., de ce iubirea adevĕrului şi făptuirea lui sunt nedespărţite de şcólă? La ce óre tinde tótă sciinţa omenéscă, dacă nu la căutarea şi aflarea adevĕrului? Dacă acésta nu devine o deprindere, cum vom puté păşi cu siguranţă în tóte cercetările nóstre? Căci obiceiul minciunei uşor se transpórtă pe tot câmpul activităţii omenesci. Deci aici mai mult ca ori unde se póte pipăi legătură intimă, care există între învĕţătură şi purtarea morală. Căci unde există minciuna, cu dênsa se întroduce un element greşit în calcule şi cercetări, spiritul devine sucit şi el caută soluţiuni nenaturale, nelogice, — fiind-că din capul locului este abătut dela adevĕr, a denaturat realitatea.

Şi în acésta sferă de acţiune nu trebue să nesocotim nimica. Cel mai mic neadevăr îşi are urmări necalculabile. Ér adevĕrul etern îşi rĕsbună cumplit în contra omului, care îi întórce spatele, fie chiar şi numai din glumă. — Un copil d. e. nu vine la şcólă din lene, el caută pretext de scusă şi iscodesce o minciună, pe care însе şi consciinţa lui proprie o condamnă. Dacă acum acest lucru este rĕu pentru copil, cu atât mai rĕu va fi când părinţii s'ar încerca a acoperi pe copii lor cu asemenea pretexte mincinóse.

(Va urma.)

Din ROMÂNIA

Intrevederea Regelui Carol cu M. S. Impĕratul-Rege Francisc Iosif.

In privinţa întrevederei dintre Regele Carol al Ro-mâniei şi Impĕratul Rege Fr. Iosif, ḑiarele din Ţară dau următórele amănunte:

In trecerea spre Ragaz, Regele Carol se va opri câte-va óre la Viena, fără a avea nici o întrevedere cu Impĕratul, care se află la Ischl, ci Regele va primi numai în audienţă pe contele Goluchowsky ministrul de externe al Monarchiei, cu care va conferi asupra situaţiei internaţionale.

La întórcerea din Ragaz, între 5—10 Septembre, MM. LL. Regele şi Regina Românieise vor opri trei sau patru ḑile la Viena, ca sĕ viziteze exposiţia jubilară, organisată pentru jubileul de 50 ani al domniei Impĕratului.

In acest interval, Regele român va avea o întrevedere, fie la Schönbrunn, fie la Hofburg, cu M. Sa Impĕratul nostru.

⁂

(***Nou director gen. al Teatrelor***). Dl Spiru Haret, ministrul cultelor şi instrucţiunei publice române, a oferit postul vacant de director general al teatrelor d-lui *Petre Grădisteanu*.

Cunoscută fiind competinţa d-lui Petre Grădiştianu în ce privesce arta, se speră, că sub direcţiunea d-sale Teatrul va lua un nou avînt.

⁂

(***Darurile Ţarului***). Duminecă la amiaḑi a sosit în Bucuresci un tren special, cu darurile trimise de Ţar Regelui Carol.

Intre altele, Ţarul a trimis din hergheliile imperiale „ḑece cai din cei mai frumoşi“.

⁂

(***Contele de Gubernatis între Români***). Contele *Angelo de Gubernatis*, cu soţia şi fiica sa, a sosit în 16 Aug. n. la Bucuresci. Distinsul filo-român va sta aprópe

---

„Cinci
opinci
într'un picior,
Şi călcâiul tot e gol“.

Erau cu salcia. Au sosit la biserică în ajunul Floriilor. Inchipuirea lui Ispirescu ajungea la paroxism religios. S'a bucurat de natură, apoi supranatura îl ameţesce, îl farmecă şi vedeniile îi apar ca nisce realităţi.

„....că v'aşi face, póte şi pe D-vóstră sĕ credeţi ceea-ce credeam eu atunci.

„Cu sufletul plin de măreţie şi mărirea lui D-zeu, cu mintea pironită la umilirea lui Christos de a se coborî pe pămênt, cu gândul la blândeţea celui-ce a ḑis: lăsaţi copiii sĕ vină la mine, că a lor este împĕrăţia cerurilor. . drept sĕ vĕ spun eu mĕ socoteam răpit. Părea că nu mai calc pe pămênt, că eram dus de nu sciu cine pe sus, şi că de acolo de sus vedeam aidoma pe Domnul Christos călare pe mânzul asinei cum mergea înconjurat de lumină şi de cetele îngeresci, şi cum binecuvênta pe copii, zimbindu-le cu blândeţe“.

Astfel pregătesce natura pe aleşii sĕi. Ei ce aud şi vĕd; ei vĕd aidoma, ca-şi-cum ar fi într'adevĕr, ceea-ce e numai vedenie. Somnul lor e torturat de vise şi nu adorm decât dacă îi vei descânta cu melopei prelungi, cu poesii şi cu basme.

Multe i-au povestit părinţii, şi cu ce dragă inimă se alipia pe lângă cârdurile de copii cari spuneau ghicitori, snóve şi basme. După cum îmi destăinuia chiar el, în anul trecut.

După copilăria lui fericită şi liberă a sosit ucenicia grea, munca de lucrător şi aceleaşi şi aceleaşi slujbe mici şi umilite.

L'am cunoscut puţin câteva luní; l'am cunoscut de curênd; şi 'l iubeam de mult şi mult.

De câte-ori l'am întrebat:

— Nene Ispirescule, cum ai început d-ta să scrii?

In tot d'a una mi a răspuns blând şi suriḑênd, şi în tot-d'a-una cu acelaşi răspuns:

— Eacă, tată, când am citit cel dintâi basm tipărit întrun ḑiar, m'am mirat ca şi basmele nóstre să fie de ceva. Şi-am ḑis, aşa e basmul, bun e cum e, dar nu vine tocmai aşai. Nu prea vine. Ş'a fost destul sĕ scriu cel dintâiu basm că n'am mai scăpat: şi mie îmi plăcea că nu mĕ puteam stăpâni şi unii scriitori, mari şi învĕţaţi, de-ai noştri, nu îmi mai dădeau pace.

Ispirescu a scris mult şi bine, dar opera lui neperitóre este de sigur volumul intitulat „Basmele Românilor“. Când citeşci acest volum şi'l reciteşti, şi ear îl citeşti, ţi sĕ pare că asculţi un popor întreg. Ispirescu n'are nici dialecte, nici loc, nici asemuire parţială numai cu unele judeţe. El e de pretutindeni din tóte timpurile, naiv, glumeţ, epic, trist, bogat, ca întregul nostru popor. El ţi-apare ca un focar mare, în care s'au adunat şi frânt şi rĕsfrênt tóte razele luminóse ale românităţei simple, sèrmane, muncitóre, ale acestui aur curat al neamului nostru.

„Basmele Românilor“ este o operă mare şi originală. Ispirescu nu este un culegător după cum cred unii neştiutori nevinovaţi şi alţi ştiutori învidioşi, ci un adevărat creator.

Intre o culegere de poesii populare şi între „Basmele Românilor“ este o enormă deosebire; şi după cum am îndrăsnit susţine altădată, voiu susţine şi acum:

„Poesia se închiagă în ritm şi se înfrânéḑă în rimă. Poesia populară se fixéză în ritm şi în rimă ca într'un calapod neschimbat. Poesia curge pe frase scurte; poesia sĕ învaţă pe dinafară. Poesia populară s'a găsit ca şi tipărită în mintea tuturor călăreţilor. Intr'un cântec spus de un Oltean şi între acelaşi zis de către un ialomiţian, nu este mai mare deosebire de cât între variantele aceluiaşi text scris şi imprimat în veacurile trecute.

(Va urma.) *De la Vrancea.*

dóuĕ sĕptămâni în Ţară, făcênd escursiuni la Curtea de Argeş, Iaşi, mănăstirile Némţu, Agapia, Văratec, etc., însoţit precum am spus, între alţii de dl V. A. Urechiă.

* * *

(*Sporirea armatei române*). Ce tim în „Epoca“: Cu începerea dela 1 Octobre se vor înfiinţa încă trei regimente de infanterie cari vor purta Nr. 36, 37 şi 38 şi vor fi restribuite pe judeţele Botoşani, Focşani şi Brăila.

6/18 August în Sibiiu

Eri s'a celebrat în biserica „Schimbării la faţă“ din Sibiiu-Cetate, serviţiu divin întru sănătatea Majestăţii Sale Impĕratului-Rege *Francisc Iosif I.* Sânta liturgie a oficiat'o parochul locului, părintele protopresbiter *Ioan Papiu;* ér după terminarea acesteia a slugit însuşi Escelenţia Sa I. Preasânţitul Domn archiepiscop şi metropolit *Miron Romanul* o docsologie, fiind asistat de Ilustritatea Sa Dl Dr. *Ilarion Puşcariu*, archimandrit şi vicariu archiepiscop şi de protopresbiterii *Ioan Papiu*, *Moisă Lazar*, *Nicolau Cristea*, *Mateiu Voilean* şi *Nicolau Ivan*, asesori consistoriali, ca diacon a funcţionat archievariul cons. *Demetriu Câmpean*. La finea docsologiei s'a cântat „Imnul“ monarchului nostru, care tocmai plinesce 50 ani dela suirea s'a pe tron.

La óra 1 d. a. a dat Escelenţia Sa un prânḑiu, la care au luat parte pe lângă cei mai sus notaţi, mai mulţi onoraţiori. Escelenţia Sa a ridícat între aplausele celor presenţi, pocalul pentru îndelunga viéţă a Majestăţii Sale, pe care D-ḑeu sĕ-'l ţină pentru binele tuturor popórĕlor din patrie.

Şcólele române din Blaj.

(Incheiere.)

Partea a dóua a programei şcólelor dela Blaj, cuprinde date despre institutul preparadial, şcóla normală şi de pracsă şi şcóla elementară şi superióră de fetiţe gr-catolice.

La *Preparandie* au funcţionat 8 profesori; la *şcóla normală* 4; la *şcóla de fete*: 5 învĕţători la cea elementară, 5 la cea superióră. In fruntea acestor institute stă un director.

Preparandia şi şcóla de fete îşi au internatele lor.

Tinerimea preparandială are o societate de lectură.

Au beneficiat de stipendii de câte 100 fl. 2 elevi; de 60 — 1; de 50 — 13; de 40 — 2.

Date statistice: La *preparandie* au fost înmatriculaţi cu totul 11 9, elevi, au remas până la finea anului 112; la *scola normală* 97, au remas 81; la *şcóla de fete elem.* 92, au remas 85; la cea superióră 23.

După *religie* la preparandie au fost 109 gr.-cat. *gr.-or.* 3. La sc. normală 76 gr.-cat.; 4 gr.-or.; 1 izraelit. La şcóla de fete elem. 74 gr.-cat.; 1 rom. cat. 9 gr.-or.; 1 izr. La cea superióră 19 gr.-cath.; 3 gr.-or.; 1 izraelită.

După *naţionalitate*: la preparandie 112 români. La sc norm. 74 români, 1 jidov, 6 ţigani (neorustici). La sc. de fete elem. 81 române. 1 germană, 1 ovreóică, 2 ţigance La cea superióră 22 romănce, 1 jidancă.

Conferenţa înv. dela Braşov.

— *Anunţ.* —

In conformitate cu Circulariul Venerabilului nostru Consistoriu archidiecesan, dat la 2 Iulie a. c. sub Nr. 4066 Şcol. aduc la cunoştinţa tuturor învĕţătorilor definitivi, provizori şi suplenţi din cercul *Braşovului*, compus din protopresbiteratele Braşov, Bran şi Treiscaune:

că conferinţa învĕţătoréscă, convocată prin ordinul amintit, se va ţinea la terminul hotărît (18 August) în sala cea mare a gimnasiului român ortodocs din loc.

Inainte de deschiderea conferenţei — la 9 óre a. m. — se va oficia în biserica Sf. Nicolae din Scheiu: chemarea Duchului sfânt.

Braşov, 3 August 1898.

Dr. Vasile Saftu,
comisar consistorial.

Noutăţi.

Bande de spărgĕtori de biserici! In Munţii-Apuseni, în jurul Câmpenilor, unde sunt concentraţi de Banfiy aprópe 50 de gendarmi cari stau la pândă după... pantlicile din perul şi de pe hainele flăcăilor şi femeilor,— sĕ află, precum ni-sĕ scrie, *o bandă de spărgĕtori de biserici*. In cel mai nou timp, de-o lună dóuĕ, *au spart deja 4 biserici*: Acum vre-o 6 sĕptĕmâni au spart biserica din *Câmpeni*, în 16 spre 17 Iuliu au spart biserica gr. or. din *Certege*, după acea pe cea gr. or. din *Ponorel* şi pe urmă pe cea gr. cat din *Ponorel*, Peste tot locul au putut găsi — sĕrăcia şeḑênd singură în sfintele locaşuri. Dar mişeii făptuitori n'au putut fi prinşi. Cei 50 de gendarmi n'au vreme de aşa ceva, ba s'au purtat chiar scandalos de indiferent şi tîrzíi faţă cu arătarea făcută lor. In numĕrul viitor publicăm raportul primit.

* * *

Semne bune pentru bucovineni. „Patria“ din Cernăuţi înregistréză cu bucuriă faptul, că doi sbiri ai Românilor bucovineni, prefecţii Sworakowski şi Wohlfart, au fost înlocuiţi de cătră guvernatorul dl baron Bourguignon. In aceste înlocuiri, „Patria“ vede o eră nóuă pentru Românii bucovineni.

* * *

Gimnasiul privat dela Petroşeni, un gimnasiu amărît cu 4 clase, căruia nici în apropiere nu-i ştiu de nume, a cerut guvernului un ajutor anual de *2500—3000 fl. anual*, că altfel — nu mai póte exista! Foile din Pesta au nădejde că guvernul îi va da ajutorul, ba că îl va chiar statifica şi completa cu timpul, căci „o cer asta interesele maghiarismului“ şi a maghiarisării, ce nădăjduiesc s'o ajungă în acele părţi, cu ajutorul coloniilor dela minele de cărbuni din Petroşeni şi a acestui „gimnasiu“. Gimnasiul e altfel acolo absolut superflu, ceea ce sĕ vede şi din faptul că întreprinzĕtorii lui privaţi nu-'l mai pot susţinea, şi fiind un gimnasiu destul de aprópe în Orăştie şi o şcólă reală în Deva, dar ori-ce í-ai cere acestui guvern, dacă-'i ceri în numele „ideii“, el îţi face!...

* * *

Furtună gróznică. In Varşovia şi jur o furtună gróznică s'a descărcat zilele acestea. Uraganul a nimicit tot ce i-a căzut în în cale A rupt umpluturile dela căile ferate, a mânat bucatele adunate pe câmp, a rupt podurile. In cursul ploii torenţiale trăznetele s'au urmat într'una, *omorînd dóuĕzeci şi trei de ómeni.*

* * *

Disposiţie pentru abonarea „Foii Pedagogice“. Consistoriul din Caransebeş a ordinat tuturor comitetelor parochiale abonarea „Foii Pedagogice“ pe séma bibliotecilor şcolare din eparchiă.

* * *

Maiorul Esterházy, figură cunoscută din procesul lui Zola, acuzat pentru falşificare de documente, cum se anunţă din Paris, a fost achitat, neputêndu-se dovedi nimic împotriva lui.

* * *

O oprelişte cuminte. Organele politice din Troppau au dat pentru guvernamentul silesian o ordinaţiune prin care opresc strict ţinerea ori-cărei fel de *petreceri* în oraşelele ori coloniile minelor de cărbuni, în ḑilele de plată a lucrătorilor. Ca şi pe la noi adecă, aşa şi acolo pe lucrători îi plătesc numai la anumite ḑile cărora ei le ḑic simplu „plata“ „la plată“. Iar în Silesia inferióră lipitorile, sugătórea puterii poporului, crâşmarii lacomi şi fără inimă, mai ales Jidani, arangiau totdeauna în ḑilele „la plată“ petreceri şi jocuri prin tóte marginile drumului pe unde bieţii ómeni istoviţi de muncă trebuiau sĕ trécă spre casă. Şi cel puţin trei din patru părţi a muncitorilor sĕ opréu în aceste curse ademenitóre, de unde glasul de musică şi mirosul de beutură îi poftea, şi-apoi nici nu mai eşiau din ele până nu-şi gătau toti creiţĕruşii căpătaţi la „plată“, iar mergĕnd goli acasă la nevastă şi copii, sĕ începea cértă şi nĕcazul, şi blĕstămele, şi plânsul şi nenorocirile lanţ!

Ba începuse „moda“ că la plată unii veniau cu nevestele lor uşuratice şi cu copii cu tot, şi-apoi steteau aici ḑile întregi la chef şi tocau tot-tot în puticile pĕcătóse, apoi răbdau iară până la altă plată.

Oprelişţea înţeléptă a guvernamentului silesian multe mame năcăjite şi flămânde o vor binecuvênta. La noi în Ungaria, în noul Sion al Jidovilor aşa ceva, nu s'ar putea!

* * *

O „bucurie“ la Orăştie... In numĕrul mai nou a lui „Szászváros“, fóie redactată de directorul gimnasiului unguresc din Orăştie, întovărăşit cu fostul director şi cu alţi capi ai ungurimii de acolo, aflăm următórea „noutate“:

„*Dl Moţa s'a despărţit de „Revistă“*. In cel mai nou numĕr al „Revistei“ a apărut un „communiqué“ scurt, că Ioan Moţa, unul dintre colaboratorii principali ai foii, sĕ retrage dela fóie. Auzim că dl Moţa sĕ pregăteşte a sĕ muta şi din oraşul nostru. Retragerea dênsului dela „Revistă“ va fi în favorul acesteia, *căci cultivarea acelei direcţiuni ultra-maghiarofagă pe care dênsul o representa acolo*, nu credem că i-ar sta în interes în întâia linie nici însuşi românismului“...

E interesant cum fóia maghiară, dă, necerut, acest atestat, care însĕ pentru colaboratorul unei foi independente cum e şi „Revista Orăştiei“, — nu e rĕu atestat!

Almanachul învĕţătorilor.

„*Almanachul învĕţătoriului român*“ va apăré cu începerea anului şcolariu viitoriu 1898/9 şi e deja sub tipariu.

Diferitele cestiuni cronologice, genealogice, calendaristice, tipicale etc., precum şi alte referinţe de interes pentru învĕţătorimea nóstră, — planul de învĕţămênt, diverse conspecte, statistice şi altele din sfera şcólei poporale, — estrasele şematismelor ambelor metropolii, dar mai vîrtos a Reuniunilor învĕţătoresci, — datele reteritóre la mişcarea literaturei nóstre pedagogice în legătură cu un conspect al învĕţătorilor ca autori şi în fine tractatele cuprinse înpartea literară, sunt totatâtea motive îmbucurătóre, că „Almanachul înv. rom“., la noi unic în feliul sĕu nu numai va deveni adevĕratul călăuz al învĕţătorimei şi tablou sincer al şcólelor nóstre, ci va umplé — sper — şi un gol prea simţit în literatura nóstră pedagogică.

Tot astfeliu şi adjustarea technică încă va satisface aşteptărilor, aparênd legat frumos cu hârtie fină şi tipariu acomodat.

Rog deci pe toţi doritorii de a avé acest opşor şi îndeosebi pe fraţii colegi, sĕ grăbéscă a se însinua, căci avênd în vedere spesele cele mari şi îndeosebi îngrijirile seriόse de cari sunt cuprinse mai vêrtos aḑi tóte întreprinderile literare, Almanachul se tipăresce în numĕr cât mai restrins.

Preţul unui exemplar abonat e 1 fl., plus spesele postale,

Despre modul de procurare voiu încunoscinţa îndată ce a apărut Almanachul, pe fie-care domn abonen!.

Reciţa-Montană, (Resiczabánya), în August 1898.

Iosif Velcean,
înv. rom.

Stipendii dela „Asociaţiune“

— CONCURS. —

Dela „Asociaţiunea pentru literatura română şi cultura poporului român“, cu începutul anului şcolar 1898—99, sunt de conferit următórele stipendiĭ:

1. Un stipendiu de *50 fl.* v. a. pe an din fundaţiunea „Dobâca“, destinat pentru un gimnasist născut în fostul comitat al Dobâcei.

2. Dóuĕ stipendiĭ de câte *60 fl.* la an din fundaţiunea „Roman“, destinate pentru studenţi de gimnasiu ori şcóle reale.

Cererile pentru aceste stipendiĭ au sĕ se înainteze comitetului central al asociaţiunii, Sibiiu (Strada Morii Nr. 8) până la 5 Septembre a. c. st. n., provĕḑute cu următórele documente: *a)* Atestat de botez; *b)* Testimoniu şcolar de pe semestrul din urmă al anului şcolar 1897—98; *c)* Atestat de paupertate.

Cererile întrate după termin nu se vor considera.

Din şedinţa comitetului central al Asociaţiunii pentru literatura română şi cultura poporului român, ţinută în Sibiiu la 12 August 1898.

Dr. Il. Puşcariu m. p. *Dr. Beu* m. p.
vice-preşedinte. secretar. II.

Raportul general

al comitetului societăţii de lectură „A. Şaguna“ cu finea anului 1897/98.

(Urmare.)

Partea II.

3. Averea societăţii cu finea anulai 1897/8.

1. Biblioteca.

A) Cărţile. Biblioteca în anul espirat 1897/8 s'a înmulţit cu 125 numeri în 144 volume, şi astfel biblioteca soc. care la începutul anului şcolar număra numai 2240 numeri in 3167 volume, astăḑi posede 2365 numeri în 3311 volume.

La acest crescĕmênt imbucurător a ajuns biblioteca, parte prin donaţiuni, parte prin procurări făcute pe spesele societăţii.

a.) *Donaţiuni.*

1. Dela Dl Dr. E. Cioran.

1. Verhandlungen für Natur-Wissenschaften pro 1887—97; 2. Der Siebenbürgische Verein für Natur-Wissenschaften în Hermanstadt; 3. Lese-vereins an der Universität für technischen Hochschule în Graz pro 1873—6; 4. Aritmetica de Dr. Fr, Mocnik; 5. Die Cellular-pathologie de R. Virchow; 6. Poetische spiegelbilder de E. Wechsler; 7. Abstamung der Romänen de I. L. Pic; 8. Consemnarea membrilor asociaţiunei „Transilvane“; 9. Revoluţiunea lui G. Doja de I. S. Secula; 10. Iahres-bericht der Grazer akademischer Gesang vereines pro 1875; 11. Dicţionariu rom. germ. de S. Petri; 12. A magyarok tőrténete de M. Horváth; 13. Ist. regimentului al II-lea rom. grăniţeresc transilvan de G. B; 14 Raportul lui Avram Iancu; 15. Higiena poporală de Dr. G. Vuia; 16. Schiţă din ist. Braşovului de Dr. G. Silaşi; 17. Studiu din economia naţională de P. Petrescu; 18. Renaşterea limbei rom. de Dr. G. Silasi; 19. Studiu istoric-statistic asupra Românilor din opidul Codlea de I. Comanescu; 20. Ţinerea vitelor de E. Brote; 21. Trifoiul; 22. Ingrijirea copiilor; 23. Primul ajutor în cas de nenorocire; 24. Prăsirea pomilor de D. Comşa; 25. Pro veritate de C. Stejar şi E. Brote; 26. O escursiune botanică în Dobrogea de Dr. A. P. Alexi; 27. Legea comunală de I. Pop; 28. Medicina poporală de Dr. C. D. Severean; 29. Statutul organic; 30. Un rĕspuns de N. Făgărăşan; 31. Libera comună regeascã din Rĕşinariu de P. Brote.

2. De asoţiaţiunea Transilvană:

1. Biografia lui Avram Iancu de I. Ş. Sulut,

3 Cornel Popescu, cl I.

1. Poesii germâne de C. Morariu. 2 Stil şi composiţiune de I. Manliu. 3. Merinde dela şcólă dd Dr. G. Popa. 4. Biografiĭ române de Grube. 5. Mureşan András de V. Branisce.

4. Ioan Lungu, cl. a. I.

1. A tudomány Isten nélkűl.

Cărţî încurse cu ocasiunea şedinţei festive.

Redacţiunea „Tribunei.“

1. Manual de morală evanghelică. 2. Tipicul bis. ortodoxe orientale. 3 Castelul din Carpaţi de Iules Verne, trad. de V. Onişor. 4 Studiu literar de T. Raica. 5. Naţionalitatea. 6. Cartea stuparilor săteni. 7 Călindariul poporului pe 1898.

2. Familia „Popescu“.

1. Operele principelui D. Cantemir.
2. Opere complete de. I. Mór.

3. Dr Elie Cristea, secretariu cons.

1. Cinci esemplare: A. Roman.

4. Virgil Oniţ, în direct şi prof.

1. De tóte. Schiţe şi novele.

5. Victor Tordăşianu,

1. Justiţia şi fostul metropolit Ghenadie. 2 exemplare) 2. Conservatorii şi monachul Ghenadie.

6. Gavriil Hango, preot şi econom.
Un vis.

7. Iuliu Bardoşi.
Confesiunea ortodoxă.

8. Sextil Puşcariu.
Juvenilia.

9. S. Moldovan.

1. Notiţe despre viaţa şi activitatea politică şi literară a lui G. Ghica. 2. Ortogrofia română în actuala stare de desvoltare. 3. Descrierea corpului omenesc şi regulele higienice.

b) Cumperate.

După cum am amintit la lacul sĕu, societatea „Andreiu Şaguna“ a procurat în anul espirat 57 opuri în 63 volume.

(Va urma).

DR STERIE N. CIURCU
IX Pelikangasse — No. 10, Viena
Consultaţiuni cu celebrităţile medicale şi cu specialiştii de la facultatea de medicină din Viena. [80] 9—12

Nr. 358—898. [139] 2—3

Concurs.

Pentru întregirea posturilor învĕțătoresci vacante dela școlele confesionale din comunele mai jos însemnate din protopresbiteratul Ungurașului se escrie concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

1. Cubleșul-român, cu salariu de 300 fl., din cari 215 fl. dela stat și 95 fl. dela popor prin repartiție, cuartir și grădină de legumi.

2. Ciumerna, cu salariu de 300 fl. dela popor prin repartiție și cuartir.

3. Gălpuia, cu salariu 300 fl. dela popor prin repartiție, cuartir și grădină de legumi.

4. Sântă-Măria, cu salariu 300 fl. înpreunat și cu postul cantoral, cuartir și grădină de legumi.

5. Tămașa, cu salariu 300 fl. dela popor prin repartiție, cuartir și grădină de legumi.

6. Unguraș, cu salariu 300 fl., din cari 110 fl. dela stat și 190 fl. dela popor prin repartiție, cuartir și grădină de legumi.

Doritorii de a ocupa vre-unul din aceste posturi, au ași așterne cererile concursuali instruite conferm normelor din vigóre, în terminul deschis la subsemnatul oficiu protopresbiteral.

Dela concurenți se asceptă, ase presenta înainte de alegere în vre-o Duminecă sau sĕrbătóre la biserică în respectiva comună, pentru a fi cunoscut personal și pentru ași arĕta desteritatea în cântări și tipic.

Fizeș-Sânpetru, 23 Iuliu 1898.

Oficiul proptopresbiteral român gr. or. al tractului Ungurașului în copțelegere cu respectivele comitete parochiale.

Paul Roșca,
protopresbiter.

Nr. 416/898. [140] 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor învĕțătoresci dela școlele din comunele însemnate mai jos, se escrie concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Tel. Rom.“

1. Bacea cu filia Cueș, cu salar de 300 fl., repartițiați în popor, cuartir în edificiul școlei, un stângin de lemne de foc și grădină de legumi.

2. Cărmăzĕnesci cu filia Dănulesci, cu salariu anual de 300 fl. anume: din repartiție pe popor 236 fl. și din camĕta împrumutului de stat 64 fl., cuartir și grădină.

3. Furcșóra, cu salariu anual de 300 floreni, cuartir și grădină de legumi.

4. Glodgilesci, cu salariu anual de 300 fl. și adecă: în bani gata din repartiție 151 fl.; în naturalii 49 mĕsuri cucuruz = 49 fl., folosința pămêntului numit „Cetățiana“=38 fl. și ajutoriu dela stat 62 fl., la olaltă 300 fl. — cuartir în edificiul școalei, doi stângini de lemne și grădină de legumi.

5. Godinesci cu filia Petresci, cu salariu din repartiție pe popor 105 fl. 90 cr., din interesele împrumutului de stat 44 fl. 10 cr. folosința unui pămênt arătoriu și fênațiu de 4 jugĕre = 50 fl., în naturalii cucuruz=100 fl., care tóte la olaltă fac 300 fl.

6. Ilia, cu salariu din repartiție pe popor 270 fl. și venitele cantorale de 30 fl. la olaltă 300 fl. cuartir în edificiul școlei și grădină.

7. Uleș, cu salariu anual de 300 fl., din care 240 fl. prin repartiție pe popor, eară 60 fl. folosința unui pămênt arătoriu și fênațiu.

Dela reflectanții la aceste posturi se recere, sĕ se presenteze până la alegere în vr'o Duminecă ori sĕrbătóre la biserica din comuna la care au concurat, spre a'și arăta desteritatea în cântările bisericesci și pentru luarea de informațiuni mai detaiate despre starea scólei și modul de plătire a salariului.

Invĕțătoriul ales la vr'una din aceste școle e datoriu sĕ țină și prelegerile în școla de repetiție împreună cu instruirea în cântările bisericesci, va fi obligat a cânta în strană, avênd a conduce cu scolarii și cântările liturgice în biserică.

Doritorii de a ocupa unul din aceste posturi, au sĕ-și aștérnă suplicele lor concursuale instruite conform legilor din vigóre la subsemnatul oficiu protopresb. până la terminul sus indicat.

Ilia, 25 Iuliu 1898.

Oficiul protopresbiteral gr.-ort. al Iliei în conțelegere cu comitetele parochiale concernente.

Avram P. Pĕcurariu,
protopresbiter.

Nr 242. [137] 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea stațiunilor învĕțătoresci din comunele bisericesci aici mai jos numite, în tractul protopresbiteral Mureș-Oșorheiu, — se escrie prin acésta concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegaful Român“, anume:

1.) Gernesig cu salariu anual de fl. 300., locuință în edificiul școlei și grădină;

2.) Iclandul-mare, salar fl. 300., locuință și grădină;

3.) Petea de câmpie, salar fl. 300., locuință și grădină.

Petițiunile concursuale, instruite în ințelesul §-ului 60. din „Reglmntul pentru organis. învĕțământului în școlele poporale din 1895“, se vor adresa la subsemnatul oficiu ppresbiteral.

Informațiuni mai ample se pot lua la fața locului dela comitetul parochial, precum și dela subsemnatul ppresbiter.

Mureș-Oșorheiu, 16 Iuliu 1898.

Oficiul ppresbiteral gr. or. rom. al Mureș-Oșorheiului.

Nicolau Manegutiu
protopresbiter.

Nr 373—1898 [138] 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor învĕțătorești vacante din comunele mai jos însemnate din protopresbiteratul Hațegului se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în Telegraful Român.

1. Nucșóra un post cu salariu de 320 fl. și anume 260 fl. repartiție dela popor și 60 fl. dela stat; — cuartir și lemne de foc.

Invĕțătoriul este deobligat a cânta în strană in Dumineci și serbători și cu copii respunsurile liturgiei.

2. Federi-Fizești, un post de învĕțătoriu ambulant. Salariul este 300 fl. prin repartiție dela popor, cuartir și lemne de foc.

3. Nădăstia-superióră, un post cu salariu de 300 fl. prin repartiție dela popor, cuartir și lemne de foc. Prelângă cualificațiunea prescrisă respectivul se fie deprins și în cântările bisericești.

Petenții să și trimită cererile instruite conform legei la subsemnatul oficiu.

In conțelegere cu respectivele comitete parochiali.

Hațeg în 27 Iuliu 1898.

Oficiul protopresbiteral al Hațegului.

Titu V. Ghiaja
protopresbiter.

Nr. 804/898. [143] 1—3

CONCURS.

Pentru intregirea posturilor vacante de învĕțători la școlele din comunele de mai jos, se escrie concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful Roman“.

1. Șura-mare, al doilea post cu salariu anual de 300 fl. cuartir liber în edificiul școlei și lemnele trebuinciose pentru încălḑire.

2. Cornățel, cu salariu anual de 300 fl, cuartir natural în edificiul școlei și lemnele trebuinciose pentru încălḑit.

3. Rîu-Sadului, cu salariu anual de 300 fl. din cassa alodială din Rĕșinari, cuartir liber în edificiul școlei și lemnele trebuinciose de foc.

Cei-ce doresc a reflecta la vreunul din aceste posturi, au sĕ-și aștérnă suplicele concursuale instruite în sensul legilor din vigóre la subsemnatul oficiu protop. în terminul deschis.

Sibiiu, 4 August 1898.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Sibiiului în conțelegere cu comitetele parochiale.

Ioan Papiu,
prtpresb.

Nr. 402/1898. [144] 1—3

protopresb.

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor învĕțătoresci dela școlele confesionale gr.-or. române din mai jos însemnatele comune în protopresbiteratul Sighișórei, se escrie prin acésta concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în organul „Telegraful Român“.

1. Criș, cu salariu anual de 300 fl., cuartir și lemne.

2. Vidacutul român, cu salariu anual de 300 floreni, cuartir și lemne.

3. Feleag, cu salariu anual de 300, fl. cuartir și lemne.

Concurenții au sĕ se presenteze în vre-o Duminecă ori sĕrbătóre în biserica din parochiile amintite, spre a-și arĕta desteritatea în cântările bisericesci, — și sĕ-și aștérnă cererile instruite conform normelcr în vigóre până la terminul susindicat subsemnatului oficiu protopresbiteral.

Sighișóra, 3 August 1898.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Sighișórei.

In conțelegere cu comitetele parochiale concernente.

Dimitrie Moldovan,
protopop.

Nr. 361/898 [141] 2—3

Concurs repețit

Pentru întregirea postuluí de paroch din parochia de cl. III. Mogoș-Valea Barnei, protopresbiteratul Lupșa, se escrie nou concurs cu terminul de 30 ḑile dela prima publicare în „Tel. Rom“, conform ordinului V. Consistoriu archidiecesan din 26 Iuniu Nr. 4800 B.

Emolumentele împreunate cu acest post dau un venit anual de 389 fl. din care o terțialitate este a contorului.

Doritorii de a reflecta la acest post au ași așterne cererile concursuale instruite după normele bisericei nóstre din vigóre la subsemnatul oficiu în termínul prescris.

Oficiul protopresbiteral gr. or. în conțelegere cu comit. paroch.

Ofenbaia în 17 Iuliu 1898.

Ioan Danciu.
protopresb.

Cărți cu prețuri reduse!

Adunarea cuvêntărilor comisarilor școlari din 1863 si 1864 . .			fl.	—.10
Adunarea raportelor dela directorii distr. de școlă în 1865 . .			„	—.15
Anthorismos de A. baron de Șaguna	dela fl.	—.50	„	—.25
Causa rom. la 1872, edată de comitetul conf. naț.			„	—.15
Comentariu la patenta din 1854 de I. cav. de Pușcariu, 2 tomuri	dela fl.	2 —	„	—.50
Polemia (Critica) contra Heliade de A. bar. de Șaguna	„ „	— 50	„	—.20
Cunoscințe folositóre la căsătorii „ „ „ „ „	„ „	—.50	„	—.15
„ practice despre grădini și cultivarea lor de Dr. P. Vasici	„ „	—.50	„	—.25
Disertațiune de G. Bellissimus	„ „	—.20	„	—.08
Ex. Sa Arehiepiscopul și Metr. A. bar. de Șaguna de N. Popea			„	—.10
Ein juridisch-politisches Charakterbild von einem Unbefangenen .			„	—.10
sau aceeași în limba maghiară			„	—.10
Geschichte der gr.-or. Kirche in Ost. Ungarn de Șaguna	dela fl.	1.—	„	—.50
Invĕțătorul și poporul	„ „	—.50	„	—.20
Istoria bis. pol. naț. de Tincu Velea	„ „	1.—	„	—.40
Liturgia Sf. Ioan pe note	„ „	2.50	„	1.—
Macroviotica sau măestria de a lungi viața de P. Vasiciu, după Hufeland, 2 tom.	„ „	1.15	„	—.50
Memorial din 1860			„	—.05
Orele libere de I. c. de P.			„	—.05
Predigten de A. bar. de Șaguna.			„	—.10
Sunete și rĕsunete de Z. Boiu	dela fl.	—.60	„	—.20
Adaus la promemoria, germ.			„	—.05
Teologia pastorală de A. Șaguna	dela fl.	1.—	„	—.50
Testamentul nou	„ „	1.—	„	—.50

De vênḑare în

Librăria Tipografiei archidiecesane, Sibiiu.

In ***Librăria Tipografiei Archidiecesane, Sibiiu*** se află spre vênḑare ***diferite icóne după cultul oriental*** precum:

Mărimea:	$^{39}/_{50}$cm.		$^{47}/_{63}$cm.		$^{39}/_{50}$cm. și $^{47}/_{63}$cm.		$^{55}/_{68}$ cm.				$^{58}/_{79}$ cm.				$^{63}/_{100}$ cm.			
	simplu				fin		simplu		fin		simplu		fin		simplu		fin	
	fl.	cr.	fl.	cr.	fl.	cr.	fl.	cr.	fl.	cr.	fl.	cr.	fl.	cr.	fl.	cr.	fl.	cr.
Sf. Nicolae	5	—	6	—	10	50	6	50	16	—	10	25	20	—	11	—	28	—
Sf. George, călare . . .	6	—	6	60	11	50	7	50	18	—	11	50	22	—	12	—	30	—
Sf. Dumitru	5	—	6	—	10	50	6	50	16	—	10	25	20	--	11	—	28	—
Botezul Domnului . . .	6	—	6	60	11	25	7	50	18	—	11	50	22	--	12	—	28	—
Sf. Treime	6	50	7	—	12	—	7	50	18	50	11	50	22	—	13	—	30	—
Maica Domnului	6	—	6	60	11	50	7	50	18	—	11	50	22	—	12	—	30	—
Ilie în carul de foc . .	6	50	7	50	13	—	8	—	20	—	12	—	23	—	14	—	33	—
Nascerea Domnului . .	6	—	7	50	14	—	9	—	22	—	14	—	28	—	15	—	36	—
Adormirea Maicii Domnului	7	—	8	—	14	—	9	—	22	—	14	—	28	—	15	—	36	—
Invierea lui Christos . .	6	50	7	—	14	—	8	—	21	—	13	—	28	—	15	—	32	—
Bunavestire	5	50	6	—	12	—	7	50	16	—	13	—	24	—	13	—	30	—
Ion în pustie.	5	—	6	—	10	—	6	—	16	—	10	—	21	—	13	—	28	—
Mormêntul Domnului . .	—	—	—	—	—	—	15	—	27	—	18	—	36	—	21	—	42	—
Fuga la Egipet	6	50	8	—	12	50	9	—	22	—	12	50	30	—	15	—	34	—

Redactor prov. **Dr. Elie Cristea.**

Edtura și tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 86. Sibiiu, Marți, 11/23 August, 1898. Anul XLVI

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strëinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Cariera vieții.

Puține ḑile ne mai despart de începutul anului scolariu, când părinții sunt cuprinși de cele mai simțite îngrijiri cât pentru viitoriul copiilor lor.

Până când copiii cercetéză școlele pregătitóre, lucrul merge mai ușor, căci -- dacă copiii învéță bine și părinții ori binefăcĕtorii lor dispun de mijlócele necesare — de regulă îi lasă sĕ termine școlele medii fie de o categorie, fie de alta.

Dacă însĕ copiii nu mai pot continua din felurite motive studiile pregătitóre ori dacă le-au terminat, trebue sĕ-și îndrepteze atențiunea și privirea asupra unei specialități dintre multilateralele ocupațiuni ale activității omenesci, după care apoi sĕ pótă trăi, împlinind din parte-le misiunea, încredințată în mijlocul societății, din care fac parte și a neamului, a cărui fii sunt.

Atunci cu adevĕrat sĕ află tinĕrul înaintea călei lui Hercule. Stă gândit și îngrijorat și nu scie în cătrău sĕ apuce. A se decide este lucrul cel mai greu, căci mii de împrejurări trebuesc considerate. Alegerea carierei este la tot casul fórte grea; ba — chiar abstrăgênd dela deschilinirea între bine și rĕu — putem ḑice, că e chestiunea cea mai importantă a vieții întregi, căci póte fi ceva mai trist, decât un bărbat, care și-a greșit cariera și care în cariera sa nu află mulțumire?! Fără voie se apucă un asemenea om diminéța de lucru; ér în decursul lucrului îi stă gândul tot aiurea și abia póte aștepta sosirea timpului, care sĕ-l scape de chinul lucrului neplăcut; dar chiar și după aceea nu póte simți plăcerile recreării deóre-ce conscienţa reîntrării în oficiul neplăcut continu îl neliniștesce.

Tótă plăcerea i-o strică unui asemenea om o privire asupra celor din jur, pe cari îi invidiază în credința, că aceia și-au ales o carieră mai ușóră și mai rentabilă și ocupă o posiție mai respectabilă și mai lipsită de griji în societatea omenéscă.

Din contră nimic nu póte stîrni în sufletul nostru mai multă mulțumire, ca si consciența, că în postul, ce-l ocupi, ești la locul tĕu, achitându-ți prin munca desvoltată datorințele față de neam și biserică. *Norocos póte fi numit omul acela, care în muncă își află suprema plăcere a vieții sale.*

Alegerea carierei devine cu atât mai dificilă, cu cât tinerii interesați nici barem după nume nu cunosc fachurile, ce se pot îmbrățișa, cu atât mai puțin pot sĕ cunóscă avantagiile ori desavantagiile feliuritelor cariere. Ce și poți aștepta d. e. dela un băiat de 13—14 ani. Adese-ori anumite lucruri esterne îl seduc, îl fac sĕ se decidă într'o parte sau alta. Așa au atras pe mulți pe cariera militară numai uniforma strălucită; pe unii îi influențéză o lectură la care au ajuns din întêmplare, pe alții îi amăgesc istorisirile unor prieteni și cunoscuți.

Astfel se întêmplă, că un băiat slăbuț se face faur, altul scurt de vedere tipograf, al treilea slab de pept învĕțătoriu etc

La popóre mai înaintate în cultură, cari au o societate bine închegată și ómeni din neamul lor pentru tóte trebuințele vieții, adeseori se întêmplă, că cel puțin unul dintre copii alege cariera tatălui sĕu.

Notarul și advocatul predă fiiului seu cancelaria sa, spițerul farmacia, comenciantul prăvălia etc. Firme ca „tatăl și fiiu“ cuprind totdéuna ceva semnificativ în acéstă privință, ceea-ce indică legătură între present și viitor, între tinerețĕ și bĕtrânețĕ. Contactul ḑilnic cu ocupațiunile tatălui ușor pot sĕ desvólte în copii anumite apucături și desterități, cari îl pot predispune pentru cariera tatălui lor.

La noi însĕ, cari în tóte privințele suntem la început, așa ceva, abstrăgând agronomia, se póte întêmpla numai sporadice.

La tot casul însĕ ar fi fals a urma necondiționat meseria tatălui, dacă facultățile și aptitudinele speciale nu vorbesc pentru acésta. Tot atât de esagerat lucru este și acela, când părinții mai de jos forțéză, ca băieții lor sĕ ajungă în posiții mai înalte cu deosebire, dacă acestora le lipsesce darul dela natură și talentele necesare. Pe cât e de laudabil, că părinții aduc tóte jertfele posibile de dragul copiilor lor, pe atât e de condamnabil, dacă acest îndemn purcede din o ambițiune falsă. De câte-ori nu ruinéză norocul unei familii întregi nisuința de a ridica pe copii cu ori-ce preț mai sus, ca și cât permit împrejurările date.

In asemenea casuri aflăm părinți trăgându-și dela gură și ducênd tot felul de lipse, numai ca sĕ aibă ficiorul mijlóce de a învĕța cât mai multe școli și cu tóte aceste, de câteori scopul nu sa ajuns pe lângă tóte sforțările, ori apoi dacă s'a ajuns, adeseori sĕ întêmplă, că fiiul în loc de fiéscă recunoscință întêmpină pe părinții, cari au răbdat de dragul lui, cu recéla cea mai mare, care te pune în uimire; ba obvin uneori și casuri, că sufer la bĕtrêneţe cele mài mari lipse, fiindcă au jertfit totul pentru crescerea fiiului lor, care ori nu vrea sĕ-i maì cunóscă, ori a murit prea de timpuriu, ori apoi nu a ajuns ceea ce se aștepta, și astfel n'a putut fi raḑimul părinților neputincioși.

Asemenea momente nu pot fi deci desconsiderate.

Fără îndoélă, că dătătoriu de ton trebue sĕ fie înainte de tóte talentul și aptitudinile copilului. Uneori înse te poți înșèla în acéstă privință. Un auḑ escelent, o vóce frumósă și o capiare ușóră a melodiilor încă nu cualifică pe cineva a deveni un music bun, istețimea în unele lucrări technice încă nu te face architect. Dacă aflăm în copil órecare talent pentru desemn, nu trebue sĕ ne decidem îndată a'l trimite în academia de pictură. Nui iertat sĕ sĕ ne gândim îndată la cariera cea mai înaltă, căci — precum nimerit observă Goethe — „Copiii de multe-ori promit în tinerețĕ mai mult, decât de fapt devin“. La acésta mai putem adauge și aceea, că părinții de regulă aștéptă dela copii cu mult mai mult, cași cât promit aceia. Când vorbesc părinții de copii lor, putem fi din o sută de casuri de 90 ori convinși, că icóna, ce ni se presintă, este esagerată în favorul copiilor. Deaceea părinții sĕ nu întrelese nici când a consulta sfatul unui bărbat cu pricepere și cu cunoscințe despre situațiunea poporului, căruia voesc a servi tinerile odrasle.

Inclinările copilului încă sunt a se considera, căci la o perfecțiune în meseria sa póte ajunge numai unul, care sĕ dedică carierei sale cu iubire și cu foc juvenil. Altcum ușor ți se póte întêmpla ca unui pretin cu înclinațiuni de poesie, pe când era soldat. Compania eșise la locul de esercițiu. Pe poetul nostru îl răpisĕ farmecul și frumseța naturei, ducându-i gândul departe pe aripile fantasiei. In asemenea împrejurări firesce că el se uita în stânga, când căpitanul comanda în dreapta. Petőfi încă a umplut păreții micei căsuțe de scânduri pe sama sentinelei de versuri. Sub o astfel de pază se putea firesce muta și magazinul din loc, fără ca sentinela se observe ceva. Asemenea esemple sunt eclatente doveḑi, în ce contrast ajungi, dacă n'ai înclinare pentru cutare ori cutare lucru.

De considerat mai este și prospectul pentru viitoriu, pentru dobândirea oficiului, pentru care te pregătesci, deși nu-i tocmai cu scop, ca acest moment se dee primul impuls la decidere într'o parte sau alta. Când deciderea balanséză între mai multe cariere, atunci e bine sĕ te otăresci pentru cea mai puțin proveḑută, unde prospectele pot fi mai sigure, fiind concurența mai mică.

Inainte de tóte trebuiesc cumpănite și mijlócele necesare pentru câștigarea cualificațiunii, căci fără de acestea tóte rĕman baltă. Trebue sĕ te intinḑi numai atât, cât îți ajunge plapoma, deaceea nu e necorect a pregăti înainte pe copii, ca sĕ nu gândéscă la cutare carieră constisitóre, ci sĕ se

---

FOIȚA.

PETRE ISPIRESCU.

(Incheiere.)

In proză nu este tot astfel. Legendele — basme se povestesc ori-cum, când mai bine când mai rĕu, când fară nici o viață, după cum povestitorul are sau nu imaginație poetică. In basme nu rĕmân neschimbate decât câteva calapóde, câteva frase sacramentale, pe care le găsim la început, la stîrșit și presărate din când în când între început și sfîrșit, ca și cum ar fi nesce odihne ale povestitoriului.

In basme ți se dă un șir de evenimente, adese-ori fără nici un interes, și câteva frase. Eacă urzéla și din bătătură numai câteva floricele. Rĕmân câmpul și alesul, rĕmân viața și frumseța de creat. Eacă ce a lăsat poporul în sarcina lui Ispirescu, și nimeni ca el n'ar fi putut sĕ dea viață mai mare din viața lui, acestor morți fantastici ai trecutului nostru.

In el evenimentele și frasele ciuntite au dat de căldură, de frementare, de energie, și au eșit la lumină viĭ, colorate rotunjite, bogate, fermecătóre și vecinice. Intr'un furnal enorm, metalele nelămurite și fără de formă cad unele preste altele, s'amestecă, fierb, apoi curg afară limpeḑi și strălucitóre, și se închégă în calapódele minunate ale artistului.

Ispirescu a fost furnalul enorm, în care s'au topit rĕmășițele nelămurite ale legendelor nóstre; Ispirescu a fost artistul care a croit și modelat fericitele calapóde, în care s'au închegat formele acestor legende.

Ori unde vei deschide „Basmele Românilor“ veḑi pe Ispirescu, p'acéstă imaginație naivă și epică, p'acest scriitor bogat și energic, a căruia frasă și observație adesea-ori ți-amintesc de vechiul și bĕtrânul Omer. Ori unde vei deschide cartea, veḑi pe creatorul, ér nu pe culegĕtoriul basmelor. Sĕ transcriu câteva exemple:

„Voinicul nu ḑise nici cârc, ci aducênd toroipanul, mai iute decât fulgerul, păli pe unul la drépta, pe altul la stânga, de nu știură de unde le veni trăsnetul, și îi culcă la pământ“....

„Dracul de scrófă bagă de sémă, că o țiță i-se răcește. Se deștéptă și vĕḑu, că un purcel îi lipsesce“....

„Cum ajunse fata pe podul de argint, unde îi eși leul înainte cu gura căscată, dă sĕ o îmbuce cu cal cu tot, cu niște colți ca cei de fildeș și cu niște ghiare ca secerile. răcnea de se cutremurau codrii, și câmpiile vuiau de-ți luau auzul. Numai uitându-se cineva la capul lui cel cât banița și la cóma aea ce sta ridicată în sus și sbârlită ar fi înghețat de frică“....

„Eară sĕracul plângea de potopia pământul“....

„El era curat la față și chipeș; chica lui négră ca péna corbului flutura ca o cómă pe grumajii lui albi ca zăpada; mustăcióra abia mijea de parcă era o umbră pe buza lui de sus“...

„Aveau acești ómeni o spuză de copiĭ. Din acești copii cei mai mari erau numai fete, eară băeții erau mărunței, și stau pe lângă dînșii ca ulcelușele.

„Sĕ nu vĕ fi dus Dumneḑeu vr'odată sĕ fiți față când venia omul dela muncă, că v'ați fi luat câmpiĭ. Eșiau toți afară înaintea lui, jigăriți și hărtăniți, ca niște netoți subțiratici și pițigăiați, mĕ rog leșinati de fóme și tăbărau pe bĭetul om cu gura: tată mĭe fóme, tată, mor de fóme!“ ..

„Ea ḑice fiului sĕu, că nu putea sĕ fie bărbat, fiind-că vorba îi curgea din gură ca mierea, boiul îi era așa de gingaș încât îți vine s'o bei într'o bărdăcuță de apă“...

Dar întreg volumul de basme al lui Ispirescu e plin de farmece și de bogâții, pe fiecare pagină simți, că geniul poporului, era înfipt în acest bĕtrân blând și modest, și că acest geniu l'a ridicat, fără a'l ameți, mai presus cu mult, decât poporul din care a eșit Care povestitor a fost atât de bogat și de poetic, atât de artist, încât sĕ-și spue legendele atât de frumos și de sensibil? In Ispirescu veḑi dihăniile și te înspăimêntă, veḑi voinici frumoși și viteji și râmnești la ei, veḑi cosînzenele și te prăpădești după ele, veḑi fómea leșinată și pițigăiată și'ți trece fiori d'alungul spinării. La el epitetele și imaginile sunt potrivite și artistice, sunt vii și concrete încât te zgudue și'ți transmit emoția fără sĕ prinḑi de veste.

Dar limba? Ce laudá ar fi cari nu i s'ar cuveni? „Basmele Românilor“ este cea mai strașnică palmă pentru acei sĕraci cu duchul, cari strigă la fiecare cuvent că este luat dintr'un cronicar, pe care de sigur că nu lau citit Limba poporului e vie, limba lui Ispirescu este imagină, desĕvêrșită a acestei limbi uitate, sĕrăcite, schilodite, de către mulțimea scriitorașilor ignorați si lipsiți de talent. Fără îndoială însĕ, că claviatura nemărginită a limbei lui Ișpirescu va rĕmânea fără efect, nu va produce nici un echou puternic în acele capete, decidă pentru una, care duce mai iute la independenţă.

Câte casuri nu obvin mai ales la noi că tineri cari fără mijlóce se decid a merge la universitate, ruinéză total pe părinţi şi în cele din urmă totuşi nu îşi ajung scopul, ci ori mor în flórea etăţii în urma multelor lipse, ce leau dus, ori apoi remân ómeni neintregi, stricaţi, ceea ce îi împinge în desperare şi decădinţă totală. Asemenea tipuri trebuie se fie totdéuna esemple grăitóre, ca mai bine sĕ imbrătişam o carieră înferióră, care încă este cinstită şi în care încă putem face cele mai bune servIţii atât nóue, cât şi familei şi prin acésta némului întreg.

Un bărbat, care prestéză lucruri escelente într'o cariera inferióră, se va simţi totdeauna mai bine, ca altul într'o posiţie înaltă, putênd presta puţin; ér dacă într'adevĕr zace în cineva talent mare, acela î-şi eluptă locul meritat, despre ce mărturisesc biografiile atâtor bărbaţi mari, cari s'au ridicat din cele mai inferióre posiţii.

Mai ales poporul nostru are lipsă de admoniaţiune în privinţa acésta, căci el are slăbiciunea ori a lăsa pe toţi copiii fără creştere deosebită, ori apoi a voi sĕ-i facă cu ori ce preţ numai „domni". Nu-i vorbă, ori ce ambiţiune nobilă este laudabilă; acesteia avem a mulţămi o mare parte a inteleginţei nóstre, eşite din popor; dar apoi a esagera lucrul numai în o direcţiune nu póte fi folositoriu némului.

Un popor presintă putere numai fiind bine închegat şi compus din tóte pĕturile necesare pentru desvoltarea lui. Tóte aceste pĕturi trebuesc deci in mod armonic cultivate, dacă e vorba sĕ se asigureze viitoriul lui.

Din acest punct de vedere purceḑênd nu putem deci din destul recomanda părinţilor români, că — cumpănind cu atenţiune şi vederile espuse mai sus — sĕ aplice pe copiii lor şi pe carierele de mijloc, căci numai aşa vom putea încheia o clasă mijlocie de comercianţi, industriaşi, întreprinḑĕtori care astăzi ne lipsesce aprópe total, şi lipsindu-ne acéstă clasă, ne lipsesce o mare putere, întru-cât clasa de mijloc representă bogăţia unui neam.

Cine-i bogat e puternic şi cine-i puternic e respectat.

Sĕ ne nisuim deci a ne câştiga respectul cuvenit şi din acest punct de vedere.

Conferenţele învĕţătoresci.

Trei voci avurăm ocasiune sĕ auḑim pronunţându-se anticipativ în cestiunea conferenţelor învĕţătoresci, dóue în „Tribuna Poporului" din Arad şi una în „Revista Orăştiei.

Tus-trele vocile, une-ori în termini rigiḑi, sunt contra conferenţelor şi pledéză pentru reuniuni. Motive nu aduc de loc, pentru-că, între fraţi vorbind, nu au de unde, dorinţa însĕ totuşi şi o exprimă în acel sens şi cu acésta cred, că e deajuns şi că ar fi justificaţi a cere sĕ urmăm cuvêntului lor toţi colegii, toţi învĕţătorii.

Noi nu vom grăi în termini atât de categorici, pentru-că nu profesăm doctrina infalibilităţii, câtă vreme ómeni suntem unul fie-care. Dar tocmai pentru aceea credem, că numai folositóre póte fi o discuţie a cestiunii între marginile seriosităţii nepreocupate şi loial. Sau fie şi mai învăpăiată discuţia, pentru-că numai unde acésta este liberă şi nesufocată sĕ pot deştepta în mod spontan ideile inherente cestiunilor şi combinaţiile priincióse acelora, din cari apoi sĕ se pótă închega vederile şi convingerile cele mai sănătóse şi mai practice. Tonul loial însĕ un moment sĕ nu se pérdă din vedere, căci în acel cas, cu regret, dar ar trebui sĕ ne privim dispensaţi a mai sta la vorbă.

Vom lua pe rênd cele trei voci, dintre cari dóuĕ, cea din „Trib. Popor." nr. 135 şi „Revista Orĕştiei" nr. 31, sunt ceva mai reservate, á treia însĕ din „Trib. Popor." nr. 139, din părţile Reghinului, cu durere trebue sĕ declarăm, că prea este ţinută in termini, cari nu ne pot obliga la analisa cuprinsului. Dreptaceea reflexiunile nóstre se refer mai ales la conţinutul celor dóuĕ coresp. dintâi!

Primul coresp. drept întroducere scrie:

> „Din articolul publicat în Nr. 76 al „T. R." din Sibiiu aflăm, că senatul şcolar al Consistoriului archidiecesan din Sibiiu, cu scop de a executa hotărîrea Sinodului archidiecesan din a. c., cu privire la reactivarea conferinţelor învĕţătoresci — se scie că Sinodul a hotărît înlocuirea Reuniunilor învĕţătoresci de pănă aci cu conferenţele — a împărţit archidiecesa în 12 cercuri şi a numit drept comisari consistoriali pe următorii", etc.

La acésta avem de observat, că e greşit a susţiné, că consistoriul cu scop de a executa hotărîrea sinodului a numit comisari etc.. Deóre-ce cons. arch. dimpreună cu sinodul archid. au sĕ execute prin conclusele lor dispoziţiile §-lui 130 din „Statutul organic al bisericii gr.-or. române din Transilvania şi Ungaria". Şi Statutul org. este singura nóstră lege positivă, inarticulată de parlamentul ţării şi sancţionată de Maiestatea Sa, şi ca atare acésta lege, magna carta, creată nóuĕ de nomuritoriul archiereu Marele Şaguna, despre a cărui geniu prevezetor pe zi ce merge tot mai mult ne convingem, n'are sĕ fie eludată, mai puţin nesocotită de dragu nimĕnuia.

Ar însemna nici mai mult nici mai puţin, decât a isbi Statutul în faţă, când noi înşine fără vre-o ansă externă am căuta sĕ îmbrăţişăm instituţiuni create în mod particular şi pelângă încunjurarea disposiţiilor precise ale Statutului.

(Va urma).

Marea deosebire!

E fórte interesant a cerceta şi a scóte la ivélă punctele de asemânare (de ai putea afla şi de acestea), dar mai ales cele de *deosebire,* între visita făcută anul trecut de Regele Carol I. al României la *Budapesta* şi între cea făcută de curênd la *Petersburg*.

Sunt mari aceste deosebiri! Atât în forma lor dinafară cât şi în felul cum opínia publică dintr'o parte şi dintr'alta a primit şi a comentat visita ori s'a însufleţit de ea.

La *Budapesta* M. Sa Regele Carol a venit singur, a stat numai în acest oraş şi a plecat de-adreptul spre casă, închis bine în cupeul regal, încât nici la feréstră n'a voit sĕ se mai arĕte undeva, cum a fost de pildă la Cluş unde Ungurii voiau sĕ-i predee un „buchet"; etc. etc. Iar opinia publică şi în România şi în Ungaria a primit fórte rece ba chiar cu resenz visita!

La *Petersburg*, Regele român a mers însoţit de Principele de Corónă, de primul sĕu minisru şi de o bogată suită; i s'au făcut onoruri neaşteptat de mari: *Insuşi Ţarul tuturor Ruşilor s'a pus în fruntea trupelor sale pe câmpul dela Crasnoie-Selo şi a defilat cu ele pe dinaintea regelui României!* Sărutându-'l apoi afectuos la despărţire, l'a trimis în triumf *încă în dóuă mari cetăţi* ale puternicei sale împĕrăţii: la *Moscva şi Kiev*, preste tot locul slăvindu-'l şi accentuându-se *înfrăţirea de arme, consfinţită prin sânge*, între cele 2 armate a Rusiei şi a României, — şi în acelaşi timp *opinia publică* din ambe statele arătându-se *fórte entusiasmată* de visita şi de pronunţarea bunelor relaţii a statelor, în a căror nume se făcea. Iar după trecerea vizitei mândrul schimb de daruri trimise de Regele Român în Rusia, iar de puternicul Ţar, Regelui.

Sunt pline de învĕţătură şi de „memento"! aceşte arătări şi acéstă uriaşă deosebire între cele dóuă visite.

Ungurii mai ales, ar putea medita mult asupra urmărilor ce pot avea acestea tóte, dacă nu aḑi, mâne, dacă nu mâne, poimâne, dar odată negreşit, şi încă într'un viitor nu prea îndepărtat. De s'ar gândi bine la acest lucru, póte multe din câte le fac mai ales cu noi Românii, nu ar urma a le mai face!

Dar ca sĕ nu se crédă, că aceste doosebiri póte numai noi Românii din Ungaria le vedem şi din aceste arătări numai noi facem deducţii nu tocmai liniştitóre pentru opresorii nostri de aici, — lăsăm sĕ urmeze şi una din zecile de voci, ce tóte aprópe la fel s'au esprimat în România asupra acestei vizite „Drapelul", ziar naţional-liberal, şi unul dintre organele mai seriόse a partidelor politice din Ţară, scrie asupra acestei vizite între altele:

> În înterval de un an M. S. Regele a visitat Budapesta şi Petersburgul. In capitala Ungariei Suveranul nostru n'a fost însoţit de primul ministru, precum s'a întêmplat la Petersburg.
>
> Cum au fost primite de opiniunea publică română şi maghiară ambele vizite şi ce urmări au avut?
>
> Guvernul maghiar a căutat să exploateze visita Regelui nostru ca o „desaprobare" a atitudinei Românilor în chestiunea naţională!..
>
> Cu totul în alte condiţiuni se înfăţişéză vizita de la Petersburg. Aci Regele a fost însoţit de primul sĕu ministru, ceea ce dă un caracter mai politic şi mai constituţional întîlnirei cu M. S. Împĕratul Nicolae.
>
> Aşa, că ori-care ar fi urmările politice ale acestei visite, respunderea cade în mare parte, dacă nu în total, asupra şefului guvernului.
>
> De altmintrelea chiar manifestaţiile exterioare ale intâlnirei dela *Petersburg*, precum şi a visitelor de la *Moscova*, *Kiew* şi *Varşovia*, au dat visitei Regelui cu totul alt caracter de cât acela al visitei de la Pesta!
>
> In toasturile ridicate şi în respunsurile date s'a putut vedea cât s'a stăruit nu numai asupra prieteşugului dintre poporul rus şi poporul român, dar mai cu sémă asupra *confrăţiei de arme* între armata rusă şi cea română.
>
> M. S. Regele Carol a accentuat în mod semnificativ legăturile ce *unesc* cele douĕ armate creştine, cari au luptat împreună pentru liberarea unui popor creştin.
>
> Cu deosebire semnificative au fost ţoasturile de la Kiew. Cuvintele rostite de universal cunoscutul general *Dragomirow*, şi respunsul M. Ş. Regelui, au exprimat în puţine cuvinte sentimentele calde şi prieteneşti între cele douĕ armate şi cele douĕ popóre.
>
> Generalul Dragomirow, care ocupă în momentul de faţă înaltul post de guvernator general al Kievului, are în armata rusască şi la Curtea imperială o situaţiune excepţional de însemnată. Acéstă situaţiune apropiată şi cu mĕsura ce domnesce în cuvîntările oficiale în Rusia, face sĕ reiasă şi mai mult *însemnătatea toastuluì ilustrului general.*
>
> Aşa cum s'a înfăţişat visita M. S. Regelui la Petersburg, *noi dimpreună cu întréga opiniune publică, nu putem de cât să ne felicităm.*
>
> Am spus încă din anul trecut, când cu preşenţa generalului Constantinovici la Iaşi, că bunele raporturi şi prieteşugul dinrre Rusia şi România, corespund întereselor şi chiar tradiţiilor ambelor popoare.
>
> Şi dacă ar fi o politică mai greşită şi mai vătămătóre pentru înteresele române, ar fi aceea, care ar împinge poporul român contra puternicilor sĕi vecini. Sunt legături între Rusia şi România, cari nu pot fi nesocotite!

în cari córdele limbei româneşti s'au rupt şi n'au rĕmas decât numai câte sĕ găsesc şi în capetele guşaţilor, cari bâlbăie, ér nu vorbesc. Aceştía şi sunt mulţi, sunt tot atât de pregătiţi pentru a înţelege opera unui adevĕrat şcriitor, cum sunt de pregătiţi pentru musică aceia, cari cască gura şi admiră dibla turcilor ce călătoresc cu câte o maimuţă în spinare.

Şi lăsând la o parte marile merite ale creatorului, în „Basmele Românilor" este grămădită întreaga psichologie a poporului nostru. In această sfântă carte poţi studia, fără sĕ te înşeli:

Limba poporului nostru dumicată în cuvinte;

limba poporului nostru ca alcătuire de frase;

poporul nostru ca putere de invenţie poetică;

înţelepciunea şi proverbele poporului nostru;

religia poporului nostru pe jumĕtate păgânească, pe jumătate creştinească;

obiceiurile trecute ale poporului nostru;

prejudiţiile, multe din ele uitate, ale poporului nostru;

măestria a tot-puternică şi vrăjită ale felurItelor animale, etc,. etc.

Acest volum va naşte de sigur multe volume de studii privitóre la geniul poporului românesc, căci atât de adênc fusese Ispirescu cuprins de acest geniu, în cât la el ce n'ar fi fost popular în fond şi în formă, nu i-ar fi spus nimic, — mai mutt încĕ, el însuşi, era atât de robit de către acest geniu, în cât când s'a încercat se creeze ceva din mitologia popórelor autice, n'a izbutit; stilul lui glumeţ, energic, bogat şi cald, fără sĕ prinză de veste, s'a prefăcut într'un stil sĕrac, nenatural şi indiferent.

Acest împĕrat al basmelor s'a stins lăsând viĭ şi neperitóre, de pe urma sa, un popor întreg de zmei, de zmeóice, de împĕraţi şi împrărĕtese, de Ele, de Muma pădurei, de balauri, de păsări măestre, de voinici, de zine, de feţi-frumoşi şi de cosînzene. Cine póte fi mai neîntrecut în împĕrăţia sa de cât acest împĕrat povestitor?

Dar nu pot incheea aceste rênduri de cât cu apropierea tristă şi fatală, dintre sfârşitul celui din urmă basm, scris pentru „Revista Nóuă şi sfîrşitul blândului Ispirescu.

In tot volumul lui Ispirescu, cele 33 de basme se termină cu frasa „şi încălecai p'o şea şi vĕ spusei d-vóstră aşa". Numai cel de pe urmă basm al sĕu sfîrşeşte cu:

„Sĕ trăéscă şi cel care a spus.

Bietul Ispirescu, trei zile după ce ne-a citit acéstă frasă şi-a dat obştescul sfîrşit.

De la Vrancea

Priveşti....

Priveşti în adâncimi de mări
Şi 'n sterele ceresti,
Ca fericirea ce visezi
Dór o găsesci!

Rătăcitor, nostalgic drum
În lume ţi-ai ales,
Durerea ta sĕ o descriu
In acest vers?

Prin văi adânci şi munţi înalţi
Prin codru 'ndepărtat,
Norocul, dragă, nu-'i găsì
Cum ai sperat!

Durerea lumei o cunoşti,
Căci amêndoi o suferim;
Ca dorul sĕ-l mai alinăm:
Sĕ ne iubim!

Nicu.

Spargeri de biserici.

Certege, în 15 August, 1898.

Onorabilă Redacțiune!

Fiind absent din parochie, pentru a mi căuta de sănětate, vre o 4 sěptěmâni, și reîntorcêndu-me zilele astea, am aflat, că în 16 spre 17 Iuliu a. c. nisce rěu-făcětori necunoscuți *spărgênd ferĕstra, au întrat în biserica gr. or. din Cerge;e* și aprindênd 3 lumini, a căror urmă se vede pe padiment, au luat perdelele dela ușile altariului și au astupat ferestrile, ca sě nu străbată lumina în afară; au tras apoi *cassa wertheimiană* dela locul ei și cu instrumente de fer au voit sě o spargă, ceea-ce însě nu lea succes, decât partea din jos, care e de lemn. Au rupt ușia și încuietórea. Pe cassă se věd 22 lovituri și locul cheiei l'au stricat. Apropiind lumina de partea de desupt, au ars lemnul puțin. Tot au căutat și au lăsat deschis, ba și ușile dela altar și șatula cu sf. Cuminecătură au lăsat'o deschisă. Pagubă mare însě nu au putut face.

*

In ḑilele următóre, spărgênd ușia, au *întrat și în biserica gr. or. din Ponorel*, de unde au luat o lădiță cu 14 fl., pe care spărgênd'o au lăsat'o gólă nu departe de biserică.

*

In *biserica gr. catolică din Ponorel* de asemenea au întuat, tot cam în același timp dar de aci nu au avut ce se fure.

*

Primăria din Certege în *17 Iuliu* a. c. a făcut arătare în scris la oficiul protopretorial, înse jandarmii *abia în 11 August* a. c. s'au presentat in Certege se erueze. Le au trebuit adecă *26 de ḑile* sě vină din Câmpeni până în Certege, departare de 7 kilometri!

După cum aveți cunoscință și d-vóstră pentru luarea pantlicelor și vestmintelor cu tricolor român dela fetele și femeile din munte, *îndată* sunt presenți 2—6 jandarmi și de frica închipuitei „revoluțiuni“, sunt în tótă vremea la disposiție câte *40 jendarmi* în Munți! De aci se vede, că pentru noi, cei din munți nu e apărare ci numai persecutare.

Aḑi în 15 August n, am aflat, că înainte de cazul din Certege, cu 3 sěptămâni, *și în biserica din Câmpeni* au întrat nesce rěufăcětori necunoscuți, și tot au cercat fără însě a afla bani. Ear la fugirea din ponegritul sfânt locaș, lemnușele le-au uitat pe masa altariului!..

Dar despre asta scumpii nostri gendarmi nu stiu nimic și nu se gândesc nimic. De cutéză însě vre-un Moț sè viseze despre Iancu ori Horea, — mâne-zi are vizita împănaților, la sigur!

Const Cothișel,
preot gr. or. român.

La deschiderea unei șcóle.

Cuvêntare

rostită de protopresbiterul on. Greg. Pletosu, profesor gimnasial în Năsěud, cu ocasiunea sfințirii școlei confesionale gr.-orientale din Borgo-Bistrița.

(Urmare.)

Și óre ce să ḑicem despre educatorii și învěțătorii, cari ar cuteza a iscodi motive pentru de a puté absenta dela școlă, cari s'ar face că cred, că ei au dreptul la absentare? Minciuna aici este unită cu disordinea. Și urmările sunt fatale. Căci din ḑiua, în carea aceste dóuě pěcate sě stabilesc în școlă, putem ḑice, că școla nu mai există. Invěțătorul, care nu vine regulat la școlă, care perde óre de prelegere sau care nu folosesce timpul cu consciință, sě face culpabil, mai întâiu de tóte își perde prestigiul și autoritatea. Dar el face și pre școlarí să crédă, că órele cari îi mai rěmân, îi sunt de ajuns pentru a expune tótă materia și că munca și silința pot fără nici un pericol să dee pasul plăcerii sau lenei, cari immediat fac erupțiune cu tot cortegiul lor de rele obiceiuri. A fugi de adevěr și a sě deda minciunei este deci un mare pěcat în contra școlei.

Dar adevěrul a mai născut încă alte dóuě virtuți: justiția sau dreptul și echitatea. Justiția stabilesce respectul, ce datoresce fiecare aprópelui sěu și prin acesta respectul libertății și respectul ordinei. Justitia regnorum fundamentum.

Echitatea isvorând din principiul juridic și moral: suum cuique tribuere, stabilește competințele de drept, pre cari susținětori și autorități le datoresc celor aplicați în serviciu ca echivalent în proporțiune cu munca prestată.

A înfrânge, a știrbi sau chiar a denega și aceste datorințe este de asemenea un mare pěcat în potriva școlei, pěcat care conduce la egoismul ce învělue drépta pětrundere și judecata minții și dă nașcere celui mai mare vițiu omenesc, minciunii, carea numai decât ne abate dela adevăr și datorie.

A treia cerință ce suntem în drept a face școlei, despre carea sě ḑice că e bine organisată, este ca să cultive și să întăréscă, în școlari sentimentul datoriei ca ómeni, ca cetățeani și ca membri ai vre-unei corporațiuni. — Ori în ce țéră am trăi ori cărui popor aparținem, în ori care cerc al activității omenesci ne-am afla datoria e nedespărțită de noi. Și óre unde însă îndeplinirea datorie póte mai ușor a sě învěța și a sě practica de cât în școlă? De timpuriu și pe nesimțite datoria devine plăcerea cea mai mare, căci în îndeplinirea ei găsim pacea și liniștea sufletéscă. Datoria face ca școla să devină centrul activității învețătorilor și a școlarilor.

Inainte de drepturi omul are datorințě, căci cu acestea el sě nasce. — Și óre nu sunt cele de întêiu datorințele nóstre celea către D-ḑeu pre cari este întemeiată tótă viéța nóstră? Nu dau óre acestea datorii impulsiunea cea bună la acțiunile omului? Și conșciința despre tot ce datorim Făcătoruluí și Țiitorului a tóte nu este ca isvorul nesecat al tuturor virtuților? Din aceste datorințe decurg într'un mod logic și natural tóte celelalte datorii: către noi înșine către ceialalți ómeni, datoriile către părinți, către educatori și făcětorii de bine și în fine tóte acele, cari sě nasc din diferitele situațiuni ale vieții și din diferitele posiții sociale în cari ne aflăm. — Un edificiu întreg de datorii sě ridică dinaintea omului, cu atât măi înalt și mai împunător cu cât înaintăm în viață sau ocupăm o posiție mai înaltă și mai în vederea tuturor. — Și unde în alt loc sě póte pune temeiul împlinirii datorințělor mai cu suces de cât în școlă?

(Va urma).

Noutăți.

Medalii iubilare. Majestatea Sa Monarchul nostru din incidentul iubileului Sěu de 50 de ani, și în amintirea împrejurării, că de o jumětate de veac stă în fruntea armatei, a dispus sě se bată *trei* medalii comemorative. Autografele preaînalte în chestia acésta au fost publicate în același timp în monitórele oficiale austriac și unguresc.

Primul autograf, care are forma de ordin militar, intemeiază medalie iubilară comemorativă acelor *militari in órecare rang activi séu eșiți din serviciu, cari* din 2. Dec. 1848, — inceputul domniei Maj. Sale, — până în 2. Decembre 1898 *au fost membrii armatei séu a jandarmeriei.*

In al doilea autograf, adresat ministrului de externe *Goluchowsky*, domnitoriul întemeiază medalie comemorativă acelora, cari dela 2 Dec. 1848 până în 2. Dec. 1898 *au stat în serviciu civil de stat.*

Autograful al treilea, adresat iarăși contelui *Goluchowsky,* din incidentul iubileului de 50 de ani a Maj. Sale, întemeiază medalie pentru tóte clasele poporațiunei monarchiei austro ungare, care medalie vor primi-o aceia, *cari fără intrerupere în curs de 40 de ani au stat în acelaș serviciu public séu privat.*

* * *

Jubileul monarchului nostru în Bucuresti. Joi la órele 11 a. m. s'a oficiat în catedrala catolică din Capitala română doxologie pentru monarchul nostru.

Au asistat d-nii baron d' Aehrenthal, Goracechi, de Missulin și tot personalul legațiunei și consulatului austro-ungar din Capitală. Cele-l'alte legațiuni din Capitală erau representate prin secretarii lor.

M. Sa *Regele* a fost representat de d-nii general Vlădescu și locot.-colonel Georgescu, iar A. S. R. *Principele Ferdinand* era representat prin d. maior Aurel Demetrescu

Erau de față de asemenea și d-nii: Dim. Sturdza, Eugen Stătescu, Spiru Haret, E. Ghica, minitrul nostru plenipotențiar la Viena Ionel Brătean, G. D. Palladi, N. Mișu etc.

Societățile austriace și săsesti din Capitală erau representate prin câte trei delegați.

După serviciul divin a avut loe o recepțiune la legațiunea austro-rugară.

* * *

Călătoria părechei regale române. Din București se vestesce, că *regele* și *regina* au plecat Vineri spre Ragaz. In gară au fost de față la plecare *principele moștenitor*, ministrii, corpul diplomatic și public număros, care au urat călătoriei bună părechei suverane.

M. Sa regele este însoțit de domnii aghiotanți colonel *Priboianu* și *Georgescu.*

M. Sa regina este însoțită de dómnele de onóre *Bengescu* și *Mavrogheni.*

Suveranii vor lipsi din țară aprópe o lună.

* * *

Sânțire de școlă în Nasna. Comuna nóstră bisericéscă Nasna, în protopresbiteratul Murěș-Oșorheiului, a ridicat-mulțămită stăruințelor zelosului și neobositului ei paroch *Stefan Rusu* — un frumos edificiu de școlă, corespunḑětoriu cerințelor moderne. Acest edificiu va fi sânțit Duminecă în 16/28 August a. c., ca astfel cu începutul anului școlariu ce vine, sě pótă fi predat nobilei sale destinațiuni. In aceași ḑi va fi acolo și o petrecere cu dans, despre care ni se trimite următórea invitare: *Invitare* la *Petrecerea de vară* ce se va arangia Duminecă în 16/28 August 1898. în spațiósa sală a școlei gr. or. din Nasna. Venitul curat este destinat în favorul școlei gr.-or. dir loc. Stefan Rusu președinte, Justin Teglar secretar, Vasiliu Hodoș cassar, Ioan Bârsan controlor. Nasna 6/18 August 1898. Prețul de intrare: de persónă 80 cr., de familie 2 fl. v. a. Inceputul la 5 óre p m. Prea stimatele familiĭ sunt avisate la provisiunea proprie. Pentru cnartire și beuturi se va îngriji comitetul. Suprasolvirile și ofertele se primesc cu mulțumită, căreia i-se va da espresiune și pre calea publicității.

* * *

Steagul unguresc în Croația. Organul partidei episcopului *Stroszmayer*, „*Obzor,*“ în ajunul zilei nascerii Monarchului publică un articol fulminant impotriva steagului unguresc.

Mâine și în ḑiua Sf. Stefan — scrie intre altele *Obzor* — întră în vigóre prima dată noul ordin, pe temeiul căruia în Zagrab și în întreaga Croație se va arbora pe oficiile comune și pe localele autorităților, steagul unguresc.

Steagul unguresc póte sě conturbe frumósa sărbătóre și ne póte strica bucuria ḑilei festive.

In Croația — scrie mai departe „O.“ — totul trěbue sě fie croat; ce nu e croat, e străin In Croația nu există oficiu și autoritate ungurească și nici nu e permis sě existe. Steagul unguresc e semnul domniei ungaresci. După lege însă ungurii nu pot sě domnéscă în Croația.

Tendința articolului lui „Obzor“ — spun foile ungaresci — e înscenarea unei demonstrații înpotriva steagului unguresc, a cărei consecuență ar fi căderea banului Khuen-Hédervary.

* * *

Spre federalism. „Bud. Hirlap“ e informat, că cercurile politice slave din Austria folosinduse de situația actuală critică, lucră din resputeri pentru nimicirea dualizmului și pentru crearca federalismului. Un politician ceh cu numele Dyk — spune foia pomenită — a umblat zilele trecute la Belgrad, ca de acolo sě organiseze acțiunea Sêrbilor din Ungaria în interesul federalismului. Un alt Dyk, frate cu cel de mainainte a umblat la Turocz-Sânmartin cu scop de a câștiga pe Slovaci pentru ideiă. Resultatul misiunei lui Dyk la Belgrad e, că s'au trimes doi profesori din Belgrad la Carloviț și Neoplanta pentru a se învoi cu matadorii sêrbi asupra condițiilor unei acțiuni. Acțiunea pornită din Belgrad s'a estins nu numai asupra sêrbilor ci și asupra croaților. Dovadă e, — spune „B. H.“ — că matadorii croați din Zimony deja au și ținut sfat în causa acțiunei federaliste. Ba pretinde a șci fóia ungurească, că și românii vor întra în acțiune.

* * *

La școla elementară de fete a „Reuniunei femeilor române din Sibiiu“ inscrierile se fac în 1. 2. 3. și 4 Septembre a. c. dela órele 9—12 a. m.

Prelegerile se încep în 5 Septembre a. c.

Comitetul Reuniunei a redus atât didactrul cât și tacsa de inscriere.

Tacsa de inscriere este 1 fl. 50 cr., solvit totdeauna anticipativ la începerea lunei.

Déca într'o familie sunt 2 fetițe, cari cercetéză acéstă școlă, atunci pentru fetița a dóua tacsa de inscriere e numai 1 fl. și didactrul 1 fl. pe fiecare lună.

Dacă în aceeași familie sunt trei fetițe cari cercetéză această școlă, atunci tacsa de inscriere e 50 cr. și didactrul 50 cr. pentru fiecare lună.

Sibiiu 22 August, 1898.

Direcțiunea.

* * *

Petrecere în Sělişte. Sâmbătă în 15/27 Aug. (*La sf. Marie*) se va ținé obicinuita „Petrecere de vară“ a tinerimii studióse din Sělişte, la care publicul român se învită cu tótă stima. Venitul curat e destinat pentru sporirea „Fondului pentru studenții seraci“. Taxa de întrare benevolă. Locul petrecerii „Netedul“, — în cas de timp nefavorabil „Pavilonul“. Inceputul la 1 óră p. m. Invitări speciale nu se fac.

Comitetul arangiator.

* * *

Nouă linie ferată în Alpi. Sâmbătă a fost inaugurată linia ferată dela Gornergrad (Helveția). Linia e de o înălțime de 3136 metri. Construirea ei s'a început în 1894 și a costat trei milióne de franci. Trenul póte sě se urce cu 110 ómeni.

Mulțămită pubică.

Bunul părinte și vrednicul Român, dl *Constantin Cothișel*, paroch în *Certege* (comit. Turda-Arieș), și stimabila sa soție, doamna *Iuliana Cothișel*, înscriindu-se de membri ajutători ai Reuniunei nóstre, au binevoit a pune la disposiția nóstră suma de 10 fl., din cari s'au retribuit câte 2 fl. = 4 fl., ca taxă de membri; 2 fl. 17 cr. s'a adaus fondului věduvelor și orfanilor meseriașilor români, a cărui stare azi este de 48 fl., ear' restul de 3 fl. 83 cr. s'a adaus la fondul exposiției anuale.

Cuitând pe acéstě cale primirea sumei de sus, ne permitem a aduce acestor distinși sprigínitori ai Reuniunei noastre adênc simțita noastră mulțumită și recunoștință.

Din ședința comitetului „Reuniunei sodalilor români din Sibiiu“, ținută la 18 August 1898.

Victor Iordășianu, president. *G. Poponea,* notar.

VARIETĂȚI

O mórte frumósă. Duminecă, pe la órele 5 d. a. scrie o fóie din Țară, un bătrân Armean, anume Arachiel Măgărdici, de profesie pisător de cafea, și locuitor în desp. I. strada portului Nr. 133 în Galați, a venit acasă, și-a arangiat patul, s'a culcat pe el, punându-și capul pe perină, și a cerut să-i se aducă un păhar cu apă.

După ce i s'a adus și a beut, a zis în limba armenească femeii și prietinilor; „Acum rěmâneți sănătoși!“

Și pe loc a fost mort.

Această moarte atât de ușóră și atât de liniștită a impresionat adânc lumea din port.

* * *

Precauțiune zadarnică. Un domn într'un birt bagă de samă că vecinul seu are un nod țapăn pe năframă.

— Ascultă vecine, ce pacoste, de ai nodul acela așa mare pe năframă?

— D'apoi mě rog, respunde întrebatul, doftorul mi-a oprit sě beau beuturi spirituóse, dar fiindcă tot mereu îmi uit de opreliște, am făcut nodul în cârpă Lucrul naibii însě, că totdeauna numai atunci věd nodul, când după ce am beut scot năframa sě me șterg la gură....

Poșta redacției

Ioan Pavel, înv. în *Lancrăm* Diploma d-tale se aștépta dela inspectorul scolariu, spre a ți sě putea apoi trimite, [illegible] cu altele, subscrisă conform prescriselor leg[illegible] în vigóre. —

Damasturi de mătase 75 cr.

până la fl. **14.65** de metru — precum şi **mătase Henneberg** négră, albă şi colorată dela **45 cr.** până la **fl. 14.65** de metru — în cele mai moderne ţesături, colori şi dessinuri *Se espedéză la particolari franco şi liberi de vamă. Mostre cu întórcerea postei.* **Facricele de mătase G. Henneberg** (*lif. de case ces. reg.* **Zűrich.** [11] 6

Nr. 389/898. [146] 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor de învĕţători dela şcólele gr.-or. române din mai jos însemnatele comune din protopresbiteratul Avrigului se escrie prin acésta concurs cu terminul de 20 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

1. Avrig, un post de învĕţătóre cu salariul anual de 300 floreni v. a. cuartir şi lemnele necesari pentru foc;

2. Sebeşul inferior, al doilea post de învĕţătoriu, cu salariul anual de 300 floreni v. a. cuartir şi lemnele necesari pentru foc.

Reflectanţii la aceste posturi au sĕ'şi substérnă cererile concursuale instruite conform legilor în vigóre la subscrisul oficiu protopresbiteral în Avrig (poşta Avrig, Felek, Szebenvármegye) până la terminul susindicat, avênd alesul la şcóla din Sebeşul superios a cânta cu pruncii de şcólă în tótă Dumineca şi sĕrbătórea în sânta biserică la sânta liturghie, spre care scop se aştéptă presentarea concurenţilor în vre-o Duminecă séu sĕrbătóre la biserică spre a-şi documenta aptitudinea în cântări şi tipic şi a se face cunoscuţi poporului.

Avrig, 3 August 1898.

In conţelegere cu comitetele parochiale oficiul protopresbiteral gr.-or. al Avrigului.

Ioan Cândea,
protopop.

Nr263—1898 [145] 1-3

CONCURS.

Pentru ocuparea definitivă a postului de învăţător la scóla poporală din comuna Potoc (: Orosz-Idecs:) se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în foia „Telegraful Român“.

Emolumentele sunt fl 300. — şi anume: 250 fl din repartiţie pe popor, ér 50 fl. ajutor dela stat, cuartir, grădină şi lemne necesare de foc.

Petiţiunile concursuale, instruite în sensul legilor vigente, sunt a-se asterne în terminul deschis, subscrisului, p. u. Szasz-Regen.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Reghinului

Reghinul săsesc, 6 August, 1898

In conţelegere cu comitetul par.

Galacţion Şagău
protopresbiter.

Nr. 242—1898 [148] 1—3

CONCURS.

Pentru întregirea postului de paroch din parochia de clasa a III-a Stănija-de-sus, se escrie concurs nou cu termin de 30 dile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post dau suma de 405 fl. 20 cr.

Petenţii au a-şi asterne cererile instruite conform normelor din vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

In conţelegere cu comitetul parochial.

Oficiul protopresbiteral gr.-or al Zarandului.

Brad, la 5 Iuliu 1898.

Vasiliu Damian,
protopresbiter.

Nr. 358—898. [139] 3—3

Concurs.

Pentru întregirea posturilor învĕţătoresci vacante dela şcólele confesionale din comunele mai jos însemnate din protopresbiteratul Unguraşului se escrie concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

1. Cubleşul-român, cu salariu de 300 fl., din cari 215 fl. dela stat şi 95 fl. dela popor prin repartiţie, cuartir şi grădină de legumi.

2. Ciumerna, cu salariu de 300 fl. dela popor prin repartiţie şi cuartir.

3. Gălpuia, cu salariu 300 fl. dela popor prin repartiţie, cuartir şi grădină de legumi.

4. Sântă-Măria, cu salariu 300 fl. înpreunat şi cu postul cantoral, cuartir şi grădină de legumi.

5. Tămaşa, cu salariu 300 fl. dela popor prin repartiţie, cuartir şi grădină de legumi.

6. Unguraş, cu salariu 300 fl., din cari 110 fl. dela stat şi 190 fl. dela popor prin reparţiţie, cuartir şi grădină de legumi.

Doritorii de a ocupa vre-unul din aceste posturi, au aşi aşterne cererile concursuali instruite conferm normelor din vigóre, în terminul deschis la subsemnatul oficiu protopresbiteral.

Dela concurenţi se ascéptă, ase presenta înainte de alegere în vre-o Duminecă sau sĕrbătóre la biserică în respectiva comună, pentru a fi cunoscut personal şi pentru aşi arĕta desteritatea în cântări şi tipic.

Fizeş-Sânpetru, 23 Iuliu 1898.

Oficiul proptopresbiteral român gr. or. al tractului Unguraşului în copţelegere cu respectivele comitete parochiale.

Paul Roşca,
protopresbiter.

Nr. 416/898. [140] 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor învĕţătoresci dela şcólele din comunele însemnate mai jos, se escrie concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Tel. Rom.“

1. Bacea cu filia Cueş, cu salar de 300 fl., repartiţiaţi în popor, cuartir în edificiul şcólei, un stângin de lemne de foc şi grădină de legumi.

2. Cărmăzĕnesci cu filia Dănulesci, cu salariu anual de 300 fl. anume: din repartiţie pe popor 236 fl. şi din camĕta împrumutului de stat 64 fl, cuartir şi grădină.

3. Furcşóra, cu salariu anual de 300 floreni, cuartir şi grădină de legumi.

4. Glodgilesci, cu salariu anual de 300 fl. şi adecă: în bani gata din repartiţie 151 fl.; în naturalii 49 mĕsuri cucuruz = 49 fl., folosinţa pămĕntului numit „Cetăţiana“=38 fl. şi ajutoriu dela stat 62 fl., la olaltă 300 fl. — cuartir în edificiul şcoalei, doi stângini de lemne şi grădină de legumi.

5. Godinesci cu filia Petresci, cu salariu din repartiţie pe popor 105 fl. 90 cr., din interesele împrumutului de stat 44 fl. 10 cr. folosinţa unui pămênt arătoriu şi fênaţiu de 4 jugĕre = 50 fl.. în naturalii cucuruz=100 fl., care tóte la olaltă fac 300 fl.

6. Ilia, cu salariu din repartiţie pe popor 270 fl. şi venitele cantorale de 30 fl. la olaltă 300 fl. cuartir în edificiul şcólei şi grădină.

7. Uleş, cu salariu anual de 300 fl., din care 240 fl. prin repartiţie pe popor, eară 60 fl. folosinţa unui pămênt arătoriu şi fênaţiu.

Dela reflectanţii la aceste posturi se recere, sĕ se presenteze până la alegere în vr'o Duminecă ori sĕrbătóre la biserica din comuna la care au concurat, spre a'şi arăta desteritatea în cântările bisericesci şi pentru luarea de informaţiuni mai detaiate despre starea scólei şi modul de plătire a salariului.

Invĕţătoriul ales la vr'una din aceste şcóle e datoriu sĕ ţină şi prelegerile în şcóla de repetiţie împreună cu instruirea în cântările bisericesci, va fi obligat a cânta în strană, avênd a conduce cu scolarii şi cântările liturgice în biserică.

Doritorii de a ocupa unul din aceste posturi, au sĕ-şi aştérnă suplicele lor concursuale instruite conform legilor din vigóre la subsemnatul oficiu protopresb. până la terminul sus indicat.

Ilia, 25 Iuliu 1898.

Oficiul protopresbiteral gr.-ort. al Iliei în conţelegere cu comitetele parochiale concernente.

Avram P. Pĕcurariu,
protopresbiter.

Nr 242. [137] 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea staţiunilor învĕţătoresci din comunele bisericesci aici mai jos numite, în tractul protopresbiteral Mureş-Oşorheiu, — se escrie prin acésta concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegaful Român“, anume:

1.) Gernesig cu salariu anual de fl. 300., locuinţă în edificiul şcólei şi grădină;

2.) Iclandul-mare, salar fl. 300., locuinţă şi grădină;

3.) Petea de câmpie, salar fl. 300., locuinţă şi grădină.

Petiţiunile concursuale, instruite în înţelesul §-ului 60. din „Reglmntul pentru organis. învĕţământului în şcólele poporale din 1895“, se vor adresa la subsemnatul oficiu ppresbiteral.

Informaţiuni mai ample se pot lua la faţa locului dela comitetul parochial, precum şi dela subsemnatul ppresbiter.

Murĕş-Oşorheiu, 16 Iuliu 1898.

Oficiul ppresbiteral gr. or. rom. al Mureş-Oşorheiului.

Nicolau Manegutiu
protopresbiter.

Nr 373—1898 [138] 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor învĕţătoreşti vacante din comunele mai jos însemnate din protopresbiteratul Haţegului se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în Telegraful Român.

1. Nucşóra un post cu salariu de 320 fl. şi anume 260 fl. repartiţie dela popor şi 60 fl. dela stat; — cuartir şi lemne de foc.

Invĕţătoriul este deobligat a cânta în strană in Dumineci şi serbători şi cu copii respunsurile liturgiei.

2. Federi-Fizeşti, un post de învĕţătoriu ambulant. Salariul este 300 fl. prin repartiţie dela popor, cuartir şi lemne de foc.

3. Nădăstia-superióră, un post cu salariu de 300 fl. prin repartiţie dela popor, cuartir şi lemne de foc. Prelângă cualificaţiunea prescrisă respectivul se fie deprins şi în cântările bisericeşti.

Petenţii să şi trimită cererile instruite conform legei la subsemnatul oficiu.

In conţelegere cu respectivele comitete parochiali.

Haţeg în 27 Iuliu 1898.

Oficiul protopresbiteral al Haţegului.

Titu V. Ghiaja
protopresbiter.

Nr. 804/898. [143] 2—3

CONCURS.

Pentru intregirea posturilor vacante de învĕţători la şcólele din comunele de mai jos, se escrie concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful Roman“.

1. Şura-mare, al doilea post cu salariu anual de 300 fl., cuartir liber în edificiul şcólei şi lemnele trebuinciόse pentru încălḑire.

2. Cornăţel, cu salariu anual de 300 fl., cuartir natural în edificiul şcólei şi lemnele trebuinciόse pentru încălḑit.

3. Rîu-Sadului, cu salariu anual de 300 fl. din cassa alodială din Rĕşinari, cuartir liber în edificiul şcólei şi lemnele trebuinciόse de foc.

Cei-ce doresc a reflecta la vre-unul din aceste posturi, au sĕ-şi aştérnă suplicele concursuale instruite în sensul legilor din vigóre la subsemnatul oficiu protop. în terminul deschis.

Sibiiu, 4 August 1898.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Sibiiului în conţelegere cu comitetele parochiale.

Ioan Papiu,
prtpresb.

Nr. 402/1898. [144] 2—3
protopresb.

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor învĕţătoresci dela şcólele confesionale gr.-or. române din mai jos însemnatele comune în protopresbiteratul Sighişórei, se escrie prin acésta concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în organul „Telegraful Român“.

1. Criş, cu salariu anual de 300 fl., cuartir şi lemne.

2. Vidacutul român, cu salariu anual de 300 floreni, cuartir şi lemne.

3. Feleag, cu salariu anual de 300, fl. cuartir şi lemne

Concurenţii au sĕ se presenteze în vre-o Duminecă ori sĕrbătóre în biserica din parochiile amintite, spre a şi arĕta desteritatea în cântările bisericesci, — şi sĕ-şi aştérnă cererile instruite conform normelcr în vigóre până la terminul susindicat subsemnatului oficiu protopresbiteral.

Sighişóra, 3 August 1898.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tracstului Sighişórei.

In conţelegere cu comitetele parochiale concernente.

Dimitrie Moldovan,
protopop.

Prune, mere, pere, nuci, lictar, miere şi **céră,** mai departe

Slivovitz vechiu şi nou

cumpĕră numai direct dela producenţi cu preţurile cele mai mari

ALEXANDRU SIMON,
negoţ în comisiune de export
Deva.

— *Oferte sĕ se trimită în scris.* [147] 1—1

Redactor prov. Dr. Elie Cristea.

Edtura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 87. Sibiiu, Joi, 13/25 August, 1898. Anul XLVI

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strĕinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — **și timbru de 30 cr.**
pentru fie-care publicare.

Asociațiunea.

In ḑiua de sântă Mărie se ține în orășelul Beinș adunarea generală a Asociațiunei pentru literatura română și cultura poporului român.

Cu ḑiua acésta se încep festivitățile nóstre legate de adunarea generală a Asociațiunei, și se continuă după un program vechiu, bine stabilit.

Inceputul se face cu celebrarea Sântei liturgii în ambele biserici românesci, căci noi Românii tóte le începem în numele Domnului.

Așa au făcut părinții nostri, așa facem și noi, așa vor face și copiii nostri. Incepem în numele Domnului, continuăm cu frica Domnului, și terminăm lăudând pre Dumneḑeu.

Se începe cu serviciul dumneḑeesc, se trece apoi în rênd la ședințele chemate a ne informa despre mersul Asociațiunei nóstre, despre activitatea comitetului central, și a despărțĕmintelor, despre starea școlei de fete, pre care o susține Asociațiunea, despre numĕrul membrilor, și în general despre starea culturală a poporului nostru, întru-cât în activitatea comitetului central și a despărțĕmintelor se manifestéză viața culturală a poporului român.

In biserică la serviciul divin cântă coruri anume preparate pentru aceste sĕrbători, și în séra ḑilei de Sântă-Mărie este producțiune musicală, chemată a da doveḑi despre gradul cultural al poporului nostru, și mai ales al inteligenței nóstre din părțile acelea.

Aceste sunt cadrele și în aceste vine presentată viéța culturală a nóstră, care se va manifesta la ḑilele festive ale Asociațiunei din anul aeesta.

Noi Românii avem puține ḑile de bucurie.

Bucurii comune avem numai odată în un an, și aceste ni-le dau ḑilele Asociațiunei, căci Asociațiunea pentru literatura și cultura poporului român este unica instituțiune, care are menirea sĕ ne întrunéscă pe toți Românii la activitate cu aceleași mijlóce, pe aceleași căi, cu aceeași însuflețire pentru binele națiunii nóstre.

Asociațiunea este unica instituțiune culturală, care nu stă sub scutul bisericei, unicul loc, unde toți trebue sĕ ne dăm ce avem mai bun în noi pentru binele poporului nostru.

Fiind ea unica instituțiune culturală pentru toți Românii, este natural, că toți trebue sĕ ne interesăm de modul, cum acéstă instituțiune își implinesce misiunea, cum alege ea mijlócele, pe ce căi umblă spre a promova binele poporului român.

Am salutat cu tótă căldura inimii nóstre pașii Asociațiunei, când ea a deschis școla de fete, spre a da crescere cu scop femeii române.

In direcțiunea acésta Asociațiunea a făcut mult bine poporului nostru, și noi binecuvêntăm ciasul, când Asociațiunea nóstră a pus pétra fundamentală a școlei de fete cu internat.

Dela începutul acestei lucrări s'a observat un plan bine chipzuit și cu însuflețire esecutat.

Efectele le vedem ori încătrău ne întórcem privirile. Aḑi esistă o mulțime de școle pentru crescerea fetițelor nóstre.

Nu Asociațiunea a luat inițiativă în acéstă salutară direcțiune. Inceputul l'au făcut bisericile românesci, o au urmat reuniunile femeilor române din Brașov și Sibiiu, a venit Asociațiunea cu școla sa în stil mai mare și după ea celelalte instituțiuni în singuraticile ținuturi ale țerei nóstre, tóte pentru crescerea femeei române.

Era sĕ se facă un pas decisiv pentru literatura și cultura poporului român și pe terenul literar.

Organul Asociațiunei „Transilvania“ nici în trecut, nici acuma nu a fost și nu este accesibil pentru poporul nostru, pentru țeranul de rênd, căci precum în trecut documentele — altcum prețióse — nu erau suficientă și potrivită hrană pentru poporul nostru, asemene nu-i îndestulesce trebuințele lui nici materialul de acuma.

Mai mult, décă am fi aplicați a admite un progres óre-care în timpul din urmă în ce privesce formatul, la cuprins trebue sĕ accentuăm în mod hotărît regresul.

Sub auspiciele Asociațiunei s'a început în timpul din urmă publicațiunea „Enciclopedia română“, care va rĕmânea un monument în istoria literaturei nóstre românesci, monument pentru însuflețirea cu care s'a lucrat din tóte părțile la acéstă publicațiune.

Că ea va avé efect pipăibil asupra poporului român, — căci pentru a lui literatură și cultură trebue sĕ lucreze Asociațiunea — acésta se va vedea mai târḑiu, până acuma înse nimica nu se vede.

O asemene lucrare mare ar face cinste și academiei române de sciințe, ne face cinste și nóuĕ, înse ne abate dela scopul special al Asociațiunei nóstre: literatură și prin ea cultură poporului român.

In timpul din urmă s'a inițiat asemene o lucrare de o esceptională importantă: înființarea unui museu național, unde sĕ putem păstra puținele rĕmășițe din trecutul nostru plin de dureri și de suferințe.

Asemenea lucrări trebue sĕ intimpene bunăvoință din partea tuturor ómenilor de bine, cărora binele neamului le zace la inimă.

Nici nu sunt intre români ómeni cari nu ar recunósce importanța acestor lucrări.

Și décă divergențe esistă ici colea — și cumcă esistă despre aceea nu mai încape îndoială — divergințele aceste se reduc numai la scopul mai apropiat sau mai îndepărtat, legat de specialele agende ale Asociațiunei nóstre.

Este întrebare deschisă, cum servim mai bine interesele Asociațiunii nóstre: cu instituțiuni cum e bunăóră școla de fete, cari lucră inmeditat în sinul poporului, sau cu instituțiuni cari ridicându se preste cercul în care se mișcă poporul, în alte sfere mai înalte, promovéză interesele neamului nostru românesc.

Asemene idei de bună sémă se vor ventila și în adunarea generală a Asociațiunei din anul acesta, și noi cu încredere în maturitatea membrilor întruniți la Beinș numai le atingem aici, spre a da dovadă, că urmărim cu bunăvoință afacerile Asociațiunei și că ne zace la inimă binele poporului român.

Ne vom spune vederile nóstre la timpul sĕu și noi, și vom reflecta și la raportul despre mersul literaturei la noi, raport presentat adunărei generale prin secretariul prim al Asociațiunei

Atunci, dară numai atunci vom reflecta și la critica ce se face pressei, și în special ḑiarelor bisericesci, și vom restabili ecuilibriul dreptăței, care e tare conturbat.

In ajunul ḑilelor Asociațiunei, trimitem felicitările nóstre tuturor acelora, cari conduși de dorința, de a crea poporului nostru o sórte mai bună, n'au crutat nici spese, nici ostenele, ci au alergat la adunarea generală a Asociațiunei pentru literatura română și cultura poporului român.

Conferențele învĕțătoresci.

(Urmare și încheiere.)

Unde pot duce sfătoșii de acésta natură, nu e trebuință sĕ mai arĕtăm. Nóue însĕ, sĕ ne fie permis a declara, că cel puțin în mod consciențios n-avem sĕ ne facem vinovați de asemenea pĕcat greu.

Veți ḑice póte, d-lor corespondenți, că nu e practicabilă disposiția Statutului în acest pct. ca sĕ găsiți totuși un șubred cuvênt de a depăși marginile legii nóstre. Da, dacă vréu nu e practicabilă, dacă însĕ vréu este fórte practicabilă. Căci se scie în genere și e deplin recunoscut, că cea mai perfectă lege ajunsă în mâni păcătóse devine ilusorie, devine o ironie a legii; precând lege mai puțin perfectă, manuată însĕ de mâni cu-

FOIȚA.

Din împĕrăția Carmen Sylvei.

După „*Wiener Mode*“

de

O. V.

In cea mai mare liniște, fără ca cocóna „reclamă“ sĕ fi suflat cu putere în trâmbiță, s'a inițiat în palatul princiar din liniștitul orășel de pe Rin Neuwied o exposiție de mare importanță. Pusă la cale de principesa mamă din Wied, cea iubitóre de arte, și spriginită puternic prin conlucrarea reginei-poete din România, de aprópe tóte femeile din famliile domnitóre, exposiția de porturi și costume a ajuns de a fi o întreprindere de deosebită importanță. Porturile istorice si poporale, cari se arată pe figuri de păpuși în palatul princiar, cu drept cuvênt pot face pretensiune la o importanță internațională, și este întemeiată perspectiva, că negociările cari tind într'acolo, ca grupele cele mai principale sĕ se impună în alt loc într'o esposiție stabilă, vor lua ființă concretă.

Cu drept cuvênt înterprinderea póte purta titlul „Din împĕrăția Carmen Sylvei“, de órece poeta încoronată, cu vagónele a trimis lucrurile menite pentru exposiție din țara ei, ca asfel prin arătarea porturilor caracteristice sĕ pue înainta ochilor nostri istoria și presentul poporului sĕu. Din grupele istorice ale despărțământului ei special regina arată cu deosebită mândrie pe Dómna Despina, care în a. 1512 și-a sacrificat tóte sculele, fiind de față bărbatul ei Neagoe și întregul divan, pentru ca sĕ pótă zidi biserica dela curtea de Argeș. Nu mai puțin interesantă este figura dómnei Chiajna, o principesă din Moldova, care însăși s'a suit pe cal, ca cu sĕcurea în mână sĕ și apere copilașul de boerii rĕsvrătitori.

Piesa principală din „împĕrăția Carmen Sylvei“ este o scenă mare, înfățișind alaiul de nuntă al unei țĕrance române bogate. Pentru presentarea acestei grupe plină de viață pictorul Eugen Kampf a pictat un peisagiu, care decorativ face efect puternic și represintă ținutul din Sinaia și Dobrogea Statistieria la figurile principale o formézā popor românesc mult, ciobani și țigani, óspeți de nuntă călĕri, și feciori și fete legănêndu-se în dulap, dintre cari mai tare bate la ochi mirésa într'un car cu boi, și gătită cu cununa pe cap. Dela veselie trecem la seriositate: Vedem ocnași lucrând în saline. „România nu cunóște pedépsa de mórte“, esplică Carmen Sylva, „noi trimitem pe criminal la ocne“. O baracă ne arată surori de caritate ale reginei și călugărițe din România, o școlă de pe sate ne arată junimea plină de speranțe a țĕrei boierilor sub aripile unei învĕțătóre.

Pompósă este trăsura de încoronare a Carmen Sylvei, trasĕ de 8 armăsari unguresti și în care șade regina lângă grande Mait'resse dela coni și o damă de curte. Regina presintă pe dómna general Poenariu care a brodat pentru acéstă grupă toileta de încoronare întocmai după original. Dóuĕ grupe singuratice presintă pe Carmen Sylva în etate de 17 ani cu crinolina și Chignon, și în etate de 50 ani, în toiletă sură de mĕtasĕ cu pĕrul sur, despletit și cu vĕl lung, alb. Carmen Sylva a edat anume pentru exposiție un opșor întitulat: „Monsieur Hampelmann“ Acéstă scriere povestesce în 4 limbi (nemțesce, românesce, franțuzesce și englezesce) suferințele și bucuriile unui polichinell, adjustat cu calități omenesci și se termină cu mórtea și suirea la cer a micului erou. Cartea este împodobită de măiestrul român Du Nony cu ilustrațiuni pompóse și făcută de un stabiliment artist din București în adjustare chronolitografică de model. Un al doilea dar literar al Carmen Sylvei nu s'a putut termina până la acéstă sĕrbare. Regina însași regretă acésta mult. Este vorba de poesii românesci poporale, care se fie traduse întro formă, care sĕ se apropie cât mai mult de original. „Sunt versuri dure, cari se cântă de lăutari ambulanți“ ḑice regina „și eu am îngrijit în adins sĕ conserv în limba germână acésta, cea mai primitivă formă poetică“.

Trecem acum la despărțământul istoric și începem cu timpul înainte de Christos, din care vedem porturi de egipteni, assyrieni și germani. Urméză Grecia și Roma, cari represintă epoca classică, și unde sĕ vĕd figuri originale de Tanagla. Acum urméză tóte porturile dela secolul VI. până la secolul XIX, cari sunt demonstate adese pe păpuși de personage cu renume în istorie. Fórte originali sunt „Gigerl-i“ din tóte timpurile, așa unul cu gluga în cap, din evul mediu, și în fine costumele „Incroyable“ și „Merveillense“, pe cari Gigerl-ii francesi de ambe sexelele le purtau la finea veacului trecut. Dintre personage princiare despărțământul istoric arată între alte pe: Henric d' Albert regele Navarrei, regina Élisabeta din Englitera și Gustav Adolf. Din sec. XV. interesează bogatele colecțiuni de porturi dela curte și de civi din Germania și Burgund Francia și Ungaria, din sec. XVI. patricieni germâni, curteni dela țéră în pantaloni largi și mireasa dela Cöllen (1586). Secolul XVII.

rate şi cinstite, devine adevěrată binefacere şi fericire pentru omenime.

Totul dela noi atârnă şi-n casul de faţă, ca sě fie legea deplin practicabilă si adevěrată binefacere.

Unde am ajunge însě, dacă chiar învěţătorii nostri ar veni, sě arete cu degetul, că iată cutare disposiţii ale Statutului sunt bune pe hârtie, dar nu sunt practicabile?

Credem, că din peripeţiile, prin cari a trecut poporul român dela reposarea genialului Şaguna, ne-am putut cu toţii câştiga convingerea, că acel bărbat al bisericii şi şcólei nóstre ne-a tăiat brazda pe secoli înainte, şi că nici o instituţiune creată nóuě de dênsul — între cari şi conferenţele inv. — nu ne este de prisos, ca sě n-avem astădi trebuinţă a-le cultivá şi perfecţiona cu îndoit zel şi rîvnă în interesul bine priceput al bisericii şi şcólei nóstre. Ce ar puté sě mai reţină atunci maştera stăpânire a ţării, dela apetitul sěu nesăturat, de a-ne sfrunta legea nóstră fundamentală — care şi altcum este un spin nesuferit în ochii şovinismului de astădi — dacă noi înşine am declara disposiţiile ei nepracticabile? Veţi vedé din acestea, dlor coresp., cum dintr-un impas rěsare alt impas, póte şi mai desastros.

Rectificând acésta, sě mergem mai departe. Dl coresp. după-ce înşiră cu numele pe comisarii exmişi pentru ţinerea conferenţelor, relativ la districtul Bradului, unde este numit comisariu P. O. D. Vasilie Dămiam, prot. în Brad, — observă următórele:

> „Incât am putut afla, dintrè acesti comisari până acum singur părintele protopresbiter Vasiliu *Dămian* din Zarand *a declinat dela sine onórea de a conduce conferenţa din cercul sěu.* Sě sperăm, că dl Dămian îşi va spune, dacă va fi trebuinţă, şi motivele, ce l'au determinat la acésta“.

Aci putem deja cunósce sprîncéna dlui coresp., căci bate şéua, ca, vedi Dómne, sě înţelégă şi alţii „salutara“ sa dorinţă, de a înclina spre părăsirea baselor Statutului org. şi de a-se arunca în porniri riscate pe conta educaţiunii şi şcólei române.

Aţi uitat dlor maxima fericitului pedagog I. Popescu, că pe conta educaţiunii nici când nu e permis a se face experimente!

Noi n-avem scire, dacă-n adevěr dl Damian a făcut pasul, ce i-se atribue, şi tocmai pe dsa l-am puté închipui mai puţin capabil de aşa ceva, deóre-ce în sinod însuşi a fost pentru disposiţiile legii nóstre, şi nu pentru creaţiunile laterale furişate per fas et nefas, şi deóre-ce dsa şi până aci a condus acel district ca president al reuniunii inv. Iar rolul de comisar consistorial nu este alta, decât întru tóte cel al presidentului, cu singura deosebire, că acum încrederea-i onorifică emanéză direct din legea fundamentală, din Stat. org. al bisericii nóstre. Şi ce mulţămitor póte fi când cineva întrunesce încrederea tuturor factorilor competenţi!

Tot aşa conferenţele înv. cu cercul lor de lucrare, până la ultima iotă sunt egale cu cercul de lucrare al reuniunilor înv., încât numai o adevěrată încăpăţinare nu le póte recunósce întâietatea între abnormalele nóstre împrejurări de stat de astădi, a căror desvoltare, tocmai cu privire la statul învěţătoresc, continuă a fi tot mai îngrijitóre.

Singura deosebire între conferenţe şi reuniuniuni e, că pe lângă conferenţe jocul nesfîrşitelor constituiri de comitete şi subcomitete va înceta pe viitor. Adecă punctul de culminaţie al lucrării conferenţelor nu va mai fi, cum adese-ori era în reuniuni, alegerea celor 12 comitete centrale în cele 12 districte, apoi alegerea altor 3 subcomitete în fiecare district pentru fiecare despărţěmênt resp. protopopiat, prin urmare în total cel puţin 30—36 subcomitete. Şi pentru-ce tóte acestea? Pentru-ca sě fie frumuşel indicate pe hârtie şi sě nu mai funcţioneze nimic, deóre-ce chiar motive fisice le împedecă dela acésta,, dar sě aibă totuşi aparenţa unei lucrări óre-care, ce în partea cea mai mare a archidiecesii, cu durere s'a constatat şi în sinod, că s'au manifestat în o totală stagnare. Nu-i vorbă, nesfîrşitele constituiri ale comitetelor şi subcomitetelor vor fi reclamat şi ele multă atenţie şi combinaţie, dar fără efectul dorit, şi tocmai pentru aceea, pe lângă conferenţele provědute în statutul org., egale întru tóte reuniunilor, vom fi scutiţi pe viitor şi de acest lucru de prisos cu nesfîrşite constituiri, ca cu atât mai vîrtos învěţătorii sě-şi pótă întórce tótă a lor atenţie şi rîvnă numai asupra cestiunilor pedagogice de învěţământ şi crescere, precum şi asupra altor lipse practice ale şcólei române; plus favorul, că vor înceta şi eventuale rivalităţi personale, ce de comun se ivesc unde constituirile se ţin lanţ, şi se vor validita curat numai trebuinţele simţite ale şcólei, absorbind esclusiv acestea atenţia învěţătorilor Adevěrat este, că celor vre-o 30—36 de presidenţi ai despărţěmintelor — între cari şi scriitorul acestora — li-se cere nobila abnegaţiune, ca sě resigneze pe viitor de a mai funcţiona ca presidenţi în sinul colegilor lor, care jertfă, dacă e sě o numim aşa, sperăm că o aduce bucuros fie-care în interesul bisericei şi şcólei.

Iată pentru-ce nu putem admite că dl protopop Damian s'ar fi desavuat pe sine însuşi prin pasul amintit, ce i-se atribue de dl coresp. Şi dacă totuşi ar fi adevěrată asertiunea corespondentului, atunci mai vîrtos noi am dori sě vedem şi motivele, cari l'au putut determina la acel pas, despre cari motive şi dl coresp. speră, că se vor da, dacă va fi trebuinţá.

Noi credem, că fără motive, şi încă ponderóse motive, nici nu se póte închipui un lucru ca acela. Drept aceea e o urmare logică, ca sě se înşire motivele, dacă sunt, pentru-ca sě fie cernută afacerea şi cristalisată din tóte punctele de vedere, spre deplina lămurire a celor chemaţi şi interesaţi.

Mai departe astfel continuă dl corespondent:

> „Cunoscênd de aprópe lupta ce s'a desfăşurat în Sinodul archidieceran în jurul acestei chestiuni importante, din care durere învingětoriu a eşit — mulţămită consideraţiunilor personale de rudenie etc. — dl Dr. Bologa cu propunerea sa de a *abandona sistemul Reuniunilor şi a reveni* la conferenţele de mai nainte, dovedite de nepractice şi de greóie, am fi aşteptat, ca Consistoriul din Sibiiu, care nu odată a dat dovedi, că ştie face afront concluselor superiorităţii sale — Sinodului archidiecesan, dic am fi aşteptat, sě nu cadă şi el în pěcatul, în care cădụse Sinodul, de a aduce într'o causă atât de momentuósă un conclus atât de pripit, sě fi mai amânat executarea acestei hotărîri.

Va sě dică luptă s'a purtat în acest obiect, din care învingětor a eşit dl Dr. Bologa, graţie consideraţiunilor personale, de rudenie etc. ceea-ce dlui corespondent, precum singur şi-o cântă, i-a causat multă supěrare. Ne pare rěu, că noi nu putem contribui la uşurarea acestui necaz al sěu, căci din acésta parte privit lucrul, numai colorit subiectiv póte avea, cu ceeace noi nu ne mai putem ocupa. Una însě scim, că motiv de supărare nu are şi că nu persóna, ci causa are sě tragă în cumpănă. Ér cine nu scie face deosebire între acestea, acela'şi dă însuşi testimoniul.

Nu-i vorbă pentru dl Bologa nu mai măgulitóre póte fi purtarea unei lupte cu biruinţă în interesul şcólei, dar în casul de faţă nu dênsul este învingětorul, ci Statutul organic şi genialul spirit prevědětor al Marelui Archiereu, fericitul Şaguna, la acărui memorie şi măreţe instituţiuni create cu belşug bisericii şi némului nostru, toţi avem sě ne închinăm necondiţionat şi fără reservă.

Dl Bologa nu ne-a presentat nimic nou nici în formă, nici în esenţă, căci dieccsa Caransebeşului d. e. încă din anul trecut (1897) a reactivaţ conferenţele învěţătoresci, de sigur pentru-ca sě încunjure rěul, de care voim sě ne ferim şi noi şi pentru-că sunt prescrise în Statutul organic şi pentru-că înţeleg importanţa conferinţelor în deosebi astădi, fără multă dispută ca la noi.

Dênşii au ţinut deja şi în anul acesta conferenţele cu frumos succes, n'am vědut însě nici o corespondenţă anticipativă, care sě dispute îndreptăţirea lor pentru simple formalităţi bizare, nici voci, cari sě critice hotărîrile autorităţilor mai înalte, fără un motiv serios. Am cetit însě corespondenţe publicate după ţinerea conferenţelor despre resultatele lor îmbucurătóre, pline de recunoscinţe şi mulţămită la adresa bunului Archiereu şi a veneratului sěu Constistoriu, că s'au reactivat conferenţele în sensul Statutului organic. Pentru ilustrarea acestora cităm din corespondenţa despre „Conferenţele învěţătoresci din protopresbiteratul Buziaşului“ ţinute în 13 şi 14 Iuliu c. v., ce a apărut în „Gazeta Transilvaniei„ din Braşov, nr. 163 a. c.

> „După o pausă de câţi-va ani, în decursul căreia conferenţele învěţătoresci din diecesa Caransebeşului au fost sistate şi înlocuite prin adunările despărţemintelor reuniunei învěţătoresci, Ven. consistoriu diecesan în urma unui conclus al sinodului eparchial a reactivat conferinţele oficióse de odinióră, şi astfel s'a satisfăcut atât recerinţei legale din statutul organic, cât şi necesităţii de reactivare reclamate în interesul învěţământului nostru poporal chiar şi de corpul învěţătoresc, care a simţit mai bine folosul acelora.
>
> „Reactivarea conferinţelor s'a început din anul trecut 1897, punêndu-se ca obiect al acelora metodica specială a religiunei în şcóla poporală, cuprinsă în îndegetările metodice din broşura d-lui prof. Dr. Petru Barbu, ér ca conferenţiar a fost însu-şi autorul-profesor în calitate de comisar consistorial.
>
> „Conferinţele, cărora li-a premers chemarea duchului sânt în biserică, oficiat cu pompă de părintele administrator protopresbiteral Aureliu Drăgan, asistat încă de doi preoţi, s'au deschis prin o cuvêntare potrivită de d-l adm. protopresbiteral, după care conferenţiarul-comisariu consistorial într'o měduósă vorbire spune scopul esmisiunei sale şi al conferenţelor din acest an, ér comisarul şcolar tractual Ioan Marcu, învěţător în Bocşa montană, a salutat pe conferenţiar de bună venire în tractul Buziaşului.
>
> „Indată în prima conferenţă aducênduse ovaţiuni Prea Sânţiei Sale domnului Episcop diecesan, Nicolaie Popea, s'a espedat Prea Sânţiei Sale o telegramă de omagiu şi mulţămită pentru reactivarea acestor conferenţe. Prea Sânţia Sa, ca adevěrat părinte iubitor de fiiĭ sei, a rěspuns telegrafic, dorind resultat bun şi spor în învěţământ“.

După încheierea conferenţelor, comisariului consistorial pentru ostenéla şi zelul sěu dovedit în conferenţele ţinute, drept suvenir preţios i-au oferit „o cărticică elegantă acoperită cu subscrierile tuturor participanţilor.

In loc de asemenea lucruri demne şi înălţătóre, la noi trebue sě vedem deslănţuirea patimilor slabe, cum subalterni, ca dl coresp. fac observări nechemate la adresa autorităţilor bisericesci şi şcolare mai înalte, că ar fi aşteptat, ca consistoriul din Sibiiu sě facă afront concluselor sinodului archidiecesan „sě nu cadă şi el în pěcatul, în care cădụse sinodul, de a aduce într-o causă atât de momentuósă un conclus atât de pripit“. etc.

Dacă face onóre acelora, cari forţéză afacerra acésta, şi astfel pun la cale acel ton pătimaş şi eronat faţă de superioritatea nóstră şcolară-bisericéscă, este încă o ceştiune deschisă.

Noi n-avem scire despre un singur act măcar, din care sě se pótă deduce, că veneratul consistoriu a păşit vre-odată cu afront faţă de superioritatea sa, sinodul archidiecesan. Scim însě, că dacă vre-un conclus al sinodului nu l-a putut executa din cause neprevědute şi din pedeci neatârnătóre de sine, a ţinut sě justifice acésta totdeuna înaintea sinodului, deşi cu durere amară pentru neisbutirea în cutare direcţiune. Iar cumcă sinodul ar fi adus un conclus pripit în acest obiect, care cu luni de dile şi cu ani chiar înainte de sinod s-a discutat în

---

aduce portul pompos dela curtea din Spania şi arată costume caracteristice la o nobilă şi la o servitóre de pe timpul rěsboiului de 30 de ani. Mai încolo magnaţi maghiari, Hollandezi şi francezi de pe timpul lui Ludovic XIV. ne arată portul din acest secol. Secolul XVIII. ne presintă oficeri svediani de sub Carol XII. în portul boerilor muscali, mai departe curteni francesi, un grenadir de a lui Frideric cel Mare. dragoni de Seidlitz şi cel din urmă grenadir al lui Napoleon, după cum sě află în chipuri de pe acele timpuri. Intre aceste grupe militare Charlota Corday în hăinuţa cea cunoscută de pânză, vărgat alb cu vênăt şi cu boneta tradiţională. Din secolul nostru ne intereseazě cu deosibire porturile moşilor nostrii din 1830. şi dama cea deosebit de frumos costumată din 1860. O biciclistă ademenitóre din 1898 încheie secolul aburului şi al electricităţii.

Urmează despărţământul porturilor poporale şi naţionale. Aici s'au distins damele din casele princiare domnitóre într'un mod grandios. Afară de regina Elisabeta, care ne presintă un tablou aprópe complet al tuturor porturilor româneşti din popor, au emulat prin daruri deosebit de bogate mai cuseamă reginele din Svedia şi Italia, Sêrbia (Natalia) şi Ollanda, apoi împărăteasa Fridirich şi principele de Hohenzollern, după acea prinţul Nicolaus din Nassan şi în fruntea multor aristocrate francese principesa Bibescu, care e stabilă în Paris, şi astfel aceasta colecţiune a ajuns la o importanţă, pe care asemenea lucruri nici pe de parte n'au ajuns.

Drăguţe de tot sunt păpuşele din Nassau şi Hessa, ómenii din Hansruck u. Eifel, şvăbóicele şi cei din Altenburg, ómenii din Spreewald etc.

La acestea sě aliază Austro-Ungaria şi Elveţia, opoi Franţa, Scandinavia, Spania, Italia, Ţerile de jos, Anglia şi Rusia. Ba chiar de peste mări depàrtate au sosit păpuşi constumate naţional, din Iaponia şi America centrală, din Marocco şi Iudia. O persiană trimisă de principele din Hohenzollern atrage atenţiunea prin frisura ei, care după obiceiul ţěrii constă din plete (cosiţe). Fórte interesantă este păpuşa originală din Nikaragua, care e lucrată de indigeni de acolo în forma cea mai primitivă ca jucărie pentru copii. Şi o Siamesá veritabilă şi păpuşa unui negru în costum pentru cuminecătură, sosită din Surinam, sunt vrednice curiosităţi.

E imposibil a trata pe larg despre tóte obiectele espuse, din causa mulţimei lor, care este întrecută în bogăţiă numai de calitatea lor. Circa 1000 de păpuşi, cu vreo 1300 de figuri au fost espuse, şi afară de acestea un şir de modele de case, arangiate, şi cu locuitori, grandios tăiate din lemn. Din cele din urmă amintim numai artistic sculptata casă de păpuşi din Nürnberg, făcută din lemn de stejar massiv, a reginei Elisabeta, şi arangiamentul din Hindeloopen al reginei din Ollanda.

Si lumea basmelor a ajuns la dreptul seu. O sěrbare de primăvară în împěrăţia Florei, Cenuşotca şi Albióra sunt grupe încântătore. Mai însemnaţi înse ne par numerii, importanţi din punct de vedere cultural-istoric, cari în parte mare se potrivesc în r'uu museu stabil sau în colecţiunea unei reuniuni mai mari de artă şi îndustrie. Mai puţin ne place ideia sě se predea obiectele principale ale exposiţiei unei întreprinderi private din Berlin, care umblă în scopul acesta. Noi aici nu credem, că omul cu speculaţiunile sale îşi va ajunge scopul la princesa-mamă, care este atât de idealistă. In Neuwied exposiţia a servit unui scop de binefacere.

publicitate, nu o póte ḑice decât acela, care privesce lucrul prin o prismă falsă. Şi n-are decât sĕ delăture prisma falsă dinaintea ochilor sĕi şi va vedé limpede.

In sfîrşit exprimă mirarea sa dl coresp., cum se face, că între comisarii consistoriali numai 3 sunt din centru anume: Dr. V. Bologa şi I. Popovici, învĕţători la şcóla civilă de fete a Asociaţiunii şi Dr. E. Cristea. secr. cons., „pe când după discuţiunea înfocată urmată în sinod ne-am fi aşteptat, ca aceste conferenţe sĕ fie conduse în preponderanţă de ómeni din centru: asesori consistoriali şi profesori dela seminariul „Andreian“, aprópe toţi foşti membri, ba unii chiar presidenţi ai Reuniunilor, acum ingropate. Astfel ne este de neexplicat lipsirea dintre comisari a dlui Mateiu *Voilean* fost preste 10 ani referent şcolar, fost comisariu consistorial la examenele dela seminariul „Andreian“, a actualului referent şcolar Dr. Liviu de *Leményi*“.

Il vom dumeri pe dl coresp. şi în acésta privinţă. — Asesorii consistoriali din senatul şcolar nu sunt toţi învĕţători, ba cei mai mulţi dintr-înşii sunt jurişti, advocaţi, etc., dela cari nu putem pretinde sĕ ne facă şi serviciul de comisari pentru conferenţele înv., cari au sĕ se ocupe exclusiv cu cestiuni de învĕţămênt. Iar Dl Dr. Cristea, secr. cons., deşi nu funcţionéză ca învĕţător sau profesor, are însĕ cualificaţiunea specială de profesor gimnasial şi ca atare fórte competent în cestiuni de pedagogie, şi corpul învĕţătoresc numai cu recunoscinţă-i póte fi pentru devotatul interes ce-i dovedesce.

Dl asesor Voilean s-a pronunţat de repeţite ori în acest obiect, ca referent şcolar încă, şi totdeuna pentru conferenţele învĕţătoresci proveḑute în Statutul organic. Putem fi siguri, că-'şi va spune şi de astădată cuvêntul seu mult cumpănitor.

Iar profesorii dela seminariu, anume dnii: Comşa, Barcian, Stroia şi Şpan, pentru aceea nu sunt între comisari, pentru-că nu au voit sĕ primească a fi la locul lor de onóre, ce aduce cu sine speciala chemare, ce au în sânul bisericii nóstre. In public cel puţin acésta ştire a transpirat despre absenţa dlor dela o datorie mai mult decât morală pentru dênşii.

Pentru ce au resignat, dóră dlor ar sci-o spune mai competent.

Din acésta ţinută durere, se póte deduce lămurit, întru-cât le zace la inimă adevărata causă. Căci cine se zdrobesce prea mult pentru formă, puţin îi mai remâne pentru esenţă.

Iar dacă preste tot profesorii dela seminariul nostru, cari se susţin cu jertfe din sudórea bisericei, pot, şi e permis sĕ se împotrivească hotăririlor superiorităţii bisericesci şi legii nóstre positive, e o cestiune, care are sĕ fie apreţiată în alte locuri şi nu între noi învĕţătorii. Noi numai regreta putem, că premerg cu astfel de exemple în dauna învĕţămêntului. Şi mai vêrtos trebue sĕ regretăm, că vedem biserica nóstră adusă în aceea posiţie, ca sĕ fie silită a-şi apăra instituţiunile sale create de Marele Şaguna, tocmai faţă de fiii sei, cari trăesc ḑin sudórea ei. Vom vedé, dacă dlor sciu sĕ-şi facă sama şi cu consecuenţele unei asemenea ţinute, care le póte cufunda, dar nici când nu le póte înălţa prestigiul.

Iată cum se póte ilustra procedura dlor: oferi cuiva nişte bucate bune şi priincióse, dar el se capriţiéză şi declară, că nu mănâncă din ele, dacă nu-i dai lângă ele şi lingură, cuţit, etc- de argint. Şi dacă nu i-le poţi da, îşi ia pălăria şi se duce

Dacă se impune asemenea vîrtute, judece lumea.

Omul sănătos şi harnic mănâncă bucatele în cas de lipsă şi cu recuisite de lemn şi nu se capriţiéză, numai sĕ-şi promoveze causa! Şi dlor pot aştepta încă multă vreme, până când noi în Ungaria vom fi în stare sĕ le oferim si vase de argint.

Drept încheere dl coresp. învită colegii învĕţători sĕ participe la conferenţe şi sĕ iee posiţie în acèsta cestiune, ca sĕ recurgă la forul suprem: la congresul naţional bisericesc.

In acest punct n-avem nimic de observat. Le stă dlor corespondenţi in deplină voie liberă.

Vom continua cu reflexiunile şi la conţinutul corespundenţei apărute în „Revista Orăştiei“ nr. 31, a. c.

Inv.

Dureri patriotice.

„Intorceţi-vĕ şi vedeţi, de este durere ca durerea mea!“ aşa strigă un patriot în numĕrul de Marţi al ḑiarului „Budapesti Hirlap“ din Budapesta.

Şi e mare durerea, căci se face o înmormêntare sĕrbătoréscă, se duce la mormênt ideea de stat unguresc.

Şi pentru-ce?

Pentru-că în gimnasiele românesci nu se află nici un ungur, şi dacă se şi află, acela e romanisat

Articolul e de o colónă şi mai bine şi se ocupă cu şcólele medii „valache“, căci nomenclatura „valach“ a devenit modernă acuma până şi la persónele oficióse.

Eată durerile:

In gimnasiile românesci nu sunt decât numai Români.

Sunt ce e drept în gimnasiul din Braşov 7 neromâni, 4 israeliţi şi 3 slovaci din tabĕra panslaviştilor, toţi ceialalţi sunt români.

Gimnasiul din Brad, deşi ca gimnasiu inferior e de tot fără importanţă, romaniséză, anume se romaniséză băeţii din toţi munţii apuseni, ca dovadă vin accentuaţi Românii greco-orientali cu numele de familie Brády.

In tóte şcólele medii românesci limba de propunere e cea română, o mică esceptiune face Beiuşul, unde în classa VII. şi VIII. istoria literaturei unguresci se propune în limba ungurésca.

Din 232 de óre câte obvin la un gimnasiu complet numai în 6 óre se propune în limba ungurésca.

Invăţătura şi moralul din aceste stări lucruri? Moralul e, că limba ungurească vine tractată pe o treaptă cu limbile mórte. Şi mai departe? Mai departe aceste scóle cresc cetăţeni pe séma României, căci nu este oraş în România, unde sĕ nu dai de elevii scólelor din Blaş ca profesori, advocaţi, medici sau neguţători, aşa ni se spune, că stă tipărit în acte publice din România.

Tótă durerea are şi alinare, şi alinarea în casul concret se manifestă în prescrierea leacului..

Aşa dară leacul!

1) Sĕ se facă cu spesele statului edificii măreţe în Baia de Criş, Brad, Câmpeni, Abrud, Zlatna, Roşia, în acelea sĕ se aşeḑe gimnasii de stat, altcum piere tînĕra generaţiune ungurească.

2) Sĕ se dea mare atenţiune denumirilor de episcopi şi sĕ se controleze activitatea acelora.

Episcopii de aḑi sunt ómeni de încredere şi totuşi ce ómeni sunt în diecesele lor?

Póte sĕ fie sdravăn ungur Pavel, şi totuşi ce ómeni es din seminariul dela Oradea mare.

Este demn de tótă încrederea episcopul Szabó dela Gherla şi totuşi Lucaciu e din diecesa Gherlei; din şcólele dela Blaş es ómenii duşi în România, şi totuşi metropolitul Mihályi a fost numit la Blaj în locul altuia, care era sĕ fie mai bun. Dr Radu e alesul guvernului şi totuşi la despĕrţămêntul Lugoş al Asociaţiunei s'a presentat cu tótă suita sa.

In Arad, Năsĕud, Braşov şi Sibiiu sunt dignitari, profesori, învĕţători, cari au fost judecaţi.

Aici se vede activitatea episcopilor!

3. Seminariele ar trebui centralisate şi limba de propunere ar trebui sĕ fie cea magiară.

4. Nu ar lovi în dogme, dacă gimnasiul din Blaş şi din Braşov ar fi transferat la Budapesta.

5. Şcóla reală din Braşov şi gimnasiul inferior din Brad ar trebui sistate, şi apoi în vre-un oraş cu baie ar trebui înfiinţat un gimnasiu complect.

6. Gimnasiul fundaţional din Năsĕud are limba de propunere fără basă legală; el zace în un ţinut spre miază nópte dela Someş, locuitorii sunt toţi sĕcui.

7. In fine gimnasiul din Beiuş e pe cale de a avea limba maghiară ca limbă de propunere, conservându-i-se caracterul confesional.

Numai puţină energie ar trebui sĕ aibă ministrul!

Astfel argumentéză ḑiariul unguresc.

Dăm deocamdată fără comentariu.

Conferenţe învĕţătoresci.

— *Anunţ* —

Incredinţat din partea Vener. Consistoriu archidiecesan cu conducerea conferinţelelor învĕţătoresci din cercul Clujului, compus din protopresbiteratele Cluj şi Turda, în conformitate cu cercnlarul Ven. Consistoriu dto 2 Iulie 1898. Nr. 4066. învit prin aceasta P. T. învĕţătorime din acel cerc, ca presentându-se la terminul indicat — *18/30 August* — la parochia nóstră ortodoxă din Cluj:

a) Sĕ iee parte la rugăciunea de *chemarea Sântului Duch*, care se va oficia în 18/30 August la 8 óre dim. în biserica parochiei nóstre ortodoxe din Cluj, cànd apoi li se va anunţa şi localul destinat pentru ţinerea conferinţelor.

b) Şi până atunci sĕ mediteze şi sĕ se prepare asupra temelor puse la discusiune pentru conferinţele din acest an.

Năsĕud, 6 August 1898.

Gregoriu Pletosu
comisar consist.

*

In conformitate cu Cerculariul Venerabilului nostru Consistoriu archidiecesan, dat la 2 Iulie a. c. sub Nr. 4066 Şcol. aduc la cunoscinţa tuturor învĕţătorilor definitivi, provizori şi suplenţi din cercul *Braşovului*, compus din protopresbiteratele Braşov, Bran şi Trèiscaune:

că conferinţa învĕţătorésca convocată pin ordinul amintit, se va ţinea la terminul hotărît (18 August) în sala cea mare a gimnasiului român ortodocs din loc.

Inainte de deschiderea conferenţei — la 9 óre a. m. — se va oficia în biserica Sf. Nicolae din Scheiu: chemarea Duchului sfânt.

Braşov, 3 August 1898.

Dr. Vasilie Saftu,
comisar consistorial.

*

Conform cerculariului Venerabilului nostru consistoriu archidiecesan, ddto 2 Iuliu a. c, Nr. 4066, Şcol. aduc la cunoscinţa p. t. d. învĕţători din cercul Sibiiului, compus din protopopiatele: Sibiiu, Selişte şi Avrig:

Că conferenţa învĕţătorésca, convocată prin ordinul amintit, se va ţiné la terminul hotărît (18/30 Aug. c.) în sala cea mare din Seminariul „Andreian“.

Inceputul se va face cu chemarea Duchului sfânt, în biserica din Sibiiu-cetate, la 9 óre a. m.

Invit totodată pre p. t. membri, în special cari au fost însărcinaţi cu anumite teme în sinul despărţămintelor de până aci, sĕ binevoiéscă a le presentă pe atunci în scris biroului conferenţei, ca astfel materialul desbaterilor, pe lângă temele fixate de venerabilu! Consistoriu sĕ fie cât mai bogat şi productiv.

Relativ la prelucrarea materialului pentru anul viitor, ce cade în competenţa corpului învĕţătoresc de a se fixa şi distribui, se vor lua disposiţii în sinul conferenţei de acum.

Sibiiu, 24 Aug. 1898 n.

Dr. V. Bologa,
comisariu consistor.

*

Aduc prin acésta la cunoscinţa onoraţilor domni învĕţători din protopresbiteratul Reghinului şi al Mureş-Oşorheiului: că şedinţele conferenţei învĕţătoresci ordinate prin cerculariul Veneratului Consistoriu archidiecesan dela 2 Iulie a. c. Nr 4060 scol. se vor ţiné în edificiul scólei nóstre din Jabeniţa. Primei şedinţe va premerge oficiarea serviţiului divin pentru chemarea Duchului-Sânt în biserica de acolo.

Sibiiu, 12 August, 1898

Dr. Elie Cristea
comisariu consistorial

*

Domnii învĕţători din protopresbiteratele Abrud, Câmpeni şi Lupşa sunt poftiţii a se presenta Marţi 18/30 August a. c. la 9 óre a m. în biserica din Câmpeni, unde se va celebra chemarea Duchului sfânt, iar după aceea se vor întruni în şcóla nóstră de acolo, unde se vor ţinea şedinţele conferenţei învĕţătoresci.

Sibiiu 12 August 1898

Ioan Popoviciu
comisariu con.

*

Aduc la cunoscinţa domnilor învĕţători din protopresbiteratele Agnitei, Cohalmului şi Făgăraşului, că Marţi în 18/30 August a. c. la órele 8 diminéţa se va celebra în biserica nóstră din Făgăraş sânta liturgie cu chemarea duchului sânt, la care învit pre toţi membri conferenţei învĕţătoresci.

După terminarea sântei liturgii membrii conferenţei se vor întruni în locul, care se va destina pentru ţinerea şedinţelor.

Domnii învĕţători, cărora li s'a dat însărcinarea sĕ lucreze în scris temele indicate în cerculariul consistorial, sunt poftiţi a-şi presenta lucrările înainte de începerea şedinţelor subscrisului conducĕtoriu al conferenţelor.

Ordinea obiectelor de pertractat se va statori în adunarea conferenţei, care se va întêmpla îndată după învocarea duchului sânt.

Sibiiu, 12/14 August, 1898.

Mateiu Voileanu,
comisariu consistorial.

Noutăţi.

Din causa sf. sĕrbători a „Adormirei Născĕtórei de Dumneḑeu“, Nr. proxim al fóiei nóstre va apăré numai Marţi, în 18/30 l. c.

* * *

Scolariu In şedinţa consistoriului nostru archidiecesan ţinută în Marţia trecută s'au aduis la facerea examenului de cualificaţiune preoţesc absolvenţii de cursul clerical: Căzan Georgiu, Cerbu Sabin, Condor Corneliu, Dobre Ioan, Lula Petru, Morariu Stefan, Oltean Alexandru, Popoviciu Terenţie, Răduleţ Vasiliu şi Şortan Ioan.

Tot în şedinţa de eri s'a deliberat asupra cererilor întrate pentru conferirea celor dóuĕ stipendii câte de 500 fl. dela stat pentru cualificarea mai înaltă a absolvenţilor de cursul teologic din seminariul nostru archidiecesan.

Concurenţi au fost trei: Lazar Triteanu Ioan Dobre şi Vasiliu Stan. Stipendiile s'au votat absolvenţilor clerici: Lazar Triteanu si Vasiliu Stan pentru universitatea din Budapesta.

* * *

Honterus. In mod festiv au decurs în Braşov festivităţile arangiate în anul acesta de diferitele reuniuni săsesci din Ardeal, cu care ocasiune s'a desvălit şi monumentul ridicat marelui reformator Honterus.

Manifestaţiunea sasilor ardeleni, cari au sciut alege şi forma şi model cum sĕ se declare şi ca saşi buni şi ca fii credincioşi ai statului, a făcut bună impresiune asupra pressei maghiare.

Ḑiarele din Pesta în articoli conducĕtori glorifică circumspecţiunea saşilor, şi manifestaţiunei din Braşov îi dau coloritul cel mai eclatant politic, presentându-o ca învingere a conducĕtorilor moderaţi faţă cu elementele tinere mai radicale.

Dintre diferitele reuuiuni noi la locul prim facem amintire de cea înfiinţată pentru cunóscerea patriei.

La jubileul de ani 25 al acestei reuniuni au fost invitate şi instituţiunile nóstre culturale: academia română şi asociaţiunea pentru literatura română şi cultura poporului român. Academia s'a representat prin membrul seu onorariu Ioan Moldovan canonic în Blaş, Asociaţiunea prin vice-presidentul Dr. Ilarion Puşcariu archimandrit vicariu archiepiscopesc şi prin secretariul prim Dr. C. Diaconovich, secretar de bancă. Representantele academiei române a felicitat reuniunea în limba română, cel al asociațiunei în limba germână.

* * *

La „Reuniunea sodalilor români din Sibiiu“ s'au înscris în timpul mai nou următorii, parte de membri ajutători parte ordinari: Il. Sa dl Dr Il. Puşcariu archim. şi vicar archiepiscopesc, Maniu Lungu înv. Reşinar, Antoniu Paly şi Coloman Paly, măestri mĕsari şi anteprenori ai pompei funebre, Ioan Veza, cancelist la direcția financiară, Mihail Barabaş, măestru cismariu, Adolf Wenrich, apotecar emer., Francisc Neuzil, compactor, Ioan Kemler, ospătar, Constantin Cothişel paroch, Iuliana Cothişel preotésă în Certegea (com. Turda-Arieş), Andreiu Balteş, redactor, Toma Vintilă, sod. tipograf, Nicolae Stroilă, sod. tip. Nicolae Vĕtcă, sod. pielar, George Spătariu, sod. măsar, Ioan Ciontea sodal tip. Ştefan Duca, sod. tip, Nicolae Vidrighin, comersant şi George Muțiu, sod. tipogr.

* * *

Petrecere cu dans. Tinerimea română din Toplița română şi jur învită cu tótă onórea la petrecerea de vară, ce o va arangia în ḑiua de Sânta Mărie, 15/27 August 1898 în sala hotelului „La Sóre“. Venitul curat este destinat în favorul bisericei gr.-or. din loc. Pentru comitetul arangiator: preşedinte: Georgiu Popescu, v.-preşedinte: Ioan Mazĕre, cassar: Dumitru Moisin., controlor: Dionisiu Radu. Inceputul la 8 óre séra. Prețul întrării: de persónă 60 cr., de familie 1 fl. 20 cr.

* * *

Concert. Tinerii meseriaşi români din Bistriță ca diletanți învită la *Concertul* împreunat cu representațiune teatrală, care se va aranjá sub conducerea magistrului Traian *Brătescu* Marți, la 30 August st. n. 1898 în pavilonul la „Bombardir“ (Franz Ott) în favorul Reuniunei române de cântări din Bistrıță. Inceputul la 8 óre séra. Prețul de întrare: de persónă locul I. 80 cr., locul II. 60 cr., locul III. 40 cr., loc de stat 20 cr., cocardele de joc á 25 cr. Bilete de întrare sĕ vênd în prăvălia tipografiei Carol Csallner, precum şi séra la cassă. Suprasolvirile se primesc cu mulțămită şi se vor cuita pe cale ḑiaristică.

Program:

1. „Motto“, cor mixt de Traian Brătescu.
2. „Junimea Parisiană“, partea II., cor mixt de George Adam.
3. „Fata dela Cozia“, poesie de Dimitrie Bolintinean, declamată de Florica Sas.
4. „Eu 'mi-s, esc, şi sunt Român“, cor bărbătesc de Traian Brătescu.
5. „Mihaiu scăpând stindardul“, poesie de Dimitrie Boiintinean, declamată de Vasile Todica.
6. „Dela Bucuresci la vale“, cor mixt dc Valeriu Magdu.
7. „Stăncuța“, cor mixt de Gavriil Musicescu.
8. „Către țĕranii români“, poesie ocasională, declamată de Victor Radu.
9. „Arcaşul“. cor mixt de * * *
10. „Cinel-cinel“, comedie cu cântece într'un act de Vasile Alexandri.

Persónele: Pitarul Sandu, boer: Vasile Pop. Smarandița, nepóta lui: Florica Sas. Tincuța, vara Smaranditei: Hermina Bohațel. Florica, tinĕră țĕrancă: Florica Iuga. Graur, fecior boeresc din Moldova: Ioan Fântână. Dame, țărani, țĕrance, Diletanți-diletante.

11. „Dorule-odorule“, cor mixt de Valeriu Magdu.

Ordinea dansurilor:

Inainte de pausă: 1. Someşana. 2. Vals. 3. Polca mazur. 4. Quardrilul I. 5. Polca francaise. 6. Sêrba.

După pausă: 1. Someşana. 2. Quadrilul II. 3. Polca mazur. 4. Someşana. 5. Quadrilul III. 6. Polca repede.

VARIETĂȚI

Mărturisire vrednică de credință. Judele, către o femeie ce pare de vîrstă mijlocie:

— De câți ani sunteți?

— De patru-ḑecí-şi-opt.

— Dar Dvóştră nu arătați asa bătrână.

— Nu, pentru-că de 20 de ani port pĕr falş şi dinți falşi..

— Şi eşti aşadară încă j u n ă?

— Da; nu m'am măritat, căci n'am avut nici un pețitor.

Judele: Bine, pe ce ați dat aci la protocol nu trebue sĕ puneți jurămênt, trebue că e necondiționat adevĕrat...

Redactor prov. Dr. Elie Cristea.

DR STERIE N. CIURCU

IX Pelikangasse — No. 10, Viena

Consultațiuni cu celebritățile medicale şi cu specialiştii de la facultatea de medicină din Viena. [80] 10—12

Nr. 389/898. [146] 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor de învĕțători dela şcólele gr.-or. române din mai jos însemnatele comune din protopresbiteratul Avrigului se escrie prin acésta concurs cu terminul de 20 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

1. Avrig, un post de învĕțătóre cu salariul anual de 300 floreni v. a. cuartir şi lemnele necesari pentru foc;

2. Sebeşul superior, al doilea post de învĕțătoriu, cu salariul anual de 300 floreni v. a. cuartir şi lemnele necesari pentru foc.

Reflectanții la aceste posturi au sĕ'şi substérnă cererile concursuale instruite conform legilor în vigóre la subscrisul oficiu protopresbiteral în Avrig (poşta Avrig, Felek, Szebenvármegye) până la terminul susindicat, avênd alesul la şcóla din Sebeşul superios a cânta cu pruncii de şcólă în tótă Dumineca şi sĕrbătórea în sânta biserică la sânta liturghie, spre care scop se aştéptă presentarea concurenților în vre-o Dumінecă séu sĕrbătóre la biserică spre a-şi documenta aptitudinea în cântări şi tipic şi a se face cunoscuți poporului.

Avrig, 3 August 1898.

In conțelegere cu comitetele parochiale oficiul protopresbiteral gr.-or. al Avrigului.

Ioan Cândea,
protopop.

Nr. 804/898. [143] 3-3

CONCURS.

Pentru intregirea posturilor vacante de învĕțători la şcólele din comunele de mai jos, se escrie concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful Roman“.

1. Şura-mare, al doilea post cu salariu anual de 300 fl. cuartir liber în edificiul şcólei şi lemnele trebuinciόse pentru încălḑire.

2. Cornățel, cu salariu anual de 300 fl., cuartir natural în edificiul şcólei şi lemnele trebuinciόse pentru încălḑit.

3. Rîu-Sadului, cu salariu anual de 300 fl. din cassa alodială din Rĕşinari, cuartir liber în edificiul şcólei şi lemnele trebuinciόse de foc.

Cei-ce doresc a reflecta la vre-unul din aceste posturi, au sĕ-şi aştérnă suplicele concursuale instruite în sensul legilor din vigóre la subsemnatul oficiu protop. în terminul deschis.

Sibiiu, 4 August 1898.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Sibiiului în conțelegere cu comitetele parochiale.

Ioan Papiu,
prtpresb.

Nr. 402/1898. [144] 3—3
protopresb.

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor învĕțătoresci dela şcólele confesionale gr.-or. române din mai jos însemnatele comune în protopresbiteratul Sighişórei, se escrie prin acésta concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în organul „Telegraful Român“.

1. Criş, cu salariu anual de 300 fl., cuartir şi lemne.

2. Vidacutul român, cu salariu anual de 300 floreni, cuartir şi lemne.

3. Feleag, cu salariu anual de 300, fl. cuartir şi lemne

Concurenții au sĕ se presenteze în vre-o Duminecă ori sĕrbătóre în biserica din parochiile amintite, spre a şi arĕta desteritatea în cântările bisericesci, — şi sĕ-şi aştérnă cererile instruite conform normelcr în vigóre până la terminul susindicat subsemnatului oficiu protopresbiteral.

Sighişóra, 3 August 1898.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Sighişórei.

In conțelegere cu comitetele parochiale concernente.

Dimitrie Moldovan,
protopop.

Nr263—1898 [145] 2-3

CONCURS.

Pentru ocuparea definitivă a postului de învățător la scóla poporală din comuna Potoc (: Orosz-Idecs:) se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în foia „Telegraful Român“.

Emolumentele sunt fl 300. — şi anume: 250 fl din repartiție pe popor, ér 50 fl. ajutor dela stat, cuartir, grădină şi lemne necesare de foc.

Petițiunile concursuale, instruite în sensul legilor vigente, sunt a-se asterne în terminul deschis, subscrisului, p. u Szasz-Regen.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Reghinului

Reghinul săsesc, 6 August, 1898

In conțelegere cu comitetul par.

Galacțion Şagău
protopresbiter.

Nr. 242—1898 [148] 2—3

CONCURS.

Pentru întregirea postului de paroch din parochia de clasa a III-a Stănija-de-sus, se escrie concurs nou cu termin de 30 dile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post dau suma de 405 fl. 20 cr.

Petenții au a-şi aşterne cererile instruite conform normelor din vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

In conțelegere cu comitetul parochial.

Oficiul protopresbiteral gr.-or al Zarandului.

Brad, la 5 Iuliu 1898.

Vasiliu Damian,
protopresbiter.

Din ori-ce *librărie se póte procura* scrierea premiată a consilier. în med. *Dr. Müller,* apărută în a 30-a edițiune despre

sistemul nervos
şi
sexual turburat.

Espediție franco pentru 60 cr. în mărci postale.

Curt Röber,
[5] 29—49 Braunschweig.

FALIMENT MARE!

New-York şi **Londra** n'au crutat nici continentul european şi o mare fabrică de argintării s'a simțit îndemnată a desface provisiunea sa întrégă numai pe lângă o mică remunerațiune a puterilor de lucru. Cu executarea acestui mandat sunt eu împuternicit. Expedez deci ori şi cui obiectele următóre pe lângă simpla rebonificare de **fl. 6.60** şi anume:

6 bucăți **cuțite fórte fine** cu tăiş englez veritabil,
6 bucăți **furculițe de argint-patent** american dintr'o bucată,
6 bucăți **linguri de argint-patent** american,
12 bucăți **lingurițe de argint-patent** american,
1 bucată **lingură pentru supă** de argint-patent american,
1 bucată **lingură pentru lapte** de argint-patent american,
2 bucăți **păhare pentru oauĕ** de argint-patent american,
6 bucăți **tave Victoria** englezesci,
2 bucăți **felinare admirabile** de masă,
1 bucată **sitiță** pentru ceaiu,
1 bucată **presărătóre** pentru zăhar pisat fină,
44 bucăți la olaltă numai fl. 6.60.

Tóte aceste 44 obiecte au costat mai nainte **fl. 40** şi se pot căpĕta acum pentru prețul minimal de **fl 6.60**. Argintul-patent american este un metal cu totul alb, care îşi păstréză colórea 25 de ani pe garanță. Ca dovada cea mai bună, că inseratul acesta nu e

☞ nici o înşelăciune ☜

mĕ oblig prin acésta publice, a retrimite banii tuturora cărora nu le convine marfa fără nici o piedecă şi nimenea n'ar trebui sĕ lase a trece acéstă ocasiune favorabilă, fără a-şi procura acéstă **garnitură splendidă**, care se potrivesce mai ales ca

present escelent de nuntă şi ocasional

cum şi pentru ori-ce gospodărie mai bună.

Se află numai la [149] 1—4

A. HIRSCHBERG,

agentura centrală a fabricelor unite de argint-patent american.

Viena, II. Rembrandstrasse 19/II. — Telephon Nr. 7114.

Trimiterea în provincie pe lângă rambburs sau anticiparea sumei

Veritabil numai cu marca de alături înregistrată (metal de sănătate)

AMERIK PATENT

Estras din scrisorile de recunoscință.

Pilis 24 August 1896 (Comitatul Pesta)

Stimate Domnule!

Sum fórte mulțumit cu garnitura. Vĕ rog sĕ espedați trei garnituri de acestea cumnatei mele, baronesa Nyary, născ. Somogyi în Szanto.

Baron Iuliu Nyary.

Am primit espedțin şi sunt fórte mulțumită, Vĕ mai rog pentru o garnitură cu fl 6.60.

Exelența Baronesă Bánffy.

Edtura şi tiparul tipografiei archidiecesane

Nr. 88. Sibiiu, Marți, 18/30 August, 1898. *Anul XLVI*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:

Pentru odată 7 cr., — de dóuě ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Conclusiuni drepte.

In ḑiua de Sântă Mărie, în castelul din Betlean, pe malul Someșului, s'au petrecut la vecinică odichnă rĕmășițele pământesci ale contelui Andreiu Bethlen.

Figură de tot simpatică în istoria contimporană a patriei nóstre, contele Bethlen s'a stins ca un stejar trêntit la pământ de o vijelie.

Pressa unguréscă apretiéză de tot simpatic activitatea acestui bărbat, dela care patria puté spera âncă mari servicii.

Apreţiările ḑiarelor unguresci din incidentul trecerei la cele vecinice, sunt pentru noi pline de învěțături.

De aci se explică, că noi luăm despre ele act la locul prim și le accentuăm deosebita lor importanță.

In cei 7 ani de domnie sub era Tisza, relațiunile politice aici în Ardeal erau de tot încordate.

Cu deosebire erau încordate raporturile pe așa numitul fond regiu, unde în locul vechilor privilegii săsesci se întrodusese nóua arondare, și guvernul prin aplicarea prea cu volnicie a legei electorale, a impus în fruntea comitatelor òmeni de ai sei, plus încă comiții supremi, cari terorisau marea majoritate a representaților în comitetul municipal.

La anul 1882, guvernul trimite ca comite suprem în comitatul Brașovului pre contele Andreiu Bethlen.

Noul comite suprem, un om tinĕr crescut în streinătate și total lipsit de șovinismul, care caracterisa era lui Tisza în administrațiune, în scurt timp câștigă inimile sașilor din Brașov.

Ḑiarele unguresci ne spun că contele Bethlen a fost om drept, care a aplicat cu dreptate legile patriei.

Nimica n'a sacrificat din interesele cele mari ale statului, și cu tóte aceste în timp scurt a făcut pace în comitatul Brașov, asigurându-și iubirea tuturora fără deosebire de confesiune și naționalitate.

In scurt timp după numirea de comite suprem în comitatul Brașov, tinĕrului comite Bethlen i se încredințéză și comitatul Sibiiului. Ca comite suprem și comes al sașilor în curênd căștigă și inimile celor din comitatul Sibiiu.

A eserciat un farmec acest om, și farmecul a fost simțul lui de dreptate.

A aplicat cu dreptate și în comitatul Sibiiului legile, și pe locurile, unde mai nainte domnia ură și desbinare, acuma domnia iubirea reciprocă, pacea, carea făcea posibilă armonica convețuire a cetățenilor în aceste comitate.

Și în comitatele aceste erau elementele cele mai estreme, erau sașii și românii, cari la tótă ocasiunea erau declarați de cei mai aprigi dușmani ai patriei.

Sobolii din Sibiiu și din Brașov, cari ascuns subminau esistența statului, trădatorii, cari cu peana și cu puterea curentului amenințau esistența statului, ca prin farmec au dispărut; din ei au rĕsărit alte ființe: cetățeni buni, cari mână în mână cu representatul guvernului, lucrau în armonie pentru fericirea lor și prin ea pentru fericirea patriei.

Care a fost farmecul, care a fost puterea magică, ce ca prin minune a schimbat raporturile în aceste comitate, în cari 7 ani a bântuit ura de rassă și s'au produs stări excepționale?

Dreptatea! Noul comite suprem a fost — om drept.

Eată prețul pentru care în Ardeal s'a produs liniste, bunăstare, armonică conlucrare în 2 comitate locuite în preponderantă majoritate de nemaghiari.

Jurnalele unguresci atribue deosebit merit ministrului president Tisza, că a sciut alege pe acest om drept, și l'a trimis în Ardeal, spre a face pace.

Cu câtă recunoscință ar fi aḑi față cu fostul ministru president Coloman Tisza, istoria, décă deodată cu contele Bethlen ministrul trimitea alt comite suprem în comitatul contelui Bethlen, în Solnoc-Doboca, spre a restabili pacea, pre care total o a nimicit volnicia comitelui suprem de atunci Bánffy.

Cu câtă recunoscință ar fi față cu Tisza istoria, dacă în comitatul Bistrița-Năsĕud se numia un comite suprem de talia lui Bethlen, și nu se concredea acel comitat comitelui suprem din Solnoc-Doboca — Bánffy.

Câtă recunoscință s'ar ascrie erei Tisza, dacă dreptatea ar fi domnit și în Solnoc-Doboca și în Bistrița-Năsĕud, precum domnia ea în comitatele Brașov și Sibiiu?!

Jurnalele unguresci prin aceea, că laudă simțul de dreptate al contelui Bethlen, prin care s'a produs pace, combat indirect volnicia din alte comitate, care a produs împărecherea și raporturile încordate de aḑi.

A trebuit sĕ móră un om drept, ca pressa ungurésčă sĕ recunóscă, că pe noi nemaghiarii ne fac ómenii cei mai pacînici, ómenii cei mai loiali, ómenii cei mai patriotici, dacă ni-se face *dreptate*.

Ne trebue un om iubitoriu de dreptate în locul actualului ministru-president, un om drept ca contele Bethlen, și atunci țéră mai fericită decât Ungaria, nu va fi pe fața pământului.

Conferențele învěțătoresci.

(Incheiere.)

Dl corespondent din „Revista Orăștiei“, prima sa observare o face relativ la terminul conferențelor, fixat pentru anul acesta, ḑicênd:

„Pare-că anume sĕ fi căutat cineva ḑile mai nepotrivite pentru scopul acesta, și abia cred că mai afla altele. Eată pentru ce. Aceste ḑile corespund stilului nou cu 30 și 31 August. Știut este că în aceste ḑile decurg înscrierile la școlele streine normale sau gimnasiale, și învěțătorii nostri cari au copii, în aceste ḑile sunt fórte ocupați cu așezarea lor pe la aceste școli.

Observarea acésta e fórte la loc și justă. Și pentru viitor n'avem cuvênt a ne îndoí, că la locul competent se va ține samă de acéstă dorință întemeiată.

Apoi continuă:

„Nu mě voiu încerca, ca în acest articlu de ḑiar sĕ documentez, că cea mai mare parte din învěțătorime preferézä „Reuniunile învěțătoresci“, fie chiar și prin așternerea statutelor la guvern, de cât „Conferențele învěțătoresci“ și acésta din o miie și una de cause.

Amar se înșélă toți, chiar și domnul acela care în plenul sinodului a declarat pe învěțătorime de „nematură“, că la sfîrșitul secolului luminilor, poreclit și al emancipărilor, chiar „nematuri“ (?) sĕ fim, totuși nu ne vom lăsa sĕ fim tractați în chip absolutistic și dictatoric, fie chiar și în chestii pedagogice.

Pentru-că absolutism și dictatură este aceea, când cea mai însĕmnată și de valóre corporațiune compusă din sute de persóne, o pui la disposiția și sub tutela d-lor comisari, de astă-dată zeu nu prea aleși pe sprincénă în cele pedagogicești. (Câtă sinamágire! Red).

O durerósă constatare trebue sĕ amintesc la acest loc. Cu prilegiul desbaterilor în sinodul archidiecesan a temei acesteia, pentru susținerea „Reuniunilor“, au vorbit, aducênd documente temeinice cei mai însĕmnați, și în chestia acésta cei mai competenți bărbați, dascălii dascălilor, profesorii nostri seminariali dnii Dr. D. P. Bărcian, Dr. Șpan și D. Comșa.

Ear' pentru „Conferențe“ cei mai aprigi luptători au fost, durere, ear' doi membri ai corpului didactic, dnii profesori Dr. Blaga și Dr. Bologa. Până când primii cu argumente vĕdite documentau valórea și întâietatea „Reuniunilor“ față de „Conferențe“, până atunci ultimii sĕ întreceau în ponegrirea învěțătorilor poporali, spunênd că sunt „nematuri“, necopți etc.“

Din cele o mie și una de cause pentru cari dl coresp. crede, că cea mai mare parte a învěțătorimii preferéză reuniunile înv., fie chiar și prin așternerea statutelor la guvern, față de conferențele înv. provĕḑute în Statutul organic, — am fi dorit sĕ vedem barem 3—4, ca, cel puțin la aparență sĕ aibă óre-care simulacru procedura acésta ostilă Statutului org. Căci altcum, dle coresp., bine-voește a crede, că aruncați numai frase late, sfo-

---

FOIȚA.

Naintea Santjagului.

— *Amenunte interesante.* —

Corespondentul din New-York al ḑiarului „Le Temps,“ vorbind despre starea generală a spiritelor în Statele-Unite în timpul rĕsboiului, scrie între altele:

Póte, că nu e de prisos sĕ culegem și sĕ subliniăm trăsăturile măgulitóre ale actului din urmă, din drama care s'a desfășurat înaintea Santiagului, și sĕ reținem ceea ce face cinste omului, mai ales că destule sunt ocasiile, în cari el se arată în trista lui mediocritate.

Americanii au salutat cu același respect și vitejia Spaniolilor și sentimentele cavalerești, de cari au dat dovadă compatrioții lor. Dintre eroii de a dóua mână, mulți au devenit fórte populari. Ast-fel e d. e. colonelul Wood, astăḑi guvernator al Santiagului, care spunea soldaților sĕi, cam zăpăciți de un atac neașteptat: „*Nu înjurați, luptați-vĕ!*“; așa căpitanul Wainwright, care era pe Maine în momentul când vasul a sărit în aer, și care deunăḑi primea cu un respect atât de generos pe amiralul Cervera pe „Gloucester“; căpitanul Evans, care pe bordul „Iowei“ făcu căpitanului Eulate, mutilat, o primire atât de cordială și care a esplicat victoria flotei sale prin următórea frasă, cât se póte de americană: „*Dumneḑeu și trăgacii buni erau de partea nóstră*“; căpitanul Clark de pe Oregon, un adevĕrat părinte pentru marinarii sĕi, viteaz și uman, care în timpul luptei căuta sĕ pue pe ómenii sĕi la adăpost remănênd el expus focului; în sfîrșit și mai cu deosebire căpitanul Philip, acest tip de marinar pios, atât de simpatic, care după victorie a adresat o rugăciune Atotputernicului și care în timpul luptei soldaților sĕi, cari salutau cu aclamațiuni naufragiul vasului inamic, le adresă următórele cuvinte: „*Nu strigați, ei mor!*“

Nici unul din aceste cuvinte memorabile, cari se încadrează așa de minunat în acelea scene dramatice și participă la prestigiul lor glorios, nu putea sĕ meargă mai la inima creștinilor, ca acest strigăt de milă și de dragoste, care a răsunat în mijlocul luptei cele mai selbatece. Diarele chiar de a dóua ḑi au pus mâna pe acestea cuvinte, ca sĕ arate ce vrea sĕ ḑică un „soldat creștin!“

Pe tema aceasta s'a încins chiar o polemică; un israelit, ofensat de acapararea în folosul creștinismului a sentimentului de compătimire, a produs nenumărate citațiuni, ca sĕ dovedească, că acest sentiment se găsește și în — Talmud!

Sentimentele religióse, cari, ori-ce s'ar ḑice, sunt un factor important de curaj și de eroism, au primit o impulsie nóuă în urma acestui resboiu. Celebrul predicator Moody publică o lungă scrisóre în „New-York-Times“ anunțând resultatele obținute de misiunile evangelice instalate în diferitele lagăre. Conversiunile se numĕră cu miile, cum se ḑice în stilul mistic protestant. „Intr'un singur lagăr, cinci sute de soldați au făcut o declarație publică, cum că vor sĕ între în legea creștină“.

Un corespundent istorisesce, că în dimineața Duminecei, când cele dóuă armate erau în taberile lor, în fața Santiagului, gata sĕ se arunce una contra alteia, iar clopotele catedralei din Santiago rĕsunau d'asupra văii, se puteau vedea dealungul retranșamentelor, soldații cu pușca într'o mână și cu cea-laltă ținênd deschisă cartea lor de rugăciuni. Și, pecând în orașul asediat, archiepiscopul cerea Domnului victoria sau pacea, aceeași rugăciune se înălța de partea cea-l'altă, intr'altă limbá.

Atunci a venit pacea și nimeni nu s'a căit nici de o parte nici de alta, căci s'a pus capăt suferințelor ne mai auḑite, ce au avut a le îndura și asediații și asediatorii în fața Santiagului. Americanii, când au putut în sfêrșit sĕ se plimbe în libertate în oraș, s'au simțit plini de bună-voință către învinșii lor.

Aceeași bunăvoință s'a arătat și față de flota prisonieră. Când amiralul Cervera a debarcat la Portsmouth, în capul vitejilor sĕi marinari, a fost în mulțime o tăcere adîncă și plină de respect pentru acei eroi.

Până și presa, care tratase pe Spania într'un chip cam necuviincios pentru un adversar care 'și cunóște forța și superioritatea, a revenit acum la o atitudine mai démnă simțind generositatea soldaților americani. Nici un ḑiar nu a criticat repatriarea prinsonierilor din Santiago cu spesele Statelor-Unite, și tótă lumea a găsit fórte spirituală adjudecarea transportului trupelor unei companii spaniole. De asemeni nimeni n'a criticat nici regimul transitoriu cu multă prevedere aplicat în Cuba, regim, ale cărui prinrăitóre, menite a seduce opinia publică în sînul învĕțătorilor și eventual a deștepta și animosități.

Sĕ încunjurăm acest lucru inutil!

Cât pentru absolutism si dictatură mai póte fi vorbă, când §§. legii fundamentale dau tonul?! Nici odată! Tocmai invers stă ucrul. Și cerênd trebuința, noi vom dovedi, că tocmai în cercul unor reuniuni, pentru cari optéză dl coresp., se exercita cel mai odios absolutism.

Altcum în punctul acesta s-a dat cea mai competentă explicare în prim articlul acestei foi nr. 85, a. c.

Din parte-ne o rectificare avem sĕ adaugem și aici, anume, că între dnii, cari au vorbit în sinod „aducênd documente temeinice“ pentru susținerea reuniunilor, nu a fost și dl profesor Comșa, precum scrie dl coresp., deóre ce dl Comșa nici în comisia școlară, nici în sinod n-a fost present, când s-a desbătut și decis acest obiect.

Iar cumcă vre-unul ditre susținĕtorii conferențelor ar fi declarat în sinod învĕțătorimea „nemutură“ și „necóptă“, este adevĕrată insinuare, cu care dl corespondent crede a captiva. Da, lucrul este esplicabil, în lipsa de motive trebue sĕ se recurgă la tot feliul de apucături.

Póte însĕ fi sigur dl coresp., că în sinod, dacă și-ar fi permis cineva obiecțiuni atat de puțin parlamentare la óri-ce adresă, numai decât ar fi fost rectificat, ca sĕ nu ḑicem mai mult, dela Inaltul Presidiu, sub a cărui părintească autoritate covîrșitóre, de câteva deceniĭ încóce, cu nespusă mulțămire sufletească ne-am dedat a vedé, că desbaterile venerabilei corporațiuni, de care vorbirăm, se conduc și decurg în cel mai solemn spirit parlamentar europenesc. Adevărat model neîntrecut!

Recunósce de altă parte dl coresp., că „Telegr. rom.“ înmediat după sinod a tractat cestiunea acésta și a pășit în favorul învĕțătorimii, aducêndu-i osane și laude. Este adevĕrat, și merită învĕțătorimea nóstră acésta aprețiare și sprijin pentru bunul serviciu, ce aduce causei culturale a poporului român, în schimbul unei remunerațiuni materiale din cale afară modestă, încât învĕțătorimei și astăḑi mulțămirea sa internă trebue sĕ-i fie cea dintâi resplată și cel mai puternic motor în acțiunea sa.

Dar am dori sĕ știm, când vreodată „Telegr. român“ s'a abătut dela acest rol al sĕu, de a fi adevĕratul părinte ocrotitor al intereselor școlei și învĕțătorimii nóstre? Totuși așa puțină recunoscință, la mulți dintre învĕțătorii nostri. Și cât de simțitor perde prin acésta școla și învĕțătorimea din nimbul sĕu, nu mai trebue explicat. — Ar fi sosit timpul suprem, sĕ ne interesăm în linia primă de ce este propriu al nostru cu tótă mĕduva puterii nóstre și numai în a dóua linie pentru altele.

Invită apoi colegii sĕi, dl coresp. cu cuvintele: „sĕ căutăm de aci în colo a ne emancipa pe tóte terenele și îndeosebi pe terenul școlariu și bisericesc“.

Da sĕ vĕ emancipați dlor coresp., astă silință numai o bucurie generală ar putea înspira, dar sĕ cercați a-Vĕ emancipa înainte de tóte de unele prejudiții și sĕ nu nisuiți a-Vĕ emancipa de sub legea bisericii și respunderea ei. Așa ceva pe lângă tótă bunăvoința, nu se póte permite nici justifica.

O singură reflecsiune încă și-apoi am terminat.

In faptul, că ven. cons. a pus la ordinea ḑilei pentru desbaterile conferențelor și punctul:

Observări asupra planului de învĕțămênnt din 1881, — află dl coresp. un început bun, care va aduce cu sine, ca pe viitor și vener. judecători dela „masa verde“ sĕ fie mai bine orientați în chestiuni de regulamente, planuri de înv. etc. ce vor da pentru școlele nóstre. Din care motiv exprimă mulțămirea sa cu cuvintele: „Da, așa mai merge. Inainte numai cu D-ḑeu, ceea-ce nu s'a făcut în trecut, sĕ se facă în viitor“, etc.

Noi consimțim din tótă căldura inimii cu mulțămirea dlui coresp., și luăm act cu plăcere despre constatarea dsale, că abia inițiată reactivarea conferețelor și deja trebue sĕ li se recunóscă avantagiile și în direcțiunea acésta. Iar pentru viitor, Venerabilul Consistoriu, de câte ori va avé trebuință sĕ iee informațiuni în cestiuni de învĕțământ și școlare, pe calea acésta numai decât le póte afla dela cel mai competent isvor, dela corpul învĕțătoresc, supunêndu-i-le spre desbatere an de an, după trebuință. Așa vom ajunge sĕ scim unii de alții cu cuvenitul respect și iubire.

Acest bun început însĕ numai pe lângă sistemul conferențelor se póte continua, pentru-că numai pe lângă acel sistem sunt angajați în mod normal toți factorii constituționali ai bisericei la munca comună pentru bunăstarea școlelor. Pe când pe lângă reuniuni, între împregiurările date, factorii constituționali bisericesci, chemați a coopera în acest obiect, ajunseseră a fi în conflict unii cu alții, fie pentru-că unii factori erau încunjurați, fie pentru-că alții — póte și din nepricepere — denegau funcțiunea lor normală.

In asemenea împrejurări, de sine înțeles, că dacă unul sau altul dintre factorii constituționali, cu causă ori fără causă, denégă funțiunea lor constitutivă, atunci organismul în complexul seu general numai suferi póte.

Iată dar, ce e mai bine *decât a fi frații împreună sub scutul și pavăza legii nóstre.*

Asta e, ce vi-se cere, d-lor coresp. pentru binele școlei, și absolut nimic mai mult. Iar' pentru interesul nostru general, sĕ nu se uite adevĕrul istoric, că tăria popórelor totdéuna atârnă dela rîvna si devotamentul cu care țin la legile lor propriĭ.

Inv.

---

cipiĭ au fost fixate de președintele Mak Kinley în instrucțiunile trimise generalului Schafter.

Prestigiul lui Mak Kinley crește necontenit. Până și „New-York-Journal“, care'l atacase fórte viu în timpul campaniei presidențiale, și la începutul rĕsboiului îl tratase cu tot feliu de insulte, a început acum sĕ-'l susțină și sĕ-'l apere cu o ardóre pe care el însuși ar trebui sĕ o găséscă exagerată. Schimbarea acésta s'a făcut în urma următoriului ordin trimis de președinte generalului Schafter, când generalul Torral căuta sĕ temporiseze lucrurile:

„Incetéză parlamentările. Cere predarea imediată conform condițiilor nóstre. In cas de refus, retragete și ia orașul cu asalt.“

Iată un civil, care conduce un rĕsboiu discută planuri, trimite ordine imperiale generalilor și ia întréga rĕspundere a situației împreună cu un ex-negustor, dl Alger ministrul de rĕsboiu.

Omenii cu minte speră, că președintele care a știut sĕ fie energic în timpul rĕsboiului, va ști sĕ fie energic și la încheerea păcii, impunênd condiții onorabile pentru națiunea învinsă. Tótă pressa, până și ḑiarul „World“, sfătuește „moderație și marinimie“.

Vn.

Festivitățile sașilor.

Brașov, 25 August 1898.

Onor. dle redactor!

Nu voiu încerca sĕ vĕ dau o descriere minuțiósă a sĕrbărilor aniversării celor 400 de ani dela nașterea marelui reformator Honterus, serbări cari au sguduit Brasovul din letargia lui de oraș mic, ci voiu cerca sĕ aștern în cête-va șire impresiile pe cari le-am câștigat vĕḑênd mii de Sași veniți din tóte părțile Ardealului, ca sĕ-și descopere capul și sĕ și plece genunchii înaintea statuei aceluia care la timpul sĕu le-a arĕtat calea adevĕrului.

Cu dreapta ridicată, cu gestul unui apostol, care predică cuvêntul mântuitor, în stînga cu evangelia, cu fruntea senină, cu privirea limpede și severă, stă statua lui Honterus pe un piedestal (ceva prea mic) de granit ridicată de mulțumitorii fii ai neamului sĕu. Așa cum l'a turnat în bronz măiestrul Carro Magnussen — vestitul sculptor al bustei lui Bismarck — el va sta pentru veci la locul lui favorit, aprópe de școla, pe care a întemeiat'o, lângă biserica din care a alungat întunerecul unui catolicism ispocrit.

Prea mică ca sĕ nu sĕ pérdă într'o piață desfătată, statua acésta e bine așezată lângă biserica neagră și locul care i-s'a ales, cuprinde în sine un simbol demn.

Curios însĕ!

Fără de voie, s'a așezat statua acésta la un loc, care mai cuprinde în sine un simbol actual și adênc. Urmând direcțiĭ privirilor lui Honterus, dai de un punct în vîrful Têmpii, pe care Ungurii l'au botezat Árpád. Și fruntea cea senină a reformatorului, parcă se încrețește indignată de acest punct, care îl oprește de a vedea în depărtare cerul albastru lipsit de ori-ce pată.

Când privesc la Honterus nepreocupat, admir pre acel bărbat care întrunind în sine energia lui Luther și geniul lui Melanchton, a îndeplinit cerințele timpului sĕu, aducênd lumină unde catolicismul încarnat nu răspîndea decât întunerec. Iar când îl privesc ca Român simt în sufletul meu mulțămire față de acel bărbat, care indirect, prin tipografia sa, ne-a învĕțat sĕ ne rugăm lui Dḑeu în limba nóstră. Fie confesiunea lui alta decât a nóstră, credința în Dumneḑeu și în cele cuprinse in evangelie e aceeaș, iar ideea lui de a face pe ómeni sĕ pricépă belșugul de înțelepciune cuprins în sfânta scriptură, a fost mare.

Iar când privesc la modul, cum au sĕrbat urmașii lui memoria marelui Honterus, nu pot sĕ ḑic decât: „Români luați exemplu dela Sași!“ Asuprirea care și pe acești confrați în dureri a trebuit sĕ-i sfășie în partide politice, nu a fost dăunósă. In loc sĕ se urască Sas pe Sas, precum ne urîm noi, ei sĕ iubesc și numai principiile și-le defaimă. Când e vorba de o acțiune comună, atunci tineri si bĕtrâni, „negrii“ și „verzi“ dau mâna și astfel pășesc înainte. Bĕtrânii au învĕțat dela tineri, sĕ asculte de inimă iar tinerii au învĕțat dela bĕtrâni sĕ dea ascultare cugetării reci, și astfel mintea cu inima unite sĕ producă „fapte“.

Și sĕrbările, cari au durat de Sâmbătă până Mercuri, au fost o „faptă“, adevĕrată și mare. Conductul celor câtor-va mii de Sași și altor mii de Săsóice, toți în costum național și local, vorbirile ce s'au rostit la desvălirea monumentului, între cari a strălucit aceea a preotului F. Obert, (natural interpretată cum se cuvine, nu precum o face „Pester Lloyd“) concertele, în cari au debutat tot artiști și artiste de primul rang, cu cari Brașovul se póte făli ca nici odată, tóte acestea și multe alte au conlucrat, ca memoria marelui bărbat sĕ fie sĕrbată în modul cel mai demn, așa că străinii veniți în numĕr mare din Austria și Germania s'au putut convinge încă odată, că în Ungaria găsești tot, numai Unguri nu prea.

Dintre Românii, cari au asistat ca representanți ale diferitelor corporațiunii, am observat pe archimandritul vicar lustr. Sa Dr. Il. Pușcariu și pe Ilustr. Sa Moldovan, cari amêndoi au ținut mai multe vorbiri bine simțite, și pe Dr. C. Diaconovich. Dl. prof. Xenopol, care era sĕ însoțéscă pe Dl. canonic Moldovan ca representant a Academiei române, a ținut de bine sĕ absenteze.

Dar scopul meu nu a a fost sĕ vĕ dau amănunte despre sĕrbările brașovene, ci sĕ aștern pe hârtie unele impresiuni câștigate în sĕptămâna din urmă.

Vĕ rog primiți Dle redactor asigurarea celei mai distinse stime.

Juvenil

Asociațiunea la Beiuș.

Dintr'un amănunțit raport primit la încheierea foii, despre decursul adunării dela Beinș, anticipăm deocamdată următórele:

Adunarea a reușit imposant. Lume multă de prin tóte unghiurile locuite de Români, a sosit.

Că la *1000 de țerani* aclamau adunarea și comitetul. Éntusiasmul a fost general.

Fórte bună impresie au făcut telegramele de încurageare sosite, între care îndeosebi cu însuflețire și aclamări primită a fost telegrama Escelenției Sale Archiepiscopului și Metropolitului *Miron Romanul*, care suna:

Sibiiu, 27 August.

Trimit Asociațiunei nóstre culturale salutări călduróse în mica capitală a ținutului istoric, de care îmi sunt legate cele mai dulci suveniri din etatea-'mi fragedă. Spiritul păcei și al *concordiei* sĕ 'i garanteze bună prosperare.

Miron Romanul, metropolit.

*

Poporul s'a arĕtat fórte viu interesat de adunarea acestei instituții românesci. Discursul de deschidere al președintelui Moldovan a făcut o mare impresiune. In numele Bihorului a rĕspuns dl Iosif Vulcan.

La banchet a luat parte lume fórte multă. Poporul a umplut „Strada română“ și curtea localului adunării, unde se aflau pavilónele ridicate anume pentru sĕrbări. Gendarmi în numĕr mare circulau pe strade.

Pintre óspeții din străinătate se vedeau și dnii: Brătianu, directorul căilor ferate române, Dr. Elefterescu din Bucuresci, prof. Sîrcu din Petersburg.

Concertul și representanția teatrală a reușit fórte bine.

Noul comitet pe trei ani a fost aclamat în următoriul mod: Președinte *Ioan M. Moldovan*; vicepreședinte *Dr. Ilarion Pușcariu*, prim-secretar *Dr. Diaconovich.*

Membri ordinari în comitet: *P. Cosma I. Papiu, Z. Boiu L. Simonescu, Dr. Remus Roșca, Ioan Rusu, N. Ivan, Iosif Sterca Șuluțiu, I. Crețu, On. Tilea, Dr. Diconovich și Nic. Togan.*

Membri extra-ordinari: *G. Dima, Maxim*, major pens., *Dr. Beu, Dr. Onc. Rusu, și Dr. E Dăian.*

La deschiderea unei școle.

Cuvêntare

rostită de protopresbiterul on. Greg. Pletosu, profesor gimnasial în Năsĕud, cu ocasiunea sfințirii școlei confesionale gr.-orientale din Borgo-Bistrița.

(Incheiere.)

Étă dar, că puncturile unghiulare ale edificiului școlar ca așeḑământ cultural sunt: ordinea, cultul adevĕrului și sentimentul datoriei. — Cugete fie-care dintre noi la consecințele acestor virtuți, precum și la consecințele pĕcatelor, ce le sunt opuse.

Generațiunile conduse de sentimentul profund al ordinei, de cultul adevĕrului și al datoriei, vor fi tari, energice și vor fi pline nu numai de dorința binelui, ci vor avé convicția de a'l și face. — Adevĕrul e unul și etern, și ordinea întăresce pașii făcuți în cunóșcerea adevĕrului. Dar cine se socóte liber de datorie, și-a perdut cărarea în lume. Cine își ia de călăusă minciuna, ipocrisia și demagogismul, disordinea și nesocotirea datoriilor sale ca om, ca creștin, ca cetățean și membru în societate, acela nu póte merge de cât slăbind; ér o generațiune dedată acestor rele e încapabilă de fapte sănătóse, de fapte mari și generóse.

Mai ales noi, popor mic și într'o posiție geografică grea, avem neapărata trebuință de caractere oțĕlite în cunoșcința, în admirațiunea și în practicarea virtuților pentru de a nu slăbi nici din naintea amenințăriior, nici de naintea ademenirilor și pentru de a păși cu siguranță în desvoltarea nósrtă culturală. Ér aceia, cărora li se adreséză în prima linie datoria de a apuca acéstă cale, sunt părinții și educatorii. Sĕ căutăm dar a da copiilor noștri și în acéstă privință exemplul cel bun. Sĕ fim severi cu ei pentru a nu'i lăsa sĕ alunece pe poteci laturalnice, ear mai înainte de tóte sĕ fim severi cu noi înşine şi sĕ păstrăm în mintea nóstră adevĕrul, că ce facem pentru şcólă, pentru noi facem, pentru neamul nostru, pentru biserică şi patrie, pentru binele şi viéţa nóstră.

Şi acum cuvine-se, ca cu ocasiunea acestor sĕrbări solemne sĕ ne facem reamintirile şi faţă de principalii factori, cari prin aranjarea lor, pricină de veselie au dat inimei nóstre. Aşa dară sfinţind acéstă şcólă şi dându-o spre întrebuinţare, ca sĕ stea tare şi neclintită, luminătóre şi strălucitóre, sĕ amintim la primul loc pre vrednicul conducĕtor şi părinte sufletesc al acestei de D-ḑeu scutită comunitate bisericéscă ortodoxă, pre Par. Simeon *Monda*, parochul comunei şi protopresbiterul tractului.

A dóua amintire o datorim comitetului parochial, care ca senat scolariu a stat într'ajutor ca acéstă clădire sĕ succédă, încât sĕ pótă fi multora de model.

Ear a treia amintire este pentru credinciosul şi de cultură iubitorul popor creştin ortodox din acésta comunitate, din a cărui dărnicie s'a ridicat acéstă clădire, carea are sĕ'i fie lui monument neperitor pentru tóte veacurile

Sĕ sperăm deci şi şi dorim cu încredinţare, că acésta şcólă va fi templu pentru cultivarea virtuţilor şi pentru practicarea lor în interesul neamului nostru, spre binele bisericei şi pentru prosperarea patriei nóstre. Sĕ sperăm, că în dînsa se va cultiva adevĕrul şi binele, spre lauda şi spre mărirea D-ḑeului nostru celui viu, care nu ne-a dat de pradă vremilor trecute şi nu ne va da nici celor venitóre, căci el este D-ḑeul nostru şi noi suntem poporul lui. — Amin.

Gimnasiul român din Beiuş.

„Êrtesitvény a belényesi gör. kath. főgymnasiumról s a vele egybekötött alsóbb tanodákról, 1897/98 tanévre. — Programa gimnasiului sup. gr. cat. şi a şcólelor elementare din Beinş pe anul şcol. 1897/98.“

Acest titlu îl pórtă programa gimnasiului „românesc“ din Beiuş, redactată de directorul *Ioan Butean.*

Programa e redactată în l. română şi ungarească, şi se începe cu studiul archeologic *„Pompei“*, de profesorul Teodor *Bulc.*

Corpul didactic. In a. scol. 1897/8 au funcţionat un director, 14 profesori de studii ord. şi 2 prof. de studiĭ estraord.

Catechet elevilor gr. or. le a fost *dl. Nicolau Diamandi*, diacon gr. ort

Esamenele de maturitate:

Temele din limba română. 1. Influinţa protestantismului asupra literaturei rom. 2. Mişcarea caşi causa tuturor agenţilor fisice. 3. Rolul plantelor în economia naturei.

Resultatul: S'au însinuat 22 ordinari, 5 repetenţi, 1 corector. Au făcut esamen script. şi verbal 27. Cu eminenţă 3, cu bun 9, *„simplumente“* 13, s'au relegat pe trei luni 2.

Date statistice:

Au fost înscrişi cu totul **324** ordinari şi 4 privaţi. Esaminaţi la finea anului **306** ord., 3 privaţi. După *confesie: 150* gr. cat., 24 rom. cat., **101 gr. or.**, 8 ev. ref. şi 26 izraeliţi.

După *naţionalitate*: **251** români, **58 maghiari**.

Intre acestea 49 au vorbit numai românesce, **23 numai unguresce**, **261 au sciut unguresce.**

După progres, cu calcul gen. *„eminent“* au eşit *27* *„bun“* 59; *„suficent“* 139; *„nesuficent“* din un obiect 50, din dóue 17, din mai multe 17.

Internatul Pavelean.

In anul şcol. 1897/98 au fost aşeḑaţi în Internat *130* elevi, dintre cari 66 au fost împărtăşiţi de beneficiu întreg ori jumĕtate, şi anume: 21 benficiaţi integralişti, 18 medialişti, 19 intgralişti supranumerari şi 8 medicalişti supranumĕrari. Cialalţi 64 au fost solvenţi, cari au plătit la lună taxa modestă de 12 florini, adaus taxa hainelor uniforme: 30 florini pe an.

Şcóla elementară.

Personalul didactic: 1 director şi 3 „docinţi“.

La şcóla elementară cu 4 clase au fost inscrişi cu totul 98 elevi. Au remas la finea anului 90. Intre ei au fost 46 gr. cat. 3 rom. cat., *35 gr. or.*, 1 reformat. Au eşit cu *„eminent“* 14, cu *„bun“* *35*, cu *“suficent“* 19, cu *nesuficent* 18.

Noutăţi.

Onomastica I. P. S. D. Archiepiscop şi Metropolit Miron Romanul, s'a sĕrbat Luni în 17 August v. în Sibiu prin celebrarea unui şerviciu divin în biserica din Sibiiu-cetate, prin asesorul consistorial protopresbiter Mateiu Voilean.

După serviciul divin, la órele 11½, gremiul consistorial, oficialii consistorului, mai mulţi onoraţiori din Sibiu, precum şi din afară, cari sĕ aflau în Sibiiu, s'au presentat la Escelenţia Sa spre a-'l felicita. Esc. Sa însĕ fiind prea ocupat de agendele Fundaţiunii Gozsdu, n'a putut primi în persónă felicitările. şi aşa vizitatorii şi-au depus subscrierile pe cóla espusă spre acest scop în sala de primire.

* * *

Representanţa fundaţiunii Gozsdu este întrunită în Sibiiu. Şi-a început şedinţele în 16 August v. şi le continuă aḑi şi in ḑilele urmĕtóre.

Din acest incidet sĕ află de present în Sibiiu Prea Sfinţiile Lor dnii Episcopi *Ioan Meţianu* dela Arad şi *Nicolae Popea* din Caransebeş, secretarul fundaţiunii dl Poenar etc.

* * *

Un generos ctitor. Foile din România spun ca dl colonel Rosnovanu s'a dus în Rusia, ca să aducă de acolo catapeteasma comandată pentru biserica pe care a clădit-o la moşia sa Roznov. Catapeteasma aceasta costă *150.000 lei*, ear' biserica a cossat cu totul *o jumĕtate de milion*. In vremile acestea de rece materialism, fapta generosului colonel, numai rari asĕmuiri are!

* * *

Un preot de-ai nostri, arestat pentru „steagul statului“. Din Brad ni se scrie: In comuna *Vaca* (cercul Brad) ca şi în altele din cerc, în ḑiua de 20 August a. c. a fost arborat prin antistia comunală tricolorul maghiar pe edificiul şcólei nóstre de acolo. In o odae a şcólei este adecă şi cancelaria comunală. Cum, cum nu, câteva sdrenţe din stindar, s'au aflat — pe stradă. Şi nu-i pădure fără uscături! Vice-judele cu numele Cleş, un individ pripăşit în Vaca, a cules frânturile şi a însinuat la pretură. Şi acum ţine-te Române! Gendarmeria s'a pus în picióre. A venit în Vaca, şi cu presupunere s'au legat de un om Josif Pârva, pe care, precum spun martori oculari, *l'au bătut şi torturat*, ca sĕ spună dacă a rupt el steagul. Atâta nu a fost destul. Gendarmaria a mers şi a căutat după preotul *Iosif Costea.* Dar neaflându-l acasă, au luat drumul Baiei-de-Criş şi pe drum întâlnind pre preot, *l'au excortat la Brad, astăḑi Joi, în 25 August, n. fiind ḑi de têrg.* —

Patria e salvată: preotul Costea, sigur nevinovat, stă în casarma gendarmariei. Şi apoi sĕ nu ḑici, că nu e ţéră liberală ca şi Ungaria? Noi regretăm casul şi nu putem destul infiera purtarea dură a gendarmăriei.

Era de prevĕḑut altcum, că stindardele puse din poruncă, vor produce pe lângă sânge rĕu, încă şi astfel de urmări atât de regretabile.

Aud că şeful tractual, care preste tot locul alérgă şi se întrepune apărênd afacerile poporului nostru din aceste părţi, va întreven., ca după ascultare, preotul nostru sĕ fie pus în libertate.

Eremitul.

* * *

Şcolariu. La şcóla elementară de fete a „Reuniunei femeilor române din Sibiiu“ inscrierile se fac în 1. 2. 3. şi 4 Septembre a. c. dela órele 9—12 a. m.

Prelegerile se încep în 5 Septembre a. c.

Comitetul Reuniunei a redus atât didactrul cât şi tacsa de înscriere.

Tacsa de înscriere este 1 fl. 50 cr., solvit totdeauna anticipativ la începerea lunei.

Déca într'o familie sunt 2 fetiţe. cari cercetéză acéstă şcólă, atunci pentru fetiţa a dóua, tacsa de inscriere è numai 1 fl. şi didactrul 1 fl. pe fiecare lună.

Dacă în aceaşi familie sunt trei fetiţe cari cercetéză acéstă şcoală, atunci tacsa de inscriere e 50 cr. şi didactrul 50 cr. pentru fiecare lună,

Sibiiu 22 August, 1898.

Direcţiunea.

* * *

Moştenitoriul României la Câineni. A. S. R. Prinţul Ferdinand — după serbările aniversării ḑilei sale natale, întêmplate în 12 l. c. — însoţit de dnii: Ionel Brătianu, ministrul lucrărilor publice, Elie Radu, şeful serviciulni studiilor şi construcţiunilor la acel departament, şi maior Aureliu Demetrescu, aghiotantul sĕu, a intreprins o escursiune prin munţii judeţelor Argeş, Vâlcea şi Gorj, cu care ocasiune a visitat între altele şi lucrările şoselei Boicióra-Câineni, cum şi lucrările drumului de fier dela Călimeneşti — Rîu Vadului. Alt. Sa a sosit la Câineni în 15 l. c., la órele 12 din ḑi, unde a fost întimpinat din partea prefectului şi a mai multor amploiaţi ai judeţului. Micul orăşel a îmbrăcat haine de sĕrbătóre. Mai pè tóte casele fîlfăiau steaguri naţionale, ér calea până la graniţă era împodobită cu porţi triumfale.

Dupăce a luat prânḑul într'un pavilon întocmit anume spre acest scop, Al. Sa şi-a continuat calea prin pas pe lângă Olt până la graniţă, de unde reîntorcêndu se érăşi la Câineni, încă în aceeaşi ḑi a plecat îndĕrăt la Călimănesci

* * *

Donaţiune. Ioan Simtion, Irimie Simtion, Eva Dreghiciu, Ana Tatu şi Elena Popoviciu: născute Simtion, ca ereḑii remasului după părinţii lor Constantin Simtion paroch gr. or. şi soţia Eva n. Popoviciu, în memoria părinţilor lor au donat pe séma bisericei gr. or. din Sadu 200 fl, care sumă sĕ fie folosită la repararea turnului bisericei.

Dḑeu resplătească fapta lor generósă. Iar esemplul frumos aibă mulţi imitatori!

* * *

Producţie teatrală declamatorică în Sebeşel (l. Sebeşul-săsesc), sĕ arangiază Duminecă în 4 Sept. o. în localul „La Curte“. Venitul curat în scop filantropic. Sĕ vor declama 3 poesii, dialogul „Arvinte şi Pepelea“ îi sĕ va juca piesa „Cinel-Cinel“. După producţie, joc.

* * *

Inmormêntarea solemnă alui Bismarck, adecă depunerea corpului luĭ la locul de vecinica odichnă, va avé loc în luna lui Noemvrie cu ocasia inaugurării mausoleului şi capelei din Friedrishsruhe.

* * *

Contele Bethlen András, fost comite suprem al comit. Braşov şi Sibiiu, mai apoi ministrul de agricultură şi deputat în cercul Hĕrmanul săsesc de lângă Braşov, a murit Joia trecută în etate de 49 ani. Reposatul a fost în legătură de rudeni şi cu familia *Mocsony.*

* * *

O nenorocire. Cetim în Drapelul: Unui băiat din comuna Bertestii de jos, judeţul Brăila, anume Vasile Găgeanu, în vêrstă de 12 ani, îi scăpase un puiu de curcă intr'un puţ. Băiatul se încumetă să scótă puiul lăsându-se pe funea puţului. Abia ajunse la jumĕtatea puţului şi funea se rupse, iar băiatul căzu în fundul puţului, unde cu tóte ajutórele date s'a înecat şi a fost scos mort.

Puiul de curcă însă a fost scos viu!

* * *

Povestea lui Aesop cu cele dóue capre., cari ajungênd pe-o punte faţă în faţă, şi nevoind a ceda nici una celeialalte întăietatea trecerei, au căḑut ambele jertfă „încăpăţinerii“ lor, — şi-a aflat parodia şi aplicarea admirabilă în întêmplarea ţeranului Michail Dragan din Otlaca de lângă Arad. In una din ḑilele trecute plécă cu trăsura spre Kişineu şi întâlnindu-se în drum cu trăsura ómenilor de acolo: Michail Pavelca şi Andreiu David, n'a voit sĕ lase din ambiţ, şi sĕ-i încunjure, dar ceialalţi încă nu s'au încumetat sĕ retireze faţă de el şi astfel a fost gata catastrofa. Draganul nostru se repede cu trăsura oblu în trăsura adversarilor sei şi o restórnă cu cai cu tot, ér cu o leucă dela căruţă trântesce pe un duşman la pămênt, ér celuilalt îi frânge un braţ. Norocul, că jandarmi au fost aprópe şi iute au făcut capĕt şi desnodĕmênt capriciului voinicului Dragan, — ducêndu-l la recóre!

VARIETĂŢI

Are Mars locuitori? Iată o întrebare care s'a înfipt în capul multor doritori de-a ajunge — bogaţi. Bogaţi? Cum bogaţi prin asta? Dór' numai nu crede cineva, că constatând, că Mars are locuitori, o sĕ-'şi céră monopul de liferare a tot felul de articli ce acolo n'ar fi, ori sĕ-'şi facă chiar tren până acolo? Nu, şi totuşi putênd dovedí asta, fie că are, fie că nu are locuitori, ai putea ajunge — *milionar!* Nici nu mai puţin! Eată cum mĕ rog. S'a aflat o vĕduvă milionară şi iubitóre de ştiinţă, care a testat un milion de floreni aceluia, care va dovedi mai întâi că sunt pe Mars locuitori ori că nu sunt? Dar până aḑi nimeni nu póte face pretenţiune asupra milionului, căci Mars e departe de pămênt 7 milióne de kilometri, iar ochianul n'a ajuns la aşa desvoltare, ca şi obiectele mici dela o atât de mare depărtare, sĕ le poţi mări cât sĕ le veḑi. Dacă de o mie de ori măreşti şi apropiĭ lucrul prin ochian, tot rĕmâne o depărtare de 7000 de kilometri, la care om, orì vită, ori cerb (pe Marte), nu se póte vedea. Póte însĕ că fundaţiunea numită, sĕ accelereze perfecţionarea ochianurilor, ca órecând sĕ se pótă constata, de sunt vietăţi ori nu, şi pe un astru atât de îndepărtat. Păn'atunci însĕ, milionul vĕduvei are vreme sĕ — créscă încă!..

* * *

— Domnule, mi s'a urît sĕ viu de atâtea ori pentru 15 lei cari 'mi datorezi!

— Ce-'s de vină eu, că n'ai voit sĕ mĕ împrumuţi cel puţin cu 200, căci acum aveai pentru ce veni!

* * *

La judecătoria de pace.

Judecătorul: Acuzatule! Recunoşti, că în ḑiua de 10 Iulie ai bĕut 15 cupe de vin?

Acuzatul: Cum sĕ nu cunosc? Ba chiar mĕ laud că aşi mai fi putut sĕ beau, dacă nu mĕ ducea poliţaiu la piţibóică!..

Pace eternă?

— Mai nou. —

O telegramă dela 28 Aug. aduce din *Petersburg* o ştire de mare sensaţie:

La ordinul Ţarului, contele Muraviev, ministrul de externe rusecc, precum publică chiar fóia oficiósă ruséscă, a început primii paşi de pertractare cu representanţii celorlalte state pentru *a pune capĕt centinuelor nóuĕ înarmări,* ba chiar pentru *desarmarea unei părţi a actualelor uriaşe armate!*

Acésta ar fi începutul desarmărilor generale şi mare ar fi gloria actualului Ţar de ar reuşi a porni statele pe acest drum al uşurării pop órelor!

Dare de seamă şi mulţămită publică.

La petrecerea cu dans ţinută în Sighişóra la 20 Iuliu a. c. st. v. au binevoit a suprasolvi următorii: dl. D. Moldovan, protopresbiter, Sighişóra 80 cr., dl V. Hodoş, paroch Icland 1 fl.50 cr., dl. Z. Tatar, notar la tribunal, Elisabetopole 50 cr., dl. Z. Ganea paroch Ferihaz 1 fl. 80., dl. N. Smigelski, profesor Elisabetopole 30 cr., dl I. Muntean paroch, Sighişóra 80 cr. dl N. Doctor, paroch Haşfalĕu 30 cr., dl V. Aldea, notar Lancrăm 1 fl., dl. T. Mosora amploiat Sighişóra 30 cr. dl. I. Vătăşan capelan Archita 30 cr. dl. A. Todor amploiat Sighişóra 1 fl. 50 cr. dl. I. Sociu amgloiat 1 fl. 50 cr. dl. V. Urdea măestru cojocariu Sighişóra 30 cr. — în sumă de 10 fl. 90 cr. pentru cari contribuiri benevole priméscă P. St. domni adêncă mulţămită.

Venitul brut al acestei petreceri cu dans a fost 64 fl. 20 cr., din care subtragêndu-se spesele cu 55 fl. 48 cr. — rĕmâne venit curat 8 fl. 72 cr., care sumă s'a transpus cassarului despărţământului XXX (Sighişóra) al „Asociaţiunei pentru literatura şi cultura poporului român“.

Sigişóra, 14 August 1898.

Pentru comitet:

vice-preşedintele: *Georgiu Tatar*

controlorul: *Titu Pertia*

Nr. 776-898 [153] 1-3

CONCURS.

pentru ocuparea posturilor de învĕţători în comunele mai jos însemnate din tractul protopresbiteral al Agnitei se deschide concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

1. Ighişdorful român, salariu anual de 300 fl. din repartiţiune dela popor, cuartir şi lemne.

2. Selistat, salariu 150 fl. în bani prin repartiţiune dela popor şi pentru restul de 150 fl. o livadie şi o grădină, cuartir natural şi lemne de foc.

Doritorii de a ocupa aceste posturi, sunt poftiţi a se presenta în vre-o Duminecă séu sĕrbătóre în biserica din comuna unde a concurat spre a-şi arăta desteritatea în cântări şi tipic, ér petiţiunile de concurs au sĕ le aştérnă în terminul prescris conform legilor în vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral

Nocrichiu în 27 Iuliu 1898.

In conţelegere cu comitetele parachiali respective.

Oficiul protopresbiteral

Nicolau Moldovan,
adm. protopresb.

Nr. 510/898. [157] 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor vacante de învĕţători din comunele mai jos însemnate, ppresb. Mercurei, se eschide concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Roman“.

1. Apoldul-de-sus un post învĕţătoresc cu salar anual de 300 fl. solviţi din subvenţie dela comuna politică şi repartiţiune dela popor, cuartir liber în edificiul scólei şi lemnele necesari de foc.

2. Dobârca, un post de învĕţător cu salariu anual de 300 fl. solviţi din repartiţie dela popor şi aubvenţie dela comuna politică şi lemnele necesari de foc.

3. Gusu, un post de invĕţător cu solariu anual de 300 fl. solvit din repartiţiune dela popor şi lemnele necesari de foc.

Doritorii de a ocupa unul din acestea posturi, au a-'şi înainta cererile de concurs, înstruite conform normelor în vigóre, subsemnatului oficiu în terminul sus îndicat.

Mercurea, la 1. August 1898

Oficiul protopresb. gr.-or. al Mercurei în conţelegere cu respectivele comitete parochiali.

Din încredinţarea Dlui protopop.

Romul Pop
Asesor al scaunului protopopesc.

Nr. 355/898 [159] 1—3

Concurs.

Pentru întregirea postului învĕţătoresc la şcóla poporală din comuna Dârste, în protopresbiteratul Braşovului, se publică concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în fóia „Telegr. Roman“.

Emolumentele pentru postul de clasa I. sunt: In bani gata din lada bisericei 200 fl. şi venitul cantoral 100 fl.

Doritorii de a ocupa acest post, au a'şi aşterne cererile de concurs in terminul fixat, subsemnatului oficiu protopresbiteral.

Dela concurenţi se cere a se presenta în o Duminecă séu sĕrbătóre la biserică pentru a'şi arăta desteritarea în cântări.

Oficiul protoprosbiteral gr. or. al Braşovului în conţelegere cu comitetul parochial.

Ioan Petric,
protopresbiter.

Nr. 375/898. [156] 1—3

CONCURS

Pentru ocuparea posturilor vacante învĕţătoresci dela şcólele din comunele mai jos însemnate, protopresbiteratul Cohalmului, se publică concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în fóia „Tel. Rom.“

1. Paloş, un post de învĕţătoriu cu salariu anual de 300 fl. prin repartiţiune dela popor, cuartir şi lemne de foc.

2. Jibert, un post de învĕţătoriu cu salariu anual de 300 fl. în următórele: *a*) 150 fl. dela popor prin repartiţiune, *b*) 100 fl. dela stat şi *c*) 50 fl. computaţi în folosirea unei grădini,— cuartir şi lemne de foc. Dela concurenţi se recere, sĕ conducă cântările liturgice în tot decursul anului şcolar cu copii de şcólă de tóte ḑilele şi de repetiţiune.

3. Valendorf, un post de învĕţătoriu cu salariu anual de 300 fl dintre cari 200 fl. dela popor prin repartiţiune, 100 fl. dela Consistoriu, cuartir şi lemne de foc.

Doritorii de a ocupa vre-unul din aceste posturi, au a şi aşterne cererile concursuale instruite conform normelor în vigóre în terminul de mai sus, subsemnatului oficiu protopresbiteral.

Cohalm, 4 August, 1898.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Cohalmului, în conţelegere cu respectivele comitete parochiale.

Nicolau D. Mircea,
protop.

Nr 474/898 [151] 1—3

CONCURS.

Pentru întregirea posturilor vacante învăţătoresci dela şcólele confesionale din mai jos însemnatele comune ale protopresbiteratului Geógiului, se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

1. Mada, cu salariu anual de 300 fl. v. a. şi lemne de încălzit.

2. Nevoeş cu salariu anual de 300 fl. v. a., grădină de legumi şi 2 orgii de lemne.

3. Vermaga, cu salariu anual de 300 fl, cuartir gratuit şi lemne de încălḑit.

Aspiranţii la acestea posturi, au aşi asterne cererile lor concursuale instruite corform normelor din vigóre în terminul susindicat subsemnatului oficiu protop. şi a se presenta sub durata concursului în vre-o Duminecă séu sĕrbătóre la serviţiul divin în biserică, spre aşi arĕta desteritatea în cântări, şi ase face cunoscuţi poporului.

Hondol, 4 August 1898.

In conţelegere cu respectivele comitete parochiali.

Oficiul protopres. al tractului Geógiului

Vasiliu Pipoş
protop.

Nr. 324/898 [154] 1—3

CONCURS.

Pentru întregirea posturilor vacante de învĕţători dela şcólele din comunele mai jos însemnate, protopresbiteratul Dobrei, se publică concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în organul archidiecesei „Telegraful Român“.

1. Dobra, un post de învĕţătóre la scóla tractuală, cu salar anual de 400 fl. v. a. —

2. Roscani-Mihăesci, un post de învĕţătoriu, cu salariu de 300 fl., cuartir natural şi lemne de foc. —

3. Rădulesci, un post de învĕţătoriu, cu salariu de 300 fl., cuartir şi lemne.

4. Lăpuşnic, un post de învĕţătoriu, cu salar de 300 fl. v. a. —

5. Stăncesti-Ohaba-Făgeţel, un post de învĕţătoriu, cu salar de 300 fl., cuartir şi lemne. —

6. Panc-Sĕlşte, un post de învĕţătoriu, cu salariu de 300 fl., cuartir şi lemne.

7. Lăpugiul inf.-Ohaba, un post de învĕţătoriu, cu salariu de 300 fl., cuartir şi lemne. —

8. Baştea-Holdea-Coşesci, un post de învĕţătoriu, cu salar de 300 fl. cuartir şi lemne. —

9. Brîsnic, un post de învĕţătoriu cu salariu de 300 fl., cuartir şi lemne. --

Reflectanţii la vre-unul din aceste posturi au a-'şi înainta cererile de concurs instruite conform normelor în vigóre, în terminul deschis, subsemnatului oficiu protopresbiteral.

Dela cnncurenţi se astéptă a sĕ presenta în vr'-o Duminecă ori sĕrbătóre la biserică în respectiva comună a care a competat spre a fi cunoscuţi, personal şi au şi arăta desteritatea în cântări.

Dobra, 31 Iulie 1898.

Oficiul protopresciteral gr-or. al Dobrei în conţelegere cu respectivele comitete parochiale.

Avr. S. Pĕcurariu
adm. prot.

Nr. 272/898. [152] 1—3

CONCURS.

Pentru întregirea posturilor învĕţătoresci dela şcólele din comunele mai jos însemnate se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Tel. Rom.“

1. Curechiu, cu salariu anual de 300 fl. şi cuartir.

2. Juncul de jos cu filia Juncul de sus, cu salariu anual de 300 fl. şi cuartir.

3. Ormindea, cu salariu anual de 300 fl., cuartir şi 3 stângeni de lemne, ori 48 fl. în bani, din cari este a se încălḑi şi sala de învĕţămênt.

Invĕţătoriul va avea sĕ ţină Dumineca şi în sĕrbători o strană dela începutul utreniei. Venitul cantoral ajunge la suma de cel puţin 24 fl.

4. Selişte-Trestia, cu salariu de 300 floreni cuartir şi 1 stângen de lemne.

5. Valeabrad, cu salariu de 300 fl. cuartir şi un stângen de lemne.

Petiţiunile de concurs instruite conform normelor din vigóre sĕ se aştérnă subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Brad, la 4 August 1898.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Zarandului.

Vasiliu Damian,
protopresbiter.

Nr 309.—1898 [158] 1—3

CONCURS.

Pentru intregirea posturilor vacante de învĕţători din comunele de mai jos, din protopresbiteratul Orăştiei, se escrie concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

1. Gelmar, un post de învĕţător cu salariu anual de 300 fl. v. a. plătit din 180 fl. ajutor de stat şi 120 fl. din repartiţie dela comuna bisericéscă, cuartir şi lemnele trebuinciόse pentru încălḑit.

2. Sibişelul-vechiu, un post de învĕţător cu salar anual de 300 fl. v. a. plătit din cassa bisericei respective a comunei, cuartir în şcólă şi lemnele necesari pentru încălḑit.

3. Mărtineşti, un post de învĕţător cu salar anual de 300 fl. v. a. plătiţi din repartiţie, cuartir în şcólă şi lemnele necesarii pentru încălḑit.

Doritorii de a reflecta la vre-unul din aceste posturi, au a-şi aşterne cererile concursuale instruite în sensul legilor din vigóre subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul deschis, fiind obligaţi a cânta şi în strană, eventual în cor Dumineca şi în sĕrbători, la bisericile respectivelor comune, unde au concurat şi vor fi aleşi.

Oficiul protopresbiteral rom. gr.-or. al Orăştiei, în conţelegere cu comitetele parochiale.

Orăştie, 26 Iuliu 1898.

Vasiliu Domşa,
protopresbiter.

Nr. 389/898. [146] 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor de învĕţători dela şcólele gr.-or. române din mai jos însemnatele comune din protopresbiteratul Avrigului se escrie prin acésta concurs cu terminul de 20 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

1. Avrig, un post de învĕţătóre cu salariul anual de 300 floreni v. a. cuartir şi lemnele necesari pentru foc;

2. Sebeşul superior, al doilea post de învĕţătoriu, cu salariul anual de 300 floreni v. a. cuartir şi lemnele necesari pentru foc.

Reflectanţii la aceste posturi au sĕ'şi substérnă cererile concursuale instruite conform legilor în vigóre la subscrisul oficiu protopresbiteral în Avrig (poşta Avrig, Felek, Szebenvármegye) până la terminul susindicat, avênd alesul la şcóla din Sebeşul superios a cânta cu pruncii de şcólă în tótă Dumineca şi sĕrbătórea în sânta biserică la sânta liturghie, spre care scop se aştéptă presentarea concurenţilor în vre-o Duminecă séu sĕrbătóre la biserică spre a-şi documenta aptitudinea în cântări şi tipic şi a se face cunoscuţi poporului.

Avrig, 3 August 1898.

In conţelegere cu comitetele parochiale oficiul protopresbiteral gr.-or. al Avrigului.

Ioan Cândea,
protopop.

Nr. 16038/1898.
17.
[150] 1—1

Publicaţiune.

Pentru asigurarea constituirei unui pod pe drumul municipal Mercurea-Toporcea secţiunea a 2-a preste valea Dobêrcei se va ţinea **în 2 Septembre 1898 la 10 óre a. m.** în sala de consultare din palatul comitatens o pertractare cu oferte închise.

Doritorii de a intrepinde acésta lucrare sunt provocaţi, sĕ şi aştérnă ofertele referitóre la intreprinderea efectuirei acestei lucrări **pănă la órele 9 a. m.** a ḑilei fixate mai sus la vicecomitele comitatului.

Oferte întrate mai târḑiu nu se vor considera.

Ofertele trebue sĕ fie închise, sigilate şi provĕḑute cu vadiul de 5%, computate după suma preliminată cu **3298 fl. 74 cr. v. a.**

Operatul technic şi condiţiunile referitóre la lucrarea din cestiune se pot vedea la oficiul de construire reg. ung. din Sibiiu în órele de oficiu.

Sibiiu, în 23 August 1898.

Reissenberger,
vice-comite.

Şcólele de musică private Kaiser,

concesionate de înaltul oficiu şcolar c. r. al ţerei,

Viena, cercul VII., VIII., şi III., an. şcolar 25.

Frecuenţa în 1897/98: **351** elevi din întrégă Austro-Ungaria şi străinătate, 24 puteri didactice. Cant, clavir, *tóte instrumentele* cu córde şi cele de suflat, tóte ramurile teoretice, cor mixt, orchestru, cursuri speciale şi laterale.

Curs bienal pentru formarea de învĕţători

pentru clavir, violină, cant (există din 1882). [160] 1—2

Curs de 7 luni pregătitor pentru esamenul c. r. de stat.

Curs de musică bisericéscă pentru copii cântăreţi.

39 candidaţi au depus esamenul de stat, unii „cu distins“. Concerte publice, concurse, esamene, atestate, díplome, medalii. Prospect gratuit, statute 20 cr. prin cancelaria institutului VII/1., Ziegler-Gasse 29. Celor din afară lămuriri despre pension în apropierea institutelor. Primirea elevilor până în 15 Octobre, după locurile disponibile şi în decursul anului.

Inceputul instrucţiunei 15 Septemvrie, resp. 1 Octobre.

Redactor prov. **Dr. Elie Cristea.**

Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 89. Sibiiu, Joi, 20 August v. (1 Septembre n. 1898.) *Anul XLVI*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbata.

ABONAMENTUL

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strĕinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:

Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Asociațiunea în Bihor.

— Raport special al „Tel. Rom.“ —

Beiuș, 29 August n. 1898.

S'a scris în timpul din urmă mult prin ḑiarele nóstre despre colțul acesta de țéră, și noi, cari nu cunóscem Bihorul decât din scrierile jurnalelor, aveam credința, că pământul românesc al Bihorului este mai puțin străbătut de raḑele culturei naționale, ér conscienţa națională a fraților nostri de aici sau că dórme, sau că a îmbrăcat haină străină.

Și dacă per absolutum *nu*, apoi în *mare parte* credința nóstră... *nu ne-a înșelat.* Românismul în Bihor e mai amenințat, și deja are o înfățișare care face, ca sufletul sĕ ți-se strîngă de durere.

Era deci natural, ca Asociațiunea pentru literatura și cultura poporului român, sĕ-'și implânte stégul și pe pământul Bihorului, coperit de un prea des strat de... polomidă!

Beiușul are un gimnasiu complet, care ca isvor de lumină a rĕsărit înainte cu 60 de ani, dar rĕmâne o întrebare deschisă, dacă acest focular, acum de când în clasele superióre limba de propunere este cea maghiară, mai rĕspândesce el adevĕrată lumină, sau cu licăririle sale mai curênd întunecă consciința generației tinere?

Are Beiușul mai departe o școlă de fetițe, un internat, o reședință episcopéscă, o inteligență română relativ numĕrósă, prin urmare formele sunt date, trupul ar fi, dar a lipsit din el viața! Beiușul, ca și încolo țara Bihorului, a trăit a parte de viața nóstră națională. La manifestațiile nóstre parte n'a luat, noi la ei nu ne-am dus, ei singuri nu s'au manifestat.

A venit Asociațiunea și sub steagul ei desfășurat, ne-a împreunat întru împreunare sfântă. Și noi ca buni frați ne-am dus, ca sĕ ne cunóscem, și ei ca frații ne-au primit.

Adunarea generală a Asociațiunei este *prima* adunare de caracter mai întins, și bĕtrânul Bihor, de când Bihor se chiamă, n'a vĕḑut sĕrbări mai imposante.

Ai frați de ai tĕi în țĕri străine, de cari te-ai despărțit din leagăn, și când după veacuri te întêlnești cu ei, te îmbraci în hainele cele mai pompóse, îți curești simțirile și faci totul, ca întêlnirea sĕ fie cât se póte de căldurósă.

Așa au făcut și Bihorenii. Laudă se cuvine lor pentru acésta.

Dar' iată raportul despre adunarea însași și cele vĕḑute acolo.

Pavilónele.

In lipsa de săli corespunḑĕtóre pentru ședințele Asociațiunii și mai ales pentru celelalte festivități ocasionale, s'au ridicat în *„Strada Română“* pe intravilanul destinat internatului gr. or. român, dóuĕ pavilóne de scânduri, bătute cu frunḑă de brad și stejar. Fiecare pavilon avea aprópe mărimea „Casei societății“ din Sibiiu, și erau destinate unul pentru ședințe, concert și bal, ér celalalt pentru banchet și restaurant parmanent.

Corurile.

Pentru ca splendórea sĕrbărilor sĕ fie mai impunătóre, catechetul gr.-or. Nicolae Diamandi, care partea de leu o are în tóte pregătirile beiușenilor, din vreme s'a pus în conțelegere cu un grup de elevi din secțiunea teologică a seminariului „Andreian“ rugându-i pentru concursul lor la concertul ce proiectaseră. Invoiala a fost făcută. După ce însĕ unii dintre frații beiușeni au respins „lumina din Sibiiu“, *la care mai târḑiu s'au încălḑit până la entusiasm*, coriștii din Sibiiu au fost rugați numai pentru esecutarea liturghiei în cele dóuĕ ḑile de sĕrbătóre la biserica nóstră română gr.-orientală.

Afară de corul clericilor, părintele Diamandi și-a mai format un cor mixt pentru esecutarea cântărilor, până la „Sfinte Dumneḑeule“.

Coriștii din Sibiiu au ajuns la Beiuș deja Mercuri séra, avênd sĕ țină în ḑilele următóre probe cu un cor mixt improvizat pentru irmos, în care solo ul a fost esecutat admirabil de grațiósa d-nă Lucia Cosma.

Incuartirările.

In punctul acesta comitetul arangiator merită recunoscința tuturora. Toți cei sosiți s'au declarat mulțămiți cu cuartirele. Relevez faptul, că și locuitorii de naționalitate strĕină bucuros și-au deschis ușile pentru óspeții Beiușului. De asemenea și coriștii au fost așezați la țĕranii cei mai de frunte, ér masa comună o aveau la proprietariul Luca Pop. Menagiul a fost deplin îndestulitoriu.

Am înțeles, că oficiul civil s'a oferit, că la cas, dacă românii din Beiuș ar dori, ei sunt gata a ilumina festiv orașul pe timpul sĕrbărilor. Românii însĕ au fost atât de prudenți de au refusat acest binevoitor ofert, prin primirea căruia se deobligau pentru alte servitii contrare.

Sosirea comitetului.

Comitetul a sosit la Beiuș Vineri séra cu trenul de 8 óre. La Oradea-mare a fost salutat prin advocatul Nicolau Zigre, la care a rĕspuns președintele. Dimpreună cu comitetul au venit preste 100 de óspeți și delegați. Linia ferată Oradea-mare-Beiuș a fost o cale de triumf.

Țĕranii români, *deși li s'a dat prin notarii comunali aspră poruncă de oprelițe*, s'au presentat la tóte gările, în numĕr frumos, ca sĕ bineventeze pe „domnyii lor“...

Beiușenii au esmis o delegațiune, care a întimpinat comitetul la gara Szombatság-Rogoz. Aici cuvêntul de bineventare l'a rostit preotul din Hollod, Ioan Pop în fața unei mulțimi de popor.

Impresia, ce ți-o fac țăranii nostri din părțile aceste, e sfășietóre. Nóptea sufletului și truda trupului se reflectéză din fața lor de o espresiune tot-deauna mirată!

La gara Beiuș comitetul a fost salutat în puține cuvinte de cătră protopopul gr.-cat., de unde pe lângă conduct de torțe óspeții au fost împărțiți pe la cuartire. După órele nóue ne-am întrunit la

Séra de cunoscință.

Preste dóuĕ sute persóne: Venerabile Dómne, drăgălașe d-șóre și stimații Domni, s'au așeḑat pe lavițele dela mesele de dóuĕ scânduri, ca „sĕ ne cunóscem“. Am mâncat și beut fie-care după dorința sufletului; ne-am cunoscut și recunoscut; suveniri dulci am desgropat cu unii din vremuri furtunóse.

Corul sibienilor a cucerit inimile tuturor. S'a cunoscut și recunoscut și „lumina din Sibiiu“.

Protopopul gr.-cath. Aug. Antal în cuvinte alese salută óspeții sosiți însistând cu deosebire asupra adevĕrului, că numai „viribus unitis“ vom putea înainta pe calea culturei și a propășirii spre bine în tóte.

Alte toaste nu s'au ținut, se vede că fie-care s'a reservat pentru banchet.

Ḑiua primă.

Servițiul divin.

Serviciul divin în biserica gr-orientală română a fost celebrat prin următorii d-ni: Ilustritatea Sa Dr. Il. Pușcariu, vicar archiepp.; protopresbiterii: I. Papiu (Sibiiu) V. Voina, (Brașov) Vas. Pop (Beiuș) și N. Diamandi (Beiuș). Ca diacon a servit d-l Ioan Popovici, profesor la școla de fete din Sibiiu. Cântările liturgice până la „sfinte Dḑeule“ au fost esecutate de un cor mixt, întocmit anume prin d-l Diamandi. Armoni sarea e proprie. Vocile de tenor și sopran lipsesc aprópe cu totul. In esecutare corul se luptă cu greutățile începutului. Cu tóte aceste am remas deplin mulțumiți de prestațiunile lui, și apoi o cântare de cor lasă tot-deauna o impresie mai plăcută, decât un defectuos trăgănat din strană, ridicând totodată solemnitatea servițiului d-ḑeesc.

Liturgia măestrului Dima a fost esecutată din partea clericilor cu o precisiune și frumsețe, care a lăsat pe ascultători uimiți!

Biserica era indesuită formal. Spunea unul, că la biserica cea unită nu este mai nimenea, căci toți au venit sĕ asculte liturgia lui Dima, despre care au auḑit mult vorbindu-se și scriindu-sĕ.

Irmosul a fost cântat de un cor mixt. D-na Lucia Cosma este și acum în stăpânirea vocei d-sale frumóse. Accentele sunt pline de farmec și lovesc totdeauna la inimă. Curată, dulce și mlădiósă e cântarea Dsale, ca șerpuitul rĕsleț al unui părăuaș de munte. Coriștii au fost viu felicitați.

Trecem la adunare:

Ședința I.

Comitetul ocupă loc la masa presidențială. Delegații despărțĕmintelor se așéḑă în rîndurile cele dintâiu. In fața unui public imposant de preste 500 persóne, președintele deschide adunarea generală a Asociațiunei, pe anul 1898 cu vorbirea, pe care o aclud aci (Vezi „Foița“. Red. T. R“.) Vorbirea a fost primită cu aplause prelungite.

Cuvêntului de deschidere îi rĕspunde redactorul „Familiei“ dl Iosif Vulcan, anume rugat de frații bihoreni, ca sĕ salute comitetul, delegații și óspeții, în numele lor.

Dl J. Vulcan se urcă pe un scaun și rotinduși privirea preste toți, cu o voce tremurătóre cuvîntéză frumos și mișcat. (Vezi „Foița“)

Aplause furtunóse îi întrerup adesea și îi acopĕr vorbirea.

Președintele pune la ordinea ḑilei: Raportul general al comitetului central, dimpreună cu publicațiunea „Producțiunea nóstră litarară.“

Dr. Aug. Bunea rógă adunarea, sĕ considere raportul de cetit și sĕ se purcédă la alegerea comisiunilor censurătóre.

Dr. Il. Pușcariu e de acord cu propunerea antevorbitoriului, doresce însĕ totuși, ca barem „Producțiunea nóstră literară“ sĕ se cetéscă, fiind de un înteres însemnat pentru toți.

Adunarea primește, ca raportul general sĕ se considere de cetit, ér „Producțiunea nóstră literară“ sĕ se cetéscă la rîndul disertațiilor

Alegerea comisiilor.

I. In comisia pentru examinauea raportului general se aleg: Iosif Vulcan. Nicolau Ivan și Dr. Elie Dăian.

II. Pentru censurarea rațiocinului și a proiectului de budget pro 1899: Dr. Liviu Lemény, Dr. Coriolan Pop și Gerasim Domide.

III. Pentru studiarea proiectelor de regulamente înaintate spre aprobare: Dr. Ioan Suciu, Dr. Ioan Stroia și Gavril Precup.

IV. Pentru inscrierea de membri noi și încasarea taxelor dela cei vechi: Augustin Antal, Vasilie Pop, și Demetriu Negreanu.

Propuneri intrate.

Despărțĕmêntul Brașovului prin delegatul sĕu profesoral Nic. Bogdan inaintează propunerea, ca sĕ li se concédă despărțĕmintelor a folosi 20% din venitele lor pentru augmentarea bibliotecelor școlare.

Editorul „Revistel Ilustrate“ Baciu și redactorul I. Pop Reteganul trimit Associațiunei 20 fl. pentru ca din interesele lor sĕ se premieze o poesie.

Părintele Ales. Barbuloviciu și-a presentat propunerea, ca ḑiua pentru ținerea adunărei generale sĕ se schimbe, nefiind potrivit terminul de 15 August v.

Se dau comisiunei pentru proiectele de regulament.

O cerere dela comitetul parochial din Băla pentru un ajutor de 50 fl.

Se dă comisiei budgetare.

Disertații.

Venind la ordinea ḑilei disertațiile, președintele anunță, că o singură lucrare a întrat în termin legal: *„Pentru-ce nu pot ținea Românii concurență cu Ovreii“* de Axente Sever. Nefiind însĕ dl autor de față, iar altul nu crede, că o-ar putea ceti cu efect, lucrarea se transpune comitetului central spre ulterióră dispunere, și se cetesce o parte din publicațiunea: „Producțiunea nóstră literară“.

La sfîrșitul ședinței secretariul II. Dr. Ilie Beu cetesce, între aclamările publicului, de „trăiască“.

Telegramele

de felicitare ce au sosit. S'a remarcat la primul loc cea a Ex. Sale Metropolitului *Miron Romanul* (publicată deja de noi. Red. „T. R.“), apoi următórele:

Arad.

La întrunirea Asociațiunii în acel centru doritoriu de cultură și la salutarele lucrări, implor și eu binecuvêntarea cerului.

Ioan Mețian,
episcop.

*

Lugoj.

Bogate și pururea strălucite fie succesele ostenelelor date pentru literatura și cultura poporului român.

Episcopul Radu.

*

Sibiiu.

Salutăm asociațiunea, dorim înțelegere frățéscă la realisarea scopurilor culturale, succese bogate muncei sale.

Funcționarii „Albinei“.

*

Sibiiu.

Urări de bine aducem asociațiunei în centrul Bihorului și întrățire rodnică dorim pentru promovarea culturei poporului român.

Elena Petrașcu. *Vasile Bologa.*

*

Brașov.

Spor mult și rod bogat aducă asociațiuea pentru literatura și cultura poporului român.

Virgil Onițiu.

*

Brașov.

Despărțĕmêntul Brașovului salută adunarea generală a Asociațiunii dorindu-i succes în lucrările ei.

Andrei Bârsan.
preș.

*

Sibiiu.

Șuccese depline Asociațiunei spre a putea inaugura o nóuă eră pentru literatura română și cultura în sinul poporului român.

Red. *Telegraful Român.*

*

Sibiiu.

Regret că nu pot participa, salut adunarea și doresc strălucite succese.

Dr. Octavian Russu.

*

Ér afară de aceste 9, avem înaintea nóstră textul alor încâ vre-o 30 de telegrame: din *Hălmagiul mare*: cu peste 30 iscălituri; *Lugoj*: cu 12 subscrierii de români fruntași *Biserica albă*; 4 subscrieri; *Rodna veche:* C. Porcius; *Oradea mare:* Iosif Roman; *Sibiiu:* „Tribuna“ și „F. Pop“. *Mediaș:* O. Tilea; *Oradea*: Horvat, preot; *Acâș:* A. Băliban; *Oravița:* Dr. Nedelcu; *Lugoj:* Românii despărțământului de acolo; *Budapesta:* Pop; *Abrud:* Românii din Abrud; *Cluș:* 4 subscrieri; *Zernești:* 6 subscrieri; *Abrud:* Dr. Pop; *Bistrița:* 12 subscrieri; *Vâlcele*: Stefan Morariu și Căzan; *Hălmagia:* C. Lazar preot; *Arad*: peste 20 iscălituri; *Baden-Baden:* Filip; *Năsĕud:* Dr. Pop; *Saagh:* G. Lupșa; *Sibiiu:* nedescifrabil; *Blaj*: German, Hodoș; *Hațeg:* P, Oltean; — etc. etc.

Tóte primite cu aplause și „trăiască“!

Raportul mai departe în numĕrul viitor.

Nobila chimeră.

Iată în cele următóre textul anunțat de *Oficialul rusesc* din ordinul Impĕratului Alexandru II:

Petersburg, 12/24 Aug. 1898.

Contele Muraview a remis la 12/24 August, tuturor representanților străini acreditați la Petersburg, următorul camunicat:

Menținerea păcii generale și o *reducere posibilă a înarmărilor* excesive ce apasă asupra tuturor națiunilor, se presentă în situația actuală a lumei întregi, ca un *ideal către care trebue sĕ tindă silințele tuturor guvernelor.*

Vederile umanitare și mărețe ale împĕratului îi sunt cu totul câștigate, în convingerea că acest scop înalt rĕspunde celor mai mari interese și urărilor legitime ale puterilor.

Guvernul imperial crede, că momentul de față ar fi fórte favorabil pentru a căuta, pe calea unei discuțiuni internaționale, mijlócele cele mai eficace pentru a asigura tuturor popórelor *binefacerile unei păci reale și pentru a pune un capĕt desvoltării progresive a înarmărilor actuale.*

In ultimii două-ḑeci de ani, conservarea păcii s'a pus ca ținta politicei internaționale și tot în numele ei Statele mari au încheiat între ele alianțe puternice pentru a o garanta mai bine, și au desvoltat tóte puterile lor în proporțiuni necunoscute până acum, și continuă încă a le spori, fără a se da înapoi dinaintea nicí unui sacrificiu.

Tóte aceste sforțări însĕ n'au putut duce la resultatele binefăcĕtóre ale pacificărei dorite. Sarcinile financiare urmând un mers ascendent, vatămă prosperitatea publică. Forțele intelectuale și fisice ale popórelor, munca și capitalul sunt în mare parte deturnate de la aplicarea lor naturală și consumate în mod neproductiv.

Sute de milióne se întrebuințéză pentru a câștiga mașine de distrugere înspăimêntătóre, ce aḑi se consideră ca ultimul cuvênt al sciinței, dar cari își perd tótă valórea, în urma unor nóuĕ descoperiri în acest domeniu.

Crisele economice datorite în mare parte regimului inarmărilor fără margini și primejdia continuă ce zace în acéstă îngrămădire de material de resbel, transformă pacea armată în sarcini strivitóre, ce popórele suportă din ce în ce mai greu. Pare evident, că dacă acéstă situație s'ar prelungi, ea ar conduce în mod fatal la un cataclism ce se ține a se înlătura și ale cărui orori fac sĕ tremure mai dinainte ori ce gând uman.

A pune un capăt acestor inarmări*, a căuta mijlócele de a preveni calamitățile ce amenință lumea întrégă,* ***este datoria supremă a tuturor Statelor***!

Pătruns de acest sentiment, Împĕratul a ordonat contelui Murawiew de a propune tuturor guvenelor acreditate pe lângă Curtea împerială, *întrunirea unei conferințe* care, cu ajutorul lui Dumneḑeu, ar fi un prevestitor fericit pentru secolul ce vine. Ea ar întrunì într'un puternic mănunchiu silințele tuturor Statelor ce caută în mod sincer sĕ facă să triumfe marea concepție a păcei universale, asupra elementelor de turburări și discordiĭ. Ea ar cimenta în același timp acéstă înțelegere printr'o consacrațiune solidară a principiilor de *egalitate* și de *drept* pe care se baséză siguranța Statelor și fericirea popórelor.

* * *

Dacă Țarul Alexandru II. ar reuși sĕ întrupeze acéstă idee, el ar ajunge a fi glorificat ca fiind pentru Europa și prea îngreunatele ei popóre, *tocmai contrarul dela aceea-ce de curênd rĕposatul Bismark a fost!*

Inainte de ivirea lui Bismarck pe firmamentul politic, popórele Europei trăiau, în privința militarismului, vremuri mult mai domóle, mai suportabile. El ca un spirit al infernului militarismului, s'a ridicat și a întunecat de odată tot orisontul european în acéstă privință. Tóte statele ca cuprinse de spaima morții au dat năvală an de an asupra atelierelor și fabricilor mari, cu nóuĕ și nóuĕ comande de arme și mașini ucigătóre, fără a sĕ uita la bani și la sĕrăcia ce o aruncă pe popóre prin grelele stórceri spre acest scop, dela ele.

Ca ilustrare e destul sĕ amintim, că d. p. la anul 1865, nainte de a se începe „activitatea“ lui Bismmarck. erogațiunile militare ale statelor europene la olaltă făceau *2.574 milióne* (dóuĕ și jumĕtate miliarde), iar după trăsnetele rĕsbóielor lui. care păreau că amenință cu potop pe tótă lumea, înarmările „pănă la dinți“ a statelor au urcat treptat, încât acum la mórtea acestui trimis al ferului și focului, aceleași state cheltuesc câte *4.596 milióne* la an, deci *de dóuĕ ori otâtea, cât la apariția lui.*

Acum că el a dispărut, a da o lovitură înțeléptă și folositóre și prea simțitelor urmări ale politicei lui, a împinge dór înapoi în vechile ogașe carul greutăților militare, spre ușurarea popórelor, — ar fi o menire fórte gloriósă pentru tinerul Țar rusesc, și el acum după dispariția de pe orizonul european a norului întunecat ridicat de Bismarck, ar apăré ca chipul învĕiit în raze, al unui *trimis* al *păcii* și al *binelui*! Popórele tóte ar resufla odată mai ușor.

Dar... nu sunt tocmai mari speranțe! Propunerea Țarului a produs mai curênd nedumeriri, decât un echou pe bucurie.

In *Berlin* de pildă, a făcut surprisă în public. Foile germane însĕ își ĕsprimă nedumerirea și se tem, că îndărătul manifestației Țarului ar fi ascunse óre-cari alte planuri, nu așa de pacinice, și de aceea vorbesc de ea cu reservă.

Foile *franceze* salută propunerea Țarului ca marinimósă și umanitară, dar de resultat se îndoesc și ele. „Figaro“ numesce propunerea o „nobilă chimeră“.

Foile *engleze* ḑic, că planul póte sĕ se potrivéscă pentru Rusia. dar *pentru Englitera nu!*

In *Viena* stirea a fost primită în mod simpatic.

Foila *italiene* se tem, că Francia va împedeca realisarea propunerìi de desarmare, unele o privesc cu neîncredere; iar „Don Quichotte“ din Roma nu numai se îndoesce de succes, dar își esprimă și îngrijirea, că inițiativa ruséscă sĕ nu fie numai preludiul unui mare rĕzboiu europén!..

Rĕmâne secretul și problema viitoriului sĕ adeveréscă pornirea în bine sau în réu.

Dar Țarului Alesandru II. îi rĕmâne gloria de a fi încercat a pune pe tapet cel puțin discutarea marei idei, în cercurile dătătóre de ton.

Din ROMÂNIA

(***Monumentul lui Tudor Vladimirescu***). Monumentul din *Tîrgu-Jiu*, menit a eterniza mărețul act național din *1821*, când brațul vitejesc al lui *Tudor* și al pandurilor sĕi scăpă țara de urgia grecéscă, — e aprópe gata. Prețiosul monument împodobește Tîrgul-Jiului, înălțându-se falnic pe piața din fața gimnasiului. Lucrările fiind aprópe terminate, inaugurarea lui va avea loc în a dóua jumĕtate a lunei Septembre. O prea frumósă medalie comemorativă a fost tăurită pentru solemnitatea inaugurărei.

Medalia are 7 centimetri în diametru pórtă în relief pe una din fețele ei înfățișarea monumèntului, cu inscripția: *Domnului Tudor, Martirului Independenței Romîne, 1821*; iar pe ceealaltă fața pórtă efigia M. S. Regelui, cu inscrípția: „Carol I. Regele României Independente, 1877“.

Tóte pregătirile se fac, pentru ca sĕ fie o adevĕrată ḑi de sĕrbătóre națională, ḑiua inaugurărei.

Gimnasiul român din Năsĕud.

Programa gimnasiului român din *Năsĕud* a apărut sub titlul: *„Rĕportul al* XXXV *lea despre gimnasiul superior fundațional din Năsĕud pentru anul scolastic 1897/8.* — XXXV. *Èrtesitő“ a naszódi alapitványi fögymasiumról 1897/8 tanévre“.*

Raportul ca și titlul, e redactat în limba românească și ungurească.

Pe cele dintâiu 42 pagini „rĕportul“ cuprinde planul stabil de învĕțămênt pentru gimnasiu.

Corpul profesoral. In cursul a. școl. 1897/8 au funcționat la gimnasiul din Năsĕud *un director și cincisprezece* profesori.

Datechet elevilor gr or. le-a fost protopresbiterul onorar. *Greg. Pletos*, profesor gimnasial.

Religiunea pentru tinerimea greco-orientală s'a propus în grupări de clase. Despărțământului I. cl. 1—2, cu dóue óre la sĕptămână, i-a'a propus Istoria vieții lui Isus și faptele apostolilor (Man. de Dr. Pușcariu.)

Despărțemêntul II. cl. 3—4 cu 2 óre, după catechismul de Moise Toma, doctrina bisericei ort. despre dragoste și nădejde.

Despărțĕmântul III. cl. 5—9 cu $1^1/_2$ óră la sĕptămână. Manual: Istoria bisericéscă de Dr. Il. Pușcariu p. II. Istoria particulară a bisericii ortodoxe române.

Despărțĕmêntul IV. cl. 7—8 cu $1^1/_2$ óră la sĕptĕmâná. După manualul de Sam. Andreievici: Invĕțătura morală a bisericei ortodoxe orientale.

Mijlóce de învățământ

1. Biblioteca profesorilor: *a*) opuri de specialitate 2665 în 4317 tomuri; *b*) scrier

---

FOIȚA.

Discursul presidentului

la adunarea din Beiuș a „Asociațiunii“.

Inima nóstră saltă de bucuriă, pentru că acésta convenire anuală a societății nóstre o putem serba intre munții Bihorului celui cu nume și strălucire vechie, în focularul care de multe ḑeci de ani respândesce lumina și cultura în sinul poporului român.

Despre descensiunea spre ținutul, unde primii descălecători, întemeietorii némului românesc, au pus mai întâi piciorul pe pămêntul acestei patrii a nóstre, binecuvêntat cu multe frumseți și daruri, vedem anume locul adunărei nóstre generale mutat într'o altă regiune, érăși apuseană și situată la marginea teritoriului locuit de Români. Așa spre bucuria nóstră a tuturor, se adună și intregesc ochiurile acelei catene, care în mod vĕḑut și arătat are sĕ împreune odinióră tótă suflarea română din regiunile unguresci.

Falnicul Bihor este, care ne cuprinde cu brațe deschise și ne împarte cu abundanță salutări frățesci. Fie și el salutat din partea nóstră cu tótă căldura și iubirea inimei nóstre românesci.

On. adunare generală! Puține și rari sunt ocasiunile, între cari românii devotați binelui comun al némului lor, se pot consulta asupra unor întrebări de interes vital pentru noi. La ocasiuni de acestea se reîmpróspătă în memoria nóstră și se desvălesce icóna tristă a trecutului plin de vijeliă. Timpuri grele au fost acelea, și în mod nemilos au rĕsărit șirurile străbunilor nostri; nu de multe ori valurile înălțindu-se, cu furie au încercat sĕ stérgă pănă și amintirea poporuluì român. Dară caracterul cel tare și vânjos al lui totdeauna s'a arătat învingĕtoriu. Lupte bărbătesci, retrageri istețe l-au scăpat de furtune, er după alinarea acestora érăși s'a vindecat ca surcei, tineri ai viței zdrobite de gheață.

Eacă de unde vine increderea cea mare a poporului nostru în vitalitatea sa, încredere care uneori a putut produce resultate bune; dar acuma după ce relațiunile vieței de tot s'au schimbat, póte fi aducĕtóre de perire.

Părinții nostri de câte ori printre vijeliĭ au putut se'și procure órecare linisce, s'au recules, și-au adunat puterile, și au lucrat pentru conservarea națiunei, éră când au preceput, că factorii ce încurg asupra vieței poporuluì român, s'au schimbat, și ei au veḑut de alte mijlóce de apărare.

Când lumina și cultura a început a se respândi prin regiunile nóstre, îi vedem și pe ei întărindu-se cu armele culturei și încercênd puterea acestor arme. La început îi vedem alergênd la sorginți de cultură strĕine, ér mai târḑiu și ei întemeiază pentru sine foculare de acestea.

Chiar în locul acesta, unde suntem adunați spre a vĕ împărți salutări frățesci și a împlini agende culturale de prima ordine, bărbați a căror amintire în veci se va face cu laudă, au ridicat institute culturale, cari de multe ḑeci de ani, au respândit și respândesc lumini binefăcĕtóre poporului românesc, descéptă simțul național și'l întăresc pre el.

Iară ca sĕ avem o legătură comună între noi, ca se sĕ impreune deosebitele centre de cultură mai mici și mai mari, mult depărtate unul de altul, ca sĕ lege tóte palpitațiunile de felul acesta ale inimei românesci, au întemeiat societatea comună pentru toți românii din Ungaria a cărei adunare anuală o sĕrbăm acum.

On. adunare generală! Asociațiunea pentru literatura română și cultura poporului român, după mintea întemeietorilor sĕi, este menită a produce unitate între mișcările nóstre culturale, — a face ca toți românii, ori unde ar locui ei prin intinsele regiuni rĕsăritene ale Ungariei, sĕ pricépă și cunóscă lipsa neaperată de-a respândi și generalisa cultura română în sinul poporului nostru, — a face ca toți românii fără de nici o căutare la deosebirile ce relațiunile vieței produc între straturile societății — nu numai sĕ cunóscă, dară chiar sĕ și simtă acéstă lipsă, și punênd cu toții umer la umer, cu dragoste frățéscă sĕ lucreze fiecare după cele mai bune puteri ale sale spre înaintarea culturei nóstre.

De aceea au dispus ei, ca adunările generale sĕ se țină în locuri deosebite, acuși într'un colț din creerii Carpaților rĕsăriteni ai Ungariei, și a undulațiunilor interne și esterne ale lor, acuși întraltul, — ca așa dulcea nóstră limbă română, acest criteriu distinctiv al nostru, sĕ se desvólte uniform și prin mijlocirea ei cultura poporului român sĕ créscă și înfloréscă.

Increderea acea fatalistică în puterea de viață a națiunei nóstre, acuma după ce simțul național la tóte popórele s'a desceptat și înflăcărat, după ce el a prins a opera cu atâta vigóre în tóte direcțiunile, ar putea deveni fatală pentru noi, mai ales dacă considerăm, că drumurile ferate, și electricitatea pătrund și unghețele cele mai retrase și încrederei acelei mortarețe, de care poporul nostru era cuprins odinióră, nu-i mai lasă adăpost liniscit.

Frați bihoreni! Ați primit asociațiunea cu atâta căldură și iubire frățéscă, dovadă vie că sunteți pătrunși de scopul măreț care'l urmăresce ea. Fie ca și straturile cele mai adânci și mai retrase din jurul acestea și scentifice, periodîce 87 expl; *c*) opuri de conţinut diferit 588.

2. Biblioteca şcolarilor: *a*) cărţi de studiu 262; *b*) cărţi de lectură 1327.

Examenele de maturitate.

Temele din *limba* și *literatura română*:

1. Europa şi America. Ce preferinţă are Europa faţă de America şi ce America faţă de Europa. (Disertaţie). 2. Direcţiunile în scrierea limbei române cu litero latine cu arătarea principiilor, din cari au resultat acele şi a representanţi lor mai însemnaţi. (Studiu literar). 3 Electricitatea şi înfluinţa ei asupra vieţei omenesci.

Examenul verbal de maturitate s'a ţinut la 21, 22, şi 23 Iuniu 1898 sub presidiul lui Gregoriu Moldovan, profesor de universitate ca exmis din partea Ministrului r. u. de culte şi înstrucţiune publică.

S'au presentat 29 abiturienţi.

Au fost declaraţi maturi cu eminenţă 2; cu bine 8; maturi 14; relegaţi pe trei luni 3, pe un an 2.

Date statistice.

Au fost înscrişi cu totul *236*. Esaminaţi la finea anului **230**. Din cei examinaţi groco catolici au fost 176; *greco-orientali* **50**; rom-cath. 3. calvini 1. După naţionalitatea: 226 români, 2 maghiari, 2 germani. Purtare morală bună au avut 180; legală 50. După progres, cu calcul general *eminent* au eşit 13; *bun* 37; *destulitor* 128; *nedestulitor* din un obiect 39; din dóuĕ 5; din mai multe 8.

Pentru tineri studenţi.

Informaţiuni.

Hĕrĕştrĕu 10/22 August 1898

In ḑiua de 5/17 Septembre a. c. se va ţiné la scóla centrală de agricultură din Bucuresci esamen pentru ocuparea a 22 stipendii ale statului român şi mai multe locuri de solvenţi pentru anul scolar 1898-1899

Condiţiunile de admitere la esamen sunt:

a) Sĕ aibă etatea de cel puţin 16 ani împliniţi (despensă de etate nu se admite)

b) Sĕ fie terminat cel puţin 4 clase gimnasiale, clasice, reale sau un alt curs egivalent.

Absolvenţi a 8 clase gimnasiale şi a cei cu testimoniul de maturitate se primesc fără esamen.

c) Se fie sĕnătos şi de o constituţie robustă, care se va constatata de medicul şcólei.

Cererea de înscriere se va adressa de a dreptul direcţiunei şcólei centrale de agricultură-Bucuresci, cel mai târḑiu până la 4/16 Septembre. Ea va fi sub-scrisă de parintele sau tutorele candidatului, când este minor ori de el însuşi când este major, şi va fi însoţită de actul de nascere, actul de vaccinare şi de certificatul studiilor cerute.

Informaţiuni mai detaliate sĕ se céră la Direcţiunea şcólei. —

Fundaţiunea „Gozsdu".

Representanţa fundaţiunii „Gozsdu" şi-a încheiat şedinţele astăḑi în 1 Sept. n.

In aceste şedinţe s'au resolvit 277 cereri pentru știpendii, între cari 133 pentru ştipendiile avute, ér restul pentru ştipendii nóuĕ.

S'au votat: Ajutoriu:

pentru rigorosanţi vechi în suma de . . .	fl. .	4411.92
pentru rigorosanţi noi . . .	„	4686.—
Stipendii vechi	„	17,330.—
Ameliorări la stipendiile vechi	„	2310.—
Stipendii nóue	„	5390.—
Total	fl.	34,127.92

Numĕrul rigorosanţilor şi ştipendiştilor acestei fuudaţiuni este

1. Rigorosanţi vechi . .	17	
2. „ noi . .	12	= 29
3. Stipendisti vechi:		
a) la Drepturi	39	
b) „ Medicină	13	
c) „ Litere	3	
d) „ Technică . . .	4	
e, „ Montanistică . . .	1	
f) „ scóla comercială . .	4	
g) „ gimnasiu	5	= 69
4. Stipendişti noi:		
a) La Drepturi . . .	8	
b) „ Medicină . . .	3	
c) „ Litere	2	
d) „ Technică . . .	3	
e) „ Cursul special pentru cualificarea profesorilor la scólele comerciale . . .	2	
f) „ Montanistică . .	1	
g) „ Agronomie . . .	1	
h) „ gimnasiu . . .	4	= 24
Total:		**122**

La şedinţe au luat parte: Ex. Sa I. P. S. D. Archiep. şi Metrop. *Miron Romanul* ca preşedinte, Pr. Sf. Lor DD. Episcopi *I. Meţianu* dela Arad, *Nic. Popea* dela Caransebeş, d-nii *Dr. I. Gáll*, membru în casa magnaţilor, *Avram Bêrlogea*, jude la Curia reg., *Dion. Poynariu*, jude la tabla regéscă, *Ioan cav. de Puşcariu*, jude de Curie pens., *G. Szerb*, deputat dietal şi *Parteniu Cosma*, directorul „Albinei".

Noutăţi.

Sfinţirea bisericei din Nadlac, Comuna bisericéscă română gr-or. *Nădlacul* (com. Cianad), cum scrie „T. P.", a ridicat bisericei sale frumóse un turn maiestos în preţ de *12.000 fl.*, iar pe impodobirea din lăuntru cu sculptură şi pictură artistică, ce-'i dă internului bisericei un aspect feeric, a cheltuit alte *11.000 fl.* aşa că azi e una din cele mai pompóse biserici din metropolie!

Acest măreţ locaş dḑeesc a fost sfinţit la sĕrbătórea sf. Mării de către P. S. Sa episcopul diecesan *Ioan Meţianu*, asistat de 13 preoţi. P. S. Sale i-s'a făcut la Nădlac o primire maiestósă. Frumósa biserică e împodobită cu sculpturi artistice şi tablouri sfinte, lucrate de pictorul român Ioan *Zaicu*, care acum 'şi-a terminat studiile la Viena. Tablourile vestesc tinĕrului artist renume pe terenul artei bisericesci.

După serviciul divin s'a dat masă mare în sala primăriei, luând parte şi autorităţile civile şi deputatul dietal. Séra s'a dat un concert condus de profesorul de musică *Trifu Lugoşan.* După concert a urmat petrecere până în zori de ḑi, când P. S. Sa a fost petrecut cu pompă la gară.

* * *

Sfiinţirea noului edificiu scolar din Nasna (tractul Murĕş-Oşorheiu) a avut loc în 16/28 August a. c. în faţa unui numĕros public popor şi inteligenţă, a şefului tractual părintele protopop Măneguţ şi a secretarului consistorial Dr. Elie Cristea. Dl Dr Cristea a rostit o frumósă cuvêntare ocasională, pe care vom publica-o în numĕrul viitor, precum şi raport special.

* * *

Şcolariu. La şcóla elementară de fete a „Reuniunei femeilor române din Sibiiu" inscrierile se fac în 1. 2. 3. şi 4 Septembre a. c. dela órele 9—12 a. m.

Prelegerile se încep în 5 Septembre a. c.

Comitetul Reuniunei a redus atât didactrul cât şi tacsa de înscriere.

Tacsa de înscriere este 1 fl. 50 cr., solvit totdeauna anticipativ la începerea lunei.

Déca într'o familie sunt 2 fetiţe. cari cercetéză acéstă şcólă, atunci pentru fetiţa a dóua, tacsa de inscriere e numai 1 fl. şi didactrul 1 fl. pe fiecare lună.

Dacă în aceaşi familie sunt trei fetiţe cari cercetéză acéstă şcoală, atunci tacsa de inscriere e 50 cr. şi didactrul 50 cr. pentru fiecare lună,

Sibiiu 22 August, 1898.

Direcţiunea.

* * *

Conferenţa învĕţatorréscă din cercul Sibiiu, cuprinḑênd pe învĕţătorii din tracturile Sibiiu, Sĕlişte şi Avrig, ţinută Marţi şi Mercuri în sala mare a seminariului, sub conducerea dlui comisar Dr. V. Bologa, a decurs în mod serios şi demn, domnii înveţători luând viuă parte la desbateri şi observênd în chip lăudabil şi inteligent, formele parlamentare la discutarea şi tranşarea chestiilor puse la ordinea ḑilei. Vom publica raport special.

* * *

Părăstas la Mezieş. Mezieşul este o comună mică în apropierea Beiuşului şi e locul natal al Exelenţiei Sale, archiepiscopului şi metropolitului nostru Miron Romanul.

Vineri în ajunul sĕrbătórei „Adormirei", clericii seminariului „Andreian aflători în Beiuş dimpreună cu părintele Diamandi au peregrinat la Mezieş pentru a face vecernia şi a celebra un părăstas întru memoria părinţilor şi fratelui Exelenţiei Sale. Preotul local G. Roman, a împodobit cu frunḑă verde frumósa bisericuţă şi avisând de cu vreme pe credincioşi, întréga comună a asistat la vecernie şi părăstas. A servit păr. Diamandi, ér cântările tóte au fost esecutate de corul teologilor. După terminarea părăstasului am mers în corpore de am cercetat casa în care s'r născut Exelenţia Sa. Modestă în înfăţişare, dar' curăţică până astăḑi. Curtea e încrescută cu nalbă şi troscoţĕl.

De aici odichnindu-ne puţin la casa părintelui Roman, de către séră ne-am reintors la Beiuş.

L.

* * *

Monumentul ţarului Alecsandru II. Poporul rus şi ţarul sĕu a avut o ḑi de mare sĕrbătóre Duminecă la *Moscova.* Au sĕrbat desvălirea monumentului ridicat memoriei ţarului Alexandru II., mosul actualului domnitor rusesc, — pe lângă mari festivităţi bisericesci şi lumesci, în presenţa poporului rus, a armatei şi a representanţilor puterilor strĕine.

Serviciul divin s'a celebrat Dumineca diminéţa în biserica înălţării din Moscova, în presenţa ţarului, ţarevnei, a membrilor Curţii imperiale a altor Dignitari şi a representanţilor puterilor strĕine. După prânz la órele 2 s'a sevêrşit actul desvĕliri monumentului, cu care prilej preoţimea a înălţat rugăciuni pentru sufletul ţarului, în cursul cărora mulţimea de faţă a îngenunchiat. In momentul căderii voalului de pe monumont, miliţia la comanda însuşi ţarului a făcut onoruri, descărcând 320 de puşcături. Armata comandată de ţarul a trecut apoi pe dinaintea monumentului.

Ţarul a lansat un ucaz, în care pomenesce meritele moşului sĕu precum şi pe bărbaţii, cari l-au sprijinit în marea operă a liberării iobagilor şi a împărţirii pământului.

Din încredinţarea *regelui român,* consulul român dela Petersburg *Rosetti,* în numele regelui şi a naţiunei sale a asigurat pe ţarul, că românii cu sufletul participă la sĕrbările din Moscva.

După festivităţi s'a dat un banchet festiv în Curtea ţarului, participând representanţii locuitorilor din provincie şi ostaşii distinşi cu medalia „Sf. George". Participanţii au primit tacâmurile ca suvenire. Ţarul încă a cercetat banchetul.

* * *

Hymen. Elisaveta G. Popeanăş şi Candid C. Popa învĕţătoriu au onóre a Vĕ învita la cununia lor, care sĕ va celebra Duminecă în 23 August (4 Septembre) în biserica gr.-or. din Porumbacul-superior-rĕsăritean la 12 óre din ḑi. Sibiiu-Porumbac, în 17 August st. v. 1898. Sĕ fie într'un ceas bun!

* * *

Grâul în România. Recolta grîului în anul acesta a produs în România *25 milióne hectolitri*, prin urmare cu aprópe *40% maì mult ca anul trecut.*

Sub raportul cantităţii, numai în anul 1896-a mai fost o recoltă atît de abundentă. Nu mai puţin adevărat e însă că şi terenul sămenat cu grêu, un milion 578.000 hectare, a fost mai mare în anul acesta, decât în anii precedenţi.

VARIETĂŢI

Prânḑul îngheţat. Despre o glumă interesantă aduc scire foile din America: In oraşul *Lynn* nisce profesori din Filadelfia — intre cari şi renumitul electrotechnic Eline *Thomson* — au învitat pre câţiva prietini ai lor la prânḑ într'un hotel. Mâncarile s'au servit ferbinţi. Spre marea mirare a musafirilor inse, când era sĕ guste din supă, pe suprafaţa ei au observat scórţă de ghiaţă. Tot astfel s'a întêmplat şi cu celelalte plese; a îngheţat pescele, pânea, friptura şi vinul, deşi focul bâlbăia în sobă şi în odaie era gradul 18 de căldură.

Cu tóte cercetările şi remonstrările la hotelier, enigma mult timp a remas nedeslegată şi a făcut mare furóre în Lynn. In urmă totuşi s'a descoperit misterul Thomson adecă a fost adus cu sine din laboratoriul seu un vas — după sistemul lui Dewar — plin cu aer prefăcut în stare de agregaţiune fluidă, care are însuşirea de a produce 200 grade frig, prefăcêndu-se într'aceea éraşi în gaz. Thomson, când nu era observat de nimeni, lăsa câte un picur din acest aer condensat pe mâncări, cari îngheţau momentan. — La o adóua întrunire a prietinilor amintiţi s'a făcut mult haz din acéstă întêmplare. —

celelalte ţinuturi, ale Ungariei locuite de români, se ajungă la deplina cunóscere a acestui scop şi cu dragă inimă sĕ lucreze pentru realisarea lui. Aşa puterile nóstre se vor întări şi înrădăcina atât de afund, încât nimenea nu va fi înstare de ale smulge. Dispunênd de aşa mijlóce, asociaţiunea nóstră va putea lucra cu frupt spre conservarea şi înflorirea limbei şi literaturei române, şi prin mijlocirea lor va putea respândi în cercuri tot mai largi cultura, care în ḑilele nóstre înalţă atât de mult pre cei ce o îmbrăţişază cu devotament şi nimicesce pre cei ce o ignoréză.

Ca acésta declar adunarea gen. a „asociaţiunei pentru literatura şi cultura poporului român" de deschisă

Discursul dlui Vulcan.

Ilustre Dle Preşedinte!
Onorabilă adunare generală!

Sub impresiunea unei adânci emoţiuni, încapabil de a 'mi stăpâni bătăile repeḑi ale inimei, cu sfială viu sĕ-mi i-au cuvêntul în momentul acesta.

Căci este sfânt stégul, care ne-a intrunit aici, steagul culturei naţionale şi este de multă însĕmnătate pentru noi toţi Românii oraşul acesta prin aşeḑămintele sale românesci de cultură.

Şi totuş, marea onóre ce mi s'a făcut de către confraţii nostri beiuşeni, invitându-mĕ sĕ salut Asociaţiunea aici în numele Românilor din ţara Bihorului, par'că dă avênt curagiului meu.

Bucuria, fericirea ce vĕd reflectându-se pe tóte feţele, acésta strălucită adunare de fruntaşi şi de popor, o cunună, a cărei podóbe sunt femeile: ne presintă tabloul unei sĕrbători mari, de care n'au mai vĕḑut aceşti munţi ai bĕtrênului Bihor.

In mijlocul acestor măreţe sĕrbări inima ni-se umple de mândrie, căci vedem manifestânduse puterea de viaţă a elementului românesc.

Prin urgia veacurilor, de şi de multeori împedecat în progresul sĕu, Românul a dat mereu inainte şi ţine şi astăzi sus şi tare sĕmânţia latinităţii acolo, unde a aşeḑat pe strămoşii nostri marele împĕrat Traian.

In timpurile cele mai grele tot-deauna a avut o stea conducĕtóre şi steaua acésta a fost iubirea limbei sale. A indurat lipsuri, a suferit persecuţiuni,a preferit sĕ móră — dar nici odată, nici chiar în faţa morţii n'a renunţat la limba sa.

Limba acésta este moştenirea nóstră cea mai strînsă E vechie, căci am adus-o din Roma; e dulce şi frumósă, căci e fica gintei latine. Şi ni e scumpă, căci e limba maicii nóstre.

O iubim, căci ea este mândria nóstră, ne închinăm frumseţilor ei încântătóre, şi o adorăm cu evlavie ca pe o dumnezeire.

Păstrarea şi cultura ei este scopnl vieţii nóstre. Fără acest scop nu mai avem titlu de esistenţă. Fără acest scop, nu mai putem trăi.

Limba şi cultura ne sunt credeul. Limba şi cultura ei ne sunt viaţa. Pentru acestea jertfim tot, pe ele nu-le jertfim pentru câte comóre sunt în lume.

Pedecile nu ne descuragiază, stavilele ce ni-se pun, nu ne înspăimântă, ba ele ne îndémnă şi mai mult sĕ ne strîngem rêndurile, sĕ ne adunăm tóte puterile, sĕ ne întărim pentru munca mare şi salvatóre.

Din munca acésta îşi cere partea sa şi Bihorul nostru, angajându-se a-şi da cea mai bună parte a sufletului, şi bucurându-se din inimă, că póte şi el sĕ-şi facă datoria.

Intrat în arena culturei naţionale, Bihorul salută dar prin graiul meu cu respect şi devotament „Asociaţiunea pentru literatura şi cultura poporului român", întrunită aḑi în adunarea generală în Beiuş, urându-i din tot sufletul progres întru realisarea scopurilor sale.

Stofă de mătase pentru mirese
65 cr.
până la **fl. 14.65** de metru, — precum și **mătase—Henneberg** négră, albă și colorată dela **45 cr.** până la fl. 14.65 de metru — în cele mai moderne țĕseturi, colori și dessine nuri. Se espedéză **la particulari** *în casă* **franco și liber de vamă.** *Mostre cu întórcerea postei. Fabricele* G. **Henneberg** *(lifer. ces. și. reg.)* **Zürich.** [4] 8

Nr. 776–898 [153] 2–3

CONCURS.

pentru ocuparea posturilor de învĕțători în comunele mai jos însemnate din tractul protopresbiteral al Agnitei se deschide concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

1. Ighișdorful român, salariu anual de 300 fl. din repartițiune dela popor, cuartir și lemne.

2. Selistat, salariu 150 fl. în bani prin repartițiune dela popor și pentru restul de 150 fl. o livadie și o grădină, cuartir natural și lemne de foc.

Doritorii de a ocupa aceste posturi, sunt poftiți a se presenta în vre-o Duminecă séu sĕrbătóre în biserica din comuna unde a concurat spre a-și arăta desteritatea în cântări și tipic, ér petițiunile de concurs au sĕ le aștérnă în terminul prescris conform legilor în vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral

Nocrichiu în 27 Iuliu 1898.

In conțelegere cu comitetele parachiali respective.

Oficiul protopresbiteral

Nicolau Moldovan,
adm. protopresb.

Nr. 510/898. [157] 2–3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor vacante de învĕțători din comunele mai jos însemnate, ppresb. Mercurei, se eschide concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Roman“.

1. Apoldul-de-sus un post învĕțătoresc cu salar anual de 300 fl. solviți din subvenție dela comuna politică și repartițiune dela popor, cuartir liber în edificiul scólei și lemnele necesari de foc.

2. Dobârca, un post de învĕțător cu salariu anual de 300 fl. solviți din repartiție dela popor și aubvenție dela comuna politică și lemnele necesari de foc.

3. Gusu, un post de ınvĕțător cu solariu anual de 300 fl. solvit din repartițiune dela popor și lemnele necesari de foc.

Doritorii de a ocupa unul din acestea posturi, au a-'și înainta cererile de concurs, înstruite conform normelor în vigóre, subsemnatului oficiu în terminul sus îndicat.

Mercurea, la 1. August 1898

Oficiul protopresb. gr.-or. al Mercurei în conțelegere cu respectivele comitete parochiali.

Din încredințarea Dlui protopop.

Romul Pop
Asesor al scaunului protopopesc.

Nr. 375/898. [156] 2–3

CONCURS

Pentru ocuparea posturilor vacante învĕțătoresci dela școlele din comunele mai jos însemnate, protopresbiteratul Cohalmului, se publică concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în fóia „Tel. Rom.“

1. Paloș, un post de învĕțătoriu cu salariu anual de 300 fl. prin repartițiune dela popor, cuartir și lemne de foc.

2. Jibert, un post de învĕțătoriu cu salariu anual de 300 fl. în următórele: *a*) 150 fl. dela popor prin repartițiune, *b*) 100 fl. dela stat și *c*) 50 fl. computați în folosirea unei grădini,— cuartir și lemne de foc. Dela concurenți se recere, sĕ conducă cântările liturgice în tot decursul anului școlar cu copii de școlă de tóte ḑilele și de repetițiune.

3. Valendorf, un post de învĕțătoriu cu salariu anual de 300 fl. dintre cari 200 fl. dela popor prin repartițiune, 100 fl. dela Consistoriu, cuartir și lemne de foc.

Doritorii de a ocupa vre-unul din aceste posturi, au a și așterne cererile concursuale instruite conform normelor în vigóre în terminul de mai sus, subsemnatului oficiu protopresbiteral.

Cohalm, 4 August, 1898.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Cohalmului, în conțelegere cu respectivele comitete parochiale.

Nicolau D. Mircea,
protop.

Nr 474/898 [151] 2–3

CONCURS.

Pentru întregirea posturilor vacante învățătoresci dela școlele confesionale din mai jos însemnatele comune ale protopresbiteratului Geógiului, se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

1 Mada, cu salariu anual de 300 fl. v. a. și lemne de încălzit.

2. Nevoeș cu salariu anual de 300 fl. v. a., grădină de legumi și 2 orgii de lemne.

3. Vermaga, cu salariu anual de 300 fl, cuartir gratuit și lemne de încălḑit.

Aspiranții la acestea posturi, au ași asterne cererile lor concursuale instruite corform normelor din vigóre în terminul susindicat subsemnatului oficiu protop. și a se presenta sub durata concursului în vre-o Duminecă séu sĕrbătóre la serviţiul divin în biserică, spre ași arĕta desteritatea în cântări, și ase face cunoscuți poporului.

Hondol, 4 August 1898.

In conțelegere cu respectivele comitete parochiali.

Oficiul protopres. al tractului Geógiului

Vasiliu Pipoș
protop.

Nr. 355/898 [159] 2–3

Concurs.

Pentru întregirea postului învĕțătoresc la școla poporală din comuna Dârste, în protopresbiteratul Brașovului, se publică concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în fóia „Telegr. Roman“.

Emolumentele pentru postul de clasa I. sunt: In bani gata din lada bisericei 200 fl. și venitul cantoral 100 fl.

Doritorii de a ocupa acest post, au a'și așterne cererile de concurs in terminul fixat, subsemnatului oficiu protopresbiteral.

Dela concurenți se cere a se presenta în o Duminecă séu sĕrbătóre la biserică pentru a'și arăta desteritarea în cântări.

Oficiul protoprosbiteral gr. or. al Brașovului în conțelegere cu comitetul parochial.

Ioan Petric,
protopresbiter.

Nr. 324/898 [154] 2–3

CONCURS.

Pentru întregirea posturilor vacante de învĕțători dela școlele din comunele mai jos însemnate, protopresbiteratul Dobrei, se publică concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în organul archidiecesei „Telegraful Român“.

1. Dobra, un post de învĕțătóre la scóla tractuală, cu salar anual de 400 fl. v. a. —

2. Roscani-Mihăesci, un post de învĕțătoriu, cu salariu de 300 fl., cuartir natural și lemne de foc. —

3. Rădulesci, un post de învĕțătoriu, cu salariu de 300 fl., cuartir și lemne.

4. Lăpușnic, un post de învĕțătoriu, cu salar de 300 fl. v. a. —

5. Stăncesti-Ohaba-Făgețel, un post de învĕțătoriu, cu salar de 300 fl., cuartir și lemne. —

6. Panc-Sĕlște, un post de învĕțătoriu, cu salariu de 300 fl., cuartir și lemne.

7. Lăpugiul inf.-Ohaba, un post de învĕțătoriu, cu salariu de 300 fl., cuartir și lemne. —

8. Baștea-Holdea-Coșesci, un post de învĕțătoriu, cu salar de 300 fl. cuartir și lemne. —

9. Brîsnic, un post de învĕțătoriu cu salariu de 300 fl., cuartir și lemne. —

Reflectanții la vre-unul din aceste posturi au a-'și înainta cererile de concurs instruite conform normelor în vigóre, în terminul deschis, subsemnatului oficiu protopresbiteral.

Dela cnncurenți se astéptă a sĕ presenta în vr'-o Duminecă ori sĕrbătóre la biserică în respectiva comună a care a competat spre a fi cunoscuți, personal și au și arăta desteritatea în cântări.

Dobra, 31 Iulie 1898.

Oficiul protopresciteral gr-or. al Dobrei în conțelegere cu respectivele comitete parochiale.

Avr. S. Pĕcurariu
adm. prot.

Nr. 361/898 [141] 3–3

Concurs repețit

Pentru întregirea postului de paroch din parochia de cl. III. Mogoș-Valea Barnei, protopresbiteratul Lupșa, se escrie nou concurs cu terminul de 30 ḑile dela prima publicare în „Tel Rom“, conform ordinului V. Consistoriu archidiecesan din 26 Iuniu Nr. 4800 B.

Emolumentele împreunate cu acest post dau un venit anual de 389 fl. din care o terțialitate este a contorului.

Doritorii de a reflecta la acest post au ași așterne cererile concursuale instruite după normele bisericei nóstre din vigóre la subsemnatul oficiu în terminul prescris.

Oficiul protopresbiteral gr. or. în conțelegere cu comit. paroch.

Ofenbaia în 17 Iuliu 1898.

Ioan Danciu.
protopresb.

Nr 442—1898 [155] 1–3

Concurs.

Pentru intregirea posturilor învĕțătoresci vacante dela scólele din comunele mai jos înșirate, în protopresbiteratul Lupșei, se escrie concurs cu terminul de 7 Septemvre a. c.

1. La scola din Cacova-Ieri cu salariu de 300 fl., cuartir, lemne și grădină.

2. La școla din Poșaga de jos cu salariu de 300 fl., cuartir și lemne

3. La școla din Șasa, cu salariu de 300 fl., cuartir, lemne și grădină.

4. La școla din Valea-Lupșei cu salariu de 300 fl., cuartir și lemne.

Doritorii de a ocupa unul din acestea posturi învățĕtoresci, sĕ-și astérnă cererile provĕḑute cu documentele recerute la subsemnatul oficiu protopresbiteral până la terminul indicat mai sus.

Oficiul protopresbiteral al tractului Lupșei

Ofenbania în 2 August 1898

Ioan Danciu
protopresb.

Nr 263—1898 [145] 3–3

CONCURS.

Pentru ocuparea definitivă a postului de învățător la scóla poporală din comuna Potoc (: Orosz-Idecs:) se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în foia „Telegraful Român“.

Emolumentele sunt fl 300. — și anume: 250 fl din repartiție pe popor, ér 50 fl. ajutor dela stat, cuartir, grădină și lemne necesare de foc.

Petițiunile concursuale, instruite în sensul legilor vigente, sunt a-se asterne în terminul deschis, subscrisului, p. u Szasz-Regen.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Reghinului

Reghinul săsesc, 6 August, 1898

In conțelegere cu comitetul par.

Galacțion Șagău
protopresbiter.

În **Tipografia archidiecesană din Sibiiu** a apărut ḑilele acestea o broșură întitulată

DOTAȚIUNEA
CLERULUI.

Reflexiuni asupra proiectului de lege despre intregirea venitelor preoțesci
de
ILIE DINURSENI.

Broșura se estinde pe 147 pagini și are următorul cuprins:

Un studiu asupra proiectului de lege mai sus numit, care s'a publicat în mai mulți numeri ai „Telegrafului Român“ din anul acesta. Memoriul dela 1850 al episcopului, mai târzíu metropolitului

ANDREIU baron de ȘAGUNA,

asupra dotațiunii clerului; apoi proiectul de lege despre intregirea emolumentelor preoțesci și în urmă interesanta motivare, cu care ministrul cultelor și instrucțiunii publice a presentat dietei acel proiect, și pe care ḑiarele române au publicat'o numai în scurte excerpte.

Fiind chestiunea dotațiunii clerului actuală, credem, că autorul acestei broșure a făcut un bun serviciu bisericei române, dând ocasiune clerului a cunósce cât mai de aprópe numitul proiect care privesce atât de deaprópe sórtea lui. Este în interesul bisericei că proiectul sĕ fie cunoscut în cercuri cât mai largi, de aceea o recomandăm mai ales atențiunii clerului nostru, precum și a acelora, cari sĕ intereséză de mersul afacerilor nóstre bisericesci.

☞ **Prețul 1 corónă.** ☜

Se póte procura din

Librăria Tipografiei archidiecesane, Sibiiu.

Redactor prov. **Dr. Elie Cristea.**

Editura și tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 90. Sibiiu, Sâmbătă, 22 August v. (3 Septembre n. 1898.) **Anul XLVI**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:

Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rĕndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Asociațiunea în Bihor.

— Raport special al „Tel. Rom." —

(Incheiere.)

Banchetul.

Pavilonul menit pentru banchet a fost desĕvîrșit îndesuit de banchetiști, cu tóte-că couverta era cu — *3 fl.* taxată. Peste 300 persóne așteptau la mese. Mâncările au îndestulit pe toți, dar avem noi Românii ardeleni o vorbă șăgalnică, pe care în momente de veselie ca maximă o folosim, că „mâncarea e numai fudulie, beutura rĕspunde!"

Si póte că nu frații bihoreni pórtă vina, dacă în punctul acesta n'au putut îndestuli gustul rafinat și pretențios al „ardelenilor". Vinul a fost rĕu.

Barometrul, cu care se mĕsură forța unui banchet sunt toastele.

Au fost toaste multe, dar' tóte de un timbru quasi oficios. Primul l'a ridicat preș. I. M. Moldovan pentru Majestatea Sa, accentuând loialitatea poporului nostru. Corul „sibiienilor" a întonat un intreit „sĕ trăiască".

Au vorbit apoi: Il. Sa Dr Il. Pușcariu; Directorul gimnasiului Butean; Ioan Papiu; Dr R. Roșca pentru comitetul arangiator; G. Pop de Băsesci pentru bihoreni; N. Diamandi a vorbit frumos pentru óspeți; preotul reformat Șipos (ungureste) pentru academicianul Vulcan; Al. Barbulovicì pentru femeea română; Vas. Mangra pentru preoți și popor etc. etc.

In decursul banchetului corul sibiienilor a cucerit inimile tuturor, devenind obiectul celor mai măgulitóre ovațiuni. Câtă deosebire între acesti tineri plini de viață, și între alții tot de tagma lor, dar de o espresiune vecinic apatică, dacă nu chiar blasată. Clericii sibiieni și-au creat un nume bun în țara Bihoruluì, ér institutului și educătorilor lor, numai cinste și mândrie li-au făcut.

Un interesant incident.

Nu știu la al câtelea feliu de mâncare eram, când un năpraznic „ura", apoi „sĕ trăiască", ne oprește la unii furcuța, la alții pocalul în mersul lor, ér noi surprinși am admirat un convoiu de țĕrani întrând pe ușa pavilonului vecin, în frunte cu deputatul Șerban. Au fost cel puțin 1000 de țĕrani, cărora așternêndu-se în grădină pe pajiște, li s'au împărțit mai multe broșuri și li-s'au plătit vre-o 10 butóie de bere.

Pe la órele 5 ne-am depărtat, pentru-ca încă în aceeași ḑi séra sĕ ne întrunéscă din nou

Concertul.

. Programa Concertului ni-a dat — sĕ me folosesc de o espresiune din lumea diplomatică — „nota situației" a fraților bihoreni. Programa, constătătóre din trei părți principale *A*). Prolog, *B*). Concertul propriu ḑis, din 12 puncte cu *23 bucăți*, și *C*). piesa teatrală: *„Sóre cu plóie"* de I. Vulcan,—mi a revocat în memorie „Serata literară-musicală-declamatorică din Șunturug". Acolo au fost 20 de puncte, aici *23*, plus un Prolog și o Piesă teatrală!..

Dar sĕ nu fim prea rigoroși, sĕ le luăm tóte de bune, căci bună le-a fost intenția, când cu un program atât de bogat au voit sĕ pășéscă înaintea nóstră. Nu mĕ voi opri la fie-care punct în special, țin sĕ remarchez însĕ la primul loc zelul, cu care d-l Diamandi a știut sĕ instrueze predarea pieseler, nu tocmai ușóre, a măiestrului nostru George Dima. N'a dispus nici de vocile suficiente, și totuși ni-a îndestulit pe deplin așteptările. D-sa a fost des aplaudat.

Cu multă precesiune și cunoștință a esecutat la pian Dșóra Lucreția Mureșan piesa „Le Fou" de I. Volksbrenner.

Mica artistă Aurelia Cionca în vrajă a cuprins pe toți cu raḑele talentului sĕu.

Cu mult sentiment a cântat Dșóra Valeria Papp, care dispune de o voce admirabilă. Elevă a conservatorului din Budapesta, manuéza vocea cu o siguranță fermecătóre. O singură scădere: exprimarea nu e destul de românéscă, o imprejurare care scade mult efectul unei cântări. A fost aplaudată frenetic.

Punctul: „A căzut o raḑă lînă" a căzut din program, fiind-că Vióra din Bihor a fost indispusă la voce.

Mult ni-a încântat D-șóra Veturia Papp, care atât în declamarea poesiei „Regina Ostrogoților", cât și în interpretarea rolului din piesa teatrală s'a purtat brav. Siguranța, independența, cu care a pășit pe bină și dibăcia cu care a știut scóte la ivéla momentele psichice din piesele amintite ne-a frapat pe toți. Aplause nesfîrșite i-au fost resplata.

Prologul și piesa teatrală au fost binișor interpretate.

Concertul s'a început după órele 8 și s'a sfîrșit după mieḑul nopții.

Un lucru am dori: Sĕ nu crédă cumva beiușenii, că prin producțiunea acésta declamatorică-musicală-teatrală au făcut destul pe decenii înainte; ea sĕ nu fie decât începutul unei nesfîrșite serii de manifestații de aceste

Ḑiua a II-a.

— *Duminecă, 16/28 August.* —

După terminarea serviciului divin, ședința se deschide la órele 10, la ordinea ḑilei fiind referadele comisiunilor censurătóre.

Comisia pentru înscrierea de membri noi și încassarea taxelor, prin referentul Aug. Antal raportéză, că s'au înscris ca *membri fundatori:* George Lazar adv. în Vinga; Teodor Vancea notar; Paul Papp adv. în Beiuș; Demetriu Negreanu comersant în Beiuș și Nicolau Cristea proprietar tot în Beiuș. Ca membru pe viéță numai unul s'a înscris: Dr. Coriolan Pop adv. în Oradea-mare. S'au încassat cu totul *1229 fl.*

Lista de înscriere rĕmâne și mai departe deschisă înaintea bihorenilor.

Comisia budgetară.

Referentul Dr. Cor. Pop aflând rațiociniile fondurilor în ordine, proiectul de budget de asemenea bine contemplat, în numele comisiei propune luarea lor spre cunoscință, votarea îndemnisării pentru supraerogatul de 4000 fi. și darea absolutoriului pentru anul trecut.

Adunarea primește.

Delegatul N. Garoiu propune a se aduce mulțămită specială donatorilor. Se primește.

Cererea comitetului parochial din Băla pentru un ajutor de 50 fl., la propunnrea delagatului Dr. Aug. Bunea se transpune comitetului central spre resolvare.

Raportul general.

Referentul comisiei Dr. Ilie Dăian propune luarea raportului spre cunoscință.

Cere deslușiri dela comitetul central cu privire la urcarea taxei dela 200 la 250 fl. pentru elevele din Internatul școlei civile din Sibiiu, despre ce nici pomenire nu se face în raportul general, ci numai în organul Asociațiunei, „Transilvania".

Membrii N. Ivan, Dr. Liv. Leményi și Podóbă vorbesc *în contra urcării*, căci am ajunge tocmai contrariul împuținêndu-se numĕrul elevelor. Cel din urmă face asĕmĕnarea, că „ne place sĕ umblăm cu frac și clac, ér prin opinci și prin ciórecine ies sdrențele". Dorește pornirea unei colecte pentru ajutorarea școlelor poporale, din care sĕ se ajute și școla civilă.

Membrul Part. Cosma susține hotărîrea comitetului; ér membrul Dr. Vasiliu Hossu propune a se concrede întréga afacere comitetului, căci urcarea sau scărirea taxei nici nu se ține de agendele adunărei generale.

Adunarea primește.

Se primește și propunerea comitetului de a se escrie concurs pentru o lucrare cu subiect istoric sau iuridic, care va fi premiată; de asemenea și propunerile comisiei: *a*) de a veni comitetul cu date positive despre școlele poporale avisate la ajutor; *b*) a se pune în legătură cu tóte societățile culturale și *c*) de a ținé sémă de §. 2 din statute și a stărui pentru înființarea cât mai în grabă a *secțiunilor literare.*

Din raportul general mai remarcăm, că s'au înființat despărțăminte în *Lugoj, Sătmar* și în *Beiuș*. In Maramurĕș nu s'au putut înființa deocamdată.

Intre membrii Asociațiunii reposați în decursul anului aflăm și pe părintele Grigorie Ghibu din Șugag, despre care noi nu avem cunoscință sĕ fi trecut în imperăția mortilor.

Ilustritatea Sa Dr. Il. Pușcariu propune a se aduce mulțămită deosebită persónelor și institutelor, cari au contribuit pentru „Casa națională". Adunarea primește.

Regulamentele.

Proiectul de regulament pentru adunările generale ale Asociațiunnei, regulamentul pentru afacerile interne ale despărțămintelor și regulamentul pentru afacerile interne ale comitetului, comisia prin referentul Dr. Ioan Stroia propune a se lua la cunoscință pe lângă unele mici modificări.

Propunerea vicariului Barbulovici cu privire la schimbarea terminului pentru adunarea generală se transpune comitetului central pentru studiare și referare.

Adunarea le ia spre sciință.

FOIȚA.

La sfințirea unei scóle

—

Cuvênt

ținut de secretariul consistorial ***Dr. Elie Cristea,*** *cu ocasiunea sfințirei noului edificiu școlar din* ***Nasna****, protopresbiteratul Murĕș-Oșorheiu, la 16/28 Aug. 1898.*

Ḑiua de astăḑi este pentru poporul nostru din comuna Nasna o îndoită sĕrbătóre, căci nu prăsnuesce numai învierea Mânt. n. I. Christos, ca în tóte Duminecile, ci serbéză totodată și îndeplinirea unui lucru bun și vrednic de tótă lauda, terminarea frumosului edificiu școlariu, care astăḑi prin rugăciunile preoțimei întrunite a primit binecuvêntarea bisericei, spre a putea fi predat nobilei și umanitarei chemări și destinațiuni pentru care e pregătit.

Vĕd din numĕrul frumos, în care v'ați adunat aici, și din fețele tuturor cetesc, că bucuria d. v., după-ce ați ajuns în urma ostenelelor făcute la bun sfîrșit — este mare; ea este și îndreptățită, căci e bucuria dreptului, care se bucură de isbânda, de succesul muncei sale.

Bucuria d-vóstră a trecut peste marginile comunei, căci étă s'au adunat *ó*speți aleși din tóte comunele din jur*;* ba unii au venit din depărtări mai mari, ca sĕ fie părtași la sèrbătórea sfințirei și sĕ vadă cu ochii róda ostenelelor, ce ați făcut.

Ridicarea acestuí edificiu de școlă confesională este cea mai grăitóre dovadă, că dv. înțelegeți și sunteți conscii despre aceea, că biserica și școla nóstră sunt bunurile, pe cari trebue sĕ le îngrijim mai mult, căci ele ne duc la mulțumire, îndestulire, luminare și prin acésta și la bunăstare.

Nu-i instituțiune pe lumea acésta, care în nĕcazurile nóstre sĕ verse mai multă mângăere asupra inimilor nóstre, adeseori sbuciumate, ca și *biserica*, cu rugăciunile ei pline de evlavie și înălțare de suflet, și cu cuvintele și sfaturile preoțimei pline de înțelepciune.

De altă parte nu este loc, care sĕ îndrepteze pe căi mai bune și mai folositóre pașii tinerimei, ca și *școla.*

Școla are sĕ înzestreze pe copii, cari sunt bucuria părinților, cu cultura inimei și a minții, crescêndu-i în frica lui Dumneḑeu, care-i începutul înțelepciunii, și așeḑênd în frageda lor inimă încă de mici acea temelie creștină, din care sĕ rĕsară cele mai alese simțĕminte, cari sĕ le fie drept conducĕtoriu și îndreptătoriu în tótă viéța; ér de altă parte are sĕ dee copiilor, urmașilor nostri de mâne, cunoscințele de lipsă în cetit, scris, comput, și despre starea de aḑi și din trecut a poporului și a patriei nóstre, în care trăim și preste tot acele învĕțături, fără de care omul nu este om adevĕrat.

Ca sĕ înțelegeți înrîurirea școlei asupra tinerimei, nu pot sĕ vĕ aduc o pildă mai nimerită, decât sĕ vĕ reîmprospĕtez în minte un proverb român, care arată mai la înțeles deosebirea unui om cu școlă și altul fără învĕțătură. Eată ce ḑice acel proverb:

„Școla face omul, om,
„Și altoiul pomul, pom".

Ce-i pomul pădureț față de unul altoit, aceea-i omul fără carte față de unul cu învĕțătură și crescere bună; și precum se deosebesc ródele unui pom sĕlbatec de ale unui altoiu, așa se deschilinesc și faptele unui om cult de faptele unui om fără învĕțătură, fără crestere, fără carte, dar totodată și fără parte.

Intreagă lucrarea unei scóle bineconduse nu póte fi decât în folosul și spre înaintarea acelora, cari o cercetéză și primesc învĕțaturile ei. Deacea și ḑice un bărbat învățat (Iules Simon), *că poporul care* are școle mai bune este cel dintâiu între popóre, dacă nu astăḑi, apoi mâne".

Dela acest adevĕr mânecând nu putem decât deoparte sĕ ne bucurăm când vedem, că poporul nostru — înțelegênd binefacerile ce le revarsă scóla — aduce jertfe pentru ridicarea de școle corespunḑetóre cerințelor timpului de astăḑi, — de alta parte sĕ esprimăm recunoscința nóstră și sĕ aducem laudă conducĕtorilor, cari sciu povățui pe credincioșii lor pe căi atât de bune și în prima linie sĕ fim mulțămitori conducĕtorului acestui tract P. O. D. protopresbiter *Nicolau Manegutiu* și onorabilului d. paroch *Stefan Rusu*, precum și on. comitet parochial, cari v'au condus la asemenea fapte, plăcute nunumai căpeteniei nóstre bisericesci, supremului inspector al scólelor nóstre ortodocse române, Esc. Sale Inalt Preasânt. nostru archiereu *Miron Romanul*, a cărui potret împodobesce păreții salei, ci plăcute și înaintea lui Dumneḑeu.

De asemenea merită tótă lauda, poporul acestei comune pentru jertfele, ce le-a adus întru ridicarea acestei școle, care pentru împrejurimea întrégă póte fi de model, și pentru zelul, cu care a urmat sfaturile conducĕtorilor, care zel îndemn sĕ fie și pentru

Alegerile.

La postul de prim—secretar de nou înfiinţat cu salar anual de 1500 fl., la propunerea comitetului se aclamă de ales Dr Cornel Diaconovich

Pentru combiuarea comitetului se esmite o comisiune de 7, şi şedinţa se suspinde pe câteva minute. Redeschiḑindu-se. Dr Bunea propune ér adunarea aclamă de preşedinte: I. M. Moldovan; vic-preş: Dr Il. Puşcariu; membri în comitet: I. Papiu, Part Cosma, Zach. Boiu, L. Simonescu, Dr Rem. Roşca, Nic. Ivan, I. V. Rusu, I. St. Sulutiu, On. Tilea, Nic. Togan, I. Creţu, şi Dr Corn. Diaconovich. Suplenţi; Dr Il Beu, I. Popovici, G. Dima, G. Maxim, Dr Il. Dăian şi Dr Oct. Rusu.

După ce adunarea proclamă pe membrii propuşi de aleşi, preşedintele ia cuvêntul şi constatând şi din parte-i ceea-ce un membru a spus în conferenta confidenţială, abḑice hotărit dela postul de preşedinte. Eutusiaştii sei susţiitori aclamă mereu, şi atunci după ovaţii adecă, dl. preşedinte declară, că este învoit a rĕmâné şi pe noul period în onorificul post.

Adunarea viitóre.

Locul pentru viitórea adunare generală nu s'a numit. Singur oraşul Bistriţa şi-a esprimat dorinţa, dar învitare hotărită n'a făcut. A rĕmas ca comitetul sĕ contempleze locul cel mai potrivit pentru adunare

Verificarea.

Verificarea proceselor verbale se concrede membrilor din Sibiiu.

La cuvêntul de încheiere al preşedintelui, rĕspunde preotul din Feneş, párintele Pallade. Şedinţa se închide la órele 3 d. a. între urale de „trăiască“.

Balul.

Atâta lume adunată la o petrecere încă n'am vĕḑut.

Pavilonul cel mare, frumos decorat cu oglinḑi şi presărat cu plévă de orz, era tixuit.

Nu cred, că a rĕmas o singură zină a Bihorului, care sĕ nu-şi fi ţinut de datorinţă a se presenta la balul Asociaţiunei Quadrillul I. s'a jucat de peste 100 părechi în dóuĕ colóne de-alungul pavilonului.

In pausă 21 tineri universitari şi studenţi în costume de tótă frumseţa, au jucat corect „Căluşerul“ şi „Bătuta“. Şoseaua pavilonului era cu mult mai potrivită pentru piciorul càluşerului, decât pentru deliciosul Vals.

Petrecerea a decurs în spivit curat românesc, abstrăgênd dela conversaţia ici-colo unguréscă.

Numai zorile dimineţei au pus capĕt balului animat.

Jandarmii.

Soiul acesta nesuferit de ómeni par'că sub era liberală a devenit indispensabil pentru noi Românii. Nu suntem departe de timpul, când dór şi în familie vom sta sub pază de jandarmi. Sub durata sĕrbărilor Asociaţiunei am fost necurmat urmăriţi de aceste medii de spionagiu ale guvernului nostru. Dela Oradea-mare pănă la Beiuş fiecare staţiune era împenată cu jandarmi.

Pentru Beiuş s'au recuirat 36, cari ḑiua-nóptea circulau pe stradele oraşului. Pavilónele destinate pentru şedinţe şi banchet erau vecinic asediate. Coriştii din Sibiiu erau urmăriţi pas-de-pas. In ajunul „Adormirei“, sibiienı au celebrat un parastas pentru memoria părinţilor Exelenţiei Sale, actualului archiepiscop şi metropolit Miron Romanul în comuna Mezieş, şi nici acolo n'au scăpat de jandarmi! Au fost din Beiuş urmăriţi până acolo şi retour. In séra aceleaşi ḑile sibienii au dat M-St-Dómne Maria *Cosma* o serenadă. In linıştea tainică a nopţii accentele duióse au străbătut până la urechile lor şi numai decât 2 jandarmi au stat pază dinaintea locuinţei D lui P. Cosma până diminéţa! Intrebaţi, că pentru-ce nu se depărtéză, au rĕspuns, că au ordin s rict sĕ fie cu ochii în patru“. Şi póte chiar fiind cá-'s cu atâţa ochi, nu vĕd, că umblă după potcóve de cai morţi.

Plecarea.

Unii dintre óspeţi au plecat încă Dumінecă d. a. către casă, cei mai mulţi Luni diminéţa şi după améḑi cu trenul de 4 óre. Despre escursiunea proiectată la „Stâna din vale“, am auḑit, că vre-o 6 trăsuri ar fi plecat Luni diminéţa spre romantica regiune, despre care se spune, că e de o frumseţă răpitóre. Păcat numai că drumul, cu deosebire cel dela Orade pănă la Beiuş, întru atâta te obosesce, încât îţi trece gustul de a mai urca 6 óre la deal pănă la Stâna din Vale. Asta e causa, că cei mai mulţi dintre óspeţi au renunţat dela escursiunea proiectată.

Pressa.

Tóte foile românesci au avut corespundenţi speciali. „Gazeta Transilvaniei“ era representată prin Nicolae Bogdan prot. în Braşov. „Tribuna“ prin Dr I. Dăian; „Tribuna Poporului“ prin L. Bolcaş, „Telegraful Român“ prin mine nenumitul (ori de vreţi cetiţi şi neunitul) „Unirea“ prin A. C. Domşa (numitul şi unitul). Tóte foile maghiare îşi au notiţele despre Asociaţiune din ziarul „Nagy-Várad“, care-'şi avea corespondentul special, un student jurist, de origine român, crescut cu bani românesci şi renegat patentat. Se cheamă Papp János şi scrie versuri în limba maghiară. Mi-a spus cu un cinism revoltător, că el nici cugeta nu póte românesce.

Incheiere.

Fraţii nostri bihoreni s'au purtat brav. Ei au dovedit că pot, numai voinţă sĕ fie. Noi ne măgulim cu speranţa, că nu vor mai suferi, ca despre ei toţi se vorbéscă şi se scrie, ca despre cei mai indolenţi faţă de tot-ce e românesc.

Mulţămindu-le şi din depărtare pentru ospitalitatea lor caldă doresc ca duchul bunei înţelegeri sĕ-'i conducă in lucrarea Lor.

La revedere cât mai des şi cât mat mulţi pe arena luptelor nóstre culturale-naţionale.

Fiţi fraţilor Bihoreni mai jeloşi de avutul vostru moştenit dela strămoşi!

Dutzu.

Naţionalisarea în America.

Statele-Unite ale Americei, formate de emigraţi sosiţi din mai tóte ţĕrile europene, după ce au dovenit o Republică mare şi bogată îşi dau tóte silinţale pentru a deveni o *naţiune*.

Filosoful şi sociologul frances d. Brunetiére, cercetând causele conflictului dintre Spania şi Statele-Unite, îndică cu drept cuvînt, că afară de cause politice şi economice, sunt şi cause *morale*.

„Sĕ nu ne înşelăm, zice d. Brunetiere, din tóte causele confiictului cea mai profundă şi cea mai activă este următórea: aceste şapte-zeci de milioane de fiinţe omeneşti, aspiră sĕ fie *un popor*; aceşti emigraţi sau acesti „desrădăcinaţi“, voesc sĕ devie o *naţiune*; şi aceste teritorii chiar, care de abia sunt „apropriate“, sunt în muncă pentru a deveni *o patrie*“.

Pe când deci în Europa o şcólă nechibzuită caută a slăbi şi chiar a desfiinţa adêncul sentiment de patrie şi naţionalitate, — în Statele-Unite, o democraţie atât de înaintată, tótă lumea lucréză in tóte direcţiunile pentru a-şi da o patrie, a deveni un popor, a fi o naţiune.

Şi nu este ramură de activitate, căreia Americanii să nu caute a-i da un caracter curat american. In tóte construcţiile, în tóte fabricatele lor, ei caută sĕ se deosebéscă de europeni.

Am avut dese ocasiuni sĕ convorbim cu Americani înstruiţi, specialişti de valóre. N'am aflat unul, care sĕ nu protesteze când a fost vorba de a-i confunda cu Englezii.

Cunoscênd câtă înrîurire are cultura asupra desvoltărei sentimentului naţional, Americanii caută sĕ aibă o cultură proprie, deosebită, dacă se póte, de cea europeană.

Au mers atât de departe în acéstă direcţie, în cât nici nu voesc sĕ auză, că literatura lor este engleză. Din contră, scriitorii de valóre caută sĕ dovedéscă, că literatura lor este *americană*, şi nu are nimic de comun cu cea engleză.

Scriitori bătrîni şi tineri, mari şi mici, serioşi ori glumeţi, toţi dela mic până la mare nu admit sĕ fie luaţi drept scriitori englezi. Se folosesc de ori ce ocasiune pentru a-şi manifesta *americanismul* lor.

Un scriitor de valóre, d. Brander Mathews în cartea sa „Introducere la studiu literaturei americane“, se sileşte a dovedi tinerimei, că literatura Statelor-Unite *nu are de comun de cât limba cu literatura engleză, şi că* de la Franklin până în ḑilele nóstre, ea s'a desvoltat liber, spontaneu, fără a fi influenţată de cât de propriul sĕu geniu.

Cam trasă de pĕr este pretenţia literatului american, dar în fine ea doved şte cu câtă pasiune se lucréză de sus până jos, pentru a înfăţişa pe Americani ca un popor, ca o naţiune.

Şi autorul american, pe care îl citarăm mai sus merge aşa de departe în susţinerea americanismului, în cât îi dă proporţiuni ca următórea:

„Statele-Unite, ne spnne el, numĕră de pe acum mai mulţi ómeni de cât Englitera; ei nu-i sunt înferiori în forţă, nici în curagiu, nici în nimic: şi totul face sĕ se crédă, că în viitor Americanii, iar nu Englezii vor fi recunoscuţi ca fiind în fruntea naţiunilor de limbă englesă“!

In afară de ómeni, americanismul caută cértă până şi plantelor şi pasĕrilor din Europa! Nu este poet „naţional american“ acela, care ar vorbi în poesiile sale despre — pasări şi flori din Europa!

D. Brander Mathews ridică la cer pe William Cullen Bryant, care a deschis ochii poeţilor Statelor-Unite asupra vieţei care-i impresóră.

„El este cel d'intâiu, care a descoperit, că florile şi pasările din Nóua-Engliteră nu sunt acelea din Vechia Engliteră. Din ḑiua când a apărut întâia sa culegere de versuri, privighetórea a tăcut în poesia americană, după cum tăcuse în totd'auna în pădurile americane“.

Vĕ place, iubiţi cetitori, că până şi privighetórea este prigonită şi înlocuită cu cine ştie ce pasăre americană?

Ne oprim aci, de şi ar fi multe de povestit despre furia de americanism şi de americanisare, care bântue în Statele Unite.

Acestea tóte sĕ ne servéscă de învĕţătură nóuĕ (Românilor din Ţară), care, fie zis în trécăt, acum începem a gusta... cosmopolitismul (iar la noi în Ungaria... pintenismul! — Red).

Sĕ nu scăpăm din vedere, că scăparea popórelor, celor mici mai cu sémă, este păstrarea şi desvoltarea naţionalităţii lor cu tóte atributele sale!

Dr.

Revizia procesului Dreyfus.

Marţi nóptea a fost deţinut la Paris vice-colonelul *Henry*, cunoscuta figură în procesul faimos al lui Dreyfus. Deţinerea acésta a suflat viéţă nóuă în chestia ce se credea îngropată. Colonelul Henry a fasionat, şi cu fasionarea sa nu numai 'şi-a recunoscut pĕcatul propriu, dar a compromis într'un chip extrem de grav pe ministrul de rĕzboiu, statul major francez şi pe generalii cari jurau pe lângă vinovăţia lui Dreyfus. Chestia deci a reînviat cu o forţă enormă, şi se zvonesce, că se va riavide procesul Dreyfus.

Depeşele enaréză în chipul următor deţinerea lui Henry:

Ministrul de rĕzboiu *Cavaignac*, în urma unei scrisori a lui *Picquart*, în care descopere o mulţime de secrete în afacerea Dreyfus, a pornit în persónă o nóuă cercetare în chestia acésta, ascultând pe toţi oficerii de stat major, interesaţi.

In şirul acestor fasionări vicecolonelul *Henry*, strâmtorat de întrebările ministrului, a *recunoscut, că el e autorul unei scrisori împricinuite, care s'a citit la Cameră* şi care era scósă la ivélă ca „una dintre cele mai tari dovezi despre vinovăţia lui Dreyfus“.

Cavaignac momentan a *dispus deţinerea lui Henry şi internarea lui la ministeriul de rĕsboiu*, pentru a-l avé la disposiţie. Iar

---

celelalte comune ale nóstre, de a purcede şi ele asemenea.

Iubit popor! Dorul şi setea fiilor poporului nostru după cultură şi învĕţătură este mare. O singură pildă ve va convinge despre acésta. Un ţĕran fără dare de mână a crescut în un orăşel din apropierea satului lui pe un băiat la şcólă, ajungênd pănă în clasa a patra gimnasială. Absolvând şi acéstă clasă şi ne mai fiind în acel orăşel clase mai multe, s'a dus la un oraş cu gimnasiu întreg şi acolo în timpul liber a întrat în slujbă de zidariu numai, ca sĕ-şi pótă câştiga cele de lipsă pentru a-se putea susţinea.

Pĕcătuesce deci poporul nostru şi ori cine, care nu aduce jertfele posibile pentru a uşura creşterea copiilor, şciind că prin acésta întemeiăm binele lor şi înaintăm înteresele familiei, ale comunei şi prin acésta înteresele patriei, căci ḑice un luminat strămoş al nostru (Cicero) „ce serviţiu mai mare putem aduce ţĕrei, *decât* dacă învĕţăm şi înstruăm junimea“.

Incheind cuvêntul meu, nu pot din destul sĕ ve pun la inimă, ca şi pe viitor sĕ ve îngrijiti cu căldură de şcóla acum ridicată, căutând, ca precum edificiul, aşa şi sufletul şcólei — învĕţămêntul — sĕ fie la înălţimea cerintelor, şi făcênd copiilor d-v. tóte uşurările, ca în timpul prescris sĕ pótă cerceta prelegerile şi asculta învĕţăturile ei.

Mântuitorul nostru I. Christos, care a poruncit învĕţăceilor sei: „Mergând învĕţaţi tóte popórele....“ a ḑis şi acea „Lăsaţi pruncii sĕ vie la mine, că unora ca acestia este împĕrăţia făgăduită“!

Asemenea ve ḑice şi părinţilor din comună, glasul acestei şcóle: *lăsaţi copiii vostri sĕ vie la mine, ca sĕ sugă din laptele bunelor învĕţături*, căci ea este nădejdea şi viitorul *nostru*.

Vênătórea cu nevăstuică.

Câţi-va vênători erau adunaţi împrejurul unei vizuini de epuri.

Scena dramei tragi-comice pe care am sĕ o povestesc, se petrecea în parcul dlui Deyenx autor cynegetic fórte distins.

Nevăstuica introdusă ca iscoditóre, nu mai eşea, şi ştiţi cât e de plicticos în asemenea împrejurări.

Poziţia devenea cu atât mai critică din minut în minut, cu cât clopotul dejunului îşi împrăştia sunetele-i armoniόse. Sĕ stai ţintuit la o vizuină de epuri, pe câtă vreme ai puté sta la o masă bine servită; sĕ tremuri în rouă când ar trebui sĕ te afli într'o salá de mâncare, la căldură, nu e tocmai desfătător.

O sĕ ajungem prea târḑiu, zicea unul.

— Dejunul are sĕ fie rece.

— Ce e de făcut?

— Ştiu un mijloc, zise cineva. Sĕ imităm cântecul cocoşului cu gura la vizuină! Nevăstuica, curiósă sĕ ştie ce se petrece afară, ese numai de cât.

— Haide încearcă.

Omul se lungesce la pământ şi strigă, de mai multe ori: *Kukurigu, Kukurigu.*

Nevăstuica nu ese.

Atunci un advocat, care lăsa în ziua aceea dosarele şi luase puşca, îi zise:

— Nu aşa, dragul meu; d-ta cânţi cu glas de bariton; ca sĕ imitezi cocoşul, trebue o voce de tenor.

— Nu pot altfel; cearcă şi d-ta.

— Sĕ vedeţi acuma; o s'o iau pe glas subţire.

Şi advocatul lungit pe burtă, cu capul în vizuină, strigă de mai multe ori: *Kukurigu*, ca un adevĕrat cocoş.

De o dată un epure ese din vizuină cu repeziciunea unei ghiulele de tun, izbeşte pe advocat în faţă, umplîndu-i de nisip ochii, gura şi nasul.

Oh! atunci isbucnıră rîsetele şi nimeni nu se mai gândi la dejun.

Bietul cocoş însĕ nu rîdea de loc.

Un sfert de ceas întreg nu se auḑi de cât un potop de ocări fórte expresive, pe cari le zicea pe tóte tonurile, fără sĕ şi mai subţieze glasul.

Advocatul a fost umflat la faţă cincispreḑece ḑile. Părea că'i un balon.

— Nu e de crezut, o sĕ'mi ziceţi.

Şi eu vĕ răspund că la vînătóre totui de crezut.

Nevăstuica voia sĕ iasă, ca sĕ afle ce insemnau *kukurigurile*. Un epure, care se afla în cale-i, se spăimânta; a întîlnit figura advocatului şi a dat năvală: s'ar fi aruncat şi într'un jaratic, numai sĕ scape de nevăstuică.

De altfel eu n'am vĕḑut ceea ce vĕ povestii; dar d. Fauran, pictor de mare talent, era faţă la această scenă.

Mi-a povestit'o pe când pozam înaintea lui pentru un portret fórte frumos ce a făcut, înfăţişind pe servitorul d-vóstră prea plecat.

(„Ep.“) *E. Blase*

după raportul făcut în chestie ministrului president, s'a dispus trimiterea lui în fortul Mont-Valerien, ceea-ce s'a şi întêmplat în aceeaş ḑi.

Deţinerea lui Henry a produs o grózā între oficerii statului major.

Ministrul de rĕsboiu e total deprimat în urma descoperirei, care presintă în o lumină atât de îngrozitóre statul major.

Mercuri s'a ţinut în Elisée sub presidenţa lui *Faure* consiliu de ministri, care a durat şi după prânḑ. Consiliul de ministri a îndrumat peministrul de *justiţie sĕ facă paşii de lipsă pentru revizia procesului Dreyfus.* Se susţine ca sigur, că şefii statului major *Boidesffre şi Gonse* vor fi demisionaţi.

Un alt resultat sensaţional al consiliului de ministri e, că presidentrul Faure a iscălit dimeterea lui W Esterházy din legăturile armatei.

După o depeşă mai nóuă, *vicecolonelul Henry s'a sinucis în închisóre, tăinduşi gâtul cu briciul.* Generalul *Boisdeffre*, şeful statului major, *şi-a dat dimisia.*

Masa studenţilor dela „Albina“.

Concurs.

Pentru ocuparea locurilor devenite vacante (până astăḑi 8) la „Masa studenţilor“ dela institutul „Albina“, se publică concurs.

Acei studenţi de naţionalitate română, cari doresc a fi admişi la acéstă masă, au sĕ-şi înainteze la direcţiunea institutului până la 9 l. c. 5 óre p. m. cererile instruite cu următórele documente:

1. Atestat de botez.
2. Atestat despre averea părinţilor.
3. Testimoniul ultim şcolar.
4. Atestat de primire în una din scólele medii din Sibiiu.

Sibiiu, 1 Septemvre 1898.

„Albina“, institut de credit şi de economii.

Şuluţiu. *Cosma.*

Noutăţi.

Consistoriul metropolitan al bisericei nóstre ortodocse s'a întrunit în sesiune ordinară, sub presidiul Escelenţiei Sale I. P. S. Domn, metropolit *Miron Romanul.* Pentru a lua parte la şedinţele, cari s'au început Joi, se află în Sibiiu P. S. Lor episcopii Ioan *Meţianu* din Arad şi Nicolau *Popea* din Caransebeş; membrii externi: din cler Precuvioşiile Lor archimandriţii Filaret *Musta* din Caransebeş şi Iosif *Goldiş* din Oradea-mare, protosincelul Aug. *Hamsea* din Arad, protopresbiterii: Mihail *Popovici* din Orşova, şi Dr. George *Popovici* din Lugoş; mireni: domnii Alesandru *Mocsonyi*, Nicolau *Zigre*, şi Ioan *Lenger.* Dintre membrii din loc participă P. C. Sa dl archimandrit Dr. Il. *Puşcariu*, protopresbiterii Ioan *Papiu*, Z. *Boiu*, Mateiu *Voileanu*, secretariul Leontin *Simonescu* şi fiscalul Dr. Nic. *Olariu.*

* * *

Dela şcólele române din Braşov. Direcţiunea *gimnasiului* superior gr. or. român din Braşov anunţă că anul şcolar 1898/99 sĕ începe în 2 Şept. *st. v.* Inscrierile în 2, 3, 4 Sept. v. Esamene supletori şi de emendare: în 30 Aug. v. şi 1 Sept. Didactrul: Românii 12 fl. în gimn. inferior, şi şcóla reală, 20 fl. în gimn. superior. Neromânii îndoit atâta.

— Direcţia *şcoalei comerciale* române din Braşov anunţă: Anul şcolar începe în 3 Sept. v. Inscrierile în 1. 2. 3 Sept Primiţi cu 4 cl. gimn. sau reale. Didactrul 30 fl. pentru neromâni duplu.

* * *

Manifestul Ţarului Nicolae II, obiect al unui congres de pace. Amânêndu-se Conferenţa interparlamentară şi congresul internaţional de pace din pricina resboiului americano-spaniol, s'a hotărît a se ţinea la *Turin* în 26 Sept. şi ḑilele următóre o adunare internaţională de pace, care va fi interesantă indeosebi pentru faptul, că va desbate asupra *Manifestului de pace al Ţarului Nicolae II* (nu „Alecsandru“, cum din greşală s'a numit într'un articlu din numĕrul nostru trecut).

* * *

Manevrele împărătesci. In 2 Sept. n. a sosit Maj. Sa Monarchul la Buziaş, pentru a lua parte la manevrele mari din acel ţinut. Maj. Sa va sta la Buziaş până în 7 Sept., când se va întórce la Viena, und va sta până în 10 Sept. Atunci va pleca la manevrele corpului 6 şi ale corpului combinat în Leutschau, cari vor decurge în 13 14 şi 15 Septembre.

* * *

Jandarmi la altar. „Gazetei Trans“. i-se comunică din Satulung următorul cas revoltător:

Sâmbătă, în 15 (27) Agust, s'a sĕvîrşit în biserica Sf tei Adormiri din Satulung cununia tinĕrului locuitor de acolo Ioan Munteanu cu Maria I. Soric. Tinerii miri abia au întrat în biserică, ca sĕ priméscă sfta taină a căsĕtoriei, şi eată că *doi jendarmi se iresc la uşa bisericei*, unde i au străjuit până s'a sĕvîrşit actul religios al cununiei. Indată după aceea *mirele fu luat de gendarmi de lângă mirésa sa şi escortat la primărie ér de aci la Braşov* sub pretext, că el nu ar fi Ioan Muntean, ci fratele sĕu George, despre care se susţine, că nu s'ar fi presentat la asentare. După-ce în Braşov a mai stat deţinut vre-o dóuĕ ḑile, *s'a adeverit însă că bănuiala a fost netemeinică şi tinĕrul mire, ca nevinovat* fú liberat.

* * *

Sfinţirea bisericii celei nouĕ din Câmpuri-Suduc. Sânţirea bisericii nóuĕ din comuna nóstră Câmpuri-Surduc (tractul Iliei) se va sĕvêrşi în 30 August v. (11 September n.) Prin aceasta aduc la cunoşcinsa onoratului public şi invit pre toţi binevoitorii şi ajutorii milostivi ai acestei lipsite biserici sĕ participe.

Câmpuri Surduc la 19/31 August 1896

Ioan Budoiu
preot gr. or.

* * *

Concert în Haţeg dă în 8 Sept. n. dna Vladaia în Hotelul „Mielul de aur“, cu concursul „Reuniunii române de cântări din Haţeg“.

* * *

Contele Angelo de Gubernatis a părăsit Joi capitala română plecând cu trenul de Giurgiu.

Ilustrul profesor italian a plecat în Bulgaria, unde va sta câteva ḑile, şi apoi îşi va continua călĕtoria la Ierusalim.

* * *

„Grăniţerul“ este numele unui nou institut de credit şi economii a cărui prospect s'a publicat deja, că se va înfiinţa la *Dobra* (com. Hunedórei), cu un capital social de 60.000 coróne. Institutul e pus la cale de inteligenţa română din Dobra şi jur.

Prospectul e subscris de dl Fr. Hossu-Longin din Deva, în frunte, cu 15 alţi domni din Dobra, Orăştie, Cugir, Lăpugiu, Lapuşnic, Gurasada.

* * *

Óspeţii iubileului împărătesc. La serbările din incidentul iubileului de 50 de de ani ai Domniei Maj. Sale Monarchului nostru, cari vor ţinea din 29 Nov. până în 2 Decembre, — după cum se vestesce din Viena — vor lua parte marele duce rusesc *Vladimir*, moştenitorul de tron al Italiei, ca representantul regelui Umberto, părechea regală *saxonă* regele *român* şi cel *sêrb.* Impĕratul Vilhelm II. al Germaniei, care pe timpul acela va fi încă pela Ierusalim, va călători la Viena dimpreună cu împărătésa, numai în 14 Decembre.

* * *

Examene de vigili silvanali. In 18 October şi ḑilele următóre se vor iné la Sibiiu în casa comitatului, esameuele de vigili silvanali (gornici de păduri). Doritorii a se supune acestui esamen sĕ-şi înainteze pe calea oficiilor lor civile rugările la adresa oficiului silvanal din Sibiiu, până cel mult la 30 Septembĕr.

* * *

Licitare de lucruri rĕmase pe la staţiunile drumului de fer. Direcţiunea căilor ferate ungare a hotărît, ca obiectele neinmanuabile, de la staţiunile căilor ferate şi cari conform regulamentnlui căilor ferate, au sĕ fie în anumite restimpuri licitate, — sĕ se liciteze în luna curentă din 14—30 Septembre. In Ardeal la 2 din marile staţiuni se vor ţinea atari licitaţii: la Cluj în 14 Septembre şi la Sibiiu în 19 Septembre. Ori cine are drept de presentare şi licitare.

Raportul general

al comitetului societăţii de lectură „A. Şaguna“ cu finea anului 1897/98.

B). Jurnalele.

In decursul anului espirat societatea a primit jurnale, parte abonate, parte gratuite.

a). abonate

1. Convorbiri literare. 2. Familia 3. Vulturul.

b). gratuite.

1. Telegraful român. 2. Tribuna. 3. Tribuna poporului. 4. Fóia pedagogică. 5. Fóia poporului. 6. Fóia diecesană. 7. Fóia ilustrată. 8. Fóia literară. 9. Dreptatea. 10. Gazeta Transilvanei. 11. Revista Orăştiei. 12. Candela. 13. Biserica şi şcóla. 14. Biserica ortodoxă română. 15. România musicală. 16. Albina. 17. Unirea. 18. Tageblatt. 19. Néptanilók lapja.

2. Cassa.

Averea societăţii în bani gata cu finea anului espirat 1897/98 este în sumă de 1220 fl. 55 cr. v. a, dintre cari 443 fl. şi 10 cr. sĕ află depuşi la institutul „Albina“ sub litera „L“ spre fructificare; la acelaşi institut sub litera „B“ 276 fl. şi 77 cr. (fondul de ajutorare); ér la Onorata Direcţiune seminarială se află un inscris fonciar în valóre de 500 fl. şi la cassariul societăţii se află disponibilă suma de 68 cr.

3. Archiva.

In decursul anului 1897/8 au întrat în archivă cu totul 78 acte, cari tóte se află în ordine împreună cu actele anilor precedenţi conform registrelor oficióse.

4. Colecţiunea numismatică.

In colecţiunea numismatică au întrat prin donaţiuni din partea membrilor soc. 13 piese în valóre nominală de 66 cr; 2 bani şi 1 cent; — tóte s'au indus în protocolul colecţiunei numismatice după numerul curent şi după rubricele acelui protocol.

Astfel starea actuală a colecţiunei numismatice e de 292 piese în valóre nominală de 33 fl. şi 97 cr.

5. Sala de lectură şi mobilariul societăţii.

Societatea „Andreiu Şaguna“ şi în anul acesta, ca şi în trecut a avut la disposiţie 2 sale din edificiile seminariului archidiecesan, dintre cari una s'a folosit ca sală de lectură, ér alta pentru aşezarea dulapurilor de cărţi.

Mobilariul soc. s'a înmulţit în decursul anului espirat prin cumpărarea unui contrabass pentru orchestra seminarială şi prin procurarea a lor 3 pulturi de note..

*

Sumând averea bănească a societăţii, precum şi valorils resultate în urma taxării efeptuite în acest an, se vede, că averea totală, computată în bani, represintă o valóre de 1556 fl. 14 cr.

Partea III.

Supliment.

Din cele espuse a raportului general, se póte vedea, că societatea „Andreiu Şagnna“, păşeşte pe calea progresului, ceeace numai îmbucura ne póte.

In general ḑis, sub înţeleapta conducere a preşedintelui soc. Dr. Ioan Stroia, între membrii soc. s'a observat deplină armonie şi interes în favorul societăţii.

*

Comitetul are onorul a aşterne societăţii cu raportul sĕu general şi un proiect de buget pe anul 1898—99, din care sĕ pot vedea venitele şi spesele preliminate.

*

Cu acestea terminându-şi comitetul agendele sale, mulţămeşte on. soc. pentru încrederea pusă într'ênsul, şi se rógă a-i sĕ da absolutorul.

Sibiiu, din şedinţa comitetului societăţii de lectură „Andreiu Şaguna“, ţinută, la 9 Iuniu, 1898.

Pentru comitet:

Lazar Tritean
preş. com.

Ioan Şortan
notar şi referent
al comitetului.

Dare de sémă.

Cu ocasiunea petrecerei arangiate de tinerimea studiósă din jurul Sĕliştei, Duminecă în 7 August, a. c. în „Bĕrcul roşu“ s'a încassat, dela dnii: Ioan Giurgiu dir. 1 fl. 50 cr., C. Tipuriţă 50 cr., Ioan Bunea not. 1 fl., M. Procopiu 50 cr, Fleschin not. Porceşti 4 lei., V. Ouiţiu direct. Braşov 2 fl., Lăpădat dir. 1 fl., M. Tipuriţă 50 cr., A. Drĕgan not. 2 fl., A. Moisîn 50 cr., I. Hociotă teol. 50 cr., Milea not. 1 fl. 50 cr., S. Savu not 2 fl., S. Muntean iur. abs. Blaj 50 cr., Bratu inv. 1 fl., Ciurugă preot Şeica 1 fl. 50 cr., V. Milea not. 2 fl., Comşa not. Tălmaciu 1 fl., E. Muntean stud. Blaj 50 cr., Dr. Stroia prof. Sibiiu 1 fl. 50 cr., P. Drăgiciu primpretor 2 fl., Ioan Banciu 1 fl., N. Roman 1 fl., Simian, Rîmnic 2 fl., Hansu, locotenent, Viena 1 fl., C. Cristiu inv. 1 fl., Acelenescu not. 2 fl., Juga preot 1 fl., Albu senator Ocna 1 fl., Hăţăgan not. 1 fl., V. Popoviciu preot 1 fl. 50 cr., familia Suroiu Reşinar 7 fl., I. Ivan not. 2 fl., M. Ittu silvic. sup. 2 fl., A. Decei not. 1 fl., Il. Macelariu 1 fl., I Vulcu 1 fl., V. Popp not 2 fl., I. Steflea cand. prof. 50 cr., Ioana Rebega 1 fl., Dr. G. Prunaş med. cerc. 2 fl., I. Manta preot 2 fl., Hanzu inv. 50 cr., A. Popa inv. 50 cr., Şimon pract. farm. 50 cr., O. Steflea pretor 1 fl., I. Popescu 1 fl,, Hofmann 80 cr., N. Stanilă ur. abs. 1 fl., V. Chioariu 50 cr., V. Micu C. Nartea 50 cr., Membri comitetului arangiator 11 fl.. In total 71 fl. 10 cr Detrăgênduse spesele de 60 fl. 25 cr., resultă un venit curat de 10 fl. 85 cr., care sumă s'a expedat la adresa comitetului pentru crearea unui fond de teatru român.

Totodată aducem şi pe acéstă cale călduróse mulţumite primăriei com. din Săcel, pre cum şi dlui silvicultor suprem cerc. pentru spriginul ce ni l'au dat, concedêndune un loc potrivit pentru petrecere, fără nici o pretensiune.

Comitetul arangiator.

Bibliografic.

„Enciclopedia Română“.

A apărut fascicolul X. al acestei mari şi folositóre publicaţiuni, adecă ultimul, cu care se încheie tomul I. A—Copenhaga. Tomul întreg cuprinde 936 pagini. 10,401 articole, 9 harte, planuri şi adnexe şi 11 ilustraţiuni în text

Fascicolul X. cuprinde articolele Clasa —Copenhaga, La acest fascicol se alăţură fóia titulará, apelul comitetului Asociaţiunii din August 1896, prefaţa la tomul prim scrisă de directorul publicaţiunii Dr. C. Diaconovich, lista autorilor „Enciclopedii Române“, consemnarea ilustraţiunilor, prescurtări şi semne şi Addenda et Corrigenda.

Dintre articolele cuprinse în acest fascicol amintim: Cloşca Ioan, Cluj, Córda (T. Cerne), Cobălcescu, Cocorăscu, Cod, Codrescu Cognac, Cojocna, Colonia, Colorante, Colori, Columbia, Comasarea, Comedia (M. Strajan), Comic, Comitat, Comuna, Conache Costache Concert, Congregaţiune. Congres, Conserve alimentare (Dr. Felix), Constanţa (judeţ şi oraş), Constantinescu Barb, Constaninopole, Conta Vasile, Conta-Kernbach Anna ,Contabilitate, Convulsiune.

Scórţele pentru tomul I. sunt deja lucrate şi se pot comanda la eeditor cu preţul de fl. 1 (frc. 2.50) incl. trimiterea şi recomandată.

„Enciclopedia Română“ apare în extensiune de 30 tascicole de câte 6 cóle de tipar [10 tasc. formézā un tom) şi va cuprinde în total preste 30.000 articole.

Publicaţiunea se va termina în decursul anului 1900.

Abonamente se primesc la editorul W. Krafft în Sibiiu şi la tóte librăriile; deposit general pentru România: Storck & Müller, Bucuresci.

Preţul unui tom face: broş. fl. 10 — (resp. frci. 25. —), ér legat fl. 11.60 (resp. frci. 28.50).

DR STERIE N. CIURCU
IX Pelikangasse — No. 10, Viena
Consultaţiuni cu celebrităţile medicale şi cu specialiştii de la facultatea de medicină din Viena. [80] 11—12

Nr. 242--1898 [148] 3—3

CONCURS.

Pentru întregirea postului de paroch din parochia de clasa a III-a Stănija-de-sus, se escrie concurs nou cu termin de 30 dile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post dau suma de 405 fl. 20 cr.

Petenții au a-și așterne cererile instruite conform normelor din vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

In conțelegere cu comitetul parochial.

Oficiul protopresbiteral gr.-or al Zarandului.

Brad, la 5 Iuliu 1898.

Vasiliu Damian,
protopresbiter.

Nr. 272/898. [152] 2—3

CONCURS.

Pentru întregirea posturilor învĕțătoresci dela șcólele din comunele mai jos însemnate se escrie concurs cu termin de 30 ḍile dela prima publicare în „Tel. Rom.“

1. Curechiu, cu salariu anual de 300 fl. și cuartir.

2. Juncul de jos cu filia Juncul de sus, cu salariu anual de 300 fl. și cuartir.

3. Ormindea, cu salariu anual de 300 fl., cuartir și 3 stângeni de lemne, ori 48 fl. în bani, din cari este a se încălḍi și sala de învĕțământ.

Invĕțătoriul va avea sĕ țină Dumineca și în sĕrbători o strană dela începutul utreniei. Venitul cantoral ajunge la suma de cel puțin 24 fl.

4. Seliște-Trestia, cu salariu de 300 floreni cuartir și 1 stângen de lemne.

5. Valeabrad, cu salariu de 300 fl. cuartir și un stângen de lemne.

Petițiunile de concurs instruite conform normelor din vigóre sĕ se aștérnă subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Brad, la 4 August 1898.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Zarandului.

Vasiliu Damian,
protopresbiter.

Nr 309.—1898 [158] 2--3

CONCURS.

Pentru intregirea posturilor vacante de învĕțători din comunele de mai jos, din protopresbiteratul Orăștiei, se escrie concurs cu termin de 30 de ḍile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

1. Gelmar, un post de învĕțător cu salariu anual de 300 fl. v. a. plătit din 180 fl. ajutor de stat și 120 fl. din repartiție dela comuna bisericéscă, cuartir și lemnele trebuinciόse pentru încălḍit.

2. Sibișelul-vechiu, un post de învĕțător cu salar anual de 300 fl. v. a. plătit din cassa bisericei respective a comunei, cuartir în șcólă și lemnele necesari pentru încălḍit.

3. Mărtinești, un post de învĕțător cu salar anual de 300 fl. v. a. plătiți din repartiție, cuartir în șcólă și lemnele necesarii pentru încălḍit.

Doritorii de a reflecta la vre-unul din aceste posturi, au a-și așterne cererile concursuale instruite în sensul legilor din vigóre subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul deschis, fiind obligați a cânta și în strană, eventual în cor Dumineca și în sĕrbători, la bisericile respectivelor comune, unde au concurat și vor fi aleși.

Oficiul protopresbiteral rom. gr.-or. al Orăștiei, în conțelegere cu comitetele parochiale.

Orăștie, 26 Iuliu 1898.

Vasiliu Domșa,
protopresbiter.

Nr. 416—898. [161] 1—3

Concurs repețit.

Pentru ocuparea postului de paroch în parochia vacantă de clasa III. Arpașul inferior, protopresbiteratul Avrigului, se escrie prin acésta din nou concurs cu terminul de 30 ḍile dela prima publicare în „Telegaful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post de paroch sunt statorite în ședința sinodului parochial din 31 Maiu 1898 și dau suma de 376 fl. v. a.

Doritorii de a ocupa acest post de paroch sĕ-și substernă cererile concursuale instruite conform dispozițiunei stat. org. și a regulamentului pentru parochii din 1891 la oficiul protopresbiteral gr.-or. al Avrigului în Avrig (posta Avrig, Felek, Szebenvàrmegye) până la terminul susindicat.

Avrig, 6 August, 1898.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Avrigului'

Ioan Cândea,
protopop.

Din ori-ce *librărie se póte procura* scrierea premiată a consilier. în med. *Dr. Müller,* apărută în a 30-a edițiune despre

sistemul nervos
și
sexual turburat.

Espediție franco pentru 60 cr. în mărci postale.

Curt Röber,
[5] 30—49 Braunschweig.

Prune, mere, pere, nuci, lictar, miere și **céră,** mai departe

Slivovitz vechiu și nou

cumpĕră numai direct dela producenți cu prețurile cele mai mari

ALEXANDRU SIMON,
negoț în comisiune de export
Deva, strada gării.

— ***Oferte sĕ se trimită în scris.*** [147] 1—2

Cel mai eficace MIJLOC DE CASĂ, pentru a regula mistuirea, pentru a produce o circulațiune regulată a sângelui, pentru a depărta părțile stricate și defectuóse ale sângelui (condițiunile esențiale pentru susținerea sanĕtății) precum și pentru delăturarea repede și sigură a bólelor de stomach d. e. lipsa de apetit, rîgăitul, vênturi, grĕță, dureri de stomach și fóle, sgârci de stomach, îngreunarea stomachului cu bucate, flegmă, congestiuni de sânge, hemoroide, bóle femeiești, bóle de intestine este de 40 ani probat

BALSAMUL DE VIAȚĂ al Dr. ROSA.

Pentru mântuirea de ori-ce aprinderi, răni și umflături, se folosesce cu succes sigur la inflamare, oprirea laptelui și întărirea peptului țițelor) femeesci, la înțărcare, la abscese, noduri, puróie (Eiterpusteln) carbuncule, la răni și sugei la degete, la întărituri, umflături, uime etc. de **50 ani probată**

Alifia de casă de Praga

din farmacia lui B. FRAGNER în Praga 203-III.

Acesta favoriséză întreg actul mistuirei, produce un sânge sănĕtos și curat și este un remediu de casă poporal probat, sigur și estins.

1 sticlă 50 cr., 1 sticlă duplă 1 fl.
Prin postă 20 cr. mai mult.

Vindecarea se face fără dureri prin influența alinătóre a alifiei. [50] 11—30

In dose à 25 si 35 cruceri.
Pe postă plus 6 cr.

Atențiune! Fiecine sĕ céră numai preparate originale din farmacia lui B. Fragner în Praga și sĕ observe, ca tóte părțile învĕlitórei balsamului Dr. Rosa sĕ fie provĕdute cu alăturata marcă rotundă de scutire, asemenea tóte părțile învĕlitórei alifiei de casă de Praga pórtă marca de scutire în trei unghiuri alăturată!

Živočni balzám. Lebensbalsam.

Ochranná známka. Schutz Marke.

Ori-cine îmi anunță o falsificare primesce o remunerațiune!

Mii de scrisori de recunoscință stau la disposiție spre vedere.

Deposite în farmaciile **I. Török,** Budapesta. **A. Egger,** Budapesta, apoi în Sibiiu la **E. Rumler, K. Müller** și **K. M. Herzberg.**

Depositul principal al producentului B. FRAGNER, farmacie „la vulturul negru“ în Praga, colțul stradei Sporner Nr. 203.

ESPEDIȚII CU INTORCEREA POSTEI.

FALIMENT MARE!

New-York și **Londra** n'au crutat nici continentul european și o mare fabrică de argintării s'a simțit îndemnată a desface provisiunea sa întrégă numai pe lângă o mică remunerațiune a puterilor de lucru. Cu executarea acestui mandat sunt eu împuternicit. Expedez deci ori și cui obiectele următóre pe lângă simpla rebonificare de **fl. 6.60** și anume:

6 bucăți **cuțite fórte fine** cu tăiș englez veritabil,
6 bucăți **furculițe de argint-patent** american dintr'o bucată,
6 bucăți **linguri de argint-patent** american,
12 bucăți **lingurițe de argint-patent** american,
1 bucată **lingură pentru supă** de argint-patent american,
1 bucată **lingură pentru lapte** de argint-patent american,
2 bucăți **păhare pentru oauĕ** de argint-patent american,
6 bucăți **tave Victoria** englezesci,
2 bucăți **felinare admirabile** de masă,
1 bucată **sitiță** pentru ceaiu,
1 bucată **presărătóre** pentru zăhar pisat fină,
44 bucăți la olaltă numai fl. 6.60.

Tóte aceste 44 obiecte au costat mai nainte fl. 40 și se pot căpĕta acum pentru prețul minimal de fl. 6.60. Argintul-patent american este un metal cu totul alb, care își păstréză colórea 25 de ani pe garanță. Ca dovada cea mai bună, că inseratul acesta nu e

nici o înșelăciune

mĕ oblig prin acésta publice, a retrimite banii tuturora cărora nu le convine marfa fără nici o piedecă și nimenea n'ar trebui sĕ lase a trece acéstă ocasiune favorabilă, fără a-și procura acéstă **garnitură splendidă,** care se potrivesce mai ales ca

present escelent de nuntă și ocasional

cum și pentru ori-ce gospodărie mai bună.

Se află numai la [149] 2—4

A. HIRSCHBERG,
agentura centrală a fabricelor unite de argint-patent american.
Viena, II. Rembrandstrasse 19/II. — Telephon Nr. 7114.

Trimiterea în provincie pe lângă ramburs sau anticiparea sumei

Veritabil numai cu marca de alături înregistrată (metal de sănătate)

AMERIK. PATENT

Estras din scrisorile de recunoscință.

Pilis 24 August 1896 (Comitatul Pesta)

Stimate Domnule!

Sum fórte mulțumit cu garnitura. Vĕ rog sĕ espedați trei garnituri de acestea cumnatei mele, baronesa Nyary, născ. Somogyi în Szanto.

Baron Iuliu Nyary.

Am primit esped'țin și sunt fórte mulțumită, Vĕ mai rog pentru o garnitură cu fl 6.60.

Exelența Baronesă Bánffy.

Redactor prov. **Dr. Elie Cristea.**

Editura și tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 91. Sibiiu, Marţi, 25 August v. (6 Septembre n. 1898.) *Anul XLVI*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strĕinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Conferenţe învĕţătoreşti

Cu ajutoriul lui Dumneḑeu şi-au terminat conferenţele învĕţătoresci lucrările lor pentru anul 1898, ţinêndu-'şi şedinţele conform ordinului consistorial, Marţi şi Mercuri, în 18/30 şi 19/31 August, ér în unele locuri şi Joi în 20 August v. Invĕţătorii s'au presentat în cele mai multe locuri, în numĕr frumos, ba în multe locuri pe lângă protopresbiterii tractuali, s'au presentat la conferenţe şi mulţi preoţi, cari ca directori şcolari au luat parte activă şi la discuţiunea asupra obiectelor puse la ordinea ḑilei. Acésta este o vie dovadă despre interesul, ce trebue sĕ-l aibă întreg clerul nostru faţă de causa mare a învĕţămêntului în şcólele nóstre confesionale.

Pe cât sĕ arĕtau câţi-va inşi din corpul nostru învĕţătoresc de nemulţumiţi faţă de acéstă reformă, decretată de sinodul archidiecesan, îndemnând chiar la paşi de nesubordinaţiune, pe atât de satisfăcuţi am rĕmas aflând, că fórte disparent este numĕrul celor nemulţumiţi, şi că pretutindenea causa conferenţelor a fost îmbrăţişată cu plăcere.

Rapórtele ce ni se trimit despre decursul acestor conferenţe, sunt dovada cea mai puternică, că ele nunumai suplinesc fără nici o perdere reuniunile de mai nainte, ci din contră pot chiar desvolta o activitate mai fructiferă în meritul chestiunilor de educaţiune şi învĕţământ, fiind cu totul delăturate formalităţile de constituire, adeseori pline de animosităţi şi urmări păgubitóre, precum erau mai nainte, pe lângă multe altele, d. e. retragerea tuturor învĕţătorilor din un tract protopresbiteral dela adunări din motivul, că şeful tractual n'a reuşit a fi ales preşedinte al unei reuniuni etc. etc.

Aşa şi este. Numai cei preocupaţi vor afla în conferenţe un rĕu pentru şcólele nóstre şi un regres pe terenul învĕţământului, ér cei ce au în vedere numai curat interesul scólelor, trebue sĕ ajungă la convingerea, nimerit esprimată de comisariul consistorial din cercul Reghinului, că conferenţele vor fi un bun mijloc pentru ulterióra completare a cunoscinţelor necesare unui învĕţător, şi că ele vor fi la înălţimea aceea, la care le vor scí ridica şi susţinea înşişi domnii învĕţători.

In cele următóre publicăm mai multe rapórte despre decursul acestor conferenţe. Apoi vom reveni.

Conferenţa dela Reghin.

Iabeniţa, 2 Sept 1898.

Precedând serviciul divin celebrat sĕrbătoresce de către rev. dn protopresbiter Galagteon Şagău şi preotul local Vasile Duma, în faţa corpului învĕţătoresc adunat în numĕr aprópe complect, — conferenţa învĕţătorésca din cercul *Reghinului*, (compus din protopresbiteratele Reghin şi Murĕş-Oşorheiu), a fost deschisă de către comisarul consistorial *Dr. Elie Cristea* prin cuvêntarea de mai jos, rostită în sala mare a noului edificiu şcolar din *Iabeniţa*, fiind de faţă ambii dni protopresbiteri G. Şagau, şi N. Mănegutiu.

Preaonoraţi Domni Protopresbiteri!

Onoraţi Domni Invĕţători!

In urma ordinului venerabilei nóstre superiorităţi bisericesci, ne-am întrunit astăḑi cu toţii în acéstă comună situată la gura romanticei şi istoricei văi a „Rîului“, ca prin împreună lucrare sĕ ne sfătuim asupra mijlócelor menite a înainta interesele şcólei nóstre confesionale ortodoxe române, între dascălii şi apostolii căreia vĕ numĕraţi şi d-vóstră.

Este plin de înţeles acest nume de „apostol“, şi e mare, înaltă şi frumósă chemarea aceluia, căruia se dă acest atribut, — şi fericit trebue sĕ se simţéscă cel-ce póte ḑice despre sine, că a împlinit cu scumpĕtate şi cu succes datorinţele împreunate cu ea.

Intr'adevĕr ce póte fi mai frumos, decât a ţi-se încredinţa creşterea tinerelor odrasle ale poporului, a cărui înaintare din inimă o doresci? Ce póte fi mai frumos şi mai plin de încredere, decât a avea prilegiul şi putinţa de a cultiva pe urmaşii nostri, punênd temelia întregei lor vieţi şi dând direcţiunea, pe care vor avea sĕ-o urmeze generaţiunile viitóre?

In mâna dascălilor poporului este depus mijlocul mai eficace a descepta în sufletul fraged al tinerimei un *simţ puternic religios*, care sĕ fie mai târḑiu busola conducĕtóre în vîrtejul valurilor, adese-ori furibunde, ale vieţii şi sĕ devie temelia probată a unui traiu împreunat cu mulţumire

Datorinţa cultivării acestui simţĕmênt se impune mai ales în timpul de aḑi, când atâtea curente, pretinse a fi corĕspunḑĕtóre timpului modern, ating inima ómenilor, slăbindu-le creştinésca credinţă şi ducênd pe unii la porniri contrare ordinei sociale, ér pe alţii chiar la desnădăjduire. Scóla este în mare parte chemată a feri poporul nostru de asemenea porniri prin deşteptarea în tinerime a interesului pentru muncă spirituală, care sĕ o ducă la cunóscerea adevĕrului, a binelui şi frumosului, şi peste tot *prin cultivarea simţului pentru idealuri*, cari totdéuna feresc sufletul omului de gândiri josnice şi'l rídică în sfere mai înalte, apropiíndu-l astfel de perfecţiunea, spre care cu toţii chemaţi suntem a nisui.

La resultate bune va ajunge învĕţătorimea în acéstă direcţiune, esploatând cu pricepere neperitórele principii şi adevĕruri ale religiunei nóstre creştine ortodoxe, a cărei înţelepte învĕţături, după vederile celor mai serioşi pedagogi — formând centrul întregei educaţiuni şi temeiul întregei vieţi morale şi sociale, sunt mai potrivite a produce şi întări în om sentimentele religios-morale, fără de cari omul fie şi învĕţat, devine — după afirmaţiunea unui renumit poet german — mai rĕu, mai periculos, chiar ca un animal sĕlbatec.

Nu mai puţină ostenélă trebue sĕ desvólte învĕţătoriul şcólelor poporale pentru întroducerea fiilor neamului nostru încredinţaţi lui în tóte *elementele cunoscinţelor* absolut necesare şi ale sciinţei, fără de cari aḑi nici un popor nu póte ţinea pas cu lumea, care progreséză cu repeḑiune. Poporul, care se închide cu muri chinezi de influenţa binefăcĕtóre a învĕţăturii, este şi rĕmâne o massă brută, care cu puţin se ridică peste starea de jos a dobitócelor nepricepĕtóre.

Din contră popóre neînsemnate la numĕr, prin rolul ce şi l'au ştiut câştiga pe terenul sciinţelor, artelor etc., s'au ridicat la stăpânire preste popóre mult mai numĕróse, mai puternice, dar rĕmase îndărept în cultură. Cultura totdeauna revarsă cu belşug folósele sale asupra celor ce o caută şi o primesc. Grecii nostrii de aḑi d. e. trăesc numai din duchul gloriosului lor trecut şi din însufleţirea, ce-o mai scot din monumentele de artă şi sciinţă, scăpate de dintele ruinătoriu al timpului.

Aşa este! Invĕţătura, sciinţa, te întăresce; deaceea nimerit se esprimă învăţatul Francisc Bacon, când ḑice că: „sciinţa este putere; éră nesciinţa zădărnicesce ori ce succes“; dar şi mai esplicit esprimă partea ultimă a acestei idei poetul Schiller în opul sĕu „Jungfrau v. Orleans“, ḑicênd: „Unsinn, du siegst, und ich muss untergeh'n“, ceea-ce se póte traduce cu cuvintele scripturii: „Şi va peri poporul, care sĕ lapĕdă de sciinţă“.

O deosebită atenţiune şi îngrijire merită în creşterea tinerimii, care i bucuria părinţilor şi speranţa neamului, trecutul părinţilor şi strămoşilor ei, adus în legătură cu trecutul celorlalte popóre şi în special cu trecutul patriei, ai cărei cei mai vechi şi mai credincioşi fii suntem, cu un cuvênt *istoria*.

La propunerea acestui obiect, care e unul din cele mai escelente mijlóce de educaţiune, sĕ impune educatorilor a scóte pururea la ivélă şi a presenta tinerimei, ca un fir roşu, principiul fundamental, *că numai pe temeiu cu adevĕrat uman, numai pe basa dreptăţii şi a virtuţii este posibilă desvoltarea şi progresul durabil al unui popor, şi că în avêntul şi 'n decădinţa tuturor popórelor domnesce puterea legilor morale*. Astfel purceḑênd, va produce şi acest ram al învĕţămêntului fructe de nobilă educaţiune, făcênd din şcólă un isvor curat, din care tinerimea va sorbi o dragoste neţermurită către neamul sĕu şi instituţiunile lui, şi un patriotism cald, care pururea va ţinea viu în inima poporului focul sacru al iubirei de moşie şi patríe şi în cele din urmă al dragostei către omenimea întrégă; dând astfeliu societăţii, în mijlocul căreia funcţionéză, harnici şi luminaţi cetăţeni, a căror sentimente nu se vor manifesta numai în vorbe góle şi declamaţiuni producĕtóre de efect momentan, ci se vor manifesta în cultivarea unui caracter virtuos, şi a unui curaj ce produce convingerea şi voinţa de a jertfi în cas de lipsă totul, chiar şi viéţa, pentru patria care-'i ocrotesce şi apĕră pe ei, consângenii şi compatrioţii lor.

In deosebi nu va trebui sĕ scape învĕţătorimea nóstră din vedere, că şcólele, în serviţiul cărora stau, sunt *şcóle confesionale* ortodocse cu *limba de propunere română*. Acéstă împregiurare reclamă deoparte cultivarea în sufletul tinerimei a credinţei ortodocse şi a tuturor însuşirilor, menite a oţeli iubirea poporului către biserica strămosésca ortodocsă română; de altă parte o îngrigire specială de limba maternă română, fără de care un progres temeinic în massele unui popor hotărit este esclus, desvoltând totodată şi simţul pentru priceperea frumosului ascuns în materialul limbei şi în comóra spiritului poporal, ceea-ce mult póte contribui la potenţarea iubirei locului, în care te-ai născut şi trăesci, şi a neamului, din care ai eşit.

Şi numai din indigitările, ce vi le-am espus în liniaminte generale, sĕ póte vedea, că chemarea apostoliei, pe cât este de frumósă şi înălţătóre, pe atât este şi de grea şi plină de responsabilitate; de aceea şi reclamă o pregătire temeinică, seriósă şi multilaterală, ca sĕ-i poţi corespunde. Deci precum în nici o carieră, aşa mai ales în cariera dăscăliei, nu pot fi suficente pentru dobândirea unui succes mulţămitoriu cunoscinţele câştigate în scólă până la dobândirea cualificaţiunii formale, ci trebue mult sĕ ne nisuim a ne câştiga şi o cualificaţiune în fond; drept aceea este necesar, ca învăţătorimea şi după absolvarea şcólei de specialitate — sĕ se ocupe serios cu cele ce aparţin carierei sale, ţinênd cont de progresele sciinţei pedagogice care continuu se desvóltă şi înaintéză.

Acésta ni sĕ impune cu atât mai vârtos, cu cât obiectul ocupaţiunilor nóstre nu-'l forméză lucruri de preţ secundar, ci ceea-ce un popor are mai scump şi mai iubit, — speranţa viitoriului sĕu, — adecă tinerimea. Eventualele greşeli făcute pe alt teren sĕ pot repara mai uşor, ori apoi în cas de imposibilitate, dauna nu e atât de mare; ori ce greşală însĕ în creşterea tinerimei este un păcat strigător le cer, căci mlădiţa, după ce s'a desvoltat şi îngroşat imbătrânind în o direcţiune, — n'o mai poţi îndoi în altă parte fără greutăţi simţite, eventual fără a se frânge. In privinţa acésta trebue se avem pururea în vedere admoniţiunea înţeleptului Solomon cuprinsă în cuvintele. „Invéţă pe prunc calea în care trebue sĕ umble, şi când va îmbătrâni nu se va abate dela ea“.

Intre mijlócele pentru ulterióra imbogăţire a cunoscinţelor necesare pentru educarea tinerimei, numerăm şi conferinţele învĕţătoresci reintroduse din partea autorităţii bisericesci în anul acesta, după o întrerumpere mai lungă, în sensul dispoşiţiunilor §. 130 din legea fundamentală a bisericei nóstre.

In aceste conferenţe, cari se vor întruni an de an, vor avea învĕţătorii nostri bun prilegiu a discuta asupra feluritelor chestiuni de interes pedagogic şi de educaţiune, schimbând reciproc cunoscinţele ce le poşed, împărtăşind unii altora esperienţele câştigate pe terenul învĕţământului, şi îndreptând cu bunăvoinţă greşelele observate; tóte aceste sub conducerea unui comisar esmis din partea Venerabilului Consistoriu.

Ţin sĕ accentez cu acest prilegiu, că am fost la primul moment neplăcut atins de vederile greşite, ce le-a ventilat un ḑiar român contra conferenţelor învĕţătoresci, atribuindu-le unui învăţătoriu de-ai nostrii din Reghinul-săsesc.

O absolută lipsă de respect către superioritatea bisericeascâ caracteriséză aceea scrisóre, a cărei scop nu póte fi causa scolară, ci sub masca măgulirii statului învĕţătoresc, provocarea acestuia la paşi nesocotiţi de nesubordinaţiune. Recetind însĕ mai cu atenţiune corespondenţa din chestiune cu aserţiunile ei riscate şi neîntemeiate, am ajuns la convingerea, că nu este dascăl autorul ei, cu atât mai puţin dascăl din Reghinul săsesc, unde nici nu avem scólă. Un învăţătoriu consciu nu póte vorbi aşa: „Şi-au dat séma óre acei domni, că eu ca învăţător am deplină libertate sĕ me constitui în reuniune şi fără voia corporaţiunii bisericeşti, şi aşi vrea sĕ ştiu cine m'ar împedeca?“

Doresc, ca sĕ nu mĕ fi înşelat în convingerea mea, că d-vóstră staţi departe de asemenea curente şi porniri, cari nu ridică de loc prestigiul corpului învĕţătoresc, mai ales, când vedem, că învĕţătorimea din diecesa Caransebeşului unde asemenea s'au reîntrodus conferenţele, aduce „omagii de recunoscinţă superiorităţii bisericesci pentru reactivarea acestor conferenţe“-

Asemenea aflăm, că se întroduc şi în regatul României „conferenţele şcolare“ ale aşa numiţilor institutori. Étă ce scrie despre ele un distins bărbat de şcólă, dl Vas. Ales. Urechiă într'o scrisóre recentă: „Mĕ înscriu pentru conferenţe. Nu trebue sĕ ascundem rĕul: sunt încă fórte puţini institutori — chiar profesori — cari citesc, cari odată rĕmaşi definitivi îşi mai înmulţesc cunoscinţele ori caută măcar a nu uita cele ce au apucat a le avea. Intrebaţi pe cei cari publică cărţi seriόse, câţi din corpul didactic îşi procură asemenea opere. Mĕ prind, că de aceştia nu sunt nici 10 la sută. E dar nevoie, ca măcar pe câteva ḑile obligătoriu sĕ se mai ocupe cu cele ale profesiunii lor"...

De altă parte ş'a ridicat vocea un învĕţătoriu, asemenea contra conferenţelor sub cuvênt că ţinerea conferenţelor ar involva în sine óreeare nematuritate a învĕţătorilor şi un regres pe terenul învĕţămêntului. Acésta se póte susţiné numai în necunoscinţă de causă. Nedumerirea acésta nu póte avea loc, pe câtă vreme scim, că nu este vorba de a se întroduce în şcólele nóstre aşa numitul „metod regesc" din veacul trecut al lui Dr. Bel şi Lancastru, care constă în instrucţiunea reciprocă, dându-se unor elevi mai buni poveţele necesare, ca ei sĕ instruieze apoi pe colegii lor şi putênd astfel un învĕţător servi la sute de elevi. Pe imitarea acestui sistem s'a basat nemuritoriul Şaguna, întroducênd la 1863 conferenţele învĕţătoresci.

Nici aceea nu se cere aḑi, ce a cerut Şaguna la 1863 în cercularíul sĕu dela 1 Maiu Nr. 41 Şcol., unde s'a ḑis între altele: „Toţi învĕţătorii vor fi detorí a merge la aceste conferenţe şi prelegeri cu instrucţiunea pentru învĕţători, cu Abcdariul de profesorul dl Z. Boiu, cu manuducerea acestui Abcdar, cu orologionul şi Octoichul cel mic".

Acest ordin corespundea referinţelor înainte cu 40 de ani; ér *astăḑi conferinţele învĕţătoresci vor fi la înălţimea aceea, la care le vor sci susţinea învĕţătoriĭ înşişi*, avênd fiecare deplină libertate a discuta întrebările de natură didactică atât în mod teoretic, cât şi practic şi pe basa stăriĭ de aḑi a nimbului şi cunoscinţelor statului nostru învĕţătoresc.

Noi trebue se fim convinşi că autoritatea bisericéscă, — căreia învĕţămêntul îĭ zace la inimă mai pre sus de tóte şi care are la disposiţie tóte elementele necesare pentru a judeca, ce corespunde mai bine împregiurărilor actuale date, pe cari a le schimba de multeori nu stă în puterea ei, — nu fără motive a reintrodus conferenţele învĕţătoresci; ér — considerând în fond situaţiunea schimbată — învĕţătorimea póte desvolta aceeaşi activitate în şedinţele conferenţelor, ca şi în şedinţele adunărilor generale ale Reuniunilor învĕţătoresci.

Sĕ nu ne legăm deci orbiş de forme, atunci, când putem desvolta acelaşi zel întru înmulţirea cunoscinţelor şi promovarea intereselor scolare.

Salutând şi bineventând presenţa d-vóstre şi în special a onorabililor d-ni protopresbiteri tractuali *Galaction Şagău* al Reghinului şi *Nicolau Măneguţiu* al Mureş-oşorheiului, şi în speranţa, că desbaterile conferinţelor învĕţătoresci vor fi de folos participanţilor şi prin ei causei nóstre scolare, declar şedinţa primă a conferinţei învĕţătoresci din cercul Reghinului pe anul 1898 deschisă".

Raportul mai departe va urma.

Conferenţa din Sibiiu.

Sibiiu, 2 Sept. n. 1898.

Conform cercularíului Venerat. Consistoriu archidiecesan, în 18/30 August a. c. s'au început iarăş *„Conferenţele învăţătoresci"*, în conformitate cu Statutul nostru organic.

In Sibiiu, la órele 9 diminéţa s'a ţinut serviciu divin cu invocarea Duchului Sft. celebrat de P. O. D. protopresbiter Ioan Cândea din Avrig.

Deja modul solemn cum s'a celebrat serviciul divin, anume din incidentul conferenţei, ne-a fost de bun augur.

Şedinţa I. După celebrarea serviciului divin ne-am întrunit cu toţii în sala cea mare a Seminariului nostru archidiecesan, unde cu bucurie am observat pe Dnii protopresbiteri Ioan Papiu şi Ioan Cândea.

După deschiderea conferenţei din partea comisariului consistorial Dlui Dr Vasile Bologa, prin o vorbire, în care a scos la ivélă, frumos şi fluent, prelângă însemnătatea cea mare ce o au conferinţele acestea pentru noi învĕţătorii, ca corporaţiune, şi motivele, cari au pledat pentru reîntroducerea conferenţelor, declară conferenţa aceasta primă de deschisă. (Cuvêntarea dlui Bologa vom publica-o separat într'un numĕr viitor. *Red. T. R.*)

Cuvêntul de deschidere a făcut o fórte bună impresiune asupra tuturora şi a fost primit cu repeţite urări de „trăiască"

Sĕ purcede la constituire. S'a ales de notariu membrul Aleman Galea, ér de membri de încredere Lazar Negrilă şi Toma Jóndrea.

Notariul Al. Galea ceteşte apoi consemnarea învĕţătorilor, cari au fost aplicaţi în anul scolar trecut în protopresbiteratele *Sibiiu, Sĕlişte* şi *Avrig*.

S'a constatat, că din tractul Sibiiu au fost 29 membri presenţi, (15 absenţi), din protopresbiteratul Selişte i 13 membri presenţi (11 absenţi), din Avrig 14 membri presenţi, (13 absenţi). In fine s'au mai însinuat ca participanţi 3 membri, aparţinĕtori altor cercurí.

(Că au fost atâţa absenţi, e a sĕ esplica şi prin faptul, că şi în aceste tracturi, ca peste tot locul, în multe comune au fost aplicaţi învĕţători provisori, originari din alte părţi de ţară, cari duşi fiind pe acasă, n'au venit ori n'au putut veni aici, unde după „Consemnare" apartineau. Un motiv, a se cumpăni de n'ar fi mai bine, ca conferenţele sĕ se convóce ceva mai târziu, când învĕţătorii sunt toţi la posturile lor, şi când apoi, sigur, nu s'ar mai putea nota atâtea absenţii).

Preşedintele pune la ordinea ḑilei temele destinate pentru desbatere şi dă totodată unele deslușiri şi îndrumări, cum am putea mai bine desbate asupra lor, şi cum am putea trage cel mai bun folos din aceste desbateri.

Părintele protopop *Papiu* propune, iar adunarea primesce cu unanimitate, ca sĕ se alégă pentru fie-care temă câte o comisiune carea în procsima şedinţă sĕ vină cu o propunere bine întemeiată, cum am putea mai cu efect desbate asupra ei.

Se aleg în scopul acesta trei comisiuni de câte 5 membri.

Comisiunea 1: D. Lăpădat, Al. Galea, Ier. Mardan, G. Stăneasă şi N. Făgărăşan; comisiunea 2: I. Bratu, M. Lungu, I. Chipară, T. Măhăra şi I. Hanzu; comisiunea 3: N. Dragomir, C. Hămbăşan, I. Racota, D. Iosof şi Toma Joandrea.

După alegere, conferinţa, în care cu plăcere am vĕḑut luând parte la desbaterile nóstre şi pe P. O. Dni protopopi Papiu şi Cândea, se încheie.

Şedinţa a dóua sĕ anunţă pe după améḑi la 4 óre.

Şedinţa II. După amiaḑi, comisiunea 1. prin referentul Aleman Galea îşi cetesce referata, şi se nasce o viuă discusiune, la care au luat parte cu deosebire P. O. D. asesor consist. Nicolau Ivan, comisariul consist. Dr. Vas. Bologa, membrii Al. Galea, M. Frăţilă, I. Muntean şi alţii, şi se aduce conclus, ca:

până la procsima conferenţă din anul viitor *sĕ se pregătéscă un elaborat, în care sĕ se ţină sémă de observările şi indigitările sulevate în decursul desbaterilor*; ér cu elaborarea temei: „Care este metodul cel mai bun pentru a desvolta în şcolari simţĕmêntul religios moral?" sĕ însarcinéză corpul învĕţătoresc din Sĕlişte.

Aprópe în întreg decursul şedinţei a II a fost de faţă şi Dl referent şcolar, asesor Dr. Liviu de Lemény.

Şedinţa III. In şedinţa a treia referentul comisiunei a II-*a* membrul Toma Măhăra dă cetire raportului asupra temei: „Prelângă cari modalităţi şi precauţiuni sunt a se distribui premii între scolarii cari s'au distins, pentru a evita efectele stricăcióse împreunate cu acest sistem cu privire la educaţiune şi a ajunge scopul folositoriu de nobilă emulare?"

Se încinge o discusiune fórte instructivă şi tot odată interesantă, la care iau parte cu deosebire membrii Bratu, Hămbăşan, Frăţilă, Cristiu şi alţii, provocându-se fie-care la esemple concrete din esperienţa proprie.

Membrul I. Bratu e contra premiilor materiale şi stărue mai mult pentru premii morale.

Membrul C. Hămbăşan espune casuri din esperienţa proprie, cum părinţi de ai şcolarilor, fiind membri în comitetul parochial, pretind chiar, ca copiii lor se fie „premiaţi", şi susţin, că ei „plătesc" din al lor premiul, fie în obiecte, fie în bani! E de părere sĕ nu se premieze de loc scolarii, ci drept distingere pentru diliginţă, sĕ se întroducă locaţiunea.

Membrul Cristiu e pentru premiare, înse noi sĕ luminăm pe părinţi ce însemnéză premiarea, că nu pot fi toţi premiaţi, şi apoi înţelegênd părinţii scopul premiării nu se vor nasce neplăceri de felul acelora, pe cari le-a comunicat membrul Hămbăşan.

Membrul Frăţila e de părerea, ca sĕ se întroducă şi în şcólele nóstre aşa numitul „Avis", o cărticică prin care lună de lună sĕ se încunoscinţeze părinţii despre progresul ce-l fac copiiĭ în şcóla, Avis, care în România e fórte usitat.

După lungi desbateri în privinta acésta, membrul T. Măhăra primesce însărcinarea a lucra acésta temă până la anul viitoriu, avênd a ţinea seamă de părerile date referitóre la acest obiect.

Urméză la ordinea ḑilei cetirea referatei asupra temei a treia, prin referentul comisiunei Ioan Racota, ér lucrarea acestei teme, fără a fi întrat în desbateri speciale, până la anul viitoriu o primesce înv. dir. dela scólele nóstre din Selişte, D. Lăpădat.

(Va urma.)

Conferenţa din Borgo-Prund.

Bărgău, în 31 August 1898.

Onorată Redacţiune!

Eri, în 18/30 August s'a ţinut conform ordinului consistorial, şi în tractul nostru gr.-r. al *Bistriţei*, conferenţa învĕţătoréscă, la Borgo-Prund.

La 8 óre diminéţa învĕţătorii participanţi dimpreună cu comisariul consistorial, dl protopresbiter tractual Simeon Monda, s'au întêlnit la şcóla fundaţională din Borgo-Prund, unde ambii domni parochi gr.-or. ai comunei Borgo-Prund, anume: dl paroch veteran Teodor Vrăsmaş şi cel tinĕr Iuliu Suceava, îi aştepta în ţinută sĕrbătorésca.

De aici au mers în corpore în biserica şi acolo s'a slugit prin dl protopresbiter, însoţit de parochii, locali „Doxologia" împreunată cu rugăciunea plecării genunchelui, ér după serviciul divin s'au reîntors în o sală a şcólei fundaţionale, unde dl comisar Monda prin o vorbire fórte potrivită reflectând la necesitatea, ce a servit de causă spre a se abandona sistemul cu „Reuniunile" şi a se reîntroduce „Conferenţele", accentuează greaua sarcină şi marea rĕspundere ce o are învĕţătoriul pentru îndeplinirea chemării sale, înaintea omenimei şi înaintea naţiunei, bisericei şi a lui D-ḑeu!

Deschide conferenţa.

Faţă de frecuentare, cu regret trebue sĕ o spun, că conferenţa a fost slab cercetată.

Invĕţătorii aci sunt puţini la numĕr, compunêndu se acest cerc numai din protopresbiteratul Bistriţei, care în anul 1897/8 abia a avut vre-o 19 posturi învĕţătoresci. Dar şi dintre acestia unii au lipsit din nepăsare ori nepricepere.

Un inconvenient pentru participare ar fi a se privi terminul ţinerei conferenţei, care concide şi cu înscrierile la scolile în oraşe, şi cu terminul unui têrg de ţéră în Bistriţa, numit „Bulgíul cel mare", cel mai mare şi mai frecuentat tîrg din întreg anul pentru poporaţiunea din jur.

La acest têrg se silesce fiecine sĕ producă ceva marfă spre vênḑare, ca apoi sĕ-şi cumpere articli necesari de traiu, ca pregătire pentru érnă, căci ocasiune aşa potrivită nu i-se mai dă în decursul anului.

Afară de cei obligaţi, ca óspeţi am avut pe domnii parochi din Borgo-Prund: Teodor Vrăşmaş şi Iuliu Suceava şi pre dl paroch Eliseu Dan din Borgo-Suseni.

Cu plăcere o spun, că în mod consultativ au luat parte activă şi numiţii domni preoţi la desbatere, asupra unor chestiuni puse la ordin ea ḑilei. Onóre li-se cuvine lor pentru acéstă participare.

Am fost în drept a aştepta, ca şi alţĭ domni, barem cei mai din apropiere, ca directori de şcólă, sĕ binevoiască a participa, deşi cercularíul consistorial nu-i obligă.

Supunêndu-se spre deliberare obiectele designate ca teme precum şi o disertaţie a d-lui comisariu consistorial, deliberarea asupra lor s'a făcut din partea celor presenţi cu interesul şi seriositatea recerută, înlesnindu-se mult cursul deliberării prin disposiţia făcută mai nainte de întrunire, de prea on. domn protopresbiter Monda, distribuind temele spre a fi lucrate în scris de unii dintre învĕţători, aşa că la adunare sĕ vină înaintea conferenţei cu material cam pregătit.

Au fost însărcinaţi a lucra în scris, în cât ştiu eu:

1. Dl Ioan Buzdug din B-Rus, tema de sub Nrul 1. din cercularíul consistorial, dar nefiind dl înv. present, tema s'a desbătut din întreg în plenul conferenţei.

2. Ioan Jauca din Borgo-Bistrita a presentat şi cetit în conferenţă tema despre „Modalitatea premierei şcolarilor".

3. George Ghiţa din Borgo-Bistriţa a lucrat şi cetit tema de sub nr. „3": „Observări asupra planului de învĕţămênt din normativul şcolariu din 1882".

4. Ioan Săreţan din Borgo-Suseni a cetit în conferenţă tema: „Cum trebuie sĕ fie o şcólă după planul de învĕţămênt esistent, ca sĕ se pótă numi bine organisată?"

Temele cetite declarându-se în mare parte de succese, deliberarea asupra lor s'a uşurat mult.

Membrii presenţi fiind apoi puţini la numĕr, desbaterile, deşi s'au făcut cu interes şi seriositate, totuşi nerecerênd timp mai îndelungat, conferinţa şi-a putut termina lucrările în aceiaşi ḑi.

Incheierea s'a făcut, prin vorbirea presidiului de reprivire asupra activităţei conferenţei, prin care cu óre-care satisfacţie constată bunul succes şi mers al conferinţei, regretă neinteresarea celor absenţi, mulţămesce preoţilor óspeţi ai conferinţei, parochilor locali pentru primire, şi în special dlui paroch bĕtrân Teodor Vrăşmaş, pentrucă Dsa în calitate de preşedinte al senatului şcolar, a luat mĕsuri de s'a pregătit şi arangiat cuviincios o sală din numita şcólă în scopul de a se ţinea conferinţa.

Conferinţa sĕ încheie între uralele celor presenţi de: „trăiască" şi cu mulţămita pentru buna conducere.

După acestea, învĕţătorii s'au întrunit la o modestă masă, la carea mai împărtăşindu-şi unii altora din jalbele asupra nĕcazurilor vieţei, de cari sunt aşa bogat înzestraţi, cu cinste si omenie s'au despărţit, ducêndu-se fiecare la ale sale.

Un participant.

Conferenţa dela Deva.

Până la publicarea raportului special, dăm o mică notiţă:

Conferinţa învĕţătorilor gr. ort. români din cercul *Deva*, compus din protopopiatele Deva, Haţeg, Dobra, Ilia şi Orăştia, a decurs în deplină ordine şi neconturbată de nimeni.

Presenţi au fost Dnii protopopi: Avram P. Pĕcurariu, Tit V. Gheaja, George Romanul, ca inspectori districtuali, şi dl Avram S. Pĕcurariu, administratorul Dobrei. La şedinţa I. au participat *59*, la a II: *61* de învĕţători şi câţiva onoraţiori.

Temele designate de V. Consistor arch. s'au desbătut cu seriositate şi demnitate.

DIN ROMÂNIA

(***Noul seminar central în Bucuresci***). S'a hotărît în mod definitiv, ca palatul noului seminar central din capitala română, sĕ se construiască în curtea bisericei Antim.

Acéstă clădire va costa aproximativ *un miilon de lei.*

*

(***Călĕtoria Principelui Ferdinand***). A. S. R. Principele moştenitor va pleca la finele sĕptămânei acesteia în străinătate sĕ se întêlnéscă cu A. S. R. Principesa Maria, care petrece acum la băile de Langenschwalbach.

Alteţele Lor se vor întórce în România pe la finea lunei Septembre, după ce vor fi făcut o visită curţii din Londra, împreună cu AA LL. Marele Duce şi Marea Ducesă de Hessa.

* * *

(***Dunărea mică***). De la Severin şi până la Sulina, apele Dunărei sunt în scădere. Apa e aşa de mică, cum rar s'a vĕḑut vreodată. Locuri acoperite altădată cu apă adâncă de la 3 până la 4 metri, sunt astă-zi acoperite cu nesip uscat.

* * *

(***Ofiţeri români la manevrele engleze***). Guvernul englez a invitat guvernul român, sĕ desemneze un ofiţer, care sĕ asiste la marile manevre ale armatei engleze, ce vor avea loc luna viitóre.

* * *

(***Friguri tifoide în armata română***). In urma ivirei epidemiei de febră tifoidă între soldaţii din brigada de infanterie Bacău și între soldații din regimentul 8. Călărași Botoșani, se zice, că corpul 4. de armată nu va participa la manevrele din tómna aceasta. D. colonel d-r Ștefan Corvin, șeful serviciului sanitar al corpului 4 de armată, a și plecat în acele garnisóne, spre a'și face cuvenitele rapórte, dacă soldații corpului 4 de armată pot sau nu participa la manevre? D. d-r Corvin ar fi de părere de a nu participa, pentru a nu se propaga contagiunea în tabărele manevrelor.

Sfințirea șcólei din Nasna.

Nasna, 30 August, 1898.

Diua de 16/28 August a. c. a fost pentru întreg tractul Murěș-Oșorheiului o ḑi de festivă întrunire în comuna nóstră bisericéscă Nasna, unde actul sânțirei noului edificiu școlar a atras clerul și inteligința mirénă din protopresbiterat, ba de astădată am fost norocoși a saluta în mijlocul nostru și un óspe îndepartat, pe onorabilul domn Dr. *Elie Cristea* secretariul consistoriului archidiecesan, care în calea sa spre Jabenița, unde în ḑilele proxime avea sě conducă ca comisariu consistorial conferențele învěțătoresci din cercul Reghinului, s'a abătut și pe la Nasna, spre a asista la acest act.

Intréga comună luase haine de sěrbătóre spre a primi în sinul sěu în mod demn pe aleșii óspeți, dintre cari unii au sosit în comună încă înainte de amézi. Dl Dr. *Cristea* împreună cu protopresbiterul tractual domnul *Nicolau Măneguțiu* au sosit după prânḑiu înainte de órele 3, când s'a început servițiul divin în biserica din apropierea edificiului școlariu. Serviciul divin s'a început cu vecernia si s'a continuat cu litia, după care a urmat sânțirea apei. Au oficiat la serviciu sub pontíficiarea părintelui protoprosbiter *Nicolau Maneguțiu* următorii preoți din tract: *Ioan Adam*, adm. parochial în Corunca, *Ioan Bârsan*, paroch în Egerseg, *Vasiliu Hodoș*, paroch în Icland, *Ioan Moldovan*, paroch în Vidrasěu, *Zaharie Oprea*, paroh în Bandul de câmpie și *Stefan Stoicovici*, paroch în Murěș-Cristur. Intreg servițiul divin a fost și impunětor și de o precisiune rară, sciindu fie-care oficiant rolul și timpul funcționărei sale. Meritul revine șefului tractual, care de timpuriu a statorit un program corespunḑětor. La reușita și înălțarea lui au contribuit în mod însemnat parochii *Ioan Vătășan*, din Petea de câmpie și *Iustin Teglariu* din Suplac, cari au funcționat ca cântăreți; prin vocea lor simpatică și bisericéscă au pătruns inimile tuturor celor presenți. Cetirile de psalmi etc. le-au prověḑut 2 absolvenți ai seminariului archidieiecesan. Intreg poporul asculta tóte cu încordată și evlaviósă atenține. La fine protopresbiterul pontificiant a stropit edificiul nou cu apă sânțită precum și pe publicul present, ér după terminarea celor rituale a ținut secretariul consistorial Dr. *Elie Cristea* poporului adunat în progadia bisericei, un frumos discurs (publicat în nr. trecut *Red.*), care a completat în mod admirabil servițiul, făcênd prin acésta pe cei presenți sě lege cele mai plăcute suveniri de actul la care au asistat. Toți cei presenți sorbiau așaḑicând fiecare cuvênt din gura oratoriului cu atât măi vêrtos, cu cât dl Cristea a vorbit într'o limbă poporală, la înțelesul poporului și cu tóte acestea în mod mai avêntat, punênd la inima poporului iubirea către biserică și școla sa, accentuând meritele conducětoriior și mulțěmind tuturor pentru ostenelele aduse întru îndeplinirea unui așa măreț fapt.

Prin cuvintele d-lui Cristea credincioșii nostri din acésta comună s'au simțit pe deplin recompensați pentru jertfele aduse și greutățile întimpinate până la terminarea frumosului edificiu școlariu, care face onóre comunei, cu atât mai vârtos, cu cât nu tocmai cu mult înainte s'au făcut primii pași pentru ridicarea lui. Deosebită laudă trebue se aducem aci energicului șef tractual și în special tinerului și harnicului paroch local *Stefan Russu*, pentru înțelépta conducere a poporului la astfel de lucrări laudabile și pentru neobositele alergări și jertfe întru realisarea nobilului plan de-a zidi un edificiu corespunḑetor legilor și timpului și de-a salva astfel scóla de ḑilnicele amenințări cu închidere și sistare. Edificiul ridicat întrun timp relativ fórte scurt fără existența vr'unui fond școlar de mai înainte și fără succurse materiale mai mari, este o vie dovadă despre succesul, cu care póte lucra conducătoriul zělos și consciențios al poporului nostru, dacă are pricepere și răbdare. Multe comune de ale nóstre mai mari și mai bine situate ar putea lua esemplu dela Nasneniĭ relativ puțini și săraci.

După terminarea actului de sfințire s'a întrunit publicul în număr considerabil la ospitala masă a parochului Stefan Rusu, întinsă în curtea casei parochiale, unde din partea d-nei preotese și a d-nișórelor surori s'au servit bucate alese și gustóse. Insemnătatea întrunirii a provocat ținerea, de toaste a căror șir la început P. O. D. preprotesbiter *Nicolaie Maneguțiu*. D-sa în cuvinte însuflețite a închinat pentru Escelenția Sa Inalt-prea sânțitut nostru archiepiscop și metropolit *Miron Romanul*, accentuând mai ales meritele acestui suprem înspector scolar pe terenul scólelor nóstre confesionale, pe cari totdeauna și în tóte locurile le-a apărut, îngrijit, înmulțit și ridicat în tóte privințele. Cei presenți au crupt în viĭ aclamări la adresa Escelenției sale.

La locul al doilea a vorbit asesorul și secretariul cons. Dr. *Elie Cristea* pentru protopresbiterul tractual Nicolau Maneguțiu. Dsa și-a esprimat bucuria, ce-o simte, când din cele vězute și auḑite află, că instituțiunile nóstre bisericesci din tract au prins rădăcini puternice, și-au intărit temelia, pe care în viitoriu sě se pótă desvolta cu siguranța și că în unele părți prin harmonică și bună înțelegere și prin sprigin împrumutat s'au produs deja róde frumóse, cari sunt pe cale a sě înmulți. Acésta îmbucurătóre stare de lucruri dovedesce zelul și energia șefului tractual, pentru care golesce păharul, dorindu-i ca și pe viitor cu mână tare sě lucre la înflorirea tractului, în fruntea căruia stă.

Parochul local *Stefan Rusu* a vorbit pentru d-l Dr. *Elie Cristea*, mulțumindu-i în numele comunei pentru plăcută surprindere, care a făcut-o comunei întregi prin presența sa și pentru însemnata parte, cu care a contribuit la înălțarea actului sfințirei sěvêrșite.

Parochul *Ioan Bârsan* din Egerseg a vorbit pentru inteligința; parochul *Iustin Telegariu* pentru popor. Protopresbiterul N. Maneguțiu ridică din nou pocalul și închină pentru Dr Cristea, accentuând activitatea acestuia pe terenul bisericesc, vrednică de urmat din partea fie cărui român-ortodox. —

S'au mai toastat apoi pentru d-na casei preotésa Rozalia Rusu, pentru rolul important ce-l jócă femeea în lupta nóstră culturală etc etc. In tot decursul mesei a distras pe meseni o musică de țigani cu felurite melodii.

La órele 7, ridicându-se masa s'a început petrecerea cu dans în sala cea mare a noului edificiu școlariu, care era frumos împodobita cu flori, verdețuri, covórě, tablouri etc. In fruntea salei era pus potretul Escelenției Sale *Miron Romanul*, încadrat în rame mari și elegante. Acest tablou au fost adus din Sibiiu și donat din partea d-lui Dr *Elie Cristea* scólei din Nasna, ca semn de aducere aminte a petrecerei d-niei sale în aceea comună. — Petrecerea a fost bine cercetată și amimată și a ținut până și ḑiori de ḑi. Părintele protopresbiter cu onorabila d-sale soție precum și dl Dr Cristea au petrecut în mijlocul nostru până după meḑul nopții, când s'au retras între cele mai vii aclamări ale celor presenți.

Fie ca laudabila faptă a harnicilor Nasneni, precum și priceperea bunilor lor conducători, urmate se fie din partea tuturor comunelor nóstre bisericesci, căci atunci progresul nostru vădit va fi și nu va mai putea fi de nimenea împedecat în calea sa.

i. s.

Mai nou

Englezii în Africa.

Cu datul de 4 Sept. se vestesce *o mare invingere a armatelor engleze în rezboiul ce Anglia îl pórtă în Africa, contra Dervișilor!*

Cea mai puternică cetate, pe care desrișii, după pustiirea Khartumului și-o făcuseră, fața în fața cu acesta, de reședință și centru de operațiune, *Ondurman-ul a căḑul în mânile englezilor!* Prin asta Englezilor le e deschisă calea spre gurile Nilului și centrul Africei, realisându-li-se una din cele mai mari și vechi aspirații ale lor în aceste părți!

Lupta a fost grea. Armata dușmană era mult mai mare ca cea engleză. După o versiune Englezii au perdul *2000* de ómeni, Desvișii ca la *8000*, după alta englezii ar fi perdut numai 2 ofițeri, ear Desvișii ca la 1000 de ómeni.

*

Entente germano-englez.

Hanovera, 4 Sept. Azi s'a ținut pe piața Waterloo serviciu divin castrens, cu care ocasie Impăratul Wilhelm a ținut o vorbire ostașilor. A accentuat că trupele stau aci pe un pământ istoric; a pomenit frăția de arme germano-engleze dela Waterloo, și a amintit că armata engleză, abia cu câteva óre nainte, a eluptat o mare victorie în Africa. *Impăratul apoi, și după el tóte oștirile, au aclamat viu pe Regina Angliei.*

Sě vorbesce prin ḑiare despre o *alianță anglo-germână.*

Noutăți.

Consistoriul metropolitan și-a terminat agendele Sâmbătă după pranz. Domnii asesori consistoriali s'au întors parte mare încă în aceași ḑi acasă.

* * *

Monarchul la Buziaș. Sâmbătă (in 3 l. c. n.) s'au început la Buziaș manevrele înaintea supremului șef al armatei. Maj. Sa a sosit la Buziaș Vineri (2 l. c.) unde a fost întimpinat cu pompă cuvenită. Trenul ce ducea pe Monarchul, s'a oprit întâiu la Seghedin câteva minute, unde mulțimea adunată a aclamat pe Monarch. La Timișóra, unde trenul s'a oprit pe 6 minute, publicul oficios și neoficios deasemenea a făcut ovații entuziaste Domnitorului.

La Buziaș trenul cu *Monarchul* a sosit la 5 și $^1/_4$. *Maj. Sa* erá însoțit de archiducii *Francisc Ferdinand* și *Francisc Salvator*. Maj. Sa a fost salutat de către comitele suprem *Molnár* prin o vorbire, în care 'L asigura despre credința nestrămutată, alipirea și dragostea sinceră ce'i nutresce populația comitatului.

Maj. Sa a răspuns: Primiți mulțumirea mea cea mai intimă pentru cordialul salut și pentru manifestarea alipirei D-vóstre. Plăcut reamintindu-mi zilele petrecute pe teritoriul comitatului Timișului, ve asigur, că și cu acest prilej bucuros am venit în cercul d-vóstră.

S'a ținut apoi un scurt *cercle.* La dorința Maj. Sale i-au fost presentate notabilitățile de față, intre cari membrul casei magnaților Iosif *Gáll și preoții români.*

* * *

Alegerea de protopresbiter dela Dobra. Ni se telegrafézǎ din Ilia: Alegerea de protopop la Dobra, a decurs în ordine esemplară. A. S. Pěcurar a căpătat 28 voturi, prof. Sîrbu 7 voturi și I. Morar, preot în diecesa Caransebeșului, 3 voturi.

* * *

Sfințirea școlei din Criscior. La 16/28 August s'a sfințit nou zidita școlă gr-or. din Crișcior (protopresbiteratul Zarand). Școla zidită de zid și bine plănuită, e o podóbă pentru numita parochie! Onóre bravului popor credincios din comună, care a contribuit la zidirea ei, onóre ppresbitelui tractual Vas. Damian, parochului local Ioan Perian și învěțătoriului epitrop Ales. Draia, zeloșii stăruitori pentru zidirea ei!

* * *

Cununie Dl *Ioan Dordea* și *Maria Costea* invită la sěrbarea cununiei lor, ce se va ținea Dumenică în 30 August v. (11 Sept. n.) la 2 ore p. m. în biserica gr.-or. din Hașag. Dorim fericire.

* * *

Dar pentru biserică, Locuitorii Albert Fejer și soția sa Ana născ. Bârdec din Clușiu au dunat bisericei nóstre gr.-or. din Bonțida un *Policandru* de fer în valóre de 40 fl. v. a., pentru care dar subscrisul mě simt îndemnat a le axprima în numele parochienilor mei, cele mai profunde mulțămiri. E de notat că dl Albert Fejér a dost de religiuuea izraalită si trecând la religiunea rom.-cat., s'a casătorit cu numita dómnă de religiunea nóstră, cu carea a avut apoi fiul a cărui manufactura proprie este policandrul donat.

Bonțida, 21 Augnst (2 Sept.) 1898.

Augustin Cupșa.
par. ort. rom.

* * *

De ale Asociațiunii din Beniș. In raportul nostru dela adunarea *„Asociațiunii“* din Beinș, publicat în numěrul nostru trecut, pomenindu-se cu numele domnii, cari s'au însinuat membri *fundatori* ai „Asociațiunii“ se amintesce din greșală și numele: Teodor *Vancea*, notar, — in loc de Teodor *Oncea*, notar în B. *Lazuri*. Ținem a rectifica greșéla acésta străcurată în rapórtele aprópe a tuturor foilor nóstre.

* * *

Mórte. Nicolau Sterca Șiuluțiu de Cărpeniș, funcționar la institutul de cred. și econ. „Albina“ din Sibiiu, a reposat în Domnul, la 2 Septembre n. în etate de 35 ani. Inmormêntarea după ritul gr-or. s'a sěvêrșit Duminecă în 4 Sept. n. Cu inima sfașiată de durere aduc acésta la cunoștința tuturora: Ved Francisca Șterca Șuluț n. Tobias, ca mamă; Dr. Alesandru, Amos, Sabin, Aureliu, ca frați; ved. Florentina Ternoveanu, Lucreția Corchesiu, Elena, ca surori; Georgiu M. Corchesiu, și Lavina St. Siuluțiu n. Ciani ca cumnat și cumnată.

Trimitem condolențele nóstre întristatei familii.

* * *

Omor. Sěptămâna trecută un țeran român din Avrig, în urma unei certe furióse, i-a pușcat nevasta și imediat a dispărut, neputênd fi prins. Gendarmii dând de urma lui, a dóua zi erau sě-l prindă. In momentul însě când se fie prins, și'a înfipt un briceag în pept. Nu s'a putut omorî. A fost adus pe un car la tribunalul din Sibiiu.

* * *

Fondul de ajutorare a věduvelor și orfanílor meseriașilor români din Sibiiu, întemeiat de „Reuniunea sodalilor români din Sibiiu“ a sporit cu fl. 2, dăruiți de presidentul Reuniunei, dl Victor Tordășianu, în amintirea regretatului Nicolae St. Șuluțiu de Cărpeniș, fost funcționar la „Albina“, reposat în Abrud. Prin acéstă contribuire fondul dispune de suma de fl. 50.

Dela șcólele centrale din Brașov.

Iată în cele următóre anunțurile școlare ce ni-au sosit dela școlele nóstre centrale din Brașov, și pe cari le-am dat în mic resumat în numěrul trecut.

Dela gimnasiu și reale.

Anul școlar 1898—99 la *școlele medii gr.-or. române din Brașov*, se va începe cu 2 Septembre 1898 st. v., adecă în 14 Sept. st. n. Părinții, cari doresc a-și da copii la aceste școle, sunt poftiți a-se presenta cu fiiĭ lor în cancelaria Direcțiunii în ḑilele de *2, 3, 4 Septembre v.* pentru inmatriculare.

Școlarii, cari se inmatriculézǎ pentru prima dată la școlele nóstre medii, vor aduce testimoniu școlastic, estras de botez și certificat de revaccinare. In *31 August v. și 1 Septembre v.* dela 8—12 óre a. m. și dela 2—5 óre p. m. se vor ținea esamenele supletorii și de emendare. Cei ce s'ar presenta mai târḑiu, au sě petiționeze la direcțiune, dovedind cu atestat valabil causa întârḑierii.

Didactrul, care se va depune îndată la inmatriculare, este pentru școlarii români de religiunea gr.-or. și gr.-cat. cu totul de *12 fl.* în *gimn. inf.* și în *școla reală*; ér în gimnasiul superior de *20 fl.*; pentru cei de alte confesiuni didactrul se socotesce *îndoit*. Afară de didactru fie-care școlar are sě plătéscă înainte 1) taxa pentru testimoniu și anuar 1 fl. 50 cr. 2) taxa pentru bibliotecă (în gimn. super. 50 cr.; în gimn. infer. și școlă reală 30 cr.), — 3) Școlarii din gimnasiul superior mai au sě plătéscă și taxa de membru a societății de lectură (cl. VII și VIII 1 fl., ér cl. V și VI 50 cruceri); 4) toți școlarii, cari sě înscriu pentru întâiu la aceste institute, vor plăti odată pentru totdéuna o taxă de înscriere de *4 fl.*

De didactru se scutesc cei lipsiți de mijlóce, sub anumite condițiuni, care se pot afla dela Direcțiune.

Brașov, 20 August v. 1898.

Direcțiunea școlelor medii
gr. or. române.

*

Dela comerciale.

Anul școlar 1898—99 *la școla comercială superiórǎ gr or. română din Brașov*, se va începe cu 3 Septemvrie 1898 st. v., adecă în 15 Sept. st. n. Părinții, cari doresc a-și da copiii la acéstă școlă, sunt poftiți a-se presenta cu fii lor în cancelaria Direcțiuneii în ḑilele de *I. 2. 3. Septembrie v.*, pentru înmatriculare.

Școlarii, cari se înmatriculézǎ pentru prima-dată la școla nóstră, vor aduce testimoniu școlastic de cel puțin 4 clase gimnasiale, reale séu civile, extras de botez și certificat de revaccinare. *In 31 August v. și 1 Septemvre v.* dela 8—12 óre a. m. și dela 2—5 óre p. m. se vor ține esamenele supletorii și de emendare. In 3 Septemvrie v. se vor ține esamenele cu privatiștii. Cei ce s'ar presenta mai târḑiu, au sě se presenteze la direcțiune, dovedind cu atestat valabil causa întârzierii.

Didactrul, care se va depune îndată la inmatriculare, este pentru școlarii români de relígiunea gr. or. și gr cat. cu totul de 30 fl., pentru cei de alte confesiuni didactrul se socotesce duplu. Afară de didactru fiăcare școlar are sě plătească înainte (1 taxa pentru testimoniu și anuar 1 fl. 50 cr., 2) taxa pentru bibliotecă 50 cr., 3) taxa de membru al societăți de lectură 1 fl., 4) toți școlarii care se înscriu pentru întâiu la aceste institute, vor plăti odată pentru totdeuna o taxă de înscriere de 4. fl.

De didactru se scutesc cei lipsiți de mijlóce, sub anumite condițiuni, cari se pot afla dela Direcțiune.

Arseniu Vlaicu.
director

Nr 442—1898 [155] 2—3

Concurs.

Pentru intregirea posturilor învĕţătoresci vacante dela scólele din comunele mai jos înşirate, în protopresbiteratul Lupşei, se escrie concurs cu terminul de 7 Septemvre a. c.

1. La scola din Cacova-Ieri cu salariu de 300 fl., cuartir, lemne şi grădină.

2. La şcóla din Poşaga de jos cu salariu de 300 fl., cuartir şi lemne

3. La şcóla din Şasa, cu salariu de 300 fl., cuartir, lemne şi grădină.

4. La şcóla din Valea-Lupşei cu salariu de 300 fl., cuartir şi lemne.

Doritorii de a ocupa unul din acestea posturi învăţĕtoresci, sĕ-şi astérnă cererile provĕḑute cu documentele recerute la subsemnatul oficiu protopresbiteral pănă la terminul indicat mai sus.

Oficiul protopresbiteral al tractului Lupşei

Ofenbania în 2 August 1898

Ioan Danciu
protopresb.

Nr. 776 - 898 [153] 3—3

CONCURS.

pentru ocuparea posturilor de învĕţători în comunele mai jos însemnate din tractul protopresbiteral al Agnitei se deschide concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

1. Ighişdorful român, salariu anual de 300 fl. din repartiţiune dela popor, cuartir şi lemne.

2. Selistat, salariu 150 fl. în bani prin repartiţiune dela popor şi pentru restul de 150 fl. o livadie şi o grădină, cuartir natural şi lemne de foc.

Doritorii de a ocupa aceste posturi, sunt poftiţi a se presenta în vre-o Duminecă séu sĕrbătóre în biserica din comuna unde a concurat spre a-şi arăta desteritatea în cântări şi tipic, ér petiţiunile de concurs au sĕ le aştérnă în terminul prescris conform legilor în vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral

Nocrichiu în 27 Iuliu 1898.

In conţelegere cu comitetele parachiali respective.

Oficiul protopresbiteral

Nicolau Moldovan
adm. protopresb.

Nr. 510/898. [157] 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor vacante de învĕţători din comunele mai jos însemnate, ppresb. Mercurei, se eschide concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Roman“.

1. Apoldul-de-sus un post învĕţătoresc cu salar anual de 300 fl. solviţi din subvenţie dela comuna politică şi repartiţiune dela popor, cuartir liber în edificiul scólei şi lemnele necesari de foc.

2. Dobârca, un post de învĕţător cu salariu anual de 300 fl. solviţi din repartiţie dela popor şi aubvenţie dela comuna politică şi lemnele necesari de foc.

3. Gusu, un post de învĕţător cu solariu anual de 300 fl. solvit din repartiţiune dela popor şi lemnele necesari de foc.

Doritorii de a ocupa unul din acestea posturi, au a-'şi înainta cererile de concurs, înstruite conform normelor în vigóre, subsemnatului oficiu în terminul sus îndicat.

Mercurea, la 1. August 1898

Oficiul protopresb. gr.-or. al Mercurei în conţelegere cu respectivele comitete parochiali.

Din încredinţarea Dlui protopop.

Romul Pop
Asesor al scaunului protopopesc.

Nr. 375/898. [156] 3—3

CONCURS

Pentru ocuparea posturilor vacante învĕţătoresci dela şcólele din comunele mai jos însemnate, protopresbiteratul Cohalmului, se publică concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în fóia „Tel. Rom.“

1. Paloş, un post de învĕţătoriu cu salariu anual de 300 fl. prin repartiţiune dela popor, cuartir şi lemne de foc.

2. Jibert, un post de învĕţătoriu cu salariu anual de 300 fl. în următórele: *a*) 150 fl. dela popor prin repartiţiune, *b*) 100 fl. dela stat şi *c*) 50 fl. computaţi în folosirea unei grădini,— cuartir şi lemne de foc. Dela concurenţi se recere, sĕ conducă cântările liturgice în tot decursul anului şcolar cu copii de şcólă de tóte ḑilele şi de repetiţiune.

3. Valendorf, un post de învĕţătoriu cu salariu anual de 300 fl dintre cari 200 fl. dela popor prin repartiţiune, 100 fl. dela Consistoriu, cuartir şi lemne de foc.

Doritorii de a ocupa vre-unul din aceste posturi, au a şi aşterne cererile concursuale instruite conform normelor în vigóre în terminul de mai sus, subsemnatului oficiu protopresbiteral.

Cohalm, 4 August, 1898.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Cohalmului, în conţelegere cu respectivele comitete parochiale.

Nicolau D. Mircea,
protop.

Nr 474/898 [151] 3—3

CONCURS.

Pentru întregirea posturilor vacante învăţătoresci dela şcólele confesionale din mai jos însemnatele comune ale protopresbiteratului Geógiului, se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

1 Mada, cu salariu anual de 300 fl. v. a. şi lemne de încălzit.

2. Nevoeş cu salariu anual de 300 fl. v. a., grădină de legumi şi 2 orgii de lemne.

3. Vermaga, cu salariu anual de 300 fl , cuartir gratuit şi lemne de încălḑit.

Aspiranţii la acestea posturi, au aşi asterne cererile lor concursuale instruite corform normelor din vigóre în terminul susindicat subsemnatului oficiu protop. şi a se presenta sub durata concursului în vre-o Dumінecă séu sĕrbătóre la serviţiul divin în biserică, spre aşi arĕta desteritatea în cântări, şi ase face cunoscuţi poporului.

Hondol, 4 August 1898.

In conţelegere cu respectivele comitete parochiali.

Oficiul protopres. al tractului Geógiului

Vasiliu Pipoş
protop.

Nr. 324/898 [154] 3—3

CONCURS.

Pentru întregirea posturilor vacante de învĕţători dela şcólele din comunele mai jos însemnate, protopresbiteratul Dobrei, se publică concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în organul archidiecesei „Telegraful Român“.

1. Dobra, un post de învĕţătóre la scóla tractuală, cu salar anual de 400 fl. v. a. —

2. Roscani-Mihăesci, un post de învĕţătoriu, cu salariu de 300 fl., cuartir natural şi lemne de foc. —

3. Rădulesci, un post de învĕţătoriu, cu salariu de 300 fl., cuartir şi lemne.

4. Lăpuşnic, un post de învĕţătoriu, cu salar de 300 fl. v. a. —

5. Stăncesti-Ohaba-Făgeţel, un post de învĕţătoriu, cu salar de 300 fl., cuartir şi lemne. —

6. Panc-Sĕlşte, un post de învĕţătoriu, cu salariu de 300 fl., cuartir şi lemne.

7. Lăpugiul inf.-Ohaba, un post de învĕţătoriu, cu salariu de 300 fl., cuartir şi lemne. —

8. Baştea-Holdea-Coşesci, un post de învĕţătoriu, cu salar de 300 fl. cuartir şi lemne. —

9. Brîsnic, un post de învĕţătoriu cu salariu de 300 fl., cuartir şi lemne. —

Reflectanţii la vre-unul din aceste posturi au a-'şi înainta cererile de concurs instruite conform normelor în vigóre, în terminul deschis, subsemnatului oficiu protopresbiteral.

Dela cnncurenţi se astéptă a sĕ presenta în vr'-o Dumінecă ori sĕrbătóre la biserică în respectiva comună a care a competat spre a fi cunoscuţi, personal şi au şi arăta desteritatea în cântări.

Dobra, 31 Iulie 1898.

Oficiul protopresciteral gr-or. al Dobrei în conţelegere cu respectivele comitete parochiale.

Avr. S. Pĕcurariu
adm. prot.

Nr. 355/898 [159] 3—3

Concurs.

Pentru întregirea postului învĕţătoresc la şcóla poporală din comuna Dârste, în protopresbiteratul Braşovului, se publică concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în fóia „Telegr. Roman“.

Emolumentele pentru postul de clasa I. sunt: In bani gata din lada bisericei 200 fl. şi venitul cantoral 100 fl.

Doritorii de a ocupa acest post, au a'şi aşterne cererile de concurs in terminul fixat, subsemnatului oficiu protopresbiteral.

Dela concurenţi se cere a se presenta în o Dumінecă séu sĕrbătóre la biserică pentru a'şi arăta desteritarea în cântări.

Oficiul protoprosbiteral gr. or. al Braşovului în conţelegere cu comitetul parochial.

Ioan Petric,
protopresbiter.

Nr. 272/898. [152] 3—3

CONCURS.

Pentru întregirea posturilor învĕţătoresci dela şcólele din comunele mai jos însemnate se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Tel. Rom.“

1. Curechiu, cu salariu anual de 300 fl. şi cuartir.

2. Juncul de jos cu filia Juncul de sus, cu salariu anual de 300 fl. şi cuartir.

3. Ormindea, cu salariu anual de 300 fl., cuartir şi 3 stângeni de lemne, ori 48 fl. în bani, din cari este a se încălḑi şi sala de învĕţămênt.

Invĕţătoriul va avea sĕ ţină Dumineca şi în sĕrbători o strană dela începutul utreniei. Venitul cantoral ajunge la suma de cel puţin 24 fl.

4. Selişte-Trestia, cu salariu de 300 floreni cuartir şi 1 stângen de lemne.

5. Valeabrad, cu salariu de 300 fl. cuartir şi un stângen de lemne.

Petiţiunile de concurs instruite conform normelor din vigóre sĕ se aştérnă subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Brad, la 4 August 1898.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Zarandului.

Vasiliu Damian,
protopresbiter.

Nr 309.—1898 [158] 3—3

CONCURS.

Pentru intregirea posturilor vacante de învĕţători din comunele de mai jos, din protopresbiteratul Orăştiei, se escrie concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

1. Gelmar, un post de învĕţător cu salariu anual de 300 fl. v. a. plătit din 180 fl. ajutor de stat şi 120 fl. din repartiţie dela comuna bisericéscă, cuartir şi lemnele trebuinciόse pentru încălḑit.

2. Sibişelul-vechiu, un post de învĕţător cu salar anual de 300 fl. v. a. plătit din cassa bisericei respective a comunei, cuartir în şcólă şi lemnele necesari pentru încălḑit.

3. Mărtineşti, un post de învĕţător cu salar anual de 300 fl. v. a. plătiţi din repartiţie, cuartir în şcólă şi lemnele necesarii pentru încălḑit.

Doritorii de a reflecta la vre-unul din aceste posturi, au a-şi aşterne cererile concursuale instruite în sensul legilor din vigóre subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul deschis, fiind obligaţi a cânta şi în strană, eventual în cor Dumineca şi în sĕrbători, la bisericile respectivelor comune, unde au concurat şi vor fi aleşi.

Oficiul protopresbiteral rom. gr.-or. al Orăştiei, în conţelegere cu comitetele parochiale.

Orăştie, 26 Iuliu 1898.

Vasiliu Domşa,
protopresbiter.

Nr. 416—898. [161] 2—3

Concurs repeţit.

Pentru ocuparea postului de paroch în parochia vacantă de clasa III. Arpaşul inferior, protopresbiteratul Avrigului, se escrie prin acésta din nou concurs cu terminul de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegaful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post de paroch sunt statorite în şedinţa sinodului parochial din 31 Maiu 1898 şi dau suma de 376 fl. v. a.

Doritorii de a ocupa acest post de paroch sĕ-şi substérnă cererile concursuale instruite conform disposiţiunei stat. org. şi a regulamentului pentru parochii din 1891 la oficiul protopresbiteral gr.-or. al Avrigului în Avrig (posta Avrig, Felek, Szebenvàrmegye) pănă la terminul susindicat.

Avrig, 6 August, 1898.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Avrigului!

Ioan Cândea,
protopop.

Se află de vênḑare

Portretul

Exelenţiei Sale, Înalt Preasânţitului Domn

Mion Romanul,

Archiep. şi Metropolit.

Preţul fl. 1.—

Librăria Tipografiei archidiecesane,
Sibiiu.

Din

„Biblioteca nóstră“,

sub direcţia dlui E. Hodoş au apărut:

Nr. 1 *Realităţi şi visări*, de S. S. Secula;
Nr. 2 *Iancu de Huniad*, de Ios. Bălan;
Nr. 3—4 *Versuri şi Proză*, de G. Coşbuc;
Nr. 5 *Fabule alese*, de Gr. M. Alexandrescu;
Nr. 6 *Dela sat*, piesă popor. în dialect bănăţean de N. Mocovişteanu;
Nr. 7 *Intocmai*, de Zotti Hodoş.

1 numĕr 14 cr.

Se află de vênḑare în

Librăria Tipografiei archidiecesane
Sibiiu.

Redactor prov. **Dr. Elie Cristea.**

Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 92. Sibiiu, Joi, 27 August v. (8 Septembre n. 1898.) Anul XLVI

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strĕinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:

Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rĕndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Conferențe învĕțătorești

Conferența din Zarand.

Brad, 4 Sept. 1898.

Ședința I s'a ținut în 18 Aug. v. începĕnd la 9 óre a. m.

După cântarea de invocare a Duhului sft, dl comisar consistorial *Vasiliu Damian* protopresbiter, motivând îndreptățirea reactivărei conferințelor învĕțătorescì, cari își au temeiul în Statutul organic, și cari trebuesc considerate ca urmare naturală a organisării învĕțămêntului confesional, menite a desvolta în spiritul și subauspiciile acelui statut, causa instrucțiunii nóstre poporale, ba provocând ca motiv chiar esperințele de 16 ani de viéță a „Reuniunii“ învĕțătoresci din districtul Zarand, învită membrii conferinței, ca sĕ-și dee séma de chemarea lor în acéstă adunare, sĕ departe dela sine ori ce interes personal, și sĕ pună în primul plan interesele generale culturale ale poporului nostru.

Accentuéză mai departe, că în conferință le este dată deplina libertate, de a propune spre pertractare teme, și sĕ desbată după priceperea lor asupra acelora, cum o făceau și în Reuniuni, și că vrednicia fiecărui membru, pe lângă mulțămirea internă, ce o simte când scie că și-a împlinit datorința, va fi considerată și din partea autorității superióre, carea în sensul § 130 din Statutul organic, pre cel meritat póte sĕ'l distingă cu chemarea onorifică de comisar, adecă pe învĕțătorul ce dovezi de vrednicie va fi dat. Arată, că activitatea conferințelor în stadiul în care ne aflăm astăḑi, numai în folosul, binele și înaintarea causei școlare póte sĕ fie. Prin conferințe țintim a ne completa și lărgí cercul cunoscințelor și a le ținea încontinuu pe nivoul la care se ridică sciința pedagogică-didactică; drept aceea zace în interesul fiecărui sĕ caute a delătura ori ce pedecă, ce i-ar sta în calea participării. Chiar când comunele bisericesci ici-colea nu ar fi în stare sĕ acopere spesele și diurnele, fie-care din al sĕu sĕ jertfescă, căci va afla la tótă întêmplarea despăgubire în folosul ce'l va trage din conferență.

Arată în termini generali însemnătatea temelor, ce sunt date ca material de desbatere. In special stărue asupra temei: „Care e metodul cel mai bun pentru a desvolta în elevi simțul religios-moral“, dl protopresbiter comisar, căci, ḑice, aflarea și aplicarea dreaptă a acestui metod este a se privi de cel dintâiu temeiu, pe care avem sĕ clădim educațiunea și instrucțiunea, *cu deosebire în timpul de aḑi, când desvoltarea instrucțiunii nu se află în proporțiune dreaptă cu desvoltarea religiosității și moralității.*

Invită la urmă pe cei presenți, ca fără sfială, cu tótă seriositatea, sĕ participe la desbateri, pentru-că împrumutat vom putea sĕ profităm din esperințele nóstre! Declară conferința de deschisă.

Purcezênd-u-se la constituirea biroului, se alege de notar al conferenței invĕțătorul G. Jula.

La propunerea înv. Al. Draia conferința își esprimă dorința, ca dintre temele puse la ordinea ḑilei, sĕ se desbată mai întâiu tema privitóre la planul de învĕțămênt.

Conferința, după desbaterile urmate constată, că indigitările metodice privitóre la propunerea obiectelor de învĕțământ: Religiunea și Limba română, sunt corĕspunḑĕtóre, și că materialul, între înprejurări normale, este bine ales și împărțit.

Fiind timpul înaintat, și după ce s'a constatat, că învĕțători participanți au fost 23, notându-se mai departe cu bucurie că au participat ca óspeți și dnii profesori C. Costin, S. Albu, ped. abs. Pavel Lazar și parochul A. Bogdan, ședința se ridică la óra 1. p. m.

Ședința II. în 18 aug. după prânz. Presenți 22 membri. La ordine continuarea desbaterilor asupra planului de învățămênt din Normativul școl. Cetindusĕ mai daparte dispozițiunile Normativului asupra obiectelor următóre de învățămênt, conferența constată:

Referitor la Limba magiară materialul e corespunḑetor.

Pentru Comput, Geometrie, Geografie, materialul e prea mult; Istoria Patriei: materialul e corespunḑetor; Din sciințele naturale materialul pentru Fisică e prea mult, cel din anii V. și VI. ar trebui contras. Pentru desteritățile technice materialul și împărțirea e corespunḑetóre.

Desbaterile asupra acestor teme, a căror resultat îl anunț aci numai lapidar, durând fórte mult, dela órele $2^1/_2$ până séra la 7, însemnânduse ca óspeți prof.: G. Părău, C. Costin, Albu și dnele: Aurelia Dămian, E. Părău, T. Boneu și vĕd. Fugătă, sedința se încheie.

Ședința III. în 19 aug. a. m. Presenți 23 învĕțători. Se continuă desbaterea asupra planului de învĕțământ.

Conferența constată că deși între obiectele de învĕțământ înșirate în § 96, Geometria elementară și comptabilitatea simplă din comput, e susceputá numai pentru școlele superióre, acele totuși în planul general de învățămênt sunt prescrise și pentru școlele elementare, ceea-ce învólvă colisiune.

In ce privesce împărțirea obiectelor în órele de peste sĕptămână în o școlă cu un învĕțător, în numĕr de 30 pe 5 ḑile, acela ar fi prea îngreunător și neesecutabil, nu numai din considerațiuni locale, unde băeții au sĕ facă o cale în termin mediu de *2* óre, mergênd și venind, dar abstrăgând dela astea, o ocupare așa intensivă, și din motive fisico-higienice nu póte fi admisă. Astfel în cadrul prescris al minimului și maximului órelor considerând mulțimea obiectelor de inv., natura lor varie și materialul prea mult, nici decum nu este cu putință, ca la o școlă cu 6 clase și cu un învĕțător, sĕ se pótă esecuta planul de învĕțămênt.

Grămădirea preste mĕsură a învĕțătorului nu póte fi în folosul inaintării causei școlare Și apoi se stie, că pe lângă órele din școlă se mai adaug órele de instrucțiunea de „repetiție“, așa că se trezește cu 34—40 óre pe sĕptĕmână.

De acea e lipsă sĕ se aducă în combinațiune cu reducerea materialului, și împărțirea lui mai potrivită. Reducea se motivéză și cu legea de stat, care în § 55. prescrie mai puțin material de cât cel dat în Normativ.

Este o necesitate imperativă din punct de vedere al disciplinei, controlei și progresului, revidarea planului și întocmirea lui după stările reale. O conferență în timpul puțin de câte-va óre, nu póte sĕ dea tóte indigitările speciale pentru întocmirea unui nou plan din tóte obiectele. Dar la tot casul noul plan va trebui întocmit după principiul „non multa, sed multum“.

Se pune la ordine desbaterea asupra temei: „Care e metodul cel mai bun pentru a desvolta în elevi *sentimentul religios-moral*?“

După discusiunea urmată conferența se esprimă: Modul, sau mai bine ḑis mijlócele spre a desvólta simțul religios-moral, sunt: 1. Studiul religiunei sĕ ocupe primul loc în învĕțămênt. 2. Metodul sĕ fie pe cât se póte inductiv-intuitiv. 3. Propunerea celorlalte obiecte de înv. sĕ mérgă mână în mână cu desvoltarea religiosității, adecă întreg învĕmêntul sĕ fie străbătut de spiritul religiosității și moralității, a căror isvor este conșciența despre adevĕratul Dumneḑeu; prin urmare: 4. Invĕțătoriul sĕ privéscă de scop final al activității sale desvoltarea caracterului religios-moral, spre care scop el însuși trebue sĕ posedă cunoscințe temeinice despre învĕțăturile religiunii. 5. Sĕ aibă însuși ținută potrivită cu acele învĕțături. 6. Sĕ conducă la ocasiuni acomodate pe toți elevii, ér în fie-care Duminecă și sĕrbătóre un numĕr órecare de adulți la biserică, unde sĕ-i pue sĕ cetéscă și rostéscă rugăciuni, sĕ cetéscă apostolul și sĕ cânte; 7. Sĕ se întroducă catechisarea adulților, la care și sĕ se observe aceeași procedură.

Astfel se va cresce o sucrescență pentru familii și părinți, în sinul cărora cultul religiunii și moralității își vor afla leagănul, și în chipul acesta copiii vor primi în casa părintéscă basele prime ale educațiunei religióse și așa venind ei în ajutorul învĕțătorului, problema religiosității se va ajunge mai cu siguranță, și vor eși din elevi ómeni religioși-morali.

Se pune la desbatere tema: „Pelângă cari modalități sunt a se distribui între elevi premii?“.

Sĕ se observe următórele precauțiuni: *a)* Invĕțătorul sĕ esplice mai întâiu elevilor scopul ce'l are premiarea, că ea este o recunóscere a silinței deosebite în învĕțătură și purtare morală, și că remunerația sĕ face nu pentru-ca elevii sĕ riv-

---

FOIȚA.

Cuvêntarea

rostită la deschiderea Conferenței învĕțătoresci din Sibiiu, de comisariul consistorial Dr. Vasile Bologa.

Preaonorați Domni Protopresbiteri, Inspectori tractuali ai școlelor nóstre! Prea stimaților Domni Invĕțători! Onorați Colegi!

In anul acesta, precum am avut ocasiune a vedé, biserica nóstră strămoșéscă, cu mic cu mare, tinĕr și bĕtrân, avut și sĕrac, s'a ridicat ca la o suflare dumneḑeéscă și au sĕrbat împreună a 25-a aniversare dela rĕposarea Marelui Archiereu român, de strălucită pomenire din ném în ném, Andreiu Baron de Șaguna.

Și pare-că rĕsună încă în inimile nóstre glasul binecuvêntării archieresci a celor *trei înalți Prelați* ai bisericei nóstre, încunjurați cu venerațiune de fii lor sufletesci lângă mormêntul fericitului.

Și pare că rĕsună încă vibrând în inimile nóstre cuvêntul tĕlcuitorului istoric al faptelor fericitului Archiereu, rostul bogat al profesorului seminarial *Dr. Daniil P. Barcianu.*

Și pare-că rĕsună încă adênc în mințile nóstre glasul adâncului cugetător Dr. *Alexandru Mocsonyi*, care de lângă țărîna osemintelor fericitului, ca un profet a tĕlcuit evangelia credinței nóstre ortodoxe române.

Iar noi, când am vĕḑut aceste acte mărețe, căutând în jur de noi, a trebuit sĕ înecăm întâi un suspin al durerei pentru jignita sórte de astăḑi, și așa am depus lacrima recunoscinței pe mormêntul Marelui Bărbat, jurând, că vom urma cu credință glasul seu providențial.

Așa am urmat atunci în comun. Iar acum în special noi învĕțătorii, trebue sĕ admitem, că e o taină a provedinței divine, ca tocmai în acest an al sĕrbărilor comemorative ne vedem de nou întrunițiîn *Conferențele învĕțătoresci*, ce le-a creat el, Marele Șaguna, și le-a pus sub scutul venerabilei conduceri a bisericii nóstre. Și acesta e cel mai frumos și cel mai demn act de sĕrbătóre comemorativă, ce corpul învĕțătoresc a putut aduce preademnului regenerator al bisericii și școlei române.

In urma acesteia, siliți de împregiurări străine de noi, ne vedem érăși refugiați în cetățuia mântuitóre a bisericei nóstre strămoșesci.

Și astfel și dincolo de mormênt se realiséză cuvintele memorabile ale trimisului Domnului; „Dómne, de câte-ori voit-am, precum adună găina puii sei, sĕ vĕ adun în jurul bisericii mele!“...

Și nici că se póte altcum, deóre-ce acésta singură e legătura cea firească, legătura cea organică, dela care abatere făcênd, urmează numai vestejire, dacă nu peire.

In acésta sântă legătură cu biserica, în urma însărcinării onorifice, ce mi-s'a dat, vin dlor, a ve saluta de bună-venire, cu tótă căldura inimii mele.

Și accentuând acestea în general, sĕ-mi fie permis a trece și a arăta însĕmnătatea momentului din punctul nostru de vedere pedagogic și școlar.

In vîrtutea chemării nóstre, fie-care am avut ocasiune mai mult sau mai puțin a-ne ocupa cu studiul pedagogiei. Și am veḑut cât de multe, ba chiar nesfîrșite sunt pretențiile ce se impun învățământului. Ceea ce pe noi nu ne-a suprins și nici ne va suprinde, pentru că în adevĕr îngrijirii și conducerii învĕțătorului se încredințiază mlădița ființei celei mai alese de pe pămênt, omul, pe a cărui socotélă nu e permis a se risca „experimente“.

Și pentru-ca sĕ amintim unele din acele pretenții ale pedagogiei moderne, înainte de tóte trebue sĕ accentuăm: 1.) că învĕțătorul are sĕ desvólte și sĕ întărească în elevii sei un caracter *solid, religios și moral*; 2.) apoi sĕ deștepte în spiritul elevilor sei un interes viu și permanent, așa numitul interes intelectual și interes ideal (intelectual întru cât scie captiva pentru momentul lecției, și ideal întru-cât servesce ca țîntă finală a vieții, ca un regulatoriu permanent în viéță, pentru ce e bun și frumos) care înteres sĕ-i fie drept un isvor nesĕcat pentru continuă muncă veselă în viéță.

Iar pentru realisarea acestor cardinale probleme ale educațiunii, câte alte imperative metodice-didactice nu se cer învĕțătorului! D. e. sĕ dee ocasiune elevului, la óri-ce material de învĕțămênt, ca el însuși sĕ fie activ, sĕ cerceteze, sĕ abserve, sĕ afle, sĕ judece, sĕ întrebe și sĕ arete. Sĕ i alégă și sĕ-i grupeze materialul în proporția puterii de apercepțiune. Sĕ nu-i reclame prea îndelungat încordarea spiritului, ci sĕ-i acórde pausele cuvenite pentru reculegerea fisică.

In sfîrșit sĕ-i dee ocasiune sĕ și aplice cu diligință cele învĕțate, întru-cât se póte chiar în practica vieții reale.

Și așa am puté dóră continua până la nesfîrșit cu directivele principiale și imperativele metodice. Ba nu arare ori și cu controversele ivite în acest material de judecată.

Există însĕ un punct, dlor, în acest material vast, asupra căruia nu s-a ivit încă nici o controversă, asupra căruia cad de acord părerile tuturor pedagogilor de renume. Și acel punct e, că ori câte ar fi directivele și imperativele metodice etc., și ori-cât de întemeiate și logice ar fi acelea, în ultima analisă *realisarea lor atârnă dela personalitatea, dela individualitatea învĕțătorului.*

Deóre-ce modul cum tractéză elevii sei, faptul dacă însuși e pătruns de adevĕrurile ce predă, și exemplele sale în și afară de școlă, sunt condițiile, cari hotăresc odată pentru totdéuna, ca sĕ atârne elevul cu trup cu suflet de învĕțătorul seu, aducêndu-i tótă a sa încredere și iubire. Și acésta e cea dintâi garanță pentru succesul efectiv al învĕțămêntului. Pentru-că cine se va îndoi, că elevul nu va deschide cu drag inima sa aceluia, pe care îl iubesce și cinstesce?

Prin urmare personalitatea învĕțătorului este adevărata cheie. Și paralela acestui fapt o găsim pretutindeni în acțiunile omenimii; deóre-ce nu există un singur product néscă a'și face datorința numai pentru ca sĕ fie dór și ei premiați, ci pentru-ca ei s'au distins în învĕțătură și purtare din îndemnul lor propriu. *b)* Invĕțătorul sĕ fie fórte acurat și drept, sĕ premieze numai pe cei ce merită. *c)* Premiile sĕ constee din recuisite și cărți școlare cu conținut potrivit gradului de pricepere și a ocupațiunii școlarilor.

Fiind desbaterea asupra temelor terminată, dl comisar învită pe cei presenți sĕ se insinue dacă mai au vr'o témă, care sĕ fie discutată acum?

După-ce nu s'a insinuat nici una, agendele conferenței se privesc de terminate.

La desbateri au participat, afară de însuși dl comisar consistorial, învĕțătorii: Georgiu Jula, Aron Branea, Romul Jurca, Teodor Tomesc și Ioan Bârna, etc., cu tact și moderațiune, fără iritări și patimi.

Au participat la astă ședință ca óspeți prot. Costin, Albu și compt. P. Rimbașiu.

Comisarul consistoriail atrăgênd din nou atențiunea învĕțătorilor asupra importanței chemării lor și învitându-i, ca în continuu sĕ o aibă înaintea ochilor, și mulțumind óspeților pentru atențiunea dată, conferența la 1 óră p. meridiane o declară de încheiată.

Coresp.

——

Conferența din Sibiiu.

Sibiiu, 2 Sept. n. 1898.

(Incheiere.)

In ședința a treia după-ce tema „Observări asupra planului de învĕțamênt“, a primit o învĕțătorul Lăpĕdat spre studiare până la anul viitoriu, și eshauriat fiind materialul propus de Preavenerabilul Consistoriu, comisariul consistorial Dr. Vasile Bologa, în conformitate cu Cerculariul consistorial, care spune, că se pot pertracta și alte teme afară de cele date de el, cetește o temă lucrată cu multă pricepere și cunoscință de D-sa, și anume despre „Istoricul treptelor metodice“. Fiind de interes pentru noi învĕțătorii, cred că fac un serviciu, încercând a schița acéstă lucrare și dându-o publicitătii în un numĕr viitor al acestui ḑiar.

Lucrarea a fost ascultată cu multă atențiune și interes din partea tuturor învĕțătorilor, și autorul a fost viu felicitat.

Fiind la ordinea ḑilei „Propuneri și Interpelări“, se face propunerea, ca Dl comisariu în raportul d-niei sale cătră Preavenerabilul Consistoriu sĕ binevoiască a arĕta dorința acestei conferențe, ca pe viitor sĕ se pună alt termin pentru ținerea conferențelor, fiind acest timp nepotrivit. Comisariul consist. declară, că va aminti acéstă dorință în raport.

Membrul I. Bratu face o interpelare, și anume, că are presidiul conferenței cunoscință despre ceea-ce se scrie prin ḑiare referitor la conferențele învĕțătoresci susținênduse într'o fóie că un domn membru al Sinodului archidiecesan ar fi numit pe învĕțători „nematuri“ Sunt întemeiate aceste afirmațiuni ori nu sunt?

Presidiul respunde, esprimându-și mai întâiu bucuria că învĕțătorimea este într'adevĕr conscie de demnitatea sa, voind a respinge cu indignațiune astfel de apostrofări și atribute. Declară, că are cunoscință despre cele publicate prin unele din foile nóstre, însĕ acestea sunt numai nisce însinuări neîntemeiate, căci pe cât și d-sa își aduce aminte, dintre domnii deputați ai sinodului arcdidiecesan nu s'a esprimat nimenea, că învĕțătorimea nóstră ar fi nematură, și dacă și numai din nebăgare de sémă s'ar fi exprimat acest cuvênt, Presidiul Sinodului archidiecesan, Excelenția Sa I. P. S. D. archiepiscop și metropolit, sigur ar fi îndrumat la ordine pe membrul sinodal, care ar fi scăpat acest cuvênt. Liniștește pe corpul învĕțătoresc, pe care toți ómenii serioși îl apreciază și stiméză, și se bucură altfel de ambiția ce observă la acest corp, de a-și apăra demnitatea.

Dând presidiul aceste deslușiri, conferința se declară unanim mulțămită și mulțumesce prin interpelant autorităților nóstre bisericesci-școlare, pentru bunăvoința, de care ne asigură presidiul.

Membrul Ioan Muntean întrébă: că averea fondului fost al „Reuniunei înv“. al acestui cerc, dacă acuma acéstă Reuniune nu mai există, în a cui îngrijire și manipulare rĕmâne?

Presidiul arată, că despre acésta e provĕḑut în Statutele Reuniunei, și anume, că desființânduse Reuniunea, întrégă averea rĕmâne în administrația Preaveneratului Consistoriu archidicesan, care o administréză până la eventuale alte disposiții.

Pentru conferința viitóre se însinuă trei membrii cu prelegeri practice și anume. Ioan *Banciu*, înv. în Viștea sup. Ieronim *Mardan* înv. în Gurarîului și clericul absolut și înv. Ioan *Muntean*.

Ne mai fiind alte obiecte de pertractat, președintele Dr. Vasilie Bologa mulțămesce învĕțătorilor, cari au participat la conferențăle pentru *buna înțelegere, ce a domnit în întreg decursul conferenței*, pentru bunăvoința membrilor, cari în mod atât de parlamentar și demn au luat parte activă la aceste desbateri, arătând interes pentru causele școlare. Doresce membrilor, ca ajungênd fiecare la ale sale, sĕ le afle în pace, le doresce apoi și muncă rodnică în lucrarea lor cea grea, ce preste câteva ḑile încep éră și.

Urări de „trăéscă“ au urmat acestui cuvênt de încheiere.

Membrul Dumitru Lăpădat în numele conferinței a mulțămit comisariului consistorial Dr. Bologa pentru conducerea acestei conferințe, pentru paciența ce a arătat, *dând fiecărui membru voie ași arĕta părerile sale* în una sau altă privință, pentru sfaturile atât de bune, și îl rógă sĕ fie interpretul membrilor conferinței cătră Preavenerabilul Consistoriu, suprema nóstră autoritate școlară, că totdeuna vom da ascultare și vom urma cu încredere ordinele binevoitóre ale acestei autorități.

Ne-am despărțit apoi mulțămiți în sufletele nóstre, că ne-am mai îmbogățit cu cunoscințe frumóse î folositóre, ér la anul viitor cu pregătiri nóuĕ scóse din praxă și studiu, întâlnindu-ne éră, le vom desbate și ni le vom comunica, trăgând folos unii dela alții.

——

Conferența dela Reghin.

(Incheiere.)

Iabenița, 2 Sept 1898.

Vorbirea miezósă și instructivă a comisariului consistorial a fost ascultată cu încordată atențiune și la fine aplaudată din partea tuturor celor presenți. După terminarea ei se ridică protopresbiterul Reghinului *Galagteon Șagău* și în cuvinte avêntate și călduróse salută pe comisariul consistorial pe teritoriul tractului, a cărui fiiu este și care cu plăcere privesce la neobosóla și însuflețirea, cu care muncesce pentru înaintarea intereselor culturale ale neamului nostru La fine îi doresce succesul cel mai bun în nóua și onorifica misiune, cu care superioritatea bisericéscă l'a încredințat.

După deschiderea ședinței își presentéză clericul absolut George Cazan din Fiiea actul prin care arată, că comuna îl doresce de învĕțător pentru anul școlariu proxim și cere sĕ fie considerat între membrii conferenței presente. Conferența îl privesce între membrii ei, considerându-l cu drepturi egale ca și pe ceialalți.

Pentru luarea protocólelor se aleg doi notari în persónele învĕțătorilor Dumitru Moisin din Toplița-română și George Cazan din Filea.

Cetindu-se apoi lista învĕțătorilor obligați a participa la conferență, se constată, că din tractul Reghinului sunt presenți 17 învĕțători din 23, între cari s'au calculat și clericul G. Cazan și alți 2 pedagogi aspiranți la dăscălie; au lipsit Grigore Damian, învĕț. în M. Cuceșdiu, Nicolau Mateiu. paroch-înv. în Nădașa-română, Andreiu Ciru, învĕțăt. în Rêpa-inferiósă, Zaharie Mateiu, paroch-înv. în Urisiul-seperior și Mihail Bratianu paroch înv. în Potoc. Cest din urmă și-a scusat absența în scris; ér din tractul Murĕș-Oșorheiului au fost de față 5 învĕțători din 9; au lipsit Mihail Pirosca din Sangeorzul-de-pădure, Teodor Oprean din Laslĕul mare, Nicolae Pogăcean din Nasna și Ioan Dobre din Șoimușul român. Pe lângă învĕțătorii și protopresbiterii presenți au venit din acest incident și mai mulți preoți, unii chiar din depărtări mai mari. Așa parochii Nicolau Gliga din Rêpa-superióră, Ioan Duma din Săcal, Zaharie Lupu din Hodac, Georgiu Maier din Toplița-română și capelanii Dumitru Lupu din Lueriu și Gregoriu Nicóră din Ibănesci. Asemenea numĕrăm aici pe parochul local Vasile Duma, care a participat regulat la tóte ședințele.

După constituire, fiind timpul înaintat se ridică ședința.

In *Ședința* de după prînḑ sa trecut la meritul obiectelor. Comisariul consistorial însărcinase de mai nainte pe câțiva învĕțători cu studiarea chestiunilor puse de Ven. Consistoriu, unul dintre acestia, învĕțătoriul *Zaharie Frandeș* din Hodae cetesce lucrarea sa asupra întrebării desvol ării sentimentelor religióse morale in școlari care mai ales din causa scurțimei timpului, n'a eshauriat obiectul; ceeace inse s'a făcut ulterior prin discuțiunea la care au luat parte învĕțătorii *Ioan Radu* din Mesterhaza, *Dumitru Moisin*, preoții *Vasilie Duma* din loc, *Ioan Duma* din Săcal și *Gregoriu Nicóră*. Mai ales acest din urmă a completat lucrarea înv. Frandeș în o espunere mai lungă și înstructivă a deferitelor mijlóce de învĕțămênt și de educațiune, chemate a duce la scopul dorit și a modului de purcedere în predarea lor. In fine a întregit comisariul consistorial într'o prelegere de aprópe 1 óră acest obiect completând cele spuse de antevorbitori începênd dela istoriórele morale și până la punctele credinței și scoțând la ivéla mijlóce nóue de luat în considerațiune din partea învĕțătoriului. Invĕțătorii și au făcut notițe despre tóte.

Invêrtinduse discuțiunea asupra corectei propuneri a materialului din religiune potrivit a planta și cultiva în elevi sentimentele religióse morale, comisariul consistorial însista mult și cu motive ponderóse și asupra la propunerea religiunii, anume asupra unui alt moment de observat în privința întăririi în elevi a unei iubiri nemărginite cătră biserica ortodocsă română, punênd la inima învĕțătorilor a stărui cum vor știi mai cu succes și asupra acestui moment.

In urma unei meritorice discuțiuni contată conferența, ca întrebarea acésta prima a fost destul de amenunțit desbătută în partea ei teorotică; drept acea pentru întregirea obiectului ar fi necesară predarea în mod practic a unei prelegeri de asemenea natură. Astfel la propunerea preotului *Ioan Duma* conferența însărcinéză pe înv. *Z. Frandeș* cu ținerea pe anul viitor a unei prelegeri despre tema: „*Viéța și activitatea archiereului Sava Brancovici, ca tip caracteristic de bărbat religios moral și model de ortodocs*“, în decursul careia se póte cu efect reflecta și la momentul atins de d-l comisariu.

Cu acestea sĕ încheie ședința de după prânḑ séra.

Mercuri, în ḑiua a 2-a s'a pus în desbatere tema a dóua, asupra premiilor în școlă. Comisariul cons. însărcinase pe înv. Ioan Cofariu din Ibănesci cu elaborarea și susținerea ei. Acesta a presentat și cetit o lucrare mulțumitóre, cuprinḑênd pe lângă cunoscințele câștigate în acéstă privință prin studiu, și multe din propriile sale esperiențe. In legătură cu lucrarea sa învĕț. Cofariu cetesce și o propunere de următoriul cuprins: „Considerând, că învĕțătorilor nostri dela sate nu le stau la disposițiune tóte isvórele necesare, pentru a se dumeri pe deplin asupra chestiunii premierilor din școlă, sĕ se recerce Venerabilul Consistoriu a însărcina pe unul dintre bărbații de școlă, ca sĕ espună într'un tractat special vederile pedagogilor mai valoroși asupra acestui important mijloc de educațiune“.

Terminând înv. Cofariu, se încinge o discuțiune mai lungă asupra premierilor, la care au luat parte mai mulți învĕțători, cari pe lângă espunerea vederilor lor în acest obiect, susțineau propunerea făcută.

In urmă ia cuvêntul comisariul Dr. *Cristea*, completând discuțiunea și rectificând unele din observările făcute. Cât pentru propunerea lui Cofariu, o acceptéză și o consideră de binevenită, cu atât mai vêrtos, cu cât și d-nia sa încă acasă s'a gândit la acésta și a pregătit însuși o lucrare asupra „*remunerațiunilor în școlă*“, care cuprinde vederile unor distinși pedagogi moderni asupra acestei chestiuni și principiile cele mai corĕspunḑĕtóre nivelului, la care stă astăḑi sciința pedagogiei.

La dorința generală — după o scurtă pausă — comisariul Dr. Cristea cetesce lucrarea sa, pe care o întregesce cu amenunțite espuneri esplicative și cu esemple concrete și la ințelesul tuturor, așa, încât toți cei presenți au putut sĕ-și câștige cele mai clare idei asupra remunerațiunilor și a modului de purcedere la aplicarea lor atât în familie, cât și în școlă.

Timpul înaintase, căci numai prelegerea comisariului a ținut vr'o 1½ óră; cu tóte aceste dorind unii din motive binecuvêntate a se termina ședințele încă în aceași ḑi mai de timpuriu, s'a decis continuarea ședinței după o pausă de 15 minute.

Redeschiḑîndu se ședința, învĕțătoriul *Elie Șulariu* din Dumbravă a cetit lucrarea sa asupra planului de învĕțămênt. Conferența constată, că înv. Șulariu cu diligință a espus unele principii generale de considerat la compunerea unui plan de învĕțămênt, dar n'a arĕtat taxative eventualele defecte ale planului esistent, ceea ce de altcum reclamă o muncă estinsă și deosebite cunoscințe de specialist. S'a accentuat însĕ, ca invĕțătorii sĕ-și noteze greutățile, ce le întimpină întru esecutarea disposițiunilor din plan.

Cu acestea, fiind obiectele conferenței eshauriminate, comisariul consistorial Dr Elie Cristea îndémnă pe toți la consciențiósa împlinire a datorințelor lor, punênd la inima fiecărui invĕțători sĕ se considere nu ca un slușbaș cu salariu de 300 fl., ci ca un apostol și muncitor la înaintarea culturală a poporului român. Inșiră apoi în cuvinte pline de înțĕles și de puternice argumertări datorințele cardinale a învĕțătorilor preste tot, însistând cu căldură asupra datorințelor învĕțătorului ortodocs român în special. Erau din suflet isvorite sfaturile d-lui comisar și ele s'au înrădăcinat adânc în inimile nóstre.

Inmediat ia cuvêntul învĕțătorul Dumitru Moisin, mulțumind comisariului consistorial pentru bunele povețe, indigitări și cunoscințe date, din care fiecare învĕțătoriu a putut profita mult. In numele tuturor ii pofțesce apoi norocósă reîntórcere la Sibiiu. Cu aceste între aclamațiuni generale se declară conferența de încheiată.

Terminându-se partea oficiósă a conferenței, comisariul cons. Dr. Elie Cristea și-a esprimat dorința a cerceta fruntașele nóstre comune Hodac și Ibănești de pe frumósa vale a Rîului. Astfel s'a împrovisat o escursiune cu mai multe trăsuri, la care au luat parte protopresbiterul Șagău cu dómna, preotul George Maier cu dómna, tatăl comisariului George Cristea, onorabilul epitrop al comunei bisericesci Toplița română, subscrisul etc.

Frumsеța ținutului, favorabilitatea timpului, ni-a rĕsplătit obosėla ḑilelor de mai nainte.

In Hodac am admirat cu toții frumósa biserică și școlă, cari fac cinste conducĕtorilor comunei nóstre bisericesci. In comuna vecină Ibănesci asemenea am fost norocoși a afla un nou monument de îmbucurător progres; tocmai era adecă terminat edificiul unei nóue și imposante biserici, care aștepta momentul de a fi predat nobilei și divinei sale

---

al minții omenesci, în care personalitatea autorului, marca sa subiectivă, sĕ nu o găsim întrupată. Vorba poetului:

„Inzădar scăpare vreau,
„Căci ori unde-oi fi, *pe mine*
„*Eu cu mine mĕ tot iau!*
(*Negruzzi.*)

Intocmai așa stăm și cu arta învĕțămêntului.

Drept accea porsonalitatea învĕțătorului fiind de așa mare împortanță, ea nu póte fi staționară, mai puțin regresivă.

Din contră, ea are sĕ fie un perpetuum mobile, care pururea se mișcă, pururea se neteḑesce și pururea se perfecționéză.

Iar biserica nóstră și poporul seu, suut în drept a veni cu acésta pretenție față de noi învĕțătorii, pentru-că e mai mult decât justă dorința sa, ca personalitatea învĕțătorului cu marca sa subiectivă, ce se imprimă și se sugeréză în înima tinerimii nóstre, sĕ fie cât mai perfetă și cât mai vrednică.

Iată dar, pentru ce jertfesce biserica din al sĕu, ca sĕ ne întrunim în aceste conferențe înv., provĕḑute în legea sa fundamentală.

Implinesc deci plăcuta mea datorie, când vĕ învit cu tótă onórea la munca comună, pentru posibila nóstră perfecționare împrumutată. In care scop, declar din capul locului, că între noi are sĕ domineze perfecta libertate a gândului și a cuvêntului. Pentru-că numai unde acestea sunt permise, numai acolo se pot stabili vederile cele mai sănĕtóse.

Pe lângă cari am onorul a declara conferența deschisă.

destinaţiuni. Acéstă împregiurare ne-a inveselit cu atât mai mult, cu cât abia sunt câţi-va ani, de când tinĕrul şi inteligentul preot Gregoriu Nicóră s'a mutat în acéstă comună, şi deja se şi ivesc fructele unei activităţi consciente şi pline de dragoste cătră biserica strămoşéscă. Edificiul şcolar din Ibănesci de asemenea corĕspunde cerinţelor legii, fiind mare şi spaţios.

După visitarea acestor edificiĭ culturale, cari ne fac cele mai bune impresii, ne-am aşeḑat cu toţii la ospitala masă a preotului Nicóra, unde cu poftă am gustat din bucatele şi mai ales din neîntrecuţii păstravi ce dna preotésă şi d-şórele ei surori ni le-au oferit.

După masă ni-am întors cu toţii la Jabeniţa, spre a ne despărţi şi a merge fiecare la ale sale.

Inceputul a fost bun, sfîrşitul asemenea. Sĕ ne revedem cu bine la anul.

George Căzan.

Din ROMÂNIA

(Monumentul lui Tudor Vladimirescu). Următórea este inscripţiunea ce s'a săpat pe soclul monumentului lui Tudor Vladimirescu, din T. Jiu:

Rădicat'a
România recunoscătóre
Acest monument
In ḑilele Regelui Carol 1
Spre vecinică amintire
a
Domnului Tudor
Inainte mergĕtorul renaşterei naţionale
Căḑut pentru patrie şi neam
De mâna duşmanului, în 1821.

*

(Ofiţeri români în armata austriacă). Se ştie, că mai mulţi ofiţeri din armata română se află împărţiţi în armata monarhiei nóstre, în scop de studiu. Sunt împărţiţi cam de un an. Aceşti oficeri se vor întórce în Ţară după manevrele armatei austriace, şi ministrul român de rĕsboiu va trimite o nóuă serie de oficeri, în locul lor.

*

(Invăţarea înotului în armată). Brigada a 2-a de Roşiori români sub comada d-lui general Beller, a plecat din Bêrlad la Furceni, pe malul *Şiretului*, sĕ facă exerciţiĭ de înotat cu caii şi ómenii.

Exerciţiile au reuşit fórte bine. Caii au fost învĕţaţi sĕ înóte, apoi trupele au făcut exerciţiĭ de trecerea rîului în cea mai adâncă parte a lui, când călare şi cu tóte muniţiile de rĕsboiu, când înotând alături de cai.

Pentru caii, cari nu voiau la început sĕ intre în apă, s'au adus pontóne de la regimentul de geniu; caii au fost legaţi de ele până ce au învĕţat sĕ înóte.

Exerciţiile s'au terminat de curênd, şi trupele s'au întors la reşedinţa lor din Bêrlad.

*

(Febra în armată). Colonelul dr. Corvin, a făcut ministerului român de rĕsboiu un raport fórte grav, propunênd sĕ dispună, ca corpul IV. de armată sĕ nu ia parte la manevre, de óre-ce un mare numĕr de soldaţi din regimentul 8. de călăraşi din Botoşani, precum şi din brigada de infanterie din Bacău, sunt bolnavi de febră tifoidă.

Scrisórea din Buziaş.

Buziaş, 5 Sept 1898.

Onorată Redacţiune!

Pare că şi natura s'a pregătit de sĕrbătóre în 2. Septemvre c. n., atât de frumósă a fot acéstă ḑi. Pe ceriul senin lucea sórele în deplina sa splendóre şi totuşi nu era căldură năduşitóre, căci sufla plăcut un vênt rĕcoros.

Poporul a alergat din tóte părţile comitatului Timiş, bărbaţi şi femei îmbrăcaţi sĕrbătoresce, în numĕr mare. După preţuirea aproximativă au fost aprópe la 30.000. Partea covêrşitóre sta din Români, al căror port pitoresc se presenta fórtĕ frumos faţă de portul simplu al Şvabilor. Poporul a fost aşĕḑat de-a lungul drumulni dela gara din Buziaş până la prefectura fundaţională, unde a descălicat Majestatea Sa. In curtea gărei au avut întrare numai persónele oficióse ale comitatului, comitele suprem, vice-comitele, protopretorele şi pretorele din Buziaş; mai încolo antistia comunală din Buziaş, judele şi notariul dimpreună cu cleruldin loc, anume: preotul greco-oriental, cel catolic şi rabinul. Toţi s'au postat în stânga cortului regal ridicat la gară. Vis-a-vis de ei, în drépta sta deputaţiunea comitatensă şi o trupă de preoţi gr.-ort. din prejur în frunte cu administrntorul protopopesc din Jebel.

Persónele oficióse militare au aşteptat pe M. Sa la palatul prefecturei dimpreună cu ministrul Wlassics şi prefectul Szűry. Acolo s'au dus dea dreptul şi Archiducele Iosif, care a sosit cătră 4 óre după améḑi, şi după sosire însoţit de ministrul Fejérváry a plecat numai decât la acel palast. Sosind M. Sa la órele $5^1/_4$, când se scoborî din tren, fu primit cu „Vivate“ puternice, şi apropiându-se de partea stângă a cortului regal, fu salutat din partea comitelui suprem Dr. Molnár cu o vorbire scurtă, cu multă căldură rostită, în care a dat espresiune bucuriei poporaţiunei din comitatul Timişului, că póte saluta pe M. Sa, iubitul sĕu rege şi împĕrat in mijlocul sĕu, venit pentru manevrele gloriósei sale armate, ale cărei virtuţi formézá garanţia siguritǎţii statului şi carea a mântuit înainte de 200 de ani părţile acestea ale ţerei de sub jugul turcesc.

După acésta vorbire M. Sa a mulţumit, apoi a agrăit pe comitele suprem, apoi pe senat şi pe vicecomitele. pretorele, antistia şi clerul din loc. După aceea întorcêndu-se în drépta l'a agrăit pe dl. Dr. Iosif Gáll, punêndu-i câteva întrebări; apoi pe baronul Ambrozy şi pe baronul Stoianovici, cum şi pe fratele sĕu.

M. Sa prospiciéză fórte bine, era vesel, fiind impresionat de primirea grandiósă. Sub repeţite strigări de *„se trăiéscă“*, care se transpantau dela grupă la grupă, a percurs M. Sa însoţit de principele de corónă Ferdinand, drumul dela gară până la prefectură, drum decorat cu steaguri şi cu 2 porţi de triumf. Se vedé cum i-au atras atenţiunea Românii şi Româncele cu portul lor pitorec şi cu presentarea lor vrednică de fală, aflându-se între ei mulţi bărbaţi vênjoşi şi frumoşi, cum şi femei fórte frumóse.

Conversa voios cu Archiducele şi se vedea, că îi explica unele şi altele.

Inaintea fiecărei grupe sta o tăbliţă cu numele comunei, la care aparţineau locuitorii, cari s'au presentat.

Tot Buziaşul era decorat pompos, mai tótă casa cu stéguri, ér séra a fost luminat splendid.

Mulţi plecaseră de dimineaţa la Buziaş, spre a vedea pre iubitul Rege-Impĕrat care n'a mai fost în părţile acestea, au aşteptat cu órele în cea mai frumósă ordine sosirea, ér' după primire s'au depărtat pe sute şi sute de căruţe, asemenea în cea mai frumósă ordine, dovadă-că Românii sunt un popor blând şi iubitoriu de ordine.

Aurelian.

Şcólele române din Brad.

A apărut a *„XXII-a programă a gimnasiului public gr. or. rom. din Brad pe a. scol. 1897/8*, publicată de *George Părău director gimn prov“*.

Programa cuprinde: Sciri şcolare şi date din cronica institutului gimnasial, din care estragem următórele:

S'au înscris cu totul *în cele patru clase gimnasiale*: 126 elevi; faţă de anul şcolar trecut un crescĕmênt de 2 elevi.

In clasele normali — III. şi IV. adnectate — s'au înscris: 42 elevi, faţă de anul trecut un scăzĕmênt de 9 elevi.

Dintre elevii înscrişi la gimnasiu după religiune sunt: *118 gr.-or.*; 4 gr. cath.; 1 rom. cath. şi 3 israeliţi.

In classele normale: *37 gr. or.*; 2 gr.-cath; 2 rom. cath. şi 1 ev. reformat.

După comitate, în gimnasiu: 90 din comitatul Hunedórei; 14 din comitatul Aradului; 8 din comitatul Albei-inferióre; 9 din comitatul Turda Arieş; 2 din comitatul Bihorului şi 3 din alte comitate.

In clasele normali: 38 din comitatul Hunedórei; 2 din comitatul Albei inferióre şi 2 din comitatul Turda-Arieş.

După naţionalitate, în gimnasiu: 122 români, 1 magiar şi 3 israeliţi.

A părăsit şcóla 1 elev, ér 2 au rĕmas neesaminaţi.

In clasele normale, după naţionalitate 29 români şi 3 maghiari. Au părăsit şcóla 5 elevi.

In 14/26 Iuniu, conform „Apelului“. Escelenţiei Sale Miron Romanul, archiepiscop şi metropolit ddto 1/13 Iuniu Nr. 4350 Pres. — după finirea serviţiului divin cu parastas şi predică întru amintirea marelui Andreiu baron de Şaguna, fost archiepiscop şi metropolit al românilor din Transilvania şi Ungaria, tótă timerimea scolară a fost condusă de corpul didactic în spaţiósa sală de gimnastică, — unde întruninduse şi un public frumos, cu deosebire intiligenţă, — corul elevilor a cântat „Bine eşti cuvêntat Cristóse Dumneḑeule“ şi „Românime mult- cercată“, ér directorul gimnasial a ţinut o disertaţiune privitóre la sĕrbarea aniversărei a 25-a a marelui „Andreiu“.

Starea moralităţii elevilor. Pentru promovarea moralităţii şi religiosităţii, în tóte Duminecile şi sĕrbătorile, au ţinut catechisaţiuni directorul gimnasial şi profesorii *St. Albu* şi *Dr. P. Oprişa.*

Datele statistice.

In cl. I gimn. au fost imatriculaţi 47 elevi, esaminaţi 46. In cl. II. 33 imatriculaţi, 32 esaminaţi. In cl III. 25 inmatr., 25 esaminaţi. In cl. IV imatriculaţi 21, esaminaţi 20.

Calcul gen. *fórte bine* au avut cu totul 12; *bine* 34; *suficient* 61; cu un *nesuficient* au eşit 9, cu doi *nesuf.* 2, cu mai mulţi *nesuf.* 5. Purtare morală *bună* au avut 81; legală 41; puţin legală nici unul.

Statul personal:

La gimnasiul int. din Brad au funcţionat: 1 director şi 6 profesori.

La clasele normale au funcţionat 2 învĕţători. Director cel dela gimnasiu.

*

Şcólele române gr-or. din Lugoj.

A apărut *„Raportul I. al şcólei capitale gr.-or. de băieţi şi al şcólei capitele şi superióre de fetiţe din Lugoj* pe a scol. 1897/98“.

Raportul se începe cu disertaţia „Istoria şi importanţa ei“; urméză date despre şcólă, din cari extragem, că *Corpul înv.* a a fost compus din 1 director şi 7 învĕţători.

In şcóla de băieţi cu *cinci* clase au fost esaminaţi 115 elevi

In şcóla de fetiţe cu VI clase au fost esaminate cu totul 145 eleve.

In cele următóre raportul cuprinde „Sfaturi din şcólă pentru viéţă“ de *G. J.* şi „Insciinţare pentru anul viitor scolar.

SPRE SCIRE!

Escelenţia Sa, preasânţitul nostru archiepiscop şi metropolit, atacat greu de câte-va ḑile de un morb, care îi impune posibila linisce trupéscă şi spirituală: doresce sĕ fie cruţat de ori-ce visite şi corespondenţe private şi oficiale până la sperata însănĕtoşare.

Sibiiu, 8 Septembre n. 1898.

Dr. El. Cristea.
secretariu.

Noutăţi.

Esamenul de cualificaţiune preoţéscă. Marţi şi Mercuri, în 25 şi 26 August v. a. c. s'a ţinut examenul de cualificaţiune preoţéscă în seminariul nostru archidiecesan. Comisari esmişi din partea Ven. Consistoriu archid. la acest examen au fost: Preacuv. Sa Dl. archimardrit vicariu archiepiscopesc Dr. Ilarion Puşcariu şi P. O. D. asesori consist: Zaharia Boiu, Nicolau Cristea şi Mateiu Voilean. La examen s'au însinuat 9 candidaţi, absolvenţi ai cursului teologic, cari toţi au prestat cu succes acest esamen, declarându-se astfel de candidaţi la preoţie. Acestia sunt tinerii: Georgiu *Căzan*, Sabin *Cerbu*, Corneliu *Condor*, Ioan *Dobre*, Petru *Lula*, Stefan *Morariu*, Alesandru *Oltean*, Terenţie *Popoviciu* şi Vasiliu *Rădulet*.

*

Notar român decorat de M. Sa. Majestatea Sa Monarchul a decorat între alţii şi pe dl *Candin Cristea* notar în Bozeş (cercul Geógiului de jos, com. Hunedórei), cu „Crucea de argint“ pentru serviciu indelungat şi credincios.

*

Protopresbiterul V. Dămian şi Conferenţele învĕţătoreşti. Primim următórele spre publicare:

Onorată Redacţie! Fiindcă în discusiunea publică asupra reactivării conferinţelor învĕţătoresci am fost adus în combinaţiune, ţin sĕ vĕ atrag atenţiunea asupra raportului despre Conferenţa din Zarand, care, precât ştiu, vi s'a trimis deja. De acolo se va putea vedea şi ţinuta mea în obiectul reintroducerii conferinţelor. Eu si în sinodul archidiecesan am fost pentru Conferenţe.

Fiindcă prin Regulamentul şcolar votat de cătră Congresul naţional-bisericesc dela 1895 Reuniunile au fost declarate obligătóre, chiar din adunarea Reuniunei inv. din districtul Zarand, ţinută în 1896 am propus, ca dacă nu mai pot fi reactivate conferenţele, sĕ se deie o altă organisaţiune Reuniunilor.

Astfel corespondentul *„Tribunei Poporului“*, care m'a amintitt în scrisórea sa în alt înţeles, a fost dus în eróre.

Brad, la 21 Aug- v. 1898.

V. Damian
protopresb.

*

La cursul clerical consistoriul archidiecesan a primit pe anul scol. 1898/9 pe următorii: Ioan *Anca*, Ioan *Bogdan*, Ioan *Boldea*, Vasilie *Bratu*, Alexandru *Cherebeţ*, Ilarie *Enciu*, Ioan *Floca*, Ioan *Fola*, Ilarie *Gonţea*, Ioan *Holergă*, Partenie *Mateiu*, Eugeniu *Muntean*, Ioan *Oţoiu*, *Ioachim Pop*, Nicolaie *Popa*, Dionisiu *Radu*, George *Rusu*, Bucur *Sas*, Ioan *Silagy*, Augustin *Şonea* Sebastian *Stanca* şi Nicolaie *Tiu*.

*

In memoria regretatului Nicolae St. Şuluţiu de Cărpeniş au mai contribuit la fondul văduvelor şi orfanilor meseriaşilor români din Sibiiu, creat de „Reuniunea sodalilor români din Sibiiu“ domnii Dumitru Ştefan, candidat de advocat, fl. 1.; Emil Borcea, funcţionar la „Transilvania“ fl. 1 şi Emil Vinţeleriu, funcţionar la „Albina fl. 1.

*

Lí-'i dor de el, şi lui de ei... Pe faimosul defraudant din Arad, *Krivány* l'a apucat peste ţări şi mări dorul „prietinilor“ sĕi de acasă.

Cu datul 31 Aug. o cartă de corespondenţă cu „chipuri“, a sosit din *Ostende* (Belgia) la Arad, la adresa asesorului dela sedria orfanală *Nachtnebel* Gyula. Pe cartă sta scris: „Salutări din Ostende! *Iubite Amice! Vĕ salut! — Krivány* Iános“.

Uimiţi cei „salutaţi“, au recunoscut slova lui Krivàny. Fişpanul prin ministrul de interne a trimis salut înapoi mult „doritului“, avisând momentan poliţia din Ostendea. Krivány însĕ ca 'n palmă!

*

Jaf în averile publice! Furăturile domnesci se urméză. Acum se vestesee din Kaposvár, că contabilul dela banca de acolo, *Palotai* Mór, a uşurat banca de 30,000 fl. şi a dispărut cu familie cu tot de vre-o sĕptămână! Peste câteva zile va trimite şi el „Salutări din Ostende“, ori de aiurea, ca magistrul lor Krivány!..

*

Regularea valutei. Un socialist opresce în drum pe deputatul B......y adresându-i următórea rugare:

D le deputat! ai bunătate şi-mi esplică: ce va se ḑică regularea valutei? pentrucă eu nu pricep lucrul acesta.

Dep. Regularea valutei nu ţi-o pot eu esplica pe stradă, este un lucru mare, care nici chiar cei mai mulţi deputaţi nu-l pricep.

Soc. Totuş te rog sĕ-mi spuni ceva, căci nici ideiă nu am de ea.

Dep. Bine dară! Spune-mi câţi bani ai Dta acuma în pungă?

Soc. Nici o para frântă.

Dep. Ei bine: regularea valutei este aceea, că Dta şi atunci tot atâţi-a bani vei avea, câţi ai astăḑi, dar în aur.

Soc. M'am luminat.

Mătase Foulard 65 cr.
până la **fl. 3.35** de m. — japanesĕ, chineză etc. în cele mai nouĕ dessinuri și colori, precum și **mătase Henneberg** négră. albă și colorată dela **45 cr.** până la **fl. 14.65** de metru — în cele mai moderne țeseturi, cocolori și dessinuri *Se ecspedézǎ la particulari franco și liberi de vamă. Mostre cu întórcerea postei.* **Fabricile de mătase G. Henneberg** *lif, de curte ces. și reg.* **Zűrich.** [38] 8

Nr 442—1898 [155] 3—3

Concurs.

Pentru intregirea posturilor îuvĕțătoresci vacante dela scólele din comunele mai jos înșirate, în protopresbiteratul Lupșei, se escrie concurs cu terminul de 7 Septemvre a. c.

1. La scola din Cacova-Ieri cu salariu de 300 fl., cuartir, lemne și grădină.

2. La școla din Poșaga de jos cu salariu de 300 fl., cuartir și lemne

3. La școla din Șasa, cu salariu de 300 fl., cuartir, lemne și grădină.

4. La școla din Valea-Lupșei cu salariu de 300 fl., cuartir și lemne.

Doritorii de a ocupa unul din acestea posturi învățĕtoresci, sĕ-și astérnă cererile provĕḑute cu documentele recerute la subsemnatul oficiu protopresbiteral până la terminul indicat mai sus.

Oficiul protopresbiteral al tractului Lupșei

Ofenbania în 2 August 1898

Ioan Danciu
protopresb.

Nr. 416—898. [161] 3—3

Concurs repețit.

Pentru ocuparea postului de paroch în parochia vacantă de clasa III. Arpașul inferior, protopresbiteratul Avrigului, se escrie prin acésta din nou concurs cu terminul de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegaful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post de paroch sunt statorite în ședința sinodului parochial din 31 Maiu 1898 și dau suma de 376 fl. v. a.

Doritorii de a ocupa acest post de paroch sĕ-și substérnă cererile concursuale instruite conform dispozițiunei stat. org. și a regulamentului pentru parochii din 1891 la oficiul protopresbiteral gr.-or. al Avrigului în Avrig (posta Avrig, Felek, Szebenvàrmegye) până la terminul susindicat.

Avrig, 6 August, 1898.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Avrigului!

Ioan Cândea,
protopop.

---

ad. Nr. 411/898 [162] 1—3

CONCURS.

Pentru întregirea postului de învĕțătoriu la școla confesională gr. or. din Alamor. protopresbiteratul Seliștei, se escrie cooncurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Salariul anuale de 300 fl. din repartiție.

Alegêndu l învĕțător va avea a presta un an de probă și numai după aceoa se va întări.

Reflectanții la acest post au sĕ și aștérnă suplicile de concurs în terminul deschis subsemnatului oficiu protopresbiteral.

In conțelegere cu comitetul parochial.

Oficiul protopresbiteral.

Petru Iuga,
adm. protopresb.

---

ad Nr. 404=898 [163] 1—3

CONCURS.

Pentru întregirea posturilor învĕțătoresci dela scólele confesionale din comunele mai jos însemnate din protopresbiteratul Sèliștei se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în ḑiarul „Telegralul Român“.

1. Gurariului 2 posturi învĕțătoresci cu câte 300. fl. v. a., relut de cuartir și grădina 30 fl. v. a.

2. Cacova cu salariu anual de 300 fl. v. a., cuartir și lemne.

Cei ce doresc a reflecta la vreunul din aceste posturi, au a-și asterne cererile de concurs în terminul ficsat subsemnatului oficiu protopresbiteral.

Cei ce vor fi aleși, vor fi datori a ținea strana dumineca și serbătórea.

Sĕliște în 11. August 1898.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Sĕlistei.

Petru Iuga
adm. protopresb.

---

ad. Nr. pp. 532/898. [164] 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor de învĕțători la școlile confesionale gr. or. române din comunele: Bedeciu, Butene, Călata-mare, Cara, Cojocna, Geaca și Muntele-rece, se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Tel. Rom.“

Emolumentele împreunate cu aceste posturi sunt: salariul anual de 300 fl., ce se solvesce din repartițiune pe popor, cuartir în edificiul școlei cu grădină de legumi și lemne de foc.

Concurenții au a-și așterne suplicele instruite în sensul normelor în vigóre, subsemnatului oficiu, până la terminul sus indicat.

Oficiul protopresbiteral rom. gr.-oriental.

Tuliu Roșescu,
protopresbiter.

Nr. 421—1898 protpresb. [165] 1—3

CONCURS

Pentru ocuparea posturilor învĕțătoresti dela școlele confesionale gr.-or. române din mai jos însemnatele comune din protopresbiteratul Sighișórei se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în organul „Telegraful Român“.

1. Ródeș, cu salariu anual de 300 fl. și anume: dela stat 240 fl., dela popor 50 fl. în viptuale 10 fl., cuartir și lemne.

2. Seleușul-mare, cu salariu anual de 300 fl., cuartir și lemne.

3. Nadeșul-Săsesc, cu salariu anual de 300 fl., cuartir și lemne.

4. Archita, cu salariu anual de 300 fl., cuartir și lemne de foc.

Concurenții au sĕ se presenteze în vre-o Duminecă ori sĕrbătóre în biserica din parochiile amintite, spre a-și arĕta desteritatea în cântările bisericesci, — și sĕ și aștérnă cererile instruite conform normelor în vigóre până la terminul susindicat subsemnatului oficiu protopresbiteral.

Sighișóra, 12 August 1898.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Sighișórei.

In conțelegere cu comitetele parochiale respective.

Dimitrie Moldovan,
protopop.

---

ad. Nr. 477—898 [166] 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de paroch în parochia de clasa a III-a Bĕtrâna, protopresbiteratul Devei, prin acésta se escrie concurs cu termin de 15 ḑile dela prima publicare în fóia oficiósă „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt regulate și statorite în ședința comitetului parochial ținută la 17/29 Iunie a. tr. și tóte la olaltă dau suma *322 fl. 60 cr.*

Informațiuni mai deaprópe despre acéstă parochie se pot lua dela oficiul protopresbiteral și dela comitetul parochial.

Reflectanții la acest post au a-și așterne cererile lor concursuale instruite conform legilor din vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral până la terminul sus indicat.

Comitetul parochial, în conțelegere cu oficiul protopresbiteral gr.-or. rom. al Devei.

Deva, la 12/24 August 1898.

George Romanul,
protopresbiter.

Prune, mere, pere, nuci, lictar, miere și **céră,** mai departe

Slivovitz vechiu și nou

cumpĕră numai direct dela producenți cu prețurile cele mai mari

ALEXANDRU SIMON,
negoț în comisiune de export
Deva, strada gării.

— ***Oferte sĕ se trimită în scris.*** [147] 2—2

Școlele de musică pirvate Kaiser,
concesionate de înaltul oficiu școlar c. r. al țerei,
Viena, cercul VII., VIII., și III., an. școlar 25.

Frecuența în 1897/98: **351** elevi din întrégă Austro-Ungaria și străinătate, 24 puteri didactice. **Cant, clavir,** *tóte instrumentele* **cu córde și cele de suflat, tóte ramurile teoretice, cor mixt, orchestru, cursuri speciale și laterale.**

Curs bienal pentru formarea de învĕțători
pentru clavir, violină, cant (există din 1882). [160] 2—2

Curs de 7 luni pregătitor pentru esamenul c. r. de stat.

Curs de musică bisericéscă pentru copii cântăreți.

39 candidați au depus esamenul de stat, unii „cu distins“. Concerte publice, concurse, esamene, atestate, diplome, medalii. Prospect gratuit, statute 20 cr. prin cancelaria institutului VII/1., Ziegler-Gasse 29. Celor din afară lămuriri despre pension în apropierea institutelor. **Primirea elevilor până în 15 Octobre,** după locurile disponibile și în decursul anului.

Inceputul instrucțiunei 15 Septemvrie, resp. 1 Octobre.

În **Tipografia archidiecesană din Sibiiu** a apărut ḑilele acestea o broșură întitulată

DOTAȚIUNEA CLERULUI.

Reflexiuni asupra proiectului de lege despre intregirea venitelor preoțesci
de
ILIE DINURSENI.

Broșura se estinde pe 147 pagini și are următorul cuprins:

Un studiu asupra proiectului de lege mai sus numit, care s'a publicat în mai mulți numeri ai „Telegrafului Român“ din anul acesta. Memoriul dela 1850 al episcopului, mai târzíu metropolitului

ANDREIU baron de ȘAGUNA,

asupra dotațiunii clerului; apoi proiectul de lege despre intregirea emolumentelor preoțesci și în urmă interesanta motivare, cu care ministrul cultelor și instrucțiunii publice a presentat dietei acel proiect, și pe care ḑiarele române au publicat'o numai în scurte excerpte.

Fiind chestiunea dotațiunii clerului actuală, credem, că autorul acestei broșure a făcut un bun serviciu biserecei române, dând ocasiune clerului a cunósce cât mai de aprópe numitul proiect care privesce atât de deaprópe sórtea lui. Este în interesul bisericei că proiectul sĕ fie cunoscut în cercuri cât mai largi, de aceea o recomandăm mai ales atențiunii clerului nostru, precum și a acelora, cari sĕ intereséză de mersul afacerilor nóstre bisericesci.

Prețul 1 corónă.

Se póte procura din

Librăria Tipografiei archidiecesane, Sibiiu.

Redactor prov. **Dr. Elie Cristea.**

Editura și tiparul tipografiei archidiecesane

Nr. 93. Sibiiu, Sâmbătă, 29 August v. (10 Septembre n. 1898.) Anul XLVI

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarchie pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru streinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Instrucţiune gratuită.

Este unul dintre aspectele cele mai plăcute începutul lunei Septembre, când tinĕra generaţiune din tóte unghiurile ţerei se întrunesce la oraşe, spre a începe din nou firul întrerupt cu esamenele din Iuniu.

Feţe tinere, feţe vesele, pline de speranţă întêlnesce omul la tot pasul, şi e de tot plăcut a privi la speranţa naţiunei, cu câtă încredere începe noul an şcolariu.

Legislaţiunea ţerilor culte s'a îngrijit, ca junimea studiósă sĕ ajungă uşor, pe lângă mai puţine jertfe materiale, la posibilitatea de a se cultiva.

S'a enunciat de mult ca principiu: fiecare copil trebue sĕ cerceteze şcóla, şi încă cât mai regulat.

Al doilea principiu este: instrucţiunea sĕ se dea fiecărui elev gratuit.

Sunt aceste în strînsă legătură unele cu altele, şi dacă pretutindenea cu sfinţenie s'ar esecuta, atunci cultura poporului ar merge cu paşi repeḑi înainte.

In statul nostru se practică numai principiul prim: este obligat fiecare copil sĕ cerceteze şcóla până la o etate óre-care.

Practica acésta se observă numai la şcólele elementare, dar nici aici nu e pus în practică principiul al doilea: instrucţiunea sĕ se dea gratuit.

Dacă voesce cineva sĕ dea o instrucţiune mai îngrijită, o instrucţiune mai superióră copiilor sei, atunci, cu durere accentuăm, trebue sĕ facă trista observare, că instrucţiunea nu numai nu se dă gratuit, ci din contră ea este fórte scumpă.

Nu le ḑicem aceste la adresa confesiunilor, cari cu mari încordări materiale şi morale pot susţiné şcóle pentru cultura mai înaltă a fiilor eşiţi din sînul poporului.

Spre lauda confesiunilor din patria nóstră fie ḑis, ele aduc imense servicii causei culturale; ele rivaliséză cu statul în nobila nisuinţă de a susţiné institute culturale, unde fii poporului sĕ îşi află hrana sufletéscă: posibilitatea de a se cultiva, şi de a deveni folositori membri ai societăţii, bravi cetăţeni, neobosiţi şi oneşti muncitori.

In direcţiunea acésta confesiunile din patria nóstră fac aprópe cât statul, şi totuşi dela acesta nu au gradul de recunoscinţe, pe care l'ar merita.

Dacă în special pre români 'i avem înaintea ochilor nostri, atunci cu durere trebue sĕ mărturisim, că statul pentru interesele intelectuale ale poporului român nu face nimica.

Am ajuns aşa de departe, încât suntem buni bucuroşi, décă ni se dă posibilitatea, ca din ale nóstre mijlóce sĕ ne putem cultiva corĕspunḑĕtoriu firei nóstre şi condiţiunilor speciale ale esistenţei nóstre naţionale.

Durere, nici acésta nu ne este dată.

Ar fi chemarea statului, ca în institutele sale sĕ aplice şi principiul cu gratuitatea instrucţiunei.

Sunt enorm de mari tacsele, cari se încasséză la institutele statului sub diferiţi titli: tacsă de înscriere an de an la unul şi acelaşi institut, didactrul esorbitant de mare, tacse pentru bibliotecă, pentru museu fisical, pentru recuisite de gimnastică etc.

Mai vine apoi cestiunea cu manualele şcolare, care sunt enorm de scumpe şi cari se schimbă aşa de des, încât abia se póte validita de pe un an pe altul unul sau altul dintre manuale.

Se impune de sine întrebarea, şi ea este fórte justă: pentru ce statul, care dispune de atâtea mijlóce materiale, care numai la alegeri pentru a scóte pre candidaţi de ai guvernului speséză cu milióne, statul care pentru alte scopuri, cum e bună óră teatrul din Cluş, jertfesce sute de mii, pentrru ce statul nu întrevine, ca la şcólele medii sĕ reducă tacsele, şi astfeliu sĕ facă posibil şi celor sĕraci cualificarea superióră?

Cu tacsele esorbitant de mari de acuma numai cei cu dare de mână mai pot trece prin şcólele medii, şi studenţii sĕraci, fie ei cât de talentaţi trebue sĕ întrerumpă studiul.

Sĕ nu se ḑică, că pentru studenţii buni, dar sĕraci, e întrodus sistemul cu dispensarea dela solvirea didactului.

Dispensarea e act de graţie, care de multeori se dă în schimb, şi schimbul de multe ori e de problematică valóre.

In curentul bolnăvicios de aḑi tinerii sunt luaţi la ochiu, şi décă unul cercetéză mai regulat biserica strămoşilor sei, aceasta e titlu de a nu fi recomandat spre scutire dela didactru.

Suntem la deschiderea anului scolariu. Printre feţele vesele întâlnim şi feţe posomorite. Vedem părinţi cu lacrimi în ochi, şi cu copilaşii de mâni pe stradele oraşelor.

Anii au fost rĕi, mijlócele numai ajung, didactrele s'au urcat, şi continuarea studiului e imposibilă.

E cestiune culturală gratuitatea instrucţiunei, şi noi dela stat o putem cere acésta în interesul culturei poporului.

Conferenţe învĕţătoreşti

Conferenţa din Făgăraş.

Încă în séra ḑilei de 18 August a. c. sosì la locul central comisariul consistorial Mateiu Voileanu, asesor consistorial, care la gară fu întimpinat de parochul din Galaţi Nicolau Aron şi învĕţătorii Ioan Berescu din Făgăraş şi Traian Păcală din Galaţi.

S'a statorit definitiv programul, ca în ḑiua următóre la órele 8 diminéţa sĕ se celebreze sfânta liturgie, şi îndată după celebrarea aceleia sĕ se deschidă conferenţele în biserică, nefiind alt loc acomodat pentru astfel de scopuri.

In ḑiua de 18 August a. c. la órele 8 comisariul consistorial a celebrat sfânta liturgie cu cetirea rugăciunei ocasionale dela cereri la care învĕţătorii au asistat în corpore şi au esecutat cântările liturgice.

După sfânta liturgie comisariul consistorial a făcut visită de curtenire protopretorului, căruia i-a comunicat şi misiunea sa şi i-a descoperit scopul întrunirei învĕţătorilor pentru ḑiua de 18 şi 19 în Făgăraş. Pretorele a fost surprins de atenţiunea ce i-s'a dat, a promis, că dacă îi va fi posibil, se va representa prin cineva la conferenţele învĕţătoresci, ceea-ce însĕ nu o a făcut.

Reîntors dela protopretore, comisariul consistorial deschide conferenţa cu următórea cuvêntare:

Onorată conferenţă!

In esecutarea conclusului Veneratului Sinod archidiecesan din 15 Aprile a. c. Nr. 49., Venerabilul Consistoriu archidiecesan prin circulariul din 2 Iuliu 1898 Nr. 4066 a convocat pe învĕţătorii nostri din archidiecesă în conferenţe învĕţătoresci pe ḑiua de aḑi.

Conferenţa învĕţătorilor din protopresbiteratul Făgăraş, Agnita şi Cohalm, la început o a încredinţat conducerei unui fiu al bisericei din apropierea Făgăraşului, şi după ce acela a declinat dela sine acéstă onorifică misiune, Preaveneratul Consistoriu mi-a încredinţat mie conducerea.

In calitate de comisariu consistorial Vĕ salut deci, Domnilor şi fraţilor, cu tótă tăria convingerei mele, că la un bun lucru ne-am întrunit noi aḑi.

Instituţiunea conferenţelor învĕţătoresci nu este nóuă şi necunoscută în biserica nóstră.

Incă înainte de Statutul organic a esistat instituţiunea conferenţelor învĕţătoresci în archidiecesa nóstră. Rĕposatul metropolit Marele Şaguna ţinea mult la aceea, ca învĕţătorii din archidiecesă sĕ se întrunéscă odată în fie-care an la anumite locuri, spre a se consulta asupra mijlócelor, prin care se pot mai lesne promova interesele şcólei.

Adunaţi învĕţătorii în conferenţe se discutau temele puse de Veneratul Consistoriu, se discutau alte teme de interes general, se ţineau prelegeri practice, chemate a dovedi cum pun în practică învĕţătorii cunoscinţele teoretice, câştigate în seminariul nostru archidiecesan, respective prin studii private.

Acestor instituţiuni Marele regenerator al bisericei nóstre, nemuritoriul Şaguna, le-a făcut loc în legea fundamentală a bisericei nóstre.

FOIŢA.

Un vis despre trandafiri.

(*Din englezeşte*)

Dacă trebue sĕ visez, atunci lăsaţi-mĕ sĕ visez despre trandafiri...

Vechea grădină părea un câmp în flacări ori în cotro te uitai nu vedeai de cât stufuri de trandafiri roşii, cari formau alee de alungul cărărilor acoperite cu pietriş, trimiţênd parfumul lor fie cărei adieri a vêntului, şi aruncând din când în când petale pe pămênt; pe când alţii se răsfĕţau înaintea îngustelor ferestre ale chilielor maiestóse, clădiri de unde ochii maicelori au privit atâţa ani! Ei îşi clătinase capetele uitându-se înlăuntru chiliilor, pe ale căror scânduri de stejar produceau umbre tremurătóre, unde atâtea suflete petrecuseră ceasuri întregi în rugăciuni şi meditaţii...

Stăpânul mânăstirei se plimba printre flori, privindu-le cu un dulce zimbet vesel şi plin de mulţumire. Bĕtrânul le iubea fórte mult. El găsea mângăerea, pacea, repaosul tot cea ce Dumnezeu expune vederii în acéstă mare carte a naturei, în grădina sa, şi avênd o inimă mare şi natură generósă, lăsase de multe ori sĕ trécă cupa plăcerei şi lumei de afară. Acei pe care 'i iubeşte mai mult pe pămênt, fusese chemaţi în alte regiuni mai călduróse şi pline de sóre, şi viaţa lui ar fi fost tristă fără bucuria, care o găsea în frumseţea ce'l împresura.

*

Amiaza se apropia cu paşi repezi, albinele bîzîeau a lene în teiul mare, sub care bătrînul se tolănise. Cântecul paserilor s'a schimbat într'un ciripit infinit de dulce şi plăcut, iar grădina print'o putere magică părea prefăcută în palatul princesei din basme, pe când bĕtrânul se lăsă în voia acestei puteri, şoptind: „Mulţămesc Ţie Dómne, că sufletul meu are loc în lumea Ta mărétă. Şi adormi cu expresia liniştită a unui suflet neprihănit. Natura încadra atât de bine şi atât de frumos pe bĕtrân, peste al cărui cap trecuse multe restrişti şi uragane ale vieţei!

Era natural, ca gândirile sale sĕ se îndrepte spre iubitele-i floricele, chiar în vis, când în preajmă erau trandafiri de diferite culori cu mirosuri îmbătătóre. Inadevĕr nici odată nu mai vĕḑuse ast-fel de flori, ca acum, cari salutau buna venire in minunata grădină visată. Un dor nebun îl muncea de a vedea pe grădinarul, sub a cărui îngrijire înfloreau astfel de trandafiri şi nerăbdător dorea sĕ-l întrebe prin ce mijlóce minunate a putut ajunge la atâta perfecţiune, căci comparativ tot ceea-ce a cultivat el, îi părea sărăcăcios şi comun. Pe când aştepta, şi tótă fiinţa sa era îmbătată de parfumul trandafirilor, o voce limpede melodiósă îi izbi auḑul şi atunci băgă de sémă, că lângă el se află persóna mult dorită, de o frumseţă orbitóre, privindu-l blând.

Bĕtrênul căpătând curaj ḑise sfiicios: Stăpâne, trandafirii tĕi sunt aşa de frumoşi şi minunaţi, că nu îndrăznesc sĕ-mi ridic umilita-mi privire spre ei. Mai înainte sĕ fi vĕzut florile tale, eram mulţumit de ale mele. In adevĕr mĕ mândream cu arta de a cultiva, ce îmi fusese dăruită de Tine, însĕ acum nu-mi mai pot potrivi florile tot ca mai înainte, când vĕd adevĕrata artă aci. Spune-mi, te rog, cum aş puté sĕ am o grădină ca acésta?

— Priveşte, locul unde te afli e sfânt, e grădina lui Dumneḑeu, şi ori cât de frumósă ar fi a ta, tot nu ar putea sĕ fie ca acésta. Cu tóte acestea ai avut din aceşti trandafiri, după cum au toţi copiii Mei.

Şi ducêndu-l la un rond, în mijlocul căruia era un trandafir de un crem fórte plăcut, cu mijlocul galbin auriu, continuă:

„Cu acest trandafir însârcinez pe îngeri sĕ-l dee numai câtor-va pe pămênt, el este *trandafirul geniului*. Apropie-te, mirósă şi priveşte-i petalele în linişte. Sunt mulţi, care sĕ-l aibe, dar unii îl au numai spre a-'l tîrî în noroi, şi astfel îi batjocoresc numele, pe când numai câţiva îl cultivéză astfel, că parfumul sĕu sĕ înalţe sufletele muritorilor în sferele înalte. Sub îngrijirea acestora trandafirul geniului înfloreşte înzecit, dar vai de acela care nu îngrijeşte bine nestimata flóre din grădina Impĕratului ceresc!“

Ajungênd lângă un alt trandafir, care părea a fi primit întâiul sărut al zorilor, se opriră. Bĕtrânul privi lung acest trandafir, pe care de sigur îl vĕḑuse odinióră. Mirosul lui atât de cunoscut, îi atinse córda inimei şi îi rĕscoli reamintirile. Inima îi bâté repede şi ochii 'i se scăldară în lacrimi. Atunci Stăpânul grădinei ḑise: Acesta este *trandafirul amorului*. Fórte puţini sunt acei, cari îl posed în deplină perfecţie, cu tóte că sunt mulţi imitatori. Prietene, tu ai cunoscut acéstă

Statutul organic în §. 130 dispune ținerea conferențelor învěțătoresci în fie-care an în timpul ferielor de vară, și prescrie organisarea acelora.

Cu ținerea conferențelor s'a continuat și după punerea în practică a Statutului organic, dară organisarea lor până acuma încă nu s'a încercat.

A venit legea de instrucțiune a statului și în §. 147 a dispus, ca învěțatorii dela școlele comunale și dela stat sě formeze corporațiuni învěțătoresci.

In anul 1872 prin ordinațiunea din 14 Septembre, Nr. 23201. corporațiunile aceste s'au regulat, însě ele obligătóre au fost numai pentru învěțătorii dela școlele comunale și dela ale statului, învěțătorilor confesionali li s'a lăsat facultatea, ca décă voiesc, de bună voie sě între în acele corporațiuni.

Deși în anii cari au urmat după 1872 în archidiecesa nóstră s'au mai continuat conferențele învěțătoresci, totuși la organisarea lor nu s'a mai cugetat nime.

In congresul dela 1878 s'a făcut o instrucțiune pentru școlele poporale din archidiecesă, care în conturi generale a copiat dispositiunile cardinale din legea de instrucțiune a statului, și între aceste și dispositiunea de a se institui și învěțătorii nostri confesionali în corporațiuni sau reuniuni cu statute regulate.

A fost numai o urmare a ductului ideilor dela 1878 secțiunea X. din normativul scolariu dela 1882, în care ca organism nou în biserica nóstră s'au creat reuniunile învěțătoresci.

Ani 15 au funcționat aceste reuniuni, care mai bine, care mai rěu, care de tot reu, dară au funcționat.

Nu este aici locul sě mě esprim asupra reuniunilor, eu, care 10 ani dearêndul, cât am avut în sinul consistoriului archidiecesen referada scolară, am avut ocasiune sě cunosc mersul reuniunilor învěțătoresci și spiritul, care le-a condus și le-a însuflețit.

Incă dela începutul reuniunilor s'a ținut cont de legile patriei nóstre. Ca corporațiuni afară de biserică, reuniunile învěțătoresci nu puteau esista în patria acésta fără aprobarea statutelor lor din partea regimului țerei.

Dacă veți deschide Normativul scolariu din 1882 la secțiunea X. veți afla, că deja punctul I. al §-lui 70. prevede eventuala aprobare a statutelor din partea regimului țerei.

In timpul din urmă funcționarea reuniunilor s'a făcut pendentă dela aprobarea statutelor lor prin guvernul țerei.

Suprema nóstră autoritate legislativă în archiedecesă, după cum am amintit, în sesiunea din anul acesta a sistat reuniunile învěțătoresci și a reactivat Conferențele, ca organism provědut în legea nóstră fundamentală, ca organism care trebue sě-l perfecționăm, ca organism, căruia datori suntem sě-i dăm viață, fără a mai perde vremea cu esperimentări la introducerea de nóuě organisme, pentru care trebue sě cerem autorisare dela guvernul țerei.

In ajunul sinodului archidiecesan, dară mai întensiv după terminarea petractărilor sinodale, în presa nóstră s'a încins discusiune viuă în jurul conferențelor și a reuniunilor învěțătoresci.

S'au ridicat voci, cari cu un fel de patimă au condamnat conclusul sinodului și au luat posițiune contra lui, provocând pre învěțătorime, sě nu se lase a fi condusă de autoritatea bisericéscă, ci ea sě se conducă pre sine reclamându-și dreptul de a avé reuniuni.

Diarul nostru bisericesc, chemat a sprigini autoritatea bisericéscă în bunele sale intențiuni, diarul nostru bisericesc „Telegraful Roman“ și-a ridicat și el cuvêntul susținênd conclusul sinodal și měsurile luate de către autoritatea bisericéscă întru esecutarea lui. —

Dacă a fost vre-odată biseríca scutul nostru și în cele religionare și în cele culturale — și ea scut ne-a fost dela întemeierea bisericii nóstre ortodoxe române—dacă scut ne-a fost ea în decurs de aprópe una mie de ani, apoi scut ne este ea astădi, când nori negri se ridică pe firmamentul vieței nóstre bisericesci-școlare, vênturi reci, vênturi de ghiață suflă adi cu vehemență.

Alipirea către biserică și ale ei instituțiuni, căldura inimei nóstre, ținerea strins la ortodoxia nóstră, numai aceste ne mai pot salva.

Vocile, cari s'au ridicat sporadic ici-colea în contra conclusului sinodal, provocarea la emancipare de sub scutul bisericei, provocarea la rěsvrătire chiar, nu pot emana dela învěțătorii nostri, și eu în numele d-vóstre resping acea insinuațiune, eu, care 10 ani chemat am fost sě vé ocrotesc și sě vě apăr interesele D-vóstre față cu toți cari lucrau contra acelora, eu care vě cunosc, și sciu, că inima D-vóstre e curată, și ea simte, că numai sub scutul bisericei mai are școla română titlu de esistență, și că fără biserică scóla românéscă cu aspirațiuni la viitoriu, nu mai póte esista, precum nici nu a esistat nici odată aici în patria nóstră.

In organismul metropoliei nóstre nu stăm isolați noi cei din archidiecesă cu reactivarea conferențelor învățětoresci. Diecesa Caransebeșului încă în anii trecuți a reactivat conferențele învěțătoresci, și învěțătorii recunoscetori pentru întórcerea la corporațiuea din statutul organic, au salutat cu însuflețire acésta měsură a autorității bisericesci.

Este un semn edificătoriu, când învěțătorii cu însuflețise se alipesc de autoritatea bisericéscă, și fapta învěțătorilor din diecesa Caransebeșului desavuéză vocile din presa nóstră, cari se dau ca eșite din sinul învěțătorilor și în loc de recunoscință voesc sě îndemne la contrariul.

Dară sě nu mai zăbovim Domnilor la analisa acestor simptóme bolnăviciόse, cari își vor urma cursul lor și nu vor lăsa urme simțite în viața nóstră bisericéscă-școlară.

Un cuget, o inimă ne va conduce în lucrările nóstre. Sě facem începutul conferențelor învěțătoresci, sě punem tot ce avem mai bun în noi în serviciul acestei cause, și atunci Dumnedeu va fi cu noi, și când el cu noi va fi, nimenea nu va fi în contra nóstră.

Cu acestea sesiunea actuală a conferențelor învěțătoresci pentru învěțătorii din protopresbiteratele Agnita, Cohalm și Făgăraș, o declar deschisă.

*

Cuvêntarea a fost primită cu vii aclamațiuni de „trăiască“. A urmat apoi alegerea de notari în sensul circulariului consistorial, și s'au ales prin aclamațiune Ioan Berescu, învěțătoriu în Făgăraș si Ioan Savu, învěțătoriu în Șulumberg.

La învitarea comisariului consistorial, se dă cetire actului consistorial prin care se trimite ca comisariu consistorial asesorul Mateiu Voileanu, după-ce profesorul dela gimnasiul nostru din Brașov, Dionisiu Făgărășianu, care petrecea în comuna sa natală Drăguș lângă Făgăraș, din motive personale a declinat dela sine onórea de a corěspunde onorificei misiuni, cu care autoritatea bisericéscă a credut, că e cu cale sě-l distingă.

Se constată, că în înțelesul ordinațiunei consistoriale cu care s'au reactivat conferențele învěțătoresci, districtului Făgăraș aparțin invěțărorii, cari în anul școlariu trecut au funcționat pe teritoriul protopresbiteratelor Agnita, Cohalm și Făgăraș, precum și acei învěțători, cari deși au funcționat afară de teritorul acestor protopresbiterate, de fapt pe acel teritoriu au domiciliul de present.

Oficiul protopresbiteral al tractului Agnitei dto 1 August, 1898. Nr 778. comunică comisariului consistorial conspectul învěțătorilor din protopresbiteratul Agnitei, arătând că din causă de bólă administratorul tractual nu póte lua parte la conferență. Tot așa face protopresbiterul tractului Cohalmului, Părintele Nicolau Mircea, care prin actul din 11 August 1898. Nr 387. 'și scusă absența cu afaceri familiare neamânavere. Părintele protopresbiter al tractului Făgărașului Iuliu Dan scusă absența cu impregiurarea, că a fost la adunarea generală a Asociațiunei, care in anul acesta s'a ținut în Beinș.

Conferența a luat act despre consemnarea învěțătorilor și despre absența șefilor tractuali.

Din tractul Agnitei din 38 de învěțători, presenți au fost 18, și 20 au absentat fără a-și legitima absența.

Presenți au fost:

1. Ioan Popa inv. în Alțina, 2, Zosim Țichindeleanu înv. în Alțina; 3. Vasiliu Ramba înv. în Boholț; 4. Moise Brumbea înv. în Calbor; 5. Emil Mandocea, înv. în Cincul mare; 6. Simeon Munteanu, înv. în Chirpěr; 7. Alexandru Bârsan din Coveș; 8. Ioan Demian înv. în Fofeldea; 9. Georgiu Gleja înv. în Hundrubechiu; Ioan Ganea înv în Ighișdorful român; 11. Zaharie Munteanu, înv. în Merghindeal; 12. Patrichiu Pintea. din Ruja; 13. Georgiu Stănuleț, înv. în Săsăuș; 14 Filaret Dăișorean, înv. în Selistat; 15. Georgiu Răgneală din Șórș; 16. Ioan Savu din Șulumbeeg; 17. Bucur Muntean din Vecerd; 18. Simeon Varga din Veseud.

Din tractul Cohalmului cu învěțători 19, presenți au fost 8, absenți 11.

Cei presenți sunt:

1. Ioan Ursu, înv. în Cața; 2. Ioan Bănuț, înv. în Cohalm; 3. Ioan Boldea, înv. în Crihalma; 4. Antoniu Mihăilă, înv. în Dăișóra; 5. Georgiu Mircea, înv. în Lovnic; 6. Georgiu Maican, înv. în Ticușul-român; 7. Toma Bêrsan, presbiter în Crit; 8. Mateiu Alecsandru din Jibert.

Din tractul Făgărașului cu 34 de învěțători presenți au fost 24, absenți 10.

Presenți:

1. Georgiu Taflan din Beclean; 2. Nicolau Ludu din Beclean; 3. Ioan Băicoiu din Berivoiu; 4. Ioan Hașu din Breaza; 5. Georgiu Cantor din Cuciulata; 6. Ilariu Comșa din Cuciulata; 7. Ioan Berescu din Făgăraș; 8. Traian Păcală din Galați; 9. Sebastian Stan din Luța; 10. Visarion Bica din Ludișor; 11. Lazar Comșa din Mêndra; 21 Traian Cerbu din Pěrău; 13. Constantin Pică din Riușor; 14. Chirion Adămoiu din Sâmbăta de sus; 15. Panteleimon Nastea din Șinca nóuă; 16. Ioan Capětă din Șona; 17. Lazar Sbêrneciu din Toderița; 18. Mateiu Mateiu din Veneția; 19. Ioan Stoica din Veneția; 20. Nicolau Roșca din Veneția; 21. Bucur Galbincea din Voivodenii mari; 22. Ioan Boca din Rucăr; 23. Galacteon Bica din Perșani; 24. Ioan Stăneiu din Voivodenii mici.

Din aceste protopresbiterate cu totul s'au presentat deci la conferență 50 de învěțători, lângă cari vine a se mai adauge Georgiu Popa, care a funcționat în Cacova, tractul Sěliștei, și Ioan Paicu, care a funcționat în Mucundorf, tractul Sighișórei, deci cu totul au luat parte la conferență 52 de învěțători.

In decursul conferenței a participat la ședințe și a luat parte și la discusiuni parochul din Galați Nicolau Aron, ceea-ce îi serversce spre onóre.

(Va urma.)

Din ROMÂNIA

(***Sosirea Majestăților Lor***) Regele Carol și Regina, în România e fixată pe diua de 8/20 Septembre.

*

(***Catolicii îmbulzitori***). Catolicii se vede că-'s chiar și în România, acéstă țéră ortodoxă, tot așa de îndrăsneți și uneori cutezanți chiar, ca pe aiurea. Se póte vedé acésta și din faptul, că Metropolitul Iosif al Moldovei s'a vězut nevoit a reclama prefecturei din Iași în contra Episcopiei catolice de acolo, care deține de mai *mulți ani pentru biserica catolică din Cotnari, un loc în întindere aprópe de 9 hectari, și care de drept aparține bisericei ortodoxe Sf. Paraschiva din acea localitate.*

*

(***Știri teatrale artistice***) S'a luat de către direcțiunea generală a Teatrelor hotărîrea, *de a înființa o școlă de balet.* Părinților, cari ar dori, ca fetele lor sě învețe arta choreografică, sunt rugați prin publicitate sě se prezinte la direcțiunea teatrelor, spre a înscrie pe eleve. Se primesc numai fete în vîrstă de la 10—16 ani.

La Teatrul Național se fac mari reparațiuni în sala de spectacol. Cu tóte acestea stagiunea se va putea deschide, ca de obiceiu, la prima Octobre.

In sala de spectacol totul va fi reînoit; mobiliarul va fi tot de catifea roșie. Lustrul și suporturile globurilor electrice vor fi poleite din nou.

La 1 Octobre stagiunea teatrală se va deschide cu o *cu o representanțiune de gală, cu piese originale.* Se vor juca „*Visul Dochiei*“ de Ascanio, o piesă de Alexandri și o piesă de Carmen Sylva, cari nu sunt încă desemnate.

*

(***Manevrele române***). Brigada de artilărie a corpului II de armată, sub comanda dlui general Macarovici a părăsit Joi garnisóna din Bucuresci, pentru a merge la Slobozia, *unde pentru prima óră va executa tirul de rěsboiu cu pulbere fără fum, fabricată la pulberăria militară dela Dudești.*

La acest tir vor lua parte și elevii școlei superióre de rěsboiu, cari au fost atașați la regimentele de artilărie.

Semne de „pace“....

Este un curios semn al timpului chiar acum când atâta se vorbește de „desarmare“, de „pace eternă“ etc, — ceea-ce vedem de fapt întêmplându-sě din partea statelor în jurul înarmărilor.

Se știe, că guvernul rusesc hotărînd sě își măréscă flota, a comandat mai multe vase de rěsboiu la șantierele din Franța și din Germania. Acum e vorba sě se înarmeze

---

flóre mai de demult, ți-o trimisesem prin îngerul meu sě o păstrezi.“

— Vai, rěspunse bătrânul, sěracă și gólă a fost inima-mi fără el. Din adêncul inimei îți mulțumesc deși l'am păstrat un timp fórte scurt. Insě pentru tot ce a fost și îmi este întipărit în minte, bine cuvêntat fie numele Těu.

Vorbind, au ajuns lângă un copăcel nins de flori albe, a căror albeață îți luase vederea. Acéstă albéță curată a petalelor a impresionat pe bětrân, atât că i se părea, că simte o mângăiere cerêscă.

Vocea dulce și solemnă îl rechemă la realitate, istorisind cu o dragoste de nedescris: „N'ai atins încă cu degetele tale acest dumnedeesc trandafir, înse altor mâni din casa ta le-a fost dat. Când iubita inimei tale se afla pe patul suferinței, atunci îngerul meu puse una din aceste flori pe pieptul ei, și astfel s'au liniștit durerile ei pentru vecie. Pe când întâiul těu copil se zvîrcolea de friguri și dureri, cari i răpeau tótă puterea, cu tóte îngrijirile tale pline de dragoste, am trimes îngerul meu sě culégă un boboc alb din acest copăcel și sě'i ducă. Acesta e *trandafirul morții*, care creste la pórta vieței eterne“.

Ingândurat și umilit bětrânul întrebă: „Stapâne, când voiu avea și eu una din aceste flori? Adevěr dic ție, doresc sě știu mult mai mult despre grădiua cerêscă, doresc a locui într'însa; trecerea dela viață la moarte îmi pare dulce. Vocea dumnezeéscă rěspunse: „Răbdare, scumpe suflete, aibi răbdare. Atunci, când tu nici că te vei gândi, acéstă flóre are sě fie culésă pentru tine. Continuă a lucra, a te ruga mereu, fiind că ți-a mai rěmas ceva de îndeplinit pe pămênt. Nóptea vine, când ómenii nu mai pot lucra“.

In sunetele acestor cuvinte bětrânul se deșteaptă și privind în jur, se încredință, că nu fusese de cât un vis. Iubiții sěi trandafiri își legănau agale capetele, când el trecu pe lângă ei fără a-i băga în seamă de astă dată; mintea și tot sufletul fiind preocupate de frumsețile grădinei Stăpânitorului. Mai nainte de a eși din grădină, se opri puțin la un trandafir alb și aplecându-se spre el, rosti încet, fórte încet, câte-va cuvinte, pe care Dumnedeu și trandafirul le au putut înțelege. . . .

(Fpt.) *Julia.*

artileria rusască cu tunuri cu foc repede. In vederea acestui lucru *„Novoie Vremia“*, important organ rusesc, sfătuesce pe guvernul din Petersburg, sĕ nu comande tunurile in Germania. Numitul ziar spune că, prin comanda vaselor de rĕzboiu in Germania, o parte din viitórea flotă rusă se găsesce în mânile Germanilor. Chestiunea are deci un caracter politic. Acum guvernul a hotărît sĕ înarmeze artileria de câmp cu tunuri cu tir repede de cel mai nou sistem, spre a ţiné pept apropiatei noui înarmări din Germania. După opiniunea autorităţilor militare din Rusia, noua înarmare a artileriei ruseşti de câmp trebue sĕ se facă cât mai repede posibil. Fabricile ruseşti de arme nu sunt însĕ în poziţiune sĕ rĕspundă cererilor administraţiunii rĕzboiului, şi din pricina asta guvernul a deschis o concurenţă publică. Alegerea a căzut asupra modelelor de tunuri presintate de o fabrică rusască, de una franţuzească şi de fabrica Krupp. De óre-ce însĕ nu s'a luat încă o hotărîre definitivă, Novoie Vremia socotesce, că nu ar fi superfluu, dacă la viitórea comandă de tunuri în streinătate, administraţiunea rĕzboiului s'ar conduce şi de consideraţii politce. *Comandele trebuesc făcute în Franţa*, zice, aliata Rusiei, care a executat conştienţios comandele ruseşti anterióre, *ale căreia tunuri cu foc repede sunt cu mult superióre acelora ale Germaniei, şi în care Rusia póte sĕ aibă tótă încrederea.*

Noutăţi.

Profesori noi la şcólele române din Braşov. *„Gazeta Tr.“* află, că Eforia şcólelor centrale române din Braşov a angajat, în şedinţa sa din 26 l. c. st. v., la şcólele române din Braşov profesori noi în persónele Domnilor: *Nicolae Puican* şi *Axente Banciu* la gimnasiu, *Dr. Const. Lacea* la şcóla reală, şi *Petru Ciorogariu* la şcóla comercială.

*

Nu mai poţi fi medic în Ungaria, cu studii în strĕinătate! Ministrul unguresc de interne, în înţelegere cu cel de culte şi instrucţie, a dat la 3 Sept. n. c. o ordinaţiune, în virtutea căreia diplomele de medic câştigate în afară de Ungaria, dela 1 Ian. 1899 încolo, în Ungaria nu mai au valóre! Se pot însĕ nostrifica la órecare universitate din patrie. Cei-ce au sfirşit studiile în anul 1897—98, nu cad sub acéstă disposiţie; a lor diplome sunt încă valabile în ambe părţile monarchiei.

Vestindu o cu mare bucurie, foile maghiare n'au destule cuvinte de laudă. „P. N.“ de pildă scrie:

„Ordinul ministerial are mare importanţă. Pentru-că de aci încolo medicii practicanţi în Ungaria vor vorbi ungureşte toţi, vor ceti cărţi ungureşti de medicină şi astfel vor sprigini literatura medicală maghiară. Medicii austriaci nu vor mai sta în calea fericirii medicilor ungari. Medicii nostri vor cunóşte pe profesorii maghiari şi nu vor mai chemá la consilii pe medicii strĕini. Sute de tineri medicinişti îşi vor cheltui banii aici acasă, şi aşa mulţi bani vom putea opri de a merge în Viena!“.

Óre va mai întârzia mult şi tragerea „Zidului Chinez“ în jurul Ungariei?

*

Necrolog. *Ioan Bechnitz,* terminând o viaţă plină de iubire şi de suferinţe, a rĕposat aḑi la óra 1 din ḑi, în vîrstă de 50 de ani.

Partea pământească a neuitatului frate şi unchiu se va înmormênta Duminecă, în 30 August (11 Septemvrie), din locuinţa sa, Strada Pintenului Nr. 25, în progadia bisericei greco-orientale din suburbiul Iosefin.

Cuprinşi de durere aduc acéstă ştire jalnică.

Sibiiu, în 28 August (9 Septemvrie) 1898.

Ermil Cosmutza, c. şi r. sublocotenent în batalionul de pioneri 12, ca nepot; *Sofia Cosmutza* n *Bechnitz*, ca soră.

*

Recomandaţia unui pictor bisericesc român. Pentru comunele nóstre bisericeşti, pe unde ar avé lipsă de un pictor bisericesc, publicăm următórea scrisóre primită dela parochul nostru din Câmpuri-Surduc, unde s'a zidit o măreaţă biserică nouă. Iată ce ni-se scrie:

Onorată Redacţie! In iarna trecută publicasem un anunţ, ca sĕ ni-se insinue vre-un pictor pentru depingerea bisericei celei nóuĕ dela noi. Ni-s'au insinuat mai mulţi, cei mai mulţi de neam strĕin, şi de bună seamă şi lucrul lor ar fi fost in spirit strein de ritul nostru. Dintre însinuaţi însĕ noi, după formele arĕtate, am ales pe Dl George Mareşescu, pictor şi auritor in Reşiţa-română.

Acest dn pictor venind la faţa locului unde pregăteşte pe pânză înaintea nóstră chipurile, le face într'adevĕr artistic şi după ritul nostru oriental. Mulţi strĕini s'au esprimat fórte favorabil despre fineţa, cu care ştie dênsul lucra.

In timpul din urmă am cetit mult despre pictura în bisericile nóstre şi în casele creştinilor, cu îndemnuri sĕ se facă amĕsurat ritului. Eu viu a vesti celor interesaţi, cari ar avea lipsă de pictură bisericéscă că noi suntem fórte îndestuliţi cu lucrul fin şi în stil oriental a Domnului Mareşescu. Aduc totodată la cunoscinţa onoraţilor cetitori, că dênsul pregăteşte şi prapori (steaguri) bisericesci cu icóne şi aurituri amĕsurat dorinţei

Câmpuri-Surduc, în August 1898.

Ioan Budoiu,
preot.

*

O nenorocire la puşcat. Joi diminéţa s'a întêmplat o fiorósă nenorocire la puşcatul militar. Soldatul *Petru Flueraş* din Bungard când sĕ puşte, 'i-a crepat ţeava puştii şi i-a zrobit reu mâna stângă! Nenorocitul a fost dus fără conştiinţă în spitalul militar din loc, unde a trebuit sĕ i-se amputeze numai decât mâna!

*

Incoronarea reginei Olandei (a Tĕrilor de jos:) s'a celebrat în 6. l. c. n. în biserica cea mare din Amsterdam cu mari festivităţi naţionale, fiind de faţă mulţime de principi, representanţii camerei, diplomaţiei şi un public mare.

Tinera regină *Wilhelmina* a pronunţat de pe tronul regal o vorbire entuziastă, în care accentuând iubirea sa pentru poporul Ţĕrilor de jos, a declarat că îşi va dedica tóte puterile fericirii patriei. A depus apoi jurămêntul pentru constituţie. După terminarea ceremonialului cei de faţă au strigat intreit: „Trăiască regina“! A urmat depunerea jurămêntului din partea camerelor, după care 101 tunuri au vestit terminarea sĕrbătorescului act al intronizării. Regina însoţită de mama ei a mers apoi la palat intre ovaţiile poporului.

*

Ţarul şi Sultanul. Ḑilele trecute trecênd pe la portul din Constantinopol yachtul ţarului cu numele *Standard*, sultanul a trimis Domnitoriului rus mai multe daruri bogate. In o telegramă exprimă acum ţarul în termeni fórte afectuoşi mulţumitele sale cordiale sultanului pentru darurile primite.

*

Corónc eterne. Fraţii Moga, originari din Sebeşul săsesc şi stabiliţi în Sibiiu, înrudiţi cu vrednicul fruntaş Radu Istrate din Boiţa, dorind sĕ eterniseze memoria decedatului, au întreprins între rudenii o modestă colectă în favorul fondului întemeiat de „Reuniunea sodalilor români din Sibiiu“ în amintirea iubiţilor reposaţi, al cărei resultat în sumă de fl. 4, 50 cr. s'au administrat Reuniunei. La colectă a contribuit vĕduva reposatului dómna Elena Radu Istrate, Stan Bădilă, Frangu Constatinescu şi Ioan Bratilescu, proprietari în Boiţa cu câte 50 cr., măestrul franzelar Zaharia Moga şi soţia sa Ana cu 1 fl., m. freanzelar Petru Moga şi soţia sa Maria cu 1 fl., şi cancelistul consist. Avram Moga cu 50 cr. Tot în memoria decedatului au contribuit dl Ioan I. Hinţescu, profesor Buzeu cu 1 fl.

Aflăm mai departe, că în memoria regretatului Nic. St. Şiuluţiu au mai incurs dela dni Petru Tincu, funcţ. la „Albina“ 1 fl. şi Lazar Praşca cancelist adv. 1 fl., Starea fondului e 60 fl. 50 cr.

*

Dela „Reuniunea femeilor române din Mediaş“. Estragem din raportul comitetului „Reuniunei femeilor române din Mediaş şi jur“, următórele date despre starea materială a „Reuniunei“, după cum a fost raportată adunării generale dela 28 August 1898.

Din acest raport reese, că Reuniunea are aḑi: Cassa în numĕrar 883 fl. 83 cr., Obligaţiuni şi cambii 6525 fl. 12 cr., Depuneri la institutul „Albina“ 44 fl., Mobiliar în valóre de 105 fl. Acţiuni de ale soc. „Concordia“ în Sibiiu 204 fl. Total **7761 fl. 95 cr.**

Dela adunarea generală ultimă din 1 August 1897 până aḑi s'a încassat suma de 4038 fl. 33 cr. şi s'a cheltuit suma de 3154 fl. 50 cr.

Subtragênd din venitul brut totalul eşirilor, resultă un profit net al anului, de 602 fl. 71 cr.

Amĕsurat §-lui 17 al Statutelor Reuniunei“, fondul are sĕ ajungă la suma de 10,000 fl., când apoi din interesele lui se vor întemeia şcóle de învĕţămênt şi lucru, şi se vor da ajutóre materiale fetiţelor române din Mediaş şi giur.

Dorim Reuniunii cât mai grabnica ajungere la frumósa sa ţintă.

Insemnăm în fine, că Reuniunea e condusă aḑi de st. Dómne: *Maria Moldovan*, ca preşedintă, *Elena Suciu*, cassieră, şi *Maria Necşa*, secretară.

*

Istoria tragi-comica a unei grupe de vesele bicicliste. S'a întêmplat într'o staţiune balneară franceză. O tineră şi frumósă nevastă, entuziastă biciclistă, a învitat într'o după amiaḑi o întrégă trupă de tinere bicicliste, domnişóre, pretine ale ei din feţie, sĕ vie cu biciclele la romantica ei vilă sĕ-'şi petrécă şi sĕ iee câte-o cafea. Pe la órele 5 d. a. 40 de bicicliste îşi făcură „întrarea festivă“ în curtea vilei, şi fu un ris şi-o voie bună, numai ca aceea. După ele şi o armie, aprópe tot aşa de mare, de tineri, cari sĕ le ţie societate. S'au dat jos. Pentru aşezarea bicicletelor, gazda casei arangiasĕ un şopror lung şi curat. Acolo sĕ fie luate în samă de bătrâna servitóre, ce fusese păzitóre de garderobă mai mulţi ani la un teatru, deci pricepută, cum însaşi se „recomanda“, în d'alde astea. A primit bicicletele dând fiecărei un numĕr, ca sĕ ştie care e al seu. După-ce toţi s'au dus, gerderobésa haid' sĕ puie câte un numĕr şi pe bicicle, ca mai uşor se şi-l pótă lua fie-care. Dar unde sĕ pue numĕrul? Pe şea de lasă hârtia, o ia vêntu; sĕ pune dar şi cu câte un ac cu gămălie, împlântă „ţêdulele“ în ţéva de gumi a fiĕcărui biciclu! Şi la urmă se uită mulţumită că ce frumos stau hârtiile gledă! Fireste a stricat tóte biciclele, căci prin înpunsătura făcută, tóte s'au rĕsufiat şi slăbit.

Că ce scenă a urmat, când biciclistii şi biciclistele au ieşit cam „vesele“ sĕ plece spre casă, şi au vĕzut isprava neştiutórei garderobese, — e mai bine sĕ nu descrii, ci se laşi sĕ-'şi închipue fiecare!

Ştiri Literare

„Gramatica limbei eline“ după Curtius Hartel, de *Paul Budiu*, prof. gimn. a apărut la Braşov. Preţul 2 fl. 60 cr. E un volum mare dn 24 cóle tipărite, (374 pagine). Ediţiunea fondului „Coresi“ din Braşov.

Din public.

Declaraţie.

In calitatea mea de advocat fiind însărcinat de a ridica valórea poliţelor de asigurare după fericitul Dr Petru Cioran dela institutul de asigurare „Equitable“, viu a exprima numitei Societăţi mulţumitele mele pentru urgenţa ce a desvoltat întru achitarea valórei poliţelor.

Dr. *Amos Frâncu,*
advocat.

VARIETĂŢI

Istoria diamantelor Reginei Holandei. Tinera regină Wilhelmina are diamante, cari preţuiesc mai multe milióne! Dar aceste diamante au fost odată şi mai multe, iar istoría cum au ajuns aḑi mai puţine, nu e scurtă dar nici neinteresantă. In 1829, când Belgia cu Holandia erau un stat unit, din palatul regesc din Bruxella, tóte diamantele au fost furate, şi ani de ḑile au trebuit sĕ trécă, până sĕ le găséscă iară. Regele Wilhelm mersese din oraş. Hoţul a intrat în palat printr'un părete dinspre grădină. Cu o scară se urcase până la etagiu şi prin făréstră a străbătut. A dat de lădiţa, (pe atunci n'aveau Wertheim Cassa!..) în care păstrau *diamantele Corónei.* A tăiat sticla ce le acoperea şi le-a scos. Multă vreme a fost bănuit cu furtişagul un demnitar al Curţii, care ani de ḑile era păzit la tot pasul de poliţişti secreţi.

S'a fost pus un premiu de 50,000 floreni pentru cel-ce va descoperi pe hoţi. In 1831 iată un francez spune consulului belgian la Waschington, că în New-York este un Italian cu numele Pallari, care işi petrece pe acolo cu amanta sa, şi că acela a spus, că el a furat diamantele din palatul regal de Bruxella. Francezul n'a minţit. Pe Pallari l'au prins şi o parte a diamantelor au şi aflat'o la el. Dar pe cele multe nu! La jude Pallari a spus, că le-a îngropat în afară de New-York cu ajutorul amantei, dar mergênd sĕ le caute, nu le-au mai aflat. Enigma? Amanta lui Pallari, sătulă de el, îşi pusese ochii pe Francez, l'a pus sĕ facă denunţarea contra lui Pallari, apoi cu diamantele cele multe din grópă au fugit împreună, în Europa!

Iată curiósa istorie a diamantelor pe care le-a luat acum în posesiune şi tinera Wilhelmina, dimpreună cu Coróna, la ocasia încoronării.

⁂

Ţiganul s'a dus sĕ se spovedéscă. Popa mi-l întrébă:

— Mĕ, ţigane, dar furat'ai găini sĕptămêna acésta?

— Dómne fereşte, părinte!

— Mĕ bucur, că te-ai îndreptat; dar gâşte furat'ai?

— Nici.

— Dar curce, raţe?

— Sĕ orbesc, dac'am furat!

Popa atunci laudă pe ţigan, care se depărtă vesel.

Ajuns afară, ţiganul şopteşte în urechea ţigancei, care-l aştepta:

— Vai, ce bine-i că nu întrebà şi de purcei!...

Pentru cultivătorii de póme.

— *Un apel.* —

Póme avem în Transilvania destule! Calitatea pómelor încă corespunde şi celor mai mari pretensiuni. Şi totuşi, pentru-ca pómele nóstre sĕ câştige o urcare vrednicită a preţului, printr'un export direct în strĕinătate, le lipsesce, durere, o condiţie de căpetenie: Organisarea comerciului de póme, sortarea (alegerea şi arangiarea după soiuri) şi pachetarea priinciósă lor!

Comerciul nu póte fi organisat altfel, pentru-că nu te poţi pune in contact cu fiecare producent de póme singuratic şi sĕ-i explici purcederea la fel, — decât prin întemeierea unei *„Reuniuni pentru promovarea intereselor producĕtorilor de póme ardeleni“*, — reuniune, la care apoi fiecare cultivător sĕ se pótă adresa cu întrebări privitor la cultivarea, valorarea, sortarea şi pachetarea pómelor, şi de unde sĕ priméscă informaţiuni îngrijite, gratis.

Subscrisul, dacă voiu fi sprigimit amĕsurat întenţiunii mele bune, sûnt aplicat a mĕ supune muncii de a pregăti întemeerea unei atari Reuniuni pentru patrie şi strĕinătate.

Fiecare cetitor al acestui apel, fiecare producĕtor de póme, fiecare preot, învĕţător, sĕ caute în cercul seu a aduna membri şi a-mi comunica lista acelora. Indată ce va fi întrat un numĕr corespunzĕtor de însinuări, se va convoca la un loc central corespunzĕtor, o adunare, care va decide înfiinţarea Reuniunii, alegênd totodată funcţionarii de lipsă.

Cotisaţiunea (taxa) de membru se va statori după numĕrul însinuărilor şi nu va trece peste suma de 50 cr. anual.

Căruia îi zace la inimă binele producĕtorilor ardeleni de póme, sĕ binevoiască a sprigini cauza nóstră.

Incât îmi permite timpul, sunt de altcum cu plăcere gata, a servi cu deslușiri în privinţa exportului de póme, a uscării, etc.

Deva, 8 Sept. 1898.

Alesandru Simon
Exporteur de póme şi Slivowitz
şi referent al comitetului regnicolar al exploatatorilor pómelor.

Poşta redacţiunei

„Trei cu trei fac şase şi cu trei fac nóuĕ“ — in Bucuresti. E bună şi cu haz. Dar la noi nu merge. O fóie care nu e organ bisericesc, o s'o publice la sigur. Altceva bucuros.

DR STERIE N. CIURCU
IX Pelikangasse — No. 10, Viena
Consultaţiuni cu celebrităţile medicale şi cu specialiştii de la facultatea de medicină din Viena. [80] 12—12

Nr. 449/898. [169] 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor învěţătoresci dela şcólele vacante din comunele însemnate maì jos, se escrie concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful Roman“.

1. Brădăţel, cu salariu anual de 600 coróne, şi anume din fondul şcolar 100 coróne, din interesele împrumutului de stat 80 coróne, din repartiţie dela popor 420 coróne, cuartir în edificiul şcólei şi grădină de legumi.

2. Gothatea, cu salariu de 300 fl., şi adecă folosul dela pămêntul şcólei arătoriu şi fênaţiu 235 fl. în bani gata 35 fl., lemne 3 orgii, din care sě se încălḑească şi şcóla, 30 fl. cuartir în edificiul şcólei şi grădina de legumi.

3. Tămăşesci, cu salariu de 300 fl. prin repartiţie dela popor, cuartir natural în edificiul şcólei, şi lemne de ajuns pentru încălḑit.

Dela reflectanţii la aceste posturi se recere sě se presenteze până la alegere în vr'o Duminecă ori sěrbătóre la biserica din comuna la care a concurat, spre aşi arěta desteritatea în cântările bisericesci şi pentru luarea de informaţiuni mai detaiate despre starea şcòlei şi modul de plătire al salariului.

Invěţătoriul ales la vr'una din aceste şcóle e datoriu sě ţină şi prelegerile în şcóla de repetiţie împreună cu instruirea în cântările bisericesci, va fi obligat a cânta (Dumineca şi sěrbătórea) în strană, avênd a conduce cu şcolarii şi cântările liturgice în biserică.

Doritorii de a ocupa unul din aceste posturi au sě-şi aştérnă suplicele lor concursuale instruite conform normelor în vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral până la terminul sus indicat

Ilia, la 12 August 1898.

Oficiul protopresbiteral gr. ort. al Iliei, în conţelegere cu comitetele parochiale respective.

Avram P. Pĕcurariu,
protopresbit.

Nr 425—898. [168] 1–3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de învěţător al doilea dela scóla confesională gr. or. română din Ucea superióră, protopresbiteratul Avrigului, se escrie prin acésta concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Tel. Rom“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

a) Salariu anual de 300 fl. v. a. parte din repartiţie dela popor, parte din ajutorul dela stat; *b*) cuartír natural; *c*) Lemne necesari pentru foc.

Doritorii de a ocupa acest post de învěţător sě'şi substearnă cererile concursuali instruite conform legilor în vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral în Avrig (posta Avrig, Felek, Szebenvármegye) până la terminul susindicat

Avrig, 18 August, 1898.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Avrigului în conţelegere cu comitetul parochial competent.

Ioan Cândea
protopop.

Nr. 216—1898. [167] 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor învěţătoresci din comunele mai jos însemnate, se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela datul de faţă.

1. Bucium Cerbu, salariu anual 300 fl. din repartiţie, cuartir, grădină şi lemne de foc.

2. Bucium-Isbita, salariu 300 fl. din repartiţie, cuartir şi lemne.

3. Bucium-Sat, salariu 400 florini, solvit în rate lunare anticipative, cuartir, grădină şi lemne.

4. Buninginea, salariu 300 fl. din repartiţie, cuartir şi lemne.

5. Cărpiniş, salariu 300 fl. din repartiţie, cuartir şi lemne.

6. Ciuruleasa, salariu 300 fl. din repartiţie, cuartir şi lemne.

7. Roşia cu Corna, salariu 300 fl., cuartir şi lemne.

8. Pětrângeni cu Valea-Bulzului, salariu 300 fl. şi adecă 113 fl. din venitul regalului, 10 fl. 50 cr. interesele după obligaţiunea de stat, restul din repartiţie, cuartir, grădină şi lemne.

9. Trîmpoiele, salariu 300 fl., cuartir şi lemne.

10 Zlatna, cu Vuloriu, salariu 400 fl., relut de cuartir 50 fl. şi lemne.

Doritorii de a ocupa vre-unul din aceste posturi, îşi vor subşterne cererile instruite conform legii subsemnatului oficiu în terminul deschis.

Concureţii la posturile Nr. 1, 4, 5, 7, 8 şi 10 sě binevoiască a se presenta în vre-o Duminecă séu sěrbătóre la biserică, spre a-şi arěta desteritatea în cântări şi tipic, asemenea şi cei-ce vor reflecta la postul Nr. 3, cu adausul, ca cei cu cualificaţiunea mai bună şi cu cunoscinţe musicale, spre a putea forma cor, vor fi preferiţi.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Abrudului în conţelegere cu comitetele parochiale

Abrud, 1 August 1898.

Petru Popovicĭ,
protopresbiter.

Nr 352/898. [170] 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor învěţătoresci dela şcólele elementare mai jos însemnate în protopresbiteratul Braşovului, se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Rom.“ şi anume:

1. La Turcheşiu un post de învěţătoriu cu salar de 300 fl. din repartiţie dela popor, şi relut de cuartir.

2. La Zizin, un post de învěţător şi cantor, cu salariu de 300 fl. parte din repartiţie dela popor, parte din averea bisericei, şi cuartir în edificiul şcólei.

Doritorii de a ocupa unul din aceste posturi, sě-şi înainteze cererile concursuale instruite în sensul legilor în vigóre, la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul dat.

Braşov, 2 August 1898.

Oficiul protoprosbiteral gr. or. al Braşovului în conţelegere cu respectivele comitete parochiale.

Ioan Petric,
protopresbiter.

---

ad. Nr. 411/898 [162] 2–3

CONCURS.

Pentru întregirea postului de învěţătoriu la şcóla confesională gr. or. din Alamor. protopresbiteratul Seliştei, se escrie cooncurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Salariul anuale de 300 fl. din repartiţie.

Alegêndu l învěţător va avea a presta un an de probă şi numai după aceoa se va întări.

Reflectanţii la acest post au sě şi aştérnă suplicile de concurs în terminul deschis subsemnatului oficiu protopresbiteral.

In conţelegere cu comitetul parochial.

Oficiul protopresbiteral.

Petru Iuga,
adm. protopresb.

---

ad Nr. 404=898 [163] 2—3

CONCURS.

Pentru întregirea posturilor învěţătoresci dela scólele confesionale din comunele mai jos însemnate din protopresbiteratul Sèliştei se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în ḑiarul „Telegralul Român“.

1. Gurariului 2 posturi învěţătoresci cu câte 300. fl. v. a., relut de cuartir şi grădina 30 fl. v. a.

2. Cacova cu salariu anual de 300 fl. v. a., cuartir şi lemne.

Cei ce doresc a reflecta la vre-unul din aceste posturi, au a-şi asterne cererile de concurs în terminul ficsat subsemnatului oficiu protopresbiteral.

Cei ce vor fi aleşi, vor fi datori a ţinea strana dumineca şi serbătórea.

Sělişte în 11. August 1898.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Sělistei.

Petru Iuga
adm. protopresb.

---

ad. Nr. 477—898 [166] 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de paroch în parochia de clasa a III-a Bětrâna, protopresbiteratul Devei, prin acésta se escrie concurs cu termin de 15 ḑile dela prima publicare în fóia oficiósă „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt regulate şi statorite în şedinţa comitetului parochial ţinută la 17/29 Iunie a. tr. şi tóte la olaltă dau suma *322 fl. 60 cr.*

Informaţiuni mai deaprópe despre acéstă parochie se pot lua dela oficiul protopresbiteral şi dela comitetul parochial.

Reflectanţii la acest post au a-şi aşterne cererile lor concursuale instruite conform legilor din vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral până la terminul sus indicat.

Comitetul parochial, în conţelegere cu oficiul protopresbiteral gr.-or. rom al Devei.

Deva, la 12/24 August 1898.

George Romanul,
protopresbiter.

---

ad. Nr. pp. 532/898. [164] 2—3

CONCURS

Pentru ocuparea posturilor de învěţători la şcolile confesionale gr. or. române din comunele: Bedeciu, Butene, Călata-mare, Cara, Cojocna, Geaca şi Muntele-rece, se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Tel. Rom.“

Emolumentele împreunate cu aceste posturi sunt: salariul anual de 300 fl., ce se solvesce din repartiţiune pe popor, cuartir în edificiul şcólei cu grădină de legumi şi lemne de foc.

Concurenţii au aşi aşterne suplicele instruite în sensul normelor în vigóre, subsemnatului oficiu, până la terminul sus indicat.

Oficiul protopresbiteral rom. gr.-oriental.

Cluj, 8 August 1898.

Tuliu Roşescu,
protopresbiter.

Din ori-ce *librărie se póte procura* scrierea premiată a consilier. în med. *Dr. Müller,* apărută în a 30-a ediţiune despre

sistemul nervos
şi
sexual turburat.

Espediţie franco pentru 60 cr. în mărci postale.

Curt Röber,
[5] 31—49 Braunschweig.

FALIMENT MARE!

New-York şi **Londra** n'au cruţat nici continentul european şi o mare fabrică de argintării s'a simţit îndemnată a desface provisiunea sa întrégă numai pe lângă o mică remuneraţiune a puterilor de lucru. Cu executarea acestui mandat sunt eu împuternicit. Expedez deci ori şi cui obiectele următóre pe lângă simpla rebonificare de **fl. 6.60** şi anume:

6 bucăţi **cuţite fórte fine** cu tăiş englez veritabil,
6 bucăţi **furculiţe de argint-patent** american dintr'o bucată,
6 bucăţi **linguri de argint-patent** american,
12 bucăţi **linguriţe de argint-patent** american,
1 bucată **lingură pentru supă** de argint-patent american,
1 bucată **lingură pentru lapte** de argint-patent american,
2 bucăţi **pâhare pentru oauĕ** de argint-patent american,
6 bucăţi **tave Victoria** englezesci,
2 bucăţi **felinare admirabile** de masă,
1 bucată **sitiţă** pentru ceaiu,
1 bucată **presărătóre** pentru zăhar pisat fină,
44 bucăţi la olaltă numai fl. 6.60.

Tóte aceste 44 obiecte au costat mai nainte **fl. 40** şi se pot căpěta acum pentru preţul minimal de **fl 6.60**. Argintul-patent american este un metal cu totul alb, care îşi păstréză colórea 25 de ani pe garanţă. Ca dovada cea mai bună, că inseratul acesta nu e

☛ nici o înşelăciune ☚

mě oblig prin acésta publice, a retrimite banii tuturora cărora nu le convine marfa fără nici o piedecă şi nimenea n'ar trebui sě lase a trece acéstă ocasiune favorabilă, fără a-şi procura acéstă **garnitură splendidă**, care se potrivesce mai ales ca

present escelent de nuntă şi ocasional

cum şi pentru ori-ce gospodărie mai bună.

Se află numai la [149] 3—4

A. HIRSCHBERG,

agentura centrală a fabricelor unite de argint-patent american.

Viena, II. Rembrandstrasse 19/II. — Telephon Nr. 7114.

Trimiterea în provincie pe lângă ramburs sau anticiparea sumei

Veritabil numai cu marca de alături înregistrată (metal de sănătate)

Estras din scrisorile de recunoscinţă.

Pilis 24 August 1896 (Comitatul Pesta)

Stimate Domnule!

Sum fórte mulţumit cu garnitura. Vě rog sě espedaţi trei garnituri de acestea cumnatei mele, baronesa Nyary, născ. Somogyi în Szanto. **Baron Iuliu Nyary.**

Am primit esped ţin şi sunt fórte mulţumită, Vě mai rog pentru o garnitură cu fl 6.60.
Exelenţa Baronesă Bánffy.

Redactor prov. **Dr. Elie Cristea.**

Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 94. Sibiiu, Marți, 1/13 Septembre 1898. Anul XLVI

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de doue ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — **și timbru de 30 cr.** pentru fie-care publicare.

Maiestatea Sa Imperătésa-Regină Elisabeta.

Sibiiu, 31 August, 1898.

Încă Sâmbătă séra ne-a adus firul telegrafic din Elveția următórea știre jalnică și aprópe de necredut:

Geneva, 29 August 1898 (2 óre 40 minute). *Augusta nóstră Impĕrătésă-Regină* **Elisabeta,** *plecând la órele 12 și 40 minute din hotelul Bau-Rivage, a mers spre portul corăbiilor. Pe drum sări spre Maiestatea Sa un individ și îi aplică o impunsătură vehementă, în urma căreia cădu la pământ, dar sĕ ridică érăsi și continuând calea ajunse la corabie, unde îndată leșină. Căpitanul corabiei nu voia sĕ plece din port, dar la indemnul suitei Maiestății Sale dădu signalul de plecare. Abia părăsi corabia portul și se reintórse îndărăt. Maiestatea Sa nu-'și mai veni la fire și astfel fu transportată pe un pat la hotel. Hainele Ei arătau urme de sânge. Atentatorul fu prins. Identitatea lui nu e constatată.*

Geneva, 29 August. (3 óre, 50 min.) *La câte-va minute după intórcerea în hotel, impĕrătésa-regină și-a dat sufletul. După constatările făcute pumnalul a pătruns spre inimă. Sĕ crede, că atentatorul e un anarchist italian.*

Geneva, *Asasinul e un anarchist italian născut în Paris; se chiamă Luccheni.*

Acéstă îngrozitóre veste a umplut de adâncă jale iubita nóstră dinastie, credinciósele popóre ale monarchiei și pe tótă lumea civilisată, căci nu póte fi om cu simțiri normale, care se nu fie consternat în tótă ființa sa de tragica întêmplare, cu a căreia crudă realitate nu-ți vine deloc sĕ te împaci! Și acum, când semne esterióre, steaguri cernite etc., mărturisesc nemai audita crimă, nu încape în închipuirea nóstră, cum póte esista un chip de om atât de tiran, atât de corupt și decădut, ca sĕ atace pe cea mai nobilă și mai nevinovată femee a țerei pe mama credincióselor ei popóre și sĕ înfigă în nevinovatul ei corp pumnalul ucigător?

Ea, care a întrupat în sine idealul binelui și al dragostei, sĕ cadă de o mână ucigașă!

Femeea nobilă, a cărei viéță a fost un lanț de binefaceri și fapte umanitare, Impĕrătésa-Regină, a cărei acțiuni au purces totdéuna din cele mai curate simțiri și porniri, mama popórelor, care a uscat lacrimile la mii de supuși, înalta femee, care însași a avut parte de cea mai grea lovitură și durere ce póte ajunge o inimă de mamă, a trebuit sĕ cadă jertfă unei bestii infernale, întrupate în chip de om.

De aceea n'avem cuvinte de a înfiera după merit acéstă fără-de-lege, cea mai josnică și mai urîtă a veacului întreg.

Te îngrozesci și numai când îți închipuesci, ce suflet infernal și negru trebue se aibă omul, care e în stare sĕ atace pe cea mai nevinovată femee, pe mama frântă de durere, care în tótă viéța ei a gustat puțină fericire și care de 10 ani n'a cunoscut bucurie, ci luând haine de doliu, încunjura ori ce suris de plăcere, chiar și când numai sĕ apropia de ea!

Suferind și cu inima bolnavă, a părăsit de toți iubita Regină țéra, ca sĕ caute recreare la isvórele vindecătóre din Nauheim, și sĕ câștige puteri nóue. Restaurată a venit apoi în sudul Helveției, unde s'a simțit binișor. Pretutindenea era încunjurată de cea mai estinsă simpatie și iubire, care crescea cu atât mai mult, cu cât tótă lumea scia nemărginitele ei suferințe. Mari i'au fost loviturile sorții, amare suferințele și grozav și sfêrșitul vieței; adevĕrată martiră.

Cu ochii plini de lacrimi și cuprinși de adêncă jale stau poporele Austro-Ungariei la catafalcul iubitei domnitóre Cuvênt de mângăere nu ese din gura lor, căci durerea e mare și simțită; dar mânile li-se ridică la ceriu, spre a cere odichnă pentru sbuciumatul suflet al repausatei, care in acésta lume în zadar a căutat preste mări și munți locul, în care macar pe timp mai scurt sĕ-'și recâștige liniștea perdută.

Festivitățile și veseliile jubilare au încetat din acest trist incident și preste anul jubilar s'a întins un vĕl de doliu general.

Sentimente de compătimire se stêrnesc în sufletul nostru pentru iubitul nostru monarch, căruia i-a fost dat,acum la bĕtrânețe, se mai îndure și acéstă crudă lovitură, care sĕ pue vêrf neîn duratelor nefericiri, câte l'au ajuns mai nainte.

Pe fratele sĕu Maximilian, împĕratul Mexicului, l'au împușcat de timpuriu; pe unicul seu fiu, clironomul Rudolf, l'a vedut ucis in flórea vieței; nepóta sa, fiică alui Albrecht, a ars; fratele seu, principele Vilhelm, și-a rupt grumadii, cădênd de pe cal; principelui Ioan Orthi s'a perdut urma pe mare; nu de mult și-a perdut viéța principele-nepot Ladislau prin o întêmplare nenorocósă la vênat; și acum pentru a șeptea óră întră oribila mórte în sinul dinastiei Habsburgilor, răpind domnitoriului nostru pe consórta vieței!

Și cu tóte că isbit a fost de aceste neasĕmănate lovituri, érăși s'a ridicat, reocupând locul consciențiósei împlinirea înaltelor sale datorințe pentru promovarea binelui tuturor popórelor sale credinciióse.

Tărie i-a dat în trecut, și îi dă și acum întru suportarea grelelor întêmplări, iubirea nemărginită și alipirea popórelor sale.

In special biserica nóstră și întreg poporul românesc, cuprins de adâncă compătimire se apropie și acum de inima părintească a Maiestății Sale, potențând dragostea sa către dinastie, tron și către gloriosul domnitoriu.

N'a fost în trecut bucurie în sinul dinastiei Habsburgice, pe care poporul românesc sĕ nu o fi resimțit, asemenea nu a rĕmas neinfluințat și neatins de cercările, ce o au ajuns; și precum în trecut așa și pe viitor poporul român va fi pururea lângă iubita nóstră dinastie, atât în bine, cât și în rĕu.

Precând sunetele clopotelor vor chema pe toți credincioșii bisericei nóstre cu mic cu mare în biserici spre a înălța rugăciuni pentru sufletul repausatei Impĕrătese-Regine Elisabeta, pe atunci ei vor face totodată și rugăciuni pentru oțelirea puterilor augustului nostru monarch, spre a putea suporta și acéstă ultimă cercare, ca astfel cu aceeași încredere și iubire sĕ continue împlinirea misiunii Sale de-a fi scutul și siguranța popórelor supuse, cari din parte-le dadorință au a fi mai ales acum radimul bĕtrênețelor Sale.

Dumnedeu sĕ conducă pașii monarchului nostru în mijlocul durerilor, câte stăpânul întregei lumi le-a trimis în cursul cel nepătruns de mintea omenéscă a lucrurilor din lumea acésta, asupra Lui și asupra nóstră a tuturor.

Dumnedeu sĕ mângăie și sĕ iee sub scutul sĕu pe domnitorul nostru Impĕrat și Rege Francisc Iosif I.

Consistoriul archidiecesan, consternat de neașteptata intêmplare, s'a întrunit eri în ședința plenară și dând espresiune adânc simțitei sale condolențe prin sculare, a emis din acest incident către clerul și poporul din archidiecesă cerculariul, care urméză:

Nr. 6720 Plen.

Cerculariu

către tóte oficiile protopresbiterale și parochiale din archidiecesa Transilvaniei.

O nóuă și grea cercare a fost reservată încă pentru Maiestatea Sa Preabunul nostru împĕrat și rege, pentru augusta casă domnitóre și pentru popórele monarchiei. Maiestatea Sa împĕrătésa și regina nóstră **Elisabeta,** străpunsă de mâna unui om fărădelege, s'a mutat la cele vecinice Sâmbătă, în 29 August (10 Septembre) 1898 la órele 3 după amédi, în Geneva (Elveția), lăsând în doliu nespus de mare pe iubitul seu soț, pe Maiestatea Sa împĕratul și regele nostru **Francisc Iosif I.**, pre augusta casă domnitóre și pe popórele monarchiei, cari totdéuna au împărtășit bucuriile și durerile casei domnitóre.

Din incidentul sguduitórei întêmplări, consistoriul nostru archidiecesan s'a întrunit adi în ședință plenară estraordinară, spre a da espresiune adâncei sale dureri pentru tragica trecere din viéță a Maiestății Sale împĕrătesei-regine, și a anunța clerului și poporului din archidiecesă acéstă tristă scire.

Exelenția Sa I. P. S. Domn archiepiscop și metropolit al nostru *Miron Romanul*, încă bolnav fiind, îndoit simte durerea din incidentul acestei triste întêmplări. La durerea Preabunului nostru păstoriu, la durerea consistoriului, convinși suntem, se alătură clerul și poporul din archidiecesa nóstră Transilvană, care între vîrtuțile cardinale cetățenesci, la locul prim a pus totdéuna loialitatea către tron și patrie, alipirea necondiționată de dinastie.

Când aducem la cunoscința clerului și poporului archidiecesan jalnica și durerósa scire despre trecerea din viéță a Maiestății Sale împărătesei-regine, dispunem totodată următórele:

1. După primirea acestui cerculariu cu trista și durerósa scire sĕ se tragă clopotele la tóte bisericile din archidiecesa nóstră trei dile una după alta, în fie-care di diminéța și la amédi; ér pe edificiile publice: biserici, șcóle, case parochiale și alte institute bisericesci, câte un stég negru sĕ vestéscă casul trist și condolența generală.

2. In diua înmormêntării, care se va vesti la timpul seu, sĕ nu se ție prelegeri în institutele nóstre de învĕțământ.

3. In Sâmbăta, care va urma după diua înmormêntării, sĕ se celebreze în fie-care biserică părăstas solemn pentru sufletul rĕposatei împĕrătese-regine, la care anume sĕ fie învitate și autoritățile locale, și la care sĕ asiste pelângă poporul credincios în special, sub conducerea corpului didactic și tinerimea școlară, absolvată pentru acea di întrégă dela órele de instrucțiune.

In acest chip sĕ-și manifesteze clerul și poporul nostru și din acest trist incident, loialitatea sa către dinastie, alipirea către patrie și Tron.

Sibiiu, din ședința plenară estraordinară, ținută la 31 August, 1898.

Consistoriul archidiecesan.

Dr. **Il. Pușcariu**
archim., vicariu archiepiscopesc.

Dr. **Elie Cristea,**
secretariu.

Amĕnunte
despre
asasinarea Suveranei.

Despre asasinarea, care a îmbrăcat în jale adâncă întregul imperiu, și despre efectele ei, comunicăm următórele amănunte:

Escursiile M. Sale.

Suverana fermecată de ținuturile romantice dela *Naye*, *Glion*, *Territet* (*Helveția*), a făcut aci adesea escursii, însoțită numai de o damă de curte a sa și de un lector. A făcut voiagiu nu odată și la *Geneva*. Sâmbătă după prânz iarăși voia sĕ facă calea acésta frumósă. A și plecat la 2 óre cu o mică suită.

La órele 6 séra deja se rĕspândise în ținutul intreg scirea teribilă despre asasinare.

Iată cum s'a întêmplat casul fioros:

Asasinarea.

Când Suverana, debarcată de pe vaporul *Mont-Blank*, voia sĕ se îmbarce pe vaporul *Geneva*, un invid a năvălit la Ea și a străpuns-o cu un pumnal. S'a urcat cu tóte aceste pe vapor, unde a leșinat și nici nu și-a mai venit la consciință.

Pe cei din jurul Maj. Sale i-a îngrozit casul fioros. Personalul vaporului credea, că Maj. Sa e numai leșinată, și căpitanul a dat semn de plecare. Vĕḑênd însĕ, că nu-și vine la consciință, a reîntors la port. Servitorii au culcat pe un pat mobil pe Maj. Sa și au grăbit cu trupul aprópe fără simțiri spre oraș. *Pe drum Maj. Sa a expiat.*

Monarchul.

Scirea teribilă despre asasinarea împĕrătesei a sosit deja la órele 3 p. m. la Suveran. Consulul austro-ungar din *Geneva* a depeșat-o direct Maj. Sale. Depeșa vestea pe scurt casul oribil. Deodată însĕ a sosit o lungă telegramă ministrului *Goluchowski*, care a și grăbit cu ea în Burg la Monarchul.

Scirea îngrozitóre a deprimat total pe Maj. Sa. In durerea nemĕsurabilă ce-l stăpânea în acel moment, a exclamat: *„Cel mai amar ceas al vieții mele!“* — *„Acum totul s'a sfîrșit“!* — *„Pe mine sórtea de nimic nu m'a crușat în lumea acésta“ !*

Scirea atentatului la Viena.

Prima scire a sosit dela dama de curte *contesa Staray*. Ea depeșă întâiu că Suverana e greu rănită. La o jumĕtate de óră însĕ anunță mórtea Maj Sale.

La 7 óre séra Maj. Sa a primit pe clironomul *Francisc-Ferdinand*. Mai târḑiu s'au înfățișat toți ministrii austriaci, spre a împărtășí condolențele lor Maj.-Sale.

La dispozițiile făcute de insuși Monarchul, tóte teatrele și exposiția iubilară au fost închise.

La ministrul president era tocmai consiliu de miniștri, când a sosit scirea înfiorătóre. Contele Thun îndată a suspendat consiliul, pentru a confera despre tristul cas cu Goluchowsky.

Parlamentul.

In urma teribilei lovituri ce a ajuns țera prin mórtea Reginei, Dumінecă la órele 11 a. m. casa de jos și la 1 p. m. casa de sus au ținut ședință. S'a înaintat la ambele următórea propunere:

Parlamentul va lua parte în chip potrivit la înmormêntarea Reginei. Membrii parlamentului, ca semn exterior al durerii țĕrii, vor purta *30 de ḑile* doliu. Până după înmormêntare parlamentul numai în cause privitóre la participarea sa la înmormêntare se va întruni. Parlamentul a treia ḑi după înmêntare va face dispoziții pentru viitor.

Asasinul.

Individul, care cu mâna-i sacrilegă a stins viața bunei nóstre suverane, se chiamă *Ludovic Luccheni* și e de origine italian. Părinții lui au emigrat din Italia nordică în Franța. Asasinul s'a născut la Paris și de mai mulți ani avea atingere cu anarchiștii italieni și francesi. Luccheni are 28 de ani Unii cred că ar fi comis faptul oribil într'un acces de nebunie. O depeșă din Paris însĕ spune, că Luccheni, care permanent locuesce acolo, *numai pentru a ucide pe împĕrăteasa a călătorit la Geneva.* 'Și a ales ca loc pentru asasinare *Geneva*, pentru că sciea, că guvernul cantonului de Geneva a sistat pedépsa cu mórte și deci nu-l va estradá.

Luccheni a fost transportat Sâmbătă după amiaḑi la poliție în Geneva, care după ce a luat la protocol unele date privitóre la persóna lui, l-a predat procuraturei.

Pedépsa.

Asupra asasinului Suveranei nóstre va aduce sentență curtea cu jurați a cantonului de *Geneva*, pentru că și în Helveția — ca aprópe în tóte statele — există o lege, care dispune, ca ori-ce cercetare criminală are sĕ-o efectuéscă tribunalul, pe a cărui teritor s'a comis crima.

De estradarea asasinului nu póte fi vorbă, pentru-că după contractul de extradare încheiat între Austro-Ungaria și Svițera, ceice au comis acțiune criminață se pot extrada numai statului, care e în drept a porni cercetarea. Ear acésta în casul din chestie o face tribunalul din Geneva.

Curtea cu jurați din Geneva va aduce sentență pe temeiul „Codului penal din 1874 al cantonului de Geneva“, care *nu cunósce pedépsa cu mórte Pe Luccheni deci pentru asasinare numai la închisóre îl vor putea osândi*, fără îndoială, aplicându-i gradul suprem al acestei osânde. Disposiție specială, pentru a pedepsi uciderea unui domnitor séu a vre-unui membru din vre-o casă domnitóre, nu prevede nici legea Genevei.

In hotel în Geneva.

Departe de țara sa și de iubiții sei, rĕmășițele pământești ale Impĕrătesei Regine zac într'un pat obicinuit de hotel, în hotelul *Baurivage* din Geneva. Dóuĕ călugărițe catolice sĕ rógă lângă dânsa. 6 gendarmi stau de pază naintea hotelului. Damele din Geneva trimit flori pe patul mortuar.

In antișambră sĕ vede încă portativul cu care Impĕrătésa a fost adusă: dóuă rude simple de lemn, legate de-olaltă cu funii și peste ele niște madrațe.

In o odaie de visită e pus un album pentru subscrierile de condolențe. Peste 100 de semnături s'au notat în prima zi.

Autopsia cadavrului.

Autoritățile helvețiene au cerut M. Sale Monarchului voe pentru a împlini cele prescrise de legile țerii în astfel de casuri: autopsia cadavrului, ancheta polițială.etc.

Maiest. Sa a rĕspuns telegrafic, că permite autopsia și *împlinirea a tot ce e prescris de legile țerei.*

La autopsie s'a constatat, că atentatorul a lovit așa de bine cu unélta ucigașă (o sulă fórte ascuțită și cu 3 dungi, cu zimți), *cât a străbătut cu ea chiar inima Impĕrătesei!* Sângele s'a scurs în lăuntrul trupului. Toți medicii se miră numai, cum a mai putut merge 60—70 de pași după lovitură!

Aducerea acasă.

In 11 Sept, n. un tren special de curte a plecat din Viena la Geneva spre a aduce cadavrul augustei rĕposate. Trenul sosește napoi în Viena Joi în 15 Sept. n.

Dela granițele țĕrii până acasă, pe unde va trece trenul de jale, peste tot locul sĕ vor trage clopotele tuturor bisericilor.

Inmormêntarea.

La inmormêntarea augustei reposate, sè spune că va veni sĕ iee parte în persónă *Impĕratul Germaniei* și *Regele Italiei.* Inmormêntarea e posibil sĕ se întêmple la finea acestei sĕptĕmâni, dar mai probabil Sâmbătă, că numai în sĕptĕmâna viitóre.

Doliul.

Doliul adânc de curte, va ținea 6 luni. Tóte representațiile publice și ori-ce fel de disposiții sĕrbătoresci iubilare, au fost sistate. Peste tóte se întinde vĕlul jalei.

Toți domnitori streini și-au trimis condolențele lor dureróse, M. S. Impĕratului crud lovit de sórte.

Manevrele sistate.

Tóte manevrele mari ce erau sĕ se facă încă în Nordul Ungariei și în alte părți ale Austriei, s'au sistat din ordin preaînalt.

Doliul țerei.

Tótă țéra e în doliu. In tóte orașele flamuri negre fâlfăie pe localurile publice și pe multe private.

Dieta ungară a hotărît doliu de 30 de ḑile pentru membrii sei. Ședințele 'și le-a sistat până 3 ḑile după înmormêntare.

In Sibiiu stéguri negre fêlfâe pe tóte stradele. Pe casa reședinței metropolitane, pe seminarului archidiecesan, pe a tipografiei archidiecesare, și pe a „Tipografiei“, încă sunt puse flamuri negre.

Conferențe învĕțătorești

Conferența din Făgăraș.

(Urmare)

Comisariul consistorial cu scopul de a puté delibera conferența asupra temelor destinate prin autoritatea bisericéscă, a însărcinat pre unii dintre învĕțători cu pregătirea materialului, care în conferență sĕ servéscă ca basă la pertractare.

Tema primă: „Care este metodul cel mai bun pentru a desvolta în elevi simțul religios-moral“ o a avut învĕțătoriul din Cuciulata Ilariu Comșa.

A dóua temă: „Prelângă cari modalități și precauțiuni sĕ se distribue premiele în școlă“ o a lucrat învĕțătoriul din Șulumberg Ioan Savu.

Tema a treia: „Defectele observate la planul școlariu“ a lucrat-o învĕțătoriul din Șona Ioan Capĕtă.

In ordinea acésta s'au urmat cu temele și în conferență.

Invĕțătoriul Ilariu Comșa a presentat o lucrare făcută cu multă îngrijire și cu pricepere.

A presentat pe elev în sinul familiei, arătând raportul dintre copii și părinți, apoi cel al copiilor între sine: frați surori; a trecut apoi cu elevul în școlă, arătând raportul dintre învĕțătoriu și elev, apoi cel al elevilor între sine. In fine ne presintă pre elev ca om în societate.

In aceste diferite stadii, ne-a arătat mijlócele, prin cari putem înfluința, ca din elev sé crescem om religios-moral.

In discusiunea generală, care s'a încins la tema acésta, au luat parte 18 membri ai conferenței, cari toți au acentuat, că tema a fost bine lucrată.

Invĕțătoriul Ioan Savu ar fi poftit sĕ se illustreze cu mai multe modele și tipuri caracteristice atât din istoria biblică, cât și din cea bisericéscă și universală. Află, că în cărțile nóstre școlare este o totală lipsă de asemenea tipuri luate din istoria bisericéscă.

Chirion Adămoiu reduce tóte la persóna învĕțătoriului, care trebue sĕ fie el model de om religios-moral; nu este mulțămit cu modul cum disertantele a arangiat materialul din religiune luând prea mult pentru anii primi.

Ioan Popa cere ca învĕțătoriul sĕ desvólte interes în elevi, Ioan Paicu insistă asupra diferitelor soiuri de interese: interes empiric, speculativ, estetic, simpatetic și religios-moral, trece apoi la conducere și la guvernare, și conclude, că observând pricipiile pedagogiei, facem din elev om religios-moral.

Ioan Bănuț află, că tema ne-a presentat numai un schelet. Vorbitoriul ar fi dorit sĕ vadă o prelegere practică, în care sĕ fi fost luat materialul potrivit pentru a ajunge la desvoltarea caracterului religios-moral.

Traian Păcală, cere ca învĕțătoriul la ocasiuni de escursiuni cu elevii sĕ observe purtările ómenilor, sĕ facă aplicarea înaintea elevilor, ca ei și din viéța practică sĕ vadă ce este bine și ce este rĕu.

Parochul din Galați Nicolau Aron este de vederile desvoltate de Ioan Bănuț, că tema a fost lucrată prea în general.

Ioan Berescu observă, că tema e teoretică, generală, deórece cerculariul consistorial cere, sĕ se arete numai metodul, prin care desvoltăm în elevi simțul religios-moral, nu înse și materialul, care e înșirat în plan. Dênsul cere intuițiune multă, nemijlocită, apoi mijlocită, prin cea ce ajungem mai ușor la scopul dorit.

In reasumarea observărilor făcute comisariul consistorial observă, că tema a fost bine lucrată.

Deși în cerculariul consistorial s'a acentuat în special numai metodul, totuși dacă s'a reflectat și la materialul trebuincios, atunci nu era în detrimentul temei, dacă la diferitele relațiuni din viața elevului s'ar fi îndicat materialul potrivit din istoria biblică, ca mai aprópe de viața sufletească a elevului.

Pentru raportul dintre părinți și copii se póte aduce istorióra cu Isac și fii acestuia, raportul dintre Reveica și Iacob cu urmările lui, apoi din viéța lui Iosif raportul dintre acesta și părinți lui.

Ca resultat al discusiunei se constată, că tema a fost bine lucrată, și că Ilariu Comșa a dat doveḑi de cunoscințe temeinice, tot asemene și vorbitorii, cari s'au însinuat la reflecsiuni.

Tema a dóua o a cetit învĕțătorul din Șulumberg Ioan Savu.

Discusiunea asupra acestei teme a urmat în ședința a dóua, care s'a ținut în 18 August, dela órele 3 până la $6^1/_2$.

In tema sa Ioan Savu arată natura premiilor scolare, cere ca învĕțătoriul mai pe sus de tóte sĕ fie drept și imparțial. Altcum disertantele este în contra premiilor școlare.

Intreagă ședința de după améḑi a fost dedicată discusiunei asupra acestei teme.

Au vorbit 20 de învĕțători asupra cestiunei, luminându-o din deosebite puncte de vedere.

Ioan Berescu este pentru premiarea tuturor elevilor; pre cei buni sĕ-i remunerăm pentru diligentă și purtări bune, pre cei rĕi prin premii sĕ-i facem buni. Vorbitoriul accentuéză, că cestiunea, décă e sĕ se dea, sau sĕ nu se dea premii, o a resolvat autoritatea bisericéscă.

In cerculariul consistorial se cere a se arăta modalitatea și precauțiunile, pre lângă cari sĕ se dea premiile, va sĕ ḑică darea de premii nici nu mai e pusă în cestiune. Face deci propunerea, ca sĕ se esmită o comisiune, spre a veni cu propuneri asupra modalităților și a precauțiunilor.

Ioan Paicu este de părere, că premii sĕ se dea, dacă e posibil, sĕ se dea la anumite ocasiuni festive în decursul anului, dacă nu, atunci cu ocasiunea examenelor.

Ioan Popa e de părere, ca premiile sĕ se dea la esamenele dela finea anului, în mod festiv, înaintea părinților elevilor, de aceea esamenele anuale sĕ se țină Dumineca sau în ḑi de sĕrbătore.

Nicolau Aron crede, că premiile sĕ se dea la esamenele dela finea anului In decursul anului elevii sĕ fie observați în continuu, și premiile sĕ se dea celor mai buni. Ca premii sĕ se dea cărți potrivite cu firea și modul de judecată al copiilor.

Traian Păcală e de părerea, ca premii sĕ se dea, și însiși elevii sĕ-și dea părerea, dacă cutare e vrednic sau nu de a fi premiat.

Visarion Bica crede, cĕ e bine sĕ se dea premii, dar la premiare sĕ se ia numai diligința nu și capacitatea elevului.

Ioan Damian este pentru premiare dară numai în anul al doilea de școlă sĕ se încépă cu premiarea.

Ioan Bănuț vede în premii un mijloc moralisătoriu, de aceea este pentru premii, cari sĕ se distribue în mod festiv la încheierea anului școlariu.

Ca model al fraților între sine se póte aduce Cain și Abel, apoi Iosif și frații lui în Canaan și în Egipet, ca model de om bun se póte ilustra istoria lui Iov, istoria lui Avram cu Lot, când erau încă nedespărţiţi în Canaan.

Ioan Maican crede, că progresul în şcólă atêrnă dela măestria învĕţătoriului. Un învĕţătoriu bun totdéuna va face progrese şi fără premii. Dacă totuşi se susţine premiarea, apoi aceea sĕ se facă în mod festiv.

Zacharie Muntean e contra premiilor. In şcóla dênsului elevii învaţă bine fără a cunósce instituţiunea cu premiile. Dênsul în decursul anului, elevilor mai sĕraci le-a datopinci spre a puté urma cursul regulat, şi acésta a avut mai mare efect ca premiarea la esamene.

Patrichiu Pintea a dat din al sĕu premiu elevilor începĕtori, unuia o cerusă, altuia un caiet, altuia un stil, mai ales le da celor săraci, cari nu aveau din ce-şi procura recuisite de scris.

Ilariu Comşa e pentru premiarea tuturor elevilor. Obvin casuri, că în decursul esamenelor, notarul, preotul sau primariul dă bani cu destinaţiunea de a se împărţi elevilor mai buni. Se întêmplă, că de multe-ori se şi destinéză elevul, căruia sĕ i-se dea premiul. Mai mult se întâmplă de tocmai acesti ómeni premiază în şcólă pe unii şi pe alţii. Spre a nu produce efect contrariu trebue premiaţi toţi elevii.

Chirion Muntean voesce ca învĕţătorimea sĕ fie model întru tóte, şi atunci lucrul merge şi fără premiare. Este contra premielor.

Emil Mandocea şi Traian Cerbu sunt pentru premii în şcólă.

Ioan Popa voesce a afla o legătură între premii şi între stipendii; décă pedagogii au stipendii spre a-şi putea face studiile, atunci pentru ce se nu fie şi premii în şcólă.

Pentru premii mai vorbesce Ioan Paicu şi Mateiu Mateiu, cest din urmă cu adausul, ca sĕ se procure cărţi şcolare, acele sĕ fie proprietatea bibliotecei şcolare în decursul anului, apoi acele sĕ se dea elevilor spre folosire, cu îndatorirea de a le restitui la finea anului.

In reasumarea generală comisariul consistorial în special reflectéză la analogia dintre premii şi ajutóre sau stipendii, adusă în favorul premiilor de către Ioan Popa. La stipendiĭ o condiţiune este şi sĕrăcia. Dela stipendiĭ cei bogaţi sunt eschişĭ în virtutea faptului, că nu au lipsă de stipendiu. Nu tot aşa ar fi sĕ se urmeze la premiĭ.

După încheierea discusiunei s'a primit cu mare majoritate propunerea lui Ioan Berescu, şi s'a esmis o comisiune spre a formula modalităţile şi precauţiunile pe lângă cari sĕ se dea premiele. In comisiune sau ales: Ioan Berescu, Ioan Popa, Visarion Bica Nicolau Ludu şi Ioan Bănuţ.

Şedinţe a treia s'a ţinut în 19 August dela órele 8—12. a. m.

Invĕţătoriul Ioan Capĕtă şi-a cetit tema sa: Ce observări, eventual ce defecte s'au ivit în pracsă cu privire la planul de învĕţămênt din normativul şcolariu?

In desvoltarea temei sale Ioan Capĕtă a luat fiecare obiect de învĕţămênt, şi şi a făcut observările sale.

Fiind de interes a se sci ce vederi au învĕţătorii nostri în punctul acesta, vom reproduce în general observările învĕţătorului Ioan Capĕtă.

(Va urma.)

Pentru alegătorii dietali din comitatul Sibiiului.

Conclusele comit. central electoral al comitatului *Sibiiu* referitóre la reclamatiunile asupra listelor alegătorilor dietali din cele patru cercuri electorale ale acestui Comitat, pentru anul 1899, sunt espuse spre vedere publică la oficiul de vicecomite, dela 20 până la 30 Septemvrie. n. c.

Spania după rĕzboiu.

Decând cu încetarea ostilităţilor între Spania şi Statele Unite americane, presa din tótă Europa, ba din tótă lumea, s'a ocupat fórte mult de tema: Spania după rĕzboiu.

Era încalculabil în consecuenţele sale sfirşitul rèzboiului, şi el, precum azi după terminarea sa, apare, nu privea de fapt numai pe cele dóue părţi beligerante, ci şi pe cele dóuĕ continente, din cari făcéu parte rezboitorii. Infrângerea ori victoria uneia dintre părţi, nu apăsa ori ridica numai pe respectivul stat, ci şi ponderositatea continentului seu!

Acum, când preliminările păcii s'au semnat, petractările ce se urméză asupra amĕnuntelor, nu au, sigur, sĕ mai schimbe ceva în esenţa lucrurilor şi a stărilor create. Ci tótă lumea scóte în relief ca o urmare a rezboiului un eveniment de capitală însĕmnătate la sfiîrşitul veacului nostru: aceea, că cu sfirşitul acestui veac, se sfirşeşte şi posiţia cea de secli a Spaniei, de a mai figura întremarileputeri ca putere colonială europeană. Spania, care a descoperit prin fiiul pământului sĕu Columb, nóua lume: America, ea care a fundat un imperiu peste Atlantică, şi care veacuri de-a rêndul a fost cea mai mare putere colonială, până a început s'o întunece Anglia, — e silită acum a ceda tinerului imperiu al Statelor-Unite tótă influinţa şi tótă averea acelor insule, şi a se îndestuli cu aceea, că, precum agita presa spaniolă, sĕ-şi aducă acasă rĕmăşiţele pământeşti ale lui Cristofor Columb, îngropat în acele depărtări.

Prin acestea cunoscuta doctrină alui Monroë că „America sĕ fie a Americanilor!“ a făcut un glorios şi uriaş pas înainte. Bĕtrâna Europa a privit cu frică ori cu nepăsare, şi una şi alta rea pentru ea, la lupta inegală dintre cei doi rĕsboitori. Că Spania va eşí înfrântă, puţini se îndoiau. Iar acum, că aşa s'a întêmplat precum prevedeau, mulţi au tresărit de fiori în faţa resultatului puternic atins de Americani, căci mulţi mai au, afară de Spania, posesiuni, mici ostróve cu flori şi cu rĕcori, în apropiere de ţĕrmii statelor Unite, şi apoi uşor sĕ póte întêmpla că: aḑi mie, mâne ţie, la rênd sĕ ne vie!

Dar faptul fiind împlinit, mulţi încep a raţiona mai rece şi póte şi mai drept, despre posiţia Spaniei însaşi, după rĕsboiu. Părăsirea coloniilor sale în America, spun unii, este pentru Spania mai mult o perdere morală, dar din punct de vedere al propăşirii statului Spaniol însuşi, mai curênd se póte adeveri, că va fi *un bine!* Iată de ce: Dominaţiunea sa în America o costă pe Spania sume enorme, cari mărite într'una prin rescólele din acele coloniĭ, nu mai stăteau în proporţie cu venitele ce le contrăgea de acolo. Aşa că coloniile acelea, mai curênd erau o continuă rană deschisă pe trupul Spaniei, decât un isvor de bine. Chiar un economist spaniol a scris nu demult: „Coloniile au făcut odinióră din Spania o putere mare, astăzi însĕtocmai ele o împedecă de a-şi lua locul ce i-se cuvine în sfaturile Europei“.

Dar cum altfel Spania în sine e o ţară cu un sol bogat şi ca producte şi ca minerale, putênd de aci încolo sĕ-'şi îmdrepteze privirile şi atenţia asupra proprielor hotare şi sĕ le cultive cuminte şi liniştit, se crede, că nu'i lipseşte mai mult ca un pătrar de veac, şi îşi póte readuce echilibriu în tóte şi póte porni pe o cale de mândră înflorire, spre a-'şi ocupa iar locul de onóre între puterile Europei. Opinia publică în Spania s'a împăcat cu situaţia, crudă dar neînlăturabilă, căci nici din lăuntrul ţerii, unde erau mari temeri de revoluţie chiar, nu mai vin ştiri neliniştitóre.

Noutăţi.

Gimnasiste romance. Cetim în „Patria“ din Cernăuţi, numĕrul cel mai nou:

„Ḑilele acestea s'au supus esamenului pentru clasa II. la gimnasiul superior din Suceava d-şórele Victoria Voiutschi, Veronica Ţurcan şi A. Isopescul, ear' la cel din Cernăuţi sa supus esamenului pentru clasa a V-gimn. d-şóra Hortensia Popovici. *Tóte patru candidatele au prestat examenul cu escelinţă.* Afară de acésta au mai trecut esamenul de primire în gimnasiu d-şóra Târnăveanu. Luăm cu plăcere act despre acest succes şi constatăm cumcă în ţerişóra nóstră (Bucovina) Românceles sunt *cele dintâiu* şi de present *cele mai multe* cari au îmbrăţşat ştiinţa.“

Iar în „Unirea“ din Blaj, numĕrul ultim, cetim între altele:

„Vechiul nostru gimnasiu, are înscrise şi dóuĕ gimnasiste. Acestea sunt Cornelia Deac, fica dlui profesor Aron Deac, şi Lucia Viciu, fica dlui profesor Alexiu Viciu. Ele au făcut Mercuri în 7 a. c. esamen privat de pe clasa I gimnasială cu succes bun şi s'au inscris ca privatiste pe cl. a II-a.“

*

Spargere de biserică. Din *Balomir* (lângă Orăştie) ni sĕ împărtăşeşte, că Sâmbătă nóptea spre Duminecă (10 spre 11 Sept. n.) reufăcĕtori necunoscuţi au spart o feréstră dela altar şi au întrat în biserica nóstră gr.-or. Vor fi căutat bani, dar n'au putut afla decât fórte puţini, banii bisericii fiind păstraţi de epitropie la loc sigur.

*

Nou vapor de rĕzboiu. Zilele aceste a fost terminat noul vapor de rĕzboiu al flotei austro-ungare, cu numele „*Impĕratul Carol VI*“. Noul vapor, de 6250 tonne, va fi botezat cu ceremonial mare şi predat destinaţiei sale în 4 Octobre la *Triest.* E o construcţie importantă, avênd o lungime de 112 metri, şi e al patrulea după vapórele *Maria-Terezia*, *Elisabeta* şi *Francisc Iosif I.* Cu totul 31 tunuri sunt aşezate pe el, şi e luminat electric. Intr'o óră face 20 de mile de mare.

*

„S. D. Tageblatt“ şi ordinul ministerial despre medici. In numĕrul dela 9 Sept. alui „S. D. Tageblatt“ din loc, unde vorbeşte despre noua ordinaţiune ministerială prin care „reguléză“ şi pracsa medicală, — cetim următórea nimerită observare:

„Magyar Hirlap“ — zice „S. D. T.“ — spune în comentarul ce face ordinaţiunii ministeriale de mai sus, că: „Prin acéstă regulare numĕrul tinerilor maghiari (înţelege din Ungaria) cari sĕ cualifică în Viena, va deveni hotărît mai restrâns“.

„Asta va fi adevĕrat, dar noi credem că în acelaşi timp capacitatea medicilor ungari, cari până acum în mare parte îşi câştigau cualificaţiunea în facultatea de medicină din Viena, va fi şi ea „mai restrinsă“!... Noi nu aflăm deci deloc temeiul, pentru care presa unguréscă iubiléză, acum când s'a făcut un pas mai departe pentru separarea între Austria şi Ungaria. Dar nainte numai! Zidui Chinez sĕ devină tot mai mare!“

*

Nebunul şi doctorul sĕu. Un ţĕran din Făgăraş, care de mai multă vreme sufere de accese de nebunie, zilele trecute era sĕ omóre pe doctorul de acolo Dr. *Hochmann.* Medicul, care vindecase deja odată pe ţĕran după-ce şi-a calmat pacientul, voia sĕ-l conducă la spital. Nebunul însĕ observând intenţia doctorului sĕu, l-a trântit la pământ şi se apucase de el şi'l sugrumă, de nu'l scăpau trecĕtorii.

*

Saşii trădători! Saşii au devenit ómeni periculoşi! Saşii au devenit trădători de patrie! Procuraturele şi poştele maghiare sunt provocate a-şi deschide ochii. Iată ce cetim, negru pe alb, în „Magyar Állam“ de Duminecă în 11 Sept.:

„Acéstă picătură de popor săsesc, pe care naţiunea maghiară l'a primit în patria sa, l'a desmerdat cu milióne, cu drepturi şi cu privilegii, — se pórtă urît faţă de stat! La tot paşul îşi négă patria care i-a dat adăpost. *Acum comite* ***tradare de patrie*** *prin tipărituri!* Edau în Bistriţa şi în alte oraşe, cărţi de corespondenţă ilustrate, pe care e tipărit acésta:

„Gruss aus dem
Siebenbűrger Sachsen Lande!“

„*Asta e evidentă tradare de patrie*, căci precum se ştie „Sachsenland“ ardelean nu există! Facem atente oficiile postale maghiare, ca sĕ confisce aceste cărţi poştale. Iar procuratura regéscă, sĕ pornéscă cercetare, sĕ confişce foile şi sĕ pedepséscă pe acei visători, cari forméză Ţară săsésca la noi!“

Nu'i aşa că-'i grozav!

*

Minunea exposiţiei universale din Paris. Se ştie, că Francezii îşi sparg mult capul cu aceea, că ce ar putea ei presinta lumii, ce se va aduna la exposiţia din 1900, ca o minune, ca o raritate isbitóre, cum au presintat la exposiţia trecută turnul lui Eiffel? In acest scop zidesc un teatru, care sĕ fie *cel mai mare teatru din lume*, avênd loc pentru *15,000 de auditori*, aşadar pentru un public imens, cum nu se mai póte nicăiri vedé! Şi acesta cred, că va fi apoi „minunea“ pentru lumea adunată, căci de va fi uriaş teatrul, va fi şi strălucit şi minunat.

Se póte însĕ întâmpla, ca cu totul alta sĕ fie minunea Parisului la 1900, decât acea ce arangiatorii exposiţiei o contempléză. De se va revidia anume, procesul Dreyfuss, şi decumva Dreyfuss va fi liberat ca nevinovat, cum o mare parte din presa europénă speréză, apoi fără îndoială, că minunea pe care tótă lumea aglomerată la Paris s'ar grăbi sĕ o vadă, ar fi *Căpitanul Dreyfuss liber....*

*

Trei statue. Parlamentul maghiar, a însărcinat pe primul ministru sĕ facă disposiţii pentru a se ridica în capitală trei statue pe spesele statului. Pentru aceste statue în anul viitor se vor întrebuinţă următórele sume: Pentru statua contelui *Andrássy* deocamdată *5000* fl. Pentru monumentul lui *Arpád*, din suma preliminată de *200,000* fl. se vor întrebuinţa anul viitor *85,000* fl. Pentru statua regelui St.*Stefan* s'au preliminat „deocamdată“ *135,000* fl!.. Puţin!

*

— Antistia comunală din Racoviţa, atrage atenţia asupra concursului de învĕţător, ce publică pentru şcóla comunală de acolo.

VARIETĂŢI

Pe de-asupra Alpilor.

Dl Spelterini, un aeronaut bine cunoscut, se pregăteşte sĕ interprindă o ascensiune fórte sensaţională şi fără precedent.

E vorba nici mai mult nici mai puţin decât de a se traversa Alpii în balon, pe deasupra vêrfurilor celor mai înalte.

Bastimentul aerian destinat pentru acest scop e deja terminat şi i-s'a dat numele de *Vega.* Construit de inginerul frances Georges Besançon, un specialist fără pereche, acest balon mĕsóră 3.268 metri cubi. Va fi umplut cu hidrogen şi puterea sa ascensională va atinge 3.760 chilograme.

Pe la mijlocul lunei lui Septembre, dacă va fi cerul limpede şi vêntul favorabil, balonul *Vega* va pleca dela Sion, în Valais, şi dacă tóte prevederile dlui Spelterini se vor realisa, se va scoborí în Valea Rinului, de ceealaltă parte a masivului muntos cel mai înalt din Europa, după o preumblare de mai bine de 20 chilometri, la o înălţime al cărei punct culminant nu va fi mai mic de 5000 de metri.

Scopul acestei expediţiuni îndrăsneţe nu e nici acrobatic, nici sportiv, după cum s'ar putea presupune. Sciinţa e interesată în cel mai înalt grad în acéstă expediţie.

S'a constituit un comitet de patronagiu în care figuréză cei mai autorisaţi savanţi elveţiani, pentru a ajuta prin încurajări şi sfaturi pe dl Spelterini, a cărui experienţă şi abilitate profesională sunt atestate prin succesul a 497 ascensiuni operate cu preste 800 de persóne. Unul dintre aceşti savanţi, dl Albert Heim, profesor la şcóla politechnică din Zürich, îşi propune, ca dimpreună cu unul dintre asistenţii sĕi, sĕ întovĕrăşască pe îndrăsneţul aeronaut.

Profesorul Heim va face observaţiunile scientifice, ér aeronautul Spelterini îşi reservă îndoita funcţiune de pilot şi fotograf.

Tóte mĕsurile vor fi luate, ca observatorul meteorologic din Zürich sĕ ţină la disposiţia călătorilor, în momentul plecărei, informaţiunile cele mai complecte şi cele mai precise.

Organisarea acestei călătorii cu adevărat extraordinarĕ, face onóre naţiunei elveţiene, care a luat iniţiativa ei.

Vn.

Poşta redacţiunei.

Părintelui *I. M.* in *G.* Din lipsa la noi atât de simţită de spaţiu s'a amânat până acum.

Dr. I. B. in *Br.* Se va publica. Protocolul sinodului şi ceialalţi l'au plătit. Separat tipărit nu se află; tóte esemplarele s'au epuisat.

Nr. 449/898. [169] 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor învĕțătoresci dela școlele vacante din comunele însemnate maì jos, se escrie concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful Roman“.

1. Brădățel, cu salariu anual de 600 corόne, și anume din fondul școlar 100 corόne, din interesele împrumutului de stat 80 corόne, din repartiție dela popor 420 corόne, cuartir în edificiul școlei și grădină de legumi.

2. Gothatea, cu salariu de 300 fl., și adecă folosul dela pământul școlei arătoriu și fênațiu 235 fl. în bani gata 35 fl., lemne 3 orgii, din care sĕ se încălḑească și școla, 30 fl. cuartir în edificiul școlei și grădina de legumi.

3. Tămășesci, cu salariu de 300 fl. prin repartiție dela popor, cuartir natural în edificiul școlei, și lemne de ajuns pentru încălḑit.

Dela reflectanții la aceste posturi se recere sĕ se presenteze până la alegere în vr'o Duminecă ori sĕrbătόre la biserica din comuna la care a concurat, spre ași arĕta desteritatea în cântările bisericesci și pentru luarea de informațiuni mai detaiate despre starea școlei și modul de plătire al salariului.

Invĕțătoriul ales la vr'una din aceste școle e datoriu sĕ țină și prelegerile în școla de repetiție împreună cu instruirea în cântările bisericesci, va fi obligat a cânta (Dumineca și sĕrbătόrea) în strană, avênd a conduce cu școlarii și cântările liturgice în biserică.

Doritorii de a ocupa unul din aceste posturi au sĕ-și aștérnă suplicele lor concursuale instruite conform normelor în vigόre la subsemnatul oficiu protopresbiteral până la terminul sus indicat.

Ilia, la 12 August 1898.

Oficiul protopresbiteral gr. ort. al Iliei, în conțelegere cu comitetele parochiale respective.

Avram P. Pĕcurariu,
protopresbit.

Nr 425—898. [168] 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de învĕțător al doilea dela scόla confesională gr. or. română din Ucea superiόră, protopresbiteratul Avrigului, se escrie prin acésta concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Tel. Rom“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

a) Salariu anual de 300 fl. v. a. parte din repartiție dela popor, parte din ajutorul dela stat; *b*) cuartir natural; *c*) Lemne necesari pentru foc.

Doritorii de a ocupa acest post de învĕțător sĕ'și substearnă cererile concursuali instruite conform legilor în vigόre la subsemnatul oficiu protopresbiteral în Avrig (posta Avrig, Felek, Szebenvármegye) până la terminul susindicat.

Avrig, 18 August, 1898.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Avrigului în conțelegere cu comitetul parochial competent.

Ioan Cândea
protopop.

Nr. 216—1898. [167] 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor învĕțătoresci din comunele mai jos însemnate, se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela datul de față.

1. Bucium-Cerbu, salariu anual 300 fl., din repartiție, cuartir, grădină și lemne de foc.

2. Bucium-Isbita, salariu 300 fl. din repartiție, cuartir și lemne.

3. Bucium-Sat, salariu 400 florini, solvit în rate lunare anticipative, cuartir, grădină și lemne.

4. Buningiuea, salariu 300 fl. din repartiție, cuartir și lemne.

5. Cărpiniș, salariu 300 fl. din repartiție, cuartir și lemne.

6. Ciuruleasa, salariu 300 fl. din repartiție, cuartir și lemne.

7. Roșia cu Corna, salariu 300 fl., cuartir și lemne.

8. Pĕtrângeni cu Valea-Bulzului, salariu 300 fl și adecă 113 fl. din venitul regalului, 10 fl. 50 cr. interesele după obligațiunea de stat, restul din repartiție, cuartir, grădină și lemne.

9. Trîmpoiele, salariu 300 fl., cuartir și lemne.

10 Zlatna, cu Vuloriu, salariu 400 fl., relut de cuartir 50 fl. și lemne.

Doritorii de a ocupa vre-unul din aceste posturi, își vor subșterne cererile instruite conform legii subsemnatului oficiu în terminul deschis.

Concureții la posturile Nr. 1, 4, 5, 7, 8 și 10 sĕ binevoiască a se presenta în vre-o Duminecă séu sĕrbătόre la biserică, spre a-și arĕta desteritatea în cântări și tipic, asemenea și cei-ce vor reflecta la postul Nr. 3, cu adausul, ca cei cu cualificațiunea mai bună și cu cunoscințe musicale, spre a putea forma cor vor fi preferiți.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Abrudului în conțelegere cu comitetele parochiale

Abrud, 1 August 1898.

Petru Popovicì,
protopresbiter.

Nr 352/898. [170] 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor învĕțătoresci dela școlele elementare mai jos însemnate în protopresbiteratul Brașovului, se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Rom.“ și anume:

1. La Turcheșiu un post de învĕțătoriu cu salar de 300 fl. din repartiție dela popor, și relut de cuartir.

2. La Zizin, un post de învĕțător și cantor, cu salariu de 300 fl. parte din repartiție dela popor, parte dín averea bísericei, și cuartir în edificiul școlei.

Doritorii de a ocupa unul din aceste posturi, sĕ-și înainteze cererile concursuale instruite în sensul legilor în vigόre, la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul dat.

Brașov, 2 August 1898.

Oficiul protoprosbiteral gr. or. al Brașovului în conțelegere cu respectivele comitete parochiale.

Ioan Petric,
protopresbiter.

---

ad. Nr. 411/898 [162] 2—3

CONCURS.

Pentru întregirea postului de învĕțătoriu la școla confesională gr. or. din Alamor. protopresbiteratul Seliștei, se escrie cooncurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Salariul anuale de 300 fl. din repartiție.

Alegêndu l învĕțător va avea a presta un an de probă și numai după aceoa se va întări.

Reflectanții la acest post au sĕ și aștérnă suplicile de concurs în terminul deschis subsemnatului oficiu protopresbiteral.

In conțelegere cu comitetul paro rochial.

Oficiul protopresbiteral.

Petru Iuga,
adm. protopresb.

---

ad Nr. 404=898 [163] 2—3

CONCURS.

Pentru întregirea posturilor învĕțătoresci dela scόlele confesionale din comunele mai jos însemnate din protopresbiteratul Sĕliștei se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în ḑiarul „Telegralul Român“.

1. Gurariului 2 posturi învĕțătoresci cu câte 300. fl. v. a., relut de cuartir și grădina 30 fl. v. a.

2. Cacova cu salariu anual de 300 fl. v. a., cuartir și lemne.

Cei ce doresc a reflecta la vre-unul din aceste posturi, au a-și asterne cererile de concurs în terminul ficsat subsemnatului oficiu protopresbiteral.

Cei ce vor fi aleși, vor fi datori a ținea strana dumineca și serbătόrea.

Sĕliște în 11. August 1898.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Sĕlistei.

Petru Iuga
adm. protopresb.

---

ad. Nr. 477—898 [166] 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de paroch în parochia de clasa a III-a Bĕtrâna, protopresbiteratul Devei, prin acésta se escrie concurs cu termin de 15 ḑile dela prima publicare în fóia oficiόsă „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt regulate și statorite în ședința comitetului parochial ținută la 17/29 Iunie a. tr. și tόte la olaltă dau suma *322 fl. 60 cr.*

Informațiuni mai deaprόpe despre acéstă parochie se pot lua dela oficiul protopresbiteral și dela comitetul parochial.

Reflectanții la acest post au a-și așterne cererile lor concursuale instruite conform legilor din vigόre la subsemnatul oficiu protopresbiteral până la terminul sus indicat.

Comitetul parochial, în conțelegere cu oficiul protopresbiteral gr.-or. rom. al Devei.

Deva, la 12/24 August 1898.

George Romanul,
protopresbiter.

---

ad. Nr. pp. 532/898. [164] 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor de învĕțători la școlile confesionale gr. or. române din comunele: Bedeciu, Butene, Călata-mare, Cara, Cojocna, Geaca și Muntele-rece, se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Tel. Rom.“

Emolumentele împreunate cu aceste posturi sunt: salariul anual de 300 fl., ce se solvesce din repartițiune pe popor, cuartir în edificiul școlei cu grădină de legumi și lemne de foc.

Concurenții au ași așterne suplicele instruite în sensul normelor în vigόre, subsemnatului oficiu, până la terminul sus indicat.

Oficiul protopresbiteral rom. gr.-oriental.

Cluj, 8 August 1898.

Tuliu Roșescu,
protopresbiter.

Nr. 421—1898 protpresb. [165] 2—3

CONCURS

Pentru ocuparea posturilor învĕțătoresti dela școlele confesionale gr.-or. române din mai jos însemnatele comune din protopresbiteratul Sighișόrei se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în organul „Telegraful Român“.

1. Rόdeș, cu salariu anual de 300 fl. și anume: dela stat 240 fl., dela popor 50 fl. în viptuale 10 fl., cuartir și lemne.

2. Seleușul-mare, cu salariu anual de 300 fl., cuartir și lemne.

3. Nadeșul-Săsesc, cu salariu anual de 300 fl., cuartir și lemne.

4. Archita, cu salariu anual de 300 fl., cuartir și lemne de foc.

Concurenții au sĕ se presenteze în vre-o Duminecă ori sĕrbătόre în biserica din parochiile amintite, spre a-și arĕta desteritatea în cântările bisericesci, — și sĕ și aștérnă cererile instruite conform normelcr în vigόre până la terminul susindicat subsemnatului oficiu protopresbiteral.

Sighișόra, 12 August 1898.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Sighișόrei.

In conțelegere cu comitetele parochiale respective.

Dimitrie Moldovan,
protopop.

Nr. 97—1898 [172] 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea unui post de învĕțătoriu la școla comunală din Racovița se escrie concurs cu terminul de **26 Septembre 1898**.

Emolumente:

1. Salariu anual de 300 fl. v. a. din cassa alodială, eventual ajutor de stat încă de 100 fl. v. a.

2. Cuartir în natură, grădină și relut de lemne 16 fl. v. a.

3. Dela concurenți se recere sĕ aibă diplomă de cualificațiune, eventual absolutoriu pedagogic; sĕ fie de naționalitate român, sĕ fie versat în cantul și tipicul bisericesc, avênd datorința a compune un cor si a cânta în Dumineci și sĕrbători la serviciul divin cu elevii de școlă; cei cunoscĕtori de note sunt preferiți.

4. Concurenții au sĕ se presente în comună în vr'o Duminecă séu sĕrbătόre, spre a-și arĕta aptitudinea în cântările bisericesci.

5. Concurenții au de a-și așterne suplicele „Scaunului școlar comunal din Racovița“, p. u. Felső-Sebes, com. Sibiiului.

Racovița, în 8 Septembre 1898.

Valeriu Florianu,
președintele scaunului școlar.

Nr. 1576—1898 [171] 1—1

Publicațiune.

Hotelul com. Sĕliște dimpreună cu cârcîma din drumul țerei com. Aciliu se vor esarînda pe calea licitațiunei publice pe un period de 3 ani, începênd cu 1 Ianuarie 1899.

Licitațiunea se va ținea în cancelaria primăriei com Sĕliște în 25 Septembre 1898 la 10 όre a. m.

Condițiunile de licitațiune se pot vedea în όrele oficiόse în cancelaria primăriei com. Sĕliște.

Sĕliște, în 8 Septembre 1898.

Primăria comunală:

Jordache Roșca, primar. **Hențiu,** notar.

In *Tipografia archidiecesană* a apărut:

ACAFTISTUL
Preasântei
Născătόre de Dumneḑeu
și
alte rugăciuni
urmate de Sinaxarin pentru tot anul și Păschălie.
Un volum de 368 pagini 8°.

Prețul simplu legat . . . fl. —.85
jumĕtate pânză . . „ 1.05
în piele roșie . . . „ 1.25
Ediția fină în piele négră . „ 2.—
piele chagrin „ 2.60
în mătase . „ 3.85

Se află de vênḑare la
Librăria Tipografiei archidiecesane, Sibiiu.

In Tipografia Archidiecesană au apărut
Treptele formale
ale
învĕțămêntului
de
Dr. Petru Șpan.
Prețul 80 cr.
Se pot procura din
Libraria tipografiei archidiecesane
Sibiiu.

Redactor prov. Dr. Elie Cristea.

Editura și tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 95. Sibiiu, Joi, 3/15 Septembre 1898. Anul XLVI

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:

Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare

Maiestatea Sa Imperătésa-Regină Elisabeta.

Întrégă lumea civilisată s'a indignat de fapta criminală sĕvîrsită pe pămêntul Elveţiei libere, şi indignaţiunei acesteia i-s'a dat espresiune în presa europénă.

Este fără părechc acest omor chiar şi în cronica asasinatelor celor mai ordinare.

Anarchismul s'a conjurat sĕ rĕstórne ordinea din statele civilisate, şi dacă cu asemenea cruḑime şi órbă cutezanţă îşi face meseria, atunci nu e mirare, că chiar şi cei mai mari aderenţi ai teoriei contra pedepsei de mórte, se clătină în convingerile lor, şi cer luarea de cele mai estreme mijlóce de apĕrare contra anarchiştilor.

Indignaţiune generală a stîrnit acest omor fără păreche, dară pe lângă indignaţiunea cea mare, pretutindenea s'au manifestat cele mai pronunţate semne de condolenţe pentru persóna prea inaltă a Maiestăţii Sale împĕratului-rege, pentru familia adânc cercată şi pentru membrii casei domnitóre.

La locul prim inimile miliónelor sbóră spre castelul din Schönbrunn, unde greu lovit de sórte jelesce Maiestatea Sa, prea bunul nostru monarch.

La acest om greu cercat de sórte se opresc ochii inimei nóstre, căci el este părintele nostru al tuturora, şi de sórtea lui e legată sórtea miliónelor din monarchia austro-ungară.

Sunt nepătrunse căile provedinţei şi tainele ei nime nu le-a putut străbate.

Consternaţi stăm înaintea lucrurilor intêmplate, şi nu cutezăm sĕ ne întrebăm: pentru ce a trebuit sĕ cadă victimă acestui crâncen atentat împĕrătésa-regină, care nu a turburat cercurile anarchiştilor?

Pentru ce a trebuit sĕ vină o asemenea jale asupra mult cercatului monarch, care în tómna acésta era chemat sĕ-şi serbeze jubileul de ani 50 dela suirea sa pe gloriosul tron al Habsburgilor?

Dumneḑeu cércă pre cela ce-l iubesce.

Avem modele în istoria biblică despre ómeni tari în credinţă, cari nici intre cele mai grele încercări nu şi-au perdut credinţa în Dumneḑeu, ci la tóte au rĕspuns cu cuvintele: „Domnul a dat, Domnul a luat".

Cetind despre tăria de suflet şi resignaţiunea, cu care Maiestatea Sa monarchul nostru s'a supus şi în acest cas tragic voiei lui Dumneḑĕu, ne revocăm în memorie modelul din biblie cu dreptul Iov, care n'a cârtit în protiva lui Dumneḑeu, ci cu eroism a suferit tóte încercările.

Popórĕle monarchiei cu sufletul şi cu gândul sunt în jurul bĕtrênului împĕrat şi rege, căruia i-a fost dat sĕ goléscă întreg paharul amărâciunei.

La ḑile bune, la ḑile grele, la ḑilele de veselie ca şi cele de durere, poporul român cu devotament s'a apropiat de tron, spre a-'şi manifesta loyalitatea şi alipirea sa, precum şi credinţa nestrămutată.

Cu asemene devotament ne apropiem şi acuma de tron, de pe care o mână ucigaşă a răpit steaua cea strălucitóre, pe Maiestatea Sa regina; cu devotament ne apropiem de Maiestatea Sa. mult cercatul împĕrat şi rege, şi-'i aducem durerea inimei nóstre.

O facem acésta ca biserică, care sub scutul puternic al Maiestăţii Sale şi-a recâştigat autonomia şi şi-a desgropat vechia metropolie, o facem cu umilinţă fiéscă şi cu rugăciunea, ca bunul Dumneḑeu sĕ nu se depărteze dela inima împĕratului.

„Pus'a pe capul lui cunună de pétră scumpă, viéţă a cerut dela Domnul, şi i-a dat lui".

„Veselitu-l'a pre dênsul întru bucurie cu faţa sa, că împĕratul a nădăjduit spre Domnul şi întru mila celui Preaînalt nu sa clătit".

Ca pre bunul Iov Dnmneḑeul puterilor din nou a cercat, greu a cercat pe bunul nostru împĕrat.

Cu lacrămi în ochi riḑicăm glasul nostru spre ceriu:

„Sĕ nu întorci faţa dela sluga ta"! „Dómne mântuesce pre Impĕratul şi ne auḑi pre noi, óri în ce ḑi Te vom chema".

Cu Psalmistul strigăm noi aḑi: *„Dómne tăria ta dă-o împĕratului!"*

În jurul catafalcului

M. S. Impĕrătesei-Regine Elisabeta.

Circularele archiereilor.

Tributul de pietate, pe care venerabilul nostru consistor archidiecesan gr.-or. s'a grăbit a-'l aduce memoriei augustei reposate, prin ordinele date prin circularul publicat de noi în numĕrul trecut,—n'au întârziat a-'l aduce, pre cum aflăm, nici alte corporaţiuni conducĕtóre bisericesti, anume consistorul diecesan din *Arad*, episcopul dela *Lugoj*, şi ceialalţi.

Primatele catolic din Strigoniu, Vaszary Kolos, a trimis, cu date de 11 Sept. un circular cătră toţi păstorii sufleteşti din archidiecesa sa.

Dă ordin, ca trei zile nainte de înmormêntare, în fiecare sară sĕ se tragă la tóte bisericile şi capelele, clopotele câte o jumĕtate de óră, iar în ziua înmomêntării sĕ se celebreze serviciu divin funebru; scólele în ziua înmormêntării sĕ stee închise; iar după rugăciunea din ziua de înmormêntare, tinerimea şcolară sĕ se adune în şcólă, unde sĕ i-se explice însĕmnătatea durerósei zile.

Participările la înmormêntare.

Tóte corporaţiunile mai mari ale ţĕrii îşi vor trimite deputaţiuni la Viena, pentru a participa la înmormêntare şi a depune cununi.

Pregătirile de participare în Austria sunt fórte întinse. Oraşele în adunări extraordinare au decis depunerea de cununi şi trimiterea de deputaţiuni.

Budapesta va fi representată prin o deputaţiune de 10, cu primarul în frunte. Iar în oraşul însuşi, în ziua înmormêntării tóte oficiile şi şcolile vor fi închise. Pe strade vor arde lampe şi candelabre de doliu şi sticlele lampelor vor fi învĕlite în vĕl negru Cât va ţinea înmormêntarea (după informaţiile ce vor veni din Viena), la tóte bisericile din capitală se vor trage clopotele.

Doliul armatei

Comandele militare, atât comune, cât şi teritoriale (honvezime), nici în ziua a treia după mórtea Impĕrătesei-Regine, n'au fost dat îndrumări speciale miliţiei, privitor la felul, cum sĕ-'şi manifeste adâncul doliu ce simte. Cauza se esplică astfel: La cazuri de mórte în familia domnitóre, M. Sa Impĕratul era totdeauna, care însuşi făcea tóte disposiţiile de lipsă, prin minístrul de rĕzboiu şi prin ministeri de honveḑi. De astă dată M. Sa, greu abătut, n'a făcut în primele zile nici o disposiţie, iar ministri încă au dorit, ca în profunda sa durere primă, sĕ-'l cruţe de amintirea datorinţei triste, de a face disposiţiĭ acum sunt a sĕ da ultimele onoruri augustei sale soţii.

Pentru aceea primele disposiţiĭ din partea comandelor militare s'au dat abia Marţi, în ordinele de ḑi, prin care s'a dispus, ca musicile militare, până la alt mandat, nu au sĕ mai cânte nici in serviciu, nici în afară de serviciu, etc.

Manifestarea congregaţiilor.

Congregaţiile comitatense au început a fi convocate în şedinţe extraordinare pentru a-'şi manifesta doliul faţă de durerósa tragedie, şi a trimite deputaţiuni la înmormêntare.

Comitetul municipal al comitatului *Sibiiu* ţine din incidentul repausării Maiestăţii Sale împărĕtesei, aḑi în *15 Septembre 1898* la 12 óre m. în sala cea mare din palatul comitatens, o *serbare funebră.*

Comitele comitatului Braşov a conchemat pe 20 Sept. n. congregaţie extraordinară comitatensă, pentru a exprima printr'o adresă jalea adêncă din incidentul morţii Maj. Sale Reginei.

Congregaţia comit. Arad e convocată, în acelasi, scop pe 15 Sept.; a comit. Vas e conchemată pe 19 Sept.; a comit. Şaroş pe 17 Sept.; comit. Torontal a ţinut deja în 13 congregaţie, hotărînd între altele, ca 6 sĕptĕmâni în tóte trebile oficióse sĕ se folosésca numai *sigil negru.*

Etc. etc..

Doliul Croaţiei.

Pentru Croaţia şi Slavonía s'a ordonat în 12 Sept. n. doliu general într'o şedinţă a guvernului ţerii.

Capitala Zagreb a ţinut o adunare extraordinară a representanţei sale în 13, manifestându-'şi jalea.

Condolenţa Braşovului.

Representanţa oraşului Braşov a ţinut Lumi şedinţă, în care primarul oraşului a ţinut o pătrunzĕtóre cuvêntare, arătând indignarea şi durerea neamărginită a populaţiei Braşovului, pricinuită de asasinarea împĕrătesei regine *Elisabeta.*

Representanţa a luat o decisie, în care esprimă Maj Sale Monarchului condolenţa oraşulni şi indignarea faţă de atentat.

Acelaşi lucru îl fac, mişcate, mulţime de alte oraşe din ţară.

Rana de mórte.

Secţionarea oficiósă sĕvârşită în Geneva asupra trupului augustei mórte a constatat următórele:

Rana cauzată de unealta ucigaşă, a fost adâncă de $8^1/_2$ centimetri, iar lată de $2^1/_2$ cm, deci abia observabilă în lăţimea sa. A străbătut prin pept rupênd cósta a 4-a, a trecut prin plămână şi a străpuns inima, ieşind prin ceealaltă parte a ei!

A fost peste putinţă încungiurarea morţii. Mórtea a fost uşóră, cauzată fiind de scurgerea înceată de sânge în lăuntru, care *nu e împreunată cu dureri!*

In celula asasinului.

Asasinul criminal, e de un cinism nebun. Continuu cântă în celula sa, şi strigă că nu'i pare rĕu de fapta sĕvêrşită, şi că e fericit că planul i-a reuşit după dorinţă.

Când i-au arătat, la judele, pila cu 3 dungi găsită, a rĕspuns:

— Fireşte că asta am împlântat'o în împĕrătésa! De aceea am ales-o pe asta, că e arma cea mai sigură şi mai primejdiósă, (căci nu taie frumos, sĕ mai poţi încheia rana, ci *rupe* de nu se mai vindecă cu una cu cu dóuĕ!) Am pregătit'o anume pentru scopul acesta!

Arestările.

In 12 Sept. au arestat în *Lausena* (Elveţia) 10 ómeni, ce au fost bănuiţi de prietini ori ortaci şi soţi de „principiĭ" ai lui Luccheni, avênd ştire de planul lui.

Nepăzită.

Virieux, şeful poliţiei cantonului Waad, a comunicat între altele autorităţilor, că el ştiind de petrecerea augustei Dómne în părţile locului, a dispus, ca mai mulţi poliţişti sĕ o păzéscă peste tot locul. Dar M. Sa Impĕrătésa observând paza poliţială, a pretins sĕ fie lăsată în pace! — I-au făcut pe voe, şi aşa a remas singură, de s'a putut întêmpla atentatul.

M. S. Impĕratul-Rege.

E fórte abătut, fórte zdrobit. Vĕḑênd mulţimea de adrese de condolenţă şi mângăere, ce-i vin dela toţi monarchii şi capii bisericilor, şi dela papa, cu lacrimi în ochi a observat:

Da, pentru-că tótă lumea a ştiut ce mult ne-am iubit noi!

Iar o telegramă de Marţi din Viena spune: Impĕratul a plâns aḑi fórte mult! A însărcinat pe principele Francisc Ferdinand, sĕ dee el rĕspunsuri la unele condolenţe mai importante.

De altfel M. Sa e destul de tare şi îngrijesce însuşi de afacerile urgente de stat, ca acelea sĕ nu stee în loc pentru a sa durere.

Catafalcul în Geneva.

De luni dela amiaz începênd, trupul rece al Impĕrătesei nu mai zăcea în simplul pat de hotel, ci după îmbalzamare a fost pus pe un catafalc splendid, într'un preţios sicriu, aşezat în sala cea mare a hotelului, prefăcuta în capelă mortuară.

Sala a fost îmbrăcată în postav negru stropit cu steluţe argintii şi ornată bogat cu plante sudice. In jurul catafalcului luminări şi călugăriţele cufundate în rugăciuni.

Aducerea acasa.

In 12 Sept. n. séra a plecat din Geneva trenul, care aduce corpul rĕposatei. Cupeul regal de doliu e încunjurat cu grătar negru de fer. Cupeul e splendid, avênd loc pentru sicriu şi suită. Prin 2 uşi mari de sticlă se póte vedea în lăuntru. Din lăuntru păreţii sunt căptuşiţi cu postav negru şi verde.

La mijloc, sicriul pe un piedestal.

Lampe cu oleu luminéză carul.

Azi, Joi, la 10 óre, sosesce în Viena.

Temerile Ungurilor.

Contele *Károlyi* Pista, un bărbat însĕmnat al ungurilor, care cunoscea bine pe Regina Elisabeta, şi scie câte favoruri au obţinut Ungurii prin ea, într'o depeşă ce a adresat din Carei unui prietin al sĕu la Budapesta, îşi esprimă acum temerile pentru viitorul Ungariei.

„Incă nici-odată nu m'am temut în viéţa mea, zice contele maghiar. Acum mărturisesc cu ochii plini de lacrimi, că mi-e frică de viitor. *Imi tem patria. Am causa de a mi-o teme! Dumneḑeu şi-a luat mâna de pe patria nóstră.* Neîmpedecând mâna ucigaşului, el a lăsat sĕ cadă stéua protectóre a acestei naţiuni“

Testamentul Impĕrĕtesei

Testamentul împĕrătesei l au desfăcut ieri. Castelul din Lainz în înţelesul testamentului, va rĕmâné archiducesei Maria Valeria; villa Achilleion din Corfu va fi a archiducesei Gisella. Averea bănească se va împărţi între nepoţi. Mai mult va primi mica archiducesă Elisaveta, orfana moştenitorului de tron Rudolf. Bijuteriile şi alte scule de aur, au fost vêndute mai lunile trecute. Din preţul lor s'au acoperit cheltuelile castelelor din Lainz şi din Corfu.

Inmormêntarea

Inmormêntarea se va întêmpla Sâmbătă după amédi la órele 4.

Biserica mare a „Capuţinilor“ o pregătesc pentru primirea sicriului, îmbrăcându-o în negru. Sicriul împĕrătesei îl pun provisor în anticameră. 126 de sicrie se află deja depuse în acéstă biserică, cuprinḑĕtóre a rĕmăşiţelor din familia domnitóre, — sicriul împĕrătesei Elisabeta va fi al 127-lea.

— —

Monarchul nu se retrage.

Se vorbea tot mai mult şi mai cu aparenţă de probabilitate, că în urma şi acestei nenorociri, care a stors dela M. Sa Impĕratul esclamaţia desperată: „*Acum totul s'a sfîrşit!*“ — Maiestatea Sa nici nu va mai ţinea în mâni frânele guvernării.

Ştirea asta însĕ sĕ desmite din locuri competente, Maiestatea Sa fiind hotărît a-'şi face înalta datorinţă şi mai departe, până Dḑéu îl va binecuvênta cu ḑile.

Serbĕrile iubilare.

Sĕ făcuse mai departe vorbă, că sĕrbările iubiliare vor fi cu totul sistate. Şi ştirea asta se desmite: Sĕrbările proiectate pe 2 Decembre, împlinirea alor 50 de ani dela urcarea în tron, se vor ţinea, cu deosebirea numai că unele părţi din ele se vor lăsa afară

Conferenţe învĕţătoreşti

— —

Conferenţa din Făgăraş.

(Urmare)

Eată observările d-lui I. Căpĕtă:

1. Religiunea.

De óre-ce scopul instrucţiunei în Religiune este, ca printrênsa sĕ influinţăm într'un mod binefăcĕtoriu asupra crescerei religióse şi morale a elevilor, urméză, că acéstă ţintă se va ajunge numai atunci, dacă învĕţămêntul nu va tinde la o învĕţare mehanică — de rost, — ci dacă se va nisui a desvolta cuprinsul învĕţăturilor religióse în mod intuitiv, aşa, ca sĕ se desvólte deopotrivă şi spiritul şi inima.

După cum este ales şi arangiat materialul din Religiune în planul nostru de învĕţămênt, putem ḑice, că nu se póte ajunge pe deplin scopul amintit mai sus, — şi anume: pentru anul I. de şcólă sunt prescrise rugăciuni, ca „Tatăl nostru“, desvoltarea ideii despre D-ḑeu, — şi astfel de istorisirisi, pe cari copiii în etatea fragedă dela 6—7 ani, nu sunt nici pe departe în stare a le pricepe, neavênd cunoscinţele anterióre necesare spre acésta şi lipsindu-le cu desĕvîrşire ideile aperceptive.

Pentru anul II. şi III. de şcólă sunt prescrise éraşi rugăciuni, grele de înţeles pentru copii, cum sunt d. e.: „Pentru rugăciunile“, „Preasfântă Treime“, „Impĕrate ceresc“ „Fără de veste judecătorul va veni“ etc., ér încât pentru istorisirile biblice, sunt puse alături cele din test. v. cu cele din test. nou, prin ce se amestecă lucruri şi întêmplări din epoce diferite, cari aduc în confusiune pe elevi şi le îngreunéză înţelegerea şi pătrunderea în spiritul întêmplărilor şi persónelor, despre cari se vorbesce, pentru-că altul este timpul şi împregiurările, în cari a trăit cutare şi cutare persónă biblică din test. vechiu, şi iarăşi alte, în cari au trăit cele din test. n. Pentru anul al IV—VI sunt prescrise învĕţăturile dogmatice ale religiunei nóstre pe basa Catechismului, care éraşi fiind prea multe şi grele de înţeles pentru copiii din acéstă etate, urméză de sine, că scopul urmărit prin acésta, pe deplin nu se póte ajunge.

Cred, că mai bine am putea statori materialul din religiune astfel: anul I. de şcólă: istorisiri religióse-morale uşóre, luate din cercul cunoscinţelor elevilor, pe cari sĕ le pricépă şi sĕ pótă scóte din ele învĕţătura morală, fără greutate, — apoi sĕ se trécă succesive la momente mai uşóre din viaţa lui Christos precum: nascerea şi pruncia, cu care ocasiune se pot face cunoscuţi cu unele cântece de stea, — apoi botezul, mórtea, învierea, — ér dintre rugăciuni numai acele sĕ se iee, cari sunt tare scurte şi uşóre, precum: „Ingerelul“, — „Dómne tu ne-ai ajutat“, — „Dómne nóptea a trecut“ etc.

In anul II. se pot lua istorióre morale mai grele, desvoltarea ideii despre D-ḑeu şi istorisiri biblice din test. v., dar numai din cele uşóre de înţeles şi mai scurte, de cari se află multe în viaţa patriarchilor, d. e.: Avram, Isac, Iacob etc.

In an. III istorisiri biblice mai grele, cum se pot afla în epoca judecătorilor, împĕraţilor şi prorocilor, cari sunt ceva mai grele şi mai complicate dar atunci şi mintea elevilor este mai luminată ca în anii precedenţi.

In an. al IV-lea: se póte începe apoi mai pe larg cu viéţa, învĕţăturile, faptele şi minunile Dlui Christos.

In an. al V-lea: viéţa şi faptele Apostolilor, precum şi unele întêmplări mai însemnate din istoria bisericéscă.

In an. al VI-lea: se pot lua apoi învĕţăturile simbolice ale bisericei nóstre, pe basa Catechismului, — dar şi acum numai cele mai principale — şi pe lângă aceste unele cunoscinţe mai necesare din constituţia bisericei, după statutul organic.

2. Limba maternă.

Limba maternă, după cum scim este centrul întregului învĕţămênt poporal, şi, după Religiune, cel mai important. Scopul ei este de a deprinde pe elev, ca sĕ-şi pótă esprima clar şi precis, atât verbal, cât şi în scris ideile şi cugetările sale, sĕ pótă înţelege şi pre alţii ce vorbesc şi scriu şi sĕ pótă dobândi desteritate în cetirea la înţeles şi în accentuarea nimerită a materiilor de tractat. Spre ajungerea acestui scop este de lipsă a sĕ lua partea cea mai mare din materialul de învĕţămênt, depus în normativul nostru şcolar, cu observările următóre: In anul al II. de şcólă material din gramatică sĕ nu se ia, ér materialul prescris în planul de învĕţ. pentru anul II. sĕ se ia în anul III., cel din anul III. sĕ se ia în anul al IV., cel din an. IV. într'al V. şi cel dintr'al V. în al VI., ér formarea de cuvinte nóuĕ din rădăcini, prin terminaţiuni şi derivaţiuni, dela an. III., precum şi forma pasivă dela an. IV. sĕ se ia numai în an. VI., în fine felul propoziţiunilor secundare, precum şi formarea de perióde, sĕ se omită cu totul.

3 Limba maghiară.

Cu privirea la materialul din limba magh. observ în general, acea că este fórte ingreunător pentru elevii scólei poporale. Mai cu samă cu începătorii întimpină învĕţătorii nostri mari greutăţi, — pentru învingerea cărora, se recere fórte mult timp, de unde urmează, că materialul din celelalte obiecte de învĕţămênt trebue mai mult sau mai puţin sĕ se restringă, făcênd astfel loc şi limbei maghiare. — Avênd în vedere, că legea statului ne obligă la învĕţarea acestei limbi — nu avem decât sĕ ne împărţim timpul şi materialul aşa, încât după putinţă sĕ satisfacem şi legii statului, dar nici celelalte obiecte sĕ nu sufere mare stagnare în desvoltarea lor. In cât pentru aranjarea mater. observ, că în an. II. şi III. sĕ se propună numai eserciţii verbale şi memoriale, în an. IV. continuarea eserciţiilor, — cunóscerea literilor, scrierea lor şi eserciţii dese în cetire; în an V. traducerea propos. simple din magh. în rom. şi viceversa, scrierea lor, conj. verb în timpurile principale, numĕrarea până la 100 etc; an VI. continuarea celor din an V. dar întrun mod mai amplificat, analisarea zicerilor din punct de vedere gram. anticaşi recitarea de poesii şi prosă mai uşóre.

4. Computul.

Faţă de materialul din comput observ în general, că este bine ales şi aranjat. Se înţelege, că şi aci, ca şi la alte obiecte, este de lipsă a urma principiului pedagogic, non multa, sed multum“, — pentru aceea d. e. în anul I de scólă, deşi se prescrie ca material numerii întregi dela 1—10 şi eventual şi dela 10—20, totuşi sunt de părere că mai bine sĕ se facă deprinderile numai cu numerii 1—10, punêndu-se astfel o basă bună învĕţămêntului din comput cu acesti numeri, remânênd, ca numerii dela 10—20 sĕ se desvólte în anul al II. de scólă.

Celelalt material din anii următori după cum am zis mai sus, este bine ales, încât pelângă o propunere bună şi metodică, se póte ajunge la resultatul cel mai înbucurător. — Asemenea se póte zice şi despre Geometrie.

5. Geografia şi istoria.

Materialul de învĕţămênt din geografie şi Istorie fiind potrivit pentru şcólele poporale, nu am de observat, decât dóră faţă de Geografie, şi anume în ceea-ce privesce pe celelalte continente afară de Europa.

Nu va fi de mare folos a espune cu deamĕruntul tótă descrierea acestor continente, — adecă după cum prescrie planul de învĕţămênt şi după-cum se află ele espuse şi în manualele de şcólă, — pentru-că şi aşa viaţa poporului nostru dela sate nu pretinde astfel de cunoscinţe — cari pentru el ar fi numai perdere de timp şi s-ar uita îndată după eşirea din şcólă. Ceea-ce totuşi ar trebui luat cu privire la aceste continente, sunt ţĕrile acelea, despre cari se face amintire în istoria biblică şi universală, precum si acele, de cari poporul are lipsă cu privire la trebuinţele vieţii practice. — Aşa este de lipsă şi ţĕranului nostru a sci d. e. unde e America, de óre-ce mulţi dintre dênşi, mai cu sémă de un timp încóce, se duc acolo şi vin, fără întrerupere. — Din Asia trebue sĕ cunóscă cel puţin Asia mică, Síria şi Palestina — patria şi locul de activitate al Dlui Chr. şi al sfinţilor Apostoli. Din Africa, cel puţin Egiptul, despre care de atâtea ori se face amintire in Istoria biblică.

La finea materialului din istoria se face amintire, dar numai în câteva cuvinte despre constituţia patriei şi despre drepturile şi datorinţele cetăţenilor. Avênd în vedere însĕ, că poporul nostru are mare lipsă de cunóscerea drepturilor şi datorinţelor civile, şi că din causa necunóscerei acestora, de multeori a perdut multe cause drepte; afară de aceea avênd în vedere, că şi legea statului pretinde propunerea separată a acestui obiect în şcólele poporale; ba considerând, că şi Ven. Consistoriu archid. încă a impus învĕţătorilor prin cerculariu propunerea separată a acestui obiect — deşi el se propune în legătură cu alte obiecte şi mai cu samă cu geografia, cred că totuşi ar fi cu scop a se lua şi acest obiect în rêndul celorlalte, şi a se propune de sine stătătoriu, ca obiect deosebit.

6. Sciinţele naturale.

Relativ la materialul statorit în planul nostru de învĕţămênt pentru sciinţele naturale (istoria nat., fisica şi economia) observ, şi adecă la materialul din fisică, că este prea vast, şi în órele prescrise pentru acest studiu nu se póte propune cu deamĕnuntul, aşa încât sĕ aibă şi elevii folos, şi sĕ se eshaurieze şi materialul prescris.

Aşi fi deci de părere, ca unele din fenomenele magnetice şi electrice, întru cât ele nu se pot aduce în consonanţă cu priceperea elevilor, lipsind mai la tóte şcólele aparatele trebuincióse pentru acésta, şi fiind şi altfel grele de înţeles — sĕ se omită. Asemenea sĕ se omită şi fenomenele chemice: oxigen, hidrogen, nitrogen, carbon, acid carbonic, acid sulfuric, gazul hydrocarbonic inflamabil, acidul sulfuric, chlor hidric, nitric etc., ca unele cari neputêndu-se arĕta în natură şi fiind şi grele de înţeles pentru elevii şcólei poporale, nu pot contribui la desvoltarea spirituală a elevilor.

Faţă de desterităţile technice: (cântare, desemn, gimnastică) neavênd nimic de ḑis, încheiu observările mele, cu adausul, că planul nostru de învĕţămênt, în general luat, — cu puţină escepţie, — cuprinde maximul materiei, ce se póte percurge într'un an şcolar în şcólele nóstre pop., astfel că el póte fi de ajuns chiar şi pentru acele şcóle, unde învĕţămêntul s'ar afla pe o tréptă mai înfloritóre. — Putem zice, că planul de învĕţămênt din cestiune este un ideal, la care trebue neconteiut sĕ tindem, cătră care trebue necontenit sĕ alergăm, — şi când vom ajunge acolo, ca el sĕ fie esecutat în tóte şcólele din archidiecesa nóstră, aşa, după cum el se află depus în normativul şcolar, — atunci putem zice că am ajuns la culmea chemărei şi noi învĕţătorii, şi şi şcólele, cărora servim. Dḑeu sĕ ne ajute, ca sĕ ajungem cât mai curênd la acest ideal.!

(Va urma.)

Dela Dobra.

— Raport special al „Telegrafului Român.“ —

(Alegerea de protopresbiter. — Stări triste. — „Grăniţerul“.)

Preaveneratul Consistor archidiecesan, nimicind actul alegerei de protopresbiter, sĕ vêrşit în luna lui Decemvrie, în urma protestelor făcute de uni membri ai sinodului electoral şi de unii parochieni din Dobra, a ordonat a se face nóuĕ alegeri pentru sinodul electoral, cari alegeri au fost dat anză protestelor.

Făcute acestea, s'a rênduit nóuă alegere de protopop, pe ḑiua de 24 August v. c. şi cu conducerea acesteia a fost însărcinat ca comisar consistorial P. O. D. *Nicolau Ivan* protopresbiter şi asesor consistorial.

Alegerei i-a premers celebrarea serviciului divin în biserică în chip sĕrbătoresc, demn de însemnătatea actului, ce s'a făcut. Ca preoţi pe lângă P. O. D. comisar consistorial au mai funcţionat şi d-nii preoţi: Ioan Sêrb şi Şofroniu Olariu.

Rĕspunsurile liturghice, după Dima, le a cântat cu o acurateţe exemplară un cor compus din vre-o 8 elevi ai seminariului „Andreian“, sub conducerea harnicului învĕţător din Deva *Toma Roşu*. Ca întotdeuna, aşa şi de astădată am admirat mult frumseţa acestor rĕspunsuri. Un ţĕran bĕtrân după eşirea din biserică sĕ apropie de mine, scriitorul acestor şire, crezênd, că şi eu am fost între d-nii corişti, şi cu ochii plini de lacrămi îmi ḑise: „D-ḑĕu sĕ Vĕ trăiască domnişorule, îţi spun drept, că prin multe biserici am fost, şi în de ale nóstre, şi în de ale „uniaţilor“ şi de-a „papistaşilor“, dar aşa cântări îngeresci nu am mai auḑit, şi credemĕ că *mĕ duc acasă mai creştin de cum am fost*“.

La sfîrşitul serviciului divin P. O. D. comisar a rostit o frumósă şi instructivă vorbire. D-Sa prin cuvinte alese arată însemnătatea actului ce se va sĕvêrşi; arată, cum constituţia bisericei nóstre este cea mai liberală, îi conjură pe membrii sinodului electoral a-şi lăpăda ori-şi-ce interes personal, spre a nu fi mustraţi mai târziu de consciinţă. „Tot deauna când e vorba de vre-un interes al bisericei nóstre, ḑice D-Sa, una sĕ fim în cugete, simţiri şi fapte. Biserica ortodocsă română ne-a fost în trecut cel mai puternic scut pentru păstrarea legii şi limbei nóstre românesci. Precum in trecut, aşa şi în viitor, aceeaşi va rĕmânea, deórece armele ei sunt armele cinstei, păcii şi dragostei: Vecinic sĕ ne silim, ca nucumva, orbiţi de patimi şi interese personale, sĕ necinstim sau sĕ nu ne supunem legilor sale, dând astfel prilegiuri de bucurie duşmanilor nostri. Ori şi ce desbinare în sinul bisericei nóstre, e un lucru nesocotit, primejdios atât din punct de vedere religios-moral, cât şi naţional, şi urmările ei triste veacuri dearândul le-am simţit şi le vom simţi“.

Calda vorbire, a P. O. D. comisar, presărată ici colea cu aspre mustrări la adresa unora „orbiţi de patimi şi interese personale“, din parochia centrală, a fost ascultată cu deosebit interes, încălḑind şi însufleţind pe membrii sinodului, cari la fine ş-au arĕtat plăcerea prin aplause şi strigăte de „trăiască“.

La 11 óre sinodul electoral se declară de deschis, alegêndu-şi de notar de dl Ioan *Petruţoniu*. Urmézĕ verificarea membrilor estraordinari, nou aleşi. Prin acte se constată, că alegerile s'au făcut pretutindenea în ordine, fără pic de presiune din partea cuiva. Membrul *Hădan* obiectéză, că de-óre-ce membrii sinodului parochial din o filie au trimes în comuna materă pe 2 inşi cu ordinul, că ei 40 de inşi la numĕr, voiesc a fi ales de membru un alt individ, nu cel ales, dar parochul în calitate de preşedinte nu a voit sĕ împlinéscă dorinţa celor din filie, esprimată prin cei 2 trimişi, propune, ca actul alegerei sĕ se nimicéscă.

Se constată, că preotul a purces corect, deóre-ce la ori-şi-ce alegere, ce se face în biserica nóstră, numai cei presenţi u vot, şi sinodul declară de verficaţi pe toţi membrii nou aleşi. Observ la acest loc, că acest sinod compus din 47 de membri, şi presenţi de astă-dată 39 de inşi, a fost format din toţi dnii preoţi din tract şi din membri fórte inteligenţi, aşa ḑicênd trei părţi o formau inteligenţa şi o parte ţerani.

Se cetesce apoi protocolul luat în sinodul parochial al parochiei centrale, precum şi cel luat în comitetul protopresbiteral, din care reese, că atât „votul colectiv“ al parochiei, cât şi candidarea comitetului, e pentru tustrei concurenţii, anume: dnii Avram S. Pĕcurariu, adm. protopresb. în Dobra, Gerasim Sêrb, profesor de teologie în Caransebeş, şi Iosif Morariu, preot în Cuvin.

Membri de scrutiniu se aleg d-nii Ioan Morariu, preot, Ioan Muntean, notar şi Ioan Petroviciu, în urma căreia se începe votarea prin şeduli.

După ce votéză toţi membrii presenţi, se mai aşteaptă $^1/_2$ de óră prescrisă, şi apoi se face scrutiniu. Se constată că d-nul Avram S. Pĕcurariu a întrunit 28 de voturi, din cari unul se nimiceste, deóre-ce pe o şedulă a fost scris simplu numai „Pĕcurariu“, dl Gerasim Sêrb 7, şi dl Iosif Morariu 3, din cari unul iar se nimiceşte pe motivul, că numele de botez a fost greşit, scriindu-se Ioan în loc de Iosif, iar pe o şedulă erá o socotélă de prăvălie..

Alegêndu-se în urmă o comisiune verificătore, constătătóre din 4 membri, preşedintele prin cuvinte alese mulţămeşte membrilor pentru buna ordine şi linişte observată la acest act măreţ, şi declară sinodul de închis.

D. M.

(Va urma.)

Alegerea dela Năsĕud.

La 9. September n. s'a sĕvârşit alegerea suplementară de deputat dietal în cercul Năsăudului, fiind reales tot fostul director al gimnasiului, dl I. Ciocan.

„Gazeta Trans.“ se ocupă la locul prim, în articol de fond cu realegerea d-lui Ioan Ciocan de deputat în numitul cerc — despre care în acelaşi numĕr are şi o corespondenţă din Năsĕud, — învinuindu-l, că a concurat pentru postul de profesor de limba şi literatura română la universitatea din Budapesta, sciind că postul este incompatibil cu postul de deputat dietal, a primit postul de profesor şi şi-a depus mandatul de deputat, ér când a fost la adecă, şi-a tras séma şi éră̆şi s'a candidat şi ales de deputat, de unde firesce urméză, ca sĕ renunţe la postul de profesor. Mai cércă apoi după motivele ascunse ale dlui Ciocan, pentru cari totuşi preferă a renunţa la postul de profesor şi a rĕmâné deputat.

Noi dăm cu socotéla, că dl Ciocan scie ce face, dar corespondentul precum şi autorul articolului „Gazetei“ sunt în rĕtăcire cu pretinsa incompatibilitate.

Pentrucă în sensul art. de lege I. din 1875, §. 1, punctul f, postul de profesor la universitatea din Budapesta este compatibil cu postul de deputat dietal, (reposatul Al. Roman încă a fost şi deputat şi profesor 21 ani), în sensul §-lui 8 însĕ un deputat, care primesce un post ce atêrnă dela denumire, deşi compatibil cu postul de deputat, numai prin realegere îşi póte ţiné postul de deputat, la care trebue sĕ renunţe în 48 de óre dela publicarea denumirei.

Acéstă lege, credem noi, esplică procedura d-lui Ciocan, care verosimil îşi va ocupa şi catedra de profesor şi va beneficia şi de postul de deputat.

Ear încât privesce pe Năseudeni, ei şi de astădată au remas consecuenţi cu privire la „solidaritate“ şi la „programul naţional“. Ei totdeauna au ales, şi încă tot deputat guvernamental.

Masa studenţilor.

Marţi în 1/13 l. c. s'a deschis „*Masa studenţilor*“ la inst. „Albina“ din loc, pentru anul şcolar 1898/9.

Directorul esec. *P. Cosma* şi de astădată a accentuat, că intenţiunea institutului „Albina“, când a înfiinţat acest adăpost, nu a fost numai ca sĕ provadă cu nutremênt pe studenţii lipsiţi, ci mai vîrtos ca sĕ vină într'ajutoriul acelora, cari au calităţile şi ambiţiunea a studia, ca sĕ devină bărbaţi harnici şi zeloşi apĕrători ai poporului românesc, deci pretinde, ca sĕ studieze bine, şi atât în şcólă cât şi în societate sĕ aibă purtare neesceptionabilă.

De aceste vederi condusă direcţiunea, a eliminat pe aceia, cari în anul şcolar espirat s'au negligat şi au obţinut calculi rĕi.

Tot astfel va urma şi în viitor.

Din 50 studenţi primiţi 36 sunt vechi, 14 noi.

Concursul a fost publicat numai pentru 8 locuri, au incurs însĕ *63* cereri, deşi numai cei inmatriculaţi la şcólele medii din loc au putut concura, şi deşi publicarea s'a făcut numai după 1 Sept. pentru 9 Sept. şi se scia din praxă, că cei din clasele inferióre nu vor putea fi primiţi.

Internat! internat! Când va veni împĕrăţia ta?

Noutăţi.

Consistoriul archidiecesan. Din incidentul tristei întêmplări a trecerei din viéţă a Maiestăţei Sale împĕrătese-regine, consistoriul nostru archidiecesan în şedinţa sa estraordinară ţinută Luni, prelângă cele comunicate în numĕrul trecut a mai luat conclusul: de a se trimite Maiestăţei Sale împĕratului rege o adresă de condolenţă în numele întregei nóstre provincii metropolitane.

In sensul acesta a încunoscinţat pe celelalte consistorii eparchiale. Adresa se va trimite pe calea consistoriului metropolitan, ca unicul organ competent a vorbi în numele provinciei nóstre metropolitane.

*

Insoţire sistem Raifeisen, în Răchita. Statutele însoţirii Raifeisen din comuna Răchita, au fost provĕzute cu clausula de aprobare de tribunalul din Sibiiu. Constituirea fiind făcută încă pe la începutul anului curent, rĕmâne numai, ca se-'şi încépă activitatea cât mai curênd. Despre intemeerea acestei însoţiri şi speranţele ce fraţii nostri din Răchita légă de acéstă însoţire, publicăm într'un numĕr viitor corespondenţa primită.

*

Parastas pentru Br. Ursu s'a celebrat Duminecă în biserica gr.-cat. din loc prin protopresbiterul *V. Russu*, asistat de preoţii Togan şi Bunea, în presenţa comitetului fondurilor grăniţăresci, în frunte cu vice-presidentul C. *Stezar* şi a unui însemnat numĕr de parochiani.

*

Rusia impotriva anarchistilor. Ḑiarul rusesc „*Novosti*“, termină un articol fórte călduros pentru Monarchul nostru din incidentul asasinării Suveranei, cu cuvintele:

„In ordinea de ḑi a conferenţei, ce se va întruni în timpul cel mai apropiat pentru a-se consulta asupra propunerei de pace a Ţarului, *trebue sĕ se cuprindă şi mĕsurile de apĕrare, ce sunt a se lua în contra anarchiei.*“

*

Medic în cercul Arpaşului înf. a fost ales cu aclamaţie, ḑilele aceste, d. Dr. George Moldovan. Au fost 6 competenţi, între cari patru români, 1 ungur şi 1 jidan. Primpretorul n'a pus în candidaţie decât pe un Român, pe ungurul şi pe jidanul, din causa — se ḑice — că ceialalţi români ar fi „dacoromanişti“ şi prin urmare primejdioşi pentru ţara Făgăraşului...

*

Jaf în averile publice. *Sárkány Mór* patriot şi cassar la sedria orfanală din Karczag, a defraudat suma de *40,000, fl.* din banii orfanilor. S'a pornit cercetare împotriva lui. Inainte însĕ de a se finalisà, hoţul — a murit. Au remas însĕ controlorii şi poporul contribuent!

*

Alegerea de deputat a Drului Popovici. In 13. Septembre n. s'a ţinut în Câmpulung (Bucovina) adunarea pentru alegerea unui deputat român la Reichsrath. Adunarea a reuşit splendid. Au luat parte aprópe 800 alegători români, aclamând de deputat pre Dl. Dr. *Popovici*, care a ţinut un însufleţitor discurs-program.

*

Atentat împotriva archiducelui Victor Ludovic. Aprópe în acelaş timp cu asasinarea Suveranei nóstre erà sĕ se comită un atentat la Fiume în contra archiducelui Victor Ludovic. Foile unguresci relatéză faptul astfel: Archiducele plimbându-se pe cheiu observá, că e urmărit de o persónă purtând un stilet la sine. La început nu i-a dat atenţie. După-ce însĕ observă, că figura suspectă se apropie tot mai mult de el, archiducele se hotărî a-l prinde. La câteva minute eşind iarăşi la primblare, archiducele simţi apropiinduse individul pe la spate. Repede s'a întors şi a pus mâna pe el. Străinul simţind, că e mai slab, s'a zmîncit şi a tulit-o la fugă.

Archiducele însuşi a istorisit incidentul.

*

Panamă la fabrica de vapóre din Buda. De vre-o dóuĕ luni decurge cercetare la fabrica de năi din Buda, *descoperindu-se abusuri ne mai auzite.* Resultatul cercetării făcute de o comisie învestigătóre dela societatea de navigaţiune dunăreană din Viena, e că au *fost amovaţi toţi funcţionarii superiori dela fabrică* şi deţinut un muncitor. S'a constatat, că Mally, *cassarul, a defraudat dóuĕzeci şi una de mii floreni, şi că din depositul de material de construire lipsesc lemne în preţ enorm!*

Cercetarea s'a făcut acum (*după 15 ani*) în urma unei arătări. *In cursul controlului cineva a dat foc magazinului de lemne!* Focul, care n'a făcut mari stricăciuni, a fost pus de un muncitor, mituit de către controlorul dela cassa fabricei!

Frumóse moravuri!

Mai nou.

La înmormêntarea M. S. Impĕrătesei-Regine Elisabeta, vin sĕ iee parte în persónă *Impĕratul Germaniei* şi *Regele Albert al Saxoniei*, ér *Ţarul* Rusiei va fi sepresentat printr'un Mare Duce, Regele *Italiei* prin principele de corónă, Regele *României* de asemenea prin principele de corónă, Regina *Angliei* prin principele de Connaugt, etc.

După o altă versiune *Regele României* şi al *Sârbiei* merg în persónă là înmormêntare, plecând aḑi, Joi, spre Viena.

*

M. S. Monarchul va pleca, îndată după înmormêntare, la Ischl, unde retras şi în singurătate va petrece 2 luni în cel mai mare doliu.

VARIETĂŢI

Un câne — defraudat! Aşa? Apoi atunci dacă-i drept că similis simili gaudet, bucură-te Kriván bácsi!

Dar iată povestea cânelui. O descriu doi Francesi în o fóie Parisiană, ca un curiosum şi un mĕsurător al intiligenţei animalelor.

Lucrul s'a întêmplat în Invernes, oraş scoţian. Francezii mergênd pe stradă, întâlnesc un câne avênd atârnată de gât o lădiţă cu lăcat şi cu deschizĕtură pentru aruncat bani în ea. Pe lădiţă era scris, că cu ea se cerşesce „pe sama casei orfanilor“. Un francez scósĕ un penny (ban) şi voí sĕ-l pue în lădiţă, dar cânele deschise gura, în semn că mai bucuros l'ar primi el în gură, decât în „lădiţa oficiósă“. Francezul i-'l puse dară în gură. Cum avu banul, cânele ţinu o fugă până la brutarul din strada Y., şi pusă jos banul, înaintea tarabei. Brutarul luă banul, dete cânelui o frauzelă de jumĕtate de penny, iar altă jumĕtate de penny i-o puse în lădiţă. Cânele mâncă repede şi după-ce în acest chip a „dafraudat“ din banii orfanilor, o luă pe stradă mai departe la cerşit. Cei doi francezi, cari au urmărit arătarea, au rĕmas uimiţi de ce au vĕḑut.

Nu s'au putut stâmpăra, ci au mers la brutar şi l'au întrebat asupra lucrului. Aci au aflat, că in realitate cânele numai li s'a părut de-o categorie cu Krivány al Aradului, de fapt e de sute de ori mai nobil: el e un adevĕrat binefăcĕtor, colectant public în favorul orfanilor, nu defraudant din banii lor. E dresat anume aşa, ca sĕ cerşéseă şi cu banii sĕ vie la brutărie, unde pe jumetate din preţul banilor i-se dă de mâncare, iar jumĕtate sĕ pune în lĕdiţa dela gâtul lui, de unde îi scóte direcţia casei orfanilor. El ştie, că capătă pâne dacă duce bani lu brutar, şi fiind că altă mâncare nici nu-i dă nimenea, el adună fórte sirguincios tótă ziua. Il cunosc în tot oraşul.

*

A înţĕles'o... Vilma: Simt dragă pretină, că sub îngrijirea noului nostru medic tinĕr, n'o sĕ mĕ fac sănătósă!..

Ada: Ce naibă? Atâta-i de frumos?..

*

Oftarea defraudantului... Aparinţa înşală atât de tare, şi totuşi n'o încue nimenea!..

Din public.

Mulţămită.

Mult aşi dori, sĕ esprim mulţămita mea fiecărui dintre numĕroşiĭ amici şi cunoscuţi, cari din incidentul încetăriĭ din viéţă a mult regretatului şi neuitatului meu fiu, prin condolenţa lor au cercat a alina durerea mea; neputênd-o însĕ face, îi rog sĕ binevoiéscă a primi pe acéstă cale cele mai căldurórse ale mele mulţămite.

Abrud, luna Septemvre 1898

vĕd. *Francisca St. Şuluţiu*, n. Tobiasiu

Nr. 449/898. [169] 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor învěțătoresci dela școlele vacante din comunele însemnate maì jos, se escrie concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful Roman“.

1. Brădățel, cu salariu anual de 600 coróne, și anume din fondul școlar 100 coróne, din interesele împrumutului de stat 80 coróne, din repartiție dela popor 420 coróne, cuartir în edificiul școlei și grădină de legumi.

2. Gothatea, cu salariu de 300 fl., și adecă folosul dela pămêntul școlei arătoriu și fênațiu 235 fl. în bani gata 35 fl., lemne 3 orgii, din care sĕ se încălḑească și școla, 30 fl. cuartir în edificiul școlei și grădina de legumi.

3. Tămășesci, cu salariu de 300 fl. prin repartiție dela popor, cuartir natural în edificiul școlei, și lemne de ajuns pentru încălḑit.

Dela reflectanții la aceste posturi se recere sĕ se presenteze până la alegere în vr'o Duminecă ori sĕrbătóre la biserica din comuna la care a concurat, spre ași arĕta desteritatea în cântările bisericesci și pentru luarea de informațiuni mai detaiate despre starea școlei și modul de plătire al salariului.

Invĕțătoriul ales la vr'una din aceste școle e datoriu sĕ țină și prelegerile în școla de repetiție împreună cu instruirea în cântările bisericesci, va fi obligat a cânta (Dumineca și sĕrbătórea) în strană, avênd a conduce cu școlarii și cântările liturgice în biserică.

Doritorii de a ocupa unul din aceste posturi au sĕ-și aștérnă suplicele lor concursuale instruite conform normelor în vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral până la terminul sus indicat

Ilia, la 12 August 1898.

Oficiul protopresbiteral gr. ort. al Iliei, în conțelegere cu comitetele parochiale respective.

Avram P. Pĕcurariu,
protopresbit.

Nr 425—898. [168] 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de învĕțător al doilea dela scóla confesională gr. or. română din Ucea superióră, protopresbiteratul Avrigului, se escrie prin acésta concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Tel. Rom“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

a) Salariu anual de 300 fl. v. a. parte din repartiție dela popor, parte din ajutorul dela stat; *b*) cuartír natural; *c*) Lemne necesari pentru foc.

Doritorii de a ocupa acest post de învĕțător sĕ'și substearnă cererile concursuali instruite conform legilor în vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral în Avrig (posta Avrig, Felek, Szebenvármegye) până la terminul susindicat.

Avrig, 18 August, 1898.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Avrigului în conțelegere cu comitetul parochial competent.

Ioan Cândea
protopop.

Nr. 216—1898. [167] 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor învĕțătoresci din comunele mai jos însemnate, se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela datul de față.

1. Bucium-Cerbu, salariu anual 300 fl., din repartiție, cuartir, grădină și lemne de foc.

2. Bucium-Isbita, salariu 300 fl. din repartiție, cuartir și lemne.

3. Bucium-Sat, salariu 400 florini, solvit în rate lunare anticipative, cuartir, grădină și lemne.

4. Buningin ea, salariu 300 fl. din repartiție, cuartir și lemne.

5. Cărpiniș, salariu 300 fl. din repartiție, cuartir și lemne.

6. Ciuruleasa, salariu 300 fl. din repartiție, cuartir și lemne.

7. Roșia cu Corna, salariu 300 fl., cuartir și lemne.

8. Pĕtrângeni cu Valea-Bulzului, salariu 300 fl. și adecă 113 fl. din venitul regalului, 10 fl. 50 cr. interesele după obligațiunea de stat, restul din repartiție, cuartir, grădină și lemne.

9. Trîmpoiele, salariu 300 fl., cuartir și lemne.

10 Zlatna, cu Vuloriu, salariu 400 fl., relut de cuartir 50 fl. și lemne.

Doritorii de a ocupa vre-unul din aceste posturi, își vor subșterne cererile instruite conform legii subsemnatului oficiu în terminul deschis.

Concureții la posturile Nr. 1, 4, 5, 7, 8 și 10 sĕ binevoiască a se presenta în vre-o Duminecă séu sĕrbătóre în biserică, spre a-și arĕta desteritatea la cântări și tipic, asemenea și cei-ce vor reflecta la postul Nr. 3, cu adausul, ca cei cu cualificațiunea mai bună și cu cunoscințe musicale, spre a putea forma cor vor fi preferiți.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Abrudului în conțelegere cu comitetele parochiale

Abrud, 1 August 1898.

Petru Popovicĭ,
protopresbiter.

Nr 352/898. [170] 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor învĕțătoresci dela școlele elementare mai jos însemnate în protopresbiteratul Brașovului, se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Rom.“ și anume:

1. La Turcheșiu un post de învĕțătoriu cu salar de 300 fl. din repartiție dela popor, și relut de cuartir.

2. La Zizin, un post de învĕțător și cantor, cu salariu de 300 fl. parte din repartiție dela popor, parte dín averea bísericei, și cuartir în edificiul școlei.

Doritorii de a ocupa unul din aceste posturi, sĕ-și înainteze cererile concursuale instruite în sensul legilor în vigóre, la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul dat.

Brașov, 2 August 1898.

Oficiul protoprosbiteral gr. or. al Brașovului în conțelegere cu respectivele comitete parochiale.

Ioan Petric,
protopresbițer.

Nr. 421—1898 protpresb. [165] 3—3

CONCURS

Pentru ocuparea posturilor învĕțătoresti dela școlele confesionale gr.-or. române din mai jos însemnatele comune din protopresbiteratul Sighișórei se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în organul „Telegraful Român“.

1. Ródeș, cu salariu anual de 300 fl. și anume: dela stat 240 fl., dela popor 50 fl. în viptuale 10 fl., cuartir și lemne.

2. Seleușul-mare, cu salariu anual de 300 fl., cuartir și lemne.

3. Nadeșul-Săsesc, cu salariu anual de 300 fl., cuartir și lemne.

4. Archita, cu salariu anual de 300 fl., cuartir și lemne de foc.

Concurenții au sĕ se presenteze în vre-o Duminecă ori sĕrbătóre în biserica din parochiile amintite, spre a-și arĕta desteritatea în cântările bisericesci, — și sĕ și aștérnă cererile instruite conform normelcr în vigóre până la terminul susindicat subsemnatului oficiu protopresbiteral.

Sighișóra, 12 August 1898.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Sighișórei.

In conțelegere cu comitetele parochiale respective.

Dimitrie Moldovan,
protopop.

Nr. 97—1898 [172] 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea unui post de învĕțătoriu la școla comunală din Racovița se escrie concurs cu terminul de **26 Septembre 1898.**

Emolumente:

1. Salariu anual de 300 fl. v. a. din cassa alodială, eventual ajutor de stat încă de 100 fl. v. a.

2. Cuartir în natură, grădină și relut de lemne 16 fl. v. a.

3. Dela concurenți se recere sĕ aibă diplomă de cualificațiune, eventual absolutoriu pedagogic; sĕ fie de naționalitate român, sĕ fie versat în cantul și tipicul bisericesc, avênd datorința a compune un cor si a cânta în Dumineci și sĕrbători la serviciul divin cu elevii de școlă; cei cunoscĕtori de note sunt preferiți.

4. Concurenții au sĕ se presente în comună în vr'o Duminecă séu sĕrbătóre, spre a-și arĕta aptitudinea în cântările bisericesci.

5. Concurenții au de a-și așterne suplicele „Scaunului școlar comunal din Racovița“, p. u. Felső-Sebes, com. Sibiiului.

Racovița, în 8 Septembre 1898.

Valeriu Florianu,
președintele scaunului școlar.

Se află de vênḑare

Portretul

Exelenției Sale, Înalt Preasânțitului Domn

Miron Romanul,

Archiep. și Metropolit.

Prețul fl. 1.—

Librăria Tipografiei archidiecesane, Sibiiu.

◆ ◆ ◆

Pentru a înlesni și celor mai lipsiți copii de școlă procurarea de **cărți didactice,** ne-am decis a *reduce prețurile* la următórele manuale:

Abcdar pentru școlele pop. rom. de Z. Boiu, legat	dela fl. —.24	la fl. —.20
Aritmetica de V. Roman leg.		„ „ —.08
Carte de cetire I. de Z. Boiu, leg.	dela fl. —.40	„ „ — 30
„ II. „ „ „ „	„ „ —.32	„ „ —.25
Elemente de geografie de Z. Boiu	„ „ —.30	„ „ —.15
Geografia de V. Roman		„ „ —.08
Istoria naturei și fisica de Z. Boiu	dela fl. —.30	„ „ —.15
„ patriotică de Z. Boiu	„ „ —.30	„ „ —.12

Librăria Tipografiei archidiecesane, Sibiiu.

◆ ◆ ◆

În **Tipografia archidiecesană din Sibiiu** a apărut ḑilele acestea o broșură întitulată

DOTAȚIUNEA CLERULUI.

Reflexiuni asupra proiectului de lege despre intregirea venitelor preoțesci

de

ILIE DINURSENI.

Broșura se estinde pe 147 pagini și are următorul cuprins:

Un studiu asupra proiectului de lege mai sus numit, care s'a publicat în mai mulți numeri ai „Telegrafului Român“ din anul acesta. Memoriul dela 1850 al episcopului, mai târzíu metropolitului

ANDREIU baron de ȘAGUNA,

asupra dotațiunii clerului; apoi proiectul de lege despre intregirea emolumentelor preoțesci și în urmă interesanta motivare, cu care ministrul cultelor și instrucțiunii publice a presentat dietei acel proiect, și pe care ḑiarele române au publicat'o numai în scurte excerpte.

Fiind chestiunea dotațiunii clerului actuală, credem, că autorul acestei broșure a făcut un bun serviciu bisericei române, dând ocasiune clerului a cunósce cât mai de aprópe numitul proiect care privesce atât de deaprópe sórtea lui. Este în interesul bisericei că proiectul sĕ fie cunoscut în cercuri cât mai largi, de aceea o recomandăm mai ales atențiunii clerului nostru, precum și a acelora, cari sĕ intereséză de mersul afacerilor nóstre bisericesci.

Prețul 1 corónă.

Se póte procura din

Librăria Tipografiei archidiecesane, Sibiiu.

Redactor prov. **Dr. Elie Cristea.**

Editura și tiparul tipografiei archidiecesane

Nr. 98. Sibiiu, Sâmbătă, 5/17 Septembre 1898. Anul XLVI

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuě ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Maiestatea Sa Imperătésa-Regină Elisabeta.

Fantomă a seclului nostru, anarchismul omórá și nimicesce tot ce-i stă în cale.

Capetele încoronate, representanții puterei din stat sunt mai ales ținta nisuințelor acestei teribile fantome.

Țarul Rusiei a fost dumicat în bucățele de bomba nihiliștilor, presidentul republicei franceze a fost ucis cu un cuțit, ministrul-president spaniol a cădut lovit de glónțele unui anarchist, și împěrătésa regină a nóstră tot de mâna unui ucigaș a fost lovită.

E îngrozitoriu, cum fantoma seclului nostru, anarchismul, se lățesce, cu câtă crudime își face el condamnabila sa meserie, și cât de nesuficiente s'au dovedit měsurile pentru nimicirea acestui flagel al secolului nostru.

In Rusia nihilism, în Germania socialism, în libera Elveția anarchism, este numirea, sub care ni-se presentă acéstă teribilă bólă a veacului, și efectele pretutindenea sunt aceleași.

Omor rěmâne în urma ei, și lumea cu grózá privesce la neputința cu care statele Europene întîmpină lățirea acestei crâncene bóle.

S'au stricat moravurile bune, s'a scos din inima ómenilor frica de Dumnedeu, s'a desrădăcinat din inimile cetățenilor credința în Dumnedeu, li s'au luat fericirile vieții vecinice.

In locul acelora au întrat deșertăciunile lumei acesteia, materialismul cu dróia de vițuri sociale. Urmarea este frica de Dumnedeu și de rěsplata în lumea ceealaltă; ficele acestora sunt apoi nihilismul, anarchia, socialismul.

S'a luat din mâna bisericei puterea și posibilitatea de a conduce ea, de a stăpâni prin cuvêntul lui Dumnedeu asupra inimilor ómenilor, în locul celor luate statele nu au putut da un ecuivalent de asemenea forță morală.

N'a fost în stare statul, ca el sě aibă, el sě esercite influența binefăcětóre, pre care a luat-o din mânile bisericei.

Degenerarea se observá pretutindinea, și atârnă dela individi și dela mediul social, în care acestia trăesc, ca ea sě se manifesteze în tótă grozevenia, la care s'a putut dejosi.

In ochii mulțimei este o enigmă cinismul, cu care se pórtă în închisóre individul, care a ridicat mâna sacrilegă asupra Maiestăței Sale impărătesei nóstre.

Ca omul, care a făcut faptă bună, el în continuu ride, cântă cântări de veselie, se laudă cu fapta sa, și cu mândrie își arată mâna dreaptă, care n'a greșit, ci cu siguranță a îndreptat arma omoritóre asupra împěrătesei regine.

Este un fanatism, care vorbesce din acest asasin, un fanatism, care desprețuesce mórtea, numai sě pótă ajunge la ținta dorită, și acésta este: asasinarea capetelor încoronate, și a ómenilor, cari au în mână puterea.

Un asemene fanatism produce martiri în sensul ideilor nihiliste, și numěrul lor cresce în proporția, în care cresce persecuțiunea contra acestei bóle a veacului nostru.

Ne înfiorăm în sufletul nostru, când vedem un asemenea om, cum este cel ce a ridizat mână ucigașă asupra împěrătesei nóstre.

Desbrăcat de ori ce simț religios moral, desbrăcat de ori ce sentimente omenesci, omul acesta ne presintă secta anarchiștilor în tótă golătatea, în tótă frivolitatea, în tótă grozăvenia ei.

Este datorința statelor a se cugeta serios asupra měsurilor, de a se pune capět acestei secte, care e rușinea veacului nostru.

Intre multele mijlóce de sanare, de bună seamă se vor cugeta ómenii și la rolul binefăcětoriu, care e reservat bisericei creștine aici pe pămênt.

Sě se redea bisericei libertatea acțiunei, sě i-se restitue sacrele instituțiuni, cari prin legislațiunea țerilor i-s'au luat, sě i-se dea locul cuvenit între instituțiunile statelor, sě fie întimpinată cu iubirea și cu încrederea, care o reclamă sânta ei misiune, neînteresata ei activitate, și cu mai mare efect se va combate anarchia, care e rușinea veacului nostru.

În jurul catafalcului

M. S. Impěrătesei-Regine Elisabeta.

Ședința festivă în comitatul Sibiiu.

In 3/15 Sept. 1898 la órele 12 în sala cea mare a comitatului s'a ținut ședința festivă a comitetului municipal al comitatului Sibiiu. Sala era decorată cu bradi, în fundul salei coperit cu věl negru era bustul Maiestăței Sale împěrătese regine. Masa funcționarilor comitatensi, păreții și galeria erau tóte îmbrăcate în postav negru. Printre bradi erau aședate flori esotice. Galeria era plină de lume alésă. In mijlocul salei representanții comitatului făceau grupuri și discutau cu adâncă consternațiune tragica trecere din viéță a Maiestăței Sale împěrătesei-regine.

La órele 12 pandurul postat în ușa salei celei mari, face semnul de a se goli spațiul din mijlocul salei, și în tăcere adâncă așteptă membrii comitetului municipal deschiderea ședinței festive.

Comitele suprem deschide congregațiunea cu o vorbire în limba maghiară, și face propunerea, ca congregațiunea sě'și esprime la protocol durerea pentru tragica trecere din viéță a Majestăței Sale reginei; sě esmită o deputațiune la înmormêntare, care sě pună o corónă pe sicriu în numele municipiului; sě trimită la tronul prea înalt adresă de condolență, și în fine membrii congregațiunei, amploiații municipiului, ai magistratelor și ai comunelor politice de pe teritoriul comitatului sě pórte doliu în semn de durere în timp de 4 sěptămâni.

Cu adâncă tăcere a primit congregațiunea tóte aceste propuneri.

Adresa de condolență o a cetit vice-notariul Schieb în limba maghiară și germână ér vice-notariul Stefan Stroia în limba română.

Sub tot decursul congregațiunei membrii au stat în picióre.

Ședința s'a terminat la órele 12 și jum.

Adresa de condolență este următórea:

Maiestatea Vóstră Cesaro-regéscă Apostolică, Preagrațióse Domn și rege!

Sub influența teribilei întêmplări, care Majestăței Vóstre i-a răpit pe augusta soție, și țěrilor Maiestăței Vóstre pre domnitórea prea iubită și de vecinică pie memorie, care a sguduit adênc totodată și omenimea întreagă, încât adecă cu considerare nu numai la darurile din afară ale naturei, ci și la sentimentele omenesci, la spirit și la inimă, putem folosi acésta numire, sub influența acestei teribile întêmplări ne-am adunat adi cu intențiunea, ca pe deoparte sě dăm espresiune participărei nóstre omagiale din incidentul grelei lovituri, ce sórtea a měsurat asupra Maestăței Vóstre, pe de altă parte sě dăm espresiune doliului nostru adânc pentru perderea cea mare care și pre noi ne atinge atât de dureros, și astfelin cu încredere în nemărginita bunătate a atotputernicului Dumnedeu, sě încercăm a ne mângăia și a ne întări inimile întristate.

Deși în jalea cea adâncă, în durerea ce e peste měsură de mare, cu care cercați suntem, acésta este unica radă de speranță, care abia mai licăresce, și de care ne prindem cu tótă tăria sufletului nostru adânc întristat, totuși aflăm o consolare óre care în firma convingere, că Dumnedeul puterilor va audi ruga nóstră, care deopotrivă cu țéra întrégă din adâncul inimilor nóstre i-o aducem:

Sě dea putere Maiestății Vóstre, ca sě puteți suporta acéstă nóuá și nemărginită durere;

cu nemărginita sa îndurare sě trimită în aceste triste și grele dile mângăiere Maiestății Vóstre;

sě binecuvinte pe Maiestatea Vòstră cu sănătate și cu perseveranță, ca în împlinirea datorințelor de domnitoriu sě aflați mângăere și în neclătita alipire și fidelitate a popórělor credincióse, căci popórele Maiestăței Vóstre, și între acestea și noi, în durata cea lungă a Domniei Majestăței Vóstre, pline de iubire părintéscă și constituțională, vedem garanția, că ele vor afla balsamul alinătoriu în nóua și nemărginita perdere, care prin trecerea din viéță a domnitórei nóstre de vecinică amintire binecuvêntată, a Maiestăței Sale reginei Eilsabeta, a sguduit adênc, dimpreună cu Maiestatea Vóstră și cu augusta casă domnitóre, țéra întrégă, pre tóte popórěle credincióse ale Maiestăței Vóstre și le-a umplut de amare dureri.

Indurați-Vě Maiestate a primi prea grațios umilita esprimare a omagialei nóstre condolențe, a alipirei neclătite și a loyalităței nóstre.

Inmormêntarea.

Pregătirile pentru înmormêntarea augustei rěposate s'au făcut în decursul acestei sěptěmâni cu multă grije și cu mare aparat. Tragicul sfîrșit însě al vieții Impěrătesei, pare a fi și el un îndemn mai mult, ca lumea atât din monarchie cât și din afară de monarchie, sě dea óre-cum năvală asupra Vienei pe diua înmormêntării, *încât arangiatorii supremi, s'au vědut nevoiți deja de Joi, a opri participările, a căror înștiințări soseau încă necontenit.*

Mercuri magistrul suprem de curte a rěspuns întrebărilor telegrafice ce-i soseau, cu următórele:

Cununi sě pot încă depune la comanda Cetății, pănă Joi la órele 6 séra; deputațiuni, din lipsa de loc, nu se pot primi!

Participările Curților domnitóre.

Stabilite fiind înștiințările de participare din partea Curților domnitóre, reese că iau adi parte la înmormêntare:

Impěratul Wilhelm al Germaniei, în persónă;

Marele Duce Alexis, ca representat al Țarului Rusiei;

Ducele George de Cambridge, ca representant al Reginei Angliei;

Moștenitorul de tron italian, ca representant al Regelui Italiei;

Albert, Regele Saxoniei;

Ferdinand, moștenitorul Tronului român, ca representant al Regelui Carol I. Alteța Sa Regală Ferdinand, e însoțit de d-nii Emil Ghica ministrul României la Viena, general Vlădescu și maiorul Aurel Dimitrescu adjutantul Alteței Sale.

Regina Hannoverei;

Alexandru, Regele Sêrbiei;

Nunţiul Taliani, ca representant al papei dela Roma;

Leopold, regentul Bavariei;

Wilhelm Henrich, mare principe de Sachsen-Weimar;

Henrich, Principele de Schaumburg; şi

Toţi principii germani;

Contele de Fandria, ca representant al Regelui Belgiei.

Părechea Princiară de Chumberland.

Leopold, Principele Regent al Bavariei.

Un general frances, ca representant al Preşedintelui republicei francese; şi

Un general representant al Principelui de Wales.

Lângă Rudolf!

La dorinţa Majestăţii Sale monarchului, Suverana va fi înmormêntată lângă fiul sĕu reposat nainte cu 4 ani, fostul moştenitor de tron *Rudolf*. Spre scopul acesta se va delătura de lângă sarcofagul acestuia, sarcofagul archiducelui Carol Ludovic.

Plecarea din Geneva.

Rĕmăşiţele pămêntesci ale împĕrătesei regine au fost transportate Mercuri, în 14 Sept. dela hotelul *Beau-Rivage* la gara din Geneva, pentru a fi aduse la Viena cu trenul special de curte, ce a fost sosit. Poporaţiunea oraşului a manifestat şi de rêndul acesta doliul sĕu într'un mod simplu, însĕ măreţ. Pe stradele, prin cari a trecut cortegiul funebru, mişunau mii de ómeni. Pe edificiĭ erau arborate stindarde de doliu, cari sub flor negru purtau colorile Elveţiei şi Genevei. Cortegiul a părăsit hotelul la 8 óre diminéţa. Inaintea lui mergeau geandarmi în ţinută de galâ, după ei carul mortuar tras de patru cai, apoi 2 trăsuri încărcate cu cununi, şi érăşi şése trăsuri, în cari ocupau loc persónele din suită. La cortegiu au luat parte 20 trăsuri. Cortegiul a străbătut strada cătră gară în pas încet. Miile de ómeni steteau pe delături muţi, cu capetele plecate şi desvălite.

In tot drumul prin Elveţia, pe unde trenul ajungea, clopotele bisericilor petreceau cu glasurile lor de jale, pe nenorocita domnitóre.

Dela graniţă pân'acasă.

Trecerea trenului mortuar dela graniţa imperiului până la Viena, a fost apoi ceva mişcător. Indată ce se apropia de un sat ori oraş, văile şi colinele îl salutau cu sunete de clopote tânguióse şi dătătóre par'ca de fiori, şi satele şi orasele întregi aglomerate pe la gare şi în lungul drumului ferat, cu capetele descoperite şi cu lacrămi în ochi. Poporul întreg deplângea din inimă sfîrşitul acesta tragic şi pe pămênt strein, a nenorocitei împĕrătese.

Intimpinarea în Viena.

A fost imposantă. La gara dinspe Apus a capitalei împeriale, întreg statul ofiţeresc al garnisónei era present, formând o gardă de onóre, afară de accea preoţimea superióră, autorităţile şi notabilităţile capitalei. Dela gară până la Curte, pe ambe părţile drumului, trupele formau spalir, — iar afară de aceşti oficioşi, o mare de ómeni inunda tristele strade umbrite de miile de flamuri negre, petrecând într'o tristă tăcere durerosul convoiu până s'a perdut în curtea Impĕrătéscă.

Cununa Impĕratului.

M. Sa, greu încercatul Impĕrat, a depus asară, Vineri sara, între órele 7 şi 8, cununa sa cu mâna proprie pe cosciugul perdutei sale soţii A plâns cu amar şi îngenunchind a rostit o rugăcinne pentru sufletul ei.

Manifestul împĕratului.

Se vorbeşte prin Viena, că M. Sa Impĕratul-Rege, după înmormêntare va da un Manifest cătră popórele monarchiei.

Sĕrbarile iubilare — sistate.

N. Fr. Presse din Viena ţine a şti sigur, că M. Sa Impĕratul însuşi şi-a arătat dorinţa, ca tóte sĕrbările iubilare sĕ fie cu desĕvêrşire sistate!

Nici chiar missa festivă în biserica Sft. Stefan, nu se va servi.

Deputaţiunile parlamentelor, austriac şi ungar, precum şi a dietelor provinciale austriace, nu se vor mai trimite; Principi domnitori streini nu vor veni la Viena pe ḑiua iubileului (2 Dec. n.), ci ca semn de participare iau parte sau se represintă la înmormêntare.

Impĕratul ar fi declarat fórte hotărît, că proximile 6 luni (doliul de Curte) are sĕ le petrécă în cea mai mare retragere, şi singura distracţie, ce va avea, va fi îngrijirea de mersul afacerilor statului.

Testamentul Impĕrătesei.

Stirea ce şi-a făcut întrare în presă, luată după *Berliner Bőrsencurier*, despre testamentul Impĕrătesei Elisabeta, precum e autorisat din cercuri competente a spune Neues Wiener Tagblatt, a fost apocrifă.

In contra anarchiştilor.

Presa din tóte statele, scandalisată de acéstă cea mai nouă ispravă a sectei descreerate, ce se numeşte pe sine „Anarchişti“, este de părere, ba o cere chiar cu tărie, ca contra anarchiştilor sĕ se iee de urgenţă cele mai aspre disposiţii şi anume pe temeiul unei convenţii între tóte statele de o potrivă, ca astfel sĕ nu fie ţară în care ei sĕ mai pótă afla asil.

Lui „Kölnische Volkszeitung“ i-se comunică din parte bine informată, că guvernul imperiului german a hotărît, sĕ facă paşii iniţiatori ai pertractărilor între state asupra mĕsurilor de opresiune faţă de Anarchişti.

Aceste pertractări ar trebui, ḑice, *sĕ premérgă pertractărilor propuse de Ţar pentru desarmare.*

Guvernul german vrea sĕ propună, ca sĕ se aplice faţă de ei nu exiliul, căci din exiliu tot sĕ mai pot strecura în ţeri şi printre ómeni, ci sĕ-'i *interneze*, ca pe nebuni, şi sĕ nu mai fie lăsaţi liberi.

Statuă Impĕrătesei-Regine.

Ungurii scot la ivélă că rĕposata Impĕrătésă-Regină a fost cea mai mare patrónă şi părtinitóre a lor, totdeuna; şi că chiar cele mai multe din bunurile şi posiţiile, ce ei le-au câştigat de vre o 40 de ani, prin ea le-au câştigat, şi se pregătesc, în semn de recunoscinţă, sĕ'i ridice în Pesta o statuă. Au pornit deja în primele momente ale emoţiei, deci în timp fórte priincios de propagandă pentru memoria reposatei regine, o colectă publică în favorul fondului statuiei. Şi au adunat deja fórte mulţi bani: peste 150,000 fl. şi se vor colecta încă, căci tóte foile fac propagandă straşnică pentru idee.

Şi propun ostentativ, că *„Statua Reginei-Impĕrătese“ sĕ fie ridicată pe locul Statuei lui Hentzi!..*

Iar în statua însaşi, sĕ se întrupeze într'o formă óre-care momentul „istoric“, când Regina Elisabeta a venit din Viena la Pesta, şi depunênd o cunună pe catafalcul lui Deák, a îngenunchiat lângă sicriul lui şi s'a rugat, chip ce sĕ află aḑi prin mulţimi de case maghiare. Ori dór' statua însaşi sĕ represinte acest moment, acest tablou!

Beaurivage — spital.

Acele comisiuni şi comitete ce sĕ constituiseră pentru arangearea festivităţilor iubilare de 2 Decemvrie, au hotărît, ca din sumele de bani ce le stau la disposiţie, sĕ cumpere hotelul Beaurivage în care a stat M. S. Impĕrătésa-Regină cele 3 ḑile după mórte, şi sĕ-'l prefacă într'un spital de binefacere pe sama supuşilor austro-ungari din acel oraş şi ţinut.

Numai un loc încă!

Guardianul bisericii capuţinilor a adus la cunostinţa celor competenţi, că după depunerea sicriului Impĕrătesei, în cripta bisericii Capuţinilor numai e loc, decât pentru *un* sicriu, şi că aşa trebue sĕ sĕ îngrigéscă de alt loc de înmormântare pentru viitor.

O versiune despre Luccheni.

Unele sciri din Geneva susţin, că numele adĕvĕrat al asasinului împĕrătesei nu este cunoscut. „Luccheni“ ar fi un nume fals, pe care asasinul îl folosesce cu scop de-a dificulta autorităţilor descoperirea altor soţi de principiĭ ai sei. Şi că, peste tot, asasinul care susţine că n'a învĕţat nici o măestrie, nu face nici-decum impresiunea unui om de rênd. Espresiunile lui sunt alese şi manierele nu-'l arată de loc a fi om prost. Chiar şi din modul îngrijat, cum îi place sĕ umble îmbrăcat, se conchide că asasinul face parte din straturi mai înalte ale societăţii, de cum se spune el, şi că documentele, prin cari îşi legitiméză numele de „Luccheni“, le-ar fi furat dela proprietatul legal al lor. Din semnele de până acum se conchide, după cum spun scirile din Geneva, că Luccheni ar fi un vechiu student de medicină, născut în Forli, al cărui nume adevĕrat ar fi Luigi Lucchasi-Cassin, de origine *Jidan*.

Arestare de anarchişti.

In *Fiume* a fost deţinut Mercuri funcţionarul dela oficiul de dare de acolo, cu numele *Iusurin*, de origine din Triest, care într'un birt apăra cu foc ideile anarchiste şi aprobá fapta lui *Luccheni*. Tot acolo au mai fost deţinuţi cu dóuĕ ḑile înainte doi îndiviḑi pentru preamărîrea anarchismului.

In *Milano* a fost deţinut dilele aceste anarchistul *Silest*, pentru distribuirea de proclamaţiĭ anarchiste.

Dela Burg până la bis. Capuţinilor.

In deosebire de obiceiul de până acum de curte, unde după eticheta severă spaniolă, Impĕratul şi principii ar fi avut sĕ însoţască în trăsuri cosciugul reposatei împĕrătese, — de astă dată atât împĕratul cât şi membrii casei domnitóre toţi, vor însoţi sicriul împĕrătesei dela Burg până la biserica „Capuţinilor“, unde se va aşeza, mergênd pe jos.

Ḑiua Elisabeta, serbare scolarĕ.

Ministrul ungar de culte şi instrucţiune publică a luat ziua onomastică a împĕrătesei-regine Elisabeta în şirul sĕrbărilor scolare obligate pentru şcolile din tótă ţara.

Deja din anul scolar viitor începênd, ministrul Wlassics va dispune, ca ziua de „Elisabeta“ sĕ se ţie de scoli ca sĕrbătóre şcolară. Va ruga pe autorităţile bisericeşti sĕ ordoneze în acea ḑi serviciu divin, iar după serviciul divin sĕ ţie sĕrbătóre şcolară comemorativă. Iar ĕstan se va dispune, ca deja în Sâmbăta viitóre sĕ se ţie o atare serbare şcolare.

Conferenţe învĕţătoreşti

Conferenţa din Făgăraş.

(Incheiere.)

Asupra operatului cetit de învĕţătoriul Ioan Căpĕtă s'a încins discusiune interesantă.

Invĕţătoriul Ilariu Comşa susţine părerea, că din istoria biblică sĕ nu se tracteze lucruri, cari trec peste priceperea copiilor, cum e bună-óră Noe după potop şi vinul, apoi din comput frangerile vulgare sĕ nu se tracteze în estensiunea, care o cere normativul şcolariu.

Doresce, ca conferenţa sĕ céră dela consistoriu, ca acesta prin cerculariu sĕ normeze, cari anumite cântări naţionale sĕ se cânte în şcólă, deórece esistă un cerculariu, care în termini generali interḑice esecutarea în şcólă a unor cântări naţionale.

Ioan Popa e de părere, că din Geometrie se ia prea puţin material în şcóla poporală. Materialul prescris pentru anul al IV-lea de şcólă sĕ se pertracteze în anul al treilea, cel pentru anul al V-lea sĕ se ia în al patrulea, cel pentru al VI lea sĕ se ia în anul al cincilea, apoi în anul din urmă sĕ se ia în repetiţiune întreg materialul.

Acésta sĕ se facă din motivul, că în cei doi ani din urmă ai şcólei poporale elevii nu cercetéză prelegerile regulat.

Din istoria naturală cere, sĕ se tracteze mai pe larg anatomia omului.

După reflexiunile prelegĕtorului, care a arĕtat, că dacă se va observa planul din normativul şcolariu, se va ajunge la cele accentuate de cei doi antevorbitori, conferenţa prin conclus a enunciat, că tema e bine lucrată, o primesce de a sa, şi o aclude la protocol.

Invĕţătoriul Ioan Paicu dă cetire temei sale lucrate în scris. Tema a fost: „Chemarea lui Avram“, lucrată după treptele formale.

Tema acésta a mai fost lucrată şi publicată odată şi în „Fóia Pedagogică“ după modelul preparaţiunilor practice de Dr. Staude.

Visarion Bica în discusiunea asupra temei află, că ţînţa nu e destul de clară. Cele-ce în temă s'au afirmat despre părinţii lui Avram, nu se află în Istoria biblică, pe care o avem noi întrodusă în şcólele nóstre, şi asfel elevii aceea nu o pot sci.

N'a fost bună asemĕnarea dintre Avram şi Cain, deóre-ce Cain a fost rĕu, pe când Avraam e presentat ca model de om bun.

Sistemisarea şi sentenţa: „Bine slugă bună şi credinciósă“, e prea abstractă.

Ioan Demian află, că era mai bine, dacă asemĕnarea se făcea între Avram şi Avel, în locul lui Cain.

Traian Păcală susţine, că după-ce lucrarea acésta a fost publicată odată in „Fóia Pedagogică“, era mai bine, dacă prelegĕtoriul ne da o lecţiune practică, ca şi când o ar fi propus elevilor în şcólă.

După discusiunea generală conferenţa prin conclus a enunciat, că tema a fost bine lucrată, şi observările la loc.

A urmat îndată raportul comisiunei esmise în şedinţa a dóua pentru facerea de propuneri cu privire la modalitatea şi precauţiunile, pe lângă cari sĕ se dea premii şcolarilor. Raportorul comisiunei Ioan Popa în numele comisiunei face următórele propuneri:

Modalitatea cea mai bună, de a distribuí premii între şcolari, după cum s'a acentuat de unii Domni în desbaterile nóstre de eri, e de-a se distribui premiile în o ḑi de sĕrbătóre.

Acésta in general.

In special apoi tot faţă de modalitate, comisiunea crede, ca sĕ se ia în considerare următórele:

La scólele capitale, respective la scólele din oraşe precum Făgăraş, Cohalm etc. distribuirea de premii sĕ sĕ facă cu ocasíunea ţinerei esamenului de gimnastică, care va urma după esamenul de clasă, şi care pe tótă întâmplarea se se facă în o Duminecă după prânz.

La scólele din cestelalte comune, distribuirea de premii sĕ se facă imedíat după objectul „Cant“, atunci când esamenul are loc în o ḑi de Dumineca sau serbătóre, când însĕ esamenul sĕ va face în vre-o altă ḑi de preste sĕptămână, comisiunea e de părere ca sĕ sĕ amâne pe lângă distribuirea premiilor şi esamenul de cântări, până în Dumineca cea mai apropiată, când apoi încunoscinţaţi părinţii elevilor, precum şi alţi binevoitori ai prosperării scólei nóstre, despre ţinerea acestui esamen şi despre distribuirea premiilor, vor fi învitaţi a lua parte la această solemnitate scolară.

Faţă de partea a II-a a temei, că pre lângă cari precauţiuni sunt a se distribui premii etc. comisiunea este de următórea părere:

1) In locul prim vin a se premia elevii, cari în decursul anului au dovedit o purtare morală bnnă şi o diliginţă mare.

2) In locul al II-lea comisiunea crede, că ar fi de premiat acei elevi, cari îndecursul anului scolar, au dovedit o purtare morală bună, o diliginţă mare, dar mai medioeri fiind, nu pot obţinea calculii celor cu disposiţiunĭ sufletesci mai pronunţate.

3). Faţă de elevii nepremiaţi, sub cari sunt de înţeles elevii, de cari mai sus în punctul 1. şi 2. am făcut amintire, comisiunea propune: ca comisariul esaminatoriu, care va distribui şi premiile, în o vorbire bine chibzuită sĕ dea o dojană fină acestor fel de elevi şi sĕ le pună totodată în vedere, că prin o purtare morală mai bună, precum şi prin o diliginţă mai mare vor putea ajunge cu alte ocasiuni sĕ fie şi ei premiaţi.

Cât pentru însĕşi premiile, părerea comisiunei este, sĕ constee pentru elevii din primii ani de scólă, din recuisite descris, pentru cei din anii ulteriori, din istorióre morale, cărţi şcolare; ér pentru elevii, ce es din scólă sĕ se dee ca premii cărţi de conţinut economic, precum, „Ţinerea vitelor“, „Cartea stuparilor săteni“ etc. etc.

*

In discusiunea asupra raportului comisiunei mai mulţi învĕţători au accentuat imposibilitatea de a se abstrage dela obiceiul observat în general în şcólele nóstre, de a se da premii şi în bani.

Se întêmplă, că tocmai sub decursul esamenelor sĕ dea unul şi altul dintre cei presenţi bani cu scopul, de a premia cu ei pe elevii cei buni.

S'a luat deci conclusul, ca între premii sĕ se ia la locul din urmă şi bani.

După facerea mai multor propuneri, în cele din urmă s'a acceptat următorul conclus:

1. Premiarea sĕ se facă în mod festív, Dumineca sau în ḑi de sĕrbătóre, la încheierea esamenului, de aceea e de dorit, ca esamenul după posibilitate sĕ se ţină în ḑi de Dumineca, sau de sĕrbătóre.

2. La locul prim sĕ se premieze elevii cari în decursul anului au dovedit purtare morală bună şi au avut diligínţă mare.

3. Asemene sĕ se premieze şi elevii cu sporiu mai puţin, dacă altcum în decursul anului au avut purtare morală bună şi diligínţă mare, însĕ mai mediocrii fiind, nu au putut obţinea calculi mai buni.

4. Premiele — atât în ce privesce soiul cât şi mărimea lor — le statoresce directorul şcolar cu epitropia parochială şi cu învĕţătoriul.

5. Premiile le distribue comisariul, care a condus esamenele, şi ele constau din recuisite de scris, din cărţi potrivite facultăţii spirituale ale elevilor, şi eventual şi din bani.

6. Elevilor nepremiaţi comisariul, care conduce esamenele, le dă îndrumare, ca sĕ se pórte şi ei bine, spre a fi premiaţi şi ei la ocasiunea procsimă.

7. Persóne streine de şcólă nu pot da elevilor premii direct, ci au sĕ le pună acelea la disposiţiunea celor chemaţi a designa elevii, cari merită sĕ fie premiaţi.

La propunerea învĕţătoriului Ioàn Paicu conferenţa şi-a esprimat neplăcerea sa pentru neinteresul manifestat prin neabonarea „Foii Pedagogice“, şi dorinţa, de a o abona fie-care învĕţătoriu.

Cu aceste s'a terminat conferenţa învĕţătorilor din protopresbiteratele Agnitei, Cohalmului şi Făgăraşului, cari s'au inaugurat sub auspicii bune, şi dela a căror organisare şi ulterióră înţeléptă conducere sperăm ridicarea nimbului învĕţătoriului şi a şcólei române.

Sĕ dea Dumneḑeu, ca nisuinţele bune, nisuinţele nobile sĕ fie încoronate cu succes.

— —

Conferenţa din Sebeş.

Ţinută în 18/30 August, Conferenţa învăţătoréscă din cercul *Sebeşului-săsesc*, compusă din protopopiatele Sebeş, Mercurea şi Alba-Iulia, a fost deschisă de comisarul consistorial Dr. *Iosif Blaga* cu următórea cuvêntare:

Toţi, câţi suntem aici, am învĕţat, că scopul educaţiunii şi al instrucţiunii este desvoltarea caracterului moral şi a puterii intelectuale a copiilor.

Pedagogia e sciinţa, care ne conduce în a lucra în sensul cel adevĕrat, pentru ca sĕ desvoltăm caracterul moral şi puterea intelectuală. Pedagogia ne spune, că pentru realisarea problemei sale se recere: „o lucrare *cu plan* a unor ómeni bine crescuţi şi instruiţi“.

„O lucrare cu plan a unor ómeni bine crescuţi şi instruiţi pentru a conduce copii, ca şi ei sĕ devină ómeni bine crescuţi şi instruiţi“, étă problema nóstră, a învĕţătorilor, a acelor ómeni, cari sunt chemaţi a pune în practică, în şcólă, principiile pedagogiei.

Cuvintele acestea: „O lucrare cu plan etc.“ cuprind în sine un sistem întreg şi vast şi o problemă fórte înaltă şi grea.

Consciinţă clară şi judecată adêncă pedagogică ţi se recere, ca sĕ fiĭ în stare a vedé clar în întreg mechanismul acelui sistem, sĕ cunosci bine în tótă fiinţa sa problema învĕţătoréscă! Şi apoi voinţă şi inimă caldă ţi se recere, pentru ca sĕ fii în stare a lucra pe terenul instrucţiunii şi educaţiunii conform problemei impuse de pedagogie.

Claritatea şi profunditatea, voinţa şi căldura recerută se câştigă însĕ cu timpul, prin continuă sforţare sufletéscă şi continuă practicare consciinţiósă în lucrarea, în care voiesci sĕ fii bun muncitor.

Şi în chemarea învĕţătorésca cu deosebire e de lipsă, e indispensabil, sĕ-ţi câştigi claritatea şi profunditatea, voinţa şi căldura inimii, décă e sĕ conduci cu plan lucrarea instrucţiunii şi a educaţiunii.

Fără conducerea după plan bine definit a instrucţiunei şi educaţiunei, acestea nici nu pot avé rost!

In scopul, pentru ca de o parte sĕ ne mai câştigăm idei orientătóre, sĕ ne mai sforţăm sufletul în gândire pedagogică, în folosul lucrării cu plan în chemarea nóstră, şi de altă parte pentru ca sĕ ne mai alimentăm cu scântei nóue în focul sacru al inimii nóstre, în folosul potenţării voinţii şi căldurii de lipsă întru realisarea planului pedagogic, s'a dispus şi constituirea corpului nostru învĕţătoresc din archidiecesa Transilvaniei în conferinţe, de cari una e şi cea a DVóstră, a celor întruniţi aḑi aici.

Nu e lucru mic scopul întrunirii DVóstre în acest fel de conferinţe, Domnilor învĕţători!

Dar veţi reflecta póte unii dintre DVóstre, presupun, în momentul acesta, că bune vor fi conferinţele de felul acesta, dar mai bune au fost reuniunile!

Cuget, că aşa veţi reflecta póte unii dintre D-vóstră, în momentul acesta, şi ţin sĕ amintesc chestiunea, acésta aici şi acum, pentru că am cetit în ḑiare articole scrise de învĕţători, articole în cari se ridică rĕsboiu în contra hotărîrii sinodului archidiecesan în privinţa reuniunilor, respective a conferenţelor învĕţătoresci.

Daţi-mi voie, Domnilor, sĕ fiu franc în mijlocul D-vóstră!

Daţi-mi voie, sĕ vĕ mărturisesc, că în urma celor cetite din acele articole, m'am convins pe deplin, că stimulul rĕsboiului profesat nu e resentimentul surescitat de indignare legitimă, ce trebuie sĕ se producă atunci în inima omului înzestrat cu tărie de caracter şi cu consciinţa drepturilor şi datorinţelor, sale, când aceste drepturi şi datorinţe îi sunt nebăgate în sémă, şi când în locul lor se aduce la valóre o hotărîre cu intenţia voită de a'l prescurta de ele şi a-i impune altele nepotrivite cu scopul, cu problema lui. N'am observat, vĕ mărturisesc, acest resentiment justificat, nici n'am găsit motivele mari şi reale, pe cari ar trebui sĕ se discute şi aprecieze chestiunea, ci mi-s'a părut, că la mijloc e o simplă formalisare.

Asupra vorbelor profetice, ce se dau, nu e trebuinţă a se discuta. E lucru prea uşor a te da profet, cu vorbe.

Asupra formalisării e destul, dacă se atrage atenţiunea, că aceia, cari au sarcina educaţiunii şi instrucţiunii, nu se pot pune nici odată pe formalisări, când interese mari şcolari sunt în joc. Nu forma, ci ideea, sensul trebuie sĕ ne conducă în apreciările nóstre.

Şi afacerea abandonării reuniunilor şi a revenirii la conferinţe trebuie sĕ o apreciăm după natura sa adevărată.

La apreciarea acestei disposiţiĭ dóuĕ lucruri n'avem sĕ trecem cu vederea noi, ómenii chemaţi a lucra aḑi în sanctuarul şcólei române şi în special al şcólei române gr.-or. din Transilvania, şi anume:

1) că trăim în un timp, când idei şi tendinţe streine de biserică, spriginite de factori puternici, caută sĕ se sălăşluiască în caracterele fragede ale tinerimii nóstre, şi

2) că biserica nóstră ne-a fost totdeauna şi e chemată sĕ ne fie şi în viitor scutul şi mântuitorul fiinţei poporului nostru românesc.

In faţa acestor dóuĕ momente trebue sĕ recunóscem apoi, că şcólei nóstre i-se impune o datorinţă specială, de a sta totdeauna strins lipită de biserica nóstră, de Alma-Mater a poporului nostru în tóte privinţele!

Étă filosofia, de unde avem noi sĕ scótem şi principiĭ pedagogice şi norme de conduită pentru noi, dascălii şcólei române, şi deodată spiritul, cu care sĕ alimentăm şi principiile pedagogice şi normele de conduită ale nóstre!

Étă o problemă specială impusă de pedagogia nóstră românéscă!

Étă deci, că avem sfânta datorinţă, însoţită de respundere mare, de a ne alipi pe lângă biserică, de a ne face organe ale ei!

Astfel ni s'a impus datorinţa, ca sĕ intrăm şi cu reuniunile învĕţătoresci în un cadru mai strins bisericesc, sĕ ne basăm pe un articol al Statutului organic, legea minunată a bisericii nóstre, sĕ ne transformăm în conferinţe învĕţătoresci, cari sunt mai potrivite de a ne ţiné strînşi pe lângă biserică şi de a împedeca ajungerea scólei nóstre pe povĕrnişul periculos al liberalismului.

Decât reuniuni afară de biserica nóstră, mai bine fără ele.

Şi vĕ rog, sĕ contemplaţi hotărîrea congresului didactic regnicolar, întrunit mai ḑilele trecute în Pesta, care a cerut contopirea tuturor reuniunilor în cea regnicolară şi vĕ daţi sémă: nu ar urma eşirea reuniunilor de sub conducerea bisericii nóstre?! Bine ar fi aşa pentru biserica şi şcóla nóstră?!

In lumina acestor idei şi împregiurări trĕbue sĕ privim hotărîrea adusă de Ven. Sinod archidiecesan.

In deplină încredinţare, că sinodul archidiecesan a hotărît în cunoscinţa interesului adevărat al scólei nóstre, a împregiurărilor timpului şi a basei legale, sĕ ne preocupăm numai şi numai de causa sfântă a scólei nóstre.

Sĕ nu mai căutăm a face deosebire între „reuniuni“ şi „conferinţe“, căci în fond e acelaşi lucru. Sunt dóue numiri aci, adevĕrat, „reuniune“ şi „conferinţe“, dar ne póte fi şi conferinţa acelaşi mijloc, care ne-a fost şi reuniunea, décă noi vrem acésta. Décă ţinem însĕ sĕ ne formalisăm, putem, adevărat, găsi deosebire. Cred însĕ că aprobaţi cu toţii adevĕrul, că nu numirea de „conferinţe“, ori „reuniuni“ are sĕ ne fericéscă generaţiunile viitóre ale neamului nostru, pe terenul scolar, ci consciinţa şi iscusinţa scólei nóstre. Scóla nóstră e înse complecsul sufletelor şi a inimilor învĕţătorilor nostri. Fi-veţi D-stre constituiţi in „Reuniune“, ori Conferinţe, tot felul sufletului şi a înimii Dvóstre ve va determina lucrarea şi resultatul lucrării Domniilor vóstre.

A ridica azi resboiu contra conferinţelor şi a ne declara părtaşi reuniunilor, însemnéză, că nu suntem conduşi în gândirea nóstră şi de pedagogia nóstră specială, de pedagogia românéscă; însemnéză, că nu lucrăm cu plan hotărit în chestiuni de scólă!

Cu inima deschisă şi cu mintea concentrată sĕ căutăm fiecare, sĕ intrăm în taina cea adevĕrată a problemei învĕţămêntului nostru şcolariu; sĕ ne dăm şi seama şi silinţa, ca sĕ înaintăm progresul şcólei nóstre în spiritul bisericii. Acésta se şi póte, atât în şcólă, cât şi afară de şcólă. — Educaţiunea morală depinde fórte mult, după cum se ştie, dela disposiţiile înăscute ale copiilor şi dela procedura educativă a părinţilor, cari stăpânesc indeosebi puterea de a planta moravuri în copiii lor. Ori cât de îngrijită ar fi educaţiunea morală din şcólă, trebue sĕ constatăm, că şcóla, în privinţa acésta, nu póte arăta resultate în mĕsura recerută. Nu póte, căci şcóla nu are nici timpul nici ocasiunea recerută, ca sĕ deprindă în mĕsura de lipsă lucrări şi fapte morale, fără de cari însĕ nu se póte desvolta şi cultiva consciinţa morală.

Faptele morale formézá materialul, din care se subtrag elementele constitutive ale consciinţei morale. Şi pentru a deprinde pe copil la sĕvârşirea faptelor bune, e familia cu mult mai mult chemată, decât scóla, familia are cu mult mai mare putere decât scóla.

Dar altcum se face desvoltarea spiritului în direcţiunea bisericéscă. In scopul desvoltării spiritului în direcţiunea acésta se recere o cultură mai ideală, cea ce scóla o şi póte face cu succes.

Dacă nu ne póte da scóla resultate mai simţite pe terenul moral, e de scusat, căci prea mulţi şi puternici factori esterni o impedecă, dar dacă nu ne cualifică scolari cu deplină consciinţă fată de biserica nóstră naţională, dacă nu ne dă ómeni, în a căror inimi sĕ fie întărite ideile profesate de biserica nóstră, décă nu ne cresce inimi identificate cu inima bisericii nóstre, scóla nu mai póte fi scusată, ea nu are sensul recerut de esistenţă.

In privinţa asta însĕ, de sine se înţelege, învĕţătorimea trebue sĕ fie esemplu. Sĕ se alipéscă inainte de tóte ea, cu trup şi cu suflet, de biserică şi de instituţiunile ei.

Conferinţele învĕţătoresci sunt un mijloc bun dat de biserică şi conduse de biserică.

Invĕţătorimii nóstre din acest cerc îi încumbe deci datorinţa, de a lucra, de a da tot spriginul, ca sĕ facem aici în fiecare un focular viu produs de sufletele şi inimile unei părţi şi insemnate şi alese din învĕţătorimea nóstră românéscă, sĕ facem un focular, din care să luăm în fiecare an câteceva bun şi sănătos, şi la care sĕ ne încălḑim în fiecare an inimile nóstre întru prosperarea scólei nóstre şi realisarea cât mai desĕvârşită a scopului, a problemei sale.

Mulţi dintre Dvóstre, vor fi avênd, adevĕrat, şi priceperea şi însufleţirea recerute întru realisarea scopului scólei, dar în privinţa asta trebue sĕ căutăm, ca binele sĕ-l generalisăm, sĕ se producă o unitate de gândire şi simţire.

Deaceea şi avem toţi datorinţe faţă de aceste conferinţe.

Mi-am permis, sĕ ve atrag atenţiunea asupra acestor principiĭ, pentru ca reproduse în consciinţele Dvóstră, sĕ vĕ daţi silinţa şi în decursul acestei sesiuni a conferinţelor nóstre, de a ve desvolta ideile, ţinênd seama de scopul şi problema scólei nóstre.

Avem obiecte importante puse pentru conferenţele de acum. Timpul a fost fórte scurt pentru ca cei însărcinaţi cu studiarea lor, precum şi Dvostră sĕ vĕ ocupaţi mai mult. Ne vom ocupa însĕ de ele încât e posibil. Progresul nu merge repede inainte. Ce facem însĕ, sĕ fie progres real.

Dḑeu sĕ ne deie înţelepciune şi putere, ca sĕ ne putem face datorinţa.

Cu acestea declar conferenţa de azi deschisă.

Noutăţi.

Alte dóuĕ sute şcóle poporale de stat! Ministrul *Wlassics*, cum spun foile unguresci, în cursul anului viitoriu va organisa *dóuĕ sute de şcóle poporale de stat nóue.* Ministrul plănuesce a înfiinţa cu totul *dóuĕ mii de şcóle poporale de stat* în curs de circa cinci ani. Dintre aceste însĕ va ridica deocamdată „numai“ *200!*

*

Conferenţa interparlamentare. Sĕ stie că conferenţa interparlamentară de pace era sĕ se ţie la Bern. După-ce însĕ Helveţia e şi ea într'o agitaţie mare în urma întêmplării cu asasinarea împărătesei pe pămêntul ei, conferenţa, care vrea sĕ felicite pe Ţar pentru Manifestul seu de pace, s'a hotărît a sĕ ţinea în Bruxela.

O deputaţie va duce adresa la Ţar.

Conferenţa ve hotărî locul proximei sale adunări, care va fi, fórte probabil, *Bucureştii.*

*

Aniversarea luării Griviţei. Cu ocasia serbărei ḑilei de 30 August, d. general Berendei, ministru de rĕzboiu, a adresat M. Sale Regelui la Ragaz, felicitări în numele armatei. M. S. Regele a bine-voit a da următorul rĕspuns:

„Mulţumesc din tot sufletul pentru felicitările aşa de bine simţite ce'mi esprimaţi în numele iubitei mele armate, pentru fericirea şi propăşirea căreia fac neincetat cele mai căldurόse urări!“

*

Cas de mórte. Aflăm cu durere trecerea din viaţă a protonotariului comitatului Sibiu, Corneliu *Tobias*, întâmplată în 3 a lunei curente. Rĕposatul a funcţionat în calitate de protonotariu în acest comitat preste 20 de ani.

Fie-i ţĕrână uşóră.

*

„Frankfurter Zeitung“ oprit de a întrá în Austria! Guvernul austriac a detras debitul postal foii din Germania „Frankfurter Ztg.“ Cauza — după foile vieneze — e articolul numitei foi despre împĕrătésa *Elisabeta*, în care spunea că ungurii o adorau, *vienezii însĕ mai puţin*, căci lor le trĕbue o Suverană, care sĕ trăiéscă totdeuna între ei şi sĕ stea de vorbă acolo cu trecătorii. Impĕrătésa Elisabeta însĕ nu făcea lucrul acesta, pentrucă ea, spune „Frankf. Zt.“ era o fiinţă mândră, aristocratică.

*

Eroul panamei mici din Arad — nebun. Aflăm din foile unguresci, că *Bács* Nàndor, fostul cassar al oficiului de dare din Arad, eroul defraudării de *nóuĕzeci de mii fl.*, a cărui proces s'a fost pertractat acolo nu de mult, —a fost pus sub observaţie. Medicii l-au „declarat“ Mercuri de *„nebun“*, căruia defraudarea „nu i-se póte imputá“...

Mai ḑi ceva!

*

Un triumf al Croaţilor cu limba lor. Până acuma limba şi literatura *croată* se propunea la universitatea din Budapesta numai ca studiu extra-ordinar. Acum însĕ ministrul unguresc de culte şi instrucţiune publică *a declarat catedra pentru limba şi literatura croată de catedră ordinară*, fiind numit profesor d-l Dr. Ed. Margalits, care a funcţionat şi până acum ca profesor extra-ordinar.

*

Tren bulgar oprit de-a întra în Constantinopol. In 20 a lunei curente o grupă de Bulgari voiá sĕ călătoréscă la Constantinopol, pentru a asistá la sfiinţirea bisericei bulgare de acolo. Sultanul însă a oprit întrarea trenului bulgar în capitala sa, justificându-şi disposiţia cu antagonismul confesional dintre Greci şi Bulgari, ceea-ce ar puté da ansă la tulburări în Constantinopol. Acum Bulgarii plănuesc o altă escurzie la Constantinopol, sub formă de voiagiu de turişti.

*

Afacerea Dreyfus. Noul ministru de rĕzboiu *Zurlinden* 'şi-a comunicat ḑilele aceste opinia sa consiliului de ministri. Zurlinden e impotriva revizuireei procesului, întocmai ca şi presidentul *Faure.* Se susţine din partea unor foi, că pricina înlăturării revisiei ar fi faptul, că *Rusia* e conpromisa în afacere, şi că colonelul Henry a comis falsificarea, pentru a abate bănuiala iscată faţă de Rusia. — Se aştéptă acum disposiţiile ce va luá primministrul Brisson.

Mătasă Henneberg

dela **45 cr.** până la **fl 14.65** de m. — veritabilă numai dacă sĕ procură direct din fabricele mele — négră, albă şi colorată, — în cele mai moderne ţĕseturi, colori şi dessinuri. *Să espedéză la particulari franco şi liber de vamă. Mostre cu întórcerea postei* **Fabricele de mĕtase G. Henneberg** (*lif. de curte ces. şi reg.* **Zürich.** [7] 8

Nr. 97—1898 [172] 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea unui post de învĕţătoriu la şcóla comunală din Racoviţa se escrie concurs cu terminul de **26 Septembre 1898.**

Emolumente:

1. Salariu anual de 300 fl. v. a. din cassa alodială, eventual ajutor de stat încă de 100 fl v. a.

2. Cuartir în natură, grădină şi relut de lemne 16 fl. v. a.

3. Dela concurenţi se recere sĕ aibă diplomă de cualificaţiune, eventual absolutoriu pedagogic; sĕ fie de naţionalitate român, sĕ fie versat în cantul şi tipicul bisericesc, avênd datorinţa a compune un cor si a cânta în Dumineci şi sĕrbători la serviciul divin cu elevii de şcólă; cei cunoscĕtori de note sunt preferiţi.

4. Concurenţii au sĕ se presente în comună în vr'o Dumineca séu sĕrbătóre, spre a-şi arĕta aptitudinea în cântările bisericesci.

5. Concurenţii au de a-şi aşterne suplicele „Scaunului şcolar comunal din Racoviţa", p. u. Felső-Sebes, com. Sibiiului.

Racoviţa, în 8 Septembre 1898.

Valeriu Florianu,
preşedintele scaunului şcolar.

Din ori-ce *librărie se póte procura* scrierea premiată a consilier. în med. *Dr. Müller,* apărută în a 30-a ediţiune despre

sistemul nervos
şi
sexual turburat.

Espediţie franco pentru 60 cr. în mărci postale.

Curt Röber,
[5] 32—49 Braunschweig.

Cărţi cu preţuri reduse!

Adunarea cuvêntărilor comisarilor şcolari din 1863 şi 1864 . .			fl.	—.10
Adunarea raportelor dela directorii distr. de şcólă în 1865 . .			„	—.15
Anthorismos de A. baron de Şaguna	dela fl.	—.50	„	—.25
Causa rom. la 1872, edată de comitetul conf. naţ.			„	—.15
Comentariu la patenta din 1854 de I. cav. de Puşcariu, 2 tomuri	dela fl.	2.—	„	—.50
Polemia (Critica) contra Heliade de A. bar. de Şaguna	„ „	—.50	„	—.20
Cunoscinţe folositóre la căsătorii „ „ „ „ „	„ „	—.50	„	—.15
„ practice despre grădini şi cultivarea lor de Dr. P. Vasici	„ „	—.50	„	—.25
Disertaţiune de G. Bellissimus	„ „	—.20	„	—.08
Ex. Sa Arehiepiscopul şi Metr. A. bar. de Şaguna de N. Popea			„	—.10
Ein juridisch-politisches Charakterbild von einem Unbefangenen .			„	—.10
sau aceeaşi în limba maghiară			„	—.10
Geschichte der gr.-or. Kirche in Ost. Ungarn de Şaguna	dela fl.	1.—	„	—.50
Invĕţătorul şi poporul	„ „	—.50	„	—.20
Istoria bis. pol. naţ. de Tincu Velea	„ „	1.—	„	—.40
Liturgia Sf. Ioan pe note	„ „	2 50	„	1.—
Macroviotica sau măestria de a lungi viaţa de P. Vasiciu, după Hufeland, 2 tom.	„ „	1.15	„	—.50
Memorial din 1860			„	—.05
Orele libere de I. c. de P.			„	—.05
Predigten de A. bar. de Şaguna.			„	—.10
Sunete şi rĕsunete de Z. Boiu	dela fl.	—.60	„	—.20
Adaus la promemoria, germ.			„	—.05
Teologia pastorală de A. Şaguna	dela fl.	1.—	„	—.50
Testamentul nou	„ „	1.—	„	—.50

De vêndare în

Librăria Tipografiei archidiecesane, Sibiiu.

In ***Librăria Tipografiei Archidiecesane, Sibiiu*** se află spre vêndare ***diferite icóne după cultul oriental*** precum:

Mărimea:	$^{39}/_{50}$ cm.		$^{47}/_{63}$ cm.		$^{39}/_{50}$ cm. şi $^{47}/_{63}$ cm.		$^{55}/_{68}$ cm.				$^{58}/_{79}$ cm.				$^{63}/_{100}$ cm.			
	simplu				fin		simplu		fin		simplu		fin		simplu		fin	
	fl.	cr.	fl.	cr.	fl.	cr.	fl.	cr.	fl.	cr.	fl.	cr.	fl.	cr.	fl.	cr.	fl.	cr.
Sf. Nicolae	5	—	6	—	10	50	6	50	16	—	10	25	20	—	11	—	28	—
Sf. George, călare . . .	6	—	6	60	11	50	7	50	18	—	11	50	22	—	12	—	30	—
Sf. Dumitru	5	—	6	—	10	50	6	50	16	—	10	25	20	--	11	—	28	—
Botezul Domnului . . .	6	—	6	60	11	25	7	50	18	—	11	50	22	--	12	—	28	—
Sf. Treime	6	50	7	—	12	—	7	50	18	50	11	50	22	—	13	—	30	—
Maica Domnului	6	—	6	60	11	50	7	50	18	—	11	50	22	—	12	—	30	—
Ilie în carul de foc . .	6	50	7	50	13	—	8	—	20	—	12	—	23	—	14	—	33	—
Nascerea Domnului . .	6	—	7	50	14	—	9	—	22	—	14	—	28	—	15	—	36	—
Adormirea Maicii Domnului	7	—	8	—	14	—	9	—	22	—	14	—	28	—	15	—	36	—
Invierea lui Christos . .	6	50	7	—	14	—	8	—	21	—	13	—	28	—	15	—	32	—
Bunavestire	5	50	6	—	12	—	7	50	16	—	13	—	24	—	13	—	30	—
Ion în pustie	5	—	6	—	10	—	6	—	16	—	10	—	21	—	13	—	28	—
Mormêntul Domnului . .	—	—	—	—	—	—	15	—	27	—	18	—	36	—	21	—	42	—
Fuga la Egipet	6	50	8	—	12	50	9	—	22	—	12	50	30	—	15	—	34	—

Cel mai eficace MIJLOC DE CASĂ, pentru a regula mistuirea, pentru a produce o circulaţiune regulată a sângelui, pentru a depărta **părţile stricate şi defectuóse ale sângelui (condiţiunile esenţiale pentru susţinerea sanĕtăţii)** precum şi pentru delăturarea repede şi sigură a bólelor de stomach d. e. **lipsa de apetit, rîgăitul, vênturi, grĕţă, dureri de stomach şi fóle, sgârci de stomach, îngreunarea stomachului cu bucate, flegmă, congestiuni de sânge, hemoroide, bóle femeieşti, bóle de intestine** este de **40 ani probat**

BALSAMUL DE VIAŢĂ al Dr. ROSA.

Pentru mântuirea de ori-ce aprinderi, **rĕni şi umflături, se folosesce cu succes sigur la inflamare,** oprirea laptelui şi întărirea peptului ţiţelor) femeesci, la înţărcare, la abscese, noduri, puróie (Eiterpusteln) carbuncule, la răni şi sugei la degete, la întărituri, umflături, uime etc. de **50 ani probată**

Alifia de casă de Praga

din farmacia lui B. FRAGNER în Praga 203-III.

Acesta favoriséză întreg actul mistuirei, **produce un sânge sănĕtos şi curat şi este un remediu de casă poporal probat, sigur** şi estins.

1 sticlă 50 cr., 1 sticlă duplă 1 fl.
Prin postă 20 cr. mai mult.

Vindecarea se face fără dureri prin influenţa alinătóre a alifiei. [50] 12—30

In dose à 25 si 35 cruceri.
Pe postă plus 6 cr.

Atenţiune! Fiecine sĕ céră numai preparate originale din farmacia lui **B. Fragner în Praga** şi sĕ observe, ca tóte părţile învĕlitórei balsamului Dr. Rosa sĕ fie provĕdute cu alăturata marcă rotundă de scutire, ☛ asemenea tóte părţile învĕlitórei alifiei de casă de Praga pórtă marca de scutire în trei unghiuri alăturată! ☛

Živolni balsám Lebensbalsam

OCHRANNÁ ZNÁMKA SCHUTZ MARKE

Ori-cine îmi anunţă o falsificare primesce o remuneraţiune!

Mii de scrisori de recunoscinţă stau la disposiţie spre vedere.

***Deposite în farmaciile* I. Török**, Budapesta. **A. Egger,** Budapesta, apoi în Sibiiu la **E. Rumler, K. Müller** şi **K. M. Herzberg.**

Depositul principal al producentului **B. FRAGNER,** farmacie „la vulturul negru" în Praga, colţul stradei Sporner Nr. 203.

ESPEDIŢII CU INTORCEREA POSTEI.

FALIMENT MARE!

New-York şi **Londra** n'au cruţat nici continentul european şi o mare fabrică de argintării s'a simţit îndemnată a desface provisiunea sa întrégă numai pe lângă o mică remuneraţiune a puterilor de lucru. Cu executarea acestui mandat sunt eu împuternicit. Expedez deci ori şi cui obiectele următóre pe lângă simpla rebonificare de **fl. 6.60** şi anume:

6 bucăţi **cuţite fórte fine** cu tăiş englez veritabil,
6 bucăţi **furculiţe de argint-patent** american dintr'o bucată,
6 bucăţi **linguri de argint-patent** american,
12 bucăţi **linguriţe de argint-patent** american,
1 bucată **lingură pentru supă** de argint-patent american,
1 bucată **lingură pentru lapte** de argint-patent american,
2 bucăţi **păhare pentru oauĕ** de argint-patent american,
6 bucăţi **tave Victoria** englezesci,
2 bucăţi **felinare admirabile** de masă,
1 bucată **sitiţă** pentru ceaiu,
1 bucată **presărătóre** pentru zăhar pisat fină,
44 bucăţi la olaltă numai fl. 6.60.

Tóte aceste 44 obiecte au costat mai nainte **fl. 40** şi se pot căpĕta acum pentru preţul minimal de **fl. 6.60.** Argintul-patent american este un metal cu totul alb, care îşi păstréză colórea 25 de ani pe garanţă. Ca dovada cea mai bună, că inseratul acesta nu e

☛ nici o înşelăciune ☚

mĕ oblig prin acésta publice, a retrimite banii tuturora cărora nu le convine marfa fără nici o piedecă şi nimenea n'ar trebui sĕ lase a trece acéstă ocasiune favorabilă, fără a-şi procura acéstă **garnitură splendidă,** care se potrivesce mai ales ca

present escelent de nuntă şi ocasional

cum şi pentru ori-ce gospodărie mai bună.

Se află numai la [149] 4—4

A. HIRSCHBERG,

agentura centrală a fabricelor unite de argint-patent american.

Viena, II. Rembrandstrasse 19/II. — Telephon Nr. 7114.

Trimiterea în provincie pe lângă ramburs sau anticiparea sumei

Veritabil numai cu marca de alături înregistrată (metal de sănătate)

AMERIK PATENT

Estras din scrisorile de recunoscinţă.

Pilis 24 August 1896 (Comitatul Pesta)

Stimate Domnule!

Sum fórte mulţumit cu garnitura. Vĕ rog sĕ espedaţi trei garnituri de acestea cumnatei mele, baronesa Nyary, născ. Somogyi în Szanto. **Baron Iuliu Nyary.**

Am primit espediţin şi sunt fórte mulţumită, Vĕ mai rog pentru o garnitură cu fl 6.60. **Exelenţa Baronesă Bánffy.**

Redactor prov. **Dr. Elie Cristea.**

Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane

Nr. 97. Sibiiu, Marți, 8/20 Septembre 1898. Anul XLVI

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strĕinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Maiestatea Sa Imperătésa-Regină Elisabeta.

Adresa de condolență

așternută din partea Escelenției Sale I. P. S. Domn archiepiscop și metropolit *Miron Romanul,* în numele Metropoliei nóstre ortodocse române din Transilvania și Ungaria, cătră Maiestatea Sa gloriosul nostru Împĕrat și Rege Francisc Iosif I, din incidentul tragicei treceri din viéță a M. S. Împĕrătesei Regine Elisabeta:

Maiestatea Vóstră
Cesară și Apostolică Regéscă!
Preagrațióse Dómne!

Cu nemărginită durere stau credincioșii bisericei gr.-orientale române din Transilvania și Ungaria, față cu înfiorătoriul destin al sorții fatale, care a răpit de lângă Maiestatea Vóstră pe Regina cea deopotrivă mult iubită de cătră tóte popórele monarchiei, care până atunci, până când a fost între noi, totdéuna și pretutindenea a căutat a împărți binecuvêntare și a alina durerile amare ale ómenilor.

Pentru aceea, zguduit în sufletul meu de nespusa perdere, pe care destinul a trimis'o asupra Maiestăţii Vóstre, asupra patriei și asupra bisericii nóstre, sunt interpretul simțemintelor unanime ale colegilor mei episcopi dela Arad și Caransebeș, ale consistórielor eparchiale, ale clerului și ale credincioșilor nostri, când, cu credința nestrămutată de supuși, cu alipire și iubire, depun la Tronul preaînalt al Maiestăţii Vóstre tributul celei mai profunde dureri și celei mai sincere condolențe, înălțând rugăciuni ferbinți cătră Domnul atotputernic al Ceriurilor, ca în nesfirșita sa îndurare sĕ dee Maiestăţii Vóstre mângăere și putere, sĕ iee pururea sub scutul sĕu dumnedeesc pe Maiestatea Vóstră și pe preaînalta Casă domnitóre, și s'o susțină în putere neînfrântă.

Care am rĕmas cu cea mai profundă devoțiune omagială

Sibiiu, 16 Septembre, 1898.

In numele episcopatului bisericei greco-orientale române:

Al Maiestăţii Vóstre
fidel supus
Miron Romanul m. p.

Cresceți tinerimea creștineste.

Ceea-ce noi de mult și de atâtea-ori am constatat și signalisat, că adecă lipsa unei educațiuni a generațiunilor tinere pe base moral crestine este în cea mai mare parte causa ivirei și lățirei atât de inspăimântătóre a resturnătorilor ordinei sociale, — încep a recunósce și la noi în țéră unii dintre aceia, cari nu de mult erau cei mai fanitici susținători ai unor instituțiuni apte mai mult a slăbi temeliile morale ale statului, de cât a regula ori perfecționa și consolida raportul dintre cetățeni.

Casul trist al asasinărei a de tótă lumea regretatei nóstre Impĕrătese-Regine a despaianginit încâtva ochii compatrioților nostrii, cari erau și mai sunt și acum obicinuiți a privi tóte prin prisma șovinismului.

Mai eri-alaltăeri susțineau cu gura mare, că influința clerului, respective a bisericei, asupra societății trebue redusă etc., și sprijiniau cu tótă tăria activității lor ori-ce tendență de-a așĕḍa instituțiunile sociale pe ori-ce base, numai bisericesci sĕ nu fie acelea; ér acum, — când din casul mai recent au aflat, că un individ póte degenera la atâta sĕlbătăcie, încât sĕ înfigă pumnalul în cel mai nevinovat pept al unei femei lipsite de orice mijloc de apĕrare fără ca barĕm sĕ i sĕ conturbe pe un moment linistea internă, ba sĕ simtă chiar o mândrie, că ia succes o crimă atât de barbară: — étă ce ḍice d. e. ḍiarul „Budapesti Hirlap“ în unul din ultimii sei numeri:

„Precând înfiorați constatăm acest fapt, întrebăm uimiți, ce a devenit și ce va mai deveni lumea, *dacă creșterea tinerimei va continua a inainta în neconfesionalism și înmoralitate pe acele căi, cari fac din tineri avêntați în teorie anarchisti și în practică Ravacholi și Luccheni? A sosit timpul, ca sĕ ne gândim la o altă crestere a tinerimei*“.

Acéstă constatare indică o revenire la vederi mai sănătóse; numai de nu ar uita-o în curênd. In patria nóstră aprópe tóte instituțiunile salutare și tótă cultura s'a desvoltat sub scutul bisericei și cu tóte aceste, după-ce ovreismul s'a ridicat la cârma afacerilor, nime n'a mai putut opri atacul lor la adresa bisericei crestine, ba fii de-ai ei s'au asociat la lupta pentru slăbirea influenței bisericei.

La noi nu datéză demult acésta tendență și a început deja a se ivi și încă cu multă vehemență monstruosul socialism, care nu cruță în furia sa nici sanctuariile bisericei, necum alte instituțiuni sociale salutare.

Umilirea bisericei, neconfesionalitatea etc. cu tóte emanațiunile lor, eronate devenite și la noi lucruri fórte moderne, sunt totatâtea mijlóce pentru slăbirea bisericei și a credinței în Dumneḍeu; ér dacă supremul ideal este nimicit și scos din sufletul omului, ce póte fi mai natural, decât a degenera cu timpul din ce în ce mai mult și a nu mai avea nici un ideal? Nu'i mirare deci, dacă cu glas înalt auḍim pe sosocialiștii nostrii strigând: „Nici Dumneḍeu, nici patrie“. Acéstă devisă forméză credeul socialiștilor; „nu-i Dumneḍeu“, asta-i religia lor; „nu-i patrie“, asta-i filosofiia lor. Una urméză din ceealaltă; logica lor e neesccepționabilă. După ce este sdrobit în sufletul tinĕrului credința în Dumneḍeu, el nu se

---

FOIȚA.

Tecstul original

al adresei de condolență așternută din partea Excelenției Sale I. P. S. Domn Archiepiscop și Metropolit *Miron Romanul*, în numele Metropoliei nóstre ortodoxe române din Transilvania și Ungaria, cătră Majestatea Sa gloriosul nostru Impĕrat și Rege Francisc Iosif I., din incidentul tragicei treceri din viață a M. S. Impĕrătesei-regină Elisabeta, adresă reprodusă în traducere română în fruntea numĕrului present și înaintată prin ministrul reg. un. de culte:

Császári és apostoli királyi Felség!
Legkegyelmesebb Urunk!

Mérhetetlen fájdalommal állanak a magyarországi és erdélyi görög-keleti román egyház hívei a sorsnak ama irtózatos rendelkezésével szemben, mely elragadta Felséged oldala mellől a monarchia összes népeitől egyaránt forrón szeretett királynét, a ki addig, mig közöttünk volt, mindenütt és mindenkor áldást osztani és az emberek keserves fájdalmait enyhiteni igyekezett.

Ugyanazért lelkemben megrendülve a kimondhatatlan veszteség felett, melyet a végzet Felségedre, hazánkra és egyházunkra mért, aradi és karánsebesi püspök társaim, az egyházmegyék consistoriumai, papsága és hiveinek osztatlan érzelmeit tolmácsolom, midőn változhatlan alattvalói hűség, ragaszkodás és szeretet mellett legmélyebb fájdalmunk és legőszintébb részvétünk adóját Felséged legmagasabb trónjának zsámolyánál leteszem, forró imákat intézve az egek mindenható Urához, hogy kifogyhatatlan kegyelmében Felségednek vigasztalást és erőt nyujtson, Felségedet és a legmagasabb uralkodó házat mindenkor isteni oltalmába vegye s töretlen erőben tartsa fenn.

Ki egyébiránt legmélyebb alattvalói hódolattal maradtam

Nagy-Szeben, 1898-ik évi szeptemberhó 16-án.

A görög keleti román egyház püspöki kara nevében:

Felségednek
hű alattvalója
Román Miron s. k.

Dela Conferența din Sibiiu.

Istoricul „treptelor formale“, respective metodice ale învĕțamêntului.

— Schiță din tema cetită în conferența din Sibiiu a învĕțătorilor acestui cerc, prin comisarul consistorial **Dr. Vasile Bologa.**

Intemeetorul teoriei „treptelor formale“ este filosoful Herbart (1776—1841). Și lumea nu odată s'a întrebat: cum se face, că acest bărbat, care a ridicat psichologia și etica din șablonul formalismului timpurilor medievale, sĕ vină acum însuși cu un formalism pentru învĕțămênt?

Și din acésta discuție, pro și contra, s-'a născut o literatură întrégă în limba germană, prin care, mulți chemați dar puțini aleși, au cercat sĕ ducă mai departe firul urzit de filosoful Herbart. Mulți însĕ, conduși parte de prejudiții empirice, parte de vederile lor psichologice, întru atâta au sucit și resucit teoria „treptelor formale“, încât astăḍi e cu totul alterată din forma sa originară, ce-i dase Herbart. Din care motiv, mulți și susțin, că cine vrea sĕ prelucre astăḍi teoria „treptelor formale“, în spiritul genuin al autorului Herbart, acela n'are sĕ continue operatul urmașilor sei: Ziller, Rein sau Dőrpfeld, ci are sĕ începă de nou dela autorul originar al teoriei.

Dreptaceea, în fața icónei, ce în sînul nostru s-a dat păn' acum teoriei „treptelor formale“, sĕ nu credem, că ne aflăm în fața unui resultat deplin rotunḍit și finalisat al sciinței positive. Dincontră, ne aflăm în fața unei cestiuni, a cărei norocósă și definitivă deslegare este încă reservată unui studiu profund al viitoriului.

Pentru-ca noi însĕ, sĕ ne putem bine orienta și în resultatele de până aci, avem neapĕrat sĕ ne ocupăm întâiu cu teoria „treptelor formale“ după concepțiunea autorului seu originar: Herbart, și-apoi în linia a dóua cu modificările acestei teorii din partea urmașilor sei: Ziller, Rein și Dörpfeld.

In operele lui Herbart, teoria „treptelor formale“ este pentru întâia-dată tractată sub titlul: Vielseitigkeit des Interesse = Multilateralitatea interesului.

Se știe anume, că H. a fixat dóue probleme cardinale pentru scopul educațiunii: a.) interesul multilateral și b). soliditatea caracterului moral. Interesul multilateral e urmarea învĕțămêntului, iar caracterul a disciplinei. Aceste dóue probleme însĕ stau în strînsă legătură una cu alta și pe basa acestei legături a întemeiat H. părerea sa, că el nu-și póte închipui învĕțămênt fără educațiune și vice-versa.

Iar interesul multilaterial, după concepțiunea sa, este tocmai contrapunctul dela unilateralitate, precum și dela o distracție disolută fără unitatea internă. Din acésta se deduce necesitatea: ca elevul sĕ aprofundeze cât mai multe lucruri mai póte încălḑi de nici o noţiune ideală. „Ce-i aceea: patrie, stat, se întrébă socialiştii? Cine a şi vĕḑut vr'odată statul? Ori dóră ministrul, solgăbirăul, notariul şi gendarmul sunt statul? Aceşti sbiri sunt patria mea? Ce-mi poruncesce mie unul dintre cei numiţi în o asemenea funcţie? Cine a dat putere gendarmului, ca sĕ dispue asupra mea, dacă nu acela, care i-a pus puşca în mână? Dar dacă şí eu am puşcă, suntem egali. Sĕ ne lovim, sĕ ne ucidem deci reciproc. Astfel filosoféză socialiştii; astfel ajung la anarchism, care tinde a ucide tocmai pe cei ce stau în fruntea statelor.

Este tristă acéstă situaţiune şi îngrijitóre, mai ales pentru că e provocată de decădinţa morală, care stêrpesce din sufletul omenesc credinţa şi iubirea de patrie etc. Şi dacă poporul a încetat a-şi iubi patria şi a se teme de Dumneḑeu, atunci trebue sĕ constatăm, că ordinea de stat şi cea socială preste tot se clătină tocmai în temeliile sale, şi în casul acesta forţa nu e suficientă a susţiné respectul instituţiunilor esistente.

Datorinţe, şi încă mari, avem deci cu toţii a lucra din tóte puterile, ca sĕ recâştigăm şi la noi întreg respectul, ce se cuvine bisericei şi instituţiunilor sale salutare pentru omenimea întrégă.

Munca trebue începută dela cresterea tinerimei; cautând tóte mijlócele menite a desvolta în sufletul ei sentimentele religióse-morale. Aci sĕ dee statul bisericilor întreg ajutoriul sĕu, remunerând pe cei ce cu adevĕrat servesc scólei; ér nu pe aceia, dintre învĕţători, cari pentru ochiĭ lumiĭ vor scí dresa pe elevii lor sĕ rostéscă câteva cuvinte maghiare, cari cu nimic nu pot promova adevĕrata educaţiune a tinerimei, din contră mai uşor o pot disgusta de scólă şi a i închide astfel sufletul de influenţa ei binefăcĕtóre. Nu a creste cetăţeni, cari sciu borborosi ungaresce, póte fi în interesul patriei, ci a i cresce cetăţeni fideli, cari s'o iubéscă în tóte împrejurările.

Intocmai ca în şcólă trebue sĕ domnéscă şi'n societatea mare ordinea morală, căci altfel cum poţi sĕ iubesci statul, când ḑilnic trebue sĕ esperiezi, că organele cari îl representă pe tótă linia te persecută şi neîndreptăţesc, când gendarmii fără nici o vină îţi pune suliţa în cóste, lipsind pe copii de raḑimul şi îngrijitorul lor etc. O astfel de purcedere este cualificată a produce cea mai mare amărăciune în poporaţiune şi a slăbi iubirea ei către patrie, care astfel îşi tractéză pe fii şi contribuabiliĭ sĕi. Amărăciunea îşi ajunge apoi culmea, când trebue sĕ constaţi, că se aduc chiar legi, cari sĕ neândreptăţească o parte însemnată a poporaţiunei în cele mai sânte drepturi şi bunuri ale ei. O lege sforţată, adusă ca eflux al tendenţelor de maghiarisare, póte avea tóte formele prescrise, dar îi lipsesce sancţiunea morală, dacă nu e scrisă în consciinţa cetăţenilor. Dacă acésta lipsesce, atunci nu sunt suficente ordinaţiunile ministeriale pentru esecutarea ei. Unde tóte se resólvă şi aplică cu o anumită silă, cu desconsiderarea trebuinţelor spirituale şi a cerinţelor morale ale popórelor, ce constituesc ţara: acolo mai iute óri mai târḑiu trebue sĕ se ivéscă domnia anarchiei.

Dacă guvernul statului, chemat a desvolta tótă energia pentru validitarea dreptăţii şi moralităţii în tóte acţiunile sale, lucră tocmai în direcţiune contrară, atunci sĕ nu ne mirăm, că popórele nemulţemite se ridică în contra ordinei din stat, pentru că legile lui n'au valóre morală, sunt considerate numai de hârtie gólă.

Statul póte înnăbuşi pe un timp asemenea porniri, dar nu le póte nimici, căci mijlócele lui de forţă nu schimbă sentimentele inimei şi convingerile celor nemulţămiţi.

Anarchia sentimentelor produce disarmonia sufletelor, şi resultatul amar al acestora este încetarea linistei şi păcii sociale, care nici de cum nu póte fi spre binele ţerei.

Ce-i ce doresc progresul ţĕrei lor, datorinţă au deci a lucra pentru stêrpirea acestor rele, şi încă acum mai la început, până n'a degenerat lucrul la atâta, ca sĕ producă curente periculóse de criminali anarchişti, precum vedem, si cu durere simţim că s'au produs în alte părţi:

Sĕ ţinem pururea înaintea ochilor adevĕrul esprimat încă de filosoful Plato: *„cine submineză religiunea, surpă fundamentul societătii.*

Înmormêntarea

Impĕrătesei Regine Elisabeta.

Sâmbăta trecută între órele 4 şi 5 după amiaḑi s'a îndeplinit aşezarea în cripta familiară a sicriului reposatei împĕrătese Elisabeta, cu cuvenită pompă funebră.

Despre cele întêmplate în ḑiua înmormêntării şi în cea precedentă, mai dăm următórele amĕnunte:

Împĕratul la sicriu.

Vinerea trecută în tóta Viena miile de ómeni nu-'şi povesteau unii altora, decât scenele durerôse petrecute ieri sara târḑiu după 11 óre, în biserica Burgului vienez, când a fost depus în el sicriul sosit în acea ḑi, cu împĕrătésa moartă. Erau de faţă membrii familiei împĕrăteşti şi un cerc mai restrîns de óspeţi.

După-ce s'a sfirşit ceremonia religiósă, şi Bellegarde, magistrul de curte al împĕrătesei, a predat prinţului Lichtenstein, magistrului suprem de curte, cheia de aur a sicriului, — împĕratul a fost cuprins de o grozavă slăbiciune şi durere. Instinctiv s'a ridicat din scaunul ce i-se pusese sĕ odichnéscă, şi făcênd un pas înainte, cu hohot de plâns şi-a deschis larg braţele, ţinêndu-le întinse spre sicriu. Privindu-l apoi lung şi cu ochii plini de lacrămi, a făcut încă un pas înainte, a cuprins sicriul în braţe şi înecându-se de plâns, a sărutat de dóuĕ ori tremurând metalul rece al aceluia! Tótă lumea plângea: archierei, preoţi, óspeţi, şi servitori!

Impĕratul apoi a îngenunchiat lângă sicriu, şi răḑimându-şi fruntea de el, a plâns şi s'a rugat vreme mai îndelungată, pe când magistrul arangerilor a făcut semn, ca publicul sĕ pornéscă sĕ părăséscă biserica. M. Sa abia s'a putut despărţi de tristul loc, spre a merge sĕ odichnéscă.

Inmormêntarea însaşi.

Ducerea dela Burg până la biserica Capuţinilor, la cripta familiei Impĕrăteşti, Sâmbătă între órele 4 şi 5 d. a., a fost mişcătóre şi împosantă. La 4 óre a început sunarea clopotelor în tóte bisericile capitalei împeriale şi tot oraşul făcea impresia unui furnicar mare, în mijlocul căruia a aruncat cineva o pétră de a spăriat numerosul popor... Afară de nenumĕratele deputaţiuni, a dietelor austriace şi ungare, a Societăţilor, a comitatelor şi oraşelor, mult au atras asupra-le atenţia capetele încoronate sosite pentru acest prilegiu în capitala austriacă, precum: Impĕratul *Vilhelm* al Germaniei, Regele *Carol I* al României, Regele *Albert I.* al Saxoniei, Regele *Alexandru* al Sêrbiei, şi principele *Ferdinand* al Bulgariei, cari erau de faţă cu suitele lor.

Totul a decurs în mare ordine şi împosant. In biserica Capuţinilor, după ce s'au mai făcut ceremoniile prescrise, au depus sicriul în criptă lângă al lui Rudolf, mort acum 9 ani în 30 Ian. 1889, o speranţă a bĕtrânului Monarch pusă cu sicriul lângă ceealaltă... Aci archiepiscopul primate, mai făcênd mica rugăciune şi tămâind sicriiul, începu rugăciunea de încheiere „Pater noster, qui es în coelis"... iar magistrul suprem de Curte predete bĕtrânului gardian al Capuţinilor cheia de aur a sicriiului cu vorbele:

— Iată îţi predau scumpele rĕmăşiţe, şi le recomând în purtarea de grijă a sfinţiţilor părinţi.

O linişte solemnă, de încheiere, urmă după aceste cuvinte, şi numai clopotele care sunau şi rĕsunau afară, sĕ mai auḑeau... Atunci nainte de-a pleca înafară, bĕtrânul şi zdrobitul Monarch se ridică şi mergând lângă sicriul aşezat, se aplecă pe el şi plânse încă câteva minute cu amar, iar alături cu dênsul biserica întrégă apoi sărutându-l de trei ori, se ridică, palid, zdrobit, slab. Tóte privirile erau aţintite asupra lui, şi un fior trecu prin înimile tuturor, ca nucumva împĕratul sĕ cadă de durere.

Gizela şi Maria Valeria, ficele sale, cu feţele îngropate în palme, plângeau cu hohot după mama perdută.

Şi prinzênd putere, a plecat împĕratul de lângă sicriu, iar când a fost la uşa criptei, întorcându-sĕ încăodată, cu năframa în mână, a trimis repeţite sărutări sicriului scump, peste care lăsa sĕ se închidă de veci uşa.

Insoţit apoi de împĕratul Vilhelm şi răzimându-se de el au eşit din biserică, au urcat în trăsura de curte şi au mers în Burg. Iar publicul jelitor a început şi el a se risipí trist şi adânc mişcat de cele vĕzute.

* * *

Accidente.

Imbulḑéla pe stradele Vienci, pe unde avea sĕ trécă tristul cĕnvoiu, a fost aşa de mare, cât nu se póte descrie. Cu tóte mĕsurile luate de poliţie şi de arangiatori, a fost totuşi peste putinţă a ţinea o ordine aşa, precum s'ar fi dorit.

Omenii se călcau, aşa ḑicênd, unii pe alţii, ca sĕ ajungă nainte sĕ vadă ceva: *23* de persóne au ameţit în acéstă înăduşală, şi la peste *70* de inşi li s'a făcut rĕu, deşi au scăpat toţi cu strânsura şi cu niţică frică.

Nenorociri mai mari n'au obvenit.

Requieme militare.

Din ordin preaînalt, în tóte staţiunile militare de marină, de honveḑi şi de glóte precum şi pe tóte năile aflătóre în serviciu, s'au ţinut în 20 Septembre n. rugăciuni pentru odichna sufletului rĕposatei împĕrătese regine.

Bánffy-ade.

Nici în mijlocul acestei triste festivităţi şi nici în momentul şi la locul cel mai solemn, „representantul" naţiei maghiare, n'a putut fi o clipă modest, serios, demn, sĕ nu dee cu bâta în baltă, într'un chip ridicol.

„Deputaţia capitalei unguresci la înmormêntarea Suveranei — „vătămată! Astfel strigă „patrioticele" cu „indignaţie". Şi spun că încă în 2 rêndurı a suferit ofensă: Deputaţia voia sĕ depună însaşi coróna pe catafalc. Cercurile dela Curte însĕ n'au permis acest lucru, şi aşa protonotariul *Rényi* a mers singur cu ea. A dóua vătămare: Până-când primarii Vienei au fost învitaţi în biserica Capuţinilor, faţă cu primarii Budapestei s'a trecut cu vederea acésta etichetă. *Bánffy* atunci i-a rĕzbunat: Primministrul unguresc adecă, a luat de braţ pe primarii Budapestei şi în butul opunerei măiestrului de ceremonii, — i-a dus în biserică! Mare bravură!

Prea Sfiiţiile Lor Domnii Episcopi dela Caransebeş şi Arad, precum am amintit încă, şi P. S. Lor circulare prin cari îndrumă pe credincioşi cum sĕ sĕrbeze cu jale memoria reposatei Regine. Circularul P. S. Sale Episcopului *Popea* dela Caransebeş neaflându-'l publicat în fóia diecesei ca sĕ-l putem reproduce, lăsăm sĕ urmeze aci:

Cerculariul

P. S S. Dlui Episcop al Aradului, din incidentul morţii Impĕrătesei-Regine Elisabeta:

Un eveniment grav şi neaşteptat, o sórte nemilósă, şi o durere nespusă a întimpinat pre Maestatea Sa gloriosul nostru Impĕrat şi rege Francisc Iosif I. dimpreună cu întreaga preaînalta sa casă domnitóre; cum şi pre tóte popórele din monarchia nóstră. Maestatea Sa Împĕrătésa şi Regina Elisaaeta graţiósa şi prea înţelépta consórtă a Maestăţi Sale, fiinţa cea mai nobilă, maica cea bună şi milostivă a tuturor popórelor din monar-

---

sĕ le cuprindă limpede şi din rîvnă, dacă e vorba sĕ arete interes multilateral. Şi pentru-ca sĕ nu-şi pérdă unitatea consciinţei în urma cuprinsului variat, aprofundării multilaterale a spiritului trebue sĕ-i urmeze o resgândire unificătóre, o reculegere óre-cum a spiritului, în urma căreia suméză în unităţi concentrate variatul cuprins, ce şi-a agonisit prin diferitele aprofundări.

In urmare aprofundarea diferitelor materii produce multilateralitatea interesului, iar resgândirea unificătóre asupra acestora produce unitatea interesului şi pe calea acésta unitatea conscienţei.

Avem dară sĕ înaintăm cu elevul dela aprofundare la aprofundare, fără ca sĕ fie acestea forţate, arbitrare sau contraḑicătóre, pentru-că în acel cas judecata elevului nu le póte cuprinde în unitatea conscienţei.

Dreptaceea cel dintâi lucru e: sĕ se aprofundeze în deplină claritate, cât mai mulţi şi variaţi indiviḑi, apoi sĕ se asocieze deosebitele serii de idei, oferite din cas în cas.

Urmând acésta imediat, se ivesce meditaţia reflexivă a spiritului asupra singuraticilor indiviḑi, care clarifică şi stabilesce relaţiile dintre deosebitele idei şi, astfel crează ordine între ele, respective în mulţimea cunoscinţelor agonisite, şi acéstă lucrare e; sistemisarea.

La sistemisare însă nu se opresce încă spiritul. De óre-ce precum nu e satisfăcut numai prin aprofundarea unui singur individ, ci cu ajutorul fantasiei scrutătóre tinde a percurge toţi indiviḑii de acelaşi gen sau clasă, — întocmai aşa nu e satisfăcut spiritul numai prin sistemisarea relaţiunilor purcese din comparaţia unor serii de idei, ci relaţiile stabilite odată le foloseşte pentru scrutarea, resp. pentru crearea altor relaţiuni nóuĕ. La aceste relaţiuni apoi caută noi indiviḑi, cu privire la care, de sine înţeles, trebuie sĕ caute şi nóuĕle relaţiuni în firul sistemului urmat. Şi aşa mai departe spiritul trebue sĕ-şi găséscă un metod, în urma căruia sĕ pótă aplica la noii indiviḑi conclusiunile dobândite, sau sĕ pótă stabilí relaţiuni noi din conclusiunile date, fără sĕ mai fie indispensabilă şi cunoscinţa altor indiviḑi noi.

Drept aceea şi aprofundarea în deosebiţii indiviḑi, precum şi reflexiunea unificătóre, ce emanéză din aprofundare, se ramifică în câte dóuĕ acte adecă distingem dóue acte la îndeletnicirea cu priceperea clară a celor date şi alte dóuĕ acte la continuarea cercetării pentru a găsì ce e nou şi înrudit.

Sunt, prin urmare, patru trepte, respective patru acte ale procesului psichic în agonisirea cunoscinţelor.

Cea dintâi tréptă e: cuprinderea clară a indiviḑilor daţi = Claritatea (Klarheit); a dóua tréptă e: cercetarea legăturii dintre indiviḑii înrudiţi ori divergenţi = Asociarea (Asociaţion); a treia tréptă e: abstracţiunea şi arangiarea relaţiunilor dintre indiviḑii cunoscuţi, respective sistemisarea lor = Sistemul (System) şi cea de pe urmă tréptă e: combinarea modului şi a căilor, cum se pot relaţiunile stabilite aplica la anumite casuri singuratice, sau cum se pot combina diferitele raporturi dintre idei = Metodul (Metode), prin care se deprinde elevul la un metod de gândire logic şi natural.

Terminii acestia, ce i-a folosit prima dată H. pentru cele patru „trepte formale", au fost excepţionaţi din multe părţi, deşi cu nedreptul, deóre-ce trebue sĕ recunóscem, că în aceşti termini găsim tóte acele imperative metodice, dela a căror realisare atârnă perfecţia formei pentru predarea exactă a învĕţămêntului. Şi'n adevĕr, învĕţătorul, care a deprins elevii sei la cuprinderea clară a indiviḑilor concreţi, la asociarea bogată a singuratecelor idei, apoi le-a întărit cuvenita legătură sistematică si pe calea acésta i-a îndemânat sĕ scie aplica conscienţios conclusiunile şi învĕţămintele sistematice, fiind capabili independent de o muncă sufletéscă creatóre, acel învĕţător, care a ridicat elevii sĕi la acest stadiu, acela póte fi sigur, că cel puţin în privinţa formală a satisfăcut cu demnitate chemării sale de învĕţător.

Şi totuşi unii dintre urmaşii lui H. au ţinut sĕ modifice numiţii termini, cât cu cale, mai mult fără cale, precum vom vedé.

Problema învĕţămêntului în firul celor patru „trepte formale", respective feliul lucrării celor patru trepte formale", autorul acestora H. o descrie astfel:

1.) pe trépta întâiu (a Clarităţii) problema învĕţămêntului e: sĕ arete (zeigen);

2) pe trépta a dóua (a Asocierii) problema înv. e: sĕ îmbine (verknüpfen);

3) pe trépta a treia (a Sistemului) problema înv. e: sĕ înveţe (lehren), aducênd resultatele în nex logic şi

4) pe trépta a patra (a Metodului) problema înv. e: sĕ filosofeze (philosophiren) sub care H. înţelege prelucrarea noţiunilor, şi bine înţeles, nu în mod arbitrar, ci ca o operaţie positivă din noţiunile date. Adecă înţelege — precum însuşi s'a explicat — de o parte exploatarea noţiunilor pentru sistemisarea şi clarificarea resultatelor date, de alta pentru crearea noţiunilor noi prin deosebitele cambinaţiuni de idei.

Privind acum învĕţămêntul după conţinutul seu, tot după H. aflăm duplă problema sa: 1) sĕ deie cunoscinţe, 2.) sĕ deştepte interes.

Menirea celor patru „trepte formale" cu privire la deşteptarea înteresului, H. o descrie în modul următor:

Invĕţămêntul menit a deştepta interes are sĕ fie:

1). intuitiv; 2.) continuitiv în legătura internă a lucrurilor; 3.) înălţător chie, căzênd jertfa unei mâni sacrilege, a încetat din viéță în 29 August (10 Septemvre) a. c.

Pentru a uşura încâtva acea gravă durere a tuturor şi mai ales a Maiestăţii Sale prea iubitului nostru Impĕrat şi Rege, sĕ ne manifestăm şi noi alături cu celelalte popóre conlocuitóre, adênca nóstră condolenţă purcésă din iubirea, alipirea şi loialitatea, cu cari totdeauna am participat, atât la bucuriile cât şi la durerile prea înaltei nóstre case domnitóre.

Spre scopul acesta, pre lângă adresa nóstră de condolenţă, Vĕ poftim pe toţi, ca îndată după primirea acestui cerculariu, sĕ se tragă clopotele, la tóte bisericile nóstre în 3 zile dea rêndul, şi sĕ se arboreze steag de doliu; ear în ziua înmormântării, care vi sĕ va notifica mai târḑiu, sĕ ţineţi în tóte bisericile nóstre serviciu divin şi parastas pentru sufletul fericitei Impĕrătesei şi regine Elisabeta, şi pentru alinarea durerilor nóstre, la care pre lângă popor şi antisti, sĕ participe şi învĕţătorii cu elevii tuturor şcólelor nóstre avênd în aceea zi a sĕ sista prelegerile; iar după părăstas învĕţătorii întrunind pre elevi în şcólă, sĕ le arete gravitatea perderii, ce îndură şi iubita nóstră patrie, cum şi eminentele vîrtuţi ale fericitei în Domnul, ca sĕ întipărésbă în inimele lor eterna memorie binecuvêntată.

Arad, 30 August (11 Sept.) 1898.

Ioan Meţianu, m. p.
Episcopul Aradului.

REVISTĂ EXTERNĂ

Muraview sĕ cadă?

Ideia cu desarmarea generală pare a se adeveri tot mai mult ca un proiect imaginar, nerealizabil, ba că va costa pe lansatorul ei, contele Muraview, ministrul de externe rusesc, portofoliul! Deja se ḑice, că în ministerul de externe rusesc se doresce ca *Muraview*, care se află în congediu, sĕ nu se întórcă mai mult ca... ministru.

Pentru-că, se ḑice, contele *Muraview* nu şi-a dat destul sama de efectul notei sale, şi a înduplecat pe Ţar pentru lansarea ei, fără a se fi consultat cu celelalte puteri. Cuvêntul festiv rostit de împĕratul german lia Constantinopol a căḑut ca un trăznet. Impĕratul german spunea, că pacea lumei cu nimic nu e mai eficace asigurată, decât cu — armata germană gata de luptă!

Ér acum mai nou Ţarul, în o scrisóre adresată din Sebastopol marelui Duce *Alexej Alexandrovici*, comandantul flotei rusesci, îi mulţămesce, că a găsit într'o stare excelentă flotta ruséscă de pe Marea Neagră şi se bucură de acésta, pentru-că, spune, în flotta puternică adunată în Sebastopol găsesc eu garanţa desvoltării liniştite şi pacinice a Rusiei! Apoi îşi exprimă ţarul nădejdea, că tinera flottă sub conducerea marelui duce va păzí totdeuna tradiţia măreaţă a eroilor dela Sinope şi Sebastopol.

Din acest fel de vorbiri se conchide, că iḑeia conferenţei de pace va fi — înmormêntată! Iar ţarul îşi va alege alt sfetnic în locul lui Muraview, care n'a cunoscut destul de bine situaţia, când la înduplecat la publicarea Manifestului.

Dela Dobra.

— Raport special al „Tel. Rom.“ —

(Stările locale. „Grăniţerul“.

(Incheiere.)

Dacă vorbirea comisarului consistorial la alegerea de protopop a fost presărată şi de aspre mustrări la adresa unor ómeni orbiţi de patimă şi ură şi mai ales dóră de interese personale, din parochia Dobra, — apoi a şi avut la adresa cui suna. Precum se ştie, fiind vorbă de alegerea protopopului, cum sĕ întêmplă de regulă la ori-şi-ce „alegere“, s'au născut şi aci diferite partide, dar mai pronunţate dóuĕ: una pentru dl Pĕcurariu şi una contra. Până ce lupta dintre aceste „partide“ s'a susţinut cu arme cinstite şi la locul ei, era bine şi linişte, s'a transpus însĕ pe alt teren, al ḑiaristicei, şi s'au cultivat şi deslănţuit patimile, şi apoi a fost rĕu.

Veneratul Consistor archidiecesan a nimicit alegerea primă întêmplată în mijlocul acestei lupte dintre partide, în buna credinţă că ambele partide se vor mai mulcomi şi sĕ vor lăpăda de orice interes personal. Dar, lucru urît, chiar atunci una dintre partide cade în păcatul cel mai ruşinos şi în loc sĕ fie mulţămită că i-se va da nou prilegiu de „alegere“, se lapădă de legea în care s'a născut trecênd la „unaţie“!

In păcat a căḑut si o parte dintre „inteligință“.

Ei, fraţilor Dobreni „uniaţi“, e mare deosebire între D-Vóstră şi moşii şi strămoşii D-Vóstre! Aceia prin ţĕri strĕine îşi vĕrsau sângele, spre a-şi apăra legea şi neamul, în care s'au născut, pe când D-Vóstre, ce faceţi? Eşind din sinul sfintei biserici naţionale străbune, mergeţi sub conducerea unor inconştii, şi vĕ închinaţi în biserică strĕină, la altar strein!

Iar cel-ce pentru un blid de linte şi atât de uşor aḑi îşi lapădă legea sa, mânepoimâne e în stare a-şi lăpăda şi limba şi neamul sĕu! Dovezi, avem destule! Aşa ar fi făcut strămoşii cei vestiţi ai d-vóstre?

*

Fĕtul cel întâiu născut al fraţilor Dobreni după „unaţie“, e lansarea în publicitate a unui „prospect“ pentru înfiinţarea unui institut de credit etc. cu numele Grăniţerul. Ne-am bucura fórte mult de noul născut; când însĕ privim persónele, cari au lansat „prospectul“, suntem siguri, că şi aci „confesia“ vrea sĕ se înalţe, ceea-ce e chiar rĕu şi nu splendid viitor promite fĕtului.

Cu atât mai vêrtos nu, că de conducĕtor, „director“ al institutului, aflu cà vor sĕ încredinţeze pe un tinĕr Iuliu Florea, de nascere român, dar crescut în spirit curat unguresc, şi care voise la ultimele alegeri de deputaţi sĕ candideze şi el cu program banffyan, contra lui Lázár Arpád apponyistul!... Şi numai fiind-că nu i-s'a dat de sus „spriginul“ absolut „necesar“ la alegerite dela noi, a abstat.

Printre „fundatori“ mai departe vedem pe Ioan Tiucu, „parochul“ cel nou al uniaţilor dobreni, pe Nicu Muntean, „catechet“ în Deva, care duce pe elevii români mai bine la biserica ungurésca catolică din Deva, decât la cea românéscă a nóstră, — etc. Aşa apoi e cam greu sĕ legi speranţe de nóua întreprindere, în jurul căruia se grupézä şi sforţézä tare unăţii din Dobra şi Deva.

Dar de om trăi, vom mai vedea!

D.

Insoţirea din Răchita.

Răchita (12 Sept. 1898.)

Domnule Redactor!

Ramul principal de câştig al poporaţiunei dela noi îl formează în urma referinţelor locale economia vitelor. Partea cea mai mare a munţilor insĕ, e proprietate erarială, pe cari trebue sĕ-i esarendeze cu bani scumpi.

Poporul nostru împrumuta banii parte dela institute de credit streine, parte dela cămătari, pe lângă percente mari.

Aşa fiind, bietul ţeran când sĕ-şi facă socóta acestei „economii“, nu-şi mai cunósce dobânda din pagubă!..

Considerând aceste stări ale poporaţiunei comunei nóstre, la inţiativa Dlui pretor Ioan Henteş, care pórtă un deosebit interes faţă de progresul poporului nostru, mai mulţi inşi ne-am hotărît a înfinţa aici o însoţire de credit, sistem Raifeisen, cu scopul de a ne ajuta reciproc în lipsele arḑĕtóre.

Am cerut sfatul Onorabilului Comitet central al „Reuniunei agricole din comitatul Sibiiului“.

La rugarea nóstră a venit în comună preşedintele acestei folositóre Reuniuni, dl Demetriu Comşa, şi dl Tordăşan secretariul reuniunei, pe la începutul anului curent. Ca specialişti pe terenul acesta, au binevoit a ne da tóte informaţiunile de lipsă, ba ne-au dat o mulţime de instrucţiuni şi poveţe folositóre şi în alte ramuri economice, însufleţind poporul indeosebi pentru însoţirea proiectată. Buneie îndemnuri nici n'au remas lipsite de efectul dorit, căci poporul s'a hotărit a înbrăţişa cu tótă căldura întreprinderea

Incă în ḑiua aceea ne am constituit în tótă forma, restând numai a purcede, spre a-şi câştiga societatea aprobarea legală.

Când scriu aceste şire, Stimate Domnule Redactor, sunt în plăcută posiţie de a aduce la cunoscinţa publicului românesc interesat, că suntem în posesiunea tuturor actelor legale, avênd statute aprobate, şi actul de înregistrare a societăţii nóstre, prin tribunalul din Sibiiu.

Insoţirea va figura sub numirea de „Societate de credit în Rĕchita, asociaţiune înregistrată“.

Inceperea activităţii însaşi se va şi întêmpla în timpul cel mai apropiat.

Dând cu vie satisfacţie publicităţii faptul acesta îmbucurător, nu putem trece cu vederea fără a ne esprima profunda recunoscinţă şi mulţămită susnumiţilor domni, care ne-au sprijinit întru realisarea intreprinderei spre binele poporului.

Ioan Ghişa
par. şi preşedinte al însoţirei.

Noutăţi.

Gimnasistă română. Completăm lista gimnasistelor române, când notificăm, că la gimnasiul de stat din loc a depus la finea anului scolariu espirat esamenul de pe clasa a II. gimnasială, d-nişóra *Eleonora de Leményi*, fiica asesorului consistorial Dr. Liviu de Leményi. Dşóra *Elenora Leményi* e acum înscrisă, ca privatistă pe clasa III. gimnasială.

*

O nóuă fóia românéscĕ la Cernăuţi. Oficiantul de postă, Dionisie Voronca dimpreună cu cunoscutul foiletonist Mihaiu Teliman au înfiiuţat la Cernăuţi o nóuă fóiă politică sĕptămânală. Primul numĕr a apărut ḑilele aceste. „Patria“, organul partidului naţional român, anunţă aparţia noului coleg, cu următórele cuvinte:

„*Sentinela*“, „Organ independent al românilor Bucovineni.“ Cu data de 11 Septemvrie st. n. a apărut la Cernăuţi sub acest titlu, primul numĕr din fóia sĕptămânală politică înfiinţată şi redactată sub firma d-lui Dionisie Voronca, funcţionar i. r. la postă. In cele technice şi ḑiaristice se presentă noua fóie bine, formatul e plăcut, tiparul e curat, limbagiul e fórte îngrijit şi românesc, aşa încât în privinţa aceasta putem saluta fără reservă noul soţ de luptă. Preocupaţiuuea nóstră principală în momentul de faţă nu este însĕ partea technică şi ḑiaristică, ci tendenţa politică a noulni organ, care pe lângă tóte câte le cetim în N-rul 1, ne pare încă enigmatică.“

Şi spune apoi, că noul „organ indepedent“ pare că vrea sĕ fie „independent“ faţă de partidul naţional român, deci contra lui şi în serviciul contrarilor lui!...

*

Procesul Dreyfuss se va revidá. Procesul Dreyfus a întrat în fasa mult aşteptată de partisanii căpitanului deportat. Consiliul ministerial francez a însărcinat pe ministrul de justiţie, sĕ pornéscă procedură în causa revisiei procesului. Până când revizia începe, actele vor trece încă prin câteva foruri, pronunţânduse la locul din urmă asupra lor curtea de cassaţie. Resultatul dintâiu al consiliului de ministri e reconstiuirea cabinetului ministerial, în urma demisiei ministrului de rĕsboiu Zurlinden şi a celui de lucrări publice Tyllaie.

*

Un ataşat militar bulgar respins de cătră Sêrbia. In Sofia e îndignaţie mare împotriva Sêrbilor, pentru respingerea lui *Morsov*, pe care guvernul bulgar l-a trimes de ataşat militar în Belgrad. Guvernul sêrb 'si-a justificat procedura cu împrejurarea, că *Morsov* e suspiţionat a fi fost părtaş la asasinarea lui *Stambulov*. Intre cele dóuĕ ţări din pricina acésta s'au încordat reu relaţiile

*

Împotriva social-democraţilor. Ministrul de instrucţie al Germaniei a dat ordin tuturor autorităţilor publice ale ţării, ca în viitor sĕ nu priméscă pe social-democraţi ca membri în scaunele scolastice. In motivarea disposiţiei sale, ministrul spune, că acest partid nu e apt a realiza chemarea şcólei poporule, avênd prescris în programul sĕu rĕsturearea actualei ordini de stat.

*

Bastonul lui Kossuth. Deputatul Hentaller a găsit zilele trecute la Karczag un baston de trestie, care se susţine, că e bâta cu care Kossuth „trezea“ la luptă pe „patrioţii“ de pe pustă, în 1848.

---

resp. însufleţitor, fără de care deducţiile sale sistematice nu pot avé cuvenitul efect educativ asupra interesului; 4) învĕţămêntul sĕ nu încunjure realitatea, ci sĕ taie chiar în viaţa reală, pentru-că numai atunci interesul deşteptat se va preface în acţiuni morale şi pentru viaţa practică.

Amĕsurat celor patru „trepte formale“, ḑice H., se va manifesta şi interesul în patru feliuri. Adecă celor patru „trepte formele“ vor corespunde totatâtea stări sufleteşci în spiritul elevului. Anume: înainte de tóte elevul trebue sĕ fie atent sĕ observe, pentru-ca sĕ pótă aprofunda şi cuprinde clar fiie-care individ. Ideile ormate apoi despre un individ, tind mfe-a deştepta noue idei în spiritul elevului, ceea-ce înse nu se întêmplă deodată, ci spiritul elevului aştéptă, pândesce óre-cum ocasía, sĕ afle mai departe, ce e înrudit cu individul deja cunoscut. Prin urmare în nex cu trépta a dóua spiritul copilului e cuprins de o anumită aşteptare, de anumită sete spirituală, ce aştéptă satisfacere.

Intre indiviḑii cunoscuţi apoi şi între deosebitele clase dintre acestia, află elevul anumite relaţiuni, anumite normative, a căror stabilire nu numai că o aştéptă acum, dar o pretinde chiar. Şi după-ce s'a satisfăcut şi acestei pretenţie a gândirii sistematice elevul vrea sĕ şi aplice adevĕrurile dobêndite, şi dacă organismul seu psichic şi fisic e deja destul de îndemânatic spre acel scop, el în adevĕr şi purcede a lucra, a crea.

Prin urmare celor patru trepte ale învĕţămêntului, ce emanézä din noţiunea multilateralităţii, corespund, mai mult sau mai puţin, şi cele patru calităţi ale interesului. Cu alte cuvinte: fiecărei „trepte formale“ a înveţămêntului îi corespunde anumită disposiţie sufletéscă a elevului.

Pe acestea întemeiat a desvoltat H. teoria „treptelor formale“ a învĕţămêntului şi a explicat interesul pedagogic, ce se deştéptă prin învĕţămêntul tractat în sensul acelor imperative metodice.

H. însuşi a numit aceste trepte formale, pentru cuvêntul, că ele sunt îndependente de conţinutul învĕţământului, adecă pentru-că ele se refer la toţi ramii învĕţămêntului şi prin urmare ori-ce material de învăţămêntare sĕ se acomodeze lor, încât îi privesce predarea metodică

Pentru aceea şi aflăm şi trebue sĕ recunóscem, că e mult mai corect şi mai adecuat a-le numí treptele metodice ale inveţămêntului, precum eruditul nostru scriitor pedagogic din Arad: Dr P. Pipoş le şi numesce în Didactica sa (1896), ceea-ce noi nu putem din destul recomanda înveţătorilor nostri. Şi nu e de înţeles, pentru-ce sĕ nu le dăm numele lor cel adevĕrat, ca sĕ fie înţelese de tótă lumea! Din care motiv noi mai departe aşa le vom şi numí.

Aceste trepte metodice insĕ, n avem sĕ ni-le închipuim ca nişte şablóne sĕci, cari nu au nimic comun cu materialul de învĕţămênt. Dincontră avem sĕ le privim ca importante directive, cari ne arată: 1) cum sunt a se grupa şi articulà deosebitele părţi din materialul de înveţămênt, şi 2) în ce raport se află partea concretă faţă de partea abstractă a materialului.

Precum vedem dar H. a fixat patru trepte metodice pentru predarea învĕţămêntului, şi anume: 1. Claritatea, 2. Asociarea, 3. Sistemul şi 4. Metodul, şi pretinde sĕ se observe cu stricteţă succesiunea acestor trepte metodice la ori-care material de învĕţămênt şi pelângă ori-care metod de predare, fie analitic fie sintetic.

Şi sĕ nu ne închipuim imposibil acest lucru. Deóre-ce spiritul elevului, ori că voim noi, ori că nu voim, acest curs îl urmézä în agonisirea cunoscinţelor. Şi noi putem pune pedeci în calea acestui proces psihic al elevului, fie prin lipsa de metod, fie prin alte negligenţe, sĕ-l oprim însĕ în operaţiile sale înăscute, nu putem.

Posiţia învĕţătorului în acest punct este tocmai posiţia grădinariului în mijlocul plantelor sale. Şi el cunósce, mai mult sau mai puţin, natura plantelor sale şi amĕsurat aceleia le dă nutremêntul cuviincios în cantitatea recerută. Nu se amestecă însĕ în procesul intern al plantei, cum ea-şi absórbe şi cum îşi prelucră materialul primit întru susţinerea şi desvoltarea sa. O scutesce numai de influinţele externe stricăciόse şi o lasă în pace sĕ-şi urmeze procesul absorbirii şi mistuirii după înăscutele sale disposiţii naturale.

Intocmai acesta este şi rolul învĕţătorului faţă de elevul seu. Nu póte tinde mâna sa în lăuntrul sufletesc al elevului, ca sĕ-i reguleze după plac operaţiile spiritului, ci trebue sĕ se mulţăméscă cu aceea, ca sĕ-i alégă şi sĕ-i dee materialul cuviincios în cantităţi proporţionaţe, în aşa numitele unităţi metodice, pelângă observarea succesiunii treptelor metodice şi apoi ferindu-l după putinţă de înfluinţele externe stricăciόse, sĕ i lase timp şi rĕgaz, ca el sĕ-şi urmeze în pace procesul absorbirii (apercepţiunii) şi mistuirii materialului de învĕţămênt, în vîrtutea aptitudinilor sale înăscute. Şi cine vrea mai mult, acela nu scie ce vrea.

(Va urma.)

Mătase Foulard 65 cr.

până la **fl. 3.35** de m. — japanesĕ, chineză etc. în cele mai nouĕ dessinuri şi colori. precum şi **mătase Henneberg** négră. albă şi colorată dela **45 cr.** până la **fl. 14.65** de metru — în cele mai moderne ţeseturi, cocolori şi dessinuri *Se ecspedézĕ la particulari franco şi liberi de vamă. Mostre cu întórcerea postei.* **Fabricile de mătase G. Henneberg** *lif, de curte ces. şi reg.* **Zűrich.** [38] 8

313/1898 Szám. [173] 1—1

Arverési hirdetmény.

Alulirt birósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-cz. 102. §-a értelmében ezennel közhirré teszi, hogy a nagyszebeni kir. járásbiróság 1898 évi 6503 szàmu végzése kővetkeztében Dr. Russu Octàv ügyvéd által képviselt Albina tak. pénztár javára alamori Aredian Nicolae és 2 társa ellen 65 frt. s jár. erejéig 1898 évi május hó 6-án foganatositott kielégitési végrehajtás utján lefoglalt és 650 frtra becsült 1 négy ló erejű gőz cséplőgép és 10.000 téglából alló ingóságok nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésnek a vìzaknai kir. jbiróság 137/₁, — 1898 sz. végzése folytán 65 frt. tőkekövetelés, ennek 1897 évi májús hó 30 napjától járó 8% kamatai és eddig összesen 24 frt. 15 krban biróilag már megállapitott kóltségek erejéig Alamoron a kőzségházanál leendő eszközlésére 1898 évi szeptember hó 27-ik napjanak delelőtti 11 órája határidőül kitüzetik és ahhoz a venni szándékozók oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.-cz. 107. és 108. §-a értelmében készpénzfizetés mellett, a legtöbbet igérőnek becsáron alul is el fognak adatni.

Kelt Vizaknám 1898 évi szept. hó 7 napjàn.

Eichner Károly,
kir. birósági végrehajtó.

Szebenvármegye alispánja.

17923 Sz.
V. 1898. [174] 1—1

Pályázati hirdetmény.

Szebenvármegyének, elhalálozàs folytán iiresedésbe jött, a rendszeresitett illetményekkel javadalmazott főjegyzői, valamint az ennek betöltése folytán netán fokozatosan üresedésbe jövő s szintén a rendezeresitett illetményekkel javadalmazott többi állomásra Főispár úr Ő meltóságától nyert megbizatás alapján, pályázatot hirdetek és felhivom mindazokat, a kik ezen állomások egyikét elnyerni óhaitják, hogy az 1883 évi I. t. cz. szerinti minősitettségüket és előéletüket tanusitó okmányokkal felszerelt pályázati kérvényüket 1898 évi szeptember hó 30-ikáig méltóságos Thalmann Gusztáv főispan **úrhóz** annál bizonyosabban nyujtsák be, mivel későbben érkező folyamodványok figyelembevételre nem számithatnak.

A Szebenvármegye szolgálataban alló pályázók folyamodványukat okmányokkal felszerelni nem tartoznak.

A szóban levő állomás, illetve àllomások. a tőrvényhatósági bizottsàg által a f. évi október hó 3-ikára kitüzőtt rendes őszi köz gyülésen választás utján, fognak belőltetni.

Nagy-Szeben, 1898 szeptember 16.

Reissenberger,
alispán.

Se află de vêndare

Portretul

Exelenţiei Sale, Înalt Preasânţitului Domn

Miron Romanul,

Archiep. şi Metropolit.

Preţul fl. 1.—

Librăria Tipografiei archidiecesane,
Sibiiu.

In **Tipografia Archidiecesană** au apărut

Treptele formale
ale
învĕţămêntului

de
Dr. Petru Şpan.

Preţul 80 cr.

Se pot procura din

Libraria tipografiei archidiecesane
Sibiiu.

Din ori-ce *librărie se póte procura* scrierea premiată a consilier. în med. *Dr. Müller,* apărută în a 30-a ediţiune despre

sistemul nervos
şi
sexual turburat.

Espediţie franco pentru 60 cr. în mărci postale.

Curt Röber,
[5] 32—49 Braunschweig.

În tipografia archidiecesană a apărut:

CATECHISM

pentru învĕţămêntul religiunei drept credinciose rĕsăritene,

de

Moise Toma,

prelucrat de

Simeon Popescu,

ediţia VIII.; preţul legat 20 cr.

Se află de vêndare în

Libraria Tipografiei archidiecesane.
Sibiiu.

Am onóre a aduce la cunoscinţa p. t. publicului că am început a pregăti în atelierul meu de lăcătuş artistic şi

casse contra focului şi spargerei

în esecutare solidă, pe lângă preţuri moderate, şi deja am gata un deposit de casse lucrate de mine.

Cu tótă stima:

SAMUEL SCHUSTER

Hundsrücken 23. [124] 2—10

În Tipografia archidiecesană din Sibiiu a apărut ḑilele acestea o broşură întitulată

DOTAŢIUNEA CLERULUI.

Reflexiuni asupra proiectului de lege despre intregirea venitelor preoţesci

de

ILIE DINURSENI.

Broşura se estinde pe 147 pagini şi are următorul cuprins:

Un studiu asupra proiectului de lege mai sus numit, care s'a publicat în mai mulţi numeri ai „Telegrafului Român" din anul acesta. Memoriul dela 1850 al episcopului, mai târziu metropolitului

ANDREIU baron de ŞAGUNA,

asupra dotaţiunii clerului; apoi proiectul de lege despre intregirea emolumentelor preoţesci şi în urmă interesanta motivare, cu care ministrul cultelor şi instrucţiunii publice a presentat dietei acel proiect, şi pe care ḑiarele române au publicat'o numai în scurte excerpte.

Fiind chestiunea dotaţiunii clerului actuală, credem, că autorul acestei broşure a făcut un bun serviciu bisericei române, dând ocasiune clerului a cunósce cât mai de aprópe numitul proiect care privesce atât de deaprópe sórtea lui. Este în interesul bisericei că proiectul sĕ fie cunoscut în cercuri cât mai largi, de aceea o recomandăm mai ales atenţiunii clerului nostru, precum şi a acelora, cari sĕ intereséză de mersul afacerilor nóstre bisericesci.

Preţul 1 corónă.

Se póte procura din

Librăria Tipografiei archidiecesane, Sibiiu.

Pentru a înlesni şi celor mai lipsiţi copii de şcólă procurarea de **cărţi didactice,** ne-am decis a *reduce preţurile* la următórele manuale:

Abcdar pentru şcólele pop. rom. de Z. Boiu, legat	dela fl. —.24	la fl. —.20
Aritmetica de V. Roman leg.		„ „ —.08
Carte de cetire I. de Z. Boiu, leg.	dela fl. —.40	„ „ — 30
„ „ II. „ „ „ „	„ „ —.32	„ „ —.25
Elemente de geografie de Z. Boiu	„ „ —.30	„ „ —.15
Geografia de V. Roman		„ „ —.08
Istoria naturei şi fisica de Z. Boiu	dela fl. —.30	„ „ —.15
„ patriotică de Z. Boiu	„ „ —.30	„ „ —.12

Librăria Tipografiei archidiecesane, Sibiiu.

Cărţi cu preţuri reduse!

Adunarea cuvêntărilor comisarilor şcolari din 1863 si 1864 . .		fl. —.10
Adunarea rapórtelor dela directorii distr. de şcólă în 1865 . .		„ —.15
Anthorismos de A. baron de Şaguna	dela fl. —.50	„ —.25
Causa rom. la 1872, edată de comitetul conf. naţ.		„ —.15
Comentariu la patenta din 1854 de I. cav. de Puşcariu, 2 tomuri	dela fl. 2.—	„ —.50
Polemia (Critica) contra Heliade de A. bar. de Şaguna	„ „ — 50	„ —.20
Cunoscinţe folositóre la căsătorii „ „ „ „ „	„ „ —.50	„ —.15
„ practice despre grădini şi cultivarea lor de Dr. P. Vasici	„ „ —.50	„ —.25
Disertaţiune de G. Bellissimus	„ „ —.20	„ —.08
Ex. Sa Archiepiscopul şi Metr. A. bar. de Şaguna de N. Popea		„ —.10
Ein juridisch-politisches Charakterbild von einem Unbefangenen .		„ —.10
sau aceeaşi în limba maghiară		„ —.10
Geschichte der gr.-or. Kirche in Ost. Ungarn de Şaguna	dela fl. 1.—	„ —.50
Invĕţătorul şi poporul	„ „ —.50	„ —.20
Istoria bis. pol. naţ. de Tincu Velea	„ „ 1.—	„ —.40
Liturgia Sf. Ioan pe note	„ „ 2.50	„ 1.—
Macroviotica sau măestria de a lungi viaţa de P. Vasiciu, după Hufeland, 2 tom.	„ „ 1.15	„ —.50
Memorial din 1860		„ —.05
Orele libere de I. c. de P.		„ —.05
Predigten de A. bar. de Şaguna.		„ —.10
Sunete şi rĕsunete de Z. Boiu	dela fl. —.60	„ —.20
Adaus la promemoria, germ.		„ —.05
Teologia pastorală de A. Şaguna	dela fl. 1.—	„ —.50
Testamentul nou	„ „ 1.—	„ —.50

De vêndare în

Librăria Tipografiei archidiecesane, Sibiiu.

Redactor prov. **Dr. Elie Cristea.**

Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane

Nr. 98. Sibiiu, Joi, 10/22 Septembre 1898. Anul XLVI

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Cătră popórele Mele!

Cercarea cea mai grea, cea mai cruntă, m'a ajuns pe Mine și pe Casa mea.

Soția Mea, podóba Tronului Meu, consórta credinciósă, carea mângăiere și proptă Mi-a fost în órele cele mai grele ale vieței Mele, prin carea mai mult am pierdut, decât cum a-și putea sĕ spun, — nu mai este! O sórtă grozavă Mi-a răpit-o, Mie și popórelor Mele.

O mână ucigașe, unélta unui rabiat fanatism, care își are de scop nimicirea existenței ordinei sociale, și-a ridicat pumnalul împotriva celei mai nobile femei, și în nemotivata-i și órba-i ură, a străpuns acea inimă, carea ură nu a cunoscut și numai pentru bine a bătut.

În noianul acelei dureri fără margini, care M'a ajuns pe mine și pe Casa Mea, în fața acelei ne mai audịte fapte, carea bagă în gróză întrégă lumea cultă, înainte de tóte vocea iubitelor Mele *popóre,* e aceea ce pătrunde la inima Mea în mod alinător. Când cu supunere Mĕ plec înaintea poruncei lui Dumnedịeu, care o așa de grea și neînchipuită lovitură Mi-a ursit, mulțumită trebue sĕ aduc provedinței divine pentru bunul cel înalt, ce Mi-a reservat, anume pentru iubirea și fidelitatea milionelor, care în ceasul de restriște Mĕ încunjură pe Mine și pe ai Mei.

De de-aprópe și de departe, de sus și de jos, în mii de chipuri s'a vĕdit durerea și doliul pentru în Domnul fericita Împĕrătésă și Regină. În mișcătóre conglăsuire rĕsună jelania tuturora pentru neînlocuibila pierdere, ca fidel rĕsunet la aceea-ce în a Mea inimă simțesc.

Precum Mie până la ciasul morții Mi va rĕmâné păstrată sfântă memoria călduros iubitei Mele Soțiĭ, în gratitudinea și stima *popórelor* Mele, de asemenea Ii va rĕmâné un monument pentru tóte timpurile neperitor.

Din adêncul mâhnitei Mele inimi le aduc tuturora mulțămită pentru acest mai nou tribut al compătimirei.

Când tonul sĕrbătoresc ce era sĕ însoțéscă anul acesta, a trebuit sĕ amuțéscă, rĕmâie-Mi drept darul cel mai prețios, amintirea numeróselor dovedịi de alipire și de simpatie, pe care *popórele* Mele în stare au fost sĕ Mi-le întindă.

Obștésca-ne durere, o nóuă și lăuntrică legătură încheie între Tron și Patrie.

Din iubirea nestrămutată a *popórelor* Mele scot nu numai întăritul simțĕmênt al datorinței, de a sta neclintit în misiunea Mie încredințată, ci Mĕ va întărì și în speranța, că Voiu reuși.

Inalț rugăciuni cătră Atotputernicul, Carele așa de grea încercare Mi-a trimis, ca sĕ-Mi dee încă puterea de a-Mi îndeplini chemarea.

Mĕ rog, ca sĕ binecuvinteze și sĕ lumineze *popórele* Mele, pentru a găsi calea iubirei și a concordiei, pe care sĕ propășéscă și sĕ devină fericite!

Schönbrunn, la 6 Septembre 1898.

Francisc Iosif m. p.

Acest Manifest dat de M. S. greu încercatul nostru Monarch, cătră *tóte popórĕle* Sale, ca mulțumită pentru semnele de durere, ce ele, fără deosebire, au manifestat din tristul incident, — a fost însoțit de câte o scrisóre comitivă adresată primilor miniștri, austriac și ungar, prin care îi însărcinéză cu publicarea în țĕri, a manifestului. Scrisórea adresată primministrului ungar e următórea:

Iubite baron Bánffy! In mijlocul acelui doliu nemĕsurat, pe care mi l'a causat Mie și casei Mele mórtea soției Mele întru Domnul fericite, Imperătésa și Regina Elisabeta, — iubirea și condolența *popórĕlor* mele, precum și pietatea față de reposata, s'au manifestat în chip mișcător și înălțător de suflet.

Urmez șóptei inimei Mele, când te însărcinez, ca mulțumita aci alăturată și adresată nemijlocit cătră *popórĕle Mele,* sĕ o publici în tóte țĕrile aparținĕtóre corónei Mele ungare.

Schőnbrunn, la 16 Sept. 1898.

Francisc Iosif m. p.
B. Bánffy, m. p.

Totdeodată cu Manifestul cald și luminat de iubire cătră tóte popórele monarchiei, Maiestatea Sa greu încercatul monarch a înștiințat prin autografele de mai jos, pe ministrul de externe al Monarchiei, apoi pe cei doi primminiștri dela Viena și Pesta, despre întemeierea unui nou ord numit:

„Ordul Elisabeta“.

Iubite Conte *Goluchowski*! Mișcat de cea mai mare durere în urma neînlocuibilei pierderi ce M'a ajuns pe Mine, pe Casa Mea și pe *popórele* Mele prin mórtea repentină a mult iubitei Mele soții, Impĕrătésa și Regina Elisabeta, condus de intenția aceea, ca defunctei sĕ-i alcătuesc un rĕmâitor monument, am hotărît întemeiarea unui ord pentru sexul femeesc, pe care, din pietate față de memoria mult jelitei mele soțiĭ rĕposată în Domnul, și în cinstea Sfintei Elisabeta de Thüringia, patróna numelui ei, l'am numit *„Ordul Elisabeta“.*

Facerea de bine și alinarea suferințelor convietuitorilor, a fost țĕlul cătră care ea a țintit, servéscă așa dară și acest ord nou întemeiat la aceea, ca prin el sĕ-'și capete rĕsplată astfel de merite, pe cari le-au făcut femei sau fecióre în diferitele sfere ale chemării lor, pe tĕrêmul religiei, al umanităței sau al filantropiei.

Cu ordul acesta stă în legătură și o medaille, care va purta numirea de *„Medailla Elisabeta“.*

Când te încunoștințez pentru luarea ulteriórelor dispozițiuni, totodată aprob și proiectul de statute Mie înaintat și aci alăturat.

Schönbrunn, la 17 Sept. 1898

Francisc Iosif m. p.

Iubite baron Bànffy. Mĕ simt îndemnat, ca jalnicei memorii a întru Domnul fericitei si mult iubitei mele soții Impĕrătese și regine Elisabeta, și întru onórea patrónei numelui Ei, sfânta Elisabtha de Thűringia, — sĕ întemeiez pe sama sexului femeesc un ord, căruia i-am dat numele „Ordul Elisabeta“. Cu ordul stă în legătură și o medalie, care va purta numele „Medalia Elisabeta“.

Când te vestesc despre acésta, îți comunic totodată copia acelui autograf al meu, pe care l'am adresat din acest prilegiu cătră Casa mea și cătră Ministeriul de externe, precum și copia statutelor aprobate prin mine a Ordului Elisabeta.

Schőnbrunn, la 17 Septembre 1898.

Francisc Iosif m. p.
B. Bánffy, m. p.

Cea dintâi medalie din ordul Elisabeta a și fost dăruită de M. S. Impĕratul-Rege, prin următorul autograf:

Iubită contesă Staray! In semn de mulțumitóre recunoscință pentru servíciile cele eminente, credinciόse, cu jertfă de sine și devotate, ce le-ai adus în óra morții neuitatei mele soții, întru Domnul fericitei Impĕrătese și Regine Elisabeta, — îți dăruesc Marea-cruce a „Ordului-Elisabeta“, întemeiat de Mine astădịi întru amintirea fericitei.

Schőnbrunn, la 17 Septembre 1898.

Francisc Iosif, m. p.

Conferențe învĕțătorești

Conferența din Brașov.

Brașov, 3 Sept. v. 1898.

Onorată Redacțiune!

Conferința generală a învĕțătorilor români gr. or. din cercul *Brașovului* (constituit din tractul Brașov, Bran și Treiscaune) s'a ținut în Brașov la terminul pus, sub presidiul Onoratului Domn Dr. *Vasile Saftu* ca comisar consistorial.

In 18 August, membrii conferinței, au luat parte la celebrarea S-tei Liturgii, împreunate cu invocarea Duchului Sft, precum și la parastasul ținut întru amintirea membrilor decedați din cercul Brașovului, în biserica „Sfântului Nicolae“ din Brașov-Scheiu.

Parastasul s'a sĕvêrșit din partea Prea Onoratului Domn *Ioan Petric,* protopresbite-

FOIȚA.

CÂNTEC

Un basm învechit dar frumos,
Un tînăr mi-a spus în pădure,
Când luna sĕ oglinda voios
Pe valuri în umbrele sure...

Cu mâna-i măiastr' a-nșirat
Povestea pe sprintene strune, —
Feericu'i glas inspirat
Urzia alte vremuri mai bune!..

Și inima-mi plină de dor
De dulcea cântare s'atinse;
Nebunul, sălbatec amor
Făclia durerei 'mi-aprinse!...

Ecoul repetă din crîng:
„Povestea cântată-i minciună!“
...Speranțele tóte se stîng
In mintea-mi pustie, nebună!..

Paul Petrescu.

Dela Conferența din Sibiiu.

Istoricul „treptelor formale“, respective metodice ale învĕțamêntului.

— Schiță din tema cetită în conferența învĕțătorilor din cercul Sibiiului, prin comisarul consistorial **Dr. Vasile Bologa.**

(Incheiere.)

Sĕ arĕtăm acum pe scurt și procedura învĕțătorului pe fie-care din cele patru trepte metodice, așa după cum H. o descrie, și anume:

1. Pe trépta clarității, a cărei problemă e sĕ analiseze și sĕ descompună totul, arătând în deplină lumină și cele mai amĕnunte părticele, se cere vorbă scurtă, dar alésă și la înțeles, și recomandă, ca îndată după rostul învĕțătorului sĕ se însărcineze și unii dintre elevi a-le repeta, fie singuratici, fie în comun la elevii mai mici.

2. Pe trépta asocierii, cel mai avantajos lucru e libera convorbire cu elevul. În modul acesta i-se dă ocasiune sĕ-și lege și închege gândirile sale, sĕ modifice într'însele, când adaugênd când subtragênd, cu un cuvênt sĕ apercipieze amĕsurat individualității sale. Pe calea acésta se deprind elevii a fi îndemânateci, invențioși și spontan orientați în ori-ce împrejurări.

3. Pe trépta sistemului e necesară predarea mai concentrată a materialului de înv., avênd a se ridica punctele mai marcante, cu ajutorul cărora să se pótă rotundị și complexul cunoscințelor. Acésta lucrare însĕ abia mai târdịu póte urma, când elevii dispun deja de óre-care putere a aprețierii

4. Pe trépta metodului elevii sunt a se deprinde la o metodică gândire, ceea-ce se póte ajunge mai vêrtos prin lucrări scripturistice de sine stătătóre și prin corectarea acelora. Din aceste lucrări se vede întru-cât elevul a cuprins lucrurile corect, întru-cât el scie face deosebire între ce e principal și secundar și întru-cât scie el aplica raporturile, fie de coordinare, subordinare etc., dintre variatele grupe de idei.

Cu acestea am fi arĕtat pe scurt teoria treptelor metodice, după-cum ele au fost concepute de autorul lor originar. Urméză acum sĕ ne ocupăm și cu modificările acestora din partea urmașilor sei. Dăm o schiță scurtă și-n acésta privință.

Cel dintâi, care a modificat terminii stabiliți de H. pentru treptele metodice, este Ziller. Și el purcede dela principiul multilateralității, dar nu se mulțămesce cu patru trepte metodice, ci le urcă cu una, anume trépta I. a Clarității o subîmparte în dóue: Analisa și Sintesa, după feliul lucrării spiritului, ce se arată pe acésta tréptă. Astfel șema treptelor metodice stabilite de *Ziller* este:

1. Analisa, } (la H. Claritatea.)
2. Sintesa, }
3. Asociarea,
4. Sistemul și
5. Metodul.

Analisa și Sintesa Ziller o explică în modul următor:

Materialul de învĕțămênt de comun presintă ceva nou elevului, și pentruca cele nóue sĕ pótă fi cuprinse clar, cel dintâi lucru al procedurii metodice e: sĕ deștepte în spiritul elevului ideile vechi, cari sunt apte pentru cuprinderea, resp. pentru asimilirea celor nóue. Acésta e după Ziller, cea dintâi tréptă metodică a învĕțămêntului, ce el o numesce: Analisă. Și după-ce în feliul acesta s'a predispus spiritul, materialul cel nou se va apercipia și contopí cu ușurință în cel vechiu, care asimilare Ziller o numesce Sintesă, ca a dóua tréptă metodică a învĕțămêntului.

Incolo, cu mici abateri de comentar remâne credincios magistrului seu H. Nu tot așa însĕ *Rein.* Acesta schimbă cu totul terminii stabiliți de antecesorii sei cu privire la treptele metodice și stabilesce alții noi, anume:

1. Prepararea (Vorbereitung),
2. Predarea celor nóue (Darbietung),
3. Combinarea (Verknűpfung),
4. Sistemisarea (Zusammenfassung)
5. Aplicarea (Anwendung).

Explicarea lor o face în următorul mod:

1) Trépta preparării deștéptă în spiritul elevului ideile cele vechi pentru întâmpinarea și asimilarea celor nóue.

rul local, asistat de preoţii: *Dr V. Saftu Nicolae Soiu, G. Ludu, I. Broju*, capelanul militar Fizeşan şi diaconul I. Prişcu, ér cântările funebrale le-a esecutat corul improvisat din învěţătorii presenţi.

Terminându-se ceremonialul, membrii s'au adunat în sala festivă a gimnasiului din loc.

Sedinţa I, sa ţinut la órele 10 $^3/_4$ a. m. Dl comisar consistorial a deschis'o prin următoriul discurs:

Iubiţi fraţi!

Veḑêndu-vě adunaţi într'un numěr atât de considerabil în acéstă frumósă sală a „pedagogiei“, înainte de tóte me simt îndemnat sě vě salut din tot sufletul şi cu tótă căldura inimei mele; sě vě ḑic „Bine aţi venit“, cu atât mai vêrtos, cu cât nu mai puţin ca de 3 ori a trebuit sě se învêrtiască rotogolul pământ în jurul măreţului sóre, până ce ni s'a dat nouă plăcuta posibilitate d'a ne putea revedea odată intruniţi la olaltă!

Misiunea mea e identică cu a vóstră: Cu toţii avem stântul angagiament, ca sě muncim câte ḑile-om avea pe pămênt în special pentru binele neamului şi al bisercei nóstre. Scopul e prin urmare acelaş, părerile însě asupra mijlócelor, cari sě contribue mai uşor şi mai sigur la realizarea lui, sunt diferite.

Daţi-mi voie iubiţilor fraţi, ca cu acéstă ocasie sě vě spun şi eu — numai în general şi pe scurt — opinia mea individuală asupra adunărilor nóstre învěţătoreşti.

*

Ţinta lor este: Perfecţionarea adevěrată a învěţătorului român ortodocs din tóte punctele de vedere, şi adecă din punct de vedere intelectual, sentimental, moral şi fisic.

Scopul intelectual se póte realisa pe dóuě căi: 1). Prin disertaţiuni teoretice, şi 2). Prin lecţiĭ practice. Pe drumul cel d'intâi învěţătorul nostru îşi înmulţeşte cunoştinţele, pe al doilea îşi perfecţionéză metodul, adecă se face mai capabil în cariera sa, ca sě aplice mai cu succes cunoştinţele sale în şcólă.

Lecţiunile practice sunt de o mie de ori mai grele decât discursurile teorice, în schimb însě folosul, ce-l póte avea un învěţător, când va asista la o lecţie practică bună, e iar de o mie de ori mai mare decât acela, pe care îl are dintr'un discurs teoric.

Permiteţi-mi fraţilor, ca aici sě deviez puţin şi sě arunc o scurtă privire asupra adunărilor nóstre învěţătoresci, numéscă-se ele reuniuniuni sau conferenţe. Am urmărit cu atenţie activitatea lor, ba în timpul din urmă am luat şi eu parte activă. In cunoscinţă de causă prin urmare constat, că în adunările învěţătoresci de păn'acum sa făcut aprópe esclusiv teorie. A venit bunăóră un specialist şi a ţinut un discurs teoric despre „metodul învěţămêntului intuitiv“. După-ce s'a provocat la câţiva autori streini renumiţi, a enunţat principiile cunoscute: dela aprópe la departe, dela cunoscut la necunoscut, dela concret la abstract etc. Admit, că acest discurs din punct de vedere scientific pedagogic a fost escelent, pentru învěţători însě folosul lui e minim pentru motivul, că ei au auḑit că *ce* e de făcut, dar n'au vĕḑut *cum* trebuie făcut? iar între ce şi cum, în pedagogie e mare diferinţă.

Este constatat, fraţilor, că cel mai savant om póte sě fie cel mai slab profesor sau învěţător, póte sě aibă un car de cunoscinţe, dacă n'are metod, ca dascăl n'are nici o valóre. Metodul e puterea de căpetenie a ori şi cărui dascăl, fie el aplicat la grădina frebeliană, sau la Universitate. Celui mai escelent psicholog-pedagog i-se póte întêmpla cu lecţia practică care şi-a pregătit-o în scris acasă, ca predându-o înaintea elevilor, unul dintre ei sě-i rěspundă altfel decât cum s'a aşteptat şi în feliul acesta sě-i schimbe cu totul continuarea lecţiei. Aicĭ se vede apoi dibăcia lui! Din acest cas reiese, că e mare diferenţă şi între faptul, că eu bunăóră Vě cetesc o lecţie practică scrisă sau tipărită de mine, şi între faptul, că o ţin eu singur înaintea elevilor.

După părerea mea, perfecţionarea învěţătoriului din punct de vedere intelectual sě póte face mai uşor şi mai sigur prin lecţiĭ practice, ţinute inaintea elevilor în presenţa nóstră a tuturora. — Sě înţelege de sine, că la sfîrşit apoi ne-am face cu toţii observările nóstre binevoitóre asupra lecţiei ţinute.

Nu vreau însě, fraţilor, sě esclud din adunările nóstre cu desěvîrşire lucrările teoretice, ci eu aş stabili proporţia de 1: 4. Dacă la o astfel de adunare se cetesce o lucrare teorică, sě se ţină cel puţin 4 lecţii practice înaintea elevilor.

Acésta ar fi partea întâia, cu privire la scopul intelectual — din programul meu pentru adunările nóstre învěţătoresei.

Mi s'ar puté face obiecţiuni, ca următórele: că elevii i sunt învěţătorului necunoscuţi, că în faţa tuturor învěţătorilor se sfiesc, că nu au aceeaşi pregătire etc.. tóte aceste obiecţiuni nu stau, pentru că învěţătorul uşor î póte cunóşte după nume (ba nici n'are lipsă) pe 10—30 de elevi, de altă parte e bine, ca băeţii sě se deprindă cu publicul, ear în ce priveşte pregătirea lor avem acelaşi plan obligător de învěţămênt pentru tóte şcólele primare.

Mai justă e împutarea, că adunările nóstre se ţin, cum e şi acum, la timp nepotrivit. De unde sě-ţi iai elevi pentru lecţiile practice în luna lui August? Nici vacanţa de Crăciun, nici cea dela Paşti nu sunt potrivite pentru adunările nóstre, ci — după părerea mea — luna lui Octobre; atunci ai elevi la dispoziţie, şi prin urmare poţi da activităţii adunărilor învěţătoreşti direcţia mai practică accentuată de mine.

Atât despre punctul de vedere intelectual.

Cu privire la scopul sentimental al întrunirilor nóstre, ar trebui sě vorbesc o sěptěmână întrégă.

Am vĕḑut, că lecţiile practice fac dascăli buni, adecă cu metod bun, însě nu e destul cu atât: Invěţătorului nostru nu-i e permis, sě aibă numai metod bun, ci în munca lui, ca învěţător în şcólă, sě fie român bun şi ortodox bun.

Iubiţilor fraţi! Numai încape nici o îndoială, că la noi, la Români, biserica ortodoxă a fost, este şi va fi, leagănul şi scutul cel mai puternic al Românismului! Şi cu tóte că despre acest adevěr istoric nu se îndoiesce nimenea dintre noi, totuşi la Românii nostri ortodocsi e prea mică şi prea neînsemnată iubirea pentru Biserica lor, pentru scutul Românismului.

Eu afirm, — deşi plânge inima în mine de durere, — că dintre confesiunile conlocuitóre, a nóstră lasă mai mult, foarte mult! de dorit, în ce priveste creşterea fiilor sěi sufletesci. — N'aveţi decât sě vě uitaţi, cum se intereséză inteligenţii laici romano-catolici, luterani sau calvini de bisericile lor! Indrăsneşte şi ofenséză confesiunea unui inteligent laic, romano catolic bunăóră, şi sě veḑi ce póte eşi din iubirea şi căldura pentru biserica lui. — La noi e tocmai contrariul: Biserica e apărată numai de cei chemaţi (de preoţi), sau de cei ce stau în legătură cu ea, sau sunt fórte aprópe de ea. Inteligenţa laică a nóstră, în cea mai mare parte, nu dă cu anii pe la biserică; ba pardon, dă, când sunt alegeri şi aspiră póte la vre-un mandat de deputat.

Dacă mě întrebaţi pe mine, care e causa: Eu rěspund limpede şi curat: Creşterea din familie şi şcólă. Nu ḑic, că nu pórtă şi preoţii vină, dar mai multă vină au dascălii de jos până sus, ceea ce se observă cu deosebire la oraşe. In cestiĭ de sentimente vorba nu ajută, ci fapta: De geaba le ḑic elevilor învěţătorii sau profesorii lor: mergeţi la biserică, şi ei stau acasă; mai bine făceau, dacă nu le-ar fi ḑis.

Resultatul e, că mulţi dintre ai nostrii, ducêndu-se în ţěri streine, devin chiar cosmopoliţi, se îmbogăţesc şi lasă averile lor streinilor fără cea mai mică mustrare de consciinţă; pe când fiiĭ altor confesiuni, după ce trăiesc încontinuu 30 de ani între ómenĭ cu totul streini de confesiunea lor, tot îşi aduc aminte şi lasă din averea lor consistoriului lor, care i-a ajutat, când au fost tineri.

Fraţilor! E timpul suprem, ce în ce privesce desvoltarea sentimentului special ortodox în copiii nostri, sě facem cu mult mai mult decât am făcut până acum!

Noi Românii numai aşa putem dăinui, dacă fiecare învěţător confesional, fiecare profesor confesional, va face din fiecare elev al sěu un ortodox pur sang, un ortodox încarnat! despre care cu siguranţă matematică se póte susţinea, că este şi va fi şi român încarnat!

In punctul acesta noi păn'acum stăm fórte slab.

Din causă, că nu esistă cimentul comun — iubirea cătră biserică, — care sě ne conducă pe toţi, apoi mai tot în a treia comună veḑi neinţelegere între preot şi învěţător, care neinţelegere îşi întinde veninósele ei ghiare şi între poporeni. Sufletul ţi se umple de măhnire, când te gândeşti la consecinţele funeste ale acestui lucru urît!

Fac apel şi cu ocasia asta la toţi preoţii şi la toţi învěţătorii români ortodoxi, ca cu o óră mai curênd sě îndrepteze acest pěcat îngrozitor naţional. Şi în special vě rog pe voi, iubiţilor fraţi, sě vě daţi tótă silinţa, ca unde nu e, sě faceţi pace!

Intre voi şi preoţi să fie prietinia tare ca o stâncă de granit, pe care nimic în lumea asta sě n'o pótă nimici. Voi preoţi şi învěţători, — fraţi legaţi prin sfânta legătură de neam şi de lege, — sě fiţi nedespărţiţi uniĭ de alţii, într'o dragoste sinceră şi fără păreche. Poporul ia esemplu dela voi, are încredere în voi, şi puterea neamului — strânsa legătură dintre biserică şi popor cresce şi înfloresce vĕḑênd cu ochii!

Să învěţăm, iubiţilor fraţi, dela conlocuitorii nostri aceea, ce nóuě pare că ne lipsesce cu desěvârşire: Spiritul de alipire unul de altul, spiritul de corp. Sě ţinem unul la altul bunăóră noi, cei din cercul Braşovului, sě formăm un corp în idei şi în simţiri, tare şi nedespărţit! Când ne vom apěra reciproc, când vom sări unul pentru altul, atunci fiecare dintre noi valoréză în opinia publică cu 100% mai mult, pentru că tótă lumea ştie, că face parte dintr'un corp tare şi puternic.

Când învěţătorul nostru confesional va învěţa în adunările nóstre iubire cătră biserica lui, şi pe basa acesteia îşi va face datorinţa în şcólă, iar afară de şcólă va propovedui dragoste nestînsă între preot, învěţător şi popor, atunci din punct de vedere sentimental adunările nóstre învěţătoresci 'şi au ajuns scopul.

Scopul moral este sintesa celor dóuě scopuri, cari le-am amintit, a scopului intelectual şi sentimental.

Dacă un învěţător în adunările nóstre cu timpul s'a ales cu un metod bun; şi dacă în împlinirea funcţiunei sale el va fi neîntrerupt îndemnat de o iubire învăpăiată cătră biserică şi neam; dacă în tóte faptele lui va fi condus de spiritul de corp, care pe unde se lăţesce numai mană înfloresce, — atunci fără îndoială moralul fiecăruia dintre noi, vĕḑêndu-ne întruniţi în dragoste şi bună înţelegere la un loc, este ridicat. Fiecare dintre noi prinde curagiu, din care se desvóltă energia, apoi tăria voinţei sau caracterul moral — cea mai frumósă însuşire omenéscă, dar, durere, în ḑilele nóstre ceva cam rară. In adunările nóstre câştigăm în demnitate; fiecare dintre noi ne simţim mai încreḑuţi, mai mândrii, mai îndrăzneţi, pentru că ne vedem mulţi la olaltă şi când suntem mulţi, ne simţim şi mai tari. In chipul acesta — în general vorbind — se ajunge prin întrunirile nóstre şi scopul moral.

Mai curioşi veţi fi, póte, sě vedeţi: ce înţeleg eu sub scopul fisic al adunărilor nóstre învěţătoresci?

Eată ce vreau sě ḑic: In tóte şcólele primare trebuie sě se propună si gimnastica. Mi-ar plăcea, ca în locul în care se ţin adunările generale ale învěţătorilor, sě fie câte un profesor de gimnastică specialist, care cu ocasiunea acésta sě-i instruieze pe toţi învěţătorii, bunăóră esercîţiile libere, ca aceştia apoi sě instruieze pe elevii lor uniform.

Fără îndoială, că voi învěţătorii nostri, prin gimnastică v'aţi întări puterile fisice, unde pui înse avantagiul cel mare, că elevii cari mai târḑiu vor deveni ómeni mari, prin o gimnastică seriósă s'au deprins cu ordinea şi disciplina, dóuě calităţi, cari în comparaţie — la noi la români, nu se prea arată. Un învěţator harnic póte face mult şi în acéstă privinţă în comuna lui.

Astfel îmi închipuiesc eu realisarea şi a scopului fisic prin adunările nóstre.

*

Dăpă-cum v'aţi convins, iubiţilor fraţi, ca sě nu abusez de bunăvoinţa vóstră, mi-am presentat părerile mele numai în schiţe generale, cari fără îndoială au lipsă de concretisare.

Sper, că voi cu toţii m'aţi înţeles pe deplin, şi că fiecare are înaintea ochilor sei icóna, care mi-am închipuit-o eu despre adunările nóstre generale.

Cu un cuvênt: Ne-am adunat şi ne adunăm, ca învěţătorii nostri sě înveţe metóde bune de învěţămênt; sě devie sdraveni la corp şi mai presus de tóte: sě înveţe a fi români buni şi ortodoxi harnici, ca cu toţii, concentraţi prin spiritul de corp, sě lucrăm pentru binele neamului şi al bisericei nóstre, pentru că lucrând astfel, lucrăm eo episo şi pentru binele patriei nóstre!

Astfel îmi înţeleg eu misiunea mea, ca comisar consistorial la coferenţa generală a învěţătorilor din cercul Braşovului din anul acesta. Voiu căuta, după debilele mele puteri, sě 'mi împlinesc datorinţa.

Fac apel însě la puternicul vostru sprijin, iubiţilor fraţi, pentru că toţii suntem de acelaşi neam si de aceeaşi lege.

Sě ne luăm cu toţii sfântul angagiament: Că vom munci fără preget şi fără şovăire, fiecare la locul unde e şi va fi pus, în tot decursul vieţii nóstre pămêntesci, pentru binele şi prosperarea iubitului nostru neam şi a scumpei nóstre Biserici ortodoxe!

Cu acesta declar conferinţa învěţătorilor români ortodoxi din cercul Braşovului; compus din protopresbiteratele: Braşov, Bran şi Treiscaune, de deschisă.

(Va urma.)

Cădere morală.

E trist, fórte trist, că în ţara nóstră unde posturile publice se încredinţéză tot „pe ales“ şi cu atâta jaluzie, pe urma acestor „aleşi“ ies ḑilnic la iveală abusuri şi atâtea jafuri asupra averilor publice, încât trebue sě pună pe gânduri pe ori ce om cin-

---

2) Trépta predării ofere ce e nou, după natura obiectului, prin naraţiune, cetire, desemnând sau experimentând etc. Iar cele cuprinse odată, prin memorisare se întăresc ca proprietate permanentă a elevului.

Cu aceste dóue trepte metodice se exhauriéză asimilarea noului material, şi urméză apoi procesul abstracţiunii, respective prelucrarea noţiunilor şi sistemisarea lor, cu ce se ocupă trépta a 3-a şi 4-a: Combinarea şi Sistemisarea.

Apoi urméză: Aplicarea, pentru-ca elevul sě nu fie lăsat órbei întêmplări creḑênd, că el va scí şi de sine sě apuce calea cea bună întru aplicarea cunoscinţelor însuşite, dacă lipsa va aduce cu sine. Rein pretinde, anume, ca sě fie deprins elevul în mod conscienţios la aplicarea resultatelor dobândite, pentru ori-ce împrejurări. Cu un cuvênt sě dispună cu uşurinţă de capitalul cunoscinţelor sale, fie în ocapaţiuni teoretice, fie practice, ca sě nu i remână acela drept balast, de care doresci sě te scapi. Şi cu acésta s'a terminat opera învěţămêntului în cadrele unei unităţi metodice.

Mai independent decât acestia este Dörpfeld. El purcede dela actul gândiriĭ şi conform faselor acestuia stabilesce treptele metodice. Gândirea — zice el — nu e altceva, decât prelucrarea representaţiunilor şi ideilor dobândite prin intuiţie. Prin urmare cea dintâi tréptă a procedurii metodice este: intuiţia materialului concret, ce se ofere, iar dîn intuiţiile date urméză: abstracţia, respective formarea noţiunilor, ceea-ce e însaşi gândirea, ca a dóua tréptă metodică. Cu aceste însě nu s'a terminat încă opera învěţămêntului, ci urmează încă o a trea tréptă metodică: aplicarea, pentru-ca prin acésta noţiunile agonisite de elev sě fie prelucrate în fel şi moduri prin lucrarea independentă a elevului. Şi fie-care lecţie, respective fiecare unitate metodică are sě trécă prin aceste trei trepte metodice.

Dar cu privire la Intuiţie, în scopul încopcierii celor nóuě de cele vechi, distinge dóuě acte, anume: 1) Convorbirea preparativă şi 2) Predarea celor nóuě. Tot aşa cu privire la Gândire distinge alte dóuě acte: 1) Combinarea comparativă şi 2) Formarea de noţiuni. Găsim prin urmare şi la Dörpfeld cel puţin cin'ci trepte metodice, a căror şemă completă va fi:

1. Intuiţia
   a.) Convorbirea preparativă.
   b.) Predarea celor nóuě.
2. Gândirea
   a.) Combinarea comparativă.
   b.) Formarea noţiunilor.
3. Aplicarea.

Găsim mai departe, că la dênsul, ca la nici unul pân'aci, se ridică la deosebită prevalenţă: formarea noţiunilor. Ba se pare, că acest lucru îl consideră de problema cea mai înaltă a învěţămêntului. Şi acésta e împregiurarea care constitue mare deosebire între el şi Herbart, la care predominéză aprofundarea concretului.

Va-sě zică relativ la unu şi acelaşi lucru găsim tot atâtea păreri divergente, încât fără voie chestiunea face impresia unui joc de cuvinte. Dovada cea mai eclatantă, că nu ne aflăm în faţa unui resultat sigur al sciinţei positive, ci mai mult în faţa unor coniecturi pedagogice, demne cel mult de controlat încă şi de studiat, Din care motiv credem, că ar fi în interesul causei sě nu se facă înainte de vreme prea multă întrebuinţarede asemenea teoriĭ

Germanul are aplicarea de a-se ocupa din predilecţie cu despicarea firului de pěr în patru. Pentru noi însě acésta predilecţie nu póte fi totdéuna de folos practic, nu în special pentru cestiunile de învěţămênt, unde hasardările nu sunt permise.

Incât ne privesce pre noi, mărturisim, că mai multă verosimilitate găsim în expunerile pedagogului Herbart. Şi dacă pretindem noi dela învěţătorii nostri procedură metodică întemeiată, apoi se cere, credem la locul seu, ca sě păşim noi mai întâiu faţă de dênşii metodic. A-i îngrămădi însě cu teorii oscilante, drept: Deus ex machina, fără considerarea cuvenită la trecutul nostru, fie acela şi mai modest, nu póte fi lucru normal şi de folos.

Legătura istorică este şi remâne firul Ariadnei Şi noi remânênd, deocamdată cel puţin, pe lângă expunerile filosofului Herbart, mai curênd vom satisface şi acestei îndatoriri. Pentru-că unde este învěţătorul nostru, cât de cât conscienţios, care sě fi păşit vre-odată înaintea elevilor sei, fără sě fi avut cel puţin intenţiunea de a lumina, de a clarifica elevii sei asupra vre-unui obiect (I Claritatea)! Care apoi, după-ce a clarificat vre-un obiect elevilor sei, n-a căutat sě l aducă în legătură, sě-l asocieze cu altele sie-şi corespunzětóre după gen, specie, etc. (II Asociarea)! Şi urmând acésta procedură mai departe, care dintre învěţătorii nostri n'a sěvêrşit totodată şi sistemisarea ideilor respective cunoscinţelor (III Sistemul) Insfîrşit care nu a něsuit sě şi aplice cele agonisite, fie prin ocupaţiuni de clasă, de casă şi alte asemenea, sau apoi prin diferite îndeletniciri posibile în viaţa practică (Metodul sau Aplicarea)!

Iată, în scurte cuvinte, ce avem noi sě perfecţionăm şi mai departe, după indigitările psichologiei. Şi dacă învěţătorii nostri vor continua conscienţios în acésta direcţiune, perfecţionându-se mereu după putinţă, pot fi siguri, că au satisfăcut cu demnitate chemării lor în sinul poporului nostru.

stit, căderea morală în care vedem scufundată o clasă de ómeni, ce chiar ei ar fi chemaţi a servi ca model de acurateţă, massei mari a poporaţiunii. In loc de asta însĕ rubrica „jaf în averile publice“ ori „asupra averii deaprópelui“, este permanentă în ḑiare. Aprópe „nulla dies sine linea“... Şi tot „*domnii*“ „patrioţi,“) sunt cei ce vin crestaţi la răvaş...

Iată de pildă dóue casuri ce le aflăm aşa la întêmplare, în foile dintr'o singură ḑi:

Sub titlul „*Defraudare la o bancă*“ scrie „Egy.“, că în Tovarisora s'a descoperit *o mare defraudare* sĕvîrşită de directorul băncii „Első előlegezési egylet“ din acea comună, de patriotul nou:*Rosenberg Vilmos*. A furat *30.000 fl.* şi apoi a perit din comună. Tóte depunerile ómenilor din comună, cari şi-au încredinţat banii acestei bănci patriotice, *sunt perdute!*

Câtă deosebire între aceste bănci conduse de Jidani ori „patrioţi“ încrezuţi, şi în tre cele românești de pildă, la cari spre fala nóstră fie ḑis, încă nu s'au întêmplat la nici una atari lucruri urîte și păgubitóre pentru publicul ce-'şi încrede spre păstrare averile, în mânile lor.

Dar încă un caz. In „M. Áll“. din aceeaşi ḑi cu „Egy.“ de mai sus, aflăm următórea „noutate“:

„Domnul casei, ca jăfuitor. Dr Szécsi Ferecz, directorul teatrului de comedii (maghiar din Pesta), a stat ieri naintea tribunalului, ca acusat pentru jăfuire! Ca stăpân al căsii a ajuns în conflict cu legea. Un chirieş al seu a plecat, lăsându-'i o sumă mai mare din chiria ce-i datorea. El însĕ l'a provocat şi în 2 scrisori, că sĕ-i plătéscă datoria, că de unde nu, îl pune prin gazete! Chirieşul l'a pîrît pentru asta, şi tribunalul a judecat pe Dr Szécsi Ferencz la 300 fl. pedépsă în bani ori 30 de zile temniţă, pentru încercare de jăfuire.

Câtâ cădere morală!

Sfinţirea bisericii din Câmpuri.

Câmpuri-Surduc, September 1898

Onorată Redacţie!

După o muncă sirguinciósă şi strădanie mare, puţinii credincioşi buni din comuna nóstră *Câmpuri-Surduc* (comitatul Hunedórei) am ajuns fericitul moment, de am sfinţit în 30 August (11 September) nóua biserică, edificată prin Nicolae *Părău* întreprinzĕtor român din Orăştie. Intreprinzĕtorului nostru îi póte fi spre falá, căci n'a stat în loc cu edificarea din unele ori alte lipsuri, ci întotdeauna în cea mai bună înţelegere cu noi, am dat împreună înainte, şi astăzi e gata frumósa nóstră biserică, şi ori şi cine va fi mândru, că într'un sat aşa de neînsemnat s'a făcut un lucru aşa frumos.

Credincioşii adevĕraţi şi buni ai bisericei au fost tare pătrunşi de cântarea lui David: „Iubeşte Domnul porţile Sionului mai mult decât tóte sălaşele lui Iacob“. Iar înfăţîşarea bisericicii nóstre atât în ce priveşte esteriorul, cât şi înfăţoşarea ei din lăuntru, înalţă inimile, şi induplecă pe om a se apropia de Dumneḑeu.

Actul sfinţirei l'a îndeplinit Preaonoratul Domn *Avram P. Pĕcurariu*, protopresbiter din Ilia, avênd mandat dela Escelenţia Sa preabunul nostru Archiereu. La serviciul divin au participat 13 preoţi. In poporul fórte numeros, care a participat din întreg jurul, ba şi din comune îndepărtate, acéstă privelişte a slujbei Dḑeeşti, a stârnit o evlavie nespus de mare! Intr'o ordine esemplară sĕvêrşindu-se tóte ceremoniile sfinte, au stors lacrămi din ochii publicului asistent. S'a înălţat tare nimbu serviţiului prin esecutarea cântărilor din partea unui cor sub conducerea Dlui învĕţător Toma Roşu, din Deva.

Am fost fórte fericiţi, că am fost onoraţi cu asistenţa unei inteliginţe numerósĕ şi o cunună de dame

S'a fost rĕspândit vestea despre greutăţile, cu cari s'a zidit acéstă biserică şi despre lipsurile cele mari, ce le-am avut şi le mai avem, şi Onoraţii participanţi la sfinţirea acestei biserici ne-au adus nóue daruri, ne-au mângăiat cu vorbe de laudă îmbărbătătóre.

N'am avut bani, dar' ne-am rugat şi Dḑeu ne-a auzit rugăciunea, şi milostivii creştini de religiuuea nóstră ne-au ajutorat. Tóte istele de colecte încurse până acuma, au fost pusĕ în biserică pe o masă înaintea sf. icóne a dlui Chr., unde onoratul public privindu-le s'a putut încredinţa despre manipulaţiunea nóstră curată. La serviciul divin s'a ridicat rugăciune pentru binefăcĕtorii şi ajutătorii acestei biserici.

Au mărit actul sfinţirei bunii vecini din *Tătăreşti*, cari *intre cântări bisericesci au venit la sfinţirea bisericei nóstre în procesiune frumósă, cu prapori şi cu copii îmbrăcaţi de biserică*, ear noi în bucuria nóstră la acéstă priveliște am lăcrămat. Şi singurul nostru clopot, donat de Ilustritatea Sa Dnul Constantin Cavaler de Steriu, suna frumos şi vesel la încunjurarea bisericei de acéstă prea frumósă procesiune.

Intre cei cari ne-au dăruit câte ceva bisericei, unul totuşi a fost cam nĕcăjit, şi acest unul a fost vrednicul păstor de oi din Tissa: Lazar Vorţan, care arăta „cartea“, ce a primit'o, că preste dóuĕ zile soseşte *tóca de metal*, ce a tocmit'o dênsul cu *40 fl* pentru acéstă biserică, însĕ era nĕcăjit, că nu a fost acum la locul ei, sĕ sune alăturea cu clopotul!..

După sfinţire publicul a fost învitat de bunii poporeni la o masă modestă, unde amĕsurat întocmirilor, a luat parte fieşte-care. La masă s'au ridicat şi câteva din toastele îndatinate, dar' durere, odată soseste ştirea despre asasinarea Maiestăţii Sale împărătesei regine! Jale firească ne-a prins pe toţi, încât toţi păreau a fi mai curênd la îngropăciunea augustei rĕposate, decât la un prânz de sĕrbătóre. Şi nea fost nóuă dat, ca primul serviciu sĕ'l sĕvêrşim în biserica nóstră pentru Preaînalta persónă, şi primul sunet de jale sĕ'l sune clopotul bisericei nóstre, la mórtea Impĕrătesei nóstre!

In chipul acesta a decurs sfinţirea bisericei dela noi, şi mĕ mărginesc prelângă aceste şire, căci sĕ descriu tot, aş' răpi prea mult spaţiu onoratei redacţiuni.

„Cât sunt de iubite lăcaşurile tale Dómne al puterilor, doreşte şi sĕ sfêrşeşte sufletul meu spre curţile Domnului!“...

Preotul I. B.

Revizia procesului Dreyfus.

Comisia de revidare a ministeriului de justiţie s'a întrunit Luni (19. l. c. n.) pentru a-şi alege un referent, căruia i a predat actele spre studiare. In 1. Octobre se va întruni de nou comisia. Şi décă pe basa relaţiei referentului va găsi motive pentru nevinovăţia lui Dreyfus, — va transpune actele curţii de cassaţie, unde e necondiţionat de lipsă presenţa lui Dreyfus. Guvernul a făcut deja dispoziţiile necesare, *petru transportarea lui Dreyfus* la Paris la cererea telegrafică. Ascultarea lui W. Esterhazy încă va fi neîncungiurabilă

Dreyfus, în drumul sĕu pe mare şi în Franţa va fi considerat ca fiind în prinsóre preventivă, care e cu mult mai uşóră ca a celor judecaţi deja. Nóua pertractare nu se va ţinea la Paris, ci înaintea óre-unui tribunal militar din provincie.

W. Esterházy care maideunăzi a fost scos din legăturile armatei, a petrecut câteva sĕptĕmâni la Londra, şi pentru a nu fi recunoscut 'şi-a — ras mustaţele! Se susţine, că Esterházy s'ar fi esprimat riporterului unei foi, că se va nizui din tóte puterile, pentru a dovedi şi el nevinovăţia lui Dreyfus.

Prinţul de Orleans a lansat un manifest în care se rescólă vehement împotriva ministrilor, cari au exoperat revizia procesului Dreyfus. In manifest spune, că ministrii fără autorizaţia camerei au decis revizia, şi sub pretecst, că vreau sĕ dea numele de „nevinovat“ unui osândit ca trădător, — vor sĕ destrame armata şi sĕ nimicéscă Francia. Manifestul se termină: Francezi, asta nu vom răbda-o!

Noutăţi.

Condolenţa Reuniunei femeilor române din Sibiiu. Comitetul Reuniunei fem. rom. din Sibiiu în şedinţa estraordinară din 19 l. c. dând espresiune prin sculare şi la procesul verbal, celei mai profunde dureri pentru trecerea din viaţă a Maiestăţei Sale Impĕrătesei şi Reginei nóstre Elisabeta, totodată a decis, ca se participe în corpore la părăstasul ce se va celebra Sâmbătă în biserica română gr.-or. din Sibiiu-cetate.

*

Scumpirea cărţilor de corespondenţă Guvernul a făcut tóte preparativele pentru urcarea în viitorul apropiat a preţului cărţilor de corespondenţă, Plusul resultat din scumpirea corespondenţelor postale se va întrebuinţa pentru realisarea unor reforme în serviciul postal. După proiectele făcute, urcarea preţului nouelor cărţi de corespondenţă se va face cu ocasia întrării în vigóre a computului obligat cu coróne. In curênd se vor şi apuca de fabricarea nóuĕlor cărţi de corespondenţă.

*

Preot în Săcel. Clericul absolut *Aron Flucuş* din Şinca-nóuă este ales şi întărit paroch în comuna Săcel, protopresbiteratul Sĕliştei

*

Deficitul anului viitor. Şeful contabilităţii statului nostru ungar, a încheiat bilanţul budgetului anului viitor 1899, care arată *un deficit de* **694.084 fl.**

*

Biciclarea stricăciósă sănătăţii. Medicii francezi *Regnault* şi *Bianchi* au presentat academiei de sciinţe din Paris un studiu interesant. Au esaminat pe trei tineri, cari au luat parte la o emulare de 72 de ceasuri cu biciclu, şi au constatat următórele: Cele mai multe organe interne le-au scăḑut esenţial din pricina biciclatului îndelungat. Indeosebi au perdut din greutate: *splina, ficatul* şi *stomachul*. Ţĕsătura unturósă de sub piele deasemenea a perdut cosiderabil din greutatea sa. Iar stomachul s'a îndepărtat dela locul sĕu cu 2—4 centimetri, şi nervi inima cu 2—5 centimetri din situaţia lor obicinuită! Datele aceste arată până la evidenţă, că biciclarea e împreunată cu seriόse primejdiĭ, chiar şi pentru ómeni cu constituţie tineră sănătósă.

*

Códa veacului. In fóia clericală papistaşă „*Magyar Àllam*“ dela 20 Sept. dăm peste următórea interesantă noutate:

„In numĕrul de eri al lui „Budapesti Hirlap“ printre anunţurile mĕrunte citim şi următórele:

„*Un tinĕr* preot rom. cath. caută „prietinia spirituală a unei tinere dame în„dependente, cu stare bună, onestă, cu care „sĕ-şi petrécă órele libere. Ofertele cu de„visa „Din întêmplare 31273“ sunt a se îna„inta la administraţia foii. Interes material „eschis“.

Şi iarăşi:

„*Care* preot rom. cath. ar fi aplicat „sĕ facă cunoscinţă cu o drăgălaşe fetiţă bru„netă Epistole, cu devisa „Mica şireată 31462“ „sunt a se înainta administraţiei foii.

„D'apoi până acolo am ajuns?“ — esclamă mâhnit şi „*Magyar Àllam*“, veḑênd aceste anunţuri códa veacului, a tinerilor sei preoţi...

*

La parochia macedo-română grecéscă din Budapesta, a fost pusă pe 21 Septembre nóuă alegere de paroch. Au competat 10 inşi. Resultatul nu se ştie încă.

*

„Stări asiatice în comitatul Sibiiului“... Sub acest titlu aduce „Egyetértés“ dela 19 Sept. ştiri despre purtarea notarului din *Săsăuş* (cercul Nocrichului) presintându'l ca fórte brutal cu poporul. „Egy.“ e informat că în curênd se va face şi o interpelare în dietă în cauza asta.

*

Obrăznicia Iesuiţilor. Cetim sub acest titlu interesant în „Patria“: De la un amic al foii nóstre primim următórele şire, asupra cărora atragem atenţiunea Prea Ven. Consistoriu: Visitaţia canonică a episcopului apusén prin tóte satele, s'ar părea a fi de tot nevinovătă. E drept, că el ca atare e cam cu reservă şi numai indirect loveşte în biserica nóstră. Suita lui constă însĕ din Iesuiţi, *cari fără nici o ruşine batjocuresc celelalte confesiuni.* Aşa în comuna Stulpicani a strigat, predicând, un celibe de aceia, cu voce tare şi sonoră, schimonosindu-se în fel şi formă: „*Der orientalische und protestantische Glaube sind Irrlehren, der katholische, der ist der einzige wahre Glaube*“. (adecă: „Credinţa orientală şi cea protestantă sunt eresii, cea catolică este singura credinţă adevĕrată!“) O voce iubitóre de adevĕr a rĕspuns cu un „*nicht wahr*“ („nu-'i adevĕrat“!), dar' ce folos.. Fu necesitat sĕ părăséscă sftul local.

N.—tl—

Avis

Domnii membri ai clubului municipal din comitatul Sibiiului se învită la o conferenţă pe Vineri, în 23 Septembre n. a. c. la 5 óre p. m. în casina română din Sibiiu, spre a se consulta asupra obiectelor puse la ordinea ḑilei pentru adunarea generală municipală convocată pe a 3-a Octobre n. 1898. —

Biuroul clubului municipal român din Sibiiu în 20. Septembre n. 1898.

Ioan de Preda	*Dr. N. Vecerdea*
preşedinte	secretar

VARIETĂŢI

De-ale tinerei Regine Vilhelmina. Zilele încoronării fermecătórei regine hollandeze au fost atât de strălucite şi de pline de entuziasm, cum lumea rar e vĕḑut. Au fost însĕ şi ele tulburate în parte, prin fiorósa mórte a Suveranei nóstre, care era des óspele plăcut al Hollandiei. Până atunci însĕ entuziasmul a fost atât de mare şi ceremoniile atât de multe, că biata tineră regină tótă ḑiua trebuia sĕ stee în mijlocul paradelor, primind la cele deputaţiuni, ascultându le alocuţiile, rostind mulţumitele, participând la prânzuri de galá, la representaţii teatrale, la concerte, şi peste tot locul trebuind sĕ apară atentă, veselă, încântată, încât, ruptă de obosélă abia aştepta sara se scape de atâta „cinste“. Lucrul naibii însĕ, că poporaţia slobozită pe veselie, şi nóptea întrégă tot chefuia, şi cete-cete trecênd pe la palatul ei, se opreau în faţa lui şi îi mai făceau alte „ovaţii“ zgomotóse, de o trezau din somn, ori-cât de greu sĕ fi durmit. Asta atâta o chinuia, că biata Regină a trebuit sĕ lanseze în ediţiile separate ale foilor o „proclamaţie“, fără păreche în cronica proclamaţiilor Suveranilor, rugându-'şi supuşii — s'o mai şi lase sĕ dórmă nóptea!

„Rog pe iubiţii mei supuşi, ḑice în proclamaţie, — care e şi prima ei proclamaţie de Regină, — sĕ nu facă zgomot nóptea după 11 óre, înaintea palatului regal, ca sĕ nu-'mi conturbe peste mĕsură odichna de nópte în aceste timpuri obositóre“...

Dare de seamă şi mulţămită publică.

La petrecerea arangiată cu ocasiunea sfinţirei scólei gr. or. din Nasna, Dumінecă la 16/28 August, a. c., au binevoit a suprasolvi următorii: P. St. Domn Dr. Elie Cristea secretar consist. în Sibiiu 5 fl., P. O. D. Nicolau Maneguţiu protop. M. Oşorheiu 1 fl., dl Andreiu Popp, notar la sedria orfanală, M-Oşorheiu 1 fl., Dl Lazar Pepeloviciu comerciant, M-Oşorheiu 2 fl., Dna Aneta Stoica de Vist 1 fl., dl Lazar Neagoe, M-Oşorheiu 20 cr., dl. Bakó András notar cercual. M. Săncraiu 50 cr., dl Al. Rusu jurist, Sieulia 20 cr., dl. Zacharia Oprea paroch, Bandul de cêmpia 20 cr., dl Isidor Suceava paroch, Érdö-Săngiorgiu 20 cr, dl Soos Geza, M-Oşorheiu 20 cr., Lazar Cioban 50 cr., şi Anica soţia lui Ioan Cătinean 1 fl. 50 cr., în sumă 13 fl. 50 cr., pentru cari contribuiri benevole priméscă P. St. domni şi pe acéstă cale căldurósă şi adâncă mulţămită.

Venitul acestei petreceri a fost 51 fl. 10 cr, din care substragânduse spesele cu 22 fl. 06 cr, — remâne venit curat 29 fl. 04 cr., care sumă s'a transpus la cassa parochială pentru crearea unei fundaţiuni pentru ajutorarea elevilor sĕraci, cu cărţi şi imbrăcăminte.

Nasna la 30 August 1898.

Pentru comitet:

Stefan Rusu	*Ioan Bărsan*
preşedinte.	controlor.

Poşta redacţiunei.

Dlui *Vas. B.* în *Bacifalu.* Trimite numai preţul şi poţi avea „Fóia Pedagogică“ completă, dela începutul anului, ba şi dela începutul apariţiunii.

Pentru economii nostri.

(*Câştigare de cunoscinţe*).

Prin rescriptul seu dto 26 Martie c. Nr. 72.321. Înaltul minister reg. ung. de agricultură, avênd în vedere, că pentru câştigarea şi respândirea cunoştinţelor economice, cel mai bun mijloc este intuiţiunea proprie (privirea nemijlocită), doreşte a da proprietarilor mici dela sate prilegiu de a cerceta în grupe şi pe cheltuiala statului, întocmirile economice de pe lânga hergheliile de stat din Mezőhegyes, Kisbér, *Bobâlna* şi *Făgăraş.*

Cu privire la aceste escursiuni (călătorii) se observă următórele:

1. La escursiuni pot lua parte singur de proprietari mici dela sate, în grupe mici și sub conducerea unui om de specialitate (proprietar sau veterinar).

2. Cheltuelile de călătorie (prețul de jumětate pe clasa a III-a) până la întocmirea economică și înděrăt, le anticipă Reuniunea, căreia i se vor restitui prin Inaltul minister.

3. Cheltuelile de cărăușie până la stațiunea, de unde vor pleca proprietarii, le vor suporta acestia, ér dela stațiunea cea mai apropiată de întocmirea (stabilimentul) economică și până la întocmire, le supórtă întocmirea însași.

4. Escursioniștii în timpul petrecut la stabiliment vor primi intreținerea (mâncarea) și încuartirarra (gàzduirea) în mod gratuit.

5. Direcțiunea întocmirei pe timpul petrecut la întocmire, numesce un funcționar al seu, care sě calauzască pe escursioniști.

6. De organisarea grupelor de călători și de esoperarea favorului de călătorie, se îngrigeste subsemnata Reuniune, carea va încunostința de cu vreme direcțiunea întocmirei despre numěrul, celor ce voesc a călători și despre ḑiua plecării.

Cunoscênd de aprópe însemnătatea acestor escursiuni, ce numai folositóre pot fi din tóte punctele de vedere pentru ori-care econom, am luat hotărîrea de a întreprinde în luna lui Novembre a. c. o asemenea călatorie la întocmirea economică din *Mezőhegyes.*

Drept ce ne adresăm cu rugarea către frații economi din satele aparținětóre comitatului Sibiiu cari ar dori sě ia parte sub conducerea nóstră la acéstă călătorie, se binevoiască a ne face cunoscută până la 3/15 Octomvrie c. hotărârea lor, cum și numele și comuna în care locuesc și posta ultimă.

Când se vor fi instiințat la noi spre călătorie cel puțin 30 de proprietari, i-vom vesti despre ziua plecării.

Din sedința comitetului central al „Reuniunei române de agricultură din comitatul Sibiiu“, ținută la 2/14 Septemvrie 1898.

Dem. Comșa
preș.

V. Tordășianu
secr.

Nr 343—1898 [175] 1—3.

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de *medic cercual* în comitatul Sibiiului, *cercul Mercurei*, se escrie prin aceasta concurs.

Reședința medicului cercual este *Mercurea* și aparțin la cercul sanitar comunele: Mercurea, Apoldul de jos, Amnaș, Ludoșul mare și Topârcea,

Emolumentele sunt următórele:

1. Salar anual. . . 800 fl.—cr.
2. Bani de cuartir. . 200 fl.
3. Paușal de călătorie 300 fl.
4. tacsele statorite.

Medicul cercual este deobligat a cerceta comunele aparținătóre cercului seu și anume: Apoldul de jos și Amnașiu pe sěptămână de 2 ori, Topêrcea și Ludoșul mare pe sěptěmână odată și a ordina la órele prescrise.

Condițiunile statorite prin statut se pot vedea la subscrisul în orele de oficiu.

Cererile concursuale instruate în sensul § 9: I. 1883 și 143: XIV: 1876 au de a se presenta pe lângă dovedirea funcțiunei de până acum și cunósterea limbilor, până în 10 Octobre a. c. d. a. la 6 ore subscrisului.

Mercurea, în 20. Septembrie 1898.

Pretorele cercual suprem:
Mangezius.

Pentru a înlesni și celor mai lipsiți copii de șcólă procurarea de **cărți didactice,** ne-am decis a *reduce prețurile* la următórele manuale:

Abcdar pentru șcólele pop. rom. de Z. Boiu, legat	dela fl.	—.24	la fl.	—.20
Aritmetica de V. Roman leg.			„ „	—.08
Carte de cetire I. de Z. Boiu, leg.	dela fl.	—.40	„ „	— 30
„ II. „ „ „ „	„ „	—.32	„ „	—.25
Elemente de geografie de Z. Boiu	„ „	—.30	„ „	—.15
Geografia de V. Roman			„ „	—.08
Istoria naturei și fisica de Z. Boiu	dela fl.	—.30	„ „	—.15
„ patriotică de Z. Boiu	„ „	—.30	„ „	—.12

Librăria Tipografiei archidiecesane, Sibiiu.

Cărți cu prețuri reduse!

Adunarea cuvêntărilor comisarilor școlari din 1863 si 1864			fl.	—.10
Adunarea raportelor dela directorii distr. de școlă în 1865			„	—.15
Anthorismos de A. baron de Șaguna	dela fl.	—.50	„	—.25
Causa rom. la 1872, edată de comitetul conf. naț.			„	—.15
Comentariu la patenta din 1854 de I. cav. de Pușcariu, 2 tomuri	dela fl.	2.—	„	—.50
Polemia (Critica) contra Heliade de A. bar. de Șaguna	„ „	—.50	„	—.20
Cunoscințe folositóre la căsătorii	„ „	—.50	„	—.15
„ practice despre grădini și cultivarea lor de Dr. P. Vasici	„ „	—.50	„	—.25
Disertațiune de G. Bellissimus	„ „	—.20	„	—.08
Ex. Sa Arehiepiscopul și Metr. A. bar. de Șaguna de N. Popea			„	—.10
Ein juridisch-politisches Charakterbild von einem Unbefangenen			„	—.10
sau aceeași în limba maghiară			„	—.10
Geschichte der gr.-or. Kirche in Ost. Ungarn de Șaguna	dela fl.	1.—	„	—.50
Invěțătorul și poporul	„ „	—.50	„	—.20
Istoria bis. pol. naț. de Tincu Velea	„ „	1.—	„	—.40
Liturgia Sf. Ioan pe note	„ „	2.50	„	1.—
Macroviotica sau măestria de a lungi viața de P. Vasiciu, după Hufeland, 2 tom.	„ „	1.15	„	—.50
Memorial din 1860			„	—.05
Orele libere de I. c. de P.			„	—.05
Predigten de A. bar. de Șaguna.			„	—.10
Sunete și rěsunete de Z. Boiu	dela fl.	—.60	„	—.20
Adaus la promemoria, germ.			„	—.05
Teologia pastorală de A. Șaguna	dela fl.	1.—	„	—.50
Testamentul nou	„ „	1.—	„	—.50

De vênḑare în

Librăria Tipografiei archidiecesane, Sibiiu.

Din
„Biblioteca pentru toți“,
sub direcțiunea literară a d-lui D. Stăncescu au apărut până acum:

Nr. 1 *Povești alese* de Andersen;
Nr. 2 *Paserile nóstre* (legende), de S. Fl. Marian;
Nr. 3 *Cântece și plângeri,* I. (poesii) de M. Zamfirescu;
Nr. 4 și 5 *Despre educație,* pe Herbert Spencer;
Nr. 6 *Icóne șterse* (nuvele) de A. Vlahuță;
Nr. 7 *De prin veacuri,* I (nuvele) de Carmen Sylva;
Nr. 8 *România, Roma, Piza* etc. de Michelet;
Nr. 9 *Castelul Peleș,* descrierea de Leo Bachelin;
Nr. 10 *Nuvele și schițe* de T. Maiorescu;
Nr. 11 *Din tinerețe etc.* nuvele de André Theuriet;
Nr. 12 *Nuvele* de M. Demetrescu:
Nr. 13 *Nuvele romane* de Duiliu Zamfirescu;
Nr. 14 *Antichitatea romană* de Wilkins;
Nr. 15 *Prosă și poesii* de Gr. M. Alexandrescu;
Nr. 16 *Povestea vorbii* I. proverbe de Anton Pann;
Nr. 17 *Istorióre* de d-na Colomb;
Nr. 18 *Schițe umoristice* de Dumitru Teleor;
Nr. 19 *La ce visează fetele,* teatru de Alfred de Musset;
Nr. 20 *Legende istorice,* de D. Bolintineanu;
Nr. 21 *Ombra,* roman de Genevraye
Nr. 22 *Căl. împrej. Odăii mele,* roman de Maistre-Havier;
Nr. 23 și 24 *Din viéța meseriașilor,* nuvele de P. Bănățeanu;
Nr. 25 *Povestea vorbii* II. proverbe de Anton Pann;
Nr. 26 *Biografiile ómenilor celebri;*
Nr. 27 *Antichitatea greacă* de Mahaffy;
Nr. 28—33 *Opere complete,* de Creangă;
Nr, 34 *Istorice,* de Jonescu-Gion;
Nr. 35 *La gura sobei,* snóve de Dumitru Stăncescu;
Nr. 36 *Povești de Crăciun;*
Nr. 37 *Prosă și epigrame,* de Radu D. Rosetti;
Nr. 38 *Werther* roman de Goethe;
Nr. 39 *Povestea vorbii* II. (ultim.) proverbe de A. Pann;
Nr. 40 *De prin veacuri* II (ultim.) nuvele de Carmen Sylva;
Nr. 41 *Noțiuni asupra sciințelor* de Huxley;
Nr. 42 *Doruri și amoruri* I. poesii de Depărățeanu;
Nr. 43 și 44 *Modele de discursuri rom.* de Adamescu;
Nr. 45 *Doruri și amoruri,* II. (ultim.), poesii de Depărățeanu;
Nr. 46 *Dușmanii nostri,* de Dr. Urechiă
Nr. 47 *Cântece și plângeri* II. (ultim.) poesii de M. Zamfirescu;
Nr. 48—49 *Modele de discursuri strěine* de Gr. Adamescu:
Nr. 50 *Convorbiri despre artă,* I. de Pecaut și Baude;
Nr. 51 *Din góna vieții* I., nuvele și poesii de A. Vlahuță;
Nr. 52 *Prietene* roman de François Coppée;
Nr. 53 *Doi trandafiri,* nuvele de Wildenbruch;
Nr. 54 *Patriotul,* morală de Bourde;
Nr. 55 *Din inimă,* poesii de Radu D. Rosetti;
Nr. 56 *Convorbiri despre artă* II. (ultim) de Pecaut și Baude;
Nr. 57 *Din goana vieții* II. nuvele de A. Vlahuță;
Nr. 58 *Schițe ușóre* de Caragiale;
Nr. 59 *Din góna vieții,* III. (ultim) nuvele de A Vlahuță;
Nr: 60 *Manon Lescaut,* I. roman de Abatele Prévost;
Nr. 61 *Trotoarul Bucur.,* nuvele de D. R. Rosetti (Max);
Nr. 62 *Enoch Arden,* poemă de Tenyson
Nr. 63 *Satire și teatru* de D. C. Ollanescu (Ascanio);
Nr. 64 *Spre primăvară* poesii de Costin;
Nr. 65 *Manon Lescaut* vol. II. roman de Prévost;
Nr. 66 *Manon Lescaut,* vol. III. (ultim.) de Prévost
Nrii 67—69 *Minunile universului,* vol. I. II. III. istoria naturală)
Nn. 70 *Legenda țeranilor* de P. Dulfu;
Nr. 71 *Ce este frumsețа,* artă de Const. Stăncescu;
Nr. 72 *Cugetări noi asupra popórelor vechi, Egipetul,* geografie de Buzoianu;
Nr. 73—74 *Dan* partea I. roman de A Vlahuță;
Nr. 75 *Armonii intime,* poesii de A Sihleanu;
Nr. 76—77 *Dan,* partea II. roman de A. Vlahuță;
Nr. 78 *Ginerele lui Poirier,* de Augier & Sandeau;
Nr. 79 *Nastratin Hogea* de A. Pann;
Nr. 80-84 *Ciocoi vechi și noi,* roman de Filemon;
Nr. 85 *Biografiile scriitorilor rom.* de Adamescu;
Nr. 86 *Ce povestesce pădurea,* nuvele de Putlitz;
Nr. 87 *Berberii Hesperidele,* geografie de G. T. Buzoianu;
Nr. 88—89 *Denisa* teatru de Duma (Al. fiul);
Nr. 90 *Poeme,* de H. G. Leca;
Nr. 91 *Geniile sciinței și industriei,* biografii de Gastineau;
Nr. 92 *Sincere,* poesii de R. D. Rosetti;
Nr. 93—94 *Povestea lui Moș Albu* de A Pann;
Nr. 95 *Cartagena-Cyrena,* geografie de G. T. Buzoian;
Nr, 96—97 *Paul* și *Virginia,* roman de B. de St. Pierre;
Nr. 98 *De demult,* poesii de Stavri;
Nr. 99 *Apostol,* poemă de Petőfi;
Nr. 100 *Carte de chipuri fără chipuri,* povești de Andersen;
Nr. 101—102 *Metamorfosele* de Ovid;
Nr. 103—104 *Poveste tristă* de Francois Coppee;
Nr. 105—106 *Mic vocabular militar român-frances-ruso-turc* de * * *
Nr. 107 *Despre prietinie* de Cicerone;
Nr. 108 *Animalele celebre* de Müller;
Nr 109 *Teatru* v. II. R D. Rosetti (Max),
Nr. 110 *Gloriele musicei* de * * *
Nr. 111 *Poesii* de Th. M. Stoenescu;
Nr. 112—113 *Introducere la studiul Sciințelor fisice* de Morand;
Nr. 114 *Liniștea sufletéscă* de Seneca;
Nr. 115 *Alte schițe umoristice* de Dumitru Teleor;
Nr. 116—117 *Iubire* de Vlahuță;
Nr. 118 *Fleacuri,* amintiri duióse, schițe și novelete de V. Pop;
Nr. 119 *Robia Peleșului* de Carmen Sylva, traducere de Elena Radu Rosetti;
Nr. 120 *Un leu și un zlot,* comedie într'un act (localisare) de D. Rosetti;
Nr. 121—122 *Notițe* și *fragmente literare* de I. L. Caragiale;
Nr. 123 *Biografiile Mamelor ómenilor celebri;*
Nr. 124 *Intrebuințarea vieții* de I. Lubbok;
Nr. 125 *Povestea Mavroghenéscă* de Pitarul Hristache;
Nr. 126—127 *Poesii* de Bălăcescu;
Nr. 128—137 *Codul civil-român, adnotat* de Hamangiu;
Nr. 138 *Suspine* (poesii populare din Basarabia) de George Madan.
Nr. 139—148 *Procedura civilă adnotată, cu index* de Hamangiu;
Nr. 149—151 *Legea timbrului adnotată, cu index* de Hamangiu;
Nr. 149—151 *Legea jud. de pace adnotată cu index* de Hamangiu;
Nr. 149—151 *Legea autentific actelor, adnotate* de Hamangiu;
Nr. 152—155 *Despre Fanarioți* de Zalloni;
Nr. 156 *Cronicile Doctorului;* de Dr. Urechia;
Nr. 157—158 *Mic vocabular frances-rom.* de Ploetz-Leist;
Nr. 159 *Chronologie Calendare* de Szavlovski;
Nr. 160—161 *Povețe către săteni* de D. R. Rozeti (Max);
Nr. 162—165 *Viața la țéră* (roman) de Duiliu Zamfirescu;
Nr. 166—178 *Dicționar francez-român,* ed. II. de Urechia;

Un număr costă 16 cr.

Se află de vênḑare în

Librăria Tipografiei archidiecesane, Sibiiu.

Redactor prov. **Dr. Elie Cristea.**

Editura și tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 99. Sibiiu, Sâmbătă, 12/24 Septembre 1898. *Anul XLVI*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sicriul simbolic

Precând va eși de sub presă numĕrul de față al ḑiarului nostru, biserica greco-orientală română va sta în jurul sicriului simbolic al Maestaței Sale împĕrătese regine Elisabeta.

Cler și popor, bĕtrâni și tineri, bărbați și femei, representanții tuturor oficiilor din țéra acésta, se vor afla mâne la un timp anumit intruniți în bisericile greco-orientale române din archidiecesa Transilvaniei.

Vor suna cu jale clopotele dela bisericuțele nóstre, locașul cel sfânt al Domnului va fi mâne un loc de piósă întrunire, întrunire în jurul sicriului simbolic al împĕrătesei regine de piósă aducere aminte.

Adênc sguduiți în inima nóstră de grava lovitură, cu care provedința divină în nemărginita sa înțelepciune a cercetat pre Maiestatea Sa preabunul nostru monarch, augusta casă domnitóre și întreagă manarchia, după o continuă și spontaneă jale nefățărită de 14 ḑile, biserica nóstră a ordinat pe ḑiua de mâne părăstas serbătoresc pentru odihna sufletului reposatei împĕrătese regine Elisabeta.

Grupați vom fi mâne in jurul sicriului Inimile nóstre se vor înălța către tronul de sus, spre a cere vecinică odihnă rĕposatei.

In rugăciunile nóstre vom cuprinde și pe soțul greu cercat, de care legată este tótă ființa nóstră.

In rugăciunile nóstre vom cere în special tărie pentru Maiestatea Sa împĕratul și regele nostru, pre carele altcum după rênduiala bisericei nóstre îl cuprindem în tóte rugăciunile nóstre, în tóte slujbele nóstre bisericesci.

In bine și în rĕu, la ḑile de veselie ale casei domnitóre, la ḑile de întristare, poporul român tot deuna a stat neclătit în credința sa, în loyalitatea sa.

Tron și patrie sunt lucruri sfinte în ochii poporului român, și el totdeauna a jertfit ce a avut mai scump, când vorba a fost de tron și de patrie.

In casul concret, în acest trist și dureros cas, rugăciunile românilor ortodoxi ca tămâia se înalță spre tronul împĕratului împĕraților și al Domnului domnilor, spre a scutí persóna împĕratului și regelui nostru și prin el tronul și dinastia lui.

In ḑile de grea cercare limanul nostru, ultima speranță aici pe pământ, totdeauna tronul și dinastia ne-a fost.

Ne cade nespus de bine vĕḑênd raportul de reciprocitate între domnitoriu și credinciósele sale popórĕ în ce privesce dispositiunile sufletesci la casuri de grele cercări.

Monarchul în cercarea fără de margini grea, cu care acuma l-a cercetat Dumneḑeu, cea mai mare mângăere o află în recunoscința, în manifestațiunile de condolență ale credincioșilor supuși.

Au venit cu sentimentele de jale împĕrații, regii, domnitorii tuturor statelor civilisate, au mângăiat pre monarchul înaintat în etate, încărunțit sub grele lovituri ale sorței. Lumea oficială și oficiósă a luat parte la înmormêntarea împĕrătesei regine, și acésta a fost mângăiere pentru inima stășiată de durere a domnitoriului nostru.

Au venit însĕ cu sentimentele de jale și popórĕle credincióse, și acésta a fost cea mai mare mângăere a monarchului.

Manifestațiunile de doliu general se fac mâne în tóte bisericile nóstre cu evlavia, de care e cuprins poporul ortodox român.

Popor sĕrac, popor amărît, popor, care se luptă spre a-și câștiga subsistența de pe o ḑi pe alta, poporul aduce comóra inimei sale.

Părăstasul de mâne va rĕmâné monument neperitoriu despre alipirea românilor ortodocși către tron și dinastie, alipire sub ori-ce împregiurări, fiind adecă ea principala virtute dintre virtuțile cetățenesci ale poporului român.

Și precând cu mulțămită sunt primite semnele de doliu manifestate de cei bogați prin semne viḑibile, primite vor fi și manifestațiunile nemeșteșugite ale bisericei nóstre, care aur și argint nu are, însĕ are un trecut nepătat, un present de loyalitate nepătat, și acesta rĕmâne dréptă moștenire pentru fiii nostri, pentru fiii fiilor nostri din neam în neam.

Precând aceste sincere cuvinte ale nóstre vor eșí de sub téscurile mașinelor de tipariu, spre a ajunge în mânile cetitorilor nostri, biserica greco-orientală română se va afla întrunită în jurul sicriului simbolic al rĕposatei nóstre împĕrătese-regine, spre a mai cânta odată frumósa cântare bisericéscă

„In veci pomenirea ei“!

Conferențe învĕțătorești

Conferența din Brașov.

(Urmare)

Vorbirea domnului comisar a fost ascultată de conferontă cu viu interes și cu mare atențiune, întîmpinând la sfêrșit întreit „Sĕ trăiască“, ér membrul I. Broșu, în numele conferenței îl resalută.

Urméză constituirea biroului: Se aleg de notari: Nic. Stoicovici și Candin Groza, ér bărbați de incredere: Anastasiu Bêrsan și I. Dariu.

Imediat după constituire Dl președinte pune la ordinea ḑilei tema I. din circulariul consistorial: „Care este metodul cel mai bun pentru a desvolta în școlari simțul religios-moral?“ — Totodată aduce la cunoscința conferenței, că cu lucrarea acestei teme, a însărcinat mai dinainte pe membrii: Andreiu Badiu și I. Broșu, și acum rógă mai întâi pe I. Broșu se-'și cetéscă elaboratul, ceea-ce se și întêmplă.

După cetire, fiind timpul înaintat, ședința se ridică la órele 12 din ḑi.

Ședința II. se începe la órele $2^{1}/_{2}$ p. m. La ordinea ḑilei cetirea elaboratului al doilea de Andreiu Badiu.

După acesta urmează discuțiunea asupra acestor dóuĕ lucrări. La propunerea d-lui I. Dariu, conferența le primesce în general, aducênd mulțămită protocolară prelegĕtorilor, pentru zelul și activitatea dovedită.

Trecêndu-se la desbaterea specială, după o discuție seriósă, — la care iau parte mai mulți membrii — conferința, pentru desvoltarea símțului religios-moral în scolari statoresce următóree principiĭ:

1. Invĕțătorii cer, ca copii încă înainte de a întra în școlă sĕ fie crescuți în sentimente religióse-morale.

2. În învĕțămêntul religiunei sĕ se evite cu desĕvêrșire mechanismul.

3. Primul învĕțămênt din religiune sĕ se încépă cu istorióre morale și cu rugăciunile cele mai potrivite capabilității elevilor.

3. Istorisirea sĕ se facă într'un mod atrăgĕtor, cu căldură și cu sentiment, într'un ton evlavios, astfel, ca sĕ pótă desvolta în elevi interes față de acest învĕțămênt, influințând totodată asupra inimei.

5. Rugăciunile pricepute sĕ stea în strînsă legătură cu istoriórele religióse-morale.

6. Și la propunerea celorlalte obiecte de învĕțămênt, la locuri potrivite, învĕțătorul sĕ aibă în vedere și desvoltarea simțului religios-moral.

7. Din când în când învĕțătorul sĕ se convingă, dacă cele învĕțate elevii le și aplică în viață.

8. Prelegerile sĕ se încépă și termine cu o rugăciune, care se va ḑice în fiecare clasă alternativ numai de câte un singuratic elev.

9. Sĕ se cultive cu elevii, pe cât se póte, cântările bisericesci unisono și în cor.

10. Invĕțătorul sĕ îngrijească, ca copiii sĕ cerceteze biserica regulat și în decursul serviciului sĕ fie supraveghiați, ca sĕ nu se întêmple lucruri necuviinciόse.

11 Toți elevii, în postul Crăciunului și al Pascilor, sĕ se mărturiséscă și cuminece împreună cu învĕțătorul lor.

12. In fiecare școlă sĕ se procure cel puțin câte o icónă sfântă.

13. La începutul anului școlar sĕ se facă osfeștanie în școlă, în presența elevilor.

14. Invĕțătorul sĕ dovedéscă însuși, atât prin vorbe cât și prin fapte, că este religios-moral, sĕ fie esemplu viu elevilor.

15. Invĕțătorul sĕ feréscă pe elevĭ de înfluențe streine, vĕtămĕtóre moralității și religiosității.

16. Invĕțătorul sĕ stea în strînsă legătură cu părinții elevilor.

17. Familia sĕ nu strice ceea-ce edifică învĕțătorul.

Cu acestea tema se declară de resolvată.

După acésta presidiul pune la ordinea ḑilei propunerea membrului Z. Butnariu, ca pe viitoriu la conferențe sĕ avem și prelegeri practice, cari pentru învĕțători, în astfel de întruniri, sunt de cea mai mare însemnătate, putêndu-se trage din ele mai mult folos practic. — Cuprinsul acestei propuneri fiind arătat și în discursul de deschidere al dlui comisar, conferența primesce cu unanimitate propunerea.

Ședința se încheie la órele $5^{1}/_{2}$ p. m.

Ședința III. la 19 August 8. óre a. m.

La ordinea ḑilei se pune tema II. din circulariul consistorial: *„Pe lângă cari modalități și precauținni sunt a se distribui premii intre școlarii cari s'au distins, pentru a evita defectele stricăcióse împreunate cu acest sistem cu privire la educațiune, și a ajunge scopul folositor de nobilă emulare?*

FOIȚA.

Într'un cuvênt.

Într'un cuvênt al tĕu e tresărirea
De aripi a pĭerdutului noroc,
'I-aștept de-atâta vreme rĕsărirea,
Ca 'n nópte beduinul zări de foc!..
O! singuri de rĕmanem la un loc
De ce-ți apleci tu ochii în pămênt?
E-atâta fericire 'ntr'un cuvênt!

Tot sufletul mi-e plin de el, îl știi,
În glas mi ar tremura de ți-l'aș spune;
Și totuși îmi trec ḑilele pustii
— O stepă sub lumina blândei lune! —
Se sting încet visările nebune:
Tu n'ai rĕspunde, eu sĕ 'ntreb nu voi,
Și póte că Norocu-i lângă noi!...

Intr'un cuvênt al tĕu, — de-ar fi sĕ cadă —
E-a vieței mele 'ntrégă fericire,
E flórea rĕsărind de sub zăpadă,
E inima 'ntr'o rază de iubire!
Il chem în trista vĭeței pustiire,
L'aștept, precum pe-o arșiță de vară
Un limpede isvor într'o Sahară...

Nimic, nimic în ochii tĕi adânci,
Departe li e sufletul de mine...
Ca stéua rĕsărită după stânci,
In inimă-mi — abis — resfrîngi lumine.
Și totuși nalț privirile spre tine,
S'aud șoptind din zarea'ți fermecată
Eternul, durerosul „Nici-odată!“

D. Nanu.

Un cap de operă.

Intr'o ḑi Rubens, celebrul pictor, cercetând împrejurimile Madrídului, întrà într'o mănăstire, de obiceiu fórte austeră, și zări, cu totul surprins, un tablou, care destăinuia talentul cel mai sublim.

Acéstă pictură înfățișa mórtea unui călugăr. Rubens își chemă elevii, le arată tabloul, și cu toții împărtășiră admirația sa.

— Și óre cine sĕ fie autorul acestei opere? Intrebà Van Dyck, elevul favorit al lui Rubens.

— Era scris un nume în josul tabloului, dar a fost șters cu îngrijire, rĕspunse Van Thulden, care mai tîrziu a lucrat împreună cu Rubens la galeria Luxemburgului.

Rubens rugă pe stariț sĕ vie sĕ-i vorbéscă, și întrebă pe bĕtrânul monach de numele artistului care-i provocase admirația.

— Pictorul, nu mai e din lumea asta.

— Mort! zise Rubens. Mort!.. Și nu l'a cunoscut nimeni până acum, nimeni nu i-a rostit cu admirație numele care trebuia sĕ rĕmână nemuritor; numele sĕu în fața căruia s'ar șterge póte al meu! Și cu tóte astea, părințele, adaogă artistul cu un orgoliu nobil, cu tóte astea sunt Pierre-Paul Rubens.

Auḑind numele acesta, fața palidă a starițului se însufleți de o căldură necunoscută. Ochii îi strălucíră și pironi asupra lui Rubens niște priviri, în care se arătă ceva mai mult de cât seriositate; de cât, exaltarea acésta nu dură de cât o clipă. Călugărul își plecă ochii, își încrucișă pe pept brațele, pe care le ridicase către cer într'un moment de entusiasm și repetă:

— Artistul nu mai e în lumea asta.

— Numele sĕu, părinte, numele sĕu! ca sĕ-l pot spune universului întreg, ca sĕ-i pot da gloria ce i se cuvine!

Și Rubens, Van Dyck, Jacques Jordaens, Van Thulden, elevii sei, înconjurau pe stariț rugându-l stăruitor, sĕ le spună numele autorului acelui tablou.

Călugărul tremura, o nădușeală rece îi curgea de pe frunte pe obrazii lui slăbiți, iar buzele i se sbêrceau convulsiv, gata sĕ destăinuiască misterul, al cărui secret îl poseda.

— Numele sĕu, numele sĕu! repetă Rubens.

Călugărul făcu un gest solemn cu mîna.

— Ascultați-mĕ, zise; m'ați înțeles rĕu: v'am spus, că autorul acestui tablou nu mai e în lume; n'am voit sĕ zic însĕ, de loc, cumcă ar fi mort.

— Trăește! trăește! Oh! aratăni-l, aratăni-l!

— A renunțat demult la lucrurile lumești; acuma se află într'o mănăstire; e călugăr.

— Călugăr, părinte! călugăr! Oh! spune-mi în ce mănăstire, căci trebuie sĕ iasă. Când însemnéză Dumneḑeu pe un om cu sigilul geniului, omul acesta nu trebue sĕ se înmormênteze în singurătate. Dumneḑeu i a dat o misiune sublimă și trebuie s'o îndeplinéscă. Spune-mi numele schitului în care se ascunde, ca să mă duc sĕ-l scot și sĕ-i

Presidiul aduce la cunoscință, că și cu lucrarea acestei teme a însărcinat 2 membri, pe I. Dariu și V. Muntean.

La provocare, amêndoi disertanții își cetesc pe rênd elaboratele, pe cari conferința — fiind lucrate cu deosebită pricepere — le și ascultă cu plăcere, aducêndu-se mulțămită protocolară autorilor.

La desbaterea specială se încinge una dintre cele mai interesante discuții — la care mulți membri ìau cuvêntul — și în urma căreia conferința, luând de basă lucrarea D-nului I. Dariu, stabilesce următórele modalități și precauțiuni cu privire la aplicarea recompenselor sau remunerațiunilor.

1. Recompensele sě se întrebuințeze numui acolo, unde celelalte mijlóce ale educațiunei nu ajung.

2. Numai sîrguința și stăruința continuă a elevului merită și pot fi luate în considerare la remunerațiune.

3. Unde sě ivesce necesitatea de a remunera pe cine-va, sě se urmeze o gradațiune anumită, începênd întâiu cu cele mai mici și mai neînsemnate și apoi gradat până la acelea, care produc o impresiune mai mare în elev.

4. Recompensele sě se aplice cu cruțare. Ele trebue sě fie numai un indemn spre bine. Acest indemn însě și-l primesce elevul sîrguincios chiar din aprobarea învěțătorului.

5. Recompensele înainte de tóte sě constea din urmări naturale ale acțiunilor bune, sau cel puțin sě se apropie de acelea.

6. Recompensele sě se împartă cu cea mai strictă imparțialitate și în měsură înțeléptă.

7. Remunerațiunile, pe cât e posibíl, sě fie mai mult de natură morală decât fisică, adecă mai mult sě căutăm prin ele a influínța asupra sentimentului de onóre al elevului, decât a'i procura plăceri.

8. Remunerațiuni în formă de promisiuni se dau în casuri fórte rari și pentru lucrări pe deplin terminate și nu ca scop pentru implinirea datoriei, ci ca încuragiare.

9. La alegerea recompenselor de asemenea educatorul sě fie cu mare băgare de samă, avênd în vedere efectul mai mare sau mai mic al impresiunei, ce au sě-'l producă asupra elevului, precum și individualitatea, etatea, sexul, constituția corporală, temperamentul, inteligința și purtarea sa din trecut.

10. Recompensele sě se aplice mai cu seamă în stadiul de jos al desvoltării morale, când adecă nu e destul de desvoltat în elev interesul de a face bine din îndemn propriu și nu șcie a'și afla mulțămirea sa în îndeplinirea datoriei sale; după aceea pe încetul sě se caute a se debara de ele.

11. Ca premii sě nu se dea școlarului decât lucruri folositóre și admise de pedagogie

12. E consult, ca din când în când învěțătorul sě ramunereze clasa întrégă.

13. Locațiunea elevilor după progres sě fie eschisă din școlă.

Cu acestea președintele declară și tema II. din circulariul Veneratului Cons. arch. de tratată. (Va urma.)

REVISTĂ EXTERNĂ

Flotele din Extremul-Orient

Nu e fără interes sě vedem, care dintre puterile mari, ce au început a-și înplânta dinții în trupul colosalului corp al Chinei, cu ce flotă stă la spate, în apropiere de locul „favorit" al seu, pe la țermii imperiului-pradă. Asta e cu atât mai de interes, cu cât nu e eschisă posibilitatea, ca mai curênd sau mai târziu, proectilele uriașelor vase a uriașelor puteri, sè se schimbe chiar între rivalii cari stau aḑi acolo alăturea.

Iată bilanțui forțelor navale *engleze germane, francese și rusesci*, cari la începutul lunei lui August, și deatunci încóce, se găseau în largul mărei între China și Japonia:

Engleze: *34* de vase de resboiu, cu 246 de tunuri și cu o forță totală de 177.505 cai.

Germane: *8* vase. 96 de tunuri, 53,460 cai.

Francese: *10* vase, 96 de tunuri, 34,100 cai.

Rusești: *20* de vase, 174 de tunuri, 83,919 cai.

In ce privește pe Americani, cari și ei vor avea cuvênt când va fi la împărțirea pânii — aḑi ei par a se îngriji fórte puțin de a avea in China ceea-ce in mod convențional se numește un „deposit de cărbuni", fiind că ocupațiunea insulei Luzon, cea mai frumósă din Filipine, li se pare mai avantagiósă! Ei au în baia Manilei escadra, ale cărei teribile proiectile au incendiat și scufurdat în câteva minute, în fața Cavitei, vasele spaniole!

*

Iaponezii pentru desarmare!

Pecând în celelalte țări ale Asiei mici habar n'au de planul țarului, din orașul Iokohanama capitala Iaponiei, se despeșéză, că guvernul iaponez a respuns la epistola lui Muraview, că spriginesce propunerea pentru convocarea unei conferențe de a discuta chestia desarmării generale.

Un ziarist englez

despre victoria dela Ondurmann.

Englezii au învins! Teribil au învins. Armata cea fórte numerósa dervișilor a fost făcută tótă zdrențe! Englezii iubiléză. Egiptul înferior și Sudanul, e al lor Pașa Gordov e resbunat teribil.

Dar în chiotul de bucurie al națiunii engleze se amestecă, dând fiori, glasul unui fiu al Angliei, englez și el, ziaristul Saven Blunt, corespondent chiar alui „Times", Și Blunt, care petrece de mulți ani în Sudam ca raportor și cunóște bine și a vědut ce s'a întêmplat, cetind grozava bucurie a conaționalilor sei, le strîgă din Sudan, prin rostul respânditului ziar:

„Nu vě veseliți prea tare. căci nu „victorie" v'au câștigat soldații vostri, ci cea mai mare infamie, cea mai cruntă barbarie! Nu luptă a fost aceea ce s'a dat la Ondurmann, ci cea mai respingětóre macelărire, ce s'a dat în era civilasațiunii!

Și descrie „lupta" astfel:

Englezii au tras cu tunuri-Maxim și cu glónțe explosive de pușcă, asupra dervișilor ce le stăteau neputincioși în fața, și cădeau grămezi sub plóia de glónțe, ce sè spărgeau între ei și-'i dumicau în chip oribil!

Folosirea de glónțe explosive e însě oprită în rěsbóie. Statele s'au obligat prin contracte înternaționale, că nu vor folosi unu contra altora acéstă armă gróznică și barbară. Numai vênătorii o mai folosesc contra fiarelor sělbatece stricăciόse. Cu acésta împușcă în ținuturile dinspre apus urși mari, tigrii și leoparḑii. Iar ómeni nu e permis a pușca cu acest soiu de arme, nici în rěsboiu!

Pe sěrmanii sudanieni însě nu-i scutesc convențiile internaționale!... Ei nu s'au putut representa în congresele ce au stăbilit învoirea asta. Și așa ceea-ce fațǎ de alte popórě s'ar socoti ca o mișelie, fațǎ de ei e „bravură!" I au pușcat din depărtare sigură, unde ei nu puteau ataca; i-au luat din tóte părțile și i-au împroșcat: *zece mii de ómeni au fost măcelăriți, ér pe ḑésespreḑece mii de răniți iau asvârlit de vii în ape!*

Așa scrie numitul ḑiarist, ca martor ocular ,lupta dela Ondurmann.

Din ROMÂNIA

(***Îmbulzéla în școli.***) Foile din Țară semnaléză o mare îmbulzélă la școlile medii, din incidentul începutului noului an scolar. Așa de pildă un ḑiar din capitală scria în ḑilele inscrierilor, că:

„Din tóte părțile țěrei se semnaléză o nemaipomenită îmbulzélă de elevi și de eleve în *scolile secundare.*

De pretutindeni sosesc protestări la minister în contra insuficienței localurilor scolare.

Faptul e fórte natural.

Inmulțirea scólelor primare, atât urbane cât și rurale, trebuia fatal sě aducă acéstă îmbulzélă. Statul fiind moralmente obligat sè dea tuturor copiilor învěțămêntul primar, cel absolut indispensabil, s'a lucrat mult în direcția acésta, înmulțindu-se mereu scolile primare. Dar nimeni nu s'a gândit la urmările acestei mari întinderi a învěțămêntului primar, sau dacă s'a gândit cine-va la dênsele, nu s'a gândit și la měsurile ce trebuiau luate.

Problema îmbulzirei elevilor în scolile secundare s'a pus deci cam pe neașteptate. Ce e de făcut? sě se lase copiii pe drumuri, nici nu e de vorbit, căci acésta ar constitui o mare pagubă morală și intelectuală pentru țară. Căci ori cât s'ar vorbi în contra prea marei întinderi a învěțămêntului secundar, una din causele plăgei funcționarismului, — e totuși mai bine sě avem prea mulți copii cu instrucție superióră, decât prea puțini.

Guvernul n'are altă resursă decât crearea claselor paralele resursă însě neîndestulitóre fațǎ de nevoile populației școlare și fórte limitată din punct de vedere budgetar."

Și se întrébă mai departe ziarul bucureștean, că, pentru a putea înmulți și scóla și profesori, fără nouě imposite generale, care apasă și pe cel-ce n'are lipsă de școlele medii ca și pe cel-ce are, — n'ar fi óre bine sě sě întroducă și în România taxa ce e de pilda în Bulgaria (și la noi) de didactru? căci în România și instrucția medie e gratuită.

Gendarmii.

In budgetul presintat de ministerul reg. ung. de interne, pentru anul viitor, e nu de puțin interes posiția cerută pentru întreținerea armadiei de gendarmi, a căror stat, în ciuda Manifestului Țarului Nicolae despre „desarmare", în loc sě dee înapoi, ori sě stee cel puțin pe loc, cresce într'una și încă în měsură considerabilă!

Pentru anul de fațǎ s'au cerut și votat spre întreținerea gendarmăriei *5.077.829 fl.*, pentru anul viitor se cer deja de ministru *5.290. 956 fl.*, deci cu *213.127 fl. mai mult!*

Iar că acest plus la urcări are sě fie necondiționat primit, nu mai încape discuție cu atât mai vêrtos, cá 79.409 fl. sunt deja ěstan cheltuiți, căci deja în anul curent, dela 1 Maiu, s'au făcut însemnate sporiri a numěrului gendarmilor și s'a cheltuit cu ei, și cifra se ia în budgetul anului viitor, pentru acoperirea anului deja curent. Ar rěmâné dar ca un crescěmênt al anului viitor numai 133.718 fl., cu ajutorul cărora se va spori și în anul viitor, chiar și peste numěrul sporit al anului curent, gendarmăria cu încă *200 de gendarmi noi i 30 de sergenți pedestri.*

Estan, din Maiu începênd gendarmăria a fost sporită cu *103 sergenți și 600 gendarmi de rênd*!

In total avem, și mai ales vom avea, fațǎ de stările de nainte de 1 Maiu a. c., o gendarměrie sporită cu *933 de ómeni*! Un regiment!

Parastas pentru Impěrătésa-Regină Elisabeta în Sibiiu.

Astăḑi, la órele 10 a. m., s'a celebrat în biserica din *Sibiu-Cetate* parastas solemn pentru odichna sufletului Preaînălțatei Imp. Regine Elisabeta de curênd defunctă. In locul Escelenției Sale Inaltpreasânțitului nostru Domn archiepiscop și metropolit Miron Romanul, reținut încă la pat de morbul, ce începe, spre bucuria generală, a da în spre bine, — a pontificat Preacuviosia Sa dl Dr. *Ilarion Pușcariu*, archimandrit vicariu archiepiscopesc asistat de P. O. D. asesori consistoriali *Ioan Papiu, Zacharie Boiu, Nicolau Ivan*, și diaconii *Ioan Popovici*, profesor și *Demetriu Câmpean*, archivariu cons. La parastas au asistat tóte căpeteniile corporațiunilor militare și civile din loc. Gremiul consistorial era întreg de fațǎ. Dintre militari era present și Escelenția Sa comandantul corpului XII de armată. și consilieriul intim al Maiestății Sale Dl *Emil Probst* de Ohsdorf; ér dintre civili vice-comitele *Reissenberger*, primariul orașului *Drotleff*, directorul financiar *Denk*, șeful peștei *Follert*, etc. etc. Reuniunea femeilor române era representată prin un mare numěr de dame în frunte cu președinta P. O. Dómna *Maria Cosma.* Present era și întreg internatul de fete cu corpul profesoral, elevii seminariali și mulțime de onorațiori din Sibiiu.

Decursul parástasului a fost impunětor și stărnitor de adênci și evlavióse și jalnice sentimente. Corul reuniunii de musică, condus de măestrul Dima care și-a oferit și de astădată escelentele sale servitii, a fost la culme. Cântările: „Cela-ce cu adêncul", „Plâng și mě tânguesc", etc. au stors admirațiunea tuturor, în special a strěinilor, cari făceau semne de administrațiune și își șopteau reciproc cuvinte de laudă. In adevěr nici când n'au pětruns accentele jalnice dela „Ce e viéța nóstră?" și *„unde împreună sunt împěrații și sěracii"* mai adênc în sufletul nostru, ca și cu acésta ocasiune de doliu general pentru dómna țěrei.

La órele 11 s'a terminat parastasul și toții au gustat din coliva și vinul oferite.

Noutăți.

Din causa sântei sěrbători „Inăltarea Sântei Cruci", numerul proxim al fóiei nóstre va apăré numai Joi în 17 Septembre st. v. a c.

*

„Stări asiatate în comitatul Sibiiului". Iată mai pe larg aměnuntele, ce „Egyetértés" dela 19 Sept. le presintă publicului ca dovdă, că în comitatul nostru ar fi fiind „stări asiatice":

Fisolgăbirěul din *Nocrichiu*, spune, la insistente cereri, a trěbuit sě pornéscă cercetare disciplinară impotriva notarului din *Săsăuș*, dar avênd acesta protecție mare, fisolgăbirěul s'a nisuit a abate oficiul viceșpanal dela pornirea cercetării.

Nemulțămiții sunt locuitorii din *Săsăuș*, cari au dovedit în chip încontestabil, că notariul tractéză în chip brutal cu ómenii, cari îl caută în afaceri oficióse. Au adeverit, că *pe doi locuitori i-a bătut până la sânge în cancelaria comunală. Asupra viceprimarului a pușcat*; pe mai mulți i-a pălmuit, și cu diferite amenințări a constrîns comitetul comunal, *sě-i dea 50 de fl. din averea bisericei!* Locuitorii indignați de purtarea notarului, au cerut cercetare disciplinară împotriva lui. Fisolgăbirěul la insistența poporului a făcut cercetare; ca sě ajute însě notarului sěu favorit, a ținut *nóptea* cercetarea, orală și protocolară. Deși primăria — spune „Egyetértés" mai departe — în nenumerate rênduri a cerut dreptate de la viceșpanul din Sibiiu, până aḑi nimic nu s'a făcut! Acum locuitorii din Săsăuș au hotărît sě se folosécă de ultimul remediu: Vor trimite o deputație la ministrul de interne, care sě cérá dreptate și satisfacție. Iar cât de curênd se va și interpelá și în parlament în chestia acésta.

*

Pentru viriliștii din Făgăraș! Se fac atenți membrii români (preoți, învěțători etc.) din comitatul Făgăraș, ca prin o cerere adresată vice-comitelui până în 27 l. c. sě cérá, ca la compunerea listei viriliștilor, *sě li se compute darea duplu.*

Un membru.

*

„Magyar-Állam" și **„Epoca"**. Guvernul maghiar a aflat de bine, sě opréscă intrarea în Ungaria a ziarului „Epoca" din București. Tóte foile unguresti o înregistréză acésta ca te miri ce bravură. „Magyar Állam" în deosebi se arată vesel și scrie:

„Este acésta *o perdere meritată* și *simțită* pentru foile din România, care își știu câștig între Românii ungureni un numěr considerabil de abonați, ca sě agite contra nóstrà!.. "

Nó ke tare menunat, alui „Magyar Állam" sfat! Arată cât de temeinic cunóste lucrurile despre cari vorbește. Când se știe că ziarele din România numai chiar redacțiilor foilor dela noi vin, dar abonați n'are nici una aici. Așadar de „perderea" ce „M-All". crede c'o simt, nu póte fii nici vorbă.

*

---

arăt gloria ce'l aștéptă! Dacă mě refusă, voiu cere sfântului Papă, ca sě-i ordone îndată sě se întórcă în lume și sě-'ș ia din nou pensulele. Papa me iubește, părinte și papa o sě mě asculte.

— Nu-ți pot spune nici numele sěu, nici mănăstirea în care se ascunde, rěspunse călugărul cu un glas hotărît.

— Iți va da ordin Papa! strigă Rubens exasperat.

— Ascultați-mě, zise gălugărul, ascultați-mě, în numele cerului. Credeți că omul acesta înainte de a părăsi lumea, înainte de a renunța la avere și la glorie, n'a luptat óre de loc împotriva unei asemenea hotărîri?

Credeți, că n'au trebuit decepții amare, dureri crude, ca sě recunóscă, în sfîrșit — zise izbindu-și peptul — că totul aci jos nu e de cât vanitate? Lăsați-l deci sě móră în asilul, ce și-a găsit împotriva lumei și a deznădejdilor. De altminteri stăruințele d-vóstre n'au sě ajungă la nici un capět: e o ispită care n'are sě-l birue, adăugă călugărul făcêndu-și semnul crucei, căci Dumneḑeu n'are sě-í ia sprijinul sěu; Dumneḑeu, care în milostivirea lui l'a chemat la dînsul, nu are sě'l gonéscă din fața sa.

— Dar el renunță la nemurìre, părinte.

— Nemurirea nu'i nimic în fața eternității.

Și călugărul își lăsă gluga pe ochi și schimbă vorba așa, ca sě împiedice pe Rubens de a mai stărui.

Celebrul artist eși din mănăstire cu strălucitul lui cortegiu de elevi, și se întórseră cu toții la Madrid, gânditori și în tăcere.

Starițul, înturnându-se în chilia lui, se puse în genunchi pe paiele ce'i slujeau de pat și îndreptă lui Dumneḑeu o rugăciune căldurósă.

Apoi își strînse penelurile, culorile și o tablă care zăceau în chilia sa, și le aruncă în rîul ce curgea pe sub ferestre. Privi câtva timp cu melancolie apa care ducea acele obiecte, și când dispărură, se întórse sě se róge iarăși pe paiele sale, înaintea chipuiui celui rěstignit...

S. R.

Luccheni are tovarăşi!.. Judele de instrucţie încredinţat cu ducerea în deplinire a cercetării în contra lui Luccheni, a constatat, că ucigaşul are tovarăşi! Sĕ fac fireşte cele mai mari sfortări‘ ca sĕ fie toţi descoperiţi şi prinşi.

*

Cine a înfrânt pe Spanioli la Cuba? Cei mai mulţi ar rĕspunde numai decât că Americanii, dar datele foii oficióse spaniole dovedesc, că — frigurile galbene, ce graséză grozav pe acea însulă nenorocită, şi alte bóle. Statistica oficiósă a constatat anume, că din marea mulţime de ómeni perduţi în timpul rĕzboiului cu Americanii, *90%* au căzut jertfă bólelor contagióse ale ostrovului şi numai 10% de glónţele duşmane!

*

Soţii de „pricipii“ ai lui Luccheni. O gónă formală s’a pornit în ţĕrile apusene împotriva anarchiştilor, dela gróznicul atentat împotriva Suveranei nóstre. Şi góna scóte mereu la ivélă ce mulţi sunt şi pretutindenea soţii de „principii“ ai lui Luccheni. Mişcarea o aţîţă şi mai mult vocile foilor anarchiste despre atentatul dela Geneva.

Organul anarchiştilor din Bern „*Agitatore*“ face apologia lui Luccheni, şi declară, că anarchiştii în butul gónei ce s’a pornit împotriva lor, nu vor deviá nici cu un fir de pĕr de pe calea apucată!

Autorităţile din *Neuchatel* din pricina articolului lui „*Agitatore*“, a deţinut patru anarchişti italieni, cari au parte în redactarea şi răspândirea acestei foi. Anarchiştii deţinuţi sau se vor cita înaintea tribunalului, sau vor fi expulsaţi din Sviţera, pe lângă pedépsă de temniţă pe viétă în cas de s’ar mai reîntórce în acea ţéră!

In *Neuenberg* au fost deţinuţi patru anarchişti pentru apĕrarea în public a lui Luccheni.

In *Zagrab* un teatralist a fost arestat, pentru că s’a esprimat în public, că Luccheni, ca anarchist, şi-a făcut numai „datoria“!

După o depeşă din Viena, puterile vor încheia o învoială internaţională pentru înlăturarea primejdiei anarchiste. Cel mai eficace mod de procedură se crede a fi expulsarea anarchiştilor strĕini, dându-se astfel fiecărui stat putinţa de a’şi supraveghia anarchiştii proprii.

*

Impĕratul Chinei, — a murit. Se vorbesce că a fost omorît cu un pumnal.

*

Cum se vor acoperí banii furaţi de Krivány? Din Arad se comunică, că comitetul permanent al comitatului Arad, în procsima adunare a congregaţiei va propune a se încuviinţa pe lângă aruncul existent de 3 % *un nou arunc de 2 % pentru acoperirea celor 245,000 fl. furaţi de Krivány.*

*

O fiorósă cruḑime! Ḑilele acestea a fost omorît în *Ozora* (Bănat) într’un chip înfiorător păzitorul de câmp Moise *Cocora*. Cineva i-a anunţat lui Cocora, că o bandă întrégă de hoţi umblă pe câmp şi face pagube mari în cucuruze. Păzitorul însoţit de câţi-va ómeni, a surprins banda pe un pămênt. Hoţii, toţi ficiori tineri, se apărau din rĕsputeri, aşa că Cocora a fost constrîns sĕ puşte între ei, rănind pe unul. Ficiorii au asmuţat atunci cinci dulăi asupra păzitorului, cari l-au tras joş. S’au aşternut apoi pe Cocora, şi l-au îmblătit, până l-au mai omorît. L’au aruncat apoi pe o căpiţă de fân şi l-au ars de viu! Jandramii au deţinut pe doi dintre mişei!

*

Vezuvul aruncă iarăşi lavă şi foc! Din Neapol se scrie, că *Vezuvul* e iarăşi neliniştit. In deosebi nóptea s’auḑau, de-o-vreme, din cele 2 cratere nou formate, ca dóuă uriaşe guri de foc, bubuituri asĕmĕnătóre durduitului. Iar Sâmbăta trecută spre ḑori de ḑi, a isbucnit iarăşi şi a început lava a se ridica 6—7 metri peste nălţimea muntelui, apoi a curge în jos în volum grozav, ca de 80 metri lată. In cădere sĕ trage mai ales spre satul Somma, şi cum ajunge pe câte un castan, acela ia foc ş arde!.. Cu miile vin ḑilnic din Neapol sĕ admire acéstă vedenie rară şi admirabilă.

PARTEA LITERARĂ.

— —

Proverbele poporale.

— Insĕmnătatea lor —

Disertaţie ţinută în Apoldul-românesc la adunarea Despărţĕmêntului V (Sĕlişte) al „Asociaţiunii“, în Maiu c., de preotul

Ioachim Muntean.

Stimate dómne, onoraţi domni, şi iubiţi fraţi! Ca apostoli ai păcii, cu stîlpări de oliv în mâni, înrolaţi de bună voie şi cu drag sub falnicul stindard cultural desfăşurat de „Asociaţiunea“ nóstră, — venit-am aḑi în mijlocul D-vóstre, sĕ Vĕ vestim bucurie, sĕ Vĕ propoveduim adevĕrul, că cultura e putere, se Vĕ spunem, că stéua Românismului luceşte încă pe orisont şi va luci totdeuna câtă vreme noi harnici şi cuminţi vom fi! Căci popórele întocmai ca şi indiviḑii, se nasc, trăiesc şi după un timp óre-care mai lung ori mai scurt, precum le e vrednicia, apun, dispar din istorie.

Poporul românesc îşi are şi el istoria sa: origine strălucită, trecut glorios, dar bogat în suferinţe, ér viitorul?... acela va fi fĕtul presentului, şi va fi aşa, după cum îl vom şti noi urzí!

Nu ne îndoim de vitalitatea poporului nostru, care mai mult ca ori-şi-care altul dintre popórele conlocuitóre, a gustat din amarul vieţii şi cu tóte acestea ’şi-a păstrat neatinsă dealungul atâtor vécuri de restrişte comóra cea mai preţiósă a fiinţei sale, nota caracteristică şi distinctivă a naţionalităţii: limba, legea, datinile şi obiceiurile strămoşeşti. Drept aceea nu greşeşte poetul când îi laudă trăinicia şi ḑice că „Românul are şepte vieţi“.

Dar pe lângă trăinicie înzestratu-l’a bunul D-ḑeu pe Român şi cu multe alte însuşiri frumóse, cari fac fala lui, precum: bunătatea inimei, ospitalitatea, trezvia, cumpĕtul, deşteptăciunea, chibzuinţa, statornicia, fidelitatea. Tóte acestea sunt proprietăţi sufleteşti de mare valóre înăscute în firea lui, contopite cu fiinţa lui şi datorinţa nóstră a cărturarilor este: sĕ desvoltăm şi ducem la desĕvêrşire aceste frumóse calităţi, dar în acelaşi timp sĕ nu permitem, ca strĕinii sĕ le esploateze acestea în folosul lor, abusând de prea marea bunătate a inimei lui.

Se cere deci, ca inteliginţa eşită şi ea în mare parte din opincă, sĕ între cât mai des în atingere cu poporul, sĕ-i studieze firea, sĕ-’i afle păsurile, sĕ-’i desvĕléscă uneltirile, se-’i arete primejdiile, se-’l deprindă cu armele de apĕrare, ca la timp şi loc potrivit se înţelégă a se folosi de ele!

Când îi vom fi aprins în spirit făclia lumina şi vom căuta a-’i îmbogăţi mintea cu cunoştinţe folositóre, ca sĕ-’şi vadă şi cunóscă propriile interese, pe care sĕ le ştie apoi şi ocroti şi promova; când ’i vom fi încălḑit inima şi vom face, ca ea sĕ svîcnéséă cu putere pentru iubirea de neam, ţară şi moşie; când sentimentul de frăţie şi solidaritate îl vom fi ridicat în popor la un grad înalt de perfecţiune şi tărie: atunci vom puté fi liniştiţi în conştiinţă, că ne-am făcut datoria, că esistenţa poporului nostru e asigurată!

Sĕ nu perdem din vedere, că popórele ca şi singuraticii îşi au firea, iscusinţa, deşteptăciunea lor proprie, deosebită de a altora. Iar poporul nostru în deosebi e capabil de învĕţătură, are talent, e deci destoinic sĕ se ridice pe scara progresului. Acest atestat de laudă ’i-l’au dat toţi etnografii şi scriitorii străini, dar nepreocupaţi, câţi s’au rostit pană acum asupra lui.

Dintre feliuritele producte ale spiritului seu, cu cercetarea cărora se ocupă de preferinţă folcloriştii, se amintim de astă-dată între altele bogăţia cea mare de „zicăli“, aforisme şi proverbe, pe care însuşi poporul le-a alcătuit pe rînd în decursul veacurilor, le-a trecut din gură în gură, din generaţiune ’n generaţiune, aplicându le şí modificându-le după timp, loc şi împrejurări, cu tact deosebit şi cu o uimitóre pătrundere.

In scopul demonstrării, daţi-’mi voie, dnilor şi fraţilor, sĕ trec în revistă unele din aceste proverbe, ca sĕ vedem cât de universal e poporul în privirea şi esaminarea lucrurilor, cât e de profund în judecată, de înţelept în combinare, sprinten în gândire, scurt în exprimare.

Ca la tóte, se începem şi aci cu partea religiósă-morală a lucrurilor. In terenul acesta avem proverbe multe şi frumóse. De pildă, când cineva nu arată semne de compătimire, ci priveşte cu nepăsare la nenorocirea altuia, ori se bucură chiar de nĕcazul lui, ’i-se ḑice: Nu rîde frate, că „Azi mie, mâne ţie“. — Iţi face cineva vr’un bine, arată-te mulţămitoriu şi de mult şi de puţin, că veḑi: „Găina bea apă, şi se uită la Dḑeu“!.. iar „cine nu se mulţămesce de puţin, nu-i vrednic nici de mult“.

Despre cel-ce făţăreşte religiositate sau, cum ḑice scriptura, „se arată ómenilor postindu-se“, Românul ḑice în batjocură:

„*Ajună robul lui D-zeu, pentru-că n’are ce mânca*“. Iar când vrea cineva se-’i-o spună şi mai boacăn, îi zice: „*Mâncă sfinţi şi scuipă draci*“.

Despre cel blândatec, dar tăinuit se zice: *Apele line sunt adênci*“ sau ceva mai aspru: „*Mâţă blândă, dar gapără reu*“.

Cel înşelat de prietinul necredincios se tînguie zicênd: „*Apără-me Doamne de prietini, că de duşmani me ştiu eu apăra*“. Iar dacă cu neîncrederea merge prea departe ’i zicem: „*Cel-ce s’a fript cu zama, suflă şi in lapte acru*“.

Despre omul prostolan, fără judecată zice: „Cearcă marea cu degetul“. Iar dacă mai e şi uituc zicem despre el: „Caută Nan iapa şi el călare pe ea“.

Unii oameni sunt nesăţioşi, le place sĕ scurgă tot din blid. Pe acea ’i-apostrofăm cu vorba: Cine nu se satură mâncând, nu se satură lingênd.

Când respingi o cerere şí te faci a motiva refuzul, zici cu un aier de neguţătoriu: „Frate nefrate brânza-i pe bani.

E bine sĕ fim miloşi; dar bine e şi de cel-ce n’azgăură la ajutoriul altuia, el cum se zice „umblă pe piciórele lui“. Toţi trebuie sê muncim, lucrăm, sĕ n’aşteptăm sĕ ne „cadă mura în gură“, că de-a gata nu ne vine nimic, „nu sbóră nimănui porumbi fripţi în gură.“ Asta o ştie Românul prea bine şi încă de sute da ani, că doar e sĕrmanul „dedat cu necazul ca ţiganul cu scânteile“; de aceea póte zice despre sine: „Unde-i bine, nu-i de mine, unde-i reu, acolo-seu“! Pe când alţii-’s „la plăcinte înainte, ér la nevoi mai napoi“

Dar cu tótă neîndrepăţirea ori asprimea sorţii, românul nu’şi perde curajul, nici voia bună. Ba încă zice: „Fereşte ne Dómne de mai reu“.

Alţii fiind în locul luì şi ne mai putênd rĕsbi la nĕcaz, cad în desnădăjduire şi — se împuşcă, sar în apă ori se spînzură, Românul însĕ nu, ci o ié pe aită fóie, rîde şi glumeşte zicênd: „Capul sĕ trăiască, belelele curg“.

Când reuşeşte asupra protivinicului seu el nu se laudă prosteşte, ci zice cu fineţe: „Acum e la largul meu, şi la strâmtul lui“.

Inşelat de multe-ori în buna lui credinţă „nu se mai încrede nici în cămaşe“, aducêndu-şi aminte de zicala: „Inţĕleptul făgăduește şi nebunul trage nădejde“. Drept aceea îşi-zice: „Ce-i amână nu-i minciună“ şi „Mai bine azi un ou, decât la Paşti un bou“ ori „Decât doi *ţ’oi da* mai bine un *na*“; dar o ştie şi aceea, că „Cine bea apă din pumni strĕini nu se satură“. De aceea se îndémnă pe sine la lucru zicêndu-şi: „Ce poţi face astăzi, nu lăsa pe mâne“, că „vara tótă tufa dă sălaş“, dar „Urma alege“, că „Iarna n’o mâncă lupu“, ş’apoi „Adună vara bróşte că iarna vor fi peşti“.

Invĕţătura o preţuieşte, ştiind din păţanie că „Cine are carte, are şi patru ochi“; de aceea se şi zice: „Ce înveţi la tinereţe, aceea ştii la bĕtrâneţe“, de óre ce „Calul bĕtrân nu mai învaţă a fi buiestru“.

Mai mult ca învĕţătura preţuieşte însĕ mintea, fiind-că „La un sac de învĕţătură trebuie un car de minte“.

Omului prostolan „una-’i lipseşte şi ce alaltă n’o are“; de aceea, „umblă bietul destul pustiu, de-a „hómeghea“; ei lasă-l se umble, că „Cine n’are ’n cap, sĕ aibă ’n ‘picióre“. De aceea se şi zice: „Vai de piciórele care pórtă cap nebun“!

Dar pe lângă minte şi învĕţătură se cere sĕ ai şi purtări bune, sĕ fii de omenie, că dacă nu, eşti „Brânză bună în burduf de câne“.

Românul e cumpĕtat la vorbă, celui-ce sporeşee prea multe din gură, ori vorbesce ce nu se mâncă, ’i zice cu dispreţ: „Treancafleanca“.

Apoi ia încearcă şi te sfătoseşte, sĕ bagi Românului în cap mai multe dovezi, decât crede c’ar avea el trebuinţă, şi ve vedé cum îţi taie pofta cu vorba scurtă, da ’ndesată: „Ajunge o bâtă la un car de óle“.

Ori-ce lucru de folos cere timp îndelungat. „Incet, că cu ’ncetu se face oţĕtu“. Iar scăderile morale cresc cu repejune. „Cine fură azi un ou, mâne fură cal şi bou“.

De cine n’are pe nime, se zice „că trăieşte ca cucu“ ori stă „ca cióra ’n par“, dacă nu-i de nici o trébă, se ḑice că „ţîne şi el umbra pămêntului“

Flecariul, fie şi gângav, nu póte ţinea ’n gură. „Are gură împedecată, dar taina o spune ’ndată“.

Dacă vorbeşti multe şi ’n pustiu, nu-i bine, că „latri ca căţelele la lună“.

Pe când oamenii ’nvĕţaţi îşi frămêntă mintea sĕ dovedéscă psichologiceşte, că copii moştenesc însuşirile dela părinţi, ţĕrannl o zice scurt şi bine: „Aschia nu sare departe de trupină“! sau „Ce naşte din pisică, şóreci mân că“ ori „Pe unde sare capra, sare şi iada“.

VARIETĂŢI

Teatru de pureci. La contesa M. se adunase lume alésă, ca sĕ vadă înteresantele representaţii, ce le dă un măestru „director“ de — circ de pureci, pe care ’şi-l’a comandat anume sĕ dea curiósa representaţie în faţa societăţii, în salonul ei. Căci atâta au tot auzit dela servitóre că ce înteresante-’s producţiile micilor săritori negri, cât nu s’au putut stâmpăra sĕ nu le vadă dară şi ele.

Pe o masă albă ca zăpada, porniră în defilare de paradă micile animale. Cu aparentă încordare, trăgéu purecii tunurile mici, ce abia se vedeau, apoi căruţele de hârtíe, iar la urmă jucau polce pe sunet de musică. Punctul de culminaţie al producţiei era apariţia purecului botezat „*Hercules*“, micul atlet care pe comanda „directorului“ ridica cu o isteţime uimitóre micile globurele de hârtie, apoi svêrlea lopta, etc. etc... dar cum, prea frumósa contesă M. sta aprópe de tot, cât „Hercules“ îi simţa dór şi resuflarea, micul nostru Hercule a ajuns ca stravechiul „Hercule între douĕ căi“, sĕ fie virtuos jucând mai departe, ori sĕ apuce pe drumul lunecos şi ademenitor al pĕcatului? Herculeţul nostru a căzut în îspită, şi cu o închinăciune graţiósă, perì de-odată de pe masa de producţiuni, sărind pe gătul alb al contesei... Şi se vede, că i-a mai plăcut aci ca pe masă căci îu clipita următóre, când mâni grăbite se întinseră după-el sĕ-l prindă, perì printre cele creţe ale hainei!

Contesa roşie de sfială, se retrase iute într’o odaie laterală sĕ caute pe giuvaerul circului şi sĕ-’l redee. Peste o minută ea veni napoi aducênd strins între degetele ei fine şi albe, pe micul rĕtăcit. Directorul îl luă“.

— „Sĕ mĕ iertaţi stimată dómnă, ḑise proprietarul înfricat, „dar acesta e un purec de tot sĕlbatec“...

Tótă societatea isbucnì într’un nestăpânit hohot de rîs, şi biata contesă fu silită a se retrage din nou. Spre norocul ei, în micul desertor se trezise, se vede, simţul de datorinţă, că apărù el însuşi de printre cutele hainei şi fără nici o împotrivire se predete sĕ fie „dus acasă“. Proprietarul îl luà, fericit, că’l are iarăşi, dar şi necăjit, căci, ḑicea, incidentul ăsta i-astricat mult renumele „trupei“.

*

Costică întrébă pe mamă sa:

— Nu e aşa mamă, că D-ḑeu din cer vede rĕutăţile cari se fac pe pămênt?

— Negreşit!

— Dar când e nor cum mai vede?

Poşta redacţiunei.

Dlui *I. P.* stud. iur. *R. d. s.* „Parola gen. M.“ e o lucrare interesantă şi reuşit tradusă, dar fondul ei nu e pentru fóia nóstră. Prea triumféză tot rĕul, imoralul, scăpând nepedepsit. In alte foi merge. Altceva cu plăcere.

Nr 132—898 [176] 1—3

CONCURS.

Pe basa decisului comitetului parochial a comunei bisericesci Lăpuș, in protopresbiteratul Câmpenilor, și a aprobărei Venerabilului Consistoriu arhidiecesan se escrie de nou concurs pentru ocuparea postului de capelan în acésta comună bisericéscă cu termin de 30 ḑile dela prima publicare oficiósă.

Emolumentele sunt jumĕtate din venitele stolare parochiale în sumă 426 fl 50 cr. v. a., despre cari se pot trage înformațiuni dela organele parochiale.

Doritorii de a ocupa acest post, sĕ trimită cererile lor concursuale cu documentele recerute de legile din vigóre până la terminul cuvenit subscrisului oficiu.

Comitetul parochial în conțelegere cu oficiul protopresbiteral gr. or. al Câmpenilor.

Câmpeni, 24 August, 1898.

Romul Furdui
protopresb.

Nr 343—1898 [175] 2—3.

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de *medic cercual* în comitatul Sibiiului, *cercul Mercurei*, se escrie prin aceasta concurs.

Reședința medicului cercual este *Mercurea* și aparțin la cercul sanitar comunele: Mercurea, Apoldul de jos, Amnaș, Ludoșul mare și Topârcea,

Emolumentele sunt următórele:

1. Salar anual. . . 800 fl.—cr.
2. Bani de cuartir. . 200 fl.
3. Paușal de călătorie 300 fl.
4. tacsele statorite.

Medicul cercual este deobligat a cerceta comunele aparținătóre cercului seu și anume: Apoldul de jos și Amnașiu pe sĕptămână de 2 ori, Topêrcea și Ludoșul mare pe sĕptĕmână odată și a ordina la órele prescrise.

Condițiunile statorite prin statut se pot vedea la subscrisul în orele de oficiu.

Cererile concursuale instruate în sensul § 9: I. 1883 și 143: XIV: 1876 au de a se presenta pe lângă dovedirea funcțiunei de până acum și cunósterea limbilor, până în 10 Octobre a. c. d. a. la 6 ore subscrisului.

Mercurea, în 20. Septembrie 1898.

Pretorele cercual suprem:

Mangesius.

Se află de vênḑare

Portretul

Exelenției Sale, Înalt Preasânțitului Domn

Miron Romanul,

Archiep. și Metropolit.

Prețul fl. 1.—

Librăria Tipografiei archidiecesane,
Sibiiu.

În tipografia archidiecesană a apărut:

CATECHISM

pentru învĕțământul religiunei drept-credinciόse rĕsăritene,

de

Moise Toma,

prelucrat de

Simeon Popescu,

ediția VIII.; prețul legat 20 cr.

Se află de vênḑare în

Libraria Tipografiei archidiecesane.
Sibiiu.

Din

„Biblioteca de popularisare“,

pentru literatură, artă și știință,
au apărut până acum:

Nr. 1 *Nuvele siberiene*, de Vladimir Korolenko;
Nr. 2 *Nuvele țĕrănesci*, de Björnstjerne Björnson;
Nr. 3 *Nuvele și povestiri populare*, de Lew N. Tolstoi:
Nr. 4 *Schițe și tablouri*, de Ioan Neruda;
Nr. 5 *Șése nuvele*, de I. P. Iacobescu;
Nr. 6 *Nuvele* de H. de Balzac;
Nr 7 *Din viéța poporului*, de Alecs. Swientochowschi;
Nr. 8 *Pe apă* de Guy de Maupassant
Nr. 9 *Nuvele alese*, de Al. Puskin;
Nr. 10 *Ómeni și scrieri*, de Georg Brandes;
Nr. 11 *Din Cartea cântecelor*, de H. Heine;
Nr' 12 *Liga tinerimii*, comedie în 5 acte de Henric Ibsen;
Nr. 13 *Dómna Marchisă și alte nuvele* de Quida;
Nr. 14 *Lăutarul din Cremona*, de Francois Coppée;
Nr. 15 *Ilka și alte nuvele*, de Al Dumas fils;
Nr. 16 *Nuvele* de Guy de Maupassant;
Nr. 17—18 *Suferințele tinĕrului Werther* de Wolfgang v. Goethe;
Nr. 19 *Nuvele estra-ordinare* de Edgar Poë;
Nr. 20—21 *Stilul în artă*, de Hans Sebastin Schmid;
Nr. 22 *Un roman în noue scrisori*, de Teodor M. Dostoiewski;
Nr. 23 *Poesii*, traduceri libere în versuri de Sully Prudhomme:
Nr. 24 *Studii și portrete literare*, de Jules Lemaître;
Nr. 25 *Pilone* de Wilhelm Bergsőe;
Nr. 26 *Darwin, viața doctrina și importanța lui* de A. de Condolles și A. Sűdekum;
Nr. 27 *Schițe din California*, de Bret Harte;
Nr. 28 *Simplu* de Traian Demetrescu;
Nr. 29 *In Lonț!...* de Paul Hervieu;
Nr. 30 *Scrisórea furată și alte povestiri estra-ordinare de* Edgar Poë;
Nr. 31 *Don Iuan* pe Molière;
Nr. 32 *Poesii alese*, de Al. Petőfi;
Nr. 33—34 *In temniță* de Z. C. Arbure
Nr. 35 *Crîng și luncă* de T. Duțescu-Duțu;
Nr. 36 *Chestiuni literare* ed M. Strajan.
Nr. 37 *Antologie sanscrită*, de G. Coșbuc
Nr. 38 *Femea îndărătnică*, de V. Schakespeare;
Nr. 39—40 *Cestiuni literare*, de M. Strajan

Un nr. broș. 16 cr., leg. 30 cr.

Se află de vênḑare în

Librăria Tipografiei archidiecesane Sibiiu.

Din

„Biblioteca pentru toți“,

sub direcțiunea literară a d-lui D. Stăncescu au apărut până acum:

Nr. 1 *Povești alese* de Andersen;
Nr. 2 *Pasĕrile nóstre* (legende), de S. Fl. Marian;
Nr. 3 *Cântece și plângeri*, I. (poesii) de M. Zamfirescu;
Nr. 4 și 5 *Despre educație*, pe Herbert Spencer;
Nr. 6 *Icóne șterse* (nuvele) de A. Vlahuță;
Nr. 7 *De prin veacuri*, I (nuvele) de Carmen Sylva;
Nr. 8 *România*, *Roma*, *Piza* etc. de Michelet;
Nr. 9 *Castelul Peleș*, descrierea de Leo Bachelin;
Nr. 10 *Nuvele și schițe* de T. Maiorescu;
Nr. 11 *Din tinerețe etc.* nuvele de André Theuriet;
Nr. 12 *Nuvele* de M. Demetrescu;
Nr. 13 *Nuvele romane* de Duiliu Zamfirescu;
Nr. 14 *Antichitatea romană* de Wilkins;
Nr. 15 *Prosă și poesii* de Gr. M. Alexandrescu;
Nr. 16 *Povestea vorbii* I. proverbe de Anton Pann;
Nr. 17 *Istoriόre* de d-na Colomb;
Nr. 18 *Schițe umoristice* de Dumitru Teleor;
Nr. 19 *La ce visează fetele*, teatru de Alfred de Musset;
Nr. 20 *Legende istorice*, de D. Bolintineanu;
Nr. 21 *Ombra*, roman de Genevraye
Nr. 22 *Căl. împrej. Odăii mele*, roman de Maistre-Havier;
Nr. 23 și 24 *Din viéța meseriașilor*, nuvele de P. Bănățeanu;
Nr. 25 *Povestea vorbii* II. proverbe de Anton Pann;
Nr. 26 *Biografiile ómenilor celebri;*
Nr. 27 *Antichitatea greacă* de Mahaffy;
Nr. 28—33 *Opere complete*, de Creangă;
Nr, 34 *Istorice*, de Jonescu-Gion;
Nr. 35 *La gura sobei*, snóve de Dumitru Stăncescu;
Nr. 36 *Povești de Crăciun*;
Nr. 37 *Prosă și epigrame*, de Radu D. Rosetti;
Nr. 38 *Werther* roman de Goethe;
Nr. 39 *Povestea vorbii* II. (ultim.) proverbe de A. Pann;
Nr. 40 *De prin veacuri* II (ultim.) nuvele de Carmen Sylva;
Nr. 41 *Noțiuni asupra sciințelor* de Huxley;
Nr. 42 *Doruri și amoruri* I. poesii de Depărățeanu;
Nr. 43 și 44 *Modele de discursuri rom.* de Adamescu;
Nr. 45 *Doruri și amoruri*, II. (ultim.), poesii de Depărățeanu;
Nr. 46 *Dușmanii nostri*, de Dr. Urechiă
Nr. 47 *Cântece și plângeri* II. (ultim.) poesii de M. Zamfirescu;
Nr. 48—49 *Modele de discursuri strĕine* de Gr. Adamescu;
Nr. 50 *Convorbiri despre artă*, I. de Pecaut și Baude;
Nr. 51 *Din góna vieții* I., nuvele și poesii de A. Vlahuță;
Nr. 52 *Prietene* roman de François Coppée;
Nr. 53 *Doi trandafiri*, nuvele de Wildenbruch;
Nr. 54 *Patriotul*, morală de Bourde;
Nr. 55 *Din inimă*, poesii de Radu D. Rosetti;
Nr. 56 *Convorbiri despre artă* II. (ultim) de Pecaut și Baude;
Nr. 57 *Din goana vieții* II. nuvele de A. Vlahuță;
Nr. 58 *Schițe ușóre* de Caragiale;
Nr. 59 *Din góna vieții*, III. (ultim) nuvele de A Vlahuță;
Nr: 60 *Manon Lescaut*, I. roman de Abatele Prévost;
Nr. 61 *Trotoarul Bucur.*, nuvele de D. R. Rosetti (Max);
Nr. 62 *Enoch Arden*, poemă de Tenyson
Nr. 63 *Satire și teatru* de D. C. Ollanescu (Ascanio);
Nr. 64 *Spre primăvară* poesii de Costin;
Nr. 65 *Manon Lescaut* vol. II. roman de Prévost;
Nr. 66 *Manon Lescaut*, vol. III. (ultim.) de Prévost
Nrii 67—69 *Minunile universului*, vol. I. II. III. istoria naturală)
Nn. 70 *Legenda țeranilor* de P. Dulfu;
Nr. 71 *Ce este frumseța*, artă de Const. Stăncescu;
N.ı. 72 *Cugetări noi asupra popórelor vechi*, *Egipetul*, geografie de Buzoianu;
Nr. 73—74 *Dan* partea I. roman de A Vlahuță;
Nr. 75 *Armonii intime*, poesii de A Sihleanu;
Nr. 76—77 *Dan*, partea II. roman de A. Vlahuță;
Nr. 78 *Ginerele lui Poirier*, de Augier & Sandeau;
Nr. 79 *Nastratin Hogea* de A. Pann;
Nr. 80-84 *Ciocoi vechi și noi*, roman de Filemon;
Nr. 85 *Biografiile scriitorilor rom.* de Adamescu;
Nr. 86 *Ce povestesce pădurea*, nuvele de Putlitz;
Nr. 87 *Berberii Hesperidele*, geografie de G. T. Buzoianu;
Nr. 88—89 *Denisa* teatru de Duma (Al. fiul);
Nr. 90 *Poeme*, de H. G. Leca;
Nr. 91 *Geniile sciinței și industriei*, biografii de Gastineau;
Nr. 92 *Sincere*, poesii de R. D. Rosetti;
Nr. 93—94 *Povestea lui Moș Albu* de A Pann;
Nr. 95 *Cartagena-Cyrena*, geografie de G. T. Buzoian;
Nr, 96—97 *Paul* și *Virginia*, roman de B. de St. Pierre;
Nr. 98 *De demult*, poesii de Stavri;
Nr. 99 *Apostol*, poemă de Petöfi;
Nr. 100 *Carte de chipuri fără chipuri*, povești de Andersen;
Nr. 101—102 *Metamorfosele* de Ovid;
Nr. 103—104 *Poveste tristă* de Francois Coppee;
Nr. 105—106 *Mic vocabular mititar român-frances-ruso-turc* de * * *
Nr. 107 *Despre prietinie* de Cicerone;
Nr. 108 *Animalele celebre* de Müller;
Nr 109 *Teatru* v. II. R D. Rosetti (Max);
Nr. 110 *Gloriele musicei* de * * *;
Nr. 111 *Poesii* de Th. M. Stoenescu;
Nr. 112—113 *Introducere la studiul Sciințelor fisice* de Morand;
Nr. 114 *Liniștea sufletéscă* de Seneca;
Nr. 115 *Alte schițe umoristice* de Dumitru Teleor;
Nr. 116—117 *Iubire* de Vlahuță;
Nr. 118 *Fleacuri*, amintiri duióse, schițe și novelete de V. Pop;
Nr. 119 *Robia Peleșului* de Carmen Sylva, traducere de Elena Radu Rosetti;
Nr. 120 *Un leu și un zlot*, comedie într'un act (localisare) de D. Rosetti;
Nr. 121—122 *Notițe* și *fragmente literare* de I. L. Caragiale;
Nr. 123 *Biografiile Mamelor ómenilor celebri;*
Nr. 124 *Intrebuințarea vieții* de I. Lubbok;
Nr. 125 *Povestea Mavroghenéscă* de Pitarul Hristache;
Nr. 126—127 *Poesii* de Bălăcescu;
Nr. 128—137 *Codul civil-român, adnotat* de Hamangiu;
Nr. 138 *Suspine* (poesii populare din Basarabia) de George Madan.
Nr. 139—148 *Procedura civilă adnotată, cu index* de Hamangiu;
Nr. 149—151 *Legea timbrului adnotată, cu index* de Hamangiu;
Nr. 149—151 *Legea jud. de pace adnotată cu index* de Hamangiu;
Nr. 149—151 *Legea autentific actelor, adnotate* de Hamangiu;
Nr. 152—155 *Despre Fanarioți* de Zalloni;
Nr. 156 *Cronicile Doctorului*; de Dr. Urechia;
Nr. 157—158 *Mic vocabular frances-rom.* de Ploetz-Leist;
Nr. 159 *Chronologie Calendare* de Szavlovski;
Nr. 160—161 *Povețe către săteni* de D. R. Rozeti (Max);
Nr. 162—165 *Viața la țéră* (roman) de Duiliu Zamfirescu;
Nr. 166—178 *Dicționar francez-român*, ed. II. de Urechia;

Un numĕr costă 16 cr.

Se află de vênḑare în

Librăria Tipografiei archidiecesane, Sibiiu.

Redactor prov. **Dr. Elie Cristea.**

Editura și tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 100. Sibiiu, Joi, 17/29 Septembre 1898 *Anul XLVI*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbata.

ABONAMENTUL

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Falsul.

Inzădar am rugat de repeţite ori partidele politice din România, ca décă vor sĕ ajute causei drepte a gimnasiului nostru din Braşov — ceea ce tóte afectézā — sĕ nu o degradeze la armă de partid, ci sĕ caute ca pe calea sa sĕ se limpeḑéscă cestiunea, astfel, ca biserica S-tului Nicolae din Braşov sĕ-şi pótă primi pe faţă şi nebănuită de nimenea, renta anuală ce-i compete după proprietăţile avute în România, —înzadar, căci nervositatea lor este mai mare decât zelul neinteresat pentru causa nóstră.

Campania jurnalistică între liberali şi conservatori pe tema „trădărei causei naţionale“, în persónele d-lor D. Sturdza şi T. Ionescu, s'a pornit de nou cu tótă vehemenţa şi putem fi pregătiţi, că se va continua cu înverşunare şi în parlament, ear resultatul ne temem că va fi acela, pe care de regulă îl produce cérta móşelor asupra modului de a spăla copilul, că dimpreună cu baia vor arunca şi copilul.

Agitaţia cea mai nóuă se pornise sub losinca „Falsul“, pe cuvêntul, că dl T. Ionescu ar fi invinuit în parlamentul României pe dl D. Sturdza cu „trădarea causei naţionale“, pe basa unui document fals, ba chiar falsificat de însuşi d-sa.

După declaraţiuni în drépta şi 'n stânga, vine „Országos Értesitő“, organul oficios al guvernului nostru, şi „pe basa înformaţiunilor primite din isvor bun“ declară, că „din oficiul prim-ministerial, cu scirea prim-ministrului nu s'a trimis metropolitului Miron Romanul în acest obiect nici un fel de scrisóre, nici oficiósă nici confidenţială, ci *actul din cestiune*, menit pentru informarea personală a metropolitului, e concipiat ca scrisóre privată, din partea unei persóne, ce nu aparţine *strict* gremiului oficiului ministru-presidenţial“.

Va sĕ ḑică este constatat din locul cel mai competent, că *nu esistă nici document fals, nici falsificător.*

Acestea constatate, ar fi de dorit, ca lupta sĕ se curme, şi cei chiămaţi, sĕ resólve cestiunea în fond aşa precum o pusese în vedere d-nul primministru Sturdza în respunsul seu din senat.

In loc de acésta însă ne pomenim în organul din Arad,—precum se ḑice acreditat d-lui Sturdza,—cu un articol curios în feliul seu, al cărui rost numai în parte îl pricepem.

Eată ce scrie „Tribuna Poporului“ Nr. 173 din 13/25 Septembre:

„*La chestiunea ajutórelor din România*“:

> „In privinţa ajutórelor din România, pentru şcóle şi alte aşezăminte de cultură naţională dincóce de Carpaţi, primim dela un amic din Bucureşt, om totdeauna *bine înformat*, care ar putea sĕ spuie şi mai multe, tocmai acum, când afacerea ridică noue valuri ale patimilor omeneşti, următórele notiţe.
>
> Incă de mult s'au înfiinţat în Macedonia şcoli româneşti, cari sunt subvenţionate de guvernul României. E învederat, că aceste subvenţiuni nu puteau sĕ fie distribuite fără de ştirea guvernului otoman. Nu avea însĕ guvernul otoman nici un cuvênt de a opri distribuirea, de óre-ce propaganda română era şi este curat culturală, şi dintre tóte mişcările naţionale din imperiul otoman, singură cea românéscă e nu numai politiceşte inofensivă, ci chiar favorabilă pentru intregitatea împĕrăţiei otomane. Era cu tóte aceste lucru de sine înţeles, că subvenţiile nu puteau sĕ fie distribuite decât printr'un om, care se bucură şi de încrederea Porţii. Mai ales după-ce între guvernul român şi cel otoman s'au stabilit cele mai bune relaţiuni, numai aceia cari ar fi voit sĕ turbure aceste relaţiuni, ar fi putut stărui, ca distribuirea sĕ se facă prin vre-o altă persónă, care nu se bucură de încrederea Porţii. De aceea tóte guvernele României au distribuit subvenţiunile prin mijlocirea dlui Apostol Mărgărit, un român macedonean, care a ştiut sĕ câştige încrederea mai marilor dela Pórtă şi sĕ presente mişcarea naţională română drept o acţiune favorabilă pentru unitatea împĕrăţiei otomane, ceea-ce în adevĕr şi este.
>
> Cam în acelaşi fel stau lucrurile şi în ceea-ce priveşte ajutórele date de guvernul României şcólelor şi altor aşeḑăminte culturale din monarchia Austro-Ungară.
>
> După-ce s'au stabilit bunele relaţiuni între cabinetul din Bucureşti şi cel din Viena, aceste ajutóre nu mai puteau sĕ fie distribuite decât prin ómeni, cari se bucurau şi de încrederea guvernelor austro-ungare. E nu numai naiv, ci chiar absurd a crede, că guvernul conservator din România a pus în budgetul ţerii sute de mii de lei, cari urmau sĕ fie distribuiţi pentru ajutorarea aşeḑămintelor culturale din Bucovina ori din regatul ungar, fără ca sĕ fi avut o înţelegere de mai înainte luată cu guvernul din Viena, dacă nu chiar şi cu cel din Budapesta.
>
> Sunt semne destule, că a avut'o şi cu acesta. Şi tocmai de aceea, bine sĕ se ştie — tocmai de aceea ajutórele în ţerile corónei ungare au fost distribuite prin ómenii cunoscuţi, cari se bucură de încrederea guvernului ungar şi se bucurau şi de a celui român.
>
> De aceea, tocmai de aceea şi numai de aceea, guvernul ungar, deşi scia fórte bine, că ajutórele se dau, ba îsi avea agentul chiar în birourile ministerului de culte şi instrucţiune publică din România, pentru-ca sĕ ştie sigur prin cine se dau ajutórele, a tăcut şi s'a bucurat, că prin aceste subvenţiuni ómenii lui de încredere îşi câştigă trecere.
>
> El a întrevenit numai după-ce un guvern al României n'a mai voit sĕ distribue ajutórele prin mijlocirea unor ómeni, pe cari nu i socoteşte vrednici de încrederea Românilor.
>
> Vĕ dau acéstă notiţă, pentru-ca lumea sĕ nu mai fie proştită.
>
> Puţină minte se cere, pentru-ca ori şi cine sĕ le înţelégă celelalte şi sĕ-şi dee seamă — de ce guvernul ungar şi ómenii lui de încredere spriginesc pe cei ce sunt gata de a face causă comună cu ei“.

Pre noi nu ne privesce nici un ajutor din monarchia austro-ungară, decât numai *renta bisericei S-tului Nicolae din Braşov*, şi décă a făcut cineva împutări guvernului Sturdza, numai pentru acésta i-a făcut. Pentru ce „omul totdeuna bine informat“ din Bucuresci pune acéstă rentă sub aceeaşi pălărie cu ajutorul distribuit şcolilor din Macedonia prin mijlocirea lui Apostol Mărgărit, care se bucura şi de încrederea guvernului din Bucuresci şi de a Porţii?

Acésta a fost o rentă, ḑicea dl D. Sturdza cu carea România datorea bisericei Stului Nicolae drept desdaunare pentru moşiile şi alte emolumente avute în România, pe cari însĕ le folosesce şi parte le-a vêndut statul.

O datorie deci, carea debitorul avea sĕ o respundă punctual la mânile aceluia, pe care l'a autorisat creditorul cu încassarea şi cuitarea ei, fie acela persónă agreată debitorelui, ori ba.

Nu era vorbă aci de distribuirea unui ajutor prin mijlocirea unui Apostol Mărgărit al nostru, carele sĕ posedă şi încrederea guvernului Român şi pe a guvernului nostru, ci de o pretensiune legală a bisericei S-tului Nicolae, carea nu avea sĕ fie distribuită ci numai încassată, fiind meniţiunea ei bine definită prin conclusele representanţei bisericei.

Nu pricepem şi nu credem celea ce le afirmă „omul totdeuna bine informat“ despre „o înţelegere de mai înainte luată“ a guvernului din România cu guvernul din Budapesta în privinţa acestei rente;

Nu credem, că guvernul ungar sĕ-şi fi avut agentul chiar în birourile ministerului de culte şi instrucţiune publică din România — se înţelege, cu învoirea guvernului din România — numai ca sĕ controleze prin cine se dau ajutórele, şi că s'ar fi „bucurat că prin aceste subvenţiuni ómenii lui de încredere îşi câştigă trecere“.

Atât acestea, cât şi alinea ultimă sémănă mai mult a denunţări la adresa cuiva, decât a destăinuri de fapte adevĕrate.

Ceea-ce pricepem din întreg articolul este, că „amicul“ „Tribunei Pop“. şi „omul totdeuna bine informat“ din Bucuresci, voiesce sĕ rĕspunḑă la întrebarea pusă de ḑiarele oposiţionale din România dlui D. Sturdza, că: pentru ce a sistat renta bisericei S-tului Nicolae îndată ce a ajuns la putere?

Şi respunsul ar fi: „Pentru-că d-nul Sturdza nu socotesce vrednici de încrederea Românilor pe acei ómeni, pe cari biserica S-tului Nicolae i-a încredinţat cu ridicarea banilor“.

Acéstă scuză nu este însĕ nici corectă nici acceptabilă.

Nu este corectă, pentru-că nu este vorbă de sistarea unei subvenţiuni din vre-un fond de disposiţiuni al dlui prim-ministru din România, ci de o datorie a statului României către biserica S-tului Nicolae din Braşov, pe care nu dl Sturdza o distribue prin mijlociarea ómenilor sĕi de încredere, ci biserica S-tului Nicolae o încasséză prin organele sale şi o jertfesce pe altariul culturei naţionale. Deci numai ea are dreptul a designa persónele, cari sĕ o ridice.

Şi nu este acceptabilă, pentru că legea nóstră de instrucţiune pentru şcólele medii, tocmai pentru aceea interḑice şcolilor primirea de subvenţiuni dela stat strĕin, pentru-ca sĕ nu-'şi arόge statul strĕin înriurinţă în şcolile nóstre.

Admisă condiţiunea, ca guvernul României sĕ designeze persónele cari pot ridica renta bisericei S-tului Nisolae din Braşov, séu cari pot fi membri ai comitetului parochial — pentru-că aceştia manipuléză averea bisericei, ba chiar membri în eforia scólelor, cari manipuléză şi prin urmare distribue dotaţiunea şcólelor — ar constitui ingerinţa guvernului României în afacerile interne ale bisericei nóstre din Braşov şi a şcólelor susţinute de ea, ceea-ce nu este permis, şi nu va admite nici biserica S-tului Nicolae, nici un Român cu minte.

Apostrofarea din alinea penultimă: „Vĕ dau acéstă notiţă, pentruca lumea sĕ nu mai fie prostită“, am dori sĕ nu se aplice la însemnătatea promisiunilor solemne făcute de d-nul D. Sturdza în senatul României, cu privire la regularea definitivă şi loială a acestei rente.

Peste tot credem, că „omul totdeuna bine informat“ din Bucuresci, nimic n'a folosit causei cu pretinsele sale destăinuiri, din contră mai bine făcea dacă tăcea.

Părăstas solemn.

Sub prima impresiune a scirei durerόse despre tragica trecere din viéţă a Maiestăţei Sale împĕrătesei-regine Elisabeta s'a întrunit consistoriul nostru archidiecesan în şedinţă plenară, şi a emis cerculariul seu de datul 31 August 1898 Nr. 6720 Plen., prin care a vestit clerului şi poporului român ortodocs din archidiecesa Transilvaniei lovitura teribilă, cu care greu a fost cercetat Maiestatea Sa monarchul nostru, dinastia, şi popórele monarchiei.

Durerea nemărginită ne-a dictat cuvinte nemeşteşugite, şi noi în durerea generală am făcut ceea-ce ne-a dictat inima nóstră pururea plină de sentimente nobile faţă cu persóna Maiestăţii Sale a domnitoriului, faţă cu augusta casă domnitóre.

Fără a face ostentaţiune din durerea nóstră, fără a ne duce în têrg şi a licita cu ale nóstre manifestaţiuni de durere, am împlinit disposiţiunile bisericei dictate şi din acest trist incident.

În bisericile nóstre au sunat clopotele, vestind jalea generală, ce a fost reservată patriei nóstre; în ḑiua de înmormêntare în scólele nóstre nu s'au ţinut prelegeri în semn de doliu.

Pre edificiile publice, pe case private stindard negru a vestit durera generală, şi ele şi astăḑi fâlfăie încă în vênt vestind că cernită ni-e inima, precum cernit e şi vĕlul negru, ce necontenit se mişcă lovit de adierea vêntului de tómnă.

Sâmbătă în 12/24 Septembre mai ales am îmbrăcat haine de doliu.

După rênduiala bisericei ḑiua de Sâmbătă este ḑiua morţilor, ḑiua în care rugăciunile bisericei sunt îndreptate către tronul ceresc pentru vecinica odichnă a sufletelor celor rĕposaţi.

Pe ḑiua acésta a ordinat biserica părăstas solemn pentru odichna sufletului rĕposatei împĕrătese regine Elisabeta.

Pe ḑiua acésta şi natura a îmbrăcat haine de doliu, ceriul era posomorît, raḑele sórelui nu mai scăldau cu lumina şi căldura de mai nainte pălitele frunḑe ale pomilor, cari mai aşteptau numai o lină adiere de vênt, spre a trece şi ele în noianul veciniciei.

Biserica nóstră din Sibiiu-Cetate s'a îmbrăcat în doliu, un catafalc aşeḑat în mijlocul bisericei simbolisa sicriul, în care pentru vecie zac părţile pămêntesci din fiinţa rĕposatei regine.

Inainte de órele 10 se presintă autoritățile publice, cari în mod oficial iau parte la părăstasul solemn pentru sufletul rěposatei.

In frunte stă comandantul militar, cavalerul Emil Probszt de Ohstorff, cu suita sa militară, urmédă vice-comitele comitatului Sibiiu Gustav Reissenberger cu representanții municipiului, președintele tribunalului Alesandru Iánosi cu representanții justiției, directorul de finanțe Dr. Denk cu representanții dela direcțiunea financiară, primariul orașului Sibiiu Iosif Drotleff cu representanții orașului, directorul dela postă Iuliu Follert, cu oficialii sei subalterni.

Consistoriul nostru archidiecesan a luat în corpore parte la acest act de pietate, asemenea corpul profesoral dela seminariul nostru archidiecesan împreună cu elevii institutului nostru seminarial.

In mod oficial a mai luat parte scóla civilă de fete a Asociațiunii în frunte cu corpul profesoral, elevii greco-orientali dela scólele elementare de stat sub conducerea corpului profesoral, în frunte cu directorul Petru Bod; scóla elementară de fete a reuniunei femeilor române din Sibiiu în frunte cu corpul profesoral.

In mod oficial a mai participat la părăstas în urma unui conclus al seu comitetul Reuniunei femeilor române din Sibiiu, în frunte cu dómna președintă Maria Cosma.

Punct la órele 10 s'a început celebrarea părăstasului.

Escelenția Sa l. P. S. Domn archiepiscop și metropolit Miron Romanul, legat încă de patul durerilor și al suferințelor, nu a putut pontifica la acest act bisericesc, însě sufletesce a fost cu credincioșii sěi, și a dat inviațiunile cuviinciόse, și în starea sa actuală, așa că tóte s'au făcut după prealabila aprobare a Escelenției Sale.

Părăstasul s'a celebrat sub pontificarea Preacuvioșiei Sale Părintelui archimandrit vicariu archiepiscopesc Dr. Ilarion Pușcariu, cu asistința asesorilor consistoriali: Ioan Papiu, Zacharie Boiu, Nicolau Ivan și Dr. Remus Roșca, protopresbiteri, diaconi au fost Ioan Popoviciu, profesor la scóla civilă de fete a Asociațiunei și Demetriu Câmpean, archivariu consistorial.

La învitarea oficiósă de a ridica și din acest trist incident pomposul rit al bisericei nóstre, și în general acéstă omagială serbare bisericeascâ prin participare, reuniunea română de musică din Sibiiu a esecurat cântările funebrale și rěspunsurile, lăsând urme neșterse de admirațiune în inima tuturora, cari au participat la acest părăstas.

In chipul acesta și-a manifestat loialitatea sa biserica nóstră și din acest trist incident.

Incă și acuma vibréză fibrele inimei nóstre, încă și acuma ne sună în urechi grandiósa cântare, „Vecnica ei pomenire“, cu care s'a încheiat părăstasul solemn din 12/24 Septembre.

Incheiem cu cuvintele bisericei: „*Vecinica ei pomenire!*“

Doliul Școlei de fete a Asociațiunii din Sibiiu.

La părăstasul oficiat în biserica catedrală din Sibiiu, la 24 Sept. n. 1898, de Venerabilul Consistoriu archidiecesan pentru fericita Impěrătésă și Regină Elisabeta, de pie memorie, a participat în corpore și școla civilă de fete a Asociațiunii cu școla elementară a Reuniunii femeilor române din Sibiiu. Preste o sută fetițe române, dimpreună cu corpul lor profesoral, au luat parte la acest act duios de profundă și nețărmurită jale, ce a zguduit inimile nóstre, pentru perderea Augustei nóstre Domnitóre.

După terminarea oficiului divin, fetițele școlei civile cu ale școlei elementare, s'au întrunit în sala festivă a școlei Asociațiunei, unde în presența corpului profesoral și a altor asistenți, s'a destăinuit inimii fetițelor causa profundului doliu ce imperiul nostru a îmbrăcat dela o margine a sa pănă la ceealaltă.

Directorul școlei civile de fete, Dr. *Vasile Bologa*, a deschis duiósa solemnitate prin următórele cuvinte:

Onorat corp profesoral! Iubite eleve! Stau încă sub impresiunea adêncă a solemnității oficiului divin, sěvêrșit înaintea sântului altar, la care împreună asistarăm, ca sě alinăm în rugăciuni ferbinți necuprinsa nóstră durere pentru perderea Augustei nóstre domnitóre, Impěrătésa și Regina Elisabeta, răpită de lângă inima bunului sěu Soț, Preagrațiosul nostru Monarch, Impěrat și Rege Francisc Iosif I., la 10 Septembre a. c., prin mâna infernală a unui ucigaș urgisit.

Astfel, neînchipuit de dureros și sfâșietor a trecut din viață la mórte, podóba și mângăierea bunului nostru Monarch, buna și înțelépta Mamă, frumseța Europei la timpul sěu, fala și mândria sexului frumos.

Și eu, copleșit de durere, simt puținătatea mea, ca sě pot zugrăvi după merit acest tragic sfîrșit al celei mai înalte și mai grațióse persóne din împěrătia și regatul nostru.

Sě-mi fie deci permis a ruga pe P. O. D. asesor consistorial Mateiu Voilean, catechetul și părintele nostru sufletesc, sě ne vină întru ajutor în nemângăiata nóstră durere. Iar pe Dvóstră, Iubite Eleve, ve rog, sě săpați adênc în inimile Dvóstre, cuvintele părintesci, ce veți audi la acest prilej de tânguire și suspine.

In urma acesteia dl asesor *Mateiu Voileanu* ia cuvêntul și arată în o limbă accesibilă și elevelor din clasele elementare, pentru ce am fost noi adi în biserică în un mod așa de neobicinuit, pentru ce din biserică ne-am adunat în sala cea mare festivă a institutului, pentru ce nu avem astădi, Sâmbătă, prelegeri, ca în alte dile?

După ce constată, că tóte lucrările nóstre noi le începem în numele Domnului, întocmai după cum trista sěrbătóre de adi o am început cu părăstasul din biserica, în cuvinte alese arată cum o mână ucigașă a stins viéța împěrătesei regine, care a fost mama nóstră a tuturora, soția iubită a mult cercatului nostru împěrat și rege, mamă în special a celor dóue fice iubite, cari acum în jale adêncă jelesc pe mama lor trecută la cele vecinice.

Noi românii la dile de veselie ca și în dile de adêncă jale totdeuna ne-am arětat credința și alipirea nóstră către persóna Maiestăței Sale împěratului rege.

Indoit suntem datori sě o facem acuma din acest trist incident, căci prelângă îngrijirea generală, ce ca mamă a tuturora o avé rěposata împěrătésă regină de pie memorie pentru scólele de fete din patrie, în special Asociațiunea, care susține scóla nóstră își mulțămesce esistența sa grației speciale a Maiestăței Sale mult cercatului împěrat și rege Francisc Iosif I.

An de an la diua numelui reposatei regine școla nóstră va ține sěrbătóre, și, adunate elevele în acéstă festivă sală, vor audi cuvinte de jale pentru tragica trecere din viéță a rěposatei împěrătese-regine, dar totodată vor audi și cuvinte de laudă pentru virtuțile ei ca mamă, ca femeie și ca regină, și virtuțile vor fi puse ca model pentru elevele institutului.

Cam în acest cadru s'a învěrțit vorbirea improvisată a catehetului elevelor, pre care ele o au ascultat cu evlavie.

Serbarea acésta scolară adênc s'a inprimat în inima elevelor, și ea neștérsă va rěmânea în inima lor totdeuna accessibilă pentru lucruri nobile și frumóse.

Incheiem și noi cu vorbirea catechetului: „*vecinică pomenire!*“

— —

Doliu sincer pretutindenea.

Același lucru cuvios, ce aici în centrul archidiecesei s'a făcut Sâmbăta trecută, adecă pióse rugăciuni și parastas pentru sufletul reposatei Impěrătese Regine, *s'a făcut și încolo în tótă archidiecesa nóstră gr. or. română*, în tóte bisericile mari ori mici, pompóse ori modeste, ale ei!

Avem deja fórte multe rapórte sosite despre aceste părăstase, în cari poporul nostru credincios, credincios bisericii și credincios tronului, dinastiei și patriei și-a manifestat acéstă simțită credință a sa.

Ne lipsește spațiul a le publica pe tóte și amintim numai că tóte unanim constată deplinul respect cu care poporul nostru s'a purtat pretutindenea față cu sěrbarea, la care au fost învitate și au și luat parte, prin representanții lor, oficiile civile și militare aflătóre.

Cât de mult poporul nostru a fost sincer și cu adevěrat evlavios în fața acestui eveniment ce l'a adus la jale, ni-o dovedește de pildă, raportul ce redacțiunea nóstră a primit cu data postală 25 Sept. din *Órda-de-jos* (lângă Alba-Iulia) și care ne vine nu dela un Român, ci sigur dela un *strein de neamul nostru*, fiind raportul scris ungurește și subscris de „egy jelenvolt“ (unul dintre cei presenți), și care ne rógă sě traducem românește ceea-ce dênsul n'a știut, și sě publicăm despre serviciul de acolo.

„Pe lângă o mare interesare, dice între altele „corespondentul“ nostru de ocasie, a decurs și în comuna Órda-de-jos sěrbarea funebră. La învitarea preotului Laurențiu Cutean, fără deosebire de confesiune și naționalitate, ne-am presintat în biserica simplă, ca sě aducem tributul cel mai nobil de pietate către cea mai bună regină a nóstră.

„Preotul cu vocea dsale de frumos bariton, cu rugăciunile sale și cântările evlavióse ne-a făcut tristele nóstre simțeminte și mai sublime, iar la finea serviciului a descris cu cuvinte pătrundětóre acel doliu și durere extraordinară, în care ne-a învălit mórtea tragică a reginei Elisabeta“. etc.

— —

Parastasul studenților.

In 16/28 Septembre s'a servit aici un parastas pentru sufletul reposatei Regine, anume pentru studenții români dela gimnasiul de stat din loc.

Și biserica nóstră gr.-or. din Sibiiu-cetate a fost îndesuită de marele numěr de școlari ortodocsi români, dela gimnasiul de stat din loc.

A oficiat P. O. D. *Ioan Papiu*, protopresbiterul Sibiiului. La strane au cântat clericii cursului an. III. Presenți au fost toți 3 catecheții numiților elevi și 5 profesori dela gimnasiul de stat.

Insulta lui „Egyetértés“.

In condamnabila lor ținută de a vorbi despre Români sau *rěu* sau *nimic*, foile maghiare au tăcut tăcere de mórte asupra manifestațiilor de sinceră și desinteresată condolență arătată de poporul român și ca popor și ca *biserică*, față de mórtea Impěrătesei Regine Elisabeta. Nu le venea de loc la socoteală sě scóță la iveală aceste semne de credință către tron și dinastie, înaintea cărora ei mereu ne-ar înfățișa numai negri și rěi și necredincioși și periculoși, dar nu în adevěrata nóstră colóre de popor pacinic, bun, credincios și folositor, atât patriei cât și dinastiei și intereselor sale.

Despre tóte circularele archiereilor nostri, greco-orientali ca și greco-catolici despre tóte dispositiile de pióse sěrbări, despre adresele de condolență a corporațiunilor nóstre, etc.,—presa maghiară n'a avut loc și n'a aflat de cuviință sě amintéscă!

Singur despre adrésa Metropoliei nóstre gr. or. a aminti, în scop de a acăța de ea comentarii șoveniste.

Iar lui „*Egyetértés*“ pare a i-se fi urît sě mai tacă despre noi, și și-a deslegat limba. Cum însě de bine nu-i e permis sě ne vorbéscă, ia spoitorul muiat în chinoros! In numěrul sěu de Marți (27 Sept.) anume, dă în vileag dóuě sciri, cu tendință de a arěta pe Români ca profanatori ai doliului general pentru Impěrătésa Regină.

Iată titlul și începutul știrii:

„*Cum au jelit Valachii pe Regina.* Dacă și nu chiar pretutindenea, dar în mai multe locuri Valachii s'au purtat *fórte scandalos* în acele óre grave de doliu național (?), cari au urmat asupra națiunii cu mórtea Reginei“.

Și pentru a-și ligitima acéstă apostrofare calomniósă aruncată cât se póte peste toți „Valachii“, spune, că în comuna Sânt-Ianăș (com. Torontal) poporul ar fi ținut odată după mórtea Impěrătesei, joc. Iar îndemnătorii poporului la joc și aranjiatorii lui, au fost *primarul* Kuzmànn, poi *postarul* din Ürményhàza, învěțătorul român Marian, dar mai ales *Kaizler Antal* din Petrovaselo, om contra căruia e în curgere un proces de lesă-majestate.

Cine nu va observa îndată, că stăm în față cu o urîtă însinuație la adresa poporului român, căci nu se spune când s'a ținut jocul? Și apoi de ce îl faci pe popor rěspundětor pentru îndemnurile lui Kuzmánn, a postarului, (póte chiar maghiar), alui Kaizler, printre cari vîri și pe învěțătorul român?

O cercetare ar scóte sigur la ivélă, că e vorbă de o simplă întortochiare rěutăciósă a lucrurilor din partea corespondentului lui „Egyetértés“. Și apoi la astea le pui titlul general: „Cum au jelit *Valachii* pe Regina!“

Al doilea caz e, că protopopul Miclea din Satu-nou (tot în com. Torontal) primind „poruncă“ dela birěul și notarul local, sě pue steag pe biserică, le-a trimis „porunca“ napoi cu observarea că lui în privința asta nu 'i poruncește nici birěul nici notarul. Dar a pus apoi steag din al seu îndemn propriu. Cu tóte astea cazul e dovadă despre felul „scandalos“, cum s'au purtat Valachii față de mórtea reginei!

Protestăm contra însinuărilor acestea, rěutăcióse, aruncate de „Egyetértés“, asupra poporului și bisericilor nóstre în general.

Despre purtarea nóstră față cu acéstă jale generală cetéscă rapórtele de mai sus și scrisórea unguréscă, ce ni s'a trimis, sigur de chiar un Ungur, din Órda, pe care anume pe sama lui am reprodus'o.

O mai bună desmințire, noi nici că i-am putea da corespondentului seu.

Conferențe învěțătorești

Conferența din Brașov.

(Incheiere.)

După-ce astfel prima și a dóua temă s'a eshauriat, se pune la ordinea dilei tot în ședința a treia, tema III. din circulariul consistorial, anume că: „*Ce observări, eventual ce defecte s'au ivit în praxă cu privire la planul de învěțămênt cuprins în partea XIII. §-95 — 99. a Normativului scolar votat de sinodul archidiecesan in sesiunea anului 1882?*“

Sě comunică din partea presidiului, că înainte de conferența generală s'a ținut o mică consultare cu învěțătorii mai apropiați de centru, când s'au angajat mai multe comisiuni pentru a raporta conferinței generale asupra acestei întrebări.

Comisiunea angajată cu prelucrarea materialului din studiul religiunei, (învěțătorii din Preșmer) prin referentul G. Ludu 'și espune observările sale față de materialul din Normativ. In ședința acésta nu s'a putut trata decât materialul pentru anul I. de scólă.

Conferința discutând cu multă seriositate obiectul acesta și luând în vedere și observările făcute de comisiune, a schimbat respective simplificat încâtva materialul cuprins în Normativ.

Cu acestea ședința se ridică la órele $12^{1}/_{2}$ din di.

Ședința IV. se deschide în aceeași di la órele 3. p. m.

Se continuă referada asupra materialului din religiune.

Același referent cetesce mai departe materialul pentru anii II, III, IV, V, și VI. de școlă, pe care conferința pe lângă unele modificări îl și primesce.

Incheindu-se discuția asupra materialului din religiune, după o pausă de 5 minute, se trece la cel din limba maternă.

Referentul comisiunei angajate cu prelucrarea materialului din acest studiu (învěțătorii din Brașov), Candin Groza, cetesce materialul din învěțămêntul intuitiv pentru anul I. de școlă și propune, ca materialul din normativ sě se înlocuéscă cu cel presentat de comisiune.

Conferința după o discuție mai îndelungată, cu o mică modificare îl primesce de al sěu.

Fiind timpul înaintat, ședința se închee la órele $5^{3}/_{4}$ p. m.

Ședința V. la 20 August v. 9 óre a. m.

La ordinea dilei continuarea referadei asupra materialului din limba maternă.

Același referent raportéză despre materialul din l. maternă în anul I. de școlă, cetit și scris, precum și despre întreg materialul pentru anii II. și III. de școlă.

Cetindu-se an de an și punct de punct, conferința, cu unele modificări, primesce a se înlocui materialul din normativ pentru anii I, II, și III de școlă, cu al comisiunei. *)

Presidiul, din motivul că este deja a 3-a di de conferință, comunică, că după ameadi nu va mai ține ședință, și astfel tractarea temei a 3-a, pusă de Prea Ven. Consistoriu archidiecesan, trebue se o încheie cu limba română, anul III. de școlă, rěmânênd, ca le viitórea conferință sě se continue studiul critic al planului nostru de învěțămênt. — Mulțumesce tuturor membrilor pentru zelul și interesul desvoltat în causa sfântă a învěțămêntului; îi învită, ducêndu-se pe acasă, sě pună în practică ideile amintite de dênsul în cuvêntul de deschidere, precum și resultatele dobândite din desbaterile, ce au urmat asupra obiectelor pertractate și declară conferința pentru anul acesta de închisă. —

Membrul Bart. Bude, adresându-se către Dl comisar consistorial, — în numele conferenţei îi mulţămesce pentru conducerea înţeléptă şi cu tact, ce a arătat-o în tot decursul şedinţelor, şi ḑice, că dacă tóte conferinţele nóstre ar fi conduse de astfel de bărbaţi devotaţi causelor învěţămêntului, atunci ne-am putea aştepta la cele mai frumóse şi mai rodnice resultate pe terenul şcolar. — Iĭ uréză încă mulţi fericiţi ani, ca şi pe viitor tot cu acelaşi zel şi devotament sĕ 'şi pótă împlini onorifica, dar gréua misiune de a conduce ér acéstă conferinţă, ceea ce e şi dorinţa tuturor membrilor.

---

*)Schimbările făcute cu privire la studiul religiunei precum și la limba maternă (a. I. II. și III. de școlă), respective noul material presentat de comisiuni, nu'l-am arătat aici din considerare față de spațiu pe deo-parte, ér pe de alta, neputêndu-se desbate întreg materialul normativului pentru tóte obiectele de învěțămênt, am credut că prin presentarea puținului material pertractat, tot nu'și vor putea forma onorații cetitori, interesați în causă, o idee clară și o părere generală despre înovațiunile introduse în planul vechiu de învěțămênt. Acésta va urma după ce se va discuta întreg materialul din tóte obiectele de învěțămênt introduse în școlă, la proxima conferință generală.

Un întreit „Sĕ trăiască“ erupe din piepturile celor de faţă, după cari, la órele 12¹/₄ am părăsit sala în cea mai perfectă ordine îndreptându-ne cătră „Casa de tir“ (Schűtzenhaus), unde am luat parte la un prânz comun, pentru care s'au fost făcut deja pregătirile încă din ḑiua premergĕtóre.

Vr-o 60 de colegi, în frunte cu Dl comisar Dr V. Saftu, — care la învitarea nóstră a binevoit a ne face deosebita plăcere de a fi şi în acest loc cu noi, — ne-am aranjat la mesele întinse în sala cea mare a hotelului de sub romantica Tîmpă, unde deatâtea ori au loc astfel de întruniri românesci.

In decursul prânḑului, servit spre mulţumirea tuturor, se înţelege că toastele obicinuite încă nu au lipsit.

Primul toast 'l-a ridicat Dl comisar consistorial pentru Metropolitul şi Archiepiscopul nostru, Escelenţia Sa Înalt Prea Sfinţitul Domn Miron Romanul; Ioan Vătăşan pentru comisarul consistorial; Candin Groza pentru învĕţătoriĭ români ort. din archidiecesă; Z. Butnariu în toastul seu îşi esprima dorinţa pentru reînfiinţarea reuniunilor.

Dl comisar ţine un al doile toast peninvĕţătorii presenţi, cari au preste 20 ani de funcţiune, ér G. Ludu îi mulţămesce în numele acestor învĕţători.

Buna disposiţie s'a manifestat şi prin cântările solo şi în cor, cari, cu puţină întrerupere, se continuau una după alta.

Îmi ţin de datorinţă a aminti la acest loc, că d-şórele învĕţătóre, cari au luat parte la conferinţă, ne-au făcut o deosebită plăcere cu presenţa D-lor, cu atât mai vêrtos, cu cât au luat parte activă şi la cântări, ba ne-au delectat şi cu o frumósă declamaţiune.

În fine ne-am depărtat fiecare la ale sale, păstrând în noi dorinţa de a ne revedea érăşi cu toţii la proxima conferenţă. —

Ca de încheere observ, că conferinţa preste tot a fost cât se póte de bine cercetată, ceea ce se adeveresce prin împrejurarea că din 118 membri, nici când nu au lipsit mai mulţi ca 36.

Un membru.

Din diecesa Caransebeşului.

Reuniunea învĕţătorilor gr.-or.

In fruntea celui mai nou numĕr al „Foii Diecesane“ aflăm următórele disposiţii luate de P. S. S. Părintele Episcop Nicolae Popea pentru ţinerea adunării generale a reuniunii învĕtătorilor nostri gr.-or. din acea diecesă, şi pentru participarea lor la adunare.

Prea Onorate Oficii protopresbiterale, Onorată Preoţime şi Învĕţătorime, din diecesa Caransebeşului!

Reuniunea învĕţătorilor noştri îşi ţine adunarea generală din anul acesta în *Vêrşeţ*, în 20 şi 21 Septemvrie v. (*2 şi 3 Octomvrie n.*) a. c.

Pecând aducem acésta la cunoscinţa tuturor membrilor şi mai cu seamă la cunoscinţa învĕţătorimii şi a preoţimii, îndatorim, respective îndemnăm pe toţi de a participa la acéstă adunare — dispunem tot deodată, ca comunele nóstre bisericesci sĕ plătéscă învĕţătorilor şi învĕţătórelor dela şcólele nóstre confesionale spesele de călĕtorie şi diurnele, ce le compet spre acest scop.

Caransebeş, în 10/22 Septemvrie, 1898.

Episcopul diecesan
Nicolae Popea m. p.

Avis **Cu finea l. c. st. v. se va sista espediţia „Telegr. Român“ tuturor acelora, cari mai restéză din abonamentul a. c. Deci rugăm pe toţi prenumeranţii, cari doresc a nu se lipsí de fóie, sĕ solvéscă nesmintit până la finea lui Septembre c. v. întreg restul abonamentului.**

Administratia „Telegrafului Român.“

Noutăţi.

Principi ruşi la Sinaia. Doi fii ai Marelui Duce rus Vladimir, anume *Boriş* sublocotenent al gardei rusesci, tiner de 23 ani, şi *Andreiu* sublocotenent de artilerie, într'o călătorie a lor prin Europa, au stat 2 ḑile în Viena, au sosit Marţi la Pesta, unde stau iar 2 ḑile, şi de aci plécă la *Sinaia*, pentru a face o vizită părechii regale române.

*

Episcopul sêrb Zmeianovici din Vêrşeţ e atât de odios credincioşilor sĕi pentru sentimentele sale unguresci, că acestia cu ori-ce preţ voiesc a-i face nesuferibilă viaţa la Vêrşeţ. Mai deunăzi — cum scriu foile unguresci — au puşcat asupra calesei episcopului. Calésa însĕ era gólă. Atentatul într'atâta l-a indignat pe episcop, că acum nu mai vrea sĕ cerceteze catedrala episcopéscă. Se svonesce, că va face paşii de lipsă pentru strămutarea din Vêrseţ a sediulul episcopesc.

*

O comună în care — nu se plăteşte dare!.. Unica în felul sĕu stă între comunele din patria nóstră comuna *Metzenseful-superior* din comitatul Abauj-Torna. Acéstă comună anume, a făcut o fundaţiune de *30,000 fl.* cu destinaţiunea, ca din interesele acestei fundaţiuni, sĕ se plătéscă darea după tótă proprietatea imobilă a locuitorilor aparţinători comunei şi cari locuesc acolo. Plătesc din fond darea de pămênt şi de casă, precum darea de venit cl. II, ce li se vine după darea de pămênt şi casă.

Conducĕtorii comunei au venit la ideea asta constrinşi de teama, că li se despopuléză comuna de tot prin emigrarea prea mare ce pornise spre America, iar prin asta cred că vor uşura traiul locuitorilor şi vor pune capĕt emigrării.

*

Un bobârnac. Vorbind despre alegerea de preot grecesc pentru colonia grecéscă şi macedo-română din Pesta, despre care am luat şi noi notiţă în nr. 98., „Pesti Napló“ îşi permisese nişte „erupţiuni patriotice“ caraghióse, întrebând anume, cum vine că în concursul publicat pentru ocuparea acelui post se pune între condiţiile de concurs, ca competentul sĕ cunóscă şi limba germână? Dece cea germână şi nu cea maghiară? Si protesta aspru contra acestui fapt, precum şi contra faptului, că, peste tot. se va alege aci de preot un om ce nici nu e cetăţean ungar!

Dl *Dr. Petru Agorasto*, jude de tribunal în Pesta, ca preşedinte a coloniei greceşti de acolo, îi dă lui „P. Napló“ un rĕspuns în numĕrul de Duminecă (25 Sept.), în care îi spune, că acum e vorbă de alegerea unui preot grecesc, nu român ori macedo-român, şi find limba cultului în bis. grecéscă cea grecă, se caută om, care sĕ cunóscă limba asta. Aici nu e nimenea. Trebue sĕ aducă din Grecia, precum s'a adus şi în trecut. De ce sĕ cere sĕ ştie nemţeşte?

„Causa acestui lucru zace într'aceea, ḑice dl Dr. P. A., *căci în Orient nu se póte nici presupune macar, cunósterea limbei maghiare*, (pe când germane, fireşte că da!) Iar scopul acestei condiţiĭ e, ca prin eventuala alegere a preotului cunoscĕtor de limba germână, sĕ asigurăm posibilitatea de a învĕţa apoi şi pe cea maghiară (prin mijlocirea adecă a celei germane), fiind evident, că în Orient cei-ce pe lângă grecă mai cunosc şi cea *germană*, ori *franceză* (aşadar numai de astea póte fi vorbă!), sunt ómeni cu cualificaţie superióră, care apoi vor fi în stare a învĕţa şi limba unguréscă“ (cu mare greutate).

*

Nóue perceptorate de dare. Pornind dela considerarea, că în tóte acele locuri, unde se află reşedinţa unei judecătorii cercuale şi a unui oficiu protopretorial, e bine sĕ fie şi un perceptorat de dare, — încă în decursul anului curent se vor deschide perceptorate în următórele locuri unde aḑi nu sunt: In Ungaria la Karcag, Hatvan, Miava, Décs, Iglău, Ening şi Zlatar, iar în Ardeal: la *Blaj* şi *Ilia-Mureşană*.

*

Averea Ungariei. Averea statului ungar a fost pe 1897 după socoţile finale următórea:

Imobile 1,678,031,696 fl. Recuisite 170 612,225 fl. Bani gata 124.786,654 fl. Hârtii de valóre 53.723,566 fl. Pretensiuni în hârtii de valóre 4.198,802 fl., pretensĭuni în bani gata 575.765,329 fl. şi pretensiuni în restanţe active 433.155,037 fl. La olaltă: *3.040,273,312 fl.*

Iar datoria statului a fost 2.212,986,883 fl. Datorii de stat în hârtii de valóre 14.891 402 fl., în restanţe pasive 250.067,049 fl. La olaltă: *2.477,945,335 fl.*

Rĕmâne deci că statul ungar a avut cn finea anului 1897, o avere curată de **562,327,976 fl.**

*

Intregire. Pentru întregirea dării de samă publicate în numĕrul 98 al „Telegrafului“, despre petrecerea arangiată cu ocasia sfinţirii şcólei nóstre gr.-or. din *Nasna*, vĕ rog sĕ publicaţi încă următórele:

Tot cu ocasiunea sfinţirei şcólei numite, Prea St. Domn *Dr. Elie Cristea* a donat pentru şcóla nóstră, portretul Esc. Sale Inalt Prea sfinţ. nostru archiereu *Miron Romanul*, încadrat în rame mari şi elegante, pentru care dar binevoiéscă P. St. domn Dr. Elie Cristea a primi cele mai călduróse mulţumite, poftindu-i, ca atot puternicul D-ḑeu sĕ-i resplătéscă însutit.

In numele comitetului parochial. din *Nasna*.

Stefan Rusu
paroch gr.-or.

*

Nóue notariate publice. Guvernul proiectéză înfiinţarea încă a dóuĕ notariate publice în comitatul Hunedórei, şi anume în oraşele: *Hunedóra* şi la *Ilia-Murĕşană*. Notariatele vor aparţiné camerei dela Alba-Iulia. Nu de mult a mai înfiinţat unul în Murĕş-Ludoş.

*

A murit când a ajuns fericit! Mult a fost mişcată poporaţiunea oraşului Szarvas ḑilele acestea de tristul sfîrşit al unui călăuz (conductor) de la calea ferată, zdrobit de tren din nebăgare de sémă. Cu o sĕptĕmână nainte de a-l ajunge durerosul sfîrşit, moştenise o avere frumósă, care-'l asigura contra tuturor nevoilor mizeriei, pe tótă viaţa. Işi cumpărase casă în oraş şi aranjase tóte, ca sĕ se lasă de greul serviciu, retrăgêndu-sĕ în viaţă privată. In ḑiua morţii îşi comandase mobile nóue la un deposit de mobile, şi fórte vesel spunea negustorului:

— Nici nu ţi poţi închipui cât sunt de fericit! Până acum am avut parte destulă de sĕrăcie şi chin, dar de aci încolo mĕ aştéptă ḑile luminóse!

Peste o óră a fost scos tot zdrobit de sub rótele maşinei.

*

Advocat nou în B. Huedin. Dl Dr. Andreiu Pop aduce la cunoscinţă, că şi-a deschis cancelaria advocaţială în B.-Huedin, fiind şi jurisconsultul institutului de credit şi economiĭ „Vlădeasa“.

*

Mulţămită „Asociaţiunii“. Adunarea generală a despărţĕmêntului V. Sĕlişte a „Asociaţiunei pentru literatura română şi cultura poporului român“ ţinută în acest an în Apoldul de jos, a binevoit a vota pentru biblioteca poporală a şcólei nóstre de aici suma de *20 fl.*, carea s'a şi predat direcţiunii şcolare, pentru a fi întrebuinţată spre înmulţirea bibliotecii.

Pentru acéstă subsemnatul mĕ simt plăcut îndemnat a-i aduce cuvenita mulţămită în numele scólei nóstre.

Apoldul de jos, la 9 Sept, 1898.

Nic. Simulescu,
dir. şi înv.

*

Milióne defraudate. In oraşele confederate *Hansa* (Germania), cum se depeşéză din Hamburg, a produs sensaţie deţinerea a cinci cetăţeni fruntaşi din Altona (Iordan, Steleman, Neelsen, Lamphaus, şi Eckerman). S'a constatat, că de mai mulţi ani jefuesc vama de tabac de port. Suma defraudată se urcă la mai multe milióne!

*

Atentat cu dinamită într'un sat. In comuna *Üröm* (com. Pesta) s'a comis mai deunăzile un atentat cu dinamită împotriva proprietarului de acolo *Stendl* Iózsef. Atentatul s'a comis la órele 10 séra. Stendl lipsea de acasă, ér familiarii dormeau. Dinamita a fost aruncată prin feréstră, zdrobind sticla. Căḑênd în casă a explodat cu un durduit oribil, scuturând casa din temeliĭ, zdrobind mobilele, podinele şi plafonul. Cei din casă însĕ, cari de grózá nici mişca nu s'au putut, au scăpat ca prin minune şi n'au suferit nici o vătămare. La auzul zgomotului s'a adunat satul întreg la locul atentatului, făptuitorul însĕ n'a putut fi prins.

*

Birt automat. In Budapesta, pe bulevardul Vaţului s'a deschis nu demult o ospătărie „automată“, unde óspeţii sunt serviţi cu mâncări reci, bere, vin, cafea, în loc de „chelneri“, de către maşinele automate. Óspeţii au numai sĕ arunce banii în maşine la locul pentru bere, ori pentru mâncare, şi capătă ce doresc!... Astfel de ospătăriiĭ automate sunt mai multe în oraşele strĕine.

*

AVIS! Atragem atenţiunea asupra anunţului din numĕrul acesta despre cărţi cu preţuri reduse.

Notiţă Literară.

Primim spre publicare următórele şire dela dl I. Pop Reteganul din Reteag (Retteg):

„In tipografia connaţionalului nostru dl A. Todoran din Gherla, prind a-mi tipări scrierile mele în broşure de câte 3 cóle 8⁰ mare (48 pagine) şi invelitóre. Primul volum, ce e sub tipar se chiamă „Novele şi schiţe“.

„Volumul întreg (de 10—12 broşure) abonat anticipative costă 3 fl. (opt. franci), iar' abonat în broşure separate 40 cr. (1 franc) fie-care broşură, spedată franco.

„Abonamentele sunt a se face numai la autorul“.

Pentru lăptarii nostri.

(*Incunoscinţare*)

La recercare aducem la cunoscinţa celor înteresaţi, că un specialist teoretic şi practic în ale lăptăritului află aplicaţie la o lăptărie extinsă din România pe lângà salar lunar păuă la fl. 100.

Reflectanţii la acest post sĕ 'şi înainteze cererile lor la subscrisul comitet până cel mult 15 Octomvrie n. c., alăturând pentru respuns o marcă postală de 5 cr.

Sibiiu, 15/27 Septemvrie 1898.

Comitetul central al „Reuniunei române de agricultură din comitatul Sibiiu“:

Dem. Comşa preş. — *V. Tordăşianu* secr.

VARIETĂŢI

D'ale gazetăriei americane.

Cu ocasia unui naufragiu, redacţia ziarului american „*Tribune*“ află, că alt ziar, „Herald“, are tóte amĕnuntele şi că va eşi a dóua ḑi în supliment, cu tótă descrierea naufragiului. Un redactor dela „Tribune“ se duse la ḑiarul „Herald“, dar aci găsi tóte uşile închise. Nu-şi perdu răbdarea şi aşteptă afară până la meḑul nopţei, când eşind un băiat de la tipografie, îl corupse cu ḑece dolari şi luă prima corectură.

Iar la sine acasă, în tipografie la „Tribune“, totul era pregătit sĕ se apuce de lucru. Corectura câştigată fu tăiată în 30 de bucăţi şi în ḑece minute fu culésă! „New-Jork-Herald“ nu apăruse încă, şi „Tribune“ eşise deja cu tóte amănuntele!

*

Alta.

Un general venise la New-York pentru a'şi pune candidatura la un post însemnat. La hotel unde găzduia, veniseră fórte mulţi riporteri, ca sĕ'l intervieweze, dar mândrul general anunţă, că pe cel dintâiu reporter care va veni, îl va bate şi'l va da afară. Reporterul de la „Tribune“ tocmí un bătăuş de profesiune, care întră la general recomandându-se de ḑiarist, iar reporterul adevĕrat, se puse după uşa întredeschisă. Generalul sări la bătăuş sĕ-'l dee afară, dar îşi găsi naşul, căci mâncă o bătaie zdravănă! A doua ḑi ḑiarul „Tribune“ apăru cu tóte amĕnuntele acestei bătăi. Rezultatul fu, că generalul, ácoperit de ridicol, îşi retrase candidatura!..

*

— Aşa dar, cum stăm cu rĕmăşagul? Te ai prins sĕ nu dormi 40 de nopţi şi sĕ nu mânânci 40 de ḑile. Te ţii de prinsóre?

— Cum nu! Am şi început rĕmăşagul.

— Şi cum merge? Simţi fóme şi somn?

— Nici de cum! Dorm ḑiua şi mănânc nóptea!...

Din public. *)

De óre-ce órecari reuvoitori ai mei au rĕspândit în comuna mea natală Apoldul-de sus, precum şi pe aiurea, printre cunoscuţi de-ai mei, nişte faime menite a-'mi strica bunul nume şi a-'mi înstrĕina spriginul binevoitorilor, — declar şi pe calea acésta tóte acele faime de simple scornituri puse în circulaţie din reutate ori mişelie, — şi voiu ruga pe cei chemaţi a testifica conduita mea, sĕ se declare înşişi, pentru a spulbera ori-ce umbră şi urmă a netrebnicelor palavre.

Sibiiu, 25 Sept. n 1898.

Vasilie Ivan
înv. în Turcheş.

Poşta redacţiunei.

Ioan Bârsan, înv. în Reciu. In afacerea amintită trebue sĕ te adresezi dnilor protopresbiteri din Breţcu ori Sighişóra. Acum înse cred că va fi târḑiu, deórece te vor fi prevenit alţiĭ.

Dr. B. în B. Era bine, dacă un participant făcea lucrul, ce ni-l ceri. Noi cuprinşi cu alte ocupaţiuni, n'avem timpul fisic pentru acésta. Cât priveşte achitarea, va trebui sĕ mai aştepţi. Salutare frăţéscă.

I. C. în Bucuresci. Sesonul mort a trecut şi nu mai dai semne de viaţă.

---

*) Pentru cele cuprinse în rubrica acésta, redacţia nu este responsabilă.

Nr. 462/898. [177] 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de învĕţătoriu la nou înfiinţânda şcólă din comuna Bicâu lângă Branişca, protopresbiteratul Iliei, se escrie concurs cu termin de 15 ḑile dela prima publicare în „Tel. Rom.“

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: *a)* în bani gata din repartiţie în popor suma de 138 fl.; *b)* în naturale dela 69 familiĭ câte 20 litri cucuruz à 1 fl. suma 69 fl.; *c)* lemne 3 orgii — 30 fl., din care sĕ se încălḑéscă şi şcóla; *d)* venitul cantoral socotit în bani 13 fl.; *e*) cuartir cu unele edificii economice şi grădină de legumi — 50 fl., care tóte la olalte fac 300 fl.

Invĕţătoriul, care va ocupa acest post, e datoriu a ţiné strană şi a cânta cu copii în biserică.

Reflectanţii la acest post au a se presenta pănă la alegere în comună, pentru luarea de informaţiuni mai detaiate despre starea şcólei şi modul de plătire al salariului; şi a-şi înainta suplicele concursuale instruite conform normelor din vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral pănă la terminul sus indicat.

Ilia, la 2 Septembre 1898:
Oficiul protopresbiteral gr. or. al Iliei, în conţelegere cu comitetul parochial.

Avram P. Pĕcurariu,
protopresbiter.

Nr. 358/898 [178] 1-3

CONCURS

Pentru întregírea posturilor vacante de învĕţători, din comunele mai jos însemnate, din protopresbiteratul Orăştiei, se escrie concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare in „Telegr. Român“.

1. Vaidei, un post de îvĕţător cu salariul anual de 300 fl. v. a., plătit din alodiul comunal, cuartir şi lemnele necesari pentru încăldit.

2. Romoşel, un post de învĕţător cu salariu anual de 300 fl. v. a. plătit din cassa bisericei, cuartir şi 4 stângini de lemne pentru încălḑit.

Doritorii de a competa la vre-unul din aceste posturi, au aşi aşterne cererile cnncursuale, instruite în sensul legilor din vigóre, subsemuatului protopresbiteral, în terminul deschis, fiind obligaţi a cânta şi în strană, eventual în cor, Dumineca şi în sĕrbători, la bisericile respectivelor comune, unde au concurat şi vor fi aleşi.

Oficiul protopresbiteral rom gr. or. al Orăştiei în conţelegere cu comitetele parochiale.

Orăştie, 31 August 1898.

Vasiliu Domşa,
protopresbiter.

Nr 409—898 [179] 1—3.

CONCURS.

Pentru ocupaoea postului de al doilea învĕţătoriu la scóla din Stena se escrie şi publică concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în fóia „Telegr. rom“.

Emolumente:

1) Salariu anual de 300 fl. v. a, din care 250 fl dela popor prin repartiţiune, 50 fl ca ajutoriu dela Venerab. Consistoriu.

2) Cuartir în edificiul scólei, şi 3 stăngini lemne de foc.

Alesul va fi îndatorat a ţinea strană în biserică şi a cânta cu copii de scólă în decursul sf. liturgiĭ Dumineca şi sĕrbătórea.

Dela concurenţi se aştèptă, ca sĕ se presenteze în vre-o Duminecă ori sĕrbătóre la biserică, spre a'şi arăta desteritatea în cântările bisericesci.

Cohalm, 3 Septembre 1898.
Oficiul protopop. gr. or. al Cohalmului în conţelegere cu respectivul comitet parochial.

Nicolau D. Mircea
prot.

Nr 132—898 [176] 2—3

CONCURS.

Pe basa decisului comitetului parochial a comunei bisericesci Lăpuş, in protopresbiteratul Câmpenilor, şi a aprobărei Venerabilului Consistoriu arhidiecesan se escrie de nou concurs pentru ocuparea postului de capelan în acésta comună bisericéscă cu termin de 30 ḑile dela prima publicare oficiósă.

Emolumentele sunt jumĕtate din venitele stolare parochiale în sumă 426 fl 50 cr. v. a., despre cari se pot trage înformaţiuni dela organele parochiale.

Doritorii de a ocupa acest post, sĕ trimită cererile lor concursuale cu documentele recerute de legile din vigóre pănă la terminul cuvenit subscrisului oficiu.

Comitetul parochial în conţelegere cu oficiul protopresbiteral gr. or. al Câmpenilor.

Câmpeni, 24 August, 1898.

Romul Furdui
protopresb.

Nr 343—1898 [175] 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de *medic cercual* în comitatul Sibiiului, *cercul Mercurei*, se escrie prin aceasta concurs.

Reşedinţa medicului cercual este *Mercurea* şi aparţin la cercul sanitar comunele: Mercurea, Apoldul de jos, Amnaş, Ludoşul mare şi Topârcea,

Emolumentele sunt următórele:

1. Salar anual. . . 800 fl.—cr.
2. Bani de cuartir. . 200 fl.
3. Pauşal de călătorie 300 fl.
4. tacsele statorite.

Medicul cercual este deobligat a cerceta comunele aparţinătóre cercului seu şi anume: Apoldul de jos şi Amnaşiu pe sĕptămână de 2 ori, Topêrcea şi Ludoşul mare pe sĕptĕmână odată şi a ordina la órele prescrise.

Condiţiunile statorite prin statut se pot vedea la subscrisul în orele de oficiu.

Cererile concursuale instruate în sensul § 9: I. 1883 şi 143: XIV: 1876 au de a se presenta pe lângă dovedirea funcţiunei de pănă acum şi cunósterea limbilor, pănă în 10 Octobre a. c. d. a. la 6 ore subscrisului.

Mercurea, în 20. Septembrie 1898.

Pretorele cercual suprem:
Mangesius.

Renumitul

Oleu de auḑit

al lui Dr. G. Schmidt, medic superior de stat major şi fisic, delătură iute şi fundamental **asurḑire** temporală, **scursóre de urechi, puroi de urechi** şi **auḑ greu** chiar în casuri învechite: sĕ póte procura numai à M. 3·50 pentru o sticlă cu instrucţie prin farmacia orăşenéscă la „Vulturul negru“ Timişóra. [180] 1—

Se află de vênḑare

Portretul

Exelenţiei Sale, Înalt Preasânţitului Domn

Miron Romanul,

Archiep. şi Metropolit.

Preţul fl. 1.—

Librăria Tipografiei archidiecesane,
Sibiiu.

Cel mai eficace MIJLOC DE CASĂ, pentru a regula mistuirea, pentru a produce o circulaţiune regulată a sângelui, pentru a depărta părţile stricate şi defectuóse ale sângelui (condiţiunile esenţiale pentru susţinerea sanĕtăţii) precum şi pentru delăturarea repede şi sigură a bólelor de stomach d. e. lipsa de apetit, rîgăitul, vênturi, grêţă, dureri de stomach şi fóle, sgârci de stomach, îngreunarea stomachului cu bucate, flegmă, congestiuni de sânge, hemoroide, bóle femeieşti, bóle de intestine este de 40 ani probat

BALSAMUL DE VIAŢĂ al Dr. ROSA.

Pentru mântuirea de ori-ce aprinderi, răni şi umflături, se folosesce cu succes sigur la inflamare, oprirea laptelui şi întărirea peptului ţiţelor) femeesci, la înţărcare, la abscese, noduri, puróie (Eiterpusteln) carbuncule, la răni şi sugei la degete, la întărituri, umflături, uime etc. de **50 ani probată**

Alifia de casă de Praga

din farmacia lui B. FRAGNER în Praga 203-III.

Acesta favoriséză întreg actul mistuirei, produce un **sânge sănĕtos şi curat** şi este un **remediu de casa poporal** probat, sigur şi estins.

1 sticlă 50 cr., 1 sticlă duplă 1 fl.
Prin postă 20 cr. mai mult.

Vindecarea se face fără dureri prin influenţa alinătóre a alifiei. [50] 13—30

In dose à 25 si 35 cruceri.
Pe postă plus 6 cr.

Atenţiune! Fiecine sĕ céră numai preparate originale din farmacia lui **B. Fragner în Praga** şi sĕ observe, ca tóte părţile învĕlitórei balsamului Dr. Rosa sĕ fie provĕḑute cu alăturata marcă rotundă de scutire, ☛ asemenea tóte părţile învĕlitórei alifiei de casă de Praga pórtă marca de scutire în trei unghiuri alăturată! ☛

Ori-cine îmi anunţă o falsificare primesce o remuneraţiune!

Mii de scrisori de recunoscinţă stau la disposiţie spre vedere.

Deposite în farmaciile **I. Török**, Budapesta. **A. Egger,** Budapesta, apoi în Sibiiu la **E. Rumler, K. Müller** şi **K. M. Herzberg.**

Depositul principal al producentului B. FRAGNER, **farmacie „la vulturul negru“ în Praga, colţul stradei Sporner Nr. 203.**

ESPEDIŢII CU INTORCEREA POSTEI.

Ne-au sosit acuma:

Tabele de părete pentru cetit, românesci	fl.	2.40
„ „ „ „ „ unguresci	„	2.40
„ „ „ „ „ românesci de I. Tuducescu	„	3.60
„ „ **istoria naturală** (16 bucăţi colorate: regnul animal, vegetat şi mineral)	„	7.20
Tabele de mĕsuri metrice cu esplicare	„	—.80

Librăria Tipografiei archidiecesane, Sibiiu.

Cărţi cu preţuri reduse!

Adunarea cuvêntărilor comisarilor şcolari din 1863 si 1864		fl. —.10
Adunarea rapórtelor dela directorii distr. de şcólă în 1865		„ —.15
Anthorismos de A. baron de Şaguna	dela fl. —.50	„ —.25
Causa rom. la 1872, edată de comitetul conf. naţ.		„ —.15
Comentariu la patenta din 1854 de I. cav. de Puşcariu, 2 tomuri	dela fl. 2.—	„ —.50
Polemia (Critica) contra Heliade de A. bar. de Şaguna	„ „ —.50	„ —.20
Cunoscinţe folositóre la căsătorii „ „ „ „	„ „ —.50	„ —.15
„ practice despre grădini şi cultivarea lor de Dr. P. Vasici	„ „ —.50	„ —.25
Disertaţiune de G. Bellissimus	„ „ —.20	„ —.08
Ex. Sa Archiepiscopul şi Metr. A. bar. de Şaguna de N. Popea		„ —.10
Ein juridisch-politisches Charakterbild von einem Unbefangenen		„ —.10
sau aceeaşi în limba maghiară		„ —.10
Geschichte der gr.-or. Kirche in Ost. Ungarn de Şaguna	dela fl. 1.—	„ —.50
Invĕţătorul şi poporul	„ „ —.50	„ —.20
Istoria bis. pol. naţ de Tincu Velea	„ „ 1.—	„ —.40
Liturgia Sf. Ioan pe note	„ „ 2.50	„ 1.—
Macroviotica sau măestria de a lungi viaţa de P. Vasiciu, după Hufeland, 2 tom.	„ „ 1.15	„ —.50
Memorial din 1860		„ —.05
Orele libere de I. c. de P.		„ —.05
Predigten de A. bar. de Şaguna.		„ —.10
Sunete şi rĕsunete de Z. Boiu	dela fl. —.60	„ —.20
Adaus la promemoria, germ.		„ —.05
Teologia pastorală de A. Şaguna	dela fl. 1.—	„ —.50
Testamentul nou	„ „ 1.—	„ —.50

De vênḑare în

Librăria Tipografiei archidiecesane, Sibiiu.

Redactor prov. **Dr. Elie Cristea.**

Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 101 Sibiiu, Sâmbătă, 19 Septembre v. (1 Octobre n.) 1898. Anul XLVI.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:

Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Încă 1000!

(=) Precum am amintit scurt în numĕrul nostru 96, ministeriul r. ung. de culte și instrucțiune publică, și-a pus de gând sĕ mai norocéscă țéra cu *1000 de școli poporale de stat!*

Din considerații financiare însĕ, fiindcă nu póte sĕ le înființeze pe tóte odată, le-a împărțit pe ani, și are nădejde, ca în cinci ani sĕ le vadă pe tóte rĕsărite ca din pămênt și funcționând! In anul școlar viitor va organiza deja 200 din ele.

Și dl ministru de resort, precum semnaléză chiar organele sale oficiale, va fi cu deosebită atenție în primul rênd la comunele, *unde elementul maghiar e în „minoritate“*, și lipsesce șcóla cu limba de propunere unguréscă; apoi la comunele, unde elementul maghiar e în *majoritate,* lipsesce însĕ o șcólă „bună“ poporală; precum și la comunele unguresci, cari din propria putere nu pot susținea șcóla, și în fine la acele comune *nemaghiare*, cari înșile cer șcólă de stat.

Ministrul are deja adunate datele în acest obiect. Cele dóue sute de șcóle, ce sunt proiectate pentru anul viitor, vor avé *300* posturi învĕțătoresci.

Salariele acestor învĕțători vor atinge suma de **200.000** fl. Pentru adjustarea șcólelor se vor cheltui **48 000** fl.!

Cu alte cuvinte, ministrul va înființa școlile de stat unde îi va plăcea! In comunele unde elementul maghiar e în *„minoritate“*, el va înființa șcólă de stat, fiindcă acest element prețios lui, e în „minoritate“ și dór îl ajută sĕ créscă mai mare; unde elementul maghiar e în *„majoritate“*, o înființéză fiind-că e în „majoritate“ deci cu atât mai vîrtos are înțeles și se plătesce, ca dór' îl va ajuta sĕ fie azi-mâne singurul element!; ér în comunele pur *nemaghiare*, unde nu are „element“ deloc, le înființéză ca sĕ-și creeze iubitul element...

Scurt: unde numai îi ajung parale, face școli de stat, căci pretexte pentru înființarea lor se află.

Iar ca sĕ fie păstrate aparențele, cel puțin aparențele, de dreptate, ministrul spune că printre nemaghiari înființéză școlile acolo, unde comunele înșile le cer.

Ca-și-cum noi și tótă lumea n'am ști, că dacă ministrul și-a pus pe o comună ochii și n'are în ea „element“ care s'o céră, are organe politice, cari eserciază o influență grozavă, prin momeli ori intimidări a poporului, cât ori-unde póte face sĕ-i „céră“ șcólă „de stat“, — și atunci de acolo e zogonită la sigur șcóla confesională!

In fața acestui asalt sistematic, îndreptat evident contra șcólelor confesionale, între care dór în prima linie contra scumpelor nóstre șcóle confesionale greco-orientale române, — nu putem din de-ajuns pune iarăși și iarăși la inima preoțimii și inteligenței nóstre dela sate *sĕ lucreze cu tóte puterile sale* și în desĕvêrșită bunăînțelegere, *întru a capacita poporul asupra însemnătății șcólelor confesionale naționale,* arătându-'i *folosul cel mare ce-'l are poporul, dacă în mijlocul lui funcționéză școli de-ale lui*, și din contră paguba *culturală și națională ce o are, când scăpând din mâni aceste școli, s'au încuibat în locul lor școli cu limbă de propunere streină și cu duh strein!*

Sĕ-'l capaciteze, prin urmare, pe popor, ca acolo unde inspectorul reg. ung. va veni și va ḑice: șcóla nu vĕ e corespunḑĕtóre, și de nu faceți alta, pe asta vi-o închid: poporul sĕ jertféscă ori-cât, numai sĕ-'și păstreze șcóla confesională!

Că de ne-om pune în póră și nu vom face, sĕ nu credem că inspectorului ori statului îi facem supărare! Din contră! Ei chiar asta o doresc și sĕ bucură dacă poporul nostru nepriceput ḑice: „Nu mai fac, nu pot, fă-'mi tu statule!“..

El îți face, dar părerea de reu nu pe el, ci pe noi toți, cărturari și popor, are sĕ ne ajungă, și nu peste mult, în urma alor astfel de „nu mai vréu!“

Și noi avem multe cuvinte, arătate repețit și luminos în colónele acestei foi, pentru a fi cu reservă, cu mare reservă, față de școlile „statului“, și a fi jaluzi de scumpele nóstre șcóle confesionale române!

Dar chiar când alte ḑeci de motive n'am avea, motive cari de cari mai puternice, ca apărători ai credinței și bunelor moravuri în popor, cum sĕ nu fim cel puțin cu reservă față de niște școli, a căror spirit se reoglindeşte de pildă în organul învĕțătorilor dela șcólele de stat, în *„Néptanitók Lapja“ ?*

Acéstă fóie condusă de fruntașii învĕțători de stat și de profesori, sĕ trimite tuturor șcólelor din țéră, de stat ori private, cu scopul, ca spiritul de care sunt cuprinsi conducĕtorii acelor scóle sĕ se rĕverse, prin fóie, *și asupra învĕțătorilor confesionali* ce ar ceti-o, ér prin ei și asupra șcólelor lor.

Iar că de ce spirit sunt străbătuți aceşti propagatori ai „culturei“, d. e. față de religiune, de credință, de acéstă eternă și singura bază sănătósă, pe care stând societatea omenéscă póte înainta spre bine și nu e amenințată de o degenerare urîtă, — au tradat-o acei domni într'un numĕr mai recent al numitei foi. Fiind vorba despre disposițiile ce Americanii le-au făcut în insula Cuba, după ocupare, numita fóie scrie în numĕrul seu 35, din August:

> „*Sistarea instrucției* **religióse** și rînduirea ca limba engleză (ca limbă a statului Uniunei) sĕ se învețe ca studiu obligat, au fost disposițiile cele dintâiu, cari *practicii Americani* le-au întrodus pe insula Cuba după cucerirea ei, semn, cât de mare însemnătate ascriu ei educaținei poporale. Cu privire la *sistarea instrucției religióse* avem sĕ observăm, că în *patria clasică a libertății* religionare, în statele unite americane, *nu se învață religia în nici o șcólă publică*, de óre-ce acésta, ca o datorință a consciinței, o lasă în grija părinților“.

Au nu este acésta o evidentă aprobare a mĕsurii luate de Americanii cei *„practici“*? Hotărît da! Fóia oficiósa a învĕțătorilor dela șcólele de stat maghiare, numai cât nu o spune verde: Așa sĕ facem și noi ca „practicii“ Americani; afară cu religia din șcólă și haid cu limba „statului“ în locul ei!

Ei bine, de școli în fruntea cărora stă un corp învĕțătoresc, cu astfel de idei și porniri față de religiune, făléscă-sĕ cine póte, noi ḑicem: *sĕ ne ferim cât numai putem, și sĕ susținem cu tótă tăria sfintele nóstre șcóle adumbrite de duchul religiunii, a creștinismului, a iubirii de D-ḑeu și de neam,* căci vai are sĕ fie de popor, de țară chiar, când astfel de idei „moderne“, „practice“, códa veacului, vor străbate prin șcóle în massa mare a poporului!

Acesta e punctul în care, mai ales ca în ori-care altul, vedem noi superioritatea șcólelor nóstre confesionale față de scólele statului, căci scólele nóstre tot mai stau sub influința și supravegherea moralisătóre a sfintei biserici, pe când cele ale statului stau mai ales sub înrîurirea, oficială ori socială, a laicelor organe de stat, cari la ori-ce sĕ gândesc, numai la cultivarea religiosității celei-ce dă pe cei mai buni cetățeni, ***nu***!

Organul fruntaș maghiar „Budapesti Hirlap“ a ajuns deja sĕ strige, ḑilele acestea:

> „... întrebăm uimiți, ce va deveni lumea, *dacă creșterea tinerimei va continua a inainta în neconfesionalism și imoralitate pe acele căi, care fac din tineri avântați în teorie, anarchiști în practică? A sosit timpul, ca sĕ ne gândim la o altă creștere a tinerimei*“.

Pe cine privesc óre aceste cuvinte ale ḑiarului maghiar? Noi credem că fórte de aprópe pe „practicii“ și „înaintații“ cari cu atâta cutezanță laudă pe Americanii cei-ce au eliminat religia din școli!

Ale nóstre scóle și ai nostri profesori ori învĕțători confesionali, nu pot fi subsumați între cei-ce contribue la creșterea tinerimii în neconfesionalitate și imoralitate. De aceea sĕ ținem la ei!

Și de aceea strigăm noi iarăși și iarăși preoților și poporului nostru: observați și înțelegeți folosul cel mare al șcólelor confesionale și puneți-vĕ tótă puterea întru înmulțirea și înflorirea lor, încungiurând posițiile penibile când pentru un motiv ori altul, statul sĕ ve pótă ḑice: vi-o închid și vĕ așez una de-a mea, „de stat“, din cele 200 ori 1000 ce am de împărțit printre voi.

Spionagiu rusesc la noi? De e sĕ credem ḑiarelor pestane dela 29 Sept. apoi propunerea de „desarmare“ a Rusiei apare în lumină tot mai stranie. Sĕ spune anume, că Țarul ar fi însărcinat pe unul dintre cei mai probați spioni, pe Warsowsky, sĕ cerce sĕ pună mâna pe planurile de mobilisare în timp de rĕzboiu ale armatei austro-ungare, precum și pe condițiile de contract încheiate cu liferanții pentru armată.

Dar, ḑic ḑiarele, guvernul din Pesta a fost avísat despre acésta și a dat deja ordin ca Warsowsky sĕ fie numai decât arestat unde se va întêlni în țéră la noi.

Contra lui „Néptanitok Lapja“, Cetim în „Magyar Állam“, de Dumineca trecută (25 Sept. n), următórele:

> „*O hotărîre.* Oficiósa pedagogică a guvernului maghiar, *„Néptanitok Lapja“* își arată liberalismul seu incarnat printr'un articlu cu tendințe de-a elimina din șcóle studiul religiunii, urmând credincios cunoscutul principiu socialist: „Religion ist Privatsache“... Din discuția ce s'a iscat nainte cu câțiva ani asupra propunerii unuii tiner profesor de școle medii, de a sĕ înlătura studiul religiunii din șcólele medii, „Néptanitok Lapja“ ar fi putut se învețe, că sunt teorii cari deja în sine sunt primejdióse, stupide, dar dacă s'ar mai și realisa, ar fi un blăstăm asupra întregei societăți! Așa e și declarea religiunii de „afacere privată“ sau „familiară“, și de aceea cu respectuósă aprobare publicăm hotarîrea protopresbiteratului de Kony, diecsa Győr-ului:
>
> „Membri scaunului protopopesc al protopiatului Kony, adunați în Szővényhaza (comit. Győr) la 15 Sept., cu indignațiune au luat cunostință despre acel fapt posomorît, că fóia susținută de guvern și trimisă gratuit tuturor șcólelor poporale, „Néptanìtok Lapja“, ține predarea religiunii în șcólă de superfluă, iar eliminarea ei din șcólă, ca un lucru de dorit, practic. Preoțimea tractului Kony față cu acésta ține aceea de dorit, ca ilustritățile lor domnii episcopi, sĕ oprescă simplu din tóte șcólele catolice de sub ocârmuirea lor, acéstă fóie!“

„Tribuna“ în elementul sĕu.

Morbul greu de care sufere de 4 septĕmâni Escelenția Sa Metropolitul nostru, așa se vede este binevenit prilej pentru esistențele dela „Tribuna“ ca sĕ-l insulte în modul cel mai necuviincios.

Drept pretext se ia în „Tribuna“ Nr. 200 din 15/28 Septembre, un articol din „Budapesti Hirlap“ în care s'a accentuat, că adresa de condolență a Escelenției Sale în numele bisericei nóstre către Maiestatea Sa, din incidentul trecerei din viéță a Maiestății Sale Reginei, este scrisă unguresce și că în text nu ocură decât expresiunea „Regină“.

Limba în care s'a adresat Escelenția Sa către Majestatea Sa, este aceea în care s'a adresat totdéuna biserica nóstră către Tron dela crearea articolului de lege 44 din 1868 încóce, precum dovedesc protocólele nóstre sinodale și congresuale, și credem că și prelații confesiunei greco-catolice tot asemenea au purces, deși „Tribuna“ nu-și aduce aminte de ei.

Nici în acéstă privință, nici din dreptul public al Ungariei, nu sunt chemați savanții bărbați de stat dela „Tribuna“ sĕ dee lecțiuni Metropolitului nostru.

„Tribuna“ a luat act și de adresa Preasânției Sale Episcopului Radu din Lugoș tot din acel trist incident.

N'a eruat că în ce limbă a fost redactată acea adresă?

Multă rĕință și mare patimă trebue sĕ stăpânéscă pe asemenea ómeni.

Pe aiurea şi pela noi.

— După conferenţele învĕţătoresci —

In unele dări de sémă despre conferenţele învĕţătorilor nostri, s'a ridicat şi plângerea, că poporaţiunea oraşului în care s'au întrunit, a rĕmas absolut rece şi indiferentă atât faţă de conferenţa însaşi, cât şi de învĕţătorii singuratici, ca óspeţi. In deosebi membrii conferenţei dela *Deva* s'au plâns de asta, şi nici nu numai ĕstan ci şi anul trecut (când ca Reuniune s'au fost întrunit acolo).

E trist acest indiferentism şi discuragiator pentru sĕrmanii pioneri ai culturei în poporul nostru. S'ar putea multe spune asupra lui. Ne vom mărgini însĕ a arĕta simplu, cum e în acéstă privinţă pe aiurea, faţă de cum e pe la noi.

De-odată cu conferenţele dela noi, s'au ţinut şi conferenţele institutorilor (învеţătorilor) în România. Ne-a cădut din întêmplare în mână un raport despre o atare conferenţă, despre cea din Galaţi. L'am aflat într'o fóie din Bucuresci. In el sĕ spune :

Sfîrşindu-se conferinţele înstitutorilor (învĕţătorilor) din judeţul Covurluiu, Primăria din Galaţi *a oferit corpului didactic primar urban şi rural din acel judeţ un banchet.*

La banchet au participat însĕ şi persóne strĕine de corpul didactic.

Au participat anume dnii: Zorilă, d-rul Galìn, Moşoiu, Catina, etc.

Aci s'au ţinut apoi mai multe discursuri.

Era frumos sĕ veḑi pe Zorilă, Mosoiu, d-rul Galin, Catina, vorbind corpului didactic despre datoriile lui, despre bine-facerile înstrucţiei, despre moralitate, etc.

Ei, nu-'i aşa, că altfel e pe aiurea ca pe la noi? De n'avem putinţa primăriilor cu datul de banchete costisitóre, avem alte modruri şi chipuri, de-a ne primi învĕţătorii şi a-'i omenì o ḑi-dóuĕ, cât stau între noi Înse . . .

REVISTĂ EXTERNĂ

Italia şi propunerea Ţarului.

Fóia „*Italie*“ *comunică rĕspunsul Italiei la propunerea de desarmare a ţarului.* Rĕspunsul e adresat ambasadorului Italiei la Petersburg. Guvernul -- spune rĕspunsul — a studiat temeinic nota contelui *Muraview.*

Fără îndoială problema învólvă dificultăţi. Chestia desarmării cuprinde şi alte chestiuni, asupra cărora diferitele opinii nu se vor puté unì, şi cari dacă se vor supune desbaterii conferenţei, ar puté da ansă la urmări nedorite. Guvernul Italiei însĕ crede a fi cu putinţă învingerea dificultăţilor. E destul, dacă programa conferenţei se va alcătui aşa, ca ori-ce chestie, care nu privesce opera păcii, şi ar puté periclita resultatul ei, sĕ fie eliminată din discuţiile conferenţei. In rĕspuns guvernul italian rógă pe ambasadorul seu, sĕ comunice contelui *Muraview*, că a primit invitaţia guvernului imperial de a participa la conferenţă şi va lucra din rĕsputeri, ca întreprinderea sĕ ducă la sfîrşit norocos! Rĕspunsul e iscălit de ministrul de externe.

Procesul Dreyfus pe pragul revisiei.

In 26 Sept. n. consiliul de ministri din Paris sub presidenţia prim-ministrului *Brisson, a hotărît revizia procesuluì Dreyfus.*

Ministrul de justiţie *Sarrien* a traaspus actele curţii de cassaţie, cu îndrumarea de a studia cauza.

Pe căpitanul deportat voiesc a-l încunosciinţa gradat despre întorsătura întêmplată în sórtea lui, nu cumva vestea sosîtă deodată, sĕ-l coste viaţa. De-aceea se spune, că guvernul va permite sĕ se telegrafeze lui Dreyfus câte ceva şi că soţia sa sĕ pótă sĕ-l cerceteze pe Inzula-Dracului.

Scrisóre din Budapesta.

— Un proces regretabil. — Câteva reflexii. —

Luni, în 26 l. c. a decurs la tribunalul de aici pertractarea finală în procesul d-lui advocat Rubin *Patiţia*, intentat ḑiarului „*Budapesti Napló*“ pentru calumnie. In Ianuarie a. c. ḑiarul pomenit publicase o notiţă, în care sub titlul „*Atentat valach*“, ḑicea, că ómenii „Ligei“ în frunte cu Raţiu şi Lucaciu, au ţinut un conveticul în Braşov si au hotărît, ca din nou sĕ rescóle pe Români. Spre scopul acesta şi în casa lui Patiţia din Alba Iulia, a fost o adunare, în care s'a hotărît, ca renumita „Proclamare“ sosită din Bucureşti — din care 18,000 de esemplare s'au confiscat — din nou sĕ o strecóre şi împartă, iar cu redactarea unui memorand, s'a încredinţat Patiţia.

Presa românéscă a respins acusa nedréptă, pe care ḑiaristica maghiară a ridicat'o asupra poporului notru, atribuindu-i nisuinţe revoluţionare.

Dl Patiţa pe dreptul a încriminat notiţa respectivă, dându-i-se asfel ocasiune, ca în faţa juraţilor şi a tribunalului sĕ demascheze procedeul mincinos al ḑiaristicei maghiare. Dl Patiţia însĕ nu s'a presentat la pertractare, ci a lăsat sĕ fie representat prin dl advocat Dr. Titus Babeş, om tiner, cu trecut de un an pe terenul advocaţial, care l'a representat, dar nu l'a apărat.

Fiind acusatul redactorul rĕspunḑĕtor al lui „Bud. Napló“ jidan, preşedintele „î-l face atent“ la dispoziţia legii, în sensul căreia avĕnd în ḑiua aceea sĕrbătóre, nu e obligat a sta înaintea judecătoriei. Acusatul, *Braun* Sándor, absolvent de jură, pedepsit de 2 ori pentru *corumpere*, se declară *fără confesiune*, prin urmare pectractarea — póte merge! Ca apărător a figurat şef redactorul numitei foi, Vészy Iózsef, un prototip de jidan maghiarisat, care s'a folosit de un limbagiu impertinent, cum n'ai putea crede!

In actul de acusă, d-l Patíţia respingend atributul de trădător de patrie, cere satisfacţie precum şi pedepsirea redactorului.

Preşedintele întrébă pe apărător, dacă are vre-o observare faţă de actul de acusă.

Apărătorul Vészy spune, că d-l Patiţia în actul de acusă a comis o necuviinţă, acusând şi calumniind însuşi. Dacă aş voi, ḑice, sĕ caracterisez procedura d-sale, atunci v'aş putea dovedi din trecutul Dlui Patıţia“, cumcă acest maghiarofag agent naţional, cu intenţiune păşeste cu cismele pline de tină în sala justiţiei maghiare“. Cere ca tribunalul sĕ pedepséscă pe d-l Patiţia, pentru necuviinţa acésta, ér actul de acusă sĕ-l transpună la camera advocaţială competentă, pentru a porni şi cercetare disciplinară în contra lui!

Toţi ne aşteptam acum la strălucitul pledoar, prin care dl T. Babeş, îşi va face întrarea triumfală în viaţa publică de advocat. Dar d-sa, — fără multă vorbă, — cere simplu pedepsirea acusatului.

Urmézä Vészy, care în primul loc se simte dator a mulţumi înaintea publicităţii d-lui apărător pentru pledoarul d-sale „ţinut într'un ton liniştit şi plin de demnitate“. Arată apoi un Calendariu edat în Bucuresci, care pórtă titlul: „Pentru toţi Românii“, şi în care dl Patiţa e în şirul martirilor.

Eată dl Patiţa, ca representant al ideii unităţii tuturor Românilor atentând la unitatea statului maghiar! Deci sĕ nu fie aşa de sensibil, când trădător de patrie este numit, acel dn Patiţa, a cărui acusă cu stil de surugiu şi cu un gust de crâşmă, aţi auḑit-o. (In original: „a kinek korcsmaizű kocsis stilusu vádlevelét hallották), din care a transpirat mirosul de rachiu şi care e o necuviinţă faţă de statul maghíar, de justiţia maghiară, şi faţă de naţiunea maghiară! Dl Patiţa se simte ofensat în patriotismul şi onórea d-sale? Aici însĕ nu este vorbă de acelea. Aici e vorbă de o reclamă agitatorică şi infamă a unui ordinar seducĕtor a poporului; (In original: Itt szó van egy közönséges népámitónak czudar, izgató reklámjáról.) N'am atacat pe dl Patiţia, ca sĕ facem reclamă ziarului nostru, pentru-că noi ziariştii maghiari nu trăim din carnea perfiḑilor agitatori valachi, traşi pe scaunul de măcelărit. (In original: mi magyar ujságirók nem élünk a mészárszékre vitt perfid izgatók husából).

Şi aşa mai departe aprópe o óră întrégă, înjurând şi insultând în chipul cel mai murdar posibil.

Mulţimea aplaudézä, *iar insultele* aduse dlui Patiţa, partidului din care se crede a face parte, şi cari şi pe noi ne-au atins — *nime nu le res[illegible]nge*, Un înăduşit murmur de indignare s'aude. Erau vre-o caţi-va universitari români, carí au rĕmas seârbiţi de limbagiul vulgar al ovreului şi totodată indignaţi de nepăsarea aceluia, care a inscenat procesul!

Juraţii se retrag şi în numele patriotismului maghiar *unanim* absólvă pe *Braun* Sándor.

Astfel s'a sfîtşit acest regretabil poces, care judecând după chipul cum a decurs, mai bine era, dacă nu se întêmpla. Am dori sĕ ştim, şi bine ar face dl Patiţia dacă ne-ar spune, ce a voit d-sa când a înscenat procesul? A voit sĕ ne procure durerósa ocasiune de-a mai auḑi insultele, — pe cari ḑilnic le cetim în foile ovreiesci, — fără de ale para măcar? Pentru-ce nu s'a presentat, ca cu demnitate sĕ-şi apere onórea personală şi vaza poporului, din care face parte? De mult se atentézä — din partea nu ştiu cui, — la credinţa şi loialitatea poporului nostru, atribuindu-i tendinţe revoluţionare: pentru-ce nu s'a presentat, sau pentru-ce nu a lăsat sĕ fie representat prin un apărător capabil de a rĕsfrânge calumniile aceste?

Noi, cei din Budapesta, indignaţi regretăm casul.

Dutzu.

Din ROMÂNIA

(***Intórcerea Familiei Regale***). MM. LL. Rsgele Carol şi Regina, împreună cu A. S. R. principesa Maria, au sosit la Sinaia, Vineri în 29 Sept. n. la órele 8 diminéţa, venind din strĕinătate.

A. S. R. Principele Ferdinand a întâmpinat pe Majestăţile Lor şi pe Augusta Sa Soţie, la Predeal.

Primirea oficială a avut loc în gara Sinaia.

*

(***Febra tifoidă***) merge crescênd şi ia proporţii epidemice în Bucuresci.

Pe ḑiua de 26 Septemcri n. s'au constatat *16 casuri noi* de febră. In total sunt 62 de cazuri în Capitală.

Sunt mari temeri că epidemia va lua proporţii ca şi în anul trecut.

*

(***Statau lui Bolintinean)*** Mai mulţi locuitori din comuna Bolintinu şi din vecinătate, vĕḑênd că statua lui Dimitrie Bolintineanu e aprópe ruinată, au decis repararea ei. Vor ruga primăria Capitalei de-ale veni în ajutor cu 8000 lei, pentru întâmpinarea cheltuielilor necesare.

„Ḑiua lungă“.

(„*Iom- Kipur*“.)

In „*Magyar Allam*“, ḑiar maghiar catolic, ce apare în Iudapesta, dela 28 Sept. st. n. cetim următórele:

Cine a privit eri cu ochi creştinesci dealungul stradelor capitalei maghiare, s'a putut îngrozi de perspectiva ce i-o dădea mulţimea prăvăliilor închise şi a jidanılor ce sĕrbau! Chiar şi în centrul oraşului abia se găseau câteva uşi de prăvălii deschise, ér în suburbii dealungul străḑilor, uşile închise vesteau pretutindeni, că în ḑiua de „*Iom-Kipur*“ în Budapesta, ca *într'un oraş curat jidovesc*, „pausézä“ circulaţia. E caracteristic, că şi *la posta centrală* s'a simţit sĕrbătórea jidovéscă, căci ḑiua întrégă abia s'au aflat câţi-va, cari sĕ mérgă sĕ pună epistole ori pachete.

Jidovirea capitalei înaintézä de câţiva ani în astfel de proporţie, că şi statistica a trebuit sĕ mintă, tăinuind cu miile pe locuitorii jidovi, şi astfel s'a întêmplat, că statistica vorbesce numai de 22% de jidovi *pe când ḑiua de „Jom Kipur“ a arĕtat, că ḑĕu póte jumĕtatea Pestei e deja jidovéscă!* Că comerciul, industria, interprinderile mari, institutele de bani, presa şi celelalte cariere, stau aprópe esclusiv sub influinţa jidovimei, — asta o scie fiecare. *Dar ca pe strade întregi sĕ nu sĕ afle vreun negustor séu industrias creştin*, era aprópe cu neputinţă chiar şi de închipuit.

Măcar ce mai nume sonore ungurescì strălucesc asupra acelor uşi de prăvălii încuiate, că omul e aprópe sĕ-şi închipue lângă ele buzduganul, pecând ḑĕu numai cuţitul de şachter e legat de ele, cu care rătézä capetele averii moştenilor creştini ai ţării!

Ori-cât de drag póte sĕ-i fie spirìtului „liberal“ monopolul dobândit în víaţa economică, dar rolul jidovimii e o primejdie seriósă pentru Ungaria, mult mai seriósă, de cum era óstea strĕină, ce inunda ţara, în lumea labanţilor, pentru-că rassa acésta (de Jidani), décă aḑi e „maghiară“, décă primesce numele unguresci, mâne póte iarăşi sĕ se re'ntórcă, pentru interesele sale de rassă, la tradiţiile ori nemţesci ori galiţiene, şi, de sìgur, iubirea de patrie la ea rĕmâne totdeuna concept numai de a treia ordine, în dosul intereselor individuale şi de rassă.

Cine are inimă de a se însufleţi pentru Ungaria jidovită, facă-o, dar cu aceste amestecături de sentimente, iee-'şi rĕmas bun dela iubirea de patrie curat ungurésc. Pentru-că ori *Ţară-Ungurésc* ori *Ţară-Jidovéscă* va fi pe acest pămênt, dar ţérä de catâri (adecă corcitură de jidov şi ungur) nu póte sĕ rĕmână!..

Inzestrarea bisericei nóue din Câmpuri-Surduc, cu cele de lipsă.

Câmpuri-Surduc, Sept. 1898.

Onorată Redacţiune!

Pentru biserica nóstră nóuă şi de curênd sfinţită din Câmpuri, s'au aflat creştini buni la ínimă, de au contribuit şi la înfrumseţarea ei din lăuntru, încât astăḑi nu numai după esterior corĕspunde pe deplin unei biserici frumóse stilului gr.-or. ci şi înfăţoşarea ei dinlăuntru înalţă inima privitorului, şi scumpa nóstră lege ortodoxă devine preamărită, ér gustul estetic al credincioşilor ei, nobilitat, înălţat.

Mĕ simt în cea mai plăcută posiţie, când aduc, în numele credincioşilor acestei biserici, cele mai sincere mulţumiri ajutătorilor la înfrumseţarea acestei biserici, zidită în timp fórte scurt, ér când era gata cu zidirea, lipsită de podóba din lăuntru, de recuisite şi haine sfinte. Aḑi lipsa acésta începe sĕ devie tot mai mică, mulţumită evlaviei credincioşilor ei, inteligenţi şi popor. Iată, înşiraţi cu laudă, vrednicii creştini ce s'au simţit îndemnaţi de buna lor inimă, la înzestrarea sfintei nóstre biserici nouĕ, cu cele de lipsă în lăuntrul ei:

La pregătirea icónelor pe têmpla altarului ne-au ajutorat, contribuind:

On. dn Şofroniu Olariu preot în Tisa şi soţia Marta, cu suma 20 fl. — Apoi bunii creştini din Câmpuri-Surduc: Iosif Roman, june, cu 15 fl.; Iosif Dregoi l. Gherman, cu 5 fl.; Teodor Flore, 5 fl.; Ioan Fĕrcaş, 5 fl.; Tóder Neic, 5 fl.; Ambrosie Fĕrcaş a Ileni, 5 fl.; Iosif Igreţ l. Andel, 5 fl.; Vasilie Igreţ a Mari, 5 fl.; Iosif Igreţ, 2 fl. 50 cr.; Gligor Iacob, 5 fl.; George Mihu, 5 fl.; Maria Margită şi Petruţa Igna, 2 fl. 50 cr.; Tóder Neag, 5 fl.; Dionisie Raica, 5 fl.; Alecsă Fĕrcaş a Ileni, 5 fl.; Iulia Herbei, 5 fl.; Toma Igreţ, 5 fl.; Ivante Fĕrcăş, 5 fl.; Dumitru Firóndă, 5 fl.; Partenie Firóndă, 5 fl.; Serafin Fĕrcaş, 5 fl.; Romulus Bĕlaj, 5 fl.; Trailă Bĕlaj, 5 fl.; Ionuţ Igreţ, 5 fl. George Bĕlaj, 7 fl. 50.; Iosif Dregoi, 7 fl. 50.; Ioan Fĕrcaş l. Simion, 2 fl. 50 cr.; Iosif Negru, 5. fl.; Adam Igreţ, 5 fl.; Petru Igreţ, june, 5 fl.; Ilie Grindan, 5 fl.; Sofron Stana, 2 fl. 50 cr.; Penitza Ignă din Gurasáda, 15 fl.; Tóder Igreţ din Dobra, 2 fl. 50 cr.; şi Podelean Ursu din A. Sĕlişte, 1 fl. —

Dintre tóte darurile un lucru artistic şi de o frumseţe rară este *Chivotul* din sf. altar admirat de toţi. Acest Chivot s'a făcut pe cheltuiala credinciósei familii lui Iosif Pĕtruţ şi fii sei Mitru şi Nicolae, cu suma de 80 fl.

Junele Iosif Roman a lăsat la pictorul Marcşescu de a pregătit un prapor roşu cu 30 fl. Vrednicul şi evlaviosul păstor de oi din Tissa Lazăr Vorţan a cumpărat o tócă de metal cu 40 fl. O evlaviósă femeie din loc al cărei nume, la dorinţa propie „sĕ nu sĕ ştie“, — a cumpĕrat un potir ua, aurite, în preţ de 30 fl. Petru Igcădelniţă cu 10 fl. Nicolae Magureaa şi Susana din G. Dobra, o frumósă cu 9 fl. Iosif Dragoi un disc aurit cu50; Mihu Petruţ l. Iosif un clopoţel (tentru altar cu 5 fl. Mihaiu Fărcaş prestol un frumos mĕsar cu 5 fl., Iosj a Flórei îmbrăcămintea preotului ci — Braiţa Igreţ a donat un frumos sti Preoteasa Euĝenia Budoiu a cumpărdelele la uşile altariului cu 25 fl. Iaida a dăruit un nou Liturghier cu 4 cr. Iosif Grindan un Apostol nou cu 75., Iosif Ignă şi Nicolae Petruţ l. Io dăruit „Chiriacodromion“-ul cu 12 fl.

Multe alte dăruiri avem înctru biserica nóuă, dăruite decătră Onoreştini cu ocasiunea sfinţirei bisericei ru cari le aduc şi pe calea acésta cea ldurósă mulţumită, şi cu deosebire Pi ţilor dăruitori, cari au sătisfăcut apel eu verbal, contribuind prelângă celelalte jertfe şi la înfrumseţarea înternă a cei în chipul descris mai sus.

„Preamăreste D-ne pre cei-cesc podóba casei Tale, cu Dumneḑeeputerea Ta“.

Ioan B
pre

Organisaţia Anarchişti

Despre fiorósa hidră cu multe te, numită anarchism se ţine în genera re o organisaţie din cele mai bine îngr ca în împĕrăţia lor sĕ nu se pótă străbatr o disciplină fanatisată la estrem, pune devăraţii capi ai întregei primejdióse ări, la cel mai sigur adăpost.

Ómeni ca Luccheni sunt numai ele instrumente, sapa şi lopata, în mânielor mai mari, a adevĕraţilor subminatori rganisaţiei sociale. Iar prinşi aceste inst nte, faratice spun, că n'au tovarăşi! De nu vor, sĕ-şi spună tovarăşii.

Aşa şi despre Luccheni, se sta-tase“, după spusele lui adecă, că n vea tovarăşi. O fóie fruntaşă din Helveţ nsĕ, ḑiarul „*Suisse*“ publicând de curênd articlu în cauza asta, articlu ce se crecă a fost inspirat din isvor oficios, e de ere, că Luccheni a avut tovarăşi *u el* este autorul adevĕrat al crimei, el e mai instrumentul comitetului archist, care de mai multă vreme e la cale atentate înpotriva capetelor înc ate. Omorul nici nu l'ar fi comis cu pi e a fost găsită, căci pe acea nici o urmă ânge n'a fost, ci arma ucigaşului n'a putu decât un pumnal cu trei tăişuri, numit m-nal corsican, pe care cu atâta băcie îl întrĕbuinţéză italienii.

Fără îndoială pumnalul a fost tră-vit, ca sĕ fie cu atât mai sigur ectul. Pumnalul ucigaş nu s'a găsit, nici putut fi găsit. El se află la *tovarăşul gaşului*, care a privit din apropiere omoru După comiterea omorului, se spune, că cheni 'şi-a întins repede mâna la spate, a a fugit! Cu mişcarea acésta a întins t arăşului sĕu pumnalul sângeros

Tovarăşul ucigaşului, în mij ul tumultului a îmbarcat pe vapor, şi staţia procsimă s'a dat jos, pentru a se urc e tren, cu care se crede, că a călĕtorit la Ber ear de acolo a trecut în Tirol, unde s'ar fi lând şi acum. El e „bărbatul cu barb albă“ despre care s'a scris, că nemijloc înainte de atentat s'a întreţinut cu Lucche!

Pentru viriliştii din comit Sbiiului.

Se aduce la cunoşcinţa publică, cumcă comisiunea verificătóre chemaă a rectifica lista *membrilor virilişti* (celo mai mari contribuabili) ai comitetului municipal, î-şi va ţinea şedinţele în cancelaria protonotarului comitatens în Sibiiu în *7* şi *8 Octomvrie* a. c., şi că în ḑilele amintite lista menţionată va fi espusă vederii publice, şi se pot face reclamări pentru inducerea întrênsa.

In sensul legii se provócă toţi aceia, cari voesc a profita de favórea §-lui 26. al art de lege 21. din 1886 (de a li se socoti adecă duplu contribuţiunea, preoţilor şi celor lalţi scrîşi acolo), ca în decursul şedinţelor sĕ-şi documenteze îndreptăţirea, verbal sau în scris, căci în casul contrariu vor remânea de astădată lipsiţi de favorul §-lui 26.

Conspectele de dare dela perceptorat, cari servesc de basă la retificarea listei virilistilor, sunt espuse în biroul protonotariului şi din 27 Sept. n. până în 6 Octomvrie n. se pot face reclamări contra acelora. Lista virilistilor statorită se va afişa în 9 Octomvrie a. c. la casa comitatului şi se va espune vederii publice în decurs de 15 ḑile în cancelaria protonotariului comitatens. Recursele contra ei se pot subşterne în terminul aceloraşi ḑile, la comisiunea revidĕtóre permanentă.

Noutăţi.

In şcólă după confesiune! Senatul şcolar al capitalei împĕrăteşti *Viena*, a hotărît nu de mult, ca scolarii din scólele elementare *sĕ fie separaţi după confesiune*, fiecare confesiune formând clasă deosebită, şi aşa sĕ se créscă! Hotărîrea avea lipsă de aprobarea consiliului comunal. In şedinţa dela 28 Sept. s'a adus lucrul inainte. Jidanii şi „liberalii“ consiliului au pledat aspru contra propunerii, majoritatea însĕ a primit propunerea, avênd acum a se aproba încă şi de ministeriu. Atunci vor fi crestinii separaţi, perciunaţii iară separaţi, spre a nu mai infecta acestia şi pe aceia!

*

Consistorul din Zagrab, pentru popor. Consistorul bisericei croate din Zagrab a cumpĕrat pămêntul comunei Istvánföld din comitatul Torontal, până acum în proprie tatea unui privat, care'l dedea poporului în arêndă pe preţ scump. Pămêntnl (*11,000 de jugĕre)* a fost împărţit în parcele între popor.

*

Universitatea maghiară din Pesta simplă fabrică de diplome!.. Da, aşa trebue sĕ fie, căci ni-o spune un ḑiar fórte guvernamental şi fórte „patriot“ din Pesta: „Pesti Napló“. Iată anume ce cetim între altele în primul articolul acestei foi dela 29 Septemvrie:

„... Sĕ nu ne amăgim înşine; starea celui dîntâi aşezĕmênt cultural, e într'adevĕr *de plâns*, căci lipseşte din ea aceea, ce unui institut de ştinţă îi dă suflet şi viaţă! Academia de ştiinţă maghiară nu este acel local strălucit sublim al vieţii spirituale în continuă desvoltare şi progres, — ci e o simplă *fabrică de diplome*, care numai pentru aceea e bună, ca tinerii ce tind sĕ ajungă anumite cariere de viaţă, sĕ-'şi câştige aci, aşa cum se póte, cualificaţia formală prescrisă“....

Etc.

*

Esamenele de oficeri în reservă, ţinute sĕptĕmâna trecută în Sibiiu, le-au trecut cu succes următorii Români: La artilerie: Cornel Mesaroş, Basil Crişan, George Dubleş, Sabin Henzel, N. Stoica, Visarion Brânduşa, adecă toţi Românii. La vênători: Val. Moldovan, Cornel Beşan. La reg. 31 de inf.: Victor Popp, Emil Dan, Ioan Botean, Axente Lene, Daniil Şerban, Iuliu Ciugudean, Nicolau Tămaş, Pamfilie Popescul, Ioan Branga. La reg. 50 de inf.: Săbădean, Voina, Harambaşa şi Furnică.

La *Arad*, au reuşit la esamenele de voluntari următorii Români, dela Reg. 33: Al. Domşa, Aurel Crişan, Tr. Marcu, Coriolan Miron şi Valeriu Nicóră.

*

Urcarea salariilor oficerilor. „Fremdenblatt“ confirmă scirea, că în ministeriul de rĕsboi s'a lucrat un proiect pentru urcarea salariilor oficerilor. Salarul unui căpitan se va urca dela 1200 la 1500 fl., ér al unui locotenent colonel dela 2100 la 3000 fl. Proporţional se vor urca şi salariile celorlalţi oficeri. —

*

Ondurman — oraş universal. E aşa de scurtă vremea decând Englezi au pus stăpânire pe oraşul Ondurman, pe ţermii Nilului, şi deja vor sĕ facă dintrînsul oraş mare, modern, universal. Pe ţermii superbului Nil s'au pus deja pe lucru întensiv, sĕ edifice şi sĕ deschidă casine splendide, hotele, teatre, sale de Concert, scălḑi, casarme şi alte aşezeminte mari, de cari nu pote fi lipsit un oraş mare. Aşa, că ori-cine va trece pe acolo, sĕ admire îndată superioritatea acestui oraş modernisat faţă de cel din jur de sine, şi sĕ recunóscă în strălucirea lui domnia bogatei şi înaintatei naţiuni engleze.

Notiţă Literară.

Din „*Fóia Pedagogică*“, publicaţiunea atât de valorósă şi pentru învĕţători de netăgăduit folos, ce continuă a apare sub direcţiunea d-lui prof. *Dr. D. P. Barcian*, cu colaborarea dlor D. Comşa, Dr. Span şi Dr. Stroia, — a apărut Nr. 18. din 1898, cu cuprinsul:

† Imperătésa şí regina Elisabeta. — Simţul colegialităţii nóstre, de Iuliu Vuia. — Din literatura şcolară, dare de sémă asupra opului: Metodica gramaticei, aritmeticei şi geometriei din cl. III. şi IV a de Costescu, Dima, Gregorescu, şi Popescu, institutori în Bucureşti, de Dr. P. Şpan. — Informaţiuni. — Corespondenţă.

*

„*Enciclopedia Română*“- publicată din însărcinarea şi sub auspiciile „Asociaţiunii“ după-cum s'e stie, a presentat în adunarea generală a Asociaţiunii, în Beiuş, tomul sĕu I. Redacţiunea a început deja lucrările pentru tomul II şi va publica încă în decursul lui Octobre fasc. 11. în care se va termina litera C. şi se vor începe articolele cu iniţiala D. Publicarea fascicolelor se va face pe viitor în întervaluri cât mai scurte, astfel ca opul întreg sĕ se pótă termina âncă în anul 1900. Rĕmâne numai ca şi abonaţii publicaţiunii sĕ se achite pe viitor cu mai mare punctualitate de angajamentele lor, deóre-ce până acum 76% ale abonamentelor nu au fost achitate punctual la terminul stabilit în condiţiunile de prenumerare. Abonaţii sunt rugaţi şi pe acéstă cale a contribui la asigururea succesului acestei frumóse întreprinderi, prin achitarea ratelor restante. Scórţele, cari pentru preţul de fl. 1. — (resp. frci 2.50) se trimit abonaţilor franco şi recomandnt, sunt lucrate cu mult gust şi eleganţă, astfel că „Enciclopedia“ şi după exteriorul ei va fi o decóre pentru ori-ce bibliotecă. Comandele se adresézā la editorul W. Krafft în Sibiiu. Preţul unui tom face fl. 10. compactat fl. 11.60.

Pentru economii nostri.

Încunostiinţăm pe economii nostri, că înaltul minister r. u. de agricultură dto 25 Iunie a. c. nr. 42.128, a numit de profesori-specialisti ambulanţi pe Czeglédi Tivadar cu locuinţa în Kaposvàr, pentru specialitatea lăptăritului; pe Monyi Károly cu locuinţa în Nyiregyhàza, pentru însoţiri; pe Csérer Lajos cu locuinţa în Liptó-Szent-Miklós pentru cultura cânepii.

Chemarea acestor profesori ambulanţi este, a da ori-cuí li-se vor adresa, şi în mod gratuit, înviaţiuni în specialitatea respectivă, a-'şi da în diferite chestiuni şi la diferite întrebări opinia lor, a călĕtori eventual la faţa locului, unde înpreună cu proprietarii vor lucra pentru întroducerea îmbunătăţirilor, ce le cred de lipsă.

Ţınem sĕ atragem luarea aminte a economilor nostri asupra acestei dispoziţiuni ministeriale.

Comitetul central al „Reun. rom. de agricultură din com. Sibiiu“.

Dem. Comşa
preş.

V. Tordăşianu
secr.

PARTEA LITERARĂ.

Proverbele poporale.

— Insĕmnătatea lor —

Disertaţie ţinută în Apoldul-românesc la adunarea Despărţĕmêntului V. (Sĕlişte) al „Asociaţiunii“, în Maiu c.

de preotul
Ioachim Muntean.
(Urmare)

Cine dă îndărăt cu starea „Ajunge dela móră la râşniţă“, ori „din Vlădică popă“.

Dela omul sărac nici sfatul bun nu e primit. „Popa cu opinci încălţat de puţini e ascultat“..

Unor ómeni le place, sĕ dea sfat la alţii, pe când chiar ei ar avea lipsă de el. „Altora le dă povaţă, iar pe sine nu se 'nvaţă“.

Celor-ce îşi dau în petec arătându-se mai mult decât sunt, li se ḑice: „Ori te pórtă cum 'ţi-e vorba, ori vorbeşte cum ţi e portul“.

Dela strĕini Românul n'aşteaptă nici o mângăere, ştiind că „mila dela strĕine ca umbra dela spin“ şi că „Cine-i de năcaz e şi de ris“. Iar dacă'l întrebi, că lui milă-i e de cutare om, cu care trăeşte în duşmănie, îţi respunde în poesie: „Milă, zeu milă ca ţiganului de pilă“ ori „De drag ce-'mi e, l'aşi băga de pĕr în sîn.“

El nu face nimĕnui reu aşa numai de flori de mĕr ori din bun senin, ţinênd la zicala: „Ce ţie nu-'ţi place, altuia nu face“ şi temêndu-se, că „cine sapă grópa altuia, cade el întâiu în ea“. Dar când altu-'i face rău — Românu „*ţine minte*“ şi 'şi-gândeşte în sine: „Va veni *apă şi la móra mea*“ şi atunci — „Cu ce mĕsură mèsuri, cu aceea ţi-se va înapoia“, şi dacă póte 'i-o dă încă „cu vêrf şi îndesată“.

El ştie, că ţara e a lui, e convins de statornicia ce o are pe acest pămênt; ear celelalte neamuri în ochii lui sunt numai nişce venetici, cari cum vin aşa se duc: „Apa trece, petrile rĕmân.“ O ştie şi aceea, că el nu stă singur în lume, ci are fraţi în tóte părţile, de-un sânge şi o limbà cu el; de aceea zice cu un fel de mândrie: „Român ici, Român colea, Român pretutindenea“.

Dacă se trudeşte cineva de-a giaba şi n'o póte scóte la cale, vorbeste câte verzi şi uscate, ori c ţine a lui tot una şi aceea, zicem că „*Duce apă cu ciuru*“ — „*bate apa în piuă*“ ori „*îmblăteşte paie góle*“.

Despre cel-ce nu ştie târgui, se zice, că „*Cumpără dela faur cărbuni*“.

Trecut prin scóla suferinţei, Românul s'a dedat sĕ fie resignat în tóte. A peţi o fată mai de neam ca tine, ţi-se spune îndată: „Ho frate, aceea nu-i de nasu tĕu“. A pofti un lucru cu greu de ajuns, ţl-se zice: „Puneţi pofta'n cuiu“. In ast-fel de împrejurări stai locului şi 'ţi-gândeşti: „Cine póte, óse róde, cine nu, nici carnea n'o póte mânca“. Apoi zici glumind: „*Dă Dómne, cui ai mai dat; că de-i da cui n'ai mai dat, s'o mira ce l'o aflat!*“ Că „omul bogat sare ca iepurele unde vrea“, pe când bietul sărac e „lipit pămêntului“. De aceea se întâmplă adeseori, că „*Bogatul greşeste, şi săracul cere iertăciune!*“ Dar la urma urmelor îi vine rêndul şi bogatului — atunci pentru el îi „scurtă în códă“ — că dór nu înzădar o zis cine-o zîs: „Greu îi este săracului de-a *trăi*, ear bogatul de-a *muri*“.

(Va urma.)

VARIETĂŢI

Gropiţe în obrajĭ. O atribuţiune mult cântată şi preţuită a frumseţii sunt gropiţele în obraji, cari, când fericita lor stăpână rîde, se arătă, mărindu-i frumseţa şi farmecul. Câte inimii de tinere copile nu oftéză „nenorocite“ că ele n'au gropiţe în obraji. Că de ar avea ar fi şi mai frumóse!.. Ei bine, de acum sĕ nu mai ofteze nici una, căci veste îmbucurăóre vine pentru tóte! Un gavaler polon a descoperit un mijloc, prin care fie-care femee póte avea gropiţe în obraji, chiar şi o duzină nu numai una, dóuĕ! Descoperirea ar fi stând într'aceea, că se aşază pe obraz un fel de mască făcută nu din hârtie ci din lemn. Pe partea din lăuntru ale mascei, se află nişte umflături lungăreţe şi niţel ascuţite. Durmind vre-o câteva nopţi cu acéstă mască pe obraji, dormitórea se trezesce cu nişte gropite în obraji de numai ca ele.

*

Medicul păcălit. Doi Englezi, buni prieteni, se aflau în ceva călĕtorie de studiu prin Francia. Unul s'a bolnăvit de mórte pe neaşteptate. Celalalt a chemat îndată un medic. Dar medicul se vedea că nu prea are tragere de inimă sĕ se apuce de tratarea bolnavului, de témă că n'o sĕ capete nimic. Prietenul bolnavului dând cu socotéla ce-'l face pe doctor aşa fără voe, scóse o hârtie de 100 franci şi arĕtându-o medicului, ḑise:

— Domnule Doctor, acesta va fi onorarul d-vóstre, ori de omorîţi, ori de vindecaţi pe bolnav!

S'a întêmplat că bolnavul a murit în curênd. Medicul îşi cerea honorarul.

— L'ai vindecat? întrebă englesul rĕmas în viaţă.

— Nu.

— L'ai omorît?

— Dómne feresce, domnul meu! rĕspunse medicul speriat.

— Atunci cu D-ḑeu! — ḑise englesul, căci nu ţi-s dator cu nimic.

Poşta redacţiunei.

Dlui *I. B.* în *C. s.* Publicăm fără îndoială. Şi celelalte vor urma. Uneori vrênd-nevrênd, trebue sĕ întârziem.

Dlui *I. C.* în *Buc.* După tratatul present dela „Partea Literară“, va urma continuarea studului dorit şi sperăm sĕ nu se mai întrerupă până la sfîrşit. Mai încolo celelalte, de cari de tóte ne bucurăm.

Mătase de bal 45 cr.

până la **14.65** de metru — precum și **mătase Henneberg** négră, albă și colorată dela **45 cr.** până la **fl. 14.65** de metru — nî cele mai moderne țesături, colori și dessinuri. *Să espedéză la particulari franco și liber de vamă. Mustre cu înțórcerea postei.* **Fabricele de mătase G. Henneberg** *(lif. de curte ces și reg.* **Zűrich.** [10] 2

Nr. 462/898. [177] 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de învĕțătoriu la nou înființânda școlă din comuna Bicâu lângă Branișca, protopresbiteratul Iliei, se escrie concurs cu termin de 15 ḑile dela prima publicare în „Tel. Rom."

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: *a)* în bani gata din repartiție în popor suma de 138 fl.; *b)* în naturale dela 69 familiĭ câte 20 litri cucuruz à 1 fl. suma 69 fl.; *c)* lemne 3 orgii — 30 fl., din care sĕ se încălḑéscă și școla; *d)* venitul cantoral socotit în bani 13 fl.; *e*) cuartir cu unele edificii economice și grădină de legumi — 50 fl., care tóte la olalte fac 300 fl.

Invĕțătoriul, care va ocupa acest post, e datoriu a ținé strană și a cânta cu copii în biserică.

Reflectanții la acest post au a se presenta până la alegere în comună, pentru luarea de informațiuni mai detaiate despre starea școlei și modul de plătire al salariului; și a-și înainta suplicele concursuale instruite conform normelor din vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral până la terminul sus indicat.

Ilia, la 2 Septembre 1898:
Oficiul protopresbiteral gr. or. al Iliei, în conțelegere cu comitetul parochial.

Avram P. Pĕcurariu,
protopresbiter.

Nr. 358/898 [178] 2-3

CONCURS

Pentru întregírea posturilor vacante de învĕțători, din comunele mai jos însemnate, din protopresbiteratul Orăștiei, se escrie concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare in „Telegr. Român".

1. Vaidei, un post de îvĕțător cu salariul anual de 300 fl. v. a., plătit din alodiul comunal, cuartir și lemnele necesari pentru încăldit.

2. Romoșel, un post de învĕțător cu salariu anual de 300 fl. v. a. plătit din cassa bisericei, cuartir și 4 stângini de lemne pentru încălḑit.

Doritorii de a competa la vre-unul din aceste posturi, au ași așterne cererile cnncursuale, instruite în sensul legilor din vigóre, subsemuatului protopresbiteral, în terminul deschis, fiind obligați a cânta și în strană, eventual în cor, Dumineca și în sĕrbători, la bisericile respectivelor comune, unde au coucurat și vor fi aleși.

Oficiul protopresbiteral rom gr. or. al Orăștiei în conțelegere cu comitetele parochiale.

Orăștie, 31 August 1898.

Vasiliu Domșa,
protopresbiter.

Nr 409—898 [179] 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de al doilea învĕțătoriu la scóla din Stena se escrie și publică concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în fóia „Telegr. rom".

Emolumente:

1) Salariu anual de 300 fl. v. a, din care 250 fl dela popor prin repartițiune, 50 fl ca ajutoriu dela Venerab. Consistoriu.

2) Cuartir în edificiul scólei, și 3 stăngini lemne de foc.

Alesul va fi îndatorat a ținea strană în biserică și a cânta cu copii de scólă în decursul sf. liturgiĭ Dumineca și sĕrbătórea.

Dela concurenți se aștèptă, ca sĕ se presenteze în vre-o Duminecă ori sĕrbătóre la biserică, spre a'și arăta desteritatea în cântările bisericesci.

Cohalm, 3 Septembre 1898.
Oficiul protopop. gr. or. al Cohalmului în conțelegere cu respectivul comitet parochial.

Nicolau D. Mircea
prot.

Nr 132—898 [176] 3—3

CONCURS.

Pe basa decisului comitetului parochial a comunei bisericesci Lăpuș, in protopresbiteratul Câmpenilor, și a aprobărei Venerabilului Consistoriu arhidiecesan se escrie de nou concurs pentru ocuparea postului de capelan în acésta comună bisericéscă cu termin de 30 ḑile dela prima publicare oficiósă.

Emolumentele sunt jumĕtate din venitele stolare parochiale în sumă 426 fl 50 cr. v. a., despre cari se pot trage informațiuni dela organele parochiale.

Doritorii de a ocupa acest post, sĕ trimită cererile lor concursuale cu documentele recerute de legile din vigóre până la terminul cuvenit subscrisului oficiu.

Comitetul parochial în conțelegere cu oficiul protopresbiteral gr. or. al Câmpenilor.

Câmpeni, 24 August, 1898.

Romul Furdui
protopresb.

Din ori-ce *librărie se póte procura* scrierea premiată a consilier. în med. *Dr. Müller,* apărută în a 30-a edițiune despre

sistemul nervos
și
sexual turburat.

Espediție franco pentru 60 cr. în mărci postale.

Curt Röber,
[5] 34—49 Braunschweig.

Au apărut:

Juvenilia
Proză și versuri
de
Sextil Pușcaru
à 80 cr.

Iulian Devale
Epigrame
Prețul 50 cr.

Se pot procura dela Librăria archidiecesană, Sibiiu.

In **Tipografia Archidiecesană** au apărut

Treptele formale
ale
învĕțămêntului
de
Dr. Petru Șpan.
Prețul 80 cr.

Se pot procura din
Libraria tipografiei archidiecesane
Sibiiu.

Pentru a înlesni și celor mți copii de școlă procura ea de **cărți didactice,** ne-a is a *reduce prețurile* la următórele manuale:

Abcdar pentru școlele pop. rom. de Z. Bgat	dela fl. —.24	la fl. —.20
Aritmetica de V. Roman leg.		„ „ —.08
Carte de cetire I. de Z. Boiu, leg.	dela fl. —.40	„ „ — 30
„ II. „ „ „ „	„ „ —.32	„ „ —.25
Elemente de geografie de Z. Boiu	„ „ —.30	„ „ —.15
Geografia de V. Roman		„ „ —.08
Istoria naturei și fisica de Z. Boiu	dela fl. —.30	„ „ —.15
„ patriotică de Z. Boiu	„ „ —.30	„ „ —.12

Librăria Tipo archidiecesane, Sibiiu.

În **Tipografia archidiecesa in Sibiiu** a apărut ḑilele acestea o broșură întitulată

DOTAȚIUNE LERULUI.

Reflexiuni asupra proiectului ege despre intregirea venitelor p sci
de
ILIE DINUSENI.

Broșura se estinde pe 147 pagina re următorul cuprins:

Un studiu asupra proiectu e lege mai sus numit, care s'a publicat în mai mulți meri ai „Telegrafului Român" din anul acesta. Mem l dela 1850 al episcopului, mai târzíu metropolitului

ANDREIU baron e ȘAGUNA,

asupra dotațiunii clerului; apoi oiectul de lege despre intregirea emolumentelor preoțe și în urmă interesanta motivare, cu care ministrul cult și instrucțiunii publice a presentat dietei acel proiect, e care ḑiarele române au publicat'o numai în scurte erpte.

Fiind chestiunea dotațiunii erului actuală, credem, că autorul acestei broșure a fă un bun serviciu bisericei române, dând ocasiune cl ui a cunósce cât mai de aprópe numitul proiect care vesce atât de deaprópe sórtea lui. Este în interesul b icei că proiectul sĕ fie cunoscut în cercuri cât mai largi e aceea o recomandăm mai ales atențiunii clerului nost precum și a acelora, cari sĕ intereséză de mersul afa ilor nóstre bisericesci.

☞ **Prețul 1 co ă.** ☜

Se póte procura din
Librăria Tipografie rchidiecesane, Sibiiu.

In ***Librăria Tipografiei A hidiecesane, Sibiiu*** se află spre vênḑare ***diferite icóne upă cultul oriental*** precum:

Mărimea:	$^{39}/_{50}$cm.		$^{47}/_{63}$cm.		$^{39}/_{50}$cm. și $^{47}/_{63}$cm.		^{5} $_{8}$ cm.				$^{58}/_{79}$ cm.				$^{63}/_{100}$ cm.			
	simplu				fin		simplu		fin		simplu		fin		simplu		fin	
	fl.	cr.	fl.	cr.	fl.	cr.	fl.	cr.	fl.	cr.	fl.	cr.	fl.	cr.	fl.	cr.	fl.	cr.
Sf. Nicolae	5	—	6	—	10	50	6	50	16	—	10	25	20	—	11	—	28	—
Sf. George, călare	6	—	6	60	11	50	[illegible]	50	[illegible]	—	11	50	22	—	12	—	30	—
Sf. Dumitru	5	—	6	—	10	50	6	50	16	—	10	25	20	--	11	—	28	—
Botezul Domnului	6	—	6	60	11	25	7	50	18	—	11	50	22	--	12	—	28	—
Sf. Treime	6	50	7	—	12	—	7	50	18	50	11	50	22	—	13	—	30	—
Maica Domnului	6	—	6	60	11	50	7	50	18	—	11	50	22	—	12	—	30	—
Ilie în carul de foc	6	50	7	50	13	—	8	—	20	—	12	—	23	—	14	—	33	—
Nascerea Domnului	6	—	7	50	14	—	9	—	22	—	14	—	28	—	15	—	36	—
Adormirea Maicii Domnului	7	—	8	—	14	—	9	—	22	—	14	—	28	—	15	—	36	—
Invierea lui Christos	6	50	7	—	14	—	8	—	21	—	13	—	28	—	15	—	32	—
Bunavestire	5	50	6	—	12	—	7	50	16	—	13	—	24	—	13	—	30	—
Ion în pustie	5	—	6	—	10	—	6	—	16	—	10	—	21	—	13	—	28	—
Mormêntul Domnului	—	—	—	—	—	—	15	—	27	—	18	—	36	—	21	—	42	—
Fuga la Egipet	6	50	8	—	12	50	9	—	22	—	12	50	30	—	15	—	34	—

Redactor prov. **Dr. Elie Cristea.**

Editura și tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 102 Sibiiu, Marți, 22 Septembre v. (4 Octobre n.) 1898. Anul XLVI.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:

Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Veritas odium parit.

(*) Credeam că încât pentru noi am încheiat „Afacerea dela Brașov“ cu articolul de Joi: („Falsul“.)

Durere, n'am încheiat, căci organul care a adus cestiunea în publicitate, ne provócă sĕ ne mai ocupăm și noi de ea.

S'a supĕrat foc pe noi „Tribuna Poporului“, pentru-că am tras consecuențele din lămuririle publicate de ea în nrul dela 25 Sept. n. cele „primite dela un amic din Bucuresci, om totdéuna bine informat, care ar putea sĕ spue și mai multe, tocmai acum, când afacerea (școlelor din Brașov) ridică noue valuri ale patimilor omenesci“.

Ne face imputări, că deși de-o septemână urméză vuietul în jurul afacerei, „încurcătura la Metropolie e așa de mare, încât d'abea acum în numĕrul dela 17/29 Sept. ne ridicăm glasul, dar nu cu cuvenita cumpăneală, pentru-că în loc de a tracta afacerea cu seriositatea, care o reclamă interesele scólelor din Brașov, facem o polemică pasionată și incriminări hazardate—se nu dică chiar próste — cercurilor politice din Bucuresci“.

Pentru complimentul „prost“ nu vom polemisa cu el, pentru ca „stilul e omul“, dice Francesul.

Trebue sĕ negăm înse că la „Metropolie“ — vor se dică archiepiscopie, ar fi vr'o încurcătură, mai mult, că ar putea se fie vr'o încurcătură, din incidentul acestei afaceri.

Archiepiscopul și la rêndul seu consistoriul nostru, și-au făcut datoria, și nu credem ca din partea lor sĕ mai fie ceva de făcut.

Comunicările părintelui Voina din Brașov, sunt regretabile din punct de vedere al disciplinei bisericesci, nu învólvă însĕ nici pentru consistor nici pentru archiepiscop, necesitatea de vr'o declarațiune în merit, precum solicită „Trib. Pop.“, pentrucă și după declarațiunile organelor guvernului, actul din cestiune esistă, ear cine nu pricepe nici însemnătatea distincțiunei ce se face cu cuvêntul „strict“ „la gremiul ministrului președinte“ — acela sĕ nu-și aróge dreptul a conduce pe alții în politică.

Pentru noi numai măgulitor póte fi, décă cele ce scriem lumea le ia drept vederi ale autorităților supreme ale bisericei nóstre, trebue sĕ declinăm însĕ dela noi onórea acésta, și mai vîrtos acuma, când tótă lumea scie, din organul acesta chiar, că Escelenția Sa Metropolitul nostru este greu bolnav și cere sĕ fie scutit de ori-ce iritațiune.

Tot ce scriem, scriem pe socotéla nóstră, dar ca organ bisericesc ne nisuim se scriem așa precum cere interesul bisericei nóstre, și décă numai în câtva ne succede acésta, suntem satisfăcuți.

Deci nici articolul din chestiune nu l'am scris pentru „încurcătura dela Metropolie“, ci l'am scris pentrucă am aflat că nu putem tăcea la cele publicate de „Trib. Pop“. cu pretenția de a lămuri situațiunea, „ca lumea sĕ nu mai fie prostită“.

Dacă am păstrat noi seriositatea, séu „cumpenéla“ cuvenită séu ba? nu „Trib. Pop.“ e chiar cel mai competent sĕ judece, ci publicul serios. Polemica ce conține articolul nostru însĕ, este la adresa acelui „om totdéuna bine informat din Bucuresci“, ale cărei „notițe“ le-a publicat „Trib. Pop.“ fără sĕ le fi priceput. Iar acel om admitem că póte fi bine informat despre unele fapte ale cercurilor politice din Bucuresci, nu admitem însĕ că s'ar putea identifica cu „cercurile politice din Bucuresci“.

In același numĕr polemiséză „Tr. Pop.“ cu „Tribuna“ din Sibiiu, tot pe acéstă temă, și dice, că „notițele“ amintite nu privesc renta școlelor din Brașov, ci alte școle, etc.

Nu vede „Tr. Pop.“ că tot mai tare se încurcă? Cine a făcut cândva imputări guvernului român, și cu deosebire la noi, pentru-că nu dă „ajutóre“ la „*alte* școli“?

Nu dicem mai mult. Ci constatăm numai că „Trib. Pop.“ prin faptele sale, recunósce că nu scie distinge între lucrurile delicate și între cele sensaționale ce le publică.

Nu a priceput gravitatea corespondenței alarmătóre din Brașov, care a provocat campania de partid în România pe tema școlelor nóstre din Brașov.

Nu a priceput însemnătatea „notițelor“ din Bucuresci, pre cari le-a publicat în Nrul din 25 Sept. n.

Și așa se vede că nu pricepe nici ponderositatea celor scrise în Nrul 177 din 2 Oct. n. sub titlul „Ignoranță ori rea credință“

După astfel de fapte, deși ea se consideră că ar fi un organ autoritativ, organul conducătorilor partidului național Nr. II, trebuie se o rugăm ca se nu se ocupe de cause delicate, bisericesci și școlare, cum este causa din chestiune, ci se le dee pace sĕ le pertracteze autoritățile nóstre bisericesci pe calea sa, fără sgomot, în liniște.

Sunt anumite lucruri de cari nu este bine sĕ se vorbéscă prea mult.

Bine ar fi décă și frații nostri din România ne-ar mai slăbi din dragoste, dar așa sĕ vede, că ei, cu școla din Paris, — nu pot rĕmânea îndĕrĕtul [illegible]

Au Francesii afacerea „Dreyfuss“, care nu mai dispare dela ordinea dilei, și-au făcut și ei „afacerea din Brașov“ care neîntrerupt se agită.

Ne dóre atitudinea acésta, dar n'avem ce-i face.

Pactul cu Austria.

(=) Incercările între Austria și Ungaria pentru încheierea de nou a pactului economic, s'au reluat „pe cale parlamentară“. Că până unde o vor duce și la ce sfîrșit vor scóte-o, nu e încă de prevĕdut. Acum numai atâta se vede, că și într'o parte și într'alta ómenii sunt moroși, încruntați, mai pregătiți de rĕsboiu ca de încheierea unui pact pacinic.

In Austria.

Partidele politice parlamentare din Reichsrathul vienez, observă o ținută curiósă și periculósă.

Ele, afară de o mică fracțiune schönerer-iană, s'au arătat aplicate a face posibilă discuția în parlamnnt, dacă se va convoca de nou. Așa parlamentul central a și fost convocat la Viena pe 27 Sept. n.

Obstrucționiștii din furtunósele sesiuni trecute, s'au lăpădat de arma distrugĕtóre a obstrucției, și stau de vorbă asupra proiectelor guvernului, dar nu pentru-că ar dori sĕ trécă odată peste încheierea pactului, ci numai pentru-ca cu mare majoritate sĕ-l respingă! Ori un pact favorabil lor, dic ele, ori nici un pact mai mult cu Ungaria!

Situația e atât de nesigură, rea chiar, că ministrul de comerciu Bärnreither, precum confirmau știrile dela 29 Sept., a făcut cunoscut contelui Thun, că se retrage din ministeriu, pentru divergențe de păreri între el și ministrul-președinte precum și ceialalți colegi.

In Ungaria.

La noi, în Ungaria, partidul [illegible] steagul, și Bànffy a fi luat angajamente de urcare a cuotei și de cedare mai însemnată pe tótă linia, după-ce a vĕdut, că Austriacilor puțin le pasă de tóte amenințăril cu „independența“ economică!

Stim că guvernul maghiar a pregătit chiar și un plan de disposiții până în cele mai mici amĕnunte, ce au sĕ se iee pentru ridicarea rampelor vamale spre hotarele Austriei, iar acum când ar avé ocasiune sĕ o facă, — dă îndĕrĕt. Ii par strugurii aceștia mult jinduiți, prea acri!..

Din causa asta partidele opoziționale maghiare (care însĕ tóte la olaltă în fața partidului celui adunat cu 3 milióne, alui Bànffy, nimic nu însémnă),

---

FOIȚA.

Iubire mijlocită.

Lidia, frumușica nevastă a D-rului Halm, măritată cu ceva mai mult ca de un an, stetea acum și se plictisea în micul ei salon. Avea un roman în mână, care însĕ nu-'i prea stăpânea tótă atenția, căci era fórte distrasă și nu cetea decât ici-colea câte un pasagiu. In sfîrșit lăsà indiferentă cartea din mână și căscà, căscà și oftà. Ah, de ar veni cineva, cugeta ea, care sĕ mĕ scape de urîtul acesta. Bărbatul ei era dus de câteva dile în afaceri, și acum și mica și drăgălașa ei locuință, care altădată îi procura atâta bucurie și mulțumire, îi părea gólă și pustie...

Unde pot sĕ-i fie prietenile cele bune, de nu o cercetéză nici una?! Mai nainte, când Lidia era fată, îi veneau prea des, iar acum sĕ pórtă ca și când ea n'ar fi fost nici odată! Ce rea, ce nemulțămitóre și ce necredinciósă e lumea, își cugeta Lidia.

Era de tot supĕrată pe ea. Iși uita însĕ că chiar ea sigură a fost, carea dela diua cununiei, preocupată numai de fericirea ei casnică, își neglijase cu totul amicele — și acuma natural că secera aceea ce a sămănat în uitarea ei fericită.

Deodată sunà clopoțelul la pórtă. Lidia se ridicà așteptând. Cine póte sĕ fie? Audì servitórea deschidênd. Indată după asta sĕ audì la ușe sunatul încet al unei mâni delicate.

„Intră“.

O fată tineră și frumósă întrà cu iuțală neastâmpărată.

„Bună diua Lidio. Cred că nu te conturb“.

„Nici decum, Berta dragă. Mĕ plictisesc grozav și mĕ bucur din inimă de visita ta. Dar ce te aduce la mine așa pe neașteptate“.

Berta își depuse pălăria oftând, și cuprindênd cu brațul gâtul amicei sale, sĕ așézà cu ea pe canapea.

„O, Lidio, un lucru mic m'a adus la tine. Aș dori sĕ-mi dai sfat și mângăiere, căci așa nefericită ca acum nu m'am simțit nici odată“.

„Tocmai așa grozavă nu va fi nefericirea ta“ dise Lidia luând mâna pretinei într'ale sale și netedindu-i-o cu bunătate. „Dar vorbește-mi copilă a durerii; descarcă-ți inimióra“!!...

„Da, da, batjocorește numai“ dise Berta; cugetă-ți... părinții vreau sĕ mĕ mărite!..

„Sĕ te mărite? rĕspunse Lidia. Și asta o numești tu nefericire? Dar nefericirea asta pe cei mai mulți îi ajunge în viață, și totuși fórte puțini cred despre ea cum credi tu.

„Da, însĕ părinții vreau sĕ mĕ mărite cu un om care nici nu-l cunosc, nici nu l'am vedut nici când! Și tu știi că eu sunt contrară acelor partii de interes. Nu vreau sĕ știu nimica de așa o iubire mijlocită“.

„Iubire mijlocită! Admirabil! De unde ai scos tu cuvêntul acesta? Sigur vei fi frunzărit mult prin dicționare până l'ai aflat!!..

„Ce-ți vine 'n minte“! rĕspunse Berta aprópe supĕrată. „Cuvêntul acesta îl am de aici!“ — și arătà mândră cu degetul spre fruntea ei micuță încunjurată drăguț de bucle mici aurii. „Dar“ dise ea de nou „nu mĕ voiu mărita nici când după el pentru că-l urăsc, îl urăsc mult și nainte de a-l cunóște! In trei dile sĕ ne fie fidanțarea, fără sĕ-mi fie presentat ori sĕ-l vĕd macar! Nu este nici o schintee de poesie în istoria asta, numai ceremonie oficiósă și de interes prosaic! Ah mi sĕ rupe inima când gândesc ce romantic mi-am închipuit eu asta!.... O partie cu gondola legănătóre..., peste noi un cer venețian, și luna cu lucirea ei blândă, melancolică“.

„Nar greși de ar rîde viitorul tĕu mire audindu-te vorbind astfel. Tu visezi de o fidanțare în liber, pe lac și nu pe uscat, și mai puțin într'un salon. Intr'adevĕr ai ajuns departe cu idealismul.

„Ușor îți este ție sĕ rîdi. Tu ești măritată și fericită!“

„Da, și totuși eu nu m'am fidanțat cu Albert la radele lunei. Dar — nu a sunat afară? Scuză un moment. Póte e un pacient și Albert nu-i acasă.

Drăguța batjocoritóre închise cu repejune ușa. In scurt timp apăru iară și zimbind întrebà: „Folosit'ai absența mea spre a-ți mai micșora ideile romantice? Uite drăguță, în viața casnică trece curênd idealismul, de aceea îți dau sfat sĕ încerci a te împreteni cu fiitorul tĕu necunoscut. Iubirea va veni de sine“.

„Nu, iubirea trebuie sĕ o am deja acum pentru el Eu desconsider iubirea ce va veni mai târdiu.. Nu, nu, nu! Nu mĕ învoesc nici când!“

„Dar spune-mi cine e nefericitul pe care îl urăști așa mult? și cum îl chiamă“.....

„E așa un casier pe la o bancă — un anumit Fritz Preller. Ah ce urît îmi e numele acesta! Nici nu vreau sĕ-'l aud, și mai puțin sĕ-l mai pronunț!..

„Fritz Preler“? Intrebà Lidia atentă.

„Da“ rĕspunse Berta. „Póte îl cunosti?

„Nu“ dise Lidia cercând posibilă indiferență. Numele acesta îl aud pentru prima sunt fórte něcăjite şi iau posiţie „rěsboinică“, posiţia unui copil ce sare, póte cu drept, asupra unui om mare, care însě privesce brutal şi cinic neputinciósa lui „revoltare“.

Kossuthiştii s'au sufulcat chiar la convocare de „adunări de alegětori“, cari sě se declare pentru independenţă.

Ḑiarele mai sanguinice ţipă grozav. Dar atâta tot. Bánffy tace şi va face precum va afla el, cu al seu cap, de bine.

Asămĕnarea lui „M. Állam“.

Fiind de nou la ordinea ḑilei hărţuelile astea plictisitóre, ce acuşi te fac nervos sě le mai urmăreşti, ne aducem aminte de asămĕnarea ce o făcea „*Magyar Allam*“ dela 4 Sept. vorbind despre ele. Fiind „interesantă“, o dăm acum. Iată ce scria ḑiarul fanatic papistaş şi fanatic maghiar:

„Mâţa cea falsă şi vicleană şi cânele cel credincios şi supus, prinşi la o căruţă: iată Austria şi Ungaria!

„Le-au inodat la olaltă în 1526 şi de atunci nu se mai pot desface. Şi cocişii cei grei din căruţă aşa spun, că amândoi la olaltă tot vor trage cumva povara cea mare, dar unul fără altul n'ar putea-o nici decum! Măcar că reu socotesc cocişii, căci din povara cea mare ce-'i încarcată pe car, fiecare, şi mâţa şi cânele, şi-ar duce mai uşor partea sa singur, decât cum se něcăjesc amar aşa la olaltă“... Etc.

E evident spiritul de „independenţă“ chiar şi la acesti pateri, ca şi la multe alte ḑiare maghiare.

Asămĕnarea lui „Bud. Hirlap“.

Altcum îi pare însě lui „Budapesti Hirlap“, că sě asamănă lucrul. El nu-i de părere, că aşa de uşor o sě-'şi potă duce sarcina şi mâţa, dar mai ales nu „cânele“, de s'or desface de-olaltă. De aceea numeşte „*naivi*“ pe cei ce în acest chip raţionéză, şi ḑice în primul dela 1 Oct. n.:

„Acéstă monarchie gemenă, sémănă cu un tren. Legile de transacţiune sunt şinele, [illegible] merge până 'n capăt. Dar de-o vreme încóce rótele de pe o lature se învêrtesc înainte, cele de pe ceea-laltă lature înapoi. Fireşte, că trenul nu merge nainte spre ţinta sa, ci stă tot într'un loc. Dar nici asta nu póte dura mult. Dacă maşiniştii nu-şi ştiu ajuta, atunci ce se va întêmpla? Omenii naivi aşa gândesc, că atunci are sě se crepe în dóuě întreg trenul, dintr'un cap până 'n celalalt, şi o jumětate va pleca veselă nainte, ceealaltă înapoi! Adevěrul însě e, că *sě va zdrobi întreagă alcătuirea asta cu rótele ei stricate*“!

Face drept aceea atenţi pe maşinişti sě se pregătească bine pentru tóte eventualităţile, nainte de a fi urmat zdrobirea!

Din comitatul Sibiiului.

In 21 Septembre a. c. s'a ţinut adunarea generală de tómnă a comitatului Sibiiu, cu un lung şir de obiecte, dintre cari dóră cel mai de interes general a fost alegerea de protonotariu la locul devenit vacant prin mórtea regretatului Corneliu Tobias.

Şedinţa s'a deschis la órele 9 cu o cuvêntare în limba maghiară, pe care o a rostit-o comitele suprem domnul Gustav Thalmann.

Deputaţii comitatului erau grupaţi după naţionalităţi. Românii au ocupat aripa dréptă, Saşii s'au postat în stânga.

Fisonomia salei nu era rěsboinică, din contră pe feţele tuturora se oglinda un suris de bucurie pentru revederea în acéstă sală, care e chemată a da şi aḑi dovedi despre frăţietatea, care domnesce în comitat şi când vorba e de persóne.

Congregaţiunea a tost bine cercetată; români au fost de faţă 37 şi anume:

1. Dr. Barcianu, 2. Dr. Beu, 3 Blaga Isidor, 4. Boiu, 5. Cândea, 6. Comşa Dem. 7. Cosma, 8. Creţu, 9. Cristea Nic., 10. Dragits, 11. Florian, 12. Ghibu, 13. Henţu, 14. Itta, 15. Dr. Leményi, 16. Lebu, 17. Măcelariu Ioan, 18. Manta, 19. Medean, 20. Micu, notariu, 21. Micu proprietariu, 22. Murěşan, 23. Popa Ioan, 24. Popovici Constantin, 25. Popovici Ioan, 26. Preda, 27. Dr. Prunaş, 28. Roman, 29. Dr. Rusu, 30. Rusu Şirianul, 31. Stroia Stefan, 32. Dr. Stroia Ioan, 33. Tilea, 34. Tordăşianu, 35. Dr. Vecerdea, 36. Verzariu, 37. Voileanu.

Deschiderea a fost de tot solemnă. La locul prim s'a cetit în tóle trei limbile manifestul Maiestăţii Sale, cătră popórele sale, care s'a ascultat cu pietatea cuvenită.

In cuvinte bine simţite a eternisat comitele suprem memoria rěposatului fost comite suprem a contelui Bethlen. S'a dat cetire epistolei trimise de věduva rěposatului, în care mulţumesce pentru adresa de condolenţă ce i-a trimis comitatul.

La locul al treilea comitele suprem în cuvinte alese a anunţnt trecerea din viaţă a fostului protonotariu Corneliu Tobias. Adu- [illegible] sculare.

Membrul congregaţiunei Floriana a făcut 2 interpelaţiuni, una privitóre la facerea unui hotel în Avrig, alta la drumul vicinal dintre Tălmaciu şi Avrig.

In Avrig se face un hotel cu un preţ scump, preste 4000 fl.

Ca material s'a pus cărămidă rea, nearsă, lemnele, cari sunt chemate a le folosi la hotel, acuma se aduc din pădure, deci sunt verḑi.

Interpelantele cere esmiterea unui specialist la faţa locului, care sě controleze lucrarea.

Cu privire la drumul dintre Tălmaciu şi Avrig interpelantele cere facerea aceluia în interesul locuitorilor interesaţi.

Vicecomitele promite, că va face cercetare în ambe direcţiunile, şi interpelantele se declară mulţămit.

Tot înainte de ordinea ḑilei rěspunde vicecomitele la interpelaţiunea, ce i-a făcut-o în adunarea din Iuniu a. c. membrul congregaţiunei Dr. Liviu Leményi în afacerea purtărei brutale a gendarmeriei faţă de unii locuitori din Sělişte la 3/15 Maiu a. c.

In rěspunsul seu vicecomitele recunósce, că gendarmeria a bătut pre un om, dându-i palme, pentru care autorităţile superióre au tras la rěspundere pre acel gendarm.

Rěspunsul vicecomitelui s'a luat la cunostinţă, şi interpelantele se află îndemnat a mulţămi vicecomitelui pentru cercetarea ordinată, care de bună seamă va avea acel bun resultat, că gendarmeria, věḑêndu se controlată va fi mai umană, şi nu va mai maltrata poporul.

Dintre conclusele luate însemnăm pre cel privitoriu la rescriptul ministrului de finanţe în causa subscrierei de acţiĭ la societatea centrală de credit. Comitatul nostru nu subscrie asemene acţii.

La iniţiativa comitelui suprem s'a decis a se face o colecţiune în tóte trei limbile protocolare, a statutelor comitatense.

Fiind a se face alegerea de potonotariu, la propunerea membrului Dr. Bruckner, se alege o comisiunea de candidare în persóna membrilor Artz de Straussenburg, P. Cosma şi Bock. Comitele suprem numesce în numele sěu în comisiune pe membrii Dörr, Preda şi Klein.

Comsiunea de candidare se retrage pentru censurarea concurselor şi facerea de propuneri şi după o pausă de ½ de óră se presintă în sală.

Comitele suprem arată, că la postul de protonotariu au concurat trei inşi, anume primul vicenotariu dela comitat Stefan Stroia, protopretorele din cercul Nocrichiu Gustav Bedeus şi al treilea vicenotariu dela comitat Victor Schieb.

Membrul Dr Bruckner face propunerea, ca de protonotariu sě se alégă cu aclamaţiune primul vicenotariul de până acuma Stefan Stroia. Intre frenatice aplause şi strigăte de „hoch“ şi „sě trăiască“ se aclaméză de protonotariu Stefan Stroia.

Devenind vacant prin alegerea lui Stroia postul de primul vice-notariu, la propunerea membrului Dr Bruckner se face o promovare gradată. De primul vice-notariu se alege tot cu aclamaţiune vicenotariul al doilea Ioan Creţu, al doilea se alege Victor Schieb fostul vicenotariu al treilea, de al treilea Iuliu Knal, şi la locul al patrulea se alege practicantul de până acuma Oprea Steflea.

Recunóscem din tótă inima simţul de dreptate al saşilor din comitatul nostru, cari cu ocasiunea acésta au promovat gradat pre amploiaţii dela acest comitat şi în special au reservat pentru români tóte trei posturile din centru, cari le-au avut româniĭ până acuma.

O facem acésta cu viuă satisfacţiune noi în special, cari din inimă am regretat mai anii trecuţi ţinută ostilă, când cu luarea postului de protopretore din Mercurea din mânile românilor.

După alegerea amploiaţilor, care s'a terminat la óra 12, sala s'a rărit, din numěrul de peste 100 de membri abia au mai remas 25, şi cu acestia s'a percurs ordinea ḑilei până la 1 óră, când s'a terminat cele 152 de obiecte.

Ne-am depărtat din acéstă congregaţiune cu gândul la frumosele cuvinte din antifonul dela glasul 8:

„Etă acum ce e bun sau ce e frumos, fără numai a locui fraţii împreună“.

Ce frumos ar fi, când în ţéra întrégă ar domni buna armonie din comitatul Sibiiului!

REVISTĂ EXTERNĂ

Rěsboiu de influinţă.

Ştirile ultime arată tot mai evident şi mai grav rěsboiul mut, ce se dă între Germania şi Rusia pentru influinţă asupra Curţii împěrătesci din China, şi prin ea asupra Chinei, peste tot. Bietul tiněr Impěrat al Chinei, încă acestui rěsboiu i-a căḑut jertfă. Anglia era în prepotenţă, Germania a pus şuruburi tari contra ómenilor Angliei, şi aḑi iar ea are puterea. Pe *Ciun-Iun-Huan*, ambasadorul chinez la Waschington, om cu simpatii pentru Anglia, după o telegramă din 30 Sept., l'au desbrăcat de tóte onorurile şi drepturile şi l'au expulsat în Culdşa!

Măcel de Armeni.

Seraci Armeni! In ţinutul Maleskerd o luptă cruntă a avut loc între o ceată de Armeni şi trupele turcesci. Vre-o 50 de Armeni au fost omorîţi pe loc!

Revoluţia pe Filipine.

Americanii nu încétă nici acuma a le face Spaniolilor ḑile amare. Pentru a influinţa decisiunea lor acum, când comisiile de închere a păcii s'au întrunit la Paris, ei ajută revoluţia tot mai întinsă contra stăpânirii Spaniole pe insulele Filipine. Le trimit arme şi trupe de ajutorare. Amărăciunea spaniolilor e mare.

Sěrbarea Sftei Sofiĭ în Braşov.

Sěrbare scolară. — Emanuil Gozsdu presintat tinerimei ca model.

Braşov, 2 Oct. n. 1898.

Aḑi s'a sěrbat aici din partea şcólelor nóstre centrale române, ḑiua *Patrónei* acestor şcóle, anume ḑiua *Sfintei Sofiĭ*, care de altcum cade pe 17/29 Septembre, dar a fost anume amânată pe proxima Duminecă, pe aḑi.

óră. Aşa dară Fritz Preller îl chiamă? Uite Uite.

„Te rog nu mai repeta numele acela, nu pot sě-l sufěr!

„Bine; cum voiesci“ ḑise Lidia care deveni deodată fórte distrasă şi gânditóre. Nu ţi'l voi mai aminti. Dar trebuie sě ţi-o spun că eşti curiósă.

„Curiósă ori nu, dar mie nu-mi trebue aşa un bărbat „mijlocit“! Acu m adio, mě grăbesc. Aşteptăm óspeţi; nişte rude din provinţă.

Şi mica visătóre nefericită îşi luà pălăria şi umbrela gata sě plece.

„Adio dar drăguţă; şi când mai vii iară“?

„Acuşi peste trei ḑile voi fi recomandată lui, posibil că atunci va fi şi fidanţarea. Dar eu nu voiesc; eu nu voi fi în ḑiua aceea acasă ci — o sě vin la tine“.

„La mine? Ce ḑici? In trei ḑile îţi va fi fidanţarea ţi tu vrei sě fugi? Asta nu e deloc bine. Dar ştii ce? Vino mai iute la mine, vino poimâne. Póte îţi voi putea ajuta ori da un sfat. Acum nu mě întrěba nimica, ci dute şi vino poimâne, — dar sigur.

„Bine voiu veni, sunt fórţe curiósă ce sfát îmi vei da“.

*

Rěmânend Lidia singură se aşeḑà grăbită la masa de scris. Scrise pe un bilet în fugă câteva şire, îl sigila şi'l predete servitórei sě-'l ducă la postă. Apoi îşi rězimà capul cugetătóre pe mână, luând faţa ei o espresiune din ce în ce mai veselă. In urmă începu sě rîdă cu hohot, frecându-şi mânile de bucurie.

„Da; aşa are sě fie. O, cât mě bucur de ideia mea bună. Sper că totul are sě se întêmple după voinţa mea. De-ar fi odată poimâne şi de ar fi şi bunul meu Albert acasă sě aibă şi el bucurie de gluma mea. Dar îi voi scrie despre intriga ce am pus la cale.

Şi luând peana de nou, începu iar sě scrie, de astă dată mai mult, dar tot rîḑênd şi bucurându-se.

*

Dóuě ḑile mai târḑiu Lidia şedea în odăiţa ei cu aceeaşi impacienţă.

Dar impacienţa de astă dătă nu se vedea a-i fi neplăcută; faţa ei din contră avea o espresie de tot veselă şi dispusă.

Sunà afară, şi imediat după acésta întrà în odăiţă un tiněr înalt şi blond, salutând pe Lidia fórte afabil. Lidia se sculà îndată intimpinând pe frumosul tiněr cu aceeaşi afabilitate.

„E frumos dela D-Ta c'ai venit şi ai fost aşa punctual“.

„Punctualitatea la noi ómenii de birou s'a făcut în o a dóua natură, rěspunse tiněrul fórte modest. Dar — D-vóstră mi-a-Ţi scris Dómnă...

„Da, ţi-am scris, dar te rog ocupă loc. Am mult sě-ţi istorisesc şi mai multe sě te întreb. Ce păcat că Albert nu-i acasă. S'a dus în afaceri şi va veni numai sěptămâna viitóre. Iţi poţi dar închipui ce grozav mě urăsc, şi aşa am pus la cale o intrigă mică, la care îmi trebue nesmintit ajutorul DTale“.

„Ajutorul meu? la o intrigă? întrebà tiněrul uimit. „Şi sě-'ţi ajut la asta“?

„Da, numai D-Ta, nime altul! Numai în D-Ta am încredere“.

„Increderea D-Tale, Dómnă, mě măgulesce, dar“ —

„Nici un „dar“ — trebue se mi ajuţi! Te asigur că onórea şi însuşirile D-Tale cele bune nu vor suferi!

„Despre asta sunt convins stimată Dómnă. Totuşi aş voi sě ştiu despre ce e vorba.

„Indată te voiu întroduce in detailurile intrigii mele. E vorba de o inimă omenéscă; fericirea unei persóne; şi D-Ta ai sě fii mântuitorul.

„Eu — cum se póte?“

„Da, D-Ta! Ascultă numai: una din pretinile mele, o mică visătóre, o sě se mărite sau mai bine ḑis părinţii vreau s'o dee după un necunoscut. Ea e tiněră, frumósă, avută, are o inimă simţitóre, ceea-ce o face sě fie contra astor căsătorii moderne şi puţin romantice.

Fritz Preler începu sě rîdă.

„O dómnă, aici nu sunt bun ajutor Chiar în posiţia asta me aflu şi eu“

„D-ta“?

Lidia făcea pe mirata.

„Da dómnă. Şi părinţii mei vreau sě mě însóre cu o necunoscută. Sě ḑice că şi aceea ar fi frumósă şi avută. Totuşi simt puţină plăcere pentru norocul acesta.

„Aşa dară şi D-ta“ Lidia începu sě ridă cu o bucurie nestăpânită. „Cu atât mai mult trebuie sě te fac dar cunoscut prietenei mele. Sórtea v'a făcut părtaşi egali ai sufeinţei, vě veţi descărca reciproc inimile, şi vě ve-ţi mângăia — cine stie, póte sě aflaţi plăcere unul de altul şi atunci... dar mi se pare că a sunat afară! Sigur e desperata mea micuţă; vine sě-i dau sfat. Fă dar cum te am înstruat căci faci o faptă bună. Dar scusă-mě un moment.

Cu aceste lăsà tinerul bărbat singur, care era de tot zăpăcit şi nu ştia ca sě crédă de femeia acésta rěsfăţată. Uşa sě deschise de nou şi Lidia apăru însoţită de fată tineră şi drăguţă. Cu drăgălăşia-i cunoscută recomandà reciproc pe necunoscuţi, pronunţând însě amândóuă numele aşa de fără înţeles, încât nici fata nici tiněrul n'a priceput nimic, şi amêndoi, cum de obicei sě întêmplă la prima cunoştinţă — nu ştiau pe cine au naintea lor.

E obiceiu, ca cu ocasiunea acésta dnii profesori mai tineri sě ţină pentru publicul asistent şi tinerimea şcolară câte un discurs, în care sě desvólte anumite teme, potrivite solemnităţii actului şi edificătóre pentru tinerime.

De astădată acest lucru l'a făcut dl profesor George Vătăşan, luându-şi de obiect reîmprospetarea memoriei fericitului Emanuil Gozsdu şi plantarea nobilelor idei in inimile fragede ale elevilor.

Erau de faţă cei vre-o 400 de elevi, ce s'au înscris ěstan la aceste şcóle (şi anume 321 la gimnasiu, 75 la şcólele comerciale), şi un public numěros.

Publicul present, — tot ce are Braşovul mai ales — a aplaudat pe disertator cu insufleţire, şi mai ales partea ultimă a vorbírii, o mică alusiune la stările desolate generale presente, a făcut o deosebită impresiune.

In cele următóre vě rog, onorată redacţiune, sě lăsaţi sě urmeze discursul însuşi a tinerului profesor. El a fost următorul:

Preastimat public! Iubită tinerime şcolară! Grea problemă mi-am luat, când mi-am propus a vorbi cu ocasiunea festivă a marei ḑile de aḑi, despre cel dintăi mecenate al némului nostru. Fac însě acésta în forma convingere, că îndeplinesc ultima dorinţă a marelui Gozsdu, când între altele a dispus, ca testamentul seu, prin care pe Românii ortodocşi îi face posesori ai averei sale, — sě fie cetìt în fiecare an în tóte bisericile din metropolia nóstră, ca tótă suflarea sě aibă cunoscinţă de nobila lui binefacere. Şi când ne gândim, că marinimosul binefăcětor a dispus acésta din simplul motiv, ca fapta sa plină de jertfire sě nu se dea uitărei, şi sě măréscă încrederea poporului român în forţele sale materiale, — considerând acéstă împrejurare, sunt de tare credinţă, că şcóla nóstră aducêndu-şi aminte, din incidentul sěrbărei patrónei sale, şi de generosul părinte al multor fiĭ ai bisericei nóstre, îndeplinesce numai un act de pietate faţă cu memoria ilustrului bărbat.

Puţini sunt aceia, cari au avut fericirea a-'şi eternisa numele prin jertfe aduse pe altarul némului nostru românesc. Dar n'are sě ne prindă nici-o mirare, căci şi o reprivire fugitivă asupra stării nóstre din trecutul recent, ne va arěta destul de evident, că împrejurările, în cari am trăit, ne au fost de tot maştere; singur la aceea sě cugetăm, că abia s'au împlinit 50 de ani, de când ne-am afirmat şi noi mai cu hotărîre. Sě fim astfel drepţi faţă de noi înşine şi sě nu pretindem lucruri, la cari nu ne-am ridicat încă. Considerând acestea, cu satisfacţie trebuie sě ajungem la plăcuta constatare, că într'un interval de timp relativ scurt, am făcut frumóse progrese aprópe în tóte privinţele.

Şi ne-a fost posibil acésta prin faptul, că provedinţa tocmai în momentele, când era ni se decidă sórtea, ne-a dat bărbaţi, cari cu facultăţile lor intelectuale-morale prin întréga lor fiinţă ne-au ridicat némul în câţi-va ani, punêndu-ne alăturea cu popóre cari aveau, de secoli şi abundant, tóte mijlócele de desvoltare.

Istoria nósră în cursul celor 50 de ani din urmă nu póte trece cu vederea numele celor mai demni Apostoli ai şcólei, bisericei, si în genere ai neamului românesc. Numele unui *Şaguna* şi *Gozsdu* cu pietate rostite vor fi din ném în ném, pănă-ce graiu românesc va mai rěmânea pe aceste locuri.

Şaguna ne reîntemeéză biserica naţională, ne recâştigă tot ce în decursul vécurilor perdusem. — Gozsdu ne dă mijlóce materiale, şi anume dă posibilitate la un frumos numer de tineri de-ai nostri, sě se cultive prin şcóle mai înalte.

Numai acum putem aprecia după adevărata valóre măreţia jertfei aduse pentru noi de fericitul *Emanuil Gozsdu*, căci dacă ne lipseau mijlócele de întreţinere la şcóle înalte, e mare întrebare dacă am avea aḑi o întrégă generaţie inteligentă, care sě pótă rivalisa cu clasa inteligentă a ori cărui popor? Fără a esagera câtuşi de puţin, trebue sě recunóscem, că pentru némul nostru şi în special pentru fii bisericei ortoxe orientale române, a fost adevàrată fericire, când am fost dăruiţi cu un astfel de bărbat generos.

Suntem tocmai în préjma încheerei primei generaţiuni, crescute din resultatul muncei lui, şi între noi încă până aḑi nu s'a aflat cine atâta óstănélă sě-şi ia, ca sě ne descrie viéţa lui! Trebue sě roşim, când constatăm faptul acesta şi cu deosebire aceia dintre noi, cari au a-'şi mulţămi ceea-ce sunt numai inimei mari a lui Gozsdu. Prin acésta cred că se esplică şi teama esprimată la început despre greutatea, cu care am de a mě lupta din lipsa datelor necesari, pentru a Vě puté presenta un portret cât mai fidel al celui ce tótă a sa viaţă pentru noi a lucrat, ca cu avutul sěu sě ne scótă din míserie. Detaiuri asupra vieţei Lui sě nu-mi pretindeţi. Ce stiu, din auḑite Vě pot spune.

E. Gozsdu, ca şi nemuritoriul nostru archiereu Şaguna, a fost de origine român macedonean. Ca tiněr s'a dedicat studiilor iuridice, dovedind încă ca student caracter de bărbat serios şi distingêndu-se prin modesta-'i purtare în societate. A ocupat diferite oficii în administraţie, ajungênd şi la înaltul rang de comite. Dovedind eminente calităţi în tóte privinţele, în anii din urmă ai vieţei a fost chemat sě ocupe onorifical post de jude la curia supremă din capitală.

In aceste înalte oficii tótă activitatea sa a îndreptat-o într'acolo, ca afară de chemarea sa de legist, sě pótă duce un pas mai departe şi causa neamului sěu şi în special a bisericei nóstre.

De notat însě, că în tóte acţiunile urma strict principiul: *„Puţine vorbe, multe fapte"*.

Lipsit de vanitatea de a se lăuda cu ceea-ce făcea, pànă ce şi-a închis ochii n'a fost băgat în sémă, şi astfel a trebuit sě se stingă, a trebuit ca mórtea lui sě ne deştepte şi sě ne lumineze vederile, intunecate de clevetiri la adresa lui, cât timp l'am avut viu între noi. Atunci nu l'am ştiut cinsti; dar de i-am fi lăsat cel puţin buna pace; sě nu-'i fi turburat liniştea, de care sufletul sěu întru cele bune trudit, avea neapěrată lipsă!

Nici atâta nu i-a fost dat din partea fraţilor sěí, pentrucă şi atunci, ca şi acum, fost'au ómeni, cari nu vedeau cu ochi buni pe cineva mai ridicat între ei, şi astfel îi câutau numai defectele, ca sě pótă arunca cu tină în El; ḑilnic era timbrat de „trădător de ném" El, care pentru a nóstră înzestrare ḑi şi nóptea asuda! — Imí spunea un venerabil bătrân, bun amic al Lui, că de multeori se plângea de nedreptatea şi înjuriile conaţionalilor, se mângăia însè totdéuna cu cuvintele lui Christos: „Értă-i Dómne, că nu ştiu ce fac"!

Vědêndu-'şi apropiat sfîrşitul, singura preocupaţie-i era sě asigure pe basè cât mai tari averea sa, ca s'o primim intactă, sě o putem folosi în tihnă şi se n'o putem perde nici într'un cas! Bíne ne-a cunoscut El slăbicíunile, şi de aceea cât nu şi-a frământat mintea, cum ar fi mai consult sě ne dea avutul sěu! Mult îl durea, că n'a putut aduna mai mult, căci suma de ½ milion fl. i se părea de tot disparentă, faţă de miseria mare, în care ne aflam!

(Va urma.)

Din ROMÂNIA

(***Călětoriile Regelui***). In luna viitóre Regele *Carol I.* va face dóuě vizite însemnate: una *Regelui Sêrbiei* la Belgrad, şi alta Príncipelui *Ferdinand al Bulgariei la Sofia.*

Din isvor semioficios sě anunţă, că aceste călětorii n'ar avea alt caracter, decât acela de cărtuoasie, Regele dorind sě întórcă vizitele capilor statelor vecine, cari l'au cercetat ei întâi pe El.

Procesul Dreyfuss.

In noul seu stadiu procesul căpitanului deportat Dreyfuss. escită mult curiositatea lumii. Intreg vraful colosal de acte a fost transpus Curţii de cassaţie. Curtea de cassaţie are putere neţermurită: póte ordona revidiarea procesului întreg, ori póte nimicí chiar judecata, şi atunci osânditul e declarat liber şi dobândesce tóte drepturile perdute. Lumea aşteptă cu neastâmpăr, ce va hotărí Curtea de cassaţie: ordona-va ori nu revisia, iar eventuala revizie, scóte-va la ivélă nevinovăţia lui Dreyfuss, ori va descoperi numai pe complicii lui, căci se crede că a avut şi complici, — sau ce va fi?

Cum ḑi de ḑi în chestia asta ştirile se schimbă, se completéză, se desmint, noi vom da cetitorilor nostri, până la sfîrşirea fasei acesteia, ştirile mai marcaute, în schiţări cuintesenţiale şi cu datul ḑilei când au apărut:

= *30 Sept.* Un colaborator al ḑiarului „Matin" a avut o convorbire cu un jude dela Cassaţie. Judele s'a esprimat, *că nu crede, ca colegii sěi din senatul pentru chestíile criminale, sě părtinéscă revizia procesului!*

Dosarul procesului e aşa mare, că referenţii şi procurorul atâta au sě studieze, încât Curtea nu va putea ţinea şedinţa de hotărîre nainte de finea lui October.

= *1 Oct.* Manau, procurorul suprem, nu înclină spre revizie. Mai curênd ar fi pentru nimicirea de tot a judecăţii asupra deportatului, decât pentru revizuirea procesului întreg.

Pe Dreyfuss îl aduc din Cayenne acasă (drumul ţine cel puţin 25 de ḑile) şi îl ascultă de nou, şi numai dup'aceea va urma decisia Curţii, sě revidieze procesul, ori nu?

Noutăţi.

Doxologie: Din încidentul ḑilei onomastice a Maiestăţei Sale împěratului şi regelui nostru Francisc-Iosif I. s'a ţinut aḑi în biseparochială din Sibiiu-cetate oficiu divin împreunat cu docsologia cea mare şi cu rugăciunea de mulţămită.

La docsoligia acésta a luat parte în mod oficios corpul profesoral dela seminariul nostru archidiecesan cu elevii seminariali, şcóla civilă de fete a Asociaţiunii în frunte cu corpul profesoral, şi şcóla elementară de fete a reuniunei femeilor române din Sibiiu, sub conducerea corpului învěţătoresc.

La sfîrşitul oficiului divin s'a întonat imnul împerial, şi cu inima sfăşiată de durere a trebuit sě înecim în lacrimi strofa din urmă, care era dedicată Maiestăţei Sale împěrătesei-regine

*

Sêrbia împotriva papistaşilor franciscani. După o depeşă dela 1. Sept. n. din *Belgrad*, guvernul sěrbesc nu recunósce pe *paterul Vuisici* pe care *„Curia romană"* l-a încredinţat nu de mult cu conducerea diecesei papistaşe din Sêrbia, organisată de curênd. Guvernul a declarat, că nu va permite, ca franciscanii din Bosnia sě se încuibe în biserica papistaşă din Sêrbia!

*

Societatea de lectură „Andreiu Şaguna" a tinerimii nóstre seminariale din Sibiiu, în şedinţa sa ţinută la 14 Sept. v. a. c. sub presidiul D-lui Director semiuarial *Dr. Remus Roşca*, sa constituit în următoriul mod: De preşedinte s'a proclamat Dl prof. *Dr. Ioan Stroia*, vicepreşedinte şi preşedinte al comitetului: Ilie Hociotă cl. a. III.; archivar şi notar al corespondenţelor: Nicolaie Rusu cl. a. III. controlor: Adam Basarab cl. a. III.; redactor al foiei „Musa": Nicolau Comaniciu cl. a. III; notar al şedinţelor: Corneliu Popescu cl. a. II; bibliotecar: Nicolau Ţandru, cl. a. II; cassar Ioan Oţoiu cl. a. I; vicebibliotecar: Ilie Podariu ped. an. I; membriĭ in comisiunea literară s'au ales: Gherasim Popa şi George Ţereán cl. a. III.; Zeno Popovici şi Constantin Flâmênd cl. a. II; Sebastian Stanca şi Ilariu Gonţía cl. a. I.; Radu Prişcu ped. a. III. şi Nicolau Garoiu ped. a II.

*

Dela „Albina". *A doua tragere la sorţi publică a scrisurilor fonciare de 5% a-le Institutului de credit şi de economii „Albina"*, a urmat în 29 Septemvrie 1898 în presenţa Domnului notar public reg. Gavril Zàgoni şi a doi membri ai comitetului de supraveghiare al institutului. S'au tras, în valórea totală de 49.500 Coróne, următorii numeri:

á *500* Coróne: Nr. 15, 21, 33, 73, 109 116, 147, 181, 182; —

á *1000* Coróne: Nr. 19, 47, 63, 72, 73, 86, 171, 223, 252, 267, 280, 282, 286: —

á *2000* Coróne: Nr. 19, 45, 52, 61, 127, 137, 178, 194, 208, 222, 267, 370, 373, 453, 500, 544.

Cu începere dela 1 Aprilie 1899 aceste scrisuri fonciare se rěscumpěră la cassa „Albinei" în Sibiiu, la „Filiala" sa din Braşov, la Wechselstuben-Actien-Gesellschaft „Mercur" din Viena şi la „Pester ungarische Comercial-Bank" Budapesta, în întreaga valóre nominală împreună cu interesele curente; aceléşi sě rěscumpěră şi mai nainte ori-când prin escomptare, séu se pot schimba cu alte scrisuri fonciare după cursul ḑilei.

Cu 1 Aprilie 1899 încétă interesele lor mai departe şi cuponii de interese scăḑětori mai târḑiu, dacă la presentarea scrisurilor fonciare lipsesc, se subtrag din suma acestora.

Din scrisurilor fonciare eşite la sorţi la tragerile de mai 'nainte, nu s'au presentat încă pentru rescumpěrare următórele: á 500 Coróne: Nr. 7, 9, 31; — à 1000 Coróne: Nr. 55.; — á 2000 Coróne: Nr. 17, 160, 195, 212.

Sibiiu, în 29 Septembre 1898.

Direcţiunea.

„Inchipue-ţi dragă Bèrta", începu Lidia ne-mai putêndu-şi stăpâni rîsul. „Domnului acesta îi stă aceaşi sórte nainte ca şi ţie".

Berta îi privi mirată pe amêndoi.

„Nu te înţeleg Lidio dragă", respunse

„Nu? Atunci sě-ţi istorisésca d-nul. Şi acum vě rog sě mě scuzaţi un moment mi sě pare că iară a sunat".

Necunoscuţiĭ sě vědură deodată singuri Şi nu e mirare dacă la amêndoi sě observa puţină confesiune.

Tinerul privi câteva momente perdut pe drăgălaşă fată, pe urmă observând că ea plécă ochii roşindu-sě şi că devine perplexă — sě reculésă îndată încercând firul unei conversaţii.

„Scusă-mě domnişóră că nu observ formalităţile conversaţiei ce trebuesc aplicate faţă de necunoscuţi, ci fără mult încunjur te intreb, de e adevěrat ce a spus prietena D-tale, că am fi adecă egali părtaşi de suferinţă?..

Berta sě uită la el, pe urmă respunse fórte hotărîtă. „Sě vede dar că te-a informat Lidia, cum părinţii vréu sě mě mărite după aşa un cineva necunoscut — dar eu mi-am dat deja părerea. Nu-l voiu absolut! nici când n'am sě mě mărit după el. Dar — ḑise Lidia roşindu-se din nou, ce veí cugeta D-ta despre mine că îţi istorisesc de odată lucruri aşa intime? Ştii, ai ceva în faţa dtale, ce-mi inspiră încredere şi eu dau mult pe impresia primă.

„Iţi mulţumesc, şi ca sě-ţi dovedesc şi eu încrederea ce mi-o inspiri află, stim. domnişóră, că şi părinţii mei au acelaşi lucru în vedere: Se mě însóre cât mai de grabă cu o gâscuţă bogată — eu idealist ca şi D-ta sunt contra acestei căsătorii!

„Dar eu, respunse Berta, îmi urăsc mirele, cum numai sě póte sě urăşti un om! şi fără a-l cunóşte, în cuget, l'am corfat de o mie de ori".

„Crede D-şóră dragă, că în aceeaşi măsură urăsc şi eu pe necunoscuta gâscuţă, şi acum vědênd cum lupţi D-ta contra socotelii părinţilor, par'că m'am ambiţionat şi eu mai tare şi am sě-i spun mâne în faţă, că nu-mi trebueşte".

Ḑicênd aceste privi iar la Berta cu patimă şi fără a'şi mai ascunde interesul ce în câteva minute i-l'a câştigat drăguţa copilă adăugă: Te asigur, scumpă domnişóră, că sunt fórte fericit ca am aflat o fiinţă care simte şi cugetă ca şi mine, carea, aş putea dice, e oglinda sufletului meu"...

Şi luându-i mâna, începu sě o sărute pătimaş.

Intr'acestea iată că-i suprinde vesela Lidia, scuzându-se zimbind: „Iertaţi că prima dată v'am recomandat grăbită şi fugitiv, dar voiu acum se-mi repares greşala. Aici, Berta dragă, e dl Fritz Preler".

„Ce?" fu rěspunsul mirat şi Bertei.

„Şi aici: dşóra Berta Willing"

„Iertare! de o miie de ori iertare dşóră! eu cugetam... credeam ..

„Cruţaţi-vě mai departe scuzele", rîse Lidia. „Mě bucur că vě înţelegeţi aşa de bine; că am putut vindeca pe mica paţientă ce visa de fidanţare pe lună — cu gondola.

„E dar adevèrat, scumpă dşóră? Dta eşti mireasa mea de mâne"?

Berta nu rěspunse nimic, ci plecând capul, faţa ei părea că sě colorá de un roşu şí mai adânc, neştiind că tocmai încurcala asta în care sě afla, o făcea şi mai atrăgětóre în ochi tiněrului Preller, care ne-mai putênd sě-'şi ascundă sentimentul de iubire ce l'a avut pentru acea copilă din prima clipă când a zărit'o — îi cuprinse cu braţul talia şi ridicându-i cu celalalt drăgălaşa faţă ce era încă tot plecată, sfiit o sărută de mai multe ori, cu iubirea şi focul propriu numai mirilor iubitori şi fericiţi.

Nu greşim dacă constatăm că Berta a rěspuns şi ea sărutărilor cu acelaşi foc.

Iar Lidia zimbea fericită, că întriga ei a avut un succes atât de splendid!

Din nemţesce, de ..(*li—li*)..

PARTEA LITERARĂ.

Proverbele poporale.

— Insĕmnătatea lor —

Disertaţie ţinută în Apoldul-românesc la adunarea Despărţĕmêntului V. (Sĕlişte) al „Asociaţiunii", în Maiu c.

de preotul

Ioachim Muntean.

(Urmare)

Dacă vezi pe altu, c'o păţeşte ca şi tine, ori că nu i-se sfeteşte cum ar vrea, pare că mai poţi. Iţi vine bine, când îţi dà mâna sĕ zici şi tu altuia: „Na-ţ'o frântă, că ţ'am dres'o" orí„ Sus măciucă, jos nimică". Ba te sfătoşeşti încă de mai dai şi sfatul: „*La pomul lăudat sĕ nu mergi cu straiţa mare*", vrênd adecă sĕ loveşti în cineva, care „pórtă nasu prea pe sus", pecând 'i-sar potrivi vorba că-i „*falŭ gólŭ, straiţă uşóră*".

Dar nici nu-i bine sĕ te apuci de lucruri, cari trec peste puterile tale, că „*Cine-o ia prea lată, rĕmâne cu ea necrepată*". De aceea „*Intindete numai cât îţi ajunge ţolul*".

Ţĕranul cât póte se fereşte de pricini şi judecăţi, aducêndu-şi aminte de vorba dojenitóre: „Dacă n'ai treabă, fă-te martor; ear dacă ai bani, pune-te chizeş", şi ştiind că pentru el „*dreptatea-i ca funia în sac*", precum şi aceea, că mergênd la judecătoriu, trebue „*Ori sĕ fii cu miere 'n gură, ori cu mâna 'n buzunariu*", vorba ăluia: „*Darea trece marea*" fiind-că de, şi judecătoriul e om, „*Nu póte umbla nici el cu miere şi se nu-'şi lingă deştele*", apoi „*cu aceeaşi gură suflă şi cald şi rece*".

Iar cu domnii nu prea stă nime bucuros în lege, fiind-că ori-cine îşi aduce aminte de zicala, că „Corb la corb nu scóte ochii". Dar şi cu procesul câştigat poţi da de pacoste, sĕ „fluieri a pagubă", păţind-o cu advocatul ca ciobanu cu cânele harnic, care „scóte óia din gura lupului — pentru ca sĕ mânce el".

In chipul acesta a ajuns bietul creştin de-'şi zice: „*Mai bine o învoială strâmbă, decât o judecată dreaptă*".

Ai ajuns însĕ în póră c'un lepşit de cei-ce „dă cu barda-'n lună", ori „om cu capu amână", atunci n'ai încătro, ci strigi cât te ia gura: „*Ho mĕ, eu judecata, nu cu lopata*".

Ce e bun şi frumos totdeuna are preţ. „*Calul bun se vinde din grajd*". La tocmeli de măritiş se pune înse preţ şi pe zestre, şi fiind-că „banul e ochiul dracului", de aceea se întêmplă nu arare-ori, că „*sutele mărită slutele şi miile urgiile*". Deci ca sĕ nu fii înşelat, urmézā sfatul păţitului: „*Pânză şi nevastă nóptea sĕ nu-ţi alegi*". Dar te gândeşte şi la aceea, că „Cine alege, culege".

Apoi în cele din urmă tóte sunt trecĕtóre, şi dela o vreme póte zice fie-care: „Ce-a fost verde s'a uscat, ce-a 'nflorit s'a scuturat ce-a fost dulce s'a mâncat".

De asemenea şi ţanţoşului de odinióră i-se va puté zice vreodată: „Fostai bade când ai fost, dar acum eşti lucru prost". Cu tóte acestea „Reu e cu reu, dar mai reu e fără reu".

Iar pentru junişenele, cari ajung a nu mai fi „*Nici in rênd cu fetele şi nici cu nevestele*" se potriveşte vorba: „Tu ţ'o faci, tu o tragi", ba se fac încă şi de ocara lumii şi „mai de rîs ca fasolea în ziua de Paşti".

In căsătorie lucrul de căpetenie a fost şi este bună înţelegere. „Mai bine varză acră cu 'nvoială, decât zăhar cu cârteală". Vai şi amar de cei-ce „*duc traiu cu vătraiu*" Că dór „nici cânele nu fuge de bucătură ci de sburătură". Dar „un bun c'un rĕu aşa a lăşat D-ḑeu". Sunt mueri cu „póle largi şi minte scurtă", şi altele, despre care se zice, că „nu ştie bărbatu, câte ştie satu". Sunt însă şi bărbaţi, cărora le pot zice soţiile: „Nu crede bărbate, ce vezi cu ochii, ci crede ce 'ţi spun io". Vina însĕ tot cam bărbaţii o pórtă, de óre-ce „tóte femeile ar fi cinstite dacă n'ar fi ispitite".

(Va urma)

Onóre aceluia, cui se cuvine!

Domnului **Franz Wilhelm, farmacist, Neunkirchen lângă Viena** i-se scrie cu datul 11 August 1897 din **Altona**:

Sum deja de 70 de ani şi am suferit de 10 ani de reumathism precum şi de hemoroide şi nu puteam afla nici un remediu. Numai **tea D-V. Wilhelm pentru curăţitul sângelui antiarthritică antirheumatică** m'a curat în 3 sĕptĕmâni total de durerile mele. Vĕ esprim D-Vóstră şi contesei, despre a cărei scrisóre am cetit în jurnale, cea mai sinceră mulţumită.

Cu tótă stima [181] 1—9

Christ. Ackermann, rentier,

Altona lângă Hamburg, Reichenstrasse 6.

De vênḑare în tóte farmaciile.

Deposit principal: la farmacistul *I. G. Molnar*, Sibiiu.

Nr. 462/898. [177] 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de învĕţătoriu la nou înfiinţânda şcólă din comuna Bicâu lângă Branişca, protopresbiteratul Iliei, se escrie concurs cu termin de 15 ḑile dela prima publicare în „Tel. Rom."

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: *a)* în bani gata din repartiţie în popor suma de 138 fl.; *b)* în naturale dela 69 familiĭ câte 20 litri cucuruz à 1 fl. suma 69 fl.; *c)* lemne 3 orgii — 30 fl., din care sĕ se încălḑéscă şi şcóla; *d)* venitul cantoral socotit în bani 13 fl.; *e)* cuartir cu unele edificii economice şi grădină de legumi — 50 fl., care tóte la olalte fac 300 fl.

Invĕţătoriul, care va ocupa acest post, e datoriu a ţiné strană şi a cânta cu copii în biserică.

Reflectanţii la acest post au a se presenta până la alegere în comună, pentru luarea de informaţiuni mai detaiate despre starea şcólei şi modul de plătire al salariului; şi a-şi înainta suplicele concursuale instruite conform normelor din vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral până la terminul sus indicat.

Ilia, la 2 Septembre 1898.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Iliei, în conţelegere cu comitetul parochial.

Avram P. Pĕcurariu,
protopresbiter.

Nr. 358/898 [178] 3-3

CONCURS

Pentru întregirea posturilor vacante de învĕţători, din comunele mai jos însemnate, din protopresbiteratul Orăştiei, se escrie concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare in „Telegr. Român".

1. Vaidei, un post de îvĕţător cu salariul anual de 300 fl. v. a., plătit din alodiul comunal, cuartir şi lemnele necesari pentru încăldit
2. Romoşel, un post de învĕţător cu salariu anual de 300 fl. v. a. plătit din cassa bisericei, cuartir şi 4 stângini de lemne pentru încălḑit.

Doritorii de a competa la vre-unul din aceste posturi, au aşi aşterne cererile cnncursuale, instruite în sensul legilor din vigóre, subsemuatului protopresbiteral, în terminul deschis, fiind obligaţi a cânta şi în strană, eventual în cor, Dumineca şi în sĕrbători, la bisericile respectivelor comune, unde au concurat şi vor fi aleşi.

Oficiul protopresbiteral rom gr. or. al Orăştiei în conţelegere cu comitetele parochiale.

Orăştie, 31 August 1898.

Vasiliu Domşa,
protopresbiter.

Nr 409—898 [179] 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de al doilea învĕţătoriu la scóla din Stena se escrie şi publică concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în fóia „Telegr. rom".

Emolumente:

1) Salariu anual de 300 fl. v. a, din care 250 fl dela popor prin repartiţiune, 50 fl ca ajutoriu dela Venerab. Consistoriu.

2) Cuartir în edificiul scólei, şi 3 stângini lemne de foc.

Alesul va fi îndatorat a ţinea strană în biserică şi a cânta cu copii de scólă în decursul sf. liturgiĭ Dumineca şi sĕrbătórea.

Dela concurenţi se aştèptă, ca sĕ se presenteze în vre-o Duminecă ori sĕrbătóre la biserică, spre a'şi arăta desteritatea în cântările bisericesci.

Cohalm, 3 Septembre 1898.

Oficiul protopop. gr. or. al Cohalmului în conţelegere cu respectivul comitet parochial.

Nicolau D. Mircea
prot.

Nr. 6152/8 $\frac{98}{98}$ — pol. [182] 1—2

Publicaţiune.

Din partea subscrisului Magistrat se aduce la cunoscinţă, că Joi în 20 Octobre 1898, la 10 óre a. m. se va ţinea licitaţiunea pentru esarîndarea **păşunatului de oi,** pro 1898/9 din hotarul Sighişórei în sala de şedinţe a comitatului.

Vadiul e de 50 fl. Condiţiunile mai de aprópe de licitaţiune se pot vedea în cancelaria magistratului.

Sighişóra, 17 Septembre 1898.

Magistratul orăşenesc.

Se află de vênḑare

Portretul

Exelenţiei Sale, Înalt Preasânţitului Domn

Miron Romanul,

Archiep. şi Metropolit.

Preţul fl. 1.—

Librăria Tipografiei archidiecesane, Sibiiu.

Orológe de buzunar americane.

Cu garanţă, că nickelul nu-şi schimbă colórea, constructa mai e esactă şi mai bună decât a celor mai scumpe.

Preţul de bucată florini 3.—

Pe lângă garanţă, până unde ajunge provisiunea.

Lângă el lanţ argintit cu 60 cr.

Aparat de ras — automat.

Fox, fabricat veritabil de solingen, distins la multe esposiţii, nu cere praxă. Tăierea eschisă. Lucru curat şi comod. Scutesce de bóle de piele. Durabil şi scutesce de spese.

O bucată fl. 3.—

Tăişul *** e din oţel strălucitor, celelalte părţi din alpacca.

Un tăiş separat lângă el fl. 1.—

Se póte comanda la:

POLLÁK SÁNDOR, representantul principal.

Budapesta, V. ker. Kálmán-utcza 17.

Colectanţilor se espedézā la 5 bucăţi, unul gratis. [183] 1—30

Pentru a înlesni şi celor mai lipsiţi copii de şcólă procurarea de **cărţi didactice,** ne-am decis a *reduce preţurile* la următórele manuale:

Abcdar pentru şcólele pop. rom. de Z. Boiu, legat	dela fl. —.24	la fl. —.20
Aritmetica de V. Roman leg.		„ „ —.08
Carte de cetire I. de Z. Boiu, leg.	dela fl. —.40	„ „ — 30
„ „ „ „ II.	„ „ —.32	„ „ —.25
Elemente de geografie de Z. Boiu	„ „ —.30	„ „ —.15
Geografia de V. Roman		„ „ —.08
Istoria naturei şi fisica de Z. Boiu	dela fl. —.30	„ „ —.15
„ patriotică de Z. Boiu	„ „ —.30	„ „ —.12

Librăria Tipografiei archidiecesane, Sibiiu.

Ne-au sosit acuma:

Tabele de părete pentru cetit, românesci fl. 2.40

„ „ „ „ „ ungurescĭ „ 2.40

„ „ „ „ „ românesci de I. Tuducescu . . . . „ 3.60

„ „ **istoria naturală** (16 bucăţi colorate: regnul animal, vegetat şi mineral) „ 7.20

Tabele de mĕsuri metrice cu esplicare „ —.80

Librăria Tipografiei archidiecesane, Sibiiu.

Redactor prov. **Dr. Elie Cristea.**

Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 103 Sibiiu, Joi, 24 Septembre v. (6 Octobre n.) 1898. *Anul XLVI.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:

Pentru odată 7 cr., — de dóuě ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Republica francesă.

(✠) Doliul adênc și general, cu care Ceriul a ținut sě cerce în timpul din urmă popórěle monarchiei nóstre, ni-a cuprins într'atâta întrégă viéța sentimentelor, încât n'am avut nici liniștea sufletéscă, nici paciența necesară, a urmărí mai cu atențiune cele petrecute în depărtare mai mare de noi și în special scenele pline de consternațiune din Francia, unde din incidentul complicațiunii, în care a ajuns odiósa afacere Dreyfusiană, sě succedéză scandal după scandal, crisă după crisă, ba chiar cele mai sensaționale atentate și sinucideri; — tóte lucruri apte a produce convulsiuni simțite de întrégă republica și a o apropia de abisul unei crise generale.

Abisul devine cu atât mai amenințător, cu cât însași armata țěrei a ajuns în conflict cu guvernul, ér ura dintre singuraticele partide de pe arena publică au ajuns la așa grad, cum numai între cei mai mari dușmani strěini afli.

Acéstă stare de lucruri póte aduce țara înaintea unui astfel de pericol, cum n'a mai esistat pentru Franța dela întemeierea republicei. Diare bineinformate afirmă, că nu-i eschisă posibilitatea unei lovituri de stat, ori erumperea revoluțiunei.

Causa aparentă, care a produs acéstă grea situațiune, este procesul Dreyfus, care acum de mult sbuciumă opiniunea publică din lumea întrégă, ținênd într'o bolnăviciósă încordare întrégă presa, și prin ea atențiunea publicului cetitoriu, și deșteptând în toți o pătimașă curiositate față de secretul oficial, a cărui tăinuire se pretinde cu atâta insistență. Dar acest proces a fost numai sěmênța acelui vênt, care a produs marea furtună de adi, când, pe lângă persónele direct interesate în proces, s'au ridicat la suprafața mișcărilor toți factorii vieței publice francese până la pretedentul tronului.

Aceștia au alimentat neliniștea ivită și mișcarea pornită cu nemulțumirile proprii și cu pretensiunile, în serviciul cărora stau, și astfel au împărțit țéra în dóue tabere mari, cari stau dușmane față 'n față, așteptând deocamdată convocarea camerei, ca acolo sě continue lupta cu tótă vehemența ei, fără a se prevedea sfêrșitul, la care va ajunge, și care póte produce cele mai radicale schimbări.

De o parte stau armata, conservatorii și monarchiștii, de altă parte radicalii, socialiștii și majoritatea camerei, dacă mai este cu putință a statorí în împrejurările aceste majoritatea, ce a susținut guvernul actual. Vederile și interesele feliurite ale acestor partide, mânate de ură dușmană și înfocată, au produs încurcătura grozavă a iţělor țěrei, a căror descâlcire și nóuă arangiare reclamă priceperea unor bărbați mari și providențiali.

Ca frați de sânge ai poporului frances nu putem privi cu indiferentism încurcătura în care au ajuns, și care e tot atât de nefastă pentru prestigiul țerei, ca și panama și scandalul căilor ferate. Aceste casuri devin cu atât mai triste, cu cât obvin în sinul acelei națiuni, pe care lumea cu drept cuvênt a botezat o „grand nation“, findcă totdéuna a stat în fruntea reformelor, cari au produs progresul la care a ajuns omenimea astădi. Ele au și început a servi multora de motiv la esprimarea temerei, că alésa națiune — ajungênd din desastru în desastru — va începe a da în jos pe scara nimbului și a reputațiunei câștigate în trecut. Temerea lor o susțin mai ales pe cuvêntul, că scandalele ivite în ultimii ani nu sunt resultatul pěcatelor unor singuratici indivizi decădzuți, ci resultatul unui curent infectat și al atmosferei corupte, în care sunt siliți a trăi și căreia devin jertfă.

Gravitatea și seriositatea acestei situațiuni pline de demoralisare și decadență, indică, că causa finală, ce a produ-s'o, nu póte fi superficială, de ieri-alaltăieri, ci este încuibată mai de mult în organismul neamului frances și are rădăcini puternice. Ea provine din degenerarea principiilor republicane, cari au produs Francia de adi, și din desvoltarea favorabilă, ce au aflat'o bu[illegible]le demagogice sub masca demo[illegible] propagate de tótă lumea, și cari [illegible]d putere, au lucrat pentru ruinare[illegible]ri-cărei autorități.

[illegible]n avêntul pentru ideile de libertate[illegible] egalitate și frățietate, au trecut mulți bărbați dătători de ton tóte marginile. Unii au esplicat egalitatea așa, că acum nici unei ființe supreme dumnedeesci nu mai avem a ne pleca și închina. Acestei convingeri i-au dat espresiunea simbolică, atunci când au dat foc statuei de hârtie, care representa deița „bigoților“, făcênd cu aparate mechanice, ca din cenușa acesteia sě se ridice statua de marmor a deiței ce representa *Rațiunea*.

Numai cât efectele acestei mechanice jucării și mășinării, au schimbat strigătele de bucurie, ce însoțeau ridicarea în vězduh a flacărilor **statuei de hârtie**, în strigătele pline de îngrijire de viitorul țerei, ce însoțesc manifestațiunile periculóse ale neînțelegerilor de adi.

Subminarea autorității divine a bisericei, justificată încâtva prin tendințele abusive spre mărire și putere luméscă a celor din fruntea bisericei papistașe, a avut consecuențe funeste și în societate, până chiar în familie. Odată rěul întins, societatea își perde rostul și regulatorul mersului normal al afacerilor. Exagerarea tragerii consecuențelor din principiile, cari forméză temelia statelor cu organisațiune modernă, a desechilibrat organismul multor instituțiuni și factori și acésta a conturbat funcționarea normală a lor pe câtă vreme fiecare — chemat și nechemat — voia sě fie mare și sě se ridice acolo, unde nu merita.

Degenerările autorității singuraticilor factori din țéră a ruinat în cele din urmă autoritatea statului, degradând'o la un pictus masculus, fără nimb, fără putere de cohesiune.

Aceste constatându-le nu voim câtuși de puțin a trage din ele conclusiuni desperate, că o îndreptare spre bine ar fi anevoiósă.

Spiritul avêntat al neamului frances a produs atât în bine cât și în rěu, lucruri, cari au pus lumea în uimire. A ajuns de multeori în astfel de ferbere, din care lumea credea, că a scăpa teafăr este o imposibilitate. Dar timpurile mari, au produs și au scos la ivélă și ómeni mari, cari au sciut afla calea, pe care urmându-o națiunea, sě iasă la limanul mântuirei.

Grand națiunea, care a produs atâtea minți geniale, atâtea stele, cari au „mers în fruntea altor neamuri, vărsând lumină în urma lor“, mai are atâta forță în trupul sěu, ca sě scie aplana și cea mai nóuă încurcătură, care atrage atențiunea lumei întregi.

Noi dorim Franciei cu frățéscă dragoste, cel mai bun succes întru aflarea espedientelor pentru restabilirea ordinei și asigurarea ei prin crearea de temelii lipsite de greșelile, ce s'au descoperit în decursul timpului, și pe cari mintea lor pătrundětóre de sigur le-a observat.

O constatare.

Oficiósele din Budapesta, s'au aflat îndemnate în fine a presenta pe domnul **Jancsó Benedek** drept persóna care a concipiat scrisórea cu pricina, pentru a cărei autenticitate s'a vărsat atâta negrélă în jurnalistica din România.

Persóna este bine cunoscută în Bucuresci, pentru-că cu concesiunea guvernului a cercetat un an școlar întreg prelegerile, ni-se pare din liceul Stului Sava, ca sě învețe limba română cum se cade, și póte din alte motive.

Ear în ce calitate a ajuns d-sa se concipieze acea scrisóre, trimisă la adresa Metropolitului nostru, dovedesce actul prin care d-nul ministru de culte și instrucțiune publică îl denumesce **inspector** pentru școlele medii gr.-or., publicat în numěrul de duminecă al fóiei **oficiale**, în care cu privire la persóna d-sale se dice:

„Pentru gimnasiile din Brașov și Brad și pentru scólă din Brașov, cari stau sub conducerea archiepiscopului și metropolitului român gr. or. (denumesc) pe *Dr Iancsó Benedek*, profesor la gimnasiul superior de stat, *ingremiat* (berendelt) *la presidiul ministerial reg. ung. pentru a face servicii.* („a m. kir. ministerelnökséghez szolgálattételre berendelt, állami főgymnàsiumi tanárt“.)

Urméză ca cei, cărora le place a se disputa „de lana caprina“ se constate dacă d-nul Jancsó Benedek a aparținut în sens „**strict**“ séu „**nestrict**“ la „**gremiul** presidiului ministerial.

Noi credem că lucrul este destul de clar chiar și pentru cei-ce cércă nod în papură.

Sěrbarea Sftei Sofii în Brașov.

— Cuvêntarea profesorului G. Vătășan —

Brașov, 2 Oct.n. 1898.

(Incheiere.)

Era diua de 4 Novembre anul 1868, când a chemat el pe fruntașii nostri la sine și le-a arětat ultima sa voință, rugându-i a fi martori ai testamentului sěu. — Curînd s'a rěspândit vestea nobilei sale fapte; gurile au amuțît în fața acestui act, care a mișcat puternic pe toți. Suma de $^1/_2$ mil. fl. — întréga sa avere — ne-a lăsat'o el nouă drept moștenire, cu menirea de-a ne cresce tinerimea la scoli mai înalte, căci vědzuse în viéță, că întunerec e preste poporul nostru și de o inteligență mai superióră suntem aprópe cu desăvîrșire lipsiți. El a voit sě ne tindă mai multora mână de ajutor de a ne putea cultiva, deórece era pe deplin convins, că în timpul present cultura e cea mai puternică armă pentru un popor. —

Ca sě cunóscem mai bine dispositiunile testamentare mai marcante ale marelui donator, voiu cita unele părți, cari fac mai evident interesul cel mare, ce l'a purtat pentru a încredința administrarea averei lăsate după sine, unor mâni cât mai solide; vom vedea din acestea și cât a fost de nobil El față de soția sa, dovedindu-'i o iubire, cum în viéță rar avem ocasie sě vedem. Étă ce cetim în punct 7. al testamentului:

„*Intréga averea mea*... o las în întregul ei acelei părți *a națiunei române* din „Ungaria și Transilvania, care se ține de „legea ortodoxă rěsăriténă. Din lăsămêntul „acesta voiesc sě se constitue o fundațiune „**permanentă**, care va purta numele „Fundațiunea lui Gozsdu“ etc.

„Pentru administrarea fundațiunei mele „de națiunea română ortodoxă orientală, împuternicesc următórea representanță:

„Pe metropolitul sau archiepiscopul oriental ortodox român.

„Pe toți episcopii orientali ortodoxi români din Transilvania și Ungaria.

„Tot atâți, și fără de acestia încă „trei bărbați laici autoritativi, cunoscuți pentru onorabilitatea lor, și pentru trezvia lor „împreunată cu sentimente de devotați *ro„mâni orientali ortodocși*....

„După ce representanța acésta va primi *în numele națiunei române ortodoxe „orientale* din **Ungaria** și **Transilvania**, rěmasul fundațional, și acela îl va aședa pe lângă controla cuviinciósă în cassa „metropolitană ortodoxă română, sě-l depună „spre fructificare la locuri sigure și cu credit solid...

.. „Douě treimi din venitul curat sě se „capitaliseze în fiecare an și sě se înmulțéscă cu cametele cametelor, respective cu „venitele veniteler, *50 de ani* dela timpul „primirei.

„Din a treia parte a venitului. . plătindu-se un oficial purtător de socoteli, restul sumei sě-'l împartă representanța fundațională *ca stupendii* **acelor tineri „români de religiunea nóstră, distinși prin purtare bună și prin „talente**, ai căror părinți nu sunt în stare „cu averea lor propie sě ducă în deplinire crescerea și cultivarea fiilor lor....

„Venitul întreg din suma principală a „fundațiunei — cu separarea și economisarea unui fond de reservă — sě se întrebuințeze pe lângă sus espusele ajutorări, pentru ori-ce alte scopuri religionare ale Românilor de religiunea ortodocsă resăriteană, „după buna chibzuire a majorității representanței, avênd în vedere prosperitatea și înflorirea patriei comune, a **bisericei rěsăritene** ortodoxe și a *națiunei române*....

„La cas, când în testamentul acesta „s'ar ivi ast fel de îndoeli, după cari drepturile „soției mele s'ar vedé a fi în colisiune cu „înteresele massei ce testez, séu cu drepturile eredilor mei, rog pe esecutorii testamentului meu și pe autoritatea competentă, a „esplica astfel de îndoială în tot casul **în „favorul soției mele**, *pentru-că în lumea „acésta numai față cu soția mea iubită me „simt dator cu mulțămită, și de aceea la nici „un cas nu aș vrea sě o amărăsc...*

„Pentru ca dispositiunile acestea testamentare sub decursul timpului sě nu sě „dea uitărei, dispun, ca testamentul acesta „**sě se cetéscă în toți anii în tóte „bisericile parochiale române rěsăritene, în diua nascerei mele**, „la 9 Februarie v.

„Cu acestea încheiu ceea-ce mult a „zăcut la inima mea...

„Dumnezeu cu voi, iubită **patrie** și „**națiune**, iubită soție și iubite neamuri! „Dumnezeu cu voi iubiți amici!“

Testamentul acesta s'a luat la cunoscință în mod oficios de congresul nostru național-bisericesc întrunit în tómna anului *1870*. — Un efect miraculos a avut publicarea lui: **Din tóte părțile începură tinerii români a alerga la școle**, știind acum că deschise le stau de aici înainte și porțile universităţilor, spre a se cultiva mai desăvêrşit. Am ajuns astfel, că în scurt timp ne-am recrutat un contigent destul de însemnat de bărbaţi inteligenţi pe tóte terenele vieţii publice.

Dar acum stând înaintea feţei imposantei figuri a marelui donator, sĕ ne întrebăm: satisfăcut'am noi cel puţin singura dorinţă esprimată de El cu limbă de mórte? Cu buze tremurânde constrînşi suntem a recunósce, că afară de drepturile, cari El ni le-a dat, afară de folosul material care l'am gustat pe urma Lui, noi nimic nu i-am adus ca tribut de recunoscinţă! Nici chiar modesta lui pretensiune — prin care dispune cetirea testamentului cu ocasiunea onomasticei sale în tóte bisericile — nu o îndeplinim cu cuvenita sfinţenie. Este adevĕrat, că forul nostru suprem bisericesc — congresul naţional bisericesc — în sesiunea sa din anul 1870 a decis a satisface disposiţiunei amintite; ba mai mult: sub influinţa entusiasmului general, provocat la prima cetire a testamentului, a luat conclusul de a sĕrba memoria generosului binefăcĕtor printr'un parastas solemn ţinut cu ocasiunea întrunirii sinódelor nóstre protopresbiterale; mai departe pentru-ca chipul marelui donator neşters sĕ ne rĕmână din veac în veac şi în sufletul fiecărui fiu al bisericei nóstre imprimat sĕ fie, totdeuna înaintea ochilor sĕ-l avem, a dispus ca în fie-care şcólă ortodoxă română portretul lui Gozsdu sĕ fie atârnat pe părete. In mare parte însĕ tóte aceste au rĕmas literă mórtă. Pe sine se onoréză cei-ce ostenélă-şi iau a-le esecuta.

Un an de ḑile încă şi decenii trei se împlinesc, de când El la cele vecinice s'a mutat cu sufletul mângăiat, că întrégă viaţa Sa pentru fericirea nóstră a muncit. — Şi noi câţi am gustat din bogatele fructe ale ostenelilor lui, câţi ne-am câştigat ranguri şi titluri, la cari fără nobila lui faptă nici a visa nu ne era dat? — şi în schimb ce prinos i-am adus? Nu ne-am manifestat recunoscinţa nici într'un fel.

Ca şi cum ar fi un blăstăm de sus pe némul nostru! Multe din scăderile strămoşesci le-am păstrat pănă aḑi, dar' n'am căutat ca, cel puţin cu ele sĕ ţinem neatinse şi virtuţile, aplicările nobile ale lor.

Despre străbunii noştri e în deobşte cunoscut, că cu sfinţenie îşi aduceau aminte de binefacerile, de sacrificiile, ce le făcea vr'un cetăţén pentru binele comun şi cu pietate numele lui pomenit era din ném în ném şi chipul lui turnat era în metal sau tăiat în marmoră, ca fiecare prilej sĕ aibă, sĕ privéscă mereu în faţa celui-ce pe pământ numai fericirea semenilor sei a ţintit'o. — Noi ne mărginim „a ţiné minte“ nedreptăţile ce ni se fac, uitând cu totul pe aceia, cari au muncit pentru a nóstră ridicare materială şi morală, căutând a ne elupta un loc onorabil în şirul popórĕlor, cu cari sĕ trăim Provedinţa ne-a lăsat.

Şi acésta în firea nóstră fiind, în aceste momente solemne, când spiritul unuia dintre cei mai nobili binefăcĕtori ai némului nostru l'am chemat, rugămu-te pe tine Părinte al nostru ceresc, aduţi aminte de noi şi *îndréptă-ne cu o clipă mai curênd pe calea cea adevĕrată, care duce la tot ce e bun, nobil şi sfânt; depărtéză dintre noi tóte pornirile rele, şi fă ca între noi, pacea şi buna înţelegere sĕ se sălăşluiască!*

Tu divină patrónă, a sfântului acestui locaş, ridică-ne din întunerecul, în care orbecăm, pogóră în mijlocul nostru duchul cel bun, duhul cel luminat, care ne apropie cu inimă curată de Cel ce asupra nóstră veghéză. Fă, ca sĕmînţa aruncată cu mână darnică de marele Gozsdu, în inimile tinerimei nóstre sĕ prindă rădĕcini puternice, şi róde mănóse sĕ aducă pentru înaintarea şi fericirea némului românesc!

Revistă Bisericéscă.

--

Congresul bis. sêrbeşti.

Vicepreşedintele Congresului naţional bisericesc al Sêrbilor a convocat pe *13* Octobre o conferenţă membrilor Congresului, la Carloviţ, spre a sĕ consulta ce e de făcut, ca congresul amânat de guvern „pe timp nederminat“, sĕ fie convocăt iarăşi.

—

Limba liturgică în Croaţia.

In Croaţia e veche sforţarea de a se întroduce limba slavă *viie* ca limbă liturgică.

In causa asta a urmat acum o decisiune meritorică.

Cu data de 5 Septembre a apărut decisul Romei, care reguléză definitiv afacerea liturgiei. In liturgie, ḑice decisul, *nu este permiş a se folosi limba slavă viie, ci limba vechiă slavă*, cea scrisă cu caractere glagolatice, folosită de pe timpul papei Inocenţiu IV. Episcopii trebue sĕ se îngrijască de învăţarea ritului şi limbei vechi slave Preoţimei, care este ordinat în limba vechiă slavă, numai în casuri esceptionale îi este iertat a oficia liturgia în limba latină. Tot aşa stă lucrul şi cu privire la preoţímea latină. In bisericile, în cari pănă acum evangelia şi epistolia s'au cetit pe lângă liturgia latină, în limba veche slavă, praxa acésta rĕmâne şi pe viitor. Vecerniile, litaniile şi predicele însĕ sunt a se face în limba viie a poporului. Episcopii, cari în puterea lor au întrodus liturgia slavă viie, vor fi aspru pedepsiţi. Decretul este iscălit de cardinalii Mazella şi Panici.

—

Sic transit!..

O ştire înteresantă în felul sĕu vine pentru Roma, adecă corect ḑis, pentru *Papa* dela Roma.

Se scóte anume la ivélă, că în pregătirile, ce s'au făcut pentru întrunirea Congresului de pace ori de desarmare propus de Ţarul, Papa dela Roma a fost cu totul desconsiderat. Cum papa se consideră şi el ca-o „putere“ şi îşi are „diplomaţia“ sa de mare aparat, se ţinea ca sigur, că va fi şi „statul“ sĕu învitat la împortantul congres. Dar „şismaticul“ de Ţar al tuturor Ruşilor, se vede că e de alte păreri.

O telegramă din chiar Roma vesteşte, că la congresul pentru desarmarea generală, convocat de Ţarul, numai acele puteri au fost învitate, cari dispun de teritoriu îndependent, iar *papa, a fost simplu eschis dela congres.*

Scim că se va turburá „Unirea“ din Blaj, dar înzadar! Sic transit gloria mundi!

Mortalitatea în ţéră.

După raportul de pe luna August a. c. a oficiului statistic central, în *Ungaria* şi *Fiume*, numĕrul născuţilor-viĭ în luna acésta a fost de 51,714. a celor născuţi-morţi 1,071. Au murit în etate de: sub şepte ani 22,498, peste şepte ani 15,130. Numĕrul total al morţilor e deci 37.628. Sporirea naturală a poporaţiunei 15,086.

Faţă de aceeaşi lună din 1897, în August a. c. numèrul născuţilor e mai mic cu *2000*, a morţilor mai mare cu *1000*, aşa că sporirea a rĕmas cu peste *3000* îndărĕtul celei din anul trecut.

Datele statistice arată relativ mai multe nasceri în ţinutul dintre Dunăre şi Tisa, *mai puţine în Transilvania*! Dintre comitate numĕrul proporţional mai mare îl arată c. *Sabolciu* mai mic *Sĕlagiul*.

Mai mulţi au murit în com. *Ugocea*, mai puţini în c. *Şároş*.

Ma bine s'au sporit în com Turócz, mai slab în Selagiu.

Dintre *bólele contagióse: aprinderea de plumâni* singurá a secerat *3900* vieţi, dintre cari 171 cad pe Budapesta. Mai multe jertfe a avut ţinutul dintre Dunăre-Tisa: 809.

Tusea măgărească a secerat 848 jertfe.

In *difterie* au murit 601. Mai mulţi în Ardeal. Mai puţini între Tisa şi Murĕş.

Scarlatul a omorît cu 120 mai mulţi ca în Iulie. Mai multe jertfe a avut între Dunăre şi Tisa, mai puţine în Ardeal.

In *colică* au murit 251, cu 115 mai puţini ca în luna precedentă.

In *tifus de stomach* au murit 476, dintre cari cei mai mulţi din Transilvania.

In *inimă rea* (*Dysenteria rubra*) au murit 443 (în Iulie 279). Aci înse Transilvania stă în frunte.

In *turbare* au murit 4.

Starea sanitară a fost în August în genere mulţumitóre.

REVISTĂ EXTERNĂ

——

Creta! Creta!

Tot măr de cértă e încă acest frumos ostrov de rĕsărit. Frecările sângeróse dintre creştinii şi musulmanii de pe Creta, departe de-a înceta, par'că se tot îndârjesc. „Puterile“ pacificătóre nu mai ştiu ce sĕ facă, dóră restabilesc ordinea şi împământenesc pacea şi liniştea.

Se spune, că tóte ar merge uşor, de n'ar fi armata turcéscă, la vederea căreia creştinii, majoritatea poporaţiunii, se înfuriază şi provócă turburări.

De aceea ambasadorii puterilor europene îşi dau acum tóte silinţele, sĕ înduplece pe Sultanul se-'şi retragă oştirile din Creta. Ambasadorul Angliei, Franciei şi Italiei, au primit deja prin 2 Oct. instrucţiile guvernelor lor, în înţelesul cărora vor cere, ca Sultanul sĕ-'şi retragă trupele, căci fără asta nu pot duce în deplinire reformele administrative, ce-'s absolut necesare pe insulă. De îşi retrage trupele, puterile iau sub paza lor siguranţa supuşilor turci şi suveranitatea Sultanului; de nu şi-le retrage, vor fi silite a recurge la mijlócele cele mai de pe urmă, şi nici de suveranitatea sultanului nu mai stau bune, ci vor întroduce reformele cu considerarea dorinţei numai a majorităţii creştine a locuitorilor insulei.

Iar sultanul le omóră cu tăcerea: nu ḑice nimic, ori de ḑice: făgădueşte tot; fac, fac, dar de fapt nu face nimic!

——

Sultanul nu cedéză!

Din Candia se telegrafiiază cu data 3 Oct.: Guvernorul suprem Dşevad-paşa a comunicat guvernorilor turceşti de pe insulă, că sultanul a hotărît, *că nu-şi va retrage trupele de pe Creta.*

——

Pregătirile Franciei.

După ştirile lui „*Daily News*“ din Londra, guvernul frances a cumpărat o cantitate uriaşă de *material de rĕsboiu*: tóte magazinele sunt pline. Ordinul pentru aceste cumpărări l'a dat prima-dată *Cavaignac*. De atunci în tóte fabricele de stat ori private se lucréză cu mare febrilitate la esecutarea comandelor mari de materii de rĕsboiu pentru armată, pe cari le-a comandat guvernul.

DIN ROMÂNIA

——

Educaţiunea poporului.

Se ştie, că în România, care într'un trecut nu prea îndepărtat stătea fórte rĕu, fórte îndărăt cu instrucţia poporului. — s'au făcut mai ales dela independenţă încóce, şi se fac întruna, mari sforţări pentru a ridica poporul prin şcóle bune.

Despre resultatele la cari s'a ajuns pănă acum, ne putem face o icónă din datele de mai jos, ce le luăm după „*Voinţa Naţională*“, care le-a scos din Statistica oficiósă a şcólelor rurale.

(*Progresul statisticei*). In fie-care an, ministerul instrucţiunei publice. dă la iveală câte o statistică privitóre la învĕţământ.

De unde cu câţi-va ani în urmă nu se putea cunóşte nici numĕrul copiilor, cari *pot* urma la şcólă, ori cei *cari urméză*, astăḑi biroul statistic a luat o mare desvoltare. Ḑilele acestea a apărut stasistica învĕţământului primar rural pe anul şcolar trecut, 1897—98, într'un volum de aprópe 700 pagini, cu o întroducere amănunţită, făcută de şeful serviciului statistic, d. Mihail Demetrescu. Iată câteva date ale ei:

(*Copii obligaţi la şcólă*). In fiecare an se face un recensământ al copiilor în vîrstă de şcólă. Resultatul numeric al acestui recensământ a dat în Ţară, pentru anul şcolar 1897—98, cifra frumósă de *685.450* copii în vîrstă de şcólă, din cari: 374.469 băeţi, şi 310.981 fete.

(*Câţi cercetéză şcóla de fapt?*) Dintre 685.450 copii în vîrstă de şcólă însĕ, numai 228.476 elevi au fost înscrişi de părinţii lor la şcólă; *138.604* au urmat regulat cursurile; şi numai 135.515 au fost presenţi la examene; dintre cari 121.482 au fost promovaţi şi 9118 declaraţi absolvenţi ai şcólelor rurale.

Diferenţa mare între numĕrul copiilor, cari pot urma la şcólă şi a celora inscrişi, se explică prin absoluta insuficienţă a localurilor de şcóle şi a depărtărei lor de centrurile şcolare, piedeci destul de mari, pentru a îngreuia aplicarea severă a obligativităţei.

Dar făcênd o comparaţiune între aceste constatări şi cele de anul trecut şi între anul şcolar 1888—89, ne putem bucura, că totuşi învĕţământul poporal al României, e într'un progres vĕdit. Aşa, avem:

In anul şcolar	Presenţi la examene
1888—89	87.936
1896—97	164.047
1897—98	180.156

(*Rĕsplata învăţătorilor harnici*). Ca stimulent puternic pentru a încuraja pe dascălii buni, legea din 1896 a prevĕḑut recompense de 180 lei acelora din învĕţători, ale cărora şcóle sunt frecuentate de minimun 60 copii în total, şi de cel puţin 7 elevi în clasa ultimă.

Intenţia autorului legei a fost încoronată de succes, căci din an în an, vedem sporindu-se numĕrul învĕţătorilor harnici. De unde anul trecut nu eşau de cât 70 de învĕţători cu recompense, anul acesta numĕrul lor trece peste 120.

*

In numĕrul viitor vom arăta, câte şcóle au funcţionat, câte s'au zidit de nou, şi ceva despre aşa numitele „*Cantine şcolare*“.

Procesul Dreyfuss.

= *3 Octobre n.* După cum spune „Libre Parole“, procurorul suprem Manau va declara în propunerea sa, că procesul Dreyfuss e imposibil sĕ fie *revizuit*; *nimicirea* procesului însĕ, nu o ţine de imposibilă.

Stirea interesantă a ḑilei e, după care corabia frnceză „*Dubourdieu*“, ar fi ancorat deja la ţermul „*Insulei Dracului.*“

= *4 Octobre.* Eri o mulţime de popor s'a adunat inaintea localului *Salle de Wagram*, cu scopul de a ţinea o adunare de demonstraţie. Tumultul s'a împărţit în doue tabere în Dreyfuss-işti şi anti-Dreyfussisti. Taberele: s'au încăierat, şi adunarea a degenerat în o bătaie ordinară. Pe stradă curgea sânge; 20 de ómeni au fost transportaţi la spital.

Că în ce chip au degenerat lucrurile în Franţa, o arată faptul, că din ce în ce mai stăruitor se pomenesce de *revoluţie*, de bătaie. „Petite Republique“ scrie, că e deja sigur, că Franţa se află pe pragul revoluţiei. Guvernul sĕ păzéscă republica.

= *5 Octobre.* Zvonindu-se într'una că Francia va cere, în anumite privinţe, esplicări Germaniei, d. e. privitor la ţinuta ataşatului Schwarzkoppen, — un diplomat german a declarat ḑilele acestea:

Germania nu-'şi va schimba ţinuta sa reservată, de simplă privitóre. „Afacerea acésta, a ḑis, pe noi politiceşte nu ne privesce de loc, din punct de vedere al justiţiei, de abia, din punct de vedere moral însĕ, da, fórte mult“.

Se anunţă din Cayene ḑiarului *Figaro*, că Dreyfus nu ştie nimic din cele ce se petrec în Franţa; chiar păzitorii sĕi nu pot ceti ḑiarele.

Dreyfuss este sănĕtos

Pentru plugarii noştri.

Dela preşedintele comisiunii economice a comitatului Sibiiu, primim spre publicare:

Programul

esamenului final, ce se va ţínea la *19 Octombrie 1898*, 8 óre a. m. în în şcóla agronomică a comitatului Sibiiu, despre aptitudinea învăţăceilor în lucrările economice:

a) Lucrări de mână:

1. Tăierea de paie şi napi, precum şi prepararea de nutreţe mestecate. — 2. Mulgerea vacilor. — 3. Inhămarea şi prinderea la car a cailor şi boilor. — 4. Cosîtul. — 5 Scóterea şi curăţirea napilor de zăhar şi de nutreţ. — 6. Săparea şi grămădirea cu plugul de săpat Gröben şi cu „Planet junior“. — 7. Semănatul cu mâna şi cu maşina de sămĕnat. — 8. Scóterea, plantarea, legarea şi îngrădirea pomilor. — 9. Demonstrarea diferitelor sisteme de oltoire la pomi.

b) Lucrări cu vite:

1. Aratul cu plugul universal Sack, şi anume:

Cu plugul singur; cu tăietoriul dinainte; cu plugul pre dóue brezde; cu plugul pentru afunḑime; cu uneltele de curăţit; cu uneltele de grămădit; cu exstirpatorul; cu făcĕtoriul de gropi; cu maşine de scos cartofi. — 2. Aratul cu plugul de schimbat. — 3. Lucrări cu carul cu „Planet Junior“, şi anume:

Săpatul (curăţitul) în diferite lăţimi, afunḑimi şi moduri; grămăditul înlăuntru şi înafară; brezdarea cu marcherul; acoperirea brezdelor de sĕminţe şi neteḑitul cu tăvălugul. — 4. Grăpatul. 5. Semănatul cu maşina de sĕmânat.

Dóuĕ exposiţiĭ în Sebeşul-săsesc,

In şedinţa sa dto 3 Oct. n. c., subscrisul comitet central a luat hotărirea de a arangia în tómna anului c. în opidul *Sebeşul săsesc*, şi anume în ḑilele din 26—30 Octombre o *exposiţie de póme*, a dóua de acest fel la noi, ér la 30 Octombre *o exposiţie de vite cornute.*

Spre scopul premiării ne stau la disposiţiune în total 700 coróne, din cari 500 coróne ajutor din visteria statului şi 200 cor. ajutor din fondul economic al comitatului Sibiiu.

La exposiţia de póme pot lua parte ca exponenţi toţi locuitorii comitatului Sibiiu, ér la cea de vite esclusiv proprietarii din *cercul pretorial al Sebeşului săsesc şi al Mercurei.* Pe lângă diplome la exposiţia de póme se vor distribui premii în valóre de 200 cor., ér la cea de vite de 500 cor. „premii de stat“ şi „premii dela comitat“.

Deschiderea solemnă a exposiţiei de póme se face Mercuri în 26 Octombre n., ér închiderea şi premiarea Dumínecă în 30 Octombre n.

Ţinem a vesti despre acésta în mod prealabil pe cei interesaţi cu adausul, că programele speciale se vor publica în curênd.

Sibiiu, 5 Octobre 1898.

Comitetul central al „Reuniunei rom. de agricultură din comitatul Sibiiu“.

Dem. Comşa, preş. *V. Tordăşianu*, secr.

AVIS! Cu finea l. c. st. v. se va sista espediţia „Telegr. Rom.“ tuturor acelora, cari mai restéză din abonamentul à. c. Deci rugăm pe toţi prenumeranţii, cari doresc a nu se lipsi ge fóie, sĕ solvèscă nesmintit până la finea lui Septembre c. v. întreg restul abonamentului.

Administraţia „Telegrafului Român“.

Noutăţi.

Societatea de lectură „Petru Maior“ a tinerimii universitare romane din Pesta, îndreptându-şi tótă atenţia asupra îmbogăţirii *bibliotecei* sale, aḑi încă prea modestă pentru a servi cu destule isvóre spre cultivarea dorită a membrilor sĕi, cu considerare la modestele mijlóce materiale, care nu-'i permit sĕ cumpere pe banì tóte cărţile ce de altfel ar dori sĕ le aibă, face prin comitetul seu apel la toţi cărturarii neamului românesc, autori şi editori de cărţi, instituţiunile culturale şi scientifice etc., rugându-i stăruitor, sĕ contribue la sporirea bibliotecei numitei Societăţi, care e un bun comun al naţiunei întregi, prin donaţiuni în cărţi, reviste scientifice-literare ş. a.

Avem convingerea, ḑice apelul, că numai întregind ast-fel bíblioteca şi umplênd lacunele din ea, din bogăţiile producţiei literare românesci şi, întru cât va fi posibil, şi streine, vom puté face tot mai mult din societatea nóstră, ceea-ce trebue sĕ fie: sanctuarul sfânt, în care se pun basele unei înţelepciuni practice pentru viéţă şi unde mai pe sus de tóte se conservă şi cultivă tesaurul cel mai scump al nostru — limba ce-o vorbim. Da, numai ajutând din tótă inima acest focular de cultură românéscă, îi va fi cu putinţă acestuia a se susţiné cu vrednicie în acéstă mare de elemente, strĕine nóuĕ în limbă şi aspiraţiuni. Fie, ca rugarea nóstră căldurósă se afle rĕsunet viu în inimile tuturor Românilor de bun simţ, spre mulţumirea nóstră şi a némului cinste! — Apelul e datat: Budapesta, din şedinţa comisiunei literare a societăţii „Petru Maior“, ţinută la 18 Aprilie 1898, şi subscris de D-nii *Victor Păcală* preşedinte şi *Candin David*, ref. al com. lit.

*

Lege pentru scutirea muncitorilor. In ministeriul de comerciu s'au apucat deja de pregătirea proiectuiui de *lege pentru scutirea muncitorilor.* Ministeriul a fost trimis în strĕinătate mai mulţi specialişti spre studiarea legilor şi relaţiilor de pe aiurea. Aceştia s'au întors deja acasă, şi s'au pus acum sĕ pregătéscă proiectul. In prima linie vor avea în vedere *încunjurarea nenorocirilor* ce obvin la zidiri, în fabrici şi industrie.

*

Adunarea de controlă pe 1898. Se face cunoscut, că adunarea din ĕst-an a reservistilor concediaţi pe timp nedeterminat şi a reservistilor substituţi, are loc în Sibiiu la *10/22 Octomvrie 1898.*

Afacerea oficială, începe la 9 óre dimineaţa în cancelaria cercuală de completare, strada Schewis Nr. 34.

Tot acel concediat pe timp nedeterminat şi reservist, care rĕmâne dela adunarea de controlă, şi care rĕmâne fără escusarea suficientă de controla ulterióră, ce se va ţinea în staţiunea cercului de întregire Sibiiu, în ḑilele de 19, 20 şi 21 Noemvrie la 9 óre dimineaţa, va fi tractat după prescrisele legilor militare penale.

Adunările de controlă se vor ţinea şi în Dumineci şi sĕrbători, dacă cad pe ḑile puse.

*

Pentru curmarea turburarilor. Ministrul de interne al Germaniei, în conţĕlĕgere cu cel de rĕsboiu a lansat ḑilele trecute un ordin fórte aspru, menit a pune capĕt tulburărilor.

In ordin sunt îndrumate autorităţile militare şi poliţiale, ca la tulburări, după obicinuita provocare de trei ori, *îndată sĕ întrebuinţeze arma*! Ordinul spune, că arma ea se întrebuinţa serios!

Lucru se esplică aşa: In cele mai multe state, mai ales în statele naţionale, guvernele sunt fórte cu cruţare la întrebuinţarea armelor faţă de proprii cetăţeni, în timp de pace. De aceea la tulburări chiar scoţêndu-sĕ armata ori poliţia înarmată, pentru restabilirea ordinei, se puşcá numai peste capetele ómenilor, spre a-ĭ spĕria şi cu sabia se lovea numai cu latul, nu cu tăişul.

In privinţa asta România e dór' ţără părechie de cruţătóre. Pe stradele Bucureştilor la tulburări ori demonstraţiuni, cei bătuţi sunt totdeuna — políţiştii şi gendarmii, căci mulţimea dă pe ei, stiind că arma n'o folosesc! Acum mai doi aní la o demonstraţie Flevistă pe picior mare, i-au risipit pe „demonstranţi“ cu — apă rece! Au scos pumpele dela pompieri şi dă-le apă! Fiínd iarnă şi primejdie de catar, în câteva clipe nu mai era nici un picior de „demonstrant“ pe strade!

La noi în Ungaria însĕ, demult e ordin a trage deloc şi de-adreptul în carne vie, unde se scóte armata, mai-ales, dacă cu nemaghiari stă ea în faţă...

Cruţarea e bună şi umană, dar prea dă nas demonstranţilor, şi acestui lucru se vede că vrea şi guvernul german sĕ-'i pună capăt.

*

Fişpan la Caraş-Severin, a fost numit *Carol Pogány*, deputat dietal „libreal“, ales dela 1875 până aḑi tot mereu la Hunedóra. E om de 50 de ani.

*

Studentele egal îndreptăţiţe cu studenţii, la universitatea din Viena. Se ştie că şi la universitatea din Viena au drept sĕ asculte studiile nu numai studenţi, ci şi studente. Studentele însĕ plăteau un didactru mai mare ca studenţii. Rectorul universităţii a dat mai nou o publicaţiune, prin care anunţă, că acum şi de aci încolo, nici studentele nu vor plăti didactru mai mare, ci numai cât studenţii. Sĕ fie adecă „egal-îndreptăţite“.

*

Hymen. *Romul Vraciu* învĕţător gr.-or. în Poiana Sibiiului şi *Ana Dobrotă*, fidanţaţi.

*

Statistica universităţii din Budapesta. Din raportul rectorului universităţii din Budapesta către ministrul instrucţiei publice reese, că în anul scolar trecut la acéstă universitate au fost înscrişi cu totul **4923** ascultători. Dintre acestia 70.38% au ales cariera iuridică şi de sciinţe de stat; 14% cea de medicină 13% cea filosofică; ascultători de teologie au fost 2%.

Instrucţia au provĕzut-o 75 profesori ordinari, 23 estraordinari, 2 suplenţi, 76 docenţi (privaţi) şi 1 învĕţătoriu, cu totul *177 profesori.*

După confesiuni au fost 42% din numĕrul total romano-catolici; 30% jidani, 11% de conf. helveţiană; 9% c. augustină 3% **greco-orientali** (români şi sêrbi); 2% *gr. cat.*; 0.41% unitari.

*

Mare colecţie de ḑiare. Intreprinderea pentru fabricarea făşiilor de ḑiare, „*Observer*“ din Viena (IX. Tűrkenstrasse, 17.) intenţionéză, sĕ facă trei mari colecţii din tóte acele necrológe. cari au apărut din încidentul morţii Impĕrătesei-Regine Elisabeta, şi au tractat asupra acestei tragice morţi. Cele trei colecţii sunt destinate una pentru M. Sa împĕratul, celelalte pentru ficele Sale, principesele Gizela şi Valeria.

Primirea acestor colecţii la locurile preaînalte, e asigurată, se ḑice.

De aceea cancelaria intreprinderii „Observer“ se îndréptă către tóte ḑiarele, de ḑi ori periodice, politice ori literare şi artistice, ca sĕ-'i trimiţă din acei numeri, cari au apărut cu tractate despre mórtea Impĕrătesei, câte 3 esemplare.

Varietăţi musicale. — Un jurnal, musical francez relatéză, precum spune „România Musicală“ din Bucureşti, faptul că un medic austriac a reuşit sĕ modifice vocea cu ajutorul cafelei, şi iată cum: Se depun într'un aparat inhalator mai multe bóbe de cafea sfărîmate. Pentru ca sĕ se grăbéscă degajarea materiilor volatile ale cafelei, se stropeşte cafeaua cu puţin rom, a cărui acţiune e nulă asupra vocei. După 2—3 aspiraţii, fie-care trebue sĕ dureze mai mult de 15 secunde, vocea capătă patru note mai jos şi trei note mai sus. Aşa, un sopran ordinar ajunge fără dificultate la *do* ascuţit Un tenor exersat scóte cu uşurinţă pe *do-diez.* Ceva mai mult, sonoritatea vocei se măresce. Efectul nu ţine însĕ de cât, 1/2 óră; dar se póte repèta. Avis cântăreţilor!

— Celebra Patti şi-a construit în parcul castelului sĕu din Craigy-Nos o capelă, la care a numit şi un preot catolic ca duhovnic.

— Haydn, Beethoven şi Mozart, vor avea împreună un monument la Berlin. Sculptorul executor al proiectului e profesorul berlinez Rudolf Siemering.

— La Viena se va inaugura la 2 Decembre viitor noul teatru, care pórtă numele de: Teatrul jubileului împĕrătesc.

— Diveta Yvette Guilbert a acceptat propunerea impresarilor Rosenfeld, de a face un turneu de 100 de representaţii prin Rusia, Germania, Austria şi România, pentru care va primi 300.000 de franci şi 45% din încasări. — Frumósă sumă!

Dare de sémă.

La petrecerea tinerimiĭ studióse din Sĕlişte, ţinută în 15/27 August s'a încasat 68 fl. şi 16 cr. din cari subtrăgêndu-se spesele de 49 fl. 76 cr. a rĕmas venit curat *18 fl 40 cr.*, care s'a depus în „*Fondul pentru studenţii sĕraci*“.

Cu ocasiunea acésta au binevoit a contribui următoriĭ: Domnul Petru Comşa com. 3 fl. D-nii N. Roman com., D. Comşa, I. Isan, N. Calefar med., A. Acilenescu not. V Aldea not, D-na Török, Dl I. Banciu com. câte 2 fl.

Dnii: C. Herţa comt., D. Cunţan prof. şi D. Banciu farm. câte 1 fl 50 cr.

Dniĭ: O. Steflea pret., A Măcelar, I. Minoiu, D. Steflea, I. P. Roşca primar., O. Hăsigan, N. Apolsan, I. Iosof preot, M. Stanilă, N. N., N. Savu not., D. B. Comşa com. I. Florian, N. Fleschin not. D-na Bucişan, D-ra Bucişan, D Poiană, D-na Indrieş, I. Comşa, D. Lăpădat director, D-na. A. I. Banciu, I. Chirea v-not., G. Dima prof, A. Borcea preot. N. Popp. N. Vătăşan, N. Itu preot. câte 1 fl.

D-na N. Luspinska 60 cr.

Dnii; D. Suroniu, I. Pâmfănar. I. Lupaş, I. Bârsan, A Banciu prof, Răcuciu, D. Moga, S. Nan, N. Hanciu, O. Popa, Arsenie, N N, C. Băilă, Dl. I. Steflea, N. Moisiu, M. Stoica, D-ra. C. Stoica, I. Juga, I. Dobrescu înv., L. Comşa com., D-na M. Dubensky, I Rebega, Tomoiagă, S. Banciu V. Vlad, V. Neamţu, N. Hânsa, D-na. M. Ţintea, D. Mosora câte 50 cr.

N. N. 46. cr. şi N. N. 10 cr.

Pentru actul D-lor de marinimositate le aduce mulţămite cordiale

Tinerimea studiósă din Sĕliste

PARTEA LITERARĂ.

Proverbele poporale.

— Insĕmnătatea lor —

Disertaţie ţinută în Apoldul-românesc la adunarea Despărţĕmêntului V. (Sĕlişte) al „Asociaţiunii“, în Maiu c

de preotul

Ioachim Muntean.

(Urmare)

Ómenii, cari din fiirea lor sunt glumeţi şi păcăloşi, au întrare la petreceri şi sunt binevĕḑuţi în societate. Limbutul înse numai până la o vreme, până 'şi dă de om. Mincinosul de-ar minţi se stea sórele 'n loc, ori s'o créză şi el jumĕtate, tot „n'are crezĕmênt ca şi lupu ce-i flămând“ şi n'o póte duce departe. „Cu minciuna prânzeşti, dar de cinat ba!“

Arţăgosul caută cearta cu luminarea şi se ie la harţă cu toţi. „Este însĕ ac şi de cojocu lui“. Când dă de-un lunatec, căruia îndată-i sare ţandăra, atunci „arţagul ş'a găsit pîrţagul.“

Altul are tóne. „Acum îi plóuă, acum îi ninge, acum îi ese sórele“.

Cine are „deşte lungi“, ori cum se mai ḑice „e prins cu ocaua mică“ şi nu 'i-se dă răgaz, sĕ „spele putina“, adecă se-o ié „la sănătósa“ — e dus la „cada cu argăsala“, acolo se póte gândi apoi în sine: „Am umblat cât am umblat, dar acum mi-s'a 'nfundat.“

Sburdalnicul „sare din par în par“ până o păţeşte. Totuşi se întîmplă aorea, că „Unul o face şi altul o trage.“ Curat vorba ceea: „Capra face pozna şi óia pate ruşinea“. Deomul sărac se ḑice că „are oglindă mică, dar se vede tot in ea“.

Omul cu stare, când vede pe cel sărac fudulindu-se, se rosteşte asupra-i c'un fel de ciudă, cu dispreţ, şi ḑice, că „n'are după ce bea apă, şi se mai scobeşte în dinţi“, ori în ton ceva mai aspru: „E ca capra rîiósă, pórtă códa înbârligată“.

Intrebi pe cineva: Ce neam e cutare şi cutare? dacă aceştia nu-s înrudiţi de loc, ori numai întro spiţă tare îndepărtată, îţi rĕspunde: A! „neam“ ca „doi Saşi în trei grădini“.

Ocoleşti un lucru şi nu îndrăsneşti sĕ ieşi cu adevĕrul pe faţă, ţi-se zice că „umbli ca pisica în juru păsatului“. Vrea cineva sĕ tăinuiască un lucru, ori sĕ ascunză o faptă de ruşine şi nu isbuteşte, se zice despre el „bagă mâţa 'n sac, dar ghiarele 'i-se vĕd“.

Te ia cineva cu tîlcuri, ori cu vorba mai pe departe, vrênd sĕ te ispitéscă, îi ḑici „unde dai şi unde creapă“.

Românul e învĕţat sĕ trăiască „din sĕul lui“, iar despre cel lipsit — dacà din vina lui n'are ce-i trebuie, sĕ rosteşte cu dispreţ, ear dacă nu, mână vorba c'un fel de compătimire „ḑicênd: Trăeşte şi el bietul „dela mână păn la gură“.

Ţĕranul român e din firea lui milos şi în câtva cosmopolit. Când vede pe cineva căḑênd la năcaz, nu-'l întreabă de ce naţie-i, ci dacă póte, sare şi-'i ajută. Cu atât mai mult se ajutoră apoi vecinii, ţîn uni la alţii ca fraţii; ba încă îşi-ḑice fie-care în sine, şi nu fără cuvênt — că „mai bun e un vecin de aprópe, decât un frate de departe“.

Românului îi-place sĕ vorbéscă 'n poesie ori în asămânări. Vrênd sĕ arete, că un lucru e cu anevoie de ajuns din pricina sărăciei, îţi ḑice „ia pĕr din palmă“, iar dacă e cu neputinţă de împlinit, îţi aminteste timpul, „Când va face plopu pere, şi răchita viorele“.

N'o poţi scóte la cale cu iutele, ori cu voinicia, o iei mai cu ogodu şi cu meşteşug, aducêndu-ţi aminte de ḑicala „că cosaşul mai mult face cu cutea ca cu vîrtutea“.

Veḑi pe cineva, că risipe fără socotélă din agonisala ce'i-a rĕmas dela alţii, îţi ḑici „a ajuns ca găina 'n vrav“, ear lui îi ḑici cu dojană: Hei frate, dacă vrei sĕ ai şi aḑi şi mâne — „leagă sacu dela gură“.

Tóte încercările neizbutite de a scutura jugul sclăviei purtat de popor sute de ani, au dat naştere proverbului „capul plecat nu-'l taie sabia“, de aceea cine vede pe altu, că cu împrotivirea neputinciósă se face numai de rîs, îi strigă: „dă-te după pĕr“, că „Cu capu nu spargi zidu“.

Gusturile ómenilor sunt felurite: „Unuia 'i-place de popa, altuia de preuteasa, altuia de fata popii“.

(Va urma.)

Nr. 6152/898 — pol. [182] 2—2

Publicațiune.

Din partea subscrisului Magistrat se aduce la cunoscință, că Joi în 20 Octobre 1898, la 10 óre a. m. se va ținea licitațiunea pentru esarîndarea **pășunatului de oi**, pro 1898/9 din hotarul Sighișórei în sala de ședințe a comitatului.

Vadiul e de 50 fl. Condițiunile mai de aprópe de licitațiune se pot vedea în cancelaria magistratului.

Sighișóra, 17 Septembre 1898.

Magistratul orășenesc.

In **Tipografia Archidiecesană** au apărut

Treptele formale
ale
învĕțămêntului
de
Dr. Petru Șpan.

Prețul 80 cr.

Se pot procura din

Libraria tipografiei archidiecesane
Sibiiu.

Cărți cu prețuri reduse!

Adunarea cuvêntărilor comisarilor școlari dîn 1863 si 1864		fl. —.10
Adunarea rapórtelor dela directorii distr. de școlă în 1865		„ —.15
Anthorismos de A. baron de Șaguna	dela fl. —.50	„ —.25
Causa rom. la 1872, edată de comitetul conf. naț.		„ —.15
Comentariu la patenta din 1854 de I. cav. de Pușcariu, 2 tomuri	dela fl. 2.—	„ —.50
Polemia (Critica) contra Heliade de A. bar. de Șaguna	„ „ —.50	„ —.20
Cunoscințe folositóre la căsătorii „ „ „ „ „	„ „ —.50	„ —.15
„ practice despre grădini și cultivarea lor de Dr. P. Vasici	„ „ —.50	„ —.25
Disertațiune de G. Bellissimus	„ „ —.20	„ —.08
Ex. Sa Arehiepiscopul și Metr. A. bar. de Șaguna de N. Popea		„ —.10
Ein juridisch-politisches Charakterbild von einem Unbefangenen		„ —.10
sau aceeași în limba maghiară		„ —.10
Geschichte der gr.-or. Kirche in Ost. Ungarn de Șaguna	dela fl. 1.—	„ —.50
Invĕțătorul și poporul	„ „ —.50	„ —.20
Istoria bis. pol. naț de Tincu Velea	„ „ 1.—	„ —.40
Liturgia Sf. Ioan pe note	„ „ 2.50	„ 1.—
Macroviotica sau măestria de a lungi viața de P. Vasiciu, după Hufeland, 2 tom.	„ „ 1.15	„ —.50
Memorial din 1860		„ —.05
Orele libere de I. c. de P.		„ —.05
Predigten de A. bar. de Șaguna.		„ —.10
Sunete și rĕsunete de Z. Boiu	dela fl. —.60	„ —.20
Adaus la promemoria, germ.		„ —.05
Teologia pastorală de A. Șaguna	dela fl. 1.—	„ —.50
Testamentul nou	„ „ 1.—	„ —.50

De vênḑare în

Librăria Tipografiei archidiecesane, Sibiiu.

Din

„Biblioteca de popularisare“,

pentru literatură artă și știință,
au apărut până acum:

Nr. 1 *Nuvele siberiene*, de Vladimir Korolenko;
Nr. 2 *Nuvele țĕrănesci*, de Björnstjerne Björnson;
Nr. 3 *Nuvele și povestiri populare*, de Lew N. Tolstoi:
Nr. 4 *Schițe și tablouri*, de Ioan Neruda;
Nr. 5 *Șése nuvele*, de I. P. Iacobescu;
Nr. 6 *Nuvele* de H. de Balzac;
Nr. 7 *Din viéța poporului*, de Alecs. Swientochowschi;
Nr. 8 *Pe apă* de Guy de Maupassant
Nr. 9 *Nuvele alese*, de Al. Puskin;
Nr. 10 *Ómeni și scrieri*, de Georg Brandes;
Nr. 11 *Din Cartea cântecelor*, de H. Heine;
Nr. 12 *Liga tinerimii*, comedie în 5 acte de Henric Ibsen;
Nr. 13 *Dómna Marchisă și alte nuvele* de Quida;
Nr. 14 *Lăutarul din Cremona*, de Francois Coppée;
Nr. 15 *Ilka și alte nuvele*, de Al Dumas fils;
Nr. 16 *Nuvele* de Guy de Maupassant;
Nr. 17—18 *Suferințele tinĕrului Werther* de Wolfgang v Goethe;
Nr. 19 *Nuvele estra-ordinare* de Edgar Poë;
Nr. 20—21 *Stilul în artă*, de Hans Sebastin Schmid;
Nr. 22 *Un roman în noue scrisori*, de Teodor M. Dostoiewski;
Nr. 23 *Poesii*, traduceri libere în versuri de Sully Prudhomme:
Nr. 24 *Studii și portrete literare*, de Jules Lemaître;
Nr. 25 *Pilone* de Wilhelm Bergsőe;
Nr. 26 *Darwin, viața doctrina și importanța lui* de A. de Condolles și A. Sűdekum;
Nr. 27 *Schițe din California*, de Bret Harte;
Nr. 28 *Simplu* de Traian Demetrescu;
Nr. 29 *In Lonț!...* de Paul Hervieu;
Nr. 30 *Scrisórea furată și alte povestiri estra-ordinare de* Edgar Poë;
Nr. 31 *Don Iuan* pe Molière;
Nr. 32 *Poesii alese*, de Al. Petőfi;
Nr. 33—34 *In temniță* de Z. C. Arbure
Nr. 35 *Crîng și luncă* de T. Duțescu-Duțu;
Nr. 36 *Chestiuni literare* ed M. Strajan.
Nr. 37 *Antologie sanscrită*, de G. Coșbuc
Nr. 38 *Femea îndărătnică*, de V. Schakespeare;
Nr. 39—40 *Cestiuni literare*, de M. Strajan

Un nr. broș. 16 cr., leg. 30 cr.

Se află de vênḑare în

Librăria Tipografiei archidiecesane Sibiiu.

Câștigul cel mai mare

în casul cel mai favorabil [185] 1—2

1.000,000 Coróne.

Consemnarea

tuturor celor 50.000 câștiguri

Cel mai mare câștig în cel mai favorabil cas

1.000,000 Kronen.

Speciell sind die Gewinne wie folgt eingetheilt.

	Kronen
1 Prämie mit	600000
1 Gew. à	400000
1 „ „	200000
2 „ „	100000
1 „ „	90000
1 „ „	80000
1 „ „	70000
2 „ „	60000
1 „ „	40000
5 „ „	30000
1 „ „	25000
7 „ „	20000
3 „ „	15000
31 „ „	10000
67 „ „	5000
3 „ „	3000
432 „ „	2000
763 „ „	1000
1238 „ „	500
90 „ „	300
31700 „ „	200
15650 à	170, 130 100, 80, 40
50,000 Gew. u. Pr. im Betrage	13.160,000

Cari se trag în șese clase.

In curênd începe a treia mare loterie de classe reg. ung. Ea conține

100,000 și **50,000**
losuri originale câștiguri în bani

așadar **jumĕtate** din **losuri** trebue sĕ fie trase conform specificărei alăturate și prospectul de câștig este **enorm de mare**.

In total vin **treisprețece milióne 160.000 coróne** spre decidere sigură. Cel mai mare câștig în casul cel mai favorabil

Un milion coróne.

Binevoitóre comande urgente de **losuri originale** cu prețul original stabilit după plan

pentru un **întreg** los original I. classă **fl. 6.—**
„ o **jumĕtate** „ „ I. „ „ **3.—**
„ un **pătrar** „ „ I. „ „ **1.50**
„ o **optime** „ „ I. „ „ **—.75**

se espedéză cu **ramburs** sau pe lângă **trimiterea înainte a sumei**. Liste oficióse se espedéză după tragere, planuri stau la disposiție gratis. Tragerile se efectuesc publice sub **supravegherea guvernului reg. ung.**

Ne rugăm pentru comande cât mai curênd, cel mult până la

15 Octobre a. c.,

direct la

A. Török & Co.

colectori principali
ai loteriei de clase reg. ung.

Budapesta. V. Waitznerring 4/a

Scrisóre de comandă de tăiat. **Herren A. TÖRÖK & Co., Budapest.**

Ersuche um Zusendung von .... **Original-Loos I. Classe der königl. ung. priv. Classenlotterie** nebst amtlichen Plan.

Der Betrag von. fl. .... **ist per Nachname zu erheben.** / **folgt durch Postanweisung.** Was nicht gewünscht bitte zu durchstreichen

Genaue Adresse.
....
....
....
....

Orológe de buzunar americane.

Cu garanță, că nickelul nu-și schimbă colórea, construcția mai esactă și mai bună decât a celor mai scumpe.

Prețul de bucată florini 3.—

Pe lângă garanță, până unde ajunge provisiunea.

Lângă orologiu lanț argintit cu 60 cr.

Aparat de ras — automat.

Fox, fabricat veritabil de solingen, distins la multe esposiții, nu cere praxă. Tăierea eschisă. Lucru curat și comod. Scutesce de bóle de piele. Durabil și scutesce de spese.

O bucată fl. 3.—

Tăișul *** e din oțel strălucitor, celelalte părți din alpacca.

Un tăiș separat lângă el fl. 1.—

Se pot comanda la:

POLLÁK SÁNDOR, representantul principal.

Budapesta, V. ker. Kálmán-utcza 17.

Colectanților se espedéză la 5 bucăți, unul gratis. [183] 2—30

Redactor prov. **Dr. Elie Cristea.**

Editura și tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 104 Sibiiu, Sâmbătă, 26 Sept. v. (8 Octobre n.) 1898. *Anul XLVI.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Duhul necurat érăși se ivesce.

(d+a) „Tribuna Poporului“, care a dat nascere campaniei pornite în Bucuresci între conservatori și Sturziști pe tema „trădării causei naționale“, din incidentul intervenirei guvernului nostru pentru sistarea resurselor ce le avea biserica Stului Nicolae din Brașov în România, — a transpus cu tótă vehemența acea campanie regretabilă, în jurnalistica de aici, și din paș în paș a ajuns până la deliriu și-și permite chiar și astfel de lucruri, în detrimentul bisericei nóstre și a causei pe care simuléză a o apĕra, de cari nu-i cer, și presupunem că nu le-ar primi nici chiar acei patroni din străinătate, în al căror serviciu s'a pus.

Până-când „Voința Națională“ din Bucuresci în numerul seu din 5 Octobre n. comentând din al seu punct de vedere comunicatul așa ḑis „oficios“ despre Iancsó Benedek, află că prin „lumina“ ce a produs acel comunicat „d-l Tache Ionescu este prins acum irevocabil“, — „Tribuna Poporului“, dupăce în 4 Oct. publicase și ea întreg textul acelui comunicat „pentru lămurirea chestiunei și constatarea adeverului, ca lumea sĕ nu mai fie prostită cu „trădarea națională“ — în numerul seu din 6 Oct. sub titlul „*Cine sunt vinovații?*“ publică un articol fără păreche de infam, în care luând de bani buni tótă litera acelui comunicat, nu se sfiesce a-l comenta astfel, ca cu ajutoriul aceluia nu numai sĕ calce în picióre autoritatea Metropolitului și consistoriului archidiecesan, dar sĕ-i facă culpabili și de reacredință, învinuindu-i că ei sunt aceia, carii, „pentru a-și ascunde negligența și omisiunea culpabilă în afacerea scólelor din Brașov, *au cercat* o victimă, un „*trădător*“ în persóna d-lui D. A. Sturdza“.

Pentru eternisarea acestei înfamii, cităm textual următórele alinei a numitului articol:

> „Va sĕ ḑică, de la anul 1875, când ministrul Trefort a dat ordinul ca școlele confesionale din țéră, prin urmare nici celea din Brașov, sĕ nu pótă cere și sĕ nu pótă primi sub nici o formă ajutóre și subvențiune materială de la state străine, Metropolitul cu consistoriul archidiecesan n'au fost în stare nici pană astăḑi a se orienta în privința istoricului subvențiunei și a *pretensiunei de drept* a bisericei Sf. Nicolae din Brașov, față cu guvernul României.
>
> „Acéstă este dovadă netăgăduită despre halul în care a ajuns administrațiunea bisericei ortodoxe din Transilvania, grație indolenței și nepăsării — căpeteniilor ei, — de atâtea-ori constatate în sinódele și congresele biserisesci.
>
> „Memoriul dlui Jancsó Benedek cuprinde lista documentelor pe care se întemeiază drepturile bisericei sf. Nicolae din Brașov la o rentă din partea statului român, și totdeodată o expunere documentată a legitimității legale a rentei însași din partea statului român.
>
> Pentru a-'și ascunde negligența și omisiunea culpabilă în afacerea școlelor din Brașov, cercurile bisericesci din Sibiiu au cercat o victimă, un „trădător“ în persóna dlui D A. Sturdza, prim-ministru al țĕrii românesci, în acest bărbat integru, care dela tribuna Senatului român spunea ca cel dintâiu ministru, cu tótă puterea convingerii sale „că guvernul român are datorie de renta bisericii sf. Nicolae și școlelor din Brașov; cà atunci când e vorba de datorii certe, trebue sĕ se clarifice lucrul ca sĕ-'și achite datoriile pe față“.

Un fiu adevĕrat al bisericei și om de omenie, nici odată nu-'și va permite a pune pe hârtie astfel de învinuiri la adresa autorităților supreme și superióre bisericesci, fără causă suficientă și fără ca sĕ aibă doveḑi positive, fapte de ale acelor autorități.

Ce doveḑi are autorul acelui articol ca fapte de ale autorităților nóstre supreme și superióre bisericeci?

Nici o dovadă.

Din contră trebue se scie chiar și din cele strecurate prin ḑiare, că în urma lămuririlor date de acele autorități, chestiunea s'a limpeḑit pe calea sa, astfel, încât astăḑi faptul că biserica S-tului Nicolae a ridicat renta sa din România și dela 1875 încóce, nu se mai consideră de călcare a ordinului ministerial, pentru-că acea rentă n'a fost de natura subvențiunilor interḑise.

Comunicatul din cestiune pentru noi și pentru ori-care om nepreocupat nu are mai multă valóre, decât au tóte comunicatele anonime de natură politică, pentru care nime nu ia asupra sa respunderea.

Poftéscă și sĕ folosécă de ele partidele politice din România, după cum le vine la socotélă, nu admitem înse nimĕrui ca sĕ pótă trage la îndoială corectitatea actelor autorităților nóstre supreme și superióre bisericesci, pe basa unor comunicate ḑiaristice.

Dar abstracție făcĕnd dela acésta, pe ce și întemeiéză autorul articolului învinuirea, că: cercurile bisericesci din Sibiiu au cercat o *victimă*, un „*trădător*“ in persóna d-lui *D. A. Sturdza* prim-ministru al țĕrii românesei?

Astă mișelie încă nime nu și-a permis-o.

Se cuprinde dóră și asta în comunicatul Jancsó?

Nu esistă acel rabulist, care sĕ pótă stórce o astfel de intențiune din acel comunicat.

Dar nu esistă nici fapte, cari sĕ pótă îndreptăți pe cineva nu la o astfel de invinuire positivă, dar nici măcar la presupunere.

Metropolitul și consistorul nostru archidiecesan nici când, nici în public nici pe altă cale n'a învinuit pe dl D. Sturdza cu „trădare“, nici de o natură.

Dacă am avé de lucru cu un băiețandru începĕtor, am ḑice, că în zelul seu de a scrie lucruri moderne, sensaționale, l'a luat gura pe dinainte, și ca sĕ spună și el un lucru mare, a aruncat în lume o frasă, despre a cărei însemnătate nu-și scie da sémă.

Noi dăm cu socotéla însĕ, că autorul acelui articol — garnisit și cu citate din „Ecoul Moldovei“, care nu vine pela noi — nu este băiețandru, ci este publicist vechiu, bine cunoscut în patria nóstră, ca unul carele când póte arunca cu tină în autoritățile supreme ale bisericei nóstre și în anumite persóne — nu cércă motive, ci pretexte, și calumniază fără pic de mustrare de consciință.

Dar care póte fi causa suficientă, ca chiar acum, și din incidentul unei agitațiuni politice în România, sĕ publice „Tribuna Poporului“ un astfel de atac contra autorităților nóstre supreme bisericesci?

Sĕ vedem la ce eram îndreptățiți a ne ascepta în urma sfaturilor ei mai recente?

In nrul din 17/29 Sept. publică o corespondență din Brașov, care se încheiă în modul următor:

> „Pentru a trece deci primejdia, se cere din partea tuturor factorilor cari iau parte la discuție, se înăbușe într'înșii ori-ce patimă personală, și preocupându-se numai de interesele mari ale gimnasiului, cu sânge rece și cu tóta cumințenia lor sĕ contribue a drege ce ómeni nechemați au stricat. A ne perde sărita, a contribui încă la mărirea sgomotului și a scandalului, este se contribuim încă la chaosul din care cu toții trebue sĕ dorim, ca gimnasiul se scape“

In numĕrul din 2 Octobre n. în vestitul articol „Cumpănélă“ într'altele ḑice:

> „Presa maghiară iubiléză, că „ei între ei Românii caută sĕ se compromită“ și.... tot așa își arată deja plăcerea, că părintele Voina, prin divulgările sale a reușit sĕ compromită pe Metropolitul Miron, pe care l'a pus într'o situație dintre cele mai dificile fașă cu guvernul“.
>
> „Noi nu suntem — se știe — în nici un fel de legătură politică cu cei dela Metropolie. Din contra, ani de ḑile ne-am rezboit cu cei din jurul „Telegrafului Român“. Acum e vorba înse de mari interese culturale, comune tuturor românilor, e vorbă de *autoritatea* față cu guvernul, *a unui prelat român,* căruia nu trebue sĕ i-se îngreuneze situația, căci înfrângerea lui pe o chestiune ridicată în România, și cu ajutoriul unui subaltern al seu, evident are se strice mai presus de tóte causei culturale române. Eată de ce trebue sĕ discutăm rece și cumpăniți întréga afacere“.

Și cum și-a ținut „Trib. Poporului“ cuvêntul?

Eată cum:

Indată în numĕrul proxim din 7 Oct. sub titlul „Constatarea adevĕrului“ publică un articol polemic care ocupa întréga pagină primă care s'ar potrivi fórte bine în „Voința Națională“, numai ca lumea se nu mai fie prostită cu „tradarea națională“, ear în nrul din 6 Oct. sub titlul: „Cine sunt vinovații?“ publică articolul de care ne ocupăm, carele se încheiă cu sentința: „Cei ce au urechi de auḑit sĕ audă!“ și tot în acela-și numĕr la alt loc spune că o gazetă din Bucuresci a avut ideia hazlie de a da în supliment portretele metropolitului Miron Romanul, a părintelui Voina și a dlui Dr. Ioan Rațiu „președintele partidului național“, ca apărători de model ai românismului, față cu dl D. A. Sturdza „trădătorul de neam“ — cu scopul vedit de a înălța precum promisese autortatea Metropolitului nostru „față cui guvernul“.

Ei bine! cum se pot petrece astfel de lucruri la un ḑiar care se ține a fi și național și serios?

Noi suntem convinși că mai vêrtos articolul: „Cine sunt vinovații“ nu a izvorit din péna nici unuia din membrii redacțiunei, nici din a colaboratorilor din patrie, carii nu sunt capabili de o astfel de infamie.

Credem și aceea, că nu l'au publicat bucuros, l'au publicat înse fiind trimis dela acel loc, care a dat naștere ḑiarului și care îl alimentéză.

Nu trebue multă cunoscință de stil și de caractere ca sĕ veḑi cum se ivesce de sub togă piciorul acelui duh necurat, care cât timp a stăpânit „Tribuna“, ḑi de ḑi a muncit la destrămarea societății române din Sibiiu și la subminarea autorității metropolitului nostru în sus și în jos.

Acel duh necurat a pretins dela „Trib. Pop.“ publicarea acelui articol, sub cuvênt că o cere interesul causei, în faptă însĕ pentru-ca, dacă se póte, sĕ compromită pe Metropolitul nostru 'naintea guvernului și sĕ-l facă de ură înaintea d-lui D. Sturdza, dar totodată sĕ-și mai stîmpere negrul suflet și sĕ mai pótă arunca cu tină odată în Metropolitul nostru și când zace greu bolnav.

Miserabil caracter!

Cuota.

La 6 October comisia austriacă pentru stabilirea *cuotei* a ținut ședință, fiind presenți și ministrul-președinte Thun și ministrul de finanțe Keizl.

Referentul *Beer* a raportat asupra propunerilor și afelului de calculare al comisiei ungare. Beer revidiind propunerile și felul de calculare, a ajuns la conclusia că chiar și felul acesta unguresc de socótă, încă face sĕ resulte pentru Ungaria o sumă mai mare de contribuire la coperirea cheltuelilor comune, decât conced maghiarii. Ar resulta chiar și după calenlarea lor 31.967 % adecă 3290

Beer propune însĕ, ca delegațiunea austriacă sĕ se ție strict de pretensiunea, ca Ungaria, nesocotind încă precipiumul, — sĕ plătéscă o cuotă de 38 %.

Ministrul de finance *Kaizl* și cavalerul Abrahamovicz vorbesc spriginind propunerea referentului.

Mai iau cuvêntul *Dr. Menger*, *Dumba* baron *Socher și Iavorsky*, apoi punêndu-se la vot, *comisia a primit unanim propunerea lui Beer. a sĕ pretindecuotă 38 %*

Revistă Bisericéscă.

Congresul sêrbesc.

Comitetul permanent al congresului bisericei gr. or. sêrbesci și-a ținut la 5 Oct. n. ședința ordinară prescrisă pentru fiecare pătrar de an, în Carloviț, sub președința patriarchului George *Brancoviciu.*

Patriarchul în cuvinte pătrunḑĕtóre a amintit mórtea M. S. Impĕrătesei Regine, și s'a hotărît apoi, ca în numele bisericii orientale sêrde sĕ se adreseze M. Sale. Impĕratului o adresă de condolență.

S'a născut apoi o discuție mai îndelungată asupra unui rescript ministerial venit dela minstrul președinte Bántfy, prin care, întocmai cum nainte cu doi ani a început sĕ céră și consistoriului nostru archidiecesan ca administrator al averilor bisericești, cere acum de nou și comitetului sêbesc, sĕ-'i trimiță socotelile fondului bisericesc pe 1897, precum și budgetul pe 1898, spre „controlare“.

Comitetul congresual sêrbesc s'a pus pe punctul de vedere, că, conform prescriselor statutului congresual, socotelile de budget *au sĕ fie aşternute numai congresului lor bisericesc,* iar guvernul póte revida numai socotelile aprobate deja de congres!

Că acésta s'a negligat pănă acum vreme mai îndelungată, nu e dór vina comitetului congresual (ci a guvernului care n'a permis întrunirea regulată a congresului, ori nu a cerut socotelile spre revidiere), şi nu póte servi ca motiv, ca el, comitetul, sĕ sĕvêrşéscă acum numai decât *lucruri ce-'s în contradicere cu autonomia bisericei sale!*

Insĕ avênd în considcrare *stările abnormale* (adecă stările abnormale din patrie, intre guvernul ţerii şi corporaţiunile culturale ale naţionalităţilor), şi pentru ca sĕ încungiure chiar şi aparinţa, că dóră ar voi sĕ ss subtragă controlei, — comitetul a decis, se înainteze guvernului, socotelile cerute şi budgetul, dar cu acea observare şi declaraţiune, că el, comitetul, *nu primeşte nici o rĕspundere faţă de congres, pentru pretensiunea illegală a guvernului!*

Potopul de jidani.

Inundarea de Jidani cu perciuni lungi şi haine sdrănţuite, ce a început sĕ se reverse în proporţiĭ tot mai îngrijitóre, din Galiţia în Ungaria, atraşi de mirosul „liberal" ce a învĕluit ţéra asta faţă de ei, — pune pe gânduri seriόse şi pe unele cercuri maghiare mai treze, cari îşi vĕd periclitate interesele.

Aşa de esemplu „Camera comercială şi industrială dela Kassau" s'a vĕḑut şi ea îndemnată sĕ iee posiţiune faţă de acéstă inundare.

Numita cameră a adresat o circulară cătră tóte camerele părţilor nordice ale Ungariei, precum şi cătră tóte societăţile comerciale şi industriale,

„Ori cât am fi de pătrunşi de înaltele înveţături ale creştinismului, ḑice circulara, şi ori cât ne-am supune principiilor gloriόse ale liberalismului, ne este peste putinţă sĕ nu privim cu patriotică îngrozire acea sporire de poporaţiune, pe care o provócă invasiunea de jidani sĕraci în comitatele mărginaşe spre nord ale ţĕrii nóstre.

„Imigrarea de popóre bune, muncitóre, desvoltătóre de cultură în imperiu, a fost promovată totdeauna de regii înţelepţi, şi aşeḑarea lor au vĕḑut'o cu ochi buni.

„Dar acéstă jidovime sĕracă galiţiană, care ca lăcustele se lasă pe patria nóstră, — *este ea element desvoltător de cultură, muncitor, bun?* La întrebarea asta de sigur ori-ce privitoriu obiectiv va rĕspunde cu *nu!*

„Dar argumentări academice, articlii de ḑiar şi agitaţia antisemită propoveduită de pe amvon, nu-'s în stare a vindeca rĕul. Avem lipsă de *mĕsuri legislative* (adecă de legi aduse de dietă!), dacă vrem sĕ ajungem scopul.

„Inainte însĕ de a provoca aceste mĕsuri, trebue sĕ ne câştigăm datele de lipsă autentice, pentru îndreptăţirea lor. Pentru aceea ne rugăm sĕ ne daţi rĕspuns: Ce esperienţe aveţi după inundarea jidovimii pe teritoriul d-vóstre! Ce infiuintă arată inundarea lor asupra comerciului, industriei şi a buneistări a poporului? şi cu ce mijlóce credeţi, că s'ar putea pune capĕt rĕului?"

Numai de n'ar fi prea târḑiu când se va fi treḑit cu luarea mĕsurilor, „liberalul" parlament!...

Din Diecesa Caransebeşului.

Adunarea generală ordinară a reuniunii învĕţătorilor gr-or. români din diecesa Caransebeşului, pe care am anunţat'o şi noi la timpul seu, s'a ţinut în Vêrşeţ la 2 şi 3 Octomvre n.

Adunarea a fost condusă de vicepresidentul Ioan Miclea învĕţătoriu în Voivodinţi.

Invĕţătorii, au fost representaţi in numer considerabil. Asemenea s'a observat cu bucurie, că învĕţătoresele au arătat un viu interes şi au participat în numer frumos.

Şedinţele au decurs demn şi între discuţii pline de interes şi pricepere.

S'a constituit de nou conducerea Reuniunii. Au rĕmas în frunte aprópe tot cei de până aci.

REVISTĂ EXTERNĂ

Tulburări în Muntenegru.

O telegramă dela 3 Octobre vesteşte din Cetinje următórele:

In urma unei crime comise la Berane, o luptă a isbucnit între mohametani şi creştini.

Sunt mai mulţi morţi şi răniţi de ambele părţi!

*

Propunerea Ţarului.

Ziarul „Münchener Allgemeine Zeitung", al cărui corespondent este totdeuna bine informat, afirmă că guvernul rusesc la întrebările mai multor puteri relative la chestia desarmării a rĕspuns, că conferinţa ce se va convoca nu va avea sĕ discute nici un fel de chestii politice.

Acesta este un principiu prealabil stabilit. Rusia a propus chiar sĕ se elimineze din conferinţă acei diplomati, representanţi de puteri, cari ar avea intenţia sĕ discute chestii politice şi astfel sĕ ducă discordia în conferenţă şi sĕ zădărnicéscă scopul nobil, pe care'l urmăresce Ţarul.

Cu acéstă ocasie guvernul rus, din ordinul Ţarului, a risipit ori-ce îndoială privitóre la faptul, că Rusia vrea sĕ menţie statu-quo. Ţarul ţine la integritatea actuală a tuturor statelor europene.

Evenimentele din Francia.

Un mare semn al întrebării se ridică deodată la suprafaţă în mijlocul evenimentelor din Francia.

Ludovi-Napoleon, urmaş direct din mândra familie a Napoleonilor francezi. după detronarea lui Napoleon III. şi proclamarea republicei, refugiat în *Rusia,* unde intrat în armată a ajuns Comandant a regimentului de gară al Ţarevnei, — *se află la Paris.*

In mijlocul coufusieì şi tulburării generale din Francia, nu e eschis ca Principele sĕ fie mers sau chiar trimis, cu meniţiuni speciale, încă tăinuite, a căror realisare o pregăteşte.

„*Kreuzzeitung*" din Berlin scrie, că pe un atare Napoleon primit din mâni rusesti, fiecare Francez l'ar privi ca o puternică garanţie a viitorului, -- şi aşa nu ar fi mirare dacă în jurul lui am vedea grupându-sĕ evenimente neaşteptate. E, de pildă semnificativ, că ḑiarul „Rappel" a isbucnit de-odată cu atacuri vehenente contra „bonapartismului". Semn că a simţit ceva, şi de aceea dă alarmă.

In Germania îndeosebi se urmăreşte cu încordată atenţiune petrecerea la Paris a Napoleonidului, cu rang militar muscălesc, şi se întrébă cu resuflul oprit: ce-o fi însemnând?

Louiş-Napoleon e cunoscut ca om înţelept cu calcul, ear ca ofiţer: dostoinic, setos de glorie, admirat de toţi.

*

O ştire de sensaţie vine din Germania. După descoperirile lui „Münchener Allg Ztg", Ţarul Rusiei pare a nutri sentimente fórte puţin amicale faţă cu republica francesă!

Corespondentul numitei foi spune, că cu ocasia visitei Regelui Carol al României la Petersburg, Ţarul i-ar fi făcut următórea declaraţie:

„Singura posibilitate pentru Franţa de a nu perde cu desĕvêrşire stima nóstră, şi de a ne da dovadă că putem sĕ continuăm şi de acum înainte relaţiile nóstre amicale cu acéstă ţară şi cu guvernul ei, este revisuirea sinceră, francă şi fără reservă a procesului Dreyfus, reorganisarea justiţiei sale, nedemne de o ţară civilisată, şi curăţirea radicală a statului-major!" —

Forma însĕ, în care se dă acéstă ştire, ne îndreptăţeşte sĕ credem, că e o fantesie a corespondentului german al foii numite, fantesie esplicabilă prin faptul, că un german o dă în vileag la adresa Francezilor! Căci nu se póte presupune un limbagiu atât de violent la un monarch, şi anume la adresa unui puteri aliate. Ca sĕ rosteşti astfel de sentinţe, trebue sĕ ai convingeri întemeiate pe observaţii vechi, îndeluugate, iar dacă observaţiile te-ar fi condus la atari convingeri, nu încheiai abia cu câţiva ani nainte alianţă destul de solemnă şi de zgomotósă cu acea ţară. Dar, în urmă mai ştii? Trăim în o vreme a surprinderilor!

Din ROMÂNIA

Educaţiunea poporului.

Pentru a ridica în mijlocul poporului preţiósele foculare respânditóre de cultură şi a le întreţinea, lucréză în Romănia statul, judeţele (comitatele), comunele însăşi, Domeniul Corónei, M. S. Regele ca particular, apoi alţi binefăcători singuratici.

In deceniile din urmă toţi s'au pus pe lucru la înzestrarea poporului cu şcóle bune şi la ajuturarea susţinerii lor. Şi iată până unde au ajuns:

(*Numĕrul şcólelor*). In anul şcolar trecut 1897/8 au fost în Romănia 1178 localuri bune, 1296 localuri mediocre şi 984 rele.

Dintre aceste au fost clădite de comune 1748 localuri, de judeţe 120, de stat 68 locuitori, de Domeniul Corónei 30 localuri; de M. S. Regele 8 localuri; apoi dăruite de particulari 582; oferite pe timp mărginit 197, şi închiriate 705 localuri. Total 3458 localuri de scóle.

In favórea annlui şcolar curent, avem un spor de 9455 locuri în scólă (adecă prin deschiderea nóuĕlor localuri, cu atâţa copii încap mai mnlţi) peste cele de anul trecut, care erau: 236.902 locuri.

(*Lucrul manual în şcóle*) Lucrul manual în şcólele rurale face de asemenea progrese simţitóre.

Se află deja un numĕr de 495 de învĕţători, cari practică lucru manual, în 443 de şcóle fără atiliere anume, şi în 64 şcoli cu ateliere complecte.

(*Cantinele şcolare*) Una dintre causele de căpetenie, pentru-ce în Romănia, legea de altfel adusă, despre obigativitatea înveţementului poporal, nu sĕ póte esecuta cu stricteţă, este, că de multe ori cu tótă bună voinţa părinţilor, casuri de forţă majoră îi face sĕ nu pótă a-şi trimite copii la şcólă. Cas de forţă majoră e şi aşeḑarea topografică a celor mai multe din comunele rurale din Ţară, adecă risipirea lor prea mare, încât băeţii dela periferiile comunelor, nu pot sĕ vie dimineaţa, apoi sĕ se întórcă póte şi la ameaḑi şi sara, acasă.

Pentru a învinge aceste pedeci, s'au luat mĕsuri a se înfiinţa aşa numitele *cantine şcolare,* cari vor fi o mai mare bine-fa cere pentru şcolari! De o cam-dată, la câteva şcoli rurale din vre-o 7 judeţe, s'au înfiinţat deja acestea cantine şi anul acesta se vor avea cantine şcolare pe lângă cele mai multe din şcólele rurale.

Dar se recere o muncă continuă, atât din partea revisorilor, cât şi din aceea a învĕţătorilor şi a părinţilor copiilor, pentru ca încetul cu încetul sĕ se întroducă cantine, începând cu comunele mari, unde localurile de şcólă convin mai bine pentru acéstă creaţiune salutară.

*

(*Mari duci Ruşi*) de cari am amintit, că trecênd peste Viena şi Pesta, unde s'au oprit câte 2 ḑile, — au sosit Luni

---

FOIŢA.

Regele florilor.

Un mare iubitor al florilor şi adânc cunoscĕtor al lor, a spus odată, că trandafirul este mai mult făptura omului de cât a naturei...

Trandafirul din tîmpurile vechi, nu sémănă de loc nici la colóre nici la miros, cu trandafirul nostru de aḑi, care este podóba cea mai încântătóre a grădinilor.

Este interesant deci a urma cursul desvoltăriĭ acestui rege al florilor, prin cele mii şi miĭ de vécuri.

Geologiĭ, ale căror ştiinţe se întind până în cele mai îndepărtate timpuri, pe care nici le putem prinde cu mintea nóstră, au descoperit urme de trandafiri în formaţiunile de cărbuni, şi din acésta au dedus dovadă, că trandafirul exista şi în timpurile cele mai vechi.

Doveḑi vechi despre existenţa trandafirului s'au găsit în munţiĭ Altaiei şi Asia centrală, la mormintele de acum 5000 de ani ale Tşudiilor, după cum ne spune şi savantul etnograf Gobineau. Aci s'au găsit monede de argint, pe care erau împrimaţi trandafiri...

Ce vremuri, Dómne! ce vremuri! Patriarchale, primitive, dar pline de poesie, când pe bani se împrima chipul nevinovat şi de plăcute sensaţii trezitor, al Regelui florilor, nu capul unui om-rege, de cele mai multe ori temut, fioros, pentru sĕrmanul umblător cu banul...

Povestea îmi aduce aminte de alte vremuri, cari privite în lumina palidă a istoriei ce ni-a rĕmas despre ele, ne par tot aşa de poetice, simple dar uşóre, când ómenii erau mai „sĕraci cu duhul", dar fericiţi... E vremea înaintaşilor-înaintaşilor nostri pe acestea plaiuri, a Schiţilor şi Agatirşilor, cari toţi îşi ştiau de rost legile ţerilor lor şi le cântau ca poesíi, căci erau scrise în poesie!... Ce de mai „legi" or fi avut, de le putea ţinea minte fiecare, şi ce apăsătóre trebue sĕ le fi fost, de le cântau, cum îşi cântă ai nostri cutari doine cu fete şi cu trandafiri!..

Dar sĕ ne reîntórcem la cercetarea nóstră „botanică".

Din rĕmăşiţele vechi istorice, se póte scóte la ivélă, că chiar şi în îndepărtată vechime trandafirul, acest rege al florilor aḑi, era fórte mult cultivat.

Istoricul german Carol Rillees ne spune: In nici o ţară din lume nu se cultivă trandafirul ca în Persia. Grădinile şi curţile sunt pline de trandafiri; tóte salónele, camerile de bae, sunt presărate cu trandafiri!.. In tot locul domneşte un parfum de rose.

In India, încă din evul mediu, era obiceiul ca cei sĕraci se aducă tribut regilor: trandafiri, cu care presărau camera lor de culcare.

Astă-ḑi cresc trandafiirii şi în Egipt, unde mai înainte nu era cunoscută acéstă flóre, şi în grădina Lettremane culeg astă-ḑi trandafiri călugării Franciscani.

Trandafirul creşte şi înfloreşte peste tot, în câmpiile arse de sóre de lângă golful Bengalia, Rosa sempervivens, în tufişuri unde trăesc tigrii şi Eschimoşii, găseşti drăgălaşa Rosa nitida.

Creolele din Georgia îşi împodobesc pletele lor negre ca abanosul, cu florile albe, Rosa laevigata, iar Irlandesele cu flórea palidă Rosa rubiginosa...

Grecii au cunoscut rosele din regiunile nordice la Balcani, unde şi aḑi se află câmpiile încântătóre de rose. Grecii deja cunoşteau rose sĕlbatice şi de grădini.

Progresul culturei trandafirilor are se-l mulţumésca Europa Orientului. In timpul cruciadelor a adus contele de Champagne un trandafir din ţara sfântului Mormênt şi l-a plantat în gràdina castelului sĕu de la Provins.

Italienii şi-au adus din Asia esemplare frumóse de trandafiiri, spre a-'i cultiva şi în patria lor, şi i-au adus anume cu ocasia întórcerii lor din expediţiile cruciate!..

Franţa şi Anglia s'au ocupat însĕ mai mult ca ori-care alte ţĕri, cu nobilarea trandafirilor. In anul 1843 în Anglia se amestecau 478 varietăţi de trandafiri!

Iar acum desvoltarea lor şi variaţia şi frumseţa a ajuns departe de tot. S'a ajuns sĕ posedem exemplare de minune: In „Jardin de marine" din Toulon bunăóră, se află un trandafir, ale cărui ramuri acoper 1200 urme pătrate şi care în fie-care an dă 40—50.000 de trandafiri..

după prânḑ în București, venind dela Sinaia însoțiți de Altețele lor regale Principele Ferdinand și Principesa Maria.

Marii duci: *Boris*, tiner de 23 ani, sublocotenent al gardei rusești, și *Andrei*, de abia 17 ani, sublocotenent de artilerie, — au descins la palatul dela Cotroceni, reședința moștenitorilor Tronului, de unde au vizitat repețit Capitala română. In deosebire de Viena și Pesta, aici principii ruși stau timp mai îndelungat.

Sĕptămâna viitóre se va organiza în munții Muscelului o mare vênătóre, la care vor lua parte ducii Boris și Andrei Vladimirovici, apoi ducele de Saxa-Mainingen și ducele Alfred de Saxa-Coburg, aflători în Țară ca óspeți și rude ai familiei princiare. Principele moștenitor român, îi va însoți peste tot locul.

*

(Manevrele române), La Roman au luat întinse mĕsuri în vederea primirei M. S. Regelui Carol și a A. S. Prințului Ferdinand, cari asistă la manevrele corpului IV de armată.

Șéptedeci gendarmi călări din Iași se află la Roman pentru serviciul de gardă al M. S. Regelui.

AVIS! Cu finea l. c. st. v. se va sista espediția „Telegr. Rom.“ tuturor acelora, cari mai restézĕ din abonamentul a. c. Deci rugăm pe toți prenumeranții, cari doresc a nu se lipsi de fóie, sĕ solvéscă nesmintit până la finea lui Septembre c. v. întreg restul abonamentului.

Administrația „Telegrafului Român“.

Noutăți.

Statuă pe locul asasinării Suveranei nóstre. Cum se știe, atentatorul dela Geneva a mărturisit, că voia sĕ ucidă pe *principele de Orleans*.

O fóie franceză scrie, că principele scăpat de mâna ucigașului, a încredințat pe renumitul sculptor *Fuguere*, sĕ facă statua împĕrătesei *Elisabeta*. Statua se va ridica pe locul, unde a fost străpunsă Suverana, și va fi proprietatea orașului. Monumentul va înfățișa pe împĕrăteasa în haine de doliu, avênd în mână un trandafir și privind spre cer.

*

Mare furt în ministeriul de finanțe S'a descoperit un furt unic în felul sĕu la ministeriul ungar de finanțe: un óre-care amploiat *a furat timbre în valóre de 80.000* fl. Și nu sĕ știe cine e!

*

Director al institutului de economii „Boden-credit-Anstalt“ din Sibiiu, a fost ales deputatul dietal al cercului Sibiiu, Oscar *Meltzl*. In consecință, *Meltzl* își va depune mandatul.

*

O priveliște măreața. Am amintit și noi într'un numĕr recent despre nouele erupțiuni ale *Vesuvului*, a acestei uriașe guri de foc, prin care pământul rĕsuflând aruncă flacări, zgură, metale ferbinți, și fum grozav. Iată amĕnuntele mai nouĕ despre acéstă măreață și rară vedenie: Erumpênd de nou, puternicul vulcan asvêrle în continu lavă, sgură și bombe vulcanice! Erupțiunea nu era așa însemnată, și fórte mulți turiști se urcau fără pericol până în apropiere de crater, pentru a observa mai de aprópe acest frumos fenomen. In ultimile dóuĕ ḑile se observa chiar o tendință de descrescere a erupțiunei, când de odată isbucnirea deveni de o violență fórte neliniștitóre. Prăpastia, care se află la mijlocul conului principal, între observator și craterul din sud-vest, s'a mărit considerabil și pricinuesce seriόse îngrijiri. Plóia de zgură, de petricele și de petróe colosale, devine din ce în ce mai violentă, ér lava fierbinte se revarsă din tóte părțile în curente mari, a căror activitate merge crescênd. Cel mai mare curent de lavă e sud-vest. Bombele vulcanice sunt aruncate cu atâta putere, încât multe au căḑut pe stațiunea superióră a drumului de fier funicular și s'au rostogolit până la basa marelui con, lângă stațiunea inferióră, silind personalul sĕ părăsescă stațiunea. Ori-ce serviciu este întrerupt. Clădirea observatorului este amenințată de limbile de foc, care ies din gura vulcanului. In partea nord-vestică au luat foc imensele păduri de castani de pe Monte-Somma. Un curent mijlociu a ajuns aprópe de casarma carabinierilor. Nouĕ cratere nouĭ s'au deschis în jurul craterului principal și activitatea lor merge tot crescênd. In Neapole lumea se aștéptă la mari nenorociri. Din 1871 nu s'a mai pomenit o așa violentă erupțiune a Vesuvului. Și încă după cum am spus, tendința e spre urcare.

Ca spectacol, nimic nu se póte compara în frumsețe cu acela al actualei isbucniri a Vesuvului. Turiștii îndrăsneți își pun în joc viéța, ca sĕ pótă admira în condițiuni de privire mai bune, admirabila priveliște.

*

Construirea de vapóre în Anglia. E grozavă în proporțiile sale activitatea desvoltată de marile stabilimente engleze, întru construirea de vapóre. In 1897 s'au construit *639* corăbii cu capacitate de peste un milion de tonne. Din numĕrul total, cam 25% se construesc la comande din afară, restul tot pentru trebuințe engleze, de stat ori private.

In stabilimentele celorlalte state europene în tóte la olaltă, abia s'au construit în 1897 46 corăbii de rĕsboiu, cu capacitate de 133,000 tonne, 253 vapóre cu 278 tonne.

Dar cercetând contruirea în tótă lumea, eșim la resultatul: că în 1897, în lumea întrégă s'au construit(subtrăgênd corăbiile de rĕzboiu), vapóre cu capacitate de 1.331.000 tonne. dintre cari pe Anglia singură cad 1.047.951 tonne!

*

O învĕțătóre — doctor. Ḑilele aceste a fost promovată la universitatea din Pesta prima domnișóră doctor în filosofie. Noua *doctoră* e domnișóra Betti *Tedeschi*, fiica unui consilier reg. de comerciu, a absolvat șcóla civilă și preparandia de fete în Ungaria, s'a dus apoi la *Zürich* și s'a înscris la filosofie, iar cu doi ani înainte, când s'a deschis și fetelor ușa universității din Pesta, s'a înscris acolo și a făcut acum doctoratul.

In *România* există domnișóre Doctori mai de multă vreme. In revista *„Spitatul“*, de pildă, în nrul mai nou, dela 15 l. c. v. găsim un studiu din sfera Medicinei, scris de *Dr. Domnișóra Proca.*

*

Elefant turbat în grădina zoologică din Schönbrunn. Regele Siamului, cu ocasia petrecerei sale în Viena, a cinstit Monoarchului nostru între altele și un elefant mic de colóre neagră. un exemplar rar în feliul sĕu, cum în Europa nu se găsea al doilea. Elefantul a fost internat în grădina zoologică din Schönbrunn, unde însĕ a turbat Mercuri. Animalul altădată blând, a năvălit asupra unui păzitor, l'a trântit la pământ și-l turtea, de nu-l scăpau ceilalți păzituri ce i-au sărit în ajutoriu.

*

America recunoscĕtóre. Statele unite americane se pregătesc sĕ dăruiască admiralului *Dewey* o sabie extraordinar de prețiósă. După cum spune nu ḑiar din New-Jork, sabia mare parte e din aur curat și mănerul ei împodobit bogat cu petri scumpe. Pe partea de-asupra a mănerului este o cunună mică de foi de stejar, făcută massiv din aur, iar sub cunună emblema statelor unite, tot din aur! Pe ceealaltă parte e emblema statului Vermont, locul natal al generalului.

*

Ucigaș osândit la mórte. Țĕranul ungur *Szados* István nu demult a omorît și jăfuit într'o pădure din apropierea Clușului pe negustorul de vite *Szabó* din comuna *Aghireș*, lângă Cluș. Afacerea omorului s'a pertractat în 4 a curentei l'a tribunalul din Cluș, care a condamnat pe Szados pentru omor cu jaf, sĕvêrșit cu premeditație, la *mórte prin ștreang.*

*

Descoperirea unei comune necunoscute. Din Moscva se telegrafiază, că autoritățile au descoperit în mijlocul pădurilor din Vest, un sat, a cărui existență nu era cunoscută până acum.

Pe cât se spune locuitorii acestui sătuleț, vorbesc un dialect din cele mai bizare.

PARTEA LITERARĂ.

Proverbele poporale.

— Insĕmnătatea lor —

Disertație ținută în Apoldul-românesc la adunarea Despărțĕmêntului V. (Sĕliște) al „Asociațiunii“, în Maiu c.

de preotul

Ioachim Muntean.

(Urmare)

Cine vrea s'ascunḑă un lucru, acela „nu trage clopotu 'ntr'o dungă“.

Fie omul cât de prost, tot știe „trage foc la óla lui“, și când ar trebui sĕ împartă ce-a găsit, cu altul, ar ști sĕ ḑică și el „Rața și óuĕle mie, cuibu și nimica ție“.

Țĕranul ține mult la neam. Se și ḑice că „sângele apă nu se face“. Când vine însĕ treaba la adecă, fiecare își aduce aminte, că „mai aprópe e cămașa de piele, decât țundra (sumanu)“ ori cum se mai ḑice: „mi milă și de tine, dar de mine-mi pică inima!“

De omul ușuratec, care se îmbuibă în de tóte, îi place veselia cu sgomot, fără a se gândi și la ḑiua de mâne, ori că „de unde tot iei și de pus nu mai pui, cu vremea se gată“, se ḑice că „trăește lumea albă“; iar cel lipsit și nĕcăjit, dacă odinióră și el a stat bine, dar apoi a scăpătat, privindu-l cu vreme se tânguie cu 'nduioșare, ḑicêndu-și în sine: „Lume, lume și viéță...“

Te plângi de nedreptatea sorții și că abia mai poți urni năcazul, mutându-l de pe un umĕr pe altul, și că așa ți-a fost pe semne ursîta „sĕ tragi la rĕu ca altu 'n bine“ — ți-se rĕspunde îndată din mai multe părți: „tot măgariu își știe povara“ și „fiecare singur știe unde-l strînge opinca“.

Din pățanie învață omul mai multe ca din carte. „Cine dă cu capu de pragu de sus, îl vede și pe cel de jos“. Mai bine e însĕ, „când poți învĕța din pățania altora“.

Sunt oameni din firea lor tari de cap și cerbicoși, cari dau pe dintregul și nu se pleacă înaintea nimĕnui. Odată însĕ tot își dau peste cap. Trăgênd scurta li-se ḑice cu mustrare: „rînza mare face prânzu mic“.

Alții mai mlădioși o iau pe altă córdă, nu țîn atât la vrednicia personală, ci au înaintea ochilor singur numai folosul real și momentan. Ca mijloc întrebuințéḑă lingușirea cu vorba și acomodarea după timp, loc și împrejurări, ținênd la ḑicala, că „Vorba dulce mult aduce“ și „Mielul blând suge la dóue oi“. Dacă scopul gândesc sĕ și-'l ajungă prin ademeniri, aplică ḑicala: „C'o lingură de miere e mai multe muște prinḑi, decât c'o bute de oțĕt“.

Omul fără ambiție, care nu pune preț pe cinstea personală, se face „slugă la dârlógă“.

Iei cuiva în nume de rĕu că cu mijlóce imorale ori neertate 'și-a ajuns scopul dorit, îți rĕspunde: „Te faci și cu dracu tovarăș până treci puntea“'

Despre cel-ce se aruncă în interprinderi riscate, se ḑice, că „ori își umple sacu, ori își pune capu“.

Cine s'apucă de prea multe treburi, nici una n'o isprăvește. „Nu poți ținea doi pepeni într'o mână“, percum „nu poți nici sluji la doi domni“. Iar cine de una s'ar ținé, și de ceealaltă nu s'ar lăsa, o póte păți ca cel-ce vré sĕ șadă pe dóuĕ luntri — sĕ cadă 'n apă.

Cine nu se mulțămește cu slujba ce-o are, ci vrea s'ajungă domn mai mare, aducă-și aminte de „cămila, care umblând sĕ capete córne 'și-a perdut și urechile“.

La ori-ce lucru, nu-i bine sĕ fie mulți poruncitori. Asta ni-o spune ḑicala: „Corabia cu doi cârmaci se 'neacă“. O știm însĕ și noi cu toții că „Copilul cu două móșe rĕmâne cu buricu netăiat“, și că „Unde sunt dóuĕ cumnate, căsile-s nemăturate“.

Privind în jur de noi vedem cu mâhnire, că îmblânḑirea inimilor și îmbunătățirea moravurilor nu țîn pas cu progresul în cultură — cei tari nu se sfiesc a da brânci celor slabi, în loc sĕ-'i ajute. Așa a fost de când lumea și așa va fi totdeauna în natură: „Peștii cei mari înghit pe cei mici“.

Oamenii puternici, cu talente mari, ajunși în slujbe 'nalte au și defecte mari, sau cum ḑice țeranul: „Unde-í minte multă, acolo și prostie-i multă“. Incércă-te apoi și-i arată unui astfel de om scăderile și te vei convinge îndată, că „Adevĕrul umblă cu capu spart“.

Cu hărnicía se pot câștiga averi, dar e măestrie a le ști păstra. De aceea „mai curênd póte sĕ mérgă bogatul la vale, decât săracul la deal“.

(Va urma.)

VARIETĂȚI

Ómeni cu cornițe pe nas!... Căpitanul englez Hay, care la 1875 a luat parte la învingerea assanților, ajungênd în provincia Ekim, pe Țermul-de-aur, printre Negri, pe unde puțini au mai umblat, — povestește că a vĕḑut pe acolo ființe omenesti, cum rar de s'or mai afla undeva prin părți neumblate! La mulți sĕlbateci pe fată a observat niște umflături curióse, crescute ca dóuĕ cornițe între ochi, pe amândóuĕ laturile nasului, încât unii selbateci nici nu vĕd înainte din cauza lor! La alții sunt mai mici. Sunt crescute regulat, și sunt un fel de „os mort“, vêrtos și ridicându-se cu pielea de pe nas în cap, nu spărgêndu-o, ci întinḑêndu-o ca degetul de mănușe pe degetul omului. La cei mai mulți începe a crește de când sunt copii, și sĕ mărește cu ei și cu vremea. Se dă cu socoteala. că arătarea asta e o bólă cum e în anumite părți bóla așa-ḑisă „scrotum“, de care crește ómenilor pe față câte-o umflătură cărnósă, nevindecată.

*

Distras. Servitórea, abia resuflând: Domnule profesor, în odaia vecină e un hoț!..

Profesorul, fórte cufundat în studiu Spune-'i sĕ vie altă-dată, că acuma n'am timp!..

Cârtitorul.

— Călăule! strigă dl Boereanu către servitorul seu; o sĕ mĕ faci vecînic sĕ bat câte dóuĕ césuri la póртă?!

— Lucram în grădină, domnule, și la cea ditâiu bătaie am alergat așa de repede, încât am căḑut jos

— Gâtu sĕ ți-l rupi, câne ce mi ești! De ce ai închis pórta?

— Pentru-că m'ați certat ieri, când ați găsit-o deschisă. Când e deschisă, vĕ supĕrați, când o închid iar vĕ supĕrați... Nu mai știu cum sĕ fac.

— Cum sĕ faci? cum sĕ faci? pârlitule!...

— Porunciți-mi sĕ las pórta deschisă, când plecați și pace bună.

— Nu!

— Voiți s'o țin închisă?

— Nu!

— Cu tóte acestea, domnule...

— Iară?.. Iară îmi rĕspunḑi, bețivule?

— Imi vine sĕ turbez, fiindcă am dreptate.

— Tacă-ți gura!

— Domnule, sĕ mĕ tăiați cu toporul, dar pórta trebue sĕ fie ori deschisă, ori închisă: alegeți d-vóstră, cum poftiți sĕ fie?

— Ți-am spus de o miie de ori, nătărĕule! Sĕ... sĕ... Ia te uită, mĕ rog, la ticălosul ăsta. O slugă sĕ-mi ia mie socótélă? Ți-oi arĕta eu ție, câne, cum sĕ fie! Ai măturat scările?

— Da, domnule, de sus până jos.

— Și curtea?

— Dacă a mai rĕmas un fir de gunoiu, sĕ nu-mi plătesci leafa.

— N'ai adăpat măgărița!

— Intrebați vecinii, cari m'au vĕḑut ducêndu-o la apă.

— I-ai dat ovĕs?

— I-am dat. Era și Ion de față.

— Dar scrisorile le-ai dus la postă?

— Cum nu.

— Ți-am spus de o sută de ori, sĕ nu te mai aud sbârnäind din flaută, și cu tóte astea, aḑi diminéță....

— Aḑi, diminéță? Ați uitat că mi o'ați fărîmat ieri în bucăți?

— Lemnele, de sigur că stau tot grămadă în curte...

— Le-am cărat pe tóte în magazie. Pe urmă, am ajutat lui Ion sĕ descarce fênul în șopron, am udat toți copacii din grădină, am măturat aleele, am săpat trei brazde, și mĕ apucasem de a patra, când ați bătut...

— Oh! ḑise dl Boereanu, trebue sĕ-l dau afară pe nemernicul ăsta, fiindcă m'a înebunit: are sĕ mĕ omóre, ticălosul... Eși! Pieri dinaintea mea!

Bruéys.

Damasturi de mătase 75 cr. până la **fl. 14.65** de metru — precum şi **mătase Henneberg** négră, albă şi colorată dela **45 cr.** până la **fl. 14.65** de metru — în cele mai moderne ţesături, colori şi dessinuri *Se espedéză la particolari franco şi liberi de vamă. Mostre cu întórcerea postei.* **Facricele de mătase G. Henneberg** (*lif. de case ces. reg.* **Zűrich.** [11] 7

Nr. 461—1898 protpresb. [187] 1—3

Concurs repeţit.

Pentru ocuparea postului de paroch în parochia de clasa III. Hundorf cu filiile Domald şi Senereuş, protopresbiteratul Mediaşului, se escrie concurs nou cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Venitele împreunate cu acest post statorite în şedinţa comitetului parochial din 26 Aprile 1898, dau suma de 256 fl anual.

Informaţiuni mai de aprópe despre starea parochiei, se pot primi dela oficiul protopresbiteral.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Mediaşului în conţelegere cu comitetul parochial respectiv.

Mediaş, 30 August 1898.

Romul Mircea,
protopop.

313/1898. szám. [186] 1 -1

Árverési hirdetmény.

Alulirt birósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-cz. 102. §-a értelmében ezennel közhirré teszi, hogy a nagyszebeni kir. járásbiròsàg 1898 évi 6503 számu végzése következtében Dr, Russu Octáv ügyvéd által képviselt „Albina“ tak. pénztár javára alamori Aredian Nic. s társai ellen 65 frt. s jár. ereiéig 1898 évi augustus hó 6-án foganatositott kielégitési végrehajtás utján lefoglat és 650 frtra becsült egy 4 ló erejű gőz cséplőgép és 10.000 téglából álló ingóságok nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésnek a vizaknai kir. jbiróság 137/1—1898 sz. végzése folytán 65 frt. tőkekövetelés, ennek 1897 évi május hó 30. napjàtól járó 8% kamatai és eddig összesen 24 frt 15 krban biróilag már megállapitott költségek erejéig Alamor községházánál leendő eszközlésére 1898 évi október hó 15 ik napjának délelőtti 11 órája határidőül kitüzetik és ahhoz a venni szándékozók oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.-cz. 107. és 108. §-a értelmében készpénzfizetés mellett, a legtöbbet igérőnek becsáron alul is el fognak adatni.

Kelt Vizaknán 1898 évi október hó 4 napján.

Eichner Károly,
kir. birósági végrehajtó.

Pălării de dame

de cele mai nóuĕ mode, precum şi toţi articolii din ramul modelor, oferă subscrisa în alegere abundantă cu preţuri moderate.

Cu distinsă stimă
Henriette Frank,
modistă.
Strada Măcelarilor Nr. 5.
[184] 1—3

Din ori-ce *librărie se póte procura* scrierea premiată a consilier. în med. *Dr. Müller*, apărută în a 30-a ediţiune despre

sistemul nervos
şi
sexual turburat.

Espediţie franco pentru 60 cr. în mărci postale.

Curt Röber,
Braunschweig.
[5] 35—49

Câştigul cel mai mare
în casul cel mai favorabil [185] 2—2

1.000,000 Coróne.

Consemnarea
tuturor celor 50.000 câştiguri
Cel mai mare câstig in cel mai favorabil cas
1.000,000 Kronen.
Speciell sind die Gewinne wie folgt eingetheilt.

		Kronen
1	Prämie mit	600000
1	Gew. à	400000
1	„ „	200000
2	„ „	100000
1	„ „	90000
1	„ „	80000
1	„ „	70000
2	„ „	60000
1	„ „	40000
5	„ „	30000
1	„ „	25000
7	„ „	20000
3	„ „	15000
31	„ „	10000
67	„ „	5000
3	„ „	3000
432	„ „	2000
763	„ „	1000
1238	„ „	500
90	„ „	300
31700	„ „	200
15650	à	170, 130 100, 80, 40

50,000 Gew. u. Pr. im Betrage **13.160,000**
Cari se trag în şese clase.

In curênd începe a treia mare loterie de classe reg. ung. Ea conţine

100,000 losuri originale şi **50,000** câştiguri în bani

aşadar **jumĕtate** din **losuri** trebue sĕ fie trase conform specificărei alăturate şi prospectul de câştig este **enorm de mare**.

In total vin **treispreḑece milióne 160.000 coróne** spre decidere sigură. Cel mai mare câştig în casul cel mai favorabil

Un milion coróne.

Binevoitóre comande urgente de **losuri originale** cu preţul original stabilit după plan

pentru un **întreg** los original I. classă **fl. 6.—**
„ o **jumĕtate** „ „ I. „ „ **3.—**
„ un **pătrar** „ „ I. „ „ **1.50**
„ o **optime** „ „ I. „ „ **—.75**

se espedézá cu **ramburs** sau pe lângă **trimiterea înainte a sumei.** Liste oficióse se espedéză după tragere, planuri stau la disposiţie gratis. Tragerile se efectuesc publice sub **supravegherea guvernului reg. ung.**

Ne rugăm pentru comande cât mai curênd, cel mult până la

15 Octobre a. c.,

direct la

A. Török & Co.
colectori principali
ai loteriei de clase reg. ung.
Budapesta. V. Waitznerring 4/a

Scrisóre de comandă de tăiat. **Herren A. TÖRÖK & Co., Budapest.**

Ersuche um Zusendung von .... **Original-Loos I. Classe der königl. ung. priv. Classenlotterie** nebst amtlichen Plan.

Der Betrag von. fl. .... **ist per Nachname zu erheben. / folgt durch Postanweisung.** Was nicht gewünscht bitte zu durchstreichen

Genaue Adresse. ....

În **Tipografia archidiecesană din Sibiiu** a apărut o broşură întitulată

DOTAŢIUNEA CLERULUI.

Reflexiuni asupra proiectului de lege despre intregirea venitelor preoţesci
de
ILIE DINURSENI.

Broşura se estinde pe 147 pagini şi are următorul cuprins:

Un studiu asupra proiectului de lege mai sus numit, care s'a publicat în mai mulţi numeri ai „Telegrafului Român“ din anul acesta. Memoriul dela 1850 al episcopului, mai târzíu metropolitului

ANDREIU baron de ŞAGUNA,

asupra dotaţiunii clerului; apoi proiectul de lege despre intregirea emolumentelor preoţesci şi în urmă interesanta motivare, cu care ministrul cultelor şi instrucţiunii publice a presentat dietei acel proiect, şi pe care ḑiarele române au publicat'o numai în scurte excerpte.

Fiind chestiunea dotaţiunii clerului actuală, credem, că autorul acestei broşure a făcut un bun serviciu bisericei române, dând ocasiune clerului a cunósce cât mai de aprópe numitul proiect care privesce atât de deaprópe sórtea lui. Este în interesul bisericei că proiectul sĕ fie cunoscut în cercuri cât mai largi, de aceea o recomandăm mai ales atenţiunii clerului nostru, precum şi a acelora, cari sĕ intereséză de mersul afacerilor nóstre bisericesci.

Preţul 1 coróná.

Se póte procura din

Librăria Tipografiei archidiecesane, Sibiiu.

Orológe de buzunar americane.

Cu garanţă, că nickelul nu-şi schimbă colórea, construcţia mai esactă şi mai bună decât a celor mai scumpe.

Preţul de bucată florini 3.—

Pe lângă garanţă, până unde ajunge provisiunea.

Lângă orologiu lanţ argintit cu 60 cr.

Aparat de ras — automat.

Fox, fabricat veritabil de solingen, distins la multe esposiţii, nu cere praxă. Tăierea eschisă. Lucru curat şi comod. Scutesce de bóle de piele. Durabil şi scutesce de spese.

O bucată fl. 3.—

Tăişul *** e din oţel strălucitor, celelalte părţi din alpacca.

Un tăiş separat lângă el fl. 1.—

Se pot comanda la:

POLLÁK SÁNDOR, representantul principal.
Budapesta, V. ker. Kálmán-utcza 17.

Colectanţilor se espedézá la 5 bucăţi, unul gratis. [183] 3—30

Redactor prov. **Dr. Elie Cristea.**

Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 105 Sibiiu, Marţi 29 Sept. v. (11 Octobre n.) 1898. *Anul XLVI.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sudan.

Interesul general pentru umanitate şi civilisaţiune tot mai mult iese la ivélă pe ţĕrmurii Nilului.

Privirile omenimei sunt aḑi din nou îndreptate spre locurile roditóre din apropierea isvórelor Nilului, locuri ocupate de către europeni şi date culturei şi civilisaţiunei.

„*Quid novi ex Africa*“? acéstă întrebare a străbunilor noştri din timpurile rĕsbóielor punice se repetéză şi aḑi.

Ḑi de ḑi căutăm prin ḑiare rubrica specială despre Africa, ḑi de ḑi ne întrebăm şi noi: Quid novi ex Africa?

Pe la jumĕtatea veacului nostru au străbătut scrutătorii prin centrul Africei şi au descoperit lacurile cele mari, leagănul în care se adăpostesc în pruncia lor miile de rîuleţe, cari şerpuesc pe cóstele munţilor vecînic acoperiţi de zăpadă, cunoscuţi din anticitate sub numirea de „montes lunae“ (munţii lunei) aḑi însĕ sub numirea indigenă *Ruvenzori*.

Ca minune sunau la urechile europenilor vorbele despre frumseţea locurilor, despre văile roditóre percurse de rîul Nil, şi de multele rîuri laterale, cari curg prin ţinuturile Darfur, Bahr el Gazal, de-a stânga Nilului apoi din părţile Abissiniei, cari se varsă parte în ramura numită Nilul Albastru, parte în rîul principal după întrunirea ambelor ramuri în apropierea oraşului Chartum de tristă aducere aminte.

In Egipet ajunse la domnie un om energic, care îşi pune în gând întinderea domniei Egipetului până sus la isvórele Nilului, care este isvorul de bogăţie al Egipetului.

Se începe espediţia pe Nil în sus. Victorie urméză după victorie, una după alta cad ţerile cele bogate, în mânile puterei egiptene, şi espediţiunile Chalifului Ismail sunt puse în asĕmĕnare cu triumfurile lui Alexandru cel mare.

Un teritoriu imens sub numirea de Sudan vine sub domnirea Egipetului şi guvernori europeni sunt chemaţi a întroduce civilisaţiunea, a lăţi lumina în aceste locuri, peste cari a domnit întunerecul şi tirănia crasă a domnitorilor indigeni.

Aceste grandióse cuceriri ale energicului Ismail au reclamat jertfe materiale, vistieria statului s'a golit, şi a întrevenit Europa cu curatela asupra Egipetului.

Influenţă preponderantă a câştigat la acéstă curatelă Anglia, şi asupra ei a căḑut şi sarcina de a guverna ţerile ocupate.

Lăcomia guvernorilor trimişi în acele provincii îndepărtate, stricteţa cu care esecutau legile, uneori şi tractarea barbară faţă cu indigenii, oprirea câştigului principal — a negoţului cu sclavi — au provocat mari nemulţĕmiri.

In 1883 în fruntea nemulţumiţilor se pune un om de o escepţională energie, care din şef al unei secte religionare devine conducĕtorul indigenilor în lupta cu armatele engleze şi egiptene. Una după alta cad în mâna resculaţilor provinciile cele mai aprópe de ecuator, la locul prim vine bogata provincie Bahr el Gazal, urméză Darfur, apoi vine Cordofan Sennar, Berber şi Dongola. Mai mult se susţine cetatea Chartum, reşedinţa guvernorului.

La 26 Ianuarie 1895, cade şi cetatea acésta, guvernorul Gordon cade sub suliţele Mahdiştilor. Conducĕtorul resculaţilor Mahdi se dă de proroc al Domnului, al puternicului Allah, şi întreg Sudanul devine împĕrăţie sub despotismul Chalifului Abdullahi, care a urmat după Mahdi, rĕposat nu mult după cucerirea Chartumului

Amploiaţii europeni din Sudan cad în robie trupéscă şi sufletéscă, şi ródele civilisaţiunii sub guvernarea europenilor în timp de aprópe 30 de ani, sunt nimicite.

In regiunile ecuatorului se mai susţine cu armata egipténă un singur amploiat militar. Emin paşa respinge atacurile Mahdiştilor, şi guvernéză în numele Egipetului.

Ca o insulă în mijlocul mării rĕmâne provincia ecuatorială cu Emin paşa în centrul Africeĭ.

Comunicaţiunea spre nord era tăiată de Mahdişti.

Era deschisă calea spre méḑă-ḑi, prin ţerile Unjoro, Uganda, Caragve, Unyanyembe, Unyamvezi, Ugogo spre Zanzibar, şi corespondenţa o purtau călugării dela misiunile creştinesci, întemeiate de biserica anglicană.

Dar nici acéstă cale nu a mai rĕmas deschisă. In Uganda cea puternică móre regele Mtesa cel iubitoriu de europeni şi urméză Maanda, care alungă misiunile crestine din Uganda şi ţipetul de desperare al guvernorului închis în centrul Africei, tot mai rar străbătea la urechile Europei.

In Anglia se forméză o societate cu scopul de a elibera pre Emin din prinsóre în provincia ecuatorială.

In fruntea espediţiunei se pune renumitul călĕtoriu african, americanul H. M. Stanley, care încércă a străbate Africa din apus spre rĕsărit

Pe rîul Congo în sus străbate espediţia mai uşor, căci acela era navigabil şi era în posesiunea statului Congo. Mai grea a fost comunicaţiunea pe rîul cel mai puternic, care se varsă din nord spre Congo, pe puternicul Aruvimi, şi când cataractele dela Panga nu mai permit călĕtoria pe apă, aceea se continuă pe uscat, prin păduri seculare.

După chinuri şi nevoi de 6 luni de ḑile la cari se espune numai voinţa de fer, care urmăresce un ideal sfânt, în mană numai cu compasul, care nicidată nu te înşală, espediţiunea ese din pădurea Congo şi dă de locuri roditóre, dară locuite de popóre viteze şi selbatice. După luptele cu greutăţile din pădure, urméză luptele cu popórele Mazamboni.

Voinţa tare tóte le învinge. conducĕtoriul espediţiunei dă în Vadelai pe ţĕrmul stâng al riului Nil dela eşirea acestuia din lacul Albert-Nyanza, şi-'l aduce în pace la Zanzibar şi de acolo la Egipet.

In Sudan era barbaria nespus de mare. Amploiaţilor rĕmaşi în prinsóre le succede a fugi, şi istorisesc minuni despre terórea ce domnesce în Sudan.

In iarna anului 1895 se eliberéză din robie prin fugă fostul guvernor din provincia Darfur, Slatin başa, şi dă o icónă grozavă despre terórea ce domnesce în Sudan.

Telegramele mai próspete ne aduc scirea, că armata egipténă în luna trecută a cucerit din nou oraşul Chartum, că armata Chialifului Abdullahi e aprópe total nimicită, şi că în scurt timp va domní earăşi civilisaţiunea pe aceste locuri fericite şi binecuvêntate de Dumneḑeu.

Recucerirea provinciilor din apropierea isvórelor Nilului însemnéză o eră nóuă de cultură şi civilisaţiune, pe care cu căldură trebue sĕ o salutăm.

Pactul.

In „Reichsrath“-ul vienez proiectele despre pact au fost primite în prima cetire. fără greutăţi. Faptul acesta a trezit speranţe optimiste, că dóră-dóră parlamentul vienez şi-a recăpĕtat capacitatea de muncă.

Ministrul-preşedinte Thun şi cel de finanţe Kaizl, vor fi ḑilele astea la Pesta spre a cere dela guvernul maghiar un nou provizoriu, întemeindu-şi cererea pe faptul că parlamentul austriac a întrat ear în mersul regulat şi aşa vor putea trece pe cale parlamentară încheierea pactului.

Kossuthiştii sunt oţăriţi rĕu că nu merge mai după ei, sĕ nu se maí stee de vorbă cu Austria, ci sĕ se declare „independenţa economică“.

Revistă Bisericéscă

--

Sf. Sinod al României.

I. P. S. Sa Metropolitul Primat din Bucuresci a intervenit pe lângă ministerul cultelor, ca sesiunea de tómnă a Sf. Sinod al României, sĕ fie deschisă pe ḑiua de 12/24 Octombre curent.

*

„Sĕ iubilăm!“

Sub acest titlu „Unirea“ propune un mare „iubileu“ din incidentul împlinirii alor 200 de ani dela unaţie. Ca eternisare a iubileului propune: un contramemoriu, memorandului gr.-catolicilor dela Dorogh: lucru bun; apoi prefacerea „Unirii“ în ḑiar cuotidian; întroducerea caledarului nou şi un.. monument unirii! Măi, măi!

*

De-ale congresului sêrbesc.

Am amintit că *Conferenţa membrilor congresului* bisericesc sêrbesc, conferenţă independentă de comitetul permanent congresual — a fost convocată pe 13 Oct. n. la Carloviţ de baronul Jivcovici.

Resultatul şedinţei comitetului permanent al congresului îl cunóscem, — ale acestei conferenţe a membrilor însĕ, încă nu. Dar iată ce se vorbesce şi se scrie ca idei şi porniri ce ar fi domnind printre membrii congresului.

Fiindcă iniţiativa convocării Conferenţei a pornit dela membrii „oposiţionali“ ai congresului, se dă ca sigur că Patriarchul cu episcopii şi membrii „liberali“ din congres, nu vor participa la conferenţa convocată de baronul Jivcovici. Şi asta pentru divergenţele de păreri, ce se manifestaseră altfel şi în sesiunea ultimă a congresului. Patriarchul adecă e de părere, ca în viitorul congres, sĕ se desbată dară la locul prim, precum cere ministrul, „Statutul autonom“, pecând oposiţia (majoritate a congresului), nu voeşte sĕ recunóscă legalitatea actualului comitet permanent congresual care propune asta, ci cere alegere nóuă de comitet, şi numai după acésta sĕ între în desbaterea statutului, cu noul comitet.

Conferenţa cam în jurul acestei chestii va lua decisii, şi privitor la întrebarea, că în ce chip sĕ cerce a capacita pe guvern asupra situaţiei bisericei sêrbesci, în scris sau prin o deputaţiune ce verbal sĕ-i desfăşure stările?

*

Efectele, nu le plac!

Se ştie că legile politice bisericescĭ au fost aduse de partidul liberal maghiar, în alianţă cu cel Kossuthist. Ḑiceau că întroducerea acestor legi, e nici mai mult, nici mai puţin, o „*a dóua cucerire a patriei!*“

Şi acum tocmai organele fruntaşe ale acestor partide se plâng contra efectelor arĕtate de praxă. De pildă în „Egyetértés“ dela 8 Oct. aflăm o notiţă, în care se ḑice între altele:

„In comuna Habura (comitatul Zemplim), dela întroducerea legilor politice-bisericeşti, domnesc tot stări destrăbălate! Matriculantul care şede de regulă în Mező-Laborcz, de unde dacă e vreme frumósă vine într'o óră cu biciclu la Habura, — adeseori, ca şi acuma, nu sĕ póte găsi de fel, de fel! Sunt acum deja dóuă sĕptĕmâni decând dóuĕ părechi de însurăţei din Habura, îl aştéptă ḑilnic în zadar, şi au ştíricit după el şi prin împrejurime, dar nu-'l pot afla nici pe el nici pe substitutul sĕu! Nu e óre pagubă de cele 600 fl. ca plată şi de celelalte necesarîi, ce fac iar vre-o 200 fl?“

Ba prea pagubă! rĕspundem şi noi. Dar aceste reflecsii şi porniri de nemulţumire sĕ le fi avut „providenţialii naţiunii“, Kossuthiştii, înainte de a vota acele legi în parlament, şi aḑi n'ar avea de ce exclama şi ei la finea notiţei, ceea ce subscriem bucuroşi şi noi, că:

„A prăda banii pe lucruri de nimic, totuşi e *păcat*!“

Conferenţe învĕţătoreşti

Conferenţa dela Mediaş.

Dăm în cele următóre cuvêntarea, cu care comisarul consistorial Dimitrie Moldovan, protopresbiter al tractului Sighişórei, a deschis conferenţa învĕţătoréscă din *Mediaş* la 18 August v. 1898.

Motto: „Naţiunea cea luminată sbóră la pămêntul promisiunei, unde curge lapte şi miere, ér cea întunecată rĕmâne îndĕrĕpt, rătăcind şi căḑênd pe cale!“

Marele A. bar. de Şaguna.

Onorabilă conferenţă învĕţătoréscă. Când privesce un popor la trecutul sĕu, şi-'şi asamănă prin o icónă fidelă starea lui de mai nainte cu starea lui presentă, i-se nasc esaminând aceste stări, idei nóuĕ şi nóuĕ, despre cum ar putea progresa şi maí bine în tóte ramele din viaţă.

Poporul român, Onorabilă conferenţă învĕţătoréscă, a trecut, sermanul, ca nici unul, prin o scólă de suferinţe amare, suferinţe ce numai el a putut sĕ le supórte cu atâta indulgenţă, suferinţe de sute de ani, sub a căror sarcină îmbrâncea, şi nu-i remase alta de cât ca în credinţa-i strămoşéscă, cu sperànţă în Dḑeu sĕ strige ca odinióra bolnavul dela apa Siloamului: „Dómne om nu am!“

Deşteptat de vócea timpului şi întărit chiar prin suferinţele sale, a început de patru decenii a respira şi poporul nostru mai liber, iar cătuşele grele cu care era legat în nesciinţa sa spre progres, i-le-a deslegat, la însistenţa energică ne mai pomenită a prea demnului Archipăstoriu odinióră Baron de Şaguna — Maestatea sa Preagraţiosul nostru Impĕrat-Rege Francisc Iosif I.

Acest principe al păcei se îndură preagraţios spre poporul român, şi în special spre biserica nóstră ortodoxă română apăsată mai nainte, şi-i deschisă drumurile spre luminare, spre cultură.

Astfeliu poporul român se ivesce, după încordatele şi continuele lupte ale Marelui archipăstoriu Andreiu Baron de Şaguna, din graţia preabunului nostru Monarch, inaíntea lumei cu energica şi dreapta pretensiune de a eşi de sub tutoratul altor popóre, de a trăi ca popor liber şi ca atare de a lua parte activă la afacerile ce privesc patria şi viitoriul ei.

Semnele de viaţă ce li-a dat poporul român de un timp încóce, şi anume activitatea ce a început a desvolta pe câmpul culturei şi al civilisaţiunei, sunt fapte ce dovedesc în modul cel mai eclatant, că poporul român a ajuns la cunoscinţa de sine, şi că el cu pretensiunea de a se pune în posiţiunea ce compete unui popor liber, unesce tot-odată şi un cuget serios, o voinţă tare, de a se face şi demn de posiţiunea ce o pretinde. Pentru de a se putea convinge ori şi cine despre adevĕrul acesta mare, n'are decât sĕ privéscă la sutele de institute publice pentru crescerea şi luminarea tinerimei, la frumósele fundaţiuni şi stipendii, la nobilele reuniunii pentru scopurile filantropice, la multele însoţiri de lectură, şi în fine la măréţa Asociaţiune pentru literatura şi cultura poporului român, — cari tóte se înfiinţară în mijlocul nostru abia de 3--4 decenii, — şi rorul leului la infiinţarea acestor înstitute îl purtă în parte preponderată Marele Andreiu, căci dorinţa lui învăpaiată, dela începutul activităţii sale până la resuflarea cea din urmă, i-a fost, ca şi poporul român se fie luminat şi şi el sĕ sbóre la pămêntul promisiunei, unde curge lapte şi miere!

Onorabilă conferenţă învĕţătorĕscă!

Timpurile acele, din cari mai avem încă o mulţime de reminiscenţe triste, mulţămită lui Dumneḑeu, au apus în mare parte, şi astăḑi la noi, precum drepturile omenesci, aşa şi cultura se privesce de un bun comun, din care are sĕ ia parte fiecare individ şi în general fiecare clasă a populaţiunii.

Cum-că între mijlócele, prin cari se póte lăţi o cultură solidă într'un popor, într'o naţiune, locul cel dintâiu îl cuprind scólele destinate pentru educaţiunea şi instrucţiunea tinerimei, — aceea este un adevĕr recunoscut în comun.

De aceea vedem, că înfiinţarea, organisarea şi cultivarea astorfel de institute, a ajuns astăḑi a fi una dintre cele mai însemnate afaceri publice la tóte popórĕle.

Recerinţa fundamentală însĕ, care nu póte fi trecută cu vederea, este, On. conferenţă, ca pe lângă atari institute de diferite ranguri trebue sĕ fie şi luminători, educatori, învĕţători adevăraţi cari sĕ fie pe deplin cualificaţi şi la înălţimea chemării lor.

Chiar şi acéstă înstituţiune, care o representaţi D-Vóstre, şi adecă conferenţa învĕţătorĕscă cu abandonarea sistemului cu reuniunile învĕţătoresci de până acum, înstituţiune prescrisă de „Statutul organic“ plăsmuit de Marele Andreiu, este un mijloc fórte însemnat pentru cualificarea învăţătorilor, în care conferenţă învĕţătorii înstruiţi se consultéză după experinţa şi pracsa lor în conformitate cu progresul sciinţei despre unele probleme, din internul şi esternul scólei, precum şi a se cualifica învĕţătorii rĕmaşi îndĕrĕt de progresul în pedagogie, prin alţi învĕţători mai cualificaţi.

Onorabilă Conferenţă! Domnilor învĕţători! Venerabilul circulariu consistorial care a dispus acésta conferentă învĕţătorĕscă vi-sa împărtăşit pe calea sa la timpul sĕu, — Programa cu obiectele importante ce sunt a se pertracta o cunóşceţi, şi a-ţi avut timp a medita cu seriositate asupra acelor teme, asupra materialului din cestiune.

La lucru deci Domnilor! Sĕ nu slăbim nici decum; înainte cu Dumneḑeu, căci acesta e semnalul timpului! — Cu dragoste frăţĕscă şi bună înţelegere sĕ lucrăm toţi cu un gând şi cu o inimă spre ajungerea scopului spre care nĕzuim!

Sĕ ne silim a face adevĕrată chiemarea şi alegerea nóstră, — căci acésta făcêndu-o, nu vom greşi nici odată şi vom întimpina complăcerea Preavenerabilului Consistor archidiecesan ca senat scolariu, prelângă cari declar conferenţa învĕţătorĕscă din cercul *Mediaş* de deschisă.

Revistă Externă

—

America şi Spaniolii.

Americanii pretind cedarea *Manilei* şi a întregei insule *Luzon*. Dacă plenipotenţiaţii spanioli ai conferenţei de pace s'ar opune la împlinirea în intregime a cererilor americane, trimişii americani au primit instrucţii dela preşedintele Mac Kinley, sĕ întrerupă îndată ori-ce pertractări mai departe!

In faţa cererii neaşteptate cu *Luzon*, trimişii spanioli au cerut respiriu până vor primi instrucţii dela guvernul lor.

*

Scupscina Serbéscă

Se vestesce din *Belgrad*, că regele *Alesandru* a sosit acasă Luni, 10 l. c. n.

Regele va merge direct la manevrele dela *Kuşevaţi*, insoţit de primul-ministru. De aci va călĕtori la *Niş*, pentru a deschide scupscina.

*

Călĕtoria impĕratului Germaniei.

Cum se scie împĕratul *Wilhelm* II. în cursul călĕtoricí sale la *Ierusalim* avea de gând sĕ cerceteze şi Egipetul

Se vestesce însĕ acum, că împĕratul a abḑis de călĕtoria la Egipet, numai pentru a putea însuşi deschide corpurile legiuitóre germane. Astfel călĕtoria ce întreprinde sĕ va scurta cu trei sĕptĕmâni şi împĕratul la sfiirşitul lui Novembre va fi la Berlin.

Unele foi străine atribue călătoriei impĕratului german importanţă politică şi îşi esprimă temerile că ea ar putea produce constelaţii politice.

Faţă cu aceste sciri, din izvor semoficios german se vestesce, că de vre-o constelaţie politică nu póte fi teamă.

Pretutindení, pe unde călătoresce împĕratul s'au luat măsuri severe de precauţii pentru a păḑi viaţa domnitoriului german împrotiva vre-unui atentat, ce e témă că s'ar pute comite.

Din ROMÂNIA

—

(*O frumósă esposiţie de póme*). Ministerul român de domenii pune mari străduinţe pentru ridicarea culturei pomilor şi a ródei lor în Ţară, ca a unui bun isvor de bogăţie.

Introducerea şi împămentenirea de soiuri nobile, şi rĕspândirea lor în Ţară tot mai mult, e o ţintă bine îngrijită şi cu stăruinţă urmărită, a acestui ministeriu. Şi în scurt frumóse succese i-au încununat binecuvêntata muncă. Ca sĕ cam aibă o icónă a resultatelor atinse, a aranjat *o esposiţie de póme* în capitală, la ministerul de domenii. A espus multă lume. Şi iată ce scrie „Drapelul“ de Sâmbăta trecută despre acéstă esposiţie:

„E o adevĕrată minune, mai ales când te gândesci că tóte fructele şi toţi pomii espuşi sunt ródele primei esperienţe, care datéză abia de patru ani.

„Funcţionarii cărora se datoresce întroducerea în ţară a atâtor varietăţi de fructe şi de pomi roditori, merită tótă lauda şi tótă încurajarea. Ei au făcut în acelaşi timp operă utilă şi frumósă, pe care am dori s'o vedem generalisându-se cât mai mult.

„Esposiţia acésta dovedesce, că ţara nóstră póte produce fructele cele mai frumóse din lume, nu numai cu varietăţile indigene, dar şi cu varietăţile de ori ce provenienţă, care se pot perfect aclimatisa într'un sol aşa de bogat şi într'o climă aşa de prielnică cum e a nóstră. Va fi un nou isvor de bogăţie pentru ţară“.

Exposiţia stă din produsele pepinierelor statului, şi s'a deschis în 3 Oct n. în aripa dreaptă a localului ministerului de Domenii.

Sunt dóuĕ săli, din care una vastă, în care pomii şi fructele sunt expuse în cantităţi considerabile. *Strugurii* mai ales, înşiraţi în ciorchini pe pereţi, sau jos în străchini, atrag privirea. A-i descrie e imposibil, atât de numeróse sunt şi atât de frumóse varietăţile expuse. De asemenea *perele* şi *merele* sunt superbe.

Cinci dovleci, (curcubete, bostani) de câte 105, 110, 115, 117, şi 125 chilograme fiecare, sunt puşi în ferestre! Aceşti dovleci urieşi sunt produşi în pepiniera Petreşti de lângă Focşani.

*

(*Manevrele române*) Dl general Berendeiu, ministru român de rĕsboiu împreună cu trimişii speciali şi cu toţi ataşaţii militari strĕini, a plecat în 8 Oct. n. la Roman, cu trenul de seara, spre a întimpina în ḑiua următóre pe M. S. Regele şi pe A. S. Ducele de Saxa-Meiningen, la sosirea Lor acolo.

In 9 Oct. apoi, la 10 óre a. m. M. S. Regele Carol cu statul sĕu major şi cu Ducele de Saxa-Meiningen au plecat la Roman, pentru a asista la manevrele corpului IV de armată.

Gările până la Roman au fost tóte pavoasate şi împodobite cu verdéţă!

Trenul regal a sosit în Roman la orele 5 séra.

Oraşul a făcut Regelui iubit, o primire gradiósă.

*

(*Seminar pedagogic universitar.*) Dl C. Dimitrescu Iaşi a înaintat ministerului român al istrucţiunei, planul şi regulamentul pentru organisarea seminarului pedagogic-universitar.

In seminar se vor preda studii teoretice, lecţiuni practice şi conferenţe. Vor putea fi primiţi numai studenţi ai facultăţilor de ştiinţe şi litere, cari vor fi trecut cel puţin dóuĕ esamene.

*

(*Rector al universităţii*). Profesorii Universităţii din Bucuresci au procedat Duminecă la alegerea decanilor şi rectorului Universităţii, conform prescripţiunilor nouei legi a învĕţămêntului superior. Candidaţi pentru rectorat au fost d-nii N. Culian, A. Xenopol şi Caraiani. A fost ales dl Culian.

Exposiţiile dela Sebeş.

I.

Precum am anunţat deja şi noi, „*Reuniunea română de agricultură din comitatul Sibiiului*“, arangiază din 26 până în 30 Octobre n. c. în Sebeşul-săsesc, 2 esposiţii.

În scopul de a înainta *pomăritul* şi *vieritul*, „Reuniunea“ arangiază în cele patru ḑile amintite, exposiţia de *póme, struguri* şi *derivatele* lor, avênd a se împărţi premii de stat în sumă de 200 coróne.

Exposiţia va cuprinde póme şi struguri în stare naturală, deasemenea derivatele lor: póme uscate şi ferte, lictar, compot, dulceaţă, must, vin, rachiu, oţĕt, oleu. etc.

Exposiţia se va deschide în 26 Octomvrie la 1 óră d. a. în edificiul şcólei române gr. or.

Ca exponenţi pot lua parte afară de membrii Reuniunei, locuitori din întreg comitatul Sibiiului, dar premiile se vor încuviinţa numai membrilor.

Merele, perele, gutuile şi persecile au sĕ fie expuse fiecare soiu în câte cel puţin 5 exemplare, ear' prune, nuci, struguri, etc. câte trebue spre a umplea un tăier îndatinat.

Primirea obiectelor în exposiţie se face cu începerea din 22 şi până la 25 Octomvrie st. n. prin comitetul aranjator local, care îngrijeşte de tóte cele de lipsă.

Cu totul exchişi dela exposiţie sunt strugurii şi tot ce ar proveni din viile puse sub oprelişte din causa filoxerei.

Exponenţii cari nu ar lăsa obiectele ţrimisĕ ca dar Reuniunei, despre ce trebue făcută arătare, le vor lua în primire până Joi, în 3 Noemvre st n., la 12 óre din ḑi, căci de aci încolo nu se garantează pentru ele.

Exponenţii sunt îndatoraţi a se îngriji înşişi de transport.

Din pómele ce s'ar trimite spre vênzare trebue expuse cel puţin 20 exemplare nealese.

Se vor distribui diplome de recunoştinţă şi se vor împărţi 48 premii de stat, în suma de 200 coróne.

In scopul premiărei, comitetul central a instituit un juriu de 12 membri, între cari domni: Demetriu *Comşa* profesor ca president, şi Victor *Tordăşianu*, oficial consitorial, ca secretar al juriului, iar ceialalţi, fruntaşi de prin comunele din partea locului.

Juriul ia în primire lista generală a obiectelor expuse, le esaminéză pe rênd şi apoi se consultă asupra premiărei.

In şedinţa, ce urméză examinărei obiectelor membrii juriului se pronunţă hotărînd prin majoritate de voturi, premiarea.

Impărţirea premiilor se face in mod sĕrbătoresc Duminecă d. a., la 30 Octomvie st. n.

*

Scopul exposiţiei este mai ales a urni şi încuraja adevĕrata propăşire în ale pomăritului şi viieritului. Drept aceea, în privire se va lua nu atât intenţia vĕdită de a străluci cu póme şi struguri în exemplare de paradă, ci mai cu sémă rentabilitatea şi valórea economică, nobleţa fructelor expuse, deasemenea hărnicia şi priceperea dovedită, meritele câştigate pe tĕrîmul pomăritului şi viieritului, respective în cutare ram înrudit. Deci fructele, cari întrunesc condiţii economice aievea princióse se vor privi ca fiind mai pe sus de cele altcum chipeşe şi uriaşe, însĕ puţin căutate, netrainice sau pătimind de alte scăderi.

Ca *póme* vrednice de premiat se consideră mai ales pómele îndeplin desvoltate, fragede şi sănătóse, fórte trainice, culese şi păstrate cu deosebită îngrijire, bogate în must aromatic, făţóse şi avênd mare trecere la noi şi aiurea.

Dela premiare se vor exclude pómele culese în pârgă, viermănóse, mult puţin putrĕde, noduróse, bătute sau altcum vătĕmate, deasemenea pómele de soiu recunoscut ca prost, cum şi cele pădureţe.

La *struguri*, întâetatea se cuvine strugurior mari, grei, bine închegaţi, trainici, îndeplin copţi, fórte dulci şi aromatici, provenind din viţe vestite ca rodnice şi puţin expuse la neajunsuri.

Dela premiare se vor exclude strugurii acri, atinşi de mucegaiu sau înzestraţi cu bóbe (bóne) relativ mititele şi deşirate.

Pulberea fără fum

— Un mare progres! —

Este colosal progresul ce a resultat pentru armate din întroducerea pulberii fără fum. Drept ilustrare, lăsăm sĕ urmeze aci, după „Voinţa Naţională“ din Bucuresci, darea de seamă a resultatelor observate în exerciţiile de tragere cu tunul, ale artileriei române. Iată ce se raportéză:

Tragerile de instrucţie şi rĕsboiu în anul acesta s'au terminat (în Ţară) deja la trei brigăḑi de artelerie, şi resultatele au fost fórte satisfăcĕtóre.

S'a anunţat deja la timp, că anul acesta se pregătea artileriei o înaintare pe calea progresului, prin întrebuinţarea pentru prima óră în tunuri a pulberei fără fum, fabricată la pulberăria militară dela Dudeşti, în cartuşe studiate de acest stabiliment. S'au făcut acum experienţe cu acest fel de pulbere şi conclusiunile obţinute sunt destul de convingĕtóre:

1. Pentru aceleaşi calităţi balistice ale tunului, s'a întrebuinţat o încărcătură de pulbere fără fum *cu* $^{2}/_{3}$ *mai mică* decât cea până în present.

2. Variaţiunile iuţelei iniţiale dela o lovitură la alta fiind *cu* $^{2}/_{3}$ *mai mici* la pulberea fără fum decât la pulberea négră, deci precisiunea tunului s'a sporit cu atât mai mult.

3. Obosćla tunului şi afetului s'a micşorat cu $^{1}/_{3}$, ceea-ce constitue un avantaj, nu numai pentru conservarea materialului, dar chiar pentru repeḑiciunea tragerei, de-óre-ce recutul tunului este micşorat cu $^{1}/_{3}$.

4. Artileria în posiţie de tragere nu va mai fi vĕḑută dincolo de câteva sute de metri din causa lipsei de fum.

5. Tragerea mai multor baterii în grup se póte considera ca posibilă totdeauna, ne mai producênd un nor de fum, care împedeca vederea punctelor de cădere sau spargerea proectilelor, de unde resultă o înlesnire în regularea tragerei şi înlăturarea jenei ce bateriile îşi ocasionau reciproc, când vêntul alunga fumul în lături.

6. Interiorul ţevei e totdeauna curat, şi astfel nu este nevoe, ca în trecut, a se procede, după câteva lovituri, la ştergerea ţevei.

In resumat s'a câștigat enórm pentru tunurile actuale din punctul de vedere al conservării materialului, al repeḑiciunei, precisiunei și al principiilor tactice.

O operă importantă.

Precum se vestesce, România se apucă de construirea unui canal, care atât în importanță cât și în practicabilitate va lăsa departe înapoia sa renumele Porților-de-fer, cu care atâta se fălesc ungurii nostri. E vorbă de tăiarea unui *canal navigabil, care sĕ împreune Dunărea dela Cernavoda cu Marea Neagră la Constanța!* Tot transportul cel mare ce aḑi merge pe Dunăre, mii de corăbii pe an, nu va mai face încungiurul cel mare Cernavoda---Brăila—Galați—Tulcea—Sulina etc, ca sĕ ajungă la Constanța și de aci spre Constantinopol ori Orient, ci dela Cernavoda pe o de 7-ori mai scurtă cale, ajunge de-adreptul la orașul lui Ovidiu. Singur dela Cernavoda până la Sulina, *crută un drum de 318 kilometri,* (iar dela Sulina la Constanța mai sunt 140 kilometri!)

Canalul va fi lung de abia *60* kilometri. Deci o corabie ce merge pe Dunăre dela Cernavoda cu destinație pentru Constanța, în loc de *450* de kilometri, va merge — *60 numai!* De 7-ori mai scurt!

Prin asta portul dela Constanța va fi ridicat la rang și importanță de port universal de primul rang!

Dar apoi celelalte importanțe tóte: Canalul va trece cu ambii sĕi țĕrmi pe pămênt românesc, și se construește aprópe la marginea dinspre Bulgaria a Dobrogiei! Ceea-ce până aci se plângea tot neamul românesc: că prin alipirea Dobrogei România nu are graniță naturală spre Bulgaria, ci e un câmp deschis: de aci încolo nu va mai fi, ci va fi scutită și de o puternică graniță naturală, de un canal mai puternic ca, de pildă, apele Tisei!

AVIS! Cu finea l. c. st. v. se va sista espediția „Telegr. Rom.“ tuturor acelora, cari mai restéză din abonamentul a. c. Deci rugăm pe toți prenumeranții, cari doresc a nu se lipsi de fóie, sĕ solvéscă nesmintit până la finea lui Septembre c. v. întreg restul abonamentului.

Administrația „Telegrafului Român“.

Noutăți.

Scire personală. Prea Sfinția Sa Domnul Episcop diecesan Nicolae Popea dela Caransebeș, precum vestește „Fóia Diecesană“, se află din sĕptămâna trecută la Băile-Erculane.

*

Rusia mai umană. Sĕ nu pară nimĕrui curios acest titlu. A trebuit sĕ-'l dăm știrii de mai jos. Am arătat ordinul Germaniei privitor la întrebuințarea armei la tulburări de cetățeni: *sĕ se foloséscă aspru,* ḑice. Dar în același timp în Rusia s'a dat un ordin în aceeași cauză, care e chiar contrar dela cel german. In el se ḑice:

„Chemarea armatei în prima linie e „aceea, ca sĕ apere pe cetățeni; dar n'ar „corespunde nici demnității militare, ca ea (armata) sĕ întrebuințeze „arma contra unor cetățeni ne-armați, cu „atât mai vêrtos nu, că se știe, că și o „vorbă bună și cuminte e destulă pentru a „sufoca tulburări fără forță“.

*

Congregația Aradului a respins Marți aruncul de 2% propus pentru coperirea banilor furați de Krivány. Cei dela cârma comitatului au rĕmas consternați de acest resultat neașteptat!

*

Un omor desperat. In 6 Oct. advocatul Vasile Olteanu din Blaj eșind bu esecutorul în o comisie la Hususău pentru o pretensie a băncii „Patria“ față de proprietariul ungur Orbok, a fost împușcat de Orbok A murit îndată. Ucigașul și-a dat și sieși un glonț în cap și a murit pe loc și el.

*

Drumul de fer Hațeg-Caransebeș. In 30 Sept. n. s'au pertractat în ministeriul de comerciu, sub președința secretarului de stat Dr Iosif Schmiedt, cererea de concesiunea „Societății pe acții de mine și turnătóre din *Călan*“ (com. Hunedórei), ca petentă, cu participarea autorităților respective interesate. Linia numită va împreuna linia Timișóra-Orșova cu linia Simeria-Petroșeni. Va fi lungă de 76 Kilometri. Spesele de construire îi sunt evaluate în 3.800,000 fl., adecă vre-o 50.000 fl. de Kilometru.

Spesele astea atât de urcate le motivéză terenul cel fórte greu de exploatat, muntos, pe unde are sĕ fie construită linia. Societatea numită se obligă, că în doi ani sĕ dee gata linia. Prin asta sĕ va promova mult valórea cărbunilor din minele de cărbuni dela Petroșeni, și celealalte mine de pétră prețiósă de pe Valea-Jiului.

*

Așa ceva numai în Pesta se póte! Intr'o fóie din „capitala și reședința“ maghiară cetim, că până o comisie și poliția făceau aspre cercetări la ministerinl de finance în causa furtului de timbre, despre care am amintit și noi, — până atunci din odaia de vis-à-vis, din cancelaria turnătórei de fer, *óre-cine a furat patru pardesiuri, o pereche de nădragi și 10 fiorini bani gata!*

*

† Ioan Klamarik, figură cunoscută pe terenul instrucției publice în Ungaria, a încetat din viéță Sâmbătă la *Nessol* (Beszterczebánya) în etate de 66 de ani. *Klamarik* a fost profesor, director și director suprem, de șcóle, ear din 1883, după promulgarea legii pentru șcólele medii, a funcționat în minister ca ocârmuitor al șcólelor medii din patrie, aplicat în acéstă demnitate de ministrul *Trefort.* Din 1896 a trăit în pensie.

*

O nóuă pĕreche de hoți domnesci. Tribunalul din Timișóra a tras în cercetare pe funcționarul dela oficiul de dare de acolo *Hegyi* Károly, pentru *falsificare de documente publice în 113 casuri* și pentru *înșelătorie în 23 casuri,* ér pe soția lui pentru complicitate în 102 casuri.

Hegyi, pentru a-'și acoperi trĕbuințele unei vieți prădătóre ce ducea, se folosea de un soiu unic de furătură: Prin acte falsificate cu mâna sa, asigna și trimetea la particulari în provincie bani din oficiul de dare. Ear nevastăsa, cu câte-va ḑile înainte călătorea în comunele respective, și cu documente érăși false, ridica dela postă banii asignați.

Suma banilor furați e vre-o 8000 fl.

*

O licitație interesantă la Paris. După-cum se depeșéză din Paris, grafologii din procesul Esterházy pretind licitarea mobiliarului romancierului *Zola,* pentru scóterea celor 30,000 franci, la cari a fost osândit romancierul ca sĕ le plătéscă lor. Prietinii lui *Zola* s'au pus sĕ adune suma acésta, și la licitație, deja primul oriect îl vor ridica 30,000 fl., ca astfel sĕ curme licitația mai departe a lucrurilor scriitorului.

*

„Mehet!“ N'a trecut multă vreme, de când clopotele dela gări, cári cu zgomot asurḑitor vesteau călătorilor sĕ se urce pe tren, au fost cassate întâiu în Austria apoi la noi. Acum sosește scirea, că și vestitóreler plecării *„indulás“* și *„mehet“*, atât de sonor și din rĕsputeri zberate de către conductorii Ungariei, li se pregătesce mórtea.

In Austria se face începutul. Cum se anunță din Viena adecă, ministrul căilor ferate austriace a dat ordin, ca din 1 Novembre începênd aceste strigăte sĕ nu se mai audă pe liniile austriace, căci mai ales nóptea conturbă somnul pasagerilor. Conductorul va da semn de plecare prin ridicarea lămpei sale. — Se vorbesce că și din Ungaria, se scóte *„mehet“*-ul.

*

Circulația ḑiarelor în Ungaria. Despre circulația de ḑiare în Ungaria în anul trecut găsim date interesante în raportul ministrului de comerciu către dietă. Dintre cele 1203 jurnale și reviste apărute în acel an s'au trimes în strĕinătate 3.5 milióne esemplare (în 1896 5.9 milióne). E mare numĕrul celor venite din străinătate: 9·1 milióne esemplare (în 1996 8·8 mil), singur din Austria au intrat 8·3 milióne. In Ungaria s'au dat pe postă în anul trecut cu totul 83·5 milióne de esemplare de jurnale. Numĕrul total al esemplarelor de jurnale date pe postă și trimise în țéră și străinătate împreună cu a celor venite din străinătate anul trecut, face 92·6 milióne.

*

Care automobile la armată. Cercurile conducĕtóre ale armatei comune de mult se ocupă cu idea, de a introduce care automobile în folosirea armatei, pentru transportarea tunurilor și a muniției de rĕzboiu. Cu nóuele care au făcut ḑilele aceste în Viena prima încercare, care a avut un suces peste așteptare bun.

PARTEA LITERARĂ.

Proverbele poporale.

— Insĕmnătatea lor —

Disertație ținută în Apoldul-românesc la adunarea Despărțĕmêntului V. (Sĕliște) al „Asociațiunii“, în Maiu c.

de preotul

Ioachim Muntean.

(Incheiere.)

Dacă nu știĭ cruța, ori cruțând faci lucru de-a 'ndósele, ți-se ḑice că „ești scump la tărîțe și eftin la făină“.

Dacă din negrije ori din sgârcenie reu aplicată ajunge cineva la pagubă, se ḑice despre el: „Pentru un cuiu a perdut potcóva“, ori „pentru șorlic a perdut slănina“.

Auḑim vorbindu-se că „norocul e orb“, și vorba se nimere de multeori.

Când îi vine cuiva un câștig mare pe neașteptate, se ḑice: „Pe cutare l'a vĕḑut Dḑeu“. Iar dacă cineva aștéptă ca binele se-'i vină pe nemuncite, așa numai de-a gata, îi aplicăm ḑicala: „Pică pară mălăiață în gura lui nătăfleață“.

Ciudată ce-i și firea omului: „Din ce bei, din ce ai mai bea“, și dela ce-l oprești pe om, la aceea sĕ 'ndémnă. Numĕrul făcătorilor de rĕu crește, pare-că alăturea cu ceata celor puși de păḑitori ai ordinei publice. N'a fost însĕ tot așa. Mai de mult preotul era aprópe singurul străjuitoriu al moralității și era póte mai bine și de el și de popor. Ómenii umpleau bisericile, nu ca acum crîșmele. Atunci se putea ḑice: „Cu condacu umpli sacu“. Acum lucrurile s'au schimbat, și din „sfânta preoție“ unii încércă sĕ facă o „próstă lefterie“.

Toți umblă după câștiguri și năzlesc la lefuri mari. Sĕ nu uităm însĕ, că cine împarte simburii: „Cu leafa îți dă, iar cu códa 'ți scóte ochiu“.

Sunt ómeni ușurateci, cari fără trebuință și fără multă cugetare se-'mplântă'n datorii, uitându-și că „datoria e ca rîia“, anevoe scapi de ea. De aceea cu drept cuvênt se ḑice, că „Cine nu-i dator, e destul de bogat“.

Meseriile sunt bune, și se te miri, că poporul nostru, care prin ḑicala că „o meserie face cât o moșie“, le recunósce însemnătatea, totuși nu ajunge la păreri mai bune, luându-și pildă dela strĕini, se le îmbrățișeze cu mai multă căldură. Țĕranul se uită peste umĕr la meșteșugariu, deși vede bine că mereu are lipsă de el. Mergênd cu lucru la țigan 'i aruncă vorba cam rîḑênd, dar în bajocură: „E bine de tine mĕ, că cum dai cu ciocanu îndată capeți banu“.

Toți bărbații ar vrea sĕ aibă neveste frumóse. Asta însĕ nu se póte, fiind-că „obrazul subțire cu multă cheltuială se ține“. Dar ómenii cu judecată sănĕtósă nu se uită numai la frumseța din afară, care ca și florile, se trece în curênd; ci privesc mai adênc la însușirile din lăuntru. De aci provine apoi deosebirea în păreri, că fiecare póte ḑice:

„Nu-'i frumos ce-'i frumos, ci-i frumos ce-mi place mie“,

Omul e din firea lui prepuielnic. Când te vede povestind cu cineva de aprópe, își gândesce 'ndată: „In ori-ce șoptire este și vr'o diavolie“.

Românul are minte bună, numai cât e cam greoiu la judecată, își trage sama prea târḑiu. De aceea se rógă Sasul: „Dă-mi Dómne gândul Românului din urmă“.

Dar cu atât mai sprinten pășesce el la lucru, unde nu numai că e harnic, ci și răbduriu. Țeranul ḑice cu drept cuvênt: „Cine mânecă, nu 'ntunecă“ și că „Un cias al dimineți plătesce cât trei de după prânz“. De aceea încă din zarea dimineții sare din așternut, aducêndu-și aminte de ḑicala: „Cu somnu nu faci car și boi“ — plécă vesel cu mic cu mare la lucru, muncesce din nópte până în nópte, aorea flămênd și setos, pe veac bun și rĕu, cum dă bunul D-zeu. El cu adevĕrat urméză cuvêntul scripturii, agonisindu-și cele de traiu „în sudórea feței sale“. Iar femeea, harnică găzdóe acasă, precum și vrednică tovarȩșe de muncă a soțului ei la lucrul câmpului, împarte — cum se ḑice, cu bărbatul seu „traiu și mălaiu“. Veselă fiind din fire și sîrguinciósă, ea „merge la lucru torcênd și cântă lucrând“.

Câtă vreme țĕranul și țĕrana romană așa vor fi, nu ne temem c'om peri!

Multe ași mai avé de ḑis, dar am eșit paremi se cu postata și mĕ tem nu cumva sĕ vi-se urască că v'am ținut atâta 'n gura mea și pe urmă sĕ mĕ pomenesc că-mi ḑiceți: Óre nu știi că „Vorba multă-i sĕrăcie“?

De aceea încheiu, și plin de admirațiune pentru neprețuita comóră de înțelepciune, ce residă în proverbele și ḑicălile poporale, cari ca un isvor limpede și nesecat țîșnesc din creerul țeranului român și se strecură prin viața lui de tóte ḑilele, rĕcorindu-i inima și mângăindu-l în multele lui nĕcazuri, — strig cu însuflețire:

Trăiască poporul nostru, poporul românesc!

VARIETĂȚI

Un uriaș cuib de șerpi. In comuna Brebu lângă Câmpina, precum cetim într'un ḑiar bucureștean din sĕptămêna trecută, în pădurea Eforiei, aprópe de sat, este un copac mare de fag, scorburos.

Venind cu vacile de la pășune, soția unui locuitor dădú drumu vițelului sĕ sugă lapte dela vacă. Ea vĕḑu însĕ că după câte-va sugături, vițelul lasă țîța, sare de vre-o trei ori, apoi cade jos mort; femeia bănuind ceva, se uită în gura vițelului și vede gingiile vinete.

Incredințată fiind că vaca e suptă de șerpi, și că din veninul lăsat s'a otrăvit vițelul, dă veste la câți-va vecini, cari armându-se cu puști și topóre, au dat drumul vacii, care și plecă imediat spre copacul scorburos. Acolo ajunsă, vaca începe a mugi, iar din copac încep a se lăsa la vale mai mulți șerpi, unii ajungênd, după spusele unui confrate din provincie, lungimea de 3 metri, iar grosimea unui picior de bărbat. Locuitorii trag focuri de puști și isbutesc a omori 5 șerpi dintre cei mai mari.

Copiii însĕ, spre a stîrpí cuibul de șerpărie, au dat foc copacului arḑênd în scorbura de jos mai mulți șerpi, iar cei din scorbura de sus umblau furnicând pe crăci; apoi căḑênd tulpina, au eșit din scorbură, și erau cu cei de pe crăci mai bine ca la 200, mai mici și mai mari, din cari locuitorii Brebeni au izbutit a mai omorí vre-o 50, cari au fost îngropați; a mai căzut din scorbură vre-o baniță de óuĕ. Cu tóte acestea cei ascunși fluera și acum căutând culcușul și târându-se peste ouele sfărîmate.

*

Il supără... Un becher de profesie, mergênd în zori de ḑi acasă, oftéză trist: Ar fi frumósă de-ar lățí mult vara, dar are o mare scădere: abia se face sară, abia se așază omu cum se cade în birt, și se și crépă de ḑiuă!...

Din public.

Declarațiune.

Dl. Vasile Ivan în Octomvrie 1897 a ocupat postul de învĕțător și cântăreț la biserica nóstră locală, în care post funcționéză și astăḑi. — In tot timpul, dela intrarea în funcțiune, a satisfăcut și satisface chemărei D sale pe deplin, avênd o purtare morală pe deplin corĕspunḑĕtóre. —

Turcheș la 23 Sept. st. v. 1898.

Ir. D. Eremie m. p. prеșepintele comit. paroch., *An. Bârsean m. p.* invĕț. drig. *Ioan Pascu m. p.* notarul com. paroch.

Cele cuprinse în acésta declarațiune fiind adevĕrate, se certifică și din partea Oficiului parochial local.

Nicol. Soiu m. p.
paroch local.

Nr. 461—1898 protpresb. [187] 2—3

Concurs repețit.

Pentru ocuparea postului de paroch în parochia de clasa III. Hundorf cu filiile Domald și Senereuș, protopresbiteratul Mediașului, se escrie concurs nou cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Venitele împreunate cu acest post statorite în ședința comitetului parochial din 26 Aprile 1898, dau suma de 256 fl anual.

Informațiuni mai de apróре despre starea parochiei, se pot primi dela oficiul protopresbiteral.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Mediașului în conțelegere cu comitetul parochial respectiv.

Mediaș, 30 August 1898.

Romul Mircea,
protopop.

In *Tipografia archidiecesană* a apărut:

ACAFTISTUL
Preasântei
Născătóre de Dumneḑeu
și
alte rugăciuni
urmate de Sinaxariu pentru tot anul și Păschălie.

Un volum de 368 pagini 8°.

Prețul simplu legat . . .	fl.	—.85
jumĕtate pânză . .	„	1.05
în piele roșie . . .	„	1.25
Édiția fină în piele négră .	„	2.—
piele chagrin	„	2.60
în mătase .	„	3.85

Se află de vênḑare la

Librăria Tipografiei archidiecesane,
Sibiiu.

Câștigul cel mai mare
[în casul cel mai favorabil [185] 1—2

1.000,000 Coróne.

Consemnarea
tuturor celor 50.000 câștiguri

Cel mai mare câștig în cel mai favorabil cas

1.000,000 Kronen.

Speciell sind die Gewinne wie folgt eingetheilt.

		Kronen
1	Prämie mit	600000
1	Gew. à	400000
1	„ „	200000
2	„ „	100000
1	„ „	90000
1	„ „	80000
1	„ „	70000
2	„ „	60000
1	„ „	40000
5	„ „	30000
1	„ „	25000
7	„ „	20000
3	„ „	15000
31	„ „	10000
67	„ „	5000
3	„ „	3000
432	„ „	2000
763	„ „	1000
1238	„ „	500
90	„ „	300
31700	„ „	200
15650	à	170, 130 100, 80, 40

50,000 Gew. u. Pr. im Betrage **13.160,000**

Cari se trag în șese clase.

In curênd începe a treia mare loterie de classe reg. ung. Ea conține

100,000 losuri originale și **50,000** câștiguri în bani

așadar **jumĕtate** din **losuri** trebue sĕ fie trase conform specificărei alăturate și prospectul de câștig este **enorm de mare**.

In total vin **treispreḑece milióne 160.000 coróne** spre decidere sigură. Cel mai mare câștig în casul cel mai favorabil

Un milion coróne.

Binevoitóre comande urgente de **losuri originale** cu prețul original stabilit după plan

pentru un **întreg**	los original	I.	classă	fl.	**6.—**
„ o **jumĕtate**	„	„	I.	„	„	**3.—**
„ un **pătrar**	„	„	I.	„	„	**1.50**
„ o **optime**	„	„	I.	„	„	**—.75**

se espedéză cu **ramburs** sau pe lângă **trimiterea înainte a sumei.** Liste oficióse se espedéză după tragere, planuri stau la disposiție gratis. Tragerile se efectuesc publice sub **supravegherea guvernului reg. ung.**

Ne rugăm pentru comande cât mai curênd, cel mult până la

22 Octobre a. c.,

direct la

A. Török & Co.

colectori principali
ai loteriei de clase reg. ung.

Budapesta. V. Waitznerring 4/a

Scrisóre de comandă de tăiat. **Herren A. TÖRÖK & Co., Budapest.**

Ersuche um Zusendung von .... **Original-Loos I. Classe der königl. ung. priv. Classenlotterie** nebst amtlichen Plan.

Der Betrag von. fl. .... } **ist per Nachname zu erheben.** } Was nicht gewünscht **folgt durch Postanweisung.** } bitte zu durchstreichen

Genaue Adresse.

Din

„Biblioteca de popularisare“,

pentru literatură. artă și știință,
au apărut până acum:

- Nr. 1 *Nuvele siberiene*, de Vladimir Korolenko;
- Nr. 2 *Nuvele țĕrănesci*, de Björnstjerne Björnson;
- Nr. 3 *Nuvele și povestiri populare*, de Lew N. Tolstoi:
- Nr. 4 *Schițe și tablouri*, de Ioan Neruda;
- Nr. 5 *Șése nuvele*, de I. P. Iacobescu;
- Nr. 6 *Nuvele* de H. de Balzac;
- Nr. 7 *Din viéța poporului*, de Alecs. Swientochowschi;
- Nr. 8 *Pe apă* de Guy de Maupassant
- Nr. 9 *Nuvele alese*, de Al. Puskin;
- Nr. 10 *Ómeni și scrieri*, de Georg Brandes;
- Nr. 11 *Din Cartea cântecelor*, de H. Heine;
- Nr. 12 *Liga tinerimii*, comedie în 5 acte de Henric Ibsen;
- Nr. 13 *Dómna Marchisă și alte nuvele* de Quida;
- Nr. 14 *Lăutarul din Cremona*, de Francois Coppée;
- Nr. 15 *Ilka și alte nuvele*, de Al Dumas fils;
- Nr. 16 *Nuvele* de Guy de Maupassant;
- Nr. 17—18 *Suferințele tinĕrului Werther* de Wolfgang v. Goethe;
- Nr. 19 *Nuvele estra-ordinare* de Edgar Poë;
- Nr. 20—21 *Stilul în artă*, de Hans Sebastin Schmid;
- Nr. 22 *Un roman în noue scrisori*, de Teodor M. Dostoiewski;
- Nr. 23 *Poesii*, traduceri libere în versuri de Sully Prudhomme:
- Nr. 24 *Studii și portrete literare*, de Jules Lemaître;
- Nr. 25 *Pilone* de Wilhelm Bergsőe;
- Nr. 26 *Darwin, viața doctrina și importanța lui* de A. de Condolles și A. Sűdekum;
- Nr. 27 *Schițe din California*, de Bret Harte;
- Nr. 28 *Simplu* de Traian Demetrescu;
- Nr. 29 *In Lonț!...* de Paul Hervieu;
- Nr. 30 *Scrisórea furată și alte povestiri estra-ordinare de* Edgar Poë;
- Nr. 31 *Don Iuan* pe Molière;
- Nr. 32 *Poesii alese*, de Al. Petőfi;
- Nr. 33—34 *In temniță* de Z. C. Arbure
- Nr. 35 *Crîng și luncă* de T. Duțescu-Duțu;
- Nr. 36 *Chestiuni literare* ed M. Strajan.
- Nr. 37 *Antologie sanscrită*, de G. Coșbuc
- Nr 38 *Femea îndărătnică*, de V. Schakespeare;
- Nr 39—40 *Cestiuni literare*, de M. Strajan

Un nr. broș. 16 cr., leg. 30 cr.

Se află de vênḑare în

Librăria Tipografiei archidiecesane Sibiiu.

In ***Librăria Tipografiei Archidiecesane, Sibiiu*** se află spre vênḑare ***diferite icóne după cultul oriental*** precum:

Mărimea:	$^{39}/_{50}$cm.		$^{47}/_{63}$cm.		$^{39}/_{50}$cm. și $^{47}/_{63}$cm.		$^{55}/_{68}$ cm.				$^{58}/_{79}$ cm.				$^{63}/_{100}$ cm.			
	simplu				fin		simplu		fin		simplu		fin		simplu		fin	
	fl.	cr.	fl.	cr.	fl.	cr.	fl.	cr.	fl.	cr.	fl.	cr.	fl.	cr.	fl.	cr.	fl.	cr.
Sf. Nicolae	5	—	6	—	10	50	6	50	16	—	10	25	20	—	11	—	28	—
Sf. George, călare . . .	6	—	6	60	11	50	7	50	18	—	11	50	22	—	12	—	30	—
Sf. Dumitru	5	—	6	—	10	50	6	50	16	—	10	25	20	—	11	—	28	—
Botezul Domnului . . .	6	—	6	60	11	25	7	50	18	—	11	50	22	—	12	—	28	—
Sf. Treime	6	50	7	—	12	—	7	50	18	50	11	50	22	—	13	—	30	—
Maica Domnului	6	—	6	60	11	50	7	50	18	—	11	50	22	—	12	—	30	—
Ilie în carul de foc . .	6	50	7	50	13	—	8	—	20	—	12	—	23	—	14	—	33	—
Nascerea Domnului . .	6	—	7	50	14	—	9	—	22	—	14	—	28	—	15	—	36	—
Adormirea Maicii Domnului	7	—	8	—	14	—	9	—	22	—	14	—	28	—	15	—	36	—
Invierea lui Christos . .	6	50	7	—	14	—	8	—	21	—	13	—	28	—	15	—	32	—
Bunavestire	5	50	6	—	12	—	7	50	16	—	13	—	24	—	13	—	30	—
Ion în pustie	5	—	6	—	10	—	6	—	16	—	10	—	21	—	13	—	28	—
Mormêntul Domnului . .	—	—	—	—	—	—	15	—	27	—	18	—	36	—	21	—	42	—
Fuga la Egipet	6	50	8	—	12	50	9	—	22	—	12	50	30	—	15	—	34	—

Orológe de buzunar americane.

Cu garanță, că nickelul nu-și schimbă colórea, construcția mai esactă și mai bună decât a celor mai scumpe.

Prețul de bucată florini 3.—

Pe lângă garanță, până unde ajunge provisiunea.

Lângă orologiu lanț argintit cu 60 cr.

Aparat de ras — automat.

Fox, fabricat veritabil de solingen, distins la multe esposiții, nu cere praxă. Tăierea eschisă. Lucru curat și comod. Scutesce de bóle de piele. Durabil și scutesce de spese.

O bucată fl. 3.—

Tăișul *** e din oțel strălucitor, celelalte părți din alpacca.

Un tăiș separat lângă el fl. 1.—

Se pot comanda la:

POLLÁK SÁNDOR, representantul principal.

Budapesta, V. ker. Kálmán-utcza 17.

Colectanților se espedéză la 5 bucăți, unul gratis. [183] 4—30

Redactor prov. **Dr. Elie Cristea.**

Editura și tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 106 Sibiiu, Joi 1/13 Octobre 1898. *Anul XLVI.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strĕinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Pactul.

Abia a fost amânat pe timp nehotărît parlamentul din Viena, și el din nou a fost convocat, în cea mai bună credință, că spiritele se vor fi domolit, și popórĕle monarchiei în armonie vor continua lucrările pentru binele monarchiei.

In manifestul către popórĕle sale, în acest act purces din inima monarchului, care numai în bunăstarea, prosperarea și înflorirea monarchiei mai află mângăiere și liman, după grozavele furtuni, prin cari a trecut, — în manifestul către popórĕle sale Maiestatea Sa împĕratul și regele nostru și-a esprimat dorința de-a vedé pe popórĕle sale la o conlucrare armonică pentru binele monarchiei.

Cu asemenea speranțe s'a redeschis parlamentul din Austria, cu asemenea speranțe s'a întrunit și parlamentul nostru, și problema principală în ambele parlamente a fost statorirea modalităților pentru înoirea pactului economic pe cale constituțională între Austria și Ungaria, pe calea cea mai solidă a înțelegerii reciproce între guverne, care înțelegere sĕ o ratifice ambele parlamente.

In parlamentul din Viena partida germână folosesce ca armă pactul economic, spre a câștiga din nou hegemonia care i-s'a luat din mână.

Ca pretecst se aduc ordinațiunile prin cari s'au dat favoruri naționalităților din Austria, în special favorurile cari s'au făcut limbei boheme în ramul administrațiunei și a justiției.

Este o rușine a veacului nostru, că șovinismul cu atâta vehemență voiesce sĕ asupréscă naționalitățile în monarchia austro-ungară.

In Austria germanii strigă din tóte puterile, că numai limba germână are îndreptățire esclusivă, și dacă s'a aflat un guvern cu vederi mai sănĕtóse, care, spre a asigura viitoriul monarchiei, a dat unele sfărmituri de drepturi și naționalităților, germanii inscenézá scandaluri în parlament, îi fac imposibilă funcționarea regulată, și împedecă pactul economic, care în cele din urmă póte aduce cu sine periclitarea pactului dualistic.

Este de condamnat șovinismul germanilor, cari nu pierd nimica din preponderanța limbei lor prin aceea, că se dă drept și limbei naționalităților în Austria.

In punctul acestui șovinism germanii au de model pe ungurii dela noi, cari prin concurența împrejurărilor au ajuns în 1868, a pune mâna pe destinele țerei, și de atunci tóte le esploatéză în favorul limbei maghiare.

Cinismul cu care germanii din Austria înscenéză scandalurile în parlament, este fără păreche în istoria parlamentelor din timpul mai nou.

Cinism este și în faptul, că la noi amploiații dela justiție calcă în picióre dispozițiunile clare ale legei de naționalități, când vorba e de drepturile asigurate pe séma naționalităților.

Tocmai acuma este la ordinea ḑilei un ucaz al unui jude de cerc, care lovesce în sentimentul nostru de dreptate, când calcă în picióre dispositiunile legii de naționalități.

Pressa română e indignată de cinismul, cu care acel jude de cerc calcă legea.

Ucazul acesta este abia puiu față de declarațiunile, pe cari le-a făcut în anul 1875, în parlamentul țerei ministrul de justiție de atunci.

Era vorba de un act de volnicie al președintelui dela tribunalul din Sibiiu, prin care opria folosirea limbei române la judecătorii, în mĕsura, în care o asigura legea de naționalități.

Deputatul săsesc de atunci Emil Trauschenfels, care acuma din nou e deputat, a interpelat pe ministrul de justiție asupra casului cu călcarea legei. Ministrul a declarat, că legea nu e în consonanță cu disposiția președintelui dela tribunal, se va îngriji însĕ ca legea — sĕ se acomodeze volniciei!.

E volnicie la noi, e volnicie în Austria, și volnicia se face în socotéla monarchiei, care-și perde și autoritatea și demnitatea în fața Europei.

Despre acésta însĕ puțin le pasă germanilor în Austria și ungurilor aici la noi, la ei vorba e de întărirea rassei, mijlócele sunt bune, ori de unde vor fi ele luate.

Desbaterile parlamentului austriac în sesiunea actuală nu au fost așa de vehemente, la resultat inse nu se va ajunge, și de pe acuma se vestesce, că parlamental se va înînchide, și va veni în aplicare §. 14., va guverna ministeriul în virtutea puterei cu care îl va înzestra împĕratul.

Un abosolutism sub forme nóuĕ, care probabil în efectele sale va fi mai bun decât constituționalismul de aḑi.

Acestea sunt prospectele din partea Austriei. La noi va domni absolutismul constituțional de acuma, care e mai periculos, decât unul după tóte formele.

Probabil, că după închiderea parlamentului din Viena, radicalii din parlamentul dela noi vor recurge la recepta pe care cu succes o au folosit germânii în parlamentul din Viena, și vom ajunge și noi la o obstrucțiune, care va avé tóte formele scandalului parlamentar din Viena, care obstrucțiune din parlament s'a mutat pre stradele Vienei și a reclamat intervențiunea puterii militare.

Cumcă și la noi se póte face obstrucțiune, am avut modele în vara anului 1897.

Cumcă și la noi junimea studiósă se scie pune în fruntea demonstrațiunilor de strade, și aceasta o am vĕḑut.

Sub aceste auspiciii se reiau deliberărlle în afacerea pactului economic.

Revistă Bisericéscă

--

Legea clerului în România.

O comisiune anume instituită pentru a studia modificarea legii clerului, se ocupă de present cu studiarea diferitelor memorii primite dela PP. SS. Chiriarchi.

In același timp studiază basele fundamentale actuale a legei clerului mirean și mijlócele ei de îndreptare.

*

Congrua catolicilor.

In 10 Octomvrie n. s'a întrunit la o ședință în Budapesta comisiunea regnicolară pentru regularea congruei catolicilor. Ședința s'a ținut sub presidiul metropolitului Samassa din Agria. După spusele unui ḑiar semioficios din Pesta, acéstă comisiă va avea sĕ ducă în deplinire afacerea congruei catolicilor, care încă dela 1885 este în curgere. In ședința din 10 Oct i s'a presentat prin consilierul ministerial Dr. Timon Ákos, un raport asupra resultatului de până acum al lucrărilor. Comisiunea, pe basa acestui raport, va avea sĕ hotărască asupra diferitelor chestiuni precum este chestiunea patronatului, cestiunea fundațiunilor și venitelor stolare, apoi regularea parochiilor greco-catolice. Se va îngriji de procurarea sumelor necesare pentru salarisarea preoților, în care scop va întrebuința fondul religionar, o parte din venitele bunurilor episcopesci, și va primi subvențiune dela stat.

Din raportul referen tului Timon apare, că congrua catolică are sĕ îngrijască de sórtea alor 5278 preoți. A făcut conscripția venitelor alor 4767, iar pentru 511 lipsesc încă datele. După socóta pentru cei a căror venite sunt deja conscrise, fondurile mai au lipsă de 229.730 fl. pentru completarea plății preoților romano catolici și de 880.843 fl. pentru a celor greco-catolici, deci de un ajutor total anual în sumă de *1.100.579 floreni.*

Din ROMÂNIA

(*Descoperire arheologică*). Lângă *Cernavoda,* la o depărtare de 4 km. de podul „Regele Carol I“, pe malul Dunărei, la o înălțime considerabilă, dl profesor Gr. Tocilescu a descoperit o veche cetate, care se bănueste a fi *Axiopolis*, cetate în flóre pe timpul lui Traian, dărâmată și prefăcută în ruine în timpurile grele ale năvălirei barbarilor.

Lucrările de săpare continuă cu activitate, și se execută de soldați sub supraveghe rea d-lui inginer Polonica.

*

(*Cercetarea școlelor medii*). Ministrul român al instrucțiunei a întreprins o lucrare statistică asupra situațiunei generale a elevilor și elevelor din școlele secundare ale statului, la finea anului școlar. Din acésta lucrare resultă, că în anul școlar 1897—1898, s'au înscris, în școlele secundare ale statului, un numĕr de *21,766* elevĭ, din cari 17,414 băeți și *4341 fete.* Dintr'aceștia, s'au retras în cursul anului 2660; au fost eliminați 582; au fost promovați 9055; au rĕmas corigenți 5769; au rămas repetenți 3709.

*

(*Calea Victoriei, pavoasată cu lemn.*). Frumósa stradă „Calea Victoriei“ din București, va fi proveḑută cu pavagiu de lemn, pe locul dintre Teatru și Bulevard. S'au adus lucrători din străinătate. Va fi cel mai elegant pavagiu în Bucuresti și practic și nesupărător pentru public, întrucât zgomotul asurḑitor al căruțelor, aici abia se va auḑi.

*

(*Un grajd model!*) Dl Nicu Catargiu și-a construit în Bucuresti la șosea un grajd model, cum se ḑice că nu există al doilea în țară! D-sa și a adus de la herghelia sa din Suceava vre-o 50 de cai de o rasă superióră și Dumineca trecută a invitat presa sĕ visiteze acest grajd admirabil.

Un rĕspuns „Unirii“.

Bucuresci, 26 Sept. v. 1898.

St. Domnule Redactor!

Vĕ rog mult, sĕ binevoiți a'mi deschide colónele prețuitului D-vóstre ḑiar, ca sĕ reflectez la o corespondență din Bucuresci, trimisă „*Unirei*“ din Blaj, și publicată în numĕrul sĕu din 1. Oct. n. a. c.

Fiind-că'n respectiva corespondență suntem noi — cești din Țară — vizați, ca sĕ nu ḑic batjocoriți, cu o iezuitică dosă de dușmănie papistășéscă, în sentimentele și credința nóstră ortoxă, pentru a lămuri pe acei ce creḑênd afirmărilor coresp. „Unirei“, își vor fi făcut o idee próstă și greșită asupra moralităței în viața nóstră social-culturală, și cari nu pot fi alții decât cetitori de ai „Unirei“, de cari numai pe la D-vóstră se află (pe aci numĕrul cetitorilor ei nefiind nici jumĕtatea numĕrului de esemplare ce trec peste Carpați, anume *6* de tóte) — țin și eu sĕ respund într'un organ de publicitate tot dela D-vóstră.

Corespondentul nostru își ḑice „Philoteu“ — nume sub care se ascunde un celibe căruia'i place fórte mult a se titula „Dr.“ și pórtă un pronume, popularisat de altfel în societatea bucureșteană, nu de dênsul însĕ, (și nu în înțeles simpatic luată „populisarea“), ci de antecesorul sĕu, în oficiul bisericesc ce-'l pórtă: oficiu de care sunt legate multe speranțe ale propagandiștilor iezuiți din România.

Spre mulțumirea nóstră însĕ, constatăm, că speranțele papistașilor sunt deșerte, căci nici antecesorul „Philoteului“, cu tot devotamentul către infalibilul părinte al Vaticanului, nu le-a făcut nici o ispravă, dar, e drept, și-a făcut *sieși isprăvile!...* Philoteu însĕ nu le va face nici una, nici alta, fiind dotat, dela natură cu puțină inteligență, ci se va întórce pe unde a venit, póte cu o câtățime mai mare de urá asupra nóstră — a ortodocșilor.

Sĕ trecem la corespondență.

Ea se ocupă în primul loc de cestiuni școlare, și vorbind despre deschiderea școlelor, nu-i víne la socotélă faptul, că la noi școlele se deschid după calendaul Julian, cu 12 ḑile mai în urma celor catolice, și „fericeşte“ pe cei de dincolo, care s'au putut scutura „de orientalismul acela fals, care ține morțiș la calendarul cel vechiu, adevĕrat simbol al racului“..

Meșteră péná are Philoteul nostru! Își vor fi ḑis unii din cetitorii mai mărginiți ai „Unirei“, care nu știu că clișeuri de aceste nu's scóse din péna lui, ci făurite de spiritul vițiat al călugărilor papistași, în mijlocul cărora Philoteu trăește.

Și de ce i-ar plăcea óre, ca noi cești de aici în afacerile bisericesci școlare sĕ ne conducem nu după calendarul Julian, acel care convine bisericei nóstre?

De ce? Căci sunt sigur că și Philoteu e convins, că folosirea unui ori altui calendar, n'are nici o influință în bunul mers al unei școle! Dar Philoteu de sigur mai cugetă: ortodocșii folosind calendarul Gregorian, s'ar apropia către papistași, și acésta ar fi bine!

Nu papistașilor și codițelor lor le încumbă însĕ datoria de a arĕta ce-i de lipsă a reforma în biserica nóstră, căci avem noi bărbați luminați, cari știu ce-i de făcut și când anume!

Mai încolo „corespondintele“ (găunos) se ocupă de învĕțământul privat, care-a luat o desvoltare atât de mare la noi, și-i arată scăderile — apoi de învĕțământul public de stat, de care ḑice, că deși instrucția e fórte bună, „educația morală e nulă“, pecând la institutele private „educația morală e neînsemnată“.

Fără îndoială numai patima și ura îl face pe Philoteu sĕ se esprime așa de categoric asupra moralului șcólelor nóstre. Și încă cum? La șcólele private (fiind-că printre ele se află și cele iesuite-păpistășesti) moralul e „mai presus“, de cât într'ale statului?!

Și, după Philoteu, cine pórtă vină? „Biserìca și frațiĭ nostri *ortodoxi*“ cum cu atâta rĕutate ne numeste, căci la noi, ḑice mai departe *Ph.*, institutele sunt conduse de laici, care pe religiune nu pun nicì un preț; nu ca în Apus, unde scolile sunt conduse, ori puse sub îngrijirea bisericei.

Ce vrea se înțelégă óre Ph. prin al sĕu „Apus“? Francia, Italia? Atunci sĕ ne feréscă Domnul de o așa creștere morală cum o are tinerimea din aceste țări!

A afirmat *Ph.*, cum că profesorii nostri laici nu pun nici un preț pe religiune! Eu cunosc mult mai mulți profesori ca *Ph.*, om ce evită societatea română, și eu n'ași putea se afirma acésta. Vor fi printre ei unii, dar acestia tot în țara catolicismului, în Francia, și-au făcut educația și de acolo au importat pe aci idei antireligióse și socialiste, care idei încep acum și la noi a întra pe-o ureche și a eși pe alta.

Intr'altă parte trebue căutată causa moralitățĭi slăbite în scólele nóstre și uniĭ dintr'ai noștri au aflat'o în reaua alcătuire a legei învĕțământului dela 1864, care acum însĕ s'a abrogat.

Intre prof. laici ce nu pun preț pe religine — ḑice mai departe *Ph.* — „sunt și câți-va preoți de ai nostri, care au pus revereanda în par, și unii sunt mai rĕi de cât laiciĭ“.

Intr'adevĕr inteligența din București cunóște mulți profesori teologi absoluți uniți, care făcêndu-și studiele universitare, au ajuns profesori de stat ori la institute private, precum și studenți în aceiași categorie, care însĕ prin felul lor de a servi statul și a'și împlini datoria, numai ciste pot face Ardelenilor. Și totuși aceștia-s mai rĕĭ de cât laicii nostri, ḑice *Ph.* Órepentru ce? Pentru că, fiind ómeni inteligenți și care'și înțeleg chemarea, nu fac confesionalism, precum ar dori *Ph.* și cei de-o croială sufletéscă cu el — și acésta nu le convine păpistașilor. Și pentru ce încă? Pentru că odată întrați în România, cum natural este, mulți sĕ țin de confesiunea *ortodoxă* și nu cercetéză misele cu „întențiuni“ ale parohului unit — era sĕ ḑic: Philoteu, — de la capela seminarului papistășesc, așa că zelosul preot n'are cui ținé serviciul divin, și nici chiar cine-i cânta în strană! Am auḑit, că mai înainte era obíceiul de a-i cinsti pe cei ce veneau la capelă cu „țuica călugărésca“ și cu vin „lacrima Christi“, pentru că măcar *ast-feliu* sĕ-i îndemne a cerceta bisericuța.. Iată causa veninului ce-l varsă asupra cuminților nostri conaționali, Philoteul blăjan!

(Va urma)

Conferențe învĕțătorești

Conferența dela Deva.

Conferența învĕțătorilor nostri gr.-orient. români din tractele: Deva, Hațeg, Dobra, Ilia și Orăștie, s'au ținut în ḑilele de 18 și 19 Aug. v. în *Deva*.

La órele 9 a. m. s'a celebrat serviciu divin împreunat cu Invocarea Duhului Sfânt prin P. O. D. protopresbiter George Romanul, în marea biserică gr.-or. din Deva, participând toți învĕțătorii sosiți pentru conferență.

Din biserică, membrii conferenței au mers în sala șcólei gr.-or., și la órele 11 s'a deschis prima ședință.

Iată în cele următóre cuvêntarea, cu care dl comisar consistorial, profesor *Dr. Pavel Oprișa,* a deschis ședința:

Onorată conferență!

Veneratul Consistor Archidiecesan m'a încredințat prin cerculariul Nr 4066 Scolar, d-to 2 Iuliu 1898 sĕ conduc conferența învĕțătorésca din cercul Devei, compus din protopresbiteratele: Deva, Hațeg, Dobra, Ilia și Orăștie, convocată la Deva pe 18/30 și 19/31 August, 1898.

Voesc a satisface cu consciențiositate onorificei distincțiuni, ce mi-s'a făcut, deórece datori suntem a conlucra cu toții, umĕr la umĕr, când e vorba de înaintarea causei culturale a neamului nostru, pe tóte căile permise și cu tóte mijlócele ducĕtóre la scop.

De astă-dată ne chiamă la împlinirea datorinței însași biserica nóstră — asilul național al Românului prin tóte veacurile furtunóse, — ca sub drapelul ei sĕ contribuim la înălțarea nimbului șcólei gr.-ort. române și la perfecționarea învĕțătorimei sale.

Folosesc deci ocasiunea deschiderei ședinței presente, pentru a vĕ saluta Preaonorați Domni inspectori școlari și Stimați frați Invĕțători, în numele supremei nóstre autorități confesionale, și a vĕ învita, ca în armonie, cu francheță și demnitate sĕ întrăm în desbaterea temelor designate nóuă, precum și a ori-căror întrebări, chestiuni pedagogice, menite a întări în inimile tinerimei școlare vîrtuțile sădite în casa părintéscă: iubirea față de D-ḑeu și de deaprópele, jertfirea pentru patrie și biserică, respectul față de legi și căpeteniile bisericesci și civile, iubirea de neam, lege și limba părintéscă ș. a. și sĕ conlucrăm la desvoltarea armonică a facultăților — darurilor — fisice și psichice ale ei, a tinerimei, — ca astfel patria și biserica sĕ dobândéscă cetățeni cu caracter moral-religios, ómeni bravi, înțelepți, virtuoși.

Implinindu-ne chemarea de educatori cu sfințenie, vom avea o tinerime bine educată, care prin cultură și perfecțiune va pune temelie sigură omenimei viitóre, și astfel școla, respective învĕțătorii, cari îndreptéză tinerimea „ca splendórea ceriului și ca stelele vor luci în veci“. (Daniil, 12, 3.)

Onorată conferență!

Inainte de a începe cu desbaterea specială a temelor designate prin cerculariul cosistorial, fie-mi permis sĕ desfășur scopul conferențelor învĕțătoressci.

D-Vóstră sunteți convinși despre importanța educațiunei. O dovediți acésta și prin presentarea aici într'un numĕr destul de considerabil. Ve asigur, că nu se află om cu mintea luminată, care sĕ nu recunóscă marea însemnătate a educațiunei. „Precum vom crește tinerimea, așa va fi omenimea“ a devenit o maximă des accentuată. Drept aceea educațiunea tinerimei și prin acésta a poporului e necesitate împerativă, deórece „poporul care prin educațiune va dobândi o cultură multilaterală și temeinică, până în straturile cele mai inferióre, va fi cel mai puternic și cel mai fericit, nebiruit de popórele vecine, înaintea contimporanilor va forma un obiect al invidiei și un model strălucit demn de urmat“. (W. Rein, profesor la universitatea din Iena). Cá „omul numai prin educațiune póte deveni om, că „omul nu-i nimic alt-ceva, decât ceea-ce îl face educațiunea“, a declarat'o de mult Emanuel Kant, marele filosof al germânilor.

Educațiunea, On. conf. trezește indiviḑii ḑin amorțire și îi conduce la o nóuă viéță, îi face conștii de drepturile și datorințele lor și forméză din ei subiecte apte, factori pentru realisarea progresului general.

De aci putem înțelege îngrigirea deosebită, ce popórele culte dau educațiunei, și trebue sĕ-i dea, precum fie care popor, așa și fie care individ conștiu de sine și doritor de un viitor mai bun.

Productul bunei educațiuni e cultura cea adevărată, ér fructele acestea sunt: practicarea virtuților creștinești prin sciință și civilisațiune, perfecțiunea artelor și industriilor, îmbrățișarea comerciului, cultivarea rațională a ogorului părintesc și ai altor rami ai economiei, cari promovéză buna stare materială și cu acésta fericirea indiviḑilor și statelor.

Cultura adevĕrată e idealul școlei educative, a învĕțătorimei luminate, conștie de măreția chemărei sale.

Luminate și înaintate, puternice și fericite trebue sĕ fie popórele cari de veacuri au așeḑeminte culturale și muncesc ḑi și nópte, dela cel mai mic până la cel mai mare, pentru a se lumina, civilisa, cultiva, precum în privința intelectuală, așa și în cea morală.

Nóuă, On. Conferință, ni s'a garantat posibilitatea de a ne cultiva, de a ne lumina, și astfel de a fi, numai din momentul, când principiul: libertății, egalității și frățietății s'a proclamat de o potrivă pentru toți locuitorii patriei.

Sunt abia 50 ani decând am început sĕ înființăm și noi scóle, de a căror înflorire e condiționată luminarea, viéța nóstră.

Dar timpul acesta a fost de ajuns, ca școla nóstră se presteze deja botezul de foc!

Avem firma speranță, că dacă unul fiecare dintre cei chemați va conlucra din respurteri, școla 'și va împlini misiunea sa, și vom progresa pe terenul culturei și cu acésta împreună pe tóte carierele vieții. Dacă însĕ ne-am retrage dela muncă onestă și nu am nisui a ne perfecționa, pentru că dór căile permise ar fi mai rele, decât cele închipuite — atunci asupra nóstră va cădea responsabilitatea. Pe noi ne va inculpa viitorul.

Cei din urmă 50 ani sĕ ne servéscă drept garanță, că cultura națională, singura firéscă, singura rațională, pe care e chemată a ni-o da școla confesională națională, e punctul archimedic, care ne va asigura atât păstrarea individualități etnice — firea de român — alături cu ori-care dintre popórele conlocuitóre, cât și cultivarea limbei naționale române, mult dulce și frumósă — moștenirea nóstră cea mai sfântă și mai scumpă. Ba putem fi chiar siguri, că prin desvoltarea rațională a facultăților — darurilor — nóstre trupesci și sufletesci, prin adevărata cultură națională vom deveni sentinele conștie a apusului și farul orientului — scopul existinței nóstre bimilenare pe acest pămênt clasic, îngrășat cu sângele părinților, moșilor și strămoșilor.

Precum un individ așa și un popor: trebue sĕ inseteze după cultură, sĕ doréscă sciința, civilisațiunea.

Poporul român a dat deja doveḑi, că însetéză după cultură, că doresce a se lumina, deóre-ce a jertfiit o parte însemnată din sudórea feței sale pentru inființarea și susținerea școlelor confesionale. Spiritul timpului pretinde, ca dărnicia sĕ créscă. Avem doveḑi, că ea și cresce ḑi de ḑi. Cele peste 600 școle confesionale ridicate pe spesele sale proprii, în scurt timp, la îndemnul Marelui Andreiu, înmulțirea lor la 802 numai în Archidiecesa transilvană și a puterilor didactice la 875 învĕțători și învĕțătóre (413 definitivi și 462 prov.), ridicarea salariilor învĕțătoresci la cifra medie de 299 fl. a cuincuenalelor etc. dovedesc progres îmbucurător. Iar dorul și setea după sciință, civilisațiune și cultură e un factor însemnat, de care educatorul trebue sĕ ție samă, căci îl ajută întru împlinirea chemării sale și îi ușuréză sarcina. Din dorul de cultură emanéză jertfa penrtru cultură, de óre-ce ori-ce popor cu cât e mai cult, cu atât jertfesce mai bucuros și mai mult pe altarul culturei naționale, căci cultura națională e viéța sa.

Dealtcum cine n'ar jertfi pentru cultura sa națională, când convingerea, că: „Precum este sórele cu lumina și căldura lui pentru trupuri, așa este știința cu căldura și lumina sa pentru suflete“. (Nr. cons. 391/861), că „știința... este moșie vecinică, carea furii nu o vor puté fura, focul nu o va arde și apa nu o va îneca“ (Nr. cons. 832/861), străbate tot mai adênc în massele poporului român?!

A fost, On. Conf., binecuvêntarea lui D-ḑeu, că pe timpul redeșteptării nóstre, archiereu al bisericei gr.-ort. române era înțeleptul și prevĕḑĕtorul Marele Andreiu, care prin activitatea și meritele sale neperitóre, precum pe alte terene, așa și pe cel al educațiunei, ne-a creat astfel de instituțiuni, cari pururea vor contribui la înălțarea culturei naționale, și prin urmare la asigurarea existenței nóstre.

Totul depinde numai dela noi și dela interesul ce-'l vom manifesta înșine față de așeḑemintele nóstre, dela armonia dintre noi și dela înțelepciunea nóstră.

Un astfel de așeḑământ cultural creat de Marele Andreiu sunt și: *Conferențele învĕțătoresci..*

(Va urma.)

Revistă Externă

Sultanul cedéză.

In urmă Sultanul, de silă ca de voe bună, s'a învoit sĕ-și retragă trupele de pe Creta.

A cerut sĕ-i mai cedeze în 4 puncte de la margini, óre-cari trupe mai puține, dar ambasadorii au respins fórte hotărît cererea.

In Candia altfel situația e fórte critică. Supușii creștini au primit ordin sĕ părăsască orașul, căci de cumva trupele turcești vor face resistență și nu îl vor părăsi, au sĕ bombardeze capitala nenorocitei insule.

*

Chestia Dreyfuss.

Curtea de cassație încă nu și-a rostit sentința. Dar face sensație scrisórea ce se spune că s'ar afla în dosarul procesului, scrisóre cu firma: Din *„Cabinetul M. S. Impĕratului Germaniei și Rege al Prusiei“*, subscrisă „Wilhelm I. R.“ în care se amintesce despre Dreyfuss și serviciile făcute Germaniei, și se îndrumă, cá el sĕ nu părăséscă încă armata franceză,dar că în cas de rĕsboiu, va fi luat în armata gemână cu rangul sĕu de căpitan!

Adevĕrată'-i ori nu scrisórea asta? sĕ întrébă tótă lumea. De e, de nue, ea legitiméză fórte mult judecarea lui Dreyfuss. Cine n'ar fi judecat tot așa greu pe un ofițer despre care sĕ arată hârtii că ar fi un astfel de spion periculos?

Din tractul Solnocului.

Văleni, Sept. 1898.

Onorată redacțiune!

Un preot vrednic de stimă, ca bine înțelegêndu-și misiunea, facênd progrese pe terenul bisericesc și școlar în parochia sa, e actualul paroch gr. or. din Văleni, Augustin Hermann, care în timp relativ scurt, de 10 ani de când lucră în via Domnului cu diligință, nu cruță nimic la ocasiunile binevenite ce i-se ofer, spre a povățui și îndemna poporul, ce-l păstoresce, spre tot ce e bun și folositor.

Nu mult după-ce a venit aici ca preot, credincioșii din Văleni, au vĕḑut întrênsul pe omul religios si zelos, vrednic de spriginul lor.

La început, e adevĕrat, multe intențiuni bune ale dlui paroch se loveau de pedeci mari din partea unor poporeni, parte din invidie parte îndemnați de rĕuvoitorii nostri.

Dar prin tact și afabilitate, nu peste mult dsa a atras pe partea D-sale pe poporenii cei mai luminați și mai de frunte, cari au început a'l spriginii în realisarea lucrărilor bune plănuite. Printre aceștia vrednic de amintire este cu deosebire cantorul Ioan Boț și primul epitrop Ioan Nechita l. Ilie. De aci încolo a mers mai bine.

La îndemnul Dlui paroch în anul 1889 parte cu bani incurși din colectă dela popor, parte cu banii bisericii, s'au cumpĕrat vre-o 20 icóne, cu care s'a împodobit frumos fruntariul altariului, apoi o candelă mare în mijlocul bisericii. In anul 1880 numitul paroch a capacitat pe parochieni, că biserica, cât și fiica ei școla, se află într'o stare nu pe deplin corespunḑĕtóre, și trebuiesc negreșit renoite. In anul 1891 s'a și renovat și zugrăvit biserica în întreg internul ei și s'a padimentat. Apoi în același an în a dóua ḑi a Pogorîrii Duchului Sfânt s'a sfințit în chip sĕrbătoresc.

Deși biserica din Văleni e vechie, clădită în 1813, totuși în jurul nostru ea servesce de model, prin construirea sa frumósă și prin înfățișarea sa orientală.

In anul 1892 s'a renovat fundamental școla, ce era ruinată, înzestrându-se cu mai multe mobile necesare, de așa, că aḑi e școla cea mai corespunzetóre în întreg tractul Solnocului.

In anii, 1894, 1895 și 1896 activitatea dlui paroch Augustin Hermann s'a îndreptat spre a înzestra biserica cu vestminte bisericesci și cu acopereminte pe sfântul altariu și cu strane, în cari ani a înduplicat de s'au făcut mai multe donațiuni din partea credincioșilor din Văleni spre scopul acesta.

Dela 1890 încóce funcționéză ca catechet al elevilor gr. or. dela școlele capitale de stat și gr catolice din orășelul Lapușul-Unguresc. Domnia-sa e primul catihet acolo, căci mai înainte nime nu voia sĕ priméscă această sarcină și pruncii noștri învĕțau religiunea greco-catholică la catechetul gr. cath!

Zelul, ce l'a dovedit dl preot Herman a atras asupra sa și atențiunea învĕțătorilor din tractul Solnocului, cari l'au ales de președinte al despĕrțământului Reuniunii lor în districtul Deșului, 6 ani până la încetarea „Reuniunilor“.

Am aflat cu cale a le da acestea publicității, din acest ținut, de unde nu se scrie prin foi mai nimic, și pentru-că sunt de părere că unde vedem printre noi ómeni harnici sĕ le recunóstem hărnicia, încuragindu-i și întărind în ei prin asta și pentru viitor zelul de muncă bună și frumósă în viia Domnuluí.

Privitor.

Cu adêncă durere aducem la cunoscința cetitorilor noștri, că starea sanitară a Escelenției Sale I. P. S. D. archiepiscop și metropolit Miron Romanul s'a întors spre rĕu, și în ori-ce moment póte întra o catastrofă.

Noutăți.

Fir telegrafic special, intre Berlin și București. Jouia trecută s'au făcut pentru prima óră la oficiul telegrafic central din Bucuresci, încercările de corespondență directă între Bucuresci și Berlin și viceversa. Aceste prime încercări au fost făcute pe firele vechi, de óre ce firul special este încă în lucrare. Succesul a fost splendid: în abia două óre s'au putut transmite *70 de telegrame*, adecă tóte câte erau date pe acea ḑi pentru Berlin. Altfel, pe linii mijlocite, nu directe ca asta, trebuia aprópe ḑiua întrégă.

*

Deputatul Hunedórei. Prin trecerea deputatului Carol Pogány la demnitatea de comite al Caraș-Severinului, mandatul din cercul *Hunedóra* (comitatul Hunedórei), a devenit vacant. Cei din cerc se îngrijesc deja de următor. In 9 Oct. o deputație de 12 înși s'au dus la comitele suprem al comitatului Hunedórei, în Deva, sĕ-'l róge sĕ priméscă el mandatul de deputat. Comisia a fost condusă de Iosif Benediktv, proprietar din Hunedóra, și făcênd parte din ea deputatul Mara Laszló, proprietarul Szilvási Aladár, dir. fabricei de fer din Hunedora, Schelat Iozsef, *Danila György*, polmàrmester la Hunedóra, etc. și l'au rugat sĕ primească mandatul de deputat „liberal“, bánffist.

*

Viitor fișpan la Deva va fi precum vestesc foile din Pesta, baronul Nopcsa Elek, fostul întendant al operei din Pesta, cel bătut de baletiste pentru purtarea agresivă față de ele... Fain fișpan! De va urma denumirea lui, cercul electoral *Orăștie* rĕmâne fără de deputat, avênd Pricăjanii nóuă ocasie de a ridica pe umeri pe ceva „domn“, candidat.

*

Nu-i nimenea proroc în patria sa. Se știe de câte-ori a cercat Zola sĕ între și el în șirul „nemuritorilor“, a membrilor academiei franceze din Paris. E lung șirul de ani decând amicii sĕi îl candidéză mereu, și el — mereu cade! Acum o depeșă din Rio-de-Janeiro aduce știrea, că Zola a ajuns totuși academician și el, că a fost ales membru al Academiei braziliene!

*

Apele Dunărei, precum cetim într'un ḑiar din Țară, continuă sĕ scada în partea de jos a fluviului, începênd dela Giurgiu și până la Sulina.

O ușóră creștere se observă în susul cursului, intre Vêrciorova și Corabia.

*

Petrecere în Hunedóra. Tinerimea româna din Hunedóra învită la petrecerea cu joc, ce arangiază Sâmbătă la 15 Octomvrie n. a. c. în sala otelului „Castelul Huniade“ (Hunyadi-Várhoz). Venitul curat este destinat pentru fondul „Reuniunii femeilor române gr.-or. din Hunedóra“.

*

O conferință *despre magnetismul și somnambulismul provocat,* din antichitate și până astă-zi, va ținea aici în Sibiiu, Sâmbătă 3/15 October c. dl locot. în retragere *Apostolescu Ioan.* Conferența promite a fi din cele mai interesante, arătând istoricul cum se profesa arta și știința somnambulismului provocat, in toți timpii și la tóte popórele din vechime până aḑi. Indianii, Egiptenii, Chaldeeni, Grecii, Ebreii, Delphiii, și Babilonenii. — Vindecările miraculóse din Templele lui Serapis și Esculap, sanctuarele și Sibilele Grecilor. — Vestalele Romanilor; origina medicinei; magnetismul și somnambulismul, ecstasul, visionarii, letargia, catalepsia, convulsiunile și epilepsia, mórtea aparentă. Tradițiunea atingerii cu mâinile, etc. Conferența va avea loc probabil în „Sala de exposiții“.

Exposițiile dela Sebeș.

II.

In scopul de a înainta *economia de vite,* „Reuniunea română de agricultură din comitatul Sibiiului“ va aranja la 30 Octomvrie n. (dela 9 óre a. m. până la 1 óră p. m.) în orașul Sebeșul-săsesc *o exposiție de vite,* împărțind 57 premii ín suma de 500 coróne.

Exposiția se va mărgini la vite cornute cu excepțiunea caprelor.

La exposiție se primesc vitele locuitorîlor din tóte comunele cercurilor pretoriale Sebeșul-săsesc și Mercurea. Cerênd trebuința, proprietarii au sĕ dovedéscă, că au ținut înșiși vitele în timp de $^3/_4$ de an cel puțin. Oile trebue expuse în grupe de cel mai puțin 3 capete.

Primirea vitelor se face prin camitetul aranjator local, care póte refusa primirea, din cause binecuvêntate.

Vite jugănite și peste tot vite, cari nu pot servi la prăsirea mai departe, nu se primesc în exposiție. Exponenții sunt îndatorați a purta înșiși grije de vitele lor.

Grupa I. Bovine de prăsilă (rassa indigenă și străină),

a) tauri de $2^1/_1$—5 ani: 1 premiu de 40 cor., 1 premiu de 24 cor., 1 premiu de 10 cor., 1 premiu de 7 coróne;

b) vaci de $2^1/_2$—8 ani: 1 premiu de 30 cor., 1 premiu de 20 cor., 2 premii de câte 12 cor., 2 premii de câte 10 cor., 2 premii de câte 8 cor, 2 premiide câte 6 cor.;

c tăurenci și junince de 1—$2^1/_2$ ani: 1 premiu de 20 cor., 1 premiu de 15 cor., 2 premii de câte 12 cor., 2 premii de câte 6 cor., 3 premii de câte 2 cor.

In scopul premiărei, comitetul central al Reuniunei agricole a numit juriul constătător din domnii: *Demetriu Comșa,* prof. seminarial, ca președinte al juriului; *Victor Tordășianu,* oficial consistorial, ca secretar și încă 52 membri în juriu, din Sibiiu, din Sebeș și din comunele învecinate.

Nu este iertat a funcționa nimenea ca juror, când este vorba de vitele proprii, sau de ale rudeniilor mai deaprópe.

Juriul ia în primire lista generală a vitelor expuse, examinéză fiecare vită și apoi se consultă asupra premiărei.

In ședința ce urméză examinărei vitelor, membrii jurului se consultă din nou și se pronunță, dovedind îndreptățirea propunerilor și apoi hotărînd cu majoritate absolută de voturi.

Exponenții de premiat se petrec în o listă separată care se subscrie de președinte și secretar, precum și de alți doi membri ai juriului.

Impărțirea premiilor se face în mod sĕrbătoresc, ținêndu-se mai ântâiu o vorbire în presența juriului, comitetului aranjator, a exponenților și a publicului întrunit.

Secretarul juriului se însărcinéză a compune un raport special asupra exposiției și premiilor.

Scopul exposiției este mai ales a urni și încuraja adevĕrata propășire în economia vitelor. Drept aceea, în privire se va lua nu atât intențiunea vĕdită de a străluci cu vite de paradă, ci mai cu sémă buna chibzuire în alegerea vitelor de prăsilă, hărnicia și inteligența do vedită în realisarea scopului urmărit. Prin urmare vitele altcum defectuóse încâtva, se pot premia în rênd cu vitele óre-cum desĕvîrșite.

Dacă cutare grupă nu cuprinde îndestule vite vrednice de premiat, premíile, ce ar prisosi, se pot destina pentru o altă grupă.

Aceia care au prăsit înșiși vitele, vor avé întâietate față cu aceia, cari au expus vite prăsite de altcineva.

Intre *bovine* (viței, vaci, tauri), ca vrednice de premiat se consideră mai ales acele, care întrunesc în mare mĕsură însușirile vitelor mari, puternice, frumóse la trup, blânde, lăptóse, bune de prăsilă și de îngrășat.

Ca semne de lapte mult se consideră: trup prolungit, piept larg și fóle șerpuite de vine gróse; uger plin și mare, nu prea cărnos, nici prea gras, înzĕstrat cu pĕr scurt și móle și avênd patru țîțe moi, gróse, lungi, deopotrivă de mari; piele molatică, pĕr subțirel și privire blândă.

Ca bune de îngrășat sunt a se considera mai ales vitele trunchióse, lungi, spătóse, cu capul mic, óse subțiri, piept larg și cărnos, șolduri îndepărtate, cópsă lătărétă, piele mișcăcíósă, pĕr móle.

Ca bune de muncă se consideră mai cu sémă vitele osósĕ, cu picióre cam lungi, piept lung și rotunzit, șolduri puternice, copite sănĕtóse, mers vioiu și regulat.

La *oi* întâietate se cuvine mai ales oilor mari, cărnóse, lăptóse și bogate în lână frumósă și subțire, móle și lungă; deasemenea se cuvine ântâietate oilor de soiu vestit și însoțite de miei cu blană alésă.

Rassa țigaie și stogoșe se preferă rassei bârsane (țurcane).

Notiță Literară.

„Fóia pentru toți“, una dintre cele mai îngrijite reviste literare dela Bucuresci, se vestire mai sĕptĕmâna trecută, că a încetat. Spre bucuria nóstră însĕ, am aflat deja la 3—4 ḑile, că știrea era falsă. „Fóia“ apare inainte, sub aceeași îngrijire bună și călăuzită de principii morale, a dlui Dumitru Stăncescu.

A apărut ḑilele astea Nr. 42, cu un cuprins splendid, și un bogat sumar literar.

Recomandăm tuturor acéstă publicație onestă pentru familie, care fără pericol póte cădea în mâna ori-cui.

*

„Albina“ o altă publicație de mare preț pentru popor, a împlinit sĕptĕmâna trecută primul an de esistență, dând 52 numeri în formă de broșure octav, abonaților. E întocmită anume pentru popor, cu reminiscențe istorice, legende naționale, îndrumări economice, casnice și higienice. Cu un cuvênt fórte îngrijită ca fond, urmărind scopul de potențare a iubirii de patrie și de neam la popor, — dar cu un mare defect, că adecă e scrisă intr'o limbă prea înaltă, plină de neologisme neaccesibile masselor poporale.

De ar delătura pe viitor și acest defect, ar fi neesceptionabilă și fără pĕreche în felul seu, în mijlocul publicațiunilor nóstre. Apare odată pe sĕptĕmână.

PARTEA LITERARĂ.

Incă ceva despre

Pintea Vitézul.

Dl Ioan Pop Reteganul a publicat în „Gazeta Transilvaniei“ din Brașov, anul curent, Nrii 103, 108, 113, 118 și 124 nisce date fórte interesante privitóre la viața vestitului haiduc român Pintea Vitézul, — date (scóse și în broșură separată[1]), pe cari după putință mĕ voiu nisui a le intregi, ca astfel completându-ne unul pe altul, după cât e cu putință pe basa datelor scrise și verbale descoperite până acum, sĕ ne putem face o icónă cât mai clară despre acest erou național, devenit legendar în gura poporului român pentru binefacerile lui către cei sĕraci și pentru ocrotirea acestora față de impilatorii lor.

Nu voiu reproduce deci cele ḑise de dl I. P. R., ci mĕ voiu mărgini numai la unele date câte le-am putut afla eu în comuna mea natală, locul nascerei lui Pintea, apoi va fi tréba altui scriitor, ca din datele acestea sĕ compună o biografie cât de cât sistematică despre personalitatea acestui personagiu atât de iubit de poporul român pe unde a fost cunoscut.

I.

Originea lui Pintea Vitézul.

Atât datele scrise citate de dl I. P. R. și comunicate lui de alte persóne, cât și tradițiunea poporală păstrată în diferite legende compuse în prosă și versuri, dovedesc, că Pintea Vitézul s'a născut în comuna Magógea (Hollómező) din comitatul Solnoc-Dobâca de aḑi, iar pe atunci (sec. 17—18) comitatul Solnocul interior. Dar pelângă acestea cea mai importantă dovadă pare a fi tradițiunea poporului din acéstă comună, care și aḑi încă arată casa unde s'a născut Pintea Vitézul, și casa „Stupului“ la care a servit Pintea mai în urmă în acéstă comună.

Despre aceste dóue case voiu vorbi în punctul următor.

Nu se scie însĕ cu positivitate familia din care s'a născut, prin urmare nici porecla, adecă numele comun, ce l'a avut. Documentele citate de dl I. P. R. după alți autori îl numesc: *Hollomezei Pintye Gligor*, și „Hollomezei Pintye úr“, iar d-sa după óre-cari tradițiuni îl numescc „Cupșa Pintea“.

Din numirile acestea eu constat următórele:

1. Predicatul: Hollomezei înaintea numelui îi designează deoparte locul nascerei, iar de altă parte titlul nobilitar; 2. *Pintea* îi este conumele; iar 3. *Gligor* îi este numele de botez.

Aceste aserțiuni mi le motivez prin următórele:

Am la mână un act original (transumpt) compus în limba latină și edat de „Conventus Beatae Mariae Virginis de Colos Monostra“ la a. 1734 fraților Nicolau și Gregoriu, fii alui Gregoriu Pap alias Markus, în care se cuprinde per estensum o diplomă de nobilitate edată de Mihail Apafi cu datul Făgăraș 1689 Maiu 16 în care se vĕd următorii împetratori (persóne, cărora li s'a dat diploma de nobilitate):

...Nobiles Gregorium Pap als (alias) Markus et Ioannem Markus als Literatum Frates Germanos..

...Gregorii Pap als Markus et Ioanni Markus als Literato, ut et Teodoro *Pintje* ac Eliae antelati Gregorii Pap Filiis...

Tot astfel sunt espuse numele acestor impetratori și în mandatul de introducere emanat dela același principe, iar în raportul comisarilor despre esecutarea întroducerei în domeniul donat se află astfel:

..Gregorium Pap als Markus et Ioannem Markus als Literatum, ut et Theodorum ac Éliam ejusdem Gregorii Markus alias Pap Filios..

variațiuni, cari în lipsa altor documente, fórte ușor pot duce în rĕtăcire pe omul neiniciat.

Pelângă acestea mai am la mână un act original din anul 1762 în care figuréză ca martor un individ cu numele Bota *Pintye.*

Am și alte acte privitóre la familiile din Magógea, începênd dela anul 1607 până în present, dar preste alte persóne, cari au purtat ori ar purta numele de Pinte, nu am dat, și nici aḑi nu-l mai pórtă nimeni în această comună pecât am putut afla. Dovadă, că porecla de Pinte a fost neusitată în aceasta comună, și s'a dat ca și aḑi unora numai ca poreda de caracter personal, în deosebi ómenilor de caracter purav și răutăcioși și măreți, dar și proști.

Considerând acum, că după datina locului astfel de porecle se moștenesc din neam în neam, fórte ușor a putut moșteni Pintea Vitézul porecla de Pintea dela vre-o rudenie a sa, după părerea mea pe basa diplomei citate, din familia Markus, din carea un alt Markus încă a fost căpĕtat diplomă de nobilitate cu datul 10 Iuniu 1665 tot dela principele Mihail Apafi, càci dela acest Teodor Pinte, citat în diploma dela 1689, nu l'a putut meșteni, deórece dela acest dat până la mórtea sa (alui P. V.) întêmplată în Baia mare la anul 1704 sunt numai 14 ani, iar el pe atunci trebuia sĕ fie bărbat în deplină putere, ca sĕ îndrăsnéscă numai cu 7—8 inși a ataca o cetate bine înpopulată și întărită cu ziduri!

Nu e eschisă însĕ posibilitatea ca Pintea se fie, cel puțin după mamă, de origine din familia Cupșa, (derivată din familia Bota) deórece și tradiția, precum ḑice și dl I. P. R. încă spune, că ar fi de origine din acéstă familie.

Ba acésta (origiuea lui P. V. din fam. Cupșa resp Bata) pare a se confirma și prin împrejurarea, că casa unde s'a născut Pintea din moși și strămoși până în ḑiua de astăḑi a fost în proprietatea membrilor din familia Cupșa.

Apoi din familia Bota încă aflăm unul cu numele Pintea pe la anul 1762, precum am vĕḑut mai sus, avênd acéstă familie diplomă de nobilitate deja dela anul 1607. Acest Pinte póte sĕ fie identic și cu altul numit într'o genealogie fără dat, în care acela figuréză ca strănepot direct al unuia (Costin) dintre cei trei impetratori (Mateiu, Costin și *Copșa* Bota).

Din tóte cele espuse pănă aci, eu cred, că Pintea Vitézul e de origine din Măgógea din familia Cupșa respective Bota.

(Va urma).

Nr. 461—1898 protpresb. [187] 3—3

Concurs repeţit.

Pentru ocuparea postului de paroch în parochia de clasa III. Hundorf cu filiile Domald şi Senereuş, protopresbiteratul Mediaşului, se escrie concurs nou cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român".

Venitele împreunate cu acest post statorite în şedinţa comitetului parochial din 26 Aprile 1898, dau suma de 256 fl anual.

Informaţiuni mai de aprópe despre starea parochiei, se pot primi dela oficiul protopresbiteral.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Mediaşului în conţelegere cu comitetul parochial respectiv.

Mediaş, 30 August 1898.

Romul Mircea,
protopop.

In *Tipografia archidiecesană* a apărut:

ACAFTISTUL

Preasântei

Născătóre de Dumneḑeu

şi

alte rugăciuni

urmate de Sinaxariu pentru tot anul şi Păschălie.

Un volum de 368 pagini 8°.

Preţul simplu legat . . . fl. —.85
jumětate pânză . . „ 1.05
în piele roşie . . . „ 1.25
Ediţia fină în piele négră . „ 2.—
piele chagrin „ 2.60
în mătase . „ 3.85

Se află de vênḑare la

Librăria Tipografiei archidiecesane, Sibiiu.

Din

„Biblioteca de popularisare",

pentru literatură, artă şi ştiinţă,

au apărut până acum:

Nr. 1 *Nuvele siberiene*, de Vladimir Korolenko;
Nr. 2 *Nuvele ţĕrănesci*, de Björnstjerne Björnson;
Nr. 3 *Nuvele şi povestiri populare*, de Lew N. Tolstoi:
Nr. 4 *Schiţe şi tablouri,* de Ioan Neruda;
Nr. 5 *Şése nuvele,* de I. P. Iacobescu;
Nr. 6 *Nuvele* de H. de Balzac;
Nr. 7 *Din viéţa poporului,* de Alecs. Swientochowschi;
Nr. 8 *Pe apă* de Guy de Maupassant
Nr. 9 *Nuvele alese*, de Al. Puskin;
Nr. 10 *Ómeni şi scrieri*, de Georg Brandes;
Nr. 11 *Din Cartea cântecelor*, de H. Heine;
Nr· 12 *Liga tinerimii*, comedie în 5 acte de Henric Ibsen;
Nr. 13 *Dómna Marchisă şi alte nuvele* de Quida;
Nr. 14 *Lăutarul din Cremona*, de Francois Coppée;
Nr. 15 *Ilka şi alte nuvele*, de Al. Dumas fils;
Nr. 16 *Nuvele* de Guy de Maupassant;
Nr. 17—18 *Suferinţele tinĕrului Werther* de *W*olfgang v. Goethe;
Nr. 19 *Nuvele estra-ordinare* de Edgar Poë;
Nr. 20—21 *Stilul în artă*, de Hans Sebastin Schmid;
Nr. 22 *Un roman în noue scrisori*, de Teodor M. Dostoiewski;
Nr. 23 *Poesii*, traduceri libere în versuri de Sully Prudhomme:
Nr. 24 *Studii şi portrete literare*, de Jules Lemaître;
Nr. 25 *Pilone* de Wilhelm Bergsőe;
Nr. 26 *Darwin, viaţa doctrina şi importanţa lui* de A. de Condolles şi A. Sűdekum;
Nr. 27 *Schiţe din California*, de Bret Harte;
Nr. 28 *Simplu* de Traian Demetrescu;
Nr. 29 *In Lonţ!...* de Paul Hervieu;
Nr. 30 *Scrisórea furată şi alte povestiri estra-ordinare de* Edgar Poë;
Nr. 31 *Don Iuan* pe Molière;
Nr. 32 *Poesii alese*, de Al. Petőfi;
Nr. 33—34 *In temniţă* de Z. C. Arbure
Nr. 35 *Crîng şi luncă* de T. Duţescu-Duţu;
Nr. 36 *Chestiuni literare* ed M. Strajan.
Nr. 37 *Antologie sanscrită*, de G. Coşbuc
Nr. 38 *Femea îndărătnică*, de V. Schakespeare;
Nr. 39—40 *Cestiuni literare*, de M. Strajan

Un nr. broş. 16 cr., leg. 30 cr.

Se află de vênḑare în

Librăria Tipografiei archidiecesane Sibiiu.

In ***Librăria Tipografiei Archidiecesane, Sibiiu*** se află spre vênḑare ***diferite icóne după cultul oriental*** precum:

Mărimea:	$^{39}/_{50}$cm.		$^{47}/_{63}$cm.		$^{39}/_{50}$cm. şi $^{47}/_{63}$cm.		$^{55}/_{68}$ cm.				$^{58}/_{79}$ cm.				$^{63}/_{100}$ cm.			
	simplu				fin		simplu		fin		simplu		fin		simplu		fin	
	fl.	cr.	fl.	cr.	fl.	cr.	fl.	cr.	fl.	cr.	fl.	cr.	fl.	cr.	fl.	cr.	fl.	cr.
Sf. Nicolae	5	—	6	—	10	50	6	50	16	—	10	25	20	—	11	—	28	—
Sf. George, călare . . .	6	—	6	60	11	50	7	50	18	—	11	50	22	—	12	—	30	—
Sf. Dumitru	5	—	6	—	10	50	6	50	16	—	10	25	20	--	11	—	28	—
Botezul Domnului . . .	6	—	6	60	11	25	7	50	18	—	11	50	22	--	12	—	28	—
Sf. Treime	6	50	7	—	12	—	7	50	18	50	11	50	22	—	13	—	30	—
Maica Domnului	6	—	6	60	11	50	7	50	18	—	11	50	22	—	12	—	30	—
Ilie în carul de foc . .	6	50	7	50	13	—	8	—	20	—	12	—	23	—	14	—	33	—
Nascerea Domnului . .	6	—	7	50	14	—	9	—	22	—	14	—	28	—	15	—	36	—
Adormirea Maicii Domnului	7	—	8	—	14	—	9	—	22	—	14	—	28	—	15	—	36	—
Invierea lui Christos . .	6	50	7	—	14	—	8	—	21	—	13	—	28	—	15	—	32	—
Bunavestire	5	50	6	—	12	—	7	50	16	—	13	—	24	—	13	—	30	—
Ion în pustie	5	—	6	—	10	—	6	—	16	—	10	—	21	—	13	—	28	—
Mormêntul Domnului . .	—	—	—	—	—	—	15	—	27	—	18	—	36	—	21	—	42	—
Fuga la Egipet	6	50	8	—	12	50	9	—	22	-	12	50	30	—	15	—	34	—

Din

„Biblioteca pentru toţi",

sub direcţiunea literară a d-lui D. Stăncescu au apărut până acum:

Nr. 1 *Poveşti alese* de Andersen;
Nr. 2 *Pasĕrile nóstre* (legende). de S. Fl. Marian;
Nr. 3 *Cântece şi plângeri,* I. (poesii) de M. Zamfirescu;
Nr. 4 şi 5 *Despre educaţie,* pe Herbert Spencer;
Nr. 6 *Icóne şterse* (nuvele) de A. Vlahuţă;
Nr. 7 *De prin veacuri*, I (nuvele) de Carmen Sylva;
Nr. 8 *România*, *Roma*, *Piza* etc. de Michelet;
Nr. 9 *Castelul Peleş*, descrierea de Leo Bachelin;
Nr. 10 *Nuvele şi schiţe* de T. Maiorescu;
Nr. 11 *Din tinereţe etc.* nuvele de André Theuriet;
Nr. 12 *Nuvele* de M. Demetrescu;
Nr. 13 *Nuvele romane* de Duiliu Zamfirescu;
Nr. 14 *Antichitatea romană* de Wilkins;
Nr. 15 *Prosă şi poesii* de Gr. M. Alexandrescu;
Nr. 16 *Povestea vorbii* I. proverbe de Anton Pann;
Nr. 17 *Istoriόre* de d-na Colomb;
Nr. 18 *Schiţe umoristice* de Dumitru Teleor;
Nr. 19 *La ce visează fetele*, teatru de Alfred de Musset;
Nr. 20 *Legende istorice*, de D. Bolintineanu;
Nr. 21 *Ombra*, roman de Genevraye
Nr. 22 *Căl. împrej. Odăii mele*, roman de Maistre-Havier;
Nr. 23 şi 24 *Din viéţa meseriaşilor,* nuvele de P. Bănăţeanu;
Nr. 25 *Povestea vorbii* II. proverbe de Anton Pann;
Nr. 26 *Biografiile ómenilor celebri;*
Nr. 27 *Antichitatea greacă* de Mahaffy;
Nr. 28—33 *Opere complete*, de Creangă;
Nr, 34 *Istorice*, de Jonescu-Gion;
Nr. 35 *La gura sobei*, snóve de Dumitru Stăncescu;
Nr. 36 *Poveşti de Crăciun*;
Nr. 37 *Prosă şi epigrame*. de Radu D. Rosetti;
Nr. 38 *Werther* roman de Goethe;
Nr. 39 *Povestea vorbii* II. (ultim.) proverbe de A. Pann;
Nr. 40 *De prin veacuri* II (ultim.) nuvele de Carmen Sylva;
Nr. 41 *Noţiuni asupra sciinţelor* de Huxley;
Nr. 42 *Doruri şi amoruri* I. poesii de Depărăţeanu;
Nr. 43 şi 44 *Modele de discursuri rom.* de Adamescu;
Nr. 45 *Doruri şi amoruri*, II. (ultim.), poesii de Depărăţeanu;
Nr. 46 *Duşmanii nostri*, de Dr. Urechiă
Nr. 47 *Cântece şi plângeri* II. (ultim.) poesii de M. Zamfirescu;
Nr. 48—49 *Modele de discursuri strĕine* de Gr. Adamescu;
Nr. 50 *Convorbiri despre artă*, I. de Pecaut şi Baude;
Nr. 51 *Din góna vieţii* I., nuvele şi poesii de A. Vlahuţă;
Nr. 52 *Prietene* roman de François Coppée;
Nr. 53 *Doi trandafiri*, nuvele de Wildenbruch;
Nr. 54 *Patriotul*, morală de Bourde;
Nr. 55 *Din inimă*, poesii de Radu D. Rosetti;
Nr. 56 *Convorbiri despre artă* II. (ultim) de Pecaut şi Baude;
Nr. 57 *Din goana vieţii* II. nuvele de A. Vlahuţă;
Nr. 58 *Schiţe uşóre* de Caragiale;
Nr. 59 *Din góna vieţii*, III. (ultim) nuvele de A Vlahuţă;
Nr: 60 *Manon Lescaut*, I. roman de Abatele Prévost;
Nr. 61 *Trotoarul Bucur.*, nuvele de D. R. Rosetti (Max);
Nr. 62 *Enoch Arden*, poemă de Tenyson
Nr. 63 *Satire şi teatru* de D. C. Ollanescu (Ascanio);
Nr. 64 *Spre primăvară* poesii de Costin;
Nr. 65 *Manon Lescaut* vol. II. roman de Prévost;
Nr. 66 *Manon Lescaut*, vol. III. (ultim.) de Prévost
Nrii 67—69 *Minunile universului*, vol. I. II. III. istoria naturală)
Nn. 70 *Legenda ţeranilor* de P. Dulfu;
Nr. 71 *Ce este frumseţa*, artă de Const. Stăncescu;
Nr. 72 *Cugetări noi asupra popórelor vechi*, *Egipetul*, geografie de Buzoianu;
Nr. 73—74 *Dan* partea I. roman de A Vlahuţă;
Nr. 75 *Armonii intime*, poesii de A Sihleanu;
Nr. 76—77 *Dan*, partea II. roman de A. Vlahuţă;
Nr. 78 *Ginerele lui Poirier*, de Augier & Sandeau;
Nr. 79 *Nastratin Hogea* de A. Pann;
Nr. 80-84 *Ciocoi vechi şi noi*, roman de Filemon;
Nr. 85 *Biografiile scriitorilor rom.* de Adamescu;
Nr. 86 *Ce povestesce pădurea*, nuvele de Putlitz;
Nr. 87 *Berberii Hesperidele*, geografie de G. T. Buzoianu;
Nr. 88—89 *Denisa* teatru de Duma (Al. fiul);
Nr. 90 *Poeme*, de H. G. Leca;
Nr. 91 *Geniile sciinţei şi industriei*, biografii de Gastineau;
Nr. 92 *Sincere*, poesii de R. D. Rosetti;
Nr. 93—94 *Povestea lui Moş Albu* de A Pann;
Nr. 95 *Cartagena-Cyrena*, geografie de G. T. Buzoian;
Nr, 96—97 *Paul* şi *Virginia*, roman de B. de St. Pierre;
Nr. 98 *De demult*, poesii de Stavri;
Nr. 99 *Apostol*, poemă de Petőfi;
Nr. 100 *Carte de chipuri fără chipuri*, poveşti de Andersen;
Nr. 101—102 *Metamorfosele* de Ovid;
Nr. 103—104 *Poveste tristă* de Francois Coppee;
Nr. 105—106 *Mic vocabular militar român-frances-ruso-turc* de * * *
Nr. 107 *Despre prietinie* de Cicerone;
Nr. 108 *Animalele celebre* de Müller;
Nr. 109 *Teatru* v. II. R. D. Rosetti (Max);
Nr. 110 *Gloriele musicei* de * * *
Nr. 111 *Poesii* de Th. M. Stoenescu;
Nr. 112—113 *Introducere la studiul Sciinţelor fisice* de Morand;
Nr. 114 *Liniştea sufletéscă* de Seneca;
Nr. 115 *Alte schiţe umoristice* de Dumitru Teleor;
Nr. 116—117 *Iubire* de Vlahuţă;
Nr. 118 *Fleacuri,* amintiri duióse, schiţe şi novelete de V. Pop;
Nr. 119 *Robia Peleşului* de Carmen Sylva, traducere de Elena Radu Rosetti;
Nr. 120 *Un leu şi un zlot*, comedie într'un act (localisare) de D. Rosetti;
Nr. 121—122 *Notiţe* şi *fragmente literare* de I. L. Caragiale;
Nr. 123 *Biografiile Mamelor ómenilor celebri;*
Nr. 124 *Intrebuinţarea vieţii* de I. Lubbok;
Nr. 125 *Povestea Mavroghenéscă* de Pitarul Hristache;
Nr. 126—127 *Poesii* de Bălăcescu;
Nr. 128—137 *Codul civil-român, adnotat* de Hamangiu;
Nr. 138 *Suspine* (poesii populare din Basarabia) de George Madan.
Nr. 139—148 *Procedura civilă adnotată, cu index* de Hamangiu;
Nr. 149—151 *Legea timbrului adnotată, cu index* de Hamangiu;
Nr. 149—151 *Legea jud. de pace adnotată cu index* de Hamangiu;
Nr. 149—151 *Legea autentific actelor, adnotate* de Hamangiu;
Nr. 152—155 *Despre Fanarioţi* de Zalloni;
Nr. 156 *Cronicile Doctorului*; de Dr. Urechia;
Nr. 157—158 *Mic vocabular frances-rom.* de Ploetz-Leist;
Nr. 159 *Chronologie Calendare* de Szavlovski;
Nr. 160—161 *Poveţe către săteni* de D. R. Rozeti (Max);
Nr. 162—165 *Viaţa la ţéră* (roman) de Duiliu Zamfirescu;
Nr. 166—178 *Dicţionar francez-român*, ed. II. de Urechia;

Un numĕr costă 16 cr.

Se află de vênḑare în

Librăria Tipografiei archidiecesane, Sibiiu.

Redactor prov. **Dr. Elie Cristea.**

Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 107 Sibiiu, Sâmbătă 3/15 Octobre 1898. Anul XLVI.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strěinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:

Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rĕndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Starea sanitară a poporului.

Instituțiunile publice din țară au menițiunea de a promova binele public, și a crea pe sama poporului inlesniri pe tóte terenele.

Menițiunea acésta în grad mai mare o are ministeriul de interne în ce privesce higiena publică, care e chemată a îngriji de asemene condițiuni sanitare, cari sĕ facă poporului esistența mai ușor de suportat.

Tocmai acuma s'a publicat de către ministeriul de interne o dare de samă despre starea sanitară în țară, și cu grózā trebue sĕ privim la multele casuri de mortalitate, cari între împregiurări mai favorabile s'ar puté evita.

Când vorba este de starea sanitară publică, atunci avem sĕ ne îndreptăm privirile în mai multe direcțiuni.

La locul prim va fi bunăstarea materială a poporului spre a dispune de nutremênt bun si suficient.

Este afacerea de căpetenie a statului sĕ îngrijască de bunăstarea economică a populațiunei prin economíi de model și prin reducerea sarcinilor publice.

La noi sunt multe de făcut în privința celei dintâiu, căci poporul nostru și acum încă în cele mai multe locuri se folosesce de uneltele eredite dela moși strămoși, și în privința acésta puțin progres putem arĕta.

Sarcinile publice în loc de a scădé tot cresc, și în privința acésta ușurare nu se face poporului.

Crescerea religiósă-morală este una dintre principalele condițiuni, cari contribue la bunăstarea unui popor.

Un popor crescut în frica lui Dumnedeu, și în principiile bisericei, nu se lasă în noroiul fărădelegilor și al pĕcatelor, se scie modera, evită ori-ce ispită, care ar fi în stare a-i face stricăciune sufletesce sau trupesce, cu un cuvênt un popor crescut în frica lui Dumnedeu e ferit de multele neajunsuri legate de viața destrăbălată.

In patria nóstră nu se mai póte dice despre popórele ei, că ele și acuma au acest scut puternic, crescerea în frica lui D deu.

Curentul nou întrodus dela era dualismului încóce a fost cu deosbire îndreptat în contra bisericilor crestine fără deosebire de rit sau naționalitate, mai ales înse îndreptat a fost el în contra bisericei nóstre greco-orientale române.

Tendența a fost de a slăbi legătura între biserică și credincioși, și prin acésta a tăia cea mai puternică stavilă, ce sta în calea tendențelor de a desbrăca poporul nostru din firea lui, de a-i desrădăcina din inimă alipirea de biserică, ascultarea de mai marií biserici, de a-i scóte din inimă credința, că numai sub scutul acestei biserici își află el mântuirea sa, ca român ortodocs.

Calculul era, că dacă se va deslega odată poporul de acéstă biserică, atunci va urma dela sine lăpădarea de lege, lăpădarea de neam, lăpădarea de datele străbune, lăpădarea de numele eredit cu cinste dela moși-strĕmoși, lăpădarea de limbă, cu un cuvênt trecerea din sinul poporului nostru.

O asemenea desbrăcare de ființa proprie, o asemenea degradare a demnităței omenesci înse totdeuna are ca urmare inevitabilă o decadență morală, și decadența acésta a și întrat deja în sinul poporului nostru.

Omenii cari se lapădă de lege, ca de o haină învechită, ómenií, cari își lapădă cinstitul nume, care li-a rĕmas sfântă moștenire dela strămoși, ómenií, cari își schimbă și legea și neamul și convingerile după cum suflă vêntul, ómenii aceia de regulă sunt cei mai decăduți și trupesce și sufletesce.

Destrăbălarea acésta a societății omenesci începe a se manifesta. Cu ea a dat mâna sĕrăcia, tot soiul de lipsă, tot soiul de plăceri trupesci neiertate, și stricătóre de viéță, căci semidocții, cari sciu ungurесce câteva cuvinte din contactul ce l'au avut fie la miliție, fie la finanți, fie la gendarmerie în un an sau doi, după ce vin în comuna lor natală, nu mai voiesc să scie nici de biserică, nici de post, nici de viéța în curățenie și frica lui Dumnedeu, care a fost scutul puternic al părinților lor chiar și în timpurile iobăgiei, care a făcut de poporul nostru era și mai bogat și mai întreg și trupesce și sufletesce pe acele timpuri.

Reul acesta trebuie lecuit din temelie. Dacă nu se va urma astfeliu, décă nu se va restuti întru tóte înfluența binefăcĕtóre a bisericei cu tóte binefacerile ei, bóla actuală nu se va puté cura nici cu medici cercuali, nici cu medici comunali, nici cu cursuri de higienă pentru preoții și învĕțĕtorii dela sate.

Simțim prăpastia înspăimêntătóre a acestui rĕu, mai ales o simțim noi, cei-ce am crescut în viéța simplă dela sate, când în inima poporului era încuibată frica de Dumnedeu, când un cuvênt al preotului, al acestui bun părinte al poporului nostru, făcea minuni în mijlocul poporului.

Adi poporul numai din întêmplare mai dă față cu părintele seu sufletesc.

Dacă bunul Dumnedeu i-a binecuvêntat familia cu un prunc, poporul în locul prim e îndrumat la matriculantele statului, cu care poporul nu se póte înțelege; dacă bunul Dumnedeu a voit sĕ îndrepteze pașii tinĕrului român la părinții unei fecióre, spre a o cere de soție, la locul prim trebue sĕ mérgă la matriculantele statului, care nu va dice din duchul inimii sale: mergeți și în casa Domnului, căci casa Domnului e pusă la locul din urmă, un feliu de Cenușotcă după eșarpa ce a colorită.

Dacă bunul Dumnedeu chiamă la sine vre-un membru din sinul familiei, nu servitorul bisericei e chemat a da mângăiere, căci la locul prim trebue sĕ intervină tot matriculantul.

Sunt aceste lucruri, cari slăbesc legătura dintre biserică și popor, dară cari nu pot substituí înfluința binefăcĕtóre, care biserica o a eserciat, până când ea a fost în contact la tóte ocasiunile cu poporul.

Resultatele se vĕd în rapórtele ministrului despre higiena publică din țéra nóstră.

Rĕul va cresce în proporțiune cu înstrĕinarea poporului de biserică, în proporție cu scóterea lui de sub scutul puternic al bisericei.

Cu deosebită bucurie aducem la cunoscința publicului nostru, că în starea sanitară a Escelenției Sale I. P. S. D. archiepiscop și metropolit Miron Romanul a întrat o îmbunătățire, și sperăm că bunul Dumnedeu îi va reda sănĕtatea și îi va lungi firul vieții pentru binele bisericei nóstre naționale.

Brașov 1/13 Oct. 1898

On. Redacțiune!

Vin a ve aduce la cunoscință un act de mare însemnĕtate al bisericei S-tului Nicolae.

In ședința din 27 Sept (9 Oct.) a comitetului parochial s'a decis intentarea procesului contra Statului Roman în scopul desdaunărei bisericei S-tului Nicolae pentru moșiile și emolumentele care în puterea a 26 chrisóve domnesci le-a avut în România, recunoscute de statul român și prin faptul că pe acest titlu chiar prin legi a fost asigurat o rentă anuală bisericei nóstre, pe care înse de câți-va ani încóce nu o mai liberézā, dar carea în forma de până acum nici guvernul nostru nu permite sĕ o mai ridicăm.

S'a ales și o comisiune care se arangeze actele cu cari apoi un delegat al parochiei, provĕdut cu plenipotența necesară, va pleca la Bucuresci, ca se angajeze advocați pentru purtarea procesului

Inceputul s'a făcut deci din partea celor competenți ca biserica S-tului Nicolae se devină în folosința negenată a averei sale din România și sperăm că toți factorii, dela cari atârnă resolvirea acestei cause, vor nisui ca dreptatea sĕ triumfeze.

S'au făcut dispoziții ca și D-vóstră sĕ căpĕtați în copie spre publicare, cele 26 chrisóve domnesci, pe cari își basézā biserica S-tului Nicolae pretensiunea față de România.

Un rĕspuns „Unirii“.

— Scrisóre din Bucuresci. —

(Urmare.)

Dice mai departe Philoteul „Unirii“, că în contra nulei moralități în școli în Țară, ar „trebui remedii radicale“, pe care numai biserica le póte face, „*dar biserica ortodoxă nu se ocupă de așa ceva, și chiar dacă s'ar ocupa, puțin ar folosi, căci unde nu este spiritul adevĕrat alui Christos, acolo zădărnică este tótă ostenéla.*“

O astfel de insultă infamă la adresa bisericei țĕrii, numai față de prea ospitala și prea liberala Românie, își póte permite un om ce locuește în capitala ei.

Biserica nu se ocupă cu „așa ceva“? Dar noi știm cum astă iarnă în Senat, când era în desbatere legea învĕțămêntului secundar, archiereii nostrii și-au rădicat cuvêntul pentru întroducerea de reforme salutare învĕțămêntului *religios* și *moralităței* școlarilor: și că după nóua lege, religia și istoria bisericéscă se va propune în tóte cele 8 clase gimn!

Noi știm iarăși, că tot după nóua lege, catichetii cu școlarii în fiecare Duminecă vor cerceta biserica.

Aceste dovedesc, că biserica ortodoxă nuse ocupă de școlă? Dar, păcatele nóstre, chiar ocupându-se, aceste tóte nu vor folosi întru nimic, căci „unde nu-i *spiritul adevĕrat al lui Christos*, zădarnică e ostenéla“ Așa-i că ne-a'nfundat papistașul? Nu ne rĕmâne altceva de făcut, decât sĕ trecem la biserica cu spíritul adevĕrat al lui Christos (de bună séma cea catolică), ori la „unație“, ca așa reformele aduse sĕ nu fie zadarnice...

Dar stăruitorii nostri ómeni ai școlei, onoratul cler și credinciosul popor, nu înțeleg acésta, și nici nu știu cum bunul *Ph.* ne mustră: „Când o vor vedea óre acésta frații nostri? Vor vedea-o la timp, ori când va fi prea târdiu? La tot casul a lor este rĕspunderea înaintea lui D-deu!“

Cetitorii d-vóstră póte își vor dice: Iezuitism! ori mâncărime de pénă papistășéscă iar eu dic: după *Ph.* tóte ar fi bune 'n țara acésta, dacă noi am săruta papucii „infalibilului“ părinte din Vatican...

Pentru un moment *Ph.* ne părăsesce pe noi și sare la Românii Macedoneni, pentru care a aflat mijlocul de ai ferici: catolicizarea, ori măcar sfânta „unație“ cu „maica Roma“.

Ei, pĕcatele nóstre și pĕcatele vóstre legion de „diplomați“ europeni, care n'am știut și n'ați știut ce putere supranaturală este „sfânta unație cu maica“... O știți acum?

Numai sfânta unație *póte distruge mărul discordiei dintre Aromâni*, *Bulgari și Greci* în mult cercata și certata peninsulă Balcanică care face Europei întregi atâtea griji! Sĕ trécă la unire Aromânii, și atunci vor progresa — naționalicește. Soluția Ph-lui e simplă: sĕ părăséscă Aromânii ierarchia grecéscă și sĕ trécă sub episcopia unită Bulgară!!! Strașnic lucru! Ca și cum Bulgarii n'ar avea aceleși interese naționale în Macedonia ca Românii și Grecii, și s. unație îi va face sĕ ajutoreze pe Aromâni a lucra și a se ridica naționalicește!

Ca încheere — dice *Ph.* — ar scrie ceva despre viața bisericéscă de aci, dar pe aci nici de leac nu-'s foi bisericesci, și nime nu se ocupă cu scrierea lor. Blam intenționat! Noi cunóscem foi bisericesci, ca: „*Biserica ortodoxă*“, „*Școla și Biserica*“, „*Viitoriul*“ și altele; dar cum altfeliu ar descredita *Ph.* pe „frații sĕi ortodocși“ înaintea coreligionarilor sĕ din Ardeal, de cât prin calumnie?

Dice că ministrul de culte ar fi trimis o circulară eparchielor, ca sĕ-și dea avsiul asupra îmbunătățirilor ce trebuesc aduse clerului, dar acésta nu-i decât „miere pe buzele alegĕtorilor preoți“ în vederea alegerilor comunale.. Noi știm însĕ, că'n adunarea de primăvară a Sfântului Sinod al României, s'a desbătut acest lucru. Relativ la viața bisericéscă știm: că sf. Sinod a ales o comisiune în frunte cu P. S. S. episcopul Silvestru de Huși, ca sĕ supravegheze o nóuă ediție de cărți bisericesci; că literatura bisericéscă sporește mereu, și dilele aceste cu toții am putut vedea prin diare cum-că I. P. S. S. Metropolitul primat Josif a edat o lucrare proprie bisericéscă de merit, anume opul „Viața și doctrina Sfântului Vasile Archiepiscopul Cesariei-Capadociei“, lucrare de mare interes științific bisericesc.

Aștea tóte însĕ nu le știe *Ph.* cel închis între zidurile catolice.

Și cu acésta am terminat!

Sfătuiesc însĕ pe *Ph.* sĕ se feréscă a face confesionalism între noi, căci atât ne va mai trebui! Și apoi nu-i bine nici frumos sĕ porți dușmănie și sĕ blamezi pe niște frați de sânge, cari dau ospitalitate și toleranță ori cărei confesiuni.

Cât despre scriitorul acestor rênduri, el n'a voit altă decât sĕ lămuréscă pe cei înșelați, și sĕ facă atent pe ori și cine a nu-și bate joc de credința strămoșéscă a nóstră că nu vom suferi-o în tăcere.

Mulţumindu-vĕ St. Dle redactor, pentru îngăduinţa ce veţi da acestor şire în colónele „Telegrafului Român“, Vĕ rog sĕ primiţi devotamentul ce vĕ păstréză, îndatoritoriul: *Alexe.*

Revistă Externă

Conferenţa de desarmare.

După cum se anunţă din Petersburg, conferenţa de desarmare propusă de Ţarul Nicolae se va convoca la începutul lui Ianuarie 1899, şi anume în Petersburg.

*

Regele Sêrbiei la Viena.

M. Sa Impĕratul Francisc Iosif a primit în 10 Oct. n. la améḑi pe Regele Alexandru al Sêrbiei, care sosise la Viena cu scopul principal de a primi o audienţă la M. Sa. După améḑi M. S. a înapoiat visita Regelui Alexandru, care a plecat séra la Belgrad.

*

Pacea cu America.

Incheierea păcii dintre Spanioli cu America, încă n'a ajuns la punctul final: subscrierea contractului de pace. Delegaţii ambelor puteri tot pertractézâ la Paris.

Delegaţii americani fac mereu pretensiuni nóuĕ, cari de cari mai crude, pricinuind nóue şi nóue dureri bieţilor trimişi spanioli şi naţiunii lor întregi.

Mai nou au declarat, că luând în samă Cuba şi Portorico, nu vreau sĕ recunóscă şi sĕ preiee şi *datoriile* făcute de Spania pentru aceste insule, datorii întrebuinţate pentru fortificări şi felurite instituţiuni, şi cari aveau sĕ se amortiseze tot din venitele insulelor.

Acum instituţiile rĕmân Americanilor, iar Spania sĕ plătéscă mai departe datoriile ce le-a făcut de le-a realisat.

Din tractul Geógiului.

Sfinţirea bisericei din Certeş.

In 11/23. October a. c. se va sevêrşi sfinţirea bisericii nou edificată în comuna Certeşul-superior (tractul protopresbiteratului Geógiu) prin delegatul archieresc, asesorul consistorial şi protopresbiterul Sibiiului, Preaonoratul Domn *Ioan Papiu*, la care se invită cu tótă stima toţi binevoitorii şi ajutătorii acestei biserici.

Totodată, acei P. T. Domni, cari au primit liste de colectare spre scopul acoperirii speselor cu sfinţirea bisericii, sunt cu tótă stima rugaţi, sĕ binevoiască a le retrimite fără amânarea şi cu ori ce resultat.

*

Iar deórece cu acéstă ocasiune se va ţinea şi adunarea generală anuală a Despărţĕmêntului VIII. al Asociaţiunei pentru literatura şi cultura poporului român, toţi acei P. T. Domni, cari voesc a lua parte la banchetul ce se va aranja, sunt rugaţi sĕ binevoiască a se însinua de timpuriu la preşedintele comitetului arangiator dl Petru Gabor, preot în Certeş, spre orientare.

Conferenţe învĕţătoreşti

Conferenţa dela Deva.

(Urmare.)

Marele regenerator al scólei române confesionale a înţeles, că scólele înfiinţate şi organisate vor corespunde mai cu succes sublimului scop: „de a descepta pre Românii transilvăneni din adêncul lor somn şi a-i trage cătră tot ce e adevĕrat, plăcut şi bun“, numai dacă vor avé învĕţători, nu numai zeloşi, ci şi cualificaţi, aşadar: organe vrednice pentru a rĕspândi razele luminei până în straturile cele mai de jos ale ţĕrănimei române.

Pentru a înzestra învĕţătorii — singura armată recunoscută de civilisaţie (Victor Hugo) — cu cualificaţiune teoretică, a înfiinţat şi organisat seminariul pedagogic din Sibiiu, ér pentru a-i da ocasiune a se perfecţiona întruna, pentru a'l face artist în chemarea sa, precum în teorie, aşa şi în practică, a iniţiat conferenţele învĕţătoresci.

Instituţiune de mare importanţă culturală sunt conferinţele învĕţătoresci, deórece ele pelângă că dau învĕţătorimei posibilitatea de a cunósce progresul de pe terenul culturei generale, o ajută tot odată de a se perfecţiona în continu, înălţindu-se treptat la nivelul intelectual-moral al învĕţătorilor popórelor mai înaintate în cultură şi mai favorisate de sórte, şi prin acésta a corespunde cu deplină domnitate chiemărei nobile, dar grele: de a lumina mintea tinerimei şi astfel a reforma omenimea.

Instituţiunea acésta a conferinţelor învĕţătoresci e cu atât mai indispensabilă pentru învĕţătorimea nóstră în present, deórece pe lângă că satisface aşteptărei societăţii, de a cresce generaţiuni tot mai vrednice, tot mai cu înteres faţă de tot ce e nobil, bun şi frumos, ea — învĕţătorimea — trebue tot odată se fie bine informată despre tot ce privesce învĕţămêntul şi sórtea proprie şi prin conlucrarea ei armonică sĕ dea viéţă instituţiunilor prea înţelepte şi sĕ păzéscă biserica şi şcóla de ori-ce amestec străin, pururea stricăcios liberei nóstre desvoltări.

Scopul conferinţelor învĕţătoresci a fost On. Conf., sĕ ofere învĕţătorilor ocasiune de a se consulta asupra intereselor educative ale elevilor, a se instrua reciproc şi a se perfecţiona într'una în principiile didactice-metodice şi prin acésta a rĕspândi cultura generală asupra tinerimei şi a poporului român. Acest scop pus de însuşi iniţiatorul Marele Andreiu e evident atât din instrucţia dată pe séma învĕţătorilor scólelor primare la an. 1862 (Nr. cons. 45/862), cât şi din inviaţiunile şi cuvêntarea adresată comisarilor consistoriali însărcinaţi cu conducerea conferinţelor învĕţătoresci din anul următor (Nr. cons. 41 şi 43/863) — şi nu póte fi altul nici al celor presente.

Conferinţele învĕţătoresei ţinute la anii 1863 şi 1864. au avut astfel de efect, încât congresul naţional — bisericesc din an. 1868 le-a întrodus în Statutul organic (§-130) -- legea fundamentală, conform căreia biserica gr.-or. română din Ungaria şi Transilvania, ca biserică autonomă 'şi reguléză, administréză şi conduce independent afacerile sale scolare.

Din conferenţe au resultat: cursurile conferenţiale supletorie de câte 18 ḑile, întroduse la an. 1874 şi în urmă: reuniunile învĕţătoresci decretate pe la an. 1878, în cari s'au contopit cu timpul şi conferinţele.

Influinţa binefăcĕtóre a acestor feluri de întruniri asupra culturei şi perfecţionărei învĕţătorimei nostre, Vĕ este cunoscută. Drept dovadă servesce şi numĕrul considerabil în care D Vóstră V'a-'Ţi adunat la acésta conferinţă.

Necesitatea de a ne întruni şi consfătui e în present şi mai imperativă, deórece numĕrul elevilor şi al învĕţătoriler creşte an de an. Voiu sĕ aduc de esemplu numai comitatul Hune'órei, pe al cărui teritoriu se estinde cercul Devei, care deşi până bine de curênd strălucia pe mapa culturală ca un punct negru (întunecimea era caracteristica lui), totuşi numĕră 242 scóle române, dintre cari 204 sunt gr. ort. (38 gr. cat.), pe cari le cerceteză peste 50% (20,637) din numĕrul total (39.961) al băeţilor obligaţi a cerceta scóla Chiar şi împrejurările şi reformele continue, ce se fac pe terenul instrucţiunei ne constrîng a ne întruni şi consfătui.

Esperinţa a dovedit, că abaterea dela basa sancţionată ne-a făcut conlucrarea, consfătuirea şi întrunirea imposibilă. Ni s'ar fi luat posibilitatea de a ne consfătui asupra mersului învĕţămêntului, asupra metodelor mai practice, asupra reformelor puse la ordinea ḑilei, precum şi asupra tuturor întrebărilor pedagogice, din cari resultă progres cultural pe terenul scolar şi perfecţionare pentru învĕţători. A abḑice de aceste de dragul unei numiri şi a rĕmânea indiferenţi faţă de causa culturală, ar însemna regres, mórte de bunăvoie, a cărei dor fie departe dela învĕţătorimea scólelor gr. or. române din acéstă patrie!

La muncă fraţilor învĕţători! Desceptese interesul, dispară indiferentismul, nepăsarea din noi, faţă de chestiunile vitale ale educaţiunei, instrucţiunei, precum şi faţă de ori-ce mod de întruniri învĕţătoresci, Devisa nóstră se fie: totul pentru cultura, eḑucaţiunea nóstră!

Starea faptică a şcólelor şi învĕţătorilor nostri în deosebi şi datorinţa de a respecta cu sfinţenie Statutul organic, a îndemnat pe autoritatea supremă scolară a bisericei nóstre, sĕ restaureze conferinţele învĕţătoresci.

Nu firea conservativă a românului, On. Conferinţă, nu lipsa de voinţă a înainta cu spiritul timpului, ci esperinţa câştigată în decurs de 35 ani, împreunată cu convingerea, că numai avênd interesul îndispensabil, pentru ajungerea — realisarea — ori cărui scop măreţ, va da viéţă instituţiunilor asigurate prin legea fundamentală a bisericei nóstre, ne-a întrunit in conferinţe.

Datorinţă ar fi avut învĕţătorimea — talpa educaţiunei nóstre — ca îndată ce a observat, că se trece peste statutul organic, ea însăşi sĕ céră revenirea la basele sigure depuse acolo şi sĕ pretindă organisarea conferenţelor, astfel, ca ele sĕ ne dee tot, de ce avem lipsă. Ear dacă n'a făcut'o în trecut, sĕ ne împlinim datorinţa de acum înainte cu conscienţiositate, căci numai astfel vom puté adauge an de an câte o petricică de granit la înălţarea solidă a culturei nóstre naţionale şi prin acésta la asigurarea existenţei neamului român. Tot prin lucrarea nóstră armonică şi înţeléptă vom dovedi, că conferenţele învĕţătoresci nu sunt inferióre reuniunilor şi nici de preterat faţă de aceste.

*

Contra restaurării conferenţelor învĕţătoresci s'a adus între altele şi argumentul, că cestiunile pedagogice nu se pot tracta în mod absolutistic, dictatoric, deci reuniuni sĕ fie cu ori-ce preţ, fie ele chiar şi imitaţiuni, sau resultat al unui fals spirit de constituţionalism etc.

De sigur, On. Conferenţă, din róde se va dovodi, care e forma cea mai potrivită, cea mai bună pentru întrunire. Dar şi aceea e sigur, că dela membri, dela învĕţători atêrnă ca ródele cutărei ori cutărei întruniri învĕţătoresci sĕ fie cele mai nobile, şi astfel instituţiunea — fie ea ori-care ar fi — sĕ devină cea mai corĕspunḑĕtóre, cea mai practicabilă.

Sigur e şi aceea, că basă positivă legală, sancţionată, pentru a ne întruni şi consfătui, avem numai pentru conferenţe.

Pe acest temeiu sĕ rĕmânem neclintiţi, până când nu vom avé o basă tot atât de solidă pentru altă instituţiune mai bună de o asemenea natură. Dela noi atêrnă, sĕ ne organisăm în modul cel mai corĕspunḑĕtor, dacă conferenţa nu ne dă destulă ocasiune pentru a ne perfecţiona; precum şi sĕ cerem şi recomandăm chiar alt mod, altă formă de întrunire, îndată-ce suntem convinşi, că e mai sigur, mai bun mai practicabil decât sistemul de conferenţe.

In ce privesce însĕ modul esprimării convingerilor, asigur pe fiecare dintre membrii acestei On. Conferenţe, că numirea de „conferenţă“ sau „reuniune“, nu va împedeca pe nimeni în libertatea sa. Indrăsnéscă numai fiecare şi facă obiect de discusiune ori-ce chestie pedagogică, menită a contribui la promovarea causei culturate a poporului român şi a binelui patriei şi bisericei şi în deplină libertate, palam et publice ne vom lumina unii pe alţii asupra ei.

Sĕ nu crédă nimeni, On. Conferenţă, că cestiunile pedagogice sunt deslegate îndată ce au vĕḑut lumina ḑilei în cutare revistă de specialitate — la noi puţin cetite. Ele trebuesc discutate în întrunirile nóstre, trebue sĕ ne luminăm reciproc asupra-le, căci numai astfel ne vom puté câştiga desteritatea, iscusinţa de a le preda şi practica cu succes.

E o mare binecuvêntare pentru şcóla şi învĕţătorimea nóstră, ce-i drept, că avem „Fóia pedagogică“, redactată de bărbaţii cei mai luminaţi în ale pedagogiei, în care pe lângă teorii şi principii se publică şi numeróse lecţiuni-modele, practice. Totuşi sĕ nu credem, că causa şcolară e salvată, mântuită, dacă numai câţiva îşi fac datorinţa. Unul fiecare dintre ostaşii civilisaţiunei trebue sĕ fie la postul seu, sĕ fie apostolul culturei sale naţionale, deóre-ce numai astfel putem spera, că numerósele chestiuni de pe terenul educativ-didactic-metodic se vor apropia de deslegarea lor.

Sĕ avem încredere deplină în autoritatea supremă scolară, care privegheză necontenit asupra scólelor nóstre confesionale, sĕ fim siguri, că a avut motive temeinice. când a revenit la conferinţele învĕţătoresci, şi sĕ sperăm, că ne va da şi asigura şi altă formă de întrunire, îndată ce se va afla vre-una mai bună şi mai corespunḑetóre pentru promovarea intereselor educative ale scólei şi învĕţătorimei.

Progresele ultimilor 50 ani sĕ nu ne amăgească nici un moment. Suntem încă departe de a fi făcut totul, din contră: avem încă mult de făcut. Sĕ privim numai la alte popóre, cu cât zel lucră la cultura lor proprie. Ele deja nu se mulţămesc, ca sĕ se alégă din cele învĕţate în scólă numai cu cetitul şi scrisul, ci nisuesc sĕ şi aplice învĕţătura, ca astfel scóla sĕ le serveascâ de conducĕtor pentru viéţă. De aci se esplică cum colo — la alte popóre — spiritul de asociare, întreprinderile comerciale şi industriale, agriculturi şi ceialalţi rami ai economiei fac progrese mai mari ca la noi.

Timpul nostru pretinde mai imperios ca ori-când, ca scóla sĕ ne dea directive şi pentru viéţa practică, ca astfel sĕ se dovedéscă şi la noi maxima: Non scholae, sed vitae discimus.

Numai învĕţând pentru viéţă, învĕţătura nóstră va deveni un capital roditor pentru popor şi isvor de fericire. Acésta problemă şcóla şi învĕţătorimea nóstră o va resolva mai cu succes, dacă cât mai adeseori ne vom întruni, ne vom consfătui, şi ne vom învĕţa unii pe alţii, trăgêndu-ne séma cu cele făcute deja precum şi cu cele ce datorim a face.

In speranţa, că desbaterile D-Vóstră asupra temelor dsignate de Ven. Consistor Archid., precum şi asupra altor cestiuni pedagogice, ce ve-ţi bine voi ale face obiect de discusiune, încă vor contribui la apropierea nóstră de scopul măreţ al conferinţelor învĕţătoresci, cuprins în cuvintele: *perfecţionarea învĕţătorimei în principiile didactice-metodice, ridicarea nivoului ei cultural în privinţa morală şi intelectuală, precum şi rĕspândirea culturei-generale prin educaţiune asupra tinerimei scolare: declar conferinţa invĕţătorilor gr.-or. români din cercul Devei deschisă.* —

*

Cuvêntarea acésta îngrijită a dlui comisar consistorial, a fost primită cu vii aclamaţii

Trecêndu-sĕ la constituirea biuroului, la propunerea membrului C. Baicu, conferenţa aclamă de notari pe învĕţătorii Toma *Neamţu* dela Dobra şi Dumitru *Mosora* dela Orăştie.

(Va urma)

Din ROMÂNIA

(*Micii principi*). In 10 Octobre n. la 11, d. prim-ministru Sturdza a mers la palatul Cotroceni pentru a presinta Principelui Ferdinand şi Principesei Maria felicitările guvernului, cu ocasiunea aniversărei naşterei micei Principese *Elisabeta*, care a împlinit în acéstă ḑi 4 ani.

Micul Principe *Carol* este la 3/15 Octombre, adecă ḑi, de 5 ani.

*

(*Incheierea manevrelor*). In 10 Oct. n. nainte de amiaḑ a avut loc, la Roman, în presenţa M. S. Regelui Carol defilarea trupelor cari au participat la manevre. Trupele erau aşeḑate pe câmpul Romanului, lângă satul Carol, pe şoselele Roman-Gadinţi şi Roman-Luţca.

M. S. Regele a trecut mai întâiu în revistă trupele, în mijlocul uralelor soldaţilor, apoi începu defilarea, care a avut loc sub comanda d-lui general Iarca, comandantul corpului IV de armată, în ordinea următóre:

Vânătorii; regimentele 12, 25, 13 şi 14 de linie; balalionul 2 de geniu; regimentele 15, 27, 16 şi 29 de linie; regimentele 8, 12 şi 4 de artilerie; regimentele 2 şi 4 de roşiori; regimentele 7 şi 8 de călăraşi; oficerii şi serviciul sanitar.

Ţinuta trupelor a fost escelentă. La acéstă paradă, M. S. Regele era însoţit de A. S. R. ducele de Saxa-Meiningen, cum şi de toţi trimişii speciali şi ataşaţii militari străini.

Publicul a fost cât se póte de numeros, iar timpul frumos.

După defilare M. S. Regele s'a întreţinut, cu d-nii generali şi ataşaţi militari străini, făcênd critica manevrelor, iar la óra 1 din ḑi Maiestatea Sa a plecat la gară, unde era de faţă o mare mulţime, care a aclamat fórte viu pe Augustul Suveran.

Trenul a pornit în mijlocul uralelor nesfârşite ale mulţimei, adunată pe peron.

A mers direct la Sinaia.

In staţiunile unde s'a oprit trenul regal, gările erau pavoasate şi decorate. Pretutindenea, primirea făcută augustului Suveran a fost fórte căldurósă.

Procesul Dreyfuss

„Petit Journal“ dela 8 Oct. a publicat un întreg roman asupra unor pretinse disposiţiuni secrete laute de guvernul francez pentru a aduce pe Deyfuss pe sub ascuns din insula Dracului la Paris, unde până la hotărirea noului tribunal de rĕsboiu, ar fi înternat în închisórea militară din Mont-Valérien. Ministrul coloniilor însĕ desminte ştirile acestea.

După cum se afirmă în cercurile guvernamentale parisiene, întrégă acţiunea în afacerea Dreyfuss va fi lăsată Curţei de casaţie, care nu-şi va da hotărîrea numai în ceea-ce priveste pe Dreyfuss şi procesul acestuia, ci şi în chestia urmăririi unor persóne, cari din actele înaintate Curţei supreme, par a fi vinovate.

Că între acte există falsuri, nu mai e de discutat, şi e sigur că colonelul Henry, care abia putea sĕ scrie, nu póte fi considerat ca autorul nemijlocit al tuturor falsurilor.

*

Francia va cere Angliei arestarea colonelului Eszterházy şi estradarea lui.

Căci tot mai mult apare, că el ar fi unul dintre principalii vinovaţi în întrégă chestia Dreyfuss. El a părăsit Francia cu scop, ca în Anglia sĕ vêndă secretele, ce spunea că le ştie, în iritanta chestie. După-ce a fost asigurat, că va primi bani pentru destăinuiri, căci ḑiarele mari i-le vor plăti, — a plecat. Acolo a daclarat apoi, că autorul *bordereau*-lui, actul presintat publicului ca cea mai tare probă de vinovăţia lui Dreyfuss, — este el însuşi, Eszterházi!

Cu astfel de „desvĕliri“, face sensaţie şi — parale.

Noutăţi.

O şcólă cu 40,000 fl. Comitetul parochial gr. or. român din Elisabetinul-Timişórei a hotărît în şedinţa sa dela 9 Oct. n. zidirea unei şcoli nóuĕ, cu un preliminar de *40.000 fl.* Lăudabilă faptă!

*

Episcop sêrbesc în ospiciu de alienaţi. Episcopul sêrbesc din părţile Baciului, German *Opaşiciu*, a fost transportat în ḑilele trecute la Viena într'un ospitiu de alienaţi. Numitul prelat în vîrstă de abia 40 ani — de altfel om talentat — în timpul din urmă a arătat nisce simptóme curióse ale morbului de creeri. Aşa, aḑi-vară într'un sinod al bisericei sale a respins o proprunere cu acea motivare, că nu se pot face propuneri acum când e prea cald. „Omul preste tot e bine sĕ se desveţe de a face propuneri“ — ḑise episcopul Opaşici. La o altă ocasiune a declarat, că va pune sfîrşit abusului cu facerea de propuneri aşa, că de aci înainte ori-ce propunere s'ar face, va respinge-o fără nici o motivare... Intr'un rînd şi-a început vorbirea în limba ungurécă, a continuat apoi ḑicerea a dóua sêrbesce, a treia nemţesce, ér a patra în limba croată.

Ca locoţiitor al nenorocitului episcop, patriarchul *Brancoviciu* a denumit pe archimandritul mănăstirei Covil, Anatolie *Iancoviciu*, care şi-a ocupat depa oficiul —

*

Esportul cărbunilor dela Petroşeni. Cărbunii de pétră dela Petroşeni (com. Hunedórei), se transportéză în cătăţimi tot mai mari spre România şi din România mai departe. Despre proporţia exportului acestor mine, ne putem face idee şi din mĕsura, că singur pentru România, la privaţi şi la căile ferate, s'au transportat în jumĕtatea primă a anului curent, 375,000 măji metrice.

*

Canal navigabil, între Pesta şi Segedin. Se contempléză tăiarea unui canal navigabil, care sĕ împreune apele Tisei cu a Dunării, între Segedin şi Pesta. Canalul ar fi important şi prin faptul, că ar uşura udarea pustei de pe Alföld. Dela el s'ar trage în laturi o mulţime de canale mai mici, cu scop de a uda prin ele pusta cea lipsită de apă.

O societate engleză sĕ află de mai multă vreme în părţile locului, ştudiind relaţiile, spre a se hotări sĕ céră concesia de a intreprinde lucrul.

*

Societatea de lectură „Ioan Popasu“ a ştudenţilor dela Gimnasiul rom. gr.-or. din Braşov, s'a constituit pentru anul şcolar 1899/99. precum urméză: *a.*) Comitetul: Vice-preşedinte: I. Şortan, şt. cl. VIII; Secretariu: G. Tulbure, cl. VIII; Vice-secretariu: T. Suciu, cl. VII; Cassar: I. Nemeş, cl: VII; Controlor: C. Potcóvă, cl. VIII; Bibliotecar: G. Tocit, cl. VIII; Vice-bibliotecar: G. Gêrda cl. VII; *b.*) In comisia literară: V. Banciu şi D. Stoica, şt cl. VIII; I. Minea şi C. Moga, cl. VII; *c.*) In comisia bibliografică: G. Todica, cl. VIII; I. Găvruş, cl. VII.

*

Spiritual gr.-or. la penitenţiarul din Gherla, în locul d-lui T. V Gheaja, actual protopresbiter la Haţeg, a fost numit de ministeriu la propunerea venerabilului nostru consistoriu, dl *Gavriil Hango*, presbiter, econom seminarial.

*

Na'ţi-o frântă, că ţi-am dres'o! „Nu voiu muri, căci graţie îngrijirei părinţilor patriei, am mijloc de scăpare, am medicină gratuită!“ — aşa va fi esclamat de sigur bietul bolnav sărac, care nu-şi póte permite lucsul de a cheltui şi pe medicină, — auḑind despre legea mai nóuă, după care începând cu 1 Ianuariu 1899 medici anume autorisaţi spre acésta, vor puté prescrie medicină gratis pentru morboşii săraci, în contul fondului sanitar regnicolar. Nu vĕ prea bucuraţi însĕ, bieţi moşteni ai lui Jov, căci ministrul ungurese de înterne nu aştéptă, ca sĕ beneficiaţi de acest fĕt mai nou al legistaţiunei! El omóră speranţele vóstre prin ordinul seu mai recent, prin care înjumĕtăţesce acest beneficiu, înşirând la vre-o 141 soiuri de medicamente, pe care nu le plătesce fondul sanitar nici la prescrierea medicului. Şi e nostim ministrul în tendinţa lui de „economisare“. Intre cele 141 soiuri de medicină sunt par'că anume alese tóte medicinile cele mai neapĕrate întru vindecarea bólelor, căci într'adevĕr rari sunt morburile la cari se nu trebuiască: chinină, ricin, bismut, morfiu, belladona, etc. pe cari ministru spune că fondul sanitar nu le plătesce! Medicul deci bine sĕ grijască la facerea recetei, se nu scrie vre-un element fie dintre cele 141 oprite.

*

Cununie. Dl Traian Păcală din Galaţi face cunoscută cununía sa cu Domnişóra Eugenia G. Ludu din Preşmer. Actul religios se va celebra în 3/15 Oct. în Biserica gr.-or. din Preşmer.

— Dl Romul Vraciu, înv. în Poiana, îşi sĕrbéză în 4/16 Oct. cununia cu d-şóra Ana Dobrotă din Poiana.

*

Zola în Fiume? Unele ḑiare pretind a şti, că romancierul frances Emil Zola, fugit dinaintea osândei ce-'l aştepta pentru atitudinea sa în afacerea Dreyfuss, s'ar afla actualmente în Fiume, fireşte în strict incognito. Se spune că a sosit aci cu vaporul „Hungaria“ ce venea din Dalmaţia. Ştirea e greu de controlat, dar atâta se afirmă hotărît, că pe vaporul „Hungaria“ era un passager în care fórte mulţi ţinéu a fi recunoscut pe Emil Zola

*

Nu săriţi din tren, nainte de-a se opri de tot! Au şi pe la noi mulţi obiceiul reu, că sar din tren deja nainte de-a se fi oprit el de tot. Acesta e un lucru primejdios şi celor ce nu vor sĕ se lase de el, servéscăle ca „memento“ următórea tragică întêmplare pe care o cetim în „Drapelul“ dela 11 Octobre:

„O mare nenorocire s'a întêmplat eri în gara Iaşi, — spune numitul ḑiar.

„La óra 5 şi 15 p. m., intră în staţie un tren de marfă ce venea dela Vaslui. Intr'un vagon se afla şi d. Duschek, şef grădinar la pepiniera dela Ciurea, aparţinênd direcţiei căilor ferate. In dreptul cantonului de lângă staţie, d. Duschec sări din vagon, cu scopul de a părăsi trenul cu câţi-va paşi înainte de peron, ast-fel cum obicinuia sĕ facă în tot-deauna. In acest moment însă intra în gară trenul de la Ungheni. Nenorocitul grădinar era perdut, se pare că vĕduse pericolul ce-l amenința şi voia sĕ dea înderĕt, dar era deja prea târziu. Grătarul trenului îl trânti jos şi trenul trecu peste dînsul.

Panica în staţie era mare. Cei d'intâi la faţa locului au fost d. Ulrich, şef de staţie şi comisarul Sion. Lumea se apropiase de locul sinistrului şi se retrăgea îngrozită de spectacolul ce avea înaintea sa! Un lac de sânge, în mijlocul căruia zăcea trunchiul nenorocitului despărţit ḑe restul corpului, iar capul era strivit. Imediat sosiră la faţa locului d. procuror Lefter Dimitrescu şi d-r Bogdan. După o scurtă anchetă corpul a fost transportat la Morga Sf. Spiridon.

Din informaţiunile culese la faţa locului, s'a aflat, că Duschek avea rĕul obiceiu de a sări din tren în tot-deauna şi a nu voi sĕ aştepte oprirea trenului. In dese rênduuri atât d. Uhrlich, cât şi ce-i'alţi funcţionari, i-au atras atenţiunea, dar el nu vroia sĕ asculte de nimic şi de nimenea. Nenorocitul lasă în urma sa o soţie care nici nu ştie încă de nenorocirea ce a lovit-o, fiind la Viena cu trei copilaşi mici.

PARTEA LITERARĂ.

Incă ceva despre
Pintea Vitézul.

(Urmare)

Sĕ fie Pintea Vitézul de origine din familia Markus (aḑi Marchişiu), cu tótă părerea mea esprimată mai sus în privinţa moştenirei numelui de Pintea dela vre-o rudenie a sa, nu e nici chiar verosimil, deóre-ce contraḑice atât tradiţiunei, cât şi actelor familiei Bota respective Cupşa, dar mai cu sémă tradiţiunei, căci din actele ambelor acestor familii (Bota-Cupsa şi Marchişiu) nu se póte argumenta positiv deloc originea lui din aceste familii. Astfel trebue sĕ acceptăm mai mult ceea ce spune tradiţia despre originea lui, decât cele ce aflăm în actele respective.

Cum şi a schimbat Pintea Vitézul numele original familiar în Pintea, acésta, prin deducţiuni din alte acte vechi, ce le am la îndemână, o cred posibil numai în chipul următor:

Familia Bota de Hollomező a căpĕtat diploma de nobilitate pe numele impetratorilor Mateiu, Costin şi *Copşa* Bota. Nu mult însĕ după nobilitaţie, descendenţii lui Copşa se lapĕdă de porecla Bota şi iau pe cea de Cupşa. Acésta se vede dintr'o genealogie fără dat şi dintr'o sentenţă a Tablei regesci din Murĕş Oşorheiu dela anul 1800, fiind-că schimbându-şi numele, li se trăgea la îndoială originea de nobili

Alt cas. Familia Demjén de Hollomező a primit nobilitatea pe numele preotului Ignat, şi iarăşi nu după mult têmp, descendenţii acestuia se lapĕdă de porecla Demjén şi acceptéză pe cea de Pop după caracterul oficios al primului impetrator, aşa că aḑi nu sciu sĕ se mai afle cineva în Magógea cu porecla de Demjén, până când cu cea de Pop se află mulţi.

Afară de astfel de schimbări de nume, chiar în têmpul proxim trecut s'au mai întêmplat tot în acéstă comună, că venind nisce străini în ea, ca sĕ se bucure şi ei de drepturile nobilitare, s'au lăpĕdat de numele familiar vechiu, şi au acceptat numele unor familii nobile, cu cari s'au înrudit prin căsătorie.

Ba s'au întêmplat şi de acele casuri, că fiind cineva mai bine cunoscut după numele de glumă, în fine s'a lăpĕdat de numele cel vechiu, şi a acceptat pe cel nou, impus prin opiniunea publică.

Tot aşa s'a putut întêmpla şi cu Pintea Vitézul.

Probabil, că l'a moştenit şi acceptat dela óre-care antecesor al seu, fie din familia Markus, fie din familia Cupşa respective Bota, dar eu cred, că din cea urmă.

Despre fraţi ori surori ai lui Pintea, tradiţinnea din comuna lui natală nu scie nimic.

Ce-i drept tradiţia din comună spune, că Pintea ar fi avut un frate cu numele Alexa, carele a avut nisce căsi la hotar, anume la Poiana Cocului, numite Căsile Cupşanului, dar mulţi nu cred în esactitatea acestei tradiţiuni, şi au drept sĕ nu crédă, căci nu se póte proba cu nimic, cu atât mai vîrtos din genealogiile scrise existente a familiilor, cari se compuneau de comun totdéuna numĕrându-se numai antecesorii direcţi ai indiviḑilor cari trăiau când acelea se compuneau, iar în acestea nu se amintesce decât un singur Pintea, care însĕ a lăsat ereḑi după sine, până când sciut este, că P. V. n'a avut următori după sine.

Numitul Teodor Crăciun amintit de dl I. P. R. după dl Nilvan, care a bătut pe tătari la a. 1707, póte sĕ fie identic cu acel Teodor Pintje, fiul popi Gregoriu Markus pomenit în diploma mai sus menţionată, şi tot acela a putut sĕ-i fie lui Pintea „fĕrtat“, adecă „frate de cruce“, dar frate în sens propriu ḑis, nu i-a potut fi, ci cel mult o rudenie óre-care mai de aprópe ori mai de departe.

A învĕţat şi sciut Pintea şi ceva carte, nu e probabil, deórece întreaga lui tinereţă şi-a petrecut'o ca servitoriu, iar după-ce s'a apucat de haiducie şi a întrat cu fĕrtaţii lui în óstea (curuţii) lui Rákoczi luptându-se alăturea cu el în contra nemţilor, (lobonţilor) nu va fi dat pela scólele mânăstirilor (căci astfel de scóle erau puţine pe atunci), decât ca se guste şi el câte odată din vinurile cele vechi ale călugărilor burduhoşi şi roşii la nas.

II.
Casa unde s'a născut Pintea Vitézul.

La acest loc înainte de tóte trebue sĕ rectific pe dl Victor Onişor, carele într'o disertaţiune a sa cetită în şedinţa din 26 Ianuariu 1894 a Societăţii „Petru Maior“ din Budapesta sub titlul: „Pivniţa lui Pintea“ şi publicată în Fóiţa „Tribunei“ din 20 Februariu (3 Martiu) 1896 Nr. 30, ḑice:

„Locul nascerei sale, cum ne spune şi cântecul, e satul Mogoagea din ţinutul Chiorului. După cum mi-a povestit un fost coleg al meu în gimnasiu, de loc din părţile acelea, casa părintească alui Pintea şi astăḑi s'ar afla acolo, la un loc din cele mai pitoresci din sat, în apropierea casei este o stâncă gigantică, ce se ridică în înălţime“.

Comuna Magógea, cum o esprimă poporul, şi nu Mogója ori Măgogea, cum vedem că figuréză destul de schimonosit chiar şi prin actele oficiale, nu se află în ţinutul Chiorului, ci în ţinutul Deeşului. In apropierea casei unde s'a născut Pintea, ba nici chiar în comuna întreagă, ci numai la marginea hotarului de către nord câteva spălătociri prin apă, nu se află nici o stâncă cu atât mai puţin vreo stâncă gigantică, ce s'ar ridica în înălţime.

(Va urma.)

Pentru economii nostri.

(Maşină de sĕmĕnat).

Vestim pe economii români din comunele de pe teritorul comitatului nostru, unde până acum nu se foloseşte maşina de sĕmĕnat, că subsemnatul comitet central este aplicat a da în mod gratuit spre folosire maşina de sĕmĕnat.

Cei-ce doresc sĕ folosécă acéstă maşină sĕ se adreseze subscrisului comitet cu posibilă grăbire.

Maşina se ia în primire în Sibiiu şi are sĕ fie transportată la faţa locului şi înderĕt pe cheltuiala proprietarului ce o cere şi care are sĕ garanteze pentru înapoiarea maşinei in timpul hotărît de comitet şi în stare bună. În cerere sĕ se arete şi timpul, de când şi până când voieşte sĕ o folosécă.

Dacă în comuna unde se va duce maşina nu se află om priceput la cârmuirea maşinei, comitetul îşi reservă a angaja de aici un om priceput şi pe cheltuiala celui-ce o cere.

Ar fi de dorit, ca fruntaşii din comunele interesate sĕ iee înţelegere în acéstă afacere şi cererile sĕ se facă într'una pentru mai mulţi proprietari.

Sibiiu, 5 Octomvrie n, 1898.

Comitetul central al „Reuniunei române de agricultură din comitatul Sibiiu“.

Dem. Comşa, president. *Victor Tordăşianu,* secretar.

Damasturi de mătase

75 cr.

până la **fl 14.65** de metru — precum şi **mătase Henneberg** négră, albă şi colorată dela **45 cr.** până la **fl. 14.65** de metru — în cele mai moderne ţesături, colori şi dessinuri *Se espedéză la particulari franco şi liber de vamă. Mostre cu întórcerea postei.* **Fabricele de mătase G. Henneberg** (*lif. de curte ces. reg.* **Zürich.** [11] 8

Ad. Nr. 545/898 [188] 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului învěţătoresc din comuna bisericéscă Têmpa, protopresbiteratul Devei, se escrie concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în fóia oficiósă „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt 300 fl., cuartir, grădină de legumi şi lemne. Banii sunt parte din arunc, parte se ridică cu cuită tot la ¹/₂ de an dela biserică.

Doritorii de a ocupa acest post sunt poftiţi a-şi înainta cererile lor concursuale la oficiul protopresb. instruite conform legii din vigóre.

Vor fi preferiţi cei-ce sciu conduce cor, şi eventual vor fi remuneraţi separat.

Têmpa, la 21 Septembre 1898.

Comitetul parochial în conţelegere cu oficiul protopresbiteral.

George Romanul,
protopresbiter.

Pălării de dame

de cele mai nóuĕ mode, precum şi toţi articolii din ramul modelor, oferă subscrisa în alegere abundantă cu preţuri moderate.

Cu distinsă stimă

Henriette Frank,
modistă.

Strada Măcelarilor Nr. 5.
[184] 2—3

Din ori-ce *librărie se póte procura* scrierea premiată a consilier. în med. *Dr. Müller,* apărută în a 30-a ediţiune despre

sistemul nervos
şi
sexual turburat.

Espediţie franco pentru 60 cr. în mărci postale.

Curt Röber,
[5] 36—49 Braunschweig.

Câştigul cel mai mare

în casul cel mai favorabil [185] 2—2

1.000,000 Coróne.

Consemnarea
tuturor celor 50.000 câştiguri
Cel mai mare câstig in cel mai favorabil cas
1,000,000 Kronen.
Speciell sind die Gewinne wie folgt eingetheilt.

		Kronen
1	Prämie mit	**600000**
1	Gew. à	**400000**
1	„ „	**200000**
2	„ „	**100000**
1	„ „	**90000**
1	„ „	**80000**
1	„ „	**70000**
2	„ „	**60000**
1	„ „	**40000**
5	„ „	**30000**
1	„ „	**25000**
7	„ „	**20000**
3	„ „	**15000**
31	„ „	**10000**
67	„ „	**5000**
3	„ „	**3000**
432	„ „	**2000**
763	„ „	**1000**
1238	„ „	**500**
90	„ „	**300**
31700	„ „	**200**
15650	à	170, 130 100, 80, 40
50,000	Gew. u. Pr. im Betrage	**13.160,000**

Cari se trag în şese clase.

In curênd începe a treia mare loterie de classe reg. ung. Ea conţine

100,000 losuri originale şi **50,000** câştiguri în bani

aşadar **jumětate** din **losuri** trebue sĕ fie trase conform specificărei alăturate şi prospectul de câştig este **enorm de mare**.

In total vin **treispreḑece milióne 160.000 coróne** spre decidere sigură. Cel mai mare câştig în casul cel mai favorabil

Un milion coróne.

Binevoitóre comande urgente de **losuri originale** cu preţul original stabilit după plan

pentru un **întreg** los original I. classă **fl. 6.—**
„ o **jumětate** „ „ I. „ „ **3.—**
„ un **pătrar** „ „ I. „ „ **1.50**
„ o **optime** „ „ I. „ „ **—.75**

se espedéză cu **ramburs** sau pe lângă **trimiterea înainte a sumei**. Liste oficióse se espedéză după tragere, planuri stau la disposiţie gratis. Tragerile se efectuesc publice sub **supravegherea guvernului reg. ung.**

Ne rugăm pentru comande cât mai curênd, cel mult până la

22 Octobre a. c.,

direct la

A. Török & Co.

colectori principali
ai loteriei de clase reg. ung.

Budapesta. V. Waitznerring 4/a

Scrisóre de comandă de tăiat. **Herren A. TÖRÖK & Co., Budapest.**

Ersuche um Zusendung von.................. **Original-Loos I. Classe der königl. ung. priv. Classenlotterie** nebst amtlichen Plan.

Der Betrag von. fl.................. } **ist per Nachname zu erheben.** } Was nicht gewünscht
} **folgt durch Postanweisung.** } bitte zu durchstreichen

Genaue Adresse.
....
....
....

Cel mai eficace **MIJLOC DE CASĂ, pentru a regula mistuirea, pentru a produce o circulaţiune regulată a sângelui,** pentru a depărta părţile stricate şi defectuóse ale sângelui (**condiţiunile esenţiale pentru susţinerea sanĕtăţii**) precum şi pentru delăturarea repede şi sigură a bólelor de **stomach d. e. lipsa de apetit, rîgăitul, vênturi, grétă, dureri de stomach şi fóle, sgârci de stomach, îngreunarea stomachului cu bucate, flegmă, congestiuni de sânge, hemoroide, bóle femeiesti, bóle de intestine** este de **40 ani probat**

BALSAMUL DE VIAŢĂ al Dr. ROSA.

Pentru mântuirea de ori-ce aprinderi, **răni şi umflături, se folosesce cu succes sigur la inflamare,** oprirea laptelui şi întărirea peptului ţiţelor) femeesci, la înţărcare, la abscese, noduri, puróie (Eiterpusteln) carbuncule, la răni şi sugei la degete, la întăriturí, umflături, uime etc. de **50 ani probată**

Alifia de casă de Praga

din farmacia lui B. FRAGNER în Praga 203-III.

Acesta favoriséză întreg actul mistuirei, produce un sânge sănĕtos şi curat şi este un remediu de casa poporal probat, sigur şi estins.

1 sticlă 50 cr., 1 sticlă duplă 1 fl.
Prin postă 20 cr. mai mult.

Vindecarea se face fără dureri prin influenţa alinătóre a alifiei. [50] 14—30

In dose à 25 si 35 cruceri.
Pe postă plus 6 cr.

Atenţiune! Fiecine sĕ céră numai preparate originale din farmacia lui **B. Fragner în Praga,** şi sĕ observe, ca tóte părţile învĕlitórei balsamului Dr. Rosa sĕ fie provĕḑute cu alăturata marcă rotundă de scutire, asemenea tóte părţile învĕlitórei alifiei de casă de Praga pórtă marca de scutire în trei unghiuri alăturată!

Ori-cine îmi anunţă o falsificare primesce o remuneraţiune!

Mii de scrisori de recunoscinţă stau la disposiţie spre vedere.

Deposite în farmaciile **I. Török**, Budapesta. **A. Egger,** Budapesta, apoi în Sibiiu la **E. Rumler, K. Müller** şi **K. M. Herzberg.**

Depositul principal al producentului B. FRAGNER, **farmacie „la vulturul negru“ în Praga, colţul stradei Sporner Nr. 203.**

ESPEDIŢII CU INTORCEREA POSTEI.

Pentru a înlesni şi celor mai lipsiţi copii de şcólă procurarea de **cărţi didactice,** ne-am decis a *reduce preţurile* la următórele manuale:

Abcdar pentru şcólele pop. rom. de Z. Boiu, legat	dela fl. —.24	la fl. —.20
Aritmetica de V. Roman leg.		„ „ —.08
Carte de cetire I. de Z. Boiu, leg.	dela fl. —.40	„ „ — 30
„ II. „ „ „ „	„ „ —.32	„ „ —.25
Elemente de geografie de Z. Boiu	„ „ —.30	„ „ —.15
Geografia de V. Roman		„ „ —.08
Istoria naturei şi fisica de Z. Boiu	dela fl. —.30	„ „ —.15
„ patriotică de Z. Boiu	„ „ —.30	„ „ —.12

Librăria Tipografiei archidiecesane, Sibiiu.

Orológe de buzunar americane.

Cu garanţă, că nickelul nu-şi schimbă colórea, construcţia mai esactă şi mai bună decât a celor mai scumpe.

Preţul de bucată florini 3.—

Pe lângă garanţă, până unde ajunge provisiunea.

Lângă orologiu lanţ argintit cu 60 cr.

Aparat de ras — automat.

Fox, fabricat veritabil de solingen, distins la multe esposiţii, nu cere praxă. Tăierea eschisă. Lucru curat şi comod. Scutesce de bóle de piele. Durabil şi scutesce de spese.

O bucată fl. 3.—

Tăişul *** e din oţel strălucitor, celelalte părţi din alpacca.

Un tăiş separat lângă el fl. 1.—

Se pot comanda la:

POLLÁK SÁNDOR, representantul principal.

Budapesta, V. ker. Kálmán-utcza 17.

Colectanţilor se espedéză la 5 bucăţi, unul gratis. [183] 5—30

Redactor prov. **Dr. Elie Cristea.**

Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 108 Sibiin, Luni, 5/17 Octobre 1898. *Anul XLVI.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:

Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Archiepiscopul și metropolitul

MIRON ROMANUL.

Stindard negru anunță jale de pre edificiul residenței nóstre archiepiscopesci.

Stindard negru fâlfăie pre edificiul seminariului nostru archidiecesan și pre celelalte edificii publice și private ale bisericei nóstre.

Vêntul de tómnă duce trista scire pe tóte locurile, unde se află români greco-orientali în patria nóstră, că Escelenția Sa Inalt Preasânțitul Domn archiepiscop și metropolit **Miron Romanul,** nu mai este între cei vii.

Jalnic sună clopotele dela bisericile nóstre din metropolie.

În acéstă tómnă destinată doliului general, doliului adênc, doliului nefățărit, din nou îmbrăcăm haine de adêncă jale, acuma pentru capul bisericei nóstre, pentru păstoriul cel bun, carele sufletul sĕu și-l pune pentru oi.

Scriem sub imediata impresiune a loviturei cu care ne-a cercat bunul Dumnedeu.

Abia ne putem da séma de perderea cea mare, ce a suferit biserica prin trecerea la cele vecinice a bunului nostru metropolit.

Eram dedați a-l vedé în mijlocul nostru ca pre un cârmaciu espert și înțelept, și noi cei din jurul lui nu trebuia sĕ avem griji, naia bisericei era în mânile lui, și el cu înțelepciune și abnegațiune o a condus chiar și în mijlocul furtunelor celor mai vehemente.

Eram dedați sĕ-l vedem în fruntea turmei cuvêntătóre în mână cu toiagul de păstoriu, și eram siguri că turmei nu i-se va întêmpla nici un rĕu, căci era la locul seu păstoriul cel bun, care sufletul sĕu și-l pune pentru oi.

Eram dedați sĕ-l vedem în fruntea tuturor corporațiunilor nóstre bsericesci, pe cari le conducea cu mult tact și cu proverbială indulgență și bunăvoință.

Eram dedați a-l vedé pururea la lucru, pururea cu péna în mână, pururea la lucrurile cele mai grele, pururea la lucrurile de natura cea mai delicată. Admiram profunditatea cunoscințelor lui, rarul talent de a distinge și a afla pentru fie-care situațiune soluțiunea cea mai favorabilă, admiram eleganța stilului lui, admiram perseveranța ce o aräta în lucrările sale oficiale, mai pre sus de tóte însĕ admiram rara lui pacientă între tóte împregiurările.

Legat de neamul seu, legat cu tótă ființa sa de biserica sa, în fruntea căreia i-a fost reservat de provedință rolul de conducĕtoriu în un pătrariu de veac, metropolitul **Miron Romanul** la tóte ocasiunile a accentuat caracterul național al bisericei nóstre.

Deși copleșit de dureri și suferințe totuși metropolitul nostru era totdeuna la locul seu în conducerea afacerilor bisericesci.

În sesiunea ordinară a consistoriului nostru metropolitan din August a. c. deși greu bolnav, totuși el a condus ședințele plenarie, în cari s'au desbătut afaceri adênc tăietóre în viéța bisericei nóstre naționale.

În diua a dóua a deliberărilor acestei supreme corporațiuni administrative din provincia nóstră metropolitană nu a mai fost în stare sĕ conducă deliberările, ci în o a dóua odaie zăcênd pe un divan, asculta și da inviațiuni în afaceri de natură mai gravă.

S'a declarat în cele din urmă o bólă provenită din catar de stomach. Nime din noi nu a credut că gălbinarea va săpa grópa metropolitului nostru.

Joi în 1/13 Octobre a. c. bóla a luat un caracter pronunțat spre rĕu. Un consiliu de medici a constatat gravitatea bólei, și a credut, că catastrofa póte întra în tot momentul. Sub impresiunea acelui verdict am dat noi comunicatul publicat în numĕrul de Joi al diarului nostru.

Joi nóptea bolnavul metropolit a avut momente mai liniștite, Vineri și Sâmbătă a luat ceva mâncare, a recunoscut pre cei din jurul seu, medicii ne-au dat nóuĕ speranțe, și sub impresiunea acelora am făcut publicarea din numĕrul nostru precedent.

Duminecă în 4/16 Octobre a. c. la amédi starea sanitară a metropolitului nostru a luat un caracter amenințătoriu.

Ne-am adunat cu toții în jurul patului lui de suferințe, dela órele 5 a început agonia și la órele 11 și jumĕtate din nópte archiepiscopul și metropolitul românilor greco-orientali din Ungaria și Transilvania și-a dat duchul.

O jumĕtate de veac a servit cu credință bisericii sale.

A început ca cancelist în cancelaria episcopéscă din Arad încă pe timpul când asculta teologia, a întrat apoi la consistoriul eparchial de acolo ca vice-notariu, ca notariu, mai târdiu ca mâna dréptă a episcopului.

Eminentele sale însușiri i-au înlesnit calea înaintării prin treptele ierarchice, pre urmă i s'a dat în mână toiagul păstorirei.

Și el a rĕmas credincios bisericei sale, credincios națiunei sale,și pentru binele acestora nu odată s'a espus cu tótă tăria sufletului seu.

Istoria nepartială va scí apreția la timpul seu viéța și activitatea acestui mare archiereu al bisericei nóstre.

Biserica greco-orientală română din patria nóstră a îmbrăcat doliu.

Fâlfăitul stindardului negru pe edificiile nóstre publice, glasul jalnic al clopotelor dela bisericuțele nóstre vestesc trista scire, că archiepiscopul și metropolitul nostru **Miron Romanul** s'a mutat la cele vecĭnice, a mers pe calea antecesorilor sei.

Dăm drum liber durerei nóstre, și lacrimile, cari în aceste momente picură pe hârtia, pe care aruncăm aceste șiruri, numai bunul Dumnedeu le vede, numai bunul Dumnedeu scie isvorul lor.

Spiritul rĕposatului nostru metropolit veghiéză asupra nóstră, el ne-a rĕmas moștenire, scumpă moștenire în aceste dile de grea cercare pentru mult cercata nóstră biserică.

In spiritul lui vom continua lucrările nóstre pentru binele bisericei.

Neclătita loialitate cătră tron și patrie, respectarea legilor patriei, iubirea bisericei, iubirea neamului, iubirea de adevĕr și de dreptate, iubire de ordine în tóte lucrările nostre, iubirea de esactitate, desvoltarea instituțiunilor bisericei nóstre constituționale în sens liberal, toleranța religionară, aceste ne-au rĕmas moștenire dela metropolitul nostru, aceste ne vor serví ca îndreptariu pe tot timpul, cât bunul Dumnedeu va voì sĕ mai putem sta în serviciul bisericei.

Cu încredere în viitoriul bisericei nóstre stăm în jurul trupului rece, în care timp de 70 de ani s'a sălășluit spiritul cel luminat al archiepiscopului și metropolitului nostru.

Bunul Dumnedeu l'a chemat la sine între împregiurările cele mai grele ale vieței nóstre bisericesci, bunul Dumnedeu ne va lumina căile nóstre, căci vom continua lucrările în spiritul blând al rĕposatului metropolit.

In veci pomenirea lui!

Redactor prov. **Dr. Elie Cristea.** Editura și tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 109 Sibiiu, Marţi, 6/18 Octobre 1898. Anul XLVI.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strĕinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:

Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rĕndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Archiepiscopul şi metropolitul

MIRON ROMANUL.

Nr. 7610 Plen.

Preaonoraţi Domni Protopresbiteri şi administratori protopresbiterali! Onorată preoţime eparchială! Iubit popor credincios al archidiecesei nóstre gr.-orientale transilvane!

—

Cu profundă durere vine astădi consistoriul archidiecesan a Vĕ aduce la cunoscinţă tuturor trista scire, că preaveneratul, blândul şi iubitul nostru Archipăstoriu, archiepiscopul şi metropolitul nostru

MIRON ROMANUL

eri la órele 11½ din nópte a încetat din viéţă.

Un morb greu şi plin de suferinţe 'l-a cuprins şi 'l-a ţinut legat de patul durerilor în restimp de 6 sĕptĕmâni; morbul s'a agravat în dilele din urmă din ce în ce, şi bunul Archipăstoriu, încungiurat de cei mai de aprópe ai sĕi, astă nópte la órele 11½ dete sufletul seu în mânile Creatorului, avênd ceva peste 70 de ani ai etăţii şi 25 ai archipăstoriei.

Consistoriul archidiecesan, întrunindu-se diminéţa în şedinţă plenară, a luat măsurile de lipsă pentru o démnă înmormântare a veneratului Archipăstoriu, şi vine prin acésta a Vĕ invita pe toţi: cler şi popor, a Vĕ face părtaşi durerii sale, şi acéstă durere a o esprima şi prin semnele acelea din afară, prin cari fii cei buni îşi arată iubirea lor fiiéscă către iubitul lor părinte.

De aceea, onorat cler şi iubit popor credincios, Consistoriul archidiecesan dispune în privinţa acésta următórele:

1. La tóte bisericile din archidiecesa nóstră îndată după primirea acestui circulariu sĕ se tragă clopotele dimineaţa, la amiadi şi séra, până Joi la amédi, când se va face înmormêntarea veneratului Archiereu.

2. In proxima Duminecă după înmormântare sĕ se facă în tóte bisericile nóstre parastas solemn întru memoria fericitului Archiepiscop şi Metropolit Miron, la care va asista întreg poporul credincios, precum şi tinerimea scolară.

3. Acest parastas sĕ se repeţéscă la 40 de dile, socotite dela diua morţii, sau unde acésta nu s'ar putea, în Dumineca procsimă următóre.

5. Tot asemenea sĕ se repeţéscă parastasul la o jumĕtate de an şi la un an dela 4/16 Octobre 1898.

5. Până la întregirea scaunului metropolitan sĕ se pună la S. Liturgie ecteniile pentru cei morţi, pomenindu se „Archiepiscopul şi metropolitul Miron“, ér scaunul metropolitan, unde se află, sĕ se ţină învălit în negru.

6. Până la întregirea scaunului archiepiscopesc şi metropolitan, la ecteniile pentru cei vii sĕ se pomenéscă „Preasfinţiţii nostri patriarch de a tótă lumea“.

In fine se aduce la cunoscinţa onoratului nostru cler şi a iubitului popor, că cârma bisericei nóstre archidiecesane pentru tótă durata vĕduviei scaunului archiepiscopesc şi metropolitan, cu diua de adi o a luat şi o va purta consistoriul archidiecesan în sensul prescriselor Statutului Organic; şi clerul şi poporul credincios este invitat, a se adresa în tóte afacerile sale bisericesci, şcolare şi fundaţionale, cu tótă încrederea către consistoriul archidiecesan şi respective către subsemnatul archimandrit şi vicariu archiepiscopesc.

Sibiiu, din şedinţa plenară a consistoriului archidiecesan transilvan, ţinută la 5/17 Octobre, 1898.

Dr. **Il. Puşcariu**
archim., vicariu archiepiscopesc.

Dr. **Elie Cristea,**
secretariu.

NECROLOAGE.

Escelenţia Sa, Inalt Prea Sfinţitul Domn Archiepiscop şi Metropolit al Românilor ortod. orientali din Transilvania şi Ungaria,

Miron Romanul,

doctor în teologie, consilier intim de stat al Maiestăţii Sale ces. şi reg., membru al Casei de sus reg. ung., membru fundator al Asociaţiunii pentru literatura ramână şi cultura poporului român, ş. c. l.

provĕdut cu Sântele taine, Duminecă în 4/16 Octombre, la órele 11 şi 30 minute nóptea, după o bólă îndelungată şi grea, în vîrsta de 70 de ani, 'şi-a încheiat cursul vieţei dedicate serviciului P. I. tron, patriei, bisericei şi naţiunei.

Consistoriul archidiecesan cu adâncă durere aduce această tristă întâmplare la cunoscinţa publică.

Sicriul cu rămăşiţele pământesci ale Inaltului defunct, se va transporta din biserica parochială Sibiiu-Cetate, Joi în 8/20 Octombre, după ritualele prescrise, cari se încep la órele 10 a. m., în cimiteriul bisericei ortodocse orientale din Suburbiul-Iosefin şi se va depune în cripta pregătită spre acest scop.

Sibiiu, din şedinţa plenară estraordinară, ţinută la 5/17 Octombre 1898.

Consistorul archidiecesan.

*

Maria P. Cosma n. Roman, soţul ei advocat *Parteniu Cosma* directorul esecutiv al institutului de credit şi de economii „Albina“ şi copii lor: *Lucia A. Cosma* cu soţul ei *Dr. Aurel Cosma*, advocat în Timişóra, *Minerva, Hortensia* şi *Remus*, au profunda durere a Vĕ aduce la cunoscinţă, că prea bunul şi neuitatul lor unchiu:

Escelenţia Sa, I. P. S. Domn Archiepiscop şi Metropolit al Românilor ort. orient. din Transilvania şi Ungaria

Miron Romanul,

doctor în teologie, consilier intim al Maiestăţii Sale ces. şi reg., membru al Casei magnaţilor, membru fundator al Asociaţiunii pentru literatura română şi cultura poporului român, ş. c. l.

provĕdut cu sfintele Taine, a încetat din viaţă Duminecă în 4/16 Octomvrie, la órele 11 şi 30 minute nóptea după un morb îndelungat şi greu, în etate de 70 de ani, din cari 50 împliniţi în serviciul bisericei în continuă luptă grea, pentru drepturile bisericei şi naţiunii sale române.

Rĕmăşiţele pământesci ale Inaltului defunct, după sĕvêrşirea ritualelor prescrise, cari se încep Joi în 8/20 Octomvrie, la órele 10 a. m., se vor transporta din biserica parochială Sibiiu-Cetate, în cimiteriul bisericei ortodocse orientale din Suburbiul-Iosefin şi se vor depune în cripta pregătită spre acest scop.

Fie-i ţĕrêna uşóră si memoria binecuvêntată!

Sibiiu, în 5/17 Octomvrie 1898.

*

George Romanul, protopresbiter cu soţia *Emilia n. Papiu* şi fii lor: *Aurel* şi *Cornel*, *Catinca Faşie n. Romanul* cu soţul ei *Paul Faşie*, jude de tribunal şi copii lor: *Paul*, *Eugenia*, *Valeria*, *Ghizela* şi *Iuliu*, au profunda durere a Vĕ aduce la cunoscinţă, că preabunul şi neuitatul lor unchiu:

Escelenţia Sa, Î. P. S. Domn Archiepiscop şi Metropolit al Românilor ort. orient. din Transilvania şi Ungaria

Miron Romanul,

doctor în teologie, consilier intim al Maiestăţii Sale ces. şi reg., membru al Casei magnaţilor membru fundator al Asociaţiunii pentru literatura română si cultura poporului român ş. c. l.

provĕdut cu sântele Taine, a încetat din viéţă Duminecă în 4/16 Octomvrie, la órele 11 şi 30 minute nóptea după un morb îndelungat şi greu, în etate de 70 de ani, din cari 50 împliniţi în serviciul bisericei în continuă luptă grea, pentru drepturile bisericei şi naţiunii sale române.

Rĕmăşiţele pământesci ale Inaltului defunct, după sevêrşirea ritualelor prescrise, cari se încep Joi în 8/20 Octomvrie, la órele 10 a. m., se vor transporta din biserica parochială Sibiiu-Cetate, în cimiteriul bisericei ortodocse orientale din Suburbiul-Iosefin şi se vor depune in cripta pregătită spre acest scop.

Fie-i ţĕrîna uşóră şi memoria binecuvêntată!

Deva-Oradea-mare, în 5/17 Octombre 1898

Din viaţa Metropolitului.

Bóla.

Incepem cu momentele cele mai grele, cu bóla lui.

Rĕposatul metropolit încă prin luna lui August se plângea adese-ori, cu după o lucrare încordată de câteva óre se simte deja obosit, are dureri de cap, şi îi vin ameţeli.

In 1 Septembre nou a. c. când s'au deschis sesiunea ordinară a consistoriului metropolitan, metropolitul era greu bolnav, cu tóte acestea însĕ el a condus şedinţele plenarie, în cari între altele s'a desbătut legea pentru dotaţiunea clerului şi ordinaţiunea ministerială privitóre la arborarea de stindarde tricolor unguresc pe edificiile publice bisericesci şi şcolare.

Vineri a dóua di s'a simţit mult mai rĕu, nu a mai putut conduce deliberările consistorului metropolitan, ci culcat pe un divan în o a dóua odaie asculta şi da înviaţiuni în afaceri mai grave.

Incă în diua aceea spre séră s'a pus în pat, din care nu s'a mai sculat.

Duminecă în 23 August, (4 Septembre) era diua nascerei lui, pe care cu sânţenie o sĕrba, căci el mult ţinea la diua nascerei, căreia îi da importanţă.

Acésta o sciau cei din jurul densului, şi atunci îi aduceau felicitări călduróse.

Metropolitul nu s'a putut scula din pat, ci a pus o cólă în o odaie laterală, unde s'au însemnat cei-ce voiau sě-l feliciteze.

Bóla s'a declarat ca catar de stomach, pe urmă s'a manifestat gălbinarea ca efect al bólei.

Se vede, că nu i-a dat mare importanță, căci trăgêndu-i-se atențiunea la o diagnosă ce i-s'a făcut înainte cu 8 ani de către profesorul Dr. Nothnagel din Viena, s'a declarat, că bóla sa actuală nu e de caracter periculos, și îi va trece.

O mână amică din Viena i-a atras atențiunea la un defect corporal, care âncă atunci era în formațiune și a propus chemarea lui Nothnagel pentru a-i face diagnosa.

Metropolitul n'a primit propunerea făcută, și n'a reflectat la altă diagnosă nici dela alți medici din Sibiiu, decât a rĕmas pelângă îngrígirea medicului seu de casă.

Bóla înse i-a ținut mult. In decurs de 6 sěptămâni nu s'a putut nutri în mod suficent.

Joi în 1/13 Octobre la 6 sěptěmâni dela isbucnirea bólei starea sanitară a metropolitului s'a agravat.

Un consiliu de medici a constatat, că puterile i-au slăbit și că catastrofa póte întra în ori ce moment.

Situațiunea s'a ameliorat puțín Vineri și Sâmbătă, era ultima licurire a unei slabe rade de speranță.

Duminecă la órele 5 după amédi s'a început agonia.

Unul câte unul ne-am adunat în jurul patului lui de suferințe.

„Apostoli dela margini“, aceste sublime cuvinte din Sfetilna dela adormirea maicei Domnului, ne sunau în urechile nóstre, de câte-ori vedeam că se deschide ușa, și întră asesorii consistoriali, spre a eternisa în inima lor momentul, când își va lua sborul spre plaiurile ceresci blândul suflet al metropolitului Miron.

Sdrobite de durere stau în genunchi nepótele lui, cărora ca cel mai luminat între frați, metropolitul le-a fost părintele sufletesc. Era Dómna Maria Cosma cu ficele, Dómna Ecaterina Fașie cu ficele, cari sunt în internatul Asociațiunei, dómna Maria Dan, nepóta de soră a domnului Parteniu Cosma, apoi nepotul de frate ppresbiterul Georgiu Romanul, din Deva.

La órele 11½ domnul Dr. Ilie Beu a avut durerósa misiune de a anunța cu voce sonoră: Escelenția Sa este mort.

A întrat un moment de adêncă tăcere, întreruptă din când în când numai de suspinurile adânci ale celor ce au fost martori la acéstă scenă, unde a stăpânit maiestatea morței, și tóte celelalte patimi omenesci au dispărut din inimile ómenilor.

Preoțimea presentă sub personala conducerea Preacuvioșiei Sale Părintelui archimandrit și Vicariu archiepiscopesc Dr. Ilarion Pușcariu, și-a făcut detoria impusă de rituale. Asesorii consistoriali Nicolau Cristea, Nicolau Ivan, Mateiu Voilean, protopresbiterul Juliu Dan, diaconul Dumitru Câmpeanu, au spălat corpul și l'au îmbrăcat după orênduiéla tipicului.

Ultimul serviciu făcut metropolitului.

Biografia.

~~Metropolitul~~ Miron Romanul s'a născut la 23 Aug~~ust~~ st. v. 1828 în ~~comuna românéscă~~ *Mezieș*, ~~în apropiere de Beiuș~~ (~~in~~ Bihor). A primit din botez numele *Moise*, care mai târdiu la întrarea în cinul monachal, s'a schimbat cu *Miron*.

~~Părinții Escelenției Sale~~ au fost Georgiu și Ana, cei mai de frunte economi din comună, ómeni în stima tuturora câți îi cunoșteau, ca fiind fórte religioși și morali. Ei sădiră în tinerul Moise aceleași trăsături caracteristice, cari aveau se formeze părți din viața lui sufletéscă, dar mai cu sémă religiositatea și tăria în credința strămoșéscă, cari aveau sě-l ferécă de multele tentațiuni în decursul studiilor sale în scoli străine.

Acéstea a fost partea cea mai alésă și basa educațiunii fitoriului Metropolit, și dórà la nimeni mai potrivit ca la Dênsul nu s'ar putea aplica cuvintele înțeleptului Sirach: „Domnul a mărit pe tată întru feciorii sei, și judecata mumii o a întărit întru fii“..

Cât pentru instrucțiune, a fost de ajuns ca tinerul Moise Romanul sě ajungă în școlă, pentru-ca dela început, ca și încolo în tot decursul studiilor sale, sě dovedéscă profesorilor sei, posesiunea unui talent escelent.

Și-a făcut *studiile gimnasiale* la ~~gimnasiul din~~ Beiuș, iar ~~de aci apoi mergênd~~ la Oradea-mare, ~~a ascultat~~ *studiile filosofice* ~~escelând totdeuna printre colegii sei, ba fiind chiar cel dintâi între dênșii~~.

La 1846 ~~apoi, după ce a absolvat studiile filosofice,~~ a mers la Arad, unde a ascultat *cursul teologic*, fungând totodată ca practicant la consistorul de acolo.

In 1849, sub episcopul Aradului Gerasim Rațiu, a întrat în servicul administrativ bisericesc ca *vice-notar* și *notar consistorial*.

Sub următorul Episcop al Aradului, sub Procopiu Ivacicovici, zelosul tiner Moise Romanul, deveni un factor principal, aprópe indispensabil în conducerea trebilor bisericești ale diecesei. Sub dênsul s'a regulat archivul și s'au adus în cea mai bună ordine lucrurile în ~~c~~ancelaria consistorială.

In 1857 a întrat în statul *monachal*, chirotesindu-se la mânăstirea „Hodoș“ din eparchia Aradului. Cu puțin nainte de a se fi călugărit fusese numit *profesor* la înstitutul teologic din Arad.

Aci~~, ca profesor~~ s'a distins prin zelul și înțelegerea chemării, desvoltând o activitate insemnată, desvoltând institutul după cerințele moderne și compunênd studii-manuscripte, îndelung folosite la acel institut.

~~Succesive~~ Apoi, și în rĕstimpuri scurte, primì gradurile ierarchice: la 1857 de *Diacon*, la 1848 de *Protodiacon*, la 1862 de *Sincel*, și la 1864 de *Protosincel*.

La 1861. M~~iron~~ R~~omanul, bucurându-se de stimă generală și de popularitate în cercurile românesci,~~ luă parte activă la mișcările naționale~~, și lui~~ ca *președinte al partidei* române dela Arad, care ~~o a se mulțumi, că partida disciplinată ca nici când altă dată, și pășind solidar la alegeri, atât pentru municipii cât și pentru dieta țĕrii, a ajuns la o~~ putere, ~~încât~~ în întreg comitatul Aradului, numai din anumite considerațiuni au lăsat și Maghiarilor un singur deputat dietal, iar ceilalți reușiseră a fi toți Români~~! Prin acest fapt~~ nu numai s'a inspirat Românilor din ~~acest~~ comitat încredere în sine, dar ~~s'a~~ și documentat în mod strălucit chiar și pentru timpurile următóre, că ce pot valora Românii din acest comitat, numai de au vîrtutea a fi solidari și a nu fi divisați în partide.

La 1868, Miron Romanul participă la *primul congres național-bisericesc* ținut în Sibiiu, în care se creà „Statutul organic“. ~~Aci~~ prin participarea plină de tact la ~~cele~~ mai gingașe desbateri, atrase atenția generală asupra sa.

Tot la 1868 metropolitul Șaguna, care îl prețuia mult, l'a încredințat cu o misiune și grea și gingașe: *de a representa interesele confesiunii* ~~nóstre~~ sale în o anchetă regnicolară ordonată de guvern, pentru organisarea școlelor poporale. Problema asta a resolvat-o spre deplina mulțumire alui Șaguna, ~~care în cuvinte măgulitóre~~ și-a arătat complăcerea pentru împlinirea misiunii primite.

La 1869, ~~deci după inaugurarea erei politice dualiste~~, Mi~~ron~~ Romanul e ales *deputat dietal*, mandat pe care l'a folosit până când guvernul l'a numit *inspector regesc de școle* în comitatul Caraș-Severin, ~~funcții~~ primite pe tóte cu consensul autorităților sale bisericesci. In special însĕ nu făcea nici un pas însemnat în afaceri bisericești, școlare ori naționale, ~~nainte~~ de a fi consultat pe Metropolitul Șaguna și a dobândi consimțěmentul lui.

La 1870 fu ales de sinodul diecesan dela Arad, ca *Vicariu* episcopesc și *președinte al Consistoriului dela Oradea-mare.*

Cu acéstă ocasiune a abdis de postul de inspector școlar regesc.

In 1871 ca Vicar episcopesc și președinte a Consistorului oradan, fu ridicat la demnitatea de *Archimandrit*.

La 1873, după mórtea metropolitului Andreiu, ales fiind Episcopul Aradului Procopiu Ivacicoviciu de Metropolit, în locul seu fu ales de *Episcop la Arad Miron Romanul*.

A fost instalat de Episcop ~~cu mare pompă~~ la 3 Febr. 1874, prin P. S. S. Nicolae Popea în calitate de comisar metropolitan.

In decursul anului 1874, și fiind M~~iron~~ R~~omanul~~ Episcop la Arad, s'a întêmplat chirotonirea archimandritului Teofil Bendela, de Archiepiscop și Metropolit la Cernăuți. ~~Chirotonirea i-s'a dat prin Metropolitul Procopiu~~ Ivacicovici dela ~~Sibiiu,~~ asistat de episcopii ~~sei sufragani, printre cari și Miron Romanul~~. Cu acéstă ocasie episcopul Miron a făcut cercurilor dătětóre de ton bisericești din Cernăuți ~~impresie atât de inteligentă și bună, că~~ Nu peste mult ~~în semn de recunóstere a calităților sale intelectuale,~~ ~~academia~~ facultatea teologică din Cernăuți i-a conferit titlul de *Doctor în teologie.* După

~~Dar Miron Romanul n'a rĕmas mult Episcop la Arad. Abia~~ trei pĕtrare de an~~. Căci~~ Metropolitul Procopiu Ivacicovici fiind ~~ales de către Sêrbi de Patriarch al lor la Carloviț și primind,~~ scaunul metropolitan de Sibiiu a ~~devenit de nou vacant~~.

Congresul național bisericesc întrunit pentru alegerea de Metropolit, a ales întâiu pe Episcopul dela Caransebeș Ioan Popasu, dar nefiind recomandat de guvern, alegerea nu a primit sancțiunea Corónei.

Atunci în o a dóua alegere la 21 Novembre (3 Decembre) 1874, congresul național bisericesc a ales la Sibiiu pe ~~Episcopul~~ M~~iron~~ R~~omanul~~ ~~dela Arad, de~~ *Archiepiscop și Metropolit* al Românilor greco-orientali din Transilvania și Ungaria.

Acéstă alegere fiind recomandată și acceptată și de Corónă, nou alesul fu întro dus în scaunul metropolitan la finea anului 1874, fiind încă în flórea vieții, în vêrstă de abia 46 ani.

Indată ce fu aședat în înalta demnitate, cu mână tare apucà firele conducerii afacerilor bisericeștí în tóte direcțiunile. A presidat Consistorul archidiecesan aprópe în tóte ședințele, asemenea Sinódele archi diecesane și Congresul național bisericesc. Dacă se va considera aparatul complicat constituțional, în administrațiunea bisericéscă, după cu o dă Statutul Organic, va înțelege ori-cine, că acéstă lucrare nu e una dintre cele mai ușóre. Cine a avut însĕ ocasiune a vedea pe Metropolitul Miron Romanul presidând în consistoriu, sinóde și congrese, s'a putut convinge cu câtă esactitate și corectitate conducea pertractările.

In anul 1875, vedem pe ~~Exc. S'a Metropolitul~~ M~~iron~~ R~~omanul~~ chirotonind~~, în nóua sa demnitate,~~ pe alesul succesor al seu la Arad, Ioan Mețianu, întru Episcop.

In 1879 îl aflăm ~~pe Archiepiscopul și Metropolitul Miron Romanul~~ presentându-se la treptele prea Inaltului *Tron* ~~al Maestății Sale Impĕratului Rege Francisc Iosif,~~ în fruntea unei deputațiuni constătătóre din ierarchii metrepoliei și din deputați esmiși de ~~s~~ Și sinódele eparchiale, — întrevenind prin așternerea unei representațiuni bine motivate și de dênsul compuse, — în contra legii propuse și primite de dieta ungară, prin care întroducea limba unguréscă ca limba obligată de învĕțămênt în școlele poporale în tóte.

La 1881, ~~Metropolitul~~ M~~iron~~ R~~omanul~~ întrevine cu o representațiune resolută la ministeriul reg. ung. de culte și înstrucțiune pentru revindecarea rangului ce compete bisericií ortodoxe din patrie, în șirul celorlalte confesiuni.

La 1883 ia în bărbătéscă apărare înteresele bisericesci școlare și naționale, în casa magnaților, contra strîmtorărilor ce li-se fac prin legea despre organisarea învĕțămêntului în școlele medii. In desbaterile Casei magnaților a dus o luptă cinstită propunênd o mulțime de modificări a acelei legi. ~~Cu puține de tot a reușit, dar și-a făcut sfânta datorie.~~

La 1895 îl vedem în fruntea archiereilor români luptând ~~bărbătește~~ în Casa magnaților contra întroduceri legilor politice-bisericesti,

La 1897 luptând contra legii despr magiarisarea nomenclaturilor, a numelui tuturor comunelor și locurilor din patrie.

Și așa mai departe. De câte-ori o lege nóuă sĕ presinta casei magnaților și prin acea lege sĕ făceau ceva nedreptăți ori strâmtorări intereselor bisericesti școlare și naționale — pe Metropolitul Miron, întrucât numai pedeci fórte grave nu l'ar fi reținut, îl vedem alergând și făcêndu-și datoria de a-'și ridica în nalta casă vocea, în favorul acelor interese.

In decursul păstoririi sale a făcut mai multe visítațiuni canonice prin archidiecesă, a sfințit cu mare pompă religiósă mai multe biserici.

Era peste tot locul primit cu mari manifestații și semne de omagiu din partea iubitorilor sei fii sufletești, și peste tot locul impunea coreligionarilor și conaționalilor nostri, dar chiar și cercurilor străine, cu care venea în atingere.

Catafalcul

Luni la órele 1 d. pr. s'a făcut îmbalzamarea corpului Escelenției Sale, prin medicii Dr. Ilie *Beu* și Dr. *Gundharth*.

După îmbalsamare a fost îmbrăcat în întregul ornat archieresc, cu Mitra archieréscă pe cap, mătăniile în mână și sfânta evangelie.

Astfel a fost aședat într'un sicriu de metal cu coperiș de sticlă și aședat pe catafalcul înalt în salonul principal al reședinței archiepiscopesci.

Cununi.

Afară de multele cununi comandate, douĕ mari și prețióse cununi cu pantlici negre au fost deja în prima di depuse pe sicriul reposatului archiereu, una, splendidă, cu inscripția: „Bunului nostru unchiu — *Maria și Parteniu*“ *(Cosma)*, alta cu inscripția „Binefăcĕtorului nostru părinte Archiepiscop și Metropolit, — *Maria* și *Iuliu (Dan)*.

Cele mai multe sĕ vor depune adi, Marți, și mai ales mâne, Mercuri, după aședarea sicriului în biserică.

Escelenția Sa va fi înmormântat în vesmintele archierești pe care le-a primit ca *dar* dela Maiestatea Sa Impĕratul Rege Francisc Iosif I., când mai întâiu s'a chirotonit întru archiereu.

Esprimări de condolențe.

Condolențele adresate ori esprimate consistoriului nostru din tristul incident, sunt multe și însĕmnate. Și-a asprimat telegrafic condolența Maiestatea Sa Impĕratul-Rege (din Gődőlő), P. S. Lor Episcopii nostri diecesani, și ceialalți archierei români; consistoriul nostru archidiecesan a luat un conclus mai mare de manifestare a condolenței sale; Excelenția Sa comandantul de corp din Sibiiu, Il. Sa dl comite-suprem, comitetul Asociațiunii, etc. etc. au grăbit a-'și arĕta condolența prin presentare la catafalc și inscriere în cóla de condolență.

In numĕrul viitor, mai pe larg.

PROGRAMUL

înmormêntării rĕmășițelor pămêntesci ale Escelenției Sale Inalt Preasfințitului archiepiscop și metropolit ortodox român Miron Romanul:

1. *Marți, în 6/18 Octobre, la 9 óre diminéța* rămășițele pămêntesci ale rĕposatului archiepiscop și metropolit se espun în reședința metropolitană până *Mercuri, în 7/19 Octobre, la 12 óre din di*; întraraa va fi pe scara principală, — eșirea pe scara din curte.

2. *Joi în 8/20 Octobre, la 10 óre a. m.* se vor sĕvîrși în biserica parochială din cetate rituale prescrise, — după a căror terminare conductul funebral plécă spre biserica parochială

din suburbiul Iosefin, în al cărui cimiteriu se vor așeḑa rĕmășițele pămêntesci.

Conductul trece prin strada Măcelarilor. piața mică, piața mare, strada Cisnădiei, strada Schewis, până la biserică, în următórea ordine:

a) un cleric îmbrăcat în sticharіu negru duce crucea cea mare négră;

b) elevii seminariali câte 4 în rênd, cu profesorii;

c) poporul credincios câte 4 în rênd;

d) preoțimea nóstră câte 4 în rênd;

e) crucea cea dela mormênt, purtată de un cleric îmbrăcat în sticharіu negru;

f) corul cântăreților;

g) doi clerici în stichare negre, purtând lumini;

h) archiereii și preoții slujitori;

i) carul funebral cu cosciugul;

k) consistorul metropolitan și archidiecesan plenariu; representanții diferitelor corporațiuni, și óspeții după categoria lor.

Sibiiu, 5/17 Octobre 1898.

Consistoriul archidiecesan.

Conferențe învețătorești

Conferența dela Deva.

(Incheiere.)

După constituirea biuroului, cetindu-se consemnarea învĕțătorilor presenți, se constată că sunt presenți la acéstă primă ședință 57 de învĕțători (din tractul Devei 5, al Hațegului 6, Dobrei 9, Iliei 18, Orăștiei 19). Iar dintre domnii protopresbiteri, ca inspectori tractuali sunt presenți: Avr. P. Pĕcurariu, Tit V. Gheaja, George Roman și administratorul Avram S. Pĕcurariu. Afară de acestia mai erau presenți 3 învĕțători din alt cerc, N. Igna, A. Petric, din tractul Zarandului și N. Sânzian dela școla grănițerescă din Hațeg, — apoi părintele George Nicóră și dl Aug. A. Nicóră din Deva.

Președintele a cetit temele alese de ven. consistor pentru desbatere în conferență, invitând pe membri, ca dacă óre-care ar fi pregătit a tracta una dintre acele teme, sĕ se insinue, ori sĕ se alégă o comisie care sĕ vie în altă ședință cu propuneri asupra chestiei.

Inv. Ioan Branga din considerare că în conferențele anterióre nu se permitea învĕțătorilor sĕ între în desbatere, ci totul era lăsat în sarcina prelectoriler denumiți de ven. consistor, propune ca comisarul sĕ presinte despre fiecare temă un schelet de material, pe care apoi sĕ-l supue desbaterii conferenței.

Inv. Ioan Fleșer și I. Balomiri vorbesc în sensul propunerii înv. I. Branga, și conferența o primește: Comisarul sĕ presinte spre desbatere punctele principale din temele indicate de v. consistor.

Comisariul consist. în fața acestui conclus amintesce, că d-sa a trimis dlor protopresbiteri temele spre a le comunica de cu vreme învĕțătorilor, ca sĕ se pótă unii ori altii pregăti, dar fiindcă asta se vede că nu s'a făcut, e gata a satisface dorinței conferenței, dar ca materialul sĕ fie mai bine studiat și tesele sĕ fie o lucrare a conferenței însași, invită adunareasĕ alégă o comisie de trei, care împreună cu dênsul sĕ studieze temele și sĕ vie cu propunere în ședința procsimă.

Propunerea se primește și se alege comisia în persónele învĕțătorilor: Constan. Baicu, Filon Nicóră și Ioan Fleșer.

Presidiul invită apoi pe membri, că după cé asupra temelor consistoriale s'a hotărît, dacă óre care e pregătit cu vre-o altă temă pentru conferența de față, sĕ se insinue.

Sĕ insinuă înv. *Dumitru Mosora* dela școla capitală din Orăștie, cu o temă despre „Istoria naturală în școla poporală“. Conferența ia cu plăcere spre științăși hotărește a pune la ordinea ḑilei tema în ședința de mâne.

Cu acestea *ședința primă* s'a declarat de închisă.

*

Ședința a dóua s'a deschis in 19/31 Aug. la órele 8 diminéța. Presenți 64 învĕțători, cu 7 mai mulți ca ieri. Absenți din cercul întreg au fost 61 învĕțători.

Se pune la ordinea ḑilei desbaterea temei „Care e metodul cel mai bun pentru a desvolta în școlari simțul religios-moral?“ — Președintele enunță resultatul consultării comisiei esmisă pentru studiare, și anume, că mijlocul cel mai bun e: *a*) metodul intuitiv direct, anume intuițiunea acțiunilor religióse morale ce se petrec în familie, *b*.) Metodul intuitiv îndirect: predarea cu succesa faptelor și întêmplărilor cuprinse în istoria bisericéscă. Invĕțătorul póte contribui prin metodul intuitiv și la desvoltarea simțului religios, cu atât mai cu succes, cu cât va cunóste mai temeinie adevĕrurile religiunii creștine, cu cât va fi convins despre ele și le va practisa însuși și le va preda, ca școlarii sĕ le cuprindă și ei ușor. Spre a atinge acest resultat sĕ recomandă. predarea materialului pe temeiul treptelor formale. Ca opuri potrivite în acéstă materie recomandă: „Motodica“ specială a studiului religiunii“ de Simeon Popescu, și „Religiunea în scólele poporale“ de Dr. P. Barbu.

Privitor la tema cum sunt a sĕ împărți premiile școlare, se presintă ca stabilite în comisiune următórele păreri: premiarea sĕ se facă fără considerare la starea materială a părinților elevilor; sĕ fie gradată, corespunḑătóre etății, inteliginții, constând din cărți folositóre. vesminte, parale și obiecte potrivite. Sĕ se dea numai scolarilor cu purtare morală deplin corespunḑĕtóre, celor fórte diligenți și cari au obținut calcul de numai „fórte bine“ și bine.

Membrul N. Herlea e din principiu contra premierii, dar dacă chiar nu sĕ scóte din us, apoi cu bani la nici un caz sĕ nu se premieze.

D. Mosora sprigineşte propunerea comisiei cu adausul, ca actul premierii sĕ se întêmple într'o ḑi anume anunțată și cu o solemnitate mai mare.

C. Baicu sprigineste propunerea comisiei întocmai.

Ioan Dan e contra premierii, dar dacă se face, apoi sĕ se facă la anumite sĕrbări; peste an și în presența comitetului parochial, ca sĕ nu spargă copii ferestrile școlei, cum au făcut în comuna sa (Binținți), pentru-că n'au fost toți premiați.. (Ilaritate).

Privitor la tema a 3-a, Observări asupra Normativului școlar dela 1882, comisia propune, că, de vreme-ce acest „Normativ“ cu planul de învĕțămênt din cestiune nu s'a putut aplica nici când în integritatea sa pe teritorul acestui despărțămênt, conferența sĕ numéscă o comisie de trei, care până la sesiunea proximă șĕ pregătéscă un elaborat cuprinḑênd observările învĕțătorimei din acest cerc.

N. Herlea e contra alegerii comisiei, ci conferența sĕ rĕmână pe lângă observările ce le-a făcut „Reuniunea“ din acest despărțămênt în 1892—93, și pe cari le-a așternut ca elaborat Ven. Consistor.

I. Dan susține propunerea comisiei dar comisia sĕ fie din 6 membrii.

I. Branga susține propunerea membrului N. Herlea cu adausul „Venerabilul Consistor sĕ fie învitat a convoca la Sibiiu un Congres didactic, în care sĕ fie representate tóte cercurile conferențelor dimpreună cu profesorii gimnasiali și de pedagogie, și în acel congres sĕ se revideze Normativul“.

C. Baicu susține propunerea comisiei, asemenea D. Mosora, amintind mai ales că „Congresul național bisericesci“ prin „Regulamentul pentru organisarea învĕțămêntului poporal“, a scos la 1895 din valóre Normativul, afară de planul de învĕțămênt“.

Conferența primește propunerea comisiei și se alege comisia de trei: Const Baicu oan Fleșer și Filon Nicóră.

După o pausă de 10 minute, înv. D. Mosora își cetește lucrarea sa: „Istoria naturală în școla poporală“, ascultată cu plăcere și răsplătită cu aplause.

S. Safta și F. Nicóră fac unele observări asupra temei, apoi conferența declară lucrarea de reușită și esprimă mulțumită autorului.

La propnnerea membrului I. Dan sĕ primesce, ca conferența din cercul Devei pentru sesiunea viitóre sĕ elaboreze un tractat și o prelegere practică din studiul religiunii. Conf. îl însărcinéză pe propunĕtor cu elaborarea.

Obiectele fiind tóte petrecute, comisarul mulțumește dlor protopopi, apoi dlor învĕțători cari au participat la desbateri și le-au luminat cu științele pracsei, și tuturor învĕțătorilor cari au participat, — declară apoi ședința conferenței de închisă.

Ioan Branga mulțumește comisariului consistorial în numele conferenței „pentru tactul și înțelepciunea cu care a condus conferența, așa că ori cine s'a putut convinge pe deplin, că *Conferențele bine conduse, tocmaai așa ca și „Reuniunile“* bine conduse, dau ocasiune învĕțătoriului de a se apropia de perfecțiune, prin desbaterile asupra temelor puse la ordinea ḑilei. Asigură pe d-nul comisar, că *Conferența* mergênd pe calea începută, va conlucra cu demnitate la realisarea scopului sĕu“.

Cu acestea s'a încheiat ședința a dóua și Conferența din vara anului 1898 a învĕțătorilor nostri români gr.-or. din cercul *Deva.*

Revistă Externă

Principele Muntenegrului pentru panslavism.

Diarul „Nevesinje“ din capitala Muntenegrului publică un articol de sensație, despre care se crede a fi scris de însuși principele Nechita.

Articolul între altele ḑice: „Statele balcanice trebue sĕ facă pact între sine, pentru-că altfel la nici un cas nu se vor puté opune disposițiunilor ostile ale cabinetului vienez, și nu 'și vor puté păstra naționalitatea lor slavă.

Tocmai din acest motiv tóte împreună trebue sĕ se nisuiască, ca Macedonia sĕ-și capete guvernare autonomă. In Cetinje, Belgrad, Sofia, Seraievo, Zagrab și Laibach, toți ar trebui sĕ pricépă interesele comune și în bună înțelegere, fără urmărire de scopuri egoistice, sĕ se delăture pericolul, ce amenință din occident, în special din partea germanilor.

Rusia ca representantă a grosului slavismului, din tóte puterile va sprigini aceste tendențe ale slavilor din sud“.

*

Intrarea în posesiune. Din New-York se anunță, că Americanii au început deja ocuparea insulei *Cuba.* Ei s'au stabilit în Manzanillo, unde au arborat stindardul american. Administrația civilă a orașului au luat-o deja în mânile lor. Comisiunea de evacuare a încunoscințat autoritățile spaniole, *că vor lua guvernarea deplină a Portoricului în 18 Octobre, iar a Cubei în 1 Decembre.*

Din ROMÂNIA

(*Remaniere ministerială*). Dl Gogu Cantacuzino, pătimind de mai multă vreme de o bólă, s'a retras dela conducerea ministeriului român de finanțe. In urma acestui fapt, dl Palade, fost ministru de justiție, a trecut la finanțe în locul dlui Cantacuzino, iar dl Stoicescu a fost numit ministru de justiție.

*

(*România la exoposiția din Paris.*) Dl P. Poni, comisariul general al arangerii pentru participarea României la exposiția dela Paris, lucréză la cercetarea declarațiilor primite din județe despre aplicările de participare a singuraticilor și societăților.

*

(*Rector al universității din Jași*) a fost întărit de către ministrul de instrucție dl A. D. Xenopol, ilustrul istoric. La alegere dobândise dl Culian 24 voturi, dl Xenopol 22 voturi. Ministrul a aflat cu cale a aproba pe dl Xenopol.

*

(*Ședință la Academie*) Vineria trecută în 2 Octobre n. la ora 1 p. m. Academia Română a ținut ședință publică.

Dl *V. A. Ureche* a citit urmĕtórele comunicări istorice: *a*) G. Lvzar rechemat în Bucuresci în 1823; — *b)* Iord. Golescu cerênd lui Kiselef publicarea gramaticei și dicționariului limbei române; — *c*) Oasele lui Mihaiu-Vodă rĕmase fără sepultură mult timp; — *d*) Edilitatea și finanțele sub Caragea, — tot atâtea cercetări istorice fórte interesante.

AVIS! **Pentru a evita întreruperi și întârḑieri în espedițiunea „Telegrafului Roman,“ rugăm pe toți restantierii nostri sĕ-și reinoiască cât mai în grabă abonamentul.**

Administrațiunea Telegrafului Român.

Noutăți.

Alegerea de daputat la Hunedóra este pusă pe 24 Octobre. Președinte al alegerii va fi Iosif Benedikty. Singur candidat: fișpanul dela Deva, br. G. Szentkereszthy.

*

Un dar școlar. Precum cetim în ḑiarele de dincolo, Dómna Elena d-r Turnescu, cunoscută și generósă filantropă, care a dotat atâtea instituțiuni culturale și în România, a dăruit acum suma de 1000 lei pentru edificarea unui local de scólă în comuna română Marcoș dela noi din Transilvania. Fapta veneratei d-ne Turnescu, al cărei nume va fi săpat pe frontispiciul scólei, este o operă de bine-facere, care atrage după sine binecuvêntarea celor pe cari i-a împărtășit de inimosul dar.

*

Dl Dr. Weigand, cunoscutul profesor de limba și literatura română din Lipsca, se află în Bucuresci. Este găzduit de dl Ghiță Pop profesor.

In cursul sĕptĕmânii dl. Weigand va fi primit în audiență de M. S. Regele.

*

Inmormêntarea Reginei Daniei. In 15 Oct. n. au înmormêntat la Roeskilde pe Luiza, Regina Daniei, cu pompă și strălucire mare. Familia regală daneză cu streinii veniți pentru trista ocasiune, au sosit în Roeskilde cu tren special. Procesiunea ce petrecea la locul de eternă odichnă pe bătrâna regină, avea îndată după sicriu pe întristatul Rege Cristian și pe Regele George al Greciei. Urmau apoi câte doi: Prințul moștenitor cu Principele danez Valdemar, Țarul Nicolae cu Regele Oscar, Moștenitorul grecesc cu Principele de Chumberland, Principele de Yorck cu Principele de Cambridge și alți principi și personalități insemnate. Rĕmășițile reposatei Regine s'au depus în cripta Capelei Friedrich V. După tóte ceremoniile, persónele princiare au mai rĕmas câtăva vreme în capelă apoi cu același tren oficial s'au întors la Castelul dela Bernstorff.

*

Introducere (Isagogiă) în Testamentul Nou. Ascultătorii dela facultatea teologică din Cernăuți au întreprins edarea „*Introducerii în T. N.*“ după prelegerile dlui archimandrit consistorial Prof. Dr. Vladimir Vasile de *Repta* autografată ca manuscript cu conlucrarea dlui Prof. Eusebiu *Popoviciu.* Toți acei domni, cari voiesc sĕ aboneze acest op, binevoiască a se adresa la dl stud. teol. Teofil Dumbravschi-Dumbrăveanu (Cernăuți, palatul reședinței archiepiscopale).

*

Mórte. Valeriu Popovici din Săsăuș după lungi suferințe și împărtășit cu sfintele taine ale bisericii creștine, a incetat din viață la 30 Sept. v. în vêrstă de abia 23 ani.

*

Un vapor unguresc înglodat. Vaporul „*Attila*“ al societăiii de navigație unguréscă pe Dunăre, s'a înămolit la ceatalul Sf. Gheorge, oprind cu desăvîrșire pentru o zi trecerea prin canal.

Vasul a fost remorcat (deglodat) de „*Istrul*“, vapor român.

*

Ciuma în Indii. Ingrozitorul flagel, ciuma, bântue într'una în Indii. Legațiunea română din Londra, în posiție de a ști datele exacte dela oficiile engleze din Indii, comunică următórele cifre cu privire la mersul ciumei dela 16—23 Septembre:

In singur aceste 9 ḑile, s'au bolnăvít de ciumă în Bombay, Satara, Nasik, Belgaum, Darvar, Kohlapur, Cathiavar, Cuci și Barota 3170 de persóne, fiind în același timp de 9 ḑile 2580 cazuri de mórte de acéstă bólă.

Ad. Nr. 545/898 [188] 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului învĕțătoresc din comuna bisericéscă Têmpa, protopresbiteratul Devei, se escrie concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în fóia oficiósă „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt 300 fl., cuartir, grădină de legumi și lemne. Banii sunt parte din arunc, parte se ridică cu cuită tot la ½ de an dela biserică.

Doritorii de a ocupa acest post sunt poftiți a-și înainta cererile lor concursuale la oficiul protopresb. instruite conform legii din vigóre.

Vor fi preferiți cei-ce sciu conduce cor, și eventual vor fi remunerați separat.

Têmpa, la 21 Septembre 1898.

Comitetul parochial în conțelegere cu oficiul protopresbiteral.

George Romanul,
protopresbiter.

Nr. 588/1898 [190] 1—3

Concurs repețit.

Pentru ocuparea postului de paroch în parochia de clasa a treia Reciu, ppresb. Mercurei, conform ordinului Preaven. Consistor Archidiecesan din 14 Iulie a. c. Nr· 5226 B., se eschide concurs nou cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Dotațiunea împreunată cu acest post este în venite sigure de 412 fl.

Reflectanții la acest post sunt avisați a și înainta cererile de concurs, instruite conform normelor în vigóre, subsemnatului oficiu în terminul sus indicat.

Dela concurenți se aștéptă a se presenta în o Duminecă sau sĕrbătóre la biserică pe lângă observarea §-lui 18 din „Regulamentul pentru parochii“ spre a celebra și cuvênta.

Mercurea, la 17 Septembre 1898.

Oficiul protopresb. gr.-or. al Mercurei, în conțelegere cu respectivul comitet parochial.

I. Droc,
protp.

„CONCORDIA“, societate comercială pe acții, Sibiiu.

Domnii acționari ai Societății comerciale pe acții se învită prin acésta în vîrtutea §. 19 al statutelor societății la

I-a adunare generală ordinară,

care se va ținea în Sibiiu, Vineri în 4 Novembre 1898 st. n. înainte de amédi la 10 óre în casa institutului de credit și de economii „Albina“ (Strada Baier Nr. 1.)

Obiectele:

1. Raportul anual al Direcțiunei; bilanțul anului de gestiune 1897/8 și Raportul comitetului de supraveghiare.
2. Distribuirea profitului realisat conform bilanțului.
3. Alegerea unui membru în Direcțiune.
4. Alegerea comitetului de supraveghiare.

Domnii acționari, cari în sensul §§. 22, 23, 24 din statutele societății voiesc sĕ participe la adunare în persónă, sau prin plenipotențiați, sunt rugați a-și depune acțiile și eventual dovedile de plenipotență, cel mult până Mercuri în 2 Novembre a. c. st, n. la 5 óre p. m. la Cassa societății în Sibiiu sau la filiala din Făgăraș, ori la filiala Institutului de credit și de economii „Albina“ în Brașov.

Sibiiu, în 14 Octombre 1898.

Direcțiunea.

„CONCORDIA“, societate comercială pe acții Sibiiu.

Bilanț cu 30 Iunie 1898.

Active:			Pasive:	
Cassa în numĕrar		fl. 2107.51	Capital social	
Mobiliar	fl. 9750.45		1000 acții à 100 fl.	fl. 100000.—
după 10% amortisare.	„ 975.45	„ 8775.—	Diverse conturi creditóre . . .	„ 74544 66
Mărfuri		„ 159542.33	Profit curat	„ 6975.06
Diverse conturi debitóre . . .		„ 11094.88		
		fl. 181519.72		fl. 181519.72

Profit și perderi cu 30 Iunie 1898.

Debit:			Credit:	
Interese		fl. 836.49	Profit de marfă	fl. 27668.91
Spese:			Provisiuni și alte venite	fl. 1385.50
Salare și întreținerea personalului . . .	fl. 14231.96			
Chirie	„ 2549.98			
Imprimate registre porto încăldit luminat și diverse	„ 2784.07	„ 19566.01		
Amortisări:				
din mobiliar . . .	fl. 975.45			
Spese de fondare .	fl. 46.49	„ 1021.94		
Dare:				
Directă comitatensă, comunală și pentru salarele personalului . . .		„ 654.91		
Profit curat		„ 6975.06		
		fl. 29054.41		fl. 29054.41

Sibiiu, 30 Iuniu 1898.

P. Cosma m. p. Președinte

Dr. L. Leményi m. p. membru al Direcțiunei.

I. Lissai m. p. membru al Direcțiunei.

D. Rațiu, Director.

Subsemnatul comitet am esaminat conturile presente și le-am aflat în deplină ordine.

Sibiiu, în 15 Octombre 1898.

Nicolae Penciu m. p. ***Dr. Ilie Beu*** m. p. ***Dr. Vasile Bologa*** m. p.

Câștigul cel mai mare

în casul cel mai favorabil [185] 1—2

1.000,000 Coróne.

Consemnarea

tuturor celor 50.000 câștiguri

Cel mai mare câstig în cel mai favorabil cas

1.000,000 Kronen.

Speciell sind die Gewinne wie folgt eingetheilt.

		Kronen
1	Prämie mit	600000
1	Gew. à	400000
1	„ „	200000
2	„ „	100000
1	„ „	90000
1	„ „	80000
1	„ „	70000
2	„ „	60000
1	„ „	40000
5	„ „	30000
1	„ „	25000
7	„ „	20000
3	„ „	15000
31	„ „	10000
67	„ „	5000
3	„ „	3000
432	„ „	2000
763	„ „	1000
1238	„ „	500
90	„ „	300
31700	„ „	200
15650	à	170, 130 100, 80, 40

50,000 Gew. u. Pr. im Betrage 13.160,000

Cari se trag în șese clase.

In curênd începe a treia mare loterie de classe reg. ung. Ea conține

100,000 losuri originale și **50,000** câștiguri în bani

așadar **jumĕtate** din **losuri** trebue sĕ fie trase conform specificărei alăturate și prospectul de câștig este **enorm de mare**.

In total vin **treisprediece milióne 160.000 coróne** spre decidere sigură. Cel mai mare câștig în casul cel mai favorabil

Un milion coróne.

Binevoitóre comande urgente de **losuri originale** cu prețul original stabilit după plan

pentru un **întreg**	los original	I.	classă	**fl. 6.—**
„ o **jumĕtate**	„ „	I.	„	„ **3.—**
„ un **pătrar**	„ „	I.	„	„ **1.50**
„ o **optime**	„ „	I.	„	„ **—.75**

se espedéză cu **ramburs** sau pe lângă **trimiterea înainte a sumei.** Liste oficióse se espedéză după tragere, planuri stau la disposiție gratis. Tragerile se efectuesc publice sub **supravegherea guvernului reg. ung.**

Ne rugăm pentru comande cât mai curênd, cel mult până la

29 Octobre a. c.,

direct la

A. Török & Co.

colectori principali

ai loteriei de clase reg. ung.

Budapesta. V. Waitznerring 4/a

Scrisóre de comandă de tăiat.

Herren A. TÖRÖK & Co., Budapest.

Ersuche um Zusendung von ………… **Original-Loos I. Classe der königl. ung. priv. Classenlotterie** nebst amtlichen Plan.

Der Betrag von. fl. ………… **ist per Nachname zu erheben.** / **folgt durch Postanweisung.** Was nicht gewünscht bitte zu durchstreichen

Genaue Adresse.
…………
…………
…………
…………

Orológe de buzunar americane.

Cu garanță, că nickelul nu-și schimbă colórea, construcția mai esactă și mai bună decât a celor mai scumpe.

Prețul de bucată florini 3.—

Pe lângă garanță, până unde ajunge provisiunea.

Lângă orologiu lanț argintit cu 60 cr.

Aparat de ras — automat.

Fox, fabricat veritabil de solingen, distins la multe esposiții, nu cere praxă. Tăierea eschisă. Lucru curat și comod. Scutesce de bóle de piele. Durabil și scutesce de spese.

O bucată fl. 3.—

Tăișul *** e din oțel strălucitor, celelalte părți din alpacca.

Un tăiș separat lângă el fl. 1.—

Se pot comanda la:

POLLÁK SÁNDOR, representantul principal.

Budapesta, V. ker. Kálmán-utcza 17.

Colectanților se espedéză la 5 bucăți, unul gratis. [183] 6—30

Redactor prov. **Dr. Elie Cristea.**

Editura și tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 110 Sibiiu, Joi, 8/20 Octobre 1898. Anul XLVI.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarchie pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru streinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Archiepiscopul și metropolitul
MIRON ROMANUL.

Memoriei metropolitului.

Zace întins pe catafalc, îmbrăcat în ornatele archieresci.

Somnul îi este lin, somnul îi este vecĭnic, după cum lină i-a fost firea, lină 'i-a fost întrégă viéța, și vecĭnică îi va fi memoria în istoria bisericei nóstre, în istoria patriei nóstre, care va trebui sĕ aprețieze și istoria némului nostru românesc.

Pentru biserica ortodoxă română, pentru némul seu românesc, a simțit și a lucrat o jumĕtate de veac, un pătrar de veac a lucrat din posițiunea de tot espusă, de principe al bisericei.

N'a fost ocasiune în viéța lui publică de ani 25, în care sĕ nu accentueze caracterul național românesc al bisericei sale, n'a fost ocasiune dată, în care sĕ nu se espună cu tótă ființa sa pentru interesele culturale naționale ale poporului românesc.

Viéța lui cade în domeniul istoriei, care va judeca nepreocupat, și numele archiepiscopului și metropolitului Miron Romanul îl va pune la locul cuvenit.

Momentele aceste le sacrificăm memoriei marelui archiereu și cu pietate ne închinăm înaintea spiritului lui luminat, înaintea inimii lui celei nobile, înaintea sufletului lui celui blând.

Scirea despre mórtea fericitului archiepiscop și metropolit s'a lățit cu iuțéla fulgerului.

Din tóte părțile, din tóte unghiurile locuite de români, din tóte părțile provinciei nóstre metropolitane, sosesc semnele de condolențe.

Din tóte respiră la locul prim durerea pentru perderea acestui bun archiereu, din tóte respiră încrederea ce o a avut biserica nóstră națională în înțelépta conducere a reposatului metropolit, din tóte respiră lovitura cea nespus de mare, cu care bunul Dumnedeu ne-a cercat în aceste dile de grea cercare.

Din tóte respiră iubire, venerațiune, pentru reposatul metropolit, care în spiritul evanghelic a păstorit biserica sa.

De acéstă natură sunt manifestațiunile din afară.

Ce vom dice însĕ noi cărora ne-a fost dat sĕ lucrăm în apropierea dênsului, sub conducerea lui, sub ochii lui privegitori?

Ce vom dice noi, pe cari el ne-a aflat aici, când a luat în mâna sa cărja archiepiscopéscă, și noi cari în decursul păstoririi lui am crescut în era blândă a constituționalismului bisericei nóstre, care sub speciala lui conducere a ajuns la stadiul de desvoltare actual?

Cu inímă cernită ne vom închina provedinței divine, care l'a pus în fruntea bisericei nóstre, cu inimă umilită vom înălța mulțămiri cătră tronul prea înalt pentru mila sa, cu care ani 25 l'a ținut aici între noi, cu înimă frîntă dicem: „Domnul a dat, Domnul a luat“ acuma, când bunul Dumnedeu l'a chemat la cele vecinice.

Ani 25 a luat asupra sa întrégă sarcina lucrurilor celor mai grele, lucrurilor celor de natură mai delicată.

A umblat căile sale, avênd în vedere binele bisericei, binele poporului român, și dela vederile sale nu s'a abătut nici odată.

Puțin s'a publicat pănă acuma din corespondențele compendióse, cari le-a purtat în lupta continuă pentru drepturile și interesele bisericei, pentru drepturile și interesele poporului român.

Puține s'au publicat pănă acuma din aceste corresponpențe, dará acelea au stors admirațiunea tuturor românilor, cari s'au închinat spiritului lui luminat.

Va veni timpul, când lumea va cunósce din acte oficiale greutățile cu cari a trebuit sĕ se lupte rĕposatul metropolit, resoluțiunea cu care s'a luptat pentru binele bisericei și al poporului român din patria nóstră, resoluțiunea cu care a combătut curentul bolnăvicios de adi, încă pe când el era în primele fase de a se descărca cu vehemența de adi.

Cu pietate ne închinăm spiritului uminat al bunului metropolit Miron Romanul.

Circulariul
P. S. S. Părintelui Episcop Mețianu.

Preaonoraților protopresbiteri și onorată preoțime din eparchia Aradului!

Dela metropolia nóstră din Sibiiu primind astădi preadureróssa știre, că preabunul Dumnedeu, în sfaturile sale cele nepenetrabile, a aflat de bine a chema la sine pe prea iubitul și prea demnul nostru archiepiscop și metropolit Dr. *Miron Romanul,* care cu mare înțelepciune și prevedere a păstorit biserica un pătrar de secol ca metropolit al Românilor de religiunea gr. ort. din Ungaria și Transilvania, — și fiind convinși, că la acéstă mare durere a întregei nóstre metropolii, se asociază din suflet și clerul și poporul diecesei nóstre: așadar ca și prin fapte sĕ dăm espresiune adânc simțitei nóstre condolențe, poftim pe onorata nóstră preoțime:

1. Ca în restimp de 6 dile după olaltă următóre, la tóte bisericile nóstre sĕ se tragă clopotele, ca de obiceiu după morți;

2. Ca în restimp de 6 sĕptĕmâni la tóte liturgiile sĕ se cânte și ectenia morților, și sĕ se pomenéscă numele fericitului archiepiscop și metropolit Miron; și în fine

3. Ca într'una din Sâmbetele celor 6 sĕptĕmâni, în tóte bisericile nóstre sĕ se țină și parastas pentru odichna sufletului fericitului archiepiscop și metropolit.

Mai provocând pe p. t. protopresbiteri, ca sĕ distribue cu grabă fiecărui oficiu parochial câte un esemplar din acéstă scrisóre a nóstră, cu binecuvêntare archieréscă am rĕmas

Arad, 5/17 Octombre 1898.

Al vostru de tot binele voitor:

Ioan Mețianu,
episcopul Aradului.

Condolențe.

La adresa Preaveneratului nostru Consistoriu Archidiecesan, au sosit din incidentul marei încercări ce a isbit biserica nóstră prin perderea Escelenției Sale I. P. S. D. Archiepiscop și Metropolit Miron Romanul, următórele condolențe:

Din Cancelaria Cabinetului Maiestății Sale Cesare și Regești.

Gödölö-Curtea, 17 Oct.

Maiestatea Sa cesară și regéscă apostolică esprimă Preaveneratalui Consistoriu metropotitan, din incidentul decedării Escelenției Sale Dlui archiepiscop și Metropolit Miron Romanul, preaînalta Sa condolență.

La însărcinare preaînaltă:
König
consilieriu de curte.

*

Budapesta, 17 Oct.

Din incidentul decedării archiepiscopului și Metropolitului Miron Romanul, primiți sincerile mele condolențe.

Wlassics.

*

Caransebeș, 17 Oct.

Eu și consistoriul meu diecesan alăturându-mĕ la doliul archidiecesei, deplângem trecerea la cele vecinice a Inalt Preasfințitului metropolit Miron. pe carele Dumnedeu se-l facă părtaș de fericirea cerescă.

Nicolae Popea,
episcop.

*

Arad, 17 Oct.

Și până voiu ajunge a vĕrsa lacrimi la sicriul preaiubitului nostru metropolit, Vĕ adresez cea mai profundă condolență, rugând ceriul sĕ ne aline marea durere. Mâne voiu fi și eu acolo.

Mețian,
episcop.

*

Carlovіț 18 Oct.

Cu simțeminte frățești și cu durere sufletéscă, esprim în numele credincioșilor mei, condolența, asociindu-mĕ la jalea poporului român, din incidentul trecerei la cele eterne a fericitului Metropolit.

Pentru mântuirea sufletului preasfințitului decedat, se vor trage clopotele la bisericile de aici.

George, Patriarch

*

Cernăuți, 18 Oct.

Ne alăturăm la doliul bisericei surori a Ardealului, causat prin mórtea neuitatului metropolit Miron Romanul.

Metropolitul Arcadie și consistoriul archiepiscopesc al Bucovinei.

*

București, 17 Oct.

Cuprins de jale pentru cruda perdere ce îndură biserica și națiunea română, vĕ rog sĕ primiți espresia adâncei mele păreri de rĕu. Dee Dumnedeu sfintei nóstre biserici păstori harnici și inimoși ca rĕposatul întru fericire Miron Romanul.

Tache Ionescu.

*

Abrud 18 Oct.

Intristat aduc durerea şi doliul protopresbiteratului Câmpenilor pentru reposatul bunul nostru Archiepiscop şi Metropolit Miron Romanul.

Romul Furdui, protopop.

*

Győrszentmárton, 18 Oct.

Primiţi sincera mea condolenţă pentru perderea grea ce aţi suferit prin mórtea păstorului Dvóstre suprem.

Fehér Ipoly,
abate suprem în Pannahalma.

*

Arad, 18 Oct.

Simţind şi împărtăşind profunda durere causată prin trecerea din acéstă lume a Escelenţiei Sale Inalt Preasfinţitului Domn archiepiscop şi metropolit Miron Romanul, fost odinióră profesor al institului nostru teologic şi Episcop al Aradului, corpul profesoral dela seminariul din Arad îşi esprimă şi pe acéstă cale condolenţa sa, rugând pe Dumnedeu, ca sufletul fericitului, întru aducerea aminte sě-'l aşeze în lăcaşurile drepţilor.

Hamsea, director.

*

Arad, 18 Oct,

Reuniunea învěţătorilor români gr or. din diecesa Aradului, protopresbiteratele I—VII, depune prin acésta o lacrimă de adâncă durere pe mormêntul fericitului Metropolit Miron Romanul, apěrătorul ortodoxiei şi protegetorul şcólelor nóstre confesionale. In veci pomenirea lui!

Teodor Ceontea.
preşedintele Reuniunii.

*

Budapesta, 18 Oct.,

Cea mai simţită condolenţă pentru durerósa perdere a capului bisericei d-vóstre.

Ernest Kammer şi familia.

*

Aiud 18 Oct.

Din incidentul decedării Escelenţiei Sale D-lui metropolit, primiţi espresiunea condolenţelor mele celor mai sincere.

Daniil Zeik
comite suprem.

*

Haţeg 18 Oct.

Credincioşii bisericei gr.-ort. din Haţeg esprimă adênca condolenţă la mórtea Inalt Preasânţitului nostru archiepiscop şi metropolit Miron Romanul.

Comitetul parochial.

*

Caransebeş, 18 Oct.

Mórtea neaşteptată a Escelenţiei Sale a prea demnului archiepiscop şi metropolit Miron Romanul ne-a umplut inimile de durere şi întristare, şi ca fii credincioşi ai bisericei nóstre esprimând în numele comitetului comunităţei de avere, adênc simţita condolenţă, rugăm pe tatăl ceresc a lua sub scutul sěu biserica nóstră.

Curescu
preşedinte.

*

Arad, 18 Oct.

Cu întristare adêncă depun împreună cu drept credincioşii mei creştini din comuna Micalaca tributul de recunoscinţă la mormêntul prea bunului nostru archiepiscop şi metropolit Miron Romanul şi plecând genunchii rugăm pe Dumnedeu se trécă sfânta nóstră biserică cu pace şi preste acésta grea încercare.

Ioan Ciura, paroch.

*

Oradea-mare, 17 Oct.

Pentru catastrofa şi perderea nereparabilă, indurată prin mórtea fericitului metropolit, preaiubitului archipăstoriu şi valorosului apěrător al bisericei nóstre naţionale, cu adêncă durere vin a-mi esprima profunda condolenţă.

Nicolau Zigre, m. p.
secretar cons. şi advocat.

*

Sibiiu, 18 Oct.

Priméscă Preaven. Consistoriu justele mele condolenţe pentru perderea ireparabilă ce a îndurat consistoriul prin decedarea Escelenţiei Sale a d-lui archiepiscop.

Cu deosebită stimă
Dominic Varró,
ingineriu reg.

*

Budapesta, 17 Oct.

Sguduiţi în suflet prin mórtea neaşteptată a iubitului părinte şi cap al bisericei nóstre naţionale, deplângem ferbinte perderea lui.

Marcu Jantea, *Victor Păcală*,
Iosif Enescu, *Lazar Tritean*,
teologi şi stud. phil.

*

Arad, 17 Oct.

Adênc deprimat de durerósa scire, rog a-mi telegrafa pe când s'a defipt diua înmormêntării.

Meţianu, episcop.

*

Caransebeş, 17 Oct.

Adêncă întristare în tóte părţile. Dumnedeu sě-l odichnéscă în sinul celor drepti. Când înmormêntarea?

Popea, episcop.

*

Bucuresci, 18 Oct.

Mě asociez din inimă la jalea bisericii nóstre şi trimit sincerele mele condolenţe.

I Cândea.

— —

Condolenţa Consistoriului.

In cele următóre luăm act despre cele-ce s'au întêmplat în sinul consistoriului archidiecesan.

După regulamentul afacerilor interne, Luni la 5/17 Octobre a. c. era sě fie şedinţa plenară ordinariă pentru afacerile consistoriale. In şedinţa acésta însě, care s'a ţinut sub presidiul Preacuvioşiei Sale Părintelui archimandrit-Vicariu archiepiscopesc Dr. Ilarion Puşcariu, s'au concentrat tóte întru a eternisa memoria Escelenţiei Sale a rěposatului archiepiscop şi metropolit Miron Romanul, şi a lua měsurile cuviinciόse pentru înmormêntare.

Consistorul în şedinţa acésta:

1. a dat espresiune prin sculare durerei sale pentru perderea ce a suferit biserica prin trecerea la cele vecînice a metropolitului nostru;

2. a luat conclus ca prin circulariu sě se vestéscă clerului şi poporului credincios din archidiecesă casul trist cu trecerea din viaţă a archiepiscopului nostru, şi sě se accentueze perderea cea mare, ce o a îndurat biserica nóstră prin acest trist cas de mórte;

3. a luat conclus, ca despre trecerea din viaţă a Escelenţiei Sale sě se facă raport aměnunţit la consistorul metropolitan;

4. a luat conclus, ca durerosul caz al trecerii din viaţă a metropolitului, în mod oficial sě fie notificat Inalt Preasânţitului metropolit din Blaş Dr. Victor Mihályi, capului metropoliei greco-catolice române din patrie;

5. a luat conclusul, ca corpul fericitului metropolit sě fie balsamat;

6. pe cosciugul defunctului sě fie pusă o corónă în numele consistorului;

7. Corpul sě fie transportat după ritualele bisericei în biserica din Sibiiu-Cetate. Joi, în 8/20 Octobre a. c. la órele 10 a. m. sě se oficieze sfânta liturgie, şi îndată după aceea sě urmeze slujba înmormêntării.

De acolo în ordine bună trupul sě fie petrecut la grópa gătită lângă biserica nóstră din suburbiul Iosefin, al cărei patroni sunt archiepiscopii archidiecesei nóstre;

8. Pentru arangiarea lucrurilor la înmormêntare, s'a ales tot comisiunea, care a arangiat lucrurile la părăstasul de astăvară din incidentul aniversărei a 25 dela repausarea fericitului metropolit Şaguna;

9. Spre a ridica nivoul acestor triste ceremonii, reuniunea de musică din Sibiiu e învitată a esecuta în biserică la prohod, respunsurile şi cântările funebrale;

10. După obiceiul sfintei nóstre biserici s'a decis darea unei pomane, care se va arangia pentru óspeţii streini în seminariul archidiecesan.

Seracilor li se va împărţi colac şi luminare.

— —

La adresa prea onoratei familii Cosma din Sibiiu, au sosit următórele condolenţe:

Arad, 18 Oct.

Şi până voiu ajunge a plânge şi la sicriul preaiubitului nostru metropolit, vě adresez cea mai profundă condolenţă, rugând ceriul sě ve aline grava durere

Meţian, episcop.

*

Capolnaş, 18 Oct.

Adânc ne-a zguduit mórtea metropolitului, simţim împreună cu domniile Vóstre grava lovitură, ce biserica întrégă are sě o deplângă.

Alexandru, Eugeniu, Zeno Mocsonyi.

*

Bucureşti, 18 Oct.

La suferinţa neţărmurită ce vě cuprinde pentru perderea unui aşa de blând archipăstoriu şi aşa de bun român, daţi-mi voe sě unesc şi durerea mea, care este cu atât mai vie, cu cât nu mi-a fost dat norocul sě întâlnesc nici odată pe scumpul repausat. Dumnedeu sě vě dea, în milostenia lui, putere de a înfrunta bărbătesce nenorocirea care v'a isbit.

Tache Ionescu.

*

Bran. 18 Oct.

Primiţi profunda nóstră condolenţă.

Ioan Cav. de Puşcariu.

*

Capolnaş.

Cand este înmormêntarea? Rog comandă frumósă cunună, inscripţia: „In semn de pietate şi amicie“.

Familia *Mocsonyi.*

*

Budapesta.

Primiţi cea mai profundă şi sinceră condolenţă asupra perderei neuitatului unchiu şi părinte.

Georgiu *Szerb.*

*

Topolovetz, 18 Oct.

Primiţi esprimarea adâncei nóstre condolenţe.

Dr. *Gall.*

*

Beiuş, 18 Oct.

La mórtea fericitului unchiu Metropolit vě rugăm sě primiţi profunda nóstră condolenţă.

Familia *Ignat.*

*

Arad, 18 Oct.

Primiţi intimile nóstre condolenţe pentru perderea marelui unchiu şi metropolit.

Familia *Oncu.*

*

Cluş, 18 Oct.

Primiţi cea mai sinceră condolare.

Heppes Miklós,
pres. tablei reg. din Cluş.

*

Cu adânc regret aflu despre mórtea Escelenţiei Sale, şi simt din adâncul inimei perderea ce a suferit familia şi naţiunea.

Hermina Zay.

*

Braşov, 18 Oct.

Vě rog sě primiţi din partea mea şi a familiei mele cele mai profunde condolenţe pentru ireparabila perdere îndurată prin încetarea din viaţă a înalt preasfinţitului metropolit Miron, bunul Dv. unchiu.

Petra Petrescu.

*

Abrud, 18 Oct.

Suntem părtaşi şi noi în durerea generală.

Familia Dr. *Draia.*

*

Budapeşta, 18 Oct.

Primeşte împreună cu preastimaţa-ţi Dómnă condolenţa profunda la lovitura grea care vi s'a căşunat prin pierderea metropolitului Miron Romanul.

Petru Mihalyi.

*

Oradea-mare 18 Oct.

Pentru perderea fericitului şi valorosului metropolit, prea iubitului unchiu, primiţi profunda nóstră condolenţă.

Zigre cu familia.

*

Blaj 18 Oct.

Adênc întristat pentru mórtea bunului meu amic Moise din tinereţele nóstre, vě rog sě mě inşiraţi între cei ce condoléză sincer.

Dr *Brânduşanu.*

*

Oradea-mare, 18 Oct.

In marea durere ce v'a isbit, primiţi şi condolenţele nóstre intime.

Iosif şi Aurelia *Vulcan*

*

Timişóra, 18 Oct.

Trimitem familiei adênc simţitele nóstre condolenţe din incidentul repausărei prea bunului unchiu.

Rotariu.

*

Timişóra 18 Oct.

Primesce esprimarea condolenţei pentru marea pierdere Prin mórtea metropolitului biserica sufere acumagrea lovitură.

Ungureanu.

*

Reghinul-săsesc, 18 Oct.

Astădi am aflat trecerea la cele eterne a preabunului nostru archiepiscop. Primiţi sincerile nóstre condolenţe. Dumnedeu veghieze şi mângăie inimile credincioşilor întristaţi.

Dr. Popescu şi familia.

*

Beiuş 18 Oct.

Primiţi esprimarea simţemintelor nóstre de adâncă durere pentru cruda lovitură ce biserica, naţiunea şi familia, a îndurat prin mórtea archipăstoriului nostru în acest timp de încercare.

Paul Pop şi familia.

*

Maria-Radna 18 Oct.

Consternaţi de durerósa scire a rěposării Escelenţiei Sale, preaiubitului nostru părinte Metropolit, venim a vě esprima condolenţa nóstră adêncă.

Vasile Beleş şi soţia.

*

Temes-Rékás 18 Oct.

Profunda nóstră condolare.

Familia *Lazar.*

*

Câmpeni 18 Oct.

Deplângênd reposarea unchiului archiepiscop şi metropolit, Dumnedeu vě mângăie!

Ana Furduiu

*

Braşov 18 Oct.

Vě rugăm a primi profundele nóstre condolenţe din incidentul încetării din viaţă a Escelentiei Sale Metropolitului Miron.

Funcţionarii filialei *„Albina“*.

*

Alba-Iulia. 18 Oct.

Primiţi sincera nóstră condolenţă.

Fulea cu soţia.

*

Nădlac, 18 Oct.

Atotputernicul sě ve aline marea durere îndurată prin perderea valorosului şi regretatului d-vóstre unchiu

Aurel St. Şuluţiu.

*

Lipova. 18 Oct

Condolenţele nóstre sě ve fie spre mângăiere.

Gizella şi George Popescu.

*

Braşov, 18 Oct.

Primiţi espresiunea adâncului meu doliu din incidentul morţii Escelenţiei Sale.

adv. *Dămianu.*

*

Braşov, 18 Oct.

Primiţi, vě rugăm, espresiunea adâncei nóstre condolenţe pentru mórtea unchiului Domniilor Vóstre, a Escelenţiei Sale metropolitului.

Valeriu şi Lucia *Bologa.*

*

Lugoş, 18 Oct.

Impreună cu toţi credincioşii bisericei nóstre, deplâng cu jale mórtea neaşteptată a Escelenţiei Sale metropolitul Miron, vě condolez sincer din adâncul inimei pe cari sunteţi în legatură de rudă cu dânsul.

Beşan cu familia.

*

Budapesta, 18 Oct.

Primiţi espresiunea regretelor nóstre pentru perderea irreparabilă ce aţi suferit Domnia Vóstră şi întréga nóstră naţiune.

Iuliu şi Catinca de *Puşcariu*.

*

Arad, 18 Oct.

Consternat de durere pentru perderea preaiubitului şi preabunului meu patron, metropolit Miron, particip cu pietate la doliul Domniilor Vóstre.

Ignatie *Papp*.

*

Beiuş, 18 Oct.

Vestea despre mórtea iubitului nostru metropolit ne-a atins fórte dureros; perderea nóstră e enormă, consolaţi-ve încâtva cu aceea, că pe demnul metropolit î-l deplângem cu toţii.

Familia *Popp*.

*

Deeş, 18 Oct.

Adênc lovit de greul doliu al bisericei şi al Domnilor Vóstre, cu durere ve rog primiţi profunda-mi condolinţă pentru repausarea Escelenţiei Sale, preabunului meu metropolit.

Herman protoprosbiter.

*

Budapesta 18 Oct.

La imensa perdere, condolăm adênc.

Schiau

*

Salonta mare, 18 Oct.

Lovitura grea, ce aţi îndurat dela bunul Dumneḑeu prin mórtea Escelenţiei Sale prea vrednicul archiepiscop şi metropolit Miron Romanul, a atins întreg clerul şi poporul bisericei nóstre ortodoxe, şi aşa şi pre noi. Inchinându-ne memoriei marelui bărbat, venim prea umiliţi a ne esprima cea mai adêncă condolinţă.

Porumb, *Blaga*,
preoţi şi poporul din Tulca.

*

Sibiiu, 18 Oct.

Primiţi espresia sincerei nóstre condolenţe.

Gyergyószentmiklósi Iánosi Sándor,
president de tribunal şi soţia

*

Rog, sĕ primiţi condolenţele mele şi ale familiei mele pentru perderea ireparabilă ce aţi îndurat prin jalnica trecere din viéţă a Escelenţiei Sale domnului metropolit.

Cu inimă curată împărtăşim justa durere, ce înduraţi.

Varró Domokos,
inginer reg.

——

Condolenţa reuniunei femeilor române din Sibiin.

Comitetul reuniunei femeilor române din Sibiiu a fost convocat în şedinţă estraordinară şi a luat următórele hotărîri:

1. Avênd în vedere că scóla reuniunei stă sub patronatul reposatului archiepiscop şi metropolit Miron Romanul, comitetul îşi esprimă durerea sa pentru trecerea din viéţă a Escelenţiei Sale şi despre acésta ia notiţă la protocol;
2. o delegaţiune esmisă din sinul Comitetului va esprima consistoriului archidiecesan şi rudeniilor rĕposatului metropolit condolenţa reuniunei;
3. reuniunea în semn de doliu pune o cunună pe cosciugul rĕposatului metropolit;
4. la oficiul divin în biserică şi la prohod, comitetul reuniunei ia parte în corpore.

——

Condolenţa Asociaţiunii

Comitetul „Asociaţiunii“ întrunit în şedinţă la 5/17 Oct. a decis, sub presidiul rev. dn I. V. Russu, *a.*) Sĕ-şi esprime în corpore condolenţa Consistorilui Archidiecesan şi rudeniilor mai de aprópe: *b*) sĕ se dea la protocol exprimare condolenţei pentru perderea înaltului prelat care a făcut atâtea servicii bisericii şi naţiunii. S'a dat espresiune prin sculare. *c.*) Comitetul sĕ participe la înmormântare în corpore. *d.*) Sĕ depună cunună pe sicriul reposatului.

——

Dignitarii bisericesci sosiţi.

Aséră, Marţi séra, cu trenul de 8 óre, a sosit Pr. S. S. Părintele Episcop al Aradului *Ioan Meţianu*,

iar aḑi diminéţă, Mercuri, cu trenul de 4½ a sosit Pr. S. Sa părintele Episcop al Caransebeşului, *Nicolae Popea* — în scopul de a participa şi a servi la înmormêntarea regretatului Archiepiscop şi Metropolit.

Pr. S Sa Episcopul Ioan Meţianu a venit însoţit de protosincelul şi directorul seminarial Augustin Hamsea, iar Pr. S. S. Episcopul Nicolae Popea, însoţit de preacuvioşia sa archimandritul Filaret Musta.

——

Cununi.

Din marele numer de cununi cari s'au depus şi sĕ depun întruna pe catafalcul scumpului nostru defunct Archiepiscop şi Metropolit, ne-am putut însemna pe următórele. (Nu sunt încă depuse tóte căci stabilimentele de flori din Sibiiu nu birue cu esecutarea comandelor). Insemnăm numai inscripţia:

*

„Archiepiscopului şi Metropolitului Miron Romanul 1828—1896 — Consistoriul Archidiecesan“.

*

„Preabunului nostru unchiu Miron — Maria şi Parteniu“ (Cosma)

*

„Preabunului şi neuitatului nostru unchiu Miron — Lucia şi Aurel“ (Cosma)

*

„Preabunului şi neuitatului nostru unchiu Miron — Minerva, Hortensia şi Rem“ (Cosma).

*

„Neuitatului binefăcĕtor — Asesorul Nicolau Ivan“.

*

„Bunului meu stăpân şi Archiepiscop — Secretariul Dr. Cristea“.

*

„Patronului archiepiscop şi metropolit Miron — Societatea „Andreiu Şaguna“

*

„Neuitatului President al comisiunei administrative — Tipografia şi Librăria Archidiecesană“.

*

„Neuitatului părinte — Dir. sem. Dr. Roşca“.

*

„Neuitatului şi binefăcĕtoriului nostru unchiu — George şi Milica“ (Romanul)

*

„Scumpului nostru unchiu Metropolit — Catinca Faşie şi familia“.

*

Binefăcĕtoriului nostru părinte archiepiscop şi metropolit — Maria şi Iulia“. (Dan)

*

„Preabunului nostru Archipastoriul Miron — Jalnica preoţime din protopresbiteratul Făgăraş“.

*

Mult regretatului Arch. şi Metr. Miron — Corpul învĕţătoresc gr. or. din districtul Făgăraş“.

*

„Archiepiscopului şi Metropolitului lor — Protopresbiterii din archiedecesa transilvană (*cu pantlică tricolor, lată, admirabilă.*)

*

„Patronului şi sprijinitorului culturei române — Reuniunea femeilor române din Făgăraş şi jur“.

*

„Bunului Metropolit Miron Remanui — Redacţiunea „Telegrafului Român“.

*

„Patronului Seu Metropolit Miron Romanui — Biserica patronată din Sibiiu, Suburbiul Iosefin“.

*

„Neuitatului nostru unchiu Metropolit Miron — Ana şi Isaia“ (Popa)

*

„Patronului şcólei sale — Reuniunea femeilor române din Sibiiu.“

*

„In semn de pietate şi amicie — *Familia Mocioni*“.

*

„Preabunului şi neuitatului nostru părinte“ — Demetriu şi Maria Câmpean“.

*

In semn de profundă recunescinţă — Consistoriul gr,-or. român din Oradea-mare“.

*

„Patronatului seu Archiepiscop şi metropolit — Reuniunea femeilor române din Rĕşinari“.

——

Ducerea în biserică.

Aḑi Mercuri d. p. înainte de órele 4 s'a sĕvêrşit în biserica din Sibiiu-Cetate vecernia din partea protopresbiterului local Ioan Papiu, ér după vecernie s'a întrunit întreg clerul în frunte cu P. Sânţiţii episcopi Ioan Meţianu şi Nicolau Popea în reşedinţa archiepiscopească,

De acolo s'a ridicat cosciugul cu trupul Inaltului defunct şi din partea alor 10 protopresbiteri s'a transportat în biserica mai sus numită şi aşeḑat pe un catafalc nou, unde va avea sĕ rĕmâe până la aşeḑarea în cimiteriu spre vecinica odichnă.

Séra la óre 8 s'a ţinut privegherea la care asemenea au participat P. S. Episcopi cu clerul şi onoraţiorii presenţi.

——

Anunţ.

Se aduce la cunoscinţă publică, că ceremonialul bisericesc pentru înmormêntarea fericitului archiepiscop şi metropolit Miron Romanul, sĕ începe *Joi la 9 óre dim.* în biserica parochială ortodocsă din loc, înseşi ritualele funebrali *continuativ* până la 11½ óre a. m. în aceeaşi biserică, când sĕ pornesce apoi conductul spre locul de vecinic repaos, in ordinea statorită.

Din presa română.

„*Tribuna Poporului*“ dela Arad are în fruntea numĕrului seu de aḑi, (Mercuri în 19 Oct.) următoriul articlu, scris sĕ vede de un bărbat mai vechiu din Arad, care va fi trăit pe timpul când Escelenţia Sa desvolta la Arad frumósa activitate a tinereţei sale. Articolul e următorul:

Etă mirele a venit în miezul nopţii şi a chemat la sine pe sluga sa.

I. P. S. S. archiepiscopul Miron Romanul, metropolitul bisericei ortodoxe române din Ungaria şi Transilvania, s'a mutat la cele eterne dându-şi sufletul în mânile Creatorului sĕu Duminecă la órele 11²/₂ din nópte.

Archiepiscopul şi metropolitul Miron Romanul a încetat din viéţă, după o archipăstorie de 24 ani în etate de 70 de ani. Că „ḑilele anilor nostri 70 de ani sunt“ ḑice psalmistul David.

In faţa cosciugului, care îi cuprinde trupul rece şi fără suflare: sĕ tacă tot trupul omenesc şi sĕ stea cu frică şi cu cutremur; sĕ dispară ori-ce voce disonantă, că a Domnului este pămêntul şi plinirea lui.

„Ear sfaturile eterne, cari îndreaptă soartea omenimei, nepătrunse rĕmân de mintea omenească, şi neprevĕḑute sunt căile cari provedinţa le-a desemnat particularilor pentru a contribuí la scopurile comune ale societăţii omeneşti“.

Sunt propriile cuvinte ale rĕposatului Archipăstor, cu care-'şi începuse discursul seu de întroducere în scaunul metropolitan cu 24 de ani în urmă, atât de potrivite acum la despărţirea de tronul sĕu archieresc, de turma sa cuvêntătoare!

Ridicat din starea cea mai umilită Miron Romanul, fiu de ţĕran din Mezieş în Bihor, la cea mai înaltă treaptă şi posiţie socială în mijlocul poporului sĕu, trebue sĕ recunóscem, că în adevĕr neprevĕḑute au fost căile, cari provedinţa i-le-a desemnat în viaţa publică a poporului român.

Dăruit dela natură cu frumóse calităţi sufleteşti şi trupeşti, el s'a ridicat prin propriile sale puteri la acel grad de cultură, care l'a făcut de-opotrivă stimat şi respectat înainten străinilor ca şi a conaţionaliior sĕi.

Partea cea mai frumósă a vieţii sale a petrecut-o în studiu ca profesor la institutul teologic din Arad, de la 1857 până la anul 1869. Bărbat cu vedori largi şi cu mult simţĕmânt, Miron Romanul a fost în timpul acesta cel mai agil factor al vieţei naţionale româneşti din Arad, pe terenul cultural, cât şi cel public.

La întemeierea Asociaţiuni naţionale aradane pentru literatura şi cultura poporului român, la organisarea partidului naţional în comitatul Aradului pe la anii 60, dânsul a avut un rol principal, ca spirit organisător, cât mai ales ca un díbaciu scriitor al limbei româneşti.

Locuinţa profesorului Miron Romanul era locul de întalnire a inteligenţei române din Arad, unde se ţineau sfaturile şi conferinţele intime în afacerile publice naţionale.

Dar' neîntrecut a fost Miron Romanul putem zice singurul, întrĕ bărbaţii bisericei, care pe vremuri a înţeles perfect spiritul constituţiunei bisericeşti, dând cel dintâiu în întréga metropolie aplicarea practică cei mai liberală şi constituţională „statutului organic“. Şi credincios a rĕmas princiiilor liberale constituţionale în biserică până la sfîrşitul vieţii salo.

Cu tóte acestea, întrégă viaţa archipăstoréscă a Metropotitului Miron Romanul, nei presintă un şir de nemulţumiri, lupte şi frămêntări continue cu proprii fii ai bisericei sale.

El însĕ a rĕmas în credinţa şi iubirea către biserică şi neamul sĕu, găsind mângăiere sufletéscă pentru nĕcazurile şi neajunsurile sale, în cuvintele înţolepte ale cronicariului: „Nu sunt vremile sub cârma omului ci bietul om sub vremi“.

In veci pomenirea lui!

Noutăţi.

Din cercurile Curţii. Sâmbăta trecută A. S. P. Stefania, vĕduva Principelui moştenitor Rudolf, a călĕtorit din Viena la Waldsee cu fica sa Elisabeta, pentru a cerceta pe princesa Maria Valeria.

*

Pentru preoţimea din Bucovina. Clubul român parlamentar din Viena, s'a presentat la 23 Septemvre prin delegaţie la ministru de înstrucţiunei publice şi al cultelor, contele Byilandt, sĕ întervină *pentru îmbunătăţirea salariilor preoţilor din Bucovina.*

Acest pas se datoresce unei decisiuni a clubului, care s'a ocupat in una din şedinţele sale cu acéstă cestiune împortantă a mărirei salarilor preoţilor român bucovineni.

Décă a fost cu putinţă, ḑic ei, îmbunătăţirea salariilor funcţionarilor fondului religionar, cu atât mai mult va fi cu putinţă o arangare mai demnă pentru preoţii români din Bucovina în privinţa salariilor, căci situaţia lor materială actuală e destul de tristă.

*

Incordări între Bulgari şi Serbi. Decând Milan, ex-regele sêrbesc a fost numit comandant general peste armată sêrbéscă acest domnitor aventurier pare a avea de gând sĕ sĕ arunce cu armata acelei ţeri, în vre-o faptă ori eroică ori aventuriósă.

Destul că mai ales de-atunci încóce, încordările între cele dóuĕ ţeri şi vecine şi surori, s'au potenţat atât de mult, încât guvernul bulgar a refusat, mai sĕptĕmâna trecută, pe ofiţerii sêrbeşti ce s'au înştiinţat şi ei sĕ participe la manevrele bulgare ca óspeţi.

Guvernul sêrb, fórte genat de acest lucru, s'a veḑut nevoit se-'şi recheme telegrafic pe ataşatul seu militar la Sofia, maior Wassici, şi totodată, la rêndul seu, sĕ revóce şi el învitarea ce o trimisese ataşatului militar bulgar, de a participa la manevrele serbesti.

*

Eschiderea Jidovilor din Palestina. Antisemţii europeni ar porni bucuros spre Palestina pe toţi Jidani, guvernul turcesc la rêndul seu mulţumeşte de binele ce e se-'l ajungă de-a avea sub stăpânirea sa un colţ de ţară dór' pur jidovesc, şi îi opreşte de-a sĕ colonisa în Palestina. Deja nainte cu patru ani guvernul turcesc a dat un ordin în sensul că jidanii din Austria, Rusia şi România; nu e permis sĕ se aşeḑe în Palestina. Cu tóte astea imigrarea curgea rîu. Acum marele vizir a dat nou ordin şi fórte aspru, că nici unui Jidan supus strein, nu-i mai este permis a sĕ aşeḑa, ba nici chiar a întra în Palestina. Mai multe familii jieane din Anglia, eu fost oprite a sĕ da jos de pe corăbii, şi silite a sĕ reintórce de unde au fost plecat.

Nr. 277—1898 ppresb. [189] 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor învĕţătoresci dela şcólele gr.-or. elementare poporale din parochiile mai jos însemnate prin acésta se escrie concurs cu termin de **20** ḑile dela prima apariţiune a acestuia în ḑiarul „Telegraful Român“ şi anume:

1. Baba, cu salariu anual de 300 floreni, din cari 120 fl. din repartiţiune de pe popor, ér 180 fl. ajutor de stat; — lemne de foc, bani de cuartir până la edificarea şcólei.

2. Cheuchiş cu salariu anual de 300 fl., din cari 100 fl. din repartiţiune de pe popor, ér 200 fl. ajutoriu de stat; locuinţă şi grădină. Staţiunea se va puté ocupa numai în anul şcolar 1899/1900.

3. Osoiu, cu salariu anual de 300 fl., din cari 40 fl. din repartiţiune de pe popor, ér 260 fl. ajutor de stat; — locuinţă, grădină şi lemne de foc.

Se observă spre orientarea celor interesaţi, că în acest tract nu sunt învĕţători disponibili, provĕḑuţi cu diplome, cari ar puté concura la aceste posturi; deci se invită cei din alte ţinuturi a reflecta la staţiunile menţionate.

Doritorii, de a ocupa vre-unul din aceste posturi, au a-şi aşterne petiţiunile concursuale, instruíte conform legilor în vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul deschis. P. u. Deéş.

Deéş, 28 Septembre 1898.

Oficiul protopresbiteral al tractului gr.-or. Deeş, în conţelegere cu comitetele parochiale.

Teodor Herman,
proropresbiter.

Ad. Nr. 545/898 [188] 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului învĕţătoresc din comuna bisericéscă Têmpa, protopresbiteratul Devei, se escrie concurs cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în fóia oficiósă „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt 300 fl., cuartir, grădină de legumi şi lemne. Banii sunt parte din arunc, parte se ridică cu cuită tot la ½ de an dela biserică.

Doritorii de a ocupa acest post sunt poftiţi a-şi înainta cererile lor concursuale la oficiul protopresb. instruite conform legii din vigóre.

Vor fi preferiţi cei-ce sciu conduce cor, şi eventual vor fi remuneraţi separat.

Têmpa, la 21 Septembre 1898.

Comitetul parochial în conţelegere cu oficiul protopresbiteral.

George Romanul,
protopresbiter.

Nr. 588/1898 [190] 2—3

Concurs repeţit.

Pentru ocuparea postului de paroch în parochia de clasa a treia Reciu, ppresb. Mercurei, conform ordinului Preaven. Consistor Archidiecesan din 14 Iulie a. c. Nr. 5226 B., se eschide concurs nou cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Dotaţiunea împreunată cu acest post este în venite sigure de 412 fl.

Reflectanţii la acest post sunt avisaţi a şi înainta cererile de concurs, instruite conform normelor în vigóre, subsemnatului oficiu în terminul sus indicat.

Dela concurenţi se aştéptă a se presenta în o Duminecă sau sĕrbătóre la biserică pe lângă observarea §-lui 18 din „Regulamentul pentru parochii“ spre a celebra şi cuvênta.

Mercurea, la 17 Septembre 1898.

Oficiul protopresb. gr.-or. al Mercurei, în conţelegere cu respectivul comitet parochial.

I. Droc,
protp.

In *Tipografia archidiecesană* a apărut:

ACAFTISTUL

Preasântei

Născătóre de Dumneḑeu

şi

alte rugăciuni

urmate de Sinaxariu pentru tot anul şi Păschălie.

Un volum de 368 pagini 8°.

Preţul simplu legat	fl.	—.85
jumĕtate pânză	„	1.05
în piele roşie	„	1.25
Ediţia fină în piele négră	„	2.—
piele chagrin	„	2.60
în mătase	„	3.85

Se află de vênḑare la

Librăria Tipografiei archidiecesane,
Sibiiu.

În tipografia archidiecesană a apărut:

CATECHISM

pentru învĕţământul religiunei drept-credincióse rĕsăritene,

de

Moise Toma,

prelucrat de

Simeon Popescu,

ediţia VIII.; preţul legat 20 cr.

Se află de vênḑare în

Libraria Tipografiei archidiecesane.
Sibiiu.

In **Tipografia Archidiecesană** au apărut

Treptele formale

ale

învĕţământului

de

Dr. Petru Şpan.

Preţul 80 cr.

Se pot procura din

Libraria tipografiei archidiecesane
Sibiiu.

Au apărut:

Juvenilia

Proză şi versuri

de

Sextil Puşcaru

à 80 cr.

Iulian Devale

Epigrame

Preţul 50 cr.

Se pot procura dela Librăria archidiecesană, Sibiiu.

Din

„Biblioteca pentru toţi“,

sub direcţiunea literară a d-lui D. Stăncescu au apărut până acum:

Nr. 1 *Povești alese* de Andersen;
Nr. 2 *Pasĕrile nóstre* (legende). de S. Fl. Marian;
Nr. 3 *Cântece şi plângeri*, I. (poesii) de M. Zamfirescu;
Nr. 4 şi 5 *Despre educaţie*, pe Herbert Spencer;
Nr. 6 *Icóne şterse* (nuvele) de A. Vlahuţă;
Nr. 7 *De prin veacuri*, I (nuvele) de Carmen Sylva;
Nr. 8 *România*, *Roma*, *Piza* etc. de Michelet;
Nr. 9 *Castelul Peleş*, descrierea de Leo Bachelin;
Nr. 10 *Nuvele şi schiţe* de T. Maiorescu;
Nr. 11 *Din tinereţe etc.* nuvele de André Theuriet;
Nr. 12 *Nuvele* de M. Demetrescu:
Nr. 13 *Nuvele romane* de Duiliu Zamfirescu;
Nr. 14 *Antichitatea romană* de Wilkins;
Nr. 15 *Prosă şi poesii* de Gr. M. Alexandrescu;
Nr. 16 *Povestea vorbii* I. proverbe de Anton Pann;
Nr. 17 *Istoriόre* de d-na Colomb;
Nr. 18 *Schiţe umoristice* de Dumitru Teleor;
Nr. 19 *La ce viseazӑ fetele*, teatru de Alfred de Musset;
Nr. 20 *Legende istorice*, de D. Bolintineanu;
Nr. 21 *Ombra*, roman de Genevraye
Nr. 22 *Căl. împrej. Odăii mele*, roman de Maistre-Havier;
Nr. 23 şi 24 *Din viéţa meseriaşilor*, nuvele de P. Bănăţeanu;
Nr 25 *Povestea vorbii* II. proverbe de Anton Pann;
Nr. 26 *Biografiile ómenilor celebri;*
Nr. 27 *Antichitatea greacă* de Mahaffy;
Nr. 28—33 *Opere complete*, de Creangă;
Nr, 34 *Istorice*, de Jonescu-Gion;
Nr. 35 *La gura sobei*, snóve de Dumitru Stăncescu;
Nr. 36 *Povești de Crăciun*;
Nr. 37 *Prosă şi epigrame*. de Radu D. Rosetti;
Nr. 38 *Werther* roman de Goethe;
Nr. 39 *Povestea vorbii* II. (ultim.) proverbe de A. Pann;
Nr. 40 *De prin veacuri* II (ultim.) nuvele de Carmen Sylva;
Nr. 41 *Noţiuni asupra sciinţelor* de Huxley;
Nr. 42 *Doruri şi amoruri* I. poesii de Depărăţeanu;
Nr. 43 şi 44 *Modele de discursuri rom.* de Adamescu;
Nr. 45 *Doruri şi amoruri*, II. (ultim.), poesii de Depărăţeanu;
Nr. 46 *Duşmanii noştri*, de Dr. Urechiă
Nr. 47 *Cântece şi plângeri* II. (ultim.) poesii de M. Zamfirescu;
Nr. 48—49 *Modele de discursuri strĕine* de Gr. Adamescu:
Nr. 50 *Convorbiri despre artă*, I. de Pecaut şi Baude;
Nr. 51 *Din góna vieţii* I., nuvele şi poesii de A. Vlahuţă;
Nr. 52 *Prietene* roman de François Coppée;
Nr. 53 *Doi trandafiri*, nuvele de Wildenbruch;
Nr. 54 *Patriotul*, moralӑ de Bcurde;
Nr. 55 *Din inimă*, poesii de Radu D. Rosetti;
Nr. 56 *Convorbiri despre artă* II. (ultim) de Pecaut şi Baude;
Nr. 57 *Din goana vieţii* II. nuvele de A. Vlahuţă;
Nr. 58 *Schiţe uşóre* de Caragiale;
Nr. 59 *Din góna vieţii*, III. (ultim) nuvele de A Vlahuţă;
Nr: 60 *Manon Lescaut*, I. roman de Abatele Prévost;
Nr. 61 *Trotoarul Bucur.*, nuvele de D. R. Rosetti (Max);
Nr. 62 *Enoch Arden*, poemă de Tenyson
Nr. 63 *Satire şi teatru* de D. C. Ollanescu (Ascanio);
Nr. 64 *Spre primăvară* poesii de Costin;
Nr. 65 *Manon Lescaut* vol. II. roman de Prévost;
Nr. 66 *Manon Lescaut*, vol. III (ultim.) de Prévost
Nrii 67—69 *Minunile universului*, vol. I. II. III. istoria naturală)
Nn. 70 *Legenda ţeranilor* de P. Dulfu;
Nr. 71 *Ce este frumseţa*, artă de Const. Stăncescu;
Nr. 72 *Cugetări noi asupra popórelor vechi*, *Egipetul*, geografie de Buzoianu;
Nr. 73—74 *Dan* partea I. roman de A Vlahuţă;
Nr. 75 *Armonii intime*, poesii de A Sihleanu;
Nr. 76—77 *Dan*, partea II. roman de A. Vlahuţă;
Nr. 78 *Ginerele lui Poirier*, de Augier & Sandeau;
Nr. 79 *Nastratin Hogea* de A. Pann;
Nr. 80-84 *Ciocoi vechi şi noi*, roman de Filemon;
Nr. 85 *Biografiile scriitorilor rom.* de Adamescu;
Nr. 86 *Ce povestesce pădurea*, nuvele de Putlitz;
Nr. 87 *Berberii Hesperidele*, geografie de G. T. Buzoianu;
Nr. 88—89 *Denisa* teatru de Duma (Al. fiul);
Nr. 90 *Poeme*, de H. G. Leca;
Nr. 91 *Geniile sciinţei şi industriei*, biografii de Gastineau;
Nr. 92 *Sincere*, poesii de R. D. Rosetti;
Nr. 93—94 *Povestea lui Moş Albu* de A Pann;
Nr. 95 *Cartagena-Cyrena*, geografie de G. T. Buzoian;
Nr, 96—97 *Paul* şi *Virginia*, roman de B. de St. Pierre;
Nr. 98 *De demult*, poesii de Stavri;
Nr. 99 *Apostol*, poemă de Petöfi;
Nr. 100 *Carte de chipuri fără chipuri*, poveşti de Andersen;
Nr. 101—102 *Metamorfosele* de Ovid;
Nr. 103—104 *Poveste tristă* de Francois Coppee;
Nr. 105—106 *Mic vocabular mititar român-frances-ruso-turc* de * * *
Nr. 107 *Despre prietinie* de Cicerone;
Nr. 108 *Animalele celebre* de Müller;
Nr 109 *Teatru* v. II. R. D. Rosetti (Max);
Nr. 110 *Gloriele musicei* de * * *
Nr. 111 *Poesii* de Th. M. Stoenescu;
Nr. 112—113 *Introducere la studiul Sciinţelor fisice* de Morand;
Nr. 114 *Linişţea sufletéscă* de Seneca;
Nr. 115 *Alte schiţe umoristice* de Dumitru Teleor;
Nr. 116—117 *Iubire* de Vlahuţă;
Nr. 118 *Fleacuri*, amintiri duióse, schiţe şi novelete de V. Pop;
Nr. 119 *Robia Peleşului* de Carmen Sylva, traducere de Elena Radu Rosetti;
Nr. 120 *Un leu şi un zlot*, comedie într'un act (localisare) de D. Rosetti;
Nr. 121—122 *Notiţe* şi *fragmente literare* de I. L. Caragiale;
Nr. 123 *Biografiile Mamelor ómenilor celebri;*
Nr. 124 *Intrebuinţarea vieţii* de I. Lubbok;
Nr. 125 *Povestea Mavroghenéscă* de Pitarul Hristache;
Nr. 126—127 *Poesii* de Bălăcescu;
Nr. 128—137 *Codul civil-român, adnotat* de Hamangiu;
Nr. 138 *Suspine* (poesii populare din Basarabia) de George Madan.
Nr. 139—148 *Procedura civilă adnotată, cu index* de Hamangiu;
Nr. 149—151 *Legea timbrului adnotată, cu index* de Hamangiu;
Nr. 149—151 *Legea jud. de pace adnotată cu index* de Hamangiu;
Nr. 149—151 *Legea autentific actelor, adnotate* de Hamangiu;
Nr. 152—155 *Despre Fanarioţi* de Zalloni;
Nr. 156 *Cronicile Doctorului*; de Dr. Urechia;
Nr. 157—158 *Mic vocabular frances-rom.* de Ploetz – Leist;
Nr. 159 *Chronologie Calendare* de Szavlovski;
Nr. 160—161 *Poveţe către săteni* de D. R. Rozeti (Max);
Nr. 162—165 *Viaţa la ţéră* (roman) de Duiliu Zamfirescu;
Nr. 166—178 *Dicţionar francez-român*, ed. II. de Urechia;

Un numĕr costă 16 cr.

Se află de vênḑare în

Librăria Tipografiei archidiecesane, Sibiiu.

Redactor prov. **Dr. Elie Cristea.**

Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane

Nr. 111 Sibiiu, Sâmbătă, 10/22 Octobre 1898. *Anul XLVI.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strëinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Archiepiscopul şi metropolitul
MIRON ROMANUL.

Cuvêntarea

Preasânţitului Domn episcop al Aradului Ioan Meţianu, la mórtea Inaltpreasânţitului archiepiscop şi metropolit Miron Romanul.

> „Cădut-a cununa de pe capul „nostru, vai nóuĕ“. „Mângăiaţi „poporul meu, dice Domnul Dumnedeu“.
>
> *Plâng. lui Ieremia 5. 16.*
> *Isaia 40. 1.*

Dacă ne am întrunit acum aici, în numĕr neobicînuit de mare, din tóte părţile adânc întristatei nóstre metropolii, ca şi odiniórá Apostolii Domnului dela margini, în satul Getsimani, am făcut acésta ca sĕ deplângem căderea cununii nóstre de pe capul aceluia, care era archipăstorul nostru, capul bisericei nóstre din patria nóstră iubită, ne-am întrunit acum aici, onorabilă jalnică adunare, ca sĕ deplângem încetarea din viaţă a bunului şi prea iubitului nostru Archiepiscop şi Metropolit Dr. Miron Romanul; dar tot deodată sĕ cercăm şi a ne mângăia pe noi şi poporul, precum dice Domnul Dumnedeu.

A cădut cununa de pe capul nostru. onorabilă jalnică adunare, căci perdem pe mult iubitul şi prea demnul nostru Archipăstoriu şi cap al bisericei nóstre naţionale din Ungaria şi Transilvania care din tinereţele sale luând asupra-şi sarcina cea grea a apostoliei în restimp de 50 de ani a purtat-o cu credinţă, cu zel apostolic şi plin de abnegaţiune. In restimpul celor dintâi 25 de ani servind sfintei nóstre biserici ca notariu consistorial, ca profesor de teologie şi ca vicariu episcopesc şi preşedinte al Consistorului nostru din Oradea-mare, ér în cei din urmă 25 ani înaintând la înalta demnitate archieréscă, la înalta demnitate de Archiepiscop şi metropolit al bisericei nóstre, cu rară înţelepciune şi ageră prevedere, a înfruntat tóte greutăţile timpului în care a trăit, şi a condus naia bisericei nóstre prin marea cea viforósă a vieţii, la limanul mântuirii.

A cădut cununa de pe capul nostru, onorabilă jalnică adunare, căci chiar în aceste timpuri grele ne lipsim de cel mai distins bărbat şi înalt demnitariu al bisericii nóstre naţionale, de un bărbat şi înalt demnitariu de o rară înţelepciune şi prevedere; de o rară bunătate şi blândeţă, care în tóte ale sale ne-a premers tuturor cu esemplul seu în iubirea de biserică, de naţiune şi de patrie, precum şi în credinţa şi loialitatea către preagloriosul nostru Impĕrat şi Rege Francisc Iosif I. şi către întréga prea înaltă casă domnitóre Tóte aceste lăsate şi nóuĕ de moştenire.

Ne lipsim, prea onorată jalnică adunare, de acel prea demn părinte al bisericii nóstre, ale cărui numeróse mari merite şi calităţi distinse, nu eu cu vocea mea debilă, ci numai istoria, magistra vieţii, le va înregistra la rêndul ei, ca tot atâtea virtuţi mari cari au împodobit viéţa lui.

De aceea îl şi deplânge biserica păstorită de dênsul, dela o margine până la cealaltă a estinsei nóstre metropolii, în frunte cu venerabilii membrii ai Consistoriului metropolitan şi ai consistoriului archidiecesan, dimpreună cu ai celorlalte Consistorii; îl deplânge preoţimea şi învĕţătorimea şi tinerimea clericală şi pedagogică educată sub îngrijirea dênsului; îl deplânge poporul din tóte părţile Metropoliei, îl deplâng veduvele şi sĕracii miluiţi de dênsul; îl deplâng amicii şi cunoscuţii din apropiere şi depărtare, dar şi mai mult îl deplângem noi Archiereii împreună liturgisitori, cari stăm suspinând cu duchul în jurul sicriului dênsului, ca şi óre când Domnul şi Mântuitorul nostru Isus Christos la mormêntul prietenului seu Lazar.

Dar apoi ori-cât de mare şi justă este durerea şi întristarea nóstră in aceste momente grele, ea ni-se va mai uşura, dacă, ca buni creştini ne vom reaminti glasul Domnului descoperit nóuĕ prin dumnedeescul apostol Pavel: „sè nu ne întristăm ca şi cei-ce n'au nădejde“ de viaţa cea viitóre; ni-se va mai uşura durerea şi întristarea, dacă ne vom mai reaminti şi acea învĕţătură mare a sfintei scripturi: că încetarea din acéstă viéţă nu este mórte vecînică, ci numai o trecere dela cele rele la cele mai bune, dela cele stricăcióse la cele nestricăcióse, dela mórte la viéţă, de pe pămênt la ceriu, precum ne spune acésta şi însuşi Domnul şi Mântuitorul nostru Isus Christos în sfânta evangelie dicênd „eu sunt învierea şi viaţa, cel-ce crede întru mine, de va şi muri, viu va fi“.

Astfeliu fiind, noi credem sus şi tare, că n'am perdut pe iubitul nostru părinte Archiepiscop şi Metropolit, căci dênsul şi după trecerea sa la Ceriuri, tot al nostru este şi acolo, precum fu şi aici pe pămênt. Noi tare credem, că precum a sĕvîrşit pe pămênt într'un lung şir de ani atâtea rugăciuni pióse la altariul Domnului, pentru binele şi fericirea tuturor: tot aşa va sĕvîrşi de aici incolo asemenea rugăciuni şi la altariul cel din ceriu al Domnului, şi aşa geniul lui cu al fericitului seu predecesor şi nemuritoriul Marele Andreiu împreună, vor rĕmânea pururea între noi, inspirându-ne cele bune şi folositóre pentru sfânta nóstră biserică, apoi priveghiând şi rugând şi din Ceriu pe bunul Dumnedeu, precum l'au rugat şi pe pămênt, sĕ reverse şi mai încolo, în mĕsură tot mai mare darul şi binecuvêntarea sa asupra nóstră şi asupra sfintei lui biserici, pentru ca aşa sĕ ni-se uşureze durerea, şi sĕ ne mângâiem şi noi şi poporul.

In faţa acestor mari adevĕruri ale sfintei nóstre credinţe ni-se va şi uşura mult durerea nóstră, onorată jalnică adunare, mai ales dacă vom suporta cu adevĕrată resignaţiune creştinéscă şi acéstă grea cercare a provedinţei divine şi dacă şi noi vom ruga ferbinte pe bunul Dumnedeu, ca precum până acuma totdéuna în timpuri grele, aşa şi acum şi în tot viitoriul nostru, sĕ ne binecuvinte cu Archierei însufleţiţi de adevĕrat zel apostolic şi de spiritul creştinismului dreptcredincios, cari sĕ conducă biserica Domnului la limanul mântuirii.

Şi prea bunul D-deu ne va şi împlini acéstă rugare a nóstră, dacă vom avé pururea în vedere înţeleptele sfaturi părintesci ale fericiţilor nostri archierei, în a căror frunte strălucesce nemuritoriul Marele Andreiu: „de a ţine cu tótă tăria convingerii, din tot sufletul, noi şi poporul, la credinţa în Dumnedeu şi în unul născut fiul seu Domnul şi Mântuitorul nostru Iisus Christos şi la sfânta lui religiune, întemeiată pe fundamentul cel vecînic al dragostei evangelice, la acea sfântă religiune, carea este şi a fericiţilor nostri părinţi şi a nóstră şi a urmaşilor nostri“.

Sĕ spunem deci acestea şi iubitului, adênc întristatului nostru popor, arĕtându-i, că el şi noi numai cu ajutorul sfintei nóstre biserici străbune, ne vom uşura durerea, şi ne vom mângăia, şi că tot prin acésta ne vom puté crea şi o sórte mai bună, şi un viitor mai bun şi mai ferice.

Sĕ spunem alor nostri, că la ajungerea mângăerii, ce asceptăm, şi a unei sorţi mai bune, a unui viitor mai bun şi mai ferice, la carele tindem, pe lângă darul lui D-deu mai este de lipsă şi o conlucrare înţeléptă şi bine cumpănită şi din partea nóstră, conlucrare ce se póte ajunge numai prin desvoltarea puterilor sufletesci în mĕsură tot mai mare, totdéuna însĕ numai în direcţiune religiósă-morală.

Sĕ fie adecă, onorabilă jalnică adunare, cuvêntul nostru către ai nostri: prin biserică la desvoltarea puterilor sufleteşti, în mĕsură tot mai mare; prin biserică tot la mai multă cultură şi lumină, prin biserică tot mai aprópe de perfecţiune şi de idealul nostru D-deu, după disa sântei evangelii: „fiţi desĕvîrşiţi, precum este desĕvîrşit şi Tatăl vostru cel din Ceruri“; ér prin D-deu tot mai aprópe de bine şi fericire, scopul suprem al omului.

Întru aceea însĕ sĕ nu încetăm a învĕţa pe ai nostri şi cultivarea dragostei evangelice, fundamentul religiunei creştine, în mĕsură tot mai mare; Pentrucă numai prin tăria credinţei nóstre în Ddeu şi prin cultivarea dragostei evangelice în mĕsură tot mai mare, putem spera că ni-se va uşura durerea şi vom puté ajunge tot mai aprópe şi de realisarea dorinţelor nóstre de bine aici pe pămênt şi la fericire dincolo de mormênt.

Urmând astfel, bunul Ddeu nu ne va părăsi, nu ne va lăsa orfani, ci după cuvêntul Domnului nostru Isus Christos, către învĕţăceii sĕi: „nu ve voiu lăsa pe voi sĕraci, ci vĕ voiu trimite vóuĕ alt mângăetor“, ne va trimite şi nóuĕ alt mângăitoriu, ca sĕ ne mângăie şi pe noi şi poporul.

Astfeliu şi multe alte asemenea învĕţături mari, frumóse şi folositóre avem sĕ luăm, mult onorată jalnică adunare, din viéţa fericitului nostru Archiepiscop şi Metropolit Miron şi mai ales din aceea a fericitului Marelui Andreiu.

De-ar fi timpul şi locul, încă fórte multe asemenea învĕţături mari şi frumóse s'ar mai putea aminti, dar lăsând acestea pentru descrierea vieţii lor; de altă parte credênd cumcă, precum când se plécă diua, fiecare muncitoriu *îşi cautâ odichna, tot asemenea şi fericitul nostru rĕposat după o lucrare obositóre de 50 de ani în via Domnului, la etatea s'a inaintată de preste 70 de ani, nisue la odichna bine meritată: sĕ lăsăm sufletul lui cel obosit sĕ trécă la lumina şi rĕpausul nemuririi pentru a-şi primi cununa gătită de Dumnedeu carea nici când nu va mai cădea de pre capul dênsului.*

Mai nainte însĕ de a ne despărţi de iubitul nostru rĕposat, constatând participarea cea mare, la durerea nóstră, esprimată bisericei nóstre prin numeróse adrese de condolenţă, în semn de adâncă recunoscinţă pentru acea participare mângăitóre, în numele bisericei mĕ vĕd îndemnat şi deobligat a mulţumi tuturor şi în primul loc cu profundă supunere omagială, Maiestăţii Sale gloriosului nostru Impĕrat şi Rege Francisc Iosif I., carele încă la începutul activităţii de archiepiscop metropolit s'a îndurat prea graţios a distinge pe iubitul nostru rĕposat, cu înalta demnitate de consilier intim de stat; ér acuma luând la preaînaltă cunoscinţă trecerea lui din viaţă, a dispus esprimarea preaînaltei condolenţe spre marea mângăiere a nóstră şi a poporului nostru.

Esprim adêncă mulţumită bisericei nóstre înaltului guvern al patriei, carele 'şi-a esprimat condolenţa şi a mai participat la acest act de doliu şi prin un ilustru representant al seu; esprim mulţumită representanţilor bravei nóstre armate de ambe categoriile; esprim mulţumită representanţilor tuturor confesiunilor-surori; esprim mulţumita representanţilor tuturor autorităţilor cari au participat la doliul nostru. Esprim multămită rudeniilor, precum şi celor din jurul fericitului reposat, cari mai ales în decursul morbului au contribuit mult la alinarea durerilor; în fine esprim mulţumită tuturor pre cari din causa stării mele emoţionate nu i-aş fi amintit.

Eră Tu prea bunule Dómne, Dumnedeul părinţilor nostri, carele ni-ai dat sfânta religiune spre mântuire şi mângăere în tóte cercările şi greutăţile vieţii pământesci, nu depărta mila ta dela noi, ci sĕ fie aceea pururea spre noi, precum şi noi nădăjduim spre Tine. Alină marea nóstră durere causată prin încetarea din viaţă a smeritului servului Tĕu Archiepiscopului şi Metropolitului Miron, şi ne dă nóuĕ bucuria mântuirii tale, întărindu-ne cu duchul cel stăpânitoriu, şi umbrindu-ne cu duchul înţelepciunii, al înţelegerii şi al dragostei Tale, ca sĕ sporim întru împlinirea voii Tale, şi sĕ ne facem pururea vrednici de binecuvêntarea Ta; ér pre fericitul şi iubitul nostru rĕposat distinge-l şi în Ceriu, precum l'ai distins şi pre pămênt, împărtăşindu-l de fericirea cea vecinică cu toţi sfinţii, cari din veac bine Ţi-au plăcut Ţie. Amin.

Inmormêntarea

—

Liturgia

Joi, în 8/20 Octobre, s'a început celebrarea sfintei liturgii în biserica nóstră parochială din Sibiiu-cetate, în mijlocul căreia sĕ afla scaunul durerii nóstre, catafalcul pe care sta aşedat în sicriu trupul neînsufleţit al blândului Archiereu reposat, încunjurat de lumini, de cununi, de clerici cetind din sfânta scriptură, şi de noi toţi, întristaţi.

Sicriul e deschis; chipul iubitului reposat sĕ vede bine de sub vĕlul fin ce-'l acopere, şi chipul lui este senin, aşa de senin că într'adevĕr pare că numai dórme; nu e deloc schimonosit la faţă, ci numai slăbit tare. Altfel fórte bland, fórte simpatic şi acum.

Poliţia postată la întrarea în curtea bisericei, opreşte în drum mulţimea adunată şi nu lasă sĕ între în biserică decât preoţimea, deputaţiunile, membri congresului şi a sinodului, şi dame.

Iar cei-ce pot străbate, trec, dela pórtă începênd, până la uşa bisericei, prin mijlocul unui spalir pompos: sunt elevii seminariului nostru archidiecesan, iar de asupra lor, se vede strălucind, şirul cel lung de cununi atârnate una lângă alta şi care de care mai frumósă, pe pereţii ce mărginesc îngusta curte; sunt peste 42 de cununi, cu pantlice negre, albe, violete, tricolor, etc.

Aşa sĕ ajunge la biserică. Intrarea bisericii, din afară e îmbrăcată în draperie négră, asemenea din lăuntru iconostasul, scaunul archiereului la drépta cum întri, amvonul dela stânga, şi pe jos, tóte acoperite cu draperie négră, ce dă sfântului locaş o înfăţişase sombră şi un aer trist, dureros.

Sfânta liturgie a fost celebrată în chip solemn de Prea Sfinţia Sa Domnul Episcop al Caransebeşului *Nicolae Popea* în plin ornat archieresc şi asistat de Preacuvioşiile lor domnii vicari Dr. Ilarion Puşcariu din Sibiiu, Filaret Musta dela Caransebeş şi Iosif Goldiş dela Oradea mare, protosincelul Augustin Hamzea dela Arad, precum şi de asesorul consistorial Ignaţiu Papp, protopopul Ioan Papiu, apoi de diaconii Ioan Popovici şi Dumitru Câmpean din Sibiiu.

Curênd după începerea sfintei liturgii, biserica s'a umplut îndesuit de public ales; veneau într'una şi una după alta: representanţii consistoriului metropolitan, deputaţiunea metropoliei gr. cat rom dela Blaj, a bisericii romano-catolice, luterane, calvine, evree, deputaţiunea dela comitat, dela primărie, representatul postei, deputaţia Braşovenilor: a bisericii Sftului Nicolae, a şcólelor medii, a bisericei din cetate, a tinerimei universitare din Pesta şi Cluj, a corpului ofiţeresc, — şi pe urmă a sosit şi trimisul guvernului, respective al ministrului reg. ung. de culte Il. Sa dl comite suprem Gustav Thalman, care a fost special învitat de ministrul cultelor Wlassics, ca sĕ se presinte si sĕ-'l represinte la înmormêntarea capului bisericii nóstre române. La dreapta scaunului archieresc, lângă P. S. S. Episcop Ioan Meţian, stătea, în rassa sa călugăréscă, I. P. S. Sa Ghenadie, fost metropolit-primat al României venit la Sibiiu special pentru a participa la înmormêntarea metropolitului nostru. Prin acéstă participare a adus Preasânţitul archiereu român tributul mulţĕmitei sale pentru sprijinul valoros, ce i-l'a dat diariul archidiecesei nóstre „Telegraful Român“ în procesul sĕu de tristă memorie şi care sprijin a contribuit mult la restituirea părintelui Ghenadie în scaunul primaţial, din care apoi de bunăvoe a repăşit.

Biserica-soră greco-catolică, era representată prin Il. Sa dl vicar capitular Ioan M. Moldovan, canonicul Gavril Pop, secretarul Dr. Augustin Bunea, protopopul M. Uiórei Dr. Radu, şi dl Aurel C. Domşa.

Respunsurile liturgice le-a dat instruitul cor bisericesc compus dintre tinerii nostri seminarişti şi condus de artistul sĕu măestru George Dima. Alesul public, mai vêrtos strein, strĕin în înţelesul îndoit al cuvêntului, adecă venit din afară de Sibiiu, sau apoi din Sibiiu, dar strĕin de credinţa nóstră şi numai la ocasii excepţionale cercetându-ne biserica — asculta uimit admirabila liturgie de Dima, esecutată atât de sigur şi artistic de corul dsale.

Prohodul.

După terminarea sfintei liturgii, aprópe de órele 11 a. m. s'a început serviciul special al mortului.

Aci s'a îmbrăcat şi P. S. Sa Episcopul Ioan Meţianu, care sub sfânta liturgie stase la drépta scaunului archieresc.

In plin ornat bicericesc, cu strălucitele mitre archiereşti pe cap, cei doi episcopi, încungiuraţi de archimandriţii, asesorii, protopopii şi diaconii dela liturgie, au împlinit tóte rugăciunile şi ritualele prescrise.

Rĕspunsurile le dădea acum măiastra „Reuniune română de cântări din Sibiiu“, învitată anume spre acest scop de către prea veneratul consistor, şi care, ca şi la alte ocasii însemnate, a fost atât de prevenitóre, de a primit numai decât învitarea, colaborând în mod însemnat la ridicarea nivoului serviciului divin. Aceiaşi streini cari aşa de rar au ocasiune a audi un astfel de cor într'o biserică, ascultau fermecaţi glasurile gingaşe ce cu atâta măestrie şi sentiment dădeau respunsurile.

P. S. Sa Domnul Episcop al Aradului, a făcut apoi panegircul reposatului archiereu, rostind cu sentiment şi producênd adâncă împresie, cuvêntarea pe care avem onorul a o putea da întrégă în fruntea numĕrului present al foii nóstre.

Pe la órele $11^{1}/_{2}$ s'a terminat şi acéstă parte a serviciului divin şi 8 protopopi ridicând sicriul, au pornit cu el spre carul funebral, în vreme ce numĕrosul public participant se arangea în linişte, neobservat, în convoiu.

Conductul.

La órele $11^{1}/_{2}$ s'a pus în mişcare conductul funebru, care era lung cât întrégă strada Măcelarilor, dela Metropolie până la casa oraşului, şi stătea din următórele părţi:

In frunte un cleric îmbrăcat în stihariu negru ducênd o cruce négră înaltă, cu vĕl negru pe ea, — lui urmându-'i elevii seminariului nostru archidiecesan din loc, patru cu patru în rênd, şi cu corpul profesoral seminarial; — după ei poporul, grup compus mai ales din deputaţiunile venite din diferitele comune parochiale, vre-o 40 de şire de câte 4; — apoi grupul învĕţătorilor sosiţi la Sibiiu pentru durerósa ocasiune, vre-o 30 de şire de câte 4; — grupul preoţilor, tot cam câţi învĕţători; — după ei musica militară; — apoi carul cu cununile, un car bine încărcat de triste şi ultime semne de pietate şi suvenire, date reposatului de către iubiţii şi stimătorii sei; — un cleric venea apoi îmbrăcat în stihariu negru şi purtând crucea dela mormênt, o cruce négră cu chipul regretatului archiereu în sticlă şi încununată acéstă cruce cu prea frumósa cunună ce a depus'o consistoriul dela Oradea-mare; — urma corul funebral seminarial (vre-o 40 de elevi) sub conducerea profesorului de cântări bisericeşti Dem. Cunţan — apoi grupul preoţilor slujitori: cei doi diaconi I Popovici şi D. Câmpean inainte, protopopii Nicolau Ivan, Dr. Remus Roşca, Tuliu Roşescu Dumitru Moldovan, Galacteon Şagău, Ioan Droc, Constantin Gurban, Mihail Popovici, Vasilie Mangra, Ignatie Popp, Nicolae Cristea, Zaharie Boiu, Ioan Papiu, protosincelul Augustin Hamzea, archimandriţii Filaret Musta, Iosif Goldiş, Dr Ilarion Puşcariu, P. S. S. Lor Episcopii Nicolae Popea şi Ioan Meţianu; alături cu Prea sfinţiţii Episcopi, păşea fostul metropolit-primat al României monachul Ghenadie, în rassă călugăréscă; — în urma lor *carul funebral* tras de 6 cai negri superbi, purtând preţiosul sicriu împodobit şi el cu câteva din cele mai splendide cununi; — după car îmediat veneau membri consistoriului metropolitan, membri consistorului archidiecesan, cu d-nii Dr. Alesandru, Zeno şi Eugen Mocioni în frunte, cu cari se întreţinea trimisul ministrului de culte, fişpanul Thalman; — urmau înfrânţi şi cerniţi, membri familiei, rudele reposatului archiereu: nepóta sa de frate dómna Maria Cosma la braţul soţului, d-sale, d-na Faşie la braţul soţului, d-na Lucia Cosma la braţul soţului, d-na protopr. Dan cu soţul, nepotul George Roman, Isaia Popa cu soţia, copilele judelui Faşie, şi în urmă d-şórele Minerva şi Hortensia Cosma cu fratele lor Remus; — venea apoi grupul ofiţerilor: patru domni generali, în frunte cu comandantul corpului ardelean de armată Escelenţia Sa F. M. L. Emil von Probst, încungiuraţi de alţi vre-o 15 ofiţeri înalţi, de tóte rangurile şi tóte armele; — apoi deputaţiunea clerului romano-catolic, a clerului greco-catolic, luteran, calvin, deputaţia dela comitat, a corpului profesoral dela gimnasiul săsesc din loc, corpul prof. dela gimnasiul de stat în frunte cu directorul suprem de şcóle Iosif Elischer şi inspectorul şcolar Dr. Gavril Pinter; — trimişii direcţiunii financiare, a primăriei, a postelor, deputaţia Braşovenilor, a bisericii, a şcólelor deputaţia societăţii universitare „Petru Maior“, din Pesta, a tinerimii universitare din Cluj, deputaţiunea fundaţiunii Gozsdu, a fundaţiunii Şaguna, funcţionarii „Albinei“ în corpore; ai „Tipografiei Archidiecesane“, representanţii fondului grăniţăresc, etc.

In urmă venea un frumos convoiu de dame în frunte cu comitetul „Reuniunii femeilor române din Sibiiu“, cu membre de ale Reuniunii, delegaţia Reuniunii femeilor române din Rĕşinari, şi altele alipite la tristul convoiu.

In ordine, lungul şi imposantul conduct, a plecat sub întonarea jalnicelor melodii din partea musicei militare şi la încetarea ei sub cântecele duióse ale corului funebral.

Clopotele dela tóte bisericile din Sibiiu, fără deosebire de confesiune, sunau tânguios petrecênd cu glasurile lor dătătóre de fiori, convoiul care însoţea spre locul de vecinică odichnă pe un bun şi iubit archiereu.

Şi am străbătut aşa, strada Măcelarilor, piaţa mică, piaţa mare, strada Cisnădiei şi Schewis, până la cimitirul bisericii nóstre patronate din suburbiul Iosefin. Lume imensă însoţea conductul. Stradele îndesuite de public care privea cu respect, infiorat óre-cum, pe triştii călĕtori. Asemenea ferestrile caselor pe ambele părţi a stradelor, îndesuite cu privitori, serioşi, respectuoşi.

La mormênt.

In cimiteriu abia o jumetate din public a putut pĕtrunde, ceealaltă fiind oprită de poliţie în stradă pentru încunjurarea eventualelor nenorociri.

După plinirea rugăciunilor asupra sicriului şi aici la mormênt, cioclii au ridicat sicriul spre a-l depune în frumosul mormênt cu capac de pétră anume gătit.

A fost cu adevĕrat mişcătóre scena ce a urmat in momentul acesta. Rudele apropiate ale reposatului archiereu, scumpele şi iubitórele nepóte cernite, abia îşi mai puteau reţinea ţipetele de durere ce cereau cu tărie isbucnire din înfrântele pepturi. Şi când cioclii au ridicat sicriul desperate şi zguduite de durere, au grăbit d-nele Maria Cosma d-na Faşie şi celelalte rudenii, de au mai sărutat odată, pentru cea din urmă dată, metalul rece din sicriul celui ce în mormênt se pogora, pentru a nu mai fi vĕdut şi a nu mai putea fi sărutat! Retrăgêndu-se apoi, stăteau înfrânte, abătute, rădimate de braţele soţilor ori însoţitorilor lor.

Mulţi şi dintre cei mai reci privitori s'au tredit cu ochii plini de lacrămi, la vederea acestei dureri a despărţirii de pe urmă.

Era óra $1^{1}/_{2}$ d. a. când am început a-ne resfira şi depărta din jurul celui mai nou şi nóuĕ scump mormênt din cimiteriul bisericei suburbiului Iosefin.

*

La órele $2^{1}/_{2}$ s'au într'unit peste 240 de persóne, în frunte cu P. Sfinţiţii Episcopi, vicari, asesori şi protopopi, în sala mare a seminariului Andreian, la „pomana“ dată.

O solemnitata şi sobrietate tristă plana peste acest ospĕţ. A stat masa împreună ca o óră, iar la óra $3^{1}/_{2}$ P. S. S Păritele episcop Meţianu, sculându-se şi întonând piósa cântare „Cu drepţii odichnesce Dómne“... şi „Vecĭnica pomenire....“ — a ridicat masa.

Condolențe.

Afară de numerósele condolențe publicate de noi în numĕrul trecut al „Telegrafului“, și dintre cari o parte au fost adresate Prea Ven *Consistoriu* Archidiecesan, altă parte (dór cele mai multe) Ilustrității Sale Dlui archimandrit și Vicariu Archiepiscopesc *Dr. Il Pușcariu* și a treia parte secretariului consistorial *Dr. Elie Cristea*, — au mai sosit încă următórele și pe următórele adrese:

Consistorului metropolitan in Sibiiu.
Lugoș, 19 Oct.

Reuniunea de lectură română din Lugoș deplânge pe ilustrul seu membru și jelesce pre înaltul Prelat bisericesc

Dr. *Dobrin*, president

*

Ilustr. Sale Dr. Ilarion Pușcariu, în Sibiiu
Brașov, 19 Oct.

Deplâng dimpreună cu biserica și națiunea mórtea bunului archiereu

Dr. *Șerbanu*

*

Prea ven. Consistoriu archidiecesan în Sibiiu.
Lugoș, 20 Oct.

Biserica română din Lugoș se asociază doliului general causat prin mórtea înțeleptului metropolit Miron Romanul *Prota.*

*

Ilustr. Sale Dr. Ilarion Pușcariu, vicariu în Sibiiu
Nocrichiu, 18 Oct.

Regret din adêncul sufletului rĕpausarea prea bunului nostru archiepiscop. Dumneḑeu ocrotéscă biserica nóstră.

Moldovan,
administr. protopresbit.

*

Consistoriului archidiecesan în Sibiiu.
Bistrița, 19 Oct.

Poporul din parochia Borgo-Suseni participă la doliul general și adênc sguduit deplânge mórtea prea buuului nostru archipăstor Miron. Dḑeu fie cu noi și cu sfânta nóstră biserică.

Parochul Eliseu *Dan.*

*

Ilustr. Sale Dr. Ilarion Pușcariu vicariu archiepiscopesc în Sibiiu.
Abrud, 17 Oct.

Regret adênc trecerea din viață a bunului nostru archiepiscop.

Petru Popoviciu.

Consistoriului metropolitan în Sibiiu.
București 19 Oct.

Me asociez la profunda durere a Domniilor Vóstre pentru perderea, cea mare ce a suferit națiunea română și biserica nóstră prin mórtea lui Miron Romanul.

Profesor *Victor Babeș*

*

Ilust. Sale Dlui Dr. Pușcariu vicariu archiep. în Sibiiu
Avrig 17 Oct.

Trecerea din viață a iubitului, fericitului, neuitatului nostru preasânțit archiepiscop metropolit Miron Romanul a pătruns de durere inima clerului și poporului. Dumneḑeu odichnéscă cu drepții sufletul nobilului defunct. *Ioan Cândea*
protopop.

*

Ven. Consistoriu archidiecesan în Sibiiu.
Hunedóra, 20 Oct.

Din incidentul trist al perderei neuitatului nostru Metropolit esprim profunda mea condolență.

Dănilă, deputat sinodal.

*

Ilustr. Sale Dlui Dr. Ilarion Pușcariu, archimandrit în Sibiiu
Viena, 20 Oct.

„România jună“ își esprimă condolențele profunde.

Crăciunescu, președinte
Păscuțiu, secretar.

*

Preaven. Consistoriu archid. în Sibiiu.
Timișóra, 19 Oct.

Clerul și poporul din protopresbiteratul Timișórei și din parochia centrală cu mâhnire aflând despre repausarea Escelenției Sale regretatului nostru metropolit, esprimă adênc simțitele sale condolențe.

Dr Puticiu, *Istin*, *Rotariu*, *Ardelean*, *Dr. Nicóră.*

*

Ilustr. Sale Dlui Dr Ilarion Pușcariu în Sibiiu
Cluș, 19 Oct.

Pentru mórtea preasânțitului Metropolit Miron Romanul primiți și condolențele mele. Dumneḑeu scutéscă biserica nóstră română ortodoxă.

Dr Ilea.

Ilustrului domn archimandrit și vicariu archiepiscopesc Dr. Ilarion Pușcariu în Sibiiu.
Beinș, 19 Oct.

Adênc mișcați și întristați de mórtea neasceptată și durerósă a neuitatului nostru metropolit și providențialului fiiu al provinciei nóstre beiușene, a Exclenției și Inalt Preasfinției Sale Miron Romanul, și regretând, că la împlinirea ultimei datorințe ce avem ca fii credincioși ai bisericei nóstre naționale române ortodocse către rămășițele pămêntești ale scumpului defunct nu putem participa din causa scurțimei timpului, în mod representativ demn de memoria ilustrului nostru fiu al Bihorului, — pe acéstă cale ne alăturăm și noi cu inima sdrobită la doliul general al provinciei nóstre metropolitane.

Parochia greco-orient. române din Binș.

*

Preaveneratului consistoriu archidiecesan în Sibiiu.
Brașov, 20 Oct.

Clerul și poporul ortodocs român din tractul Brașovului esprimă adênca condolență la mórtea Inalt Preasânțitului nostru archiepiscop și metropolit Miron Romanul.

Petric, protopop

*

Spectabilei familiĭ *Cosma* în Sibiiu
Lugoș, 20 Oct.

Primiți simțemintele profunde de condolență pentru perderea Inaltului consângean.

Dr. Popoviciu
protopresb.

*

Ilustrității Sale dlui Dr. Ilarion Pușcariu, vicar archiep. în Sibiiu
Năsĕud, 19 Oct.

Din incidentul trecerei din viață a preabunului nostru archipăstor esprim cea mai adêncă condolență și alăturându-me la doliul general, rog pre Dumneḑeu, ca sĕ mângăe biserica cu un următor, care sĕ pótă întimpina cu demnitate trebuințele bisericei.

Pletosu, protopresbiter.

*

St. Director al ḑiarului „Telegrafului Român“ în Sibiiu.
Roman, 30 Oct.

Durerósa perdere a eminentului bărbat al Românismului, a ilustrului archiepiscop și metropolit Miron Romanul este și pe la noi adênc simțită de tóte inimile. Dee-vĕ Provedința demn succesor.

Costin Braescu,
Itechiu, *senator* etc.

Cununi.

Afară de cununile pe cari le-am înșirat în numĕrul nostru trecut, au mai fost depuse pe sicriul regretatului Archiereu încă următórele:

„Preademnului metropolit — Mie neuitat amic Miron“ — Episcopul Mețian.

*

„In semn de iubire și reverință“ — Membrii fundațunii Gozsdu.

*

„Archipiscopului și Metropolitului Miron“ — Tinerimea universitară din Cluj.

*

Societatea academică „Petru Maior“ a presentat o cunună dintre cele mai frumóse cu inscripția: „Neuitatului Archiereu și membrului seu onorariu“ — Societatea „Petru Maior“.

*

„Neuitatului nostru archiepiscop și metropolit Miron Romanul“ — Comitetul parochial al bisericei gr.-or. a S. Nicolae din Brașov.

*

„Mult regretatului archiepiscop și metropolit Miron“ — Corpul învĕțătoresc gr.-or. din districtul Făgărașului.

*

Eforia școlelor centrale gr.-or. române din Brașov, incă a presentat o cunună frumósă.

*

„Neuitatului spriginitor al culturei române — Reuniunea femeilor române gr. or. din Făgăraș și jur.

*

„Neuitatului nostru archiepiscop și metropolit Miron Romanul“ — Corpul profesoral dela școlele centrale gr. or. remâne din Brașov.

*

„Neuitatului nostru archiepiscop și metropolit Miron Romanul“ — Casina Română din Brașov.

*

„Escel. S. I. P. S. Metropolit Miron Romanul — Corpul profesoral dela seminariul din Arad.

*

„Escel. S. I. P. S. Metropolit Miron Romanul“ — Elevii seminariului din Arad.

*

Consistoriul Aradului — „In semn de profund doliu.“

*

„Vrednicului metropolit Miron“ — Parochia gr. or. română din Beinș.

*

„Metropolitului Miron în semn de reverință“ — Consitoriul eparchiei Caransebeșului.

*

„Arciepiscopului și Metrepolitului Miron“ — Seminariul Andreian.

*

„In semn de venerațiune“ — căpitanul Petrașcu și fiica.

*

Dl Tache Ionescu dela București a presintat o frumósă cunună.

*

„Patronului școlei sale“ — Reuniunea femeilor române din Sibiiu“.

*

„Metropolitului Miron Romanul“ — Comitetul central al Asociașiunii“.

Din presa română.

„*Gazeta Transilvaniei*“ de Mercuri (19 Oct) are în fruntea numerului seu un articlu apreciator al reposatului nostru Metropolit Miron Romanul, care se începe astfel:

Cu mórtea archiepiscopului și metropolitului Miron Romanul, care a fost cap al bisericei române gr. or. din Transilvania și Ungaria timp de aprópe un pătrar de secul, se încheie érăși un period din viéța nóstră bisericească și națională, de-o gravă importanță istorică.

L'am puté numì periodul situațiunilor strâmtorate și siluite; strâmtorate din causă, că timpurile viforóse ne-au aflat neconsolidați bisericesce și naționalicesce, ne-au aflat cu păcatele ereḑite din vechime, cari ne împedecau de a traduce în fapte propusurile nóstre cele bune ce isvorau din consciința periculului amenințător; siluite, fiind-că ne aflam în fața unor nisuințe dușmane fórte cutezate și neînduplecate, cari țînteau a sufoca libera nóstră desvoltare națională în viéța publică, ca și în viéța bisericéscă și școlară, avênd ca sprijin puterea statului.

Schițând apoi în fir istoric eșirea la suprafață a Metropolitului Miron prin activitatea tinereței sale, și încheind cu mórtea sa, articolul sĕ sfârșește astfel:

Astăḑi, când rigida mórte l'a răpit dintre noi, archiereul, cu tóte însușirile sale, ni-se înfățișază într'o lumină lipsită de reflexul judecății înrîurite de pasiunile luptelor ḑilnice. In chipul lui putem sĕ distingem mai bine și mai nepreocupați conturile însușirilor sale.

Altfel vedem contrastul, de care era stăpânită și muncită în tot timpul personalitatea sa. Il vedem, cum cu inteligența sa superióră, cu tactul sĕu fin și cu buna sa intențiune se străduia sĕ se apropie de doririle generale, ce se îndreptau adeseori cu putere spre prosperarea sfintei biserici și a poporului. Il vedem de altă parte cum se lupta cu așa numitele îndatoriri, ce ḑicea adese-ori că le are față cu guvernul, și cum, de câte ori sucumba în lupta acésta, căuta cu óre-care nerăbdare ocasiunea, de-a îndrepta într'un mod séu altul ceea ce simțea, că a greșit.

Acest contrast a personalității, care firesce, a trebuit sĕ producă adese-ori cele mai aspre contrasturi între archiereu și credincioșii, ori conaționalii sĕi, este așa ḑicênd firul roșu, ce trece prin tótă activitatea sa ca cap al bisericei. Acest fir nu-l va puté afla pe deplin, decât numai acela, care va cunósce cu de-amĕruntul nu numai ceea-ce s'a petrecut înaintea ochilor obștei, ci și în firul mecanismului, ce s'a pus în lucrare cu premeditare și cu sistemă pentru de-a pune pedeci din ce în ce mai mari prosperărei bisericei și a poporului român.

Fie, ca obștea, cel puțin acum când se începe un period de nóuĕ lupte și stăruințe pentru prosperarea bisericei și a poporului, sè înțelégă, că trebue sĕ se facă faptă ceea ce și rĕposatul archiereu a accentuat la tóte ocasiunile sĕrbătoresci, începênd dela înstalarea sa: ca tóte spiritele sĕ se unéscă în iubire, cugete, în aspirațiuni și în lucrare. ca astfel, avênd în vedere marele și sfântul scop, sĕ lucreze în comun și în bună și frățéscă înțelegere pentru ajungerea lui!

*

„*Timpul*“ dela București, are în numerul seu tot dela 10 Oct. n., doi articli, unul pe pagina primă altul la „informațiuni“ (noutăți). Iĭ vom reproduce pe ambii. Din îngustime de spațiu însĕ, dăm aḑi pe cel mai scurt, dela informațiuni. Iată-'l:

„Incă o veste tristă!

I. P. S. S. Miron Romanul, Mitropolitul Românilor gr.-or. din Transilvania și Ungaria, a încetat din viață.

Stirea ne-a comunicat-o aḑi după amiaḑi „Agenția Română“ cu urmatórea telegramă scurtă:

„Sibiiu, 17 Octombre

„Mitropolitul Miron Romanul, archiepiscopul Transilvaniei și Ungariei, a murit astănópte la órele 11 și jumătate“.

Acéstă știre durerósă ne-a fost confirmată în același timp printr'o telegramă ce am primit direct de la S. S. *Voilean*, asesor consistorial pe lângă Mitropolia din Sibiiu.

Se știa deja de câte-va ḑile, că I. P. S. Mitropolitul din Sibiiu e așa de greu bolnao (de gălbinare în grad acut), că în ori-ce moment se póte ivi catastrofa finală. Totuși speram cu toți, că bóla cea grea va dispare și că iubitul Arhipăstor al fraților noștri de peste munți, se va însănătoșa. Alaltă eri se produsese chiar o ușóră înbunătățire în starea I. P. S. Sale, dar ea n'a fost de cât obicinuita liniște care precede furtuna. Acum Miron Romanul a dispărut dintre cei vii.

Schițăm în grabă și din memorie câte-va date din viața sa.

Mitropolitul Miron s'a născut pe la anul 1828 într'o comună românească de lângă Beinș, în comitatul Bihorului. Studiile le-a început în comuna sa natală și lea continuat în Oradea-Mare, Pesta și Viena, unde a studiat dreptul și teologia.

In primii ani ai tinereței, Metropolitul Miron se dedicase carierei administrative, pe care după cât-va timp a părăsit-o pentru a îmbrățișa carierapreoțéscă, în care a avansat repede, ajungênd profesor la seminariul din Arad și protosinghel al episcopiei române gr.-or. locale.

In primii ani ai dualismului austro-ungar, Miron Romanul, care tótă viața s'a a păstrat față de Unguri o atitudine moderată, *dar fără a permite ca drepturile națiuuei sale sĕ fie călcate în picióre*, a intrat în viața politică, fiind ales deputat în camera din Budapesta.

Mai târḑiu și anume în anul 1873, murind regretatul metropolit Andreiu baron de Șaguna și urmașul acestuia Procopie Ivașcovici stând numai puțin timp pe scaunul metropolitan din Sibiiu, Miron Romanul a fost ales de congresul bisericesc Metropolit al Românilor din Ungaria și Transilvania.

De atunci și până la stârșitul vieței sale, Metropolitul Miron, cu tóte piedecile puse de partidul așa ḑis „radical“ al Românilor de peste munți, a luptat înțelepțeste și fără sgomot pentru biserică și școla română.

E destul sĕ cunóscă cine-va activitatea desvoltată de reposatul Mitropolit pentru înființarea de școle și de biserici prin tóte comunele rurale, pentru ca se pótă aprecia în mod just rodnicia celor 25 de ani cât a stat pe scaunul metropolitan.

Ca membru al Camerei magnaților din Budapesta, Mitropolitul Miron are la activul sĕu o activitate nu mai puțin prielnică. E destul se amintim aci atitudinea-i bărbătească și energia dovedită acum patru ani cu ocasia votărei legilor eclesiastice din Ungaria, când a combătut în mod înverșunat, dar înțelept proiectele bisericesci ale guvernului Wekerle, care au lovit atât de adânc biserica română de peste munți.

Si acum, pământul cel rece va acoperi pe acela, care în tótă viața sa a fost înainte de tóte un bun Român. Nici o clipă în tot timpul activității sale ca om politic și apoi ca păstor al sufletelor, nu numai n'a uitat că este Român, dar a lucrat în folosul conaționalilor sĕi, cu acea iubire, ardóre și convingere, fără de care nici o muncă omenéscă nu póte da róde bune.

Și pentru că în vremurile triste prin cari trecem, e așa de însemnat lucru se fiĭ adevĕrat și bun Român, toți cari simt românește trebue sĕ depue lacrimi pe mormênt în amintirea aceluia care a fost Miron Romanul, Metropolitul iubit al Românilor de peste munți!

Din lipsa de spațiu în numĕrul present al „Telegrafului“, nu am mai putut cuprinde rapórtele despre deputațiunile cele multe ce au venit în numele confesiunilor, a corporațiunilor și a institutelor, de au presintat condolențele lor la adresa bisericii nóstre vĕduvite, condolente pe cari le primea Ilustritatea Sa domnul Archimandrit și Vicariu archiepiscopesc Dr. Ilarion Pușcariu, în reședința archiepiscopéscă.

In numerul viitor vom reveni însĕ asupra tuturora cu posibilă amĕnunțime.

Mătasă Henneberg

dela **45 cr.** până la **fl 14.65** de m. — veritabilă numai dacă se procură direct din fabricele mele — négră, albă și colorată, — în cele mai moderne țĕseturi. colori și dessinuri *Să espedézā la particulari franco și liber de vamă. Mostre cu întórcerea poștei* **Fabricele de mĕtase G. Henneberg** (*lif. de curte ces. și reg.*) **Zűrich.** [7] 9

Nr 277—1898 ppresb. [189] 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor învĕțătoresci dela școlele gr.-or. elementare poporale din parochiile mai jos însemnate prin acésta se escrie concurs cu termin de **20** ḑile dela prima apariținne a acestuia în ḑiarul „Telegraful Român“ și anume:

1. Baba, cu salariu anual de 300 floreni, din cari 120 fl. din repartițiune de pe popor, ér 180 fl, ajutor de stat; — lemne de foc, bani de cuartir până la edificarea școlei.

2. Cheuchiș cu salariu anual de 300 fl, din cari 100 fl. din repartițiune de pe popor, ér 200 fl. ajutoriu de stat; locuință și grădină. Stațiunea se va puté ocupa numai în anul școlar 1899/1900.

3. Osoiu, cu salariu anual de 300 fl., din cari 40 fl. din repartițiune de pe popor, ér 260 fl. ajutor de stat; — locuință, grădină și lemne de foc.

Se observă spre orientarea celor interesați, că în acest tract nu sunt învĕțători disponibili, provĕḑuți cu diplome, cari ar puté concura la aceste posturi; deci se învită cei din alte ținuturi a reflecta la stațiunile menționate.

Doritorii, de a ocupa vre-unul din aceste posturi, au a-și așterne petițiunile concursuale, instruíte conform legilor în vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul deschis. P. u. Deéș.

Deéș, 28 Septembre 1898.

Oficiul protopresbiteral al tractului gr.-or. Deeș, în conțelegere cu comitetele parochiale.

Teodor Herman,
proropresbiter.

Nr. 588/1898 [190] 3—3

Concurs repețit.

Pentru ocuparea postului de paroch în parochia de clasa a treia Reciu, ppresb. Mercurei, conform ordinului Preaven. Consistor Archidiecesan din 14 Iulie a. c. Nr· 5226 B., se eschide concurs nou cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Dotațiunea împreunată cu acest post este în venite sigure de 412 fl.

Reflectanții la acest post sunt avisați a și înainta cererile de concurs, instruite conform normelor în vigóre, subsemnatului oficiu în terminul sus indicat.

Dela concurenți se aștéptă a se presenta în o Duminecă sau sĕrbătóre la biserică pe lângă observarea §-lui 18 din „Regulamentul pentru parochii“ spre a celebra și cuvênta.

Mercurea, la 17 Septembre 1898.

Oficiul protopresb. gr.-or. al Mercurei, în conțelegere cu respectivul comitet parochial.

I. Droc,
protp.

Pălării de dame

de cele mai nóuĕ mode, precum și toți articolii din ramul modelor, oferă subscrisa în alegere abundantă cu prețuri moderate.

Cu distinsă stimă

Henriette Frank,
modistă.

Strada Măcelarilor Nr. 5

[184] 3—3

Din ori-ce *librărie se póte procura* scrierea premiată a consilier. în med. *Dr. Müller,* apărută în a 30-a edițiune despre

sistemul nervos
și
sexual turburat.

Espediție franco pentru 60 cr. în mărci postale.

Curt Röber,
Braunschweig.

[5] 36—49

In *Tipografia archidiecesană* a apărut:

ACAFTISTUL

Preasântei

Născătóre de Dumneḑeu

și

alte rugăciuni

urmate de Sinaxariu pentru tot anul și Păschălie.

Un volum de 368 pagini 8°.

Prețul simplu legat . . . fl. —.85
jumĕtate pânză . . „ 1.05
în piele roșie . . . „ 1.25
Ediția fină în piele négră . „ 2.—
piele chagrin „ 2.60
în mătase . „ 3.85

Se află de vênḑare la

Librăria Tipografiei archidiecesane,
Sibiiu.

În tipografia archidiecesană a apărut:

CATECHISM

pentru învĕțământul religiunei drept-credinciόse rĕsăritene,

de

Moise Toma,

prelucrat de

Simeon Popescu,

ediția VIII.; prețul legat 20 cr.

Se află de vênḑare în

Libraria Tipografiei archidiecesane.
Sibiiu.

Au apărut:

Juvenilia

Proză și versuri

de

Sextil Pușcaru

à 80 cr.

Iulian Devale

Epigrame

Prețul 50 cr.

Se pot procura dela Librăria archidiecesană, Sibiiu.

Câștigul cel mai mare

în casul cel mai favorabil [185] 2—2

1.000,000 Coróne.

Consemnarea

tuturor celor 50.000 câștiguri

Cel mai mare câstig in cel mai favorabil cas

1,000,000 Kronen.

Speciell sind die Gewinne wie folgt eingetheilt.

		Kronen
1	Prämie mit	600000
1	Gew. à	400000
1	„ „	200000
2	„ „	100000
1	„ „	90000
1	„ „	80000
1	„ „	70000
2	„ „	60000
1	„ „	40000
5	„ „	30000
1	„ „	25000
7	„ „	20000
3	„ „	15000
31	„ „	10000
67	„ „	5000
3	„ „	3000
432	„ „	2000
763	„ „	1000
1238	„ „	500
90	„ „	300
31700	„ „	200
15650	à	170, 130 100, 80, 40
50,000	Gew. u. Pr. im Betrage	13.160,000

Cari se trag în șese clase.

In curênd începe a treia mare loterie de classe reg ung. Ea conține

100,000 losuri originale și **50,000** câștiguri în bani

așadar **jumĕtate** din **losuri** trebue sĕ fie trase conform specificărei alăturate și prospectul de câștig este **enorm de mare**.

In total vin **treisprețece milióne 160.000 coróne** spre decidere sigură. Cel mai mare câștig în casul cel mai favorabil

Un milion coróne.

Binevoitóre comande urgente de **losuri originale** cu prețul original stabilit după plan

pentru un **întreg** los original I. classă **fl. 6.—**
„ o **jumĕtate** „ „ I. „ „ **3.—**
„ un **pătrar** „ „ I. „ „ **1.50**
„ o **optime** „ „ I. „ „ **—.75**

se espedéză cu **ramburs** sau pe lângă **trimiterea înainte a sumei**. Liste oficióse se espedéză după tragere, planuri stau la disposiție gratis. Tragerile se efectuesc publice sub **supravegherea guvernului reg. ung.**

Ne rugăm pentru comande cât mai curênd, cel mult până la

29 Octobre a. c.,

direct la

A. Török & Co.

colectori principali

ai loteriei de clase reg. ung.

Budapesta. V. Waitznerring 4/a

Scrisóre de comandă de tăiat. **Herren A. TÖRÖK & Co., Budapest.**

Ersuche um Zusendung von .... **Original-Loos I. Classe der königl. ung. priv. Classenlotterie** nebst amtlichen Plan.

Der Betrag von. fl. .... } **ist per Nachname zu erheben.** / **folgt durch Postanweisung.** } Was nicht gewünscht bitte zu durchstreichen

Genaue Adresse.

Orológe de buzunar americane.

Cu garanță, că nickelul nu-și schimbă colórea, construcția mai esactă și mai bună decât a celor mai scumpe.

Prețul de bucată florini 3.—

Pe lângă garanță, până unde ajunge provisiunea.

Lângă orologiu lanț argintit cu 60 cr.

Aparat de ras — automat.

Fox, fabricat veritabil de solingen, distins la multe esposiții, nu cere praxă. Tăierea eschisă. Lucru curat și comod. Scutesce de bóle de piele. Durabil și scutesce de spese.

O bucată fl. 3.—

Tăișul *** e din oțel strălucitor, celelalte părți din alpacca.

Un tăiș separat lângă el fl. 1.—

Se pot comanda la:

POLLÁK SÁNDOR, representantul principal.

Budapesta, V. ker. Kálmán-utcza 17.

Colectanților se espedéză la 5 bucăți, unul gratis. [183] 7—30

Editura și tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 112 Sibiiu, Marţi, 13/25 Octobre 1898. **Anul XLVI.**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuě ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Nr. 7637 Plen.

Cercularin

către tóte oficiile protopresbiterale din archidiecesa Transilvaniei.

Prin trecerea la cele vecinice a fericitului în Domnul I. P. S. archiepiscop şi metropolit Miron Romanul de pie aducere aminte, care trecere din viéţă s'a notificat clerului şi poporului nostru archidiecesan prin cercularinl din 5 Octobre, a. c. Nr. 7610 Plen. vine a se aplica §. 155 din statutul organic, referitoriu la alegerea de metropolit şi archiepiscop.

Avênd în vedere deci dispositiunile respective din statutul organic consistoriul metropolitan prin ordinul seu din 10 Octobre, a. c. Nr. 229. a dispus luarea mĕsurilor cuviincióse pentru congresul electoral. In urma acestora consistoriul archidiecesan prin cercularinl present pe basa statutului nostru organic §§. 140, 148 şi 155. ordinézĕ, ca în archidiecesa Transilvaniei *sĕ se facă alegere de 30 deputaţi congresuali esclusiv numai pentru alegerea de metropolit şi archiepiscop,* al căror mandat espiră cu alegerea şi respective întărirea metropolitului archiepiscop, avênd a se face aceste alegeri cu esacta observare a normelor prescrise în statutul organic şi în regulamentul congresual din 1891 publicat de aicia la 2 Martiu 1892, sub Nr. 227. Plen.

Pentru alegerea deputaţilor congresuali rĕmâne în valóre împărţirea de până acuma a archidiecesei în 20. de cercuri electorale pentru alegĕtorii mireni şi contragerea acelora în 10 colegii pentru alegĕtorii din cler, după cum este publicată acéstă împărţire prin cercularinl consistorial din 11 Decembre 1895, Nr. 8524 Plen. înţelegêndus-e altcum de sine: că fie-care colegiu clerical alege pentru congresul acesta electoral câte un deputat din cler şi fie-care cerc electoral câte un deputat mirean, dând astfeliu archidiecesa în total dimpreună cu deputaţii pentru congresul ordinariu 20 de deputaţi din cler şi 40 mireni.

Conspectul comisarilor consistoriali pentru colegiile electorale preoţesci şi al celor pentru colegiile de scrutiniu mirenesci se aclude la acest cercularin sub *A*/. spre şcire şi orientare; ér pentru diferitele momente ale actului electoral se ficsézĕ pentru întrégă archidiecesa următórele ḑile:

a) pentru alegerile deputaţilor din cler: **Joi 29 Octobre**;

b) pentru alegerile deputaţilor mireni în sinódele parochiale: **Dumineca 1 Novembre**, avênd a se publica în biserică cu opt ḑile mai înainte, adecă în **25 Octobre**, ţinerea acestor sinóde;

c) pentru întrunirea colegiilor de scrutiniu: **Dumineca 8 Novembre.** Tóte aceste ḑile se înţeleg după călindariul vechiu, în anul curent 1898; fiind altcum timpul de ḑi, respective órele acestor întruniri, normate în regulamentul congresual §§. 18, 27 şi 38.

Pentru protocólele electorale ale sinódelor parochiale se aclude la acest cercularin sub *B*/ pe lângă cuvertele trebuinciόse un numĕr corespunḑĕtoriu de blanchete tipărite după formulariul statorit de consistoriul metropolitan, cu acea observaţiune, că cele cuprinse în blanchetele acestea la alinia a dóua între parantesă, au loc numai în acel cas, când lipsind din vre-o causă estraordinară lista membrilor sinodului parochial, care după regulamentul parochial §. 5. trebue compusă şi statorită pe la începutul anului, s'ar fi făcut mai în urmă o listă de acestea conform regulamentului congresual pentru alegerea deputaţilor congresuali §-16, care apoi după §. 27 tot de acolo are sĕ fie autenticată în sinodul electoral; din contră, dacă esistă, precum trebue de regulă sĕ esiste lista statorită pe la începutul anului, atunci acésta servesce esclusiv de basă la votare în sinodul electoral, nefiind permisă nici o modificare în ea, prin urmare în casul acesta sunt a se şterge din blanchete liniile cuprinse între parantese.

Se recomândă tuturor corporaţiunilor şi organelor subalterne bisericesci, ér mai ales preoţimei parochiale, sĕ studieze cu tótă atenţiunea normele prescrise pentru alegeri în statutul organic şi în regulamentul congresual provocat mai sus; apoi sĕ urmeze întru tóte conform acelora, cu atât mai vârtos, pentru că o procedură greşită la alegeri póte avea urmări grave atât pentru respectivele organe culpabile, cât şi pentru însuşi actul alegerii, înţelegându se de sine, că nu este ertat sĕ lipsécă nici unui oficiu parochial normativele amintite, pentru cari este rĕspunḑĕtoriu în prima linie parochul concernent.

Cu deosebire se atrage atenţiunea preoţimei şi a tuturor celor interesaţi la esactitatea listelor de votare, la publicarea sinódelor electorale cu opt ḑile mai inainte, la sigilarea protocólelor electorale cu dóuĕ sigile şi la punerea lor în coverte de asemene sigilate, în fine la alegerea bună a bărbaţilor de încredere pentru colegiile de scrutiniu aşa, ca cei aleşi sĕ se presenteze negreşit la locul de scrutiniu cu protocólele electorale precis la óra ficsată, pentru că la cas de întârḑiere pot se remână neconsiderate voturile sinódelor respective.

Oficiile protopresbiterale sunt însărcinate sĕ trimită cu posibila grăbire şi pe calea cea mai sigură câte un esemplariu din acest cercularin, într' una cu aclusele lui, la fiecare oficiu parochial din tracturile lor, spre care scop li se trimit de aici esemplarele trebuinciόse pentru fie-care comună materă.

Sibiiu, din şedinţa plenară, ţinută la 12 Octobre, 1898.

Consistoriul archidiecesan,
Dr. **Il. Puşcariu**
archim., vicariu archiepiscopesc.
Dr. **Elie Cristea,**
secretariu.

Nr. 7638. Plen.

Cercularin

către oficiile protopresbiterale din tracturile: Cetatea-de-pétră, Deeş, Solnoc, Dobra, Deva şi Ilia.

Prin trecerea din viéţă a fericitului în Domnul I. P. S. archiepiscop şi metropolit Miron Romanul de pie aducere aminte, s'a ivit necesitatea de a se întruni congresul electoral naţional-bisericesc, la care archidiecesa are sĕ fie representată pe lângă cei 30 de deputaţi aleşi ad-hoc încă cu întreg numĕrul deputaţilor aleşi pentru periodul de trei ani al congresului ordinariu.

Deóre-ce la congresul ordinariu cercul Solnocului, care se compune din comunele protopresbiteratelor Cetatea de pétră, Deş şi Solnoc, de present nu are deputat, fiind anulată prin conclusul congresual Nr. 28 din 1897 alegerea deputatului ales **Ioan Fărcaş**; asemenea nu are representantul seu cercul Iliei, care se compune din comunele bisericesci aparţinĕtóre protopresbiteratului Dobrei, Iliei şi din tractul Devei din comunele: *Bătrâna, Muncelul-mare* cu filiile *Boia-Bârzei* şi *Muncelul mic, Poeniţa-Tomi* cu filiile *Feresci, Merişor* şi *Runcul-mic, Socet* cu filiile *Poeniţa-Rechiţelei* şi *Runcul-mare*, fiind trecut la trépta preoţéscă deputatul mirén **Gerasim Sêrbu**: în conformitate cu dispoziţiunile din Statutul organic §. 150 se dispune prin acésta alegerea de deputaţi mireni în aceste cercuri cu valóre numai pentru restul periodului actual, fiind a se observa şi la acestea esact normele prescrise în Statutul organic şi în regulamentul congresual din anul 1891, publicat de aicia la 2 Martiu 1892 sub Nr. 227 Plen.

Pentru diferitele momente ale actului electoral se ficsézĕ şi aici următórele ḑile:

a) Pentru alegeriie în sinódele parochiale: **Dumineca 1 Novembre,** avênd a se publica în biserică cu 8 ḑile mai nainte, adecă în **25 Octobre** ţinerea acestor sinóde;

b) pentru întrunirea colegiilor de scrutiniu: **Dumineca în 8 Novembre.** Tóte aceste ḑile se înţeleg după calendarul vechiu, în anul curent 1898 fiind altcum timpul de ḑi, respective órele acestor întruniri, normate în regulamentul congresual §. 18, 27 şi 38

Pentru protocólele electorale ale sinódelor parochiale se aclude la acest cercularin sub *B*/. pe lângă cuvertele trebuinciόse un numĕr corespunḑĕtoriu de blanchete tipărite după formularul statorit de consistorul metropolitan, fiind a se observa în celelalte tóte dispoziţiunile, cari în special s'au accentuat în cercularinl tot de acest dat şi numĕr referitor la alegerea deputaţilor pentru congresul electoral.

Se observă, că pentru înlesnirea singuraticelor sinóde parochiale alegerea de deputaţi pentru restul periodului ordinariu s'a pus tot în ḑiua aceea, în care sunt a se alege deputaţii la congresul electoral, însĕ alegerile aceste au sĕ se facă independent unele de altele, fiind a se face mai ântâiu alegerea de membru ordinariu pentru restul periodului, şi numai după-ce s'a terminat acea alegere, s'a subscris, s'a pus în cuvertă protocolul şi cuverta s'a sigilat în regulă, numai după aceea sĕ urmeze alegerile pentru deputaţii ad-hoc la congresul electoral.

Ordinea acésta sĕ se observe şi la scrutiniu.

Oficiile protopresbiterale sunt însărcinate sĕ trimită cu posibila grăbire şi pe calea cea mai sigură câte un esemplariu din acest cerulariu, într' una cu aclusele lui la fiecare oficiu parochial din tracturile lor, spre care scop li se trimit de aici esemplarele trebuinciόse pentru fie-care comună materă.

Sibiiu, din şedinţa plenară, ţinută la 12 Octobre, 1898.

Consistoriul archidiecesan,
Dr. **Il. Puşcariu**
archim., vicariu archiepiscopesc.
Dr. Elie Cristea
secretariu,

Din partea Venerabilului Consistoriu diecesan din Caransebeş s'a dat următorul cercular:

Nr. 3602 B. ex 1898.

Prea On. Domni protopresbiteri, M. On. Domni administratori protopresbiterali, Onorată preoţime parochială!

Cu adêncă durere sufletéscă vin a aduce la cunoscinţa iubitului Nostru cler şi popor credincios, că atotputernicul Dumneḑeu după sfaturile sale cele necuprinse de mintea omenéscă a chemat la sine pe archiepiscopul şi metropolitul nostru Miron, şi astfeliu Escelenţia Sa Inalt Preasânţitul archiepiscop şi metropolit Miron Romanul nu mai este între cei vii, mutându-se după un morb greu de şese sĕptĕmâni la cele vecinice în nóptea trecută, adecă Dumineca în 4/16 Octobre la 11 óre, şi lăsând în adânc doliu întréga nóstră Metropolie gr.-or. română din Ungaria şi Transilvania, şi în deosebi eparchia Sa, archidiecesa gr.-or. română din Transilvania, după-ce a condus Metropolia în decurs de aprópe un pătrar de seclu, cu tact, înţelepciune şi prudenţă, purcese din intimele convingeri ale Sale.

Deci, pentru-ca şi Noi sĕ ne arĕtăm simţĕmintele Nóstre de doliu pentru acest cas dureros şi jalnic, dispunem, ca în fiecare comună bisericéscă din diecesa Nóstră a Caransebeşului:

1) Sĕ se tragă clopotele de trei ori pe ḑi până Dumineca viitóre în 11/23 Octombre a. c., începênd dela primirea cercularului de faţă.

2) Pe bisericile şi edificiile şcólelor nóstre sĕ se pună steag negru.

3) Dumineca în 11/23 Octobre a. c. sĕ se pomenéscă numele Inaltului rĕposat la santa proscomedie; apoi în ectenia morţilor de după sânta evangelie, precum şi la eşirea preotului cu sântele daruri.

4) Tot în Dumineca acésta după terminarea sântei liturgii sĕ se facă părăstas pentru odichna sufletului Inaltului rĕposat, despre ţinerea cărui părăstas sĕ fie avisaţi de timpuriu în mod corĕspunḑĕtoriu credincioşii nostri, pentru de a putea lua parte la sĕrbarea dênsului.

5) In fine numele rĕposatului archiepiscop şi metropolit sĕ se întroducă în dipticul archiereilor rĕposaţi.

Caransebeş, în 5 Octobre 1898.

Episcopul diecesan
Nicolae Popea m. p.

Condolenţe.

din incidentul morţii I. P. S. Metropolit Miron.

Preavenerabilulu Consistor Metropolitan greco-oriental Sibiiu.

Umbră de adâncă jele s'a întins peste oraşul nostru. Mórtea nemilósă a secerat o nóuă jertfă.

Escelenţia Sa, preavrednicul domn metropolit *Miron Romanul*, a trecut după un greu morb într'o lume mai bună.

Ceea-ce a fost la dênsul muritor se va restitui mamei tuturora — pămêntului. Activitatea sa și faptele sale însĕ rĕmân pentru posteritate și îi asigură și dincolo de mormênt o amintire plină de respect.

La catafalcul sĕu stă, plecându-se înaintea maiestății morții, și cetatea liberă regéscă Sibiiu și cetățenii ei cuprinși de jale și cu cugetul la concetățénul decedat, care a întimpinat cu bunăvoință si simpatie interesele cetății și ale locuitorilor ei, fiind pururea un amic sincer și promovător al binelui acelora.

Astfeliu rugăm pe Preavenerabilul Cons. metropolitan, carele a perdut în Escelenția Sa capul și scutul seu, sĕ binevoiască a considera aceste rênduri drept mărturie a jalei nóste sincere pentru decedatul și a primì totodată espresiunea condolenței nóstre.

Sibiiu, 18 Octobre 1898.

Din ședința Magistratului cetății libere regesci Sibiiu.

Drotlef, primar. *Theil*, protonotar.

*

Dela antistia comunității israelite din Sibiiu.

Nr. 92/898.

Preavenerabilului Consistor metropolitan gr.-or. din Sibiiu.

Din incidentul decedării Escelenției Sale odinióră archiepiscop și metropolit Dr. Miron Romanul, presidiul comunității israelite din loc dă espresiune adâncei sale condolențe pentru grava perdere ce a îndurat-o consistoriul.

Sibiiu, 20 Octombre 1898.

Cu stimă:
Dr. Schwarz, președinte.

*

Ilust. Sale Dr. Ilarion Pușcariu, în Sibiiu.

Zilah, 20 Oct.

Adênc consternați asupra morții prea iubitului nostru cap bisericesc, și imposibilă fiindu-ne participarea la înmormêntare, rugăm primirea și împărtășirea espresiunii celei mai profunde condolențe.

Pentru comitetul parochial din Tresnea
Iovian Murĕșan, paroch.

*

Prea ven. Consistor archid. în Sibiiu.

Satulung, 20 Oct.

Parochia Cernatul-Săcelelor simte cea mai adâncă durere pentru perderea prin mórte a bunului nostru archiepiscop și Metropolit Miron Romanul.

Pentru comitetul parochial:
Urdea, paroch, președinte.

*

Il Sale Dr. Il. Pușcariu, vicariu, Sibiiu.

Brașov, 19 Oct.

Comitetul parochial român din Brașov-cetate, pătruns de adâncă durere pentru perderea preasfințitului nostru Archiepiscop și Metropolit Miron Romanul, esprimă cele mai vii condolențe și se asociază la doliul general.

Baiulescu, protopop.

*

Părintelui Archimandrit Dr. Pușcariu, în Sibiiu.

Bocșa-germână, 20 Oct.

Reuniunea invĕțătorilor din diecesa Caransebeșului împreună cu biserica și poporul român ortodocs deplânge și jelesce decedarea binemeritatului Metropolit Miron Romanul, membru onorar al Reuniunii.

Ioan Ionașiu președ Reun.
Ioan Marcu not. gen.

Iar la adresa prea onoratei familii Cosma au mai sosit următórele condolențe:

Brașov 19 Oct.

Primiți sincere condolențe pentru durerósa perdere a preabunului și neuitatului unchiu. *Nemeș.*

*

Sibiiu, 19 Oct.

Precum marele fericit Șaguna prin restabilirea și desvoltarea așezămintelor s. nóstre biserici naționale s'a făcut nemuritor: nu mai puțin are și trebue sĕ fie eternă memoria și numele Aceluia, care cu o înțelepciune rară și o tărie bărbătéscă, în împregiurări grele, a sciut a le apăra și conserva acele instituțiuni pentru posteritate.

Un asemenea bărbat mare a perdut sânta biserică și națiunea prin mórtea neașteptată a Sânțitului archiepiscop și metropolit Miron Romanul!

Perderea e mare și durerósă!

Bunăvoința lui părintească, ce și eu — modestul — am esperiat-o din partea fericitului, me indémnă a-mi manifesta sentimentele pline de durere pentru perderea cea mare ce ați îndurat și îndurăm cu toții.

Dr Ioan Nemeș, advocat.

*

Bucuresci, 19 Oct.

Luăm viie parte la profunda dvóstră durere.

Zoe, Virgil Arion.

*

Beinș, 19 Oct.

Față de durerea ce v'a causat mórtea ilustrului unchiu, primiți espresiunea condolenței mele.

Diamandi.

*

Lipova, 19 Oct.

Alăturându-ne la adâncul doliu al întregei biserici și națiuni române, din incidentul trist al încetării din viață a marelui archiepiscop și metropolit, ne rugăm sĕ primiți cele mai sincere condolențe dela

protopopul *Hamsea și fam.*

*

Saagh, 18 Oct.

Eu sunt bolnav. Plâng și me tânguesc împreună cu biserica nóstră după nobilul suflet și prea înteleptul cap al bisericei nóstre, scumpul dv. unchiu, metropolitul Miron Romanul. Sincerul jeluitor

Lenger

*

Oradea-mare 19. Oct.

Plâng cu voi dimpreună perderea amicului din fragedă copilărie. Lui repaus etern, vóue mângăiere dela Dumnedeu.

Iosif Roman.

*

Arad, 19. Oct.

Comitetul parochiei gr. cat. cu pietate se alătură doliului, ce a cuprins biserica ortodoxă română prin mórtea înțeleptului archiepiscop și metropolit Miron Romanul.

George Telescu protopop, președinte; *Stefan C. Popp* notariu

*

Clușiu, 19. Oct.

Pentru mórtea iubitului dv. unchiu și preasânțit metropolit Miron Romanul, primiți cu întréga familie expresiunea condolențelor nóstre profunde.

Dr. Ilea și familia.

*

Brașov, 19 Oct.

Permiteți-mi, ilustră Dómnă, ca în marea durere, ce v'a cuprins nobila dv. inimă, sĕ ve exprim și eu cele mai sincere condolențe. Am dulcea speranță și credința tare, că atotputernicul ve va da mângăiere deplină, alinând chinurile sufletului dv. sfășiat de dureri.

George Vătășan, prof.

*

Iași, 20 Oct.

Sincere condolențe.

Titus Alice Cerne.

*

Rîmnicu-Sărat, 20 Oct.

Primiți condolențele mele.

Antonescu, senator.

*

Satulung, 20 Oct.

Părtași de durere comună, ce o simte românismul și biserica nóstră ortodoxă prin mórtea marelui și bunului nostru Archiepiscop, trimitem jalnicei familii cele mai respectuóse condolențe.

Preoții *Alexe* și *Romul Verzea.*

*

Beinș, 20 Oct.

Regret din inimă mórtea eruditului archiereu. Fi-i țărîna ușóră. Primiți expresia condolenței mele.

Dumbrava.

*

Arad, 20 Oct.

Primiți, preastimată dómnă, expresiunea sincerei nóstre condolențe pentru marea perdere, ce sufere biserica, dvóstră, și toți aderenții adicți prin mórtea preatimpurie a fericitului metropolit Miron.

Pagubă.

*

Brăila, 20 Oct.

Rog, primiți expresiunea profundelor mele regrete și sincere condolențe.

Cioranu.

*

Brașov, 20 Oct.

Primiți condolențele mele pentru perderea înaltului unchiu și părinte.

Profesorul *Bogdan.*

*

Oravița, 20 Oct.

Cele mai profunde condolențe la perderea enormă ce ați îndurat și o suferìm cu toții.

Trăilă.

*

Chișineu, 20 Oct.

Impărtășesc din tot sufletul durerea, ce ve zguduie pentru trecerea din viață a preabunului și neuitatului dv. unchiu, a Escel. Sale domnului archiepiscop și metropolit al românilor gr.-or. din Transilvania și Ungaria. Bunul Dzeu sĕ ve mângăie și sĕ îndure de noi și biserica nóstră.

Mihaiu *Veliciu.*

*

Caransebeș, 20 Oct.

Primiți manifestarea adêncei mele condolări pentru trecerea la eternitate a marelui nostru metropolit.

Ionașiu.

*

Caransebeș. 20 Oct.

Mĕ asociez la jalea D-Vóstră și a bisericei pentru perderea demnului nostru archiepiscop și metropolit.

Traian *Barzu* asesor cons.

*

Caransebeș, 20 Oct.

Cu adêncă durere pentru trecerea la cele vecinice a luminatului și vrednicului nostru metropolit și unchiu al Dv., ve rog, primiți sincera mea condolență.

Traian *Badescu.*

*

Caransebeș, 20 Oct.

Rog primiți sincere condolențe la perderea înțeleptului și neînfrântului nostru metropolit.

Barbu.

*

București, 20 Oct.

Condolențele nóstre pentru perderea ilustrului defunct.

Frații *Tuducescu.*

(Vor urma).

Participanții
la jalea nóstră.

Din frumosul numĕr de Românì, atât din cler cât și mireni, de aprópe și de departe, gr.-orientali și gr.-catolici, cari au grăbit la Sibiiu pe trista di de Joi în 8/20 Oct., pentru a petrece la locul de vecînică odichnă rĕmășițele pămêntesci al archiepiscopului și Metropolitului Miron Romanul, — ne-am putut însemna pe următorii. Ii înșirăm aci după partea locului de unde au venit și întrucât i-am putut afla. Mulți ne-au scăpat din vedere și despre mulți n'am ajuns sĕ luăm informațiune și notiță.

Iată pe cine ne-am însemnat:

Dela *Arad* și din diecesa Aradului afară de P. S. S Părintele Episcop *Ioan Mețianu* și de protosincelul Augustin *Hamzea*, au mai venit sĕ dee ultimele onoruri rĕposatului Metropolit: dnii Ignatie *Papp*, Petru *Truța*, Pavel *Rotariu*, trimiși ai consistorului, apoi părintele Vasile Mangra, preotul Iosif Oprean din Soborșin, Nicolau Gurban protopopul Butenilor, învĕțătorul Givulescu din Soborșin și dl advocat Aurel Popovici din Nădlac

*

Dela *Caransebeș* și diecesa lui, afară de P. S. S. Părintele Episcop *Nicolae Popea* și de archimandritul Filaret Musta, au mai venit pentru diua înmormêntării Mihail Popovici protopopul Orșovei și P. Proșteanu dela Orșova.

*

Dela *Oradea-mare* au sosit din acest incident: Preacuvioșia sa vicariul Iosif Goldiș, apoi d-nii Nic. Zigre, I. Papp protonot. comitatens și N. Roxim.

*

Din *Tractul prot. al Abrudului* au venit: P. O. d. protopop tractual Petru Popovici, George Lupu, preot în Roșia, Emanuil Beșa, preot Zlatna; Nicolaie Baieșan preot Bucium-Isbita; Ludovic Giurca înv. Zlatna, Candin David proprietar în Bucium-Isbita.

*

Din *tractul prot Treiscaune* P. O. domn protopop tractual Dimitrie Coltofeanu.

*

Din *tractul prot al Reghinului* P. O. domn protopop tractual Galacteon Șagău, dl advocat Dr. Ioan Popescu.

*

Din tractul prot. al Mercurei, P. O. dn protopop tractual Ioan Droc; Ioan Șerb, Nicolae Dobrotă și Ilie Dobrotă, preoți, Aron Șerb, diacon, din Poiana; Ioan Ghenie, preot, Rod; Ioan Lazar și Ioan Orăștian preoți în Apoldul de jos, Ilie Pop, preot Murĕș-Ludoș; Crucian Mărginean, preot Cenadie; apoi învĕțătorii Petru Lunca și Vas. Dobrescu din Rod; Ioan Nicóră și Daianu din Mercurea; Ioan Tróncă și Ilie Tanase din Murĕș-Ludoș. Afară de aceea din Mercurea 4 țerani, în frunte cu învĕțătorii lor, ca deputațiune specială a comunei bisericesci; din M.-Ludoș 4 țerani în frunte cu învĕțătorii și preotul numit, ca deputație a comunei bisericesci, etc.

*

Din *tractul prot. al Orăștiei* a venit P. O. domn protopop tractual Vasile Domșa, dl Dr. Ioan Mihu.

*

Din *prot. Târnava* era present P. on. d-n protopop tractual Nicolae Todoran și părintele Iosif Crișan, preot în Boian.

*

Din *tractul prot. al Mureș-Oșorheiului* a venit Pr. on d-n protopop tractual Nicolae Mănegutiu, Stefan Rusu, preot în Nasna și Vasile Hodoș preot în Icland.

*

Din *tractul prot Alba-Iulia* au participat: părintele Florian Rusan, preot in Alba-Iulia și adm. protopopesc; Nicolae Cado și George Albu preoți în Pâclișa; Irimie Iliescu preot în Stremți, Ioan Russu preot la penitențiarul din Aiud; Iuliu Roșca, înv. în Alba Iulia.

*

Din *tractul prot. al Mediașului* erau presenți: Pr. on. d-n protopop tractual Romul Mircea și George Crișan, capelan din Mediaș; Dionisiu Chendi, preot în Șaros.

*

Din *tractul prot. a Deșului* a venit sĕ-și represinte tractul P. O. D. protopop Teodor Herman.

*

Din *tractul prot. al Iliei* a participat P. O. dn. Avram P. Păcurariu protopopul tractual.

*

Din *tractul prot. al Devei* au venit: P. O. D. protopop tractual George Romanul, Petru Șinca preot în Batiz, Alexandru Moldovan sen. și Ioachim Olariu, din Deva,

*

Din *tractul prot. Bistrița* au sosit pentru tristul incident: P. O. d. protopop tractual Simeon Monda, și părintele Teodor Vrășmaș preot, protopop onorar, în Borgo-Prund.

*

Din *tractul prot. al Avrigului* au participat la înmormêntare; P. o. d. protopop tractual Ioan Cândea; Mihail Cândea și Vasiliu Maxim, preoți Avrig; Toma Dragomir, preot Porcești, Toma Doican, capelan Sebeșul inf; Ioan Mateiu preot Sebeșul sup.; Dimitrie Mandeal și Ioan Mandeal preoți în Porumbacul de jos; Nicolae Solomon preot în Porumbacul superior rĕsăritean; Nicolae Borza preot în Viștea de jos; Solomon Făgărășan, capelan în *Drăguș*, unde mai pe urmă a sfințit Esc. Sa reposatul Metropolit, frumósa biserică; Nicolae Cucu, preot Corbi; apoi învĕțătorii: Ioan Racotă, Nicolae Spârlea, Vas. Corcodel din Avrig; Pompiliu

Bânda înv. Porcești; George Jugărean din Porumbacu sup. apusean; — afară de aceea mai multe *deputațiuni*, si anume deputațiunea comunei bisericești Avrig, stând din 10 persóne, țĕrăni cu învĕțătorii lor și preoții în frunte; deputațiunea comunei Porcești din 10 persóne; a Sebeșului inf. de 6; a Sebeșului sup. de 4 pers.; a Porumbacului sup. rĕsăritean de 4; a Viștei-de-jos de 4, în mijloc cu dl notariu George Borza; a comunei Drăguș de 4, a comunei Corbi de 4, peste tot locul preoții și învĕțătorii în frunte.

*

Din *tractul protopresbiteral al Seliștei*: Ioan Popa, preot în Seliște, Alexandru Borcea capelan în Seliște; Petru Iuga sen. adm. prot., Petru Juga jun. capelan și I. Iosof, preoți, din Tilișca; Ioachim Muntean și Ioan Manta, preoți în Gurarîu: Valeriu Popoviciu preot în Sibiel; George Ittu preot Vale; Ioan Hanzu preot Cacova; Augustin Micu, preot Mag; Nicolau Isac și Nicolae Aleman preoți în Topârcea; — apoi următorii d-ni învĕțători: D. Lăpădat, N. Neamțu, I. Crișan, P. Giura, Dumitru Mosora și d-șóra înv. Iuliana Iovescu, din Sĕliște; Ioan Răchițan, Galeș; I. Bratu, Dumitru Iosof, din Tilișca; Nicolae Patachi din Săcel; Constantin Țintea din Vale; Valeriu Arseniu, Ioan Hanzu, Ioan Chipară din Gurarîu; Iosefiina Trifan din Sibiiel; — apoi un frumos numĕr de mireni, precum: Petru Drăghici, protopretor cercual, Nicolau Hențiu, notar, Dr. N. Comșa, Ioan Banciu, Dionisiu Roman, Ioan Comșa, Nic. Sêrbu, Dum. Chirca, Ilie Hociotă, Iordachie Roșca, Ilie Popa Ioan Borcea faurul, Ioan Țintea etc. etc. din Seliște; Avram Acilenescu, notariu în Galeș, Ioan Lazar, primar în Galeș, și alții mulți a căror numa ne-au scăpat.

*

Din *tractul prot. al Zarandului* au venit și participat P. o. d. protopop tractual Vasile Damian, Nicolau Pop, capelan în Ormindea, și I. Coțoiu din Baia de Criș, — apoi P. o. d. George Părău directorul gimnasiului din Brad și dl Dr. Pavel Oprișa, ca delegațiune a gimnasiului nostru confesional inf. din Brad.

*

Din *tractul prot. al Brașovului* au venit, în frunte cu pr. on. dni protopresbiteri Bartolomeiu *Baiulescu* și Vasile *Voina*, mai multe deputațiuni, atât în numele tractului, cât și a parochiei, a școlelor medii centrale române gr. or. și a diferitelor corporațiuni de acolo. Anume:

a) Parochia Brașov-cetate representată prin P. O. d. Bartolomeiu Baiulescu protopresbiter și Nicolau Flusturan comerciant.

b) Parochia Brașov Sftul Nicolae, representată prin P. O. d. Vasiliu Voina protopresbiter, Nicolau Mamă, comerciant și Sterie Stinghe comerciant.

c) Eforia școlelor nóstre centrale din Brașov, representată prin d-nii Lazar Nastasi, profesor gimn. și Dr. Vasilie Saftu, paroch.

d) Școlele medii și școlele comerciale, representate prin dnii Virgil *Onițiu*, director gimnasial, Arseniu *Vlaicu*, director al școlelor comerciale și Georgiu *Chelariu* profesor și director de studií la școla reală.

c) Casina română, a fost representată prin d-nii Iosif Pușcariu, advocat și George Birea, comerciant.

*

Din *tractul prot. al Dobrei* a venit P. O. d. Avram S. *Pĕcurariu*, administratorul tractual.

*

Din *tractul prot. al Hațegului* P. O. d. protopop tractual Vespasian T. Gheaja, Petru Popovici preot în Sântă-Maria-de-peatră, Avram Stanca preot Petroșeni și dl Ambrosiu Bârsan din Hațeg.

Din tractul prot. al Sibiiului au luat parte: P. O. d. protopop tractual Ioan Papiu, Toma Dragomr, preot în Porcești; Ioan Doican, preot în Sebeșul-de-sus; Ioan Druhora, preot în Boița; Nicolae Muntean preot adm. prot. în Nocrich; Ioan Popa, înv. în Porcesci; Dumitru Cândea, înv. Sebeșul sup.; Teofil Căliman și Ioan Crăciun, învĕțători în Boița; Ilie Georgescu, Elie Ciuruga, Romul Vraciu, învĕțători în Poiana; apoi dl Cloaje, comerciant în Boița, cu familia, dl Anghel Filip, comerciant în Porcesci.

*

Din *tractul prot. al Făgărașului*, au fost de au luat parte: P. O. d-n protopop tractual Iuliu Dan, Nicolau Clonța, preot în Beclean; Vincențiu Grama, preot Riușor; Nicolau Aron, preot Galați; Nicolae Barbat, preot Șercăița; Iosif Hărciogea, preot Herseni; Vasile Mușat, preot Sâmbăta inf.; George Popovici preot Mărgineni; David Chiujdea și Lazar Popa, preoți în Șinca-nóuă; — Vasile Berescu, înv. Făgăraș; Traian Păcală înv. Galați; Sebastian Stan, înv. Sâmbăta inf — apoi d-nii Dr. Nicolau Turcu și Dr. Șenchea, advocați în Făgăraș.

*

Din *tractul prot. al Branului* au participat dl Dr Iancu Mețianu advocat în Zernești.

—

Notă. Pe participanții, sigur numĕroși, pe cari nu i-am cuprins în acest raport, neputêndu-i observa orĭ lua informații despre toți, — făcêndu-ne atenți la omisiune, cu plăcere îi vom aminti încă, drept completare.

—

Ca completare. In legătură cu punctul 4 din mĕsurile luate de către Preaveneratul Consistor archidiecesan din incidentul trecerii din viață a fericitului în Domnul archiepiscop și Metropolit Miron Romanul, publicate în numĕrul 110 al ḑiarului nostru, amintim, că încă *înainte* de ținerea acelei ședințe plenare s'a notificat tristul cas la cancelaria de cabinet a Maiestății Sale monarchului, guvernului țerei, episcopilor nostri, consistorielor eparchiale din metropolie tuturor oficiilor nóstre protopresbiterale, direcțiunilor scólelor nóstre, tuturor archiereilor ortodocși, patriarchului sêrbesc din Carlovițși patriarchului din Constantinopole.

*

Cunună pe sicriul fericitului Metropolit Miron, a pus și comitetul parochial din suburbiul inferior din Sibiiu, ceea-ce ne scăpase din vedere și întregim acum cu plăcere.

Din presa română.

„Gazeta Transilvaniei“ de Duminecă *(23 Oct. n.)* revenind asupra trecerii din viață a capului bisericii nóstre gr.-or. ardelene scrie următorul articlu:

„Sunetul jalnic al clopotelor dela tóte bisericile române greco-orientale din Transilvania, Bănat și Țéra unguréscă a vestit deja pretutindenea trecerea din viéță a archiepiscopului și Metropolitului Miron Romanul, întêmplată înainte cu șése ḑile.

Metropolitul Miron a fost al treilea dela reînființarea Metropoliei și dela întrarea în vigóre a Statutului organic, prin care s'a stabilit și întărit constituția bisericei. Lui i-a fost dat dela Provedință sĕ cârmuéscă biserica aprópe douĕḑeci și cinci de ani pe temeiul nouĕlor ei instituțiuni, ce le-a pus în viéță stăruința de fier și înțelepciunea marelui seu premergĕtor Andreiu Baron de Șaguna.

Cum a păzit metropolitul Miron acele instituțiuni; cum a lucrat și luptat pentru înaintarea bisericei și a sântelor ei scopuri religióse, morale și culturale; cum a apărat legea și limba românéscă în contra uneltirilor și prigonirilor dușmane: despre tóte acestea va rĕspunde judecata dréptă a istoriei. *Cei ce vor scrie însĕ despre archipăstorirea rĕposatului archiereu, nu vor puté trece cu vederea, că timpul cât a condus el Archidiecesa și Metropolia a fost un timp greu și viforos, cât se póte de nefavorabil nisuințelor și aspirațiunilor némului și bisericei române.*

Multe s'au așteptat și mult s'a pretins dela bărbatul, ce se afla la cârma bisericei tocmai în aceste vremuri grele și vijeliόse. Intru cât s'au împlinit așteptările și întru cât nu, nu este aḑi momentul potrivit de a judeca.

Nu putem sĕ nu ne reamintim însĕ acele puncte luminóse din viața și activitatea archipăstoriului, când, spriginit de fii bisericei, și-a ridicat glasul întru apĕrarea *autonomiei bisericei* și a constituției ei, și pentru apĕrarea *școlelor* de sub scutul bisericei în *potriva povoiului de maghiarisare.*

Cât de călduros scia se se avênte spiritul rĕposatului metropolit în apĕrarea marilor bunuri ale neamului, în clipitele, când nu se afla nemijlocit sub ochii și amenințarea torturătorilor sĕi dela stăpânire, ne-o arată cu deosebire circulara ce a edat-o cu prilegiul sĕrbărilor milenare unguresci.

Acum, treiḑeci de ani după inaugurarea constituției bisericesci, rĕmase érăși vĕduvit scaunul archiepiscopesc și metropolitan între cele mai grele împrejurări, în care se află biserica și neamul românesc.

De-ar înțelege fii bisericei și ai neamului cât de mult se cere dela ei, tocmai în aceste grele timpuri sĕ se însuflețéscă de acea iubire, care sĕ-i lege strîns, întărindu-i; ca sĕ nu-i pótă înfrânge nici rĕutatea dușmanului, nici invidia dintre frați!

Des'ar pătrunde de marea rĕspundere față cu viitoriul bisericei române naționale acei representanți ai ei, cari în curênd vor fi chemați sĕ alégă pe noul metropolit.

Atunci am putea sĕ rĕsuflăm cu nόnĕ speranțe și încrederi în viitor, și sufletul reposatului metropolit ar zimbi cu mulțumire vĕḑênd, că se împlinesce dorința, ce de atâtea ori a esprimat'o când a fost în viață, ca toți fii credincioși sĕ se unéscă în iubire, în cugete, în aspirațiuni și astfel sĕ lucreze împreună cu devotament pentru binele și prosperarea bisericei și a poporului.

Din ROMÂNIA

—

(Principele Ferdinand peste iarnă). Se dă ca sigură știrea că la 1 Noemvrie, c. A. S. R. Pincipele Ferdinand al României, va pleca la Canes sau la Nice, unde va petrece iarna.

*

(Un pod măreț peste Ialomița). Se vor începe în cursul lunei curente lucrările pregătitóre pentru înființarea unui pod metalic peste Ialomița la Têrgoviște, în locul vechiului pod de lemn Mihai-Bravul, care este fórte deteriorat.

Pentru acéstă lucrare Statul va da o subvenție de *100.000 lei și tablierul metalic*, iar prin personalul de care dispune, va face studiile și va supraveghia executarea lucrărilor, rămânênd ca județul Dâmbovița sĕ contribue și el la facerea acestei lucrări, care este în folosul atât al orașului, cât și al întregului județ.

Județul Dâmbovița se interesa de mult de refacerea podului Mihai-Bravul; acum județul și orașul își vor vedea în curênd realisate dorințele.

AVIS! **Cu numĕrul acesta sĕ sistézá espediția „Telegrafului Roman,“ la adresa acelora, cari nu și-au achitat abonamentul întreg pe a. c.**

Administrațiunea Telegrafului Român.

Noutăți.

Congresul național-bisericesc pentru alegerea de nou Archiepiscop și Metropolit al bisericei nóstre, precum s'a decis în consistorul metropolitan, va fi convocat la Sibiiu pe ḑiua de 17 Decembre st. v.

Despre pregătirile pentru acest congres electoral, a se vedea circularele din fruntea numĕrului present al foii nóstre.

*

Constituire. *Societatea de lectură a studenților dela școla comercială superióră gr.-or. română din Brașov* s'a constituit pentru anul școlastic 1898/99 în modul următor: Conducătorul societății Dl. profesor Andreiu Bîrseanu. Vice-președinte: George Bărescu cl III com.; secretar: Ioan Reboga cl. III com.; vice-secretar I. Budiu cl. II com.; cassar Nicolae Munthiu cl. III com.; bibliotecar. E. Comșa cl. II com.; vice-bibliotecar G. Muntean cl. I com.; controlor C. Crețoiu cl. II com.; econom: M. Cinchesa cl. I com. In comisia literară s'a ales: din cl, III com.: E. Ressu, E. Tișca și I. Ovesea; din cl. II com. V. Puffu și A. Fatuleț; din cl. I com. Radu Popea.

*

A treia lotteria de classă reg. ung. priv. Conform plenului, ce ne stă înainte tragerea primei classe a loteriei de clasă a 3-ia va avé loc la 17 și 18 Novembre a. c. și facem atenți pe cetitorii nostri mai vêrtos la anunțul fiirmei Budapestane A. Török Co. Acéstă firmă nóuĕ cunoscută o putem fόrte bine recomanda, deórece e strict reală și servéște pe cumpĕrătorii ei punctual. Se pare că Fortuna a surîs cu grațiile ei cu deosebire acestei firme, deórece acésta după informațiunile nóstre a plătit clienților în prima și a 2-a loterie ca un milion cincisute de mii corόne câștiguri. Numărul câștigurilor precum și al prețurilor losurilor I-ei classe și adecă unul întreg fl. 6 o jemĕtate fl. 3 pătrar fl. 1·50 și o optime 75 cruceri rĕmaseră aceleași și la a treia lotterià. Cine așadară vrea sĕ tindă mâna norocului se póte cu tótă încrederea adresa către colectorul principal A. Török & Co. Budapesta.

—

Varietăți artistice-teatrale. — Repertoriul Teatrului național din Bucuresci pentru stagiunea din iarna acésta s'a întocmit deja. Piesele originale românesci sunt în majoritate: o notă bună pentru nóua directie (dl Petre Grădișteanu).

— Stagiunea Teatrului Național român s'a început în primele ḑile ale lui Octobre st. v. pentru dramă și comedie, iar pentru operă și operetă începe în Novembre.

— Direcția operei a înjghebat o școlă de balet.

— D-na Vlădaia, (care a dat o serie de concerte vara asta pe la noi în Transilvania și Bănat), apoi d-na Medeian, precum și Dra Mărculescu, n'au mai fost angajate pentru stagiunea din iarna acésta.

— Dl *Vasiliu Popoviciu*, cancelist consistorial în Sibiiu, tenoristul bine cunoscut la noi din concertele „Reuniunei române de musică“ a fost angajat la Opera română din București. Dl. Popovici, elevul distinsului măiestru George Dima, va pleca ḑilele acestea la Bucuresti, unde sĕ va inscrie totodată și ascultător la conservatorul de musică.

Asociațiunea.

—

Adunarea dela Oravița.

Convocare

Din încredințarea comitetului central al „Asociațiuni pentru literatura română și cultura poporului romnn“ am onóre a convoca pe toți membrii și binevoitorii particulari și corporațiuni civile și bisericești, din cercurile pretoriale: Oravița, Iam și Moldova, cari doresc a se înscrie de membri ai asociațiunii, la adunarea constituantă a despărțămêntului *Oravița*, pe 29 Octobre 1898 st. n. la 2 óre d. a. în localul băncii „Oraviciana“ de aici.

Program: 1. Deschiderea adunării prin delegatul Asociațiunii. 2. Constituirea biroului. 3. Inscrierea membrilor și respunderea tacsei. — 4. Alegerea comitetului cercual 5. Autenticarea procesului verbal. —

Oravița la 5 Octobre 1898

delegatul comitetului central
I. Trăilă.

Pe aiurea și pe la noi. .

— Exposiția de vite din Craiova —

Precum aflăm din ḑiarele bucureștene, la *Craiova* (în România) se arangéză ḑilele astea o *exposiție de vite.*

Sĕ arangéză și la noi tot ḑilele astea, în 30 Oct. n., la Sebeșul-săsesc una.

Dar în vreme-ce noi trebue sĕ ne purtăm singuri greutățile alor astfel de exposiții, ne bate la ochi părintésca îngrijire ce ministeriul român respectiv îl pórtă alor astfel de întreprinderi.

Pe când comitetul „Reuniunei române de agricultură din com. Sibiului“ e nevoit sĕ vestéscă prin programul exposiției pe exponenți, că exponenții vor trebui sĕ îngrijască ei înșiși de vitele lor și de hrana lor, — pe atuuci ministeriul român a dat de veste, că tóte vitele ce vor fi aduse la exposiția craioveană, vor fi hrănite în timpul exposiției, cu grăunțe și cu fân, pe contul ministeriului de domenii!

Veḑi, altfel e pe aiurea, în țara bunilor nostri frați liberi, și altfel pe la noi!..

Voci din public.

Scrisóre de mulțumită din America.

Copia scrisórei originale, tradusă verbal românesce.

Domnului **Franz Wilhelm,** farmacist,
Neunkirchen, Austria de jos

New-Jork, 18 Mai 1898.

Iubite Domnule!

In Noembre 12 anul 1895 eram aşa de bolnav de reumatism, că am fost silit, sě mě pun la pat. Opt luni de ḑile a trebuit sě zac în acelaş loc, fără sě mě pot mişca; greutatea corpului mi s'a redus dela 175 Ibs la 130 Ibs, un semn despre durerile grozave, ce-am avut sě îndur în atâția ani. N'am lăsat mai nimic neprobat, însě după ce folosém ceva, aşa am auḑit de liniments electric., scalde turceşti, şi după tot feliul de ocupațiuni medicale, nu me simțém mai bine, aşa că ultimul medic ce l'am ocupat mi ḑise, că nu primesce mai mulți bani dela mine, pentrucă banii sunt aruncați fără scop.

După ce trecu vreme la mijloc, întâlnii un amic al meu, care-mi spune de **tea Wilhelm pentru curățirea sângelui antiarthritică, antirheumatică,** ce-ar fi un mijloc fără greş contra rheumatismului. Eu ii povestii din esperențele mele cu alte mijlóce, şi aveam fórte puțină încredere. Parecă mâna sorții mi-a dictat sě scriu la D-Vóstră, şi că inima mea mai cugeta, că esistă un mângăitor, care mě curéză. Da, am câştigat convingerea, că esistă un atare mântuitor. Nu pot esprima în cuvinte durerile cumplite din cei din urmă 3 ani; acum când nu mě mai póte conturba nimic, mě simt ca un copil nou născut în acest moment fără a prețui tóte comorile lunei pe lângă **thea Wilhelm pentru curătirea sângelui antiarthritică antirheumatică.**

Fiți aşa buni, domnule, şi trimiteți-ne îndată l. C. Q. D. 1 duzină (12) pachete din thea Wilhelm pentru curățirea sângelui antiarthritică antirheumatică.

Dorindu-Vě ce e mai bine în sěnătate şi viață îndelungată, rěmân cu tot respectul.

Iosef M. Gordon, 179 orchard st.
New-Jork. [192] 1–9

Se află în tóte farmaciile.

Deposit principal: la farmacistul *I. G. Molnar,* Sibiiu.

Nr 277—1898 ppresb. [189] 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor învěțătoresci dela şcólele gr.-or. elementare poporale din parochiile mai jos însemnate prin acésta se escrie concurs cu termin de 20 ḑile dela prima apariţiune a acestuia în ḑiarul „Telegraful Român" şi anume:

1. Baba, cu salariu anual de 300 floreni, din cari 120 fl. din repartițiune de pe popor, ér 180 fl. ajutor de stat; — lemne de foc, bani de cuartir până la edificarea şcólei.
2. Cheuchiş cu salariu anual de 300 fl, din cari 100 fl. din repartițiune de pe popor, ér 200 fl. ajutoriu de stat; locuință şi grădină. Stațiunea se va puté ocupa numai în anul şcolar 1899/1900.
3. Osoiu, cu salariu anual de 300 fl., din cari 40 fl. din repartițiune de pe popor, ér 260 fl. ajutor de stat; — locuință, grădină şi lemne de foc.

Se observă spre orientarea celor interesați, că în acest tract nu sunt învěțători disponibili, prověḑuți cu diplome, cari ar puté concura la aceste posturi; deci se învită cei din alte ținuturi a reflecta la stațiunile menționate.

Doritorii, de a ocupa vre-unul din aceste posturi, au a-şi aşterne petițiunile concursuale, instruíte conform legilor în vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul deschis. P. u. Deéş.

Deéş, 28 Septembre 1898.

Oficiul protopresbiteral al tractului gr.-or. Deeş, în conțelegere cu comitetele parochiale.

Teodor Herman,
proropresbiter.

In *Tipografia archidiecesană* a apărut:

ACAFTISTUL

Preasântei
Născătóre de Dumneḑeu
şi
alte rugăciuni
urmate de Sinaxarin pentru tot anul şi Păschălie.

Un volum de 368 pagini 8°.

Prețul simplu legat . . .	fl.	—.85
jumětate pânză . .	„	1.05
în piele roşie . . .	„	1.25
Ediția fină în piele négră .	„	2.—
piele chagrin	„	2.60
în mătase .	„	3.85

Se află de vênḑare la

Libraria Tipografiei archidiecesane,
Sibiiu.

În tipografia archidiecesană a apărut:

CATECHISM

pentru învěțământul religiunei drept-credinciόse rěsăritene,
de
Moise Toma,
prelucrat de
Simeon Popescu,
ediția VIII; prețul legat 20 cr.

Se află de vênḑare în

Libraria Tipografiei archidiecesane.
Sibiiu.

Au apărut:

Juvenilia

Proză şi versuri
de
Sextil Puşcaru
à 80 cr.

Iulian Devale

Epigrame

Prețul 50 cr.

Se pot procura dela Librăria archidiecesană, Sibiiu.

In Tipografia Archidiecesană au apărut

Treptele formale
ale
învěțământului
de
Dr. Petru Şpan.
Prețul 80 cr.

Se pot procura din

Libraria tipografiei archidiecesane
Sibiiu.

Câştigul cel mai mare

în casul cel mai favorabil [185] 1—2

1.000,000 Coróne.

Consemnarea
tuturor celor 50.000 câştiguri

Cel mai mare câstig in cel mai favorabil cas

1.000,000 Kronen.

Speciell sind die Gewinne wie folgt eingetheilt.

		Kronen
1	Prämie mit	600000
1	Gew. à	400000
1	„ „	200000
2	„ „	100000
1	„ „	90000
1	„ „	80000
1	„ „	70000
2	„ „	60000
1	„ „	40000
5	„ „	30000
1	„ „	25000
7	„ „	20000
3	„ „	15000
31	„ „	10000
67	„ „	5000
3	„ „	3000
432	„ „	2000
763	„ „	1000
1238	„ „	500
90	„ „	300
31700	„ „	200
15650 à 170, 130 100, 80, 40		

50,000 Gew. u. Pr. im Betrage **13.160,000**

Cari se trag în şese clase.

In curênd începe a treia mare loterie de classe reg ung. Ea conține

100,000 losuri originale şi **50,000** câştiguri în bani

aşadar **jumětate** din **losuri** trebue sě fie trase conform specificărei alăturate şi prospectul de câştig este **enorm de mare**.

In total vin **treispreḑece milióne 160.000 coróne** spre decidere sigură. Cel mai mare câştig în casul cel mai favorabil

Un milion coróne.

Binevoitóre comande urgente de **losuri originale** cu prețul original stabilit după plan

pentru un **întreg** los original	I.	classă	**fl.**	**6.—**
„ o **jumětate**	„	„	I.	„	„ **3.—**
„ un **pătrar**	„	„	I.	„	„ **1.50**
„ o **optime**	„	„	I.	„	„ **—.75**

se espedéză cu **ramburs** sau pe lângă **trimiterea înainte a sumei.** Liste oficióse se espedéză după tragere, planuri stau la disposiție gratis. Tragerile se efectuesc publice sub **supravegherea guvernului reg. ung.**

Ne rugăm pentru comande cât mai curênd, cel mult până la

5 Novembre a. c.,

direct la

A. Török & Co.

colectori principali
ai loteriei de clase reg. ung.

Budapesta. V. Waitznerring 4/a

Scrisóre de comandă de tăiat. **Herren A. TÖRÖK & Co., Budapest.**

Ersuche um Zusendung von .... **Original-Loos I. Classe der königl. ung. priv. Classenlotterie** nebst amtlichen Plan.

Der Betrag von. fl. .... } **ist per Nachname zu erheben.** / **folgt durch Postanweisung.** } Was nicht gewünscht bitte zu durchstreichen

Genaue Adresse.
....
....
....
....

Orológe de buzunar americane.

Cu garanță, că nickelul nu-şi schimbă colórea, construcția mai esactă şi mai bună decât a celor mai scumpe.

Prețul de bucată florini 3.—

Pe lângă garanță, până unde ajunge provisiunea.

Lângă orologiu lanț argintit cu 60 cr.

Aparat de ras — automat.

Fox, fabricat veritabil de solingen, distins la multe esposiții, nu cere praxă. Tăierea eschisă. Lucru curat şi comod. Scutesce de bóle de piele. Durabil şi scutesce de spese.

O bucată fl. 3.—

Tăişul *** e din oțel strălucitor, celelalte părți din alpacca.

Un tăiş separat lângă el fl. 1.—

Se pot comanda la:

POLLÁK SÁNDOR, representantul principal.
Budapesta, V. ker. Kálmán-utcza 17.

Colectanților se espedéză la 5 bucăți, unul gratis. [183] 8—30

Redactor prov. **Dr. Elie Cristea.**

Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 113 Sibiiu, Joi, 15/27 Octobre 1898. Anul XLVI.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rĕndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

După înmormêntare.

De 7 ḑile odihneşte de a dreapta altariului dela biserica din Sibiiu, suburbiul Iosefin, al căreia patron a fost în virtutea posiţiunei sale de archiepiscop şi metropolit.

Biserica a luat deja mĕsurile cuviinciόse pentru alegerea altui archiepiscop şi metropolit.

Ocupaţi preste mĕsură cu lucrurile legate de preparativele împreunate cu alegerea, ne-a fost chiar şi fisice imposibil sĕ ne mai ocupăm cu scumpul rĕpausat, deşi biserica atâtea are sĕ-i multţămĕscă, încât pecat ar fi sĕ nu zăbovim mai mult asupra înmormêntărei, pĕcatul cel mai mare ar fi, dacă nu am stărui la eternisarea memoriei lui.

Cu demnitate şi-a esprimat biserica recunoscinţa sa, cu pietate a petrecut ea la cele vecînice pe marele metropolit Miron.

Au venit la înmormêntare amêndoi archiereii nostri, au venit toţi demnitarii metropolitani, cărora starea sanitară le-a permis călĕtoria până aici la Sibiiu, au venit aprόpe toţi protopresbiterii nostri, au venit în numĕr considerabil preoţii şi învĕţătorii nostri, a venit poporul credincios, toţi au alergat aici spre a da ultimul tribut de recunoscinţă aceluia, carele ca bun părinte ani 25 a păstorit biserica nόstră.

Precum s'au răpit prin nori apostolii la adormirea Maicii Domnului şi au grăbit la satul Getsimani spre a îngropa rĕmăşiţele pămêntesci ale Preacuratei Feciόre, întocmai răpiţi de sentimentul iubirei fiesci, de sentimentul recunoscinţei, au alergat dela margini cei mai buni fii ai bisericei nόstre spre a da ultima sărutare aceluia, căruia provedinţa dumneḑeéscă i-a designat locul de frunte în biserica nόstră, i-a pus în mână toiagul păstoriei spre a conduce turma cea vie la limanul dorit, la păşunea cea priinciόsă, la isvorul cel limpede, din care sĕ se adape sĕ se nutréscă şi sĕ fie adăpostită la ḑile de grele furtune.

A fost măréţă înmormêntarea rĕposatului metropolit Miron, şi ea face onόre consistorului nostru archidiecesau, face onόre în special vicariului archiepiscopesc, pe umerii căruia a căḑut sarcina de a representa biserica, de a o representa cu demnitate în faţa numĕrόselor condolenţe în persόnă şi în scris, de a conduce tόte lucrările până la înmormêntare

Recunoscinţă suntem datori deci tuturora, cari s'au onorat pe sine, onorând cu presenţa lor la actul înmormêntării, pre rĕposatul metropolit.

Pietatea cu care a fost condus la cele vecînice nemuritorul metropolit Miron, a stârnit general respect, generală stimă, şi noi datori suntem a da espresiune acestei stime generale.

In faţa mormêntului încétă tόte patimile omenesci.

Rĕposatul metropolit în viaţa sa a avut puţine momente de multţămire sufletéscă, i-s'au denaturat cu sistem cele mai nobile sentimente, cele mai nobile intenţiuni, cele mai nobile fapte.

Mângăierea o a avut în consciinţa curată, din care au purces tόte faptele lui, şi metropolitul nostru a murit cu constiinţa, că posteritatea i va judeca faptele după vrednicia lor.

La scirea tristă despre mόrtea lui sute şi mii au alergat sĕ ia parte la înmormêntare.

In multe locuri scirea despre mόrtea metropolitului abia a ajuns în ajunul ḑilei de înmormêntare, aşa că cei mai mulţi nu au avut timpul sĕ petrécă la locul de odihnă rĕmăşiţele pămêntesci ale Metropolitului Miron.

Pietatea cu care a fost petrecut la grόpă au fost semne de manifestaţiune pentru rĕposatul, cari au isvorit din iubirea şi stima faţă de caracterul lui românesc, faţă de caracterul lui ortodocs, care nepătate au rĕmas între tόte împregiurările, deşi biserica nόstră în acesti 25 de ani printre grele împregiurări a trecut.

Va veni timpul şi încă mai curênd de cum am dori noi, va veni timpul când vom scόte acte din dosarele reservate ale metropolitului, şi vom vedé cum a apĕrat el neamul, cum a apĕrat el interesele bisericei nόstre ortodoxe, şi atunci în genunchi vom perigrina la mormêntul lui, şi cei ce am strigat hulă asupra lui, cu lacrămi vom cere ertare, cu pietate vom jertfi umbrei marelui nostru metropolit.

Confesiunile din patria nόstră cu demnitate şi-au esprimat condolenţa şi au petrecut cosciugul la mormênt.

Participarea acésta a fost espresiunea recunoscinţei pentru spiritul adevĕrat creştinesc, pentru toleranţa religionară, care s'a manifestat în tόte corelaţiunile fostului nostru metropolit cu confesiunile din patria nόstră.

Diregătoriile civile şi militare, tόte oficiile publice de stat, magistratul oraşului, concetăţenii nostri, toţi au dat onόrea din urmă capului bisericei nόstre, toţi au dat sĕ se înţelégă că un spirit luminat s'a sălăşluit în trupul rece fără de viaţă al metropolitului Miron.

Biserica soră din România nu a luat parte la durerea nόstră, şi ce dureros e, când veḑi pe fraţi indiferenţi de jelea ta.

Din un sentiment de recunoscinţă, din consciinţa de datorinţă bisericéscă, dictată de legăturile canonice ce esistă între bisericile ortodoxe, a luat parte la înmormêntarea metropolitului Miron fostul metropolit primat al României Ghenadie.

Recunoscinţă tuturora, cari ne-au mângăiat în doliul nostru, recunoscinţă tuturora pentru acéstă faptă a milei duhovnicesci.

Condolări prin deputaţiuni.

Sunt numerόse deputaţiunile, cari din incidentul trecerii la cele eterne a preasfinţitului Archiepiscop şi Metropolit Miron, au fost esmise de corporaţiuni, pentru a presenta condolenţele lor la adresa bisericii nόstre pentru vĕduvia ce a ajuns-o.

Ilustrităţii Sale d-lui archimandrit şi vicariu archiepiscopesc Dr. *Ilarion Puşcariu* se presentau ele în salonul mare al reşedinţei archiepiscopesci, şi acolo primea Ilustritatea sa condolenţele şi arĕta tuturora mângăierea ce biserica o simte vĕḑênd aceste condolări şi le mulţumea cu frumόse cuvinte.

Iată, pe cât am putut noi afla, din partea cui s'au presentat deputaţiuni şi din cine au fost compuse, ori cel puţin de cine conduse.

Diecesa gr-or. română a Aradului a condolat prin o deputaţie esmisă de venerabilul seu consistor, şi constătătόre din: P. S. S. Episcopul *Ioan Meţian*, cu protosincelul Augustin Hamsea, protopresbiterul Nicolau Gurban, şi Petru Truţa.

*

Diecesa Caransebsşului a condolat prin deputaţia esmisă de venerabilul consistor diecesan, stând din P. S. S. Episcopul *Nicolae Popea*, archimandritul Filaret Musta, protopopul Mihail Popovici şi adv. P. Proşteanu.

*

Consistorul nostru gr.-or. dela Oradea-mare s'a presentat şi a condolat prin preacuvioşia sa vicariul Iosif Goldiş, protopresbiterul Nicolau Roxin şi adv. Nicolau Zigre, secretar şi asesor consistorial.

*

Biserica gr.-calolică română a fost representată prin Il. Sa dl vicar capitular Ioan M. Moldovan, canonicul Gavril Pop, protopopul M. Uiόrei Dr. Sebastian Radu şi dl Aurel C. Domşa.

*

Biserica romano-catolică s'a presentat la condolat prin o deputaţie în frunte cu abatele Gregoriu Gidofalvi.

*

Biserica protestantă săsască prin o deputaţie în frunte cu vicariul Witstock, paroch în Cisnădie.

*

Biserica calvină prin o deputaţie în frunte cu preotul K. Nagy.

*

Seminarul nostru Archidiecesan din Sibiiu, s'a representat şi condolat prin corpul seu profesoral in corpore, anume dl director seminarial protopresbiter Dr. Remus Roşca, profesorii Dr. D P. Barcianu, Demetriu Comşa, Dr. Petru Şpan, Ioan Ghibu, Dr. Ioan Stroia, George Dima şi Demetriu Cunţan. Dl director a ţinut cuvêntul jalnic de condolare

*

„*Asociaţiunea* pentru literatura şi cultura poporului român“ a condolat prin comitetul seu central in corpore, respective prin membrii aflători în Sibiiu ai acestui comitet, şi anume: domnii Ioan V. Russu, protopresbiter gr. cat., Dr. C Diaconovici, primsecretar, Dr. Ilie Beu, secretar II., Dr., Octavian Russu, Leontin Simonescu, Ioan Creţu, maior pens. George Maxim şi Nicolau Togan. Dl protopop Russu a condus deputaţia şi a rostit cuvintele condolatόre.

*

Comitele suprem al comitatului Sibiiu şi Commes al Saşilor, Ilustritatea Sa Gustav Thalman, s'a presentat în persόnă, spre a condola atât ca privat cât şi ca representant al ministrului reg. ung. de culte.

*

Parochia gr.-cat. română din Sibiiu, a condolat prin o deputaţie constătătόre din: P. O. Domn protopop Ioan Russu, d-nii Iuliu Bardoşi, Basil Pop de Harşanu, Ioan Creţu, George Maxim, Arseniu Bunea, Nicolau Togan.

*

Beserica patronată gr-or. din Suburbiul Iosefin şi-a rătat durerea pentru perderea preţiosului sĕu patron, prin o deputaţie de 3, esmisă din sinul comitetului parochial, formând din ea parte: reverendisimul domn asesor consistorial protopresbiter *Matei Voileanu* ca preşedinte al comitetului, şi membrii Iosif Marcu şi Nicolae Jόndrea. P. O. dn asesor Voileanu a rostit cuvintele de condolare.

*

Şcόla civilă superiόră de fete a „Asociaţiunii“, a condolat prin corpul profesoral in corpore şi anume: dl director *Dr. Vasile Bologa,* dşόra directόră *Elena Petraşcu,* apoi profesόrele Eugenia Ionescu şi Maria Cioban, şi profesorii George Dima şi Ioan Popovici.

*

Comitatul Sibiiu s'a representat la condolare prin dnii: Gustav Reisinberger vicecomite, şi Stefan Stroia, protonotar comitatens.

*

Şcόla elementară de fete a Reuniunii femeilor rom. din Sibiiu, a condolat prin corpul seu învĕţătoresc în corpore: P. O. D. asesor Mateiu Voilean, ca conducĕtoriu, învĕţătorul Ilie Moga şi dşόra învĕţătόre Victoria Jόndrea.

*

Societate de lectură „Petru Maior“ a tinerilor universitari români din Budapasta, a condolat prin o deputaţiune stând din domnii; studenţi Ioan Streiţariu, George Breban, Victor Păcală şi Nicolae Măcelariu.

*

Tinerimea universitară română din Cluj s'a representat şi condolat prin o deputaţie stând din dnii: Valer Mustea, Vasiliu Pap, Sabin Ignat şi Ceorge Anca.

*

Armata a fost representată prin însuşi Comandantul Corpului XII de armată, Esc Sa Emil Probst von Ochsdorf.

*

Gimnasiul superior săsesc din Sibiiu prin o deputaţie în frunte cu directorul.

*

Gimnasiul superior de stat din Sibiiu prin o deputaţie în frunte cu cu directorul.

*

Parochia Braşov cetate a condolat prin P. O. d. Bartolomiu Baiulescu şi Nicolau Flusturan.

*

Parochia Braşov Sftul. Nicolae, prin P. O. d. Vasiliu Voina, Nicolau Mamă, Sterie Stinghe.

*

Eforia şcόlelor centrale din Braşov prin d-ni Lazar Nastasi profesor gimn. şi Dr. Vasilie Saftu, paroch.

*

Şcόlelor medii şi *şcόlele comerciale*, prin o deputaţie stând din domnii. Virgil Oniţiu, director gimnasial, Arseniu Vlaicu, director al scόlelor comerciale şi George Chelariu, profesor şi director de studii la şcόla reală.

*

Casina română, din Braşov prin o deputaţie stând din d-nii Iosif Puşcariu şi George Birea, comerciant.

*

Casina română din Sibiiu prin o deputaţie compusă din dnii Dr. Octavian Russu şi Dr. Ilie Beu.

*

Gimnasiul nostru confesional din Brad prin deputaţie compusă din directorul George Părău şi Dr. Pavel Oprişa, profesor.

*

„*Albina*“ a condolat prin corpul funcţionarilor, presintaţi in corpore, d-nii: R. Petric, Iul. Popescu, Ios. Lissai, V. Gămulea, Dr. C. Diaconovici, Dom. Raţiu, D. Stefan, N. Benţa, I. Vătăşan, Iul. Covrig, Const. Pop, Vas. Dan, G. Adam, P. Tincu, Em. Pinciu, Em. Vinţeleriu, V. Băboiu, Eug. Vancu, N. Căldărea, V. Cârjă, Teofil Nicodinescu, L Puşcariu, I. Dimitriu, Oct. Tobias, Anastasiu Boiu, — conduşi de dl Dr. Octavian Russu, advocatul institutului.

*

„*Reuniunea femeilor române din Sibiu*“, prin o deputaţie compusă din d-nele: Voilean, d-na Dr. Vecerdea şi d-na St. Stroia.

*

Redacţia „Telegraful Român“ s'a presintat in corpore: dnii Mateiu Voilean, Dr. Elie Cristea, Ioan Moţa şi Vasile Popovici.

*

Primăria şi poliţia Oraşului Sibiiu, a condolat prin primarul Drotlef şi căpitanul de poliţie Simonis.

*

„*Fondurile grănicereşti*“ prin o deputaţie: Căpitanul pens. Constantin Stezariu, maiorul pens. George Maxim, şi secretarul Arseniu Bunea.

*

Tipografia Archidiecesană prin funcţionarii sei conduşi de dl director *Ioan Vătăşan.*

*

Protopresbiterii din archidiecesă, prin o deputaţie din cei aflătorii în Sibiiu, au condolat şi depus cununa.

*

Comitetul parochial din Zerneşti prin trimişi sei: dni Ioan Dan şi Dr Iancu Meţianu.

*

Completare. La îngropăciunea Esc. S. Metropolitului au fost dela Sighişóra: pp. Demetriu Moldovan şi preoţii tractuali: Zacharie Ganea din Forihaz şi Ioan Muntean din Sighişóra, iar din tractul Mercurei, şi dl Samuil Sabo, preot, catechet în Blaj.

Condolenţe

din incidentul morţii I. P. S. Metropolit Miron.

Prea Veneratului consistor archid. în Sibiiu.

Capolnoc-Mânăştur, 19 Oct.

Trista scire, că preabunul nostru archiereu a roposat, ne-a umplut ochii de lacrámi. Cu noi jeleşte poporul acestui tract. In veci amintirea lui!

Invĕţătorimea tractului Cetăţii de pétră.

*

Ilustrităţiii Sale Dr. Il. Puşcariu în Sibiiu.

Năsĕud, 19 Oct.

Din incidentul trecerii din viaţă a Preasfinţitului Părinte Archiepiscop şi Metropolit Miron Romanul, corpul profesoral dela gimnasiul din Năsĕud, vĕ esprimă adânca sa condolenţă şi se alătură la doliul general al bisericei române din patrie.

Dr. Tanco.

*

Prea Veneratului Consistor archid. în Sibiiu.

Bucureşti, 19 Oct.

Adânc pătruns de jalea ce ne-a causat trecerea din viaţă a prea bunului Archipăstor, a Esc. S. I. P. S. Domn Archiepiscop şi Metrepolit Dr. Miron Romanul, vin sĕ depun tributul meu de profundă durere pentru acéstă mare perdere pe care o simte biserica şi némul românesc.

George Moian.

*

Prea Ven. Consistor al Metropoliei ortodoxe române Sibiiu.

Piteşti, 20 Oct.

Fii credincioşi ai sfintei nóstre legi strămoşeşti ortodoxe, cu smerenie depunem condolenţele nóstre dureróse la perderea archipăstoriului bisericei nóstre. Dumneḑeu proteagă legea şi neamul nostru!

Colonel Alex. Popadopol, Nicolae Ionescu din Sadu, Mariu Stoenescu, Ioan L. Purcareanu, Căprescu profesor, Iotta profesor, Căpitan I. A. Dănescu, Căpitan G. Jonescu, Serafin profesor, Econom Boerescu preot, Th. Rădulescu, căpitan Stăncescu, Ioan Petculescu preot profesor, Irimie Voicu, Ioan Dragoi, Odisef. Achil Joanid, St. Andreescu Ioan N. Coculescu, George Ionescu, Marin Dumitrescu, Teodor Muntean profesor, I. Slavescu, Ioan Cristescu, I. S'etmescu, Eftimie Ionescu primariul oraşului Piteşti, Sofronie Popovici Popescu din Ţinţari Ardeal, Ioan Óncea, George Haşiu, Ioan M. Popa, Moise Popa, din Breaza la Făgăraş; Ioan Trifonescu, Mândru Jian profesor, Alexandru Popp din Tohan, Iancu Tănăsescu pensionar, Căpitan Hiotu, Basile Secarescu Braşov; Iancu S. Teodorescu profesor, Dumitru S. Dădârlat Selişte, Ilie Georgescu, C. Lungu, Orghidan, Ilie Bucur, Savu Roşca, Căpitan Docsache, Băluţă Chirca din Selişte.

Iar la adresa prea onoratei familii Cosma au mai sosit următórele condolenţe:

Brăila, 20 Oct.

Rog primiţi şi transmiteţi familiei expresiunea respectuóselor mele condolenţe.

Constantin Cociaşi.

*

Bucuresci, 20 Oct.

Impărtăşim adânca durere a poporului românesc pentru durerósa perdere a ilustrului nostru metropolit.

Familia *Maniu.*

*

Boroş-Ineu, 20 Oct.

Din incidentul perderei îndurate, care este tot odată şi a bisericei şi naţiunei nóstre, primiţi durerósele nóstre condolenţe.

Familia *Fejér.*

*

Bucuresci, 20 Oct.

Condolenţa nóstră pentru marea perdere.

Familia *Laurian, Manliu, Neagoe, Florian.*

*

Hunedóra, 20 Oct.

Ca sincer venerator al preabunului nostru metropolit Miron Romanul, ve rog a primi espresiunea profundei mele condolenţe.

Dănilă, primar.

*

Arad, 20 Oct.

Primiţi adânca nóstră condolenţă pentru încetarea din viaţă a fericitului vrednic metropolit Miron Romanul.

In veci pomenirea lui!

Riza şi Ciontea.

*

Braşov, 19 Oct.

Din durerosul incident al morţii Escelenţiei Sale I. P. S. S. Domn archiepiscop şi metropolit, prea bunului unchiu al P. O. D-Vóstră, vĕ rog sĕ primiţi condolenţele mele. In mijlocul secetei triste de bărbaţi cu adevĕrata chemare pentru cârmuirea atât de grea a bisericei nóstre, decedarea I. P. S. Sale este una dintre cele mai dureróse lovituri date de sórte poporului nostru. Sĕ ve mângăie nădejdea credinţei şi durerea nóstră a tuturor.

Goldiş prof. gimn.

*

Vaşcău, 18. Oct.

Primiţi condolenţa nóstră.

Vasiliu şi familia.

*

Seciani, 18. Oct.

Vestea neaşteptată despre mutarea la cele eterne a Escel. Sale archiepiscopului şi metr. nostru Miron Romanul ne-a consternat cu totul şi ne-a pus în cea mai adâncă întristare şi jale.

Sufletului blând şi nobil, curat şi nepătat de 40 de ani, de când îl cunosc, până la resuflarea cea din urmă a muncit pentru câştigarea şi apărarea drepturilor bisericei naţiunei sale române, pe care atât de tare si fără sémă a iubit-o, pentru care astăḑi biserica şi naţiunea în semn de recunostinţă şi gratitudiue îl petrece la cele eterne cu cel mai mare onor, cu ochii plini de lacrimi şi peptul de suspine. ca pe mecenatul sĕu, mângăindu-se cu biserica: „Domnul a dat domnul a luat, fie numele Domnului binecuvêntat“.

Şi eu cu familia mea la acéstă perdere mare şi generală pentru biserica şi naţiunea română, îmi esprim neconsolabila mea condolenţă, poftind dela D-ḑeu ca sufletul lui sĕ-l odichnéscă cu sfinţii în ceriuri, iară memoria lui sĕ fie eternă şi ţĕrîna uşóră.

In veci amintirea lui!

Ioan Damşa, asesor cons.

*

Beinş, 18 Oct.

Regretăm fórte trecerea la cele eterne a prea demnului nostru metropolit şi unchiu al D-vóstră. Vĕ rugăm sĕ primiţi condolenţa nóstră.

Familia *I. Pinter.*

*

Beinş, 19 Octobre.

Din causa scurţimei timpului neputênd participá în persónă la actul funebral, primiţi pe acéstă cale condolenţele nóstre pentru marea perdere şi greaua lovitură a sorţii.

Familia *Cosma.*

*

Tulcea, 19 Oct.

Sincere condolenţe.

Aurelia Filipescu.

(Vor urma).

Din presa română.

„*Biserica şi Şcóla*“ din Arad, publică în ultimul sĕu numĕr (dela 11/23 Oct.) următorul articlu din incidentul trecerii la cele eterne a Preasfinţitului Archiepiscop şi Metropolit Miron Romanul:

Biserica ortodocsă română şi poporul nostru dreptcredincios este în cel mai profund doliu străpus.

Escelenţia Sa I. P. Domn Archiepiscop şi Metropolit *Miron Romanul* după un morb greu şi îndelungat a încetat din viéţă în 4/16 Octomvre a. c., la órele 11 şi jumĕtate nóptea.

Ca un fulger a lovit în inima clerului şi poporului român din întrégă Metropolia acésta tristă scire. S'a stins de pe pămênt pentru totdeauna aceea inimă de rară nobleţă, carea a simţit şi a lucrat o jumĕtate de véc în agrul cel sfânt al Domnului, cu o provedere şi agerime de spirit, carea scia sĕ îmbine în mod nimerit greutăţile timpului cu interesele mari ale sfintei nóstre biserici.

Inzestrat de Dumneḑeu cu eminente calităţi personale, şi crescut din casa părintéscă întru frica lui Dumneḑeu şi în adevĕrată iubire de legea şi biserica strămoşéscă, — după ce Dumneḑeu a voit, ca sĕ-i dea asupră-şi sarcina Apostoliei, a purtat acéstă sarcină în conformitate cu aşezămintele sfintei nóstre biserici şi cu trebuinţele poporului credincios. Deplin consciu de gréua sa misiune viéţa fericitului prelat nise înfăţişézà ca un studiu neîntrerupt, început din fragedă vîrstă şi continuat până la ultima sa resuflare. Prin profund studiu îmbogăţindu-şi neîntrerupt cunoscinţele, în ori ce situaţiune s'a găsit biserica în lungul şir de ani ai grelei sale funcţiuni, fericitul întru aducere aminte a fost la înălţimea chiemării sale celei grele atât întru administrarea internă a bisericei, cât şi în representarea ei în afară.

Blând şi preveḑĕtoriu dela fire şi împodobit cu maniere adevĕrat creştinesci, fericitul Archiepiscop şi Metropolit avea o ageră pătrundere în tóte şi cu spiritul sĕu pururea cugetătoriu pătrundea cu o rară agerime de spirit, ori ce situaţiune, şi scia sĕ îmbine interesele mari ale bisericii cu greutatea timpului şi împrejurărilor, — şi pururea apĕrând şi representând cu tótă demnitatea sfânta nóstră biserică şi poporul încredinţat Archipăstoririi sale.

O luptă grea şi greu de purtat a fost întrégă viéţa fericitului defunct. Dumneḑeu însĕ, cu ajutoriul sĕu cel preaînalt, a voit a dispune, ca adormitul în Domnul — sĕ pótă purta cu succes acéstă luptă, şi sĕ conducă cu demnitate destinele sfintei nóstre biserici. Si acum, când clerul şi poporul din Metropolie întocma ca odinióră cei ce steteau lângă crucea Domnului suspinând rostesce cuvêntul evangelic: „sĕvérşitu-s'au“, plângem în durerea şi amărăciunea inimii nóstre trecerea lui din viéţă şi vĕduvia scaunului metropolitan al bisericii nóstre.

Căutăm mângăiere în situaţiunea grea, în carea suntem străpuşi prin mórtea dênsului, şi nu o putem afla, decât în religiunea şi credinţa, carea ni-o a dat nouă Domnul spre mângăiere şi mântuire in valurile şi suspinele vieţii.

Acéstă credinţă ne spune, că cel ce ca cel dintâi slujitoriu al altariului Domnului în sfintele sale rugăciuni un lung şir de ani a cerut nentrerupt ajutoriul lui Dumneḑeu pentru bunăstarea şi înaintarea sfintei sale biserici şi a poporului sĕu trecut din acéstă lume, s'a făcut vecinic rugătoriu înaintea Tronului ceresc pentru binele şi fericirea poporului sĕu. Lucrătorul obosit de greutăţile unei lupte purtate o jumĕtate de veac cu zelul şi abnegaţiunea, carea a caracterizat pre fericitul prelat, — a trecut din acéstă lume împreunată cu dureri şi suferinţe fără de sfêrşit în acea lume cerécă, unde încétă durerea şi suspinul, şi unde drepţii ca luminători strălucesc pururea, vĕḑênd faţa lui Dumneḑeu.

In acest moment de grea durere, ce a cuprins inima clerului şi poporului din adênc întristata nóstră metropolíă, — credinţa nóstră în Dumneḑeu şi în sfintele aşezăminte ale bisericii sale, în glas poruncitoriu ne ḑice: sĕ plecăm capetele nóstre voinţei Domnului, şi înfrângênd durerea inimii nóstre, înăbuşind lacrămile, ce ne inundă ochii, — sĕ ridicăm glasul minţii şi inimii nóstre către Cel Atotputernci, şi cu inimă înfrântă şi smerită, sĕ-l rugăm ca pre cel chiămat de pe pămênt la cele ceresci, pre Inalt Présfinţitul Domn Archiepiscop şi Metropolit Miron Romanul, precum l'a ales, şi l'a distins aci pre pămênt, aşa sĕ-l alégă, şi sĕ-l distingă şi în Ceriuri; şi sufletul sĕ-l aşeze în locaşurile drepţilor, cari din véc bine i-au plăcui Lui, ér pre noi sĕ-ne miluiéscă, şi sĕ-ne mântuiéscă, ca un bun şi de ómeni iubitoriu.

In veci amintirea lui!

*

„*Timpul*“ dela 21 Oct. n. are la rubrica cu ştirile despre mórtea Metropolitului Miron între altele şi următórea notiţă:

„*O circulară memorabilă.* Când Ungurii 'şi-au serbat mileniul, în 1896, I. P. S. S. Metropolitul Miron Romanul a adresat dreptcredincioşilor bisericei ortodoxe române din Transilvania şi Ungaria o circulară, care a făcut atunci mare sgomot.

„Lumea din Budapesta era supărată; alţii au crezut că nu este suficentă.

„Circulara acésta va rĕmâné însĕ memorabilă, căci într'însa vorbeşte sufletul lui Miron Romanul.

„Credem că facem plăcere cititorilor nostri reproducênd aci părţile cele mai principale din acéstă circulară“.

Şi reproduce apoi părţile cele mai luminóse ale circularei adevĕrat curagióse a regretatului nostru Metropolit.

*

„*Posta*“ ḑiar din Galaţi, are în numerul sĕu dela 19 Oct. n. la rubrica „Din Ardeal“ următórea notiţă:

„Mitropolitul Miron Romanul, Archiepiscop al Transilvaniei şi al Ungariei, a murit în nóptea de 4 Octobrte c.

„Biserica ortodxă Română din Transilvania, prin mórtea lui Miron Romanul încércă o cumplită perdere!“

*

Frumoşi articli au mai scris ḑiarele „Fóia Diecesană“ din Caransebeş, „Patria“ din Cernăuţi, „Timpul“ şi „Epoca“ din Bucureşti etc. Interesante sunt şi multe din aprecierile presei maghiare.

Pe rênd le vom reproduce, după putinţă, pe tóte.

Din tractul Geógiului.

Sfinţirea bisericei din Certeş.

Certeş 24 Oct 1898.

Ieri, Duminecă diminéţa, parochul local dl *Petru Gabor* a eşit încunjurat de fórte mult popor, comuna întrégă şi fórte mulţi şi din comunele vecine, — la biserica veche, cam în capul dinspre miază-ḑi a comunei, întru întimpinarea comisarului consistorial, părintele protopop al Sibiiului *Ioan Papiu.* Coriştii seminariali din Sibiiu, 14 tineri, sosiţi deja de Sâmbătă în comună, aşteptau şi ei în mijlocul poporului.

La órele 8 şi jumătate a sosit comisarul consistorial însoţit de P. O. dn protopop *George Roman* dela Deva şi un alt preot.

Preotul Gabor a salutat în cuvinte alese pe trimísul consistorial, iar poporul i-a acoperit salutul cu puternice urări de „trăiască!“ la adresa comisarului. Dl protopop Papiu le-a mulţumit pentru bunaprimire, dând totodată espresiune durerii pentru încetarea din viéţă a capului bisericii, ceea-ce aruncă un vĕl şi o jale şi asupra sĕrbărilor bravului popor din acéstă comună.

Intr'acestea o plăcută privelişte se arăta ochilor publicului adunat: un frumos grup de credincioşi din comuna vecină Sĕcărâmbu, în frunte cu dnii Petru Balan, Petru Vinţan, Bartolomeu Tau, Alecsandru Trestian, Pavel Vraciu, Simeon Montani, etc. venea purtând în frunte stindardul sfintei biserici din Sĕcărâmb (ca stindardele militare), cu inscripţia „Inainte cu Dḑeu!“, sĕ participe la serbarea sfinţirii bisericii surori vecine.

Intrând cu toţii în vechea biserică mică, de lemn, s'au îmbrăcat 14 preoţi în ornate bisericeşti strălucite, şi apoi au plecat spre nóua biserică urmaţi de un mare convoiu de popor şi întonând prescrisele cântări sfinte.

Intrând, în mijlocul sunetului clopotelor, în nóua biserică, — o biserică măréţă, strălucită atât ca presintare din afară, cât şi din lăuntru, ca şi care rare avem altele prin comune îndoit de mari şi bogate, — s'a început sfânta slujbă a sfiinţirii, oficiată de dl comisar prot. *Papiu*, protopopul *Vasile Piposş* al tractului Geógiu şi 12 preoţi.

Tot serviciul a decurs în chip sĕrbătoresc, impunător, şi a fost mult ridicat prin rĕspunsurile liturgice date de bravul cor compus din 14 tineri seminarişti sub conducerea unui coleg al lor, George Henţa, cleric c. III. Poporul care îndesuia spaţiósa biserică, ba nici n'a încăput tot într'ênsa, atâta era, venit până şi de pe la Băiţă, — asculta uimit admirabilele respunsuri liturgice date de cor. Publicul inteligent ce era de faţă, a lăudat şi el mult atât composiţia însaşi, cât şi pe bravii tineri ce aşa frumos au ştiut se o execute.

A urat la fine stropirea poporului prin dl comisar şi mai mulţi preoţi, apoi dl comisar a ţinut o frumósă vorbire ocasională, lăudând poporul pentru jertfa adusă şi pe conducĕtorii lui pentru stăruinţele lor în jurul ridicării acestui măreţ locaş de rugăciune.

*

După terminaree a tóte şi după o mică pausă, s'a ţinut în presenţa aceluiaşi public numĕros, adunarea Despărţămêntului VIII al Asociaţiunii (Deva), în sfânta nóuă biserică.

*

La órele 2 d. a. ne am întrunit, ca la 70 de persóne, la un banchet comun atât al sfinţirii bisericii cât şi al adunării despĕrţămêntului, în casa dlui Ludovic Erdeli. S'au ridicat şi mai multe toaste binesimţite şi înălţătóre de inimi, lăudându-se poporul şi cărturarii cei harnici din comună.

Revistă Externă

Sultanul a cedat.

In sfârşit e de înregistrat un fapt positiv cu privire la chestia Cretană.

Sultanul a cedat ultimatului puterilor şi a ordonat retragerea pacinică a trupelor turceşti din Creta.

Pe la sfârşitul luneì Noemvrie, nici un picior de soldat turc nu se va mai găsi în Creta!

In vederea unei eventuale resistenţe a Sultanului, admiralii puterilor au fost şi luat mĕsuri pentru a sili trupele turceşti sĕ se retragă; s'ar fi bombardat principalele garnisóne turceşti din Creta.

Populaţia musulmană din Creta s'a spăimântat de consecinţele acestor mĕsuri. Bombardarea porturilor prin corăbiile de rĕsboiu ale puterilor, ar fi adus multe stricăciuni.

Şefii familiilor musulmane din Creta au adresat Sultanului o lungă petiţie, cerênd ca sĕ cedeze ultimatului. Sultanul a şi cedat.

*

In contra anarchiştilor!

Se anuţă din Roma, că conferinţa antianarchistă se va ocupa mai cu sémă de următórele cestiuni: Definiţiunea anarchismului din punctul de vedere al dreptului criminal; mĕsuri de luat in contra presei anarchiste; estradarea anarchiştilor, califiicarea crimelor anarchiste ca crime de drept comun; organisarea unui serviciu de poliţie pentru a înlesni schimbul mutual-de comunicaţiuni în privinţa anarchiştilor!

Noutăţi.

Invitare P. T. Membrii ai „Reuniunei române de musică“ din loc, sĕ învită prin acésta la adunarea generală ce se va ţinea Duminecă în 30 Octobre a. c. st. n. la 11 óre a. m. în sala dela „Musikverein“. *Comitetul*

*

Ciuma, cel mai fiororos dintre flagelele pustiitóre a vieţilor omeneşti, a isbucnit în Viena, intr'un spítal. A murit însuşi medicul care adusese din Indii baccilul bólei şi făcea esperimentări cu ea, precum şi servitorul de care sĕ folosea, şi mai mulţi sunt greu bolnavi. Amenuntele, pe care le vom da, sunt mişcătóre. Spaima e mare.

*

Intre tinerii universitari români şi maghiari dela academia de drepturi din Oradea mare, s'au produs mari încordări naţionaliste. Tinerii români s'au pus în grevă şi nu mai cercetéză prelegerile de nu li-se face dreptate faţă de atacurile şi bănuelile cu cari îi acopĕr şi prigonesc colegii maghiari.

*

Hymen. *Aron Flucuş*, din Şinca nóuă, cleric absolut şi ales preot în Săcel şi d-şóra *Maria Cloaje* din Boiţa, fidanţaţi.

*

Obstrucţie desperată duce oposiţia din dieta ungară, contra guvernului, din cauza nesiguranţei în chestia pactului. De 12 ḑile parlamentul nu póte da înainte în desbateri şi oposiţia e hotărîtă a-'i face ḑile multe amare, până nu dă declaraţii hotărîte în chestia pactului, dar mai ales în a cuotei.

*

Ministeriul francez a demisionat la 25 Oct. Parlamentul, prin vot, i-a detras încrederea, pentru chestia — Dreyfuss.

*

Cununie. Dl Victor Ancean îşi serbéză Duminecă in 30 Oct. n. cununia cu dşóra Silvia Trifan, în biserica gr.-cat. din Sibiiu.

*

Il judeca pe Tóth Kálmán, „vestitul“ defraudant dela posta din Pesta. Se ştie că nu şi-a vîrît mâna în punga postelor statului, care îl onoraseră cu un post insemnat, decât până la suma de *90,000 fl.* Pe 31 Octobre tribunalul din Pesta a pus pertracfarea finală.

„Concordia“

Raportul Direcţiunii societăţii comerciale „Concordia“ în Sibiiu, către adunarea generală.

Domnilor acţionari!

Pe lângă agricultură şi industrie este comerciul un factor principal în viaţa unui popor şi chiar a unei ţĕri. De vom resfoi ístoria vom vedea cum s'au ridicat popóre de altfel neînsemnate la o vaḑă şi bunăstare prin comerciu. Şi e greşită idea, care durere şi aḑi pe mulţi îi preocupă, când dau pentru comerciu astfel de elemente, cari pe altă carieră nu se pot ferici. Pentru împlinirea multelor datorinţe şí lucrări ce aduce comerciul cu sine e de cea mai mare importanţă, ca persónele cari sĕ dedică acestei carieri sĕ aibă pregătiri suficiente şi sĕ posédă însuşirile necesare. Eată în câteva cuvinte ce probleme are de a resolva comerciul. Comerciul preia productele dela producenţi le arangéză după categorii şi astfel le presintă consumenţilor şi prin acésta producentul a scăpat de grija, ca sĕ îşi caute consumentul pentru productele sale. Comerciul face posibil ca fiecare economie privată sau ţinut sĕ se ocupe cu producerea unui sau câtorva producte, cari însă le produc pentru tótă lumea şi în schimb pot primi alte producte, cari se produc în lume. Comerciul face mai departe posibilă divisiunea muncei pe o scară mai întinsă. El caută pĕ de o parte să afle producte nóue, ér pe de altă parte se câştige pentru acele producte tot mai mulţí consumenţi; ridică producţiunea prin câştigarea de teren pentru articliĭ comerciali. Comerciul cu un cuvênt egaléză lipsa cu bogăţia. Lipsind comerciul la un popor un progres cu succes e aprópe eschis, căci producentul e pus la bunăvoinţa comercianţilor străini, cari în cele mai multe casuri, folosindu-se de neajutorarea lui, îl esploatéză

Comerciul aduce cu sine şi indepedenţa economică şi bunăstarea unui popor. De asemenea consideraţiuni au fost conduşi fundatorii societăţii nóstre, cari au aflat mijlocul cel mai bun de înaintare în fondarea societăţii „Concordia“, carea va fi menită după cum însuşi statutele spun sĕ desvólte spiritul de comerciu, sĕ créscă pe séma comerciului persóne cualificate şi solide. Infiinţarea societăţii nóstre a fost primită cu multă însufleţire din partea ómenilor de inimă şi astăḑi vedem, că după modul acestei societăţi s'au înfiinţat şi sĕ mai înfiinţéză asemenea societăţi comerciale în tóte centrele de mai mare însemnătate.

Lăsăm mai la vale în scurte cuvinte sĕ urmeze raportul nostru despre primul an de gestiune.

Durere, că primul nostru raport trebue sĕ-l începem cu trista scire, că un valoros membru al Direcţiunei nóstre, D-l Dr. Aurel Brote, a trecut la cele eterne. Prin viul ininteres, prin activitatea sa, acest bărbat şi a câştigat mari merite pentru înfinţarea societăţii nóstre, pentru ceea-ce la locul sĕu Vĕ rugăm a da espresiune regretelor D-Vóstre prin sculare. Pentru funcţiunea de membru în direcţiune devenită în modul acesta vacantă direcţiunea în şedinţa s'a din 27 Ian. 1898 cu conclusul Nr. 148 a ales in sensul. §-ului 37 din statute în mod ínterimal pe Dl. Dr. Liviu de Leményi.

Dacă facem o reprivire asupra anului trecut vom vedea câte greutăţi am avut ca sĕ învingem şi cu câte neajunsuri ne-am luptat. Mai nainte de tóte concurenţa nóstră din piaţă a înţeles rĕu scopul ce-l urmăresce societatea nóstră şi cu tot felul de mijlóce a încercat a ne îngreuna lucrarea nóstră cinstită. Nu ne-am descuragiat cu tóte acestea, căci ştiam hotărît că într'un feliu sau altul adevĕrul va eşi la lumină şi ne face o plăcere deosebită a constata, că astăḑi după o activitate de mai bine de un an, societatea nóstră sĕ bucură de o încredere şi vază nu numai în loc, ci şi în cercuril cele mai estinse. Dorim din inimă, şi cât ne privesce pe noi, ne vom da tótă silinţa, ca acéstă încredere sĕ se potenţeze şi sĕ putem deschide ochii chiar şi acelor ómeni mici de inimă, cari şi astăḑi cad victimă minciunilor rĕutăcióse a duşmanilor nostri.

Fiind cea mai mare parte a clientelei nóstre direct şau indirect poporul am mai avut de a lupta şi cu neajunsurile anului trecut, care a fost unul dintre cei mai ne productivi şi a influinţat şi societatea nóstră întrucât voinţa de cumpĕrare s'a redus la minimul posibil.

Lucrarea nóstră ne-am început-o modest şi prin soliditate şi preţuri acomodate ne-am nisuit a câştiga clientela nóstră, care aḑi se recrutéză şi din cele mai depărtate părţi ale ţĕrii.

Simţindu-se lipsa şi la cererea espresă a inteligenţiĭ din Făgăraş şi jur, încă din tómna anului trecut am înfiinţat o filială în Făgăraş, care din modeste începuturi s'a desvoltat frumos şi promite pentru viitor progrese îmbucurătóre, mulţumită simpatiei şi bunăvoinţei publicului de acolo. Cu firmarea şi controla filialei am încredinţat pe domniĭ acţionari Iuliu Dan, Basiliu Raţiu şi Dr Ioan Turcu, cari cu abnegaţiune au primit asupra dânşilor acéstă sarcină, pentru ceea ce şi cu acéstă ocasiune le aducem sincerile nóstre mulţumite. Fiind în lucrare căile ferate din România, am deschis în Câneni un deposit de mărfuri. Mai e în înfiinţare în fine şi un deposit de mărfuri în Alba-Iulia, care se va pune în activitate în celc mai apropiate zile. A fost necesară înfiinţarea acestui deposit şi din causă că Alba-Iulia zace pe ruta principală a căilor ferate ungare, ér de altă parte înfiinţarea acestui deposit a cerut-o inteligenţa şi comercianţiĭ din Alba-Iulia şi jur mai ales comunele din munţiĭ apuseni.

Direcţinnea a ţinut 33 şedinţe, în cari a resolvat tóte cestiunile curente, şi pentru cari membrii din direcţiune au renunţat la ori-ce remuneraţiune.

Bilanţul ce Vi-l presentam şi care e revĕḑut şi de comitetul de supraveghiare arată un profit curat de fl 6975.06.

Referitor la împărţirea acestui profit ne luăm voe a Vĕ propune următórele:

In sensul §-lui 56 din statute sĕ se dee 5% acţionarilor după ratele solvite	fl. 6600.98
1% tantiemă conducĕtorului filialei din Făgăraş	„ 12.94
remuneraţiune directorului pentru lucrările sale estraordinare . .	„ 200.—
pentru scopuri de binefacere la dispoşiţiunea Direcţiunii . . .	„ 20.—
ér restul de . . . . sĕ se dee fondului de reservă	„ 141.14
	fl. 6975.06

Direcţiunea în conţelegore cu comitetul de supraveghiare a renunţat de astă-dată la tantiema ce i-ar compete în sensul §-lui 33 din statute.

Primită acéstă propunere a nóstră, cele 5% după ratele solvite se vor putea plăti pe basa cuponului Nr. 1. îndată după adunarea generală.

Mandatul comitetului de supraveghiare ales în sensul legii comerciale pe un an, espiră acuma şi Vĕ rugăm la locul seu sĕ binevoiţi a purcede la alegerea aceluia acum, în sensul statutelor pe un period de 3 ani.

Acestea premise Vĕ presentăm următórele propuneri:

1. Sĕ daţi espresiune regretelor Dumnieivóstre pentru mórtea dlui Dr. Aurel Brote prin sculare,

2. sĕ daţi absolutoriu pentru anul de gestiune 1897/8 Direcţiunii şi Comitetului de supraveghiare,

3. sĕ decideţi asupra împărţirii profitului realisat,

4. sĕ alegeţi un membru în Direcţiune,

5. sĕ alegeţi comitetul de supraveghiare pe un period de 3 ani.

Sibiiu, în 14 Octombre 1898.

Direcţiunea.

PARTEA LITEARĂ.

Incă ceva despre

Pintea Vitézul.

(Urmare.)

Casa Pintii se află în partea din jos a satului dela biserică spre miaḑăḑi ca la $^1/_2$ km. depărtare deadrépta drumului preste Valea Cupşenilor in uliţa Lăscăenilor. E zidită din bârne de fag şi e acoperită cu paie. Coperişul aḑi numai în parte e cel vechiu. Pătura de stirigiu, ce s'a format din fumul ce umblă liber în pod, pe suprafaţa internă a coperişului, este atât de grósă, încât numai cu securea o ai mai putea sparge. Casa are trei încăperi: o tindă, o odae de locuit provĕḑută in front cu dóuĕ fereşti stătătóre, şi o cămară fără ferestri. Ferestile dela odaia de locuit sunt provĕḑute din afară cu o cruce de lemn, ca şi dacă le-ar sparge cineva, tot sĕ nu pótă străbate în casă. Intrarea în încaperile acestea se face în ordiuea următóre: de afară întri în în tindă, din tindă la stânga în odaia de locuit, din odaia de locuit în cămară.

Cămara mai este provĕḑută încă şi cu o a dóua uşă, în păretele din dosul casei. Intrebând după scopul acestei uşi, după cum credeam eu superfluă, ómenii bĕtrâni mi-au spus după tradiţia din bĕtrâni, că uşa acésta servia în timp de bătĕi ca uşă de scăpare când erau surprinşi de Turci şi de Capcâni (Tatari) şi nu puteau scăpa afară pe uşa odăii de locuit şi a tinḑii, şi ca sĕ nu fie observată de dinafară, o ecopereau cu fân, cu paie séu altceva. Mai sunt încă în comuna acésta vre-o 5—6 căsi provĕḑute cu astfel de uşi de scăpare, drept mărturie a têmpurilor grele din seculii trecuţi. In fine observ, că casa acésta e clădită cu frontul spre méḑăḑi dealungul uliciórei în depărtare dela ulicióră ca la 5 metri.

De present e ruinată rĕu, dar nu e părăsită încă, ci e locuită de Ioan Cupşa alui Precupu Oanei. Bârnele sunt trecute în dutreḑime, în deosebi talpele casei, tetoriile (cornurile, unghiurile) casei, unde se încrucişéză capetele bârnelor unele preste altele formând pĕreţii vecini împreunaţi unul cu altul, sunt parte putrede, parte sferdite detot, aşa că nu e departe têmpul, când neapărat va trebui demolată.

Aprópe tot în chipul acesta e clădită şi casa Stupului, a bogătanului, probabil tot din familia Cupşa respective Bota, la care a servit Pintea mai pe urmă şi dela care ducêndu-se s'a apucat de haiducie; deosebirea e numai, că cum întri dinafară în tindă, deadrépta se află odaia de locuit provĕḑută cu dóue feresti, una în front (de către apus) iar alta în păretele de către meaḑăḑi, iar deastânga sĕ află cămara, şi uşa de scăpare nu e. Acésta probabil din causa, căci fiind situată în dosul colinei conice pe care se află cimiteriul, şi fiind aşeḑată afară din sat, de şi imediat lângă sat, a fost mai ferită de atajuri duşmane, şi astfel aceasta uşă a devenit superfluă. Ba e probabil şi aceea, căci năvălind duşmanii în sat, ori de către sud, ori de către nord pe drumul deschis, până atacau aceia alte case din cale, locuitorii acestei căsi indosite luau de veste şi puteau scăpa la hotar şi fără de acea uşă de scăpare. Şi acéstă casă e ruinată de tot şi acum se folosesc numai ca grajd pentru oi. Şi acésta e şi aḑi în proprietatea unor membrii din familía Cupşa.

In cele următóre voiu espune trei tradiţiuni din pruncia lui Pintea Vitézul, ce am putut afla despre el în comuna lui natală.

III.

Urma lui Pintea în piatra din pragul casei.

Inaintea pragului dela tinda casei unde s'a născut Pintea şi aḑi se află o lespede de piatră ca de o. 5 m. □ despre care poporul ḑice, că începênd Pintea a umbla în picióre ca copil mic, când a călcat întâiaşi-dată pe piatra aceasta i-a remas urmă de picior pe ea. Urma aceea însĕ aḑi nu se mai cunósce. Piatra fiind fórte tocită prin multă călcare, e posibil, ca sĕ fi fost aşeḑată la locul ei de aḑi, deodată cu clădirea casei.

(Va urma)

Szebenvármegye alispánja.

19941 Sz.
V. 1898. [194] 1—1

Pályázati hirdetmény.

A Szebenvármegyében üresedésben levő öt **közigazgatási gyakornoki állomásra** pályázatot hirdetek és felhivom mindazokat, a kik ezen állomások egyikét elnyerni óhajtják, hogy az alábbiak szerint felszerelt saját, kezüleg irt pályázati kérvényeket Thalman Gusztáv főispàn úr Ő-Méltóságához 1898 évi november hó 20-ikáig nyujtsák be.

Ezen állomások közül egy 600 frt, egy 500 frt és három egyenként 300 frt. évi fizetés és valamennyi állomás egyenként 60 frt. és lakpénz élvezetével van egybekötve.

A közigazgatási gyakornokok a vármegyei tisztviselők nyugdijintézetének tagjai.

A pályázati kérvényekhez csatolandók:

1l) az 1883 évi I. t. cz. 3 §-a, eseteg 5 § ának utolsó bekezdése szerinti elméleti minösítettséget igazoló okmány;

12) az előéletet, esetleg az eddigi alkamaztatásokat, valamint a nyelvismereteket feltüntetö bizonyitványok;

3) nem személyesen jelentkezők által az egészségi állapotukról kiállitott hatàsági orvosi bizonyitvány.

Nagy-Szeben, 1898 október hó 21-én.

Reissenberger,
alispán.

O licitaţiune benevolă

de obiecte pentru arangiatul unei locuinţe (garnituri de salon, chifonere, mobile de bucătărie şi diverse obiecte neîmpărţite) se va ţiné *Joi, în 3 Novembre 1898 la 9 óre a. m.* în casa din **piaţa mare Nr. 16,** etagiul I. (îndĕrĕt în curte). [193] 1—3

In ***Tipografia archidiecesană*** a apărut:

ACAFTISTUL
Preasântei
Născătóre de Dumnedeu
şi
alte rugăciuni
urmate de Sinaxariu pentru tot anul şi Păschălie.

Un volum de 368 pagini 8°.

Preţul simplu legat	fl.	—.85
jumĕtate pânză	„	1.05
în piele roşie	„	1.25
Ediţia fină în piele négră	„	2.—
piele chagrin	„	2.60
în mătase	„	3.85

Se află de vêndare la

Librăria Tipografiei archidiecesane,
Sibiiu.

Cel mai eficace **MIJLOC DE CASĂ, pentru a regula mistuirea, pentru a produce o circulaţiune regulată a sângelui,** pentru a depărta părţile stricate şi defectuóse ale sângelui **(condiţiunile esenţiale pentru susţinerea sanĕtăţii)** precum şi pentru delăturarea repede şi sigură a bólelor de stomach d. e. **lipsa de apetit, rîgăitul, vênturi, grĕţă, dureri de stomach şi fóle, sgârci de stomach, îngreunarea stomachului cu bucate, flegmă, congestiuni de sânge, hemoroide, bóle femeieşti, bóle de intestine** este de **40 ani probat**

BALSAMUL DE VIAŢĂ al Dr. ROSA.

Pentru mântuirea de ori-ce aprinderi, **răni şi umflături, se folosesce cu succes sigur la inflamare,** oprirea laptelui şi întărirea peptului ţiţelor) femeesci, la înţărcare, la abscese, noduri, puróie (Eiterpusteln) carbuncule, la răni şi sugei la degete, la întărituri, umflături, uime etc. de **50 ani probată**

Alifia de casă de Praga

din farmacia lui B. FRAGNER în Praga 203-III.

Acesta favoriséză întreg actul mistuirei, produce un **sânge sănĕtos şi curat** şi este un **remediu de casa poporal** probat, sigur şi estins.

1 sticlă 50 cr., 1 sticlă duplă 1 fl.
Prin postă 20 cr. mai mult.

Vindecarea se face fără dureri prin influenţa alinătóre a alifiei. [50] 15—30

In dose à 25 si 35 cruceri.
Pe postă plus 6 cr.

Atenţiune! Fiecine sĕ cércă numai preparate originale din farmacia lui **B. Fragner în Praga** şi sĕ observe, ca tóte părţile învĕlitórei balsamului Dr. Rosa sĕ fie provĕdute cu alăturata marcă rotundă de scutire, ☛ asemenea tóte părţile învĕlitórei alifiei de casă de Praga pórtă marca de scutire în trei unghiuri alăturată! ☛

Ori-cine îmi anunţă o falsificare primesce o remuneraţiune!

Mii de scrisori de recunoscinţă stau la disposiţie spre vedere.

Deposite în farmaciile **I. Török,** Budapesta. **A. Egger,** Budapesta, apoi în Sibiiu la **E. Rumler, K. Müller** şi **K. M. Herzberg.**

Depositul principal al producentului B. FRAGNER, farmacie „la vulturul negru“ în Praga, colţul stradei Sporner Nr. 203.

ESPEDIŢII CU INTORCEREA POSTEI.

Pentru a înlesni şi celor mai lipsiţi copii de şcólă procurarea de **cărţi didactice,** ne-am decis a *reduce preţurile* la următórele manuale:

Abcdar pentru şcólele pop. rom. de Z. Boiu, legat	dela fl.	—.24	la fl.	—.20
Aritmetica de V. Roman leg.			„ „	—.08
Carte de cetire I. de Z. Boiu, leg.	dela fl.	—.40	„ „	— 30
„ II. „ „ „ „	„ „	—.32	„ „	—.25
Elemente de geografie de Z. Boiu	„ „	—.30	„ „	—.15
Geografia de V. Roman			„ „	—.08
Istoria naturei şi fisica de Z. Boiu	dela fl.	—.30	„ „	—.15
„ patriotică de Z. Boiu	„ „	—.30	„ „	—.12

Librăria Tipografiei archidiecesane, Sibiiu.

Din
„Biblioteca pentru toţi“,
sub direcţiunea literară a d-lui D. Stăncescu au apărut până acum:

Nr. 1 *Poveşti alese* de Andersen;
Nr. 2 *Pasĕrile nóstre* (legende), de S. Fl. Marian;
Nr. 3 *Cântece şi plângeri,* I. (poesii) de M. Zamfirescu;
Nr. 4 şi 5 *Despre educaţie,* pe Herbert Spencer;
Nr. 6 *Icóne şterse* (nuvele) de A. Vlahuţă;
Nr. 7 *De prin veacuri,* I (nuvele) de Carmen Sylva;
Nr. 8 *România, Roma, Piza* etc. de Michelet;
Nr. 9 *Castelul Peleş,* descrierea de Leo Bachelin;
Nr. 10 *Nuvele şi schiţe* de T. Maiorescu;
Nr. 11 *Din tinereţe etc.* nuvele de André Theuriet;
Nr. 12 *Nuvele* de M. Demetrescu;
Nr. 13 *Nuvele romane* de Duiliu Zamfirescu;
Nr. 14 *Antichitatea romană* de Wilkins;
Nr. 15 *Prosă şi poesii* de Gr. M. Alexandrescu;
Nr. 16 *Povestea vorbii* I. proverbe de Anton Pann;
Nr. 17 *Istorióre* de d-na Colomb;
Nr. 18 *Schiţe umoristice* de Dumitru Teleor;
Nr. 19 *La ce visează fetele,* teatru de Alfred de Musset;
Nr. 20 *Legende istorice,* de D. Bolintineanu;
Nr. 21 *Ombra,* roman de Genevraye
Nr. 22 *Căl. împrej. Odăii mele,* roman de Maistre-Havier;
Nr. 23 şi 24 *Din viéţa meseriaşilor,* nuvele de P. Bănăţeanu;
Nr. 25 *Povestea vorbii* II. proverbe de Anton Pann;
Nr. 26 *Biografiile ómenilor celebri;*
Nr. 27 *Antichitatea greacă* de Mahaffy;
Nr. 28—33 *Opere complete,* de Creangă;
Nr, 34 *Istorice,* de Jonescu-Gion;
Nr. 35 *La gura sobei,* snóve de Dumitru Stăncescu;
Nr. 36 *Poveşti de Crăciun;*
Nr. 37 *Prosă şi epigrame,* de Radu D. Rosetti;
Nr. 38 *Werther* roman de Goethe;
Nr. 39 *Povestea vorbii* II. (ultim.) proverbe de A. Pann;
Nr. 40 *De prin veacuri* II (ultim.) nuvele de Carmen Sylva;
Nr. 41 *Noţiuni asupra sciinţelor* de Huxley;
Nr. 42 *Doruri şi amoruri* I. poesii de Depărăţeanu;
Nr. 43 şi 44 *Modele de discursuri rom.* de Adamescu;
Nr. 45 *Doruri şi amoruri,* II. (ultim.), poesii de Depărăţeanu;
Nr. 46 *Duşmanii nostri,* de Dr. Urechiă
Nr. 47 *Cântece şi plângeri* II. (ultim.) poesii de M. Zamfirescu;
Nr. 48—49 *Modele de discursuri strĕine* de Gr. Adamescu;
Nr. 50 *Convorbiri despre artă,* I. de Pecaut şi Baude;
Nr. 51 *Din góna vieţii* I., nuvele şi poesii de A. Vlahuţă;
Nr. 52 *Prietene* roman de François Coppée;
Nr. 53 *Doi trandafiri,* nuvele de Wildenbruch;
Nr. 54 *Patriotul,* morală de Bourde;
Nr. 55 *Din inimă,* poesii de Radu D. Rosetti;
Nr. 56 *Convorbiri despre artă* II. (ultim) de Pecaut şi Baude;
Nr. 57 *Din goana vieţii* II. nuvele de A. Vlahuţă;
Nr. 58 *Schiţe uşóre* de Caragiale;
Nr. 59 *Din góna vieţii,* III. (ultim) nuvele de A Vlahuţă;
Nr: 60 *Manon Lescaut,* I. roman de Abatele Prévost;
Nr. 61 *Trotoarul Bucur.,* nuvele de D. R. Rosetti (Max);
Nr. 62 *Enoch Arden,* poemă de Tenyson
Nr. 63 *Satire şi teatru* de D. C. Ollanescu (Ascanio);
Nr. 64 *Spre primăvară* poesii de Costin;
Nr. 65 *Manon Lescaut* vol. II. roman de Prévost;
Nr. 66 *Manon Lescaut,* vol. III. (ultim.) de Prévost
Nrii 67—69 *Minunile universului,* vol. I. II. III. istoria naturală)
Nn. 70 *Legenda ţeranilor* de P. Dulfu;
Nr. 71 *Ce este frumseţa,* artă de Const. Stăncescu;
Nr. 72 *Cugetări noi asupra popórelor vechi, Egipetul,* geografie de Buzoianu;
Nr. 73—74 *Dan* partea I. roman de A Vlahuţă;
Nr. 75 *Armonii intime,* poesii de A Sihleanu;
Nr. 76—77 *Dan,* partea II. roman de A. Vlahuţă;
Nr. 78 *Ginerele lui Poirier,* de Augier & Sandeau;
Nr. 79 *Nastratin Hogea* de A. Pann;
Nr. 80-84 *Ciocoi vechi şi noi,* roman de Filemon;
Nr. 85 *Biografiile scriitorilor rom.* de Adamescu;
Nr. 86 *Ce povestesce pădurea,* nuvele de Putlitz;
Nr. 87 *Berberii Hesperidele,* geografie de G. T. Buzoianu;
Nr. 88—89 *Denisa* teatru de Duma (Al. fiul);
Nr. 90 *Poeme,* de H. G. Leca;
Nr. 91 *Geniile sciinţei şi industriei,* biografii de Gastineau;
Nr. 92 *Sincere,* poesii de R. D. Rosetti;
Nr. 93—94 *Povestea lui Moş Albu* de A Pann;
Nr. 95 *Cartagena-Cyrena,* geografie de G. T. Buzoian;
Nr, 96—97 *Paul* şi *Virginia,* roman de B. de St. Pierre;
Nr. 98 *De demult,* poesii de Stavri;
Nr. 99 *Apostol,* poemă de Petöfi;
Nr. 100 *Carte de chipuri fără chipuri,* poveşti de Andersen;
Nr. 101—102 *Metamorfosele* de Ovid;
Nr. 103—104 *Poveste tristă* de Francois Coppee;
Nr. 105—106 *Mic vocabular mititar român-frances-ruso-turc* de * * *
Nr. 107 *Despre prietinie* de Cicerone;
Nr. 108 *Animalele celebre* de Müller;
Nr 109 *Teatru* v. II. R. D. Rosetti (Max);
Nr. 110 *Gloriele musicei* de * * *
Nr. 111 *Poesii* de Th. M. Stoenescu;
Nr. 112—113 *Introducere la studiul Sciinţelor fisice* de Morand;
Nr. 114 *Linişte sufletéscă* de Seneca;
Nr. 115 *Alte schiţe umoristice* de Dumitru Teleor;
Nr. 116—117 *Iubire* de Vlahuţă;
Nr. 118 *Fleacuri,* amintiri duióse, schiţe şi novelete de V. Pop;
Nr. 119 *Robia Peleşului* de Carmen Sylva, traducere de Elena Radu Rosetti;
Nr. 120 *Un leu şi un zlot,* comedie într'un act (localisare) de D. Rosetti;
Nr. 121—122 *Notiţe* şi *fragmente literare* de I. L. Caragiale;
Nr. 123 *Biografiile Mamelor ómenilor celebri;*
Nr. 124 *Intrebuinţarea vieţii* de I. Lubbok;
Nr. 125 *Povestea Mavroghenéscă* de Pitarul Hristache;
Nr. 126—127 *Poesii* de Bălăcescu;
Nr. 128—137 *Codul civil-român, adnotat* de Hamangiu;
Nr. 138 *Suspine* (poesii populare din Basarabia) de George Madan.
Nr. 139—148 *Procedura civilă adnotată, cu index* de Hamangiu;
Nr. 149—151 *Legea timbrului adnotată, cu index* de Hamangiu;
Nr. 149—151 *Legea jud. de pace adnotată cu index* de Hamangiu;
Nr. 149—151 *Legea autentific actelor, adnotate* de Hamangiu;
Nr. 152—155 *Despre Fanarioţi* de Zalloni;
Nr. 156 *Cronicile Doctorului;* de Dr. Urechia;
Nr. 157—158 *Mic vocabular frances-rom.* de Ploetz—Leist;
Nr. 159 *Chronologie Calendare* de Szavlovski;
Nr. 160—161 *Poveţe către săteni* de D. R. Rozeti (Max);
Nr. 162—165 *Viaţa la ţéră* (roman) de Duiliu Zamfirescu;
Nr. 166—178 *Dicţionar francez-român,* ed. II. de Urechia;

Un numĕr costă 16 cr.

Se află de vêndare în

Librăria Tipografiei archidiecesane, Sibiiu.

Redactor prov. **Dr. Elie Cristea.**

Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 114 Sibiiu, Sâmbătă 17/29 Octobre 1898. Anul XLVI.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strĕinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Dotaţiunea clerului.

Ḑiarele din capitală înregistréză scirea, că în ministeriul de culte s'a pregătit deja normativul, cu care se va publica legea cea nóuă privitóre la dotaţiunea clerului. Unele din ḑiarele din capitală au şi publicat acel normativ.

Pe noi ne interesézā mai de aprópe legea cea nóuă, care provede şi pentru preoţimea nóstră o eventuală intregire a salariului la suma minimală de 400 respective la suma de 800 fl.

Proiectul acesta nóuĕ nu ne este necunoscut, am avut ocasiune sĕ-l vedem încă prin luna lui Iuniu, am avut ocasiune de a ne ocupa cu el, şi a-i cunósce şi părţile favoritóre şi în cele din urmă şi cele nefavoritóre pentru biserica nóstră.

Publicarea normativului a dat un nou impuls mişcărei şi interesului, cari s'au învêrtit în jurul afacerii cu dotaţiunea clerului. Cestiunea e pusă din nou la ordinea ḑilei, acuma nu în teorie mai mult, ci în practică.

Biserica nóstră, cum am ḑis, e atinsă de tot de aprópe prin legea cu dotaţiunea clerului.

Cele petrecute până acuma în afacerea acésta sunt fapte, cari au trecut în domeniul istoriei.

Sinódele bisericei nóstre tóte au luat posiţiune hotărîtă în afacerea acésta, ţinuta lor incă ne este tutora cunoscută.

Remonstraţiunea, care s'a presentat casei deputaţilor, s'a trimis şi la casa magnaţilor. Aici au apărat şi cu vorba archiereii interesele bisericei.

Tóte au fost zadarnice. Legea s'a votat, a fost sancţionată, a fost publicată şi acum vine aplicarea ei.

Incă odată se vor pronunţa asupra acestei legi, întru cât în ea suntem atinşi şi noi, ḑicem, se va mai pronunţa încă odată biserica nóstră în sinódele eparchiale la terminul normal al întrunirei lor, şi acésta nu spre a le lua la critică, căci în situaţiunea de aḑi acésta nu ar fi consult, ci spre a indigita ţinuta clerului nostru, întru cât unele disposiţiuni reflectézā şi la preoţimea nóstră parte în mod favorabil parte în mod nefavorabil.

Va trebui sĕ punem pe cetitorii nostri în curent cu cele petrecute, spre a înţĕlege mai bine întrégă ţinuta bisericei nóstre.

Până acuma am observat o tăcere pe care ni o a impus situaţiunea critică în care ne-am aflat şi ne aflăm încă.

N'am eşit din reserva nóstră nici chiar atunci, când o parte din pressa nóstră a început a provoca preoţimea nóstră la rĕsvrătire contra autorităţilor bisericesci.

N'am eşit din reserva ce ni-am impus, nici atunci, când membrii din sinul consistoriului nostru archidiecesan, cu violarea secretului oficiului lor, contra jurământului dat ca preoţi, 'şi-au publicat prin ḑiare vederile lor, despre cari se ḑice, că le-au dat espresiune în o anchetă confidenţială, care s'a ţinut aici în Sibiiu.

Vorbirea din cestiune a fost publicată, stigmatisând cu epitetul de neamici ai bisericei şi neamului pre toţi ceialalţi membri ai anchetei.

Acuma, când vorba e ca pe basa normativului ministerial sĕ purcedem la adunarea de date statistice despre actuala dotaţiunea clerului nostru, obligaţi suntem sĕ reluăm firul acolo, unde l'am întrerupt

Vom reproduce deci în colónele ḑiarului nostru representaţiuea adresată de către sinodul nostru archidiecesan ambelor case representative, ca cetitorii nostri să cunóscă motivele cari au îndemnat biserica la facerea aceleia, vom arăta dacă nu în întregitatea lor, cel puţin estractiv motivele, din cari ancheta esmisă de consistor a fost pentru acceptarea disposiţiunilor favorabile din legea cu dotaţiunea clerului.

In fine vom reflecta şi la părerile susţinute de o parte a pressei nóstre, care s'a gerat ca manifestaţiune a preoţimei nóstre, în faptă înse ea a fost părerea unui om îmbuibat, care nu cunósce necazurile preoţimei nóstre dela sate.

In chipul acesta ne vom capacita reciproc spre a puté continua spre binele bisericei nóstre în general, şi în favorul preoţimei nóstre în special.

Metropolitul Ghenadie.

Am luat notiţă în ḑiarul nostru despre I. P. S. D. metropolitul primat în retragere Ghenadie, care din tristul incident al trecerii din viéţă a fericitului în Domnul Miron, archiepiscop şi metropolit al nostru, a venit la înmormêntare, şi în rênd cu noi a petrecut la locul de vecinică odihnă pre acest bun metropolit.

I. P. S. metropolitul Ghenadie nu a făcut secret din sentimentele, cari l'au indemnat sĕ onoreze cu presenţa sa trista serbare a bisericei nóstre ortodoxe din Ungaria.

In procesul I. P. S. metropolit Ghenadie, rĕposatul metropolit Miron, — în care proces metropolitului primat al României i s'a luat chiar şi darul preoţiei, declarat fiind de simplu călugăr, — în acest scandalos proces, ḑicem, rĕposatul metropolit cu simţul seu de dreptate înăscut şi devenit a dóua natură, nu a putut aproba modul cum s'a făcut judecata metropolitului primate, nu modul barbar, cu care guvernul României a esecutat acea judecată.

In faptă rĕposatul metropolit nu a recunoscut de legală locotenenţa instituită, şi nu a întrat cu ea în legături canonice.

Acéstă legală procedură a metropolitului Miron nu a rĕmas neobservată de către corónă, şi se susţine — nu noi o ḑicem — se susţine că între altele şi acésta a fost decisivă la rehabilitarea metropolitului primat Ghenadie.

Recunoscinţei pentru acéstă legală ţinută a metropolitului nostru i-a dat espresiune I. P. S. Ghenadie, când s'a presentat între noi şi a dat onórea cea din urmă rĕposatului metropolit.

A dóua ḑi după înmormêntare, I. P. S. metropolitul Ghenadie a călĕtorit la Reşinariu, unde şi-a făcut rugăciunea la mormêntul Marelui Şaguna, la mormêntul episcopilor nostri Gedeon Nichitici şi Gherasim Adamovici, cari au păstorit biserica nóstră ca primi episcopi cu residenţa aici după unire, şi cari odihnesc în biserica cea veche din Reşinariu, a cercetat căsuţa de bârne din Rĕşinariu, care a fost residenţa acestor 2 episcopi, şi care e document vorbitoriu despre starea umilită de atunci a bisericei nóstre.

Aceste etice motive au adus aici pe I. P. S. Ghenadie.

Momentele aceste etice însĕ au fost suficiente pentru „Tribuna Poporului“ din Arad, ca ea sĕ lovéscă din nou în memoria rĕposatului metropolit şi în metropolitul primat în retragere Ghenadie.

In un articol plin de venin „Tribuna Poporului“ susţine că rĕposatul metropolit Miron nu a recunoscut de legală alegerea actualului metropolit primat din România, ci şi dela alegerea acestuia a întreţinut legături cu metropolitul primat în retragere Ghenadie.

Acésta este neadevĕr, şi noi trebue se spunem celui ce scrie asemenea lucruri, că neadevĕrul îl grăesce.

Metropolitul Miron n'a mai întreţinut legături canonice cu I. P. S. Ghenadie din momentul când acela restituit în tóte onorurile avute, a renunciat la demnitatea de metropolit primat.

Actualul metropolit primat e legal ales şi instituit în scaunul seu. Acésta o a sciut fórte bine metropolitul Miron.

Dacă cu tóte acestea metropolitul nu a voit sĕ rĕspundă la notificarea despre schimbarea pe tronul de metropolit-primat al României, omul dela „Tribuna Poporului“ sĕ caute pe ce canal i-s'a făcut metropolitului Miron acea notificare şi pe ce canal i-se cerea sè şi rĕspundă ?

Motivul pentru care metropolitul Miron a observat tactica cu tăcerea până la mórtea sa şi „Necsul

---

FOIŢA.

La mórtea bunului Archiereu
Miron Romanul.

— 4 Oct. v. 1898 —

Duios, lugubru şi-aşa trist
Al clopotelor jalnic glas
Străbate înfinitul.
Din mii de temple-ale lui Crist
Dă veste tristă, pas de pas:
E mort Metropolitul!..

E mort!.. Părintele 'nţelept,
Păstorul bun şi blând s'a dus!
In urmă-I plânge turma.
Cârmaciul ager şi deştept
De muncă trudnică rĕpus
Din mâni scăpat-a cârma!

Plinind „neprevĕḑutul drum“
Ce provedinţa I-a croit
C'un sfert de veac 'nainte,
La pacea lină, dulce-acum,
Ce o-a urmat şi o-a râvnit
S'a dus bunul Părinte...

O! nu mĕ mir că ofilit
Aḑi zace chipul Lui măreţ,
Căci nu era alt modru.
(De-al tómnei vênt mereu isbit
De vifor mult şi de îngheţ
Ingălbinesce codru!)

Cu sufletul de dor pătruns
In Chanaanul mult dorit
Sĕ între cu credinţă,
Eu nu mĕ mir că n'a ajuns
El, Moise-al nostru şi numit
Şi-ales de Provedinţă,

Când prin amar pustiu, mereu,
Şi sĕc şi lung şi-aşa lipsit
De apă şi de mană,
Sĕ trécă pe poporul Sĕu
'I-a fost lui dat păn-a murit...
Lăsând turma orfană...

O voi, la duch de-apururi mici,
Pismaşi, ce 'n viaţă L'aţi hulit
Şi uah! 'I-aţi strigat,
Aprópe-acum veniţi aici,
Priviţi-L aḑi, când istovit
In raclă stă culcat.

Priviţi-I trupul îngheţat,
Cu ochii vostri daţi ocol,
Vedeţi! — pe al Lui pept
In viaţa 'ntrégă a purtat:
O cruce numai! — Sfânt simbol
A celui blând şi drept...

O! Tu al lumilor stâpân,
Al Cărui sfat neînţeles
Pe Tóte cârmuesce,
Pe el, Miron, păstorul bun,
Ce aḑi din lume l'ai ales,
Cu drepţii-l odihnesce!..

Iar pe poporul Lui orfan,
Ce pururi al Tĕu nume sfânt
Il chémă,-etern Părinte,
Condu-l Prea Bune 'n Chanaan
La al doririlor pământ,
Rugămu-Te ferbinte!

I. Teculescu.

Escelenţiei Sale D-lui Archiep. şi Metropolit
MIRON ROMANUL.

— 4/16 Octobre 1898.—

Ce lin şoptesce-al tómnei vênt:
„Deşerte-s tóte pe pămênt...“
Un suflet blând s'a ridicat
La Cel ce tóte le-a creat.

Al tómnei vênt şoptesce lin:
„La trépta tronului divin
A fost chemat..!“ — Biserica
Suspină aḑi de jale grea.

Şi murmură vêntul mereu:
„Aşa a vrut-o Dumneḑeu,
La el sĕ-l cheme...“ — Ne gândim
Niţel şi-apoi... ne 'ndestulim.

Metalul plânge; jalea grea
Cuprins'a 'ntrégă turma Ta;
Tu suflet blând Te-ai depărtat
De noi şi 'n jale ne-ai lăsat.

Şi dacă 'n veci ne-ai părăsit:
Rugăm sĕ erţi ce Ti-am greşit;
Rugăm sĕ pui la Domnul sfânt
Pentru-al Tĕu neam un bun cuvênt!

(Din „*Vulturul*“.)

causal“ sě-l afle tot omul dela „Tribuna Poporului“.

Deocamdată numai atâta, în speranţă că vom fi pe deplin înţeleşi.

Condolenţe

din incidentul morţii I. P. S. Metropolit Miron.

Preaveneratuluii consistor metropolitan gr. or. român, în Sibiiu.

Plaski, 21. Oct. n.

Rog primiţi, Preavenerate, condolenţa mea întimă la încetarea din viaţă a Preasânţitului Metropolit Miron.

Episcop Mihail Grujici

*

Preavenerabil consistoriu archidiecesan!

Avrig, 5 Octobre, v. 1898.

Trista veste despre trecerea din viaţă a iubitului, fericitului şi neuitatului nostru archiepiscop şi metropolit, a Escelenţiei Sale Inaltpreasânţitului Domn Dr Miron Romanul, a pătruns adânc inima clerului şi a poporului din acest cerc, în numele căruia cu adêncă durere şi inima sfăşiată aduc condolenţele sale, rugând pe atotputernicul Dqeu, ca se odihnéscă cu drepţii în locaşurile sale sufletul nobil al defunctului preaînalt. In veci amintirea fericitului în Domnul.

Dumneqeu se ocrotéscă archiediecesa.

Al Preavenerabilului Consistoriu orchidiecesan.

preaîntristat fiu
Ioan Cândea
protopop

*

P. V. Consistoriul Archidiecesan. Sibiiu

Comloşul-mare, 19 Oct.

Deplângem mórtea demnului Metropolit Miron.

Miculescu protopop.

*

P. V. Consistor archidiecesan, Sibiiu.

Cluj, 19 Oct.

Adânc mişcaţi deplângem mórtea înaltului prelat şi trimitem sincere condolenţe bisericei věduvite. La înmormêntare vom fi representanţi.

Pentru tinerimea universitară:

George Popa, Liviu Candrea.

*

Prea Veneratulni Consistor Archid. în Sibiiu.

Botoşani, 24 Oct.

Subsemnatul ca român şi ca teolog al bisericei ortodoxe române Vě rog sě primiţi şi din parte-mi profundissimile mele condolenţe pentru perderea prea iubitutui şi în veci neuitatului nostru Metropolit Miron Romanul, trecut la eternitate în sinurile Părintelui Ceresc.

Rugăm ferbinte pe Dumneqeu, ca maica nóstră biserică naţională remasă věduvă de mirele ei avut, sě-şi găséscă cât de curând pe bărbatul doririlor pentru mângăerea şi fericirea poporului nostru român, care trece astăqi prin cele mai grele împrejurări şi ispite de tot felul.

Ioan Dima Pătraşcu,
teolog absolut, institutor în Botoşani.

La adresa prea onoratei familii Cosma au mai sosit următórele condolenţe:

Deva, 19 Oct.

Trimitem căldurósele nóstre condolenţe la durerósa perdere.

Francisc Hossu Longin şi soţia.

*

Timişóra, 19 Oct.

Condolenţele nóstre cele maí sincere.

Familia *Fercu* şi *Savonescu*

*

Mediaş, 19 Oct.

Cu profundă durere esprimăm sincerile nóstre condolenţe.

Mircea, protopop.

*

Sighişóra, 19 Oct.

Condolenţele mele la ireparabila perdere. Dumneqeu ve mângăe; Escel. Sale odihnă vecnică.

Veduva *Sandru*.

*

Lugoş, 19 Oct.

Adânc mişcaţi, ve rugăm, sě primiţi sincerile nóstre condolenţe.

Familia *Dobrin*.

*

Orăştie, 19 Oct.

Profundele nóstre condolenţe.

Orbonaş.

*

Beinş, 19 Oct.

Primiţi adânca nóstră condolenţă. Fiei memoria binecuvântată.

Buteanu.

*

Beinş, 19 Oct.

Din incidentul trist şi jalea adâncă, ce v'a îmbrăcat în doliu, ve rog sě primiţi espresiunea profundei mele condolenţe. Fie-i memoria binecuvêntată.

Dr. Csighi.

*

Deva, 19 Oct.

Primiţi condolenţele nóstre.

Lucreţia Nicóră.

*

Oradea-mare 19 Oct.

Primiţi sincerile nóstre condolenţe.

Familia *Dr. Coriolan Papp.*

*

Oradea-mare, 19 Oct.

Sincerile mele espresii de condolenţă din incidentul cruntei lovituri.

Schiau.

*

Braşov, 19 Oct.

Primiţi, ve rog, cele mai sincere condolenţe dela

Familia *Broştean*

*

Cluş, 20 Oct.

Sinceră condolenţă pentru perderea Escelenţiêi Sale.

Basiliu Podóbă.

*

Abrud, 20 Oct.

Reuniunea fem. rom. din Abrud vě rógă sě primiţi condolenţa sa adânc simţită pentru perderea marelui sěu patron şi neuitatului Dv. unchiu.

Ana Filip, presidentă.

*

Biserica-Albă, 20 Oct.

Primiţi espresia profundei condolenţe la perderea marelui şi iubitului metropolit.

Roşu, adv.

*

Abrud, 20 Oct.

Primiţi condolările nóstre sincere.

Mihaiu Cirlea, Ales. Filip.

*

Oraviţa, 20 Oct.

Deplâng perderea înaltului defunct şi preabunului Dv. unchiu.

Nedelcu.

*

Ciacova, 20 Oct.

Rog primiţi espresia sicerei păreri de rěu pentru reposarea vredinicului metropolit.

Pinciu.

*

Sigetul-Marmaţiei, 20. Oct.

Primiţi condolenţele mele sincere.

Dr. Florentin Mihályi.

*

Budapesta, 20 Oct.

Primiţi condolenţele mele pentru marea perdere suferită.

Emil Dan.

*

Muncaciu, 20 Oct.

Rog primiţi espresia sincerei mele condolenţe la ireparabila perdere ce a suferit stimata Dv. familie.

Căpitan *Hidu.*

*

Oradea-mare, 20 Oct.

Rugăm primiţi condolenţa nóstră.

Red. „*Vulturul*“.

(Vor urma).

Parastas pentru metropolitul Miron. Mâne, Dumineců, se va ţinea în biserica St-lui Nicolae din Braşov, precum vesteşte „Gazeta“, un parastas împreunat cu liturgia pentru odihna sufletului reposatului Metropolit Miron Romanul. Cu acea ocasiune se va ţinea şi o cuvêntare funebrală prin d-l protopop al Braşovului, Ioan Petric.

*

Completare. Ca participanţi la jalea nóstră, la înmormêntarea iubitului Metropolit Miron, am scăpat din vedere a aminti în numěrul nostru 112, că din tractul protopopesc al Branului, afară de dl adv. Dr Iancu Meţianu au mai luat parte P. O. D. Ioan Dan, paroch, protopop onorar în Zerneşti şi Ioan Teculescu, preot în Rêşnov.

Iar din tractul Abrudului, au mai fost presenţi la înmormêntare, afară de cei amintiţi în acelaşi numěr, încă O. D. Valeriu Magda, preot în Feneş, Nicolae Cristea, preot în valea-Bulzului apoi mirenii Lanes Giurechescu şi Alin Giurchescu.

Din presa română.

„*Fóia Diecesană*“, organul eparchiei gr.-or. române a Caransebeşului, publică în numěrul sěu dela 11/23 Octobre sub titlul „*Dr. Miron Romanul, 1828 — 1898*“, următorul articol:

„Metropolia nóstră ortodoxă a îmbrăcat doliul; de pe sântele nóstre biserici stéguri negre semnaléză, iară clopotele sfintelor biserici cu glasul lor tânguitoriu vestesc credincioşilor tristul şi durerosul fapt, că Escelenţia Sa Inalt Prea Sfinţitului Metropolit, Miron Romanul, terminându-şi cursul vieţii aici pe pămênt, a trecut la cele vecinice după voinţa Tatălui ceresc.

„Nu ne-am asteptat la acéstă lovitură a sorţii. Sciam, că Inalt Prea Sânţitul Metropolit nu se bucură de sănătate deplină, dară nu era de prevěqut, că este aşa de aprópe de sfîrşitul cursului vieţei sale pămênteşci. De aceea cu durere am primit trista veste, că Metropolia nóstră a ajuns în stadiul de věduvie.

„Acésta durere se potenţéză apoi şi prin faptul, că grele cu totul sunt înprejurările, în cari ne aflăm astăqi. Biserica nóstră ortodoxă naţională este din diferite părţi mult strimtorată, de aceea acuma cu deosebire putem considera ca o catastrofă perderea unui încăruntit şi probat Archipăstoriu, carele în diferite rênduri şi la diferite ocasiuni, a dat probe vědite, că îşi iubesce mult biserica şi naţiunea sa.

„In timpuri de grea cumpănă este neapěrat de lipsă, ca conducerea bisericei sě fie depusă în mâni probate, în mâni, cari cu înţelepciune sciu delătura periclele ce ameninţă, în mâni sigure şi statornice, cari nici pe un moment nu pierd din vedere ţinta, la carea nisuesce biserica.

„Simţim cu toţii, că este o nefericire pierderea ce o sufere astăqi Metropolia nóstră prin trecerea Inalt Prea Sânţitului nostru archiepiscop şi metropolit Miron la fericiţii sěi antecesori. Şi cum nu? Căci qilele grele sunt, iară fericitul in Domnul a fost un bărbat luminat, cu vederi largi, spirit ager şi pătrunqětoriu, cu păşire sigură şi resolută, după cum í-au dictat convingerile lui; a fost un bărbat cu multă esperinţă, cu temeinică şi deplină cunoscinţă a administraţiunei bisericeşci, a dreptului bisericesc şi a celui public; un bărbat, carele şi în cele mai grele situaţiuni, s'a sciut afla.

„La acest bărbat am putut admira tactul fin şi siguranţa, cu carea conducea pertractările con resului nostru naţional-bisericesc, respectand libertatea cuvêntului şi împedecând ori-ce deviare în cursul regulat şi demn al pertractărilor; nu mai puţin am putut admira puterea distingerei sigure şi corecte în cele mai grele şi gingaşe cestiuni; am putut admira frumseţa limbei şi claritatea stilului sěu precis.

„In Domnul adormitul archiepiscop şi metropolit a stat în fruntea metropoliei nóstre un pătrar de secol, servind biserica şi naţiunea cu înaltele sale calităţi spirituale şi după convingerile sale interne, pentru cari pururea a stătut resolut, nelăsându-se influinţat de păreri contrare şi atacuri adese necruţătóre sau de eventuala neplăcere a cercurilor înalte politice. In acéstă privinţă amintim numai *pastorala sa din incidentul sěrbărilor milenare care se póte considera ca un document de mare importanţă, despre care qice o fóie străină, că „exprimă cu multă sinceritate simţěmêntul comun al poporulni sěu“*.

„Rěposatul metropolit a fost distins în 1879 de universitatea din Cernăuţi cu gradul de Doctor în teologie, şi este caracteristic pentru acurateţa, scrupulositatea şi simţul de bună ordine în biserică a Inaltului defunct, că conferindu-i-se acest grad, dênsul în o hârtie cătră fericitul în Domnul Episcop Ioan Popasu, comunicêndu-i acéstă conferire îi notifică, că e înduplecat a primi acéstă distincţiune, dară înainte de a se pronunţa în mod categoric „*în interesul bunei conţelegeri, ce trebue sě se susţină între ierarchii provinţei nóstre metropolitane în ori-ce cestiune, carea e de a se examina şi resovi cu osebită privire la instituţiunile generale ale bisericei*“, cere dela Prea Sânţia Sa cugetele sale în acest obiect.

„Sě înţelege de sine, că fericitul Episcop Ioan Popasu în rěspunsul sěu se esprimă favorabil, încheind cu cuvintele: „*Deci nu-mi remâne altceva decât a felicita pe Escelenţia Vóstră la primirea acestei distincţiuni atât de onorifice*“.

„Tóte cele pământesci sunt trecětóre, tóte sunt umbră şi vis, toţi suntem călětori în acéstă vale a plângerii, şi astfel a trebui şi I. P S. metropolit Miron sě se scobóre de pe strălucitul tron metropolitan, şi sě mérgă după voinţa Tatălui ceresc la fericiţii sěi antecesori.

„Iară noi, věqêndu-l trecênd, sě rugăm pe Tatăl ceresc, Dumneqeul părinţilor nostri, ca pe reposatul metropolit sě-l facă părtaş de rěsplata cuvenită slugei bune şi credinciόse, iară pe bărbaţii nostri conducětori sě-i lumineze, ca în deplină armonie sě afle bărbatul, carele luând în mână cârma metropoliei, sě fie sentinelă credinciósă a intereselor sântei nóstre biserici strămoşesci, carele cu vrednicie sě pórte toiagul archipăstoresc după voinţa Archipăstoriului ceresc!“

Revistă Bisericéscă.

Sf. Sinod al României.

Luni, în 24 Oct. n. la órele 10, un Tedeum s'a celebrat la catedrala metropoliei din Bucuresti, pentru deschiderea sesiunei Sftului Sinod.

Pe lângă membri Sinodului, au asistat la Te-Deum: d. Sp. Haret, ministrul cultelor şi d. Dragomir Demetrescu, directorul cultelor.

După terminarea servíciului divin, Sânţiţii Prelaţi au trecut în localul Sfântului Sinod, unde d. ministru al cultelor a dat cetire Mesagiului de deschidere.

Sfântul Sinod şi-a început apoi lucrările.

Misionar măcelărit.

O sórte crudă a atins iarăşi pe un misionar francez şi pe mai mulţi credincioşi convertiţi de el la crestinism, în Peking (China)

Mai sěptěmâna trecută, plebea din Peking s'a revoltat şi a omorit pe misionar şi pe mai mulţi convertiţi, arqêndu'-i de vii pe rug.

Consulul francez a făcut îndată protest energic la guvernul chinez şi a cerut satisfacţie şi desdauanare, comunicând tot odată, că guvernul francez va recurge la mijlóce severe, dacă guvernul chinez nu va lua měsuri de apărare şi asigurare a misionarilor şi a convertiţilor la creştinism.

Din ROMÂNIA

(*Geografia pitoréscă a României*). Se ştie că ministeriul român al instrucţiunii publice a însărcinat pe poetul Alecsandru Vlăhuţă sě pregătéscă o geografie pitorééscă a României, o carte care pusă în mânile tinerimii ca carte şcolară, sě deştepte şi cultive în měsură cât mai mare iubirea pentru frumósa şi binecuvêntata ţară, ce o cuprinde în sinul sěu, pentru ale ei frumseţi, bogăţii şi a ei gloriósă istorie.

Aflăm acum, că dl Vlăhuţă a terminat folositórea lucrare.

*

(*Rectorii universităţilor*). Au fost confirmaţi de ministeriul instrucţiunii, ca rectori dl C. Dumitrescu-Iaşi la universitatea din Bucuresci, şi dl Al. D. Xenopol, la universitatea din Iaşi.

*

(*Plecarea Ducilor strěini*). In 36 Oct. n. AA. LL. RR. Ducele şi Ducesa de Saxa-Meiningen, cari au petrecut timp mai îndelungat în România, ca óspeţi ai familiei regale, au părăsit Sinaia cu un tren special.

M. S. regele Carol a însoţit pe Alteţele Lor până la Predeal.

Revistă Externă

Spanioli și Americani.

Pertractarile dintre delegații spanioli și americani pentru stabilirea stipulațiunilor de pace în urma rĕzboiului de astă vară, încă n'au ajuns la sfirșit.

Din Waschington se telegrafézĕ mai nou în chestia asta, că se aștéptă, ca comisarii americani sĕ adreseze un ultimatum Spaniolilor, deóre-ce America este convinsă că Spania caută sĕ trăgăneze lucrurile.

*

Trupe rusești în Creta!

O telegramă dela 24 Oct. n. transmisă din Constantinopol, aduce vestea, că după cum se anunță din Odesa, ḑece companii de infanterie și o baterie de munte ruséscă, au plecat în Creta.

*

Crisa de guvern în Francia

e aprópe terminată. Președintele Faure a încredințat pe Charles Dupuy cu formarea noului cabinet. E combinată deja lista ministerială. Ḑilele astea sĕ va resolva definitiv.

*

Anarchisti în Spania

O mare supraveghere se exercită la gara din Madrid, în urma știrei ajunse la cunoscința poliției, despre sosirea în capitala spaniolă a mai multor anarhisti cunoscuți

Conspectul

comisarilor consistoriali pentru alegerile de deputați preoțesci, respective pentru scrutiniul alegerilor de deputați mireni, la Congresul național-bisericesc electoral.

A. Pentru alegerile preoțimei.

1. In *Sibiiu-Cetate*, colegiu compus din cercurile electorale Sibiiu și Sĕliște, e numit comisar consistorial P. O. D. Zacharia Boiu, protopresbiter, asesor consistorial în Sibiiu.

2. La *Alba-Iulia*, colegiu compus din cercurile Sebeș și Alba-Iulia, e numit P. O. D. Nicolau Ivan, protopresbiter, asesor consistorial în Sibiiu.

La *Deva*, compus din cercurile Deva și Hațeg, e numit P. O. D. Ioan Papiu, protopresbiter în Sibiiu.

4. La *Ilia* (cercurile Ilia și Giógiu), P. O. D. Avram Pĕcurariu, protopresbiter în Ilia.

La *Abrud*, (cercurile Zarand și Câmpeni), P. O. D. Vasiliu Damian, protopresbiter în Brad.

6. La *Cluș*, (cercurile Turda și Cluș), P. O. D. Paul Roșca, protopresbiter în Fizeș-Sânpetru.

7. La *Deeș*, (cercurile Solnoc și Bistrița), P. O. D. Galacteon Șagău, protopresbiter în Reghin.

8. La *Mediaș*, (cercurile Têrnava și Sighișóra), P. O. D. Mateiu Voileanu, asesor consistorial în Sibiiu.

9. La *Brașov*, (cercurile Treiscaune și Brașov), P. O. D. Ioan Petric, protopresbiter în Brașov.

10. La *Făgăraș*, (cercurile Bran și Făgăraș,) P. O. D. Iuliu Dan, protopresbiter în Făgăraș.

B. Pentru scrutiniile mirenilor.

1. La *Sibiiu*, pentru colegiul electoral acesta e numit comisar consistorial scrutinător, dl Pantaleon Lucuța, căpit. c. și r. in pens., ases. cons.

2. La *Sĕliște*, dl Parteniu Cosma, directorul „Albinei“.

3. La *Sebeș*, dl Ioan Paraschiv, subjude regesc.

4. La *Alba-Iulia*, dl Ioan de Preda, fișcal cons.

5. La *Deva*, dl Ioan Moțiu, jude la tribunalul reg. de acolo.

6. La *Hațeg*, dl Ambrosiu Bârsan, primariu.

7. La *Ilia*, dl Dr. Ioan Mihu, advocat.

8. La *Geógiu*, (locul de scrutiniu Hondol), dl August A. Nicóră, candidat de advocat.

9. La *Zarand*, (locul de scrutiniu Brad) dl Constantin Costin, profesor gimnasial.

10. *Câmpeni*, dl Michail Andreica, proprietar,

11. La *Turda* dl Dr. Elie Cristea, secretar cons.

12. La *Cluș*, dl Dr. Liviu Leményi, asesor cons.

13. La *Solnoc* (locul de Scrutiniu Deeș) dl Dr. Ioan Farcașiu, advocat.

14. La *Bistrița* (scrutiniu în Galați) dl Dr. Ioan Popescu, advocat.

15. La *Têrnava* (scrutiniu în Bachnea) dl Dionisiu Roman, candidat de advocat.

16. La *Sighișóra* dl Dr. Nicolau Vecerdea, advocat.

17. La *Treiscaune* (scrutiniu în Sepși-St.-Georgiu) dl Simeon Dămian, advocat.

18. La *Brașov* dl Ioan Popea, profesor gimn.

19. La *Bran* (scrutiniu în Codlea) dl Iosif Pușcariu, advocat.

20 La *Făgăraș*, dl Dr. Ioan Turcu, advocat.

Noutăți.

Primejdia Ciumei care de o sĕptĕmână ține în fiori de grózâ Viena și cu ea monarchia întrégă, pare a fi tot mai puțin amenințătóre. Dintre bolnavii mai noi, nici chiar diaconisa Pecha, cea mai grav atacată, n'a murit, ba ultimele știri spun chiar că în urma altoirii ei cu serum-ul adus dela Paris din institutul Pasteur, în starea ei a întrat o îmbunătățire Ceealaltă îngrijitóre, iarăși serios atacată, Hochegger, sĕ simte chiar bine. Ceialalți ajutători, nu mai sunt atacați. Și așa sĕ speră, că pericolul este sigur isolat între pereții baracelor de lângă spitalul vienez unde a isbucnit. Pecha însĕ a dat a învineți la față, ceea-ce e semnul morții, și póte nici nu va scăpa.

*

In afacerea Dreyfuss s'au început la 27 Oct. desbaterile la Curtea de Cassație din Paris. Bard, referentul, în o vorbire lungă și-a motivat propunerea, că întreagă judecata adusă în chestia Dreyfuss, sĕ fie sistată și nimicită. Deci nu cere revisie ci nimicire a procesului, în urma căreia osânditul s'ar declara simplu scos de sub judecată și pus pe picior liber, dobândindu-și tóte drepturile perdute, ba, de mai dorește, chiar și rangul în armată.

Dreyfus are deja știre de noua mișcare în cauza sa, și — sĕ află sănĕtos.

*

Exposiția de póme dela Sebeș, s'a deschis Joi. Din o corespondență primită prea târḑiu pentru acest numĕr și pe care o vom puplica în numĕrul viitor, aflăm că e fórte frumósă și s'a arătat și de popor și de inteligință frumos înteres pentru ea.

*

Noul palat regal în Buda. Edificarea noului palat regal în Budapesta, înaintézĕ cu pași repeḑi. S'a terminat acum și aripa cea nóuă, care se înaltă față în față cu palatul președinței ministeriale. E o zidire cu trei caturi, și de present se așéză coperișul pe ea. Peste iarnă se va usca iar în primăvară se vor apuca de arangearea din lăuntru. In acéstă aripă vor locui gardiștii, burg-gendarmii, și personalul de Curte.

*

Scufundarea unei corabii. Din Memel sĕ telegrafiază la 24 Octobre, că Corabia cu trei catarte „Satisfacțion“, încărcată cu cărbuni, mergênd de la Leith la Memel, s'a scufundat în marea Nordului.

Căpitanul, soția sa și nóuĕ ómeni ai echipagiului, s'au înecat! Numai matrozul a scăpat.

*

Manifestații antisemite la Paris La 25 Octobre n. sau luat măsuri de ordine fórte aspre la Paris, în împrejurimile palatului Bourbon, în prevederea unor manifestațiuni anunțate de liga antisemită în jurul palatului. Chestia Dreyffus a iritat grozav publicul mare al capitalei franceze, contra Jidanilor, încât e témă de mari tulburări și devastări asupra proprietaților evreilor.

*

Darurile Sultanului pentru Impĕratul Germaniei. In drumul seu spre Orient Impĕratul Wilhelm II. s'a oprit timp mai îndelungat în Constantinopol. Aci Impĕrătésa a visitat haremul Sultanului, dăruind cadînelor felurite lucruri potrivite, ca suveniri, iar Impĕratul a dat Sultanului daruri prețióse.

Sultanul însĕ nu i-a rĕmas nici el dator, ci i-a presintat și el mai multe daruri. Printre cadourile făcute de Sultan sunt diferite produse turcești, precum și dóuĕ tablouri representând batălia dela Domocos și trecerea lui Meluna!.. Sultanul a oferit mai departe Impĕratului german o tabacheră prețiósă, purtând o inscripție turcéscă, în amintirea revistei trupelor.

*

O nenorocire. La carierele de pétră de la Canara (Constanța), dându-se ḑilele trecute foc fitilurilor de la mine, toți lucrătorii se ascunseră pentru a nu fi loviți de pietrile ce vor sări în sus. O femee s'a ascuns sub un vagon încărcat cu petriș, fără a băga de samă că mașina era legată de el. Pornind într'acea trenul, i-a tàiat piciórele. Toți lucrătorii s'au înduioșat fórte de jalnica nenorocire

*

Sciri artistice. Aflăm în ḑiarele din România următórele:

— Dl. P. Grădișteanu, noul director al Teatrelor, a obținut încă o subvenție de 80,000 lei, pentru Teatrul Național.

— La teatrul Lyric vor avea în curând pe celebra artistă parisiană Janne Haping, care va da o serie de representațiuni.

— Pe la începutul lunei Noembrie v., domnișóra Lucreția Pretorian, [illegible]ianistă a conservatorului din Viena, va da câte un concert în orașele principale din România, începând cu Bucurescii. La aceste concerte s'au asociat și d. Otto Taici, violinist premiat al conservatorului din Viena și domnișóra Aurelia Pretorian, distinsa elevă a magistrului Gansbacher din Viena.

Mulțămtă publică.

Preastimata Dómnă Sofia Cosmutza născ. Bechnitz din Sibiiu, conform dorinței esprimate de neuitatul seu frate Ioan Bechnitz, din biblioteca acestuia a donat pentru biblioteca seminarială un numĕr considerabil de opuri prețióse, pentru care donațiune dorind corpul profesoral a'și manifesta atențiunea cuvenită, conform conclusului din 3 a curentei Nr. 16 'și esprimă mulțămita sa și pe acésta cale.

Sibiiu, 15 Octobre, 1898.

Direcțiunea seminarială.

PARTEA LITEARĂ.

Incă ceva despre
Pintea Vitézul.

(Incheiere.)

IV.

Pintea se duce dela stăpân.

Se vorbesce, acum din holteia lui Pintea, că el dela natură era un om fórte tăcut, ba mutălău chiar, dar trupesce binefăcut. Vorbea numai când era întrebat și lucra cât șepte. Se mulțămea cu mâncarea și hainele ce căpĕta și nu era alegĕtor în nimic. De horit, de suerat nu-l auḑea nimeni nici odată și nici prin șeḑĕtori ori după fete nu umbla. De aceea nici nu'l băga nime în sémă. Deodată însĕ s'a schimbat de tot și repede.

Era prin postul Sântei Mării. Vremea căratului de pe câmp. Tocmai clădea cu stăpênu sĕu Stupul la o claie de fên. Stăpân-so îi da din car, iar el așeḑa pe clae. Deodată numai după ce a gătat de clădit și era sĕ se cobóră, a început numai a cânta, uitându-se în depărtare, nisce hori haiducesci, cu un glas atât de frumos și puternic, de toti au rĕmas încremeniți. Nu-și puteau da sémă nici unul, cum póte „mutul“ de Pintea sĕ cânte așa de frumos, când pe el nime nu l'a auḑit niciodată cântând. N'a cutezat nimeni sĕ-'l întrebe nimic, cu atât mai puțin sĕ'l conturbe. După ce a gătat de cântat, s'a coborît jos, a cerut de mâncare, i-s'a dat, și dupăce a gătat de mâncat, a mulțămit, și-a luat clopul pe cap și o botă (bâtă) în mână și ḑicênd stăpânu-so: Sănĕtate bună bade, s'a ca mai dus, tot flurând și cântând, și dus a fost, de multă vreme nici de veste nu i-au mai auḑit.

Se vede, că i-a fost venit și lui vremea, și simțindu-se și el acum om, și încă în putere, n'a mai putut răbda atâta umilire, ci s'a decis sĕ-și rĕsbune asupra celor bogați pentru apăsarea celor sĕraci. El mereu auḑeă vorbindu-se despre bătăile cu Turcii și Capcânii (Tătarii), cari omorau, aprindeau și jefuiau dela creștini tot ce le cădea în cale. Apoi pelângă acestea mai vedea pe domnii creștini și pe cei bogați cum apăsau pe poporul de rênd și sĕrac, tot creștin, și pentru tóte acestea, crescut fiind și el în aceste umilințe și suferințe și impresionându-l adânc, dupăce a crescut mare și s'a simțit în putere, s'a decis sĕ-și resbune, după cum i-s'a părut lui că e bine, și fără a-și alege mijlócele. Numai așa ne putem esplica apucarea lui pe calea haiduciei, fórte rĕspândite pe atunci, mai ales în ținuturile din munți și mai ferite din calea pandurilor și a soldaților domnesci, acei sbiri ai poporului, sloboḑiți pe spatele lui din partea domnilor ca cânii de vênat asupra ferelor din pădure. Numai așa ne putem esplica și dragostea poporului de rênd către haiduci, cari drept vorbind de multe ori erau singurii apărători ai poporului față de domnii destrăbălați, cari trăiau tocmai ca păduchii de pe pielea lui,

V.

Pintea rĕsplătesce servitórei.

După-ce mai multă vreme nu s'a auḑit nimic despre Pintea, întro ḑi întră în casă Stupului, care trăia încă, un străin, bărbat voinic, bine îmbrăcat și cere de mâncare ḑicênd, că e călĕtoriu. La porunca gazdii slujnica spală iute un blid de lemn și-i dă de mâncare. După-ce a mâncat, străinul își bagă mâna în buzunariu, o scóte de trei ori plină de galbini și umplând cu ei blidul din care a mâncat, îl dà slujnicei ḑicênd:

— Veḑi tu blidul aiesta, de mi-l spălai tu tătdeauna de câteori mi-ai dat de mâncare din el pe când eram eu slugă aici, și nu numai odată pe an, la Pasci, ți l'aș umplé amu de mai multeuări și ți l'aș da, dar așe ti mulțămi cu cât ți-l umplu odată. Na-l.

Ḑicênd acestea a mulțămit fostului seu stăpân pentru mâncare și luându-si sănĕtate bună iar s'a dus, rĕmânênd cu toții ca încremeniți ca și când l'au auḑit pentru întâieșdată cântând și s'a dus dela casă, căci numai acum și-au putut închipui pe ce cale a apucat Pintea de are atâția bani.

VI.

Locuri în hotarul Magogii, cari pórtă numele lui 'Pintea.

1. Poenița Pinti, a patra falcie catastrală a hotarului, situată dela sat spre miaḑăḑi-rĕsărit, cuprinḑênd în sine numerii topografici parțelari 1434—1682. Ca și celelalte fălcii a hotarului, așa și acésța se imparte în mai multe subfalcii, în special, acésta cuprinde în sine Dealu Jeḑilor, Câmpu cel larg și Lunca. Astaḑi mai mult loc arătoriu și de fênațiu decât pădure.

2. Fântâna Pintii în falceaua a opta numită Gâlgăuțiu la Valea cu plopi, sub deal; e săpată în peatră și are o apă fórte rece și bună de beut. Isvorul nu sécă nici în secetele cele mai mai, cum adeseori se întêmplă cu alte isvóre din acest hotar.

Nu se scie însĕ cu positivitate, că aceste numiri dela Pintea Vitézul au remas, ori dela altcineva tot cu numele de Pintea. In comuna acésta poporul adeseori schimbă numele vechiu al cutărei părți de hotar cu numele proprietarului unui loc mai marcat din acea parte. Dar nici aceea nu e eschis, ca aceste numiri sĕ fie remas dela Pintea Vitézul, drept suvenire a locurilor pe unde póte a petrecut el mai cu plăcere cu vitele ca servitoriu în tinerețele lui.

*

Atâta am putut afla eu despre viața lui Pintea Vitézul în comuna lui natală. Puține de tot, dar și lucru de sine înțeles, căci petrecêndu-și el tótă viéța lui în haiducie, parte prin Bucovina, Moldova, Ungaria, și mai cu sémă prin munții Cibleșului din nordul Ardealului, și parte ca curuțiu în tabăra lui Ràkoczi, nu s'a arătat prin comuna lui natală decât o singură dată, și anume cu ocasiunea amintită mai sus, și nici atunci nu a lăsat după sine vre-o urmă mai însemnată. De altcum e ceva lucru semnificativ, că arareori se găsesc haiduci, cari sĕ sĕvîrșéscă vre-o faptă mai mare, ba crime chiar de loc, în locul lor natal, ci îl încunjură și nu se ating de el de feliu. Lucru esplicabil; ori că sĕ tem sĕ nu fie prinși mai cu înlesnire fiind recunoscuți, dar acéstă e puțin probabil, ori apoi dintr'un feliu de simțiu de respect către acel loc unde și-au petrecut copilăria și tinerețele. E ceva poetic acésta, dar real. Numai găinarii fură, jăfuesc și omóră ca férele selbatice tot ce le vine în cale, dar un haiduc ori hoțiu de codru ambițios, cu idealuri ca sĕ ḑic așa, își alege cu îngrijire têmpul și locul de acțiune și se nisuesce ca barem pe ici pe colea sĕ i remână numele binecuvêntat și stimat.

Și un astfel de haiduc a fost și pintea Vitézul.

Pe el numai asupritorii poporului și bogații îl pot blăstema, dar poporul asuprit și cei seraci numai binecuvênta îl pot, precum îl și binecuvêntézĕ și stimézĕ de fapt în legendele și poesiile sale pànă în ḑiua de astăḑi.

Sibiiu, 14/26 Septembre 1898.

Gavriil Hango,
preot ort. rom

Poșta redacțiunei.

P. O. D. *I. D.* în *Z.* Dl Dr. I. M. a fost numit în acel numĕr numai ca vĕḑut la înmormêntare, din partea locului, din tractul d-vóstre; nu s'a ḑis c'ar fi fost representantul tractului. In numĕrul trecut s'a amintit apoi, în rubrica deputațiunilor, că a fost representant al comunei bisericesci Z. dimpreună cu P. O. D-Vóstre.

Mătase Foulard

65 cr.

până la **fl. 3.35** de m. — japanesă, chineză etc. în cele mai nouĕ dessinuri şi colori. precum şi **mătase Henneberg** négră, albă şi colorată dela **45 cr.** până la **fl. 14.65** de metru — în cele mai moderne ţeseturi, cocolori şi dessinuri *Se espedéză la particulari franco şi liber de vamă. Mostre cu întórcerea postei.* **Fabricile de mătase G. Henneberg** *lif. de curte ces. şi reg.* **Zűrich.** [38] 9

Nr 384—898 [196] 1—3

CONCURS.

In urma încuviinţării Ven. Consistoriu archidiecesan prin rescriptul din 20 Ianuariu a. c. Nr 337. B sistemisândn-se un post de capelan lângă parochul Ioan Nicóră din Lupşa, parochie de clasa a III — aprotopresbiteratul Lupşei, pentru ocuparea acestui post de capelan se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în fóia „Tel. Rom“.

Venitele parochiale dau un venit anual de 404 fl. 50 cr., din care jumătate compete fiitoriului capelan, eauform dicisiunei sinodului parochial din 21 Decembre 1897.

Doritorii de a reflecta la acest post de capelan au sĕ-şi astérnă cererile concursuale la subsemnatul oficiu în terminul prescris şi întocmite prescriselor stat. org. şi regulamentului pentru parochii din 1878.

Oficiul protopresbiteral gr. or în conţelegere cu comitetul parochial

Ofenbaia în 17 Iuliu 1898

Ioan Danciu
protopresb.

Nr. 7463 Plen. [195] 1—3

CONCURS.

In scopul conferirei stipendiilor şi ajutórelor, ce se votéză pe anul 1899 din fundaţiunea „Andronic“:

I. Pentru învĕţăcei de ori-ce meserie;

II. Pentru sodali, deveniţi de atari în decursul anului 1898;

III. Pentru sodali, cari au lucrat fără întrerupere 6 ani meseria lor, au dat doveḑi despre desteritatea lor pentru de a puté deveni măestri, — prin acésta se escrie **concurs** pe lângă următórele condiţiuni:

Toţi petenţii la ajutóre şi stipendii au sĕ producă în general:

1. Carte de botez.
2. Atestat dela comună despre averea proprie ori a părinţilor
3. Atestat familiar dela parochul locului despre familia părinţilor concurentelui, ori fiind el căsătorit despre familia sa, avĕnd a se indica în acest atestat, câţi prunci minoreni sunt în familie, câţi cercetéză şcóla şi câţi mai sunt la meserii.

Concurenţii pot fi numai **români ortodocşi, născuţi în archidiecesa Transilvaniei.**

In special mai au sĕ dovedéscă:

I. Invĕţăceii:

a) că au împlinit anul al 12-lea al etăţii,

b) că au cercetat şcóla poporală ori altă şcólă superióră,

c) că au încheiat contract cu măestrul şi că contractul este înregistrat la autoritatea industrială (pretură ori magistrat),

d) adeverinţă dela măestru despre sporiul ce-l arată în meserie şi despre diliginţă şi purtarea morală.

Contractul trebue aclus la cerere în origine sau în copie autenticată.

II. Sodalii:

a) că au terminat anii de învĕţăcel în anul 1898, ceea-ce vor dovedi prin atestatul autorităţii industriale (art. de lege XVII. din 1884 §. 67);

b) că au purtare bună şi fac spor mulţumitor, ceea-ce vor dovedi ori cu cartea de lucru ori cu adeverinţă dela măestrul;

c) cei-ce vor dovedi, că sunt membri ai unei reuniuni de meseriaşi şi că cunosc mai multe limbi, vor avé preferinţă.

III. Sodalii, cari sunt în condiţiuni de a deveni măestri:

a) se recere sĕ aibă certificatul de măestru.

b) sĕ fie lucrat cel puţin 6 ani fără întrerupere ca calfă, ceea-ce vor dovedi cu cartea de lucru, eventual cu adeverinţe dela măestri, la cari au lucrat;

c) în cerere sĕ se arete anume locul unde voesc sĕ se aşeze ca măestri, ce fel de mijlóce mai au pentru de a începe meseria pe socotéla lor?

d) sĕ dovedéscă cu atestat dela oficiul parochial, că cercetéză biserica nóstră şi e creştin bun şi moral.

Dela toţi concurentii se recere, ca cererile sĕ fie scrise şi subscrise cu mâna lor proprie, adresate Consistorului archidiecesan greco-oriental în Sibiiu, şi sĕ le înainteze până la **31 Decembre 1898** stilul vechiu.

Cererile neinstruate în regulă şi cele înaintate după termin nu se vor lua în considerare.

Sibiiu, din şedinţa plenară a consistorului archidiecesan ţinută la 12/24 Octobre 1898.

Consistoriul archidiecesan,

Dr. **Il. Puşcariu**
archim., vicariu archiepiscopesc.

Dr. Elie Cristea,
secretariu.

O licitaţiune benevolă

de obiecte pentru arangiatul unei locuinţe (garnituri de salon, chifonere, mobile de bucătărie şi diverse obiecte neîmpărţite) se va ţiné *Joi, în 3 Novembre 1898 la 9 óre a. m.* în casa din **piaţa mare Nr. 16,** etagiul I. (îndĕrĕt în curte). [193] 2—3

Din ori-ce *librărie se póte procura* scrierea premiată a consilier. în med. *Dr. Müller,* apărută în a 30-a ediţiune despre

sistemul nervos
şi
sexual turburat.

Espediţie franco pentru 60 cr. în mărci postale.

Curt Röber,
Braunschweig.

[5] 37—49

În tipografia archidiecesană a apărut:

CATECHISM

pentru învĕţământul religiunei drept-credinciόse rĕsăritene,

de

Moise Toma,

prelucrat de

Simeon Popescu,

ediţia VIII.; preţul legat 20 cr.

Se află de vênḑare în

Libraria Tipografiei archidiecesane.
Sibiiu.

Câştigul cel mai mare

în casul cel mai favorabil [185] 2—2

1.000,000 Corόne.

Consemnarea

tuturor celor 50.000 câştiguri

Cel mai mare câstig în cel mai favorabil cas

1,000,000 Kronen.

Speciell sind die Gewinne wie folgt eingetheilt.

		Kronen
1	Prämie mit	600000
1	Gew. à	400000
1	„ „	200000
2	„ „	100000
1	„ „	90000
1	„ „	80000
1	„ „	70000
2	„ „	60000
1	„ „	40000
5	„ „	30000
1	„ „	25000
7	„ „	20000
3	„ „	15000
31	„ „	10000
67	„ „	5000
3	„ „	3000
432	„ „	2000
763	„ „	1000
1238	„ „	500
90	„ „	300
31700	„ „	200

15650 à 170, 130 100, 80, 40

50,000 Gew. u. Pr. im Betrage **13.160,000**

Cari se trag în şese clase.

In curĕnd începe a treia mare loterie de classe reg. ung. Ea conţine

100,000 losuri originale şi **50,000** câştiguri în bani

aşadar **jumĕtate** din **losuri** trebue sĕ fie trase conform specificărei alăturate şi prospectul de câştig este **enorm de mare**.

In total vin **treispreḑece milióne 160.000 corόne** spre decidere sigură. Cel mai mare câştig în casul cel mai favorabil

Un milion corόne.

Binevoitóre comande urgente de **losuri originale** cu preţul original stabilit după plan

pentru un **întreg** los original I. classă **fl. 6.—**
„ o **jumĕtate** „ „ I. „ „ **3.—**
„ un **pătrar** „ „ I. „ „ **1.50**
„ o **optime** „ „ I. „ „ **—.75**

se espedéză cu **ramburs** sau pe lângă **trimiterea înainte a sumei.** Liste oficióse se espedéză după tragere, planuri stau la disposiţie gratis. Tragerile se efectuesc publice sub **supravegherea guvernului reg. ung.**

Ne rugăm pentru comande cât mai curĕnd, cel mult până la

5 Novembre a. c.,

direct la

A. Török & Co.

colectori principali

ai loteriei de clase reg. ung.

Budapesta. V. Waitznerring 4/a.

Scrisóre de comandă de tăiat. **Herren A. TÖRÖK & Co., Budapest.**

Ersuche um Zusendung von .... **Original-Loos I. Classe der königl. ung. priv. Classenlotterie** nebst amtlichen Plan.

Der Betrag von. fl. .... **ist per Nachname zu erheben.** / **folgt durch Postanweisung.** Was nicht gewünscht bitte zu durchstreichen

Genaue Adresse.

Orolόge de buzunar americane.

Cu garanţă, că nickelul nu-şi schimbă colórea, construcţia mai esactă şi mai bună decât a celor mai scumpe.

Preţul de bucată florini 3.—

Pe lângă garanţă, pănă unde ajunge provisiunea.

Lângă orologiu lanţ argintit cu 60 cr.

Aparat de ras — automat.

Fox, fabricat veritabil de solingen, distins la multe esposiţii, nu cere praxă. Tăierea eschisă. Lucru curat şi comod. Scutesce de bóle de piele. Durabil şi scutesce de spese.

O bucată fl. 3.—

Tăişul *** e din oţel strălucitor, celelalte părţi din alpacca.

Un tăiş separat lângă el fl. 1.—

Se pot comanda la:

POLLÁK SÁNDOR, representantul principal.

Budapesta, V. ker. Kálmán-utcza 17.

Colectanţilor se espedéză la 5 bucăţi, unul gratis. [183] 9—30

Redactor prov. **Dr. Elie Cristea.**

Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 115 Sibiiu, Marți 20. Octobre (1 Novembre) 1898. *Anul XLVI.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — **și timbru de 30 cr.** pentru fie-care publicare.

Representațiunea

cătră dieta țerei în afacerea proiectului de lege referitoriu la întregirea venitelor preoțesci.

Nr 2650.

Onorată Casă representativă!

Ca eflucs al legilor politice bisericesci din 1894, dóuĕ împregiurări remarcabile împedecă confesiunile din patrie, și în rêndul prim biserica greco-orientală română, în împlinirea cu bogat succes a misiunei sale culturale, și produc îngrijiri îndreptățite în credincioșii numitei biserici și în organele mai inferióre ale ei, asemenea și în autoritățile ei superióre. Una dintre aceste este imensa mărginire a cercului de influență al bisericei și în legătură cu acésta știrbirea simțită a autonomiei bisericei, ca a temeiului ei de existință; a dóua este amara stare a neajunsurilor materiale, care în mod bătĕtor la ochi împedecă organele bisericesci în îmbrățișarea cu efect a misiunei lor.

Intre asemenea împregiurări credincioșii bisericei nóstre și organele ei cu bucurie sufletéscă au primit promisiunea guvernului dată cu ocasiunea desbaterei legilor politice bisericesci, că va ajuta în apĕsătórea stare materială a preoților confesiunilor recipiate prin lege.

Și când ministrul de culte și instrucțiune publică, voind a se ocupa cu regularea venitelor preoțimei greco-orientale române, a provocat pe autoritatea bisericéscă sĕ adune date și sĕ facă conspecte despre dotațiunea preoților și a capelanilor, ținém mult mai apropiată împlinirea faptică a promisiunei guvernului.

In legătură cu promovarea conspectelor despre dotațiune, organele bisericesci n'au întrelăsat de a indica posițiunea, pe care basându-se, biserica nóstră reflectéză ce e drept la ajutorul pus în prospect de cătră stat, care ajutor nu póte sĕ fie privit decât ca despăgubire pentru perderile suferite în urma legilor politice bisericesci, dară totodată a declarat cu tótă hotărîrea, că deórece esclusiv numai autoritatea bisericéscă, organele bisericesci au îndreptățirea de a decíde în afacerea regulării dotațiunei preoților, nu póte consimți, ca guvernul sĕ se ingereze în acéstă afacere.

In aplicarea mai departe a acestui principiu fundamental, autoritățile superióre ale bisericei nóstre au dat espresiune dorinței lor, ca ajutorul de stat folosit până atunci, ridicat în mod corĕspunḑĕtoriu cu situațiunea critică creată bisericei nóstre prin legile politice bisericesci, și cu importanța culturală a bisericei nóstre, sĕ se pună în o sumă paușală generală la disposițiunea bisericei liber de ori-ce influență.

Astfel cerênd spriginire dela stat pe séma sa, biserica nóstră din capul locului s'a pronunțat contra unui ajutor de stat, care ar puté fi privit ca ajutorare personală a singuraticilor preoți, al cărui ecuivalent în practică ar fi jertfirea autonomiei bisericesci în o mĕsură mai mare sau mai mică.

După acestea am așteptat cu siguranță, ca guvernul, luând în considerațiune posițiunea nóstră, ne va comunica anticipative intențiunile sale privitóre la modalitățile, cu cari voiesce sĕ reguleze dotațiunea proiectată, dându-ne ocasiune sĕ ne declarăm în acéstă privință.

Că acésta nu s'a întêmplat în o afacere, care nemijlocit atinge interesele de existință ale bisericei nóstre, forméză prima și pentru noi de tot amara decepțiune cu privire la proiectul de lege despre intregirea venitelor preoțesci.

Din punct de vedere al egalității de drept aflăm gravamen în împregiurarea, că proectul de lege voiesce sĕ înarticuleze în lege ajutorarea prin stat a preoților catolici fără de nici o condițiune, precând organisarea autonomă a celorlalte confesiuni, ca ecuivalent a ajutoriului de stat, se pune încă de acuma sub restricțiuni însemnate.

In locul acestuia se arată cu mult mai corĕspunḑĕtóre și mai dréptă procedura urmată din partea legislațiunei dela 1895 încóce, după care sub titlul de ajutorare a preoțimei lipsite, se lua în budgetul statului o sumă óre-care, se înțelege acuma se ia o sumă cu mult mai mare.

Și acésta ne îndréptă atențiunea la suma, pre care statul o ține de suficientă spre a asigura preoțimei un mod de traiu, corespunḑĕtoriu referințelor timpului nostru, și acolo, unde biserica nu e în stare sĕ producă din puterile sale acel venit legat de oficiul de preot, sĕ pășéscă la mijloc statul ca ajutoriu.

Nu mai încape îndoiélă, că dotațiunea de 800 resp. 400 fl. este minimul la acoperirea trebuințelor vieței de tóte ḑilele, și că acéstă sumă póte mulțămi recerințele unui preot romano-catolic, dară ea la nici un cas nu póte fi suficientă spre a acoperi trebuințele casei unui preot greco-oriental cu familie, nu ajunge la crescerea familiei lui, nu la educațiunea fiilor lui în orașe scumpe, departe de locul unde se află el, cu un cuvênt ea nu este suficientă spre aceea, ca sĕ créscă pentru biserică și totodată și pentru stat puteri folositóre și în stare de a lucra.

De acea, avênd în vedere referințele bisericei greco-orientale române, mai bucuros am fi dorit sĕ aflăm alte, respective mai multe clase de venit, dacă ca basă la statorirea venitelor s'a luat gradul mai mare sau mai mic de cualificațiune; în cele din urmă credincioșii și clerul bisericei greco-orientale române s'ar fi împăcat cu disposițiunile legei pentru dotațiune, dacă pe acéstă cale s'ar fi ajuns scopul cu apărarea intereselor statului și ale bisericei.

Regretăm că multe disposițiuni ale proiectului nu stau în consonanță cu motivarea lui, care declară sĕrbătoresce, că guvernul prin întregirea venitelor nu voesce sĕ se atingă de cercul de drept autonom al confesiunilor, din care motiv — se ḑice în motivare — proiectul de lege nu cuprinde nici o disposițiune, care ar asigura guvernului statului vre-o influență, care ar trece preste cercul dreptului de suprainspecțiune.

Și-a uitat proiectul de lege sĕ țină sémă de aceste principii cuprinse în motivare, și acésta îndată la a dóua alineă a §-ului 2, care combinat cu alinea a dóua a §-ului 15 nu numai atinge cercul de drept autonom al bisericei greco-orientale române, ci-l și știrbesce în mod esențial, fiind adecă organisarea de parochii nóuĕ și sistarea celor esistente dreptul deosebit al confesiunei, care își reguléză independent afacerile sale interne, încât a sacrifica acest drept ar însemna a sacrifica însași autonomia.

Organisarea posturilor nóuĕ de preoți se face cu încuviințarea autorității superióre bisericesci pe basa cercetărilor premerse și cu stricta judecare a împregiurărilor; stând acésta, nu se póte presupune despre autoritățile nóstre bisericesci, că ele ar înmulți fără necesitate motivată posturile de preoți cu cerc propriu de autoritate în paguba budgetului statului tocmai acuma, când biserica greco-orientală de decenii încóce se nisuesce sĕ reducă numĕrul stațiunilor de preoți și prin acésta sĕ îmbunătățéscă dotațiunile celorlalte stațiuni.

Nu mai puțin atinge cercul propriu de drept autonom al bisericei nóstre disposițiunea din §. 3. al proiectului de lege, în sensul căreia pentru întregirea venitelor, preoții sunt obligați a se adresa la ministrul de culte și instrucțiune publică.

Prin acésta guvernul țerei — deși inmediat — vine în contact cu preoții singuratici, și pe când pe acestia îi pune sub influența sa, pre atunci autoritatea lor superióră este redusă la rolul unui organ mijlocitoriu, și astfeliu slăbește legătura esistentă între autoritatea superióră și preoțimea subalternă.

Asemenea vine de a se considera și alinea a treia din §. 3. în sensul căreia datele promovate până acuma în obiectul dotațiunei preoților numai încât le acceptéză ministrul de culte și instrucțiune publică vin a fi luate în considerațiune. Procedura acésta — care de bună sémă se va aplica și la alte casuri de asemenea natură în viitoriu, — face ilusoriă întréga instituțiune a întregirei dotațiunei, dând ministrului posibilitatea, ca după voia sa, fără de nici o motivare, probabil cu considerare la ținuta politică a cutărui preot, sĕ declare de neaceptabile datele promovate deja, și astfeliu fără de nici o controlă sĕ aplice rigóre, sau sĕ facă favoruri, dispunând de preoțime după placul sĕu.

Periclul acesta în mĕsură mai mare obvine în casul din §. 7.

In acela se înșiră casurile, în cari preotul nu se póte bucura de favorul întregirei venitelor, resp. dacă s'a împărtășit de întregire, atunci acea i-se detrage, pe când §§. 8 și 9 norméză amĕnuntele procedurei.

Nu întrăm în analisa specială a disposițiunilor din cestiune, amestecul în autonomia bisericei gr. orientale române așa e de bătĕtoriu la ochi, încât n'are nevoie de analisă mai pe larg.

O causă a acelui amestec se pare a sta în aceea, că ajutoriul dela stat nu se dă bisericei pentru ajutorarea materială a stați_

FOIȚA.

Chrisóvele

pre cari își baséză biserica Sfântului Nicolae din Brașov-Scheiu îndreptățirea de a pretinde dela statul României despăgubire pentru moșiile, care în decursul timpului i s'au donat de cătră Principii români, și cari prin vitregitatea împrejurărilor i s'au luat

I.

Document dela Aron-Vodă, din 28 Novembre 1595 (7103).

In numele Tatălui și al Fiului și al sfântului Duch, Troiță sfântă de o ființă și nedespărțită. Iată eu robul stăpânului meu Domnului D-ḑeu și Mântuitorului nostru Is. Chr., închinătorul Treimei, Io Aron Voevod cu mila lui D-ḑeu domnitor al țărei Moldovei cumcă domnia mea am binevoit cu a nóstră bunăvoință, cu curată și luminată inimă și dela tot cugetul nostru și din ajutorul lui D-ḑeu și cu sfatul și cu blagosloveniia celor 3 erarchi ai Moldovei, Kyr Mitrofan metropolitul Sucevei, și Kyr Nicanor Romanului și Kyr Mardarie episcopul Rădăuților, am rîvnit și domnia mea cătră acei bine credincioși și iubitori ai lui Chr. rĕposați întru sfințenie, celor inainte de noi domnitori, cari au zidit și au împodobit sfintele biserici, lăcașurile lui D-ḑeu, și auḑind scriptura sfinților apostoli, cine împodobesce sfintele biserici, acela sufletul sĕu îl împodobesce, întru acésta domnia-mea vĕḑĕnd intr'un loc o sfântă biserică, în suburbiul Brașovului numit Scheiu, zidită dela un rĕposat în sfinție frate al meu Io Pătru voevod al țărei Ungrovalahiei, fiind de domnia sa zidită și neisprăvită în numele sfântului archierarch și făcĕtor de minuni a lui Chr Nicolae, pentru aceea și domnia mea vĕḑênd acéstă biserică nezidită și neisprăvită, atuncea domnia mea m'am sîrguit dela tótă inima nóstră și cu ajutorul lui D-ḑeu, am isprăvit-o și am împodobit-o, ca sĕ se numéscă și domnia mea ca un ctitor nou la aceea mai sus scrisă sfântă biserică. Așișderea domnia mea cu agonisîrea dela D-ḑeu dată nóuă, am intărit acéstă sfântă biserică cu tóte odórele bisericesti, și am făcut și o dare de rînd din an în an câte 12.000 de asprii, care sĕ se dea la prasnicul sfintei biserici, acei care fac drumul de cheltuială câte 300 de asprii și asijderea și la doi popi, și la doi diaconi și la 4 ómeni ai bisericii în fiecare an ei sĕ aibă câte un rênd de haine, tot acésta lor sĕ se plătéscă. Asijderea și voi preoților, pe care D-ḑeu ia ales sĕ fie preoți ai vóstre sfinte biserici, vĕ rog pe voi în numele lui D-ḑeu, ca sĕ rugați totdeauna pe D-ḑeu pentru sĕnătatea domniei-mele și a dómnei domniei-mele și a copiilor dați de D-ḑeu și odrasle ale domniei nóstre, mai cu sémă pentru ertarea și lăsarea păcatelor moșilor și strămoșilor și părinților nostri, și ertarea și lăsarea păcatelor mai sus scrisului rĕposatului și sfinției fratelui nostru Io Petru voevod, și sĕ ne scrieți și pe noi în sfântul pomelnic și dumneḑeescul jerfelnic, și în fiecare an în luna lui Dec. a 6-a ḑi, sĕ faceți privighieri și și pomenire, până când va sta sfânta biserică, ér séra paraclis și colivă. Acest tot mai sus scris sĕ fie sfintei biserici dela noi neclintită (nici când) în veacul veacului. Pentru asta e credința domniei mele Io Aron voevod, și credința prea iubitului din inimă a fiului domniei mele Bogdan voevodă, și credința domnului George vornicul țărei de jos, și credința domnului Crâstea vornicul țărei de sus, și credința domnilor Olihovchi și Rizan parcălabul dela Hotin, și credința domnilor Vasile și Lupu părcălabii Neamțului și credința domnului Condrea și Ilea părcălabii dela Roman, și credința domnului . . . . . portarul dela Suceava, și credința domnului Jane postelnicul, și credința domnului Ciomărtan spătariul, și credința domnului Călugăr vistiarnic, și credința domnului Stamate stolnicul, și credința domnului Cocea paharnicul, și credința domnului Tanase comisul și credința tuturor boerilor nostrii din Moldova, mari și mici, și după mórtea nóstră cine va fi domnitor din copiii noștrìi, sau din neamul nostru, sau or pe cine l-ar alege D-ḑeu sĕ fie domnitor în țara nóstră a Moldovei, acela sĕ nu strice dania nóstră și așeḑământul, înse sĕ facă și el dare și sĕ miluiască cu milosteniile, pe care Domnul D-ḑeu îl va binecuvênta, pe acésta mai sus scrisă sfântă biserică. Și pentru mai mare tărie și întărire a tuturor acestor mai sus scrise, am poruncit credinciosului și cinstitului nostru boer domnului Gligorcea Crăciun logofătul ca sĕ scrie și sĕ lege pecetea nóstră de acéstă adevĕrată fóie a nóstră, am scris Cremiia Băseanul în Iași la a. 7103/1595 luna Novembre 28.

Io Aron voevod.

De chrisov atârna un pecet mare de céră roșie.

Aceiași observațiune, care se află pe chrisovul lui Grigorie Stefan Voevod.

unilor preoţesci, ci el se dă persónelor, cari sunt, sau cari voesc sĕ între în funcţiune, cari pe calea acésta devin în adevĕr organe de ale statului, şi se pun la discreţiunea, la dispositiunea şi sub influinţa guvernului.

O altă causă a dispositiunilor din §§. de mai sus ai proiectului o formézā ţinuta contrarie statului.

E caracteristic, că noţiunea acţiunilor contra statului nu este codificată în legea penală, ci mai mult în proectele de legi ale ministrului de culte şi instrucţiune publică, că în sensul acestora procedura penală pe lângă acţiuni, mai ia de basă şi ţinuta respectivei persóne, că ori-ce mişcare a organelor confesionale pe teren bisericesc şi scolaríu este pusă sub supraveghiere poliţială, prin ce neîncrederea faţă cu organele şi jurisdicţiunile bisericei esprimată pe faţă în proiectul de lege, repeţit se înarticulează in legile patriei.

Acest soiu de neîncredere în locul prim şi mai ales, atinge biserica română greco-orientală; întrégă direcţiunea acestui proiect de lege ne arată, că aici e vorba de ştirbirea autonomiei bisericei greco-orientale române.

In privinţa acéstă nu ne este necunoscut curentul, ce se manifestézā în viéţa publică din statul nostru, curent, care în credincioşii bisercilor aşa numite naţionale, vede numai duşmani pe faţă sau în ascuns ai patriei; cu tóte aceste, avĕnd a îngriji de o potrivă de interesele cetăţenilor fără deosebire de confesiune şi naţionalitate, problema statului după a nóstră părere nu póte fi, ca el sĕ aducă tot nóuĕ jertfe pe altariul bolnăvicios şi periculos al vieţei publice, nu póte fi a lui problemă aducerea de legi, inspirate de neîncredere, punerea bisericilor naţionale nemaghiare sub pază poliţială, prin neîncredere provocarea de neîncredere şi prin acésta eserciarea de efect păgubitoriu faţă cu interesele mai înalte ale statului.

Pentru pedepsirea cu cuvenita rigóre a acţiunilor îndreptate contra statului, sunt suficiente legile penale ale statului; definiţiunile noţiunilor din legea penală în ce privesce abaterile şi crimele politice atât sunt de generale şi de un înţeles atât de larg, încât abia pot obveni casuri, ca o acţiune contra statului sĕ se pótă face fără a fi pedepsită pentru cuvĕntul, că legea positivă nu are dispositiune care sĕ pótă afla aplicare la acea acţiune.

Articlul de lege XXVI din 1893, care se ocupă cu acţiunile contra statului, aduce numai esemple în noţiuni carì în sens juridic nu se pot hotărî, esemple în cari jurisdicţiunile pot statori multe asemenea casuri analoge.

De aceea sunt puşi pe base greşite §§. 7, 8 şi 9 ai proiectului, sunt gravaminale pentru autonomia nóstră atât statorirea abaterilor disciplinare, cât şi regulele cari vin de a se observa în casul procedurei disciplinare, precum sunt ele contemplate în proiect.

Eserciarea dreptului de disciplinare în tótă întregitatea lui este punctul cardinal pentru fie care corporaţiune autonomă; mărginirea aceluia este egală cu renunciarea la autoritatea supremă.

Gravamen de asemenea natură se cuprinde în §. 17 alinea a 2 a şi mai ales în alinea a 4-a, cari dau ministrului teren larg ca ocolind autoritatea bisericéscă, sĕ se pună în contact direct cu preoţii, şi sumele asemnate sĕ li se solvéscă eventual direct.

Ansă la gravamen basat ne dau şi dispositiunile §. 13, cari admit o afirmativă fasionare falsă şi cuprind dispositiuni în tot casul prea aspre.

In cele din urmă nu ne putem ascunde temerile nici în faţa pericolelor, cari se ascund în §. 11. din lege.

Procedura prea complicată, care în sensul acelor dispositiuni vine de a se aplica la fasionarea venitelor şi a speselor, în cel mai bun cas va da mult de lucru statului şi bisericii deopotrivă şi mai mult va da de lucru acolo, unde întregirea venitului se reduce la o sumă minimală; procedura acésta va provoca conflicte multe, chiar şi atunci, când din ambele părţi se va esecuta cu cea mai bună intenţiune, şi ea mai mult umileşte decât înalţă pe cel ce foloseşte ajutorul de stat şi biserica lui; în resultatele finale fasionarea nici când nu va fi dréptă şi sigură, ci ea va reclama dese rectificări.

Din dispositiunile gravaminale de acéstă natură vom reflecta numai la una.

In sensul §. 11 punct 8, se computā ca venit plusul de venit al averei bisericei, încât acel plus după normele din vigóre póte fi întrebuinţat la dotaţiunea preotului.

Dispositiunea acésta aplicată în practică aduce cu sine necesitatea inomisă de a revizui socotelile bisericei, spre a se constata, dacă a mai rĕmas plus de venit, care sĕ pótă fi computat la dotaţiunea preotului cu scopul de a se reduce suma pentru întregirea venitelui preoţesc; e posibil, ca organele statului sĕ escepţioneze chivernisírea bisericei şi sĕ se siléscă a câştiga şi a esercia influenţă în administrarea averilor bisericesci.

Spre a delătura aceste greutăţi şi în multe casuri procederile şi pertractările neplăcute, guvernul în înţelegere cu autorităţile bisericesci va trebui sĕ proiecteze alte modalităţi mai simple şi mai cu scop.

Dacă le luăm tóte aceste în considerare, abía mai rĕmên în proiect câţiva §§. în contra cărora nu se ridică îngrijitóre obiecţiuni, şi acéstă pentru că aceia nu privesc esenţa proiectului.

In acéstă lumină judecat, proiectul din cestiune s'a abătut dela scopul seu, el vatĕmă interesele bisericilor, cu deosebire vatĕmă el interesele bisericei nóstre, şi décă va deveni lege, va înmulţi frecările confesionale din ţérā: va produce nelinişte şi nemulţămire.

Şi fiindcă acésta aşa este, şi biserica greco-orientală română voiesce sĕ promoveze din tóte puterile sale interesele patriei, punêndu-le în consonanţă cu propriele sale interese, pre lângă presentarea îngrijirilor sale privitoriu la proiectul de lege în afacerea întregirei venitelor preoţesci, cuprinse în cele desfăşurate mai sus, în scopul conservărei intereselor sale, în depiina consciinţă a posiţiunei sale autonome şi a drepturilor cari emanézā din acea posiţiune, biserica gr.-or. română prin representaţiunea presentă, are onóre a se adresa cu acea umilită rugare: onorabila casă representativă se binevoiéscă a restitui ministrului de culte şi instrucţiune publică proiectul de lege privitor la întregirea venitelor preoţesci, ca punêndu-l în consonanţă cu autonomia confesiunilor asigurată prin legile fundamentale de stat, şi prelucrându-l din nou cu ascultarea bisericei gr.-or. române, sĕ-l presenteze din nou în nóuă redactare.

Sibiiu, din şedinţa plenară ţinută la 11 Aprilie 1898.

Consistoriul greco-oriental român al archidiecesei transilvane.

Miron Romanul m. p.,
archiepiscop şi metropolit.

Dr. **Elie Cristea,** m. p.,
secretariu consistorial.

De rea credinţă.

Articlul din „Tribuna Poporului“ cu metropolitul Ghenadie, a fost fórte bine înţeles la locurile, pentru cari el a fost menit.

Biuroul de informaţiune din Budapesta îl esploatézā de minune tot pe tema ajutórelor din România cu scopul de a influenţa politicesce asupra nóstră.

Ḑiarul din Budapesta „Budapesti Hirlap“ publică o scrisóre eşită din secţiunea pentru naţionalităţi, din cabinetul ministrului nostru preşedinte, şi datată acuma nu din Braşov sau Bucuresci, ci din Sibiiu.

In acea scrisóre se comentézā, după „Tribuna Poporului“, faptul, că Părintele Metropolit Ghenadie a luat parte la înmormêntarea fericitului Metropolit Miron, şi se face politică înaltă.

I. P. S. metropolitul Ghenadie a venit aici spre a face politică înaltă, spre a pune, veḑi Dómne, lucrurile la cale, ca fiitorul metropolit sĕ fie un aderent al conservatorilor.

Tot acéstă meniţiune o a avut şi cununa pusă pe sicriul rĕposatului metropolit de către domnul Tache Ionescu.

De bună sémă I. P. S. Ghenadie a adus şi bani cu sine, ca sĕ cumpere pe deputaţii congresuali, ca apoi acestia sĕ voteze cu un candidat al conservatorilor.

Fiindcă în articolul din „Tribuna Poporului“ a fost pus şi domnul Dr. Corneliu Diaconovich, ce era mai natural ca şi provocarea la vorbirea dlui Sturdza, în care a spus, că domnul Dr. Corneliu Diaconovich a adus banii din Bucuresci cu sacii şi i-a împărţit prin Ardeal.

Cu câtă rea credinţă ni se însinuă venalitatea, coruptibilitatea.

Scrisórea din „Budapesti Hirlap“ însinuă I. P. S. metropolitului Ghenadie misiune politică, şi dă sĕ se înţelégă, că el a fost misionariu al conservatorilor, spre a influenţa încă de acuma pentru un om binevĕḑut la conservatori.

Noi trebue sĕ respingem insinuaţiunile, cari se fac de acuma încă, în vederea alegerei de metropolit.

Biserica nóstrá are principii stabilite şi în punctul alegerei de metropolit, şi noi suntem de credinţa, că dela aceste principii ea nu se va abate nici acuma.

In era constituţională la rangul de metropolit totdeuna s'a ridicat episcopul cel mai bătrân în acéstă demnitate. După fericitul Şaguna s'a ales fericitul Ivacicovici, după fericitul Ivacicovici s'a ales fericitul Popasu, după fericitul Popasu fericitul Miron Romanul.

Consecuent s'a respectat seniul până acuma, şi nime nu s'a întrebat: a plăcut acésta conservatorilor sau liberalilor din România.

Consecuent credem noi, se va grupa congresul in unamitate în jurul episcopului mai bĕtrân în acésta demnitate, şi ori va plăcea ori nu-i va plăcea Domnului Tache Ionescu, ori 'i va plăcea ori nu-i va plăcea Domnului Sturdza, biserica nóstră îşi va merge drumul seu binecroit prin principiele observate până acuma şi la alegerea de metropolit.

Acésta va fi ţinuta bisericii — şi tare se înşélă cei ce voiesc sĕ ne strice bunul nume prin articlii ca cel din „Tribuna Poporului“, care a fost fórte bine venit celor din cabinetul din Budapesta pentru secţiunea naţionalităţilor.

La alte inesactităţi şi însinuări nu mai reflectăm, regretăm numai din tótă inima netactul cu care s'a pus în discusiune persóna episcopilor nostri.

Condolenţe

din incidentul morţii I. P. S. Metropolit Miron

Preavenerabil Consistoriu!

Am primit cu adâncă consternaţiune scirea despre decedarea neaşteptată a iubitului d-vóstre archipăstoriu, a fericitului domn archiepiscop şi metropolit Miron Romanul şi acea stimă care am nutrit'o faţă de dânsul şi care cu ocasiunea visitei mele din anul trecut numai s'a potenţat, mĕ îndémnă ca sĕ esprim, deşi acum după călĕtoriile mele cam târḑiu — Preavenerabilului Consistoriu adênc simţita mea condolenţă.

Al Preav. Censistoriu archidiecesan
Cluj, 29 Oct.

stimătoriu
Májláth Gusztav Carol,
episcopul Transilvaniei.

*

Preşedintele casei magnaţilor.
Nr. 777 Pres.

Magnificului şi Preacucernicului Domn Dr. Ilarion Puşcariu, archimandrit şi vicariu archiepiscopesc.

Magnifice şi Preavenerate Dle Archimandrit!

Cu adâncă durere au primit ilustrii membrii ai casei de sus scirea despre acea mare perdere ce a îndurat'o archidiecesa gr.-or. română prin trecerea din viaţă a Escelenţiei Sale archiepiscopului şi metropolitului *Miron Romanul.* In fericitul decedat deplânge cu drept cuvênt preoţimea archidiecesei gr.-or, pe graţiosul sĕu archiereu, credincioşii pe archipăstoriul lor, *iar casa de sus pe preavrednicul şi alesul sĕu membru.*

Faţă de o aşa mare perdere numai credinţa firmă în voinţa nestrămutată a Preaputernicului Dumneḑeu, devotamentul plin de încredere şi timpul, mai pot oferi balsam şi mângăiere inimile nóstre cuprinse de jale.

Binevoieşte ilustrisime, a aduce la prea graţiósa cunoscinţă a preoţimei din archidiecesă sentimentele de condolenţă ale membrilor casei magnaţilor.

Dealtcum primiţi, Ilustrisime, espresiunea sinceră a deosebitei mele stime.

Budapesta, 29 Octobre 1898.
Conte Tibor Károly m. p.

Participanţii la jalea nóstră.

— Completare. —

Printre credincioşii fii ai bisericei nóstre, cari au grăbit sĕ dee ultimul onor fericitului întru Domnul metropolit Miron, ne-au scăpat din observare şi suntem rugaţi sĕ întregim lista nóstră încă cu următorii:

Membrii comisiei administrative a „Fundaţiunei Şaguna“, cari au luat parte in corpore, şi anume afară de Il. Sa dl vicariu şi P. O. D. protopop Papiu numiţi la locurile lor, au fost presenţi, în şirul deputaţiunilor, dnii Iosif Goga, Petru Pipoş, Alexandru Lebu, Maniu Lungu, Ioan Comşa şi secretarul Dr. Nicolae Olariu, membri ai numitei comisiuni. Tot aşa in corpore s'au presintat de au condolat în numele Fundaţiunei.

*

Ca membri ai *comisiei administrative a Tipografiei archidiecesane,* afară de Il. Sa dl vicariu Dr. Ilarion Puşcariu, de asesorii Moise Lazar şi Mateiu Voileanu şi de dl Parteniu Cosma, numiţi la alt loc, au mai participat: dnii Leontin Simonescu, Ioan de Preda, Dr. I. Nemeş şi Dr. N. Olariu, membri în acea comisie, condolând şi participând la înmormêntare.

*

Din *tractul prot. al Sebeşului* au participat: Protopr. em. Ioan Tipeiu, protopr. Sergiu Medean, parochul Zevedeiu Murĕşan din Sebeş, apoi parochul Nicolau Costea din Sibişan.

Parochia Sebeşul-săsesc a fost representată prin o delegaţiune constătătóre din membrii comitetului parochial: Ioan Bojiţă adv., Samuil Roşu, învĕţător, Simeon Moga, Nicolae Ordean, Petru Androne, Petru Maniu, Ioan Tincu şi George Fărcaş şi a depus o cunună dintre cele mai frumóse.

*

Din *tractul prot. al Agnitei,* au grăbit de au participat la înmormêntare: M. O. D. Nicolau Moldovan administratorul protopresbiteral însoţit de domnii preoţi: Daniil Constantinescu din Ighişdorful-român, Iosif Morariu, paroch în Hosman, Florian Bologa, paroch în Marpod şi nou alesul preot din Bârghiş Ioan Dordea, cleric abs. şi înv. dimpreună cu poporenii Nicolae Câmpean, primar com. şi Sonu Mălăncrăvean.

*

Din *tractul prot. al Sighişórei,* au participat: P. O. D. Protopresbiter tractual Dimitrie Moldovan din Sighişóra, Zacharie Ganea, paroch în Feriház, Ioan Muntean, paroch în Sighişóra, învĕţătorii din Sighişóra: Nicolau Gheaja, direct. şcol. şi Vasiliu Suciu, învĕţătorul din Ferihaz Emanuil Suciu, apoi Nicolau Mărginean şi Stefan Manta, economi.

Din presa română.

— Asupra morţii Metropolitului —

„Patria“ din Cernăuţi, aduce în numĕrul seu dela 21 Oct n. următoriul articol:

„Biserica soră din Ardeal e în doliu. Astăḑi vor fi conduse la mormênt rĕmăşiţele pămêntene ale Archiepiscopului Transilvaniei şi Metropolitului Românilor gr. or. din Transilvania, Ungaria şi Bănat, Dr. Miron Romanul.

„Dacă nici nu încetează în faţa recelui mormânt divergenţele de păreri asupra aprecierii activităţii defunctului prelat, în o privinţă vor fi uniţi toţi fraţii nóstri din ţările corónei Sfântului Stefan, că asupra bisericei naţionale române au se urmeze ḑile de tot grele.

„Pavăza cea mai puternică a fraţilor noştri, cari gem sub asupririle politice de stat maghiare, a fost şi este autonomia bisericiei naţionale româneşti, care în ḑile grele a dat pept voiniceşte cu tendenţele şoviniste ale guvernului.

„Deja protecţiunea guvernului acum 23 de ani, când a devenit defunctul, contra voinţei naţionale, Metropolit, a fost socotită drept lovitură contra independenţei şi autonomiei bisericei româneşti. Spre lauda defunctului fie ḑis, devenind Metropolit nu a împlinit voinţa celor ce l-au octroat, ci a rĕmas Român până la mórte, apărând cu multă energiă biserica naţională faţă de tóte tentativele guvernului.

„Dar ceea-ce n'a succes guvernului unguresc acum 23 de ani, când tendenţele şoviniste erau mai pe faţă, prea uşor îi póte succede acum, când lupta de rassă e făţişă, şi când esperienţele cu defunctul l'au făcut mai precaut în protegiarea candidaţilor.

„Totul depinde dela unirea fraţilor noştri de dincolo în faţa pericolului ce amenință în dimensiuni atât de îngrozitóre. Dacă vor fi toţi uniţi faţă de guvern, dacă întregul congres naţional-bisericesc va respinge îngerenţa distructivă a guvernului şi dacă vor afla un candidat vrednic de neamul sĕu şi biserica sa, asupra căruia sĕ cadă toţi de acord, atunci pericolul póte fi delăturat, dacă nu... are sĕ urmeze ceea-ce n'a urmat acum 23 de ani!

„Este just dacă vedem îngrijirea generală, produsă prin mórtea Metropolitului Miron, chiar în aceste ḑile, când contrastele între stat şi biserica naţională sunt atât de flagrante.

„In privinţa politică a fost defunctul fiul vremurilor, în care a trăit. Ca tînĕr Ungurean, în contrast cu Ardelenii a fost naţional şi guvernamental, căcí astfel erau vremile după restabilirea constituţionalismului în Ungaria.

„Până la anul 1872 a mers cu partidul naţional, la conferenţa ţinută la Arad (1872) a declarat eşirea sa din partid, findcă nu putea primi solidaritate cu postulatul Ardelenilor referitor la autonomia Ardealului.

„De atunci şi până la mórte a rĕmas isolat în cele politice, când oportunist, când naţional la estrem. Devenind situaţia tot mai gravă, deşi morbos deja de mulţi ani, a devenit tot mai mult un apărător aprig al naţiunei sale.

„Când cu legea despre şcolile poporale, când cu legea referitóre la învĕţământul secundar, apoi pe timpul luptelor agitate provocate prin proiectele bisericesci ale guvernului şi de atunci până la ultimile legi referitóre la maghiarisarea numirilor comunelor, a fost Metropolitul Miron între primele şire ale celor mai aprigi adversariai guvernului şi politicei guvernamentale.

„Cu guvernul maghiar a rupt întru atâta legăturile, încât la 1896 a propus ministrul Wlassics Maj. Sale Impĕratului suspendarea Metropolitului, şi dacă n'a fost suspendat, este de mulţumit numai deosebitei încrederi, de care se bucura defunctul la curtea împĕrătéscă.

„Singuratice discursuri rostite în Casa Magnaţilor, cât şi renumitul circular în cestia sĕrbărilor milenare octroate prin lege, vor rĕmâne acte memorabile în istoria Românilor.

„Cu tóte acestea a fost aprópe todeuna espus la atacuri vehemente din partea fiilor bisericei, cari atacuri nu odată au fost pe deplin nemeritate şi nemotivate!

„A lucrat cum a ştiut şi putut în situaţia de tot dificilă, în care se află biserica şi poporul român de dincolo N'a căutat nici când onoruri pământene şi constiinţa sa nu l-a lăsat sĕ-şi rĕsbune asupra contrarilor sĕi neîmpăcaţi, deşi nu odată o putea face fără greutate.

„A lăsat tóte sĕ trécă peste capul sĕu şi avisat aprópe numai la puterile sale a căutat sĕ-şi servéscă neamul şi biserica după cea mai bună a sa ştiinţă. Dacă n'a obţinut resultate sensaţionale, este vina vremurilor în cari a trăit.

„De la fire era om liberal. Nu ţinea la forme, încât nu odată erau îngrijiţi fiii bisericii, că purtarea prea legeră a Metropolitului periclitéză autoritatea bisericei. Cu atât mai sever şi precis era când servea în biserică, ceea-ce prea rar se întêmpla. Eră un tablou cu totul înălţător a vedea liturgia sĕvêrşită sub conducerea defunctului Metropolit, care cu o rară demnitate si acurateţă sevêrşia tóte subtilităţile sublimului nostru serviciu divin.

„Era liberal şi faţă de subalternii sĕi. Nici când n'a căutat sĕ înfluinţeze asupra conştiinţei lor politice şi cetăţăneşti, aşa încât în cea mai imediată a sa apropiere avea cei mai aprigi contrari, fără de a fi încercat vre-o dată a le face din iniţiativă proprie vre-o greutate.

„Se plângea din causa indiferentismului în sinul bisericei şi nu odată conţinéu discursurile sale, cu cari deschidea congresul bisericesc şi sinodul, acuse grave la adresa credincioşilor.

„Acum nu mai este şi mulţi din aceia, cari în viaţă l-au condamnat, acum după ce nu mai este, vor regreta amarnic perderea lui, căci totuşi a fost cu mult mai bun, de cum i-a eşit vestea.

„Odichnéscă în pace, căci mult a suferit pe pămênt şi fie-i memoria binecuvêntată!"

Revistă Bisericéscă.

Sêrbii către Maestatea Sa!

Conferenţa membrilor Congresului sêrbesc, despre care am amintit repeţit şi noi la timpul seu, a luat o decisiune importantă.

Au decis anume, ca sĕ adreseze Maestăţii Sale Impĕratului-Rege un memorand în cauza congresului lor naţional bisericesc, împedecat în lucrarea şi desvoltarea sa prin guvernul ungar.

Memorandul, redactat cu demnitate şi cu bărbăţie, o fost subscris de 59 deputaţi ai congresului, 19 din cler şi 40 mireni, adecă aprópe de *totalitatea* membrilor congresului. Singur episcopii şi 5 deputaţi ai partidului autonom nu l'au subscris.

Memorandul a fost deja înaintat deja în 27 Oct. Cancelariei de cabinet a Maestăţii Sale.

*

„Gr.-cat. români" — nu există!

O hotărire nu de mică importanţă şi care n'ar trebui trecută uşor cu vederea de cei înteresaţi, a adus ḑilele acestea ministrul reg. ung. de interne, Perczel

Ajungénd adecă la cunoştinţa lui. că unii matriculanţi scriu în matricule la rubbrica „confesiune" a nou născuţilor, cuvintele „greco-catolic rutean" şi „greco-catolic român", — ministrul a dat ordin matriculanţilor, ca pe viitor sĕ nu mai scrie cuvintele distingĕtóre „rutean" şi „român", căci după dreptul public al ţerii, aici sunt recunoscute distincţii rituale numai latin, grecesc şi armean, iar subîmpărţirea ritului grecesc în „rutean" şi „român", nu! Aceste grupări privesc numai limba liturgică, rĕmânênd încolo uniformitatea rituală. De unde urméză, ḑice ministrul că numai schimbarea riturilor latin, grecesc ori armean (adecă trecerea credincioşilor dela unul la altul) este legată de învoirea autorităţii supreme bisericeşti, dar asta nu se mai recere, când cineva voesşte sĕ urmeze in locul ritului grecesc, pe cel cu limbă română, sau întors! (Deci dacă eşti greco-catolic, apoi poţi sĕ te ţii de acel grup *naţional* dintre grupurile acestei confesiuni, de care voeşti, fără nici o greutate de trecere!..)

Acéstă curiósă interesare a sa faţă de chestie naţională a întrebării, ministrul o esplică el înşuşi lămurit în ordinaţiune.

„Nici acel punct de vedere nu póte fi lăsat în afară de consideraţiune (la regularea în acest fel a chestiei), ḑice ministrul, că in cercurile celor de rit grecesc, deşi nerecunescuţi încă de autorităţile bisericeşti, se află faptic în numĕr mare aceia cari aplică în locul liturgiei rusesti ori române, *liturgia maghiară.* Iar liturgia maghiară (la aceşti „gr.-catolici") nefiind până acum recunoscută, grupul maghiar al celor de acest rit, ar trebui sĕ fie specificat în matricule ca rutean ori român, ceea-ce în consecuenţele sale ar trebui sĕ se considere de mult mai mare importanţă şi ca stând şi in contraḑicere cu stările faptice(?!)".

Adecă o pregătire deja de pe acum a terenului, ca atunci când liturgia „gr.-cat.-maghiară" va fi recunoscută, sĕ pótă trece la ea fără nici o greutate, scutiţi de plinirea chiar şi a unor forme, nu numai Rutenii, ci şi Românii gr.-catolci!...

Din diecesa Aradului.

— —

Sfinţirea sĕrbătoréscă a biserici din Cladova. In ḑiua cuviósei Paraschiva, şi din încredinţarea Prea Sânţiei Sale Domnului Episcop diecesan Ioan Meţianu, s'a oficiat actul sânţirei bisericei nóstre din *Cladova* (protopresbiteratul (Balinţului), prin părintele protopop al Timişorii Dr. Traian Putici, (fiind-că părintele protopresbiter concernent Iosif Grădinaru din causa morbului nu a putut îndeplini acest act). Părintele protopresbiter Dr. Traian Putici a sĕvîrşit acest act asistat de preoţii: G. Popovici din Cliciova, L. Şepeţan din Chisĕtĕu, Teodor Oficerescu şi I. Căpitan din Cladova şi de G. Aurariu din Cutina.

Atât sfinţirea apei, cât şi sfinţirea noului edificiu, şi a s-tei liturgii, a decurs cu solemnitate împunătóre şi proprie cultului nostru bisericesc, în presenţa unui numĕr de tot mare de credincioşi din loc şi jur, încât abia îi încăpea biserica. La liturgie a rĕspuns corul anume întogmit pentru acéstă ocasiune de către învĕţătorul Hansa din Cladova, schimbându-se cu corul (cuartet) din Leucuşeşti.

După priceasnă părintele protopresbiter Dr. Traian Putici a ţinut cu cunoscuta-i oratorie o potrivită şi instructivă cuvêntare ocasională.

Tréscurile, ca prevestitori ai solemnităţii ḑilei, după cum este obiceiul în partea locului, încă n'au lipsit.

După serviciul divin a urmat prânz la preotul I. Căpitan, unde afară de preoţi au mai luat parte şi d-nul Rosa din Leucuşeşti cu d-na. In decursul mesei s'au ţinut mai multe toaste, pentru P. S. S. D-nul Episcop diecesan Ioan Meţianu, pentru părintele prot. Dr. T. Putici, pentru preotul local Căpitan, căruia i-sĕ cuvine meritul principal la ridicarea noului locaş al Domnului, etc.

Cladova este o comună mică, ér credincioşii nostri de acolo în o stare materială nu togmai favorabilă, dar tari în credinţa strămoşască, mândrii acum, că le-a succes a-şi ridica o acomodată casă de rugăciune!

*

Post vacant de protopop e la Buteni, pentru care s'a e scris concurs cu termin până la 30 Nov. n. c.

*

Post vacant de preot e în Toraculmic, parochie de clasa I. E escris concurs cu termin pană la 30 Nov. n. c.

(După „*Biserica şi Şcóla*" dela 30 Oct. n.)

Din diecesa Caransebeş.

— —

Sfinte rugăciuni pentru rĕposatul Metropolit. Pentru odihna sufletului reposatului metropolit *Miron*, s'a celebrat în biserica catedrală din Caransebeş Dumineca trecută, după sfânta liturghie, un parastas de P. O. D. protopop Andreiu Ghidiu, asistat de patru presbiteri şi un diacon.

Atât la sfânta liturgie, în care centorm circulariului venerabilului consistoriu al nostru, s'a pomenit numele reposatului archiepiscep şi metropolit, cât şi la parastas a participat un public numĕros şi au fost representate prin şefii sĕi mai tóte instituţiunile publice din loc.

Asemnea din tóte părţile diecesei nóstre ne sosesc rapórte despre împlinirea acurată a circulariului Ven. Consistoriu diecesan din Caransebeş (privitoriu la servirea de parastase pentru reposatul metropolit).

*

Posturi parochiale vacante sunt: In parochia de clasa II Vrăniuţ, S'a escris concurs de preot. — Pentru comuna Cacova (parochie cl. II), e escris concurs de 2 capelani. Pentru tóte terminul 30 Nov. n.

(După „*Foia Diecesană*" dela 30 Oct. n.)

Esposiţiile dela Sebeş.

Sebeşul-săsesc, 26 Oct. 1898.

Onorată Redacţiune!

Aḑi la 1 óră p. m. s'a deschis aici esposiţia de póme. Era ceva înălţătoriu, şi nu sciai ce sĕ admiri mai tare esposiţia însaşi constătătóre din sute de soiuri de póme cari de cari mai frumóse, şi arangiate cu un gust doosebit, în frumósa sală a şcólei române de aici, ori sĕ admiri împodobirea meselor cu covóre, lucru de mână femeiască din popor, cari singure ar merita a fi numite o esposiţie de covóre românesci.

Sala era împodobită fórte cu gust, cu brad verde şi cu vre-o 500 óle de flori.

Am auḑit persóne din publicul participătoriu, cari au mai participat la o astfel de esposiţie, ţinută în Cluj în anii trecuţi, ḑicênd, că acéstă esposiţie a nóstră e cu mult mai pe sus! Şi tot aşa e mai pe sus decât cea ţinută în anii trecuţi în Sibiiu de reuniunea agricolă săsască.

Meritul la acéstă reuşită se cuvine comitetului arangiator, ér pentru împodobirea frumósă în special dómnelor Ana Z. Murĕşan şi Elisaveta S. Roşu.

Au fost presenţi la deschidere, din Sibiiu Dnii: D. Comşa, preş. reuniunei şi V. Tordăşianu, secretariu; apoi din Sĕlişte dl protopretor P. Drăghici, însoţit de aprópe toţi notarii din acel cerc, precum şi alţi inteligenţi şi fruntaşi din popor. Iar din Sebeş şi jur au fost toţi cei cari şi la alte ocasiuni sunt aici când e sĕ se facă lucru bun şi cum se cade.

Esposiţia a fost cercetată în ḑiua cea dintâiu de vr'o 400 persóne, afară de multă tinerime. Intre visitători am observat şi mulţi neromâni din loc.

Astfel de esposiţii, numai bine şi folos ne pot aduce.

Coresp..

Noutăţi.

Principesa Maria, Augusta soţie a Principelui moştenitor român, a fost Sâmbăta trecută în 29 Oct. n. de 23 ani.

*

Locul de vecinica odichnă a Impĕrĕtesei-Regine. Sâmbăta trecută după amiaḑi a fost aşezat sicriul Impĕrătesei-regine pe locul de eternă odichnă, lângă fiiul sĕu Rudolf. O comisie de curte a întrat în cripta Capuţinilor cu călugări cu făclii, şi cu ceremonia prescrisă au îndeplinit aşezarea. Odichnéscă în pace!

*

Speranţa Impĕratului Wilhelm. La Constantinopol Impĕratul Wilhelm s'a esprimat către un diplomat, că de s'ar alia Francia cu Germania (?!), ele ar putea domni peste tótă lumea, şi şi-a arĕtat speranţa, că ele cu timpul se vor şi împăca şi alia.... Mare vorbă.

*

Mórte. *Ioan I. Scurtu* preot gr.-or. în Şinca-nouă, în urma unei scurte şi grele suferinţe, şi-a terminat viata în 26 Octombre 1898 în al 67-lea an al etăţii sale şi în al 40-lea al preoţiei. Remăşiţele pămênteşci ale rĕposatului s'au depus spre eternă odihnă în cimiterul bisericei gr.-or. diu Şinca-nóuă Sâmbătă în 29 Octombre. Fie-i ţĕrîna uşóră!

*

Comandantul corpului XII de armată (ardelean) Escelenţia Sa Emil Probst von Ohstorf, a fost înaintat dela rangul de F. M. L. la rangul de Feldzeugmeister.

*

Ciuma în Viena nu mai are putere. E drept că Pecha a murit deja dar cu ea dinpreună şi ciuma pare a trage de mórte. Mĕsurile de precauţie şi serumul din Paris, au folosit mult.

*

Dieta ungară e ḑi de ḑi teatrul unor scene din ce în ce mai frivole, mai pline de atacuri adânc tăietóre în caracterele partidului guvernamental şi în deosebi în onórea baronului Bánffy. Dar atât Banffy, cât şi partidul, tac şi le bagă tóte în buzunar în credinţă că oposiţia va găta odată vorba şi pofta de vorbă şi se va putea trece mai departe. Dar nu-'s semne. Obstrucţia va ţiné înca, dieta e prefăcută în un fel de teatru public, unde poţi auḑi ce frumos sĕ ştiu spăla domnii, părinţii patriei. Sâmbătă au fost dóuĕ sĕptĕmâni decând sĕ „discută" numai asupra — ordinei de ḑi ce sĕ fie stabilită pentru lucrarea dietei!...

*

Staţiuni telegrafice nóuĕ sĕ deschid din ordinul ministrului de comerciu în comunele din comitatul Caraş-Severin: Balinţ, Betlenhaza, Cliciova, Bojur, Făget, Margina, apoi în comitatul Hunedórei: la Holdea, Lăsĕud, Dobra şi Băcia.

*

In chestia Dreyfuss Curtea de casaţie a esprimat posibilitatea revisuirii procesului, dar totuşi n'a hotărît încă în merit, ci a ordonat nouĕ cercetări în causă. Vrea adecă sĕ mérgă în paşi înceţi, cari sĕ nu mai zgudue aşa brusc nici o parte nici alta a opiniei publice.

Nr. 7463 Plen. [195] 2—3

CONCURS.

In scopul conferirei stipendiilor și ajutórelor, ce se votéză pe anul 1899 din fundațiunea „Andronic“:

I. Pentru învĕțăcei de ori-ce meserie;

II. Pentru sodali, deveniți de atari în decursul anului 1898;

III. Pentru sodali, cari au lucrat fără întrerupere 6 ani meseria lor, au dat dovedi despre desteritatea lor pentru de a puté deveni măestri, — prin acésta se escrie **concurs** pe lângă următórele condițiuni:

Toți petenții la ajutóre și stipendii au sĕ producă în general:

1. Carte de botez
2. Atestat dela comună despre averea proprie ori a părinților
3. Atestat familiar dela parochul locului despre familia părinților concurentelui, ori fiind el căsătorit despre familia sa, avênd a se indica în acest atestat, câți prunci minoreni sunt în familie, câți cercetéză șcóla și câți mai sunt la meserii.

Concurenții pot fi numai **români ortodocși, născuți în archidiecesa Transilvaniei.**

In special mai au sĕ dovedéscă:

I. Invĕțăceii:

a) că au împlinit anul al 12-lea al etății,

b) că au cercetat șcóla poporală ori altă șcólă superióră,

c) că au încheiat contract cu măestrul și că contractul este înregistrat la autoritatea industrială (pretură ori magistrat),

d) adeverință dela măestru despre sporiul ce-l arată în meserie și despre diligință și purtarea morală.

Contractul trebue aclus la cerere în origine sau în copie autenticată.

II. Sodalii:

a) că au terminat anii de învĕțăcel în anul 1898, ceea-ce vor dovedi prin atestatul autorității industriale (art. de lege XVII. din 1884 §. 67);

b) că au purtare bună și fac spor mulțumitor, ceea-ce vor dovedi ori cu cartea de lucru ori cu adeverință dela măestrul;

c) cei-ce vor dovedi, că sunt membri ai unei reuniuni de meseriași și că cunosc mai multe limbi, vor avé preferință.

III. Sodalii, cari sunt îu condițiuni de a deveni măestri:

a) se recere sĕ aibă certificatul de măestru,

b) sĕ fie lucrat cel puțin 6 ani fără întrerupere ca calfă, ceea-ce vor dovedi cu cartea de lucru, eventual cu adeverințe dela măestri, la cari au lucrat;

c) în cerere sĕ se arete anume locul unde voesc sĕ se așeze ca măestri, ce fel de mijlóce mai au pentru de a începe meseria pe socotéla lor?

d) sĕ dovedéscă cu atestat dela oficiul parochial, că cercetéză biserica nóstră și e creștin bun și moral.

Dela toți concurentii se recere, ca cererile sĕ fie scrise și subscrise cu mâna lor proprie, adresate Consistorului archidiecesan greco-oriental în Sibiiu, și sĕ le înainteze până la **31 Decembre 1898** stilul vechiu.

Cererile neinstruate în regulă și cele înaintate după termin nu se vor lua în considerare.

Sibiiu, din ședința plenară a consistorului archidiecesan ținută la 12/24 Octobre 1898.

Consistoriul archidiecesan,

Dr. **Il. Pușcariu**
archim., vicariu archiepiscopesc.

Dr. Elie Cristea,
secretariu.

Nr 384-898 [196] 2—3

CONCURS.

In urma încuviințării Ven. Consistoriu archidiecesan prin rescriptul din 20 Ianuariu a. c. Nr 337. B sistem sândn-se un post de capelan lângă parochul Ioan Nicóră din Lupșa, parochie de clasa a III — aprotopresbiteratul Lupșei, pentru ocuparea acestui post de capelan se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în fóia „Tel. Rom“.

Venitele parochiale dau un venit anual de 404 fl. 50 cr., din care jumătate compete fiitoriului capelan, eauform dicisiunei sinodului parochial din 21 Decembre 1897.

Doritorii de a reflecta la acest post de capelan au sĕ-și astérnă cererile concursuale la subsemnatul oficiu în terminul prescris și întocmite prescriselor stat. org. și regulamentului pentru parochii din 1878.

Oficiul protopresbiteral gr. or în conțelegere cu comitetul parochial

Ofenbaia în 17 Iuliu 1898

Ioan Danciu,
protopresb.

---

[197] 1—3

Publicațiune.

Epitropia parochială pe basa conclusului Comitetului parochial al bisericei gr-or. din Zernești aduce la cunoscință, că se va vinde prin licitațiune publică o parte din pădurea bisericei „Măgura“ aflătóre în apropierea comunei la o distanță circa 3 Kilometri, constătătóre din 2998 tulpini brad și molit circa metri cubici 2500 precum și 2868 tulpini de fag în grosime dela 25 cm. în sus, cari tóte sunt însemnate cu stampila bisericei.

Terminul de licitațiune se fixéză pe ḑiua de 8 Novembre st. n. a. c. la 9 óre a. m.

Informațiuni mai deaprópe despre condițiunile de licitațiune se pot afla la epitropia parochială gr.-or. din Zernești.

Zernești, în 27 Octobre 1898.

Epitropia parochială.

O licitațiune benevolă

de obiecte pentru arangiatul unei locuințe (garnituri de salon, chifonere, mobile de bucătărie și diverse obiecte neîmpărțite) se va ținé *Joi, în 3 Novembre 1898 la 9 óre a. m.* în casa din **piața mare Nr. 16,** etagiul I. (îndĕrĕt în curte). [193] 3—3

În tipografia archidiecesană a apărut:

CATECHISM

pentru învĕțământul religiunei drept-credincióse rĕsăritene,

de

Moise Toma,

prelucrat de

Simeon Popescu,

ediția VIII.; prețul legat 20 cr.

Se află de vêndare în

Libraria Tipografiei archidiecesane.
Sibiiu.

Câștigul cel mai mare

în casul cel mai favorabil [185] 1—2

1.000,000 Coróne.

Consemnarea

tuturor celor 50.000 câștiguri

Cel mai mare câstig in cel mai favorabil cas

1.000,000 Kronen.

Speciell sind die Gewinne wie folgt eingetheilt.

		Kronen
1	Prämie mit	600000
1	Gew. à	400000
1	„ „	200000
2	„ „	100000
1	„ „	90000
1	„ „	80000
1	„ „	70000
2	„ „	60000
1	„ „	40000
5	„ „	30000
1	„ „	25000
7	„ „	20000
3	„ „	15000
31	„ „	10000
67	„ „	5000
3	„ „	3000
432	„ „	2000
763	„ „	1000
1238	„ „	500
90	„ „	300
31700	„ „	200
15650	à	170, 130 100, 80, 40
50,000	Gew. u. Pr. im Betrage	13.160,000

Cari se trag în șese clase.

In curênd începe a treia mare loterie de classe reg. ung. Ea conține

100,000 losuri originale și 50,000 câștiguri în bani

așadar **jumĕtate** din **losuri** trebue sĕ fie trase conform specificărei alăturate și prospectul de caștig este **enorm de mare**.

In total vin **treisprediece milióne 160.000 coróne** spre decidere sigură. Cel mai mare câștig în casul cel mai favorabil

Un milion coróne.

Binevoitóre comande urgente de **losuri originale** cu prețul original stabilit după plan

pentru un **întreg** los original I. classă **fl. 6.—**
„ o **jumĕtate** „ „ I. „ „ **3.—**
„ un **pătrar** „ „ I. „ „ **1.50**
„ o **optime** „ „ I. „ „ **—.75**

se espedéză cu **ramburs** sau pe lângă **trimiterea înainte a sumei.** Liste oficióse se espedéză după tragere, planuri stau la disposiție gratis. Tragerile se efectuesc publice sub **supravegherea guvernului reg. ung.**

Ne rugăm pentru comande cât mai curênd, cel mult până la

17 Novembre a. c.,

direct la

A. Török & Co.

colectori principali

ai loteriei de clase reg. ung.

Budapesta. V. Waitznerring 4/a.

Scrisóre de comandă de tăiat.

Herren A. TÖRÖK & Co., Budapest.

Ersuche um Zusendung von .... Original-Loos I. Classe der königl. ung. priv. Classenlotterie nebst amtlichen Plan.

Der Betrag von. fl. .... ist per Nachname zu erheben. / folgt durch Postanweisung. Was nicht gewünscht bitte zu durchstreichen

Genaue Adresse.

Orológe de buzunar americane.

Cu garanță, că nickelul nu-și schimbă colórea, construcția mai esactă și mai bună decât a celor mai scumpe.

Prețul de bucată florini 3.—

Pe lângă garanță, până unde ajunge provisiunea.

Lângă orologiu lanț argintit cu 60 cr.

Aparat de ras — automat.

Fox, fabricat veritabil de solingen, distins la multe esposiții, nu cere praxă. Tăierea eschisă. Lucru curat și comod. Scutesce de bóle de piele. Durabil și scutesce de spese.

O bucată fl. 3.—

Tăișul *** e din oțel strălucitor, celelalte părți din alpacca.

Un tăiș separat lângă el fl. 1.—

Se pot comanda la:

POLLÁK SÁNDOR, representantul principal.

Budapesta, V. ker. Kálmán-utcza 17.

Colectanților se espedéză la 5 bucăți, unul gratis. [183] 10—30

Redactor prov. Dr. Elie Cristea.

Editura și tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 116 Sibiiu, Joi, 23 Octobre (3 Novembre) 1898. Anul XLVI.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strĕinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Articolul de lege XIV. din 1898,

despre

întregirea venitelor parochiale.

§. 1. Fiind de present în regulare întregirea venitelor (congruei) preoţilor catolici de ritul latin, grecesc şi armén, legislaţiunea ţĕrii va lua în budgetul statului, până la efectuirea regulării accentuate a acesteia, o sumă separată corĕspundĕtóre pentru intregirea provisorie a venitelor acelor preoţi (catolici), cari se află în cele mai strîmtorate referinţe materiale.

§. 2. Venitul posturilor parochiale ale celorlalte confesiuni recipiate prin lege, sistemisate deja până la 1 Ianuariu 1898, se întregesce în sarcina cassei statului până la 1600 cor. (800 fl.), respective la 800 cor. (400 fl).

Venitul posturilor nóue de paroch se intregesce la 1600 cor., respective 800 c., anual numai atunci, dacă ministrul de culte şi instrucţiune publică pe basa raportului respectivei confesiuni, a recunoscut de motivată sistemisarea noului post de paroch

§. 3. In scopul de a se lua în considerare intregirea venitului, statorit în §. 2., sĕ pot adresa ministrului de culte şi instrucţiune publică în decurs de un an dela întrarea în valóre a legii presente *preoţii* pe calea superiorităţii confesionale competente, ér în lipsa acesteia (unei asemenea autorităţi) pe calea antistiei parochiale sau *superioritatea confesională competentă*, respective antistia parochială însaşi, arĕtând datele necesare.

Acel post de paroch deja sistemisat până la 1 Ianuariu 1898, care în decursul acestui an nu este insinuat, nu póte fi împărtăşit de întregirea venitului, afară de casul, când insinuarea nu s'a făcut din motivul, că preotul de fapt aplicat -- neavênd cualificaţiunea prescrisă în §-ul 4 — nu a putut pretinde întregirea venitului până la 1600 cor., şi venitul sĕu trece peste suma de 800 coróne, cât îi compete.

Datele, presentate până acuma în scopul espunerei venitelor parochiale, se pot îndrepta în înţelesul §-lui 11 din partea superiorităţilor confesionale competente şi servesc de basă la intregirea venitelor parochiale, dacă ministrul de culte şi instrucţiune publică le acceptéză.

§. 4. Numai acel preot póte reflecta la întregirea venitelor sale până la 1600 cor., care documentéză, că — după absolvarea de 8 clase la o şcólă medie din patrie — a învĕţat teologia respectivă la vr'un institut teologic; pe cale publică sau particulară cel puţin în decurs de 3 ani şi în casul ultim a făcut esamen la vr'un institut teologic; mai departe că a primit dela confesiunea sa cualificaţiune preoţéscă legală.

§. 5. Venitul unui paroch care nu póte documenta cualificaţiunea prescrisă în §.-ul 4, sĕ întregesce numai până la 800 cor.

Dar dacă un astfel de preot îşi câştigă mai târḑiu cualificaţiunea amintită, sau o documentéză mai târḑiu, venitul lui se va intregi la 1600 cor., calculând dela ḑiua documentării.

Impregiurarea, că posesorul órecărui post de paroch, provĕḑut cu întregire de venit, a beneficiat o întregire a venitelor până la 1600 cor., sau 800 cor., nu póte fi luată în considerare faţă de succesor; în privinţa acésta va fi totdéuna dătătóre de directivă cualificaţiunea prescrisă în §-ul 4.

§. 6. Numai un astfel de preot se póte împărtăşi de întregirea venitului (§. 1, 2), care documentéză, că este cetăţén ungar.

§. 7. La întregirea venitelor nu póte fi părtaş, şi dacă s'a împărtăşit, perde acéstă îndreptăţire acel paroch (§. 1, 2.) ·

a) care prin o sentenţă a forului penal, întrată în putere de drept, a fost pedepsit la perderea oficiului, — începênd dela timpul întrării în va óre de drept a sentinţei la tot casul pentru întréga durată a perderii de oficiu;

b) acela, care comite un grav delict de imoralitate nedemn cu posiţia sa, sau manifestă o atitudine duşmănósă statului, şi pentru acésta a fost osândit prin sentinţă judiciară, sau pe cale disciplinară, — întrucât judecătoria l'a osândit (pe respectivul) la perderea libertăţii, pentru durata de 3 ani, socotit din ḑiua în care sentinţa judiciară sau pedépsa disciplinară a întrat în valóre de drept, respective dela ḑiua datului din decisiunea ministerială menţionată în §. 9.

Dacă însĕ vre-un preot, care a fost deja osândit conform punctului b) al acestui paragraf, va fi prin sentinţa judecătoréscă sau decisiune disciplinară din nou osândit în decursul celor 3 ani indicaţi acolo, ori şi după aceea, pentru delict de imoralitate, sau pornire dusmănósă statului, atinse în punctul b): atunci îşi perde pentru persóna sa pentru totdéuna întregirea emolumentelor, începênd dela terminul indicat în alinea a treia a paragrafului acestuia.

Dacă în locul acelui paroch, care a perdut intregirea venitelor se aplică la postul de paroch devenit vacant alt paroch (preot), ce corĕspunde legei, suma de întregire este a se pune în curgere conform disposiţiunilor legii presente pe sama noului paroch; acel paroch însĕ, care a perdut intregirea venitelor, după espirarea terminului hotărît în punctul a) şi b) numai în acel cas póte din nou pretinde întregirea venitelor, dacă confesiunea îl aplică în post de paroch.

Ce se consideră de duşmănos statului, este determinat prin alinea ultimă a § lui 13 din art. de lege XXVI: 1893.

§. 8. Dacă un astfel de preot (§. 1, 2), în contra căruia se póte face escepţiune pe temeiul punctului b) din §. 7 pentru delict grav de imoralitate nedemn cu posiţia lui, sau pentru atitudine duşmănósă statului, petiţionéză la ministrul de culte şi instrucţiune publică pe calea forului sĕu competent pentru întregirea venitelor sale, — ministrul de culte şi instrucţiune publică provócă forul confesional competent, dacă acesta n'a decis încă pe cale disciplinară, ca sĕ întroducă cercetarea disciplinară; şi în asemenea cas (ministrul) decide asupra admisibilităţii sau neadmisibilităţii întregirii competinţelor numai după încheierea procedurei şi după-ce i s'a raportat despre resultatul acesteia.

§. 9. Dacă se ridică la ministrul de culte şi instrucţiune publică acusă întemeiată pentru delict grav de inmoralitate sau atitudine duşmănósă statului în contra unui preot (§. 1, 2), care se împărtăşesce de întregire a emolumentelor — ministrul pentru culte şi instrucţiune publică provócă forul confesional competent, sĕ întroducă cercetarea disciplinară trimiţêndu-i copia acusei înaintate lui.

Dacă forul confesional, deşi este provocat, n'a pus în curgere cercetarea disciplinară contra parochului respectiv, ministrul de culte şi instrucţiune publică decide după trecerea alor trei luni, socotite dela înmanuarea provocării, cu privire la detragerea sumei intregitóre.

Dacă decisiunea disciplinară a forului confesional îl absólvă pe preotul respectiv, deşi acusa a fost intemeiată, ministrul de culte şi instrucţiune publică este în drept, ca pe basa datelor ce-'i stau la disposiţie, conform normelor cuprinse în punctul *b)* din § 7, sĕ'i detragă întregirea venitelor.

Sentinţa ministerială, care enunţă detragerea întregirii competinţelor, nu póte atinge disposiţiile celelalte din sentinţa disciplinară a forului confesional competent.

Autoritatea confesională competentă póte face în decurs de 30 ḑile dela însciinţare, plânsóre (panaszjoggal élhet) la judecătoria administrativă în contra decisiunei ministeriale, care enunţă pe basa §-lui acestuia şi a §-lui 8 detragerea intregirii venitelor, întrucât autoritatea confesională competentă a adus decis de absolvare.

§. 10. Intregirea venitului parochial se efectuesce în decurs de 9 ani în sarcina dotaţiunii luate spre acest scop în budgetul de stat, şi adecă în cei dintâi trei ani gradat venitul tuturor preoţilor amintiţi în §-ul 2: la 1200 cor, (§-4), resp. la 600 cor. (§-5), ér în ceilalţi 6 ani următori gradat la 1600 cor., resp. 800 cor.

§. 11. La stabilirea întregirei venitelor sunt a se considera cu prilegiul fasionării venitelor şi erogaţiunilor următórele principii fundamentale:

I. Venite computabile:

1. Venitul din arênda posesiunii de pămênt după contractul de esarêndare, sau — întrucât stau sub administrarea proprie, — după mediul celor 5 ani din urmă (1893—1897) al arênḑilor obicinuite în loc sau în provincie la pămênturi de aceeaşi calitate.

Casa de locuinţă, curtea şi grădina (cea din urmă însĕ numai până la $1^1/_2$ [unu şi jumĕtate] jugăre catastral), nu sunt a sĕ lua în considerare.

2. Venitul curat al edificiilor şi al părţilor de edificii închirate, rĕmas după detragerea cheltuelilor de susţinere, stabilite prin legile de dare.

3. Venitul curat al drepturilor şi autorisărilor împreunate cu venite, deasemenea şi al intreprinderilor de industrie, precum: ţinerea morilor, vama dela mori, pescăritul, întrebuinţarea de lemne, îngrăşatul cu ghindă, vama de port etc., după contractul de arêndă, sau pe basa documentului autorităţii publice, care constată mediul venitului celor cinci ani din urmă (1893—1897).

4. Venitul incurs din prestaţiuni, ce se repeţesc anual, împlinite direct de către credincioşi sau parochie, precum şi de către patron, în bani, în producte lucru cu mâna, sau cu jugul.

Preţul în bani al prestaţiunilor în producte şi lucru îl stabilesc corespunḑĕtor referenţelor locale, după mediul celor din urmă cinci ani (1893—1897), organele administrative publice, după ascultarea autorităţilor confesionale şi a şésa $(^1/_6)$ parte a venitului astfel stabilit e a se detrage sub titlu de spese pentru încassare.

Acéstă disposiţiune póte fi trecută cu vederea cu prilejul primei regulări într'atâta, întrucât mînistrul de culte şi instrucţiune publică află de acceptabile datele de preţuire subşternute, pe lângă aprobarea autorităţilor confesionale, înainte de întrarea în vigóre a legii.

Stabilirea preţului în bani al prestaţiunilor în producte şi lucru e valabilă totdéuna numai pe ḑece ani; după trecerea acestui timp e a se face nóuă statorire.

5. Venitul incurs din tacsele stolare pentru instalări (avatási) şi îngropări, precum şi din tacsele, cari se pot pretinde pe temeiul usului de drept pentru funcţiuni bisericesci (d. e. dela sfeştanii), — pe care autoritatea bisericéscă îl stabileşte şi documentéză după mediul celor din urmă cinci ani (1893—1897). Tacsele stolare dela cununii şi botezuri nu pot fi computate.

6. Venitele intereselor după stipendiile de liturghii şi din fundaţiunile făcute pentru sĕvêrşirea de serviţii divine şi de alte soiuri.

Acest venit numai atunci se va putea computa, dacă literile fundaţionale nu interḑic computarea.

7. Venitul incurs din cassa domestică a comunei (oraşului) politice, din fondul diecesan, sau din ori-ce alt fond public, sub titlul de întregirea congruei, ajutor permanent, ţinere de cai, sau sub ori ce act titlu.

8. Plusul din venitul averii bisericesci locale (fabrica), întru cât acela după normele esistente se póte întrebuinţa pentru dotarea parochului.

II. Erogaţiuni ce se pot subtrage.

1. Impositele comune de stat, judecătoresci, comunale etc., prescrise în sarcina venitelor folosite de paroch, şi basate în vre-o lege; mai departe spesele pentru regularea apelor, precum şi solvirile ordinare anuale, ce sunt a se face în favorul vre-unui fond regnicolar, eparchial, al unui institut tutoral, de pensiune şi pentru alte fonduri.

2. Solvirile impuse în sarcina venitului parochial sub titlul unui anumit deobligămênt, precum provederea capelanului (capelanilor), amortisarea împrumuturilor luate pe averea imobilă, pauşalul pentru ţinerea de cai şi spesele de cărăuşie.

Pentru ţinerea capelanului nu se póte calcula mai mult ca 500 cor. de persónă, ér sub titlul pauşalului pentru ţinerea de cai şi a speselor pentru cărăuşie nu se póte subtrage mai mult ca 400 cor.

3. Venitul fundaţiunilor pentru acele liturghii şi serviţii divine, a căror sevêrşire preotul este necesitat a o ceda altora. Numĕrul liturghiilor şi al altor funcţiuni de ale serviţiului divin, ce se pot sĕvêrşi, îl stabilesce şi documentéză autoritatea eparchială (episcopul).

Din contră nu se pot subtrage erogaţiunile privitóre la întreţinerea personală (susţinerea casei), asemenea cele împreunate cu manipularea posesiunii de pămênt, precum şi erogaţiunile provenite din conservarea în stare bună a edificiilor parochiale.

§. 12. Modalităţile fasionării şi documentării venitelor şi erogaţiunilor, le statoresce ministrul de culte şi instrucţiune ascultarea cu autorităţilor confesionale în cale de ordin.

§. 13. Ministrului de culte şi instrucţiune publică îi stă în drept, a se convinge despre esactitatea datelor comunicate din partea confesiunilor şi pe calea organelor administrative.

Dacă în decursul suprarevisuirei ori mai târḑiu, s'ar descoperi, că parochul a retăcut cu scirea óre-care venit, sau cu scirea a fasionat fals vre-o erogaţiune neesistentă, un asemenea paroch în timpul cât rĕmâne în acel post de paroch, în care a fasionat fals, îşi perde îndreptăţirea la întregirea venitului.

Dacă alte persóne oficiale al (hatosági) responsabile pentru esactitatea fasiunii, cu scirea estradéză adeverinţă falsă, acelea pelângă restituirea daunei causate vistieriei statului sunt a se pedepsi cu amendă în bani, până la 200 cor.

Enunţarea pedepsei cade în competenţa ministrului de culte şi instrucţiune publică, dar parochul sau altă persónă legală responsabilă pedepsită, se póte plânge la judecătoria administrativă în curs de 30 de ḑile dela însciinţare.

§. 14. Venitul postului de paroch însinuat în scopul întregirii, după întrarea în vigóre a legii presente, nu se mai póte reduce din partea confesiunii fără conlucrarea prealabilă a ministrului de culte şi instrucţie publică, şi ori-ce sporire a acelui venit este a se însinua în curs de 3 luni ministrului de culte şi instrucţiune publică.

Incât sporirea venitului provine din acceptarea voluntară a unei sarcini din partea parochiei, fie din a singuraticelor, fie din astfel de fundaţiuni nou înfiinţate, a căror fundator opresce calcularea venitului din interese (între venitele computabile; 11 §. 6), întregirea venitului oferit din partea statului nu se póte împuţina.

Tăinuirea sporirii venitului are de urmare faţă de paroch perderea dreptului la întregirea venitului în acel post parochial.

Despre perderea dreptului la întregirea venitului decide ministrul de culte şi instrucţiune publică, — dar preotul agravat cu pedépsă se póte plânge la judecătoria administrativă în termin de 30 (treiḑeci) de ḑile dela însciinţare.

§. 15. Dacă venitul vre-unui post de paroch, provĕḑut cu întregirea venitului, scade în urma unor împregiurări de natură stabilă, nedelaturabile din partea autorităţilor confesionale şi din partea parochiei, autoritatea confesională competentă póte cere dela ministrul de culte şi instrucţiune publică urcarea întregirei venitului.

In casul, când se documentéză împuţienarea venitului şi împrejurările nedelaturabile, de natură stabilă cari au causat'o, urcarea întregirii nu se póte denega, dacă nu cumva numĕrul neînsemnat al credincioşilor şi apropierea de alte parochii aparţinĕtóre aceleiaşi confesiuni servesc ca motiv pentru afiliarea comunei bis. la altă comună bis., în care cas ministrului de culte şi instrucţie publică îi stă în drept a recerca superioritatea confesională, ca sĕ sisteze îndepedenţa respectivei parochii.

In cas de urcare a întregirii venitului, suma de întregire mai mare este a se asemna dela terminul, când a început scăderea venitului.

Autoritatea confes. competentă póte face plânsóre în termin de 30 ḑile dela însciinţare la judecătoria administrativă în contra hotărîrii ministrului de culte şi instr. publică în obiectul scăderii venitului şi al împrejurărilor indicate ca basă a aceleia.

§. 16. Confesiunile amintite în §. 2 sunt datóre a însinua în curs de 3 luni ministrului de culte şi instrucţiune publică ori-ce schimbare de persóne, obvenită în postul de paroch, provĕḑut cu venitul întregit.

Ér dacă însinuarea nu s'a efectuit în curs de 3 luni şi cualificarea parochilor aplicaţi din nou nu se documentéză prin atestate, întregirea mai mare a venitului pentru parochul nou cu cualificaţiune mai înaltă, în sensul §. 4, se póte asemna numai începênd cu ḑiua însinuării; din contră, dacă a fost aplicat paroch cu cualificaţiune mai puţină, suma peste 800 cor., solvită pentru întregirea venitului, este a se restitui, începênd dela ḑiua schimbării de persónă.

§. 17. Sumele încuviinţate din partea statului pentru întregirea venitului parochial al parochilor amintiţi în §. 2 se asemnéză pe lângă înşirarea singuraticelor posturi de parochi şi a parochiilor.

Ministrul de culte şi instrucţiune publică stabilesce, împreună cu autorităţile competente ale singuraticelor confesiuni, acele condiţiuni, pe lângă cari pune suma asemnată la disposiţiunea autorităţii confesionale în scopul purcederii ulteriore.

Dacă înţelegere nu s'a făcut, sau dacă s'a făcut într'adevĕr, dar confesiunea o calcă, atunci înţelegerea este a se privi ca încetată şi sumele asemnate se plătesc de aici înainte parochilor separat şi nemijlocit.

§, 18. Disposiţiunile legii presente nu se estind asupra călugărilor, precum nici asupra monachilor aplicaţi în funcţiuni de preoţi mireni.

§. 19. Intregirea venitului, care după §. 10 compete parochilor amintiţi în §. 2, începe între marginile legii presente la 1 Ianuariu 1899.

§. 20. Intrucât autoritatea competentă a confesiunilor amintite în §. 2 adeveresce, că a întregit deja până la finea anului 1897 la 1600 coróne venitul mai multor parochi din suma luată în budgetul statului sub titlul întregirei competinţelor pentru parochii proveduţi cu dotaţiune mai puţină şi dată respectivei confesiuni: acéstă sumă întregitóre statul o estradă pe sama respectivei confesiuni şi până atunci, când în inţelesul legei presente şi altcum se întregesce venitul respectivilor parochi la 1600 coróne.

§. 21. Fiind scopul legii presente esclusiv întregirea venitului parochial, urméză de sine, că statul şi mai departe privesce de datorinţă (feladat) a sa, a ajutora confesiunile recepte în satisfacerea trebuinţelor lor bisericeşti şi scolare, conform stării sale financiare şi conform pretensiunilor (igény) juste în desvoltare, de-aceea legea presentă şi lasă neatinse tóte felurile de ajutóre bisericesci şi şcolare, ce s'au obicinuit a se lua în budgetul statului pe sama confesiunilor recepte sub titluri şi rubrici diferite esceptionând posiţia, ce privesce ajutorarea parochilor diferitelor biserici proveḑuţi cu competenţe mai puţine, care (posiţie) pe viitor servesce spre scopul determinat §§. 1 şi 20 în suma, ce se va determina în legea budgetului.

§. 22. Valórea legei presente se estinde preste întreg teritoriul statului maghiar, afară de ţerile Croaţia-Slavonia.

§. 23. Cu esecutarea legii presente se încredinţéză ministrul de culte şi instrucţiune publică şi ministrul de finanţe.

Condolenţe

din incidentul morţii I. P. S. Metropolit Miron.

Iubite şi amabile D. Dr. Elie Cristea!

Bucureşti, 18 Oct. 1898.

Deşi târḑiu şi în urma tuturora, vin şi eu sĕ-'ţi împărtăşesc simţirea mea adâncă de condolenţă pentru perderea protectorului d-tale stimat, Miron Metropolitul. Imi închipuesc, că vei fi tare lovit şi întristat pentru acéstă nereparabilă dispariţie.

Intregul neam românesc trebue sĕ deplângă mutarea dintre cei vii a neuitatului părinte a sfintei nóstre biserici din Ungaria. Mĕ rog, bunule amice, sĕ mĕ numeri şi pe mine între aceia, cari cu sinceritate l'au regretat, deşi fără a-l cunóşte personal. Am vrut, pentru a ḑice d-tale aceste cuvinte, sĕ las timp sĕ se scurgă condolenţele oficiale şi cele din apropiere, cari îl înconjurau şi atingeau de drept. Acum numai vin şi eu sĕ-ţi string mâna cu durerea în suflet, pentru a te consola de prea grăbita despărţire, ce sórtea ţi-a trimis, de bunul dtale protector şi părinte sufletesc.

Aveam şi eu dorinţă mare sĕ-l visitez odată, dar împregiurările necurmat m-'au împiedecat.

Dorinţa aceea de a-l visita s'a născut în mine, mai ales de când am vĕḑut scrierea lui către fii sĕi ortodocşi în momentul oficial comandat de Mileniu.

Am putut străvedea pe acel adevĕrat Român sfânt, înalt, just şi măreţ, arĕtând, ce póte şi cum cugetă El!

Iubirea neamului sĕu, mândria lui de Român, drepturile lui în ţéră, nimic nu rĕmânea din scrierea lui... nimic nu rĕmânea nerelevat, şi fiii sĕi sufleteşti îl înţelegeau.

Am cetit atunci şi eu ca toţi ceialalţi, în inima acelui mare Român, şi l'am iubit şi voi iubi memoria lui.

Sĕ ne dea D-ḑeu din ce în ce tot mai mulţi aşa fii neamului, la locurile înalte, iar Lui sĕ-'i dăruiască Domnul Dumneḑeu locul, ce i-se cuvine în ceriuri,

St. D. Grecianu, m. p.
fost senator.

— —

La adresa prea onoratei familii Cosma au mai sosit următórele condolenţe:

Arad, 19 Oct.

Intêmplarea a voit, ca sĕ mĕ aflu chiar acum aci în Arad, aşa că nu vĕ pot esprima în persónă părerea mea de rĕu la perderea ce aţi îndurat. Cunosc prea bine iubirea ce aţi simţit'o pentru unchiul D-vóstră. Vĕ rog deci sĕ primiţi pe acéstă cale expresiunea adênc simţitei mele condolenţe. Rog pe bunul D-ḑeu, sĕ vĕ trimită mângăiere.

Minerva Brote.

*

Beiuş, 19 Oct.

Din incidentul grelei lovituri ce aţi îndurat prin trecerea din viaţă a Esc. Sale domnului metr. Miron Romanul, primiţi şi din partea mea şi a familiei mele espresia celor mai sincere sentimente de condolenţă. Bunul D-ḑeu vĕ ajute, ca sĕ puteţi suporta povara mare a durerilor.

Eufemia Stefănică Duma.

*

Bucuresci, 19 Oct.

Cu adevĕrată întristare vĕ scriu, auḑind despre mórtea Esc. Sale metr. Miron Romanul, accident naţional şi religios românesc de mare importanţă. Soţia mea şi eu vĕ dorim din inimă, ca D-ḑeu se vĕ dee putere ca sĕ vĕ puteţi consola de acéstă perdere, pe care Dv. ca rudele cele mai apropiate ale fericitului o veţi simţi mai tare decât ori şi care inimă de bun român.

Drul Neagoe.

*

Beinş, 20 Oct.

Vĕ rog sĕ primiţi espresiunea sentimentelor mele de sinceră durere la mórtea iubitului meu archipăstoriu, întêmplată chiar în cel mai greu timp de ispită a bisericei şi naţiunii atât de scumpe.

Atotputernicul D-ḑeu se vĕ mângăie şi dee tărie, ca sĕ puteţi suporta durerea şi jalea care v'a ajuns.

Demetriu Negreanu.

*

Sibiiu, 21 Oct.

Aţi perdut pe bunul Dv. unchiu; — noi am perdut pe bunul şi blândul, dreptul şi înţeleptul nostru părinte sufletesc, pe care'l deplângem împreună cu D-vóstră.

D-ḑeu sĕ-l odichnéscă pe dênsul şi se Vĕ mângăie pe D-vóstră.

Leontin Simonescu şi fam.

*

Cehul-Silvaniei, 21 Oct.

Vĕ condolez din inimă la reposarea în domnul a Escelenţiei Sale Inalt P. S. Metropolit Miron Romanul. Fie-i ţărina uşóră şi memoria binecuvêntată!

Pop de Băseşti.

*

Ofenbaia, 21 Oct.

In greul doliu, ce v'a cuprins pentru mórtea preavrednicului Metropolit, unchiu, D-ḑeu sĕ vĕ mangăie.

Danciu, protopop.

*

Gräfenberg, 21 Oct.

Primiţi adânc simţite condolenţe.

Dr. Hossanu.

*

Bucureşti, 21 Oct.

Ioan Kalinderu esprimă dómnei Maria Cosma şi dlui Parteniu Cosma condelenţa sa cea mai vie pentru prea greua şi prea durerósa perdere ce au suferit prin încetarea din viaţă a Escel. Sale I. P. S. metropolit Miron Romanul, unchiul dlor. Fie, ca doveḑile aşa de numĕróse de simpatii, ce au primit, sĕ le aline durerea.

*

Braşov, 21 Oct.

Primiţi vĕ rog condolenţele mele pentru perderea îndurată prin repausarea scumpului dv. unchiu şi al nostru binefăcĕtoriu.

Dr. Bunea prof.

*

Brăila, 21. Oct.

Părtaş marei dureri ce înduraţi, ve doresc tărie de a puté resistá.

Manolescu.

*

Nyárádtő, 21 Oct.

Ve rog primiţi espresia mea de condolenţă asupra perderei eminentului şi bunului nostru metropolit. Atotputernicul sĕ ve dea mângăiere.

Predovici.

*

Braşov, 21. Oct.

Primíţi condolenţele nóstre intime din incidentul morţii Escel. Sale neuitatului D-V. unchiu.

Familia Popea.

*

Sasreghin, 22. Oct.

Primiţi espresiunea profundei condolenţe pentru marea perdere a bunului metropolit unchiu *Miron*, noue mult iubit.

Şagău, protopop.

*

Şimleiul-Silvaniei, 24. Oct.

Primiţi lacrimile nóstre isvorite din inimă, undulante de adêncă condolenţă, pentru perderea scumpului unchiu şi capul bisericei gr. orientale române.

Alimpiu Barbolovici vicariul Silvaniei, Dr. Ioan Pop vicariul Radnei.

(Vor urma).

Din presa română.

— Asupra morţii Metropolitului —

„*Timpul*“ din Bucureşti, scrie în numĕrul sĕu dela 7/19 Octobre, pe pagina primă, următorul articol:

Biserica naţională română din Transilvania şi Ungaria a îmbrăcat doliu profund. Capul ei vĕḑut, Mitropolitul Miron, a murit.

Cuvine-se ca noi, cari aparţinem aceleiaşi biserici străbune, aceleaşi instituţiuni morale, ce ne-a păstrat totodată şi caracterul nostru naţional, sĕ aducem prinosul de recunoştinţă aceluia, care mai mult de un sfert de veac a stat ca înţelept archipăstor în fruntea acestei biserici.

Noi Românii suntem mult datori Episcopilor români de dincolo. Ei n'au simpla chemare de a veghia asupra dogmelor şi a binelui sufletesc al turmei, ei au şi îndatorirea sfântă de a păstra tezaurul naţional, limba şi moravurile româneşti! Aceste atât sunt de contopite la Românii de dincolo, încât religia la ei se numeşte „*lege românéscă*“.

Şi după Andreiu Şaguna, fără îndoială cel mai neobosit apărător al legii româneşti a fost Miron Romanul.

Fiu de ţĕran român din Bihor, acum reposatul cunoştea bine durerile poporului românesc şi avea concentrate în inima sa tóte dorinţele şi idealurile poporului. Crescut în neajunsuri materiale, deja de timpuriu, în tovărăşia ilustrului academician de odinióră Alexandru Roman, plănuiau la Oradea-Mare, cum se contribue la emanciparea intelectuală a poporului. Şi dat le-a fost amândurora sĕ-'şi realiseze visurile, unul ca conducĕtoriu în decurs de 33 ani a vieţii literare, iar celui-l'alt a vieţei bisericesci a Românilor de sub coróna S-tului Ştefan.

Ambii s'au aruncat şi în valurile vieţii politice. Ca deputaţi în Cameră, iar Miron ca Episcop în corpul Magnaţilor, au apărat cu înverşunare interesele vitale ale neamului românesc.

E natural, că ast-fel nici duşmanii politici nu le-au lipsit. In special Metropolitul a avut până în ḑilele din urmă un şireag întreg de adversari între bărbaţii politici ai Românilor. Ḑicem „până în ḑilele din urmă“, căci acum acei adversari au dispărut. E inutil sĕ precizăm.

Politică militantă rĕposatul n'a făcut în timpul din urmă. Unicul areopag, unde apăra interesele némului era Casa Magnaţilor. Aci s'a distins în timpul din urmă mai ales la desbaterea legii de maghiarisare a toponimelor.

Se póte semnala ca epocă în timpul lui de archipăstorire circulara oficială dată cu prilejul mileniului, în care deosebit de cei-lalţi episcopi, atrage atenţia poporului asupra multor dureri ce a încercat scumpa nóstră biserică naţională.

Episcopii sunt însĕ adesea nevoiţi sĕ se substragă dela multe şi a merge alăturea cu guvernul, cu duşmanii neamului românesc. Acésta pentru că guvernul şi-'l obligă pe fie-care Episcop cu prilejul depunerei jurământului, îi légă aripile, îi încătuşézâ voinţa.

Cu tóte aceste Metropolitul din Sibiiu a luptat din rĕsputeri în contra puterii oculte a guvernului, şi în timpul din urmă era cu desĕvêrşire certat cu acest guvern, aşa în cât ómenii de încredere dela metropolie vorbéu de e intenţie de retragere a Metropolitului.

Din punct de vedere bisericesc însĕ nu i se póte absolut nimic imputa, şi cei mai aprigi duşmani ai lui sunt gata a'-i recunóşte ingeniósa tactică de conducere a trebilor bisericesti. Sinódele şi congresele de sub maiastra lui conducere erau pătrunse de cea mai înflăcărată dragoste faţă de Biserică. Administraţia întrégă funcţiona cu o scrupulozitate rară. Biserica şi şcóla au luat în cei din urmă 25 de ani au avênt îmbucurător.

„Statutul organic“, monumentala operă a lui Şaguna, 'şi-a găsit un paznic sobru şi aprópe genial în Mitropolitul Miron.

Intre nobilele lui calităţi, de care multe avea, se socotesce şi bunătatea de inimă. De fire blândă, prevenitor şi lesne iertător, făcea pe voie până şi protivnicilor sĕi personali. Nu urá, nu persecuta pe nimeni. Era un creştin adevĕrat, preot după rênduiala lui Melhisedec.

Noi cei de aici, care cu interes naţional urmărim sórtea bisericei nóstre de dincolo, simţim un adânc regret pentru mórtea neobositului Metropolit, chiar şi din pricina că între împrejurările actuale mâna lui şi mintea cea ageră erau reclamate cu insistenţă de biserica ortodoxă.

Nu ne rĕmâne de cât sĕ implorăm de la D-ḑeu, ca sĕ ia în bunul sĕu scut mult persecutata nóstră biserică naţională. Iar sufletul vrednicului Mitropolit sĕ-'l odichnéscă cu drepţii, căci dréptă şi sfântă a fost munca ce a împlinit.

Revistă Bisericéscă.

Sftul Sinod al României.

Vineri, în 28 Oct. n. sfântul Sinod al României, a cărui deschidere am amintit'o, a ţinut şedinţă, fiind presenţi 14 P. S. membri.

Intre alte cestiuni la ordinea ḑilei, sftul Sinod a avut a se rosti şi asupra raportului comisiunei pentru înfiinţarea de noi parochii, pe cari, în urma unor mici discuţiuni, 'l-a admis fără modificare.

Din acest raport resultă, că pe lângă modificările şi înfiinţările de parochii din anul trecut, sftul Sinod a admis modificarea a şese parochii urbane şi 345 rurale şi înfiinţarea din nou a 5 parochii urbane şi 235 rurale.

Luni, în 31 Oct. sftul Sinod a ţinut a treia a sa şedinţă.

*

„Gr.-cat. români“ — nu există !.

„Magyar Állam“, fóia papistaşă din Pesta, luând pe pagina primă a numĕrului seu dela 30 Oct. notiţă despre cel mai nou ordin bisericesc al ministrului de interne ungar, îl însoţesce cu următorul comentar:

„Ordinul ministerial ia în vedere şi acel cas, că unii aplică şi liturgia maghiară, dar asta nefiind recunoscută, respectivii sunt însemnaţi (în matricule) sau ca Ruteni sau ca Români.

„După părerea nóstră tocmai acest ultim punct e acela, pentru care *n'a fost la loc sĕ se edee ordinaţiunea!* Căci chiar acum pot Românii sĕ facă capital din însemnările (în matricule).

„Şi însemnarea aparţinerii la ritul unguresc (liturgie maghiară) chiar acum va deveni imposibilă; şi Românii îndeosebi pe teritoriile cu limbi mestecate, ca de pildă în Maramurĕş, sĕ vor nisui a-şi vindica şi pe Ruteni de Români, pe temeiul cărţilor de matricule.

„Din punctul de vedere că la care naţionalitate aparţine cineva, chiar că n'au fost superflue indicările de până aci, şi ministrul deschide, prin ordinul seu, uşa tocmai la aceea propagandă, dinaintea căreia a credut că o închide!

Din ROMÂNIA

(*Dela curtea regală*). Reparaţiunile interióre dela palatul Regal nefiind încă terminate MM. LL. Regele şi Regina, cari de present pretrec în reşedinţa de vară dela Sinaia, nu-şi vor strămuta reşedinţa în capitală de cât pe la finele lunei lui Novembre.

AA. LL. RR. Principele Ferdinand şi Principesa Maria, împreună cu micii principi Carol şi Elisabeta, însoţiţi de Curtea princiară, au plecat la sfîrşitul sĕptĕmânei trecute la Sinaia şi au luat reşedinţa lor pentru cât-va timp la Castelul Foişoru.

*

(*Participarea la expoziţia din Paris*). Tóte subcomisiunile pentru exposiţia din Paris se întrunesc de Luni încóce în fiecare ḑi la ministeriul domeniilor, ca sĕ lucreze împreună cu comisiunea centrală, pentru alcătuirea programului definitiv al produselor cu cari va participa România la exposiţia din Paris.

Orfelinatul „Ferdinand“.

Cu începutul acestui an s'a ridicat în România, precum spune „V. N.“, un nou monument neperitor, în şirul acelora, cari simbolisézâ strângerea tot mai intimă a legăturilor dintre Ţară şi Dinastie.

„In ḑiua întâie a acestui an — ḑicea Maiestatea Sa Regele în scrisórea ce a adresat preşedintelui consiliului de ministri, — „inima nóstră se înalţă plină de recunoscinţă către a Atotputernicul pentru scăparea ḑilelor Scumpului Nostru Nepot, şi către credinciosul şi iubitul popor, care în ḑilele de primejdie, Ne-a înconjurat cu o dragoste ce nu o vom uita nici-odată“.

„Spre vecnica amintire a acestor sentimente, continuă scrisórea M. Sale, vom înfiinţa pe moşia Nóstră Slobozia-Zorleni, (judeţul Tutova) un Orfelinat agricol, unde se vor creşte cu îngrijire 30 de orfani săraci, aleşi din fiii de militari, spre a-i pregătí la viaţa agricolă prin practică şi prin dobândirea cunoştinţelor necesare unui ţĕran bun gospodar. Acest aşeḑământ va purta numele de „Orfelinatul agricol Ferdinand“.

„Nădăjduesc, sfîrşia scrisórea regată, că buna pildă ce vor da acesti băeţi, după ce vor eşi din Orfelinat, va contribui întru cât-va la ridicarea nivelului moral şi material al muncitorilor de pămênt, cari sunt razămul ţărei pentru viitor, după cum au fost mântuirea ei în trecut. Dacă acéstă speranţă se va împlini, mulţumirea Nóstră sufletéscă va fi nemărginită, căci rîvna de a întări temeliile Statului român şi de a asigura viitorul sĕu, este cea mai înaltă şi singura nóstră ambiţiune“.

In ḑiua de Duminecă, 18/30 Octombre, s'a înaugurat acum „Orfelinatul agricol Ferdinand“ cu tótă solemnitatea.

Regele a spus, că Orfelinatul se va deschide chiar anul acesta şi cuvîntul regesc s'a împlinit!

Serbarea a fost presidată de d. ministru al finanţelor, G. D. Pallade. Serviciul divin celebrat de P. S. Sa Episcopul de Huşi.

Prin înfiinţarea acestui orfelinat M. S. Regele Carol al României dă o nóuă dovadă nu numai de înalta Sa generositate regéscă, nu numai de iubirea vie şi nestrămutată pentru Ţară şi popor, ci şi de marea şi adânca înţelepciune, ce o imprimă tuturor actelor Sale.

Ast-fel „Fundaţiunea universitară Carol I“ a fost marea pildă a solicitudinei ce trebue sĕ se aibă pentru tinerimea studiósă, speranţa patriei. Intemeiarea „Casei de ajutor pentru sătenii lipsiţi de mijlóce, a fost esemplul înalt al interesului ce ori cărui patriot trebue sĕ-i inspire sórta şi bună-starea muncitorimei de la ţară.

Intemeiarea „Orfelinatului agricol Ferdinand“ îmbrăţişézâ, pe lângă exemplul carităţei, şi pe acela al îngrijirei pentru creşterea, nu numai profesională, ci şi morală, a unor puteri ce vor avea sĕ-şi exercite mai târḑiu influenţa lor bine-făcĕtóre în cercuri tot mai largi.

România îi e şi-i va fi recunoscătóre şi tot neamul românesc de pretutindenea, vĕḑênd faptele lui, îl admiră şi adóră.

Noutăţi.

Parastas pentru metropolitul Miron Duminecă s'a oficiat în biserica S-lui Nicolae din Braşov un parastas pentru rĕposatul metropolit Miron Romanul.

Biserica, spune „Gazeta“, era înţesată de lume, aşa că militarii români gr.-or., cari încă erau de faţă, ne mai avênd loc în biserică, au trebuit sĕ fie conduşi în „paraclis“, unde li-s'a oficiat s. liturgiă deosebit prin d-l capelan militar N. Fizeşan.

Scaunul archieresc de lângă altar era învĕlit în postav negru, fiind atârnat în faţă portretul decedatului metropolit.

In decursul serviciului divin a cântat corul studenţilor, sub conducerea d-lui profesor de musică T. Popovici, ér la parastas, care a fost oficiat prin protopopii I. Petric şi V. Voina, asistaţi de preotul Dr. Saftu şi diaconul Prişcu, a cântat corul mixt al Reuniunei de cântări, sub conducerea d-lui prof. P. Dima.

Predica ocasională a ţinut'o venerabilul protopop Ioan Petric.

*

Dela Reuniunea de musică. Duminecă, în 30 Octobre n. s'a ţinut în sala de „Musikverein“ adunarea generală a XX-a, a „*Reuniunii române de musică din Sibiiu*“, sub preşedinţa dlui George Dima, president şi director de musică al Reuniunii.

S'a ales comitetul Reuniunii pe periodul dela 1 Sept. 1898 — 31 August 1899, în următorul mod: President: Mateiu Voileanu, asesor consistorial, membru activ al Reuniunii; Director de musică: George Dima, profesor; Secretar; Constatin Popp funcţionar de bancă; Cassar: Emil Vinţeferiu, funcţionar de bancă; Archivariu: Candid Popa, învĕţătoriu; Econom: Ioan Dimitriu, funcţionar de bancă;

Membrii în comitet: Nicolau Benţa, funcţionar de bancă, Dr. Petru Span profesor sem. şi Victor Tordăşanu, oficial consistorial.

Intr'un numĕr viitor vom da estras din raportul general cetit în adunare, etc.

*

Impĕratul Wilhelm e de Duminecă în 30 Octobre în Ierusalim. Sĕptĕmâna asta va cerceta Ierusalimul, Vitleemul, Ierichonul Nazaretul, munţii cu pomii de oliv şi Iordanul.

*

In Creta cu ḑiua de 4 Novembre începând, încétă ori-ce fel de putere a guvernatorului turcesc.

*

Ciuma, fiorósa bólă, ameninţă dintr'altă parte! Pe când în Viena în urma asprelor mĕsuri de precauţiune, cu mórtea sermanei Albina Pecha, a treia jertfă, pare a fi înlăturată primejdia mai departe, — pe atunci din *Varşovia*, dela hotarele nordice ale monarchiei, vine ştire dătătóre de fiori. In 31 Oct. sĕ telegrafiază, că acolo a isbucnit ciuma siberiană, şi are deja dóuĕ jertfe. O femee de 56 ani, atinsă de acéstă bólă şi dusă într'un spital, a murit în 24 óre! Şi în acelaşi timp un copil o murit, costatându-sĕ de medici şi la el ciuma siberiană. Comisia imperială contra ciumei, a trimis îndată la faţa locului 40 de medici pentru luarea mĕsurilor de împedecare a rĕspândirii bólei.

Despre jertfele ciumei în Indii ministrul român din Londra înştiinţézâ pe ministrul de externe din Bucuresti, că în Indiia s'au produs de la 7 până la 14 Octombre următórele cazuri:

La Bombay 211 decese; la satara 659 îmbolnăviri, din care 476 decese; la Belgaun din 1595 bolnavi, 1143 decese; la Darwar din 1539 bolnavi, 1273 morţi; la Poona din 106 cazuri au murit 63; la Nasika din 198 cazuri, 105 au murit; la Barada din 160 bolnavi au murit 93; la Kolhapour din 732 bolnavi, au murit 582; la Bangalore, din 362 cazuri au murit 244. Total din 5341 îmbolnăvirii: 3979 morţi.

*

Tinerilor meseriaşi ce doresc stipendii şi ajutóre din „*Fundaţiunea Andronic*“ le atragem atenţia asupra concursului ce apare acum ultimă-óră în numĕrul de faţă al „Telegrafului“.

*

Fişpan în com. Hunedórei, după „Egy.“, e numit contele Nicolau Bethlen, protonotar în com. Torontal.

*

Tinerimea universitara din Orade începe aḑi, Joi, a cerceta iar prelegerlie în urma învitării speciale a Directorului. Tinerimea a fost viu felicitată de tinerii români din Graz, Viena, Bucureşti. etc. pentru bărbăţia cu care a respins atacurile ce i-s'au făcut de colegii maghiari, privitor la patriotismul sĕu.

*

Pagubele prin foc, au fost în Ungaria numai în luna lui September a c. de *trei milióne floreni*. E înspăimântător.

*

Pe Toth Kálmán, care a jăfuit posta cu 91,000 fl. l'au judecat la 6 ani temniţă, perderea drepturilor pe 10 ani şi restituirea sumei.

*

Intregiri de membri la comitat. Comitetul municipal al comitatului Sibiiu a decis, ca locurile acelor membri aleşi ai comitetului municipal, cari au eşit din comitet şi a căror mandat espiră cu finea anului 1898, sĕ se întregéscă prin alegere, în *7 Novembre 1898* n.

Alegerea se va efectui în modul următor: *a*) în cercul electoral I-iu al oraşului Sibiiu sunt a se alege 8 membri, (7 pe 6 ani, 1 pe 3 ani). Locul de alegere: „Gesellschaftshaus“; *b*) în cercul al *II*-lea al oraşului Sibiiu sunt a se alege iar 8 membri. Locul de alegere: sala de şedinţă din palatul comitatens; *c*). în cercul al *III*-lea al oraşului Sibiiu sunt a se alege 7 membri. Locul de alegere: localitatea reuniunei de industrie; *d*) în cercul I-iu al oraşului Sas-Sebeş sunt a se alege 4 membri. Locul de alegere: sala magistratului. — *e*) în cercul al II-lea al oraşului Şebeş, a se alege 4 membri. Locul de alegere: sala din hotelul orăşenesc; *f*). în cercul Sebeş a sĕ alege 4 membri. (în localitatea oficiului pretorial); *g*) în cercul Mercurea a sĕ alege 6 membri. (la oficiul pretorial); *h*) în cercul Selişte a sĕ alege 6 membri, (5 pe 6 ani, 1 pe 3 ani). President de alegere: Nicolae Henţiu, substitut: Ioan Comşia, (la oficiul pretorial); *i*) în cercul Cristian a sĕ alege 5 membri; *k*) în cercul Cisnădie a sĕ alege 5 membri; *l*) în cercul Slimnic a sĕ alege 4 membri; *m*) în cercul Guşteriţa a sĕ alege 6 membri; *n*) în cercul Bradu a sĕ alege 5 membri. *o*) în cercul Nocrich a sĕ alege 7 membri.

Dreptul de alegere activ şi pasiv îl au toţi aceia, cari sunt înduşi în lista alegĕtorilor de deputat dietal pre anul 1898.

Alegerea sĕ va începe în ḑiua mai sus amintită la 9 óre diminéţa şi se va fini tot în acea ḑi la 4 óre după améḑi.

*

Cai unguresti in armata franceză. Guvernul francez a trims mai mulţi plenipotenţiaţi se cumpere 3000 de cai unguresti pentru armată. Acuma-'s pe la Segedin.

*

Unde-i lume de trăit ca medic? O fóie specialistă din München spune, că Bagdad-ul ar fi eldorado al medicilor in timpul de faţă. Pentru cei 130,000 locuitori ai acestui oraş oriental, abia se află trei medici cu cualificaţie europeană! Ceialalţi medici „militari“ şi civili, abia se pricep la ceva, Pentru aceea ómenii plătesc bucuros şi fórte gras celor trei adevĕraţi medici, numai sĕ-'i caute şi cureze. Altfel şi din punct de vedere de studiu, oraşul e loc potrivit, căci e cuibul multor bóle infectătóre.

*

Virilişti români în congreţia comitatului Sibiiu, sunt pe anul 1899 următorii luaţi în lista oficiósă:

Ioan de Preda, adv. în Sibiiu plătind dare socotită duplu, 703 fl. 34 cr.; Miron Romanul, metropolit, 609 fl. 50 cr.; Parteniu Cosma, dir. de bancă Sibiiu cu 600 fl. (duplu); Ioan Popa, adv. Sibiiu, 593 fl. 30 cr. Zacharia Boiu, asesor consist. Sibiiu 442 fl. 34 cr. (duplu); Dr. Octavian Rusu, adv. Sibiiu 354 fl. (duplu); Alesandru Lebu proprietar Sibiiu, 310 fl. 21 cr.; Coman Dro. proprietar Reşinari 267 fl. 79 cr.; Irimi-Dancăş proprietar, Reşinari, 258 fl. 68 cr. Savu Văcar, cojocar în Sibiiu, 243 fl. 46 cr. Aurel P. Barcianu proprietar Orăştie 235 fl. 69 cr.; Dr. Stefan Pĕcurari; advocat Sibiiu, 228 fl. 09 cr. (duplu); Teodor Popescu comerciant Sibiiu, 214 fl. 50 cr.; Onoriu Tilea, inginer de comasaţie Sibiiu, 197 fl. 90 cr, (duplu); Ioan Droc, protopop Mercurea, 192 fl. 60 cr. (duplu); Petru Imbĕruş econom Sibiiu, 192 fl. 14 cr.; Ioan Radu, privatier în Sibiiu, 185 fl. 39 cr.; Aceştia ca membri ordinari ai congregatiei. Iar printre suplenţi aflăm pe urmĕtorii: Iosif Jóndrea pardositor în Sibiiu, 170 fl. 96 cr.; Ioan Maxim Vulc, proprietar, Pianul de sus, 169 fl. 24 cr.; Ioan Măcelar, proprietar Mercurea, 166 fl, 03 cr.; Petru Comşa proprietar Selişte, 162 fl. 39 cr.; Vasile Răhoveanu, înv. în Câlnic, 141 fl. 43 cr. De toţi = 21 virilişti români.

Mătase de bal

45 cr.

până la **14.65** de metru — precum şi **mătase Henneberg** négră, albă şi colorată dela **45 cr.** până la **fl. 14.65** de metru — în cele mai moderne ţesături, colori şi dessinuri. *Să espedéză la particulari franco şi liber de vamă. Mustre cu întórcerea postei.* **Fabricele de mătase G. Henneberg** *(lif. de curte ces şi reg.* **Zürich.** [10] 3

„Albina“, institut de credit şi de economii în Sibiiu.

[198] 1—1

CONCURS.

Devenind vacant postul de secretar la institutul de credit şi de economii „Albina“ din Sibiiu, pentru îndeplinirea aceluia se publică concurs.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt următórele:

1. Salariu fundamental de fl. 1500 carele în sensul Regulamentului de serviciu, între impregiurări normale, din trei în trei ani se urcă cu câte 10% până când ajunge la cifra maximală de fl. 3000.

2. Relut de cuartir 25% dela salariul fundamental, adecă fl. 375.

3. In sensul §-lui 62 punct e, din statutele institutului, în proporţiunea salariului seu participă la tantiema funcţionarilor de 4% dela profitul net al institutului.

4. Participă la fondul de pensiuni al funcţionarilor institutului, cu drepturile şi datorinţele normate în statutele acelui fond, în sensul cărora: durata serviciului obligat este de 30 ani, după care funcţionarul are drept la o pensiune în mărimea salarului seu ultim. Dreptul de pensiune se începe însě după un serviciu neîntrerupt de 10 ani.

Reflectanţii la acest post sunt poftiţi, ca până la 10 Decembre st. n. a. c. sě-şi înainteze la direcţiunea institutului cererile adjustate cu documente autentice despre următórele calităţi:

1. Că concurentul este de etate sub 40 ani (Carte de botez).
2. Că este deplin sănětos.
3. Că în cariera sa de până aci a avut şi are conduită corectă.
4. Că are deplina cunoscinţă a limbilor, română, maghiară şi germână.
5. Că a absolvat, vr'o facultate universitară,

Absolvenţii de facultatea juridică vor fi preferiţi.

Peste tot se cere ca concurentul sě fie un bărbat de cultură superióră.

Despre alte dispoziţiuni ale Regulamentului de serviciu şi despre agendele secretarului, se pot informa concurenţii în biuroul institutului.

Sibiiu, 1 Novembre 1898.

Direcţiunea.

Nr 384—898 [196] 3—3

CONCURS.

In urma încuviinţării Ven. Consistoriu archidiecesan prin rescriptul din 20 Ianuariu a. c. Nr 337. B sistemisândn-se un post de capelan lângă parochul Ioan Nicóră din Lupşa, parochie de clasa a III — aprotopresbiteratul Lupşei, pentru ocuparea acestui post de capelan se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în fóia „Tel. Rom“.

Venitele parochiale dau un venit anual de 404 fl. 50 cr., din care jumătate compete fiitoriului capelan, eauform dicisiunei sinodului parochial din 21 Decembre 1897.

Doritorii de a reflecta la acest post de capelan au sě-şi astérnă cererile concursuale la subsemnatul oficiu în terminul prescris şi întocmite prescriselor stat. org. şi regulamentului pentru parochii din 1878.

Oficiul protopresbiteral gr. or în conţelegere cu comitetul parochial

Ofenbaia în 17 Iuliu 1898

Ioan Danciu,
protopresb.

Nr. 7463 Plen. [195] 3—3

CONCURS.

In scopul conferirei stipendiilor şi ajutórelor, ce se votéză pe anul 1899 din fundaţiunea „Andronic“:

I. Pentru învěţăcei de ori-ce meserie;

II. Pentru sodali, deveniţi de atari în decursul anului 1898;

III. Pentru sodali, cari au lucrat fără întrerupere 6 ani meseria lor, au dat doveḑi despre desteritatea lor pentru de a puté deveni măestri, — prin acésta se escrie **concurs** pe lângă următórele condiţiuni:

Toţi petenţii la ajutóre şi stipendii au sě producă în general:

1. Carte de botez
2. Atestat dela comună despre averea proprie ori a părinţilor
3. Atestat familiar dela parochul locului despre familia părinţilor concurentelui, ori fiind el căsătorit despre familia sa, avênd a se indica în acest atestat, câţi prunci minoreni sunt în familie, câţi cercetéză şcóla şi câţi mai sunt la meserii.

Concurenţii pot fi numai **români ortodocşi, născuţi în archidiecesa Transilvaniei.**

In special mai au sě dovedéscă:

I. Invěţăceii:

a) că au împlinit anul al 12-lea al etăţii,

b) că au cercetat şcóla poporală ori altă şcólă superióră,

c) că au încheiat contract cu măestrul şi că contractul este înregistrat la autoritatea industrială (pretură ori magistrat),

d) adeverinţă dela măestru despre sporiul ce-l arată în meserie şi despre diliginţă şi purtarea morală.

Contractul trebue aclus la cerere în origine sau în copie autenticată.

II. Sodalii:

a) că au terminat anii de învěţăcel în anul 1898, ceea ce vor dovedi prin atestatul autorităţii industriale (art. de lege XVII. din 1884 §. 67);

b) că au purtare bună şi fac spor mulţumitor, ceea-ce vor dovedi ori cu cartea de lucru ori cu adeverinţă dela măestrul;

c) cei-ce vor dovedi, că sunt membri ai unei reuniuni de meseriaşi şi că cunosc mai multe limbi, vor avé preferinţă.

III. Sodalii, cari sunt în condiţiuni de a deveni măestri:

a) se recere sě aibă certificatul de măestru,

b) sě fie lucrat cel puţin 6 ani fără întrerupere ca calfă, ceea-ce vor dovedi cu cartea de lucru, eventual cu adeverinţe dela măestri, la cari au lucrat;

c) în cerere sě se arete anume locul unde voesc sě se aşeze ca măestri, ce fel de mijlóce mai au pentru de a începe meseria pe socotéla lor?

d) sě dovedéscă cu atestat dela oficiul parochial, că cercetéză biserica nóstră şi e creştin bun şi moral.

Dela toţi concurentii se recere, ca cererile sě fie scrise şi subscrise cu mâna lor proprie, adresate Consistorului archidiecesan greco-oriental în Sibiiu, şi sě le înainteze până la **31 Decembre 1898** stilul vechiu.

Cererile neinstruate în regulă şi cele înaintate după termin nu se vor lua în considerare.

Sibiiu, din şedinţa plenară a consistorului archidiecesan ţinută la 12/24 Octobre 1898.

Consistoriul archidiecesan,

Dr. **Il. Puşcariu**
archim., vicariu archiepiscopesc.

Dr. Elie Cristea,
secretariu.

---

[197] 2—3

Publicaţiune.

Epitropia parochială pe basa conclusului Comitetului parochial al bisericei gr.-or. din Zerneşti aduce la cunoscinţă, că se va vinde prin licitaţiune publică o parte din pădurea bisericei „Măgura“ aflătóre în apropierea comunei la o distanţă circa 3 Kilometri, constătătóre din 2998 tulpini brad şi molit circa metri cubici 2500 precum şi 2868 tulpini de fag în grosime dela 25 cm. în sus, cari tóte sunt însemnate cu stampila bisericei.

Terminul de licitaţiune se fixéză pe ḑiua de 8 Novembre st. n. a. c. la 9 óre a. m.

Informaţiuni mai deaprópe despre condiţiunile de licitaţiune se pot afla la epitropia parochială gr.-or. din Zerneşti.

Zerneşti, în 27 Octobre 1898.

Epitropia parochială.

In **Tipografia Archidiecesană** au apărut

Treptele formale

ale

învěţământului

de

Dr. Petru Şpan.

Preţul 80 cr.

Se pot procura din

Libraria tipografiei archidiecesane
Sibiiu.

Orológe de buzunar americane.

Cu garanţă, că nickelul nu-şi schimbă colórea, construcţia mai esactă şi mai bună decât a celor mai scumpe.

Preţul de bucată florini 3.—

Pe lângă garanţă, până unde ajunge provisiunea.

Lângă orologiu lanţ argintit cu 60 cr.

Aparat de ras — automat.

Fox, fabricat veritabil de solingen, distins la multe esposiţii, nu cere praxă. Tăierea eschisă. Lucru curat şi comod. Scutesce de bóle de piele. Durabil şi scutesce de spese.

O bucată fl. 3.—

Tăişul *** e din oţel strălucitor, celelalte părţi din alpacca.

Un tăiş separat lângă el fl. 1.—

Se pot comanda la:

POLLÁK SÁNDOR, representantul principal.

Budapesta, V. ker. Kálmán-utcza 17.

Colectanţilor se espedéză la 5 bucăţi, unul gratis. [183] 11—30

„Motto“.

Dacă doresci, ca mândra fortună
Póme de aur sě-ţi dăruiască:
Sus, cu grăbire 'n a ei grădină
Seminţe-aruncă, ca sě 'ncolţéscă.

Şi acésta nu e pur fantasie,
Căci a ḑeiţei mare-inspirare
La încercarea în loterie
Aduce adesea avere mare!

Losuri de clasă la a III. loterie

se află în mare alegere de numeri la

cassa de bancă

NUSSBĂCHER & BEER, Braşov.

Câştigul principal în casul cel mai favorabil

un MILION Coróne.

Preţul: $^{1}/_{1}$ = fl. **6.—**, sau Lei **12.70**, $^{1}/_{2}$ = fl. **3.—**, sau Lei **6.35**, $^{1}/_{4}$ = fl. **1.50**, sau Lei **3.20**, la comande prin postă cu 30 cr. sau 70 bani mai mult.

Prospecte gratis. [199] 1—5

Redactor prov. **Dr. Elie Cristea.** Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 117 Sibiiu, Sâmbătă, 25 Octobre (5 Novembre) 1898. Anul XLVI.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:

Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Ordinațiune
în causa întregirii plăților parochiale.

Iată ordinațiunea pe care ministrul reg. ung de culte și instrucțiune publică, în conțelegere cu cel de finanțe, a edat-o dilele acestea în causa esecutării legii despre întregirea venitelor parochiale, pentru tóte confesiunile din patrie.

Nr. 4433—98 Pres.
M. C. I.

Ordinațiune, a ministrului de culte și instruc. publică și a ministrului de finanțe, în causa esecutării articlului de lege XIV. din 1898, despre întregirea venitelor parochilor.

Pe temeiul împuternicirii cuprinse în §. 23 al articlului de lege XIV din 1898, ordonăm:

§. 1.

Scopul legii despre întregirea venitelor parochiale, este ca venitele parochilor de rit latin, grecesc și armean, și până atunci până când ele nu vor fi regulate pe altă cale, sĕ se intregéscă provisoriu, iar venitele celorlalte confesiuni recipiate legal, sĕ se întregéscă stabil, după modalitățile circumscrise în lege.

§. 2.

In scopul întregirii provisorii a venitelor preoțimii catolice de diferite rituri, legislațiunea ia în budgetul statului o sumă specială.

Fața cu întregirea oferită din suma luată cu asemenea menire în budgetul statului, legea are valóre în cadrul statorit întrênsa.

In general însĕ legea nu are valóre față de acele sume pe cari legislațiunea le statoresce la alte rubrici ale budgetului de stat, sub titlu de ajutóre școlare ori bisericesci catolice, sau cari se licuidédă din fondul catolic bisericesc și scolar.

Ministrul de culte și instrucțiune întregesce gradat și în cadrul sumei ce-i stă la dispositiune, venitele preoților catolici de diferite rituri, considerând datele ce-i stau la îndemână.

§. 3.

La întregirea asigurată prin §. 2 al legii despre întregire din 1898. art. 14, fața cu fiecare parochie, și a cărei venite, pe temeiul datelor prescrise în §. 10 al ordinațiunii presente, se va stabili că nu ating cifra de 1600 respective 800 coróne, — póte reflecta:

1) însuși parochul (dar necuprindênd aci și pe călugării aplicați în oficii lumești);

2) în astfel de cas când parochul aplicat nu vrea sĕ reflecteze la întregirea venitului, sau din causa vacanței postului de paroch ori din lipsa altor condițiuni, e imposibilă înaintarea unei atari rugări, pentru exoperarea insinuării e îndreptățită superioritatea confesională competentă, în cas de neesistență a acesteia, antistia comunității bisericesci, cu eventuala luare în considerare a plenipotențiatului seu din centru.

Parochii își pot înainta în acest scop rugările lor întemeiate pe datele recerute în ordinațiunea presentă, și adresate ministerului de culte și instrucțiune publică, pe calea superiorității lor bisericesci, iar în lipsa acesteia, prin antistia comunității bisericesci, — până la 30 Iuliu 1899.

Astfel de post parochial, care a fost înainte de 1 Ianuarie 1898 sistemisat, dar până la 30 Iuliu 1899 n'a fost insinuat, nu póte fi împărtășit de întregire.

§. 4.

Parochii cari reflectéză la întregirea venitelor, sunt datori sĕ dovedéscă atât cualificațiunea personală, cât, prin fasionarea autentică a venitelor, și acea împregiurare, că postul ocupat de ei, în înțelesul disposițiilor legii, e avisat la intregire.

Privitor la datele servite până acum de superioritățile confesionale competente, despre venite, acelea pot încă fi, în înțelesul §-lui 11 al legii, rectificate, și dacă ministrul de culte și instrucțiune acceptéză datele rectificate și modalitățile de fasionare, atunci se iau acelea ca basă la întregirea în sensul legii.

§. 5.

Cólele rubricate pentru documentarea cualificațiunii parochilor și pentru fasionarea venitelor (A. și B.), sunt a sĕ pregăti în trei esemplare, documentele adeveritóre însĕ, sunt a sĕ esclude într'un singur esemplar.

Intru cât atari documente justificătóre n'ar fi redactate în limba oficială a statului, e a sĕ alătura după putință și o traducere în ungurește, autenticată din oficiu.

După întrebuințarea oficiósă, una dintre cólele rubricate e a sĕ depune la ministerul de culte și instrucțiune, celelalte dóuĕ esemplare, dimpreună cu documentele adveritóre, sĕ retrimit autorității supreme bisericesci, în lipsa acesteia, antistiei comunității bisericesti.

Rubrica de dovedi și observări a cólelor rubricate A.) și B.) servesce spre indicarea documentelor necesare pentru justificarea singuraticelor date și spre însemnarea eventualelor observări.

Documentele adeveritóre sĕ indică astfel: ad I. 1.) Contract de arândă, ad II. 2) adeverință protopresbiterală, etc.

§ 7.

Tóte documentele ce servesc spre adeverire, *sunt scutite de timbru și de taxă*, și sunt a sĕ provedea cu acéstă clausulă: „In afacere de congruă, fără timbru“.

Asemenea sunt scutite de timbru acele rugări, pe cari preoții le înaintéză autorităților în scopul câștigării de documente adeveritóre.

§ 8.

Socótă la exprimarea valorilor în bani, sĕ face în coróne și fileri.

Unde în blanchetă órecare titulă (de rubrică) nu póte fi aplicată față de respectivul preot, aceea (titulă) sĕ șterge cu o linie.

§ 9.

Pentru adeverirea cualificațiunii preoțești e a sĕ folosi cóla rubricată însemnată cu litera A). In fruntea cólei e a se scrie diecesa, comitatul și numele parochiei.

In rubrica întâie, sĕ însémnă numele parochului.

In rubrica a 2-a, timpul și locul nașterii parochului, și numerul anilor de serviciu preoțesc. Aceste date le adeverește superioritate confesională pe temeiul datelor autentice corĕspundĕtóre, sau antistia comunității bisericești, autenticând tabela de cualificațiune.

In rubrica a 3-a e a sĕ indica, că respectivul paroch e cetățean ungar, ceea-ce e a sĕ adeveri, cu observarea prescriselor referitóre la asta a articlului de lege 50 din 1879, prin document de autenticitate publică.

In rubrica a 4-a sĕ indică, în care an și în care institut de învĕțământ din patrie a absolvat respectivul paroch clasa a opta a scólelor medii? Ceea-ce e a se adeveri cu atestatul de clasă.

In rubrica a 5-a sĕ arată când și unde a absolvat parochul teologia și când a dobobândit cualificația de preot? Terminarea studiilor teologice are sĕ le adeverĕscă cu testimoniul respectivului institut de teologie, iar cualificația de preot, cu atestatul de cualificațiune.

Tabela de cualificație astfel umplută, preotul o subscrie în tóte trei esemplarele, iar superioritatea sa confesională, în lipsa acesteia antistia comunității bisericești, o autentică.

§ 10.

Pentru fasionarea și adeverirea venitelor parochiale, întrucât între ministrul de culte și instrucțiune și între superioritatea confesională competentă, nu s'a făcut învoire pentru rectificarea acelora, — sĕ stabilește următórea procedură:

Folosind cóla rubricată insemnată cu litera B.) în fruntea ei e a sĕ însemna episcopia, comitatul și numele parochiei.

In prima rubrică a acestei cóle și sub numeri curenți, sunt a sĕ indica filiile (predii și cătune) aparținetóre parochiei matre, mai departe posturile sistemisate de capelani și numerul capelanilor aplicați faptic, scris (numerul) cu litere.

Tot în rubrica asta e a sĕ îndica timpul înființării parochiei. Datele privitóre la acésta, sunt a sĕ adeveri prin superioritatea confesională sau în lipsa acesteia, prin antistia comunității bisericești.

In rubrica a dóua e a sĕ însemna depărtarea dela materă, a locurilor înșirate în rubrica primă, după kilometri.

In rubrica a treia e a sĕ scrie numĕrul credincioșilor aparținĕtori cercului parochiei și cu locuință stabilă, separat după matre și filii.

In rubrica a patra e a sĕ scrie numele patronului; de sunt mai mulți, a tuturora.

In cóla rubricată B.) sub numeri curenți sunt a sĕ însemna venitele ce sĕ socotesc și eșitele ce sĕ subtrag (la socotirea plății). Și anume sub I. 1. sĕ indică estinderea proprietății de pămênt, după ramii de cultivare, și e a se adeveri asta cu cólă de posesiune catastrală, legalisată. Venitul pământului e a sĕ adeveri cu contractul de esarendare, sau întru cât însuși preotul îl foloseste, e a sĕ adeveri cu media de arêndă a celor 5 ani din urma (1893—1897) a altor pămênturi de aceeași calitate din localitate ori din vecinătate. Venitele din arendare, trebuesc adeverite cu o copie a contractului de arêndare sau cu o adeverință a primăriei comunale (ori orășenești). Copia contractului de arêndare o autentică in comune mici și mari, protopretorul, în orașe primarul opidan. Dacă venitul proprietații de pămênt în acest chip arătat, sĕ deosebește de cel arătat în cóla din 1894 sau de datele din fóia de emolumente, diferența e a se motiva în rubrica observărilor.

Acolo unde procesul de comasațiune încă nu e terminat și așa parochul nu știe cât va fi partea lui de pășunat și din pădure, venitul faptic al acestor competențe, sĕ arăta prin adeverință dela antistia comunală despre venitele acestea în sumă medie pe cei 5 ani din urmă (1893—1897). In comune mari și mici aceste adeverințe le subscrie pretorul suprem, pe lângă observațiile proprii.

In rubrica I. 2. e a sĕ indica casa de locuit, întinderea curții și a grădinei, și a sĕ adeveri asta cu cóla catastrală legalisată. Acéstă adeverință în comune mici și mari o subscrie pretorul suprem pe lângă propriile observări.

Sub I. 3, parochul va însemna profitul curat ce-'i rĕmâne din arêndarea edificiilor ori a părților de edificii, după detragerea speselor de întreținere a lor. prescrise in legea despre dare. In astfel de orașe, cari cad sub darea generală de casă, sĕ vor detrage din venitul brut al caselor 25% ca spese de întreținere (a edificiilor), în tóte celelalte locuri, sĕ vor detrage 30%. Tóte astea sĕ adeveresc cu documentul antistiei comunale (ori orășenești).

Sub I. 4. sunt a sĕ înșira drepturile aducĕtóre de câștig, îndreptățirile la acest fel de întreprinderi îndustriale, ca de pildă; venitul curat după ținerea de mori, vama dela móră, pescărit, folosința de lemne, folosirea de ghindă, vama de port etc. Valórea în bani a acestor folosințe, e a sĕ adeveri cu copia legalisată de antistia comunală (ori orășenéscă) a contractului de esarêndare. Dacă atari (contracte) nu sunt, cifra mijlocie a celor cinci ani din urmă (1893—1897) o adeverește antistia comunală (ori orășenéscă), pe care, în comunele mari și mici, o subscrie fisolgĕbirĕul pe lângă propriile observări.

Sub I. 5. e a sĕ indica venitul incurs imediat dela credincioși, sau dela comunitatea bisericéscă, sau dela patron, în bani gata, în producte, sau din lucrul cu mânile ori cu jugul, care se repețește regulat din an în an, și valórea în bani a acestor venite, și încă separat după materă și după filii. Serviciile obligate, sunt a se adeveri prin copia foii de emolumente sau cu copia corespundĕtóre din alt document. Dacă serviciile sĕ întemeiază mai mult pe un obiceiu, acest venit preotul îl va adeveri cu o scrisóre dată de înșiși cei obligați la servicii, iar dacă aceștia din óre-care causă ar tăgădui estradarea adeverinței, primăria comunală (ori orășenéscă) va adeveri ea acest lucru, pe lângă ascultarea celor deobligați. Din venitul resultat după servicii de lucru sau din producte, $^1/_6$ parte e a se detrage ca spese de incasare. Stabilirea întêmplată în acest fel, a valorii în bani a serviciilor, sĕ consideră (stabilită) numai pe 10 ani socotiți dela stabilirea definitivă din partea ministrului de culte și instrucțiune; după împlinirea acestui period de timp, ministrul ordonéză nóuă stabilire a valorii.

Sub I. 6. sunt a sĕ indica venitele incurse din taxele de înstalare și înmormêntare, precum și din taxele ce pot fi pretinse pe temeiul usului, pentru servicii bisericești peste tot, cum e de pildă feștania, etc. Aceste venite, mĕsurate conform tabelei de stolă stătorite prin superioritatea confesională, și cu sumarea serviciilor după cari sĕ iau competințe stolare, pe timpul celor din urmă cinci ani (1893—1897), sĕ scriu de preot în cifra medie, socotind la un loc matre cu filii cu tot. Cantitatea taxelor stolare ce pot fi socotite, o stabilește definitiv autoritatea supremă confesională. Taxele de cununii și de botez, nu pot forma substrat de socótă.

Sub I. 7. e a se înșira venitul din interesele acelor capitale fundaționale, cari aparțin venitelor parochiale fie pentru servire de liturgii (misse), fie pentru alte slujbe bisericești.

Veniturile din interesele după capitale pentru liturgii și după alte capitale fundaționale, le adeverește autoritatea bisericéscă, iar în lipsa acesteia, antistia comunității bisericești Nu sĕ pot socoti aci venitele din interesele acelor fundațiuni, a căror socotire ar opri-o literele fundaționale al întemeetorului. In astfel de cazuri e a sĕ alătura copia literelor fundaționale, legalisată prin superioritatea confesională sau în lipsa acesteia prin antistia comunității bisericești.

Sub I. 8. e a sĕ însemna venitul folosit dela comuna politică, dela diecesă, sau din ori-ce alt fond public, sub titlu de întregire a congruei, ajutor statornic, ținere de cal, ori sub alt titlu, în bani gata sau naturalii. Dacă venitul incurs din acești titli, stă din servicii în natură, valórea aceluia e a sĕ preţui pe temeiul mediei ce resultă din anii 1893—1897. Media ăstor cinci ani o testifică antistia comunală (ori orăşenéscă). Iar acéstă adeverinţă, în comunele mari şi mici, o subscrie primpretorul pe lângă eventualele observaţii proprii. Dacă parochul trage ajutor dela mai multe comune politice, atunci acesta, pe lângă numirea comunelor, e a sĕ scrie sumar (sumele adause la olaltă). Venitele contrase în bani gata, le testifică cassa care esecută plata.

Sub I. 9 se însémnéză venitul tras din prisosinţele incurgerii bisericii locale, întrucât sĕ adevereşte, că acel prisos póte fi întrebuinţat pentru sporirea venitului parochului. Dreptul parochului la folosirea prisosului venitelor bisericii, precum şi media pe cei din urmă cinci ani (1893—1897) a venitului astfel incurs, o testifică superioritatea bisericéscă, în lipsa ei antistia comunităţii bisericeşti.

In privinţa speselor ce îngreună venitele parochiale, sub II. 1—5, sunt a-se sub trage birurile de stat, comitatense, comunale, sau alte sarcini publice întemeiate în órecare lege, sau spese de regulare a apelor, — impuse după venitul parochial şi faptic plătite de paroch. Dările de stat le testifică antistia comunală (orăşenéscă) prin o adeverinţă estradată pe temeiul libelului original de dare. Dările plătite de paroch în filii, fiind a se adeveri tot aşa, se adună cu darea din matre, şi se scrie la olaltă în rubrică Tot aşa se purcede că dările de comitat, comunale, cheltuelile de regulare a apelor. Alte sarcini, publice întemeiate în vre-o lege óre-care, se testifică prin atestat comunal autenticat de protopretorul. In oraşe aceste adeverinţe le estradă primăria orăşenéscă.

Sub II. 6—8 sunt a se însemna acele plătiri, aprobate şi de autorităţile superióre, cari de obiceiu sĕ fac an de an, pentru fondul orfanal, de pensiuni sau pentru alte aşeḑĕminte, carí sunt a se documenta de superioritatea bisericéscă, în lipsa acesteia de antistia comunităţii bisericesci, prin autenticarea fasiunii venitelor şi speselor.

Sub II. 9 e a se calcula plata ce îngreunéză venitele parochului sub titlul ţinerii de capelan. Pentru ţinerea capelanului se póte socoti o sumă hotărîtă, dar nu mai mare de 500 coróne, dacă autoritatea supremă bisericéscă (episcopul) testifică, că parochia e îndreptăţită la întreţinerea de capelan (ori capelani) şi că posturile de capelani sistemisate, sunt de fapt ocupate. Din contră, dacă capelanul e aplicat numai pentru comoditatea parochului ordinariu, pentru ajutorarea lui temporală, etc. sub acest titlu n'are loc subtragere din venite.

Sub II. 10 pote fi pusă spre subtragere suma de amortisare sub titlul de amortisare a împrumutului luat pe imobile, a rescumpărării de pământ, — în acel caz, dacă sĕ adeveresce, că împrumutul sau rĕscumpĕrarea de pământ (fŏldváltás) îngreunéză imobilul aparţinĕtor dotaţiunii parochiale, şi dacă parochul o plăteşte.

Acéstă împrejurare este a sĕ adeveri cu acluderea copiei de pre hotărîrea de întabulare sau de pe estrasul cărţilor funduare, sau cu cărticică de plătire.

Mărimea sumei solvite de paroch ca interese şi cuotă de amortisare pentru împrumutul intabulat pe inmobile sau pentru rescumpĕrare de pământ, este a se adeveri, luând privire în fóia de emolumente originală, cu document dela antistia comunală, pe care îl autentică superiotatea bisericéscă.

Sub II. 11., la propunerea parochului pot fi puse pentru subtragere cheltuelile îngreunătóre a venitelor parochiale, sub titlul de pauşal de întreţinere de cal şi spese de cărăuşie, — dacă adevereşte, că depărtarea filielor (parochiilor surori, prediilor, cătunelor), şi numĕrul credincioşilor de acolo, motivéză aceste spese.

Pentru câte o filie, (predic, cătun), pot fi socotite cel mult câte 100 coróne, şi după regulă numai în acele casuri, dacă filia cade dela matre la o depărtare de cel puţin peste 5 kilometri, şi dacă credincioşii nu 's datori a presta înşişi în natură cărăuşia (ducerea cu căruţa a parochului). Dar ori-câte filii ar aparţinea unei matre, totuşi mai mult ca 400 de coróne nu pot fi aduse în socótă pentru detragere la acest titlu. Escepţional se póte face abatere dela regula asta, dacă împregiurările escepţionale existente, de pildă dacă greutăţile împreunate cu relaţiunile locului, motivéză acéstă abatere. In fie-care cas special de acest fel, hotăreşte ministrul de culte şi instrucţiune publică, la propunerea parochului, motivată şi de superioritatea bisericéscă sau în lipsa acesteia, la propunerea antistiei comunităţii bisericesci.

Pauşalul întreţinerei de cai şi spesele de cărăuşie, le stabilesce, la aşternerea motivată a parochului respectiv, în comune mari şi mici protopretorul, în oraşe primarul orăşenésc.

Sub II. 12. póte aduce parochul spre substragere, acel venit al fondului de liturgii (misse) şi de servicii divine, a căror îndeplinire e dator a o ceda altor parochi. Numĕrul liturgiilor şi funcţiilor rituale de împlinit, le stabilesce autoritatea supremă bisericéscă (episcopul).

Nu pot fi socotite acele spese, cari sĕ ţin de intreţinerea personală (sau intreţinerea casei) a parochului, precum nici spesele împreunate cu chivernisirea (economia) pământurilor sau cu ţinerea în bunăstare a edificiilor parochiale.

Venitul curat resultat după sumarea tuturor venitelor şi speselor şi subtragerea lor una din alta, parochul îl scrie cu litere şi cu cifre şi apoi subscrie tóte trei esemplarele de fasionare (a venitelor), iar autoritatea supremă bisericéscă, în lipsa acesteia antistia comunităţii bisericesci, le autentică.

§. 11.

Dacă vreun paroch, a căruĭ post parochial este avisat la întregirea de venit, nu voesce sĕ reflecteze la întregirea venitului, sau dacă un atare post de paroch este vacant, — fasionarea venitului o mijloceşte superioritatea bisericéscă, ér în lipsa acesteia antistia comunităţii bisericesci, şi aceea este obligată a subscrie tóte trei esemplarele fasiunii.

§. 12.

Superioritatea confesională, ér în lipsa acesteia antistia comunităţii bisericesci, examinéză atât tabela (conspectul)de cualificaţie a parochilor, cât şi fasionările referitóre la dotaţiune, şi după întregirea eventualelor defecte observate, le aşterne ministrului de culte şi instrucţiune publică.

Datele astfel subşternute, ministrul de culte şi instrucţiune publică le censuréză în mod definitiv, stându-i în drept a-şi câştiga convingere despre corectitatea datelor şi pe calea cercetării pornite cu reclamarea autorităţilor administrative.

La acéstă cercetare în tot casul este a se învita şi preotul interesat; nepresentarea lui însĕ, nu póte împedeca procedura administrativă.

§. 13.

Abusurile comise la fasionarea venitelor şi erogatelor, cad sub urmările disposiţiunilor penale din §. 11. al acestei legi.

§. 14.

Venitul postului de paroch după întrarea în vigóre a legii despre întregirea venitelor parochiale, nu se mai póte reduce din partea confesiunei fără conlucrarea prealabilă a ministrului de culte şi instrucţiune publică, şi ori-ce crescere sau scădere a aceluia, în timp scurt posibil, dar cel mult în curs de 3 luni dela provenirea schimbării, este a se insinua ministrului de culte şi instrucţiune publică pe calea autorităţii confesionale competente, sau în lipsa acesteia pe calea antistiei comunităţii bisericeşti, sub sarcina urmărilor circumscríse în §. 14. al legii.

§. 15.

Dacă sporirea venitului provine din luarea benevolă a unor sarcini din partea comunei bisericesci sau a singuraticilor, ori din astfel de fundaţiuni circumscrise în punctul b. din §. 11 al legei, a căror venit din interese opresce fundatorul a se computa, întregirea venitului oferit de stat nu se póte împuţina. In astfel de casuri documentele referitóre la sporirea venitului, superioritatea confesională, ér în lipsa acesteia antistia comunităţii bisericesci, le subscerne în copie autentică ministrului de culte şi instrucţiune publică.

In casul altui fel de sporire a venitului, partea ce trece peste mărimea sumei intregitóre legale, se sistéză cu ḑiua primă a anului calendaristic, ce urméză după provenirea crescerei.

§. 16.

Ori-ce schimbare în posturile parochiale provĕḑute cu venit întregit, provenită prin mórte, transferare, lipsire de dotaţiune, sau cu privire la cualificaţia personală a parochului, grabnic, dar cel mult în curs de 3 luni, e a se insinua din partea autorităţii confesionale competente, în lipsa acesteia din partea antistiei comunităţii bisericesci, ministrului de culte şi instrucţiune publică, sub urmările circumscrise în §. 16 al legii.

In casul schimbării provenite în cualificaţia personală, trebue arĕtate documentele privitóre la aceea, înţelegându-se de sine, că cei ce sunt din nou aplicaţi pe cariera preoţéscă, sunt datori a substerne tabela de cualificaţie de sub A) umplută şi instruată în tótă intregimea ei

Intrucât contra vreunui paroch s'ar ridica ori-când după aşternerea rugării respective fasionării privitóre la întregirea venitului, acusa pentru delict grav de imoralitate, nedemn de posiţia lui, sau pentru atitudine duşmănósă statului, sau s'ar aduce contra lui, respective contra parochului, ce se bucură deja de venitul intregit, sentinţă judiciară pedepsitóre dejudecătóre, respective disciplinară, — superioritatea confesională, sau înlipsa acesteia antistia comunităţii bisericésci, de asemenea este datóre a încunoşciinţa despre acusă pre ministrul de culte şi înstrucţie publică, pe lângă comunicarea datelor ce-i stau la disposiţiune, respective a-i subşterne sentinţele de judecare.

§. 17.

Cólele rubricate de sub A) şi B) le pune la disposiţie, în numĕrul trebuincios, ministrul de culte şi înstrucţiune publică, la recercarea superiorităţii confesionale sau a antistiei comunităţii bisericesci.

§. 18

Contra decisiunilor de mai jos, aduse de ministrul de culte şi înstrucţiune publică, în cadrele procedurei normate în ordinaţiunea presentă, sunt competente a şi valora dreptul de plângere înaintea judecătoriei administrative:

1. *Autoritatea confesională* îndreptăţită la procedura disciplinară contra parochului, şi anume contra acelei dicisiuni, prin care ministrul de culte şi instrucţiune publică în contra decisiunii acestei autorităţi, care nu statoresce urmări dejudecătóre, a denegat în sensul §§-lor 8. şi 9. ai legii, cuprinşi în §§. 18. şi 19 ai ordinaţiunei presente, întregirea venitului, respective a enunţiat detragerea intregirei de venit;

2. *Parochul* contra acelei decisiuni, prin care ministrul de culte şi instrucţie publică de sub titlul tăinuire a sporirei venitului statoresce faţă de paroch pedépsa stabilită în §. 14. al legii (ordin. §. 14);

3. *Parochul*, precum şi altă *persónă oficială* responsabilă pentru corectitatea fasionărilor, contra acelui decis, prin care ministrul de culte şi instr. publică enunţă contra parochului, sau contra altei persóne oficiale, pedépsa statorită în § 13 al legii, atinsă şi în §. 13 al ordinaţiunei presente.

In tóte aceste casuri conform art. de lege XXVI: 1896. § 94 — este a se substerne resp. înainta ministrului de culte şi instrucţiune publică, plânsórea în timp de 30 de ḑile dela primirea însciinţării despre decisiunea protestată.

Budapesta, 24 Octobre n. 1898.

Dr. Wlassics Gyula m. p.
Lukács Laszló m. p.

Condolenţe

din incidentul morţii I. P. S. Metropolit Miron.

La adresa prea onoratei familii Cosma au mai sosit următórele condolenţe:

Viena, 24 Oct.

Mórtea neîndurată v'a răpit pe nobilul Unchiu, nóuĕ Românilor gr.-or. pe înţeleptul archiereu, pe conducĕtorul nostru în timpuri grele.

Nu sunteţi singuri în doliul d-v., fiindcă noi toţi împărtăşim durerea şi simţim adânc perderea ireparabilă, care o îndurăm prin încetarea sa din viaţă.

Acéstă convingere sĕ vĕ aline durerea.

Seracin,
Feldmarschalleutnant.

*

Codlea, 7/19 Oct.

Pentru trecerea la cele eterne a fericitului Metropolit Miron, etern neuitat în stimata dv. familie, şi în biserica rom. ort., precum şi în întréga sa naţiune — pentru meritele sale, primiţi cele mai sincere condolări.

Iosif Comanescu,
preot.

—

Au mai condolat parte prin bilete de visită, parte prin adrese, pe cari din causa lungimei lor, şi din lipsa de spaţiu nu le putem publica — următorii:

Nicolau de Papp, consilier reg. şi direct. finanţ. în Oradea-m. Athanasiu Cimponeriu, jude de tablă în pens. în Budapesta. Alecsiu Oniţiu, jude reg. Seghedin. Stefan Potoran, jude reg. în Dobriţin. Fabiu Rezei, adv. Lugoş. Moise Bocşan, protopop, Arad. Stefan Moldovan, preposit în Lugoş. Const. Burdia, primar în Caransebeş. Ilie Curescu, preşedinte la comunitatea de avere în Caransebeş. Patriciu Drăgălină, director la preparandie în Caransebeş. Vas. Pipoş, protopop în Hondol. Vasiliu Papp, protopop în Beinş. Traian I. Farkas, profesor în Beinş. Ioan Cionca, prof. Bucuresci. Aurel Ciortea, prof. în Braşov. Ioan Popovici, locotenent în Abrud. Toma Frateş, preot în Bacifalu. Benedek, jude de tablă în Beinş.

P. S. Aurelian, Bucuresci, Dl şi D-na Greg. Stefănescu, rectorul universităţii, Bucuresci. Dr. H. Nothnagel, medic, consilier de curte în Viena. Dr. Demetriu Radu, episcop gr.-cat. în Lugoş. Christian cav. de Kerczek, locotenent-mareşal în Sibiiu. Friederica Reissenberger, soţie de vice-comite. Aurelia Raţ Beleş, Caransebeş. Ioan Beleş, deputat. Dr. Iacob Major, medic, Lugoş. Dr. Hans Kopf, medic, Marienbad. Cav. de Gojan, Sadova. A. Ghidiu, protop. Caransebeş. Dr. Vas. Preda, adv., Câmpeni. Fam. Zacharia, Seghedin. Elisabeth Kessegie. Kessegiĕ Edler von Treuhall, oberst. Ana Mihălţan şi Ioan Mihălţan, subcolonel. Beliczay Sándor, Beiuş. Zevedeiu Murĕşan, preot Sebeş. Belényesi Popovics Aurél, substitut de procuror. Armand Barát, Timişóra. Ana Moga n. Bologa, Sibiiu. Agnes Duşoiu, Braşov. Ioan Duşoiu, Braşov. Maria N. Popovici. Braşov. Familia Dr. D. P. Barcian, Sibiiu. Ioan Ionaş. asesor cons. Caransebeş. Dl şi D-na Şuluţ Cârpenişan, prof. Ploiesci. G. Musicescu, profesor, Iaşi. Căpitan Florian, în Caşşau, I. C. Panţu, prof. Braşov. Ioan Linţu şi fam., Caransebeş. Ludovic de Ciato, cand. de adv.

—

Deputaţiuni şi *representanţi*, au condolat la mult stimata familie Cosma, deja în cele dintâi ḑile după mórtea regretatului archiereu, următórele:

Prea Sfinţiile Lor Domnii Episcopi Ioan Meţianu şi Nicolae Popea; deputaţia capitlului greco-catolic din Blaj; d-nii Dr. Alecsandru, Eugen şi Zeno Mocsonyi; fostul Metropolit Primate al României I. P. S. Ghenadie Petrescu; Ilustritatea Sa dl archimandrit şi vicariu archiepiscopesc Dr. Ilarion Puşcariu; Il. Sa dl comite suprem al comitatului Sibiiu şi commes al Saşilor, Gustav Thalmann; „Asociaţiunea“ prin comitetul seu; vicecomitele comitatului Sibiiu dl Reissenberger şi protonotariul comitatens dl Stefan Stroia; primarul oraşului Sibiiu; Dl Drottlef în numele şi al Oraşului; deputaţiunea casinei române din Sibiiu; funcţionarii „Albinei“ in corpore; corpul profesoral seminarial; delegaţia Societăţii de lectură „Andreiu Şaguna“ a tinerilor seminariali; protopopul rom.-cat. militar Mollek; abatele Gregor v. Gidófalvi din loc; Redacţia „Telegrafului Român“; căpitanul de poliţie Simonis; corpul didactic al şcólei civile superióre de fete; funcţionarii „Tipografiei şi Librăriei Archidiecesane“; corpul didactic al şcólei „Reuniunii femeilor“ din Sibiiu; căpitanul Gorgănescu ca representant al dlui Tache Ionescu dela Bucureşti; deputaţia parochiilor şi a şcólelor din Braşov; deputaţiile studenţilor universitari români din Pesta şi Cluj; deputaţia preoţimei din tractul Făgăraş; deputaţia protopresbiterilor din archidiecesă; deputaţia bisericii patronate din suburbiul Iosefin; deputaţia Reuniunii femeilor române din Reşinari; deputaţia perochiilor din Zerneşti, etc. etc.

Din presa română.

— Asupra morţii Metropolitului —

„*Epoca*“ din Bucureşti, aducênd în numĕrul sĕu dela 19 Octobre, n. portretul fericitului întru Domnul Metropolit, scrie între altele următórele:

De mai bine de o lună de ḑile, I. P. S. Sa Metropolit Miron al Transilvaniei şi al Ungariei suferea de o bólă grea; de câte-va ḑile ştirile cele mai alarmante circulau prin Sibiiu, Braşov şi Arad despre bóla vrednicului prelat. O catastrofă era iminentă. De Sâmbătă Mitropolitul întră în agonie. Şi Duminecă nóptea, la órele 11 şi jumătate, a încetat din viéţă.

In aceste momente de crisă prin care trece Metropolia română ortodoxă, mórtea Mitropolitului Miron e o perdere fórte grea, aprópe ireparabilă.

Spirit blând şi împăciuitor, suflet nobil, inimă românéscă, — Metropolit Miron, timpul de 25 ani cât au ocupat tronul metropolitan, a avut sĕ susţină o luptă înverşunată în contra şovinismului maghíar, pentru apărarea autonomiei bisericei sale; şi în acelaşi timp trebuia sĕ se apere şi în contra companiei de calomnii şi de răsturnare ce au purtat timp de câţi-va ani în contra sa, aşa numiţii „vechi tribunişti“.

Incunjurat de sfetnici cuminţi şi cumpătaţi, el însuşi om cu mintea pătrunḑĕtóre, spirit fin de observaţie şi cu manierí de lume mare, I. P. S. Sa a isbutit a salva autonomia bisericii, a ţine sus prestigiul metropoliei şi a întrâna lăcomia guvrenului de a amesteca în afacerile interne ale bisericei, pe care a administrat'o atât de bine.

Pe cât îi permitea situaţia materială, avênd o leafă de 40,000 lei pe an, — Metropolitul Miron era mereu în fruntea tutulor operelor de binefacere şi adeseori işi dădea ultimii fiorini ce-i avea pentru a ajuta pe studenţii sĕraci.

Revistă Bisericéscă.

Din Bucovina.

După ştirile „*Patriei*“ din Cernăuţi, actul referitor la ameliorarea dotaţiunei preoţeşti, despre care am luat notiţă şi noi la timpul seu, s'a espedet deja la Viena.

Consistorul din Cernăuţi a cerut în o notă telegrafică, ca cestiunea sĕ se trateze de urgenţă şi sĕ se resolveze până cel mai târḑiu 1 Ianuarie 1898.

Totodată se comunică ştirea, că deputatul Dr. Ţurcan va interpela în camera austriacă pe ministrul cultelor, dovedind că ameliorarea dotaţiunei n'are nevoe de ajutor de stat, ci simplamente de o administrare mai raţională a fondului religionar bucovinean, de ale cărui binefaceri se învrednicesc toţi strĕinii şi numai cei chemaţi şi lipsiţi nu!

*

Congrua catolică.

Din Pesta vin vesti fórte nefavorabile pentru biserica-soră greco-catolică română, în legătură cu regularea congruei catolice generale.

Sĕ stie, că o subcomisiune de şepte, a fost exmisă de congresul autonomic ţinut la Budapesta, şi însărcinată cu elaborarea proiectului organismului autonomic. Comisia şi-a sfîrşit operatul şi l'a înaintat primatelui Vaszary. Operatul cuprinde proiectul de regulament autonomic, şi vorbeste numai de o biserică catolică în Ungaria, fără nici o deosebire de rit! *Biserica gr.-catolică română adecă, după proiectul subcomisiunei de 7, e contopită în organismul bisericei latine.*

Singur cu statul catolic din Transilvania a făcut excepţie. In chipul acesta statut catolic din patrie speră şi sĕ nisueşte sĕ contopéscă în sinul bisericii apusene o întrégă biserică, ce a făcut cu ei unirea sub condiţii de mult mai mare independenţă şi păstrare a caracterului seu străbun.

„Unirea“ din Blaj relevênd acéstă neîndreptăţire a bisericei greco-catolice, apeléză la archierei, ca sé lucreze din resputeri pentru-ca ca rĕmână intactă constituţia bisericei greco-catolice.

„Gazeta“ din Braşov scrie şi ea plină de îngrijiri serióse, în faţa acestei primejdii.

Scrisóre din Budapesta.

— Tinerimea la mormêntul lui Gozsdu în „ḑiua morţilor“. Colonia română. Catedre fără profesor. Demonstraţii în palatul Muselor. —

Budapesta, 2 Nov. 1898.

Ḑiuaa de 1 Nov. după calendariul gregorian, e „ḑiua tuturor sfinţilor“ ḑisă şi „ḑiua morţilor“ şi în acéstă ḑi peregrinările cu flori şi cu cununi la mormintele celor rĕposaţi, sunt în capitala ungară fórte numĕróse. Tótă lumea alérgă spre cimiterii. Stipendiştii fundaţiunii „*Gozsdu*“ grăbesc şi ei în fie-care an în acéstă ḑi spre mormêntul marelui lor binefăcĕtor, însoţiţi de ceialalţi universitari români. De astădată tinerimea română s'a întrecut pe sine însaşi. La óra fixată vre-o *80* universitari ne-am însiradoi cu doi, şi petrecuţi de privirea tuturora am percurs drumul lung din strada „Molnár“ până la cimiteriul „Kerepesi“. In fruntea convoiului doi inşi purtau o cunună admirabilă din flori naturale, a cărei fundă în tricolor naţional, era alintată de un vênt uşor.

La 3 óre p. m. corul condus de tinĕrul Ioan Popp, stud. în drept, a întonat composiţia lui Schubert „„*Finit-ai calea lui*“ şi o lume de curioşi împrejmuia monumentul. Cântarea fórte potrivită pentru sărbări jalnice, a succes pe deplin.

In locul al doilea tinĕrul Aurel Cioban stud. iurist, vorbesce în numele stipendiştilor, aratând însĕmnătatea bărbaţilor mari în desvoltarea unui popor. După ce face biografia fericitului Gozsdu în cuvinte simţite apeléză la colegii seí, ca în schimbul beneficiului, sé-i pórte binefăcĕtoriului memoria neuitată.

Vorbirea tinĕrului Cioban a făcut bună impresie. După cuvêntare corul a cântat textul alor 2 strofe din o poesióră dedicată memoriei fericitului întru Domnul metropolit Miron Romanul după duiósa melodie a „cântecului de séră“ de N. Popovici. Cântarea a fost esecutată cu mult simţ.

Fiind obiceiul de a sĕ rosti cu ocasiunea acestei festivităţi doue vorbiri, una dc un stipendist, ér alta în numele tinerimei române, a urmat discursul panegoric al tinĕrului Lazar Triteanu, teol. abs. şi stud phil. In vorbirea sa (pe care o vom publica într'un numĕr viitor. Red.) dl Triteanu arată nemărginita iubire, pe care a avut-o neuitatul Gozsdu pentru poporul românesc şi espune datorinţa tinerimei române, ca recunoscinţă pentru nobila sa faptă.

De încheiere corul întreit intonéză „In veci pomenirea lui“.

Prin manifestaţia acésta de recunoştinţă şi iubire faţă de amintirea marelui mecenate, tinerimea s'a onorat pe sine, dovedindu-sĕ vrednică de rolul ostenelelor sĕrbătoritului.

*

Mult ne-a deobligat şi de astădată colonia română diu Pesta, care la învitarea nóstră a binevoit a se presenta în numĕr frumos la acéstă festivitate încurajiind tinerimea prin interesul, ce-l arată faţă de acţiunile ei. Pentru susţinerea şi întărirea bunelor relaţii între tinerime şi colonie, tinerimea sĕ şi pregăteşte cu o serată, care se va ţinea în curînd.

Sĕvîrşind onorabilii participanţi şi un act de pietate faţă de memoria neuitatului *Gozsdu*, ţin a-i aminti cu numele, aducêndu-le şi prin acésta mulţĕmitele nóstre. Erau presenţi: Prea stimatul dn Mezei jud. de curie cu familia; At. Cimponeriu, jude de tabl. în pens. cu familia; Dr. Aug. Dumitrean, medic; Ladislau Pop, cons. în Minist-riul de culte; Petru Ionaş, profesor la fam. Mocsonyi; George Murau, preot gr.-or. cu familia; Farchescu ofic. la postă cu familia; Familia Manuo; Adrian Raţiu de Caransebeş, controlor la bancă austro-ungară; Familia Liuba; N. Martin, proprietar în Rákos-Csaba, venit anume cu familia; Dşóra Cornelia Popp; Iuliu Moldovan, controlor şi minist. de finanţe; Barian, secret. în dir. finanţ.; Dşóra Curtutiu, studentă în medicină; Simeon Popescu, of. la postă; N. Mihaiu, of. la postă; Romulus Leota, of. la postă; Familia Surdu; Ioan Papp Szilágyi, of. la tribunal; Cornel Cosmuţa, of. la minist. de agric.; George Bogoevici, secret. fund. Gozsdu; George Orz, oficial; Familia Musteţ şi George Rădulescu farmacist.

* * *

Suntem în luna lui Novembre, pe la mijlocul semestrului prim, şi catedra de limba română încă e tot vĕduvită. Noul profesor d-l Ioan *Ciocan* s'a presentat în ḑilele înscrierilor şi cari l'am putut prinde, ne-a subscris „Index“-ul, de atunci şi până în ḑiua de aḑi nu s'a mai arătat! Se vorbesce, că are concediu. Când îşi va începe prelegerile, nu se ştie! Se vede, că nu li-e prea tare nici unora de limba română! Cel alalt profesor pentru l. rom. d-l *Alexics* ar prelege bucuros sĕ aibă cui, dar decând cu demonstraţiunea din anul trecut şi-a perdut toţi ascultătorii.

Catedra pentru limbile orientale de asemenea e vacantă în urma retragerei în pensiune a cunoscutului voiayer scienţific, Armin *Vámbéry*. Dênsul a ocupat acéstă catedră din anul 1865, a călĕtorit mult prin ţĕrile din orient, şi a scris mai multe lucrări, în chestiuni de limbă. S'a ocupat şi de continuitatea nóstră în Dacia, dar ca renegat plătit, a sunat tot pe o córdă cu tovarăşii sĕi Hunfalvy şi Rössler.

* * *

Demonstraţiile gălăgióse sunt le ordinea ḑilei în Palatul Muselor din Budapesta. Elementul îl dau de obiceiu juriştii. In ḑilele aceste din nou au rĕsunat zidurile Universităţii. De astădată demonstraţia n'a fost îndreptată în contra vreunui dascăl, ci de a dreptul în contra lui Bánffy!

Profesorul deputat Sághy a terfelit într'o şedinţă a parlamentului pe stăpânul Bánffy. Dar sĕ 'nţelege el a băgat'o pe mânecă şi a tăcut — peşte. Venind la universitate profesorul Sághy, i-s'au făcut mari ovaţiuni. Unul l'a felicitat, ér ceialalţi au secundat fortissime...

Dutzu.

Din ROMÂNIA

(*Intre România şi Sêrbia*). „Monitorul Oficial“ dela 1 Nov. n. promulgă decretul prin care guvernul e autorisat a ratifica şi dacă va fi trebuinţă a face sĕ se esecute convenţia încheiată la 6 Ianuarie 1898 între România şi Sêrbia, pentru *joncţiunea liniilor ferate a celor dóuĕ ţeri*, prin construirea unui *pod peste Dunăre* între T.-Severin şi Cladova.

Pe de altă parte, guvernul sêrbesc a acordat deja unei societăţi belgiene concesia de a construi, pe valea Timokului, linia ferată care urméză sĕ se unéscă cu liniile române la Severin.

*

(*Dela Teatru şi Operă*). Direcţiunea generală a teatrelor îşi dă tóte silinţele pentru ca represntaţiunile de operă să fie cât mai demne de capitala României. A angajat ca prim şef de orchestră pe maestrul Gino Golisciani, şi a sporit numĕrul coriştilor dela 18 bărbaţi la 25 şi dela 17 femei la 26. A angajat apoi ca prim tenor pe dl Gino Martinez-Patti şi ca contralt pe d-na Elvira Ceresole.

Celebra artistă: d-na Nuovina şi d-na Elena Teonorini deasemenea vor da serii întregi de representaţii, spre ridicarea nivoului operei române.

-- Dra Chaminade, ale cărei composiţiuni musicale drăgălaşe sunt cunoscute în lumea întreagă, va veni în Februarie 1899, la Bucuresci, spre a da câte-va concerte, cu care ocasiune va executa la pian mai multe din composiţiile'i în vogă. Dsa va fi însoţită de o renumită cântăréţă, Dra Rosa Kalig, care va cânta mai multe romanţe compuse de Dra Chaminade. Un adevărat regal musical!

Noutăţi.

Părăstas în Cernăuţi pentru Metropolitul Miron. Din Cernăuţi ni se scrie: Colonia română transilvăneană de aici, a luat decisiunea, ca sĕ se ţină Duminecă în 6 Nov. n. un părastas solemn întru memoria mult regretatului Metropolit Miron. Părăstasul se va ţiné în biserica seminarială din palatul metropolitan.

*

Istoria bisericéscă, autografată după prelegerile savantului profesor Eusebiu Popovici dela facultatea teologică din Cernăuţi, a apărut deja şi se póte căpăta pentru preţul de 15 fl. dela societatea academică „Academia ortodocsă“ din Cernăuţi (palatul metropolitan). Cartea se estinde pe 1700 de pagini.

*

Prinţul George, moştenitoriul de tron grecesc, va fi totuşi numit guvernor al Cretei. Trupele turceşti sĕ retrag de pe insulă. Prinţul grecesc ajunge guvernor. La ce a mai lipsit dară rezboiul fatal? Atâta doreau dór Grecii şi nainte de rĕzboiu.

*

Societatea „Petru Maior“, a tinerimei universitare române din Pesta, ne anunţă constituirea comitetului, a comisiunei literare şi a comisiunei de supraveghiere a Societăţii pe anul administrativ 1898/9, în următorul mod:

a) Comitetul: preşed. Marcu Jantea, teolog absol. şi stud. fil: vice preşed: Ioan Pop, stud în drept; secretar: Ioan Fruma stud. în drept; cassar: George Breban stud. în drept; controlor: Tiberiu Brediceanu, stud. în drept; notari: Ioanu Lăpĕdatu, stud în drept şi Aurel Bratu, stud. fil.; bibliotecar: Mihail Navrea, stud. fil.; econom: Ioan Jantea, stud. în drept.

b) Comisiunea literară: preşed: Nicolae Sulica, stud fil; referent: Lazar Tritean, teolog absol. şi stud. fil; Iosif Enescu, teolog absol. şi stud. fil.; Ioanu Bucur, stud. med.; Victor Bontescu, stud. în drept; Ioan Fruma, stud. în drept şi Ioan Lăpĕdatu, stud în drept. —

c) Comisiunea de supraveghere: Roman Rudneanu, stud. med.; Ioanu Pricu, stud. filosof.; Stefan Bărluceanu, stud. med. —

*

Picníc-ul tinerimii universitare române din Cluş, va avea loc Joi în 10 Novembre n. în Hotelul „Central“, sara dela órele 8 începênd.

*

Cununie. Dşóra Maria I. Clóje din Boiţa şi dl Aron Flucuş din Şinca nóu, teolog abs. ales preot în Săcele, îşi sĕrbéză Duminecă în 6 Nov. n. cununia în bis. gr.-or. din Boiţa.

*

Pădurile comunităţii de avere dela Caransebeş. din forestieria Ohaba-Bistrişa, sunt în flacări şi ard de Duminecă! Câteva miluri au ars deja; paguba e mare.

*

O fóie ruséscă fruntaşă, „Petersburgskya Vidomosti“, numeşte călĕtoria împĕratului Germaniei în Palistina o degradarea a creştinismului, căci în faptă împeratul prin aceste manifestaţii de „pietate“ pentru locurile sfinte, urmăreşte scopuri politice, ba chiar de partid, din ţara sa.

*

Arestări uriaşe în Rusia. In Rusia s'a dat de urma unui complot fórte întins, cu scop revoluţionar. Temniţele din Petersburg, Kiew, Moscova şi Niş-Novgorod sunt pline cu tineri şi tinere, mai ales învĕţători şi învĕţătóre, arestaţi ḑilele acestea pentru că ar fi pregătit revoluţia în popor. S'au descoperit şi tipografii secrete. Singur in temniţele Petersburgului, s'au închis peste 400 de inşi!

VARIETĂŢI

Bunătate de copil.

— Aveţi copii? întrébă o bĕtrână de un aspect sever pe unul din viitorii sei chiriaşi.

— Da, d-nă, un băiat.

— Fuméză el?

— Nici odată, d-nă.

— Acésta îmi face mare plăcere, căci tutunul este de gust, nesuferit şi nefolositor sănĕtăţii. Dar beuturi alcoolice obicínueşte?

— N'a gustat nici odată în viaţa sa.

— Intârzie vr'odată séra prea mult?

— Nu dómnă, nu ese nici odată séra din casă.

— Atât mai bine; vĕd că fiiul d-vóstră este un model de om tinĕr.

— Da, dómnă, fórte tinĕr; nu e decât de dóuĕ luni...

Onóre aceluia, cui se cuvine!

Domnului **Franz Wilhelm, farmacist, Neunkirchen lângă Viena** i-se scrie cu datul 11 August 1897 din **Altona**:

Sum deja de 70 de ani și am suferit de 10 ani de reumathism precum și de hemoroide și nu puteam afla nici un remediu. Numai **tea D-V. Wilhelm pentru curățitul sângelui antiarthritică antirheumatică** m'a curat în 3 sĕptĕmâni total de durerile mele. Vĕ esprim D-Vóstră și contesei, despre a cărei scrisóre am cetit în jurnale, cea mai sinceră mulțumită.

Cu tótă stima [181] 2—9

Christ. Ackermann, rentier,
Altona lângă **Hamburg, Reichenstrasse 6.**

De vêndare în tóte farmaciile.

Deposit principal: la farmacistul ***I. G. Molnar,*** Sibiiu.

[197] 3—3

Publicațiune.

Epitropia parochială pe basa conclusului Comitetului parochial al bisericei gr-or. din Zernești aduce la cunoscință, că se va vinde prin licitațiune publică o parte din pădurea bisericei „Măgura“ aflătóre în apropierea comunei la o distanță circa 3 Kilometri, constătătóre din 2998 tulpini brad și molit circa metri cubici 2500 precum și 2868 tulpini de fag în grosime dela 25 cm. în sus, cari tóte sunt însemnate cu stampila bisericei.

Terminul de licitațiune se fixéză pe ḑiua de 8 Novembre st. n. a. c. la 9 óre a. m.

Informațiuni mai deaprópe despre condițiunile de licitațiune se pot afla la epitropia parochială gr.-or. din Zernești.

Zernești, în 27 Octobre 1898.

Epitropia parochială.

Din ori-ce *librărie se póte procura* scrierea premiată a consilier. în med. *Dr. Müller,* apărută în a 30-a edițiune despre

sistemul nervos
și
sexual turburat.

Espediție franco pentru 60 cr. în mărci postale.

Curt Röber,
[5] 38—49 Braunschweig.

In **Tipografia Archidiecesană** au apărut

Treptele formale
ale
învĕțământului
de
Dr. Petru Șpan.

Prețul 80 cr.

Se pot procura din
Libraria tipografiei archidiecesane
Sibiiu.

Orológe de buzunar americane.

Cu garanță, că nickelul nu-și schimbă colórea, construcția mai esactă și mai bună decât a celor mai scumpe.

Prețul de bucată florini 3.—

Pe lângă garanță, până unde ajunge provisiunea.

Lângă orologiu lanț argintit cu 60 cr.

Aparat de ras — automat.

Fox, fabricat veritabil de solingen, distins la multe esposiții, nu cere praxă. Tăierea eschisă. Lucru curat și comod. Scutesce de bóle de piele. Durabil și scutesce de spese.

O bucată fl. 3.—

Tăișul *** e din oțel strălucitor, celelalte părți din alpacca.

Un tăiș separat lângă el fl. 1.—

Se pot comanda la:

POLLÁK SÁNDOR, representantul principal.
Budapesta, V. ker. Kálmán-utcza 17.

Colectanților se espedéză la 5 bucăți, unul gratis. [183] 12—30

Câștigul cel mai mare

în casul cel mai favorabil [185] 2—2

1.000,000 Coróne.

Consemnarea
tuturor celor 50.000 câștiguri

Cel mai mare câstig in cel mai favorabil cas

1.000,000 Kronen.

Speciell sind die Gewinne wie folgt eingetheilt.

		Kronen
1	Prämie mit	600000
1	Gew. à	400000
1	„ „	200000
2	„ „	100000
1	„ „	90000
1	„ „	80000
1	„ „	70000
2	„ „	60000
1	„ „	40000
5	„ „	30000
1	„ „	25000
7	„ „	20000
3	„ „	15000
31	„ „	10000
67	„ „	5000
3	„ „	3000
432	„ „	2000
763	„ „	1000
1238	„ „	500
90	„ „	300
31700	„ „	200
15650	à	170, 130 100, 80, 40
50,000	Gew. u. Pr. im Betrage	13.160,000

Cari se trag în șese clase.

In curênd începe a treia mare loterie de classe reg. ung. Ea conține

100,000 losuri originale și **50,000** câștiguri în bani

așadar **jumĕtate** din **losuri** trebue sĕ fie trase conform specificărei alăturate și prospectul de câștig este **enorm de mare**.

In total vin **treisprec̦ece milióne 160.000 coróne** spre decidere sigură. Cel mai mare câștig în casul cel mai favorabil

Un milion coróne.

Binevoitóre comande urgente de **losuri originale** cu prețul original stabilit după plan

pentru un **întreg**	los original	I.	classă	**fl.**	**6.—**
„ o **jumĕtate**	„ „	I.	„	„	**3.—**
„ un **pătrar**	„ „	I.	„	„	**1.50**
„ o **optime**	„ „	I.	„	„	**—.75**

se espedéză cu **ramburs** sau pe lângă **trimiterea înainte a sumei.** Liste oficióse se espedéză după tragere, planuri stau la disposiție gratis. Tragerile se efectuesc publice sub **supravegherea guvernului reg. ung.**

Ne rugăm pentru comande cât mai curênd, cel mult până la

17 Novembre a. c.,

direct la

A. Török & Co.

colectori principali
ai loteriei de clase reg. ung.

Budapesta. V. Waitznerring 4/a.

Scrisóre de comandă de tăiat. **Herren A. TÖRÖK & Co., Budapest.**

Ersuche um Zusendung von .... **Original-Loos I. Classe der königl. ung. priv. Classenlotterie** nebst amtlichen Plan.

Der Betrag von. fl. .... **ist per Nachname zu erheben.** / **folgt durch Postanweisung.** Was nicht gewünscht bitte zu durchstreichen

Genaue Adresse.
....
....
....
....

„Motto“.
Dacă doresci, ca mândra fortună
Póme de aur sĕ-ți dăruiască:
Sus, cu grăbire 'n a ei grădină
Sĕmințe-aruncă, ca sĕ 'ncolțéscă.

Și acésta nu e pur fantasie,
Căci a ḑeiței mare-inspirare
La încercarea în loterie
Aduce adesea avere mare!

Losuri de clasă la a III. loterie

se află în mare alegere de numeri la
cassa de bancă

NUSSBĂCHER & BEER, Brașov.

Câștigul principal în casul cel mai favorabil

un MILION Coróne.

Prețul: 1/1 = fl. **6.—**, sau Lei **12.70**, 1/2 = fl. **3.—**, sau Lei **6.35**, 1/4 = fl. **1.50**, sau Lei **3.20**, la comande prin postă cu 30 cr. sau 70 bani mai mult.

Prospecte gratis. [199] 2—5

Redactor prov. **Dr. Elie Cristea.** Editura și tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 118 Sibiiu, Marți, 27 Octobre (8 Novembre) 1898. *Anul XLVI.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strĕinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

La biografia
rĕposatului metropolit Miron.

In articolul „Patriei“ din Cernăuți, reprodus în n-rul 115 al „Tel. Rom.“, scris de altmintrelea cu mult simț de dreptate, despre activitatea defunctului metropolit, sĕ afirmă și unele inesactități cu privire la alegerea lui de metropolit, cari pot duce în rĕtăcire pe generațiunea mai tinĕră și pe toți aceia, cari numai din auḑite sĕ informéză despre actele istorice petrecute în sinul bisericei nóstre.

Ca unul carele am participat la actul alegerei de metropolit din 1874 dela început până la fine, și care în urma nexului familiar cu decedatul deoparte, iar de altă parte în calitate de deputat dietal pe acele timpuri, am avut ocasiune sĕ mĕ informez în persónă despre unele lucruri trecute aḑi în domeniul istoriei, de care nu toți deputații congresuali aveau scire, — nu pot tăcea, când vĕd că chiar și ómeni, ca autorul articolului din cestiune — cari dau doveḑi, că vor sĕ fie drepți în aprecierile lor față cu defunctul, — pun în socotéla lui lucruri neesacte, dar pentru cari, chiar esacte de ar fi, el nu póte fi rĕspunḑĕtor; ci mĕ simt dator a pune pe autor în cunoscința unor fapte, pe cari, póte n'a avut ocasiune sĕ le cunóscă.

Trebue sĕ presupun că autorul nici-când n'a cetit actele congresului electoral din 1874 — cari astăḑi nu se mai află nici chiar la librăria archidiecesană — pentru-că dacă le-ar fi cetit, ca om care iubesce dreptatea, n'ar afirma că rĕposatul metropolit a fost ales cu protecțiunea guvernului „contra voinței naționale“, și n'ar putea vorbi de cei-ce „l'au octroat“.

Metropolitul Miron s'a ales în a XI. ședință a congresului nostru electoral din 1874 la 21 Nov. (3 Decembre) după tóte formele prescrise prin Statutul organic.

Au participat la alegere 44 deputați din archidiecesă, 44 din diecesele sufragane, total 88 deputați.

El a întrunit 51, Vicarul archiepiscopesc de atunci, archimandritul Nicolau Popea 31 voturi, ér 6 ședule au fost albe.

Va sĕ ḑică a fost ales cu o majoritate covêrșitóre, prin acel organ bisericesc-național, în care se manifestă *voința națională* a credincioșilor bisericei, și întărit prin Maiestatea Sa.

In care din aceste dóue acte s'a manifestat „protecțiunea“ séu chiar „octroarea“ guvernului?

Dóră în actul alegerei?

Nime n'a cutezat până astăḑi sĕ se atingă de independența deputaților nostri congresuali față de guvern și față de ori-cine.

Ba chiar la alegerea metropolitului Miron, sub impresiunea neîntărirei lui I. Popasu, la prima alegere din 20 Novembre (2 Dec.) a demostrat congresul cu independența sa, votând majoritatea cu bile albe în urma unei înțelegeri prealabile în conferență generală.

Sau dóră se manifestă în propunerea către Corónă pentru întărirea alegerei?

Asta i-a fost datorința față de ori-care ales, deóre-ce Coróna numai pe Episcopul Popasu îl eschisese.

Verosimil pentru aceea vorbesce autorul de „protecțiunea“ guvernului și de „octroare“, pentru-că guvernul n'a propus spre întărire pe reposatul episcop I. Popasu, pe carele în același an la 20 Octobre (1 Nov.) îl alesese congresul de metropolit tot cu majoritate de voturi, întrunind atunci contracandidatul Nicolau Popea 40 voturi.

Ei bine! La alegerea din 20 Octobre v. însuși episcopul Aradului Miron Romanul a fost pentru alegerea lui Popasu, din principiul dela care el nici când nu s'a abătut — din principiul seniului.

El ḑicea: „Voi laicii puteți usa după plac de libertatea nelimitată ce vi-o dă Statutul organic, eu însĕ țin la *„ordinea ierarchică“*, în sensul căreia la înaintări are sĕ se observe seniul între cei de un rang, ér cei mai mici nu pot pretera pe cei mai mari“.

Intru respectarea acestui principiu, deja la prima alegere după mórtea Marelui Andreiu, deși era vicariu episcopesc în Oradea-mare, și ca atare, după vederile altora, îndreptățit la candidare, el nu numai n'a reflectat la candidare, ci ca deputat congresual a votat pentru episcopul cel mai bĕtrân în funcțiune, pentru Procopiu Ivacicovici.

La a dóua vacanță, după renunciarea lui Ivacicovici la postul de metropolit, el era deja episcopul Aradului, dar fiind el cel mai tinĕr episcop, față de colegul seu mai bĕtrân Ioan Popasu n'a permis sĕ fie candidat, ci ca comisar al consistoriului metropolitan a condus congresul electoral până în momentul, când după neîntărirea și eschiderea alesului Popasu, în ședința X. din 20 Nov. (2 Dec.) 1874. congresul dispusese alegere nóuă, când el apoi la Nrul 90 al protocolului congresual „face cunoscut congresului, că după-ce a înțeles, că și dênsul e luat în combinațiune de a fi ales la demnitatea de metropolit, și după-ce în urma celor petrecute, ordinea ierarchică nu-i mai permite a se subtrage din combinațiune — a depus la consistorul metropolitan sarcina de comisar la congresul electoral“.

La acest loc, în presupunere că nu ating susceptibilitatea nimenui, am se descoper un adevĕr istoric, care-l cunosc ca martor clasic, din intuițiune proprie.

La 19/31 Octobre 1874, adecă în ḑiua premergĕtóre alegerei lui Popasu, eram la episcopul Aradului Miron Romanul în locuința sa, carea era în odaia estremă spre curte a reședinței metropolitane, în care se află astăḑi biblioteca, și vorbeam despre eventualitățile alegerei de mâne, când întră un funcționar al universității săsesci, și într'o cuvertă închisă predă episcopului o depeșă sosită „chifrată“ la adresa comitelui săsesc de atunci Moritz Conradt, dela ministrul de interne. Prin acea depeșă îndrumă ministrul pe comitele săsesc, sĕ róge pe episcopul Aradului M. R., ca acela sĕ nĕsuéscă la deputații congresuali, ca sĕ voteze pentru vicariul archiepiscopesc archimandrit Nicolau Popea.

Am cetit și însu-mi acea depeșă, dar sunt convins, că părintele Popea n'a avut scire de protecția ce se manifesta întrênsa.

Dovadă acea depeșă, că nu episcopul Miron a fost acela, pe care guvernul în prima lineă îl doria ca sĕ devină metropolit.

Dar dovedește acea depeșă și aceea, că nu dóră pentru aceea n'a propus guvernul întărirea alegerei lui Popasu, pentru ca mai târḑiu sĕ facă posibilă alegerea episcopului Miron, pentrucă déca congresul în loc de Popasu alegea pe archimandritul Popea, alegerea negreșit obținea și întărirea din partea Corónei.

După alegerea episcopului Popasu deputațiunea alésă de congres pentru subșternerea actului electoral spre aprobare, care a constat din deputații: Ioan Mețianu, Dr. Paul Vasiciu, Iacob Bologa, Ioan Bran de Lemény și Elia Floca, a întrevenit la guvern cu tot zelul pentru îndelăturarea bănuelilor ce le avea față de alesul congresului, a întrevenit la guvern și episcopul Miron, am întrevenit și eu ca deputat dietal, pentrucă toți voiam sĕ esoperăm respectarea votului congresului și sĕ evităm cu ori-ce preț ingerința guvernului în afacerile autonome ale bisericei nóstre, ingerință de care în mod fórte simțitor avuse parte atunci biserica autonomă sêrbéscă.

Dar tóte luptele nóstre au fost zadarnice. Guvernul, informat reu prin ministrul Szende, carele ca fost advocat în Lugoș, pretindea că cunósce mai bine decât noi pe episcopul Popasu și-l hulea și ca adversar politic neîmpăcat al dlui Babeș, în al cărui brațe pe nedrept susținea Szende, că s'a aruncat Popasu, ca sĕ pótă deveni Metropolit — ni-a declarat fără reservă, că nu va propune la Corónă întărirea alegerei episcopului Popasu.

Astfel s'a și întêmplat.

Popasu n'a fost întărit, congresul a fost provocat sĕ facă alegere nouă cu eschiderea episcopului Popasu dintre candidați, și congresul, consecuent praxei înangurate cu alegerea lui Ivacicoviciu, cu respectarea seniului, a ales pe episcopul Miron, iar Coróna a întărit alegerea. Repet înse, că déca archimandritul N. Popea ar fi întrunit majoritatea voturilor la a dóua alegere, tocmai așa ar fi obținut întărirea precum a obținuto-o episcopul Miron. Ear' ca fost deputat congresual neg cu tótă tăria, că guvernul ar fi eserciat vr'o influință asupra deputaților congresuali în favorul alesului, séu că ar fi putut esercia chiar dacă ar fi voit, pentrucă har Domnului, nici atunci n'au fost, și sunt convins că nici în viitor nu vor fi în congresele nóstre bisericesci deputați, cari în asemene cestiuni sĕ pótă fi influințați de altă, de cât de binele bisericei, după cum îl pricep ei după cea mai bună sciință și cunoscință a lor.

Conclusele congresului electoral și cuvêntările alăturate la acela, dovedesc entusiasmul, cu care a fost întimpinată alegerea rĕposatului metropolit. Și dacă el totuși a fost bănuit și din o parte și din alta, este a se atribui raporturilor încordate de partid în archidiecesă, pe cari el nici le-a creat nici le-a nutrit, situațiunei grele în care biserica nóstră națională, spin în ochii șovinismului maghiar, se afla deja la întrarea lui în funcțiune și care mereu s'a potențat, și virtuții lui de a nu vêna nici grație în sus, nici popularitate în jos, ci a purcede oblu, după vederile sale liberale, cercând și făcênd numai dreptatea, de carea însĕ el nici odată n'a avut parte.

El cunoscênd situațiunea, deja la instalarea sa în tronul de metropolit și archiepiscop, în rĕspunsul seu dat la cuvêntarea de întroducere a comisariului consist. metropolitan, în fața congresului, între altele a ḑis și următórele:

„Dacă prin concursul măritului congres și al celorlalte organe bisericesci, îmi va succede a realisa cât-de-cât dorințele ce le am față cu aceste sarcini; dacă voiu vedé înflorind sfânta nóstră biserică; dacă voiu esperia că în sinul bisericei nóstre naționale domnesce *iubirea creștinéscă și frățietatea,* dacă voiu simți: că spiritul cel înalt al fericitului meu predecesor Andreiu baron de

Şaguna este şi remâne cu noi: atunci mângăierea mea sufletéscă va fi deplină; atunci gratitudinea mea pentru onorifica încredere a măritului Congres, va fi espresă în fapte, atunci după ostenelele chemărei mele, me voiu putea ruga lui Dḑeu după cuvintele bětrânului Simeon: Acum dimite pe şerbul teu Dómne în pace, ca vědură ochii mei salutca ce o ai trímis în faţa tuturor popórelor, spre luminarea şi mărirea poporului teu român“.

Da! *iubire creştinéscă şi frăţietate* a reclamat el din capul locului în sinul bisericei nóstre naţionale, şi ce a cerut el dela fiii bisericei *a şi dat.*

Celelalte le-a spus destul de obiectiv autorul articolului din „Patria“.

Sibiiu 7 Nov. n. 1898.

Parteniu Cosma.

Metropolitul Ghenadie la înmormêntarea metropolitului Miron.

In dóuĕ rênduri ne-am ocupat deja cu articolul tendenţios apărut în „Tribuna Poporului“ despre petrecerea metropolitului Ghenadie în Sibiiu, din tristul incident al înmormêntării metropolitului nostru Miron.

Nu sciam atunci din ce îndemn s'a publicat acel articol plin de neesactităţi atât cu privire la exmetropolitul primat Ghenadie, cât şi la fericitul Metropolit Miron.

Din ḑiarele din România aflăm însĕ, că domnul prim-ministru Sturdza ar fi avut om anume trimis aici, ca sĕ spioneze pe metropolitul Ghenadie, şi că după-ce ar fi aflat că I. P. S. Sa Ghenadie ar fi vorbit rĕu de el, a dispus însuşi ca sĕ apară articolul din „Tribuna Poporului“.

Noi, cari după putinţă ne-am notat pe tóte persónele cari au participat la tristul act, afară de părintele metropolit Ghenadie, n'am vĕḑut pe aici alt român din România decât pe dl căpitan N. Gorgănean, carele era tot în societatea I. P. S. Sale, şi carele póte fi cea mai bună mărturie despre tóte faptele deplin corecte şi vorbele I. P. S. Sale. Deci partea privitóre la „spionaj“ nu o credem, — credem înse că articolul a fost comandat, pentru-că de atunci incóce vedem că s'a pus la cale prin d-nul Sturdza o gónă înverşunată contra metropolitului Ghenadie.

Se afirmă în amintita corespondenţă, că „séra în ḑiua înmormêntării, Ghenadie a întrunit la cuartirul seu în hotel, mai multe persóne amice, între cari se găsea şi dl Dr. Alexandru Mocsonyi“ şi că în convorbirile sale *„se presenta ca victima regelui Carol, pentrucă ar fi apărat ortodoxia în contra propagandei catolice*“.

Este adevĕrat, că séra după înmormêntare, câţi-va domni din cei ce participaseră la înmormêntare, şi la pomană făcuseră cunoscinţa I. P. S. Sale, fiind la cină la hotelul „Impĕratul Roman“ după cină s'au dus de adio la I. P. S. Sa, carele îşi avea cuartirul în acelaşi otel, unde apoi au petrecut împreună până ce au luat un ciaiu, şi între aceia a fost şi redactorul nostru; nu credem înse ca autorul articolului din „Tribuna Poporului“ se fi fost între cei presenţi, pentru-că dacă ar fi fost present, în faţa atâtor martori, între cari şi un Alexandru Mocsonyi, n'ar avea curajul se afirme un neadevĕr cum este acela: că metropolitul Ghenadie s'ar fi presentat ca victima Regelui Carol.

Din contră, metropolitul Ghenadie *totdeuna s'a esprimat cu cel mai mare respect despre regele Carol, pe carele îl presenta ca pe regeneratorul României.*

Acesta este adevĕrul.

O chestie nelămurită. In *„Drapelul“* dela 4 Novembre n. aflăm următórea notiţă:

„Un redactor de la „Independenţa Română“ a avut un interview cu I. P. S. S. Metropolitul Primat Iosif Gheorgian pentru a afla motivele cari au făcut pe I. P. S. S. sĕ nu trimétă Mitropoliei din Sibiiu condolenţe cu ocasia morţii Metropolitului Miron.

„Primatul României a rĕspuns că n'a condolat din causă că Metropolitul Miron nu a creḑut cu cale sĕ ia act de notificarea ce i-a trimis cu ocasia realegerei sale ca primat, deci o convenienţă elementară obliga pe I. P. S. S. sĕ se abţină de la ori-ce manifestare cu ocasia doliului din Ardeal.

„Cu tot respectul ce se cuvine I. P. S. Sale — adauge aci „Drapelul“ — vom observa, *că atunci când mórtea răpeşte pe cine-va, ori-ce disentimente dintre cei vii şi cel mort, trebue sĕ înceteze.*

„Ni se pare că nimic nu póte fi mai creştinesc ca acésta.

„Mai avem încă ceva de adăogat. Credem că, afară de motivele indicate, I. P. S. S. a avut şi altele! Cel puţin aşa ar resulta din acte pe care le posedăm şi pe cari la nevoe le-am putea produce“.

Observăm din parte-ne, că „Tribuna Poporului“ dela Arad a reprodus în numerul seu de Dumineca (6 Nov. n.), acéstă notiţă a „Drapelului“, — dar numai până la mijloc, iar observările seriόse şi demne ale ḑiarului după care reproduce, intenţionat le retace!

La observările „Drapelului“ mai adaugem şi noi modesta întrebare la adresa I. P. S. Sale metropolitului Primat Iosif Gheorgian:

Se ne spună anume: când şi *pe ce cale* a notificat Inalt Preasânţia Sa reocuparea tronului de Metropolit-Primat al Ungro-Vlachiei reposatului metropolit Miron? Pentrucă noi scim din acte, că pretinsa notificare nu s'a făcut conform usului observat până aci chiar şi în România, şi la patriarchia din Constantinopol, şi la metropolia din Cernăuţi şi la patriarchia din Carloveţ, — prin urmare reposatul metropolit Miron, carele nici când n'a contribuit la lucruri necorecte în biserica ortodocsă, nici n'a putut lua act de pretinsa notificare.

Din presa română.

— Asupra morţii Metropolitului —

„Epoca“ dela 21 Octobre n. publică în fruntea numĕrului seu încă următorul articol:

Astăḑi se conduc în Sibiiu, la lăcaşul de veci, rămăşiţele pămêntesti ale unuia dintre cei mai mari Ierarchi ai Bisericei ortodoxe şi ai neamului românesc.

„I. P. S. Archiepiscop Miron fu, de fapt, al doilea Metropolit ortodox al Românilor de peste munţi, de la restabilirea Sfinţitei Ierarchii naţionale, căci imediatul Sĕu înainte-mergĕtor şi părinte sufletesc, Metropolitul Ivacicovici d'abia ales, părăsi scaunul din Sibiiu, spre a se întrona Patriarch al Sêrbilor la Carlovitz.

„Ast-fel Metropolitul Miron luă în realitate succesiunea uriaşe a marelui Andreiu Şaguna, întemeietorul metropoliei române a Transilvaniei şi Ungariei, în nişte împrejurări deja destul de grele pentru neamul românesc sub coróna Ungariei, peste care începuse a se încătuşa lanţurile maghiarismului desfrînat prin dualism.

„Pe când Metropolitul Andreiu, mai norocit de împrejurări, favorizat de Curtea imperială, a cărei „persona gratissima“ era, a putut trage prielnic brazda adêncă, în care a sădit aşeḑămintele bisericeşti şi culturale ale poporului seu, Metropolitului Miron i-a revenit gréua sarcină a creşte gingaşele mlădiţe şi a le feri de seceta pustiitóre a maghiarizmului.

„*Pătrarul de veac al archipăstoririi sale a fost o luptă crâncenă cu duşmanii vĕḑuţi şi nevĕḑuţi ai Sfintei nóstre Biserici naţionale*, pe care fericitul întru pomenire Metropolit Miron a dus'o nepregetat şi fără răgaz.

„In timpul din urmă, bĕtrân şi cu sănĕtatea sdruncinată, n'a părăsit o clipă cârmuirea navei sale, şi pe timpul ultimului consistor mitropolitan, fiind bolnav, a luat parte la lucrări, culcat pe un divan, într'o chilie alături cu sala şedinţelor, de unde asculta desbaterile şi da informaţiunile ce i se ceréu.

„Ast-fel, Metropolitul Miron a crescut şi înmulţit aşeḑămintele credinţei naţionale, pe care o transmite poporului seu îngrădită într'o cetate tare, care póte sfida marea ispitelor şi viforul furiei vrăşmaşilor neamului nostru, cu siguranţă, asemănat devizei: „In tempestate Salus“...

„Dar sufletul acestui mare Ierarch al neamului nostru, trecea peste hotarele strîmte ale eparchiei Sale, când era vorba de credinţa Bisericei ortodoxe române şi de cinstea neamului, înfierând nelegiuirea cu tótă greutatea sfinţitei Sale judecăţi archipăstoreşti.

„In aceste momente de jale generală a a fraţilor noştri de peste munţi, ca prinos al recunostinţei nóstre vecinice, cu sufletul plin de umilinţă ne plecăm genunchii în faţa sicriului marelui Archipăstor“.

*

Completare. In numĕrul nostru trecut s'a făcut, la lista deputaţiunilor cari au condolat la prea stimata familie Cnsma din incidentul perderei înaltului seu Unchiu, fericitul Metropolit Miron, — o regretabilă omisiune. Printre deputaţiunile cari au condolat, a fost, între cele dintâi, şi deputaţiunea „Reuniunii femeilor române din Sibiiu“ în persόnele stimatelor dómne Stroia, Voilean şi Vecerdea, cea-ce grăbim a întregi prin acésta.

— Ni-sĕ comunică mai departe, că la înmormêntarea fericitului întru Domnul Meteopolit Miron, au mai participat din tractul Mediaşului şi domnii preoţi: Ioan Fodorean din Moşna, Teofil Holerga din Frâua, Dionisiu Chendi din Şaroş şi Ilie Ciuruga din Şeica-mare.

Revistă Externă

Intre Bulgaria şi România.

S'a notat şi s'a comentat mult în lumea politică bulgară, că ministrii bulgari n'au pomenit în mesagiul tronului nimic despre visita prinţului bulgar la Curtea României. In vreme-ce despre aceea, că Principele a făcut vizite în Rusia şi în Muntenegru, au amintit România a fost lăsată la o parte.

Faptul e considerat ca nedibaciu, căci, ḑic ómenii politici, bunele relaţiuni între Bulgaria şi România sunt tradiţionale.

Linía ferată transsiberiană.

E cunoscută imensa importanţă în desvoltarea raporturilor ulteriórei comunicaţiuni, a liniei ferate conduse peste Siberia. Dăm după *„La Roumanie“* cele mai nóuĕ informaţii în privinţa acéstă:

Punctul, care se va distinge în cel mai scurt termin, este portul Arthur. Şinele sunt puse până la ţĕrmurul vestic al lacului Baikal, în jurul căruia se va începe clădirea mai departe încă în primăvara viitóre. Scopul este strategic şi politic. Deocamdată linia va servi pentru transportul emigranţilor dincolo de Baikal, pentru împopularea Mandzsuriei. Guvernul rus pune tótă îngrijirea în scopul ajutorării familiilor emigrante, pentru a cucerí terenul prin colonisare şi nu prin lupte.

Sĕ nu fim prea „radicali“!

— O voce din popor. —

Din tractul Lupşei, Oct. 1898.

Pétra unghiulară a esistenţei nóstre ca popor, sunt datinile şi moravurile.

Dóuĕ mii de ani s'au scurs în noianul veciniciei, de când pe măreţele plaiuri a patriei străbune rĕsună doina Românului şi se înalţă ca „bună mirésmă duhovnicéscă“ jertfa sa la tronul divin. Popóre au venit, popóre s'au dus, ameninţând a ne înghiţi ca nemilos povoiu.

Dar noi sentinelă am avut, cetate am avut, în care ne-am scutit, aşa că până în internul vieţii familiare, nici o tentaţiune n'a putut întra. Şi acéstă cetate au fost *datinile* şi *obiceiurile poporale.*

Tenacităţii cu care poporul român a ţinut la datinile şi obiceiurile sale, avem a mulţumi, dacă noi mai esistăm ca Români.

A ţinut şi — nu a perit!

Ér' acum?

Nori grei şi înfricoşaţi se ridică. Torenţii nasc valuri, cari înfricoşat vuesc în jurul nostru, voind a ne strica naia bisericéscă şi naţională.

Ţinta distrugerei sunt tocmai datinile şi obiceiurile ereḑite dela moşi-strămoşi,

Ţeranul român nici odată n'a fost pus, în ce privesce conservarea moravurilor sale străbune, la mai grea încercare ca chiar în ḑilele nóstre.

Are el óre şi acum vîrtutea de a resista tentaţiunilor?

Putem sĕ ne mângăem cu credinţa, că şi din astă mai nouă luptă pentru esistinţă, va eşi biruitor?

Rĕspunsul nu póte fi decât fórte posomorît în colorile sale.

Sub firma culturei moderne am prins a resfira mereu din ceea-ce comóra nesecată a fost pentru noi: datinile şi moravurile străbune.

Şi, durere! clasele mai culte a nóstre în loc de a veni într'ajutor poporului, nu odată mână apa pe móra duşmanului.

Iau de pildă datinele religióse. Sunt unii „moderni“ între noi, cari în loc de a îmbărbăta poporul, în loc de a fi esemplu viu naintea aceluia, merg până a'l ocărî, că de ce mai ţine la „rugini“, de ce nu le lapĕdă?

Moravurile religióse a ţeranului le atribue „superstiţiunilor“ nebasate! Ba, trist, chiar şi numĕrul „ateiştilor“ par'că vrea sĕ facă spor între noi, numai fiind-că aşa e „moda“!

Nu neg, că ar fi unele de îndreptat în datinele şi moravurile religióse ale poporului, dar aşa după cum se procede la noi, e prea „radical“, prea pe căi necorecte.

Pe lângă atare sisteme, cu ce e „rĕu“ se perde deodată şi „diamantul“; ce potopul secolilor trecuţi n'a putut mătura, se espune a se perde sub influinţa unui curent primejdios cultural.

Inimicii esterni la tóte ocasiunile afirmă, că preoţimea nóstră ţine poporul în „superstiţiuni“, ca sĕ'l pótă esploata şi domina.

Nimic mai neadevĕrat ca acéstă aserţiune. Nu „superstiţiunile“, ci moravurile cele bune şi datinile religióse sunt acele, la ce preoţimea nóstră îndémnă poporul!

Vai! Dar cât de mic este sprijinul în acéstă nisuinţă din partea inteligenţei chemate a ocroti interesele culturale ale poporului!

Ce face şcóla, a cărei chemare este cu deosebire a creşte tinerimea în spiritul tradiţiunilor străbune?

In general luat, şcólele nóstre îşi implinesc chemarea în predarea religiunei, — dar un fel de „radicalism“ se pare că vrea sĕ-şi facă întroducere şi în şcólele nóstre, aşa pe neobservate. Acésta în consecuenţele sale ar fi cu mult mai funest, decum s'ar presupune. Pentru aceea, îndată ce observăm apariţia, e bine s'o luăm în privire şi s'o combatem încă la timp. Căci influinţa şcólelor se estinde nemijlocit asupra claselor de jos, cari au fost totdéuna pepiniera aspiraţiunilor culturale şi naţionale ale poporului român. Şi pe acestea trebue sĕ le ferim cu jaluzie de idei scrintite „moderne“. Iată ce am observat anume, şi ce mĕ face sĕ stăruesc aci asupra acestui lucru. In conferinţele învĕţătoresci din August, nu mai departe, am audit voci, ce „combat“ planul de învĕţămênt, pentru-că impune elevilor învĕţărea rugăciuninilor bisericesci, aşa cum se află ele în manuale de şcólă aprobate de biserică! Primejdia nu e încă mare. Aceste voci au fost ignorate. Eu totuşi aflu că trebuesc combătute şi pe acéstă cale. Căci atari ómeni mâne poimâne ne combat dogmele, că sunt prea „grele“ de învĕţat!..

Sub astfel de pretexte ne pomenim că ni se va cere, ca catechism sĕ nu mai învĕţăm, ba se omitem tóte punctele ce privesc cultul şi eserciţiile practice religionare. Şi apoi ómenii cari „luptă“ pentru atari idei, şi dacă cad cu ele, sunt primejdioşi, căci ţinênd la ele, ei de fapt nici nu vor mai învĕţa serios studiul religiunii pe elevii lor, şi vor deschide astfel drum reului, în sfera lor de activitate!

In deosebire de naintaşi, cari înzestrau mintea şi inima elevilor *cu tóte poruncile şi legile bisericeşti*, atât privitóre la disciplina bisericéscă cât şi a vieţii interne creştinesci, de present deja instrucţia se mărginesce aprópe numai la norme generale despre „bine“ şi „reu“...

Admit îndreptăţirea metódelor în şcólă. Se pot însĕ aplica óre la obiectul religiunei tot aceléşi principii didactice şi metodice, care se potrivesc pentru sciinţele naturale?

In tótă procedura eu nu vĕd alta, decât tendenţa de a reduce învĕţămêntul din religiune numai la principii generale religióse şi morale, lipsindu-l de cunóscerea formelor în cari se manifestă cultul, şi aşa cei nisuitori întru acésta, inomis conlucră la dărăpănarea moravurilor şi datinelor religióse.

Asta va sĕ dică „radicalism“. Curentul dominant în patria nóstră tocmai acesta e. Sĕ se pérdă caracterul specific al bisericilor şi notele ce l'au alcătuit, ca şi pe acéstă cale sĕ se uşureze amalgamisarea şi bisericéscă şi etnică!

Se va dice: Chemarea şcólei poporale nu e a cultiva tóte formele cultului, lucru acesta se ţine de şcólele profesionale!

Opun unei astfel de obiecţiuni faptul, că psichologia poporului nostru este de astfel, că la el forma dă esenţă credinţei!

Aşedămintele cultului divin, măreţia actelor, ce se sĕvîrşesc — iată farmecul, care face ca poporul atât de mult sĕ-şi iubéscă biserica sa străbună!

Nu e permis dară a omite din învĕţămêntul religiunei tocmai partea aceea, care are cel mai mare farmec asupra credincioşilor!

Din contră! datóre este şcóla cu preferinţă a cultiva spiritul genuin bisericesc, care a însufleţit în tot cursul vremilor, pe înaintaşii nostri.

Ne pomenim, că tinerimea actuală este lipsită de însufleţirea ce se recere pentru afacerile bisericesci, ba icĭ-colo se pune în „oposiţie“ chiar cu biserica.

Causa? Nu póte fi alta, decât că s'a omis a se face în şcólă instrucţiunea religiósă în spiritul bisericei ortodoxe române, aşa precum trebuia!

Dorim, ba pretindem, sĕ se delăture acest inconvenient şi sĕ nu mai avem de înregistrat voci ori tendinţe greşite ca cele de care amintirăm.

Alte biserici demult îngrijesc de creşterea religiósă a tineretului în mai deplină mĕsură, ca noi ortodoxii! Disciplina bisericéscă încă e mai severă ca în biserica nóstră!

Mi-am ţinut de datorinţă a atrage atenţiunea obştei asupra acestor cestiuni; puncte negre în evoluţia lucrurilor dela noi.

Preotul V. G.

Din ROMÂNIA

(*Esperienţele cu tunul „Perticari“*). Se ştie, că majorul român Perticari, a inventat un sistem nou de tun, care s'a aflat de fórte bun, şi e şi întrodus în artileria română.

Despre probele ce tocmai acum se fac cu feluritele sisteme de tunuri, cetim în diarele de dincolo:

„Esperienţele cu tunurile cu tragere repede, continuă şi vor mai dura încă patru sĕptémâni. Se esperimentézä acum un tip de pulbere fabricat la pulberăria nóstră dela Dudeşti, şi dă resultate fórte bune, mai cu sémă pentru tunul Perticari. Pentru celelalte tunuri, se determină acum încărcăturile“.

*

(*Profesorul violinistului Enescu, decorat*). M. S. Regele Carol a conferit ordinul „Coróna României“ în gradul de oficer, d-lui Helmesberger, profesor la conservatorul de musică din Viena, care a fost profesorul tinerului şi adi celebrului violinist Enescu.

*

(*Ştirii literare de interes*). Precum spune un diar din Bucureşti, P. S. S. Episcopul Atanasie al Râmnicului, a fost însărcinat de ministerul cultelor cu alcătuirea unui manual de *Predici*, cari sĕ se ţie în dilele de Duminecă la sate.

— Aflăm mai departe, că o operă naţională cu subiect adevĕrat românesc, compus atât libretul cât şi musica de dl G. Vasiliu, tenor, va apare în curênd, la Bucureşti.

Titlul operei va fi: *„Inchisórea din Seghedin“*.

La mormêntul lui Gozsdu.

Discurs panegiric,

rostit de tinĕrul **Lazar Triteanu** *teol abs. şi stud. philos., în 1 Novembre a. c. st. n.*

Ilustră adunare!

E „diua morţilor!“ Cât de minunat cadrézä acésta di în tabloul posomorit al unui duios sfârşit de tómnă! E singura di, în care călĕtorii acestei vieţi, desbrăcaţi de prejudiţiile lumesci, se întâlnesc în drumul lor şi împreună aleargă càtră aceiaşi ţintă: locul de odihnă, mânaţi de un singur sentiment: sentimentul iubirei faţă de cei repausaţi.

Bogatul şi sĕracul, proletariul şi magnatul, fie-care îşi are o colina de pămênt iubită, în jurul căreia îşi plécă genunchele şi în tăcută resignaţiune petrece câteva momente stând de vorbă cu spiritul aceluia, a căruia osĕminte zac în sinul rece al mormêntului.

Pelerinagiul acesta din diua morţilor simbolisézä în mic destinul vieţii omenesci: o călĕtorie mărginită pe unul şi acelaşi drum, ce duce nesmintit pe fie-care sub o glie de pămênt, popas de vecnică odichnă.

În învălmăşala cea mare a acestui pelerinagiu obştesc din acéstă capitală, an de an se póte observa un convoiu modest care tăcut inaintézä purtând în frunte o cunună de flori peritóre, cu care se împodobéscă crucea ridicată bărbatului născut ca sĕ nu mai mórä.

Convoiul acesta îl formăm noi tinerimea universitară din Budapesta, care cu pietate aşteptăm diua in care sĕ ne degajăm de o datorinţă sfântă, depunênd tributul nostru de stimă, iubire şi neuitată recunoscinţă, ca prinos memoriei celui mai mare binefăcĕtor al neamului nostru românesc.

Fiiĭ unei naţiuni, cari în mod demn ştiu sĕrbători amintirea bărbaţilor glorioşi, aceia ştiu stima pe cei vii şi dovedesc curăţenie de sentimente.

Că el a fost un dar preţios al nostru, e meritul Provedinţei, care ni-l'a trimis, dar ca şi dincolo de mormênt sĕ fie cu noi şi al nostru sĕ rĕmână, depinde dela credinţa faţă de noi înşine şi dela reverinţa faţă de memoria lui binecuvêntată.

A fost trimis în lume şi el o viaţă întrégă între ai sĕi a petrecut şi ai sĕi pe el nu l'au cunoscut.

Cu un zel apostolic inspirat de dragostea evangelică şi-a consacrat viaţa întru muncă pentru propăşirea poporului nostru. A recunoscut adevĕrul timpului, că *şcóla* e viitorul, şi puterea de viaţă a unui popor e *sciinţa*.

Poporul nostru se sbătea încă în robia întunerecului, care de veacuri ne-a stăpânit.

Interesele egoiste şi duşmănóse stavilă se puneau înaintării nóstre şi ne închideau calea luminei.

Dreptatea cu fărădelegea, sclavul cu despotul, dragostea cu ura neîmpăcată, nu se unesc nici odată, — şi nu se cuvenia fiului de „opincă“ a fi alăturea cu „magnatul“ îmgâmfat.

Dacă la aceste rĕmăşiţe medievale vom adauge şi tradiţionala nóstră sĕrăcie, — care s'a născut par'că odată cu Românul, — uşor vom înţelege de ce uşile universităţilor nu se deschideau la bătăile inimei nóstre, şi inteliginţa nóstră se mărginea la o mână de ómeni, pe cari în anii 40—50, — după-cum potrivit s'a esprimat un venerabil bĕtrân, — îi puteai duce în spate!

In veci pomenitul Emanuil *Gozsdu* ne-a cunoscut durerea şi lipsa, şi drept scop al vieţii sale şi-a pus alinarea ei.

Prin aptitudinele sale sufletesci s'a ridicat la cele mai înalte posiţii sociale şi prin muncă cinstită şi-a agonisit o frumósă avere, pe care la mórtea sa a dăruit'o neamului românesc!

Nobleţa faptei sale a rupt zăgazul, şi dorinţele nóstre crescênde, s'au pornit spre isvorul de lumină. Palatul Muselor şi-a deschis porţile înaintea unor fii sĕtoşi după sciinţă, şi astfel nemuritoriul Emanuil *Gozsdu* ne-a ridicat, după cum *Lazar* cel din biblie ridicat a fost şi aşedat la o masă cu nobilii şi bogaţii.

Astădi o sută, mane douĕ sute, poimâne o mie va fi numĕrul celor-ce gustă din rodul ostenelelor sale, şi nădĕjduind, că ne ştim folosi de talantul nóuĕ încredinţat, lacrămile multor mame vor înceta, durerea poporului nostru se va alina şi viitorul neamului românesc apărea-va strălucind ca aurul, căci puterea lui de viaţă cresce.

Fundaţiunea lui *Gozsdu* administrată de mâni oneste, are se fie pétră unghiulară la temelia, pe care se înalţă viitoriul nostru.

O jumĕtate de veac a muncit pentru realisarea idealului, pe care îl purta în sufletul sĕu mare, şi munca lui a trebuit se fie cu atât mai grea şi mai amară, cu cât noi în loc de iubire şi recunoscinţă, cu suspicionări, ignoranţă, clevetiri, ba însulte chiar, l'am însoţit în aceea.

A trebuit sĕ nu-'l mai avem între noi, sĕ-l perdem, a trebuit sĕ mórä, ca sĕ vedem pe cine am perdut!, a trebuit sĕ-'l ajungă şi pe *Gozsdu* sortea tuturor bărbaţilor providenţiali, — ca şi pentru el *mormêntul sĕ fie puntea, care sĕ-l trécă în împĕrăţia nemurirei.*

A murit, şi afară póte de cei mai aprópe ai lui, D-deu ştie, dacă s'a mai rugat cineva pentru odichna sufletului lui, — astădi însĕ după 30 de ani, noi tinerii universitari an de an alergăm la mormêntul lui, ér în bisericile nóstre din uşa sfântului altar se vestesce fapta lui creştinéscă, adusă întru mărirea Domnului, şi nu va trece de 2 ori cât a trecut, până când mormêntul lui *Gozsdu* va fi *Mecca crestină*, unde fie care Român va dori se peregrineze barem odată în viaţă!..

Cu cât ne depărtăm mai mult, cu atât apare mai uriaş, şi fapta lui mai nobilă, căci dacă vom cutriera trecutul, amintirea ni-se înfióră neaflând pe altul asemenea lui, iar speranţa se cutremură de témă, că privind în viitor nu-i va afla păreche!..

Şi pentru tótă bogăţia, cu care ne-a înzestrat el, nu pretinde dela noi alt-ceva, decât se păstrăm nefalsificat ceea-ce a trecut în sângele nostru de odată cu laptele pe care l'am supt din peptul mamei nóstre, el nu pretinde decât sĕ ne iubim *limba, legea* şi *moşia*.

In testamentul sĕu anume şi aprópe în fie-care aliniat accentuézä caracterul bărbaţilor, cărora le încredinţézä fundaţiunea, cerênd sĕ fie: *„bărbaţi cu sentimente curate şi devotaţi naţiunei române“*.

Duchul dragostei de neam vorbeşte din testamentul acesta, pre care dacă nu vi-l cetesc în întregime, o fac din simplul motiv, că D-vóstră cu toţii îl ve-ţi cunósce.

In cuvintele aceste, cu care am moştenit rodul ostenelelor sale, se cuprinde şi datorinţa nóstră, a tinerimei, care ţinem asupra-ne aţintite privirile pline de încredere ale părinţilor şi poporului nostru.

Nóuă ne revine deci, fraţilor colegi, cea mai frumósă misiune, ca iubindu-ne patria, sĕ lucrăm pentru propăşirea poporului nostru în cultură şi bunăstare.

Sĕ ne iubim patria, dar nu ca păgânii, cari iubirea de patrie o foloseau numai ca mască pentru sĕvârşirea fărădelegilor.

In ochii nostrii iubirea de patrie e vîrtute şi virtutea cu pĕcatul în veci nu se uneşte. Iar dacă şi astădi dat ne este sĕ vedem ómeni, cari deşi predică patriotismul neprihănit, practica vieţii lor nu e decât desminţirea aceluia, — n'avem sĕ ne infricăm, ci din dragostea nóstră curată, cetate sĕ ridicăm nebiruită avutuluì nostru naţional pre care înzestraţi cu armele sciinţei sĕ o apărăm în contra tuturor duşmănóselor atacuri.

Sint, cum în sufletel vostru fie-care vĕ diceţi: „aşa vom face“. Promisiunea acésta solemnă este unica şi cea mai înaltă recunostinţă, pe care o putem aduce neuitatului mecenate, a cărui amintire astădi o prăznuim.

Veniţi fraţilor sĕ plivim grădina sufletului nostru şi din virtuţile moştenite dela glorioşii nostri străbuni, sĕ împletim o cunună de flori neveştejitóre, cu care sĕ-i încununăm mormêntul.

Sĕ cultivăm sentimentul reverinţei şi sĕ-l transmitem din generaţie în generaţie, ca viaţa lui Emanuil Gozsdu pildă vie se fie tuturora, ér veacurile viitóre sĕ-i rostéscă numele de apururea întru bucurie!

Noutăţi.

Goluchowszky şi Slavii. Se făcuse vorba că contele Thun ar fi declarat în clubul slavilor, că Goluchowsky, ministrul de esterne, ar fi contra pretensiunilor Slavilor de sud austrieci. Stirea asta o desminte însuşi guvernul austriac. Goluhowshy, spune desminţirea, nu s'a declarat contra acelor pretensiuni!

*

Esamen de notari, au făcut Sâmbătă în 5 Nov. n. a. c. în sala de şedinţe a comitatului Sibiiu, următorii tineri: Iacob Manuil, cleric abs. din Fofeldea, Octavian Berghezan, vicenotar în Aciliu, Vasile Crişan cancelist la pretura din Selişte; George Şeuleanu, notar substitut în Pianul de sus, Alesandru Neagoe, oficial la direcţiunea financiară, Aurel Haţegan, notar substitul in Sibiiel. Toţi au prestat esamenul cu succes, primii doi chiar cu succes fórte bun (unanimitatea voturilor comisiei).

*

Statua lui Hentzi, strămutata. M. Sa Monarchul s'a învoit ca statua generalului austriac Hentzi, care la 1848 le-a dat dat frecuşuri neuitate Ungurilor, sĕ fie mutată de pe piaţa St. George din Buda şi pe locul ei sĕ se ridice statua Impĕrătesei Regine Elisabeta. Alui Hentzi stătua sĕ fie aşedată în curtea şcólei de cadeţi din Buda. Ungurii pe cât s'au bucurat de depărtarea statuei din piaţă, pe atât s'au aprins audind că o aşéză în curtea şcólei de cadeţi! Cum? sĕ întrébă, tinerii nostri ce sĕ pregătesc pentru cariera de ofiţeri sĕ vadă mereu naintea lor chipul lui Hentzi, dór ca model? Nici un dulce fără amarul seu.

*

Alianţă turco-germană. Sĕ vorbeste că un resultat al călĕtoriei în orient a Impĕratului Germaniei ar fi şi acela, că între Turcia şi Germania s'ar fi încheiat o alianţă, care va supăra mult pe Rusia şi Francea, dar va conveni Italiei.

*

Asupra lui Lucheni sĕ începe înaintea tribunalului din Geneva, pertractarea finală poimâne, în 10 November.

*

Mórte. Vĕduva Eva Poponea născ. Ţĕrian din Sibiiu, a încetat din viaţă ieri, în 7 Nov. n. în etate de 53 ani. Fie-'i ţĕrîna uşórà.

Nr. 488—1898 [201] 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de învĕţător dela şcóla confesională greco-orientală română din Sărata, protopresbiteratul Avrigului, se escrie prin acésta concurs cu terminul de 15 ḑile dela prima publicare în „Tel. Rom.“

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

a) Salariul anual de 300 fl. v. a.;

b) cuartir natural;

c) lemnele necesari pentru foc.

Doritorii de a ocupa acest post de învĕţătoriu sĕ-şi substérnă cererile concursuale instruite conform legilor în vigóre la subscrisul oficiu protopresbiteral gr.-or. în Avrig (posta Avrig, Felek, Szebenvármegye) până la terminul susindicat.

Avrig, 5 Octobre, 1898.

In conţelegere cu comitetul parochial concernent. Oficiul protopresbiteral greco-oriental al Avrigului.

Ioan Cândea,
protopop.

Nr. 521—1898 protopr. [200] 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea celor trei posturi învĕţătoresci dela şcóla confesională gr.-or. română elementară din Sighişóra, se publică conform Veneratului ordin consistorial dto 24 August a. c. Nr. 6111 şcolariu concurs cu terminul de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

1. Pentru învĕţătorul clasei I. salariu anual de 300 fl., şi anume 206 fl. din cassa alodială în rate lunare decursive, ér restul din repartiţiune; cuartir gratuit în edificiul şcólei şi lemnele necesare de foc.

2. Pentru învĕţătorul clasei a II-a salariul anual de 300 fl., şi anume: 235 florini din cassa alodiată în rate lunare decursive, ér restul din repartiţiune; cuartir gratuit în edificiul şcólei şi lemnele necesare de foc, — plus trei stângini de lemne de stejar în natură.

3. Pentru învĕţătorul clasei a III-a salariu anual de 300 fl., şi anume: din cassa alodială 275 fl. în rate lunare decursive, ér restul din repartiţiune, plus 40 fl relut de cuartir şi şese stângini de lemne, — trei de fag, trei de stejar, în natură.

Reflectanţii la aceste posturi cu îndatorirea a provedea instrucţiunea şcolarilor dela 6—12, şi celor dela 12—15 ani, — şi a ţinea în mod perondătoriu în Dumineci şi sĕrbători strana în biserică, — sĕ-şi aştérnă petiţiunile concursuale instruite conform normelor în vigóre subscrisului oficiu protopresbiteral până la terminul sus indicat.

Sighişóra, 30 Septembre 1898.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Sighişórei, — în conţelegere cu comitetul parochial concernent

D. Moldovan,
protopop.

Nr. 4510—1898 [202] 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de notar comunal devenit vacant în comuna Topârcea, comitatul Sibiiu, cercul Mercurea, se escrie prin acésta concurs cu următórele emolumente:

1. Salar anual de 1000 cor.
2. Pauşal de călĕtorie 160 cor.
3. locuinţă naturală resp. ecuivalent corĕspunḑĕtor.
4. 656□° pământ spre folosire liberă.
5. Taxele normate pentru lucrările private.
6. La casul denumirii de matriculant de stat 200 cor.

Cererile concursuale instruite în sensul §. 6 I. 1883 şi §. 73: XXII. 1886 au a se presenta subscrisului până în 20 Novembre după améḑi la 6 óre.

Mercurea, în 2 Nov. 1898.

Pretorele cercual suprem.

Mangesius.

Orológe de buzunar americane.

Cu garanţă, că nickelul nu-şi schimbă colórea, construcţia mai esactă şi mai bună decât a celor mai scumpe.

Preţul de bucată florini 3.—

Pe lângă garanţă, până unde ajunge provisiunea.

Lângă orologiu lanţ argintit cu 60 cr.

Aparat de ras — automat.

Fox, fabricat veritabil de solingen, distins la multe esposiţii, nu cere praxă. Tăierea eschisă. Lucru curat şi comod. Scutesce de bóle de piele. Durabil şi scutesce de spese.

O bucată fl. 3.—

Tăişul *** e din oţel strălucitor, celelalte părţi din alpacca.

Un tăiş separat lângă el fl. 1.—

Se pot comanda la:

POLLÁK SÁNDOR, representantul principal.
Budapesta, V. ker. Kálmán-utcza 17.

Colectanţilor se espedézá la 5 bucăţi, unul gratis. [183] 13—30

Câştigul cel mai mare

în casul cel mai favorabil [185] 1—2

1.000,000 Coróne.

Consemnarea

tuturor celor 50.000 câştiguri

Cel mai mare câstig in cel mai favorabil cas

1.000,000 Kronen.

Speciell sind die Gewinne wie folgt eingetheilt.

		Kronen
1	Prämie mit	600000
1	Gew. à	400000
1	„ „	200000
2	„ „	100000
1	„ „	90000
1	„ „	80000
1	„ „	70000
2	„ „	60000
1	„ „	40000
5	„ „	30000
1	„ „	25000
7	„ „	20000
3	„ „	15000
31	„ „	10000
67	„ „	5000
3	„ „	3000
432	„ „	2000
763	„ „	1000
1238	„ „	500
90	„ „	300
31700	„ „	200
15650	à	170, 130 100, 80, 40

50,000 Gew. u. Pr. im Betrage **13.160,000**

Cari se trag în şese clase.

In curênd începe a treia mare loterie de classe reg. ung. Ea conţine

100,000 losuri originale şi **50,000** câştiguri în bani

aşadar **jumĕtate** din **losuri** trebue sĕ fie trase conform specificărei alăturate şi prospectul de câştig este **enorm de mare**.

In total vin **treispreḑece milióne 160.000 coróne** spre decidere sigură. Cel mai mare câştig în casul cel mai favorabil

Un milion coróne.

Binevoitóre comande urgente de **losuri originale** cu preţul original stabilit după plan

pentru un **întreg** los original I. classă **fl. 6.—**
„ o **jumĕtate** „ „ I. „ „ **3.—**
„ un **pătrar** „ „ I. „ „ **1.50**
„ o **optime** „ „ I. „ „ **—.75**

se espedéză cu **ramburs** sau pe lângă **trimiterea înainte a sumei.** Liste oficióse se espedéză după tragere, planuri stau la disposiţie gratis. Tragerile se efectuesc publice sub **supravegherea guvernului reg. ung.**

Ne rugăm pentru comande cât mai curênd, cel mult până la

17 Novembre a. c.,

direct la

A. Török & Co.

colectori principali

ai loteriei de clase reg. ung.

Budapesta. V. Waitznerring 4/a.

Scrisóre de comandă de tăiat.

Herren A. TÖRÖK & Co., Budapest.

Ersuche um Zusendung von.................**Original-Loos I. Classe der königl. ung. priv. Classenlotterie** nebst amtlichen Plan.

Der Betrag von. fl.................. } **ist per Nachname zu erheben.** / **folgt durch Postanweisung.** } Was nicht gewünscht bitte zu durchstreichen

Genaue Adresse.

....

....

....

„Motto“.

Dacă doresci, ca mândra fortună
Póme de aur sĕ-ţi dăruiască:
Sus, cu grăbire 'n a ei grădină
Sĕminţe-aruncă, ca sĕ 'ncolţéscă.

Şi acésta nu e pur fantasie,
Căci a ḑeiţei mare-inspirare
La încercarea în loterie
Aduce adesea avere mare!

Losuri de clasă la a III. loterie

se află în mare alegere de numeri la

cassa de bancă

NUSSBĂCHER & BEER, Braşov.

Câştigul principal în casul cel mai favorabil

un MILION Coróne.

Preţul: $^1/_1$ = fl. **6.—**, sau Lei **12.70**, $^1/_2$ = fl. **3.—**, sau Lei **6.35**, $^1/_4$ = fl. **1.50**, sau Lei **3.20**, la comande prin postă cu 30 cr. sau 70 bani mai mult.

Prospecte gratis. [199] 3—5

Redactor prov. **Dr. Elie Cristea.**

Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 119 Sibiiu, Joi, 29 Octobre (10 Novembre) 1898. *Anul XLVI.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:

Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare

Tinerimea academică.

Se împlinesc sěptěmâni, de când junimea nóstră, care studiézā la facultatea de drept din Oradea-mare, este deoparte obiectul atenţiunii publicului român, érā de altă parte ţinta, spre care se îndreptézā săgeţile veninóse ale ḑiaristicei maghiare, cu deosebire însě a foilor mai locale.

Am înregistat până acum din lipsa de spaţiu numai cronici scurte asupra acestei chestiuni, rĕmânênd, ca sĕ descoperim cetitorilor şi vederile nóstre, ceea-ce o facem acum, când afacerea s'a mai domolit.

Nu esistă învinuiri mai grave ce s'ar putea face unei tinerimi academice, ca şi cele-ce ḑilnic le debutézā jurnalistica jidovită, deja de mult dedată a face dintr'un ţinţariu — armăsariu mai ales atunci, când este vorba despre vr'o chestiune de interes românesc. Jurnalistica acésta neconscienţiósă şi tendenţiósă, dă primul impuls, umflă binişor lucrul şi astfel — luând avênt pe aripile opiniunei publice — sĕ formézā din el în urma urmelor o mirozenie fabulósă.

Aşa a fost casul cu tinerii ascultători de drept din Cluj. Ḑiarele de acolo bucinau urbi et orbi despre marea „obrăznicie şi tradare valahă“, care a degenerat într'atâta, încât a sdrobit în ţanduri însuşi chipul respectatului nostru monarch, atribuindu-se acelor tineri luarea din cuiu a chipului şi furiósa lui sfărîmare.

Pentru ómeni cu creeri neînferbêntaţi de ură faţă de neamul nostru mult prigonit, acest lucru dela început era de necreḑut; ér acum şi cercetarea nepărtinitóre a constatat, că tótă afacerea a fost o fabulă, născută din împregiurarea, că unul dintre tinerii adunaţi la un pocal de bere, în şirul discuţiunii pacînice — făcênd un gest — lovesce din întâmplare icóna Maiestăţii Sale şi astfel i-se sparge sticla. Atâta e tot.

Intre astfel de împregiurări, nu-i mirare, că casul tinerimei academice din Oradea-Mare a fost luat o desvoltare neprevĕḑută. E destul ca 3—4 colegi sĕ se întrunéscă într'o óră de recreaţiune la locuinţa unuia din ei, sĕ cetéscă o fóie română ori sĕ cânte chiar un cântec românesc, sau ca tinerii români, sĕ se adune la o sérā de cunoscinţă, şi sĕ petrécă câteva óre în discuţiuni nevinovate, ca mâneḑi sĕ se pótă descoperi lumei un mare complot secret, în care s'au făcut pregătiri pentru o organisare estinsă, şi tóte aceste cu scopul „infernal“ de a scóte patria din ţîţîni şi a o arunca în braţele inimicului închipuit.

„Acésta este *tradare ţăţişe*“ — strigă „Arad és Vidéke“, — „care nu póte rĕmânea nerĕsbunată.

„Nu e permis a suferi, ca nisce necopţi“ etc. Agitatorii trebue traşi în cercetare disciplinară pentru tradare de patrie! — esclamă toţi.

Nimíc nu îndică mai bine „gravele pĕcate“ ale tinerilor nostri, pentru cari se cere osândă aspră asupra capului lor, decât însaşi rugarea tinerimei adresată către corpul profesoral şi prin care ei inşişi pretind introducerea cercetării disciplinare în contra lor.

Etă-o:

Onorat corp profesoral!

Ne permitem sĕ atragem atenţiunea Onoratului corp profesoral, cumcă pressa maghiară, („Egyetértés“ 21 Octomvre „tràdare“; „N. Váradi Napló“ N-rii dela 19, 21 şi şi 22 Octomvre; „Tiszàntul“ 20 Oct. „complot“; „N. Várad“ n-rii 20, 21 şi 23 Octomvre, şi alte ḑiare, pe cari ţinem de prisos a le mai cita), ne acusă, că am complota în dosul uşilor încuiate, că nutrim ură de rassă, că trădăm patria.

Tot aceste acuse nì le-a repetat în 22 Octomvre p. m. un public tumultuos în frunte cu tinerii academici maghiari, adaugênd şi argumente faptice: óuĕ şi petrii.

Mai înainte, în 20 Octomvre, tinerimea academică maghiară a ţinut chiar o adunare după tóte formalităţile, în care ne ridică cu seriositate aceleaşi acuse.

Tinerimea maghiară dela celelalte şcoli superióre încă se alătură pentru a-ne acusa.

Şi, nu numai că suntem acusaţi într'un cerc restrins, ori înaintea pubicităţii, ci s'a adus şi o hotărîre, ca sĕ fim denunţaţi forurilor competente.

Nu aşteptăm denunţare!

Ne presintăm inşine înaintea forului nostru disciplinar şi ne mărturisim pĕcatele, ne denunţăm noi:

Nu ne sfiim sĕ vorbim limba nóstră dulce în ori ce loc şi în faţa ori şi cui.

Cetim literatura limbei nóstre, cetim ḑiare românesci.

Aranjăm conveniri colegiale.

Incepem cu serate de cunoscinţă.

La aceste ocasiuni roştim vorbiri naţionale.

Aranjăm concerte de caracter naţional românesc.

Am puté dórā sĕ urmăm încă seria pĕcatelor nóstre, dér nu ne îndoim, că acésta ocasie ne va reveni.

Unele dintre acusele ce ni s'au ridicat, sunt de atare natură, încât am fi nisce nemernici, décă le-am merita, ér décă le am suferi pe nedrept, am fi laşi.

In faţa acestor acuse cerem: sĕ se dovedéscă întru cât suntem pĕcătoşi şi întru cât merităm sĕ fim pedepsiţi pentru păcatele nóstre.

Onorat corp profesoral! Vĕ rugăm respectuos, dér cu tótă hotărîrea şi irevocabil, ca pentru motivele espuse şi în interesul integrităţii reputaţiunei nóstre, în interesul restabilirei relaţiunilor naturale în sînul academiei, sĕ se ordoneze în contra nóstră cercetare disciplinară.

Oradea-Mare la 27 Oct. 1898.

Demetriu Lascu, Augustin Mircea, Emiliu Costea, Desideriu Tempelean, Vasiliu Gheţie, Coriolan Stee, Duşan Spariosu, Iuliu Luchiciu, Isaia Ardelean, Iustin Mărşieu, Iustin Petruţiu, Nicolau Schiau, Nicolae Diţu, Nicolae Kőváry, Leontin Boroş, Victor Creţ, Valer D. Bercian, Afesandru Pop, Aurel Petrovici, Vasile Nicoruţia, Iosif Iacob, Mihail Spăriosu, George Novacoviciu, Al. Aciu, Corneliu Antal, Cornel Iancu.

Ori-cine póte deduce din acéstă mărturisire şi cerere, că junimea învinuită nu are alt pĕcat, decât ţine — precum trebue s'o facă — la fiinţa sa românéscă şi la tóte notele specifice, cari o compun; şi te cuprinde mirarea, cum mai este cu putinţă, ca în acest timp al redeşteptărei popórelor, sĕ se împedece lumea de asemenea manifestaţiuni naturale?

Cine urmăresce desvoltarea vieţii popórelor, acela de sigur a trebuit sĕ afle ce rol important are tinerimea mai ales la generalisarea idealurilor unui popor, şi se admire vĕḑênd, cum sângele cald eşit din inimile tinere a sciut sĕ propage în cele mai estreme arterii ale popórelor, entusiasmul pentru idealuri. Chiar şi escesele în cari ar impinge une-ori sângele tiner, ce bate mai repede, sĕ judecă de tótă lumea cu bunăvoinţa dictată de argumente raţionale şi cumpĕtate. Ce om cuminte nu-'şi reamintesce timpul auriu al fericitei tinereţe? Ce om cuminte va dejudeca virginalul entusiasm al tinerilor, cari — încă lipsiţi de esperienţa amarelor descepţionări — iau avênt spre scopul propus, fără considerare la greutatea drumului şi la suportarea ei?

Monumentala operă a nemuritoriului Schiller ne dă o nimerită caracterisare a tinerimei în cuvintele: „**Wär' ich besonnen, hiess ich nicht Tell**“. Junimea n'ar fi junime, dacă ar începe acţiunile ei cu o mie de cumpăneli şi considerante, împedecându-se de tóte eventualităţile, cari adese-ori slăbesc la cei mai în etate forţa iniţiativei ori zădărnicesc acţiunea începută spre dauna celor mai bune intenţiuni şi celor mai nobile scopuri.

Numai bucura se póte deci un popor, când vede, că în tinerimea sa stă aprinsă schinteea divină a entusiasmului pentru o causă ideală. Un popor, al cărui tinerime nu este patul cald pentru desvoltarea neîmpedecată a idealurilor, este perdut.

Nevinovăţia şi curaţenia purcederei motivézā chiar trecerea cu vederea şi scusarea eventualelor deviaţiuni escesive. Aşa este lucrul aiurea.

Dar în casul mult ventilat al junimei române din Oradea-mare nu este vorba de escese, de aberaţiuni, ci totul se învêrte pe basa celor afirmate până acuma, pe lângă descoperirea împrejurării, că tinerii nostri ţin la limba lor şi la atribuţiunile naţionale ale neamului lor. Óre atmosfera saturată de idei naţionale, în care trăim şi respirăm, sĕ nu înfluinţeze şi asupra lor?

Timpul recent ne-a presentat esemple, când pentru chestiuni de colorit naţional, bărbaţi serioşi şi cărunţi şi-au perdut cumpătul, făcênd în focul discuţiunii us chiar şi de pultul bancelor din parlament! etc.

Nu e acum ridicul, ca într'un astfel de timp sĕ faci gură şi agitaţie în jurul chestiunii, că tinerimea academică română dela Oradea-mare s'a întrunit la o sără de cunostinţă şi a ţinut în tótă liniscea vorbiri de natură naţională? Curat ridicul, ca pentru un astfel de lucru de sine înţeles şi nevinovat, se mobilisezi corpul profesoral, ba chiar şi guvernul ţĕrei!

Ca multe alte casuri, aşa şi acésta este cu o dovadă mai mult, că: *ca la noi nicăiri.*

Condolenţe

din incidentul morţii I. P. S. Metropolit Miron.

Ilustrităţii Sale dlui Dr. Ilarion Puşcariu, archimandrit şi vicariu archiepiscopesc în Sibiiu.

Ofenbaia, 21 Oct.

Preoţimea şi credincioşii din protopresbiterat, cunoscênd grava situaţiune ce s'a creat bisericii din incidentul rĕposării prea bunului nostru archiepiscop şi Metropolit Miron, — sunt cuprinşi de adânc doliu faţă de întréga biserică.

Danciu,
protopresbiter.

Parastas în Cernăuţi

pentru

sufletul fericitului Metropolit Miron.

Cernăuţi, 25 Oct. v. 1898.

Stimate d-le Redactor!

După-cum anunţasem, aḑi în 25 Octombre v. a avut loc în biserica seminarială din Cernăuţi un parastas solem pentru sufletul fericitului nostru Archiepiscop şi Metropolit Miron Romanul. După finirea sftei liturgii celebrată cu rară pompă de P. C. S. Michail Dracinschi, rector seminarial şi staurofor, asistat de Sânţiile lor dl Dr. Teodor Tarnovschi, decanul facultăţii teologice şi dl Stefan Marian, prefect seminarial, precum şi dl Michail Boca, diacon — a urmat celebrarea parastasului.

Indată la începutul actului înălţător, rosti distinsul orator Dl Dr Teodor Tomoschi o cuvêntare scurtă, însĕ plină de efect, în care făcù cunoscut publicului distins, ce onorase cu presenţa sa actul de pietate, incidentul, din care ne-am adunat a ridica rugăciuni la Părintele ceresc; espuse greutatea diregătoriei archieresci şi multele obstacole, ce le-a întimpinat Înaltul defunct întru realisarea intenţiunilor sale nobile pentru prosperarea şi binele bisericei şi naţiunei nóstre, sfîrşind cu o rugăciune pătrunḑĕtóre, pentru odihna sufletului rĕposatului Metropolit şi pentru înaintarea în spiritul ortodocs a ascultătorilor de teologie de origine din Ungaria şi Bănat.

Presenţi au fost: I. P. C. Sa Archimandritul mitrofor Miron Călinescu, consilier consistorial, corpul profesoral a facultăţii teologice, Dl Eugeniu Neşciuc, secretar consistorial, membriĭ redacţiuniĭ fóĭei „Patria“ în frunte cu dl director Dr. Valeriu Branisce, ascultătorii de teologie din Ungaria şi Bănat în corpore, mai multe dómne şi domni din societatea cernăuţiană.

Cântările liturgice şi funebrale au fost esecutate de corul elevilor seminariului archidiecesan.

Pe lângă esprimarea adênc simţitei nóstre mulţămiri faţă de acei Domni cari au contribuit prin ajutorul lor benevol la manifestarea actului nostru de pietate faţă de prévrednicul nostru fost Mitropolitul Miron Romanul, rugăm pe Tatăl Atotţiitorul, ca luând aminte rugăciunile nóstre, sĕ dee defunctului Mitropolit, odichna binemeritată.

Teodor Botiş,
stud. theol.

Revistă Bisericéscă.

Sêrbii către Maiestatea Sa.

Am amintit, sub acest titlu, în numĕrul nostru 115, că Conferenţa membrilor congresului bisericesc sêrbesc, a hotărît înaintarea la Maiestetea Sa a unui memorand în afacerea pedecilor ce se pun mereu lucrării congresului şi că Memorandul s'a şi espedat subscris de 59 membri ai congresului.

Baronul Jivkovici, convocătorul conferenţei şi conducĕtorul ei, spune acum într'un articol publicat în „Sêrbobran“ din Agram, ce cuprinde memorandul-petiţie.

Petiţia e redactată în limba germană, şi într'ênsa membrii congresului arată, că după o pausă de mai mulţi ani, anul trecut a fost convocat congresul lor naţional bisericesc, însĕ fiind-că nu s'a conformat pretensiunilor guvernului, representate prin comisarul aceluia, în 6 August a fost pe neaşteptate şi pe timp nehotărît, amânat. Comisarul guvernului pretindea, ca înainte de tóte congresul sĕ desbată proiectul pentru „reorganisarea autonomiei“ bisericei naţionale sêrbesci, iar până nu va isprăvi cu acésta, alte obiecte sĕ nu fie admise în discuţiune la ordinea ḑilei. Congresul, care a stabilit ordinea de ḑi pe basa regulamentului sĕu şi între m-rginile legii, a voit sĕ resólve mai întâiu şi mai îngrabă cestiunile administrative, ce ani de ḑile fuseseră trăgănate, ca apoi sĕ-i rĕmână timp pentru afacerile legislative, între cari la locul prim opera organisării. Faţă cu acésta, comisarul guvernului a suspendat şedinţele congresului. Astfel activitatea a fost împedecată şi iarăşi a trecut un an în nelucrare.

Arată cum în urma acestora, mai mulţi membri ai congresului au ţinut la patriarchul câte-va conferinţe private cu scopul de-a încerca o înţelegere, dar fără succes. Impreiurarea acésta însĕ nu póte sĕ împedece activitatea legală a congresului, deóre-ce înafară de proiectul organisării „autonomiei“, congresul are multe alte afaceri importante, cari aştéptă fără amânare resolvare. La acestea se mai adauge, că articolului de lege IX din 1868, privitor la organisarea congresului autonom, care articul a servit ca basă a rescriptului prea înalt dela 20 Maiu 1897, congresul i-a satisfăcut prin mai multe hotărîri şi ordinaţiuni mai vechi ale sale, aşa că acum ar puté fi vorba cel mult numai de perfecţionarea acestor ordinaţiuni.

Petiţia atrage atenţiunea Majestăţi Sale asupra împregiurărei, că din causa ţinerei neregulate a şedinţelor congresului, nici nu s'a putut pune până acum la probă organismul autonom aprobat, şi peste care nu se póte trage aşa uşor dungă, nici se póte înlocui cu un organism, care sĕ stea în contrast cu desvoltarea naţională a bisericei sêrbesci şi cu progresul cultural al poporului sêrbesc.

Arată că o urmare a neactivităţii congresului este, că socotelile asupra averilor bisericesci, şcolare şi fundaţionale, n'au putut fi înaintate congresului *înainte* de-a se fi înaintat guvernului pentru control, precum prescrie regulamentul congresual, ci la pretensiunile repeţite ale guvernului, au trebuit sĕ fiĕ înaintate — direct acestuia!

Petiţia se încheie cu rugarea umilită şi leală càtră Majestatea Sa:

„Sĕ Vĕ înduraţi, Majestate, a dispune preagraţios, ca sĕ se continue şedinţele congresului, ce a fost amânat în 6 August 1897 pe timp nedeterminat, pe lângă respectarea dreptului congresului, de a-şi puté stabili însuşi ordinea de ḑi“.

Şi e subscrisă apoi de cei 59 membri, în frunte cu baronul Jivkovici, vicepreşedintele congresului.

Cunoscênd însĕ puterea cu care guvernul unguresc întrevine în astfel de casuri la Corónă în favorul părerilor şi ţinutei sale, sunt fórte puţini cei-ce pun vre-o speranţă în efectul acestei petiţii.

Făgădueli Sêrbilor.

Guvernul face Sêrbilor făgăduinţe, menite a'i îndupleca cum-va la „supunere“. Iată anume, ce cetim mai nou, în foile din Pesta:

„Majoritatea membrilor congresului sêrbesc, se sileşte acum sĕ restitue pacea şi înţelegerea între membri din cler şi mireni ai congresului (? ca şi cum nu s'ar înţelege destul de bine, încât afară de 4--5. toţi au subscris petiţia şi tot solidari s'au arătat în ţinuta lor!). Căci „oposiţia“ congresului întrevede aḑi şi ea, că stările de acum nu pot fi decât spre paguba poporului şi bisecei sêrbeşti, şi că la resultat nu vor sĕ ducă.

„Dacă „înţelegerea“ isbuteşte, *atunci deja în decursul acestei ierni, congresul va fi convocat de nou la Carloviţ, şi apoi e speranţă că afacerile vechi bisericeştí şi scolare, le vor putea odată resolva totuşi, în mod favorabil. Patriarchul doreste tare înţelegerea*“.

— Nou episcop sêrbesc la Neoplanta, precum înt'una cu făgăduelile de mai sus comunică ḑiarele maghiare, — va fi German Opacici, actualul administrator al episcopiei.

„Biserica Kalinderu“.

Este frumósă şi înălţătóre fapta de mai jos, pe care o aflăm descrisă pe scurt în ḑiarele din Bucureşti. Iată-o:

In 23 Oct. n. s'a reînceput cultul divin la *„Biserica Kalinderu“* din strada Dómnei (în Bucureşti). Archimandritul bisericei cuviosul Ignatie Sirianu a oficiat binecuvêntarea

Acéstă biserică a fost înfiinţată în anul 1841 *de familia Kalinderu*, care o şi întreţine de atunci, şi a fost acum reparată şi îmfrumseţată în mod fórte fericit. Lucrările începute în anul trecut s'au făcut de architectul Exner, de cunoscutul constructor Nae Andrei şi de pictorul Tache Ionescu, după programa alcătuită de dl I. Kalinderu.

Cuviosul archimandrit Ignatie Sirianu a lăudat familiile, care îşi perpetuéză amintirea meritelor prin fapte măreţe şi de iubire creştinéscă, cum este înălţarea şi întreţinerea unei biserici, care e acum o podóbă a Capitalei.

Dl I. Kalinderu a esprimat în puţine cuvinte mângăerea sufletéscă ce simte vĕḑênd, cum cu ajutoriul lui Dumneḑeu şi-a putut realisa creştinésca şi artistica dorinţă. A arătat mai ales cum exemplul dat dela înălţimea tronului de Marele Carol, înfiinţătorul sau reîntemeetorul atâtor biserici, şi de M. S. Regina ale cărei capo-de-opere de artă religiósă-naţională înfrumseţéză catedralele nóstre, a produs o eră de înflorire a artei religióse.

In cursul sĕptĕmânei precedente Inalt Prea Sfinţitul Metropolit Primat Iosif Gheorghian visitase sfântul locaş şi şi Inalt Prea Sfinţia Sa binevoise a îşi esprima prea înalta mulţămire, de frumseţa lui.

Din diecesa Caransebeş.

Indrumări Reuniunilor învĕţătoresti. Comitetul „Reuniunei învĕţătorilor români gr.-or. din diecesa Caransebeşului“ în şedinţa sa din 18/30 Octomvrie a luat pentru anul de gestiune 1898/9, între altele următórele dispositiuni principale:

Sub conducerea Preşedinţilor Despărţĕmintelor, de până aci, sĕ se efeptuéscă reconstituirea Despărţĕmintelor, conform §-lui 37. din statutele Reuniunei.

2. Despărţĕmintele Reuniunei spre a satisface dispositiunilor din §§-i 2 şi 36 din statute, vor avea a ţinea cel puţin dóuĕ adunări, şi în cât se póte ambulante, în cari membrii învĕtători sĕ discute asupra cestiunilor pedagogice, adecă sĕ ţină disertaţiuni şi lecţiuni practice ce privesc mai de aprópe şcóla şi învăţămêntul în şcólele nóstre poporale, în conformitate cu principiile din instrucţiunile pentru conferinţele învĕţătoreşti. Cu ocasiunea ţinerii de adunări, sĕ ia parte la propenerile practice ale respectivei şcóle poporale, şi după demiterea şcolarilor, sĕ discute şi sĕ facă critica şi observările de lipsă asupra propunerii respetivului învĕţătoriu, asupra disciplinei şi a ocupării de odată a tuturor claselor, ca aşa în pracsă continuă sĕ se lămuréscă mai multe din principiile pedagogice.

(După *„Fóia Diecesană“*)

Din diecesa Aradului.

Adunare învĕţătoréscă. „Reuniunea învĕţătorilor români dela şcólele poporale confesionale ortodoxe din protopresbiteratele I—VII“, este convocată de biuroul comitetului seu, dl Ioan Valentir, preşedinte, Demetriu Boariu, notariu, — la adunarea sa de tómnă, pe Marţi în 3/15 Novembre a. c. în comuna Socodor.

Sĕ va ţinea o prelegere practică cu copii din şcóla învĕţătorului Ioan Buştea din Socodor, apoi constituindu-sĕ învĕţătorii în şedinţă, sĕ lua în desbatere prelegerea ţinută şi se vor face reflecsii asupra ei. Raport despre starea cassei şi nouele incurgeri. Apoi va urma darea de samă a comisiunii alese pentru censurarea operatelor încurse la adunarea trecută, spre a fi recomândate şi cetite şi în adunarea generală; alegerea unei comisuni pentru censurarea operatelor nou încurse; cetirea temelor recomândate de comisie, eventual a tuturora; propuneri, interpelări şi diferite discusiuni didactico-metodice, la fine fixarea locului şi timpului adunării viitóre.

*

Intemeere de Convict. In 27 Oct. n. s'a ţinut la Ciacova o adunare de învĕţători conchemaţi şi întruniţi în scopul întemeerii unui *Convict*. Adunarea a succes peste aşteptare. Invĕţătorimea din părţile Torontalului, Făgetului, Belinţului şi Timişorii, a arătat frumos interes pentru idee şi adunare, şi peste 60 de învĕţători au venit la Ciacova de au luat parte.

Dl inv. Iuliu Vuia a presentat un proiect de statute privitor la convictul plănuit. După o matură desbatere şi cu órecari modificări, statutele s'au primit. In sensul lor în proiectatul Convict au sĕ fie primiţi copiii din părinţi gr.-or., preferindu-sĕ cei de învĕţători. S'a ales şi un comitet provisoriu de lucrare în interesul realisării ideii.

(După *„Bis. şi Şcóla“*)

Revistă Externă

Creta perdută pe veci.

Perderea pentru totdéuna a ostrovului Creta, este aḑi un fapt nu numai hotărît, ci şi împlinit pentru Turcia.

Puterile au silit-o pe Turcia, ca deşi învingĕtóre în rĕsboiul seu ultim, sĕ renunţe, de silă ca de voie bună, la stăpânirea asupra Cretei. Şi Pórta a renunţat.

Acéstă renunţare însĕ, sunt de mult temeri, că va produce o mare sguduire ín întreg imperiul şi o nemulţumire, ce sĕ se manifeste primejdios.

Pentru a se acoperi óre-cum pe sine în faţa opiniei publice, Sultanul a recurs la un şiretlic: face responsabil pentru renunţare pe guvernul seu, şi ca un fel de demonstrare, că el, Sultanul, nici n'ar fi mers de sine în acéstă cale, — va dimite guvernul cât mai curênd.

Ori-cum va fi, aḑi e fapt împlinit, că trupele turcesci s'au retras pe rênd şi ca neobservate, din Creta, şi marile puteri nu mai vor sĕ recunóscă „suveranitatea“ Sultanului asupra insulei, nici măcar ca simplă şi gólă formă, cum el le rugase, pentru-ca prin asta sĕ mulcoméscă în câtva agitaţiunea din lăuntru pentru acéstă perdere.

Spaniolii vênd Filipinele?

In cercurile diplomatice vieneze circulă svonul, că conferenţa de pace americană-spaniolă dela Paris, va ajunge în curênd la sfârşit.

Şpania, se spune, se învoieşte sĕ cedeze şi insulele Filipine Statelor Unite americane, în schimbul unei rescumpărări în bani. (Se ştie că nainte de rezboiu Americanii se îmbiau sĕ cumpere cu bani Cuba, şi o plăteau bine, dar pe Spania n'a lăsat'o „ambiţia“ la asta. Acum se vede c'a venit la alte idei mai bune, şi vinde, decât sĕ se mai zbată şi sĕ pérdă pe nimic póte. De altfel stirea nu e confirmată).

In urma acestora Uniunea americană va adresa puterilor o notă, prin care le va notifica, că după-ce a păşit prin nóuele cuceriri în şirul statelor coloniale, îşi schimbă ţinuta ei reservată

FOIŢA.

O insulă fericită.

Puţini au auḑit de insula Santa-Kilda, deşi nu e la capătul lumei şi deşi nu e cu totul populată, pentru-că, afară de nenumĕrate pasĕri de mare, are o populaţiune de... 70 de suflete.

Cu tóte acestea, insula Santa-Kilda e ca din poveşti, judecând după scrierea pe care ne-o face d. Kearton în *„Wide-Word-Magazine.“*

La 50 de mile spre nord-vest de Hebridele exterióre, se găsesce o grupă de patru insule: Santa Kilda, Doon, Borrera şi Soa, dintre cari cele trei din urmă nu sunt decât nişte enorme stânci, pe când Santa-Kilda, cea mai mare, are un mic golf accesibil pentru vapóre, şi, între stânci, o întindere óre-care de pămênt de muncă.

Când se ḑice că golful e „accesibil pentru vapóre“, e numai dintr'un punct de vedere teoretic, căci de fapt, un vênt grozav bate aprópe continuu pe cóstele insulei, ceea-ce face abordarea fórte anevoiósă în timpul celor trei luni de vară, şi cu totul imposibilă în restul anului. Aşa că, afară de lunile de vară, locuitorii din Santa-Kilda trăesc absolut isolaţi de restul lumei.

De altfel, chiar vara, abia din când în când câte un vapor reuşeste sĕ ancoreze la dênşii.

Anglia, de care depind în mod oficial, i-a lăsat din causa acésta în părăsire. Nici un funcţionar nu-i supără cu visitele. Ei forméză propriu ḑis o mică republică independentă, şi nimic nu e mai curios decât tabloul vieţii fericite şi liniştite, pe care o duc aceşti locuitori, între valurile cóstei şi zidul stâncilor.

Republica lor are particularitatea, că e cârmuită de o — regină!

Ei aleg ca „regină“ pe cea mai frumósă dintre fete şi îi păstréză acest titlu până în ḑiua căsătoriei: măritată, ea redevine cetăţénă, şi o altă fată e aleasă în locu-i.

Acéstă încântătóre „regalitate“, nu împedecă însĕ pe locuitorii din Santa-Kilda, sĕ trăiască sub un regim din cele mai democratice.

Toţi bărbaţii din insulă, tineri şi bătrâni, sĕ adună în fie-care diminéţă, în lunga stradă a satului. Aci discută afacerile locale, sĕ înţeleg asupra împărţirei muncei pentru ḑiua întrégă, şi după o jumĕtate de óră de deliberare, „ridică şedinţa“, gata sĕ reia a dóua-ḑi o desbatere întreruptă.

Principala lor ocupaţiune e vênătórea de paseri de mare. Ei o fac în tovărăşie, şi séra împărţesc tot ce-au vânat ḑiua.

Natural că la dênşii banii nu se cunosc Drept monedă servesc „paserile“, în tóte schimburile de cari pot avea nevoe.

Femeile muncesc la câmp, pe când bărbaţii se ocupă cu vênătórea. Tot ele supraveghiază animalele, şi sunt obicinuite, din tinereţe, sé întindă laţuri paserilor de mare.

In toţi anii un grup de fete tinere e condus în insula Borrera, unde rĕmân singure în timp de mai multe sĕptĕmâni, într'un fel de peşteră săpată în stâncă.

Ele învaţă acolo obiceiurile păsĕrilor de mare cari sunt fórte numeróse în acéstă insulă. Când se întâmplă ca vre-una dintre ele sĕ se îmbolnăvéscă, un foc aprins pe o stâncă previne pe cei din Santa-Kilda, cari vin în ajutor.

Trebue sĕ adaugăm în fine, că bărbaţii se ocupă cu cusutul, cu broderiile, etc.; Ei fac rochii pentru femeile lor, cari, în timpul acesta, lucréză pămêntul.

Şi viaţa acésta urméză an cu an, esact aceeaşi de vre-o douĕ veacuri.

Singura limbă întrebuinţată, e vechiul dialect galic, păstrat în tótă puritatea sa.

Vechile mode au fost deasemenea păstrate neatinse dealungul anilor.

Femeile se îmbracă cu rochii de colóre deschisă şi adesea împodobite cu bijuterii archaice.

Nici în ce priveşte vînătórea şi pescuitul, nici în ce priveşte navigaţiunea, locuitorii din Santa-Kilda n'au consimţit nici odată sĕ schimbe procedeele moştenite din vécurile trecute.

Deşi primesc cât pot mai bine pe străinii cari vara se gândesc sĕ-i visiteze, în fundul inimei însĕ doresc, ca valurile sĕ-i reţină departe de însula lor!..

De alt-fel, un singur lucru îi póte zugrăvi mai bine: de obiceiu sănĕtoşi, ei nu cunosc de cât o singură bólă, un fel de influenţă care îi găseşce, regulat vara, când vin străinii în insulă. Ei numesc bóla acésta „guturaiul strĕinilor“ şi sunt îngrijaţi de apariţiunea ei cu câte-va luni mai nainte.

Vn.

din trecut și în viitor își va valìdita și ea înfluința asupra chestiilor universale ce o vor privi.

Va „mijloci“.

O telegramă din Petersburg, dela 6 Nov. n. și pe care o luăm după foile unguresci, sună în următorul chip:

„Aici circulă svonul, că Impĕratul *Wilhelm*, a avut înainte de plecarea sa în călĕtoria în Orient, o întrevorbire cu consulul rusesc dela Berlin. Impĕratul s'a învoit, cu acéstă ocasiune, la aceea, ca principele grecesc George, sĕ fie guvernor al insulei Creta — *și a promis, că va mijloci ca și Austro Ungaria sĕ se învoiéscă !*“

Se vede dară, că în chestii mari de politică esternă n'are cineva decât sĕ câștige odată pe Impĕratul Germaniei pentru un lucru, apoi de Austro-Ungaria habar sĕ nu mai aibă, că Impĕratul promite el însuși, că Austro-Ungaria va „mijloci“ el sĕ se învoiască (și dacă până aci nu s'a învoit).

De ce nu spune de-adreptul va „poruncì“, în loc de „mijloci“?

Alianța turco germană.

„Frankfurter Zeitung“, care el a dat întâi versiunea incheierii unei alianțe germane-turcesci cu ocasia petrecerii Impĕratului Wilhelm la Constantinopol, — spunea că de altfel dă știrea numai sub reservă.

„Norddeutsche Allgemeine Zeitung“ din Berlin, ḑiar apropiat de guvern, luând notiță despre svon, adauge: Bine a făcut numitul ḑiar că a dat știrea numai cu reservă, pentru-că acéstă publicație, în cel mai bun cas, este un product al fantasiei.

Din ROMÂNIA

(*Inzestrarea unei școli, cu prețiósă bibliotecă*). Principele Constantin Basarab Brancovénu, mare proprietar în județul Olt din România, a înființat pe spesele sale, o prea frumósă bibliotecă la școla din comuna rurală Coténa, înzĕstrându-o chiar dela început cu 1000 volume, cărți de sciință de mare preț!

*

(*Financele Bucureștilor.*) Exercițiul budgetar 1897—98, al comunei București, a dat un excedent de mai multe sute de mii de lei, cu tóte că veniturile accizelor, din taxele pe vinuri, au fost excepțional de mici, din causa relei recolte a viilor.

Consiliul comunal, în ședința sa dela 8 Nov. n. a avut sé se pronunțe asupra repartisărei acestui excedent.

Întru amintirea eroilor independenței României.

Ministrul cultelor și instrucțiunei publice din România, a luat inițiativa întocmirei unor *tabele a ostașilor morți în rĕboiul pentru independență, din 1877—78.* — spune „V. N“.

Tabela a apărut ḑilele acestea intr'un frumos volum. Ea cuprinde numele acelora *cari au murit*, fie pe câmpul de luptă fie prin ambulanțe și spitale, în timpul rĕsboiului, fie pe la casele lor puțin în urmă după rĕsboiu, din causa rănilor sau a degeràturilor.

Adunarea numelor acestor ostași s'a făcut într'un timp de aprópe un an de ḑile prin revisorii școlari și prin învĕțătorii sătești, cari au fost ajutați în cercetările lor de primari, de preoți, de ómeni mai în vêrstă de prin sate, de familiile și de rudele celor căḑuți în rĕsboiu.

In stabilirea numelui s'a căutat a se pune, ca prenume, numele pe care l-a avut mai mult timp familia, din care ostașul a făcut parte, sau porecla care s'a transmis mai mult timp din tatà în fiu. Acésta, ca sĕ se cunóscă și sĕ se distingă mai bine ostașul, și ca numele lui sĕ devie óre-cum legendar în micul cerc de ómeni, în care și-a trăit tinerețea înainte de a pleca la rĕsboiu.

In unele centre mai mari de populațiune, aflarea numelor celor morți în rĕsboiu nu s'a putut face prin corpul didactic, din causă că aducerea aminte a acestor ostași a dispărut mai curând în aceste centre mai mari de populațiune! Numele lor însĕ s'a luat din tabela trecută la sfârșitul operei „Istoricul rĕsboiului din 1877—1878“.

Tot din aceeași tabelă s'a luat și *numele celor din județele Basarabene*, din Cahul și Ismail (cari s'au luptat pentru neatârnarea României, apoi au căḑut sub jug muscălesc...).

Cu numele ostașilor din fiecare comună s'a tipărit câte un tablou în mai multe esemplare, cari s'au așeḑat în tóte școlele și bisericile comunei respective. Tabloul tipărit pe hârtie și lipit pe carton gros, cuprinde pe margini, deoparte și de alta, în formă de corónă și în culori naturale, dóuĕ cununi, una de laur și alta de stejar. Cununa este legată în partea de jos cu o panglică tricoloră, iar în partea de sus, la îmbinarea celor dóuĕ ghirlande, sunt. așeḑate dóuĕ steaguri naționale, prinse în ghiare de vulturul românesc, care-și ia avêntul!..

In mijlocul corónei sunt tipărite numele ostașilor cu gradul și cu regimetele sau batalióne din cari au făcut parte.

S'a dat apoi ordine învĕțătorilor, sĕ caute la tóte ocasiunile sĕ întipăréscă în mintea și inima școlarilor numele ostașilor din comuna lor, arĕtându-le vitejia ce au desfășurat întru apĕrarea patriei.

Noutăți.

Pentru congres. Colegiul I. electoral preoțesc din Sibiiu, a ales aḑi, Joi, de deputat la congresul național-bisericesc electoral, pe Reverendissimul domn Dr. Remus Roșca, director seminarial și protopresbiter.

*

Nemulțumiri în statul major al armatei. Decisiunea monarchului, de a delătura statua eroului *Hentzi* din Budapesta, *a produs,* spun chiar și ḑiarele maghiare, *mari nemulțumiri în cercurile înalte militare vieneze.*

Lueger a atacat viu pe Maghiari în ședința dela 8 Nov. a consiliului capitalei împĕrătești Viena, pentru pretensiunea lor de a îndepărta statua. Se spune că a făcut'o, avênd la spate statul major al armatei.

M. Sa, pentru liniștirea spiritelor, dă ḑilele acestea un prea înalt ordin de ḑi către armată, explicând lucrul și liniștind statul major.

E bătătóre la ochi coincidența între aceste lucruri și între vestea ce vine în același timp și ca din senin, că *ministrul de rezboiu al Monarchiei, Krieghammer, va abḑice dela postul seu îndată după iubileul Monarchului!* Asemenea și ministrul de Landwehr austriac!

*

Scumpirea parțială a prețului zonelor pe căile ferate. Semioficiosul „Bud. Tud.“ află, că comisia de tarife a căilor ferate, a ținut la 4 Nov. ședință în Pesta și a desbătut numeróse chestii privitóre la transportul pe liniile ferate. Intre altele a hotărît modificarea parțială a înlesnirilor după zone, prin aceea, că prețul de transportare a bagagiului, sĕ fie urcat.

Iar acéstă „modificare“ n'ar fi stând dintr'altă, decât din ridicarea taxelor pentru bagage *de patru ori mai sus,* de cum aḑi sunt, după tariful de zone. Un bagagiu, pentru care aḑi dai dela Pesta la Fiume *4 fl.*, ai sĕ-'l plătești cu *16 fl.*

Cumularea bagagelor încă sĕ fie oprită: fie-care bucată de bagagiu, are sĕ fie mĕsurată separat, și plătită separat.

Ședința s'a ținut sub președința ministrului de comerciu, baron Dániel, fiind presenți și consilierii Wekerle, Lukács, Hieronymi etc.

Membrii comisiei, cari nu-'s oficianți, se spune că au fost așa de surprinși de propunerea făcută și de primirea ei, încât ar fi părăsit simplu ședința în semn de nemulțămire! Dar conducĕtorii trenurilor, cari, se vede, simt și sciu că nu es la socotélă, au mers nainte.

Și asta tocmai acum, când e sĕ se desvĕluc statua, pe care marii neguțători, cari ei au fórte mult de plătit sub acest titlu pentru ei și voiagiorii lor, au comandat'o pe spesele lor, fostului ministru Baross, întroducĕtorul tarifelor după zone!..

*

Un mare proprietar ungur, Zsembery dela Nitra (comit. Hont) și-a lăsat prin testament cele cinci mii de jugĕre de pĕmênt, în preț de *un milion floreni*, tóte „Kulturegyletului“ din Ungaria nordică!

*

Cor bisericesc în Brașovul-vechiu. Aflăm cu bucurie, spune „Gazeta“, că harnicii Români din Brașovul-vechiu, sub conducerea noului lor preot, dl Maximilian, au luat hotărîrea seriósă de-a înființa un cor bisericesc al lor. In scopul acesta au apelat la concursul d-lui profesor de musică din loc, T, Popovici, care, după cum aflăm, cu plăcere a luat asupră-și sarcina înființării corului și înstruirei coriștilor. Corul va fi compus din înșiși parochienii, bărbați și femei, tineri și bĕtrâni. Fiind numĕrul parochienilor destul de mare nu încape îndoélă, că se vor găsi destule elemente pentru a puté întemeia cu timpul un cor bun și puternic. Calea, pe care au plecat Românii brașovecheni, e cât se póte de îmbucurătóre. Lipsa unui cor pentru biserica română din Brașovu-vechiu este, în adevĕr, fórte simțită, mai ales fiind-că e și genant, ca tocmai într'un oraș ca al nostru biserica unei poporațiuni atât de numĕróse, sĕ fie lipsită de cor. Nu ne îndoim, că și în acéstă laudabilă nisuință a lor, Românii brașovecheni vor întêmpina simpatia și sprijinul fruntașilor români din orașul nostru, mai ales fiind-că acum la început vor avé și mare trebuință de acest sprijin.

*

Fișpan la Deva, pentru comitatul Hunedórei, precum am amintit încă, a fost luat în combinare contele Nicolae Bethlen, pro tonotarul comitatens din Torontal. Fóia oficiósă a publicat deja în 7 Nov. autograful preaînalt, prin care contele e numit comite suprem al comitatului Hunedórei.

In același numĕr se publică autograful, prin care la Pojon e numit, în locul lui Iuliu Szalavszky, de comite suprem baronul Dionisiu Vay.

*

Americanii — Francezilor. In portul mare și strălucit al New-York-ului, stă superbă „Statua Libertății“, o statuă uriașă, avênd în mâna dréptă o faclie mare ridicată spre ceriuri și arḑênd. Făclia e în fapt o lampă electrică cu un reflectator puternic. Statua e un adevĕrat turn de iluminare, trimițênd în nópte până fórte departe pe mare, lumina faclei sale.

Americanii au căpătat acéstă statuă, cadou dela Francezi.

Acum, din încidentul exposiției universale dela 1900 la Paris, Americanii vor sĕ se revanșeze. S'a constituit o comisie, care sĕ desvelue in timpul exposiției, o statuă la Paris lui *Lafayette*, marelui francez, care a fost soț de arme lui Waschington.

Mac-Kinley, președintele Statelor, a primit cu multă plăcere ideea și a felicitat viu pe președintele comisiei constituite. Statua va fi desvelită în Paris la 4 Iuliu 1900 în ḑiua aniversării independenței Statelor-Unite.

Se asigură, că statua va fi ceva cel puțin așa de măreț și superb, ca statua libertății din portul New-York, cu care Francezii i-au surprins pe Americani.

*

Naționalism și în sport!.. In „P. N.“ dela 7 Nov. cetim următórea noutate, pe care ḑiarul maghiar o dă cam cu gură acră:

„Din Neoplantă ni sĕ scrie: Reuniunea bicicliștilor a arangeat pe Duminecă o emulațiune între Palanca-germană și Neoplantă. Timpul nefavorabil însĕ a zădărnicit emulația. Și e tristă realitate, că chiar și în acésta reuniune curat de sport, s'a întrodus politica de naționalitate. Deja cu o sĕptĕmână nainte, mari placate vesteau că góna proectată nu se va putea ținea in 6 Nov. Anunțarea a apărut în 3 limbi. In partea sêrbéscă însĕ, era scris ungurește: „Német-Palánka“. Președința Reuniunii a observat acéstă scriere a locului, numai pe placatul tipărit gata și pentru asta a luat jos tóte placatele și a lipit peste numirea unguréscă, pre cea sêrbéscă: *„Nemecki-Palanca“ !*

*

De n'o spunea, nu se știa!... In numĕrul sĕu dela 8 Nov. „Magyar Àllam“, una dintre foile cari prin tiparul seu tocit se presinta mai respingĕtóre pentru cetitor, — schimbându-și literile cu alte nóuĕ, simpatice, plăcute, vestește pe cetitorii sĕi despre acest „eveniment“ cu următórele cuvinte:

„Acelea dintre mijlócele ajutătóre ale luptelor nóstre catolice, cari jócă mare rol în technica tipografică a foii, literele, în urma apăsării ḑi de ḑi a mașinei, s'au tocit după o folosință de trei ani, deci a trebuit sĕ le schimbăm cu altele.

„Onorații nostri cetitori pot vedea din numĕrul present, avantagiósa schimbare, dar putem constata cu o cale, că ținuta nóstră, neînduplecată în propoveduirea politicei independente catolice și în apărarea ei, — nu s'a schimbat“....

Mare lucru! Adecă sĕ putea *și* sĕ se schimbe de-odată cu literile?

*

Aetna vrea sĕ urmeze Vezuvului. Din Catania se vestește, că în ținuturile din jurul muntelui Aetna se aud de mai multe ḑile vuete năbușite suterane, și s'au simțit și cutremure de pământ. Intre locuitorii din jnrul muntelui e mare spaima și multe famili se refugiéză. Locuitorii din comunele Caltagirona, Rometa, Linguaglossa și altele din jur, de teamă dorm pe câmp, unde și-au ridicat corturi. După tunetele și vuetele puternice ce se aud, se aștéptă o esplosie teribilă!

*

Și-a luat repede pedépsa. Intr'un cupeu de clasa I. pe un tren accelerat ce mergea dela Köln la Ostende, călĕtorea o damă singură. La așeḑarea în cupeu, și-a pus lângă sine tașca de călĕtorie, în care avea giuvaere și hârtii de valóre, în sumă mare, și-apoi privea îndiferentă lumea din afară, prin feréstră. Când trenul părăsea tocmai orășelul Hever, în apropiere de Mecheln, conductorul trenului auḑi signalul de primejdie, și opri îndată trenul. Signalul venea din cupeul damei singuratice, pe care o aflară acolo amețită. După ce și-a revenit în fire, a povestit, că nainte cu câteva minute, un domn a întrat în despărțĕmêntul ei, și cu o lovitură bună de pumn la o lature a capului, a amețit'o, apoi luându'-i tasca, a sărit cu ea de pe tren! Indată au luat în cercetare linia înapoi, și nu departe au și găsit pe hoțul, — mort! Când sărise de pe tren, avêntul l'a isbit cu capul de un stâlp de telegraf cât și-l'a crepat până la creeri. Tașca era lângă el, neatinsă.

VARIETĂȚI

„János-borbát“.. Cine nu cunósce tipul neblezniculuì „János-borbàt“, personificarea hăbăuciei, aflătóre sĕ vede în esemplare prea dese și prea splendid „desvoltate“ printre Sĕcui și Unguri tip atât de spiritual persiflat de pișcătórele nóstre anectode porale? Ai crede că firea batjocoritóre a Românului a creat aceste tipuri atribuite poporului unguresc. Celui ce ar presupune însĕ exagerare în aceste anecdote, îi punem nainte următórea *întêmplare adevărată*, descrisă de „Országos Hirlap“ alui Mikszáth Kálmán, literat maghiar și deputat Bánffyst, în Budapesta. O aflăm în numĕrul dela 7 Oct. n. c. al numitei foi, la noutățile ḑilei.

Bătrânul *Àdám Gál* din Száldobágy, spune „Orsz. Hirl.“, a dus la târgul dela Oradea-mare doi mânzi frumoși. I'a și vêndut cu preț bun.

Avênd bani a întrat într'o boltă sĕ cumpere vre-o fluierice de zăhar la nepoțelul. Boltașul tocmai scria ceva pe o hârtie roșietică.

Intrând omul, a lăsat scrisul sĕ-i dee ce-i trebue.

Până sĕ-'i aducă însĕ fluericile, Ádàm Gál a șters hârtia roșie, punêndu-o în buzunar!.. A plecat apoi repede. In strada vecină a scos-o, sĕ vadă cu ce s'a procopsit? A silabisat și a aflat că e — Mandat postal! Bravo, și-a ḑis, uite în colțul de jos e scris Wien, așa-dar asta merge tocmai la Viena, unde feciorul seu Mișka, slugește la cătane! O sĕ trimit feciorului niște parale, că la cătană dómne bine-i prind niște crețăruși. Pe mandat era deja scris 8 fl. Fie dară 8 fl., și-a ḑis luminatul Iánoș borbát. Și a scris pe cupon, că „Adám Gal din Száldobàgy trimite banii ăștia fiului sĕu“. Că ce era incolo scris pe mandat, n'a mai putut ceti, că era — nemțește! A pus banii la poștă. A căpătat însĕ scrisóre într'un târḑiu, că fecioru n'a primit banii. S'a dus cu fața îngrijată la postă iară:

— E pricină domnule! Nu mi-ați trimis banii la fecior!

— Ce fel de bani? întrebà funcționarul.

— Iacă ăștia! Și scóte ricipisa.

Oficialul postal, cetind recipisa întrebà:

— D'apoi nu capeți d-ta fóia“?

— Ce fel de fóie?

— D'apoi fóia nemțască, la care ai trimis banii?

— Eu bani la fóie? și încă la una nemțască?

—Da, da, la „Neue Freie Prese“!

Țeranul ungur sta hăbăuc. Cu mult greu au putut scóte dela el cum ajusese la mandat, că adecă l'a furat dela negustorul cutare, care se vede că-'l pregătise pentru abonarea numitului ḑiar, și cu acel mandat a trimis banii în loc de fiiului seu, — ḑiarului *„Neue-Freie-Presse“ !*

Apoi sĕ mai tragi la îndoială anecdotele despre secui și unguri!...

Nr. 488—1898 [201] 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de învĕţător dela şcóla confesională greco-orientală română din Sărata, protopresbiteratul Avrigului, se escrie prin acésta concurs cu terminul de 15 ḑile dela prima publicare în „Tel. Rom "

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

a) Salariul anual de 300 fl. v. a.;

b) cuartir natural;

c) lemnele necesari pentru foc.

Doritorii de a ocupa acest post de învĕţătoriu sĕ-şi substérnă cererile concursuale instruite conform legilor în vigóre la subscrisul oficiu protopresbiteral gr.-or. în Avrig (posta Avrig, Felek, Szebenvármegye) până la terminul susindicat.

Avrig, 5 Octobre, 1898.

In conţelegere cu comitetul parochial concernent. Oficiul protopresbiteral greco-oriental al Avrigului.

Ioan Cândea,
protopop.

Nr. 521—1898 protopr. [200] 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea celor trei posturi învĕţătoresci dela şcóla confesională gr.-or. română elementară din Sighişóra, se publică conform Veneratului ordin consistorial dto 24 August a. c. Nr. 6111 şcolariu concurs cu terminul de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român".

1. Pentru învĕţătorul clasei I. salariu anual de 300 fl., şi anume 206 fl. din cassa alodială în rate lunare decursive, ér restul din repartiţiune; cuartir gratuit în edificiul şcólei şi lemnele necesare de foc.

2. Pentru învĕţătorul clasei a II-a salariul anual de 300 fl., şi anume: 235 florini din cassa alodiată în rate lunare decursive, ér restul din repartiţiune; cuartir gratuit în edificiul şcólei şi lemnele necesare de foc, — plus trei stângini de lemne de stejar în natură.

3. Pentru învĕţătorul clasei a III-a salariu anual de 300 fl., şi anume: din cassa alodială 275 fl. în rate lunare decursive, ér restul din repartiţiune, plus 40 fl relut de cuartir şi şese stângini de lemne, — trei de fag, trei de stejar, în natură.

Reflectanţii la aceste posturi cu îndatorirea a provedea instrucţiunea şcolarilor dela 6—12, şi celor dela 12—15 ani, — şi a ţinea în mod perondătoriu în Dumineci şi sĕrbători strana în biserică, — sĕ-şi aştérnă petiţiunile concursuale instruite conform normelor în vigóre subscrisului oficiu protopresbiteral până la terminul susindicat.

Sighişóra, 30 Septembre 1898.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Sighişórei, — în conţelegere cu comitetul parochial concernent.

D. Moldovan,
protopop.

Nr. 4510—1898 [202] 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de notar comunal devenit vacant în comuna Topârcea, comitatul Sibiiu, cercul Mercurea, se escrie prin acésta concurs cu următórele emolumente:

1. Salar anual de 1000 cor.
2. Pauşal de călĕtorie 160 cor.
3. locuinţă naturală resp. ecuivalent corĕspunḑĕtor.
4. 656$\square^{0}$ pământ spre folosire liberă.
5. Taxele normate pentru lucrările private.
6. La casul denumirii de matriculant de stat 200 cor.

Cererile concursuale instruite în sensul §. 6 I. 1883 şi §. 73: XXII. 1886 au a se presenta subscrisului până în 20 Novembre după améḑi la 6 óre.

Mercurea, în 2 Nov. 1898.

Pretorele cercual suprem.

Mangesius.

Cel mai eficace MIJLOC DE CASĂ, pentru a regula mistuirea, pentru a produce o circulaţiune regulată a sângelui, pentru a depărta părţile stricate şi defectuóse ale sângelui (condiţiunile esenţiale pentru susţinerea sanĕtăţii) precum şi pentru delăturarea repede şi sigură a bólelor de stomach d. e. lipsa de apetit, rîgăitul, vênturi, gréţă, dureri de stomach şi fóle, sgârci de stomach, îngreunarea stomachului cu bucate, flegmă, congestiunĭ de sânge, hemoroide, bóle femeieşti, bóle de intestine este de 40 ani probat

BALSAMUL DE VIAŢĂ al Dr. ROSA.

Pentru mântuirea de ori-ce aprinderi, răni şi umflături, se folosesce cu succes sigur la inflamare, oprirea laptelui şi întărirea peptului (ţiţelor) femeesci, la înţărcare, la abscese, noduri, puróie (Eiterpusteln) carbuncule, la răni şi sugei la degete, la întărituri, umflături, uime etc. de 50 ani probată

Alifia de casă de Praga

din farmacia lui B. FRAGNER în Praga 203-III.

Acesta favoriséză întreg actul mistuirei, produce un sânge sănĕtos şi curat şi este un remediu de casa poporal probat, sigur şi estins.

1 sticlă 50 cr., 1 sticlă duplă 1 fl.
Prin postă 20 cr. mai mult.

Vindecarea se face fără dureri prin influenţa alinătóre a alifiei. [50] 16—30

In dose à 25 şi 35 cruceri.
Pe postă plus 6 cr.

Atenţiune! Fiecine sĕ céră numai preparate originale din farmacia lui B. Fragner în Praga şi sĕ observe, ca tóte părţile învĕlitórei balsamului Dr. Rosa sĕ fie provĕḑute cu alăturata marcă rotundă de scutire, ☞ asemenea tóte părţile învĕlitórei alifiei de casă de Praga pórtă marca de scutire în trei unghiuri alăturată! ☜

Ori-cine îmi anunţă o falsificare primesce o remuneraţiune!

Mii de scrisori de recunoscinţă stau la disposiţie spre vedere.

Deposite în farmaciile **I. Török**, Budapesta. **A. Egger,** Budapesta, apoi în Sibiiu la **E. Rumler, K. Müller** şi **K. M. Herzberg.**

Depositul principal al producentului **B. FRAGNER,** farmacie „la vulturul negru" în Praga, colţul stradei Sporner Nr. 203.

ESPEDIŢII CU INTORCEREA POSTEI.

Cărţi cu preţuri reduse!

Adunarea cuvêntărilor comisarilor şcolari din 1863 şi 1864		fl. —.10
Adunarea rapórtelor dela directorii distr. de şcólă în 1865		„ —.15
Anthorismos de A. baron de Şaguna	dela fl. —.50	„ —.25
Causa rom. la 1872, edată de comitetul conf. naţ.		„ —.15
Comentariu la patenta din 1854 de I. cav. de Puşcariu, 2 tomuri	dela fl. 2.—	„ —.50
Polemia (Critica) contra Heliade de A. bar. de Şaguna	„ „ —.50	„ —.20
Cunoscinţe folositóre la căsătorii „ „ „ „ „	„ „ —.50	„ —.15
„ practice despre grădini şi cultivarea lor de Dr. P. Vasici	„ „ —.50	„ —.25
Disertaţiune de G. Bellissimus	„ „ —.20	„ —.08
Ex. Sa Arehiepiscopul şi Metr. A. bar. de Şaguna de N. Popea		„ —.10
Ein juridisch-politisches Charakterbild von einem Unbefangenen		„ —.10
sau aceeaşi în limba maghiară		„ —.10
Geschichte der gr.-or. Kirche in Ost. Ungarn de Şaguna	dela fl. 1.—	„ —.50
Invĕţătorul şi poporul	„ „ —.50	„ —.20
Istoria bis. pol. naţ de Tincu Velea	„ „ 1.—	„ —.40
Liturgia Sf. Ioan pe note	„ „ 2.50	„ 1.—
Macroviotica sau măestria de a lungi viaţa de P. Vasiciu, după Hufeland, 2 tom.	„ „ 1.15	„ —.50
Memorial din 1860		„ —.05
Orele libere de I. c. de P.		„ —.05
Predigten de A. bar. de Şaguna.		„ —.10
Sunete şi rĕsunete de Z. Boiu	dela fl. —.60	„ —.20
Adaus la promemoria, germ.		„ —.05
Teologia pastorală de A. Şaguna	dela fl. 1.—	„ —.50
Testamentul nou	„ „ 1.—	„ —.50

De vênḑare în

Libräria Tipografiei archidiecesane, Sibiiu.

Orológe de buzunar americane.

Cu garanţă, că nickelul nu-şi schimbă colórea, construcţia mai esactă şi mai bună decât a celor mai scumpe.

Preţul de bucată florini 3.—

Pe lângă garanţă, până unde ajunge provisiunea.

Lângă orologiu lanţ argintit cu 60 cr.

Aparat de ras — automat.

Fox, fabricat veritabil de solingen, distins la multe esposiţii, nu cere praxă. Tăierea eschisă. Lucru curat şi comod. Scutesce de bóle de piele. Durabil şi scutesce de spese.

O bucată fl. 3.—

Tăişul *** e din oţel strălucitor, celelalte părţi din alpacca.

Un tăiş separat lângă el fl. 1.—

Se pot comanda la:

POLLÁK SÁNDOR, representantul principal.

Budapesta, V. ker. Kálmán-utcza 17.

Colectanţilor se espedéză la 5 bucăţi, unul gratis. [183] 14—30

„Motto".

Dacă doresci, ca mândra fortună
Póme de aur sĕ-ţi dăruiască:
Sus, cu grăbire 'n a ei grădină
Sĕminţe-aruncă, ca sĕ 'ncolţéscă.

Şi acésta nu e pur fantasie,
Căci a ḑeiţei mare-inspirare
La încercarea în loterie
Aduce adesea avere mare!

Losuri de clasă la a III. loterie

se află în mare alegere de numeri la

cassa de bancă

NUSSBĂCHER & BEER, Braşov.

Câştigul principal în casul cel mai favorabil

un MILION Coróne.

Preţul: $^{1}/_{1}$ = fl. **6.—**, sau Lei **12.70,** $^{1}/_{2}$ = fl. **3.—**, sau Lei **6.35,** $^{1}/_{4}$ = fl. **1.50,** sau Lei **3.20,** la comande prin postă cu 30 cr. sau 70 bani mai mult.

Prospecte gratis. [199] 4—5

Redactor prov. Dr. Elie Cristea.
Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 120 Sibiiu, Sâmbătă, 31 Octobre (12 Novembre) 1898. Anul XLVI.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strĕinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — **şi timbru de 30 cr.** pentru fie-care publicare.

Cele patru milióne.

(=) Ministrul reg. ung. de culte şi instrucţiune publică, a întreprins o lucrare în stil mare în interesul înfloririi şcólelor de stat.

De unde până aci ministri de instrucţiune ce i-au premers, îşi permitéu sĕ céră dietei credite relativ moderate (şi totuşi de sute de mii!), actualul ministru reg. ung. de instrucţiune, cere dintr'una şi deodată un credit, contras ce-i drept sub diferite firme, sub diferite adrese, pe séma şcólelor poporale de stat, de *patru milióne floreni!!*

Până aci organisatorii instrucţiunii poporale din ţéră se mulţuméu cu aceea, că înfiinţau şcóle de stat pe unde numai încăpeau, adăpostindu-le, la nevoe, şi în edificii mai după modru, fórte multe închiriate, iar credite mai mari pentru zidiri şcolare numai miniştrii Csáky şi Trefort şi-au cerut, (Csáky contrăgênd în 1890 un împrumut de 200,000 fl., Trefort în 1884 unul de 500,000 fl.), — actualul ministru Wlassics însĕ, se avêntă la milion, ba la *patru* milióne chiar! Şi cere însemnata sumă spunênd, că îi e absolut necesară pentru „restaurarea actualelor localuri şcolare de stat, cari nu mai corĕspund, ori pentru edificarea de localuri nóuĕ, unde nu sunt".

In raportul seu ministrul a spus-o franc, că statul are şi el, în *518* comune, şcoli cari se adăpostesc în localuri şcolare absolut necorĕspundĕtóre, cerinţelor legii despre instrucţiune (§ 27.)

Dintre aceste edificii declarate unanim, atât de organele politice în rapórtele lor, cât şi de inspectorii şcolari, ca necorĕspundĕtóre: 196 sunt edificii proprii ale statului, celelalte închiriate.

Pe aceste 196 doresce ministrul mai întâiu şi mai întâiu sĕ le prefacă. Ii trebuesc numai pentru aceste 196 edificii (cu 302 sale de învĕţământ şi 127 locuinţe nóue pentru învĕţători), 1,086.000 fl., dar prin licitaţii publice crede că mai scad cele 86.000 şi cu un milion, în sumă rotundă, le face.

In 14 Oct. n. a şi presentat dietei proiectul de lege (de care însĕ noi, preocupaţi de durerosul eveniment urmat în acele ḑile asupra bisericei nóstre, de mórtea Metropolitului, şi îmbulziţi de material privitor la acest trist eveniment, nu ne-am mai putut, ca şi de alte chestii importante, ocupa), — şi prin proiect propune sĕ i-se voteze de urgenţă milionul acesta, ca deja în restul anului present şi în jumĕtatea primă a anului viitor, sĕ fie gata cu lucrul! Şi dacă nu i-s'a votat deja, e că a isbucnit obstrucţia în parlament din causa pactului cu Austria, şi dieta n'a putut încă nici sĕ-şi stabilésca ordinea de ḑi, decum sĕ între şi în desbaterea materialului pus în acea ordine de ḑi.

Celelalte trei milióne ministrul vrea sĕ le acuireze scopului, tot în contul budgetului instrucţiunii, dar pe cale lăturalnică, sub firme strĕine.

In 243 comune anume, din cele cu localuri închiriate pentru şcólele de stat, edificiile sunt cât se póte de próste şi plătite fórte scump, cu *100 916 fl.* la an, adecă în termin mediu cam cu 300 fl. şcóla, — şi pe acestea încă vrea ministrul sĕ le provadă pe tóte cu edificii şcolare proprii.

Cum spesele lor însĕ ating cifra de trei milióne, şi atâta i-se pare prea mult sĕ céră sub firma proprie, pune pe comunele respective, sĕ iee ele împrumut sumele necesarii dela „Banca comercială din Pesta", şi se zidéscă. Statul apoi va lua zidirile „în chirie" pentru şcólele sale, întocmind socotelile aşa, ca în 35-40 de ani, cu chiria ce le-o plăteşte comunelor, şi pe care o va lua anual în budget, sĕ amorţiseze total datoria ce ele au făcut'o în acest scop; iar când datoria s'a amortisat, edificiile nu mai rĕmân ale comunelor, ci ale statului. Comuna are numai rolul de mijlocitor, care ia împrumut aceea ce statul nu vrea ori dóră — nu mai póte!..

Dar ori-cum ar fi, causa dă mult de lucru, şi este din partea ministrului o mare opintire de puteri, în interesul şcólelor poporale.

Şi se face lucrul acesta nu numai dóră din „lucs" sau dintr'un „hiperzel" al ministrului, *ci dintr'o perfectă înţelegere a însemnătăţii şcólelor poporale şi a serviciilor ce ele aduc susţiitorilor.*

„Bud. Hirl." vorbind la loc de frunte în numĕrul seu dela 15 Oct. (adecă îndată după presentarea proectului) despre acésta operă a ministrului reg. ung de instrucţiune, presintă lucrul şi ca o întrecere cu şcólele confesionale! Ministrul ḑice, „nu va îngădui ca ramura cea mai de căpetenie a instrucţiunei popórale, şcóla maghiară de stat, sĕ se pitule sfiită pe lângă şcólele confesionale, cele ca nişte palate, mai ales prin provinciile locuite de naţionalităţi."

Bine ar fi dacă vorba că şcólele confesionale sunt ca nişte palate, pe lângă cari cele ale statului trebue sĕ se pitule sfiite, ar fi adevĕrată, dar, durere, asta e numai o vorbă, care sĕ măréscă şi ea ambiţia ministrului şi a dietei de „a nu se lăsa", a vota ori-cât în interesul şcólelor de stat! Incolo medalia mai curênd are o altă faţă, tăinuită, aceea, că prin superbia zidirilor şcolilor de stat, se intenţionéză tocmai *umilirea* şcólelor modeste confesionale, şi discuragiarea par'că a poporului de-a mai cerca sĕ ţie şi el pas cu şcolile sale faţă cu statul.

Dar lăsând la o parte aceste supoziţiuni şi combinaţiuni, un lucru rĕmâne adevĕrat şi real, mai presus de ori-ce îndoială: grija cea mare şi tragerea de inimă şi încordarea tuturor puterilor sale, din partea statului ca susţiitor de şcóle, pentru înflorirea şcólelor sale!

Dorim fórte mult, ca conducĕtorii noştri nemijlociţi ai poporului, preoţii, învĕţătorii şi cărturarii de prin comunele nóstre, sĕ observe şi ei acéstă străduinţă a statului, sĕ înţelégă din lucrarea lui şi mai mult *însemnătatea şcólelor proprii,* şi precum statul se face luntre şi punte pentru înflorirea şcólelor sale, ca ele sĕ strălucéscă printre celelalte, storcênd admiraţiunea tuturora, aşa şi noi toţi sĕ ne facem luntre şi punte întru a lumina poporul asupra acestei însĕmnătăţi din al nostru punct de vedere şi la ale nóstre şcóle confesionale aplicat, şi sĕ-'l înduplecăm la jertfă pentru susţinerea şi înflorirea lor! Căci unde şcóla nóstră bună şi în ordine este, statul n'are nici un titlu de drept a ni-o casa şi-a veni cu de ale sale.

*

Ceea-ce ne-a provocat óre-cum, sĕ reluăm desbaterea acestei teme şi sĕ stăruim de nou asupra ei, este pilda bună ce ni-a dat'o ḑilele astea chiar cea mai ungurĕscă dintre bisericile din patrie.

Ministrul, în dorul seu şi graba sa, de a statifica odată şcólele, încércă sĕ atragă şi unele comune reformate ungureşti, sĕ-'i predee şcólele lor confesionale. Dar până şi aceşti ómeni, unguri de altfel de cei mai aspri, s'au ridicat *contra pornirii statului* de-ale smulge din mâni şcolile lor!

Vineri anume, în sĕptĕmâna trecută, ţinêndu-se adunarea generală de tómnă a bisericei evanghelice din districtul de dincolo de Tisa, o comună bisericéscă, cea din Tiszafüred, a cerut sĕ i sĕ dee voe sĕ-'şi dee şcóla pe mâna statului.

Adunarea însĕ a respins cererea comunei numite, de a-'şi statifica şcóla, fiind-că, ḑice, *„adunarea nu află nici un temeiu bun în statificarea şcólelor confesionale".*

Totodată adunarea a hotărît, ca sĕ înainteze ministrului de culte un memorand, în care sĕ-i aducă la cunoştinţă, că inspectorii scolari ai statului de pe teritoriul districtului Heves Nagykunsàg, *calcă în picióre drepturile autonome ale bisericii reformate atunci când siluesc prefacerea şcólelor confesionale în şcóle de stat,* şi se céră ca ministrul sĕ-i provóce sĕ nu mai facă abusuri şi sĕ nu aţîţe presbiteriile, ca sĕ-i predee şcólele cu uşurinţă!

Trebueşte cuiva o pildă mai viu grăitóre pentru aceea, că rĕu fac cei-

---

FOIŢA.

Paseri călĕtóre.

Cale bună!... Stau năuc,
Vĕd cum pier în zare
Pasĕrile care-şi duc
Puii peste mare.

Eu rĕmân în prag supus,
Risipit ca fumul,
Vai! — şi puii mei s'au dus...
Cin' le-arată drumul?

Cine mută cuibu 'n stuf,
Vêntul dacă vine,
Şi le-aşterne 'n légăn puf,
Sĕ le fie bine?

Cine 'n drum le-a desmerda,
V'a 'ncălḑí la sóre,
Apa 'n care s'or scălda,
Dând din aripióre?

Simt credinţele cum mor
Inecate 'n frică;
Sĕ nu-mi pici cumva din sbor,
Pui de rêndunică!

Cale bună! Stau năuc,
Vĕd cum pier în zare
Paserile care-şi duc
Puii — peste mare.

Imi şterg ochii, orbi de plâns,
Ei se udă iară...
Unde eşti, la ce te-ai stîns,
Dulce, dulce vară?!

Septembre 1898.

(*„Familia"*) *Maria Cunţan.*

Cai şi călăreţ.

Un Arab şi tribul lui, atacaseră în pustie caravana dela Damas. Victoria era completă şi Arabii erau deja ocupaţi sĕ încarce bogata lor pradă, când cavalerii paşei din Acra (oraş în Syria), cari venéu în întêmpinarea acestei caravane, se repeḑiră pe neaşteptate asupra victorioşilor Arabi, omorîră o mare parte din ei, pe alţii îi făcură prisioneri, îi legară cu fringhii, şi-i duseră la Acra pentru a-i da ca dar paşei.

Abou-el-Marsch, aşa e numele Arabului, primise un glonţ la braţ în timpul luptei. Cum rana nu era mortală, Turcii îl legară de o cămilă, şi luându-i calul, ducéu cal şi călăret.

Séra ḑilei în care trebuiau sĕ între în Acra, se aşeḑară cu prinsonerii lor în munţii din Japhadt.

Arabul rănit, avea piciórele legate cu o curea şi era aşeḑat aprópe de cortul unde durméu Turcii.

In timpul nopţii, ţinut deştept de durerea rănei, auḑi nechezând calul sĕu, printre cei-lalţi cai împedicaţi împrejurul corturilor, după obiceiul orientalilor.

El îi recunoscù strigătul, şi neputênd sĕ reziste dorinţei ca sĕ se ducă sĕ vorbéscă încă o dată companionului vieţei sale, se tîrî cu greutate pè pămênt cu ajutorul mânilor şi genunchilor, şi ajunse până la fugaciul lui.

„Sĕrmane amice! ce vei face tu printre Turci? tu vei fi închis sub boltele vre-unui Khan împreună cu caii vre-unui agă, sau unui paşe! Femeile şi copii nu-ţi vor mai aduce laptele cămilei, orzul sau doura în podul palmei! Tu nu vei mai alerga liber în pustie ca vêntul Egipetului; tu nu vei mai despica cu pieptul apa Iordanului care îţi rĕcorea pĕrul tĕu cel aşa de alb ca şi spuma!.. Barem, dacă eu sunt sclav, tu sĕ remâi liber! Iată, dute, reîntórcete la tabăra pe care o cunoşti, dute şi spune soţiei mele că Abou-el-Marsch, nu va mai veni! Vêră capul printre perdelele cortului ca sĕ lingi mâna micilor mei copii"...

Vorbind astfel, Abou-el-Marsch rosese cu dinţii córda de pĕr de capră, care serveşte la împedicatul cailor arabi, şi animalul era liber!

Dar, vĕḑênd pe stăpânul sĕu rănit şi legat la piciórele lui, fidelul şi inteligentul fugaci înţelese, cu instinctul sĕu, ceea-ce nici o limbă nu putea sĕ-i explice: aplecà capul, linse pe stăpân şi apucându-l cu dinţii de cureaua de piele pe care o avea împrejurul corpului, plecà în galop şi-l duse până în tabăra lor!

Sosind şi aruncând pe stăpânul seu pe nisip, la piciórele soţiei şi copiilor sĕi, calul muri de osteneală.

Tot tribul l'a plâns. Poeţii l'au cântat şi numele lui e neîncetat pe buzele Arabilor din Jerichon.

(Din *Lamartine,* trad. de Moş Dumitru.)

ce gândesc, că pot lăsa școlele sĕ cadă în mâna statului, că nu-'i într'asta nici o primejdie? Ba da, pentru confesiuni, chiar dacă unguresti sunt ele, dar încă pentru cele nemaghiare!, e cel mai reu lucru posibil, sĕ lase sĕ le scape școlele din mâni!

Sĕ fim dar cu ochii în patru, sĕ înțelegem și sĕ ne apărăm măcar cât mai avem!

„Am fost folosiți de instrumente“...

Revenind asupra chestiei cu congrua catolică, și asupra nisuințelor bisericei papistașe de a contopi cu totul biserica greco-catolică în organismul seu, — „*Unirea*“ dela Blaș, publică în ultimul seu numĕr (dela 5 Nov. n.) următorul articol, din multe puncte de vedere important și interesant. Il reproducem întreg:

Congrua.

Étă o cestiune, care tot așa de mult interesézá clerul nostru ca și autonomia, și asupra căreia tocmai de aceea nu se póte reveni destul de des.

Intr'unul din numerii din urmă am făcut cunoscuți cetitorilor nostri pașii cei noi, ce s'au făcut în causa acésta, prin întrunirea comisiunii rognicolare de congruă. Tot atunci am arătat, ce sumă aproximativă s'ar cere pentru regularea congruei clerului nostru.

Acum vine o fóe, de regulă bine înformată, adecă „Politikai Szemle“, și ne spune, că episcopatul catolic nu este aplicat a crea un fond pentru salarisarea clerului nostru, de óre ce suma li-se pare prea mare, și ei nu pricep, cum sĕ vină ei, episcopii latini, și sĕ facă salare la preoțimea de ritul grecesc.

Nu avem asigurare, că adevĕrată este ori nu, scirea foii numite. Dar dacă vom socoti, că o asemenea enunciațiune făcuse odinióră reposatul cardinal Haynald, ér mai încóce archiepiscopul Agriei Samassa, nu vom puté fi taxați de temerari și pripiți la judecată, dacă vom admite de basată scirea foii citate.

Nici nu ne așteptam noi la alt ceva, suntem dedați a fi nebăgați în samă și a *fi folosiți pururea de instrumente.* Așa am fost folosiți de *instrumente* în cele politice și naționale, așa *în cele bisericesci*.

Am fost folosiți de instrumente în *1848* în contra Maghiarilor, ér **la 1700 în contra Calvinilor.**

Dar ori cum ar fi, acésta nu îndreptățește pe nimenea ca sĕ ne socotéscă și pe viitoriu de instrumente, fie în cele politice, fie în cele bisericesci.

In special în cele bisericesci trebue sĕ se scie, că noi adi am ajuns la consciința drepturilor, ce ni-se cad în cadrul bisericii catolice. Noi scim, că suntem factor egal îndreptățit cu latinii în sinul bisericii universale și în sinul bisericii catolice din țară în special.

Din consciința acésta deducem îndreptățirea nóstră asupra averilor bisericei catolice din patrie.

Averile acelea sunt donațiuni făcute de regi bisericii catolice din Ungaria, ér nu numai bisericii de ritul latin.

Urméză din acest principiu, că la acele averi are drept biserica catolică a țării întregi fără deosebire de rit.

Dar se dice, că trebue prea mare sumă pentru regularea congruei preoților uniți.

Concedem, că suma întru adevĕr e mare, și că e neproporțional de mare față cu suma, ce se cere pentru regularea congruei clerului latin.

Ei bine, și ce urméză de aici? Urméză aceea, ce demult sciam și simțiam: că clerul latin a fost și până acum fórte bine situat, *ér clerul nostru a fost nesocotit, neîndreptățit și negligat, în contra promisiunilor solemne, ce i-se făcuseră când cu actul unirii.*

Aceea, ce trebue deci sĕ urmeze, e ca sĕ vadă clerul înalt al bisericii latine, că de 200 de ani a scurtat clerul unit și a reținut pe sama sa nisce averi, din cari acum de 200 de ani ar fi trebuit sĕ facă parte clerului nostru.

Acum éră nu vor sĕ dea, ci vor sĕ ne lase în mâna statului! Dar la asta nu ne învoim noi. La averile catolice avem drept, și cerem partea, ce ni se cuvine. Dacă nu ne dau de voe bună, vom pretinde. Și nu vom suferi nici o dată, ca îndependența clerului înalt latin sĕ se îmbuibe în averile cele colosale.

Dar dênșii nu vor voi! Apoi este cine sĕ-i siléscă Dacă Sfântui Scaun crede, că biserica nóstră are misiune, atunci îi va căuta sĕ grijéscă de independența clerului nostru.

Datoria nóstră este, sĕ-l facem ca sĕ cunóscă lipsa, în care ne aflăm. Și ajutoriul nu ne va puté lipsi.

Revistă Bisericéscă.

Sftul. Sinod al României.

Mercuri, sftul Sinod al României a ținut iarăși ședință sub președința I. P. S. S. Metropolitul Primat Iosif Gheorgian.

Pe adi însĕ, cu încheierea lunii căl. v., se aștéptă și încheierea sesiunii sinodale, la care au participat în numĕr statornic 14—15 archierei ai României.

Protestantismul în Orient.

După participarea la serviciul divin în biserica evangelică din Vitleem, la 31 Oct. Impĕratul Wilhelm al Germaniei a adunat în jur de sine preoțimea evangelică și și-a arĕtat impresiile și speranțele sale, în aceste părți.

A dis, că pe el l'au convins cele vĕdute și aflate, că aici, în sfintele locuri, bisericii evangelice îi e deschis un larg cerc de activitate. E de lipsă numai, ca membrii ei sĕ fie blândi și *sĕ lucreze în iubire reciprocă.*

El, Impĕratul, știe de altfel, că biserica evangelică în acest spirit lucréză, de aceea și *sperézá, că cu timpul protestantismul va reuși sĕ-și elupte în Orient locul ce i se cuvine în șirul tuturor celorlalte confesiuni!*

Din ROMÂNIA

(*Alegerile comunale*). Chestia cea mai agitată în dilele acestea, e, în tótă România, dar mai ales în orașele principale ale țerii, alegerile comunale.

Ambele partide de guvernament, conservatori ca și liberali, se luptă acum de sĕptĕmâni a-și câștiga cât mai mult pe partea lor spriginul obștiei celei mari, căcì dela reușita alegerilor comunale atârnă, firește, fórte mult și alegerile viitóre pentru parlament. Cine va fi stăpân prin orașe pe cârma orașelor, acela va influința mai puternic și alegerile pentru camere.

De aceea în vederea acestor alegeri comunale, care se țin mâne Duminecă în 1/13 Nov., ambe partidele au ținut câte-o serie de întruniri la București, Galați, Craiova, Iași, etc. etc.

Ministrul de interne, Pherechide, a dat un ordin aspru cătră toți prefecții țerii, ca sĕ observe cu cea mai mare strictcță deplina libertate a alegerilor, îndreptând asprimea legii numai contra celor-ce ar împedeca acésta libertate.

In sĕptămâna viitóre se va putea ști resultatul întreg.

*

(*Pojarul în București.*) In Capitală a inceput sĕ bântuie cu furie epidemia de pojar. Un mare numĕr de copii sunt bolnavi pe la casele lor.

Făcêndu-se o cercetare pe la școli, de către serviciul sanitar, s'au constatat în mai multe școli casuri de pojar.

Copii au fost trimeși pe la casele lor și li-sa dat voie sĕ lipséscă până ce se vor însănătoșà.

Febra tifoidă, nu e încă nici ea încetată. Cam doi inși pe di se mai înbolnăvesc.

Noutăți.

Alegeri pentru Congres. La *Brașov*, a fost ales de către colegiul electoral preoțesc, ca deputat din cler la congresul național bisericesc electoral, care va alege pe noul metropolit, — P. O. D. protopresbiter al Treiscaunelor Dimitrie Coltofeanu.

— La *Deva* a fost ales P. O. D. protopresbiter al tractului Hațeg *Titu V. Gheaja.*

— La *Mediaș* a fost ales P. O. D. asesor consistorial *Zaharie Boiu.*

— La *Alba-Iulia* a fost ales D. Sergiu Medean, protopresbiter, Sebeș.

— La *Ilia* P. O. D. Avram S. Pĕcurariu, adm. protopresb. Dobra.

— La *Făgăraș* P. O. D. Ioan Dan protopop onorar în Zernești

— La *Cluj* P. O. D. Paul Roșca protopresbitor în Fizeș-Sâmpetru.

— La *Câmpeni* P. O. D. Romul Furduiu, protopresb. Câmpeni.

— La *Deș*, P. O. D. Teodor Herman, protopresb. Deș.

*

Membri români la congregația Sibiiu. La alegerea efectuită în 7 Nov. n. pentru întregirea municipală a comitatului Sibiiu s'au ales următorii români: În cercul al II. din Sibiiu: dl Leontin Simonescu; în cercul al. II din orașul Sas-Sebeș: Sergiu Medean, protopresb., Zevedeiu Mureșan Nicolae Ivan, asesor consist., Dr. Elie Cristea secret. consist.; în cercul Sas-Sebeș: Dumitru Comșa prof., Isidor Blaga, preot, Ioan Oncescu notar; în cercul Brad: Ioan Cândea protopresb., Toma Doican preot; în cercul Sĕliște: Dr. Amos Frâncu adv., Dr. Daniil P. Barcian prof., Dr. Nicolae Comșa medic, Nicolae Cristea asesor cons., Nicolae Hentiu notar com. și Ioan Manta, preot; în cercul Mercurea; Adam Micu notar.

*

Politechnic ceh în Moravia. Un triumí al politicei cehe, este iarăși pe pragul realisării. „Wiener Abend-Post“ anunță, că în urma decisiunii M. Sale Monarchului, în budgetul anului 1899, se iau 100,000 fl. ca prímă rată pentru întimpinarea cheltuelilor înființării unui politechnic ceh în Moravia.

*

Statua lui Hentzi, a provocat într'adevĕr ordinul de di către armată, dela însuși M. Sa Impĕratul Rege. Ordinul de di, pe care ministrul de resboiu îl însoțește cu un fel de apel și explicare mai lungă, a fost trimis comandantului corpului de armată dela Pesta, pentru a'-l publica tuturor regimentelor.

Se face prin el cunoscut, că strămutarea statuei de pe piața Sftul George din Buda, stă în legătură cu regularea acelei piețe și cu astfel de împregiurări, (ridicarea adecă pe locul ei a statuei reposatei Impĕrătese-Regine Elisabeta.) încât armata nu póte fi deloc atinsă în mândria ei și în respectul gloriei ei.

Monumentul, spune, va rĕmânea tot în Buda, și anume după reparările necesare, va fi aședat și ridicat în fața școlei de cadeți pentru infanterie din Buda, la mijloc pe o terasă înălțată de asupra unei cripte, în care se vor aduna osemintele celor 418 eroi morți cu Hentzi împreună la 1849 întru apărarea cetății și a credinței către patrie și Tron, oseminte cari se află adi în cimiteriul militar din Buda.

Vorbind despre acéstă strămutare, „Bud. Hirl.“ dela 10 Nov. scrie între altele:

„Aceste dispoziții fac sĕ apară importanța extraordinară a depărtării statuei lui Hentzi. Par'că numai acum cade vĕlul de pe pedecile, din causa cărora a trebuit sĕ stee atâța ani statua lui Hentzi pe acel loc, spre nespusa înjosire a „națiunii“. Noi am credut, că numai Lueger și soții fac mișcare Hentzi-istă în Viena Dar așa se vede, că factori cu mult mai de

---

Minuni americane.

Americanii ocupă demult un loc precumpănitor în domeniul invențiilor științifice. Științdu-sĕ acéstă însușire și forță a lor, tótă lumea aștepta cu încordare și cu un fel de curiositate pregătită la fiori, că din incidentul rezboiului lor cu Spaniolii, ce invenții necunoscute întru a nimici pe dușman, vor ieși la iveală în partea americană? Și așteptarea lumii ce'-í urmărea cu curiositate în punctul acesta, n'a fost zadarnică. Fatalul rezboiu a scos la iveală, că americanii au descoperit mașini uimitóre, niște minuni de instrumente, în trebuințele luptei lor față de dușman. Iată unele din aceste curiosități ce-ți d'au mai curênd fiori decât sĕ te atragă:

*

Bicicleta-torpilă. Un anumit Alvarez Tempo, după nume spaniol, dar în faptă „yankee“ garantat, a combinat o mașină, căreia i-a dat numele de *aquaped* și care întrunește tóte cerințele nu numai a unei bărci submarine, ci și a torpilorului, scafandrului și a — bicicletei! Mașina are forma unei țigări. Scafandrierul șade la mijloc, mișcă aparatul pedalând, si-l cârmuește cu mâna tocmai ca o bicicletă.

Aparatul pórtă doue torpile mici fórte explosive, prevĕdute cu un mecanism de ceasornicărie pentru a determina explosia. Și cu ajutorul acestei curióse biciclete-torpilóre, explosivul este dus cu precisiune la corabia inamică, pe când până acum numai 1 din 4 torpile nimeréu!

*

Smeul-telefon. Nouĕle condiții ale rĕsboiului maritim cer o comunicație mai regulată, chiar necontenită, între corabia amiratului (comandantului), și cele-l'alte corăbii de rĕsboiu.

Sistemul de semnal întrebuințat până acum, are dublul inconvenient de a fi puțin precis și de a putea fi înțeles și de dușman!

Un inginer american a avut ideea sĕ aplice „*smeul*“, cunoscuta jucărie a copiilor, perfecționată, la comunicația telefonică. Un smeu uriaș, lung de 2 metri și larg de 1 metru, este înălțat în aer; de el sunt legate fire metalice, cari unesc douĕ stații telefonice instalate pe cele doue corăbii. Guvernul american a făcut cu acest smeu-telefon experiențe, cari au reușit pe deplin. Tóte corăbiile escadrei amiralului Sampson erau provĕdute cu asemenea aparate și sĕ folosau de ele cu mare succes în decursul luptei, putêndu-sĕ înțelege mai perfct și fără a putea fi înțeleși și de dușman!

*

Tunul-triciclu. Velocipedul a fost și el utilisat de americani în scop rĕsboinic. Tunul „Maxim“, deși are calibrul unei puști, este una din mașinile ucigătóre cele mai grósnice ale timpului nostru. Acțiunea lui este cu desĕvîrșire automatică, îndată ce a fost pornit. Cartușele aședate într'un reservoriu, sunt întroduse în țeavă cu o repeziciune de necredut, printr'un mecanism pus în lucrare chiar de reculul armei. Acéstă mașină formidabilă póte trage 600—700 focuri pe minut, un uragan de glónțe, care culcă la pămênt într'o clipită o jumĕtate de regiment. Indată ce reservoriul a fost deșertat, el este înlocuit în jumĕtate minut cu unul plin. Artileristul este ocrotit printr'o cuirasă de oțel contra glónțelor infanteriei inamice.

Americanii au aședat cele dóuĕ tunuri pe un triciclu tandem, mișcat numai de doi artileriști. Greutatea întregului aparat este de 113 kilograme, pe care doi soldați viguroși o pot pune în mișcare ca o bicicletă, și încă repede, pe un teren plan. La suișuri ei se cobóre și împing triciclu cu mâna!

*

Oscilatorul lui Tesla. Se știe că la invenția așa numitului „telegraf fără sîrme“ se folosesc anumite unde electrice, pe cari se baséză întrégă invenția lui *Marconi.* Despre aceste unde electrice, s'a constatat că pot provoca și *espolosii* electrice, — și americanii au grăbit a folosi în scop de rezboiu și descoperirea acésta.

Electricianul Tesla anume, a inventat un aparat teribil, care sĕ pue în practică teoria de mai sus! Un projector special trimite unde-oscilante electrice asupra unui punct dat, de pildă asupra unui vapor inamic, și produce acolo o scântee electrică destul de mare, ca sĕ facă sĕ explodeze magazia de pulbere a vaporului!

Cu acest aparat se pot apăra bine mai ales cóstele, țermii țerii, ba apărate de ele atacul cóstelor devine împosibil!

Instalând pe cóste stațiuni de emisiune electrică, sistem Tesla, se vor putea trimite de aci, fără fire de sirmă, unde concentrice până la o distanță de mai multe mile.

Un vapor de rĕsboiu, intrând în zona stațiunei, va fi imediat aruncat în aer, fără a-și da sémă de prìcina explosiei! *Dr.*

temut şi puteri motorice, au stat la spatele lor, încât supremul Domn al armatei îi învredniceste de ordinul seu de ḑiliniştitor. De sigur nu-'s aceia pretini ai naţiuni maghiare“..

*

Plan de mobilisare — furat. O depeşă de Marţi anunţă din Bruxella că planul de mobilisare al armatei belgiene, care se păstra în casarma Petit-Château, a fost furat. S'a întrodus o investigare de tot severă.

*

O ştire edificătóre. Un cetitor al nostru din provinţă, ne trimite spre publicare următórele şire:

„Onorată Redacţie! Ca învěţător în sat, şi în lipsa de altă inteligenţă, nu trăesc reu cu familia proprietarului ungur din sat, cu care ne cercetăm mai des, ca sě ne trécă de urît. Dar interesant îmi e, cum şi aceşti ómeni singuratici, îşi folosesc timpul, cercând sě capaciteze pe unul şi altul, în casul de faţă pe mine, despre bunătatea naţiei lor, şi ca sě me dedee, bagsama, cu ale lor, îmi dă mereu sě cetesc pe „Egyetértés“, căci e, veḑi d-ta, 48-ist! Mě şi edifică al naibii cu fóia sa. In tot numěrul aflu cum colo un „domn“ a făcut o înşělătorie, colo un slujbaş o defraudare, colo altul alta! Prind al naibii „dragoste“ de ei! Una mi-a rěmas însě neuitată. Am tot urmărit dór'o aflu şi în fóia d-vóstră, dar ori nu cetiţi „Egy.“, ori aţi scăpat'o din vedere. Vi-o trimit eu si vě rog s'o publicaţi, că-'i faină; e bine s'o cetéscă şi Români, cât mai mulţi ca sě vadă ce plătesc societăţile conduse de unguri şi ce fond moral au conducětorii multora din ele. O scot din „Egyetértés“ dela 13 Octobre. Iată-o:

„La consiliul comunal al capitalei sosesc acum una după alta arătările contra acelor reuniuni, pe cari întemeetorii lor le-au numit de altfel *reuniuni de binefacere*, dar de fapt numai pentru aceea le-au întemeiat, ca sub firma „binefacerei“ sě pótă pungăşi pe ómenii creduli! Ca mai nou a făcut acum arătare „Prima societate de binefacere din patrie“ contra întemeetorului seu de odiniórá *Jeszenszky Sándor*, care acum „întemeiază“ sub numele „Magyar Nemzet“ o nóuă Reuniune de ajutorare a bolnavilor şi de înmormêntare. Arătarea cere měsuri grabnice din partea Consiliului în contra societăţii „Magyar Nemzet“ (ce nume sunător urechilor patriotice!..) şi accentuézä, că Jeszenszky a întemeiat deja *opt* societăţi „de binefacere“, pe tóte le-a şi bancrotat şi a înşelat astfel filerii multor ómeni seraci!.. Arătarea e adresată numai consiliului, dar şi poliţia — adauge „Egyetértés“ — va face bine, de va ţinea sub ochi societăţile acestea ce sě înmulţesc ca bureţii, şi dacă spre bucuria marelui public şi a societăţilor adevěrat de binefacere, va pune mâna pe „fundatorii“ astorfel de societăţi profesionale!“

*

Exportul de cai ungureşti, pare a fi apucat pe un drum de înflorire. Anumite têrguri prin Ungaria, încep sě devie adevěrat loc de întâlnire pentru cumpărătorii de cai din strěinătate, trimişi de statele lor In 9 Nov. la Mohaci, vre-o 50 de cumpărători mai mari de caí, au luat parte, între cari mulţi din afară de ţéră! Caii buni pentru servicii militare, toţi au fost cumpăraţi şi plătiţi cu cele mai mari preţuri. Mai mulţi au fost cumpăraţi pentru Turcia.

*

Ba are... La afirmarea corespondentului nostru din Pesta apărută în numěrul 117 al „Telegrafului“, că dl profesor Alexics „ar prelege bucuros (l. română) sě aibă cui“, — dl Aurel Russu, jurist de anul II, ţine a ne trimite veste, că 9 inşi, între cari şi vestitorul, sunt ascultători de prelegerile din română alui Alexics. Deci are cui prelege.

Sě nu se uite că universitari români în Pesta, sunt peste o sută. Dintre acestia vre-o 9 îl ascultă dară pe dl prof. Alexics.

*

Sfîrşitul unei vieţi aventuriere. In Berlin au arestat nu de mult pe Princesa Trubecko pentru înşelăciuni repeţite. Princesa věḑêndu-se în arestul poliţiei, şi-a desfăcut un şinor dela haină şi s'a spânzurat cu el de ţîţina uşii. Acest sfîrşit tragic a fost însě premers de o viaţă fórte aventurieră, a cărei istorie e pe scurt, următorea: Princesa sinucisă s'a născut la Paris din tată Polon emigrant, şi mamă franceză. Era o femee bine făcută, şi fórte interesantă. Deja ca jună a atras mult atenţia lumii asupra sa. S'a pregătit pentru cariera de cântăreaţă. In America nu o dată aşi repurtat triumfuri artistice. Dar asta nu-i satisfăcea grandomania ei, patima ei de sensaţie, de vuet în lume. A părăsit scena, măritându-sě după principele rusesc de Trubecko. dar curênd s'a despărţit de el şi s'a măritat după tenoristul Prevost în Montevideo. După mari scandale s'a despărţit şi de el şi-a plecat prin Europa şi a ruinat o legiune întrégă de gavaleri.... Iarna petrecea mai ales la Nizza, unde juca dobândind şi perḑênd sume mari la roulette. Ducea casă princiară şi făcea datorii murdare. Sfîrşitul acestei vieţi aventuriere şi imorale a fost — şinorul dela haină şi ţîţîna unei uşi de temniţă....

*

Lupta pentru stîrpirea ciumei. In Bombay, fiorósa bólă, seceră încă la vieţi omeneşti. In jumětatea primă a lunei trecute au perit acolo 5000 de ómenii în acéstă bólă. Din ţinutul Dharwar, se spun minuni: Doctorii şi autorităţile stau neputincioşi în faţa flagelului, şi la marginea oraşului, unde îi scot pe cei îmbolnăviţi, stau morţii grămadă, că nu se află cine sě-'i ingrópe! Vulturii şi sacalii stau cu sutele în apropiere şi mâncă carnea de pe cadavre, de remân numai ósele albe!

Nădejdea nenorocitei poporaţii e aḑi serumul „*Haffkire*“, care îl folosesc în apropiere de Bombay, şi anume cu suces! In cinci luni au altoit aci cu acest serum 5000 de bolnavi şi dintre acestia numai 184 au mai murit, ceialalţi s'au vindecat. Haffkire, descoperitorul, spune însuşi, că serum-ul lui nu numai e mijloc sigur contra ciumei, dar pe cine odată l'a altoit cu el, nu va mai avea nici odată aplicarea spre acéstă bólă. Věḑêndu-'i efectul, acum sute de comande se fac, şi s'a instalat un stabiliment anume, unde pregătesc la el cu mare grabă.

*

Oficerii în civil. „N. W. Tgbltt.“ anunţă, că ministrul de rěsbel a lansat un ordin strict, în care interḑice oficerilor de a purta în public costum civil. Se ḑice, că ordinul acesta s'a lansat la dorinţa M. S. Împěratului, care a aflat în diferite rênduri la Viena pe un general — în civil.

*

Pentru proprietarii de case. Fiind a se stabili darea de venit după arendarea caselor, obligătóre pe un nou period de 3 ani, ministrul de finanţe a pus ca *termin de fasionare* a venitului din arendarea caselor, *ḑilele dela 15—30 Novembre, curent.*

Direcţia financiară din Sibiiu, publicând acésta, recércă pe proprietarii de case, ca sě umplă conştienţios *tabelele de fasionare a venitelor* privitóre la asta, cóle ce s'au împărţit proprietarilor, şi cel mult până la 30 Nov sé le înainteze antistiei lor comunale sau oficiului de dare orăşenesc.

Ca venit din arendare, e a se arăta, *tot* ce proprietarul ia dela chirieş pentru folosinţa casei, deci şi ce i-se ia ca parte de dare, taxă de asigurare contra focului, pentru reparaţii, apaduct, luminat, etc. (dacă acestea i sar lua separat, nu sub un singur titlu). Fasiunea se face pentru fiecare partie (de chirieşi) separat.

Din chiria locuínţei dată mobilată, se detrage taxa ce se ia pentru mobiliar, asemenea taxa pentru grădină. (Acestea nu se fosionéză în venit). Chirieşii adeveresc pe însaşi cóla de fasiune, adeveritatea fasiunii. Proprietarul ce ar fi dat spre subscriere chiriaşului cólă gólă, apoi a împlut'o, se pedepseşte de fiecare chiriaş astfel subscris, cu 100 fl. şi tótă pedépsa asta se dă celui ce va fi făcut arătare asupra lucrului.

Că cineva n'ar fi primit tabele de fasionare, nu e scuză de întârḑiere a fasiunii. La primărie póte căpăta alta.

Notiţă Literară.

Ni s'au trimis la redacţie mai multe opuri şi reviste apărute de curênd, pe cari neavênd în timpul din urmă loc, le anunţăm acum deodată.

Calendarul Archidiecesan. In câteva ḑile apare „*Calendarul archidiecesan*“ pe anul comun 1899 cu un bogat conţinut, cuprinḑênd pe lângă partea calendaristică: şematismul întregei metropolii ortodoxe române, din patrie, indigitarea agendelor domnilor protopresbiteri, preoţi şi învěţători confesionali, apoi o bogată şi alésă parte literară şi felurite anunţuri.

*

„*Negru-Vodă*“ de I. Cavaler de Puşcariu. O broşură elegantă scósă ca rèspuns lămuritor dat d-lui B. P. Haşdeu la nedumeririle esprimate de d-sa în „Etimologicum magnum Romaniae“ faţă de „datele istorice“ publicate de Il. Sa cavalerul de Puşcariu, în special faţă de datele despre „Negru-Vodă“. Broşura cuprinde un material fórte interesant pentru iubitorii de cercetări istorice. Format cuart mare, hârtie fină, 17 pagine. Preţul 25 cr. Se capětă la autor în Bran, sau la tipografia nóstră archidiecesană.

*

„*Zarandul şi Munţii Apuseni ai Transilvaniei*“, descriere de Silvestru Moldovan, cu ilustraţiuni şi o schiţă. Editura proprie. Sibiiu. Op de *300* de pagini, retipărire din „Fóia Poporului“. Autorul, care a călětorit de mai multe ori prin Munţii Apuseni, descrie cele věḑute şi aflate, după notiţele ce şi-a făcut, şi fofosindu-sě şi de alte scrieri apărute asupra acestor interesante şi istorice ţinuturi. E cea mai completă descriere românéscă a Munţilor Apuseni. Aprópe peste tot datele şi numirile locurilor sunt corecte. Opul e o urmare a volumului apărut cu câţiva ani mai nainte „Ţara nóstră“, un al doilea volum despre „ţara nóstră“. E la tot cazul o lucrare de merit, o monografie ce va îndemna pe cei din părţile locurilor descrise, ca sè adune şi ei date nouě despre partea locului, şi sě le publice eventual ca completare sau ca monografii mai depline a a părţilor cutari.

*

„*Schiţe din Italia*“ de Teodor Bulcu, profesor în Beinş. Un volum de 265 pagini, dând notiţele şi impresiile ce autorul şi-a adunat în călětoriile sale prin Italia. Câte ceva despre Veneţia, Padua, Verona, Milano, Torino, Genua şi Firenze, apoi mai mult despre Roma, de trei ori atâta cât despre acelea tóte la olaltă! Pe urmă despre Neapol. Despre tóte indigitări istorice şi geografice şi descrierea lucruriior mai importante. Pe multe locuri e, ca material, tare interesantă, dar ca formă, ca artă de descriere, ca spirit de observare şi arangeare a observărilor, lucrarea e slăbuţă şi puţin îndemnătóre la cetit. Nu trebue luată ad literam vorba lui D. Stăncescu citată în prefaţă, că în călětorii... „nu-ţi trebue decât ochi sě ai ca sě veḑi şi urechi ca sě auḑi“ — şi apoi sě descrii ce ai věḑut, cetit şi auḑit... Lucrarea costă 2 coróne.

*

„*Almanachul învěţătorului român*“, întocmit de Iosif Velcean, a apărut în forma şi cu cuprinsul anunţat dinainte prin ḑiare. In frunte cu portretul lui I. Velovan, apoi calendarul: Septembre (cu care începe anul şcolar), cu notiţe din tipic pentru tóte serviciile de Dumineci şi sěrbători peste lună, şi aşa la tóte lunile, până la noul an şcolar. Date cronologice; genealogia casei domnitóre dela noi şi din România; postă şi telegraf; — apoi 45 pagini liniate, cu rubricile de lipsă pentru notiţe învěţătorului în şcólă; şematism bisericesc; Reuniunile învěţătoreşti; avêntul literaturei şcolare; învěţătorii ca autori. — Partea literară: bucăţi de studii, poesii, lecţiuni, printre cari şi o drăgălaşă şi instructivă piesă „Din şóptele Detunatei“ scrisă de dşóra Maria Cioban profesóră la şcóla superióră de fete din Sibiiu. — La urmă un apendice necesar învěţătorilor, şi iarăşi mai multe foi de notiţe.

Volumul, legat în pânză, table moi, costă 1 fl Fiecare învěţător ar face bine sě şi-'l procure, sě-'l probeze şi sě-şi facă apoi observările asupra lui, ca la anul autorul sě pótă eventual scóte unul şi mai bun.

VARIETĂŢI

Lumea întórsă din ţiţini! Un plan fantast preocupă pe un electrotechnic american, care mai-mai de nu o sě-l ducă la casa de — smintiţi.

Vrea anume Newton Harisson, electrotechnicul, sě întórcă globul pământesc aşa, ca cei doi poli ai lui sě ajungă cu totul în alte posiţiuni!

Americanul voieşte sě facă lucrul acesta cu putere electrică. Ii trebuesce, ḑice, un cablu fórte gros în jurul pămêntului, prin care trecênd curentul electric, sě influenţeze magnetismul pămêntului în o měsură, cum a socotit el de mare.

Polii atunci i-ar aşeḑa aşa, încât pe ecvator sě fie pururea primăvară!

Cestiunea financiară este pentru dl Harisson, o bagatelă; n'are lipsă decât de *200 miliarde fl.*

Esecuţiunea technică s'ar sfîrşi în ḑece ani. Grosimea cablului e de $1^1/_2$ metru, lungimea de 40.000 chilometri, greutatea 5 miliarde măji metrice.

Pentru desvoltarea suficientă de curent electric, are lipsă de o putere de *13 miliarde de cai*!..

*

Curiósă. Nevasta unui diplomat stăruia mereu de bărbatul seu sě-i spuie şi ei un secret de stat, de care depindea în acel timp destinele ţerei.

— Dacă ţi l'aşi spune, o întrebà bărbatul, îmi promiţi că n'ai sě-l divulgi niměnui?

— Iţi promit! Nu voi avea nici odată acéstă slăbiciune!

— Dacă este aşa, de ce pretinḑi ca eu sě fiu mai slab ca o femeie?

În Tipografia archidiecesană din Sibiiu a apărut

DOTAȚIUNEA
CLERULUI.

Reflexiuni asupra proiectului de lege despre intregirea
venitelor preoţesci
de
ILIE DINURSENI.

Broşura se estinde pe 147 pagini şi are următorul cuprins:

Un studiu asupra proiectului de lege mai sus numit, care s'a publicat în mai mulţi numeri ai „Telegrafului Român“ din anul acesta. Memoriul dela 1850 al episcopului, mai târzíu metropolitului

ANDREIU baron de ȘAGUNA,

asupra dotaţiunii clerului; apoi proiectul de lege despre intregirea emolumentelor preoţesci şi în urmă interesanta motivare, cu care ministrul cultelor şi instrucţiunii publice a presentat dietei acel proiect, şi pe care ḑiarele române au publicat'o numai în scurte excerpte.

Fiind chestiunea dotaţiunii clerului actuală, credem, că autorul acestei broşure a făcut un bun serviciu bisericei române, dând ocasiune clerului a cunósce cât mai de aprópe numitul proiect care privesce atât de deaprópe sórtea lui. Este în interesul bisericei că proiectul sě fie cunoscut în cercuri cât mai largi, de aceea o recomandăm mai ales atenţiunii clerului nostru, precum şi a acelora, cari sě intereséză de mersul afacerilor nóstre bisericesci.

Preţul 1 corónă.

Se póte procura din

Librăria Tipografiei archidiecesane, Sibiiu.

Mătasă Henneberg

dela **45 cr.** până la **fl 14.65** de m. — veritabilă numai dacă sĕ procură direct din fabricele mele — négră, albă şi colorată, — în cele mai moderne ţĕseturi, colori şi dessinuri. *Să espedéză la particulari franco şi. liber de vamă. Mostre cu întórcerea poste i* **Fabricele de mĕtase** G. **Henneberg** (*lif. de curte ces. şi reg.* **Zűrich.** [7] 10

Din ori-ce *librărie se póte procura* scrierea premiată a consilier. în med. *Dr. Müller,* apărută în a 30-a ediţiune despre

sistemul nervos şi sexual turburat.

Espediţie franco pentru 60 cr. în mărci postale.

Curt Röber,
[5] 39—49 Braunschweig.

Câştigul cel mai mare

în casul cel mai favorabil [185] 2—2

1.000,000 Coróne.

Consemnarea
tuturor celor 50.000 câştiguri

Cel mai mare câştig in cel mai favorabil cas

1.000,000 Kronen.

Speciell sind die Gewinne wie folgt eingetheilt.

		Kronen
1	Prämie mit	**600000**
1	Gew. à	**400000**
1	„ „	**200000**
2	„ „	**100000**
1	„ „	**90000**
1	„ „	**80000**
1	„ „	**70000**
2	„ „	**60000**
1	„ „	**40000**
5	„ „	**30000**
1	„ „	**25000**
7	„ „	**20000**
3	„ „	**15000**
31	„ „	**10000**
67	„ „	**5000**
3	„ „	**3000**
432	„ „	**2000**
763	„ „	**1000**
1238	„ „	**500**
90	„ „	**300**
31700	„ „	**200**
15650	à	170, 130 100, 80, 40

50,000 Gew. u. Pr. im Betrage **13.160,000**

Cari se trag în şese clase.

In curênd începe a treia mare loterie de classe reg. ung. Ea conţine

100,000 loşuri riginale şi **50,000** câştiguri în bani

aşadar **jumĕtate** din **losuri** trebue sĕ fie trase conform specificărei alăturate şi prospectul de câştig este **enorm de mare**

In total vin **treisprediece milióne 160.000 coróne** spre decidere sigură. Cel mai mare câştig în casul cel mai favorabil

Un milion coróne.

Binevoitóre comande urgente de **losuri originale** cu preţul original stabilit după plan

pentru un **întreg** los original I. classă **fl. 6.—**
„ o **jumĕtate** „ „ I. „ „ **3.—**
„ un **pătrar** „ „ I. „ „ **1.50**
„ o **optime** „ „ I. „ „ **—.75**

se espedéză cu **ramburs** sau pe lângă **trimiterea înainte a sumei**. Liste oficióse se espedéză după tragere, planuri stau la dispoziţie gratis. Tragerile se efectuesc publice sub **supravegherea guvernului reg. ung.**

Ne rugăm pentru comande cât mai curênd, cel mult până la

17 Novembre a. c.,

direct la

A. Török & Co.

colectori principali
ai loteriei de clase reg. ung.

Budapesta. V. Waitznerring 4/a.

Scrisóre de comandă de tăiat.

Herren A. TÖRÖK & Co., Budapest.

Ersuche um Zusendung von………… **Original-Loos I. Classe der königl. ung. priv. Classenlotterie** nebst amtlichen Plan.

Der Betrag von. fl.………… } **ist per Nachname zu erheben.** / **folgt durch Postanweisung.** } Was nicht gewünscht bitte zu durchstreichen

Genaue Adresse.
…………
…………
…………
…………

31500/1898. számhoz. 1. sz. minta. [203] 1—3.
II.

Hirdetmény

a házbérjövedelem bevallása és a házösszeirás tárgyában.

A házbéradó három év tartamára vagyis az 1899., 1900. és 1901. évekre való érvénynyel újból kivetendő lévén, az ezen kivetés alapjául szolgáló házbérjövedelemvallomások benyujtására a m. kir. pénzügyminiszterium folyó évi 85.651 szám alatt kiadott rendeletével az 1898. évi november hó 15-től 30-áig terjedő időt tüzte ki.

Felhivatnak ennélfogva a háztulajdonosok, hogy a nekik (ingyen) kézbesitett házbérjövedelemvallomási ívet pontosan és a valóságnak megfelelő hűséggel töltsék ki, s azt a községi elöljáróságnál (városi adóhivatalnál) legkésőbben november hó 30-ig okvetlenűl nyujtsák be.

A háztulajdonos vagy a háznak állandó haszonélvezője, a házbér-vallomását meghatalmazott által is eszközölheti, házbér eltitkolás esetén azonban az adómegröviditės miatti felelősség a háztulajdonost terheli. Ha több a tulajdonos, a vallomást valamennyinek, vagy az általok e végre különösen felhatalmazottnak kell aláirni és a vallomás helyességért valamennyi felelős.

A házak nyers jövedelmét képezi együttvéve mindaz, a mit a tulajdonos a bérbe adott ház használata fejében a bérlőtől húz.

A bérjövedelem alatt tehát nemcsak aze czímen tényleg kikötött pénzbeli szolgáltatás, hanem mindaz értendő, mit a bérlő a bérlemény használata fejében ellenértékkép fizet; ilyenek az állami és községi adók, tűzkárbiztositási összeg, közmunka, katonaelszállásolás és házjavitások, vagy állandó átalakitások költsége továbbá mindazon összegek, melyeket a bérlő a bérbeadónak vizvezeték, éjjeli világitás, szemétkihordás és más ilynemű költségek czímen fizet; s végre minden egyéb természetbeni szolgáltatások. Ennélfogva a háztulajdonos vagy annak meghatalmazottja a lakbéreket minden épületnél, lakosztálynál, vagy egyes lakrészeknél általában minden levonás nélkül úgy köteles bevallania mint azok szerződésileg megállapittattak.

Butorzattal együt bérbe adott épületek vagy lakrészek házbéradó alapjáúl úgy vétetnek fel, mintha butorzat nélkül adattak volna ki, levonatván az összes bérből az a többlet, mely a butorzatra esik. Ugyanaz áll akkor is, ha a ház kerttel együtt adatik bérbe, mely esetben a kertre eső többlet vonatik le.

A házak nyers jövedelméhez csupán azok az összegek nem számittatnak, melyeket a bérlő némely községben úgynevezett házbérkrajczárok elnevezése alatt fizet. Ezek az összegek azonban a ház nyers jövedelmétől elkülönitve mutatandók ki, vagy a vallomásban megjegyzendő, hogy a bevallott nyers házbérjövedelemben ezek a házbérkrajczárok is bennfoglaltatnak mely utóbbi esetben az adókivetést teljesitő közegek a házbérkrajczár czímén szedett összeget a ház nyers jövedelméből mindenekelőtt, vagyis még az épületfenntartási költség és értéktörlesztés fejében leszámitandó törvényes százalék leütése előtt hivatalból fogják levonni.

Az ezen leütés után mutatkozó s teljes összegében bevallott nyers házbérjövedelem alapján a házbéradó tárgyát képező tiszta jövedelmet szintén nem a bevalló háztulajdonos, hanem a házbéradót kivető közegek számitják ki a fennálló törvény értelmében.

Tényleges viszonyok és adatok iránt, melyekből bárkinek házbérjövedelme megitélhető, köteles mindenki tudomása szerint felvilágositást adni, ha erre őt a hatósági közegek felszólitják.

A lakbérlők magán a bérvallomási iven bizonyitják a vallomás helyességét, nevöknek a háztulajdonos kötelességszerű felhivása folytán az illető rovatba bejegyzése által.

Az a házbirtokos, ki a bevallási ivet, annak kitöltése előtt, azaz mielőtt abba a bérösszegeket bejegyezte volna, a lakbérlőkkel aláiratja, annyiszor büntetik 100 forinttal, a hány bérlőnél követte el ezt a mulasztást.

A befizetett birság egészben a feljelentőnek adatik. (1873: VI. t.-cz. 3 §.)

A házbérjövedelem eltitkolása és valótlan adatok bevallása jövedéki kihágást képez, mély az eltitkolt bérösszegután járó adó 1—8 szorosával büntettetik. (1883: XLIV. t.-cz. 100. §.)

Ha a házbirtokos és lakbérlő közötti egyetértésből szándékosan követtetett el az adó kijátszása, s ez által az allamkincstár megkárositása, mindkét fél a megröviditésnek kitettösszeg háromszoros megfizetésével büntetendő (1868: XXII. t. cz. 22. §.); e büntetés alól azonban felmentetik a bérlő, ha a törvény megszegését 15 nap alatt ő maga jelenti fel a pénzügyigazgatóságnál (1873: VI. t.-cz 3. §)

Az a hàzbirtokos, házgondnok vagy házfelügyelő, a ki a házbérvallomást az 1883: XLIV. t.-cz. 15 §-ban körülirt felhivàs daczára sem adja be, vagy a hiányos alakban beadott vallomás hivatalosan megjelölt hiányait a kivető közegek által kitüzött legalább nyolcz napi záros határidő alatt nem pótolja, a hiányok kipótlása végett elrendelt helyszini szemle költségeit viselni tartozik és 1 forinttól 50 forintig terjedhető birsággal büntetendő. (1883. XLIV. t.-cz, 15. és 101. §§.)

Végül kijelentetik, hogy ha a bevallási ürlapoknak az érdekelt felek könnyebbségére elrendelt kézbesitése bármely ok vagy akadály miatt elmaradna is, ez az illető háztulajdonost a bevallás benyujtásának kötelezettsége alól fel nem menti, ez esetben a szükséges ürlapok a községnél (városnál) szerzendők be.

Kelt Nagyszeben, 1898. november 1-én. **M. kir. penzügyigazgatóság.**

„M o t t o“.
Dacă doresci, ca mândra fortună
Póme de aur sĕ-ţi dăruiască:
Sus, cu grăbire 'n a ei grădină
Sĕminţe-aruncă, ca sĕ 'ncolţéscă.

Şi acésta nu e pur fantasie,
Căci a deiţei mare-inspirare
La încercarea în loterie
Aduce adesea avere mare!

Losuri de clasă la a III. loterie

se află în mare alegere de numeri la
cassa de bancă

NUSSBĂCHER & BEER, Braşov.

Câştigul principal în casul cel mai favorabil

un MILION Coróne.

Preţul: 1/1 = fl. **6.—**, sau Lei **12.70,** 1/2 = fl. **3.—**, sau Lei **6.35,** 1/4 = fl. **1.50,** sau Lei **3.20,**
la comande prin postă cu 30 cr. sau 70 bani mai mult.
Prospecte gratis. [199] 5—5

Redactor prov. **Dr. Elie Cristea.** Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 121 Sibiiu, Marți, 3/15 Novembre 1898. Anul XLVI.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strĕinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:

Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Mărturisiri prețióse.

In numĕrul 120 al ḑiarului nostru am reprodus în tótă intregitatea sa un articol scris din partea „Unirei“, din incidentul împregiurării, că în decursul pertractărilor pentru regularea congruei bisericii papistașe, și pentru crearea autonomiei acestei biserici, s'au ivit păreri, cari nesocotesc pretensiunile bisericei gr. cat. române.

In ce privesce autonomia, factorii competenți nu voesc deloc sĕ considere punctele de vedere ale adunării Românilor gr. cat. ținute la Cluj, cari susțin independența bisericei gr. catolice, ci — trecênd la ordinea ḑilei preste aceste condiții acceptate și din partea episcopatului uniat, — contopesc cu totul biserica gr. cat. in cadrele bisericei papistașe, deși escepțiune se face deja cu biserica papistașă din Ardeal, căreia i-se recunósce și independența organismului seu, sub cuvênt, cá acéstă biserică a pus mai nainte temeliile autonomiei sale.

Iar în chestiunea regulării dotațiunei clerului papistaș, mai mulți episcopi latini sunt de părerea, că averile considerabile ale papistașilor nu e cu scop și nu e în interesul bisericei compuse din credincioși maghiari, sĕ se folosésca pentru salarisarea preoțimei uniate, care reclamă o parte fórte însemnată.

Acéstă situațiune a produs mărturisile pretióse, cuprinse în articolul indicat mai sus, asupra cărora noi trebue sĕ insistăm cu atât mai mult, cu cât adese-ori le-am accentuat și susținut, și pentru acésta am fost luați peste picior din partea celor din jurul „Unirei“, cari căutau a contrabalansa afirmațiunile nóstre cu presentarea unor momente din Fanar, cu cari noi de altcum n'avem nimic de a face.

De decenii am susținut și vom susținea și în viitor, că actul unației a fost un succes al machinațiunilor celor mai pronunțați dușmani ai nostri, căror machinațiuni și ademeniri o parte dintre Români, slabă de înger și slăbită în credința sa strămoșéscă, n'a putut resista, ci ademenită de anumite favoruri și promisiuni, a căḑut în cursa acelora, a căror devisă în special față de noi a fost pururea: „*Divide et impera*“.

Confrații nostri dela „Unirea“ s'au măniat de mai multe-ori foc pe acéstă declarațiune francă a nóstră și a celor mai distinși fii tocmai ai bisericei uniate, și încercau a ne convinge pe noi și pe tótă lumea, că actul unirei a fost un act pur subiectiv, purces din convingerea superiorității credinței papistașe și a bisericei „unice mântuitóre“.

Acum însĕ, când acéstă biserică, „unică mântuitóre“, stă sĕ-i „mântuiească“ pe Românii gr.-cat. așa, încât nici urmă sĕ nu mai rĕmână de ei pe fața pămêntului, sĕ-i înghită în organismul seu: acelorași confrați li-se deschid ochii, paianginiți de educațiunea primită în institute strĕine de noi, și vĕḑênd lucrurile cu ochi mai clari, sunt siliți a esclama și ei, ceea-ce un protopop uniat esclamase de mult de pe treptele bisericei dela Blaj: „*Ne-au înșelat cu Unirea*!“

Ce alta însemnéză cuvintele din pasagiul al 13-lea al amintitului articol, în care între altele se ḑice: „*éră clerul nostru* (gr. cat Red.) *a fost nesocotit, neîndreptățit și negligat, în contra* ***promisiunilor solemne****, ce i-se făcusera, când cu actul unirei*“?

Cine nu va putea deduce din aceste cuvinte mijlócele, prin cari s'a făcut unirea? Unde-'i deci convingerea mult bucinată? Dar nici vorbă de convingere, căci nu-i om cu minte, care sĕ nu înțelégă, că promisiunile de favoruri materiale au fost motorul, care a îndemnat la apostasie pe o parte dintre frații cari nici în un curs de 200 ani n'au ajuns cu toții la momentul recunóscerei greșelei făcute, care se deștepte în ei apoi nisuința de îndreptare.

Puținele din multele bunuri promise i-a captivat, spre dauna nóstră generală, întru atâta, încât nu numai au rĕmas pe basa unației primitive, ci mulțămită educațiunei strĕine, au aruncat biserica gr.-cat. — ce-i drept fiind ușile încuiate — cu totul în brațele papistașismului, esclamând fără sfiélă, că afară de ritul grecesc nu esistă nici o deosebire între biserica uniată și papistașă.

Acum însĕ, când deodată sĕ pomenesc, că au ajuns într'o societate, care nu-le convine, greutatea situațiunii îi deștéptă și inspirați de duchul iubirei de neam constată adevĕrul: „*Suntem nebăgați în sémă*“, adecă a cincia rótă la car, „*și folosiți pururea de instrumente. Așa am fost folosiți de* ***instrumente*** *în cele politice și naționale, așa in cele bisericești. Am fost folosiți de instrumente în 1848 în contra Maghiarilor, ér la 1700 în contra Calvinilor*“.

Noi ne bucurăm de corectitatea, în ce privește actul unirii lor, a acestor enunciațiuni ale fraților nostri gr. catolici, pentru că ele îndică, că ei incep a ajunge la convingerea greșelei făcute de antecesorii lor și din acéstă convingere trebue cu timpul sĕ resară dorința de a corege greșala făcută și de a te întórce la calea, din care te-ai abătut. Și în interesul binelui și al progresului nostru general dorim, ca adevĕrurile enunciate sĕ nu fie espresiunea unor momente lucide trecĕtóre, ci începutul unei nisuinți de revenire la matca părăsită, care părăsire atâța bărbați valoroși, mai ales uniați cu durere de neam au regretat'o și desaprobat'o.

Duchul acelor bărbați nemuritori ar trebuí sĕ înspire și pe conducĕtorii actuali ai bisericei greco-catolice, ca sĕ abandoneze de tot visul, pe care de altcum și ei, temêndu-se a'l crede înșiși, îl atribue sfântului scaun, căruia se adreséză cu cuvintele: „*Dacă sfântul scaun crede, că biserica nóstră* (gr.-cat. Red.) *are misiune, atunci va căuta sĕ grijéscă de independența clerului nostru.*“

Dar cine te face, ca de bună voe se intri acolo, unde preveḑi periclitarea ființei tale? De ce sĕ întri în primejdie și sĕ invoci apoi „sfântul scaun“ ca sĕ te mântuéscă, când dela nceput puteai sĕ scapi de tot nĕcaḑul?!

Trebue sĕ ai dela început curagiul de-a nu urma macsima latină: „*Video meliora, proboque, deteriora sequor*“. De ce pe conta esistenței sĕ fac esperiențe zadarnice?

Nimic nu indică mai clar pericolul, în care póte duce unația cu papistașismul, ca și chestiunea liturgiei maghiare. Mișcarea pornită în jurul acestei chestiuni a scos la ivélă sute de mii de renegați, cari pe podul unației ș'au părăsit neamul și au trecut în taberă strĕină.

Acésta stare de lucruri ar trebui sĕ fie și pentru frații nostri un memento de-a reveni asupra greșelelor până nu e „prea târḑiu“. Noi îi vom reprimí cu bucuria părintelui, care a ertat pe fiul sĕu rĕtăcit și l'a îmbrățișat cu tótă căldura inimei și dragostei sale părințesci. Iar cei ce ferici̧ți vor fi a vedea acest act de mare importanță, adânc impresionați vor accentua cântarea: „*Iată acum ce e bun, sau ce e frumos, fără numai a locui frații împreună*!“

De rea credință.

„Tribuna Poporului“ a reîntrat în elementul seu, precum se îndeletnicia suo tempore în „Tribuna“ vechiă, când actualii ómeni dela „Tribuna Poporului“ loviau fără pic de frică de Dumneḑeu și rușine de ómeni ín metropolitul de atunci Miron.

Dacă metropolitul Miron le-a stat atunci în caie, pentru-ce sĕ nu le stea în cale acuma memoria lui...

In numĕrul seu din Dumineca trecută, „Tribuna Poporului“ pe tema de predilecțiune a sa, „Ghenadie“, dă din nou năvală asupra rĕposatului metropolit, și se înțelege că din bogăția inimei sale sacrifică o bună părticică și nóuĕ, redactorilor dela „Telegraful Român“.

Iată ce scrie „Tribuna Poporului“:

> Domnii dela organul bisericesc, ar trebui sĕ știe din dreptul canonic că titlul de Metropolit este titlu de jurisdicțiune, și că încetând jurisdicțiunea, încetéză și titlul.
>
> Metropolia Ungro-Vlahiei avênd pe legiuitul seu titular I. P. S. S. Iosif Gheorghian, titlul de Metropolit în circumscripțiunea eparchiei sale, nu-i compete altei persóne.

FOIȚA.

Chrisóvele

pe cari își baséză biserica Sfântului Nicolae din Brașov-Scheiu îndreptățirea de a pretinde dela statul României despăgubire pentru moșiile, și alte emolumente, care în decursul timpului i s'au donat de către Principii români, și cari prin vitregitatea împrejurărilor i s'au luat.

II.

In numele tatălui și al Fiului și al sfântului Duch.

Troiță sfântă de o ființă și nedespărțită. Iată eu robul stăpânului meu Domnului D-ḑeu și mântuitorului nostru Is. Chr. și adevĕratul închinător al treimei, Io George Stefan Voevod, cu mila lui D-ḑeu Domn al țărei Moldovei cum-că Domnia-mea bine am voit cu a nóstră bună-voință, cu inimă curată și luminată și dela a nóstră tótă buna voire și dela ajutorul lui D-ḑeu, împreună și cu sfatul Domniei mele și cu bine-cuvêntarea a patruor erarchi ai Moldovei Kyr Ghedeon archiepiscopul și metropolitul Sucevei și Kyr Anastasie episcopul Romanului și Kyr Iorest episcopul Hușilor și Kyr Sava episcopul Rădăuților, am rĕvnit Domnia mea către lucruri bune și către ai nostri dinainte rĕposați domnii, care au miluit și au întărit sfintele biserici și mănăstiri. Tot astfel și Domnia mea am dăruit și am miluit sfânta biserică, care se află lângă cetatea Brașovului în țearea unguréscă, ce (adecă biserica) se cheamă Scheaje, unde este chramul al archierarchului și făcĕtorului de minuni a lui Chr. Nicolae, care este zidită din temelie de rĕposatul Petru Voevod, numit Cercel și neisprăvită. Insĕ după aceea au sfârsit'o mila sa Aron Voevod, și pentru aceea i-a făcut acelei sfinte biserici-mănăstiri sus scrise juruință danie, dela mila sa și dela alți domnitori așisderea. După voința lor, am făcut acestei biserici sfinte milă. Pentru aceea și noi vĕḑênd zidirea sfintei biserici, dela domnii pravoslavnici ai țărei nóstre, a făcut și domnia mea orânduita dare acestei sfinte biserici, din an în an, ca sĕ aibă și ea câte 8.000 de asprii și sĕ fie dați banii aceia la praznicul hramului sfintei biserici, și acestora care fac călătoria pentru acești bani, sĕ li se deie lor dela domnia nóstră câte 300 de asprii. Asișderea și preasființii̧le vóstre, preoților aflători la acea sfântă biserică, vĕ rog sĕ nu fim și noi uitați în rugăciunea vóstră către Domnul D-ḑeu, și sĕ vĕ rugați pentru sănătatea Domniei mele și pentru ertarea păcatelor și strămoșilor și părinților domniei mele și sĕ ne scriți pe noi în sfântul pomelnic și la D-ḑeescul jertfelnic.

Și acésta tótă orânduită dare, mai sus scrisă, sĕ fie dela noi sfintei biserici neclintită (nici-când) în veci. Și, după viața nóstră și domnirea nóstră, pe cine Domnul D-ḑeu îl va alege sĕ fie domnitor, sĕ ve învețe Domnul D-ḑeu ca sĕ cinstiți și sĕ întăriți acest bun obicei ale sfintei biserici, pe cine întru cât D-nul D-ḑeu îl va povățui, pe acela D-nul D-ḑeu, sĕ-l cinstéscă și sĕ-l păzéscă, în domnia milei sale, și la acésta este credința domniei nóstre mai sus însemnată.

Io George Stefan Voevod, cu mila lui D-ḑeu domnitor al țĕrei Moldovei, și credința tuturor boerilor nostri, și credința domnului Stefan Buhlea, marele vornic al țărei de jos, și credința domnului Vasile Hatman, și părcălab al Sucevei, și credința domnului Dabija marele vornic al țărei de sus, și credința domnului Chiriac Sturza, și a lui Ioan Hăbășescul părcălabul din Hotin, și credința domnului Epifania Bąllmaș, și a lui Constandin parcalabul Neamțului, și credința domnului Goia pârcălabul Romanului, și credința domnului Elia Șeptelici postelnic și credința domnului Grigorie Rusula spătarul, și credința domnului Nicula Mogâldea céșnicul, și credința Domnului Solomon Bârleadan mare vistirărnic, și credința domnului Stamatia Stolnic, și credința domnului Daria Carabâț comisar, și credința domnului Hrisocola medelnicer *) și credința a tuturor boerilor nostrii, ai Moldovei, mari și mici, și pentru marea tărie și întărire ai acestor mai sus scrise, am poruncit noi credinciosului și cinstitului nostru boer, Domnului Ionașcu, marelui logofăt sĕ scrie și sĕ atârne pecetea nóstră de acéstă adevĕrată fóe a nóstră.

In Iași a. 7164. Apr. 5. 1656 a scris Cesiteș

Io Gregorie Stefan Voevod

*

De Hrisov atârnă un pecet mare de céră roșie.

Originalul e scris în limba slavonă. Biserica posede un estras despre cuprinsul acestui chrisov in limba română. Traducerea presentă a făcut-o in tómna acésta D-nul profesor de limbile slave dela universitatea din Petersburg *Polichronie Syrcu*.

Tóte celelalte chrisóve sunt în limba română.

---

*) Economul curți,

Pe ce își întemeiază dar redactorii „Telegrafului Român“ titlul de metropolit, care îl dau lui Ghenadie, chiar în numĕrul din urmă al numitului ḑiar? Căci după legile politice cât și cele bisericesci, în aceiași metropolie nu pot figura deodată 2 Metropoliți.

Atâta cât canoniștii dela „Tribuna Poporului“ scim și noi. actualii redactori dela „Telegraful Român“, de aceea noi consecuent am dat Preasânției Sale Ghenadie titlul ce-i compete: metropolitul în retragere, sau după înțelesul dela noi, metropolitul în pensiune, căci Preasânției Sale i-s'a lăsat demnitatea de metropolit.

Scim deci, că în România de fapt figurézá cu numele de metropolit, metropolitul primat în activitate I. P. S. S. Iosif Gheorghian, și I. P. S. S. metropolitul în retragere Ghenadie.

Acésta a fost ținuta nóstră consecuent, și dacă în un numĕr dóră la un loc nu s'a mai accentuat un lucru, care după desele accentuări anterióre ca lucru de sine înțeles, se póte considera și de prisos, ómenii de bună credință nu ne-ar fi insinuat lucruri, cari nici-când n'au întrat în cercul de cugetare al nostru.

Dar' „Telegraful Român“ comunică declarațiunea postumă a rĕposatului Metropolit Miron, că dînsul „nu a putut aproba modul cum s'a făcut judecata Metropolitului Primat“, și „nu a recunoscut de legală locotenența instituită, nici a întrat cu ea în legături canonice“.

Acésta încă este o dovadă pentru confirmarea spuselor corespondentului nostru din Sibiiu, că dintre toți ierarchii bisericei singur Metropolitul Miron a eșit din comuniunea spirituală cu bisericile ortodoxe orientale, susținênd legături personale cu fostul metropolit Ghenadie și după detronarea lui.

Și la aceste avem gata rĕspunsul.

Rĕposatul metropolit Miron nu a recunoscut de canonică, nu a recunoscut legală din punct de vedere al bisericei ortodoxe, instituirea locotenenței.

Mai mult, rĕposatul metropolit nu a considerat de canonică și prin urmare din punct de vedere al bisericei ortodoxe, de umană judecata contra fostului metropolit Ghenadie.

In aceste vederi ale sale a rĕmas și ḑupă-ce un călugăr voiageur din Arad i-a predat o broșură lucrată ad hoc spre a justifica sentența contra fostului metropolit Ghenadie.

De vederile rĕposatului metropolit Miron a fost și sântul Sinod din România, de vederile metropolitului Miron a fost și guvernul din România, de vederile metropolitulni Miron a fost și coróna României.

Atitudinea acésta a Metropolitului Miron din punct de privire al disciplinei bisericesci, era tot atât de incorectă, ca și înmormêntarea lui cu musică.

Era mai bine, dacă cei dela „Telegraful Român“ puneau straje gurei lor. Pentru-că detronarea Metropolitului Ghenadie s'a făcut cu judecata sfântului sinod prin decret regal; tot astfel și locotenența metropolitană a fost instituită în urma decisiunei sfântului sinod, prin decret regal, și nimeni n'a dat nici a recunoscut vre-odată Metropolitului Miron dreptul de censor și judecător peste actele sfântului sinod și ale Majestății Sale regelui Carol. El era îndatorat sĕ le priméscă întocmai, pentru resóne de disciplină și de ordine legală în biserică. Căci unde ar rĕmânea unitatea bisericei, dacă fie-care Episcop s'ar crede în drept a nesocoti actele și decisiunile autorității sinodale în biserică? Nu ar fi acesta un procedeu, care ar aduce anarchie și schismă în biserică?

Nu! Incepem cu „nu“, ca sĕ rĕspundem la intrebarea directă ce ni se pune.

Detronarea nu s'a făcut prin decret regal, căci regele Carol, carele cunósce noianul patimilor la ómenii politici din România, nu a dat iscălitura sa la actele barbare, cu care s'a esecutat prin guvern sentința Sântului Sinod.

Regele a subsemnat decretul de suspensiune, decretul cu care s'a instituit locotenența, și a fost in așteptare, că se va face o judecată dréptă.

Vĕḑênd regele sentența și patimile omenesci, a remas în reservă, și a lucrat mai departe guvernul cu patima sa.

Și regele a avut reservele în fața judecății, ca și metropolitul Miron.

Cu entusiasm a vorbit regele după ce Ghenadie a fost rehabilitat, a mulțumit tuturora, cari au conlucrat la rehabilitarea metropolitului.

Mulțumita acésta s'a redus îndirecte și asupra metropolitului Miron.

Acéstă ținută a regelui Carol nu a putut plăcea nici celora ce au scris broșura, chemată a apĕra sentența, pre care o a condamnat și revocat sântul Sinod, guvernul și coróna.

„Telegraful Român“ are și dênsul destul curagiu față cu calumniarea adusă de fostul metropolit Ghenadie Maiestății Sale regelui Carol, sĕ susțină, că el, adecă Ghenadie „totdeuna s'a esprimat cu cel mai mare respect despre regele Carol“.

Și acésta o debutéză „Telegraful“, care în numĕrul dela 23 Septembre 1897 însuși scria:

„Metropolitul Ghenadie a apĕrat ortodoxia bisericii sale, de aceea a trebuit sĕ fie delăturat cu consensul regelui Carol, care de la venirea sa în țĕră a favorisat papistașismul“.

Perfidia omului dela „Tribuna Poporului“ aici a ajuns culmea nerușinării.

Cele citate ca scrise de noi în 1897 la adresa regelui Carol, nu sunt nici cuvintele nóstre, nici convingerile nóstre.

Noi atunci le-am dat acele ca svonuri, ca un fel de opiniune, care se susține în ḑiare strĕine, în special am provocat tot atunci și isvorul, anume am provocat 2 articoli din ḑiarul kossuthist „Egyetértés“, care a susținut, că detronarea lui Ghenadie a fost opera propagandei papistașe, despre care se susținea, că mai ales se alimentéză în România.

Svonurile le-am dat deci ca svonuri, și nu e lucru cinstit a ne atribui nóuă lucrurile, pe cari noi le am declarat încă de atunci de svonuri, și ca svonuri le-am publicat în ḑiarul nostru.

Nu întrebăm pentru ce se resuscitéză și în „Tribuna Poporului“ durerósa afacere cu fostul metropolit Ghenadie, care a provocat atâta amărăciune în România?

Fac rele servicii guvernului actual din România, oamenii cari resuscitéză acéstă afacere durerósă, care afacere spre a poté fi în folosul patriei aranjată, a silit guvernul domnului Sturdza sĕ se retragă odată.

Autorul articlilor din „Tribuna Poporului“ voesce sĕ scótă vinovat și necorect pe metropolitul reposat Miron, și cu acésta sĕ justifice indeferentismul prelaților din România față cu jalea nóstră din tristul încident al trecerei din viéță a metropolitului Miron.

Cestiunea este pusă astfeliu: Metropolitul Miron nu a rĕspuns la notificarea ce i-o a făcut metropolitul primat Iosif Gheorgianu despre suirea sa pe tron.

Repetăm întrebarea: Sĕ ni se spună pe ce cale i-a venit metropolitului Miron acea notificare, și pe ce cale i se cerea recunóscerea?

Canoniștii dela „Tribuna Poporului“ sĕ ne dea rĕspunsul cerut, și atunci vom pute judeca care e cel vinovat.

De aici s'a început discusiunea între noi, aici sĕ o și terminăm.

Procesul parochiei din Brașov.

Procesul pe care l'am vestit în numĕrul nostru 107, că se va intenta de către parochia nóstră din Brașov-Scheiu contra statului român în cauza datoriei sale față de acéstă biserică, s'a început.

Iată actul care a fost înaintat la tribunalul de Ilfov, de către plenipotențiații comitetului parochial al bisericei Sftului Nicolae din Brașov-Scheiu:

„Domnule Prim-Prisedent!

„Prin dóuĕ legi speciale, onor. Minister de Culte și Instrucțiune publică din România este obligat sĕ ne plătéscă pe fie-care an suma de 37,500 lei. Insĕ pe anul 1. Apr. 1897—31 Mart. 1898, precum și pe anul curent de la 1 Apr. 1898 încóce, ni s'a refuzat acéstă plată.

Refuzul este cu atât mai neîntemeiat, cu cât suma anuală de 37,500 lei nu este o subvențiune sau o gratificare benevolă, ci *este ecuivalentul pentru niște proprietăți imobiliare, scutiri și benificii, ce le-a avut Biserica Sf. Nicolae din Brașov pe teritorul României*, precum vom dovedi înaintea Tribunalului prin numeróse hrisóve, documente publice și acte private, începênd de la hrisovul lui Aaron-Voevod al Moldovei din a. 1594 până la Intărirea Divanului Țĕrei Românești de la 22 Sept. 1790 și la prima alocațiune budgetară, votată în 1860 de Adunarea Legiuitóre a Moldovei în favórea nóstră.

Din actele menționate se va vedea, că acel ecuivalent de 37,500 lei anuali este calculat pe o cifră minimală, și că a fost primit de noi numai ca un început de executarea unei mai mari obligațiuni recunoscute.

Cu părere de rĕu ne vedem dar siliți a chema în judecată pe onor. Minister al Cultelor și Instr. publice, pentru ca sĕ fie obligat prin hotărîre judecătoréscă:

1) a ne plăti suma de 75,000 lei cu procentele legale, datorită pe ultimii doi ani;

2) a ne plăti de acum înainte, adecă de la anul budgetar, care se începe sa 1. Apr. 1898, câte 75,000 lei pe fie-care an, sau a ne plăti odată pentru tot-d'a-una un capital ale cărui procente anuale sĕ corespundă aceleiași sume.

Alăturând o copie a reclamațiunei de față pentru partea adversă, precum și hârtie timbrată în valóre de 20 lei, vĕ rugăm, d-le Prim-Președinte, sĕ primiți încredințarea prea osebitei nóstre stime.

Comitetul Parochial
al Bisericei române cu hramul
„Sf. Nicolae“ din suburbiul Scheiu
din Brașov, representând tot-odată școlele române din Brașov
prin procuratorii sĕi
T. Maiorescu, V. Lascar, D. Disescu.
București, 29 Octombre 1898.

Un cuvênt înțelept.

(=) Rar de tot ne este dat sĕ putem înregistra voci emanate dela bărbați de frunte maghiari, cari sĕ zugrăvéscă în adevĕratele lor colori stările decăḑute din patria nóstră, și sĕ ḑică cel puțin un „memento!“ celor ce țin în mână destinele țerii, de va avea apoi acest memento, ori de nu va avea, efect.

Archiepiscopul de Agria *Samassa* a rostit respective tipărit în luna trecută un atare cuvênt, pe care numai din cauza preocupării față de materialul ce ne privea. și mai deaprópe, am întârḑiat a-'l reproduce până acum.

In luna trecută anume archiepiscopul catolic, ungur, de Agria, a împlinit 25 de ani de archierie, și din acest incident a adresat credincioșilor sĕi o pastorală, în care între altele face o aspră, dar dréptă critică și a stărilor sociale-politice din patria nóstră, critică pe care ar trebui sĕ și-o însemne bine stăpânii și ocârmuitorii patriei nóstre, sĕ și-o pună la inimă și sĕ cerce a mai îndrepta din multele câte le-au greșit și le greșesc.

Pe alocurea glasul archiepăstorului maghiar, are chiar timbrul și acentul unei nemai stăpânite mânii ce isbucnește energic, cum a isbucnit sfânta indignare a lui Christos contra schimbătorilor de arginți, cari profa-

---

De pe țermii Nilului.

— Moravuri ca'n evul mediu —

Biruința Englezilor în Egipet, prin luarea Omdurman-ului, a atras după sine un vuet și un zuruit de arme, ce rĕsună încă în urechile lumii.

Era pe-aci pe-aci sĕ urmeze o încăerare cu Francia, căci prin nóua provință cucerită, căḑuse în mâna Angliei și un punct neînsemnat, Faschoda, care fusese ocupat de Francezi. Faschoda e însĕ într'adevĕr o „posesiune“, care nu póte trage mult în cumpĕna socotelilor unei puteri, decât dór' așa, dacă are de gând ca purceḑênd dela acest punct, sĕ cuceréscă și provința încolo în jur! Dar fiind deja provința ocupată de Englezi, și rostul acesta cădea. Englezii au cerut Francezilor sĕ evacueze Faschoda, dar acestia la început se codeau, și s'au pornit amenințările, schimbul de note aprinse, înarmările din greu și vorba, că au dară sĕ se mĕsóre cu puterea!..

Francezii șoviniști și aventurieri ceréu că *da*, sĕ se arunce țara în rĕsboiu!

Rĕsboiul acesta ar fi fost egal, ori și mai prost, ca rĕsboiul Spaniolilor cu Americanii.

Grație însĕ prudenței guvernului frances și a patriotismului representanților poporului, rĕsboiul a fost evitat. Franța a cedat. Marchand se va retrage din Faschoda și va lăsa drumul liber Angliei, va lăsa acesteia întrégă stăpânirea văii Nilului.

Dacă posesiunea Faschodei ar fi fost pentru Franța de vre-un interes economic, atunci nici acésta n'ar fi cedat, dar nici Anglia n'ar fi amenințat cu rĕsboiu. Indârjirea Angliei se esplică tocmai prin faptul, că ea are interese mari în Faschoda, și pedeca pe care i-o pune Franța, fără interes pentru ea însași, avea mai mult aerul unei sîcăeli fără rost.

Guvernul frances a mărturisit el însuși, că lucrurile stau astfel, și a cedat.

*

Acum că lucrurile s'au tranșat, și cum tótă lumea a auḑit ḑilele astea de luarea *Omdurmanului* de către Englezi și de sfărîmarea „Mahdiului“, credem interesant a da cetitorilor câte-va date caracteristice asupra „Mahdiului“, actual Abdullahi, și a predecesorului seu Ahmed-Mohamed, stăpânii provinței pentru care atâta s'au încordat Englezii și pe care acum o și posed.

Sunt înteresante aceste date, ca tablou despre moravurile cari domnesc și astăḑi la poporațiunea egipteană și cari îți amintesc stările de lucruri din evul mediu, nu altfel.

Primul Mahdi s'a născut în apropierea Dongolei, pe hotarul marelui deșert al Libiei. Părinții lui, niște luntrași sĕraci, pretindéu că se cobóră din neam de profet.

Copilul Ahmed-Mohamed crescu în umilință și în sĕrăcie. La vêrsta de 10 ani, tatăl sĕu porni cu el la Kartum, dar muri pe drum. Băiatul urma drumul singur și niște suflete caritabile îl luară cu ele la Berber.

Aci, seriositatea precoce a caracterului lui, silința lui în citirea cărților sfinte, înțelepciunea puterei sale, îl distinseră în curênd.

Trecură ani. Pe atunci înflorea în Sudanul negru o sectă musulmană fanatică numită „Faricha“, al cărei șef, *Mohamed-șerif* se pretindea și el coborâtor din profetul Islamului.

Tinĕrul Ahmed-Mohamed se înrolă în acéstă sectă și se distinse prin fanatismul propagandei sale.

In curênd însĕ isbucni un conflict între șeful sectei și ambițiosul discipul. Mohamed-Ahmed se retrase într'o insulă a Nilului, Alba, unde o grotă îi servi de adăpost.

Legende nu întârḑiară a se rĕspândi despre sfințenia lui. Se ḑicea, că *„îngerii Domnului sunt cu dênsul“*; pretutindeni, mulțimea asculta cu evlavie, cuvêntul lui elocuent și fanatic.

Nenorociții sudanezi, naivi, creḑură bucuroși în „regnul de justiție“, pe care noul „derviș“ știa sĕ li-l descrie în colori strălucitóre...

In curênd Ahmed-Mohamed deveni obiectul unei apoteose mărețe. Tóte triburile se ridicară grămadă și se adunară în jurul stégului lui negru.

Exaltații, femei, copii, nebuni, vĕḑură pe fruntea lui semnele indelebile ale „misiunei lui divine“. Și atâta de mare și de neașteptată fu gloria lui, încât și el începu sĕ créḑă în misiunea sa!.. Din copilul serios și evlavios de altă dată, se născu un profet sĕlbatic, violent și sângeros...

Mai târḑiu însĕ el vru sĕ se foloséscă de gloria și de puterea sa nesperată. Iși făcu un harem de 400 femei. In fie-care razzia (expediție de jaf) el își păstra cele mai frumóse fete pe cari le repea părinților sau șefilor... Și în intimitatea haremului se dădea celor mai abominabile orgii..

nau casa Tatălui, de a luat *biciul* la ei și i-a alungat afară! O mânie sfântă acésta, vrednică sě fie respectată, chiar și atunci când rěu a durut biciul!

Iată cum vede și critică, și bine vede și critică, archiepiscopul numit, lucrurile dela noi:

„*Cinstirea legilor e tăria statelor:* degenerarea dreptăţii, pericolul lor! Cinstirea și ocrotirea *dreptăţii* este, drept aceea, *prima datorinţă*! Nici o epocă nu póte fi lipsită de ea, *nici o cârmuire de stat, nu póte fi fără ea!*

„Guvernarea deci trebue sě fie pătrunsă *nu de spiritul egoismului*, ci de spiritul *dreptăţii! Spre serviciul unora numai, sau numai a unei părţi* (din cei-ce stau sub guvernare), *nu e permis sě se restrîngă!*

„*Unde în guvernare se îngrijesce numai de o parte a cetăţenilor, și nici că le pasă de ceealaltă*, acolo se ivesc în viaţa de stat cele mai periculóse rele: *împărecheri, céртă, ură!*

„Drept aceea nu póte fi permis, ca ómenii óre-cărei partide, ajunși prin mijlóce bune—rele la putere, cu sumeţie *sě-și arate acum puterea lor!*, *și volnic și nedrept sě favoriseze pe unul, sě lovéscă pe altul!*, pe cei nepricepuţi sě-i prindă în mreje, pre ai sěi prin „distincţiuni“ sě-i înalţe!, întru câștigarea puterii și esploatarea preogativelor ei, de la nici un fel de speculă pěcătósă sě nu se dea îndărăt, și întocmai ca asupra unei cetăţi ostile subjugate, *volnicia lor* sě și-o ficseze drept „*lege*“.

„Prin dreptate, state cu modest început, iute s'au ridicat la culmea puterii, iar unde *nedreptate, egoism, părtinire, apăsare, moleșire înspăimătătóre* ș'au putut desvolta puterea distrugětóre, numai decât a scăḍut bunăstarea materială, domnirea a ajuns în mâni strěine, jugul servilismului a fost gata!

„Bărbaţii însufleţiţi și de caracter sunt inflecsibili, faţă cu ispitiri sunt neînfricaţi, sunt paznici credincioși ai așeḍămintelor legilor, neînfrânţi eroi ai dreptului, apěrători neclintiţi ai autorităţii statului!

„De *astfel* de bărbaţi are lipsă timpul, și nu de atari sprijinitori, cari îngrijaţi de sórtea *lor*, și de nădejdea viitoriului, umblă pe căi ascunse, în faţa publicităţii tăinuiesc, tac, închid ochii, sufer tot, servesc ori-cui, *numai scopul sě și-l ajungă*; înaintea cărora *trândăvia* e „*înţelepciune*“, imoralitatea: „*abstinenţă preveḍetóre*“, lipsa de curagiu: „*precauţie*“.

„Când ideile periculóse, nóuě și iar nóuě, ale învěţăturilor greșite, tot mai mult molipsesc spiritele, moravurile, cu frase mincinóse binesunătóre amăgesc poporul, întunecă conceptul veritаţii, a dreptului, a cinstei și mână în luptă înverșunată unul contra altuia pe aceia, cari spre binele omenimei ar trebui sě ţină la olaltă; *când administrarea afacerilor publice degenerézǎ într'o măiestrie de formalitate, când se făurește de adevěrat ceea-ce nu e*, sau se înfăţișéză tóte în colorit fals; când sub masca „promovării binelui public“, ómenii se luptă, în mijlocul sěrbătoririlor meșteșugite, *numai pentru a lor glorie, pentru a lor putere* — atunci în capul afacerilor publice trebue sě stea *bărbaţi cu mari talente, cu distinsă cualificaţie și devotaţi!* Lașitatea n'a făcut încă pe nimenea nemuritor.

„Cercetând ades ori causa mărimii ómenilor distinși, am aflat, că nime nu se póte înălţa preste ce e omenesc, decât prin aceea putere spirituală, care oţelește pepturile nobile spre fapte mari!

„Se revie deci érăși *împěrăţia moralităţii*, și îndată va lua viaţă nóuă zelul spiritelor spre aceea ce e mare și sublim.....

Revistă Externă

Interview cu Ţarul.

Un publicist englez, William Stead, care se află în Rusia pentru a interviewa mai multe personalităţi importante asupra chestiunii desarmării, a fost primit de Ţar ḍilele trecute la Livadia.

William Stead publică acum un articlu inspirat, sigur, de Ţarul, și asigură că Ţarul ia în mod fórte serios manifestul seu de pace.

Dintre toţi ministrii ruși cel mai fervent partizan al ideii de pace este — ministrul de rěsboiu!

Din punct de vedere practic, nici Ţarul, nici ministrii sěi nu se gândesc la desarmare în sensul absolut al cuvêntului! Scopul practic al conferinţei ar fi, ca sě intervie un repaos, o fiixare a înarmărilor cu privire la situaţia actuală

Ca loc de întrunire al congresului se desemnéză cu deosebire Bruxela. Stead combate acéstă idee și declară că Petersburgul ar fi cel mai potrivit loc.

Articolul sfîrșește cu fraza: „Exprim ferma convingere, că, dacă 'i va fi dat sě trăéscă mult, Ţarul va îndeplini o faptă mare, spre binele ţěrii sale și a lumii întregi“.

Din diecesa Aradului.

Intregirea venitelor parochiale, în diecesa Aradului. In cestiunea întregirii dotaţiunii preoţesci, venerabilul sinod eparchial aradan a îndrumat ambele Consistorie (Arad și Oradea) a esmite câte o comissiune constătătóre din protopresbiterul concerninte și câte un membru mirean, care sě erueze și constate în fie-care parochiă dotaţiunea preoţéscă, și *unde aceea nu ar ajunge la minimul prescris, sě încerce cu comitetul și șinodul parochial, întregirea aceleia din mijlócele parochiei.*

Pentru efeptuirea acestui conclus venerabilul Consistoriu eparchial din Arad a numit comisari consistoriali dintre mireni: pentru tractul Aradului pe dl Petru Truţia adv.; la Chișineu pe dl Mihaiu Veliciu adv.; la Șiria pe dl Stefan Antonescu preș. sedr. orf. în pens.; la Ienepole pe dl adv. George Feier; la Buteni pe dl Nicolau Mladin, pretor; Hălmagiu pe dl Nicolau Rob; la Radna pe dl Paul Milovan, not. com.; la Lipova pe dl Dr. Georgiu Popescu, adv.; la Belinţ pe dl Constantin Lazar adv.; la Timișóra pe dl Paul Rotariu; la B. Comloș pe dl Dr. Nestor Opreanu adv.

*

Adunare înv. în Vaţa-de-jos. In 2 Oct. n. s'a ţinut în Vaţa-de-jos, adunarea de tómnă a „Reuniunii învăţătorilor rom. greco.-or. din tractul Hălmagiului“, — adunare la care afară de cei obligaţi, a paticipat mult popor, și mulţi preoţi și învěţători din archidiecesă

Din rapórte sě constată, că tondul reuniunei s'a sporit cu 20 fl. v. a. incurși din venitul unui concert ţinut în Halmagiu, sub conducerea președintelui Reuniunii și cu sucursul tinerimii din Halmagiu și jur.

Din raportul bibliotecariului s'a constatat cà în decursul anului espirat s'au donat pe séma bibliotecii 48 opuri, și astfel biblioteca reuniunii constă de present din 136 opuri.

In ședinţa a dóua *s'a decis cu unanimitate întroducerea Abcedariului compus de Iosif Moldovan și consoţii*, în tóte școlele din tract, ca fiind acel Abcdariu fórte ușor și practic.

S'a ascultat disertaţiunea lui Ioan Sabo, despre rěsboiul de 30 ani, și disertatoriului i-s'a votat mulţămită.

Locul întrunirei în anul viitoriu s'a ficsat în comuna Hălmăgel, cu ocasiunea esamenului final.

(După „*Biserica și Școla*“)

Din diecesa Caransebeș.

Concurs literar. Reuniunea învěţătorilor români gr-or, dela școlele confesionale din diecesa Caransebeșului“ publică concurs cu premiul „*Sofia și Stefan Àntonescu*“ de *50* fl. pentru cel mai bun *Abcdariu*, și alt premiu de *100 fl.* pentru cea mai bună *Gramatică* românéscă pentru școlele poporale elemetare, partea etimologică. Abecedarul sě cuprindă materialul destinat pentru cl. I și II pe basa metodului analitic-sintetic cu aplicarea cuvintelor normale. Gramatica sě fie metodică, practică, ilustrată cu esemple din sfera cunoscinţelor școlarilor, compusă pe temeiul metodului elementar (inducţiunea). Sě fie representate formele genuine: „ariu“ „oriu“ și „eriu“ păstrate cu îngrijire în gura poporului nostru, precum s'au păstrat și la poporul italian, spaniol și portughez.

Terminul pentru trimiterea operatelor la presidiul Reuniunei (Ioan Ionașiu în Bocșa Montană) este 15/27 Iulie 1899.

*

Focul din pădurile comunităţii de avere. Am luat și noi notiţă despre acel foc. „Fóia Diecesană“ publică acum o lămurire liniștitóre.

Avênd informaţiuni demne de creḍěmênt suntem în stare sě raportăm, — scrie între altele „F. D.“ — că pârjolul a mistuit numai frunza și uscăciunile, iar nici decum arborii. Pagubă s'a produs deci numai în jirovina din anul acesta, căci stirpirea tufișului în păduri seculare nu cade de fel în cumpănă. Se dă cu socotélă că incendiul s'a născut din focul gonașitor și a pușcașilor, care cu puţine ḍile mai nainte au fost aranjat vînătóre pe séma arêndașului vînatului din acest ţinut. In interesul adevěrului trebue sě se facă amintire la locul acesta de zelul organelor Comunităţii de avere, îndeosebi a codrenilor și prim-codrenilor de revir, care ḍiua-nóptea lucrând la stângerea focului, au prestat muncă de titani și servicii demne de laudă. Asta în interesul adevěrului.

(După „*Fóia Diecesană*“)

Din ROMÂNIA

(*Superiori ori inferiori?*) E cunoscută „admiraţiunea“ greșită și a celor din Ţară ca și de pe aiurea, pentru „superioritatea“ ómenilor cu știinţe câștigate... „în străinătate!“ De-ai venit cu o diplomă de doctor câștigată „la Paris“ ori aiurea, trebue sě fii, de sine înţeles, mai „învěţat“, mai „profund“, mai „grav“ ca unul ce a studiat aceleași lucruri în Ţară!...

Dar în același timp, în cercurile ómenilor serioși e cunoscut și aceea, că învěţămêntul superior, academic, îndeosebi, însě medicina, stă cel puţin pe un nivel cu cele mai bune academii de medicină din capitalele ţěrilor mari și cu academii vechi, de nu mai presus.

Cu tóte acestea înclinaţia pentru strěini, e încă mare și în Ţară, cel puţin în massele poporaţiei orașelor, în cari s'a încuibat din alte vremi, credinţa că-'s mai învěţăţi cei veniţi cu școlă din strěinătate.

Acestei credinţe vor studenţii universitari în medicină, sě-'i dea o lovitură meritată. Iată ce cetim in privinţa asta, în „Drapelul“ dela 11 Nov. n.:

„Printre studenţii în medicină se agită următórea idee: Se știe, că toţi medicii strěini, cari vin cu diplome de la facultăţile din strěinătate, depun un simplu examen de „liberă practică“ in ţară. Acésta, ḍic studenţii (din București), îi jignește fórte mult pe dênșii, cari au de luptat cu atâtea greutăţi până sě-și ia diploma în ţară, considerată „inferióră“ diplomelor din Paris, Berlin, Viena etc.

„De aceea mediciniștii vor face un memoriu către Corpurile legiutóre, prin care sě rógă, ca toţi cei cari vin sé céră libera practică, sě dea examen pentru tóte cele cinci doctorate! Ast-fel numai se va vedé, întru cât sunt „superiori“ sau „inferiori“, cei cari obţin diplome în străinătate, fáţă cu doctorii din ţară.

Noutăţi.

Sfinţire de biserică. Biserica nóstră din Lómneș, reparată temeinic și prověḍută cu turn nou, — va fi sfinţită Dumineсă în 8/20 Novembre c.

*

In favorul bisericii din Petroșeni. Părintele Avram Stanca din Petroșeni, ne face cunoscut, că Sâmbătă sara in 7/19 Nov. a. c. se va aranja un concert micst, împreunat cu dans, sub conducerea învěţătorulni Ioan Sirbu, în hotelul „Barcsay“ din Peroșeni, în favorul bisercei gr. or. de acolo, carea acum se edifică. O parte din venit va fi destinată și pentru copiii de școlă sěraci.

*

Urcarea preţului pentru bagage pe căile ferate ungare, e stabilită și va întra în vigóre dela 1 Ianuarie viitor. Iată taxele:

Depărtarea	*Pentru 50 kgr.*	*50—100 kgr.*	*Peste 100 kgr.*
1—55 km.	25 cr.	50 cr.	1 fl.
56—100 „	50 cr.	1 fl.	2 fl.
Peste 100 „	1 fl.	2 fl.	4 fl.

*

Ciocnire de trenuri cu mórte de ómeni s'a întêmplat Vinerea trecută la Becske (com. Nograd). In apropiere de numita staţie, s'au ciocnit dóuě trenuri: cinci ómeni au fost omorîţi sub ruinele cupeelor și patru greu răniţi.

*

Cununie. Domnul Adam Iacob, proprietar în Haţeg, și d-ra Maria Jóndrea, fiica învěţătorului Toma Jóndrea din Sibiiu, 'și-au sěrbat cununia lor Sâmbătă în 12 Novembre c. st. n. în biserica gr.-or. din Sibiiu, sub. Iosefin.

*

Un mod ușor de trimis bani în sume mai mici, pe poștă, s'a întrodus în *Italia*: Pe dosul cărţii de corespondenţă, lipești atâtea timbre câte vrei, și valórea lor posta ultimă o plătește în bani adresatului. Pentru sume mai mici e fórte practic: nu sě mai umblă cu mandate postale și cu sume pentru trimiterea banilor.

*

O condamnare interesantă. Din Berlin se depeșéză sub datul de 7 Nov., că Tribunalul din Metz a condamnat pe un preot catolic la 15 ḍile temniţă din causa următórei enunciaţiuni rostite pe amvon către credincioși: „Dacă vor pleca trupele în acéstă sěptěmână la manevre, grijiţi de portofoliile vóstre și de copiii voștri“!.. Comanda militară, care a ridicat acusa, a fost împuternicită a publica sentinţa acésta în 3 ḍiare germane și franceze.

Mahdiul era un bărbat frumos, care realisa tipul arab în tótă perfecţia. Dar mai târḍiu viaţa leneșă îl îngrășà și-l desfiigurà. El muri în plină glorie, în capitala Omdurman, în anul 1885, cinci luni după càderea Khartumului și mórtea nenorocită a lui Gordon.

Inainte de a muri, el adunà în jurul seu pe intimi, declarà că profetul îl chémă și proclamà de succesor pe locotenentul seu „Abdullachi“.

*

Abdullahi întrecu în cruḍime și fanatism chiar pe predecesorul seu.

Abatele Orwalder, care a fost 11 ani prisonier al Machdiilor, povestește:

— De la Mohamed se putea aștepta încă óre-care justiţie; el știa se cetéscă, era elocvent și inteligenţa lui se deschidea raţionamentelor altuia.

Dar Abdullachi inaugurà regimul autocraţiei absolute! Capriciile noului mahdi fură singură lege. Vederea sângelui îl desfăta! De multe ori călăii, obosiţi de a lovi, ceréu graţie!.. Nu e chin, nu e tortură născocită de un creer sadic, pe care Abdullahi sě nu le fi experimentat asupra victimelor sale!

Astfel abia acum câte-va luni, și abia la câte-va mile departe de civilisaţia nóstră, de electricitatea și bicicletele nóstre, se petrecéu asemenea fapte cari par reînvierea timpurilor preistorice.

Ori ce s'ar ḍice despre motivele egoiste ale politicei coloniale englese, cucerirea Sudanului, punênd capăt acestor moravuri odióse, este o faptă meritorie și umanitară.

Și când te gândești că supușii Mahdiului au dovedit o bravură aprópe supra-omenéscă în lupta lor contra Erglejilor și întru apărarea tiranului lor setos de sânge și de carne omenéscă!

Aberaţia unui asemenea devotament nu se póte explica de cât prin prestigiul religios pe care-l exercita Mahdiul „trimisul profetului“, asupra supușilor lui fanatisaţi.

Nenorociţii soldaţi ai mahdiului nu cedau teribilelor tunuri engleze, se aruncau în focul lor distrugětor, fiind-că își închipuiau că vor merge drept în raiu, căḍênd victime ale acestui rěsboiu sfînt, rezboiu însě, care în faptă avea de scop sě eterniseze în Sudan domnia cruntă și sângerósă a barbarului Abdullahi!

Dr.

Nr. 488—1898 [201] 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de învĕțător dela școla confesională greco-orientală română din Sărata, protopresbiteratul Avrigului, se escrie prin acésta concurs cu terminul de 15 ḑile dela prima publicare în „Tel. Rom.“

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

a) Salariul anual de 300 fl. v. a.;
b) cuartir natural;
c) lemnele necesari pentru foc.

Doritorii de a ocupa acest post de învĕțătoriu sĕ-și substérnă cererile concursuale instruite conform legilor în vigóre la subscrisul oficiu protopresbiteral gr.-or. în Avrig (posta Avrig, Felek, Szebenvármegye) pănă la terminul susindicat.

Avrig, 5 Octobre, 1898.

In conțelegere cu comitetul parochial concernent. Oficiul protopresbiteral greco-oriental al Avrigului.

Ioan Cândea,
protopop.

Nr. 521—1898 protopr. [200] 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea celor trei posturi învĕțătoresci dela școla confesională gr.-or. română elementară din Sighișóra, se publică conform Veneratului ordin consistorial dto 24 August a. c. Nr. 6111 școlariu concurs cu terminul de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

1. Pentru învĕțătorul clasei I. salariu anual de 300 fl., și anume 206 fl. din cassa alodială în rate lunare decursive, ér restul din repartițiune; cuartir gratuit în edificiul școlei și lemnele necesare de foc.

2. Pentru învĕțătorul clasei a II-a salariul anual de 300 fl., și anume: 235 florini din cassa alodiată în rate lunare decursive, ér restul din repartițiune; cuartir gratuit în edificiul școlei și lemnele necesare de foc, — plus trei stângini de lemne de stejar în natură.

3. Pentru învĕțătorul clasei a III-a salariu anual de 300 fl., și anume: din cassa alodială 275 fl. în rate lunare decursive, ér restul din repartițiune, plus 40 fl relut de cuartir și șese stângini de lemne, — trei de fag, trei de stejar, în natură.

Reflectanții la aceste posturi cu îndatorirea a provedea instrucțiunea școlarilor dela 6—12, și celor dela 12—15 ani, — și a ținea în mod perondătoriu în Dumineci și sĕrbători strana în biserică, — sĕ-și aștérnă petițiunile concursuale instruite conform normelor în vigóre subscrisului oficiu protopresbiteral până la terminul sus indicat.

Sighișóra, 30 Septembre 1898.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Sighișórei, — în conțelegere cu comitetul parochial concernent

D. Moldovan,
protopop.

Nr. 4510—1898 [202] 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de notar comunal devenit vacant în comuna Topârcea, comitatul Sibiiu, cercul Mercurea, se escrie prin acésta concurs cu următórele emolumente:

1. Salar anual de 1000 cor.
2. Paușal de călĕtorie 160 cor.
3. locuință naturală resp. ecuivalent corĕspunḑĕtor.
4. 656□° pămênt spre folosire liberă.
5. Taxele normate pentru lucrările private.
6. La casul denumirii de matriculant de stat 200 cor.

Cererile concursuale instruite în sensul §. 6 I. 1883 și §. 73: XXII. 1886 au a se presenta subscrisului până în 20 Novembre după améḑi la 6 óre.

Mercurea, în 2 Nov. 1898.

Pretorele cercual suprem.

Mangesius.

In *Tipografia și Librăria archidiecesană,* Sibiiu, se află de vênḑare

Protocolul congresului

ordinar și estraordinar național-bisericesc
al
metropoliei gr.-or. române din Ungaria si Transilvania,

convocat la Sibiiu pe 15/27 Octobre 1874 pentru alegerea de metropolit.

Prețul 1 fl.

In Tipografia Archidiecesană au apărut

Treptele formale
ale
învĕțămêntului
de
Dr. Petru Șpan.

Prețul 80 cr.

Se pot procura din

Libraria tipografiei archidiecesane
Sibiiu.

In *Tipografia archidiecesană* a apărut:

ACAFTISTUL
Preasântei
Născătóre de Dumneḑeu
și
alte rugăciuni
urmate de Sinaxariu pentru tot anul si Păschălie.
Un volum de 368 pagini 8°.

Prețul	simplu legat	fl. —.85
	jumĕtate pânză	„ 1.05
	în piele roșie	„ 1.25
Ediția fină	în piele négră	„ 2.—
	piele chagrin	„ 2.60
	în mătase	„ 3.85

Se află de vênḑare la

Librăria Tipografiei archidiecesane,
Sibiiu.

A apărut:

Ov. Densușianu

Obiectul și Metodica Filologiei,

lecție inangurala, ținută la facultatea de litere din Bucuresci la 29 Octombre 1897.

Prețul 50 cr.

I. L. Szavlovski, inginer.

Chronologie, Calendare
și
Reforma calendarului.

Prețul 50 cr.

Se pot procura din

Libraria Tipografiei archidiecesane,
Sibiiu.

31500/1898. számhoz.
II.

1. sz. minta. [203] 2—3

Hirdetmény

a házbérjövedelem bevallása és a házösszeirás tárgyában.

A házbéradó három év tartamára vagyis az 1899., 1900. és 1901. évekre való érvénynyel újból kivetendő lévén, az ezen kivetés alapjául szolgáló házbérjövedelemvallomások benyujtására a m. kir. pénzügyminiszterium folyó évi 85.651 szám alatt kiadott rendeletével az 1898. évi november hó 15-től 30-áig terjedő időt tüzte ki.

Felhivatnak ennélfogva a háztulajdonosok, hogy a nekik (ingyen) kézbesitett házbérjövedelemvallomási ívet pontosan és a valóságnak megfelelő hűséggel töltsék ki, s azt a községi elöljáróságnál (városi adóhivatalnál) legkésőbben november hó 30-ig okvetlenül nyujtsák be.

A háztulajdonos vagy a háznak állandó haszonélvezője, a házbér-vallomását meghatalmazott által is eszközölheti, házbér eltitkolás esetén azonban az adómegrövidités miatti felelősség a háztulajdonost terheli. Ha több a tulajdonos, a vallomást valamennyinek, vagy az általok e végre különösen felhatalmazottnak kell aláirni és a vallomás helyességeért valamennyi felelős.

A házak nyers jövedelmét képezi együttvéve mindaz, a mit a tulajdonos a bérbe adott ház használata fejében a bérlőtől húz.

A bérjövedelem alatt tehát nemcsak az e czímen tényleg kikötött pénzbeli szolgáltatás, hanem mindaz értendő, mit a bérlő a bérlemény használata fejében ellenértékkép fizet; ilyenek az állami és községi adók, tűzkárbiztositási összeg, közmunka, katonaelszállásolás és házjavitások, vagy állandó átalakitások költsége továbbá mindazon összegek, melyeket a bérlő a bérbeadónak vizvezeték, éjjeli világitás, szemétkihordás és más ilynemű költségek czímen fizet; s végre minden egyéb természetbeni szolgáltatások. Ennélfogva a háztulajdonos vagy annak meghatalmazottja a lakbéreket minden épületnél, lakosztálynál, vagy egyes lakrészeknél általában minden levonás nélkül úgy köteles bevallania mint azok szerződésileg megállapittattak.

Butorzattal együtt bérbe adott épületek vagy lakrészek házbéradó alapjáúl úgy vétetnek fel, mintha butorzat nélkül adattak volna ki, levonatván az összes bérből az a többlet, mely a butorzatra esik. Ugyanaz áll akkor is, ha a ház kerttel együtt adatik bérbe, mely esetben a kertre eső többlet vonatik le.

A házak nyers jövedelméhez csupán azok az összegek nem számittatnak, melyeket a bérlő némely községben úgynevezett házbérkrajczárok elnevezése alatt fizet. Ezek az összegek azonban a ház nyers jövedelmétől elkülönitve mutatandók ki, vagy a vallomásban megjegyzendő, hogy a bevallott nyers házbérjövedelemben ezek a házbérkrajczárok is bennfoglaltatnak mely utóbbi esetben az adókivetést teljesitő közegek a házbérkrajczár czímén szedett összeget a ház nyers jövedelméből mindenekelőtt, vagyis még az épületfenntartási költség és értéktörlesztés fejében leszámitandó törvényes százalék leütése előtt hivatalból fogják levonni

Az ezen leütés után mutatkozó s teljes összegében bevallott nyers házbérjövedelem alapján a házbéradó tárgyát képező tiszta jövedelmet szintén nem a bevalló háztulajdonos, hanem a házbéradót kivető közegek számitják ki a fennálló törvény értelmében.

Tényleges viszonyok és adatok iránt, melyekből bárkinek házbérjövedelme megitélhető, köteles mindenki tudomása szerint felvilágositást adni, ha erre őt a hatósági közegek felszólitják.

A lakbérlők magán a bérvallomási iven bizonyitják a vallomás helyességét, nevöknek a háztulajdonos kötelességszerű felhivása folytán az illető rovatba bejegyzése által.

Az a házbirtokos, ki a bevallási ivet, annak kitöltése előtt, azaz mielőtt abba a bérösszegeket bejegyezte volna, a lakbérlőkkel aláiratja, annyiszor büntetetik 100 forinttal, a hány bérlőnél követte el ezt a mulasztást.

A befizetett birság egészben a feljelentőnek adatik. (1873: VI. t.-cz. 3 §.)

A házbérjövedelem eltitkolása és valótlan adatok bevallása jövedéki kihágást képez, mély az eltitkolt bérösszegután járó adó 1—8 szorosával büntettetik. (1883: XLIV. t.-cz. 100. §.)

Ha a házbirtokos és lakbérlő közötti egyetértésből szándékosan követtetett el az adó kijátszása, s ez által az allamkincstár megkárositása, mindkét fél a megröviditésnek kitettösszeg háromszoros megfizetésével büntetendő (1868: XXII. t. cz. 22. §.); e büntetés alól azonban felmentetik a bérlő, ha a törvény megszegését 15 nap alatt ő maga jelenti fel a pénzügyigazgatóságnál (1873: VI. t.-cz 3. §.)

Az a házbirtokos, házgondnok vagy házfelügyelő, a ki a házbérvallomást az 1883: XLIV. t.-cz. 15 §-ban körülirt felhivàs daczára sem adja be, vagy a hiányos alakban beadott vallomás hivatalosan megjelölt hiányait a kivető közegek által kitüzött legalább nyolcz napi záros határidő alatt nem pótolja, a hiányok kipótlása végett elrendelt helyszini szemle költségeit viselni tartozik és 1 forinttól 50 forintig terjedhető birsággal büntetendő. (1883. XLIV. t.-cz, 15. és 101. §§.)

Végül kijelentetik, hogy ha a bevallási ürlapoknak az érdekelt felek könnyebbségére elrendelt kézbesitése bármely ok vagy akadály miatt elmaradna is, ez az illető háztulajdonost a bevallás benyujtásának kötelezettsége alól fel nem menti, ez esetben a szükséges ürlapok a községnél (városnál) szerzendők be.

Kelt Nagyszeben, 1898. november 1-én.

M. kir. penzügyigazgatóság.

Redactor prov. **Dr. Elie Cristea.**

Editura și tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 122 Sibiiu, Joi, 5/17 Novembre 1898. Anul XLVI.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuě ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

La biografia reposatului Metropolit Miron.

Respuns Dlui Parteniu Cosma la articolul din Nrul 118 al „Telegrafului Român".

Cernăuți, 12 Nov. 1898.

Domnul meu!

Cred, că fără multă greutate ai ghîcit, că autorul articolului din „Patria"— sunt eu. Ai avut amabilitatea a „pune pe autor în cunoștința unor fapte"; dă-mi voie deci și mie, ca mulțumind pentru interesantele dietalii publicate în Nrul 118 al „Tel. Rom.", sě fac unele reflecsiuni la cele espuse, în speranța, că o eventuală desbatere publicistică, va elucida o cestiune, care astădi pare de tot controversată.

Dar nainte de tóte mě simt dator sě declar, că eu nu țin la stilistica articolului publicat în „Patria", căci, de, este un articol efemer diaristic scris ca astădi sě fie cetit și mâne dat uitării, ca toți articolii diaristici. Și n'am avut nici intenția a provoca o desbatere, căci diarul în al cărei frunte stau, este prea strěin de provincia metropolitană din Ardeal, Ungaria și Bănat, decât se pótă avé pretențiă a îngera în afacerile ei interióre.

Totul ce am voit a fost, ca în fuga condeiului sě dau o schiță aprocsimativ adevěrată despre defunctul prelat, care aici în Bucovina, mai ales în urma articolilor din anii precedenți ai „Tribunei" — aprópe singurul diar ardelean care se citește aici — nu se prea bucura de un renume bun. Din causa acésta a și surprins articolul meu pe mulți.

Figura metropolitului Miron m'a interesat fórte mult, mai ales în ultimii ani ai activității mele în Transilvania și Bănat, și c ed că am ajuns ca imparțial și cu tendențe de obiectivitate, sě-mi alcătuesc un tablou destul de fidel în conturile generale despre decedatul metropolit.

Nu știu dacă voiu ajunge în viața mea la tigna și liniscea necesară, ca sě termin scrierea mea despre istoria contimporană a Românilor din Monarchie, care am început-o în temniță, dar cred că dacă voiu reuși, voiu da o schiță destul de adevěrată și precisă despre întréga individualitate morală și politică a metropolitului.

Interesul deosebit pentru Metropolitul îl am, după-ce activitatea defunctului mi-a dat ocasiune la diferite acțiuni contradictorie.

La 1889, informat despre metropolit din presa la care țineam, am fost eu acela, care a propus tinerilor din Budapesta sě nu priméscă și sě nu facă ovațiuni Metropolitului, — în contrast cu alt coleg, care făcuse propunerea sě fie primit la Budapesta cu ovațiuni.

Am isbutit eu.

La 1891 tot eu am făcut propunerea tinerimei române din Budapesta, sě trimită o adresă omagială Metropolitului, după-ce n'am reușit cu banchetul proiectat, pentru démna și adevěrat bărbătésca atitudine a metropolitului în casa magnaților, când cu legea despre „kisdedov"-uri. Am isbutit, și adresa ce a primit metropolitul, este de mine stilisată.

La 1893, ca profesor eu am scris articolii cei mai vehemenți în „Tribuna" contra metropolitului, pentru afacerea colegului meu Ghiță Popp, iar la 1896 tot eu am trimis o adresă fulminantă omagială (inhibată de directorul temniței) metropolitului, pentru cerculariul millenar, pe care l'am considerat și îl consider și astădi, de un fapt de valóre eminamente istorică.

Ei, după-ce activitatea metropolitului mi-a servit prilegiu la atâtea manifestațiuni contradictorie, era firesc sě urmăresc cu deosebită atenție figura metropolitului, căutând adevěrul, pe care simțiam că nu l'am găsit! Mai adăugăm la acésta și intenția mea de a scrie istorie, și faptul că ce s'a scris la noi istorie contimporană, este sau incomplect sau fals, (chiar ce a scris fericitul Bariț e incomplet și unilateral, iar scrierile lui Slavici și Brote sunt falsificate istorice cu tendențe binedefinite), vei afla de firéscă tendența mea de a ajunge la un tablou clar și adevěrat despre metropolitul.

Articolul meu din „Patria" este numai o singură rază a acestui tablou, după cum mi-a fost inspirația în momentul, când l-am scris fără altă pretenție, decât cea espusă în întroducerea articolului acestuia.

Am avut însě o satisfacțiune, când am vědut că D-ta, care ai trăit în giurul defunctului, afli că cele scrise de mine, sunt „destul de objectiv" scrise, adecă ai regăsit pe metropolitul în tabloul dat de mine.

Remâne deci de discutat cestiunea „octroării" și „protecțiunii" guvernului.

De sine înțeles, aici póte fi vorba numai de „octroare" morală și nu formală, căci formal a fost ales de metropolit în tótă regula, după cum ne-o spun actele congresului electoral din 1874.

In treacăt fie dis, cunosc și eu aceste acte, deși nu se mai află „nici la librăria archidiecesană", fiindcă le-am găsit în biblioteca eredită dela fericitul meu tată. Dar eu nu m'am basat pe aceste acte, fiindcă acestea înșiră numai faptele petrecute în congres, nu și faptele, cari au premers afară de congres și al căror resultante au fost cele întemplate în congresul electoral.

Din esperiență sau autopsie nu pot înse avé aceste date, căci pe vremea aceea eram băiat. Totul ce știu și ce mi-am însěmnat, știu dela ómeni demni de credință, cari au trăit și lucrat pe acea vreme. Mulți din aceștia trăesc și astădi și pot confirma cele ce voiu espune.

Am vorbit cu „Andreas-Hoffer"-iani, — cum i-a botezat dl Diamandi Manole — cari la tóte trei congresele electorale au votat consecuent pentru același candidat.

Am vorbit cu deputați congresuali, cari după ce s'au convins, că nu pot străbate la guvern cu Popasu, au fost pentru protopopul I Mețianu.

Am vorbit cu deputați, cari au votat la a treia votare pentru episcopul Miron, și am vorbit și cu deputați, cari la a treia votare au dat bile albe; — îi știu pe toți.

Declar însě, că despre depeșa cifrată a ministrului către comitele săsesc Conradt, nu am știut nimic până la cetirea articolului D-tale; pre lângă tótă suprinderea însě — nu-mi pare neprobabil lucrul.

Știu și de ce n'a reușit archimandritul Popea, dar acestea nu aparțin aici.

Din totul am avut o impresiune: Congresul în majoritatea sa *nu* a fost aderent al pincipiului *ancienității*, și numai după mari frământări — în primul loc a fost cestiunea autonomiei bisericești în joc — s'a decis pentru episcopul Miron, condiționat însě, că acesta dă o declarație solemnă, că va apăra față de tóte atacurile, autonomia bisericei.

Miron a dat declarația acésta — bărbați de încredere trăiesc încă — și Miron în timpuri grele s'a și ținut de făgăduință! Succesul n'a fost însě dependent dela dênsul.

Pe tema acésta s'ar puté mai multe spune, dar me tem, că relevându-le eu, pot trezi bănuiala că mě amestec în actuala luptă pentru scaunul metropolitan, ceea-ce nu voiesc sě fac.

P. S. Sa Dl episcop Mețianu, care ca protopop a fost în fruntea deputațiunei pentru subșternerea votului congresului, și care a stat cu vre-o câteva dile mai mult la Budapesta decât soții sei, și care reîntors a rugat pe toți prietinii sei, cari voiau sě-i susțină candidatura — sě nu voteze pentru dênsul, ar puté elucidá multe detalii, dacă nici nu acum, ci în memorile, pe cari le va lăsá posterității.

Tóte acestea nu le schimbă de loc faptul, că episcopul Miron a fost pentru ancienitate, ceea-ce nu trag la îndoială.

Interesante sunt și vocile de presă de pe acel timp, cari încă presentă situația în lumina „forței majore", deși tonul patimaș al acelor articoli, ne impune multă precauțiune în utilisarea datelor.

Nu am la mine aici acesti articoli, că aș puté cita mai multe pasage caracteristice, cred însě că multe din acestea sunt cunoscute publicului prin reproducerile, cari le-a făcut mai anii trecuți Păr. Mangra în „Tribuna" din Sibiiu.

Chestia „octroării" nu o imput însě Metropolitului Miron, care póte nici n'a știut despre tóte câte s'au petrecut la guvern și prin ómenii guvernului.

Este însě negreșit lucru mai frumos de a fi octroat și totuși se-ți aperi biserica, decât sě fi póte ales „din voie liberă" și sě dai pradă biserica!

Dar e bine se sě facă lumină, atât pentru noi cât și pentru posteritate.

Eu caut adevěrul, îl caut cu o sete aprópe nervósă, mai ales de când mi-a cădut ceața de pe ochi și am vědut cum „nemernicia" unora — folosesc cu intenție acéstă vorbă — abusând de credulitatea și lipsa de orientare politică a mulțimei, au escomtat cele mai nobile și generóse porniri ale națiunei, spre meschinării și scopuri perverse.

Gravă și critică este situația astădi, dar gravă si critică a fost și la 1874.

Metropolitul Miron a aflat un teren complect subminat. Era efectul umbrei activității epocale a marelui Șaguna, căci așa se vede, că umbra e indispensabilă luminei.

Și dacă valurile aruncate de nesăbuita pasiune, nu au îngropat pe metropolitul Miron, este meritul particularității sale, pe care atâția au condamnat-o.

Miron și-a susținut independența individuală, și în vremurile grele prin cari a trecut, a fost póte dintre toți cel mai potrivit metropolit, și dacă s'a putut plânge de ceva, cu drept cuvênt s'a putut plânge, că ómenii nu l-au înțeles!

A fost om genial și zelos în cele naționale.

Suntem însě prea aprópe încă de mormêntul lui.

Dr. Valeriu Branisce.

Spre lămurire. Procesul bisericei Sfântului Nicolae din Brașov contra statului român pentru renta, ce i-s'a detras în anii din urmă, a făcut penibilă impresiune asupra cercurilor guverniale din România.

„Tribuna Poporului" din Arad aduce telegrame „sensaționale", adresate domnului Bibicescu și domnului Bianu din partea domnilor Diamandi Manole și G. B. Popp din Brașov, în cari se susține, că sinodul parochial din Brașov-Scheiu nu a aprobat pașii comitetului parochial, prin care s'a inițiat procesul, și că consistoriul archidiecesan nu a aprobat un asemene conclus al sinodului parochial.

Fapt e, că sinodul parochial dela Biserica Sfântului Nicolae din Brașov, cu **unanimitate și între aplause frenetice** a luat conclus încă *în vara* acestui an, de a-și validita pretensiunile față cu statul român, fie în calea procesului, fie pe cale diplomatică.

Consistorul a aprobat acel conclus.

Comitetul deci a purces legal, când a dat procura domnilor Maiorescu, Lascar și Disescu, pentru facerea procesului.

In procesul acesta biserica din Brașov-Cetate n'are absolut nici un amestec, nici un titlu de drept.

Revistă Bisericéscă.

Dinte pentru dinte.

O telegramă din Sofia cu data de 13 Nov. vestește următórele:

Cu puțin după sosirea la Constantinopol a Impěratului Germaniei, *Patriarchul grecesc și armean* au cerut Impěratului Wilhelm audiență. Impěratul, fără nici o motivare, a negat darea audienței!

Când Impěratul era acum sě plece din Constantinopol, Sultanul pregătindu-'i un fel de cale triumfală, a provocat între alții și pe cei doi patriarchi, sě se presinte și ei printre autoritățile și notabilitățile civile și bisericești, spre a face onoruri înaltului óspe. — Patriarchul grecesc și armean au declarat simplu, că nu vor sě iee parte la acel alaiu!

Lipitorile catolice în România.

Îi e scris, se vede, sĕrmanei Românii, sĕ-şi aibă mereu plaga sa, lipitorile sale, care într'un fel ori altul sĕ sugă sângele ori sufletul blândului nostru popor român, chiar prea blând faţă cu anumite soiuri de ómeni!

După lăcustele de *grecotei* ce sub aripi turcesci, au supt acest popor în cele materiale, şi după *lipitorile satelor* lui Alecsandri, de care tot s'a mai uşurat acum biata ţară, — aḑi se vede că alt soiu de lipitori s'au aşeḑat pe trupul răbduriei naţiuni. lipitori ce-şi implântă trombele sugĕtóre în cele mai din lăuntru ale jertfei, în *sufletul* ei, şi il sug ori i-l înveninéză!

Un ḑiar din Bucuresci, *„Şcóla şi Biserica“*, aduce în cel mai nou numĕr al seu (dela 1/13 Nov.) un articol plin de îngrijire, semnat de însu-i directorul foii, articol, din care aflâm lucruri, ce e peste putinţă sĕ nu isbéscă şi sĕ nu inspire îngrijiri ortodocşilor de pretutindenea!

Sĕ presupunem că colorile cu cu cari e zugrăvit în acest articol tabloul stărilor din România ar fi esagerate, — nu putem, căci tot articolul e ţinut într'un ton atât de demn, de serios, luminat de vederi aşa clare şi sănĕtóse, că trebue sĕ-i dai atenţie şi credinţă completă! Şi-apoi nici nu e apărut într'un ḑiar militant de ḑi, ci în o fóie bisericéscă, seriósă.

Şi în articolul acesta ni-se spune, că *propaganda catolică în Ţară, a ajuns deja acolo, că fete din familii înalte, domnitóre, ale ţerei, din familii de oficeri înalţi* etc. *au fost amâgite de au trecut la catolicism, punêndu-şi şi averile lor, une-ori colosale, în serviciul acestei propagande!*

Dar iată articolul însuşi:

Clerul român şi şcólele catolice din România.

Am ezitat multă vreme a aduce acéstă chestie în discuţie, pentru dóuă motive: Intâiu pentru că nu voiam sĕ aparem sub o colóre de fanatism religios, ceea-ce o refusam. Al doilea pentru că nu voiam sĕ se créḑă, că e la mijloc un interes material.

Socotesc însĕ că este timpul sĕ ridic acéstă chestie, de cel mai mare interes pentru viitorul nostru naţional şi religios, sĕ dăm alarma şi sĕ chemăm la muncă pe toţi bunii creştini şi patrioţi, ca sub conducerea şefilor noştri religioşi, sĕ se facă ceva, spre a ne descărca până este timp, de o influenţă care mai târḑiu va fi imposibil de învins!

Dacă deschide cine-va statistica învĕţămêntului privat din România, publicată de Ministerul Cultelor, rĕmâne consternat de resultatele uimitóre, ce face propaganda catolică între noi Românii, şi noi ori stăm cu mânile în sîn, privind în vĕzduch fără nici o ţîntă, ori mĕsurăm bulevardele tot timpul, fără a ne da ostenélă sĕ constatăm ravagiul ce se face între noi, şi fără a ne da ostenéla sĕ găsim piedici acestui rĕu ce ne copleşeste!

Catolicii au şcóle în *Bucuresti, Iaşi, Galaţi, Craiova, Constanţa, Câmpu-Lung, Bacău, Rîmnicu-Vîlcea* etc. etc. şi au tendinţe sĕ formeze în tóte oraşele dela o margine la alta a ţĕrei.

Silinţa catolicilor pentru a lumina masele poporului, nu ar fi în genere decât sĕ ne bucure, dar, vai!, acésta este în paguba ortodocşilor, *şi, prin natura ei cosmopolită: contra naţionalităţii nóstre.*

Voiu face cu alt prilej o analisă psihologică a *catolicismului* din punct de vedere *naţional*, şi se va constata tendinţa lui *cosmopolită*, ceea-ce nóuă ca popor tinĕr, nu ne convine!

Ceva mai mult, papalitatea nici nu póte sĕ dea vr'un ajutor catolicilor; de pildă cazul recent al Spaniei.

De aceea silinţele lor printre noi trebue sĕ ne îngrijéscă din tóte punctele de vedere!

Pe fie-care ḑi se fac noi conversiuni către catolicism, pe fie-care ḑi credinţa nóstră este batjocorită în public de episcopii lor, iar preoţimea nóstră, ca ipnotisată, suride, dar surisul nu al ipnotisatului, ci al copilului inconscient, care continuă a suride pe când mănâncă otrava omorîtóre ce întêmplarea i-a adus în mână!..

Cine ar fi creḑut, că fice din familii domnitóre ale ţĕrii ăsteia, ai căror străbuni ş'au făcut o glorie pentru apărarea ortodoxismului, *sĕ trécă la catolicism şi se ducă averi colosale în scopul părăsirii credinţei ortodoxe?*

Cine ar fi creḑut, că *fiicele unor înalţi funcţionari militari* vor îmbrăca într'o ḑi rasa de *„călugăriţe“ şi se vor face dădace pentru desnaţionalisarea nóstră?*

Cine ar fi creḑut, că în ţara nóstră ortodoxă, catolicii vor avea cele mai frumóse institute particulare, cu localuri vaste, unde sĕ încapă până la 1000 de copile?, şi totuşi lucrul s'a întêmplat!

Ce dovedeşte acésta?

Cred fórte puţin în jocul orb al „fatalităţii“ şi deci gândesc, că trebue sĕ fie alte cause, care provócă acéstă pornire printre noi.

In cel d'intâi loc însĕ este negligenţa şi nepriceperea nóstră, rĕutatea şi nepriceperea câtor-va guverne pe care le-a avut ţara.

Când veḑi cât muncesc călugării şi călugăriţele catolice în şcólă, fiind conduşi de preceptul: „cine lucréză, se rógă“, nu se póte sĕ nu constatăm nepriceperea nóstră!

Când vedem, că institutele catolice posedă cele mai frumóse localuri din ţară, şi gem de populaţie românésaă, pe când imobilele Bisericei ortodoxe sunt confiscate, date cu chirie şi făcute cârciumi, nu se póte sĕ nu constatăm şi o rea voinţă, dar, şi o nepricepere din partea guvernelor!

Ar fi fost mai de folos pentru ţara asta, ca în locul luptei ce s'a întreprins din când în când la noi pe de o parte pentru susţinerea monachismului nostru în forma actuală, iar pe de altă parte contra lui, susţinênd disparitia lui, ar fi fost mult mai bine sé se îndrepte lupta pentru croirea de noi orizonturi atâtor înşi, cari în definitiv nu sunt nici mai rĕi, nici mai spurcaţi de cât mulţi din membrii laici ai societăţii!.. Nu vedem nici o greutate canonică ce s'ar opune unei asemenea reforme în Biserica nóstră. Ceva mai mult: am convingerea că o reformă în acest sens ar asigura mai multă vază clerului monahal, şi am contribui cu toţi la susţinerea elementului religios în popor.

Biserica catolică afară de o întolerabilă încăpăţînare, în a considera pe Papa de înfalibil şi singur cap vĕḑut al Bisericei, se ţine totuşi de progresele făcute de societate şi caută sĕ se acomodeze lor.

Pe noi şi Biserica nóstră, ne-a surprins şi buimăcit progresul făcut de societatea civilă, şi aḑi nu ne putem ţiné de el măcar nici schiopătând.

Incheind acest articol, facem un respectuos şi un călduros apel la şefii Bisericei, cari actualmente sunt tocmai întruniţi în Sinod, spre a chibzui la mĕsuri energice contra reului, care ne soseşte.

Trebue un întreg aparat de mĕsuri, disposiţii şi sacrificii.

Póte de-o-camdată trebue numai o mână de disposiţii, dar un car de sacrificii!

Dumitru Stănescu.

Revistă Externă

Ferdinand al Bulgariei, supărat.

Am amintit că în mesagiul de tron bulgar, s'a aflat de bine a sĕ aminti despre tóte voiagiurile principelui Ferdinand, dar despre visitele lui la Curtea română, nu!

Acum se esplică lucrul acesta prin următórea ştire, fórte verosimilă:

De vreme-ce Principele bulgar a făcut de dóuĕ ori vizită părechii regale române, şi Regele Carol încă nu i-a întors vizita, — lucrul acesta a produs în conacul bulgar o impresie fórte neplăcută.

Fiind Regele Carol la Ragatz, Principele Ferdinand trecênd pe-acolo în luna trecută, a întrebat ocasional pe rege, de sĕ póte aştepta încă în decursul acestui an, la întórcerea visitei?

La acéstă întrebare, altfel nostimă şi neobicinuită, respunsul categoric al Regelui a fost, că estan, fiind şi aşa târḑiu, aprópe de iarnă, nu va mai ieşi din ţară.

Acéstă indirectă respingere a Principelui, la indirecta învitare ce el, prin întrebarea pusă, o făcea regelui, — l'a indispus cu atât mai mult, că el pusese deja în vedere celor din jurul seu, visita regelui român, chiar repeţit.

De aci supărarea şi neamintirea cu nici un cuvênt in mesagiul de tron, asupra visitelor sale la curtea regelui român.

Îşi tem pielea.

— Congresul contra anarchiştilor —

Din Roma se telegrafiază: Primăria şi poliţia capitalei, au luat mari mĕsuri de precauţiune în faţa congresului internaţional convocat aici, în care se vor statori mĕsurile unitare de represiune, contra anarchiştilor.

Palatul în care se vor întruni delegaţii statelor, şi tótă împregiurimea lui, va fi fóte sever păzit de poliţie şi agenţi secreţi. Deja de acum, palatul e păzit ḑiua şi nóptea.

Iar pentru durata congresului, poliţia va arangia statornic serviciu de pază *şi în pivniţele palatului*, ca nu cumva anarchiştii sĕ străbată prin mine suterane aici, şi sĕ arunce eventual palatul în aer cu dinamită.

Retragerea din Creta.

Cu data de 13 Nov. se telegrafiază din Constantinopol, că toţi oficialii turci şi tóte resturile de trupe ce mai rĕmăseseră încă pe Creta, — cu acéstă ḑi au părăsit insula, ducêndu-sĕ „acasă“...

Domnia Angliei în Egipet

Un fost ministru englez a ţinut la 12 Nov. o vorbire în Padiham, în care a spus, că Anglia are încă anumite chestii de regulat faţă de Francia!

E semn bun pentru viitor, a ḑis, că între Anglia şi America se face o apropiere, din momentul ce America se preface în putere colonială. Pentru-că interesele Angliei şi ale Americei, sunt aceleaşi în China, şi aşa în tóte afacerile pri vitóre la îndepărtatul rĕsărit, ar păşi faţă cu diplomaţia statelor interesate, răzimată pe punctul acesta al comunităţii de interese cu America, (altă putere de temut)

Anglia n'are de gând sĕ ridice pedeci în calea comerciului francez, dar e ferm hotărîtă, sĕ-'şi susţină neatinsă domnia peste Egipet în tot intinsul Nilului!

La dotaţiunea clerului.

— O voce din archidiecesă. —

D-le Redactor!

In colónele preţuitului nostru ḑiar „Telegraful Român“, în decursul acestui an mai de multe ori s'a discutat cestiunea privitóre la dotaţiunea preoţéscă, şi e şi natural ca acéstă cestiune sĕ fie nu numai discutată, dar odată definitiv regulată, mai ales după-ce legea despre salarisarea preoţilor, în curênd, dór deja în decursul anului viitor, se va aplica.

Fără a mĕ aprofunda în acéstă cestiune, cu care de altcum mulţi dintre preoţii nostri s'au ocupat, deşi nu s'au pronunţat direct asupra modului de soluţiune, voiu sĕ constat că: — după părerea mea — sistemisarea dotaţiunei preoţesci în modul indicat de către deputatul Ioan Sêrbu în congresul naţional-bisericesc din 1897, este din tóte punctele de vedere, unicul mijloc pentru asigurarea esistenţei preotului.

Cu ocasiunea statorirei salariului învĕţătoresc şi respective ridicarea aceluia la suma minimală, biserica şi-a încordat puterile, punêndu-şi la lucru tóte organele sale, şi iată cu bucurie constatăm, că dotaţiunea învĕţătorésă, cu puţine escepţiuni, este regulată corespunḑĕtoriu, aşa încât aḑi însaşi parochia prin corporaţiunile sale este angajată şi îndatorată cu regularea dotaţiunei învĕţătoresci.

Astfel deci contrastele de odinióră, prin cari învĕţătorii în acelaşi timp erau şi esecutorii salariilor lor, şi-au trăit traiul, şi în locul lor au păşit la mijloc organele şcolare, asigurând pânea de tóte ḑilele a celor chemaţi la misiunea de învĕţătoriu.

Tot astfel şi în privinţa dotaţiunei preoţesci, dacă biserica însaşi ar procede cu rigóre, punêndu-şi la lucru tóte forţele sale şi nu ar mai permite, ca în trecut, ca preotul pe lângă îndeplinirea sântei sale misiuni, sĕ mai fie şi esecutorul salarului seu, fără îndoială s'ar ajunge resultatul dorit, asigurându-se dotaţiunea preoţéscă, cu puţine escepţiuni astfel, ca sĕ nu fie preotul necesitat a reflecta la ajutorul statului.

Până în timpul de faţă putem afirma cu drept cuvênt, că preotul pe lângă îndeplinirea scumpei sale chemări, a fost silit sĕ-şi încasseze, ca un esecutor, în multe casuri cu mari neplăceri, emolumentele sale, lucru, care în sensul strict al cuvêntului ḑis, a fost şi este în contraḑicere cu demnitatea de preot.

Pentru a susţinea însĕ, séu mai bine ḑis a asigura vaḑa şi demnitatea preotului, fără a cărui fiinţă interesele bisericesci şi esistenţa poporului nostru, sunt imposibile, biserica trebue sĕ păşéscă cu forţa cuvenită, pentru a asigura ea însaşi pe aceia, cari în decursul vécurilor au fost zidul şi apĕrarea poporului nostru contra tuturor atacurilor duşmănesci!

Precum discul, repartiţiunile imvĕţătoresci, tacsele de clopote şi alte competinţe de natura acésta, se pot încassa cu succes prin comitetele şi epitropiile nóstre parochiale, întocmai aşa şi porţiunea canonică, ba şi competinţele de înmormêntări, etc. cari forméză venitele sigure, s'ar putea încassa administrându-se la cassa bisericéscă, ér preotului i-s'ar putea solvi cu cuitanţă la cassa parochială şi în rate anumite, tótă dotaţiunea, încunjurându-se astfel numeróse conflicte ivite din cause de natura acésta între preot şi unul séu altul dintre credincioşi.

Acésta o ḑic în general, dar în special acolo unde sunt şi fonduri bisericesci, lucrul ar fi cât se póte de uşor realisabil.

Preotul după sistemisarea venitelor preoţesci în modul arĕtat, după primirea încunoscinţării din partea epitropiei parochiale, despre aceea că credinciosul respectiv si-a achitat cempetinţele cu cari datorea etc., va avé a indeplini funcţiunile respective bisericesci (înmormêntare, cununie, botez etc), fără a mai avé pretensiuni faţă de credinciosul din cestiune, afară dór de competinţele cari forméză venitele stolare necomputate în venitele sistemisate.

In modul acesta, cred eu, că preotul în privinţa salarisării ar fi pus în rênd cu cealalţi funcţionari bisericesci şi civili, asigurându-i-se şi fără ajutor dela stat, posiţia de drept ce i se cuvine şi mai ales autoritatea ce-i compete în îndeplinirea misiunei sale.

Dealtcum cestiunea salarisării preoţilor fiind de mare importanţă, privim cu cea mai mare atenţiune resolvarea aceleia din partea bisericei nóstre ortodocse sub preaînţelépta conducere a vrednicilor nostri bărbaţi, chemaţi a regula în mod independent afacerile bisericei, conform prescriselor Statutului organic, bărbaţi cari şi în alte momente critice au ştiut afla mijlócele de lipsă pentru apărarea şi salvarea întereselor bisericei nóstre, şi aşa şi acum nădăjduim că vor scí afla modul de soluţiune cel mai bun, în ce prive ce sistemisarea dotaţiunei preoţesci, astfel încât preoţimea şi în viitoriu sĕ-şi pótă continua misiunea cea mare întru conservarea limbei, datinilor şi moravurilor nóstre strămoseşci.

Un preot ortodocs.

Din ROMÂNIA

(*Conferenţele la Ateneu*). Conferenţele Ateneului Român vor începe la 22 Novembre.

Discursul de inaugurare va fi rostit de dl V. A. Urechiă, vice-preşedinte al Ateneului; iar prima conferenţă în acceaşi séră va fi a d-lui Ionescu-Gion despre „Arta în România“ în seclii trecuţi.

*

(*Starea dlui G. Cantacuzino*). Se ştie, că fostul ministru de finanţe al României în actualul ministeriu, dl Gogu Cantacuzino, s'a retras nu demult din causă de bólă. Acum cetim în „Epoca“ dela 10 Novembre n. următórele:

„Aflăm cu părere de rĕu, că starea sănătății dlui Cantacuzino, fost ministru de finanțe, se agravéză pe ḑi ce merge. S'a părăsit ideea de a se transporta bolnavul într'o stațiune climaterică“.

Dl Cantacuzino e un bărbat respectat, care pentru seriositatea şi munca sa demnă, e respectat chiar şi de adversarii dsale politici. Dovadă chiar tonul în care şi „Epoca“ înregistrézǎ ştirea despre starea nefavorabilă a sănĕtății lui.

*

(*Prețul vinului în România.*) Un mare numĕr de negustori din Bulgaria şi Sêrbia au sosit la Huşi pentru a cumpĕra vin.

Prețul vinului s'a urcat în mod considerabil, aşa că aḑi decalitrul se vinde cu *opt lei*, vin de care în alți ani nu trecea peste prețul de 90 bani.

La Cotnari n'a mai rĕmas de loc vin.

In Francia și la noi.

Procesul Dreyfuss a dat ocasiune nnui fruntaş între tălmăcitorii legilor patriei nóstre, dlui *Dr. Edvi Illés Károly*, care numai în chestii fórte importante de drept, ia peana și face critica ori interpretarea lor, în articli pe care „Budapesti Hirlap“ îi publică totdeuna în frunte a numĕrului seu, cu subscrierea autorului, — sĕ facă o interesantă asĕmănare între forul suprem justițiar din Francia și între cel din Ungaria.

Se scie că afacerea Dreyfuss, cu ramificațiile sale, cât a umblat pe la alte judecătorii, prin mânile ministeriului de rĕsboiu, prin ale guvernului chiar, — ridica o larmă, o agitație și un murmur al masselor, pro ori contra, de părea că are sĕ iee țara pe sus!

Cum guvernul a transpus afacerea *Curții de Cassație*, supremului for judiciar frances, tótă lumea s'a liniștit, și Dreyfusiștii și antidreyfusiștii, ca și cum toți ar fi ḑis: acum ne e inima la loc, totul e bine, de aci numai dreptate are sĕ iasă, sfântă, neîndoiósă dreptate!

E într'adevĕr uimitor farmecul ce acest înalt corp legislativ îl eserciază în Francia asupra opiniei publice. Contra lui nici-odată nu se ridică nici un murmur.

Mergerea lui oblu înainte e mai presus de ori-ce îndoială.

Sub domnia lui Ludovic Filip, care a ajuns pe tron în mijlocul revoluției, și decretase statariul pentru țéra întrégă, lăsând singură pe Curtea de cassație în activitatea sa, — s'a întêmplat că tribunalul de rĕsboiu a osândit pe un cetățén la mórte. Ducêndu-și acesta causa înaintea curții de cassație, acésta fără șovăire, chiar și între acele împregiurări anormale și periculóse, a declarat că ordinul regelui e ilegal și deci judecarea la mórte a omului, pe temeiul acelui ordin asemenea ilegală!

O judecătorie, ce atât de neclintită stă pe lângă principiile dreptății, firesce s'a impus în mĕsura cea mai mare țerii întregi.

„Dar óre pentru ce — scrie Dr. Edvi Illés K. în „B. H.“ — e așa puternică acéstă judecătorie, și ce-i garantézǎ ei acea putere, care i-a conservat autoritatea și supremația atât de mare, chiar și în timpurile cele mai maștere?

Involuntar ne întrebăm astfel când privind puțin în jurul nostru, cu inimă sbuciumată vedem autoritatea relativ puțină și totuși și în decădere, a *judecătoriei nóstre supreme!*

Ce este puterea acea magică, care a făcut Curtea de cassație franceză atât de puternică, încât noi numai amețind putem privi sus la ea, ca copilul spre un turn?

Acéstă putere magică stă în organismul și tradițiunile acelei Curți.

Unica Curte de cassație pentru întrégă Francia cea mare, stă numai din 45 judecători, deși e împărțită în trei secții, sub conducerea alor 3 vice-presidenți. Că pentru o secție, d. e. pentru secția causelor penale, e destul un numĕr de judecători atât de mic (15), causa zace în sistemul legislațiunei franceze, care pune pondul pe procedura judecătoriilor de prima instanță, și a celor 26 judecătorii mai înalte.

La curtea de cassație ajung relativ puține afaceri, pentru-că chemarea ei e în deosebi *apărarea legalității și a unității de drept.*

„Spre acest scop nu e lipsă de *mulți* judecători, ci e lipsă de o corporațiune constătătóre din bărbați distinși, *cu autoritate și sciință mare.*

La denumirea de judecător la curtea de casație nu se ia în considerare durata timpului petrecut în serviciu, *ci numai valórea și distincția individuală.*

Membrii acestei judecătorii supreme, numai în parte se denumesc dintre juḑii ordinari, iar cealaltă parte se recrutézǎ din *celebritățile statului advocațial și a profesorilor de drept.*

Franța este destul de mare și cultă, pentru ca sĕ pótă da pentru judecătoria sa supremă 45 bărbați, întradevĕr distinși atât în privința *sciinței*, cât și a *autorității morale.*

In chipul acesta organisată deci, o judecătorie póte fi tare.

Dar ce putem noi aștepta dela Curia nóstră reg.. între membrii căreia **ori-ce mediocritate póte ajunge?**, a cărei autoritate judiciară este subțiată prin judecători „ajutători“, *care nu dór că priveghiază asupra unității de drept, ci înfiră un cuvênt într'altul, și care (Curie) aḑi mai mult îndeplinește rola mașinei măcinătóre de restanțe, decât pe cea a păzitorului chemat al sigurantei dreptului!?*“

Etc.

Noutăți.

Vrednice conferențe au început sĕ sĕ țină în *Sĕliște*, de cătră inteligință. Prima a ținut'o dl Dumitru Banciu farmacist, la 1/13 Nov. A doua e anunțată pe 15 Nov. când dl Dr N. Comșa va vorbi despre „Construcția corpului omenesc“. Vom da amĕnunte.

*

La congresul internațional studențesc din Turin, Românilor li s'au făcut ovații și cauza nóstră națională viu încuragiată. Pe prigonitul Lucian Boicaș dela Oradea-mare l'au ales vicepreședinte al Congresului. Ungurii au suferit derută.

*

Că ministrul de resboiu va demisiona, sĕ confirmă și de „Deutsches Volksblatt“ din Viena. Krieghammer, spune numitul ḑiar, sĕ va despărți chiar în curênd de postul seu, și va merge sĕ schimbe pe baronul Appel dela comanda trupelor din Bosnia.

*

Locul statuei. Iată cum e descris locul pe care se va așeza statua eroului Hentzi: Pe un teren frumos din Lipótmező s'a ridicat de curênd noua școlă de cadeți. Patru sute de tineri se pregătesc pentru cariera de ofițeri, in edificiul larg, mare, a cărui front privește tocmai spre cetatea de Buda... In fața acestei zidiri, este o terasă inaltă, artificială. Pe acésta au designat'o ca loc pentru statua Hentzi. Samănă cu un mormênt mare, larg. Par'că anume s'a ridicat, ca sub el sĕ se sape criptă. Se va și săpa și aci se vor aduna óseie soldaților austriaci căḑuți întru apărarea cetății, iar deasupra lor, în fața cetății și a școlei, se va pune statua principalului erou.

Deci în loc și mai potrivit ca cel de astăḑi.

*

Profeții Tisza. „Bud. Hirlap.“ dela 13 Nov. își începe primul seu articlu cu următoriul interesant pasagiu:

„In Ungaria mai bine au știut profeți Tisza-eștii. De asta însĕ, se nu sĕ mire nimenea, căci ei nu-'s profeți pe care Dḑeu îi inspiră, ci sunt politici, cari ei inspiră partidul „liberal“ și „independentist“ și de aceea prorocesc, aceea ce au hotărît, că au sĕ pue la cale prin guvern!..“

*

Orașe in cari traiul s'a scumpit. Ministrul de finanțe ungar, a luat pentru anul viitor în privire cinci orașe din țară, în care sĕ urce relutul de cuartir al funcționarilor de stat, pentrucă în ele s'au scumpit în mod prea însemnat față de trecut, chiria locuințelor. Aceste orașe sunt *Alba-Iulia*, Muncaciul, *Sibiiul*, Nyiregyhaza și Papa.

In anul trecut ministrul a urcat relutul de cuartir funcționarilor din Arad, Lőcse și Zalaegerszeg. Și în tot anul face cercetări și urcări de acestfel, dela 1894 începênd, decând mai ales s'a resimțit scumpirea chiriilor.

*

Tunul român Perticari. Sĕ știe că majorul român Perticari a inventat un nou sistem de tun cu foc repede. La început nu-'l prea lua lumea în serios. Probele făcute însĕ, și cari și acum se urméză în România, au dat resultate strălucite, și în curênd artileria română are sĕ fie provĕḑută tótă cu acest tun, invenție românéscă, ca fiind superior altor sisteme!

Foile maghiare luând notiță despre el, îi recunosc superioritatea, nu-'și pot însĕ stăpâni invidia ce reese dintre șire, că de ce e asta o invenție chiar — valahă!

*

Petrecere cu joc în Sĕliște, aranjază „Reuniunea pompierilor voluntari“ la 8/20 Nov. în sala școlei. Venitul, în favorul fondului reuniunii.

*

Femei la universitatea din Berlin. La universitatea din Berlin s'au înscris pentru semestrul de iarnă curent, 160 de ascultătóre. După naționalitate studentele sunt: 102 germane, 26 rusóice, 21 americane, 3 engleze, 2 austriace, 1 Sasă, 1 Meklenburgiană, 1 Română, 1 Suedeză, 1 Daneză și 1 Bulgară. 12 din ele sunt măritate, celelalte domnișóre. Cele mai multe sĕ pregătesc pentru cariera de profesóre. La medicină abia-'s înscrise trei, ceea-ce e a sĕ esplica ca urmare a gurii lumii despre femeile ce trebue sĕ sĕ ocupe cu studiul anatomiei. Trei d-șóre sunt inscrise la drepturi, șase la științele de stat.

*

Hienele mormintelor. Budapesta mai are de adaus una la cronicele scandalóse, ce arată până la ce mĕsură au decăḑut moravurile printre ómenii din lăuntrul zidurilor sale. S'a descoperit anume, că îngrigitorii și administratorii cimiteriului fruntaș din Budapesta, de pe strada Kerepesi, de multă vreme făceau cel mai scandalos și profanator trafic cu mormintele! Morminte pe care le vêndusĕră deja și se așezaseră în ele sicriuri, le vindeau de nou, după-ce sicriele din ele le scotéu și le puneau într'alt loc, în alte morminte cam părăsite, (mai ales când și cel pe care îl strămutau, era un părăsit de care n'avea cine mai vedea), sau apoi îndesau sicriul la o parte și restul mormêntului, vêndut odată, îl vindeau de nou.

Scurt: o profanare a morților și a odichnei lor, cum numai niște ómeni cu sentimente fórte sĕlbătăcite sunt în stare sĕ sĕvêrșéscă.

*

Vină la mine acasă... Baronul Nopcsa, fostul întendant al Operei din Pesta, deputat „liberal“ ales la Orăștie, avea, precum se scrisese illo tempore de chiar foile maghiare, obiceiul de a ḑice baletistelor, cari aveau ceva rugare de ameliorare a sorții lor ce depindea dela el, că sĕ mérgă la el acasă cu rugarea, — până a pățit'o reu de tot cu una ce s'a dus așa la el „acasă“.

Baronul Banffy, încă a chemat la el acasă pe un dependent al seu, în ajunul alegerilor dietale, și i-a tras lecții ce ținută aștéptă dela el, fiindcă auḑise că n'ar sprigini pe candidatul guvernului. A pățit'o și domnul baron reu cu fisolgăbirĕul chemat, că a eșit lucrul la ivélă, și s'a făcut pe tema asta mare scandal în dietă, mai sĕptĕmâna trecută.

Intr'o ședință a dietei, deputatul Iuliu Endrey, aflând asĕmĕnare între aceste chemări, și-a început vorbirea cu următórele cuvinte:

„Intendantul nu demult încetat, avea un motto: „Vină la mine acasă!“ Tot acesta era motto și a baronului Banffy în timpul alegerilor. Dar în vreme ce intendantul a căḑut din slujbă pentru motto seu, lui Banffy acesta i-a scos la alegeri nóuĕ majoritate!“

Baronul Nopcsa pișcat așa crud și pe neașteptate, s'a supĕrat și a provocat la duel pe Endrey. Luni au duelat și baronul cu motto a căpătat deja la prima cocnire, o lovitură cu latul sabiei, tocmai — ironie afurisită a sorții — peste pântece, rămânênd rănit, iar contrarul seu abia o neînsemnată sgărietură la degetul mic. De nĕcaz, baronul nu s'a împăcat cu contrarul seu...

*

Înmormêntarea lui Bismarck. „Hamburger Nachrichten“ confirmă vestea dată de curênd, că așeḑarea definitivă a osemintelor lui Bismarck, în splendidul mausoleu anume pregătit pe locul designat de dênsul, care era sĕ se întêmple acum, — s'a amânat până în luna lui April 1899.

*

D-șóră de poștă, sinucigașă. Din Igló sĕ vestește, că dșóra Laura Lacko, în etate de 18 ani, aplicată la poștă, sătulă de viața acésta, a încercat sĕ-'și pună capăt ḑilelor. Punênd în cuptor cărbuni de pétră, a astupat hornul ca fumul sĕ iasă în casă și s'o înece. Fumul însĕ n'a omorît'o ci a amețit'o numai, încât a putut fi mântuită.

*

Germania se interesézǎ de producția vitelor ungare. La începutul acestei sĕptĕmâni mai mulți trimiși ai guvernului german au sosit la Pesta pentru a studia rapórtele culturei vitelor în Ungaria. Vor lua în privire têrgul de rîmători dela Steinbruch, têrgul de vite din Pesta, abatoriul etc. In ce scop fac aceste cercetări, încă nu se spune, dar posibil pentru a stabili órecari legături nóuĕ pentru transportul de vite spre Berlin.

*

Din **„Fóia Pedagogică“**, bine îngrijita fóie pentru învĕțătorii nostri, redactată de domnii profesori seminariali Dr. Barcian, D. Comșa, Dr. Șpan și Dr. Stroia, — a apărut Nr. 20 (anul II, 15 Oct. v.), cu următorul cuprins: „Repetițiile de învĕțămênt“ (încheiere) de Dr. P. Șpan; „Unele neajunsuri în cariera învĕțătorésca“, de Ioan Pavel; Din literatura școlară (între cari și o notiță critică asupra „Gramaticei rom.“ de Ioan Petran); Informațiuni; Felurimi.

Recomăndăm cu stăruință acéstă fóie învĕțătorilor noștri, fiindu-le fórte de folos prin modelele de lecțiuni și indigitările teoretice competente, ce aduce aprópe numĕr de numĕr.

*

Pe Lucheni l'au osândit la închisóre pe viĕță. S'a purtat obraznic de îndrăzneț la pertractare. Numai după ce și-a auḑit sentința, l'a biruit plânsul. L'au închis în o celulă în întunerecul unei pivnițí, unde pe un snop de pae și fără lumină va petrece primele 6 luni. E ca și pus într'un mormênt, unde sĕ-'l ródă mustrarea conștiinței și sĕ-l copere uitarea lumii întregi.

*

Obrăznicie jidovéscă a tóte covîrșitóre. „Germania“ publică următorul apel al „Alianței Universale Israelite“, adresat „iubiților sei coreligionari“, mai ales galițienii, și care sună:

„In lume nu avem o țară mai corespunḑĕtóre intereselor nóstre, ca Galiția. Fie dar acéstă țéră cu totul a nóstră, siliți-vĕ acolo a strîmtora până la extrem pe creștini, posițiile câștigate până acum, sĕ le susțineți, și faceți-vĕ domnii poruncitori ai țerii întregi. Siliți-vĕ a pune mâna pe tóte averile creștinilor și a fi domni peste acelea. Intrucât spre scopul acesta vi-ar lipsi mijlócele, le căpătați pe acestea dela noi, ori de câte ați avea lipsă!

„Noi adunăm daruri benevole spre scopul acesta, și resultatul deja până acum, e mai mare decât tóte așteptările nóstre. Tóte merg cum e mai bine, după dorința nóstră. Ca proprietățile galițiene sĕ trécă din mânile creștinilor esclusiv într'ale vóstre, și aristocrația nóstră de bani ia parte la colectare. Sosesc daruri dela baronésa Hirsch, dela baronul Rottschild dela Bleichrőder, etc.

„Apucați-ve dar, iubiți coreligionari, cu tótă puterea și cu tótă energia de lucru, ca, conform instrucțiilor comunicate de noi, sĕ ajungem cât mai în grabă la scopul prefipt!“

Un atac mai îndrăsneț asupra creștinătății în aceste timpuri, dór' nici nu s'a mai pomenit. Sermană Galiție, cine și ce atenție vie îți mai dă.

Dar óre pentru Ungaria departe e timpul, când sĕ fie adumbrită de „dragoste ferbinte“ ca acésta din partea acelorași „coreligionari“? Nóuĕ ni sĕ pare că nu!

Nr. 447. [204] 1—3

CONCURS.

In urma graţiósei resoluţiuni consistoriale dto 14 Iuliu a. c. Nr. 5250 B. se escrie concurs pentru ocuparea postului de capelan pe lângă neputinciosul paroch din parochia de clasa a III. Rădulesci cu filia Strigónea, protopresbiteratul Dobrei, cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în organul archidiecesei „Tel. Rom.“

Emolumentele împreunate cu postul de capelan sunt jumĕtate din venitele parochiale, adecă suma de 201 florini 40 cr. v. a.

Reflectanţii la acest post au sĕ şi aştérnă cererile concursuale, instruite conform normelor în vigóre, în terminul deschis, oficiului protopresbiteral subsemnat.

Dobra, 30 Octobre 1898.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. în conţelegere cu comitetul parochial concernent.

Avram Pĕcurariu,
adm. prot.

Nr 645—898 [205] 1—3

Concurs repeţit.

Pentru intregirea parochiei de clasa a III. Bârsău, protopresbiteratul Geógiului, se publică din nou concurs cu termin de 30 ḑile, dela publicare în fóia „Tel. Rom.“

Emolumentele împreunate cu acest post dau un venit anual de 417 fl. 10 cr. v. a.

Informaţiuni mai detaiate despre starea acestei parochii, se pot lua la comitetul parochial şi la oficiul protopresbiteral.

Doritorii de a ocupa acest post au a-şi aşterne suplicele de concurs instruite conform normelor din vigóre subsemnatului oficiu protopresbiteral până la terminul susindicat.

Hondol, 27 Octobre 1898.

Oficiul protopresbiteral al tractului Geógiului, în conţelegere cu comitetul parochial concernent.

Vasiliu Pipoş,
protopresbiter.

In *Tipografia şi Librăria archidiecesană*, Sibiiu, se află de vênḑare

Protocolul congresului

ordinar şi estraordinar naţional-bisericesc
al
metropoliei gr.-or. române din Ungaria si Transilvania,
convocat la Sibiiu pe 15/27 Octobre 1874 pentru alegerea de metropolit.

Preţul 1 fl.

A apărut:

Ov. Densuşianu

Obiectul şi Metodica Filologiei,

lecţie inangurala, ţinută la facultatea de litere din Bucuresci la 29 Octombre 1897.

Preţul 50 cr.

I. L. Szavlovski, inginer.

Chronologie, Calendare şi Reforma calendarului.

Preţul 50 cr.

Se pot procura din
Libraria Tipografiei archidiecesane, Sibiiu.

În Tipografia archidiecesană din Sibiiu a apărut

DOTAŢIUNEA CLERULUI.

Reflexiuni asupra proiectului de lege despre intregirea venitelor preoţesci
de
ILIE DINURSENI.

Broşura se estinde pe 147 pagini şi are următorul cuprins:

Un studiu asupra proiectului de lege mai sus numit, care s'a publicat în mai mulţi numeri ai „Telegrafului Român“ din anul acesta. Memoriul dela 1850 al episcopului, mai târzíu metropolitului

ANDREIU baron de ŞAGUNA,

asupra dotaţiunii clerului; apoi proiectul de lege despre intregirea emolumentelor preoţesci şi în urmă interesanta motivare, cu care ministrul cultelor şi instrucţiunii publice a presentat dietei acel proiect, şi pe care ḑiarele române au publicat'o numai în scurte excerpte.

Fiind chestiunea dotaţiunii clerului actuală, credem, că autorul acestei broşure a făcut un bun serviciu bisericei române, dând ocasiune clerului a cunósce cât mai de aprópe numitul proiect care privesce atât de deaprópe sórtea lui. Este în interesul bisericei că proiectul sĕ fie cunoscut în cercuri cât mai largi, de aceea o recomandăm mai ales atenţiunii clerului nostru, precum şi a acelora, cari sĕ intereséză de mersul afacerilor nóstre bisericesci.

Preţul 1 corónă.

Se póte procura din
Librăria Tipografiei archidiecesane, Sibiiu.

31500/1898. számhoz. 1. sz. minta. [203] 3—3
II.

Hirdetmény

a házbérjövedelem bevallása és a házösszeirás tárgyában.

A házbéradó három év tartamára vagyis az 1899., 1900. és 1901. évekre való érvénynyel újból kivetendő lévén, az ezen kivetés alapjául szolgáló házbérjövedelemvallomások benyujtására a m. kir. pénzügyminiszterium folyó évi 85.651 szám alatt kiadott rendeletével az 1898. évi november hó 15-től 30-áig terjedő időt tüzte ki.

Felhivatnak ennélfogva a háztulajdonosok, hogy a nekik (ingyen) kézbesitett házbérjövedelemvallomási ívet pontosan és a valóságnak megfelelő hűséggel töltsék ki, s azt a községi elöljáróságnál (városi adóhivatalnál) legkésőbben november hó 30-ig okvetlenül nyujtsák be.

A háztulajdonos vagy a háznak állandó haszonélvezője, a házbér-vallomását meghatalmazott által is eszközölheti, házbér eltitkolás esetén azonban az adómegröviditės miatti felelősség a háztulajdonost terheli. Ha több a tulajdonos, a vallomást valamennyinek, vagy az általok e végre különösen felhatalmazottnak kell aláirni és a vallomás helyességeért valamennyi felelős.

A házak nyers jövedelmét képezi együttvéve mindaz, a mit a tulajdonos a bérbe adott ház használata fejében a bérlőtől húz.

A bérjövedelem alatt tehát nemcsak az e czímen tényleg kikötött pénzbeli szolgáltatás, hanem mindaz értendő, mit a bérlő a bérlemény használata fejében ellenértékkép fizet; ilyenek az állami és községi adók, tűzkárbiztositási összeg, közmunka, katonaelszállásolás és házjavitások, vagy állandó átalakitások költsége továbbá mindazon összegek, melyeket a bérlő a bérbeadónak vizvezeték, éjjeli világitás, szemétkihordás és más ilynemű költségek czímen fizet; s végre minden egyéb természetbeni szolgáltatások. Ennél fogva a háztulajdonos vagy annak meghatalmazottja a lakbéreket minden épületnél, lakosztálynál, vagy egyes lakrészeknél általában minden levonás nélkül úgy köteles bevallania mint azok szerződésileg megállapittattak.

Butorzattal együtt bérbe adott épületek vagy lakrészek házbéradó alapjáúl úgy vétetnek fel, mintha butorzat nélkül adattak volna ki, levonatván az összes bérből az a többlet, mely a butorzatra esik. Ugyanaz áll akkor is, ha a ház kerttel együtt adatik bérbe, mely esetben a kertre eső többlet vonatik le.

A házak nyers jövedelméhez csupán azok az összegek nem számittatnak, melyeket a bérlő némely községben úgynevezett házbérkrajczárok elnevezése alatt fizet. Ezek az összegek azonban a ház nyers jövedelmétől elkülönitve mutatandók ki, vagy a vallomásban megjegyzendő, hogy a bevallott nyers házbérjövedelemben ezek a házbérkrajczárok is bennfoglaltatnak mely utóbbi esetben az adókivetést teljesitő közegek a házbérkrajczár czímén szedett összeget a ház nyers jövedelméből mindenekelőtt, vagyis még az épületfenntartási költség és értéktörlesztés fejében leszámitandó törvényes százalék leütése előtt hivatalból fogják levonni.

Az ezen leütés után mutatkozó s teljes összegében bevallott nyers házbérjövedelem alapján a házbéradó tárgyát képező tiszta jövedelmet szintén nem a bevalló háztulajdonos, hanem a házbéradót kivető közegek számitják ki a fennálló törvény értelmében.

Tényleges viszonyok és adatok iránt, melyekből bárkinek házbérjövedelme megitélhető, köteles mindenki tudomása szerint felvilágositást adni, ha erre őt a hatósági közegek felszólitják.

A lakbérlők magán a bérvallomási iven bizonyitják a vallomás helyességét, nevöknek a háztulajdonos kötelességszerű felhivása folytán az illető rovatba bejegyzése által.

Az a házbirtokos, ki a bevallási ivet, annak kitöltëse előtt, azaz mielőtt abba a bérösszegeket bejegyezte volna, a lakbérlőkkel aláiratja, annyiszor bünttetik 100 forinttal, a hány bérlőnél követte el ezt a mulasztást.

A befizetett birság egészben a feljelentőnek adatik. (1873: VI. t.-cz. 3 §.)

A házbérjövedelem eltitkolása és valótlan adatok bevallása jövedéki kihágást képez, mély az eltitkolt bérösszegután járó adó 1—8 szorosával büntettetik. (1883: XLIV. t.-cz. 100. §.)

Ha a házbirtokos és lakbérlő közötti egyetértésből szándékosan követtetett el az adó kijátszása, s ez által az államkincstár megkárositása, mindkét fél a megröviditésnek kitettösszeg háromszoros megfizetésével büntetendő (1868: XXII. t. cz. 22. §.); e büntetés alól azonban felmentetik a bérlő, ha a törvény megszegését 15 nap alatt ő maga jelenti fel a pénzügyigazgatóságnál (1873: VI. t.-cz 3. §.)

Az a hàzbirtokos, házgondnok vagy házfelügyelő, a ki a házbérvallomást az 1883: XLIV. t.-cz. 15 §-ban körülirt felhivàs daczára sem adja be, vagy a hiányos alakban beadott vallomás hivatalosan megjelölt hiányait a kivető közegek által kitüzött legalább nyolcz napi záros határidő alatt nem pótolja, a hiányok kipótlása végett elrendelt helyszini szemle költségeit viselni tartozik és 1 forinttól 50 forintig terjedhető birsággal büntetendő. (1883. XLIV. t.-cz, 15. és 101. §§.)

Végül kijelentetik, hogy ha a bevallási ürlapoknak az érdekelt felek könnyebbségére elrendelt kézbesitése bármely ok vagy akadály miatt elmaradna is, ez az illető háztulajdonost a bevallás benyujtásának kötelezettsége alól fel nem menti, ez esetben a szükséges ürlapok a községnél (városnál) szerzendők be.

Kelt Nagyszeben, 1898. november 1-én.

M. kir. penzügyigazgatóság.

Redactor prov. **Dr. Elie Cristea.** Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 123 Sibiiu, Sâmbătă, 7/19 Novembre 1898. Anul XLVI.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:

Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Procesul bisericei din Brașov.

Ḑiarele unguresci din Budapesta în numĕrul de eri aduc scirea, că pe zidurile caselor din Bucuresci sunt lipite placate cu telegrama, pe care dl Diamandi Manole o a adresat dlui Bibicescu în Bucuresci. In telegrama acea se susține, că sinodul parochial din Brașov-Scheiu nu a luat conclusul de a validita în calea procesului pretensiunile bisericei față cu statul român. Se mai susține și aceea, că autoritatea bisericéscă nu a aprobat darea în judecată.

Tot ḑiarele unguresci ne spun, că placatele sunt indicate cu titlul: „Fals nou“, și că celor trei advocați li-se insinuă, că ei au lucrat fără autorisare dela biserica Sfântului Nicolau din Brașov, că au recurs la o manoperă în ajunul alegerilor comunale, spre a scóte învingĕtori pe candidații conservatori.

In acéstă lumină presentéză ḑiarele unguresci afacerea cu procesul intentat de către biserica Sântului Nicolau din Brașov guvernului din România.

Pressa românéscă dela noi încă presentéză afacerea în o lumină, care ne face sĕ credem, că svonul cu placatele de pe zidurile Bucurescilor póte fi adevĕrat, căci România e téra patimilor, și acolo e posibil și aceea, ca o afacere ca și procesul intentat de către biserica din Brașov, sĕ fie trasă în noianul patimilor, sĕ i-se dea un colorit, pe care ea nu trebue sĕ-l aibă.

Sĕ vedem cum ni-se presentă afacerea în pressa română dela noi.

„Tribuna Poporului“ din Arad în numĕrul 209 dela 5/17 Novembre, a. c. publică următórele:

Darea în judecată

Sub titlul de mai sus „Voința Națională“ din București publică următórele:

Ziarele conservatóre și acela al „amicilor“ lor au anunțat că în ḑiua de 29 Octomvrie o petițiune s'a înaintat primului președinte al tribunalului de Ilfov pentru a chema în judecată Statul român în chestiunea „rentei“ bisericei Sf. Nicolae din Brașov.

Petițiunea a fost înaintată de dnii Titu Maiorescu, fost ministru conservator, Vasilie Lascar, fost ministru în cabinetul Aurelian, și C. Disescu, advocat al multor pricini urîte și de scandal politic.

Acești trei domni semnau petițiunea astfel:

Comitetul parochial al Bisericei române cu chramul Sf. Nicolae din suburbiul Schei, din Brașov, representând totodată școlele române din Brașov,

prin procuratorii sĕi
T. Maiorescu, V. Lascar, C. Disescu.

Eri 1 Noemvrie, amicul nostru dl I. G. Bibicescu, a primit în acéstă privință următórea telegramă de o escepțională gravitate;

Brașov, 1/13 Noemvrie 1898,
ora 12, 25.

Domnului I. G. Bibicescu
București.

Comunicarea apărută în ḑiare, că Maiorescu, Lascar și Disescu ar fi fost autorisați în formă legală de a intenta proces Statului român în numele bisericei sf. Niculae (din Brașov), este un neadevĕr, de óre-ce sinodul acelei biserici, ținut Dumineca trecută, a refusat darea mandatului în acéstă direcție și nici organele superióre competente nu au aprobat chemarea în judecată.

Diamandi Manole.

Față de gravitatea acestei telegrame, venită de la un bărbat atât de respectabil ca d. Diamandi Nanole, toți cei ce au luat cunostință de ea au fost fórte impresionați. Ca esces de precauțiune, amicul nostru d. Ioan Bianu, deputat, cunoscut cu d. D. Manole, i-a telegrafat îndată, cerêndu-'i lămuriri asupra acelei depeși.

Eată rĕspunsul confirmativ ce 'i-a trimis îndată dl Manole:

Nr. 1313. Urgent
Brașov, Noemvrie 1898. ora,10, 40 seara

Domnului Ioan Bianu.
București.

Depeșa către Bibicescu este de la mine. Din dóuĕ epistole, pe cari mâne le póte ceti acolo Bibicescu, vĕ veți explica nemerniciile puse cu intențiune la cale, dar' care fapt este pentru a face scandal. Nici Sinodul nici consistoriul nu au aprobat chemarea în judecată.

Diamandi Manole..

Ear'noi am primit aséră târḑiu următórea telegramă:

Brașov, 15 Noemvrie.

Comitetul parochial de la sfântul Niculae nu a putut intenta proces guvernului român în numele școlelor, de óre-ce nu este singur proprietarul școlelor, eară comuna bisericéscă din Brașov-cetate, ca conproprietar a școlelor, nu a dat nimĕnui nici un mandat în cestiune. Nici sinodul de la sfântul Nicolae nu a încuviințat încă propunerea pentru proces a comitetului sĕu. Prin urmare mandatul celor trei advocați români în basa statutului nostru organic e ilegal. Pentru volniciile comise la școle, sinodul din Brașov-cetate a cerut cercetare disciplinară în contra consistoriului archidiecesan.

George B. Popp.

La locul prim ne vom ocupa cu telegrama domnului Diamandi Manole. Domnul Diamandi Manole dacă bona fide lucréză, in direcțiunea în care lucréză, atunci e fals informat.

Biserica din Brașov-Scheiu în sinodul parochial, care s'a ținut la 17/29 Maiu 1898, cu unanimitate s'a pronunțat pentru validitarea pretensiunilor sale față cu statul român, și încă atunci s'au decis dóuĕ alternative: sau calea procesuală, sau calea diplomatică.

Conclusul acesta, care s'a luat, accentuăm: unanim, cu entusiasm și vii aplause, s'a promovat la autoritatea bisericéscă.

Consistorul archidiecesan în ședința sa din 23 Maiu (4 Iuniu) 1898, a aprobat acest conclus al sinodului parochial în rênd cu celelalte concluse luate tot atunci de către sinodul parochial dela biserica Sântului Nicolau din Brașov-Scheiu.

Intre acele concluse este și cel de sub punctul IV. în care biserica Sfântului Nicolae din Brașov în fața pericolului, la care erau espuse școlele medii din Brașov, pentru anul 1898. **a urcat subvențiunea școlară dela suma de 12.500 fl. la suma rotundă de 40.000 fl.**

Conclusele astfeliu aprobate s'au promovat la guvernul țĕrei.

Dacă acestea nu le-a putut afla până acuma domnul Diamandi Manole, care locuesce în Brașov, și care are datorința sfântă de a se înforma esact când vorba e de esistența școlelor nóstre din Brașov, le spunem noi acuma, si așteptăm, ca domnul Diamandi Manole sĕ rectifice datele sale eronate, cari figuréză pe placatele de pe zidurile capitalei României.

Pe altă córdă cântă domnul George B. Pop, în telegrama adresată ḑiarului „Tribuna Poporului“, care telegramă e publicată cu litere grase.

Domnul Pop vorbesce despre competință, anume discută bisericei Sfântului Nicolau din Scheiu dreptul de-a vorbi în numele scólelor.

Dacă domnul George Popp ar fi discutat bisericei Sfântului Nicolau dreptul de a vota anual 40.000 fl. pentru scólele centrale din Brașov, precând ceealaltă biserică comproprietară nu dă nici un cruceriu; dacă domnul George B. Popp în faptă ar fi dat domnia Sa cele 40.000 fl. anuali la susținerea școlelor: atunci ar puté vorbi de competință sau necompetință de a representa înteresele școlei.

In casul concret biserica, care dă anual 40.000 fl. la susținerea școlelor, când își validitéză o pretensiune legală, de bună sémă este în drept sĕ accentueze, că ea contribue în mod însemnat la susținerea școlelor, ea represintă adevĕratele înterese ale acelora.

Și domnul George B. Popp susține, că sinodul parochial nu a încuviințat încă propunerea pentru proces a comitetului sĕu.

Aici, décă în adevĕr domnul Popp nu are cunoscință de conclusul din Maiu al sinodului parochial din Brașov-Cetate, și domnia sa este în rătăcirea domnului Diamandi Manole.

Ca sĕ terminăm deci în meritul afacerei, nĕ reasumăm în următórele:

Sinodul parochial dela biserica Sfântului Nicolae din Brașov Cetate, încă în 23 Maiu a. c. a enunciat validitarea drepturilor sale fie în calea procesului, fie în calea diplomatică.

A fost datorința comitetului parochial sĕ caute a se informa, care din aceste dóuĕ căi este mai favorabilă causei.

Biserica Sfântului Nicolau din Brașov până mai anii trecuți și-a încassat pretensiunea dela guvernul țerei.

FOIȚA.

Mugesce Dunărea în vad.

Mugesce Dunărea în vad
Ca 'n vremuri de robie,
Și codrul de gorun și brad
De cruntă vijelie
In freamăt trist de negrăit
De ramuri se îndóie,
Că vênt de tómnă 'ntr'asfințit
De frunză mi-l despóie.

Isvórele nu mai doinesc
A dorului poveste,
Ci plâng și 'n prunduri împietresc
De 'ngrozitórea veste!
Flăcăi cu sufletul cernit
Cobóră triști de vale;
In sat rĕsună dăngănit...
E clopotul de jale.

Căci Mândrul, Tinĕrul Fecior
De viță 'mpĕrătéscă,
Crescut l al Dunării isvor,
Ursit sĕ ne domnéscă,
Se luptă 'n d'aurit palat
Cu bólă 'nvrășmășită,
Și 'ntreg norodu-a 'ngenunchiat
Cu inima cernită...

Și cu smerenie, rĕpus,
Din gróznica durere,
Spre cel de tóte Mai-Presus,
Cu glas de mângăere
Se rógă ăst vitéz norod
In sfânta lui credință,
De-a Tinĕrului, Brav-Voivod,
Deplină biruință.

Și nu-i ungher pe ăst pămênt
Ce-i frămêntat cu sânge,
Sĕ nu s'audă cald cuvênt
Din inimă ce plânge:
— „Ni 'L ție Domnul sănĕtos
„Spre-a țĕrii 'n veci slăvire,
„Că mult îi tinĕr și frumos
„Și bun și blând la fire,

„Ni 'L ține Dómne, sănĕtos
„Spre-a țerii 'n veci slăvire.
„Că mult îi tinĕr și frumos
„Vitéz și blând la fire;
„Și sórtea-ne de vĭața Lui
„Etern ni-'i logodită
„Cum logodită-i dorului
„Pădurea înverḑită.

„Și n'ai cuvênt a hărăzi
„Un neam pustietății,
„Când știi că 'n Rĕsărit aci
„Un zid păgânătății
„Avuși de veacuri pe Român,
„Vitéz cu pieptul tare,
„Și'l rĕsplătiși dându-i Stăpân
„Pe Carol-Vodă-Mare!

„Urmaș ni-i Tinĕrul Voivod,
„Vitéz și cu credință,
„Și aḑi se rógă un norod
„De sfânta-I biruință!
. . . .
„Gonește-I Dómne din Palat
„Cea bólă 'nvrășmășită...
„Că 'ntreg poporu-a 'ngenunchiat
„Cu inima cernită!

T. Duțescu-Duțu

La esposiție.

Și-a fost, că ḑis'am într'un cias bun: „Plec“. Si-am plecat, și étă nouĕ că eram doisprećece la gara din Turnișor.

— Unde mergeți frați în Christos? Unde cu atâta merinde și direptăți?

— Păi unde într'alt loc dacă nu la Sebeș la esposiție?

— La Sebeș?

— Da, la Sebes.

— Ḑiceți serios?

— Da! Serios,

— Dar d-ta unde?

— Păi unde? Și eu la Sebeș!

— Ḑici serios?

— Da! Serios.

Și-am plecat. Am călĕtorit, frate, am călĕtorit boerește! Ḑic ḑeu!

Eram opt într'un cupeu. Dar ce societate! — Cântări, glume, risete și voie bună, erau la ordinea ḑilei.

Lângă Sĕliște vorbiri, ovațiuni! Și ce vorbiri! Un deputat sinodal ș'a salutat compatrioții într'o vorbire plină de spirit, arătându-le în termini calḑi interesul ce-l pórtă pentru ei.

Afară de ascultătorii de jos doi bivoli plini și rotunḑi și-o bivoliță fără códă de pe câmpul de alături, au isbucnit în puternice aclamațiuni vorbitorilor: știau sĕ vede că au în fața o ceată de călĕtori la exposiția de vite și le trimeteau salutări celor din exposiție..

Se înserase. Lampa de pe coperișul cupeului ne trimetea raḑele tóte câte le avea, — iar de după colinele cu păduri roșietice, se strecura luna voióső.

Tótă natura părea senină, și din pricina acésta devenéi fără voie sentimental, Cu provocare la §. 72. art. de lege XXX. din 1883. guvernul nostru a considerat acea pretensiune ca subvenţiune venită pe sama scólelor române dela statul român şi resp. dela guvernul român, şi din acéstă falsă întrerpretare a naturei pretensiunei din cestiune, s'a născut furtuna asupra scólelor nóstre din Braşov.

O arangiare în cale diplomatícă tot lasă o umbră óre-care de bănueli.

Spre a clarifica pentru toţi vecii natura acelei pretensiuni comitetul parochial din Braşov a ales calea cea mai dréptă, a dat afacerea pe mâna justiţiei.

Fiat justitia, pereat mundus.

Care român nu doresce, ca în afacerea acésta curat a bisericei Sfântului Nicolau din Braşov sĕ nu se faca lumină?

Pretensiunea acésta a bisericei s'a pus în socotéla şcólelor nóstre medii din Braşov, guvernul ţerei cu provocare la §. citat din lege, a făcut cercetare din partea sa prin o anchetă, până acuma a considerat pretensiunea de drept a bisericei ca subvenţiune dată şcólelor, prin urmare ameninţă cu rigórea legei: eventual închiderea şcólelor medii.

Comitetul dela biserica Sfântului Nicolau din Braşov spre a salva esistenţa şcólelor, spre a le scóte de sub presupunerea că au primit subvenţiuni dela guvernul României, voesce sĕ cheme în ajutoriu justiţia, ca ea sĕ facă lumină, şi sĕ documenteze guvernului nostru, că aici nu e vorba de subvenţiune, de ingerinţa unui stat strein în afacerile interne ale şcólelor nóstre.

Acésta o voesce darea în judecată: salvarea şcólelor.

Şi ce face în faţa acestui pas corect domnul Diamandi Manole, ce face domnul George B. Pop, ce „Tribuna Poporului“?

Telegramele publicate vorbesc destul de clar.

„Tribuna Poporului“ publică cu litere grase telegrama domnului George B. Pop, în care domnia Sa spune, că biserica din Braşov-Cetate in sinodul parochial a cerut cercetare disciplinară contra consistoriului archidiecesan.

Mai este de a se considera de serios un organ de publicitate, care în asemene formă publică asemene lucruri, care în chipul acesta propagă anarchia în biserică?

„A pismei rĕutate“ şi „órba neunire“ nu au făcut nici un bine neamului românesc, nici acuma nu-i vor face.

Kriványiadă

— la Făgăraş!

Din Făgăraş primim o scire despre care ne mirăm că jurnalistica jidano-maghiară încă n'a publicat nimic.

Congregaţiunea comitatului a decis într'o şedinţă anterióră ca banii orfanali sĕ-i plaseze în efecte publice, pentrucă acelea dau mai bună garanţă decât institutele de bani.

Din acest motiv comitatul a abḑis capitalele depuse pe la institutele de bani.

Sâmbătă în 12 l. c. jidanul cassar al comitatului, *Ignatz Grünfeld*, a ridicat dela 3 institute 50,000 fl, ḑi: *cinciḑeci de mii floreni,* dar nu i-a aşeḑat în cassa de fer, ci deşi jidanii nu călĕtoresc Sâmbăta, ca un zelos funcţionar şi născut financier, a plecat în strĕinetate ca se-i plaseze în efecte, conform conclusului comitatului.

Inţelepţii superiori ai lui dela comitat însĕ, nu au observat absenţa lui dela oficiu până Mercuri, când jidanul putea fi deja în Constantinopol, unde se dă cu socotéla că s'ar fi dus, ca se cumpere efecte turcesci, ale căror curs s'a urcat de când cu visita împĕratului Germaniei la gloriosul padişah....

Antecesorul jidanului Grünfeld a fost Românul Negrea dus în pensiune..

La alegerea lui Grünfeld a fost şi un candidat român, dar comitele suprem Bausznern nu a admis în candidaţie numai pe coreligionarul amicicilor sei, pe Grünfeld, căci dóră jidanii sunt mai potriviţi de a manipula bani publici....

De Mercuri în continuu se scontrézä şi se ḑice că până acum defraudările n'ar trece peste — *80.000 fl.*

Bucuraţi-vĕ Românilor din ţara lui Negru-Vodă, că şi voi veţi avea parte de dare comitatensă, ca cei din comitatul Aradului, pentru restituirea sumei defraudate de jidanul pe care după legea lui Tisza se ḑice că — voi l'aţi ales.

Suntem curioşi ce mĕsuri se vor lua din partea guvernului pentru tragerea la rĕspundere a superiorilor lui Grünfeld.

Revistă Externă

Eliberarea Bosniei şi Herţegovinei?

Dóuĕ telegrame caracteristice s'au dat în ḑiua de 15 Nov., una din Zagrab, alta din Petersburg. Ele sună:

Petersburg, 15 Nov. Fóia colonelului Komarow, „Svjet“ scrie următoriul articol de remarcat: Cu eliberarea Cretei, Rusia îşi urmézä numai misiunea sa de salvatóre a crestinilor din Rĕsărit. Iniţiativa Rusiei, fie pe cale diplomatică fie prin rĕsboiu, a dat independenţa Greciei, României Sêrbiei şi Bulgariei.

Acum (după Creta) vine la rênd Sêrbia veche, Macedonia, *Bosnia şi Herţegovina.*

Zagrab, 15 Nov. Mehemed Spahici effendi, fostul om de încredere al principelui de Montenegro, a cărui desvăliri produseseră aşa sensaţie, publică aḑi, în contra tuturor desminţirilor, amenuntele petrecerii arangeate la moştenitoriul de tron Danilo.

Agentul Bulgar Constantinovici (spune Spahici), a salutat atunci pe Danilo, *ca pe viitorul guvernor al Bosniei,* — iar principele Mirko a adaus, *că va trece cu trupele în Mostar ca sĕ vie întru ajutor fraţilor acelora, cari vor sĕ scuture „jugul nemţesc“!* Iar ofiţerii muntenegrini au jurat numai mai nainte cu ceva, că peste vre un an vor străbate în Scutari!

—

America ameninţetóre.

O depeşă din Washington către „New-York-Herald“ spune că preşedintele Mac Kinley a cerut sĕ i se telegrafieze in extenso rĕspunsul Spaniei asupra Filipinelor. El voeşte sĕ-'şi dea singur seamă de argumentele spaniolilor.

„New-York-Herald“ rĕspunḑênd la unele observaţiuni ale presei germane cu privire la pretenţiile „escesive“ ale Statelor Unite asupra Filipinelor, ḑice:

„Am făcut deja multe concesiuni învinşilor. Cu tóte povestirile ḑiarelor strĕine, noi am fost un inimic generos, póte cel mai generos din câţi a vĕḑut veacul acesta; este însĕ un punct de unde generositatea devine slăbiciune.

„Dacă, pe lângă sacrificiile deja făcute, va trebui sĕ mai jertfim sânge şi aur, Spania şi aliatele ei deghizate vor înţelege, că ştim cum sĕ menţinem drepturile nóstre de învigĕtori!“

—

Ciocniri la graniţă.

Din Sêrbia se anunţă, că un nou incident s'a produs la graniţa sêrbo-turcéscă. O bandă de arnăuţi a atacat postul de grăniţeri sêrbi de lângă Kurşumlje. Guvernul sêrbesc a adresat o nóuă notă guvernului turcesc.

—

Politica Bulgariei.

In şedinţa de Joi şi Vineri în sĕptĕmâna trecută, a Sobraniei bulgare, s'a discutat rĕspunsul la discursul tronului. Ministrii de înterne şi de finanţe cu documente şi cu data statistice au respuns la tóte alegaţiunile oposiţiei.

Stoiloff, ministru-preşedinte într'un discurs lung şi des aplaudat, a ḑis între altele: „Avem relaţiuni bune, sincere şi leale, cu tóte Statele. Dacă nu s'a menţionat visita Prinţului în România, acésta s'a făcut pentru că s'a menţionat deja în anul trecut când cu prima vizită a prinţului, după recunóşterea sa. Visita la Viena nu s'a menţionat de asemenea din cauza marei nenorociri ce a lovit casa împerială.

Visita Prinţului la Petersburg este începutul operei nóstre de *reconciliare cu Rusia.* Primirea făcută în Rusia familiei princiare, este cea mai bună dovadă a sincerilor relaţiuni ce există între cele dóuĕ ţeri.

N'avem spirit de jertfă!

(=) E fórte trist sĕ constaţi acest lucru, şi serios trebue sĕ se pună pe gânduri conducĕtorii poporului, despre care se face acéstă constatare!

Şi, durere, despre noi Românii s'a făcut prea adese-ori!

Numai sĕptĕmâna trecută am amintit faptul nobil în felul seu, pentru al seu neam, că proprietarul ungur Zsemberi dela Nitra (în comitatul Hont), a lăsat prin testament avere de *un milion floreni* reuniunii „Felső-Magyarországi közmüvelődési Egylet“ (F. M. K E.), o reuniune nu „culturală“ (közmüvelödési) cum se numesce pe sine în titulă, ci pur politică, avênd de scop maghiarisarea sĕracilor slovaci şi a ticăloşiţilor Ruteni, şi a altor sfărmituri de neamuri nemaghiare de pe acolo.

Reuniunea din vorbă nu era sĕracă nici până acum, dar acum ea a devenit, prin marele dar al patriotului maghiar, o forţă duplu de puternică, duplu de temut.

„Kulturegyletul“ dela Cluş a ajuns şi el în timp destul de scurt, la avere de *1 milion şi 300.000 fl.*, în cari sunt, ce-i drept, mulţi şi cruceri storşi cu sila chiar dela Români, prin aruncuri obraznice comitatense, dar partea cea mai mare e câştigată din daruri benevole de-ale fiilor poporului maghiar, cari iubindu-şi cu adevĕrat naţiunea şi dorindu-i putere şi noroc întru ajungerea scopurilor sale, nu s'au mărginit numai la eventuale vorbiri scuturate ici şi colo „pentru mărirea naţiei“, ci au testat averile lor întregi (ca şi contele Kun la Geógiu) pe sama acelei Reuniuni, după a cărei activitate sperézä faptica mărire a naţiunii lor iubite!

Asĕmĕnarea cu „Asociaţiunea“ nóstră, spre a arăta micimea nóstră în acésta privinţă, e deja prea „tocită“.. S'a scris de atâtea ori cu durere, că „Asociaţiunea“ tuturor Românilor ar-

---

mai cu samă vĕḑêndu te şi încunjurat de îngeri... — Mĕ gândiam la Eminescu, fie iertat, că mult bine pofteşte el atunci, când ḑice: „Fie-ţi îngerii aprópe!...

Dar se mergem mai departe.

Aşadar capeul era aci şi el era plin cu îngeri. Acum spune ce mai doreşti?

Uitându-mĕ la lună, mâncând struguri de cari le-au remas saşilor din Apold dela oţet, şi mai oftând câte odată. am sosit în pace la Sebeş.

La gară, afabila Dnă Ana Mureşan învita cu insistenţă pe toţi óspeţii la dênsa, dar ca sĕ fie pace, am mers unii într'un loc, alţi în altul, íar după cină ne-am întrunit iarăşi la „Leul de aur“, şi am luat veselia dela început, până în nópte târḑiu...

S'a făcut ḑiuă. La biserică trag clopotele. Abia am păşit în stradă, şi ne-am întâlnit iară toţi. (*Trebue c'aţi fost mulţi... Culegĕtorul.*)

Am plecat la biserică, unde am remas încântaţi de frumseţa ei, şi de numĕrul poporenilor care cu pietate cuvenită ascultau sfta liturgie. Dḑeu sĕ le primécă!

După biserică, la esposiţia de póme. Ce frumósă e şcóla, şi ce frumos sunt arangiate pómele în sala cea mai mare!

Nu cunosc toţi terminii diferitelor soiuri de póme (ca sĕ le mânci, nu 'i lipsă sĕ le ştii numele...) ce erau cu mult gust aşeḑate, chiar pentru aceea, mĕ mărginesc a spune numai atâta, că inima mea a săltat plină de bucuríe, vĕḑênd ce póte şi Românul nostru, dacă voeşte! — Dómne dă-i putere şi îndemn sĕ voiéscă tot, ce ar aduce bine némului nostru.

Dela póme am mers la vite. Şi aici a fost frumos, şi sĕ sperăm, că pe viitor o sĕ avem înçă şi mai mult! —Se dee Dḑeu!

După ce am vĕḑut tot, a urmat premierea, apoi masa.

S'au rostit toaste peste toaste, ér acum daţi-mi voe sĕ toastez şi eu pentru corespondentul dela „Revista Orăştiei“. — „Aha“ veţi ḑice D-Vóstră! — Da, ḑic eu.

Frate în Christos şi colegă! Dḑeu sĕ-ţi sporéscă norocul, ca nu peste mult sĕ-ţi poţi vedea iară îngerul cel „tiner“, şi încă de nenumĕrate ori sĕ vĕ puteţi întâlni la esposiţia de vite!.. — Tóte aceste ţi-le doresc pentru-că ai amintit că pentru sexul frumos nu s'a toastat.

Colegă şi frate!

După cum am auḑit, sexul frumos nu a aşteptat sĕ se toasteze pentru el, căci acolo nu au fost toaste de acéstă categorie deórece nu s'a toastat decât pentru personagiile premiate..., şi astfel îngrijirea d-tale a fost de geaba.

Aceste spre linişţire, iar acum ridic păharul — „Fie-ţi îngerul tot tiner!“

Şi acum fiind gata cu toastele sĕ în cepe jocul. „Sus copii în hora mare!“ şi cât ai bate în palme se încinse un joc cu foc. Ómenii bătrâni, între care mĕ numĕr şi eu, — ce-a fost ce n'a fost, nu stiu, dar destul că am uitat anii câţi ne stau în spinare şi am lăsat filosofie, înţelepciune şi tóte, şi hai copile la joc! —

Când tăcea musica, îţi era mai mare dragul sĕ priveşti în jurul meselor, cum erau aşeḑaţi doi cu doi, vorbind numai din ochi, care străluceau chiar şi sub frunţile cărunte.

Urmările se vor vedea.

Iar acum ce se ve mai spun. — Despre mine nici nu mai amintesc, că adecă, deşi la adênci „bătrâneţe“, totuşi acolo mi-am perdut inima... Dar ce sĕ faci? N'ai ce face!

S'apropie timpul de plecare. — Ce grea e despărţirea! Ah, vai!

Suntem pe drum! Acum dóuĕ-ḑeci într'un loc. Toţi de-ai nostri şi toţi bine dispuşi.

In cupeu e căldură teribilă.

„De unde vine atâta foc?“ Sĕ întrebau unii.

„De! ce întrebare! Dar de unde din alt loc domnule, dacă nu din privirile şi strîngerile de mână, de colea din colţul cela!“.

„Ce spui?! Că bine ḑici! Măi, măi, bat'o focul dragoste, că rea pómă-i, şi tot au dus'o pĕcatele la esposiţia de póme!“

„S'aḑuim şi noi, ce se petrece acolo, întrebarăm noi cei „bătrâni“. —

„Ce sĕ se petrécă, rĕspunse un „înger“ care domina pe toţi cu... un bostan, — iacă Domnul X, cu Dra Y. s'au logodit, şi eterna lor fericire stă într'o 100 fl.

— O sută floreni?

— Da, o sută floreni!

— Le dau eu, respunse un domn, numai se-i vĕd ómeni ca ómenii..

Trenul începe se fugă, nu-'l putea priponi nici un slugă. Ce se fie causa, că dór maşinistul spune, că n'a pus nici un cărbune?

— „Dar ce foc îţi mai trebue frate?

—Bre că târḑiu te socoteşti! Fuge trenul măi, de fulgerele din ochii celor logodiţi.

— „Că bine ḑici!“

— Sĕ ne revedem la cununie!

Dat, şi iscălit în Turnişor la anul Domnului 1898, luna lui Brumar...

Ghiciţi!

deleni (acum şi din Ungaria şi Bănat) după 30 de ani de viaţă, n'a ajuns sĕ aibă decât *a 6-a parte* de avere precât Kulturegyletul cel de 2 ori mai tiner, — încât asămĕnarea asta nici nu mai prinde!

Trebue se arătăm altele Şi, durere, pentru arâta încă multe.

Cam aceea ce e pentru Unguri „Kulturegyletul“ din Cluj şi „F. M. K. E.“ din Nordul Ungariei şi alte multe societăţi încă, — este pentru Români singura Reuniune cam de acelaşi fel, „Liga pentru unitatea culturală“ dela Bucureşti, dar şi asta cu deosebirea mare şi care trebue marcată, că pecând reuniunile maghiare sunt ofensive, făcĕnd agresiuni asupra popórelor nemaghiare, pe atunci Liga are un caracter pur defensiv, apărător numai al poporului român faţă de agresiunile strĕine!

Şi despre acéstă Ligă, care şi după vre-o 6-7 ani de activitate, e tot sĕracă, se propusese în adunarea ei generală dela începutul acestui an, că se va porni o acţiune, şi se vor face apeluri şi se vor esmite liste, ca sĕ i-sĕ adune un fond de un milion lei (jumĕtate de milion de floreni), — şi s'a primit ideea cu „însufleţire“ şi s'au scris admirabili articli prin ḑiare, — dar iată-ne la sfîrşitul anului, şi n'am mai auḑit nimic, ca acel fond, de jumĕtate milion fioreni, sĕ fie decum întreg, dar nici pe jumĕtate ori pe-a patra parte măcar, adunat!..

S'a înfundat lucrul cu cei câţiva articli de ḑiar şi cu cele câteva vorbe scuturate, rostite în adunare!

Obştea mare din jurul ei, care póte vĕrsa sute de mii de floreni în scopuri trecĕtóre de partid, de pildă pe la cele alegeri, — nu simte, se vede, ori nu pricepe necesitatea alor astfel de Reuniuni naţionale, a căror muncă ar fi în ródele ei, póte îndepărtate şi nu de tótă lumea observate, totuşi mult mai durabile, mult mai importante din puncte de vedere generale de neam.

Şi aşa şi noi pe-aici. Ne spriginim aşa de slab reuniunile culturale-naţionale, cât par'că n'ar fi vorbă de noi înşine şi de chestii de viaţă a nóstră proprie, pe care reuniunile, Asociaţiunea, Societatea de teatru, Reuniunile bisericeşti şi şcolare, etc. — le spriginesc.

Pilda bravului nostru Avram Iancu, care şi-a lăsat averea „Asociaţiunii“, ah ce puţini au priceput'o şi ce puţin a prins şi la alţii, care ar putea, numai de-ar vrea, câtuşi de cât!

Ei, dar aşa apoi, şi când din sinul adversarilor nostri se aruncă atât de bogate jertfe pe altarul naţiunii, în vreme ce noi stăm de tot reci faţă de ale nóstre, sĕ băgăm bine de samă, că vom fi copleşiţi!..

Din ROMÂNIA

(*Cerealele române cuceresc teren.*) După stăruinţele ministrului plenipotenţiar român la Haga, şi cu concursul consulului general dela Rotterdam, precum spune „V. N.“, cota oficială a cerealelor vêndute în porturile române Brăila, Galaţi şi Constanţa, se publică ḑilnic în ḑiarul „Nieuwe Rotterdamsche Courant“, cel mai important din Rotterdam, şi se afişéză la bursă şi la comitetul comercianţilor de cereale.

Cu chipul acesta, grânele române vor fi mai bine cunoscute pe pieţele olandeze şi atenţiunea acestora va fi mai mult îndreptată spre ţara în care se produc.

—

(*România la expoziţia din Paris.*) Sĕ fac fórte serióse pregătiri ca România sĕ fie demn representată la expoziţia universală din Paris.

Ca mai nou, biroul primei sub-comisiuni centrale consultative pentru organisarea secţiei româneşti la acea exposiţie, a adresat un apel către toţi artiştii români, cari ar dori sĕ-şi expună operele de pictură, sculptură şi architectură.

Operele definitiv terminate nu se cere a fi trimise de cât la 1 Octobre anul viitor (1899). Autorii, însĕ, trebue sĕ facă cunoscut, până la 1 Decembre anul curent, numele subiectului şi dimensiunile relative.

—

(*Alegerile comunale*) s'au terminat. La alegerile colegiului prim, din 62 comune, au învins conservatorii în 2, liberalii guvernanţi în 60. Adevĕrat însĕ că din numerul total al voturilor, au avut liberalii 58% şi 42% oposiţia conservatóre. Dar vĕḑênd totuşi resultatul alegerilor din colegiul I, la cele din colegiul II, întêmplate cu o ḑi mai târḑiu, conservatorii s'au retras cu totul, mulţumindu-sĕ a adresa M. Sale Regelui o adresă de protestare contra „forţei“ folosite de guvernanţi.

AVIS!

— Dela Reuniunea femeilor rom din Sibiiu —

Obiectele neridicate şi nereclamate dela sortitura (loteria) aranjată de „*Reuniunea femeilor române din Sibiiu*“, sĕ vor espune în edificiul „Albinei“ (în localul Mesei studenţilor) şi se vor vinde prin licitaţiune, în ḑilele: 1, 2, 3 şi 4 Decembre st. n. a. c. in fiecare ḑi întrĕ 9-12 óre a. m. şi 3-5 óre p. m. —

Cei-ce doresc a participa la licitaţiune, au a solvi o tacsă de întrare de 10 cr. care se va computa în preţul obiectului ce eventual vor cumpĕra

Sibiiu în 18 Nov. st. n. 1898.

Dela biroul Reuniunii:

Reuniunea femeilor române din Sibiiu.

Maria Cosma, presidentă.

Dr. Beu, secretar.

Fug de şcóla de stat.

„Gazeta“ de Marţi publică următórea scrisóre din părţile Deşului, care arată o pildă frumósă a poporului român gr. cat. de acolo, în jertfa şi lupta sa pentru ţinerea şcólei confesionale şi ferirea sa de şcóla de stat, care e străină de el şi de dorinţele lui. Din scrisóre reese şi aceea că meritul pentru ţinuta bună a poporului revine inteligenţei din partea locului. Şi asta e numai firesc Unde inteligenţa nóstră e bună, harnică, devotată, acolo poporul nu greşesce, nu merge spre prăpastie nici-când! Iar unde-l vedem făcênd greşeli neiertate, sĕ ştim că aprópe totdéuna, inteligenţa din partea locului, care nu-l ştie conduce, e de vină.

Dar iată scrisórea:

Cuşdrióra, 11 Nov. n. 1898.

Onorată Redacţiune! Cu inima plină de bucurie viu a Vĕ raporta despre o faptă a poporului nostru, decât care mai nobilă nu se póte.

Deşi starea materială a poporului din Cuşdrióra (lângă Deeş) nu se póte numí tocmai favorabilă, totuşi, *numai ca sĕ nu ajungă fiii lor pe mâna şcólei de stat, au sistemisat şcóla confesională cu doi învĕţători*, alegĕnd Luni în 7 Noemvre n. c., pe lângă mine, de al doilea învĕţător pe d-l Aleasandnu Man, absolvent al pedagogiei din Gherla, avĕnd tot-odată a purta şi oficiul de cantor.

Incercările, prin cari a trecut şcóla nóstră de câţi-va ani încóce, au fost atât de grele, încât nu numai eu şi şeful meu M. On. D-n protopop Ioan Goron, ci tótă împrejurimea ḑicea, că „e cu neputinţă sĕ se mai susţină şcóla nóstră.“

Dar mulţămită cerului, că cu ajutorul lui Dumneḑeu, cu abnegarea de noi înşine şi cu ascultarea poporului nostru, am adus lucrurile acolo, încât aḑi Românii din acest ţinut, impresionaţi de faptele nóstre, ne strîng mâna şi ne felicită, pentru care le mulţămim cordial şi pe acéstă cale.

Cu mare plăcere aş mai adauge la acéstă corespondenţă şi istoricul şcólei nóstre, arătâud peripeţiile triste, prin cari a trecut ea, décă On. Redacţiune ar binevoi a-l înregistra în colónele preţuitei „Gazete“, fiind fórte instructiv şi de mult folos pentru acei d-ni preoti şi învĕţători, cari doresc fericirea poporului.

Cu atât are sĕ fie mai interesant istoricul şcólei din Cuşdrióra, fiind-că într'ênsul va veni întreţesut şi rolul împănaţilor lui Bánffy şi Perczel, adecă al gendarmilor, cari *chiar aḑi au venit sĕ siléscă pruncii sĕ mérgă la şcóla de stat, dar fără succes, căci toţi au venit la şcóla nóstră!*

Ioan Cârcu,
învĕţ. dirig. confes.

Noutăţi.

Din Abbazia se vesteşte, că principele moştenitor al României, Ferdinand, a sosit ḑilele astea acolo dimpreună cu principesa Maria. Va sta acolo timp mai îndelungat spre care scop li-s'a şi arangeat „villa Amalia“. Dela Viena până la St. Peter, augusta pereche a călĕtorit cu trenul de Curte, dar la St. Peter fiind într'un loc drumul surpat de apă, au trebuit sĕ se dee jos şi mergênd vre-o 100 de metri pe jos, sĕ urce pe trenul accelerat ce 'i aştepta dincolo de surpătură.

*

Spion în Galiţia. Trlbunalul din Przsemisl (Galiţia) a condamnat ḑilele trecute pe baronul Alecsandru Murman la opt ani temniţă grea pentru servicii de şpionagiu făcute în monarchia nóstră pe sama unei puteri streine. Osânditul deloc şi-a început pedépsa. Că óre cărui stat strĕin a făcut Nurman servicii, e uşor de ghicit. In Galiţia nu e întâia óră că au fost prinşi spioni streini ai unui stat, cu care altfel trăim „in cele mai bune relaţiuni“, — cu Rusia. Despre Murman altfel nu s'a putut dovedi că e supus austriac, ci se crede că e spion rus, trimis anume.

*

Prelegerile publice din Sĕlişte. Ni se scrie: Inteligenţa din Sĕlişte apreţiind folosul cel mare practic ce'l au aşa numitele „prelegeri sau conferenţe publice“, a decis ca în iarna acésta sĕ ţină şi aici o serie de acestea.

Inceputul l-a făcut d-l Dimitrie Banciu farmacist. Deşi acésta întâie prelegere s'a anuntat numai în ḑiua defiptă pentru ţinere, anume Dumineca la 1 Noemvrie st. v., totuşi la óra dată, la 5 după prânz, un numĕros public, constătător din inteligenţă, meseriaşi şi o frumósă cunună de dame, s'a întrunit în una din salele şcólei.

Dl prelegĕtor a vorbit la început despre „Termometru“, spunênd istoricul inventării, descrierea şi folosul practic al lui şi a diferitelor sale specii. După acéstă a dat diferite poveţe practice din sfera economiei, anume despre ingrijirea pomilor, folosirea sărei în economia de vite, mulgerea laptelui, etc. Prelegerea a fost cu viu interes ascultată din partea publicului, care la împărtăşirea d-lui Dr. Nicolau Comşa, că sĕ vor urma cu astfel de prelegeri în iarna acésta, ş'a manifestat plăcerea şi consimţirea prin vii urări de „trăiască“.

Procsima prelegere s'a anunţat pe Duminecă în 15/27 Nov., când dl Dr. Nicolau Comşa va vorbi despre „construcţiunea corpului omenesc.“

Exemplul sĕliştenilor ar fi de dorit sĕ fie urmat pretutindenea în oraşe şi sate, căci multe şi folositóre sunt învĕţăturile ce se pot astfel rĕspândi în massa mare a poporului, şi multe ródele bune ce cu timpul se pot arâta ca un efcet al astorfel de prelegeri. *r.*

*

Cutremur de pământ la Bucureşti. „Timpul“ dela 4/16 Nov. scrie: Eri, la órele 1 şi 35 p. m., s'a simţit în Capitală un cutremur de pămênt. Au fost trei sguduituri din spre Vest spre Ost.

*

Director de bancă ars pe rug de hârtie vărsat cu petroleu! Sĕ nu vĕ pară peste putinţă lucrul spus deja în acéstă titulă gróznică! S'a întêmplat, şi nici nu în America, patria minunilor, ci în Ungaria, patria defraudărilor! Iată ce cetím negru pe alb în „Magyar Állam“ dela 11 Nov. n.:

„In 1888 s'a întemeiat în Zenta o bancă (ungurésca) cu capital de 40,000 fl., şi în 1893 a şi bancrotat. Directorul băncii, patriotul Kozék Ágoston a dus'o la acésta. Gavalerul dela Zenta cheltuia pe an câte 10,000 fl. cu femei frumóse şi cu fel şi fel de plăceri. Banii şi-'i câştiga prin defraudare. Cassarul Burányi Jenő îi dădea cât cerea. Aşa în 1893 s'a ajuns la bancrot. „Directorul“ Kozék vĕḑênd că nu'-i scăpare, înainte de ordinarea judecătorésca a bancrutei, a adunat în odaia direcţiei tóte cărţile şi hârtiile băncii, le-a udat cu petroleu apoi le-a dat foc şi a sărit în mijloc de-asupra lor, unde a murit în scurtă vreme între chinuri cumplite.

Cărţile n'au putut arde de tot, căci printre foi focul străbate greu de tot, aşa că s'a putut dovedi, că defraudarea „martirului“ acestuia modern al Ungariei, a fost de 50,000 fl. Tribunalul din Szabadka pertractéză acum sub conducerea preşedintelui Mihail Crăiniceanu, procesul în cauza acestei „bănci“.

*

Peşte tare căutat în Viena. Pe pieţele din Viena a început a se vinde peşte trimes din Dunăre şi din bălţile din România. Peştele expediat din România fiind fórte eftin şi de o bună calitate, are o mare căutare. Nouĕ transporturi se fac aprópe ḑilnic.

*

Ceaţă teribilă. Din Belgia sĕ vesteşte, că din causa ceţei fórte dese ce a fost deunăḑi peste tótă ţara, s'au întêmplat acolo numeróse accidente de tren. La Monage, Joi în sĕptĕmâna trecută, o ciocnire s'a întêmplat la gară, între dóue trenuri de mărfuri, ale cărora maşinişti şi fochişti au fost asvîrliţi la distanţe mari, dar fără se fie răniţi serios. Pagubele materiale sunt considerabile. — La gara de Nord din Bruxella s'au ciocnit douĕ locomotive cari manevrau; unul dintre cei doi maşinişti a fost grav rănit. — Trenul care venea din Ostanda a derailat Vineri diminéţa, la sosirea lui înaintea gărei. — La gara din Hal, s'au ciocnit de asemenea douĕ locomotive, astupând calea cu sfărămăturile lor şi întrerupênd serviciul de trenuri.

Tóte pentru-că din cauza negurei grozav de dese, îndreptătorii schimbătórelor nu mai vedeau nici signalele, nici liniile trenurilor, ca sĕ le pótă îndrepta cum se cade!

*

„Betyár“-ii în activitate. „Egy.“ dela 12 Nov. are o notiţă, sub titlul „Lume de betyàri în Bácska“, în care spune, că pe pusta dela Metehàza bandele de betyár-i, bandiţi fórte îndrăsneţi, au reînviat, şi străformaţi în chip de păcurari, sĕ duc pe le familii şi le jăfuesc. La o curte s'a întêmplat, că 17 servitori şi lucrători, toţi s'au supus poruncilor betyárilor, şi le-au dat tot ce au cerut, atâta i-a băgat în grózä păşirea diavoléscă şi turbată a alor numai doi atari bandiţi!

*

Cumpărări de zahar pentru America. Când Spaniolii au perdut Cuba, se credea că cu acésta s'a pus capăt şi transportului de zahar din Europa pentru America. Dar se vede că lucrul acesta, cel puţin până acum, n'a urmat, şi după semne nici va urma aşa curênd. Pentru-că numai ḑilele astea s'au cumpărat pentru America pe piaţele europene 700,000 măji metrice de zăhar (dintre cari 30—40,000 măji din Austro-Ungaria). Acéstă cumpărare a făcut fórte bune impresii asupra piaţelor şi fabricaţiunii europene de zahar.

*

Inmormêntare de păgân african. La 14 Nov. a murit în orăşelul Melaten lângă Köln un membru al circului aflător acolo. Mortul a fost o femee din neamul de Negri dahomey-eni, numită Iambga. Au înmormêntat'o ceialalţi „conaţionali“ negri dela Circ. Deja pregătirile de înmormêntare au atras atenţia curioşilor asupra lor, iar înmormêntarea însaşi a roscolit oraşul întreg. Plâns şi vaete, sbierături şi ţipete, joc şi bateri de dobă, cu un cuvênt o larmă asurḑitóre era, în mijlocul căreia africanerii şi-au condus, nóptea târḑiu, la mormênt pe conaţionala reposată.

*

Jiletca lui Carol I. In sĕptămâna trecută s'a vêndut la Londra, prin licitaţiune, jiletca de colóre albastră-deschisă, a regelui englez Carol I, acea jiletcă anume, pe care a avut'o când a păşit pe eşafod.

Obiectul de tristă suvenire istorică, l'a cumpărat englezul Brockehurst, dând pentru el 200 de guinee, ceea-ce în banii nostri face vre-o 5000 coróne.

După decapitarea regelui, medicul seu Hobbst a luat jiletca sĕ o ţie de suvenire şi dela el a trecut din generaţie în generaţie tot în posesiune de ómeni însemnaţi, până la admiralul Aet, mort în 1873, după care au licitat'o acum. Pe jiletcă, conservată de minune bine, sĕ vĕd şi acum petele de sânge a domnitorului cu trist sfârşit. Cei din partidul Stuart, ţin mult la acéstă relicvie.

Mătase Foulard

65 cr.

până la **fl. 3.35** de m. — japanesă, chineză etc. în cele mai nouě dessinuri şi colori, precum şi **mătase Henneberg** négră, albă şi colorată dela **45 cr.** până la **fl. 14.65** de metru — în cele mai moderne ţeseturi, cocolori şi dessinuri *Se espedéză la particulari franco şi liber de vamă. Mostre cu întórcerea postei.* **Fabricile de mătase G. Henneberg** *lif. de curte ces. şi reg.* **Zűrich.** [38] 10

Nr. 447. [204] 2—3

CONCURS.

In urma graţiósei resoluţiuni consistoriale dto 14 Iuliu a. c. Nr. 5250 B. se escrie concurs pentru ocuparea postului de capelan pe lângă neputinciosuĮ paroch din parochia de clasa a III. Rădulesci cu filia Strigónea, protopresbiteratul Dobrei, cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în organul archidiecesei „Tel. Rom.“

Emolumentele împreunate cu postul de capelan sunt jumětate din venitele parochiale, adecă suma de 201 florini 40 cr. v. a.

Reflectanţii la acest post au sě şi aştérnă cererile concursuale, instruite conform normelor în vigóre, în terminul deschis, oficiului protopresbiteral subsemnat.

Dobra, 30 Octobre 1898.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. în conţelegere cu comitetul parochial concernent.

Avram Pĕcurariu,
adm. prot.

Nr 645—898 [205] 2—3

Concurs repeţit.

Pentru intregirea parochiei de clasa a III. Bârsău, protopresbiteratul Geógiului, se publică din nou concurs cu termin de 30 ḑile, dela publicare în fóia „Tel. Rom.“

Emolumentele împreunate cu acest post dau un venit anual de 417 fl. 10 cr. v. a.

Informaţiuni mai detaiate despre starea acestei parochii, se pot lua la comitetul parochial şi la oficiul protopresbiteral.

Doritorii de a ocupa acest post au a-şi aşterne suplicele de concurs instruite conform normelor din vigóre subsemnatului oficiu protopresbiteral până la terminul susindicat.

Hondol, 27 Octobre 1898.

Oficiul protopresbiteral al tractului Geógiului, în conţelegere cu comitetul parochial concernent.

Vasiliu Pipoş,
protopresbiter.

N. M. 17080/1898 [206] 1—2

Publicaţiune.

Prin acésta se aduce la cunoscinţă publică, că pertractarea pentru ducerea apei şi regularea vălei, în legătură cu comasarea hotarului Sibiiu, va avea loc **Mercuri, în 23 Novembre 1898, la 9 óre a. m.** în sala de şedinţe a casei comitatului.

Proprietarii de pământ, pe teritorul Sibiiului, sunt provocaţi sě se presinte la acéstă pertractare.

Sibiiu, în 17 Novembre 1898.

Magistratul.

Din ori-ce *librărie se póte procura* scrierea premiată a consilier. în med. *Dr. Müller,* apărută în a 30-a ediţiune despre

sistemul nervos
şi
sexual turburat.

Espediţie franco pentru 60 cr. în mărci postale.

Curt Röber,
[5] 40—49 Braunschweig.

În **Tipografia archidiecesană din Sibiiu** a apărut

DOTAŢIUNEA CLERULUI.

Reflexiuni asupra proiectului de lege despre intregirea venitelor preoţesci
de
ILIE DINURSENI.

Broşura se estinde pe 147 pagini şi are următorul cuprins:

Un studiu asupra proiectului de lege mai sus numit, care s'a publicat în mai mulţi numeri ai „Telegrafului Român“ din anul acesta. Memoriul dela 1850 al episcopului, mai târzíu metropolitului

ANDREIU baron de ŞAGUNA,

asupra dotaţiunii clerului; apoi proiectul de lege despre intregirea emolumentelor preoţesci şi în urmă interesanta motivare, cu care ministrul cultelor şi instrucţiunii publice a presentat dietei acel proiect, şi pe care ḑiarele române au publicat'o numai în scurte excerpte.

Fiind chestiunea dotaţiunii clerului actuală, credem, că autorul acestei broşure a făcut un bun serviciu bisericei române, dând ocasiune clerului a cunósce cât mai de aprópe numitul proiect care privesce atât de deaprópe sórtea lui. Este în interesul bisericei că proiectul sě fie cunoscut în cercuri cât mai largi, de aceea o recomandăm mai ales atenţiunii clerului nostru, precum şi a acelora, cari sě intereséză de mersul afacerilor nóstre bisericesci.

Preţul 1 corónă.

Se póte procura din

Librăria Tipografiei archidiecesane, Sibiiu.

Orológe de buzunar americane.

Cu garanţă, că nickelul nu-şi schimbă colórea, construcţia mai esactă şi mai bună decât a celor mai scumpe.

Preţul de bucată florini 3.—

Pe lângă garanţă, până unde ajunge provisiunea.

Lângă orologiu lanţ argintit cu 60 cr.

Aparat de ras — automat.

Fox, fabricat veritabil de solingen, distins la multe esposiţii, nu cere praxă. Tăierea eschisă. Lucru curat şi comod. Scutesce de bóle de piele. Durabil şi scutesce de spese.

O bucată fl. 3.—

Tăişul *** e din oţel strălucitor, celelalte părţi din alpacca.

Un tăiş separat lângă el fl. 1.—

Se pot comanda la:

POLLÁK SÁNDOR, representantul principal.

Budapesta, V. ker. Kálmán-utcza 17.

Colectanţilor se espedéză la 5 bucăţi, unul gratis. [183] 14—30

Pentru a înlesni şi celor mai lipsiţi copii de şcólă procurarea de **cărţi didactice,** ne-am decis a *reduce preţurile* la următórele manuale:

Abcdar pentru şcólele pop. rom. de Z. Boiu, legat	dela fl. —.24	la fl. —.20
Aritmetica de V. Roman leg.		„ „ —.08
Carte de cetire I. de Z. Boiu, leg.	dela fl. —.40	„ „ — 30
„ II. „ „ „ „	„ „ —.32	„ „ —.25
Elemente de geografie de Z. Boiu	„ „ —.30	„ „ —.15
Geografia de V. Roman		„ „ —.08
Istoria naturei şi fisica de Z. Boiu	dela fl. —.30	„ „ —.15
„ patriotică de Z. Boiu	„ „ —.30	„ „ —.12

Librăria Tipografiei archidiecesane, Sibiiu.

Ne-au sosit acuma:

Tabele de părete pentru cetit, românesci	fl. 2.40
„ „ „ „ „ ungurescí	„ 2.40
„ „ **istoria naturală** (16 bucăţi colorate: regnul animal, vegetat şi mineral)	„ 7.20
Tabele de mĕsuri metrice cu esplicare	„ —.80
Modele de desemn à 24 foi	„ 1.70

Librăria Tipografiei archidiecesane, Sibiiu.

In ***Librăria Tipografiei Archidiecesane, Sibiiu*** se află spre vênḑare ***diferite icóne după cultul oriental*** precum:

Mărimea:	$^{39}/_{50}$cm.		$^{47}/_{63}$cm.		$^{39}/_{50}$cm. şi $^{47}/_{63}$cm.		$^{55}/_{68}$ cm.				$^{58}/_{79}$ cm.				$^{63}/_{100}$ cm.			
	simplu				fin		simplu		fin		simplu		fin		simplu		fin	
	fl.	cr.	fl.	cr.	fl.	cr.	fl.	cr.	fl.	cr.	fl.	cr.	fl.	cr.	fl.	cr.	fl.	cr.
Sf. Nicolae	5	—	6	—	10	50	6	50	16	—	10	25	20	—	11	—	28	—
Sf. George, călare	6	—	6	60	11	50	7	50	18	—	11	50	22	—	12	—	30	—
Sf. Dumitru	5	—	6	—	10	50	6	50	16	—	10	25	20	--	11	—	28	—
Botezul Domnului	6	—	6	60	11	25	7	50	18	—	11	50	22	--	12	—	28	—
Sf. Treime	6	50	7	—	12	—	7	50	18	50	11	50	22	—	13	—	30	—
Maica Domnului	6	—	6	60	11	50	7	50	18	—	11	50	22	—	12	—	30	—
Ilie în carul de foc	6	50	7	50	13	—	8	—	20	—	12	—	23	—	14	—	33	—
Nascerea Domnului	6	—	7	50	14	—	9	—	22	—	14	—	28	—	15	—	36	—
Adormirea Maicii Domnului	7	—	8	—	14	—	9	—	22	—	14	—	28	—	15	—	36	—
Invierea lui Christos	6	50	7	—	14	—	8	—	21	—	13	—	28	—	15	—	32	—
Bunavestire	5	50	6	—	12	—	7	50	16	—	13	—	24	—	13	—	30	—
Ion în pustie	5	—	6	—	10	—	6	—	16	—	10	—	21	—	13	—	28	—
Mormêntul Domnului	—	—	—	—	—	—	15	—	27	—	18	—	36	—	21	—	42	—
Fuga la Egipet	6	50	8	—	12	50	9	—	22	—	12	50	30	—	15	—	34	—

Redactor prov. **Dr. Elie Cristea.**

Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 124 Sibiiu, Marţi, 10/22 Novembre 1898. *Anul XLVI.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sambata.

ABONAMENTUL

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strĕinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45

Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Miseriile din Braşov.

(**) Pe fiecare Român adevĕrat a trebuit sĕ-l umple de durere campania pornită de domnii Diamandi Manole şi G. B. Pop contra celei mai sânte, şi între referinţele actuale politice din patria nóstră am puté ḑice: celei mai delicate cause naţionale, contra gimnasiului gr.-or. român din Braşov, al cărui esistinţă şi caracter naţional depinde dela averea bisericei S-tului Nicolae din Braşov, *unica care îl provede cu mijlócele materiale.*

O parte însemnată a averei acestei biserici este în posesiunea statului român. Statul român s'a obligat prin legi, ca drept desdaunare pentru acele averi, sĕ dee bisericei S-tului Nicolae o rentă anuală, care în timpul din urmă se urca la suma de 37,500 Lei noi, ear biserica, întrégă acéstă sumă o transpunea la eforia şcólelor, mai adaugênd din alte resurse ale sale încă 12,500 fl. anual, şi astfel numai se puteau susţiné şcólele centrale din Braşov, între cari locul prim îl ocupă gimnasiul ajuns la un prestigiu invidiat de toţi inimicii némului românesc.

De doi ani de ḑile statul român — debitorul bisericei Stului Nicolae — nu şi-a achitat datoria, ear creditorul ca sĕ-şi pótă susţiné şi mai departe scolile şi cu deosebire gimnasiul, ameninţat în esistinţa sa şi din partea organelor statului nostru, décă susţinĕtorii nu-l vor puté provedé cu mijlócele materiali necesare,—a decis în sinodul parochial din 17/29 Maiu a. c., ca în cas de necesitate sĕ dee în judecată statul român.

Acel conclus a fost înaintat la consistoriul archidiecesan spre aprobare, şi consistoriul l'a aprobat.

A atêrnat deci numai dela comitetul parochial când şi cum sĕ-l esecuteze?

Comitetul parochial a aşteptat jumĕtate de an dela angajamentul solemn ce-l luase d-nul prim-ministru D. Sturdza în parlamentul României, de a face posibil ca România sĕ îşi pótă achita datoria către biserica S-tului Nicolae, pe faţă, şi dupăce a vĕḑut că în zădar aştéptă, pentrucă guvernul României nu-şi implinesce angajamentul luat în faţa lumei, deşi guvernul nostru a trimis o anchetă pe capul parochiei, care i-a esaminat tóte resursele şi tóte chrisóvele, şi încă nu se póte sci cum va resolvi cestiunea cu alternativa cunoscută,—a decis intentarea procesului contra statului român, dând plenipotenţă în acest scop celebrilor advocaţi: Tit Maiorescu, Vasilie Lascar, ambii foşti miniştri, şi C. Disescu.

Când s'a luat acest conclus, părintele protopop Voina, séu vorbind în limbagiul dlui Diamandi Manole — „Popa Voina" nu mai era preşedintele comitetului parochial!

Aceşti advocaţi la 29 Oct. au şi înaintat acţiunea la tribunalul de Ilfov, şi o au publicat prin ḑiarele din România, ceea-ce după noi rĕu au făcut, pentru-că chiar atunci erau agitaţiunile pentru alegerile comunale în toiul lor.

Ce au întreprins d. Diamandi Manole şi G. B. Pop contra acestui paş legal şi corect al comitetului parochiei S-tului Nicolae — cunosc cetitorii noştri din cele publicate în numerii precedenţi, afară de cele doue epistole anunţate în depeşa către dl Bianu.

Şi pe acelea le cunóscem din organul d-lui Sturdza — din „Tribuna Poporului".

In cea dintêiu ḑice dl D. Manole că: „Duminecă în 25 Oct. v. biserica S-tului Nicolae a ţinut sinod. La ordinea ḑilei era propunerea „popei Voina" acoperită ca propunere a comitetului, ca sinodul sĕ le dee împuternicire de a intenta proces statului român — adecă *„sĕ dee lui Tache Ionescu materie ca sĕ facă scandal"*, dar profesorul Goldiş şi zaraful Iarca au combătut aprig acea propunere, şi poporul striga: „cum sĕ dăm noi în judecată pe binefăcĕtorii şcólelor nóstre"? „Popa Voina şi Saftu şi tótă clica lor, vĕḑênd că vor cădea cu propunerea, au ridicat pe protopopul Petric dela presidiu, şi au plecat din biserică, prin urmare au spart sinodul".

De încheiere esclamă dl D. Manole: „Eată cum aplică şi cum tractéză *aceşti nemernici* constituţia nóstră bisericéscă"!

In a doua scrisóre vine dl D. Manole şi esplică d-lui I. G. Bibicescu un lucru, pe carele, precum se vede, nici însuşi nu-l pricepe, ḑicênd, că:

> „După constituţia bisericei nóstre numai sinodul este legal competent sĕ dea un asemene mandat, dar şi chiar sinodul este obligat sĕ aştérnă, spre aprobare, decisul seu „Metropolitului" respective consistorului archidiecesan din Sibiiu, al cărui preşedinte este Metropolitul, şi numai dacă Metropolitul apróbă decisul luat de sinod, numai atunci póte sĕ-l esecute. Prin urmare în casul de faţă sinodul dela Stul Nicolae nu le-a dat mandat sĕ tragă statul român în judecată. Dacă deci sinodul dela Stul Nicolae n'a dat un aşa mandat, de sine se înţelege, că nici consistoriul n'a avut materie de aprobare séu de desaprobare"

Cu o vedită bucurie publică „Tribuna Poporului" cu litere sublineate şi gróse, aceste espectoraţiuni pătimaşe ale d-lui D. Manole, deşi credem, că cel puţin la a doua epistolă, unde dl D. Manole face pe interpretatorul Statutului organic, puteau şi ortodoxii dela acel ḑiar sĕ-l lumineze că séu nu pricepe însu-şi „constituţia bisericei nóstre", séu cu intenţiune o încurcă, ca se ducă în rĕtăcire pe cei dela „Voinţa Naţională".

Putea sĕ-'i spună, că nu sinodul este „legal competent" sĕ dee mandat advocaţilor pentru intentarea unui proces în numele parochiei, ci comitetul parochial, (Stat. org. Dispoziţiuni generale V şi § 17);

că preşedintele consistoriului archidiecesan nu este metropolitul, ci archiepiscopul (§ 111), ear metropolitul este preşedintele consistoriului metropolitan (§ 159 punct 1);

că nu metropolitul are sĕ apróbe un decis luat de sinodul parochial, ci consistoriul (§ 6. punct 8).

Dar putea sĕ-i spună şi mai mult.

Putea sĕ-i spună că nu era nici o trebuinţă de sinod nou parochial pentru darea în judecată a statului român, pentru că esistă deja conclusul din 17/29 Maiu a. c. pe care l'a publicat şi „Tribuna Pop." şi „Gazeta Trans." şi noi, şi l'a cetit şi dl D. Manole şi dl G. B. Pop, şi prin urmare plenipotenţa dată de comitetul parochial advocaţilor din Bucuresci, îşi are basa sa legală în un conclus al sinodului parochial aprobat şi de consistoriul archidiecesan.

Am cetit şi noi o corespondenţă din Braşov în „Budapesti Hirlap" în care se ḑicea, că la S-tul Nicolae s'a ţinut la 25 Oct. un sinod parochial în cestiunea dărei în judecată a statului român, şi că domnul profesor Goldiş şi nisce zarafi, au făcut gălăjie mare în sinod, atacând şi persóna dlui Voina, ér preşedintele în urma acestor necuviinţe, voind a scuti sfânta biserică de scandal, a disolvat sinodul.

Vĕḑênd însĕ că ḑiarul local „Gazeta Trans." nu ia notiţă de el, n'am luat nici noi, pentrucă din cele cetite am vĕḑut, că cei carii au făcut gălăjia sunt toţi ómeni de ai dlui Ghiţă Pop, înstructorul copilului d sale, şi zarafi cari lucră cu bani împrumutaţi dela d-sa, şi credeam că animositatea este mai mult contra d-lui Voina pentru cunoscutul cas de pălmuire în public între dl Voina şi dl Gh. Pop, dar nu o pornire duşmănósă contra bisericei S-tului Nicolae şi a şcólelor susţinute de ea.

Acuma însĕ nu ne mai putem amăgi cu acéstă presupunere.

Acţiunea mai recentă a acestor doi domni, este esploatată de cei cari cércă pretexte pentru nimicirea gimnasiului din Braşov, într'un mod îngrijitor.

Cestiunea gimnasiului din Braşov nu e încă resolvită la ministeriul nostru de culte şi instrucţiune publică!

Este sciut că afacerile nóstre naţionale ori la care ministeriu aparţin, trec prin resorta secţiunei pentru naţionalităţi, care se aflá sub conducerea lui Jeszenszky.

Iată ce scriu organele de publicitate ale acelei secţiuni:

„Budapesti Hirlap" din 20 Nov. sub titlul: „Din secretele de culise ale procesului braşovean" publică o corespondenţă lungă din Braşov, în care ḑice, că biserica S-tului Nicolae este în posesiunea unor chrisóve vechi despre donaţiuni dela Domni ai Ţerei românesci şi ai Moldovei, prin cari i-se donéză mai cu samă păşuni şi un bun, dar nu póte dovedi că le-a folosit cândva, nici aceea: când le-a perdut şi în urma căror dispoziţiuni ale statului român?

Vorbesce apoi despre sumele votate de parlamentul român, însĕ nu ca desdaunare pentru pretensiuni de natură de drept privat, ci ca simplu ajutor, ca subvenţiune, şi că braşovenii n'au protestat în contra caracterului de subvenţiune, apoi continuă in modul următor:

> „Din acestea este evident, că basa de drept a pretensiunei braşovenilor este fórte dubiósă. In butul acestei base dubióse însĕ protopopul Voina şi soţii sei, în faptă au împuternicit pe trei advocaţi de frunte din România, ca sĕ intenteze procesul, şi încă ce e mai interesant — pentru viitor nu pretind dela guvernul României numai suma primită dela început, ci duplul aceleia. Causa acestei procederi curióse este a se cerca în următórele: Tache Ionescu, carele se folosesce de acéstă causă ca de armă politică, cu multă isteţime faţă de Sturdza, a capacitat pe Voina, ca sĕ-i estradee o astfel de plenipotenţă, ca sĕ pótă publica întentarea procesului încă înainte de alegerile comunale, ca pe un mijloc de corteşie contra guvernului român. Voina şi soţii sei nunumai că s'au înduplecat, dar au pretins şi sumă duplă, în speranţă că guvernul român, cedând opiniunei publice înverşunate, va fi silit sĕ îndrume procuratura, ca sĕ se împace cu ei încuviinţându-le suma întrégă.
>
> „Dar Voina şi Tache Ionescu şi-au făcut socotéla fără Sturdza, pentrucă de altă parte Sturdza şi-a indrumat pe ómenii sĕi, ca sĕ paraliseze pe Voina şi pe Tache Ionescu. Ia şi succes, pentrucă *Diamandi Manole, Ghiţă Pop* etc. *au împedecat ca Voina şi soţii sĕ pótă estrada plenipotenţa advocaţială după formele legali.* Astfel deci, plenipotenţa advocaţilor din România nu póte asigura dreptul de actorat proiectat, şi prin urmare intentarea procesului nu este altă, decât o simplă apucătură corteşască în pragul alegerilor comunale.
>
> „Peste tot speranţa braşovenilor, cari speculéză la situaţiunea politică — este fórte sanguinică chiar şi în cas de proces. Pentru guvernul Român, ba chiar şi pentru însuşi statul Român, ar fi un precedent fórte periculos, décă justiţia română, condusă numai de consideraţiuni de sentiment séu naţionale, ar adjudeca pretensiunea braşovenilor şi în butul celor mai dubióse base de drept, pentrucă cu provocare la procesul câştigat ca la cas precedent, una după alta s'ar porni seria revindecărilor costisitóre, de asemene natură, în contra statului român. Cea dintâi ar fi metropolia din Sibiiu, care ar intenta procesul pentru bunul din Mĕrişeni, în valóre de aprópe un milion, carele înzădar l'a reclamat Şaguna la 1861. Dar statul român nu se póte espune numai din puncte de vedere politice de sentiment şi de naţionalitate, unor evenimente împreunate cu consecuenţe atât de grele pentru sine. Asta esplică pentruce Sturdza, fără privire la consideraţiuni de politică de partid, nu este amicul intentării procesului.
>
> „Fără considerare la acestea Sturdza scie bine şi aceea, că acéstă pretensiune nu se póte limpeḑi prin o simplă sentenţă judecătoréscă, nici chiar dacă basa de drept privat ar fi cea mai sigură şi cea mai perfectă, pentru-că aci chiar pentru referinţele internaţionale ale causei, *are cuvênt decidĕtor statul ungar*, şi cu atât mai puţin în casul present, pe lângă basele de drept privat fórte dubióse, când cuvêntul ultim şi în sensul legilor nóstre, îi compete statului ungar".

Tot în aceeaşi ḑi şi „Pesti Naplo" sub titul: „Proces contra României" publică urmatórele:

> „In procesul intentat de biserica S-tului Nicolae din Braşov contra României, s'a întêmplat o întorsătură interesantă. Nainte de câte-va ḑile întrégă presa a comunicat scirea, că comitetul bisericei Sfântului Nicolae din Braşov a împuternicit pe trei advocaţi escelenţi din România, ca pe calea procesului sĕ încaseze acea sumă, carea România an de an o trimitea pe séma gimnasiului gr. or. român din Braşov. Plenipotenţa o a subscris betrânul protopop Petric. Acuma primim scirea că conducătorii bisericii protestéză contra intentării procesului, pentrucă ei n'au luat o asemene decisiune şi nici n'au dat împuternicire în acest scop. Consistoriul metropoliei din Sibiiu declară faţă cu acestea, că biserica a luat acea decisiune încă astă-vară, şi prin urmare n'a fost necesitate, ca pentru intenta

rea procesului sĕ se iee conclus nou. Causa, precum se vede este fórte esacerbată; ar fi timpul ca guvernul ungar sĕ împedece purtarea procesului, pentrucă o persónă juridică cum este şi comitetul bisericei Sântului Nilae *numai pe calea diplomaţiei póte întreprinde astfel de paşi*“.

Ei bine! Ve place tovărĕşia d-lor Diamandi Manole şi Ghiţă Pop?

Trebue se ve placă, pentrucă furia D-vóstre contra „Popei Voina“ şi zelul esagerat de a face serviciu dlui Sturdza în lupta electorală, a produs aceste fructe.

Dacă advocaţii din România nu s'au putut emancipa de patima de partid, şi de nou au aruncat acéstă cestiune în valurile politice, Dvóstră cari nu sunteţi din România şi pe cari n'au se ve privéscă înteresele de partid de acolo, nu trebuia sĕ-i imitaţi pe ei. Dar nunumai i aţi imitat, ci prin publicare de lucruri tendenţióse, sensaţionale şi în parte neadevĕrate, aţi aprins patimile celor dela putere şi in România şi aici.

Noi nu credem ca dlui Sturdza sĕ nu-i convină intentarea procesului, pentru-că chestiunea acésta numai prin sentinţă judecătoréscă se póte astfel limpeḑi, ca guvernul din România sĕ nu rĕmână rĕspunḑĕtor înaintea istoriei pentru eventualele restricţiuni ale dreptului de proprietate cari s'ar putea forţa pe calea diplomatică, unde lucrurile nu se petrec în vederea lumei.

Iar ca lucrul sĕ se resólve cât mai curênd, credem că doresce şi dl Sturdza în urma declaraţiunilor sale din senatul României.

Intenţiunea resolvirei pe cale diplomatică, se vede din accentuarea din ambii articoli ai ḑiarelor maghiare, că: chestiunea nu se póte deslega prin proces, pentru-că ací are cuvênt şi statul nostru fiind vorbă de persónă judiciară.

Asta póte trece ca ameninţare, n'are însĕ nici o basă de drept.

Nu este lege în Ungaria care ar condiţiona dela aprobarea guvernului purtarea unui proces a unei persóne juridice contra unui stat strein.

După legile nóstre nu este nici o deosebire décă debitorul séu creditorul este persónă juridică séu fisică, stat séu privat Toţi sunt egali naintea legii.

Ear biserica nóstră este deplin autonomă în privinţa averei, şi raporturile între părţile ei constitutive sunt regulate în Statutul organic, care în asemene afaceri nu admite amestecul guvernului.

Accentuăm de nou, că pretensiunea bisericei S-tului Nicolae contra statului român, numai pe calea justiţiei se póte limpedi în mod satisfăcĕtoriu, că cei-ce doresc salvarea gimnasiului nostru din Braşov, trebue se salute cu mulţumire întentarea procesului, şi sperăm că justiţia din România va aduce judecată dréptă, că guvernul nu voesce şi nu va încerca se împedece cursul liber al justiţiei.

Ear aceia cari şi astăḑi se mai nĕsuesc a pune beţe în róte, fie ei ori de unde, nu sunt amici ai scólelor nóstre din Braşov, ci sclavii patimilor omenesci.

Un dar frumos.

I. P. S. S. fostul Metropolit Primat Ghenadie, cu ocazia petrecerii sale la Sibiiu la înmormêntarea fericitului întru Domnul Metropolit Miron Romanul, a dăruit şcólei „Reuniunei femeilor române din Sibiiu,“ suma de 400 fl.

Comitetul „Reuniunei femeilor“ primind darul I. P. Sale, 'i-a trimis următórea adresă de mulţumire:

Nr. 50—1898

Inalt Prea Sfinţia Vóstră!

In firul scrisorii Inalt Prea Sfinţiei Vóstre de la 16 Octombre v. a. c. avem onórea a Vĕ aduce la cunoştinţă, că comitetul „Reuniunei femeilor române din Sibiiu“ a luat act cu deosebită plăcere şi mulţumire de donaţiunea de 400 floreni, ce aţi făcut pentru trebuinţele şcólei nóstre. Acest dar, considerând împrejurările în care s'a făcut, este propriu a da nóuĕ doveḑi despre marele interes ce Inalt Prea Sfinţia Vóstră aţi arătat tot-d'auna faţă de cultura naţională, şi a mări stima de care Vĕ bucuraţi între consângenii şi coreligionarii din Transilvania şi Ungaria.

Primiţi, Vĕ rugăm, Inalt Prea Sfinţia Vóstră, expresiunea deosebitei nóstre stime şi veneraţiuni.

Din şedinţa comitetului „Reuniunii femeilor române din Sibiiu“ de la 20 Octombre v. a. c.

Sibiiu, în 28 Octombre v. 1898.

Maria Cosma,
preşedintă.

Dr. Beu,
secretar.

Gospodărie prăpăstiósă.

Advocatul Nagy Miklós, publică în numĕrul dela 9 Nov. a lui „Magyar Allam“ din Pesta, cu propria subscriere un articol asupra gospodăriei statului ungar, dându-i titula: „Putreḑesce fundamentul“ — adecă a statului fundament.

Articolul e adresat în formă de scrisóre deschisă şi cu ironie cătră ministri, strigându-le:

„Măriţilor Domni! Putreḑesce fundamentul; pîrăe, trosnesce întreg edificiul cel creḑut tare al constituţiei de 1000 de ani, dela creştet până în talpe!

„Putreḑesce fundamentul, căci speculaţia cea fără suflet şi fără obraz, care a oferit statului ungar împrumuturi scumpe, şi cari s'au scos deja odată şi jumĕtate (ca camete),— acum silesce guvernul şi legislaţiunea ungară sĕ jertféscă, ca datoraşul cel strîmtorat, dacă vrea sĕ mai trăiască şi încă sĕ şi domnéscă, de póte“.

Face apoi o revistă a împrumuturilor de stat în ceşti din urmă 31 de ani de guvernare „liberală“, — şi arată unde am ajuns aḑi. Am ajuns, că în 1898 au trebuit sĕ iee în budget, *138 milióne şi 802 mii fl.*, numai ca interese ce sunt a se plăti după datoria statului! Datoria deci e aḑi de *3258 milióne floreni.*

Face apoi socóta cametelor plătite în cesti din urmă 31 de ani, şi ese la cifra că s'au plătit *3295 milióne floreni* numai camete după datoria statului, deci în acesti 31 de ani, s'au plătit *cu 37 milióne floreni mai multe camete, decât face întreg capitalul de datorie!*

Acesta e tabloul gospodăriei fericitei Ungarii, prin ministri maghiari independenţi.

Revistă Externă

— Anglia şi America —

Apropierea între cele douĕ puteri îndepărtate, dar totuşi destul de aprópe pentru a băga fiori în lume, dacă vor reuşi a sĕ alia, Anglia şi Statele-Unite americane, face paşi evidenţi. Ḑi de ḑi sĕ observă acéstă apropiere tot mai intimă, din ştirile ce se dau.

In chestia Filipinelor de pildă, se telegrafiază cu data 17 Nov., că ministrul president englez Salisbury a sfătuit pe Statele unite la cea mai mare moderaţiune, a adaus însĕ în acelaşi timp, că în cauza asta póte sĕ conteze totdeuna pe spiginul Angliei. Anglia ar vedea bucuros anectate definitiv Filipinele la Americani, căci speréză că după asta în chestiile din Asia orientală (China) vor merge mână în mână.

Actualmente diplomaţia engleză sĕ sileste sĕ stabiléscă o înţelegere deplină între Anglia, America şi Iapan privitor la China. Dacă asta fi succede, atunci Rusia va fi silită a-se restringe mult in pretensiile sale în acele părţi!

O altă ştire spune: In 17 Nov. a fost lansarea pe ape a celei mai mari corăbii de rezboiu engleze, alui „*Formidable*“. Cu ocasia festivităţilor de lansare a bătut la ochi la tótă lumea că tribuna era împodobită cu stindarde engleze şi Americane!

„Formidable“ e într'adevĕr formidabilă! Are capacitate de *15,000* tone şi cu tóte astea este una dintre cele mai repeḑi corăbii cu vapori.

*

O nóuă „Uniune“.

De nou ese la suprafaţă ştirea, că republicele din Africa de Miaḑă-ḑi, Transwaal şi Oranje, se vor uni într'o singură republică.

Dacă uniunea succede, preşedintele transwaalian Krüger abḑice, şi Stein, preşedintele republicei oranje-ice va fi ridicat în fruntea nouei Uniuni.

Influenţa Germaniei slăbesce în Transwaal, a cărui relaţii cu Anglia devin tot mai bune.

*

Ultima încercare.

După ştiri venite din străinătate, Pórta „la îndemnul unei puteri mari“, va trimite guvernelor europene o notă prin care va „protesta“ contra numirii Prinţului George de guvernor al Cretei!

S'ar părea că acea putere mare, nu póte fi alta ca Germania, a cărui Impĕrat fu de curênd la Constantinopol, şi atunci sĕ-i fi dat Sultanului vre-o nóuă nădejde, dar credinţa asta sĕ spulberă din Berlin. Acolo nu se ştie nimic de aşa ceva. E cel mult ultima încercare, nedibace de altfel, a Sultanului de a pune pedeci ajungerii prinţului grec la guvernarea insulei perdute de semilună chiar acum, când a eşit biruitóre din rĕsboiul purtat tocmai pentru acéstă insulă.

Despre prinţul George se vesteşte altfel, că Cretanii atenieni şi din Pireu, l'au primit fórte cu bucurie.

Pentru ḑiua înstalării lui oficióse de guvernor, se pregătesc sĕ-i facă mari ovaţii.

*

Filipinele îmbiate.

In Statele-Unite americane este rĕspândit svonul, că Spania ar fi propus la diferite guverne sĕ le vêndă lor archiepelagul Filipinelor, pentru un miliard de franci, dar nici o putere nu e dispusă sĕ cumpere un teritoriu care forméză obiectul unei certe cu Americanii.

O depeşă din Washington dă a se înţelege, că rĕspunsul Statelor-Unite la memorandul spaniol privitor la Filipine, va avea caracterul unui ultimat. Comisarii americani ar fi primit ordin sĕ închidă negociările cel mai târḑiu în sĕptĕmâna asta, cu ori-ce resultat.

Faţă de ştirea că puterile europene vor protesta contra pretensiilor americane, se spune, că în faţa strînsei apropieri ce s'a produs între Statele-Unite şi Anglia, o protestare din partea ori-cărei puteri e puţin probabilă.

Din diecesa Caransebeş.

Adunare învĕţătoréscă la Cacova. În înţelesul circulariului Comitetului central dela 18/30 Octomvrie 1898 sĕ învită Domnii membri fundatori, ordinari şi ajutători, precum şi toţi prietinii şcólei, la adurarea despărţĕmêntului Oraviţei a „Reuniunei învĕţătorilor din diecesa Caransebeşului“, ce se va ţinea Duminecă în 22 Noemvrie [4 Dec.] 1898, la 9 óre a. m. în şcóla română din Cacova cu bun program: Sĕ va ţinea o prelegere practică: „Tractarea „l“ din punct de vedere scriptologic cu aplicarea cuvêntului normal „cal“, predată de învĕţ. N. Cioc. Sĕ va face apoi recensiunea asupra prelegerii. Sĕ va alege o comisiune pentru censurarea Abcdariului de Moldovan şi consoţii şi pentru recomandarea manualelor mai bune în şcólele nóstre poporale. Se va alege o comisiune pentru studiare şi referare asupra elaboratelor: „Simplificarea graficei şi ortografiei“ de Ilia Trăilă şi „Indreptariu ortografic“ de Ilarion Onciul.

(După „*Fóia Diecesană*“)

Din diecesa Aradului.

Magazin de bucate. In 26 Octomvre (7 Noemvre) s'a făcut sinţirea „Magazinului fondului de bucate din Bodesci“, un frumos edificiu care face fala comunei. Actul sfinţirei s'a sĕvêrşit prin Prea O. Domn protopresbiter al Ienopoliei, Constantin Gurban asistat de preoţii: George Lupşa, Ilie Ilica, Cornel Lazar, Nicolae Dragancea şi Alexandru Nica, cu o rară solemnitate. Cântările atât la liturgie cât şi la actul sfinţirei le-a esecutat în cuartet corul plugarilor din Bodesci sub conducerea învĕţătoriului lor Nicolae Boscaiu. După actul sfinţirei părintele protopresbiter Constantin Gurban a ţinut o frumósă cuvêntare, a arătat însĕmnătatea fondurilor bisericesci de bucate şi binefacerile acestora pentru popor.

La prânzul festiv au luat parte peste 100 persóne. S'au ţinut mai multe toaste: Pentru George Lupşa, ca înfiinţătoriul fondului, pentru dl prot. Gurban, pentru Almay etc. Tinĕrul proprietar Olivér Almay pentru prosperarea fondului şi pentru popor, făcênd cu acésta ocasiune solemnă declaraţie că în tot anul cât va sta familia Almay, va contrebui cu un ajutor de 1 şinic de grâu în favorul fondului. Séra a urmat Concert şi petrecere cu joc.

(„*Biserica şi Şcóla*“)

Progresele Slavismului.

„St. Petersburgskia-Wiedomosti“, organ fruntaş din capitala Ţarilor, scriind despre Slavii din Austro-Ungaria, ḑice că de se vor împlini pretensiunile Cehilor, apoi se ştie că — tóte se vor linişti în Austro-Ungaria (adecă tóte svîrcolirile şi nemulţumirile naţionaliste...)

Dar nu-i mai puţin adevĕrat, adauge mai jos ḑiarul rus, că chestia cehă s'a prefăcut deja de mult în chestie *slavă*. Toţi Slavii de Sud din Monarchia Habsburgică (aşadar din Austria şi Ungaria), se silesc astăḑi a se uni şi apoi a-şi elupta recunóscerea politică a acestei uniuni.

Despre acésta a fost, ḑice, vorbă nu de mult şi în adunarea slavă dela Terzatto, la care au luat parte şi trimişii Croaţilor, şi Sêrbilor!

Şi a fost vorbă de *alipirea Bosniei şi Hertegovinei la acéstă viitóre formaţiune de stat*, a cărei capitală ar fi Zagrabul.

In acéstă Uniune a Slavilor Austro-Ungari, fiecare naţionalitate slavă, eliberată de jugul german şi maghiar, ar avea óre-care autonomie.

Se póte aştepta, ca acéstă manifestare a solidarităţii Slavilor de sud austro-ungari, sĕ nu rĕmână fără consecuenţe.

Deja acésta încă e lucru important, ḑice ḑiarul citat, *că Slavii de sud au priceput, că numai uniţi pot representa o forţă şi pot scutura hegemonia străină.*

E, în urmă, lucru important, încheie, *eă mişcarea slavă trece din Austria în Ungaria!*

Din ROMÂNIA

(*Inferiori ori superiori?*) Am făcut amintire de mişcarea studenţilor Bucureşteni în medicină în ceea-ce priveşte examenul de liberă practică în România a medicilor streini. Acum, spune „Drap.“, comisiunea însărcinată de studenţi pentru a face primele preparative în acéstă chestiune, va cere dela tóte facultăţile de medicină din Europa sĕ le trimită câte un regulament.

Acésta pentru a face o comparaţie a studiilor ce se fac la acele facultăţi faţă cu studiile dela facultatea din Ţară.

Afară de acésta studenţii se vor informa de condiţiile pe care trebue sĕ le însuşéscă acolo, în alte ţeri, un medic strein pena trece libera practică.

După ce va căpăta aceste informaţii, comisiunea va convoca pe toţi mediciniştii spre a le expune în mod detailat studiile ce se fac la facultăţile din Europa şi condiţiunile ce se cer în strĕinătate unui medic venit dela altă facultate, pentru a obţiné libera practică.

După acésta apoi se va alcătui memoriul care va fi adresat Corpurilor legiuitóre, cu privire la examenul de liberă practică în România a medicilor streini.

—

(*Academia română*) a ţinut Vinerea trecută (6/18 Nov.) şedinţă publică.

S'au făcut următórele lecturi:

Dl dr. V. Babeş: „Dare de sémă asupra ultimei sale publicaţiuni asupra leprei"; Dl N. Iorga: „Documente noui, în cea mai mare parte românesci, relative la Petru-Schiopul şi Mihaiu-Viteazul; Dl St. C. Hepites: „Dare de sémă asupra congresului internaţional de hidrologie şi climatologie ţinut în acest an la Liège".

—

(*Nou Bulevard în Bucureşti*). Lucrările pentru transformarea în bulevard a şoselei Filaretului, până la cimitirul Bellu, sunt aprópe gata. Se crede că ele vor fi complect sfîrşite pe la jumĕtatea lunei curente.

Noutăţi.

Alegeri la congres. Pentru congresul electoral, după cum suntem informaţi — s'au ales următorii deputaţi mireni:

In cercul I. Sibiiu: Stefan Stroia, protonotariu comitatens, cercul II. Sĕlişte: Petru Drăgiciu, protopretore, cercul III. Sebeş: Dr. Iancu Meţian, mare proprietar, cercul IV. Alba Iulia: Dr. Vasiliu Bologa, director de şcólă, cercul V. Deva: Ioan Moţiu, jude de tablă, cercul VI. Haţeg: Georgiu Dănilă, primariu în Hunedóra, cercul XI. Turda: Aurel Ceortea, profesor gimnasial în Braşov, cercul XII. Cluj: Nicolau Bobeş funcţionariu de bancă, cercul XV. Târnava: Dionisiu Roman, cand. de advocat, cercul IV. Sighişóra: Virgil Oniţ, director gimnasial, cercul XVII. Tăeiscaune Iosif Puşcariu, advocat cercul XVIII. Braşov: Arseniu Vlaicu, director la şcóla comercială. cercul XIX. Bran: Nicolau Găroiu, advocat.

*

Monument rusesc eroilor dela 1877/78. Pe la sfîrşitul acestei luni se va face la San-Stefano, aprópe de Constantinopol, inaugurarea solemnă a bisericei ridicate cu cheltuiala guvernului rusesc, în memoria soldatilor morţi în rĕsboiul de la 1877—78. O delegaţie a armatei ruseşti, sub comanda marelui duce Nicolae Nicolaevici, va asista la acéstă ceremonie.

*

Dela „Academia Ortodoxă", societatea teologilor gr. or. din Cernăuţi, primim următórea împărtăşire: Avem onóre a Vĕ face cunoscut, că în şedinţa generală ordinară ţinută în 10 Noemvrie a. c. s'a constituit comitetul pe anul administrativ 1898/9 în următoriul mod: President: Nico Cotlarciuc, Secretariu de externe: Ioan Vorobchievici. Secretariu de interne: Ioan Grigoraş-Sucevan. — Secţia literară: President Georgi Velhorea-Velehorschi, Adlatul I. şi bibliotecariu: Teofil Dubravschi, Adlatul II. şi cassariu: Valerian Şesan. — Secţia musicală: President Georgi Prelici, Adlatul I. şi controlor; Isidor Pascan, Adlatul II. şi econom: Ioan G. Tomoiaga. — Comisia revĕdĕtóre: Referent Georgi Filievici, adlaţi Dimitrie Cărbune şi Georgi Cojocariu.

*

Teatru român de diletanţi în Braşov. Joia viitóre, 12 (24) Noemvrie, sĕ va da în nóua sală de concerte şi de teatru din Braşov, precum anunţă „Gazeta", o representaţie teatrală de către dame şi domni din societatea română braşovénă, în scop de binefacere. Se vor representa următórele douĕ piese: „Musme", comedie într'un act de Frideric Wallis, tradusă în românesce de Elena Mureşianu, şi „Idil la Ţéră", comedie într'un act de Juin şi Flerx, localisată de Maria Baiulescu.

„Putem constata aḑi cu plăcere, spune „Gazeta, că faţă cu acéstă representaţiune teatrală se observă în tóte straturile societăţii române din Braşov, un interes fórte viu. De mult nu s'a mai arangiat aici teatru român de diletanţi, şi publicul era tocmai doritor de aşa ceva. Mulţi s'au şi grăbit a se prenota pentru bilete la representaţiunea de Joi.

„Fără îndoélă, că frumosul scop, pentru care se arangéză serata de binefacere, îndémnă şi mai mult publicul nostru românesc sĕ sprijinésca cu căldură nobila întreprindere. Se scie, că venitul seratei e destinat pentru bibliotecile poporale române dela sate, a căror înmulţire şi înflorire e atât de mult dorită de toţi. Scopul fiind aşa-dar de-a înaintea o causă de frunte culturală a poporului, ar fi de dorit sĕ ia parte la acéstă representaţiă şi cât mai mulţi fruntaşi din popor.

„Nu s'au făcut învitări speciale. Darurile generóse, ce se vor face cu acéstă ocasiune, fie ca oferte, ori solviri la cassă peste preţ, în favorul bibliotecilor nóstre poporale, vor fi achitate pe cale ḑiaristică. După representaţiune va urma dans. Atât cu ocasiunea producţiunei teatrale, cât şi la petrecerea cu dans, ce va urma, va cânta musica orăşenéscă.

*

Bucuraţi-vĕ fumători... După rapórtele specialiste, producţia tutunului a fost ĕstan în ţară la noi, dar în deosebi pe Alfőld, în general mulţumitóre! S'a produs ceva mai puţin ca anul trecut, dar cu atâta „mai bun"...

*

Mĕsuri de precauţie contra bólelor din Orient. Consiliul superior de sănĕtate din Constantinopol a luat dóuĕ decisiuni: una în privinţa provenienţelor din ţĕrile de dincolo de Marea Caspică, şi alta în privinţa provenienţelor de la Golful-Persic. Prin cea d'întâi decisiune, provenienţele din Bahreni vor fi supuse la aceleaşi mĕsuri carantinare ca şi acele impuse pe litoralul persan al Golfului Persic şi Mascate. Prin a dóua decisiune, o visită medicală rigurósă, şi desinfectarea efectelor şi rufelor purtate, sunt impuse la lazaretul de la Monastir Aghzi (Cavak), pentru toţi pelerinii şi călĕtorii ce vin de dincolo de Marea Caspică şi cari s'ar fi îmbarcat la Poti şi la Batum. Pelerinii şi călĕtorii vor fi debarcaţi la Cavak, iar vapórele vor putea merge libere drumul lor înainte.

Pelerinii şi călĕtorii nu vor fi primiţi în nici un port de pe litoralul otoman al Mărei Negre.

Notiţă Literară.

Au apărut şi ni s'au trimis la redacţie încă următórele publicaţii literare:

Anuarul al V-lea al seminariului român din Lipsca: „Fünfter Iahresbericht des Institutes für rumänische Sprache (rumänisches Seminar) zu Leipzig, herausgegeben von der Leiter des Institutes prof. *Dr Gustav Weigand*". Preţul 6 Mărci. Un volum de 370 pagine, constând din 6 părţi: întâia „Prostheitisches *a* und *s* în Rumänischen" von *Rudolf Geheeb*, pag. 1—50, studiu asupra formaţiunilor lui „*a*" din „e" neaccentuat, din „în", din latinescul „ex", „e", „ab", „ad" etc. tot aşa studiat „*s*" in tóte provenienţele şi formele. — Partea a 2-a (pag 51—144) e studiul: „Untersuchung der Sprache der „Viaţa şi petrecerea svinţilor" des Metropoliten Dosoftei", von *Constantin Lacea.* — Partea 3-a (pag 145—157) studiul: Beitrag zur Kenntnis des Meglen", von *Gustav Weigand.* — Partea a 4-a (pag. 158—191) „Der Dialect des Oberen Oltthales" von *Sextil Puşcariu.* — Partea 5-a (pag. 192 — 297): „Der Codex Dimonie" von *Gustav Weigand.* — Partea 5-a (pag 298—370): „Die Alten Nasalvocale în den Slavischen Elementen des Rumänischen" von Dr *Arthur Byhan.*

Precum sĕ vede şi din acéstă schiţare a cuprinsului, e un volum interesant pentru iubitorii de cercetări limbistice.

*

De-odată cu volumul de mai sus, am primit o fascicolă maí mare, ca studiu asupra Dialetelor dela Someş şi Tisa purtând titlul:

„*Samosch und Theis-Dialekte*" von Dr. Gustav Weigand. Formatul Anuarelor; 85 pagine, preţul 2 Marce. In frunte, jumetatea primă a broşurei, studiul însuşi, urmat în jumetatea a dóua de poesii poporale din partea locului, spunênd de unde sunt culese şi dela cine auḑite: din Sălaşul Şimleului, Cehi, Bobota-mare, Junci, Şişeşti, Odorhei etc., dela Ioan Abraham, Iosip Pop, Teresa Tamaş, Ileana Tupchiţa, Mitru Chiş etc — scrise poesiile cu ortografia proprie a domnului Wiegand, care e aşa de stranie, cu atâtea semne: accente, semiluni, sedile, nule mici etc, atârnate pe sub litere şi pe deasupra lor, de te îngrozeşti! Dacă Nemţii cari nu au veḑut încă carte românéscă, ne vor judeca înfăţişarea din afară a limbii după ortografia proprie a dlui Weigand, — vor rĕmânea deja la prima vedere cu impresia, că e limba cea mai imposibil de cetit, deci şi de învĕţat!..

Punênd un citat românesc scris cu acéstă ortografie cu atâtea zurgălae, în mijlocul unui text scris în limba germană, cea fără atârnături peste şi sub şire, — te iau fiori faţă de limba română, capeţi un fel de desgust pentru ea. Nu putem felicita pe dl Weigand pentru acéstă invenţie a d-sale, care altfel, folosind o asĕmênare, are în faţa scrierii româneşti folosite, tocmai rostul şi valórea limbei „volapűk" în mijlocul limbilor vii, usitate, adecă rostul cel mult al unui curiosum.

*

Dela aceeaşi editură din Lipsca am primit de curênd un „Prospect" despre „*Atlasul limbistic al domeniului limbii daco-române*" pe care îl edă, cu spesele Academiei române, dl Dr. Gustav Weigand. Promite a fi o lucrare fórte interesantă şi importantă, stând din vre-o 8 caete de câte 8 harte, tipărite în mai multe colori.

Intreg teritoriul locuit de Români e împărţit în 6 secţiuni după posiţiile lor: Secţia de Nord-West, Nord, Nord-Ost, Sud-West, Sud, Sud-Ost.

Partea primă Nord-West e aprópe gata, în 8 harte (foi), tipărite în 6 colori, representând felurite nuanţe de esprimări limbistice alui *î* derivat din *a* sau *i*, fixat prin cuvinte normale, ca *grîu* din *granum*, *cîne* din *canis*, *rîd* din *rideo*, *ţîn* din *teneo*, etc.

Harta a doua va zugrăvi alte exprimări cu variaţiunile lor, în 20 de colori; harta a 3-a în patru, a 4-a în patru, a 5-a în cinci, a 6-a în nóuĕ, a 7-a în opt colori.

Forma externă a atlasului e fixată în chipul următor: Sus la stânga e titula secţiunii (Nord West) cu numĕrul sĕu; la drépta de-asupra, numĕrul curent al hartei, şi sub el îndată numĕrul comunelor cercetate din punct de vedere dialectic, şi provocate în scrierea despre „Dialectele dela Mureş şi Tisa." Iar pe de margini în primul cadru de linii, e dată pe fiecare lature câte un cuvênt normal cu modificaţiile sale dialectice şi cu numĕrul care te îndréptă a afla în publicaţiile singuratice, studiul asupra lui.

E o lucrare migălósă şi grea, şi dl Dr. Weigand promite în prospect, că binevoitórele observări ce i s'ar face asupra unei fascicole órecari apărute, după putinţă le va întrebuinţa bucuros ca desevêrşire a caetelor viitóre.

In cinci ani lucrarea va fi gata (dacă nu vor obveni pedeci cari s'o zădărnicéscă).

*

„*Ernest Renan în faţa tribunalului sciinţei*" séu combaterea cunoscutei scrieri a lui Renan întitulată: „Viéţa lui Isus" din trei puncte de vedere: exegetico-biblic, istorico-critic şi filosofic. Opera marelui scriitor Vlad Guetée, tradusă din rusesce de protosincelul Gerasim Miron, licenţiat în teologiă — a apărut la Iaşi (Tipografia „Dacia") Format mare 8⁰ de 477 pagine. Un esemplar costă 1 fl. 50. cr. (plus 10 cr. porto.)

*

Din „*Enciclopedia română*" a apărut fasc. XI. (1 din tom. II) care cuprinde articolele „Copepode—Damé", preste o mie la numĕr. Volumul II început cu acéstă fascicolă, va avea sĕ se termine în decursul anului 1899, şi va ajunge la litera M.

Publicaţiunea arată un îmbucurător progres, luând un caracter tot mai unitar atât cu privire la aranjament cât şi la limbă.

Dintre articolele mai însemnate ale ultimului fascicol amintim: din biografii: *Coşbuc*, *Cosma*, Cosmovici, Costache Veniamin, Costin, Costinescu, Cotorea, Cotruzzi, Cozacovici, Cozub, Crainicean, *Creangă*, Creţu, *Crişan*, Culian, Cuza, Dabija, Damascen, Damé etc.; în materie geografică *Cotnari*, *Cotroceui*, Covurluiu, *Cozia*, Craiova, Crimea, *Croaţia*, *Dalmaţia*, Dâmboviţa; dintre articolele istorice sunt de interes: Corvina, *Cruciade*, *Custozza*, Cumani *Daci*, *Dacia*, etc.

Fascicolul este împodobit şi cu o serie de ilustraţiuni fórte reuşite, precum sunt: Liceul din Craiova, 4 tablouri despre Craniu şi Creer.

Condiţiile de abonament, cunoscute.

*

„Din serierile lui Ioan Popu Reteganul. „*Novele şi Schiţe*" Vol. I, Broş. 1 Cuprinde: „Biserica pocăinţei", „Blândocul" şi „O inimă nobilă". Volumul întreg 10—12 broşure; plătite nainte costă 3 fl (8 franci). O broşură separată *40 cr.* sau 1 franc! Abonamentele sĕ fac numai la I. Pop Reteganul în Reteag (Retteg)".

Acéstă vorbitóre titulă ne spune tot: stăm în faţa unei serii de broşuri, 10—12. In prefaţă autorul sĕ explică, printre altele, astfel:

...„am scris din capul meu unelelucruri şi întêmplări din viéţa poporului, nostru, după cum le vĕḑuiu cu ceşti doi ochi şi după cum biată le putuiu".

Şi acestea vrea sĕ le adune într'un fel de „Opere complete", — „dar de cumva s'a afla câte unul din bunii cetitori care sĕ pótă învĕţa ceva din ele".

Străduinţa dlui Pop Reteganul e, negreşit, bună, ba avênd în vedere că nici d-sa n'are pretenţia de-a scrie pentru inteligenţă, ci un fel de predici pentru popor, lucrarea d-sale e chiar laudabilă. Şi aceste trei schiţe şi „novele" din prima broşură (teribil de scumpă), privite sub acest punct de vedere, sunt potrivite, ba cea din mijloc mai ales, e fórte reuşită, neesceptionabilă.

O critică strictă literară însĕ, nici acéstă broşură, ca şi 80% din scrierile dlui Pop Reteganul, nu póte susţinea.

Cu tóte că autorul a scris deja ḑeci de volume şi acum redactéză o revistă mare, d-sa nu a putut sĕ-şi elupte un loc cât-decât mai marcat printre purtătorii condeiului literar. Şi acésta dintr'un motiv fórte pronunţat în scrierile d-sale: prea caută, în ḑisa unui critic, şi prea pune găoci mari pentru sîmburi mici!

D-sa ia o idee bună, fórte bună, d. e. un principiu esprimat printr'o frasă de abia câteva cuvinte în înţelepciunea vieţii ori în sfânta scriptură, (d. e. fugiţi de beţie, că aduce sĕrăcie! desvoltată în „Biserica Pocăinţei", — Blândul moşteneşte pământul — desvoltată în „O inimă nobilă"), — şi-apoi sĕ pune sĕ prelucre acea sentinţă în formă de „novelă" ori „schiţă", şi atâta o întinde, atâta o îmblojeşte în vorbe, vorbe şi iar vorbe, încât omului cu niţel gust literar, îi trece pofta de-a o ceti, mai ales când de cele mai multe ori ştie deja din titulă tótă treaba, tótă morala ce vrea sĕ i-o facă autorul.

Intâia novelă ori schiţă, „Biserica Pocăinţei", e dór' cea mai slab reuşită, şi ca limbă pe multe locuri defectuósă. Fórte puţină artă literară în ea.

A dóua „Blândocul", e, sĕ póte ḑice, fórte bine reuşită, o persiflare isteaţă a credinţei în boscóne, în vrăjitorii şi'n gurile mari a câte unui obşitar, care şi a adus „cărţi" de prin ţeri, de nebuneşte pe tótă lumea! Ridiculiséză aşa de bine pe creḑĕtorii în d'alde acestea, că pote fi numită una din cele mai reuşite lucrări ale autorului. Lipsa de artă literară o represintă însĕ şi aci cele din urmă 4 şire, care nu era deloc îngăduit sĕ mai fie puse acolo.

A treia „O inimă nobilă", e chiar curiósă. Autorul vrea sĕ ne dee un tip de om cu inimă bună în Pavel. De-fapt Pavel face binele tot la îndemnul socrului seu că de nu, sĕ lua, ca sigur, la hăţ cu frate-seu, alt obşitariu ocoş. Aşa că de fapt nu Pavel e inima nobilă, ci socrul seu. Şi apoi că a făcut bine fratelui seu când acesta era în primejdie de-a rĕmânea pe drumuri, iară nu e meritul lui Pavel, când îl ajută cu bani de cei găsiţi, cu care nu mai ştie ce sĕ facă! Şi şi ajutorul ăsta numai la aprobarea socrului, nu ca o hotărîre firmă a lui proprie! Aşa că parada cu lecţia ce o ţine fratelui seu după-ce l'a scos dela dobă, e mai curênd o falá ce-'l arată în o lumină próstă pe Pavel! Iar morala ce o póte scóte poporul din cetirea „novelei", e singură aceea că aflând cineva o ladă de bani, sĕ nu fie om reu în urmă... Apoi asta aşa de rar vine nainte, că nu-'i nici o lipsă sĕ scriem novele spre a rĕspândi atare morală!

Dar, repeţim, ca intenţie, lucrarea e bună şi o dovadă de sîrguinţă fórte mare a autorului.

Prier.

Voci din public.

Scrisóre de mulţumită din America.

Copia scrisórei originale, tradusă verbal românesce.

Domnului **Franz Wilhelm,** farmacist,
Neunkirchen, Austria de jos

New-Jork, 18 Mai 1898.

Iubite Domnule!

In Noembre 12 anul 1895 eram aşa de bolnav de reumatism, că am fost silit, sĕ mĕ pun la pat. Opt luni de ḑile a trebuit sĕ zac în acelaş loc, fără sĕ mĕ pot mişca; greutatea corpului mi s'a redus dela 175 Ibs la 130 Ibs, un semn despre durerile grozave, ce-am avut sĕ îndur în atâţia ani. N'am lăsat mai nimic neprobat, însĕ după ce folosém ceva, aşa am auḑit de liniments electric., scalde turceşti, şi după tot feliul de ocupaţiuni medicale, nu me simţém mai bine, aşa că ultimul medic ce l'am ocupat mi ḑise, că nu primesce mai mulţi bani dela mine, pentrucă banii sunt aruncaţi fără scop.

După ce trecu vreme la mijloc, întâlnii un amic al meu, care-mi spune de **tea Wilhelm pentru curăţirea sângelui antiarthritică, antirheumatică,** ce-ar fi un mijloc fără greş contra rheumatismului. Eu ii povestii din esperenţele mele cu alte mijlóce, şi aveam fórte puţină încredere. Parecă mâna sorţii mi-a dictat sĕ scriu la D-Vóstră, şi că inima mea mai cugeta, că esistă un mângăitor, care mĕ curéză. Da, am câştigat convingerea, că esistă un atare mântuitor. Nu pot esprima în cuvinte durerile cumplite din cei din urmă 3 ani; acum când nu mĕ mai póte conturba nimic, mĕ simt ca un copil nou născut în acest moment fără a preţui tóte comorile lunei pe lângă **thea Wilhelm pentru curătirea sângelui antiarthritică antirheumatică.**

Fiţi aşa buni, domnule, şi trimiteţi-ne îndată l. C. Q. D. 1 duzină (12) pachete din thea Wilhelm pentru curăţirea sângelui antiarthritică antirheumatică.

Dorindu-Vĕ ce e mai bine în sĕnătate şi viaţă îndelungată, rĕmân cu tot respectul.

Iosef M. Gordon, 179 orchard st. New-Jork. [192] 2—9

Se află în tóte farmaciile.

Deposit principal: la farmacistul *I. G. Molnar,* Sibiiu.

Nr. 8139 Plen. [207] 1—3

CONCURS.

Devenind vacant postul de econom seminarial, pe basa regulamentului seminarial din 1892 §, 1, 3, 6, 10 şi 13 se publică concurs pentru ocuparea acelui post, împreunat cu o remuneraţiune anuală de 300 fl., locuinţă, vipt, încălḑit, luminat şi serviciu în seminariu, tóte aceste numai pentru persóna sa.

Economul seminarial are sĕ observe strîns îndrumările cari i-se vor da din timp în timp dela direcţiunea seminarială, deocamdată însĕ agendele lui se indică în punctele următóre:

1. A îngrijí pentru alimentarea elevilor cu dejun, prânḑiu şi cină, după planul şi ordinea ce se vor statori din partea consistorului archidiecesan, şi i-se vor comunica;

2) a procura lemnele de foc şi a îngriji pentru încălḑirea corĕspunḑĕtóre a salelor de învĕţământ, precum şi a museelor şi a tuturor localelor seminariale, cari au a fi încălḑite;

3) a îngriji pentru materialul de luminat şi pentru folosirea aceluia în mod corĕspunḑĕtoriu;

4) a purta grijă pentru procurarea şi ţinerea în curăţenie, intregitate şi bună ordine a furniturilor de pat;

5) a îngriji pentru magazinul, unde elevii sĕ-şi păstreze vestmintele şi celelalte obiecte ale lor;

6) a îngriji pentru angajarea de bucătariu cu serviciul de lipsă în bucătărie, camĕră şi celelalte aparţinĕtóre;

7) a îngriji pentru servitorii de lipsă seminariali şi pentru aplicarea şi purtarea lor;

8) a îngriji pentru conservarea edificielor şi reparările de lipsă la acelea, cu previa încuviinţare a directorului seminarial;

9) a purta grije pentru curăţenia, buna ordine şi cerinţele sanitare ale seminariului;

10) a purta în regulă inventariul tuturor mobilelor, vestmintelor, vaselor, încuietorilor şi peste tot a tuturor lucrurilor seminariale, ce cad în competenţa economatului, şi inventariul a-l supune la încheierea anului şcolariu revisiunei directorului, şi a-i administra o copie autentică a aceluia;

11) a primi dela cassa archidiecesană sumele în numĕrariu, ce i-se vor da pentru alimentare şi celelalte trebuinţe ale seminariului şi a aşterne raţiociniu despre întrebuinţarea lor la finea lunei la consistorul archidiecesan;

12) a fi peste tot cu atenţiune cuvenită, ca cumpĕrările şi procurările de lipsă sĕ se facă la timpul cel mai potrivit, în cantitate mai mare, şi cu preţurile cele mai moderate, şi ca cele procurate sĕ se conserve şi sĕ se întrebuinţeze în mod raţional.

Sibiiu, din şedinţa plenară ţinută la 2 Novembre 1898.

Consistoriul archidiecesan,

Dr. **Il. Puşcariu** m. p
archim., vicariu archiepiscopesc.

Dr. **Elie Cristea,** m. p.,
secretariu consistorial.

Nr. 447. [204] 3—3

CONCURS.

In urma graţiósei resoluţiuni consistoriale dto 14 Iuliu a. c. Nr. 5250 B. se escrie concurs pentru ocuparea postului de capelan pe lângă neputinciosul paroch din parochia de clasa a III. Rădulesci cu filia Strigónea, protopresbiteratul Dobrei, cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în organul archidiecesei „Tel. Rom.“

Emolumentele împreunate cu postul de capelan sunt jumĕtate din venitele parochiale, adecă suma de 201 florini 40 cr. v. a.

Reflectanţii la acest post au sĕ şi aştérnă cererile concursuale, instruite conform normelor în vigóre, în terminul deschis, oficiului protopresbiteral subsemnat.

Dobra, 30 Octobre 1898.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. în conţelegere cu comitetul parochial concernent.

Avram Pĕcurariu,
adm. prot.

Nr 645—898 [205] 3—3

Concurs repeţit.

Pentru intregirea parochiei de clasa a III. Bârsău, protopresbiteratul Geógiului, se publică din nou concurs cu termin de 30 ḑile, dela publicare în fóia „Tel. Rom.“

Emolumentele împreunate cu acest post dau un venit anual de 417 fl. 10 cr. v. a.

Informaţiuni mai detaiate despre starea acestei parochii, se pot lua la comitetul parochial şi la oficiul protopresbiteral.

Doritorii de a ocupa acest post au a-şi aşterne suplicele de concurs instruite conform normelor din vigóre subsemnatului oficiu protopresbiteral până la terminul susindicat.

Hondol, 27 Octobre 1898.

Oficiul protopresbiteral al tractului Geógiului, în conţelegere cu comitetul parochial concernent.

Vasiliu Pipoş,
protopresbiter.

N. M. 17080/1898 [206] 2—2

Publicaţiune.

Prin acésta se aduce la cunoscinţă publică, că pertractarea pentru ducerea apei şi regularea vălei, în legătură cu comasarea hotarului Sibiiu, va avea loc **Mercuri, în 23 Novembre 1898, la 9 óre a. m.** în sala de şedinţe a casei comitatului.

Proprietarii de pământ, pe teritorul Sibiiului, sunt provocaţi sĕ se presinte la acéstă pertractare.

Sibiiu, în 17 Novembre 1898.

Magistratul.

In *Tipografia şi Librăria archidiecesană,* Sibiiu, se află de vêndare

Protocolul congresului

ordinar şi estraordinar naţional-bisericesc
al
metropoliei gr.-or. române din Ungaria si Transilvania,

convocat la Sibiiu pe 15/27 Octobre 1874 pentru alegerea de metropolit.

Preţul 1 fl.

In *Tipografia şi Librăria archidiecesană,* din Sibiiu, se află de vêndare

calendare block de părete cu stilul vechiu şi nou (ediţ. de România) à fl. —.75

calendare block cu stilul nou à fl. —.50

Calendare pentru însemnări după sĕptĕmâni (Wochen-Vormerkkalender) . . . . à fl. —.75

Orológe de buzunar americane.

Cu garanţă, că nickelul nu-şi schimbă colórea, construcţia mai esactă şi mai bună decât a celor mai scumpe.

Preţul de bucată florini 3.—

Pe lângă garanţă, pănă unde ajunge provisiunea.

Lângă orologiu lanţ argintit cu 60 cr.

Aparat de ras — automat.

Fox, fabricat veritabil de solingen, distins la multe esposiţii, nu cere praxă. Tăierea eschisă. Lucru curat şi comod. Scutesce de bóle de piele. Durabil şi scutesce de spese.

O bucată fl. 3.—

Tăişul *** e din oţel strălucitor, celelalte părţi din alpacca.

Un tăiş separat lângă el fl. 1.—

Se pot comanda la:

POLLÁK SÁNDOR, representantul principal.

Budapesta, V. ker. Kálmán-utcza 17.

Colectanţilor se espedéză la 5 bucăţi, unul gratis. [183] 15—30

Ne-au sosit acuma:

Tabele de părete pentru cetit, românesci	fl.	2.40
„ „ „ „ „ unguresci	„	2.40
„ „ **istoria naturală** (16 bucăţi colorate: regnul animal, vegetat şi mineral)	„	7.20
Tabele de mĕsuri metrice cu esplicare	„	—.80
Modele de desemn à 24 foi	„	1.70

Librăria Tipografiei archidiecesane, Sibiiu.

Redactor prov. Dr. Elie Cristea.

Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 125 Sibiiu, Joi, 12/24 Novembre 1898. Anul XLVI

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strëinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:

Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Masa studenților.

Ómenii cu inimă pentru binele neamului se cugetă la imensa majoritate a junimei studióse, care luptă cu mari nevoi în decursul studiului.

Este adevĕrată binefacere ceea-ce s'a făcut aici în Sibiiu, la institutul Albina cu masa studenților, unde 50 de tineri cu purtări bune și onesti au prânḑ gratuit sub îngrijirea femeilor române din Sibiiu, cari ḑi de ḑi asistă la prepararea și la împărțirea mâncării, ḑi de ḑi asistă la prânḑul studenților, dând acestora și crescerea socială, de care au trebuință în viață.

In noianul patimilor ne uităm de cei-ce au inițiat acéstă nobilă instituțiune cu masa studenților, ne uităm de cei-ce o susțin, și îngrijesc ḑi de ḑi pentru mersul normal al aceleia, cari asigură tinerilor studenți prânḑ bun și prin acésta le fac posibilă esistența la școlele medii de aici.

Mai mult, în noianul patimilor nóstre, noi tragem în tină pre directorul Albinei, tragem în tină familia lui, 'i discutăm bunele lui intențiuni pentru biserică și națiune, fără a ne teme, că rugăciunile tinerilor români, cari se adăpostesc la masa studenților, vor cere dela ceriu resplătire pentru acest urît pĕcat al nostru.

A fost o insușire a ómenilor mari de inimă, cari au făcut bine, și binele a fost partea principală din viéța lor.

Patimile ómenilor până la un anumit timp pot ținea junimea în rătăcire, pot pune solzi pe ochii-lumei superficiale.

Vine înse timpul judecăței drepte vine timpul judecăței mature, și junimea vĕḑênd lucrurile în lumina cea adevĕrată, trage masca de pre obrazul înșĕlĕtorilor.

Suntem încă în viéță o sémă dintre tinerii, cari odinióră rătăciam pe stradele orașului din secuime, cari atrăgea la școlele de acolo o sumă de tineri români de pe valea Murĕșului, de pe Târnave și de pe câmpia Ardealului.

Protopopul nostru de atunci dimpreună cu bunul comerciant român Demetriu Fogarași au zidit o casă lângă bisericuța ortodoxă din Murĕș-Oșorheiu, în acea casă s'a arangiat locuință, paturi, mese, pentru 20 de studenți, și noi ne simțiam fericiți, că putem avé locuință gratuită și bună în apropierea bisericei, care atunci a fost scutul nostru, ea ne-a rĕmas pentru viéță scutul nostru, precum biserica rĕmas unicul scut pentru întreg poporul nostru în patria nóstră.

In Sibiiu s'a instituit masa studenților, și s'a pus temelia unui mare internat de băieți, care cu timpul va adăposti întrégă junimea studiósă aici în Sibiiu.

Esemplul bun atrage. Tocmai acuma cetim în ḑiare, că directorul gimnasiului nostru din Brașov a luat inițiativa, de a-se deschide și acolo o instituțiune, cum e masa studenților aici în Sibiiu

Salutăm din inimă întreprinderea inițiată de directorul dela gimnasiul nostru din Brașov.

In Brașov sunt destule elemente, cari pot da viață acelei întreprinderi, sunt ómeni cu dare de mână, ómeni cu inimă, cari au în vedere perfecționarea institutelor create de părinții lor.

Lucrarea inițiată de directorul gimnasiului nostru va întruni pre toți ómenii de bine din Brașov, și ea va paralisa încercările, cari tocmai acuma au de scop nimicirea instituțiunilor culturale chemate în viață la anii 1850 de bravii nostri brașoveni.

Instituțiunea cea nóuă e chemată a da teren generațiunei actuale, ca și ea sĕ facă ceva bun, sĕ emuleze în bine cu părinții sei, sĕ creeze instițiuni cari paralel cu cele vechi sĕ créscă o generațiune sĕnătósă în cele trupesci, sănĕtósă în cele morale.

Generațiunea de aḑi e chemată a da mâna cu conducĕtorii școlelor medii la lucrarea începută.

Dumneḑeu sĕ fie cu noi și la acest bun început.

Masă studențéscă
la
școlele medii române gr.-or. din Brașov.

Din Brașov ne vine o știre care e menită a produce bucurie tuturor Românilor cu interes pentru creșterea tinerimei și ajutorarea ei în lupta cu miseriile ce întimpină la școlă.

Pilda bună, nobilă de bună, pe care a dat-o înfloritorul institut de credit *„Albina“* din Sibiiu prin înființarea „Mesei studenților“ înainte cu câțiva ani, află, precum vedem, în inteligentul și bravul nostru corp profesoral din Brașov, un laudabil înțelegĕtor și urmaș. Iată anume ce veste ne aduce „Gazeta Transilvaniei“ de Marți:

„Corpul profesoral al școlelor medii și superióre din Brașov, în conferența comună ținută în 6/18 Novembre, a discutat, la inițativa dlui director *Virgil Onițiu,* o chestiune de umanitate de cea mai capitală importanță pentru mulțimea școlarilor lipsiți de mijlóce: *chestiunea înființării unei mese studențesci,* la care sĕ fie împărtășiți cu prânḑ gratuit școlarii cei mai sĕraci ai școlelor medii și superióre române gr.-or. din Brașov.

„Dorim din suflet, ca acéstă nobilă inițiativă a directorului și profesorilor dela școlele nóstre, sĕ aibă cel mai strălucit succes și suntem convinși, că tóte forurile la cari dênșii vor face apel pentru spriginirea scopului măreț, vor contribui cu inimă largă spre realisarea lui“.

Ne alăturăm cu dragă inimă la dorirea „Gazetei, și în cele următóre lăsăm sĕ urmeze după ea elocuentul esposeu pe care dl director V. Onițiu, l'a presentat, încheiat cu o propunere în merit, conferenței din vorbă.

Iată-l:

Onorată Conferență!

Nu cred sĕ fie multe școle medii în țara nóstră, la cari numĕrul școlarilor sĕraci sĕ fie atât de mare, in același timp condițiile de traiu locale atât de vitrege, și, s'o spunem pe față, sprijinul dat școlarilor sĕraci de societate, de autoritățile bisericesci școlare, atât de insuficient, ca la noi.

Condițiile de traiu îndeosebi se înăspresc pe ḑi ce merge. Scumpirea pieței din Brașov, în deosebi a alimentelor, este într'o crescere atât de rapidă, încât nu este nici o esagerare în aceea, dacă cifrăm acéstă scumpire numai pe ultimii 3—4 ani cu 30-40 la sută. Intertenția unui școlar, care încă acum 5—6 ani costa în Brașov 14—16 fl., — aḑi costă 20—22 fl, o diferență în medià de vre-o 70 fl. pe an, care ca plus de cheltuială li-se impune bieților părinți.

Bine e de cei-ce pot acoperi acéstă cheltuială de 200-250 fl. pe an, la care se mai adaug celelalte spese (vestminte, cărți, didactru etc.) de circa 100 fl. în total cam 300—350 fl. pe an! Dar vai de cei-ce nu dispun de aceste mijlóce. Incuartirați în locale scunde, umede, murdare și lipsite de lumină, lipsiți de o hrană bună, ba răbdând chiar fóme, ei își istovesc corpul, încât dacă absólvă școlele, nația românéscă nu mai prea póte face us de învĕțătura lor, anihilată fiind acésta de trupul lor bolnav. Și din numĕrul cel de circa 550 al tuturor școlarilor cari frecuentéză școlele nóstre medii și superióre, cel puțin 50 se află în starea cea mai deplorabilă, ce-am zugrăvit aci, ér alți 100 din ei, sunt în condiții póte cevași mai bune, dar nici acestia nu trăesc și nu se hrănesc astfel, cum neapĕrat ar trebui.

In fața acestei situațiuni întristătóre mĕ întreb, ce s'a făcut pentru ajutorarea acestor școlari sĕrmani?

Din marinimia alor trei binefăcĕtori: a rĕposaților G. Christurian și D. Ionciovici cu soția, avem 2 mititele internate, în cari seacioiesc cu totul 7, ḑi: șépte școlari pe an. Mai departe avem un fond numit al școlarilor sĕraci și bolnavi, din care se cheltuiesc în termin mediu 60 fl. pe an pentru medicamente și arare-ori și pentru ajutorare de câțiva floreni. Dacă mai luăm îngrijirea medicală gratuită, de care beneficiază școlarii nostri, — am spus, cred, tot ce se face de sus pentru școlarii sĕraci dela noi. Resumând deci, ce vedem? Din 50—100, cari ar merita și ar trebui sĕ fie întreținuți gratuit, întreținem: 7, — pe ceilalți, dacă se bolnăvesc, îi luăm în grije, dar pentru-ca sĕ nu sĕ bolnăvéscă, pentru sănătatea lor nu facem mai nimic.

E evident, că adevĕratul remediu aci ar fi înființarea unui internat pentru vre-o 100—200 de școlari. In împrejurările actuale însĕ ale bisericilor, ce susțin școlele, și cari în prima linie ar fi chiemate a sări într'ajutor, de realisarea acestei dorinte atât de juste nu póte sĕ fie vorbă. Dar putem și trebue sĕ pregătim calea viitoriului internat. Spre acest scop mi-se pare mie un pas intermediar fórte potrivit și ușor de realisat: înființarea unei mese pentru școlari, unde sĕ provedem cu prânḑ gratuit un numĕr cât vom putea mai însemnat de școlari sĕraci.

Spre acest scop trebuie sĕ usăm de fondul nostru pentru școlarii seraci și bolnavi care va trebui exploatat mai rațional în favorul sĕracilor nostri, ca până acum, ér pe de altă parte va trebui și îmbogățit în vederea scopului măret, cu nóuĕ și abundente resurse.

Fondul nostru pentru școlarii sĕraci și bolnavi, a avut cu sfîrșitul anului școlar espirat un capital de 3046·38 fl., din interesele căruia, de 116·49 fl. s'au cheltuit cu totul 73.27 fl., adecă 62·5%, capitalisându-se restul de 37·5% a intereselor plus tot sporul anual al fondului provenit din donațiuni în suma de fl. 410.62. Cu alte cuvinte: din întratele de fl. 527.11 ai anului întreg s'au spesat pentru ajutorarea școlarilor sĕraci și bolnavi numai fl. 73.27, ér restul de fl 453.84 s'a capitalisat. Acest economisitor sistem s'a practicat și mai înainte la administrația fondului, el e fórte bun pentru a face ca fondul sĕ crésca, dar nu bagă în sémă necesitățile ardente, pentru a căror acoperire s'a creat fondul.

După calculii ce i-am făcut pe ultimii 4—5 ani de gestiune ai acestui fond, media sporiului anul al fondului a fost de fl. 427, ér media speselor pentru școlarii sĕraci și bolnavi numai de fl. 60.

Eu cred, că acum a sosit timpul, dela care încolo proporția va trebui întórsă: de acum sĕ capitalisăm o parte mică a intereselor, ér restul de interese, precum și tóte întratele anuale (întru cât rĕmân în cadrul de până acum) sĕ le folosim în mod efectiv pentru școlarii sĕraci și bolnavi.

Media sporului anual pe anii proximi (pe basa calculilor ce am făcut) se póte stacili cu fl. 450, din car fl. 150 folosindu-se pentru medicamente, capitalisare și mici ajutóre, — rĕmân anual la disposiția fondului spre întrebuințare încă fl. 300.

Acești 300 fl. propun, ca fondul sĕ-i foloséscă pentru înființarea unei mese, la care școlarii noștri cei mai lipsiți sĕ fie înpărtășiți de beneficiul prânḑului gratuit.

Deóre-ce însĕ din suma acésta nu ar puté fi împărtășiți mai mulți de cel mult 5 scolari pe an, propun ca sĕ se ia încă următorii pași pentru atingerea scopului indicat:

Din „Fondul Coresi“ sĕ contribuim câte 100 fl. pe an, asemenea sĕ apelăm la ambele societăți de lectură ale studenților noștri dela gimnasiu și scóla comercială, pentru-ca sĕ contribue împreună cu 100 fl. anumit pentru scopul mesei studențesci.

Astfel chiar din puterile nóstre, ale corpului prof. si ale școlarilor, am dispune în primul an de fl. 500, — din cari deja putem întreține vre o 8 școlari cu prânḑ gratuit pe timpul celor 10 luni de școlă.

Dar, D-lor colegi, cu aceste încă nu am epuisat resursele ordinare, la care va tribui sĕ ne refugiăm, și, cred, cu deplin succes.

Biserica S-tului Nicolae din Scheiu-Brașov a remunerat pe școlarii noștri, cari făceau parte din corul bisericesc, cu fl. 400 anual, cari bani se împărțeau între coriști. Cu anul acesta școlar comitetul bisericei Stu-lui Nicolae a sistat plătirea acestei sume, un lucru, pe care eu din punct de vedere chiar pedagogic l'am aprobat. Școlarii noștri nu-i permis sĕ se obicinuéscă a fi salarisați, pentru că participă în mod activ la serviciul nostru divin. Acésta este o datorință de onóre pentru ei. Ei bine, décă asta așa este, apoi eu nu mi pot imagina o mai frumósă elocare a celor 400 fl. pe fie-care an, decât dacă biserica Stu-lui Nicolae drept mulțămită pentru serviciul bene vol de cântăreți, ce-'l fac școlarii nostri în biserică, destină acéstă sumă fondului pentru școlarii sĕraci și bolnavi, cu menirea specială a se folosi pentru masa studențéscă. Propun, ca în acest sens sĕ se facă o representație la comitetul bisericei S-tului Nicolae, care sunt convins, că nu ne va refusa cu justa nóstră cerere.

In fine propun a se interveni la direcțiunea, respective adunarea generală a institutului „Albina“ din Sibiiu, ca ajutorul anual de 100 fl., ce ni-l dă la fondul nostru în vederea scopului măreț, umanitar și național, ce urmărim, sĕ ni-l ridice la 500 fl. pe an.

Pe lângă acestea, cu susținerea obiceiului frumos al colindatului, am puté în fie-care an constitui una séu 2 trupe de colindători dintre studenţi, cari bine pregătiţi sub conducerea câte unui profesor. sĕ colinde la Crăciun şi anul nou pe la familiele române fruntaşe din Braşov, folosind prilejul de-a colecta oferte benevole pentru scopul indicat.

Dacă tóte aceste demersuri îşi vor avé succesul dorit, şi eu nu me îndoiesc despre acésta, atunci budgetul întratelor anuale pentru acoperirea speselor prânzului gratuit al şcolarilor noştri sĕraci se va presenta astfel:

1) Fondul pentru avutorarea şcolarilor sĕraci şi bolnapi din venitele sale ordinare	fl.	300.
2) Fondul „Coresi“ . . .	„	100.
3) Cele 2 societăţi de lectură ale studenţilor noştri.	„	100.
4) Dela biserica S-tului Nicolae pentru participarea în corul bisericesc a studenţilor.	„	400.
5) Dela „Albina“, pe lângă 100 fl. luaţi în vedere sub plusul contemplat de:	„	400.
6) Dela colindatul în favorul fondului.	„	100.
	fl.	1400.

Suma acésta cred, că va ajunge pentru a da prânḑ gratuit pe 10 luni de ḑile la 22—24 şcolari.

Rog Onorata conferinţă ca sĕ priméscă în principiu ideile aci espuse şi sĕ autoriseze direcţiunea şcolară, pentru ca în conţelegere cu representanţa fondului pentru şcolarii sĕraci şi bolnavi, sĕ facă toţi paşii necesari pentru câştigarea şi asigurara resurselor financiare mai sus indicate.

Alegeri pentru congres.

Sub titlul acesta „Tribuna Poporului“ dela Arad publică un raport de aici din Sibiiu, în care se plânge asupra alegerilor de deputaţi la congres.

Tótă durerea acestui ḑiariu se descarcă asupra rĕposatului metropolit şi asupra d-lui Cosma.

Cu acestia s'a ocupat „Tribuna“ cât timp ómenii, cari aḑi sunt la „Tribuna Poporului“ din Arad, erau la Sibiiu la Tribuna vechiă, cu acestia se ocupă şi acuma.

O hienă s'a apucat de rĕposatul metropolit, îndată ce el a fost aşeḑat lângă biserica din Sibiiu, suburbiul Iosefin, şi tot ce s'a scris tendenţios asupra rĕposatului metropolit, óte cele emanate din patimă asupra lui, tóte sunt acuma reeditate, şi din ele resultă, că rĕposatul metropolit în viéţa sa n'a făcut nici un bine.

Tabloul nu ar fi complet, dacă hiena care scóte din mormênt pe metropolitul rĕposat, nu ar avé materie şi pentru domnul Partenie Cosma.

Materia acésta o dau alegerile congresuale. La alegerile acestea ómenii din jurul „Tribunei Poporului“ nu se află pe sine şi pe ai lor.

Până acuma era rĕposatul metropolit, şi pentru că lumea cu greaţă s'a întors dela ómenii, cari în tótă viéţa lor au insultat pe metropolitul, ura era concentrată asupra metropolitului, şi el era presentat ca cel-ce conduce alegerile, şi eschide pe aderenţii Tribuniştilor.

Lumea însĕ s'a înstrĕinat de acei ómeni, şi acuma după mórtea metropolitului se manifestă în adevĕr acea înstrĕinare.

Acuma Cosma e cel ce stă în calea ómenilor-hiene.

Şi ca sĕ prindă calomniele, în colónele ḑiariului dela Arad se dă alarma, că Cosma cu „Albina“ lucră în favorul lui Bánffy, că Cosma lucră în contra Statutului organic, că Cosma împinge biserica în regres, că Cosma are special interese familiare şi personale, şi acestora sunt subordinate interesele bisericei.

Mai mult, Cosma a şi făcut tocméla cu guvernul şi acuma se tractéză numai de ducerea tocmelei în deplinire.

Iubite cetitoriule! Te vei întreba, de unde atâta ură, de unde atâta venin asupra d-lui Cosma?

Lucrul e uşor de esplicat. Dintre bărbaţii actuali laici din biserica nóstră nici unul n'a lucrat mai mult decât d. Cosma în interesul bisericei, nici unul nu are trecerea în cele ale bisericei, ca şi d. Cosma.

Un om de asemenea autoritate trebue tras în tină fără de nici o cruţare, fără de nici o consciinţă, căci mai sunt ómeni, cari dau creḑĕmênt celor ce se scriu în „Tribuna Poporului“.

Dela mórtea Marelui Şaguna ómenii acestia vecinic au nutrit agitaţiunea în sinul bisericei nóstre. Mărturisim, că nu scim în al cui interes o fac şi mai ales acuma nu scim în al cui interes o fac.

Asupra rĕposatului metropolit s'a pronunciat lumea nepreocupată şi încă se va mai pronuncia.

Cum a condus el biserica în timp de 24 de ani, cum a desvoltat el în spiritul cel mai liberal constituţiunea bisericei nóstre, cum el în sens evangelic a menagiat pre cei mai mari vrăşmaşi ai sĕi, cum s'a intrepus cu cuvêntul şi cu péna pentru interesele şcólelor nóstre, pentru specialele nóstre interese naţionale, acésta se va arăta încă, cu tóte svĕrcolirile „hienei“, care 'i necinstesce memoria prin săparea mormântului lui.

Atacurile asupa Domnului Cosma şi însinuările cu sacrificarea statutului organic vor trece acuma, după ce se sciu alegerile în tóte cercurile!

Noi nu suntem îngrigiaţi de atacurile, cari se pun în sarcina domnului Cosma. Un om ca domnul Cosma, care în tótă viéţa sa a apĕrat statutul organic, nu va da mâna, ca acela sĕ se spargă.

Noi ne temem, că mână la spargere mai uşor vor da cei dela „Tribuna Poporului“ şi semenii lor, cari în afacerea durerósă a şcólelor din Brasov jócă pe o sfóră cu duşmanii acelor şcóle.

Asemenea ómeni de tóte sunt capabili, şi în acel cas dureros domnul Cosma va sări în apărarea statutului organic.

Ura şi mânia pe nime n'a dus la nici un bine.

Noi din inimă dorim, ca cei dela „Tribuna Poprului“ sĕ-şi vină în fire.

Aşa sĕ fie. Amin.

Din presa română.

— Asupra morţii Metropolitului —

„*Familia*“ Din Oradea-mare, aduce în fruntea numĕrului seu ultim, fotografia bine reuşită a fericitului Metropolit Miron, însoţită de o obiectivă schiţă biografică, a cărei părţi independente le reproducem aci.

„Biserica gr.-or. română din Transilvania şi Ungaria a îmbrăcat doliu, căci capul ei, archiepiscopul şi metropolitul Miron Romanul a încetat din viéţă.

„Am luat parte şi noi la doliul acesta, căci reposatul a fost un vrednic fiu al naţiunii şi bisericii, care atât pe terenul politic, cât şi pe cel bisericesc, a stat la postul seu în timpuri fórte grele şi a pus în serviciul posiţiei ce-a ocupat cea mai bună parte a puterilor sale.

„Astăḑi venim sĕ aducem drept prinos memoriei sale, portretul seu, în giurul căruia încadrăm următórele schiţe biografice“.

Schiţându-i apoi biografia, în care are şi unele date neapărute alt-undeva urméză:

„De atunci (adecă dela urcarea în tronul Metropolitan) şi până la sfĕrşitul vieţii sale, în cele mai grele situaţiuni, îl vĕḑurăm conducênd cu vrednicie biserica, organisându-o şi întărindu-o prin congrese, sinóde şi consistorii, făcênd dese visitaţiuni canonice, sfinţind o mulţime de biserici şi totdeauna stând în fruntea mişcărilor nóstre de existenţă, aperându-şi némul, biserica şi şcolile, — ca membru al casei magnaţilor, cu graiul şi cu condeiul faţă de guvern.

„Dacă n'a putut obţiné resultatul dorit, nu e vina lui, ci a constelaţiunilor politice, în care trăim şi în care nici altul n'ar fi putut fi mai norocos.

„In tinereţele sale a luat parte activă şi în ḑiaristica naţională, publicând sub pseudonimul „Melarian“ articoli prin ḑiarele: Concordia, Telegraful Român, Albina şi Federaţiunea.

„A fost un bărbat de cultură superióră, pentru care universitatea din Cernăuţi i a oferit titlul de doctor în teologie; cu maniere fine, cari il distingeau în ori ce societate; afabil cu toţi şi plin de bunătate.

„In etern amintirea lui!“

Dela conferenţele învĕţătoresci.

Conferenţa dela Deeş.

Spre completarea materialului publicat despre ţinerea conferenţelor învĕţătoresci din archidiecesa nóstră transilvană în 18/30 şi 19/31 August a. c., lăsăm sĕ urmeze aci un estras din raportul primit la redacţiune şi despre conferenţa dela Deeş, (tractele prot. Cetatea de Pétră, Deeş, Solnoc şi Unguraş), cuvêntul de deschidere al comisariului consistorial P. O. D. Teodor Herman, protopresbiter în Deeş, precum şi conclusele luate în acea conferenţă asupra temelor, ce s'au pertractat.

Dl Comisar a deschis conferenţa cu următórea vorbire:

Onorabilă Conferenţă!

Provedinţa divină a voit, ca — după-ce dela organisarea reuniunei învĕţătorilor gr.-or. din districtul Deeşului (1883), timp îndelungat am condus acéstă corporaţiune pedagogico-culturală, şi după-ce în tómna anului 1889 m'am despărţit de aceea — astăḑi sĕ mĕ aflu éră în mijlocul d-vóstră, Domnilor învĕţători! nu în reuniune, ca atunci, ci în conferenţă, nu ca strĕini, ci ca cunoscuţi şi ca împreună lucrători modesti pe terenul instrucţiunei poporale în cadrele statutului nostru organic şi a legilor esistente.

Frumósă, ba chiar sublimă este chemarea d-vóstră, d-lor învĕţători, în mijlocul poporului, unde trăiţi, care constă din aceea, ca în tinerele mlădiţe ale părinţilor, în elevii încredinţaţi, cu atâtea bune speranţe, educaţiunei d-vóstre, sĕ formaţi caractere religióse-morale. Acéstă problemă, acest scop al educaţiunei, se póte ajunge însĕ numai atunci, dacă nĕsuinţa neadormită a d-vóstră va fi îndreptată în prima linie asupra studiului religiunei, dacă în predarea şi esenţial în aplicarea acestui cardinal obiect de învĕţămênt veţi căuta sĕ produceţi în elevi acel simţ profund şi acea credinţă viuă, tare şi statornică în iubirea şi temerea faţă de Dḑeu, care sĕ fie un isvor nesĕcat de fapte bune, religióse-morale, folositóre lor şi omenimei. — Nu înţeleg, că dóră prin acésta sĕ negligaţi celelalte obiecte de învĕţămênt prescrise pentru şcóla poporală şi chemate a cultiva mintea, spiritul elevilor; ci voesc numai sĕ accentuez cu gravitatea recerută, ca sĕ căutaţi a cultiva în prima linie inima elevilor, spre care scop studiul religiunei sĕ vĕ fie firul conducĕtor în educaţiune, şi sĕ nu uitaţi nici odată, că începutul înţelepciunei este frica de Dḑeu, că acea cultură a minţii, care nu are de basă statornică cultura inimei, este motorul şi isvorul rĕutăţilor şi nefericirilor celor mai multe şi mai mari, pe cari le vedem în timpul în care trăim.

Sciu şi recunosc bucuros, că cu nisuinţa d-vóstre de a vĕ împlini chemarea, în impinaţi adese-ori greutăţi, cari la prima lor apariţiune se par neînvingibile, şi — aşa ḑicênd, Vĕ desgustéză; dar sĕ-mi concedeţi, când cutez totuşi a susţinea, că nu esistă nici o greutate aşa de mare în calea educaţiunei, pe care D-vóstre prin o stăruinţă de fer, aplicată după un sistem bine precalculat şi corĕspunḑĕtoriu împregiurărilor locale, sĕ nu o puteţi învinge.

Căinţa generală a învĕţătorilor, cari la esamenele publice anuali nu pot dovedi la elevii lor pregresul recerut de suprema nóstră autoritate şcolară confesională, şi acceptat cu tot dreptul de poporul nostru credincios şi de timpul, în care trăim, este, că elevii nu frecuentéză regulat şcóla şi şi cari o frecuentéză, nu sunt proveḑuţi cu mijlócele necesarii de învĕţămênt. — Sĕ nu se supĕre nime, dacă — după esperienţele ce le am pe terenul învĕţămêntului poporal, — susţin, că prin căinţa amintită mulţi dintre Domnii învĕţători caută a-şi acoperi negligenţa şi póte chiar indolenţa, ce o au faţă de şcólă. Categoria acestor învĕţători pórtă sarcina de învĕţătoriu, lor destul de odiósă, nu pentru aşi împlini chemarea, ci pentrucă terenul acesta îi ofere un loc, unde îşi asigură pânea de tóte ḑilele!

Dauna ce isvoresce din acésta stare de lucruri, nu se mărginesce numai la împregiurarea, că tinera guneraţiune rĕmâne în întunerecul nesciinţei; dar observând poporul, că învĕţătoriul nu preduce resultatul dorit, dauna se măreşce pre timp neprevĕḑut prin aceea, că poporul se înstreinéză din ce în ce tot mai mult de şcólă, pre care o privesce numai de o povóră împreunată cu jertfe materiale adeseori simţite fără nici un folos, şi astfeliu în multe locuri se periclitéză chiar şi esistenţa scólei confesionale.

Un învĕţătoriu, consciu de chemarea sa înaltă şi pătruns de zelul întocat de a-şi ridica biserica şi prin acésta neamul seu, şi prin urmare de a conlucra pentru binele comun, va sci afla aprópe în tóte casurile parte şi esenţial prin însuşirile lui personale, parte prin aplicarea cu înţelepciunea a legilor esistente, acea medalitate, ca în prima linie se facă elevilor şcóla atrăgĕtóre, plăcută şi în a doua liniă, ca elevii se fie provĕḑuţi cu mijlócele necesarii de învĕţămênt, şi atunci căinţa amentită mai înainte, va înceta de sine.

Sĕ nu uitaţi, că învĕţătorul trebue sĕ fie sufletul scólei, acel foc nestins de iubire, de precauţiune şi de înţelepciune, care atrage, încălḑeşte, luminéză şi conduce omenimea.

Dvóstre, cari lucraţi nemijlocit la clădirea fundamentului culturei poporului, sunteţi chemaţi a cultiva agrul cultural al poporului cu cea mai mare îngrijire, cu tot devotamentul, ca sĕmênţa aruncată de Dvóstră în el, sĕ producă ródele sale mănóse, folositóre bisericei, neamului şi iubitei nóstre patrii.

Pregătirea D-vóstre specială, combinată cu praxă, ce o aveţi pe terenul şcolastic-pedagogic, va forma isvorul, din care veţi scóte acele metóde corespunḑĕtóre, cari sunt mai apte pentru deslegarea în acéstă conferinţă a temelor, defipte de Venerabilul Consistoriu Archidiecesan, spre pertractare, şi cari ne vor lumina calea, ce trebue sĕ o urmăm în viitoriu, pentru-ca şcóla într'adevĕr sĕ corespundă meniţiunei sale măreţe.

Cu bucurie Vĕ salut, cu „bine a-ţi venit“! şi sunt convins, că îmi Veţi tinde mână de ajutoriu întru împlinirea misiunei mele şi a D-vóstră, de a corespunde aşteptărilor supremei nóstre autorităţi şcolare-confesionale, şi în acéstă convingere implorând darul lui D-ḑeu asupra lucrărilor nóstre, declar conferenţa de deschisă.

*

Cuvêntarea a fost primită cu aplause şi „trăiască“, apoi plinindu-se formele de constituire, s'a început desbaterea asupra temelor puse la ordinea ḑilei, şi ca resultat al acestor desbateri s'a enunţat la fiecare câte un conclus mai mare, din mai multe puncte.

(Va urma.)

Din ROMÂNIA

(*Casin monumental la Sinaia*). Consiliul de ministri a decis a da în concesiune, pe timp de 30 ani clădirea unui casin monumental la Sinaia, pe o întindere de 14.000 metri pătraţi.

Concesionarii vor plăti Eforiei spitalelor civile, în primii 10 ani, câte 10.000 lei pe an; 15.000 lei pe an în al 2-lea period de 10 ani şi 25.000 lei pe an în a 3 a periodă decenală.

După 30 ani, întreaga clădire, cu tóte camerele ei, va deveni proprietatea Eforiei.

Lucrările pentru construirea casinului vor începe la primă-vară.

*

(*Deschiderea corpurilor legitóre*) Constituţia română preciséză că adunările corpurilor legiuitóre se întrunesc de drept la 15 Novembrie. v.

Fiind că în acest an, ḑiua de 15 Nov. cade pe Dumineca ḑi de vacanță parlamentară, așa ar urma ca sesiunea sĕ se deschidĕ Luni, 16/28 Novembrie, c.

S'a decis convocarea camerelor pe acéstă ḑi.

Noutăți.

Părăstas. Poimâne, Sâmbătă, în 14 Noembre a. c. st. vechiu, se împlinesc 6 sĕptĕmâni dela trecerea din viéță a fericitului în Domnul archepiscop și metropolit Miron Romanul.

In ḑiua aceea consistoriul nostru archidiecesan va celebra părăstas în biserica din Sibiiu-Cetate, la care va participa in corpore consistoriul archidiecesan, seminariul nostru archidiecesan, și celelalte corporațiuni bisericesci.

Serviciul divin se va începe diminéța la órele 8 cu utrenia, liturgia și la órele 10. va urma părăstasul.

*

Conspectul deputaților congresuali din archiedecesă la alegerea de metropolit.

A. Deputați ordinari:

a. Din cler.

Cercul Sibiiu: Dr Ilarion Pușcariu, archimandrit, vicariu archiepiscopesc în Sibiiu; Cercul Sebeș: Nicolau Ivan, asesor consistorial; Cercul Deva: Ioan Papiu, protopresbiter; Cercul Ilia: Avram Pecurariu, protopresbiter; Cercul Zarand: Vasiliu Damian, protopresbiter; Cercul Cluș: Tuliu Roșescu protopresbiter; Cercul Solnoc: Mateiu Voileanu, asesor consistorial; Cercul Târnava: Nicolau Maneguț, protopresbiter; Cercul Brașov: Ioan Petric, protopresbiter; Cercul Făgăraș: Iuliu Dan, protopresbiter.

b. mireni.

Cercul Sibiiu: Parteniu Cosma, director de bancă; Cercul Sĕliște: Dr. Liviu de Lemeni, asesor consistorial; Cercul Sebeș: Ioan de Preda, advocat; Cercul Alba-Iulia: Michail Cirlea, notariu public; Cercul Deva: Dr. Ioan Mihu, director de bancă; Cercul Hațeg: Ambrosiu Bĕrsan, primariu; Cercul Ilia: August A. Nicóră, can. de advocat; Cercul Giógiu: Petru Pipoș, jude de tablă în pens.; Cercul Zarand: Simeon Dămianu, advocat; Cercul Câmpeni: Dr. Vasiliu Preda, advocat; Cercul Turda: Dr. Petru Șpan, profesor seminarial; Cercul Cluș: Leontin Simonescu, secretariu metrop.; Cercul Solnoc: Dr. Ioan Fărcaș, advocat; Cercul Bistrița: Dr. Elie Cristea, secretariu consist.; Cercul Tărnava: Dr. Nicolau Vecerdea, advocat; Cercul Sighișóra: Dr. Nicolau Olariu, advocat; Cercul Treiscaune: Valeriu Bologa, director la filiala Albinei; Cercul Brașov: Ioan Lenger, advocat; Cercul Bran: Ioan cav. de Pușcariu, jude la curie pensionat; Cercul Făgăraș: Dr. Ioan Șenchea, advocat.

Deputați aleși ad-hoc, numai pentru congresul electoral:

A.) Din cler.

Cercul Sibiiu: Dr. Remus Roșca, director seminarial; Cercul Sebeș: Sergiu Medean protopresbiter; Cercul Devei: Tit. V. Gheaja protopresbiter; Cercul Ilia: Avram Pĕcurariu adm. prot; Cercul Abrud: Romul Furduiu protopresbiter; Cercul Cluș: Pavel Roșca, protopresbiter; Cercul Deș: Teodor Herman protopresbiter; Cercul Têrnava: Zacharie Boiu asesor consisistorial; Cercul Brașov: Demetriu Coltofean protopresbiter; Cercul Făgăraș: Ioan Dan protopresbiter.

B.) míreni

Cercul Sibiiu: Stefan Stroia protonotar comitat.; Cercul Sĕliște: Petru Drăghiciu protopretor; Cercul Sebeș: Dr. Iancu Mețianu proprietar; Cercul Alba Iulia: Dr. Vasiliu Bologa director la școla de fete; Cercul Deva: Ioan Moțiu jude de tablă; Cercul Hațeg: Georgiu Dănilă primar în Hunedóra; Cercul Ilia: Victor Tordășan funcționar consistorial; Cercul Geógiu: Dr. Silviu Moldovan advocat; Cercul Zarand: Dr. Pavel Oprișa profesor gimnasial; Cercul Câmpeni: Dr. Enea Draia advocat, Cercul Turda: Aurel Cortea prof. școla comerc.; Cercul Cluș: Nicolau Bobeș funcționar de bancă; Cercul Solnoc: Dr. Gavril Buzura advocat; Cercul Bistrița: Dr. Vasiliu Pahone advocat; Cercul Târnava: Dionisiu Roman cand. de advocat; Cercul Sighișóra: Virgil Oniț director gimn.; Cercul Treiscaune: Iosif Pușcariu advocat; Cercul Brașov: Arseniu Vlaicu director la scóla comerc.; Cercul Bran: Nicolau Găroiu advocat; Cercul Făgăraș: Georgiu Borzea notariu în Viștea de jos.

*

Ministrul de resboiu Krieghammer, care cu comentarul ce-a făcut ordinului, de ḑi a M. Sale în cauza statuei Hentzi, a scos pe Unguri așa de mult din piele, sĕ spune că a demisionat.

*

Esamen de maturitate se va ținea la gimnasiul r. u. de stat din loc, în 5 Decembre n. la 10 óre a. m. — Insinuări se pot face la direcțiunea gimnasială.

*

Cum își închipue cei din București, conferențele din Sĕliște?... Cetind vestea dată de foile nóstre, că inteligința din Sĕliște a decis arangiarea de conferențe pentru popor, un ḑiar din București, *„Epoca“*, neputêndu-'și închipui o „comună,“ și încă de seraci de ardeleni, unde sĕ ai un farmacist ce sĕ confereze despre „lucruri științifice“ și un medic, care sĕ prelégă iarăși „lucruri științifice,“ și sĕ aibă un auditoriu mare de „inteligință,“ — s'a pus se-'și explice lucrul, ș' uitându-sĕ pe hartă, a vĕḑut Sĕliștea aprópe de Sibiiu, și și-a ḑis: Aha, înțeleg! Sibiiul are inteligință! Țeranii din comună numai chiamă pe fruntașii din Sibiiu, și aceia le țin conferințele! Altfel nu póte fi, numai cât próstele alea de foi 'ardelene n'au știut redactà știrea!... Și haid' cu vestea la gazetă, așa cum bietul cronicar și-a închipuit'o.

Iată într'adevĕr cum dă *„Epoca“* dela 7/19 Nov. c. știrea despre conferențele din Sĕliște:

„Țĕranii români din comuna Sĕliște „lângă Sibiiu, au hotărît sĕ invite pe fruntașii „români din Sibiiu, ca în fie-care Duminecă și „ḑi de sĕrbătóre sĕ țină câte o conferință „populară, mai ales despre istoria românilor“.

Ați auḑit seliștеni? Asta nici d-vóstră n'o știați!

*

Dela Societatea de lectură „Ioan Popasu“, a tinerimei dela institutul teologic-pedagogic gr. or. român din Caransebeș, primim următórele șire: Societatea nóstră vine a-și manifesta multămitele sale pentru trimiterea gratuită a foii, totodată se rógă a se lua notiță despre constituirea societății intêmplată în 6 Octombre v.

Președinte a fost ales Dl profesor Iosif Balan; Vicepreședinte: Aurel Maghețiu teol. c. III; Secretar: Vasile Blașiu teol. c. III.; Notar I.: Felician Nemoian teol. c. III.; Notar II.: Alesandru Onaie ped. c. IV; Bibliotecar: Damaschin Marian teol. c. II; Vicebibliotecar: Ioan Borlovan ped. c. III; Cassar: Victor Trailoviciu teol. c. II; Controlor: Dimitrie Neagoe ped. c. IV. — In comitet: Președinte: Aurel Maghețiu teol. c. III. Membrii: Vasilie Blașiu și Aurel Iosof teol. c. III; Ioan Coșariu și Teodor Șandru teol. c. II; Marian Groza și Vasile Uzonescu teol. c. I; Alimpie Radulea ped. c. IV; Iosif Jian ped. c. III; George Uzonescu ped. c. II și Ioan Eva ped. c. I.

*

Prea multă superficialitate!... Procesul bisericii din Brașov a avut între altele și darul, de a scóte la iveală cât de bine ne cunosc frații nostri din România stările și organisările nóstre!... Dar de vorbit vorbesc colea, ca despre lucruri sigure, pricepute de ei bine, autoritari chiar! Nu mai urmărim ce-or fi sciind gazete de-a șeptea mână, dar ascultați numai cum vorbesc de cele de frunte. Guvernamentala „Voința Națională“ de pildă, scrie că cei trei advocați ai bisericii, strînși cu ușa că de ce s'au folosit de o plenipotență fără valóre? nu mai știau ce sĕ ḑică!...

„D. Maiorescu, — ne spune fórte seriósă „Voința“ în numĕrul dela 6/18 Nov. — întrebat sĕ se esplice, n'a putut rĕspunde de cât: „n'am sĕ dau nici o esplicațiune“; și într'adevĕr, n'are sĕ dea vr'o explicațiune logică, dréptă, morală și legală: căci dînsul cunósce organisarea bisericéscă de dincolo; dînsul știe că, spre a i-se putea da o procură, trebuia sĕ se rostéscă mai întâi *sinodul eparchial*, și apoi decisiunea lui sĕ fie supusă *Mitropoliei*, și aprobată de acésta!

„Mai scia sigur și positiv, în ḑiua când a presentat tribunalului petițiunea, *că Sinodul eparchial al bisericei Sf. Nicolae* (?!...) se întrunise, cu trei ḑile mai înainte, și nu apro base propunerea lui Voina, Saftu etc.“

Iar o alt fóie, asta oposițională, scriind cu vre-o ḑi mai nainte în aceeași chestie, spunea că — *„congresul consistorial“* (convocat de Voina, Saftu) nici nu mai era competent acum în afacere...

*

Dieta ungară e în ḑilele astea teatrul unor scene de scandal cum nici în acéstă dietă chiar, nu s'au mai pomenit demult! Chestia Hentzi le-a deslănțuit. Ministrul de honvezi Fejervàri l'a apărat pe Hentzi în șed. dela 21 c. atacând pe oposiția 48 istă. Apoi s'a pornit comedia. De 9 ori a trebuit suspendată ședința din cauză colosalei furii deslănțuite, și în loc de a se încheia la 2 óre p. m. s'a încheiat la 11½ séra! S'au făcut mari demonstrații contra guvernului. Din lipsa de spațiu n'am putut da în numĕrul acesta amenuntele.

*

Auḑi pedépsă! Hodmezővásárhely-ul cel vestit, unde femeile umblă cu otrava ca cu sarea și-'și otrăvesc bărbații, ca și cum le-ar da numai haine sĕ se schimbe, — Hodmezővásárhely-ul acesta modern și curat unguresc, nu s'a lăsat mai pe jos de alte orașe în krivány-ade! Ba pe când la Arad și Făgăraș băgarea până în umĕr a mânii în sacul cu banii publici, apoi luarea la tălpășiță, e un eveniment mai nou, pe atunci pentru Hodmezővásárhely asta e noutate veche! Cassarul acestui comitat e deja demult decând a dat pildă lui Krivànyi și Grünfeld, încât acum mai s'a uitat. Se chiamă Szabó Sándor și a defraudat din banii comitatului numai *100.000 fl!* Dar n'a avut istețimea lui Krivànyi de-a pleca în călĕtorie, ci a fost prins. Și pe pĕcătosul l'au judecat Vinerea trecută, și pentru acea defraudare însemnată știți cât i-s'a dat? Ḑece luni temniță! Ca pentru o bătae bună! Ei, apoi dacă atâta e pedépsa pentru atari defraudări colosale, slabă nădejde de-a inspira frică „cassarilor“ nostri, comitatensi mai ales...

Notiță Literară.

Amintim astăḑi pe scurt numele și cuprinsul și adresa revistelor primite la redacție.

„Transilvania“ organul Asociațiunii pe Sept. Oct. (nr. 7—8). are următoriul sumar: Asociațiunea în Bihor; *Miron Romanul;* stipendiile pentru meserii: rĕspunsul Il. Sale dlui Dr Ilarion Pușcariu, dat ḑiarelor din incidentul celor scrise pe tema asta; „Țĕrancele nóstre“ în susținerea portului și datinilor strămoșesci, disertațiune ținută în Zlatna cu ocasiunea adunării generale a Despărțĕmêntului XIII al Asociațiunii, de Maria Cioban; sciință, literatură și artă; Din despărțĕminte; partea oficială.

*

„Candela“ fóie bis. literară din Cernăuți, are în Nr. 11 (pe Nov.) „Despre Sf. Pasci“ studiu trad. de prof. Const. Popovici; „Universalitatea, ființa și originea religiunii“ de prof. Găină; „Volintirii“ de Onciul, etc. La urmă o colecțiune de predici bisericesti, scrise de prof. Dr. T. Tarnavschi, de prof. Dr. Emi Voiutschi, de vicariul Dr. Ip. Tarnavschi, etc. — Chiar numai predicele acestea prețuindu-le, fóia e vrednică pentru preoți cei 4 fl. cât costă. Cernăuți, str. Francisc, 33.

*

„Familia“ dela Oradea mare, publică de mai mulți numeri impresiile de călĕtorie ale dlui I. Vulcan, dela București prin Dobrogea, peste Constanța, pe Mare la Bosfor și Constantinapol. Numĕrul ultim descrie Bosforul. Sunt fórte interesante.

Iar în fruntea numerului sĕu ultim are fotografia fericitului în Domnul Metropolit *Miron Romanul* și o schiță biografică, obiectivă, démnă.

Incolo nuvele, studii și fórte variate știri din viața publică și artistică românéscă.

*

„Fóia pentru toți“, învĕțătură și petrecere, sub direcția dlui Dumitru Stăncescu (Buc. str. Rotarilor 17; 10 lei). In ultimul numĕr dela 8/20 Nov. are o poesie de Diuliu Zamfirescu.— Pareri și impresii de D. Stăncescu.— Cele mai scumpe lucruri din lume, de Negrino. — Poveste irlandeză tradusă etc.

Fóie fórte bună și moralisătóre. Pentru familii în cari sĕ prețuește educația morală, e cea mai recomandabilă fóie literară.

*

„Fóia Pedagogică“ Nr. 21 dela 1 Nov. v. a apărut cu următorul fórte instructiv cuprins: „Recompensele sau remunerațiunile“ de Ioan Dariu. Modele de lecțiuni („Tómna în grădină“) de Dr. D. P. Barcianu. Lanțul de socótă alui Rudolf Payreck de I. Vuia. Din lit. școlară. Felurimi. Sibiiu.

*

„Biserica Ortodoxă Română“, revistă lunară bisericéscă de frunte, edată de Metropolia din București. N-rul de pe August cuprinde „Desbaterile sf. Sinod din sesiunea de primăvară“, numĕr voluminos de 194 pagine. In numĕrul de pe Octobre are articoli importanți despre: „Viața călugĕrului român Roset“, „Andreiu Șaguna“; Ulfila, viața și doctrina lui; etc. etc. Pe an 10 lei.

*

„Invĕțământul Primar“ revistă pentru învĕțători, cu bogați articli, lecțiuni practice: București. str. Știrbei Vodă, Nr. 101. Pe an 6 lei (și la noi în Ardeal, porto mai mult).

*

„Școla și Biserica“ fóie bisericéscă lunară, sub direcția dlui D. Stănescu, cunoscută cetitorilor nostri din articlul reprodus de curênd. București, calea Rahovei, Nr. 36. Prețul 4 lei.

*

„România musicală“, revistă artistică literară. Director C. M. Cordonean; de 2 ori pe lună. Buc. Str. Olteni, 46.; pe an 12 lei. Publică și suplimente musicale, piese puse pe note.

*

„Spitalul“ revistă medicală fórte îngrijită. Nr. dela 31 Oct. are articli de Dr. Leonte, Dr. Buicliu, Dr. Antoniu, etc.; pe an 15 lei.

*

„Primăvara“, rev. enciclopedică lunară, organ al soc. de agricultură „Primăvara“ din județul Prahova. Ploești; 4 lei anual.

*

„Revista ilustrată“ a dlui I. P. Reteganul, contínuă a apare, în aceeași mărime, și ca cuprins asemenea cu forțele dela început, fórte modeste. Are însĕ clișeuri naționale frumóse.

*

„Moda Ilustrată“ ḑiar de modă fórte îngrigit, cu câte o revistă a modei, în fiecare duminecă, scrisă cu pricepere și competență, și cu parte literară alésă. O recomandăm familiilor române. Buc.

*

„Flóre Albastră“ e o revistă, în jurul căreia s'au concentrat puterile mai bune literare bucureștene, mai ales tinerime. Vrednică de sprigin, ba printre foile nóstre de aḑi, putem ḑice, că e o revistă fruntașă. Primii cinci numeri apăruți, sĕ presintă fórte bine. Redacția: București, str. Clemenței 3.

*

„Albina“ revistă poporală, ingrijită pentru popor. Odată pe sept. Buc. str. Mantulésa.

Mulțămită.

Biserica nóstră nou zidită cu fórte multe și mari jertfe, a mai fost lipsită și de cărțile bisericesci necesare la serviciul divin.

La rugarea mea, onorata redacție a „Tribunei Poporului“ și îndeosebi stimații domni V. Mangra și I. Rusu Șirianu, ne-au mijlocit de am căpătat în dar *un rênd complet de cărți bisericesci* din România.

In numele comitetului parochial și a sîrguincioșilor creștini ai acestei biserici, le aduc și pe calea acésta cea mai sinceră mulțumită

Câmpuri-Surduc la 8 Novembre 1898.

Ioan Budoiu,
preot.

O rugare.

Subsemnații rugăm cu tot respectul pe onorații domni preoți, precum și pe acei domni marinimoși cari au primit Liste de colectare pentru edificarea nóuei biserici din comuna nóstră Câmpuri-Surduc, sĕ bine-voiască a ne retrimite Listele cu ori-ce resultat, sau chiar și fără resultat, căci servindu-ne spre legitimare, avem a ne da sama cu ele.

Mulțumind și de astădată binefĕcătorilor noștri, am rĕmas cu tótă stima,

Câmpuri-Surduc în Noembrie 1898

Ioan Budoiu preot
George Igreț epitrop

Nr. 8139 Plen. [207] 2—3

CONCURS.

Devenind vacant postul de econom seminarial, pe basa regulamentului seminarial din 1892 §, 1. 3, 6. 10 şi 13 se publică concurs pentru ocuparea acelui post, împreunat cu o remuneraţiune anuală de 300 fl., locuinţă, vipt, încăldit, luminat şi serviciu în seminariu, tóte aceste numai pentru persóna sa.

Economul seminarial are sĕ observe strîns îndrumările cari i-se vor da din timp în timp dela direcţiunea seminarială, deocamdată însĕ agendele lui se indică în punctele următóre:

1. A îngriji pentru alimentarea elevilor cu dejun, prânḑiu şi cină, după planul şi ordinea ce se vor statori din partea consistorului archidiecesan, şi i-se vor comunica;

2) a procura lemnele de foc şi a îngriji pentru încălḑirea corĕspunḑĕtóre a salelor de învĕţământ, precum şi a museelor şi a tuturor localelor seminariale, cari au a fi încălḑite;

3) a îngriji pentru materialul de luminat şi pentru folosirea aceluia în mod corĕspunḑĕtoriu;

4) a purta grijă pentru procurarea şi ţinerea în curăţenie, intregitate şi bună ordine a furniturilor de pat;

5) a îngriji pentru magazinul, unde elevii sĕ-şi păstreze vestmintele şi celelalte obiecte ale lor;

6) a îngriji pentru angajarea de bucătariu cu serviciul de lipsă în bucătărie, camĕră şi celelalte aparţinĕtóre;

7) a îngriji pentru servitorii de lipsă seminariali şi pentru aplicarea şi purtarea lor;

8) a îngriji pentru conservarea edificielor şi reparările de lipsă la acelea, cu previa încuviinţare a directorului seminarial;

9) a purta grije pentru curăţenia, buna ordine şi cerinţele sanitare ale seminariului;

10) a purta în regulă inventariul tuturor mobilelor, vestmintelor, vaselor, încuietorilor şi peste tot a tuturor lucrurilor seminariale, ce cad în competenţa economatului, şi inventariul a-l supune la încheierea anului şcolariu revisiunei directorului, şi a-i administra o copie autentică a aceluia;

11) a primi dela cassa archidiecesană sumele în numĕrariu, ce i-se vor da pentru alimentare şi celelalte trebuinţe ale seminariului şi a aşterne raţiociniu despre întrebuinţarea lor la finea lunei la consistorul archidiecesan;

12) a fi peste tot cu atenţiune cuvenită, ca cumpĕrările şi procurările de lipsă sĕ se facă la timpul cel maí potrivit, în cantitate mai mare, şi cu preţurile cele mai moderate, şi ca cele procurate sĕ se conserve şi sĕ se întrebuinţeze în mod raţional.

Cererile concursuale sunt a se trimite la consistorul archidiecesan până la 31 Decembre vechiu a. c.

Sibiiu, din şedinţa plenară ţinută la 2 Novembre 1898.

Consistoriul archidiecesan,

Dr. **Il. Puşcariu** m. p
archim., vicariu archiepiscopesc.

Dr. **Elie Cristea**, m. p.,
secretariu consistorial.

In *Tipografia archidiecesană* a apărut:

ACAFTISTUL
Preasântei
Născătóre de Dumneḑeu
şi
alte rugăciuni
urmate de Sinaxariu pentru tot anul si Păschălie.
Un volum de 368 pagini 8°.

Preţul simplu legat . . .	fl.	—.85
jumĕtate pânză . .	„	1.05
în piele roşie . . .	„	1.25
Ediţia fină în piele négră .	„	2.—
piele chagrin	„	2.60
în mătase .	„	3.85

Se află de vênḑare la
Libraria Tipografiei archidiecesane,
Sibiiu.

In Tipografia Archidiecesană au apărut
Treptele formale
ale
învĕţământului
de
Dr. Petru Şpan.
Preţul 80 cr.
Se pot procura din
Libraria tipografiei archidiecesane
Sibiiu.

In *Tipografia şi Librăria archidiecesană*, Sibiiu, se află de vênḑare
Protocolul congresului
ordinar şi estraordinar naţional-bisericesc
al
metropoliei gr.-or. române din Ungaria si Transilvania,
convocat la Sibiiu pe 15/27 Octobre 1874 pentru alegerea de metropolit.
Preţul 1 fl.

In *Tipografia şi Librăria archidiecesană*, din Sibiiu, se află de vênḑare
calendare block de părete cu stilul vechiu
şi nou (ediţ. de România) à fl. —.75
calendare block cu stilul nou à fl. —.50
Calendare pentru însemnări după
sĕptĕmâni (Wochen-Vormerkkalender) . . . . . à fl. —.75

În **Tipografia archidiecesană din Sibiiu** a apărut

DOTAŢIUNEA
CLERULUI.
Reflexiuni asupra proiectului de lege despre intregirea venitelor preoţesci
de
ILIE DINURSENI.
Broşura se estinde pe 147 pagini şi are următorul cuprins:

Un studiu asupra proiectului de lege mai sus numit, care s'a publicat în mai mulţi numeri ai „Telegrafului Român“ din anul acesta. Memoriul dela 1850 al episcopului, mai târzíu metropolitului

ANDREIU baron de ŞAGUNA,

asupra dotaţiunii clerului; apoi proiectul de lege despre intregirea emolumentelor preoţesci şi în urmă interesanta motivare, cu care ministrul cultelor şi instrucţiunii publice a presentat dietei acel proiect, şi pe care ḑiarele române au publicat'o numai în scurte excerpte.

Fiind chestiunea dotaţiunii clerului actuală, credem, că autorul acestei broşure a făcut un bun serviciu bisericei române, dând ocasiune clerului a cunósce cât mai de aprópe numitul proiect care privesce atât de deaprópe sórtea lui. Este în interesul bisericei că proiectul sĕ fie cunoscut în cercuri cât mai largi, de aceea o recomandăm mai ales atenţiunii clerului nostru, precum şi a acelora, cari sĕ intereséză de mersul afacerilor nóstre bisericesci.

Preţul 1 corónă.

Se póte procura din
Librăria Tipografiei archidiecesane, Sibiiu.

Orológe de buzunar americane.
Cu garanţă, că nickelul nu-şi schimbă colórea, construcţia mai esactă şi mai bună decât a celor mai scumpe.
Preţul de bucată florini 3.—
Pe lângă garanţă, până unde ajunge provisiunea.
Lângă orologiu lanţ argintit cu 60 cr.
Aparat de ras — automat.
Fox, fabricat veritabil de solingen, distins la multe esposiţii, nu cere praxă. Tăierea eschisă. Lucru curat şi comod. Scutesce de bóle de piele. Durabil şi scutesce de spese.
O bucată fl. 3.—
Tăişul *** e din oţel strălucitor, celelalte părţi din alpacca
Un tăiş separat lângă el fl. 1.—
Se pot comanda la:
POLLÁK SÁNDOR, representantul principal.
Budapesta, V. ker. Kálmán-utcza 17.
Colectanţilor se espedéză la 5 bucăţi, unul gratis. [183] 16—30

Ne-au sosit acuma:

Tabele de părete pentru cetit, românesci	fl.	2.40
„ „ „ „ „ ungurescí	„	2.40
„ „ **istoria naturală** (16 bucăţi colorate: regnul animal, vegetat şi mineral)	„	7.20
Tabele de mĕsuri metrice cu esplicare	„	—.80
Modele de desemn à 24 foi	„	1.70

Librăria Tipografiei archidiecesane, Sibiiu.

Redactor prov. **Dr. Elie Cristea.**

Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 126 Sibiiu, Sâmbătă 14/26 Novembre 1898. *Anul XLVI.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strĕinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Nr. 8363 Plen.

Cerculariu

către tóte oficiile protopresbiterale şi parochiale din archidiecesa Transilvaniei.

Vineri, în 20 a lunei curente (2 Decembre nou), se împlinesc 50 de ani, de când Maiestatea Sa cesaro şi regéscă, iubitul şi preagraţiosul nostru monarch **Francisc Iosif I.** s'a suit pe vechiul tron al gloriósei dinastii a Habsburgilor, luând sub părintescul Seu scut, ca împĕrat şi rege, sórtea popórelor din întréga Sa monarchie.

O nóuă şi binevenită ocasiune se ofere astfel poporului ortodox român, care pururea s'a distins prin o neclătită şi tradiţională credinţă către înaltul tron, ca sĕ descopere din belşugul inimei sale devotamentul sĕu omagial şi alipirea sa sinceră şi căldurósă către preaînalta casă domnitóre preste tot; şi în deosebi sĕ dee espresiune sentimentului general de adêncă gratitudine faţă de augustul actual domnitoriu şi monarch al nostru, căruia pe lângă multe alte părintesci binefaceri — avem a-i mulţumi reînvierea metropoliei nóstre naţionale şi reîntroducerea organisaţiunei bisericesci pe base constituţionale, dând astfel poporului român ortodox din patrie putinţa de a se desvolta şi progresa pe calea culturei după principiile sublime ale sântei nóstre biserici ortodoxe.

In urmarea acestora avem firma convingere, că clerul şi poporul nostru din archidiecesa Transilvaniei va emula cu celelalte popóre din patrie întru esprimarea bucuriei generale, ce trebue sĕ cuprindă pe tóte popórele la aniversarea a 50-ea dela suirea pe tron a Maiestăţii Sale, carele prin un şir bogat de măreţe fapte a întemeiat gloria înţeleptei Sale domniri de o jumĕtate de véc, adaugênd prin acésta la mărirea gloriei Habsburgilor.

Consistoriul archidiecesan poftesce deci din acest incident pre onorabila preoţime parochială, ca în mai sus numita ḑi, adecă în 20 Novembre vechiu (2 Decembre nou) a. c., sĕ celebreze în tóte bisericile din archidiecesă o liturgie iubilară, împreunată cu ecteniile, doxologia cea mare şi rugăciunile prescrise anume pentru monarchul.

Acéstă disposiţiune sĕ se aducă de timpuriu la cunoscinţa tuturor credincioşilor nostri, pe lângă recomandarea, ca în aceeaşi ḑi plugarii industriaşii, şi peste tot poporul întreg sĕ se abstină dela lucru, ca în vestminte sĕrbătoresci sĕ pótă participa la solemnităţile rituale din biserică, la cari în special sunt a se învita şi autorităţile civile din singuraticele comune.

In tóte şcólele nóstre confesionale se vor sista prelegerile pentru acea ḑi iubilară, avênd tinerimea şcolară în frunte cu învĕţătorii sĕ participe la oficiul divin din biserică, în decursul căruia la un loc corespunḑetoriu este a se da cetire presentului cerculariu.

Sa va indeplini totodată un lucru plăcut atât lui Dumneḑeu, cât şi preabunului nostru domnitoriu, dacă în aceeaşi ḑi vor fi îndemnaţi cei mai cu stare, ca cu îndurare sĕ-'şí aducă aminte de cei sĕraci, întinḑêndu-le după putinţă ajutoriu în bani, victualii, ori vestminte, ca astfeliu şi cei mai lipsiţi sĕ pótă fi părtaşi la bucuria ḑilei.

Oficiile protopresbiterale se îndatoréză prin acésta a griji de stricta îndeplinire a celor cuprinse în acest cerculariu, care de aici se trimite tuturor oficiilor parochiale.

Sibiiu, din şedinţa plenară, ţinută la 13/25 Novembre, 1898.

Consistoriul archidiecesan,

Dr. **Il. Puşcariu** m. p.
archim., vicariu archiepiscopesc

Dr. Elie Cristea m. p.,
secretariu cons.

Iubileul Monarchului.

In 20 Novembre a. c. după stilul vechiu, se împlinesc 50 de ani, de când Maiestatea Sa Preagraţiosul nostru împĕrat şi rege Francisc Iosif I. s'a suit pe gloriosul tron al antecesorilor sei de gloriósă aducere aminte.

Erau critice timpurile acelea, când gloriosul nostru monarch a luat în mână frânele guvernării. Un teribil rĕsboiu civil ca potop s'a deslănţuit asupra patriei nóstre mai în special, şi sufletele patrioţilor erau în mare tulburare, în mare grije pentru sórtea patriei nóstre.

Au întrat însĕ încetul cu încetul raporturi normale, şi îngrijirea părintéscă a monarchului a adus bunăstarea în întrégă monarchia.

Popórele monarchiei se pregăteau, ca cu mari festivităţi sĕ încoroneze ḑiua iubileului de 50 ani dela suirea pe tron a bunului împĕrat şi rege.

Provedinţa dumneḑeéscă a trimis grea încercare asupra Maiestăţii Sale împĕratului şi regelui nostru.

In ajunul pregătirilor pentru arangiarea festivităţilor în stil mare, demne de o epocă de 50 de ani în viéţa monarchului, în ajunul pregătirilor veni ca trăsnet din ceriul senin trista scire despre trecerea din viéţă a Maiestăţii Sale împĕrătesei-regine.

Inainte de ḑiua iubilară, înainte de 20 Novembre, cu inima cernită am deschis uşile bisericilor nóstre.

Inainte de ḑiua iubilară acel incident ne-a adunat în casa lui Dumneḑeu, şi acolo cu inimile cernite am ridicat rugăciuni către tronul ceresc, spre a feri tronul pământesc al preabunului monarch în ḑilele de grea cercare.

Piósele nóstre rugăciuni ca tămâia s'au înălţat către Dumneḑeul ceriului pentru sufletul reposatei împĕrătese, şi pentru întărirea soţului greu cercat.

Se apropie ḑiua de 20 Novembre.

Inimile nóstre sunt îndreptate spre bunul nostru monarch, căruia provedinţa divină ani 50 i-a legat sórtea de sórtea supuşilor lui.

Cu tótă fiinţa nóstră legaţi am fost de sórtea dinastiei Habsburg, de casa domnitóre, noi românii greco-orientali căci în numele acelora vorbim noi acuma.

Amicii dinastiei au fost amicii nostri, inimicii dinastiei au fost şi ai nostri inimici.

Vărsat'am sânge, când dinastia la luptă ne-a chemat, îmbrăcat'am haine de sĕrbătóre, săltat-am la ḑilele de veselie din viéţa monarchului, şi ne-am cernit hainele, şiróie de lacrămi au curs din ochii nostri, când Dumneḑeu s'a îndurat a trimite cercări asupra Maiestăţii Sale împĕratului-rege, asupra casei domnitóre.

Deschise au fost bisericile nóstre la ḑile grele pentru rugăciuni de cerere, deschise au fost bisericile nóstre la ḑile de isbândă pentru rugăciuni de mulţămită, deschise au fost bisericile nóstre la tóte ocasiunile pentru rugăciuni de laudă; am cerut, am mulţămit, am adus laude pentru binele Maiestăţei Sale monarchului şi a casei domnitóre.

In decurs de 50 de ani aşa şi-a arĕtat biserica nóstră loyalitatea sa către tron şi dinastie.

Vineri în 20 Nevembre, a. c. se împlinesc ani 50 dela suirea Maiestăţei Sale împĕratului şi regului nostru Francisc Iosif I. pe gloriosul tron al străbunilor sei de piósă aducere aminte.

Provedinţa divină a trimis doliu îndoit asupra bisericei nóstre.

Ne vom întruní în bisericile nóstre, în acel loc sânt, care a fost scutul nostru între tóte împregiurările, ne vom întruni în bisericile nóstre, şi în conformitate cu glasul autorităţei bisericesci vom înălţa rugăciuni către tronul cel prea înalt, ca Părintele puterilor sĕ întăréscă tronul Preaînălţatului nostru împĕrat şi rege Francisc Iosif I; sĕ dea bunului domnitoriu putere, sănĕtate şi tărie, ca încă mulţi ani sĕ stea pe acel tron

FOIŢA.

Dóuĕ împĕrătese.

Tótă lumea vorbesce astăḑi iarăşi de „împĕrătésa cea bĕtrână a Chinei", care în urma unei nóuĕ „lovituri de stat", aşa cum în China e posibilă, — sĕ află de nou în fruntea colosalului imperiu, stăpână peste 400 de milióne de ómeni, acuşi cât Europa întreagă!

Istoria acestei împĕrătese este un şir întreg de scene, când curióse, când temerare, şi fiind ea iarăşi la ordinea ḑilei, vom da o spicuire din viaţa ei cea „bogată" în fapte.

In vremurile de acum, ea este cea mai extraordinară figură de femee: Agripina şi Caterina II intrupate în aceeaşi persónă! Cele-ce se spun despre ea, sunt folositóre pentru priceperea evenimentelor din China.

Când Impĕratul Hsien-Feng murì, după ce fugise dinaintea trupelor anglo-franceze victoriόse, el lăsà o soţie legitimă, fără copii.

Dar mai avea încă o soţie cu un fiu, care trebuia sĕ-i urmeze pe tron, sub numele de Tung-Tchi.

Puterea imperială fu încredinţată, prin testament secret, împĕrătesei celei legitime (fără copii), cu ordin însĕ de a nu întrebuinţa acéstă putere, de cât în cas de conflict! Iar epitropia moştenitorului dela a dóua soţie, fu în public dată soţiei-mame de astăḑi. Când a rĕmas ca „epitrópă"-regentă, era de 27 de ani. O inteligenţă extraordinară, patimi nu mai puţin puternice şi o voinţă de fer: iată ce aducea actuala împĕrătésă-mumă noului regim.

După obiceiu, Impĕratul formase un consiliu de regenţă: doi principi şi ministrul Tung-Tchi.

Prima grijă a împĕrătesei-mume, cum îngropă pe împĕrat, fu sĕ se scape de consiliul de regenţi! Ea se servi, în scopul ei acesta, de cumnatul sĕu, principele Kong, care de atunci a jucat un mare rol în „politica" chineză.

Regenţii fură acuzaţi îndată la întórcerea lor dela înmormêntarea împĕratului, de cea mai mare „crimă" ce se póte închipui în China: negligarea câtor-va forme rituale usitate acolo. Şi pentru acésta ei fură simplu executaţi sumar!

Impĕrătésa deveni regentă, iar prinţul Kong, cumnatul ei cel bun, ajunse „mare cancelar" al Imperiului.

Avem deci de aici încolo dóuĕ regente: una, cea legitimă, prima soţie fără copii, a dóua, asta ce s'a făcut ea dómnă prin lovitura dată regenţei instituite de împĕrat.

Intre cele dóuĕ regente era un contrast isbitor: Impĕrătésa legitimă era virtuósă, blândă, trăind într'un palat în partea de rĕsărit a domeniului imperial, venerată de toţi sub numele de „Regina Orientului".

Rivala ei era temută, dar nu venerată. Ea guverna singură, dar era, la rêndul ei, guvernată, ca mai tóte reginele tinere, de câte un Struensée... Impĕrătésa-mumă creḑù că-l găseşte pe acest ales care s'o guverneze şi pe ea, în prinţul Kong, cumnatul ei. Acesta se folosi de împregiurări, şi îşi exercită puterea spre a fi la locul seu şi cu titlu îndoit susţinea cronica scandalósă a palatului.

Relaţiunile lui cu regenta însĕ fură supuse la grele încercări, din causa capriciilor Suveranei sale. Un tinĕr diplomat, băgà Kong de sama că prea fusese „distins", ceea-ce nu-'i plăcù lui şi făcù ce făcù, că îl dete la o parte! Marele eunuc se bucura de o trecere inexplicabilă pe lângă regenta. Kong făcù de fu trimis în o misiune, de unde — nu sĕ mai întórsĕ, căci fù asasinat.

Impĕrătésa turbà de mânie aflând lucrul, dar avea trebuinţă de prinţul Kong şi nu se putea rĕsbuna în public. Ca sĕ-l facă însĕ sĕ-i simţă puterea, îl degradà şi îl exilà, dar îl reintegrà a dóua ḑi în tóte demnităţile sale!

Crisa între cele dóuĕ regente isbucni în 1873, la majoratul fiiului împĕratului. Acésta a fost scena cea mai dramatică ce s'a vĕḑut vre-o dată în palatul imperial: Impĕrătésa cea retrasă şi legitimă, întâlnindu-se cu mare pompă, cu împĕrătésa-mumă, îi exprimà bucuria sa, că minoritatea împĕratului s'a sfârşit. Apoi, în faţa Curţei întrunite, ea se rĕsbunà pentru cei 12 ani de tăcere, cetind în public testamentul secret al împĕratului, care îi conferea ei puterea asupra regentei, ale cărei capricii le îndurase şi ea pe tóte! Tótă curtea a rĕmas fórte mişcată şi impresionată.

După cetire însĕ, împĕrătésa legitimă, îşi arse testamentul.

pentru gloria numelui lui Dumnedeu şi pentru binele şi prosperarea popórelor credincióse.

Scandalele din Budapesta.

— Scrisóre particulară a „Telegrafului Român“. —

Budapesta 12 Nov. 1898.

Scandalul din parlament. Va fi aprópe o lună de când parlamentul ţĕrii nóstre a devenit teatrul unor scene dintre cele mai destrăbălate. Nimic din pĕcatele şi nelegiuirile unui guvern ilegal, n'a rĕmas neamintit din partea oposiţiei, făcênd bilanţul faptelor sĕvêrşite de actualul guvern. Discuţia obiectivă a degenerat în apostrofări personale infecte, ér parlamentarismul a fost degradat la o cértă ordinară de precupeţi. Anomalia acésta s'a pretăcut în şedinţa de Luni şi în ḑilele următóre, într'un scandal ne mai pomenit.

Chestia statuei generalului Hentzi a făcut, ca oposiţia sĕ-şi pérdă echilibrul psichic şi neţinênd séma de locul unde se află, nici de autoritatea Corónei, a isbucnit în vifor de urlete şi huidueli la adresa ministrului de resbel, Fejérváry.

Şeḑinţele parlamentului ungar se deschid la órele 10 a. m., şi se închid între 1 şi 2 d. a. Şedinţa cea scandalósă de Luni, s'a deschis şi ea la órele 10 a. m. dar s'a terminat numai la órele *11 şi jumĕtate nóptea*! In intervalul acesta v.-preş. Kardos avênd presidiul, de 10 ori a trebuit sĕ o suspindă din causa sbierăturilor şi fluierăturilor, şi sĕ o redeschidă éră.

Ministrul Fejérváry avea cuvêntul, dar nu putea rosti o vorbă-dóuĕ, şi furtuna isbucnia! „Părinţii patriei“ loveau cu pumnii până la sânge în bănci şi băteau sĕibatic cu piciórele padimentul..... „Afară cu el.... jos cu simbriaşii austriaci“..... era refrenul, în care sĕ perdeau cuvintele vorbitoriului.

La órele 11 şi jumĕtate preşedintele a închis şedinţa în mijlocul unui sgomot infernal.

In momentul acesta s'a produs un incident, care stă fără păreche chiar şi în viaţa din Uugaria: Publicul de pe galerii în frunte cu universitarii maghiari, a intonat cântecul revoluţionarului *Kossuth, însoţiţi fiind în acéstă cântare de deputaţii oposiţionali, cari în semn de mulţămire îşi clătinau în aer batistele albe!..*

*

Bartha şi soţii fugind de poliţie. După eşirea deputaţilor din parlament, canalia de stradă în frunte cu universitarii maghiari, a început a demonstra în contra ministrilor şi deputaţilor guvernamentali, şi a face mari şi gălăgióse ovaţiuni oposiţionalilor! Un grup de demonstranţi au luat în mijloc pe archişovinistul Bartha, care mai avea doi colegi lângă sine, — şi au început a'l aclama! De-odată se ivesce o ceată de poliţişti călări, cari fără zăbavă lovesc în drépta şi în stânga. Plebea se împrăştie în ruptul capului, ér Bartha et consortes, luaţi la gónă, fug voinicesce şi se refugiază în cafenéua „Fiume“ de pe boulevardul Museului.

*

Bánffy huiduit cu petri. Şedinţa de Marţi era fixată pe órele 12 din ḑi. Pe la órele 10 însĕ străḑile „Sándor“, (unde e parlamentul), „Eszterházy“, „Kerepesi“, „Kossuth“, „Kecskeméti“ şi boulevardul Museului erau tixuite de public, avênd în frunte — lucru de sine înţeles — pe tinerimea maghiară.

Cântecul lui Kossuth rĕsuna necurmat, când într'un moment de supremă agitaţie apare trăsura ministrului-preşedinte. In trăsură era Bánffy şi Perczel. Se produce o iritaţie colosală.

Plebea strigă, înjură şi la urmă o plóie de petri se isbesce asupra trăsurei ministrilor! Dóue petri străbat prin feréstră în trăsură, şi ministrul de interne le duce în parlament ca „corpus delicti“...

*

Polytechnicul asediat. Mulţimea se concentréză acum în curtea polytechnicului, şi sub ferestrile parlamentului demonstraţia ia dimensiuni din ce în ce tot mai mari. De odată vre-o 50 de poliţişti călăreţi şi pe atâţia pedestri, dau năvală cu sabiile scóse şi lovesc fără cruţare! Un student farmacist lovit cu sabia drept în cap, cade plin de sânge. Se fac mai multe arestări. In feréstra buffet-ului parlamentar apar deputaţii oposiţionali Sima, Polónyi şi Holló şi ţin cuvêntări tinerimei universitare, care din resputeri chema la feréstră pe *Wlassics* şi *Perczel*, pentru a le reda libertatea atacată. Intr'un târḑiu apar ministrii, dar la protestările tinerimei ei rĕspund: noi am dat ordin poliţiei, pentru-că D-vóstrĕ ne-aţi provocat. Ministrii se retrag, călăreţii îşi continuă atacul în contra protestării rectorului. In urma acestora rectorul *suspinde prelegerile pe timp nehotărît*, şi conchémă profesorii în conferinţă. Polytechnicul tótă ḑiua a stat sub pază poliţială.

*

Universitatea centrală — profanată. Se apropiau órele 12 din ḑi, când demonstranţii alungaţi dela polytechnic, rupênd în bucăţi tabloul ministrului Fehérvàry, se adună în faţa universităţii centrale din strada Serb. Luând poliţia scire, la moment se presintă o companie de călăreţi în frunte cu Splényi, şi asediéză universitatea. Prin strada şi de alt-cum strîmtă, nu puteai străbate. Tinerimea se refugiéză în lăuntrul universităţii, încuind pórta. Deodată numai de prin ferestri încep a însulta şi a arunca cu cărbuni de pétră în poliţie! Comandantul Splényi dă asalt asupra porţii, dar nu isbutesce. Uşa de stejar se ţine bine. Cércă a se urca pe fereşti, dar nu succede. In lăuntrul universităţii o ferbere gróznică. Sosesce cu o trupă de pedestri căpitanul Rudnay şi rógă pe decanul Nagy, sĕ provóce tinerimea la ordine. Decanul rógă tinerimea a se reţinea dela insulte şi a se depărta în linişte acasă. Porţile se deschid, şi apoi urméză un incident ne mai pomenit: Se comandă asalt asupra tinerimii, şi *călăreţii năvălesc în aula universităţii, lovind unii cu sabia, alţii cu bastóne, vênă de bou, ca 'n năsadă în universitari. O împuşcătură de revolver în curtea teologilor, şi panica ce a urmat nu se póte descrie. Poliţaii pedestri cu săbiile scóse urcă treptele în etage, îmblătind fără milă. Studenţii se ascund prin pod, er alţii prin pivniţă.*

E înteresant, cum unul dintre ai nostrii refugiindu-se în pivniţă, ne spune, că acolo se află şi o sermană filosófă „galbenă de zăpăcită“. A dus'o curentul cu sine.

Rectorul a sistat prelegerile pentru întréga universitate pe timp nehotărit.

Călăreţii s'au retras, lăsând câmpul de luptă acoperit cu — cilindre şi pălării sparte şi sdrobite de copitele cailor!..

S'au făcut mai multe arestări

Pórta universităţii a stat tótă ḑiua încuiată. Că ce va mai fi, vom vedea. Pentru noi, de alt-cum, o bună... distrucţie.

In ḑilele următóre scandalele s'au urmat ca în — dieta unguréscă!...

Dutzu.

Dela conferenţele învĕţătoresci.

Conferenţa dela Deeş.

(Incheiere.)

I. La tema: *„Care este metodul mai bun pentru a desvolta în şcolari simţul religios-moral?“* s'a adus ca resultat al discuţiei conferenţei următoriul conclus:

1. Invĕţătoriul trebue sĕ fie un model religios-moral, în şi afară de şcólă, în cuvênt şi faptă, bun, blând şi compătimitoriu.

2. In Dumineci şi sĕrbători elevii sĕ fie conduşi din şcólă in corpore la biserică de către învĕţătoriu, unde sĕ se supraveghieze purtarea lor.

3. Elevii sĕ se dedee de mici la observarea şi ţinerea cu sfinţenie a obiceiurilor religióse-morale bisericesci şi a posturilor prescrise de biserica nóstră.

4. In postul paresemilor negreşit sĕ fie spovediţi, şi la tot casul deodată cu învĕţătorul cuminecaţi.

5. Inceputul anului şcolar sĕ se facă cu învocarea Duchului Sfânt în biserică, în presenţa elevilor inmatricutaţi deja, apoi sfeştanie în şcólă în presenţa elevilor; iar la finea anului şcolar în ḑiua esamenului, înainte de ţinerea acestuia, sĕ se facă în biserică, tot în presenţa elevilor, rugăciunea de mulţumită.

6. In postul paresemilor în 4 ḑile ce premerg inmediat Duminecei Floriilor, séu în primele ḑile ale sĕptĕmânii patimilor în loc de prelegere, sĕ se ţină elevilor esortaţiuni pie, religióse-morale, despre patimile, mórtea şi învierea Domnului.

7. Purtarea elevilor sĕ se reguleze prin istoriόre practice, spuse în mod indirect, din cari ei sĕ-şi facă un feliu de îndreptătoriu pentru viéţă.

8. Sĕ se supraveghieze şi controleze purtarea elevilor în şi afară de şcólă, şi defectele ce s'ar ivi, sĕ se delăture cu mare stăruinţă.

9. Propunerea religiunei sĕ fie de aşa, încât din ţinuta şi faţa învĕţătorului sĕ se reoglindeze sfinţenia obiectului propus, care sĕ pătrundă inima elevului.

10. Prelegerile sĕ se încépă şi finéscă în fiecare ḑi, înainte şi după améḑi, cu rugăciuni.

11. Elevii sĕ fie conduşi în mod intuitiv a cunósce pe Dumneḑeu din făpturile Sale.

12. Sĕ li-se spună şi esplice istoriόre concrete de cuprins religios-moral din viaţa practică, alese cu privire la iubirea faţă de D-ḑeu, părinţi, fraţi, amici, ómeni mai mari, mai bĕtrâni, contimporani, străini, precum şi faţă de animale.

13. Sĕ se esplice înţelesul rugăciunilor în mod intuitiv.

14. Din fiecare prelegere din istoria biblică esplicată, precum şi din alte prelegeri potrivite sĕ fie elevii conduşi a afla şi a estrage învĕţătura morală.

15. Sĕ se esercieze elevii în cântările rituale liturgice, precum şi în alte cântări de cuprins religios-moral.

16. Scóla de repetiţiune sĕ se ţină regulat mai ales din religiune.

II. La tema: *„Pe lângă cari modalităţi si precauţiuni sunt a se distribui premii între şcolarii cari s'au distins, pentru a evita efectele stricăciόse împreunate cu acest sistem cu privire la educaţiune şi a ajunge scopul folositor de nobilă emulare?“*, s'au decis următórele:

1. Invĕţătoriul sĕ-şi dea tótă silinţa a cunósce referinţele casnice caracteristice ale părinţilor elevilor, şi conform acestora sĕ aplice premiarea.

2 Premiarea sĕ se facă conform desvoltării intelectuale şi corporale a elevilor.

3. Ea are sĕ fie aplicată în ordine graduată, şi anume:

a) Un cuvênt de laudă, folosit rar şi cu precauţiune;

b) distingerea elevului prin recunóscerea înaintea altora a însuşirilor sale bune;

c) remunerarea faptelor bune.

4 Premiile de remunerare sĕ constee din ceruse, caiete, pene, stile, cărticele de cuprins religios-moral, la cei săraci din vestminte, cărţi de şcólă; dar nici-decum nu din bani. Acestea sĕ se procure din partea comitetului parochial.

5. Impărţirea premiilor sĕ o facă directorul şi învĕţătoriul mai ales la cetirea clasificaţiunei elevilor la finea anului şcolar, precum şi la Crăciun şi Paşti.

6. Premiarea sĕ se facă cu cea mai strictă imparţialitate.

7. Toţi elevii e bine sĕ fie premiaţi, fiecare în mĕsura purtărei dovedite şi a progresului făcut.

8. Premiarea sĕ se facă cu blândeţe şi cu bunăvoinţă; nici odată nu cu receală şi indiferentism.

9. Sĕ i-se spună tot-déuna elevului causa, pentru care este remunerat. Acésta sĕ se facă în presenţa tuturor elevilor, şi încât se póte în presenta părinţilor şi a publicului asistent.

III. La tema: *„Ce observări, eventual ce defecte s'au ivit în pracsă cu privire la planul de învĕţămĕnt cuprins în partea XIII §. 95—99 ai normativului şcolariu votat de sinodul archidiecesan în sesiunea anului 1882?“* s'a adus următorul conclus:

Partea XIII, §. 95—99 ai normativului şcolar remâne intactă; dar ar fi de dorit sĕ se întroducă următórele modificări cu privire la împărţirea materialului după anii de scólă şi anume:

a) La §. 97 „Religiunea“.

1. Anul II din alinea 3 la istoria despre Cain şi Avel partea despre resbunarea frăţéscă, sĕ rĕmână la acest an afară, şi sĕ se ia numai la anul III de şcólă; dar resbunarea frăţéscă ar fi consult, ca se rĕmână total afară.

2. Anul III, alinia 2, şirul 5 „înflorirea şi decăderea puterei Israiltenilor“ sĕ rĕmână afară, fiind prea mult material de percurs. Cu tóte acestea ar fi de dorit spre scopul întărirei în credinţă a se propune „istoria celor 7 Macavei“ pe larg.

3. Anul IV, alinia 1 sĕ se lase cu totul afară; ér la alinea 3 din catechism sĕ se iee întâiu învĕţătura despre iubire şi apoi cea despre credinţă.

Urmarea acestei descoperiri mişcătóre fu, că atât împĕrătésa legitimă, cât şi noul împĕrat devenit majoren, şi cu a cărui majorenitate avea sĕ se sfêrşéscă şi domnia balaurei sale mame,— nu mai trăiră multă vreme după acéstă!

In 1876 apoi se petrecu acea frumósă lovitură de Stat, care făcú celebru în tótă lumea numele împĕrătesei Chinei.

Intr'o nópte frigurósă din Ianuarie, împĕrătésa luà din patu-i pe copilul uneia din surorile ei, măritată cu cel d'al „şaptelea principe“, Ch'un, şi-l aduse la palat, în chiar camera împĕratului. Apoi, în virturea unei pretinse adopţiuni anterióre a împĕratului Hsien-Feng, mort acum de 14 ani, în favórea moştenitorului lui Ch'un, ea onorà copilul ca pe un „împĕrat“ şi ordină, sĕ-i jure credinţă tótă Curtea! Acum că fiiul ei adevĕrat „murise“ după ce devenise majoren, ea avu iaràşi ocasie de-a mai fi un timp îndelungat „regentă“, până va deveni majoren noul copil, ajuns în chip aşa de minunat la „corónă“...

Stăpână pe sigilul imperiului, ea regulà la moment succesiunea.

Când prinţul Kong, al cărui fiu era de fapt desemnat de rĕposatul împĕrat ca moştenitor pentru cazul morţii fiiului seu, fu în format de cele petrecute, era prea târḑiu! Nóua eră de minoritate începuse. Impĕrătésa-mumă era din nou împĕrătésă-regentă peste copilul furat din patul soră-sa, ajuns în ḑilele nóstre împĕrat şi pus apoi şi el la fum de curênd.

Destul că împĕrătésa regentă, deja la începutul domniei în numele noului minor, îşi găsise nu alt instrument inteligent în Li-Hung-Tchang, cu ajutorul căruia putu sĕ degradeze pe Kong, de care acum sĕ vede că i-sĕ urîse şi care favorisa pe împĕrăţelul, şi ast-fel isbuti sĕ domine pe împĕrat şi partidul seu.

In 1889 se întîmplà o crisă teribilă, provocată de credincioşii lui Kong cu secreta conivenţă a împĕratului tinĕr Kuang-Su.

O altă crisă isbucni după rĕsboiul cu Japonia. Sĕ stie la ce umiliri fu supus Li-Hung-Tchang, la reîntórcerea lui de la Simonosaki, unde s'a subscris pacea japono chineză. Impĕrătésa, ca sĕ-l scape de supliciu, îl expediă la voiagiu prin Europa... Iar în acest timp, ea reuşi sĕ domineze din nou pe împĕrat. Li-Hung-Tchang putu atunci sĕ se reîntórcă şi sĕ-şi ocupe „demnităţile“.

Impĕratul înse deşi slab şi afemeiat, reuşi sĕ scape din nou de sub înfluenţa mătuşei sale. Şi atunci se veḑu ceva nemai pomenit: realisându-se într'o lună reforme în marele imperiu, pe cale de edicte, pentru cari astfel ar fi trebuit un veac întreg.

Dar împĕrătésa care nu putea suferi îndependenţa nepotului împĕrat, isbuti din nou sĕ domine pe slabul suveran, şi Chinezii asistară iarăşi la o curată terόre, la răsturnare radicală a celor statornicite mai înainte! Iar despre împĕrat sĕ vesti de-odată, că a „murit“, apoi că n'a murit, dar e închis în palat, căci e revoluţie la palat, etc. până ce ce acum nu se mai ştie nimic sigur nici că-'i viu nici că-'i mort, numai că „mătuşa“, bătrâna împĕrătésă, e de nou „regentă“!

Astă-ḑi, acéstă femeie extra-ordinară e de 64 de aní, şi după ce afăcut trei mari lovituri de stat, a nimicit mai multe „revolte“, a sdrobit pe toţi inimicii sei, şi, ce e mai mult şi mai îngrozitor, pe vechii sei prieteni, după ce a cunoscut cele mai dramatice peripeţii ale tragediei puterii, se găseşte din nou unica putere din China!

Vn.

b) Limba maternă:

1. Anul II. b.) „deprinderi gramaticale, ortografice şi stilistice“. Aci de pe acest an sĕ remână afară următórele, şi sĕ se pună pe anul III, şi anume şirul 5 şi 6: „substantiv, adjectiv, verb, numerul şi persónele verbelor; cele trei timpuri principale“, căci acestea sunt prea grele pentru anul II.

2. Anul III. b.) „deprinderi gram“. alinia 2, şirul 5 şi anume: cunóscerea substantivelor după gen şi numĕr, sĕ remână afară din acest an şi sĕ se pună pe anul IV; ér în locul lor sĕ se inducă celea amintite sub punctul 1 de mai sus.

3. Anul IV. b.) „deprinderi gramaticale“, alinea 1 şirul penultim şi ultim: cele 4 conjugaţiuni; transformarea dicerilor active transitive în forma pasivă şi întors, sĕ rĕmână de pe acest an afară, punênduse pe anul V; ér în locul lor sĕ se inducă celea de sub punctul 2.

4. Anul V. b.) se se pună în alinia primă celea rĕmase afară sub punctul precedent 3.

c) Limba maghiară.

Anul III. Invĕţătorul sĕ nu se ţină strins de regulele gramaticale; ci limba maghiară sĕ o propună pe basa manualelor celor mai bune, punênd mai mult pond pe deprinderea în vorbire, în consonanţă cu manuducerea pentru tractarea limbei maghiare, căci aşa se póte înveţa mai uşor limba maghiară.

d) Computul.

Pe anul IV sĕ se propună frângerile decimale şi numai pe anul V frângerile vulgare; — apoi din considerare, că mulţi elevi nu mai frecuentézā anul VI, spre desvoltare sĕ se propună elementele geometrice pe anul V.

Alte observări conferenţa nu face, căci celelalte le află tóte bine împărţite.

Societatea „Lumina“

a

sodalilor români din Braşov.

Braşov, 11/23 Novembre 1898.

Stimate Dle Redactor!

Au trecut mai mult de doi ani de dile de când diarele nóstre s'au ocupat în diferite moduri cu o chestiune de litigiu între „Asociaţiunea pentru sprijinirea învĕţăceilor şi sodalilor români din Braşov“ şi între tinerii sodali grupaţi de deci de ani între sine şi manifestându-se an de an prin diferite producţiuni, bine cunoscute publicului românesc.

Cu mare greutate am înăbuşit rĕspunsurile, ce doriam sĕ dau la acele comunicate, şi acésta am făcut-o numai cu considerare la scopuri mai înalte.

Acum, după-ce opinia publică s'a calmat, pentru salvarea conscienţei mele dator sunt a vĕ ruga sĕ daţi loc acestor şire, care vor face lumină în scopurile urmărite de mine şi încoronate de bun succes.

Ca resultat al ţinutei mele resolute de atunci, Vĕ alătur statutele de faţă ale societăţei „Lumina“, întărite de guvernul r. u. sub Nr 34, 581-V-b. la 5 Aprilie 1898. Din tecstul acestor statute oricine póte vedea, că departe de a se face vre-o „scisiune“ sau ruptură în vre-o societate esistentă, am căutat a promova interesele „Asociaţiunei“ sus amintite, căci pe lângă scopul ei precisat în Art III: „*Scopul Asociaţiunei este* „*a forma meseriaşi români şi a-i sprigini*“, am adaus §-3 al societăţii „Lumina“, care dice: „Scopul Societăţiĭ este *promovarea culturei* „*între tinerii meseriaşi, nobilitarea moravuri*-„*lor, desvoltarea inteliginţei şi specialisării* „*industriale, îndemnul la muncă şi economie*“.

Şi precând mijlócele Asociaţiunei sunt simple ajutóre bănesci, mijlócele societăţiĭ „Lumina“ sunt precisate în §-4: „*In localul* „*societăţiĭ membrii pot ţiné întruniri sociale* „*şi de petrecere, citesc diare, reviste şi cărţi* „*din biblioteca societăţii. In decursul anului* „*fac întruniri colegiale şi de petrecere cu cân*-„*tări şi declamaţiuni şi producţiuni teatrale*“.

Membrii societăţii „Lumina“, până la întrevenirea mea, nu erau membrii la „Asociaţiune“. Acum însĕ după-ce raportul dintre aceste dóuĕ societăţi e deplin stabilit, şi ele se întregesc reciproc în scopurile lor, depinde numai dela conlucrarea şi voinţa ómenilor de bine, ca şi activitatea lor sĕ fie comună, pentru ca cu atât mai mănóse sĕ fie ródele produse de ele.

Aducênd acésta la cunoscinţa publică, cred că am satisfăcut unei îndatoriri demult impuse mie, dar amânate din motive bine înţelese de pace şi bună înţelegere.

Nu mĕ estind mai mult asupra acestei chestiuni, deşi la cas de lipsă am gata un dosar întreg.

Dar aş dori, şi rog chiar pe toţi cei ce au interes pentru binele comun, ca la ocasiunea dată, sĕ-şi pună umĕrul la ajungerea scopului cultural economic, urmărit paralel de ambele societăţi din chestiune, şi luând informaţiuni esacte din ambele părţi, sĕ restabiléscă adevĕrul, care atâta vreme a fost ascuns înaintea publicului nostru prin comunicate unilaterale şi necomplete.

Arseniu Vlaicu.

Un popor nĕcăjit.

Miko-Ujfalu, 7/19 Nov. 1894.

Onorate dle Redactor!

Dumnedeu încércă pe ómeni cu pedepse prin feliurite moduri: foc, ape şi altele. Ele vin dela Tatăl, ca nişte admoniţiuni de a-i face atenţi, a se abate de pe căile rătăcite. Şi totdeauna vedem, că societatea creştină alérgă întru alinarea celor încercati de sórte, prin ajutóre.

Óre în o calamnitate provenită dela ómeni asupra fraţilor nostri, nu suntem cu atât mai vêrtos datori a le venì în ajutor?

Iar o mai mare calamitate ca aceea ce trebuie sĕ îndure locuitorii din Mikó-Ujfalu în dilele nóstre nu póte sĕ fie.

Comuna numĕră preste 1200 suflete, dintre cari preste 800 suflete sunt *români maghiarisaţi*, după religie gr. or., cari însĕ cu sfinţenie au ţinut la naţia şi religia lor, pe lângă tóte batjocurile şi impilările ce au avut a îndura în decursul timpurilor.

Am tot aşteptat timpuri mai bune, mai favorabile, de a ne putea apuca de continuarea şi terminarea bisericei nóstre, care de 14 ani este zidită din peatră, însĕ pe dinlăuntru e gólă, din care causă nici pănă adi n'a putut ca sĕ se sfinţéscă.

Astădi însĕ ne-a dispărut şi cea din urmă speranţă, de a mai putea noi, din puterile nóstre, sĕ ne aducem la împlinire idealul dorinţelor nóstre.

Étă calamitatea care ne-a tăiat tótă speranţa:

Locuitorii acestei comune înainte de 1848 îşi foloséu moşiile lor herezite dela strămoşi, neconturbaţi: vindeau, cumpĕrau după plac. Şi pe un teritoriu de peste 3 mii jugăre îşi păşunau vitele şi sĕ provedéu cu lemnele necesari. Şi pentru tóte acestea făceau şi dênşii serviciul iobagiului.

După 1848 n'au plătit nimic, ci numai darea regéscă.

Cam la anul 1860 au început proprietarii mari Contele Mikó Imre şi Contesa Mikó Anna, a pretinde desdaunare dela ómeni, deóre-ce dênşii n'au primit dela stat nimic, sub cuvênt că dânşii n'au fost iobagi, ci numai colonişti, apoi tacsalişti, şi mai ştie D-deu ce nume le-au dat.

Ómenii au alergat la advocaţi. Fireşte advocaţii le promiteau, că dênşii au dreptul. Şi a decurs procesul mai bine de 26 ani.

Judecătoria a adus mai multe sentinţe, tot în defavorul pârîtorilor, însĕ la Tabla regéscă se nimiceau!

La anul 1894, s'a adus apoi sentinţa de a-şi rescumpĕra fiecare om moşia cu 30 fl. de jugĕr, fără considerare la calitatea pămêntului, şi plătibil în rate de 20 ani cu 5%. Iar pădure şi păşune nu le-a dat nici o palmă de loc.

Ómenii pe aici s'au ocupat cu economia de vite, ca cea mai rentabilă. Căci pămênturile de arătură sunt muntóse, sterpe, neproductive. Societatea naturaliştilor din Ungaria trecênd pe aici a dis: „Pămêntul e alb ca gunoiul cânelui, aerul aspru, friguros, nu plăteşte o pipă de lemn!...“

Si bieţii ómeni cu astfel de pămênt au remas, sĕ-'l plătéscă scump. Ba, ca calamitatea sĕ îşi ajungă culmea, contele a cerut şi comasarea, pe lângă tótă rugarea ómenilor, de a se amâna barem până vor putea plăti rescumpărarea pămêntului.

Tóte-s zadarnice. De judecătorie s'a admis comasare! Acum vine esecutorul, cere restanţa de „rescumpărare“, după aceea tacsa de „comasare“. Oficiul comunal işi cere aruncul sĕu de 80% Proprietarul cere pentru lemne şi păşunit!. Vai de noi!

Mulţi dintre ómeni şi-au perdut speranţa, şi sĕ gătesc a-şi părăsi vatra şi a-şi căuta altă patrie unde se mai pótă trăi. Cei mai mulţi pot merge că nu vor avé necaz cu bagajul!..

Iată, pentru ce, onorată redacţie şi stimat public, comitetul bisericei nóstre îşi ia îndrăsneala, a apela la marinimósa bunăvoinţă a crestinilor nostri, de a-i veni întru ajutoriu, ca sĕ şi pótă termina şi sfinţi biserica. Ca barem localul sfânt, casa lui Ddeu se nu le lipséscă, de a-şi putea căuta mângăerea suflĕtéscă şi speranţa în Dumnedeu, pentru un viitor mai bun.

In numele comitetului parochial

Augustin Cosma,
paroch şi preşedinte.

Noutăţi.

Adresă de loyalitate. Din incidentul iubileului de ani 50 a suirei pe tron a Măestăţei Sale impĕratului şi regelui Francisc Iosif I., biserica nóstră ortodoxă română din Ungaria, prelângă cele dispuse prin cerculare speciale în diecese, va trimite la Maiestatea Sa şi o adressă de loyalitate.

*

Agata Bârsescu, celebra tragediană a dat în sĕptĕmâna asta patru representaţiuni în teatrul german din loc. Dşóra Bârsescu, cunoscută încă pubilicului sibiian, a fost şi acum în tóte rolurile, la înălţimea forţei sale dramatice. Puţini şi fără inimă au trebuit sĕ fie aceia cari, în punctele culminante ale rolurilor tragedice ale d-şórei Bârsescu, sĕ nu sĕ fi mişcat şi înfiorat până la lacrimi. In tóte serile teatrul a fost literalmente tixit de public, iar tragediana obiectul unor entusiaste şi prea meritate ovaţii. Mâne, Dumineca, ultima representaţie.

De aici pléca în Germania, unde a fost angajată.

*

Concertul cu dans, din 19 Novem. n. la Petroşeni, condus de învĕţătorul Ioan Sêrbu, anunţat sĕptĕmâna trecută, a avut o reuşită fórte îndestulitóre atât în privinţa morală, cât şi în cea materială.

Un raport special mai detaiat despre acest concert, care face onóre tinerului învĕţătoriu, ér nóuă bucurie şi câştig material pentru biserica cea lipsită, va urma.

Până atunci priméscă dl învĕţătoriu şi membrii corului înfiinţat, precum şi on. public care a contribuit cu multă bunăvoinţă la reuşita îmbucurătóre a concertului, mulţămita nóstră cordială. Petroşeni, 12 Nov. 1898. *A. Stanca*, paroch.

*

Mulţumită. Subscrişii în numele comitetului şi al sinodului parochial român gr.-or. din Luncoiu-de-jos, venim pe acéstă cale a aduce sinceră mulţămită stimabilei d-şóre Lucreţia Stanca din Băiţa (Zarand), pentru darul făcut sfintei biserici, donând pre sama sfutului prestol o măsăriţă în preţ de 30 fl. lucrată de însaşi d-şóra donatóre fórte frumos şi cu multă dibăcie. Ceriul sĕ-'i resplătéscă cu darurile sale atât D-şórei, cât şi bunilor ei părinţi Avram şi Florea, cu a căror indemn şi ajutoriu s'au făcut. Luncoiu-de-jos la 9/21 Novembre 1898. *Ioan Fugătă*, preot român gr.-or., *Ioan Roman* epitrop.

*

Concert în Năsĕud. Reuniunea română de cânt din Năsĕud învită la *Concertul* urmat de dans, care se va aranja în Năsĕud Sâmbătă în 26 Novembre st. n. 1898, în sala de gimnastică. Inceputul la 7 óre séra. Venitul curat e destinat în favorul fondului de ajutorarea şcolarilor în cas de morb.

Programul: 1. „Sĕrmană frundă,“ melodia de G. Dima. esec. de Corul Reuniunei; 2. „Iertare,“ romanţă de Carol Decker, cântată de d-şóra Anna Filipan cu acompaniament de pian; 3. „Ce faci Ióna?“, melodia de G. Dima, esec. de Corul Reuniunei; 4. „Osînditul,“ poesie de I. Negruzzi, declamare de d-şóra Otilia Filipan; 5. „Danse Andalouse,“ caprice de concert de Iosef Ascher esec. cu pian de d-şóra Lucreţia Moisil; 6. „Nu sciu satul ce voieşce,“ cântec aranj. de Emil Ştefănuţiu, esec. de Corul Reuniunei; 7. „Prea târdiu,“ melodia de Leopold Stern, cântată de d-şóra Iuliana Mureşan cu acompaniament de pian; 8. „M'aş mărita,“ melodie de T. Popovici, esec. de Corul Reuniunei. —

*

Italianul şi cuţitul. Este pretutindenea cunoscut, că la nici un popor, nu se face aşa de uşor întrebuinţare de *cuţit* în cértă, ca la Italieni. Abia l'ai atins cu o vorbă grea, Italianul şi-a şi aruncat mâna la şerpar şi cuţitul lui sclipeşte în aer, apoi în — pântecele ori peptul celui ce l'a vătămat.

Acum se vesteşte, că în Italia s'a format o „*Ligă contra întrebuintărei cuţitului*“. Ea se întruneşte de două luni la Roma, sub preşidenţia d-lui Pietro Blasi. Intr'un raport cetit în o conferenţă, s'a desvoltat ideea, că poliţia nu póte se distrugă obiceiul de a recurge la cuţit în certuri. Tot ce póte sĕ facă, este sĕ aresteze pe culpabili şi sĕ-i trimită în temniţă, unde ei nu fac de cât sĕ se prepare pentru alte isprăvi de acelaşi fel! Singurul remediu ar fi, o campanie spontaneă şi populară, care sĕ nu scape nici o ocasie de a vesteji prejudecata, atât de înrădăcinată în poporul italian, că: „a da o lovitură de cuţit însémnă a da dovadă de „curaj“ şi de mândrie.“

Când acéstă credinţă sĕlbatecă s'ar putea stîrpì, atunci şi cuţitul italian nu va mai străluci atâta în ori-ce ceartă, adesea chiar de nimica.

*

O revistă engleză, „The Studio“ publică în numĕrul dela 15 Noembre un lung studiu asupra operelor artistice ale pictorului român N. I. Grigorescu, şi reproduce în acelaşi timp în heliogravură câte-va din tablourile artistului. „The Studio“ face mari elogii dlui N. I. Grigorescu; între altele spune, că „este fără contradicţie primul pictor din România“ şi-'l asémănă cu Werestchagine şi Rocholl, celebrii artişti în picturi militare.

*

Îndreptare. În articolul din fruntea numĕrului nostru 122, în şirul al 4-lea dela fine, e a sĕ ceti „*g*elos“ în loc de „*z*elos,“ cum, neputêndu-sĕ bine descifra, s'a cules.

Convocare.

Conform conclusului comitetului din şedinţa dela 29 Octobre a. c., societatea română de diletanţi „Progresul“ din Făgăraş îşi va ţinea adunarea generală a II-a din est an, Duminecă în 11 Decembre 1898 st. n. la órele 3 p. m. în localul societăţii — institutul „Furnica“, — la care adunare generală sunt poftiţi a participa toţi membrii, precum şi alţi binevoitori ai acestei corporaţiuni.

Obiectele:

1. Deschiderea şedinţei 2. Incassarea tacselor restante, eventual inscrierea de membri noi şi apoi constatarea membrilor presenţi îndreptăţiţi la vot. (§-ul 13 şi 28 din Regulament). 3. Raportul comitetului. 4. Raportul şi raţiociniul cassarului. 5. Censurarea acestor rapórte. 6. Propuneri. 7. Statorirea terminului procsimei adunări generale. 8. Inchiderea şedinţei.

Făgăraş, 14 Novembre 1898.

Dr. Ioan Turcu
preşedinte.

I. Berescu
secretar.

Notiţă Literară.

Calendare au apărut pentru anul viitor 1899:

Calendarul nostru Archidiecesan; cel mai potrivit pentru preoţi şi corporaţiuni ce au a face cu biserica nóstră.

„Calendarul Românului“ a diecesei nóstre de Caransebeş, cu portretul bine reuşit alui Şaguna şi o biografie (din incidentul împlinirei alor 25 ani dela mórte) şi cu un frumos cuprins literar.

„Calendarul Poporului“ pe anul 1899, editura „Tipografiei“ din Sibiiu, cuprindênd, afară de inserţiuni, 9 cóle mici tipărite şi fiind cel mai variat calendar pentru popor.

„Posnaşul“, calendar umoristic, edat de W. Krafft în Sibiiu. Fórte plăcut prin veselia glumelor sale multe.

„Amicul Poporului“ întocmit de Ioan Popovici, prof la şcóla sup. de fete din Sibiiu, editura l. W. Krafft, cu numeróse ilustraţiuni, iar în partea literară, între altele cu o drăgălaşă piesă „Badea Niculae“ de dşóra Maria Cioban, profesóră la şcóla sup. de fete din Sibiiu.

„Calendarul Săteanului“ editura W. Krafft; şi în urmă

Calendariul cel vechiu, cu literecirile, edat tot la Krafft.

Mătase de bal

45 cr.

până la **14.65** de metru — precum și **mătase Henneberg** négră, albă și colorată dela **45 cr.** până la **fl. 14.65** de metru — în cele mai moderne țesături, colori și dessinuri. *Să espedéză la particulari franco și liber de vamă. Mustre cu întórcerea postei.* **Fabricele de mătase G. Henneberg** *(lif. de curte ces. și reg.* **Zűrich.** [10] 4

Nr. 8139 Plen. [207] 3—3

CONCURS.

Devenind vacant postul de econom seminarial, pe basa regulamentului seminarial din 1892 §, 1. 3, 6, 10 și 13 se publică concurs pentru ocuparea acelui post, împreunat cu o remunerațiune anuală de 300 fl, locuință, vipt, încăldit, luminat și serviciu în seminariu, tóte aceste numai pentru persóna sa.

Economul seminarial are sĕ observe strîns îndrumările cari i-se vor da din timp în timp dela direcțiunea seminarială, deocamdată însĕ agendele lui se indică în punctele următóre:

1. A îngrijí pentru alimentarea elevilor cu dejun, prânḑiu și cină, după planul și ordinea ce se vor statori din partea consistorului archidiecesan, și i-se vor comunica;

2) a procura lemnele de foc și a îngriji pentru încălḑirea corĕspunḑĕtóre a salelor de învĕțămênt, precum și a museelor și a tuturor localelor seminariale, cari au a fi încălḑite;

3) a îngriji pentru materialul de luminat și pentru folosirea aceluia în mod corĕspunḑĕtoriu;

4) a purta grijă pentru procurarea și ținerea în curățenie, intregitate și bună ordine a furniturilor de pat;

5) a îngriji pentru magazinul, unde elevii sĕ-și păstreze vestmintele și celelalte obiecte ale lor;

6) a îngriji pentru angajarea de bucătariu cu serviciul de lipsă în bucătărie, camĕră și celelalte aparținĕtóre;

7) a îngriji pentru servitorii de lipsă seminariali și pentru aplicarea și purtarea lor;

8) a îngriji pentru conservarea edificielor și reparările de lipsă la acelea, cu previa încuviințare a directorului seminarial;

9) a purta grije pentru curățenia, buna ordine și cerințele sanitare ale seminariului;

10) a purta în regulă inventariul tuturor mobilelor, vestmintelor, vaselor, încuietorilor și peste tot a tuturor lucrurilor seminariale, ce cad în competența economatului, și inventariul a-l supune la încheierea anului școlariu revisiunei directorului, și a-i administra o copie autentică a aceluia;

11) a primi dela cassa archidiecesană sumele în numĕrariu, ce i-se vor da pentru alimentare și celelalte trebuințe ale seminariului și a așterne ratiociniu despre întrebuințarea lor la finea lunei la consistorul archidiecesan;

12) a fi peste tot cu atențiune cuvenită, ca cumpĕrările și procurările de lipsă sĕ se facă la timpul cel mai potrivit, în cantitate mai mare, și cu prețurile cele mai moderate, și ca cele procurate sĕ se conserve și sĕ se întrebuințeze în mod rațional.

Cererile concursuale sunt a se trimite la consistorul archidiecesan până la 31 Decembre vechiu a. c.

Sibiiu, din ședința plenară ținută la 2 Novembre 1898.

Consistoriul archidiecesan,

Dr. **Il. Pușcariu** m. p
archim., vicariu archiepiscopesc.

Dr. **Elie Cristea,** m. p.,
secretariu consistorial.

Din ori-ce *librărie se póte procura* scrierea premiată a consilier. în med. *Dr. Müller,* apărută în a 30-a edițiune despre

sistemul nervos
și
sexual turburat.

Espediție franco pentru 60 cr. în mărci postale.

Curt Röber,
[5] 41—49 Braunschweig.

Cel mai eficace **MIJLOC DE CASĂ, pentru a regula mistuirea, pentru a produce o circulațiune regulată a sângelui,** pentru a depărta **părțile stricate și defectuóse ale sângelui (condițiunile esențiale pentru susținerea sanĕtății)** precum și pentru delăturarea repede și sigură a bólelor de stomach d. e. **lipsa de apetit, rîgăitul, vênturi, grétă, dureri de stomach și fóle, sgârci de stomach, ingreunarea stomachului cu bucate, flegmă, congestiuni de sânge, hemoroide, bóle femeiești, bóle de intestine** este de **40 ani probat**

BALSAMUL DE VIAȚĂ al Dr. ROSA.

Pentru mântuirea de ori-ce aprinderi, răni și umflături, se folosesce cu succes sigur la inflamare, oprirea laptelui și întărirea peptului țițelor) femeesci, la înțărcare, la abscese, noduri, puróie (Eiterpusteln) carbuncule, la răni și sugei la degete, la intărituri, umflături, nime etc. de **50 ani probată**

Alifia de casă de Praga

din farmacia lui B. FRAGNER în Praga 203-III.

Acesta favoriséză întreg actul mistuirei, produce un sânge sănĕtos și curat și este un remediu de casa poporal probat, sigur și estins.

1 sticlă 50 cr., 1 sticlă duplă 1 fl.
Prin postă 20 cr. mai mult.

Vindecarea se face fără dureri prin influența alinătóre a alifiei. [50] 17—30

In dose à 25 si 35 cruceri.
Pe postă plus 6 cr.

Atențiune! Fiecine sĕ céră numai preparate originale din farmacia lui **B. Fragner în Praga** și sĕ observe, ca tóte părțile învĕlitórei balsamului Dr. Rosa sĕ fie provĕḑute cu alăturata marcă rotundă de scutire, ☞ asemenea tóte părțile învĕlitórei alifiei de casă de Praga pórtă marca de scutire în trei unghiuri alăturată! ☞

Ori-cine îmi anunță o falsificare primesce o remunerațiune!

Mii de scrisori de recunoscință stau la disposiție spre vedere.

Deposite în farmaciile **I. Török**, Budapesta. **A. Egger,** Budapesta, apoi în Sibiiu la **E. Rumler**, **K. Müller** și **K. M. Herzberg.**

Depositul principal al producentului B. FRAGNER, farmacie „la vulturul negru“ în Praga, colțul stradei Sporner Nr. 203.

ESPEDIȚII CU INTORCEREA POSTEI.

JEDES LOS SPIELT IN ALLEN 6 ZIEHUNGEN OHNE NACHZAHLUNG MIT
6 ZIEHUNGEN
JOURNALISTEN-LOSE
6 ZIEHUNGEN
HAUPTTREFFER
100.000
KRONEN
WERTH
5 à 20.000 KRONEN ETC. ETC.
DIE GEWINNSTGEGENSTÄNDE WERDEN AUF WUNSCH MIT 20% ABZUG BAAR ZURÜCKGEKAUFT.
PREIS EINES LOSES 1 KRONE

Tragerea deja în 4 Ianuare 1899.

Losuri recomandă:

Albina, institut de credit și economii și Tipografia și Librăria archidiecesană, Sibiiu.

[208] 1—

În **Tipografia archidiecesană din Sibiiu** a apărut

DOTAȚIUNEA CLERULUI.

Reflexiuni asupra proiectului de lege despre intregirea venitelor preoțesci
de
ILIE DINURSENI.

Broșura se estinde pe 147 pagini și are următorul cuprins:

Un studiu asupra proiectului de lege mai sus numit, care s'a publicat în mai mulți numeri ai „Telegrafului Român“ din anul acesta. Memoriul dela 1850 al episcopului, mai târzíu metropolitului

ANDREIU baron de ȘAGUNA,

asupra dotațiunii clerului; apoi proiectul de lege despre intregirea emolumentelor preoțesci și în urmă interesanta motivare, cu care ministrul cultelor și instrucțiunii publice a presentat dietei acel proiect, și pe care ḑiarele române au publicat'o numai în scurte excerpte.

Fiind chestiunea dotațiunii clerului actuală, credem, că autorul acestei broșure a făcut un bun serviciu bisericei române, dând ocasiune clerului a cunósce cât mai de aprópe numitul proiect care privesce atât de deaprópe sórtea lui. Este în interesul bisericei că proiectul sĕ fie cunoscut în cercuri cât mai largi, de aceea o recomandăm mai ales atențiunii clerului nostru, precum și a acelora, cari sĕ intereséză de mersul afacerilor nóstre bisericesci.

☞ **Prețul 1 corónă.** ☜

Se póte procura din

Librăria Tipografiei archidiecesane, Sibiiu.

Redactor prov. **Dr. Elie Cristea.**

Editura și tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 127 Sibiiu, Marți 17/29 Novembre 1898. Anul XLVI.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strèinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:

Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Monument
lui
ANDREIU ȘAGUNA.

(✱⊖)O datorință veche ne îndémnă de astă dată a scrie aceste rênduri, atrăgênd atențiunea tuturor credincioșilor nostri din provincia metropolitană asupra ei. Este vorba de ridicarea unui monument în memoria Marelui Șaguna, și vrednic de măreţele lui fapte și merite câștigate pentru neamul românesc în general, și în special pentru biserica ortodoxă română, în fruntea căreia a stat, și pe carea din umilință și decădență, la vază cuvenită și la o stare mulțumitóre o a ridicat, punênd temelii puternice pentru ulterióra ei înaintare și întărire.

Atât de des și din atât de numĕróse părți se accentuéză, că popórele, cari nu sunt recunoscĕtóre față de bărbații lor mari, cari au ostenit, ba s'au jertfit chiar, pentru binele comun, nu au vitalitate în sine și nu au mare viitoriu.

Și ce bărbat mai mare a avut cândva biserica ortodoxă română din Transilvania și Ungaria, ca și pe nemuritorul archiereu Andreiu?

Cine și-a câștigat mai mulți și pe mai multe și feliurite terene titli de generală recunoscință, decât neobositul archiepiscop Șaguna?

Cui avem mai mult, decât lui, marelui organisator, sĕ-i mulțumim instituțiunile nóstre bisericesci școlare cu tóte apartinențele lor.

Cui avem sĕ-i mulțumim póte însași esistința nóstră ca biserică?

Cu inima liniștită și fără esagerare putem afirma, că tóte câte le-a avut și le-a eredit biserica nóstră la mórtea metropolitului Șaguna, la 1873, prin trênsul s'au făcut, și fără dênsul nimic nu s'a făcut, ce s'a făcut.

Abia aflăm și adi inteligent ortodocs român de pe timpul lui Șaguna, fie din cler, fie mirean, care sĕ nu amintéscă despre marea filantropie, esercitată de despomenitul archiereu, ba se nu fi fost chiar însuși părtaș de milostivirea, pe care o impărția cu mână bogată, încât adeseori ne cuprinde mirarea, cum a putut afla isvorul nesăcat al mijlócelor, din cari a împărtășit pe tótă lumea?

Și cu tóte aceste, ce puțin am făcut noi din parte-ne, pentru eternisarea memoriei unui asemenea bărbat, și ce puțin au făcut și aceia, cari direct s'au împărtășit de mila-i abundantă și din belșugul ajutórelor sale!

In 25 de ani dela mórtea lui Șaguna abia s'a adunat în scopul acesta un capital de ceva preste 5000 fl. Acésta e așa de puțin, încât la toți ar trebui sĕ ne roșéscă obrazul de sfiială, că n'am fost în stare sĕ ne arĕtăm vrednici de grația provedinței dumnedeesci, care ne-a trimis un asemenea bărbat încărcat de merite.

Sinodul archidiecesan — ce-'i drept — încă la 10 Aprile 1874, — declarându-se că va păstra pentru tot viitoriul *„în săntă aducere aminte“* numele rĕposatului; *„ér faptele și lucrările lui și direcțiunea dată de el bisericei nóstre le va privi de model în viitor“*, a decis între altele:

a) ca în tot anul la dinua Sftului apostol Andreiu sĕ se serbeze, în fie-care biserică din archidiecesă, parastas pentru sufletul marelui defunct în etern;

b) ca sĕ se ridice și așede la un loc determinat mai târdiu un *monument* corespundĕtoriu și adecă prin contribuiri benevole.

Cu punerea în lucrare a acestor douĕ concluse sĕ se însărcineze consistoriul archidiecesan; și acele sĕ se comunice și cu sinódele eparchiilor sufragane și sĕ se aducă la cunoscința congresului nostru procsim național bisericesc.

Cu tóte aceste partea a dóua a decisului de mai sus a remas neesecutată. Comunicările necesare s'au făcut, și la anul 1878 măritul congres a luat în competența sa afacerea monumentului, aducênd la 23 Octobre următoriul conclus:

„Congresul, în recunoscința meritelor mari ale fericitului archiepiscop și metropolit Andreiu baron de Șaguna, câștigate pentru biserică și națiune, spre eternisarea memoriei aceluiași, decreteză ridicarea unui monument din partea metropoliei, și spre scopul acesta dispune a se face colecte benevole în tótă provincia metropolitană; și esecutarea acestora și manipularea sumelor ce vor incurge, o concrede consistoriului metropolitan, etc“.

Intrevenind un șir de ani rĕi economici, s'a amânat mai mult timp luarea mĕsurilor necesare întru îndeplinirea dispozițiunilor de mai sus; ér mai târdiu — perdêndu-se afacerea din evidență — s'a dat cu totul uitării, până când aniversarea a 25-a dela mórtea marelui archipăstoriu — reînviind memoria faptelor sale mărețe, — a reamintit și causa monumentului, cu care datorim memoriei lui, nóue inșine și posterității.

In urmarea acestora consistoriul archidiecesan a reluat firul întrerupt al lucrărilor în acéstă direcțiune, și în ședința plenară dela 6 Iuliu a. c. sub Nr. 5233, ținută sub presidiul repausatului metropolit Miron Romanul, a decis intreprinderea pașilor necesari, ca în restul anului acestuia sĕ se facă colecte generale. S'a trimis mai de mult în întrégă archidiecesa un cerculariu-apel, pe care îl vom publica și noi în numĕrul proxim, și asupra căruia și din parte-ne atragem atențiunea publicului mare.

In fața acestui apel nu încape nici o scuză și nici o șovăire, căci dacă față de un Șaguna nu vom sci fi recunoscĕtori, atunci peste tot, nu esistă sentimentul de recunoscință în sufletul nostru.

Sărăcia, pe care în asemenea casuri atât de mult ne place a călări, noi din parte-ne n'o recunóscem. Seraci pot fi ómeni singuratici, póte fi un individ, o familie, dar **un popor întreg nici când nu póte fi sĕrac.**

Este de aprețiat, nu-i vorbă, greutatea sarcinilor publice și multe alte neajunsuri ale poporului nostru: cu tóte aceste a sosit timpul suprem, când nu mai putem întârdia cu împlinirea unei datorințe indispensabile, fără a risca sĕ sufere buna nóstră reputațiune.

Câți sunt dintre aceia, pe cari Șaguna i-a ajutorat pe diferite căi sĕ ajungă ei ori părinții lor la posiții frumósă, la cariere bune? Câți sunt cari trăesc din favorurile oferite de instituțiunile create de fericitul Andreiu? Câți preoți etc. n'avem, cari în oficiile în cari au fost aședați de Șaguna, ș'au făcut bunăstare și reputațiune?

Este mare numĕrul lor, și este mare numĕrul nostru al tuturor, cari datorințe avem a cinsti memoria lui Șaguna și prin facerea posibilă a ridicării monumentului proiectat. Nu ni sĕ cere mult, decât o mică parte din binefacerile, ce tot dela el le-am primit, și ori cât am da în scopul amintit cu liniște putem dice, că reintórcem numai „ale sale dintru ale sale“.

Recunoscința nóstră fiéscă, onórea nóstră națională și demnitatea poporului nostru pretinde, ca dacă nu s'a putut mai nainte, — barem acum sĕ dăm memoriei lui și pe acéstă cale tributul de venerațiune și iubire, căci se onoréză pe sine însuși acel popor care onoréză memoria bărbaților sei mari, și ofere tributul de recunoscința memoriei bărbaților, cari au binemeritat de națiune și de biserică.

Nu marele Andreiu are lipsă de un asemenea monument, de un asemenea semn vedit al gloriei sale, căci el prin mărețele lui fapte și-a creat însuși un monument, *„aere perenius“*, ci demnitatea nóstră și a bisericei nóstre și interesele nóstre peste tot pretind, ca sĕ ridicăm în fața tuturor acest monument, care pururea sĕ ne fie nóue un memento, ca — precum marele Andreiu — așa și noi sĕ priveghem asupra intereselor nóstre culturale bisericesci și naționale, și sĕ ne nisuim, ca precum el a făcut lucruri gigantice pentru înaintarea nóstră, așa și noi sĕ facem ceea-ce stă în putința nóstră pentru binele comun, căci numai astfel ne vom întări starea nóstră presentă și ne vom asigura viitorul.

Nou provisoriu. După-ce ori ce pertractări asupra încheierii de nou a pactului, între Ungaria și Austria, au fost întrerupte și în scris și cu graiul, dar chestia trebue totuși resolvată într'un chip órecare, — o fóie guvernamentală din Pesta scrie, că în consiliul de ministri ce s'a ținut la 25 Nov., s'a hotărît a se încheia un nou provisoriu al pactului economic cu Austria. In dilele apropiate se vor întruni în Budapesta iarăși conferențe d'ale ministrilor din ambele părți, spre a stabili condițiunile noului provisoriu.

Revistă Bisericéscă.

Mișcarea Sêrbilor.

Coreligionarii nostri Sêrbi se preocupă încă mult și se sbuciumă de chestia, sigur fórte importantă, a sorții congresului lor național-bisericesc.

„Comitetul congresual“ cu episcopii, par aplicați a fi mai concilianți cu guvernul și cu pretensiunile lui.

Dar știm că membrii congresului, apróре totalitatea lor, au pornit o mișcare radicală, hotărîtă, contra amestecului guvernului.

Afară de Memorandul înaintat M. Sale, membrii congresului au pornit și o mișcare poporală, un fel de plebiscit, dând ocasie poporului însuși sĕ se rostéscă.

Acum vestesc foile sêrbesci, că mișcarea asta a partidului radical se lățesce tot mai mult în popor: comunele bisericesci, una după alta, țin întruniri și hotăresc pe de o parte proteste contra comitetului congresual, care în înțelegere cu guvernul se arată aplicat sĕ scurteze drepturile autonome ale bisericei sêrbesci, pe de alta trimit petiții la Maiestatea Sa, pentru a orêndui sĕ se redeschidă congresul amânat anul trecut.

Comuna bisericéscă din Novisad, de pildă, a redactat o petiție, care tipărită în broșură a dat 80 de pagini, și în care sunt înșirate tóte asupririle ce au avut a le suferi Sêrbii dela stăpânirile ungurescі dela 1867 încóce.

Asemenea și alte comune.

Astfel luptă bărbătesce și coreligionarii Sêrbi, întru apĕrarea autonomiei bisericii lor iubite.

O întimpinare.

Brașov, 10 Novembre 1898.

Stimate d-le Redactor!

In „Tribuna Poporului“ Nr. 211 din 3 l. c. a apărut o corespondență din Brașov referitóre la „Alegerea deputatului congresual la Brașov“. Acéstă corespondență forméză numai o mică verigă din lanțul fără sfîrșit al uneltirilor, clevetelor și insinuărilor, ce se debitéză de un timp încóce din partea unor eroi de tufă, atât la adresa persónelor sinodale, cât și la adresa corporațiunilor și instituțiunilor nóstre bisericesci și școlare. Și nu m'aș mira, dacă canalul pentru asemenea ape ar rĕmânea tot foile jidano-maghiare, la ale căror insulte dilnice ori-ce Român de bine are cel mult un zimbet de compătimire și de dispreț Trebue sĕ ne punem pe gânduri însĕ, când o fóie, care se pretinde românéscă, ca „Tribuna Poporului“, sufere a se desavua însuși primul ei redactor, care în Nr. 183 din 29 Septembre a. c. pledase cu deosebită căldură: *„strîngerea rêndurilor, călcarea pe inimă, subordonarea gândurilor înguste și dorințelor meschine, în fața causelor mari naționale* etc.“ Căci ce noimă are campania nouă începută de câtăva vreme din partea aderenților acestei foi în contra nóstră și a causelor bisericesci și școlare, dacă nu pălmuirea în fată a acelor principii sănĕtóse și morale, predicate în numĕrul amintit?!

O singură scusă putem afla pentru aceste ciudate și triste aparițiuni, și acésta ar fi dacă am reduce pe autorii corespondențelor, telegramelor și comunicatelor apărute lanț, atât în foile strĕine, cât și în cele române, dar cari servesc cause strĕine — la un simplu rol de marionete, mânate de o mână satanică nevĕdută. Acésta ar fi singura scusă plausibilă, căci altcum nimeni nu póte pricepe, cum nisce bărbați cu pretins trecut, până acum inofensivi și promovători de interese publice, turbură deodată valuri, în cari alții au aruncat deja mrejile sĕ pescuéscă. Óre laudele din trecut cu naționalism înfocat, cu spirit de jertfire, s'au prefăcut în astfel de ură și patimă, încât stau gata a spulbera în vênt cele mai înalte interese ale neamului nostru?!

E dureros lucru a vedea, cum o mână satanică tórnă pe hârtie atâtea pete veninóse pentru neamul, față de care numai din fățărie arată durere de inimă...

Paharul este plin, destul am răbdat!

Corespondentul numitei foi, punêndu-mĕ în comparație cu dl Ghiță Popp, mĕ silesce fără voie sĕ rĕspund, deși decis eram a nu mĕ dimite la discuții pe acest teren pătimaș. O fac însĕ din datorie față de opinia publică indusă în erore prin comunicate tendenţióse, şi spre completarea judecăţii.

Da! Sĕ scie poporul românesc, că am jurat eternă pretinie cu popa Voina alias Dubă, ca sĕ stăpânim averile Bisericei sfântului şi mult răbdătoriului Nicolae din Scheiul Braşovului, şi acésta până atunci, până când faptele nóstre ne vor învrednici de încrederea poporului! Voim sĕ stăpânim, şi vom stăpâni acele averi, fără a suferi alt amestec decât al forurilor chemate sĕ supravegheze faptele nóstre, şi în momentul, când aceste foruri ne-ar detrage spriginul şi încredera lor, ca niste nevrednici vom lăsa altora mai vrednici acéstă stăpânire, însĕ acésta fără a cârtì şi fără a ne împotrivi ca anarchiştii ordinei legale.

Am ajuns director la şcóla comercială. Da, am fost învrednicit de acéstă onóre, mulţămită *majorităţii voturilor* obţinute în corpul profesoral, în eforie şi în delegaţiunea şcolară, şi graţie încrederei forului suprem şcolar. Că am meritat, sau nu, acésta distincţiune, chemate au fost sĕ judece cele trei instanţe corporative, care cu majoritate m'au ales, şi forul suprem, care a întărit alegerea mea, în butul tuturor protestelor şi memorandelor unei clice de malcontenţi şi inimici personali.

Am despicat — ḑice-se — „Asociaţiunea pentru sprijinirea învĕţăceilor şi sodalilor români din Braşov înfiinţată cu cele mai mari greutăţi şi osteneli“, prin aceea că pe lângă „Asociaţiune“, cu scop curat de ajutorare materială, am înfiinţat *„Societatea de lectură a sodalilor români, Lumina“, cu scop curat cultural*, care până acum *n'a esistat în Braşov* şi nici membrii ei până la întrevenirea mea n'au fost membri ai „Asociaţiunei“. Astfel înţelege dl coreespondent despicarea!

E de prisos sĕ mai amintesc — în faţa unei acuse mincinóse ca acésta — despre ţinuta mea „faţă de ministrul unguresc, care a venit la Braşov sĕ ridice în picióre statua lui Árpád“, căci cei ce au cetit foi pe atunci, vor fi sciind de mi-am făcut sau nu datoria de cetăţén al Braşovului şi de fiu al neamului românesc, întrucât mi-a fost cu putinţă între marginile legale şi la locurile competente...

In fine, ḑice sĕ, — „ca român m'am simţit deobligat a alerga la înmormêntarea lui Andreiu Bethlen, un alt fost ministru unguresc“. Da, am făcut-o acésta ca *representant al comunităţei oraşului Braşov*, esmis la insistinţa magistratului acestui oraş.

Condamnă deci, popor românesc! ce afli de condamnat, dar nu te lăsa amăgit de neadevĕruri şi tendinţe rĕu voitóre, mai cu sémă atunci când acelaşi ḑiar — naţional — care s'a desavuat în repeţite rênduri, află cuvinte de laudă, când un principe bisericesc se scólă cu suită şi participă la instalarea unui simplu comite suprem din alt oraş, dar găsesce numai cuvinte de hulă, când un simplu muritor în numele unei comune, este esmis în deputaţiune a aduce tributul ultim de recunoştinţă umbrei fostului ei comite regesc şi mai târḑiu ministru!

Iată, popor românesc, crimele, de care e acusat acela, pe care *cu maioritate de 519 voturi* l-ai ales deputat congresual faţă de un Ghiţă Popp!

Dator sunt însĕ sĕ completez şi tabloul, ce domnul corespondent ilumineză în colori atât de frumóse despre domnul Ghiţă Popp, pe care sĕ vede, că numai *din pungă* îl cunósce.

Domnul Ghiţă Popp, e adevĕrat, are multă avere, dar cu tóte acestea până acum de publicul mare n'a prea fost băgat in sémă: póte pentru că n'a voit dênsul sĕ ésă la ivélă, sau póte din alte cause.

Corespundentul susţine că dl Ghiţă Popp ajută cu punga pururea deschisă scopurile românesci. Dar nimeni nu scie unde şi ce scopuri a ajutat, sau cel puţin nu se cunósce încă nici o fundaţiune făcută de dênsul. Că dă la colecte! Dar cine are şi nu dă?! De ce nu paradéză alţii, cari încă dau anual sume enorme? Fiindcă e datoria celui ce are, sĕ dea!

Se ḑice că e naţionalist mare. Eu, după cât sciu, dênsul în Braşov nu se numĕră între aceia, cari ţin casă românéscă deschisă. Până acum nu s'a pus în fruntea nici unei mişcări naţionale în Braşov. N'a participat la nici o şedinţă comunală ori comitatensă, unde sĕ se fi remarat prin ţinută naţională. In fine, dacă e sĕ judecăm drept, naţionalistul nu se retrage de ani de ḑile mai dela tóte societăţile şi acţiunile românesci.

E preşedinte al comitelului parochial dela Biserica din Braşov Cetate, la zidirea căreia a dat bani împrumut. Lumea scie însĕ că membrii acestui comitet au trebuit se fie destituiţi din calitatea de representanţi în delegaţiunea scolară, din causa nesupunerei faţă de lege şi faţă de forurile superióre. Si dacă n'am putea presupune, cá alt şarpe e ispititoriul, vina trebue sĕ cadă pentru acéstă ţinută anarchică, tot numai asupra capului comitetului parochial.

Ca om politic noi Braşovenii pâna acum n'am avut norocul a-l vedea în fruntea nici unei mişcări, şi în nici o împrejurare rol de conducĕtor n'a avut, nici direcţìune n'a dat.

Ca om demn şi moral! Nu voesc a atinge câtuşi de puţin daraverile dênsului personale şi publice. Constat însĕ, că voind a ajunge cu tot preţul deputat la congres, dênsul a dat cele mai eclatante doveḑi contrare. Se aliază cu ómeni ca zaraful Iarca D., care singur declară în public: „Dracul a sciut, că „domnul Ghiţă Popp are aşa de puţină „trecere şi e aşa de puţin cunoscut, încât şi „eu puteam ajunge mai curênd deputat“, şi în alt loc: „Ian lăsaţi-mĕ în pace, eu sunt- „om al gheşeftului, am bani la buzunar, „ce-mi mai pasă!“ Trimite corteş pe profesorul Goldiş instructorul, în contra legei, *plătit gras* al fiului sĕu şi nepotul cunoscutului vicariu şi deputat dietal dela Oradea-mare. In fiecare comună plătesc din gros pe cine pot; lasă bani pe mesele ómenilor de cinste cari îi refusă; trântesc buchelarul pe masă şi încércă a îndémnă pe ómeni la fapte nepermise; fac promisiuni cu reparaturi de biserici şi de turnuri; promit fundaţiuni şi alte ajutóre; ameninţă cu destituire protopopi, preşedinţi de eforie, directori şcolari; ameninţă cu scóterea din Braşov a unor anumite persóne; aduc cele mai mari insulte la adresa persónelor de alte principii; sĕ dă de candidat al partidului naţional (??!); scurt, prin cele mai diferite mijlóce, până acuma necunoscute la alegerile nóstre bisericesci, caută sĕ stórcă voturi. Iară la urmă vĕḑênd, că lumea e mai pre sus de atâta miserie, şi şi-a dat votul după convingere şi conscinţă, mai încércă alte mijlóce, cari numai demne nu se pot numaì şi cari provócă o indignaţiune atât de mare la popor, încât dînsul şi agenţiĭ cu biroul scapă scurt de isbucnirea ei în acea comună.

Acestea sunt semne de demnitate şi moralitate! Iată, domnule Redactor, material, care putea domnul corespondant sĕ-l pună la activul biografiei domnului Ghiţă Popp, şi numai după aceea se tragă paralelă din acest încident între dênsul şi mine. Şi dacă nici acesta nu va fi de ajuns, stau gata a-i mai da încă odată atâta material, şí mai picant şi mai înteresant.

O singură refuială mai am cu domnul corespondent, care face serviciĭ atât de prietinesci dlui Ghiţă Popp. Ḑice „că s'au întrepus feciorii vlădicului, şeful filialei Albina şi chiar şi consistoriul“ pentru mine. Ar fi mândrie pentru mine sĕ fi fost învrednicit de atâta încredere şi onóre, şi nu póte fi cinste pentru acela, care n'a putut fi demn de acéstă distincţiune. Dar trebue sĕ spun că multă reutate şi mult venin cuprinde şi acest mare neadevĕr. Sĕ fie sigur cerespondentul, că dacă se întrepunea şi numaí unul singur din acesti trei factori puternici, putea dl Popp sĕ-şi jertféscă tótă averea, şi tot nu-şi ajungea scopul, căci aḑi ómenii fac ce sciu şi ce cred că e bine, repetând mereu ḑicala neaoşe românéscă: „Bani au şi ţiganii şi tot ţigani rĕmân“!

Arseniu Vlaicu.

Din diecesa Aradului.

Iubileul Monarchului

Iată circularul pe care Prea Sfinţitul Domn Episcop al Aradului l'a edat în vederea ḑilei de 2 Decembre n. a. c.

Preaonoraţilor protopresbiteri şi onorată preoţime din diecesa Aradului.

In 20 Noemvrie st. v., 2 Desemvrie st. n. a. c. se împlinesc 50 de ani, o jumĕtate de secol, de când Majestatea Sa Domnitorul nostru Impĕrat şi Rege apostolic Francisc Iosif I. s'a suit pe gloriosul Tron al străbunilor sei.

Un timp acesta destul de lung, pentru o sarcină atât de grea, purtată cu multe şi mari griji de ḑi şi nópte, purtată cu tótă conştienţiositatea şi cu adêncă înţelepciune spre binele şi fericirea tuturor popórelor, supuse gloriosului sĕu sceptru.

In timpul acesta de mare însĕmnătate în istoria patriei, cuprinde loc însemnat şi istoria bisericei nóstre naţionale, pentru-că în acest restimp şi-a câştigat şí biserica nóstră vechea ei metropolie şi autonomie, putênd pune în viaţă instituţiunile canonice, ce-i asecuréză înaintarea pe viitor. Tóte acestea avem, după Dumneḑeu a le mulţumi, la locul prim Majestăţii Sale cesare şi apostolico-regeşti.

Nu numai noi, ci şi celelalte popóre, tóte au de a mulţămi Majestăţii Sale, multe şi nenumĕrate asemenea mari binefaceri.

Adênc pătrunse de simţul gratitudinei şi al devotamentului omagial, numĕrósele popóre ale monarchiei ar fi dorit a serba cu deosibită solemnitate şi pietate acésta ḑi memorabilă; dar' din causa durerósei întêmplări şi a doliului general pentru încetarea din viéţă a fericitei Regine Elisaveta, aflând, că Majestatea Sa însuşi doreşte a petrece acea ḑi mare retras în tótă liniştea: urmând şi noi exemplul Majestăţii Sale, vom serba şi noi acea ḑi memorabilă, în tótă liniştea, dar' cu tótă pietatea, înălţând căldurόse rugăciuni la ceriu, pentru întărirea Majestăţii Sale în suportarea atâtor cercări, sarcini şi greutăţi, şi pentru înmulţirea ḑilelor vieţii Sale, întru sănĕtate şi norocire statornică, spre bucuria nóstră şi a tururor popórelor supuse sceptrului Sĕu glorios.

Spre scopul acesta dispunem, ca încă în Dumineca proximă, preoţimea sĕ arate poporului, de pe amvon, însemătatea ḑilei, loyalitatea şi eterna recunoscinţă, cu care suntem cătrĕ Majestatea Sa şi cătrà prea înalta casă domnitóro; apoi pe 20 Nov, v. 2 Dec. n., sĕ învite pe tot poporul la sf. biserică; ér în însaşi ḑiua de 20 Nov. v. 2 Dec. n. a. c. în tóte bisericiie eparchiei sĕ se ţină serviciu divin cu doxologia îndatinată la ḑiua naşterii M. S, la care sĕ se învite şi autorităţile locale, precum şi învĕţătorii cu elevii de şcóle, spre a înălţa cu toţii împreună rugăciuni la ceriu, pentru lungirea scumpei vieţi a Majestăţii Sale, intru mulţi ani fericiţi. — Avênd în aceeaşi ḑi s se sista şi prelegerile şcolare.

Poftind pe p. t. protopropresbiteri a espeda cu tótă graba acest cerculariu oficiilor parochiali submanuate, şi aşteptând ca p. t. preoţi sĕ îndeplinéscă cele dispuse cu tótă pietatea, cu binecuvêntarea archieréscă am rĕmas

Arad, 8/20 Novembre 1898,
Al vostru tuturor
de binevoitor:
Ioan Meţianu, m. p.,
Episcopul Aradului.

*

Sfinţiri de biserici. In comuna Boia (protopresbiteratul Radnei), s'a zidit o frumósă biserică, carea în 7/19 Nov. a fost sfinţită sĕrbătoresce prin dl protosincel Augustin Hamsea, din însărcinarea P. S. Sale d-lui Episcop Ioan Meţianu, — asistat de protopopul tractual Vasile Beleş şi 9 preoţi,

— In tractul Butenilor, în timp de abia dóuĕ sĕptĕmâni s'au sfinţit dóuĕ biserici, acum în urmă (7/19 Nov.) la Minead, comună limitrofă, pontificând la sfinţire O. D. administrator protopopesc Ioan Morariu din însărcinarea P. S. S. dlui Episcop diecesan, asistat de 8 preoţi.

Bucuria în jurul acestei sfinţiri a fost cu atât mai mare, cu cât comuna e mică de tot, abia de 241 suflete, şi totuşi şi-a zidit o biserică ce a costat vre-o 1000 fl., ceea-ce e o jertfă fórte mare pentru o comună aşa mică. De aceea părintele Zacharia Milian, presbiterul opidului Dezna, în toastul sĕu dela frugalul prânḑ dat în onórea ḑilei, printr'o ḑicere scurtă a şi caracterisat nimerit acéstă jertfă, ḑicênd: „a edifica o biserică nóuă în Minead cu 1000 fl. este egal cu edificarea unui palat în Paris cu un milion de fl.!“

(După *„Biserica şi Şcóla“*.)

Din diecesa Caransebeş.

P. S. S. Episcopul *Nicolae Popea* a edat asemenea circular pentru sĕrbările iubileului împĕrătesc, pe care primindu-'l după încheierea foii, îl putem da numai în numĕrul procsim.

—

Hirotonire. Prea Sânţia Sa Domnul Episcop diecesan Nicolae Popea, a binevoit a hirotoni întru presbiter, Joi în 12 Novembre a. c., pe profesorul de teelogie, diaconul Dr. Petru Barbu.

*

Sfinţire de biserică. Biserica gr. or. română de nou zidită din Alibunariu, fiind terminate tóte lucrările de sculptură, auritură şi pictură, gătită deci în tótă podóba sa, în ḑiua de 8 Novembre, a ss. Arhangeli Mihail şi Gavril, a fost sfinţită interimal prin Prea On. Domn Trifon Miclea, protopresbiter tractual, delegat spre acésta prin Prea Sânţia Sa Episcopul diecesan Nicolae Popea. Ca preoţi concelebranţi au luat parte On. părinte Antonie Popoviciu din Nicolinţ, On. părinte Stefan Popa din Seleuş şi preotul local Nicolae Popoviciu.

*

Reuniuni învĕţătoreşti active. Conform dispoziţiunilor luate de comitetul central în şedinţa sa din 18/30 Octombre anul curent, despărţămêntul *Bocşa* şi-a ţinut adunarea de reconstituire la 5/17 Noemvre în sala şcólei rom. din Bocşa-montană. Cu bucurie se constată şi de astădată viul interes manifestat din partea învĕţătorilor din acel tract, prin participarea lor şi la acésta adunare în numĕr aprópe complet.

S'a ascultat prelegerea în şcóla locală apoi cu finea prelegerii şi demiterea şcolarilor acasă, preşedintele ocupându-şi scaunul presidial, prin o cuvêntare fórte alésă, în carea amintesce între altele şi lovitura grea, căḑută peste biserica nóstră ortodoxă, prin perderea mult regretatului fost metropolit Miron Romanul, faţă de care adunarea îşi esprimă prin sculare şi „D-ḑeu sĕ-l erte“, simţemintele sale de pietate — declară adunarea de deschisă punênd la ordinea ḑilei mai multe obiecte importante pentru reuniune şi învĕţămênt.

— Joi în 12 Nov. a avut loc adunarea de constituire a despărţămêntului *Caransebeş* a Reuniunii învĕţătoresci. Adunarea a fost deschisă prin preşedintele despărţămêntului P. O. D. protopresbiter Andrei Ghidiu. La ordinea ḑilei a fost constituirea biroului pro 1898/9 După ce P. O. D. protopresbiter declară, că în nici un cas nu mai póte conduce despărţămêntul, s'a ales de preşedinte al despărţĕmêntului învĕţătoriul George Cătană din Valeadeni, apoi comitetul mai departe.

In fine D-şóra Elena Biju a cetit o disertaţie despre organisaţia şcólei poporale.

(După *„Fóia Diecesană“*)

Revistă Externă

Pacea eternă...

Faptele reale ironiséză crud ḑi de ḑi propunerea ideală a Ţarului, despre desarmare ori cel puţin contenire a înarmărilor mai departe.

Aşa de pildă, numai mai ḑilele astea sĕ vorbea despre nouĕ înarmări maritime a Italiei. Iar la 23 Nov. n. sĕ transmite din Birmingham (Anglia) ştirea, că — ministeriul de rezboiu englez a cerut de urgenţă sĕ i-sĕ voteze şi pregătéscă *şapte milióne de cartuşe!*

Adevĕrat că în acelaşi timp, ministrii şi bărbaţii de stat rostesc la discursuri „pacinice“, cum a făcut'o şi Hicks-Beak la Edinburg, unde în discursul seu dela 23 Nov. a spus, că acum după-ce chestia Faschodei e aplanată, nu există nici un motiv ca Englitera sĕ nu se pótă întâlni cu Francia în nişte negociări chiar amicale, pentru delimitarea drepturilor şi datoriilor celor douĕ puteri în Egipet. Perspectiva unui rĕzboiu este mai îndepărtată acum de cât acum câţi-va ani.

Dar în acelaşi timp: daţi şepte milióne de cartuşe!...

E adevĕrat însĕ, că fiind vorba de Egipet, aci pentru Anglia sunt în joc interese enorme: Posesiunea Sudanului represintă pentru Anglia o valóre comercială egală cu a uriaşului imperiu al Indiilor: De aceea se şi póte uşor înţelege iritarea opiniei publice engleze, când a vĕdut că Franţa voia sĕ se pue de-a curmedişul mersului cuceritor al ei în Africa.

Afacerea Faschodei s'a terminat, în mod aparent, prin cedarea şi aprópe umilirea Franţei. Dar acésta nu póte fi socotită ca o soluţie definitivă. Fie-care din aceste state caută de pe acum se ia mĕsuri, sĕ se pregătéscă la o viitóre redeschidere a chestiei Faschodei, sau chiar a Egipetului întreg!

Iar în acéstă scrîşnire ascunsă, privirile ambelor ţĕri sunt îndreptate asupra...Germaniei. Căci e mare vorbă, cu cine şi contra cui va fi Germania într'un eventual conflict. Atitudinea neutrală a Germaniei s'a dovedit ca fórte înţeléptă. E simptomatic, că în Franţa a fost un moment vorba, ca o flotă franceză sĕ salute pe Impĕratul Vilhelm cu ocasia întórcerei sale din Palestina şi a trecerei sale prin apele francese. Şi mai ciudat este, că nici măcar diarele şoviniste n'au protestat contra acestei intenţii.

Pe de altă parte Chamberlain, ministrul engles al coloniilor, cel mai înverşunat adversar al Germaniei până acuma, a pronunţat nu de mult un discurs în care preconisa o apropiere cu Germania!

—

Marina Statelor-Unite.

Se felegrafiază din Washington, că un program de *sporire a forţelor navale* ale statelor Unite americane, se va presenta congresului, şi este cel următor: construirea, în trei ani, a trei cuirasate de clasa I; a cinci încrucişătóre cuirasate de clasa I, înzestrate cu cea mai mare iuţélă şi cea mai mare putere; cinci încrucişătóre apărate, de clasa II.

Cheltuiala prevĕdută este de 120 milióne floreni.

Efectivnl marinei va mai fi sporit de la 12.000 la 17.000 de ómeni.

Afară de acestea congresul a autorisat de curênd construirea a 36 torpilóre nóuĕ.

—

Chestia Filipinelor.

După ştiri sosite din Paris, in cercurile diplomatice de acolo se consideră acum ca neîndoiósă trecerea şi a Archipelagului Filipinelor în posesiunea Statelor Unite, şi comisarii spanioli vor iscăli la urma urmei contractul de pace, menţinênd însĕ „protestarea“ lor în contra anexării şi acestor insule.

In şedinţa dela 21 Nov. a comisiunei păcii, Americanii au refusat aderarea lor la propunerea de „arbitragiu“. Dar oferă Spaniei 20,000.000 dolari pentru Filipine, acordând comerciului de import spaniol în Filipine, aceleaşi condiţiuni ca şi comerciului american.

Comisarii spanioli au propus sĕ comunice lucrul guvernului lor.

Guvernul Spaniol ce va avea de făcut, decât sĕ cedeze Filipinele chiar şi pe nimic, dacă Americanii forţéză lucrul, căci de o apărare a lor, unde mai póte fi vorbă?

Se şi vorbeşte, că guvernul va primi suma de bani oferită de Americani, dar în mândria sa cunoscută spaniolă, nu va întrebuinţa acei bani pentru ţéră, ci îi va lăsa supuşilor spanioli din Filipine, ca un fel de ultim dar, ultim semn de frăţie şi iubire...

Se discută mult chestia, ce atitudine vor lua puterile europene interesate faţă de situaţia ce se va crea în Asia rĕsăriténă prin schimbarea dominaţiunei în Filipine?! Se vorbesce, că în privinţa acésta a avut loc un schimb de vederi între mai multe cabinete, fără sĕ fi ajuns însĕ până la un resultat concret, căci toţi au recori de a lua „posiţie“ faţă de Americani!...

—

Limba grecéscă în Creta.

După telegrama din Canea primită de „Agenţia teleg. rusă“, amiralii au hotărît ca acum, după-ce Turcii s'au retras cu totul de pe Creta, şi George, prinţul de Corónă grecesc, va lua guvernarea oficială în curênd, — sĕ decreteze ca limbă oficiósă a insulei, *limba grecéscă*.

Un evident şi mare pas spre alipirea şi încorporarea definitivă a insulei la statul grecesc.

Mare alinare a durerilor Greciei acésta, în urma rĕsboiului ei nenorocit ultim.

Parastas

pentru rĕposatul archiepiscop şi metropolit Miron Romanul.

Conform dispoşiţiunilor Venerabilui nostru Consistoriu archidiecesan dela 5/17 Octobre a. c. Nr. 7610 Plen. s'a celebrat Sâmbăta trecută, în 14/26 Novembre, în tóte bisericile din archidiecesă, al doilea parastas — la 40 de dile — pentru odihna sufletului defunctului Metropolit Miron.

In biserica din Sibiiu-cetate s'a oficiat S. Liturgie din partea parochului local, ppresbiter *Ioan Papiu*; ér la parastas au servit sub pontificarea Preacuvioşiei Sale Domnului archimandrit şi vicariu archiepiscopesc Dr. *Ilarion Puşcariu*, protopresbiterii *Ioan Papiu*, *Zacharie Boiu*, *Moise Lazar*, *Nicolau Cristea* şi *Nicolau Ivan*. Ca diacon a funcţionat archivarul *D. Câmpean*. Decursul a fost solemn. Cântările funebrale pline de evlavie le-a cântat cu impunĕtóre frumseţă corul funebral seminarial sub conducerea prof. semin. *D. Cunţanu*.

Deşi era di de lucru, totuşi a asistat un public numĕros şi ales. Pe lângă rudele mai de aprópe, familia Cosma, erau de faţă membrii consistorului archidiecesan, elevii seminariali în frunte cu corpul profesoral, elevele şcólei civile de fete cu corpul profesoral, şi numeros public.

Dumnedeu sĕ asculte rugăciunile ce s'au rostit pentru sufletul defunctului!

Noutăţi.

Atragem atenţia cetitorilor nostri asupra licitaţiei obiectelor neridicate dela loteria „Reuniuni femeilor rom. din Sibiiu“, licitaţie ce începe poimâne, *Joi în 1 Dec. n.* în sala „Mesei studenţilor“ (la „Albina“), dela 9—12 óre, a. m. şi sĕ continuă în 2. 3 şi 4 Dec.

Sĕ vor licita multe obiecte grăgălaşe ce fuseser' dăruite Reuniunii spre a le sorta în favorul seu, obiecte ce pot servi ca fórte potrivite cadouri la dile însemnate ori la sĕrbători.

*

Reuniune economică pentru Orăştie şi jur. La 11 Martie n. 1897, dl Dr. *Ioan Mihu*, directorul înfloritorului institut de credit „Ardeleana“ dela Orăştie, a conchemat pe fruntaşii români ai oraşului şi ţinutului, la o consfătuire asupra înfiinţării eventuale a unei „Reuniuni economice“ pentru ţinutul Orăştiei. Au rĕspuns apelului presintându-sĕ la adunare: inteliginţa română din Orăştie, apoi din comunele vecine Vinerea, Romoş, Balomir, Căstău, Sibişel, Vaidei, Turdaş, ba şi din mai îndepărtatul Sĕcărĕmb, etc. Dl Dr.-Mihu a expus în linii generale cum a contemplat acéstă reuniune, şi cari ar fi, multe de tot, folósele pentru poporul nostru, pe urma activităţii ei. A presintat şi o schiţă de statute. S'a primit cu însufleţire ideea înfiinţării „Reuniunii“ şi biroul a fost însărcinat cu suşternerea statutelor la ministeriu spre vidimare.

Statutele s'au înaintat. Avênd în vedere că la Sibiiu sĕ află o „Reuniune română de agricultură“, că la Orăştie abia dór' în anul premergĕtor ministeriul provĕduse cu clausula de vidimare statutele „Reuniunii române de înmormêntare“ şi a Reuninii române de cântări“, — s'a dat şi proiectatei reuniuni titula de „Reuniunea română de economie pentru Orăştie şi jur“. Dar peste vre-o jumĕtate de an statutele au venit napoi dela ministeriul de interne cu observarea, că în virtutea unei ordinaţiuni ministeriale, reuniuni *economice* cu caracter naţional nu se admit în ţară, ministeriul nu vidiméză statutele, ci îndrumă pe iniţiatori a elimina din titlu atribuţiunea de „română“, apoi a le aşterne de nou. Comitetul şi iniţiatorii au decis a se supune acestei siluiri ministeriele, şi au aşternut statutele de nou, şi precum aflăm, comitetul a primit acum de curênd statutele cu clausula de vidimare.

Reuniunea economică e contemplată sĕ fie împărţită în douĕ secţii: una *agricolă*, care sĕ desvolte o activitate după modelul reuniunii agricole dela Sibiiu, alta *industrială şi comercială*, care sĕ îmbrăţişeze causa frumosului numĕr de meseriaşi de acolo strîngêndu-'i în o eventuală reuniune de meseriaşi în cadrul Reuniunei economice, şi îngrijind de ei şi ajutându-'i, precum şi cauza comercianţilor, cari sporesc frumos nu numai în Orăştie, ci şi in jur.

Comitetul stând din 12 membri va forma şi el douĕ secţii, una agricolă, alta pentru meseriaşi şi comercianţi, avênd un preşedinte comun.

Remâne numai, ca iniţiatorii sĕ şi facă paşii de lipsă pentru inactivarea faptică a „Reuniunii“, cu acelaşi zel şi cu aceeaşi dragoste, cu care au hotărît în principiu înfiinţarea.

Le dorim din inimă succese strălucite, spre onórea lor şi spre binele poporului nostru din acele părţi.

*

A dóua conferenţă publică în Selişte. Era de prevĕdut. Poporul sĕliştean, dornic de a înainta pe ori şi care teren, a primit cu mare entusiasm frumosul gând al inteligenţei sale de a se ţinea în fiecare Duminecă diferite conferenţe publice. La a dóua conferenţă, ţinută Duminecă în 15 l. c. s'a presentat în numĕr şi mai mai mare. De astă dată intiliginţa română era tótă de faţă, cununa damelor era mărită, pe lângă numĕroşi meseriaşi era şi un numĕr însemnat de fruntaşi ţĕrani bătrâni şi tineri, încungiuraţi de fruntaşele, — şi cred că nu greşesc chiar de a dice şi mândrele — ţĕrance. Simpaticul şi inteligentul medic tinĕr dl *Dr. Nicolau Comşa*, timp de aprópe dóuĕ óre a ştiut ţinea numĕrosul public în cea mai vie atenţiune.

Subiectul prelegerii d-sale a fost din sfera ştiinţei medicale, anume: „constructiunea corpului omenesc“. Prin instructiva introducere, prin vocea-'i dulce şi prin graiul poporal, a ştiut face din acest subiect scientific o conferenţă ascultată cu plăcere. La sfîrşit sbiciue cu o asprime cutezătóre, dar démnă şi la locul sĕu, mai multe neajunsuri higienice observate de d-sa la îngrijirea bolnavilor la locuitorii din acéstă comună.

Venite de la un fiu al acestei comune, făcute cu bună intenţiune, publicul present primeşte cu căldură sfaturile date pentru delăturea acelor neajunsuri, precum sunt: puţina încredere ce o are poporul în medicii sĕi, ascultarea órbă şi întrebuinţarea doctoriilor date de aşa numitele doctori-babe ş. a. Inchee anunţând, că în Dumineca viitóre va continua tot D-sa, ceea ce sĕ ia cu mare bucurie la cunostinţă, rĕsplătind cu puternice strigăte de „trăiască“ pe eroul dilei.

Deşi sala unde s'a ţinut aceste dóuă conferenţe e destul de spaţiósă, cu bucurie constat că pe viitor aceste conferenţe trebue sĕ se ţină în „sala festivă“ a şcólei, de óre ce sĕ arată din ce în ce mai mult înteres faţă de ele. Inainte numai cu D-deu. Urmeze-se exemplul sĕlişteniler pretutindenea!

r.

*

Nu-'i pe tot locul aşa bine ca la noi. Pe când la noi timpul e încă aşa de văratec, că dilele astea, Sâmbătă, Dumin. şi Luni încóce, umblă ómenii în pardesiuri, şi pe strade vedeam dame cu umbrele ferindu-sĕ de sóre! — pe atunci după ştirile venite dilele astea din Londra, pe acolo iarna e aşa de mare, că în urma zăpezii prea mari, circulaţia este cu totul întreruptă în mai multe puncte ale Engliterei!

*

Focuri mari. Din Sanfrancisco sĕ telegrafiază cu data 23 Nov. n.: Marele „Baldwind-hotel“ a fost cu desăvêrşire distrus de un incendiu, nóptea trecută. Pagubele se urcă la un milion dolari! Mai mulţi pasageri sărind pe feréstră s'au rănit şi au fost tranportaţi la spital. Se dice că mai mulţi amploiaţi ai hotelului au fost omorîţi.

„Baldwind-théâtre“ a ars de asemenea! Era o priveliştе fiorósă şi marétă în acelaşi timp.

*

Foc în Selişte. Duminecă în 27 Novembre n. a isbucnit un foc în comuna Sĕlişte. Focul a prefăcut în cenuşe dóuĕ case, lăsênd fără adăpost dóuĕ familii chiar acum la întrarea în iarnă. Ţinuta pompierilor, în frunte cu harnicul lor căpitan, dl Ioan Banciu, a fost bravă, căci deşi focul a fost protegeat de vênt, totuşi prin dibăcia lor a fost impedecat de a se lăţi şi mai departe. Casele au fost, durere, neasigurate... Când vor învĕţa ómenii nostri odată minte în privinţa asta?

Scrisóre din Italia.

— Congresul Studenţilor —

Turin, 2 (14) Noembre, 1898

Cei patru delegati ai studenţilor din România, dd. Basile Demetrescu, Velciu, Iorgala şi Popescu-Pion, au sosit în Turin Sâmbătă séra la órele $7^1/_2$.

Primirea li-a fost strălucită la gară, unde veniseră un numĕr considerabil de studenţi Italieni, representanţii tuturor Universităţilor din Italia, împreună cu delegaţii Franţei, Belgiei, Olandei, Elveţiei, Ungariei, Argentinei etc.

D. Velciu salută şi mulţumeşte în numele studenţilor din România. Apoi românii sunt duşi în triumf la „*Galeria sub-Alpinia*“, sediul comitetului organisator, unde se oferă o mică gustare nouilor veniţi. Studenţii români sunt asediaţi cu sute de întrebări. „Ce studii faceţi la medicină, la litere, drept? etc“.

Italienii ne întrébă şi ne rĕspund mereu în limba italiană, fiind-că prea puţini ştiu bine franţuzeşte. Studenţii „*in giurisprudenza*“ nu ştiau, că o bună parte din dreptul nostru comercial e împrumutat de la ei, şi isbucnesc în strigăte de *eviva la Rumenia*, când unul dintre delegaţii români le enumĕră maxime latine din dreptul roman, fiind că nu se putéu mira în deajuns de „organisarea *solidă*“ a învĕţământului nostru! Studenţii mai iau încă un pahar de marsalla, şi apoi sunt conduşi la otel *Chiari*.

*

A dóua di, întîlnire generală în „Galeria sub Alpinia“, splendid ornată cu drapelele tuturor naţiunilor cari au trimis delegaţi. Zăresc tricolorul român în mai multe părţi.

Se organiséză cortegiul, mare şi pitoresc. Italienii pórtă „una capela“ roşie, verde sau albastră, după facultăţi; Francezii, în frac şi cu beretă *à l'artista*, de catifea neagră; Elveţienii într'un pitoresc costum de albastru deschis; Ungurii, cu pinteni la cisme, cu căciulă de astrahan, şi haine cu brandeburguri negre.

Ajungem în faţa măreţului palat al Expoziţiei Naţionale. Suntem întimpinaţi de representantul guvernului Italian, care ne salută şi ne conduce în vasta şi splendida „*Sala Verdi*“.

Giglio-Taz rosteşte în limba italiană un frumos discurs, în numele studenţilor italieni, apoi rectorul şi primarul rĕspund în limba italiană.

Rĕspund câte un delegat din partea tuturor ţĕrilor reprezentate.

Din partea nóstră, vorbeşte în limba franceză Iorgala, cu vocea-i puternică, în următorii termeni:

„La vestea că primul congres înternaţional universitar se va ţiné în Italia, Românii au simţit o profundă emoţiune, căci Românii sunt legaţi de frumósa vóstră ţară prin cea mai sacră legătură, — prin legătura sângelui.

„De şi răsleţi de trunchiul cel mare al Latinităţei, Românii n'au încetat nici un moment d'a lupta, pentru existenţa şi gloria latinilor.

„Dorinţa şi sacrificiile nóstre, datoria nóstră chiar, către acéstă ţintă tind. Sĕ ne permiteţi dar, ca sĕ unim şi glasul nostru la salutările cari se adreséză astădi Italiei.

„Salut Italia care ne póte arăta prin istoria sa ceea-ce póte face patriotismul. Salut Italia, care a ştiut prin acest sfânt sentiment, sĕ se constitue într'un Stat puternic, unde rĕsar ideile generóse pentru regenerarea şi înfrăţirea popórelor.

„Dorim încă, cea mai desĕvêrşită isbândă lucrărilor primului congres internaţional universitar, în opera sa mărétă de egalitate, libertate şi fraternitate!“

Românii strigă din inimă: „Trăiască tinerimea Italiană! Trăiască Italia!“

(*Epoca*).

Onóre aceluia, cui se cuvine!

Domnului **Franz Wilhelm, farmacist, Neunkirchen lângă Viena** i-se scrie cu datul 11 August 1897 din **Altona**:

Sum deja de 70 de ani și am suferit de 10 ani de reumathism precum și de hemoroide și nu puteam afla nici un remediu. Numai **tea D-V. Wilhelm pentru curățitul sângelui antiarthritică antirheumatică** m'a curat în 3 sĕptĕmâni total de durerile mele. Vĕ esprim D-Vóstră și contesei, despre a cărei scrisóre am cetit în jurnale, cea mai sinceră mulțumită.

Cu tótă stima [181] 2—9

Christ. Ackermann, rentier,
Altona lângă Hamburg, Reichenstrasse 6.

De vênḑare în tóte farmaciile.

Deposit principal: la farmacistul *I. G. Molnar*, Sibiiu.

În tipografia archidiecesană a apărut:

CATECHISM

pentru învĕțămêntul religiunei drept-credincióse rĕsăritene,

de

Moise Toma,

prelucrat de

Simeon Popescu,

ediția VIII.; prețul legat 20 cr.

Se află de vênḑare în

Libraria Tipografiei archidiecesane.
Sibiiu.

In Tipografia Archidiecesană au apărut

Treptele formale ale învĕțămêntului

de

Dr. Petru Șpan.

Prețul 80 cr.

Se pot procura din

Libraria tipografiei archidiecesane
Sibiiu.

In *Tipografia și Librăria archidiecesană*, Sibiiu, se află de vênḑare

Protocolul congresului

ordinar și estraordinar național-bisericesc

al

metropoliei gr.-or. române din Ungaria si Transilvania,

convocat la Sibiiu pe 15/27 Octobre 1874 pentru alegerea de metropolit.

Prețul 1 fl.

Avis!

Domnilor învĕțători și directori de șcóle le recomandăm depositul nostru de **charte geografice** aprobate de Inaltul Minister reg. ung. de culte și instrucțiune publică, precum:

Charta Ungariei de părete	fl.	5.75
„ **Austro-Ungariei** de părete	„	5.75
„ **Europei** de părete	„	6.—
„ **Asiei** de părete	„	9.—
„ **America de Nord** de părete	„	7.—
Apoi **singuratice comitate din Ungaria** á . .	„	—.10—15
„ **Ungaria**, ediț. format mic à	„	—.15
„ **globuri terestre** simple cu fl. 1.—, 2.—, 3.30, 5.30, și . . . . . . : . .	„	10.—
„ **globuri terestre** cu meridian 3.15, 5.—, 8.40, 12.60 și	„	40.—

Asemenea oferim tot felul de recuisite pentru școlă: **ceruse** (Hardtmuth), **cerneli** (Leonhardi), **pene** (Kuhn & Comp.) etc.

Librăria Tipografiei archidiecesane.

In *Tipografia și Librăria archidiecesană*, din Sibiiu, se află de vênḑare

calendare block de părete cu stilul vechiu și nou (ediț. de România)	à fl. —.75
calendare block cu stilul nou	à fl. —.50
Calendare pentru însemnări după sĕptĕmâni (Wochen-Vormerkkalender)	à fl. —.75

În Tipografia archidiecesană din Sibiiu a apărut

DOTAȚIUNEA CLERULUI.

Reflexiuni asupra proiectului de lege despre intregirea venitelor preoțesci

de

ILIE DINURSENI.

Broșura se estinde pe 147 pagini și are următorul cuprins:

Un studiu asupra proiectului de lege mai sus numit, care s'a publicat în mai mulți numeri ai „Telegrafului Român“ din anul acesta. Memoriul dela 1850 al episcopului, mai târziu metropolitului

ANDREIU baron de ȘAGUNA,

asupra dotațiunii clerului; apoi proiectul de lege despre intregirea emolumentelor preoțesci și în urmă interesanta motivare, cu care ministrul cultelor și instrucțiunii publice a presentat dietei acel proiect, și pe care ḑiarele române au publicat'o numai în scurte excerpte.

Fiind chestiunea dotațiunii clerului actuală, credem, că autorul acestei broșure a făcut un bun serviciu bisericei române, dând ocasiune clerului a cunósce cât mai de aprópe numitul proiect care privesce atât de deaprópe sórtea lui. Este în interesul bisericei că proiectul sĕ fie cunoscut în cercuri cât mai largi, de aceea o recomandăm mai ales atențiunii clerului nostru, precum și a acelora, cari sĕ intereséză de mersul afacerilor nóstre bisericesci.

Prețul 1 corónă.

Se póte procura din

Librăria Tipografiei archidiecesane, Sibiiu.

Orológe de buzunar americane.

Cu garanță, că nickelul nu-și schimbă colórea, construcția mai esactă și mai bună decât a celor mai scumpe.

Prețul de bucată florini 3.—

Pe lângă garanță, pănă unde ajunge provisiunea.

Lângă orologiu lanț argintit cu 60 cr.

Aparat de ras — automat.

Fox, fabricat veritabil de solingen, distins la multe esposiții, nu cere praxă. Tăierea eschisă. Lucru curat și comod. Scutesce de bóle de piele. Durabil și scutesce de spese.

O bucată fl. 3.—

Tăișul *** e din oțel strălucitor, celelalte părți din alpacca.

Un tăiș separat lângă el fl. 1.—

Se pot comanda la:

POLLÁK SÁNDOR, representantul principal.

Budapesta, V. ker. Kálmán-utcza 17.

Colectanților se espedéză la 5 bucăți, unul gratis. [183] 17—30

Ne-au sosit acuma:

Tabele de părete pentru cetit, românesci	fl.	2.40
„ „ „ „ „ unguresci	„	2.40
„ „ **istoria naturală** (16 bucăți colorate: regnul animal, vegetat și mineral)	„	7.20
Tabele de mĕsuri metrice cu esplicare	„	—.80
Modele de desemn à 24 foi	„	1.70

Librăria Tipografiei archidiecesane, Sibiiu.

Redactor prov. Dr. Elie Cristea.

Editura și tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 128 Sibiiu, Joi, 19 Novembre 1 Decembre 1898. *Anul XLVI.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:

Pentru odată 7 cr., — de dóuě ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Monument
lui
ANDREIU ȘAGUNA.

Iată circularul Consistorului, trimis deja tuturor comunelor:

Nr. 5233 Plen.

Cerculariu

cătră tóte oficiile protopresbiterale și parochiale din archidiecesa Transilvaniei.

Sinodul nostru archidiecesan a hotărît încă la cea dintâiu întrunire după mórtea fericitului **Archiepiscop și metropolit Andreiu,** întêmplată la 16/28 Iuniu 1873, și anume în ședința dela 10 Aprile din sesiunea anului 1874, ca acelui mare bărbat sě i-se ridice și așeḍe la un loc, ce se va determina mai târḍiu, un monument corěspunḍětoriu, adunând suma necesară prin contribuiri benevole.

Tot atunci a hotărît Sinodul, ca conclusele luate de dênsul întru eternisarea memoriei primului archiepiscop și metropolit al restauratei nóstre metropolii, sě se comunice și celorlalte eparchii din metropolie și sě se aducă și la cunoscința proximului nostru congres național bisericesc.

Măritul Congres dela 1876, consimțind cu Sinodul archidiecesan întru eternisarea numelui marelui archiepiscop și metropolit Andreiu, a decretat sub Nr. 296 prot. ridicarea din partea metropoliei a monumentului propus, și Congresul dela 1878 a însărcinat pe consistorul metropolitan, a solicita colectarea ofertelor benevole și elocarea spre fructificare a celor incurse. Acesta, în speranța de ani mai roditori, a amânat esecutarea conclusului congresual mai mulți ani, până când la 24 Februariu 1886 sub Nr. 232 a recercat pre consistoriul archidiecesan, a îmbrățișa din partea sa cu tótă căldura afacerea și a întreprinde atât în gremiul seu, cât și pe calea organelor subalterne tóte cele corěspunḍětóre întru realisarea lucrului.

Consistoriul archidiecesan, — întimpinând cu căldură fericita idee de a se ridicá regeneratorului bisericei nóstre, marelui archiereu Andreiu, un monument demn, ca semn invederat al pietății credincioșilor bisericei nóstre metropolitane cătră restauratorul vechei nóstre metropolii, și fiind convins, că acéstă idee va întimpiná consimțěmêntul comun, și va fi îmbrățișată cu căldură dela cel dintâiu până la cel din urmă român greco-oriental din archidiecesa Transilvană, fiind toți deopotrivă datori cu recunoscință cătră marele bărbat al bisericei nóstre, — cu plăcere împlinesce una din principalele sale datorințe, îndreptând acest apel al sěu cătră credincioșii fii ai bisericei nóstre archidiecesane.

Poporul nostru se onoréză insuși pre sine, când aduce tributul recunoscinței sale memoriei bărbaților, cari au binemeritat de biserică și națiune. Este de prisos și nu este locul aici a espune resultatul luptelor, ostenelelor și jertfelor, ce le-a adus fericitul întru Domnul Marele archiereu Andreiu pentru biserica sa și pentru iubitul sěu popor, și numai câte-va ḍile sunt, de când biserica a serbat cu demnitate aniversarea a 25-a dela mórtea bunului archipăstor, și din incidentul acesta fie-care fiiu al bisericei a auḍit istoria vieței lui și vestindu-se în multe feluri și în multe chipuri mulțimea și vrednicia faptelor și meritelor lui celor neperitóre.

Au trecut dar 25 ani, decând venerabilul archiereu, după o păstorie de 27 ani a încetat din viéță; onórea nóstră națională și recunoscința nóstră fiéscă pretinde dela noi, ca, dacă nu s'a putut mai curênd, barem acum sě dăm memoriei lui tributul nostru de venerațiune și iubire. Nu marele nostru Andreiu are trebuință de un asemenea semn, căci el prin mărețele sale fapte și a făcut numele nemuritoriu, atât în istorie, cât și în inimile nóstre; ci demnitatea nóstră o cere acésta dela noi. Și dacă acéstă datorință se impune tuturor fiilor bisericei nóstre din metropolie, cu îndoit cuvênt se póte cere împlinirea ei dela noi, archidiecesanii, cari am fost cei mai deaprópe fii ai lui, între cari mai mult a viețuit și pentru cari mai mult a lucrat marele bărbat, ca sě ne ridice din somnul cel greu, în care ne adurmiseră timpurile cele vitrege, și sě ne pregătéscă un venitoriu mai senin și mai dulce, decum ne-a fost trecutul.

Deci întru ajungerea scopului indicat mai sus în conclusul congresual, se ordinéză prin acésta, *a se face colecte benevole la toți credincioșii nostri din archidiecesă.*

Și fiind-că greutățile și neajunsurile de tot feliul ale poporului nostru sunt pe deplin cunoscute consistoriului, s'a aflat de bine, ca *colecta acésta pentru monumentul metropolitului Andreiu* sě se facă nu numai în bani, ci și în naturalii: bucate ș. a., ca în chipul acesta sě se dee ocasiune fiecărui creștin ortodox din archidiecesă, a aduce filerul sěu, ca dar bineprimit pentru vecinica pomenire a celui mai mare binefácětor al bisericei sale.

Pentru facerea colectei propuse se trimit de aici deodată cu acest cerculariu liste tipărite, în număr de ajuns pentru fie care comună bisericéscă, la adresa oficiilor protopresbiterale, cari prin parochii tractuali vor esplica poporului adunat la cultul Dumneḍeesc scopul acestei colecte benevole și-'l vor îndemna și îmbărbăta cu cuvêntul și cu fapta, a contribui fie-care pe cât 'l va trage inima și 'l vor ajuta puterile.

In listă se vor petrece cu numele întreg contribuitorii, atât pentru a se țině samă de colectele făcute, cât și pentru a se păstra și eventual și a se publica, la timpul sěu numele contribuitorilor.

Pentru-ca colecta acésta sě pótă avé resultat cât mai bun, un epitrop parochial și un membru al comitetului parochial, esmis de acesta, va avé sě mérgă în fiecare parochie materă și în filie sau filii, din casă în casă, și cu provocare la cele spuse de preotul în biserică, sě presenteze lista de contribuire fiecărui cap de familie sau celorlalți membri ai familiei, ér contribuirile făcute în bani gata sau în naturalii sě le petrécă regulat în listă la rubrica respectivă. Suma de bani colectată în modul acesta, precum și prețul bucatelor sau altor producte adunate și vêndute prin licitațiune, sě se țină în evidență din partea epitropilor până la terminarea colectei; apoi sě se censureze lista din partea comitetului parochial și censurată și subscrisă de parochul, președintele comitetului parochial și epitropul primar, sě petrécă cuprinsul ei în lista cea curată, carea sě fie o copie autentică a celei originale, rěmânênd originalul la oficiul parochial. Acest oficiu sě aștérnă apoi copia autentică *împreună cu suma colectată cel mult până la finea lui Novembre a. c.* la oficiul protopresbiteral, ér acesta tóte listele parochiale și toți banii sě-i administreze, pe lângă un conspect general, *cel mult până la 31 Decembre a. c.* la consistorul archidiecesan.

Fiind cunoscut, că un resultat favorabil la o asemenea colectă, mult depinde dela acurata procedere a organelor esecutive, consistorul archidiecesan apeléză de astă-dată îndeosebi la zelul și bărbăția oficiilor protopresbiterale și parochiale, punêndu-le la inimă, a stărui nu numai pentru reeșirea favorabilă a acestei colecte, dar și pentru esacta administrare și așternere a colectelor făcute.

Sibiiu, din ședința plenului consistorial, ținută la 6 Iuliu, 1898.

Consistoriul archidiecesan,
Dr. **Il. Pușcariu** m. p.
archim., vicariu archiepiscopesc.
Dr. **Elie Cristea,** m. p.,
secretariu consistorial.

România.

Duminecă s'a deschis din nou parlamentul României.

S'a observat și acum ceremonialul obicĭnuit, doxologia cea mare, primirea simpatică a regelui, care a fost însoțit de principele moștenitoriu, aplausele la cetirea mesagiului de tron.

Maiestatea Sa regele Carol la locul prim ține sě fie accentuate relațiunile României cu statele vecine.

FOIȚA.

Din Enciclopedie.

— Cosma; Coșbuc. —

In ultimul fascicol al *„Enciclopediei Române“*, printre numěroșii articoli aflăm și pe următorii, asupra d-lor Cosma și Coșbuc, redând în schiță cuintesențială biografia și activitatea lor publică.

Reproducem deocamdată acești articoli. Vom reproduce și alții.

Iată-i:

„Cosma Parteniu, directorul băncii române „Albina“; născ. 12 Febr. 1837 la Beinș. Studiile gimn. și le-a făcut în locul natal, apoi (1855) s'a înscris la teologia din Arad, dar, după trei semestre, a părăsit teologia și în 1857 s'a înscris la facultatea de drept a universității din Pesta, lucrând în cancelaria advocațială a lui Emanuil Gozsdu și îndeplinind totodată și funcțiunea de cantor român la biserica greco-română de acolo. Gozsdu l-a ținut lângă sine și ca secretar personal. In același timp s'a ocupat și cu gazetăria. La 1861 a scris corespondențe „de pe galeria dietei“ în „Telegraful Român“. Mai apoi a fost unul dintre redactorii „Concordiei“. Tot dênsul a fost și primul președinte al societății academice literare „Petru Major“. Terminând drepturile în 1861, în anul următor făcu censura de advocat și a deschis cancelariă advocațială la Beinș; iar la 1863 episcopul B. Papp-Szilágyi, l-a numit advocat dominial, în care calitate a funcționat 9 ani. La 1872 a fost ales deputat în cercul Beinșului, apoi reales în dóuě rênduri, până în 1881; aparținênd partidului național, a luat cuvêntul în parlament la tóte chestiunile de interes românesc; în deosebi s'a distins în causa regulării referințelor urbariale din Transilvania, representând vederile conferinței advocaților români din Transilvania. In 1876 s'a mutat la Sibiiu și a fost ales advocat al institutului „Albina“, iar la 1885 director executiv al aceluiași institut, pe care'l conduce și astăḍi.

Pe terenul bisericesc și-a început activitatea la 1868 ca deputat la primul congres național-bisericesc în Sibiiu, unde a fost notarul comisiunii însărcinate cu redactarea „Statutului Organic“. De atunci a fost membru la tóte congresele, și, de când s'a mutat la Sibiiu, la tóte sinódele archidiecesane, avênd rol conducětor.

Ce privesce activitatea sa politică, Cosma cu Barițiu au convocat la Sibiiu o conferență confidențială pe 17 Oct. 1880. pentru a discuta un program politic de acțiune comună între Ungureni și Transilvăneni; în locuința lui s'a decis convocarea unei conferențe comune de delegați. Conferența națională din 1881 l'a ales în comitetul executiv, iar acesta l'a făcut președinte. Comitetul presidat de el a compus și publicat Memorandul din 1883 al conferenței din 1881. La conferența națională din 1884 s'a retras de pe terenul politic și de atunci și-a pus tótă activitatea in serviciul bisericii, al Asociațiunii și mai cu samă în al institutului „Albina“. La Asociațiune, dela mutarea sa în Sibiiu, face parte din comitet, fiind unul din cei mai activi membri. El a inițiat în 1881 aranjarea Expoziției române din Sibiiu și a fost președintele comitetului aranjator. El a propus înființarea școlei civile de fete cu internat în Sibiiu, și a desvoltat o mare activitate pentru procurarea mijlócelor, cu cari s'a edificat școla și se face posibilă susținerea ei. Activitatea sa de frunte e dedicată institutului „Albina“ din Sibiiu; de când dênsul este directorul executiv, „Albina“ a devenit un factor puternic în desvoltarea întăririi nóstre culturale-materiale. Sub conducerea lui a înființat „Albina“ „Masa studenților“, la care 50 studenți români capătă prânz gratuit; iar în 1897 a creat un fond de 20,000 fl. pentru înființarea unui internat de băieți în Sibiiu. Cosma încă din 1889 este membru al representanței fundațiunii lui Gozsdu“.

*

„Coșbuc George, poet român, n. 8 Sept. 1866 la Hordou lângă Năsěud (Trans.) dintr'o familie de preot. După terminarea liceului din Năseud în 1884, urméză cursurile facultății de litere din Cluj 1884—1887. Încă de pe când era copil începe sě scrie versuri și sě le publice sub anagrama C. Bocșu în „Familia“ din Oradea mare. Prin August 1884 întră ca redactor al părții literare la „Tribuna“ din Sibiiu, și aci publică mai multe legende din popor, basme și anecdote versificate mai tóte în metru popular ca: Blăstăm de mamă, Pe pământul Turcului, Fata Craiului din cetini, Draga mamei, Fulger, pe cari le-a scos și în biblioteca populară a „Tribucei“, apoi: Tulnic și Lióra

Moment potrivit a fost visita la curtea împărătéscă din Rusia, și mesagiul ridică cu succes acest moment, care e chemat a ridica vaza României mai ales ca stat ortodox.

Visita acésta cu nimica nu a slăbit legăturile României cu alianța puterilor din centrul Europei, din contră ea a fost o urmare naturală a posițiunei, ce a luat în timpurile din urmă Rusia față cu alianța întreită.

In domeniul politicei esterne alte momente nouě nu are mesagiul de tron, și cine ar voi sě ia la analisă situațiunea partidei liberale sub regimul domnului Sturdza, dinpunct de vedere al politicei esterne acela nu ar avea mult de lucru, căci cu cele amintite, tóte ar fi eshauriate.

Situația internă însě dă bogat material ómenilor, cari se intereséză mai de aprópe de sórtea cabinetului presidat de domnul Sturdza.

Intre intimii actualului cabinet Sturdza se numěră ḑiarele guvernamentale dela noi, în special ḑiarul guvernamental Pester Lloyd, care scrie pentru lumea cea mare, pentru strěinătate.

Ḑiarul acesta în numěrul seu de Marți la loc de frunte se ocupă cu situațiunea internă în România, și în special cu afacerile interne în sinul partidei liberale.

Inceputul se face cu o paralelă între 1895 și între 1898. Atunci după retragerea conservatoriler liberalii se presentéză ca o partidă tare, puternică, și la alegerile de atunci conservatorii, cari din voie liberă au depus puterea, numai spre a salva aparența. au luat parte la alegerile pentru parlament.

Astăḑi situațiunea e schimbată, partida liberală este desbinată, ómenii cei mai capabili s'au despărțit de domnul Sturdza, și încercarea din ḑilele acestea de a se uni din nou a rěmas zadarnică.

Desbinarea acésta esta icul, care va sparge partida liberală, și la alegerile parlamentare viitóre partida liberală nu va putea arěta resultatele din 1895.

In acești trei ani opoziționalii au cucerit mai multe cercuri.

Din ceriul senin domnul Sturdza a făurit arme, pe cari le-a dat în mâna oposițiunei. Intre acestea sunt: procesul intentat statului român din partea bisericei Sântului Nicolau din Brașov, pentru renta, care acésta o folosia spre a susțině școlele centrale române din Brașov, apoi chestiunea fostului metropollt Ghenade.

Pe cestiunea din urmă a mai căḑut odată guvernul domnului Sturdza.

Pester Lloyd uimit întrébă, pentru ce a scos la ivélă din nou acéstă chestiune domnul Sturdza.

La cestiunile acestea se adaoge anularea alegerilor comunale în cercul I. din capitală.

La alegerile acestea partida liberală a eșit învingětóre. Ḑiarele guvernului îndată după alegeri au vestit lumei, că alegerile s'au făcut cu observarea legei, libere, neînfluințate.

Intr'acea conducětoriul conservatorilor, betrânul L. Cartargiu a luat audiență la regele, și i-a presentat gravaminele oposiției.

Situațiunea s'a schimbat ca prin o minune, guvernul a trebuit sě dea de minciună testimoniul ce i s'a dat de către ḑiarele sale, și ca desavuare el a anulat alegerile din colegiul prim al capitalei.

Cum-că la nimicirea alegerilor sě fi avut vre-o ingerință coróna, acésta nu se scie, înse ea, nimicirea alegerei, nu va înălța vaza guvernului în ochii corónei.

Ca satira sě fie și mai mișcătóre, pretenul domnului Sturdza dela ḑiarul Pester Lloid. face și alte deducțiuni și mărturisiri

Anularea mână apa pe móra oposițiuuei.

„De present oposițiunea dispune în senat de 25 voturi, și în cameră de 50. Intre acestia înse se aflǎ bărbați de stat, ómeni politici, a căror cuvênt în viéța publică apasă mai mult, decât vocile duzinelor din majoritate, cari au a-și mulțămi mandatul credinței către partidă, sau în cele mai multe casuri considerațiunilor de cuscrie“.

Tabloul acesta e făcut de un preten care în cestiunea rentei bisericei din Brașov—Scheiu, a cântat pe o córdă cu domnul Diamandi. El 'ți face impresiunea corăbiei, care începe a se cufunda, și pretenii de șóreci încep a a ochií în altă direcțiune.

Am schițat articolul din Pester-Lloyd spre a arăta în ce lumină presintă acel ḑiariu situațiunea actualului guvern din România.

Noi nici-odată nu ne am identificat cu partidele din România, ci pentru tóte am avut acea inimă deschisă, căci în afacerile naționale-bisericesci nóuă numai sprigin moral ne póte da România, și consolidarea ei este cel mai mare sprigin, la care putem privi noi Românii din Ungaria.

Și dacă au fost ómeni, cari ni-au imputat simpatii pentru liberali respective conservatori sau antipatii contra liberalilor sau contra conservatorilor, aceia au putut věna interese private, dar adevěrul nu l'au avut în vedere.

Ne-am permis critică aspră în afacerea durerósă a fostului metropolit Ghenadie, căci barbarismul eșit pre față în acea afacere a dejosit România și biserica ortodocsă din România.

Vom face us de dreptul de critică și în procesul intentat de biserica Sântului Nicolae din Brașov, căci renta pentru care luptă acea biserică, se dă scóletor centrale din Brașov, pe care le susține singură acea biserică.

Și ținuta guvernului din România, și până acuma a dat destulă ansă de a eși din reserva ce ni-am impus.

In celelalte urmărim cu simpatie lucrările guvernulni din România, cari s'au îndreptat spre binele țărei, și tocmai de aceea ne supără când vedem tabloul posomorît, zugrăvit aḑi de amicul de eri, care a esploatat guvernul domnului Sturdza, și l'a apiaudat când acela a dat mână de ajutoriu spre a cerca se compromită loyalitatea nóstră, nisuințele nóstre culturale.

Unde și cum își serbéză M. Sa iubileul? Maiestatea Sa Impěratul-rege a plecat Sâmbăta trecută din Gödöllő la Viena. Până la sfîrșitul lui Novembre a petrecut în Schönbrunn, iar aḑi în 1 Decembre a plecat la Walsee, unde își va sěrba jubileul în cel mai restrîns cerc familiar.

Parlamentele țerilor vor da numai espresiune protocolară festivității ḑilei și omagiului lor față de inaltul iubilant, dar esprimarea acestui omagiu prin deputațiuni, rěmâne, în urma doliului sub a cărui durerósă impresie stă încă M. Sa.

*

După 2 Decembre... Demult s'a putut băga de sémă, și în repețite rênduri a eșit la suprafață mai ales în decursul acestui an, vorba, că în stările încâlcite ale monarchiei nóstre, atât în Austria cât și în Ungaria, numai pentru aceea nu se face acea presiune puternică la locurile potrivite, care sě producă resolvirea acestor stări complicate și de nemai suferit, fie chiar cu introducerea alor puternice schimbări, — pentru-că M. Sa dorește ca deocamdată, până trece iubileul Sěu sě rěmână tóte cum sunt, sě nu se provóce încă eventualele frecări și sguduiri.

Și suposiția pare a sě adeveri tot mai mult.

In edevěr acum iară se vestește din tóte părțile, că după serbarea jubileului de cinciḑeci de ani de domnire a Monarchului, luptele înverșunate din cele dóuě parlamente ale Monarchiei vor lua un caracter și mai acut ca până acum.

Organul de frunte al Cehilor din Praga N. L. de pildă, vorbesce de o mare și seriósă crisă, ce se pregětește în Austria după 2 Decembre, iar una din foile opoziționale maghiare prevede, că luna lui Decembre va fi și pentru Ungaria plină de amărăciuni.

„Narodny Listy“ dela 28 Nov. aduce știrea ce i-se comnnică din Viena, că în curênd va urma o decisiune gravă atât în chestiunea *pactului*, cât și în ceea-ce privesce întrebarea, décă sě mai fie parlament in Austria ori nu?

După 2 Decembre, sě prevěd hotărîri fórte seriόse și pași fórte energici, în regularea afacerilor tulburate din lăuntrul Monarchiei.

*

Un nou triumf al Cehilor. Unui din postulatele principale actuale a Cehilor este acela, că la deschiderea dietei provinciale a Boemiei, ce se va întémpla la 27 Decembre, M. S. Impěratul sě cetéscă un manifest regesc, ca rěspuns la adresa votată de dieta bohemă în sesiunea sa trecută, și prin care rógă pe M. Sa sě se încoroneze ca rege al Boemiei.

După știrile pe care organul principal al politicilor Cehi, le primesce, din Viena: acest postulat al lor va fi împlinit,

Cehii rup drum glorios, deși cu mari greutăți, pretensiunilor lor naționale, cari cu timpul au sě fie încoronate de deplin succes, ca un rod strălucit a luptei lor naționale fórte curagióse, pe care o duc de mulți ani neabătuți.

*

Un triumf al limbii Slovene. In Austria se slobod corḑile tot mai mult pentru popórele negermane. Intre altele Slovenii din Stiria, cari nici nu sunt o majoritate a provinței ci o minoritate numai, au cerut prin advocații lor fruntași, egala îndreptățire în justiție a limbii lor.

Și acum vine știrea, că suprema curte administrativă din Viena a dat loc cererii advocaților sloveni, decretând *că tribunalul suprem din Graz, sě pertracteze și sě resólve pe viitor tóte causele slovene, fie* ele făcute în scris fie prin viu graiu, *tot în imba slovenă.*

Numai la noi, numai la noi, (în Ungaria), nimic nou în acest fel, și nici măcar speranță de a fi!..

Mulțămită „politicei“ și „politicilor“ nostri!...

Din diecesa Caransebeș.

Iubileul Monarchului

Veneratului cler și iubitului popor din diecesa Caransebeșului!

Dar, binecuvêntare și pace dela Dumneḑeu Tatăl, carele este în ceriuri!

În 20 Novembre st. vechiu (2 Decembre st. nou) a. c. se împlinesc 50 de ani dela suirea Maiestății Sale preagrațiosului nostru Monarch Francisc Iosif I. pe gloriosul tron al fericiților Sěi antecesori, și decând cu înțelepciune, dreptate și blândețe guvernéză popórele încredințate sceptrului Sěu prin provedința dumneḑeéscă.

Acuma, când din îndurarea lui Dumneḑeu, preagrațiosul nostru Monarch póte sě privéscă la un trecut de jumětate de veac al gloriósei Sale domniri, asupra binecuvêntatei Sale activități îndreptate spre fericirea popórelor Sale, noi fiii credincioși ai sântei nóstre biserici strămoșesci, cu deosebire ne simțim îndatorați a ne ridica cu bucurie inimile nóstre pline de credință omagială față de preaînalta persónă a Maiestății Sale, mulțumind lui Dḑeu pentru darurile reversate asupra domnirei Maiestății Sale de jumětate de veac, în care restimp cu ajutoriul lui Dumneḑeu și din grația Majestății Sale ni-am recâștigat vechia nóstră Metropolie și reînființarea Episcopiei nóstre a Caransebeșului.

Dorind deci, ca la rugăciunile nóstre de mulțămită, ce le vom aduce din acest incident îmbucurătoriu pentru noi în sântele biserici, sě pótă participa cât mai mulți credincioși, și ca sě dăm o însěmnătate cât mai mare acestei sěrbări, m'am aflat îndemnat a dispune ca serbările nóstre de bucurie se îmbine cu sěrbătórea Intrărei în Biserică, carea cade pe ḑiua următóre, adecă pe Sâmbătă în 21 Novembre stilul vechiu (3 Decembre stilul nou) a. c.

Prin urmare:

1. Preoțimea parochială Sâmbătă în 21 Novembre a. c. în sěrbătórea Întrărei în Biserică, după terminarea sântei liturgii, sěvêrșite de toți preoții din comună, sě facă rugăciune de mulțămită (doxologia) după tipicul din Liturgieriu, cu tótă evlavia și îndatinata pompă bisericéscă, adaugênd la rugăciunea de mulțămire cetită în genunchi, după cuvintele: te mărim, lăudăm, cântăm și érăși căḑênd mulțěmim — următórele:

„pentrucă în a ta nemărginită bunătate ai învrednicit pe servul teu, Maiestatea Sa Împěratul și Regele nostru Francisc Iosif I. a domní cu dreptate, blândețe și înțelepciune 50 de ani, și pentru tóte darurile revěrsate asupra domnirei lui“.

2. Tinerimea școlară dela școlele nóstre confesionale de ori-ce categorie, are sě fie dispensată dela órele ordinare de învěțătură în ḑiua ce premerge sântei liturgii, adecă în 20 Novembre (2 Decembre) a. c., ca în ḑiua suirei pe tron a Maiestății Sale, și sě se adune în o anumită óră numai pentru deprindere în cântările, cari vor sě se esecute în ḑiua următóre; éră în însași ḑiua liturgiei are sě asiste în biserică sub conducerea profesorilor, respective a învěțătorilor sěi, în cea mai bună ordine, până la terminerea servițiului dumneḑeesc.

Éră pentru tinerimea școlară gr. or. română, carea umblă la școlele de stat, comunale, séu de ale societății căilor ferate, ce se află pe teritoriul diecesei nóstre, însě nu stau sub jurisdicțiunea nóstră bisericéscă, preoțimea parochială va ținea, dacă se va cere din partea profesorilor séu învěțătorilor respectivi, Vineri în 20 Novembre stilul vechiu (2 Decembre sti-

---

Laur Bălaur, Patru portărei, etc. remase nereeditate. Tot pe atunci publică în „Amicul Familiei“ din Gherla vr'o 50 de traduceri din Catul, colaboréză la „Cărțile săteanului român“ din Blaj și la alte periodice ardelenesci. Necunoscut aprópe de loc în țeară, C. era aprețiat în Transilvania, căci se putea preredea unde avea sě ajungă poetul în curênd, chiar din încercările enuměrate până aci, scrise unele din ele la vîrsta de 15 și 16 ani. La 1890 este adus de T. Maiorescu în Bucuresci și începe sě colaboreze la „Convorbiri Literare“. In 1893 publică primul sěu volum: Balade și Idile, care a fost o adevěrată revelație pentru publicul cetitor din țeară.

Afară de câteva critici referitóre la chestiuni de a dóua și a treia mână, C. a secerat admirațiunea generală prin concepția sa optimistă, prin dorul de viață și de luptă — lucrul nou în timpul când intréga nostră literatură era sub influiența exclusivă alui Eminescu — prin inspirația nemijlocită, ca și la Alexandri, din isvorul limpede și nesecat al poporului nostru așa de bogat în simțire și poesie. In 1896 urmă al doilea volum: Fire de tort, conținênd poesíi de aceiași natură ca și cele din Balade și Idile: poesie lirică obiectivă, bucuriile și durerile țeranului nostru, iubirea și ura sa; poesie mai mult epică și descriptivă decât lirică, și chiar atunci când exprimă sentimente, acestea sunt redate mai multe prin imagine externe, ca și în vechea poesie clasică, decât prin accent ca în lirca modernă. In 1897 publícă traducerea Eneidei. Cu ocasia acestei traduceri Academia Română a premiat cu marele premiu Năsturel-Herescu întréga activitate literară a poetului. Mai reușite traduceri sunt: Sacontala, drama indiană a lui Calidasa, 1897 policată mai întâiu în „Conv. Lit“. 1891; Antologia sanscrită, 1897, bucăți din Rig-Veda, Ramayana și Mahobharata tóte în versificația obicnuită românéscă. Traducerile: Mazepa, după Lord Byron 1896 și Eunuhus, după după Terentius, în „Familia din 1897, sunt lucruri de tinerețe, dacă se póte întrebuința acésta éxpresie vorbind de un poet de 32 ani. A mai reunit la Caransebeș 1897 în versuri și prosă mai mult producții mai mici publicate prin deosebire ḑiare; în present poetul lucréză din însěrcinarea mieisteriului de instrucție o Istoric poporală a războiului nostru de independență.

ul nou) a. c. la 9 óre antemeridiane, doxologie, după tipicul arĕtat mai sus. Se obsérvă însĕ, că şi în acest cas, doxologia festivă are a se face Sâmbăta, respective Dumineca următóre, conform punctului precedent 1 şi a punctului 3. următoriu .

3. In parcohiile vacante, cari nu au administrator în loc, precum şi în filiile, cari au biserică, dară fără preot local, liturgia cu doxologia, dacă ea nu se póte face la terminul fixat în punctul 1, are sĕ se indeplinéscă Duminecă în 22 Novembre stilul vechiu (4 Decembre st. nou) a. c., prin preotul însărcinat cu grija parochială, pe lângă esacta observare a rĕndului prescris în punctele premerse.

4. Parochul local, respective administratorul parochiei are sĕ publice cuprinsul acestui cercularíu învĕţătoriului, respective învĕţătorilor, apoi şi poporului credincios în sânta biserică, spre orientare şi pregătire, precum şi comitetului parochial, pentru de a participa în corpore la sânta biserică; în fine are sĕ notifice oficios şi primăriei comunale şi altor autorităţi publice, dacă se află, timpul liturgiei pe lângă învitarea de a participa la aceea; pentru care cas autorităţilor publice şi onoraţiorilor strĕini sĕ se reserve în biserică locuri cuviincióse.

Pe lângă împărtăşirea binecuvêntărei arichieresci sum

Caransebeş, în 11 Novembre 1898.

Al tuturor binevoitor:

Nicolae Popea m. p.
Episcop.

Coincidenţă bătĕtóre la ochi.

Ḑiarul „Pesti Napló“ de Marţi, care a sosit aici Mercuri diminéţa, se provócă la un articol al domnului Diamandi Manole, care s'a publicat în „Tribuna Poporului“ din Arad, anume în numĕrul de Mercuri, care numĕr nóuă ne-a sosit Mercuri diminéţa, şi provócă statul nostru sĕ intrevină şi sĕ oprécsă procesul făcut de către biserica Sântului Nicolau din Braşov statului român pentru renta ce-i datoresce.

Iată ce scrie „Pesti Napló“:

Proces contra României. In procesul şcólelor din Braşov intr'una se complică situaţiunea. Biserica Stului Nicolae de acolo a pornit, ce e drept, procesul contra României în causa ajutórelor anuale, dar după-cum ulterior s'a dovedit, fără voia majorităţii comitetului de supraveghere al bisericei. Acest svon înse nu s'a ales de adevĕrat, pentru-că biserica Stului Nicolae de fapt a dat imputernicirea pentru pornirea procesului. Numai cât din ajutoriul anual şi biserica din Braşov-Cetate are parte; acésta înse protestéză contra ori-cărei improcesuări. Diamandi Manole, unul dintre membrii bisericei, acum publică în „Tribuna Poporului“ din Arad o declaraţiune mai lungă, în care aduce la cunoscinţă, că biserica din Braşov-Cetate nu are nimic cu procesul, pe care numai biserica Stului Nicolae l'a pornit pe a sa respundere Cu acésta causa se deslégă de sine, pentrucă de o parte e evident, că la pornirea procesului lipsesce basa legală, ér de altă parte aceea, că banii ce i-au primit şcólele din Braşov din partea României, sunt numai un ajutoriu ordinariu. Ar fi timpul ca guvernul ungar sĕ se amestece în chestiune, pentru că acum inşişi Românii ved, că pentru intentarea unui proces nu esistă basa de drept legală.

*

Nu cercăm, de unde scie ḑiarul „Pesti Napló“ Marţi diminéţa ce anumit material va publica „Tribuna Poporului“ Mercuri séra.

Nu cercăm, de unde provine identitatea de interese între domnul Diamandi Manole, şi între cei dela ḑiarul din Budapesta, cari mereu strigă după intervenţiunea statului.

Un lucru nu pricepem la domnul Diamandi Manole. Biserica din Braşov-cetate nu are absolut nici un titlu de drept la renta, pentru care biserica Sântului Nicolae a intentat procesul.

Este afacerea internă a bisericei din Braşov-Scheiu validitarea drepturilor sale.

Este afacerea internă a aceleia, prin ce mijlóce îşi validitéză ea pretensiunile.

Este afacerea internă a domnului Diamandi Manole sĕ dorécsă din inimă deslegarea întrebării cu acea rentă, căci dela aceea atêrnă sórtea şcólelor nóstre din Braşov.

Este afacerea internă a domnului Diamandi Manole, ca el sĕ nu mai fie în afacerea acésta în societatea acelora, cari strigă după amestecul statului.

Revistă Bisericéscă.

Circulare archiereşti de 2 Dec.

Afară de biserica nóstră, a cărei archierei şi consistóre au dat cunoscutele circulare pentru o démnă sĕrbare a ḑilei de 2 Dec., asemenea circulare au trimis cătră poporul credincios al eparchiilor lor şi archiereii bisericii surori gr. cat. române.

Sunt anume cunoscute, fiind publicata deja prin ḑiare, cirçularele Esc. Sale Metropolitului Dr Victor Mihályi dela Blaj, a Esc. Sale Episcopului Mihail Pavel dela Oradea-mare şi a P. S. S. Episcopului Demetriu Radu dela Lugoj.

Se ordonéză serbare bisericéscă în ḑiua de 2 Dec. n. la care sĕ iee parte şi tinerimea şcolară.

In biserica catolică din Ungaria asemenea e rĕnduită serbarea ḑilei în biserici.

Tot aşa a procedat şi corul episcopesc din Croaţia, care a adresat pastorale cătră cler şi popor, şi prin circulare dispune sĕrbarea ḑilei prin slujbe bisericesci.

Revistă Externă

Germania îşi sporesce armata!

Guvernul imperial german va presenta parlamentului un proiect de lege, prin care se provede *sporirea statului armatei* în timp de pace.

Legea va intra în vigóre deja cu Octobre 1899.

„Pace eternă“ şi „desarmare“...

Filipinele cedate!

In 28 Nov. c. comisia de pace americano spaniolă întrunindu-sĕ, comisarii spanioli în urma instrucţiilor primite dela guvernul lor, au declarat că primesc tóţe condiţiile americane, printre carí şi acelea, ca sĕ cedeze Statelor-unite Filipinele şi insulele Sulu, în schimbul unei rĕscumpărări de 20 milióne dolari, (42 milióne fl.)

Din ROMÂNIA

Deschiderea corpurilor legiuitóre.

Duminecă, în 15/27 Novembre s'au deschis camerele române la Bucuresci.

La óra 11 s'a oficiat la Metropolie un Te-Deum, la care au asistat miniştrii, senatorii, deputaţii, înalţii demnitari ai Statului şi oficerii generali şi superiori din garnisónă. La óra $11^1/_2$ înaltele corpuri şi autorităţile s'au întrunit în sala şedinţelor Adunărei. Tribunele erau tixite de public. Tot corpul diplomatic present.

Pornirea cortegiului regal dela Palat a fost anunţată prin 101 bubuituri de tunuri.

M. S. Regele şi A. S. Principele Ferdinand au fost primiţi la întrarea Camerei de ministri, de preşedinţi şi biurourile Camerelor.

Regele a întrat în sala Adunării precedat de casa sa civilă şi militară, fiind primit cu aplausele unanime ale senatorilor şi deputaţilor. Urcând apoi pe tron şi avênd la drépta sa pe A. S. Regală, înconjurat de miniştrii: Dim. A. Sturdza preşedinte al consiliului şi ministru de externe, M. Pherechide, ministru de interne, A. Stolojan min. agriculturei, comerciului şi domeniilor, G. D. Palade, min. finanţelor, C. I. Stoicescu, min. justiţiei, General A. Berendeiu min. de rĕsboiu, Sp. Haret, min. cultelor şi instrucţiunii şi Ionel Brătianu min. lucrărilor publice, — dă cetire mesagiului de deschiderea corpurilor legiuitóre, din care estragem următórele părţi:

Domnilor Senatori, Domnilor Deputaţi! Deschiḑênd a patra sesiune ordinară a acestei legislaturi, simţesc o deosebită plăcere a Mĕ regăsi astăḑi în mijlocul Domniilor-Vóstre şi a vĕ saluta cu căldură.

„Mulţămind cu toţii Cerului, că o recoltă mulţumitóre a urmat după un an de grijă şi de necazuri, putem privi viitorul plini de încredere, mai ales acum când menţinerea păcei continuă a fi preocuparea tuturor guvernelor.

„Constat cu mândrie, că în acéstă situaţiune, România e încunjurată de simpatiile generale şi că relaţiunile nóstre cu tóte Statele, sunt din cele mai cordiale.

„Cu prilejul vizitei ce am făcut Impĕratului Rusiei, Mi s'au dat de Maiestatea Sa numeróse doveḑi de adevĕrată prietenie. Primirea ce mi s'a făcut a fost tot atât de simpatică pe cât de strălucită, şi în tótă călătoria mea prin Rusia, am vĕḑut, cu o deosebită mulţămire, că amintirea confraternităţei de arme, consacrată pe câmpiile Bulgariei, a rĕmas neatinsă.

„In cursul anului am fost şi la Viena spre a îndeplini o durerósă datorie, asistând la înmormêntarea Impĕrătesei şi Reginei Elisaveta, şi exprimând prin graiu Maiestăţei Sale Impĕratului Francisc Iosif, via parte ce am luat, dimpreună cu ţara Mea, la marea nenorocire de care a fost lovit.“

Amintind apoi de congresul contra anarchiştilor şi congresul de pace al Ţarului la care România a fost învitată şi va participa, urméză:

„Lucrările sesiunei actuale vor privi mai ales resolvirea proiectelor de lege remase din sesiunea trecută şi examinarea bugetului general al Statului. Anul budgetar curent presintă o situaţiune normală, căci se va solda cu un excedent.

„Precum în cei-l'alţi ani, solicitudinea Domniilor-Vóstre se va întinde şi acum asupra desvoltărei armatei care va rĕspunde tot-déuna la încrederea ce Naţiunea pune în ea.

„Naţiunea a întreprins o muncă neobosită, condusă cu multă înţelepciune şi încoronată cu mari succese. Fie-care an însĕ lărgesce cercul nostru de activitate şi conlucrarea tuturora este de lipsă pentru a înălţa şi a întări Patria.

„Urez ca lucrările Domniilor-Vóstre, pe pe cari Dumneḑeu sĕ le binecuvinteze, sĕ fie cât se póte mai rodnice pentru scumpa nóstră Românie“.

S'au aplaudat mai ales pasagele din mesagiu cari vorbesc de buna recoltă a anului şi de visita la Petersburg.

După terminarea cetirei Mesagiului M. S. fú recondus de miniştri şi birourile Camerelor, până la scară. Pe tot percursul dela Palat şi până la metropolie, staţiona un numĕros pnblic, care saluta cu respect şi aclama pe Suveran!

După plecarea Maiestăţi Sale, d. D. Giani, preşedintele Camerei, a proces la alegerea comisiunei de verificare a noilor deputaţi, aleşi după închiderea sesiunei trecute.

Şedinţa se ridică la órele 12 şi jumĕtate, anunţîndu-se cea viitóre pentru Luni, în 28 Nov. n.

Noutăţi.

Din causa sfintei sĕrbători „Intrarea în biserică“, numĕrul proxim al foii nóstre va apare numai Marţi, în 24 Novembre st. v.

Licitaţia obiectelor rĕmase din loteria „Reuniunii femeilor române din Sibiiu“, — s'a început aḑi nainte de améḑi în localul „Mesei studenţilor“ la „Albina“.

Obiectele acestea (peste 400 la numĕr) au fost aprópe tóte trase la sorţi la acea loterie şi dobândite. Dobânditorii lor însĕ, mai ales băncile nóstre romănesci şi domni generoşi cari cumpĕraserĕ losuri, n'au voit sĕ reflecteze la obiectele dobândite, ci le-au lăsat Reuniunii sĕ le vêndă de nou prin licitaţie, în favorul aceluiaşi scop nobil pentru care a fost arangiată loteria.

Intre cele 400 de obiecte, cele mai multe sunt fórte frumóse şi preţióse, precum: argintărie (mai multe garnituri felurite), rame de fotografii, talere decorative (de lemn cu frumóse desemnuri), ulcióre decorative, vaze, un orologiu de masă în laturea unei vaze, albumuri, figuri (între cari un înteresant „cavaler“ Negru), coşuri de flori, feşnice, cărţi (de rugăciuni şi de poesii), etagere pentru colţ, „journal“-e, tave, călimare, cursori de masă, service (de licueruri etc)., covóre de masă de joc, şi felurite ţeseturi şi lucruri de mână.

Licitaţia sĕ întêmplă în presenţa onorabilului comitet al „Reuniunii femeilor“ aprópe complet şi a altor membre.

Fiind obiectele de licitat numeróse, licitaţia va urma şi mâne (2 Dec.) şi poimâne, până sĕ vor termina eventual, obiectele de licitat. Deschis dela 9—12 în fiecare ḑi.

*

Pentru şcólele nóstre capitale dela Orăştie şi Sebeş, s'a votat de „Universitatea săséscă“ în sesiunea sa de acum (încheiată în 29 Nov. n.), ajutóre de câte *200 fl.* pentru anul viitor, pe lângă ajutorul vechiu.

*

Teatrul român de diletanţi din Braşov, despre care am făcut şi noi amintire, a reuşit fórte bine, nu numai moraliceste, ci şi materialiceste. Precum aflăm din „Gazeta“, la representaţiunea dată în 12 (24) Nov. c. în noua sală de concerte şi de teatru din Braşov, s'a încassat peste tot suma de: *423 fl. 65 cr.* Cheltuelile cu aranjarea şi representaţiunii şi a petrecerei cu dans, au fost peste tot de: 236 fl. 66 cr. Acéstă sumă subtrăgându-se din venitul brut, a rĕmas *venit curat 186 fl. 99 cr.* cari s'au predat comitetului despărţĕmêntului I (Braşov) al „Asociaţiunii“ cu menirea specială, de a-se întrebuinţa pentru înfiinţarea de *biblioteci poporale* pe séma poporului din acest despărţămênt.

*

Francisc Ferdinand între Români. Archiducele Francisc Ferdinand moştenitorul de Tron al Monarchiei nóstre, a fost Vinerea şi Sâmbăta trecută la Ecica-română ca óspe al contelui Felix Harnoncourt. Vremea fiind admirabilă, Archiducele a fost atât de încântat de împrejurimile Ecicăi, în cât s'a esprimat că: „E superfluu se mai mérgă omul la Riviera, căci Rivieră-i ţinutul acesta“!.. Românii din Ecica şi jur, după cum cetim, i-au făcut ovaţiuni mari archiducelui Francisc Ferdinand. S'au arangeat pentru distracţia înaltului óspe mai multe vênători de vulpi.

*

Invĕţător în Sâmbăta-superióră (comitatul Făgăraş) a fost ales în mod definitiv, în 5/17 Nov. dl Nicolau Voila.

*

Mulţumită Preacuvioşia Sa Ilustrul Domn *Dionisie*, archimandrit în Buşteni (România) la recomandarea Dlui Romulus Bêrsan şef de gară în Băcău, s'a milostivit şi ne a dăruit pe sama bisericei nou zidite şi lipsite cu totul de cărţile bisericesci, şepte cărţi dintre cele mai necesare la serviciul divin şi adecă: 1 Evangelie, 1 Apostol, 1 Liturgier, 1 Octoich mare, 1 Molitvelnic bogat (Euchologion), 1 Molitvelnic mic (Aghiazmator) şi 1 Psaltire.

Aceste preţióse cărţi au fost primite cu o bucurie nespus de mare din partea credincioşilor acestei biserici.

In numele comitetului şi a credincioşilor aduc cea mai sinceră mulţumită Preacuvioşiei sale pentru acest dar prea frumos. Dḑeu lungiască firul vieţii milostivului Părinte mulţi ani cu fericire.

Câmpuri-surduc la 15 November 1898.

Ioan Budoiu
preot

*

Noutate veche. Este o noutate veche pe care o dăm mai jos, despre înecarea Seghedinului la 1879, dar o dăm aflându-o interesantă pentru ilustrarea relaţiilor de atunci dintre popóre, şi cea de acum.

Când s'a înecat acest oraş neaoş maghiar, s'a făcut în folosul lui o colectă europeană, ba în tótă lumea,şi s'au adunat la dóuĕ şi jumĕtate milióne floreni ajutor. In acéstă sumă considerabilă au contríbuit următórele ţeri cu următórele sume:

Ungaria 872,800 fl., Austria 529,900 fl., Germania 396,100 fl, Francia, 270,700 fl., Englitera 144,600 fl., Căsa nóstră domnitóre: 72,800 fl., America-de Nord 63,100 fl., Italia 50,300 fl., *România 37,000* fl., Elveţia 36,800 fl., Belgia 31,800 fl., Rusia 30,500 fl, Statele de jos 29,100 fl., Egiptul 15,400 fl., Turcia 14,400 fl., armata austriacă 500 fl., China 4,200 fl., India resăriténă 3,100 fl., Svedia şi Norvegia 2,300 fl., Grecia 1,700 fl.. Portugalia 1,300 fl., Spania 1,300 fl., Tunisul 1,200 fl., Cuba 1000 fl., republică Agentină 1000 Danemarca 700 fl., Erţegovina 675 fl., Co- lumbia 600 fl., Serbia 564 fl.. Persia 440 fl. Uraguay 426 fl. Mecsico 250 fl., şi Haiti 229 fl.

Deci România este, după mărimea ofrandei, al 9-lea între cei 33 donatori. Dar când o constatăm asta, involuntar ne întrebăm: óri astăḑi s'ar mai putea aşa ceva?

Damasturi de mătase

75 cr.

până la **fl 14.65** de metru — precum și **mătase Henneberg** négră, albă și colorată dela **45 cr.** până la **fl. 14.65** de metru — în cele mai moderne țesături, colori și dessinuri *Se espedéză la particulari franco și liber de vamă. Mostre cu întórcerea postei.* **Fabricele de mătase G. Henneberg** (*lif. de curte ces. reg.* **Zűrich.** [11] 9

Din ori-ce *librărie se póte procura* scrierea premiată a consilier. în med. *Dr. Müller,* apărută în a 30-a ediţiune despre

sistemul nervos

și

sexual turburat.

Espediție franco pentru 60 cr. în mărci postale.

Curt Röber,
[5] 42—49 Braunschweig.

În librăria Tipografiei archidiecesane se află:

Dicționariu român-maghiar

și

Dicționariu maghiar-român

de

Dr. I. Crișan și **N. Putnoky,**

apărute în 1893 și 1895, cele mai nóue vocabulare pentru învěțarea limbei maghiare.

Prețul unei părți leg. fl. 1.80, ambele fl. 3 60.

In *Tipografia archidiecesană* a apărut:

ACAFTISTUL

Preasântei

Născătóre de Dumnedeu

și

alte rugăciuni

urmate de Sinaxariu pentru tot anul si Păschălie.

Un volum de 368 pagini 8°.

Prețul simplu legat . . .	fl.	—.85
jumětate pânză . .	„	1.05
în piele roșie . . .	„	1.25
Ediția fină în piele négră .	„	2.—
piele chagrin	„	2.60
în mătase .	„	3.85

Se află de vêndare la

Libraria Tipografiei archidiecesane,
Sibiiu.

Au apărut:

Juvenilia

Proză și versuri

de

Sextil Pușcaru

à 80 cr.

Iulian Devale

Epigrame

Prețul 50 cr.

Se pot procura dela Librăria archidiecesană, Sibiiu.

In Tipografia Archidiecesană au apărut

Treptele formale

ale

învěțămêntului

de

Dr. Petru Șpan.

Prețul 80 cr.

Se pot procura din

Libraria tipografiei archidiecesane
Sibiiu.

In *Tipografia și Librăria archidiecesană,* Sibiiu, se află de vêndare

Protocolul congresului

ordinar și estraordinar național-bisericesc

al

metropoliei gr.-or. române din Ungaria si Transilvania,

convocat la Sibiiu pe 15/27 Octobre 1874 pentru alegerea de metropolit.

Prețul 1 fl.

In *Tipografia și Librăria archidiecesană,* din Sibiiu, se află de vêndare
calendare block de părete cu stilul vechiu
și nou (edit. de România) à fl. —.75
calendare block cu stilul nou à fl. —.50
Calendare pentru însemnări după
sěptěmâni (Wochen-Vormerkkalender) . . . . . à fl. —.75

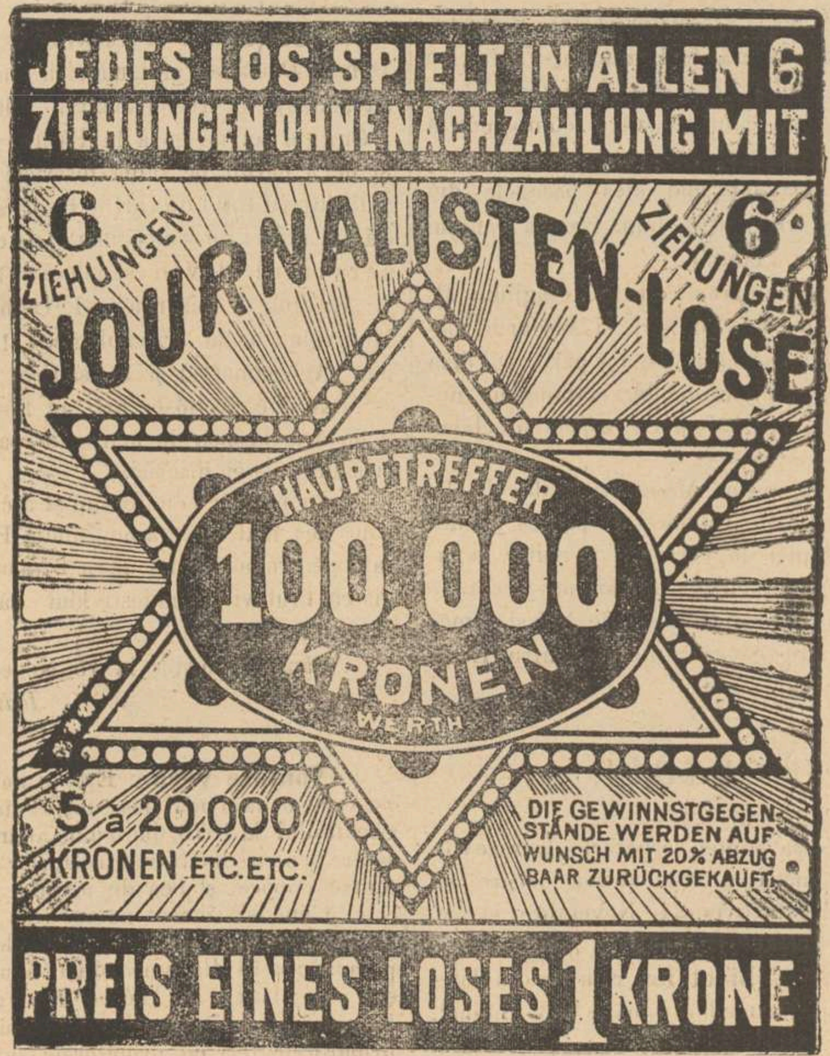
JEDES LOS SPIELT IN ALLEN 6 ZIEHUNGEN OHNE NACHZAHLUNG MIT
6 ZIEHUNGEN
6 ZIEHUNGEN
JOURNALISTEN-LOSE
HAUPTTREFFER
100.000
KRONEN
WERTH
5 à 20.000 KRONEN ETC. ETC.
DIE GEWINNSTGEGENSTÄNDE WERDEN AUF WUNSCH MIT 20% ABZUG BAAR ZURÜCKGEKAUFT.
PREIS EINES LOSES 1 KRONE

Tragerea necondiționat în 4 a lunei viitóre.

Losuri recomandă:

Albina, institut de credit și economii și Tipografia și Librăria archidiecesană, Sibiiu.

[208] 2—

Orológe de buzunar americane.

Cu garanță, că nickelul nu-și schimbă colórea, construcția mai esactă și mai bună decât a celor mai scumpe.

Prețul de bucată florini 3.—

Pe lângă garanță, până unde ajunge provisiunea.

Lângă orologiu lanț argintit cu 60 cr.

Aparat de ras — automat.

Fox, fabricat veritabil de solingen, distins la multe esposiții, nu cere praxă. Tăierea eschisă. Lucru curat și comod. Scutesce de bóle de piele. Durabil și scutesce de spese.

O bucată fl. 3.—

Tăișul *** e din oțel strălucitor, celelalte părți din alpacca.

Un tăiș separat lângă el fl. 1.—

Se pot comanda la:

POLLÁK SÁNDOR, representantul principal.

Budapesta, V. ker. Kálmán-utcza 17.

Colectanților se espedéză la 5 bucăți, unul gratis. [183] 18—30

Ne-au sosit acuma:

Tabele de părete pentru cetit, românesci	fl.	2.40
„ „ „ „ ungurescі	„	2.40
„ „ **istoria naturală** (16 bucăți colorate: regnul animal, vegetat și mineral)	„	7.20
Tabele de měsuri metrice cu esplicare	„	—.80
Modele de desemn à 24 foi	„	1.70

Librăria Tipografiei archidiecesane, Sibiiu.

Redactor prov. **Dr. Elie Cristea.** Editura și tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 129 Sibiiu, 24 Marţi Novembre 6 Decembre 1898. *Anul XLVI.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — **şi timbru de 30 cr.** pentru fie-care publicare.

Tot chestia şcólelor din Braşov.

(✝) Domnii Diamandi Manole şi George Pop publică în Nrul de Dumineca (21 Nov. 3 Dec.) al „Tribunei Poporului“ un rĕspuns la cele-ce s'au scris în ḑiarul nostru sub titlii „Procesul bisericei din Braşov“ şi „Miseriile din Braşov“, articoli, pe cari îi numesc un „*mixtum compositum*“ — termin chiar potrivit în gura comercianţilor, „un mixtum compositum de lucruri în preponderanţă neadevĕrate şi numai în puţină mĕsură adevĕrate“.

Nu scim ce li-se pare d-niei lor că n'ar fi adevĕrat în cele-ce am publicat noi, pentru-că nu ni o spun, ceea-ce cu părere de rĕu vedem însĕ din rĕspunsul amintit este: că domnii D. Manole şi G. B. Pop, insistă şi mai departe în renitenţa lor, faţă cu o causă atât de ponderósă cum este procesul bisericei Stului Nicolae din Braşov, şi numai ca sĕ-şi pótă justifica la vedere atitudinea înaintea celor neorientaţi în causă, bagă în joc şi *şcólele din Braşov, cari absolut nimic nu au de a face cu procesul intentat*, şi cari chiar dacă s'ar afla strĕini, cari ar voi sĕ le încurce în proces, toţi Românii ar trebuí sĕ protesteze sus şi tare, pentru că şcólele nu au sĕ pretindă dela nime altul mijlócele materiale pentru subsistinţă decât numai dela susţinĕtorii lor, cari sunt parochiile gr.-or. române din Braşov-Scheiu şi din Braşov-Cetate.

Ca membri ai parochiei din Braşov-cetate vin ei sĕ ne combată pe noi in chestiunea procesului intentat de *parochia din Scheiul-Braşovului*, afirmând că „în numele şcólelor“ nime nu póte sĕ dee în judecată statul român, fără „procură în regulă din partea representanţelor *ambelor* biserici comproprietare“.

Afirmat'am noi vr'odată contrariul acestei aserţiuni?

Nici-odată! Pentu-că noi n'am admis şi nu admitem, că *şcólele* din Braşov ar puté figura ca *parte litigantă* în acest proces!

Noi admitem actoratul numai *parochiei dela biserica Stului Nicolae din Scheiu*, pentru-că nu şcólele din Braşov, ci parochia din Scheiu a fost proprietarul moşiilor şi a beneficiilor, al căror ecuivalent formézá substratul procesului.

Pentru noi nu textul subscrierei reclamaţiunei înaintate la tribunalul de Ilfov de d nii advocaţi T. Maiorescu, V. Lascar, şi D. Disescu a fost normativ, ci textul *reclamaţiunei însaşi*, în care *nici amintire nu se face de şcóle*.

Adausul ce-l pun d-nii advocaţi la titlul comitetului parochial, cu cuvintele: „representând totodată şcólele române din Braşov“ — dacă nu provine din nebăgare de sémă în fuga condeiului, fiind acésta în consonanţă cu §. 17 din statutul organic cu privire la şcólele parochiei — este un esces de precauţiune, pentru-că într'una din legile speciale, relativ la renta din chestiune, în loc de biserica Stului Nicolae figurézá şcólele române din Braşov.

Pentru de a pretinde însĕ şi acea sumă în numele parochiei din Scheiu, nu este nevoie ca comitetul aceleia sĕ represinte totodată şi şcólele comune, pentru că şi când s'a votat acea lege, nu s'a stabilit renta şcólelor pe basa chrisóvelor ce le-ar fi avut înseşi şcólele, ci pe basa acelor documente publice, cari servesc drept basă procesului intentat, şi cari sunt proprietatea parochiei din Scheiu dela biserica Sântului Nicolae.

Adausul superfluu este deci numai o greşală, carea până la pertractarea procesului se póte emenda, fără alterarea meritului cestiunei.

Emendarea avea drept sĕ o pretindă ori-care din comitetele parochiale ale ambelor parochii comproprietare ale scólelor, şi décă dd D. Manole şi G. B. Pop n'au avut altă durere, decât aceea, că procesul s'a intentat, cu séu fără intenţinne, şi în numele şcólelor fără ca parochia la care aparţin dnia lor sĕ fi dat procură dlor advocaţi Maiorescu şi soţii, n'aveau decât sĕ esopereze întrunirea comitetului parochiei din Braşov-cetate şi sĕ provóce un conclus prin care se reflectézá dnii advocaţi la greşala ce subversézá în subscrierea reclamaţiunei, şi suntem convinşi, că dnii advocaţi în urma reclamării comitetului parochial, emendau greşéla.

Dar, precum dovedesce păşirea în publicitate a d-niei lor, scopul n'a fost emendarea greşelei, ci zădărnicirea procesului intentat statului român.

Pentruce?

Pentrucă:

„d-nul D. Sturdza a promis în importantul seu discurs ţinut în şedinţa senatului român din 30 Aprilie 1898, că va regula acéstă afacere, şi astfel va face, ca sĕ-şi capete şcólele din Braşov renta ce li-se cuvine, dar nu prin judecată, ci pe cale diplomatică. Şi ei au firma convingere că numitul domn preşedinte al ministerului român îşi va împlini promisiunea dată în condiţii atât de solemnele şi în faţa lumei. Pentru dênşii acésta este o garanţă cu mult mai sigură, decât resultatul problematic al chemărei în judecată a statului român..... căci ei sunt convinşi, că a da în judecată pe statul român, pe binefăcĕtorul bisericilor şi şcólelor nóstre, pe lângă aceea, că constitue o ingratitudine neomenósă, este totodată un lucru cu consecinţe încalculabile, resultatul proceselor, mai ales faţă cu un stat, fiind fórte îndoielnic“.

Am cetit şi noi memorabilul discurs rostit de d-nul D. Sturdza în şedinţa senatului român din 30 Apr. a. c. şi publicând părţile esenţiale din el în n-rii 51 şi 52 ai ḑiarului nostru, l-am apreciat cu tótă simpatia.

Domnul D. Sturdza însĕ, ca un bărbat de stat consumat, a vorbit de şcóle numai aşa cum între impregiurările date se póte vorbi, şi precum în faptă şi după drept, pe basa documentelor publice stă lucrul.

A făcut istoricul donaţiunilor făcute de domnii Moldovei şi Ţerii-Românesci, bisericei Stului Nicolae din Braşov, de moşiĭ donate, cari „cu timpul au fost vêndute de statul român, ca moşiĭ domnesci, a căror destinaţiune se uitase“.

„Suntem datori — ḑice d-nul Sturdza—acéstă sumă pentru moşiile de cari statul român a dispus şi a profitat“....

„Guvernul român nu are sĕ dea subvenţii *bisericei* şi şcólei *Stului Nicolae* din Braşov, ci guvernul român e *dator* cu o rentă *acelei biserici şi acelei şcoli*, pentru anumite bunuri, ce din împrejurările timpului au fost luate şi vêndute de Statul român“..

„Trebue sĕ căutăm sĕ convingem guvernul maghiar, ca sĕ admită plata acestei rente, fiindcă *o datorim în mod cert şi onest acelei biserici şi şcóle.*“

Vedeţi domnilor, că dl Sturdza nu vorbesce în memorabilul discurs la care v'aţi provocat, de şcólele comune a bisericilor Sântei Adormiri şi Sântului Nicolae din Braşov, cari ca atari n'au nici un titlu de drept la o rentă dela statul român, ci la primul loc de biserica Stului Nicolae, ale căreia au fost moşiile „vêndute de statul român“, şi numai în al doilea loc de şcóla ei.

Dacă Dvóstră, carii atât de încântaţi sunteţi de „calea diplomatică“, nu pricepeţi raţiunea acestei distincţii, fiţi buni şi nu ve obtrudeţi de apĕrători ai bărbatului de stat Sturdza, căci décă va avea nevoie, se va sci el apĕra mai bine, decât cum îl aperaţi Dvóstră.

Nu vorbesce d-nul Sturdza nici de aceea, că „nu prin judecată, ci pe cale diplomatică“ va căuta se convingă guvernul maghiar, ca sĕ admită plata rentei ce o datoresce statul român bisericei şi scólei Stului Nicolae.

Credeţi Dvóstră, că între impregiurările politice dela noi, va fi mai

---

FOIŢA.

Agata Bârsescu

Sibiiu, 16/28 Novembre, 1898.

Sibiiul a avut deosebită onóre de-a saluta în sinul sĕu un distins óspe, pe binecunoscuta artistă tragediană Agata *Bârsescu*, carea de Mercuri până Dumineca a dat în teatrul german de aici un ciclu de cinci representaţiuni alese, cu sucursul trupei directorului Bauer.

Atmosfera artistică, ce a domnit în decursul acestor ḑile atât în societatea română, cât şi cea strĕină, mĕ îndémnă a scrie aceste rênduri, reîmprospĕtându-mi în memorie versurile poetului german *Uhland* din poesiile lui patriotice:

„*Man rettet gern aus trüber Gegenwart*
„*Sich in das heitere Gebiet der Kunst.*

Şi într'adevĕr atât de mult sĕ potriveşte cuprinsul acestor rênduri la referinţele actuale ale societăţii române din Sibiiu, la dispositiunea generală a societăţii.

De-oparte casuri triste de mórte au adêncit în doliu pe cele mai multe familii fruntaşe ale societăţii române; de altă parte casuri de bólă grea au aruncat asupra altor familii vĕlul unei indisposiţiuni apăsătóre, carea se măresce şi ridică în intensitate prin tabloul general, ce ni-'l ofere tómna 'naintată şi mai ales prin disgustul, ce se deşteptă în noi, veḑênd în cursul lucrurilor românesci deslănţuirea atâtor patimi scârbóse în jurul unor chestiuni, cari ar tribuì sĕ ne fie tuturor scumpe mai presus de tóte, dând atât de mult drept poetului, care ne-a înfierat cu mustrarea **„mici de suflet, marí de patimi“**. Morositate în drepta, morositate 'n stânga; o disposiţie posomorîtă preste tot.

In mijlocul acestei actualităţi de îndisposiţie generală ni-a venit de odată un balsam de mângăiere; pe orisontul nostru noros s'a ivit o stea luminósă pe neaşteptate, şi prin urmare ne-a surprins cu atât mai plăcut, căci ni la înseninat, şi ne a procurat şi nóuĕ mai multe momente de elevaţiune sufletéscă, ne-a făcut resuflarea mai uşóră.

Aeeste momente de înseninare au fost representaţiunile artistice ale binecunoscutei şi de tótă lumea românéscă iubitei tragediene Agata Bârsescu.

Este în general cunoscut, că arta este cimentul, care împreună idealul cu realitatea, este mângăierea, carea uşurézá şi domolesce amarul vieţei. Arta este barca, care duce sufletul nostru în împĕrăţia visurilor, în acel ocean admirabil, ale cărui unde domóle légănă sufletul nostru în plăceri nemărginite, ce se ridică până la estas.

In asemenea lume au petrecut cei ce au asistat cu atenţiunea cuvenită la predarea pieselor teatrale din pomenitele ḑile. Vocea petrunḑĕtóre, dicţiunea curată şi plină de farmec, declamaţiunea neîntrecută a artistei nóstre, mişcările ei graţióse şi cu şic, redarea celor mai variate scene şi stări sufletesci, te înfluinţézá întru atât, încât voinţa ei te pórtă ca valurile mării după bunul plac şi te trece prin disposiţiile şi sbuciumările sufletesci, pe care artista le resimte. Voinţa ei dominézá totul, ér publicul ascultător este un material, pe care il farmecă, sugerându-i stările sale sufletesci. Par'că te ridică o mână nevĕḑută din năduful apăsător în regiuni sublime, unde domnesc formele cele mai frumóse, unde bucuria o simţesci mai curată, unde chiar şi suferinţa perde din asprimea ei, prefăcêndu-se într'un sentimentalism domol.

Am admirat pe d-nişóra Bârsescu mai mult în „*Medea*“ tragedie de Grillparzer, în „*Odette*“, dramă de Sardou, în „*Hero* şi *Leandru*“ de Grillparzer; şi anume în scenele cele mai pline de sentimente, cele mai tragice. In Medea, când e silită a părăsi casa soţului ei, scena de despărţire este sfăşietóre. Părăsesce casa, care din belşug dispune de tóte şi plécă cu cât e pe ea în lumea largă şi nesigură. De nicăiri nici o speranţă, nici o mângăere. Unica uşurare o spera în aceea, că dóră unul din 2 copii se va decide se vie cu dênsa. Se presêntă copiii; iubirea de mamă se măresce la privirea lor, dar acestia se feresc, fug de ea, nici unul nu vrea s'o urmeze. Predarea acestei scene o face cu atâta naturalitate, încât — cu drept cuvênt — critica nepreocupată susţine, că preste Medea Agatei Bârsescu aḑi nu se ridică altă artistă.

Tot atât de escelentă a fost în scena din Odette, unde soţul, pe care de mult îl părăsise, fiind respinsă pentru necredinţă, îi dă voie sĕ se întâlnéscă cu unica lor fică, acum deja fată de mărit, ba fidanţată chiar, dar carea ţinea pe mumă-sa înecată în mare. Tatăl fetiţei îi spune, că femeea, cu care în curênd va face cunoscinţă este o cunoscută bună a mamei sale. Scena acestei întâlniri numai simţì se póte, ér descrie nu. Interesul ce-l arată fetiţa faţă de mă-sa prin întrebările, ce le punea dómnei presupuse strĕină, dar de fapt mamei sale, deştéptă cele mai varii mişcări în sufletul omului, şi mai ales în al mamei, Copila îi arată din pĕrul mamei, îi cântă cântecul predilect, îi reamintesce tóte scenele câte pot sĕ atingă cele mai ascunse colţuri ale iubirii de mamă. Femeea se reţine a descoperi, fie şi prin deslănţuirea ușor pentru d-nul Sturdza numai rĕḑimat pe vechile hrisóve, sĕ convingă pe guvernul magiar, că renta din cestiune este o datorie certă și onestă a statului român către biserica S-tului Nicolae din Brașov, decât déca pe lângă hrisóve va putea produce și sentință judecătorésca, pe basa căreia biserica S tului Nicolae, în cas de necesitate, va putea încassa acea rentă dela statul român pe calea esecuției și fără învoirea guvernului magiar?

Déca o credeți și asta, cutezăm a afirma, că nu o póte crede un bărbat de stat ca d-nul Sturdza, și că Dvóstră îi faceți fórte reu serviciu, când îl omoriți cu dragostea.

Noi din contră, credem, că d-nul Sturdza n'a abandonat causa dela 30 Aprile incóce, ci a făcut ce a putut pe cale diplomatică, dar a dat de pedeci neprevĕḑute, și pentru aceea nu se vede nici un resultat al intervenției lui.

Și dacă representanții bisericei S-tului Nicolae și-au perdut răbdarea, și póte și speranța, de a puté obținea un resultat bun pe cale diplomatică, și au pornit pe calea, care este deschisă pentru ori-care creditor față cu debitorul seu, noi nu ne mirăm, pentrucă averea proprie a școlelor, pe carea Dvóstră pe nedrept o evaluați la fl 800,000, nu este suficientă pentru acoperirea budgetului școlelor, ér nici dvóstră, nici parochia d-vóstre ca comproprietară, nu-și deschide punga pentru acoperirea deficitului, ci numai biserica S-tului Nicolae, deci ea trebue sĕ stăruiască, ca în timpul posibil cel mai scurt sĕ-și asigure renta avută, ca prin asta sĕ salveze esistența „falei neamului nostru“, pentru care „părinții d-vóstre au adus atâtea jertfe“, nu înse și d-vóstră, deși ve lăudați fără a dovedi.

A fost un lucru superfluu povestirea istoricului înființărei școlelor din Brașov, numai pentru a dovedi, că parochia din Brașov-cetate este comproprietară a școlelor, și că tot atâta drept are la administrarea averei școlelor, cât are și biserica Stului Nicolae, pentru-că asta nime nu o trage la îndoială.

Din momentul ce renta bisericei Stului Nicolae este transpusa din partea acelei biserici la eforia școlelor, aceea formézâ averea școlelor, și representanța școlelor, care este compusă în numĕr egal din membrii ambelor parochii, dispune de ea.

Până atunci însĕ, acea rentă este numai proprietatea bisericei Stului Nicolae, și nici dnii Diamandi Manole și G B. Pop ca particulari, nici parochia la care aparțin d-nialor, n'au sĕ se ingereze în modul, cum proprietarul voiesce sĕ-și asigure renta pentru totdéuna!

Un pledoar advocațial întreg publică d. D. Manole și soțul contra legalității procurei date de comitetul parochial dela Stul Nicolae, și pentru-ca sĕ-și presente motive plausibile pentru cei-ce pornesc după frase, nu se sfiesc a se institui de interpretatori ai statutului organic.

Pe lângă tot respectul, ce-l avem față de persónele d-lor, nu-i ținem competenți în acéstă materie.

Nu negutătorii sunt chemați sĕ interpreteze legi.

Dacă aflâ d-nialor, că unii §§. ai statutului organic nu sunt destul de clari, adreseze-se cu rugarea către acela, care a făcut legea, către congresul nostru național-bisericesc, și acela va interpreta ce va fi de interpretat, precum a făcut și în trecut.

Pentru noi, cari ținem că conclusul sinodal din 17/29 Maiu este suficient, ca comitetul parochial din Schei sĕ intenteze procesul, nu impórtă din ce motiv a fost convocat sinodul parochial disolvat la 25 Octobre pentru gălăjia provocată de d-nul Goldiș și soții, și dacă într'adevĕr ar fi fost convocat ca sĕ mai iee un nou conclus pentru darea în judecată, considerăm lucrul de un esces de precauțiune față cu o ținută eventual ostilă a guvernului din România, ceea-ce noi însĕ, nici chiar după agitațiunea iniciată de dd D. Manole și soțul, și continuată în „Voința Națională“ și în „Tribuna Poporului“, nici astăḑi nu presupunem despre guvernul din România.

Noi suntem aplicați a crede și afirmațiunea d-lor D. M. și soțul, că „pentru acoperirea speselor impreunate cu înființarea scólelor, au contribuit și garantat aprópe numai membrii parochiei din Brașov-Cetate“.

Astăḑi înse durere, nu este așa.

Succesorii acelor bravi comercianți, au póte mai multă carte decât părinții lor, ba unii sciu chiar și latinesce, dar cea mai mare parte a serăcit, ear carii s'au îmbogățit nu mai au acel zel creștinesc și românesc către scóle, care l'au avut bĕtrânii.

Astăḑi dela parochie nu mai dau nimic pentru susținerea scólelor, ba chiar și biserica proprie și-o au fácut cu colectă și pe datorii, ear la colectă unii din cei mai avuți au subscris sume considerabile, dar când a fost la plată, *n'au dat nici un crucer*.

Sĕ o nege asta d-nul D. Manole, déca o póte.

In fine se descarcă dnii D. Manole și G. B. Pop asupra consistorului pentru acte oficiale, care pe cale publicistică nici se pot repara, nici se cuvine sĕ se desbată, cel puțin nu în mod pătimaș și vătĕmător pentru autoritățile superióre bisericesci, cari fără motiv suficient nu recurg la mijlóce estreme disciplinare.

Pe acest teren nu-i vom urmări.

Nu putem tăcea înse la insinuarea tendențiósă și pĕcătósă, că: „Tot cu scirea și iniciativa consistoriului s'a adus chestia școlelor în parlamentul român la discuție, și astfel s'a provocat intervenția și ancheta guvernului“

Astfel a denunciat la guvern pe autoritățile nóstre superióre și supreme bisericesci și jurnalistica maghiară și toți spionii.

Póte inconscii, dar pentru acestia fac bune servicii dnii D. Manole și G. B. Pop și acuma, și nu pentru d-nul Sturdza, nici pentru delicata cestiune a școlelor din Brașov, precum își dau aerul.

Dacă le place acest rol, sĕ le fie de bine!

2 Decembre n. în Sibiiu. Ḑiua de 2 Decembre, a iubileului de 50 de ani de domnire a Maestății Sale Monarchului, s'a serbat și în Sibiiu în modul liniștit impus de doliul mare, ce acopere încă augusta familie și capul ei iubilant, — presintându-sĕ mai mult ca o sĕrbare a bisericilor și a miliției.

In presara ḑilei musica militară, care dela tragica mórte a împĕrătesei regine, nu mai cântase în public, — a trezit de nou și a atras asupra'-i iarăși atențiunea cetățenilor, pornind la órele 8 din casarmă, cântând prin strada Cisnădiei spre Piața mare, iar în piață oprindu-sĕ și cântând superb și puternic imnul casei imperiale „Gott erhalte“... A plecat apoi și a percurs stradele: Pintenului, Urezului, Piața mică, Măcelarilor, Berg, și alte strade mai din centrul orașului, intonând festivul imn întocmit în chip artistic pentru marș.

In zori de ḑi 12 bubuituri de tun descărcate pe câmpul dela marginea S. O. a Sibiiului, vesteau ḑiua de sĕrbătóre, iar apoi musica a percurs de nou, cu zgomotul seu voios și plăcut, stradele percurse aseară, din Sibiiu-cetate.

La órele 9 s'a început în biserica nóstră din Sibiiu-cetate sfânta liturgie împreunată cu Doxologia cea mare, la urmă cu îngenunchiare și rugăciuni speciale pentru Maestatea Sa.

A pontificat la sfânta liturgie sĕrbătorésca și la rugăciunile pentru augustul iubilant, Ilustritatea Sa domnul Archimandrit și Vicariu archiepiscopesc Dr. Ilarion Pușcariu, asistat de P. O. Domni protopopi-asesori consistoriali Zacharie Boiu, Nicolae Cristea, Ioan Papiu, protopresb. și dir. sem. Dr. Remus Roșca, și diaconul Demetriu Câmpean archivar consist.

Serviciul d-ḑeesc a decurs în plină splendóre, respunsurile liturgice date fiind de excelentul cor bisericesc condus de măestrul profesor de musică George Dima.

Biserica era plină de participanți: afară de consistoriul nostru archidiecesan și de ales public, erau presenți elevii seminariului nostru archidiecesan în frunte cu corpul profesoral seminarial, școla civilă de fete cu corpul seu profesoral, școla elementară de fete cu corpul seu învĕțătoresc în frunte, etc.

Autoritățile civile publice învitate la acest serviciu, s'au representat și ele, afară de cele militare, care au rĕspuns însĕ învitării, notificând că miliția celebréză și ea sfântă slujbă de sĕrbătóre afară în câmp sub cort, tóte confesiunile cu preoții lor militari.

In celelalte biserici ale nóstre din Sibiiu au fost asemenea servicii comemorative: In biserica din Suburbiul Iosefin a servit P. O. D. asesor consistorial Nicolau Ivan, participând la serviciu tinerimea studiósă dela școlele medii din Sibiiu și băeții școlei parochiale; — în bis. din Pórta-Turnului a servit părintele admin. parochial Ioan Mihu, fiind presentă tinerimea scolară și popor numeros.

Institutul *„Albina“*, și-a arătat și el loiala sa atențiune față de ḑiua iubilară, prin aceea că biurourile institutului au fost închise dela órele 10 a. m. tótă ḑiua.

*

Chestia rentei brașovenilor, în senatul României. Vineri, în sĕptemâna trecută, dl Titu Maiorescu, profesor universitar și senator, a adresat următórea interpelare, în ședința Senatului:

„Am onóre a interpela pe d. ministru președinte și pe d. ministru al cultelor și instrucțiunei publice, asupra refusului dumnealor de a-i plăti bisericei sf Nicolae și gimnasiului român din *Brașov, anuitatea de 38,500 lei prevĕḑută în două legi speciale ale Statului român.*“

Respunsul la interpelare nu'l cunóștem încă. Dl ministru-președinte Sturdza, și-a cerut cele trei ḑile reglementare, pentru pregătirea rĕspunsului.

Ieri, Luni a fost se dee respunsul.

In culoarele Senatului, spune „Drapelul“, se vorbea că mai mulți senator vor lua cuvêntul cu acésta ocasiune.

Guvernul, se ḑice, că va cere, în urma explicațiunilor ce le va da dl Sturdza, un vot de încredere.

O frumósă armonie.

— Sfințirea școlei comune gr.-or. și greco-cat. din Turdaș, (lângă Orăștie). —

Turdaș, 21 Nov. v. 1898.

Dle Redactor!

Se știe că între cele dóuĕ Metropolii române, de Sibiiu și Blaj, s'a statornicit, cu ani înainte, o înțeléptă învoire privitor la susținerea școlei confesionale-naționale în comunele mixte gr. orientale și gr.-cat., mai ales unde una din confesiuni fiind mai slab representată, nu póte sĕ-și susțină școla proprie. Acolo confesiunile sĕ vor înțelege și vor susținea *la olaltă* o școlă, eventual își vor și zidi edificii la olaltă, cari vor fi proprietatea amêndurora în mĕsura contribuirii la zidire, ori apoi numai confesiunea mai numĕrósă, rĕmânênd școla proprietatea ei, iar confesiunea soră mai mică, contribuind proporționat la plătirea învĕțătorului și îngrijind de catechisarea elevilor sei

Ceva mai înțelepțesc abia sĕ póte închipui pentru buna și rationala împreună viețuire între frați. Și totuși în ce puține locuri poporul și conducĕtorii lui au înțeles și înțeleg binecuvêntarea din acest pact al bisericilor nóstre!

Fost'au însĕ străbătute în chip îmbucurător de acéstă înțelepciune inimile și mințile conducĕtorilor poporului gr.-ort. și gr.-cat., din comuna *Turdaș*, (tractul Orăștiei), comună cu mai mulți go.-or. și mai puțini gr.-cat.

Deja în anul trecut fruntașii acestei comune, în frunte cu preoții locali Adam Teodor (gr.-or.) și Dumitru Iancu (gr.-

---

sentimentelor sale, că-i este mama. Fostul ei soț i-a pus acésta ca condiție a întâlnirei. Tocmai prin acéstă zăvorîre a sentimentelor, ele devin mai puternice, mai intensive, până când la urmă isbucnesc într'o căldurósă și înfocată îmbrățișare a copilei, pe care o justifică prin împrejurarea, că și-a adus și ea aminte de o așa fică a ei, pe care a trebuit s'o pérdă. Sosesce óra despărțirei. O scenă mai mișcătóre abia se póte închipui. Fostul soț stă rece; viața ce a dus-o soția sa deodinióră dela despărțire, nu-l póte îndupleca s'o ierte. Ea trebuie sĕ plece, deși copila o rógă sĕ mai stee, căci așa bucuros vorbesce cu ea despre mumă-sa iubită, pe care atât de mult regreta că n'a putut-o cunósce. Despărțirea a fost reprodusă cu atât farmec, încât privitorii, mai ales femeile, plângeau formal. Mama și plécă, frântă de durere și suindu-se în o barcă, se aruncă mare.

Tot atât de neîntrecută a fest în Hero și Leandru, in care Duminecă a jucat pe Hero pentru a 331 óră, precum și în *„Fiiul codrului“* (Sohn der Wildniss), de T. Halm, unde a avut un rol mai ușor și mai mulțumitor, întru cât sfîrșitul este căsătoria fiicei faurului grec cu căpitanul haiducesc, pe care ea l'a înblânḑit și civilisat.

Dacă cu atențiune urmăresti jocul valorósei artiste, cu tóte subtilitățile gesticulațiunii și ale espresiunii feței, cari reoglindesc sentimentele-i interne, simțesci un adevĕrat deliciu psihic, și înțelegi în mod complet predarea rolului, care te răpesce cu desĕvêrșire, și te încătușéză cu farmecul sĕu așa, încât devii absolut stăpânit de aceleași sentimente.

Nu-i mirare de acéstă nemărginită influințare a publicului ascultător, căci în d-șóra Bârsescu afli întrupate acele insușiri, ce trebue sĕ le posédă un artist de frunte, și pe cari nimerit le indică Schiller în strofa a 8-a din Punschlied, unde ḑice:

„Auch die Kunst ist Himmelsgabe,
„Borgt sie gleich aus irdscher Glut.

D-șóra Bârsescu posede în mare mĕsură aceste 2 însușiri, darul, talentul înăscut și o înfățișare, o statură rară. Fie ca aceste dóuĕ însușiri în mod armonic sĕ se susție încă îndelungă vreme în artista nóstră, ca și pe viitor sĕ continue a aduna lauri și glorie șie-și și numelui român, ce-l pórtă, și neamului român, pe care mult îl iubesce.

In egoismul nostru național o singură împregiurare regretăm adânc, că nu póte aduce artei române serviciile sale, înălțând nimbul aceleia.

Acest regret te cuprinde cu atât mai mult, când o auḑi vorbind o românéscă în dialect bucureștén cu farmecu-i caracteristic. Ea însași ni-a esprimat regretele sale, că nu-i este dată posibilitatea a întra în serviciul artei române, ceea-ce ar face cu atât mai vîrtos, căci e română cu trup cu suflet, născută în Bucuresci, unde și-a făcut studiile de conservator și unde pe scena teatrului național și-a validitat pentru prima dată talentele dramatice, prin cari s'a înălțat. Dar lipsesc 3 condițiuni fórte esențiale, cari îndepărtéză din țară talentele mai mari și anume după insași mărtusirea d-șórei Bârsescu *n'au ce sĕ jóce, n'au cu cine sĕ jóce și n'au cui sĕ jóce.* Aceste 3 pedeci mari i-s'au pus în cale atunci, când dl *Iache Ionescu* 'i-a făcut ofertul de-a trece la Bucuresci și a primi angajamentul acolo, și aceste până acuma n'au putut fi delăturate.

Feciόra preacurată, al cărei chip îl pórtă în continu cu sine d-șóră Bârsescu și al cărei duch îi înspiră forța artisticilor sale prestațiuni și creațiuni, se ajute ca se ajungă cât mai curînd și neamul românesc la astfel de instituțiuni culturale, cari se pótă adăposti talentele, ce ies din sinul sĕu.

Deca

cat.) s'au întrunit la Orăștie (reședința protopopilor ambelor confesiuni), și poftind pe protopopii lor și pe alți bărbați cu interes pentru biserică, s'au sfătuit la olaltă, și sfîrșitul a fost, că s'a hotărît în frăție susținerea unei școle comune anume așa, că gr.-cat. își sistéză pe a lor, ér gr.-orientalii se-'și măréscă localul de școlă, care n'ar fi putut cuprinde și pe copiii gr.-cat.

S'au pus pe lucru împreună, și adi scóla gr.-or. mărită, e gata, în 25 Oct. st. v. s'a și sfințit și s'a predat destinațiunii.

Nóua zidire școlară e un edificiu, ce ar putea străluci cu cinste și într'un oraș, stând mărturie despre aceea, că nu e nimic mai frumos și mai înțelepțește, ca aceea, ca frații sě fie împreună, și sě lucreze împreună cu dragoste, că darul lui D-deu sě va pogorî atunci asupra lor și asupra muncii lor.

Pe 24 Oct. v. a. c. școla avea sě fie gata. A și fost. In 25 Oct. apoi, a urmat sfințirea ei, iarăși în cea mai bună armonie a celor doi preoți români, gr. or. și gr. cat.

După terminarea serviciului divin anume, toți credincioșii amênduor confesiunilor cari au fost în acea Duminecă la biserică, au mers din biserică în scólă, în frunte cu păstorii sufletești Teodor Adam și Dumitru Iancu, cari au început celebrarea sěrbătoréscă a sfințirii școlei. Tot poporul asculta cu evlavie și cu fețe pe cari se oglindea bucuria și fala pentru că își vede gata frumosul altar culturei.

La sfirșitul serviciului, părintele Teodor Adam ținu o cuvêntare potrivită și pătrundětóre pentru popor, arătând prin cuvinte blânde și alese, cum un popor numai atunci înaintéză în tóte privințele, dacă sě ridică în cultură, în învěțătură, iar la acésta sě ajunge prin școle bune și bine conduse, de aceea nu numai e vrednic de tótă lauda, ci își și face sieși un mare bine poporul, care prețuește școla și jertfeste pentru ea!

Cuvêntarea a făcut bună impresie și a fost o mângăitóre rěsplătire sufletéscă a poporului pentru cheltuelile și ostenelele aduse.

Că adi Turdașul a ajuns a se putea mândri cu acéstă școlă la care își trimit copiii ambele confesiuni surori, e a sě mulțumi ascultării poporului, apoi stăruințelor bune ale preotului gr. or. Teodor Adam, care mai mult a umblat, ca ideea sě se realiseze, precum și ținutei binevoitóre și sprijinitóre a domnului notar local Ioan Roșu, care încă a promovat din parte-'i deslegarea chestiei în acest sens.

Ddeu sě resplătéscă cu bine tuturora, și celor ce au jertfit, și celor ce au stăruit și condus așa bine treaba.

Coresp.

O operă mare.

— Din Romània. —

Inainte de asta cu 2 luni, noi am luat notiță despre aceea, că e vorba de tăierea unui *canal navigabil dela Dunăre peste Dobrogia la Marea-Neagră*, între punctele Cernavoda — Constanța.

Luasem notiță după foile din — Budapesta!.... Cele din România n'o aveau.

Acum după luni de dile chestia reînvie: o au acum și foile din Țară, dar — după „Revista Industrială“ din Paris! In adevěr revista francesă numită, aduce în numěrul sěu dela 22 Octombre a. c. o notiță asupra ideii, atrăgênd... atenția inginerilor și întreprindětorilor francezi asupra ei! Ea scrie:

„Un canal care plecând dela Cernavoda (Dunărea de jos) ar ajunge după un percurs de 53 chilometri la Constanța, *ar presenta avantajul de a scurta cu 3 dile durata navigației* pentru mărfurile ce es și întră actualmente prin gurile Dunărei și se dirigéză prin Bostor spre Mediterana.

„După un studiu al dlui inginer B. G. Assan, din Bucuresci, acest canal n'ar costa mai mult de 20 milióne și venitul sěu ar trece de șése milióne pe an (adecă mai mult de *25 la sută*, ținênd socotélă de cheltuielile de întreținere și amortisare).

„Calculele sunt basate pe tonagiul năvilor ce achită taxa de trecere a gurilor Dunărei; mișcarea acésta se ridică la 4 milióne de tone pe an și presintă jumětatea tonagiului canalului de Suez.

„Acéstă întreprindere se presintă în condțiuni excepțional de favorabile, de óre-ce guvernul român cheltueste actualmente mai bine *de 40 milióne franci* pentru a face din *Constanța primul port al Mărei-negre*.

„Cheltuielile portului sunt încredințate casei francese Hellier și săparea canalului va putea fi terminată în patru ani, adecă în același timp cu desěvîrșirea complectă a lucrărilor portului, căci mai bine din jumětatea canalului se găsește sub etiagiul Dunărei, unde există albia veche a acestui mare fluviu, singurul care traverséză Europa dela Vest la Ost

„Nu e fără interes a atrage atențiunea anteprenorilor francesi asupra lucrărei, care trebuie sě fie în curênd pusă în studiu și în execuțiune“.

Intrigat de notița diarului fracez, „*Drapelul*“ din București scrie în numěrul sěu dela 1 Dec. n (19 Nov. v.) următórea notiță:

„La cea dintâiu ochire aruncată pe harta României, ori-cine vede de ce colosală importanță ar fi sě se facă un canal între Dunăre și Marea Neagră, dela Cernavoda la Constanța. Distanța între aceste e fórte mică, terenul șes, dealurile paralele perpendiculare pe Dunăre: tóte avantajele!“

Traduce apoi notița de mai sus a diarului frances, ér în numěrul următor (2 Dec. n.) revenind și scoțênd între altele la ivélă și importanța strategică a canalului, pe care și noi o accentuasem în notița nóstră din Nr. 105, scrie un articol mai lung, pe care îl vom reproduce, ca tractând cu pricepere acéstă chestie și interesantă și importantă.

Monument
lui
ANDREIU ȘAGUNA.

Spre a ușura contribuirile pentru monumentul proiectat a se ridica întru eternisarea memoriei archiepiscopului și metropolitului **Andreiu b. de Șaguna**, *redacțiunea diarului nostru deschide o rubrică specială, îndemnând și rugând pe amicii foii nóstre a stărui în cercurile cunoscuților pentru binevoitóre contribuiri, pe care le vom transpune inmediat după primire Venerabilului Consistoriu archidiecesan.*

Nu ne îndoim, că clerul și inteligința nóstră din tóte părțile, va folosi prilegiul întru a-și achita o datorință sfântă către memoria unui mare binefăcětoriu al bisericei și neamului.

Sibiiu, 24 Novembre 1898.

Redacțiunea.

Noutăți.

Parastas în Oradea-mare pentru metropolitul Miron Romanul. Cetim în „Familia“: „Sâmbătă la 26 Novembre n. s'a serbat în biserica gr. or. din Oradea-mare parastas pentru reposatul archiepiscop și metropolit Miron Romanul. A celebrat vicarul Iosif Goldiș, asistat de protopesbiterii Toma Păcala și Petru Suciu, de presbiterul Ioan Groza și de diaconul I. Bode. La actul funebral au fost de față, din partea familiei, dl Paul Fășie jude la tribunalul regesc de aici, cu domna, dimpreună cu cea mai mare parte a inteligințai române din Oradea-mare.

*

De ale congresului electoral. După cum suntem informați ținerea congresului electoral pe diua de 17 Decembre v. a. c. și cele următóre, s'a luat la cunoscință la locurile mai înalte.

Diarul nostru va aduce în numěrul de Joi cerculariul cu convocarea congresului.

*

Candidați de preoți din Archidiecesă, chirotoniți întru preoți la Arad. Fiind scaunul archieresc al archidiecesei nóstre věduvit, candidații de preoți aleși în parochiile: Săcel, Bârghiș și Șomartin au fost de curênd la Arad, unde au fost chirotoniți întru preoți prin Prea Sfinția Sa Domnul Episcop *Ioan Mețianu*. Și anume: în 18 Nov. n. a fost chirotonit întru presbiter clericul cu pregătire extraordinară Lazar Cocoș pentru parochia Șomartin (tractul Agnitei); în 19 Nov. a fost chirotonit clericul absolut Aron Flucuș pentru parochia Săcel (tr. Seliștei) și în 20 Nov. chirotonit clericul abs. Ioan Dordea pentru parochia Bărghiș (tr. Agnitei).

*

Liberat. Dl Tit Liviu Albini, a fost precum află „Tribuna“, liberat din prinsórea preventivă în care a stat peste *un an de dile* la A.-Iulia.

*

Dșóra Olivia Irina Bárdosy, fosta elevă a institutului domnișórelor engleze din Mindelheim (Bavaria) și fica dlui Iuliu Bárdosy, inspector școlar în retragere de aici, precum ni-se vestește din München, a avut succes eminent la examenul de cualificațiune, pentru profesura de musică, depus înaintea comisiunei regnicolare din Bavaria, și a obținut diploma pentru catedra de musică la preparandii și alte institute superióre de fete. In cât se știe, dșóra Bàrdosy este unica la noi cu asemenea cualificație. Dintre 17 candidate dênsa a fost a doua la cel practic. Felicităm din inimă atât pe dșóra Bárdosy, cât și pe părinții dsale.

*

Ședință festivă în Blaj. Societatea de lectură a teologilor dela seminarul archidecesan gr. cat. din Blaj, a arangiat pe diua *de 3 Dec. n.* (Sâmbâta trecută) o *ședință festivă comemorativă* din incidentul înplinirii alor 25 de ani dela mórtea Archereului, a cărui nume îl pórtă.

Programul festivității: „Iată Preotul mare“ cor; „Cuvênt de deschidere de președintele societății Victor Macaveiu teolog an IV; „Reprivire, asupra activității societății „In. M. Clain“. de Simeon Moldovan t. a. IV; „Fluturașul“, comp. de Iacob Murěșan, cor.; „Unde ni sînt visătorii“, de A. Vlăhuță, decl. de Vasiliu Suciu t. a. III; „Sě serbăm“, discurs de Luca Rus t. a. IV; „Furtuna“, comp. de Iacob Murěșan, solo-bass Victor Macaveiu; „Numai un Tatăl nostru“, schiță după G. B., de Demetriu Murěșan t. a. IV; „Țiganul la vênat“, anecdotă decl. de Petru Florian t. a. I; „Sě trăiască“, comp. de Iac. Murěșan, cor,; „Inchiderea ședinței“, prin președinte.

Notăm, că am primit și noi „învitare“ la acéstă festivitate, și anume în diua sěrbării însăși... S'a pus din Blaj la poștă în 2 Dec, și în 3 a sosit aici, precum arată stampila poștală...

DIN PUBLIC.

Pentru cele cuprinse în rubrica acésta, redacțiunea nu primesce rěspunderea.

O întimpinare.

Brașov, 21 Nov. 1898.

D-le Redactor!

„Tribuna Poporului“ din Arad, Nr. 212 din 10/22 Novembre 1898, publică o corespondență din Brașov, datată din 7/19 Novembre a. c., relativă la persóna mea.

Ca rěspuns la acéstă corespondență, Vě rog sě binevoiți a da loc în colónele prețuitului diar ce redigiați, următórelor rênduri:

I.

1) Consiliul comunal al urbei Turnu-Măgurele (jud. Teleorman, România) pusese în budgetul seu de pe anul 1889 suma de lei 5000 (cinci mii) pentru înființarea unui gimnasiu real.

In luna lui August, același an, am petiționat la ministeriul de culte și instrucțiune publică din România pentru o funcțiune de profesor la vre-o școlă secundară.

Ministrul de atunci dl C. Boerescu m'a recomandat primarului din Turnu-Măgurele, Petru Crăiniceanu, ca acesta sě mě numéscă director și profesor de partea literară la nou înființatul gimnasiu real

La 1 Septembre 1889 m'am presentat în primăria din Turnu-Măgurele și mi-am luat decretul de director și profesor al nou înființatului gimnasiu din mânile amintitului primar.

Spre deslușirea acelora, cari nu cunosc relațiile din România, observ, că gimnasiul a fost atunci curat comunal, adecă susținut întru tóte numai de comună; de aicea dreptul primarului de a denumi directorul și profesorii, — se înțelege la recomandarea ministrului.

Dl primar, Petru Crăiniceanu, un om cu mult zel și iubire către nóua școlă, dacă trăiește póte mărturisi, că eu, când m'am dus acolo, n'am găsit nici local, nici bănci, nici tablă, ci numai 5000 lei puși în buget pentru acest scop.

Am arangiat, cum am putut, mai întâi și mai întâi in școla primară de băeți. Am înscris școlarii și am început cu ajutorul lui D-deu primul an școlar 1889/90. — A mai funcționat alăturea cu mine un coleg al meu, Stefan Petrescu, pentru partea științifică.

2) Dovadă că gimnasiul a mers bine, este faptul, că același primar a pus în bugetul anului 1890 încă 5000 lei pentru gimnasiu, — din cari aveau sě se plătéscă alți doi noi profesori necesari. Budgetul gimnasiului a fost deci în 1890: 10,000 lei.

Am scris la Minister, și a recomandat — avênd acum și classa II, — primarului spre denumire pe Dumitru Dogariu pentru partea literară și Ioan Suciu, pentru partea științifică. — Nemai fiind localul școlei primare de băeți suficient pentru dóue clase, primăria a închiriat pentru acest scop casele dnei Nisipeanu.

Am încheiat și anul școlar 1890/91, — eu afirm, cu bun succes. In decursul acestui an devine primar dl D. Mavrodineanu, — ginerele dnei Nisipeanu.

Noul primar, dl Mavrodineanu n'a prea avut dragoste și interes pentru nóua școlă, — o pot mărturisi și colegii mei de atunci. Am avut o grămadă de neplăceri mai ales pentru cuartir, dar și pentru leafa profesorilor. Dênsul n'a voit sě mai pună în bugetul gimnasiului nimic peste cei 10,000 lei puși de dl Crăiniceanu, ca sě nu se înființeze clasa a III-a, și astfel sě nu fim siliți a ne mută cu gimnasiul. — Dacă am vědut, că cu dênsul n'o pot scóte la cale în nici un chip, am alergat la dl prefect, D. Popescu, și l'am rugat sě intervină. Ne-am oferit noi, profesorii sě luăm mai multe óre și sě angagiăm pe lângă noi 4 numai încă unul, ca sě fim 5.

La însistința mea dl prefect D. Popescu, a întreprins o colectă, care a dat un resultat de vre-o 3000 lei. Am scris la Minister, și acesta a recomandat spre denumire primarului pe dl Stefan Iosif, fost director la liceul din Brașov, pentru partea literară.

Primăria i-a plătit primul salar din colecta întreprinsă de dl D. Popescu la insistința mea. — Pentru că localul era prea mic, ne-am mutat totuși din casele dnei Nisipeanu în localul cel vechiu al școlei de fete, pentru care se clădise într'aceea un local nou.

Greutățile, cu cari am avut sě lupt în decursul anului școlar 1891/92 mě fac și adi sě mě cutremur. Archiva gimnasiului mi-e martoră. Le-am îndurat însě tóte pentru noul gimnasiu, la care am fost primul Director.

Am încheiat cu chiu și vai și anul școlar 1891/92. In decursul acestui an a devenit primar dl Nicolae Maimarolu.

Om tiner și cult, cu dragoste și interes către gimnasiu,-el a pus în bugetul anului 1892 încă câte-va mii de lei pentru înființarea clasei a IV-a. A trebuit iarăși sě ne mutăm în casele dlui Manolache Popescu, ne mai fiind suficient localul cel vechiu al școlei de fete.

Venind odată la Turnu-Măgurele dl general Gheorghe Manu, care era acolo ales deputat, ne-am presentat cu dl primar și ne-am rugat, că fiind bugetul comunei fórte îngreuiat cu cheltueli, sě l trécă la stat. Prin intervenirea dlui general Manu, Ministrul instrucțiunei de atunci, dl Take Ionescu, a pus în budgetul statului pe anul 1893 suma, — dacă nu mě înșel, — pe lângă ce dădea comuna, vre-o 15,000 (mii) lei. Astfel gimnasiul a fost salvat și asigurat!

Cu începutul anului școlar 1893/94 s'a înființat și clasa a IV-a, prin urmare tóte clasele de lipsă unui gimnasiu real complet.

Tot atunci s'a făcut în personalul profesoral al gimnasiului schimbarea, că în locul meu a fost recomandat spre denumire dl Dr. Stefan A. Popovici, fiul dlui Andreiu Popovici, fost mare comerciant în Brașov, iar eu am rěmas numai profesor de partea literară.

Dr. Vasile Saftu.

(Va urma)

Poșta Redacțiunii.

Rugăm pe toți P. T. Domni, cari au comandat calendare pe 1899 sě fie în așteptare încă 2—3 dile și negreșit sě vor espeda.

Tipografia și librăria archid., Sibiiu.

*

Părintelui V. Voina. Pentru lămurirea întrebării cunoscute sě constată, că după canonul XIV al sinodului al VII-lea, starețul sau egumenul unei mănăstiri póte *chirotesi* în mănăstirea sa *ceteți*, dacă el însuși fiind preot a fost chirotesit de către Episcopul seu în vrednicia egumenului; ér după canonul al V-lea al St. Nichifor mărturisitoriul, patriarchul Țărigradului, starețul sau egumenul póte chirotesi nu numai ceteți, ci și *ipodiaconi*. Vedi și archieraticonul edat de episcopul *Parthenie* al Dunării de jos cu aprobarea Preasânțitului Sinod al bis. ortodocse rom. din România la 1890: pag. 8. nota a 2-a

P. P. in *C.* Și din punctul nostru de vedere e imposibilă o asemenea scrisóre.

V. S. in *B.* Numai în patru numeri se póte; banii s'au predat administrației

Nr. 716—898 [209] 1—3

Concurs.

Pentru intregirea parochiei de clasa a treia Boz, ppresb. Mercurei, se escrie concurs cu termin de 30 ḍile dela prima publicare în „Telegraful Roman“.

Dotaţiunea împreunată cu acest post este 141 fl. 60 cr.

Reflectanţii la acest post sunt avisaţi a-şi înainta cererile de concurs, instruite conform normelor în vigóre subsemnatului oficiu până la terminul susindicat.

Dela concurenţi se aştéptă, sĕ se presinte în o Duminecă sau sĕrbătóre la biserică, pe lângă observarea §-lui 18 din „Regulamentul pentru parochii“, pentru a celebra şi cuvênta.

Mercurea, la 12 Novembre 1898.

Oficiul protopresb. gr.-or. al Mercurei în conţelegere cu comitetul parochial respectiv.

I. Droch,
protp.

In *Tipografia archidiecesană* a apărut:

ACAFTISTUL

Preasântei

Născătóre de Dumneḍeu

şi

alte rugăciuni

urmate de Sinaxariu pentru tot anul si Păschălie.

Un volum de 368 pagini 8°.

Preţul simplu legat . . .	fl.	—.85
jumĕtate pânză . .	„	1.05
în piele roşie . . .	„	1.25
Ediţia fină în piele négră .	„	2.—
piele chagrin	„	2.60
în mătase .	„	3.85

Se află de vênḍare la

Libraria Tipografiei archidiecesane, Sibiiu.

In Tipografia Archidiecesană au apărut

Treptele formale
ale
învĕţămêntului
de
Dr. Petru Şpan.

Preţul 80 cr.

Se pot procura din

Libraria tipografiei archidiecesane Sibiiu.

In *Tipografia şi Librăria archidiecesană*, Sibiiu, se află de vênḍare

Protocolul congresului

ordinar şi estraordinar naţional-bisericesc
al
metropoliei gr.-or. române din Ungaria si Transilvania,

convocat la Sibiiu pe 15/27 Octobre 1874 pentru alegerea de metropolit.

Preţul 1 fl.

Pentru a înlesni şi celor mai lipsiţi copii de şcólă procurarea de **cărţi didactice,** ne-am decis a *reduce preţurile* la următórele manuale:

Abcdar pentru şcólele pop. rom. de Z. Boiu, legat	dela fl. —.24	la fl. —.20
Aritmetica de V. Roman leg.		„ „ —.08
Carte de cetire I. de Z. Boiu, leg.	dela fl. —.40	„ „ — 30
„ II. „ „ „ „	„ „ —.32	„ „ —.25
Elemente de geografie de Z. Boiu	„ „ —.30	„ „ —.15
Geografia de V. Roman		„ „ —.08
Istoria naturei şi fisica de Z. Boiu	dela fl. —.30	„ „ —.15
„ patriotică de Z. Boiu	„ „ —.30	„ „ —.12

Librăria Tipografiei archidiecesane, Sibiiu.

In *Tipografia şi Librăria archidiecesană*, din Sibiiu, se află de vênḍare
calendare block de părete cu stilul vechiu
şi nou (ediţ. de România) à fl. —.75
calendare block cu stilul nou à fl. —.50
Calendare pentru însemnări după
sĕptĕmâni (Wochen-Vormerkkalender) . . . . . à fl. —.75
Calendare pentru lumea ilustrată
pe anul 1899 . . . . à fl. —.75

În Tipografia archidiecesană din Sibiiu a apărut

DOTAŢIUNEA CLERULUI.

Reflexiuni asupra proiectului de lege despre intregirea venitelor preoţesci

de

ILIE DINURSENI.

Broşura se estinde pe 147 pagini şi are următorul cuprins:

Un studiu asupra proiectului de lege mai sus numit, care s'a publicat în mai mulţi numeri ai „Telegrafului Român“ din anul acesta. Memoriul dela 1850 al episcopului, mai târzíu metropolitului

ANDREIU baron de ŞAGUNA,

asupra dotaţiunii clerului; apoi proiectul de lege despre intregirea emolumentelor preoţesci şi în urmă interesanta motivare, cu care ministrul cultelor şi instrucţiunii publice a presentat dietei acel proiect, şi pe care ḍiarele române au publicat'o numai în scurte excerpte.

Fiind chestiunea dotaţiunii clerului actuală, credem, că autorul acestei broşure a făcut un bun serviciu bisericei române, dând ocasiune clerului a cunósce cât mai de aprópe numitul proiect care privesce atât de deaprópe sórtea lui. Este în interesul bisericei că proiectul sĕ fie cunoscut în cercuri cât mai largi, de aceea o recomandăm mai ales atenţiunii clerului nostru, precum şi a acelora, cari sĕ intereséză de mersul afacerilor nóstre bisericesci.

Preţul 1 corónă.

Se póte procura din

Libraria Tipografiei archidiecesane, Sibiiu.

Orológe de buzunar americane.

Cu garanţă, că nickelul nu-şi schimbă colórea, construcţia mai esactă şi mai bună decât a celor mai scumpe.

Preţul de bucată florini 3.—

Pe lângă garanţă, până unde ajunge provisiunea.

Lângă orologiu lanţ argintit cu 60 cr.

Aparat de ras — automat.

Fox, fabricat veritabil de solingen, distins la multe esposiţii, nu cere praxă. Tăierea eschisă. Lucru curat şi comod. Scutesce de bóle de piele. Durabil şi scutesce de spese.

O bucată fl. 3.—

Tăişul *** e din oţel strălucitor, celelalte părţi din alpacca.

Un tăiş separat lângă el fl. 1.—

Se pot comanda la:

POLLÁK SÁNDOR, representantul principal.
Budapesta, V. ker. Kálmán-utcza 17.

Colectanţilor se espedéză la 5 bucăţi, unul gratis. [183] 19—30

Ne-au sosit acuma:

Tabele de părete pentru cetit, românesci	fl.	2.40
„ „ „ „ „ unguresci	„	2.40
„ „ **istoria naturală** (16 bucăţi colorate: regnul animal, vegetat şi mineral)	„	7.20
Tabele de mĕsuri metrice cu esplicare	„	—.80
Modele de desemn à 24 foi	„	1.70

Librăria Tipografiei archidiecesane, Sibiiu.

Redactor prov. Dr. Elie Cristea.

Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 130 Sibiiu, Joi 26 Novembre v. (8 Decembre n.) 1898. Anul XLVI

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:

Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Monument
lui
ANDREIU ȘAGUNA.

Iată Circularul, pe care Preasfinția Sa Domnul episcop al Aradului l'a adresat și trimis în diecesa Sa în favorul Monumentului.

Nr. 171.

Prea onoraților protopresbiteri și administratori protopresbiterali, onorată preoțime, învĕțătorime, inteligință și popor, din diecesa Aradului.

Vĕdênd măritul nostru congres național bisericesc din anul trecut, că în anul acesta se împlinesc 25 de ani, dela încetarea din viață a fericitului nostru Archiepiscop și Metropolit *Andreiu Baron de Șaguna*, și că din colectele intreprinse până acuma în metropolie, din causa altor neajunsuri, tot nu s'a putut aduna suma, ce se recere la un monument corespunḑĕtoriu marilor lui merite: prin conclusul seu dto 7/19 Octobre 1897 Nr. 72 a aflat de bine a dispune, ca în anul acesta, la aniversarea de 25 de ani a trecerii la cele eterne a aceluiași fericit Archiepiscop și Metropolit, sĕ se celebreze parastase în tóte bisericile nóstre din Metropolie, și într'aceea sĕ se continue și colecta pentru ridicarea nonumentului intenționat.

După-ce parastasul dispus s'a celebrat în întréga metropolie, cu tótă pietatea și solemnitatea, și așa prin acela clerul și poporul din tóte părțile și-a manifestat, în cel mai demn mod, simțul de profundă mulțămită și recunoștință: acuma urméză ca același cler și popor, tot în asemenea mĕsură, sĕ-și manifeste recunoștința sa și la colecta pentru ridicarea unui monument demn de acel mare archiereu, însĕ tot atâta de demn și de noi, clerul și poporul, cari voim a ridica acel monument. Monument, prin care sĕ arătăm lumii și posterității, nu numai meritele cele mari ale fericitului Archiereu, dar și simțul nostru de recunoștință, și prin acésta și vrednicia nóstră.

Avênd deci în vedere, că prelângă ținerea parastaselor, și din zelul cu care vom contribui la ridicarea monumentului, se va comproba recunoștința nóstră, adecă cumcă din resultatul colectei se va vedea, dacă știm și noi, ca și alte popórĕ, prețuí meritele bărbaților nostri celor mari, cum fu și fericitul Archiereu *Andreiu Baron de Șaguna*: provocăm și rugăm pre toți preoții, învĕțătorii, inteligenții și întreg poporul nostru, sĕ bine voiéscă a concurge, după putință, cu ofertele lor, la împlinirea marei datorințe, ce avem cu toții, de a eternisa memoria aceluiași prea demn Archiereu și prin un monument corespunḑĕtoriu meritelor lui și demnității nóstre.

Spre scopul acesta dispunem, ca acea colectă sĕ se întreprindă mai întâi în sf. biserică, începênduse în Dumineca din 6/18 Decembre a. c., când cade și sĕrbătórea sfântului ierarch Nicolae Archiepiscopul dela Mira Lichiei, și sĕ se continue până la finea lui Decembre a. c., și adecă, preotul, unde sunt mai mulți cel sĕptĕmânariu, sĕ arate poporului, că precum tóte națiunile își veneréză pre bărbații lor cei mari și binefăcĕtori, tot asemenea dorim și noi a venera pre ai nostri, pentruca cu atât mai mulți sĕ se resólve și dintre ai nostri a lucra pentru binele nostru; sĕ spună mai încolo, că un atare bărbat a fost și Archiepiscopul și Metropolitul Andreiu baron de Șaguna, enumerându-i meritele mai însemnate, apoi adaugênd, că pentru atâtea merite, dorind și noi a-i fi rĕcunoscĕtori, voim a-i ridica un monument demn, ca sĕ arĕtăm lumii și viitorimei pe lângă meritele lui, și vrednicia și recunoștința nóstră, față de binefăcĕtorii nostri.

După asemenea espuneri deschiḑênd colecta, mai întâiu preotul și învĕțătoriul sĕ subscrie cât vor voí, apoi sĕ se provóce pe rênd, mai întâi toți fruntașii câți vor fi presenți, iar după dênșii și ceilalți poporeni presenți, a se inscrie în lista de colectă, cu cât vor voí.

După terminarea colectei din biserică, preotul și învĕțătoriul, unde vor fi mai mulți, toți, vor mai merge și pela çasele poporenilor mai fruntași, cari n'ar fi fost la biserică, rugând și pre aceia sĕ contribuie cu cât vor voi.

Contribuirile ce se vor oferi, se vor înduce în cóla de colectă alăturată,

Ofertele ce se vor aduna până la finea lui Decembre a. c. sĕ se înainteze fără amânare oficiului protopresbiteral concernient, dimpreună cu cólele de colectă; iar oficiile protopresbiterale, făcênd un conspect, pe lângă acela și pe lângă cólele de colectă, sĕ le înainteze aici, negreșit până la 10 Ianuariu 1899.

In convingere că atât p. t. protopresbiteri, preoți, învĕțători și inteleginți, cât și iubitul nostru popor, își vor da tótă silința întru a ne achita și de acésta mare datorință, cu binecuvêntare archieréscă către toți, remânem,

Arad în 10 Noembre 1898.

Al vostru tuturor de tot binele voitor:

Ioan Mețianu, m. p.
episcopul Aradului

Limba cifrelor.

Unde vorbesc cifrele, acolo este lumină deplină.

De principiul acesta s'a ținut presidentul oficiului statistic din Budapesta, când a ținut un discurs în sala academiei de sciințe, și prin cifre a ilustrat influența... binefăcĕtóre a legilor politice-bisericesci.

Ilustrul președinte al oficiului de statistică a grupat cifrele cu scopul de a arĕta, în ce rĕtăcire au fost cei-ce au combătut întroducerea legilor politice bisericesci.

Popórele din Ungaria au fost cópte pentru legile politice-bisericesci, așa reiese din gruparea cifrelor, și ca nóuă nemaghiarilor sĕ ni-se mai dee încă o lovitură, se produce ca fapt împlinit, că nu au fost întemeiate temerile acelora, cari combăteau legile politice-bisericesci din motivul, că ele favoriséză tendențele naționalităților.

Sĕ urmărim însĕ limbagiul cifrelor, ca din acela sĕ tragem învĕțăturile de lipsă.

In anul 1895 au fost 1526 de procese matrimoniale, la cifra acésta vin adause și puținele, cari s'au încaminat dela 1 Octobre 1895, când au întrat în valóre legile politice-bisericesci.

In anul 1896 numĕrul proceselor matrimoniale resolvite definitiv se reduce la cifra de 387.

Din raportul acesta între cifre, se face deducțiunea, că legile cele nóue favoriséză stabilitatea căsătoriei, prin urmare ele au efect moralisătoriu, și se susține, că dispozițiunile din legea civilă relative la divorț sunt mai stricte, decât ale celorlalte confesiuni, esceptiune făcênd numai biserica romano-catolică.

Atâta se spune pe scurt la obiectul acesta.

Numai pe scurt facem și noi unele obiecțiuni.

Anul 1895 nu póte fi luat ca an normal spre a face comparațiune între el și cei următori.

Cu 1 Octobre 1895 au întrat în viéță legile politice-bisericesci.

Procesele începute, dacă nu erau finalisate până la acel termin, trebuiau sĕ fie promovate la tribunalele civile în acel stadiu, în care le afla 1 Octobre.

Bisericile creștine din patria nóstră s'au nisuit a-și finalisa până la acel termin procesele matrimoniale începute, și în faptă cele mai multe le-au și finalisat.

De aici cifra cea relativ mare de procese matrimoniale în anul 1895.

Nici anul 1896 nu se póte lua ca an normal.

Raportul domnului Jekelfalussy vorbesce numai de procese terminate, finalisate, nu ne spune însĕ la ce cifră se urcă procesele matrimoniale pendente la judecătoriile civile.

O comparare dréptă se va puté face deci numai mai târḑiu, și atunci se póte face și bilanțul cel adevĕrat, și abia atunci vom puté trage concluziuni în favorul sau în nefavorul nóuĕlor instituțiuni din statul nostru.

Urméză aprecierea căsătoriilor civile. In anul 1897 la căsătoriile civile, la cari amândóuĕ părțile au aparținut acelei confesiuni, au luat și binecuvêntarea bisericei, la romano-catolici 98.9, la unitari 98,6, la reformați 98.2, la greco-catolici 97. 4, la evang. 93.5 și la greco-orientali 90 de percente.

Cifrele aceste vorbesc clar pentru punctul de vedere liberal, care a adus legile politice bisericesci în interesul consolidărei rassei maghiare — așa se esprimă ḑiarul Pest-Lloyd, care schițéză aceste cifre.

Cei ce combăteau căsătoria civilă aveau temerea, că ea va destrăbăla sentimentele religióse la maghiari, și prin reacțiunea sentimentelor naționale, prin ațîțarea pasiunilor, va întări bisericile naționale.

„Cifrele amintite ne arată, că la biserica aprópe curat națională, la cea greco orientală se află cea mai mare cifră a căsătorilor unde nu s'a cerut și binecuvêntarea bisericii, precând bisericile mult-puțin maghiare arată în punctul acesta o cifră disparent de mică. Meritul e a se atribui de bună seamă puternicului sentiment religios al maghiarului; se vede însе și aceea, că aceste legi nu dau naționalităților nici pre departe favorurile, de cari mulți s'au temut, și pre cari aceste, adecă naționalitățile, le au sperat.“

In acéstă lumină presentéză ḑiarul provocat mai sus, căsătoria civilă în efectele ei pentru elementul unguresc și în defavorul nostru, în defavorul acelora, cari mai mult am așteptat dela legile politice bisericesci!?

La căsătoriile mestecate a mers lucrul mai greu, aici nu s'au putut procura datele statistice necesarie cu esactitatea recerută. Neesactitatea constă în aceea, că 2 preoți greco-orientali nu au dat la timp datele necesarie.

Căsătoriile mestecate se arată în colóre mai frumósă la evangelici, aici aflăm 99 de percente precând la catolici 55 de percente.

Esplicarea ni-o dă ḑiarul din cestiune: catolicii sunt mai scrupuloși de cât evangelicii.

Dacă a fost esențial a se scóte la ivélă, că în țéra întrégă numai 2 preoți greco-orientali nu au dat datele statistice cerute, era póte de interes sĕ se arete în percente și la greco-orientali starea căsătoriilor mestecate.

La copiii din căsătoriile mestecate nu putem reflecta, deórece aici s'au luat percentele numai la asemene căsătorii, unde una dintre cele 2 părți a fost romano-catolică.

Gruparea s'a făcut cu intențiune numai pe basa aceea, căci întréga lucrare e țintită spre a combate temerile, cari le-a avut biserica romano catolică.

E interesant înse sĕ se scie, că după cifrele date, în ce privesce reversaliele date cu privire la confesiunea copiilor din căsătorii mestecate, 68 de percente vin în favorul bisericei romano-catolice, deși ea a luat parte numai cu 44 de percente la acele căsătorii, prin urmare ea vine în plus cu 23 de percente.

Și mai favorabil este raportul pentru biserica romano-catolică la reversaliele dela căsătoriile, în cari o parte e romano-catolică. In 1896 s'au încheiat 10.491 de asemenea căsătorii, în 1897 s'au încheiat 10.461, și s'au dat reversalii pentru crescerea copiilor în 1916 respective 2473 de casuri. Dintre aceste reversalii 1473 respective 1786 au fost în favorul bisericei romano-catolice, așa, că ea a câștigat copii în 1099 de casuri.

Este interesant a vedea percentele la căsătoriile micste dintre crestini si evrei, în ce privesce reversaliele pentru crescerea copiilor.

In anul 1896 și restul anului 1895 s'au dat 285 de reversalii din 803 căsătorii, în 1897 s'au dat 123 din 354 de casuri. Din aceste în favorul bisericilor crestine au fost 135, resp 111, cu totul 246, pentru biserica mosaică 39.

Dacă facem bilanțul câștigurilor și perderilor la aceste reversalii, aflăm cel mai mare câștig la romano-catolici (2323), cea mai mare perdere la biserica reformată (1098).

Dintre secte merită atențiune numai baptistii și nazarenii, căci din acestia se recrutéză cei ce se declară fără de confesiuni.

Sectele aceste sunt mai cu sémă la țéră, în oraș sunt puțin representate, și se recrutéză și la sate mai mult dintre reformați și dintre greco-orientali.

Urméză trecerile confesionale, aici a fost în câștig biserica greco-catolică (2230) și în perdere a fost mai cu sémă biserica greco-orientală (2658).

Acestea date le aflăm în ḑiarul Pester Lloyd, și ele ni se dau în forma unei polemii cu biserica romano-catolică, despre care se ḑice, că și acum stă pe picior de rĕsboiu cu legile politice bisericesci.

Sunt interesante de tot aceste date, şi asupra lor vom mai reveni.

Din senatul României. In şedinţa de Luni a senatului român, dl Titu Maiorescu şi-a desvoltat interpelarea sa în cauza rentei bisericii din Scheiul Braşovului.

Dl prim-ministru D. Sturdza a respuns, cetind între altele o notă a dsale din Iulie a. c. către ministrul plenipotenţiar austro-ungar la Bucureşti, în acéstă afacere, apoi adresa primită dela acesta în 19 Sept a. c. ca respuns la nota sa, şi o a doua notă, din 30 Sept. dela acelaşi.

Esenţa respunsului dlui prim-ministru e: că a sistat plătirea rentei, căci de-o mai plătea, periclita prin asta şcólele din Braşov, pe care guvernul unguresc le-ar fi închis, ca primind, contra legilor ţerii, ajutor din ţéră streină.

Primind amĕnuntele numai în momentele încheierii foii, ne reservăm a da raport mai pe larg în numerul viitor.

Majoritatea senatului a luat la cunoştinţă rĕspunsul dlui prim-ministru, şi i-a votat ncredere, privitoriu la conducerea acestei chestii....

Scrisóre din Budapesta.

— Iubileul Maiestăţii Sale Monarchului nostru şi tinerimea universitară română. —

Budapesta, 4 Dec. n. 1898.

Pentru ḑiua aniversării de 50 dela suirea Maiestăţii Sale pe tronul habsburgic, tinerimea universitară română din Budapesta în conţelegere cu preotul militar gr.-or., onor. părinte *Ioan Pop*, a injghebat un *cor în patru voci*, esecutând liturgia iubitului artist *G. Dima.*

Fiind in ḑiua iubilară tóte bisericile ocupate, s'a improvilsat un altar într'o sală de gimnastică, mare cât un câmp, in Buda, strada „Retek“.

La serviciul d-ḑeesc au asistat toţi militarii de confesiunea gr.-or., Români şi Sêrbi, în frunte cu un frumos numér de oficeri de tóte rangurile. Ecteniile s'au cetit parte sêrbesce, parte românesce, ér corul a cântat frumos până la „*Pre tine te lăudăm*“, — deşi sala cea intinsă şi cu nisip podită, n'a fost tocmai acomodată pentru un cor de 12 feciori. De câte-ori preotul a rostit ectenia: „Pe Prea Inălţatul Impĕrat şi Regele nostru Francisc Iosif I“ etc. corul a intonat „Imnul împĕrătesc“, armonisat pentru 4 voci de *Ern. Filtsch.* La sfêrşitul liturgiei a cântat musica militară Imnul impĕrătesc.

Acéstă manifestaţie a credinţei şi loialităţii nóstre faţă de Inalta casă domnitóre, a făcut o adâncă impresiune, mai ales asupra corpului oficeresc, şi ne-au asigurat că vor aduce-o la cunoscinţa Preabunului nostru Monarch.

Noi am avut o deosebită mulţămire sufletéscă, dânduni-se ocasiune, ca deodată cu părinţii nostri sĕ ne rugăm pentru intărirea tronului şi sănĕtatea indelungată a mult incercatului Monarch.

*

In aceiaşi ḑi după amiaḑi societatea de lectură „Petru Maior“ a ţinut o *şedinţă* literară *festivă.*

Preşedintele societăţii, Marcu *Jantea* a rostit un cuvênt ocasional, arătând bunele intenţiuni de cari a fost călăuzit monarchul nostru faţă de tóte popórele sale. Poporul românesc a avut ocasiune, ca sĕ-i simtă bunătatea inimei şi sĕ-i cunóscă simţul de dreptate.

Societatea şi-a esprimat protocolar credinţa nestrămutată faţă de înalta Casă domnitére, dorind monarchului preagraţios, ḑile multe şi senine pentru fericirea tuturor popórelor sale.

S'a cetit apoi lucrarea: „*Viaţa economică a poporului nostru, şi organisarea ei*“ de Ioan *Lăpădat*, dimpreună cu recensiunea ei făcută de membrul *L. Triteanu.*

Dl Lăpădat fost elev al şcóldi comerciale din Braşov, se ocupă serios cu studii economice. In lucrarea Dsale a arătat, cum factorii organismului nostru social-economic în activitatea lor se paraliséză unul pe altul. Poporul nostru e neştiutor şi indiferent faţă de principiele sciinţei economice. Urmarea e, că Românul „Inapoi tot dă caracul“.....

Pledéză pentru înfiinţarea de *Reuniuni agricole şi bănci rurale*, cari vor forma legătura dintre popor şi inteligință. Stărue pentru aşeḑarea agriculturei *pe basele resultatelor sciinţei agronomiei*, căci agricultura e cea mai potrivită muncă pentru conservarea şi întărirea moralităţii în poporul nostru

După acésta membrii: *Aur. Bratu şi Vict. Bontescu* au mai declamat câte o poesie, producênd membrılor societăţii stări de elevaţie sufletéscă.

Dutzu

Sfinţirea bisericei din Răcăştie.

Mâniărău, 18/30 Nov. 1898.

Onorată Redacţiune,

De şi me cred necompetent, ca paroch al locului, ca conducĕtoriu al edificărei bisericii nóstre din *Răcăştie* (tractul Devei) sfinţită la 25 Oct. v. (6 Nov. n.), şi în fine ca cel ce am purtat aşa ḑicênd greutatea, sĕ scriu însumi despre lucrul acesta, dar vĕḑênd că alţii n'au scris, şi sciind că adevĕrul vorbesc, me voi silí a scrie eu despre sfinţirea bisericii nóstre din Răcăştie.

Românii din Răcăştie, din străvechi timpuri au ţinut la religiunea gr. ort. în cari s'au pomenit strămoşii lor.

Incunjuraţi dè naţiuni cu confesiuni strĕine ei, o mână de ómeni, tari fiind în credinţă, şi-au conservat totuşi tesaurul cel mai scump, religiunea, deşi până pe la anul 1819 nici nu au avut biserică, ci sfânta slujbă li se sĕvêrşia în case private. Mica biserică de lemn, ce se crede că pe la anii 1820 s'a ridicat, s'a fost ruinat cu totul, încât nu mai corespundea scopului, ba ne ameninţa cu ruinare.

Ajungênd eu aci preot în 1887, am aflat biserica într'o stare ce ne însufla îngrijiri, şi isprăvind edificarea bisericei din Mâniărău în 1889, m'am silit a aduna şi economisa şi averea bisericei acesteia din Răcăştie, inmulţindu-o la suma de peste 4000, fl. şi apoi cu ajutoriul lui Dumneḑeu am pus peatra fundamentală a acestei biserici în Iunie 1897, şi astăḑi după multă trudă şi osteneală, am ajuns şi celebrarea actului sfinţirei ei.

Poporul nu numai din loc, ci şi din jur, însetat de a lua parte la astfel de acte serbătoresci, mic şi mare a alergat spre a se închina Domnului în noul lăcaş. Des de diminéţă în 25 Oct. v. popopul credincios al acestei comune dimpreună cu subscrisul şi cu fraţii colegi Ambrosiu Muşia şi Ioan Sêrb, aşteptam sosirea protopresbiterului George Romanul esmis din partea Veneratului Consistoriu. L'am întimpinat înaintea bisericei nouĕ, şi bineventându-l, d-sa şi-a esprimat prin cuvinte blânde si pline de mângăiere, bucuria, vĕḑênd cum se înalţă de falnic casa Domnului.

Frumósă a fost manifestarea poporului din comuna soră Măniărău faţă de sĕrbătórea celor din Răcăştie. Poporul din Mâniărău anume, bărbaţi şi femei, tineri şi bĕtrâni, la semnul dat prin clopot s'au adunat la biserica lor, de unde în frunte cu prapori, lumini, şi fie care om cu jertfa sa, au trecut preste hotar ca un nor, şi s'au pogorît cu toţii în Răcăştie spre a lua parte la serviciu. Mare bucurie am simţit, când am vĕḑut pre părintele protopresbiter Avram P. Pecurariu dela Ilia, pre acela, sub a cărui blândă păstorire ca administrator protopresbiteral s'a început acéstă edificare, şi care multe vorbe de mângăiere şi încuragiare ne-a dat în nĕcazurile câte le-am avut cu edificarea. Nu mai puţin ne-au causat bucurie intelinginţa din Hunedóra care a venit, între cari şi primarul Dănilă, cu o cunună frumósă de Dómne şi D-şóre. Au venit şi îngineri dela turnătórea de fer din Hunedóra, în frunte cu şeful lor Schalath şi Stronyik Roman. După începerea Sfestaniei biserica era plină de întelingenţă, atât de religiunea nóstră, cât şi de strĕini, ear jur împrejurul bisericei şi în grădina bisericei până sus, era o mulţime îmensă de popor. Conlocuitorii unguri reformaţi s'au representat şi ei prin preotul lor local Kállai, şi alţii

Inălţătoriu de suflet era momentul încunjurărei bisericei şi cu deosebire rugăciunea de îngenunchere, care a pătruns de evlavie chiar şi pe streini. Grandios şi în tótă splendórea sa ni-se arĕta ritul bisericei nóstre, când 12 preoţi în frunte cu cei doi protopresbiteri îmbrăcaţi în frumóse ornate bisericesci, încunjurau sfântul prestol. Pe faţa poporului se oglindea mândria şi fericirea.

Sfânta Liturgie a fost celebrată de Dnii protopresbiteri George Romanul şi Avram P. Pĕcurariu, încunjuraţi de preoţii: Petru Şinca, Alimpiu Oprea, George Oprea, Nicolae Popoviciu, Ioan Sêrb, Ambrosiu Muşa, Leontin Ungur, George Popoviciu, Constantin Dăncilă, Ioan Şinca, Teofil Pĕcurariu şi Alesandru Pĕtrĕu.

După liturgie P. O. D. protoprosbiter al Devei, purceḑênd dela cuvintele Dlui „Sĕ iubesci pre Dl Dḑeul teu şi pe deaprópele tĕu“... a ţinut o cuvêntare potrivită, şi a arătat în termini elocvenţi, cum prin silinţă şi străduinţă se póte cinsti Dḑeu, prin sevêrşirea de fapte măreţe cum e şi acéstă biserică, şi îndémnă poporul la iubire şi bună înţelegere.

Biserica, care după preţuirea ómenilor de specialitate ar costa 10,000 fl., s'a dat în întreprindere cu 6500 fl., şi e acoperită cu ţiglă, iar turnul cu tinichea albă şi provĕḑut cu parafulger. S'au lucrat în decurs de aprópe doi ani.

Banii de lipsă s'au scos din averea bisericei, debitorii, apoi din ajutoriu din fundaţiunea Şaguna 300 fl. şi dela Corvineana 17fl. şi în fine ne mai avênd alte mijlóce, ca biserica tot sĕ sĕ sĕvêrşéscă, a conto ajutórelor benevole prin o colectă ce va urma, am făcut un împrumut de 560 fl. sub cavenţa eptropilor, iar subscrisul ca primitoriu.

Cuvine-se a-mi aduce aminte şi a mulţămi tuturor binefăcĕtorilor bisericei, între care locuitorilor reformaţi din Răcăştie care şi ei au ajutat cu câte un car dóuĕ de pétră, asemenea credincioşilor nostri din Măniărau, şi credincioşilor nostri din Răcăştie.

La înfrumseţarea bisericei au contribuit: Dna Nagy Istvàn şi fratele seu Cserni Domokos, cu îmbrăcarea prestolului, proscomidiei, şi cu perdelele la uşile altariului în preţ de preste 50 fl. Farkas Szimon, dând icónele din front, aprópe 50 fl. Muntean Ioja-tecărĕu fesnicele cu preste 25 fl. Muntean Ioja Macri o icónă cu 10 fl. Dl. Simeon Chirca din Hunedóra o icónă şi fesnice pe prestol cu 5 fl. Dna Nicolae Dima din Hunedóra o icónă mare, Stefan Grec crîsnic dóuĕ icóne, Alesandru Muntean o icónă, şi mulţi alţii.

După finirea tuturor ceremonialelor comitetul parochial a împărţit poporului adunat obicinuita pomană, iar Dnii protopresbiteri, preoţii şi toţi binevoiitorii bisericei au luat parte la un prânḑ comun dat în hotelul Straus din Hunedóra.

Mulţămind lui Dḑeu pentru ajutoriul seu, 'l rog ca tuturor celor ce au întins şi vor mai întinde mână de ajutoriu bisericei nóstre, sĕ le resplătéscă cu bogata sa milă, iar numele lor sĕ le scrie în cartea vieţii.

Constantin Dăncilă
parocb gr. ort.

Din diecesa Caransebeş.

Serbare iubilară. Din incidentul iubileului de 50 de ani a domnirei Maiestăţii Sale Impĕratului şi Regelui nostru Francisc Iosif, Sâmbătă Prea Sânţia Sa Domnul Episcop diecesan, *Nicolae Popea*, asistat de Prea cuvioşia Sa Domnul Archimandrit, Filaret Musta şi de preoţimea din loc, a sĕvêrşit cu mare pompă sânta Liturgie şi rugăciunea de mulţămită prescrisă pentrn acésta serbare. La actul divin a luat parte un public numĕros, şi au fost representate tóte autorităţile publice din loc.

*

In înteresul Monumentului lui Şaguna, „Fóia Diecesană“ a eparchiei de Caransebeş, repreduce în numĕrul seu de Dumineca trecută articolul prim apărut in ḑiarul nostru în numĕrul 127.

(După „*Fóia Diecesană*“)

Din diecesa Aradului.

Parastas pentru fericitul în Domnul Metropolit Miron Romanul. In 21 Novembre v. s'a oficiat în biserica catredală din Arad prin Prea Sânţia Sa părintele Episcop al Aradului *Ioan Meţianu* asistat de preoţimea din localitate, fiind de faţă membrii Consistoriului, corpul profesoral, elevii dela seminariul diecesan şi elevele dela şcóla superióră de fetiţe din Arad, şi un public ales şi numĕros,— un parastas solemn pentru odihna sufletului fericitului întru aducere aminte Archiepiscop şi Metropolit *Miron Romanul.*

D-ḑeu sĕ priméscă s-tele rugăciuni, şi sufletul fericitului întru aducere aminte Archiepiscop şi Metropolit, sĕ-l aşeḑe în locaşuriie drepţilor.

*

Serviciu divin solemn. In ḑiua de 20 Novembre (2 Decembre) a. c. din incidentul iubileului de 50 de ani al domniei preagloriosului nostru Impĕrat şi Rege *Francisc Iosif I*, s'a oficiat în biserica catedrală din Arad, prin Prea Sfinţia Sa părintele Episcop *Ioan Meţianu*, asistat de preoţimea din localitate, în fiinţa ce faţă a membrilor Consistoriului diecesan, a corpului profesoral şi elevilor de la seminariul diecesan, a elevelor dela şcóla superióră de fetiţe din Arad, şi a unui public numĕros, sta liturgie îmbinată cu doxologia mare, ridicându-sĕ sfinte rugăciuni către Cel Atotputernic pentru sânătatea şi îndelunga viaţă a Maiestăţii Sale.

Tot cu acéstă ocasiune s'a chirotesit prin Prea Sânţia Sa întru protopresbiter titular părintele asesor consistorial ordinar dela Consistoriul din Oradea-mare Ioan Groza, şi întru presbiter a fost chirotonit d-nul Procopiu Givulescu, ales paroch în Curtici.

(După „*Biserica şi Şcóla*“.)

Bucuria unei parochii

Săcel, 22 Nov. v. 1898.

D-le Redactor!

După o vĕduvie de doi ani, biserica nóstră din comuna Săcel, abia numai Sâmbătă, în 21 Novembre v. a fost în plăcuta posiţie de a-şi putea primi pe mirele ei, ér poporul pe părintele lui sufletesc, parochul *Aron Flucuş.* Că acéstă parochie nu s'a putut intregí mai curênd, îmi permit încă dela început a observa, că nu autorităţile nóstre superióre bisericesci — cărora numai cu mulţumită şi recunoscinţă suntem datori — au fost causa, ci micile divergenţe şi neînţelegeri, ce s'au escat între poporeni, cari acuma cu bucurie trebue sĕ constat, că sunt delăturate cu desĕvîrşire.

Intreg poporul din comună, bărbaţi şi femei, bĕtrâni şi tineri, îmbrăcaţi în vestminte de sĕrbătóre, şi în frunte cu doi moşnegi, cari duceau praporii bisericei, drept simbolul celui-ce sosesce, au grăbit la gară spre întimpinarea de mult aşteptatului.

Pompierii, sub conducerea zelosului lor căpitan, dl *Valeriu Pop*, formau spalir, pe amêndóuĕ părţile drumului, din comună şi până la gară.

La órele 4 d. a, trenul îşi anunţă sosirea.

La coborîrea din tren a noului paroch, care avea la drépta s'a pe iubita-i consórtă, mulţimea erumpe în puternice „trăiască“!

Apoi apare, înaintea noi veniţilor, o copilă de şcólă, în mâni cu un frumos buchet de flori naturale, şi după-ce-i bineventéză, ofere d-nei preotese buchetul.

A urmat apoi vorbirea invĕţătorului pensionat *Simeon Radu*, ca representant al comnnei bisericesci, la carea părintele Flucuş, prin cuvinte alese mulţumesce poporenilor, pentru încrederea ce şi-au pus'o într'ênsul, alegêndu-l de părinte a lor snfletesc, mulţumesce pentru frumósele ovaţiuni, ce i-se fac la sosirea în comună şi în urmă declară, că îşi va da tótă silinţa pentru de a corĕspunde chemării sale, că îşi va împlini cu scumpĕtate cele-ce i-se impun ca preot, că tóte puterile sale le va pune în serviciul bisericei şi va lucra din rĕsputeri pentru apĕrarea şi înaintarea bisericei.

Fără îndoială nimbul ovaţiunilor făcute părintelui Flucuş, a fost vorbirea inteligentului notariu *Valeriu Pop.* D-sa arată mai pe larg pericolul, ce póte se urmeze atunci, când turma este fără păstoriu, arată grelele imprejurări în care trăim, precum şi multele neajunsuri, cari din lipsa de conducĕtor obvin bietului ţeran, şi încheie esprimându-şi bucuria, că în momentul de faţă póte saluta pe acela, căruia îi sunt încredinţate tóte acestea, şi doresce, ca în persóna părintelui sĕ afle întrunite cuvintele Mântuitorului:

„Voi sunteţi lumina şi sarea pămêntului“

Cu buna impresie şi sentimentul de mulţumire pe care îl aveau toţi cei de faţă în urma acestor vorbiri şi primiri, — părintele Flucuş, încungiurat de mai mulţi amici onoraţiori din Sibiiu, din Mihalţ, etc. şi cu întreg alaiul ce i-a eşit în cale, a plecat spre comună, printre şirurile de pompieri ce formau un frumos spalir, salutând voios şi respectuos.

Aşa a fost condus noul paroch cu mândru alaiu până la casa parochială.

Introducerea oficială în oficiul însuşi, în biserică, va urma în Dumineca ce urméză (29 Nov. v.)

*

La órele 6 séra, comitetul parochial în conţelegere cu cel comunal a arangiat o masă comună din incidentul acestei ḑile remarcabile.

La banchet a luat parte — afară de eroul ḑilei şi inteliginţa din loc, şi mai mulţi străini, apoi toţi fruntaşii din comună.

Mâncările erau bine pregătite şi cu gust, din cari óspeţii „se îndeletniceau poftorindu-se“, şi mai mult poftorindu-se din vinul cel bun...

Toasturile încă n'au lipsit, dar mĕ rog sĕ fiu scusat, décă pe d-nii toastanţi i'am lăsat afară din acest raport, căci binevenita întêmplare mi-a reservat un scaun în apropierea unor ochi de tot frumoşi, cari m'au cucerit aşa de mult, încât mi-am uitat de misiunea de a... raporta despre alte lucruri...

Vecinul.

Noutăţi.

Societatea de lectură „Andreiu Şaguna“ a elevilor dela seminariul nostru archidiecesan, arangéză Duminecă în 29 Novembre st. v., *o şedinţă publică* în memoria Marelui Archiereu Andreiu, în sala mare a edificiului nou seminarial. Inceputul la 7 óre séra.

Programul: „Cuvênt de deschidere“, rostit de preşedintele Dr. *I. Stroia*, „Nóptea“, de F. Abt, esecutată de corul societăţii; „Mijlócele, prin cari se asigură propăşirea unui popor“, disertaţie de v.-preş. *Ilie Hociotă*, cleric în cursul al III-lea; „Duo brillant“ pentru 2 flaute de Kuhlau, esecutat de *Georgiu Henţia*, cleric în cursul al III-lea şi *Emilian Terchilă*, cleric în cursul al II-lea, „Fulger“, poesie de G. Coşbuc, declamată de *Iosif Comanescu*, cler. în cursul al III-lea, „Despre influinţele binefăcĕtóre ale calamităţilor asupra omului“ disertaţie de *Nicolae Şandru* cleric în cursul II-lea; Orchestră: a) „Intr'un album“, de G. Dima; *b*) „Gavotte“, de Czibulka Alphons, esecutate de orchestra societăţii; „Vespasian şi Papinian“ dialog de I. Negruzzi predat de *Iosif Comanescu*, cler, în cursul al III-lea şi *Zenovie Popovici*, cleric în cursul al II-lea. „Era nóptea întunecósă“, de G. Dima, esecutată de corul societăţii.

*

Mulţămită. Conform conclusului conferinţei corpului profesoral dela gimnasiul rom. gr. or. din *Brad*, din 4. Noemvrie a. c., subsemnata direcţiune, în numele tinerimei studióse, îşi esprimă pe acéstă cale profunda sa mulţămită, prea stimabilei Dómne *Sofia Cosmutza*, născută *Bechnitz*, pentru considerabilul numer de opuri, pre carele decedatul în Domnul Ioan Bechnitz, fost odinióră asesor consistorial, a binevoit a le dona gimnasiului nostru. Brad 18 Noemvrie 1898. *Georgiu Părău* dir. gimnas.

*

A treia conferenţă publică din Selişte, ţinută Duminecă la 23. a. l. c. a reuşit peste aşteptare. De astădată spaţiósa sală a fost în înţelesul cel mai strict al cuvêntului, îndesuită de public ascultător. Interesul şi însufleţirea la popor faţă de acestea coferenţe a crescut în mod uimitor. Dovadă vie despre acésta, pe lângă presentarea în numĕr tot mai mare, e şi manifestaţiunea făcută cu prilejul conferenţei acesteia faţă de unul din tre iniţiatorii conferenţelor: de toţi iubitul d. Dr. *Comşa* a fost intimpinat la întrarea în sală cu un torent de strigăte de „trăiască“!.

In urma conferenţei teoretice din Dumineca trecută, spre a fi óreşcare variaţiune în şirul acestor înstructive conferenţe, subiectul conferenţei a treia s'a luat din domeniul medicinei practice, vorbind dl Dr. Nicolau Calefariu despre tuberculosă (oftică).

Cei-ce au avut prilegiu de a audì şi în alte rênduri pe Dl Dr. Calefariu, spun că nu l'au audit vorbind cu o mai mare însufleţire, cu o aşa căldură ca acum.

Intr'adevĕr d-sa a ştiut ţinea aprópe dóuĕ óre în cea mai încordată atenţiune, pe numĕrosul public.

Cei ce au fost de faţă şi-au putut câştiga cunostinţe despre „baccili“, despre procesul bólei în plămâni, despre cum sĕ întêmplă înfecţiunea, despre simptómele principale şi despre mijlócele de apărare contra acestui înfricoşat morb, care an de an seceră mai multe vieţi, şi, ce e mai dureros, ca holdă a acestei bóle este junimea, tinerimea de ambele secse.

Dl Dr. a fost la sfirşitul prelegerei viu aplaudat din partea publicului, depărtându-se fiecare cu frumóse cunostinţe de la conferenţa d-sale. Simţam o deosebită satisfacţie, vĕḑênd, că am aflat isvóre, din care poporul sĕtos după stiinţă îşi póte găsi adăpare.

Conferenţa viitóre va fi Dumineca ce vine. Subiectul acesteia va fi luat din istoria naţională a Românilor.

Cărturari români, preoţi, învĕţători, medici etc., de prin alte comune, urmaţi esemplul sĕliştenilor, căci mult şi însemnat bine veţi face causei române prin acésta.

r.

*

Difteritis în comitatul Hunedórei. Intre băeţii de şcólă din comitatul Hunedórei graséză uriciósa bólă de difteritis, şi încă în un grad aşa de mare, încât vice-comitele comitatului s'a vĕḑut îndemnat a sista prelegerile pe un timp mai lung în şcólele din Geógiul inf., Băiesti, Boşorod şi Deva.

*

Mórte. *Damaschin Romanu*, locotonente ces. şi reg. la Reg. de Infantarie 76, după lungi şi grele suferinţe a încetat din viaţă în anul al 35 etăţii, la 2 Dec. n. în comuna Adămuş la locuinţa surorii sale.

A fost înmormêntat în 4 Dec. la 2 óre după amédi. Fie-i ţiĕrina uşóră!

DIN PUBLIC.

Pentru cele cuprinse în rubrica acésta, redacţiunea nu primesce rĕspunderea.

O întimpinare.

Braşov, 21 Nov. 1898.

II.

Acum e acum.

In luna Februarie, anul 1893, cetesc în „Telegraful român“, publicat concursul pentru al treilea paroch la Biserica sf. Nicolae din Braşov-Scheiu.

Avênd de când am fost stipendistul Bisericei sf. Nicolae, contract formal cu acéstă Biserică, ca după terminarea studiilor sĕ servesc ei şi şcólelor nóstre ortodoxe din Braşov, de o parte din punctul de vedere al angajamentului moral, dar de altă parte fiind numai profesor suplinitor şi vĕḑénd cu ochii nesiguranţa esistenţei în România, unde fluctuaţiunile sunt atât de dese şi neaşteptate, m'am hotărît sĕ concurez

După-ce m'am hotărît sĕ concurez, am cerut dela dl primar, Nicolae Maimarolu, care ne plătea salarul, şi care trăia cu noi şi gimnasiul în acelaşi oraş, un atestat despre purtarea mea în anii 1889/90, 1890/91, 1891/92 şi începutul anului 1893/94, ca sĕ-l alăturez la actele de concurs. Dl primar mi-a eliberat inmediat următorul certificat:

Primăria urbei Turnu-Măgurele.

Certificat.

„*Noi, Frimarul urbei Turnu-Măgurele, în urma cererei făcute de dl Dr. Vasilie Saftu prin suplica registr. la Nr. 489, certificăm, că D-sa, începênd din luna Septembre anul 1889, în calitate de director al Gimnasiului comunal din acest oraş, a condus şcóla ce i-a fost încredinţată, cu distinsă capacitate, cu mult zel, demnitate şi devotament; constatând cu vie satisfacţiune, că gimnasinl astăḑi complet datoréză în mare parte pentru îmbucurătorul seu progres, neobositei stăruinţe şi activităţi fără preget, puse de dl Dr. Saftu în serviciul instrucţiunei publice, pentru care cetăţenii, elevii şi părinţii acestora, împreună cu noi, îi aducem cu acéstă ocasiune binemeritatele elogiuri şi sincerile nóstre mulţumiri*“.*)

Nr. 250

1893, Februarie 5.

Primar: *N. Maimarolu.*

Secrĕtar: *N. Petreanu.*

Am scris socrului meu, rĕp. Gheorghe Perşinariu—Dḑĕu sĕ-l ierte — fost paroch în Braşovul-vechiu, ca sĕ se ducă cu douĕ sĕptĕmâni înainte la dl protopresbiter Ioan Petric, şi sè fixeze Dumineca, în care, după concurs, aveam sĕ predic. Socrul meu şi cu dl protopresbiter o fixéză pe 20 Februarie 1893. Mi-am cerut concediu dela Directorul meu şi Sâmbătă în 19 Februarie 1893 am fost în Braşov.

Găsesc pe dl protopresbiter în sala de şedinţe a comitetului parochial. Trimit pe eclisirul sĕ-l poftéscă puţin afară; vine, îi predau actele de concurs şi îi spun, că mâne Duminecă, conform înţelegerii avute cu socrul meu, voiu predica. Dl protopresbiter, Ioan Petric, îmi spune, că e anunţat altul, adecă păr. V. Sfetea, şi îmi propune, sĕ predic tot în 20 Febr., dar la vecernie (când nu e mai nimenea în Biserică). Am protestat, şi i-am spus, că eu voiu predica tot mâne, după păr. V. Sfetea, dar tot la Liturgie.

Pentru mine foc în România, foc şi în Braşov.

Aşa s'a şi întêmplat.

După predica care am ţinut-o, parochienii Bisericei Sf. Nicolae, cari ştiau, că numai silit am luat lumea în cap, m'au primit cu ovaţiuni pline de entusiasm. Le sunt şi aḑi recunoscĕtor.

După ce am predicat, m'am reîntors la postul meu de profesor suplinitor în Turnu-Măgurele.

Nu trec câte-va ḑile, şi mĕ pomenesc cu cel mai mare foc, (adecă al doilea în putere după mórtea neuitatei mele preotese), care l'am avut pân'acum în viéţa mea. Mĕ pomenesc din senin în 14 Martie 1893, cu o adresă dela Minister, subscrisă numai de directorul de pe atunci al învĕţămêntului secundar, G. Crivĕţ, şi de şeful de birou, în care mi se comunică scurt, că cu ḑiua de 13 Martie 1893 sunt destituit din postul de profesor suplinitor, pentru fapte nepermise.

Vĕ puteţi închipui iubiţilor cetitori, ce trăsnet a fost acesta pentru mine, nevasta mea şi copiii mei. Susţin sus şi tare, că nevestei mele — D-ḑeu s'o ierte — de atunci i s'a tras causa morţii ei, în urma căreia m'a ajuns şi grozava nenorocire, că am rĕmas ca preot şi vĕduv.

Ce sĕ fac? Om sĕrac, cu familie, rĕmas acum pe drumuri! Mi-am luat nevasta şi copiii, şi am plecat spre Braşov.

In Bucuresci m'am oprit şi m'am dus la Minister. M'am presentat la dl ministru, Tache Ionescu şi m'am plâns; l'am rugat, sĕ-mi facă cel puţin cercetare, ca sĕ ştiu şi eu, pentru ce sunt destituit. Dl ministru mi-a ḑis: Du-te la dl inspector general Dr. C. Istrati, şi spune-i, sĕ-ţi facă cercetare. Am umblat după dl inspector vre-o trei ḑile dar nu m'a primit. Petiţiile mele, timbrate în regulă, nu mi le-a primit nimenea; şi aḑi sunt la mine; le póte vedea ori şi cine

Cu un cuvênt la minister tóte uşile mi-au stat încuiate.

Vin în Braşov.

Comitetul parochial al Bisericei Sf. Nicolae ţine sedinţă de candidare. Avea „Monitorul oficial“ pe masă.

Resultatul acestei şedinţe este, că mi s'a înmanuat cu datul de 25 Martie 1893 o hârtie sub Nr. 28, din partea biroului Comitetului, în care mi se cere, sĕ presint:

a). Atestat de moralitate dela autoritatea politică din Turnu-Măgurele; *b*). un atestat de moralitate şi conduită dela Directorul şcólei, unde am funcţionat; *c*). un atestat dela ministrul cultelor din România, despre natura motivelor, din cari am fost destituit motivat pe ḑiua de 13 l. c.

M'am pus iară pe drumuri. M'am dus la minister. în Bucuresti. Aici, ca şi mai nainte tóte uşile încuiate. Ba, sĕ spun adevĕrul: Un funcţionar mi-a ḑis, sĕ aduc o cólă de un leu, şi după ameaḑi sĕ mĕ duc, sĕ mi dea atestatul, bun rĕu, cum va fi. Mĕ duc după ameaḑi şi-mi dă cóla de un leu îndărĕt, spunêndu-mi, că nu se póte.

Ca sĕ nu mai aştept înzadar la uşi încuiate, m'am dus în Turnu-Măgurele.

Aci i-am spus primariului, că cel d'întâi certificat nu e bun la comitetul parochial, pentru că acolo nu se ḑice nimic despre moralitate; îl rog, sĕ-mi dea altul şi fac petiţia şi imediat îmi eliberează următorul certificat:

Primăria Urbei T. Măgurele.

Certificat.

„*Pe basa cererei făcute prin petiţiunea registrată la No. 1308, dată de domnul Doctor V. Saftu, fost director şi profesor la Gimnasiul Real din acest oraş, Turnu-Măgurele, —*

Noi Primarul comunei T. Măgurele, certificăm, că Dsa şi-a împlinit cu multă conştienţiositate şi zel datorinţele, şi că a avut o purtare cât se póte de bună şi morală. Drept care i-am liberat presentul certificat“.*)

No. 808.

1893, Martie 27.

Primar *N. Maimarolu.*

Secretar *Th. Caragea.*

Mĕ duc şi la Directorul, Dr Stefan A. Popovici. Fac petiţia, şi acesta inmediat îmi eliberează următorul atestat:

No. 139.

Certificat.

„*In conformitate cu petiţiunea înregistrată la No. 210. certific cu plăcere, că Domnul Doctor Vasilie Saftu, fost Profesor la acest gimnasiu, şi-a îndeplinit cu cel mai mara zel datorinţele sale, făcênd un progres fórte îmbucurător şi avênd o* ***purtare morală escelentă.***

Tot de odată adaug după informaţiunile luate, că Dlui Dr. Vasilie Suftu i se cuvine în mare parte meritul, că Gimnasiul esistă, a progresat şi s'a completat“.**)

T. Măgurele, 27 Martie 1893.

Director

Dr. Stefan A. Popovici.

Cu aceste dóuĕ atestate mĕ întorc la Braşov, şi le înaintez Comitetului parochial.

Se ţine altă şedinţă de candidare. Unul dintre membrii comitetului propune, sĕ mĕ eschidă din candidare, pentru că am făcut esamenul preoţesc de cualificaţie numai cu „Bine“, iar altul propune, sĕ mĕ eschidă pentru purtare imorală. Maioritatea membrilor primeşte propunerea din urmă; doi membri însinuă recurs.

Uitasem, sĕ amintese, că tot sub Nr. 28 a cerut şi comitetul parochial prin biroul sĕu dela Ministrul cultelor din România certificat asupra motivelor de destituire.

Comitetului parochial i-a rĕspuns directorul învĕţămêntului secundar de pe atunci, G. Crivĕţ, printr'o scrisóre particulară, fără numĕr şi fără sigil, indicând cele cuprinse în „Tribuna Poporului“.

Dr. Vasile Saftu.

(Va urma)

---

*) Originalul acestui certificat îl póte vedea ori-cine la mine

Notaautorului.

*) Sĕ înţelege de sine, că şi primarului i se comunicase de Minister destituirea mea. — Originalul acestui certificat îl póte vedea ori-cine la mine.

Nota autorului.

**) Originalul îl póte vedea ori şi cine la mine.

Nota autorului.

Poşta Redacţiunii.

G. O. in P. Pentru transcrierea averii scólei pe numele bisericei, care este adevĕrata proprietară a averii, din care se susţine scóla confesională, trebue sĕ se aducă un decis în comitetul parochial, in care sĕ se ḑică anume: „*că representanţa bisericéscă, totodată ca representanţă a şcólei gr. or. din. . îşi dă învoirea, ca pădurea etc. de sub Nr. top. . . . . scrisă in prot. funduar. . . . . , sĕ trécă de pe numele scólei pe numele bisericei gr. or. române din. . . , ca susţiitóre a şcólei.*“ Acest conclus, scris în original pe o cólă de hârtie, trebue apoi sĕ se înainteze împreună cu un estras autentic al cărţilor funduare privitor la respectiva realitate, consistorului archidiecesan, spre a-l aproba şi a dispune facerea paşilor ulteriori.

V. P. în Budapesta. De ce nu ni-ai scris ceva, despre călătoria în Italia?

Nr. 716—898 [209] 2—3

Concurs.

Pentru intregirea parochiei de clasa a treia Boz, ppresb. Mercurei, se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Roman“.

Dotațiunea împreunată cu acest post este 141 fl. 60 cr.

Reflectanții la acest post sunt avisați a-și înainta cererile de concurs, instruite conform normelor în vigóre subsemnatului oficiu până la terminul susindicat.

Dela concurenți se aștéptă, sĕ se presinte în o Duminecă sau sĕrbătóre la biserică, pe lângă observarea §-lui 18 din „Regulamentul pentru parochii“, pentru a celebra și cuvênta.

Mercurea, la 12 Novembre 1898.

Oficiul protopresb. gr.-or. al Mercurei în conțelegere cu comitetul parochial respectiv.

I. Drocu,
protp.

---

[210] 1—2

Publicațiune.

Fiindcă la licitația ținută în 8 Novembre a. c. de epitropia parochială din Zernesci s'a oferit pentru 1 m. cub. lemn de brad numai 1 fl. 81 cr., ér pentru 1 m. cub. fag 42 cr., comitetul parochial nu a aflat cu cale aprobarea aceleia, — deci prin acésta epitropia parochială pe basa conclusului comitetului parochial aduce de nou la cunoscință, că se va vinde prin licitațiune publică o parte din pădurea bisericei „Măgura“, aflătóre în apropierea comunei, la o distanță circa 3 kilometri, constătătóre din 2998 tulpini brad și molitv, circa metri cubici 3268, precum și 2913 tulpini de fag, circa m. c. 2129 în grosime dela 25 cm. în sus, cari tóte sunt însemnate cu stampila bisericei.

Terminul de licitațiune se fixézá pe ḑiua de **11 Decembre st. n. a. c. la 9 óre a. m.**

Informațiuni mai deaprópe despre condițiunile de licitațiune se pot afla la epitropia parochială gr. or. din Zernesci.

Zernesci, 4 Decembre 1898.

Epitropia parochială.

Cel mai indispensabil Călindariu pentru fiecare preot și învĕțătoriu este fără îndoélă

Călindariul archidiecesan,

ce se póte procura la **Librăria archidiecesană,** Sibiiu cu prețul de **30 cr.**

Călindariul pe anul **1899** este dedicat memoriei rĕposatului archiepiscop și metropolit **Miron Romanul,** cuprinḑênd: fotografia aceluia, o biografie scurtă, apoi date interesante din bóla lui, mórtea, înmormêntarea și numeróse condolențe, incurse din acest incident. Pe lângă partea pur calendaristă mai cuprinde genealogia, consemnarea regenților mai însemnați din Europa; afaceri de poștă, tren și telegraf, scala timbrelor și computărilor de interese, precum și întreg șematismul metropoliei ortodoxe române din Transilvania și Ungaria și în deosebi șematismul amĕnunțit al archidiecesei, atât de trebuincios în tóte afacerile bisericesci și școlare. Indicarea agendelor parochiale și protopresbiterale, specificate după luni; estrase folositóre din regulamentele consistorului archidiecesan; indigitari pentru învĕțătorii soldați; têrgurile, anunțuri etc

Îl recomandăm tuturor!

Pentru a înlesni și celor mai lipsiți copii de școlă procurarea de **cărți didactice,** ne-am decis a *reduce prețurile* la următórele manuale:

Abcdar pentru școlele pop. rom. de Z. Boiu, legat	dela fl. —.24	la fl. —.20
Aritmetica de V. Roman leg.		„ „ —.08
Carte de cetire I. de Z. Boiu, leg.	dela fl. —.40	„ „ — 30
„ II. „ „ „ „	„ „ —.32	„ „ —.25
Elemente de geografie de Z. Boiu	„ „ —.30	„ „ —.15
Geografia de V. Roman		„ „ —.08
Istoria naturei și fisica de Z. Boiu	dela fl. —.30	„ „ —.15
„ patriotică de Z. Boiu	„ „ —.30	„ „ —.12

Librăria Tipografiei archidiecesane, Sibiiu.

In *Tipografia* și *Librăria archidiecesană,* din Sibiiu, se află de vêndare
calendare block de părete cu stilul vechiu și nou (ediț. de România) à fl. —.75
calendare block cu stilul nou à fl. —.50
Calendare pentru însemnări după sĕptĕmâni (Wochen-Vormerkkalender) . . . . . à fl. —.75
Calendarul revistei **„Lumea ilustrată“** pe anul 1899 . . à fl. —.75

În Tipografia archidiecesană din Sibiiu a apărut

DOTAȚIUNEA CLERULUI.

Reflexiuni asupra proiectului de lege despre intregirea venitelor preoțesci
de
ILIE DINURSENI.

Broșura se estinde pe 147 pagini și are următorul cuprins:

Un studiu asupra proiectului de lege mai sus numit, care s'a publicat în mai mulți numeri ai „Telegrafului Român“ din anul acesta. Memoriul dela 1850 al episcopului, mai târzíu metropolitului

ANDREIU baron de ȘAGUNA,

asupra dotațiunii clerului; apoi proiectul de lege despre intregirea emolumentelor preoțesci și în urmă interesanta motivare, cu care ministrul cultelor și instrucțiunii publice a presentat dietei acel proiect, și pe care ḑiarele române au publicat'o numai în scurte excerpte.

Fiind chestiunea dotațiunii clerului actuală, credem, că autorul acestei broșure a făcut un bun serviciu bisericei române, dând ocasiune clerului a cunósce cât mai de aprópe numitul proiect care privesce atât de deaprópe sórtea lui. Este în interesul bisericei că proiectul sĕ fie cunoscut în cercuri cât mai largi, de aceea o recomandăm mai ales atențiunii clerului nostru, precum și a acelora, cari sĕ interesézá de mersul afacerilor nóstre bisericesci.

Prețul 1 corónă.

Se póte procura din

Libraria Tipografiei archidiecesane, Sibiiu.

Orológe de buzunar americane.

Cu garanță, că nickelul nu-și schimbă colórea, construcția mai esactă și mai bună decât a celor mai scumpe.

Prețul de bucată florini 3.—

Pe lângă garanță, pănă unde ajunge provisiunea.

Lângă orologiu lanț argintit cu 60 cr.

Aparat de ras — automat.

Fox, fabricat veritabil de solingen, distins la multe esposiții, nu cere praxă. Tăierea eschisă. Lucru curat și comod. Scutesce de bóle de piele. Durabil și scutesce de spese.

O bucată fl. 3.—

Tăișul *** e din oțel strălucitor, celelalte părți din alpacca.

Un tăiș separat lângă el fl. 1.—

Se pot comanda la:

POLLÁK SÁNDOR, representantul principal.

Budapesta, V. ker. Kálmán-utcza 17.

Colectanților se espedézá la 5 bucăți, unul gratis. [183] 20—30

Redactor prov. **Dr. Elie Cristea.**

Editura și tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 131 Sibiiu, Sâmbătă 28, Novembre v. (10 Decembre n.) 1898. *Anul XLVI.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:

Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Nr. 262 Metr.

Cerculariu

Consistórelor eparchiale, și tuturor deputaților congresuali

Prin trecerea la cele eterne a veneratului și acum mult gelitului părinte, archiepiscop și metropolit *Miron Romanul*, scaunul archiepiscopesc-metropolitan devenind vacant, consistoriul metropoliei nóstre, a dispus la bun têmp, sĕ se efeptuéscă cele, cari în sensul §-lui 155 din statutul organic trebue sĕ premérgă în scopul întregirii scaunului vacant, și a ficsat terminul întrunirii congresului electoral, în conformitate cu dispoșițiunea §-lui 156, combinat cu §-l 151 al statutului organic.

Terminate acum tóte preparativele pentru întrunirea congresului electoral. convoc adunarea prealabilă a membrilor congresului la biserica parochială din cetatea Sibiiu, pe *Mercuri*, în *16/28 Decemvre* a. c., la órele 3 după amédădi, ér însuși congresul național-bisericesc estraordinariu al provinciei nóstre metropolitane, pentru alegerea metropolitului, pe ḑiua următóriă, *Joi*, în *17/29 Decemvre*, a. c. la órele 9 înainte de amédădi, în care ḑi după terminarea ritualelor bisericesci va urma numai decât deschiderea congresului și se vor începe lucrările congresuale conform prescriptelor §-lui 157, p. 2, din statutul organic.

Dat în reședința archiepiscopéscă-metropolitană, în Sibiiu, la 21 Noemvre (3 Decemvre), 1898.

Presidiul consistoriului metropolitan
Ioan Mețianu m. p.,
episcop.

Între sine.

Se cértă ei între sine, părinții patriei, deputații parlamentului nostru, cari au chemarea de a face legi bune pentru fericirea popórelor. Se cértă între sine, căci vorba e cine sĕ fie la putere, și de putere nu bucuros se desparte nici chiar guvernul actual.

De luni de ḑile este întrunit parlamentul nostru în sesiunea de tómnă, și din desbaterile de până acuma nici cu atâta nu s'a ales guvernul, ca sĕ fixeze o ordine de ḑi.

Dóueḑeci de ḑile ne mai despart de începerea unui an nou, și guvernul nostru încă nu are votat buget pentru anul 1899.

Opoșițiunea nu cedéză, ea voesce cu ori-ce preț sĕ stórcă demisiunea actualului ministru-president, despre care susține că a condus alegerile dietale în modul cel mai violent, și a protegiat corupțiunea în mod ne mai pomenit.

Obstrucțiunea de până acuma a împedecat pe guvern de a vota budgetul prin dietă, și proiectele privitóre la regularea referințelor cu cealaltă parte a monarchiei, cu Austria.

Dela 1 Ianuariu 1899 încolo a încetat regimul constituțional în Ungaria, și dacă actualul guvern voesce sĕ mai rĕmână la putere, trebue sĕ recurgă la mĕsuri estraordinare.

Mĕsurile estraordinare se contempléză prin o autorisare, care se va da ministrului. In sensul acelei autorisări, ministeriul actual are putere pe întrégă durata anului 1899 de a guverna după bunul seu plac.

De aici acuma nóua amărăciune între deputații din dieta țerei.

Partida liberală în fața obstrucțiunei voiesce sĕ iee mĕsurile cele mai radicale.

In ședința clubului liberal bĕtrânul Tisza a presentat un proiect de lege căruia s'a dat numirea Lex-Tisza.

Prin proiectul acesta se dă guvernului autorisarea de a guverna în anul 1899 și fără concursul parlamentului.

Altcum proiectul e numai din doi paragrafi, și este de următorul cuprins:

§. 1. Se dă guvernului autorisarea, ca în casul, când până la 31 Decembre, 1899, nu ar deveni lege proiectul despre purtarea sarcinilor publice și despre erogatele de stat, pentru acoperirea acelora în cele 3 luni dela început ale anului 1899 sĕ conducă afacerile de lipsă în interesul economiei statului după normele din acel proiect.

Se dă guvernului mai departe autorisarea, ca în casul, când proiectele pactului dualistic între cele 2 guverne ale monarchiei austro-ungare, până la 31 Decembre 1898, nu ar deveni lege, sĕ se susțină starea actuală, pelângă asigurarea reciprocității intre ambele părți.

Acesta este lucrul principal în legea Tisza, căci §. 2 dispune, ca dacă în decursul anului 1899 se vor vota în regulă acele proiecte de legi, atunci încetéză starea esceptională.

La aceste mĕsuri estreme a ajuns partida liberală, spre a frânge ținuta opoșițiunei; și spre a nu crea un precedinte periculos, în motivarea acelui proiect se accentuéză împregiurarea, că maioritatea parlamentului ar fi votat proiectele guvernului, cari au și fost pertractate in comisiuni, n'au ajuns înse sĕ le voteze din causa obstrucțiunei observate de către minoritate.

Lupta între minoritate și maioritate în feliul acesta însĕ nu mulțumeste pe cei mai capabili bărbați din partida guvernamentală, de aceea o parte însemnată a deputaților guvernamentali, au eșit din partida liberală.

Ca descompunerea sĕ fie și mai mare, și-a dat dimisiunea și ministrul pentru Croația, Iosipovich.

Chaosul a ajuns înse la culme, când și-a dat dimisiunea presidentul dietei Szilàgyi, unicul bărbat, a cărui autoritate mai făcea posibile desbaterile parlamentare în aceste ḑile de generală confusiune.

Ḑiarele guvernamentale susțin ca positivă scirea, că guvernul actual nici odată nu a avut increderea corónei în așa mare mĕsură, cum o are acum; de aceea guvernul Bánffy va remânea, spre a nu se da ocasiunea, ca minoritatea sĕ trântéscă un guvern care are încrederea corónei.

Presa opoșițională crede, că ḑilele ministrului Bánffy sunt numĕrate, mai ales după ce cele mai de valóre elemente liberale, în frunte cu fostul ministru de culte Csáky și cu frații Andrássy, au eșit din partida liberală, și nu voesc sĕ dea mâna la nimicirea constituțiunei.

Ḑiarele din Viena aduc eventuala cădere a guvernului Bánffy în legătură cu retragerea lui Silágyi dela presidenția dietei, deórece între înprejurările actuale cel mai puternic stâlp al guvernului a fost președentul camerei, Desideriu Szilágyi.

Așa stau aḑi ei între sine.

Din senatul României.

Dorind noi ca în chestia rentei bisericei din Brașov-Scheiu sĕ redăm cât se póte mai complet desbaterea ce a avut loc Lunia trecută în Senatul României, în urma interpelării dlui T. Maiorescu, am așteptat apariția rĕspunsului d-lui D. Sturdza, care ar fi trebuit sĕ apară în cel mai apropiat numĕr al ḑiarelor din capitala română, după ședință. Dar n'am ajuns la el nici aḑi, Sâmbătă diminéța, când încheiem fóia!

In ḑiarele opoșiționale nu l'am putut afla, decât în mici frânturi, (căci în România ḑiarele unui partid nu publică vorbirile oratorilor din partidul contrar, ci numai le „combat“, fără a le fi presintat cetitorilor), iar „Vointa Națională“ care trebue se-l publice, ne a adus în numĕrul de Mercuri, primit de noi Joi, numai cele trei documente pe cari dl D. Sturdza le-a cetit în firul vorbirii sale, promițĕnd pe mâne discursul. In numerul de Joi, primit aici Vineri, spune că din cauza unui „incident în tipografie“ n'a putut da nici aḑi vorbirea, până iară mâne. In numerul sĕu de Vineri, pe care-l vom primi aḑi, dóră-dóră vom afla discursu complet.

Pănă atunci lăsăm sĕ urmeze cele trei acte produse și cetite de dl prim-ministru Sturdza în firul vorbirii, vom publica apoi vorbirea însași, precum și pe a dlui T. Maiorescu, pe care asemenea n'am vĕḑut'o nici până aḑi publicată complet, dar sperăm că va urma.

FOIȚA.

Cercarea.

— Iți mulțumesc frumos, dragă amice, pentru delicatele rose! Sunt mai mai frumóse ca cele de deunăḑi. Imi plac rosele astea la „france“ cu ținuta lor regéscă. Una îmi voi pune-o în cingătóre, ér celelalte vor împodobi vasul acela. Și acum, dragă Paul, apropie-te cu scaunul aici lângă cămin și fă-te comod. Ce noutăți mai știi?

— Cea mai recentă este: că amicul Helmer s'a logodit.

— Asta am aḑit-o deja. Și ce încă?

— Dacă îmi permiți, sĕ ne oprim puțin la asta. Las' sĕ zăbovim la acest fericit muritor.

— Ei, apoi dacă chiar trebue, zăbovește d-ta. Dar mi-e tare teamă. D-ta vreai sĕ folosesci pe acest fericit de punte la absurditatea, în care te întrerupsesem deună-ḑi. Halul, în care se află mustața d-tale, mĕ întăresce în bănuiala mea.

— Și 'ntr'adevĕr sĕ mĕ fi tradat într'atâta?

— Pe semne. Una și bună: D-ta vreai sĕ mĕ pețești.

— Așa sĕ fie.

— Și eu te-aș sfătui sĕ nu faci una ca asta, că n'aș putea accepta.

— De ce nu?

— Din mai multe motive. Pro primo: fiind-că nu vreau sĕ causez dauna la o mulțime de negustori cinstiți.

— Prin aceea, că Te măriți?

— Nu, ci prin aceea, că Te însori: Fiind-că din prima ḑi a căsătoriei, ai înceta de a mai cumpĕra dela grădinar flori pe séma mea; socotéla d-tale la croitor ar scădea anual dela 2000 la vre-o 300 franci ér frizerul, care'ți încrețesce pĕrul acuma în fiecare ḑi, de sigur încă ar îndura o perdere. . . .

— D-ta iai în glumă lucruri, ce mi zac atât de mult la inimă!

— Ai dreptate, e urît din parte'mi. Sĕ vorbim dar serios. Așa dar pe șleau: Eu consider căsătoria în genere de o procedură socială de soiul cel mai riscat. Recunosc că o ființă de secsul femenin, dându-i-se prima óră ocasie, cu greu se póte reține. Peste acéstă „primă óră“ însĕ, eu am trecut! Când m'am măritat, eram de 24 ani; prin urmare afară de părinții mei, îmi steteau la spate încă șése provocători, adecă cei șése ani, câți îi aveam peste optspreḑece. Fiecare verigă de atari ani, este în viața unei fete un tiran chinuitor, fiecare învêrte câte un biciu, și o silește tot mai insistent de a păși pe arena a cărei sfêrșit e căsătoria. Și-apoi sĕ se mai mire careva, când ființa cea îngrozită se aruncă cu recunostință în brațele primului bărbat cu un profil de dai-dómne și cu manieri bune, care i-a dat sucursul la grand prise? Cam așa ajunsei și eu la limanul conjugal.

Eu nu trăiiu cu bărbatul meu nici în fericire, nici în nefericire; dar am ajuns la ce am voit, eram — măritată. Bărbatul meu a fost un om brav, numai nu ne înțelegeam unul pe altul; adecă: eu îl înțelesei prea bine, căci după cele șése sĕptămâni dintâi îl stiam pe de rost. Nu'i aflai alt cusur, decât că era sec, fără spirit, și așa am fi putut trăi încă decenii, deși nu contopiți, dar cel puțin lângă olaltă. Sórtea însĕ a hotărit altcum; după o căsătorie de cinci ani devenii vĕduvă. Și acum sĕ mai încerc încă a dóua óră acest hazard cutezat? De ce? Poșiția mea socială n'o mai pretinde.

Titlul de damă îl am deja, mĕ bucur de respectul tuturor, și dacă învit la vr'un diner, vin toți și tóte, chiar și dacă învitarea emanéză numai dela o femee singură, și cu tóte că după masă, țigările sunt oferite din partea unui lacheu în locul domnului de casă.

Eu mi-am alcătuit destul de comod viața de femee independentă. Ḑiua cetesc, scriu, sau brodez, fac vizite, sau mĕ preumblu cu trăsura, séra mĕ duc la teatru, sau primesc pe scumpii mei amici, cari îmi alungă plăcut timpul.

— Ei, apoi dacă până acum nu ne-am urît unul cu altul, desigur nici în căsătorie nu va fi altcum.

— Așa-'ți place a crede? Nu urméză că trebue se fiĕ tocmai așa! Ba chiar Dta ai lipsă de a te resgândi. Acum de pildă te duci la clubul Dtale; de diminéța până séra convii cu tot feliul de ómeni, ér când vii la mine, ai un sac plin de noutăți. Căsătorit însĕ tot acasă ai bungini, ai perde isvórele de aprovisionare, și n'ai sci sĕ îmi povestești alte noutăți, decât cele ce apar în ḑiare, pe cari însĕ și eu le-ași putea ceti. Dealtcum asta'i numai un scrupul de a dóua mână.

Inainte de tóte a'și dorí însĕ sĕ sciu, de ce vreai sĕ me iai de soție?

— Curiósă întrebare! Fiindcă Te iubesc.“

— O știi positiv? Nu te 'nșeli în sentimentele Dtale? Dacă nu mĕ 'nșel, îmi pare că anul trecut ai trebuit sĕ alungi trei servitori, din causa că n'ai fost mulțumit cu gospodăria lor. Aici însĕ ai afla o locuință curățită in fiecare ḑi cu îngrijire, și cu un unghieț comod lângă căminul totdeuna încălḑit egal. Nu cumva Te atrag astea mai mult?

Iată cele trei acte diplomatice, pe cari le-a provocat dl D. Sturdza:

I.

Nota Preşedintelui Consiliului de ministri al României din 10/22 Iulie 1898, No 15219. adresată Domnului Ministru Plenipotenţiar al Austro-Ungariei in Bucuresci.

In şedinţa Camerei române din 28 Aprile (10 Maiu) 1898, Domnul deputat Take Ionescu a produs, în cursul unei interpelări adresate mie, douĕ acte privitóre la scólele românesci din Braşov, atribuindu-le Ministrului Instrucţiunei Publice a Regatului Ungariei.

Unul din aceste acte, pretinse oficiale, e desemnat ca un rescript, semnat de E. Sa Domnul Wlassics şi adresat P. S. S. Metropolitului Miron, cu data din 18 Aprilie trecut (Anexa No. 1 în text român cum a fost publicat şi în traducere francesă.)

Al doilea act nu a fost produs în Parlament de către interpelator de cât în estract, şi cu afirmaţiunea că şi acest al doilea act emană de la Ministrul Instrucţiunei publice al Ungariei.

Acéstă afirmaţiune a fost reiterată şi consemnată la pagina 1122, colóna a 3-a a desbaterilor oficiale a Camerei Deputaţilor, Nr. 61 şedinţa din 28 Aprilie (10 Maiu) 1898 (Anexa No. 2 în text românesc şi traducere francesă).

Acelaş act a fost publicat mai târḑiu pentru a dóua óră în ḑiarul Timpul din 27 Maiu (7 Iunie) a. c., însĕ cu nóuĕ adaose. (Anexa No. 3 în text românesc şi traducere francesă).

Escelenţa Vóstră are cunoscinţă că aceste acte, atribuite guvernului regal al Ungariei, au servit de bază la un întreg sistem de acusaţiuni, îndreptate în contra persónei mele în calitatea mea de Preşedinte al Consiliului de Ministri.

Este dar util, în interesul bunelor relaţiuni ce esistă între amêndóuĕ guvernele, de a stabili într'un mod cert, dacă aceste douĕ documente sunt autentice ori nu, dacă liniile următóre din rescriptul cu data din 18 Aprilie trecut: — „Din probele documentate procurate de guvernul Regesc este evident, etc.“ — vizéză guvernul Regal al României, — şi dacă al doilea document conţinênd atacuri directe în contra persónei mele provin de la o persónă ocupând o posiţiune oficială în guvernul regal al Ungariei.

Am deci onórea de a me adresa binevoitórei intervenţiuni a Escelenţei Vóstre, ca sĕ mĕ luminaţi asupra naturei celor douĕ acte menţionate mai sus.

Primiţi, etc.

II.

Adresa d-lui Baron d' Aehrenthal către Domnul D. Sturdza din 7/19 Septem. 1898 Nr. 96.

„Prin nota confidenţială din 10/22 Iulie trecut, No. 15219, E. Vóstră a binevoit a cere intervenţiunea mea pentru a stabili într'un mod positiv, dacă amêndoue actele produse de Domnul Deputat Take Ionescu, în şedinţa Camerei Române din 28 Aprilie (10 Maiu), privitóre la şcólele române din Braşov, sunt autentice şi emană de la Ministrul ungar al Instrucţiunei publice. E. Vóstră aţi exprimat tot odată dorinţa de a fi luminat, dacă următoriului pasagiu din întâiul act purtând data de 18 Aprilie 1898: — „Din probele documentate procurate de guvernul regesc este evident, etc.“ — vizéză guvernul Regal al României?

„Am comunicat conţinutul notei citate Ministeriului Imperial şi Regal al afacerilor streine cu rugămintea a'mi da deslușirile dorite de E. Vóstră.

„Pe basa investigaţiunilor făcute de guvernul regal al Ungariei, sunt astăḑi în mĕsură de a informa pe E. Vóstră, că din cele douĕ acte, produse de Domnul Take Ion escu în şedinţa Camerei Române din 28 Aprilie (10 Maiu) a. c., întâiul act e în adevĕr din sorginte oficială, şi a fost adresat de E. Sa Domnul Wlassics P. S. S. Metropolitului Miron. Pot de asemenea sĕ dau E. Vóstre deslușirile dorite în privirea pasagiului următor al actului purtând data de 18 Aprilie trecut:

„*Din probele documentate procurate de guvernnl regal* este evident etc.“

„*După textul unguresc al rescriptului Domnului Wlassics, pasagiul citat vizéză pe guvernul regal ungar și nu pe acel al României.*

„In çeea ce privesce actul produs în parlamentul român şi atribuit şi el de Domnul Take Ionescu Ministrului Ungar al Instrucţiunei publice, s'a constatat, că *nici un document de acest fel nu a fost investit de semnătura, nici a Domnului Wlassics, nici a unui alt membru al guvernului regal ungar.*

„Grăbindn mĕ a aduce ceea ce precede la cunoscinţa E. V., profit de acèstă ocasiune etc.“

III.

Adresa Baronului de Aehrenthal din 18/30 Sept. 1898, No 187.

„Prin nota din 19 a lunei presente, No. 96, am fost în posiţiune a înforma pe E. Vóstră de resultatul investigaţiunilor făcute prin guvernul Regal al Ungariei asupra documentului al douilea produs în Parlamentul Român în şedinţa din 29 Aprilie (10 Maiu). Escelenţa Vóstră aţi putut afla în acea comunicare, confirmarea avisului Sĕu prealabil, şi anume, *că nici un document de acest fel nu a emanat de la guvernul Regal al Ungariei.*

„De atunci, a ajuns la scirea mea, că într'o nóuă campanie, ḑiarele din ţară au revenit asupra incidentului în cestiune, şi s'au ocupat mai ales de înterpretarea unui pasagiu al acelui act, *căruia se persistă a se da un caracter oficial, cu tóte denegările formale ale Guvernului Regal al Ungariei.*

„In presenţa acestei polemice, cred util de a resuma prin presenta notă, convorbirile preschimbate între E. Vóstră şi mine, în cursul celor doui din urmă ani, relative la subvenţiunile date mai nainte de guvernul Regal Român câtor-va biserici şi şcoli românesci din Transilvania.

„Conformându-mĕ instrucţiunilor primite, *am avut onóre de a aduce la cunoscinţa E Vóstre disposiţiunile legei Unguresci din anul 1883, care interḑice în mod formal numitelor Biserici și Şcóle de a primi subvenţiuni strĕine.* Acéstă lege consacră de altfel un princip general de drept înternaţional recunoscut de tóte Statele. *Semnalând acéstă oprire atenţiunei E. Vóstre, am avut onórea sĕ o rog, în înteresul bunelor relaţiuni ce există între Austro-Ungaria și România, și în înteresul bisericilor și școlilor înșile, sĕ* bine voiască a da ordine, spre a se *înterḑice trimiterea mai departe* de subvenţiuni de Stat.

„Ar fi în adevĕr *un fórte reu serviciu ce s'ar aduce acestor înstituţiuni*, când ele s'ar pune în contraḑicere flagrantă cu legile ţării lor, şi acéstă ar fi totodată a lua prin acésta asupra'şi o grea rĕspundere.

„Rĕspunsul E Vóstre era însuflat de o perfectă lealitate în faţa guvernului Imperial şi Regal şi de un adevĕrat înteres pentru şcolile române din Ungaria.

„Recunoscênd dreptatea punctului nostru de privire, E. V. aţi binevoit a'mi da asigurarea, că fără a aştepta demersul meu şi chiar de la întrarea în funcţiune a ministerului liberal, ordine au fost date în sensul mai sus menţionat organelor competente.

„E. Vóstră însĕ m'a făcut sĕ observ, că sumele trimise şcolilor româneşti din Braşov, *nu au caracterul unei subvenţiuni de stat, ci trebue considerate ca o rentă dată în urma secularisării bunurilor* ce se dăduse cu timpul de Principii şi de Guvernele respective ale Principatelor. Semnalându'mi aceste titluri ca o îndemnitate, și arătând în deosebi caracterul privat al revendicaţiunilor legate de dên-ele, mi-aţi exprimat, Domnule Ministru, speranţa că guvernul Regal al Ungariei nu ar găsi nici un înconvenient de a consimţi, *ca școlile din Brașov sĕ pótă primí, și în viitor, suma*, care ca rentă și cu titlul de îndemnitate, figuréză de ani de ḑile în budgetul român.

„Creḑênd că astfel cestiunea, care ne ocupă, ar putea găsi o soluţiune satistăcĕtóre, fără a călca legea ungară, m'am făcut interpretul cugetării E. Vóstre pe lângă Guvernul Regal ungar. Acesta s'a grăbit sĕ se ocupe de acéstă cestiune, însĕ cercetările ce se fac în acéstă privire, nu s'au terminat încă, și trebue sĕ'mi reservez de a comunica E. Vóstre resultatele, când mi se vor trimite.

„In ceea ce priveşte acusările trase din al doilea act produs în parlamentul român, ţin a constata în mod formal, că instrucţiunile guvernului meu nu aveau în vedere amĕnuntele cestiunei subvenţiunei, ci numai cestiunea de princip. Aceste instrucţiuni nu'mi prescriau de a Vĕ cere, Domnule Ministru, lămuriri asupra distribuirei sumelor în cestiune. Prin urmare, acestea nu au jucat nici un rol în convorbirile nóstre, şi din acéstă causă mi-ar fi fost greu sĕ tranmit fie la Viena, fie la Budapesta, cifrele respective.

„Făcêndu'mi o datorie de a recapitula prin presenta, punctele principale ale convorbirilor nóstre, privitóre la şcólele române din Braşov, rog pe E. V. a primí asigurarea înaltei mele consideraţiuni“.

Revistă Bisericéscă.

Vesti bune din Bucovina

Cetim în „Patria“ din Çernăuţi:

„In aceste ḑile de grea cumpănă, străbate ca o raḑă de lumină curată știrea, că Maj. Sa Impĕratnl s'a îndurat sĕ numéscă pe I. P. C. Sa dl vicar de scaun Dr. V. V. de Repta, Archiereu al Rădăuţilor. Ştirea acésta nu va întârḑiá a produce o viuă satisfacţiune în întréga ţéră“.

Şi mai jos:

„Credem a şti cu siguranţă că cestiunea salarielor preoţeşti s'a resolvat în favorul preoţimei nóstre, întru cât începênd cu 1-a Ianuarie 1899 se vor plăti salari mărite! Detalii ne lipsesc încă“.

*

Petiţia Sêrbilor.

Precum e ştiut şi am amintit'o şi noi repeţit, covêrşitórea majoritate a membrilor Congresului naţional bisericesc sêrbesc, au înaintat Majestăţii Sale o petiţie, ca Cogresul bisericesc amânat din anul trecut, sĕ-l convóce anul acesta din nou.

Deja atunci ómenii cunoscĕtori ai situaţiei triste dela noi, nu legau speranţe de resultatul petiţiei.

Acum se vesteşte, că petiţia a fost retrimisă, fără de nici o observare, de către cancelaria cabinetului la adresa baronului Jivkovici, primul dintre subscriitorii ei.

Din nĕcazurile poporului.

— După întroducerea matriculelor civile —

Iată împliniţi trei ani, dela întroducerea matriculelor civile. Ministrul Wekerle, care atâta s'a opintit până şi-a vĕḑut nóuele reforme consfinţite în lege, desigur n'a prevĕḑut urmările nefaste, ce vor aduce poporului înoirile sale!

Ca unul care trăiesc în mijlocul poporului, şi am de a mĕ orienta în chemarea mea după aceste legi, şi vĕd ḑi de ḑi cele ce se întêmplă, voiu sĕ descoper pe scurt unele (căci tóte nici nu le poţi, atâtea sunt! din nĕcazurile poporului în direcţiunea acésta.

I. Ţĕranul, fără deosebire de naţiune ori confesiune, până nu erau aceste legi, nu trebuia sĕ umble la cancelarie, la matriculantul civil pentru însciinţare, sĕ *pérdă ḑiua întrégă cu aşteptarea*, ci scia una, şi bună, sĕ mérgă la preotul seu, sĕ-i sĕvêrşéscă ceremonia religiósă cerută de sufletul şi de credinţa lui, spre mulţămirea inimei. Şi era pace şi bine. Grija purtării de evidenţă asupra naşterilor, cununiilor ori morţilor, o avea preotul, şi el îşi şi făcea datoria, cu sfinţenie.

Purtătorii de matricule însĕ, cari aḑi mai în tot locul sunt notarii, avênd atâtea agende pe capul lor, oficióse, comunale şi private, privesc matricula civilă, pentru a cărei purtare primesc remuneraţiuni mici în proporţie cu lucrul, — numai de o sarcină impusă, care îĭ împedecă dela alte lucrări ce le aduc mai mare folos, şi aşa nu e mirare, dacă mergênd în cancelaria acestor matriculanţi, *vedem acolo ómeni, cari aştéptă de diminéţa până séra*, ca sĕ-şi înştiieţeze naşterea unui copil, sĕ înducă un mort, ori se facă o ḑeclaraţie de cătătorie.

Ómeni sunt şi notarii, dóuĕ mâni au şi ei, şi nu pot sĕ isprăvéscă tóte cu câte i-au îngrămădit mai marii lor, ei nu bucuros conduc matriculele, dar o fac, căci nu le e nici permis a spune că sunt prea îngreunaţi, căc

---

— Prea stimată, Dta îmi despreţueşti sentimentele.

— Nici decum. Nu vreau însĕ sĕ mĕ preţuesc pe mine prea mult, şi de aceea sunt neîncreḑĕtóre. Ve cunosc eu, pe bărbaţii, cari trăiţi în largul lumii. Istoricul vieţii bărbaţilor se împarte de regulă în patru volumuri. Primul volum este: Poesia, al doilea: Lupta, al treilea: Sensualismul, al patrulea şi cel din urmă: Odihna.

Din nefericire însĕ soţia apare tot cam în volumul ultim dintre aceste patru...

— Ha, ha. Şi Dta ai teama pe semne, că în ḑiua primă după cununie, mĕ voi şi ţipa în halat şi pantofi pentru vecie?

— Cam aşa.

— Care va se ḑică, îmi dai o corfă în tótă forma?

— Nu, chiar asta nu. Prelângă anumite reserve nu's contrară unei căsătorii. Acórdă-mi un timp de gândit!

— Şi anume până când?

— Numai puţin — póte o sĕptĕmână sau chiar numai câteva ḑile.

— Cu plăcere.

— Dar într'accea Dta încă sĕ cumpăneşti bine lucrul; sĕ-ţi dai silinţa a me cunóşte mai minuţios. De aceea mĕ şi simt datóre a-'ţi povestí un capitol din viaţa mea, care se petrece în timpul din urmă şi care nici acuma nu-i încheiat.

— Mĕ faci curios.

— Ah, tocmai soseşte cina. In decursul mâncării se povesteşte mai bine. — Jean!, adù numai mâncările şi apoi te poţi duce; ne vom serví şi singuri. — Aşa; acum ascultă iubite amice! Inima nu'mi mai este de tot liberá. — Poftim, mai serveşte-te din pasteta asta de trufă!

— Cu plăcere.

— Cunosci pe Drul Emerich Römer?

— Aşa din vĕḑute.

— Eu îi făcui cunoscinţa în iarna trecută. Şi după-ce ne întâlniserăm adese-ori întêmplător, mi-se părea cu ocasia ulteriórelor întâlniri, ca-şi-cum n'ar fi numai întêmplarea în joc. — Iţi place pasteta?

— Escelent.

— Atunci fii bun servesce-te încă! — Rugai pe Drul Römer sĕ mĕ cerceteze, şi în urma acestei învitări s'a şi presentat fără preget. La început venea mai rar, mai târḑiu însĕ în mai multe seri din sĕptĕmână.

— Curios, că nu l'am întêlnit la d-ta nici odată.

— Asta am arangiat-o eu cu intenţie aşa; D-ta îţi aveai serile Lunia şi Joia, ér el Marţia şi Vineria. Permiţi-mi sĕ-ţi ofer din raţa asta?

— Mulţumesc, mĕ servesc eu îndată.

— Invĕţai a preţuí şi a cinsti tot mai mult pe Drul Römer, şi simţii că eu încă nu-i sunt indiferentă. In ḑilele, când nu ne puteam vedea, ne înţelegeam prin scris. — Incă o aripióră şi puţină salată?

— Prea bucuros.

— Bucătărésa mea póte fi mândră de cinstea ce o dai opurilor ei. — Dar acum, pentru-ca sĕ mai vorbim şi alte lucruri: sunt în posiţie de a-ţi face o comunicare, ce póte te va surprinde. Adecă, în chestia căsătoriei propuse de D-ta, îţi pot da deja acum un rĕspuns definitiv.

— Cum? aşa de grabă?

— Da, Te-am esaminat şi aflat de neapt pentru mine.

— Cum? esaminat? şi când? şi ce defect mi-ai putut descoperí!?

— D-Ta dispui de un apetit prea regulat.

— Mulţam sfântului, acela îl am, dar asta nu póte fi pedeca căsătoriei?

— Intre anumite împregiurări da. Veḑi numai, dragă amice, eu m'am aşteptat, ca istorisindu-ţi despre un rival al D-Tale, sĕ pui inmediat mâna pe pumnal!, dar un tăier plin cu pastetă şi trei aripi de raţă, tradéză cu mult mai mica iritaţie, decât minimul ce s'ar fi putut aştepta în casul present!

— Ah, nu fă glumă.

— Nu, eu nu glumesc de loc.

— Cum? Pe basa unei observaţiuni atât de neînsemnăte îmi dai deci în serios o corfă?

— De sigur, căci ai dovedît până la evidenţă, că la d-ta s'a ivit capitolul al patrulea, stadiul de odihnă.

— Ei, dacă-i aşa, rĕmâi cu bine, stimată dómnă; de aḑi încolo nu voi mai trece pragul acestor încăperi de cari mĕ îndrăgisem.

— Dar de ce nu? Mĕ poţi cerceta şi mai încolo ca prieten de casă. Fiitorul meu bărbat încă nu va avea nimica contra.

— Fiitorul D-tale bărbat? Dar totuşi te vei mărita?

— Tot ce se póte.

— Şi cine are şanse atât de norocóse?

— Cine? Doctorul Römer.

— Ah, miserabilul de Marţia şi Vineria!

— Da, tocmai acela. El este un om plăcut şi escelent; dar' cu tóte astea n'am putut ajunge încă la nici o hotărîre. Esperienţa, ce o făcui cu d-ta, îmi dovedesce corectitatea şovăirei mele; pentru-că faţă de bărbaţi nu póte fi cineva destul de precaut. Dar stai! Acum îmi vine o idee: Voi povestí Drului Römer despre Lunile şi Joile D-tale, şi pe cinste, că de nu va arĕta mai mult zel în urmărirea rivalului, de cum ai arĕtat D-ta, atunci voi rîde ori-cui în faţă, de-'mi va mai vorbí de căsătorie!

Trad. de *Lulus*.

apoi mai marii lor îi absólvă de tóte „poverile“, — dimiţêndu-i din slujbă.

Ei, dar el ca el, însĕ ce e cu omul?

Óre a lui pagubă unde sĕ crestéză, că îşi perde bietul prin astfel de aşteptări tréba sa privată, economia sa, de unde are şi el speranţă sĕ câştige ceva spre susţinerea familiei, şi plătirea impositelor?

Dar pe lângă aşteptare se mai întêmplă şi altceva.

Intre „patru ochi“, câte un matriculant civil, îngâmfat de nóua tistie, ii spune ţĕranului simplu, că acum el, matriculantul, e mai mare ca popa!; el e „protopop“!, cu el sĕ se „înţĕlégă“ venind „de-acasă“, în treburi de botez, căsătorie ori îngropăciune, dacă voiesce sĕ-i isprăvéscă tréba iute! Ţĕranul crede că aşa e, fiind că vorbesce un domn din cancelariă, şi „face“ tot, numai sĕ scape mai curênd de aşteptat, sĕ pótă merge acasă, sĕ-şi vadă de cele necazuri, căci femeea este bolnavă, ori sĕ-şi pregătéscă cele necesare pentru nuntă, ori pentru mort.

*

Dar sĕ trecem la câteva inoiri cari au venit după întroducerea matriculei civile:

Nu de mult vĕd întrodus, aşa fără mult zgomot, „obiceiul“, că *fiecărui tiner, ce voesce sĕ se căsătoréscă, i se cere sĕ facă petiţiune la oficiul pretorial, prin notar, sĕ plătéscă pentru petiţiune bani, se pună pe petiţiune timbru de 1 flor.*, — ca pretura sĕ-i dea resoluţiune în scris, că nu are vre-o pedecă—militară!..

In cause de dispensaţii de rudenie înse, aceste petiţii costă pe sermanii însurăţei sume cu mult mai mari! Merge la tocmeală!

Cum rĕmâne cu declaraţiile solemne ale ministrilor când desbăteau legea, pe atunci numai proiect, în dietă, că poporul va fi chiar uşurat şi scutit de ori ce cheltueli în jurul acestor acte?

Serman popor, toţi îţi cer, dar tu, de unde mai iai sĕ dai atâtea câte dai?!

Dar sĕ auḑim alte nóuĕ obligamente ce au venit cu matricula civilă:

Móre un om; după rênduiala de acum, notarul, ori a rĕmas ceva avere după mort ori nu, — când întroduce casul, trebue sĕ iee şi inventar şi cas de mórte, şi sĕ-şi socotéscă tacse pentru aceste! Nasce o femee un copil mort: *notarul face tot aşa*, ia adecă cas de mórte şi *inventar!*, căci, aşa ḑice el, e ordinul judecătoresc! Auḑi d-ta! *inventar* şi cas de mórte pentru un copil *născut mort*! — Nu e ceva ridicul?

*

Dar cât costă astăḑi *despărţĕnia* (divorţul) pe partide!?

Sciut este, că aici au de lucru advocaţii.

Cât cer ei, se scie, ei cer... tot ce are omul!

Vrea astăḑi cineva divorţ, trebue înainte sĕ cugete, dacă are ceva avere, că după proces óre mai remâne-'i ori nu?

Bărbatul vrea nevastă nouă ori femea bărbat nou, se alerge numai la tribunal prin advocat, căci remâne femeea fără bărbat, bărbatul fără muere, dar de sigur şi amêndoi fară avere! Advocatul îi ḑice la urmă: dragul meu nu poţi fi şi cu nevastă nouă şi cu avere, trebue sĕ te mulţămesci numai cu cea dîntâiu!

Se plângea lumea, că protopopii au „sărăcit partidele în cause de divorţ“, dar plânsul acela a fost rîs, pe lângă cele ce aḑi se întêmplă!

Vĕḑênd aceste greutăţi, iată de ce astăḑi, cei cari nu trăiesc bine, rar intentéză proces de divorţ, ci prefer a trăi fugiţi unii de alţii şi decăḑuţi în *concubinate*, contra cărora legea civilă nu ḑice nimic!

(Va urma)

O operă mare.

— Din România. —

Iată articolul „*Drapelului*“ privitor la canalul proiectat pentru a împreuna Dunărea cu Marea Négră dela Cernavoda la Constanţa:

Facerea unui canal navigabil pentru vasele mari între Cernavoda şi Constanţa, *e de o colosală importanţă.*

Acésta cale nouă ar juca pentru Orient şi Europa centrală, rolul pe care îl jócă canalul *Suez* faţă de navigaţia intercontinentală.

Folósele pe care le-ar trage ţara nóstră, ar fi imense. Portul Constanţa ar deveni nu numai cel mai important din Marea Négră, dar póte cel mai important din orient.

Şi iată de ce. Actualmente tóte vasele mari se opresc la Brăila, căci împărţirea Dunărei în mai multe braţe în sus de acest oraş, nu le permite sĕ străbată mai departe. Din causa acésta tot restul Dunărei, 2000 de chilometri navigabili, nu e abordabil şi utilisabil, de cât pentru vasele mici, cari slugesc exclusiv comerţului de cabotagiu sau vin de transbordă la Brăila.

Canalul Constanţa-Cernavoda ar face cu putinţă străbaterea vapórelor mari până la Budapesta şi chiar până la Viena, *scurtându-le în acelaşi timp drumul cu 72 de óre*, adică ne mai silindu-le sĕ facă înconjurul pe la gurile Dunărei.

De asemenea se vor evita şi tóte greutăţile de abordare în braţul Sulina, precum şi acelea ale anevoiósei lui traversări.

Tot comerţul de import şi export al României, al Ungariei, al unei bune părţi din Austria, a Bosniei, a Sêrbiei şi a Bulgariei, s'ar face prin Constanţa.

Desvoltarea pe care ar lua-o traficul acestor regiuni, private până astăḑi de uşurinţele şi eftinătatea comunicaţiei pe apă, ar fi enorme. Canalul acesta ar avea o înriurire incaculabilă asupra mersului afacerilor dintot orientul şi centrul Europei!

Notiţa pe care am primit-o din ḑiarul francez, evalua lucrările canalului la 20 de milóne, cu un venit anual de 6 milióne. Venitul nu se póte încă precisa în mod sigur. In ce priveşte lucrările, noi aflăm că ele ar putea atinge 30 de milióne, ceeace n'ar fi prea mult.

Dóuĕ sisteme s'au studiat: fără ecluse, care ar fi cel mai scump; cu dóuĕ ecluse, care ar fi mai eftin, dar ar înceteni navigaţia.

In ori-ce cas distanţa e scurtă, terenul şes, traseul deja indicat de vechea albie a fluviului, diferenţa de nivel între punctele extreme mică, etiagiul Dunărei de asupra nivelului canalului, fac ca partea technică a lucrărei sĕ fie din cele mai simple şi mai uşóre.

Cu tóte astea nu trebue sĕ ne bucurăm prea mult, nu trebue sĕ ne facem prea mari ilusii: Sunt dificultăţi enorme cari se opun executărei acestui canal.

Se ne mărginim numai în a le indica.

Mai întâiu ruina celor douĕ mari porturi ale ţĕrei: *Galaţi* şi *Brăila.* Odată canalul pus în circulaţie, rolul acestor douĕ mari porturi va fi redus aprópe la zero.

A doua dificultate e comisia europénă a Dunărei, care nu va privi cu ochi buni facerea unui canal ce-i va răpi doue treimi din tonagiul gurilor fluviului, făcêndu-i astfel aprópe imposibilă lucrarea pe care e însărcinată s'o execute în delta Dunărei.

De sigur că comisiunea dunăreană va stărui ca lucrarea sĕ nu se facă.

Altă dificultate resultă din natura internaţională a Dunărei. Dacă Austro-Ungaria, Sêrbia şi Bulgaria au tot interesul sĕ dea învoirea şi concursul lor în acéstă afacere, nu tot astfel va fi şi cu Rusia.

Douĕ motive mai principale o pot determina sĕ pue obstacole canalului Cernavoda-Constanţa: Teama de a vedea creându-se Odesei o redutabilă concurenţă în Marea Négră şi proiectul de a deschide navigaţiunei braţul Chilia.

Dacă semnalăm aceste dificultăţi, n'o facem cu scopul de a arăta că săparea canalului în chestie e absolut imposibilă, ci pentru ca acei, cari vor sĕ se devoteze reuşitei acestei lucrări, sĕ le aibă în vedere pentru a încerca sĕ le resólve din vreme.

Dificultatea de ordin intern, ruina Galaţilor şi a Brăilei, ni se pare una din cele mai grele. Ştim că interesele generale trebue sĕ treacă naintea celor particulare, sau celor locale, dar totuşi sacrificiul va fi greu de mistuit, mai ales că se va ḑice că dăm vrabia din mână pe cele din par.

Canalul acesta mai are şi o altă importanţă: *El va complecta apărarea Dobrogei*, a podului de peste Dunăre, şi prin urmare şi a ţĕrei întregi.

Posibilitatea marinei nóstre de rĕsboiu de a trece repede din Dunăre în Mare şi vice-versa, fără a se expune atacurilor Rusiei, ridicarea unei bariere din partea Bulgariei: fac din acest canal o importantă armă strategică!

Noutăţi.

„Revistă Economică.“ Aflăm că Delegaţiunea de 5, esmisă de conferinţa directorilor de bancă, ţinută la 25 şi 26 Iunie a. c., s'a întrunit în Sibiiu la 27 Nov. a. c., şi a decis, ca *cu începere dela anul nou 1899, sĕ se înfiinţeze un organ publicistic intitulaţ „Revista Economică*, organ pentru societăţi financiare şi comerciale.“ Direcţiunea acestei reviste a fost încredinţată secretarului Delegaţiunii, Dlui Dr. Corneliu Diaconovich. Revista se va publica în fascicole lunare, formatul „Transilvaniei“, în estensiune de 40 pag. de fie-care numer, şi va cuprinde articole de politică financiară, studii de administraţie şi de manipulaţie technică financiară, se va ocupa cu chestiuni comerciale, agronomice şi industriale, cu mersul lucrării institutelor nóstre financiare şi comerciale, cu învĕţământul şi literatura nóstră economică, şi va da o deosebită atenţiune şi legislaţiunii şi jurisdicţiunii de interes economic; în fine va publica cursurile de bursă, sortările, anunţurile societăţilor nóstre economice, etc. Astfel „*Revista Economică*“ va fi chemată a supliní o lacună mare în viaţa nóstră economică, şi va avé sĕ fie un călăuz şi sfetnic atât al instituţiunilor nóstre economice, cât şi preste tot al cercurilor ce se ocupă cu diferitele ramuri ale economiei. „Revista Economică“ s'a pus pe basa principiului cu totul nou în literatura nóstră publicistică, că *va remunera tóte articolele ce le va publica*, şi astfel va putea conta la concursul unui cerc intins de puteri competente. Preţul de prenumerare s'a stabilit în suma de fl 5. pe an.

Numĕrul de probă va apăré cu finea anului curent.

*

Ministrul pe rĕsboiu Krieghammer, despre care Ungurii pretindeau că are sĕ cadă negreşit pentru-că a apărat pe Hentzi — remâne la postul seu!

*

2 Dec. în Bran. Ḑiua iubileului de 50 ani de domnire a Maestăţii Sale, Monarchului, a fost frumos serbată de Românii dia Bran.

In Sohodol-Bran, la serviciul divin a luat parte corpul învĕţătoresc din centrul Branului, împreună cu elevii, şi un public fórte numĕros. Rĕspunsurile liturgice le-au dat elevii scólei centrale, conduşi de învĕţătorii lor bravi.

Serviciul divin, şi Doxologia cea mare s'a terminat cu „Imnul împĕrătesc“ esecutat de învĕţători. Dl preot Leontin Puşcariu a ţinut vorbirea festivă. Dna preotésă Puşcariu a împărţit sĕracilor şi elevilor daruri bogate, iar în casa Dlui părinte s'a servit o masă frugală.

Pe când însĕ Românii brăneni serbau aşa, pe atunci, cei dela şcóla de stat din Bran ţineau prelegeri!..

*

Regina Wilhelmina a Holandei, după-ce şi-a pus pe frunte coróna de Regină, acuma se pregăteşte sĕ-şi pună altă corónă, nu mai puţin însemnată pentru viaţa ei: cununa de mirésă. S'a logodit deja cu Wilhelm, Principe de Wied, tiner abia trecut de 22 de ani, sublocotenent în garda de curte la Berlin, nepot de frate al Reginei Carmen Sylva.

*

Şedinţa festivă a societăţii „Inocenţiu Micu Clain“, a teologilor gr.-cat. dela Blaj, arangiată din incidentul împlinirii a 25 de ani decând societatea pórtă numele acelui archiereu, — căci din acest incident s'a arangiat, — a reuşit fórte bine. A luat parte un public numĕros, în frunte cu Esc. Sa Metropolitul Mihályi, şi programul a fost esecutat spre deplina mulţumire, atât în partea sa musicală cât şi literară.

DIN PUBLIC.

Pentru cele cuprinse în rubrica acésta, redacţiunea nu primesce rĕspunderea.

O întimpinare.

Braşov, 21 Nov. 1898.

(Urmare.)

Intr'aceea, ca sĕ nu stau fără treabă în Braşov, în Aprilie 1893 mĕ duc la Sibiiu.

Aici am dat de altfel de ómeni: Vener. nostru consistor archidiecesan m'a primit altfel, — o licurire de speranţă pentru sĕrmanul şi mult chinuitul meu suflet!

De asemenea toţi ómenii inteligenţi ai Sibiiului m'au primit cât se póte de bine, pentru-ce le esprim şi cu acéstă ocasie profunda mea recunoscinţă!

Peste toţi însĕ înaintea mea se ridică mult iubitul şi neuitatul archiepiscop şi metropolit Miron Romanul. Pentru mine a fost acest adevĕrat archiereu un înger, nu om. Când m'a vĕḑut întâi în Sibiiu, pe stradă, mi-a ḑis, dându-mi mâna, pe care i-am sărutat-o: „In tine ori trebue sĕ fie ceva bun, ori de tot rĕu. Vreau sĕ te pun la probă, ca sĕ mĕ conving“.

D-ḑeu sĕ-i binecuvinte memoria şi ţĕrîna sub care odihnesce fericitul! Nu va fi an lăsat de D-ḑeu, sĕ nu mĕ duc barem odată sĕ vĕrs o lacrimă de recunoscinţă la mormêntul seu:

Acest înger, nu om, împreună cu Vener. Consistor m'au numit deja cu 1 Maiu 1893 profesor suplinitor la seminarul archidiecesan din Sibiiu. Cum m'am purtat aici în anii 1893/94, 1894/95 şi 1895/96 vor dovedi actele autentice, cari le voiu publica mai pe urmă.

Dar sĕ ne întórcem la parochie.

In Braşov, la biserica sf. Nicolae, se ţine sinod electoral. Sinodul încă nu m'a pus în candidare, deşi eram acum profesor de teologie şi deşi recurasem, peste mine a trecut la ordinea ḑilei. Voturile se împart între diaconul I. Prişcu, colegul meu de astăḑi, şi V. Sfetea de pe Tocile. Majoritatea o capĕtă cel dintâiu.

Acum se schimbă fóia. Contra alegerii diaconului I. Prişcu recurez eu, pentru că am fost eschis din candidare pe nedrept; recurează şi alţi membri ai sinodului pentru alte consideraţiuni. Scaunul protopresbiteral întăreşte alegerea; recurez şi contra lui şi vine causa la Vener. Consistoriu. Consistorul esmite pe bunul protopresbiter şi asesor, Ioan Papiu, ca comisar consistorial. Acesta îşi face raportul, şi Vener. Consistoriu sub presidiul neuitatului Archiepiscop şi Metropolit, Miron Romanul, (avênd între acte „Monitorul oficial“ şi adresa dlui G. Crivĕţ — actele publicate de „Tribuna Poporului“) în şedinţa dela 26 Septembre 1895 ia următorul conclus care se comunică dlui protopresbiter:

No. 2370 Bis.

Prea onorate Dle Protopresbiter!

„La raportul P. O. D. Tale din 19 Martie 1895, No. 42, prin care ai aşternut actele alegerii de paroch, sĕvêrşite la 22 Ianuarie 1895, în sinodul parochial dela biserica cu hramul Sft. Nicolae din Braşov-Scheiu, împreună cu protestul şi recursele întrate contra acelei alegeri, se rescrie: că, după-ce comisarul consistorial, Ioan Papiu, protopresbiterul tractului Sibiiului, esmis prin ordinul din 6 Iuniu 1895, No. 3897 B. a satisfăcut însărcinării primite, aşternênd protocolul de investigaţiune la protestul dat de Sterie Stinghe şi consoţii contra alegerii de paroch sus amintite, Consistoriul archidiecesan luând în şedinţa senatului strêns bisericesc din 26 Septembre 1895, sub Nrul 5494 B la revisiune acea alegere de paroch, şi *constatând din actele referitóre, că motivele invocate pentru eschiderea clericului Dr. Vasilie Saftu din candiderea la postul menţionat, nu pot fi luate în considerare, a anulat alegerea de paroch amintită mai sus*, şi a dispus, sĕ se publice concurs nou şi sĕ se facă alegere nóuă cu observarea prescriselor regulamentului pentru parochii, tot deodată a încuviinţat particularul de spese al comisarului esmis, în sumă de 99 fl v. a. în sarcina cassei bisericesci dela biserica Sft. Nicolae.

In urmarea acestora se remite P. O. Dtale sub lista membrilor dela biserica acum numită, precum şi petiţiunile concursuale ale concurenţilor: Vasilie Sfetea, paroch, Ioan Prişcu diacon şi Dr. Vasilie Saftu, cleric absolut, cu însărcinarea, ca notificând comitetului parochial concernent şi celorlalţi interesaţi, ordinul present, sĕ îngrigeşti, ca mĕsurile necesare pentru întregirea parochiei din cestiune, sĕ se iee fără amânare, aşteptându-se aici resultatul acelora. *)

Sibiiu, 12 Iuniu, 1896.

Miron Romanul.

Va sĕ ḑică: Venerabilul nostru Consistoriu archidiecesan a cassat alegerea de paroch, pentru că eu am fost pe nedrept eschis din candidare; prin urmare n'a pus preţ pe motivele indicate în actele din „Tribuna Poporului.“

(Va urma)

---

* Copia legalisată se póte vedea la mine.

Nota autorului.

Mătasă Henneberg

dela **45 cr.** până la **fl 14.65** de m. — veritabilă numai dacă sĕ procură direct din fabricele mele — négră, albă şi colorată, — în cele mai moderne ţĕseturi, colori şi dessinuri. *Să espedéză la particulari franco şi. liber de vamă. Mostre cu întórcerea postei* **Fabricele de mĕtase G. Henneberg** (*lif. de curte ces. şi reg.* **Zürich.** [7] 11

Nr. 716—898 [209] 3—3

Concurs.

Pentru intregirea parochiei de clasa a treia Boz, ppresb. Mercurei, se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Roman“.

Dotaţiunea împreunată cu acest post este 141 fl. 60 cr.

Reflectanţii la acest post sunt avisaţi a-şi înainta cererile de concurs, instruite conform normelor în vigóre subsemnatului oficiu până la terminul susindicat.

Dela concurenţi se aşteptă, sĕ se presinte în o Duminecă sau sĕrbătóre la biserică, pe lângă observarea §-lui 18 din „Regulamentul pentru parochii“, pentru a celebra şi cuvênta.

Mercurea, la 12 Novembre 1898.

Oficiul protopresb. gr.-or. al Mercurei în conţelegere cu comitetul parochial respectiv.

I. Drocu,
protp.

Nr. 348 [211] 1—3

Concurs repeţit.

Pentru ocuparea postului de paroch în parochia vacantă de clasa III. Hepria-Română, protopresbiteratul Albei-Iulie, se escrie prin acésta din nou concurs cu terminul de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post dau un venit anual de 250 fl.

Doritorii de a ocupa acest post au a-şi aşterne suplicele de concurs subscrisului, până la terminul sus indicat şi a se presenta la biserică în vre-o Duminecă sau sĕrbătóre, ca sĕ fie cunoscuţi din partea poporului, observându-se în privinţa acésta dispositiunile cuprinse în §. 18 din Regulamentul pentru parochii.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Albei-Iulie, în conţelegere cu comitetul parochial concernent.

Alba Iulia, 20 Novembre 1898.

Florian Rusan,
adm prot.

Nr. 127 [212] 1—3

CONCURS.

Pentru intregirea postului de paroch din parochia vacantă de clasa a III-a Mesentea se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post dau suma de 404 fl 30 cr.

Doritorii de a ocupa acest post, au a-şi aşterne suplicele de concurs subscrisului oficiu protopresbiteral, în terminul deschis, şi a se presenta la biserică în vre-o Duminecă séu sĕrbătóre, ca sĕ fie cunoscuţi din partea poporului, observându-se în privinţa acésta disposiţiunile cuprinse în §. 18 din regulamentul pentru parochii.

Oficiul protopresbiteral al Albei-Iulie, în conţelegere cu comitetul parochial concernent.

Alba-Iulia, 20 Novembre 1898.

Florian Rusan,
adm. prot.

---

[210] 2—2

Publicaţiune.

Fiindcă la licitaţia ţinută în 8 Novembre a. c. de epitropia parochială din Zernesci s'a oferit pentru 1 m. cub. lemn de brad numai 1 fl. 81 cr., ér pentru 1 m. cub. fag 42 cr., comitetul parochial nu a aflat cu cale aprobarea aceleia, — deci prin acésta epitropia parochială pe basa conclusului comitetului parochial aduce de nou la cunoscinţă, că se va vinde prin licitaţiune publică o parte din pădurea bisericei „Măgura“, aflătóre în apropierea comunei, la o distanţă circa 3 kilometri, constătătóre din 2998 tulpini brad şi molitv, circa metri cubici 3268, precum şi 2913 tulpini de fag, circa m. c. 2129 în grosime dela 25 cm. în sus, cari tóte sunt însemnate cu stampila bisericei.

Terminul de licitaţiune se fixéză pe ḑiua de **11 Decembre st. n. a. c. la 9 óre a. m.**

Informaţiuni mai deaprópe despre condiţiunile de licitaţiune se pot afla la epitropia parochială gr. or. din Zernesci.

Zernesci, 4 Decembre 1898.

Epitropia parochială.

Din ori-ce *librărie se póte procura* scrierea premiată a consilier. în med. *Dr. Müller,* apărută în a 30-a ediţiune despre

sistemul nervos
şi
sexual turburat.

Espediţie franco pentru 60 cr. în mărci postale.

Curt Röber,
[5] 43—49 Braunschweig.

Orológe de buzunar americane.

Cu garanţă, că nickelul nu-şi schimbă colórea, construcţia mai esactă şi mai bună decât a celor mai scumpe.

Preţul de bucată florini 3.—

Pe lângă garanţă, pănă unde ajunge provisiunea.

Lângă orologiu lanţ argintit cu 60 cr.

Aparat de ras — automat.

Fox, fabricat veritabil de solingen, distins la multe esposiţii, nu cere praxă. Tăierea eschisă. Lucru curat şi comod. Scutesce de bóle de piele. Durabil şi scutesce de spese.

O bucată fl. 3.—

Tăişul *** e din oţel strălucitor, celelalte părţi din alpacca.

Un tăiş separat lângă el fl. 1.—

Se pot comanda la:

POLLÁK SÁNDOR, representantul principal.
Budapesta, V. ker. Kálmán-utcza 17.

Colectanţilor se espedéză la 5 bucăţi, unul gratis. [183] 21—30

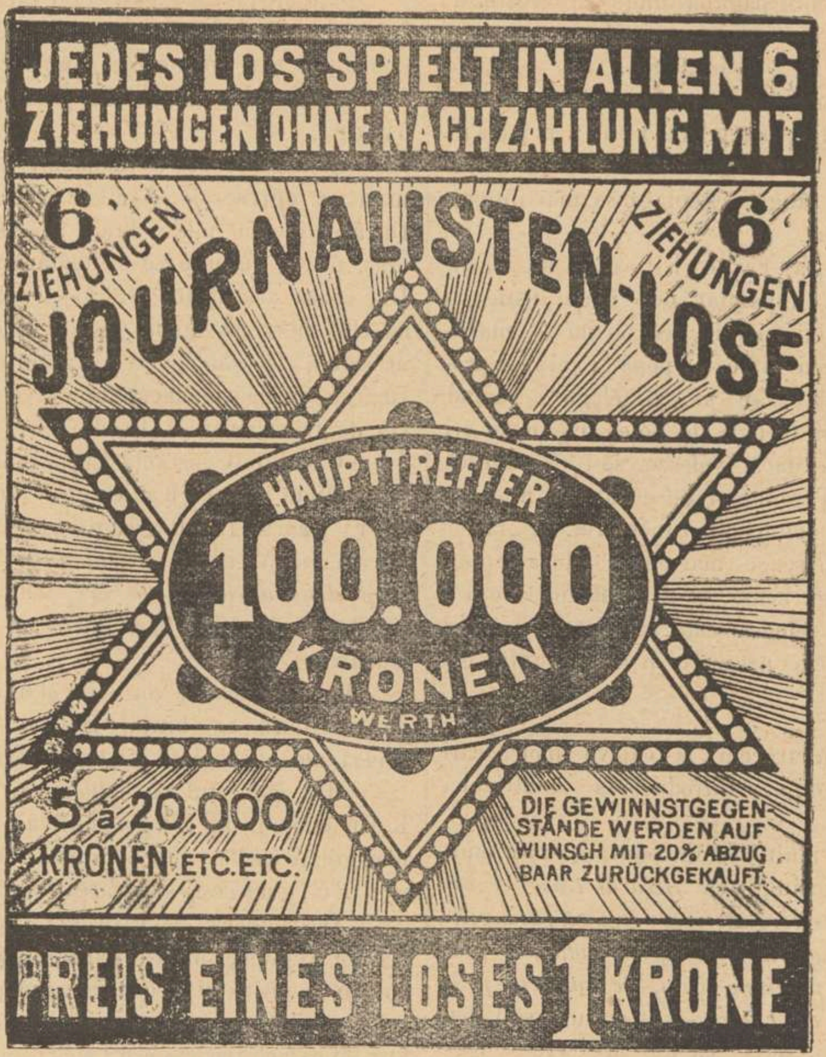
JEDES LOS SPIELT IN ALLEN 6 ZIEHUNGEN OHNE NACHZAHLUNG MIT
6 ZIEHUNGEN
JOURNALISTEN-LOSE
6 ZIEHUNGEN
HAUPTTREFFER
100.000
KRONEN
WERTH
5 à 20.000 KRONEN ETC. ETC.
DIE GEWINNSTGEGENSTÄNDE WERDEN AUF WUNSCH MIT 20% ABZUG BAAR ZURÜCKGEKAUFT.
PREIS EINES LOSES 1 KRONE

Tragerea necondiţionat în 4 a lunei viitóre.

Losuri recomandă:

Albina, institut de credit şi economii şi Tipografia şi Librăria archidiecesană, Sibiiu.

[208] 3—

Cel mai indispensabil Călindariu pentru fiecare preot şi învĕţătoriu este fără îndoélă

Călindariul archidiecesan,

ce se póte procura la **Librăria archidiecesană,** Sibiiu cu preţul de **30 cr.**

Călindariul pe anul **1899** este dedicat memoriei rĕposatului archiepiscop şi metropolit **Miron Romanul,** cuprinḑênd: fotografia aceluia, o biografie scurtă, apoi date interesante din bóla lui, mórtea, înmormêntarea şi numeróse condolenţe, incurse din acest incident. Pe lângă partea pur calendaristă mai cuprinde genealogia, consemnarea regenţilor mai însemnaţi din Europa; afaceri de poştă, tren şi telegraf, scala timbrelor şi computărilor de interese, precum şi întreg şematismul metropoliei ortodoxe române din Transilvania şi Ungaria şi în deosebi şematismul amĕnunţit al archidiecesei, atât de trebuincios în tóte afacerile bisericesci şi şcolare. Indicarea agendelor parochiale şi protopresbiterale, specificate după luni; estrase folositóre din regulamentele consistorului archidiecesan; indigitari pentru învĕţătorii soldaţi; têrgurile, anunţuri etc.

Îl recomandăm tuturor!

Redactor prov. **Dr. Elie Cristea.**

Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 132 Sibiiu, Marți, 1/13 Decembre, 1898. *Anul XLVI.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Situațiunea.

(*) Complicațiunea, în care au ajuns discuțiunile din parlamentul țerei nóstre, în urma neînțelegerilor ivite în sinul partidei dominante liberale, au adus cu sine *închiderea dietei* din 10 până la 17 Decembre n. a. c., ca astfel factorii dătători de ton sĕ aibă liniștea și timpul necesar pentru eventuala aplanare a neînțelegerilor. Mulți însĕ țin de imposibilă reîntrarea agendelor țerei în cadrele normale, remânênd situațiunea neschimbată, și acésta o motivéză cu desfacerea de partidul lui Bánffy a unor bărbați de stat de valóre și cu simpatii mai generale, și declară, că neînțelegerile ivite trebue sĕ provóce o schimbare mai radicală.

Acéstă desvoltare a lucrurilor produce în cercurile mai înalte politice și diplomatice o neplăcută impresiune, care insuflă o îngrijire cu atât mai mare, cu cât complicându-se acum viéța parlamentară din ambele țeri, vada monarchiei și credința în tăria temeliilor ei scade în ochii cercurilor europene competente. Temerea de acéstă situațiune, a cărei caracteristică este o *nemulțumire generală,* esplică concesiunile multe și însemnate, ce s'au făcut anii din urmă dela Viena neamului maghiar. Cu tóte aceste isbucnirea ferberilor, la început latente, nu s'a putut împedeca, și adi stăm înaintea unor stări de lucruri, cari indică aplicabilitatea față de țara nóstră a proverbului: „*Es ist was faules im Staate Dänemark*“. Neînțelegerile au isbucnit deocamdată numai între factorii cari adi dețin puterea statului; unde rĕmân însĕ ne mulțumirile nesuportabile ale naționalităților de cari adi nu se mai ține deloc cont?

Cumcă cercurile înalte sunt consternate de imposibilitatea de a susținea cel puțin în Ungaria macar aparința unei desvoltări normale a lucrurilor, acésta resultă mai ales din scirile ce vin dela Viena. Lui „Pesti Napló“ i-se scriu între altele, *că mai ales în ministeriul de esterne sunt consternați, pentru-că acum în ambele state ale monarchiei a ajuns parlamentarismul la culmea complicațiunii. Acésta aduce pe ministrul de esterne într'o posițiune genată față cu representați puterilor străine.*

Spune în presă, că persóne, cari stau în contact cu cercurile oficióse dela curte, au aflat, că și asupra monarchului au produs evenimentele din Ungaria adêncă impresiune. In gravitatea situațiunii se impune domnitoriului datorința a consulta vederile bărbaților cu trecere din țară. Dela sfaturile celor ce vor fi eventual ascultați, noi naționalitățile nu așteptăm sanarea radicală a relelor, ce bântuesc țéra. Actualii stăpâni ai situațiunii au sciut eschide pe bărbații naționalităților dela inima bună a monarchului, ca astfel ei sĕ pótă da informațiuni numai în interesul esclusiv al poporului maghiar.

Schimbarea guvernului e discutată serios și în cercuri largi.

Domnul situațiunei e adi în Ungaria fostul president al dietei, *Szilágyi,* dar asteptările maghiarilor de a-l ridica pe el în fruntea guvernului, cu greu se vor putea realisa, pe câtă vreme la Viena, unde nici până acuma nu prea era persónă agreată, mai ales acuma îl țin de autorul principal al agravării lucrurilor și îl consideră de trecut între bărbații din oposiție. Momentele, cari cam prin August pregătiau calea chemării la curte alui Szilágyi, se consideră acum de trecute. De el deci nu póte fi vorba.

Cam analógă este posiția lui *Csáky,* fost ministru de culte, de și purtarea lui n'a fost atât de pronunțată, ca a lui Szilágyi.

In asemenea casuri grave, de regulă sĕ mai dă ascultare presidiului casei magnaților, lui Tisza Kálmán și Széll, căruia în atâte rênduri s'a oferit formarea cabinetului, dar fără sĕ priméscă.

Deocamdată însĕ nu-i vorba de a se apela la sfaturile acestora. Atâtă însĕ se dă ca sigur, că Maiestatea sa ar fi contra unei astfel de soluțiuni, care ar repeți pentru a dóua óră casul demiterei lui Badeni. Astfel este eschis, ca în momentele apropiate sĕ se formeze vr'o combinațiune, care sĕ ridice la putere partidul național și pe capul aceluia Albert *Apponyi.*

Curtea și acum, ca și mai dinainte, este pentru contele *Khuen-Hédervάry,* banul Croației. Acest candidat în cas de schimbare a guvernului va fi din nou scos la iveală. Deocamdată înse se dice în foile guvernamentale, că Regele aprobă procederea lui Banffy și a majorității lui.

Asta-i starea actuală a lucrurilor. Ce va aduce diua de mâne nu putem scí.

Momente nóue se pot ivi mai ales, că ieri a avut ministrul președinte convorbire cu Maiestatea Sa, dus fiind la Viena, pentru a fi de față la depunerea jurământului din partea noului ministru croat *Ervin Cseh.*

Se dă cu socotéla, că Bánffy este aplicat a insinua monarchului demisiunea sa și a colegilor din ministeriu, dacă oposiția garantéză, că prin acéstă retragere asigură reușirea budgetului, a pactului cu Austria, și ordinea parlamentară.

Fie cum va fi, noi nu legăm mari speranțe dela nici o schimbare de guvern, căci guverne trec, guverne vin, ér suferințele și nemulțumirile nóstre vedem că rĕmân tot neconsiderate.

Din senatul României.

— Afacerea rentei. —

Dăm în cele următóre discursul rostit de dl președinte al consiliului de ministri *D. Sturdza,* în senatul român la 23 Nov. v. ca rĕspuns la interpelarea dlui senator Titu Maiorescu în afacerea rentei datorite de statul român Bisericei Sf. Nicolae din Brașov.

Dar fiindcă o mare parte a discursului-rĕspuns, este o polemică cu dl deputat Tache Ionescu, polemică ce repetéză tot lucruri deja cunoscute, vom elimina unele părți din discurs, reproducênd numai pe cele-ce direct, și în stadiul actual al afacerii, ne interesézā.

Insemnăm, pentru bunul înțeles, că dl T. Maiorescu își desvălise interpelarea prin un discurs de o construcție strălucită, luminat de o logică captivantă și avêntat de o oratorie măiastră. Pentru aceea iată cum își începe dl prim-ministru Sturdza rĕspunsul seu:

Domnilor Senatori!

Nu pot sĕ neg, că în fața cuvêntării fórte meșteșugite a dlui Maiorescu, nu-mi este posițiunea ușóră.

Cred însĕ că, esaminând faptele astfel cum sunt, d-vóstră veți vedea unde e dreptatea și unde e sinceritatea, unde e priceperea și înțelegerea, și unde e ușurința.

Sĕ-mi dați voe sĕ constat întâiu un fapt. La 15 Noembre s'au deschis Corpurile legiuitóre. La 16 Novembre Senatul și-a ales biuroul — președintele, vice-președinții, secretarii, cestorii — și a tras la sorți secțiunile. La 17 Septembre, a treia di după deschiderea sesiunei, la începutul ședinței, mai nainte de a se alege diferitele comisiuni, dl Maiorescu s'a grăbit sĕ anunțe interpelarea de astădi.

Aș fi putut atunci îndată sĕ-i rĕspund; dar am credut că noi toți, și îndeosebi eu, datorim respect Tronului și Senatului, și anume că nu se cuvenia, ca sĕ primesc înainte chiar de alegerea comisiunei la Adresă, a rĕspunde la o interpelare.

In sine, interpelarea era intempestivă, căci dacă dl Maiorescu aștepta câteva dile încă, nu perdea nimic nici d-sa, nici biserica Sf. Nicolae din Brașov, nici noi, cari avêm sĕ ascultăm frumósa-i cuvêntare.

De aceea, diceam că-mi este grea posițiunea făcută de dl Maiorescu.

Se mai adaugă încă altceva: că dl Maiorescu este nu numai un bărbat cu profunditate, ci și un artist, și încă un artist modern, un artist impresionist. Eu nu am nici profunditatea cuvêntării d-sale, nu posed nici arta de a impresiona. Mĕ presint simplu și nemeșteșugit.

Dic dar cu dreptate, că situațiunea mea în fața d-lui Maiorescu presintă óre-care greutate.

Dar, dacă aci este o greutate óre-care, în altă parte am o ușurință. Situațiunile nóstre de fond, diferă fórte mult una de alta. A mea este aceeași care era astă primăvară: ea e neschimbată, neștirbită. A d-lui Maiorescu nu mai este tot aceeași, căci d-sa, senator cu drept de control asupra mea, îmi vorbesce astădi cu o schimbare la față, cu fața advocatului dintr'un proces, pe care mâne are sĕ-l pledeze la tribunal.

Dl Maiorescu, la începutul cuvêntării sale, a dis că pune chestiunea pe tĕrîm politic. In adevĕr, interpelarea d-sale are o parte politică, căci petițiunea pentru intentarea procesului ce are același obiect, a presintat-o la 29 Octobre cu trei dile înainte de alegerile comunale, trimbițând cu acea ocasiune lipsa de patriotism a guvernului; iar interpelarea asupra refusului de a plăti banii, a anunțat-o la 17 Novembre.

Se póte vedea din petițiunea din 29 Octobre, pe care dl Maiorescu s'a grăbit a o publica în diarul „Constituționalul“ chiar a dóua-di, la 30 Octobre, că acolo este vorba tot de refusul de a plăti subvențiunea școlei și bisericei din Brașov.

Acum întreb: dacă dl Maiorescu a găsit de cuviință, ca sĕ priméscă a fi advocatul școlelor și bisericei Sf. Nicolae din Brașov în procesul intentat Statului român pentru plata acestei subvențiuni, cum vine acum și face o interpelare aci în Senat în același proces, pe care mâne îl va pleda la tribunal?

Aci óre, în Senat, avem sĕ regulăm procesul? De ce a cuprins pe dl Maiorescu acéstă nerăbdare? De ce dl Maiorescu nu aștéptă verdictul justiției, la care s'a adresat? Ii trebue óre pentru acésta mai întâiu verdictul Senatului? Acésta nu se potrivesce cu declarațiunea ce ne-a făcut dl Maiorescu, că d-sa respectă legile.

Constituțiunea face din instanțele judecătoresci un corp independent. Când dl Maiorescu vrea sĕ facă a depinde judecata unui proces intentat la tribunal, de un vot al Senatului, óre acésta este conform constituțiunei și în respectul ei? Astădi face apel dl Maiorescu la acéstă presiune a Senatului asupra justiției pentru biserica Sf. Nicolae din Brașov; mâne se va putea exercita o asemenea presiune în favórea unui proces particular al unui cetățén óre-care!

Când dar d-sa s'a decis sĕ facă procesul, trebuia sĕ se mențină pe acel teren al procesului, și sĕ se înfățișeze la diua judecăței bine pregătit, ca sĕ-l apere, ér nu sĕ céră dela Senat ajutor, ca printr'un vot al seu sĕ-i dea o sentență, care sĕ fie impusă tribunalului.

Insuși dl Maiorescu a vĕdut, cât este de greu a despărțí în acéstă afacere partea politică de partea procesuală; însuși d-sa a vĕdut, cât ele se confundă una cu alta, și pentru ca sĕ se apere dinainte de legitime observațiuni, însuși d-sa a declarat că nu va vorbí în proces, de cât dacă va fi provocat de guvern în cursul discuțiunei, firesce pentru a se apĕra. Nu este acésta o ascundere după deget de o simplicitate și de o naivitate în adevĕr copilăresci? — căci ori-cine vede că interpelarea pentru neplata rentei și procesul pentru neplata rentei, unul și același lucru sunt. Cred deci că dimpreună cu mine toți v'ați mirat, cum póte un bărbat ca dl Maiorescu sĕ se pună în asemenea posițiune.

Dl Maiorescu nici cĕ s'a putut de altmintrelea ține de promisiunea dată, că nu va vorbi în proces, de óre-ce ne-a citat și ne-a esplicat cele dóuĕ chrisóve vechi de fundațiune, precum și legile votate de adunările nóstre legislative, cu privire la renta bisericei și școlei din Brașov. Ba ne-a adus ca dovadă și o scrisóre a venerabilului d-sale părinte. Mulți nu vor fi cunoscênd acéstă scrisóre; nici eu nu o cunosc, câci de abia astădi dl Maiorescu a scos'o la lumină *ca o probă documentală a drepturilor instituțiunilor menționate.* A mai adăogat că drepturile bisericei Sf. Nicolae sunt drepturi din vechime, drepturi basate pe texte de legi noue, călcate în picióre de mine, și că acum e vorba a elucida cât valoréză acele drepturi *ex aequo et bono.*

Nu sunt tóte acestea preambulul vorbirei d-sale dinaintea tribunalului de Ilfov?

Ași putea dar sĕ i rĕspund, pentru a întrebuința limbagiul usitat la Tribunale și Curți, ași putea sĕ rĕspund d-lui Maiorescu printr'o „fine de neprimire.“

Dar nu voiu face întrebuințare de acest drept, ci voiu rĕspunde în fondul și miezul chiar al cestiunei, nu ca să satisfac pe dl Maiorescu, ci pentru a lămuri o situațiune, pe care d-sa și amici d-sale se căsnesc sĕ o încurce.

Țelul domnului Maiorescu și al amicilor d-sale este personal. D-sa vrea sĕ ia biserica Sf. Nicolae din Brașov, și sĕ mi-o asvîrle în cap. Dar uită dóuĕ lucruri: biserica este prea mare și prea grea pentru ca sĕ o pótă ridica d-sa, și apoi d-sa nu și-a dat seama că eu stau în acea biserică, rugându-mĕ lui Dumnedeu, sĕ-mi ajute ca să nu mĕ abat de pe calea cea dréptă.

Fiind-că dl Maiorescu a amintit desbaterile urmate astă primăvară în Parlament asupra acestei cestiuni, voiu lega şi eu explicaţiunile mele de cele petrecute atunci.

Cestiunea şcólei de la Braşov şi a bisericei Sf. Niculae a fost întrodusă în Camera Deputaţilor la 28 Aprilie trecut, printr'o interpelare a d-lui Take Ionescu, colegul de partid al d-lui Maiorescu şi unul din membrii marcanţi ai partidului conservator.

Tema interpelàrei era téma de închiderea liceului din Braşov din causa şi din vina mea. Iar dovada vinei mele o scotea dl Take Ionescu din dóuĕ acte.

(Aci dl prim-ministru Sturdza revine pe larg asupra chestiei cu cele dóuĕ „rescripte“, chestie destul de cunoscută de cetitorii noştri, şi polemiséză cu dl Take Ionescu (care altfel nu era de faţă, fiind membru al camerei deputaţilor, nu senator). Scóte conclusia că numai *un* act era oficial, celalalt a fost presintat fals de dl T. Ionescu ca rescript oficial ministerial. D-sa i-a tras la îndoială imediat autenticitatea şi a şi ieşit la ivélă, că de fapt n'a fost subscris de nici un ministru. Urméză apoi :)

Dl Maiorescu însĕ, cu multă bună voinţă şi mai multă bună credinţă încă, pentru a acoperi pe prietenul sĕu de falsul comis, îmi arată cu emfasă scrisórea venerabilului sĕu părinte din 1860, provocându-mĕ sĕ-i contestez autenticitatea !... Artă impresionistă ! Eu nu am contestat autenticitatea acelei scrisori, nici a vericărui alt act autentic ce mi s'a presintat vre-odată, ci numai autenticitatea documentului al doilea produs de dl Take Ionescu. In zadar se va căzni deci d. Maiorescu sĕ vie în ajutorul amicului sĕu: acel act fals este şi fals va rĕmânea pentru totdéuna.

Am mai ḑis, în rĕspunsul meu, că nu e probabil ca guvernul ungar sĕ nu cunóscă legile nóstre privitóre la rentele acordate bisericei şi şcólelor din Braşov.

D. Maiorescu ne-a citit astă-ḑi unele din documentele bisericei Sf. Nicolae. Am citat şi eu în rĕspunsul ce am făcut la 30 Aprilie trecut, la interpelarea dlui Grădişteanu, unele din acele documente: Chrisovul lui Petru Schiopu din 1586, donaţiunea lui Constantin Brâncovianu, întărirea daniilor anterióre de către Caragea. Am vorbit şi despre legile dela 1860 şi mai din urmă, dar am ḑis, că tocmai din causa acelor legi guvernul ungar a emis rescriptul ministerial din 1875 şi a făcut legea din 1883, prin cari hotăreşte că şcólele şi bisericele din Ungaria nu pot fi subvenţionate de State şi de Domnitori străini.

(Revine apoi asupra întrebării, de unde a aflat guvernul ungar despre „subvenţie“ şi despre sumele ce se dădeau sub acéstă titulă necorectă, accentuând că contele Kálnoky vorbise în delegaţiuni, avênd deja ştire, nainte de ce dsa a vorbit la Orfeu, deci nu dsa a putut fi denunţatorul („trădătorul“) cum i-s'a aruncat vorba.)

Denunţul, ḑice dsa urmând, dacă denunţ a fost, că se da o subvenţiune bisericei şi şcólei din Braşov, nu vine de la mine, ci în mod nedubios şi cert de la guvernul românesc din 1894, de la guvernul conservator de atunci.

Se nasce întrebarea: Cum au venit lucrurile că guvernul nostru a trebuit sĕ dea aceste desluşiri guvenului austro-ungar? A trebuit sĕ fie o causă. A trebuit sĕ fie o întrebare dela guvernul austro-ungar, şi la acea întrebare guvernul românesc a rĕspuns.

Aşa dar, Dlor Senatori, aserţiunea dlui Take Ionescu era neîntemeiată şi falsă, adecă acea aserţiune că eu aşi fi denunţat guvernului ungar sumele pe cari guvernul românesc le plătea la Braşov.

(Recapitulând apoi aci rĕspunsul dat d-lui Ionel Grădisteanu la interpelarea dsale pe acéstă temă la senat în Aprilie a acestui an, dl D. Sturdza accentuéză:)

Trăgeam atunci, la 30 Aprilie trecut, adecă acum şése luni de ḑile, din tóte discuţiunile făcute, următórele conclusiuni:

1. „Guvernul român nu are sĕ dea „*subvenţiuni* bisericei şi şcólei Sf. Nicolae „din Braşov, ci guvernul român **e dator „cu o rentă acelei biserici şi acelei şcóle** „pentru anume bunuri, ce din împrejurările „timpului au fost luate şi vêndute de Statul „român“

2. „Chiar atunci când Statul unguresc „ar vrea sĕ subvenţioneze şcóla din Braşov, *„guvernul român tot are datoria sĕ dea renta „şcólei din Braşov.“*

3. „Este bine înţeles, că acest lucru „trebue odată sĕ se clarifice, căci nu este „de demnitatea Statului român, „ca atunci când este vorba de *datorii certe,* „el sĕ caute sĕ le îndeplinéscă pe furiş; trebue din contră sĕ-şi *achite datoriile pe faţă,* „dar tot odată trebue sĕ le dea ast-fel, ca „sĕ nu jignéscă şcólei aceleia, căci înţelegeţ, „că dacă guvernul ar da renta şcólei din „Braşov, şi guvernul ung. ar închide din acéstă „causă acea biserică şi şcólă, conform legii „unguresci din 1883, pe care nu stá în puţinţa nóstră de a o schimba, atunci, înţelegeţi, ne-ar părea fórte rĕu de banii trimişi!.. *„Trebue sĕ căutăm sĕ convingem guvernul „maghiar, ca sĕ admită plata acestei rente, „fiind-că o datorim în mod cert şi onest acelei biserici şi şcóle“.*

Aceste cuvinte ale mele precise şi netede, dl Maiorescu le-a pus sub saltea, cum se ḑicea odinióră. D-sa chiar, ca om al dreptăţei, a creḑut că e bine sĕ le suprime şi sĕ ḑică, că eu am declarat în plin Parlament, că nu dau nici un ban, şi acésta fără perspectivă de întórcere! Acésta a ḑis'o d-sa; i-am însemnat imediat cuvintele d-sale pe acéstă fóie.

Unde vede dl Maiorescu în acéstă acţiune o enormitate? Dacă aşi fi umblat pe calea indicată de d-sa, aşi fi comis póte o adevĕrată crimă, care nu ar merita numai aplicarea legei responsabilităţei ministeriale, ci oropsirea mea de către întreg neamul românesc.

Tótă acéstă cestiune a acusărilor, ce mi se fac în privirea şcólei şi bisericei din Braşov, este o scârbósă invenţiune, pornită din ura unora în contra mea, şi din ura altora în contra partidului naţional-liberal. Lăsându-mĕ însĕ pe mine la o parte, în care ţară din lume a existat numai un partid?

D-nii Maiorescu şi Take Ionescu ar dori sĕ suprime partidul naţional-liberal, şi cred că-l pot suprima prin acte false şi sguguindu-mĕ pe mine, în care partidul naţional-liberal are încredere!

Fórte greu va fi acésta, căci, dacă examinăm bine situaţiunea, nici dl Maiorescu, nici dl Take Ionescu, cari multă ostenélă şi-au dat sĕ urnéscă cestiunea după modul de privire al domniilor lor, nu au mutat'o din loc nici cu un fir de pĕr înainte. D. Maiorescu, cel puţin, ca bărbat de Stat consumat, care trebue sĕ ştie mai multe de cât un om care nu s'a ocupat de cestiuni de Stat, d-sa cel puţin atâta putea sĕ'şi dea seama, că rĕu lucru ar fi sĕ se închidă şcóla şi biserica din Braşov. Cum óre? Un singur moment de esitaţiune sĕ nu fi avut d-sa şi atât de tare ura sĕ-i fi întunecat vederile?

Eu am lăsat sĕ se trécă furia de astăprimăvară. Am tăcut de atunci, şi am creḑut că timpul va linişti pe cei înfuriaţi. M'am înşelat. A sosit dar ora, ca sĕ clarificăm cestiunea. Sĕ-mi daţi şi mie voie sĕ citesc câte-va documente, nu ca sĕ mĕ apèr pe mine, ci ca sĕ luminez cestiunea, care sĕ discută astăḑi

Voiu ceti dinaintea d-vóstre trei acte oficiale şi autentice.

(Şi ceteşte aci pe rênd cele trei acte ce le-am publicat în numerul nostru trecut, apoi urméză:)

Iată, d-lor, cele trei acte ce aveam a vĕ comunica pentru a elucida cestiunea în discuţiune.

Ce reese din aceste acte?

Reese, întâiu, că guvernul ungar cunoştea plata sumelor ce guvernul român trimitea şcólei din Braşov, nu prin vre-o comunicare sau denunţare a mea, ci prin alte lămuriri şi cercetări. Lămurirea a avut'o la 1894, când a întrebat pe guvernul român de atunci, dacă plăteşte vre-o sumă la Braşov sau nu. Cercetările le-a făcut însuşi guvernul ungar la Braşov.

Reese, al doilea, că ordinul din 18 Aprilie al ministrului Wlassics, prin care face atent pe metropolitul Miron, că dacă biserica şi şcóla din Braşov vor continua sĕ priméscă vre-o subvenţie de la guvernul român, li se va aplica partea cea mai severă din legea din 1883, adecă închiderea bisericei şi şcólei.

Reese, al treilea, că dl Take Ionescu a siluit textul şi înţelesul acestui rescript al ministrului Wlassics, din 18 Aprilie, unde se vorbesce de „guvernul regal“, pretinḑênd că prin acel guvern regal era indicat „guvernul regal român“, pe când e veḑerat că este vorba de „guvernul ungar“.

Reese, al patrulea, că al doilea document citit astă primăvară de dl. Take Ionescu ca un act al ministrului Wlassics, nu a provenit nici de la ministrul Wlassics, nici de la un alt representant al guvernului ungar.

Reese, al cincilea, că eu am oprit în adevĕr plata rentei bisericei şi şcólei din Braşov, dar că causa acestei opriri a fost şi este legea ungară din 1883, mie bine cunoscută.

Mi s'a părut, precum mi se pare şi acum, că cunoscênd legea din 1883 şi consecinţele ei, *nu-mi era permis sĕ provoc cu banii noştri consecinţele aplicărei acelei legi,* adecă sĕ provoc prin plata rentei de către noi, închiderea bisericei şi a şcólei. Mi s'a părut şi mi-se pare că o asemenea urmare ar fi fost o ínepţie şi o nepricepere condamnabilă, de care nu mĕ puteam face vínovat.

Dacă dl Maiorescu nu înţelege lucrul acesta de o excesivă simplicitate, acésta îl priveşte pe dsa. Dsa ḑice: Este lege şi trebue ca ministrul sĕ o execute. Dacă scóla şi biserica se vor suprima prin executarea legei, ce-i pasă ministrului!

Eu am ḑis şi ḑic: Nu pot sĕ dau banii noştri datoriţi şcólei şi bisericei din Braşov, ca sĕ se ia din acest prilej motiv legal de a se închide şcóla şi biserica din Braşov. Mai bine aştept şi caut sĕ lămuresc cestiunea. *Banii nu se pierd! Banii stau la Cassa de depuneri şi când se va lămuri cestiunea, şi guvernul ungar va recunósce ca aceşti bani represintă o datorie dréptă şi legitimă, de origine privată, şcóla şi biserica îşi vor lua banii în mod deschis şi fără teamă de a fi desfiintaţe a dóua ḑi.*

Că lucrurile stau astfel, numai un om de rea credinţă nu va conveni.

V'am cetit actul oficial, prin care guvernul austro-ungar m'a făcut atent, că dacă vom face vre-o plată la biserica şi şcóla din Braşov, acestea se vor închide.

Acéstă declaraţie netedă şi clară mai mult încă m'a confirmat în convingerea, că ceea ce făceam e bine.

Dacă aşi fi plătit sumele datorate în asemenea condiţiuni, şi dacă biserica şi şcóla se închidéu, atunci aţi fi vĕḑut pe amicii Take Ionescu şi Maiorescu braţ la braţ, strigând la tradare! Atunci i-am fi vĕḑut tunând şi fulgerând, şi acusându-mĕ, că eu am închis biserica şi şóla din Braşov, şi că am fost un nepriceput, căci trebuia sĕ ştiu ce urmări vor avea acele plăţi! Atunci ar fi ḑis dlor: Până nu se închid şcóla şi biserica merge cum merge; dar nu vedea Sturdza că, dacă se închid ele, mai cu greu va fi ca sĕ se mai redeschidă?!

Dacă d. Maiorescu a avut convorbiri în privinţa acésta — căci convorbiri au fost — nu sciu; dacă d-sa a susţinut că ceea ce datorim e rentă sau e o simplă datorie veche, iarăşi nu ştiu. Cele ḑise de d-sa astăḑi sunt lucruri vagi, ceea ce am ḑis însĕ eu în convorbirile ce am avut cu baronul Aehrental, e atât de clar şi de lămurit, încât ministrul plenipotenţiar al Austro-Ungariei a găsit că póte face obiectul unor tratative între ambele guverne.

Aceste tratative sunt deschise; ele urméză.

Crede d. Maiorescu că e bine sĕ le suprimăm şi preferă óre d-sa mai bine sĕ se închidă scóla şi biserica din Braşov, pentru ca sĕ mĕ pótă turti pe mine? Óre acésta ar fi dreptate cu şcóla şi biserica din Braşov? şi durere de inimă? şi consciinţă conscientă şi limpede?

Din actele cetite de mine mai reese clar, că din capul locului, de când am devenit ministru în 1895, au început tratative diplomatice în privinţa acestei rente, *cu scop ca ea sĕ pótă fi plătită în mod regulat şi fără neplăceri din vre-o parte.*

Acum vĕ întreb, dlor Senatori, în ce parte e delaţiunea, e réua voinţă, în ce parte e ura, în ce parte e nepriceperea şi nesocotinţa? In partea mea, sau în partea onorabililor mei adversari?

Tóte relele şi rĕutăţile, pe cari póte cineva sĕ le sĕvêrşéscă, d. Maiorescu şi cu amicii sĕi, mi le pun în socotéla mea, pentru-că au convicţiunea că un biet numismat şi iubitor de documente vechi îşi va perde cumpătul şi va pica uşor în grópa ce i-o sapă ómeni de o dibăcie neîndoiósă

Dar sĕ mi daţi voie sĕ vĕ mai spun, ce sunt aceste întorsături. D-sa a voit sĕ facă efect prin darea la tribunal a petiţiunei de deschidere a procesului bisericei şi şcólei din Braşov în contra statutului român, tocmai în ḑiua de 28 Octobre în ajunul alegerilor comunale, cari ştiţi că erau hotărîte pe ḑiua de 1 Novembre.

Apoi, nu este învederat că procedarea acésta nu era decât o manoperă electorală, şi că d-sa credea că prin acéstă manoperă se va grăbi căderea guvernului, tocmai în ajunul deschiderii Parlamentului?

Oratorul încheie scoţênd din faptul că e aşa de „cu turbare“ asaltat de adversarii partidului naţional liberal, conclusiunea, că chiar asta îi dovedeşte, că d-sa represintă o putere în ţéră, o putere care l'a adus şi îl menţine acolo unde e, — şi declară că tóte acusările ce se aduc contra d-sale cu multă nedreptate, le primeşte *aequo animo*, cu linisce sufletéscă, „pentru că în fie-care ḑi mĕ întreb şi mĕ examinez — ḑice d-sa — cum stau eu cu datoriile serviciului mie încredinţat, în faţa Regelui şi în faţa Statului, şi când stau in faţa acestor înalţi judecători cu întréga mea fiinţă, cu întréga mea bună-credinţă, cu tótă inteligenţa mea, cu tótă pătrunderea mea de spirit, cu tótă activitatea mea, cu tótă fiinţa mea intelectuală şi morală, îşi mai ales morală!, (Aplause), atunci vĕd, domnilor, că stau tare ca o cetate!... (Aplause.)

Noutăţi.

Şedinţa publică a „Societăţii de lectură Andreiu Şaguna“ ţinută Duminecă séra, a fost încoronată de un strălucit succes, atât în partea ei literară, cât şi musicală. Publicul, fórte numĕros, ce îndesuia sala, s'a depărtat perfect mulţumit de prestaţiunile tinerilor nostri seminarişti, cari arată un progres continuu şi frumos. Ilustritatea Sa dl archimandrit şi Vicariu archiepiscopesc *Dr. Ilarion Puşcariu*, a şi presintat îndată la sfirşitul şedinţei, mulţumita autorităţii bisericeşti pe care o representa, precum şi a publicului peste tot, faţă de prestaţiunile de astă-séră a Societăţii. Din lipsa de spaţiu, un raport mai amĕnunţit vom da în alt numĕr.

*

„Reuniunea română de agricultură din comitatul Sibiiu“ a ţinut la 4 Decemvrie n. în Şura mare întrunire agricolă, la care comitetul a fost representat prin dl. *D. Comşa*, president, şi V. Tordăşanu, secretar. S'a vorbit poporului asupra cultivărei pămêntului după comasaţie, şi asupra însĕmnătăţei tovărăşiilor agricole şi a însoţirilor de credit Reiffeisen.

Discursurile au fost ascultat cu viu interes. Urmarea bunelor îndemnuri a fost, că şi în Şura mare s'a alcătuit o tovărăşie agricolă, alegêndu-'şi de president pe părintele Nicolae Opriş capelan; de cassar-bibliotecar pe dl Dumitru Băilă, învĕţător pens., de inspector de maşini pe dl. Toma Ciupea, epitrop, ear' în direcţiune pe ţeranii I. Duşe şi I. Opriş.

Tovărĕşia se va provedea întâi cu o grapă de muschiu, cu o maşină de sĕmănat trifoiu şi cu o greblă de adunat nutreţul. Se nădĕjdueşte, că bravii nostri economi din Şura-mare vor înfinţa în curênd şi o însoţire de credit.

*

In atenţia advocaţilor tineri şi a candidaţilor de advocaţi! Primim următórele spre publicare: Bundorf 7 Dec. n. 1898. Onorată Redacţiune! In marea mea nedumerire, Vĕ rog sĕ daţi loc în colónele preţuitului ḑiar ce redigeaţi, următórelor rênduri: In oraşele nóstre *Sighişóra şi Cohalm*, oraşe încungiurate în preponderanţă de Români, *nu sĕ află un singur jurist (advocat) ori vr'un medic* *de român*, fără tot străini de noi, şi anume Saşi. In Cohalm sunt 2 advocaţi, în Sighişóra 3 ori 4, toţi Saşi. In Cohalm unul din aceşti doi a venit din Elisabetopole, unde a vĕḑut că nu-i merge bine şi aici în scurtă vreme a făcut stare! Românii nostri, atât cei din satele curat româneşti, cum sunt în jurul Cohalmului: Paloşul, Fântâna, Cuciulata, Daişóra, Crihalma, ş. a. ér în jurul Sighişórei: Daneşul, Ferihazul etc. cât şi cei din satele mestecate cu Sasi, tot la advocaţi streini de neamul nostru sunt siliţí a se plânge. Mulţi, locuind cu Saşii împreună, au nĕcazuri la olaltă. Ajung la proces; merg la oraş, şi aici trebue sĕ céră sfat tot dela un Sas... Vai de sfatul ce-l primesc în astfel de caz!..

Óre nu s'ar putea înfiinţá în ambe aceste centre vre-o bancă românéscă şi alte aşeḑeminte folositóre, cum vedem că s'au înfiinţat pe aiurea?

Avênd noi dară lipsă arḑetóre de câte un advocat român în ambe aceste oraşe, atrag prin acésta atenţiunea tuturor advocaţilor de român, din ori ce parte, cari nu vor fi stabiliţi cu desĕrvêşire, séu a tinerilor ce vor sĕ deschidă cancelarii nóuĕ, sĕ ostenéscă către oraşele nóstre şi sĕ fie convinşi, că binele va fi, şi nóuă asemenea. Cu distinsă stimă, *Ioan Curta*, paroch gr. or."

*

Mulţumită pentru daruri sfinte. Subscrisul, în numele poporului credincios gr. ort. din comuna Ludoşul-mare, vin şi pe acésta cale a aduce sinceră mulţămită On. Domn Dr. Vasilie Glodar prof. emerit. din Braşov şi stimatei dómne, pentru darul făcut sfintei nóstre biserici, donând pe seama sftului prestol o măsăriţă în preţ de 30 fl., precum şi vĕduvei Maria Tanase, donând un întregrênd de haine preoţesci în preţ de 50 fl. Cerul sĕ le resplătéscă donatorilor pentru acestea marinimóse daruri. Ludoşul-mare la 28/XI 1898.

Ilie Popp
paroch gr. ort

*

Reuniunea sodalilor români din Sibiiu, a hotărît, ca cu sfârşitul anului de faţă sĕ scótă în broşură un raport asupra „Reuniunei," în care, pe lângă darea de sémă despre lucrările mai însemnate ale ei, va trece cu numele, cu măestria şi cu numĕrul casei, pe fiecare măiestru român din Sibiiu.

Spre a puté face acéstă, rógă pe toţi măestrii români a'i împărtăşi sau în scris, sau şi cu graiul, până la 20 Dec. n. numele, măiestria, strada şi nr. casei.

*

Un „canonic" scandalos. Ni se scrie din Lugoj: O scenă revoltătóre şi deprimătóre de inimi s'a întêmplat în ḑilele trecute la tribunalul reg. ung. din Lugoj. Canonicul capitular al diecesei gr. cat. a Lugojului, Ioan Madincea, în loc sĕ păzéscă sfintele canóne, s'a făcut culpabil de una dintre cele mai înalte crime atât bisericesci, cât şi civile: şi anume pentru a câştiga bagatela sumă de 150 fl., *a depus jurămênt fals* înaintea tribunalului!

Locuitórea din Fizeş, cercul Oraviţei, Iuliana Bojinca, datorase numitului canonic suma de 150 fl. Canonicul Madincea şi-a întabulat pretensiunea pe averea debitórei. La vre-o câţi-va ani móre debitórea, care pe patul de mórte declară fiilor sei, că a plătit canonicului datoria.

Ereḑii intentéză proces la judecătoria din Oraviţa, dar pred procesul, căci nu putéu dovedi cu acte plătirea. Cer atunci sĕ se transpună actele procesului la tribunalul din Lugoj.

Aci s'a ţinut de nou pertractarea în 30 Nov. n. Intrebat fiind că primit'a banii, canonicul a tăgăduit şi acum.

Tribunalul îi ofere jurămêntul. El îl primesce, şi îmbrăcat în reverendă, cu mâna dréptă pe inimă, *depune jurămêntul prescris de lege!* In momentul acesta se ridică advocatul apĕrător al creḑilor, Dr. Dobó, şi în faţa juḑilor şi a publicului present. îl apostroféză pe canonicul Madincea cu cele mai ordinare şi josnice epitete, scóte din buzunar *documentul de ştergere subscris de canonic,* document aflat în têmpul din urmă între actele remase după rĕposata Bojinca, din care reiese, că banii au fost plătiţi! Galbin ca făclia, canonicul bolborosesce câte-va vorbe şi — îşi revócă jurămêntul...

Revocându-l înainte de aducerea sentenţei, urmărirea lui pe cale judecătorésca pentru jurămênt fals, nu se póte îndeplini. Remâne numai ca forul mai înalt al diecesei gr. cat. a Lugojului, sĕ-şi facă datoria faţă de acest individ, netrebnic pentru biserica creştină şi societatea omenéscă! Asupra scandalului, foile locale au publicat rapórte, trăgênd conclusii fórte urîte pentru noi Românii". *Iustus.*

*

Din „Fóia Pedagogică" a apărut Nr. 22 (15 Nov.) cu următorul fórte instructiv cuprins: Recompensele sau remuneraţiunile, de Ioan Dariu (Urmare şi fine). — Modele de lecţiuni: Mărul şi para, pruna şi perseca, dóuĕ lecţiuni din istoria naturală, de Dr. D. P. Barcianu. — Informaţiuni.

— Iar nr. 23 (dela 1 Dec. v.), a apărut cu următorul cuprins: Monument archiepiscopului şi metropolitului *Andreiu Şaguna*, de Redacţiune. — Un nou sistem de a învĕţa multiplicaţia, de Dr. P Şpan. — Modele de lecţiuni: Predarea cuvêntului normal „dop", de V. Costăchescu. — Din literatura şcolară, de Dr. P. Şpan — Informaţiuni. — Felurimi. —Concurs. — Avis. — Corespondenţă.

*

Focul de asară. Suntem dedaţi, decând cu lumina electrică, ca macar în tótă sĕptĕmâna odată, sĕ se stîngă tóte lampele, şi în case şi pe strade, dar peste o minută, cel mult dóuĕ, sĕ aprind iarăşi. Asară pe la órele 5 d. a. s'a stîns iarăşi lumina în oraşul întreg, şi imediat dup'aceea, din turn, clopotul cel mare al Saşilor, da signalul de foc! Tocmai bine: arde şi chiar acum întunerec în oraş!

— „Arde la teatru"! sĕ dădea vorba din gură în gură, şi lume multă grăbea într'acolo, curiósă şi înfiorată.

De fapt ardea lângă teatru un *„transformator" electric.* Un amploiat dela stabilimentul de electricitate, pe care l'am întrebat aḑi, spune că nici ei nu ştiu sigur din ce a luat transformatorul foc, dar e posibil că din o capsulă din lăuntrul seu, care prin ceva frecare s'a aprins. S'a telefonat imediat la Sadu sĕ opréscă curentul, şi până s'au putut improvisa legăturile nóuĕ de fire în locul celor rupte prin dărîmarea baracei transformatorului, nu s'a mai putut da oraşului lumină.

S'au aprins însĕ îndată cele vre-o 200 de lampe de petroleu, reservate în oraş pentru astfel de întêmplări.

Arderea transformatorului a cauzat societăţii o pagubă de vre-o 500 fl. afară de eventualele despăgubiri pe cari abonaţii le-ar reclama în virtutea contractului şi în timpul de reclamaţiune prescris acolo.

Avis

Domnii membri ai clubului municipal român din comitatul Sibiiu, sĕ învită pe Vineri, în a 16. n. l. c. la 5 óre séra, în localităţile casinei române din loc, la o conferenţă, în care se vor pertracta obiectele pusĕ la ordinea ḑilei pentru adunarea generală estraordinară comitatensă, convocată pe a 19 n. l. c.

Biuroul clubului:
Sibiiu în 13 Decembre n. 1898.

Ioan de Preda m. p. preşedinte
Dr. N. Vecerdea secr.

DIN PUBLIC.

Pentru cele cuprinse în rubrica acésta, redacţiunea nu primesce rĕspunderea.

O întimpinare.

Braşov, 21 Nov. 1898.

(Incheiere.)

Acelaşi comitet parochial ţine în 14 August 1896 o nóuă şedinţă de candidare şi sub conclusele Nrii 145 şi 146 acelaşi an, decide, sĕ mĕ candideze în linia întâi.

In 18 August 1896 sĕ ţine sinodul electoral, care mĕ alege de paroch cu 391 voturi contra 92, care le-a primit contra-candidatul meu diaconul I. Prişcu, — astăḑi bunul meu coleg şi prietin. Iubiţilor mei alegători le voiu fi în totdeuna recunoscĕtor!

Neuitatul archiereu mĕ face diacon în 15 Septembre 1896, şi în 1 Octombre mĕ chirotoneşte întru preot, dându-mi tot odată şi drept de duhovnic.

In 6 Octombre sosesc în Braşov şi în 14 Octobre 1896 am fost înstalat în mult discutata funcţiune de paroch al treilea la Biserica St. Nicolae din Scheiu.

Indată ce mi-am început slujba, mi-am dat silinţa sĕ fac după putinţă pace şi linişte în parochia mea. Mulţumesc lui Dḑeu, că în mare parte mi-a succes. Cu colegii mei: Protopresbiter titular Ioan Petric, cu bunul meu prietin, protopresbiter onorar Vasilie Voina, cu bunul meu coleg Ioan Prişcu (şi mai cu toţi parochienii) am trăit până acum în perfectă înţelegere şi voiu căuta, sĕ trăesc în tótă viaţa mea, ca cu puteri împreunate sĕ promovăm causa sfântă a fericirei parochienilor noştri.

Cum mĕ port până astăḑi, nu sunt eu chemat sĕ apreciez, ci parochienii mei şi autorităţile mele superióre, cărora întotdeauna voiu fi cu supunerea cuvenită!

III.

Conclusiuni.

După acest istoric cam lung, declar sus şi tare înaintea lui Dḑeu şi a tuturor Românilor:

1. Că în cei trei ani şi jumĕtate (1889/90 1890/91, 1892/93 şi 1893/94), cât am fost eu Director şi profesor la gimnasiul real din Turnu-Măgurele, n'a fost nici odată nici un inspector general, ba nici măcar un puiu de inspector, ca sĕ inspecţioneze învĕţămêntul şi se vadă greutăţile, cu cari am luptat.

2. Că în causa actelor publicate de „Tribuna Poporului" cu privire la destituirea mea, nu mi s'a făcut nici cea mai mică cercetare disciplinară, precum se cuvenia.

3. Că, prin urmare, dl inspector de atunci, Dr. C. Istrati, n'a fost competent, ci numai primarul oraşului şi Directorul gimnasiului — succesorul meu, — au fost competenţi, sĕ aprecieze activitatea mea şi purtarea mea ca Director şi profesor la gimnasiul real din Turnu-Măgurele.

4. Că enigma întunecată „cu uşile încuiate" din anul domnului 1893, a devenit pentru mine lumină electrică în intervalul trecut până acum în anul domnului 1898.

5. Că în ce privesce cuvêntul „osândit" din „Tríbuna Poporului" îl declar, ca cea mai mare minciună, pentru că nici odată în viaţa mea n'am fost „osândit" şi nici odată în viaţa mea nu s'a adus faţă de mine o sentinţă de osândire, prin nici un Tribunal, ca secţie criminală, pentru că n'am sĕvêrşit nici o crimă.

6. Declar sus şi tare, că peste patimile omeneşti de dincolo şi de dincóce, cari au însoţit întregirea parochiei a treia, care o ocup eu, s'au ridicat membrii Vener. nostru consistoriu, în frunte cu neuitatul nostru Archiepiscop şi Metropolit, Miron Romanul.

După Dḑeu, dênşi au fost aḑevĕraţii mei mântuitori!

IV.

La sfîrşit, daţi-mi voie, Dle Redactor deşi am abusat de bunăvoinţa D-vóstră, sĕ public numai dóuĕ acte, din câte posed, cari dovedesc purtarea mea, ca profesor în Sibiiu:

No. 74/895.

Atestat.

„In puterea acestuia se adeveresce, cumcă Dl Dr. Vasilie Saftu, profesor seminarial în Sibiiu, angagiat de onoratul comitet central al Asociaţiunii din Sibiiu, a propus limba germană in cursul complementar împreunat cu şcóla civilă de fete a Asociaţinnii, în decursul anului şcolar 1895/6, şi a dovedit în activitatea sa de profesor resultat eminent, pe lângă o ţinută şi purtare morală exemplară."

Sibiiu, 30 Iunie 1896.

Direcţiunea şcólei civile de fete în Sibiiu.

Dr. V. Bologa
dir.

Nr. 647/895/6.

Atestat.

„La cererea profesorului seminarial, Dr. Vasilie Saftu, născut în Braşov, se adevereşte din partea subscrisei Direcţiuni, că prin ordinul Prea Veneratului Consistoriu archidiecesan din 31 August 1895 No. 5430 B. a fost denumit profesor ordinariu provisoriu în secţinnea teologică, şi în decursul anului şcolariu 1895/6 a propus studiile: Dogmatica, Istoria Bisericéscă, Omiletica, Limba română în cursul prim pedagogic, şi Istoria pedagogiei în cursul III. pedagogic, cu succes deplin, dovedind peste tot capacitatea şi cualificaţiunea recerută, cu zel laudabil, şi o purtare deplin corĕspunḑĕtóre atât în sfera s'a de activitate, ca profesor, cât şi în viaţa socială preste tot. *)

Sibiiu, 29 Iunie 1896.

Dr. Remus Roşca,
dir. sem.

Gramata de paroch şi duhovnic am publicat'o în preţuitul ḑiar „Tel. Român" în anul 1896.

Postscriptum.

Spre surprinderea şi bucuria mea am primit în 24 Nov. nou 1898 următóraa scrisóre** dela fostul meu succesor în postul de Director la gimnasiul real din Turnu-Măgurele, Dr. Stefan A. Popoviciu:

Dresda, 21 Nov. 1898!

Iubite amice,

„Din întêmplare cetesc astăḑi aci „Voinţa naţională"*) şi sunt fórte surprins de articolul, care se ocupă de persóna ta, articol subscris: un teleormănean.

Mĕ grăbesc cu acésta, a-'ţi aduce în faţa acelor calumnia espresiunea sincerelor mele simpatii, şi respectul meu adênc, care îl păstrez pentru persóna ta.

Am fost succesorul tĕu, ca Director la gimnasiul din Turnu-Măgurele, şi tot deodată surprins de actul luat pe acelaşi timp de dl Ministru al instr. publice, destituindu-te fără arĕtare de motiv.

Astăḑi vĕd însĕ, că dl Ministru al instr. publice *a fost indus în eróre* prin raportul dlui insp. Istrati, care fără a face o anchetă la faţa locului şi a se convinge însuşi de faptele, cari ţi se imputau, a făcut un raport, care a pricinuit destituirea ta

Ai fost iubit ca bun camarad, de profesori, şi ai fost un excelent profesor pentru elevi.

Sunt convins că misiunea ta înaltă la Sft. Nícolae o îndeplineşti cu tótă puterea unui preot plin de zel şi iubire creştinéscă, spre luminarea poporului nostru, a-'şi face datoria sfântă către Totcreatorul.

Noi nu ne ocupăm de preoţii din Turnu Măgurele, şi acelaşi Turnu-Măgurean ar face mai bine, sĕ nu se ocupe nici dênsul de afacerile nóstre bisericesci."

Rĕmân al tĕu sincer amic

Dr. Stefan A. Popovici.

*

Cu acésta termin, mulţumindu-vĕ, D-le Redactor, pentru bunăvoinţa, ce aţi avut, publicându-mi acéstă prosă a mea, pentru unii cetitori póte indiferentă, dar pentru mine şi desvinovăţirea mea, absolut indispensabilă.

Multe necazuri şi suferinţe mi-se trag, dle Redactor, de atunci; întind şi astăḑi la ele, şi cine ştie cât voi mai întinde.

Dar bun e D-ḑeu, nu mĕ va lăsa nici pe mine.

Dr. Vasilie Saftu,
(vĕduv) paroch la Biserica Sf. Nicolae din Braşov-Scheiu.

VARIETĂŢI

Alt „Jánoş-borbát"... Ca sĕ nu se crédă că dór' fabricăm noi aceste „varietăţi" cu Iánoş-i, iacă spunem drept, că traducem din „Budapesti Hirlap" dela 12 Nov. de unde ne-am reservat asta, că-'i „faină:"

„Ţĕranul şi signalul de primejdie. Szűcs-báci e econom prost (ungur) şi a fost soţ de principii cu 48-iştii, prin urmare nu vrea sĕ créḑă „Némţului". Acéstă necredinţă i-a procurat mari neplăceri ḑilele acestea. Fusese la Czegléd; acolo îşi vênduse mânzii şi s'a intors cu maşina acasă la Abony. Pe maşină a cetit întrun loc, că de va mişca el de mâneriul cutare în direcţia săgeţii, trenul stă în loc. (Omul se suise veḑi d-ta, pe clasa a dóua!!)

— Dumneta o creḑi asta? — întrebá el de ortacul seu.

— Cum sĕ nu, dacă-i scris acolo!

— No eu ḑeu n'o cred până nu prubuluesc!

Şi prinse zdravăn de măner împingêndu-'l încătro îi arăta săgéta. Mare îi fu mirarea când veḑu că într'adevĕr maşina naibii a stat pe loc!

— Cine a oprit trenul? întrebau călăuzii, îngrijaţi.

— Da iaca eu! — rĕspunse Szücs bácsi liniştit.

— D'apoi de ce l'ai oprit?

— D'apoi numai ca sĕ fac o glumă.

— Apoi pentru gluma asta plătesce numai d-ta ḑece floreni!

Avea de unde, că dór' îşi vînduse mânzii, şi Szücs-bácsi plătí, şi trenul porní de nou. Abia merse însĕ vre-o cinci minute, şi iară se opri!

— Cine a oprit trenul?

— Eu! rĕspunse ungurul liniştit.

— D'apoi cum mama pădurii ai cutezat sĕ-l opreşti iară? sbierà pe el călăuzul.

— No numai sĕ nu sbiere domnu! De ce sĕ nu stee adecă? Pentru banii mei o pot face. Plătesc!

— Apoi mai plătesci ḑece floreni ştrof, dar de-l mai opreşti odată, te arunc jos de pe tren!

Szücs plătí mânios şi sĕ pregătí hotărit, că şi numai de ciudă are sĕ împinge iară opritorul! Şi numai aşa s'a putut încungiura a treia neplăcere, că a pus călăuzul pe un bakter lângă signalul de primejdie, de nu l'a mai lăsat pe prostul sĕ se „jóce cu maşina"..

---

*) Actele autentice le póte vedea ori şi cine la mine.

Nota autorului.

**) Şi acésta scrisóre o póte vedea ori şi cine la mine.

Nota autorului,

*) „Tribuna Poporului" a reprodus după „Voinţa Naţională" din Bucuresti.

Nota autorului

Nr. 348 [211] 2—3

Concurs repeţit.

Pentru ocuparea postului de paroch în parochia vacantă de clasa III. Hepria-Română, protopresbiteratul Albei-Iulie, se escrie prin acésta din nou concurs cu terminul de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post dau un venit anual de 250 fl.

Doritorii de a ocupa acest post au a-şi aşterne suplicele de concurs subscrisului, până la terminul sus indicat şi a se presenta la biserică în vre-o Dumineca sau sĕrbătóre, ca sĕ fie cunoscuţi din partea poporului, observându-se în privinţa acésta disposiţiunile cuprinse în §. 18 din Regulamentul pentru parochii.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Albei-Iulie, în conţelegere cu comitetul parochial concernent.

Alba Iulia, 20 Novembre 1898.

Florian Rusan,
adm. prot.

Nr. 127 [212] 2—3

CONCURS.

Pentru intregirea postului de paroch din parochia vacantă de clasa a III-a Mesentea se escrie concurs cu termin de 30 ḑile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post dau suma de 404 fl 30 cr.

Doritorii de a ocupa acest post, au a-şi aşterne suplicele de concurs subscrisului oficiu protopresbiteral, în terminul deschis, şi a se presenta la biserică în vre-o Dumineca séu sĕrbătóre, ca sĕ fie cunoscuţi din partea poporului, observându-se în privinţa acésta disposiţiunile cuprinse în §. 18 din regulamentul pentru parochii.

Oficiul protopresbiteral al Albei-Iulie, în conţelegere cu comitetul parochial concernent.

Alba-Iulia, 20 Novembre 1898.

Florian Rusan,
adm. prot.

Cel mai eficace MIJLOC DE CASĂ, pentru a regula mistuirea, pentru a produce o circulaţiune regulată a sângelui, pentru a depărta părţile stricate şi defectuóse ale sângelui (condiţiunile esenţiale pentru susţinerea sanĕtăţii) precum şi pentru delăturarea repede şi sigură a bólelor de stomach d. e. **lipsa de apetit, rîgăitul, vênturi, grĕţă, dureri de stomach şi fóle, sgârci de stomach, îngreunarea stomachului cu bucate, flegmă, congestiuni de sânge, hemoroide, bóle femeiesti, bóle de intestine** este de **40 ani probat**

BALSAMUL DE VIAŢĂ al Dr. ROSA.

Pentru mântuirea de ori-ce aprinderi, răni şi umflături, se folosesce cu succes sigur la inflamare, oprirea laptelui şi întărirea peptului ţiţelor) femeesci, la înţărcare, la abscese, noduri, puróie (Eiterpusteln) carbuncule, la răni şi sugei la degete, la întărituri, umflături, uime etc. de **50 ani probată**

Alifia de casă de Praga

din farmacia lui B. FRAGNER în Praga 203-III.

Acesta favorisézä întreg actul mistuirei, produce un **sânge sănĕtos şi curat** şi este un **remediu de casa poporal probat**, sigur şi estins.

1 sticlă 50 cr., 1 sticlă duplă 1 fl.
Prin postă 20 cr. mai mult.

Vindecarea se face fără dureri prin influenţa alinătóre a alifiei. [50] 18—30

In dose à 25 si 35 cruceri.
Pe postă plus 6 cr.

Atenţiune! Fiecine sĕ céră numai preparate originale din farmacia lui B. Fragner în Praga şi sĕ observe, ca tóte părţile învĕlitórei balsamului Dr. Rosa sĕ fie provĕdute cu alăturata marcă rotundă de scutire, asemenea tóte părţile invĕlitórei alifiei de casă de Praga pórtă marca de scutire în trei unghiuri alăturată!

Ori-cine îmi anunţă o falsificare primesce o remuneraţiune!

Mii de scrisori de recunoscinţă stau la disposiţie spre vedere.

Deposite în farmaciile **I. Török**, Budapesta. **A. Egger**, Budapesta, apoi în Sibiiu la **E. Rumler, K Müller** şi **K. M. Herzberg.**

Depositul principal al producentului B. FRAGNER, farmacie „la vulturul negru“ în Praga, colţul stradei Sporner Nr. 203.

ESPEDIŢII CU INTORCEREA POSTEI.

Cărţi cu preţuri reduse!

Adunarea cuvêntărilor comisarilor şcolari din 1863 si 1864 . .		fl. —.10
Adunarea rapórtelor dela directorii distr. de şcólă în 1865 . .		„ —.15
Anthorismos de A. baron de Şaguna	dela fl. —.50	„ —.25
Causa rom. la 1872, edată de comitetul conf. naţ.		„ —.15
Comentariu la patenta din 1854 de I. cav. de Puşcariu, 2 tomuri	dela fl. 2.—	„ —.50
Polemia (Critica) contra Heliade de A. bar. de Şaguna	„ „ —.50	„ —.20
Cunoscinţe folositóre la căsătorii „ „ „ „ „	„ „ —.50	„ —.15
„ practice despre grădini şi cultivarea lor de Dr. P. Vasici	„ „ —.50	„ —.25
Disertaţiune de G. Bellissimus	„ „ —.20	„ —.08
Ex. Sa Arehiepiscopul şi Metr. A. bar. de Şaguna de N. Popea		„ —.10
Ein juridisch-politisches Charakterbild von einem Unbefangenen .		„ —.10
sau aceeaşi în limba maghiară		„ —.10
Geschichte der gr.-or. Kirche in Ost. Ungarn de Şaguna	dela fl. 1.—	„ —.50
Invĕţătorul şi poporul	„ „ —.50	„ —.20
Istoria bis. pol. naţ. de Tincu Velea	„ „ 1.—	„ —.40
Liturgia Sf. Ioan pe note	„ „ 2.50	„ 1.—
Macroviotica sau măestria de a lungi viaţa de P. Vasiciu, după Hufeland, 2 tom.	„ „ 1.15	„ —.50
Memorial din 1860		„ —.05
Orele libere de I. c. de P.		„ —.05
Predigten de A. bar. de Şaguna.		„ —.10
Sunete şi rĕsunete de Z. Boiu	dela fl. —.60	„ —.20
Adaus la promemoria, germ.		„ —.05
Teologia pastorală de A. Şaguna	dela fl. 1.—	„ —.50
Testamentul nou	„ „ 1.—	„ —.50

De vênḑare în

Librăria Tipografiei archidiecesane, Sibiiu.

Orológe de buzunar americane.

Cu garanţă, că nickelul nu-şi schimbă colórea, construcţia mai esactă şi mai bună decât a celor mai scumpe.

Preţul de bucată florini 3.—

Pe lângă garanţă, pănă unde ajunge provisiunea.

Lângă orologiu lanţ argintit cu 60 cr.

Aparat de ras — automat.

Fox, fabricat veritabil de solingen, distins la multe esposiţii, nu cere praxă. Tăierea eschisă. Lucru curat şi comod. Scutesce de bóle de piele. Durabil şi scutesce de spese.

O bucată fl. 3.—

Tăişul *** e din oţel strălucitor, celelalte părţi din alpacca.

Un tăiş separat lângă el fl. 1.—

Se pot comanda la:

POLLÁK SÁNDOR, representantul principal.
Budapesta, V. ker. Kálmán-utcza 17.

Colectanţilor se espedézä la 5 bucăţi, unul gratis. [183] 22—30

In ***Tipografia şi Librăria archidiecesană,*** din Sibiiu, se află de vênḑare
calendare block de părete cu stilul vechiu
şi nou (ediţ. de România) à fl. —.75
calendare block cu stilul nou à fl. —.50
Calendare pentru însemnări după sĕptĕmâni (Wochen-Vormerkkalender) . . . . à fl. —.75
Calendarul revistei **„Lumea ilustrată“** pe anul 1899 . . à fl. —.75

Cel mai indispensabil Călindariu pentru fiecare preot şi învĕţătoriu este fără îndoélă

Călindariul archidiecesan,

ce se póte procura la **Librăria archidiecesană,** Sibiiu cu preţul de **30 cr.**

Călindariul pe anul **1899** este dedicat memoriei rĕposatului archiepiscop şi metropolit **Miron Romanul,** cuprinḑênd: fotografia aceluia, o biografie scurtă, apoi date interesante din bóla lui, mórtea, înmormêntarea şi numeróse condolenţe, incurse din acest incident. Pe lângă partea pur calendaristă mai cuprinde genealogia, consemnarea regenţilor mai însemnaţi din Europa; afaceri de poştă, tren şi telegraf, scala timbrelor şi computărilor de interese, precum şi întreg şematismul metropoliei ortodoxe române din Transilvania şi Ungaria şi în deosebi şematismul amĕnunţit al archidiecesei, atât de trebuincios în tóte afacerile bisericesci şi şcolare. Indicarea agendelor parochiale şi protopresbiterale, specificate după luni; estrase folositóre din regulamentele consistorului archidiecesan; indigitari pentru învĕţătorii soldaţi; têrgurile, anunţuri etc.

Îl recomandăm tuturor!

Redactor prov. **Dr. Elie Cristea.**

Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 133 Sibiiu, Joi, 3/15 Decembre, 1898. *Anul XLVI.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:

Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

RENTA.

(††) Acel „duch necurat", carele nici în mormênt nu póte da pace rĕposatului metropolit Miron, ci sub pseudonimul „Un deputat congresual", ce nu este şi n'a fost nici odată, într'un ciclu de articoli şi-a mai improspetat tot veninul ce odinióră şi-l vărsase în „Tribuna" vechie contra binefăcĕtorului sĕu — iarăşi rĕsuflă în colónele „Tribunei Poporului", şi sub titlul „*Adevĕraţii trădători*" învinuesce pe rĕposatul metropolit, pentru-că scrisórea cunoscută, poreclită act „fals", nu o a comunicat părintelui Voina prin corespondenţă oficiósă, ci prin „omul sĕu de încredere, dl Partenie Cosma", în scopul ca ambii cu Voina dimpreună sĕ uneltéscă în contra guvernului României, anumit în contra primului ministru dl D. A. Sturdza, „căci o rĕsturnare de guvern, produsă în România prin ómenii guvernului unguresc, fără îndoială ar fi un mare succes al politicei maghiare". Iar dacă nu acesta li-a fost scopul, atunci cere sĕ i-se arete: ce demersuri au luat cercurile bisericesci din Sibiiu: metropolitul, consistorul, ori sinodul archidiecesan sau congresul naţional, pe lângă guvernul maghiar în urma ordinaţiunei ministrului Trefort din anul 1875, ca sĕ-i pună în evidenţă starea adevĕrată a lucrului şi sĕ-l convingă despre dreptul de rentă al şcólelor din Braşov faţă cu statul român? El scie positiv, că nu s'a luat nici un demers, nu s'a făcut nici o remonstraţiune.

„Astfel—ḑice mai departe péna pătimaşe — era privită afacerea şcólelor din Braşov până la 30 Aprilie anul curent, când primul ministru al Ţerii-Româneşti dl Dimitrie A. Sturdza, cel dintâiu puse în senatul României chestiunea rentei şi nu a subvenţiunei, ce statul român datoreşte bisericei şi şcólelor din Braşov, făcêndu-se singur apĕrătoriul dreptului lor pe care autorităţile supreme bisericesci au negligeat de a-l apĕra şi validita."

Ar fi sub demnitatea nóstră, şi ar fi o insultă pentru memoria rĕposatului metropolit şi pentru dl P. Cosma, dacă am încerca sĕ-i luăm în apĕrare contra insultelor ce li-le face pătimaşul autor al articolului din chestiune.

El, ca cel mai aprópe de isvor, scie mai bine decât ori-cine, că spune un neadevĕr, când afirmă, că rĕsturnarea cabinetului român Sturdza „ar fi un mare succes al politicei maghiare", pe când tótă lumea scie şi nici dl Sturdza nu o négă, că guvernul nostru este cel mai bun amic al d-lui Sturdza, şi politicei maghiare îi convine ca d-nia sa sĕ conducă politica română timp cât de lung.

Unele aserţiuni însĕ de caracter mai general, aflăm cu cale a le lămurí şi noi, ceea-ce neprovocaţi nu făceam deocamdată.

Nu credem nici noi, că în timpurile vechi sĕ fi luat nescari demersuri pe lângă guvernul magiar nici metropolitul, nici consistoriul, nici sinodul archidiecesan, nici congresul naţional, pentru-ca sĕ 'l convingă despre dreptul de rentă al scólelor şi bisericilor române din Braşov, faţă cu statul român, — pentru că aceea a fost o afacere autonomă a bisericei Stului Nicolae din Braşov, despre care n'a avut cunoscinţă oficială nici metropolitul, nici consistoriul, nici sinodul, nici congresul, şi nici n'ar fi fost interesul bisericei şi scólelor din Braşov, ca înseşi autorităţile nóstre supreme bisericesci sĕ atragă atenţiunea guvernului asupra acelei rente, şi prin asta se provóce îngerinţa guvernului în o afacere de drept privat a bisericei S-tului Nicolae, pe care el nu o dificulta, ci o tolera.

De atunci înse, decând guvernul nostru a întrevenit, ca sĕ se sisteze ridicarea rentei, ca a unei „subvenţiuni" streine interḑise prin lege, reposatul metropolit şi consistoriul archidiecesan şi-au făcut datoria, şi chiar cualificativul de „rentă" reposatul metropolit l'a aplicat mai nainte decât d-nul Sturdza cu o lună şi jumĕtate.

In luna lui Martie a. c. fiind întrunită representanţa fundaţiunei Gozsdu în Budapesta, metropolitul Miron a făcut visită şi la ministrul-preşedinte şi la ministrul de culte şi instrucţiune publică.

Atunci se frămênta cestiunea gimnasiului din Braşov, în sinul guvernului.

Ambii ministri cu referenţii lor s'au întrunit în conferenţă, ca sĕ nu ḑicem în comisiune de investigaţiune, şi cereau metropolitului desluşiri în privinţa modului cum? când? prin cine? şi în ce sumă s'a ridicat „subvenţiunea" dată de statul român gimnasiului din Brasov?

Metropolitul le-a rĕspuns, că el n'are scire despre o astfel de subvenţiune, şi chiar de ar exista, nu este inomis necesar ca autorităţile superióre bisericesci sĕ aibă scire de ea, pentrucă gimnasiul este proprietatea bisericilor Sftului Nicolae şi Sftei Adormiri, cari sunt autonome.

Ministrul preşedinte i-a reflectat, că el are scire positivă, şi doveḑi, din cari una o-a arĕtat şi metropolitului, şi pretinde ca metropolitul sĕ cerceteze lucrul şi în timpul cel mai scurt sĕ-i raporteze, căci la din contră se va pune la cale cercetare prin organele statului, şi contra gimnasiului se vor lua mĕsurile cele mai aspre.

Metropolitul după reîntórcere acasă, a chiemat cu urgenţă la Sibiiu pe preşedintele comitetului parochial din Scheiu, şi luând dela el informaţiunile posibile între acele împregiurări, la 31 Marţiu n. a trimis la presidiul ministerial un raport, în care se ḑice;

că biserica S-tului Nicolae din Scheiu, pe basă de documente vechi, are pretensiune de drept la dóuĕ moşii mari, cari sunt în posesiunea statului român, donate de domni români, cari în timpurile vechi adese-ori îşi aflau refugiu în Braşov, donate fără nici o tendenţă politică, numai din simţ religios, întocmai ca donaţiunile făcute bisericei astăḑi grecesci din Braşov-cetate.

Apoi continuă astfel.

„Din amintita pretensiune de drept s'a desvoltat circiter în 1868 acele raporturi nedificultate până astăḑi de nimene, în sensul cărora guvernul statului vecin a aplacidat numitei biserici o anumită *rentă anuală* (bizonyos *évi járadékot*), carea la început se trimitea la de-stinaţiunea sa pe calea consulatului, atunci ces. regesc, iară cam de pe la anul 1880, încetând mijlocirea, renta se ridica deadreptul prin mandatarii bisericei, şi în urma obligamentului, respective invoirei acelei biserici, ca susţinătóre a scólei, se folosea spre scopuri şcolare."

„*Renta* din cestiune s'a ridicat mai pe urmă în 1896, şi şi până atunci când prin mijlocirea parochului protopresbiter Voina, când prin a altuia, dar totdeuna ca o desdaunare, care după drept îi compete însĕşi bisericei pentru amintitele moşii, pentru a căror revindicare până acuma n'au fost favorabile stările interne adese-ori schimbăcióse ale statului vecin"...

„Deci deóre-ce *renta* din România în faptă este sistată, bisericei nu-i remâne altă, decât décă póte avé prospecte de reuşită, a-şi validita pe calea sa pretensiunile de drept asupra proprietăţilor amintite şi *întru cât puterile ei materiale n'ar fi suficiente* pentru susţinerea şcólelor centrale comune, a recurge la înaltul guvern din patrie, pentru ajutor *cu susţinerea intactă a autonomiei bisericesci*, reţinêndu-se dela ori-ce contact cu guvernul României, carele s'ar putea cualifica că vine în conflict cu legea."

După acest raport a urmat scrisórea cu pricina, apoi scrisórea lui Vlassics, întrunirea sinódelor parochiale, şi raportul consistorului către ministrul de culte, apoi ancheta ministerială.

Noi nu voim sĕ detragem nimic din meritul d-lui Sturdza, că la 30 Aprilie v. a botezat copilul cu numele seu adevĕrat în senatul României, ba noi am fost cei dintâi, cari l'am felicitat pentru recunóscerea adevĕrului în posiţia lui înaltă, şi neprovocaţi póte că nici odată nu publicam scrisórea de mai sus a rĕposatului metropolit, pe care o-au cetit şi alţii din cei chemaţi, ér noi o avem şi în copie, dar când vedem că argatul D-sale află cu cale şi acuma după mórtea fostului nostru metropolit, a-l defăima chiar şi din incidentul acelei chestii, care i-a

---

FOIŢA.

M'am rugat.

Eram aşa singură 'n sat,
Şi mulţi cu petri 'n mine-au dat.
Şi câte nume nu mi-au pus!
Dar am tăcut, nu le-am rĕspuns —
Şi nimĕnui eu nu m'am plâns,
Ci — m'am rugat!..

Şi greu mi-a fost de suportat,
Căci multe rele-am îndurat,
Şi nedreptăţi şi clevetiri
Şi rĕutăţi şi uneltiri,
De n'aveam pace nicăiri --
Dar — m'am rugat.

Şi iată, multe s'au sfîrşit,
Şi Dumneḑeu a rênduit
Sĕ vadă lumea c'a greşit
Pe mine când m'a ponosit,
Iar eu cu ochi senini am stat
Şi — m'am rugat...

Şi de-a mai fi de suportat
Şi la oraş ca şi la sat,
In linişte le voiu rĕbda
Avênd curată inima,
Şi Dumneḑeu mi-a ajuta,
Căci m'am rugat!..

Maria Cioban.

Şedinţa publică a societăţii de lectură „Andreiu Şaguna".

Şedinţa publică a societăţii „*Andreiu Şaguna*" a elevilor nostri seminariali, ţinută în presara Stului Andreiu, a reuşit preste aşteptare şi spre mulţĕmirea generală a tuturor participanţilor. Sala cea mare a noului edificiu seminarial era literalminte ticsită de public ales şi de tineri români dela institutele culturale din loc. Programul a fost ales şi compus cu pricepere şi deplină conformitate cu seriositatea momentului şi cu memoria celui sĕrbătorit.

Preşedintele, dl Dr. *Ioan Stroia*, deschide şedinţa cu o cuvêntare întroductivă potrivită, insistând cu pricere de spenalist asupra adevĕrului, că cultura unuì popor este un resultat al conlucrării mai multor factori.

Urméză apoi corul, condus de binecunoscutul măestru Dima, pe care a-l mai lăuda este deprisos. Ambele coruri „*Nóptea*" de F. Abt şi „Era nóptea 'ntunecósă" composiţie de G. Dima, au fost reuşite. Mai ales a fost ascultată cu plăcere ultima piesă, care a reîmprospetat o melodie vechie şi totuşi frumósă.

Disertaţiuni au fost dóue. Prima „*Mijlócele prin cari se asigură propăşirea unui popor*" de v-preş. societăţii *Ilie Hociotă*, cler curs. III. Materialul altcum cunoscut,a fost tractat cu pricepere şi într'o formă care a legat atenţiunea tuturor. Esemplele folosite din viéţa popórelor, fórte înstructive şi la loc. Predarea într'o limbă alésă şi românéscă frumósă. A dóua: „*Despre înfluinţele binefăcĕtóre ale calamităţilor asupra omului*", de *Nicolau Şandru* cler. curs. II. a stêrnit atenţiunea publicului deja prin titlul seu, care tractéză un material fórte neobicinuit şi prin urmare cu atât mai nou şi mai curios. Tractarea obiectului a fost succésă, deşi reclamă o aprofundare ageră a stărilor sociale. Limba însĕ tradéză, că autorul şi-a făcut studiile la un gimnasiu, ce-i drept românesc — dar care în cele ale limbei ar trebui sĕ lucre mult pentru o îmbunătăţire radicală.

Declamaţiunea poesiei „*Fulger*" de *George Coşbuc* predată de *Iosif Comanescu* cl. curs. III. a dovedit din nou că dl Comanescu este un declamator escelent. Am admirat priceperea, cu care a sciut sĕ-şi moduleze vocea în conformitate cu cuprinsul versurilor şi cu sentimentele ce sbuciumau peptul persónelor, şi cu care a reprodus atât pe *Holbură* împĕrat, pe fata lui *Salba*, şi pe junele *Fulger*. Dl Comanescu şi-a câştigat reputaţiunea de declamator consumat. Publicul i-a resplătit ostenéla cu aplause repeţite.

Tot atât de succes a fost şi dialogul de *I. Neguzzi* „*Vespasian şi Papinian*" predat de clericii *Iosif Comanescu şi Zenovie Popovici*. Cuprinsul a fost cu atât mai gustat cu cât glumeţ fiind, a produs o variaţiune necesară după obiectele seriose şi grele ale disertaţiunilor cetite.

O inovaţiune primită de toţi cu generală simpatie, au fost cele dóuĕ puncte de musică instrumentală. Aşa în „*Duo brillant*" pentru flaute de Kuhlan, d-nii *Georgiu Henţia* cler. curs. III. şi *Emilian Terchilă*, cl. c. II. şi-au achitat rolul greu, spre mulţumirea celor ce cunosc greutăţile împreunate cu predarea unui duet de flaută. Al doilea punct de musică instrumentală a fost ce accelerat mórtea, pentru-că dela amintita conferenţă în ministeriu, el n'a mai avut ḑi bună, şi când vedem că pe cuvêntul „rentă“ rostit de d-nul Sturdza îşi basézĕ o gravă învinuire de negligenţă contra autorităţilor nóstre superióre şi supreme bisericesci, se ne permită d-l Sturdza sĕ recunóscem că d-lui are meritul a fi cualificat cel dintâiu desdaunarea ce o capĕtă biserica S-tului Nicolae dela statul român de rentă în senatul României la 30 Aprilie a. c. v., acolo înse unde dela recunóscerea acestui cualificativ depinde sórtea scólelor nóstre din Braşov, la guvernul nostru, reposatul metrepolit Miron a pus cel dintâiu chestiunea rentei, cu o lună şi 13 ḑile nainte, la 31 Martie n., într'un timp deci, când reposatul metropolit nu putea avé scire de vederile domnului Sturdza.

Va se ḑică primul act care a întrat la guvern în acéstă delicată cestiune, cualifică desdaunarea primită dela statul român, conform adevĕrului, de *„rentă“*.

Décă acésta este merit pentru unul, sĕ fie şi pentru altul.

Tot asemene şi consistroiul archidiecesan, la rêndul sĕu, când a înaintat la ministeriul de culte şi instrucţiune publică conclusele sinódelor parochiale din Braşov, a dovedit că numai de o datorie de rentă póte fi vorba, şi nu de subvenţiunea contemplată în lege.

Unde este aici trădare? unde sunt trădători!?

Din Geógiul-de-sus.

— Sfinţire de biserică —

Valea-Geógiului, 17 Nov. v. 1898.

Onorată Redacţiune,

Ḑilele senine şi voióse, de cari poporul nostru în viéţa sa are parte, tóte i-se ofer acuşi numai prin biserică ori şcólă, ba afară de acestea, alte ḑile de sĕrbătóre nici nu prea are!

O atare ḑi de suflet înălţătóre a avut şi poporul nostru din fruntaşa comună Geógiul-de-sus (tractul Alba-Iulia) din incidentul sfinţirii bisericei întêmplată de curênd.

Dela Teiuş spre Vest pe calea ce duce prin comuna Stremţ, ajungem în fruntaşa comună Geógiul-de-sus, situată sub culmea cordonului de munţi numiţi apuseni, dintre cari aci cel mai înalt este „Pleşa“. Parochie destul de însemnată, căci odinióră ştim că a esistat ací şi un episcopat, numit al Geógiului-de-sus. In tractul Albei-Iulia este parochia cea mai bine situată.

In anii trecuţi s'a iniţiat edificarea unei biserici nóue şi corĕspunḑĕtóre numĕroşilor credincioşi, şi s'a iniţiat la sfatul şi stăruinţa fostului şef tractual P. O. D. *Nicolau Ivan*, astăḑi asesor în Consistoriu; iar început odată lucrul, s'a continuat, până-ce în tómna anului de faţă s'a isprăvit. Cu multe a trebuit sĕ se lupte parochia acésta până ce au ajuns la consolidarea de astăḑi, căci nu e de mult decând o mână destrămătóre de iesuit, înduplecase pe o parte din popor sĕ se resleţéscă, sĕ se „unéscă“, dar rĕtăciţii s'au întors iarăşi.

Cine va trage la îndoială meritul nefăţărit, la triumful acestei cause, al P. O. Domn asesor Ivan, cine nu va admira străduinţa de fer a actualului preot acum ortodox Antonie Repede, cine nu va lăuda cu smerenie simţul de jertfă pe altariul Domnului al fruntaşilor din acéstă comună, care cu căldură i-a primit în sinul lor? Ei au voit cu toţii, şi au putut!

Şi acum în partea din sus a comunei, pe platoul unei ridicături, se înalţă măestos biserica lor, ce atât de frumos împodobesce acéstă vale romantică. Şi când asculţi şi sunetul celor 3 clopote dela acéstă biserică, alese şi armonisate de către iubitul profesor artist dela seminariul „Andreian“ dl *G. Dima*, e imposibil sĕ rĕmâi nemişcat.

In ḑiua de 15 l. c. s'a predat acéstă cetate sfântă destinaţiei sale, prin o sacră solemnitate, şi pe lângă o imposantă manifestare a vieţii nóstre bisericesci. Suntem dedaţi — şi nu ne lăudăm când constatăm acésta — ca tóte festivităţile nóstre bisericesci sĕ aibă rĕuşite perfecte, mulţumită spiritului bun ce ne conduce, şi organismului nostru ierarchic.

Cu sfinţirea Prea Veneratul Consistor Archidiecesan a autorisat pe P. O. Domn *Ioan Papiu*, protopresbiterul Sibiiului, care în séra de 14 Nov. cu o suită din centru a şi sosit aici.

In diminéţa ḑilei de 15 Nov. comuna Geogiu a primit apoi în sinul seu ospital o cétă de venerabili preoţi în frunte cu adm. prot. On. d. Florian Rusan şi alţi óspeţi aleşi din jur.

Preoţii slujitori, 17 la numĕr, îmbracă sfintele haine, şi dela bis. din jos până la cea nóuă, nu e decât o procesiune sfânta imposantă, care reaminteşte de timpuri legendare, când Românii cu prapori şi odăjdii sfinte băteau drumuri lungi şi grele, pentru eluptarea drepturilor ce duşmanii fără inimă le călcau în picióre.

Sunetul rugătoriu al clopotelor, resfirat până departe-departe preste déluri şi coline, armonisa în cadenţate rituri o melodie sfântă şi dulce, care îţi aducea aminte de capele sfinte şi mânăstiri din desişul brădetului.

Când venerabilii slujitori ajunsĕră la biserică, aci era un conglomerat de popor, abia posibil de străbătut.

S'a început serviţiul divin. Respunsurile au fost date de un grup de clerici abs. şi învĕţători, foşti elevi ai distinsului profesor Dima. După sfârşitul serviţiului divin, părintele adm. prot. Fl. Rusan a ţinut discursul ocasional, care inimi a mişcat şi suflete a încălḑit.

Al doilea discurs a fost ţinut în ton părintesc ce te câştigă, de către P. O. comisariu consistorial, prot. Ioan Papiu.

A urmat botezul cu apă sfinţită, şi poporul curgea spre a lua botez dela slugitorii Domnului.

Iată cari anume erau în acéstă ḑi slujitorii Domnului la altarul bisericii nóstre celei nouĕ: P. O. D. protopresb. Ioan Papiu (Sibiiu) asistat de presbiterii: Florian Rusan, adm. prot. (Alba-Iulia) I. Patachi (Mihalţ), G. Muncuş (Cricău), Al. Neagoe (Tibru), N. Cado (Pâclişa), I. Neagoe (Râmetsat), Laur. Cutean (Orda de jos.), Ioan Iliescu (Stremţi), V. Macsa (Gêrbova), Is. Henteş (Ocna Sibiiului), V. Barbu (Rîpa Rîmeţuliu) I. Moruşca (Craiva), Antoniu Repede (Geógiu), V. Fecşa (Valea Uzei), G. Albu (A. Iulia) şi diaconul D. Câmpean (Sibiiu).

Iar ca óspeţi aleşi erau de faţă dl Dr. V. Bologa, directorul şcólei de fete a „Asociaţiunii“ (Sibiiu), N. Dărămuş notar (Cetea), A. Sava stud. în drept (Cetea), G. Cutean candidat de preoţie (Orda), V. Oţoiu teol. abs. (Cetea), V. Murgău înv. (Tibru), T. Murgău înv. (Lancrăm), N. Şandru cleric (Sibiiu), Z. Albu înv. (Stremţi), L. Şandru înv (Geomal), C. Suciu cand. preot înv. (Măgina). Apoi Dómnele: Muncuş (Cricău), Iliescu (Stremţi), Câmpean (Sibiiu), Albu (Stremţ) şi dşórele: Aurelia şi Cornelia Dărămuş (Cetea) Am. Repede (Geógiu.)

După ceremonialul religios ne-am întâlnit cu toţii la „prânḑul festiv“ în sala şcólei. La astfel de ocasiuni vorbirile sunt indispensabile, deci cum sĕ fi lipsit de aci? In fruntea toastelor la propunerea dlui adm. prot. Rusan s'a dat espresiune de condolenţă prin sculare pentru memoria fericitului archiereu Miron.

Cu multă duioşie se intonézĕ „In veci pomenirea lui.“

După o mică pausă a vorbit On. d. adm. Rusan, pentru Ven. Consistor Archidiecesan în frunte cu Ilustritatea Sa *Dr. Il. Puşcariu*, vicariu archiep şi pentru esmisul acestui Venerat consistor, Ioan Papiu.

P. O. D. I. Papiu a vorbit pentru strădalnicul adm. Fl. Rusan.

Invĕţătorul local V. Ciora schiţând istoria acestei parochii, la urmă aminteşte pe urzitorul acestei sĕrbări P. O. Domn *Nicolae Ivan*, care neperitóre merite are în tractul nostru, şi în sănĕtatea acestui devotat bărbat al bisericii, închină păharul. Părintele Iliescu pentru fruntaşii parochiei şi Comitetul parochial.

Domnul Dr. *Vasilie Bologa*, născutul acestei comune, într'un discurs plin de poesie, îşi reaminteşte, din acest incident, trecutul copilăriei sale pe acestea locuri, cari atâtea suveniri sfinte îi păstrézĕ, şi în legătura îşi aduce aminte de preoţii acestei conume şi jur, în sănĕtatea cărora îşi golesce păharul!

C. Suciu intr'un avêntat toast a vorbit pentru înflorirea bis. ortodocse, unica nóstră fortăréţă care sute şi mii de ani ne-a ocrotit; Mai vorbesc clericul N. Şandru pentru corpul didactic, C. Suciu pentru distinsul fiu al acestei comune *Dr. Bologa* iubitul deputat congresual al nostru! Int'raceea soseşte adresa notariului acestei conume N. Crişan care împedecat, n'a putut lua parte, însĕ aclude un ajutor bis. de 15 fl. Trăéscă!

S'a mai toastat din partea D-lui Dr. Bologa pentru buchetaşul de dame şi D-şóre cari aşa admirabil împodobesc cununa mesei.

Şirul de toaste a fost întrerupt din când în când de frumóse doine româneşti, cari ne-au desfătat frumos.

Pela 11 óre din nópte s'a ridicat masa.

Am dus toţi amintiri dulci din mijlocul Geógenilor harnici.

Ne-am depărtat şi mai întăriţi în devisa vieţii nóstre: „Pentru a némului mărire şi a bisericii înflorire“. Aşa am predat deci noi cetatea sfântă Stăpânului seu, care tărie poporului sĕu va da!

Binecuvintézĕ Dómne ostenelele acestui popor, fă Dómne ca biserica sĕ le fie lor isvor dulce, din care sĕ bee apa credinţei şi sĕ sugă laptele iubirei de neam şi de D-ḑeu! *„Radicalul“*.

O intimpinare.

Braşov, 24 Nov· 898

Stimate d-nule Redactor

D-nul Diamandi Manolea publicat 2 scrisori atât în „Voinţa Naţională“ din Bucureşti cât şi în „Tribuna Poporului“, una cu datul de 13 Nov. a c. cealaltă cu datul de 14 Nov.; cea din urmá scrisóre mai este subscrisă încă de un divid.

Voiu respunde la ambele aceste scrisori, şi, mĕ voiu sili sĕ fiu cât se póte de scurt, şi mai vêrtos, cât se póte de serios, căci la scrisórea din 14 Novembre, carea conţine numai poveşti, trebue sĕ te sileşti sĕ respunḑi serios şí nu în zeflemea, precum ar merita o astfel de scrisóre. Trebue sĕ mărturisesc, că m'a surprins uşurinţa cu care e scrisă acéstă scrisóre din partea unei persóne cum e D-nul Diamandi Manole, care atâţa ani a fost membru al Eforiei scolare. Cred că prin anii 1851—1860, ani despre cari D-sa vorbeşte mai mult în scrisóre, n'a fost în Eforie, căci pe atunc mi se pare, era în Bucureşti în serviţ sau în companie la Kiriak Pană Kirovici, dar de aici nu urma, ca despre acei ani sĕ nu caute sĕ-şi câştige cunostinţele necesari din actele Eforiei de pe acele timpuri. Eu deşi mai tiner şi mai puţin timp membru al Eforiei, m'am silit sĕ studiez tóte actele referitóre la înfiinţarea şi susţinerea acestor scóle, astfel că astăḑi, onorabile D-nule Diamandi, sunt în stare ca la povestile D-tale, sĕ-ţi respund cu date positive şi cu cifre.

Din scrisórea D-tale din 14 Nov. a. c. ar resulta, că membrii parochiei Sf. Nicolae numai în urma abnegaţiunei celor din cetate au putut fi primiţi ca egal îndreptăţiţi la comproprietatea scólelor. Pe ce basă susţini acésta D nule Diamandi? Ai auḑit povestindu-se? Sigur că aşa ceva, căci dacă te uitai în acte, nu cutezai sĕ susţinì aşa ceva.

Eu susţin tocmai contrariul, că adecă: biserica Sf. Nicolae a avut abnegaţiunea sĕ priméscă ca egal indreptăţită biserica din cetate la comproprietatea scólelor, şi acésta o voiu dovedi cu acte şi cu cifre, cărora trebue sĕ se plece ori ce om cuminte.

Sĕ luăm lucrul dela început. In anul 1850 representanţii bisericilor Sf. Nicolae şi Adormirei Maicei Domnului, încheiă un contract pentru înfiinţarea şi susţinerea scólelor. In acest contract în punctul 3 se ḑice: „Pentru coperirea unei părţi din trebuinciósele spese la ţinerea acestui gimnasiu, se îndatorézĕ cele dóue comunităţi bisericesci sus numite prin aici subscrişii, cumcă dênsele vor scóte şi vor numera din veniturile lor, anume: biserica Sf. Necolae peste suma de 524 fl. m. c. cu care se susţine norma (şcólele primare) încă mai numĕră pe sama gimnasiului 1476 fl. m. c., iar biserica dela Adormirea Maicei Domnului peste suma de 264 fl. m. c., ce dă scólelor normale, mai numĕră încă 236 fl. m. c. pentru gimnasiu, cu totul 2500 fl. ambele comunităţi“.

Pe basa acestui contract s a încheiat şi legămêntul din 1851. Aşadară biserica Sf. Nicolae se obligă sĕ dea de patru ori mai mult ca biserica din cetate, şi e aşa de marinimósă, încât nu-şi reservă nici o prerogativă faţă cu biserica din cetate.

Şi cum se urmézĕ acest contract? Biserica din cetate se supune contractului până în 1859; îşi plăteşte cinstit obligamêntul; din 1859 până în ḑiua de aḑi, nu mai dă nici o para chióră.

Biserica sf. Niculae încă se supune obligamentelor, numai că subvenţia o ridică dela 2000 fl. la 4000 mai târḑiu la 12500 fl., iar acum la 40000 fl. anual.

Şi tot cei din cetate sunt marinimoşi! Ba ce-i mai mult, în 1860, biserica Sf. Nilae în urma paşilor făcuţi în Moldova, pe basa vechilor chrisóve, primeşte o despăgubire anuală de 500 de galbini. Nu opreşte nimic pentru sine ci tótă suma o dă şcólelor. Ba nu încétă nici cu subvenţionarea şcólelor din bugetul seu propriu, ci dă cele 2000 fl. şi mai departe. Cetăţenii însĕ, vĕḑênd că biserica sf. Nicolae dă totul, cred că nu mai e de trebuinţă sĕ dea şi ei, cu tóte că pe acele timpuri aveau bani. Şi totuşi se susţine, că cei din cetate au fost marinimoşi, ear cei din Scheiu au fost primiţi din graţie. A tot dat biserica Sf. Nicolae, şi tot dă, şi nici o singură dată nu v'a făcut observarea, că aţi călcat basa legămêntului, contractul din 1850.

Ce aţi dat D-Vóstră, biserica Sf. Adormiri, pentru şcóle? 23603 fl. 99 cr. afară de cele 6000 fl. pentru fondul de pensiune, care sumă abia aţi plătit-o acum vre-o 6 sĕptămâni, şi la care sumă aţi rĕmas şi sunteţ datori cu interesele pe mulţi ani. Şi ce-a dat biserica Sf. Nicolae până acum 5 ani, când s'a ridicat subvenţia la 12500 fl.? 156,910 fl. 21 cr. afară de cele 18000 fl. pentru fondul de pensiune: şi afară de tótă renta, ce a primit-o din România. Unde-i proporţia, d-nule Diamandi?

Da, dar D-ta susţini, că membri singuratici ai parochiei din cetate au dat bani mulţi, căci erau bogaţi, pe când cei din Scheiu erau seraci. Chiar dacă ar fi aşa, precum susţini, n'ar avea nici o valóre, căci donaţiunea e donaţiune, şi donatorului nu i-se cuvine nici o prerogativă. Dar nu e aşa onorabile! Suma donaţiunilor se urcă la 56241 fl. 97 cr. şi 25 galbini. Din acéstă sumă au contribuit parochíenii Sf. Niculae 22897 fl. 85 cr. cei dela Sf. Adormire 16184 fl.; iar strĕinii 17160 fl. 12 cr. şi 25 galbini. Aşadară şi aici vĕ întrecem, dar vĕ întrec chiar streinii. Şi notabene, D-Vóstră v'am pus o sumă fórte mare, căci afară de vre-o 5—6 donatori din cetate, toţi ceilalţi erau locuitori din Scheiu, dar avéu prăvălii în cetate, erau cu alte cuvinte „coboritori tot din Scheiu“. Intre anii 1850—1860 grosul românilor cu dare de mână nu esista în cetate, adecă în

---

mai gustat din partea publicului. A constat din dóuĕ piese: *a*) *„Intr'un album“* de *G. Dima*. Composiţia sentimentală a dlui Dima are partii de frumseţe rară. Tonurile scóse din instrumentele tinerilor diletanţi erau cele mai curate şi mai armonice, încât presupuném a avea de lucru cu musici instruiţi şi deprinşi. Publicul prin dese şi binemeritate aplause, a făcut ca sĕ biseze o piesă.

Făcênd o reprivire generală peste succesul întreg, putem sĕ constatăm faţă de anii trecuţi un progres treptat şi îmbucurător. Toţi asistenţii s'au depărtat dela şedinţă cu cuvinte numai de laudă. Nici că putea fi ceva de esceptionat, póte aceea că niţel a fost programul cam lung, încât prin numerósa participare s'a făcut în sală o căldură mărişóră.

Altcum curăţenia esemplară, presentarea tinerilor, prestaţiunile lor, fac deosebită onóre elevilor, dar în deosebì conducĕtorilor lor, profesorilor şi în special directorului seminarial Dr. Remus Roşca, care în scurtul timp, de când stă în fruntea acestui institut, îl conduce cu sucursul colegilor profesori, spre mulţumirea superiorităţii bisericesci şi cu progres vĕdit.

Terminându-se tóte în ordinea cea mai bună, se ridică Preacuvioşia Sa dl Dr. *Ilarion Puşcariu*, archimandrit şi vicariu archiepiscopesc, şi în cuvinte alese constată frumosul progres, ce se póte deduce din prestaţiunile sĕrei, şi accentuând îndestulirea generală, mulţumesce atât în numele superiorităţii bisericesci, cât şi a publicului, elevilor pentru buna lor purtare şi nisuinţă, ér corpului profesoral şi direcţiunii pentru înţeléptă conducere pe căile progresului.

parochia Sf. Adormiri, căci afară de cei 13 subscrişi în legământ abia dacă a mai fost una sau două familii, precând Scheiul pe acel timp gemea de ómeni cu dare de mână, prin strada mare, strada Furcóie, Prund şi Ciocrac, iar ómenii cei sermani din Scheiu lucrau cu mânile, cărau năsip, pétră etc. fără recompensaţie, chiar şi copiii erau supuşi la servitii gratis la zidirea şcólelor.

Comunele învecinate, pe lângă colectele ce le adunau, făceau serviţii gratis de cărăuşie şi muncă cu braţele.

Doue sute şi sése sunt posiţiile de donaţiune în cărţile Eforiei, iar nu 13 sau 15 câţı erau atunci în cetate.

Au subscris ómenii, şi ce au subscris au plătit, unii tot deodată, alţii în decursul anilor. Pe timpurile acelea, Dle Diamandi, ómenii cari subscriau şi plătiau, nu ca în ḑiua de astăḑi, că subscrie dar nu plăteşte.

Aţi mai inventat o legendă, D-le Diamandi, carea vĕd, că a prins rădăcini şi i-se dă creḑĕmênt din partea unor ómeni serioşi, dar cari nu cunosc împregiurările.

Aţi rĕspândit ştirea, că între anii 1850 -- 1860, bisericile neavênd bani, comersanţi din cetate au susţinut şcólele cu banii lor proprii. Şi acésta e o poveste. E adevĕrat, că unii dintre comersanţi atât din cetate, cât şi din Scheiu împrumutau şcólele, dar nu dau din punga lor; când întrau bani la şcóle, li-se înapoiau banii cinstit şi cu dobândă legiuită.

Pentru constatarea acestui adevĕr, iată vre-o câteva budgete din anii 1855/6, -- 1857/8:

In 1855/6 cheltuelile sunt urmatóre:

1. La 5 profesori leafă	fl. 2921.—
2. La 6 învĕţători „	„ 1420.—
3. La slugitorii şcólelor	„ 110.—
4. Cheltueli mĕrunte .	„ 234.—
5. Dobânḑi	„ 218.58
Suma .	fl. 4903.58

Venitele în 1855/6 sunt următórele:

1. Dela biserica Sf. Nicolae . .	fl. 2000.—
2. „ „ Sf. Adormiri . .	„ 500.—
3. Cupónele acţiilor de metalic .	„ 182.—
4. Taxe dela norme prin G. Belisimus	„ 542.39
5. Taxe dela gimnasiu prin G. Munteanu	„ 354.—
6. Arenda muntelui Oţoţoiu (Scheţian)	„ 150.—
7. Cristodor Pop, danie	„ 200.—
8. Incassare din obligaţiunile donatorilor	„ 1159.20
Suma . .	fl. 5087.59

In 1856/7 cheltuelile sunt de 4802 fl. 30 cr., iar venitele 5467 fl. 32 cr.

In 1857/8 cheltuelile sunt de 4878 fl. 31 cr., iar venitele de 6085. In acest an magistratul încă subvenţionéză scólele cu 1044 fl. 36 cr.

Aşadară şcólele nu aveau trebuinţă de ajutor, căci venitul le era maí mare ca cheltuelile, deóre-ce însĕ nu incurgea regulat incassarea obligaţiunilor donatorilor, erau silite şcólele sĕ facă împrumuturi, cari apoi le plăteau regulat cu dobânda legiuită.

Astfel stă situaţiunea, d-le Diamandi, pe basa actelor şi nu a poveştilor.

Mai susţini, dle Diamandi, încă una mare, dar mare de tot. Anume ḑici, că şcólele au o avere de 800,000 fl. cu venit anual de 35000 fl. agonisită în mare parte din contribuirile şi donaţiunile celor din Braşov-Cetate.

Unde-i averea aceea, Domnule Diamadi? Póte că o ţineţi ascunsă, căci noi nu ştim nimic de ea. Daţi-o la şcole, căci tare bine le-ar cădea. Eu nu cunosc altă avere a şcólelor, decât băile de abur, la cari noi, adecă biserica sf. Nicolae am avut de trei ori mai multe acţii, decât D-vóstră, şi le-am cinstit şcólelor, precum aţi făcut şi D-vóstră. Mai avem stupina Cristurian, donată de un căpitan din România; avem maierul şcólelor cumpĕrat la licitaţie cu 33000 fl. de eforia şcólelor; mai avem fondul lui Juga, fondurile protopopului Barac, vre-o dóuĕ fonduleţe de vreo 2—3000 fl. şi doi munţi in România, donaţi de doi parochieni ai bisericei sf. Nicolae

Tótă acéstă avere aduce 8—9000 fl. anual. Apoi dela 9000 fl. pănă la 35000 e mare diferenţa. Şi acest venit nu vine dela contribuirile şi donaţiunile celor din cetate, ci mai mult a celor din Scheiu.

Te-ai simţit indignat, D-nule Diamandi, când ai vĕḑut că am chemat statul român în judecată şi ai privit acésta ca o ingratitudine neomenósă. Dar pentru-ce, D-nule Diamandi? Noi nu cerem dela statul român, decât un drept al nostru, recunoscut de 38 de ani încóce de toţi bărbaţii de stat ai României, care drept l'am şi încassat până acum 2 ani. Astăḑi îl recunósce, precum l'a recunoscut şi altă dată, D-nul primministru D. A. Sturdza, dar nu póte sĕ-l dea, căci sunt greutăţi diplomatice.

Noi încă de acéstă diplomaţie voim sĕ scăpăm, căci diplomaţia e de multeori capriciósă, şi dacă nu aḑi, dar mâne sau poimâne va cere condiţiuni neacceptabile. Deci am căutat calea cea mai justă, contra căreia nu póte sĕ aibă nimeni nimic.

Te plângi de consistoriu, dle Diamandi, că aţi fost tractaţi în chipul cel mai volnic. Ba v'a prea cruţat. De doi ani de ḑile se încércă sĕ vĕ aducă la reson, dar D-vostră n'aţi voit sĕ daţi ascultare nici consistoriului archidiecesan, nici celui metropolitan, aşa încât s'a vĕḑut consitoriul silit sĕ aplice §. 12 din legament, şi sĕ vĕ destitue, căci v'aţi prefăcut în partidă sau taraf vrăşmaş culturei şi fericirei naţionale.

Ḑici, d-nule Diamandi, că am vêndut cu aprobarea consistorului un imobil, carele e vrednic aḑi 25000 fl. cu preţul bagatel de 11000 fl. Apoi de ce n'aţi venit D-vóstră ómeni cu bani, sĕ-l cumpĕraţi, şi sĕ băgaţi D-vóstră acest câştig frumos în buzunar, căci noi l'am pus la licitaţie publică şi l'am publicat prin tóte ḑiarele din loc, şi prin ḑiare din România, ba chiar am scris la persóne despre care stiam că sunt amatóre. Că o fi costând aḑi acel imobil 25000 fl. nu ştiu, dar că cumpĕrătorul din ruina, ce era, a făcut un imobil pompos, ştiu.

Susţini, D-le Diamandi, că cu ştirea şi la iniţiativa consistorului s'a adus cestia şcólelor în parlamentul român. Neadevĕr susţini, D-le Diamandi. Consistoriul a avut cunoştinţă despre aeest lucru numai din ḑiare. Ce sĕ ve fac, daeă nu v'a făcut pe plac, ca sĕ mĕ destitue. De indiscreţiunea mea eu o sĕ respund, şi reul ce l'a făcut acéstă îndiscreţiune şcólelor, il iau bucuros asupra mea. Eu pe urmă am vorbit, numai ca sĕ-mi apàr cinstea, aşadară silit. Astăḑi insĕ aşi putea sĕ spun şi sĕ dovedesc multe în acéstă privinţă, şi sĕ restorn multe neadevĕruri, dar tac, fiind-că nu vreau sĕ se ḑică, că voesc sĕ aduc serviţii vre-unui partid din România. Dacă însĕ voiţi sĕ vorbesc, nu aveţi decât sĕ mĕ forţaţi prin atacuri în acéstă privinţă, şi voiu vorbi.

Sunt pe sfirşite, D-le Diamandi! La celelalte aserţiuni ale D-tale îţi rĕspund numai atâta: Nu te amesteca în casa mea, precum nu mĕ amestec nici eu în a D-tale.

Cu procesul întentat, D-vóstră, cei din cetate nu aveţi nici în clin, nici în mânec. Vedeţi-vĕ de ale D-vóstră, şi ne lăsaţi pe noi în bună pace, sĕ vedem de ale nóstre, căci bine vedeţi, că noi cestia dela Sf. Nicolae, am mers şi mergem bine în tóte: îmi pare reu, că nu pot sĕ ḑic şi de D-vóstră tot asemenea. Noi am agonisit şi agonisim astfel, că precum bine vedeţi, putem salva şcólele, fără ca D-vóstră sĕ ne puteţi da vre-un concurs.

Vasilie Voina.

Scrisóre din Selişte.

— A IV-a conferenţă publică. Memoria lui Andreiu Şaguna. —

Sĕlişte, 1/13 Dec. 1898

Veşti tot mai bune. Conferenţele nóstre modeste iau un avênt atât de îmbucurător, încât prevĕd, dle redactor, că ori şi cât ma'ş sili a fi scurt la vorbă în acésta chestie, îmi e cu neputinţă. Căci vĕd succese frumóse. Puterea cuvêntului viu, auḑit şi bine întocmit, străbate de ḑece ori mai mult în minţi şi inimi, de cât, de pildă, cuvêntul tipărit. Asta sĕ observă şi la noi, în urma conferenţelor. Popórele vechi ale Athenei şi ale Romei, nu s'au cultivat prin tipariu, ci prin graiul viu, auḑit în tóte ḑilele în forul public, asupra tuturor afacerilor publice!

Ţinta conferenţelor publice dela noi, acéstă cultivare prin graiu viu este. Trec la descrierea conferenţei a patra.

O satisfacţie deosebită simţim, vĕḑênd cum la noi s'a desvoltat o adevĕrată intrecere, atât în ascultători cât şi între dnii cari voiesc a ţinea conferenţe!

Conferenţele se ţin acum în spaţiósa „salā festivă“ a şcólei.

Conferenţa cu subiectul din istoria naţională s'a amânat pentru altădată.

La óra defiptă, sala era plină de public. Dl director şcolar Dumitru Lăpĕdat, îşi ceteste conferenţa despre: cari sunt mijlócele prin cari ne-am putea câştiga mai uşor cele trebuincióse în viaţă? Arată că poporul nostru în general e sĕrac, iar causa acestei sărăcii sunt timpurile vitrege, dar şi împrejurarea că nu a îmbrăţişat cu o mai mare căldură *meseriile şi negoţul*, aceste vine de aur. Insístă apoi pentru alungarea unor obiceiuri costisitóre de la nunţi şi morţi. Sbiciue aceste obiceiuri, cari adevĕrat că în părţile nóstre sunt cele mai mari... dări. „Nu-'mi e, ḑice dsa, intenţiunea a strica obiceiurile bune strămoşeşti; dar sĕ păstrăm ce e *bun* şi sĕ delăturăm ce e rĕu, ce s'a falsificat în ele“. Combate cu asprime înoirile strĕine în frumosul port naţional, şi în arangementul caselor prin întroducerea de fabricate strĕine, cari scot banii din pungile nóstre şi î-i duc în ale strĕinilor.

„Nu 'mi-e scopul sĕ combat lucsul, ce se desvóltă la noi, — ḑice d-sa — nici sĕ recomând, ca sĕ ne reîntórcem la viaţa primitivă, care o au dus moşii şi strămoşii, fiindcă aşa ceva e cu neputinţă, de óre-ce portul, arangiamentul în casă şi peste tot întocmirea vieţii unui popor, merg paralel cu înaintarea lui în cultură şi cu progresul industriei. Dar ce recomand e, ca *sĕ nu ne depărtăm, sĕ nu părăsim basa românéscă!*

„De vom face chiar lucs în direcţiune bună, sănătósă, acela nu va fi periculos, fiind că va contribui la desvoltarea industriei românesci. Făcênd însĕ lucs strĕin, depărtându ne prea tare de ale nóstre strămoşeşti originalităţi, prin aceea va slăbi şi naţionalitatea nóstră.“

Vorbeşte apoi despre isvórele de câştig de până acum ale poporului sĕliştean, arĕtând că aceste isvórĕ de aici încolo sunt aprópe sĕcate, dă apoi fórte frumóse poveţe pentru alegerea de nóuĕ isvóre, şi încă aici acasă nu prin ţĕri strĕine. Recomandă mai cu stăruinţă: îmbrăţişarea diferitelor meserii. Despre însĕmnătatea acestora vorbesce mai pe larg.

Arată că deşi se înmulţesc şi la noi meseriaşii, nu prea vedem folóse mari pe urma lor, şi asta pentru-că acestei carieri se dedică aprópe numai tineri din familiile cele mai sĕrace şi fără pregatiri, aşa cá din ei nu ies măestri, ci aprópe mai numai... cârpaci. Indémnă pe copiii de părinţi cu stare materială mai bună la meserii, şi, lucrul principal, fie-care sĕ fie crescut 6 — 8 ani la şcólă.

Acéstă conferenţă, din tóte punctele de vedere fórte practică, a fost ascultată cu mare plăcere, şi la sfîrşitul ei puternice „trăiască“ resunau la adresa dlui prelegĕtor.

*

Cu consimţĕmêntul publicului dl *Dr. Comşa* şi-a continuat prelegerea despre „construcţiunea corpului omenesc“ vorbind acum despre: musculatură, organele digestive şi topografia acestora.

*

Se face o mică pausă, publicul este rugat a nu sĕ îndepărta căci va urma încă ceva.

Numĕrosul public aştéptă plin de curiositate că ce va urma?

Drul Comşa se ridică şi într'un discurs măreţ arată, că fiind chiar în preséra *Sftului Andreiu*, datori suntem a ne aduce aminte de marele archiereu, carele a purtat acest nume.

Prin cuvinte însufleţitóre pune la inima tuturor, ca acum când ni se dă plăcutul prilej de a ne arăta recunoscĕtori faţă de multele bunătăţi ale lui, anume prin ridicarea unui monument, cu toţi sĕ contribuim cu prinosul nostru.

Frumosul discurs a fost aşa ḑicênd „sorbit“ din partea publicului, şi precum se va vedea la timpul sĕu, ş'a ajuns scopul în chipul cel mai strălucit.

Conferenţa viitóre, de Dumineca într'o sĕptĕmână.

r.

Noutăţi.

Preşedinte al dietei, în locul lui Szilàgyi, s'a convenit în tabera guvernamentală, sĕ fie candidat Desideriu *Perczel*, actualul ministru de interne.

La caz că după deschiderea de nou a dietei, oposiţia va continua cu gălăgia şi obstrucţia, şedinţele vor fi de nou amânate.

*

Parastas pentru Şaguna, în Sĕlişte. Ni-se scrie: Ca în toţi anii, aşa şi de-astădată, în ḑiua sftului *Andreiu* s'a celebrat cu o solemnitate impunătóre un *părăstas* în „Biserica cea mare“ în memoria Marelui archiereu Andreiu. Deşi fiind têrg de sĕptămână, pe lângă tinerimea şcolară şi corpul învĕţătoresc, cari au asistat în corpore, a fost de faţă un public destul de numĕros. Actul celebrărei l'au sevêrşit cei trei preoţi locali dinpreună cu dnul diacon N. Neamţu. Predica ocasională a fost ţinută de învețătoriul Dumitru Mosora, după care corul elevilor condus de învĕţătorul Iuliu Crişan, a cântat cunoscutul imn a lui Andreiu: „Românime mult cercată“ în 4 voci.

Semn invederat că poporul sĕliştean ştie sĕ stimeze memoria bărbaţilor providenţiali.

r.

*

Adelina Patti, mirésă. Sĕ va cununa în Londra la 25 Febr. Ea e de 55 ani, mirele de 28.

*

Convocare. Pe basa conclusului comitetului central din 24 Noemvre n. 1898 şi în conformitate cu §-ul 20 din statute am onóre a convoca a X-a adunare generală ordinară a „Reuniunei române de agricultură din comit. Sibiiului“ în Racoviţa, pe Dumineca în 25 Decemvrie n. a. c. la 11 óre a. m.

Program: 1. Presentarea raportului general al comitetului central, a raţiociniilor pe anul 1897 şi proiectul de budget pe 1899. 2. Propuneri eventuale din partea membrilor. 3. Discurs despre cultura fênaţelor şi despre prăsirea vitelor. 4 Despre însĕmnătatea „Tovărĕşiilor agricole“ şi a băncilor săteşti sistem „Raiffeisen“. 5. Autenticarea protocolului şedinţei.

Sibiiu, 7 Decemvrie n. 1898.

Demetriu Comşa, preşedinte.

*

Preţul bucatelor, e, după cursurile pieţei şi bursei din Pesta, tot în scădere.

*

O podóba a şcólei din Selişte. Sala festivă a frumosului edificiu şcolar din Selişte, precum ni se scrie, pe lângă alte decoraţiuni e împodobită mai nou şi cu un preţios tablou mare, lucrat în oleu şi în colori, representând fórte reuşit chipul *Marelui archiereu Andreiu Şaguna.* Tabloul a fost cumpĕrat în anul acesta la sfatul şi îndemnul dlui director şcolar D. Lăpĕdat. Costă vre-o 50 fl. După cum e informat corespondentul nostru, numai institutul „Andreian“ din Sibiiu şi gimnasiul nostru din Braşov mai posed tablouri în mărimea şi de arta celui din sala festivă a şcólei din Selişte. Comitetul parochial a îndeplinit o nobilă faptă procurêndu-l.

*

„România Jună“ Ni-sĕ împărtăşteşte, că societatea academică literară a tinerimii Române din Viena, şi-a constituit noul comitet pe 1898/9 în următorul mod: Preşed. med. Mariu Sturza; Vicepreş. forest. Aurelean Ţurcan; Secret. I. iur. Bogdan cav. de Pruncul; Cassar: med. Nicu Dracinschi; Controlor: techn. Eugen Muntean; Bibliot. med. Ricard. Linche; Econom: med Ilie Ganea;

Comisia literară: med. Mariu Sturza, Quilelm Şorban, iur. Mihai Popovici, med. Nicolae Dracinschi, iur. Nicolae Carabioschi. Comisia rĕvĕdĕtóre: med. Alexandru Crăciunescu, techn. Traian Păscuţiu şi forest. Arcadie Procopovici.

*

Dreyfuss. In cercurile bine informate din Paris, se crede, că Dreyfus va fi adus la 9 Ianuarie din Cayenne în Francia.

Poşta Redacţiunii.

Dlui *I. H.* in *Ş. m.* Am luat notiţă în numĕrul trecut, precum veḑi. Deci ai venit prea târḑiu cn raportul special. Altfel îi făceam loc cu plăcere.

Ad. Nr. 151/898 [213] 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de învĕțătóre, eventual de învĕțătoriu la școla română elementară comunală din Jina, comitatul Sibiiului, se escrie concurs cu terminul până la 30 Decembre st. n. a. c.

Condițiunile:

a) Invĕțătórea, eventual învĕțătorul are sĕ instrueze clasa a II-a compusă din băieții și fetițele anului al II-lea și al III-lea de școlă, precum și fetițele din școla de repetițiune.

Dacă acest post se va ocupa prin o învĕțătóre, atunci ea va instrua fetițele și în lucru de mână femeesc și în economia de casă.

b) Concurge pot numai Români de religia gr.-orientală.

c) Se recere cunóscerea limbei maghiare, pentru de a putea fi propusă în mod suficient.

d) Eventualul ales învĕțătoriu are sĕ țină strană în biserică în Dumineci și sĕrbători.

Emolumentele:

a) Din fondul grănițeresc dóuĕ sute (200) fl. v. a. solvindi în rate lunare decursive.

b) Din alodiul comunal una sută (100) fl. v. a. solvindi în trei rate patrulunare.

c) Locuința gratuită, și trei stângini lemne de foc, espres numai pentru trebuințele proprii.

Concurenții au a-și așterne suplicele lor instruate cu documentele recerute de lege, la presidiul acestui scaun școlar, până cel mult la terminul sus indicat.

Jina, în 9 Decembre 1898.

Dumitru Panfiloiu,
președinte.

Ioan Sava,
secret. scaun. școl. com.

Nr. 348 [211] 3—3

Concurs repețit.

Pentru ocuparea postului de paroch în parochia vacantă de clasa III. Hepria-Română, protopresbiteratul Albei-Iulie, se escrie prin acésta din nou concurs cu terminul de 30 dile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post dau un venit anual de 250 fl.

Doritorii de a ocupa acest post au a-și așterne suplicele de concurs subscrisului, până la terminul sus indicat și a se presenta la biserică în vre-o Duminecă sau sĕrbătóre, ca sĕ fie cunoscuți din partea poporului, observându-se în privința acésta dispositiunile cuprinse în §. 18 din Regulamentul pentru parochii.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Albei-Iulie, în conțelegere cu comitetul parochial concernent.

Alba Iulia, 20 Novembre 1898.

Florian Rusan,
adm. prot.

Nr. 127 [212] 3—3

CONCURS.

Pentru intregirea postului de paroch din parochia vacantă de clasa a III-a Mesentea se escrie concurs cu termin de 30 dile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post dau suma de 404 fl 30 cr.

Doritorii de a ocupa acest post, au a-și așterne suplicele de concurs subscrisului oficiu protopresbiteral, în terminul deschis, și a se presenta la biserică în vre-o Duminecă séu sĕrbătóre, ca sĕ fie cunoscuți din partea poporului, observându-se în privința acésta dispositiunile cuprinse în §. 18 din regulamentul pentru parochii.

Oficiul protopresbiteral al Albei-Iulie, în conțelegere cu comitetul parochial concernent.

Alba-Iulia, 20 Novembre 1898.

Florian Rusan,
adm. prot.

In *Tipografia și Librăria archidiecesană*, Sibiiu, se află de vêndare

Protocolul congresului

ordinar și estraordinar național-bisericesc

al

metropoliei gr.-or. române din Ungaria si Transilvania,

convocat la Sibiiu pe 15/27 Octobre 1874 pentru alegerea de metropolit.

Prețul 1 fl.

Orológe de buzunar americane.

Cu garanță, că nickelul nu-și schimbă colórea, construcția mai esactă și mai bună decât a celor mai scumpe.

Prețul de bucată florini 3.—

Pe lângă garanță, pănă unde ajunge provisiunea.

Lângă orologiu lanț argintit cu 60 cr.

Aparat de ras — automat.

Fox, fabricat veritabil de solingen, distins la multe esposiții, nu cere praxă. Tăierea eschisă. Lucru curat și comod. Scutesce de bóle de piele. Durabil și scutesce de spese.

O bucată fl. 3.—

Tăișul *** e din oțel strălucitor, celelalte părți din alpacca.

Un tăiș separat lângă el fl. 1.—

Se pot comanda la:

POLLÁK SÁNDOR, representantul principal.

Budapesta, V. ker. Kálmán-utcza 17.

Colectanților se espedézá la 5 bucăți, unul gratis. [183] 23—30

In *Tipografia și Librăria archidiecesană*, din Sibiiu, se află de vêndare calendare block de părete cu stilul vechiu și nou (edit. de România) à fl. —.75

calendare block cu stilul nou à fl. —.50

Calendare pentru însemnări după sĕptĕmâni (Wochen-Vormerkkalender) . . . . . à fl. —.75

Calendarul revistei **„Lumea ilustrată“** pe anul 1899 . . à fl. —.75

Cărți cu prețuri reduse!

Adunarea cuvêntărilor comisarilor școlari din 1863 și 1864		fl. —.10
Adunarea rapórtelor dela directorii distr. de școlă în 1865		„ —.15
Anthorismos de A. baron de Șaguna	dela fl. —.50	„ —.25
Causa rom. la 1872, edată de comitetul conf. naț.		„ —.15
Comentariu la patenta din 1854 de I. cav. de Pușcariu, 2 tomuri	dela fl. 2.—	„ —.50
Polemia (Critica) contra Heliade de A. bar. de Șaguna	„ „ —.50	„ —.20
Cunoscințe folositóre la căsătorii „ „ „ „ „	„ „ —.50	„ —.15
„ practice despre grădini și cultivarea lor de Dr. P. Vasici	„ „ —.50	„ —.25
Disertațiune de G. Bellissimus	„ „ —.20	„ —.08
Ex. Sa Arehiepiscopul și Metr. A. bar. de Șaguna de N. Popea		„ —.10
Ein juridisch-politisches Charakterbild von einem Unbefangenen		„ —.10
sau aceeași în limba maghiară		„ —.10
Geschichte der gr.-or. Kirche in Ost. Ungarn de Șaguna	dela fl. 1.—	„ —.50
Invĕțătorul și poporul	„ „ —.50	„ —.20
Istoria bis. pol. naț. de Tincu Velea	„ „ 1.—	„ —.40
Liturgia Sf. Ioan pe note	„ „ 2.50	„ 1.—
Macroviotica sau măestria de a lungi viața de P. Vasiciu, după Hufeland, 2 tom.	„ „ 1.15	„ —.50
Memorial din 1860		„ —.05
Orele libere de I. c. de P.		„ —.05
Predigten de A. bar. de Șaguna		„ —.10
Sunete și rĕsunete de Z. Boiu	dela fl. —.60	„ —.20
Adaus la promemoria, germ.		„ —.05
Teologia pastorală de A. Șaguna	dela fl. 1.—	„ —.50
Testamentul nou	„ „ 1.—	„ —.50

De vêndare în

Librăria Tipografiei archidiecesane, Sibiiu.

Cel mai indispensabil Călindariu pentru fiecare preot și învĕțătoriu este fără îndoélă

Călindariul archidiecesan,

ce se póte procura la **Librăria archidiecesană,** Sibiiu cu prețul de **30 cr.**

Călindariul pe anul **1899** este dedicat memoriei rĕposatului archiepiscop și metropolit **Miron Romanul,** cuprindênd: fotografia aceluia, o biografie scurtă, apoi date interesante din bóla lui, mórtea, înmormêntarea și numeróse condolențe, incurse din acest incident. Pe lângă partea pur calendaristă mai cuprinde genealogia, consemnarea regenților mai însemnați din Europa; afaceri de poștă, tren și telegraf, scala timbrelor și computărilor de interese, precum și întreg șematismul metropoliei ortodoxe române din Transilvania și Ungaria și în deosebi șematismul amĕnunțit al archidiecesei, atât de trebuincios în tóte afacerile bisericesci și școlare. Indicarea agendelor parochiale și protopresbiterale, specificate după luni; estrase folositóre din regulamentele consistorului archidiecesan; indigitari pentru învĕțătorii soldați; têrgurile, anunțuri etc.

Îl recomandăm tuturor!

Redactor prov. **Dr. Elie Cristea.**

Editura și tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 134 Sibiiu, Sâmbătă, 5/17 Decembre, 1898. Anul XLVI.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Crisa parlamentară.

Sunt șepte ḑile de când s'a suspendat prin decret regesc activitatea parlamentului. De atunci ministrul-president Bánffy a fost în Viena la Maiestatea Sa și i-a referat asupra situațiunei, și partida liberală a ajuns la o ințelegere cu privire la persónele, cărora sĕ fie încredințată conducerea parlamentului.

In aceste 7 ḑile de pausă situațiunea nu s'a îmbunătățit, și stăm tot acolo, unde am stat înainte cu o sĕptĕmână.

Ḑiarele liberale ne vestesc, că ministrul-president a fost primit fórte grațios la corónă, că coróna a încuviințat tóte propositiunile presidentului din fruntea guvernului, și că l'a autorisat sĕ resiste cu bărbăție, chiar când obstrucțiunea ar ține trei ani de ḑile.

Proiectul de lege presentat de Tisza, în care deputații subscriși iau ei personal rĕspunderea pentru toți pașii guvernului în stadiul esceptional și afară de lege, care va intra în valóre cu 1 Ianuariu 1899, nu va veni ușor la desbatere, la nici un cas el nu va veni în acest an.

Greutatea principală pare a fi delăturată. Guvernul a aflat un om, care primesce sĕ fie presidentul casei de jos. Acest om este ministrul de interne Perczel, care înainte de a fi ministru, a fost vicepresident al camerei și în acea calitate s'a dovedit ca bărbat cu energie.

Candidatura acésta însĕ e atât de odiósă în ochii partidelor oposiționale, ca și candidatura contelui Stefan Tisza, dela care a abstat partida liberală tocmai cu intențiunea de a arĕta prevenire față cu oposițiunea.

In ședința de aḑi deci va presida deputatul cel mai bĕtrân, radicalul Madarász, va insinua dimisiunea vicepresidentului al doilea Kardoss, și va enuncia, că alegerea de presedinte o pune la ordinea ḑilei pe Luni în 7/19 Decembre.

Se va încinge apoi o desbatere în privința alegerei de president, și după semnele de până acuma aceea abia se va puté face până Joi, căci oposițiunei îi stau la disposițiune destule mijlóce de obstrucțiune. Atunci se vor lua ferii pe sĕrbătorile Crăciunului, dacă mai nainte nu va fi prorogat parlamentul din nou pe un timp óre-care.

Acésta e situațiunea în parlament, dară nici în țară ea nu e mai favorabilă.

Manifestul tuturor partidelor oposiționale, acest act comun al tuturor nuanțelor politice din parlament, a făcut adâncă impresiune în tóte păturile societății. In fața volniciei, în fața abusuriler observate la alegeri, în fața cinismului, cu care sunt tractați acei bărbați, până acuma fala partidei liberale, cari din incidentul proiectului de lege Tisza, au eșit din partida liberală, în fața acestora a dispărut păretele, care despărția pe kossuthiști de partida lui Apponyi, pe acésta de partida poporală, au dispărut nuanțele, cari le deosebiau, și au eșit la ivélă numai notele comune tuturora, și acelora s'a dat manifestațiune în apelul către popor.

Ḑiarele de aḑi ne aduce scirea, că manifestul oposițiunei întrunite, se traduce în limbile europene, și va fi tipărit în sute de mii de esemplare. Acésta va supĕra mai mult pe cei dela guvern, căci acuma va vedea lumea, că nu noi naționalitățile, nu noi, cari suntem timbrați de trădători de câteori ne ridicăm glasul și combatem abusurile în administrațiune, nu noi cei considerați de dușmani ai rasei maghiare, ci înșiși deputații unguri sunt nevoiți a recurge la arma cea mai estremă, la obstrucțiune, spre a feri țara de nenorocirile, ce trebue sĕ urmeze, dacă se va mai continua sistemul de corupțiune actual.

Mai ḑilele trecute, când oposițiunea întrunită a adresat corónei un apel, ḑiarele liberale făceau reproșuri oposițiunei, pentru ce nu apeléză la națiune, la popor!

Ce influență a avut la corónă apelul oposițiunei, nu putem scí, dară din vorbele ḑiarelor guvernamentale după audiența la corónă a ministrului-president, putem deduce, că ministrului-president i-a succes a convinge coróna despre netemeinicia gravaminelor din apelul oposițiunei.

Manifestul oposițiunei către țéră însĕ, se vede că a avut efect, deórece ḑiarul guvernamental publică și el un manifest, în care se susține că oposițiunea cu obstrucțiunea va împinge statul în revoluțiune.

Acésta e situațiunea în țéră.

Deóre-ce prin candidarea ministrului de interne Perczel la postul de president al camerei deputaților, postul de ministru la interne vine în vacanță, după combinațiunile mai nóuĕ, acest post va fi ocupat de către ministrul-president Bánffy. Din combinațiunea acésta a persónei ministrului-president Bánffy, se mai face o altă combinațiune, se crede adecă, că în scurt parlamentul va fi disolvat, și se vor ordina alegeri nóuĕ, pe cari éră le va conduce ministrul-president Bánffy în calitate de ministrul internelor!

La o asemenea eventualitate se dă cu socotéla, că guvernul, va succede, sĕ reducă la o cifră minimală partida lui Apponyi, sĕ nu mai alégă pe dissidenții, cari acuma au eșit din partida liberală, dară va eși din alegeri întărită partida Kossuthiștilor și cea poporală, ceea-ce nu ar fi nici un câștig pentru guvern.

Acésta e icóna crisei parlamentare, și nime nu scie ce va aduce ḑiua de mâne.

România lăudată. In ședința dela 1 Dec. a Parlamentului german din Berlin, secretarul de stat Bűlow, vorbind de statele din Orient a amintit despre *România* cu următórele cuvinte:

Constat cu satisfacție că sub regimul înțelept al unui Suveran luminat, regatul României devine din ce în ce mai mult un element însemnat de ordine, de progres și de civilisație în peninsula balcanică.

Din sinul Slavilor. De curênd bĕtrânul conducĕtor al Cehilor-bĕtrâni, *Dr. Rieger*, și-a sĕrbat la Praga a *80-a* aniversară.

Din acest incident Slovacii din Ungaria i-au trimis și ei o telegramă de felicitare, în care între altele ḑic:

„Atențiunea departe vĕḑĕtóre a D-tale, s'a întins și asupra nóstră a Slovacilor. Inainte de asta cu 62 de ani, când Slovacimea nóstră n'o cunoscea nici strĕinătatea, nici Slavii chiar, d-ta ai cercetat sfântul pământ al Slovăcimii, moștenirea străbunilor, locul de activitate al apostolilor slavi, leagănul luminării, dar totodată și al vieții înfiorătóre, în apunere. Fie felicitarea nóstră dovada, că nu s'a perdut în nimic drumul D-Tale!“... etc.

Adresa e datata din 10 Dec. 1898 în T. Sv. Martin. Ḑiarele cehe o publică în loc de frunte, dar pe subscriitori, pentru a nu-'i espune, nu-'i publică.

Iată esplicația.

Suntem în ajunul unor ḑile care au sĕ întrunéscă la Sibiiu, reședința Metropoliei nóstre gr. or. din patrie, flórea întregei nóstre inteligințe superióre a credincioșilor bisericei, atât din cler, cât și mireni: Congresul național bis. electoral.

Nu este permis ca acești inalți representanți ai sfintei nóstre biserici, sĕ se pótă întâlni unii cu alții cu suflete liniștite, neagitate, cu frunți fără încrețituri ca semne ale întrebării, ci trebueşte de cu vreme aruncată între ei zizanie și în fundul sufletelor lor umbre urîte de bănueli, ba cei mai „rĕzboinici“ trebuesc chiar „înfuriați“.

In scopul acesta, acum în ajunul Congresului, trebuesc, ca trăsĕturi „strategice“, aruncate în vĕzduh fel și fel de invective, de acusări negre (ca sufletul celor ce le aruncă), ca la timpul seu ele sĕ planeze asupra capetelor celor luați la țintă, încât cei întruniți, în loc sĕ aibă răgaz și voe de eventuale discuții de ordine mai înaltă, sĕ fie împinși, de se póte, la discutarea unor întrebări veninóse, producĕtóre de disgust pentru acțiuni de bine!

E deja lung șirul de ani decând acésta se face la noi, cu sistem și stăruitor, de către o sémă de ómeni.

Ișì au și corporațiunile nóstre bisericești, ca ori-ce corporațiuni, anumiți membri mai marcanți, dătători de ton, am puté ḑice. Iși au atari membri și Congresele nóstre bisericesci.

Urmăritorii „nobilului“ scop de mai sus, sămănătorii zizaniei și urei, îngrijesc de cu vreme, ca asupra acestor membri, sĕ-'și îndrepteze „tunurile“, sĕ arunce asupra lor cu nororiu (materialul lor favorit), ca deputații întruniți la Sibiiu, sĕ-'și aducă, când vor vedea pe cel luat la țintă, aminte de próspetele invective ce s'au aruncat în public asupra lui, și sĕ se cuprindă eventual de reservă și de îndoială față de dênsul și de acțiunile ori îndemnurile lui.

Iată explicația psihologică a celor mai nóuĕ isbucniri din „Trib. Poporului“ dela 13 Dec. n. c., contra dlui Parteniu Cosma.

E dl Parteniu Cosma fără îndoială un membru venerat și cu meritată influință și printre membri Congresului ce se va întruní în curênd la Sibiiu. Iar fiindcă ochii dlui P. Cosma și direcția pentru păstrarea aceluiași bun cumpăt în biserică și în agendele ei, direcție pe care o promovéză cu tótă desinteresarea, precum și posibila îngrădire în contra anarchiei pe care unii buni ortodocși ca cei dela „Trib. Pop“. ar dori sĕ o întroducă și în biserica nóstră, — nu le plac ómenilor dela acéstă fóie, pentru aceea pe acest influent dn P. Cosma „trebue dat“!, și trebue dat mai ales acum în ajunul Congresului!

Nu le-a făcut dl Cosma nimic acestor ómeni, nu a grăit, nu a scris contra lor, și totuși așa din senin se trezește atacat cu o rară lipsă de bun simț.

Mărturisim, că pe lângă tot sângele rece ce păstrăm în fața deselor pagini nedemne, scrise când de „noui“ când de „vechi“, în ḑiaristica nóstră — articlul dela 13 Dec. n. al „Trib. Pop“. ne-a produs totuși o scârbă din cale-afară față de acești diriguitori ai „opiniunii“ publice.

E dl Cosma gratificat în acest articol cu un epitet absolut nou, chiar și în dicționarul cel puțin alegĕtor de vorbe al bîrfitorilor sĕi, e făcut acum și d-sa „trădător“! trădător de neam!, „agent“ al guvernului unguresc, și anume agent colea în serviciul politicei maghiare de ordine mai înaltă, care vrea sĕ ajungă deciḑĕtóre și resturnătóre chiar la — Bucuresci!

De n'am fi în ajunul congresului nostru național bisericesc, nici n'am putea înțelege aceste prostíi și nerușinări. Așa înse se vede cale de-o poștă ce sĕ urmăresce prin ele!

Dar sĕ vedeți încă ce-a fi pe timpul congresului însuși! Prin Sibiiu se și vorbesce că seria de „Puncte de orientare pentru congres“, e întreruptă în organul dela Arad numai pentru a fi continuată atunci, și anume astfel, ca numerii ce vor ajunge în mânile cetitorilor în ḑilele congresului însuși, sè fie cei mai „teribili“. Material pentru urmarea „seriei“ se adună chiar și prin... Sibiiu.

Cu câtă dreptate însĕ atacă acești „domni“ cercurile nóstre bisericesci și pe bărbații influenți în acele cercuri, s'a dovedit și din feliul cum au atacat mai nou pe reposatul Metropolit și Consistoriul nostru pe tema rentei, că n'ar fi făcut nimic pentru a o apăra cu demnitate la guvern, cerêndu-ne sĕ le arĕtăm ce s'a făcut?

Le-am arĕtat în numĕrul trecut, cu probă de documente.

Ca sĕ apărăm acum pe dl Cosma contra învectivei de „trădător“, ne ținem absolut dispensați.

Aḑi viața dlui Cosma, stimat în cercuri atât de largi, în cele mai înalte românești ca și în cele streine cu care a venit în vre-o atingere, — e o carte deschisă, cunoscută destul de bine de toți Românii neorbiți de patimi ori de invidie, și în acea carte strălucesc numai pagini luminóse de fapte românești, sĕvêrșite pentru ridicarea poporului nostru în acéstă patrie. Schița biografică a d-sale, aparută prin foi și publicații, ni-o arată acésta în cel mai strălucit chip.

A vorbí despre d-sa în tonul pătimaș și lipsit de scrupuli, cum „Tribuna Poporului“ o face, e superlativul cinismului și a temerarului de a atenta la onorabilitatea bărbaților nostri, a vîrî zizanie și neîncredere între ei, și a-'i disgusta eventual dela munca lor bună!

Óre, între asemenea împregiurări, cine ar merita mai mult epitetul de „trădători“ ai intereselor românești, acei cari le apără acele interese, precum am dovedit că o făcea reposatul Metropolit, și aceia cari muncesc din greu fără mult zgomot, cum o face și dl P. Cosma, — ori aceia cari numai bârfesc și atentéză sĕ disguste în munca lor pe cei dintâi?

Din senatul României.

— Chestia rentei. —

Lăsăm acum sĕ urmeze discursul d-lui *Titu Maiorescu,* prin care și-a motivat interpelarea în afacerea rentei bisericei Sf. Nicolae din Brașov, precum îl aflăm dat de „Epoca“ în suplement Iată-l:

Dl Titu Maiorescu: D-lor Senatori, cea din urmă ședință a onor. Senat, în sesiunea prelungită, a fost la 15 Maiu al acestui an.

In acea ultimă ședință s'a desvoltat interpelarea d-lui senator Brabețeanu, despre școlele române din Brașov, și după întimpinarea d-sale asupra rĕspunsului d-lui ministru-președinte, s'a cerut cuvêntul de mai mulți colegi ai nostri. Am cerut cuvêntul și eu. Am cerut cuvêntul în urma declarării d-lui ministru-președinte, că bisericei Sf. Nicolae din Brașov și școlelor române de acolo d-sa în amêndóue ministerele d-sale, nu le-a dat nici un ban. Insĕ discuțiunea mai departe asupra acestor cuvinte a fost năbușită în acest onor. senat. Un d. membru al biuroului, dela secretariat, onor. d. Viișoreanu, a spus, că îndată-ce rĕspunde interpelatorul, discuțiunea trebue sĕ fie închisă dacă votéză Senatul închiderea, fără ca sĕ se mai dea cuvêntul, cum se dă la tóte cererile de închidere de discuțiune, unuia pentru 'și unuia contra închiderei, atunci, și vĕ cetesc aci procesul verbal publicat în „Monitor“, am ȡis că: „Cer cuvêntul în cestiune de regulament și tot deodată în contra închiderii discuțiunei“. Nici acest cuvênt nu mi-s'a dat.

Și, după părerea mea, printr'o neliberală interpretare a regulamentului, în acest onor. Senat cu o majoritate liberală, s'a închis discuțiunea cu o brutală votare, iar nu cu consultare. Așa s'a hotărît.

Insĕ, d-lor Senatori, sunt chestiuni cari nu se pot înăbuși cu interpretarea de regulament a onor. nostru secretar Viișoreanu. Și precum vedeți, la prima ședință după redeschiderea senatului în sesiunea ordinară, în chiar ȡiua în care a fost constituit, și s'a putut anunța o interpelare, am fost dator sĕ anunț interpelarea de față.

Voiu relua chestiunea, de acolo de unde a fost lăsată la 15 Maiu, și când după părerea mea, era bine sĕ se continue și sĕ se sfîrșéscă tot atunci.

Era bine sĕ se continue și sĕ se sfîrșască tot atunci, fiind-că póte ar fi fost mai puțin înăsprită de atunci încóce. Póte dl ministru-președinte, dacă ar fi auȡit și o altă părere, umila mea părere, părerea unui om care din întêmplare s'a ocupat de chestiunea bisericei și școlelor din Brașov în mai multe amĕnunte, și care nu este dintre oratorii violenți, și care în ori-ce cas, în asemenea chestiuni, nici n'am făcut vre-odată, nici n'aș fi făcut atunci, nici nu voiu face acum, cestiune de partid politic.

Póte, ȡic, ne lămuream reciproc din acéstă desbatere și puteam înlătura un fel de agravare a situațiunei.

Ceea-ce pentru mine acum, după acéstă întârȡiere, face chestiune mai grea, este un alt fapt de natură nepolitică: rĕspunsul d-lui ministru-președinte din ședința dela 15 Maiu, că nu dă nici un ban școlelor, fără nici o perspectivă de îmbunătățire, a îndemnat autoritatea competentă representantă a bisericei sf. Nicolae și a gimnasiului din Brașov, ca sĕ mĕ însărcineze pe mine și prin mine pe d-nii Lascar și Disescu, ca împreună sĕ intentăm proces ministeriului cultelor și instrucțiunii publice pentru plata alocațiunii budgetare legale, firesce cu procură în regulă.

D-lor, acésta ar putea sĕ-mi îngreuneze órecum situațiunea parlamentară. Dar nu o va face, fiindcă eu nu găsesc cuviincios ca sĕ se amestece în discuțiunea parlamentului, chestiunea unui proces pendent, și prin urmare, de acest proces pendent, voiu face cu deosebire abstracțiune.

Voiu vorbi de obiectul interpelării, par' că aș fi vorbit la 15 Maiu, când nu era încă idee de un asemenea proces, afară numai dacă, în rĕspunsul ce ar binevoi sĕ-mi dea vre-unul din representanții guvernului, guvernul va întra însuși în chestiunea de proces. Atunci va rĕmânea, la întimpinare sĕ esaminez, până unde mĕ póte deslega o asemenea provocare de regula bunei cuviințe, de a nu amesteca în discuțiunea parlamentului procese pendente la tribunal.

E dar o discuție politică de legalitate, curat politică, pe care o aduc înaintea d-vóstră. Din acest punct de vedere îmi cer voe sĕ vĕ dau următórele deslușiri asupra obligațiunii legale a guvernului, de a fi plătit deja și de a plăti în viitor renta înscrisă în buget pentru biserica Sf. Nicolae și gimnasiul român din Brașov.

D-lor, sĕ nu vĕ pară rĕu de acele câteva minute ce vi le voiu răpi cu explicarea causei: 'mi-a părut din câteva incidente, de unul din ele voiu vorbi anume în decursul interpelării, că acéstă causă nu e așa de cunoscută pe cât ar trebui sĕ fie, și va fi bine sĕ fim cu toți lămuriți în privința ei.

D-lor, pentru mine cunóșterea raporturilor financiare între ministerinl nostru de culte și biserica sfântului Nicolae din Brașov, datéză de la cele ce 'mi-a arătat reposatul meu tată și dela cele ce am găsit documentate în scriptele rĕmase după mórtea lui. Sunt cu atât mai mișcat și mulțumit de a putea începe explicarea mea cu o scrisóre a lui, cu cât acéstă scrisóre datéză din Iulie 1860, este un act privat, făcut fără nici o privire la vre-o greutate politică, juridică ori de alt-fel; și cu cât este mai incidentală și întîmplătóre scrisórea, cu atât este mai de bona fide, mai caracteristică pentru tot începutul chestiei de astăȡi. Este o scrisóre adresată lui Vasile Boerescu, pe atunci directorul Eforiei școlelor din Bucuresci, al căror director în anul următor a fost însuși tatăl meu. Iată ce scria Ioan Maiorescu:

„Domnule Boerescu; știți bine că eu în virtutea a dóuĕ chrisóve date de doi Domni ai Moldovei, bisericei sf. Nicolae din Brașov, și în urma unei adrese a representanților comunei române de acolo, am tratat rugăciunea Brașovenilor pe cale oficială, către ministeriul de aici, care însĕ găsi de cuviință a o recomanda ministeriului din Iași. Aud că Camera Moldovei ar fi votat o subvențiune pentru biserica și gimnasiul român din Brașov. Te rog, bine-voește a-mi însemna în douĕ rînduri, dacă în adevĕr s'a făcut ceva pentru frații noștri“.

12 Iulie 1860. Al D-lale supus I. Maiorescu.

Și am scrisórea încă, fiind-că pe chiar acea scrisóre a însemnat Boerescu rĕspunsul și am ast-fel și rĕspunsul lui V. Boerescu.

„Domnul meu, rĕspunde Boerescu, cu adevĕrat Camera de la Iași a votat 500 # pentru școla din Brașov. Póte sĕ se facă și aici tot așa cu ocasiunea discuțiunei budgetare.“

Amicul d-tale B Boerescu.

D-le ministru președinte, în vremurile din urmă s'a vițiat așa de tare atmosfera morală a acestei țări, fie, cum ȡiceți d-v., din causa disidentilor, fie cum ȡic disidenții, din causa d-v., fie, cum credem noi oposanții: din amêndouĕ causele, în cât te sfiești sĕ mai produci un act în mod convenabil. Câtă vreme era felul cinstit al acestei țări, era destul sĕ aduc o așa scrisóre veche ca sĕ fie bine adusă înaintea tuturor. Dar de când ați turburat atmosfera țĕrei cu atâtea false acusări de fals, sunt silit sĕ documentez acest act că este adevĕrat. Din întêmplare și din norocire, între scsisorile rĕmase de la tatăl meu am găsit și scrisori ale d-vóstrĕ, domnule ministru-president actual, scrisori de la 1858 când lucrați d.-vóstră în comitetul național din Iași. Una din aceste scrisori este un rĕspuns, pe cât se vede, la o scrisóre a tatălui meu către d.-vóstră. Va sĕ ȡică, dl D. Sturdza a fost la 1858 în corespondență cu tatăl meu, și fiindcă scrisórea adresată lui Vasile Boerescu este numai cu 2 ani mai târȡiu adecă de la 1860, va recunóște, sper și iscălitura și scrierea, și va fi dar constatat, că este adevĕrată scrisórea ce v'am citit.

Pe lângă acésta, sunt mulți, cari cunosc scrierea și subscrierea lui Vasile Boerescu, care se află pe aceeași scrisóre. Va sĕ ȡică este o scrisóre adevĕrată

Ce ȡice acésta scrisóre? Primul cuvênt al scrisorii este că *în virtutea a dóuĕ hrisóve date de domnii Moldovei,* biserica Sf. Nicolae și școlele din Brașov vin și cer alocațiune budgetară. Din capul locului nu este vorba de danie, nu este vorba de favóre, ci este vorba de un *drept* resultând din 2 hrisóve domnești.

In adevĕr, din archiva fórte vechie a Bisericei St. Nicolae din Brașov, care nici nu era încă inventariată — și nu se simțise pe atunci necesitatea de a se face inventariul exact al acelei archive, precum s'a simțit mai pe urmă — din o primă și fugitivă privire s'a vĕȡut că sunt acele hrisóve vechi de la domnii Moldovei. Mai pe urmă, când s'a regulat tótă archiva lor, s'a constatat că pe lângă acele 2 hrisóve mai sunt și multe altele documente vechi și autentice, de diferite spețe, dar tóte dovedind drepturi dobândite aici în țară.

Acele 2 hrisóve la cari se referă scrisóreea tatălui meu, sunt probabil hrisovul lui Aron-Vodă al Moldovei din 1594, pe care 'l are biserica în original, care dă preoților bisericei Sf. Nicolae din — Scheiu Brașov, un ajutor de 12,000 aspri pe an, și un alt hrisov al lui Mihail Racoviță, voevod al Moldovei de la 1731, prin care pre lângă că scutește oile și vitele preoților bisericei Sf. Nicolae din Brașov, dar scutește și de vamă vinurile din viile bisericei din Moldova; prima urmă de proprietate imobiliară a acelei Biserici in Moldova.

Din alt hrisov se vede, că și în Valachia biserica St. Nicolae avea aceeași subvenționare în aspri; dar avea și moșia Budiștenii „cu câmp, pădure, vie și apă și vad do móră la Cotroceni“. Actul e de la 1748. Și mai e în archiva lor, a bisericei Sf. Nicolae, un act de la 1782, va sĕ ȡică după trecere de 34 ani, cu numirea unui Ion Christan ca vechil la Moșia Budișteni. Va se ȡică ei administrau moșia acésta în tótă regula.

Și mai au între altele, ca ultim act, o încheere a Divanului țĕrei românești, de la 1790, care întărind hrisóvele bisericei din Scheiu, spune că sĕ se păzéscă privilegiile pogónelor lor în vii din Scăenii pe valea Greciu.

Vĕ citez aceste câte-va acte, numai pentru ca sĕ vedeți că acea vorbire de scrisórea incidentală era în adevĕr documentată; și că dar începutul cestiunei e un început de reclamare de un drept din vechime.

Fireș̦te, d-lor Senatori, reclamare de un drept din vechime cu gând frățesc, în spirit de pace și dragoste.

Cine se gândea în acele vremuri la reclamare de cértă, la reclamare de proces, la reclamare contestată de cine-va?

Găsiseră omenii acestia documente de drepturi vechi din țară, și se adresau cu inima caldă de români, la conaționalii lor, ca sĕ le spue: Voi, care secularisând chiar mânăstirile grecești, le-ați oferit o despăgubire în bani, când vedeți că și biserica nóstră a avut moșii în țara acésta, și privilegii, și scutiri, dați-ne un ecuivalent pentru acestea, căci avem o școlă de întreținut.

Ast-fel s'a născut prima alocațiune bugetară în bugetul Moldovei la 1860 Cum știți, pe atunci erau Camerele și Ministerele încă separate în Moldova și în Valachia.

Dar, după cum spunea Boerescu, era sĕ se înscrie și în Valachia o sumă pentru Biserica și școla din Brașov, și în adevĕr s'a înscris chiar pe anul 1861.

Nu am găsit aici în archivă bugetul pe 1861, dar se dovedește că s'a înscris, căci am, tot din scriptele răposatului meu tată, o adresă, către el de la 30 Martie 1861 din anul următor, iscălită de „Eforii școlelor române răsăritene din Brașov“, și anume: Ioan Popasu, protopop, unchiul meu, mai pe urmă Episcop la Caransebeș, acela care a fost confirmat de guvernul ungar, tot odată acela, care a stăruit mai mult pentru edificarea gimnasiului român; mai sunt iscăliți Damian Datcu, Șerban Popovici Barcian, Nicolae Voinescu și I. G. Ioan.

Iacă ce ȡice adresa:

Prea onoratului domn Ioan Maiorescu Directorui Eforiei Instrucțiunei Publice, București.

Pea Onorate Domnule.

Din adresa înaltului minister al cultelor și instrucțiunei publice al țĕrel românesci dto 15 Martie 1861 Nr. 3388, pe care avurăți bunătatea a ne-o comunica prin onorata dvóstră adresă dto 17 Martie 861 Nr. 139 vĕȡurăm cu o rară mângăiere sufletéscă, că înalta Cameră legislativă a principatului României, mișcată de simț național, binevoí a vota pentru susținerea gimnasiului alipit bisericei Sf. Nicolae din Brașov subvențiunea anuală de 15.750 lei după cursul monedelor din țara rom.

Prea onorete Dle! Din hârtiile prea onorat domniei vóstre, ce avurăți bunătate a ni le comunica, ne-am convins pe deplin, că D-vóstră n'ați cruțat nici o ostenélă și ați întrebuințat tóte mediile posibile întru spriginirea școlei nóstre, ce se legăna pe margini nile căderei, spre înlăturarea acelei rușini ne mai auȡite, ce cu căderea ei ar fi trebuit sĕ sufere întréga nóstră națiune“. etc.

Așa cugetau ómenii aceștia și simțéu acolo, la 1861, asupra pericolului ce amenința existența școlelor române din Brașov; la 61 când nu era încă dualismul Austro-Maghiar stabilit, la 61 pe vremea încă a guvernului centralisător, cum se ȡicea în Austria, uude Transilvania era mare principat deosebit, recunoscut între grupările acelui stat, neconfundat în Ungaria, atunci când națiunea română și limba română ca atari erau pari passu recunoscute ca națiune și ca limbă în poliglota Austrie, când la ministeriul justiție din Viena era anume un birou pentru legiferarea în limba română; chiar pe atunci când era lupta mai îmblânȡită în contra Sașilor și în contra Ungurilor, sau mai bine era o concurență de cultură: chiar pe atunci era considerată o slăbire a școlelor române ca o rușine națională. Și vedeți că acei ómeni nu știau cum sĕ mulțăméscă acelora, cari le veneau într'ajutor.

Așa s'a urmat atunci dela început și așa s'a urmat și după ce s'a făcut în România unirea de fapt la 1862, în Ianuarie.

In primul buget colectiv, care s'a făcut pentru vechea Moldovă și vechea țară Românéscă împreunate, acea subvenție tot așa este trecută.

Vĕ presint aici budgetul pe 1863, când era ministru de culte generalul Tel; găsiți la cap 9. art. 6, sumele adunate dela cele dóuĕ țĕri: „Subvențiune anuală la biserica Sf. Nicolae din Brașov (lei vechí) 36·400“, In budgetul pe 1865, când era ministru do culte d. N. Crețulescu, vedeți asemenea la cap. XVII Nr. 6 „Subvențiune anuală gimnasiului și bisericei S-ftului Nicolae din Brașov 36.400 lei“.

După venirea principelui Carol, primul budget de sub El, pe anul 1867, când era ministru de culte Ioan Strat, găsiți la capitolul VIII art. 540, aceeași cifră de 36.400 lei ca, subvențiune a gimnasiului și Bisericei Sf. Nicolae din Brașov“.

Acum, dlor, la 1867, se făcuse in imperiul vecin așa numitul dualism; deja în Februarie 1867 se și numise primul ministeriu deosebit în Ungaria, sub contele Ándrássy, ér pe la sfêrșitul lui 1868 se promulgaseră definitiv tóte actele de stat relative la acest dualism, cu înglobarea Transilvaniei întregi în Ungaria.

Tocmai în acest an 1868, fie din simțemêntul că de acum înainte școlele vor avea un rol și mai însemnat în susținerea legală a intereselor legitime ale naționalităților în noul Regat ungar, fie din trebuințele crescinde ale gimnasiului român din Brașov, Biserica Sf. Nicolae revine din nou cu cererea unei mai bune *evaluări a drepturilor* ce le avea de mai 'nainte în România; firește, după cum vĕ spuneam provocarea la proprietățile vechi din țările Românești se tăcea prietenește, și nici unul din miniștrii de pe atunci, cari aveau sĕ se ocupe de acéstă cestiune, nu tăgăduia acest drept al Bisericei.

Și astfel, pe vremea aceea, vedeți de odată — era la guvern un minister liberal (până acum miniștrii ce vi i-am citat, erau conservatori), — era ministerul generalului Nicolae Golescu, cu Ioan Brătianu la finanţe, iar la culte cu Dimitrie Gusti, scuzaţi, dacă vĕ amintesc că la justiţie şi ad interim la interne era dl Anton Arion — tocmai atunci, la 1868, vine ministrul cultelor Gusti şi face sĕ se voteze (se votéză în unanimitate şi fără discuţie) următórea lege:

„Se acórdă Efóriei Scólelor centrale „române din Braşov subvenţiune anuală de „lei noi (se promulgase în Aprilie 1868 „legea care înlocuia leii vechi cu franci) „23,500. acéstă cifră se va trece în budgetul „Ministerului Instrucţiunii publice şi al Cul„telor“.

Legea e promulgată in „Monitorul Oficial“ Nr. 165 de la 20 Iuiie 1868.

De acum înainte vedeţi în bugetele nóstre, şi mai intâiu în cel alcătuit pe anul 1869 de însuşi rĕposatul Dimitrie Gusti, acéstă alocaţiune fixată, trecută cu menţiunea expresă „lege specială“, iar nu ca o ţifră variabilă, care sĕ se pótă înscrie sau şterge la fie-care votare de buget.

Am aici un exemplar oficial al acestui budget pe 1868, şi vĕ arĕt la pag. 6, art. XXVII: „subvenţiune idem şcólelor române „din Braşov, după legea specială.... 23.500“.

D-lor, aşa cum s'a votat legea la 1868 fără discuţiune, în unanimitate, evident eă nici nu a fost vre-un studiu juridic, vre-o transacţiune desbătută de amêndóuĕ părţile vre-o preocupare anume dacă şcóla, dacă Biserica, dacă drept vechiu sau nu; subvenţiunea acésta, care înainte se trecea numai în budget într'o ţifră mai mică sub rubrica „Biserica şi şcóla“, este acum urcată ex aequo et bono, la ţifra de 2.000 galbeni, sub titlul: „sub-venţiune“.

Fireşte, „subvenţiune“ s'a numit, dar era întemeiată pe o obligaţiune. Noi nici nu avem alt termen budgetar, fie că ar fi fost o graţie, fie că era un drept. Noi nu cunóştem în budget alt termen. d. e. redevanţă.

Ast-fel alocaţiunea de 23.500 lei noi continuă cu menţiunea expresă de lege specială a fi trecută în fie-care budget al ţărei.

(Va urma.)

Revistă Externă

Măcelul din Congo.

Amĕnunte fioróse publică diarul „*Soir*“, precum sĕ telegrafiază din Bruxella, asupra măcelului întêmplat pe la finea lui October în statul Congo. E şi acolo luptă crâncenă între împilaţii indigeni şi guvernatorii belgieni. Iată amĕnuntele:

Indigenii ridicaţi cu arme contra autorităţilor, au omorit, afară de patru „albi“, şi 79 de soldaţi negri înrolaţi în serviciul belgian.

Guvernul statului Congo a trimis atunci 30 de soldaţi negri sub comanda alor doi europeni albi, contra budiştilor, ca sĕ'i pedepséscă. Budiştii au tras în cursă pe soldaţi şi i-au omorît pe toţi. Dup'aceea le au luat vestmintele şi s'au îmbrăcat ei cu ele! Când apoi o nóuă trupă belgiană a sosit, i-a luat drept soţi ai lor şi s'au apropiat fără bănuială: budiştii i-au atacat nepregătiţi, şi până la cel din urmă i-au omorît pe toţi! Guvernul a trimis atunci pe majorul Lothaire cu 300 de soldaţi contra resvrătiţilor, dar despre resultatul espediţiei lui, încă nu sĕ ştie nimic.

*

Turcii din Creta, nemulţămiţi.

Mohamedanii din Candia pregătesc o adresă mare de protestare contra Prinţului George al Greciei de guvernor al Cretei. Vor adresa-o Reginei Angliei. Dic într'ênsa că Anglia e cel mai mare stat mohamedan, deci se rógă pentru întrevenire. Adresa e subscrisă de preste 10,000 de Turci.

In Constantinopol, resolvarea chestiei cretane a produs mare deprimare şi porniri de nemulţumire mai ales contra Rusiei, dela care sperau, în urma promisiunilor ce se făcuseră, că nu va admite numirea prinţului grec de guvernator.

Din nĕcazurile poporului.

— După introducerea matriculelor civile —

(Urmare şi încheiere.)

Comit. Făgăraş, Nov. 1898.

Dar biserica, mama cea iubită, cum se simte ea în urma întroducereii acestor legi? Ea plânge, e îmbrâcată în doliu, căci vede cum fii sei resfâţaţi de legile „moderne“, „liberale“, decad moralminte, se alimentéză cu idei scrintite, spre ruina lor, a bisericei şi tuturor înstituţiunilor bune! Poporul incult e ca şi copilul, care rêsgâiat de tată, sare întâiu în capul mamei şi apoi — şi în al tatei!. Tată e statul, mamă e biserica.

Cetim prin diare că statele îşi trimit note sĕ stirpéscă ori ce urmă de „anarchism“, şi că în Roma e în desbatere un congres înternaţional în privinţa acésta.

Frumos scop urmăresc, acesti congresişti, însĕ e nesciut de îl vor putea ajunge! Anarchismul nu se va stirpi cu poliţia, temniţa şi mórtea, cum voesc statele, ci numai cu puterea bisericei, cu religiunea, care bine sădită din pruncie în inima omului, face din ori şi care individ (şi ar fi făcut şi din acel Lucheni, de avea parte de crestere religiósă), un suflet bun, blând, nobil.

Acţiunea produce reacţiune. Anarchiştii cu cât se vĕd mai persecutaţi cu atât mai mare curaj prind şi vor prinde. Se întêmplă în tocmai ca pe timpul gónelor, de unde scim: cu cât pionerii nouĕi credinţe erau mai persecutaţi, cu atât mai tare se înmulţau, iar martirii se îmbiiau ei însişi la martiragiu!

Legea de neconfesionalism ce alta va cresce în ţara nóstră, decât anarchie? Căci cine nu cunóşte un Ddĕu, cu greu se va supune în inima lui se cunóscă un alt domn pământean, şi de aceea cércă a-l nimici.

Dar vorbind de perderea statului însuşi, trebue se acentuez, că *duplă* e perderea lui, adecă atât morală cât şi materială. De perderea morală nu vorbesc, căci una este cu a bisericei.

In cât de mare e perderea materială ce statul o are, după matricula civilă, ne spune el singur prin budgetele sale.

Sute de mii florini costă an de an acéstă inovaţiune, făcută în scupul amalgamisării naţionale! Dar nu costă numai pe stat ca atare, ci costă şi mai mult pe comune. Di de di vin ordine, ca comunele, cari şi aşa sunt ingreunate cu mari aruncuri, sĕ cumpere când „stég naţional maghiar“ când „canapele“, când mese, când se închirieze locale separate, când se cumpere scaune, tablouri! etc. pentru „cancelaria matriculantului“....

Numai dilele acestea *comunele din acest comitat au fost silite*, la ordin mai înalt, a *vota bani pentru procurarea unui „dulap de fer“ sigur contra focului* (un fel de cassa werthaimiană) *pentru păstrarea protocólelor matriculare!*

Până acum protocólele matriculare s'au pastrat de preoţi, destul de bine şi fără atâtea precauţii de siguranţă.

Suntem însĕ numai la început.

După-cum sunt semnele, greutăţile se vor înmulţi, căci aşa e curentul, sĕ se facă din matricula civilă instituţiune separată, sĕ-i zidéscă palate etc.

Bine ar fi însĕ, când s'ar mai înceta cu atâtea sarcini, căci umerii poporului sunt înfrânţi cu totul!

Timpul spre a se croí o altă direcţiune e aci în tótă clipa; nu s'a ivit însĕ acel bărbat mare, care sĕ pótă dice „veto“, şi toţi sĕ-i urmeze!

Viitorul va arĕta încă multe defecte ale matriculei civile, şi vor veni încă vremuri, de vor fi necesitaţi cârmuitorii, ca în multe casuri sĕ céră deslusiri din matricula bisericéscă pe care preotul o conduce şi mai departe, fiecare în parochia sa.

Incheiu deocamdată, deşi în acéstă afacere s'ar putea scrie mult.

Ceea-ce am scris, am scris în scopul, ca cetind din întêmplare vre-unul din cei ce ne-au fericit cu nóuele reforme, sĕ i-se deschidă eventual ochii minţii şi ai inimei, spre binele cetăţenilor patriei, dór' mai pun capĕt relelor ce vin una după alta, şi tot pe rênd, pe urma acestor inovaţiuni.

g. en.
preot. ort.

Din ROMÂNIA

(*Perfecţionare de tineri în străinătate*) Ministrul român de domenii va lua mĕsuri ca se trimită în fie-care an în strĕinătate, şése elevi diplomaţi ai şcólei de comerţ din Bucureşti, pentru a se forma în marile stabilimente financiare streine.

*

(*Exc. Sa dl baron d'Aehrenthal*) ministru plenipotenţiar al Austro-Ungariei la Bucureşti, a plecat Marţi la Viena, în virtutea unui concediu de trei sĕptĕmâni.

*

(*Influenţa*) Influenţa bântue în Capitală română, dar are un caracter fórte blând. Casurile de bólă însĕ, sunt fórte numeróse.

*

(*Mórtea sculptorului Georgescu*) Sculptorul I. Georgescu, autorul statuei lui Lazar, al statuei de bronz a lui Pake Protopopescu şi al altor busturi de la Cameră, a încetat din viaţă.

Artistul, după ce-şi terminase prelegerea la şcóla de Belle-Arte, se întorcea liniştit acasă. In dreptul Ateneului a cădut de odată jos, probabil din causa rupturei unui anevrism, şi după puţin a murit. Artistul e deplâns în tóte cercurile româneşti.

*

(*Bust lui Costache Negri.*) In urma propunerei dlui inginer Klein, secţia Ligei culturale din Băcău a luat iniţiativa de a ridica *bustul lui Costache Negri*, în acel oraş.

*

(*Eliberarea Cretei sĕrbată de Grecii din Bucureşti.*) Colonia grecéscă din Bucureşti a serbat Duminecă, printr'un serviciu divin oficiat la Biserica Kalinderu, eliberarea Cretei.

Lume fórte multă a asistat, în frunte cu dl Alexandropol, însărcinatul de afaceri al Greciei.

Noutăţi.

Vĕduva princesă de Corónă Stefania, a plecat la Miramare unde va petrece vre-o 6 sĕptămâni iar după aceea va merge în Cairo pe timp mai îndelungat.

*

Notariu nou în Pianul-superior. Duminecă în 11 Dec. n. a fost alegerea de notariu comunal în Pianul-superior (cercul Sebeşului săsesc). Din 6 concurenţi (toţi români) a fost ales cu unanimitatea voturilor tinerul *George Şeuleanu*, fiul învĕţătorului pensionat din Cucerdea-română.

*

O întunecime de lună cum numai rar sĕ póte vedea, vom avea în nóptea de 27 spre 28 Decembere; şi anume luna sĕ va întuneca întrégă! Intunecimea începe la órele 10 şi 2 minute, şi va merge crescênd, iar la 12 şi 2 minute va fi coperită deplin de umbra pămêntului. Numai rar de tot sĕ póte vedea aşa ceva, de astădată înse fenomenul sĕ va vedea în tótă Europa.

*

Convocare. Adunarea generală ordinară a XIa „Reuniunei femeilor române gr.-or. din *Reşinari*“ se va ţinea Duminecă în 13 Decembre 1898 st. v. la 2 óre d. a. în o sală a edificiului şcólei. La acéstă adunare generală sunt învitaţi a participa membrii reuniunei precum şi alţi binevoitori.

Obiectele la ordinea dilei: 1. Raportul comitetului despre activitatea sa de la ultima adunare generală. 2. Raţiociniul. 3. Eventuale propruneri.

Reşinari, 2 Decembre 1898
Aurelia Goga, preşedintă.

*

Flórea administraţiei Făgăraşului. Jidovul Grünfeld, fusese luat cam în apărare când s'a lăţit întâiu vestea defraudării lui. Diceau că n'a defraudat „aşa mult“, numai vre-o 5000 fl. (Astă-i „puţin“ deja pentru patrioţi; ca şi cum faptul n'ar fi tot aşa de pĕcătos de-a defraudat 5000 ori 100,000 ori un singur florin!) Acum însĕ vin şi recunosc tot ele, că cercetarea nu s'a terminat încă şi că s'a aflat daja o lipsă de *peste 10,000 fl.*, atară de aceea mai multe falsificări a cărţilor de socoteli! Şi vor afla încă!

*

Juraţi închişi. Procesul Morisseau. O idee interesantă şi practică a avut presidentul Curţei cu juraţi din Galaţi, înaintea căreia se va pertracta procesul abatelui catolic Morisseau, acusat cu omor de om. Presidentul Curţii a cerut ministrului de justiţie autorisarea de a lua 800 lei din banii acuzatului Morisseau *pentru a putea interna pe juraţi la un otel cu pază riguróSă, pe tot timpul procesului*, spre a evita ori-ce bănueli şi a asigura complecta libertate de judecată a juraţilor!

Şépte otelieri din Galaţi au şi făcut ofertă dlui Stătescu, că se însărcinéză cu primirea în întreţinere a juraţilor.

Istoria Agriculturei.

I. Löser.

Traducţiune autorisată
de
Un prietin al plugarilor.

(Urmare din nr. 69.)

Würtenberga s'a distins prin aceea, că moşiile bisericesci se întrebuinţau în un mod bun pentru biserică, şcólă şi pentru sĕraci.

Afară de numĕrósele şcoli comunale, s'au mai înfiinţat 55 şcoli latine şi universitatea Tübingen. Instrucţiunea comună a făcut mari paşi; Würtenberga era de model cu şcólele ei în Germania-de-sud, precum a fost Saxonia pentru Germania-de-nord. Cu instrucţiunea comună s'au întêmplat şi îmbunătăţiri şi înaintări în agricultură.

3. Pacea ţĕrei prinse rădăcini tot mai puternice, feudalismul, devastările şi hoţiile îşi au perdut urma, iar acestea au fost bune pentru agricultură, căci ţĕranii au căpătat curaj şi voie, de a-şi îmbunătăţi proprietatea lor.

4. Multe moşii în periodul acesta au ajuns prin cumpărări séu arêndări în mânile ţĕranilor; în modul acesta s'au format moşiĭ ţĕrăneşci mai mari, a căror proprietari au devenit avuţi, şi cari mai târdiu şi-au câştigat merite mari pentru îmbunătăţirea agronomieì.

5. După statisticele trecutului german de Freytag, pe atunci numĕrul comunelor în Turingia şi Franconia era ceva mai mare ca acum, acestia nu au fost lipsiţi de scutirea hoţiilor şi devastărilor. Sat şi câmp pe timpul nopţii şi dilei erau păzite de păzitori; Edificiile, ce e drept, erau din lemne şi pămênt, dar nu erau sărace; pomi bĕtrâni erau în jurul satelor. In curţi se afla o mulţime de paseri. Pe ogóre umblau ciopórĕ de gâsce şi în grajduri erau cu mult mai multe vite ca acum. Prin livedi umblau ciurdi mari de vite cornute şi turme de oi. Lâna era cu preţ, şi avea trecere. Un fel de grâu, care făcea o făină bună, se sĕmâna tómna, brobinţă se cultiva încă cu diliginţă în Turingia nordică. Dintre plantele oleióse se cultiva la Rhen rapiţa. In, mac şi mălaiu mărunt, meiu pentru facerea berei, se cultiva prin tóte locurile. Prin regiunile mai calde erau o mulţime de vii.. Fênaţele erau bine îngrijite, prin multe locuri erau tăcute irigaţiuni.

6. Poverile pentru domni, prinţi şi biserici, nu erau neînsemnate, şi daunele de sĕlbătĕcimi erau grave; însĕ prin administraţia ţĕrilor s'a dat vieţei de la sate o îngrijire bună, comerciului s'a dat siguranţă. In sate s'au ridicat şcóle şi cântecile poporale se cultivau cu mare iubire din partea poporului.

7. Pentru ridicarea şi nobilitarea pomăritului în periodul acesta s'au făcut mari progrese. Cât de renumit era pomăritul în Sacsonia, am spus'o mai sus. In Augsburg la anul 1514 altuitul se socotea între artele liberale. In Braunschweig erau cunoscuţi în anul 1591 gutui, perseci, pruni, cireşi, vişini precum şi diferiţi meri şi peri. Cartea cea tare înstructivă intitulată „Grădina cu pomi şi carte de altuit“, care apăru la anul 1620 în Nürenberga, numera 115 specii de meri 110 specii peri, 19 pruni şi 13 cireşi.

8. Ca plantă pentru colori se cultiva în Turingia şi Erfurth brobinţă (indigo germân). In câte un sat turingic aducea acéstă plantă pe an 12000 până la 16000 taleri, acuma este înlocuită prin indigo cel adevĕrat. Afară de brobinţă se cultiva: Saflor (colóre galbină şi roşie), Krapp (roşu), a cărei rădăcini sĕ foloséu şi în medicină. Cultivarea Krappului se aduse din Levante în Hollanda. Sub Carol V. s'a adus în Elsass şi de aci în Germania.

Din Krapp se mai făcea şi aşa numita cernélă (negrélă) de alizarin. Cele dintâiu rădăcini de tutun (tabac) s'au adus la anul 1565 din Francia prin medicul Occo în Augsburg. Plantă acésta s'a folosit pe atunci în medicină.

(Va urma)

Poşta Redacţiunii.

Iosif Blaga Braşov. Primit. Distribuit. Mulţămită.

S. R. paroch *N.* A sosit aici. Mulţămită.

Stofă de mătasă pentru mirese

65 cr.

până la **fl. 14.65** de metru, — precum și **mătase—Henneberg** négră, albă și colorată dela **45 cr.** până la fl. 14.65 de metru — în cele mai moderne țĕseturi, colori și dessinuri. Se espedéză **la particulari** *în casă* **franco și liber de vamă.** *Mostre cu întórcerea postei. Fabricele* G. **Henneberg** (*lifer. ces. și. reg.*) **Zürich.** [4] 9

Ad. Nr. 151/898 [213] 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de învĕțătóre, eventual de învĕțătoriu la școla română elementară comunală din Jina, comitatul Sibiiului, se escrie concurs cu terminul până la 30 Decembre st. n. a. c.

Condițiunile:

a) Invĕțătórea, eventual învĕțătorul are sĕ instrueze clasa a II-a compusă din băieții și fetițele anului al II-lea și al III-lea de școlă, precum și fetițele din școla de repetițiune.

Dacă acest post se va ocupa prin o învĕțătóre, atunci ea va instrua fetițele și în lucru de mână femeesc și în economia de casă.

b) Concurge pot numai Români de religia gr.-orientală.

c) Se recere cunóscerea limbei maghiare, pentru de a putea fi propusă în mod suficient.

d) Eventualul ales învĕțătoriu are sĕ țină strană în biserică în Dumineci și sĕrbători.

Emolumentele:

a) Din fondul grănițeresc dóuĕ sute (200) fl. v. a solvindĭ în rate lunare decursive.

b) Din alodiul comunal una sută (100) fl. v. a. solvindĭ în trei rate patrulunare.

c) Locuința gratuită, și trei stângini lemne de foc, espres numai pentru trebuințele proprii.

Concurenții au a-și aşterne suplicele lor instruate cu documentele recerute de lege, la presidiul acestui scaun școlar, până cel mult la terminul sus indicat.

Jina, în 9 Decembre 1898.

Dumitru Panfiloiu,
președinte.

Ioan Sava,
secret. scaun. școl. com.

Ad Nr. pp. 828—898 [214] 1—3

Concurs repețit.

In sensul veneratului ordin consistorial dtto 23 Decembre a. tr. de sub Nr. 8682 Bis. prin acésta se publică concurs repețit, pentru intregirea postului de paroch în parochia de clasa a III-a Măguri, cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful-Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post, dau un venit sigur anual de 400 fl.

Doritorii de a reflecta la acest post, au a-și aşterne suplicele de concurs, instruite conform normelor în vigóre, subscrisului oficiu, până la terminul sus indicat.

Oficiul protopresbiteral în conțelegere cu comitetul parochial.

Cluj, 18 Novembre 1898.

Tuliu Roșescu,
protopresbiter.

Din ori-ce *librărie se póte procura* scrierea premiată a consilier. în med. *Dr. Müller,* apărută în a 30-a edițiune despre

sistemul nervos
și
sexual turburat.

Espediție franco pentru 60 cr. în mărci postale.

Curt Röber,
Braunschweig.

[5] 44—49

In Tipografia Archidiecesană au apărut

Treptele formale
ale
învĕțămêntului
de
Dr. Petru Șpan.
Prețul 80 cr.

Se pot procura din
Libraria tipografiei archidiecesane
Sibiiu.

Au apărut:

Juvenilia
Proză și versuri
de
Sextil Pușcariu
à 80 cr.

Iulian Devale
Epigrame
Prețul 50 cr.

Se pot procura dela Librăria archidiecesană, Sibiiu.

JEDES LOS SPIELT IN ALLEN 6 ZIEHUNGEN OHNE NACHZAHLUNG MIT
6 ZIEHUNGEN
JOURNALISTEN-LOSE
6 ZIEHUNGEN
HAUPTTREFFER
100.000
KRONEN
WERTH
5 à 20.000 KRONEN ETC. ETC.
DIE GEWINNSTGEGENSTÄNDE WERDEN AUF WUNSCH MIT 20% ABZUG BAAR ZURÜCKGEKAUFT.
PREIS EINES LOSES 1 KRONE

Tragerea necondiționat în 4 a lunei viitóre.

Losuri recomandă:

Albina, institut de credit și economii și Tipografia și Librăria archidiecesană, Sibiiu.

[208] 4—

Cel mai indispensabil Călindariu pentru fiecare preot și învĕțătoriu este fără îndoélă

Călindariul ☛ ☚ archidiecesan,

ce se póte procura la **Librăria archidiecesană,** Sibiiu cu prețul de **30 cr.**

Călindariul pe anul **1899** este dedicat memoriei rĕposatului archiepiscop și metropolit **Miron Romanul,** cuprinḑĕnd: fotografia aceluia, o biografie scurtă, apoi date interesante din bóla lui, mórtea, înmormĕntarea și numeróse condolențe, incurse din acest incident. Pe lângă partea pur calendaristă mai cuprinde genealogia, consemnarea regenților mai însemnați din Europa; afaceri de poștă, tren și telegraf, scala timbrelor și computărilor de interese, precum și întreg șematismul metropoliei ortodoxe române din Transilvania și Ungaria și în deosebi șematismul amĕnunțit al archidiecesei, atât de trebuincios în tóte afacerile bisericesci și școlare. Indicarea agendelor parochiale și protopresbiterale, specificate după luni; estrase folositóre din regulamentele consistorului archidiecesan; indigitari pentru învĕțătorii soldați; têrgurile, anunțuri etc.

Îl recomandăm tuturor!

Orológe de buzunar americane.

Cu garanță, că nickelul nu-și schimbă colórea, construcția mai esactă și mai bună decât a celor mai scumpe.

Prețul de bucată florini 3.—

Pe lângă garanță, până unde ajunge provisiunea.

Lângă orologiu lanț argintit cu 60 cr.

Aparat de ras — automat.

Fox, fabricat veritabil de solingen, distins la multe esposiții, nu cere praxă. Tăierea eschisă. Lucru curat și comod. Scutesce de bóle de piele. Durabil și scutesce de spese.

O bucată fl. 3.—

Tăișul *** e din oțel strălucitor, celelalte părți din alpacca.

Un tăiș separat lângă el fl. 1.—

Se pot comanda la:

POLLÁK SÁNDOR, representantul principal.

Budapesta, V. ker. Kálmán-utcza 17.

Colectanților se espedéză la 5 bucăți, unul gratis. [183] 24—30

Redactor prov. **Dr. Elie Cristea.**

Editura și tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 135 Sibiiu, Marți, 8/20 Decembre, 1898. *Anul XLVI.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rĕndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Cifrele vorbesc.

(♣θ) Datele statistice pe anul 1897, privitóre la viéța bisericéscă a diferitelor confesiuni din patria nóstră, descoperite din partea directorului oficiului statistic central din Budapesta, dl Jékelfalussy, în ședința secțiunei a dóua a Academiei maghiare la 6 Decembre nou a. c., nu sunt deloc măgulitóre, precum pentru tóte bisericile, așa în special și pentru credincioșii ortodocși și în urmare pentru poporul român, care — în parte — aparține religiunei ortodoxe.

Am semnalat în general acele date în Nr 130 al ḑiarului nostru; dar îngrijirea, ce ni-o insuflă, ne îndémnă a reveni asupra acestei chestiuni, care merită atențiunea tuturor.

Ingrijirea nóstră — ce-i drept — se împuținéză prin împregiurarea, că deoparte nu avem încredere absolută în corectitatea datelor, de altă parte nu este specificat lucrul și după naționalități, ca astfel sĕ putem face combinațiuni definitive asupra împregiurării, dacă noi Românii, sau coreligionarii nostri Sêrbi, sunt causa, care produce nefavorabilitatea datelor privitóre la biserica ortodoxă?

In special în patru puncte vorbesc amintitele date în defavorul bisericei orientale.

a) La căsătoriile, cari au rĕmas fără binecuvêntarea bisericei. Biserica ortodoxă arată aici o cifră de 10% din numĕrul total al căsătoriilor, cari s'au mulțumit numai cu căsătoria civilă.

Numai Ovreii stau îndĕrĕptul nostru, cu 34.9%, ceea-ce oficiul statistic justifică cu incorectitatea matriculelor și cu iregularitatea purtării lor.

b) La trecerile confesionale. Aici se indică cea mai mare perdere pentru biserica orientală, și anume un minus de 2658. Câștigul este în cea mai mare parte în favorul bisericei greco-catolice, care a câștigat 2230 suflete, și a celei romano-catolice, cu un plus de 1565 suflete.

c) Al treilea punct nefavorabil este cu privire la reversaliile date pentru religiunea copiilor din căsătoriile mixte.

Aici nu suntem la locul ultim, dar numĕrul casurilor în cari a perdut biserica orientală, este 207. Un numĕr mai mare arată numai confesiunea reformată, și anume 1098.

d) Cât privesce neconfesionalitatea în anii 1896 și 1897, au părăsit legăturile cu biserica 8925 de inși, dintre cari cei mai mulți foști reformați și greco-orientali, mai ales țerani!

Am grupat și specificat anume aceste date, ca sĕ atragem cuvenita atențiune a clerului asupra lor, căci înainte de tóte lui îi incumbă datoria a priveghia asupra tuturor momentelor stricăcióse, cari amenință turma ce i-s'a încredințat, căutând mijlócele necesare pentru paralisarea efectului dăunătoriu. Acésta este datoriu a o face cu atât mai vêrtos, cu cât preoții sunt păzitorii moralității, și eșirea din legăturile cu biserica nu póte însemna altceva, decât slăbirea sentimentelor morale.

Deși o considerare mai aprópe a datelor de mai sus ne duce la deducțiuni, cari vorbesc mai mult în defavorul bisericei sêrbesci, decât în defavorul bisericei nóstre, totuși trebue sĕ le dăm atențiunea cuvenită, mai ales că o înrĕutățire a situațiunii și la noi este dovedită.

Că mulți nupturienți români s'au mulțumit numai cu contractul civil, este evident din datele espuse în rapórtele către sinódele nóstre eparchiale.

In archidiecesă au fost în anul 1896 din 4739 cununi **127** casuri de căsătorii numai civile; în 1897 din 4623:**83** numai civile. In diecesa Aradului — conform protocolului sinodal — au încheiat în 1897 numai contractul civil din 2557 părechi **45** și aceste numai din 5 protopresbiterate, dintre cari al Halmagiului singur cuprinde 18 casuri.

Pe teritorul consistorului din Oradea mare obvin din 1005 căsătorii **169** numai civile în anul 1897, (în 1896 au fost **127**.)

Raportul senatului bisericesc al consistorului din Caransebeș către sinodul din anul acesta nu specifică căsătoriile numai la for[illegible] civil; dar presupunem că din 2143 cununii vor fi și acolo unele numai civile.

Cu totul resultă pentru anul 1897 o cifră de **297**, fără Caransebeș.

Adevĕrat, că dintre aceste casuri multe n'au primit și binecuvêntarea bisericei, nu dóră din o decadență a stării lor morale, ci în urma ivirei unor greutăți canonice sau de altă natură.

Aceste greutăți le provócă în mare parte neconsonanța legii civile cu disposițiunile dreptului canonic, ori apoi ușurătatea cu care organele civile, trec preste impedimentele căsătoriei, cuprinse și'n legea civilă.

Noi am avut ocasiune a vedea pe un țĕran, care încheiase la oficiul stărei civile contract de căsătorie cu o verișóră bună a sa (gradul al IV de sânge) — rugându-se de autoritatea bisericéscă cu lacrimi în ochi, ca sĕ fie admis la cununie și în biserică. Tótă impresiunea feței lui trăda neliniștea sufletéscă internă. Spunea că are nóptea visiuni, etc, provenite din mustrarea consciinței, adecă tocmai din un adênc simț de religiositate. Alte conflicte analóge între biserică și stat obvin, unde mirele vĕduv vrea sĕ iee în căsătorie pe sora nevestei sale acum repausate, care după legea civilă nu-'i impediment.

In asemenea casuri biserica este firește datóre, ca prin negarea pe un timp a binecuvêntării sale, sĕ creeze esemple locale, cari se desmânte pe ceilalți dela urmarea unui astfel de pas, pe care canónele nu fără motive juste îl opresc.

Cu tóte acestea, între casurile indicate vor fi multe și de acele, cari au de motiv o înrĕutățire morală a părților. Mai ales aici se ivesce datorința pastorală a preotului de a lucra cu tóte armele morale pentru îndreptarea rĕului și întórcerea celor greșiți la calea adevĕrului, ferindu-se din tóte puterile de-a deveni însuși isvorul și causa rĕului, ceea-ce, deși cu regret o accentuăm — obvine. Cei-ce au cetit rapórte amĕnunțite asupra meetingului regnicolar, ținut în Budapesta înainte de votarea în Parlament a căsătoriei civile, aceia își vor aduce aminte de mărturisirile dureróse ale unor țĕrani români din Bănat, cari au declarat, că în mare parte și purtarea preoților lor este causa, care i-a îndemnat sĕ mérgă la Pesta și sĕ ție parte căsătoriei civile!

Cât privesce cifrele trecerilor confesionale, acele nu pot privi biserica română, căci datele statistice ale bisericei nóstre arată un câștig în acésta privință.

In archidiecesă, în anul 1897 au trecut cu 371 inși mai mulți la biserica nóstră, ca dela noi la alte biserici. La noi au trecut 599 suflete, ér dela noi 228 (în 1896 la noi 788, dela noi 184.)

Tot așa sunt datele dela Arad și Caransebeș. In diecesa Aradului au fost în anul 1897 treceri la biserica nóstră 388 suflete, ér dela a nóstră la alte 313. In 1896 proporția e mai nefavorabilă, întru cât dela noi au trecut 932 până când la noi au venit numai 55.

In Caransebeș se presentă cifrele astfel: La noi au trecut în 1897 — 210 inși, dela noi 116; deci érăși un câștig de 94 suflete.

Numai pe teritoriul consistoriului din Oradea-mare se indică o perdere, întrucât în 1897 au părăsit biserica nóstră 87 inși, (în 1896 —171) și dela altele au trecut la noi numai 74 inși (in 1896 — 26); deci perdere evidentă.

In celelalte eparchii însĕ am câștigat, și sumând trecerile din întréga metropolie, resultă pentru noi un plus de **527** suflete. (Treceri la noi 1271 și dela noi 744.)

Cu tóte aceste chiar și un singur cas de perdere dintre credincioșii avuți mai nainte, nu ne póte lăsa indiferenți. Din contra, urmând esemplul Mântuitoriului, trebue sĕ facem tot posibilul, ca sĕ recâștigăm tocmai óia cea perdută. Acela este păstor brav, care în timpuri mai critice, causate de spiritul materialistic al timpului, scie feri turma sa de influințe streine și periculóse, conducêndu-o la pășune necoruptă și neinfectată de ierburi veninóse.

Considerând că la treceri a câștigat în special biserica gr.-catolică, și că între Sêrbi nu prea obvin asemenea treceri, trebue sĕ presupunem, că perderea a suferit'o biserica nóstră română. Statistica bisericei însĕ nu constată acésta, deci trebue sĕ deducem, că sau unele, sau altele din datele statistice, nu sunt reale. Atragem deci și la locul acesta atențiunea clerului nostru, ca mai ales în asemenea casuri sĕ fie cu deosebită atențiune, pentru-că nimic mai mult, ca și statistica corectă, nu ne póte respunde mai fidel și mai bine la întrebarea: „*Cum stăm?*“ Și cu starea nóstră datori suntem a fi în clar în tot momentul.

La punctul al treilea, cu reversalii pentru religiunea copiilor din căsătorii micste, la noi vin în considerare mai mult căsătorii cu credincioși gr. catolici, căci căsătorii cu persóne de alt neam sunt fórte rare. In casurile de asemenea căsătorii mixte încă trebue sĕ fim cu ochii 'n patru, pentru că confrații nostri gr. cat., urmând disposițiunilor din enciclicele dela Roma, — caută sĕ câștige suflete și pe acésta cale. Ḑiarul nostru a avut ocasiune a semnala casuri de asemenea purcedere.

Cunóscem astfel de casuri, în cari preoții gr.-cat. au dus partea ortodocsă la notariul public, ca acolo se facă declarațiune și sĕ dee revers în favorul bisericei unite! Acéstă chestie s'a ventilat și în sesiunea ultimă a congresului nostru național bisericesc. Ba cunóscem un alt cas mai nostim, unde parochului gr. cat. al miresei, carele înainte de începerea actului de cununie, cu provocare la cuvintele papei, voia sĕ stórcă dela mirele ortodocs învoirea de-a se boteza copiii în confesiunea unită, — acesta i-a respuns: „**Dacă altcum nu se póte, atunci ține-ți părinte mirésa!**“

Intr'o astfel de situațiune aflându-ne, avem datorința a priveghia asupra fiecărui suflet, căci între cele 207 casuri de perdere cu reversalii, pot se fie și căsătorii cu nupturienți ortodocși români.

Neconfesionalitatea asemenea ne atinge și pe noi, mai ales întru cât se scie, că în eparchiile subalterne, unii credincioși de-ai nostri trec la secta religionară a așanumiților nazaricuși. Consistoriile eparchiale au discutat asupra acestei aparițiuni îngrijitóre, și credem, că vor și căuta remediile necesare de-a paralisa acest pericol.

Datorință generală ni-se impune tuturor de-a întări legătura între popor și biserică, care l'a susținut până acum, căci în mĕsura în care acea legătură slăbesce, în aceea mĕsură vor începe a se clătina și înseși temeliile viitorului nostru.

Alegerca metropolitului. Fóia „Aradi Közlöny“ dela 13 Decembre cuprinde o notiță privitóre la alegerea metropolitului bisericei nóstre, în care după ce anunță terminul convocării congresului, face unele observări malițióse la adresa ambilor Preasânțiților nostri episcopi, pe cari probabil nu-i vede bucuros a fi candidați la înalta posiție. Asta nu ne surprinde. Dar ne surprinde afirmațiunea, că în cercurile competente ar fi mare „*crisă*“, care îngreună mult îndeplinirea alegerii pe cale legală. Acéstă crisă ar proveni din împrejurarea, că cei competenți nu sciu pe cine sĕ alégă, căci persónele, cari afară de episcopi, ar putea fi trase în combinațiune, sunt tóte „figuri necunoscute“. Apoi termină cu aserțiunea, că e mare nemulțumirea între gr.-or., pentrucă cercurile conducĕtóre n'au purces corect și conscențios la alegerea membrilor congresului.

In fața acestor neadevĕruri ținem sĕ constatăm, că în cercurile bis. nici vorbă nu-i de vre-o crisă. Din contră, cu seriositatea și liniștea cuvenită importantului act, aștéptă membrii congresului alegerea apropiată. Incât privesce alegerile pentru congres, se iee cei dela „A. K.“ la cunoscință, că s'au făcut numai alegeri de membri estraordinari, și acele au decurs cu demnitate și în conformitate cu prescriptele legale. Nemulțumirile, pe cari le generaliséză, se reduc la o singură persónă, care n'a reușit în cercul Brașovului. Asta însĕ nu motivéză generalisarea nici chiar pentru respectivul cerc.

Din diecesa Aradului.

—

Un regretat reposat. Notarul din Micherechiu, Ioan Santai, a reposat de curênd în comuna acésta, unde trăia de 2 ani în retragere. „Biserica şi Şcóla“ îi dedică un lung articlu, spunênd că a fost om cu inimă bună pentru popor şi pentru neam. Cât a fost dênsul notar, s'a zidit în comună biserică, şcólă şi grânariu bisericesc, şi la tóte a dat bun sprigin şi dênsul. Asemenea a realisat comunei politice un venit curat de 1000 fl. anual, afară de edificiile comunale ce s'au ridicat sub dênsul, etc.

Iar acum la mórte a mai lăsat şi 100 fl. ca adaus la fundaţiunea făcută de reposata sa soţie, şi dată în administrare bisericei.

„Persónă privată“

şi

„uneltirile contra dlui Sturdza“

In acelaşi scandalos de uşuratic articol al seu dela 13 Dec. n. „Tribuna Poporului“ se indignézā, cum de metropolitul a comunicat părintelui Voina la Braşov actul pretins fals prin o *„persónă privată“* (dl P. Cosma), şi face apoi următórea afirmaţiune, ca „explicare“ a lucrului: „....dl P. Cosma s'a pus sĕ uneltéscă contra guvernului României, anumit *contra primministrului dl D. A. Sturdza*, căci o resturnare de guvern în România prin ómenii guvernului unguresc (?!) fără îndoială ar fi un mare succes al politicei maghiare“... etc.

Deci:

a) dl P. Cosma e o *„persónă privată“* faţă de cercurile nóstre bisericeşti;

b) dl P. Cosma unelteşte contra *guvernului* României; dar mai „anumit“

c) dl P. Cosma unelteşte contra primministrului d. *D. A. Sturdza!*

Vom reflecta, posibil de scurt, la aceste trei afirmaţiuni atât de hotărîte ale ḑiarului dela Arad, nu pentru că ne-am teme dóră că ele vor prinde la Români, ci ca sĕ se facă de nou evidentă neiertata uşurinţă cu care acest ḑiar loveşte în drépta şi 'n stânga, fără nici o controlare a afirmaţiunilor sale, când e vorbă de afaceri de-ale nóstre bisericeşti, sau de bărbaţi influenţi în cercurile bisericeşti.

ad a) Ţinem sĕ remarcăm că dl P. Cosma este 1.) membru, în calitatea sa de deputat, la *Congresul* naţional bisericesc, dela începutul congreselor; 2.) membru al *Sinodului* archidiecesan, asemenea; 3.) membru al representanţei „Fundaţiunii *Gozsdu*“ administrată de biserică; 4.) membru al *Comisiei administrative* a „Tipografiei Archidiecesane“ (care are şi controla asupra foii oficióse a archidiecesei, ḑiarul nostru); 5.) Preşedinte al *Comitetului parochial din Sibiiu-cetate*; — şi că nu e membru în *consistorul* însuşi, atât Archidiecesan cât şi Metropolitan, e numai, fiindcă înrudirea dsale cu fericitul întru domnul Archiepiscop şi Metropolit, nu-'i permitea asta. Şi pe lângă tóte astea, e declarat de fericitul Metropolit, în chiar acrisórea citată şi de „Trib. Pop.“, ca *„omul de încredere“* al Metropolitului, ceea-ce i-a şi fost, fórte fidel, tótă viaţa.

Este, întrebăm acum, cineva în drept a afirma despre un atare bărbat, că e „persónă privată“ pentru cercurile nóstre bisericeşti, cât sĕ nu-'i poţi încredinţa secretul unei afaceri pe care o încredinţezi părintelui protopop Voina? Mai ales când se ştie că dl Cosma nici nu e dóră un membru simplu privitor al corporaţiunilor numite, ci unul care sĕ şi intereséză serios şi studiază ca puţini alţii, chestiile ce vin a fi resolvite în ele.

ad. b) Că dl Cosma ar fi „uneltind“ contra *guvernului* (*!!*) României, e o afirmaţiune stupidă. Ar trebui sĕ fie dl Cosma fórte slab cunoscĕtor al lucrurilor din lumea acésta, ca sĕ se pótă apuca de o atare lucrare şi sĕ pótă spera resultate de la ea! Sĕ fie siguri cei dela „Trib. Pop.“ că nu o face.

Ba noi putem afirma chiar contrarul, că, între împregiurările date, dl P. Cosma e tocmai de multă bunăcredinţă, fórte optimist faţă cu guvernul României!

Pentru a o face asta evidentă, trebue sĕ arătăm un lucru: Dl P. Cosma e membru în Comisia administrativă a Tipografiei Archidiecesane, care are controlul asupra conduitei ḑiarului nostru. In chestii mai mari, mai delicate, redacţiunea nóstră consultéză, între alţii, şi opiniunea d-lui Cosma, membru al acelei comisii, şi apoi tractéză chestiile.

Dar special în chestia rentei dela Braşov, care ea a ridicat şi discuţia asta tótă, *dl P. Cosma este perfect de vederile esprimate în „Telegraful Român“.*

Suntem autorisaţi a o declara acésta.

Cum a tractat „Telegraful Român“ acéstă chestie, (representând deci şi părerile dlui P. Cosma), şi cum a „uneltit“ printrênsa contra guvernului României, — dovadă ne sunt articlii nostri, între cari mai ales cel dela 30 Aprilie (care comenta rĕspunsul dlui D. Sturdza, când a folosit întâiu cuvêntul „rentă“), articol din care şi aḑi *„Voinţa Naţională“*, oficiósa guvernului, *reproduce* (veḑi Nr dela *11 Dec.* n. c.) *părţi mari, tocmai ca părere autoritară şi competentă de dincóce, şi favorabilă guvernului român!*

Sau articolul nostru mai recent dela 6 Dec. (cu 7 ḑile nainte de articolul „Tr. Pop.“ cu inventarea de „adevĕraţi trădători“), in care între altele se ḑice, că dacă s'a convocat al doilea sinod la Braşov (cel cu gălăgia şi neînţelegerea) acésta sĕ consideră ca ...„ *un esces de precauţiune faţă cu ţinută* **eventual ostilă** *a guvernului din România, ceea-ce* **noi însĕ** (adecă ţinută ostilă) **— nici astăḑi nu presupunem despre guvernul României!“**

Ei bine, a tracta astfel chestia, declarând, în deplină concordanţă cu dl. P. Cosma, că *nici nu presupui* măcar, ceva rĕu despre guvernul României, va sĕ ḑică a „unelti“ contra lui?

ad c). Iar faţă de dl D. *Sturdza* special, ḑiarul nostru a mers cu „uneltirile“ aşa departe, că i-sa făcut complimente, cu cari chiar „Voinţa Naţională“ se laudă gros!

Cetéscă numai cei dela „Trib. Pop“. numĕrul dela 11 Dec. al „Voinţei“ şi vor vedea: Reproduce o colónă întrégă de cele mari ale sale, tot cu citate din „Telegraful Român“, ca recunóşteri speciale şi lăudătóre pentru dl D. Sturdza (pentru că a folosit cuvêntul „rentă“ şi a promis solemn resolvarea în bine a chestiei). Provocându-se apoi la ele, „Voinţa“ esclamă, ca conclusii:

> „Iată, d-le Maiorescu, cum înţeleg, cum au înţeles declaraţiunea d-lui Sturdza *aceia cari în cestiunea şcólelor, se ocupă de şcólă şi* **nu pun meschine interese politice d'asupra intereselor culturale ale neamului“**
>
> Şi mai jos:
>
> „Iată, cum vorbesc despre declaraţiunea d-lui Sturdza *ómeni cari au la inimă esistenţa şcólelor de la Braşov!*
>
> „Rĕmâne dar dovedit, după chiar ḑiarul metropoliei din Sibiiu, că *dl Sturdza* este cel d'intâiu care *a tratat cestiunea în mod* **corect şi demn**“.
>
> Şi încheie:
>
> „Vedeţi, d-lor conservatori, dincolo, unde interesul existenţei şcólelor priméză ori-ce, declaraţiunile primului-ministru meritate *laude* provócă“.

Cui este bun acest atestat în chestia pe care o discutăm? „Tribunei Poporului“ sau nóuă şi dlui Cosma, care se confundă deplin cu cele scrise în „Telegraf“ în afacerea rentei?

Da. Aşa se declară organul guvernului din România la 11 Dec. n. c. asupra „uneltirilor“ ce se fac de aici contra guvernului României şi contra dlui D. Sturdza personal, în acelaşi timp când „Trib. Pop.“ dela 13 Dec. n. isbucneşte făcênd „trădători“ pe Metropolitul, pe dl P. Cosma, Consistoriul nostru, etc.

Mai are cineva, în urma acestora, drept sĕ pună vr'un temeiu pe scrisele ḑiarului dela Arad în chestii bisericesci de ale nóstre şi privitor la persóne influente în cercurile nóstre bisericesci?

„Tribuna Poporului“ declara fórte hotărit, că:

„Noi ştim positiv că nu s'a luat nici un demers, nu s'a făcut nici o remonstraţiune“ —

pentru a apĕra adecă la guvern causa rentei. Iar noi în numĕrul penultim arĕtarăm ce demn, ce înţelepţesce a făcut rĕposatul Metropolit demersul la guvern, într'un timp când chestia nici nu transpirase mult în public!

Iar cât temeiu au acusele scuturate aşa din mânecă, că dl Cosma ar fi „uneltind“ contra guvernului român sau contra dlui Sturdza, — dovedirăm mai sus: Ele sunt bombe (de noroiu) aruncate în ajunul Congresului, cu scopuri de nimic.

Un lucru numai mai dorim sĕ se noteze: din protestaţiunea de mai sus contra acusei de antisturdzişti şi antiguvernamentali (faţă de guvernul român actual), sĕ nu tragă nimeni conclusia, că am fi sturdzişti şi guvernamentali, deci póte anti-conservatori!..

Nu. Nici unii nici alţii. Ci numai apărători ai intereselor nóstre de aici de-acasă, cari celor din Ţară le recunosc ce le e de recunoscut, tuturora, fie ei „liberali“ ori „conservatori“, indiferent.

Ca sĕ se ştie.

Revistă Externă

—

Sĕrbătórea Bulgariei.

Din incidentul împlinirii a 20 de ani dela liberarea sa, Bulgaria a sĕrbat la 17 Dec. acéstă aniversară în chip frumos. In tótă ţéra s'au ţinut servicii divine, şi în mai multe puncte ale ţerii s'au desvălit menumente comemorative a libertăţii.

*

Iarăşi tradare militară în Francia?

Din Paris se vestesce, că judele de instrucţie Fleury a arestat un caporal şi patru civili, bănuiţi cu servicii de spionagiu militar.

E vorbă că soldatul a voit sĕ vêndă unui age[illegible] din Bruxella, secretul unor părţi ale nóuĕlor arme.

Din diecesa Caransebeş.

Hirotonire. Prea Sânţia Sa dl Episeop diecesan, *Nicolae Popea* a binevoit a hirotoni întru presbiter, 25 Noemvrie a. c., pe diaconul Traian Popoviciu, ales capelan lângă neputinciosul Simion Popoviciu din Mramorac.

*

Introducere de preot. In 29 Noemvrie v. sa sevârşit întroducerea dlui Dimitrie Popoviciu de paroch al parochiei Topleţ cu filia Bêrza, prin comisarul consist. P. O. D. Ioan Pepa.

La liturgie după priecésnă, Reverendisimul domn comisariu prin o cuvêntare fórte potrivită a întrodus pe noul paroch, predându-i cheile sântei biserici şi făcêndul atent că va avea sĕ dea samă pentru turma încredinţată păstorirei sale, nu numai cătră autorităţile sale, ci şi înaintea Tronului ceresc!

Poporul asculta smerit şi pios.

*

Prelegere poporală. Duminecă, în 29 Noemvrie v. dl advocat George Dobrin, a ţinut în Casina română din Lugoj o interesantă şi instructivă prelegere poporală, despre cultivarea viţei de vie americane.

(După *„Fóia Diecesană“*)

Din senatul României.

— Chestia rentei. —

(Urmare.)

In anul 1871, sub ministrul conservator Lascar Catargiu, ministru de culte este generalul Tell, (vedeţi aici în exemplarul oficios al budgetului la pag. 10 art. 34: „idem şcólelor române din Braşov, după legea specială 23 500“. Dar mai gâsiţi tot aici la art. 53 al aceluiaşi budget, o nóuă sporire a alocaţiunii budgetare: „idem gimnasiului şi Bisericei Sf. Nicolae din Braşov 13.481“.

După-ce în Ungaria se aplicase dualismul, se făcuse constituirea *„Bisericei atonome greco-orientale Române din Ungaria şi Transilvania“*, după un *„Statut organic“*, alcătuit de metropolitul Şaguna, şi întărit la 16/28 Maiu 1869 de Impĕratul Francisc Iosif I, după acest statut şcólele române din Transilvania fiind şcóle confesionale, sunt puse sub ocrotirea Bisericei.

Insĕ de acum înainte guvernul maghiar începe a cere, sub formă de îmbunătăţiri pentru instrucţiune, din ce în ce mai mult şcólelor române din Ungaria şi Transilvania, în deosebi şi gimnasiului din Braşov, (şi era în dreptul sĕu sĕ o facă statul maghiar), cere cabinete de fisică şi chimie, fonduri de pensiuni, sporire de salarii etc.

Acéstă sforţare financiară a instituţiunilor şcolare, în curênd a trecut peste mijlócele lor pecuniare. Avea Biserica Sf. Nicolae din Braşov ceva, are şi aḑi dóuĕ moşii în ţara românéscă, „Meteleu“ şi „Suditu“ din judeţul Buzĕu, da biserica tot ce putea pentru gimnasiul şi şcólele dependente de ea. Dar uşor se depăşa limita pentru ómenii sĕraci de acolo, fiind fără subvenţiune dela statul maghiar, pe care nu o primeau şi nu o primesc (şi pe ei ei privesce pentru-ce nu e primesc).

Atunci întrebarea devine érăşi acută, şi ei ne ḑic din nou: este un drept al nostru pe care l'am avut dincolo în România ca stăpânire imobilară şi ca imunităţi, care valorau mult; aţi fost fórte buni pentru noi connaţionalii vostri, la prima cerere aţi înscris 1000 galbeni, apoi 2000 galbeni, aţi mai înscris 13,481 lei, dar cel puţin pe acéstă alocaţiune budgetară trebuie sĕ putem conta cu siguranţă, şi ar trebui sĕ avem şi mai mult.

Nu este de ocam-dată vorba a face transacţiuni sub formă legală, nu există veri un diferend, ci tot ex aequo et bono, o înţelegere, şi aşa stând lucrurile, după ce la 1871 sub ministerul Lascar Catargiu, vedeţi adăugată numai ca o nóuă inscripţie budgetară, suma de 13.500 lei, vine din iniţiativa parlamentară a camerei conservatóre de atuuci o propunere subscrisă, între alţii, de d-nul general Manu şi de mine ca deputaţi (mai erau subscrişi Kogălniceanu, Vernescu, Vladimir Ghica, A. Balş), ca sĕ fixeze prin o *a dóua lege* un mic plus de alocaţiune budgetară, în favórea Bisericei Sf. Nicolae şi gimnasiului român din Braşov, în citră de 15,000 lei noui pe an.

Acest proiect de lege trece prin cameră din iniţiativă parlamentară, de şi generalul Tell nu se prea ostenea sĕ-l trécă, dar ne osteneam noi. Şi ţine de pe la 1872 vre-o 2 ani, până vine în Senat. Atunci se întêmplă sĕ fiu eu ministru al cultelor şi instrucţiunei publice în ministeriul presidat de d. Lascar Catargiu. Acum fireşte, proiectul eşit din iniţiativă parlamentară, la care eram şi eu iscălit, înaintéză spre votare în Senat.

Dar pe când la 1868, cum v'am spus, sub ministerul Gusti, pentru legea de 23.500 lei nu a fost nici o obiecţiune în parlament, şi pe când şi pentru nóua lege de 15.000 lei s'a împedecat în camera conservatóre orice obiecţiune a oposiţiei liberale, mulţumită mai ales energicei stăruinţe a lui Kogălniceanu, în senat oposiţiunea dela 1875 este mai dificilă. Ia cuvêntul în numele ei rĕposatul Deşliu, când vine noul proiect de lege în discuţiunea Senatului, (şi acum sunt fericit şi îi binecuvintez memoria acelui Deşliu, deşi atunci mĕ mira fórte mult acest fel de contestare), şi atacă proiectul cu violenţă în şedinţa senatului dela 6 Martie 1875. Rĕposatul Deşliu vorbeşte şi de pericolele ungurescі, citesce gazete unguresci, care nu ar vedea cu ochi buni ce facem noi pentru Românii de dincolo. Şi atunci étă rĕspunsul ce'l dă guvernul nostru prin organul meu ca ministru al Cultelor, în privinţa interpretării sensului acestei legi:

„Dlor senatori, biserica Sf. Nicolae din Braşov, o vedem totdéuna subvenţionată în budgetul României de când s'a început a se face budget la noi, şi tot de odată se mai prevede în budget o sumă şi pentru gimnasiul din Braşov. V'aşi ruga mai întâiu, d-lor, sĕ nu confundaţi acéstă sumă ce vi-se cere prin proiectul ce este astăḑi în discuţiune, cu suma ce este deja prin o altă lege înscrisă în budget pentru gimnasiul din Braşov, suma de 23.500 lei. Căci biserica Sf. Nicolae avea o moşie în România, şi o parte din ea era afectată pentru întreţinerea unei monastiri, şi altă parte pentru biserica sau şcóla din Braşov.“

I. Deşliu. Cum se numesce moşia aceea?

Ministrul cultelor și instrucțiunei publice: Nu-mi aduc aminte numele moșiei, și m'aș fi pregătit de acésta, dacă ași fi sciut că onor. d. Deșliu cu ocasia unei legi ce se discută, cere detaliuri asupra altei legi ce e de mult votată. Imi va face însĕ onórea onor. d. Deșliu a nu se îndoi un moment de ceea-ce îi spun, până la proba contrară“.

Moșia ce v'am citat-o astăḑi esact, era „Budiștenii“, dar mai erau și dela Pitești și Topolovenii *și altele,* după actele ce le are biserica Sf. Nicolae din Brașov în tótă regula. Afirm dar, că între altele și din motivul relațiunilor pecuniare ce derivau dela o moșie pretinsă de biserica Sf. Nicolae din Brașov și situată în România, Camera română de mult timp s'a vĕḑut datóre a înscrie o sumă pentru gimnasiul și biserica Sf. Nicolae din Brașov, și s'a regulat prin urmare a se prevedea în budgetul fiecărui an dóuĕ mii galbeni. Cealaltă subvențiune ce s'a prevĕḑut iarăși în budgetul țerei pentru gimnasiul sf. Nicolae din Brașov, a fost dată tot din acele motive, însĕ adese-ori variabilă; a fost și 13.000 lei și 10.000 lei, în budgetul pe 74 s'a prevĕḑut 15.000, și acéstă cifră s'a menținut și în budgetul pe 75 și 76.

D-lor senatori, între alte motive era dar obligațiunea civilă. Mai era un alt motiv, era chestiunea de cultură. Iată ce ḑicea ministrul cultelor tot atunci:

„Viu la cele ḑise despre unele foi strĕine și mai cu sémă de foile ungare. Le-am citit și eu; dar dați-mi voe a vĕ spune, cum guvernul este convins că nu este cea mai mică umbră de politică în acest proiect de lege. Sunt lucruri elementare de cultură, de înstrucțiune și de artă, în privința cărora din fericire se pot întâlni tóte statele și tóte popórele fără altă gelozie, de cât gelozia de a se întrece unele pe altele în lupta pacinică a civilisațiunei“

Atunci când s'au ḑis aceste cuvinte, când acéstă lege se justifica întâiu ca obligațiune și al douilea ca subvențiune culturală, nu exista incă în Ungaria nici o disposițiune, care sĕ opréscă subvențiunile benevole de la Statele streine. Pe urmă, după ce s'a votat legea aici, a venit nu o lege încă, ci deocamdată o disposițiune administrativă ungară, prin care se oprește primirea subvențiunilor de la statele streine și la 1883 a venit o lege formală, prin care se opresc instituțiunilor de cultură din Ungaria, ori-cari ar fi, Biserici, școli, etc., subvențiuni de la Statele streine, subvențiuni de grație, subvențiuni de favóre. Insĕ plata unei creanțe, acésta nu a trecut prin mintea guvernului, vre-unui Stat constituit sĕ oprésca la alt Stat.

Și înțelegeți bine, dlor Senatori, că dacă noi, în lipsă de un cuvênt anume, înscriam în budgetul Statului nostru alocațiunea budgetară pentru biserici și școlele din Brașov sub titlul „Subvențiune“ — căci ce era sĕ ḑicem? e necunoscut cuvêntul „redevanță“, și nu putém inventa alte neologisme, — din momentul în care interpretarea autentică și oficială s'a făcut în Senat la legea din 1875, că adecă aceste sume sunt *renta obligătóre* în locul moșiilor ce știm că le-au avut Biserica sf. Nicolae aici în țară, și cari i-s'au luat samovolnic: din acest moment, înțelegeți că explicarea adevĕrată stabilită prin acea scrisore din 1860, pe care v'am citit-o de la tatăl meu, susținută și la 1875 aici în Senat, înainte de a fi existat vre-o disposițiune sau o lege uugară, care sĕ oprésca subvențiunile, prin urmare fără nici o posibilitata de a se înterpreta acum ca ceva inventat ad-hoc, — in acest moment este cert și incontestabil, că ceea ce a dat și trebue sĕ dea Statul român Bisericei Sf. Nicolae din Brașov și școlelor dependente de ea, este o clară și o adevĕrată obligație, și prin urmare nu putea și nu póte sĕ cadă sub acea disposițiune administrativă dela 1875 a guvernului ungar sau sub acea lege de la 1883 a aceluiași guvern, care opresc subvențiunile de grație, de milă, de bună-voință, dela statele strĕine.

De aceea sĕ vĕ și explicați un lucru: Când s'a votat la 1875 acea lege pentru sporul de 15000 lei de Senatul conservator, precum se votase și de Camera conservatóre, s'a trecut în budgetul alcătuit atunci de mine însumi ca ministru, pe anul 1876 fățiș, fără nici o ascundere, în perfectă bunăcuviință internațională, amêndouĕ alocațiuuile astfel (vi le citesc aici din exemplarul oficial al budgetului pe 1876, pag. 6 și 7): „art. 30, literu i) Idem școlelor române din Brașov (legea specială) 23,300 lei“.

„Art. 44, litera L) gimnasiului și bisericei „sf. Nicolae“ din Brașov (lege specială) 15,000 lei“.

Iată istoria celor douĕ legi speciale, a căror alocațiune anuală însuméză împreună 38.500 lei.

Sĕ vĕ explicați tot așa, d-lor, cum de la 1875 și mai întâiu în timpul ministerului meu, nu am aflat un cuvênt despre vre-o dificultate sau obiecțiune din partea guvernului austro-maghiar în acéstă privință.

De la 1877 până la 1888 sub ministerul Ioan Brătianu, și de atunci încóce (afară de acum trei ani) sub tóte ministerele: liberal, junimist, concentrat, conservator și chiar în ultimul minister liberal-disident Aurelian, s'a plătit acéstă alocațiune bugetară fără nici o greutate. Nu știu, dacă dl ministru președinte actual în timpul ministerului dsale de culte sub ministerul Brătianu 1885—1 Martie 1888 a avut vre-o greutate cu acéstă alocațiune budgetară, dar știu, că și dsa a plătit-o atunci.

Cât am fost noi iarăși la guvern de la 1888 încóce, stiu că n'a fost nici o greutate, și am plătit totdeauna; și nici nu putea fi vre-o greutate de a se plăti o inscripțiune în virtutea a douĕ legi, la originea cărora stă în mod privat scrisórea hotărîtóre de la 1860 ce v'am citit-o, cu cele douĕ chrisóve, și la explicarea cărora autentică și oficială din Senat, stă cuvêntul ministrului cultelor de la 1875, că este obligațiune, și nu favóre cea-ce plătim.

De acea, dlor, vĕ spuneam de la începul, că este bine sĕ ne explicăm odată. Știu că dl Sturdza este unul din cunoscĕtorii tstoriei nóstre.

Știu că d-sa este unul din aceia, care adună date și acte și nu vorbesce așa în necunoștință de cauză. De aceea am fost fórte mirat, când l'am vĕḑut pe dsa, insistând și discutând aci în Senat, cum de dl Lascar a declarat pe față, că a plătit acea alocațiune budgetară, cum de dl Tache Ionescu a mărturisit și dsa că a plătit acea alocațiune budgetară?

Am fost fórte mirat, ḑic, sĕ vĕd pe dl Sturdza, avênd aerul de a se bucura „că s'au prins“ dnii Lascar și Ionescu, fiind-că au făcut asemenea mărturisiri. Dați'mi voie sĕ „mĕ prind“ și eu. Și eu vĕ mărturisesc că am plătit totdeuna acea alocațiune budgetară și dațimi voie sĕ mai mărturisesc că miar fi rușine sĕ nu o fi plătit vre-o dată, și m'aș crede delictuos, și nu numai politicește criminal, dar și penal în sensul legii de rĕspundere ministerială, când n'ași fi executat o lege votată a Statului meu, (aplause), și ași vrea sĕ vĕd guvernul strĕin, care ar veni sĕ ḑică unui ministru român: nu executa legile țărei tale! acésta ași vrea sĕ o vĕd.

Legea țărei mele trebue sĕ o păzesc, eu, ministru român sau simplu cetățean român. Ah! sunt legi grave, trecute din atmosfera posibilității; atunci trebue modificate tot pe cale legală. Dar până când sunt legi, trecue sĕ le execuți. Și dacă ași fi astăḑi ministru de culte; ași plăti-o imediat, fiind că știu că nu póte sĕ fie greutate internațională din acéstă executare de lege. Eu o știu acésta, și cine și-a creat o greutate internaționala, și-a creat-o prin altă atitudine greșită, dar nu prin budgetul țărei legal alcătuit.

Dar cum voiți. dlor, sĕ se tăgăduiéscă de vre-un ministru sau fost ministru al țĕrei, acéstă alocațiune? Dar nu este înscrisă în budgetul țărei? Dar nu stă budgetul în „Monitor“? Dar nu este publicată în „Monitorul Oficial“ și legea specială de la *1868* și votarea legei dela 1875 pentru biserica sf. Nicolae din Brașov?, și când aceste acte și desbateri sunt publicate în „Monitor“, se póte ascunde unui ministru strein că se dă acéstă alocatiune bisericei și școlelor din Brașov?

Dlor, este curiósă acéstă necunoștință de causă, și mai ales este curiósă schimbarea de atmosferă în acéstă privință între timpul de astăḑi când dl Sturdza este la guvern, și timpul de acum de-abia 4 ani, când era dl. Sturdza în opozitie.

Urméză o polemică cu „Voința Națională“ dela 1894 și de pe la 1870, care acusa pe conservatori că ar fi primind în chestia asta ordine din Pesta, și arată că nu conservatori, ci ministrul liberal Orescu la 1876 era s'e suprime din budget posiția, — apoi urméză:

D-lor, firește că se revoltă cine-va când vede așa întórcere a adevĕrului în foile publice. Dar revolta nu este un simțimênt de prudență politică, și nu se cuvine, nu 'mi acord dreptul sĕ'i dau aici tótă expresia. Nici nu este bine ca sĕ acuzăm vre-un partid sau altul în acéstă cestiune: toți ómenii cu minte din tóte partidele nu au putut de cât sĕ lucreze in acelaș sens! — Și precum vedeți, că Gusti a făcut la 1868 o lege pentru sporirea alocațiunei budgetare, noi conservatorii am făcut alta la 1875, și toți miniștrii, afară de câți-va rătăciți, de deplorabile excepțiuni, au continuat cu îndeplinirea acestei obligații legale până mai acum cât-va timp.

Trebue sĕ mai adaug o explicare pentru întreagă lămurire a chestiei. Tocmai acum mi s'a adus din archiva Senatului, pentru că nu le am în biblioteca mea, budgetele din anii 1886—87 și 1887—88, în care era ministru al cultelor, sub Brătianu, actualul ministru-președinte d. Dimitrie Sturdza. Pe când în ultimul budget al nostru al conservatorilor de la 1876, stau subvențiunile relevate ca dóuĕ legi speciale, găsesc în budgetele d-lui Sturdza alocațiunea budgetară pentru gimnasiul și biserica Sf. Nicolae din Brașov, învĕluită, nu suprimată, dar învăluită sub următorul titlu sau articol colectiv: „Școlele și bisericile române din strĕinătate (tóte câte arfi) lei 144. 500“. (Budgetul cultelor pe 1886—1887 pag. 120, pe 1887—1888 pag. 136).

(Va urma)

Noutăți.

Din Bucovina vine o veste importantă: Pentru dietele povinciale ale Austriei, cari vor fi convocate între Crăciun și anul nou, M. Sa Impĕratul va transmite un respuns care va cuprinde, spune „Gaz. Buc“. un pasagiu de insemnătate politică deosebită.

Iar ca mai nou și mai important: Respunsul cătrĕ dieta Bucovinei, *va fi redigiat și în limba română.*

Sĕ crede că, in urma stării pe loc a a Reichsrat-ului central, competententa dietelor provinciale sĕ va lărgi. Un fel de descentralisare.

*

Kossuthiștii unguri, au ajuns și ei odată la „guvern“, cel puțin în dieta țerii. Abḑicând președintele dietei și și vicepreședinții, Sâmbăta trecută și ieri, dieta a fost presidată de kossuthistul Madarász, ca deputatul cel mai bătrên, căruia conform regulamentului, în caz de retrageri a președinților, i-sĕ cade conducerea ședințelor.

Kossuthistul a cetit rescriptul monarchului de redeschidere a dietei; a îndrumat la ordine pe un ministru pentru întreruperea unui orator, etc.

Oposiția pentru-ca, în ciuda guvernamentalilor, sĕ aibă cât mai îndelungat președinte din sinul seu, voește sĕ pornéscă o discuție lungă în jurul chestiei alegerii președintelui, așa ca alegerea însași, sĕ urmeze cât se póte mai târḑiu. Sĕ treacă anul, și guvernul sĕ nu aibă legile de cari are neapărată lipsă până la anul nou.

*

Mulțumită. Dl Aron Boca Velchereanul, scritor poporal din Velcheriu, (Câmpia Transilvaniei), a binevoit a dona pentru biblioteca nóstră școlară din Geaca, 10 esemplare deosebite din opurile sale. Priméscă dl autor și pe acéstă cale profunda nóstră mulțumită.

Geaca, 20 Nov. v. 1898.

Ioan Părău paroch.

*

Opt dame europene s'au hotărît sĕ viziteze pe vestita „împĕrătésă mumă“ a Chinei. S'a putut mijloci „grația“ ca ele sĕ fie primite. Cu greu au putut stórce dela ea învoirea, ca la presintarea fiecărei dame, ea sĕ se ridice din tron salutându-o prin tălmaciul ce-i va sta la stânga. Iar la ieșire asemenea sĕ sĕ ridice și sĕ întindă mâna fiecăreia dintre vizitante. Limba mijlocitóre va fi cea franceză.

*

O reuniune de înmormêntare, după modelul celor românești dela Orăștie și Deva, e pe cale a sĕ înființa și în sinul poporului român din Sibiiu. S'a ținut deja o adunare de consfătuire a poporului, și ómenii s'au arâtat primitori. Acum sĕ urméză înscrierile (taxă de 1 fl.) până la 31 Decemvre n. când apoi se va conchema adunarea generală constituantă.

*

A nebunit în temniță. Un conducĕtor de prăvălie din Pesta a fost arestat pentru-că n'a dat samă șefului sĕu de banii primiți. Intr'o ḑi pandurul vestește pe jude, că arestatul are o purtare fórte ciudată. L'au visitat medicii și au constatat că a nebunit. Spune că el este — hotelier.

Voind sĕ-'l ducă de acolo într'un ospiciu, dădea din mâni și din picióre și nu sĕ lăsa.

— Dar mĕ rog dle hotelier, i-a ḑis un polițist mai isteț ca sĕ-'l înșele sĕ vie,—dă-ne odae, vină dă-ne odae.

— Ve dau, vĕ dau — respunse nebunul și plecà cu ei sĕ le dee odae — în casa de nebuni..

*

Mulțămită. Implinim cea mai scumpă datorință, aducênd și pe calea acésta adênc simțita nóstră mulțămită Venerabilei nóstre preoțimi în frunte cu P· O. D. Ioan *Papiu,* protopresbiter și asesor consistorial în Sibiiu, și O. D. Florian *Rusan* administrator protopopesc al tractului nostru, și tuturor cari din apropiere și din depărtare (Veḑi Nr. 133. al „T. R.“) au grăbit a ne distinge cu presența lor luând parte activă la sĕvêrșirea actului măreț al sfințirii bisericii nóstre celei nóuĕ, în 15 Novembre 1898, v. contribuind astfel nesfîrșit de mult la mângăierea mult cercatului nostru popor și la întărirea credinței sfinte a strămoșilor nostri. Dumneḑeu sĕ-i rĕsplătéscă venerabilei nóstre preoțimi, prea demnul serviciu, de care părtași ne-au făcut cu acest prilej, de pomenire vecinică din neam în neam.

Folosim totodată ocasiunea, și publicăm cu deosebită mulțămită marinimóséle contribuiri, ce au incurs încă ulterior la colecta deschisă pentru acoperirea trebuințelor împreunate cu zidirea bisericei celei nóuĕ, și anume:

Dr. Vasile Bologa, un Antimis nou. Dna Elisaveta Crișan, soție de notariu, un acoperemênt nou pentru sfântul potir. Schilling Rudolf, notariu public regesc în Budapesta și proprietar mare în comuna nóstră 50 fl. Nicolau Crișan, notariul comunei 15 fl. Iuliu Moldovan, învĕțător în Totoiu 3 fl. Nicolau Meteșan, antepreņor în Alba-Iulia 2 fl. Victor Oțoiu, învĕțător in Cetea 1 fl. Alexandru Patachi, învĕțător în Mihalț 1 fl. Vasile Murgău, înv. în Tibru, 1 fl. Zaharie Albu, înv. în Stremț, 1 fl. George Albu, preot în Alba-Iulia, 1 fl. Sofia Laslo, vĕduvă soție de preot în Cetea 1 fl. Iosit Neagoe, preot în Cetea, 1 fl. Vasilie Tecșa, preot în Valea-Uzii 1 fl. Ioana Tecșa, soție de preot în Valea-Uzii 1 fl. Victoria Tecșa, fică de preot, 50 cr. Nicolau Dărămuș, notariu în Cetea, 1 fl. Total: 80 fl. 50 cr.

Pentru Comitetul parochial:

Geógiul de sus, 29 Novembre 1898, v.

Nicolae Repede, preș., *Victor Ciora not.*

Iacob Repede, epitrop I.

Anunț literar.

Sub tipariu se află:

„Semințe din agrul lui Christos“, cuvêntări bisericesci pentru tóte Duminecile, prasnicele și sĕrbătorile de peste ani, precum și pentru casurile publice și particulare, în trei tomuri, de *Zacharia Boiu,* protoiereu, asesor consistorial, membru coresp. al Academiei române etc.

Cu binecuvêntare archierésca.

Cóle de prenumerațiune stau deschise la autorul, la librăria archidiecesană din Sibiiu și Cernăuți, la cele diecesane din Arad și Caransebeș, precum și la tóte oficiile protopresbiterale gr.-or. din provincia metropolitană ungaro-transilvană.

*

A apărut:

Anuarul financiar și economic pe 1898, de Petra Petrescu. Este continuarea Compasului român. Anul acesta, V., este cu mult mai bogat ca cei precedenți, și de o înfățișare elegantă. Vom reveni.

Voci din public.

Scrisóre de mulţumită din America.

Copia scrisórei originale, tradusă verbal românesce.

Domnului **Franz Wilhelm,** farmacist,
Neunkirchen, Austria de jos

New-Jork, 18 Mai 1898.

Iubite Domnule!

In Noembre 12 anul 1895 eram aşa de bolnav de reumatism, că am fost silit, sĕ mĕ pun la pat. Opt luni de ḑile a trebuit sĕ zac în acelaş loc, fără sĕ mĕ pot mişca; greutatea corpului mi s'a redus dela 175 Ibs la 130 Ibs, un semn despre durerile grozave, ce-am avut sĕ îndur în atâţia ani. N'am lăsat mai nimic neprobat, însĕ după ce folosém ceva, aşa am auḑit de liniments electric., scalde turceşti, şi după tot feliul de ocupaţiuni medicale, nu me simţém mai bine, aşa că ultimul medic ce l'am ocupat mi ḑise, că nu primesce mai mulţi bani dela mine, pentrucă banii sunt aruncaţi fără scop.

După ce trecu vreme la mijloc, întâlnii un amic al meu, care-mi spune de **tea Wilhelm pentru curăţirea sângelui antiarthritică, antirheumatică,** ce-ar fi un mijloc fără greş contra rheumatismului. Eu ii povestii din esperenţele mele cu alte mijlóce, şi aveam fórte puţină încredere. Parecă mâna sorţii mi-a dictat sĕ scriu la D-Vóstră, şi că inima mea mai cugeta, că esistă un mângăitor, care mĕ curéză. Da, am câştigat convingerea, că esistă un atare mântuitor. Nu pot esprima în cuvinte durerile cumplite din cei din urmă 3 ani; acum când nu mĕ mai póte conturba nimic, mĕ simt ca un copil nou născut în acest moment fără a preţui tóte comorile lunei pe lângă **thea Wilhelm pentru curătirea sângelui antiarthritică antirheumatică.**

Fiţi aşa buni, domnule, şi trimiteţi-ne îndată l. C. Q. D. 1 duzină (12) pachete din thea Wilhelm pentru curăţirea sângelui antiarthritică antirheumatică.

Dorindu-Vĕ ce e mai bine în sĕnătate şi viaţă îndelungată, rĕmân cu tot respectul.

Iosef M. Gordon, 179 orchard st. New-Jork. [192] 3—9

Se află în tóte farmaciile.

Deposit principal: la farmacistul *I. G. Molnar,* Sibiiu.

Ad. Nr. 151/898 [213] 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de învĕţătóre, eventual de învĕţătoriu la şcóla română elementară comunală din Jina, comitatul Sibiiului, se escrie concurs cu terminul până la 30 Decembre st. n. a. c.

Condiţiunile:

a) Invĕţătórea, eventual învĕţătorul are sĕ instrueze clasa a II-a compusă din băieţii şi fetiţele anului al II-lea şi al III-lea de şcólă, precum şi fetiţele din şcóla de repetiţiune.

Dacă acest post se va ocupa prin o învĕţătóre, atunci ea va instrua fetiţele şi în lucru de mână femeesc şi în economia de casă.

b) Concurge pot numai Români de religia gr.-orientală.

c) Se recere cunóscerea limbei maghiare, pentru de a putea fi propusă în mod suficient.

d) Eventualul ales învĕţătoriu are sĕ ţină strană în biserică în Dumineci şi sĕrbători.

Emolumentele:

a) Din fondul grăniţeresc dóuĕ sute (200) fl. v. a. solvinḑi în rate lunare decursive.

b) Din alodiul comunal una sută (100) fl. v. a. solvinḑi în trei rate patrulunare.

c) Locuinţa gratuită, şi trei stângini lemne de foc, espres numai pentru trebuinţele proprii.

Concurenţii au a-şi aşterne suplicele lor instruate cu documentele recerute de lege, la presidiul acestui scaun şcolar, până cel mult la terminul sus indicat.

Jina, în 9 Decembre 1898.

Dumitru Panfiloiu,
preşedinte.

Ioan Sava,
secret. scaun. şcol. com.

Ad Nr. pp. 828—898 [214] 2—3

Concurs repeţit.

In sensul veneratului ordin consistorial dtto 23 Decembre a. tr. de sub Nr. 8682 Bis. prin acésta se publică concurs repeţit, pentru intregirea postului de paroch în parochia de clasa a III-a Măguri, cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful-Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post, dau un venit sigur anual de 400 fl.

Doritorii de a reflecta la acest post, au a-şi aşterne suplicele de concurs, instruite conform normelor în vigóre, subscrisului oficiu, până la terminul sus indicat.

Oficiul protopresbiteral în conţelegere cu comitetul parochial.

Cluj, 18 Novembre 1898.

Tuliu Roşescu,
protopresbiter.

În librăria Tipografiei archidiecesane se află:

Dicţionariu român-maghiar
şi
Dicţionariu maghiar-român

de

Dr. I. Crişan şi N. Putnoky,

apărute în 1893 şi 1895, cele mai nóue vocabulare pentru învĕţarea limbei maghiare.

Preţul unei părţi leg. fl. 1.80, ambele fl. 3 60.

Cel mai indispensabil Călindariu pentru fiecare preot şi învĕţătoriu este fără îndoélă

Călindariul archidiecesan,

ce se póte procura la **Librăria archidiecesană,** Sibiiu cu preţul de **30 cr.**

Călindariul pe anul **1899** este dedicat memoriei rĕposatului archiepiscop şi metropolit **Miron Romanul,** cuprinḑênd: fotografia aceluia, o biografie scurtă, apoi date interesante din bóla lui, mórtea, înmormêntarea şi numeróse condolenţe, incurse din acest incident. Pe lângă partea pur calendaristă mai cuprinde genealogia, consemnarea regenţilor mai însemnaţi din Europa; afaceri de poştă, tren şi telegraf, scala timbrelor şi computărilor de interese, precum şi întreg şematismul metropoliei ortodoxe române din Transilvania şi Ungaria şi în deosebi şematismul amĕnunţit al archidiecesei, atât de trebuincios în tóte afacerile bisericesci şi şcolare. Indicarea agendelor parochiale şi protopresbiterale, specificate după luni; estrase folositóre din regulamentele consistorului archidiecesan; indigitari pentru învĕţătorii soldaţi; têrgurile, anunţuri etc.

Îl recomandăm tuturor!

Din

„Biblioteca de popularisare“,

pentru literatură, artă şi ştiinţă,
au apărut până acum:

Nr. 1 *Nuvele siberiene,* de Vladimir Korolenko;
Nr. 2 *Nuvele ţĕrănesci,* de Björnstjerne Björnson;
Nr. 3 *Nuvele şi povestiri populare,* de Lew N. Tolstoi:
Nr. 4 *Schiţe şi tablouri,* de Ioan Neruda;
Nr. 5 *Şése nuvele,* de I. P. Iacobescu;
Nr. 6 *Nuvele* de H. de Balzac;
Nr. 7 *Din viéţa poporului,* de Alecs. Swientochowschi;
Nr. 8 *Pe apă* de Guy de Maupassant
Nr. 9 *Nuvele alese,* de Al. Puskin;
Nr. 10 *Ómeni şi scrieri,* de Georg Brandes;
Nr. 11 *Din Cartea cântecelor,* de H. Heine;
Nr· 12 *Liga tinerimii,* comedie în 5 acte de Henric Ibsen;
Nr. 13 *Dómna Marchisă şi alte nuvele* de Quida;
Nr. 14 *Lăutarul din Cremona,* de Francois Coppée;
Nr. 15 *Ilka şi alte nuvele,* de Al Dumas fils;
Nr. 16 *Nuvele* de Guy de Maupassant;
Nr. 17—18 *Suferinţele tinĕrului Werther* de Wolfgang v. Goethe;
Nr. 19 *Nuvele estra-ordinare* de Edgar Poë;
Nr. 20—21 *Stilul în artă,* de Hans Sebastin Schmid;
Nr. 22 *Un roman în noue scrisori,* de Teodor M. Dostoiewski;
Nr. 23 *Poesii,* traduceri libere în versuri de Sully Prudhomme:
Nr. 24 *Studii şi portrete literare,* de Jules Lemaître;
Nr. 25 *Pilone* de Wilhelm Bergsőe;
Nr. 26 *Darwin, viaţa doctrina şi importanţa lui* de A. de Condolles şi A. Sűdekum;
Nr. 27 *Schiţe din California,* de Bret Harte;
Nr. 28 *Simplu* de Traian Demetrescu;
Nr. 29 *In Lonţ!...* de Paul Hervieu;
Nr. 30 *Scrisórea furată şi alte povestiri estra-ordinare de* Edgar Poë;
Nr. 31 *Don Iuan* pe Molière;
Nr. 32 *Poesii alese,* de Al. Petőfi;
Nr. 33—34 *In temniţă* de Z. C. Arbure
Nr. 35 *Crîng şi luncă* de T. Duţescu-Duţu;
Nr. 36 *Chestiuni literare* ed M. Strajan.
Nr. 37 *Antologie sanscrită,* de G. Coşbuc
Nr 38 *Femea îndărătnică,* de V. Schakespeare;
Nr. 39—40 *Cestiuni literare,* de M. Strajan

Un nr. broş. 16 cr., leg. 30 cr.

Se află de vênḑare în

Librăria Tipografiei archidiecesane Sibiiu.

Orológe de buzunar americane.

Cu garanţă, că nickelul nu-şi schimbă colórea, construcţia mai esactă şi mai bună decât a celor mai scumpe.

Preţul de bucată florini 3.—

Pe lângă garanţă, până unde ajunge provisiunea.

Lângă orologiu lanţ argintit cu 60 cr.

Aparat de ras — automat.

Fox, fabricat veritabil de solingen, distins la multe esposiţii, nu cere praxă. Tăierea eschisă. Lucru curat şi comod. Scutesce de bóle de piele. Durabil şi scutesce de spese.

O bucată fl. 3.—

Tăişul *** e din oţel strălucitor, celelalte părţi din alpacca.

Un tăiş separat lângă el fl. 1.—

Se pot comanda la:

POLLÁK SÁNDOR, representantul principal.

Budapesta, V. ker. Kálmán-utcza 17.

Colectanţilor se espedéză la 5 bucăţi, unul gratis. [183] 25—30

Ne-au sosit acuma:

Tabele de părete pentru cetit, românesci	fl.	2.40
„ „ „ „ „ ungurescì	„	2.40
„ „ **istoria naturală** (16 bucăţi colorate: regnul animal, vegetat şi mineral)	„	7.20
Tabele de mĕsuri metrice cu esplicare	„	—.80
Modele de desemn à 24 foi	„	1.70

Librăria Tipografiei archidiecesane, Sibiiu.

Redactor prov. **Dr. Elie Cristea.**

Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 136 Sibiiu, Joi, 10/22 Decembre, 1898. Anul XLVI.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strĕinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:

Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rĕndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Dotațiunea clerului.

In ḑilele din urmă domnul ministru de culte și instrucțiune publică dimpreună cu cel de finanțe, au publicat ordinațiunea, cu care pun în practică legea despre dotațiunea clerului.

La timpul seu am publicat și noi acea ordinațiune, care este chemată a da mână de ajutoriu și bisericilor în adunarea datelor despre cualificațiunea personală a preoților, despre venitele pe cari legea le compută în dotațiune, și despre acele venite, cari vin a se detrage, când vorba e sĕ vină statul și sĕ intregéscă dotațiunea până la suma minimală de 400 respective de 800 fl.

Despre însași legea acésta, pentru noi în multe privințe gravaminală, nu vom vorbi acuma.

S'au ocupat cu ea forurile competente bisericesci. S'a ocupat consistorul archidiecesan, s'a ocupat consistorul metropolitan, și o au derivat spre ulterióra afacere la forurile competente.

In primăvara anului viitoriu una dintre principalele probleme ale sinódelor eparchiale va fi, a se pronunța în meritul acestei legi, după-cum o reclamă interesele bisericei.

Dacă voturile acestor corporațiuni vor fi în unanimitate pentru una sau alta dintre alternativele posibile, atunci întrégă biserica de o [redacted] fiind, voturile vor fi obligătóre ce respectéză voia bisericei.

Dacă cumva voturile sinódelor diecesane vor diferi, fiind unele pentru a ne folosi de favorurile materiale, pe cari le acórdă legea, altele în contra acelor favoruri atunci îndată după încheierea sesiunilor sinodale, încă prin Maiu, 1899, se va convoca în sesiune estraordinară congresul nostru național-bisericesc, care ca representanța supremă a întregei provincii metropolitane va rostí cuvêntul din urmă în acéstă afacere de escepțională importanță pentru b'serica nóstră.

In afacerea acésta și până acuma s'a scris mai mult decât trebuia, s'au divulgat secrete de ale oficiului, s'au publicat nominal prin ḑiare membrii consistorului, cari din capul locului au luat ținută ostilă contra acestei legi, s'au stigmatisat ca neamici ai bisericei cei-ce au avut alte vederi, s'au presentat ca presenți la ședințele consistoriale asesori, cari în fapt nu au fost la ședințe.

Tóte aceste și alte provocări ar puté fi justificare, ca și noi sĕ eșim cu vederile anchetei consistoriale, care încă trebue sĕ fi avut resónele sale tot în interesul bisericei.

Find însĕ afacerea pendentă la forurile superióre, noi nu avem îndreptățire sĕ prevenim cu publicarea actelor.

Va veni póte timpul și la acésta, acuma noi însĕ nu o vom face.

Și dacă totuși ne-am ocupat la acest loc cu afacerea din chestiune, o am făcut pentru cuvêntul, că tocmai acuma este sub presă cerculariul consistorial, prin care se publică ordinațiunea ministerială, și se ordinéză adunarea de date nóuĕ.

Încă prin anul 1895, ministrul de culte a cerut date despre dotațiunea clerului nostru, spre a se puté orienta asupra sumei recerute pentru eventuala intregire a venitelor parochiale în metropolia nóstră

In vîrtutea unui conclus al congresului din 1895, eparchiile au dat datele cerute de ministrul de culte.

Datele acelea însĕ în cele mai multe locuri s'au făcut în totală necunoscință de causă.

Acésta a fost — credem noi — și rațiunea pentru care legea din cestiune — articlul XIV. din 1898 — a dat guvernului facultatea de a face nóuă culegere de date.

Biserica nóstră s'a pus pe favorul acesta, și a luat conclusul de a se face culegere de date nóue — în deplină cunoscință de causă, și după împregiurările actuale, cari în cei 2 ani din urmă s'au schimbat.

Cerculariul consistorial se trimite în ḑilele acestea, se trimite și instrucțiunea ministerială în traducere, se trimit în traducere și blanchetele ministeriale, atât cele privitóre la cualificațiunea preoților, cât și cele privitóre la venite.

Lucrarea acésta va trebui sĕ se facă cu tótă atențiunea, cu tótă acurateța, în interesul bunului nume al bisericei nóstre.

Vom promova la guvern, sau nu vom promova datele culese, acésta acuma nu se scie. Una se scie: vom avé date adunate, cari ne vor deschide ochii și nóuă, și ne vor împintena la serióse îngrijiri ulterióre, ori care ar fi votul bisericei în afacerea care a provocat adunarea datelor.

Din senatul României.

— Chestia rentei. —

Discursul d-lui Titu Maiorescu

(Urmare și încheiere.)

Ce este acésta d lor? Póte a fost o simplă acomodare budgetară, căci este evident că nu o lege se póte schimba prin modul inscripțiunei în sensul budgetar! De exemplu, la profesorii universitari, sunt câți-va profesori într'o situație excepțională la noi: cu legi speciale au fost aduși dd. Babeș și Assaky, și prin legi speciale li s'a prevĕḑut o anume sumă anuală! Insĕ în budgetul nostru nu se relevă anume legile speciale pentru Assaky și Babeș și se trece numai citra întrégă la Universități. Dar din acest fapt, că sunt cuprinși în aceste sume totale în budget, nu resultă că este abrogată legea lor specială. Este numai o simplificare la votarea budgetelor, ca sĕ nu fie prea multe articole de votat. Va sĕ ḑică, din faptul, că o alocațiune budgetară, iertați-mi expresia familiară, este trecută cu toptanul, nu este desființată vre o lege specială, și din cifra de 144,500, de și s'au înglobat aici tóte bisericile și șcólele din strĕinătate, prin urmare și biserica Sf. Nicolae și șcóla din Brașov, nu se póte deduce, că este oslăbire sau o anulare a legilor speciale, căci legile nu se pot desființa de cât tot prin legi și nu prin budget.

Așa fiind istoria acestei chestii, așa fiind tot firul acestei alocațiuni budgetare, vĕ rog sĕ încercăm acum a ne explica cuvintele din urmă, ḑise în acea ședință a nóstră de la 15 Maiu anul curent de d. ministru-președinte, acele cuvinte cari m'au făcut atunci sĕ cer cuvêntul și m'au îndemnat acum sĕ'i adresez interpelarea de față.

Iată ce spunea d. Ministru-Președinte.

„In 4 Martie, onor. d. Lascar ḑicea: Nu am mers însĕ așa de departe, încât sĕ refuzăm șcólelor din Brașov sumele cari sunt înscrise în bugetul Statului nostru, fiind că acele sume represintă veniturile bunurilor cari au aparținut Bisericei din Brașov, pe care le-a luat Statul Român“.

Iar d. Take Ionescu îl întrerupe astfel: „D. Sturdza a oprit din nou a se mai libera acéstă sumă.“

„Așa dar d. Lascar, în 4 Martie a afirmat, nu în ascuns, nu pe sub mână, ci deschis, în Parlament, că d-sa, în timpul ministeriului Aurelian, a dat subvenție șcólelor din Brașov și m'a acuzat pe mine că nu am dat'o. Și la aserțiunea d-lui Vasile Lascar s'a asociat și d. Take Ionescu, confirmând cele ḑise de d. Lascar... D. Brabețeanu m'a întrebat: dacă am dat vre-o sumă șcólelor din Brașov. Rĕspund clar că nu am dat nici o para, nici la întâiul nici la al doilea minister.

„Mĕ întrébă de ce nu am dat? Rĕspund clar și neted: fiind-că cunoșteam rescriptul guvernului ungar din 1875 și legea ungară din 1883, cari interḑic, sub pedépsă de a fi închise, ca șcólele românești de dincolo sĕ priméscă subvențiuni de la guverne strĕine, și fiind-că nu era clarificat că ceea ce se dă la Brașov nu e o subvențiune, ci o rentă pentru bunuri ce s'au ridicat din proprietatea bisericei S-tului Nicolae“.

Astă-ḑi după ce la 1875, la discutarea legislativă a lucrului, era clarificat, după ce deja la 1860, cum ați vĕḑut din scrisórea tatălui meu, era clarificat, d. Sturdza nu e clarificat.

„Acestea le am expus și cu ocasiunea respunsului la interpelarea d-lui Petre Gră-

---

FOIȚA.

La sfințire de biserică.

Cuvêntare

rostită la sfințirea bisericei reparate din Sighișóra, de protopresbiterul Dimitrie Moldovan.

> Cât sunt de iubite lăcașurile Tale Dómne, Domnul puterilor, sufletul nostru doresce și se topesce după curțile Domnului! Nu e aici altă, deâct casa lui D-ḑeu și pórta ceriului!“
>
> *Moise cap I. st. 29.*

Care e óre causa, iubiți ascultători, care V'a îndemnat a Vĕ aduna aici în acest loc sfânt, în casa lui Dumneḑeu într'un numĕr așa însemnat?

Bĕtrâni și tineri, toți fii ai sfintei nóstre biserici ortodoxe române, ce împregiurare deosebită Vĕ mișcă buzele astăḑi la atâtea laude?

Vĕd, că inimile Vĕstre înótă aḑi în o bucurie nespusă.

Par'că toți suntem pătrunși de o adevĕrată arĕtare dumneḑeéscă. Fețele Vóstre spun, iubiți ascultători, despre un eveniment, ce desvóltă în inimile Vóstre o bucurie sufletéscă și trupéscă.

Care deci este causa dreptei vóstre bucurii? Ințeleg, iubiți ascultători. Mĕ bucur și eu împreună cu voi, iubiților mei fii sufletesci!

Da, aveți și avem cu toții causă a ne bucura, și bucurându-ne sĕ mulțumim lui Dumneḑeu, Impĕratul Impĕraților și Domnului Domnilor, de tóte câte ne-a dat nóuă.

Casa acésta a lui D-ḑeu, sfânta nóstră biserică, precum înșivĕ sciți, de mult încă avea lipsă de o reparatură radicală, de o înoire.

Cu durerea inimei, priveam cu toții și unul fiecare la ca, la starea decăḑută și ruinată, în carea se afla, dar durere, că nu ne-a aflat strînși unul lângă altul, nu ne a aflat uniți în cugete și simțiri — până în Dumineca din 23 Iuniu a c. ḑiua cea binecuvêntată de Dumneḑeu pentru biserica nóstră, pentru poporul nostru, cândmi-am ridicat glasul către poporul nostru credincios, apelând la inima lui pentru ajutoriu benevol în scopul reparărei sfinteinóstre biserici.

Cuvêntul meu, laudă Domnului din ceriu, a căḑut pe pămênt bun; poporul nostru cu însuflețire, pe întrecute a contribuit spre acest scop sfânt, ba reclamând starea bisericei nóstre o reparatură și mai însemnată și mai corĕspunḑĕtóre, a suferit și primit cu căldură inimei, démnă de tótă lauda, și o repartițiune spre acest scop. Capii conducĕtori s'an unit în cugete și simțiri și dorința nóstră ferbinte s'a împlinit.

Astăḑi dar', iubiți ascultători, când suntem fericiți a vedea acéstă casă a lui Dumneḑeu, sfânta nóstră biserică, înoită, împodobită și sfințită, carea iată este causa dreptei nóstre bucurii, înșivĕ trebue sĕ veniți la acea convingere, că dragostea, pacea și bună înțelegerea între frați, aduc folóse mari fiecăruia, îndeosebi și obștei întregi, pe când ura, neînțelegerea și vrașba dintre frați, este în stare a ruina, a nimici chiar și cetățile cele mai mari și pompóse.

Renoită deci acum sânta nóstră biserică, datorința creștinéscă ne impune nóuă tuturor, ca cu înoite puteri sufletesci, cu înoită rêvnă de mântuire sufletéscă, sĕ o cercetăm, și aicí, aici cu deosebire în casa lui Dumneḑeu, care nu e alta, fără pórta ce conduce spre ceriu, cu inimele deschise, cu mințile luminate și cu consciență și dragoste curată creștinéscă, sĕ ne rugăm lui Dumneḑeu sĕ ne facă părtași de darurile sale ceresci și pămêntesci, sĕ-'și deschidă mâna sa îndurătóre spre toți aceia, cari nefățăriți rugându-sĕ, cer ajutoriul sĕu, sĕ-'l rugăm ca sĕ ne apere, sĕ ne scutéscă de tot reul, de foc, de ciumă, de sabie, de venirea altor neamuri și de rĕzboiul cei dintre noi.

Suflete creștine! dacă doresci a vorbi cu Dḑeul tĕu, dacă doresci a-i descoperi tainele inimei tale, cu umilință religiósă înaintea lui, — de voiesci sĕ fii mai aprópe de dênsul, Oh! iubite creștine, vină aici în biserică, în casa sa, aici își va deschide ochii sĕ vadă credința ta, și-'și va pleca auḑul sĕu sĕ audă rugăciunea ta ferbinte, căci acest lăcaș și l'a ales și l'a sfințit. Aici te aștéptă, Dḑeul Tĕu, sĕ te priméscă în tot timpul — darurile sale ceresci aici le-a depus pentru credinciosul sĕu popor. Iubite creștine! Dḑeul tĕu aici locuesce, pentrucă „nu e aicì alta, decât casa lui Dumneḑeu“.

Dacă cumva, iubite creștine, te scii și te simțesci nevrednic de a fi cu Dḑeul tĕu și de al primi pre el, aruncăte și caḑi înaintea lui cu pocăință, te rógă de îndurarea lui cea nemărginită, și el părintele ceresc, carele a trimis în lume pe Fiul sĕu, Dl nostru Iisus Christos pentru cei pĕcătoși, pentru rescumpărarea lor, te va primi, te va ierta de pĕcatele tale, „căci nu e aici alta decât casa lui Dumneḑeu!“ Faptele vóstre, iubiților, sĕ fie fapte bune, fapte creștinești, aveți credință, aveți nădejde și aveți, iubiților, dragoste; înzestrați au aceste trei arme crestinesci cu aceste trei flori crescute și eșite din rostul dişteanu. Ce am ḑis atunci? Atunci am spus că nu am dat nimic nici intâiaşi dată, nici a dóua óră. D. Brabeţeanu mai avea încă un mijloc de convingere. Sĕ citéscă cuvintele d-lor Vasilie Lascar, şi Take Ionescu, ca sĕ se convingă că în adevĕr nu am dat nimic.

„Nu am creḑut de cuviinţă ca sĕ dau renta datorită, ca sĕ nu se inrăiască situaţiunea“.

Aşa e în Monitor. Pe românește, ar fi mai bine „sĕ nu se inrăutăţească situaţiunea“, căci „sĕ se înrăiéscă“ sună urît (ilaritate).

Apoi bine, D-le Ministru Preşedinte, legea aceea Ungară de la 1883, ne cum rescriptul administrativ de la 1875, erau lucrătóre la 1884. De ce aţi dat la 1884, 1885, 1886, 1887, 1888, fiind D-stră Ministru? Cum de am dat eu la 1888 şi 1889, au dat urmaşii mei de la 1889 la 1895, a dat chiar D-nul Mărzescu sub Ministerul Aurelian?

S'a inrăit „situaţiunea sa?“ se înrăutăţesce situaţiunea? Dar a cui situaţiune se înrăutăţesce? situaţiunea bisericei de dincolo? D-le Ministru Preşedinte, acésta este treaba ei. Dacă Biserica de dincolo, dacă consistoriul archidiecesan de dincolo, aceia cari au Biserica lor autonomă, trimit ómenii lor aci, ca în virtutea celor dóuĕ legi, cu plenipotenţă în regulă, sĕ priméscă aceia alocaţiune budgetară, se vede că ei înţeleg situaţiunea, şi că pentru existenţa şcólelor, acea sută de mii de lei, care le-aţi refusat-o de 3 ani, era o cestiune importantă ca sĕ potă exista. Şi D-vostră le-o refusaţi?

Dar eu — scuzaţi-mĕ dacă v'o spun, nu aşi voi sĕ lipsesc de elementara modestie, şi cuviinţă ce vĕ datoresc — eu nu admit, nu cred că este bine sĕ se admită, ca un ministru de aici sĕ se amestece şi sĕ spună celor de dincolo, cum trebue sĕ fie situaţiunea lor, bună sau rea, faţă de guvernul unguresc.

Nu este tréba d-vóstră de a spune bisericei din Braşov: tu trebue sĕ fii aşa sau almintrelea, când vine sĕ ceară ceea-ce crede ea că este drept. Acésta este un amestec prejudiţiabil al Statului nostru în afacerile de dincolo, şi dacă se continuă, póte legitima ceea-ce vor sĕ facă Ungurii; este o stare intolerabilă ce se crează.

In tóte chestiile trebue sĕ ne ferim de amestecul nostru politic printre românii de peste Carpaţi.

Citesc prin gazete că dincolo este acum o alegere de metropolit. Sĕ feréscă D-ḑeu ca un partid politic de aci sĕ aibă candidatul seu dincolo.

Ce am zice noi, dacă la o alegere de metropolit al nostru în Bucureşti şi-ar permite cineva sĕ pună un candidat unguresc sau rusesc?! 'L-am sfăşia! Sĕ fie un candidat de partid politic dela noi în ţara Unguréscă! Dar voiţi sĕ 'i băgaţi în foc pe ómenii aceia?

Nici un amestec de politică militantă dincolo — iată singura regulă de procedare.

Când vine de dincolo, conform legii nóstre de dincóce, representantul şcólei şi bisericei din Braşov şi vĕ cere, trebue sĕ plătiţi ce este scris în budgetul ţĕrii, trebue sĕ plătiţi, fără amestec la ce fac ei, fără sĕ vĕ faceţi d-vóstră judecător, dacă se înrăutăţeşte situaţiunea lor sau ba.

Dar póte că cuvêntul „se înrăutăţeşte situaţiunea“ nu se înţelege că se înrăutăţeşte situaţiunea bisericei din Braşov, ci póte se nrăutăţeşte situaţiunea personală a d-lui Dimitrie Sturdza ca Ministru-President în Bucureşti.

Acésta se póte. Dar după declarările violente ca drept public, inadmisibile ca teorie de stat, indiscutabil de eronate, ce le-aţi făcut ca şef al partidului liberal în sala dela Orfeu la 1894, póte că situaţiunea d-vóstră sĕ fie astăḑi aşa de penibilă faţă de Guvernul unguresc, în cât sĕ nu mai îndrăsniţi sĕ faceţi nici aceea ce au îndrăsnit toţi miniştrii Români sĕ facă înaintea d-vóstră, adecă sĕ execute legea ţărei lor în ţara lor. Acésta se póte. Dar acésta este atunci calamitatea guvernului acesta, şi a partidului care'l susţine, şi póte că au simţit-o toţi în momentul de faţă.

Dar în definitiv, calamitate este vorbă vagă. Insĕ este aci ceva mai grav, fiind-că e mai precis.

D-vóstră, partid liberal, aţi făcut legea de responsabilitate ministerială, aţi promulgat-o în Maiu 1879 şi aţi înscris acolo un art. 3. care rosteşte:

„Se va pedepsi cu interdicţiunea dela 3 „ani până la maximum tótă viéţa, de a mai „ocupa funcţiuni publice, ministrul care va fi „semnat sau contrasemnat decrete sau va fi „luat dispositiuni, care violéză un text ex„pres al unei legi existente“.

Textul expres a dóuĕ legi existente vĕ prescrie: plătiţi 38,500 lei Bisericei sf. Nicolae şi şcólelor române din Braşov. Conform cărui drept aţi luat dispositiunea, — căci de aceea 'mi-am permis sĕ adresez interpelarea d-lui ministru-preşedinte, — aţi luat dispositiunea ca colegul d-vóstră dela Culte şi instrucţiune publică sĕ nu plătéscă nici un ban, adecă sĕ nu execute acele legi?

Se póte ca o lege sĕ aibă inconveniente, dar atunci aveţi curagiul şi veniţi sĕ cereţi modificarea legei, şi sĕ vedem atunci o majoritate liberală în Cameră şi Senat retrăgênd acea subvenţie. Sau veniţi cel puţin cu un bil de indemnitate, şi sĕ vedem majoritatea liberală a Senatului şi Camerei dând bil de indemnitate, că trei ani de arêndul aţi refusat şcólelor române din Braşov renta legală.

Dar nici bil de îndemnitate, nici contralege votată, din contră cu dóuĕ legi positive în dreptul nostru, ştiute şi executate de toţi de la 1868 una, şi de la 1875 a dóua, păzite de toţi, până şi de slabul minister, fiind-că aveţi puterea de fapt sĕ spuneţi înaintea Senatului, nu dau nici un ban, de şi legea mĕ obligă sĕ dau. Acésta înţelegeţi D-vóstră prin respectul legilor?

Acésta e pregătirea la respectul legalităţii în partidul liberal, de când cu şefia d-v.? Acest respect al legii sĕ-l înveţe acei tineri ce ne ascultă împrejur de la tribună ca fiind formula de progres şi de cultură a partidului naţional-liberal?

Noi nu suntem partisani ai acusărilor ministeriale, şi am dovedit'o când cu acusarea contra lui Brătianu. N'aşi dori sĕ fie vre o acusare ministerială nici în contra ministrului preşedinte actual. Dar, d-lor, de şi ómenii cu minte recunosc că greşelile pelitice nu se pedepsesc, ci se îndreptéză, recunóşteţi şi d-vóstră că se pun conştinţele nóstre ale tuturora în cea mai grea încercare prin actualul guvern. Făţişele înexactităţi, făţişele rĕsturnări de adevĕruri publice şi internaţionale, făţişele declaraţiuni de cuvinte frumóse şi alăturea desminţirea lor prin faptele cele mai revoltătóre, făţişa mărturisire a ministrului-preşedinte: nu esecut legea română în cestiunea şcólelor, tăcerea Senatului liberal în majoritatea lui, sugrumarea discuţiunii când am cerut cuvêntul la 15 Mai, măcar în chestia regulamentului, ca sĕ mĕ lăsaţi sĕ esplic nedumerirea cu şcólele dela Braşov, sĕ nu remâe strecurată idea primejdiósă, se nu se dea armă duşmanilor ca sĕ se ḑică că e îndoială la noi, dacă e subvenţiune sau obligaţie recunoscută, când interpretarea legală e în adevĕr că e drept câştigat: după tóte acestea, d-lor, acoperite de d-vóstră, nu vĕ miraţi dacă, de când e partidul liberal în nóua formare la guvern, s'a întrodus scepticismul şi descuragiarea în tótă suflarea românéscă. Partidul care va veni, ori cine va veni la guvern după acéstă nefericită formaţiune liberală, va avea mai întâiu de tóte sĕ redea românimei încrederea în dreptatea, în legalitatea şi în viitorul ţărei acesteia! (aplause).

---

propoveduitoriu a Fiiului lui Dḑeu, a Dlui nostru Iisus Christos, Vĕ-veţi câştiga pre lângă fapte bune mângăere, bucurie, fericire aici pe pământ şi fericire dincolo de mormênt în viaţa vecinică.

Una dintre faptele cele mai mari creştineşci a-ţi împlinit voi toţi, toţi iubiţilor, cari a-ţi contribuit, a-ţi jertfit dinarul vostru pentru înoirea Sfintei biserici, căci scris este „fericiţi toţi aceia, cari iubesc podóba casei lui Dḑeu!“ fericiţi toţi aceia, cari au stăruit, au lucrat şi ostenit spre acest scop sfânt şi plăcut bunului şi înduratului Dumneḑeu!

Dumneḑeu sĕ Vĕ priméscă darurile şi jertfele Vóstre, iubiţilor, cum a primit filerii vĕduvei din sfântă Evangelie. D-ḑeu sĕ binecuvinteze pre cei-ce vor întra şi eşi din acésta sfânta biserică, D-ḑeu sĕ vĕ binecuvinte pre toţi cu sĕnătate şi cu viéţă, iubiţilor poporeni, ca sĕ vĕ puteţi mângăia în acésta sfântă şi înoită biserică cu sufletele vóstre de sfânta şi dumneḑeéscă slujbă, şi preste tot de cuvêntul bunului, înduratului şi marelui Dḑeului nostru, căruia aici sĕ-i aduceţi rugăciunile şi jertfele vóstre şi pe carele toţi rugându-'l sĕ-i ḑicem, cu deosebire cu acest prilegiu însemnat pentru biserica şi poporul nostru: „Mărire Ţie celui ce ai arătat nóuă lumină, Mărire întru cei de sus lui D-ḑeu şi pre pământ pace şi între noi toţi, iubiţilor poporeni ascultători, bună învoire“. Amin!

Sfinţire de biserică.

(*Tractul M.-Oşorheiu.*)

De pe Murĕş, Nov. 1898.

Onorată Redacţiune,

Vĕ rog sĕ publicaţi următorul raport scurt despre frumosul act al sfinţirii bisericei din Vidraseu.

Duminecă la 8 Novembre v. (Arhangelii Michail şi Gavril) pe la órele 10 a. m. sosind în Vidraseu protopresbiterul tractual Nicolau Mănegut, însoţit de preoţii Ioan Bârsan din Egerseg şi Stefan Rusu din Nasna, a fost bineventat la casa parochială din partea parochului local Ioan Moldovan.

De aici s'a dus dl protopresbiter însoţit de preoţii presenţi la biserica cea nóuă.

Imbrăcându-se cu toţii în ornatele bisericesci, s'a început actul sfinţirii după un program stabilit înainte din partea P. O. D. protopresbiter tractual.

La serviciul divin solemn a participat P. O. D. Nicolau Maneguţ protopresbiter, ca delegat al Esc. Sale de pie memorie archiep. şi metrop. Miron Romanul, asistat de dnii preoţi: Nicolau Aron, paroch în Laslĕul român, Ioan Bârsan, paroch în Egerseg, Stefan Rusu, paroch în Nasna, Isidor Suceava, paroch în Erdő-Sângeorgiu, Stefan Stoicoviciu, paroch în M. Cristur, Iacob Adam, adm. parochial în Coronca şi Petru Popu, paroch în Cerghidul mare, tractul Têrnavei.

Cuvêntarea ocasională a rostit'o şeful tractual, Dl Nicolau Maneguţiu, într'un limbagiu poporal, argumentând prin esemple din viaţa practică, că ce rele mari sau causat naţiunei nóstre prin desbinarea bisericei în 2 părţi, ceea-ce fórte bine se póte observa şi în parochia Vidraseu.

Inceputul pentru edificarea bisericei s'a făcut în anul 1896. Fiind însĕ poporul de o parte desbinat, iar de altă parte serac, dacă nu ar fi fost ajutorat din partea P. O. D. protopresb. Nicolae Maneguţ, póte nu ar fi fost în stare se desĕvîrşéscă lucrul nici încă după 5 ani.

Dar prin stăruinţa şi ajutorinţa d-sale, se fac lucruri bune.

De când îl avem în mijlocul nostru, mai în fiecare an s'a predat destinaţiunei sale câte o şcólă ori câte o biserică. In anul curent pre lângă biserica din Vidraseu s'a mai predat destinaţiunei şi şcóla din parochia Nasna.

După terminarea funcţiunilor bisericesci preoţimea s'a dus la casa parochială, unde i-s'a servit un prânḑ. Toastele fireste n'au lipsit. Protopresbiterul a ridicat unul pentru vecînica odihnă a fericitului şi de pie memorie archiep. şi metrop. Miron Romanul; parochul local pentru Dl protopresbiter etc. etc.

Doresc ca cât mai curênd sĕ ne mai putem întruní la astfel de acte solemne.

Un participant.

Din ROMÂNIA

(*Nouele alegeri în colegiul I. al Capitalei*). Primăria Capitalei Bucuresci a fixat pentru ḑiua de *20 Decembre v. 1898*, convocarea alegĕtorilor colegiului I. comunal din Capitală, pentru alegerea a 16 consilieri comunali.

*

(*O încercare interesantă*). La manutanţa centrală a armatei se continuă cu esperienţele pentru întroducerea în pânea de rĕsboiu a unor nóue substanţe alimentare.

Deocamdată sunt óre-cari încercări făcute cu brânza.

Produsele acestui stabiliment vor fi espuse şi la esposiţiunea universală din 1900, la Paris.

*

Grigore Cantacuzino, fost ministru de finanţe în actualul cabinet român, un fruntaş liberal, a încetat din viaţă în 21 Dec. n.

Porniri rele.

Din o corespondenţă nepublicată din lipsa de spaţiu, venită nouă dela un preot din partea locului de care e vorba mai jos, dăm aḑi următórea parte:

Turnu-Roşu, Nov. 1898.

In 7 Novembre n. a. c. s'au făcut *alegerile pentru congregaţiune* în cercul numit al Bradului din comitatul Sibiiului.

Cât privesce ţinuta alegĕtorilor sasi, pot sĕ ḑic, a fost démnă de tótă lauda, întrucât ei au aflat cu cale şi de astădată a ţinea cont de dreptate şi egalitate, cedând Românilor din 5 canditaţi doi inşi. Alegerea în urma pactului ar fi decurs în cea mai bună ordine, dacă unii dintre notarii români nu s'ar fi distins prin spargerea solidarităţii Românilor. Adecă veḑi dómne, notariul din Veştem şi cel din Avrig umblau în ruptul capului, ca sĕ reuşéscă ei de membrii în congregaţiune, dar alegĕtorii n'a voit acéstă, ci şi-au ales representanţi preoţi, cari fiind mai de aprópe cunoscĕtori ai poporului, sciu mai bine şi durerile lui, şi astfel şi în congregaţiunea comitatensă vor sci şi cred că îşi vor şi da silinţa, ca sĕ apere cu demnitate interesele cercului ce-'l represintă.

N'aş fi amintit de opintirile dlor notari de-a se impune pe sine, dacă ca urmare a acestor opintiri n'aş fi observat un simptom îngrijitor, în popor.

Vorbesc de faptul regretabil că doi ţerani din Veştem, partisani de-ai notariului de acolo, se întreceau în a aplica fel şi fel de clevete la adresa preoţimei, ḑicênd: „că de aci incolo notarii vor fi aleşi“ şi că: „notarii sunt *domni*“! apoi mai multe lucruri lipsite de seriositate. ba chiar ruşinóse. Şi notabene, unul dintre ei, dacă nu mĕ înşel, liferéză lemne şi la institutul nostru archiediecesan, de nu şi la Preavenerabilul Consistoriu archidiecesan, prin urmare ura ce o documenta faţă de preoţime, e neesplicabilă! Şi tot [redacted] om mai eri alaltă-eri se [redacted]arului. Şi acum? acuma e jude comunal şi veḑi dómne posiţia ce o ocupă î-l indreptăţesce a batjocorí preoţimea, şi e amicul notarilor. Vorba românului: „trece Oltul, schimbă portul.“

E trist că atari curente şi idei demoralisătóre sĕ introduc în popor prin ómenii „stăpânirii“, chiar şi atunci când ei sunt... români. (Când sunt streini, e, fireste, şi mai reu!)

Atât deocamdată.

Un preot ortodocs.

Noutăţi.

Parastas în Arad pentru marele Andreiu. In 18 Dec. n. s'a sĕvîrşit în Arad parastas pentru odichna sufletului marelui Andreiu. Au servit: dl profesor Ioan Petran, părintele Gavriil Bodea şi părintele Traian Văţianu, care a rostit un prea frumos panegiric, apelând călduros pentru contribuiri la fondul pentru monumentul lui Şaguna.

*

„Tribuna Poporului“ dela Arad, are în fruntea numĕrului seu de Marţi, un articol, care în primele sale 3 din 4 părţi e atât de josnic injurios la adresa membrilor consistoriului nostru archidiecesan, şi la adresa rudeniilor (iarăşi nu încape de aceste rudenii!) fericitului întru domnul regretat Metropolit Miron Romanul, — că omul trebue sĕ stee la îndoială de mai are de-a face cu ómeni în tótă firea, când cetesce scrisele, în chestii de ale nóstre bisericesci, a ómenilor dela „Tribuna Poporului“? Chiar şi în cercuri românesci străine de biserica nóstră, ómenii au rĕmas fórte disgustaţi de fóia, în care într'un limbagiu atât de trivial se póte scrie despre bărbaţi respectabili, încărunţiţi în muncă grea şi fără sgomot.

Dar póte fi vorbă despre acusele temerare ale „Trib. Pop.“, când hotărîrile de continuare a colectei pentru a putea realisa odată ideea aprobată de Congresul din 1876, condus de reposatul Metropolit, — s'au luat de Venerabilul nostru Consistor în şedinţa dela *6 Iuliu 1898*, pe când trăia regretatul Archiepiscop şi Metropolit Miron, şi s'au luat cu ştirea şi cu consensul, ba cu îndemnul lui chiar!, iar espedarea circularului-apel s'a făcut de aici în jumetatea întâie a lunei Septembre, *deci tot fiind în viéţă Metropolitul Miron*, şi, prea fireşte, cu ştirea dénsului!

Că ḑiarul nostru a venit cam târḑiu cu pledarea sa în causă, e că în curênd au intrevenit evenimente grave şi dureróse ce l'-au preocupat în prima linie, ca chestia şcólelor din Braşov, apoi bóla cea lungă, de aprópe dóuĕ luni, a Metropolitului, pe urmă jalea grea ce ne-a cuprins şi absorbit pe toţi prin mórtea lui, — şi de aceea am reluat noi, ca ḑiar, chestia abia după ce ne-am mai liniştit puţin, şi am creḑut şi timpul oportun, promiţĕtor de un resultat bun.

Iar pentru acéstă explicată întârḑiere a nóstră, ca fóie, póte om în tótă firea veni sĕ arunce la adresa ómenilor consistorului, *care şi-a făcut datoria în calea sa* (prin trimiterea circulariului-apel tuturor comunelor), şi la adresa cercurilor nóstre conducĕtóre bisericesci, atâtea infame insulte şi insanităţi, câte „Trib. Pop.“ o face în acel articol?

E nedemn sĕ mai stăm de vorbă.

*

Dieta ungară urméză cu şedinţele sub preşedinţa kossuthistului Madarász. Discută despre câte tóte, numai sĕ nu ajungă la alegerea de preşedinte. Çorifeii, Aponyi, Csáki Álbin, Tisza István şi câte un ministru, apar unii după alţii pe arenă, şi ei pórtă lupta în primele şire. Sĕ sfăşie reu.

*

Sfîrşitul tragic al duor vieţi aventurieire. Se ştie câtă sfară 'n ţară produsese nu demult, istoria Princesei Luiza de Coburg, fugită cu locotenentul Mattasich. Aventura lor se apropie acum de tragicul sfîrşit pe care l'a şi meritat: Locotenentul Mattasich, care abia cu un an nainte era pismuitul amorez al frumósei fiice de rege, cea cu mână largă cheltuitóre, zace aḑi în temniţa militară din Zagrab şi îşi aştéptă osânda între altele şi pentru falsificare de cambii, în compagnie cu iubita sa, iar iubita lui e internată într'un ospiciu, deocamdată sub cuvênt că o ţin în observare, pânăce o vor aşeza pe vecie acolo, ca pe o nebună.

Ḑiarele din Zagrab, pregătesc deja lumea, la cele ce vor urma, ca sĕ nu mai fie atunci prea mare sensaţia, şi prevestesc că locotentul va fi osândit la 6 ani temniţă de cetate; iar ḑiarele din Belgia, patria nenorocitei princese, spun că pĕrechia regală, părinţii Luizei, se aştéptă la „catastrofă“, adecă la aceea, ca fiica lor sĕ fie declarată nebună, şi deci internată în vr'un ospiciu, închiḑênduse şi în urma ei, ca şi în urma „iubitului“ seu, uşile de veci, şi fiind in viitor doi morţi de vii!..

*

Ministru à latere pe lângă persóna M. Sale din partea ungară, este numit prin autograf prea înalt, datat: Viena, 20 Dec. n. 1898, contele Manuil Széchenyi.

*

Iarna, albă, frumósă, plăcută ca întâie întâlnire, s'a îndurat totuşi sĕ vie şi pe la noi, sĕ ne copere case, strade şi câmpuri, cu albul seu linţoliu. De aḑi nópte (21 spre 22 Dec. n.) avem zăpadă ca de un lat de mâna, peste tot locul.

*

Fapta unui bun creştin. Parochianul din Şura-mare Ioan Turculeţ, membru al comitetului parochial, în înţelegere cu soţia sa Elena (Lina) a dăruit *o sută de floreni* la biserica nóstră, cu menirea ca 2 icóne împĕrătesci sĕ se facă, întru amintirea fiicei lor Maria, rĕposată la anul 1897 în etate de 12 ani.

O faptă nobilă acésta, care de sine se laudă şi pentru care nóuă ne rĕmâne numai recunoscinţă sĕ arătăm faţă de acest vrednic creştin, ceea-ce facem şi pe calea acésta — rugând pe a-tot puternicul Dumneḑeu sĕ-i lungéscă firul vieţei, şi soţiei sale; — iar fiicei în amintirea căreia s'a făcut darul, împreună cu ceilălalţi rĕposaţi fraţi ai sei, sĕ le dăruéscă bunul Dumneḑeu odichnă în locaşurile drepţilor. Şura-mare, 3 Decembre 1898 v. *Nicolau Opriş*, capelan paroch.

*

O principesă germână în drum spre China. Se ştie că Impĕratul Germaniei a pus în fruntea flotei ce a trimis'o în apele Chineze, pe chiar fratele seu, principele Henrich. Soţia acestuia, s'a hotărît sĕ facă lungul drum pe apă până la soţul seu, chiar acum, pentru ca sĕ pótă petrece Crăciunul împreună acolo!.. Şi a plecat şi s'a dus şi s'a tot dus, ḑile şi sĕptĕmâni întregi, plutind pe vasul dus de vapor, între ceriu şi apă, — pânăce în 12 Dec. precum se telegrafiază din London, a ajuns la Hongkong, unde şi-a întâlnit soţul dorit şi depărtat.

*

Unealta lui Luccheni — nimicită. Criminalul ucigaş al împĕrătesei-regine Elisabeta, şi-a luat deja pedépsa meritată. A mai remas înse un act trist de isprăvit: nimicirea pilei ucigătóre şi a recuisitelor prin cari s'a constatat mórtea împĕrătesei la hotelul Beaurivage.

Este un obiceiu vechiu, ca tóte armele a căror jertfă a căḑut vre-o persónă princiară, sĕ se ardă sau sĕ se nimicéscă într'un chip óre-care, ca sĕ nu remână ca triste relicvii pentru posteritate, şi prin ele sĕ se dea ansă la curiosităţi frivole.

*

Umor în necaz. In o şedinţă a consiliului comunal vienez, sĕptĕmâna trecută, „liberalii“, odinióră la frânele împĕrăteştei cetăţi, aḑi în „oposiţie“, — au interpelat pe primarul Dr. Lueger, că óre nu comite un fapt punibil servitorul, care, deşi din ordin presidenţial, ia cu forţa şi dă afară pe cutare consilier din sfat? Lueger i-a rĕspuns fireşte interpelantului, că — *din contră!*

Atunci liberalii deprimaţi, au protestat gălăgios contra acestei declaraţiuni. Ei voiau sĕ obţie cumva constatarea că e „punibil“ a întrebuinţa brachiul, şi încă un servitor faţă de un „consilier“ chiar „liberal“ (jidan). Aşa apoi sĕ pótă în viitor face ori ce larmă, fără teamă de dat afară! Cum însĕ Lueger i-a stâmpărat rĕu prin rĕspunsul scurt şi hotărît, „liberalul“ *Weinwasser* (ce nume apetitlich!..) s'a sculat şi a făcut, fórte liniştit, propunerea: sĕ sĕ decidă că pe viitor servitorii, de câte-ori se obosesc dând afară pe câte un părinte al oraşului, sĕ fie împărtăşiţi de un „Arbeits-Zulag“, un adaus de plată pentru lucru, ca şi cum ar fi tăiat lemne, ori ar fi făcut alte lucruri grele, la care nu-'s obligaţi [illegible]

Au rîs liberalii de acest umor al lui [illegible]wasser, dar încă şi mai bine au rîs Luegeriştii, că vĕd pe „liberalii“ jidani reduşi la rolul de a face aḑi cel mult glume, că altceva, în conducerea oraşului Viena, nu mai pot!

*

Avis. Au apărut litografate următórele coruri de bărbaţi (4 voci): 1. „In Iordan“, troparul Botezului compus pe motive de ale cânt. bis. 2. „Fóie verde de trifoi“, cânt. poporal. 3. „Tot ţi-am ḑis mândro“ cânt. poporal şi 4. Dóuĕ colinde („Patru păstori“ şi „Colo'n sus“). Preţul unui esemplariu singuratic e 30 cr. plus 5 cr porto. Se pot căpăta la autorul: Timoteiu Popoviciu profesor de musică la gimnasiul din Braşov, strada Hirscher 28.

*

Nebun pe galeria Reichsrathului. Un óspe nenorocit a avut Vinerea trecută Reichsrathul din Viena; pe marele proprietar din Varşovia, cavalerul de Wallentin. Privind de pe galerie furiósele scene ale dietei, acelea se resfrângeau aşa de tare în sufletul lui, simţitor se vede, încât a început însuşi sĕ fie cuprins de o iritaţie mai mare şi mai viuă ca înşişi furioşii de jos din camerĕ. De odată nemai putêndu-sĕ stăpâni, începu sĕ sbiere în jos cătră deputaţi, ocărând când pe unii când pe alţii, şi furia lui deveni tot mai mare până începu a face schime şi a sbiera, de-a atras asupra-şi atenţia tuturora. Servitorii l'au luat şi l'au dus în clinica de alienaţi „*Krafft-Ebing*“, unde medicii au constatatat că s'a turburat de tot la minte bietul om.

Wallentin e unul din cei mai nenorociţi nebuni de pe lume: în vreme ce alţii spun că ei sunt împĕraţi, crâşmari ori soldaţi, acesta spune într'una că el e — *Wolff*, deputatul din Reichsrath, bine cunoscut prin scandalele rabiate ce a provocat acolo!

Mulţumită.

Ca sĕ putem termina nóua biserică din comuna nóstră, s'au milostivit a ne ajutora cu bani:

Ilustritatea Sa dl Zeno Mocsonyi din Bulciu cu 10 fl.

Dl Iosif Popescu din Cerbia ne-a trimis bani dela popor la lista nr. 378 suma 3 fl. 10 cr.

La lista nr. 1207 ne-a sosit dela On. Oficiu parochial din Greovaţ 1 fl.

Cu lista nr. 1112 ne-au sosit dela On. oficiu parochial din Sĕcaşul-unguresc dela 27 contribuenţi 4 fl. 40 cr.

Dl preot Pavel Popa din Gialacuta ne-a trimis la lista nr. 86 suma 3 fl.

Dl Mauriţiu Klein din Gurasada ne-au trimis cu lista nr. 95 suma 2 fl.

Dl George Popoviciu, preot în Cliciova ne-a colectat cu lista nr. 1065 dela 27 contribuenţi 7 fl. 45 cr.

Dl Teodor Baianţ preot în Româneşti ne-a trimis la Lista Nr. 1086 suma 2 fl.

Cu Lista Nr 1561 ne-a celectat dl preot Teodor Vueşean din Bucuróia dela 2 contribuenţi 2 fl.

Dl Iosit Indrieş comerciant în Băcăinţ ne-a trimis la lista nr. 61 suma 1 fl.

Cu lista nr. 1206 ne-a adunat Dl preot Mateiu Popoviciu din Goruia dela 2 contribuenţi 5. fl 50 cr.

La lista nr. 1665 ne-a trimis Dl preot George Leucuţa din Coroiu dela comuna bisericéscă 1 fl.

Dl Alexandru Pĕtrău preot în Cherges ne-a trimis la lista nr. 106 suma 1 fl.

Dl preot Ioan Balşan şi soţia din Bulbuc ne-a trimis la lista nr. 46 suma 5.

Dala On. Comitet par. din Chişorosin am primit la lista nr. 1543 suma 1 fl.

Dala On. oficiu parochial din Sacul am primit cu lista nr. 1051 dela 2 contribuenţi 80 cr.

Dela On. oficiu paroch. din Fizeş am primit la Lista nr. 1243 suma 1 fl

Dela On. oficiu paroch. din Birchiş am primit cu Lista nr. 1431 suma de 1 fl. 40 cruceri.

Dela biserica gr.-or. din Almaş am primit cu lista nr. 1332 suma 1 fl.

Dl preot George Popescu din Musca ne-a adunat cu lista nr. 1499 dela 43 contribuenţi 4 fl. 73 cr.

Dl preot Nicolae Cristea din Valea Bulzului neau trimis la lista nr. 325 suma 1 fl.

Dela On. ofic. paroch. din Rudaria am primit la lista nr. 1019 suma 4 fl.

Dl preot Ioau Murgu din Sasca-Montană ne-a colectat cu lista nr. 1188 dela 4 contribuenţi 1 fl. 50 cr.

Mulţumim în numele credincioşilor nostri pentru tóte acestea binefaceri. Dḑeu sĕ le rĕsplătéscă cu bine ceresc atât donatorilor, cât şi celor cari au ostenit pentru noi.

Mulţumim sincer dlui Forian Budiu din Zam, căci şi de astădată s'a arătat fórte marim[illegible]nos, de ne-a donat 50 legături laţuri în scopul pregătinei unui gard în jurul bisericei, încât prin acésta lipsita nóstră biserică e scutită de o cheltuială însemnată.

Câmpuri-Surduc la 8/20 August 1898

Pentru comuna bisericéscă

Ioan Budoiu
preot

George Igreţ
epitrop

I. Löser.

Istoria Agriculturei.

Traducţiune autorisată
de
Un prietin al plugarilor.

(Urmare.)

Cartofii (crumpenele) în anul 1588 s'au cultivat de botanicul Clusius în Frankturt şi Viena, şi au aflat pentru flórea lor căutare şi admirare.

9. Istoriografii naturalismului german, în ceea ce priveşte agricultura, păşesc în periodul acesta pe faţă; au apărut cărţi de agronomie. Intre scrierile aceste ocupă locul prim cartea cea mare de Tabernämontamus (Jacob Teodor de Bergzabern 1590. In ea se cuprind preste 3000 plante cu frumóse figuri artificiale). Acésta carte tractéză în secţiunea a şéptea despre grâu şi diferitele lui soiuri. Despre sĕcară amintesce: sĕcară de érnă şi de vară, cu însĕmnarea, că ea este bucata pentru pâne, despre grâu: de érnă şi de vară şi grâu cu spicul lung (mustăţios), mai cu sémă în El-ass şi la Rhen. Grâul de vară sĕ se sémene în Februarie şi Martie. Mai amintesce şi despre alac, orz şi altele de felul acesta.

10. Scriitorii cari au scris în periodul acesta despre agronomie, nu au fost din tinereţe agronomi, ci mai cu sémă medicinişti sau iuristi, de aceea şi cărţile lor erau scrise mai cu sémă în limba latină, şi fórte rar în limba germână. Aşa şi opul renumit al iuristului Dr. Konrad Heresbach din Speier, care apăru la anul 1571 în Colonia sub numirea: „Rei rusticae liber quattuor“. După istoria agriculturei germane de Langenthal, 1882, se pare a fi cea mai bună carte nemţéscă despre agronomie. Acest scriitor ne aduce înainte în cele patru cărţi ale lui, cele dóuĕ părţi principale ale agronomiei: economia de câmp şi economia de vite, apoi subdespărţĕminte, mai întâiu agricultura şi horticultura (grădinărit), şi în urmă economia de vite şi creşterea paserilor (găini, raţe etc.). Gunoiul vrea sĕ'l şcie în dóuĕ despărţĕminte adunat: gunoiul cel vechiu şi cel nou, ba gunoiul sĕ fie pus la un loc de aşa, ca sórele sĕ nu-i sugă mustul. In pămênt slab sĕ se sémene bucate slabe, şi în pămênt gras bucate bune (grase). Gunoiul ud arat îndată în pămênt, e stricăcios. Fórte frumos tractéză el despre margă, gunoiu de tină (adecă nomolul ce remâne când ese rîul din albie) şi var cu gunoiu, despre care ne aduce înainte un proverb, că face „părinţi avuţi şi copii sĕraci.“ Gunoirea prin cenuşă încă îi era cunoscută. Puterea gunoirei câmpului cu lupină ne-o descrie în un mod demn de imitat. Gunoiul uscat cere pămênt umed, gunoiul cald pămênt rece. La cultivarea fênaţelor după Heresbach, se cere împrăşciarea moşoróelor, depărtarea buruenelor, gunoirea anuală a fênaţelor sĕrace în luna lui Februarie. Invĕţătura despre economia de vite îşi arată culmea în proposiţiunea următóre: „Grijeşce de un soiu bun de vite, de o hrană bună, şi 'ţi vei ajunge scopul.“ O colecţiune de legi agronomice din timpurile vechi şi un scurt capitlu despre vênat şi pescărit face finea acestui op interesant.

11. Ioan Coller (1572) din Silesia, se vîri mai tare ca toţi ceialalţi, prin scrierile lui, în cercurile agronomice, deşi şciinţa lui era numai o superstiţiune sistematică. In privinţa agriculturei el este independent de cei vechi. Regulele când sĕ se samene, sĕ îndreptau după cele patru anotimpuri; cel mai potrivit timp pentru a sĕmăna grâu însĕ este între luna nóuă şi primul pătrar, în o ḑi când luna e în scorpion, rac sau peşci, căci atunci sunt timpuri calde şi umede. sau în o ḑi când luna e în gemeni, cumpănă, căci şi aceste sunt timpuri calde şi umede. Ultoirea se învaţă din fundament. Spre a dobândi fructe gustóse, dulci, mirositóre, e de ajuns a băga în simburele pomilor miere, aromate, asemenea se ḑice că dacă pui în rădăcini sau lemn sânge, fructele devin roşii, şi în fine dacă vrei sĕ faci pomul sĕ rodéscă, trebue sĕ'l sfredelesci şi sĕ pui în el sau în rădăcina lui, mercuriu (argint viu).

(Va urma)

VARIETĂŢI

Seracul gazetar. O interesantă, deşi cam neplăcută, aventură a avut gazetarul italian *Santorelli*, voind sĕ urmăréscă în drumul seu spre Palestina pe Impĕratul Germaniei, spre a raporta ḑiarelor din patria sa.

Autorităţile turceşti din Iaffa, deşi avea tóte scrisorile în ordine, l'au luat drept — anarchist, şi l'au aşezat în prinsóre! Aşa în loc de raport, a putut trimite gazetei sale numai o plângere amară despre ce i-s'a întêmplat!..

Intrevenind, cu graba cu care sĕ póte întreveni la o atare depărtare, consulul italian, l'au eliberat, dar pe când a fost el liber — Impĕratul Germaniei se întorsese deja acasă din Palestina!..

*

Un om glumeţ mânca într'un birt o porţie de peşte. Când chelnerul trecu pe lângă masa lui, îi ḑise;

— Chelner, adu-mi o sticlă cu vin; peştele vrea sĕ înóte...

Un vecin de la altă masă, care mânca o friptură de porc, vru sĕ profite de acéstă ocazie şi sĕ se arate şi el deştept:

— Chelner, — strigă el la rêndul lui, — adu-mi o halbă de bere, că porcul vrea sĕ bea!..

Poşta redacţiunei.

V. Pacală, Bpesta. Ni s'au trimis la timp.

T. Herman, Dej: Este comandată.

Dr. I. M Vinerea. Am primit suta. Mare mulţămită. Sa reservat. La revedere.

L. Triteanu, Bpesta. De aici s'au dat liste numai pentru parochii. Faceţi acolo una, căci e tot atât.

Ad Nr. pp. 828—898 [214] 3—3

Concurs repețit.

In sensul veneratului ordin consistorial dtto 23 Decembre a. tr. de sub Nr. 8682 Bis. prin acésta se publică concurs repețit, pentru intregirea postului de paroch în parochia de clasa a III-a Măguri, cu termin de 30 de ḑile dela prima publicare în „Telegraful-Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post, dau un venit sigur anual de 400 fl.

Doritorii de a reflecta la acest post, au a-și așterne suplicele de concurs, instruite conform normelr în vigóre, subscrisului oficiu, până la terminul sus indicat.

Oficiul protopresbiteral în conțelegere cu comitetul parochial.

Cluj, 18 Novembre 1898.

Tuliu Roșescu,
protopresbiter.

În tipografia archidiecesană a apărut:

CATECHISM
pentru învêțământul religiunei drept-credinciόse rĕsăritene,
de
Moise Toma,
prelucrat de
Simeon Popescu,
ediția VIII.; prețul legat 20 cr.

Se aflâ de vênḑare în
Libraria Tipografiei archidiecesane.
Sibiiu.

Orolόge de buzunar americane.

Cu garanță, că nickelul nu-și schimbă colόrea, construcția mai esactă și mai bună decât a celor mai scumpe.

Prețul de bucată florini 3.—

Pe lângă garanță, pănă unde ajunge provisiunea.

Lângă orologiu lanț argintit cu 60 cr.

Aparat de ras — automat.

Fox, fabricat veritabil de solingen, distins la multe esposiții, nu cere praxă. Tăierea eschisă. Lucru curat și comod. Scutesce de bόle de piele. Durabil și scutesce de spese.

O bucată fl. 3.—

Tăișul *** e din oțel strălucitor, celelalte părți din alpacca.

Un tăiș separat lângă el fl. 1.—

Se pot comanda la:

POLLÁK SÁNDOR, representantul principal.
Budapesta, V. ker. Kálmán-utcza 17.

Colectanților se espedézā la 5 bucăți, unul gratis. [183] 26—30

În Tipografia archidiecesană din Sibiiu a apărut

DOTAȚIUNEA
CLERULUI.
Reflexiuni asupra proiectului de lege despre intregirea venitelor preoțesci
de
ILIE DINURSENI.

Broșura se estinde pe 147 pagini și are următorul cuprins:

Un studiu asupra proiectului de lege mai sus numit, care s'a publicat în mai mulți numeri ai „Telegrafului Român“ din anul acesta. Memoriul dela 1850 al episcopului, mai târzíu metropolitului

ANDREIU baron de ȘAGUNA,

asupra dotațiunii clerului; apoi proiectul de lege despre intregirea emolumentelor preoțesci și în urmă interesanta motivare, cu care ministrul cultelor și instrucțiunii publice a presentat dietei acel proiect, și pe care ḑiarele române au publicat'o numai în scurte excerpte.

Fiind chestiunea dotațiunii clerului actuală, credem, că autorul acestei broșure a făcut un bun serviciu bisericei române, dând ocasiune clerului a cunόsce cât mai de aprόpe numitul proiect care privesce atât de deaprόpe sόrtea lui. Este în interesul bisericei că proiectul sĕ fie cunoscut în cercuri cât mai largi, de aceea o recomandăm mai ales atențiunii clerului nostru, precum și a acelora, cari sĕ intereséză de mersul afacerilor nόstre bisericesci.

☞ Prețul 1 corόnă. ☜

Se pόte procura din
Libraria Tipografiei archidiecesane, Sibiiu.

Cel mai indispensabil Călindariu pentru fiecare preot și învĕțătoriu este fără îndoélă

Călindariul ☜
☞ archidiecesan,

ce se pόte procura la **Librăria archidiecesană,** Sibiiu cu prețul de **30 cr.**

Călindariul pe anul **1899** este dedicat memoriei rĕposatului archiepiscop și metropolit **Miron Romanul,** cuprinḑênd: fotografia aceluia, o biografie scurtă, apoi date interesante din bόla lui, mόrtea, înmormêntarea și numerόse condolențe, incurse din acest incident. Pe lângă partea pur calendaristă mai cuprinde genealogia, consemnarea regenților mai însemnați din Europa; afaceri de poștă, tren și telegraf, scala timbrelor și computărilor de interese, precum și întreg șematismul metropoliei ortodoxe române din Transilvania și Ungaria și în deosebi șematismul amĕnunțit al archidiecesei, atât de trebuincios în tόte afacerile bisericesci și școlare. Indicarea agendelor parochiale și protopresbiterale, specificate după luni; estrase folositόre din regulamentele consistorului archidiecesan; indigitari pentru învĕțătorii soldați; têrgurile, anunțuri etc.

Îl recomandăm tuturor!

Din
„Biblioteca de popularisare“,
pentru literatură, artă și știință,
au apărut până acum:

Nr. 1 *Nuvele siberiene*, de Vladimir Korolenko;
Nr. 2 *Nuvele țĕrănesci*, de Björnstjerne Björnson;
Nr. 3 *Nuvele și povestiri populare*, de Lew N. Tolstoi:
Nr. 4 *Schițe și tablouri*, de Ioan Neruda;
Nr. 5 *Șése nuvele*, de I. P. Iacobescu;
Nr. 6 *Nuvele* de H. de Balzac;
Nr. 7 *Din viéța poporului*, de Alecs. Swientochowschi;
Nr. 8 *Pe apă* de Guy de Maupassant
Nr. 9 *Nuvele alese*, de Al. Puskin;
Nr. 10 *Ómeni și scrieri*, de Georg Brandes;
Nr. 11 *Din Cartea cântecelor*, de H. Heine;
Nr. 12 *Liga tinerimii*, comedie în 5 acte de Henric Ibsen;
Nr. 13 *Dόmna Marchisă și alte nuvele* de Quida;
Nr. 14 *Lăutarul din Cremona*, de Francois Coppée;
Nr. 15 *Ilka și alte nuvele*, de Al Dumas fils;
Nr. 16 *Nuvele* de Guy de Maupassant;
Nr. 17—18 *Suferințele tinĕrului Werther* de *Wolfgang* v. Goethe;
Nr. 19 *Nuvele estra-ordinare* de Edgar Poë;
Nr. 20—21 *Stilul în artă*, de Hans Sebastin Schmid;
Nr. 22 *Un roman în noue scrisori*, de Teodor M. Dostoiewski;
Nr. 23 *Poesii*, traduceri libere în versuri de Sully Prudhomme:
Nr. 24 *Studii și portrete literare*, de Jules Lemaître;
Nr. 25 *Pilone* de Wilhelm Bergsőe;
Nr. 26 *Darwin, viața doctrina și importanța lui* de A. de Condolles și A. Sűdekum;
Nr. 27 *Schițe din California*, de Bret Harte;
Nr. 28 *Simplu* de Traian Demetrescu;
Nr. 29 *In Lonț!...* de Paul Hervieu;
Nr. 30 *Scrisόrea furată și alte povestiri estra-ordinare de* Edgar Poë;
Nr. 31 *Don Iuan* pe Molière;
Nr. 32 *Poesii alese*, de Al. Petőfi;
Nr. 33—34 *In temniță* de Z. C. Arbure
Nr. 35 *Crîng și luncă* de T. Duțescu-Dutu;
Nr. 36 *Chestiuni literare* ed M. Strajan.
Nr. 37 *Antologie sanscrită*, de G. Coșbuc
Nr 38 *Femea îndărătnică*, de V. Schakespeare;
Nr. 39-40 *Cestiuni literare*, de M. Strajan

Un nr. broș. 16 cr., leg. 30 cr.

Se aflâ de vênḑare în
Librăria Tipografiei archidiecesane Sibiiu.

Ne-au sosit acuma:

Tabele de părete pentru cetit, românesci	fl.	2.40
„ „ „ „ „ ungurescі	„	2.40
„ „ **istoria naturală** (16 bucăți colorate: regnul animal, vegetat și mineral)	„	7.20
Tabele de mĕsuri metrice cu esplicare	„	—.80
Modele de desemn à 24 foi	„	1.70

Librăria Tipografiei archidiecesane, Sibiiu.

Redactor prov. Dr. Elie Cristea.

Editura și tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 137 Sibiiu, Sâmbătă, 12/24 Decembre, 1898. Anul XLVI.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Crisă internă.

Numai câteva ḑile ne mai despart de începerea unui an nou, și âncă nu se póte prevedé ce soluțiune va avé crisa, în care a ajuns și parlamentul nostru și țéra nóstră prin situațiunea creată în aceste trei luni de ḑile.

Parlamentul funcționéză regulat sub conducerea bĕtrânului Madarász; la ordinea ḑilei este alegerea de president, este însĕ de tot problematică alegerea în puținele ḑile până la întrarea anului nou.

Deputații, cari au luat cuvêntul până acuma, critică greșelile și abusurile guvernului, și unica soluțiune posibilă o află în retragerea actualului ministru-president.

E caracteristic că până acuma au vorbit aprópe tóte capacitățile liberalilor. A vorbit fostul ministru de culte în ministeriul Wekerle, care a representat în parlament legile politice-bisericesci, contele Csáky, a vorbit fostul ministru de interne Hieronymi, a vorbit înaintea alegĕtorilor din Oradea-mare bĕtrânul Tisza, a vorbit în parlament stêlpul liberarilor Hegedűs, în cele din urmă a trimis manifest către alegătorii sei fostul president al camerei, Szilágyi, și aḑi cu vorba va completa manifestul către alegĕtori.

Cele mai simțitóre lovituri le aplică guvernului bărbații, cari din incidentul proiectului de lege Tisza au eșit din partida liberală.

Era dedat guvernul sĕ audă critică aspră dela cei din partida Kossuthistă, era dedat sĕ audă grave acusări de abusuri din partea partidei lui Apponyi, nu era dedat însĕ sĕ audă dela ai sei grave invinuiri, după cum le-a auḑit acuma din gura lui Csáky și Hieronymi.

Toți dissidenții combat obstrucțiunea ca periculósă parlamentarismului, însĕ în casul de față toți o consideră de o urmare logică a abusurilor electorale, cari au împedecat poporul de a se manifesta liber, de a alege după voința sa și nu după cea a organelor dela administrațiune.

Corupțiunea de tot soiul la alegeri, violența și abusurile organelor guvernului, aceste au înveninat corpul constituțional al Ungariei, nu e deci mirare, dacă bóla se manifestéză în paroxismul de acuma.

Dacă până la anul nou nu se va vota lege de indemnitate a budgetului cel puțin pe primul pătrariu de an, atunci se nasce o situațiune, ale căreia urmări nu se pot prevedé. Acésta o au accentuat toți vorbitorii, și cei din partida guvernamentală și cei din oposiție, și fiecare pe celalalt l'a făcut responsabil pentru urmări.

In vorbirea sa din Oradea-mare, bĕtrânul Tisza s'a încercat a slăbi efectul proiectului seu presentat în clubul partidei liberale și subscris de majoritatea deputaților. S'a încercat a reduce acel proiect la o simplă manifestațiune a majorității, care nu a avut menițiunea sĕ fie presentat în dietă.

Retragerea acésta se esplică ca o nisuință de a se afla o cale mijlocie de împăcare, însĕ împăcarea sĕ se facă cu rĕmânerea lui Bánffy la putere, deóre-ce căderea lui s'ar esplica ca capitulare a majorității înaintea minorității, prin ce s'ar crea un precedent periculos.

Oposițiunea însĕ cere cu ori-ce preț retragerea lui Bánffy din fruntea guvernului, căci el e considerat ca volnicia incorporată, și sub el o mulcomire a spiritelor e imposibilă.

Deja se și vorbesce de un guvern de transițiune sub presidiul ministrului de agricultură Darányi.

Dacă schimbarea dorită s'ar face îndată după sĕrbătorile Crăciunului, atunci se póte spera o îmbunătățire óre-care.

Va întra situațiunea actuală în anul nou, atunci stăm în fața unei situațiuni revoluționare, și deputații din parlament susțin că sunt comitate pur ungurescí în Ungaria, cari nu vor da dare nici miliție.

Se póte și acésta, căci ungurii sunt popor harnic. Au mai făcut ei revoluție, de ce sĕ nu facă și acuma.

Monument
lui
ANDREIU ȘAGUNA.

In urma dispozițiunilor Veneratului consistoriu archidiecesan, reîmprospètate și puse la inima credincioșilor nostri prin articolul nostru apel, din Nr. 127, precum și în urma îndemnurilor celorlalte foi, cari aprópe tóte au salutat cu bucurie pornirea, s'a început în mai multe centre ale archidiecesei o mișcare laudabilă în scopul înmulțirii fondului pentru monument lui Șaguna.

S'au pus în circulare liste, pe cari s'au înscris deja frumóse sume.

Incepem aḑi cu publicarea acestor liste. Dăm una din cele-ce în Sibiiu au fost puse în circulație, precum începem și publicarea vocilor de presă, ca sĕ se vadă cum a întimpinat presa nóstră acéstă mișcare generósă, și care ḑiar câtă atenție a aflat de cuviință sĕ-i dea.

*

„*Fóia Pedagogică*", redactată de d-nii profesori Dr. D. P. Barcian, Demetriu Comșa, Dr. P. Șpan și Dr. I. Stroia, dela seminarul nostru „*Andreian*" publică în fruntea numĕrului seu mai nou, următorul articlu semnat de Redacțiune:

Monument
archiep. și metropolitului Andreiu Șaguna.

„Serbărilor înălțĕtóre de inimă, ținute astăvară din incidentul aniversării a 25-a dela mórtea în veci neuitatului archiepiscop și metropolit Andreiu Șaguna, cari ne-au dat ocasiune a ne revoca de nou în memorie meritele lui neperitóre pentru biserică și șcólă, națiune și patrie, au avut și efectul îmbucurător de a ne face sĕ ne gândim de nou și mai cu dinadinsul, la o datorie a nóstră, care, durere, prea multă vreme o dădusem uitării.

„Și din gândul acesta bun a rĕsărit hotărîrea nóstră a tuturor, ca sĕ aruncăm dela noi nepăsarea, ce părea a ne fi cuprins față de memoria acelui mare și în adevĕr providențial bărbat, și sĕ căutăm a pune în sfârșit în lucrare, ceea-ce mintea și inima ne dictéză, și ceea-ce sinodul archidiecesan încă în anul 1874, și congresele nóstre naționale bisericești în anii 1876, 1878 și 1886 hotărîră, în ce privesce *ridicarea monumentului lui Șaguna.*

„Ne împlinim o plăcută datorie, dacă salutăm cu o deosebită bucurie hotărîrea Ven. Consistoriu archidiecesan dela 6 Iulie a. c. cu privire la acest monument, hotărîre, care se aduce la cunoscința tuturor prin circulariul de sub Nr. 5233 Plen., îndreptat către tóte oficiile protopresbiterale și parochiale din archiedecesa Transilvaniei, și publicat în ḑilele aceste și în ḑiarul archidiecesan „Telegraful Român".

(Reproduce partea din circular, care face apel către credincioși a contribui, căci pe sine sĕ vor onora contribuind, — apoi urméză:)

„Iar cu privire la modalitatea de observat la facerea colectei pentru monument, dispune (circularul) ca ofertele sĕ se facă de toți credincioșii nostri din archidiecesă, nunumai în bani, ci și în naturalii, ca astfel „sĕ se dee ocasiune fie-cărui creștin ortodox din archidiecesă, a aduce filerul seu, ca dar bine primit, pentru vecinica pomenire a celui mai mare binefăcĕtor al bisericei sale.

„Pentru executarea în special a acestei colecte, s'au trimis liste în tóte parochiile, cu îndrumarea, ca un epitrop parochial și un membru al comitetului parochial, sĕ mérgă din casă în casă, și ce va primi, fie în bani gata, fie în naturalii, sĕ inducă în aceste liste, avênd naturaliile sĕ se vêndă prin licitație și sĕ se prefacă în bani.

„Tóte sumele realisate astfel, sunt a se trimite până la sfîrșitul lunei lui Noemvrie a. c. oficiílor protopresbiterale, cari până la sfîrșitul lunei lui Decemvrie a. c. vor avé a le administra consistoriului archidiecesan.

FOIȚA.

Un om în stea!..
de
Catulle Mendès.

I

Evelina era tocmai de treispreḑece ani și jumĕtate când a mers acum din mănăstire acasă pe vacanță. A mai mers ea și altă-dată, dar vacanța asta pentru aceea e mai deosebită, pentru-că acum a căpătat ca dar un ochian, un ochian de acelea mari cu care astronomii sĕ uită la stele.

Mica Evelina a cerut fórte stăruitor sĕ i-se cumpere acest ochian, că de nu i-sĕ dă, apoi ea móre, nu altă!

De unde sĕ-i fi venit ei dorința asta așa mare? Dóră s'a trezit în ea când odihnindu și căpșorul mic și buclat pe perinița, în stare abia de jumĕtate deșteptă, privea îndelung stelele îndepărtate cari în nopțile sĕnine străbăteau pe furiș prin perdelele de dantelă a ferestrii, arătându-și în dormitor chipul lor auriu? Dóră și-a pus de gând sĕ cunóscă mai de-aprópe acele lumi îndepărtate, pe care le numim noi stele? Numai Dumneḑeu stie ce voia. Dacă o întreba cineva, că de ce dorește sĕ aibă chiar un ochian așa mare, rĕspundea scurt și hotărit: „Numai!"

Destul că Evelina și-a căpătat doritul ochian. I-l'au așeḑat pe terasă. Tótă uriașa mașină era numai din aramă roșie și piele négră. Așa stătea pe piciórele sale în formă de X, ca un tun sub zidurile unei cetăți înalte, cu gura lui rotundă ațintită într'una spre ceriu, intocmai ca gâtul tunului!

Evelina la început numai s'a tot uitat pe de tóte părțile la el, îl întorcea și răsucea în tóte chipurile.

Apărea atât de mică, pe lângă mașina aceea mare!

Era fericită că acum e al ei acest instrument curios, și răpită își tot punea mânuța pe el. In atari clipite sămăna unei zine nici, ce a îmblânḑit pe un balaur mare!

II

Dar în sara dintâi n'a veḑut nimic prin ochian. Dóră l'au așeḑat reu, sau ce? ori dóră ea nu se pricepe la umblarea cu el? Dar ea, mândră, nu voia sĕ întrebe pe vre-un om mai cuminte cum sĕ umblă adecă, cu ochianul ăsta? Ori cum va fi fost lucrul, ea nu vedea nimic, nimic. Azurul bolții cerului înzadar strălucea de nenumeratele stele, Evelina înzădar se trudea și înzadar se ridica câte un cias întreg în vêrful piciórelor, înzadar își închidea un ochiu, lipindu-și pe celalalt de sticlă și privind în înfinit: par'că se uita printr'o simplă gaură de cheie! Ori-ce făcea, în infinitul de intunecime nu vedea nimic, decât ceva albéță nehotărîtă, transparentă.

Oh, crudă amărîciune! Cu tóte astea fetița nóstră nu și-a perdut nădejdea.

In ḑiua următóre sara, fórte repede s'a strecurat afară dela cină, și s'a apucat iar cu sîrguință de lucru! Punêndu-'și tótă puterea mânuțelor, a început a suci și a rĕsuci la șuruburi și a-'l mișca pe ochianul cel orb! Dar tot nu voia sĕ se arate altă nimic, decât acea albéță dubie de opal, ea și numai ea.

Ce sĕ fie asta óre? Dór' atâtea mii de stele sclipesc cu chipurile lor aurii pe bolta ceriului, și ei se nu voiască nici una sĕ-'și arate mai deaprópe strălucirea? Evelina bătea cu piciorul în pămênt de ciudă, își lovea pumnii mâniósă și ocăra instrumentul ḑicêndu-i „măgar de ochian!"...

In urmă, obosită de luptă, s'a urît sĕ mai probeze. S'a hotărît dară, că, rușine nerușine, merge în salon sĕ róge frumos pe tata, sĕ vie sĕ'i ajute... Oh, ce greu îi va fi sĕ recunóscă, că nu știe sĕ lupte cu acest ochian!...

Dar nainte de-a porní, sĕ mai plecà odată și privi în ochian, da de cumva a căpătat minte... Și — lucru de necreḑut!, abia și-a pus ochiul lângă sticla lui, și a țipat de bucurie! Vedea prin el!, da, vedea! încă fórte bine vedea! Și vedea anume, nu numai o stea mărita fórte, ci în mijlocul stelei vedea și un om, lămurit un om!

III

Evelina nu mai știa ce sĕ facă de bucurie. Așadar stelele, aceste lumi plutitóre pe ceriuri, au locuitori! Tocmai așa ca aici pe lumea nóstră! Și ea, o copilă încă, e aceea, care a descoperit acest lucru! Măcar-că nu se mai póte tăgădui, căci uite acolo sus, în mijlocul unei lumini mari, se vede de tot curat acel chip de om! Mai curat nici nu s'ar putea vedea! Firește că vre-un om necredincios, îndoelnic totdeuna, deloc ar fi ḑis, că ochianul mișcându-sĕ te miri cum, s'a îndreptat spre cutare ferésträ a vre-unei odăi din pod, dela vre-o casă din față. Sunt locuitori, mai ales tineri, cari ies și sĕ pun sara cu cótele pe feréstra odăii lor singuratice, de mai trag nițel aer curat, ori de pândesc după vre-o pretină mult așteptată, sĕ se ivéscă pe stradă. Dar Evelina nu era atât de prostuță sĕ créḑă așa ceva! Și apoi de ce ar și presupune ea un atare lucru, când ceea-ce vede e limpede ca raza sórelui, Omul acela tiner e în ceriu, dór acolo îl vede copilița nóstră. Evelina a amețit cu totul.

„Aducênd şi noi — incheie „Fóia Padagogică — aceste frumóse hotărîri la cunoscinţa cetitorilor noştri şi preste tot a învĕţătorimii nóstre, suntem de firma convingere, că învĕţătorii noştri, cari şi de alteori s'au dovedit sprijinitori zeloşi a ideilori şi întreprinderilor **bune** şi **generóse**, nu numai înşişi vor contribui, cu mai mult sau cu mai puţin, după cum le va da mâna şi'i va îndemna inima, la sporirea acestei colecte, vor aranja serbări şcolare sau petreceri cu cântări şi declamaţiuni, al căror venit îl vor consfinţi acestui scop, ci vor îndemna cu tótă căldura şi pre alţii sĕ contribue.

„Datorinţa ca fii ai bisericei nóstre drept măritóre, gratitudinea ca membri ai corpului nostru învĕţătoresc, chiemarea nóstră ca educători ai fiilor poporului român, cari de atâtea bunătăţi ne-am făcut părtaşi prin rodnica lucrare a nemuritorului Şaguna, ne invită: veniţi dar, ca cu drag şi cu grăbire sĕ ne împlinim datorinţa, care înainte de tóte pre noi înşine ne onoréză“! *Redacţiunea.*

*

Iată acum lista pe care amintirăm că o publicăm. E lista pusă în circulaţie în cercurile consistoriale şi în parochia centrală din Sibiiu-cetate. (Subscrierile sĕ urméză încă, iar în celelalte 2 parochii sibiiene circulă liste speciale).

Au sbscris până acum:

	Coróne
Dr. Il. Puşcariu, archim. vicariu . .	100
Zacharie Boiu, asesor cons. . . .	200
Alesandru Lebu	100
Moise Lazar, asesor cons.	100
Nicolae Cristea, asesor cons. . . .	100
Dr. Nicolau Vecerdea, advocat. . .	100
Ioan de Preda, adv., şi fişcal cons. .	100
Ioan Bădilă şi soţia	60
Ioanna Moldovan	60
Pantaleon Lucuţa, căpitan în pens. .	60
Parteniu Cosma	40
Ioan Papiu, protopresb.	40
George Dima, profesor sem. . . .	20
Dr. Petru Şpan, prof. sem..	20
Dr. D. P. Barcian prof. sem. . . .	20
Dr. Ioan Stroia, prof. sem..	20
Ioan Ghibu, prof. sem.	20
Dr. Remus Roşca, director sem. . .	20
Demetriu Comşa, prof. sem. . . .	20
Demetriu Cunţan prof. sem. . . .	20
Leontin Simonescu, secr. metrop. .	20
Mateiu Voileanu, asesor cons. . . .	20
Dr. Liviu Leményi, asesor cons. . .	20
Dr. Elie Cristea, secret. cons. . . .	20
Dr. Ilie Beu, medic	20
Petru Pipoş, jude la tabla reg. pens.	20
Dr. N. Olariu, adv., secr. F. Şaguna	20
Nicolau Ivan, asesor cons.	20
Demetriu Câmpean, archivar cons. .	20
Ioan Vătăşan	20
Stefan Stroia, protonotar com. . . .	10
Ana Moga, vĕduvă de medic . . .	10
Dr. Ioan Nemeş, advocat	10
Ioan Moţa, cleric abs.	10
Ludovic Binder, tipograf	10
Romul Petric	10
Minerva Brote	10
Paul Cotoţiu, cler. abs.	4
Teodor Orlea, canc. cons.	4
Ioan D. Şiutu, „ „	4
Vinc. Orăşan, „ „	4
Mihail Todea, „ „	4
Constantin Pop	4
Iuliu Popescu	4
N. S. Nadasdy	4
Petru Nedelkovits	4
Vasile Gămulea	4
N. Benţia	3
Emil Vinţeleriu.	3
E. Pinciu	3
E. Bugarsky.	2
Aurel Popescu, comerciant	2
Teodor Popescu	2
Iuliu Pop	2
P. Tincu	2
Octavian Tobias	2
Dominic Raţiu	2
Eugen Vancu	2
Ioan Dimitriu	2
Suma .	1557

Iar din afară au sosit deja pentru a fi trecute pe acéstă listă, următórele nobile contribuiri:

Dr. Ioan Mihu, dir. de bancă Orăştie	200
Vasilie Almăşan, adv. Cluj	200
Ioachim Muntean, paroch, Gurarîu .	4
Alexiu Oniţiu, jude trib. Seghedin .	2

Totalul acestei liste combinate, e deci, până acum: ***1963*** *coróne.*

Sfinţire de biserică.

(*Tractul Sighişórei.*)

— 8 Dec. 1898.

Onorată Redacţiune!

In ḑiua de 1 Nov. a fost sĕvîrşită cu pompa cuvenită sfinţirea bisericei române gr.-or din *Archita*. Protopopul tractual P. O. D. Dimitrie Moldovan, vestise asta cu vre-o 10 ḑile înainte, şi aşa au fost invitaţi preoţii vecini, şi în tóte părţile se vestise sfinţirea acestei biserici nou zidite.

Mĕ rog sĕ fiu scusat, dacă întrerup pe un moment firul şi mĕ întorc la facerea, zidirea bisericei.

Creştinii nostri din Archita, evlavioşi şi buni, au dorit mult şi de mult sĕ-şi pótă face o biserică de pétră la un loc potrivit, căci cea veche de lemn şi pe un deal afară din sat, proptită de tóte părţile, nu mai putea servi sfântului scop. Se făcea asta nóuă mai de mult, dar... neînţelegerile dintre popor cu noul preot capelan au zădărnicit tóte intenţiunile bune ale celor-ce zoriau sĕ se facă.

Şi astăḑi chiar cu greu se putea începe, dacă nu sărea într'ajutor P. O. D. Protopresbiter tractual, cu cuvêntul şi cu fapta, şi mulţumită stăruinţei d-sale de fer, ne-am putut noi aduna la 1 Nov. la sfinţirea acestui locaş Dḑeesc

Afară de dl protopop şi parochul local, capelanui Ioan Vătăşan, au fost presenţi la sfinţire preoţii Teodor Pulca (Criţi), Georgiu Şoneriu (Saschiz), Georgiu Vătăşan (Zoltan), Nicolau Doctor (Haşfalău), Ioan Curta (Bundorf) şi Eremie Bucşa (Ródeşiu).

S'a observat întocmai rênduiala tipicului la sfinţire: în preséra ḑilei, aşeḑarea antimisului, utrenia, sfinţirea apei şi rugăciunile pentru sfinţirea noului locaş, stropirea cu apă sfinţită în intern şi estern, şi pe urmă liturgia.

O lume întrégă se îndesuia în biserică, dar departe sĕ-i pótă încăpea pe toţi! Şi curtea bisericei era plină. Erau ómeni din tóte părţile, şi conlocuitorii Saşi din loc în frunte cu parochul lor, capelanul, notarul comunal, presbiterul, şi tot ce avea Archita mai bun.

După sĕvêrşirea sftei Liturgii în loc de priciasnă a păşit dl protopop pe amvon, de unde cu vocea-i sonoră şi limpede a rostit o prea frumósă cuvêntare.

După acésta dl învĕţător diriginte în Braşov I. Vătăşan entusiasmat de acéstă vorbire, a mulţumit d-lui protopop pentru sprijinul dat la acéstă clădire.

A vorbit în limba germână dl preot evangelic-luteran, Ziegler, şi dl protopop a esplicat în limba română cuvêntarea, mulţumind tot odată, în limba germână d-lui paroch săsĕsc.

După acestea a urmat stropirea poporului cu apă sfinţită.

Pe urmă prânzul festiv. La masa îmbelşug plină s'au ţinut toaste: pentru Majestatea Sa Bunul nostru Impĕrat şi Rege, pentru Prea Ven. Consistor în frunte cu Ilustritatea Sa Dl Vicar Archiepiscopesc *Dr. Il Puşcariu* (ţinut de dl protopop), dl Ziegler pentru dl protopop, şi pentru întreg poporul din Archita ş. a.

Cu acestea ne-am depărtat la ale nóstre, mângăiaţi pre deplin — şi ducênd în sufletele nóstre bucurie din bucuria ce o-au simţit architienii nostri!

Fie ca esemplul credincioşilor nostri din Archita, cari cu mari greutăţi au avut sĕ lupte, dar nu s'au dat înapoi, sĕ fie imitat de toţi cari au lipsa de un sanctuar D-ḑesc, şi în faţa neajunsurilor sĕ nu desnădăjduéscă!

I. C.

Revistă Externă

Retragerea din Faschoda.

La 20 Decembre s'a început faptica retragere a Francezilor din Faschoda. Marchand, comandantul trupelor franceze, a eşit din oraş cu toţi ómenii sei, pe la órele 11 a. m. Indată ce steagul francez a fost retras, pe tóte locurile ce au sĕ fie designate pentru flamuri, a fost arborat stindardul englez şi egipţian, şi cetatea a fost ocupată de miliţia egipteană.

*

Prinţul George în Creta.

In 21 Dec. Prinţul George, fiiul Regelui Greciei a sosit în portul Suda al Cretei. Amiralii celor 4 puteri europene cari s'au întrepus pentru el, erau presenţi în port, şi public mare. Corăbiile aflătóre în port, au dat 21 bubuituri de tun. Prinţul a mers apoi spre Caneea.

In Caneea s'a făcut *instalarea festivă a lui de guvernor al Cretei.*

Amiralul Poitiers în vorbirea de instalare a esprimat speranţa că Prinţul va corĕspunde dorinţelor ce puterile le-au pus într'ênsul.

Prinţul în vorbirea adresată Cretanilor, a promis guvernare dréptă şi nepărtinitóre, recomandând lăpădarea urei dintre creştinii şi musulmani.

Din ROMÂNIA

† *George C. Cantacuzino.*

In 21 Dec. n. la óra 1 nóptea a încetat din viéţă inteligentul şi respectatul fost ministru de finanţe al României în actualul guvern, dl *George C. Cantacuzino.*

Durerósa ştire a fost împărtăşită îndată M. Sale Regelui Carol, care a rĕspuns prin următórea telegramă:

Dómnei Elena Cantacuzino
București.

„Sunt adênc mâhnit de mórtea iubitului vostru soţ, în care ţara perde un bun patriot şi Eu un servitor credincios şi harnic. Rog pe Dumneḑeu ca sĕ sprijinéscă pe Domniile-Vóstre în marea vóstră durere, la care Regina şi Eu luăm cea mai vie parte“.

Carol.

Inmormêntarea s'a făcut Joi, la cimitirul Şerban-Vodă, în cavoul familiei, lângă părinţii sĕi.

Printr'o scrisóre, ce a lăsat, Cantacuzino a luat în scris mai tóte disposiţiunile în privinţa înmormêntării sale. Şi iată ce-a dispus:

„Voiesc sĕ fiu înmormêntat cu carul cu doi cai, după cum s'au înmormêntat şi părinţii mei. Un singur preot de mir va oficia. Invitaţiuni mortuare nu se vor face. Decoraţiuni nu se vor vedea la înmormêntare, nici asupra mea, nici purtate pe pernă. Onoruri militare nu vor fi. Nu va fi nici musică, nici cor la înmormêntarea mea, nici coróne.“

G. Cantacuzino a fost născut la 1846. Móre deci în plină bărbăţie, abia de 53 ani şi lasă cinci copii: trei băieţi şi dóuĕ fete.

Fata cea mai mare, are 13 ani; băiatul cel mai mic 3 şi jumĕtate.

Iată cum apreţiază pe Cantacuzino, nu foile partidului seu, ci chiar conservatórele cele mai aprige:

„*Timpul*“ apărut Mercuri în ḑiua morţii scrie:

„O bólă care nu iartă (cancerul), 'ia curmat prea de timpuriu viaţa, pe care o devotase în anii din urmă numai pentru serviciul Patriei; 'l-a răpit mult prea de vreme din mijlocul partidului naţional-liberal, pe care 'l iubea cu tóte fibrele inimei sale şi la a cărui propăşire, în interesul ţĕrei, a lucrat din tóte puterile sale!

„Partidul conservator n'a avut, póte, adversar mai crâncen de cât a fost George C. Cantacuzino. Dar adversarul acesta era leal: în fundul conştiinţei sale zăcea credinţa sinceră şi nestrămutată, că luptând în contra nóstră îşi îndeplinea o datorie cinstită.

„Plecăm capul, cu respect şi cu durere sinceră, în faţa catafalcului pe care stă întins cadavrul adversarului politic. El a fost un servitor devotat al Patriei, pe care o servim cu toţii, şi fiii distinşi ai României merită sĕ se verse lacrimi când dispar pentru tot-d'a-una“.

Iar „*Epoca*“ din aceeaşi ḑi, scrie:

„Prin d. Gogu Cantacuzino s'a stins unul dintre fruntaşii partidului liberal.

„Decedatul a fost fórte iubit în partidul guvernamental, şi prin activitatea

---

Tot mai mult se cufundă în admirare, şi atâta s'a tot uitat în sara asta la chipul omului acelui tiner acolo în ceriu, până ce au venit după ea de-au dus'o în casă cam cu sîla, că dór' va fi vremea de durmit. Incet, trăgêndu-sĕ tiptil, a părăsit ochianul, şi sub pleópele închise tótă nóptea a vĕḑut pe tinerul acela, în mijloc de lumină şi strălucire mare!

IV

Evelina n'a spus nimĕnui despre descoperirea ei. A fost dór jelósă şi a voit sĕ se delecteze numai singură în descoperirea ei? nu stiu. Ori dóră s'a temut, că vor ride-o şi că în butul doveḑii pipăibile totuşi nu vor crede-o? Póte că acésta a fost cauza tăcerei ei adênci. Destul că o lună întrégă lăsată de Dumneḑeu, în tótă sara privea afară pe omul cel din stea.

Uneori nu se putea vedea îndată, dar de regulă se arăta el. Evelina încetul cu încetul îl vedea tot mai bine. Era un tinĕr fórte frumos omul acela din stea, dar palid, şi atât de blândă şi dulce îi era privirea, ca a unui înger! Dór ce e mai natural, decât că înger este cine în cer este! Iar în jurul tinerului într'o lumină dubie, ceva nedesluşit se putea vedea, ca şi când ar fi nişte flori sau frunḑe tremurĕtóre de arbori. Evelina a dedus că tinĕrul şede întro grădină ceréscă.

La început a avut şi puţină nelinişte, pentru-că i-s'a părut că acel tinĕr tocmai aşa e îmbrăcat ca domnişorii nostri aici jos, pe pămênt. Dar după aceea a cumpănit ea lucrul bine, a ajuns la sfîrşitul, că... dór' şi locuitorii din stele au dreptul sĕ fie atât de civilisaţi, ca locuitorii planetei nóstre! Şi a privit mai departe fiinţa misteriósă, cu simpatică curiositate.

Evelinei i-se părea că vede tot mai de aprópe pe acel om tinĕr, — dór' şi steaua aceea vine tot mai aprópe de pămênt? Până şi cele mai mici mişcări ale necunoscutului a început a-le ştudia, şi tóte erau atât de graţióse!

Voia se ghîcéscă că într'adevĕr glorie cerésca sau pĕr blond auriu e acela acolo în jurul capului lui? I-ar fi plăcut sĕ vaḑă şi mai deaprópe acel zimbet ceresc, senin, ce l'a zărit pe buzele şi în ochii lui!..

Privindu-l aşa mereu, încetul cu încetul Evelina începu sĕ simtă o slăbiciune deliciósă, visătóre, născêndusĕ în inimióra ei. Iubea! iubea pe acest om tinĕr!.. Durere, tinĕrul e acolo în înălţime, iar ea, sermana copilă, aici jos, în adâncime. Nici când nu va veni aici jos la ea, iar ea nici când nu va auḑi glasul lui ceresc!.. Cât de nespus de multe mile îi despart pe ei deolaltă!

Evelina d'atunci era ḑiua tot supărată. Dar îndată ce se ivea amurgul sĕrii, ea era pe terasă şi de-odată îi trecea tótă supărarea, tótă grija, şi era fericită că vede pe acela pe care îl iubesce!.. Câte-odată credea că se întórce spre ea omul din stea, credea că o caută pe ea in atmosfera pămêntului, că a vĕḑut-o, şi acum prin semne vorbesce în jos către ea.

Atunci Evelina, în răpirea ei nespus de dulce, pe un moment şi-a ridicat ochii, buzele şi-le-a lipit de sticlă, şi sărutări multe-multe a trimis către necunoscut — prin ochian..

Dar într'o sară s'a întêmplat apoi un lucru grozav. Evelina deodată a zărit şi o a dóua figură de om! Ca şi când ar fi fost figura unei femei care s'a îmbulzit înaintea tinĕrului blond şi palid! Şi acéstă femee, care la tot casul era brună la pĕr, pentrucă s'a părut mai întunecată, s'a plecat spre tinĕr şi l'a îmbrăţişat!..

V

Evelina nu s'a mai dus pe terasă, şi sara n'a mai esaminat stelele.

— Dór' n'ai descoperit ceva cu ochianul teu? — întrebà tata zimbind.

— Ba ḑeu! Un sóre curios am descoperit. Un sóre frumuşel, drăguţ, blând, pe care l'am adorat.

— Dar acum nu-l mai privesci?

— Nu. In veci, în veci mai mult.

— Pentru ce copiliţa mea?

— Pentrucă are întunecime sórele meu — ḑise Evelina, şi lacremi dese cădeau din ochii ei...

Trad de *...luc.*

şi devotamentul sĕu nemărginit a sciut sĕ grupeze împrejurul sĕu o mare parte a partidului şi sĕ-şi câştige mari simpatii, mai alcs în Capitală.

„Tótă intelíginţa, tótă forţa şi tótă averea de cari dispunea, 'şi le-a jertfit pentru partid, cu o pasiune rară, care în mare parte a contribuit la stingerea lui atât de timpurie.

„Om corect, cinstit şi gata la cele mai mari jertfe, — *el móre sĕrac.*

„Ca om de Stat, n'a avut vreme destulă ca sĕ se afirme mult, dar ca ministru de finanţe a dat dovedi de *administrator cinstit şi corect*".

*

La înmormântare după oficiarea serviciului divin, au luat cuvêntul d-nii *Sturdza*, *Gane* preşedintele Senatului şi *Giani* preşedintele camerei, arătând fie-care meritele şi talentele lui George Cantacuzino şi activitatea sa cea mare politică, şi printre hohote de plîns, d. Take Giani, a exclamat: „Fie-i ţărêna uşóră".

Cortegiul a pornit în mijlocul unei afluenţe mari.

Cordónele carului funebru erau purtate de d-nii D. Sturdza, Schina, Paladi pe partea stângă, iar d-nii N. Gane, Eug. Carada şi M. Ferekide pe partea dréptă.

Carul funebru fórte simplu şi descoperit, tras numai de doi cai.

O singură corónă: aceea a Curţei regale!...

Noutăţi.

Egala îndreptăţire în Silezia. Ministrul de justiţie austriac a trimis preşedintelui tribunalului din *Troppau* (în Silezia) o ordinaţiune prin care îl îndrumă, ca în servirea justiţiei în acésta provinţă, sĕ pună în aplicare *egala îndreptăţire a celor trei limbi:* germană, cehă şi polonă.

Un pas acesta mai departe pe drumul egalei îndreptăţiri a naţiunilor din Austria.

Din Austria!

Ce dătător de speranţe e, ca naţionalitate, sĕ trăeşti adi în Austria! Dar unde e óre acea Austria? Nóuĕ ne sună ca şi cum ne-ar povesti cineva despre stări de lucrurĭ din depărtata-depărtata Australia, nu din Austria cea aci lângă uşa casei nóstre!..

Fi-vei încă multă vreme aşa departe de noi, tu, cea pe aşa de bun drum pornită Austrie?..

*

Chestia pardosirii de nou a Sibiiului, a întrat într'un stadiu mai favorabil. După multă trăgănare şi gândire, ministrul a aprobat planul statorit deja acum doi ani, pentru pardosirea nóuă şi mai modernă a pieţelor şi stradelor oraşului nostru, pentru ce şi era timpul suprem.

*

Sĕ fie posibil? „Reichswer" dela 20 Dec. aduce scire, că în Pesta s'ar fi descoperit o defraudare din banii unui fond pentru un monument în favorul căruia sĕ colectéză în tótă ţara. (Evident e vorbă de fondul pentru statua Impĕrătesei-regine!)

Foile din Pesta nu desmint ştirea, numai atât spun că procurat n'are nici o ştire despre defraudare. Sĕ vedem; póte va avea în curênd Ar fi splendid....

*

Fiica lui Faure, mirésă. Lucia, fica preşedintelui republicei franceze, e mirésă. Mirele ei e*Chiris*, şeful unui canton Elveţian. Nu e demult decând a cunoscut pe Lucia. Prin căsătoria asta Faure ajunge înrudit cu fostul preşedinte *Carnot*, cel asasinat, întrucât dóuĕ surori ale mirelui sunt măritate după doi fii ai lui Carnot.

*

Bucuria voluntarilor... Voluntarii scăpaţi în tómna ce trecu, vor fi avansaţi şi ĕstan la anul nou, nu cum sĕ făceă mai nainte la Crăciun. Cum anul trecut au fost fórte mulţi voluntari, la anul nou plóia de stele de aur sau de pantlicuţe galbene de „Stelvertreter"-i, va fi şi ea mai bogată. Peste *2000* de tineri vor fi înaintaţi.

*

Rachiu de patru cruceri... Trăsnit turtă mĕsură lungul şi latul strădii Lehel din Pesta, într'o nópte, un musicant bohem. Ajungênd la casa Nr. 50, se opresce, bate la pórtă şi „indignat" pretinde sĕ-i dea rachiu de 4 cruceri... Vĕdênd înse că nime nu-i respunde, începu a isbi din puterí pórta cu pumnii. La acésta apoi s'au tredit şi locuitorii casei, şi mi l'au bălăcărit binişor pe neastêmpăratul musafir. Nici lui nu i-a trebuit altceva. A scos iute un revolver şi a tras 3 focuri! Un glonţ a nimerit pe un vizitiu în pept. Pe curagiosul musicant l'au pus la recóre!.. Acolo póte medita asupra urmărilor bune ale rachiului!

*

Protopresbiter la Buteni (diecesa Aradului) a fost ales în 22 Dec. n., precum ni-sĕ scrie, diaconul *Ioan Georgea*, cu 55 de voturi contra 12. Dl I. Georgea este absolvent al teologiei în seminarul nostru „Andreian".

*

O bancrută după alta. Intre multele bancrotări de institute ungureşti, cât nici le mai poţi ţinea în evidenţă, — e adi iar una mai sensaţională: Móra de aburi „Hunyadi" din Oradea mare, societate pe acţii, mulţumită manipulării „patriotice" de care a avut noroc, şi-a încheiat dilele acestea ultimul seu bilanţ cu *o perdere de jumĕtate milion florini!* Tot capitalul de acţii e 424000, deci acţionarii nu numai că nu pot căpăta nici un crucer din preţul acţiilor, dar şi creditorii mai rĕmân păgubiţi cu câteva sutuţe de mii!

*

Sciri despre Andreé. E aprópe un an şi jumĕtate, decând Andreé a plecat spre polul nordic, ca sĕ facă cercetări, şi adi abia se mai afla om, care se crédă în reîntórcerea lui. Au venit mai multe sciri, că i-ar fi dat de urmă, că l'ar fi vĕdut, însĕ tóte au fost mai târdiu desminţite. Acum foile aduc o scire nouă, că un maşinist dela trenul ce trecea spre Siberia, a aflat în zăpada îngheţată o ploscă, în care se afla o hârtie pe care era scris: „Am trecut preste Ural. Andreé". La inceput dubitau, că plosca numită ar fi fost a lui Andreé, la urmă însĕ s'a dovedit, că acea ploscă a primit'o la plecare dela regele Oscar II. cu vin bun. Guvernul rusesc a pornit în sĕptĕmâna trecută o espediţiune pe muntele Ural, ca sĕ caute după urma lui Andreé.

*

Universitate uriaşă în Vashington. In Statele-Unite s'a pornit o mişcare, care, de se va realisa, Americanii — acesti făuritori grandomani ai minunilor moderne—cu drept cuvênt se vor putea făli şi cu aceea, că universitatea cea mai mare din lume e a lor! Acéstă universitate voiesc sĕ-o ridice în Vashington, şi anume cu conlucrarea tuturor confesiunilor protestante predomnitóre. Acesta va fi şi primul pas spre uniunea lor dorită. Până acum s'au asociat la realisarea marelui plan vre-o 46 nuanţe ale protestantismului de acolo. Universitatea în privinţa construirei şi a arangiamentului, va fi fără pĕreche; numai preliminariul speselor zidirei se urcă la $3^1/_2$ milióne dolari, afară de mobiliar şi de arangiamentul scump intern.

Notiţă Literară.

Au apărut şi ni s'au trimis la redacţie:

„*Scopul în drept*, de Dr. Rudolf de Ihering, traducere de Teodor V. Păcăţian. Este al doilea op al celebrului jurisprudent german, pe care dl Păcăţian îl dă în traducere română. E o lucrare de mare valóre pentru iubitorii de studii juridice, scânteind de idei şi principii sănĕtóse, admirabile de aplicat în luptele politice dintre popóre. E tradus fórte bine, dl Păcăţian fiind un bun manuator al limbii române.

*

„*Espunerea spiritismului*" de David Voniga, carte frumósă la vedere, făcênd ca execuţie technică onóre tipografiei diecesane din Arad. Cât priveşte cuprinsul — pagubă de frumosul tipar şi frumósa hârtie!...

*

„*Revista Ilustrată*" redactată de I. Pop Reteganul, a ajuns până la a **10**-a broşură. In fruntea acestei broşuri are necrolog despre **„Episcopul** şi Metropolitul Miron Romanul"... Fiind fóie *enciclopedică*, haida-de, trécă ducă-sĕ, nu poţi aştepta dela ea sĕ ştie de tóte, şi literatură, şi chestii naţionale şi storie şi şi — bisericeşti! De unde sĕ pótă şti un redactor *enciclopedic* din Reteag, în te miri ce lature a lumii, că Miron Romanul, vlădicul din Ardeal, a fost 24 de ani *Archiepiscop?* Nu póte şti!.. Interesant e şi aceea, că enciclopedica fóie, nĕcăjită pe „Telegraf", ia datele biografice despre fericitul Metropolit, din „Biserica şi Şcólă" — ca şi cum n'ar fi observat că şi „B. şi Sc." le-a luat din Telegraf".. Dar necazul, ştii, nu te lasă. Mai bine încungiuri un pic...

Deia anul nou altfel, dl I. Pop Reteganul vesteşte lumea, că, „repăşeşte" dela redactarea „Revistei Ilustrate", şi sĕ va ocupa numai cu editarea operelor sale complete, din cari asupra primei broşuri noi ne-am arătat deja părerea.

*

„*Flóre-Albastră*", noua revistă literară, a ajuns la No 9, cu piese literare de Antemirean, I. Adam, Mad, Coridis, Hjamar, G. B. Duică, etc, şi poesii de G. Murnu, C. Sandu St. Iosif, etc. Sĕ presintă fórte bine. O recomandăm iubitorilor de literatură.

*

„*Album religios*", suplement la „Şcóla şi Biserica" din Bucureşti, a apărut în o broşură de 16 pagini format cuart mare, pe fiecare pagină cu unul sau două chipuri sfinte, bine reuşite, printre cari mai frumóse: îngerul păditoriu; Buna vestire, Maica Domnului, Convorbirea lui Isus cu Samarineanca; Vindecarea orbului; Reîntórcerea Fiului perdut; Intrarea triumfală a lui Isus în Ierusalim, etc.

Fiecare chip e încadrat în un text explicător, cu înţelepte aplicaţiuni morale, de directorul foii Dumitru Stănescu.

Toţi abonaţii „Scólei şi Biserica" primesc gratuite aceste frumóse suplimente.

*

„*Tinerimea Română*", revista societăţi stiinţifice şi literare su acelaşi nume, din Bucureşti. Director: Grigorie Tocilescu, prof. universitar, membru al academiei. Apare de 6 ori pe an în broşuri de 6—10 cóle mari, pe hârtie fină, cu cuprins stiinţific important.

Fascicola 3 din Vol. I. al seriei nóuĕ cuprinde: articli de Gr. Tocilescu, Sutzu, Ionescu Gion, Cosmescu, etc.

E un volum de 11 cóle format octav mare. Face onóre publicaţiunilor ştiinţifice din Ţară, prin valórea cuprinsului seu.

Administraţia: Calea Victoriei 10. Preţul: Lei 20. —

*

Din „*Fóia pentru toţi*" a domnului Dumitru Stăncescu, a apărut Nro 51. cu un cuprins ales şi bun, poesii, schiţe, nuvele, un roman., spicuiri, etc. Fórte recomandabilă pentru cuprinsul seu moralisător.

Un numĕr de probă gratis sĕ trimite oricui, care sĕ adreséză administraţiei foii Bucuresci str. Rotarilor 7.

*

„*Calendarul Plugarului*" intocmit de Dr. Max. Popovici, avênd în frunte fin executate tablourile Regelui Carol şi a Reginei, lipite pe foi albe ca se se pótă lua şi pune în rame. Cuprinde mulţi articli economici variaţi cu piese literare alese. Costă 50. cr. la libraria Ciurcu în Braşov.

—

„Dotaţiunea Clerului".

(Avis preoţimii nóstre.)

Este sciut, că articlul de lege XIV din 1898 despre întregirea venitelor parochiale, intră în valóre cu 1 Ianuariu n. 1899. Corporaţiunile nóstre competente încă nu s'au pronunţat asupra acceptării sau neacceptării sumelor oferite din partea statului, ca intregire, căci legea este facultativă. Fiind timpul înaintat, Consistoriul archidiecesan trimite în dilele acestea blanchete nóue pentru adunarea datelor privitóre la venitele sigure ale singuraticelor parochii, ca astfel sĕ se pótă judeca pe base de date temeinice. Ca sĕ se pótă purcede în chip corespundĕtor la umplerea datelor de lipsă şi sĕ se pótă înduce tóte fără eventuala prgubire a celor indreptăţiţi, este fără îndoială necesar, ca se cunóscă toţi parochii, **legea însaşi,** în tóte amĕnuntele ei. In scopul acesta a tradus dl Dr. *Elie Cristea* acest articlu de lege, pe care îl recomandăm în atenţiunea tuturor, pe cari îi privesce. Traducerea a apărut în tipografia archidiecesană şi se póte procura cu preţul de 22 cr. + 3 cr. pentru porto, atât dela traducĕtor, cât şi dela libraria archidiecesană.

—

Sub tipariu se află:

„*Seminţe din agrul lui Christos*",

cuvêntări bisericesci pentru tóte Duminecile, prasnicele şi sĕrbătorile de peste ani, precum şi pentru casuale publice şi particulare, în trei tomuri, de *Zacharia Boiu*, protoiereu, asesor consistorial, membru coresp. al Academiei române etc.

Cu binecuvêntare archieréscă.

Cóle de prenumeraţiune stau deschise la autorul, la libraria archidiecesană din Sibiiu şi Cernăuţi, la cele diecesane din Arad şi Caransebeş, precum şi la tóte oficiile protopresbiterale gr.-or. din provincia metropolitană ungaro-transilvană.

I. Löser.

Istoria Agriculturei.

Traducţiune autorisată
de
Un prietin al plugarilor.
(Urmare.)

12. Superstiţiunea în timpul acesta juca un rol însĕmnat. Nu numai nerodirea, ghiaţa (pétra) şi altele de felul acesta, sĕ aruncă în spatele vrăjitorilor şi a strigoilor, ci şi repentina bolnăvire a unei vite sau a unui om. Fiindcă superstiţiunea a început a sĕ împrăscia cu iuţélă în tóte părţile ţĕrei şi în tóte clasele de ómeni, de aci este uşor de esplicat, că s'a umblat. ca sĕ-i afle isvorul şi sĕ o facă nestricăciósă, séu sĕ o delăture cu totul. Acésta era pentru strigoi şi vrăjitori. Ómenii aceia, cari trăiau în ascuns, cari avéu o faţă neplăcută şi erau suspicioşi, şi mai cu sémă ómeni bĕtrâni, erau aduşi înaintea judecătorici. Acésta a dat ansă la persecuţiuni Persecuţiunea strigoilor şi vrăjitorilor, urmarea cea mai tristă a supertiţiunei, a avut urmări rele în privinţa morală şi naţională, nu numai pentru singuraticele familii şi comune, ci şi asupra desvoltărei în privinţa agronomiei.

Periodul VIII.

Starea agriculturei pe timpul rĕzboiului de treideci de ani, 1618—1648.

1. Pe când a erupt rĕzboiul cel mare (de treideci de ani) în Bohemia, pecând mărfurile au devenit mai scumpe şi banii mai rari, pe când trupele strĕine au percurs ţéra, pre când ţĕranul trebui sĕ le dea cuartir (cortele) sĕptămâni întregi, pe când curţile erau devastate, câmpurile părăsite, pe atunci i sĕ croi ţĕranului o sórtă mai tristă ca ori când. Agrii au rĕmas nelucraţi. Servitor şi fiu erau munciţi ani întregi de militari, mai târdiu însĕ au întrat ei de bună voe în óste. Adese ori trebuea ţĕranul sĕ se ascundă cu familie şi cu tot ce avea la casă, în pădure; mulţi au fost omoriţi de trupe, poporul s'a rărit, multe sate au fost părăsite.

Nu împĕraţii şi prinţii, ci soldaţii au fost domnii ţĕrei, cari în devastările lor nu alegéu protestanţii din catolici. Chiar şi Schwedii după mórtea lui Gustav Adolf au devenit aşa de rei ca şi ceilalţi. Venirea lor, care a pus pe popor în grózĕ, a dat ansă unui cântec, care şi acum sĕ aude în gura poporului şi pe romăneşce ar suna cam aşa:

„Schwedul a venit,
Totul ne-a răpit
Ferestrile ne-a spart
Plumbul l'a luat
In glónţe l'a vĕrsat
Ţĕranii i-a puşcat.

Măcelul fără mĕsură a locuitorilor din locurile ocupate, apăsăturile cele fără de nici o milă, devastările şi hoţiile cele mai rele ale vitelor şi ale câmpurilor şi locuinţĕlor — aceste tóte şi multe altele de felul acesta erau la ordinea dilei în Germania în decurs de treideci de ani. In anii 1636—37 în mai multe părţi ale Germaniei, cu deosebire în Sacsonia, Hessen şi Elsass a fost fómetea aşa de înfricoşată, încât locuitorii îşi aduceau carne de câne dela călău de mâncau, ba furau ómenii, cari erau spânduraţi în furci, şi altele. Pămênturile erau nelucrate, totul era părăsit şi pustiit. Insĕ ţĕranii rĕmaşi, pe lângă tóte nĕcasurile nu au desperat, ei ţinéu la moşióra lor şi 'şi-o lucrau. Domnii ţĕrei încă le-au pus pedeci, ér preoţii dela ţéră îi încurajau îndemnându-i la ordine şi la lucru.

2. Rĕzboiul de treideci de ani, prin devastările lui a făcut agriculturei un finit demn de plâns Nespus de mari au fost asupririle acestui resbel. Şi încă mulţi ani după aceea s'au simţit cu durere asupririle lui. Oraşe şi sate au fost arse. Câmpiile devastate, turmele de vite răpite, poporaţiunea răpită prin pestilenţă. In anul 1618 avea Germania o poporaţiune de 16—17 milióne suflete, în anul 1649 a scădut numĕrul la 4 milióne. Colonia dela 200.000 a ajuns la 30.000. Augsburg dela 80.000 la 18.000. Frankenthal dela 18.000 la 324 locuitori. Berlinul numĕra numai 300 orăşeni. In Würthemberga la anul 1641 din 4 milióne locuitori au rĕmas 48.000; în Palatinat la anul 1636 au mai fost încă 201 ţĕrani, ér la anul 1648 au rĕmas numai 50. In Sacsonia în timp de 2 ani de dile au murit 900.000 persóne, în Bohemia numĕrul locuitorilor până în anul 1637 a scădut la $_4/^1$.

(Va urma)

Mătase de bal

45 cr.

până la **14.65** de metru — precum și **mătase Henneberg** négră, albă și colorată dela **45 cr.** până la **fl. 14.65** de metru — în cele mai moderne țesături, colori și dessinuri. *Să espedéză la particulari franco și liber de vamă. Mustre cu întórcerea postei.* **Fabricele de mătase G. Henneberg** *(lif. de curte ces. și reg.* **Zürich**. [10] 5

A apărut:

Ov. Densușianu

Obiectul și Metodica Filologiei,

lecție inangurala, ținută la facultatea de litere din Bucuresci la 29 Octombre 1897.

Prețul 50 cr.

I. L. Szavlovski, inginer.

Chronologie, Calendare și Reforma calendarului.

Prețul 50 cr.

Se pot procura din

Libraria Tipografiei archidiecesane,
Sibiiu.

Din ori-ce *librărie se póte procura* scrierea premiată a consilier. în med. *Dr. Müller,* apărută în a 30-a ediţiune despre

sistemul nervos și sexual turburat.

Espediție franco pentru 60 cr. în mărci postale.

Curt Röber,
Braunschweig.

[5] 45—49

In *Tipografia archidiecesană* a apărut:

ACAFTISTUL

Preasântei

Născătóre de Dumnedeu

și

alte rugăciuni

urmate de Sinaxarin pentru tot anul si Păschălie.

Un volum de 368 pagini 8°.

Prețul simplu legat . . .	fl.	—.85
jumĕtate pânză . .	„	1.05
în piele roșie . . .	„	1.25
Ediția fină în piele négră .	„	2.—
piele chagrin	„	2.60
în mătase .	„	3.85

Se află de vêndare la

Libraria Tipografiei archidiecesane,
Sibiiu.

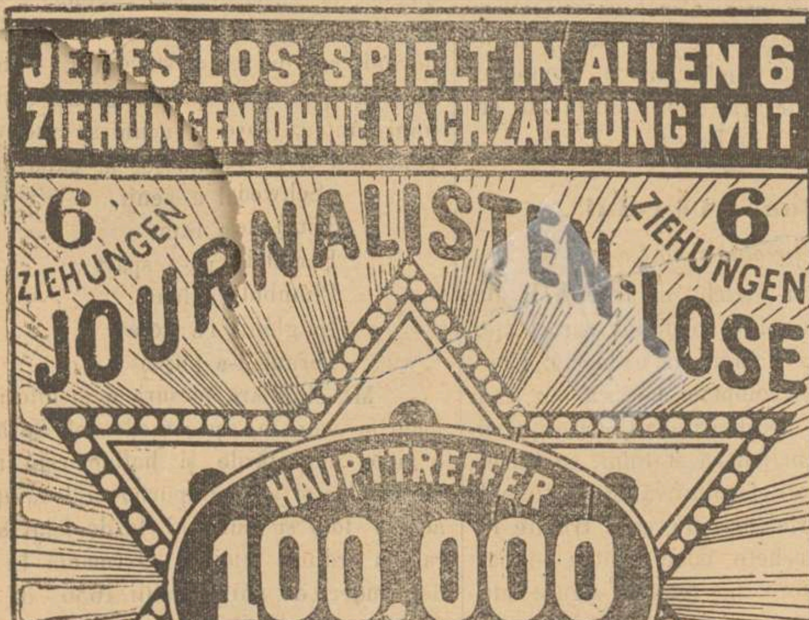
JEDES LOS SPIELT IN ALLEN 6 ZIEHUNGEN OHNE NACHZAHLUNG MIT
6 ZIEHUNGEN
JOURNALISTEN-LOSE
6 ZIEHUNGEN
HAUPTTREFFER
100.000
KRONEN
WERTH
5 à 20.000 KRONEN ETC. ETC.
DIE GEWINNSTGEGENSTÄNDE WERDEN AUF WUNSCH MIT 20% ABZUG BAAR ZURÜCKGEKAUFT.
PREIS EINES LOSES 1 KRONE

Tragerea necondiționat în 4 a lunei viitóre.

Losuri recomandă:

Albina, institut de credit și economii și Tipografia și Librăria archidiecesană, Sibiiu.

[208] 5—

Cel mai indispensabil Călindariu pentru fiecare preot și învĕțătoriu este fără îndoélă

Călindariul archidiecesan,

ce se póte procura la **Librăria archidiecesană,** Sibiiu cu prețul de **30 cr.**

Călindariul pe anul **1899** este dedicat memoriei rĕposatului archiepiscop și metropolit **Miron Romanul,** cuprindênd: fotografia aceluia, o biografie scurtă, apoi date interesante din bóla lui, mórtea, înmormêntarea și numeróse condolențe, incurse din acest incident. Pe lângă partea pur calendaristă mai cuprinde genealogia, consemnarea regenților mai însemnați din Europa; afaceri de poștă, tren și telegraf, scala timbrelor și computărilor de interese, precum și întreg șematismul metropoliei ortodoxe române din Transilvania și Ungaria și în deosebi șematismul amĕnunțit al archidiecesei, atât de trebuincios în tóte afacerile bisericesci și școlare. Indicarea agendelor parochiale și protopresbiterale, specificate după luni; estrase folositóre din regulamentele consistorului archidiecesan; indigitari pentru învĕțătorii soldați; têrgurile, anunțuri etc.

Îl recomandăm tuturor!

In *Tipografia și Librăria archidiecesană,* din Sibiiu, se află de vêndare

calendare block de părete cu stilul vechiu
și nou (edit. de România) à fl. —.75
calendare block cu stilul nou à fl. —.50
Calendare pentru însemnări după săptĕmâni (Wochen-Vormerkkalender) . . . . . à fl. —.75
Calendarul revistei **„Lumea ilustrată“** pe anul 1899 . . à fl. —.75

Orológe de buzunar americane.

Cu garanță, că nickelul nu-și schimbă colórea, construcția mai esactă și mai bună decât a celor mai scumpe.

Prețul de bucată florini 3.—

Pe lângă garanță, până unde ajunge provisiunea.

Lângă orologiu lanț argintit cu 60 cr.

Aparat de ras — automat.

Fox, fabricat veritabil de solingen, distins la multe esposiții, nu cere praxă. Tăierea eschisă. Lucru curat și comod. Scutesce de bóle de piele. Durabil și scutesce de spese.

O bucată fl. 3.—

Tăișul *** e din oțel strălucitor, celelalte părți din alpacca.

Un tăiș separat lângă el fl. 1.—

Se pot comanda la:

POLLÁK SÁNDOR, representantul principal.

Budapesta, V. ker. Kálmán-utcza 17.

Colectanților se espedéză la 5 bucăți, unul gratis. [183] 27—30

Redactor prov. **Dr. Elie Cristea.**

Editura și tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 138 Sibiiu, Marți, 15/27 Decembre, 1898. *Anul XLVI.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuě ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

În ajunul alegerii.

(☙) Biserica ortodoxă română din Ungaria și Transilvania se află în ajunul unui act de cea mai mare importanță pentru dênsa și pentru binele credincioșilor pe cari îi cuprinde; și anume înaintea alegerii archiepiscopului și metropolitului seu, a capului suprem în organismul bisericesc.

Reînviată vechia nóstră metropolie, apusă odinióră în urma nenuměratelor persecuțiuni, cărora a căḑut jertfă, ea s'a organisat într'un întreg independent și autonom, pe basele constituționale, dictate de principiile isvorîte din spiritul divinelor învěțături și sacrelor tradițiuni, păstrate din vechime.

Dela reîntroducerea constituționalismului în biserica nóstră, pentru a *treia-óră* ne aflăm înaintea unui astfel de momentuos act.

Este peste tot de mare însěmnătate dignitatea de metropolit în ori-ce biserica și la ori ce popor, și pentru puțini și aleși muritori este reservată onórea de a fi ridicați la înălțimea unei asemenea dignități.

In biserica română din patrie însě acéstă dignitate este întreit de mai mare importanță, întru-cât archiepiscopul și metropolitul nu este numai îngrijitorul suprem al trebuințelor pur religióse ale credincioșilor sei, ci în urma desvoltării istorice a referințelor poporului român, preste tot archiereii au devenit cei mai importanți factori ai întregei înaintări culturale a poporului, din care se compun credincioșii lor.

Dela inima lor părintéscă aștéptă toți fii credincioși mângăierea în sbuciumările lor sufletesci, și dela înțeleptele lor sfaturi și propoveduiri întărirea în *credința strămoșască,* adese-ori pusă la grele și ademenitóre ispite, și te cuprinde o nespusă bucurie, când cu ocasiunea visitărilor canonice archieresci cetesci de pe fețele credincioșilor adunați din depărtări, mulțumirea sufletéscă, ce o simțesc putênd vedea pe archiereul lor iubit. Atingêndu-i archierescile haine și sărutându-i binecuvêntătórele mâni, scot din sufletul lor întărit în credință suspine de adêncă evlavie și îndestulire și reîntorcêndu-se la ale lor, sădesc în inima tinerelor mlădițe tăria credinței și alipirii de biserica părinților și de obiceiurile și învěțăturile ei dumneḑeesci. Un ținut întreg este cuprins de elevațiune sufletéscă, și este întinerit și întărit în credință prin presența unui archiereu vrednic și iubit.

Ca la alte popóre, așa și la noi biserica, în nemărginita ei îngrijire de trebuințele credincioșilor sei, a întemeiat *școla confesională*, pe carea ca pe o fiică bună a înzestrat-o, și a pus-o în serviciul progresului comun. Tóte instituțiunile nóstre culturale, cari desvóltă și cultivă spiritul poporului în conformitate cu trebuințele și aspirațiunile sale juste, sunt întemeiate de ómenii bisericei și aștéptă dela capii ei sucursul moral și material. Sute de școle privesc cu fiéscă dragoste si asteptare la bunăvoința autorității supreme bisericesci.

Și cum biserica nóstră din cele mai vechi timpuri a fost escepțional tractată, ea a rěmas în cea mai mare parte avisată la propriele ei puteri Deci ca sě se pótă susținea și sě pótă împlini nobila-i misiune în mijlocul societății, ea a trebuit însași sě se îngrijască de aflarea și adunarea și a *mijlócelor materiale*, cari sě-i facă posibilă esistența și progresul. Așa se impune încă și astăḑi capului bisericei nóstre, datorința a-și estinde activitatea și asupra întăririi și augmentării baselor financiare ale bisericei.

Peste tot abia este la noi mișcare menită a promova interesele poporului și prin acésta și interesele țerei, care sě nu aștepte și reclame sucursul binevoitor al capilor bisericesci.

Acéstă întreită ramificare a datorințelor, ce se impun unui archiereu român din patrie, îi înmulțesce în mod fórte simțit grijile și îi îngreună chemarea sfântă și misiunea dificilă luată asuprași.

Drept aceea probate, oțělite și tari trebue sě fie puterile persónei ridicate la asemenea responsabilă și grea demnitate

Ințelépta organisare a bisericei nóstre a pus în mâna poporului, a credincioșilor ei, alegerea acelei persóne, căci cine póte mai bine scí, ca și el, trebuințele și necesitățile sale? și cine póte mai de-aprópe cunósce pe bărbații meritați, cari sě le satisfacă?

In mâna celor 120 representanți ai poporului ortodocs român, cari tocmai au plecat spre centrul provinciei metropolitane, este depusă sórtea și viitorul bisericei, și cu deplină încredere privesc credincioșii din tóte părțile, la ințelepcíunea purcederei lor, avênd deplină garanță, că dragostea nemărginită către biserica nóstră națională este motorul și busola conducětóre a faptelor lor. Din acéstă dragoste va trebui sě isvoréscă bunăînțelegere și o purcedere lipsită de interese particulare și de patimi nevrednice de înălțimea supremei nóstre corporațiuni bisericesci, a congresului național-bisericesc electoral.

Intemeiat acest congres pe iubirea evangelică, pe iubirea bisericei și a progresului ei, sě va pogori asupra lui duhul cerescului părinte vĕrsând asupra tuturor desěvêrșitul sěu dar, și luminându-i a purcede pe calea desinteresată a binelui comun, presentând poporului un resultat împunător și mângăetor.

Cu aceeași încredere privesc credincioșii bisericei nóstre și la grațiosa și atât de mult dovedita bunăvoință a Maiestății Sale gloriosului nostru Împěrat și Rege *Francisc Iosif I.* față de biserica, care cu valorosu-i ajutor s'a ridicat la posițiune démnă, în rindul celoralalte biserici din patrie. Avem deci cuvinte a aștepta în deplină liniște înalta dispozițiune, ce va urma la propunerea consilierilor sei de resort, cu privire la votul măritului nostru congres electoral.

Fie deci, ca resultatul conlucrării acestor factori competenți, sě fie spre mulțumirea generală, și în special spre onórea congresului și spre binele bisericei nóstre ortodocse române, pe care Dumneḑeu sě o mângăe după o věduvie de 3 luni și sě o învrednicéscă de un mire, care sě ne fie spre fala și mândria tuturor.

Amin și Dómne-ajută!

Programul

alegerii de Metropolit

In ajunul importantului act al alegerei de archiepiscop și metropolit, va fi de interes general a se scii momentele principale, cari, pe basa dispozițiunilor statutului nostru organic — sunt a se observa la acéstă alegere.

Le dăm în cele următóre.

E o schiță de program compus pe basa statutului organic și a protocólelor electorale din 1873 și 1874, care deși nu este oficiósă, totuși face posibilă o privire generală, clară pentru cei-ce doresc a fi orientați asupra importantului act ce va urma ḑilele acestea.

Program

pentru congresul național-bisericesc-electoral.

Ḑiua I.

Intrunirea pregătitóre.

1. La órele 3 p. m. membrii congresului se adună în biserica catedrală.

2. Episcopul cel mai bětrân notifică, cine-i comisariul esmis din partea consistorului metropolitan pentru conducerea actului de alegere.

3. Se alege o deputațiune, care sě învite pe comisariu la întrunire.

4. Comisariul sosind, ocupă presidiul și provócă pe secretariul metropolitan sě cetéscă actele pregătitóre:

a) Raportul consistorului metropolitan către congres despre mórtea (eventual abḑicerea) metropolitului, cu tóte actele aparținětóre la actele electorale;

b) Notificarea la Maiestatea Sa, despre convocarea congresului; rěspunsul ministrului.

5. Comisariul provócă pe membrii congresului, ca pe mâne sě aducă fiecare deputat o ședulă cu numele celui-ce voiește a fi ales la înalta dignitate.

6. La 6 ori 7 óre, priveghiere după tipicul Rusaliilor (Veḑi Statutul org. §. 157 punct 1.)

Ḑiua a II-a.

Ședința a II-a.

1. Deputații se adună la biserică și învită pe comisariu.

2. Serviciu divin: Liturgie cu chemarea Duchului Sfânt.

3. Comisariul deschide ședința cu o vorbire.

4. Un deputat îi rěspunde comisariului.

5. Comisariul numesce 3 notari interimali (1 din cler + 2 mireni).

6. Președintele provócă pe deputații nou aleși sě-și presenteze credențiónalele. In scopul acesta se cetesce catalogul lor. Credențiónalele se alătură la actele electorale.

7. Se constată, dacă este presentă majoritatea absolută (61) a tuturor deputaților, ca congresul sě pótă aduce concluse.

8. In scopul acesta se cetesce conspectul deputaților aleși și verificați în sesiunea ordinară dela 1897, precum și a celor nou aleși.

9. Fiind membrii presenți în majoritate absolută, congresul se constitue, suspendându-se ședința pe 10 minute.

10. Alegerea notarilor 3+6=9, dintre cari se designéză unul de notar general.

11. Alegerea comisiunei verificătóre, 3+6=9.

12. Se aleg 3 scrutinători.

13. Presentarea actelor electorale cu tóte hârtiile aparținětóre. Se predau comisiunei verificătóre.

14. Eventuale concedii. Se resolvesc îndată.

15. Anunțarea ședinței proxime.

Ḑiua a III-a

Ședința a III-a.

1. Autenticarea protocolului și eventualele presentări.

2. Raportul comisiunei verificătóre.

Seḑința a IV-a.

1. Autenticarea protocolului.

2. Curenții.

3. Notariul general presentă:

a) Trei liste cu numele deputaților din archidiecesă și diecese (§. 155).

b) ședule cu numele fiecărui deputat în ordine alfabetică și în 2 pachete: 1. archidiecesa, 2. diecesele (§. 157 pt. 4.)

c) o listă generală alfabetică a tuturor deputaților (§. 157 pt. 6.)

d) registre de votare în 3 esemplare (§. 157 pct 8.)

4. Listele se cetesc și autentică.

5. Se constată cei presenți: *a*) archidiecesa, *b*) diecesele, și se statoresce paritatea.

6. Ședulele cu mai mulți deputații presenți se aruncă în urnă, una câte una după catalogul respectiv.

7. Președintele mestecă ședulele și scóte plusul, declarând pe cei scoși din urnă, fără vot.

8. Se cetesc listele celor rěmași și se autentică, constatându-se majoritatea absolută. (§. 157 p. 10.)

9. Scrutinătorii se așéză lângă urnă.

10. Președ. arată că urna este gólă.

11. Notarul general cetesce lista alfabetică verificată, și fiiecare deputat provocat aruncă ședula în urnă.

12. Președintele numěră ședulele punêndule în altă urnă.

13. Scrutiniu: Președintele scóte câte o ședulă. Cetesce numele alesului și scrutinătorii îl induc în registre.

14. Comisarul anunță resultatul (făcêndu-se eventual alegere restrînsă, §. 157 p. 11) și proclamă pe cel ales, de archiepiscop și metropolit.

15. Alesul fiind present mulțumesce, décă nu e de față îl învită o deputațiune de 9.

16. Ședulele se ard în presența deputaților (§. 157 p. 9.)

17. Congresul alege o comisiune pentru redactarea representațiunei la Maiestatea Sa, (§ 157 p. 13) în scopul întăririi.

18. Eventual sě alege o deputațiune de 5, care se-o aștérnă prin guvern.

Altă ḑi.

Ședinta a V-a

1. Autenticarea protocolului.

2 Raportul comisiunei pentru redactarea representațiunii.

3. Eventual asemnarea anticipativă a speselor comisiunii pentru așternerea representațiunii.

4. Congresul se declară în permanență.

5. Autenticarea protocolului, cu adausul, că ședința proximă se va anunța de presidiu.

Ședința VI.

Convocare nóuă.

1. Respunsul Maiestății Sale, eventual raportul comisiunei pentru așternerea repres.

2. Statorirea programului de întroducere:

a) Utrenia în bis. catedrală.

b) Deputații aduc pe alesul la biserică

c) Metropolitul ocupă locul destinat la treptele scaunului archieresc.

d) Comisariul ceteşce cuvêntul de întroducere impreună cu actul de întărire.

e) Alesul rĕspunde.

f) Preoţimea pregătită pentru liturgiă, conduce pe metropolit la scaunul din mijlocul bisericei, unde se îmbracă in ornate bisericesci.

g) Se începe liturgia. Alesul pontifică.

h) Congresul întreg petrece pe archiep. şi metrop. la reşedinţă.

i) Acolo i-se presentéză, congresul, consistoriile şi alte corporaţiuni.

j) Congresul se întrunesce din nou pentru terminarea agendelor.

l) Sĕ statoresc spesele şi diurnele deputaţilor.

m) Disposiţii pentru autenticarea protocolului.

n) Comisariul închide sesiunea.

o) Un deputat îĭ mulţumesce pentru conducere.

Statutul Organic
privitor la alegerea de Metropolit

Dăm în cele de mai jos acei paragrafi din „*Statutul Organic*“ cari sunt în ḑilele acestea de actualitate. Iată-i

§. 155 Pentru alegerea de metropolit şi archiepiscop, congresul se compune din 120 de deputaţi, la cari archidiecesa concure cu jumĕtate, ér' celelalte eparchii la olaltă cu cea-laltă jumĕtate din numĕrul prefipt; prin urmare pentru numĕrul present al eparchielor, archidiecesa concure cu 60, iar' eparchia Aradului şi a Caransebeşului cu câte 30 de deputaţi, aleşi după modalitatea prescrisă în §. 148. De sine înţelegêndu-se, că archidiecesanii la acest cas în fie-care cerc de alegere, aleg câte doi deputaţi, şi că dacă mandatul deputaţilor pentru congresul mai dinainte aleşi încă n'a espirat, se fac alegeri nóuĕ numai pentru numĕrul ce mai lipsesce.

In congresul compus aşa pentru alegerea metropolitului, episcopii sufragani, dacă nu sunt aleşi de deputaţi, nu au vot la alegerea metropolitului.

§. 156. Congresul pentru alegerea de metropolit se convócă, conform aceloraşi disposiţiuni, cari sunt statorite în §. 151 cu respect la congresul ordinariu, prin consistoriul metropolitan, în termin cel mult de trei luni după repausarea metropolitului.

§. 157. La alegerea metropolitului se observă următórea ordine:

1. In preséra ḑilei de alegere, la 3 óre după méḑăḑi se adună membrii congresului în biserica catredală şi trimit o deputaţiune la comisariul emis din partea consistorului metropolitan, spre a-l invita la adunarea premergătóre. După ce acesta s'a înfăţişat, cetesce actele despre repausarea metropolitului şi despre convocarea congresului spre alegerea noului metropolit, cu acea provocare, ca pe ḑiua următóre la 9 óre fiecare membru sĕ aducă cu sine o şedulă, pe care e înscris numele aceluia, pe care doresce sĕ fie ales de metropolit.

După finirea acestui act pregătitoriu, se ţine priveghiare, după tipicul Rosalielor.

2. In ḑiua următóre la nóuĕ óre, se adună toţi membrii alegĕtori iar' în biserică, şi învită pe comisarul congresului, care după învocarea duchului sfânt ocupă presidiul şi deschide şedinţa cu o cuvêntare potrivită actului de alegere, la care respunde un membru congresual, designat spre aceea.

3. După acésta comisariul provócă pe cei mai tineri membri a ocupa interimal locurile de notari, apoi se procede la verificarea membrilor şi la alegerea notarilor şi alor trei scrutinători, în sensul regulamentului pentru afacerile interne ale congresului.

4. Dacă ori din archidiecesă de o parte, ori din eparchiele sufragane de altă parte, s'ar arăta mai mulţi membri alegĕtori, decât jumĕtate: atunci prin sórte se scot dela votisare din partea precumpenită atâţia, câţi sunt de lipsă spre a susţinea paritatea ambelor părţi.

5. La capul mesei presidiale se aşéḑă o urnă, carea se păzesce de cei trei scrutinători, aşa, ca fie-care alegĕtoriu sĕ pótă lesne şi pe rênd a se apropia de ea, ér' alegĕtorii până nu vor fi strigaţi la vot, sunt datori a şedé în linişte pe scaunele lor, ca sĕ nu se conturbe ordinea.

6. Fiind tóte pregătirile făcute, notariul general strigă după listă pe fie-care membru congresual spre a pune în urnă şedula de votisare împăturată, pe rênd, până în fine, fără întrerumpere.

7. Finindu-se darea şedulelor, comisarul numeră şedulele, scoţindu-le din urnă şi punêndu-le în alta asemenea urnă.

Dacă numerul şedulelor nu corespunde numĕrului votanţilor, acelea se casséză prin ardere, şi membrii congresului se provócă a pregăti alte şedule, şi ale pune în urnă după ordinea prescrisă.

8. Aflându se numerul şedulelor corespunḑĕtor numerului votanţilor, comisarul metropolitan le scóte una câte una din urnă, le despătură, şi cu voce înaltă cetesce numele alesului înscris, şi predă şedula scrutinătorilor, spre a o petrece în registrul de votisare purtat în trei esemplare, éră şedulele se pun una preste alta pe masă.

9. După ce s'a terminat înregistrarea voturilor, acestea se scrutinéză şi resultatul se publică congresului, după care şedulele de votisare se ard acolo în biserică.

10. Dacă la prima alegere nici un candidat nu a întrunit pluralitatea absolută a voturilor, comisarul anunţă alegere îngustă între cei doi, cari au întrunit mai multe voturi, éră la cas dacă al doilea şi al treilea dintre cei aleşi a întrunit voturi asemenea, alegerea îngustă se face dintre toţi trei, cari au întrunit voturile cele mai multe.

La alegerea îngustă se observă aceeaşi ordine, ca la prima alegere.

11. Dacă tóte voturile s'au împărţit în dóue părţi egale, atunci după o preconsultare între membrii congresului, se face pe ḑiua următóre alegere nouă, şi dacă şi la acésta ar eşi voturile tóte împărţite în dóuĕ părţi egale, va urma a treia ḑi a treia alegere, şi dacă nici acésta nu ar duce la resultat, va decide sórtea între cei doi, ce au întrunit tóte voturile în dóue părţi asemenea.

12. Comisariul congresual proclamă pe cel ce a întrunit maioritatea absolută a voturilor, de ales archiepiscop şi metropolit.

13. Actul alegerei, subscris de preşedinte şi de notariul general al congresului, se trimite din partea congresului la Maiestatea Sa spre preagraţiósa întărire a alesului archiepiscop şi metropolit.

14. Congresul aştéptă în permanenţă sosirea preaînaltei resoluţiuni de întărire.

15. După sosirea preaînaltei resoluţiuni de întărire, noul metropolit, de este archiereu, se întroduce îndată în scaunul metropolitan prin congres; éră când s'ar alege metropolitul dintre presbiteri, atunci alesul se supune esaminărei canonice prin sinodul episcopesc, şi aflându-se vrednic, se hirotonesce, şi se întroduce în scaunul motropolitan prin consistorul metropolitan.

16. După întărirea preaînaltă, metropolitul cel nou depune înaintea Maiestăţii Sale jurămêntul de fidelitate.

Monument
lui
ANDREIU ŞAGUNA.

„*Gazeta Transilvaniei*“ dela 11 Decembre n. publicând circulariul Prea veneratului nostru Consistoriu archidiecesan în afacerea monumentului lui Şaguna, pune în fruntea lui următórele aprecieri a mişcării.

„Precum am mai anunţat, se fac stăruinţe nouĕ din partea consistorielor nóstre gr.-or., pentru ca sĕ se realiseze hotărîrea luată de sinodul archidiecesan, precum şi de congresul naţional bisericesc dela 1876, de a se ridica un monument în memoria marelui archiereu Andreiu baron de Şaguna.

„*In acest nobil scop, ce face onóre bisericei şi naţiunei române*, Consistoriul archidiecesan din Sibiiu a adresat către oficiile protopresbiterale şi parochiale din archidiecesa Transilvaniei o scrisóre circulară, ce a publicat'o ḑilele acestea „Telegeful Român“, prin care se îndémnă la contribuiri şi colecte pentru amintitul monument.

„Ètă ce ḑice acéstă circulară nr. 5233 subscrisă de vicarul archiepiscopesc *Dr. Il. Puşcariu* şi de secretarul consistorial *Dr. E. Cristea*. (Şi reproduce aci Circularul).

*

Corpul profesorilor dela şcólele nóstre centrale din Braşov a ţinut a fi printre cei dintâi, cari, ca rĕspuns la apelul consistorului, nu numai sĕ contribue în chip demn, ci sĕ-şi arete şi în public părerea sa matură şi solemnă asupra mişcării. Pentru aceea domnii profesori au subscris o listă de contribuiri, în fruntea căreia şi-au pus cuvêntul lor. Iată şi cuvêntul şi lista contribuirilor:

„Subscrişii membri ai corpului profesoral dela şcólele medii şi superióre gr. or. române din *Braşov*, în deplina consciinţă a neclintitei lor datorinţe întru cultivarea şi propagarea idealelor, în deplină consciinţă a *neperitórelor merite ale Marelui metropolit Andreiu faţă cu naţiunea şi biserica sa*, cuprinşi de cel mai profund sentiment de piósă recunoscinţă şi mulţămită către umbra giganticului spirit al lui Şaguna, care a planat asupra acestor şcóle cu binecuvêntarea sa, la punerea temeliilor lor, —

oferă pentru *măreţul scop al ridicării unui monument comemorativ lui Şaguna*, sumele benevole mai jos semnate, şi se deobligă a le plăti succesiv până la încheierea anului şcolar de faţă:

Virgil Oniţiu director 15 fl., Arsenie Vlaicu director şcol. com. 15 fl., George Chelariu dirig. şcol. reale 15 fl., Ioan Popea 15 fl., Pant. Dima 10 fl., Ipol. Ilasievici 10 fl., Lazar Nastasi 10 fl., Paul Budiu 10 fl., Ioan Socaciu 10 fl., Andreiu Bârseanu 10 fl., Ioan Panţu 5 fl., Dionisie Făgărăşianu 15 fl., Vasile Goldiş 15 fl., Dr. Ios. Blaga 10 fl., Nicolae Bogdan 10 fl., Dr. Ioan Bunea 10 fl., Aurel Ciortea 10 fl., Paul Percea 15 fl., Dumitru Lupan 15 fl., George Vătăşan 10 fl., Nic. Puican 5 fl., Acsente Banciu 10 fl., Dr. Const. Lacea 5 fl., P. Ciorogariu 5 fl., Petru Roşca 5 fl., Timoteiu Popovici 8 fl., Dr. V. Glodariu prof. pens. 10 fl.

Total 283 fl.=566 coróne

*

Învĕţătorii dela şcóla nóstră elementară din Braşov, au urmat numai decât nobilul esemplu, şi în conferenţa corpului învĕţătoresc a numitei şcóle, ţinută sub presidiul directorului Ioan Aron, au pus afacerea în discuţie, şi iată ce frumóse hotărîri au luat şi la ce bun resultat s'a ajuns, — după estrasul de mai jos scos din protocolul şedinţei numite:

„pct. 7. (al protocolului): Presidiul dă cetire circularului Venerabilului Consistoriu archidiecesan dto 6 Iulie a. c. Nr. 5233 Pleu., comunicat prin hărtia dto 1 Decemvre a. c. Nr. 543 a Prea Onoratului inspectorat de şcóle, prin care se ordonéză a se face colecte benevole la toţi credincioşii noştri din archidiecesă pentru monumentul fericitului archiepiscop şi metropolit *Andreiu* — învită pe membri conferenţei a contribui după putinţă fiă-care spre acest *scop măreţ*, şi întrébă cenferenţa, că *óre nu ar fi cu cale a se iniţia spre scopul indicat o colectă chiar şi între elevii şcólei nóstre?*

Avênd în vedere frumósele şi valorósele merite pe tóte terenele şi cu deosebire pe al învĕţămêntului poporal ale neuitatului archiepiscop şi metropolit, ca fost supremul nostru inspector şcolar de odinióră, conferenţa a decis:

1) a se face colectă nu numai între membrii corpului nostru didactic, *ci chiar şi în fie-care clasă între elevi şi eleve*;

2) contribuirea minimală pentru membrii corpului didactic sĕ fie de câte 3 fl.

3) elevii şi elevele şcólei nóstre sĕ contribue benevol cu cât vor puté, dela 1 cr. în sus.

Aceste colecte le va face învĕţătorul ordinar de clasă, care pe lângă o consemnare le va administra direcţiunei în conferenţa încheietóre a anului şcolar 1898/9, de unde apoi dimpreună cu colecta nóstră se vor înainta la locul competent.

Membrii conferenţei apoi s'au înscris la colecta benevolă cu următórele sume:

Ioan Aron director 13 fl. Ioan Dariu înv. 10 fl. Ioan Vătăşan dir. subst. 3 fl. Nicolae Oancea înv. 5 fl. Zosim Butnar înv. 4 fl. Candid Muşlea înv. 5 fl. Nicolae Bârsan, înv. 6 fl. Stefan Popovici înv. 6 fl. Nicolae Stoicovici înv. 3 fl. Candin Groza înv. 4 fl. Iosif Aron înv. 3 fl. Ioan Lacea înv. 3 fl. D-na Elena Rusu înv. 3 fl. D-şóra C. Stoica înv. 4 fl.

Cu totul **72** *fl.*=**144** *coróne.*

Pe lângă acestea dl Ioan Dariu a mai pus la disposiţie cărţi şcolare din cele edate de d-sa în preţ de *211 fl.* pentru a se vinde în favorul aceluiaşi scop.

*

Adăugênd şi sumele în bani subscrise pe listele de mai sus, la cifra publicată în numĕrul trecut, avem până acum o subscripţie de **2673** *coróne.*

„Gazeta“ dela 6/18 Dec., din incidentul publicării listei învĕţătorilor nostri dela şcóla de acolo, apreciază lucrul cu următórele cuvinte:

„Intre cei dintâi, cari au rĕspuns la scrisórea-circulară a Consistoriului archidiecesan din Sibiiu, prin care se îndémnă la contribuiri pentru monumentul marelui archiereu Andreiu baron de Şaguna, au fost *profesorii şcólelor medii şi superióre române gr.-or. din Braşov*, cari au premers şi în privinţa acésta cu un frumos esemplu, oferind fiă-cate câte 5, cei mai mulţi însĕ câte 10 şi 15 fl., aşa că suma totală oferită de corpul profesoral pentru monumentul lui Şaguna este de 283 fl. v. a.

„*Acelaşi esemplu nobil şi frumos* ni-l dă şi corpul învĕţătoresc dela şcóla elementară capitală română gr.-or. din Braşov, al căruia membri de-asemenea au oferit frumóse sume pentru ridicarea doritului monument, *ba au hotărît sĕ facă o colectă şi între elevi*“...

Din diecesa Caransebeş.

Onomastica P. S. S. D lui Episcop.

O ḑi de bucurie a fost ḑiua *sf. Nicolae* pentru credincioşii diecesei nóstre şi în deosebi pentru noi cari suntem în nemijlocita apropiere a P. S. S. Domnului Episcop diecesan *Nicolae Popea.* Ca în toţi anii, aşa şi de astă dată ḑiua Părintelui Nicolae-dela-Mira-Liciei, a dat bună ocasiune P. S. Sale Părintelui nostru Episcop, a se convinge de sentimentele de iubire şi veneraţiune, ce i-le păstréză atât fiii sufletesci, cât şi toţi stimătorii Prea Sfinţiei Sale.

Manifestarea acestor sentimente s'a început încă de Sâmbătă sara, când Prea Sfinţia Sa a binevoit a primi felicitările elevilor dela institutele diecesane. Corul elevilor a întimpinat pe prea Sfinţia Sa în una din salele institutului cu „Mulţi ani“, apoi după cântarea unu imn ocasional, teologul de c. III Aurel Magheţiu, prin o cuvêntare frumósă, în care arată meritele P. S. Sale pe terenul naţional-bisericesc, îi doresce încă mulţi fericiţi ani. La acéstă felicitare Prea Sfinţia Sa mulţămesce felicitătorilor, punêndu-le la inimă ca sĕ-şi împlinéscă datorinţele atât până ce sunt elevi, cât şi după aceea, spre bucuria părinţilor, a profesorilor, a superiorilor lor, cât şi a bisericii şi a naţiunii. După acestea corul întonéză irmosul „Cuvine-se...“ şi în fine „Mulţi ani!“

In însaşi ḑiua de sf. Nicolae, după Sfânta liturgie, Prea Sfinţia Sa a binevoit a primi felicitările membrilor Consistoriului diecesan şi a preoţimei din loc, a corpului profesoral dela institutele diecesane şi a funcţionarilor dela stabilimentele diecesane, cari toţi s'au presentat Prea Sfinţiei Sale sub conducerea Prea Cuvioşiei Sale Domnului Archimandrit Filaret Musta. Prea Sfinţia Sa a mai fost felicitat de representanţii corpului oficeresc, representanţii Comunităţii de avere, ai magistratului şi de mai mulţi stimători. Tot cu acéstă ocasiune Prea Sfinţia Sa a primit numĕróse felicitări din întréga eparchie, precum şi din alte părţi.

Tot la acest loc amintim de onomastica Prea Cuvioşiei Sale Părintelui Archimandrit *Filaret Musta*, ce a avut loc Marţi în 1 l. c. Prea Cuvioşia Sa a fost felicitat de Prea Sfinţia Sa Domnul Episcop, care a binevoit a-i aduce în persónă felicitările, apoi de preoţimea, profesorii, şi alţi onoraţiori din loc“.

(Din „*Fóia Diecesană*“)

Revistă Externă

Conferenţa contra anarchiştilor, încheiată de curênd la Roma, precum se vesteşte din Berlin, se va continua în Ianuarie în Londra.

Lucrul încă nu e definitiv hotărît, dar cu acéstă înţelegeré s'au depărtat representanţii dela Roma, şi atêrnă încă dela esaminarea resultatelor după mĕsurile stabilite la Roma.

*

Chestia Dreyfuss.

Afacerea care irita tótă Francia, ba tótă Europa, cu atâta putere, — de când e dată în samă Curţii de Cassaţie francese, a întrat într'un stadiu de linişte, cât abia de mai vin ştiri de 2—3 şire la 2—3 ḑile, în locul paginilor întregi de telegrame ce inundau în vară presa lumii.

Mai nou e acum în afacere vestea, că o parte a documentelor din dosarul secret, totuşi nu vor fi date în mânile advocatului Monrad spre studiare!.. Semn că au ce au în acel dosar secret.

Revistă Bisericéscă.

„Mărturisirea ortodoxă“.

In cel mai nou numĕr (de pe Noemvrie) al revistei *„Biserica ortodocsă română“* dela Bucureşti, apărut după încheierea sesiunii sfântului sinod al României, cetim următórea ştire, care ne interesézâ şi pe noi, unde o nóuă ediţie a „Confesiunii“ sau „Mărturisirii Ortodoxe“ e tot aşa de simţită cum sĕ vede că simţită e şi dincolo. Iată ce ne spune printre altele „B. O. R.“:

Sfântul Sinod al Bisericei Autocefale Ortodoxă Română a hotărit în sesiunea anului 1893, ca cartea simbolică, numită *„Mărturisirea Ortodoxă“* (La noi în Ardeal tipărită sub titlul „Confesiunea Ortodocsă“ tr. de Dr. B. Constantinescu, cu aprobarea Esc. S I. P. S. Archiepiscop şi Metropolit Miron Romanul. Sibiiu Tip. Archid. 1877.) sĕ se imprime în „Tipografia cărţilor Bisericesti“ (Bucureşti).

Acéstă lucrare ce cuprinde învĕţătura Ortodoxă, s'a editat până acuma în româneşte de mai mulţi cărturari, unii traducênd'o din originalul grecesc, alţii din limba rusască, alţii din greceşte şi latineşte.

In editarea ei de până acum s'a observat, că multe din textele scripturistice s'au alterat s'au nu s'au pus după textul Bibliei în întrebuinţare comună la Români. Deci pentru cuvêntul că cartea este de cea mai mare însemnătate religiósă în tot Ortodoxismul, şi care trebue se între în mâna a tot creştinul ortodox, ba şi în şcóle; pentru aceea s'a hotărit ca sĕ se facă o ediţie sterotipă, traducêndu-se din nou de pe originalul grecesc, într'o limbă populară şi corectă şi sĕ apară sub numele de „ediţia S-tului Sinod“.

După-ce lucrarea s'a terminat de către comisia însărcinată cu traducerea ei, St. Sinod s'a pronunţat acum (adecă în sesiunea din tómna anului de faţă), ca la începutul cărţii sĕ se pună şi o scrisóre a S-tului Sinod, spre a se şti şi cunóşte de tot creştinul, că acésta şi numai acésta este singura carte autorisată, şi care póte fi cetită şi întrebuinţată de ortodoxi în lucrări şi scrieri religióse.

Acéstă carte, „Mărturisirea Ortodoxă“, are o însemnătate particulară pentru noi Românii, întâiu pentru că compuitorul ei din început a fost un Român, *Petru Movilă*, apoi că s'a primit acéstă lucrare întărirea într'un Sinod local ţinut în Iaşi, în Ţară Românéscă, şi în sfârşit pentru că se dovedeşte că noi Românii prin vécul al XVII-lea eram centrul Ortodoxismului şi sprijinitorii credinţei Ortodoxe de pretutindeni, atât moraliceste cât şi materialiceşte.

Cartea „Mărturisirea Ortodoxă“ are caracter simbolic, se cuvine însĕ sĕ nu uităm că au mai fost şi mai înainte şi mai pe urmă de acésta şi alte scrieri cu acest caracter în biserica ortodoxă, dar acésta s'a primit a sta înaintea tuturor celor-l-alte, pentru că este şi mai complectă şi mai potrivită de a fi priceputâ de ori-cine, fiind scrisă simplu şi lămurit.

Iată acum procesul verbal al Comisiunei Sf. Sinod (luat în şedinţa dela 5 Sept. 1898), ce ne arată modul cum a procedat comisiunea la traducerea din nou a cărţii:

„Sfântul Sinod al sfintei biserici ortodoxe române — ḑice procesul-verbal — în şedinţa dela 24 Novembre, 1893, a luat hotărîrea, ca cartea întitulată „Mărturisirea ortodocsă“, sĕ fie de acum proprietate a sfântului Sinod. Pentru a se ajunge la aceşt ţel, s'a hotărît, ca cartea sĕ fie din nou tălmăcită de pre textul grec, şi asemĕnat trebuinţelor sĕ se tipărésca totdeauna în tipografia cărţilor bisericeşti. O comisiune, compusă din P. P. S. S. Ghenadie, Episcop de Rîmnic, Silvestru, Episcop de Huşi, şi Gherasim Piteşténu, loco-ţiitor pe atunci al Eparchiei Argeşului, a fost alésă pentru aducerea la îndeplinirea acestei hotărîri. Comisiunea, în şedinţa dela 3 Decembre 1893, s'a constituit sub preşedinţa P. S. Ghenadie, după care apoi a desbătut condiţiunile pentru aducerea la îndeplinire a votului sfântului Sinod, când s'au primit următórele norme de lucru.

I. Cartea se va traduce numai de pe textul grec, avêndu-se de normă textul dela 1699, adiţiunea de Snagov a lui Antim Ivirénu, în alăturare cu texturile grece, următóre acestuia.

II. Texturile biblice, întrebuinţate în carte, se vor lua după textul septuagintei, normativ în biserica ortodocsă; şi anume, pentru noul testament ediţiunea de Neamţ a lui Gherontie şi Grigorie din 1818, iar pentru cel vechiu biblia dela 1688, numită „biblia lui Şerban“, bine înţelegêndu-se, că textul grec al septuagintei va fi totdéuna hotărîtor în micele deosebiri.

III. Limba cărţei va fi numai aceea a cărţilor vechi a ritualului român, avêndu-se o deosebită îngrijire pentru înlăturarea novismelor, furişate astăḑi în literatura nóstră, şi care au zdruncinat graiul poporului român, de pe vechile lui temelii istorice.

IV. Insaşi tipărirea cărţii trebueşte sĕ se facă în marginile regulelor estetice şi ale cerinţelor pedagogice. Sĕ se caute, ca citatele biblice, ale sfinţilor părinţi, definiţiunile şi însuşi textul cărţii sĕ se tipărésca cu litere deosebite, şi apoi tóte felurile de litere, întrebuinţate la tipărire, sĕ fie maşcate şi uşóre de cetit, ca sĕ nu obosésca ochiul cetitorului, şi nici sĕ aducă vătămare ochilor încă frageḑi ai copiilor.

Hotărîte fiind normele de mai sus, comisiunea a pus P. S. Ghenadie, episcop de Rîmnic, însărcinarea, de a aduce la îndeplinire votul sfântului Sinod, în ce priveşte traducerea cárţei, în marginile normelor aşeḑate mai sus, şi după sĕvêrşirea lucrărei, a o supune cercetărilor comisiunei.

Inştiinţată comisiunea de către P. S. Ghenadie, că a sevîrşit lucrarea ce i s'a încredinţat în şedinţa dela 3 Decembre anul încetat, adecă s'a făcut traducerea cărţei, membrii s'au întrunit pentru pentru cercetarea lucrărei la reşedinţa episcopală din R.-Vâlcea, şi au ţinut şedinţe ḑilnice dela 27 August 1894 până la 5 Septembrie acelaşi an, când s'a comparat traducerea cu texturile originale, şi s'a găsit, că ea corespunde prescripţiilor comisiunei.

Noutăţi.

Consistoriul metropolitan a ţinut sub presidiul Preasânţiei Sale Dlui Episcop al Aradului, Ioan Meţian aḑi la órele 10 a. m., şedinţă în care s'a designat P. S. Sa Dl Episcop al Aradului *Ioan Meţianu*, de comisariu pentru conducerea congresului naţional bis. electoral. In şedinţa acésta dl Dr. *Ioan Mihu*, director de bancă în Orĕştie, ales membrn suplent în senatul şcolar a depus jurămêntul prescris.

*

Personal. Eri, cu trenul dela 8 óre séra au sosit aici Preasfinţiţii nostri Episcopi, Domnii *Ioan Meţianu* al Aradului şi *Nicolae Popea* al Caransebeşului, pentru a lua parte la congresul-naţional bis. electoral, şi la şedinţele consistoriului metropolitan, ce vor premerge. Preasfinţiile lor au descins în reşedinţa archiepiscopéscă.

Intre cei sosiţi am observat şi pe Preacuvioşiile Lor părintele archimandrit dela Caransebeş, *Filaret Musta* şi Ioan Goldiş dela Oradea-mare, pe părintele protosincel din Arad *Augustin Hamsea*, pe protopopul din Orşova *Mihail Popovici* şi pe Dr. Georgiu Popovici prot. în Lugoş; ér dintre mireni pe d-nii *Alesandru Mocsonyi*, *Ioan* cavaler de *Puşcariu* şi Dr. *Ioan Mihu*.

*

România recunoscĕtóre. A fost regretatul Cantacuzino unul dintre cei mai de caracter şi cinstiţi bărbaţi de stat ai României. Precum chiar foile adversarilor sei politici scoteau la ivélă, el deşi ar fi avut prilegiu a sĕ îmbogăţi în înaltele funcţii ce a ocupat, — a murit sĕrac. Dar, ne umple inima de mângăere vĕḑênd, că ţara în a cărei interes a muncit aşa de cu cinste, nu s'a arătat nerecunoscĕtóre faţă de el:

Parlamentul român a decis deja în ḑiua morţii lui, ca sĕ i-sĕ facă înmormêntarea pe spesele statului, — iar după înmormêntare a votat d-nei Elena G. Cantacuzino *o recompensă naţională* (reversibilă asupra copiilor) *de 1000 lei pe lună*, şi, mai departe, a i-se ridica lui Cantacuzine un bust în incinta Senatului.

Tóte propunerile au fost primite unanim, votate deci şi de oposiţie, ceea-ce onóre face tuturora, şi ţĕrii pe care o represintă.

*

Chirotesire de protopresbiter. La recercarea Veneratului Consistoriu archidiecesan Prea Sfinţia Sa Dl episcop al Aradului *Ioan Meţianu*, a chirotesit întru protopresbiter pe presbiterul *Iosif Morariu*, fost paroch în Cubin, diecesa Caransebeşului, iar acum denumit şi întărit protopresbiter al tractului Dobra.

*

Mulţumită. Subscrişii, conform hotărîrei comitetului parochial al comunei bisericesci gr. ort. *Răcăştie*, venim cu plăcere a mulţumi corului bisericesc gr. ort. din opidul *Hunedóra*, care sub conducerea harnicului învĕţător Ilie Mihaiu, a înfrunseţat cu esecutarea cântărilor liturgice serviţiul divin al sfinţirei bisericei nóstre, la 25 Octobre (6. Novembre) a. c. spre lauda lui Dḑeu şi spre bucuria şi mulţumirea poporului în a cărui nume îi aducem sincerele nóstre mulţumite.

Răcăştia, la 14/26 Novembre 1898.

Constantin Dăncilă paroch, *Stefan Grec* şi *Alecsandru Grec*, epitropi.

*

Caragiale în unguresce. Nrul de Crăciun al ḑiarului maghiar „Magyarország“ publică novela distinsului nostru literat I. L. Caragiale „Pĕcat“ în traducere maghiară.

*

Producţie în Sighişóra. Sĕ invită la producţiunea musicală-teatrală împreunată cu dans, ce sĕ va arangia din partea inteligînţei române din Sighişóra, a treia ḑi de Crăciun, în sala dela „Gewerbeverein“ Venitul curat este destinat în favorul copiilor seraci dela scóla română din loc.

*

S'a stins viaţa falnicei Veneţii... Palatul „Doge“, acéstă podóbă a Veneţiei de odinióră, admirat şi aḑi de tótă lumea, a ajuns într'o stare deplorabilă. O parte a palatului începe a se surpa; grinḑile trebuesc proptite, păreţii sunt crepaţi, iar admirabilele ornamente de gyps se ruinézâ mereu. Consiliul italian de belle-arte vede sosit timpul a atrage atenţiunea publică asupra acestei stări triste a palatului, şi recércă pe ministrul competent, ca din sumele ce incurg dela privitorii palatului, sĕ intreprindă restaurarea lui.

*

Indreptare. In mulţumita apărută în nr. 135 al „Telegrafului“ pe pagina a 3-a colóna a 3-a, e a sĕ ceti „Ioan *Paşca*“ paroch, nu „Părău“.

AMVONUL

Predică

rostită cu ocasiuuea hramului in Biserica Sf. Nicolae din Braşov.

In numele Tatălui, şi al Fiului şi al sfântului Duch...

Iubiţilor Creştini!

Ḑiua de astăḑi, în care prăsnuim hramul sfintei nóstre biserici, este atât de însemnată, încât şi cartea bisericéscă Mineiul ne sfăteşte, s'o sĕrbătorim trâmbiţând cu trâmbiţă de cântări. Cu cât este însĕ prasnicul mai mare, cu atât e mai grea chemarea mea, a preotului, care din acest loc sfânt am sĕ întregesc prin graiu viu cu învĕţătură, slujba ḑilei.

In cele dintâi veacuri ale crestinismului, iubiţilor ascultători, sĕ serbau aceste prasnice astfel: Pe lângă slujbă era mai mult duch, mai multă învĕţătură, — un lucru, care, durere, în timpul din urmă s'a lăsat aprópe cu desĕvêrşire afară.

Sfinţii părinţi n'au orênduit prasnicile, numai ca creştinii sĕ asculte slujba şi apoi sĕ se depărteze mulţumiţi în conştiinţa lor, că şi-au făcut datorinţa. Nu au orênduit, bună óră, marea sĕrbătóre a sfântului Nicolae, numai ca creştinii sĕ vie la biserică, sĕ audă aprópe aceeaşi slujbă ca la alte sĕrbători, şi apoi sĕ se ducă acasă, fără d'a avea nici cea mai mică cunoştinţă despre sfântul Nicolae, despre viaţa şi faptele lui; numai, ca eu bună óră, sĕ vi le istorisesc pe scurt, şi cu atât sĕ fim mulţămiţi.

Sfinţii părînţi au orênduit prasnicul sfântului Nicolae, pentru ca din faptele lui, noi cu toţii sĕ luăm esemple vii şi sĕ le aplicăm după putinţă în viaţă. Ei au orênduit în deobşte pomenirile tuturor sfinţilor, ca ele sĕ ne servéscă nóuă ca pilde, de cari sĕ fim neîntrerupt conduşi în viaţa nóstră de tóte ḑilele. Numai astfel îşi au prasnicile şi pomenirile înţelesul lor deplin; altfel nu.

Condus de acéstă idee, vréu sĕ cer atenţiunea Vóstră pentru câte-va minute, ca sĕ vĕ convingeţi împreună cu mine: Cât de mândră trebue sĕ fie biserica nóstră de faptul, că are ca patron tocmai pe sfântul Nicolae.

Iubiţilor Creştini!

Sfântul Nicolae a trăit pe pămênt pe la sfârşitul veacului al treilea, în timp pentru creştinism în parte de crâncenă amintire. Inpĕratul păgân Diocleţian, a pornit o gónă plină de urgie contra sĕrmanilor creştini, o gónă care a ţinut 19 ani de ḑile. Peste 17,000 de creştini au căḑut jertfă furiosului şi crâncenului împĕrat păgân.

Tare în credinţă şi monachul Nicolae a fost bătut şi aruncat în temniţă. Intre zidurile reci şi întunecate ale închisorii l'a găsit suirea pe tron a marelui împĕrat Constantin. Eliberând acesta pe toţi creştinii întemniţaţi, monachul Nicolae s'a dus în Mira, unde în câţi-va ani de ḑile a ajuns archiereu. Ca archiereu a luat parte la sinodul de a tótă lumea din Nicea, la care, ca mare ortodox, alăturea cu Atanasie, a combătut cu succes pe ereticul Arie, care voia sĕ strice învĕţătura despre dumneḑeirea Dlui Christos. Tot timpul cât a fost archiereu, s'a purtat atât de escelent, încât biserica i-a dat frumosul nume de: Podóba archiereilor.

Am cetit şi rĕscetit cu mare băgare de seamă în Mineiu cântările dela acéstă sĕrbătóre, şi vĕ mărturisesc, că am rĕmas uimit: Atâta căldură, atâta inţelepciune, o limbă atât de frumósă, rar am mai auḑit!

După aceste neântrecute cântări bisericeşti, mĕ voiu încerca sĕ vĕ fac pe scurt portretul marelui archiereu Nicolae.

(Va urma)

VARIETĂŢI

„Cât“?... Am dus'o şi noi Europenii har' Domnului depărtişor în ce privesce corupţia, cu tóte astea nici idee n'avem de corupţia, ce domnesce de pildă, în China, Iată un esemplu: Seng Taotaj, care în Sanghaia ocupă posturi însemnate, între altele e director de trenuri şi telegraf, om care pentru francheţa şi cuminţenia lui e iubit şi de Europeni. Odată Seng a fost citat din partea împĕratului în Peking ca sĕ conferezo cu el asupra unor „reforme“. Funcţionarii din Peking s'au bucurat mult de acésta, pentru că în fine au găsit prilejul binevenit, ce sĕ mulgă odată bine şi pe *Seng*, ceea-ce până ce era în Sanghai, nu o putéu face.

Porţile Pekingului adecă sunt date în arêndă unor funcţionari de posiţie înaltă. Tóte mărfurile le eseminézâ şi iau vamă după ele, se inţelege puţină.

Cu totul altfel se procede însĕ faţă de astfel de ómeni de frunte, cum e Seng. Incă înainte l'au însciinţat, că... în bagajul lui vor găsi marfă de contrabandă — dacă nu va satisface dorinţei arendatorilor!.. Seng, cunoscêndu-şi ómenii, nici n'a încercat a mai întra in discuţie sau a se tocmí, ci ajuns la „vamă“ numai a întrebat: „Cât?“ I-s'a rĕspuns că treiḑeci mii taeli (circa *4,500* fl.) Seng a plătit, şi i-a părut bine, că a scăpat încă aşa ieftin!.. Când însĕ a ajuns la porţile întериóre ale Pekingului, l'au oprit de nou, sĕ mai plătéscă dóuĕḑeci mii taeli, că altfel nu-l lasă! A tăcut şi a plătít. Şi aşa pe acest funcţionar de stat, l'a costat aprópe *opt mii* fl. pentru că a mers sĕ se consulteze cu împĕratul seu!.. —

Poşta redacţiunei.

I. P. în Geaca. Facem rectificarea numelui, regretând greşala, — dar încolo, nu sĕ póte publica, pentru-că d-ta bagi reclam literar în acea mulţumită, reclam ce sĕ face la notiţele literare sau între inseratele foii. Dar afară de aceea, nici asupra valorii scrierilor din chestie, nu suntem de aceeaşi părere.

Au apărut:

Anuar financiar și economic

pe

1898

redactat de

Petra Petrescu.

Anul V.

Prețul fl. 1.20.

Un capitol din contabilitatea duplă

de

I. C. Panțu,

profesor la școla comercială superióră din Brașov.

Prețul 50 cr.

De vênḑare la

Tipografia și librăria archidiecesană, Sibiiu.

În **Tipografia archidiecesană din Sibiiu** a apărut

DOTAȚIUNEA CLERULUI.

Reflexiuni asupra proiectului de lege despre intregirea venitelor preoțesci

de

ILIE DINURSENI.

Broșura se estinde pe 147 pagini și are următorul cuprins:

Un studiu asupra proiectului de lege mai sus numit, care s'a publicat în mai mulți numeri ai „Telegrafului Român“ din anul acesta. Memoriul dela 1850 al episcopului, mai târziu metropolitului

ANDREIU baron de ȘAGUNA,

asupra dotațiunii clerului; apoi proiectul de lege despre intregirea emolumentelor preoțesci și în urmă interesanta motivare, cu care ministrul cultelor și instrucțiunii publice a presentat dietei acel proiect, și pe care ḑiarele române au publicat'o numai în scurte excerpte.

Fiind chestiunea dotațiunii clerului actuală, credem, că autorul acestei broșure a făcut un bun serviciu bisericei române, dând ocasiune clerului a cunósce cât mai de aprópe numitul proiect care privesce atât de deaprópe sórtea lui. Este în interesul bisericei că proiectul sĕ fie cunoscut în cercuri cât mai largi, de aceea o recomandăm mai ales atențiunii clerului nostru, precum și a acelora, cari sĕ intereséză de mersul afacerilor nóstre bisericesci.

Prețul 1 corónă.

Se póte procura din

Libraria Tipografiei archidiecesane, Sibiiu.

Avis!

Domnilor învĕțători și directori de școle le recomandăm depositul nostru de **charte geografice** aprobate de Inaltul Minister reg. ung. de culte și instrucțiune publică, precum:

Charta Ungariei de părete	fl.	5.75
„ **Austro-Ungariei** de părete	„	5.75
„ **Europei** de părete	„	6.—
„ **Asiei** de părete	„	9.—
„ **America de Nord** de părete	„	7.—
Apoi **singuratice comitate din Ungaria** á	„	—.10—15
„ **Ungaria**, ediț. format mic à	„	—.15
„ **globuri terestre** simple cu fl. 1.—, 2.—, 3.30, 5.30, și	„	10.—
„ **globuri terestre** cu meridian 3.15, 5.—, 8.40, 12.60 și	„	40.—

Asemenea oferim tot felul de recuisite pentru școlă: **ceruse** (Hardtmuth), **cerneli** (Leonhardi), **pene** (Kuhn & Comp.) etc.

Librăria Tipografiei archidiecesane.

Cel mai indispensabil Călindariu pentru fiecare preot și învĕțătoriu este fără îndoélă

Călindariul archidiecesan,

ce se póte procura la **Librăria archidiecesană,** Sibiiu cu prețul de **30 cr.**

Călindariul pe anul **1899** este dedicat memoriei rĕposatului archiepiscop și metropolit **Miron Romanul,** cuprinḑênd: fotografia aceluia, o biografie scurtă, apoi date interesante din bóla lui, mórtea, înmormêntarea și numeróse condolențe, incurse din acest incident. Pe lângă partea pur calendaristă mai cuprinde genealogia, consemnarea regenților mai însemnați din Europa; afaceri de poștă, tren și telegraf, scala timbrelor și computărilor de interese, precum și întreg șematismul metropoliei ortodoxe române din Transilvania și Ungaria și în deosebi șematismul amĕnunțit al archidiecesei, atât de trebuincios în tóte afacerile bisericesci și școlare. Indicarea agendelor parochiale și protopresbiterale, specificate după luni; estrase folositóre din regulamentele consistorului archidiecesan; indigitari pentru învĕțătorii soldați; têrgurile, anunțuri etc.

Îl recomandăm tuturor!

In *Tipografia* și *Librăria archidiecesană*, din Sibiiu, se află de vênḑare

calendare block de părete cu stilul vechiu și nou (ediț. de România)	à fl.	—.75
calendare block cu stilul nou	à fl.	—.50
Calendare pentru însemnări după sĕptĕmâni (Wochen-Vormerkkalender)	à fl.	—.75
Calendarul revistei **„Lumea ilustrată“** pe anul 1899	à fl.	—.75

Orológe de buzunar americane.

Cu garanță, că nickelul nu-și schimbă colórea, construcția mai esactă și mai bună decât a celor mai scumpe.

Prețul de bucată florini 3.—

Pe lângă garanță, până unde ajunge provisiunea.

Lângă orologiu lanț argintit cu 60 cr.

Aparat de ras — automat.

Fox, fabricat veritabil de solingen, distins la multe esposiții, nu cere praxă. Tăierea eschisă. Lucru curat și comod. Scutesce de bóle de piele. Durabil și scutesce de spese.

O bucată fl. 3.—

Tăișul *** e din oțel strălucitor, celelalte părți din alpacca.

Un tăiș separat lângă el fl. 1.—

Se pot comanda la:

POLLÁK SÁNDOR, representantul principal.

Budapesta, V. ker. Kálmán-utcza 17.

Colectanților se espedéză la 5 bucăți, unul gratis. [183] 28—30

Redactor prov. **Dr. Elie Cristea.**

Editura și tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 139 Sibiiu, Joi, 17/29 Decembre, 1898. **Anul XLVI.**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Congresul național-bisericesc electoral.

În numele Domnului.

Suntem tocmai în biserică, suntem tocmai în casa lui Dumnedeu, și cu pietate creștinéscă ascultăm sfânta slujbă, prescrisă pentru Dumineca Rusaliilor.

In casa lui Dumnedeu ne-am întrunit, întru numele Domnului ne începem lucrările nóstre.

Programul lucrărilor nóstre ni-l detăiază sublimele cuvinte din condacul dela Rusalii.

„Când s'au pogorît limbile amestecând, despărțit-au neamurile cel prea înalt, iar când s'au împărțit limbi de foc, întru o unire pe toți i-a chemat, și cu un gând mărim pe Preasfântul Duch“.

S'au amestecat limbile ómenilor, s'au împărțit inimile ómenilor, nu au fost la un gând: binele bisericei, ci interese strĕine de binele comun au împins cuvintele la limbi și pe buze, interese strĕine de biserică au dat nutremênt inimilor, interese strĕine de biserică au determinat voința.

Urmarea a fost, că asemenea inimi împărecheate nu și-au putut ajunge scopul strĕin de binele comun, s'au împrăștiat fără a face un lucru bun, binele public, binele comun nu a fost cu nimica promovat, căci s'a pogorît un duch, care a amestecat limbile, și neamurile a despărțit cel prea înalt.

Când s'au împărțit limbi de foc, întru o unire toti au fost chemați la o singură lucrare.

Și lucrarea aceea a fost miraculósă.

Acei ómeni inspirați de Duchul Sfânt au făcut minuni, sau cu cuvintele scripturii vorbind: In tot pămêntul a eșit vestirea lor și la marginile lumei graiurile lor.

Cu pietate creștinéscă ne-am adunat în casa Domnului și am implorat Duchul sfânt, l'am rugat sĕ se așeze între noi, și sĕ ne curățéscă de tótă spurcăciunea.

Biserica ne spune, că Duchul acela este Duchul înțelepciunei, Duchul acela este Duchul înțelegerei, Duchul acela este Duchul temerei de Dumnedeu.

Duchul înțelepciunei sĕ planeze asupra lucrărilor nóstre, noi, cari ne-am adunat în casa Domnului, spre a alege archiepiscop-metropolit la locul venit în vacanță prin trecerea la cele vecĭnice a metropolitului de pie memorie Miron Romanul.

Duchul înțelegerei sĕ planeze asupra consultărilor nóstre. Duchul înțelegerei sĕ încăldéscă inimile nóstre. Duchul înțelegerei sĕ determine voința nóstră la acéstă seriósă lucrare.

Duchul temerei de Dumnedeu sĕ ne pună în ochi scopul pentru care ne-am întrunit.

E vĕduvită metropolia nóstră. Cârja păstorirei voim sĕ o dăm în mâna unui om, care sĕ aibă în vedere binele bisericei, interesele ei, binele vremelnic și cel vecĭnic al poporului român ortodox din metropolia nóstră.

Bunul Dumnedeu în nemărginita sa voință a chemat la sine pe blândul metropolit Miron în dile de grea cercare pentru biserica nóstră.

Ani 24 a avut în mânile sale cârma bisericei, și el între cele mai critice împregiurări a sciut trece naia bisericei prin stânci periculóse, fără a i-se întêmpla stricăciune.

Incă e cald mormêntul lui. Patimile omenesci au dat năvală asupra acestui archiereu.

Istoria nepreocupată va veni la timpul seu și va apreția activitatea acestui mare archiereu

Voim sĕ alegem următoriu în scaunul de metropolit.

Dă-ne Dómne Duchul înțelepciunei, care sĕ ne inspire, ca sĕ putem alege pre cel chemat la acéstă grea sarcină, dă-ne Dómne Duchul înțelegerei, ca sĕ putem veni la vot unanim pentru decorul bisericei, dă-ne Dómne Duchul temerei de Dumnedeu, ca suprimând ori-ce interes personal, singur numai interesul bisericei sĕ stea înaintea ochilor inimei nóstre.

Atunci Dómne: Mântuíre ai lucrat în mijlocul pămêntului.

Raportul

consistorului Metropolitan cătră Congres.

Nr. 289 M.

Mărit Congres!

Provincia nóstră metropolitană a îmbrăcat doliu, clerul și poporul bisericei nóstre se află în adêncă întristare și pretutindenea se manifestă cea mai profundă durere, căci în nóptea de 4 spre 5 Octobre a. c. după lungi și grele suferințe timp de șése sĕptĕmâni, trecênd la cele eterne, și-a dat sufletul în mânile Creatorului multveneratul și acum jelitul părinte, archiepis. și metrop. *Miron Romanul*, care ales la acéstă înaltă demnitate în ședința congresului din 21 Novembre 1874, și la 15/27 Decembre al aceluia-și an întrodus în scaunul aceleia, a condus destinele bisericei aprópe un pătrar de secol, cu tact și înțelepciune, adese-ori între cele mai grele împregiurări, a apĕrat instituțiunile bisericei, a stăruit sĕ le păstreze intacte, și anume a stăruit din tot adinsul, sĕ le desvólte și aplice în sensul liberal, în care au fost concepute acelea.

Eminentele calități spirituale și vîrtuțile adevĕrat creștinești ale rĕposatului, i-au câștigat, până ce era în viéță, stimă și iubire generală, iar acum, când nu se mai află între noi, memoria lui este și pururea va fi binecuvêntată de credincioșii bisericei, cari înalță ferbinți și pióse rugăciuni cătră Atotputernicul D-deu pentru odichna sufletului rĕposatului archiepiscop-metropolit.

Consistorul metropolitan primind dela consistoriul archidiecesan act oficial despre morbul, mórtea și înmormêntarea archiepiscopului-metropolit, în raportul din 5 octombre a. c. Nr. 7610, aclus aici sub ./·, s'a întrunit numai decât a dóua di după inmormêntare în ședință estraordinară și prin conclusul care 'l presentăm aci sub ./· a comunicat consistoriului archidiecesan, și pe calea aceluia clerului și poporului archidiecesan, condolența sa cea mai profundă, și a adus acest trist cas la cunoscința înaltului ministeriu reg. ung. și pe calea aceluia la preainalta cunoscință a Maiestății Sale ces. și apost. regesci, a preagrațiosului protector suprem al bisericei nóstre, de asemenea și la cunoscința înaltei case de magnați a dietei ungare, al cărei membru a fost repausatul in viéță.

In urma acestei notificări, făcute în mod prealabil și din partea consistoriului archidiecesan, Maiestatea Sa ces. și apost. regéscă s'a îndurat preagrațios a-'și esprima condolența sa pentru perderea ce a suferit biserica nóstră; de asemenea și Escelenția Sa Dl ministru de culte și instrucțiune publică, și Escelenția Sa Dl președinte al casei magnaților.

In ceea ce privea preparațiunile pentru alegerea noului archiepiscop-metropolit, aveau a se pune în aplicare dispozițiunile statutului organic § ii 155 și 156.

In scopul efeptuirei acestora la timp nimerit, avênd în vedere de o parte terminul de trei luni, în care scaunul archiepiscopesc-metropolitan vacant are sĕ fie întregit prin alegere, iar de altă parte împrejurările timpului de iarnă în care întrăm, și sĕrbătorile cele mari cari ne stau înainte, — am convenit a convoca congresul național-bisericesc pentru alegerea de metropolit, pe diua de Joi în 17/29 Decembre a. c., și acest conclus l'am adus în calea sa la cunoscința Majestății Sale, în conformitate cu cele ce le dispune §. 151 din stat. org.

In partea a dóua a celor ce erau de făcut, am dispus ca consistoriul archidiecesan numai decât sĕ pună la cale tóte celea cari erau de trebuință, pentru-ca archidiecesa sĕ aibă aleși 60 deputați din cei 120, cari în înțelesul §-lui 155 din stat. org. vor compune congresul electoral, spre care scop în archidiecesă avea sĕ se alégă încă în tóte cercurile electorale câte un deputat mirean, și în tóte colegiile preoțesci câte un deputat din cler.

Tot atunci am dispus, sĕ se întregéscă pretutindenea în eparchii eventualele vacanțe care au întrat în rêndul deputaților aleși pentru periodul congresual: 1 Octobre 1896 — 30 Septembre 1899.

Intr'una cu acestea am recercat consistoriile eparchiale, ca pe lângă urgența ce o reclamă terminul statorit pentru întrunirea congresului electoral, sĕ fie cu considerare și la timpul iernei iminente, și avend în vedere ambele acestea, sĕ dispună așa ca alegerile sĕ se efectuéscă încă în dilele de tómnă, priinciőse, iar actele electorale sĕ se înainteze la metropolie cu tótă posibila grăbire, care garantézá convocarea congresului la bun timp și presentarea deputaților la congres în numĕr complet.

Astfel apoi s'au efectuit în bună ordine și cu laudabilă promptitudine alegerile deputaților pentru congresul electoral în archidiecesă, și alegerile spre întregirea vacanțelor în rêndul deputaților pentru congresul ordinariu, în archidiecesă și în diecesa Aradului, — în diecesa Caransebeșului numĕrul deputaților pentru congresul ordinariu fiind complet.

Intr'aceea a sosit și notificarea dlui ministru de culte și instrucțiune publică din 1 Decembre nou a. c. Nr. 82,888, despre prea înalta resoluțiune, conform căreia Maiestatea Sa s'a îndurat prea grațiosa a lua act despre conclusul consistoriului metropolitan de a convocá congresul național bisericesc estraordinar electoral la diua mai sus îndicată. — Actul se presintă sub $^{3\cdot}$/.

In modul acesta observate și efectuite tóte câte le prescrie statutul organic, după ce au întrat și actele electorale dela eparchii, s'a convocat congresul electoral prin cerculariul aclus aici sub $^{4\cdot}$/., adresat episcopilor și consistoriilor eparchiale, și tuturor deputaților congresuali aleși, și publicat în jurnalul care servesce pentru publicarea actelor metropolitane, precum și în jurnalele care servesc pentru publicațiunile oficiale ale eparchiilor.

Acestea premise, ne luam voia a presentá Măritului Congres sub $^{5\cdot}$/. lista generală a deputaților congresului estraordinar electoral, pe lângă actele alegerilor din archidiecesă efectuite pentru acest congres, și cu actele alegerilor spre intregirea congresului ordinariu în archidiecesă și în eparchia Aradului; sub $^{6\cdot}$/. lista generală alfabetică a tuturor deputaților congresuali; iar separate de acésta, sub $^{7\cdot}$/. $^{8\cdot}$/. listele alfabetice ale deputaților congresuali din archidiecesă, și într'una din celelalte eparchii; și în fine sub $^{9\cdot}$/. $^{10\cdot}$/. biletele imprimate cu numele deputaților congresuali, pentru eventuala sorțire a numĕrului escedent de deputați, în scopul de a stabili paritate intre numĕrul deputaților din archidiecesă și între al celor din ambele diecese sufragane, conform §-lui 157 p. 4. din statutul organic

La încheiarea acestui raport notificăm Măritului Congres, că cu considerare la disposițiunea din stat. org. §. 157. p. 1., am esmis comisariu pentru congres pe subsemnatul episcop, pe care ne luăm voia a-l acreditá în funcțiunea acésta la Măritul Congres.

Dat în ședința plenară a **consistoriului metropolitan,** ținută în Sibiiu, la 27 Decembre 1898.

Ioan Mețianu m. p.
episcop

Leontin Simonescu m. p.
secretariu metrop.

Ședința prealabilă.

Ieri, Mercuri în 16 Dec. v., la órele 3 p. m. deputații congresuali se aflau aprópe în numĕr complet, în biserica nóstră parochială din Sibiiu-cetate.

Ilustritatea Sa Dl archimandrit și vicariu archiepiscopesc Dr. *Ilarion Pușcariu*, luând cuvênt, a notificat membrilor presenți, că Preaveneratul Consistoriu Metropolitan a numit de comisariu pentru conducerea actului alegerei de metropolit pe Prea Sfinția Sa Dl episcop al Aradului *Ioan Mețianu*, și rógă pe membri a alege o deputațiune, care sĕ învite pe dl comisar la întrunire.

Cuviosia Sa Părintele protosincel Augustin *Hamsea* (Arad) a propus o comisie de 5: din cler pe Il. Sa Dl Archimandrit și vicariu archiepiscopesc Dr. Pușcariu și pe Preacuviosia sa dl Archimandrit Fil. Musta; iar mireni: din archidiecesă pe dl deputat Mihail Cirlea, din diecesa Aradului pe dl deputat Petru Truța, din diecesa Caransebeș pe dl deputat Ioan Budințianu.

Se primește.

Comisia plécă sĕ învite pe comisar la întrunire.

P. S. Sa Dl Episcop al Aradului venind e întimpinat cu urări de „trăiască!“, și ocupând locul presidial, salută pe deputați cu cuvinte alese, și arată scopul întrunirii acesteia, care este a pregăti unele lucrări ce-s de lipsă înainte de deschiderea însași a Congresului electoral, care se va întêmpla mâne după serviciul divin.

Numește apoi de notar interimal al întrunirei presente pe dl secretar Metropolitan, Leontin Simonescu, și-l poftesce sĕ cetéscă raportul consistorului archidiecesan către cel metropolitan despre mórtea metropolitului.

Se cetesce raportul, arĕtând mersul bólei și sfîrșitul dureros al ei; apoi estrasul matricular despre mórte, și datele din el tóte, — și se iau la cunoștință.

Se cetesce apoi convocarea congresului (publicată deja la timpul seu).

Se ia spre scire.

Președintele rógă întrunirea sĕ designeze pe membrul din sinul seu, care sĕ respundă mâne cuvêntului de deschidere al congresului.

Dl deputat Nicolau *Zigre* propune pe dl deputat *Dr. Alecsandru Mocsonyi*. Se primește. Dl Mocsonyi mulțumesce pentru acest semn de încredere, și primesce cu plăcere a-și împlini mâne însărcinarea.

Comisarul învită pe membri a-'și aduce pe mâne câte-o ședulă de votare, pregătită.

In urmă vestește că deschiderea congresului se va face mâne, în sala mare a casei comitatului, după serviciul divin împreunat cu chemarea sfântului Duch, care va premerge în biserică.

Serviciul divin.

Adi, Joi în 17/27 Dec., la órele 9 și 20 min. a. m. avênd sĕ se încépă sfânta liturgie, preoții slujitori îmbrăcați în sfintele ornate bisericesci și urmați de corul seminarial bisericesc, au plecat întru întimpinarea Preasfințitului Archiereu pontificant. Slujitorii sfântului altar mergeau în următórea ordine: înainte diaconul Demetriu Câmpean, ducênd cârja archieréscă și sfânta cruce, apoi protopresbiterii Ioan *Papiu* cu Ignațiu *Pap*, archimandritul Filaret *Musta* cu protosincelul Augustin *Hamsea*, vicariul Iosif *Goldiș* cu archimandritul și vicariul archiepiscopesc Dr. Ilarion *Pușcariu*, cest din urmă ducênd Sfânta Evangelie.

La treptele motropoliei au întimpinat pe Prea Sfințiile Lor Domnii Episcopi Ioan Mețianu și Nicolae Popea, dintre cari cel dintâi îmbrăcat în manthia archierésca, iar al doilea in rassa négră călugărésca, și diaconul a predat Prea Sfințitului Episcop Mețianu cârja și crucea, iar ilustritatea sa archimandritul vicariu archiepiscopesc Dr. Pușcariu, sfânta evangelie spre sărutare, — apoi au pornit în aceeași ordine, cu Prea Sfințiții Episcopi în urmă, spre biserică.

La pórta bisericei corul a întimpinat pe slujitorii sfântului altar cu tropariul Rusliilor: „Bine ești cuvêntat Hristóse“ și cu cântare au întrat în biserică unde s'a servit, cu pompa cuvenită, sfânta liturgie, pontificând Prea Sfințitul Episcop al Aradului, iar P. S. S. Episcopul Popea al Caransebeșului ocupând loc la drépta scaunului archieresc.

Rĕspunsurile liturgice le-a dat corul distins al dlui profesor Dima.

Deschiderea Congresului.

Ședința I.

La órele 11 și 20 minute deputații fiind întruniți în sala mare a comitatului, dl deputat Parteniu Cosma propune trimiterea unei deputațiuni de 2, care sĕ învite pe Prea Sfințiți Episcopi la ședință. Sĕ alege din cler deputatul Dr. Remus Roșca, iar mirean deputatul Iosif Pușcariu.

P. S. Domni Episcopi sosesc la óra 11 și 30 minute, întimpinați fiind cu „sĕ trăiască“.

P. S. S. Dl Episcop al Aradului *I. Mețianu*, ca comisar al consistorului Metropolitan, ocupând scaunul presidial, cetește cuvêntul de deschidere a Congresului, pe care vom avea bucurie a-'l putea publica în întregime în numĕrul nostru viitor. E o vorbire plină de căldură apostolică, de simț de iubire și de inimă românéscă.

Amintind cuvêntul de mórtea reposatului metropolit Miron, congresul prin sculare dă espresie regretului seu pentru perderea lui.

Iar la locul unde cuvêntul amintește cu recunoștință din partea bis. numele M. S. Monarchului, congresul aclamă întreit „trăiască“ la adresa M. Sale.

Președintele declară congresul de deschis

Dl *Dr. Ales. Mocionyi*, rĕspunde prin o vorbire classică, frumos alcătuită și plină de imagini frumóse și de idei înalte, esprimătóre de mult adevĕr. Vom face publicului român plăcerea de a-'i reda întrégă acéstă cuvêntare a dlui Dr Mocionyi, care ni-'l presintă de nou ca pe un adênc și logic cugetător, cuvêntare întreruptă adesea de vii aprobări și aplause din partea Congresului.

Se constitue biuroul interimal: numindu-se din presidiu de notari ad hoc: Mateiu Voileanu, Dr. Traian Putici și Dr. Traian Badescu din cler, Dr. Elie Cristea, Dr. Iustin Pop, Dr. Petru Ionescu, Dr. I. Șenchea, Ioan Sêrbu și Dr. Nestor Opreanu mireni, iar de notar general dintre aceștia pe Mateiu Voileanu.

Presidiul învită pe secretarul Metropolitan sĕ cetéscă lista deputaților deja verificați în sesiunea trecută: Se constate că sunt presenți 76 și 8 absenți.

(Absenți sunt din diecesa Caransebeșului și Aradului, deci la stabilirea parității din archidiecesă vor fi trași la sorți și declarați fără vot atâția, pe câți lipsesc din cele 2 diecese la olaltă).

Se provócă deputații nou aleși a-și presenta credenționalele.

Nou aleșii (publicați de noi deja) își presentă credenționalele în persónă toți, afară de unul (Dionisiu Roman, care și-'l-a presentat prin alt deputat.)

Presidiul: Fiind presenți 111 deputați (76 verificați, 35 neverificați) se va purcede la constituirea definitivă a biuroului și alegerea comisiei verificătóre.

Biuroul se realege ca definitiv tot cel provisoriu arĕtat mai sus.

In scopul unei consultări asupra comisiei de verificare, se suspinde ședința pe 10 minute.

La redeschidere sĕ comunică combinația făcută privitor la alegerea comisiei verificătóre, care primindu sĕ, sunt declarați aleși în comisie deputații Nicolae Ivan, Dr. I. de Preda și Mih. Cirlea din archidiecesă, Voicu Hamsea, Petru Truța și Ignatie Pap, din diecesa Aradului, Mihail Popovici, Dr. Barzu și Titu Hațeg din diecesa Caransebeșului.

Notariul general M. Voilean cetește apoi raportul general al consistoriul Metropolitan către Congres, (publicat de noí pe pagina primă a numĕrului de față).

Presidiul desbinând raportul gen. în 2 părți, întâia: privitóre la mórtea metropolitului, propune că aci sĕ se dee solemn de Congres espresie doliului se față de perderea regretatului archiereu, așa eternisând în analele congresuale acest doliu. Sĕ dă espresie prin sculare, —

partea a dóua a raportului, despre alegerile întregitóre, se ia la cunoștință.

Presidiul amintind cu pietate de greaua lovitură ce a ajuns pe augusta familie domnitóre prin perderea M. S. Impĕrătesei Regine, propune sĕ se dee espresie condolenței Congresului prin sculare și „Vecinica ei pomenire“ și prin trecerea acestui semn de condolență în analele congresului actual. Congresul dă semnul omagial de condolență.

Deputatul Zigre propune ca atât cuvêntul de deschidere cât și rĕspunsul clasic al dlui deputat Mocionyi sĕ se trécă întregi la protocol.

Sĕ primește.

Ședința procsimă sĕ anunță pe mâne la óra 10 a. m.

Ședința primă a sesiunii, s'a închis la $^3/_4$ la 1 p. m.

Monument
lui
ANDREIU ȘAGUNA.

La inițiativa d-lui director gimnasial **Virgil Onițiu**, în urma apelului esmis de dênsul către elevii scólelor nóstre medii, acestia au făcut în fiecare clasă colectă pentru a contribui și ei în scopul augmentării fondului pentru monumentul fericitului Șaguna. Acésta purcedere laudabilă face onóre elevilor și conducĕtorilor profesori, cari au sciut folosi acest moment pedagogic, de a stîrní sentimentul de recunoscință față de bărbații binemeritați ai bisericei și neamului.

Lista contribuirilor se presentă după clase astfel:

Din cl.	I. gimn.	56	elevi au contrib. fl.	8.16
„ „	II. „	54	„ „ „	7.10
„ „	III. „	32	„ „ „	3.44
„ „	IV. „	49	„ „ „	8.—
„ „	V. „	32	„ „ „	9.—
„ „	VI. „	24	„ „ „	9.33
„ „	VII. „	26	„ „ „	7.30
„ „	VIII. „	24	„ „ „	20.70
„ „	I. reală	23	„ „ „	1.42
„ „	II. „	23	„ „ „	2.25
„ „	III. „	25	„ „ „	2.15
„ „	IV. „	22	„ „ „	2.65

Suma: 82 fl. 10 cr. = 164 cor. 20 fileri.

Revistă Bisericéscă.

Literatură teologică.

Literatura bisericéscă română se îmbogătește neîncetat. In nenumĕrate rênduri ne-am exprimat în paginile acestei reviste credința în prosperitatea literaturei nóstre bisericești. Am spus între altele, că facultatea de teologie va servi ca cel mai puternic impuls la acésta, cum și numĕrul crescênd al teologilor de pretutindenea.

In țări culte prin escelență, ca Englitera și Germania, literatura teologică ține primul loc între diferite literaturi! Și cât de puternice sunt aceste țări, și cum ar trebui sĕ servéscă de pildă mai cu sémă țărilor mici, cari nu sunt încă destul de solid întemeiate.

Sĕ venim însĕ la chestiune. Am înaintea mea mai multe lucrări teologice despre care mĕ simt dator față de cetitori se vorbesc.

I. *„Sfântul Vasile, Archiepiscopul Kesariei Kapadochiei (329—379)“*, traducere de *Iosif* Metropolit Primat București. Tipografia cărților bisericesci, 1898.

Activitatea literară de până acum destul de rodnică a I. P. S. Iosif Gheorghian, e cunoscută în deajuns. I. P. S. Sa a tradus în românesce „Istoria bisericéscă de Eusebiu“ și de Sozomen, fără sĕ mai amintesc pe cele traduse și tipărite mai înainte.

Lucrarea acum mai sus citată cuprinde 23 de capitole în 472 de pagini, și e una din cele mai complecte din câte există asupra marelui bărbat al bisericii creștine.

In capitolul I. se tratéză despre copilăria și întâia educație a sf. Vasile. După o întroducere în care se enumĕră părinții bisericesci însemnați din vécul al IV, se arată relațiunile strînse dintre Vasile și Grigorie de Nazianz, fiind că buni prietini au fost până la sfêrșitul vieții lor, și părerea autorului e, că nu pot fi despărțiți nici după mórte. In sfirșit după ce se mai vorbesce despre familia lui Vasile și despre prima sa instrucție, se vorbesce în general și despre educațiunea copiilor în vécul al IV-lea. — In capitolul al II-lea se tratéză despre mergerea sf. Vasile la Atena spre a-și continua studiile, cu acest prilej se vorbesce despre școlile publice în vécul al IV-lea, etc. — In capitolul al III-le se arată, cum sf. Vasile se lépădă de lume după întórcerea sa din Atena și după ce dă lecțiuni de retorică. — In capitolul al IV-lea ni se arată, cum sf. Vasile s'a retras din lume și devine legislatorul vieții monahale, împreună cu prietenul sĕu Grigorie. In acest capitol se schițéză și regulile care au fost date de sf. Vasile, și care au devenit codicele fundamental al vieții monahale în Orient. — In capitolul V-lea se arată cum sf. Grigorie a fost hirotonit preot, cum sf. Vasile a primit de asemenea preoția, cum combate prin trei scrieri pre Eunomiu, un aderent al lui Arie, și în sfêrșit cum a fost însărcinat de către episcopul de Cesareea sĕ țină credincioșilor cuvêntări asupra „paremiilor“.— In capitolul al VI-lea și al VII-lea se tratéză despre Iulian Apostatul, despre educațiunea lui, despre tendințele lui de a reînvia păgânismul, despre ținuta lui Vasile și a lui Grigorie față de Iulian. — In capitolul al VIII-lea, al IX-lea, al X-lea, al XI-lea, al XII-lea și al XIII-lea se analiséză diferite omilii și panegirice ținute de Vasile în diferite ocasiuni. — In capitolul XIV, XV și XVI se vorbește despre caritatea sf. Vasile în urma marei fómete, care a bântuit Asia mică la 368. In sfîrșit se vorbesce despre alegerea sa de episcop al Cesareei, și despre întemeierea unui institut de bine-facere pentru sĕraci și bolnavi. — In capitolul XVII, XVIII, XIX și XX se tratéză despre ținuta lui Vasile față de persecuțiunile împĕratului Valens contra bisericii ortodoxe; despre neînțelegerile dintre biserica orientală și occidentală. — In capitolul XXI și XXII se analiséză omiliile sf. Vasile asupra exaimeronului sau asupra creațiunii; sistemul filosofilor păgâni și vederile creștine. — In ultimul capitol XXIII se vorbesce despre bóla și încetarea din viétă a sf. Vasile.

Sf. Vasile a fost în adevĕr unul din cei mai mari bărbați ai bisericii lui Christos în general, și în deosebi al bisericei orientale.

Scrierea acésta tradusă de curênd în românesce de I. P. S. Metropolit Primat Iosif, espune până în cele mai mici amĕnunte marile merite ale sf. Vasile pentru biserica lui Christos. E una din cele mai complecte scrieri asupra activității sf. Vasile. Pe lângă acésta e alcătuită într'un stil așa de curgĕtor și simplu, în cât póte fi la dispozițiunea ori și cui.

Ne facem o datorie de a o recomanda tutulor cititorilor noștri: ea trebue sĕ facă parte din biblioteca fie-cărui preot, din biblioteca fie cărei biserici.

(După *„Biserica Ort. Rom“*.)

Din diecesa Aradului.

Pentru Monumentul lui Șaguna.

Se știe că P. S. Sa Părintele Episcop al Aradului Ioan Mețianu a dat și P. Sa un călduros circular către credincioșii eparchiei sale, pentru a contribui la fondul de Monument lui Șaguna.

In urma acestui circular, corpul profesoral dela seminariul diecesan din Arad a grăbit a premerge cu pildă bună, contribuind spre acest scop cu următórele sume: Augustin Hamsea director 20 fl.; Teodor Ceontea profesor 10.; Romul Ciorogariu profesor 10 fl; Dr. Petru Pipoș profesor 10 fl.; Ioan Petran profesor 10 fl.; Dr.

George Proca profesor 10 fl.; Ioan Petrovici profesor 10 fl.; Dr. George Dragomir profesor 10 fl.; Dr. Aurel Demian medic seminarial 10 fl.; Trifon Lugojan, profesor de cant 10 fl; şi Iosif Tisu învĕţător la şcóla elementară de aplicaţiune 10 fl. Suma totală *120* fl.

(După *„Biserica şi Şcóla“*)

Pentru adevĕr.

Braşov, 15/27 Dec. 1898.

Domnii G. B. Popp şi Diam. Manole s'au pus sĕ publice, când în „Voinţa naţ.“ din Buc., când în „Tribuna Pop.“ din Arad, articoli fulminanţi, vrênd sĕ desluşască chestia „rentei“ şi a „şcólelor din Braşov“ in sensul, cum le vine dlor lor la socotélă.

Procedura dlor de acum se reduce, se înţelege, la intenţia de a se desvinovăţi de sub povara greşelilor, ce li s'au îngrămădit la activul dlor din anii din urmă ca parochieni şi membri în comitetul bisericei din Braşov-Cetate.

Cum de regulă fac toţi ómenii ajunşi în asemenea posiţiune, aşa şi domnii Pop şi Manole: întortochiază multe lungi şi late. „Jeder wird selig in seinem Glaube“, căci chestia „rentei“ şi a „şcólelor“ e clară, în sine. Ceva tot e de observat dlor Manole şi Pop, nu în chestia „rentei“ şi „a şcólelor“, ci a basei pe care se pun dênşii când discută. Domnii acestia adecă totdeauna îşi dau aerul a vorbí în numele „Românilor din Braşov-cetate“. In felul acesta apoi s'a şi produs în România convingerea greşită: că adecă în Braşov ar fi vorba de o cértă, ori luptă, cum se numesce, între Românii din Braşov-Cetate şi între cei din Scheiu.

Pentru ca domnii Pop şi Manole sĕ facă impresiune, se şi tot provócă la domnii „Steriu“ „Dr. Baiulescu“, „Nica“ etc. şi la „încrederea sinodului parochial“.

Pentru ca sĕ se scie înse, e bine sĕ se spună, că domnul G. B. Pop şi-a format un comitet la biserică, 13 inşi, după plac. Tótă încrederea o au deci dnii Pop şi Manole în acestia şi în de-al de bieţii Ocăşan, Ploscă şi alţi vreo 5 –6 de acestía, a căror constiinţă o ştie dl Pop împăca, ca sĕ voteze în sinod cu dlui. Şi aşa li şi este fórte uşorată posiţia.

Ètă cum se jócă apoi domnii din „Cetatea“ Braşovului „de-a sinodul“ ori „de-a constituţiunea“: E convocat sinodul ca sĕ iee la cunostinţă sentinţa consistorului metropolitan, prin care se desapróbă procedura comitetului. Un membru al comitetului face propunerea (in sinod), ca, fiind sentinţa rea, ilegală, etc. sĕ nu se iee la cunoscinţă, şi sĕ se voteze încredere comitetului. Se face şi contra-propunere. Vine la vot. Pentru propunerea comitetului votéză cei 13 membri ai comitetului, şi încă bietul şuster Ocăşan şi alţi 3 ortaci, şi aşa aceea intrunesce 17 voturi, primind valóre de conclus, căci încă 17 credincioşi nu se pot întruni la sinódele nóstre parochiale. Mulţi sunt prea scârbiţi decât sĕ mai vină la sinóde.

Alt sinod, ca esemplu.

Consistoriul archidiecesan destitue pe toţi membrii comitetului parochiei din cetate, din delegaţiuni, şi dispune sĕ se convóce îndată sinod ca sĕ se alégă alţii. Se întrunesce sinodul. Dl G. B. Pop, preşedintele comitetului, în calitatea de preşedinte al comitetului, înjură pe consistor şi sentinţa lui, insinuând protest, iar în calitate de parochian şi membru al sinodului propune sĕ nu se alégă alţii, căci buni sunt dór cei „aleşi“. Se face şi propunerea sĕ ne ţinem de ordinea ḑilei. Vine tréba la vot. Votéză 13 membri din comitet, Ocăşan şi ceilalţi „aduşi“ şi nu „chemaţi“, şi comitetul e mântuit. Şi cine face parte din comitet? O clică de rudenii şi pretini de nĕcaz, şi o parte bună de material de umplutură.

Sĕ nu se crédă însĕ, că dóră numai cu acestia sunt membrii parochiei din Braşov Cetate. Mai sunt d. e. P. Nemeş, notar public, Tache Stănescu, Mih. Stănescu, Ciurcu, Birea ş. a. comercianţi; Demian, Dr. Meţian, Dr. Moşoiu advocaţi; G. Chelar, Dr. Blaga, Ciortea, Percea, Vătăşan, profesori, toţi nici mai proşti, nici mai puţin cinstiţi ca dl Pop şi Manole.

Deci mai slăbiţi cu încrederea în sinodul parochial, căci aici staţi pe o basă ruşinósă.

Un parochian din Braşov-Cetate.

Revistă Externă

—

Comerciul Angliei.

Vorbind despre comerciul Angliei, ministrul englez de comerciu Ritchie, a ḑis de curênd că simte o nelinişte din causă că Anglia sufere o mare concurenţă în esport, mai cu sémă din partea Germaniei şi a Statelor-Unite americane.

Dela 1891 încóce, exportul Franciei a crescut cu 1½ %, al Germaniei, Olandei şi Belgiei, împreună, cu 12¾ %, al Statelor-Unite cu 18%, pe când esportul britanic a scăḑut cu 4%.

Cu tóte acestea — a continuat ministrul — Anglia nu invidiază pe aceste ţeri pentru creşterea bunăstărei lor, căci ori de câte-ori ţerile străine s'au bucurat de astfel de avantagii şi au devenit mai bogate — acésta a fost şi în profitul Angliei. Propăşirea *Germaniei* nu trebue atribuită numai învĕţămêntului ei superior, ci stărei strălucite a învĕţămêntului secundar. Ministrul îşi esprimă speranţa că şi poporul englez îşi va îndrepta atenţia asupra acestui punct.

Scrisóre din Sĕlişte

A V-a conferenţă pubiică; — Cuvêntul.. trup se va face. — Pentru monumentul lui Şaguna.

Sĕlişte 15 Dec. 1898

A cincea conferenţă ţinută Duminecă a succes intru tóte ca şi cele anterióre.

Dl învĕţător Dumitru Mosora şi-a cetit instructiva conferenţă despre: *Reuniuni.* In introducere d. sa arată că ţinta celor ce rîvnesc la înmulţirea semenilor *lor*, şi numai a lor, este: ruinarea atât materialicesce cât şi moralicesce a popórelor conlocuitóre. „Noi Românii, ḑice d-sa, suntem avisaţi numai la noi inşine, căci nóuă nimeni nu ne dă nici un ajutor, nu ne vine cu nici un sprigin nici municipiul, nici statul, nici nimenea. Noi inşine trebue sĕ ne ajutăm!“ Vorbeşte despre însemnătatea reuniunilor în general, iar în special vorbeşte despre însoţirile de păstrare (bănci). Arată însemnătatea cea mare a acestora, deóre-ce prin înfiinţarea lor, pe lângă alte bune e şi acela, că a scăpat pe popor de robia malerialicéscă a băncilor şi cămătarilor strĕini. Vorbeşte apoi despre Reuniunile de agricultură, de meseriaşi, de consum, de cumpătare, culturale etc., arătând folosul şi însemnătatea fiecăreia.

Mai amĕnunţit însĕ a vorbit despre *„Reuniunile de înmormêntare“*. După ce arată pe larg într'un mod de toţi priceput, întrégă alcătuirea acestor reuniuni, închee cu cuvintele: „Aici la noi infiinţarea unei reuniuni de soiul acesta, ca nicăiri póte alt-undeva, e fórte simţită. Sfiintele sĕrbători ale Crăciunului, sunt de părere, că prin nimic altceva nu le-am putea consfinţi mai frumos ĕstan, ca atunci, când vom înfiinţa şi noi Seliştenii o Reuniune de înmormêntare. Modru este, numai voinţă sĕ avem!“

Aruncă apoi o privire fugitivă asupra vieţei reuniunilor ce deja esistă în sinul poporului nostru. Constată cu durere, că chiar de aceia pentru cari ele sunt făcute, nu sunt îndeajuns spriginite, de poporul ţĕran.

Prin calde şi româneşti cuvinte indémnă spriginirea tuturor reuniunilor, şi apoi închee: „Ţĕranii români au sfântă datorinţă a îmbrăţişa şi sprijini cu căldură reuniunile româneşti, ba e chíar timpul suprem sĕ se deştepte odată din somnul cel de mórte şi sĕ se unéscă în cugete şi simţiri, dar mai ales sĕ se unéscă la sĕvêrşirea de mari fapte româneşti“!

Conferenţa a fost ascultată cu viu interes şi autorul cu plăcere aplaudat.

A urmat o mică pausă, după care dl Dr. Nicolau Caletariu a preles despre: „Primele mijlóce ce trebue sĕ se ia în casuri de nenorociri“ d. e. la răniri, arsuri, îngheţare, otrăvire etc.

Predate acestea cu multă cunoscinţă de causă, numĕrosul public le-a ascultat cu plăcere şi s'a depărtat şi deastădată îmbogăţit cu nóuĕ şi practice cunoscinţe.

Conferinţa viitóre va fi Duminecă!

*

Modestele nóstre conferenţe îşi vor da în curênd róde binefăcĕtóre şi vĕdite.

Pe lângă cele 5 reuniuni existente deja în comuna nóstră, precum sunt reuniunea de păstrare, reuniunea de meseriaşi, reuniunea pompieriler voluntari, un despărţĕmênt al reuniunei agricole şi altul al „Asociaţiunei“, avem firma speranţă că se va înfiinţa cât de curênd şi o *„Reuniune de înmormêntare“*. Astfel cuvêntul trup se va face!

Sĕ ajute D-ḑeu!

*

Corpul învĕţătoresc dela şcóla primară de aici în ultima s'a conferenţă lunară a *decis a se face o colectă pentru monumentul Marelui Şaguna şi între elevi,* după sĕbătorile Crăciunului, avênd atunci fiecare elev bani câştigaţi cu colindele.

Cei mulţi inainte!

„Cassa de păstrare“ (reuniune) de aici a votat deja *100* fl. pentru monumentul lui Şaguna. Resultatul colectei din popor, sĕ sperézá a fi fórte mulţămitor!

Aici se pune mare pond pe aceea, *ca nimenea sĕ nu rĕmâe din comună, care sĕ nu fi contribuit cu dinariul sĕu, cât de puţin.*

r.

Noutăţi.

Din Câmpuri-Surduc ni-se scrie: Onorată Redacţie! Intêmplarea a voit ca în călătoria mea sĕ asist şi eu la sfinţirea unui nou clopot ce s'a cumpĕrat de către preotul Ioan Budoiu şi soţia d-sale pentru biserica nou zidită în Câmpuri-Surduc Clopotul e după sistemul nou şi costéză *220* fl. Acéstă frumósă biserică, podóba jurului acestuia, s'a zidit mai mult cu ostenelele preotului Budoiu, şi cu jertfele mari în tot chipul ce le-a prestat, şi pe cari eu le cunosc ca martor, tóte. Scris'a în drépta şi în stânga, şi rugatus'a pe unde numai a putut, şi a adunat bani, cărţi bisericesci, tot ediţiuni nóuĕ, şi de cinste pentru biserica acésta. Cu timpul, după cum vĕd, va fi biserica acésta o biserică model, între cele românesci, căci nisuinţa neobositóre a preotului Budoiu într'acolo e îndreptată.

Lipsită fiind acéstă biserică, zidită la o posiţiune fórte favorabilă, de tóte recuisitele bisericesci, acum ce se câştigă într'ênsa, se câştigă cu stricta observare ca sĕ corespundă legei nóstre ortodocse şi timpului modern. Fie spre laudă d-lui preot ca şi poporului care l'a ascultat! *L. P.*

*

Secretar al institutului de credit şi de economii „Albina“ a fost ales în şedinţa dela 16/28 Dec. a direcţiunei, dl advocat *Dr. Ioan David* din Munţii Apuseni.

*

Producţiune în Sĕlişte. Corpul învĕţătoresc din Sĕlişte învită la producţiunea care o arangiază Sâmbătă, în 26 Decemvrie st. v. 1898 „în sala festivă“ a şcólei. Venitul curat este destinat „fondului bibliotecei şcolare“.

*

Mórte. Direcţiunea cassei de economii „Olteana“, societate pe acţiuni în Viştea-inferióră, aduce la trista cunoscinţă, cumcă *Ioan Oana* comptabil al acestei societăţi, după grele suferinţe, a încetat repentin din viaţă în 22 Decemvrie a. c la 3 óre p. m. în al 31-lea an al vieţii şi al 8-lea an al căsătoriei. Fie-i memoria binecuvêntată!

*

Căderea unui meteor? Din Caţa ni se scrie, că în una din ḑilele trecute între órele 4—5 sara a căḑut la marginea comunei un meteor aprópe de mărimea lunei pline, un glob fórte roşu. Căutându-sĕ însĕ locul pe care s'a vĕḑut a fi căḑut corpul ceresc, nu s'a aflat nici o urmă.

AMVONUL

Predică

rostită cu ocasiunea hramului in Biserica Sf. Nicolae din Braşov.

(Incheiere.)

Cântările sfinte ni-l presentă pe sfântul Nicolae, din punct de vedere trupesc: Cărunt, pentru-că se ḑice într'o cântare „că împreună ţi-a strălucit din cărunteţe mintea“.

Din punct de vedere sufletesc: Tare în credinţă, blând la fire, cu mare stăpânire de sine şi modest, pentru-că se ḑice într'altă cântare: „Indreptător credinţei şi chip blândeţelor, învĕţător înfrânării, te-a arĕtat pe tine turmei sale adevĕrul lucrurilor, pentru acésta ai câştigat cu smerenia cele înalte, cu sărăcia cele bogate, părinte Ierarche Nicolae“.

Curagios, pentru-că într'altă cântare se ḑice, că i-a spus eparchului Evlavie, care închisese pe nedrept trei creştini: „Deslegaţi degrab pe cei-ce ţineţi la închisóre legaţi în temniţă, că nu sunt vinovaţi de junghiere fără de lege; dar de nu mĕ veţi asculta pe mine, pâră voiu face la împĕratul asupra ta, către Domnul, rugându-mĕ“.

Inţelept, pentru-că se ḑice într'altă cântare: „Uitându-te întins la înălţimea ştiinţei şi privind în taină adêncul înţelepciunei, cu învĕţăturile ai îmbogăţit lumea, părinte Ierarche Nicolae“.

Mare predicator, pentru-că se ḑice într'altă cântare: „Mai vêrtos decât fagurul de miere dulcéţă isvorĕsc cuvintele tale“.

In fine mai pe sus de tóte mare şi neîntrecut bine-făcĕtor, pentru-că se ḑice într'altă cântare: „Al săracilor şi al vĕduvelor folositor, limanul cel prea lin, la care scăpând cei cuprinşi de valurile vieţii se mântuiesc“.

Dacă adunăm, iubiţilor creştini, tóte aceste însuşiri la un loc: Tare în credinţa ortodoxă, curagios, înţelept, mare predicator, plin de smerenie, blând la fire şi mare binefăcĕtor, ne convingem, că nici în cea mai înaltă ştiinţă nu vom găsi însuşiri mai potrivite pentru un archiereu. De aceea cu mare drept şi cu multă pricepere 'i-au ḑis sfinţii părinţi: Podóba archiereilor.

Acesta este pe scurt portretul sfântului Nicolae.

Vi-'l-am spus nu numai ca sĕ-l ştiţi şi voi, ci ca sĕ-l avem cu toţii ḑi de ḑi înaintea ochilor şi sĕ căutăm a face după putinţă şi noi ca el, mai ales, că noi ca parochieni ai acestei sfinte biserici, îl avem de hram şi de patron!

*

Cei dintâi, cari au călcat pe urmele sfântului Nicolae şi cari în chipul acesta s'au făcut bine plăcuţi lui D-ḑĕu, au fost fără îndoială marii binefăcĕtori şi neuitaţii ctitori ai bisericei nóstre.

Iubitele lor nume de dulce amintire vi-le spun zidurile acestui sfânt lăcaş; iar clopotele acestuia, de câte ori dîngănesc, parcă vreau sĕ ne înveţe: Nu uitaţi nici odată pe binefăcĕtorii voştri!

Sĕ cuvine deci, iubiţii mei parochieni, ca înaintea acestor umbre măreţe, cari cu ocasiunea hramului îndeosebi îşi părăsesc locaşurile lor cereşti şi se cóbóră în mijlocul nostru, sĕ plecăm cu respect genunchii noştrii şi sĕ ne rugăm cu credinţă ferbinte şi neclintită:

Tu, Dómne stăpânul tuturor vĕḑutelor şi nevĕḑutelor, trimite Duhul tĕu cel sfânt la noi, ca sĕ ne înveţe a ne face vrednici de binefacerile ctitorilor noştri!

Iar voi umbre nobile şi măreţe, reîntórceţi-vĕ în locaşurile de fericire şi odihniţi în pace!

Fiţi sigure, că atâta timp, cât va sta pétră pe pétră la biserica Sf. Nicolae şi la mândrile şcóle centrale române ortodoxe din Braşov, nume dulci ca: Grigorie Voevod, Neagoe Voevod, Petru Voevod, Aron Voevod, Mihaiu Voevod, Scarlat Voevod, Nicolae Voevod, Grigorie Voevod, Dimitrie Voevod, Alexandru Voevod, Alexandru Voevod, Alexandru Voevod, Dómna Despina, Dómna Sultana, Dómna Stanca, Dómna Stanca, Dómna Ecaterina, Emanuil, Zoe, Stanca, Maniu, Zamfira, Smaranda, Păuna, Maria, Dimitrie, Monachul Ioasaf, Flórea, Monacha Teofana, Ierodiaconul Dionisie, Ioana, Ecaterina, Adrian, David, Paraschiva, Muşa, Todoraşcu, Mateiu, Petru, Ioan, Stoica, Monachul Damaschin, Stefan, şi Stanca — în veci nu vor peri. . . . .

Dr. Vasilie Saftu.
paroch.

Au apărut:

Anuar financiar şi economic

pe

1898

redactat de

Petra Petrescu.

Anul V.

Preţul fl. 1.20.

Un capitol din contabilitatea duplă

de

I. C. Panţu,

profesor la şcóla comercială superióră din Braşov.

Preţul 50 cr.

De vêndare la

Tipografia şi librăria archidiecesană, Sibiiu.

În **Tipografia archidiecesană din Sibiiu** a apărut

DOTAȚIUNEA CLERULUI.

Reflexiuni asupra proiectului de lege despre intregirea venitelor preoţesci

de

ILIE DINURSENI.

Broşura se estinde pe 147 pagini şi are următorul cuprins:

Un studiu asupra proiectului de lege mai sus numit, care s'a publicat în mai mulţi numeri ai „Telegrafului Român“ din anul acesta. Memoriul dela 1850 al episcopului, mai târziu metropolitului

ANDREIU baron de ȘAGUNA,

asupra dotaţiunii clerului; apoi proiectul de lege despre intregirea emolumentelor preoţesci şi în urmă interesanta motivare, cu care ministrul cultelor şi instrucţiunii publice a presentat dietei acel proiect, şi pe care ḑiarele române au publicat'o numai în scurte excerpte.

Fiind chestiunea dotaţiunii clerului actuală, credem, că autorul acestei broşure a făcut un bun serviciu bisericei române, dând ocasiune clerului a cunósce cât mai de aprópe numitul proiect care privesce atât de deaprópe sórtea lui. Este în interesul bisericei că proiectul sĕ fie cunoscut în cercuri cât mai largi, de aceea o recomandăm mai ales atenţiunii clerului nostru, precum şi a acelora, cari sĕ interesézĕ de mersul afacerilor nóstre bisericesci.

Preţul 1 corónă.

Se póte procura din

Libraria Tipografiei archidiecesane, Sibiiu.

Avis!

Domnilor învĕţători şi directori de şcóle le recomandăm depositul nostru de **charte geografice** aprobate de Inaltul Minister reg. ung. de culte şi instrucţiune publică, precum:

Charta Ungariei de părete	fl. 5.75
„ **Austro-Ungariei** de părete	„ 5.75
„ **Europei** de părete	„ 6.—
„ **Asiei** de părete	„ 9.—
„ **America de Nord** de părete	„ 7.—
Apoi **singuratice comitate din Ungaria** á .	„ —.10—15
„ **Ungaria**, ediţ. format mic à	„ —.15
„ **globuri terestre** simple cu fl. 1.—, 2.—, 3.30, 5.30, şi . . . . . : . . .	„ 10.—
„ **globuri terestre** cu meridian 3.15, 5.—, 8.40, 12.60 şi	„ 40.—

Asemenea oferim tot felul de recuisite pentru şcólă: **ceruse** (Hardtmuth), **cerneli** (Leonhardi), **pene** (Kuhn & Comp.) etc.

Librăria Tipografiei archidiecesane.

Cel mai indispensabil Călindariu pentru fiecare preot şi învĕţătoriu este fără îndoélă

Călindariul archidiecesan,

ce se póte procura la **Librăria archidiecesană,** Sibiiu cu preţul de **30 cr.**

Călindariul pe anul **1899** este dedicat memoriei rĕposatului archiepiscop şi metropolit **Miron Romanul,** cuprinḑênd: fotografia aceluia, o biografie scurtă, apoi date interesante din bóla lui, mórtea, înmormêntarea şi numeróse condolenţe, incurse din acest incident. Pe lângă partea pur calendaristă mai cuprinde genealogia, consemnarea regenţilor mai însemnaţi din Europa; afaceri de poştă, tren şi telegraf, scala timbrelor şi computărilor de interese, precum şi întreg şematismul metropoliei ortodoxe române din Transilvania şi Ungaria şi în deosebi şematismul amĕnunţit al archidiecesei, atât de trebuincios în tóte afacerile bisericesci şi şcolare. Indicarea agendelor parochiale şi protopresbiterale, specificate după luni; estrase folositóre din regulamentele consistorului archidiecesan; indigitari pentru învĕţătorii soldaţi; têrgurile, anunţuri etc

Îl recomandăm tuturor!

In *Tipografia şi Librăria archidiecesană*, din Sibiiu, se află de vênḑare

calendare block de părete cu stilul vechiu şi nou (ediţ. de România) à fl. —.75

calendare block cu stilul nou à fl. —.50

Calendare pentru însemnări după sĕptĕmâni (Wochen-Vormerkkalender) . . . . . à fl. —.75

Calendarul revistei **„Lumea ilustrată“** pe anul 1899 . . à fl. —.75

Orológe de buzunar americane.

Cu garanţă, că nickelul nu-şi schimbă colórea, construcţia mai esactă şi mai bună decât a celor mai scumpe.

Preţul de bucată florini 3.—

Pe lângă garanţă, pănă unde ajunge provisiunea.

Lângă orologiu lanţ argintit cu 60 cr.

Aparat de ras — automat.

Fox, fabricat veritabil de solingen, distins la multe esposiţii, nu cere praxă. Tăierea eschisă. Lucru curat şi comod. Scutesce de bóle de piele. Durabil şi scutesce de spese.

O bucată fl. 3.—

Tăişul *** e din oţel strălucitor, celelalte părţi din alpacca.

Un tăiş separat lângă el fl. 1.—

Se pot comanda la:

POLLÁK SÁNDOR, representantul principal.

Budapesta, V. ker. Kálmán-utcza 17.

Colectanţilor se espedézĕ la 5 bucăţi, unul gratis. [183] 28—30

Redactor prov. **Dr. Elie Cristea.**

Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 140 Sibiiu, Sâmbătă, 19/31 Decembre, 1898. *Anul XLVI.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelariilor 45.
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuě ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — **şi timbru de 30 cr.** pentru fie-care publicare.

Congresul naţional-bisericesc electoral.

Cuvêntul de deschidere

al P. S. S. D-lui Episcop Ioan Meţiauu.

(Şedinţa I.)

Preasfinţite Domnule Episcop!

Preaonoraţi Domni Deputaţi!

Un eveniment trist şi dureros. pentru noi şi biserica nóstră, ne-a întrunit, la timp neobicinuit, în acest congres naţional-bisericesc. Este cunoscutul eveniment al încetării din viéţă a bunului şi prea demnului nostru Archiepiscop şi Metropolit Miron Romanul, carele după o înţeléptă păstorire şi deamnă conducere a bisericei nóstre naţionale, în timp de 24 ani, la 4/16 Octobre a. c, a adormit în Domnul, lăsând biserica în mare doliu, când avea mai mare lipsă de dênsul.

Cunoscută fiind stima şi reverinţa clerului şi poporului nostru către memoria în etern binecuvêntată a fericitului reposat, cred a conveni şi cu dorinţa D-Vóstre, Domnilor deputaţi, când ve rog sĕ dăm şi la acest loc, espresiune acelei stime şi reverinţe, precum şi adâncei nóstre condolenţe, prin ridicare de pe scaune, dicênd: ***„Dumnedeu sĕ-l odihnéscă!“***

Prin acel trist şi dureros eveniment, devenind în vacanţă scaunul archiepiscopesc-metropolitan, ne-am întrunit acum în acest congres naţional-bisericesc, Domnilor deputaţi, cu marea şi frumósa misiune de a îndeplini vĕduvitul scaun archiepiscopesc-metropolitan, prin alegere liberă, deamnă de noi şi de biserica nóstră.

Dacă vom considera, Dlor deputaţi, că noi trăim în şi prin biserică, că prin urmare sórtea nóstră este strîns legată de a bisericei nóstre străbune, cum şi că sórtea acesteia este condiţionată dela o bună şi înţeléptă conducere, atunci tot mai mult ne vom convinge, cât de măreţ şi de preţios este pentru noi dreptul de a ne alege înşine, pe capii nostri bisericeşti, şi totodată vom mai înţelege şi eterna recunoscinţă, cu care datorim celor ce ne-au câştigat şi ne-au fericit cu acel măreţ drept, între cari mult mai pre sus de toţi este Maiestatea Sa prea gloriosul nostru Impĕrat şi Rege apostolic Francisc Iosif I., a cărui recunoscinţă, eternă va rĕmânea în sufletul clerului şi poporului nostru.

De altă parte iarăşi sĕ nu perdem din vedere, Dlor deputaţi, că precât este de măreţ şi de preţios acel drept, pe atât este şi respunderea întrebuinţării lui de mare şi gravă, şi înaintea lui Dumnedeu şi înaintea ómenilor. De aceea şi privirea tuturor alor nostri, din tóte părţile estinsei nóstre metropolii, este îndreptată spre noi, şi mai ales spre D-vóstră, Dlor deputaţi, ca spre cei învestiţi cu dreptul de alegere, dorind sĕ afle, cum vĕ împliniţi acea mare şi frumósă chemare.

Deşi înţelepciunea Dvóstre este destulă garanţă, pentru o înţeléptă resolvire a problemei ce Vĕ stă înainte: totuşi locul ce-l ocup eu în acest moment, me îndémnă a Vĕ ruga, ca pre nişte fii şi fraţi iubiţi în Domnul, ca, avênd în vedere numai interesul cel mare al bisericei, importantul act electoral, sĕ-l sevêrşiţi în dragoste şi bună înţelegere, spre mărirea lui Dumnedeu şi salutea bisericei străbune.

Dar fiindcă la o asemenea lucrare măréţă, pe lângă nisuinţa şi voinţa nóstră, sĕ mai cere şi darul şi ajutorul cel puternic al lui Dumnedeu, rugând şi din acest loc pre bunul Dumnedeu sĕ ne binecuvínte şi cu acel dar şi ajutoriu ceresc, inspirându-ne duchul înţelepciunii, al bunei înţelegeri şi al dragostei, ca sĕ lucrăm numai cele bune şi folositóre sfintei sale bíserici, declar sesiunea congresului nostru naţional-bisericesc electoral, convocată aici pe astădi, — de deschisă.

Rĕspunsul

deputatului Dr. Alexandru Mocsonyi.

Preasfinţia Ta!

Părinte Episcópe!

Din increderea st. mei colegi, mie mi-s'a reservat onórea a rĕspunde în numele congresului, la cuvêntarea de deschidere a P. S. Tale.

In îndeplinirea acestei încredinţări onorifice, îmi servesce spre bucurie a puté constata mulţumirea generală, ce a produs-o acéstă cuvêntare bine simţită. In deosebi adânc impresionaţi am fost de cuvintele călduróse, ce le-ai dedicat piei memorii a mult jelitului nostru archiepiscop şi metropolit Miron.

Congresul nici n'a întârdiat a-şi împlini trista, dar sacra datorinţă a sa, când el, la părintescul îndemn al P. S. Tale, încă în decursul acestei cuvêntări de deschidere a manifestat şi din a sa parte doliul profund, în care fu îmbrăcată întrégă metropolia, prin trecerea la cele eterne a mult iubitului şi neuitatului nostru cap bisericesc.

Nobila şi simpatica icónă a acestui archipăstor distins, trăeşte încă viu în inimile nóstre ale tuturor. Spirit superior, caracter nobil şi desinteresat, fiiu devotat cu tótă fiinţa sa naţiunii şi bisericii sale, credincios Tronului şi patriei, el a cârmuit, între împregiurări grele, aprópe un pătrar de secol biserica sa, cu multă înţelepciune, cu o scrupulósă iubire de dreptate, cu tótă blândeţa şi abnegaţiunea creştinéscă, iar în apĕrarea intereselor mult periclitate ale bisericii, el a dovedit totdéuna, şi în momentele critice, bărbăţie, demnitate şi tact. Astfel fericitul în domnul şi-a asigurat un loc neperitor în inimile nóstre ale tuturora, dar nu numai în inimile nóstre, ci el şi-a asigurat un loc distins, binemeritat, şi în istoria bisericii.

Iar noi, par'că am fi earăşi mai viu cuprinşi de sentimentele nóstre de durere chiar în momentul, când ne-am întrunit la acest congres estraordinar electoral, ca sĕ intregim scaunul vacant al metropoliei. Lucru de altmintrelea firesc.

Perderea mare ce am suferit-o o simţim érăşi mai viu, o ştim s'o apreciăm mai bine în tótă mărimea ei, chiar în acele momente, când stăm preocupaţi de gândul şi dorul, ca sĕ găsim pe cel mai chemat, pe cel mai demn succesor în acéstă, cea mai înaltă demnitate în biserica nóstră.

Sub impresiunea acestor preocupaţiuni, ni-se presentă totodată şi însĕmnătatea, gravitatea actului electoral, ce ne stă înainte.

P. S. Ta nici n'ai omis a deştepta atenţiunea nóstră în acéstă direcţiune, n'ai întrelăsat a releva şi întona importanţa acestui act, iar eu cred a fi sigur de consimţĕmêntul general al congresului, când Te asigur pe P. S. Ta, că noi toţi suntem serios pătrunşi de înalta importanţă a acestei alegeri. Nici că s'ar putea altfel.

In viaţa bisericii abia este un act mai momentuos, decât alegerea capului ei.

Negreşit, prosperarea bisericii depinde de salutara conlucrare a tuturor factorilor ei, dar' dintre acestia, fără îndoială, factorul principal este totdéuna capul bisericii. El dă aşa dicênd directiva întregei desvoltări a vieţii bisericesci; individualitatea sa determină în mare parte caracterul general al acestei desvoltări şi spiritul lui devine spiritul dominant în biserică.

Inalta importanţă a acestei alegeri ni-se presintă însă într'un grad potenţat, dacă luăm în considerare ceea-ce P. S. Ta cu tot dreptul ai întonat, că biserica este cel mai însemnat şi cel mai puternic factor cultural al poporului nostru. Ei aparţine cultura celor mai înalte interese ideale ale poporului nostru, cultura *intereselor sale religióse, morale, naţionale şi patriotice*, şi nu există putere pământéscă, care ar fi în stare se desvólte în serviciul acestor bunuri ideale ale vieţii, asupra întregei gândiri şi simţiri a poporului nostru, asupra întregei sale vieţi sufleteşci, o influinţă atât de adâncă, atât de puternică, atât de binecuvêntată — ca şi biserica.

Acéstă înaltă potenţă culturală a bísericii, constitue deci propriaminte valórea nepreţuibilă, ce o are autonomia ei pentru popor şi stat; căci biserica numai în deplina ei libertate, în deplina posesiune a autonomiei sale, este în stare sĕ împlinéscă în deplină mĕsură divina sa misiune culturală, spre fericirea poporului şi a patriei.

Şi într'adevĕr fericiţi ne putem numi putênd constata faptul, că principiile fundamentale ale acestei autonomii, sunt pe deplin, în modul cel mai perfect, acomodate înaltei misiuni culturale a bisericii.

Ca şi o piramidă puternică pe base largi, aşa se ridică organismul acestei autonomii, pe basele cele mai late ale sinodalităţii în treptata sa clădire, şi un spirit blând, spiritul vechiu creştinesc, spiritul patriarchal, încăldeşte întreg acest organism de jos până sus, în culmea sa. Clerul şi poporul, preoţi şi mireni, stau pe tóte punctele în contactul cel mai intim unii cu alţii, şi prin necontenita cooperare a acestor dóuĕ elemente constitutive ale bisericii, decurge întregul ei proces vital. In acéstă autonomie vedem spiritul modern democratic cu spiritul vechiu creştinesc patriarchal, spiritul libertăţii cu spiritul autorităţii, spiritul progresului pe tóte terenele cu spiritul unui conservatism înţepenit în tóte aşezĕmintele nestrămutavere ale bisericii, — aici vedem tóte aceste principii şi direcţiuni, la aparenţă atât de contrare, într'o legătură atât de fericită, cum ea mai fericită nici că s'ar mai puté închipui, şi cum ea, de fapt, nu se póte găsi la nici o altă biserică.

In acest admirabil, armonios organism al autonomiei, se razimă deci înalta potenţă culturală a bisericei.

Şi dacă la contemplarea acestei autonomii deoparte involuntar ni-se îmbulzesc cuvinte de gratitudine pe buzele nóstre, cuvinte de gratitudine cum le auzirăm de pe buzele P. S. Tale, cuvinte de gratitudine pentru imortalul şi genialul întemeietor al străvechei nóstre metropolii şi a autonomiei ei, — cuvinte de gratitudine şi încă în locul prim, pentru preagraţiosul nostru Monarch, care în cunoscuta Sa preîngrijire părintéscă pentru pururea credinciosul Sĕu popor român drept mărturisitor, a ordonat preagraţios reînfiinţarea acestei metropolii şi a sancţionat preagraţios statutul ei organic, — în fine cuvinte de gratitudine şi pentru acei bărbaţi de stat, conduşi de un patriotism luminat, la a căror îndemn s'a înarticulat în legea ţării restabilirea şi autonomia metropoliei nóstre; atunci de altă parte ni-se impune, tot aşa de involuntar, totodată şi marele adevĕr, care nicáiri şi nici-când n'ar trebui sĕ se pérdă din vedere, adevĕrul, că *nimenea* nu póte pĕcătui în contra bisericii şi în contra aşezĕmintelor sale nestrămutavere, în contra libertăţilor şi drepturilor autonome garantate prin lege, fără a pĕcătui totodată şi în contra adevĕratelor interese culturale ale poporului nostru, fără a pĕcătuí totodată şi în contra intereselor vitale însăşi ale patriei.

Astfel pĕtruns de sublima, cerésca misiune culturală a bisericii, astfel pĕtruns de nepreţuibila importanţă a autonomiei pentru biserică, congresul nu póte lipsi a sta la înălţimea chemării sale, când vorba e de eserciarea unui drept cardinal al acestei autonomíi, când vorba e de alegerea archiepiscopului şi metropolitului Românilor dreptcredincioşi din Ungaria şi Transilvania, când vorba e de alegerea capului sfintei nóstre biserici.

Negreşit între împregiurări, tocmai un astfel de act electoral, póte sĕ deştepte şi unele ambiţiuni porsonale, în sine dór' şi îndreptăţite, póte sĕ ducă în tentaţiune chiar şi nişte interese particulare, dar despre una pare-'mi-se nu încape îndoială, că şi într'un astfel de cas, ori-ce interes personal sau particular, fără şovăire şi cu tótă abnegaţiunea îndatorită, s'ar subordina interesului comun al bisericii, căci fiecare dintre noi scie, că singur numai interesul comun al bisericii constitue adevĕrata legătură de unire, ér' în unire constă puterea bisericii.

De aceea cred, că avênd a rĕspunde la cuvintele părinteşti, în cari P. S. Ta cu atâta căldură a inimii apelezi la bunăînţelelegerea nóstră şi ne admoniezi la unirea frăţéscă, îmi va fi permis a da expresiune firmei mele speranţe, că congresul va îndeplini măreţul act electoral în cea mai deplină unire frăţéscă a membrilor sei. O astfel de alegere ar însemna un triumf moral al bisericii, un triumf, care ar înălţa tóte inimile în sînul bisericei, şi ar produce o impresiune imposantă în tóte părţile afară de biserică. N'aş puté deci sĕ-'mi încheiu mai bine cuvintele, decât cu dorinţa ferbinte: Dee ceriul, ca congresul sĕ celebreze în aceste dile noróse, prin alegerea Metropolitului un astfel de triumf strălucit al bisericii!

Şedinţa II.

a congresului naţ.-biser. electoral.

— 18/30 Decembre —

La óra 10 şi 10 min. a. m. Prea Sfinţiţii Episcopi *Ioan Meţianu* şi *Nicolae Popea* întră în sala de şedinţe aclamaţi şi salutaţi respectuos.

P. S. Sa Părintele Episcop I. Meţianu ocupă scaunul presidial şi deschide şedinţa. La drépta P. S. Sale ocupă loc Prea Sfinţitul Episcop al Caransebeşului Nicolau Popea, la stânga Ilustritatea sa dl archimandrit şi vicariu archiepiscopesc Dr. Ilarion Puşcariu, — apoi de ambe părţile notarii congresuali.

Presidiul presentă cererile de concediu a deputaţilor absenţi.

Se dau concediile.

La ordinea ḑilei referada comisiei de verificare.

Dl I. de Preda, raportorul comisiei, propune spre verificare şi se verifică fără discuţii şi obiecţionări 29 din alegerile nouĕ, iar cele din următórele 7 cercuri au provocat discuţii şi hotărîri speciale.

In câteva cercuri anume, alegerile au fost sau atacate prin proteste, sau deşi n'au fost atacate, comisia cercetând actele a aflat ea icĭ-colo câte o greşală sau câte un lucru de escepţionat, asupra căruia va veni cu propuneri la locul seu.

La alegerea din cercul *Ilia* unde a fost rênduită alegerea alor doi deputaţi: unul ordinariu şi unul supletoriu, adecă unul numai pentru presentul congres electoral, — comisia a observat că Colegiul de scrutiniu le-a dat la ambii deputaţi credenţionale numai pentru congresul electoral, pe când trebuia lui A. A. Nicóră sĕ i-se dea pentru cel ordinariu.

Propune deci ca congresul, rectificând greşala făcută de colegiul de scrutiniu, sĕ declare pe deputatul August A. Nicóră verificat pentru sesiunea ordinară a Congresului, iar pe Victor Tordăşianu, numai pentru sesiunea presentă electorală.

Propunerea e primită de Congres.

In cercul electoral *Sibiiu* (ales St. Stroia faţă de D. Comşa) a protestat comuna Glimboca, pentru că s'ar fi influinţat votarea de către administratorul protopopesc. Comuna însĕ are de tot 76 voturi. Comisia considerând că chiar de s'ar adănga aceste voturi la numĕrul de voturi primite de contra-candidatul Dumitru Comşa, totuşi nu s'ar altera resultatul, — propune verificarea alesului deputat Stefan Stroia, iar protestul sĕ se transpună consistorului spre cercetare, de sunt ori nu adevĕrate cele arĕtate în el.

Deputatul Dr. Petru Şpan, cere ca se se cetéscă protestul, căci pot sĕ fie în el astfel de lucruri despre eventuale înrîuriri generale nepermise, cari sĕ nu îngădue dreptăţii Congresului a verifica alegerea acésta peste tot!

Dând referentul lămuriri ca protestul comunei Glimboca, vorbesce numai de o influinţă cu vorba din partea administratorului protopopesc asupra alegĕtorilor din acéstă comună, — deputatul Dr. P. Şpan îşi retrage propunerea de neverificare şi se primesce aceea a comisiei.

In cercul *Solnoc*, unde a fost ales deputatul Dr. I. Fărcaş, e protestată alegerea în genere. Sunt însĕ tot afirmări neesenţiale şi cari nu-'s dovedite, încât comisia nu le-a putut considera. Propune sĕ se trécă peste protest şi deputatul Dr. I. Farcaş sĕ se verifice Propunerea e primită.

In cercul *Braşov* unde e ales deputat Arseniu Vlaicu, a fost înaintat un protest contra alegerii, din comuna Braşov-Scheiu. Tot numai afirmaţii cari nu-'s dovedite şi nu conţin momente cari sĕ tragă după sine nulificarea.

Comisia propune drept aceea trecerea peste acest protest, şi verificarea deputatului ales.

Congresul primeşte şi declară verificat pe deputatul Arseniu Vlaicu.

In cercul *Făgăraş* unde a fost ales deputat G. Borza, a întrat protest din Porumbacul-superior şi dela un I. Peia şi consoţii. Comisia n'a putut considera gravaminele acestor proteste, cuprinḑênd şi ele numai afirmaţiuni generale şi nedovedite, ba unele cari arată pe înşişi alegĕtorii sau bărbaţii lor de încredere vinovaţi, că mai curênd s'au lăsat ademeniţi de vr'um om şiret sĕ se „abată“ într'un birt, decât sĕ mérgă drept la locul de scrutiniu se-'şi facă datoria!

Propune drept aceea verificarea deputatului ales. Congresul îl declară verificat.

In Cercul *Bistriţa*, unde s'a ales Dr. V. Pahone, alegerea a fost asemenea protestată.

Comisia constată ca protestul însuşi e neautentic. Cel ce subscrie protestul e subsris şi ca bărbat de încredere şi nu samănă scrisórea. Au fost respinse 3 protocóle nefiind provĕḑute cu sigile de céră, ci numai cu stampilă. Nici protocolul din Deda, respins cu 220 voturi, n'ar altera resultatul. Propune verificarea.

Dep. P. Cosma, observă că motivul că subscrierea nu ar fi „autentică“, sĕ nu se considere, căci nici o lege a nóstră nu pretinde atari „autenticări“ de subscrieri. Sĕ nu sĕ considere acest motiv, ca sĕ nu se facă precedent de cercetare a subscrierilor de-'s „autentice“ ori ba. Sunt pentru verificare destule celelalte motive.

Deputatul Titu Haţeg, representând părerile minorităţii din comisie, iar minoritatea aflând greşéla în înşaşi instrucţia consistorului, din care a urmat şi greşala de formă a colegiului de scrutiniu, şi fiind de părere ca sĕ nu se iee în samă dacă unele protocóle au fost simplu stampilate şi nu sigilate cu céră, — propune nulificarea alegerii.

Dep. Dr. P. Şpan: cele amintite de deputatul T. Haţeg, nu ne e permiş sĕ le luăm în considerare, pentru-că prescripţiile sunt fórte lămurite şi chestia cu sigilele e stabilită în regulamente. Nu s'au observat prescripţiile? Atunci scrutiniul a fost în drept a nimicí protocólele! Deci e pentru trecerea peste protest şi verificarea deputatului ales.

Se pun propunerile la vot. Cea a deputatului Titu Haţeg, de nulificare a alegerei, întrunind abia 4 voturi, cade, şi se primesce propunerea de verificare a comisiei.

Alegerea din colegiul electoral preoţesc dela *Deva* (protopopiatele Orăştie, Deva şi Haţeg) a fost şi ea atacată cu protest.

Motivele: Un preot (I. Olariu din Bucium) n'a fost admis la vot, nefiind din greşală indus în lista votanţilor. Fiindcă însuşi acel preot protestéză şi spune că ar fi votat pentru candidatul căzut, (care a primit 30 voturi faţă de 31 a alesului, deci alegerea póte sĕ decidea altfel), comisia propune nulificarea alegerii.

Dep. Dr. P. Şpan, face contra-propunere, ca alegerea se se verifice, căci comisia nu-'şi basézâ propunerea pe nici un §. din regulamente. Lista a fost dătătóre de ton; preotul Olariu n'a fost indus în ea, a fost deci corect a nu fi admis la vot.

Dep. August Nicóra sprigineşte propunerea de verificare.

Dep. Ars. Vlaicu, e de părere că comisia verificătóre a purces corect, căci §-6 din regulament prescrie acurat, că în lista clericală au se fie trecuţi toţi preoţii cari funcţionéză faptic în cerc. Deci a fost greşit că n'a fost indus. Din cauza asta şi d-sa e pentru nimicirea alegerii.

Deputatul Coriolan Bredicean e tot pentru nimicire, căci protestul preotului din vorbă, e nunumai un protest, ci şi o reclamaţiune a unui drept din cel mai preţios nóuĕ, a dreptului de alegĕtor! E de părere a sĕ considera protestul!

Dep. Mih. Cirlea atrage atenţia asupra declaraţiei chiar a comisarului consistorial, care spune că omiterea din listă, a fost o greşală a consistoriului la stabilirea listei, scăpându-sĕ din vedere acest preot. E deci a sĕ considera protestul.

Dep. Dr. I. Mihu cere încheierea discuţiei.

Mai are avênt deputatul V. Mangra. D-sa cere sĕ se facă distincţia că s'a întêmplat despoiarea unui alegĕtor de dreptul seu, în urma unei greşeli simple făcute în cancelaria consitorială. Nu e corect ca pentru asta sĕ se pedepséscă cercul însuşi, prin aceea că îl aducem în posiţia de a nu avea vot, prin nimicirea actului de alegere. E pentru verificare.

Mai vorbesc, spriginindu-'şi părerile: contrapropunĕtorul Dr. P. Şpan şi referentul comisiei, apoi punêndu-sĕ chestia la vot, contrapropunerea deputatului Dr. P. Şpan pentru verificare, întruneşte 30 de voturi, iar a comisiei (prin contraprobă) 54 de voturi, — *deci alegerea din colegiul preoţesc a cercului Deva sĕ declară de nimicită.*

*

Fiind chestia verificărilor terminată, presidiul pune la ordinea ḑilei alegerea comisiei de scrutiniu şi budgetară.

Pentru o consultare asupra acestor comisii, se suspinde şedinţa pe 10 minute.

După redeschidere sĕ comunică combinaţia şi sĕ primeşte întocmai, anume:

In *comisia budgetară*, din archidiecesă: Nicolau Ivan, Dr. Nicolae Vecerdea şi Dr. Elie Cristea; din diecesa Caransebeşului: Mihai Popovici, Titu Haţeg şi Dr. Barzu; din diecesa Aradului: Nicolau Zigre, Petru Truţa şi Ignatie Pap.

In *comisia scrutinătóre*: deputaţii Filaret Musta, Parteniu Cosma şi Pavel Rotariu.

Cu redactarea representanţei către Maestatea Sa, respective către guvern, sĕ însărcinéză biuroul congresual.

Fiind programul şedinţei presente eshauriat, P. S. Sa Dl Episcop Meţianu, amintind că mâne are sĕ se sĕvêrşéscă importantul act al alegerií, deci fiecare domn deputat sĕ-şi aibă şedula pregătită, — declară şedinţa de închisă la órele 11 şi 30 min., anunţând procsima pe mâne la 10 a. m.

Şedinţa III.

— 19/31 Decembre —

Prea Sfinţia Sa Domnul Episcop al Aradului Ioan Meţianu, a fost ales de către congresul naţional bisericesc electoral, de Archiepiscop şi Metropolit al Românilor ortodocşi din Transilvania şi Ungaria.

Iată raportul pe scurt a şedinţei de aḑi:

Deşi şedinţa era avisată numai pe órele 10 a. m., deja pe la 9 şi 30 minute, deputaţii congresuali sĕ aflau în sala de şedinţe. Afară de dênşii şi numĕroşi domni nemembri ai congresului, au întrat în sală ocupând spaţul gol, iar galeria fórte îndesuită de public, în care peste 25 dame: Pestetot un interes deosebit şi viu sĕ manifesta faţă de importantul act.

La órele 10 Prea Sfinţiţii Domni Episcopi întră în sală şi P. S. Sa Ioan Meţianu ocupă presidiul, deschide şedinţa şi sĕ trece îndată la verificarea protocolului.

După verificare, notarul general Mateiu Voilean ceteşte un act al consistorului Metropolitan dat din cea mai nóuă şedinţă a sa, de ieri, prin care de comisar al consistorului pentru conducerea şedinţei de alegere, e denumit Ilustritatea Sa dl archimandrit şi vicariu archiepiscopesc *Dr. Ilarion Puşcariu*, după-ce P. S. Sa Părintele Episcop Meţianu s'a retras din demnitatea de comisar, ca unul ce va fi luat în combinaţie la alegere.

Ilustritatea Sa domnul vicariu Dr. *Il. Puşcariu* ocupă presidiul, iar Prea Sfinţiţii Episcopi sĕ depărtéză amêndoi din sală.

Noul comisar promite în cuvinte alese, că îşi va împlini cu sfinţenie onorifica însărcinare, arată că măreţul act sĕ aştéptă sĕ fie sĕvêrşit prin congres cu tótă curăţenia, cu lipsa oricăror pasiuni şi cu sfiinţenie. „Rugăm pe Dḑĕu, dice il. sa, — sĕ ne lumineze şi sĕ ne ajute, ca cu votul nostru sĕ ridicám în scaunul metropoliei o persónă, căre cu demnitate sĕ conducă pe Românii Ortodocşi din Transilvania şi Ungaria în spiritul legilor şi a sfintei biserici dreptcredincióse“.

Invită pe notarul general Mateiu Voileanu a ceti listele prescrise notarul cetesce: lista deputaţilor din archidiecesă, din diecesa Caransebeş şi Arad, apoi una generală; după aceea presintă douĕ pachete de bilete cu numele deputaţilor; într'un pachet cei din archidiecesă, în al doilea cei din diecese împreună.

Sĕ constată, prin cetirea listelor, câţi deputaţi sunt presenţi. Resultatul: Din arhidiecesă lipseşte 1 (Dr. Iancu Meţianu) şi alegerea unuia a fost nulificată (T. V. Gheaja), deci presenţi: *58*. Dela Arad lipsesc 4, dela Caransebeş 3, presenţi deci la olaltă *53*.

Sĕ purcede la sortare pentru restabilirea parităţii.

Se începe aşezarea în urnă a şedulelor metropoliei: scrutinătorii (Fil. Musta, P. Cosma şi P. Rotariu) sĕ aşézâ în jurul urnei. Notarul general ceteşte câte-un nume. Presidiul îi ia şedula şi o dă în mâna fiecărui scrutinător ca sĕ vadă că de fapt numele celui cetit e scris pe ea, apoi o pune în urnă.

La urmă preşedintele scóte pe rênd 5 sedule. sunt scoşi şi declaraţi fără vot: Ioan de Preda, Dr. Vasile Preda, Tuliu Roşescu, Mateiu Voileanu şi Dr. Enea Draia.

Presidiul enunţă paritatea stabilită şi ordinézâ cetirea listei din archidiecesă rectificată acum prin omiterea celor de mai sus cinci inşi, apoi declară lista în starea sa nóuă de verificată şi constată că fiind 111 votanţi, majoritatea voturilor e: *54*.

(Ca un curiosum amintim, că şi în 1874 au fost tot atâţía votanţi: câte 53 pe o parte şi deci majoritatea aceeaşi!..)

Sĕ purcede la alegerea însaşi, adecă la *votare*.

In mijlocul unei linişti solemne notarul general cetesce câte un nume, iar cel cetit păşeşte şi pune în urnă şedula de vot...

(S'a remarcat, când părintele protopop Petric dela Braşov a înaintat la urnă depunêndu-şi votul, că acesta e *al patrulea act* de alegere de metropolit, la care venerabilul bĕtrân votéză!...)

Depuse fiind tóte voturile, preşedintele numĕră şedulele, trecêndu-le câte una în altă urnă, pentru a constata de consună la numĕr cu numĕrul votanţilor. Sĕ constată că consună.

Preşedintele archim. şi vicariu *Dr. Il. Puşcariu* începe apoi cetirea solemnă a şedulelor. O linişte încordată în tótă sala. Intâiul vot e pentru P. S. Sa Episcopul *Ioan Meţianu* („sĕ trăéscă!“ rĕsună sala), al doilea e pentru Prea Sfinţia Sa Dl Episcop *Nicolae Popea* („sĕ trăéscă“!

resună sala de nou), apoi iar Meţianu şi iar Popea, aprópe alternativ.

Fiecare şedulă trece prin mânile celor 3 scrutinători, ca sĕ se convingă, şi sĕ o petrécă în protocólele lor.

Incetul cu încetul însĕ numele episcopului Meţianu începe sĕ fie cetit mai des, lista P. S. Sale (aprópe toţi îşi însemnau voturile) începe a fi în creştere proporţionată: Meţian 15, Popea 10, Meţianu 34, Popea 21, Meţianu 45, Popea 30, Meţianu *54* (deci majoritatea; sala resună de nou şi repetat „sĕ trăiască!), Popea 39, şi în urmă *Meţianu* **64** *Popea* **41** şi un vot alb.

Preşedintele enunţă sfîrşitul cetirii voturilor şi scrutinătorul Parteniu Cosma, anunţă resultatul de mai sus.

Preşedintele comisariu Dr. Il. Puşcariu enunţă apoi solemn, că în virtutea prescriselor Statutului Organic şi în urma alegerii încheiate, Preasfinţia Sa Domnul Episcop al Aradului Ioan Meţianu, e declarat de ales Archiepiscop şi Metropolit al Românilor ortodocşi din Transilvania şi Ungaria.

O comisie de 3: deputaţii I. Beleş, I. de Preda şi I. Budinţanu, merge şi vesteşte pe noul ales şi-l poftesce în mijlocul Congresului.

Nou alesul sosesce. E viu aclamat; felicitat în numele congresului de dl Comisariu Dr. Il. Puşcariu. Prea Sfinţia sa mulţumesce emoţionat. E condus de congres în corpore la reşedinţă.

Veselie în sufletele credincioşilor că vĕduvita scumpă biserică şi-a aflat mirele, la adresa căruia strigăm şi noi: *Sĕ trăiască*! şi Dumnedeu sĕ ni-l ţină la mulţi-mulţi ani!

Din ROMÂNIA

Vizita ofiţerilor ruşi.

Amiciţia României începe sĕ fie fórte căutată, şi România însaşi preţuită mult de puteri altfel disproporţionat mai mari de cât ea.

Ne e în próspătă memorie atenţia cea mare ce i-s'a făcut României prin vizita împĕratului-Rege Francisc Iosif la Bucureşti, apoi sgomotósa şi ostentativa primire ce s'a făcut Regelui României în Rusia, nu în capitală numai, ci în tot drumul seu. Par'că voia sĕ fie un rĕspuns la comentariile ce diceau că visita Impĕratului Fr. Iosif a marcat întrarea formală a României în tripla alianţă, rĕspuns ce par'că dicea: cu noi este ea, nu cu alţii! Ba în toastele Monarchilor se accentua pe faţă legătura trăţiei de *arme* a ţĕrilor lor...

Dilele astea un nou eveniment a avut loc, care şi el a marcat par'că de nou acelaşi lucru: o apropiare tot mai tare a României de Rusia.

O delegaţie de ofiţeri ruşi din Regimentul de Wologda, al cărui proprietar a fost numit M. S. Regele Carol cu ocasia vizitei sale în Rusia, — a fost trimisă de regiment la Bucureşti sĕ salute pe augustul sĕu proprietar şi sĕ-'i presinte omagiile şi insignele.

Din ordinul Regelui, deja la păşirea pe pămêntul României, ofiţerii ruşi au fost primiţi fórte călduros, şi tot drumul lor până în capitala română a fost o manifestaţie de simpatie pentru ei, pentru armata din care fac parte, şi în urmă pentru ţéra pe care o representă.

In sara de 16/28 Decembre, Mercuri în sĕptĕmâna asta, s'a dat la palatul regal un prând de gală în onórea misiunei militare rusesci, luând parte la prând Regele şi Regina, Principele şi Principesa României, Fonton ministrul plenipotenţiar al Rusiei la Bucuresci, tot personalul legaţiunei şi al consulatului Rusiei, toţi miniştri români, casele militare şi civile ale Regelui, Reginei şi ale Pricipilor moştenitori; Generalii Arion, Băicoianu, Candiano Popescu; Dr. Theodosi, comandantul pieţii; colon. Anghelescu, maiorul Muică ataşat pe lângă misiune; prefectul poliţiei, Leca, ş. a.

Când s'a servit şampania *Regele Carol* a bĕut în sănătatea Ţarului, a armatei rusesci şi a regimentului de Wologda, dicênd între altele:

„Salut deputaţiunea regimentului meu rusesc atât mai cu mare bucurie, căci am avut norocirea a comanda pe câmpul de rĕzboiu pe vitejii soldaţi de Wologda şi a-'i conduce la victorie!

„De atunci au trecut 21 de ani, dar acest timp îndelungat n'a putut slăbi *amiciţia de arme* existentă între armatele nóstre, despre care M. Sa Ţarul Nicolae a binevoit a da nóuă dovadă numindu-mĕ proprietar al unui atare regiment, care împreună cu oştirile mele a luptat contra focului omorîtor în faţa redutelor Plevnei. Dar sĕ lăsăm acum câmpul de luptă şi sĕ ne întórcem privirile spre Neva, de unde sĕ rĕvarsă zorile păcii care sĕ asigure pe multă vreme binefacerile instituţiunilor asupra popórelor.

(Amintind apoi pe larg de primirea căldurósă ce i-s'a făcut în Rusia continuă:)

„Acésta primire a aflat rĕsunet în România, a cărei popor împreună cu mine doreşte ferbinte, ca Ţarul sĕ domnéscă îndelung, şi *sincer sĕ nisueşte într'acolo, ca bunele relaţiuni faţă cu împeriul rusesc, sĕ le strîngă încă şi mai tare*".

Colonelul Kassensko a rĕspuns ridicând paharul seu în onórea Regelui şi a Reginei, a Principelui, a Princesei României şi a fiilor lor, a armatei române şi a prosperitaţii României.

Iar Joi diminéţă oficerii ruşi au vizitat tóte stabilimentele militare din Bucureşti, între cari şi arsenalul armatei.

La amiadi oficerii superiori români au aferit un banchet oficerilor ruşi, la care a presidat Principele Ferdinand.

—

(*Monument Unirii Principatelor*) Mai mulţi fruntaşi cetăţeni din Focşani au pus în 28 Novembre, bazele pentru strângerea unui fond, care sĕ servéscă la ridícarea unui *monument comemorativ al Unirei principatelor.*

Revistă Bisericéscă.

Literatură teologică.

II. „*Evangelia după Ioan*" esplicată de Dr. *Iuliu Olariu*, Caransebeş, Tipografia diecesană, 1898.

Dl Dr. Iuliu Olariu, profesor la Seminariul greco-oriental român din Caransebeş e unul din cei mai muncitori teologi ai neamului nostru. Am vorbit altă dată despre scrierile sale în acéstă revistă, şi atunci când vorbiam despre evangeliile după Mateiu, Marcu şi Luca, doream, ca dl Olariu sĕ termine esplicarea tuturor scrierilor Noului Testament, căci lucrarea sa va fi de un mare folos, nu numai pentru studenţii teologi, dar şi pentru întregul cler al bisericei nóstre. Cu acéstă lucrare dl Olariu a complectat esplicarea celor patru evangelii. Ori-ce student teolog, ori-ce cleric, ori-ce creştin va avea la îndemână lucrările d-lui Olariu, când va întimpina greutăţi în pătrunderea înţelesului sfintelor cuvinte evangelice. Doresc însĕ din suflet, ca domnia sa sĕ termine cu esplicarea întregului Noului Testament, căci e un bărbat competent. A făcut studii strălucite la facultatea de teologie din Cernăuţi şi e şi doctor al acelei facultăţi, şi pe lângă acésta a fost şi elevul celor mai renumiţi teologi ai facultăţii de teologie din Lipsca.

Lucrarea de faţă cuprinde 302 pagini, şi e tipărită cu mare îngrijire. Dl Olariu deşi e bănăţan, şi-a dat tóte silinţele însă ca sĕ-şi însuşéscă, pe câte posibil, limba literară a poporului român. E o notă fórte bună pentru domnia sa, căci mulţi fraţi ai nostri de peste munţi negligéză cu totul acésta. Nu mai e permis sĕ se păcătuiască contra limbei literare, ca singurul mijloc puternic al unităţii nóstre culturale.

Reproduc aici notele din scurta introducere a d-lui Olariu, spre a se vedea a cui e a patra evangelie, care e scopul şi caracterul acestei evangelii, cari au fost cititorii ei, când şi unde s'a compus, şi dacă e autentică sau nu. Evangelia a patra este scrierea apostolului Ioan. El era fratele lui Iacob cel bĕtrân, fiiul lui Zevedeiu şi al Salomei, iar patria lui este Galilea, probabil Betsaida. In tinereţe fusese pescar împreună cu fratele seu, mai apoi devine învĕţăcelul Botezătorului, şi în urmă a lui Isus (comp. Mat. IV, 18 seqs. Luca V, 10 seqs.). Intre învăţeceii Domnului el pórtă numele „invĕţăcelul, pe care iubia Domnul", pentru afecţiunea ce avea acesta cătrĕ el, din care pricină la cina cea de taină şéde în apropierea lui, iar de pe cruce îi încredinţéză pe mama sa. După înălţarea Mântuitorului, Ioan lucră mult în Ierusalim cu Petru; amândoi merg la Samaria spre a împărtăşi credincioşilor pe Spiritul Sfânt. Când vine Paul întâia óră la Ierusalim după convertire, nu-l află aci; dar 'l întâlnesce altă-dată şi'l numĕră între „stâlpii bisericei" (Gal. II, 9). Nu ştim când a părăsit Ioan Ierusalimul şi unde a mers. Tradiţia bisericei afirmă, că el a lucrat mult în Asia mică, ce s'a putut întêmpla numai după ce Paul părăsise aceste ţinuturi. După un exil în insula Patmos apostolul móre sub împĕratul Traian în vêrstă cam de 100 de ani.

Scopul evangeliei îl spune autorul: „Acestea s'au scris ca sĕ credeţi, că Isus e Mesia, fiul lui Dumnedeu, şi credênd într'însul sĕ aveţi viaţă în numele lui (XX, 31). Alt scop este de a combate pe învĕţăceii Botezătorului, care credeau că acesta e Mesia, nu Isus; pe docheţi, rătăcirile gnostice şi a complecta istoria sinopticilor.

Caracterul acestei scrieri îl arată fórte nimerit Clement Alexandrianul, care spune, că evangelia e spirituală.

Cititorii sunt creştinii din Efes şi din imprejurimi.

Timpul compunerii este; după risipirea Ierusalimului, între anii 80—90 d. Christos. Evangelia s'a scris afară de Palestina, iar Ioan petrece timpul din urmă al vieţii sale mai vîrtos în Efes. Unele manuscrise au postscriptul: „S'a scris grecesce în Efes, 30 de ani după înălţarea Domnului, sub împĕratul Domiţian. Autenticitatea se dovedesce cu mărturii esterne şi interne. La cele d'întâi se numĕră Ignatie, Policarp, Diognet, Papia, Policrat, Teofil, Canonul muratoric, Irineu etc.. Ereticii încă cunosc evangelia: Omiliile clementine, Ofiţii, Basilide, Valentin, Valentinenii, Heracleon, Teodot, Marcion, Tatian etc.. Dovedile interne sunt, că cuprinsul evangeliei nu contradice altor relatări din veacul întâiu creştinesc. Numai Alogii din motive dogmatice lépădă evangelia, atribuind-o lui Cerint (contimporan al evangelistului).

Lucrarea d-lui Olariu cuprinde tóte datele necesare pentru înţelegerea acestei însemnate evangelii, de un caracter cu totul spiritual.

(Din „*Biserica Ort. Rom*".)

Noutăţi.

Chirotonire. Prea sfinţia Sa Dl episcop al Aradului *Ioan Meţianu*, a promovat întru presbiter, în capela din reşedinţa archiepiscopéscă, Vineri în 18/30 Decembre pe clericul absolut *Alexandru Chifa*, alesul şi întărit paroch pentru parochia Mănăşturului ung. tractul Cluşului, ér pe clericul cu pregătire estraordinară *Dionisiu David*, întru diacon.

*

Chirotonire de archiereu. Cetim în „Patria": Duminecă în 17/29 Ianuarie se va chirotoni în biserica catedrală din Cernăuţi I. P. C. Sa părintele archimandrit consistorial şi vicar general Dr. Vladimir V. de Repta în archiereu al Rădăuţilor. Actul divin al chirotonirei îl va împlini I. P. S. Sa Metropolitul şi archiepiscopul Bucovinei şi al Dalmaţiei Arcadie, cu episcopul sufragan din Zara Dr. Nicodim Mifaş, care sosesce în Bucovina câte-va dile înainte. Nu dubităm, că la o festivitate atât de rară, vor grăbi fiii bisericei ortodocse din tóte părţile acestei ţĕri se asiste în numĕr cât se póte de imposant. Au trecut secole de când n'a vĕdut Bucovina chirotoniri de episcopi şi liturgii pontificate în sobor episcopesc.

*

Mórte Maria Mihailă născ. Ciutrilă ca soţie, Aurel, Traian ca fii, Tanasia, Aniţa, Ioana, Maria, Opreana, Ioan şi Nicolae, teolog absolut, ca fraţi şi surori, cu inima frântă de durere anunţă tuturor consângenilor, amicilor şi cunoscuţilor trecerea din viéţă a prea iubitului soţ, tată şi frate *Avram Mihăilă* preot gr.-or. în Romoşel (tractul Orăştiei) şi membru în direcţiunea institutului de credit şi de economii „Ardeleana" din Orăştie, care după un morb îndelungat, împărtăşit find cu Sf. Taine ale muribundilor, 'şi-a dat nobilul seu suflet în mânile Creatorului, Mercuri în 16/28 Decemvrie a. c. la 11 ore înainte de ameazi, în etate de 43 ani. S'a înmormêntat în 18/30 Dec. c. Fie-'i ţĕrîna uşóră.

Din tractul Mercurei

Tău, 16 Dec. 1898

Onorată redacţiune!

Vĕ rog sĕ binevoiţi a publica în mult preţuitul diar „Telegraful român", următórele

La sfîrşitul lunei lui Novembre a. c. st. v. s'a efeptuit în comuna Tău (tractul Mercurei) licitarea publică a locurilor bisericeşti afară de porţia canonică, dându-sĕ în arêndă. Aceste locuri stând din loc arător, fênaţ şi păşunat, comasate separat într'o masă de 37 jug. şi până aci s'au arêndat prin licitare publică, însĕ numai cu bagatela sumă de câte: 150 fl. şi pe lângă tóte sforţările comitetului parochial, nici când n'a atins suma de macar 200 fl. Conlocuitorii nostri cu stare mai buni cică pactau la licitare şi apoi lipsind alţi licitanţi, vrênd-nevrênd suma rĕmânea după bunul lor plac.

In anul acesta însĕ pot sĕ vestesc ceva mai frumos, mai îmbucurător în administrarea acestei averi bisericesci. La conlucrarea dibace a şefului nostru tractual, Domnul protopop Ioan Droc, aceleaşi locuri s'au licitat acum, nu pe un an, ci pe *9* ani, şi nu cu preţul de până aci, ci cu frumósa sumă de 372 fl. 75 cr. la an!

Ca plus oferent la aceeaşi licitare a fost bravul tinĕr Pavel Iosof comerciant şi arêndator de regale aici, în tovărăşie cu Domnul Daniil Şandru comerciant şi arêndator de regale în comuna Ungurei.

Prea onoratul Domn protopop al nostru, deşi e în depărtare considerabilă de comuna nóstră, nu a pregetat a alerga spre a conduce pomenita licitare, ce numai spre laudă îi póte servi, pentru ce noi îi şi aducem, ca comitet parochial, şi pe calea asta mulţumitele nóstre.

In conţelegere cu comitetul parochial

Patriciu Marcu
paroch, preş.

Notiţă Literară.

Din „Enciclopedia română", publicată din însărcinarea şi sub auspiciile „Asociaţiunii," după un interval de abia 6 sĕptĕmâni a apărut un nou fascicol, al 12-lea, cuprindênd articolele *Dame—Doc*, laolaltă mult preste 1000. Printre ele de remarcat biografiile române: Damían, Dan, Danielescu, Daponte, Darabanth, Darachi, Darclée, Davila, Deeş de Tămăşel, Delavrancea, Demetrescu, Demetriscu, Densuşanu, Depărăţean, Despot Vodă, Desseanu, Diaconovici-Loga, Diaconu, Dima, Dimitrescu, Dimitriade, Dimitrovici, Dimitroviţa, Dionisie, Djuvara, Dobra, etc., apoi articole despre Demografie şi Desinfectare de Dr. Felix, Descendenţa şi Distoma de Dr. Leon, Divanurile ad-hoc de Floru, Districtele valahice de Traila, Dobrogea şi Datoriile publice de Nacian, Diplomaţia de Lecca, Ilustraţiuni: un tablou al Diamantelor mai mari şi Podul dela Cernavoda.

Abonamentele se fac la W. Krafft în Sîbiiu şi se primesc numai pentru publicaţiunea întrégă. Preţul de prenumerare: pentru un tom broşurat fl. 10.

*

„*Teoria Dramei*", în frunte cu un tractat introductiv despre frumos şi artă, apărut la Braşov, studiu de *Dr. Iosif Blaga*, profesor în Braşov. Ediţiune făcută cu ajutorul fondului „Coresi". Este prima carte de acest soiu în literatura nóstră, întocmită pentru şcólă şi pentru clasa cultă care nutresce interes faţă de literatura dramatică şi faţă de teatru. E un op voluminos de 320 pagini format 8⁰ mare. Preţul 1 fl. 80 cr.

Atragem atenţia asupra ei.

Poşta redacţiunei.

I. Cl. I. octavan *Braşov.* Noi n'avem timp sĕ umblăm sĕ-ţi vindem piesa. Voind sĕ contribui cu valórea esemplarelor, era bine sĕ le vindi d-ta insuţi şi sĕ dai preţul lor pentru nobilul scop. Am predat cele 10 esemplare librăriei archidiecesane. Póte le va putea vinde ea. In diar anunţăm opuri din cari se trimite redacţiei un esemplar de recensie.

Din ori-ce *librărie se póte procura* scrierea premiată a consilier. în med. *Dr. Müller,* apărută în a 30-a edițiune despre

sistemul nervos
și
sexual turburat.

Espediție franco pentru 60 cr. în mărci postale.

Curt Röber,
[5] 46—49 Braunschweig.

Din **Tipografia și librăria archidiecesană, Sibiiu,** se póte procura

Teoria Dramei

cu un tractat întroductiv

despre frumos și artă,

de

Dr. Iosif Blaga,
profesor.

Prețul broș. fl. 1.80.

In *Tipografia și Librăria archidiecesană,* Sibiiu, se află de vêndare

Protocolul congresului

ordinar și estraordinar național-bisericesc

al

metropoliei gr.-or. române din Ungaria si Transilvania,

convocat la Sibiiu pe 15/27 Octobre 1874 pentru alegerea de metropolit.

Prețul 1 fl.

În Tipografia și librăria archidiecesană a apărut:

CATECHISM

pentru învěțămêntul religiunei drept-credincióse rĕsăritene,

de

Moise Toma,

prelucrat de

Simeon Popescu,

ediția VIII.; prețul legat 20 cr.

Se află de vêndare în

Libraria Tipografiei archidiecesane.
Sibiiu.

„Dotațiunea Clerului“.

(Avis preoțimei nóstre.)

Este sciut, că **articlul de lege XIV. din 1898** ***despre întregirea venitelor parochiale,*** întră în valóre cu 1 Ianuariu n. 1899. Corporațiunile nóstre competente încă nu s'au pronunțat asupra acceptării sau neacceptării sumelor oferite din partea statului, ca intregire, căci legea este facultativă. Fiind timpul înaintat, Consistoriul archidiecesan trimite în dilele acestea blanchete nóue pentru adunarea datelor privitóre la venitele sigure ale singuraticelor parochii, ca astfel sĕ se pótă judeca pe base de date temeinice. Ca sĕ se pótă purcede în chip corespundĕtor la umplerea datelor de lipsă și sĕ se pótă înduce tóte fără eventuala păgubire a celor indreptățiți, este fără îndoială necesar, ca se çunóscă toți parochii,

legea însași,

în tóte amĕnuntele ei. In scopul acesta a tradus dl Dr. *Elie Cristea* acest articlu de lege, pe care îl recomandăm în atențiunea tuturor, pe cari îi privesce. Traducerea a apărut în tipografia archidiecesană și se póte procura cu prețul de 20 cr. + 3 cr. pentru porto, atât dela traducĕtor, cât și dela librăria archidiecesană.

Cel mai eficace MIJLOC DE CASĂ, pentru a regula mistuirea, pentru a produce o circulațiune regulată a sângelui, pentru a depărta părțile stricate și defectuóse ale sângelui **(condițiunile esențiale pentru susținerea sanĕtății)** precum și pentru delăturarea repede și sigură a bólelor de stomach d. e. **lipsa de apetit, rîgâitul, vênturi, grĕță, dureri de stomach și fóle, sgârci de stomach, îngreunarea stomachului cu bucate, flegmă, congestiuni de sânge, hemoroide, bóle femeiești, bóle de intestine** este de **40 ani probat**

BALSAMUL DE VIAȚĂ al Dr. ROSA.

Pentru mântuirea de ori-ce aprinderi, răni și umflături, se folosesce cu succes sigur la inflamare, oprirea laptelui și întărirea peptului țițelor) femeesci, la înțărcare, la abscese, noduri, puróie (Eiterpusteln) carbuncule, la răni și sugei la degete, la întărituri, umflături, uime etc. de **50 ani probată**

Alifia de casă de Praga

din farmacia lui B. FRAGNER în Praga 203-III.

Acesta favoriséză întreg actul mistuirei, produce un sânge sănĕtos și curat și este un **remediu de casa poporal** probat, sigur și estins.

1 sticlă 50 cr., 1 sticlă duplă 1 fl.
Prin postă 20 cr. mai mult.

Vindecarea se face fără dureri prin influența alinătóre a alifiei. [50] 19—30

In dose à 25 si 35 cruceri.
Pe postă plus 6 cr.

Atențiune! Fiecine sĕ céră numai preparate originale din farmacia lui B. Fragner în Praga și sĕ observe, ca tóte părțile învĕlitórei balsamului Dr. Rosa sĕ fie provĕdute cu alăturata marcă rotundă de scutire, asemenea tóte părțile învĕlitórei alifiei de casă de Praga pórtă marca de scutire în trei unghiuri alăturată!

Ori-cine îmi anunță o falsificare primesce o remunerațiune!

Mii de scrisori de recunoscință stau la disposiție spre vedere.

Deposite în farmaciile **I. Török,** Budapesta. **A. Egger,** Budapesta, apoi în Sibiiu la **E. Rumler, K. Müller** și **K. M. Herzberg.**

Depositul principal al producentului B. FRAGNER, farmacie „la vulturul negru“ în Praga, colțul stradei Sporner Nr. 203.

ESPEDIȚII CU INTORCEREA POSTEI.

Prosit An-Nou!

tuturor stimaților óspeți pe calea acésta.

Hôtel Stefanie, Viena

II. Taborstrasse Nr. 12

(lângă piața de burse)

peste 100 odăi.

Arangiament nou și modern cu tot comfortul, luminat electric, cea mai bună posiție (10 minute dela Stefansplatz). Haltă pentru tramway și omnibuse în tóte direcțiunile. Băi și apaduct cald în casă. Prețul odăilor împreună cu lumina electrică și serviciu de persónă etagiul 1, fl. 1.80, etagiul 2, fl. 1.60, etagiul 3. fl. 1.40, cătră curte fl. 1.20.

Membrilor reuniunei comersanților voiageuri. rabat.

[215] 1—3 Çu tótă stima **Carol Witzmann.**

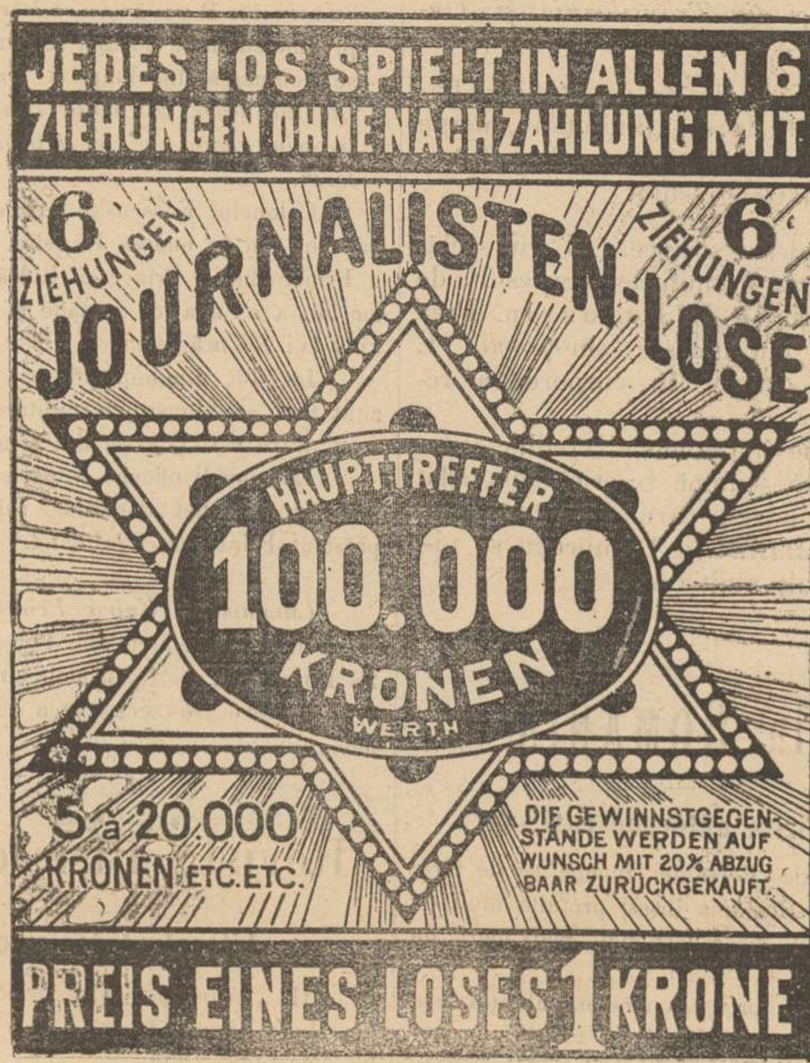
JEDES LOS SPIELT IN ALLEN 6
ZIEHUNGEN OHNE NACHZAHLUNG MIT
6 ZIEHUNGEN
JOURNALISTEN-LOSE
6 ZIEHUNGEN
HAUPTTREFFER
100.000
KRONEN
WERTH
5 à 20.000 KRONEN ETC. ETC.
DIE GEWINNSTGEGENSTÄNDE WERDEN AUF WUNSCH MIT 20% ABZUG BAAR ZURÜCKGEKAUFT.
PREIS EINES LOSES 1 KRONE

Tragerea necondiționat în 4 a lunei viitóre.

Losuri recomandă:

Albina, institut de credit și economii și Tipografia și Librăria archidiecesană, Sibiiu.

[208] 6—

Ne-au sosit acuma:

Tabele de părete pentru cetit, românesci	fl.	2.40
„ „ „ „ „ unguresci	„	2.40
„ „ **istoria naturală** (16 bucăți colorate: regnul animal, vegetat și mineral)	„	7.20
Tabele de mĕsuri metrice cu esplicare	„	—.80
Modele de desemn à 24 foi	„	1.70

Librăria Tipografiei archidiecesane, Sibiiu.

Redactor prov. **Dr. Elie Cristea.**

Editura și tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 141 Sibiiu, Marți, 22 Decembre v. 1898. (3 Ian. n. 1899.) Anul XLVI.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:

Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Congresul național-bisericesc electoral.

Cuvêntarea

cu care P. S. Sa Părintele Episcop Ioan Mețianu, a luat la cunoștință notificarea congresului că l'a ales de archiepiscop și Metropolit.

Mărit Congres!
Domnilor deputați!

La audul votului, celui atât de măgulitoriu pentru mine, al Măritului Congres; la audul că Măritul Congres pe mine m'a distins cu încrederea de a mĕ alege la cea mai înaltă demnitate a bisericei nóstre naționale din iubita nóstră patrie: sufletul meu smerit se înalță la Dumnedeu, carele conduce sórtea individilor și a popórelor, carele a inspirat și Venerabililor Domni membri ai congresului acel vot — și adênc pătruns de simțul gratitudinei, me întreb cu Psalmistul: „Ce voiu rĕsplătí Domnului pentru tóte câte a făcut mie?“, pentru a rĕspunde tot cu același: „Spune-voiu și voiu preamări numele și bunătatea lui înaintea ómenilor, în tóte dilele vieții mele!“

Ori cât de mărétă și de frumósă este, Dlor deputați, distingerea, de care m'a împărtășit Măritul Congres, cunoscênd și simțind eu și greutatea sarcinei împreunate cu aceea, — după un serviciu obositoriu de 45 de ani, prestat bisericei nóstre din tot sufletul meu, — ași avea cuvênt a me subtrage dela asemenea sarcină grea; dar avênd în vedere cuvintele sfintei evangelii, că: „Unde sunt doi sau trei întruniți în numele Domnului, acolo este și Domnul între ei, și ori ce ar cere, va fi lor dela Dumnedeu Tatăl“: în virtutea acestor sfinte cuvinte, considerând eu votul bisericei de voința lui Dumnedĕu, nu cutez a me subtrage nici dela acea sarcină, ca sĕ nu pĕcătuesc înaintea lui Dumnedeu, ci supunêndu-mĕ cu tótă resignațiunea prea înaltei lui voințe, pelângă cea mai adéncă mulțămită, primesc înalta demnitate, la care sunt ales. Și dacă votul Măritului Congres, va întimpina și consensul înaltului guvern și prea înalta grație a Maiestății Sale prea gloriosului nostru Domnitoriu: me voiu nisui, Dlor deputați, a justifica și prin fapte, încrederea pusă în mine, lucrând împreună și în conțelegere cu iubitul meu frate în Christos, Preasfințitul Domn Episcop din Caransebeș, apoi cu DVóstră și cu ceilalți factori ai bisericei nóstre, la desvoltarea, consolidarea și înaintarea trebilor nóstre bisericești, în consonanță și cu interesele iubitei nóstre patrii.

Deși am firma convingere, Dlor deputați, că atunci când D-Vóstră, inspirați de bunul Dumnedeu, v'ați concentrat, în așa mare mĕsură, încrederea în mine, ați făcut acéstă numai din îngrijirea și interesul cel mare ce-l purtați la inimă față de sfânta nóstră biserică, — deși prin acéstă alegere s'a pus o nóuă sarcină grea pe umerii mei: totuși, după Dumnedeu, mĕ simțesc și DVóstră datoriu cu cea mai mare mulțămită. De aceea Vĕ și rog sĕ primiți cea mai adâncă a mea mulțămită și recunoscință, pentru încrederea și iubirea ce mi-ați arătat astădi, și sĕ binevoiți a'mi păstra acele simțeminte și pe viitoriu, precum vĕ voiu păstra și eu D-Vóstre recunoscința mea căldurósă în tóte dilele vieții mele.

După acestea implorând binecuvêntarea ceriului asupra D-Vóstre și asupra lucrărilor D-Vóstre, Vĕ oftez din suflet, încă mulți ani de conlucrare mănósă la opul cel mare al mântuirii nóstre, Vĕ oftez, Dlor deputați, mulți ani fericiți!

Ședința III.

(Incheiere.)

Continuăm adi și completăm raportul nostru din numĕrul trecut despre ședința din urmă, a treia, a congresului național bisericesc care a sĕvêrșit alegerea de Archiepiscop și Metropolit la 19/31 Decembre 1898, în Sibiiu.

După ce la începutul ședinței, încă sub presedința P. S. Sale Domnului Episcop Ioan Mețianu, s'a verificat protocolul și s'a predat misiunea de *comisar al consistoriului Metropolitan* Ilustrității Sale Domnului Archimandrit și Vicariu archiepiscopesc *Dr. Ilarion Pușcariu,* iar preasfințiții Episcopi, ca luați în combinație la alegere, s'au depărtat din mijlocul congresului, — Il. Sa dl Vicariu Dr. Pușcariu, ca nou comisariu, a deschis ședința electorală cu următórea vorbire:

Fiind onorat cu însemnata misiune de comisariu congresual pentru conducerea actului de alegere de archiepiscop și metropolit, mĕ simt îndemnat a Vĕ ruga și cere bunăvoința, îndulgința și spriginul Domniilor Vóstre, la împlinirea misiunei mele.

Eu din parte-mi me voiu silí din tóte puterile a procede cu tótă corectitatea la acéstă lucrare împreunată cu mare rĕspundere. Și așa nu rĕmâne alta în fața măretului act ce ne stă înainte, decât ca cu iubire, curățenie, dreptate și sfințenie, desbrăcați de tóte patimile și slăbiciunile omenesci, sĕ ne apropiem a sĕvêrși alegerea de archiepiscop și metropolit, cugetând numai la binele bisericei nóstre și la salutea poporului nostru credincios.

Astfeliu urmând, sĕ rugăm pre bunul Dumnedeu sĕ ne lumineze mințile nóstre, ca sĕ înțelegem a face voia lui și sĕ ne ajute, ca prin lucrare armonică și prin votul nostru, sĕ se ridice pre scaunul de metropolit și arhiepiscop al arhidiecesei transilvane, un bărbat plin de vrednicie, înțelept și zelos, care sĕ păstoréscă și conducă pre Românii ortodocși din metropolie, la limanul dorit al fericirei lor temporale și eterne, în spirit evangelic și între marginele legilor și a constituțiunei nóstre bisericesci.

Cuvêntul Preacuvioșiei Sale a fost primit cu vii aprobări și „sĕ trăiască“!

Despre decursul ședinței până la finea actului de alegere, am raportat în numĕrul nostru trecut. Vom descrie aci încă sfîrșitul ședinței acesteia însemnate, pe care din lipsa de timp n'am putut sĕ 'l descriem în numĕrul trecut.

După-ce s'a anunțat resultatul alegerii, și Ilustritatea Sa dl vicariu archiepiscopesc *Dr. Il. Pușcariu* ca comisariu-președinte a declarat solemn pe P. S. Sa Părintele *Ioan Mețianu* de ales Archiepiscop și Metropolit, și după-ce s'a ales comisia care sĕ-'l invite în mijlocul Congresului, — ședința a fost suspendată până va sosi alesul.

Prea Sfinția Sa, noul ales Archiepiscop și Metropolit, sosind, a fost primit de congres cu entusiaste ovațiuni și aclamări, și președintele comisariu redeschidênd ședința, a adresat, în numele congresului, următórele cuvinte alesului:

Cu plăcere Vĕ aduc la cunoscință, că Măritul Congres național-bisericesc Vĕ-a ales în ședința de astădi pre Inalt Preasfinția Vóstră de Archiepiscop al archidiecesei din Transilvania și Metropolit al Românilor din Ungaria și Transilvania.

Tot odată am onóre a Vĕ esprima în numele Măritului Congres felicitările nóstre cele mai sincere, căci prin votul aceluia sunte-Ți chemat la cea mai înaltă tréptă ierarchică în biserica nóstră ortodocsă română din patrie.

Zelul, înțelepciunea și devotamentul, cu care a-Ți condus o eparchie a metropoliei nóstre în decurs de 24 ani, ne dă garanția și liniștea sufletéscă, că sórtea bisericei nóstre și a Românilor ortodocși din provincia nóstră metropolitană, este pusă în cele mai bune și sigure mâni.

Deci rugăm pe preabunul Dumnedeu sĕ Vĕ dăruéscă viéță și sănĕtate deplină întru mulți ani, spre binele bisericei nóstre române și spre mângăierea sufletéscă a credincioșilor ei!

Sĕ trăiți!

Prea Sfinția Părintele Episcop, ales Metropolit, Ioan Mețianu, emoționat a rĕspuns vestirii și salutului Congresului, cu cuvêntarea des întreruptă de aclamații și viu coperită la urmă de aplause, pe care o publicăm în fruntea numĕrului present.

Cu întreite urări de „trăiască“ și îndelungi aplause, a luat congresul la cunoștință declarațiunea Prea Sfinției Sale, că sĕ supune votului Congresului și primește înalta demnitate la care l'a chemat.

După acestea Prea Sfințitul archiereu s'a depărtat iarăși din mijlocul Congresului, petrecut de viile lui aclamațiuni, iar congresul și-a urmat resolvarea agendelor puse încă la ordinea dilei.

Comisiunea **budgetară** prin referentul sĕu Nicolau **Ivan**, a propus a se licvida în mod provisoriu pentru toți membrii congresuali, în sarcina singuraticelor eparchii proiectul de budget pentru ședințele de până adi. Propunerea comisiei a fost primită cu adausul, că lista deputaților și a speselor socotite lor, sĕ fie vidimată și controlată de e corectă, pentru archidiecesă de notarul general Mateiu Voileanu; cea a deputaților din diecesa Aradului, de către deputatul Dr. Traian Putici; cea a deputaților din diecesa Caransebeșului, de către deputatul Dr. Tr. Badescu.

Președintele comisariu Dr. Il. Pușcariu notifică la acest loc, că *Congresul rĕmâne în permanență* până la primirea prea înaltei resoluțiuni, dar că în care di se va ținea procsima ședință pentru a lua la cunoscință prea înalta resoluțiune, asta se va avisa la timp din presidiu.

Congresul mai ia în urmă dispoziții pentru verificarea protocolului ședinței presente în care s'a întêmplat actul alegerii. In scopul acesta deputații se vor întruni mâne (Dumineca în 21 Dec v.) la órele 12 din di în cancelaria Consistoriului Metropolitan.

Cu acestea președintele-comisariu a declarat, la órele 12 și 10 min., de închisă acéstă memorabilă ședință, în care s'a sĕvêrșit un act atât de important pentru biserica nóstră.

O îndreptare. In numĕrul nostru trecut, pagina a doua (560), colóna a patra, la finea aliniei a nóua din sus în jos, ultimele 2 șire — „și constată (presidiul) că fiind 111 votanți, majoritatea voturilor e 54“, —

e a se ceti:

— „și constată că fiind **106** votanți, majoritatea e 54“.

Au fost de toți 111 deputați *presenți*, dar prin declararea alor 5 din archidiecesă fără vot, *votanți* au rĕmas numai *106*, ceea-ce în grabă în raportul nostru a eșit greșit.

Pastorala de Crăciun

a P. S. Sale Episcopului Ioan Mețianu.

Nr. 737.

IOAN,

din îndurarea lui Dumnedeu episcop diecesan al Aradului, Orădii-mari, Ienopolei și al Halmagiului, precum și al părților adnexate din Bănatul-Temișan.

Iubitului cler și popor eparchial: dar și milă dela Dumnedeu Tatăl și Domnul nostru Isus Christos.

> „Iată vestesc vóuĕ bucurie mare, care va fi la tot poporul, că s'a născut vóuĕ astădi mântuitoriu, carele este Christos Domnul“. Luca 2, 10, 11.

Se împlinesc 1898 de ani, iubiților mei fii sufletesci, dela nașterea Domnului și Mântuitorului nostru Isus Christos, când îngerul lui Dumnedeu, a rostit aceste cuvinte de bunăvestire, celor din jurul Vifleimului, și prin aceea întregei omenimi de pe pămênt, care de veacuri ofta după mântuire; și totuși ele nu și-au perdut însĕmnătatea lor cea mare, nici au trecut, precum trec alte lucruri în lume; ci din contră acea mare însĕmnătate, se arată și astădi în bucuria ce o simțim cu toții, în sufletul nostru, precum se va simți și în viitoriu până va exista lumea și creștinătatea.

Nu s'a perdut și nu s'a șters, iubiților, marea însĕmnătate a acelor cuvinte îngeresci, pentru că ele n'au fost omenesci, ci dumneḑeesci, prin urmare adevĕruri vecĭnice, pecum este şi Dumneḑeu.

Nu şi-au perdut acele cuvinte marea însĕmnătate, nu numai căci bucuria aceea, nu s'a vestit ómenilor, numai pentru acel timp, ci pentru totdéuna, dar şi pentru-că ele au anunţat lumii ştergerea durerii cei grozave, ce muncea pre ómeni, de veacuri.

Şi într'adevĕr de mare şi nespusă bucurie, au şi fost acele cuvinte, căci durere mare, durere nespus de mare, era în lume, iubiţilor mei fii sufletesti, în tot timpul, dela facerea lumii, până la naşterea Domnului, până la auḑirea acelor cuvinte. Durere mare şi negrăită era în lume; căci omul, fiinţa cea mai alésă a lui Dumneḑeu, făcut după chipul şi asĕmĕnarea lui Dumneḑeu, spre bine şi fericire, în urma pĕcatului căḑênd din darul lui Dumneḑeu, şi întunecându-i-se mintea şi stricându-i-se voia, devenì cea mai nefericită fiinţă.

Omul, chipul şi asemĕnarea lui Dumneḑeu, nu cunoscea pe adevĕratul Dumneḑeu, făcĕtorul seu, nu-şi cunoştea chemarea sa, şi aşa în loc de a se închina adevĕratului Dumneḑeu, el se închina la sóre, lună, stele şi la alte făptuiri neînsufleţite; iar în loc de a se apropia, el tot mai mult se depărta de chemarea sa cea mărétă, decăḑênd întru atâta, încât cel mai slab ajunse jucăria celui tare. Cei tari dispuneau după voia lor cu cei slabi. Ba îi şi vindeau ca pe o marfă de preţ, precum se mai întêmplă şi astăḑi pe unde încă n'a străbătut lumina creştinismului.

Mii de ani a suferit omenimea, în acéstă stare tristă şi durerósă, căutând şi privind în tóte părţile, după ajutoriu şi mântuire. Şi dacă totuşi n'a desperat, causa fu, că prea bunul Dumneḑeu, trimitea in lume, din timp în timp, proroci şi vestitori, cari întăriau pre ómeni, în credinţa venirei unui mântuitoriu.

Intre asemenea împrejurări grele *„sosi plinirea vremii“*, iubiţilor, şi cu ea şi evenimentul cel mai pre sus de fire, al naşterii Domnului, când prea bunul Dumneḑeu întru nemărginita sa iubire şi îndurare spre neamul omenesc, trimise în lume chiar pe unul născut Fiiul sĕu Domnul şi Mântuitoriul nostru Isus Christos, sĕ ridice pe ómeni, din acea amară decădere, iarăşi la starea fericirii cei dintâi.

Acest eveniment mare şi minunat, mare şi de nespusă bucurie, a îndemnat pre îngerul Domnului din ceriu, se rostéscă mângăitórele cuvinte: *„Étă vestesc vóuĕ astăḑi mântuitoriu, carele este Christos Domnul“*. De aceea a şi fost atunci bucurie mare în ceriu şi pe pământ, îngerii cântând: *„Mărire întru cei de sus lui Dumneḑeu şi pe pământ pace, şi între ómeni bună-voire“*; de aceea au alergat şi filosofii dela rĕsărit cu daruri la închinăciunea Domnului; de aceea s'a arĕtat şi stéua cea neobicinuită, care a condus pe filosofi la închinăciunea Domnului; şi tot de aceea ne-am întrunit şi noi astăḑi în numĕr aşa mare, în sfânta biserică, nu numai sĕ ne bucurăm şi noi Domnului şi sĕ-i mulţămim din suflet şi împreună cu ceilalţi creştini ortodocşi de pe pământ se sĕrbăm şi noi amintirea evenimentului celui minunat şi prea îmbucurătoriu al naşterii Domnului şi Mântuitoriului nostru Isus Christos: dar totodată sĕ luăm şi nişte învĕţături bune şi folositóre, din acésta sĕrbare, ca sĕ simţim şi noi tot mai mult, în tóte ḑilele vieţii nóstre, bucuria vestită de înger la naşterea Domnului.

Sĕ învĕţăm iubiţilor, că pĕcatul fú ce atrase acea grozavă osêndă asupra ómenilor, şi de aceea sĕ ne ferim de pĕcate, căci precum auḑirăţi, ele se resbună amar, din ném în ném, şi asupra fiii fiiilor; sĕ învĕţăm, că Domnul prin venirea sa din ceriu pre pământ, nu numai a şters tristele urmări ale pĕcatului, dar a mai şi renoit acea legătură sfântă, dintre Dumneḑeu şi om, ce o numim religiune, prin care Dumneḑeu ne mântue de robia pĕcatului, şi ne reprimeşte iarăşi de fii şi moştenitori ai darurilor sale, precum ne spune s. apostol Pavel 4, 7, — *„de acum numai sunteţi robi, ci fii, iar de sunteţi fii, şi moştenitori sunteţi ai lui Dumneḑeu, prin Isus Christos“*. Sĕ învĕţăm iubiţilor, că tot Domnul a mai readus ómenilor şi *„lumina cunoştinţii“*, pre care ni-o întonéză şi tropariul acestor sĕrbători, ḑicênd: *„naşterea ta Christóse Dumneḑeul nostru a rĕsărit lumii lumina cunoştinţii“*.

Prin renoirea sfintei religiuni, a voit Fiiul lui Dumneḑeu, sĕ remânem pururea în legătură cu Dumneḑeu, ca fiii cu părintele lor, iubindu-l, precum ne ḑice şi sfânta evangelie, *„din tot sufletul nostru“*, ca sĕ ne iubéscă şi el pre noi, şi înplinind voia lui cea sfântă ca sĕ ne înplinéscă şi El dorinţele nóstre cele drepte; iar prin *„lumina cunoştinţii“* a voit Domnul sĕ ne însuşim tot mai multă lumină şi cultură religiósă, prin care sĕ nisuim a ne apropia tot mai mult de Dumneḑeu părintele nostru, precum nisue toţi fiii cei buni a se apropia de bunele însuşiri ale părinţilor lor celor vrednici.

Din acestea veţi înţelege iubiţilor, că venirea Domnului pe pământ, ni-a redeschis calea la bine şi fericire. La binele posibil pe pământ, şi la fericirea cea vecinică dincolo de mormênt, însĕ numai dacă vom ţinea din tot sufletul, la amintita sfânta legătură, dintre noi şi Dumneḑeu, apoi dacă ne vom lumina, tot mai mult cunoştinţa cu învĕţătura şi cultura de lipsă, precum şi dacă vom conlucra şi noi, din tóte puterile, la ajungerea dreptelor nóstre dorinţe.

De unde urméză, că dacă voim sórte tot mai bună, dacă voim a ajunge tot la mai multă bună-stare, vază şi onóre, precum dorim din suflet; atunci sĕ ne silim tot mai mult la luminarea cunoştinţii, adecă: tot la mai multă învĕţătură şi lumină, precum fac acésta şi celelalte popóre conlocuitóre. Căci se-mi credeţi iubiţilor, că în ce mĕsură vom îmbrăţişa lumina minţii, sau învĕţătura şi cultura, în aceeaşi mĕsură se va îmbunătăţi şi sórtea nóstră. Şi iarăşi, în ce mĕsură vom părăsi şi vom lenevi luminarea minţii şi a cunoscinţii, sau învĕţătura şi cultura, în aceeaşi mĕsură se va îngreuna şi sórtea nóstră.

Deşi n'aşi voi sĕ vĕ tulbur bucuria acestor sfinte sĕrbători; totuşi cu mare durere trebue se vĕ spun, că dacă sórtea nóstră este mai puţin îmbucurătóre, ca a altora, causa principală este: că noi nu avem învĕţătura ce o au alţii, şi aşa nu ştim cumpăni aşa bine lucrările nóstre, şi prin urmare, nici nu putem trage aceleaşi folóse, ce le trag alţii, din lucrările lor

Nu este întâia óră că vĕ spunem acestea, ci măcarcă vi le am amintit, mai în tóte vorbirile şi scrierile nóstre către voi, totuşi nu le putem nici deastădată rĕtăcea, şi nu le vom rĕtăcea nici când în viaţa nóstră, fiind prea convinşi, că numai prin ele ne-vom putea apropia tot mai mult, de bine şi fericire:— scopul măreţ, ce ni l-a destinat bunul Dumnedeu; numai prin ele vom avea tot mai multă bucurie de viéţă, pre când fără de ele, la nicí un bine, nu ne putem aştepta.

Despre acésta vĕ veţi putea şi înşi vĕ convinge, iubiţilor, de veţi arunca o privire preste ómeni, chiar şi numai preste cei din jurul vostru, ca se aflaţi ómeni în stare bună, în vază şi onóre, ómeni mai mulţămiţi cu sórtea lor; dar totodată se aflaţi şi ómeni cu stare slabă, ómeni lipsiţi şi sĕrăciţi, ómeni tare nemălţămiţi cu sórtea lor, şi încă dintre cei ce odată erau şi ei în stare bună. Şi dacă veţi ispiti, ce este causa înaintării unora, şi a decăderii altora, veţi afla: cumcă causa înintării este lumina, cultura şi învĕţătura unora; ér causa decăderii şi a sĕrăciei altora, este numai lipsa de învĕţătură, de cultură şi lumină.

Deci după-ce şi înşi-vĕ vedeţi cum s'au schimbat timpurile şi împrejurările, cum se înmulţesc cerinţele şi trebuinţele ómenilor, şi cum între asemenea împrejurări, numai prin mai multă învĕţătură ne putem ajuta şi susţinea; după-ce înşi-vĕ vedeţi, cum decad şi cum sĕrăcesc cei fără de învĕţătură, şi cum înaintéză cei cu învĕţătură: aşa dar luaţi la inimă aceste sfaturi părintesci, şi străduiţi-vĕ şi voi, din tóte puterile, tot la mai multá învĕţătură, cu tinerii vostri, în şcólele confesionali, ér cei adulţi, cei mai în vêrstă, luminându-vĕ din serviciile bisericei străbune, cari sunt pline de învĕţături folositóre.

Fiţi silitori la lucrurile vóstre, şi cu cruţare la agonisita vóstră; dar când e vorba de buna-creştere a fiilor şi ficelor vóstre, de deşteptarea şi luminarea vóstră: atunci sĕ nu cruţaţi nici o cheltuială; căci nici un ban nu este aşa bine folosit, ca acela ce se dă pentru învĕţătură şi luminare. Étă cum descrie şi înţeleptul Solomon învĕţătura, la VIII, 10—11, *„primiţi învĕţătura mai mult vértos decât argintul, şi ştiinţa mai vèrtos decât aurul lămurit, cà mai bune sunt acestea decât petrile de mult preţ, şi tot ce este scump, nu este vrednic lor“*.

Ţineţi din tot sufletul şi la credinţa în Dumneḑeu şi în unul născut Fiiul sĕu Domnul şi Mântuitorul nostru Isus Christos, şi lăsaţ-o şi voi în acea sfinţenie de moştenire fiilor vostri, precum aţi primit-o şi voi dela fericiţii vostri străbuni.

Aveţi pace, dragoste şi bună-înţelegere între voi, şi în casele şi familile vóstre. Spriginiţi-vĕ şi vĕ ajutaţi unii cu alţii, în lipsele şi neajunsele vóstre, şi mai ales în afaceri obşteşti, pentru-că aşa bucuria vestită de înger, la naşterea Domnului, se vĕ însoţéscă în tóte ḑilele vieţii vóstre.

Pe lângă cari mai poftindu-vĕ, ca aceste sfinte sĕrbători, sĕ le petreceţi în pace, sănĕtate, mulţumire şi îndestulare, acum şi întru mulţi ani fericiţi, şi împărtăşindu-vĕ şi binecuvêntarea archieréscă, am rĕmas,

Arad, la sĕrbătorile naşterii Domnului din anul 1898.

Al vostru tuturor
de tot binele voitor:
Ioan Meţianu m. p.
Episcopul Aradului

Deputaţii Congresuali

la congresul naţional-bisericesc electoral din Decembre 1898.

Dăm în cele următóre numele tuturor deputaţilor congresuali din sesiunea estraordinară pentru alegerea de Archiepiscop al Românilor gr.-or. din Transilvania şi Metropolit al Românilor gr. or. din Transilvania, Ungaria şi Bănat, în anul 1898.

Iată-i:

I. *Din archidiecesa transilvană* au fost şi au luat parte la votarea din 19/31 Decembre:

1) ca membri ordinari:

a) din cler:

Vasiliu Damian
Iuliu Dan
Nicolau Ivan
Nicolau Maneguţiu
Ioan Papiu
Avram P. Pĕcurariu
Ioan Petric
Dr. Ilarion Puşcariu

b) mireni:

Ambrosiu Bârsan
Valeriu Bologa
Mihail Cirlea
Parteniu Cosma
Dr. Elie Cristea
Simeon Damian
Dr. Ioan Fărcaş
Dr. Liviu de Lemény
Ioan Lenger
Dr. Ioan Mihu
August A. Nicóră
Dr. Nicolau Olariu
Petru Pipoş
Ioan cav. de Puşcariu
Dr. Ioan Şenchea
Leontin Simonescu
Dr. Petru Şpan
Dr. Nicolau Vecerdea

2) ca membri estraordinari, aleşi numai pentru actul de alegere:

a) din cler:

Zacharia Boiu
Demetriu Coltofean
Ioan Dan
Romul Furduiu
Teodor Herman
Sergiu Medean
Avram S. Pĕcurariu
Dr. Remus Roşca
Paul Roşca

b) mireni:

Nicolau Bobeş
Dr. Vasiliu Bologa
Georgiu Borzea
Dr. Gavriil Buzura
Aurel Ciortea
Georgiu Dănilă
Petru Drăghiciu
Nicolau Găroiu
Dr. Silviu Moldovan
Ioan Moţiu
Virgil Oniţiu
Dr. Pavel Oprişa
Dr. Vasiliu Pahone
Iosif Puşcariu
Dionisiu Roman
Stefan Stroia
Victor Tordăşianu
Arseniu Vlaicu

Au fost presenţi, dar la stabilirea parităţii între archidiecesă de o parte şi cele 2 diecese de altă parte, au fost scoşi prin sórte şi declaraţi fără vot:

Ioan de Preda
Dr. Vasile Preda
Tuliu Roşescu
Mateiu Voileanu şi
Dr. Enea Draia.

Au lipsit: Dr. Iancu Meţianu; care nu a voit a se folosí de dreptul de a vota, iar colegiul preoţesc Deva n'a fost representat, fiindcă alegerea din acest cerc a fost nulificată.

II. Din diecesa Aradului

a) din cler:

Vasiliu Beleş
Augustin Hamsea
Voicu Hamsea
Vasiliu Mangra
Georgiu Popoviciu
Dr. Traian Puticiu

b) mireni:

Georgiu Ardelean
Teodor Ceontea
Romul Ciorogariu
Dr. Eugen Mocsonyi
Zeno Mocsonyi
Dr. Nicolau Oncu
Dr. Nestor Oprean
Paul Rotariu
Ioan Russu Şirianul
Petru Truţa
Mihail Veliciu

Iar din districtul consistorului de Oradea-mare, aparţinĕtor diecesei Aradului, următorii:

a) din cler:

Iosif Goldiş
Ignatie Papp
Nicolau Rocsin

b) mireni

Dr. Florian Duma
Ioan Papp
Dr. Iustin Papp
Paul Papp
Dr. Nicolau Popoviciu
Nicolau Zigre

Au fost aleşi în diecesa Aradului, dar au lipsit dela congresul electoral, următorii:

Vincenţiu Babeş
Georgiu Feier
Dr. Constantin Groza şi
Ioan Groza.

III. Din diecesa Caransebeşului.

a) din cler:

Adam Filip
Dr. Traian Bădescu
Andreiu Ghidiu
Trifon Miclea
Filaret Musta

Sebastian Olariu
Ioan Pinciu
Alexandru Popoviciu
Dr. Georgiu Popoviciu
Mihail Popoviciu

b.) mireni :

Traian Barzu
Alesandru Bireescu
Georgiu Bogoeviciu
Coriolan Bredicean
Ioan Budinţan
Constantin Burdia
Petru Corcan
Patriciu Drăgălină
Tit Haţeg
Ioan Ionaş
Dr. Petru Ionescu
Dr. Alesandru Mocsonyi
Dr Aureliu Novac
Vasiliu Săgărcian
Ioan Sêrbu
Petru Tisu
Ilie Trăilă

Au fost aleşi deputaţi în diecesa Caransebeşului, dar au lipsit dela congresul electoral, următorii :

Ilie Curescu,
Teodor cavaler de Seracin şi
Vladimir Spătariu.

Monument
lui
ANDREIU ŞAGUNA.

Colectele pentru monumentul lui Şaguna continuă în tóte părţile.

Suntem informaţi, că în mai multe comune s'au adunat sume frumuşele, deşi anul ce espiră, n'a fost favorabil.

Ilustra familie **Mocsonyi** *a contribuit, din incidentul petrecerii sale în Sibiiu la alegerea de Metropolit, pentru fondul monumentului Şaguna cu suma de* **1000** *corône.*

*

Avis. Aducêm la cunostinţă că în câteva ḑile va eşi de sub tipar o broşură intitulată „Obolul sĕracului la monumentul Marelui Andreiu“, cuprinḑênd cele mai bune poesii ocasionale dedicate nemuritoriului Archiereu. O recomandăm cu tótă căldura cetitorilor nostri, acomodată şi pentru distribuire întâiu copii de şcólă. Preţul este numai 10 cr. iar venitul se va întrebuinţa, precum spune şi titlul, ca contribuire la monument.

Sfinţire de biserică.

(*Tractul Sighşórei.*)

— Dec. 1898.

Onorată Redacţiune !

Ḑiua din 22 Novembre a. c. v. a fost o ḑi de mare bucurie pentru poporul nostru credincios din *Vidacutul-român*, căci în ḑina acésta s'a îndeplinit actul sfinţirei bisericei sale celei nóuĕ, zidită din pétră şi cărămidă şi coperită cu ţiglă.

Temerile la început erau mari, că acest popor, care numĕră abia 65 familii, afară de aceea parte mare în stare materială precară, nu va fi în stare a-şi vedea nici odată dorinţă ferbinte realisată! Energia însĕ a aceluia sub a cărui conducere de 16 ani multe biserici şi şcóle nóuĕ s'au zidit, ori s'au renovat, a P. O. D. protopop tractual Dimitrie Moldovan, a ajutat mult de s'au risipit tóte neajunsurile şi aci, şi biserica vechie, în ruine, s'a înlocuit prin o biserică nóuă şi frumósă.

Actul sfinţirei l'a condus pre lângă asistenţa de trei preoţi, Părintele protopop tractual Moldovan, conform prescriselor tipicari, cu punerea antimisului, sfinţirea apei, stropirea bisericei în intern şi estern, pre lângă rugăciunile prescrise şi în fine cu sf. liturgie.

Cântările le-au esecutat mai mulţi învĕţători tractuali sub conducerea învĕţătoriului din Sighişóra Vasilie Suciu.

Demnitatea cu care au fost conduse serviţiile acestea bisericeşci, a avut urmarea, că mulţimea poporului credincios din loc şi jur vĕrsa lacrămi, cu deosebire în decursul cuvêntărei d-lui protopop de pe noul amvon. Erau acelea însĕ lacrămi de bucurie!

După stropirea poporului cu apa sfinţită, la eşire Părintele protopop a fost întimpinat din partea poporului cu mulţămiri şi laude, şi condus cu dragoste la şcólă, unde a fost arangiat prânḑul festiv, la care Părintele protopop a ridicat primul toast în sănătatea Maiestăţii Sale a preabunului nostru Impĕrat-rege, apoi imediat pentru Preacuvioşia Sa Domnul archimandrit şi vicar archiepiscopesc, Dr. Ilarion Puşcariu, şi pentru Venerabilul Consistoriu archidiecesan, ear administratorul parochial Părintele Alecsandru Boiu paroch în Bodogaia înferióră pentru Părintele protopop, etc.

Pătrunḑĕtoriu a fost cuvêntul din urmă a părintelui protopop, când a sfătuit pre popor a ingriji de biserică ca de mamă iar de şcólă ca de fiica ei, ca de lumina ochilor, esprimându-şi şi dorinţa de a putea vedea şi bisericile vechi din comunele apropiate: Haşfalĕu şi Şard, înlocuite cu biserici nóuĕ, tot asemenea cea din Saschiz, etc.

Ni-am depărtat ducênd cu noi suveniri plăcute dela actul sfinţirei bisericei din Vidacutul-român.

Un participant.

Revistă Bisericéscă.

Mórtea metropolitului bulgar.

Din Sofia, capitala bulgară, se anunţă, că metropolitul *Gregorie* a rĕposat în aprindere de plumâni.

Inmormêntarea lui s'a făcut cu mare pompă în 18/30 Dec.

La conductul funebru a luat parte întrégă preoţimea, principele şi principesa, miniştrii, corpul diplomatic, autorităţile civile şi militare şi public în numĕr de mai multe mii.

Osĕmintele rĕposatului metropolit se depun spre vecinică odihnă în biserica Sf. Nicolae din Rusciuc.

—

Literatură teologică.

„*Compendiu de Drept bisericesc* al bisericii ortodocse, comparativ cu bisericile latină, protestantă etc., şi cu referinţe speciale la legile şi regulamentele bisericii ortodoxe autocefale române“ de Vasile Pocitan, preot, licenţiat în teologie şi absolvent al facultăţii iuridice, Bucureşti, 1898.

Iată o lucrare absolut necesară pentru Seminariştii şi teologii nostri!

Până acum în şeminarele nóstre superióre (adecă şi în România) se întrebuinţa ca manual didactic: „*Dreptul canonic* al unei sfinte sobornicesci şi apostolice biserici“, de marele Metropolit al Românilor din Transilvania şi Ungaria *Andreiu baron de Şaguna.* Lucrarea acésta îşi avea însĕ neajunsurile ei. Fórte erudită, însĕ întocmită într'o limbă greóe pentru tinerii noştri seminarişti şi pentru cler în general, şi pe lângă acésta prea desvoltată în ceea-ce privesce biserica ortodoxă a Românilor de peste munţi.

S'a mai tradus din rusesce în timpul din urmă şi „Dreptul bisericesc“ de I. S. Berdnicov de către P. S. Silvestru, Episcopul Huşilor. Şi lucrarea acésta e de o mare importanţă pentru cler în general, fiind-că ne pune în posiţiune de a cunósce în amĕnunţimi organisaţia bisericei rusesci. Cu tóte acestea nu póte servi cu folos fie-cărui preot şi creştin.

Lucrarea părintelui Pocitan e sistematic întocmită, într'o limbă uşóră şi corectă. E deci un bun manual didactic! In acelaşi timp póte servi cu folos fie-cărui preot şi creştin.

Spun şi pentru fie-care creştin, căci am convingerea că nicăiri nu póte fi creştinul mai ignorant în ceea ce privesce organisaţia biserici, ca la noi... Mi se umple inima de durere, când me gândesc că sunt creştini culţi prin escelenţă în cele profane, şi ignoranţi în tótă puterea cuvêntului, în cele bisericesci.

Lucrarea părintelui Pocitan înlătură în parte acest mare neajuns. Ea póte servi ca o fórte bună călăuză creştinului român ortodox în cele ale bisericei.

(Din „*Biserica Ort. Rom*“.)

Noutăţi.

Personal. Preasânţiţii nostri episcopi *Ioan Meţianu* al Aradului şi *Nicolae Popea* al Caransebeşului, s'au reîntors la reşedinţele lor, plecând din Sibiiu ieri cu trenul dela 8 óre diminéţă, însoţiţi de Preacuvioşiile lor *Filaret Musta*, archimandrit, şi *Augustin Hamsea*, protosinceı, şi de alţi membri ai congresului. In Sibiiu sĕ mai află ilustrii domni *Alesandru*, *Zeno* şi *Eugeniu Mocsonyi*, reţinuţi dela plecare prin indisposiţia dlui Alesandru Mocsonyi, carele deşi rĕcit, n'a intrelasat a călători la Sibiiu în timp de érnă şi a ridica nimbul congresului nostru naţionalbis., prin clasicile şi bine simţitele sale vorbiri. Ii dorim din inimă deplină însĕnătoşare!

*

Pentru „Masa studenţilor“ dela Braşov. Dl *Simeon Damian*, advocat în Braşov, a dăruit pentru masa studenţilor, a cărei înfiinţare a fost decisă la stăruinţele directorului de acolo *Virgil Oniţiu*, suma de 50 fl. Fie, ca nobilul esemplu sĕ afle cât mai mulţi imitatori.

*

Chirotoniri. Inalt Prea Sfinţia Sa Dl episcop al Aradului *Ioan Meţianu*, acum ales Archiepiscop şi Metropolit al Românilor ortodocşi din Transilvania şi Ungaria, a chirotonit întru presbiter, Sâmbătă în 19 Decembre a. c. pe clericul cu pregătire estraordinară *Dionisiu David*, pentru parochia Scorei, tractul Avrigului, ér în ḑiua următóre, Duminecă, 20 Decembre a. c. pe clericul absolut *Ioan Câmpean* pentru parochia Rovina, tractul Zarandului.

*

Conferenţe despre România. In şcóla de Arte industriale din Roubaix (Francia) dl Jules Brun, a ţinut acum câte-va ḑile o conferinţă fórte mult aplaudată asupra ţĕrii Româneşti, începênd de la fondarea sa, şi mergênd treptat până în ḑilele nóstre. D-sa a vorbit cu mult succes despre stare economică politică a României. A mai vorbit despre literatura nóstră naţională, recitind câte-va sonete fórte frumóse, arangeate de d-sa. De asemeni a espus auditorului şi câte-va fotografii, representând tipuri şi vederi din ţéra românéscă. In ḑilele viitóre va ţiné dl Brun o nóuă conferenţă despre România. din punctul de vedere industrial.

*

Petrecere. Tinerimea română din Sibiu, în una din şedinţele sale a hotărît arangiarea unei conveniri sociale împreunate cu dans, în preséra Anului nou, 31 Decembre v. a c. Noi nu putem din destul lăuda acésta frumósă hotărîre a junimei române din loc, care e singura chiemată de a ne face câte o séră plăcută. Incât privesce reuşita petrecerii, credem, că publicul sibian va sprigini şi îşi va da tot succursul seu, ca aceea se fie cât mai splendidă.

*

O mişcare simpatică nóuă Românilor din Ungaria. Cunoscutul filoromân, *Rudolf Bergner*, president al „*Asociaţiunei pentru cunóscerea ţĕrilor şi a popórelor*“ (Gesellschaft für Länder und Völkerkunde) din Graz, a adresat şi comitetului Reuniunii rom. de agric. din comit. Sibiiului următórea scrisóre: „Todeauna nisuitoriu de a apăra interesele poporului român, mie atât de mult simpatic, şi de a-'i câştiga călduroşi aderenţi, care poporului acum politicesce mult apăsat şi înaltei sale inteligenţe, sĕ-'i atribue adevĕrata valóre, eu voíu îndrepta cea mai mare atenţie în tot chipul şi modul asupra poporului român în „Asociaţiunea pentru cunóscerea ţĕrilor şi a popórelor“, asociaţiune de mine acum întemeiată. Acéstă nisuinţă necontenit voiu căuta sĕ ajungă la expresie în scrisori şi conferenţe. Conform statutelor Asociaţiunei, am însĕ speranţa de a putea deschide la timpul seu şi un museu pentru porturi din popor, producte şi unelte din viaţa casnică, pentru care chiar şi până acum 'mi-au sosit mulţime de lucruri. Tare dorind acum, ca tocmai felul propriu (însuşirea) poporului român, se ajungă la deplină expresie, îndrept spre acest scop rugare către toţi Românii bine simţitori, de a-'mi pune la disposiţie óre-cari lucruri pentru museu. Prea binevenite îmi sunt tot felul de lucruri din portul naţional femeiesc şi bărbătesc, tot felul de unelte, ce slujesc trebuinţelor ţĕranilor, tot felul de opuri (cărţi) tipărite şi scrieri vechi de preţ istoric (epistole şi manuscripte de ale persónelor de renume), la ceea-ce eu mai adaug, că pun preţ pe ori-ce lucru mic, şi sum mulţumitoriu pentru ori-ce obiect la părere cât de neînsemnat. Îndrept deci rugarea mea către cei pe cari îi privesce, cu scop de a-'mi dărui cu posibilă grăbire lucruri potrivite museului sus deschis.“

Punêndu-se în serviciul bine cunoscutului şi simpaticului filoromân Bergner, comitetul reuniunii de agricultură din Sibiiu se adreséză cu frăţéscă rugare către poporul nostru, ca sĕ binevoiască a-i trimite lucruri din cele dorite de dl Bergner, cu adausul, că comitetul nu va întârḑia a le transmite la adresa cuviinciósă.

*

Kriváńy prins? Foile aduc ştiri date ca positive, că l-ar fi prins pe eroul Aradului Krivany. Anume Sâmbăta trecută în Viena, poliţia a reuşit a-l prinde tocma când nu hamal îi adusese 45. fl. şi biletul din cassa de zălogire, unde a băgat o grămadă de rufărie.

Căpitanul poliţiei din Arad s'a dus deja la Viena pentru recunóşterea şi luarea în samă a odorului oraşului lor. Astfel că aḑi-mâne Krivany va fi earăşi între pretinii sei patrioţi de odinióră...

Sĕ scrie că a fost găsit într'o stare mizerabilă, în chip de cerşetor, şi că de fapt era mai mult cerşitor ca altceva, că n'au găsit la el nici un ban.

*

Producţiune teatrală-musicală se va arangia de tinerimea din Vingard Sâmbătă în 26 Decembre (a 2-a ḑi de Crăciun) în şcóla ort.-română. După producţiune urméză dans. Venitul curat e destinat pentru înfiinţarea „bibliotecei şcolare“.

*

Inmormêntarea unui ofiţer român. Din o scrisóre mai lungă ce primim din Adămuş, estragem următórele. Impresionat de cea mai adêncă durere, vin a vĕ informa despre ngropăciunea tinerului locotenent Damaschin Romanu dela Reg. de Inf. Nr. 76. ce s'a sĕvêrşit în comuna Adămuşiu (Com. Têrnavei-mici) la 4 Dec. 1898. — Fiind cam bolnav, pentru restabilirea sănătăţii şi-'a cerut un concediu de 2 luni. A venit aici între rudele sale, la preotésa gr.-cat, care îi era soră. Morbul i-s'a agravat din ḑi în ḑi şi în 2 Decembre a rĕposat.

In 4 Dec. i-s'a sĕvêrşit înmormêntarea după ritul bisericei greco-orientale, cu tótă solemnitatea, participând inteligenţa din loc, afară de aceea mulţime de popor atât din loc, cât şi din 5 comune învecinate.

A servit la înmormêntare preotul gr.-or. din Velţ Ioan Marian, cu încă 2 preoţi din jur, ţinênd şi o predică fórte frumósă, predată cu multă oratorie — in firul căreia a schiţat şi biografia reposatului, scoţênd la iveală că a fost un membru considerat în societate, cu pretinii era sincer şi chiar şi necunoscuţilor inspira încredere.

Cortegiul ce l'a însoţit la mormênt a fost mare şi frumos. Inaintea carului funebral erau duşi 4 prapori, după carul funebral consângenii, apoi inteligenţa din loc şi jur, în urmă o mulţime imensă de popor. Toţi ne-am întors dela mormêntul lui cu păreri de rĕu că l'am perdut. Sĕ-'i fie ţĕrina uşóră.

Un participant.

*

Producţiunea din Sĕlişte. Iată programa producţiunii pe care o aranjază Sâmbătă în 26 Dec. corpul învĕţătoresc din Sĕlişte în favorul bibliotecii scolare:

1 Astăḑi prorociile“, colindă, executată de corul elevilor; „Érna“, de Wiest, cor. 2. „Cornistul dela Griviţa“, poesie de I. Neniţescu, declamaţiune; 3. „Mórtea viteză“, de Stefănescu, cor., „Păsărică trecĕtóre“, de Wiest, cor., 4. „Duşmancele“, poesie de G. Coşbuc, declamaţiune; 5. „Colindă“, de G. Dima, cor; 6. „Potpouri“ de cântece poporale, executat pe ţimbală.

La urmă: piesa „Un om buclucaş“ comedie într'un act de Marc Michel şi Labiche, localisată de Maria Baiulescu, iar după teatru, joc!

*

Din „Fóia Pedagogică“ a apărut la 15/27 Dec. numerul 24 pe anul de faţă, cu următorul cuprins: Conferenţe şi reuniuni învĕţătoresci, cuvênt rostit la deschiderea adunării generale a „Reuniunii învĕţătorilor români ort. or. din districtul Sibiiului“, ţinută în ḑilele de 5 şi 6 Decemvrie, de Dr. D. P. Barcianu. — Preséra Sântului Andreiu în seminariul „Andreian“. — Din literatura şcolară: Un rĕspuns al dlui Petranu şi o replică a redacţiunii. — Avis.

Onóre aceluia, cui se cuvine!

Domnului **Franz Wilhelm, farmacist, Neunkirchen lângă Viena** i-se scrie cu datul 11 August 1897 din **Altona**:

Sum deja de 70 de ani și am suferit de 10 ani de reumathism precum și de hemoroide și nu puteam afla nici un remediu. Numai **tea D-V. Wilhelm pentru curățitul sângelui antiarthritică antirheumatică** m'a curat în 3 săptămâni total de durerile mele. Vĕ esprim D-Vóstră și contesei, despre a cărei scrisóre am cetit în jurnale, cea mai sinceră mulțumită.

Cu tótă stima [181] 3—9

Christ. Ackermann, rentier,

Altona lângă **Hamburg, Reichenstrasse 6.**

De vêndare în tóte farmaciile.

Deposit principal: la farmacistul *I. G. Molnar*, Sibiiu.

835 szám [218] 1 –1

1898

Árverési hirdetmény.

Alulirt birósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-cz. 102.§-a értelmében ezennel közhirré teszi, hogy a medgyesi kir. járásbiróság 1893 évi 817. számu végzése következtében Dr. Russu Octáv ügyvéd által képviselt „Albina“ tak. és hitelintézet javára Irom Pável és társaí bólyai lakosok ellen 158 frt. s jár. erejéig 1893 évi junius hó 3-án foganatositott kelégitési végrehajtás utján le foglalt és 610 frtra becsült következő ingóságok, u. m: gazdasági eszközök, lovak és szarvasmarhák nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésnek a medgyesi kir. járásbiróság 1898 évi P. V. II 539/2 számu végzése folytán 158 frt tőkekövetelés, ennek 1892 évi ápril hó 15 napjától járó 6 % kamatai, és eddig összesen 38 frt 78 krban biróilag már megállapitott költségek erejéig Bólyában alperesek lakásain leendő eszközlésére 1899 évi január kó 9 napjának délelőtti 10 órája határidőül kitüzetik, és ahhoz a venni szándékozók oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX t.-cz. 107. és 108. §-a értelmében készpénzfizetés mellett, a legtöbbet igérőnek szükség esetén becsáren alul is, el fognak adatni.

Amennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le és felülfoglaltatták s azokra kielégitési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t.-cz. 120. §. értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Kelt Medgyesen, 1898 évi deczember hó 15 napján.

Hotye János,
kir. birósági végrehajtó.

Cel mai indispensabil Călindariu pentru fiecare preot și învĕțătoriu este fără îndoélă

Călindariul archidiecesan,

ce se póte procura la **Librăria archidiecesană,** Sibiiu cu prețul de **30 cr.**

Călindariul pe anul **1899** este dedicat memoriei rĕposatului archiepiscop și metropolit **Miron Romanul,** cuprindĕnd: fotografia aceluia, o biografie scurtă, apoi date interesante din bóla lui, mórtea, înmormêntarea și numeróse condolențe, incurse din acest incident. Pe lângă partea pur calendaristă mai cuprinde genealogia, consemnarea regenților mai însemnați din Europa; afaceri de poștă, tren și telegraf, scala timbrelor și computărilor de interese, precum și întreg șematismul metropoliei ortodoxe române din Transilvania și Ungaria și în deosebi șematismul amĕnunțit al archidiecesei, atât de trebuincios în tóte afacerile bisericesci și școlare. Indicarea agendelor parochiale și protopresbiterale, specificate după luni; estrase folositóre din regulamentele consistorului archidiecesan; indigitari pentru învĕțătorii soldați; têrgurile, anunțuri etc.

Îl recomandăm tuturor!

Orológe de buzunar americane.

Cu garanță, că nickelul nu-și schimbă colórea, construcția mai esactă și mai bună decât a celor mai scumpe.

Prețul de bucată florini 3.—

Pe lângă garanță, pănă unde ajunge provisiunea.

Lângă orologiu lanț argintit cu 60 cr.

Aparat de ras — automat.

Fox, fabricat veritabil de solingen, distins la multe esposiții, nu cere praxă. Tăierea eschisă. Lucru curat și comod. Scutesce de bóle de piele. Durabil și scutesce de spese.

O bucată fl. 3.—

Tăișul *** e din oțel strălucitor, celelalte părți din alpacca.

Un tăiș separat lângă el fl. 1.—

Se pot comanda la:

POLLÁK SÁNDOR, representantul principal.

Budapesta, V. ker. Kálmán-utcza 17.

Colectanților se espedéză la 5 bucăți, unul gratis. [183] 29—30

Convocare.

P. T. membrii „Cassei de păstrare (reuniune) în Seliște“ se convócă la ședința

„Adunărei generale estraordinare“,

conform §-lui 15 din statutele reuniunei pe Duminecă în 3/15 Ianuariu 1899 la 2 óre p. m. în sala cea mare a școlei rom. gr.-or. din Sĕliște pe lângă următorul

Program:

1. Statorirea regulamentului afacerilor interne și a normativului pentru pensionarea funcționarilor reuniunei.

Din ședința „Cassei de păstrare (reuniune) în Sĕliște, ținută la 22 Decembre 1898.

[217] 1—1 **Direcțiunea.**

„Dotațiunea Clerului“.

(Avis preoțimei nóstre.)

Este sciut, că **articlul de lege XIV. din 1898** ***despre întregirea venitelor parochiale,*** intră în valóre cu 1 Ianuariu n. 1899. Corporațiunile nóstre competente încă nu s'au pronunțat asupra acceptării sau neacceptării sumelor oferite din partea statului, ca intregire, căci legea este facultativă. Fiind timpul înaintat, Consistoriul archidiecesan trimite în dilele acestea blanchete nóue pentru adunarea datelor privitóre la venitele sigure ale singuraticelor parochii, ca astfel sĕ se pótă judeca pe base de date temeinice. Ca sĕ se pótă purcede în chip corespundĕtor la umplerea datelor de lipsă și sĕ se pótă înduce tóte fără eventuala păgubire a celor indreptățiți, este fără îndoială necesar, ca se çunóscă toți parochii,

legea însași,

în tóte amĕnuntele ei. In scopul acesta a tradus dl Dr. *Elie Cristea* acest articlu de lege, pe care îl recomandăm în atențiunea tuturor, pe cari îi privesce. Traducerea a apărut în tipografia archidiecesană și se póte procura cu prețul de 20 cr. + 3 cr. pentru porto, atât dela traducĕtor, cât și dela librăria archidiecesană.

JULIUS ERÖS,

firmă împrotocolată la tribnnalul comercial r. u.

Magazin

de orológe, juvele, tot felul de articole de aur și argint.

Orologiu de buzunar remontoir-nichel	dela	2.50	până	6	fl.
Orologiu de buzunar remontoir-argint	„	4.50	„	10	„
Orologiu de buzunar remontoir veritabil argint-tula, cu părți de aur	„	9.—	„	15	„
Orológe pentru dame din aur, veritabil de Genf	„	12—	„	35	„
Orológe pentru domni din aur, „ „ „	„	20.—	„	80	„
Deșteptător din nichel, marcă fină	„	2.—	„	3	„
Orológe cu pendul franc., cu resare, în cutii frumóse	„	5.—	„	15	„
Orológe cu pendul vieneze cu ponduri	„	14.—	„	35	„
Orológe de părete diferite modele	„	2.—	„	15	„
Lanțuri de gât pentru dame, de aur	„	6.—	„	20	„
Lanțuri de orológe pentrn dame. de aur	„	9.—	„	30	„
Lanțuri de orológe pentru domni. de aur	„	20.—	„	70	„
Inele de aur de tot felul	„	2.—	„	12	„
Inele de aur cu diamant veritabil	„	6.—	„	25	„
Inele de aur cu briliant veritabil	„	12—	„	150	„
Inele de aur cu briliant imitat	„	3.50	„	6	„
Cercei de aur de tot felul	„	2.—	„	6	„
Cercei de aur cu diamant veritabil	„	6.50	„	40	„
Cercei de aur cu briliant veritabil	„	23.—	„	250	„
Cercei de aur cu briliant imitat	„	3.50	„	6	„
Brățare de aur de tot felul	„	10.—	„	20	„
Broșe de aur de tot felul	„	6—	„	20	„
Lanțuri de orologiu și de gât din argint	„	1—	„	4	„
Cercei și inele de argint	„	—80	„	2	„
Brățare și broșe de argint	„	—80	„	5	„

Juvaere de tot felul dela **15 cr.** (preț de façon) până la **15 fl.**, precum și **amulete, ju-ju-uri, lanțuri, brățare, medalii,** broșe, ace de cravată, tabachiere și țiitóre de țigarete, tacâmuri, chibritelnițe, sugarete, nasturi de manșete, etc.

Fiecare obiect de aur sau de **argint** e examinat și probat **din oficiu** și pe **fiecare bucată** se póte vedea exact proba oficiósă (marca oficiósă); eu garantez în scris pe **doi ani** pentru mersul bun al arológelor mele. — **Tóte comandele** le efeptuesc imediat, pe lângă rambursă sau trimiterea anticipativă a prețului, cu îngrijire. — **Reparaturi** de tot soiul se esecută bine și consciențios.

Rugându-mĕ pentru numeróse binevoitóre comande semnez cu deosebită stimă

JULIUS ERÖS,

Strada Cisnădiei 3. Sibiiu. Strada Cisnădiei 3.

(Edificiul „Transilvania“.) [216) 1—10

Redactor prov. **Dr. Elie Cristea.**

Editura și tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 142 Sibiiu, Joi, 24 Decembre v. 1898. (5 Ian. n. 1899.) **Anul XLVI.**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:

Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Şi pe pământ pace.

Cu aceste sublime cuvinte s'a adresat corul îngerilor cătră păstorii, cari păsceau turmele în jurul Vifleimului.

Aceste cuvinte le auḑim de câte-ori se cântă în biserica nóstră Doxologia cea mare, aceste îngeresci cuvinte le auḑim de câte-ori se cetesce în biserică Doxologia cea mică; nici odată însĕ ele nu pătrund cu atâta tărie la inimile nóstre, ca şi când le auḑim rostindu-ni-se ele la ḑiua Nascerei Domnului.

Inaintea ochilor nostri sufletesci ni-se presintă icóna, după-cum plastic ni-o zugrăvesce Evangelistul Mateiu.

Vedem în tótă simplitatea ieslea dobitócelor, vedem în ea pe Maica Domnului, aplecând pe Dumneḑeu omul, auḑim corul îngerilor cântând sublimele cuvinte de laudă: „Mărire întru cei de sus lui Dumneḑeu, şi pe pământ pace, între ómeni bunăvoire“.

S'a umilit pe sine Dumneḑeu-Fiul, chipul omului luând, s'a umilit pe sine, voind a se nasce în ieslea dobitócelor, ca sĕ ne dea esemplu, ca modeşti, umiliţi sĕ fim şi noi în lumea acésta.

A luat chip de om, a trăit în lume, a suferit mórte trupéscă pentru a ne mântui pe noi, pentru a ne rĕscumpĕra pe noi, şi acésta în noi trebue sĕ desvólte voinţa, de a urma şi noi aşişderea.

Ingerii au vestit sublimele cuvinte: Pace pre pământ, bunăvoire între ómeni!

Avem esemple sublime înaintea nóstră.

Umilinţă înaintea voiei lui Dumneḑeu, sacrificarea nóstră pentru binele altora, pentru binele comun, pentru binele bisericei şi a instituţiunilor ei, pace între noi şi bunăvoire, care tóte le póte îndrepta spre bine.

An de an ne dăm sémă în ajunul Nascerii Domnului despre cele petrecute, an de an ne punem faptele în cumpĕna cuvintelor Evangeliei, şi an de an ne ruşinăm de faptele nóstre, cari nu sunt în consonanţă cu cuvintele Evangeliei, nu sunt în consonanţă cu modelul, ce ni-se arată în sfânta Evangelie.

Nu mai suntem noi ómenii cei umiliţi cu duchul, nu mai suntem noi ómenii cei modeşti, nu mai ales ómenii, cari sĕ sacrificăm interesele personale pentru interesele comune ale naţiunei şi ale bisericei.

In viéţa nóstră bisericéscă, în viéţa nóstră naţională, în corelaţiunile nóstre sociale, în contactul nostru cu conmembrii din aceleaşi corporaţiuni, nu mai întâlnim modestia, nu desinteresul din cuvintele Evangeliei, nu mai ales dorul de a aduce jertfe materiale şi morale pentru binele comun.

Interesele personale predomină tóte acţiunile nóstre. Intereselor personale subordinăm interesele publice, bisericesci şi naţionale, în faţa intereselor personale sacrificăm interesele publice; ne atingem de cinstea părinţilor nostri, li tragem în tină buna reputaţiune, li atacăm memoria, li săpăm mormintele, şi ca hiene ne atingem de rĕmăşiţele lor pământesci şi sufletesci, căci aşa o cere fudulia personală, şi noi mari numai aşa ne putem închipui, dacă vom nimici tot ce altul a făcut, ca numai ale nóstre nemernicii sĕ le mai vadă generaţiunea actuală.

In loc de a lua chip de rob pentru mântuirea altora, cu tragerea altora în noroiu voim sĕ strălucim noi, şi acest periculos curent se cultivă cu predilecţiune spre a da modele junimei.

Aşa stăm cu modestia, aşa cu spiritul de jertfă. In faţa acestui trist tablou este pentru noi adevĕrată renascere, privind la timpurile trecute, când părinţii nostri aplicau cuvintele din Evangelie.

Traiul modest, creştinesc, plin de virtuţi al părinţilor noştri, religiositatea, care caracteriza tóte fasele vieţei lor, tăria lor în credinţă, alipirea lor de datinile străbune, dorul lor de a jertfi pe altarul bisericei şi al naţiunei, tóte aceste mai trăiesc numai în amintirea nóstră.

Ca la icóne sfinte privim la viéţa, la faptele, la traiul, la modestia, la dorul de a jertfí al părinţilor nostri, cari prin virtuţile lor ne-au asigurat nóuă starea mai priinciósă de acuma, şi ne îngrozim când în noianul de fudulie şi de nesaţiu, în loc de a crea şi noi alte nóue instituţiuni culturale, nu suntem în stare sĕ mai susţinem nici ce au creat ei.

Pace pe pământ, bunăvoire între ómeni!

Ca şi când nu nóuă ne-ar fi adresate cuvintele îngeresci; în loc de a căuta, ca cel puţin în ale nóstre interne sĕ conlucrăm în pace, noi ne silim a ne desbina pe tóte terenele şi a căuta acele fire, cari pot produce neînţelegeri.

Mai ales în direcţiunea acésta anul trecut a fost fatal pentru noi românii, şi ca biserică şi ca naţiune.

In sĕrbătorile Nascerei Domnului vom auḑi din nou sublimele cuvinte din Evangelie.

In sĕrbătorile Crăciunului puţinii dintre noi, cari mai ţinem la datinile străbune, vom auḑi vocile de îngeraşi ale copilaşilor nostri, ale colindaşilor nostri, şi colindele, oraţiunile lor, ne vor aduce aminte de timpurile, în cari trăiau părinţii nostri, cari în pace, în bună înţelegere au lucrat spre a ne asigura nóuă o stare mai bună.

Sĕrbătorile aceste ne vor trezi, aşa sperăm noi, şi ne vor îndrepta atenţiunea asupra multelor nóstre neajunsuri, cari numai atunci se vor delătura, dacă vom asculta de învĕţătura Evangheliei, dacă interesele personale le vom subordina celor publice, dacă pace, dacă bunăvoire va fi între noi.

Cu încredere în ḑile mai bune trimitem cetitorilor nostri ca salutare cuvintele îngerilor: *„Pe pământ pace, între ómeni bunăvoire“ !*

Federalism! Crisa Ungară începe a preocupa şi strĕinătatea. Ḑiare mari o discută ca pe o cestiune de ordin politic însĕmnat. Aşa *„Nevoje Vremja“* scriind despre crisele parlamentare din Austria şi Ungaria este de părere, că în cadrul relaţiunilor reciproce, un singur mijloc de scăpare este: *transformarea Austro-Unyariei pe base federaliste.* Se impune cu necesitate, ḑice ḑiarul rusesc, o revisuire a constituţiei pentru *ambe părţile monarchiei.*

Alegerea Metropolitului.

— Voci de presă —

„Gazeta Transilvaniei“ aduce în fruntea numĕrului seu de Marţi următorul articol apreţiator al alegerii nóstre de Metropolit:

Pe când scriem aceste rênduri, tótă lumea românésca de la noi se ocupă de evenimentul alegerei de Metropolit, sĕvîrşită alaltăeri în Sibiiu.

Interesul deosebit, cu care a fost urmărită în sînul nostru lucrarea congresului electoral, isvorea din convingerea generală, că acéstă alegere are o mare însĕmnătate în viéţa nóstră bisericéscă şi naţională.

Congresul, consciu de acéstă însemnătate a actului, ce avea sĕ-l îndeplinéscă, i-a dat o soluţiune, care n'a suprins pe nimeni, dar póte tocmai pentru acea a avut un efect liniştitor, şi a produs cea mai bună impresiune pretutindeni.

N'a surprins pe nimeni resultatul alegerei, fiind-că persóna, care a întrunit majoritatea voturilor congresului, este binecunoscută clerului şi poporului din întréga Metropolie, şi activitatea ei, într'o chemare înaltă bisericéscă, este o carte deschisă.

Alesul congresului este cel mai vechiu dintre Episcopi, care de dóuĕ-ḑeci şi patru de ani guvernéză diecesa Aradului, şi care împreună cu Episcopii Caransebeşului şi cu rĕposatul Metropolit, au condus în acest lung interval afacerile provinciei metropolitane.

Noul alesul Metropolit este prin urmare chiar prin posiţia sa în sînul bisericei şi prin partea însemnată, ce a avut'o în conducerea acesteia, chemat sĕ ocupe postul înalt, ce i-s'a încredinţat şi care reclamă în aşa mare grad cunóscerea profundă a tuturor raporturilor bisericesci şi a desvoltărei lor, precum şi multă esperienţă.

Prea Sfinţia Sa Ioan Meţianu însĕ, mai are la activul sĕu şi o lucrare neobosită şi plină de róde, ce a desfăşurat'o de aprópe un pătrar de véc ca Episcop al diecesei Aradului.

FOIŢA.

Rozele.

De ḑiua numelui, în dar
Primise roze Anişóra;
Le-a strîns frumos într'un păhar, —
Dar rozele muriră sara...

Le cercetéză, suspinând,
Nedumerită, mititica.
De ce s'au stîns aşa curênd?
Nu le făcuse dór' nimica...

Şi gândul ei nevinovat
Se 'ntunecă d'atâta jale,
Când vede cum s'a spulberat
Viaţa mândrelor petale.

Şi-acum, cu drag, le-adună iar —
O, de-ar putea, le-ar da fiinţă!
Dar isbucnesce 'n plâns amar,
Vĕḑênd că e cu neputinţă...

Sĕrman copil neştiutor
Ce-ţi plângi perduta ta comóră.
Asemeni rozelor ce mor:
Tot ce ni-e drag, e scris sĕ móră...

St. O. Iosif.

Cele trei ursitori.

Lângă casa unui sĕrac, în o nópte de Crăciun, cele trei ursitori se oprise din alergatul lor prin lume, ca sĕ urséscă unui copilaş nou născut.

Casa sĕracului, zidită în tot-d'auna în marginea oraşului sau a satului, stă cocoşată sau aplicată într'o parte, învelită cu stuf verḑui de vechiu ce este, cu streaşina slujind drept coş, iar ca feréstră o cercevea cât palma de mare, şi avênd drept geam o beşică de bou, prin care abia se strecură puţină lumină.

Ea stă singură în margine de drum; în jurul ei nici ogradă, nici coşar; tot vêntul ce alérgă nebun prin sat, numai de ea pare că sĕ loveşte, rĕsbind şuerător şi rece prin zidurile crăpate ce ameninţă a cădea.

Un pat de lemn înveluit cu o cergă, este tot avutul acestei căsuţe, iar lângă el înfăşat în zdremţe, tremură în o copae copilul nou născut, pentru care ursitórele au poposit lângă feréstră a-l ursí.

Pe laviţa ţintuită în perete, drept lumină înotă o feştilă în grăsime, umplênd odaia mai mult de miros de cât de lumină, pe când în un ungher, un câne rîios încolăcit de frig, mârâe din când în când, rĕspunḑênd araimanului de câni din sat.

Pe singura fereastră, mama copilului a pus după obiceiu, de cu séră darurile ursitorilor: pâne, sare, ceapă, vin, unt de lemn, doi trei arginţi, şi după îndemnul babei móşe, şi un clondir cu rachiu, iar mama cu mânile împreunate în pólă, privesce pe sub marginea năfrămei de pe frunte, la odoru-i din copae, care dórme somnul nevinovat al îngerilor....

Singură baba móşe, umblând prin odae din loc în loc, şi mai ales pe lângă feréstră, se uită cu jind la lucrurile puse pe dênsa, ştiind bine că a doua ḑi vor fi tóte ale ei, după ce mai întâi vor fi gustat ursitorile, cum este obiceiul la fie care nou născut.

Cântă cocoşii în spre zori, când abia se lipeşte somnul de trudita mamă. Dar d'odată tresare spĕriată în sus, căci îi pare că copilul a ţipat.

Intâia ursitóre îşi spusese cuvêntul, îl ursise... şi cam în acest fel:

Tu nenorocită fiinţă, născută în un ceas rĕu, tu prin muncă vei face fericirea altora, fără a fi tu vr'odată fericit. Cerul cu Dumneḑeu va fi credinţa şi speranţa ta până la mórte, braţele şi corpul tĕu va apăra patria şi Domnul ţĕrei, sângele tĕu însĕ vĕrsat, nu se va mai putea pune la loc, căci, cei pe cari îi vei apăra, nu vor găsi pentru tine de cât multe decoraţii, însĕ nu-ţi vor pune la loc, nici membrele rĕmase pe câmpul de luptă, nici nu-ţi vor da codrul de pâne zilnic, pe care în neputinţa ta nu-l vei putea munci.

De aceea a ţipat sĕrmanul copil...

Adormit iarăşi, nu trecu mult şi copilul ţipá din nou, şi pare că mai tare ca întâia óră.

A dóua ursitóre îl urzise:

Tu a cărui vină este numai, că ai venit în lume din greşéla altora, vei fi în curênd om martir, iar sĕrăcia va fi tot bunul tĕu în lume, cu sudórea frunţei vei uda ţĕrina plesnită de uscăciune, şi în care fierul plugului va tăia greu brazda, ne-dându-ţi la urmă de cât puţin rod. Din acest rod, cinci părţi mai mult ţi'l va fura arendaşul, fiind că aşa te-ai învoit, — patru părţi va lua stăpânirea, căci este stăpânire, iar una, şi care încă pleavă stricată a rodului muncit cu atât amar — îţi va rĕmânea ţie şi copiilor tĕi. Vita, tovarĕşul tĕu de muncă, bĕtrână şi slăbită de jug, nu va fi a ta, ci a esecutorului care ţi-o va vinde cu toba în bătătură, Nu numai odată ni-s'a dat ocasiune în decursul timpului de-a releva în colónele foii nóstre, însemnatele progrese ce le-a făcut diecesa Aradului pe terenul cultural și administrativ sub păstorirea Prea Sfinției Sale. Aceste progrese sunt deja bine cunoscute; amici și contrari se unesc în a constata, că averile bisericești au crescut și așeḑămintele de cultură, de tot felul, s'au înmulțit în mod considerabil sub conducerea vigilentă a Episcopului Mețianu, așa cà resultatele dobândite sunt de model.

Nu voim sě întrăm acum în amĕnunte. Ni-se va da ocasune sě revenim asupra activității de Episcop a noului ales. Am ținut numai sě arătăm, de ce alegerea sĕvĕrșită de congres, nu numai că n'a putut surprinde pe nimeni, dar este întimpinată cu viuă simpatie între români.

Speranțele tuturor se îndréptă aḑi asupra noului Metropolit, care în posiția acésta înaltă, ia asupră-și grele îndatoriri, fiindu-i încredințată cârma bisericei române gr.-or. și cu acésta și marea problemă a promovărei și apărării intereselor culturale și naționale ale poporului român.

Dea ceriul, ca votul de Sâmbătă al congresului sě aducă deplina realisare a acestor speranțe îndreptățite!

Lămuriri

privitor la adunarea datelor despre dotațiunea clerului.

In afacerea *adunării datelor* necesare cu privire la constatarea venitelor parochiale, ni-s'au adresat o mulțime de întrebări.

Ne este imposibil a le rĕspunde tuturor în special, de aceea, cuprinḑêndu-le la olaltă, rĕspundem pe acéstă cale, avênd fiecare a considera partea care-l privesce.

De sine sě înțelege, că recomandațiunile nóstre n'au de loc caracter oficial.

1. Fasiunile se fac în limba română, care e limba oficială a bisericei nóstre.

2. In parochiile vacante cólele trimise le umple administratorul parochial însărcinat cu purtarea oficiului, consultând și comitetul parochial.

3. Unde parochul e suspendat, de sine se înțelege, că trebue sě fie alt preot instituit de administrator.

4. Fóia de emolumente pentru preoți (dijlevél) la noi nu este întrodusă. S'ar putea considera de atare concursul pentru întregirea parochiei, întru-cât acela specifică amĕnunțit venitele. Alinea ultimă din instrucție (pag. 11) indică modul de purcedere la statorirea venitelor dela credincioși, biserică, patron în bani, naturalii, lucru. Noi credem a fi mai ducĕtor la scop, dacă oficiul parochial împreună cu comitetul parochial statoresce — la cas de a nu se afla alt document — aceste venite, estradând câte un document, care sě se predee spre subscriere și primăriei.

5. Că cineva e cetățean ungar sě adeveresce prin document dela primăria comunală.

Acest document este un fel de „act de aparținere“ (illetőségi bizonyitvány) și trebue dat spre vidimare și oficiului pretorial. Dealtcum acéstă constatare de cetațan ungar privesce mai mult pe jidanii ortodocsi ai căror rabini — în lipsa de școlă specială în Ungaria—sunt aduși din Galiția și Germania Informațiuni mai detailate în acéstă privință pot da primarii și notarii, respective magistralele orășenesci.

6. Dacă datul înființării parochiei e necunoscut de sine sě înțělege, că în rubrica corespunḑetóre sě însémnă „datul înființării parochiei e necunoscut“ ori „parochia există din vechime“, etc.

7. Fiecare preot e dator sě aibă documentele necesare, căci nime n'are nici timp, nici datorință sě instrueze actele altora.

8. Protopresbiterul numai dacă are parochie are a fasiona. Că un atare sě va subscrie numai „paroch“ ori apoi „paroch și protopresbiter“, este indiferent.

9. Dacă într'o parochie sunt mai multe parochii, pentru fiecare sě se însemne venitele pe cóle separate.

Monument
lui
ANDREIU ȘAGUNA.

Preaonoratul domn Mihail Cirlea, notariu public regesc și membru al congresului național-bisericesc, a dăruit pentru fondul monumentului lui Șaguna suma de *74 coróne 54 fil.* ér parochul Elie Popovici din Șibișelul-vechiu ni-a trimis *4 coróne.*

*

In cel mai vrednic chip vor sěrba Crăciunul bunii noștri credincioși, aducêndu-'și aminte de *colecta pentru fondul Monumentului lui Șaguna* și adunând contribuiri pentru acest fond!..

Revistă Bisericéscă.

Decanul prelaților ortodoxi.

Patriarcul grec din Alexadria, Sophronius, și-a celebrat acum de curênd a *suta* aniversare a nascerii sale.

Acesta este decanul înalților prelați ortodoxi din lumea întrégă!

El și-a păstrat tóte facultățile oficióse la ocasiuni solemne, și vocea sa încă e tot așa sonoră ca acum 60 de ani. Mai mult, acest bětrân centenar întreprinde în toți anii o lungă călătorie peste mare, spre a petrece lunile de vară în insula Leros, în archipelagul turcesc al mării Egeice.

Inainte cu câți-va ani patriarchul Sophronius si-a celebrat a 70-a aniversare a sfinţirei sale ca preot și a 65-a ca episcop.

Țarul Nicolae II. are mare stimă către acest venerabil prelat, pe care l'a cunoscut, când era Țarevici (prinț moștenitor), când cu trecerea sa în Egipt, în călĕtoria în jurul lumii.

Cu ocasiunea aniversării sale centenare, Sophronius a primit un cadou dela Țarul, o sumă însemnată, patriarchul fiind sěrac, cu o scrisóre fórte afectuósă dela cancelaria imperială.

Limba română
în dieta provincială a Bucovinei.

Parlamentul Austriei e așezat, precum se știe, pe temeiuri mult mai liberale, în înțelesul bun al cuvêntului, decum e așezat în jumĕtatea de dincóce a monarchiei, în Ungaria.

Chiar în parlamentul central din Viena, fiecare deputat *are drept* a rosti discursul seu la ori-care chestie, și în limba sa maternă, adecă în limba poporului din care face parte și a cărui interese le representă în parlament.

Vorbirea are sě fie ascultată cu respect, dar biuroul, notarii, nu-s datori a petrece la protocol decât vorbirile rostite în limba germână.

In dietele provinciale asemenea fiecare deputat are drept a vorbi în limba sa maternă.

Deputații români bucovineni au, firesce, și ei acest drept, dar nu s'au prea folosit de el, ci au parlamentat tot numai nemțesce.

Abia din când în când se afla câte un deputat, care sě facă us de dreptul limbii române, tocmai cât sě nu se uite.

In ĕstan însě sě semnaléză o pornire mai laudabilă.

Mercuri în sĕptămâna trecută la órele 11 s'a deschis în mod solemn dieta provincială a Bucovinei, prin presidentul țerii baron Bourguignon, și sub președința mareșalului țerii Iancu *Lupul.*

Presidentul țĕrii a comunicat înaltei Case deja la deschidere, decisiunea M. Sale Impěratului, prin care este numit deputatul dietal dl *Iancu Lupul* de Mareșal al țĕrii, și deputatul dietal Dr. Rott, locțiitor.

După acésta comunicare i a cuvêntul mareșalul țĕrii dl I. Lupul și rostește un discurs în limba germână, iar deputații români au fost salutați cu frumóse cuvinte rostite *în limba română.* După vii strigăte de „Trăéscă“, a salutat deputații și în limba ruséscă.

La, cetirea în aceeași ședință, a formulei promisiunei solemne, rĕspund toți deputații români cu cuvêntul *„promit“!*

Presidentul țĕrii cere cuvêntul pentru a ceti în limba germână mesagiul imperial, care este ascultat în mijlocul celei mai mari atențiuni. Mesagiul redigiat *în limba română* l'a cetit cons. guv. Balmoș, iar' cel rusesc cons. guv. Sirzystie.

Astea ca momente vrednice de remarcat din ședința primă, ca respectare a limbii românești în dietă.

*

In ședința a dóua, fórte cercetată, ne spune „Patria“ din Cernăuți, că au fost momente dór și mai remarcabile.

Fiind la ordinea ḑilei verifiicările alegerilor pentru dietă, alegeri făcute și acolo cu mari siluiri contra Românilor, a cerut între alții, cuvênt și cunoscutul brav Român Dr. Popovici.

„Presidentul — spune „P“ — acordă cuvêntul d-lui *Dr. George Popovici.* Un moment liniște. Simpatica figură a deputatului nostru cucerește deja în primul moment întregul auditor. Cu voce sonoră începe Dr. Popovici *românește* discursul sĕu. Deja la cuvintele *„Inaltă cameră“* isbucnește auditorul în aplause, încât presidentul este necesitat sě admonieze publicul!

„Dl Dr. Popovici declară în magistratul sĕu discurs, că nu póte vota pentru validarea mandatelor ce urméză, căci ingerența ilicită a guvernului a împedecat validitarea voinței libere a alegeriler.

„Iar' după ce *afirmă dreptul limbei române*, continuă în limba germână, ca sě fie înțeles și de aceia cari nu știu românește“.

Dese aplause și întreruperi aprobătóre au subliniat discursul adevĕrat magistral al d-lui Dr. G. Popovici.

Urméză dl *Dr. Iancu cav. de Flondor*, care de asemenea își întroduce discursul sĕu *românește*!..

Etc.

Nu putem decât sě felicităm și noi, de-aici din depărtare, pe bravii deputați români, pentru bunele hotărîri la cari au revenit, de a cere și a face sě fie respectat dreptul iubitei limbi românești și în dietă, și peste tot locul.

Din ROMÂNIA

(Crăciunul în București). Joi, 24 Decembre în ajunul Crăciunului, la órele 12 din ḑi, I. P. S. S. Metropolitul-Primat al României, înconjurat de înaltul cler, a mers la Palatul Regal cu sfintele icóne și în presența MM. LL. Regelui și Reginei, de față fiind Curtea Regală, a făcut rugăciunile obicinuite în ajunul Nascerei Mântuitorului.

*

(Mișcarea între învĕțători). In ḑilele de 28, 29 și 30 Decembre n. va avea loc în Ploești un *congres al invĕțătorilor.* Scopul acestui congres e sě contribue la unificarea tuturor revistelor pentru învĕțămêntul didactic rural, și înființarea unei asociațiuni între toți învĕțătorii. Se vor discuta apoi în acest congres și mai multe alte cestiuni, ca ideea unificărei școlelor normale, chestia școlelor de adulți și a celor complimentare, precum și alte chestiuni cari interesézá învĕțămêntul rural.

*

(Dela Ateneul Român). Duminecă sara a fost iarăși o conferență la Ateneul Român din București. Dl St. Velescu și-a desvoltat conferința despre *„Poeții contimporani“.*

Publicul numeros a aplaudat des pe conferențiar, care a arĕtat diferența dintre poeții de talent și versificatori, și causa pentru care lumea s'a desgustat de a citi poesii. Cu cât numĕrul versificatririlor crește, cu atât dragostea citirei descrește.

Apoi dovedește cât de importantă e poesia pentru un popor, și cum declinând poesia declină și sentimentele, se perde și limba.

*

(Un strălucit atelier de pictură). Atelierul cunoscutului nostru pictor Pascaly, este de câte-va ḑile asediat de iubitorii de pictură, cari se duc sě admire nouĕle lucrări ale talentatului portretist.

D. Pascaly a făcut câteva portrete noue, admirabil reușite, și anume a dlor N. Popovici, Al. Dinga, a reposatului Evlogie Gheorghieff și câte-va nuduri de o rară frumusețe.

Bucuria voluntarilor.

Avansarea voluntarilor cari și-au împlinit în tómnă anul de serviciu, a apărut deja în fóia oficiósă a armatei. Sunt fórte mulți tinerii cari au primit ca dar de „anul-nou 1899“ porté-epée ul de aur sau distincția de cadeți locțiitori de ofițeri, ori cel puțin cadeți în reservă. Și anume ofițeri în reservă au fost avansați dintre voluntari 1844 inși aspiranți de ofițeri 845.

Printre lungul șir de avansați, aflăm și vre-o 70 de nume românești, în următórele grupe:

La infanterie au fost avansați la rangul de sublocotenenți în reservă următorii Români: Ioan Pĕcurariu de la regimentul 63

---

ca sě împlinéscă birul, iar tu sĕrmanul, cu ochii în lacrămi nu vei putea face nimic, căci puținul luat din vênḑarea ei, va sluji drept plată cârmuitorilor, celor cari conduc țara, celor cari îți pun legi. Și mai târḑiu, la bĕtrânețe, casa, miserabilul tĕu adăpost, va cădea peste tine arḑênd în flacări, care gol și bolnav nu ai putut fugi. Focul te va preface în scrum, iar peste tine și tot al tĕu, cânii satului în câte-va nopți de-a rêndul, vor urla a cobe și pustiu, aḑi la tine mâne la vecinul tĕu...

Vêntul dușman și întețit, suflă mereu spărgênd bešica de bou din ferésta, lupta lui de cu sérá. Cele dóuĕ ursitori, preḑic înainte numai nenorociri și suferințe micului copil, viitorul stîlp șubred... al unui ném și mai șubred ca el.

Acum și cea d'a treia ursitóre vine la rênd, ursind:

Tu căḑutul sub blĕstĕm, gonitul, urmăritul în tot locul, gol, nehrănit, ros de bóle și de vițiul desperărei — eu am mila de tine, sînul meu îl voiu deschide ție, ca tutulor acelora care perḑênd speranța nu numai în cei ce'și ḑic semeni lor, ci și în cer, în dreptatea celui drept între toți,—eu te primesc la sînul meu cald, îți dau din cornul belșugului meu, adăpostindu-te, hrănindu-te, și încălḑindu-te la razele de foc al unui Sóre... al cărui rĕsărit nu va fi daparte. Nu vor mai trece nici multe răsărituri, nici multe apusuri de sóre, și îți preḑic ție că va suna ceasul atât de mult așteptat de cei oropsiți de sórtă, Sórele celor care strigă desperați lovind cu ciocanul în inima pămêntului, ca sě scótă argint pentru cei bogați, Sórele celor care sapă d'asupra, frêngênd tăișul oțelit în pămêntul uscat, fără ca el sě le dea nimic. Și acel sóre nu va fi ca acesta care luminéză pe unii prea mult, lăsând pe ceialalți în negrul întunerec... Nu... Raḑele lui puternice vor lumina peste tot și pentru toți, până în adêncul pămêntului, gonind prin lumina lui, pe frații voștri de acolo la suprafață, ca dându-vĕ mâna cu toții, sě luptați pentru drepturi egale, și cel puțin — dacă nu veți fi voi fericiți..... vor fi copii voștri.

. . . .

Sĕracul, slabul și pipernicitul copil, abia la acésta ursire... a putut sě zimbéscă, în locul țipetelor, și s'adórmă înainte.... sě dórmă somnul nesciutor și nevinovat al noului născut.

C. I. Albescu.

Balada ochilor.

Sbóră dorule mereu
Peste lumea asta mare!
Pân' te-i perde 'n a ei zare
Te-oi urma cu gândul meu.

Și pe drum, pe unde treci,
De-i vedea doi ochi albastri
Licărind, ca tainici astri,
Nu te 'ncrede 'n ei, — sunt rĕci!

Iar de te-or privi cu drag,
Melancolici, ochii verḑi,
Nu-i iubi, căci — o sĕ-i pierḑi
Uită-i, dorule pribeag!

Tainici, dulci, dar ne-pătrunși
De-i zări doi ochi căprii,
Nici pe-aceia nu-i iubi!
Sunt frumoși, dar — sunt ascunși.

Ochii negrii plini de foc
De te-ori dogori? Pe drum,
Nu te teme nici de cum!
Ochii negrii 's cu noroc!

Sbóră 'n lume, dor pribeag,
Și de te-or privi cu drag
Sĕ iubești ochii de foc:
Numai ei aduc noroc!

George Gr. Caïr.

Eugen Bosniac dela reg. 96, Octavian Vasu reg. 31, Valeriu Damşea 61, Aurel Florea 64, Constantin Căciulă 43, Ioan Pricu 50, Augustin Straiţiariu 31, Ioan Coţiofan 63, Emil Cantor 10, Alexandru Mureşan 37, Eugen Fodor 46, Stefan Petrilla 34, Theodat Halip 41, Mihail Magheruşan 31, Rolumus Pop 51, Maximilian Cantor 3, George Dimba dela batallionul de vênători 28, Ioan Harambaşa 50, George Mureşian 62 şi Aron Suciu 62.

La cavalerie: Constantin cavaler de Onciul reg. hus. 14.

La artilleria de câmp: Alexandru Barna reg. 18, Iulius Iacob 8, Vincenţiu Perian 23, Rudolf Iordan 2, Iustin Miron 35, George Ciurcin 20, Valeriu Gaiţia 36, Vasilie Arjoca 21, şi Pompeiu Dragoşiu 3 (la artil. de cetate).

Aspiranţi de oficeri:

La infanterie: Nicolau Tanco 31, Aurel Chicomban 64, Iosif Angelina 64, Aurelian Halip 41, Victor Munteanu 50, Modest Sbiera 43, George Morar 63, Cornel Papp 43.

Lt artilleria de câmp: Florian Tofan 33, Paul Bude 1 şi Virgil Cioban 7.

Cadeţi în reservă:

La infantarie: Afilon Popovici de la reg. 27, Sebastian Vlad reg. 40, Aurel Nistor 27, Atanasie Roşianu 50, Ioan Crişan 101, Dionisie Cimponeriu 86, Iosif Boţian 31, Ioan Pora 44, Demetriu Voina 50, Valer Nicóră 33, Alexandru Danescu 101, Anton Papp 32, Emil Dan 31, Stefan Man dela bat. de vênători 1, Iulius Szabó 84, Albin Brabeţ 53, Iosif Spinar 99, Victor Stoian 2, Victor Pap 31, Beniamin Szabó 38, Aurel Crişan 33, Vincenţ Luşca bat. vên. 9.

La artilleria de câmp: Donisie Roman 36, Adrian Cristea 36, Nicolau Stoia 7, George Dubleş 12, Basil Crişan 35 şi Paul Timar 6.

Noutăţi.

Crăciun frumos. După Crăciunul cu zăpadă de 2 degete şi ghiaţă, a apusenilor, au urmat ḑile moi, cât sĕ topise, sĕ făcuse tină, şi noi aveam teamă că vom avea vreme urîtă pe al nostru Crăciun. De ieri diminéţă însĕ a început de nou sĕ ningă, fulgi mari şi frumoşi, a nins aḑi nópte şi ninge aḑi în ajun, aşa că, cu voia lui D-ḑeu, o sĕ avem şi noi „Crăciun alb“ frumos, aşa cum şi-'l doresc toţi creştinii Crăciunul!..

Sĕ-'l petrécă în pace şi veselie iubiţii nostri cetitori!

*

Altă pildă bună dată de bravii conducĕtori ai şcólelor nóstre din Braşov. „Gazeta Trans“. scrie, că aḑi, Joi, séra în ajunul Crăciunului, studenţii români de acolo, împărţiţi în grupe sub conducerea câte unui profesor, vor umbla la colindat pe la familiile române din Braşov.

Darurile eventuale, ce s'ar face cu ocasiunea acésta, vor fi destinate pentru proiectata masă a ştudenţilor!

*

Personal. Cu vie bucurie am aflat, că starea Ilustrului Domn *Alesandru Mocsonyi*, s'a îndreptat spre bine. Medicul Dr. *Elischer* din Budapesta, chemat anume, la Sibiiu a constatat, că este eschisă agravarea bólei, dar Ilus. Sa este reţinut mai multe ḑile în pat. Dorim cea mai grabnică îndreptare.

*

Conferenţa VI în Sĕlişte a fost ţinută Dumineca trecută de dl inv. *Iuliu Crişan*, cu subiect din istoria naţională română. Splendid reusită. Vom da raport. Deocamdată cu acésta s'a încheiat prima serie a conferenţelor.

*

Kriváņy a băgat spaimă nouă în Aradani. In loc sĕ se bucure că l'au prins, patrioţii sĕ pun pe gânduri! Căci pân' acum, în lipsa lui, aruncau tóte numai în cârca lui singur, dar acum el va face descoperiri nóuĕ, căci numai singur dór' nu putea el fura aşa bine sĕ nu'-l prindă nime! Unul dintre principalii bănuiţi cu „negligenţă“, care a şi fost suspendat pentru-că n'a controlat cum sĕ cade, — şi-a luat deja tălpăşiţa dela Arad, şi pe când vine Krivàny, nu mai e el!

*

Concert şi teatru. *„Reuniunea sodalilor români din Sibiiu“*, învită la *Concertul* împreunat cu teatru şi joc, ce se va arangia Sâmbătă, în 2/14 Ianuariu 1899 în sala cea mare dela „Gesellschaftshaus“. O parte a eventualului venit curat este destinată fondului vĕduvelor şi orfanilor meseriaşilor români din Sibiiu lipsiţi de mijlóce. Inceputul la órele 7½ séra. Preţul de întrare: de familie (á 3 persóne) 1 fl. 80 cr., pentru domni 1 fl., (membrii Reuniunei 80 cr.) dame 60 cr. Bilete de întrare — séra la cassă.

Program:

I. Concert. 1. *„Cu respect vĕ salutăm“*, cor de dame, de I. Wiest. 2. *„De-ar fi vêntul“*, cor bărbătesc de I. Vorobchievici. 3. *„Acorduri amoróse“*, cor mixt de K. Frühling. 4. *„Nóptea“*, cuartet duplu, melodie franţuzéscă. 5. *„Marşul ţigaretelor“*, cor bărbătesc de Neubner. 6. *„Stăncuţa“*, cor mixt de G. Musicescu.

II. Teatru: *„Iorgu dela Sadagura“* séu *„Nepotul îi salba dracului“* comedie în trei acte de V. Alexandri, predată de persónele dl George Muţiu, dl Demetriu Axente, dl Nicolau Stroilă, dl Ioan Bologa, d-na Elisaveta Ciontea, d-şóra Maria Costea, dnii Mihail Simoneti, Demetriu Balteş, Ioan Stanciu Ioan Părău, Stefan Duca şi Nicolau Stanciu.

După piesă sĕ jócă *„Căluşerul“* şi *„Bătuta“* de 12 tineri meseriaşi. Urméză *joc*.

*

Dreyfuss adus în Francia. Sĕ vorbeşte că o corabie ar fi primit îndrumarea de a sĕ abate la ţermurii insulei Dracului şi a lua pe Dreyfuss, spre a-'l aduce deja în luna lui Ianuarie curent, în Francia.

*

Petrecere în Şibot *Concert* împreunat cu *declamare şi teatru* va arangia corpul învĕţătoresc din *Şibot* (tractul Orăştiei) Duminecă, în 27 Decemvrie st. v. 1898 (a treia ḑi de Crăciun) în edificiul şcolar. Venitul curat este destinat pentru sporirea bibliotecei şcolare.

Programa: I. Concert şi declamări: „Sunt vênător“, exec. de cor; „Sună buciumul“, esec. de cor; „Ţiganul împĕrat“, anecdotă de Th. Speranţă, declamată de Avram Budoiu; „Fóie verde de trifoiu“, de I. Popoviciu, exec. de cor.

II. Teatru: „Sărăcie lucie“, comedie într'un act de Iosif Vulcan, predată de persónele: dl Teofil Crişan, dşóra Lucreţia Moisă, dnii: Ioan Samoilescu, Simion Secărea, Iosif Zaharie, şi Avram Budoiu. După producţiune dans.

*

Mórte. Daniţa Bucorovici, măritată Dr. Nicolae Popoviciu, în a încetat din viaţă la 21 Dec. v. Vêrşeţ în etate de 22 ani după o fericită căsătorie de abia 10 luni. Fiei ţĕrâna uşóră!

*

S'a sfîrşit!.. comedia sau mai drept ḑis tragedia lui Matasich-Keglevich. Sâmbăta trecută i-s'a publicat judecata tribunalului militar din Zagrab, prin care îl osândeşte la degradare şi temniţă 5 ani. L'au degradat îndată şi l'au transportat deja în temniţa grea militară din Moelersdorf. Matasich fusese adjutantul principelui Filip de Coburg şi acolo făcuse cunoştinţa aventurierei fiice de rege, pe care o iubì, şi care l'a dus acolo unde îl vedem ajuns.

*

Greşală fatală. Primarul din Sanda (Ungaria) băgase de sémă că un hoţ îi umblă în camără şi-'i şterge bine bucăturile cele bune de acolo. Dar nu-'l putea prinde. Ḑilele astea, venind pe însărate acasă, când întrà în curte, toçmai vĕḑu că o figură de om sĕ strecură în camăra lui. Ah, e bine, îşi ḑise! Şi iute fugi după pistol. Merse şi deschise încet camăra: iacă omul chiar se apleca într'un colţ, sigur ca sĕ iee ceva sĕ-'l tóce! Ca sĕ n'aibă însĕ acela vreme, birăul desperat strigà. Aha! Te-am prins tălharule, nu-mi mai scapi! — şi repede descărcă pistolul asupra lui. O sbierătură gróznică şi hoţul căzu jos. Veniră cu lumina, şi spre spaima tuturora vĕḑură că împuşcatul e însuşi copilul mai mare al primarului, care umbla sĕ pue în colţ în cámară o batcă de şóreci! S'a trimis în grabă după doctor. Doctorul a spus că rana e grea, dar are nădejde sĕ scape pe nenorocitul copil de mórte şi pe nenorocitul părinte de mustrarea sufletéscă de a-'şi fi omorît un fiiu.

*

Anarchiştii temuţi. Conferenţa contra anarchiştilor, pare că rĕmâne fără nici un resultat. Belgia şi Holanda, precum se telegrafiază din Bruxella cu data 2 Ian., au declarat că nu sĕ alătura la hotărîrile şi represiunile contra anarchiştilor, luate în conferenţa din Italia. Iar dacă aceste ţĕri nu primesc a lua mĕsurile, temêndu-sĕ, sĕ vede, sĕ nu înverşuneze la extrem pe numĕroşii anarchişti din ele, — tot planul cu represaliile rĕmâne baltă, căci numai aşa sĕ speră a avea urmări dacă tóte ţerile purced la fel.

*

Unde e Zola? Că fuga-'i ruşinósă dar e sĕnătósă, iacă o dovedí şi marele romancier Zola!.. Decând cu judecarea la temniţă şi fuga din naintea judecăţii, s'a scris că Z. e în Croaţia, ba ca'-i în Londra, ba că-i într'un sat lângă Londra, — căci romancierul cel mare s'a făcut atât de mic de frica temniţii, încât nu sĕ mai putea afla prin cele ţeri ale Europei, cum nu poţi afla un ac într'un car de pae. Dar acum sĕ spune că tot i-au dat de urmă. A mai prins curagiu vĕḑênd că chestia Dreyfuss nu mai e aşa primejdiósă, şi s'a dat că unde e: în Milano. Despre multe ci-că vorbeşte, numai despre un lucru nu mai are nici o părere: despre chestia Dreyfus!.. I'a însuflat respect, cât nici cu o vorbă n'o mai atinge!

Durerea lor pentru noi.

Cetim în *Revista Economică*, „Nemzeti Szemle“, organul alianţei naţionale („Nemzeti Szövetség“) consacră în fiecare numĕr o rubrică stabilă, naţionalităţilor din ţéră, şi îndeosebi şi Românilor. Intr'un numĕr dela finea lunei tr. se ocupă cu băncile românesci, şi spune că din incidentul faimosului discurs al directorului „Economului“, — discurs care, după-cum scim, nici nu s'a rostit, — a căutat sĕ se informeze asupra „direcţiunii politice“ a institutelor nóstre, şi în deosebi asupra chestiunii, dacă este adevĕrat că băncile românesci acórdă împrumuturi cu cea mai mare prevenire la proprietari maghiari, ca la cea mai mică întârḑiare din partea acestora sĕ aducă licitaţiune asupra averii lor şi sĕ o împartă apoi la „coloni români“. Nemzeti Szemle“ spune, că cu tóte silinţele ce şi a dat, nu a putut afla datele necesare, fără de cari, ḑice, tóte lamentaţiunile sunt vorbe góle. Insistă deci, ca sĕ se constate pe cale oficială, că de fapt, cât pămênt maghiar a trecut în mâni românesci? Noi din parte-ne regretăm că „Nemz. Szemle“ n'a cerut informaţiuni la locurile cele mai competente, anume la institutele nóstre de bani, pentru-că pe acéstă cale puté afla că institutele nóstre, într'adevĕr acórdă împrumuturi cu cea mai mare prevenire la proprietari maghiari, ca şi la alţi petenţi, a căror avere dă acoperirea şi siguranţa necesară, şi că îndeosebi mulţi proprietari maghiari au fost scăpaţi prin institutele nóstre de ruina totală, la care au fost aduşi de bănci maghiare! Mai departe ar fi putut aduna o archivă întrégă de infinite cereri maghiare pentru respirii, cari formézá o specialitate particulară a clientelei maghiare a băncilor nóstre, şi cari până acum au fost considerate şi încuviinţate cu o indulgenţă, ce — drept vorbind — nici nu se mai potrivesce cu caracterul băncilor moderne. Dacă cu tóte acestea, proprietatea de pămênt a Românilor a crescut în contul proprietăţii maghiare, — şi noi credem că într'adevĕr a şi crescut, — atunci causa acestui fenomen nu este a se căuta în nisce pretinse apucături ale unor bănci, cari nici când nu vor puté altera starea proprietăţii unui întreg popor, ci exclusiv numai în superioritatea vitalităţii şi hărniciei economice a elementului care cuceresce proprietate în contul celuilalt. Astfel înţeleg şi interpretéză s. ex. conlocuitorii nostri saşi faptul, că Românii cuceresc teren în contul lor, şi caută sĕ-şi apere şi conserve starea proprietăţii lor naţionale — nu prin defăimarea băncilor românesci, ci prin întărirea economică a propriului lor element.

Notiţă Literară.

„Gânduri şi Vise,“ versuri de George Murnu, 1898, Iaşi, Tipografia H. Goldner.

Intorci cele două file cari formézá copertele volumului de versuri şi dai de o pagină albă, la mijlocul căreia sunt scrise aceste două cuvinte duióse: Mamei mele. E dedicaţia, şi într'ênsa e simbolsiată tótă poesia volumului.

Căci tot volumul pare scris sub lumina dragostei de singura fiinţă care nu minte în iubirea ei, care nu te uită nici odată, şi a cărei întrégă viaţă eşti tu, fiiul ei.

„Mama“ e simbolisarea întrupată a tot ce are mai duios şi mai „dulce“ inima omenéscă; e tótă gingăşia sufletului.

Sensaţia pe care ţi-o dă auḑirea acestui cuvênt, e nota caracteristică a întregului volum al dlui Murnu: aceeaşi melancolie uşóră aceeaşi tristeţă; aceeaşi drăgălăşie şi gingăşie de sentiment.

Stăpânit e al meu suflet
De-o durere ne'nţelésă,
Sufletu-mi e bietul mire
Şi durerea mi-e mirésă.

Cele mai frumóse versuri sunt acelea inspirate de iubire.

Mi-e gândul un scufundător,
Iar inima-mi este o mare;
Din fundul ei de câte ori
A scos mărgăritare!

Şi eu unei femei le-am dat —
Ea n'a ştiut şi-a rîs de mine;
O, Crist, de ce n'am ascultat
Cuvintele-ţi divine?...

se întrébă poetul, reamintindu-şi cuvintele Mîntuitorului: „nu aruncaţi mărgăritarele“....

Şi, mărgăritare sunt aceste versuri minunate, inspirate de acelaş etern sentiment:

Ochi frumoşi, ochi blânḑi, cucernici,
Vrajă dulce şi amară,
Lacrimi gemeni, ce resfrângeţi
Cerul sfânt de primă-vară.

Inima-mi spre voi se 'ndréptă —
Cum rănitul cerb, când móre,
Ars de sete se tîrăşte
Lângă recile isvóre!

Volumul se sfîrşeşte cu o parte mai veselă. Sunt vr'o trei-ḑeci de anacreontice; rîsul e însĕ şi aci stropit de lacrămi.

Am băut paharul dulce,
Nu de setea de beut,
Ci spre-a pierde griji şi gânduri;
Griji şi gânduri am pierdut.

Inima-mi rĕmase numai
Ca un jar aprins mi-ardea;
Ah! am vrut atunci de-odată
S'o pot pierde şi pe ea!...

Şi în aceste versuri câtă simţire şi câtă sobrietate:

Astfel poruncit-au ḑeii:
Mintea sĕ o dai ştiinţei,
Sufletul sĕ-l dai credinţei,
Inima s'o dai femeei..

Limba e românească şi alésă; ritmul versului numai, câte odată e cam greoiu.

Ca impresie generală volumul dlui Murnu, e unul din puţinele bune pe care le avem de câţi-va ani. E cartea pe care trebue s'o ceteşti într'o nópte de iarnă, când focul arde în sobă şi în suflet ţi-adie doruri vagi, când te cuprinde nostalgia dulce de fiinţele care au rĕmas departe şi în spaţiu şi în timp.

(*„Flóre Albastră.“*)

VARIETĂŢI

Ce prânḑeşte regina Angliei la Crăciun?... Regina Victoria încă tot după obiceiul vechiu englez îşi serbéză Crăciunul. Deja cu sĕptĕmâni înainte merg bucătarii la Vindsor şi pregătesc prânḑul pe ḑiua de 25 Decembre.

Cea mai favorită mâncare a reginei e Plumpuddingu, un fel de aluat, pregătit cu mare aparat. Se ferbe într'o căldare uriaşă; bucătarii mestecă tótă ḑiua marea cantitate de rum, madeiră, etc. Ragout-ul încă dă mult de lucru, căci şi acesta se pregăteste după o recetă veche, încă de pe timpul lui Ioan I. Altă mâncare e rostbeaf-ul, a cărei pregătire iarăşi e fórte migălósă. De diminéţa până sara se ferbe carnea grasă de vită; când apoi este gata, o presară cu ridichi de lună, tăiate cu monogramul reginei. Nici când nu lipsesce de pe masa Crăciunuluí capul de mistreţ. Acesta de regulă îl primesce regina, dela impĕratul Germaniei, sau dela regele Sacsoniei. Cadourile de Crăciun constau numai din delicatese simple. Ţarul Rusiei trimite pesce tok, marele duce de Meklenburg-Schwerin pastete din ficat de gâscă, împeratul nostru 12 sticle de vin, producţie din vii proprii.

*

La tribunal.

Preşedintele: Eşti acuzat că ai înşelat pe dl Vasilescu la vênḑarea grădinei d-tale, şi de-asupra i-ai tras şi dóuĕ palme.

Acuzatul: Aşa era învoiala d-le preşedinte.

Preşedintele: Ce fel?

Acuzatul: Ei bine, aşa, că mĕ învoisem cu domnul ca, pentru preţul plătit sĕ'i dau 10 stângeni şi 2 palme; ei bine, 'i-am 10 stângen din grădină şi dup'acea dóuĕ palme.

Poşta redacţiunei.

Tuturor cetitorilor nostri:

Sĕrbători vesele şi fericite!

El. M. C. în *O. m.* Colinda, mai ales cea dintâi, am fi publicat'o bucuros, fiind fórte interesantă, dar sĕ o fi avut cu o sĕptămână dóuă mai în post. O vom reserva pentru altă-dată.

Cartea dorită ţi-o procură ori-care librărie.

Din ori-ce *librărie se póte procura* scrierea premiată a consilier. în med. *Dr. Müller,* apărută în a 30-a ediţiune despre

sistemul nervos
și
sexual turburat.

Espediție franco pentru 60 cr. în mărci postale.

Curt Röber,
[5] 47—49 Braunschweig.

In ***Tipografia și Librăria archidiecesană,*** Sibiiu, se aflâ de vêndare

Protocolul congresului

ordinar și estraordinar național-bisericesc
al
metropoliei gr.-or. române din Ungaria si Transilvania,

convocat la Sibiiu pe 15/27 Octobre 1874 pentru alegerea de metropolit.

Prețul 1 fl.

In ***Tipografia și Librăria archidiecesană,*** din Sibiiu, se aflâ de vêndare
calendare block de părete cu stilul vechiu
și nou (edit. de România) à fl. —.60
calendare block cu stilul nou à fl. —.50
Calendare pentru însemnări după
săptămâni (Wochen-Vormerkkalender) . . . . . . à fl. —.75
Calendarul revistei **„Lumea ilustrată“** pe anul 1899 . . à fl. —.60

„Dotațiunea Clerului“.

(Avis preoţimei nóstre.)

Este sciut, că **articlul de lege XIV. din 1898** ***despre întregirea venitelor parochiale,*** întră în valóre cu 1 Ianuariu n. 1899. Corporaţiunile nóstre competente încă nu s'au pronunţat asupra acceptării sau neacceptării sumelor oferite din partea statului, ca intregire, căci legea este facultativă. Fiind timpul înaintat, Consistoriul archidiecesan trimite în ḑilele acestea blanchete nóue pentru adunarea datelor privitóre la venitele sigure ale singuraticelor parochii, ca astfel sĕ se pótă judeca pe base de date temeinice. Ca sĕ se pótă purcede în chip corespunḑĕtor la umplerea datelor de lipsă și sĕ se pótă înduce tóte fără eventuala păgubire a celor indreptăţiţi, este fără îndoială necesar, ca se çunóscă toţi parochii,

legea însași,

în tóte amĕnuntele ei. In scopul acesta a tradus dl Dr. *Elie Cristea* acest articlu de lege, pe care îl recomandăm în atenţiunea tuturor, pe cari îi privesce. Traducerea a apărut în tipografia archidiecesană și se póte procura cu preţul de 20 cr. + 3 cr. pentru porto, atât dela traducĕtor, cât și dela librăria archidiecesană.

Impodobesce-ți casa ta!
Important pentru fie-cine!

2 tablouri de iubileu: Tabloul Maiestăţii Sale regelui Francisc Iosif I. și tabloul Maiestăţii Sale odinióră regina Elisabeta în colori de oleu, 58 cm. înalte și 45 cm. late sau

2 icóne aquarel în esecutare fină, representând după alegere: **peisagiuri, vênat, póme sau scene din piese teatrale** etc. etc.

Tóte tablourile în rame elegante!
și

1 orologiu de părete fórte fin lucrat, cu păreţi de metal nickelit, cu plată pentru arĕtarea órelor din sticlă, arĕtătóre de óre, minute și secunde. Merge 30 de óre.

La olaltă pentru fl. 2.80. [220] 1—3

Deposit de icóne concesionat de înalta locotenenţă ces. reg.
I. Knopf, Viena II/3, Brigittenauerlände Nr. 10.
Espediție pe lângă trimiterea sumei sau cu ramburs.

JULIUS ERÖS,

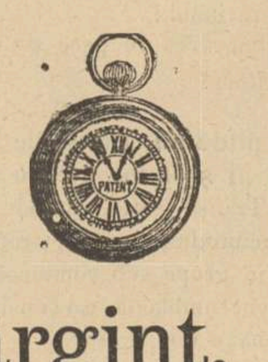

firmă improtocolată la tribunalul comercial reg. ung.

Magazin

de orológe, juvele, tot felul de articole de aur și argint.

Orologiu de buzunar remontoir-nichel	dela	2.50	până	6	fl.
Orologiu de buzunar remontoir-argint	„	4.50	„	10	„
Orologiu de buzunar remontoir veritabil argint-tula, cu părți de aur	„	9.—	„	15	„
Orológe pentru dame din aur, veritabil de Genf	„	12—	„	35	„
Orológe pentru domni din aur, „ „ „	„	20.—	„	80	„
Deșteptător din nichel, marcă fină	„	2.—	„	3	„
Orológe cu pendul franc., cu resare, în cutii frumóse	„	5.—	„	15	„
Orológe cu pendul vieneze cu ponduri	„	14.—	„	35	„
Orológe de părete diferite modele	„	2.—	„	15	„
Lanțuri de gât pentru dame, de aur	„	6.—	„	20	„
Lanțuri de orológe pentru dame, de aur	„	9.—	„	30	„
Lanțuri de orológe pentru domni, de aur	„	20.—	„	70	„

Inele de aur de tot felul	„	2.—	„	12	„
Inele de aur cu diamant veritabil	„	6.—	„	25	„
Inele de aur cu briliant veritabil	„	12.—	„	150	„
Inele de aur cu briliant imitat	„	3.50	„	6	„
Cercei de aur de tot felul	„	2.—	„	6	„
Cercei de aur cu diamant veritabil	„	6.50	„	40	„
Cercei de aur cu briliant veritabil	„	23.—	„	250	„
Cercei de aur cu briliant imitat	„	3.50	„	6	„
Brățare de aur de tot felul	„	10.—	„	20	„
Broșe de aur de tot felul	„	6.—	„	20	„
Lanțuri de orologiu și de gât din argint	„	1.—	„	4	„
Cercei și inele de argint	„	—.80	„	2	„
Brățare și broșe de argint	„	—.80	„	5	„

Juvaere de tot felul dela **15 cr.** (preț de façon) până la **15 fl.**, precum și **amulete, ju-ju-uri, lanțuri, brățare, medalii,** broșe, ace de cravată, tabachiere și ţiitóre de ţigarete, tacâmuri, chibritelnițe, sugarete, nasturi de manșete, etc.

Fiecare obiect de aur sau de **argint** e examinat și probat **din oficiu** și pe **fiecare bucată** se póte vedea exact proba oficiósă (marca oficiósă); eu garantez în scris pe **doi ani** pentru mersul bun al orológelor mele. — **Tóte comandele** le efeptuesc imediat, pe lângă rambursă sau trimiterea anticipativă a prețului, cu îngrijire. — **Reparaturi** de tot soiul se esecută bine și conscienţios.

Rugându-mĕ pentru numeróse binevoitóre comande semnez cu deosebită stimă

JULIUS ERÖS,

Strada Cisnădiei 3. **Sibiiu.** Strada Cisnădiei 3.

(Edificiul „Transilvania“.) [216] 2—10

Redactor prov. **Dr. Elie Cristea.** Editura și tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 143 Sibiiu, Marţi, 29 Decembre v. 1898. (10 Ian. n. 1899.) **Anul XLVI.**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:

Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Alegerea de metropolit.

Credincioşii bisericei nóstre au avut sĕrbători vesele.

De ḑiua Nascerii Domnului, ḑiarul nostru le-a comunicat scirea, că la scaunul vĕduvit al metropoliei nóstre, votul congresului nostru naţional-bisericesc a chemat pre Inalt Preasânţia Sa Domnul episcop al diecesei Aradului Ioan Meţianu.

Credincioşii nostri au avut sĕrbători vesele, căci în fruntea bisericei nóstre ortodocse naţionale române, încrederea bisericei a pus pre cel mai vrednic dintre prelaţii nostri, care ani 24 cu mână tare şi cu braţ înalt — ca sĕ ne folosim de vorbele Psalmistului — a condus diecesa Aradului.

Credincioşii bisericei nóstre au avut sĕrbători vesele, căci au avut ocasiune de a vedea biserica nóstră din nou manifestându-se cu demnitate la actul cel mai principal din viéţa nóstră bisericéscă, la actul alegerei de metropolit.

Credincioşii bisericei nóstre au avut sĕrbători vesele, căci întrunirea congresului ne-a dat ocasiune sĕ auḑim tălmăcită în cuvinte inspirate, în vorbire classică, misiunea bisericei nóstre, şi tălmăcirea o a dat bărbatul providenţial al bisericei nóstre, deputatul mirean Alecsandru Mocsonyi, fala bărbaţilor laici din biserica nóstră.

Sub întrégă durata vĕduviei, noi nu am luat în combinaţiune persónele eventuale, chemate de a ocupa scaunul vacant al metropoliei, am accentuat însĕ principiul ansienităţei, care ne-a rĕmas moştenire dela rĕposatul metropolit, şi ne pare bine că congresul a urmat principiul accentuat de noi.

Rĕposatul metropolit nu a primit candidatura până când în scara ierarchică a fost episcop mai bĕtrân, în sensul canónelor apoi nu s'a mai putut retrage, când pentru el nu a mai esistat acéstă pedecă canonică.

Aşa a urmat rĕposatul metropolit şi la vacanţa scaunului de episcop în diecesa Caransebeşului, unde a stăruit cu tótă tăria pentru respectarea seniului şi faptice a reeşit cel mai bĕtrân între dignitari, actualul Preasânţit, părintele Episcop Popea.

Aşa s'a urmat şi acuma din incidentul trimiterei de comisariu metropolitan pentru conducerea congresului electoral. S'a trimis episcopul cel mai bătrên în funcţiune, şi când s'a vĕḑut, că ambii episcopi sunt luaţi în combinaţiune la scaunul de metropolit, s'a trimis ca comisariu cel mai bătrên în rang dintre actuali dignitari metropolitani: Preacuvioşia Sa Părintele archimandrit Dr. Ilarion Puşcariu, vicariu archiepiscopesc.

Tot aşa credem noi că se va respecta seniul şi la viitórea alegere de episcop din diecesa Aradului.

Nu am vorbit nimica de persóne, ci ne-am mărginit la accentuarea seniului.

Alesul metropolit are mângăierea, că încrederea şi iubirea bisericei s'a manifestat fără de nici o agitaţiune în presă, fără a se vorbi de persóne, şi cu atât mai mare este şi binele pentru biserică, că manifestaţiunea acésta spontană a bisericei s'a făcut cu tótă demnitatea.

Pus de tinĕr în serviciul bisericei, la început în fruntea unui protopresbiterat, fiiu credincios al bisericei sale, Inalt Preasânţia Sa a lucrat din tóte puterile pentru luminarea poporului român.

Este adevĕrată plăcere sufletéscă a rĕsfoi ḑiarele de prin anii 1860 şi din 1861. Aflăm adecă în acelea un avênt puternic spre cultură, spre deşteptarea poporului, şi între cei dintâi dăm de protopopul din Zernesti, Ioan Meţianu, care de atunci eşia la ivélă ca cel mai zelos între cei zeloşi.

Privirile bisericei continuu au stat aţintite asupra dênsului.

In anul 1873 şi 1874 la alegerile de metropolit, îl aflăm ca comisariu congresual, conducênd cu mult tact alegerile. Nu peste mult biserica l'a pus în fruntea consistorului din Oradea-mare, ca apoi sĕ trécă în scaunul vĕduvit al eparchiei Aradului.

Stimat şi iubit de fiii sei credincioşi, episcopul Aradului a lucrat neobosit pentru binele bisericei sale, şi ce a făcut el în decursul unui pătrar de veac, rĕmâne acolo în diecesă ca viu monument al păstorirei lui.

Increderea bisericei l'a chemat la sarcina cea mai grea, la cârma metropoliei nóstre.

Dorim noului metropolit depline puteri sufletesci şi trupesci, ca încă în mulţi ani sĕ pótă conduce naia bisericei nóstre către limanul dorit.

Convocarea Reichsratului. Pe Dumineca trecută s'a anunţat apariţia în fóia oficiósă austriacă a rescriptului împĕrătesc, prin care Reichsratul vienez e convocat de nou pe 17 Ianuarie n. c.

Pastorala de Crăciun

a P. S. S. Episcopului Nicolae Popea.

Nr. 136 pres. ex 1898.

NICOLAE

din îndurarea lui Dumneḑeu episcop al Eparchiei greco-orientale române a Caransebeşului.

Dar şi pace dela Dumneḑeu Tatăl şi Domnul nostru Iisus Christos!

Iubit cler şi popor!

Nu se póte trece cu vederea, că viaţa omului e plină de greutăţi, de nĕcazuri şi de suferinţe amare, din leagăn până la mormênt. Ori-unde el se mişcă, şi se învîrtesce, tot cu greutăţi şi nĕcazuri se întêlnesce. Şi greutăţile şi necazurile acestea pare că în ḑilele nóstre, tot mai multe şi mai apĕsătóre devin.

Vedem, iubiţilor, că sute şi mii de pedeci se încrucişéză în drumul vieţii nóstre, cari cu puteri tari trebuesc învinse şi date la o parte, ca sĕ putem merge înainte.

Toţi cu toţii, indiviḑi şi popóre, trebue sĕ purtăm o luptă crâncenă de existenţă, pe viaţă şi pe mórte. Şi din acéstă luptă, vĕ pot asigura iubiţilor, acela are sĕ iasă învingĕtor, care va fi mai harnic şi mai vrednic. Şi mare va fi bucuria lui, şi vesel şi voios îi va fi lui dat sĕ serbeze apoi, după munca lui încordată, sĕrbătórea bogatului seu seceriş, trupesc şi sufletesc, gustând la odichnă ródele muncii sale câştigate cu sudori de sânge. Şi fericit va fi el atunci, când va putea ḑice despre sine, că a ajuns la o viaţă ticnită şi fericită, încât se póte da fericire în lumea acésta.

Ḑisei, că acela va eşi învingĕtor, care va fi mai harnic şi mai vrednic.

Dar, sĕ nu ne întrebăm: cine e acela mai harnic şi mai vrednic?

Care este semnul hotărîtor, după care se cunósce hărnicia şi vrednicia ómenilor şi popórelor?

Mai harnic şi mai vrednic, iubiţilor, e omul acela, şi dintre popóre poporul acela, care mai mult e străbătut în adêncul sufletului de lumina adevĕrului, de raḑele strălucitóre ale adevĕrului ceresc!

Astfel ne vestesce sfânta maica nóstră biserică, la sĕrbătórea cea mare a întrupării Fiului lui Dumneḑeu, a Domnului şi Mântuitorului nostru Isus Christos.

*

Aşa este, iubit cler şi popor. Mai harnic şi mai vrednic şi mai puternic este omul acela, poporul acela, care se lasă sĕ fie mai mult povăţuit de raḑele strălucitóre ale luminei, pe care ómeni însuflaţi de Duchul sfânt al adevĕrului ceresc au lăsat-o de moştenire ómenilor vrednici de a se numí fii aleşi ai lui Dumneḑeu.

Dar, iubiţilor, lumina e ştiinţa, şi ştiinţa e putere. Ştiinţa îi dă omului aripi sĕ sbóre cu sufletul prin regiuni pămêntesci şi ceresci. Ştiinţa are darul, de a supune omului chiar şi elementele naturii. Ştiinţa îl face pe om sĕ ducă o viaţă veselă, ticnită şi fericită.

Cu haină de mărire se îmbracă omul cu ştiinţă, iubiţilor, iară cel fără ştiinţă rĕmâne nebăgat în sémă şi supus omului cu învĕţătură. El e orb; el nu vede şi nu cunósce drumul, pe unde merge, şi trebue sĕ-l pórte altul de mână, ca sĕ nu rĕtăcéscă pe drumul vieţii. De va merge singur, se va poticni şi se va primejdui.

Aşa a fost, iubiţilor, totdeauna; aşa este acum, şi tot aşa va fi cât lumea: omul învĕţat are patru ochi, el e mai cu minte, el vede mai bine lucrurile şi iese în tóte bine şi cu folos, — pe când omului fără învĕţătură îi ies tóte pe dos, toţi se folosesc de neştiinţa lui, toţi îl păgubesc, toţi îl înşală, şi el bietul e fiul peririi.

Cu sute şi mii de pilde, iubiţilor, v'aşi putea ilustra acest adevĕr. Aşa spre pildă:

Cine au fost aceia, cari i-au învĕţat pe ómeni sĕ meargă pe drum fără cai la trăsură? Nu cumva ómeni proşti, fără de învĕţătură?

Cine i-a învĕţat pe ómeni sĕ se întrécă pe apă cu peştii, şi pe uscat cu pasările cerului? Au dóră tot cei neînvĕţaţi?

Cine i-a învĕţat pe ómeni sĕ se suie în înălţimea ceriului, în depărtări mari, pe unde nu ajunge nici sborul vulturului?

Nu cumva şi aceştia au fost tot ómeni fără de învĕţătură? Nu cumva ómenii mărginiţi la minte au născocit astfel de meşteşuguri minunate?

Dară, iubiţiior, şi din altă parte e bine şi de folos sĕ privim lucrul acesta.

Ean sĕ ne punem întrebarea: Cari ómeni sunt mai puternici şi mai cu avere? Cari ómeni trăiesc mai bine? Cari duc o viaţă mai liniştită şi mai fericită, încât e dat omului sĕ fie fericit pe pămênt? Cine sunt acestia? Nu cumva sunt şi ei ómeni fără învĕţătură? — Oare nu vedem noi ḑilnic, că omul ca şi poporul neînvĕţat, prost cum se ḑice, tot de nĕcaz a fost? Vine omul cu învĕţătură şi 'i ia omului prost bucătura din gură, şi el bietul remâne sĕrac, ne mai avênd alta de făcut, decât sĕ-şi ia beţigaşul, soţia şi copilaşii şi sĕ plece în lume, unde'l va îndrepta şi 'l va milui Dumneḑeu.

Pilde avem de acestea, iubiţilor, destule înaintea ochilor nostri. Şi din nenorocire le avem aprópe tóte din viéţa bietului nostru popor românesc.

Cu totul altfel, iubiţilor, stă lucrul la popórele mai culte şi mai luminate.

Ean sĕ aruncăm o privire asupra lor, şi ne vom uimi de cele ce le vedem la ei. Ne vom uimi, ḑic, vĕḑênd cât de puternici sunt ei şi cât de mari lucruri ştiură ei sĕvârşi prin aceea, că ştiură preţui după vrednicie puterea ştiinţei şi a învĕţăturii.

Uitaţi-vĕ la satele lor, ele sunt ca nişte oraşe. Uitaţi-vĕ la şcólele lor, şi veţi vedea tot atâtea palate. Şcóle de tot felul şi cele mai bune în ţeara întreagă.

Veţi vedea mai încolo, că ei sunt cei mai buni economi, că meseriile şi negóţele se află în mânile lor, şi tot la ei sunt şi cele mai însemnate averi..

Veţi vedea în sfârşit la ei regulă şi bună rênduială în tóte, ca la nimenea alţii.

*

Iată deci, iubit cler şi popor, care e arma cea mai puternică pentru de a învinge şi a eşi de-asupra greutăţilor şi nĕcazurilor vieţii nóstre! Iată ce comóră de aur, şi margăritar de mare preţ e lumina minţii pentru omul care ştie sĕ-o preţuiască după vrednicie!

Şi noi sĕ fugim de lumină? Nu, iubiţilor, nici odată; din contră, sĕ ne silim şi noi, din tóte puterile, a ne apropia de ea, a ne împrietini cu şcóla şi cu învĕţăturile care se propun în şcólă, cu atât mai vêrtos şi mai cu căldură, cu cât vedem că timpul tace şi fuge, alţii merg înainte, iară noi vom remânea tot cei din urmă. Şi aşa noi fórte departe am rĕmas îndĕrĕtul altor popóre mai culte şi mai luminate, şi se cere mult timp până vom ajunge ca sĕ ne putem asămĕna cu acelea.

Şi pentru ce acésta mare întârḑiere, înapoiere, iubiţilor? Nu cumva Românul e mai slab înzestrat dela natură cu daruri trupeşti şi sufleteşti? Nu cumva el singur e osândit sĕ fie pururea sluga altora?

Nu iubiţilor, nu. Au o judecată nedréptă toţi câţi astfel gândesc.

Pe Român l'a dăruit Dumneḑeu cu cele mai frumóse însuşiri trupeşti şi sufleteşti. I-a dat un trup bine făcut şi puternic, frumos şi vênjos, cum nu prea vedem la streini. I-a dăruit apoi un suflet deştept, ager, şi vioiu, cum rar se mai găseşte la alte neamuri.

Dar ce folos, iubiţilor, căci cu însuşirile lui frumóse trupeşti şi sufleteşti, cu care farmecă privirile streinilor, pe Român îl vedem totuşi rĕmas înderĕt, sĕrac şi nĕcăjit, trăind numai după o ḑi pe alta cu multă amărîciune.

Şi pentru ce acésta, iubiţilor? Sĕ o spunem drept: pentrucă Românului nu i-a prea plăcut cartea. El fugea până acum de şcólă, socotindu-o ca pe o temniţă, ce'l ţine încătuşat, iară pe învĕţători ca pe nişte zbiri sau haiduci, cari îl desbracă de avutul seu. Asta e şi pricina, că pe învĕţător, până mai ieri alaltăieri, îl plătea numai ca pe văcarul satului, cu o lefşióră atât de mică, încât nu putea sĕ trăéscă cinstit ca ómenii, ci era silit sĕ ducă o viéţă amară ca vai de el.

Veniră apoi strĕinii armaţi cu învĕţătură, năvăliră cu lumina minţii lor în întunerecul vieţii românesci din sate şi din oraşe şi'l desbrăcară, pe Român, de casele şi grădinile şi de holdele sale, şi îi luară meseriile şi negóţele din mâni. Pentru-că Românii erau nărăviţi sĕ trăiéscă tot numai cum trăiră părinţii, moşii şi strămoşii lor, fără a merge înainte cu timpul, fără a ţinea socotélă cu împregiurările timpului, fără a se gândi, că prin drumurile de fier, prin fabrici şi maşinării se produc schimbări de viaţă, pe care trebuie sĕ le cunóscă, dacă vor sĕ ţină pas cu popórĕle luminate a căror devisă este înainte, mereu înainte!

Aşa nu mai merge, iubiţilor. Sĕ ţinem deci şi noi socotélă de împregiurările timpului: sĕ ne deşteptăm, sĕ ne cultivăm, sĕ ne luminăm!

Sĕ ne luminăm, ḑic, dar nu cu lumina cea păgânéscă, care este a celor fără religie şi fără credinţă în Dumneḑeu, căci acésta lipsită fiind de fundamentul religios şi moral, strică şi dărapănă cu totul societatea, destrăbălându-o şi sălbătăcindu-o cu desĕvêrşire. Nu! nu cu acésta sĕ ne împretinim dar, ci cu lumina cea adevărată creştinéscă, care îşi are raḑimul sĕu în învĕţăturile cele sfinte şi dumneḑeeşti ale evangeliului lui Christos, care ne asigură existenţa şi viitoriul vieţii nóstre bisericesci şi naţionale.

Dar acéstă lumină, iubiţilor, numai în şcólă şi anumit în şcólele nóstre confesionale, se póte câştiga.

Sĕ îngrijim deci de şcólele nóstre cenfesionale, ca de lumina ochilor, şi sĕ nu ne spăriem de nici o jertfă cât de mare ce trebue sĕ aducem în acéstă privinţă, căci o aducem pentru binele nostru al tuturor.

Biserica dar şi şcóla, iubiţilor, biserica ca mamă şi şcóla ca fiică, şi tóte câte se cer pentru susţinerea şi înflorirea lor, sĕ fie devisa nóstră în viitor!

Cu aceste sfaturi şi învĕţături binevoitóre, trimiţindu-vĕ salutările archiereşti de SS. Sĕrbători ale Naşterii Domnului şi Mântuitoriului nostru Isus Christos, precum şi binecuvêntarea mea archieréscă, rĕmân

Caransebeş, în 14 Dec. 1898.

Al Vostru tuturor de tot binele voitor

Nicolae Popea m. p.,
Episcop.

Încurcătura internă.

Dare şi miliţie.

O nóuă întrebare de mare însemnătate se ridică în primul plan din mijlocul încurcăturii în care s'a înfundat guvernarea patriei nóstre: *Că óre ce ţinută vor observa cetăţenii faţă de recrutarea pentru miliţie*? Tinerii de asentare, presentase-vor naintea comisiilor de asentare ori ba? Iar dacă nu se vor presenta, putea-vor fi pedepsiţi, ori nu?

Obstrucţiunea oposiţiei a împedecat guvernul şi parlamentul a-şi vota legile provisorii cele mai neapărat necesare pentru guvernarea ţĕrii dela 1 Ian 1899 încóce: îndemnisarea de lipsă de a dispune de *finanţele* ţĕrii, legea despre *contigentul de recruţi* ce au sĕ fie asentaţi pentru întregirea necesară a armatei.

Iar ne-avênd aceste îndemnisări din partea parlamentului, guvernul *nu are drept* a face disposiţii nici pentru încassarea dărilor mai departe, nici pentru chemarea la mĕsură a tinerilor de asentare!

Sĕ ştie că guvernul a şi dat ordin general pentru tótă ţéra, prin care dela 1 Ian. n. 1899 a *sistat tóte execuţiile pentru dare*. A făcut-o în recunóşterea faptului, că in starea actuală de lucruri *în afară de lege* („ex-lex“), nu mai e îndreptăţit a scóte dările cu mijlócele legale obicinuite, deci şi cu execuţia.

Cine plăteşte de bunăvoe, natural că se primeşte, şi ómenii guvernului încércă a şi da pildă în privinţa asta, presentându-sĕ voluntari la oficiile de dare şi plătindu-'şi restanţiile, ba şi înainte pe anul de pe faţă. Oposiţia ungară însĕ ḑice că *nu!* N'are sĕ dee de bunăvoie dare, cu care sĕ cârmuiască un guvern atât de certat cu liberalismul şi legalitatea, cum e şi actualul guvern al Ungariei.

Acelaşi lucru cu *miliţia*. Armata are lipsă de *42.711 recruţi*, cari la tómna viitóre sĕ între sub steag.

Asentările trebuesc începute cel mult la începutul lui Martie.

Dar neavênd votat de parlament numĕrul acesta, putea-se-vor lua disposiţii de asentare? Legea în privinţa asta e lămurită, ea spune că: „*chemarea faptică la mĕsură a contingentului* (de recruţi) *se póte întêmpla numai atunci:* **dacă parlamentul a votat deja** *acel contingent pe anul acela*!“

Asta însĕ pe anul curent nu s'a făcut. Iar ca recruţii sĕ mérgă de bună-voie, nechemaţi chiar, la asentare, nu se prea póte spera... Ce se va întêmpla dară?

Foile independente pestane ocupându-sĕ cu întrebarea, spun că chiar de s'ar folosi forţă contra tinerilor, ducêndu-'i de pildă cu gendarmii, ei vor recurge la legea civilă, şi nu póte ti judecătorie, care sĕ-'i osândéscă pentru-că nu s'au presintat, *din contră legea are sĕ-'i ia sub scut si apărare!*

A împinge însĕ ţéra până în faţa acestor posibilităţi şi penibilităţi, e de tot periculos, căci încordările pe tema neplătirii dării şi nepresentării la asentări, şi eventualele forţări nelegale ale guvernului, pot duce lucrurile la stări de revoluţie chiar!

Hotărîrea Oposiţiei.

Singurul lucru ce ar putea duce la o descurcătură fără zguduiri, ar fi cedarea oposiţiei în parlament, făcênd posibilă votarea îndemnităţii de cheltueli şi a contingêntului de recruţi.

Oposiţia maghiară însĕ coaliată, nici nu viséză de o plecare a stégului, şi nu anume înaintea baronului Bánffy.

Joia trecută în 5 Ianuarie, de pildă, fiind la ordinea ḑilei verificarea protocólelor alor vre-o 3 şedinţe anterióre, oposiţia obstrucţionistă s'a acăţat de aceste protocóle, propunênd singur la cel dintâi vre-o 10 modificări stilare absolut neesenţiale, şi la fiecare cerênd votare nominală. Iar căpetenia oposiţională Géza Polónyi a declarat, că pe Sâmbăta trecută vor propune vre-o *60 de modificări la viitorul protocol*, tóte neesenţiale, şi la fiecare vor cere iarăşi votare nominală!

Cu acest chip de obstrucţionare, singură verificarea protocólelor din o sĕptĕmână se póte lungi o jumĕtate de an! Căci şedinţa unei ḑile se póte întrégă cuprinde, ori mai drept ḑis nimici, prin 4—5 votări nominale.

In şedinţa de Sâmbătă, de pildă, s'au putut face abia 4 votări nominale, pentru a hotări că sĕ se scrie în protocol în loc de „*Hàz*“ (Casă), „*képviselöház*“ (casa deputaţilor), în loc de „*bezárja* az ülést“ (încuie şedinţa) sĕ se pue „*berekeszti*“ (închide).

Şi aşa mai departe.

Astfel de modificări se pot, fireşte face cu sutele la un protocol, şi cerênd mereu votare nominală pe fiecare, lucrarea parlamentului e absolut paralisată, şi ţara póte fi ţinută în stare afară de lege atâta, cât îi place oposiţiei înverşunate contra capului guvernului.

Asta a consternat şi tabăra guvernamentală, ori cât de mare e ea la numĕr şi de ascultătóre...

Tratativele.

Singura posibilitate de-a mai îndrepta reul, ḑic oposiţionalii că ar fi — ca ministrul preşedinte Bánffy sĕ se retragă!

Baronul Bánffy însĕ, care din capul locului a jucat pe neînduplecatul şi a spus că ar fi o umilire a majorităţii în faţa minorităţii ca el sĕ cedeze, — a încercat în sĕptĕmâna trecută o împăcare, a început tratative cu oposiţia, — dar n'a reuşit a o îndupleca deloc a sĕ abate dela ţinuta sa

Demisia lui Bánffy.

Veḑênd că nu şi nu, baronul Bànffy pare a sĕ fi cam împăcat cu gândul de-a se „jertfi“ dară, dóră sĕ face pace şi se redă parlamentului capacitatea de lucrare.

In 7 Ian. n. s'a rĕspândit deja în capitala ungară vestea, *că ministrul-preşedinte Bánffy, şi-a presintat Maiestăţii Sale Monarchului dimisia şi că i-se va şi primi*, însărcinându-sĕ cu formarea unui nou cabinet (tot din sinul partidului liberal) *Ladislau Lukács*, actualul ministru de finanţe.

Mulţi însĕ nu voiau sĕ crédă ştirii, ci spuneau că e numai o trăsătură strategică: ministrul preşedinte îşi presintă demisia, pentru-ca M. Sa sĕ-'l investéscă cu putere şi mai mare întru a „restabili ordinea“!..

Desminţirea.

Ḑiarele de Dumineca publică însĕ desminţirea veştii despre demisia baronului Bánffy.

Numai atâta e adeverat, că 4 ministri ungari: Bánffy, Fejérváry, Lukács şi Emanuil Széchenyi, sĕ află din 7 Ian. în Viena şi în 7, 8 şi 9 Ianuar (Vineri-Sâmbătă — Duminecă) a fost mereu consiliu de ministri sub preşedinţa M. Sale Impĕratului rege, sfătuindu-se sigur asupra întrebării că *ce e de făcut*?

Situaţia guvernului e negreşit excepţional de grea, căci altfel consiliu de ministri sub preşedinţa monarchului în 3 ḑile dup'olaltă, nu se ţine între împregiurări normale.

Cu tótă desminţirea dar, posibilitatea abḑicerii nu e eschisă, ceea-ce apare şi din tonurile cam resignate ale organelor guvernamentale asupra acestei chestii.

Suspendarea Societăţii academice maghiare.

Societatea academică a studenţilor maghiari dela universitatea din Pesta a hotărît convocarea unei adunări publice de protestare contra stării în afară de lege, în care e împinsă ţéra.

Guvernul maghiar deprins a se întinde îndată după mijlóce de forţă, *a suspendat* pe timp nedeterminat activitatea societăţii academice a studenţilor.

Studenţii au predat societatea, dar au declarat că dela ideia meetingului de protestare nu abstau!

Inchiderea parlamentului.

In anumite cercuri politice guvernamentale se ocupă cu ideea, de a cere dela M. Sa închiderea pe timp nedeterminat a parlamentului, în care timp speră, că dór' s'ar putea ajunge la o înţelegere între partide.

Disidenţii.

Fórte periculósă devine pentru guvern ţinuta *dissidenţilor*, ieşiţi cu Szilágyi în frunte din sinul partidului liberal, şi cari ameninţă că dacă Bánffy va mai forţa mult lucrurile în spre rĕu, vor porni ei o luptă înverşunată de rĕsturnare contra lui!

Mai nou.

Consiliul de ministri ţinut Duminecă în Viena sub preşedinţa M. Sale, s'a sfîrşit cu aceea, că bar. Banffy a fost îndrumat sĕ se întórcă acasă şi sĕ încépă cu partidele oposiţionale *tratative* nóuĕ, întru restabilirea păcii parlamentare.

Din diecesa Aradului.

Crăciunul la Arad. In ḑiua primă a sfintelor sĕrbători ale Naşterii Domnului, s'a oficiat în Biserica catedrală din Arad sfânta liturgie prin Prea Sfinţia Sa părintele Episcop al Aradului *Ioan Meţianu* asistat de preoţimea din loc, în fiinţa de faţă a unui însemnat numĕr de credincioşi.

La finea sfintei liturgii Prea Sfinţia Sa a ţinut cuvêntarea pastorală de Nascerea Domnului, carea s'a trimis tuturor comunelor bisericesci din eparchie, (publicată şi în „Tel. Rom“).

(După „*Biserica şi Şcóla*“)

Din ROMÂNIA

(*Darurile de Crăciun ale Reginei*). M. S. Regina Elisabeta a României a binevoit sĕ trimită dlui I. C. Ghica, inspector al spitalelor civile, o bogată şi splendidă colecţiune de haine pentru iarnă, şi jucării, spre a fi distribuite, cu ocasiunea sĕrbătorilor, micilor bolnavi din spitalul de copii.

*

(*Graţia Tronului*). M. S. Regele Caro a semnat din incidentul sfintelor sĕrbători ale Naşterii Domnului, douĕ decrete pentru graţiarea, reducerea şi comutarea pedepsei a *68* arestanţi din diferitele penitenciare, avênd a li-sĕ vesti graţia regéscă cu ocasia sĕrbătorilor.

Au fost între alţi iertaţi de restul închisorii ce mai aveau a suferi, 10 osîndiţi la muncă silnică pe viaţă, cari acum sunt bolnavi şi bĕtrâni şi cari au făcut peste 20 de ani din pedépsă.

*

(*Seminariul pedagogic din Bucureşti*). La seminarul pedagogic care va începe sĕ funcţioneze de la *1 Ianuarie* v. *1899*, s'a numit următorul personal:

Dnii M. Dragomirescu, actual diriginte al şcólei de aplicaţie; C. Rădulescu-Motru, conferenţiar de filosofie la universitate; C. Litzica, profesor în învĕtămêntul secundar; C. Athanasiu, profesor la liceul Mihaiu Bravul, ca profesori repetitori.

Dnii D. Nădejde, licenţiat în filosofie, şi A. Popovici Bâgnoşeanu, licenţiat în ştiinţele naturale, ca veghetori de ordine.

D. Nădejde va mai îndeplini funcţiunea de secretar al seminarului şi custode al bibliotecei, iar d. Popovici acea de custode al muzeului pedagogic.

*

(*Aniversarea căsătoriei Principilor.*) Ieri, Luni, 28 Decembre v. fiind a 6-a aniversare a căsătoriei AA. LL. RR. Principele Ferdinand şi Principesa Maria, s'au trimis mulţime de felicitări la adresa părechii princiare, în palatul de la Cotroceni, unde registrele au stat deschise.

Un vrednic creştin.

Poiana Sibiiului, 22 Dec. v. 1898

Onorată Redacţiune!

Vĕ trimit o ştire durerósă şi totuş înălţătóre de suflet; durerósă, fiind vorbă de perderea unui prea vrednic creştin din comuna nóstră, dar înălţătóre de suflet prin fapta nobilă ce acest creştin a legat'o de sfîrşitul frumósei sale vieţi.

Trăim în timpuri grele. Economia de oi, unica ocupaţiune a locuitorilor comunei nóstre, dă tot înapoi din causa multelor pedeci ce i-sĕ spun. Astfel lupta pentru esistenţă prea încordată fiind, rari sunt bărbaţii, cari jertfesc din al lor pentru binele comun.

Un astfel de rar bărbat pentru comuna nóstră a fost *Dumitru Şufană Ţarină*, carele pentru noi nemuritor s'a făcut.

Născut din părinţi sĕraci, prin muncă neobosită, Dumitru Şufană Ţarină şi-a câştigat o avere frumósă. Pentru frumósele sale însuşiri a fost ales ca epitrop-cassar al bisericei nóstre, în care onorifică funcţiune a servit 16 ani. Asemenea a fost cassar la cassa de păstrare „*Mielul*“ dela înfiinţarea ei.

Amêndóuĕ funcţiunile 'şi le-a îndeplinit cu mare conscienţiositate până la mórtea ce l'a răpit dintre noi, fiind în vêrsta de 73 ani.

Din averea sa însĕ Dumitru Şufană Ţarină, pe care biserica l'a onorat cu postul de încredere de epitrop cassar al ei, a testat bisericei nóstre frumósa sumă de **1000 fl.** *cu menirea ca o parte din interesele fundaţiunii sĕ se folosécă spre scopuri filantropice, după buna chibzuélă o comitetului parochial, căruia îi încredinţéză donaţiunea.*

Inmormêntarea acestui creştin de model, a avut loc Marţi în 15/27 Decembre, cu mare pompă. P. O. D. protopop tractual Ioan Droc, carele, aflându-se în Poiana în afaceri oficióse, a urmat învitării şi a pontificat la serviciul funebru, asistat de 7 preoţi. Şi astfel s'a făcut înmormêntarea lui cu o pompă, cum rar s'a mai vědut în comuna nóstră, şi care póte servi de model preoţimei şi de îndemn altor creştini ca sě facă şi ei fapte vrednice pentru biserică, spre a fi şi ei aşa onoraţi de biserică.

P. O. D. protopop a ţinut cuvêntarea funebrală, în carea prin cuvinte alese, înţelese de toţi, a scos la ivélă meritele rěposatului pentru biserica şi comuna nóstră,

Pětrunđětóre au fost iertăciunile, care le-a cerut în numele lui „*Moş Ţarină*“, aşa numit de toţi, dela soţie, (copii n'a avut) neamuri, preoţi epitropi, colegii dela bancă, pretini, şi dela toţi cunoscuţii.

Mi-am ţinut de datorinţă a aduce acestea la cunoscinţa cetitorilor cu atât mai vêrtos, căci în Poiană, fundaţiunea testată de Dumitru Şufană Ţarină cu timpul va servi spre alinarea multor dureri şi neajunsuri.

Dee Dumnedeu comunei nóstre încă mulţi binefăcětorí ca acesta!

Corespondentul.

Noutăţi.

Crăciunul în Sibiiu. Sfânta şi marea sěrbătóre a Naşterii Domnului a fost preamărită în biserica din Sibiiu-cetate prin un serviciu divin solemn, la care a pontificat Il. Sa Domnul Archimandrit şi Vicariu archiepiscopesc *Dr. Ilarion Puşcariu*, cu strălucita asistenţă a P. O. Domni Zaharie Boiu şi Nicolau Ivan asesori consistoriali, Ioan Papiu protopresbiter şi Dr. Remus Roşca, protopresb. director seminarial, ca diacon servind Demetriu Câmpean, archivar consistorial.

In decursul sfintei liturgii, la locul seu, nainte de ieşirea cu sfintele daruri, s'au înălţat pióse şi ferbinţi rugăciuni cătră Tronul cel ceresc pentru odichna sufletului rěposatului în Domnul Archiepiscop şi Metropolit *Miron*, pe care Dumnedeu sě-'l odichnéscă în pace în împěrăţia sa.

Rěspunsurile liturgice le-a esecutat excelentul cor bisericesc al măestrului George *Dima*.

Mica nóstră bisericuţă catedrală era îndesuită de public ales, şi fórte mulţi domni ba şi dame chiar, nemai putênd străbate întrênsa, erau nevoiţi a sta pe afară, la uşă şi în curte.

A dóua di a sfintelor sěrbători a servit P. O. D. director seminarial Dr. Remus Roşca, asistat de diaconul D. Câmpean.

A cântat iarăşi corul dlui Dima, spre marea înălţare sufletéscă a ascultătorilor.

*

Societatea „Academia ortodoxă“ din Cernăuţi a numit pe Ilustritatea Sa dl Dr. *Ilarion Puşcariu*, archimandrit şi vicariu archiepiscopesc, de membru onorariu al sěu.

*

Inc'un deputat — român. Prin încetarea din viaţă a deputatului Ladislau Szőgyenyi, mandatul din Cercul *Bogşei* (în Bănat) a devenit vacant.

Precum se telegrafiază acum din Lugoj, în cercul devenit vacant va candída la deputăţie dl *Dr. Pachomiu Avramescu*, actual protonotar comitatens, şi va candida anume cu program „liberal“ guvernamental.

*

Chestia Dreyfuss iarăşi stă *rěu*. Cea mai nóuă telegramă din Paris anunţă, că adi şi judii din înalta Curte de Cassaţie franceză, judecă asupra vinovăţiei lui Dreyfuss tot aşa cum judecau ministrii de resbel cari au făcut aşa de hotărîte declaraţii în cauza lui, — contra lui!

*

Deputat dietal în cercul Sibiiului a fost aclamat în 7 Ian. n. c. *Heinirich Wächter*, director financiar în pensiune.

*

Steagul ostrovului Creta. Ambasadorii puterilor la Constantinopol au combinat un steag oficios al Cretei autonome. Ca sě nu supere pe creştinii din insulă, au înlăturat semiluna turcéscă de pe el, dar au pus o stea, ca o amintire totuşi de suveranitatea turcéscă, steaua fiind şi ea alăturea cu luna insignu al steagurilor turceşti. Creştinii au murmurat şi contra stelei, până ce acum ambasadorii le-au esplicat, că aceea nu e steaua păgână a Turcilor, ci steaua dela rěsărit a Magilor... Şi aşa s'au liniştit creştinii şi au primit'o.

*

Nerespectarea Crăciunului nostru. Spre cea mai mare mirare a nóstră suntem informaţi, că în sinul miliţiei, special la despărţĕmântul voluntarilor, *nici chiar diua primă a Crăciunului nostru n'a fost declarată de di liberă de serviciu.* Cunoscênd noi simţul de dreptate a celor ce stau în fruntea armatei nóstre, cari au recunoscut până şi disparent de neinsemnatului numěr de *Ovrei* sěrbătorile lor, trebue sě ajungem la presupunerea, că preoţimea nóstră militară care are datorinţă a se îngriji de mângăerea sufletéscă atât de necesară precum celorlalţi aşa şi soldaţilor români, n'a făcut paşii necesari la locurile competente pentru respectarea cel puţin a celor mai însemnate serbători orientale, cari stêrnesc sentimente de evlavie în sufletele alor aprópe *80 000 soldaţi români.*

*

Cas de mórte. O telegramă sosită adi din Braşov ne anunţă trecerea din viéţă a parochului Nicolae Frateşu din Sâmpetru, care în timpul din urmă pensionat trăia la fiul seu Toma Frateş, paroch în Bacitalu.

Dumnedeu sě-l odihnéscă.

*

Luccheni face — desvăliri!.. Intr'una din dilele după anul nou apusean, pe Luccheni l'a apucat dorul de a mai vorbi cu judeţii şi a face desvăliri sensaţionale în drama a cărui nemernic erou a fost. S'a cerut la judele de instrucţie, căci are sě facă fasiuni nóuě. De unde până aci spunea că numai el de capul lui a făcut tot planul cu asasinarea suveranei, acum a mărturisit, că a stat în serviciul marei societăţi internaţionale anarchiste, şi că a avut încă doi complici, unul înarmat cu revolver, altul provědut cu o bombă, ca de nu reuşesce unul, sě sară celalalt! Aşa că împěrătésa nu-'şi putea încungiura tragicul sfêrşit, decât dór prin minune. Hotărîseră ca îndată după atentat sě fugă la tren şi sě plece la Paris. Pe el l'au prins, dar cei doi soţi au scăpat. A spus şi lucruri fórte interesante despre organisaţia internă a anarchiei internaţionale. Lucrurile au fost îndată telegrafate Curţii din Viena. Dar pe temeiul vorbelor lui Luccheni, în sensul legilor, nu se póte porni nici o urmărire a altor persóne numite de el.

*

Contele ungur Francisc Károlyi, tiner de 23 ani, trimis ce ataşat pe lângă ambasada austro-ungară din London, şi-a tras, de anul nou, un glonţ în cap. A murit îndată.

*

Cale ferata cu o singura şină. Parlamentul englez va trebui sě se pronunţe asupra cererei unui domn Behr, care propune a se construi, ca exemplu, *o linie ferată cu o singură şină*, de la Liverpol la Manchester. El se oferă sě probeze cu fapte tuturor companiilor de căi ferate, că este în interesul lor sě transpórte pe linii cu o singură şină, paralelă cu liniile existente, tot serviciul lor de călători. Iuţeala trenurilor ar putea sě atingă astfel 90—100 de mile pe óră, şi cele mai multe accidente ar fi astfel înlăturate, dice Behr.

I. Löser.

Istoria Agriculturei.

Traducţiune autorisată
de
Un prietin al plugarilor.
(Urmare.)

3. Aşa prin [illegible] devastare a soldaţilor, prin împopulare şi prin negrija agriculturei, bunăstarea poporului germân s'a ruinat cu totul. Sěrăcia cea mai apăsătóre domnea pre tot-dearêndul. Scumpete şi fómete, cari au adus numai sěrăcie, mai cu samă bóle, multe curţi frumóse erau acum fără nici o stăpânire.

Agricultura în timpul dela pacea westfalică până la Thaer.

Periodul IX.

Starea agronomiei după pacea westfalică până pe timpul lui Friederic cel Mare, 1648—1740.

a) Despre stările triste

1. Prin scăderea poporaţiunei în decursul rězboiului de treideci de ani, pămênturile sau nu se lucrau de loc sau numai o parte, căci pre lângă aceea, că nu erau vite pentru muncă, nici ómenii nu erau de ajuns. Ţěranul, adică plugarul, numai cu mare greutate şi muncă se putea pune în picióre, căci preţurile bucatelor erau mai slabe ca în trecut, mai avea sěrmanul de a face o mulţime de clăci pe la domnii feudali. Afară de acestea mai erau dările cele mari în bucate şi naturalii pe la judecătorii ţěrei, ba şi dijmele la preoţi, cari dijme constau şi din vite şi accisse, de cari ţěranul până acum nici n'a şciut. Dările cele mari, cari erau aruncate numai în spatele bietului popor, s'au născut în modul următor: Numai nobilii şi cavalerii avéu dreptul de a cerceta dietele (cameră, senat) şi de a discuta asupra dărilor. Fiind comunele dela ţéră eschise de a lua parte în cameră, cavalerii cei liberi de dare, puteau ridica contribuţiunile (dările) ţěranului după plac.

In un dat al logofětului Fritsch din anul 1701 se dice: „Prinţii şi proprietarii cei mari muncesc pe sěrmanii ţěrani până le ese sufletul“. Unii dintre ţerani trebuiau sě plătéscă pe an preste 30 de dări diferite, dintre cari mai multe în aceeaşi di. Cine nu îşi plătea darea, primea esecuţiunea, care adese ori era numai o hoherie (tortură). Adeseori moşiĭ întregi rěmânéu din causa dărilor restante, în mâna statului. La Rhen, unde repeţite devastări ale Francesilor au luat sermanului ţěran vitele şi tóte uneltele de lucru, a ajuns starea ţěranului aşa de tristă, în cât adeseori li se licita şi moşióra ce o mai aveau, din causă că nu'şi puteau plăti darea. Părăsirea curţilor ţěrănesci şi greutatea dărilor a adus cu sine pe la începutul seculului XVIII, că ţěranul nu mai avea nimic, ci totul era al statului, pentru care ţěranul plătea arêndă mare, ba prinţii şi cavalerii avéu dreptul de a cumpěra pe ţěrani şi a-i pune sě muncéscă la moşiile lor viéţa întrégă. Aşa de tristă a fost starea ţěranului pe timpul acela. Pentru ţěranii germâni pe timpul acela s'ar potriví următórele versuri cântate de lăutarii noştri:

Noi ţěranii dela ţéră,
Diua nóptea greu muncim.
Muncim greu érna şi vara,
Numai birul sě-l plătim.
Sub-prefectul ne tot spune,
C'avem constituţiune;
Că-i întrênsa bine, rěu,
Şcie numai Dumnedeu...

2. Ce priveşte instrucţiunea, trebue sě mărturisim, că ea în periodul acesta a fost nimica, atât la cei nobili, cât şi la ţěranii cei mai de jos, şi cu deosebire aceştia erau uitaţi cu totul. Afară de funcţionari şi preoţi, cea mai mare parte nu avea cunoscinţe de cetit şi scris. Instrucţiunea în şcólele de pe sate sě da din partea meseriaşilor, cari trebueau sě umble în tóte părţile, şi sě facă tot ce le sta în putere, ca sě pótă trăi de adi pe mâne. Cea mai stricată limbă germână o aflăm în periodul acesta, atât în şcólele inferióre şi în cele superióre, precum şi în conversaţiune.

(Va urma).

DIN PUBLIC.

Pentru cele cuprinse în rubrica acésta, redacţiunea nu primesce rěspunderea.

Lugoj, 5 Ianuare n. 1899.

Stimate d-nule Redactor!

In nr. 132 din 1/13 Decembre 1898 al „Telegrafului Român“ la rubrica noutăţilor s'a publicat un articlu întitulat „Un canonic scandalos“ de către anonimul Justus recte Isjustus din Lugoş. După informaţiunile ce le am la mână, comunicatul mincinos şi caluminator este estras din fóia germană „Südungarn“ nr. 98 din Lugoş, a cărui redactor mi-a descoperit in confidenţia, cumcă *acel comunicat după cum fu publicat în numita fóie, i-s'a străpus de către dignitari bisericesci de posiţiune înaltă* şi advocaţi români din Lugoş! La audul acestor vorbe eşite din gura redactorului, am încremenit, înţelegênd, că nu numai *persóne eclesiastice în posiţiune înaltă instituite*, ci şi advocaţi români fără suflet şi cunoscinţă, *conspiră şi ridică atentat moral asupra fratelui de un sânge cu ei* şi asupra onórei sale nepătate până în diua de adi.

Cumcă preoţii cu posiţiune înaltă, complotatori cu advocaţii români din Lugoş, ce scop vor fi avênd cu publicarea unor asemenea calumnii la persóna mea, nu ştiu; una însě o pot spune cu tótă certitudinea, cumcă în faţa bisericei şi a naţiunei — sunt individualităţile acestea fariseii şi lupii răpitori îmbrăcaţi în piele de miel!

Justus, dacă era şi el aceea ce-i spune numele, avea trebuinţa sě comunice Stim. Domn redactor şi rěspunsul meu rectificător eşit imediat în „Südungarn“ sub nr. 99. Aceea face, precum věd, cu intenţiune a întrelăsa, că bagseamă a fost şi el în compagnie cu calumniatorii.

Cu permisiunea Stim. Domn redactor las sě urmeze aděvěratul stat al lucrului, despre care Justus a făcut şi produs atâta sensaţie în public.

„Inainte cu 19 ani Nicolae Bojinca comisar de drum, cu familia sa a condus loruşi de locuinţă, casa mea din Oraviţa română de sub nr. 72, în care a şi locuit ani mai îndelungaţi. La eşirea lor din casă mi-au rěmas datori cu 150 fl. cens de cortel, care pretensie am şi întabulat-o pe averea debitorilor, în Fizeş aflătóre. Acéstă pretensie s'a solvit prin arêndaşul averei, Iuliana Bojinca, cu numele Ant. Till, la 14 Sept. 1892 şi despre întêmplata solvire i-am dat în tótă forma concesiune de estabulare — firesce că mie tóte aceste fiind lucruri vechi, mi-au eşit din minte. La 17 Martie 1898, aşa dar aprópe după decurgerea alor 6 ani, mě atacă Fabius Bojinca, locuitor în Biled ca erede a lor Nic. şi Iul. Bojinca, ca sě-i dau concesiune de ştergere peste 150 fl. întabulaţi pe averea ce are el sě o moştenéscă, fiind pretensia pe Sept. împăcată. Mie fireşte mi-a venit acest lucru nepriceput intâiu, în fine după multă spargere de cap mi-am adus aminte, că Nic. Bojinca a locuit ani mulţi în casa mea, şi că eu lui în decursul cât a petrecut ca închilii i-am dat multe cuite asupra solvirei censului, şi aşa fiind în statul absolut al nesciinţei în causa presentă, am pretins sě-mi arete ceva cuite ori scrisori, pentrucă causa fiind veche, mie mi-a eşit cu totul din memorie.

Fabiu Bojinca la judecătoria din Bogşa, unde m'a inacţionat, dobândesce procesul, îndatorindu-mě judecătoria, ca sě-i estradau lui Fabiu Bojinca concesiunea de estabulare poftită, şi aceea pe jurămêntul actorelui prestat în acel sens, că tatăl seu rěposat i-a spus acésta; tot judecătoria din Bogşa a enunţat şi aceea, că spesele de proces le sistézĕ împrumutat. Fabiu Bojinca a apelat pentru spesele de proces, voind a şti, cumcă cel care perde procesul, trebue ca parte sucumbentă sě supórte şi spesele de proces; eu am apelat la merit, arětând, cumcă cel-ce începe un proces aděvěrat şi bona fide trebue sě aibă, ori dovedi scrisuale, ori martori, cu cari sě-şi pótă validita pretensia, jurămêntul se folosesce în cele mai estreme.

Fabiu Bojinca însě, prin advocatul seu din Biled Dr. Simeon Dozsa, judeu, a dovedit că el nu are lipsă de nimica dintre recerinţele recerute la purtarea unui proces, că el le dobândesce şi aşa după plac! Inaintea tribunalului din Lugoş am mai cerut ultima óră dela Dr. Simeon Dozsa comprobarea acţiunei sale, dênsul şi de astădată o a denegat, — intenţiunea lui a fost sě mě ajungă cu spesele de proces, ceea-ce i-a şi succes.

Spesele perdute în acest proces se urcă la considerabila sumă de 240 fl. 65 cr.

Acum a ajuns tréba până acolo, că fasiunea mea sě decidă procesul. Eu în nesciinţa absolută, Dr. Simeon Dozsa cu documentul de ştergere în busunar, concede sě depun un jurămênt bona fide negativ, carele după principiile atât morale, cât şi positive, în sine luat este nul şi valid pentru-că fu forţat în cale nelegală“.

Din cele espuse se cunósce că articlul „un canonic scandalos“ este o publicare mincinósă şi calumniatóre, care cu dispreţ o resping dela persóna mea.

Pună-şi contrarii mei biserícani şi advocaţii români din Lugoj, mâna pe inimă şi vadă, óre nu-i mustră consciinţa pentru strîmbătatea ce mi-au fěcut-o în public, calumniândul pe acel individ, care pe dînşii i-a îmbrăţoşat cu căldură şi bunăvoinţă la anumite împregiurări?

Ioan Madincea,
canonic şcolastic în Lugoj.

Poşta redacţiunei.

Dlui *George Oprea, paroch în Hunedóra.*

In inţělesul disposiţiunilor statutului nostru organic asigurate în legile ţerii prin art. de lege IX din 1868, biserica nóstră are dreptul a-şi conduce independent — firesce în sinul credincioşilor ei — între altele şi afacerile financiare. Special chestia colectelor este normată în punctul VIII al „disposiţiunilor genarale“ din acel statut. Acest punct este următorul:

VIII „Susatinsele părţi organice ale metropoliei se vor îngriji de mijlócele intelectuale şi materiale, cari se cer spre ajungerea scopurilor bisericesci, scolare şi fundaţionale; şi încât nu le-ar succede a acoperi cheltuelile recerute nici în urma ***colectelor făcute în şi afară de metropolie,*** *întru atâta vor recurge la stat pentru ajutor“.*

Deci normat fiind prin lege dreptul de colectare al bisericei nóstre, ne mirăm, că sě aplică faţă de noi disposiţiunile unei ordinaţiuni ministeriale şi încă din partea unui bărbat, care—ca membru al corporaţiunilor nostre bisericesci superióre, — cunósce statutul organic.

Că ridicarea unui monument pentru eternisarea meritelor celui mai distins archiereu al bisericei nóstre, nu se póte numera între trebuinţele bisericei, nu póte susţinea nimenea, mai ales, că tocmai biserica este datóre a venera memoria celor ce au fost model de crestini şi cetăţeni. Din necesitatea esprimării acestor sentimente de recunoscinţă a isvorit venerarea sânţilor, ca momente de moralisare şi bună educare a generaţiilor. —

„Dotaţiunea Clerului“.

(Avis preoţimei nóstre.)

Este sciut, că **articlul de lege XIV. din 1898** *despre întregirea venitelor parochiale,* întră în valóre cu 1 Ianuariu n. 1899. Corporaţiunile nóstre competente încă nu s'au pronunţat asupra acceptării sau neacceptării sumelor oferite din partea statului, ca intregire, căci legea este facultativă. Fiind timpul înaintat, Consistoriul archidiecesan trimite în ḑilele acestea blanchete nóue pentru adunarea datelor privitóre la venitele sigure ale singuraticelor parochii, ca astfel sě se pótă judeca pe base de date temeinice. Ca sě se pótă purcede în chip corespunḑětor la umplerea datelor de lipsă şi sě se pótă înduce tóte fără eventuala păgubire a celor indreptăţiţi, este fără îndoială necesar, ca se çunóscă toţi parochii,

legea însaşi,

în tóte amĕnuntele ei. In scopul acesta a tradus dl Dr. *Elie Cristea* acest articlu de lege, pe care îl recomandăm în atenţiunea tuturor, pe cari îi privesce. Traducerea a apărut în tipografia archidiecesană şi se póte procura cu preţul de 20 cr. + 3 cr. pentru porto, atât dela traducĕtor, cât şi dela librăria archidiecesană.

Au apărut:

Anuar
financiar şi economic

pe

1898

redactat de

Petra Petrescu.

Anul V.

Preţul fl. 1.20.

Un capitol

din

contabilitatea duplă

de

I. C. Panţu,

profesor la şcóla comercială superióră din Braşov.

Preţul 50 cr.

De vênḑare la

Tipografia şi librăria archidiecesană, Sibiiu.

În Tipografia archidiecesană din Sibiiu a apărut

DOTAŢIUNEA CLERULUI.

Reflexiuni asupra proiectului de lege despre intregirea venitelor preoţesci

de

ILIE DINURSENI.

Broşura se estinde pe 147 pagini şi are următorul cuprins:

Un studiu asupra proiectului de lege mai sus numit, care s'a publicat în mai mulţi numeri ai „Telegrafului Român“ din anul acesta. Memoriul dela 1850 al episcopului, mai târzíu metropolitului

ANDREIU baron de ŞAGUNA,

asupra dotaţiunii clerului; apoi proiectul de lege despre intregirea emolumentelor preoţesci şi în urmă interesanta motivare, cu care ministrul cultelor şi instrucţiunii publice a presentat dietei acel proiect, şi pe care ḑiarele române au publicat'o numai în scurte excerpte.

Fiind chestiunea dotaţiunii clerului actuală, credem, că autorul acestei broşure a făcut un bun serviciu bisericei române, dând ocasiune clerului a cunósce cât mai de aprópe numitul proiect care privesce atât de deaprópe sórtea lui. Este în interesul bisericei că proiectul sě fie cunoscut în cercuri cât mai largi, de aceea o recomandăm mai ales atenţiunii clerului nostru, precum şi a acelora, cari sě intereséză de mersul afacerilor nóstre bisericesci.

Preţul 1 corónă.

Se póte procura din

Librăria Tipografiei archidiecesane, Sibiiu.

Cel mai indispensabil Călindariu pentru fiecare preot şi învěţătoriu este fără îndoélă

Călindariul archidiecesan,

ce se póte procura la **Librăria archidiecesană,** Sibiiu cu preţul de **30 cr.**

Călindariul pe anul **1899** este dedicat memoriei rěposatului archiepiscop şi metropolit **Miron Romanul,** cuprinḑênd: fotografia aceluia, o biografie scurtă, apoi date interesante din bóla lui, mórtea, înmormêntarea şi numeróse condolenţe, incurse din acest incident. Pe lângă partea pur calendaristă mai cuprinde genealogia, consemnarea regenţilor mai însemnaţi din Europa; afaceri de poştă, tren şi telegraf, scala timbrelor şi computărilor de interese, precum şi întreg şematismul metropoliei ortodoxe române din Transilvania şi Ungaria şi în deosebi şematismul amĕnunţit al archidiecesei, atât de trebuincios în tóte afacerile bisericesci şi şcolare. Indicarea agendelor parochiale şi protopresbiterale, specificate după luni; estrase folositóre din regulamentele consistorului archidiecesan; indigitari pentru învěţătorii soldaţi; têrgurile, anunţuri etc

Îl recomandăm tuturor!

Orológe de buzunar americane.

Cu garanţă, că nickelul nu-şi schimbă colórea, construcţia mai esactă şi mai bună decât a celor mai scumpe.

Preţul de bucată florini 3.—

Pe lângă garanţă, pănă unde ajunge provisiunea.

Lângă orologiu lanţ argintit cu 60 cr.

Aparat de ras — automat.

Fox, fabricat veritabil de solingen, distins la multe esposiţii, nu cere praxă. Tăierea eschisă. Lucru curat şi comod. Scutesce de bóle de piele. Durabil şi scutesce de spese.

O bucată fl. 3.—

Tăişul *** e din oţel strălucitor, celelalte părţi din alpacca.

Un tăiş separat lângă el fl. 1.—

Se pot comanda la:

POLLÁK SÁNDOR, representantul principal.

Budapesta, V. ker. Kálmán-utcza 17.

Colectanţilor se espedéză la 5 bucăţi, unul gratis. [183] 30—30

Cărţi cu preţuri reduse!

Adunarea cuvêntărilor comisarilor şcolari din 1863 şi 1864		fl. —.10
Adunarea rapórtelor dela directorii distr. de şcólă în 1865		„ —.15
Anthorismos de A. baron de Şaguna	dela fl. —.50	„ —.25
Causa rom. la 1872, edată de comitetul conf. naţ.		„ —.15
Comentariu la patenta din 1854 de I. cav. de Puşcariu, 2 tomuri	dela fl. 2.—	„ —.50
Polemia (Critica) contra Heliade de A. bar. de Şaguna	„ „ —.50	„ —.20
Cunoscinţe folositóre la căsătorii „ „ „ „ „	„ „ —.50	„ —.15
„ practice despre grădini şi cultivarea lor de Dr. P. Vasici	„ „ —.50	„ —.25
Disertaţiune de G. Bellissimus	„ „ —.20	„ —.08
Ex. Sa Archiepiscopul şi Metr. A. bar. de Şaguna de N. Popea		„ —.10
Ein juridisch-politisches Charakterbild von einem Unbefangenen		„ —.10
sau aceeaşi în limba maghiară		„ —.10
Geschichte der gr.-or. Kirche in Ost. Ungarn de Şaguna	dela fl. 1.—	„ —.50
Invěţătorul şi poporul	„ „ —.50	„ —.20
Istoria bis. pol. naţ. de Tincu Velea	„ „ 1.—	„ —.40
Liturgia Sf. Ioan pe note	„ „ 2.50	„ 1.—
Macroviotica sau măestria de a lungi viaţa de P. Vasiciu, după Hufeland, 2 tom.	„ „ 1.15	„ —.50
Memorial din 1860		„ —.05
Orele libere de I. c. de P.		„ —.05
Predigten de A. bar. de Şaguna.		„ —.10
Sunete şi rěsunete de Z. Boiu	dela fl. —.60	„ —.20
Adaus la promemoria, germ.		„ —.05
Teologia pastorală de A. Şaguna	dela fl. 1.—	„ —.50
Testamentul nou	„ „ 1.—	„ —.50

De vênḑare în

Librăria Tipografiei archidiecesane, Sibiiu.

Redactor prov. Dr. Elie Cristea.

Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 144 Sibiiu, Joi, 31 Decembre v. 1898. (12 Ian. n. 1899.) **Anul XLVI.**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **streinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45.
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de dóuĕ ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

La finea anului.

(£Θ.) Ne apropiem de momentele ultime ale anului 1898, ce tocmai se pregătesce de ducă şi de trecere în noianul vecĭniciei şi a trecutului, de unde pentru el nu mai este reîntórcere, şi cu forţă juvenilă păşesce succesorul lui, spre a-i ocupa locul şi a întra în lumea presentului.

Ajunşi astfel la marginea unui nou period de timp şi la un punct de odihnă în munca pentru progresul comun, involuntar ni-se impune gândul de a reprivi asupra călei percurse şi a face bilanţul activităţii, a serviciilor prestate şi a succeselor obţinute.

Am accentuat încă în numĕrul 1 din 1898 al foii nóstre, că — însemnând ca cronicari desvoltarea afacerilor politice atât dela noi, cât şi din afară, şi încungiurând sforţarea poporului la acţiuni neoportune — vom da mai multă atentiune momentelor, cualificate a desvolta şi întărí consciinţa naţională, care este garanţia viitorului pentru ori-care popor.

Fideli am rĕmas acestui propus, şi avem convingerea, că am servit mai bine interesele poporului, decât aceia, cari — nutrindu-şi de ani peana în veninul patimilor şi al personalităţilor, fără de cari nu pot esista, şi făcêndu-şi imputări reciproce pentru aceleaşi pĕcate, — au ajuns a-şi spăla rufele murdare în faţa lumii, compromiţênd astfel causa, care sfântă trebue sĕ fie la tot natul românesc şi căreia tocmai pentru aceea ar trebui sĕ i-se aştérnă vestmintele cele mai curate, spre a o feri de ori-ce murdărie.

*

In esecutarea propusului nostru ni s'au oferit mai multe momente potrivite, cari au culminat în *Festivităţile întru memoria Marelui Şaguna*. Acestea au redeşteptat în inima tuturora figura celui mai distins fiu al bisericei nóstre şi au îndreptat atenţiunea lor asupra măreţelor lui fapte, stîrnind în mulţi ambiţiunea de nobilă imitare şi jertfire pentru binele şi progresul comun.

Spriginind paşii superiorităţii nóstre bisericesci întru buna reuşită a acestor festivităţi, am contribuit şi noi nu în mĕsură neînsemnată, la desvoltarea acelei festivităţi într'o manifestaţiune, care a scos la ivélă cele mai curate sentimente de pietate şi de recunoscinţă faţă de nemuritorul bărbat, care pururea va forma pétra cea mai puternică din temelia organismului nostru bisericesc. N'a fost biserică în provincia nóstră metropolitană, în care sĕ nu se fie înălţat la ceriu rugăciuni ferbinţi pentru sufletul providenţialului archiereu.

Parastasului, oficiat la Rĕşinari, pentru sufletul fericitului Şaguna, avem sĕ-i mulţumim şi frumosul discurs al genialului fiiu al bisericei nóstre, a d-lui *Alexandru Mocsonyi*, care ca un cuvênt simbolic, ca un credeu, ar trebui sĕ se păstreze, incadrat, în casa fie-cărui credincios al bisericei române, şi — după analogia toastului împĕratului german Wilhelm pentru concetăţenii nostri maghiari, — ar trebui sĕ se cetéscă şi analiseze amĕnunţit înaintea tuturor tinerelor generaţiuni, căci este busola directivă, după care avem a ne îndrepta în tóte acţiunile vieţii nóstre publice şi private.

Nu ne putem reţinea, de-a nu reproduce şi acum partea esenţială din acel cuvênt, în care din trecutul de 2 mii de ani a poporului român abstrage şi concretiséză principiul, pe care are a se întemeia întreg viitorul nostru, ḑicênd, că — *„spiritul creştinismului ortodocs, contopit cu spiritul anticei culture romane, — acéstă sintesă psihică — constitue geniul Românismului. De aici putem cuprinde ideea bisericei naţionale în tótă însemnătatea ei: Biserica naţională este partea integrantă, indisolubilă a Românismului genuin. Nu este deci mirare, dacă biserica română şi poporul român, de când sunt, una se simt, dacă durerile şi bucuriile lor pururea împreună le simt"*.

N'a fost archiereu, n'a fost bărbat de stat român, care mai nimerit şi mai cristalisat sĕ fi espus acest adevĕr, pe care mulţi îl vor fi simţit, fără a-i putea da espresiune într'o formă atât de frumósă, ca şi profund cugetătorul şi filosoful nostru Alecsandru Mocsonyi, a cărui cuvinte mult am dorí sĕ intre în inima tuturor archiereilor, bărbaţilor de stat şi boerilor români, şi clerului român de pretutindenea.

*

Festivităţile aceste au mai avut şi altă parte bună, întru cât au predispus pe credincioşii nostri la contribuiri pentru *Monumentul* proectat a sĕ ridica în memoria lui *Şaguna,* în care direcţiune s'a pornit în tótă metropolia o mişcare laudabilă şi de nobilă emulare. Resultatul ei promite mult.

Aceste şi multe alte momente ni-au făcut cele mai bune serviţii întru redeşteptarea şi întărirea ortodocsismului în sufletul credincioşilor nostri; şi acésta era cu atât mai de lipsă, cu cât mulţi chiar din fiii bisericei nóstre — orbiţi de ură personală faţă de multe din feţele nóstre bisericesci — au creat, prin atacurile lor adeseori fără nici o consideraţiune, o şcólă, ai cărei elevi inconscii şi seduşi, au început a se purta cu dispreţ chiar şi faţă de superioritatea bisericei sale. Am avut chiar durerósa privelişte a vedea până şi preoţi de-ai nostrii, slăvind pre cei ce cu dispreţ şi ironie se uita la biserica nóstră, dorind cât mai curênd a ei decădinţă şi apunere.

Aḑi însĕ ni-a succes a aduce pe mulţi la calea cea adevĕrată, şi dacă vom avea sprijinul cuvenit din partea tuturor, ne vom închiega cu toţii într'un corp unitar, care una sĕ simtă şi una sĕ facă, în deplină armonie cu toţi factorii constitutivi.

*

Nu mai puţină atenţiune a trebuit sĕ dea ḑiariul nostru în decursul anului espirat, causei *instituţiunilor nóstre culturale din Braşov*. Duşmăníi personale au agravat în timpul din urmă situaţiunea acelor instituţiuni, a bisericei şi şcólelor, întru cât toţi fiii sinţitori ai bisericei nóstre erau cuprinşi de seriόse îngrijiri. Apĕrători şi pene nechemate s'au amestecat în delicata afacere, făcênd us de ospitalitatea unei foi, ai cărei conducĕtori deja de mult s'au esprimat că *„ce valoréză şcólele din Braşov în faţa causei mari?"* pe care ei au încurcat'o... Cele scrise de fóia nóstră în acest obiect de mână agilă şi din parte espertă şi versată în tótă starea aşeḑemintelor nóstre culturale, a dus lumină în causă, zdrobind argumentele copilăresci ale celor ce se încercau cu uimitóre nepricepere a devia lucrul pe un povârniş periculos. Vederile representate de noi au fost cele corecte, şi în acéstă direcţiune desvoltându-se afacerea, avem speranţa că se va resolva spre mulţumirea tuturora.

*

O altă împrejurare, care a pus în vibrare tóte córdele poporului nostru, a fost mórtea bunului nostru Archiepiscop şi Metropolit *Miron Romanul,* căruia biserica şi credincioşii ei i-au dat ultimele onoruri meritate în frumósa înmormêntare ce i-s'a făcut şi în generala resimţire a durerii pentru perderea luminatului cap al bisericii, care — după cuvintele alesului membru al congresului naţional bis., ale d-lui Alexandru Mocsonyi — „a cârmuit între impregiurări grele aprópe un pătrar de secol biserica sa, cu multă înţelepciune, cu o scrupulósă iubíre de dreptate, cu tótă blândeţa şi abnegaţiunea creştinéscă, şi în apărarea intereselor mult periclitate ale bisericei a dovedit totdeauna, şi în momentele critice, bărbăţie, demnitate şi tact, păstrând intacte şi nevătămate instituţiunile nóstre bisericesci şi desvoltându-le în spiritul temeliilor puse.

*

In legătură cu vacanţa scaunului de archiepiscop şi metropolit stă *întregirea aceluia,* efeptuită în ḑilele ultime ale anului. Actul acestei alegeri asemenea a contribuit mult la întărirea dragostei către biserică şi instituţiunile ei, şi dacă unii — vecinic nemulţămiţi — şi-ar fi subordinat barem la acest mo-

---

FOIŢA.

Ceasornicul

Nuvelă de *Mrs. Moss.*

Era un lucru rar, şi drăguţ de tot; împodobit cu un Cupido răpitor de frumuşel, gravat cu flori de cele mai pompóse şi cu alte ornamente, pentru delectarea ochilor.

Stătea sub un capac de sticlă, în loc bătĕtor la ochi, în vitrina unui giuvaergiu de bun renume, din strada principală; şi cum frumósa Mrs. Mayblossom, nevăstuţă de o lună, trecênd pe acolo cu bărbatul seu, a zărit orologiul, iute a stat pe loc, şi încântată esclamà:

— Ah, George, ce ceasornic drăgălaş!

— Da, Anie dragă — rĕspunde bărbatul — e într'adevĕr frumuşel.

— Ah, cum l'aşi dorí — ḑise iarăşi nevăstuţa cu pasiune — de mi-l'ai putea cumpĕra... Ce decor admirabil ar fi pe dunga căminului în salon.

— L'aşi dorí mult şi eu, Anie dragă. Dar, tu scii, sunt comersant tinĕr, incepĕtor, şi mijlócele materiale de care dispun, trebue sĕ le folosesc cu tótă rigórea numai în scopul întreprinderii.

Femeea îşi năduşi un oftat adênc de părere de rĕu, dar nu insistà mai departe.

Nu peste mult tinĕra părechie ajunse la prăvălia D-lui Mayblossom, unde bărbatul şi-a luat adio gingaş dela nevastă-sa şi a întrat în prăvălie, iar tinĕra nevastă şi-a urmat calea ca sĕ mai cumpere una şi alta pentru trebuinţele casnice.

Tinĕrul bărbat, deşi ţinea mult la economisire, simţea totuşi mare aplicare sĕ împlinéscă dorinţa frumósei sale neveste. Şi aşa, cum din bună întêmplare a găsit pe masa sa de scris o epistolă cu bani, iar din epistolă a înţeles, că banii sunt achitarea unui împrumut ce l'a fost dat pe vremuri unui prieten, până nici nu era însurat, împrumut pe care îl socotise deja ca perdut, s'a decis ca cu aceşti bani, aşa-ḑicênd aflaţi, sĕ cumpere acel anumit ceasornic.

Nu l'a costat multă ostenélă şi bătaie de cap, ca sĕ se întórcă îndĕrĕt la ginvaergiu şi sĕ facă învoială cu el, pentru-că banii primiţi erau cu ceva chiar mai multişori decât preţul ceasornicului.

— Unde sĕ-l trimit? întrebá complesantul orologier, după-ce pachetá cu grije ceasornicul.

— La adresa acésta, rĕspunse Mr. Mayblossom, şi-i dădu din portofel o bucăţică de hârtie. Mi-ai face plăcere, dacă l'ai trimite imediat, pentru-că nevastă-mea nu e acasă, şi aşi voi sĕ-i fac surprindere cu el.

— Regret, dar învĕţăcelul nu mi-e acasă, şi póte nu vine mai iute ca într'un ceas.

— Nu face nimic, dă încóce pachetul.

Şi Mr. Maybloson luà cu sine ceasornicul, apoi eşind pe trotoar, oprí un hamal, care tocmai trecea.

— Du orologiul acesta la adresa asta, îndrumà ei pe hamal, dându-i pachetul şi un bilet din portofelul pe care îl ţinea încă tot în mână. Grăbesce şi du-l iute, şi sĕ nu cutezi sĕ mai ceri ceva şi dela dómna.

— Bine, Domnule.

Şi Mr. Mayblossom se întórse în dispoşiţia cea mai fericită în prăvălia sa. Iar hamalul cetí biletul, ca sĕ scie unde sĕ mérgă.

— Hm; ce-o fi asta?, esclamà el cu óre-care surprindere, cetind adresa: Miss Priscilla Dusenbury, croitorésă, strada ⁂ 340. Cine ar crede ca un domn atât de fin sĕ trimită orolόge la croitorese? Dar tot atâta; nu-i treaba mea; mi-a plătit înainte, îl voiu duce.

Cocóna Priscilla era o damicea încântătóre, roşie la faţă, cu ochi albaştri, de vre-o 18—19 ani. Dăruită de Dumneḑeu cu clienţi cari plăteau bine, cu sănĕtate deplină şi cu un curtisan, care era fălos pe numele de Augustin Tonkins, şi care era aplicat ca protocolist tocmai în acea prăvălie, unde s'a cumpĕrat ceasornicul!..

Coconiţa cosea haine, cânta şi se cugeta la Augustinul ei, zdrobindu-şi capul cu ideea, că óre veni-va el şi aḑi în vizita sa regulată?, când iată bate cineva la uşe, şi întră hamalul cu pachetul.

— Cadou pentru Dta, cocóniţă, ḑise către fata uimită, şi puse ceasornicul pe masă. Şi e un domn atât de fin! Mi-a plătit înainte. Gratulez coniţă.

Şi fără de a putea ḑice fata barem cuvêntul „mulţumesc", hamalul dispărú.

Priscilla desfăcu pachetul cu mare nerăbdare, şi isbucni intr'un strigăt de bucurie când vĕḑù cuprinsul lui!

— E tocmai ceasornicul despre care îi vorbeam lui Augustin. Drăguţul de el, l'a cumpĕrat dela şeful seu şí 'mi-la trimis mie. Oh, de ce nu e aci, ca sĕ-i pot spune cât de mult me bucur de pomposul cadou!..

Şi a pus ceasornicul pe dunga îngustă a caminului.

Abia l'a aşeḑat acolo, când iarăşi bate cineva la uşe, şi la cuvêntul „întră", dómna Mayblossom era în odaie.

Ea era tocmai una dintre clientele Priscillei şi a venit sĕ vadă de o haină ce o comandase nu de mult. Se înţelege la prima privire veḑù ceasornicul!

— Oh Mrs. Mayblossom, începù Priscilla observând mirarea pe faţa damei, aşa-i că i drăgălaş? şi tocmai acum mi l'a trimis un domn care mĕ iubeşte mult, fórte mult mentuos act, preocupaţiunile lor particulare interesului general, resultatul era şi mai impunător. Cu tóte acestea resultatul este fórte mulţĕmitor, căci alesul metropolit a întrunit în frumósă mĕsură încrederea congresului electoral şi avem speranţă, că actul alegerii va întruni şi aprobarea la locurile mai înalte. Acésta măresce in mod considerabil şi încrederea credincioşilor nostri şi le insuflă linistea, că naia bisericei vĕduvite şi-a regăsit pe vêslaşul cu braţe puternice şi probate, care cu pricepere sĕ o scie conduce printre valurile adeseori furibunde şi stâncile ascuţite.

Urmnâd acestui nou şi probat cap al bisericei nóstre, şi sprijinindu-l în acţiunile lui, vom căuta şi pe viitor a cultiva tóte acele momente, cari vor putea contribui la întărirea, desvoltarea şi înmulţirea aşeḑămintelor vieţii nóstre bisericei culturale românesci, firm convinşi, că este mai de folos, decât a deştepta în popor speranţe deşerte, cari la urmă sĕ se rĕsbune prin o abandonare şi desconsiderare a conducĕtorilor sei naturali. —

Lucruri misteriόse.

In ḑiarul din Oradea-mare, „Nagyvárad“, dela 5 Ian. n. care ne a venit din o mână nóuă necunoscută, cetim următórele:

„Când după alegerea de metropolit, preoţii bisericei gr.-or. s'au întors dela Sibiiu la Arad: s'au întrunit în un sinod mare eparchial.

„Evenimentul acestui sinod, a cărui veste s'a strecurat şi în publicul aradan şi a produs o surprindere plăcută, — este vorbirea lui Iosif Goldiş, deputat dietal, vicariu episcopesc în Oradea-mare.

„Iosif Goldiş a luat posiţie energică faţă de nisuinţele ultraiştilor. A vorbit cu multă recunoscinţă despre loyalitatea guvernului statului, şi a dovedit cu esemple, că *nu maghiarii îi apasă pe ei* (pe Români), *ci ei înşişi prin sinamăgire se fac apăsaţi*. „Voi aţi aprins focul jertfei pe altarul urei“ — a ḑis între altele. Asémănă referinţele de aḑi cu timpul lui Christos, şi apoi continuă:

„Voi nu cunósceţi, nu voiţi sĕ cunóşteţi învĕţăturile lui Christos! Când pe Christos l'au întrebat păgânii, cui sĕ plătéscă dare, el a ḑis: arĕtaţi-mi un ban, a cui e chipul de pe el? A împĕratului. Lui trebue deci sĕ-i daţi banul îndĕrĕt. Iar voi vreţi dór sĕ plătiţi unui *deosebit* împĕrat? Pentru-ce?

„Óre nu pentru promovarea binelui vostru muncesce guvernul maghiar? nu este şi al vostru părinte regele ungar? Contra lui Iisus s'a resculat poporul Iudeei, pentru-că a grăit adevĕrul, şi atunci a prorocit Mântuitorul: Pétră pe pétră nu va remânea în Ierusalim. Cunósceţi deci cuvêntul lui Christos, ca sĕ nu vi se întêmple şi vóuă aşişderea!“

Vorbirea a avut mare efect asupra ultraiştilor presenţi în sinod, cari aḑi toţi de o potrivă pe Goldiş îl voiesc de episcop. E interesant însĕ, că foile ultraiştilor români nici cu un cuvênt n'au luat notiţă despre, acéstă vorbire“.

Am reprodus pentru edificarea cetitorilor nostri aceste lucruri misteriόse, fără de nici un comentar.

Noi nu avem cunoscinţă despre sinodul estraordinar, care s'ar fi ţinut în Arad, dară scim, că dacă chiar s'ar fi ţinut vre-un sinod eparchial în Arad, cuvêntarea din cestiune nu se putea ţinea, deóre-ce în biserica nóstră este eschisă cu totul politica, fie ea în favorul, fie în defavorul guvernului.

*

Ḑiarele din capitală ca totdéuna când vorba e sĕ sparie pe oposiţiune cu gogoriţa de acţiune a naţionalităţilor, au adus în ḑilele trecute scirea, că oposiţiunea din dieta Ungariei pactéză deja cu naţionalităţile în contul intereselor maghiarismului, în special au susţinut, că contele Apponyi a pactat deja cu domnul Alexandru Mocsonyi, care este conducĕtoriul Români lor moderaţi.

Tendenţa acestor sciri era de a discredita oposiţiunea şi de a întărîta opiniunea publică asupra ei.

A şi urmat desminţirea acestei sciri încât privesce persóna contelui Apponyi.

Domnul Alecsandru Mocsonyi care din incidentul alegerei de metropolit a fost venit aici de dóuĕ sĕptămâni, şi care rĕcit greu, a fost legat de pat din ḑiua alegerei, a aflat despre cele scrise, şi prin un comunicat publicat în ḑiarul „Pester Lloyd“ desminte faima lansată prin ḑiare.

Noi luăm notiţă despre aceste faime, şi facem observarea, că asemenea faime se născocesc de câte-ori voesc sĕ bage frică în ómeni şi sĕ agiteze opiniunea publică, şi că asemenea agitaţiuni totdeuna produc efectul dorit şi în cercurile normative sus şi în opiniunea publică jos.

*

In nex causal cu faimele de mai sus vine Părintele Dr. Vasiliu Lucaciu din Şişesci şi după obiceiul seu „din olimp“ aruncă o bombă în opiniunea publică, ameninţând pre vechii sei amici dela „Tribuna“ din Sibiiu, cu destăinuire de lucruri grozave, care vor compromite pre toţi, câţi nu se iau după gustul Părintelui Lucaciu.

Advocatul din Deş, domnul Dr. Teodor Mihályi, prin un comunicat în „Tribuna“ provócă pe domnul Lucaciu sĕ iésă odată la ivélă cu ameninţările sale, cu cari debutéză de trei ani de ḑile, căci nu e lucru cinstit a tot promite, a tot ameninţa, şi a nu păşi în public cu lucrurile tainice.

Ḑiarul „Pesti Napló“ din acest incident sare în apărarea domnului Lucaciu şi sparie şi el opiniunea publică cu o grupare nóuă politică a românilor sub conducerea domnului Alexandru Mocsonyi, grupare despre care domnul Mocsonyi nu scie nimica.

Tot lucruri misteriόse acestea, cari în situaţiunea critică de aḑi fac efect, şi distrag.

Noi le-am amintit acuma numai pentru — necsul causal dintre ele

Patru posibilităţi. „*Egyetértés*“ kossuthistul întrat de câtăva vreme în apele guvernului, deci în posibilitate de a şti lucruri de tot intime şi exacte, aduce în fruntea numĕrului seu din 10 Ian. n. 1899 un comunicat, în care spune:

„Am primit dela un atare bărbat, care în virtutea posiţiei sale şi a relaţiilor cu cercurile înalte şi cele mai înalte, cunóşte perfect situaţia, — următórea informaţiune despre ultimele consultaţiuni în Viena“.

Spunênd apoi cum bar. Banffy a raportat M. Sale asupra situaţiei, declarând că e gata ori-când a sĕ retrage, ca conclusiune a consultaţiilor de trei ḑile dă următórele:

„Potrivit acesteia (conclusiuni), descurcătura e posibilă în următórele moduri:

„*Sau se stabileşte înţelegere între minoritate şi cabinetul Bánffy aşa, ca după votarea îndemnităţii, a provisoriului şi a contingentului de recruţi, baronul Bánffy se-şi presinte imediat abḑicerea;*

„*Sau aşa sĕ face înţelegerea, că bar. Bánffy deja nainte de votare îşi dă abḑicerea în virtutea compromisului, şi votările sĕ întêmplă numai dup'aceea, în ordinea de mai sus; — şi asta e mai probabil —*

„*Sau se începe descompunerea unităţii partidului liberal, şi în acest caz bar. Banffy sau alt bărbat liberal, ca ministru preşedinte, disólvă parlamentul;*

„*Sau, în urmă, sĕ institue în capul guvernamentului un cabinet* ***conservativ-clerical,*** *eventual transitoriu,* ***şi în cazul acesta putem sĕ ne aşteptăm, după modelul din Austria, la pactare cu naţionalităţile, etc***“.

Sunt cel puţin fórte caracteristice aceste patru posibilităţi de ieşire din încurcătură, date de ḑiarul „Kossutist“, de fapt guvernamental-mascat, şi mai ales a patra din ele... Asupra tăriei posiţiei guvernului Banffy, acelaşi comunicat încheie:

„...Retragerea, mai apropiată ori mai îndepărtată, a bar. Banffy, va urma în tot cazul, şi încă în timp fórte apropiat, căci asta şi cele mai înalte cercuri o ţin de neîncungiurabilă, ba o consideră chiar ca *fapt împlinit.*“

Crăciunul în Braşov.

Mulţămită publică.

Braşov, în 29 Dec. v. 1898.

Cu prilegiul *colindatului* sĕvêrşit de şcolarii noştri în ajunul Crăciunului nostru, publicul român din Braşov şi Zĕrneşti a ţinut sĕ remunereze ostenéla tinerimii nóstre prin contribuţiuni benevole în favorul **Mesei studenţilor**, ce vom sĕ înfiinţăm.

Mărimea neaşteptată a sumelor contribuite spre scopul amintit, ne dovedesce căldura, cu care publicul român scie sĕ întîmpine chestiile nóstre şcolare şi umanitare. Acest grandios sprijin al publicului român constitue pentru noi un puternic îndemn pentru a munci fără preget şi pe aceleaşi căi ca şi până acum, pentru înaintarea problemelor nóstre culturale.

*

Studenţii nostri au colindat în 4 grupe, sub conducerea câte unui domn profesor; trei grupe sub conducerea dlor profesori: T. Popovici, N. Puican şi P. Ciorogariu au colindat în Braşov, iar o grupă sub conducerea dlui prof. L. Nastasi în Zĕrnesti. Cu ocasia acésta s'au făcut următórele oferte in bani pentru masa studenţéscă:

I. Grupa dlui prof. N. Puican: ***115 fl.***

Domnii: Petru Nemeş fl. 10; Dr. G. Baiulescu fl. 5; Dr. N. de Lemenyi fl. 5; N. Fizeşian fl. 2; I. Socol fl. 2; Ios. Puşcariu fl. 20; Ioan Lemeny jun. fl. 2; I. Bran de Lemenyi sen. fl. 10; Dómna Euf Kertsch fl. 10; Vict. Popescu fl. 10; G. de Jekim fl.10; Ioan Ciurcu fl. 5; Dr. Eug. de Lemenyi fl. 10; D. Platoş fl. 2; dómna Ecat. Rădulescu fl. 2. — Suma ***115 fl.***

II. Grupa dlui prof. T. Popovici: ***106 fl.***

Domnii: Oct. Sorescu fl. 5; P. Ungur fl. 1; M Safrano fl. 5; Dr. A. Mureşianu fl. 5; Bart. Baiulescu fl. 5; I. Săbădeanu fl. 10; Casina română fl. 10; C. Aisĕr Săvuleanu fl. 2; I. Burduloiu fl. 10; Gr. Birea fl. 5; dómna vĕd. N. Ciurcu fl. 3; G. Zănescu fl. 5; Mih. G. Stănescu fl. 10; dómna Elena Mocanu fl. 7; N. P. Petrescu fl. 5; dómna Otilia Bidu fl. 3; N. Bărbucean fl. 2; G. Navrea fl. 1.50; Teod. Nicolau fl. 2; D. Pop fl. 1.50; Sim. Damian fl. 3; Nic. Fluştureanu fl. 5. — Suma ***106. fl.***

III. Grupa d. prof. P. Ciorogariu: ***116 fl. 86 cr.***

Vĕd. Herm. A. Moldovan fl. 2; I. Chifa fl. 2; V. Oniţiu fl. 2; vĕd. Maria M. Branisce fl. 1; Rud. Orghidan 5 franci = fl. 2.36; Elena A. Popovici fl. 15; Teodora Literat fl. 4; Maria Cernea fl. 2; Hareti Russu fl. 1; Elena Voina fl. 5; I. Petric fl. 5; Dr. V. Saftu fl. 5; Dum. Munteanu fl. 3; Helena Munteanu fl. 3; Elena Sfetea fl. 2.50; D. Lupan fl. 3; St. Stinghe fl. 5; I. Vătăşan fl. 2; Elena Bogdan fl. 1.50; D. Iarca fl. 2; Andr. Bidu fl. 5; Mich. Russu fl. 5; Ioan Duşoiu fl. 10; Christodorescu fl. 2.50; Iosif Moldovan fl. 5; Dum. Stinghe fl. 5; Maria N. Popoviciu fl. 2; N. N. fl, 2; Const. Popp fl. 2: Ioan Seniuţă 10 fl. — Suma ***116 fl. 86 cr.***

IV. Grupa dlui prof. L. Nastasi: ***91 fl. 70 cr.***

(Contribuiţi în Zĕrneşti.)

Domnii: Nic. Garoiu fl. 10; I. Dan fl. 5; Tr. Meţianu fl. 5; Iancu Meţianu fl. 10;

— Ah? te iubeste într'adevĕr? întrebà tinera nevastă într'un ton atât de rece şi metalic, încât Priscilla o privi uimită.

— Se înţelege că me iubeşte, şi eu îl iubesc. Pentru ce întrebaţi?

— Numai; respunse madame Mayblossom, nelăsênd-o sumeţia, sĕ-şi descopere înaintea croitoresei sale îndoelile şi suspiciunile ce i-au rĕsărit în inimă. Fii bună şi îmi trimite haina neisprăvită acasă. Mai mult nu voiu fi avisată la munca d-tale!

Cu aceste cuvinte eşi trântind uşa odăiţei, lăsând pe Priscilla într'o uimire şi mai mare ca mai nainte.

— Ce va fi avênd? cugetă croitorésa. Dór' cunósce pe Augustinul meu, care póte a curtenit-o puţin şi pe ea? Trebue sĕ l întreb dacă vine.

Era deja aprópe de améḑi, şi numai puţin trecuse decând madame Mayblossom se depărtase, când cuceritorul Augustin se presintă.

Şi el a observat ceasornicul, şi faţa lui, care la întrare era plină de dragoste înflăcărată, deodată tradà o furie crudă şi o jelosie selbatecă.

— Tu, femee vicleană şi nestatornică! strigà el ca şi când ar declama. Astfel tradezi tu credinţa plină de iubire, pe care inima mea atât de lesne creḑĕtóre a pus-o în tine?

— Augustin!, ţipà fata înspăimântată de faţa turburată a tinerului şi de vocea lui. Ce voeşti?

— Ceasornicul!? strigă Augustin, arătând la pricinuitorul nevinovat al tuturor acestor încurcături.

— Dar'... dar'... nu tu mi-l'ai trimis?

— Eu?, ceasornic de 100 dolari?! strigà tinerul cu ironie amară. Eu, care am leafă de 50 dolari la lună? Pe mine nu me vei înşela! Sciu bine, că Mr. Mayblossom a cumpĕrat ceasornicul aḑi diminéţă în prăvălia nóstră, sciu că el ţi-l'a trimis, şi tu l'ai primit! Tu ai primit acest cadou preţios, dela un om căsătorit! Ah, Priscilla, aveam mai bune păreri despre tíne; dar acum s'a sfêrşit totul între noi! Amorul mi-s'a stins! Mai trăiesce în sufletul meu numai resbunarea!

Şi îndesându şi pălăria pe cap, se repeḑi afară, lăsând pe Priscilla aprópe nebună de frică şi de nĕcaz!

In timpul acesta Mr. Mayblossom îşi petrecuse în linişte órele de înainte de améḑi, în prăvălia sa, şi sosind timpul repausului de améḑi, plecà comod către casă, gustând înainte, în închipuirea sa, primirea amorósă ce i-o va face nevastă-sa, şi neavênd nici măcar presimţire de furtuna ce era în erumpere pe orisontul vieţii sale familiare.

Ajunse acasă, şi mare-i fu mirarea, când bucătărésa îi spuse că prânḑul e gata, dar nevasta, cu care sĕ-l împartă, nu e acasă. „A venit fórte iritată acasă, s'a dus direct în odaia sa, unde a rĕmas câteva minute, şi apoi a părăsit casa“, raportá bucătărésa.

Ce póte însemna acésta? Se duse în odaia soţiei sale. Era gólă. Ceasornicul nu era pe cămin. Ce-i asta? Pe dunga căminului o epistolă adresată lui! Iute o desfăcu şi o cetí:

„Dumneḑeu cu tine pe vecie! Când vei ceti acéstă epistolă, eu voiu fi deja la părinţii mei. Sciu totul. Mai întâi şi mai întâi am fost la croitorésă, unde am vĕḑut ceasornicul, după aceea am mers la giuvaergiu, şi şi aci m'am convins că tu i-l'ai cumpĕrat! Nu me mai căuta; pentru tine sunt perdută pe vecie! Cu inima frântă de durere: Anie!“

Simţitorul şi bine dispusul George, erupse într'un ris vesel, când ceti scrisórea.

— Frumósă încurcală — mormăì el, şi tóte acestea de acolo, că nevastă-mea ieri când mi-a arangiat portofelul, a pus din greşală adresa croitoresei sale între biletele mele. Cred că mai înţelept voiu face, dacă voiu merge după ea şi-i voiu esplica lucrul.

Se coborî în odaia din parter, cu gândul sĕ părăséscă casa, dar ce sĕ veḑi, pe masă găseşte o altă epistolă adresată lui.

— Hoho — strigă el desfăcênd epistola şi cetindu-o. Incurcală şi mai mare!, a cărei causă e tot ceasornicul. Sĕ vedem numai:

„Msr. George Mayblossom! Purtarea D-vóstre miserabilă de aḑi, îmi dă dreptul sĕ vĕ trag la rĕspundere pentru ea, şi pentru ca sĕ-o fac acésta, cred că e destul sĕ vĕ declar, că Dşóra Priscilla Dusenbury îmi este logodnică, sau cel puţin mi-a fost logodnică. Bărbat, şi încă bărbat cu nevastă, nu dee cadouri aceleia pe care eu o iubesc, şi nu-mi refuze satisfacţia cuvenită unui cavaler. Când D-vóstră aţi numi un domn, care sĕ facă tratativele necesare cu amicul meu Clark, m'aţi deobliga fórte mult etc. etc. Augustin Tomkins“.

Trénca-flénca! esclamà Domnul Mayblossom înecându-se de rîs. Duel! dacă nu mĕ înşală sensurile. Fire-ar al naibii ceasornic! Sunt fórte curios, ce va urma încă după asta.

— Eu! rĕsunà un glas ascuţit.

Mr. Mayblossom încà tot rîḑênd privi naintea sa, şi vede pe Priscilla, furiósă ca o Nemesis, ţinênd în aer nenorocitul ceasornic, şi luând o posiţie ameninţătóre.

— Dle Mayblossom, am venit sĕ-ţi spun că n'am nici o lipsă de cadourile Dtale! Dacă sciam că Dta l'ai trimis, nu'l primeam! Mirele mi-l'ai răpit, acum îţi poţi lua şi darul îndĕrĕt!“

Cu acestea isbi sermanul ceasornic de pământ, încât globul de sticlă se sfărîmà în mii de hârburi, frumoşii Cupidoni şi-au schilăvit braţele şi capetele, iar floricelele lucrate

Jaczko Luczian fl. 3; I. Gogonea fl. 3; N. Spêrchez jun. fl. 2; Radu Meţianu fl. 1.50; N. Dan fl. 1; Ir. Nan fl. 2; Nic. Pârvu fl. 2; I. Spârchez fl. 2; V. Bude fl. 2; G. Ilie fl. 3; A. Badiu fl. 2; Pleşa fl 2; Nicod. Dan fl. 2; N. Cintea fl. 3; Teod. Spêrchez fl. 2; vĕd. B. M. Muntean fl. 1; I. G. Comşa fl. 3; Nic. Lupu fl. 2; N. V. Pop fl. 1; Bakó fl. 1; Clococean fl. 1; N. N. 20 cr.; I. Strevoiu fl. 4; B. Meţianu fl. 2; I. Coleş fl. 2; A. Şenchea fl. 1; Cutean fl. 2; N. Podar fl. 4; N. Banciu fl. 1; I. Gligore fl. 2; Nic. Guguian 50 cr.; Stoica Garoiu fl. 1.50. — Suma ***91 fl. 70 cr.***

Resultatul total al colindatului: 419 fl. 56.

*

Dela domnii *Dobrescu et Paraskeva* din Ploeşti am primit suma de *200 lei* — pentru masa studenţilor.

Priméscă toţi domnii şi dómnele, cari au contribuit pentru întreprinderea nóstră umanitară, mulţumita nóstră cea mai sinceră.

Direcţiunea şcólelor medii gr.-or. române.

Virgil Oniţiu,
director.

Din ROMÂNIA

(*Anul Nou în Bucureşti*). M. S. Regele *Carol I.* şi A. S. R. Principele *Ferdinand* al României vor asista în ḑiua de Anul Nou la serviciul divin ce se va celebra la Metropolie de către I. P. S. Metropolitul Primat, în presenţa miniştrilor şi a tuturor demnitarilor Statului.

Trăsura regală va fi escortată de un escadron de cavalerie.

După serviciul divin M Sa va trece în revistă trupele din curtea Metropoliei, apoi va trece în apartamentele I. P. S. Metropolitului Primat, unde va primi felicitările înaltului cler şi ale persónelor presente.

*

(*O nóuă Operă a Carmen Sylvei.*) M. Sa regina *Carmen Sylva* a scris în limba germână o nóuă poveste sub titlul: „*Legenda bunei Regine*".

Acéstă poveste va fi tradusă ḑilele aceste în franţuzeşte şi româneşte de către dl G. A. Mandy.

*

(*Cetăţi de întărire spre Prut.*) Marele stat major al armatei române studiază construirea a dóuĕ *cetăţi de întărire* pe malurile Prutului.

*

(*Furtună pe Marea Neagră*). O telegramă din Sulina anunţă, Mercuri în 30 Dec. v. că pe Marea Neagrá domneşte o furtună grozavă. Mai multe bastimente mici, cu pânze, au fost aruncate de valuri pe ţĕrmurile deltei!

---

cu atâta artă, s'au crepat în tóte părţile, şi din preţiosul giuvaer n'a rĕmas de cât un conglomerat de ruine!..

— Tu, fată uşuratică şi vehementă, ḑise Mr. Mayblossom necăjit, acum îmi făcuşi o frumuşică pagubă, fără a aştepta barem un cuvênt de deslușire!

— Dela D-ta nu aştept nici o deslușire, Domnule! rĕspunse fata, şi eşi aprinsă!

Cum coborea pe trepte în jos, se întâlneşte faţă în faţă cu madame Mayblossom şi cu mama ei, care ca femee înţeléptă şi practică, a ştiut îndupleca pe fiică-sa, ca sĕ se re'ntórcă, şi sĕ pretindă dela bărbatul sĕu esplicarea lucrului ce pare cam deochiat.

Se părea acum inevitabil că între nevastă şi croitorésă sĕ ajungă tréba la păruială, când pórta se deschise şi întră — Augustin.

Tinĕrul a urmărit pe amantă-sa până la casa Dlui Mayblossom, şi era decis sĕ-o ducă de acolo chiar şi cu forţa.

Spre marea norocire, tocmai în acest moment a eşit dl Mayblossom din odae, şi după unele greutăţi i-a succes a da deslușirile atât de necesare.

Resultatul final: o nevastă ce se căesce, doi amorezi impăciuiţi şi pocăiţi, şi un ceasornic prefăcut tot zdroburì!...

Trad. de ...*luc.*

Revistă Externă

Autonomia Macedoniei.

„Neue Freie Presse" află din Űskűb că Sultanul a ordonat începerea imediată a elaborării proiectelor pentru *îmbunătăţirile de adus în Macedonia.*

Macedonia va fi împărţită în trei vilaete. Şefii vilaetelor şi ai districtelor mici, vor fi aleşi dintre localnici, *după naţiunea al cărei numĕr e în preponderanţă.*

Privitor la admiaistraţia comunală şi şcolară şi la diferite chestiuni locale, *se va da cea mai largă autonomie.*

Noutăţi.

An-Nou fericit *dorim tuturor binevoitorilor şi spriginitorilor foii nóstre*!

Din causa Sfintei Sĕrbători de mâne (1 Ian. v. 1899), numĕrul proxim al foii nóstre, primul din noul an 1899, va apare Marţia viitóre.

Personal. Cu plăcere vestim cetitorilor nostri, că ilustrul domn *Alesandru Mocsonyi,* este acum deplin restaurat. Eri şi aḑi a făcut deja scurte preumblări pe afară, éră mâne, în 1 Ianuariu 1899 se va întórce în mijlocul familiei.

*

Inovaţia laudabilă a Braşovenilor, de a colinda studenţii în favorul fondului „*Mesei Studenţilor*" de acolo, a dat un resultat strălucit. Publicăm la alt loc, după „Gazeta", acel resultat, comunicat sub forma modestă de „Mulţumită publică" de către distinsul director *V. Oniţiu.* Onóre lor.

*

Mare atenţie... Impĕratul Vilhelm al Germaniei a fost mai sĕptĕmâna trecută bolnav uşor de „influenză". Cel dintâi şi, pare-ni-sĕ, singurul, dintre representanţii puterilor streine, care şi-a arătat atenţia faţă de mersul „bólei" împĕratului, a fost ambasadorul Franciei, marchisul *Noailles,* trimis special de Faure, preşedintele republicei. Ḑilele astea Impĕratul îndată ce s'a făcut de tot bine, a grăbit de-a întors marchisului visita, stând la el nu 5 ori 10 minute, ci, mare atenţie, o óră întrégă!

*

Cor bisericesc în Braşovul-vechiu. Scim că Românii din Braşovul-vechiu şi-au format un cor, care sub conducerea d-lui profesor de musică T. Popovici, a realisat progrese fórte îmbucurătóre. Precum aflăm, noul cor deja se prepară sĕ dea o producţiune în séra de Bobotéză (6/18 Ianuarie). Acésta va fi la noi în Braşov prima producţiune de acest fel Nu ne îndoim, că publicul român va manifesta interesul cuvenit faţă cu debutul harnicilor Români din Braşovul-vechiu, cari au luat un avênt atât de frumos în nisuinţa lor spre cultură şi progres. Venitul producţiunei va fi destinat în favorul noului cor, a căruia lipsă era atât de simţită pentru biserica din Braşovul-vechiu.

(*G. Tr.*)

*

Degradări de ofiţeri. „Ostdeutsche Rundschau" din Viena e informată, că acolo s'a întêmplat o degradare numĕrósă de ofiţeri de reservă: juriul de onóre militar a adus sentinţă de degradare la soldaţi de rênd, faţă de toţi acei ofiţeri de reservă, cari în November 1897 au luat parte la demonstraţiile de stradă contra contelui Badeni!

*

Rescumpĕrarea felicitărilor de anul nou. Mai mulţi domni din Sibiiu au publicat în unele ḑiare, conform usului acceptat şi la alte popóre, o propunere pentru rescumperarea gratulaţiunilor de anul nou, prin câte-o mică contribuire la fondul pentru Casa naţională. In urma acestei propuneri apel au întrat la comitetul Asociaţiunii următórele contribuiri:

Onoriu Tilca, inginer în Sibiiu 10 cor. Dr. Corneliu Diaconovich, I secret. Asoc. în Sibiiu 5 cor. Dumitru Florian locotenent în Síbiiu 2 cor. Ioan Imbuzan, oficial de finanţe în Sibiiu 2 cor. Ilarion Muçiu Urechia, oficial în Sibiiu 4 cor. Dr. Ioan Stroia, profesor în Sibiiu 2 cor. Dr. Octavian Russu, advocat în Sibiiu 6 cor. Dr. Ilie Beu, medic în Sibiiu 4 cor. Nicolau Togan, preot în Sibiiu 2 cor. Dionisiu Florian, căpitan în Lőcse 2 cor. Dionisiu Roman, proprietar în Mediaş 2 cor. Leontin Simonescu, secret. metr. în Sibiiu 4 cor. George Adam, cand. de adv. în Sibiiu 2 cor. Iulian Popescu, cassar în Sibiiu 2 cor. Iosif St. Şuluţiu, jude de trib. în Sibi,u 10 cor. Ioan Badilă, jude de trib. în Sibiiu 10 cor. Nicolau Penciu jude trib. în Sibiiu 5 cor. George Dima, prof. în Sibiiu 4 cor. Dr. Nicolau Vecerdea, advocat în Sibiiu 10 cor. Florea Bozgan, adv. Caransebeş 14 cor. Ioan Măcellariu, propriet. Sângătin 10 cor. Dimitrie Rebrean, sergent. contabil la regim. 51 în Cluş 2 cor. Traian Roman din Cluş 2 cor. Ioan Rebrean, din Cluş 2 cor. Paul Iovescu, controlor, Caransebeş 2 cor.

*

Caprele din oi... Ministrul de culte şi instructie vrea un lucru nou: sĕ înfiinţeze şcoli anume în cari sĕ separeze pe *şcolarii cei rĕi*, pregătind fireşte pe sama lor alt program de învĕţământ potrivit puterilor lor, nu acelaşi cu a celor buni. A adresat de curênd o circulară către şcolile din Budapesta ca sĕ-i înainteze câte un conspect despre numĕrul elevilor slabi ce se află în ele.

Dar compunerea statisticei acesteia merge greu: profesorii discută asupra mĕsurei după care sĕ declari pe un elev de „slab"... Unii, luându-se după modelul strĕinătăţii, ḑic sĕ fie declarat elev slab acela, care în o clasă a căḑut de dóuĕ ori, Profesorii de matematici ḑic, că „odată-unu" sĕ fie mĕsurătoriul: care până la 12 ani n'a putut învĕţa „odată-unu", sĕ fie declarat cap slab. Dar învĕţătoresele sĕ împotrivesc grozav acestei propuneri (bagsamă unde sĕ ştiu tari şi ele în „odată-unu"...)Cei mai mulţi au retrimis circulara cu rugarea, ca ministrul sĕ dee instrucţii amĕnunţite cari elevi sunt a se declara de „slabi ?"...

*

Mórte. Primim următórele despre mórtea fostului paroch în Boiţa, Ioan Bobeş: Poporul din Boiţa a avut în 26 Decembre v. c., pe lângă bucuria sfintei sĕrbători, şi celebrarea unui act funebru. In acéstă ḑi el a petrecut la mormênt pe iubitul fost paroch Ioan Bobeş, care atât după etatea sa (74 ani), cât şi după anii de funcţiune, se póte numĕra între cei mai bĕtrâni din tractul Sibiiului.

A fost în viaţă fórte iubit de fii sĕi sufletesci.

Intreg poporul a luat parte la înmormêntarea făcută cu şepte preoţi, în frunte cu P. O. D. protopresbiter tractual *Ioan Papiu.* In vorbirea ocasională ce a rostit-o P. O. D. protopop, a scos în relief suferinţele şi luptele cari le-a îndurat reposatul, şi meritele cari şi le-a câştigat în lunga s'a viaţă, şi prin cari şi-a câştigat atributul de vrednic servitor, asupra căruia cu drept se pot aplica cuvintele apostolului, rostite de P. O. D. protopresbiter la încheiarea cuvêntării sale: „Luptă bună a luptat, curgerea a împlinit, credinţa strămoşască a păḑit, éră ce este mai mult: i-s'a ales cununa dreptăţii!". In veci amintirea lui!

— Elisaveta Roşca născută Popoviciu, soţia învĕţătorului Iuliu Roşca, din Alba-Iulia, după un morb greu şi îndelungat, împărtăşită cu sfintele taine, a reposat în 21 Decembre v. c. v. în etate de 22 ani, lăsând în mare jele spre soţul şi fiul ei. — Fie-'i ţerina uşóră.

*

Caricaturile lui „Figaro"... „*Figaro*" din Paris, a adus în numĕrul seu dela 3 Ian. n. o caricatură mai mare, representând un „congres al dobitócelor", dar de fapt domnitorii europeni sunt închipuiţi în congres, căci pe capul feluritelor animale e pusă coróna ori chipiul care sĕ-ţi aducă îndată aminte de cine e vorba, iar unele animale aşa 's frisate şi drese, cât şi samănă la cap cu acela pe care l'a fixat caricaturistul. Indeosebi Impĕratul Germaniei e uşor de recunoscut în chipul unui animal exotic, cu un cap diform, cu şipca prusiană pe el şi cu musteţe fórte rĕsucite... Caricatura e de fapt numai o reproducere din ḑiarul umoristic american „*Puck*", cu tóte astea în Germania a produs sânge fórte reu, şi numĕrul a fost confiscat, unde a fost aflat, în tot imperiul.

*

Producţiunea vinului în Franţa. Ḑiarele francese au publicat resultatele oficiale ale producţiunei vinurilor în Franţa în cursul anului 1898. Recolta vinurilor pentru 1898, e evaluată în Franţa la 32.282 000 hectolitri. Acéstă recoltă e în scădere cu 68.000 de hectolitri faţă de cea din 1897, şi cu 995.00 hectolitri faţă de producţia mijlocie din ultimii 10 ani.

Producţiunea a crescut în vre-o 45 de departamente, atribuită fiind în parte reconstituírei viilor, în parte influenţelor atmosferice. In cele-l'alte părţi, îngheţul din primăvară şi seceta prelungită a verei au avut efecte vătămătóre din punctul de vedere al cantităţei recoltei. In schimb însĕ calitea vinului a câştigat mult, din causa căldurilor târḑii.

Bogăţia alcoolică (bunătatea) vinurilor e superióră cu 2 grade producţiunei din 1897.

Concert şi teatru. „*Reuniunea sodalilor români din Sibiiu*", invită la *Concertul* împreunat cu teatru şi joc, ce se va arangia Sâmbătă, în 2/14 Ianuariu 1899 în sala cea mare dela „Gesellschaftshaus". O parte a eventualului venit curat este destinată fondului vĕduvelor şi orfanilor meseriaşilor români din Sibiiu lipsiţi de mijlóce. Inceputul la órele $7^1/_2$ séra. Preţul de întrare: de familie (á 3 persóne) 1 fl. 80 cr., pentru domni 1 fl., (membrii Reuniunei 80 cr.) dame 60 cr. Bilete de întrare — séra la cassă.

Program:

I. Concert. 1. „*Cu respect vĕ salutăm*", cor de dame, de I. Wiest. 2. „*De-ar fi vêntul*", cor bărbătesc de I. Vorobchievici. 3. „*Acorduri amoróse*", cor mixt de K. Frühling. 4. „*Nóptea*", cuartet duplu, melodie franţuzéscă. 5. „*Marşul ţigaretelor*", cor bărbătesc de Neubner. 6. „*Stăncuţa*", cor mixt de G. Musicescu.

II. Teatru: „*Iorgu dela Sadagura*" séu „*Nepotul ĭi salba dracului*" comedie în trei acte de V. Alexandri, predată de persónele dl George Muţiu, dl Demetriu Axente, dl Nicolau Stroilă, dl Ioan Bologa, d-na Elisaveta Ciontea, d-şóra Maria Costea, dnii Mihail Simoneti, Demetriu Balteş, Ioan Stanciu Ioan Părău, Stefan Duca şi Nicolau Stanciu.

După piesă sĕ jócă „*Căluşerul*" şi „*Bătuta*" de 12 tineri meseriaşi. Urméză *joc.*

Notă Cei-ce din greşală n'ar fi primit învitări, sunt rugaţi pe acéstă cale a sĕ considera învităţi, şi a participa, spriginind o Reuniune culturală şi umanitară.

Escriere de concurs

(*Premii pentru învĕţători şi ţerance*)

Comitetul cercual al despărţĕmêntului XXXII (D.-S.-mărtin) al Asociaţiunii pentru literatura română şi cultura poporului român, amĕsurat decisiunii sale de dtto 6 Decembre 1898, prin acésta escrie următórele concursuri:

1. Un premiu de 20 coróne pentru acel învĕţător de pe teritorul acestui despărţĕmênt, carele va putea dovedi prin documente fide-demne că a făcut cel mai mare progres în pomărit.

2. Un premiu de 20 coróne pentru acel învĕţător, carele va putea dovedi cel mai frumos progres în industria de casă (impletit de corfe etc).

3. Un premiu de 15 coróne, şi altul de 10 coróne pentru acelea douĕ ţerance române de pe teritorul acestui despărţământ, care vor putea dovedi cel mai mare progres în legumărit, respective arangiarea şi îngrigirea grădinei lor.

Cererile sĕ vor adresa directorului despărţămêntului, dlui Vasile Zehan advocat în D.-S.-Mărtin.

Premiile se vor decerne cu ocasiunea adunării generale din 1899 a despărţămêntului.

D.-S.-Mărtin, la 30 Decembre 1898.

V. Zehan m. p. *B. Muntenescu* m. p.
dir. notar.

Mulţămită publică.

In numele credincioşilor nostri, aducem şi pe acésta cale ḑiaristică căldurósă mulţumire, pentru binevoirile şi ajutórele morale şi materiale ce le-am primit dela următorii Domni, pentru edificarea scólei nóstre din loc, şi anume:

Excelenţia Sa Dr Victor Mihályi de Apşa 5 fl. „Timişana" institut de credit şi economii (Timişóra) 5 fl. „Arieşana" institut de credit şi economii (Turda) 5 fl. M. Stim. Domn Dr. Enea Draia advocat (Abrud) 4 fl. „Bistriţana" institut de credit şi economií (Bistriţa) 2 fl. Dl. Dumitru Grecu, Lutman de „mine" în Cristior ne-a colectat 10 [illegible]. Onor. Domn Nicolau Oneţiu paroch gr. or. ne-a colectat 2 fl 04 cr. „Albina" filială din Braşov 2 fl. Dl Nicolau Marian comandant la jand. în Deva 1 fl. Prea Onor. Domn Nicolau Nestor vicar for. adm. gr. cath. în Haţeg a binevoit a colecta cu lista Nr. 181. 2 fl. Onor. Domn Mateiu Moruşca paroch în Cristeşti ne-a colectat cu lista Nr 124, 2 fl. Onor. Domn Ioan Petric paroch în Tecşeşti ne-a colectat cu lista Nr 104 1 fl. 83 cr. Onor. Domn Nicolau Ţintea paroch în Turnişor cu lista Nr 232 1 fl. 39 cr. Onor. Domn Ioan Budoiu paroch în Câmpuri-Surduc cu lista Nr. 249 ne-a colectat 1. fl. 25 cr. şi Onor. Domn Pompiliu Predovici preot în Vingard 50 cr. Suma 44 fl. 01 cr.

D-ḑeu sĕ rĕsplătéscă cu bine ceresc la toţi aceşti Prea Stimaţi Domni, cari din îndemnul simţĕmintelor adevĕrat crestineşti şi al dragostei către neamul nostru românesc, s'au îndurat a ne ajutora şi pe noi.

Servéscă-le stimaţilor nostri contribuitori aceste jertfe spre mulţumirea sufletului; iar nobilele fapte sĕ fie la toţi exemplul de imitare.

Mogoş în 15 Octobre 1898.

Pentru comitetul parochial:

Vasile David *Vasile Miclea*
par. gr ort. notar com.

Nr. 637/898 [221] 1 –3

Concurs repețit.

Pentru intregirea postului de paroch în parochia de cl. III.-a Mogoș-Valea-barnei, protopresbiteratul Lupșei, se escrie nou concurs cu terminul de 30 ḑile dela prima publicare în „Tel. Rom“ pe basa ordinului Vener. Consistoriu arch. din 10 Novembre 1898 Nr. 8229 Bis.

Emolumentele împreunate cu acest post dau un venit anual de 389 fl. din care o terțialitate compete cantorului.

Doritorii de a reflecta la acest post sĕ-și aștérnă suplicele concursuale instruite după normele din vigóre, la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul prescris.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Lupșei în conțelegere cu comitetul parochial:

Ofenbaia, în 7 Decembre 1898.

Ioan Danciu,
protopresb.

In *Tipografia archidiecesană* a apărut:

ACAFTISTUL
Preasântei
Născătóre de Dumneḑeu
și
alte rugăciuni
urmate de Sinaxariu pentru tot anul si Păschălie.
Un volum de 368 pagini 8°.

Prețul simplu legat . . . fl. —.85
jumĕtate pânză . . „ 1.05
în piele roșie . . . „ 1.25
Édiția fină în piele négră . „ 2.—
piele chagrin „ 2.60
în mătase . „ 3.85

Se află de vênḑare la
Libraria Tipografiei archidiecesane,
Sibiiu.

Impodobesce-ți casa ta!
Important pentru fie-cine!

2 tablouri de iubileu: Tabloul Maiestății Sale regelui Francisc Iosif I. și tabloul Maiestății Sale odinióră regina Elisabeta în colori de oleu, 58 cm. înalte și 45 cm. late sau

2 icóne aquarel în esecutare fină, representând după alegere: **peisagiuri, vênat, póme sau scene din piese teatrale** etc. etc.

Tóte tablourile în rame elegante!
și

1 orologiu de părete fórte fin lucrat, cu păreți de metal nickelit, cu plată pentru arĕtarea órelor din sticlă, arĕtătóre de óre, minute și secunde. Merge 30 de óre.

La olaltă pentru fl. 2.80. [220] 2—3

Deposit de icóne concesionat de înalta locotenență ces. reg.
I. Knopf, Viena II/3, Brigittenauerlände Nr. 10.
Espediție pe lângă trimiterea sumei sau cu ramburs.

Din ori-ce *librărie se póte procura* scrierea premiată a consilier. în med. *Dr. Müller,* apărută în a 30-a edițiune despre

sistemul nervos
și
sexual turburat.

Espediție franco pentru 60 cr. în mărci postale.

Curt Röber,
[5] 48 –49 Braunschweig.

In ***Tipografia și Librăria archidiecesană,*** Sibiiu, se află de vênḑare

Protocolul congresului
ordinar și estraordinar național-bisericesc
al
metropoliei gr.-or. române din Ungaria si Transilvania,
convocat la Sibiiu pe 15/27 Octobre 1874 pentru alegerea de metropolit.
Prețul 1 fl.

Convocare.

Domnii acționari ai institutului de credit și de economíi „Sebeșana“, societate pe acții, se învită prin acésta conform §-lui 18 al statutelor societății la a

XI-a adunare generală ordinară,

ce se va ținea în Sas Sebeș, la 19 Februarie n. a. c. la 2 óre p. m. în localul institutului.

Obiectele:

1. Raportul anual al direcțiunii.
2. Raportul despre încheierea compturilor și raportul comitetului de supraveghiare.
3. Statorirea bilanțului și hotărîri asupra distribuirii și solvirii câștigului curat.
4. Fixarea marcelor de presență pe anul curent.
5. Alegerea unui membru în comitetul de supraveghiare pe timp de doi ani.
6. Eventuale propuneri făcute conform §-lui 28 (lit. g) din statute.

Domnii acționari, cari în sensul §§-lor 20 și 21 din statutele societății voesc a participa la adunare în persónă sau prin plenipotențiați, sunt rugați a-și depune acțiile și eventualele dovedi de plenipotență, cel mult până în 18 Februare a. c. n. la cassa institutului în Sas-Sebeș.

Sas-Sebeș, în 9 Ianuare 1899.

[222] 1—1 **Direcțiunea institutului.**

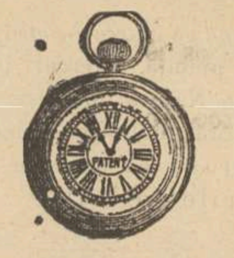

JULIUS ERÖS,
firmă improtocolată la tribunalul comercial reg. ung.
Magazin
de orológe, juvele, tot felul de articole de aur și argint.

Orologiu de buzunar remontoir-nichel	dela	2.50	până	6 fl.
Orologiu de buzunar remontoir-argint	„	4.50	„	10 „
Orologiu de buzunar remontoir veritabil argint-tula, cu părți de aur	„	9.—	„	15 „
Orológe pentru dame din aur, veritabil de Genf	„	12—	„	35 „
Orológe pentru domni din aur, „ „ „	„	20.—	„	80 „
Deșteptător din nichel, marcă fină	„	2.—	„	3 „
Orológe cu pendul franc., cu resare, în cutii frumóse	„	5.—	„	15 „
Orológe cu pendul vieneze cu ponduri	„	14.—	„	35 „
Orológe de părete diferite modele	„	2.—	„	15 „
Lanțuri de gât pentru dame, de aur	„	6.—	„	20 „
Lanțuri de orológe pentru dame, de aur	„	9.—	„	30 „
Lanțuri de orológe pentru domni, de aur	„	20.—	„	70 „

Inele de aur de tot felul	„	2.—	„	12 „
Inele de aur cu diamant veritabil	„	6.—	„	25 „
Inele de aur cu briliant veritabil	„	12.—	„	150 „
Inele de aur cu briliant imitat	„	3.50	„	6 „
Cercei de aur de tot felul	„	2.—	„	6 „
Cercei de aur cu diamant veritabil	„	6.50	„	40 „
Cercei de aur cu briliant veritabil	„	23.—	„	250 „
Cercei de aur cu briliant imitat	„	3.50	„	6 „
Brățare de aur de tot felul	„	10.—	„	20 „
Broșe de aur de tot felul	„	6.—	„	20 „
Lanțuri de orologiu și de gât din argint	„	1.—	„	4 „
Cercei și inele de argint	„	—.80	„	2 „
Brățare și broșe de argint	„	—.80	„	5 „

Juvaere de tot felul dela **15 cr.** (preț de façon) până la **15 fl.**, precum și **amulete, ju-ju-uri, lanțuri, brățare, medalii,** broșe, ace de cravată, tabach'ere și țiitóre de țigarete, tacâmuri, chibritelnițe, sugarete, nasturi de manșete, etc.

Fiecare obiect de aur sau de **argint** e examinat și probat **din oficiu** și pe **fiecare bucată** se póte vedea exact proba oficiósă (marca oficiósă); eu garantez în scris pe **doi ani** pentru mersul bun al orológelor mele. — **Tóte comandele** le efeptuesc imediat, pe lângă rambursă sau trimiterea anticipativă a prețului, cu îngrijire. — **Reparaturi** de tot soiul se esecută bine și conscienţios.

Rugându-mĕ pentru numeróse binevoitóre comande semnez cu deosebită stimă

JULIUS ERÖS,
Strada Cisnădiei 3. **Sibiiu.** Strada Cisnădiei 3.
(Edificiul „Transilvania“.)

[216] 3—10

Redactor prov. **Dr. Elie Cristea.** Editura și tiparul tipografiei archidiecesane.

BIBLIOTECA CENTRALĂ
SIBIU